

PEKKA ERVAST

Ajatuksen ja käden Parantava voima

Viipuri 1924

KUSTANNUSOSAKEYYHTIÖ TIETÄJÄ

RUUSU-RISTI-KIRJASTO N:o 19

Ajatuksen ja käden parantava voima

Helsingin esitelmää syksyllä 1923

pitänyt

Pekka Ervast

Viipuri 1924

Kustannusosakeyhtiö Tietäjä

TAMPERE

TAMPEREEN SENTRAALIKIRJAPAINO 1924

Sisällys:

- I. Terveys ja sairaus
- II. Christian Science
- III. Hypnotismi ja psykoanalyysi
- IV. Oodi jafantoomi
- V. Hypnoottisten ilmiöiden salainen rakenne
- VI. Suggestioni-ilmöt
- VII. Magneettinen parantaminen
- VIII. Itsensä parantaminen

I. TERVEYS JA SAIRAUS.

Niin kauas kuin osaamme nähdä ihmiskunnan historiassa taaksepäin, on ihmiskunta tuntenut terveyden ja sairauden vastakohdat; mutta terveys on aina ollut sen mielestä luonnollinen tila, sairaus sitä vastoin poikkeuksellinen, josta oli päästävä mitä pikemmin, sitä parempi. Kuitenkin voimme selvästi huomata, että ihmiset ovat kahdelta eri näkökannalta lähestyneet tätä sairauden probleemia.

Useimmille ihmisille on sairaus ollut vain käytännöllinen kysymys, häiriö, josta oli vapauduttava. Nämä ihmiset ovat ainoastaan pyrkineet saavuttamaan takaisin terveytensä eivätkä ole välittäneet siitä, mistä sairaus erikoisena enemmän kuin yleisenäkään ilmiönä on saanut alkunsa. Toiselta puolen on pitkin ihmiskunnan historiaa ollut semmoisia ihmisiä, jotka ovat ihmetelleet, että sairautta on olemassa, jotka ovat kysyneet sairauden syytä yleensä ja jokaisen yksityisen taudin syytä erikseen. Nämä ihmiset ovat panneet alulle lääketieteellisen katsantotavan ymmärtäessään, että kullakin taudilla on syy, joka on saatava selville, jotta sairauskin voitaisiin poistaa. Lääkärit eivät yleensä ole olleet filosofi, jotka kysyisivät sairauden metafyyssillistä syytä, vaan he ovat tyytyneet tutkimaan kunkin taudin eri syytä. Ja sitä mukaa, kuin ovat ratkaisseet jonkun taudin käytännöllisen syyn, ovat pystyneet sitä parantamaan. Lääketieteellinen parantaminen on täten pitkin matkaa perustunut puhtaasti empiirisiin, kokemusperäisiin havaintoihin, ja vasta meidän aikanamme on siitä yritetty tehdä synteettistä tiedettä, yhtenäistä järjestelmää, vaikka lienee tunnustettava, ettei siinä suhteessa vielä olla pitkällä. Kun tämän vuosisadan alussa liikuin Ruotsissa, vakuutti eräs ruotsinmaalainen lääkäri minulle, että lääketiede ei vielä ollut järjestetty tiede, kaikki oli pimeässä hapuilemista ja kokeilemista. Ei oltu vielä keksitty mitään yleisiä lakeja, joiden mukaan sairauksien arvoitus todellisesti ratkaistaisiin. En ollut kompetentti mitään lausumaan, vaan tyydyin tohtorituttavani väitteeseen.

Mutta vaikka lääketiede lääketieteenä olisikin vasta alussa, niin ettemme suinkaan umpimähkään saata siihen luottaa, on kaikissa tapauksissa tunnustettava sen ansio. Ajattelematon on semmoinen arvostelu, jonka voi kuulla muutamien luonnonparantajien taholta, että lääketiede on vain myrkyttämistä, se on toisen taudin poistamista, mutta toisen synnyttämistä. Semmoinen arvostelu unhoittaa virallisen lääketieteen suuret käytännölliset saavutukset esim. kirurgian ja haavojen parantamisen alalla.

Ihmiskunta, kuten sanottu, on aina ollut sillä kannalla, että terveys on ihmisen luonnollinen tila, sairaus poikkeuksellinen ja luonnon. Sentähden henkisesti voimakkaimmat ihmiset ovat aina ajatelleet, että yksilön elämän onni ei saata olla riippuvainen siitä, että jotkut ihmiset tulevat lääkäreiksi, keksivät tautien syitä ja oppivat parantamaan; jos ihmisen elämän onni ja tarkoitus on riippuvainen hänen terveydentilastaan, täytyy tämä terveys olla pysytettävissä taikka voitettavissa takaisin milloin tahansa. Ei yksityinen ihminen saa elämässään olla riippuvainen siitä, että joskus tulevaisuudessa keksitään parannuskeino hänen taudilleen. Yksityisen ihmisen täytyy päästä terveeksi nykyoloissakin.

Onko tämä henkisesti voimakkaiden ihmisten tunnelma missään tullut ilmi? Se on selvästi tullut ilmi ihmiskunnan uskonnollisessa elämässä. Niin pitkälle kuin menemme taaksepäin ihmiskunnan historiassa ja tutkimme uskontoja, on niissä ratkaistu sairauden probleemi aivan erikoisella tavalla. Uskonnoissa on asetettu sairaus yhteyteen ihmisen erehdysten ja syntien kanssa. Jos ihminen on huono sisällisesti, voi hän olla sairas ruumiillisestikin. Jos ihminen parantuu sisällisesti, hän voi parantua ruumiillisestikin. Tämä on ollut kuin salainen viisaus kaikissa uskonnoissa. Jokainen ihminen tullessaan uskonnolliseksi tuntee, että

hän tulee sisällisesti terveeksi. Kun ihminen hengessään näkee totuuden eli pääsee yhteyteen Jumalansa kanssa, kuten sanotaan, silloin hän tuntee tulevansa terveeksi sisässään. Sitä ennen hän oli sielussaan sairas, hän kaipasi selvyttä elämän arvoituksissa, pelastusta pahasta, harmoniaa keskellä ristiriitoja, mutta nyt hän tuntee itsensä terveeksi. Hän on kuin uudestisyntynyt ihminen.

Eräs Mestari on sanonut: »En ole tullut terveitä parantamaan, vaan sairaita.» Uskonnollinen elämä on aina ollut siinä, että se on pelastanut ihmisen sisäisestä sairaudesta, vapauttanut hänen sielunsa disharmonisesta tilasta. Ja mikä siitä on ollut seurauksena? Kaksi vaihtoehtoista asiaa. Todellisesti uskonnollinen ihminen tultuaan sielullisesti terveeksi on tullut ruumiillisesti terveeksi myös. Jos ei heti, niin vähitellen. Sairaus on hänen ruumiistaankin poistunut. Hänen ruumiinsa on ihmeellisellä tavalla vahvistunut. Se on muuttunut, tullut terveeksi. Tämä on toinen mahdollisuus.

Toinen mahdollisuus on se, että ihminen tullessaan sisäisesti terveeksi, on huomannut ruumiinsa ylen heikoksi. Hänen ruumiissaan on esim. orgaaninen vika, tai se on muuten niin heikko, ettei ole ajateltavissa koskaan täydellistä ruumiillista terveyttä. Tuo uskonnollisesti uudestisyntynyt ihminen jää siis edelleen ruumiillisesti sairaaksi, vaikka hänen sielunsa on terve. Mikä silloin on ero hänen sairautensa ja jonkun tietämättömän ihmisen sairauden välillä? Ero on siinä, että herännyt ihminen kantaa sairautensa mielellään. Hän ottaa sen vastaan Jumalalta. »Jumala tahtoo, että minä olen tällä tavalla heikko ja sairas, se on minun karmani, se on minun ristini», hän sanoo. Hän on iloinen keskellä sairautta. Se on hänelle onnen lähde. Hän kiittää siitä Jumalaa.

Vanhoissa uskonnoissa ja mysteriolaitoksissa, jotka edustivat aikansa korkeinta sivistystä, oli aina niillä ihmisillä, jotka olivat pappein asemassa, huolena yksilöiden terveys. Onhan kaikille tunnettu esim. »temppeleuni». Vanhoissa uskonnoissa oli temppeli kaikkien mielestä pyhä paikka, jossa oli liikkeellä suuria, jumalallisia voimia. Kun ihminen sairastui, tuotiin hänet temppeliin. Papit määräsivät ajan, jolloin hänet sai sinne kantaa; usein se oli illalla. Temppeleissä hän sai nukkua, ja silloin – niinkuin sanottiin – jumalat paransivat hänet hänen nukkuessaan. Herätessään unestaan hän olikin terve. Samaten muinaisessa Egyptissä – varsinkin määrättyinä juhlapäivinä, mutta muutenkin – tuotiin sairaita kulkueessa sfinksin luo. Heidät asetettiin sfinksin jalustalle. Siellä heidän ei tarvinnut kauan olla, ennenkuin nousivat terveinä ylös. Ymmärrämme nämä ihmeparannukset, kun otamme huomioon, että temppelein tai sfinksin alapuolella ja sisällä oli suuri holvi, krypta, johon mysteriopapit kokoontuivat ja jossa he suorittivat erikoisia maagillisia seremonioita taikka rukouksissaan – »manauksissaan», kuten vanhat suomalaiset sanoisivat – päästivät käsiään nostamalla parantavan voiman käsiensä kautta ylöspäin sairaiden luo. Sillä tavalla sairautta paranivat. Tämä ohimenneen sanoen, palaamme myöhemmin kyseessä olevaan parantamistapaan, joka tietenkin oli okkultista laatua.

Tässä vain tahdoin teroittaa mieleen, miten yksinkertaisesti uskonnoissa on ratkaistu terveyden ja sairauden kysymys. Sairaus on saatava pois, ja ihmiskunnan on tultava terveeksi. Parannus on tapahtunut inhimillisen ajatuksen ja tahdon voimalla, jota parantajat ovat itsessään kehittäneet tai synnynnäisenä lahjana omistaneet. Siinä vieressä on lääketiedettä harjoitettu, mutta lääketiede on kiivennyt vuorta ylöspäin, askel askeleelta, ikäänkuin etsijä, joka ponnistaa, jota vastoin uskonto on ollut kuin voittaja, jonka lähestymistä rummut ennustavat, torvien äänet toitottavat.

Vaikka tämä ennen kaikkea koskee vanhoja uskontoja, emme näin ollen saa ihmetellä, että kristikunnassakin on joskus herännyt yksilöissä – jopa joukoissakin – kysymys, eikö uskonto sinään paranna. Joskin pitkin keskiaikaa ja myöhemmin kirkko ja papisto huolehti kykynsä mukaan ihmiskunnan terveydestä ja sairaudesta, oli kuitenkin tieto sinään kadonnut kirkosta ja papistolta; ei se ymmärtänyt eikä osannut parantaa ihmiskuntaa sillä tavalla kuin vanhoissa sivistyksissä, missä oli muinaisajan mysterioita vielä. Tiedämme päinvastoin, että kun kirkko koetti noudattaa vanhoja okkultisia traditsioneja, turvautui se useimmiten petokseen, jos kohta katolisessa kirkossa saattoi silloin tällöin olla joku ihmeitä tekevä paikka tai

esine, joka paransi ihmisiä, kuten meidän päivinämme Ranskassa Lourdes'in lähde, jossa on jumalanäidin pyhä kuva ja jossa on tapahtunut paljon parannuksia.

Protestanttisissa maissa emme tunnusta katolilaista mystiikkaa, olemme täällä »tieteellisellä» kannalla, joka luonnollisesti on kiitettävää itsessään, mutta olemme unohtaneet, että uskonto ja uskonnollinen elämä ovat luonteeltaan dynaamisia, perustuen psykologisiin voimiin ihmisen sielussa. Olemme eläneet ilman ihmeitä ja pyhiä paikkoja, se on kaikki muka itsepetosta ja taikauskua taikka humbugia. Ja niin uskoessamme olemme tehneet itsellemme mahdottomaksi tulla osallisiksi korkeamman luonnon ihmeistä.

Tästä kaikesta huolimatta on silloin tällöin ollut joku yksilö protestanttisissakin maissa, joka on kysynyt itseltään: »eikö kristinusko parannakaan ihmisiä?» Kun hän on tutkinut evankeliumia, niinkuin protestanttisissa maissa on lupa, on hän huomannut, että kristinuskon suuri perustaja, Jeesus Natsarealainen, »vaelsi ympäri ja paransi». Hän paransi sairaita, jotka kärsivät jos minkälaisia ruumiillisia vammoja ja tuskia, sokeita, kuuroja, mykkiä, halvatuita, spitalitautisia y. m., hän paransi mielisairaita (riivatuita), hän oli suuri lääkäri ja auttaja. Tietysti protestanttisissa maissa on huomautettu tämän johdosta, että Jeesus oli ainoa laatuaan, hän oli Jumalan Poika, siksi hän saattoi parantaa yliluonnollisella tavalla. Se oli hänen elämäntehtävänsä, mutta kukaan muu ei semmoiseen kykene.

Eräs pieni amerikkalainen tyttö sai kuulla sunnuntaikoulussa, että Jeesus Kristus paransi sairaita sanomalla vain: »Nouse, ota vuoteesi ja käy.» Pikku Marie oli 10-vuotias. Kotimatalla hän ajatteli pientä siskoaan, joka oli sairaana tuhkarokossa ja jota hän suuresti rakasti. Kotiin tultuaan kiirehti hän isän luo ja pyysi: »Sano minulle heti, isä, millä tavalla Jeesus paransi sairaita.» Isä kauhistui ja vastasi totisena: »Rakas lapsi, kuinka minä sitä tietäisin? Ei kukaan tiedä sitä, Jeesus oli ainoa, joka osasi sitä tehdä. Älä sitä ajattele.» Mutta tyttö ihmetteli itsekseen, kuinka oli mahdollista, että Jeesus, joka oli niin hyvä, olisi jättänyt meidät niin yksin, ettemme yhtään voisi auttaa toisia. Ja pieni Marie tunsu sielunsa koko voimalla, että koska Jumala oli hyvä, täytyi voida ihmisiä parantaa. Hän juoksi siskon luo, meni sängyn alle ja ajatteli Jumalaa ja huusi sairaalle: »Nouse, ota vuoteesi ja käy.» Sairas, joka makasi kuumeisena vuoteessaan, pelästyi huutoa ja hypähti sängystä. Isä tuli sisään ja ajoi kymmenvuotiaan ihmeperantajan ulos. Mutta sama tyttö rupesi aikuisena tutkimaan näitä asioita ja on nykyään teosofisessa maailmassa tunnettu henkilö (Mrs. Marie Russak-Hotchner).

Tuo oli kuvaava tapaus siitä, miten protestanttisissa maissa ajatellaan. Emme siis saa ihmetellä ihmisiä, jotka kysyvät: onko oikein ajatella, että Jeesus Kristus oli ainoa, joka paransi? Ei se voi olla oikein, sillä evankeliumista näkyy, että Jeesus Kristus sanoo: »Menkää ja parantakaa, ajakaa ulos pahoja henkiä ihmisistä.» Jeesus nimenomaan sanoo opetuslapsille: »Teidän pitää tehdä, mitä minä olen tehnyt – ja vielä suurempia tekoja kuin minä.» Markuksen evankeliumissa on kohta, jossa sanotaan: »minun nimessäni he ajavat ulos perkeleitä, puhuvat uusilla kielillä, poistavat käsin käärmeitä, ja jos juovat jotakin kuolettavaa, ei se vahingoita heitä; he panevat kätensä sairasten päälle, ja ne tulevat terveiksi.» Apostolien elämästä kerrotaan, että he olivat monenlaisissa vaaroissa ja aina pelastuivat. He paransivat sairaita käskemällä ja käsien päälle panemisella.

Kristinuskon alkuunpanija näytti esimerkkiä siitä, miten ihmisen pitää olla, kun hän on Isän Jumalan yhteydessä, ja hän nimenomaan sanoi: »Teidän pitää olla niinkuin minä.» Kun lukee evankeliumia ja näkee tällaisia lauseita ja ohjeita ja selityksiä, tulee kieltämättä kysyneeksi itseltään: »Missä on sitten kristinusko ja kristikunta? Eihän ole olemassa kristikuntaa, ei niitä, jotka Jeesusta Kristusta seuraavat! Ei tapahdu mitään ihmeitä tässä n. s. kristikunnassa. Sairauksia sattuu joka päivä, ihmiset tulevat hulluiksi, vuosi vuodelta huononevat terveydeltään. Missä on kristikunta, missä on kristinusko?»

Ja kuitenkin alkuperäisessä kristinuskossa on vielä selvemmin puhuttu sekä sielun että ruumiin terveydestä kuin muissa uskonnoissa. Vanhoissa uskonnoissa tehtiin yleensä ero papiston ja kansan välillä,

pidettiin salassa tiedot ja voimat, oli ainoastaan joitakuita ihmisiä ja paikkoja, jotka saattoivat tehdä ihmeitä, parantaa ja auttaa. Mutta eikö kristinuskossa ole toisin? Onhan aivan kuin evankeliumissa Jeesus Kristus sanoisi: »Nyt on tullut toinen aika, nyt teidän kaikkien täytyy tehdä ihmeitä, parantaa ja auttaa toisia.» Voisimme todellakin kysyä: eikö kukaan ole tätä oivaltanut? Eikö tämä asia ole herättänyt kenessäkään erikoista huomiota?

Mutta tehdessämme tämän kysymyksen, saamme myös vastauksen. Todella viime vuosisadalla, joka monessa suhteessa oli merkillinen, koska se avarsi ja kehitti ennen kuulumattomalla tavalla sivistyneen maailman älyllistä näköpiiriä, oli myös ihmisiä, jotka rohkeasti kävivät käsiksi kristinuskon ydintotuuksiin. Syntyi liikkeitä kristikunnassa, jotka ottivat lähtökohdakseen edellä esittämämme käsityskannan. Niihin merkillisiin liikkeisiin meidän täytyy kiinnittää huomiomme, ja ennen muita tulee meidän omistaa muutamia hetkiä niin sanotulle kristilliselle tieteelle, *christian science*'lle.

Kaikki lienevät kuulleet siitä ihmeellisestä rouvasta, mrs. Mary Baker Eddy'stä, joka oli tämän liikkeen perustaja ja pää, hänestä, joka oli melkein kaikkien kannattajiensa palvomisen esineenä. Tämä ihmeellinen nainen kuoli v. 1910, ja oli silloin 90 vuoden vanha. Hän asui viimeisinä aikoinaan linnassaan Amerikassa, suojeltuna, yksinään. Hänen kannattajansa pitivät häntä melkein kuin Jumalan-äitinä. He ajattelivat, että hän oli Kristuksen vieressä jonkinlaisena jumalallisena olentona. Hän itse luonnollisesti torjui tällaisia taikauskaisia ajatuksia ja varoitti niistä kuin Jumalan pilkasta ainakin. Mutta samalla hän tunsu itsensä niin erikoiseksi ja kummalliseksi, että saattoi kirjoittaa itsestään pojalleen: »Minä elän tässä aivan enkelin elämää, puhdasta, epäitsekästä elämää ja teen työtä teidän kaikkien puolesta.» Hänen kannattajansa eivät uskoneet, että hän saattaisi kuolla, he uskoivat, että hän oli voittanut kuoleman. Sentähden ei uskallettu ilmoittaa heti hänen kuolemastaan, se jäi joksikin aikaa epävarmaksi asiaksi.

II. CHRISTIAN SCIENCE.

Ajatuksen parantavasta voimasta emme oikeastaan saata puhua kristillisen tieteen yhteydessä, sillä mrs. Mary Baker Eddyn perustama liike ei sano parantavansa suorastaan ajatuksen voimalla, sillä tavalla, kuin esim. eräässä lähellä olevassa liikkeessä ajatusta käytetään parantavana voimana. Kuitenkin on hyvä ensin heittää silmäys kristilliseen tieteeseen, koska se tavallaan on ensimmäinen varsinainen liike, joka meidän aikana otti hengen voimia käytäntöön parantavassa tarkoituksessa.

Jotta saisimme mahdollisimman selvän kuvan tästä kristillisestä tieteestä, *Christian Science'*sta ¹⁾, täytyy meidän katsella sitä kahdelta näkökannalta. Se nim. ei ole ainoastaan käytännöllistä parantamista, vaan se on ennen kaikkea elämän filosofia. Ja hyvä on, jos tästä liikkeestä puhuessamme luomme lyhyen silmäyksen sen alkuhistoriaan.

Kuten tiedämme, esiintyi Parisissa 1780-luvulla, siis vähää ennen Ranskan suurta vallankumousta, eräs itävaltalainen lääkäri, tohtori Franz Anton Mesmer. Tämä tri Mesmer oli kuin elävä ihme. Hän herätti Parisissa mitä suurinta huomiota, ja hänen esiintymisensä oli silloiselle maailmalle käsittämättömän salaperäinen. Hän paransi sairaita, mutta ei vanhalla tavalla, vaan milteipä yliluonnollisin keinoin. Sairaajat tulivat hänen luokseen, saivat istua vastaanottosalissa mukaviin tuoleihin, jotka olivat asetetut kehään liuoskeitoituksen sisältävän ammeen ympärille. Heidän siellä jonkun aikaa istuttuaan, tuli tri Mesmer huoneeseen. Hän, tri Mesmer, oli joskus puettuna merkilliseen, keskiaikaista noitaa tai alkemistia muistuttavaan pukuun. Hänen paljas esiintymisensä vaikutti voimakkaasti sairaihin. Hän kulki toisen luota toisen luo, kosketti heihin ja antoi kunkin käteen pienen metallisauvan, jonka toinen pää oli ammeen liuoksessa. Sairaajat tunsivat merkillistä vaikutusta ruumiissaan, he joutuivat kuin pois suunniltaan. Mikä heistä vaipui uneen, mikä rupesi huutamaan tai itkemään, mikä nauramaan. Tuli merkillisiä kohtauksia, sairaat ihmiset eivät ollenkaan osanneet hillitä mielenliikutustaan ja liikkeitään. Jonkun ajan kuluttua toinen toisensa perästä rauhoittui ja parani.

Tärkeintä ja merkillisintä oli tietysti, että sairaat paranivat. Voimme hyvin ymmärtää, mihin huutoon joutui Mesmer, ihmetohtori. »Oletko sinä käynyt ihmetohtorin luona? Jos olet heikko rinnastasi tai jos sinulla on mitä muita kipuja tahansa, mene tri Mesmerin luo.»

Tri Mesmer selitti keksineensä uuden voiman, jota hän nimitti animaaliseksi magnetismiksi. Se pülee ihmisessä, ja lääkäriissä heränneenä se vaikuttaa parantavasti. Kukaan ei voinut kieltää, että parantava voima lähti Mesmeristä itsestään. Kuitenkin hän vakuutti, ettei hän ollut yliluonnollinen olento. Hän uskoi, että sama voima oli kaikissa ihmisissä, vaikka se hänessä oli herännyt, niin että hän saattoi sitä käyttää ihmisiä parantaakseen.

Tiedämme historiasta, että Ranskan tiedeakademia kuningas Louis XVI:n kaskystä ryhtyi tutkimaan Mesmerin keksintöä. Se ei kuitenkaan tutkinut Mesmeriä itseään, vaan erästä hänen oppilastaan, tohtori d'Eslon'ia ja hänen aikaansaamiaan ilmiöitä. Vaikka kuninkaallinen komissioni näki yhtä ja toista, tuli se kuitenkin siihen loppupäätökseen, ettei animaalista magnetismia ollut olemassa; tohtori Mesmer oli petkuttaja. Miten sairaat olivat parantuneet, sitä ei komissioni ottanut selittääkseen. He sanoivat, että enimmäkseen ne eivät olleet todellisia sairaita, vaan luulosairaita, joita mielikuvitus yhtä helposti paransi.

¹⁾ Lue: kristjån säiens.

Parisin yleisö tiesi, että Mesmer oli parantanut todellisia sairaita, mutta tiedeakademian tuomio jäi, ja lääkärit eivät ottaneet tutkiakseen Mesmerin harha-oppia. Ainoastaan jotkut yksityiset tutkijat, enimmäkseen maallikoita, jotka huomasivat itse omaavansa tuota magneettista voimaa jatkoivat Mesmerin työtä. Semmoisia Mesmerin oppilaita olivat markiisi de Puységur ja parooni du Potet. Mutta heidän tutkimuksensa ei vaikuttanut mitään viralliseen tieteeseen. Virallinen tiede kulki omia teitään, pitkiä vuosikymmeniä kului, ennenkuin Mesmerin maine puhdistui.

Tri Mesmerillä oli muuan ranskalainen oppilas, Charles Poyen, joka matkusti Amerikkaan, asettuen New Yorkiin asumaan. Hän ryhtyi parantamaan ihmisiä samalla tavalla kuin Mesmer ja piti luentoja asiasta. New Yorkissa eräs herra P. Quimby innostui Poyentin kokeisiin. Quimby huomasi, että hänellä myös oli luonnostaan parantava voima ruumiissaan. Hän rupesi sitä kehittämään ja käyttämään. Hän tulikin sangen eteväksi, nimitti itseään tri Quimbyksi ja toimi kauan tunnettuna mesmeristi-lääkärinä, joka paransi panemalla kätensä sairaiden päälle.

Tri Quimby oli myös ajattelija ja filosofi. Hän päätteli itsekseen, että Jeesuksen ihmetyöt olivat tapahtuneet magneettisen voiman välityksellä. Jeesus Natsarealainen oli ollut ensimmäinen suuri magnetisoija ja mesmeristi. Hänen taitonsa oli jäänyt unohduksiin, vaikka kyllä hänen lähimmät opetuslapsensa olivat käyttäneet sitä. Kirkko ei ollut enää moneen vuosisataan siitä tiennyt. Vasta tri Quimby keksi nyt uudestaan vanhan kristillisen, Jeesuksen alkuunpaneman parantamistavan.

Tri Quimbyn potilaita oli 60-luvulla mrs. Baker, sittemmin mrs. Eddy. Mrs. Mary Baker Eddy sai siis ensimmäisen herätyksen tri Quimbyltä, kun tämä paransi hänet itsensä jostain taudista. Hän oli ihmeissään ja kiitollinen. Hänen huomionsa kiintyi siihen, että tri Quimby käytti raamatun kieltä ja viittasi Jeesukseen. Sentähden mrs. Baker Eddykin rupesi innokkaasti tutkimaan evankeliumia.

Nyt voimme huomata mrs. Eddyin suhteen saman ilmiön, joka usein pitää paikkansa henkisten liikkeiden alkuunpanijoiden suhteen, nim. että hän myöhemmin sanoi itse keksineensä kaikki. Hän oli itse muka saanut kaiken tiedon Jumalalta, kukaan ei ollut hänelle mitään opettanut. Hänen hartaat kannattajansa uskoivat myös alussa niin, ettei hänellä ollut mitään apua tri Quimbystä.

Täytyy kuitenkin historiallisesti tunnustaa, että mrs. Eddy sai herätyksensä tri Quimbyltä. Mutta samalla on ymmärrettävissä, että kun mrs. Eddy ryhtyi tutkimaan raamatua ja harjoittamaan parantamista, puhkesi koko asia uutena esille hänen omasta sielustaan; se oli hänestä kerrassaan omaa, hän tiesi ja tunsu saaneensa kaiken Jumalalta itseltään. Emme niin suuresti ihmettele, että hän kadotti historiallisen silmänsä.

Christian sciencen parantamismetoodin ymmärrämme paraiten christian sciencen elämänfilosofian valossa. Sentähden tahdomme nyt luoda silmäyksen mrs. Eddyin elämäkatsomukseen, ja siinä suhteessa mrs Baker Eddy kyllä tunnustaa historialliset sukulaisuutensa.

Ensimmäisenä, joka esitti hieman samaa elämänfilosofiaa kuin kristillinen tiede, oli eräs tunnettu englantilainen filosofi George Berkeley, joka syntyi v. 1684 ja kuoli v. 1751. Hän vaikutti piispana Irlannissa ja oli erittäin rakastettu ja kunnioitettu mies aikanaan. Hän kirjoitti useita filosofisia teoksia, joista puhutaan historiassa. Mutta hänen filosofista elämäkatsomustaan pidettiin kauan epäonnistuneena, jonkunlaisena hourena. Vasta viime vuosisadan loppupuolella rupesivat oppineet tutkimaan hänen filosofiaansa. Mrs. Baker Eddy oli siitä saanut paljon herätystä.

George Berkeley oli — niinkuin me voisimme sanoa — merkillisen itämaalainen filosofisessa katsantokannassaan. Hänen kuuluisa teesinsä on: *esse est percipi*, joka merkitsee: olla olemassa on samaa kuin olla havaittuna, tajuttuna. Hän opettaa: »Ei mitään muuta ole olemassa, kuin tajunnat, tajuavat henget, tajuntakeskukset. Minä olen tajuava henki. Minä tajuan jotain, jota nimitän maailmaksi. Tämä maailma on

minun ulkopuolellani. Se on täynnä kaikenlaisia olioita. Ovatko ne olemassa? Eivät. Ne ovat olemassa ainoastaan minun tajunnassani. Minulla ei ole mitään todistuksia siitä, että esim. tämä kateederi on olemassa. Koko sen olemassaolo perustuu aistilliseen havaintoon. Minä näen, kuulen, tunnen, haistan ja maistan, mutta mikään ei ole olemassa, ennenkuin minä sitä tajuan.»

Tämän johdosta kysymme: onhan paljon olentoja, jotka tajuavat ja sen nojalla ovat olemassa, — kuinka siis ei maailma olisi olemassa? Tai jos maailma ja kaikki sen oliot eivät ole olemassa, mitä ne sitten ovat? Kaikki kuitenkin niitä tajuavat. Berkeley vastaa selittäen: »Ne ovat kyllä olemassa, mutta niiden täytyy olla olemassa jossain suuressa tajunnassa, ja missä semmoinen on? Se on Jumalan tajunta. Ne ovat siis olemassa Jumalan tajunnassa.» Hän oli uskonnollinen ihminen, hän oli piispa. Hän sanoi: »Ei mitään muuta ole olemassa kuin Jumala ja ne ikuiset henget, ihmiset, jotka ovat jumalassa iankaikkisesti. Mitään aineellista todellisuutta ei ole olemassa. Kaikki on vaan aistien havaintoja.»

Piispa Berkeley uskoi itse, että hän filosofiallaan oli näyttänyt, kuinka mahdoton oli materialismi. Hänen aikalaisensa eivät häntä ymmärtäneet, mutta meidän päivinä filosofoidaan tähän suuntaan. Se on vanhaa itämaalaista filosofiaa. Ei ole mitään olemassa aineellisesti. Kaikki aineellisuus on harhaa. Se on vain olemassa jonkun tajunnassa. Jumala on se suuri tajunta, joka kaikkea ajattelee ja tajuaa, ja me tajuamme ainoastaan Jumalan ajatuksia, sanoo itämaalainen, mitään aineellista ei ole itsessään olemassa.

Toinen, jolta mrs. Baker Eddy otti vastaan paljon inspiratsionia, oli kuuluisa amerikkalainen essayisti Emerson, jonka kirjoja on ilmestynyt suomeksikin. Hänen maailmankatsomuksensa ei suorastaan mene niin pitkälle kuin Berkeleyyn kaiken aineellisen kieltämisessä. Hän oli filosofi, joka kiinnitti huomiota elämän moraalisiin ja henkisiin arvoihin. Hän myös uskoi, että kaikki olemassaolo oli tajuntaa ja ajatusta. Hän sanoi: »Luonto on taideteos. Se on suuren, jumalallisen olennon taideteos, Jumalan, jos siksi nimitämme maailman ylisielua. Jumala ajattelee maailmaa, hän luo kauneutta, ja kaikki on olemassa hänen ajatuksina. Ihminen on Jumalasta lähtenyt.»

Emerson sai aikaan suuren herätyksen Amerikassa viime vuosisadan puolivälissä, kun hän singautti maailmalle tuon uuden ajatuksen: ihminen on jumalallinen syntyperältään. Jumala asuu jokaisessa ihmisessä, tulee jokaisessa ihmisessä ilmi. Jokaisen ihmisen pitää suhtautua välittömästi Jumalaan. Ei tarvita minkäänlaisia pappeja, välittäjiä, ulkonaisia vapahtajia. Ihmisessä itsessään on se jumalallinen siemen, joka yhdistää hänet maailmansieluun. Ihmisen pitääkin olla ainoastaan oma itsensä, hänen pitää heittää luotaan kaikki, mikä on vierasta, luonnotonta hänelle. Hänen pitää elää, niinkuin hän tuntee, että hänen kutsumuksensa on elää. Hänen tulee kuulla ja totella suuren ylisielun kuiskeita.

Oi, minkä herätyksen Emerson sai aikaan! Amerikkalaiset ottivat ihastuksella vastaan uuden sanoman, ja Emersonia pidettiin aivan kuin jonkinlaisena vapahtajana.

Emersonilta mrs. Eddykin otti vastaan paljon inspiratsionia. Hän kehitti Quimbyn, Berkeleyyn ja Emersonin teorioita merkilliseen huippuun, niin sanoaksemme amerikkalais-käytännölliseen huippuun. Mrs. Eddy opettaa: Ei ole mitään muuta olemassa kuin henki. Ei ole muuta olemassa kuin Jumala, joka on henki, ja ihminen, joka on jumalallinen henki. Ei ole olemassa ainetta. Ei myöskään ole olemassa niitä ilmiöitä, jotka aiheutuvat siitä, että uskotaan aineeseen. Ei ole olemassa mitään pahaa, ei mitään tautia eikä kärsimystä, ei mitään syntiä, — kaikki se on harhaa. Ei ole olemassa kuolemaa. Olemassa on vain yksi ainoa, iankaikkinen elämä, Jumala, henki. Henki on kaikki, ja kaikki, mitä on, on henkeä. Me ihmiset olemme langenneet »kuolevaisen mieleemme» pauloihin. Luulemme, että *mortal mind*, kuolevainen järki, meissä on todellista. Se on kietonut meidät pauloihinsa. Se »mortal mind» uskoo pahaan, aineeseen, kuolemaan, sairauteen, kärsimykseen ja syntiin, mutta se on itse harhaa, ja sentähden kaikki, mihin se uskoo, on harhaa. Totuus on vain henki. Totuus on siinä, että ihminen on yhtä hengen kanssa, yhtä Jumalan kanssa, että ihminen on ikuisesti elävä, kuolematon, ikuisesti hyvä, terve, synnitön. Ihmisessä ei ole mitään

vajanaisuutta, ihmisessä ei ole mitään pahan mahdollisuutta, kaikki on ainoastaan tuossa kuolevaisessa järjessä. Sitä pitää ihmisen vapautua. Ihmisen pitää kieltää tuo kuolevainen järki, mieli. Ihmisen pitää sanoa itselleen: »minä en usko pahaan, kuolemaan, kärsimykseen, syntiin. Minä uskon ainoastaan henkeen ja hyvään, ikuiseen elämään, jonka tiedän. Se usko on kokemusta, tietoa.» Kun ihminen tulee kristityksi ja herää näkemään, että kristinuskko ei ole uskoa, vaan tiedettä, silloin hän vapautuu kuolevan järjen vankeudesta, nousee omaan ihmisyyteensä, tuntee itsensä ikuisiksi olennoiksi, tulee terveeksi ja synnittömäksi.

Näemme mielestämme heti, minkälaisia vaaroja tämmöisessä julistuksessa on. Kuinka voi niin kieltää kaikkia todellisuuksia? kysymme hämmästyen ja lisäämme arvostellen: »Jos joku sanoo itselleen: mitään pahaa ei ole olemassa, syntiä ei ole olemassa, niin hän pian tulee ajatelleeksi: siis minä teen syntiä kuinka paljon tahansa.» Tämmöinen johtopäätös juolahtaa meidän mieleemme, mutta meidän täytyy ymmärtää ja tunnustaa, että mrs. Baker Eddy ei ole semmoista tarkoittanut, eikä kukaan, joka on häneltä herätyksen saanut ja tullut christian scientistiksi, ole hänen oppiaan niin käsittänyt. Päinvastoin tuntuu sääntönä olevan, että christian scientistit Amerikassa – ja niiden lukumäärä nousee miljooniin – ovat todellisesti pyrkiviä, parastaan yrittäviä, puhtaita ihmisiä, jotka koettavat elää kristillistä elämää, seuraten Jeesusta Kristusta jokapäiväisessä vaelluksessaan.

Jos siis syrjästä, vieraina arvostelemme kristillisen tieteen elämänfilosofiaa epäsuotuisasti, teemme niin sen takia, että emme ole itse siihen syventyneet. Joka siihen syventyy, hän löytää siitä semmoista, joka tekee hänestä paremman ihmisen. Sentähden kristillisellä tieteellä on arvonsa ja merkityksensä. Meidän täytyy tunnustaa, että mrs. Eddy pani alkuun mahtavan herätyksen. Nykyään on satoja seurakuntia ja kirkkoja Amerikassa ja ympäri maailmaa, jotka todistavat kristillisen tieteen voittokulusta.

Kysykäämme nyt: millä tavalla christian scientistit parantavat sairaita? Silloin huomaamme heti, että olisi väärin sanoa heidän parantavan välittömästi ajatuksen voimalla. Itse he sen täydellisesti kieltävät. Mrs. Eddy teroitti ja opetti nimenomaan: »Ette saa millään tavalla käyttää ajatusta hypnotisoivasti ja suggeroivasti, sillä se on mustaa hommaa.» Hän ei tarkoittanut tällä kiellollaan – ainakaan alussa – käsien päälle panemista ja mesmerismiä, vaan ennen kaikkea juuri ajatuksen hypnotisoivaa voimaa. Hän sanoi: »Kaikista vaarallisin ja pahin on ajatus, jota ihminen käyttää itsekkäissä tarkoituksissa.»

Mrs. Eddy loi täten itselleen ja liikkeelleen peikon ja omassa elämässään hän aina syytti vastustajiensa »animaalista magnetismia» omista sairauksistaan tai vahingoista, joita sattui christian sciencelle. Hänen oli tapana silloin sanoa: »Nyt lähetetään meihin päin pahoja ajatuksia.» Saattoi niin ollakin. Mrs. Eddy oli erikoisen herkkä ja otti noita pahoja ajatuksia vastaan omaan ruumiiseensa. Tämä sai häiriöitä aikaan, ja sentähden hän varoitti omia seuraajiaan ajatuksen hypnotisoivaa voimaa käyttämästä. Kun he parantavat itseään ja toisia, tapahtuu se toisenlaisen ohjelman mukaan.

Christian scientisti parantaa itsensä ja toisia, niinkuin mrs. Eddy sanoo: totuutta todistamalla, totuutta näyttämällä. Pitää »demonstroida totuutta». Pitää itse omassa mielessään kohdistaa koko huomionsa siihen totuuteen, että mitään ainetta ei ole olemassa. Ainoastaan Jumala, henki, hyvä on olemassa. Mitään pahaa, sairautta, syntiä ei ole. Kun christian scientisti tulee sairaan luo, hän konsentroi itsensä tähän ajatukseen. Hän hiljaa, äänettömästi saarnaa totuutta. Tietysti hän sen ohella selittää sairaalle sanoilla, miltä kannalta on elämää katseltava. Sairas valmistuu vastaanottavaan mielentilaan, ymmärtää totuuden, ottaa vastaan apua christian scientistiltä ja parantuu. Totuus on vapauttanut hänet kärsimyksen harhasta.

Tunnustettava on, että kristillisen tieteen avulla satoja ja tuhansia ihmisiä on parantunut ja tullut terveeksi. Sitä merkittävää tosiseikkaa emme voi kieltää. Onhan ollut tapauksia, jolloin terveys ei ole palautunut, vaan sairas on kuollut. On ollut tapauksia, jolloin tuomioistuimen eteen on vedetty christian scientisti, sentähden että hänen hoidossaan potilas on kuollut. Eräs nainen joutui kerran oikeuteen

sentähden että hän ei hakenut apua tyttärelleen, jonka piti synnyttää, vaan istui sairaan viereen todistamaan totuutta; seuraus oli sillä kertaa, että sekä lapsi että äiti kuolivat. Mrs. Eddy antoi näet erikoisia kursseja lapsenpäästössä ja opetti, miten oli autettava äitejä synnyttämään ilman kipuja. Mrs. Eddy kertoo itse useampia kertoja sillä tavalla auttaneensa äitejä. Tapauksia on merkitty, jolloin semmoinen apu on ollut tehokasta. Mutta vahinkoja aina sattuu, ja maailman tuomitseva huomio kääntyy onnistumattomiin tapauksiin.

Viisaammin kuitenkin tekisi maailma, jos se vakavana kuuntelisi, mitä kristillisellä liikkeellä on sanottavana, ja ennakkoluulottomana arvostelisi senkin liikkeen naisprofeettaa. Onhan aina enemmän oppimista asian ystäviltä kuin sen vastustajilta ja vihamiehiltä. V. 1888 Mrs. Eddy kerran kutsui kokoon suuren kokouksen Bostoniin, christian science-kirkkoon. Kokoukseen saapui 3000 henkeä ympäri Yhdysvaltoja. Mrs. Eddy oli kutsussaan lyhyesti maininnut: »Minulla on sanoma Jumalalta teille sanottavana.» Kun ihmiset kokoontuivat kirkkoon, ei Mrs. Eddy vielä tiennyt, mitä hän tulisi puhumaan. Hän oli kyllä saanut Jumalaltaan semmoisen tiedon, että hän tulee sanomaan jotain, mutta ei, mitä hänen piti puhua. Sentähden hän viime hetkessä epäröi, ja lähimmät ystävänsä saivat puoliväkinen viedä hänet kirkkoon. Mutta tuskin hän oli päässyt puhujatuoliin, ennenkuin koko seurakunta nousi, tervehtien häntä. Silloin hän alkoi puhua, ja sanat tulivat hänen suustaan niin ihmeellisinä, niin voimakkaina, niin suurenmoisina, että pikakirjoittajat unohtuivat kuuntelemaan, muistamatta kirjoittaa. Kaikki läsnäolijat unohtivat itsensä, huolensa, surunsa ja täytyivät sanomattomalla riemulla. Oli kuin suuri helluntaijuhla, jossa 3000 ihmistä joutui haltioihinsa.

Kun Mrs. Eddy lopetti puheensa, pyrkivät kaikki järjestään hänen luokseen, — he tahtoivat koskettaa hänen hameensa liepeitä tai hänen käsiään. Äidit tulivat, nostivat pienet lapsensa käsivarsilleen ja sanoivat: »Katso, tuossa hän on.» Ja mitä oli sairaita kirkossa, ne tulivat terveiksi. Niin ihmeellisiä asioita on meidänkin päivinä tapahtunut.

Kun Mrs. Eddy pani liikkeensä alulle, hän antoi kursseja puhumisessa. Hän oli niin voimakas puhujana, että kuulijat ihmettelivät, miten hän saattoi pysyä omassa ruumiissaan; heistä tuntui, että hän valui ulos silmien läpi, — niin suuri oli hänen magneettinen voimansa. 4000 ihmistä kävi tämän kurssin, ja heistä tuli *christian science practitioner*'eitä, parantajia, jotka saivat tehtäväkseen levittää sanomaa käytännössä ja puheissa.

Mutta niin mahtava kuin liike oli, syntyi kuitenkin Mrs. Eddyn oppilaiden kesken ristiriitaisia näkökantoja. Amerikassa muodostui viime vuosisadan loppupuolella erilaisia koulukuntia, jotka kaikki olivat saaneet alkuherätyksen christian scienceltä, mutta jotka jatkoivat työtään eri suuntiin. Niinpä on tuo suuri *New Thought* eli »uusi ajatus»-liike, joka perustuu enemmän Emersoniin. Tämän liikkeen edustajia tunnemme Europassakin muutamia, esim. Ralph Waldo Trine'n ja Orison Swett Marden'in, joiden kirjoja on suomennettukin. Toinen haarautuma on *Mind-cure* eli »järjellä, ajatuksella parantaminen». Nämä y. m. liikkeet ovat sukua christian sciencelle, vaikka ovat yrittäneet mielestään välttää sen liioitteluja.

Ne eivät pelkää puhua suoraan ajatuksella parantamisesta, vaan sanovat, että kun ihminen käyttää oikein ajatuksen voimaa, koituu siitä suurta siunausta. Ja mikä voima ihmisellä on muu kuin ajatus, sehän on hänen henkinen voimansa!

Mutta on hyvä, että ensin luomme silmäyksen lääkärein ja tiedemiesten viimeaikaisiin löytöihin ajatusvoiman alalla, ennenkuin totuudenetsijöinä ja salatieteilijöinä tutkimme, mitä lopullisesti tarkoitetaan ajatuksen parantavalla voimalla sekä missä määrin ja millä tavalla sitä on elämässä käytettävä.

III. HYPNOTISMI JA PSYKOANALYYSI.

Kun tutkimme lääketieteen kehitystä Mesmerin jälkeen, mutta Mesmerin avaamaan suuntaan, joudumme tekemisiin kuin ihmemaailman kanssa. Oikeastaan liian vähän tunnetaan, – lääkärit itsekin liian vähän tuntevat, – mitä ihmeellisiä saavutuksia on saavutettu heidän omissa piireissään ja perin »tieteellisellä tavalla» viime vuosisadan aikana. Ensin tietysti Mesmerin jälkeen, kun Louis XVI:n asettama tieteellinen komissioni oli tuominnut Mesmerin puoskariksi, ei virallinen lääketiede tahtonut olla missään tekemisessä mesmeriläisten ilmiöiden kanssa, ja sentähden vain jotkut maallikot tai lääkärit semmoiset kuin tohtorit Esdale ja Elliotson uskalsivat harjoittaa magnetisoimista, olla mesmeristejä ja asettua yleisen pilkan esineiksi. Näin kului puolet vuosisataa, sillä Mesmerin tuomio oli langetettu jo vähän ennen Ranskan vallankumousta.

Puolen vuosisadan aikana naurettiin siis niille lääkäreille, jotka koettivat auttaa ihmiskuntaa magnetisoimisen avulla. Vasta 1840-luvulla, kun skotlantilainen lääkäri James Braid syventyi ainetta tutkimaan ja tuli vakuutetuksi omalla tavallaan keinotekoisen unen todellisuudesta sekä antoi havainnolleen tieteellisen nimityksen, vasta sitten maailma käänsi huomionsa siihen tosiseikkaan, jota Mesmer oli julistanut.

Tämä James Braid heräsi siitä, että eräs ranskalainen mesmeristi Lafontaine kävi Englannissa samassa kaupungissa, jossa Braid asui, ja esitti yleisön nähden magnetismi- ja somnambulismi-ilmiöitä. (On huomattava, että kun tieteellinen maailma ei ottanut näitä asioita tutkiakseen, oli maallikoita, jotka kulkivat ympäri ja ansaitsivat esityksillään rahaa.)

Braid katseli ilmiöitä ja ajatteli, että ne olivat humbugia sillä tavalla, kuin Lafontaine niitä selitti. Mutta ne kiinnittivät hänen mieltänsä niin paljon, että hän päätti kotonaan kokeilla. Hän selitti mielessään magneettisen unen sillä tavalla, että potilas tuijottaessaan määrättyyn paikkaan nukkui.

Braid teki kokeita. Ensin hän otti luokseen nuoren miehen ja käski tämän tuijottamaan pullon suuhun, joka oli asetettu miehen silmien korkeudelle. Mies teki niin, ja kolmen minuutin kuluttua hän vaipui uneen. Sitten Braid otti oman rouvansa, tämä tuijotti pullon suuhun ja nukkui kahden ja puolen minuutin kuluttua. Silmäluomet alkoivat värähdellä, vettä tuli silmistä, ja hän vaipui uneen. Sitten Braid otti palvelijansa, asetti teelusikan veteen ja sanoi palvelijalle, että tämän tuli katsella lusikkaan niin kauan, että siitä lentää sähkökipinä. Hän ei ollut selittänyt enemminkin mitään palvelijalle. Tämä nukkui kahden ja puolen minuutin kuluttua.

Silloin Braid itsekseen päätteli, että oli olemassa keinotekoinen uni, jonka hermokiihoitus sai aikaan. Hän antoi sille nimeksi kreikkalaisen sanan *hypnos*, uni. Tästä tuli sitten tieteellinen nimi hypnoosi. Braidin mielestä hypnotismi todisti, että ilmiöt olivat aivan luonnollisia. Hän käytti sitten myös lääkärinä hyväkseen tuota keinotekoisia unta. Kun esim. oli potilas leikattava, vaivutti Braid hänet hypnotiseen uneen, eikä potilas mitään tuntenut leikkauksesta, kun uni oli tarpeeksi syvä.²⁾

Tri Braidin ansio on, että hän osasi tehdä asiasta tieteellisen kysymyksen, ja hänen jälkeensä ovat muutamat lääkärit paljon tutkineet hypnotismia. Kuuluisaksi tuli n. s. Nancy'n koulu Ranskassa. Tri

²⁾ Samanlaisia kokeita oli ennen mainittu tri Esdale Calcuttassa, Indiassa, tehnyt paljon viime vuosisadan alussa.

Liébeault Nancy'ssa rupesi tutkimaan ja harjoittamaan Braidin metoodia ja perusti klinikan, jossa paljon käytettiin hypnotismia. Hänen oppilaansa, tri Bernheim jatkoi edeltäjänsä työtä, ja potilaita tulvaili joukottain Nancy'n sairaalaan. Nämä kaksi lääkäriä olivat jaloja ihmisiä, herättivät suurta luottamusta sairaita ja tekivät paljon hyvää. Varsinkaan tri Bernheim ei tahtonut käyttää hypnotismia, jollei potilas tai hänen omaisensa siihen suostuneet ja ennenkuin ensin oli koetettu tavallisia lääketieteellisiä keinoja.

Tästä Nancy'n koulusta kerrotaan mitä liikuttavimpia tapauksia. Sairaas tulivat tavallisesti sinne kuolemaan tuomittuina ja paranivat pian siellä. He tulivat aivan äkkiä terveiksi. He olivat olleet tuskien raatelemia, ja kun olivat muutamia minuutteja tri Liébeaultin tai Bernheimin hoidossa, eivät tahtoneet uskoa onneaan, kun kaikki kivut olivat poissa. Joka päivä sattui liikuttavia näytelmiä. Äiti tulee pienen tyttärensä kanssa, joka on puolentoista vuoden ajan potenut tanssitauteja, jäsenet ovat väänntyneet, kädet ja jalat tekevät liikkeitä yhtämittaa. Tri Bernheim ottaa pienokaisen syliinsä, sivelee häntä vähän, pitää kättänsä hänen päänsä päällä, kuiskaa jotain hänen korvaansa ja vie lapsen nukkumaan. Tunnin perästä herää lapsi ja on ihmeissään. Tri kysyy: »Onko sinun hyvä olla?» Lapsi vastaa: »On.» Hän ei tunne mitään kipuja, hän panee ilosta ja kiitollisuudesta kätensä tohtorin kaulaan. Nyt hän voi vapaasti kävellä lattialla. Äiti, joka istuu oven suussa, huutaa riemusta ja kutsuu tyttärtään, joka tulee hänen luokseen kävellen.

Kun näin perästäpäin luomme huomiomme tuohon aikaan ja kouluun, täytyy meidän sanoa, että se oli ihmeellinen siunaus kärsivälle ihmiskunnalle.

Toinen koulu muodostui Parisissa. Siellä tri Charcot la Salpêtrièren sairaalassa tutki Bernheimin systeemiä. Jos Nancy'ssa parannettiin enimmäkseen ruumiillisia tauteja ja vammoja, kiinnitti taas tri Charcot Parisissa huomionsa enemmän hermosairaihin ja hulluuden partaalla oleviin ihmisiin. Hänen sairaalassaan tapahtui myös yhtämittaa ihmeitä. Kukaties tri Charcot'ta huvitti nähdä kaikkia noita ilmiöitä, koska hänen luonaan sattui vielä enemmän kaikenlaisia kummallisuuksia. La Salpêtrièren tulvaili joukottain hermotautisia, ja niitä käden käänteessä parannettiin. Niitä tutkittiin ja vaivutettiin uneen, ja tri Charcot piti niitä koesubjekteina. Hän huomasi, että hypnoosissa on kevyempiä ja syvempiä asteita. Muuan aste on kataleptinen tila, jolloin potilaan ruumis käy jäykäksi, toinen on somnambuulinen tila, joka on syvempi unitila ja jossa potilas tulee selvänäköiseksi, kyeten vastaamaan hyvinkin hämmästyttäviin kysymyksiin. Hän osaa esim. sanoa, mikä tauti häntä itseään ja mikä toisia vaivaa.

Tri Charcot, joka oli pannut merkille noita erilaisia unitiloja, tahtoi niitä tiedemiehenä tutkia, ja ihmiset, jotka eivät olleet fyysillisesti sairaita, soveltuivat helposti tutkimuksen esineiksi. Näissä kokeissaan tri Charcot teki huomion, joka sai muutamat hänen oppilaansa paljon ajattelemaan. Alku oli ehkä seuraava. Tammikuun 17 p:nä 1888 esitti tohtori oppilailleen erään äidin, jonka oikea käsi oli herpaantunut. Käsi oli käynyt äidin oman kertomuksen mukaan kyvyttömäksi siitä, että hän oli lyönyt pientä poikaansa korvalle muutamia viikkoja sitten; kohta sen jälkeen oli hänen kätensä halpautunut. Jos tri Charcot olisi ollut tavallinen lääkäri, ei hän olisi äidin selitykseen uskonut, hän olisi sanonut, että semmoinen asia oli mahdoton. Mutta tri Charcot todisti havainnollisesti, että halvautuminen oli sillä tavalla syntynyt. Hän vaivutti erään toisen potilaansa syvään uneen, pysyi nukkuvaa lyömään häntä kädellään. Potilas teki niin, ja silloin tri Charcot ajatteli: »tätä tekoa seuraa semmoinen kosto, että käsi halpaantuu.» Niin tapahtuikin.

Siten tuli todistetuksi, että paljas sielullinen affekti voi vaikuttaa fyysilliseen ruumiiseen, ja tri Charcot kiinnitti tähän tosiseikkaan paljon huomiota. Hän näki monenlaisista ilmiöistä, että ihmisen sielulliset tunteet ja ajatukset, mielikuvat, pelot ja tuskat vaikuttavat hermostoon sillä tavalla, että hän tulee ruumiillisesti sairaaksi. Ei tarvita muuta, kuin että ihminen saa jonkun vaivaavan ajatuksen päähänsä, jotta hänen hermonsä menisivät pilalle.

Charcot todisti täten, että ihmisen sieluelämä on niin läheisessä vuorovaikutuksessa fyysisen ruumiin, varsinkin hermoston kanssa, että sairaalaiset tunteet ja ajatukset heijastuvat hermostoon sillä tavalla, että syntyy ruumiillinen sairaus.

Tri Charcot'n luona kävi niinkään oppilaita eri maista, ja muutamat niistä ovat huomattavalla tavalla jatkaneet opettajansa työtä. Pierre Janet esim. kirjoitti hysteriasta monenlaisia teoksia ja antoi neuvoja, jotka ovat olleet suureksi avuksi mielisairaiden hoidossa. Eräs toinen Charcot'n oppilas on tullut tunnetuksi uuden koulukunnan perustajana, ja hänestä tahdomme nyt puhua.

Tämä oli itävaltalainen tohtori Sigmund Freud, joka Charcot'n luona oli pannut erikoista huomiota hysteerisiin ilmiöihin ja siihen tosiseikkaan, että sielu vaikuttaa ruumiiseen. Palattuaan kotiinsa Wieniin hän erään toverinsa kanssa jatkoi tutkimuksia hysteriasta ja esitti sitten oman parannusmetoodinsa, joka on herättänyt tavatonta huomiota ympäri maailmaa. On paljon lääkäreitä, jotka seuraavat Freud'in menetelmää. Sitä nimitetään psykoanalyysiksi ja siinä tutkistellaan ja eritellään sairasta sielua inkvisiittorimaisella huolellisuudella. Tunnetuita psykoanalytikoita ovat tohtori Carl Jung Sveitsissä, toht. Wilhelm Stekel Wienissä, professori Ernest Jones Lontoossa, prof. J. Putnam ja toht. A. Brill Amerikassa y. m.

Tri Freud johtui varsinaiseen psykoanalyysiinsa seuraavalla tavalla. Hänen huomionsa kiintyi erääseen tri Joseph Breuer'in havaintoon. Tällä oli potilas, joka oli nähnyt ihmeellisen unen: hän oli isänsä tautivuoteen ääressä valvoessaan nukahtanut ja nähnyt käärmeen, joka oli mennyt isän luo ja purrut tätä. Siitä hän oli saanut hysteerisen hermotaudin. Kun hän ensin tuli tri Breuerin luo, ei hän osannut kertoa tautinsa alkua, mutta hypnoosissa hän kertoi sen.

Kun tri Freud kuuli tästä tapauksesta, hänen silmänsä avautuivat, ja hän huomasi, että se oli tutkittava ala. Hän tuumiskeli heti näin: kuka tietää, minkälaiset voivat olla hermotautien syyt. Syyt voivat piillä ihmisen menneisyydessä. Jos kulloinkin saa syytä kiinni, silloin täytyy osata parantaa.

Samaan aikaan (v. 1889) oli tri Freud'illä potilaana eräs rouva Emmy von N., joka eli yhtämittäisessä pelossa ja levottomuudessa. Tri F. hoiti häntä hypnotismin y. m. avulla, mutta ilman menestystä. Eräänä aamuna kertoi rouva, että hän oli lukenut lehdestä hirmuisia juttuja. Hän oli lukenut, että joku kisälli oli piinannut pientä poikaa pistämällä valkoisen hiiren tämän suuhun. Tri Freud'in mieleen juolahti tutkia tarkemmin tätä asiaa. Kun hän itse katseli lehteä, oli siinä kyllä kertomus kisällistä, joka piinasi pientä poikaa, mutta ei sanaakaan siitä, että olisi pannut hiiren tämän suuhun. Miksi rouva oli lisännyt sen jutun?

Samana iltana tri Freud vaivutti rouvan hypnoottiseen uneen ja kysyi häneltä: »Miksi te aina olette niin arka ja peloissanne?» Silloin rouva vastasi: »Se johtuu minun varhaisemmasta nuoruudestani ja lapsuudestani.» »Kuinka niin, koska teillä on lapsuudessanne ollut sellaisia kokemuksia?» kysyi tohtori. »Oi», sanoi rouva, »kun minä olin viiden vuoden vanha, niin veljeni ja sisareni usein heittivät minun jälkeeni kuolleita eläimiä, ja minä siitä niin kovasti pelästyin, että menin melkein tainnoksiin. Mutta kun tätini sanoi, ettei semmoisesta saanut pelästyä, pääsin tajuttomuuden kohtauksista. Mutta 7 vuoden vanhana pelästyin taas, kun näin siskoni makaavan ruumisarkussa. Ja sitten taas, kun olin 8 vuoden vanha, veljeni peloitti minua sillä tavalla, että valkoiseen liinaan puettuna esitti kummitusta. Ja 9-vuotiaana pelästyin, kun näin tätini kuolleen ruumisarkussa.»

Niin, ajatteli tri Freud, siitä on johtunut tämä tauti. Juuret on laskettu jo lapsuudessa. Mutta kuinka on selitettävissä, että rouva heti osasi ladella nämä muistonsa aivan kuin olisi lukenut ulkoa? Tätä seikkaa tuumi tri Freud paljon ja tuli lopulta siihen johtopäätökseen, että ihmisen sielussa on salainen tieto taudin syistä ja salainen halu heittää ne pois itsestään kertomalla niistä. Kuinka viisasta, ajatteli tri Freud, että katolisessa kirkossa on ammoisista ajoista saakka haluttu rippiä, – siinä ihmiset tunnustamalla pääsevät synnin taakastaan. Harvoissa tapauksissa rippi nykyään on sitä, mitä sen pitäisi olla. Mutta ihmisen sielussa on

luonnollinen halu ripittää itsensä, ja hänellä on salainen tieto siitä, että kun hän saa kertoa, mikä häntä painaa, silloin hän paranee. Tri Freud sai myös heti rouva N:n paranemaan, kun hän herätettyään hänet kertoi, mistä hänen tautinsa oli aiheutunut. Rouva itsekin muisti päivätajunnassaan samat tapaukset, ja kun hän pääsi selville, mistä mitättömistä asioista tauti oli aiheutunut, hän voitti sen.

Tri Freud kehitti sitten psykoanalyttisen metoodinsa nojaamalla näihin periaatteihin. Kun ihminen potee hermotautia, on tutkittava, mistä se johtuu. Ei tarvitse vaivuttaa hypnoottiseen uneen, jos potilas saadaan muuten kertomaan, ja sopiva lääkäri kykenee psykoanalyttiseksi »rippi-isäksi». Pieniä niksejä käyttämällä hän voittaa potilaan luottamuksen ja saa hänet kertomaan. Se harvoin käy heti ensimmäisellä kerralla, mutta potilas tulee uudelleen ja uudelleen, ja vähitellen sukeutuvat salaiset asiat esille. Siten saadaan sieluelämä tutkituksi ja levitettyksi potilaan eteen, ja kun taudin »syntysana» on löydetty, on se helppo parantaa, ja potilas pääsee vaivoistaan.

Tri Freud tuli tutkimuksissaan siihen johtopäätökseen, että sielulliset taudit – ja niitä potevat melkein kaikki ihmiset – ovat läheisessä tekemisessä sukupuolielämän kanssa. Ihmisen sukupuolielämä, hän arveli, on viimeisessä lopputilissä kaikkien tautien aiheuttaja. Sitä vastoin toinen etevä psykoanalyttikko Carl Jung ei ole niin jyrkkä. Hänen mielestään ihmisessä on muitakin sielullisia perusvoimia kuin sukupuolielämä. Jung sanoo, että syvällä ihmisessä piilee halu minuutensa painostamiseen. Ihminen tahtoo tuoda omaa minuuttiaan päivänvaloon. Hän pyrkii tietämättään valtaan, rikkauteen j. n. e., painostaakseen ja kohottaakseen omaa itsetuntoaan.

Huomattavan sijan psykoanalyysissa saa potilaan unieliämä, joka auttaa lääkäriä diagnoosissa. Unitajunta vapauttaa, missä päivätietoisuus kahlehtii.

On todella ihmeellistä, kuinka monenlaiset sielulliset heikkoudet, synnit ja moraaliset viat vaivaavat ihmiskuntaa. Moni ihminen on tullut sairaaksi sen kautta, että hän on painanut alas semmoisia taipumuksia ja toivomuksia, jotka hänen sielustaan pyrkisivät esille. Ihminen elää yhteiskunnassa, jolla on määrätty elämänohjelma, ja ihmistä kasvatetaan pitämään määrättyjä asioita joko sopivina tai sopimattomina. Ihminen on luonnostaan sielullinen olento, joka olemassaolon suuresta tuntemattomuudesta tuo syntyessään mukanaan määrättyjä sielullisia haluja. Päivätajunnassaan hän ei tiedä tai ei tahdo niistä tietää, hän painaa ne alas tajuttomaan itseensä. Jos hän on sivistyneessä kodissa kasvanut, ei hän uskalla ajatellakaan, että hänellä olisi minkäänlaisia »paheita» tai »vikoja». Sanokaamme, että hän on nainen, joka on naimisissa. Syystä tai toisesta hänen miehensä ei tee häntä onnelliseksi. Mutta hänessä elää romanttinen halu olla onnellinen. Hän on uneksinut elämästä, joka olisi toisenlainen kuin tämä jokapäiväinen elämä. Miestäkin hän on unelmoinut ritarilliseksi, itsensähillitseväksi arvokkaaksi olennoiksi. Nyt hän on onneton, hänen elämänsä on tyhjä ja yksitoikkoinen. Mutta hän on sivistynyt, hän ei tunnusta mitään itselleen, vielä vähemmän maailmalle. Hänessä tapahtuu yhtämittäinen alaspainaminen, ja yht'äkkiä hän sairastuu. Hän saa vaikean taudin, – kukaan ei tiedä, miksi.

Hermosairaudet eivät näet pysähdy ainoastaan hermoihin, ne heijastuvat muuhunkin ruumiiseen. Voimme saada hermoista johtuvan yskän, vatsataudin tai melkein minkä sisällisen vamman tahansa. Sitä ei aina ennen tiedetty, lääkärit koettivat parantaa vain ruumiillista vikaa. Jos oli vika vatsassa, sitä parannettiin, mutta kipu siirtyi toiseen paikkaan.

Professori Freud ja koko psykoanalyttinen koulu on huomannut, että sairaus usein aiheutuu siitä, että ihminen itse syystä tai toisesta ei anna sielunsa nousta pinnalle. Sentähden psykoanalyttisen filosofian kannalta olisi tärkeätä, jos nim. tahdomme, että ihmiskunta tulisi terveeksi, että me ihmiset kasvattaisimme itseämme vapaamielisiksi ja suvaitseviksi; pitäisi avartaa sielullisia ja henkisiä näköaloja, ei vaipua iterakkaaseen omapyhäisyyteen, joka muka on oikeutettu tuomitsemaan toisia. Salassa niillä, jotka

tuomitsevat toisia, on heikkouksia, joita eivät tunnusta. Ainakin sielullinen köyhyys paljastuu sydämen kovuudessa ja julmuudessa.

Psykoanalyttisen elämänfilosofian kannalta on pantava arvoa rakkaudelle, inhimillisyydelle, ystävälliselle ymmärtämykselle, ja mielellään se karkoittaisi olemattomiin kaikki taikaluulot ja -uskot Jumalan ankaruudesta, Jumalasta, joka istuu tuomitsemassa omia luotuja olentojaan. Meidän pitää käsittää, ajattelee psykoanalyttikko, että Jumala on itse elämä, joka pyrkii meissä ja meidän kautta esille. Itse elämä on monessa suhteessa vielä epätäydellinen, mutta se nousee tajuttoman – *das Unbewusste* – kautta pinnalle. Sentähden ihminen voi tutkia omaa sieluansa tutkimalla unielämäänsä. Hän ei aavista, missä määrin unielämä paljastaa hänen sieluntilaansa.

Kun potilas tulee lääkärin luo ja kertoo unensa – se voi näyttää aivan tyhjänpäiväiseltä, – niin psykoanalyttikko panee merkille kaikki unen eri vivahdukset, hän lukee unesta, mitä potilas itse ei aavista.

Koko psykoanalyttinen menetelmä perustui alussa unielämän tutkimiseen. Tri Freud'in ensimmäinen kirja tältä alalta oli *Die Traumdeutung*, »Unen tulkinta», joka ilmestyi v. 1900 ja jossa hän näyttää ja todistaa, että se tajunnantila, jossa ihminen elää kolmannen osan ajastaan, ei suinkaan ole mitätön, vaan yhtä tärkeä ja tärkeämpikin kuin päivätajuinen elämä. Ihmisen unielämässä purkautuu semmoista, joka ei pääse päivätajuunassa esille, siinä on hänen salaisten halujensa vara-aukko. Mitä emme päivällä tahdo ajatellakaan, se voi toteutua viattomalla tavalla unessa. Sentähden on lääkärin sitä tutkittava.

Psykoanalyysi on, kuten sanottu, paljon levinnyt meidän aikanamme, ja tunnustaa täytyy, että tällä vuosisadalla on hypnoottisten ja psykoanalyttisten ilmiöiden kautta tapahtunut suuremman mullistus koko psykologian alalla.

Ensimmäinen, joka ehkä laski teoreettisen pohjan, oli englantilainen oppinut Frederic W. H. Myers. Pitkien ja laajojen tutkimustensa tulokset hän esitti kirjassaan *Human Personality and its survival of bodily death*, »Inhimillinen persoonallisuus ja sen olemassaolo ruumiillisen kuoleman jälkeen», joka kirja julkaistiin tekijänsä kuoleman jälkeen v. 1903. Hän oli tutkimalla hypnoottisia ja spiritistisiä ilmiöitä tullut vakuutetuksi siitä, että ihminen on olemassa ruumiin kuoleman jälkeen. Mutta se, mikä psykologisesti oli merkille pantava Myers'in teoksessa, oli hänen selvä todistuksensa siitä, että ihmisen sielu on silminnähtävästi paljon suurempi kuin hänen niin sanottu päivätajuunsa. Päivätajuunta tulee ilmi isojen aivojen kautta, mutta sielu toimii niiden ulkopuolellakin. Myers sanoo, että päivätajuun ympärillä on kuin kynnyksen alapuolella on koko alitajuinen itse. Ihminen itse on hänen sielunsa kokonaisuudessaan, päivätajuunta on vain osa häntä itseään. Ja sielussa piilee monenlaisia voimia. Saksassa oli Carl du Prel aikaisemmin tuonut esille samanlaisia näkökohtia, mutta vasta Myers'in jälkeen ne pääsivät enemmän kuuluviin, sillä Myers oli arvossa pidetty tieteellinen tutkija.

IV. OODI JA FANTOOMI.

Mesmer opetti, että me ihmiset alinomaan vaikutamme toistemme tunteisiin ja ajatuksiin. Ja Mesmer selitti, että tämä vaikutus on mahdollinen ja tapahtuu sen nojalla, että meistä ihmisistä erkanee alituisesti hieno fluidumi, juokseva näkymätön aines. Tämä fluidumi eli »animaalinen magnetismi» siirtyy ihmisestä toiseen ja kantaa mukanaan suggeroivia ajatuksia ja tunteita. Mesmerin selitystä eivät ole hyväksyneet viralliset tutkijat, tiedemiehet, jotka James Braid'in keksinnön jälkeen ovat hypnotismia tutkineet. Mesmerin teoria on heidän mielestään tuulesta temmattu.

Nykyään on tultu tieteellisissä piireissä siihen johtopäätökseen kaiken parannuksen suhteen, että uni eli hypnoosi semmoisenaan ei ole mikään olennainen tekijä. Hypnoottisessa unessa, kun sitä käytetään parantavaan tarkoitukseen, on pääpaino niin sanotulla suggestionilla, mieleen nostatuksella, määrätyn ajatuksen herättämisellä. Sen sanoi jo tri Bernheim. Mutta viime vuosisadalla eivät lääkärit vielä päässeet vapaiksi itse unen käyttämisestä, vaan turvautuivat hypnoottiseen uneen, ennenkuin osasivat määrätä mitään potilaalle. Kun ihminen oli hypnoottisessa tilassa, hän oli altis vaikutuksille. Kun hänelle sanoi: sinun kipusi on poissa, uppoutui sana häneen niin, ettei hän tuntenut mitään kipuja herättyään. Mutta XX:lla vuosisadalla ovat lääkärit vähitellen tulleet siihen, että itse unitiloja ei tarvitse enää käyttää. Suggestioni yksin riittää. Ja kumma kyllä, suggestionikaan ei ole parantava tekijä. Kaikessa suggestionissa ja hypnoosissa ei ole oikeastaan muuta päätekijää kuin potilaan oma usko. Potilas ottaa vaikutuksen vastaan ja parantaa itse itsensä. Lääkäri ei paranna kuin välillisesti. Potilas itse uskomalla lääkärin suggestioniin suggeroi itsensä, ja sillä tavalla poistaa kipunsa. Ihmisen omassa sielussa piilee parantava voima. Sentähden ihminen voi yhtä hyvin käyttää niin sanottua autosuggestionia eli itsesuggestionia; hän voi sanoa itselleen: en tunne mitään kipuja. Tämä on vaikeampaa, sillä ihminen ei usko itseään. Sentähden on hänelle avuksi, että lääkäri, joka uskoo suggestioniin kokemuksensa nojalla, sanoo hänelle: sinä pääset vapaaksi näistä tuskista. Silloin potilas uskoo ja pääsee kivuistaan.

Eikö tässä edes tapahdu minkäänlainen ajatuksen siirto? Ei, vastaavat nykyiset tutkijat, jos ajatuksen siirrolla tarkoitatte jotain substanssiaalista. Suggestioni johtaa välittömästi autosuggestioniin. Toisen lausuma ajatus herättää saman ajatuksen toisessa, ja vastaanottaja sitten suggeroi itsensä. Hän uskoo tuohon ajatukseen ja saa vastaavan vaikutuksen aikaan.

Otetaan pari esimerkkiä.

Kristillisen tieteen harjoittajat viittaavat usein seuraavaan tapaukseen, kun puhuvat uskon voimasta.

Eräs englantilainen herrasmies matkusti Sveitsiin. Hänellä oli ranskankielinen matkaopas, sillä hän tahtoi matkallaan tutustua siihen kieleen. Matkaopas kertoi eräästä järvestä, että »*ce lac est bien poissonneux*.» Englantilainen asui hotellissa saman järven rannalla ja luki nyt mielestään, että »tämän järven vesi on hyvin myrkyllinen» (englanniksi *poisonous*). Voi kauheata, hän ajatteli, minähän olen juonut tuon järven vettä! Hän tuli kohta pahasti sairaaksi. Lääkäri koetti auttaa, sillä englantilaisessa oli myrkytyksen oireita. Hän ei kuitenkaan kuollut, mutta makasi kauan sairaana. Eräänä päivänä sattui sitten samaan hotelliin tulemaan toinen englantilainen, joka oli edellisen tuttava. Tämä kysyi: »Mikä sinua vaivaa?» »Oi, minä olen myrkytetty», kuului surkea vastaus. »Mikä sinut on myrkyttänyt, eihän täällä ihmisiä myrkytetä?» »Se on tuo vesi.» »Mikä vesi?» »Järvivesi.» »Onko se myrkyllistä?» »On, lue tuosta itse.» Hänen ystävänsä lukee

matkaoppaasta ja huudahtaa: »Mitä tämä on, eihän tässä ole *poisonous*, vaan *poissonneux*, ja sehän merkitsee, että tämä järvi on hyvin kalarikas.» Kun sairas tämän kuuli, tuli hän heti terveeksi.

Toinen esimerkki:

Oli eräs tyttö, jota piti leikata. Hän oli sairashuoneella ja makasi jo leikkuupöydällä, kun lääkäri ja hänen apulaisensa huomasivat, että nukutuseetteri puuttui. Siitä ei tietysti tytölle mitään puhuttu, lähetettiin vain hakemaan, koska tyttöä piti nukutettaman. Kuuluu asiaan, että tyttö oli kerran ennen läpikäynyt leikkauksen ja oli silloinkin eetterillä nukutettu. Sillä aikaa, kun nyt eetteriä haettiin, antoi lääkäri sairaanhoitajattaren panna naamion tytön kasvoille koetellakseen, sopiiko se. Heti kun se oli asetettu, veti tyttö henkeä syvään ja huoahhti: »oih!» Eikä kestänyt monta sekuntia, ennenkuin tyttö nukkui. Samat oireet siis, kuin jos naamiossa olisi ollut eetteriä! Lääkäri huomasi tytön olevan niin syvässä unessa, että voitiin leikata. Ja niin ryhdyttiin leikkaukseen. Jonkun ajan kuluttua tyttö teki liikkeitä herätäkseen, joku apulaisista huomautti siitä ja lääkäri, ymmärtäen, että tytön uni perustui kokonaan autosuggestioniin, kohenti vähän naamiota, ikäänkuin olisi lisännyt eetteriä, ja tyttö nukkui heti uudestaan.

Tyttö oli siis nukkunut eetteriuneen ilman eetteriä. Tieteellisten tutkijain silmissä tällainen tapaus on selvä todistus siitä, että ihminen itse suggeroi itsensä; kun usko hänessä herää, tapahtuu hänelle uskon mukaan.

Niin totta kuin tämä onkin, eivät sentään kaikki tiedemiehet kulkeneet tätä linjaa, joka tekee hypnotismista paljasta suggestionia ja autosuggestionia, vaan oli semmoisiakin tutkijoita, jotka jatkoivat työtä Mesmerin suuntaan. Useimmat niistä hyväksyivät Mesmerin selitykset ilman muuta ja harjoittivat magnetisoimista sivellyksillä ja liikkeillä, eivätkä hypnotisoineet siinä merkityksessä kuin Braid ja hänen seuraajansa. Tämä suunta, kuten sanottu, ei saavuttanut virallisen tieteen kannatusta, vaikka sitä ovat edustaneet semmoisetkin tutkijat, joiden menetelmä on ollut perin tieteellinen, jotka eivät ilman muuta hyväksyneet Mesmerin teoriaa, vaan koettivat tutkia, oliko perää Mesmerin selityksessä, että ihmisestä erkanee näkymätön fluidumi. Näihin viimeainittuihin tahdomme nyt kiinnittää huomiomme.

Ensimmäinen niistä oli itävaltalainen parooni ja tehtailija Carl von Reichenbach (1788-1869), tunnettu kaikille salatieteilijöille ja spiritisteille. Hän oli tiedemies ajatus- ja menettelytavoiltaan, joskaan ei virallisesti. Hän sanoi itselleen: jos Mesmerin selitys on oikea, silloin pitäisi kokeellisesti voida todistaa, että fluidumia lähtee ihmisestä. Hän teki kokeita ja tutki pitkin elämänsä. Hän kirjoitti useita teoksia, joista mainittakoon *Der sensitive Mensch*, »Herkkätuntoinen ihminen» (1845). Kokeissaan hän tuli seuraavaan johtopäätökseen: ihmiset voidaan jakaa kahteen luokkaan; toiset ovat herkkätuntoisia, sensitiivisiä, toiset eivät ole. Sensitiivisiä ihmisiä on paljon enemmän, kuin luullaan. Niitä voidaan helposti magnetisoida ja hypnotisoida. Ne kelpaavat tekemään yliaistillisia havaintoja.

Reichenbach kuvaa näitä ihmisiä ja opettaa, millä tavalla voidaan tutkia, kuka on sensitiivinen, kuka ei. Hän mainitsee monenlaisia kokeita ja suuren joukon kysymyksiä, joita tekemällä pääsee asiasta selville. Liian pitkäksi tulisi niitä luetella, mutta näytteeksi mainitsemme yhden havainnon:

Semmoinen ihminen on sensitiivinen, joka nukkuu levottomasti. Vaikka hän itse luulisi nukkuvansa rauhallisesti, voi toinen huomata, että hän nukkuu levottomasti. Hän nostelee peitettä, työntää sitä syrjään tai herää siihen, että se on valunut maahan. Sensitiivinen ihminen usein puhuu unissaan, ja jos hän on somnambulisti, joka liikkuu yöllä nukkuessaan, on hän erittäin sensitiivinen. Reichenbach selitti, että sensitiivisestä ihmisestä erkanee fluidumia hänen nukkuessaan, hänelle tulee liian lämmin ja tukala peitteen alla, siksi hänen täytyy heittää se päältään.

Reichenbach kokeili sensitiivein avulla, ja hän väitti, että jos ihminen on sensitiivinen, voi hän omin päin kokeilemalla tulla vakuutetuksi siitä, että fluidumia hänestä lähtee. Hän menee pimeään huoneeseen ja pitää istuntoja joko yksin tai toisten kanssa. Pitäen silmällä huoneessa olevia esineitä sensitiivinen ihminen alkaa nähdä, kuinka kaikkien esineiden, etenkin metalliesineiden ympärille kohoaa kuin hienoa valosumua, *odia*. Samoin hän huomaa, että hänen sormenpäistään lähtee valosäteitä tai hieno valokehä. Reichenbach todisti tämän sadoilla ja tuhansilla kokeilla. Hänen mielestään sitä ei enää käynyt kieltäminen. Oodi oli todistettu asia.

Reichenbach julkaisi havaintonsa viime vuosisadan keskivaiheilla, ja hänen työtään jatkoi eräs tutkija Ranskassa, Parisin polyteknillisen opiston silloinen johtaja, kreivi de Rochas d'Aiglun, tunnettu hänkin kaikille okkultisteille. Rochas d'Aiglun ajatteli: minäpä koetan konstatoida, onko Reichenbachin tutkimuksissa perää. Hän oli huomannut itsensä eteväksi hypnotisoijaksi. Hän ryhtyi mediumein avulla kokeilemaan ja sai heiltä pian kuulla, että hypnoottiseen uneen vaivutettuja henkilöitä ympäröi valokehä, joka voi poistua kauas ulos heistä. Kuta syvempään uneen Rochas d'Aiglun vaivutti heitä, sitä selvemmäksi ja suuremmaksi tuli valokehä heidän ympärillään. Rochas'n seuraava askel fyysikkona oli kokeilla, missä määrin mediumin vakuutuksissa oli perää, sillä itse hän ei nähnyt, että mediumista erkani tuommoinen valokehä. Kokeilullaan hän hämmästykseseen sai toteen näytetyksi, että tämän oodin eli valofluidumin ohella itse asiassa erkani ihmisestä hänen aistillinen tuntokykynsä, jota ilmiötä Rochas nimitti *'l'extériorisation de la sensibilité* eli »tunnon ulostumiseksi» ihmisestä.

Minkälaiset olivat Rochas d'Aiglun'in kokeet?

Kun nukutettu koesubjekti sanoi, että valokehä on nyt hänestä ulkona noin parikymmentä senttimetriä, niin Rochas d'Aiglun mediumin huomaamatta pisteli neulalla eri kohtiin valokehää, ja joka kerta, kun hän pisti, mediumi heti tunsu ja huudahti: »Te pistätte minua käteen» tai »kylkeen» tai »jalkaan» j. n. e., mainiten aina vastaavan paikan ruumiissa. Oli, niinkuin mediumin hermot olisivat ulottuneet valokehän pintaan saakka.

Nämä merkilliset havainnot saivat Rochas d'Aiglun'in kokeilemaan toistenkin aistien avulla. Hän antoi lukitun laatikon mediumin käteen ja kysyi, mitä siinä on. Mediumi selitti, että valokehä tunkee laatikon läpi ja näyttää hänelle, että laatikossa on esim. seitsemän kultarahaa. Rochas päätteli tämänlaatuisista kokeista, että näkökyky oli siirtynyt ulkopuolelle mediumin ruumista.

Hän teki toisiakin kokeita. Hän käytti useampia mediumia yhtä aikaa, vaivutti heidät kaikki uneen, mutta piti yhtä vain koesubjektina ja antoi toisten selittää, mitä he näkivät. He näkivät kulloinkin, kuinka kauas valokehä oli erkautunut koehenkilön ruumiista. Nämä toiset mediumit olivat niin sanotussa kirkasnäköisessä unitilassa (*état de lucidité*), josta Charcot jo oli todistanut, että sellaisessa unessa näkee paljaalle silmälle näkymättömiä asioita. Kun Rochas vaivutti koesubjektinsa yhä syvempään uneen, vakuuttivat selvänäköiset mediumit, että hänestä – koehenkilöstä – erkani molemmista kyljistä ulos kuin pilviä. Oikeasta kyljestä valui siniseen vivahtava ja vasemmasta punaiseen vivahtava sumu. Kun yhä jatkettiin sivellyksiä, selittivät kirkasnäköiset, että sumupilvet pyrkivät yhteen koehenkilön edessä vasemmalla puolella ja muodostivat jonkinlaisen valopatsaan, joka toiselta puoleltaan oli sininen, toiselta punainen, ja keskellä violetti. Kun vielä jatkettiin sivellyksiä, muodostui valopatsas enemmän ja enemmän ihmishaamun näköiseksi. Syntyi tyhjässä ilmassa uusi ihminen, joka epäselvästi muistutti koehenkilöä. Rochas kysyi nyt kirkasnäköiseen uneen vaivutetuilta, missä kohden haamu oli lattialla, ja he kuvasivat paikan tarkkaan. Silloin Rochas d'Aiglun kokeili, oliko haamuun siirtynyt myös tunneherkkyys ja aistillinen havaintokyky. Hän pisti haamua neulalla eri paikkoihin, ja heti vavahti koesubjekti tuolissaan, tuntien kipua vastaavassa ruumiinosassa. Oli epäämätön tosiasia, että koehenkilön ulkopuolelle oli siirtynyt aivan kuin inhimillinen kaksoismuoto hänestä.

Rochas d'Aiglun teki näitä kokeita yhä uudestaan ja uudestaan tiedemiehen väsymättömällä innolla ja huolella, todistajain ja toisten tutkijain läsnä ollessa. Lopulta hän myös koetti valokuvata haamua, ja sekin onnistui. Rochas pelkäsi kuitenkin kokeitten jatkamista liian pitkälle, sillä hän oli huomannut, mitä vaaroja niissä piili. Joskus oli esim. vaikea saada mediumi heräämään. Nukkuja, joka oli lähettänyt paljon oodia ulos itsestään, teki vastarintaa, kun herätettiin: haamu ei aina tahtonut tulla takaisin ruumiiseen. Sentähden Rochas oli varovainen ja tyytyi saavuttamiinsa tuloksiin. Hän oli joka tapauksessa todistanut, että oodi – Mesmerin fluidumi – erkani ihmisestä, sekä myös että ihmisessä oli kuin toinen ruumis, jonkunlainen hieno, sielullinen fantoomi eli haamu, joka saattoi poistua karkean aineellisesta ruumiista.

Mutta Parisissa oli toinen tiedemies, lääkäri Hector Durville, joka oli yhtä huvitettu näistä kokeista, ja hän päätti jatkaa Rochas d'Aiglun'in tutkimuksia. Hän keksi yksinkertaisemman, vaarattomamman metoodin millä sai fantoomin erkanemaan fyysillisestä ruumiista ja uskalsi sentähden jatkaa kokeiluita pitemmälle. Hän meni itse asiassa niin pitkälle, että fantoomi, joka Rochas d'Aiglun'in kokeissa oli jäänyt hieman epäselväksi, hänen – Durville'n – kokeissa muodostui täydellisesti unessa makaavan henkilön kaksoismuodoksi. Tuo fantoomi ensin ikäänkuin pukeutui valkoiseen vaippaan, mutta kun unta syvennettiin, vaihtoi se vaipan nukkuvan koehenkilön vaatteisiin. Se tuli täydellisesti koehenkilön näköiseksi ja rupesi itsestään häntä matkimaan liikkeissään, istuen esim. samanlaiseen asentoon kuin koehenkilö. Samoin kuin Rochas'lla oli Durville'lläkin kirkasnäköisiä mediumia mukana istunnoissa.

Mutta Durville meni vielä pitemmälle. Hän ei tyytynyt ainoastaan tämmöisiin kokeisiin, joiden tuloksia hän ei itse voinut nähdä, vaan joita täytyi välillisesti todistaa. Hän jatkoi siihen saakka, kunnes hän itse tavallisena fyysisenä olentona sai todistetuksi tuon haamun olemassaolon. Hän kokeili ensin valmistamallaan levyillä, joihin vaikutti ainoastaan määrätynlainen valovoima. Jos semmoinen levy asetettiin ihmisen vatsalle esim., ei siihen syntynyt mitään jälkiä. Mutta kun levy asetettiin fantoomin kohdalle, ilmaantui heti valokuvantapaisia levyille.

Durville yhä jatkoi kokeitaan. Hänen mieleensä juolahti ottaa selvää, voisiko fantoomi saada aikaan joitain fyysikaalisia ilmiöitä, jotka muistuttaisivat esim. n. s. spiritistisiä manifestatsioneja. Kuinka kävikään? Durville pääsi siihen, että haamu sai aikaan koputuksia, jotka kuuluivat pöydästä, tuolista tai mistä vain tahdottiin. Vieläpä se sai aikaan, että esineitä siirrettiin paikasta toiseen. Eräässäkin istunnossa fantoomi tuli ja kaatoi yhden läsnäolevan rouvan tuolin ja veti rouvaa pitkin lattiaa. Ei näkynyt mitään kummituksia – nämä kokeet tehtiin aina valoisassa huoneessa – näkyi vain, että rouvaa vedettiin tukasta pitkin lattiaa.

Kaikki nämä merkilliset ilmiöt todistivat selvästi sekä Durville'n mielestä että niiden mielestä, jotka olivat mukana istunnoissa, että ihmisessä on kaksoismuoto, fyysiselle silmälle näkymätön ruumis, joka voi siirtyä ulos fyysisestä ruumiista. Ja huomattaamme: Durville ei tietenkään jättänyt ilmiöitä valokuvaamatta, vaan sai vielä tarkempia valokuvia haamuista kuin Rochas aikanaan.

Sekä Rochas d'Aiglun että Durville tunsivat hyvin ja tutkivat uudestaan, mitä uskontojen esoteerisissa kouluissa ja kansojen salaisissa traditsioneissa oli opetettu. Kaikkiällä oli puhuttu siitä, että ihmisellä on sieluruumis, joka voi poistua hänen fyysisestä ruumiistaan. Sitä oli opetettu Indiassa, Kiinassa, Persiassa, Egyptissä, Kreikassa; vanhat suomalaiset, keskiaikaiset alkemistit, kuten Paracelsus y.m., olivat siitä puhuneet. Meidän päivinämmä opettavat sekä spiritistinen että teosofinen liike puoliaineellisesta käyttövälineestä. Spiritistit puhuvat perispri'tstä ja astraaliruumiista, teosofit eetteri- ja astraaliruumiista. (»Astraalinen» on keskiaikainen nimitys.)

Kaikkien kansojen esoteerisissa uskomuksissa on puhuttu siitä, että ihminen voi liikkua sieluruumiissaan ulkopuolella fyysillisestä ruumiistaan. Tunneimme ja muistamme kertomuksia noidista, esim. lappalaisista velhoista, jotka lähtevät ulos ruumiistaan ottamaan selkoa erilaisista asioista. Semmoisia

tapauksia on kerrottu paljon kansatieteellisessä ja okkultisessa kirjallisuudessa. Tahdon tässä kertoa pari esimerkkiä tuommoisesta sieluruumiin ulostumisesta.

Toisen tapauksen on itsestään kertonut eräs ranskalainen magnetisoija Lyon'ista, M. Buvier, joka siten aivan odottamatta sai todistuksen sieluruumiista. Hän istui junassa ja oli yksin osastossaan vaunussa, joka oli lähellä veturia. Siinä hän aikansa kuluksi ajatteli: »minäpä magnetisoin hattuani nähdäkseni, voinko vaikuttaa siihen koskematta tai liikuttamatta sitä.» Ja hän magnetisoi hattunsa, joka oli hyllyllä. Samassa vihelsi veturi. »Nyt tullaan siis – n asemalle», ajatteli Buvier ja pisti vaistomaisesti hatun päähänsä. Siinä samassa hän huomasi istuvansa vastapäisellä sohvalla katselemassa omaa itseään. »Mitä tämä on?» hän heti kysyi itseltään. »Nyt on tietysti ollut junaonnettomuus, minä olen kuollut ja poistunut ruumiistani.» Tämä oli hänelle asiantuntijana luonnollinen ajatus. Mutta katsellessaan omaa fyysillistä itseään hän tuli muistaneeksi omaisiaan, äitiään ja perhettään, ja hänet valtasi suuri tuska ajatellessaan, mitä hänen kuolemansa heihin vaikuttaisi. Sehän olisi hirvittävä isku. Ja siinä tuokiassa hän muisti koko elämänsä. (Kaikki asiantuntijat vakuuttavat, että ihminen kuoleman hetkellä muistaa koko menneen elämänsä.) Mutta Buvier'n siellä istuessa ja katsellessa vastapäisellä penkillä olevaa toista itseään, tämä alkoi hänestä näyttää melkoisen rauhalliselta ja aivan kuin nukkuvalta. »Kumpi näistä oikeastaan olen?» hän ajatteli itsekseen. Hän koetteli kädellään omaa kylkeään ja huomasi, ettei siinä ollut mitään tuntoa. Sitten hän koetteli toista, joka istui vastapäätä, ja huomasi, että käsi kulki esteettä sen ruumiin läpi. »Mutta kumpi minä olen?» hän kysyi kauhuissaan, ja silloin hän sai kuin täräyksen ja heräsi samassa omassa ruumiissaan. Helpotuksen huokauksella M. Buvier totesi, ettei mitään rautatieonnettomuutta ollut tapahtunut, vaan että hän yksinkertaisesti oli mennyt ulos itsestään. Kaksoistumisilmiö oli nähtävästi johtunut siitä, että hän oli magnetisoinut hattunsa.

Kerron toisen tapauksen, joka tuntuu olevan samanlainen ulostuma ruumiista. Se on tapahtunut täällä Suomessa; asianomaiset ovat molemmat kertoneet sen minulle.

Oli kaksi ystävää, A. ja B., joista toinen, A., oli psyykkisiä kykyjä omaava mediumi – vähän selvänäköinen ja koko etevä keskittämään ajatuksia. Hän sanoi kerran toiselle, B:lle, joka myös on sensitiivi: »Minä tulen tänä iltana sinun luoksesi kummittelemaan.» Illalla B., jonka luo A. lupasi tulla, oli toverinsa kanssa työhuoneessaan; he olivat lopettaneet työnsä ja istuivat nyt lukemassa ja juttelemassa. Ei oltu mitään aikaa sovittu, milloin ystävä A. näyttäytyisi, joten tämä toinen B. ei tiennyt, koska astraalinen vieraskäynti tapahtuisi. Mutta yht'äkkiä hän huomasi, että A. tuli hänen luokseen astui sisään tavallisessa muodossaan ja sanoi: »Hyvää iltaa, tässä minä olen, miten sinä jaksat?» B. vastasi hiljaa ajatuksissaan: »Kyllä minä hyvin jaksan.» Sitten A. vielä sanoi jotain, nyökäytti päätään ja hävisi. Ja nyt tapahtui jotakin mielenkiintoista. B:n huonetoveri kysyi näet odottamatta: »Näitkö sinä jotakin?» B. vastasi: »Näin tietysti.» »Niin», sanoi toinen, »se oli vissiin minun isäni, en selvästi tuntenut häntä, mutta kyllä varmaan isä nyt kuolee.» Siis toverikin oli nähnyt ilmestyksen. Se ei voinut olla »ajatuksensierrota» eli telepaattinen ilmiö, se oli esiintymistä sieluruumiissa tai ainakin sangen tiivistyneessä ajatusmuodossa, koska kokeen ulkopuolella oleva toverikin oli sen nähnyt. Että hän luuli ilmestystä isäkseen, on vain psykologisesti kuvaava sivuseikka.

Tämmöinen tapaus on opettava. Ne, jotka näkevät näitä ilmiöitä, voivat persoonallisesti pettyä; he heittävät persoonallisen harhan näkemänsä yli, kuten B:n toveri. Mutta B., joka tiesi, mitä tulisi tapahtumaan, teki oikean havainnon. Kertomukseen vielä kuuluu, että toinen ystävästä, A. oli juuri samana hetkenä voimakkaasti ajatellut B:tä ja ikäänkuin lähettänyt itsensä B:n luo. Hän oli itse silloin, kuten semmoissa tapauksissa on sääntönä, pienessä horrostilassa. Hän oli kuin tietoinen kahdessa paikassa, kotonaan ja B:n luona. Hän oli itse siinä, joka istui kotona, mutta hänestä oli jotakin B:nkin huoneessa. Hän muisti selvästi, missä oli käynyt ja mitä puhunut. Mutta puhuminen oli tapahtunut koneellisesti sen nojalla, mitä hän oli määrännyt itsensä puhumaan. A. selittää, ettei hän ole niin itsensä herra, että voisi vapaasti ja itsetietoisesti liikkua sieluruumiissa, vaan hän kaksinaistuu.

Joka tapauksessa nämä ilmiöt, joista on puhuttu kaikkien kansojen traditsioneissa, todistavat ainakin niille, jotka semmoista kokevat, että ihmisessä on olemassa ei ainoastaan Mesmerin mainitsema fluidumi, Reichenbachin oodi, vaan kokonainen toinen organismi, näkymätön haamu, joka erinäisissä olosuhteissa ja erinäisillä ehdoilla saattaa poistua fyysisestä ruumiista.

Kun tämän oivallamme ja uskomme, silloin myös ymmärrämme, että kaikissa hypnoottisissa ilmiöissä, mesmerisissä ja magnetisoimisilmiöissä tapahtuu fluidumin erkaneminen. Ei autosuggestioniakaan ole ilman sitä seuraavaa yliaistillista fyysikaalista rinnakkaisilmiötä.

Näitä asioita täytyy meidän vielä tutkia, ennenkuin saamme selvän käsityksen siitä, mitä ajatuksella parantaminen on.

V. HYPNOOTTISTEN ILMIÖIDEN SALAINEN RAKENNE.

Jos filosofisesti ja metafysillisesti ajattelemme ihmisruumiin näkymätöntä substansia, oodia ja fantoomia, on se paljaan ajattelunkin kannalta välttämätön, sillä kaikki ajattelijat ovat aina etsineet siltaa tajunnan ja aineen välillä. Ilmenneessä maailmassa ovat näet nuo kaksi elämän napaa, tajunta ja aineellisuus, silmiinpistävän kaukana toisistaan. Ja vaikka voimme mielestämme nähdä ainetta, joka on ilman tajuntaa, emme ainakaan näe tajuntaa vailla sitä ilmentävää ainetta.

Mikä on silta näiden kahden, tajunnan ja aineen, välillä? Millä tavalla tajunta eli henki voi vaikuttaa aineeseen? Tämä on ollut filosofein vanha kysymys, eikä se ole päiväjärjestyksestä poistunut, vaikka fyysisen aineen olemusta on viime aikoina ryhdytty luonnontieteellisesti tarkastamaan. Aineen olemus on yhä suuri salaisuus. Ja kuitenkin me joka päivä käytännössä todistamme omilla teoillamme, että on olemassa silta aineen ja hengen välillä. Emme sanaakaan osaisi lausua, ellei tajunta meissä vaikuttaisi ruumiin aineellisiin elimiin.

Kansojen salainen viisaus onkin ratkaissut kysymyksen omalla tavallaan. Se on aina sanonut, että on olemassa näkymätön substansi, henki-aine, joka ilman muuta heti tottelee tajuntaa. Ja edellä mainitsemamme Rochas d'Aiglun'in ja Durville'n y. m. kokeet ovat havainnollisesti todistaneet, että on olemassa tuo kaivattu välimuoto hengen ja aineen välillä, se sieluruumis, joka on siltana tajunnan ja aineen maailman välillä, — se hieno aineellisuus, joka ei ole ainetta fyysisessä merkityksessä, koska emme voi sitä nähdä aisteillamme, mutta joka näkymättömänä tottelee välittömästi hengen tahtoa, samalla kyeten vaikuttamaan karkeampaan aineeseen, koska se itse on aineellista.

Tästä henki-aineesta käytetään välistä nimitys, joka tuntuu sekä filosofiselta että muuten asianmukaiselta; nimitys on elämä, voima, elonvoima tai muuta sen tapaista. Sanokaamme: tämä näkymätön substansi on elämä, joka yhdistää tajunnan ja aineellisen muodon.

Ja miten tuo elämä sitten ilmenee? Se ilmenee liikunnossa. Siis saamme kolme päätekijää (jotka siitä huolimatta metafysillisesti ovat yhtä): tajunnan toiseksi, aineen toiseksi ja keskivälillä liikunnan, värähtelyn, joka ehdottomasti vaatii jotain, joka värähtelee, mutta joka on niin lähellä tajuntaa, että tätä voi hyvin ymmärtää värähtelyn synnyttäjänä.

Rochas d'Aiglun'in ja Durville'n kokeista emme kuitenkaan ole puhuneet filosofisessa tarkoituksessa. Silmämääränämme ei ole ollut ratkaista toinen tai toinen jännittävä filosofinen kysymys. Meidän tarkoituksemme on ollut toinen. Samalla kuin historiallisella mielenkiinnolla olemme seuranneet mesmerismin kehitystä Mesmerin jälkeen, olemme tähänneet siihen, että mesmerisiä, hypnotisia, suggestioni- ja yleensä ajatuksella parantamisen ilmiöitä emme täysin ymmärrä, elleimme tutki niiden n. s. okkultista puolta. Ja jos taas emme ymmärrä niiden salaista rakennetta, mitä edellytyksiä meillä on niitä oikeudenmukaisesti arvostellaksemme? Mistä tiedämme, onko parannustapa vahingollinen vai hyödyllinen, onko se siveellisten käsitteittemme mukainen vaiko ei? Sentähden vieläkin jatkamme pari sanaa noista tutkimuksista.

On huomattava, että Durville'n kokeet eivät pysähtyneet siihen tulokseen, että on olemassa sieluruumis, vaan menivät niin pitkälle, että on osattu tehdä eroa erilaisten kerrostumain tai aspektien välillä tuossa sieluruumiissa, jonka tähden on otettu käytäntöön niitä nimityksiä, joita on tunnettu vanhastaan

okkultisissa systeemeissä ja uudenaikaisessa teosofiassa. Niinpä tohtori Durville ja hänen apulaisensa ja seuraajansa ovat ruvenneet puhumaan sekä mentaali- että astraali- ja eetteriruumiista, vieläpä elinvoimasta, oodista eli dshivasta. Tässä tulisi liian pitkäksi ja vaikeaksi esittää, millä tavalla he menettelivät kokeiluissaan, tahdomme vain mainita tuloksista, joita he aina valokuvasivat.

Sieluruumiin eri kerrostumista eli tiivysasteista he tekivät seuraavia havaintoja.

Kun sieluruumis oli saatu erkanemaan fyysillisestä, oli se ensimmäisessä muodostumassaan epämääräinen, sumuntapainen elämänvoima, jota tutkijat sentähden nimittivät oodiksi eli dshivaksi, praanaksi. Mutta kun koehenkilön unta syvennettiin sivellyksillä, irtaantui hänestä lisää näkymätöntä, orgaanista ainetta, joka yhdessä elonvoiman kanssa muodosti selvän fantoomin, haamun, ja askel askeleelta kehittyi koehenkilön fyysillisen ruumiin näköiseksi vaatteineen. Tätä fantoomia, jonka yhteydessä elonvoima uskollisesti pysyi, nimittivät tutkijat eetteri- eli ilmaruumiksi (aerosoomiksi). Se ei voinut poistua kauas fyysillisen ruumiin läheisyydestä. Mutta kun tutkijat kokeita jatkaessaan ovat siirtyneet fantoomia magnetisoimaan – kokeita on aina kontrolloitu valokuvilla ja selvänäköisten mediuimein ilmoituksilla, – on eetteriruumis ynnä elonvoima vetäytynyt takaisin fyysilliseen ruumiiseen, mutta samalla on jotain siitä erkaantunut, fantoomista on muodostunut jotain uutta, ja sitä uutta he ovat nimittäneet astraaliruumiksi, koska koehenkilön tunne-elämä riippuu kiinni siinä. Myös he käyttävät nimitystä *neuricité*, joka merkitsee hermosubstanssi, tai tunneruumis, kuten teosofisessa kirjallisuudessa on tapana sanoa. Astraali- eli tunneruumis on näissä kokeissa ollut koehenkilön näköinen, mutta paljon pienempi.

Kun yhä pitemmälle on jatkettu kokeiluja, on huomattu, että astraaliruumiissa vielä on jotain, joka voi siitä erkaantua. Se on valokehä eli valoloiste pään ympärillä, jota tutkijat nimittävät tohtori Luys'n mukaan *boule mentale*ksi eli mentaalipalloksi. Kun kokeiluissa se on eristetty astraaliruumiista, on se vetänyt mukaansa pilvenmuotoisen auran astraaliruumiista, niin että sieluruumiin mentaalinen olemuspuoli on kuin suuri ovaali eli pitkulainen ympyrä, jonka yläpäässä on loistava mentaalipallo.

Nämä ovat kokeellisesti selville saatuja asioita, mutta kokeet on tietysti tehty muutamien harvojen tutkijain suljetussa piirissä, ja sentähden niitä ei ainakaan vielä liene tunnustettu tiedemiesten kesken, joista suurin osa tuskin mitään tietääkään koko asiasta. Mutta okkultiset, teosofiset, psyykkiset tutkijat, jotka näitä asioita harrastavat, ovat tietysti mielenkiinnolla seuranneet rohkeiden ranskalaisten lääkärien tutkimuksia ja voivat iloita siitä, että ikivanhat opetukset ihmisen näkymättömistä ruumiista pitävät kokeellisesti niin hyvin paikkansa.

Nämä edellytykset mielessä voimme ymmärtää, mitä tapahtuu hypnoottisissa experimenteissä. Kuten tiedämme, hypnoosia on eri asteista. Tri Charcot Parisissa teki eron kolmen eri hypnoosiasteen välillä, joita hän nimitti letargiaksi, katalepsiaksi ja somnambulismiksi. Hän sanoi, että itse suggestibiliteetti eli vastaanottavaisuus hypnotisoijan ajatuksille ja sanoille alkaa vasta silloin, kun mediumi on vaivutettu kolmanteen tilaan. Kun ihmistä hypnotisoidaan, hän ensin tulee uniseksi ja nukahtaa. Hänen unensa ja nukkumisensa on sangen lähellä tavallista unta, mutta samalla suuresti siitä eroavainen. Ruumiin jäsenet ovat letargiassa hervottomat kuin unessa, mutta kun uni jatkuu kataleptiseen tilaan, joka muuten on niin lähellä ensimmäistä, että siirto toisesta toiseen käy varsin helposti, niin koehenkilön jäsenet jäykistyvät ja jäävät liikkumattomina semmoiseen asentoon, johon hypnotisoija ne asettaa. Niinpä mediumi esim. voi maata ilmassa jäykkinä, kun pää asetetaan toisen tuolin äärimäiselle reunalle ja kantapäät toisen.

Vasta kun mediumi on Charcot'n luokittelun mukaan somnambuulisessa tilassa, hän kuulee, mitä hypnotisoija sanoo, hän voi puhua, hänen silmänsä menevät auki. Hän on kuitenkin kokonaan hypnotisoijan vaikutuksen alainen, hän ei näe eikä kuule muuta, kuin mitä hypnotisoija tahtoo. Jos hypnotisoija sanoo jotain, joka ei ole totta, niin mediumi uskoo. (Nykyään, jolloin enimmäkseen käytetään suggestionia, alkaa tämä suggestibiliteetti-tila heti, mutta tästä puhumme myöhemmin.)

Rochas d'Aiglun jatkoi Charcot'n tutkimuksia ja tutki hypnoosia vielä syvemmissä tiloissa. Hän nimitti Charcot'n tiloja pintapuolisiksi eli pinnallisiksi hypnoositiloiksi (*états superficiels de l'hypnose*). Mutta itse hän tutki hypnoosin syvempiä asteita (*états profonds de l'hypnose*). Rochas d'Aiglun tunki syvemmälle somnambuulisessa tilassa ja kiinnitti erikoisesti huomionsa siihen hypnoositilaan, jota hän nimitti kirkasuniseksi (*état de sommeil lucide*). Tässä kirkasunisessa tilassa hypnotisoitu subjekti tulee selvänäköiseksi ja häneltä voi pyytää tietoja salatuistakin asioista. Hänelle voi sanoa: lähde siihen tai siihen paikkaan sieluruumiissasi, ja hän tottelee ja kertoo näkemiään. Näitä tosiseikkoja romaanikirjailijatkin käyttävät hyväkseen. Kuka ei olisi lukenut esim. Dumas'n kuvauksia Balsamosta ja Cagliostrosta ja hänen mediumeistään romaanisarjassa »Lääkäriin muistelmia»? On selvää, että tällaiset kokeet voivat olla erittäin vaarallisia.

Kun olemme selvillä eri hypnoositiloista, voimme ajatuksissamme sovittaa ne yhteen kokeiluista ja havainnoista saatuihin tietoihin sieluruumiin eri olemuspuolista ja okkultisesti selvästi ymmärtää, mitä hypnoosissa tapahtuu. Kuvitelkaamme, että seisomme selvänäköisinä katsojina hypnotisoijan ja mediumin vieressä ja omilla havaintokyvyillämme osaamme seurata ja tarkastaa, mitä kulloinkin tapahtuu.

Hypnotisoija on aina voimakkaampi, tahdonvoimaisempi ihminen kuin se, jota hän hypnotisoi. Hänessä pitää olla enemmän »miehellisiä» ominaisuuksia, mediumissa enemmän »naisellisia», ja sentähden hypnotisoija melkein aina on mies ja mediumi nainen.

Kun siis hypnotisoija seisoo mediuminsa edessä ja nukuttaa häntä Mesmerin tapaan magnetisoimalla, tekee hän rauhallisia, siveleviä liikkeitä koehenkilönsä pään yli ja pitkin hänen kylkiään. Silloin näemme selvästi, kuinka hypnotisoijan käsistä lähtee ulos tuota valoa, oodia, kulkeutuen mediumiin ja tunkeutuen hänen sisäänsä. Hypnotisoijan elämänvoimaa menee mediumiin ja työntää samalla mediumin ruumiista ulos vähän mediumin omaa oodia eli elämänvoimaa.

Ajatelkaamme nyt, että mediumi on sairas jostain kohden. Jos hypnotisoija on terve ja voimakas, jos hänen elämänvoimansa on kaunis ja kirkas, tunkee se tieltään mediumin sairasta, väriltään likaista elämänvoimaa ja astuu itse tilalle. Selvänäköisesti katsoen ihmisen terveydentila aina näkyy hänen elämänvoimansa laadusta ja väristä. Elämänvoima, joka selvänäköiselle silmälle näkyy loistavana organismia kiertävänä virtana terveessä ruumiissa, on sairaan ruumiissa muuttunut likaisen väriseksi; eikä sen säteily ole iloisen näköistä, niinkuin auringon säteily, vaan näyttää väsyneenä painuvan maahan. Jos joka paikka ruumiissa on sairas, silloin elämänvoima on niin turmeltunut, että se voi olla melkein musta väriltään. Kun nyt magnetisoijan puhdas ja terve elämänvoima tunkee sisään sairaan mediumin ruumiiseen, samalla työntäen tieltään hänen huonoa oodiaan, on luonnollista, että sairas tulee uniseksi. Ja luonnollistahan on myös, että uusi voimakas oodi voi tehdä terveeksi – useinkin aivan äkkiä – tuon sairaan mediumin.

Elämänvoiman siirtyminen hypnotisoijasta hypnotisoituun saa aikaan letargisen tilan. Sitä hyvin lähellä on kataleptinen tila, joka syntyy seuraavasti: kun magnetisoija jatkaa sivelyä, erkanee hänestä vielä enemmän substansia, ei ainoastaan oodia, vaan semmoista, jota nimitämme eetteri-aineeksi. Hän luovuttaa omasta eetteriruumiistaan jotain ainesta, joka asettuu oodin ympärille ja joka hänen omassa ruumiissaankin muodostaa kuin kotelon elämän voimalle.³⁾

Sitä mukaa kuin nyt magnetisoijasta siirtyy eetteriä mediumiin, ajaen tämän omaa eetteriä tieltään, sitä mukaa jäykistyvät mediumin jäsenet, koska hänen omalla tajunnallaan ei enää ole välitöntä vaikutusvaltaa hänen eetteriruumiiseensa. Vieraan ihmisen eetteriä on tullut häneen, ja vieras eetteri tottelee omaa

³⁾ Selvänäköisesti katsoen hermot ovat vain putkia, joiden sisällä virtaa ruusunväristä oodia; sen ympärillä on vielä kuin hieno putki jotain eetterimäistä ainetta. Eetteriruumiissa kiertää yhtämittä tällainen oodi eli elämänvoima.

omistajaansa eikä mediumia. Kun sentähden hypnotisoija sanoo: ole jäykkänä tai seiso niin tai niin, tekee tietysti hypnotisoitu käskyn mukaan. Tämä on silloin kataleptinen tila.

Sitten seuraa kolmas: hypnoosin suggestibiilinen tila eli somnambulismi, joka selvänäkijälle on hyvin merkillinen ja mieltäkiinnittävä ilmiö. Sivellyksien kestäessä lähtee nyt hypnotisoijasta magneettista fluidumia, jota voimme nimittää tunto- eli astraalisubstansiksi. Hypnotisoijan astraaliruumiista kulkeutuu aineksia koehenkilön sisään ja samassa mitassa mediumista ajetaan ulos hänen omaa astraaliruumistaan. Mutta huomattava okkultinen ilmiö on tämän ohella se, että mediumin oma oodi ja eetteriruumis vetäytyy häneen takaisin. Niinpian kuin mediumista hänen astraalista olemuspuoltaan siirtyy ulos, palaa siis takaisin häneen hänen eetteriruumiinsa. Sentähden hän tulee taas ikäänkuin omaksi itsekseen, katalepsia ja letargia poistuu hänen jäsenistään ja hän saa valtansa takaisin oman ruumiinsa yli. Mutta hänen tunneruumiinsa on ainakin osaksi syrjäytetty, ja siitä seuraa nyt tämän kolmannen hypnoositilan kaksi faasia eli vaihdetta: suggestibiliteetti (altius ajatusvaikutuksille) ja luciditeetti (kirkasnäköisyys).

Suggestibiliteetti johtuu siitä, että hypnotisoijan astraaliainetta on siirtynyt mediumiin. Sieluruumiin astraalinen olemuspuoli on näet tunteiden ja mielikuvituksen väline. Hypnotisoija hallitsee täten mediuminsa tunteita ja mielikuvitusta, ja kun hän sanoo jotain, missä on selvä ajatuskuva mukana, niin mediumi uskoo. Sentähden suggestibiilinen tila on niin vaarallinen henkisesti ja moraalisesti katsoen. Se jättää hypnotisoidun henkilön hypnotisoijan armoille. Ja joskin yleensä nykyään ollaan sitä mieltä, että ihmistä ei voida suggeroida tekoon, joka suoraan vastustaa hänen omaa moraalista tuntoaansa, tekisi mieleni sanoa, että omatuntokin hämmentyy voimakkaan tahdon käsissä, ja siksi uskallan epäillä mainitun väitteen pätevyyttä. Epäilemättä semmoiset tapaukset ovat harvinaisia, koska onneksi ei ole joka päivä tarjolla kylliksi voimakkaita suggeroijia, mutta asian mahdollisuutta ei käy kieltäminen. Dumas vanhempi antaa ennen mainitsemisemme Balsamo-romaaneissaan tyypillisen esimerkin hypnoottisten voimien suuresta vallasta. Balsamo piti aina mukanaan naista nimeltä Lorenza, joka ei rakastanut häntä, vaikka B. rakasti tyttöä. Lorenza oli hyvä mediumi, ja Balsamo käytti hänen selvänäköisyyttään monella tavalla hyväkseen. Kun Lorenza oli hypnoottisessa tilassa, oli Balsamo suggeroinut: »sinä rakastat minua.» Ja aina kun tyttö oli hypnoosissa, hän rakasti B:tä. Lopulta Balsamo ei juuri ollenkaan pitänyt häntä hereillä, vaan antoi hänen yhtämittaa olla siinä tilassa, jossa hän ehdottomasti totteli B:n käskyjä. Tapaus on historiallinen, vaikka kirjailija sitä väritti mielikuvituksellaan. Dumas oli joka tapauksessa tutkinut okkultismia.

Joskus on lehdissä näkynyt uutinen, että ihminen on tehnyt rikoksen hypnoottisessa tilassa. Tapauksen kulku on silloin ollut seuraava:

Hypnotisoija on vähitellen saanut toisen valtaansa. Joskus on pidetty istuntoja, ja niiden luoman kontaktin, sielullisen kosketuksen, nojalla hypnotisoija on harjaantunut vaikuttamaan kaukaa uhrinsa mielikuvitukseen ja vaikkapa vaivuttamaan hänet uneen. Toisen ollessa vastaanottavaisessa tilassa on hypnotisoija sitten suggeroinut rikoksen, esim. murhan. Ja vaikka hypnotisoija erityisessä istunnossakin olisi suggeroinut rikoksen, on hän turvautunut siihen merkilliseen ilmiöön, jota sanotaan posthypnoottiseksi suggestioniksi. Tämä on sitä, että vaikka istunto lopetetaan ja mediumi herätetään, täytyy hänen jälestä päin määrättyinä päivinä suorittaa semmoinen teko, jonka hypnotisoija on painanut hänen mieleensä. Posthypnoosi näet vaikuttaa että mediumi itsestään vaipuu määrättyllä kellonlyömällä uudestaan hypnoottiseen tilaan ja suorittaa, mitä on käsketty.

Nämä ovat taikavoimia eikä meidän pidä ihmetellä, että viisaat ovat niistä varoittaneet. Hypnotismi on mustaa magiaa, sanoi madame Blavatsky, sillä kun ihmiselle annetaan valtaa toisten ihmisten yli, on hänellä suuri kiusaus käyttää sitä itsekkäisiin tarkoituksiin, jos hän ei ole käynyt ankaraa siveellistä koulua. Onneksi ei joukossamme ole paljon ihmisiä, joilla olisi luonnostaan näitä kykyjä, jotka asettavat yhtä suureen vaaraan sekä mediumin että hypnotisoijan.

Suggestibiliteetti on oikeastaan sairaaloinen tila. Se ei ole ihmiselle luonnollinen. Sentähden se hypnoosissakin on ohimenevä, kriittinen murrostila, niin pian kuin hypnotisoija manipulatsionejaan jatkamalla luopuu vallastaan toisen mielikuvituksen yli ja kääntää hänen huomionsa asioihin, jotka vaativat yliaistien käyttämistä. Okkultisesti katsoen tällöin mediumin ajatus kääntyy hänen omaan astraaliseen fluidumiinsa, joka on siirtynyt ruumiin ulkopuolelle. Tämä astraaliaines elävöittyy ja tulee havaintovälineeksi, siinä puhkeaa selvänäköisyys, selväkuuloisuus j. n. e. Mediumi tottelee luonnollisesti mestarinsa, hypnotisoijan, käskyjä, mutta kykenee tekemään objektiivisia havaintoja, kulkemaan eri paikoissa maan päällä, muistamaan asioita, jotka kauan sitten ovat unohtuneet j. n. e. Tämä on somnambulismmin kirkasnäköinen tila.

Niinkauan kuin mediumin älyaura eli menttaalipallo on koskematon, on hän oma itsensä hypnotisoijan vieraasta vaikutuksesta huolimatta. Mutta jos hypnotisoija kykenee poistamaan mediumistaan älyauran, silloin mediumista tulee älytön olento, idiotti.

Durville'n kokeissa piti kerran valokuvata menttaalipalloa. Erilaisilla tempuilla oli astraaliruumis kutsuttu takaisin mediumiin, mutta menttaalipallo oli ulkopuolella, ja sitä valokuvattiin erikseen. Mitä silloin tapahtui? Mediumi oli, kuten sanottu, saanut takaisin tunneruomiinsa, hänellä oli myöskin eetteriruomiinsa ja elonvoimansa. Minkälainen olento hän nyt oli? Hän oli ihminen, joka osasi tuntea, mutta jolla ei ollut mitään omia ajatuksia. Mitä tapahtui? Hän tuli raivohulluksi. Kun ei hän kyennyt ajattelemaan, hän rupesi huutamaan ja raivoamaan kuin eläin. Tuskalla ja vaivalla saivat lääkärit menttaalipallon takaisin mediumiin, ja silloin vasta hän jälleen tuli tavalliseksi ihmiseksi.

Tämä oli opettava kohtaus. Raivohulluus, jossa tilassa ihmisellä ei ole valtaa omien ajatustensa yli, voi siis riippua siitä, että valokehä hänen päänsä ympäriltä on syrjäytynyt syystä tai toisesta. Muuten tiedämme jokapäiväisestä elämästä, että raivostuessamme, suuttuessamme, menemme kuin ulkopuolelle itseämme, niinkuin ruotsiksi sanotaankin: »jag blef utom mig.» Tämä on lauseparsa, joka viittaa okkultiseen totuuteen, mutta tietysti tavallinen suuttuminen ei vaikuta älyauraan niin järkyttävästi.

Olemme nyt tutkineet hypnoottisten ilmiöiden salaista puolta, mutta vielä tulee tutkia n. s. puhtaita suggestioni-ilmiöitä, sillä suggestioni- ja hypnoottisten ilmiöiden välillä on ero, jota emme ymmärrä, ellemmme tunne kumpaistenkin okkultista rakennetta.

VI. SUGGESTIONI-ILMIÖT.

Tieteelliset tutkijat ja lääkärit kallistuvat nykyään, kuten ennen olemme huomauttaneet, siihen katsantokantaan, että hypnoottisissa ilmiöissä ei enää tarvita unta sanan varsinaisessa merkityksessä, ei teknillistä hypnoosia. Riittää, kun vain suggeroidaan, kun vain saadaan ajatus siirtymään potilaaseen. Hypnoottisissa ilmiöissä on päätekijänä suggestioni, paljas suggestioni. Jo tri Bernheim Nancy'ssa sanoi tämän.

Mutta kun okkultisesti tutkimme ja ajattelemme näitä suggestioni-ilmiöitä, hypnoottisia ilmiöitä ilman unta, joita nykyaikana harjoitetaan, niinkuin olemme voineet nähdä Helsingissä y. m. esiintyneiden puolalaisten tohtorien istunnoissa, huomaamme, että sittenkin on oikein lukea niitä yhteen samaan kategoriaan puhtaasti hypnoottisten ilmiöiden kanssa. Puhtaat suggestioni-ilmiöt ovat näet kerrassaan harvinaisia. Itse asiassa on paikallaan jakaa ilmiöt kolmeen luokkaan: puhtaat hypnoottiset ilmiöt, puhtaat suggestioni-ilmiöt ja niiden keskivälillä hypnosuggestioni-ilmiöt, ja silloin useimmat ilmiöt lankeavat tähän viimeksimainittuun luokkaan.

Mitä nyt ensiksikin tarkoitamme hypnosuggestioni-ilmiöillä? Tarkoitamme niitä meidän päivinäme niin mieluisia hypnoottisia ilmiöitä, jotka tapahtuvat ilman unta. Hypnoottinen ilmiö ei ole koskaan ilman suggestionia, mutta hypnosuggestioni-ilmiöt ovat hypnoottisia ilmiöitä näennäisesti ilman unta.

Mikä näet okkultisesti katsoen tapahtuu, kun hypnotisoija eli suggeroija suggeroi mediumin johonkin? Tapahtuu se, että hänestä, suggeroijasta, erkanee sitä hienoa fluidumia, jota sanotaan astraaliseksi tai astraalimenttaaliseksi aineeksi. Tapahtuu aineiden vaihdos, hypnotisoijasta siirtyy ainetta potilaaseen. Sentähden suggeroitu henkilö joutuu suggeroijan valtaan ja tottelee häntä vastoin parempaa tietoaan, vaikkei olekaan varsinaisesti unessa. Suggestioija sanoo istunnossa jollekin herrasmiehelle: »Te olette kihloissa tuon neidin kanssa, menkää ja osoittakaa hänelle, että olette hänen sulhasensa.» Ja herrasmies tottelee sentähden, ettei hän ole vapaa ja itsenäinen ihminen enää. Hänen ajatuksensa tottelee vaistomaisesti niitä mielikuvia, joita vieraan astraalisen fluidumin ohella tunkee hänen sieluunsa.

Tietysti, jos hän on uppiniskainen ja aktiivinen eikä sensitiivinen henkilö, hän ei avaa ovea suggeroijan vaikutukselle. Mutta kuta sensitiivisempi hän on, sitä suurempi on vaara, sillä suggeroijan vaikutus on salakavala, se avaa itse ovet toisen huomaamatta. Asiantuntija ja ajattelemaan tottunut ihminen ei ole altis vaaralle. Harvoja lääkäreitä esim. voidaan suggeroida vasten tahtoaan. Mutta jokapäiväisessä elämässä tulemme paljon käyttäneeksi suggestionin voimaa.

Kun esim. menemme jonkun ihmisen luo, kysymme, onko hän kotona, ja se, joka tulee avaamaan oven, sanoo, ettei kysytty henkilö ole kotona, ja tämä on totta, silloin ei tarvita mitään suggestionia, totuus vaikuttaa omalla voimallaan. Mutta jos tuo ihminen on kotona eikä tahdo ottaa vastaan, vaan antaa palvelijan sanoa, ettei ole kotona, silloin sekä palvelija että isäntä, joka ei tahdo nähdä meitä, ovat pakoitettut turvautumaan valheeseen ja ajatuksen suggestiiviseen voimaan. Jos palvelija on huono taidossa, emme usko, vaan lähdemme tiehemme tietäen, että meille valehdeltiin. Jos palvelija taas on hyvä »pajuköyttä syöttämään», uskomme hänen sanaansa, ettei isäntä ole kotona. Palvelija ja isäntä ovat yhdessä suggeroineet meitä.

On totta, että yhtämittaa vaikutamme toisiimme. Paraimmassa tarkoituksessa me ihmiset tulemme käyttäneeksi suggestionivoimaa. Vanhemmat lapsia ohjatesaan käyttävät suggestionia; se on luonnollista, niinkauan kuin ihminen ei ole itsenäinen. Lapsuudessa on oikeutettua, että äiti tai isä sanoo jotain, jolla on maagillinen vaikutus lapseen. Minulla oli nuoruudessani hyvä ystävä, keski-ikäinen rouva, joka piti minua kuin omaa lastaan. Hän kerran päästi minut turhasta tavasta. Olin saanut päähäni, että silmilleni teki hyvää, jos kostutin sormenpäästä sylellä ja hieroin sillä niitä. Tätä tein usein seurassakin huomaamattani. Kerran äidillinen ystäväni tämän havaitsi ja kysyi moittivasti: »Mikä ihmeellinen tapa sinulla on?» Kiivastuin heti vähän ja sanoin, että se on terveellinen tapa. »Mitä ihmettä, tästä lähtien sinä et enää saa semmoista tehdä», sanoi ystäväni päättävästi, tarttui käteeni ja löi sormea, jolla oli tuo hullunkurinen tapa. Kumma kyllä en sen jälkeen tehnyt sitä kertaakaan, vaikka se oli ollut monivuotinen tottumus. Lapsilla on kaikenlaisia turhia ja pahojakin tapoja, ja niiden parantamisessa viisas suggestioni on paikallaan.

Hypnosuggestioni-ilmiot ovat tavallisia ilmiöitä nykyaikana; niitä nimitetään vain suggestioni-ilmioiksi, mutta niillä on kuitenkin hypnoottinen luonne: jotain vaivutetaan uneen, – mitä? Fyysillis-etteristä ruumista ei nukuteta, mutta suggeroidun henkilön astraalisessa aurassa jokin kohta vaipuu horrostilaan tai vaikkapa »kuolee».

Sentähden voimme syystä kysyä: mikä sitten olisi puhdas suggestioni? Onko semmoista olemassa? Onko olemassa semmoista vaikutusta ihmisestä toiseen, jossa ei tapahdu mitään väkipakkoa?

Suggestioni edellyttää, että ajatus siirtyy toisesta ihmisestä toiseen. Mutta ajatushan juuri on todellisuus näkymättömässä maailmassa. On olemassa näkymätöntä astraalista ajatussubstansia, johon kaikki ajatukset pukeutuvat. Jokaisella ajatuksella on oma elämänsä, jokainen ajatus, joka erkanee ihmisen organismista näkymättömään maailmaan, pukeutuu omaan muotoonsa. Jos siis suggestioni toisessa tai toisessa merkityksessä on telepaattinen eli kaukovaikutus-ilmio, lähtee ajatusolio toisesta ihmisestä toiseen, ja silloin on tapahtunut jonkinlainen hypnoottinen ilmiö, sillä vieras elävä ajatusmuoto on suggestionin vastaanottajassa työntänyt tieltään tämän omat ajatukset ja ikäänkuin hetkeksi nukuttanut ne. Mutta onko olemassa semmoista puhdasta suggestionia, jossa ei mikään substansisiirto toisesta toiseen eikä minkäänlainen nukutusilmiö tapahtuisi?

Jos muistamme, mitä christian science opettaa, että nim. on vältettävä ajatuksen suggestiivista voimaa, ymmärrämme, että kristillisen tieteen kannalta on ainakin teoriassa olemassa toisenlainen auttava ja parantava vaikutus ihmisestä ihmiseen. Mutta mikä se olisi, jos ei kerran ajatus saa siirtyä toisesta toiseen? Jonkinlainen suggestioni täytyy joka tapauksessa olla vaikuttamassa. Tottahan christian scientisti, joka parantaa sairaan, jotain vaikuttaa, – mikä parantaja hän muuten olisi? Mutta miten hän vaikuttaa toiseen, jos ei mitään substansia saa siirtyä hänestä potilaaseen? Onko mitään mahdollisuutta hänellä ollenkaan vaikuttaa?

Ei tietenkään olisi, jos meidän inhimillinen olemuksemme tyhjentyisi ennen mainittuihin olemuspuoliin: fyysilliseen ruumiiseen, etteriruumiiseen elonvoimiseen sekä tunne- ja ajatusruumiiseen. Mutta jos olemme vielä jotain muuta, jos nämä ovat kuin pukuja varsinaisen itsemme ympärillä, silloin voimme ajatella muunlaistakin vaikutusta. Ja kuinka lienee? Mehän olemme ihmisinä minuuksia, jotka ajatteleme, tunnemme ja tahdomme. Sielullinen elämämme ja toimintamme kyllä tapahtuu tuon näkymättömän moniasteisen substansin avulla ja välityksellä, samalla tavalla kuin elämämme ja toimintamme näkyväisessä maailmassa käy mahdolliseksi tämän fyysillisen ruumiin välityksellä. Mutta itse me olemme toimijana kaiken takana, sinä minuutena, joka käyttövälineissä elää. Ja sentähden, että olemme tämmöinen tajuntakeskus, on ajateltavissa, että saatamme vaikuttaa toiseen puhtaasti henkiolentoina eli tajuntakeskuksina, jotka emme käytä mitään ulkonaisia taikakeinoja. Mutta minkälainen olisi laadultaan se suggestioni?

Muistamme, että tiedemiehet, jotka harjoittavat hypnotismia ja suggestionia, eivät sano ainoastaan, että hypnotismin ydin on suggestioni, vaan lisäävät, että suggestionin ydin on itsesuggestioni, autosuggestioni. Ihminen ei ollenkaan voi vaikuttaa toiseen väkiväkällä, hän ainoastaan herättää toisessa tämän autosuggestiivisen kyvyn. Niin sanovat useimmat tutkijat nykyään. Potilaassa herätetään autosuggestionivoima, ja hän itse suggeroi itsensä terveeksi. Kun potilas tulee lääkärin luo ja valittaa: »Minulla on hirvittävä hermosärky kasvoissa, te voitte parantaa minut», niin lääkäri sanoo: »Ei siinä tarvita muuta kuin pieni suggestioni, antakaa, minä suggeroin teidät.» Lääkäri tekee joitakin temppuja koskematta potilaaseen ja sanoo: »Kyllä särky nyt menee. Toistakaa puoliääneen itsekseen: se menee, se menee, niin kaikki on ohi.» Potilas tekee niin ja huomaa parantuvansa.

Lääkäri selittää, ettei hän tehnyt mitään potilaalle, hän vain herätti potilaan oman suggeroivan voiman. Niin tahtovat tiedemiehet yleensä nykyään selittää. Pitääkö tuo paikkansa? Ikävä kyllä, se ei pidä paikkaansa, sillä ihminen voi pakkovaltaisesti vaikuttaa toiseen. Hän voi suggeroimalla vaikuttaa toiseen sen nojalla, että hänestä erkanee magnetismia. Nykyaikaiset tiedemiehet erehtyvät luullessaan, että kaikki on itsesuggestionia. Jos ihminen on esim. kovassa hammassärkyssä ja sanoo itselleen: minä olen terve, siis suggeroi itselleen terveyttä, niin hän ehkä ohimennen tuntee, ettei pakoita, mutta pian pakoitus tulee takaisin. Välitön autosuggestioni ei onnistu kelle tahansa. Mutta kun lääkäri hänelle vakuuttaa: »se menee pois, sanokaa vain itsellenne, että se menee», silloin hän tulee suggeroiduksi ja silloin on ollut muutakin vaikuttamassa, kuin paljas autosuggestioni. Oli ainakin voimakas ja selväpiirteinen ajatuskuva astraalisessa substanssissa. Ei potilaan tarvinnut vaipua uneen, hän otti telepaattisesti vastaan kuvan ja uskoi siihen. Silloin vasta hänen oma uskonsa eli autosuggestioninsa vaikutti.

Huomaamme siis, ettei tavallinen suggestioni-ilmio perustu puhtaaseen autosuggestioniin. Ja kuitenkin täytyy olla olemassa – kuten sanottu: ainakin teoriassa – puhdasta suggestionia, koska me ihmiset olemme tajuntakeskuksia, aineettomia henkiolentoja.

Palatkaamme nyt christian scientistiimme.

Hän tulee potilaan luo eikä tahdo vaikuttaa häneen ulkonaisesti, pakkovaltaisesti, vaan tahtoo todella auttaa häntä sisäisesti. Millä tavalla hän silloin menettelee? On kaksi mahdollisuutta: joko hän istuu ääneti tai hän puhuu. Tavallisesti hän ensin puhuu ja sitten istuu ääneti. Mitä hän puhuu? Hän kertoo omasta uskostaan. Hartaalla riemulla hän selittää, että ihminen on puhdas jumalallinen tajunta, joka ei tiedä mistään pahasta; kaikki paha ja kärsimys asuu siinä kuolevaisessa mielessä, *mortal mind*'issä, joka on harhaa. Hänen ei tarvitse kuin vedota salaisimpaan itseensä, huomatakseen, kuinka kaikki muu on olematonta, kaikki kärsimykset ovat harhaa. Parantajan tällä tavalla puhuessa – jolloin hän tarkasti pitää vaarin, ettei tavallisessa merkityksessä suggeroi potilasta, – potilas kuuntelee ja ottaa vastaan toisen uskon. Näin menetellen christian scientisti stimuloi potilaan omaa minuutta, ja silloin, jos parannus seuraa, on tapahtunut puhtaan suggestionin ohella todellinen autosuggestioni.

Entä mitä on silloin autosuggestioni? Se on sitä, että ihmisessä itsessään herää voiman lähde, että ihmisessä itsessään herää usko, että ihmisessä itsessään herää se tahtova moottori, joka panee värähtelyn liikkeelle. Kaikki aineelliset ilmiöt ovat värähtely-ilmiöitä, mutta puhtaassa suggestionissa värähtely ei siirry suggeroijasta suggeroituun, vaan syntyy suggeroidussa itsessään, ollen täten samalla todellista autosuggestionia. Ero on siten olennainen suggestionin ja suggestionin välillä, vaikka koko selityksemme tuntuisi hiuksenhalkaisulta keskellä jokapäiväistä todellisuutta. Puhtaassa autosuggestionissa potilaan tajunta siirtyy hänen puhtaaseen järkiminuuteensa, ja silloin hän siinä minuudessa huomaa uskovansa ei ainoastaan parantajan auktoriteettiin, vaan siihen totuuden auktoriteettiin, joka hänelle paljastuu. Hän on elämän salaisesta lähteestä lähtenyt henkiolento, hänen juurensa ovat itse olevaisessa, sentähden hän itse oman tajuntansa pyhäköstä lähettää tahdonvoiman ulos ja panee sielunsa värähtelemään. Tätä värähtelyä pitkin kulkee salainen tieto terveydestä. Puhtaassa henkiminuudessaan ihminen on terve ja onnellinen, vapaa ja

voittamaton, ja kun hän siihen tajuntaan koskettaa ja sillä täyttyy, puhuu se hänelle: Sinä olet terve, sinulle eivät mitkään kärsimykset mitään mahda, ja tämä sisäinen kirkas totuuden tieto pukeutuu ajatuksen ja tunteen muotoon astraalisessa sielunsubstanssissa ja vaikuttaa eetteriruumiin kautta fyysilliseen. Tämä on todellista autosuggestionia, ja semmoiseen voimme saada apua ainoastaan ihmiseltä, joka itse elää henkiminuudessaan ja osaa stimuloida meidän minuuttamme.

Minkätähden luulette, että korkealle kehittyneet ihmiset, Mestarit, pysyttelevät salassa eivätkä liian paljon liiku ihmisten kesken? Siitä syystä, että heidän olemuksensa on äärettömän voimakas, heidän läsnäolonsa vaikuttaa kuin luonnonvoima. Ihmiset eivät sitä kestä. Sentähden Mestari aina järjestää niin, jos hän tulee meidän keskellemme, että monet hänen ystävänsä ja oppilaansa syntyvät samalla aikaa maailmaan, että he voivat häntä ympäröidä, koska ne, jotka myös ovat korkealle kehittyneitä sieluja, kykenevät sulattamaan hänen läsnäolonsa. Tavalliset, varsinkin herkkätuntoiset ihmiset tuntuivat niin voimakasta henkistä stimulansia, näkisivät itsensä niin selvästi kaikkine vikoineen, etteivät voisi sitä kestää. Jos tulette adeptin yhteyteen, herää teissä merkkillinen totuuden tajunta, joka niin selvästi näyttää teille oman mitättömyytenne, syntisyytenne ja itsekkyytenne, ettette sitä kestä, jollette koko sydämeštänne ole totuudenetsijöitä. Totuudenetsijälle sitä vastoin on suuri onni tavata Mestaria, sillä hänen oma henkinen tiensä ja tehtävänsä näkyy silloin selvänä hänelle. Kuitenkaan korkea Mestari ei ilmesty kunniansaan opetuslastensakaan keskelle, sillä se vaikuttaisi heihinkin hypnotisoivasti. Kun Jeesus kirkastettiin kunnian vuorella, vaipuivat kehittyneimmät opetuslapset, Pietari, Jaakob ja Johannes, horrostilaan.

Puhdas suggestioni on vaikutusta minuudesta minuuteen. Se ei ole suggestionia enää hypnosuggestionisessa merkityksessä, sillä se ei lähetä mitään toiseen, se vain herättää toisessa sitä, jota nimitämme uskoksi. Tämä on okkultisesti katsoen ainoa laillinen, moraalinen tapa vaikuttaa toiseen. Salatieteilijöinä emme saa hypnotisoida emmekä suggeroida sanan tavallisessa merkityksessä, saamme ainoastaan herättää uskoa vetoamalla toisen järkeen, sydämeen ja omaantuntoon.⁴⁾

Kaukaisessa muinaisuudessa, atlantilaisena aikana, jolloin ihmisten yksilöllinen järki vielä oli niin pieni, ettei siihen voinut vedota, silloin oli ihmiskunnan opettajien tapa käyttää suggestionia, s. o. vedota ihmisten tunteihin ja jaloihin intohimoihin. Käytetäänhän tätä paljon vieläkin – esim. poliittisessa ja välistä uskonnollisessa elämässä – mutta okkultiselta kannalta se ei enää ole asianmukaista ja suotavaa. Buddhan esiintymisen jälkeen varsinkin on ainoa luullinen vaikutus ihmisten kesken vetoaminen heidän järkeensä. Sitä varten on ihmisellä puhekyky, ja nykyiset aarialaiset kielet ovat paljon rikkaampia ja monivivahteisempia kuin vanhat atlantilaiset. Nykyään tulee meidän opettaa ja valistaa toisiamme puhumalla, ajatuksia esittämällä; silloin opetettavamme pysyvät täysin valveilla, omana itsenään, ja ottavat järjessään valon vastaan.

Jos todella tahtoisimme mennä eteenpäin sillä tiellä, joka vapauttaa meidät vieraan suggestionivallan alaisuudesta, pitäisi meidän noudattaa sitä sääntöä, josta puhutaan evankeliumissa, kun sanotaan: »miksi te ihmiset etsitte niin paljon toistenne kiitosta? Etsikää pikemmin Jumalan kiitosta!» Kun tarkastamme kreikkalaista tekstiä, on »kiitos» sanan vastineena sana *doksa*, joka merkitsee kiitos, mutta myös latinankielessä *gloria* = kunnia. Doksa on se valokehä, joka ihmistä ympäröi, jota sanotaan auraksi ja joka on tulos hänen ajatus- ja tunne-elämästään. Jeesus antoi siis seuraavan neuvon: miksi etsimme niin paljon toistemme auroja, tahdomme ikäänkuin nauttia niistä, tahdomme ajatella ja tuntea niinkuin muut, – sen sijaan, että etsisimme Jumalan (Logoksen) auraa, sitä ihanaa, puhdasta, valkoista, joka asettaa meidät sopusointuun koko luomakunnan kanssa? Jos Jumalan, s. o. totuuden, aurassa elämme, silloin emme ole riippuvaiset ihmisistä ja heidän sympatioistaan tai vihoistaan, vaan elämme Itse Terveiden, Rauhan ja Onnen ilmapiiressä.

⁴⁾ Poikkeuksena tästä säännöstä on salatieteilijällekin magneettinen parantaminen, josta puhutaan seuraavassa.

Olemme hetkeksi poikenneet varsinaisesta aiheestamme, joka koskee parantamista, mutta syy on siinä, että nämä ajatukset ja mietteet ovat omiansa valaisemaan suggestionin luonnetta yleensä. Tahdomme nyt seuraavassa kohdistaa huomionamme taasen parantamiskysymykseen.

VII. MAGNEETTINEN PARANTAMINEN.

Kun ajattelemme hypnotismin ja suggestionin nurjia ja mustia puolia ja kun toiselta puolen tiedämme, että näitä samoja voimia on käytetty ja käytetään parannuksessa ihmisten fyysilliseksi ja sielulliseksi hyväksi, niin joudumme pian kahden vaiheelle emmekä osaa selvästi päättää, onko noiden voimien käyttäminen väärää ja epämoraalista, vai onko se suotavaa ja toteutuuko tässä jesuiittain periaate, että tarkoitus pyhittää keinot. Vai emmekö vielä ole asioista täysin perillä? Onkohan ehkä sittenkin – lukuunottamatta tavallisia lääketieteellisiä metoodeja, – korkeampia parannustapoja, joita voisi laillisesti käyttää?

Ihmiskunta on sairas, ja historiallinen tosiseikka on, että kaikista kehittyneimmät ihmiset ovat ottaneet työkseen parantaa sairaita veljiään sielullisesti ja ruumiillisesti. Ei meidän tarvitse mennä kauemmas kuin omaan uskontoomme, omiin pyhiin kirjoihimme, niin näemme heti, että Jeesus Natsarealainen vaeltaessaan maan päällä paransi ihmisiä. Hän paransi kuuromykkiä, sokeita, rampoja. Ja millä tavalla Hän heitä paransi? Joko käsien päälle panemisella, ikäänkuin siunaamalla, tai sanansa voimalla, tai äkkiä valmistamalla jotain voidetta. Evankeliumeissa kerrotaan, kuinka hän sylki käteensä, otti hiekkaa maasta, sekoitti sitä ja hieroi tällä voiteella sokean silmiä. Kuuromyksen hän paransi siten, että pisti sormen mykän korvaan, painoi toisella kädellä hänen kieltään ja sanoi: »avaudu!» Kun joku koski häneen, hän tunsu, että hänestä lähti voimaa, ja hän sanoi sille sairaalle: »sinun uskosi paransi sinut.»

Jeesus oli siis ihmeellinen lääkäri, ja hänen opetuslapsensa koettivat kulkea Mestarinsa jäljessä ja tekivät paljon ihmeitä. Apostoli Jaakob kirjoitti kirjeessään kristityille: »kun teidän joukossanne joku tulee sairaaksi, silloin pyytäköön hän luoksensa seurakunnan vanhimpia, ja he parantavat hänet esirukouksilla ja öljyllä voitelemalla.» Katolisessa kirkossa on öljyllä voitelemisen tehty sakramentiksi. Kun ihminen tekee kuolemaa, voitelee pappi hänen otsaansa, ja se on katolilaisen mielestä kuolevalle välttämätön sakramentti, joka auttaa häntä rauhassa erkanemaan. Mutta alkuaan se on johtunut siitä, että sairasta piti voidella öljyllä, ja että ensimmäisissä seurakunnissa seurakunnan vanhin toimitti voitelemisen.

Nämäkin tosiseikat silmäimme edessä meidän ei tarvitse tarkastaa toisia uskontoja, joissa asianlaita on ollut sama.

Kaikissa uskonnoissa on alussa harjoitettu parantamista, sitä emme voi kieltää, ja sentähden meidän täytyy kysyä: mitä keinoa käytettiin? Käytettiinkö hypnoosia ja suggestionia? Epäilemättä, kuuluu vastaus, on jonkun verran käytetty suggestionia; suggestionia oli, kun Jeesus sanoi kuuromyksen kielelle ja korvalle: »aukene». Suggestionia oli, kun hän sanoi rammalle: »Nouse, ota vuoteesi ja käy.» Mutta hänen suggestioninsa ei ollut väkivaltaista suggestionia, se oli sitä, josta edellä olemme puhuneet ja joka herättää eloon toisen sisimmän minän. Jeesuksella oli semmoinen auktoriteetti, hänen henkinen voimansa oli niin suuri, että hän sai sairast uskomaan, ja uskosta seurasi luonnollinen itsesuggestioni.

Mutta jokapäiväisessä elämässä emme saata ottaa lukuun tällaisia erikoistapauksia. Jeesuksen kaltaisia olentoja, jotka sanalla, katseella, kosketuksella herättävät toisessa uinuvan hengen, ei liiku joukossamme ylen määrin, ja sentähden kysymme, eikö ole mitään parannuskeinoa, jota me tavalliset ihmiset voisimme käyttää? Ja kun nyt tähän tahdomme vastata, saamme aivan kuin pyyhkäistä mielestämme kaikki muisto ja tieto hypnoosin ja suggestionin vaaroista ja vastenmielisyydestä. Meidän täytyy asettua toiselle kannalle ja kysyä: minkälainen hypnoottinen ja suggestiivinen vaikutus voisi olla luonnollinen ja hyvä? Ja siihen osaamme heti vastata: jos parantaja on moraalisesti puhdas ihminen, jos hänellä ei ole

mitään sivutarkoituksia, omia ajatuksia tai laskelmia, vaan jos hän paljaasta myötätunnosta, säälistä ja rakkaudesta tahtoo auttaa, silloin voimme hyväksyä hänen parantamisensa ja silloin voimme ottaa vastaan apua häneltä.

Tämä on ensimmäinen edellytys, ja mikä on toinen luonnollinen edellytys? Se, että ihminen, joka tahtoo auttaa ja parantaa, itse uhkuu terveyttä sekä sielullisesti että ruumiillisesti. Onhan selvää, että ihminen, joka ei itse ole terve – sanokaamme ainakin sielullisesti – ei ole omiansa parantamaan, hän ei ole lääkäri sanan todellisessa merkityksessä. Ja jos hän on ruumiillisesti sairas, silloin emme ainakaan soisi, että hänestä tulisi meihin mitään sairasta fluidumia, sillä sehän ei voi auttaa. Mutta jos nuo edellytykset ovat parantajalla olemassa, silloin hän on sopiva parantamaan.

Onko niitä ihmisiä paljon? Ei tietenkään ole. Ei ole paljon semmoisia, jotka todella kykenisivät ihmiskuntaa auttamaan ja parantamaan. Niitä ihmisiä on harvassa, jotka uhkuvat epäitsekästä rakkautta kanssaihmissään kohtaan ja samalla luonnostaan ovat voimakkaita parantajia.

Mutta eikö sitten missään ole näitä edellytyksiä jokapäiväisessä elämässä? On, on. Eiväthän kaikki ihmiset ole kylmiä keskenään, onhan olemassa ainakin perheet, joissa luonnon mukaan vallitsee rakkauden henki, – ja sama on laita kaikissa piireissä, missä vallitsee ymmärtämys, myötätunto ja todellinen hyvä tahto. Sanokaamme siis, että perheen jäsenet keskenään täyttävät ensimmäisen edellytyksen. Ja harvoin perheen jäsenet kaikki ovat yhtäaikaan sairaita, tavallisesti heistä useimmat ovat terveitä.

Mitä nyt kertoo meille kokemuksemme? Pienokaisina riensimme aina heti äidin luo, jos olimme jonkun pienen vamman saaneet. »Äiti, äiti», huusimme ja näytimme hänelle kätemme, jos siihen oli sattunut. Ja mitä äiti teki? Hän teki sitä, mitä me kaipasimme ja toivoimme hänen tekevän, hän otti kiinni kipeästä sormesta, puhalsi, suuteli sitä, silitti sitä ja sanoi: »Kas noin, nyt se on terve taas.» Ja iloisina palasimme leikkiimme, sillä emme enää tunteneet kipua.

Sillä tavalla kaikki pienet kivut parannetaan lapsuudessa. Miksi ei suurempia? Miksi ei perheessä suurempia kipuja paranneta samalla ihmeellisellä tavalla? Tämä on asia, jota emme ole tulleet ajatelleeksi, mutta miksi emme voisi sitä tehdä?

Eihän meidän tarvitse kertoa esimerkkejä siitä parantavasta voimasta, mikä ihmisellä on ja jonka käyttäminen ei vaadi mitään nukutuksia. Nimitämme sitä elonvoimaksi tai magnetismiksi, se on ihmiskäden siunaava voima. Muistammehan, että hypnoottisissa ilmiöissä ensimmäinen tila on niin sanottu letargia, jolloin potilaan jäsenet väsyvät, rauhoittuvat, herpaantuvat, ja hän itsekin tuntee mieluista uneliaisuutta. Tutkiessamme sitä okkultisesti huomaamme, että silloin siirtyy oodia eli elonvoimaa, magnetismia, parantajasta parannettavaan, hypnotisoijasta mediumiin, ja se saa aikaan tuon hyvän tunteen. Kun hypnotisoija jatkaa, niin syntyy kateleptinen tila, silloin on mennyt tuon praanan mukana jotain eetteriainetta mediumiin ja vasta sen perästä tulevat suggestionitilat, jolloin subjekti herää unesta. Tämä ensimmäinen tila ei ole luonnon eikä vastenmielinen, vaikka parantajasta siirtyy elonvoimaa potilaaseen, koska potilaan oma elonvoima on epäkunnossa, parantajan sitä vastoin terve. Siinä on vain pieni personallinen momentti; jos ei ole sympatiaa olemassa heidän välillään, silloin on asia epäiltävä, mutta jos sympatia on olemassa, ei ole potilaille vastenmielistä saada toiselta hyvää, puhdasta elonvoimaa.

Nämä edellytykset ovat perheessä olemassa. Kun äiti hyväilee lapsensa sormea, lähtee äidistä tervettä elonvoimaa lapseen. Se on ihaninta ja mieluisinta, mitä olla voi.

Samalla tavalla tapahtuu silloin, kun varsinaisesti parannetaan. En ole itse paljon tällaisista kokenut, minua toisin sanoen ei ole paljon parannettu, mutta on elämässäni tapaus, jota pidän klassillisena, koska parantajana oli tunnettu ja kunnioitettu henkilö.

Eversti Olcott, Teosofisen Seuran perustaja-presidentti, oli tunnettu parantavasta voimastaan. Varsinkin kahden vuoden aikana hän oli Indiassa suorittanut mitä ihmeellisimpiä parannuksia. Hän kertoo itse, että kaikki ihmeet, mitä hän sai aikaan, tapahtuivat Mestarin avulla, siis korkeamman voiman avulla. Mutta eihän Mestari olisi voinut käyttää häntä, ellei hänellä olisi ollut taipumusta parantamiseen. Tukholmassa keväällä v. 1900 tapasin eversti Olcottin. Ensimmäisenä iltana oli yhteinen teosofinen illanvietto vieraan kunniaksi. Minulla sattui olemaan harvinaisen ilkeä päänsärky; maailma oli mustana silmissäni; vaivoin pääsin kulkemaan lattian poikki etsiessäni itselleni paikkaa jostain nurkasta. En kuullut, että huudettiin nimeäni. Ystäväni tohtori E. Z. tuli luokseni ja sanoi, että minua pyydettiin tulkitsemaan eversti Olcott'ia. Vastasin, että niin mielelläni kuin sen tekisin, oli se minulle mahdotonta, koska päänsäryltäni en osannut koota ajatuksiani. Kun eversti Olcott sai kuulla vastaukseni, hän hilpeästi huudahti: »Ei se mitään, tulkkaa tänne vain.» Hänen äänessään oli niin ystävällinen sävy, että häpesin ja ajattelin, että koetan mennä, ja meninkin, mutta sanoin everstille, etten kauhealta päänsäryltäni osaa mitään tulkita, en ehkä ymmärrä koko puhetta. »Ei hätää, antakaa minulle kätenne», vastasi eversti Olcott ja otti oikean käteni molempien käsiensä väliin, ruveten samalla pitämään puhetta. Tulkinta tapahtui lause lauseelta. Hän jatkaa ja minä jatkan, ja hetken perästä tunnen, että pääni on aivan selvä, ei ole mitään kipua enää. Se oli korkeintaan parin minuutin asia. Samaan aikaan eversti Olcott päästi käteni ja sanoi: »Nyt on hyvä.» Siinä oli minulla loistava tapaus parantamisesta, jossa ei ole unta eikä suggestiota, vaan suorastaan elinvoiman vaihdosta niinsanoakseni.

Sellaista parantamista voisivat mielestäni ihmiset käyttää jokapäiväisessä elämässä, ystävien kesken, perheessä. On kyllä totta, että toinen ihminen on kuin luotu parantajaksi, mutta jokaisella terveellä ihmisellä on elinvoimaa ja useilla niin runsaasti, että voivat sitä toisellekin jakaa.

Tosiasia on – senhän Reichenbachin kokeet ovat todistaneet, – että ihmisestä, varsinkin hänen sormenpäistään, lähtee oodia, elinvoimaa. Sitä erkautuu aina ja runsaammin silloin, kun ihminen tahtoo sitä luotaan lähettää, esim. kuvittelemalla, että sitä hänestä erkane. Ettehän tätä epäile? Kuinka silloin selitätte esim. koiran vaiston? Koira ei tiedä, minne hänen isäntänsä on mennyt, mutta se etsii häntä. Jos koira tuntisi isäntänsä hajun kaukaa tai selvänäköisesti näkisi, missä isäntä on, se tietysti juoksisi suoraa päätä tämän luokse. Mutta kuinka koira menettelee? Se nuuski isäntänsä jälkiä ja seuraa niitä kaikissa niiden koukeroissa, vaikka matka määrän päähän siten tulisi kuinka tarpeettoman pitkäksi tahansa. Tämä todistaa, että koira vainuaa jotakin, mikä on jäänyt ihmisestä. Fluidumilla, joka jää ihmisestä, on jotain hajua, ja koira tuntee sen ja löytää henkilön, jota sen on käsketty etsimään. Mutta jos esim. joki on koiran ja etsittävän ihmisen välillä, silloin fluidumi on haihtunut veteen ja koiralle tulee pysähdys.

Palatkaamme parantamiseen. Yksi edellytys on vielä välttämätön, jotta menestyksellä voitaisiin magnetisoida: se on, että näihin asioihin täytyy uskoa. Ei voi parantaa, ellei usko. On hyvä, jos parannettava myös uskoo, sillä jos hän epäilee, hän asettaa oman ajatuksensa parantavaa voimaa vastaan. Mutta magnetismin käyttö ei suinkaan edellytä, ettei saisi käyttää lääkäriä ja hänen määräämiään parannuskeinoja. Miksei niitä voisi käyttää? Eivät lääkärin määräämät lääkkeet saata suorastaan parantaa, ne vain poistavat esteitä luonnon tieltä, niin että ihmisen oma organismi pääsee toimimaan. Meissä itsessämme on todellinen lääkäri, se »Jumala, joka on vanhin parantajista», se henki, joka pitää meitä pystyssä. Lääkkeiden ja yleensä kaiken hoidon tarkoitus on edistää ihmisen sisäisen, luonnollisen lääkärin työtä. Sentähden ei missään tapauksessa liioin ole haitaksi, jos vielä autetaan tuota luonnollista prosessia rakastavan ihmisen elinvoimalla.

Miten nyt magneettinen parantaminen ystävien kesken tapahtuu? Se tapahtuu seuraavasti:

Olettakaamme, että perheessä lapsi on sairas. Hänen vatsansa on kipeä, hyvin kipeä. Äiti on terve, hän tahtoo parantaa (tai isä, veli, sisar, lapset ovat yhtä hyviä parantajia kuin aikaihmiset). Sairas pannaan pitkälleen vuoteelle tai asetetaan istumaan tuoliin niin, että hän saa mukavasti nojata tuolin selkään. Sitten

äiti oikealla kädellään keveästi hieroo vatsaa joko ohuen vaatteen päältä tai paljasta vatsaa – paljon vaatteita ei pidä olla, sillä ne jonkun verran estävät magnetismin läpipääsyä. Äiti siis kevyesti hieroo auringon kulun suuntaan vasemmalta oikealle ja ajattelee samalla, että sormenpäistä lähtee elonvoimaa, joka lapsen parantaa. Jos vatsa on arka, ei sitä tarvitse koskettaa, voi hieroa ilmassa vähän vatsan yläpuolella, se vaikuttaa yhtä hyvin, mutta jos kipeä paikka ei ole arka, silloin voi siihen koskettaa.

Kun minä takavuosina kerran olin taittanut jalkani, järjesti etevä lääkäri heti hoidon uudenaikaiselle kannalle. Sen sijaan, että jalan parantaminen olisi kestänyt kuukausimääriä, ei minun tarvinnut maata kuin kymmenen päivää, vaikka tietysti jonkun aikaa jälkeensä sain käyttää kainalosauvoja. Ja miten jalan parantaminen tapahtui? Siten, että heti ruvettiin sitä hieromaan. Neiti, joka sitä hieroi, oli samalla magnetisoija, hän tiesi, että alussa oli mahdotonta koskea jalkaan, siksi hän ensimmäisinä päivinä hieroi sitä ilmassa, mutta minä tunsin selvästi, kuinka hänen kädestään lähti jonkinmoinen viileä tuuli, joka teki hyvää kuin äidin hyväily. Ja jalka parani ja kasvoi umpeen päivä päivältä, vaikka molemmat luut olivat nilkan kohdalta taittuneet. Kun ilmassa magnetisoimista oli jatkettu muutamana aamuna, saattoi jo jalkaa koskettaa hierottaessa.

Kun nyt, palataksemme sairaaseen lapseemme, äiti on noin viiden minuutin ajan hieronut lapsen vatsaa, on hyvä, jos hän vielä jatkaa magneettisilla sivellyksillä pitkin ruumista. Niitä tehdään ylhäältä alas, joko niin, että kosketaan ruumiiseen, tai vähän matkaa ruumiista ulkona. Kun sivellään, aloitetaan silmien tasalta, ei pään yläpuolelta, ja jatketaan alaspäin jalkoihin saakka, ja kun on jalkoihin saakka vedetty, on hyvä pudistaa käden liikkeellä kuin vettä pois sormenpäistä. Sitten nostetaan kädet suuressa kaaressa takaisin lähtökohtaan ja vedetään entiseen tapaan uudestaan alas. Ei missään tapauksessa saa nostaa käsiä pitkin ruumista takaisin, se olisi vastavaikutus. Sääntönä on, että oikea käsi sivelee potilaan vasenta kylkeä ja vasen oikeaa, toisin sanoen, että siveleminen tapahtuu edestäpäin. Jos selkäpuolta on magneettisesti hierottava, pitävät jotkut parantajat käsiään ristissä, jotta oikean käden fluidumi yhä virtaisi potilaan vasempaan kylkeen j. n. e. Onhan ihmisen oodi oikealla puolella sinertävä ja vasemmalla punertava, ja parannettaessa pidetään sääntönä, että punainen kaipaa sinistä, sininen punaista. Kun valitsemassamme esimerkissä äiti on näitä yleisiä sivellyksiä jatkanut muutamia minuutteja, voi hän uudestaan vähän hieroa lapsensa kipeää vatsaa. Mutta koko magneettinen käsittely ei saa yhteensä kestää kuin 15 tai 20 minuuttia; mieluummin voi sen suorittaa pari kertaa päivässä.

Tämmöinen parantaminen ei missään tapauksessa voi olla vahingollista, kun se tapahtuu rakkaudessa ja magnetisoija on terve. Siitä ei voi olla muuta kuin hyötyä. Paljon on sillä tavalla parannettu sairaita, joille lääketiede ei ole kyennyt mitään tekemään. Ulkomailla tämä on verrattain tavallista; siellä on julkisia parantajia, jotka nimittävät itseään magnetopaateiksi y. m. Meillä ei täällä Suomessa varsinaisesti ole ollut muunlaisia parantajia kuin niitä hieroimia, poppamiehiä ja tietäjiä, joita meillä on kansan kesken.

Tulemme nyt magneettisen parantamisen toiseen menettelytapaan, joka varsinkin suomalaisten tietäjien taholla on käytännössä. Hehän usein antavat lääkkeitä, joita itse ovat valmistaneet ja jotka auttavat sairasta. Mikäli siinä silloin on kysymys magneettisesta parantamisesta, on noudatettu apostoli Jakobin neuvoa: »voidelkaa öljyllä». Öljyn asemasta on vain useimmiten käytetty vettä. Ja totta on, mitä vanha suomalainen sananlasku sanoo: »vesi vanhin voitehista, Jumala parantajista». Onhan syntynyt kokonainen luonnonparannusmetodi, jossa käytetään vettä ainoana lääkkeenä. Mutta vesi on vielä ihmeellisempää, jos sitä siunataan, jos parantaja sitä magnetisoi. Sitä voidaan juoda lääkkeenä ja sillä voidellaan kipeitä paikkoja. Tahdon kertoa pari tapausta omasta kokemuksestani.

Eräs rouva J. täällä Suomessa valitti kerran muutamalle magnetisoijalle, että hänellä oli sanomattoman vaikea reumaattinen särky kädessä, hän oli viikkokausia kärsinyt, eivätkä mitkään lääkkeet olleet auttaneet. Magnetisoijan tuli rouvaa sääli ja hän sanoi: »Minä annan teille voidetta.» Hän siunasi salaa lasin vettä ja vei sen rouvalle, sanoen: »tämä on merkillistä lääkettä, se varmasti parantaa.» »Miten minä sitä käytän?» »Te

hierotte sillä vähän kättä ja sidotte iltasella käden ympärille nenäliinan, jonka siihen kastatte, ja sitten te nukutte ja paranette.» Seuraavana aamuna rouva hyökkäsi magnetisoijan luo ja sanoi: »Se oli aivan ihmeellistä lääkettä; heti kun panin sitä käteen, meni kipu, ja minä nukuin, ja kun yöllä heräsin ja katsoin kättä, se oli tullut mustelmiin, mutta kipua siinä ei ollut enää.» »Jatkakaa vain», sanoi toinen, »minä hankin sitä lääkettä teille vielä lisää.» Ei kestänyt kuin muutamia päiviä, niin käsi oli terve.

Toinen tapaus. Eräaseen paikkaan tuli iltapuolella matkustava nainen vieraaksi, ja hänen oli heti mentävä vuoteeseen. Häntä vaivasi säännöllisesti päänskipu, jonka yltyessä hän ei voinut nukkua eikä syödä, koska kaikki ruoka tuli ylös. Paikalla sattui olemaan magnetisoija. Hän siunasi lasin vettä ja käski palvelijan viemään sen vieraalle neidille ja sanomaan, että kun sillä hieroo otsaa, niin varmasti nukkuu ja paranee. Palvelija teki niin, ja seuraavana aamuna neiti tuli, kiitti magnetisoijaa ja sanoi: »Minkä ihmeellisen lääkkeen te minulle laitoitte? Nukuin mainiosti enkä koskaan ole tuntenut itseäni niin terveeksi kuin nyt. Mitä lääkettä se oli?» »No, olipahan vaan», sanoi magnetisoija, mutta reseptiä hän ei antanut.

Nyt kysymme: millä tavalla vettä siunataan? Ei siinäkään ole erikoisia taikatemppejuja. Ihmisen käsistä lähtee oodia. Siis: kun täyttää lasin vedellä, pitää parantaja kätensä lasin yläpuolella ja antaa valua elonvoimaa veteen. Hän voi käyttää hopealusikkaa ja sekoittaa sillä vettä, mutta yhtä hyvä on ilman lusikkaa. Jos lasi viedään pimeään huoneeseen, näkee sensitiivinen ihminen, kuinka magnetisoitu vesi loistaa – sitä kirikkaammin, mitä enemmän sitä on magnetisoitu. Magnetisoiminen tietysti tapahtuu rukouksella ja ajatuksen keskittämällä: »parantavaa voimaa lähtee minun käsistäni tähän veteen.» Kun vielä tietää, mihin sitä on käytettävä, ajattelee magnetisoija: »tämä vesi tekee potilaan rauhalliseksi, antaa hänen nukkua, parantaa hänen päänsärkynsä j. n. e. asiainhaaroista riippuen.» Tätä hän kiinteästi ajattelee. Magnetisoijaksi ei kelpaa, jollei osaa kiinteästi ajatella.

Sillä tavalla maagilliset lääkkeet valmistetaan. Jos etevä tietäjä lukee loitsuja valmistaessaan lääkkeitä, on tämä juuri sitä, että hän valaa niihin oodia ja suggeroivaa voimaa. Suggestionikaan ei ole niin vaarallinen, kun se tapahtuu veden tai öljyn välityksellä, sillä se ei aseta potilasta suoraan suggeroijan valtaan. Suggestioni on kuin neutralisoitu, tullut personattomaksi vedessä.

Kolmas parannustapa, jota suositetaan Uudessa Testamentissa, ei kuulu enää magneettisiin menetelmiin, vaan pikemmin suggestiivisiin, ja kuitenkin se on vaaratonta suggestionia. Tämä kolmas metodi on esirukous.

Esirukous on vaaratonta, koska se ei ole personallista, ei ole personallisen ajatus-substansin vaan ainoastaan auttavan ja siunaavan ajatuksen lähettämistä toiseen.

Mitä nimittäin on esirukous? Kirkollisissa piireissä on käsitetty, että se on seurakunnan yhteistä tai papin kirkossa sanoilla rukoilemista, mutta semmoinen ei ole ainakaan esirukous, joka vaikuttaa. Esirukous on sitä, että ihminen sydämessään, koko sielullaan ja mielellään ajattelee, mietiskelee – sanokaamme jonkun sairaan puolesta – ja silloin kokoaa henkensä voimat ja nousee sielussaan Jumalan tykö rukoillen sairaalle terveyttä ja parantumista. Todellinen esirukous perustuu siihen, että ihminen hengessään on vilpittön, että hänen hyvä tahtonsa on rehellinen ja todellinen. Tietysti, jos kirkossa rukoillaan sairaiden puolesta, jos pappi on tosissaan ja panee koko sydämensä hehkun rukoukseen ja jos seurakunta on ajatuksissaan mukana, toivoen parantumista ja terveyttä sairaille, silloin se on maagillinen toimitus, joka saa aikaan jotain. Se luo näkymättömään maailmaan mahtavan ajatusmuodon, joka pyrkii sairaiden luo, tunkee heidän auraansa ja antaa heille voimaa. Se on kyllä satunnaisesti todellista esirukousta.

Mutta semmoiseen esirukoukseen ei kykene valistumaton ihminen; ei hän kykene rukoilemaan, mietiskelemään, jollei hän ole oppinut keskittämään ajatuksiaan. Jollei hän ole oppinut hallitsemaan omia tunteitaan ja ajatuksiaan, ei hän kykene esirukoukseen, sillä sen välttämättömänä ehtona on ajatusten

keskittäminen. Onhan ollut ja on ihmisiä niin voimakkaita tässä keskittämisessä, että he osaavat parantaa kaukaa toisia ihmisiä. Niin kerrotaan Jeesuksesta evankeliumeissa. Hän sanoi isälle, joka pyysi häntä tulemaan sairaan poikansa luo: »Sinun uskosi on auttanut sinua, poikasi parantuu.» Ja kun isä tuli kotiin, tulivat palvelijat ulos häntä vastaan ja sanoivat: »sinun poikasi on terve», ja isä huomasi, että paraneminen oli tapahtunut samalla hetkellä, jolloin hän oli pyytänyt apua Mestarilta.

Tuossa on esimerkki siitä, kuinka voimakas ihminen parantaa telepaattisesti. Se on kyllä suggestionia, mutta vaaratonta, puhdasta, sitä, joka herättää toisen ihmisen minuuden ja huutaa sille: »nouse, ota vuoteesi ja käy». Se on sitä suggestionia, joka nostattaa uskon toisessa. Kun sairas ja heikko ihminen saa semmoisen suggestionin, että usko hänessä herää, silloin hän voi parantua vaikka silmänräpäyksessä. Jos taas suggestioni on heikompi, hän paranee vähitellen.

Mutta esirukous saattaa hyvinkin tapahtua useampien ihmisten puolelta. Ihmiset, jotka ovat keskenään sopusoinnussa, voivat muodostaa ryhmän ja lähettää sairaalle terveyttä, uskoa herättäviä suggestioneja. Nämä ovat vaarattomia, sentähden että ovat personattomia. Ne eivät sano sairaalle: »minä tahdon», sillä yhdessä rukoilijat eivät muodosta mitään minuutta, eivät osaa sanoa: »minä», eivät ole tavallisina ihmisinä herroja elämän ja kuoleman yli, niinkuin oli Jeesus Kristus vaan ovat ihmisiä, jotka rukoilevat Jumalaa, kääntyvät korkeampien voimien puoleen anoen sairaalle parantumista ja terveyttä. Se on heidän kannaltaan persoonatonta. Jos siihen liittyy personallinen suggestioni, tulee se ylhäältä päin.

Näin olemme nyt esittäneet kolme menetelmää, joiden avulla hyvätahtova ihminen kykenee vaaratta parantamaan toisia tai lieventämään heidän tuskiaan.

Vielä emme ole puhuneet mitään ihmisen itsensä parantamisesta, joka nykyään, kun Coue'n y. m. autosuggestionimetoodit alkavat olla muodissa, on miltei päiväkysymys. Siitä siis vielä pari sanaa.

VIII. ITSENSÄ PARANTAMINEN.

Kysymyksemme on nyt: millä tavalla jokaisen yksityisen ihmisen tulee parantaa itseään? Vai onko se ollenkaan luvallista? Mutta mehän olemme tässä elämässä ja maailmassa sairauksien ja heikkouksien alaisia, eikö meidän pitäisi yrittää itse parantaa itseämme?

Viime aikoina on tullut tavalliseksi sekä puhe itseparannuksesta – ja itse-parannuksesta silloin itsesuggestionin avulla – että myöskin tämmöisen itsesuggestionin käyttö. Suomessa se ei vielä liene muodissa, vaikka aalto on muualta tullut tännekin, mutta ulkomailla, varsinkin englantilaisessa ja amerikkalaisessa maailmassa, käytetään sitä verrattain paljon. Eräs ranskalainen herrasmies on äskettäin keksinyt yksinkertaisen autosuggestioni-metoodin, jolla hän on saanut ihmeitä aikaan, ja jolla toisetkin ovat saavuttaneet huomattavia tuloksia. Tämä M. Coué on kertomuksista päättäen parantanut paljon potilaita, mutta hän väittää, ettei hän itse niitä paranna, vaan herättää heissä autosuggestiivisen parantavan voiman. Hän sanoo, että koko metoodin perustana on se voima, mikä ihmisessä itsessään piilee, ja että kuka tahansa voi noudattaa hänen keksimäänsä metoodia. Suomeksikin on ilmestynyt kirja («Terveysteen itsesuggestion avulla»), joka puhuu M. Coué'n metoodista. Kuulin eräältä amerikkalaiselta, että sen perästä, kun M. Coué kävi New Yorkissa, on hänen metoodinsa tullut niin yleiseksi Amerikassa, että joka ihminen nyt »kuuua».

Couén metoodi on todella erinomaisen yksinkertainen. Se perustuu siihen aivan oikeaan huomioon, että ihmisen oma tahto on voimaton hänen mielikuviansa ja ajatustensa edessä. Jos ihminen esim. vakuuttaa itselleen tahtovansa tulla terveeksi, nostattaa hänen persoonallinen olemuksensa heti vastakkaisen ajatuksen: »tahdot, mutta et osaa; sinä olet sairas etkä tule ihmeen kautta terveeksi.» Tämä ajatus karkoittaa tietensä uskon. »Sentähden», sanoo M. Coué, »täytyy turvautua ajatuksen voimaan.» Ja sillä hän onkin vedonnut siihen ikivanhaan esoteeriseen tapaan, joka aina on ollut tunnettuna salatieteellisissä piireissä: täytyy turvautua ajatuksen voimaan.

Ajatus ja mielikuviutus on meitä niin lähellä, että se voi asettaa toisen mielikuvan toisen tilalle. Kun ihminen sanoo: »minä tulen terveeksi», niin se vaikuttaa. Jos ihminen tuntee kipua, esim. reumaattista särkyä kädessään, hän vähän hieroo sitä toisella kädellään, hokien: »kipu menee pois, se menee, se menee.» Hän toistaa sanat monta kertaa ja kuinka nopeasti tahansa. Silloin hän suggeroi omaa ruumiillista tajuntaansa tottelemaan, ja hetken perästä kipu haihtuu. Sentähden on suotava, arvelee M. Coué, että ihminen säännöllisesti käyttää mahdollisimman sisältörikasta ja laajaa kaavaa. Ja hän antaa ohjeeksi kaavan, joka samalla on yksinkertainen ja yleinen: »minä tulen yhä paremmaksi ja paremmaksi joka päivä kaikissa suhteissa.»

M. Coué sanoo: »Jos tuon pienen loitsun toistaa itsekseen parikymmentä kertaa joka päivä aamulla ja illalla, niin se vaikuttaa, että tulee paremmaksi ja terveeksi.» Tämä kuulostaa melkein pilanteolta, mutta kun okkultisesti tutkimme asian, ymmärrämme kyllä, että siinä on perää, sillä kun suggeroidaan ruumiillisen organismin omaa tajuntaa, jota teosofisissa kirjoissa joskus on nimitetty »fyysilliseksi elementaaliksi», niin se tottelee, mutta sitä vastoin se ei tottele minkäänlaisia loogillisia esityksiä. Se on uppiniskainen, itsepäinen, eläimellinen tajunta, joka ei ole altis järkiselityksille eikä käskyille sinään. Jos sille sanoo: »minä tahdon», se nousee vastaan. Mutta jos sitä suggeroi tämmöisellä puoleksi imartelevalla, puoleksi hävyttömällä tavalla, niin se tottelee ja noudattaa sitä. Tämä on vanha totuus, joka nyt näkyy tulleen eksoteeriseksi varsinkin M. Coué'n ansiosta, vaikka se on ollut ilmassa ainakin puolen vuosisataa.

Coué'n metodi tuntuu niin yksinkertaiselta, niin helpolta, niin varmalta, että hämmästyen kysymme: onko nyt vihdoin ratkaistu ihmiskunnan tie terveyteen? Eikö ole mitään muuta tarpeen, kuin ruveta sanomaan joka aamu ja ilta itsekseen: »minä tulen päivä päivältä paremmaksi ja paremmaksi», – jotta todella kaikki tulisimme niin terveiksi, ettei mikään sairaus meihin pystyisi? Ihmeellistä on, että ihmiskunta on ollut olemassa miljoonia vuosia, eikä yksikään tietäjä ole tätä salaisuutta ilmaissut, ei kukaan tavallinen ihminen ole ennen keksinyt tätä yksinkertaista tapaa voittaa vaikeuksia!

Olen lukenut, että eräs amerikkalainen painija ei koskaan treenaa itseään toisella tavalla kuin istumalla nojatuolissaan ja keskittämällä ajatuksiaan; hän kehittää lihaksiaan ja jänteitään ainoastaan ajatuksen voimalla. Jos hän on tunnettu ja etevä atleetti, hän varmaan gentlemannina puhuu totta.

Kyllä ihminen voi niin tehdä, mutta uskallan epäillä, että kuka tahansa siihen pystyy. Jos jokainen noudattaisimme amerikkalaista esimerkkiä ja rupeaisimme »kuuiaamaan», pelkään pahoin, että pian väyisimme, ja koko asia tuntuisi pintapuoliselta. Se tuntuisi pintapuoliselta ja kevytmieliseltä, vaikka jonkun verran menestyisimmekin. Itsesuggestioni on hyvä niille terveillekin ihmisille, joita painaa niin raskas velvollisuuksien taakka, että sortuisivat perheineen ja omaisineen, jolleivät yhtä mittaa jaksa olla aisoissa. Mutta jos ihminen ei tiedä ja tunne omassatunnossaan, että hänen on välttämättä oltava terve voidakseen täyttää velvollisuuksiaan, nousee hänessä epäily, ja hänen siveellinen tietoisuutensa kysyy: onko oikein ja luvallista käyttää loitsukeinoja terveytensä ylläpitämiseksi? Kuta itsekkäämpiin tarkoituksiin hän terveyttään tuhlaa, sitä ankarammaksi käy lopulta omantunnon soimaava ääni. Me ihmiset emme elä maan päällä personallisia pikku tarkoituksiamme varten. Suurempia suunnitellen on elämä lähettänyt meidät tänne työtä tekemään ja vaikeuksia voittamaan.

Mieleni tekisi sanoa: se ihminen, joka todella tahtoo parantaa itsensä, hän ymmärtäköön, että parantaminen ei ole oleva ainoastaan fyysillistä, vaan ennen kaikkea sielullista laatua. Hän ymmärtäköön, että ihmisen on ensin herättävä henkiseen elämään, tietoisuuteen siitä, mitä varten on olemassa. On aivan kuin ihminen tekisi pilaa elämästä tai leikkisi henkisillä voimillaan, jos hän ilman vastuuntunnetta alkaa käyttää henkisiä kykyjä lisätäkseen omaa hyvinvointiansa, ilman että hän osaa selittää syytä, minkä tähden tämä on tärkeää. Mutta sanonpahan samalla, että ihminen ei kykenekään todella parantamaan itseään, ellei hän ole herännyt henkiseen elämään.

Sitä tietysti M. Couékin tarkoittaa. Hän itse elää täysin henkistä elämää. Hän parantaa ihmisiä aamusta iltaan. Hän on hyväntekijä, suuri ihminen, jonka tarkoitus on puhdas ja ylevä. Mutta luonto suojelee meitä samalla kuin itseään siinä määrin, ettei se anna pintapuolisesti leikkiä itsensä kanssa. Emme osaa täydellisesti parantaa itseämme, elleimme ole tietoisia siitä, mitä elämä on, ja mitä me ihmiset olemme.

Sentähden tahtoisin sanoa: se metodi, joka parantaa yksityisen ihmisen ja jolla meidän tulee parantaa itseämme, on henkinen herämys ja sitä seuraava elämä, esoteerinen treenaus, hengen kasvu ja kehitys. Paljaalla autosuggestionilla emme pääse kiinni ihmiselämän tarkoituksesta emmekä osaa tehdä itseämme onnellisiksi ihmisiksi. Mutta kun etsimme totuutta ja huomaamme, että ihmistä odottaa elämässä tie, jota pitkin hän voi kulkea, että ihminen voi henkisesti kasvattaa ja kehittää itseään, silloin olemme päässeet kiinni oikeasta tienpäästä, siitä, jota sanoin »esoteeriseksi treenaukseksi».

Katsokaamme semmoista ihmistä, joka on esoteerisesti treenattu. Koettakaamme häntä kuvata, katsokaamme häntä ensin ulkoapäin. Mitä tunnusmerkkejä huomaamme?

Hän on ensinnäkin kaikkea muuta kuin kevytmielinen ja pintapuolinen. Hän on ihminen, joka on tietoinen sanoistaan ja teoistaan, jonka huomio on mukana kaikessa, mitä hän tekee. Hän ei anna minkään hetken kulua tyhjänpäiväiseen haaveiluun, turhaan, itsetiedottomaan horrostilaan, hän tahtoo aina olla henkisesti valveilla. Hän panee painoa siihen, että kaikki, mitä hän tekee, olisi mahdollisimman hyvin tehty.

Hän täyttää jokaisen pienen velvollisuutensa niin perinpohjaisesti kuin osaa. Semmoinen ihminen tulee toisia voimakkaammaksi tunteissaan ja aistimuksissaan, hän saattaa nauttia paljon voimakkaammin ja tuntee tuskaa paljon intensiivisemmin kuin toinen. Mutta hän ylläpitää tasapainoaan kaikessa.

Kun katsomme tämmöistä itsensä-treenaajaa esim. hänen syömisessään ja juomisessaan, huomaamme hänen syövän ja juovan oman ohjelmansa mukaan. Hän tottelee omaa vaistoaan, hän tietää itse, mikä on hänelle hyvä, mikä ei, eikä häntä voi siitä houkutella pois. Tavallisesti hänestä tulee kasvissyöjä, koska se auttaa häntä itse-hillinnässä. Perheessä, jossa kaikki muut syövät lihaa, on hänellä erinomainen koulu. Kun hän sanoo: »minä syön vain kasviksia», pilkkaavat toiset häntä, ihmettelevät hänen järjettömiä päähänpistojaan. Mutta todellinen itse-treenaaja pysyy lujana, hän tyytyy kuivaan leipään ja veteen mielummin, kuin luopuisi päätöksestään. Vähän myöhemmin hän ymmärtää ruoan ja juoman suhteen, että yhtä tärkeä kuin fyysillinen ruokamassa on ruoan haju ja maku, joka mieluisana ollen elähdyttää eetteriruumista. Hajussa ja maussa on ravitseva ja virkistävä voima, josta kyllä keittäjät esim. ovat tietoisia.

Ihminen, joka kouluuttaa itseään, ei paljon puhu. Hän ei paljon seurustele, ei hän ole paljon pidoissa eikä ota osaa tyhjänpäiväisiin keskusteluihin, saatikka panetteluihin, koska hän ei tahdo käyttää sanojaan turhaan. Hän on nähnyt muuta tarkoitusta elämällä eikä tuhlaa voimiaan tyhjään. Totta onkin, että ihmiset tuhlaavat voimiaan liiaksi seurusteluun, joka usean osanottajankin mielestä on sisällötöntä ja tyhjää. Olen kuullut monen nuoren valittavan salonkielämän ankaria vaatimuksia. Mutta itsetietoinen ihminen, joka kasvattaa itseään, kieltäytyy; jos hän keskusteleekin, on hänen sanoissaan syvä persoonallinen tai aatteellinen sävy.

Itse-treenaaja on yleensä terve ihminen. Jos hän joskus sairastuu, on hän rauhallinen ja tyytyväinen, ja jos kuoleman hetki tulee kesken henkistä työtä, ei hän siitä säikähdä. Tästä ymmärrämme, että jotain on hänen sisäisessä elämässään, joka auttaa häntä. Mikä se on? Se on hänen elämänsä katsomuksensa.

Hän on etsinyt ja ikävöinyt totuutta, kunnes hän on sen löytänyt. Hän on nähnyt elämän tarkoituksen. Hän on nähnyt, että ihminen on henkiolento, henkisesti elävä sielu. Hänen fyysillinen ruumiinsa asettaa hänet yhteyteen näkyväisen maailman kanssa, mutta hänen olemuksensa ei tyhjenny siihen. Hän tuntee itsensä toiseksi olennoksi, hän on henkimaailman jäsen, hän on lähtenyt suuresta, ikuisesta, kuolemattomasta elämästä. Hän ei ole kemiallisen materian tulos. Ennenkuin kukaan tiedemies on osannut todistaa, mitä fyysillinen aine oikeastaan on, hän tietää itse olevansa olento, joka elää, vaikka ruumis kuolee. Hän tietää olevansa olento, joka on syntynyt hengestä, jonka elämä on hengessä, joka sentähden elää ikuisesti. Hän tietää olevansa olemassa sitä varten, että hengen elämä hänessä kehittyisi ja kasvaisi, sitä varten, että hänestä tulisi täydellinen ihminen, niinkuin Jeesus Kristuskin sanoi: »Olkaa täydelliset niinkuin teidän taivaallinen Isänne täydellinen on.» Hän, itsensä kasvattaja, tietää tämän omasta kokemuksestaan. Ja koska suuri Elämä, josta hän on lähtenyt, on ainoa, ehdoton täydellisyys, niin se myös on täydellinen harmonia, onni, autuus. Ja siis hän, joka on sen lapsi, hän on myös kutsuttu olemaan täydellisesti harmonoinen, onnellinen, autuas, aina iloinen ja riemukas, aina kiitollinen elämästä. Hän tietää ja tuntee tämän. Siis hän tietää, että Isä taivaassa, Jumala, suuri Elämä ei ole tahtonut, että hänkään olisi sairas, syntinen, heikko, huono. Ei, se ei ole Jumalan tahto. Ei ole ihminen syntynyt synnintekijäksi, ei sitä varten, että olisi sairas ja huono. Hän on syntynyt ollakseen terve, voimakas, onnellinen. Hän on syntynyt tänne tuodakseen oman taivaallisen kotimaansa rauhan ja harmonian näkyväiseen maailmaan. Hän on heitetty tänne niinkuin jonkinlaiseen helvettiin, kuten muutamat ihmiset sanovat, mutta sitä varten, että oppisi voittamaan helvetin kaikki epätäydellisyydet, kaikki tuskat ja kärsimykset, kaikki synnit ja pahat. Jumalat eivät tee tätä helvettiä taivaaksi, se on ihmisen itsensä tehtävä, hänen on tehtävä se ihanaksi. Eikä tässä elämässä ole paljasta syntiä ja paha, semmoinen katsantokanta olisi väärä ja yksipuolinen. Kuinka paljon päinvastoin tässä elämässä on ihanuutta, kauneutta, totuuden etsimistä, rakkautta ihmistenkin kesken!

Tämän itsensä kasvattaja tietää, tässä elämänymmärryksessä hän elää.

Meidän ei tarvitse lisätä, että semmoinen ihminen meidän päivinä usein uskoo jälleensynty miseen, uskoo, että me ihmiset tulemme uudestaan tämän maan päälle jatkamaan työtämme. Meidän ei tarvitse siitä puhua, sentähden että se usko ei ole välttämätön. Jos ihminen ei kykene sitä uskomaan, olisi hänen ennenaikaista pakottaa itseään siihen. Kyllä aika tulee, jolloin hän huomaa olleensa maan päällä ennen ja tulevansa vastakin tänne. Ei ole muuta välttämätöntä kuin se, että hän tietää ja tuntee olevansa itse henkiolento, Elämänhengen lapsi.

Sanoimme äsken, että itsensä kasvattaja lausuu ilomielin sairaudenkin tervetulleeksi. Juuri sentähden – voimme nyt lisätä – hän säännöllisesti voittaakin sairauden, hän on kuin oikeutettu parantamaan itsensä. Tiedän erään henkisesti elävän ihmisen, joka oli potenut vaikeaa munuaistautia useampia vuosia, ennenkuin hän ymmärsi mennä lääkärin luo. Lääkäri sanoi: »Teidän tautinne on kuolemantauti. Te voitte elää jonkun aikaa, mutta silloin on välttämätöntä, että matkustatte toiseen ilmanalaa, Afrikkaan tai Krimille.» Tämä sairas oli köyhä, ei hänellä ollut varoja lähteä ulkomaille. Kotiin tultuaan hän kysyi itseltään: »pitääkö minun siis kuolla?» Hän oli nuori ja oli vastikään alkanut tehdä työtä Jumalan valtakunnan puolesta. Mutta hän vastasi itselleen hiljaa: »tapahtukoon elämän tahto!» Silloin tuntui hänen sisässään ääni sanovan: »ei sinun vielä tarvitse kuolla. Koska työsi on elämän tarkoituksen mukaista, voit tulla terveeksi. Sinun täytyy tehdä työtä, sinun täytyy olla elämässä mukana opettaaksesi ihmisille, että ihminen on henkiolento. Siis paranna itsesi!» Ja silloin tuo kuolemaan tuomittu sairas sanoi itselleen: »minä elän ja paranen, koska Jumala niin tahtoo.» Tämä oli itsesuggestioni, joka herätti hänen ruumiillisessa organismissaan sen omat parantavat voimat, ja hän parani.

Tiedän erään toisen henkilön, joka oli siksi vanha, että hänen sydämensä alkoi pettää, hänen verensä alkoi kalkkiintua, ja lääkäri sanoi hänelle: »Te kuolette pian, sillä mitä osaamme tehdä noin vanhalle organismille?» Mutta sydäntautinen vanhus kysyi henkiseltä johtajaltaan, Mestariltaan, pitkö hänen kuolla. Mestari sanoi: »Paranna itsesi.» Ja hän noudatti niitä henkisiä neuvoja, mitä hän johtajaltaan sai. Kun hän jonkun ajan kuluttua meni lääkärin luo, ei tämä tahtonut uskoa silmiään ja tutkittuaan häntä sanoi: »En ymmärrä tätä asiaa, teidän sydämenne on terve, verenne on kuin nuorella ihmisellä. Mitä olette tehnyt?»

Näemme täten, että ihminen kyllä voi parantaa itseään henkisillä voimilla, jotka tekevät hänet terveeksi, oli hänellä kuinka vaikea tauti tahansa. Mutta jos katsomme syvemmälle tuommoisen ihmisen sieluelämään, huomaamme, että hänessä ei ole mitään itsekkyyttä. Hän ei paranna itseään hivin vuoksi eikä siksi, että pääsisi kivuista ja tuskista; hän käyttää henkisiä parannustapoja itsensä suhteen ainoastaan silloin, kun hän saa siihen luvan omaltatunnonaan. Toisia hän voi parantaa, mutta itseään hän ei ryhdy parantamaan, ennenkuin hän tuntee, että hänen täytyy se tehdä. Hänelle on elämä itse kaikista suurin viisaus. Hän ehkä on jo nähnyt, että ihminen on jälleensyntyvä olento, hän ehkä näkee, että on olemassa semmoista, jota nimitetään karmaksi, ja hän sentähden tietää, sanoo itselleen: »inhimilliseen elämään kuuluvat tuskat, vaivat ja kärsimykset, ja kaikki, mitä elämään kuuluu, on minun kestettävä, kärsittävä. Sinä suuri Elämä, joka olet tunnustanut minut omaksesi, jonka sykähdystä tunnen omassa rinnassani, sinä tiedät, mitä minä tarvitsen. Kaikesta olen kiitollinen. Ilman sinun tietoasi ja tahtoasi ei mikään sairaus minua kohtaa. Mutta jos sinä tahdot, silloin minä sanon: tapahtukoon sinun tahtosi. Ja jos sinä tahdot, että minun tulee julistaa sinun kunniaasi ja sitä varten olla terve ja voimakas, silloin tapahtukoon sinun tahtosi. Minä kiitän sinua kaikesta.»

Kun katsomme syvemmin itsekasvattajan sieluun, huomaamme tämän iloisen, vilpittömän mielen, joka aina on täynnä siunausta. Se ihminen, joka siis todella on ratkaissut terveyden salaisuuden, joka todella on tullut sairauksien herraksi, se ihminen auttaa ehkä toisia, mutta ei auta itseään muulloin, kuin jos Jumala niin tahtoo. Niinkuin Jeesuksesta Kristuksestakin sanottiin: »tuossa hän on ristinpuulla, miksi hän ei astu alas ja näytä voimaansa, hän, joka on elämän ja kuoleman Herra? Toisia hän on auttanut, miksi ei itseään?» Ei, hän ei astunut alas ristiltä, mutta hän nousi ylös kuolemasta.

Samalla tavalla henkinen ihminen, jolla on vaikeuksia, sairauksia ja kärsimyksiä elämässä, ei astu alas tuskien ristiltä itseään vapauttaakseen, mutta nousee kaikesta kärsimyksestä, jopa kuolemastakin ylös, silloin kun Elämän ääni sanoo hänelle: »nouse, ole terve ja tee työtä!»

Sillä ainoastaan kun Elämä ja elämän Jumala käskee, hän tottelee.

ALEMPI JA YLEMPI JOOGA

Silmäys syvempään uskonnolliseen
elämään itä- ja länsimailla

*Helsingin esitelmää
tuhella 1923 pitänyt*

PEKKA ERVAST

VIIPURI 1923
KUSTANNUSOSAKEYYHTIÖ TIETÄJÄ

HELSINGISSÄ 1923
KESKUSKIRJAPAINO OY.

SISÄLLYS:

Siv.		
I	Suggestioni ja fakiiritemput	1
II	Fakirismi ja jooga	9
III	Jooga	17
IV	Jooga länsimailla	25
V	Rosenkreuziläisyys	34
VI	Kristillinen jooga	41

SUGGESTIONI JA FAKIIRITEMPUT

Jokainen ihminen tietää jotakin meidän aikanamme n.s. spiritistisistä ilmiöistä. Jokainen tietää, että semmoiset ilmiöt aikaansaadaan n.s. mediumien eli välittäjien avulla. Jos ei mediumia ole, silloin ei voida aikaansaada mitään todellisia n.s. spiritistisiä ilmiöitä.

Mikä sitten mediumi on? Se on ihminen, jolla on erikoinen taipuvaisuus passiivisuuteen, mielensä keskittämiseen passiiviseen, vastaanottavaiseen tilaan, niin että hän ei mitään ajattele, vaan osaa tajunnassaan aivankuin vaipua pois koko ruumiillisesta elämästä. Silloin hän tässä passiivisuudessaan antaa tilaa jollekin, toistaiseksi useimmille tuntemattomalle, luonnonvoimalle, näkymättömälle voimalle, joka ottaa hänen ruumiinsa haltuunsa ja sitten tavalla tai toisella ilmoittakse.

Yksi tapa on, että mediumi vaipuu „transiin”, niinkuin sanotaan, jonka jälkeen hänen suunsa alkaa puhua. Hän ei puhu omalla äänellään eikä semmoisia asioita, joita hän hereillä ollessaan tietää ja joista hän silloin puhuisi, vaan aivan toisia, odottamattomia asioita. Hän puhuu, ikäänkuin hänellä olisi tieto annettavana jostain henkimaailmasta, ja sentähden on otaksuttu ja yleensä otaksutaan spiritistisissä piireissä, että hänen kauttansa puhuvat vainajain henget.

Toisenlaisia ilmiöitä on esim. sellainen, jolloin mediumin vaivuttua transiin hänestä erittyy hienoa eetterimäistä ainetta. Nykyajan tiedemiehet nimittävät sitä teleplasmaksi. Se erkanee ihmisen ruumiista ja muodostuu henkiolennoksi. Semmoisia ilmestyy istunnossa toinen toisensa jälkeen tai useampia yhtäikaa, ja ne saattavat olla istunnossa olijoitten kuolleiden tuttavien näköisiä, puhuvat, toimivat ja ovat kuin elävät ihmiset ainakin. Kun tällainen aineellistuminen eli materialisointi onnistuu hyvin, on se todellakin sangen hämmästyttävä ja vaikuttava ilmiö niiden mielestä, jotka istuvat seanssissa, varsinkin jos he ovat vakuutetut siitä, että ei mitään petosta tapahdu, että mediumi istuu kaiken aikaa omalla paikallaan henkiolennon liikkua huoneessa.

Spiritistiset ilmiöt, jotka perustuvat tuntemattomiin luonnonvoimiin, voivat siis syntyä vain silloin, kun on mediumi läsnä, passiivinen ihminen, mutta kuitenkin merkillisen tahdonvoimainen ja erikoinen, mediumi, joka ei itse hallitse ilmiöitä, vaan antautuu ilmiötä synnyttävien luonnonvoimien käytettäväksi.

Toiselta puolen on olemassa perin toisenlaisia yliaistillisia ilmiöitä, joita aikaansaadessaan ihminen ei ole missään erikoisessa uni- eli transiitilassa, vaan täysin hereillä, vieläpä määrää, mitä ilmiöitä hän tahtoo itse aikaansaada. Näitä ilmiöitä voimme sanoa yhteisellä nimellä „maagillisiksi ilmiöiksi”. *Magia* on vanha sana, jo vanhoilla ajoilla persialaiset puhuivat „maageista”. Tietäjät itäiseltä maalta, jotka tulivat vastasyntyntä vapahtajaa katselemaan, olivat tuommoisia itämaalaisia maageja. Tämä vanha sana, magia, tarkoittaa semmoista tietoa ja taitoa, jonka ihminen kykenee saavuttamaan kadottamatta mitään omasta tajunnastaan ja itsetietoisuudestaan, vaan ollessaan täysin tietoinen tajunnassaan ja halliten täysin itseään. Sentähden mielestäni on sopiva nimittää näitä toisenlaisia ilmiöitä maagillisiksi ilmiöiksi, joita ihminen saa vapaalla tahdollaan aikaan, itse määräten, minkälaisia tahtoo aikaansaada.

Näistä maagillisista ilmiöistä ovat toistaiseksi täällä Euroopassa tunnetuimmat n.s. hypnoottiset ilmiöt. Itse asia, jota kuvataan sanalla hypnotismi, ei ole uusi, vaikka emme ole puhuneet siitä vielä sataakaan vuotta tällä nimellä, jonka keksi skotlantilainen tohtori James Braid 1840-luvulla, saaden asialle siten tieteellisen leiman. Hänen jälkeensä ovat tiedemiehet tutkineet kyseessä olevia ilmiöitä ja omaksuneet nimen hypnotismi. Mutta ovathan itse ilmiöt olleet tunnettuja ennenkin. Euroopassa niitä erikoisesti esitti Ranskan vallankumouksen aikoina F. A. Mesmer – siis enemmän kuin 100 vuotta sitten. Mesmer sai aikaan merkillisiä ilmiöitä hypnotismin ja suggestionin avulla, mutta hän nimitti niitä „animaalisesti magneettisiksi”

ilmiöiksi, ja hänen kannattajansa puhuivat niistä „mesmeerisinä ilmiöinä”. Mitä ilmiöitä ne nyt ovat, joita kaikilla näillä nimillä kunnioitetaan?

Muistan, kuinka lapsena kerran näin hypnotisoijan, joka antoi julkisia näytäntöjä. Hänellä oli mukanaan oma mediumi, mutta hän teki temppuja yleisönkin luota kutsumiensa henkilöiden kanssa. Hän vaivutti heitä uneen ja uskotteli heille yhtä ja toista, mutta mielestäni intresanteimpia kokeita olivat ne, joita hän suoritti oman mediuminsa avulla. Tämä oli nainen, joka tottuneena hänen vaikutukseensa totteli häntä heti ja helposti. Muuan ilmiö oli semmoinen, että asetettiin kolme tuolia perätysten ja mediumi pantiin pitkälleen tuoleille, jonka jälkeen hypnotisoija vaivutti hänet siksi syvään uneen, että hän joutui n.s. „kataleptiseen” eli jäykkään tilaan. Sitten hypnotisoija otti hänen altaan pois keskimäisen tuolin, jolloin mediumi jäi jäykkänä lepäämään kahden tuolin varaan. Vähitellen vedettiin jalkapäässä olevaa tuolia ulospäin, niin että nainen oli ainoastaan kantapäällään kiinni tuolin reunalla, ja sitten vedettiin toista, pääpuolella olevaa tuolia niin kauas ulospäin, että mediumin pää vain jäi pikkuisen tuolin reunalle. Siellä siis hypnoosiin vaivutettu nainen makasi jäykkänä melkein ilmassa, ja hypnotisoija vielä nousi keikkumaan hänen vatsalleen. Näky oli kokolaiilla kaamea, kun nainen pysyi yhtä jäykkänä ja tiedottomana. Tämä oli hyvä esitys hypnoottisen unen kataleptisestä asteesta eli tilasta.

Näinä päivinä on Helsingissä esiintynyt kaksi ulkomaalaista tohtoria, toinen puolalainen ja toinen saksalainen, jotka esittivät erilaisia ilmiöitä hekin. En ollut tilaisuudessa näkemään heitä, mutta toinen kuulemma oli etevä suggestionivoiman käyttäjä. Hän uskotteli henkilöille, jotka nousivat lavalle, kaikenlaisia asioita. Hän ei vaivuttanut näitä koesubjektejaan eli mediujejaan uneen, vaan herätti heissä valveilla ollessa määrättyjä kiintoajatuksia. Niinpä jonkun mieleen esim. nostatettiin semmoinen ajatus, että hän ei päässyt tuolilta liikkumaan, vaikka kuinka yritti. Toinen tohtori taas antoi haavoittaa ja pistellä itseään neuloilla, hilliten itseään samalla niin, ettei verta tullut eikä haavoista näkynyt jälkeä.

Kun näistä kuulin, muistui mieleeni, että joitakuuta vuosia sitten, ennen maailman sotaa, esiintyi Helsingissä jokin ulkomaalainen ihmeidentekijä – hän taisi olla afrikalainen marabuutti, – joka näytteli erikoisia fakiiritemppuja. Hän haavoitti itseään kerrassaan julmalla ja odottamattomalla tavalla. Hän ei ainoastaan käyttänyt ohkaisia neuloja, vaan hänellä oli terävä miekkakin, jolla haavoitti itseään ja m.m. leikkasi paljastetun vatsansa auki. Mutta kaikki haavat menivät heti umpeen ja paranivat. Hän lienee esiintynyt vain yhden kerran, mutta jätti jälkeensä voimakkaan vaikutuksen niihin, jotka olivat katsomassa.

Jos matkustaa Indiaan, saa kyllä nähdä yhtä ja toista, johon ei ole tottunut täällä Euroopassa. Siellä tapaa yhtä mittaa n.s. fakiireja. Nämä eivät ole varsinaisia „katumuksentekijöitä”, niinkuin eurooppalaiset heitä nimittävät, vaan pikemmin tietoon ja valtaan pyrkijöitä – valtaan salattujen luonnonvoimien yli. He osaavat tehdä monenlaisia temppuja. Heidän tavallisin temppunsa on seuraava: kun suuri joukko ihmisiä on kokoontunut taivasalle, antaa fakiiri suuren mangopuun nousta maasta. Se kohoaa äkkiä ja kaikki näkevät, kuinka pienestä siemenestä, jonka fakiiri on kätkenyt maahan, kasvaa suuri puu. Toinen tavallinen temppu on, jos hänellä on poika auttajana, että fakiiri ottaa pitkän köyden ja heittää sen ilmaan, jolloin köysi jää riippumaan ilmassa ja pieni poika lähtee küpeämään köyttä pitkin, kunnes häviää näkyvistä; sitten fakiiri alkaa torua ja tehdä liikkeitä veitsellään ilmassa, ikäänkuin haavoittaakseen ja paloittelakseen poikaa, ja ennen pitkää alkaakin tippua alas ilmasta pojan ruumiinosia, jalka, pää, käsi j.n.e. kaikkein kauhuksi! Mutta fakiiri kokoo jäsenet yhteen, peittää ne liinallaan tai pistää ne koriin, ja kun hän hetken perästä nostaa liinan tai avaa korin kannen, on poika siinä taas ilmielävänä ja terveenä. On koetettu valokuvata näitä taikailmiöitä ja on havaittu, että valokuvauslevylle ei ole saatu jälkiäkään köysitempusta enemmän kuin mangopuustakaan; kerran vain lienee mangopuusta tullut kuva valo kuvauslevylle. Sääntönä saattaa siis pitää, että todellisuudessa ei ole mitään ilmiötä tapahtunutkaan. Ei ole poika kiivennyt köyttä ylös eikä mitään mangopuuta kasvanut. Kaikki on ollut harhanäköä, mitä läsnäolijat ovat nähneet. Onpa huomattu sekkin, että jos katsoja tulee paikalle, kun fakiiri jo on keskellä temppua ja ihmiset ovat kiintyneet katselemaan sitä, ei myöhästynyt katsoja näekään mitään, vaan ihmettelee, mitä ihmiset tuolla töllistelevät. Tästä on käynyt

selville, että ilmiöt ovat n.s. suggestioni-ilmiöitä, jolloin ulkokohtaisessa todellisuudessa ei mitään tapahdu, vaan ajatuskuva luodaan katsojan omassa tajunnassa.

Tätä kykyä nostattaa toisen ihmisen mieleen jokin mielikuva ja panna hänet näkemään semmoista, mitä ei ole todellisuudessa, nimitämme juuri suggestioniksi eli hypnoottiseksi vaikutusvoimaksi. Se on epäilemättä ihmeellinen kyky, varsinkin kun sitä osataan harjoittaa niin, että useampia ihmisiä yhtäkaa lumotaan. Tätä eivät eurooppalaiset hypnotisoijat osakaan tehdä. He tarvitsevat yhden henkilön mediumikseen uskotellakseen hänelle yhtä ja toista. Mediumin ei kylläkään aina tarvitse vaipua uneen, mutta suuria joukkoja ei ole vielä osattu lumota Europan tieteellisissä piireissä.

Sitävastoin on ollut yksityisiä „tietäjiä” meillä Suomessakin, jotka kertoman mukaan ovat osanneet lumota useampia ihmisiä yhtäkaa. Teille lienee ainakin nimeltä tunnettu ihmeellinen suomalainen „noita” eli „tietäjä” – miksi häntä sanoisin, – jonka nimi oli Kuikka Koponen. Hänestä on pieni kirjakin julkaistu ja on paljon juttuja liikkeellä, jotka ovat enemmän tai vähemmän koomillisia, ja sentähden on kaikki, mitä hänestä tiedetään, kuin mikäkin kaskukokoelma. Hänellä oli epäilemättä harvinainen kyky lumota ihmisiä. Olen kuullut henkilöiltä, jotka itse ovat tavanneet Kuikka Koposen, että hän osasi tehdä ihmeellisiä temppejuja. Hän ei ollut tavallinen hypnotisoija, jonka tarvitsee vaivuttaa uneen toisia, vaan hän oli kuin indialainen fakiiri ainakin ja saattoi aito fakiirin tavalla suggeroida eli nostattaa mieleen, mitä ikinä tahtoi, niin että salaperäisen kykynsä avulla ei ainoastaan luonut koomillisia tilanteita, vaan myös pelasti itsensä monesta pälkähästä sekä auttoi köyhiä ja apua tarvitsevia ihmisiä tempuillaan.

Mieleeni muistuu tässä muuan vähäpätöinen kokemus, mikä minulla kerran oli erään suomalaisen ukon kanssa, joka kävi luonani, kertoi tunteneensa Kuikka Koposen ja olleensa jonkun aikaa hänen oppilaansa. „Taidatte olla silmäkääntäjä itsekkin?” kysäsin. Ukko myönsi jotakin oppineensa. „Olisi mieltäkiinnittävää, jos minullekin näyttäisitte”, sanoin minä. Ukko arveli, ettei hän niin etevä ollut. Sillä kertaa ei asiasta tullut mitään, mutta jonkun ajan perästä ukko saapui luokseni eräänä aamuna ja sanoi: „Ettekö olisi hyvä ja lainaisi minulle 10 markkaa tätä kirjaa vastaan tai ostaisitte tämän kirjan?” Katselin kirjaa, se oli paksu teos, mutta koska en sitä tarvinnut, suostuin lainaamaan hänelle 10 markkaa siitä. Ukko sai rahat, jätti kirjan minulle ja sanoi palaavansa kirjaa hakemaan 10 päivän perästä. Kirja asetettiin hyllylle ja 10 päivää kului. Sitten ukko eräänä aamuna tuli takaisin maksaakseen velan ja viedäkseen kirjan. Juoksin sitä hakemaan varastohuoneesta, missä se oli hyllyllä, ja kirjaliikkeemme hoitaja istui huoneessa – hän tiesi myöskin kirjan historian ja olimme pitäneet sitä silmällä –. Tultuani huoneeseen huudahdin hänelle iloisesti: „nyt se kirja tarvitaan, ukko tuli kuin tulikin ja maksoi velkansa!” Menin hyllylle: kirjaa ei olekaan. „Missä kirja on? Eilenhän se oli vielä täällä!” Mutta nyt se oli kadonnut. Toverini tuli, katseli ja sanoi: „ei ole mahdollista, että kirja olisi hävinnyt, sillä näin sen vielä äsken täällä.” Me pengoimme ja haimme ja minua hävetti, mutta kirjaa ei löytynyt mistään. Nolona täytyi minun palata ukon luo ja selittää, että häpesin tunnustaa, mutta kirja ei ollut löydettävissä. Ei auttanut muu kuin sen ostaminen omaan arvoonsa. Ukko sai siis vielä 10 markkaa ja meni tyytyväisenä tiehensä. Kun hetkistä myöhemmin olimme varastohuoneessa, niin herranen aika, tuossahan se kirja seisookin omalla vanhalla paikallaan!

Tämä ei ollut ukon puolelta epämoraalinen teko, sillä olinhan nimenomaan pyytänyt häntä näyttämään jonkun tempun. Ymmärsin heti, että ukko oli tahtonut näyttää, mitä hän osasi, ja sillä hyvä. Kirja oli 20 markan arvoinen. Epäilemättä se, että olin antanut luvan ukolle, teki mahdolliseksi hänelle kääntää silmämme eli suggeroida mieleemme ajatus, ettei kirjaa ole olemassa tai että se oli näkymätön.

Minun täytyy kertoa vielä eräästä merkillisestä kokeesta, jonka suoritti ranskalainen parooni Du Potet. Tämä parooni eli viimevuosisadan alkupuolella ja oli Mesmerin jälkeläinen; vasta hänen kuoltuaan ruvettiin puhumaan hypnotismista. Hän huomasi jo nuorena omaavansa ihmeellisen voiman ja rupesi sitä käyttämään.¹⁾ Hänestä tuli niin etevä hypnotisoija ja suggeroija, että hän herätti mitä suurinta huomiota

¹⁾ Vrt. Du Potet, *La magie dévoilée*.

Ranskassa viime vuosisadan keskivaiheilla, ja madame Blavatsky nimitti häntä Europan kaikkein mesmeristien mestariksi.²⁾ Parooni Du Potet nimitti itse kaikkia näitä ilmiöitä magiaksi. Hän sanoi, että ne ovat maagillisia. Hän oli mielestään löytänyt avaimen vanhojen viisaiden merkilliseen taitoon ja tietoon. Ennen maailmassa puhuttiin maagikoista ja tietäjistä ja myöhemmin on luultu, että ne olivat kaikki mahdottomia juttuja. Mutta parooni vakuutti, että semmoista taitoa oli olemassa, – „ja kenessä se ilmenee, hän huomaa pian löytäneensä kaiken magian avaimen.”

Du Potet suoritti kaikenlaisia kokeita. Hänkään ei vaivuttanut ihmisiä uneen, vaan vaikutti heihin välittömästi suggestionin avulla, jota hän vielä usein vahvisti maagillisilla tempuilla. Yhteen aikaan hän piti Parisissa istuntoja, joissa kuka tahansa sai olla mukana. Niissä sattuneista tapauksista tahdon tässä kertoa erään huomattavan kokeen.

Eräänä sunnuntaina Du Potet piirsi lattialle kaksi viivaa, toisen valkoisella liidulla ja toisen mustalla hiilellä. Ne olivat yhdensuuntaiset ja yhtä pitkät. Niiden väli oli noin metrin leveä ja viivat olivat noin kolme metriä pitkät. Sitten hän piirsi lattialle valkoisen viivan toiseen päähän valkoisen kolmion ja mustan viivan samaan päähän käärmeen hiilellä. Viivojen muodostaman välimatkan kumpaankin päähän, siis toisella puolella kolmion ja käärmeen keskelle, hän piirsi viisikantaisen tähden. Piirtäessä ei hän puhunut mitään, mutta ajatteli, että valkoinen viiva esitti elämän hyviä voimia ja ihmisen hyvää enkeliä ja musta viiva pahoja voimia ja kiusauksia ihmiselämässä. Piirrettyään kuvionsa valmiiksi hän selitti, että lattialla oli symbolisoituna ihmiselämän kaksi mahdollisuutta, hyvä tie ja paha tie. Ihminenhan oli olento, joka horjui toiselle tai toiselle puolelle, ja toisilla ihmisillä oli enemmän halua pahaan, toisilla taas enemmän taipumusta hyvään. Mutta nyt oli tarkoitus kokeellisesti nähdä, oliko ihmiselämässä vaikuttamassa kaksi tuommoista voimaa, ikäänkuin kaksi erilaista kohtaloa, jotka vetävät ihmisyksilöä puoleensa.

Kaikki läsnäolijat innostuivat näkemään kokeen tuloksia, vaikka joukossa oli epäileviäkin, ja heti tarjoutui useampia nuoria ihmisiä koehenkilöiksi. Ensiksi otettiin eräs nuori 24-vuotias mies, terveen ja pulskan näköinen, joka hymyillen ja nauraen tuli esiin ja asettui toiselle tähdelle, niinkuin parooni määräsi, ja arveli, ettei tästä mitään tule. Parooni asettui toiseen päähän toiselle tähdelle ja seisoi siinä odottavana eikä katsonutkaan nuorta miestä. Kun oli kulunut pari minuuttia, näkyi selvästi, että nuori mies alkoi horjua, hänen jalkansa vavahtelivat ja hän tuli levottomaksi. Äkkiä hän astui askeleen suoraan mustalle viivalle, mutta ikäänkuin pelästyen veti jalkansa takaisin viisikantaiselle tähdelle. Siinä hän seisoi hetken aikaa, mutta uudestaan hän astui mustalle viivalle ja taas ponnahti takaisin, mutta tällä kertaa lyhyemmän matkan. Sitten hänen silmänsä jäivät tuijottamaan, hän ikäänkuin kadotti tasapainonsa ja itsetietoisuutensa ja syöksyi kokonaan mustalle viivalle, kulkien sillä eteenpäin. Mutta aivankuin valkoinen viiva olisi vetänyt häntä puoleensa, hän piti päänsä kääntyneenä sinnepäin ja hänen ruumiinsa kallistui valkoista viivaa kohti, mutta jalat kulkivat mustaa pitkin, kylmä hiki tippui otsasta ja kasvot ilmaisivat mitä hirmuisinta nautintoa ja samalla ääretöntä epätoivoa ja tuskaa. Päästyään viivan päähän hän kaatui tajuton maahan. Parooni riensi hänen avukseen ja hänet kannettiin toiseen huoneeseen, jossa hän pian heräsi tajuihinsa ja tuli aivan entiselleen. Kysyttäessä hän ei tiennyt, mitä oli tapahtunut, muisti vain ensimmäisen askeleensa mustaa viivaa kohti ja kauhistuksensa, mutta kun hän otti toisen askeleen, oli kuin hänen päänsä olisi mennyt sekaisin, eikä hän enää muistanut mitään.

Sitten tuli toinen nuori mies. Hän oli hienon ja vakavan näköinen ja sanoi koettavansa hänkin. Hän asettui seisomaan tähdelle katseli eteensä huolettomana hymyillen ja sanoi: „ei tästä mitään tule, kyllä minä pidän vastaan.” Mutta ei ollut kulunut kuin pari minuuttia, niin hänkin alkoi horjahdella. Hänen silmänsä tulivat tuskaisiksi, hän otti askeleen mustaa viivaa kohti; mutta yhä tuskaisemmaksi kävi hänen ilmeensä, hän aivankuin pelästyi julmaa painostusta ja vetäytyi takaisin, mutta ei takaisin tähdelle vaan valkoista viivaa kohti. Näkyi selvästi, että hän ponnisti koko tahdonvoimallaan valkoisen viivan luo. Kuitenkin oli, kuin

²⁾ Kirjassaan *Isis Unveiled*.

ihmeellinen voima olisi vetänyt häntä mustaan päin, – hän astui vielä askeleen sitä kohti, mutta riuhtaisi itsensä äkkiä irti ja pääsi valkoisen viivan luo. Sitten hän kulki sitä pitkin eteenpäin, mutta kyyneleet valuivat hänen silmistään ja hän oli aivan haltioituneen näköinen. Päästyään viivan päähän hän syöksyi paroonin syliin, halaillen häntä ja itkien hänen rinnoillaan. Senjälkeen parooni hänet herätti. Hänkin oli ollut puolitajuissaan, mutta sanoi taistelleensa sisässään eikä ikinä kokeneensa niin kovaa taistelua. Musta viiva veti häntä puoleensa semmoisella voimalla, että hän pelkäsi kokonaan kadottavansa tasapainonsa, mutta äärettömällä voiman ponnistuksella hän pääsi valkoiselle, ja sitten tuntui, kuin hän olisi tullut lapseksi jälleen eikä ymmärtänyt mitään.

Kokeilua olisi sillä kerralla ehkä vielä jatkettu, ellei samassa kolmas nuorukainen olisi syöksynyt huoneen toisesta päästä paikalle, niin että tuolia kaatui ja ihmisiä lensi nurin. Hän tuli kuin ammuttuna noille noitaviivoille, ollen aivan kuin raivokohtauksessa. Parooni otti heti kiinni hänestä ja rupesi herättelemään, niin että nuori mies pääsi tajuihinsa. Kun häneltä kysyttiin, mikä hänen oli, hän sanoi: „en tiedä, mutta viivat vetivät minua puoleensa, niin etten voinut vastustaa, vaan minun täytyi tulla.” Ja kun parooni kysyi toisilta läsnäolijoilta, tunsivatko he jotain, niin melkein kaikki järjestään sanoivat että viivat lumosivat heidät, niin että heillä oli melkein vastustamaton halu tulla kokeilulle. Silloin päätettiin, ettei samaa tempua enää jatkettaisi, vaan otettiin toisenlaisia kokeita.

Nämä Du Potet'n kokeet ovat minusta mielenkiintoisia ei ainoastaan suggestioni- ja maagillisina ilmiöinä, vaan myöskin siinä suhteessa, että antavat meille sekä psykologisen että metafyyssillisen opetuksen. Ne näyttävät meille havainnollisesti, että ihmisen elämässä saattaa hyvinkin olla tuommoisia voimia, jotka vaikuttavat häneen, niin ettei hän voi pysyä tasapainossa. Jos hän tietäisi paremmin olla varuillaan, hän paremmin säästyisi monilta viettelyksiltä, mutta kun hän ei käytännöllisessä elämässä muista ja usko, että tuommoiset voimat häneen vaikuttavat, on hänen paljon vaikeampi tulla toimeen. Kyllähän ennen maailmassa puhuttiin uskonnoissa perkeleistä ja suuresta pahasta hengestä, viettelijästä, joka kulkee ympäri ja koettaa niellä ihmisiä, mutta usko perkeleeseen ei nyt enää sovi meikäläiselle ihmiselle, joka on saanut vähänkin skeptillisen, materialistisen kasvatuksen. Olemme hyljänneet tuon taikauskoisen käsityksen, ja kun emme usko perkeleeseen, emme juuri usko Jumalaankaan. Tuommoiset tutkimukset kuin tämän paroonin maagilliset kokeet näyttävät meille kuitenkin, vaikka olisimme mitä skeptikkoja tahansa, että ihmiselämässä saattaa siltikin vaikuttaa merkittäviä voimia.

Fakiiritempuja on muunlaisiakin kuin näitä suggestioni-ilmiöitä. Fakiiri esim. hallitsee omaa ruumistaan, verenkiertoaan ja hermojaan, niin ettei tunne kipua eikä anna veren juosta. Fakiiri antaa haudata itsensä joksikin aikaa ja elää yhä, kun hauta taas avataan. Eversti Olcott, Teosofisen Seuran presidentti-perustaja, kertoi minulle olleensa kerran mukana, kun muuan indialainen fakiiri haudattiin. Olcott oli vieraana erään ruhtinaan, maharadshan luona, ja fakiiri saapui hoviin, tahtoen esittää tempujansa. Tarkan kontrollin alaisena hän vaivutti itsensä transitiilaan ja muurattiin sitten hautaholviin, jota sotamiehet pantiin vahtimaan. Hänen oli määrä olla kuusi viikkoa holvissa. Eversti Olcott ei tietysti viipynyt niin kauan maharadshan luona, mutta kuuden viikon kuluttua hän tuli uudestaan paikalle. Maharadshan kunnia oli vaatinut, että holvia oli tarkkaan vartioitu koko ajan. Juhlakulkueessa lähti seurue holvin luo, joka avattiin, kun oli tutkittu, että kaikki sinetit olivat ehjät, ja fakiirin auttajat toivat fakiirin sieltä ulos. Varsin pienillä tempuilla herättivät he hänet eloon. Hän oli kääntänyt kielensä kitalakeen ja sen hänen toverinsa kiersivät takaisin; nenään oli pantu sulaa voita; se puhdistettiin ja sitten annettiin horroksestaan heränneelle lämmintä maitoa juoda. Fakiiri oli virkeän näköinen ja sanoi, että hänellä oli ollut erittäin mielenkiintoinen matka toisessa maailmassa, – ja kyllä hän oli valmis lähtemään taas, jos niin tahdottiin.

Tuommoiset fakiiritempu, joita on jonkun verran näytelty Europassakin – on käynyt indialaisia joogea ja fakiireja täällä ja kuulemma toinen Helsingissä esiintyneistä tohtoreistakin osaisi jonkun aikaa olla „kuolleena”, – tuommoiset tempu eivät ole kaikille ihmisille mahdollisia. Kukaan ei osaa tarvittavia kykyjä itsessään kehittää, jollei hänellä ole luonnollisia taipumuksia, mutta jos niitä on, silloin hän voi itseään kehittää.

Mistä alkuperäinen siemen sitten on tullut? Se piilee tietysti ihmisen luonnossa ja jos ajattemme ihmistä jälleensyntyvänä olentona, voimme ymmärtää, että ponnistukset, jotka alussa ovat näyttäneet turhilta, vievät lopulta kykyjen saavuttamiseen, esim. siten, että antavat yksilön syntyä heimoon tai rotuun, jossa hän veressä saa periä asianomaisia taipumuksia esi-isiltään. Indiassa on fakirismia paljon harjoitettu ja samoin Suomen kansa on vanhastaan tunnettu maagillinen kansa. Ja kun yksilö on perinyt veressään vähänkin taipumusta maagilliseen kehitykseen, voi hän, kuten sanottu itseään kehittää.

Millä tavalla tämä tapahtuu? Sillä vanhalla tavalla, jota kaikki fakiirit ja joogit käyttävät ja jota käyttävät myöskin Europassa ne, jotka tämmöisiä asioita harrastavat. Se alkaa siitä, että ihminen tavoittelee valtaa ruumiinsa yli. Hänen täytyy sanoa itselleen: „minun ruumiini ei saa olla minun herrani, vaan minä olen ruumiini herra” ja tämä hänen täytyy käytännössä toteuttaa. Paljon silloin vaaditaankin häneltä jokapäiväisessä elämässä. Hänen ruumiinsa sanoo hänelle: „nyt minä tahtoisin sitä tai sitä”, mutta jos hän mieli itseään kasvattaa, on hänen oltava varuillaan, ettei umpimähkään kuuntelisi ruumiinsa ääntä. Hän antaa ruumiilleen, mitä se tarvitsee, mutta ei hemmoittele sitä. Jos ruumis saa, mitä se kulloinkin haluaa, ei ihminen huomaakaan, ennenkuin hän on kadottanut valtansa sen yli ja tulee sen orjaksi.

Ihminen, joka tahtoo tulla fakiiriksi tai joogiksi, alkaa sillä, että hän ottaa vallan käsiinsä itsensä yli. Tämä on kuitenkin vain asian ulkonainen puoli, sillä askeettinen menettely perustuu siihen, että fakiiriksi tai joogiksi pyrkijä harjoittaa itseään n.s. keskitystaidossa. Ajatusvoimaansa harjoittamalla hän saa sielunsa irtautumaan ruumiista ja tuntien olevansa sielu, joka ikäänkuin asuu ruumiissa, hän helpommin saavuttaa enemmän ja enemmän valtaa ruumiinsa yli.

Tämä ajatuksen vallanmahdollisuus perustuu siihen voimaan, jota itämailla sanotaan *praanaksi*, elinvoimaksi, ja joka täyttää maailman kaikkeuden, on kuin väliaste aineen ja tajunnan välillä. Eurooppalaisfilosofisella kielellä voimme sanoa, että aine ja tajunta ovat olemassaolon kaksi napaa, mutta niiden välillä on voima, vanhojen itämaisten *praana*, joka yhdistää tajunnan ja muodon. Kun ihminen kehittää ajatuskykyään, hän pääsee hallitsemaan praanaa. Praana kiertää ja liikkuu ruumiimme hermoissa. Hermot ovat näet putkia, joiden sisällä kulkee elinvoima.

Hallitessaan praanaa ihminen voi hallita himojaan, koska hän on saanut käsiinsä sen hermoenergian, hermoeetterin, joka kiertää hermoissa. Ettei tämä mikään helppo asia ole, sen kyllä tietävät kaikki, jotka salaisia kykyjä ovat koettaneet itsessään kehittää.

Muinainen jooga Indiassa ei kuitenkaan lopu fakiirikykyihin. Ne ovat vasta ensimmäistä alkua, sillä kyvyt, joista vanha indialainen jooga ja magia puhuu, ovat niin hämmästyttäviä, että niiden paljas luetteleminen herättäisi epäuskoa ja pilkkaa asiaan perehtymättömässä eurooppalaisessa.

II FAKIRISMI JA JOOGA

Suomen kansasta on yleinen arvostelu, että se on itsepintainen kansa. Jos suomalainen mitä saa päähänsä, hän ajaa sen läpi. Suomalaisesta sanotaan myös, että hän on pinnaltaan jäykkä ja kylmä. Indian kansa taas jos mikään on pinnaltaan pehmeä, lämmin, herttainen ja siten jäykän suomalaisen vastakohta, niinkuin luonnollista onkin etelän kuumassa ilmanalassa asuvalle kansalle. Mutta kuitenkin Indian kansalla on yhteisenä tuo toinen piirre suomalaisen kanssa: sekin nimittäin on uskomattoman itsepintainen, kestävä ja jäykkä sisäisesti. Tätä ei ilman muuta ottaisi uskoakseen, kun ottaa huomioon Indian kansan merkillisen taipuvaisuuden ja pehmeiden; mutta kun tutkii indialaista kirjallisuutta, huomaa selvästi, että siinäkin kansassa on lujaa itsepintaisuutta ja kestävyttä. Ja kuinka voisimme muuten ymmärtääkään semmoista ilmiötä kuin fakirismia ja joogaa, joka kerrassaan perustuu lujaan tahtoon?

Otanpa esimerkin indialaisesta kirjallisuudesta, joka on sängen rikas tämänkaltaisista tapauksista. Oli kerran brahmiini ja hänen vaimonsa. Eräänä iltana, kun aviopari teki maatapanaa, lausui brahmiini jyrkkänä arvosteluna, että naiset ovat auttamattomasti puheliaita lörpöttelijöitä, jotka eivät mitenkään saata pitää suutaan kiinni. Silloin brahmiinin rouva sanoi: „kyllähän minä tunnen miehiäkin, jotka ovat yhtä puheliaita ja joille on yhtä vaikeata pitää suutansa kiinni.” Tämä koski vähäsen brahmiiniin; ehkä hän tunsu itsensä tässä kuvauksessa. Jokatapauksessa hän sanoi: „meidän täytyy todistaa tämä asia. Se on tärkeä kysymys. Päätäkäämme siis niin, että istumme molemmat mietiskelemään. Se, joka sitten ensin puhuu, hän sillä todistaa, että oma sukupuolensa on puheliaampi.” Brahmiinin rouvan mielestä tämä ei ollut lainkaan hassu ehdotus. Hän suostui heti, ja kunnan aviopari istui mietiskelemään. He istuivat ja mietiskelivät, syvään transin tapaiseen meditatiioniin vaipuneina, eikä kumpikaan heistä lausunut sanaakaan. Kului yö ja seuraava päivä, toinen yö ja sitä seuraava päivä ja yhä he istuivat ja mietiskelivät.

Naapurit tulivat levottomiksi: „mikä noita vaivaa, — eivät ole liikkuneet ulkona kahtena päivänä? Meidän täytyy mennä katsomaan: ehkä ovat molemmat sairaita tai lienevät molemmat kuolleet.” Ja naapurit menivät brahmiinin asuntoon, vaan mitä he näkivät? Näkivät sekä brahmiinin että hänen vaimonsa istuvan jäykkänä, tajuttomina, ehkä kuolleina. Tarkemmin katsoen eivät kuitenkaan olleet kuolleita. Ystävälliset naapurit yrittivät ravistaa heitä, huutaa ja puhutella. Kumpikaan ei vastannut mitään, eivätkä liikkuneet. „Paha henki on heihin mennyt”, arveli kansa, „täytyy saada viisas poppamies, joka loihtii pois heistä pahat henget.” Muuan naapureista tiesikin, että paikkakunnalla vieraili mahtava tietäjä, ja tarjoutui häntä hakemaan. Mutta eräs toinen brahmiini, joka oli mukana, sanoi: „ei täällä niin merkillisiä poppamiehiä tarvita. Kyllä me tulemme ilmankin toimeen, jos otamme raudan ja kuumennamme sen.” Niin he tekivät, ja brahmiini otti sitten tulikuuman raudan, lähestyi miestä, joka oli mietiskelytilassa, otti jalasta kiinni ja kosketteli jalkapohjaa kuumalla raudalla. Brahmiini ei hiiskunut sanaakaan; hän kärsi tuskan. Sitten hyväntahtoinen naapuri meni raudan kanssa vaimon luokse ja tarttui hänen jalkaansa . . . „Jo riittää, jo riittää, minä tunnustan, että olen hävinnyt”, huusi samassa kauhistunut vaimo, ja sitten syntyi yleinen riemu, kun molemmat heräsivät haltiotilastaan ja kertoivat, että heillä oli vain sellainen pikku koetus.

Täytyyhän meidän tunnustaa, etteivät aivan tavalliset ihmiset antaudu tällaisiin kilpailuihin. Pitää olla suurta itsepintaisuutta sielussa. Ja kun indialaisesta kirjallisuudesta luemme, minkälaisista motiiveista ihmiset lähtevät fakiireiksi ja mikä fakiirin elämä on, tulee meille todistetuksi, mikä hirvittävä päättäväisyys, lujuus, tahdonvoima ja kestävyys on näillä indialaisilla pyrkijöillä. Motiivi voi olla erilainen, eikä se aina ole meidän mielestämme täydellisesti puhdas. Voisimme ajatella paljon korkeampaa motiivivia. Mutta lapsellinen se ei ole sillä tavalla kuin täällä useimmiten omaksumme, ei se ole semmoinen kuin meidän keski- ja vanhanajan kristillisten askeettiemme vaikutin. Nämä ehkä ajattelivat Jumalan lepyttämistä, luulivat tulevansa otollisiksi

Jumalan silmissä tai parantavansa syntisyyttään ja huonouttaan „katumuksen teolla”. Tällainen motiivi olisi indialaisen mielestä lapsellinen. Hän ei ajattele katumuksen tekoa siinä merkityksessä kuin kristitty on käsittänyt asiaa, sillä hän ei ole ajatellutkaan Jumalaa tyrannimaiseksi henkilöksi, jota pitäisi lepyttää.

Indialainen on aina uskonut jälleensyntymiseen ja karmaan. Indian kansa käsitti aina elämän perustukseltaan lakisiteiseksi. Se uskoi, että karman laki, suuri välttämättömyys johti kaikkea ja että ihminen oli jälleensyntyvä olento. Sen tiedot jälleensyntymisestä olivat enemmän tai vähemmän filosofisia. Rahvas uskoi, että jälleensyntyminen tapahtui eläinkuntaankin, mutta filosofisesti sivistyneet tietysti ymmärsivät, että semmoinen ei ollut mahdollista, vaan että ihminen aina jälleensyntyi ihmisenä. Joka tapauksessa indialainen elämäkatsomus oli uskoa karmaan eli elämän oikeudellisuuteen, ja sentähden fakiirinkin pyrkimyksen päämääränä – mikäli se oli uskonnollinen – oli vapautus karman lain alaisuudesta, „pelastuksen” saavuttaminen, joka ei enää pakottaisi syntymään tähän onnettomuuksien, tuskien, sairauksien ja kärsimysten maailmaan.

Mutta indialaisesta kirjallisuudesta näkyy, että uskonnollinen näkökohta ei suinkaan aina ole ollut motiivina fakirismissa. Ylevässä tapauksessa fakiirein motiivina on ollut tiedon tai vallan saavuttaminen itsensä ja toistensa hyväksi, – siis motiivi, joka ankarasti arvosteltuna ei ole itsekäs sanan rajoitetussa merkityksessä, vaikka siinä saattaa piillä jonkunlainen niin sanoaksemme transendentiaalinen itsekkäisyys.

Mutta usein heidän motiivinsa juuri kirjallisuudesta päättäen on meidän silmillämme katsoen sangen inhimillinen, ehkä liiankin inhimillinen. Mainitsen esimerkin. Vishnupuraanassa on kertomus yhdestä kuninkaan pojasta Dhruvasta, joka oli 5-vuotias pieni poika. Hänen isällään oli useampia vaimoja ja eräs näistä vaimoista oli isän lempivaimo, mutta se ei ollut Dhruvan äiti. Dhruva oli nuoren kuninkaan vanhin poika ja oli itse mielestään arvokkain lapsista, mutta isä piti enemmän aivan pienestä pojasta, joka oli hänen lempivaimonsa lapsi. Eräänä päivänä kuningas otti lempipoikansa polvellensa ja rupesi häntä hyväilemään. Dhruva, vanhempi poika, tunsu itsensä loukatuksi ja syrjäytetyksi ja pyrki häntä isänsä polvelle. Mutta silloin pienemmän pojan äiti, lempivaimo, käski Dhruvaa pois sanoen: „miksi sinä pyrit tällä tavalla, etkö tiedä, että isä pitää pienemmästä pojasta paljon enemmän? Älä sinä tunkeudu tällä tavalla, et sinä ole minun poikani.” Tästä Dhruva sanomattomasti loukkaantui mielessään. Hän juoksi heti pois äitinsä luokse valittamaan, että sillä tavalla häntä kohdeltiin. Äiti ei voinut muuta kuin sanoa, että „sinä olet minun poikani, sinä et ole tuon lempivaimon poika.” Dhruva sanoi: „tätä en voi sietää, tätä en jaksakaan kärsiä. Minä olen vanhin poika ja minua täytyy kunnioittaa. Mitä minun pitää tehdä, että minua kunnioitettaisiin?” Äiti vastasi: „sitä minä en osaa sinulle neuvoa, mutta mene kysymään viisailta. Kaupunginportin ulkopuolella on muutamia viisaita fakiireja, ehkä he osaavat sinulle neuvoa.” Silloin Dhruva, 5 vuoden vanha lapsi heti juoksi palatsista ulos, meni kaupungin ulkopuolelle viisaiden miesten luokse ja kertoi heille historiansa ja surunsa. Viisaat fakiirit kiittivät poikaa, että hän puhui ylevästi, puhui niinkuin prinssin tuli puhua. „Me voimme neuvoa, millä tavalla sinä voit saada suurempaa kunniaa kuin sinun isälläsi on. Tule askeetiksi, rupea harjoittamaan joogaa, hanki itsellesi kaikkia niitä yliluonnollisia voimia, joita fakiirit saavuttavat, silloin sinua kunnioitetaan enemmän kuin kuningasta.” Ja Dhruva, pieni poika, hän päätti heti, että niin oli tapahtuva. Hän jätti palatsinsa, komeutensa, äitinsä ja isänsä ja meni ulos metsään, missä oli nähnyt toisia fakiireja sekä rupesi harjoittamaan askeesia.

Dhruvasta tuli sitten äärettömän mahtava joogi, mutta hänen alkuperäinen motiivinsa oli epäilemättä omituinen. Sama on laita seuraavassakin esimerkissä.

Indialaisissa legendoissa kerrotaan eräästä mahtavasta ja viisaasta brahmiinista Vasisthasta, jolla oli suunnattomia kykyjä, ja samoin eräästä viisaasta ja ihmeellisestä kuninkaasta Visvaamitrasta. Kerran Visvaamitra tuli ystävänsä brahmiinin luokse, ja brahmiini Vasistha, vaikka oli erakko metsässä, pani toimeen mitä ihmeellisimmät ja loistavimmat päivälliset kuninkaalle ja hänen seuralaisilleen. Siinä tarjottiin mitä herkkuja tahansa, ja kuningas ihmetteli, miten brahmiini yksinään metsässä voi tällä tavalla kestitä vieraitaan. Mutta Visvaamitra sai tietää, että se tapahtui brahmiinin suurten yliluonnollisten kykyjen avulla,

hän kun hallitsi sellaisia luonnonhaltioita, jotka kaikkia näitä ihmeellisiä kestityksiä toivat eteen. Silloin kuningas sanoi Vasisthalle: „etkö sinä voisi minulle myydä tuon merkillisen lypsylehmäsi”, – „lehmäksi” näet nimittivät sitä luonnonhaltiaa, mikä oli brahmiinin palveluksessa, – „etkö voi myydä sitä, että se minua palvelisi?” „Ei, ei”, sanoi brahmiini. „Mutta minä annan vaikka sata miljoonaa lehmää sen tilalle.” „Ei”, pudisti brahmiini päätään. Silloin kuningas tuli kateelliseksi ja sanoi: „mutta sehän on merkillistä, että minä, joka olen kuningas, en saa olla niin mahtava kuin sinä, joka olet kerjäläinen metsässä.” „Niin”, lausui brahmiini Vasistha, „sehän riippuu sinusta itsestäsi, oi kuningas. Tule sinäkin askeetiksi, niin ehkä saavutat saman arvon kuin on minulla.” Ja kuningas Visvaamitra päätti, että kyllä hänen täytyi ruveta askeesia harjoittamaan, sillä hänen täytyi tulla taitavaksi fakiiriksi, hänen täytyi saavuttaa valta luonnon yli, hän ei voinut sietää, että oli toisia ihmisiä, jotka olivat maailmassa mahtavampia kuin hän. Siis hän lähti fakiiriksi. Kertomus hänen monista vaiheistaan on pitkä ja loppuu siihen, että Visvaamitra ei voinut nousta brahmiinin yläpuolelle, vaan ainoastaan hänen tasalleen. Jumalat saivat lopulta aikaan, että molemmat kilpailijat tekivät liiton keskenään ja sopivat.

Kuvaavaa ja merkillistä näissä indialaisissa kertomuksissa on, että tämmöiset ihmiset, jotka alkavat askeesia harjoittaa, he saavat taivaat ja maat vapisemaan. Jumalat tulevat levottomiksi: „taivas, mitä aikoo askeetti N. N., mitä hän aikonee, hänhän saavuttaa vallan, joka pian nousee meidän valtamme yläpuolelle!” Ja sitten jumalien puolelta tulee lähetystö ja alkaa lepytellä, mutta indialaiset askeetit ovat lujia, he eivät välitä jumalista eivätkä pahoista hengistä.

Tämmöisistä kertomuksista kuvastuu indialainen luonne, ja meidän täytyy sanoa, jos esimerkiksi ajatteleme suomalaisia tietäjiä tai yleensä maagikoita, mikäli niitä tunnemme magian ja okkultismin historiasta, että he tavallisesti ovat olleet ylpeitä väkeä, arkoja arvostaan, helposti loukkaantuvia, hämmästyttävän kostonhaluisia. Jos olet epäkohtelias tämmöiselle tietäjälle, hän pian saattaa kostaa. Vähävaraistenkin on paras olla aina vieraanvaraisia, sillä tuntematon, joka ovesta astuu tupaan, saattaa olla tietäjä. Tapahtui kerran eräässä talossa – niin on minulle kerrottu, – että tuntematon tietäjä tuli sisään ja pyysi illallista. Isäntä sattui olemaan pahalla tuulella, ja vaikka emäntä seisoi puuropadan ääressä, niin isäntä vastasi vieraan kysymykseen, ärtyisenä kun oli: „eihän sitä nyt kaikille maankiertäjille anneta, ei tässä talossa ole ruokaa.” Siihen sanoi tietäjä: „onhan padassa puuroa.” Mutta isäntä vastasi: „mitä se teihin kuuluu?” „Älköön se sitten teillekään kuuluko, se puuro”, sanoi tietäjä ja meni ulos ovesta. Ja sitten lisäsi se, joka minulle tämän kertoi, ettei kukaan talossa, joka sinä iltana söi puuroa, pysynyt terveenä seuraavana yönä. Ei ollut puurolla rauhaa.

Tällainen kostonhalu on yhtä kuvaava kuin ruma piirre vanhassa loitsutaidossa. Pakanallisen maailman elämänymmärrys perustui oikeuteen. Me olemme, ikävä kyllä, omaksuneet niin sanotussa kristinuskossa tämän saman maailmankatsomuksen. Mitä meidänkään elämämme on muuta kuin „oikeuden” tavoittelua ja palvontaa, s.o. kostamista, rankaisemista ja ankarana olemista? Kuitenkin me vähäsen enemmän ymmärrämme elämää siltä kannalta kuin Jeesus Kristus opetti meitä ymmärtämään, vaikkemme läheskään vielä siinä merkityksessä kuin Kristus sitä tarkoitti. Todellisuudessa olemme vielä pohjimmiltaan pakanoita.

Jos olisi Kristuksen hengen mukaan eläviä tietäjiä, ei heissä asuisi mitään koston henkeä, sentähden että kostonhalu oli olematon piirre Kristuksen samoin kuin Buddhankin henkisessä elämässä. Henkinen elämä oli aivan kuin pakotettu kadottamaan ylpeytensä Kristuksen ja Buddhan jälkeen. Paganallisessa maailmassa henkinen elämä kävi käsi kädessä ylpeyden kanssa, itsetietoisuus oli ylpeyden avulla kasvatettava. Ihminen ei tuntenut itseään, jos hän ei huomannut etevyyttään toisten yli. Nykyisin on toisin emmekä saata hyväksyä kostonhalua. Ymmärrämme, vaikkemme ole vielä yleensä Kristuksen tai Buddhan seuraajia, selvästi eron kostonhalun ja lempeän anteeksiannon välillä.

Kun tutkimme Indian uskonnollista elämää, jonka tekniikka niin sanoaksemme tulee ilmi fakirismissa ja joogassa, huomaamme siinä kaikkia mahdollisia vivahduksia alimmasta taikaukosta ylimpään Jumalantuntoon. Pitkän skaalan alapäässä olevat asteet sisältyvät fakirismiin, jooga taas käsittää ylempiä

ilmiöitä. Joogaa harjoitetaan myös fakirismissa, mutta henkinen pohja on fakirismissa sen suuntainen kuin olemme yllä koettaneet kuvailla, varsinaisessa joogassa taas toinen. Joogassa ei enää saa tulla kysymykseen epäpuhtaat tai epäselvät inhimilliset motiivit. Joogassa on kysymys todella vain yhdestä ainoasta motiivista, siitä, että ihminen vapautuisi tietämättömyydestä ja pääsisi Jumalan tuntoon eli totuuden tietoon.

Tämä Jumalan tunto eli totuuden tieto on saavutettavissa joogassa ainoastaan siten, että ihminen hengessään, sisimmässä sielussaan yhtyy Jumalaan, tulee yhdeksi totuuden kanssa, että hänessä toisin sanoen aukeaa itse suuri, kosmellinen elämä. Hän on ollut yksinään, hän on ollut rajoitettu muoto, mutta jos hän saavuttaa joogan päämäärän, silloin hän kadottaa oman persoonallisuutensa, silloin hän pääsee vapaaksi omasta itsestään, silloin hän yhtyy suureen elämään, joka vapauttaa hänet kerrassaan kaikesta kärsimyksestä, tietämättömyydestä ja vaivasta. Silloin hän on todella saavuttanut pelastuksen.

Näemme tästä heti, että varsinaisella joogilla ei ole mikään niin sanoaksemme halveksittava pakanallinen usko. Jooga päinvastoin on se sisäinen elämä, johon aina on pyritty todellisissa kristillisissäkin piireissä. Mikä näet on ollut syvemmän kristillisen uskonnollisuuden päämääränä muu kuin tuo *unio mystica*, josta puhutaan kristillisessä teologiassa ja joka on ihmisen sisäinen, salainen, äänetön, „mystillinen” yhtyminen Jumalaan. Sama *unio mystica* on ollut vanhassa Indiassa joogan päämääränä. Se on joogan pohja filosofisesti katsoen, ja jooga on teknillisesti ollut Indiassa metodi, menetelmä, keino, millä tavalla pyritään tuohon yhteyteen totuuden, ainoan todellisuuden, elävän Jumalan kanssa.

Mutta, kuten sanotti, fakirismi on ollut alempaa laatua, ja tässä tahdomme puhua ensinnä pari sanaa fakirismista. Fakiiri pyrkii tietoon ja valtaan. Olkoot hänen motiivinsa mitkä tahansa valtaa hän tavoittelee ja valtaa hän saavuttaa oman itsensä ja toisten yli. Se jooga, jota fakirismissa harjoitetaan, tunnetaan nimellä *hatha jooga*, jota vastoin korkeampaa joogaa, jota varsinaiset filosofiset joogit harjoittavat, tunnetaan erilaisilla nimillä: raadsha jooga, karma jooga, dshnaanajooga j.n.e. Hathajooga merkitsee sanasta sanaan „ponnistusten jooga”, vieläpä „intensiiivisen ponnistuksen jooga”, sanassa hatha näet on tuommoinen merkitys.

Hathajoogi, fakiiri on ihminen, joka kääntää huomionsa ennen kaikkea siihen, että hänen on saavutettava valta oman itsensä, oman ruumiinsa yli. Sentähden hathajoogassa on alusta loppuun kaikenlaista askeesia eli itsensä kiduttamista. Ne, jotka matkustavat Indiassa, kertovat, kuinka näitä fakiireja osaksi liikuskelee ympäri, osaksi elää pysyväisesti siellä täällä, harjoittaen mitä ihmeellisimpiä itsensäkiduttamistempuja. On fakiireja sellaisia, jotka asettuvat seisomaan yhdelle paikalle ja nostavat kätensä ylös, ja avuksi, jotta kädet pysyisivät ylhäällä, he sitovat ne puun oksaan. Sillä tavalla he seisovat liikkumatta, ei tuntikausia, ei päiväkausia, vaan viikkokausia, jopa vuosia. Vähitellen kädet kuihtuvat, „katumuksen tekijöistä” tulee rampoja, linnut rakentavat heidän päälleen pesänsä.

Toisia on, jotka ottavat asennon, panevat kätensä nyrkkiin ja sillä tavalla seisovat, kunnes kynnet kasvavat kämmenen läpi. Toiset vääntävät ruumiinsa mitä ihmeellisimmillä tavoilla, vääntävät jalkansa ylös kaulaan ja niskaan y.m. Toiset asettuvat istumaan tavalliseen itämaiseen asentoon, jalat alleen, ympärillään neljä tai viisi sytytettyä nuotio- eli kokkotulta; siinä kuumuudessa mietiskelevät ja paahtavat itseään. Toiset asettuvat seisomaan virtaan ja seisovat siten yöt päivät pääksytysten yläruumis yläpuolella veden. Toiset tekevät pyhiinvaellusretken, 500 à 600 kilometriä pitkän, ryömien vatsallaan; he eivät koskaan kävele yhtään askelta eivätkä ole missään yötä.

He tekevät tällaisia tempuja ainoastaan sitä varten, että kehittäisivät itsessään tahdonvoimaa, että saisivat todistetuksi itselleen, että heillä on valtaa ruumiin yli, että ruumiilliset kivut ja kärsimiset eivät heihin mitään vaikuta. Sentähden heillä on horjumaton mielen rauha ja tyyneys keskellä kaikkia ruumiillisia tuskia. Ihmeellistä kyllä tuo mielen rauha, jonka he saavuttavat, on aivan kuin jättänyt jällelle ärtyisyyden eli taipumuksen hermostumaan toisessa suhteessa, koska fakiirit yleensä ovat arkoja arvostaan. Jos joku sattuu loukkaamaan, vaikkapa huomaamatta, tuommoista fakiiria, niin tämä heti kiroaa ja sadattelee. Hän on niin

ylpeä omasta arvostaan. Heidän mielentasapainonsa liikkuu täten ruumiillisella alalla, mutta siinä he ovat saavuttaneet uskomattomia tuloksia.

Toisilla fakiireilla voi olla toisenlaisia kykyjä ja mainitakseni esimerkin, tahdon kertoa eräästä Hassanista, joka eli viime vuosisadalla ja saavutti melkoisen maineen. Monet englantilaiset tunsivat hänet, ja se englantilainen professori, joka tästä kertoo kirjassaan *Indian pyhimyksistä*, mainitsee saaneensa tiedot lähimmiltä tuttaviltaan, joiden sanoja hän ei millään tavalla epäile.³⁾

Tämä Hassan oli sellainen fakiiri, jolla oli merkillinen kyky loihtia esiin – tavallisesti – ruokatavaroita. Hän oli esim. samassa seurassa englantilaisten kanssa, ja kun viinit loppuivat, joku saattoi sanoa: „mutta Hassan, näytä meille nyt kykyäsi.” Ja Hassan kysyi, mitä viiniä kukin tahtoi, ja antoi toisen määrätä toista, toisen toista lajia. Sitten hän käski asianomaisten henkilöiden pistää kätensä pöydän alle, ja kun he pistivät, tuli samalla jokaisen käteen pullo, jossa oli haluamaansa viiniä. Eräs englantilainen kertoi, että hän matkusti Hassanin kanssa samassa junassa; kun he istuivat siinä kuumassa ja pölyisessä vaunussa, arveli kertoja, että olisi ihanaa, jos jotain saisi juodakseen kuivaan kurkkuunsa. Hassan sanoi: „pistäkää kätenne ulos tuosta vaunun ikkunasta.” Englantilainen teki työtä käskettyä ja samalla oli hänen kädessään pullo ihanaa viiniä.

Eräs englantilainen, joka pääsi Hassanin suosioon, kysyi Hassanilta, mistä johtui, että hänellä oli sellainen kyky. Englantilainen oli nähnyt todistuksia siitä, että Hassan osasi loihtia esiin ruokatavaroita, viinipulloja y.m. eikä hän voinut käsittää, kuinka semmoinen oli mahdollista: hänen maailman katsomuksessaan ei ollut mitään kohtaa, joka selvittäisi tuommoista ihmettä. Hassan vastasi ensin, ettei hän tahtonut sitä kertoa, ei kertomus kellekään mitään iloa tuottanut. Mutta lopulta hän suostui kertomaan englantilaiselle, kuinka hän oli kykynsä saavuttanut, ja kertomus on liikuttava.

Kerran poikana Hassan leikki kylässä toisten lasten kanssa. Silloin tuli kerjäläismunkki, fakiiri, kulkien tietä. Fakiiri, oli kuten tavallisesti muhamettilainen, mutta lapset olivat enimmäkseen hindulaisia lapsia. He rupesivat tekemään pilkkaa kerjäläisestä. Hassan nuhteli tovereitaan, hänen mielestään kerjäläismunkki oli kunnioitettava olento. „Kuinka te ilkeätte”, hän sanoi, „tuo kerjäläismunkki on myöskin ihminen ja hän voi olla hyvä ihminen.” Fakiiri katsoi pitkään Hassan poikaan, mutta ei sanonut mitään. Kuljeskeleva munkki asettui joksikin ajaksi olemaan kylässä. Poika Hassan tunsikin merkittävää mielenkiintoa fakiiriin; hän otti selvää, missä fakiiri oli, ja olisi mielellään käynyt häntä katsomassa. Sattumalta hän kerran kohtasi fakiirin. Fakiiri antoi pienen merkin ja Hassan seurasi häntä. Heidän kulkiessa yhdessä fakiiri sanoi: „sinä olet hyvä poika, jos tahdot, voin opettaa sinulle jotakin.” Hassan tahtoi äärettömän mielellään jotakin oppia. „Mutta se on vaikeata, ei sitä voi käden käänteessä oppia; sinulla pitää olla lujaa tahtoa ja kestävyyttä sielussasi. Uskallatko?” „Kyllä minä uskallan”, sanoi poika. Silloin fakiiri otti Hassanin luokseen ja antoi hänelle kaikenlaisia ohjeita; monta aikaa alussa vain semmoisia harjoituksia, että hänen piti olla milloin ilman ruokaa ja milloin ilman juomaa, hänen piti tehdä sitä ja sitä ja kaikenlaisia voimailuharjoituksia toinen toistaan ihmeellisempiä. Hänen piti harjoittaa myös monenlaista itsensä kiduttamista. Hassan kesti kaikkia, ja kun hän useampia kuukausia oli tällä tavalla paastonnut ja kiduttanut itseään, sanoi fakiiri hänelle yhtenä iltana: „tänä yönä sinun pitää yksinäsi mennä luolaan, joka on täällä läheisyydessä, ja viettää yösi siellä. Ja kun tulet takaisin aamulla, saan kuulla, mitä sinä olet kokenut.” Poika Hassan, joka ei ollut mikään arka mies, meni illalla pimeään tultua luolaan ja oli siellä yötä. Mutta se oli vaikea koetus, sillä hän ei tietänyt, mitä hänen olisi pitänyt kokea. Hän vain tunsikin kammoisaa pelkoa ja hirmuista ahdistusta, ja kuuli yhtämittaa äänen, joka käski hänen pois: „et tiedä, mihinkä vaaraan sinä antaudut.” Hassan kuitenkin hillitsi luontonsa ja vietti yön luolassa. Aamulla kun munkki kysyi, mitä hän oli nähnyt, täytyi Hassanin sanoa: „en minä nähnyt mitään muuta kuin hirmuisen suuren silmän, joka kiilsikin koko ajan luolassa.” Mutta fakiiri oli hyvillään. „Sinustahan on toivoa, Hassan.” Sitten alkoivat vaikeudet ja harjoitukset uudestaan. Eräänä päivänä munkki otti pojan mukaansa kävelemään joen rannalle ja sanoi: „ota tuosta nyt 12 kiveä.” Hassan keräsi 12 kiveä ja fakiiri

³⁾ Kts. Oman, *The Mystics, Ascetics and Saints of India*. London 1903.

sanoi: „nyt sinun pitää jokaiseen kiveen tehdä tällöinen pyhä merkki”, ja näytti, minkälainen merkki oli oleva. Hassan teki pyhän merkin jokaiseen kiveen. Sitten fakiiri sanoi: „nyt kun lähdet illalla kotiin ja olet yksin huoneessasi, niin kutsu luoksesi oma suojelushenkesi, oma kotihaltiasi ja sano hänelle, että hänen heti pitää tuoda kaikki 12 kiveä rannalta sinulle.” Hassan teki taas työtä käskettyä. Hän oli illalla yksin huoneessaan, hän kutsui kotihaltiaa. Ei hän tiennyt, mikä se oli, mutta hän luotti fakiiriin, sillä fakiiri oli ottanut häneltä lupauksen heti alussa, että hän ehdottomasti tottelee joka ikisessä asiassa. Ja kun Hassan oli kutsunut kotihaltian luokseen ja käskenyt sen tuomaan hänelle kaikki kivet, jotka oli merkitty pyhällä merkillä, niin samassa silmänräpäyksessä aivan kuin satoi nuo kivet hänen eteensä. Aamulla hän taas kertoi fakiirille, mitä oli tapahtunut. „No nyt sinulla on kyky”, sanoi fakiiri. „Mitä tahansa sinä merkitset pyhällä merkillä, sen sinä voit kutsua luoksesi kotihaltiasi avulla. Mutta itse et saa koskaan sitä pitää.”

Ja Hassan lopetti kertomuksensa: „te huomaatte nyt, englantilainen ystäväni, mitenkä laitani on. Minulla on tuo kyky; eräs luonnonhaltia tottelee minua, mutta minä en mitään saa pitää itselleni. Kun olen joskus vähän yrittänyt, on minulle tullut hyvin paha olla, minun on täytynyt kohta korjata erehdykseni.”

Fakirismista puhuttaessa sopii mainita eräästä asiasta, joka kyllä kuuluu kaikkeen joogaan, mutta josta indialaisissa kirjoissa on niin salaperäisiä viittauksia, että länsimaalaiset oppineet niiden perusteella ovat saaneet kaikkea muuta kuin järkeväen kuvan joogasta ja fakirismista. Tämä asia on hengittäminen.

Indialainen kirjallisuus joogasta, varsinkin hathajoogasta puhuu kaikesta enimmänsä hengittämisestä, sanoo nimenomaan, että hengityksen avulla kaikki voimat saavutetaan: hengittäminen on elämä, hengittämättä ei ihminen elä, hengittämisessä piilee hänen elämänsä salaisuus. Jos ihminen saavuttaa vallan hengittämisen yli, silloin hän saa vallan elämän ja kuoleman yli. Kuolemalla ei ole mitään tekemistä joogin kanssa, jolla on valta hengityksen yli. Tätä valtaa hengityksen yli nimitetään *praanajamaaksi* eli „hengen kuolettamiseksi”. Joogit tappavat hengityksen, sillä tavalla he voittavat kuoleman.

Sentähden fakirismissa eli hathajoogassa, joka ennen kaikkea pyrkii tuloksiin, heti aloitetaan hengitysharjoituksista. Opetetaan hengittämään itsetietoisesti, s.o. milloin minkin nenäontelon kautta. Nykyisin kyllä meidänkin eurooppalaiset fysiologimme voivat todeta, että ihminen hengittää säännöllisesti enemmän toisen sieraimen kautta kuin toisen. Hän hengittää pari tuntia toisen sieraimen kautta, jonka jälkeen hengitys vaihtuu, niin että hän taas hengittää toisen sieraimen kautta. Tästä emme ole tavallisessa elämässä tietoisia. Luulemme vetävämme henkeä mahtavasti molempien sieraimien kautta yhtä vapaasti, mutta sittenkin on olemassa tuommoinen pieni vaihtelu, jonka tarkassa analyysissä huomaa.

Fakiirin pitää saada tämä hengitys täydellisesti haltuunsa, niin että hän tietää, minkä sieraimen kautta hän kulloinkin hengittää ja tahtoo hengittää, sillä hengitys vaikuttaa eri tavalla eri sieraimen läpi kulkiessa.

Sitten on toinen kohta, joka joogassa hengityksen suhteen myöskin heti tulee kysymykseen, ja se on, että henkeä täytyy osata pidättää. Hathajoogit aloittavat sillä, että tottuvat hengittämään mahdollisimman rauhallisesti ja hitaasti, ja sitten pidättävät henkeään mahdollisimman kauan. He kulkevat asteettain eteenpäin, ja kaikki tämä kidutus ja ruumiillinen vaiva, minkä he itselleen asettavat, on osaksi senkin takia, että he keskellä kaikkia kipuja ja vaivoja oppivat hengittämään rauhallisesti, sillä silloin oppivat samalla olemaan välittämättä vaivoistaan.

Indialaisista fakiireista kerrotaan, että he oppivat hengittämään uskomattoman verkalleen ja hitaasti. Joku fakiiri pääsee hengityksen avulla siihen, että hän vähentää ruokaansa päivä päivältä ja vähentää lopulta niin, ettei hän syö yhtään. Eräskin fakiiri istui tällä tavalla hiljaa ja harjoitteli paastoamista. Lopulta hän istui kolme vuotta syömättä yhtämittaisessa hengitys- ja mietiskelyharjoituksessa. Sitten hän kaikessa rauhassa siirtyi pois elävien ilmoilta.

Tämä on kaikki kuin satua länsimaalaisen mielestä, mutta jos hänellä on onni päästä matkustamaan itämailla, muuttuu hänen käsityskantansa monessa asiassa ja hänen näköpiirinsä avartuu.

III JOOGA

Kun Indian henkistä elämää tutkiessamme siirryimme fakirismista joogaan, joudumme todella uuteen ilmapiiriin. Jos fakiireista voidaan sanoa, että heidän pyrkimyksensä tähtää enemmän tai vähemmän personallisuuden korottamiseen, omien psyykillisten mahdollisuuksien ja maagillisten voimien kehittämiseen, täytyy taas sanoa joogeista, jotka harjoittelevat sekä henkisiä että ruumiillisia kykyjä, että heidän pyrkimyksensä tähtää paljon korkeammalle. Joogit edustavat Indian uskonnollista elämää. Emme ollenkaan pääse salaperäisten itämaitten uskonnollisen elämän perille, ellemmme tutustu siihen, jota nimitetään joogaksi. Vasta saatuumme mahdollisimman selvän kuvan siitä, mitä jooga on, voimme ymmärtää itämaiden uskonnollista henkeä ja nähdä, missä kohden itämaat voivat olla avuksi länsimaille ja missä länsimaat itämaille.

Sana *jooga* johtuu sanskritinkielisestä juuresta *jug*, *judsh* ja tämä sana – josta on tullut esim. latinalaiset sanat *jungere* yhdistää, ja *jugum*, ies, josta taas on tullut ranskankieleen *joug*, ies ja saksankieleen *Joch*, ies, ruotsalainen *ok*, ies, – tämä *judsh* merkitsee sitoa ja *jooga* merkitsee siis „sitominen” tai „sidottuna oleminen”, siis tavallaan „side” eli „yhteys”. Jo paljas sana jooga todistaa meille, että käsitteeseen on sisältynyt samaa kuin yleiseurooppalaiseen sanaamme *religio* eli „uskonto”. Religio on myös johtunut sillä tavalla, että se merkitsee „yhteenliittäminen”, „yhteensitominen” ja molemmat sanat *jooga* ja *religio* siis tavallaan merkitsevät samaa. Eikä meidän ole vaikea ymmärtää, mitä yhteyttä ne tarkoittavat. Kaikki ovat yhtä mieltä siitä, että se yhteys, josta puhutaan uskonnossa eli religiossa ja joogassa, on ihmisen yhteys Jumalan kanssa.

Täällä länsimailla sanotaan uskonnosta ja uskonnollisesta elämästä, tavallaan myös yhtymisestä Jumalaan, että se on kaikille ihmisille avoinna. Jokainen ihminen, joka uskoo Jumalan armoon Jeesuksessa Kristuksessa on uskonnollinen, on omaksunut uskonnon hengen ja on mahdollinen yhtymään Jumalaan. Tämä on länsimailla yleinen piirre. Jos täällä puhuttaisiin siitä, että yhtyminen Jumalaan vaatii monenlaisia valmistuksia eikä suinkaan ole mikään jokapäiväinen asia, niin täällä länsimailla hämmästyttäisiin, torjuttaisiin heti semmoinen väite ja pidettäisiin epäkristillisenä. Sanotaanpa täällä nimenomaan, että kristinuskon on juuri tehnyt pelastuksen kaikille mahdolliseksi ilman minkäänlaisia vaikeuksia. Ei muuta tarvita, kuin että ihminen omistaa tuon pelastuksen, joka hänelle tarjotaan uskossa, niin hän on pelastunut ja saavuttanut suhteen Jumalaan. Jos täällä länsimailla yritetään puhua jonkinlaisesta esoteerisesta treenauksesta, sanotaan heti: se ei kuulu ainakaan kristinuskoon.

Kuinka toista on itämailla. Siellä emme voi vähässäkään määrässä tutustua joogaan saamatta heti kuulla: joogaa, uskontoa ei harjoiteta ilman muuta. Joogiksi ei pääse kuka tahansa. Jooga on esoteerista treenausta, jooga vaatii suunnattomasti paljon siltä, joka tahtoo sitä ruveta harjoittamaan. Todellinen joogi on todellinen pyhimys, harvinainen olento. Jooga on yhtymistä Jumalaan, mutta se yhtyminen on samaa kuin pitkän vaivaloisen tien kulkeminen. Joogaa ei sentähden tarjota umpimähkään kaikille ihmisille, se joka tulee joogiksi ja rupeaa joogaa harjoittamaan, hän tekee sen omasta tahdostaan ja omalla vastuullaan. Ei voi kellekään tyrkyttää uskontoa. Ei voi sanoa: rupea sinä uskonnolliseksi ihmiseksi, rupea sinä pyrkimään yhteyteen Jumalan kanssa. Sillä tavalla voivat korkeintaan vanhemmat opettaa lapsilleen, mutta ei kukaan aikaihminen Indiassa sillä tavalla anna neuvoa toiselle, sillä joogaa pidetään niin pyhänä ja salaperäisenä, että ihmisen täytyy omasta halustaan siihen ryhtyä, ja ihmistä pidetään myös niin arvokkaana olentona, että hänen täytyy itse päättää, tuleeko hänestä uskonnollinen ihminen vai ei.

On vielä toinenkin kohta, jossa länsimaiden ja itämaiden uskonnollinen elämä on erilainen, vaikka tietysti samallaisia ilmiöitä on molemmissa. Kun nim. täällä länsimailla kysymme, mikä on uskonnollisen

elämän ja Jumalaan yhtymisen varsinainen sisältö, tarkoitus, henki, saamme tietää, että se pelastus, joka länsimailla on kysymyksessä, on n.s. autuus. Ihmisen uskonnollinen pyrkimys on saavuttaa iankaikkinen autuus, toisin sanoen iankaikkinen onni. Jos taas käännyimme itämaiden puoleen ja kysymme, mikä heillä on tuon pyrkimyksen sisimpänä henkenä, niin he sanovat: pelastus vie meidät tietoon; pelastumme tietämättömyydestä ja saamme tietää totuuden.

Näissä kahdessa määritelmässä huomaamme itämaiden ja länsimaiden erilaisen karakterin. Länsimaalaiset ovat uskonnossaan käytännöllisiä, itämaalaiset taas idealisteja. Länsimaalainen sanoo: minä tahdon tulla onnelliseksi, ei olemassa ololla ole mitään merkitystä, ellei ole onnellinen, ihmisen tarkoitus on saavuttaa iankaikkinen autuus. Itämaalainen taas sanoo: mistä tiedän, onko määrätty, että minun pitäisi olla onnellinen? Suuressa maailmankaikkeudessa, äärettömässä avaruudessa olen vain vähäpätöinen olento, enkä voi tietää, pitääkö minun olla onnellinen, mutta mitä tahdon ja vaadin, on, että saan tietää totuuden; minun täytyy päästä tietämättömyydestä, pimeydestä.

Älyllisesti, paljastaan järjen kannalta katsoen täytyy tunnustaa, että itämaiden lähtökohta on jalompi, puhtaampi, ja epäitsekkäämpi. Täytyyhän tunnustaa, että on jalompaa sanoa: minä tahdon tietää totuuden, vaikka tulisin siitä kuinka onnettomaksi tahansa, – kuin sanoa: minä tahdon tulla onnelliseksi, tahdon saavuttaa iankaikkisen autuuden. Todellisuudessa ei kuitenkaan juopa itä- ja länsimaisen hengen välillä ole näin ylipääsemätön. Onhan yhdistäviä siltoja. Jos täällä länsimailla olisimme elämäkatsomuksessamme ajatelleet paljasta onnea, ei meillä olisi syntynyt mitään tieteellistä tutkimusta. Länsimaiden filosofinen ja tieteellinen tiedonjano todistaa, että ihmisen hengessä vallitsee kuolematon pyrkimys totuuteen. Emme ole käytännöllisyydessämme voineet siitä luopua, emme ole tyytyneet ajattelemaan ainoastaan autuuttamme. Ei, olemme täälläkin ajatelleet totuutta, olemme täälläkin ajatelleet: mitä onnesta, jos ei ole tietoa?

Toiselta puolen eivät itämaalaisetkaan ole niin epäkäytännöllisiä ja tieteellisiä hengeltään, että he kaikki osaisivat ajatella vain personatonta totuuden tietoa. Onhan Indiassa paljon ihmisiä, jotka ajattelevat autuutta ja pyrkivät onneen. Puhutaanhan siellä erilaisista teistä Korkeimman luo ja erilaisista joogamuodoista: paitsi varsinaisesta dshnaanajoogasta myös esim. karmajoogasta ja bhaktijoogasta. Tämä viimeainittu joogan muoto on hengeltään sangen länsimaalainen, sillä bhaktijoogi on ihminen, joka tunteissaan antautuu Jumalalle, odottaen Jumalalta ja pelastukselta onnea ja iloa. Bhaktijoogit itämailla pyrkivät siis iloon ja onneen ja ovat uskonnollisia meidän käyttämässämme merkityksessä, he rukoilevat ja heillä on ihannehminen, jumalallinen Vapahtaja Krishna samoin kuin meillä Kristus, jota he palvovat ja rakastavat ja jonka yhteyteen pyrkivät.

Yhtä hyvin kuin puhumme tiedemiestä länsimailla, joilla on totuuden henki, voimme sentähden puhua bhaktijoogeista itämailla, joilla on meikäläinen uskonnollinen henki. Mutta kun tahdomme tutkia itämaalaista uskonnollista henkeä, sen varsinaista organisatiosionia, silloin meidän täytyy tutkia joogaa alkuperäisessä merkityksessään.

Kun itämailla totuudenetsijä sanoo itselleen: „nyt tahdon etsiä sitä tietoa, joka vapauttaa ja pelastaa minut tietämättömyyden pimeydestä” ja hän silloin tulee jonkun joogin luokse, niin joogi neuvoo hänelle: „jotta joogaa voisi ruveta harjoittamaan, täytyy valmistaa itseään.” Ei joogi tarjoa etsijälle mitään valmista uskontoa, ei hän sano, että „siihen ja siihen pitää sinun uskoa.” Jos sitä vastoin totuuden etsijä menisi länsimailla jonkun papin tai piispan luo, niin tämä tietysti ensimmäisenä kysyisi: „uskotko niin ja niin?”

Eräs länsimaillakin tunnettu joogi, Svami Vivekanada, sanoo kirjassaan „Raadshajooga”: kun joku rupeaa harjoittamaan raadshajoogaa ja etsimään totuutta sillä tavalla kuin jooga opettaa, ei ollenkaan kysytä häneltä, mitä hän uskoo, ei sanota hänelle: niin ja niin sinun pitää ajatella ja filosofoida voidaksesi menetellä joogan neuvojen mukaan, vaan päinvastoin sanotaan: älä usko mitään, ole kuinka epäilevä tahansa. Menettele ainoastaan opettajasi neuvojen mukaan, niin vähitellen pääset näkeväksi. Metoodi on siis aivan erilainen itämailla.

Kun nyt tämmöinen totuuden etsijä Indiassa käy joogin puheella ja kuulee häneltä, että tarvitaan erinäisiä valmistuksia, ennenkuin voi ruveta joogaa harjoittamaan, hän luonnollisesti kysyy: „mitä valmistuksia? Mitä minun pitää tehdä?” Ja silloin hänen opettajansa vastaa hänelle: „Ensimmäinen ehto on *jama* ja toinen on *nijama*. Nämä ehdot ovat siveellistä laatua. Ne koskettavat pyrkijän elämää, eivät ollenkaan hänen uskoansa tai mielipiteitensä. Sinähän tahdot tietoa. Sanon siis sinulle, että ensimmäinen ehto on *jama*. Ja mitä on *jama*? Se on ensinnäkin: tästä lähtien sinä et saa enää mitään elävää olentoa tappaa. Jos pienimmän elävän olennon tapat, puhumattakaan siitä, että tappaisit jonkun ihmisen, vaikka millä verukkeella, saat aloittaa kaikki alusta – ja se on vaikeampaa. Sillä lupasithan itsellesi, ettet enää eläisi tietämättömyydessä, vaan niin, että pääsisit totuuden tietoon. Olet asettanut itsellesi uudet elämän mahdollisuudet ja uudet ehdot. Ensimmäinen on nyt: älä ketään, älä mitään elävää tapa.”

Tästä jo näemme, että itämaalainen jooga on länsimailla mahdoton, ainakin yleisempänä ilmiönä. Semmoinen ihminen, joka tulisi joogiksi täällä länsimailla, nostaisi pian koko yhteiskunnan vastaansa. Hänen vapauttaan ruvettaisiin välttämättä sortamaan. Eihän muuta tarvita, kuin että nuori ihminen länsimailla sanoisi: „minä tahdon tulla joogiksi, ja ensimmäinen ehto on silloin, etten ketään tapa”, niin tulevat valtion lait ja säädökset ja sanovat hänelle: „sinun pitää suorittaa asevelvollisuutesi. Kuka kysyy, mitä „Jumala” tahtoo? Me olemme yhteiskunnassa päättäneet, että miesten täytyy oppia tappamaan. Meidän kimppuumme voi hyökätä vihollisia, – ei suinkaan Jumala meitä silloin auta! Tässä on kysymyksessä – ei ainoastaan oma henkemme – vaan ennen kaikkea isänmaa ja kulttuuri. Me uskomme, että oikeuden Jumala on puolellamme ja aseittemme puolella, sillä varmasti olemme oikeassa tahtoessamme puolustaa isänmaatamme.” Tietysti nuorukainen, joka tahtois tulla joogiksi, ei voisi ryhtyä tällaiseen – niin oikeutettua kuin se onkin maallisesti katsoen, – ja hänen kieltäytymisestään seuraisi laissa määrätty rangaistus. Niin meillä on asiat järjestetty länsimailla, ja sentähden on luonnollista, että todellinen jooga on meillä enemmän tai vähemmän mahdoton jo heti alussa.

Indiassa on toista. Siellä on yhteiskunnan henki täynnä uskontoa. Siellä ei kukaan ajattele, että olisi mitään tärkeämpää ja korkeampaa, henkevämpää ja jumalallisempaa kuin ajatella Jumalaa ja päästä Jumalan yhteyteen. Siellä ei ole uskonnon asioita profanoitu samalla tavalla kuin täällä. Täällä luullaan, että kuka tahansa pahantekijä astuu iankaikkiseen autuuteen ja Jumalan yhteyteen katamalla syntinsä viimeisellä kuolinhetkellään, – siellä uskotaan karman lakiin, joka ei mitään anteeksi anna, mutta ei kellekään vääryyttä tee. Täällä ei ole vakavuutta uskonnossa ja uskonnollisessa elämässä, jos katselemme asioita itämaiselta kannalta.

Joogiksi pyrkijä kuulee opettajaltaan, että jamassa on vielä toisiakin kohtia. Seuraava ehto on, että „tästä hetkestä lähtien et saa enää valehdella.” Joku pilkkakirves voisi huomauttaa, että koko elämä käy mahdottomaksi, jos emme saa valehdella. Mitä täällä länsimailla jokapäiväisestä yhteiskunnallisesta elämästä tulee, jos emme kohteliaisuuden, emme velvollisuuden emmekä minkään nimessä enää valehtelee? Tietysti muutamat ihmiset, hengeltään ja sielultaan vakavat totuuden etsijät, ovat luoneet itselleen semmoiset olosuhteet länsimaillakin, että heidän ei tarvitse valehdella. Mutta yleensä se on ihmisille mahdotonta. Tuskin kukaan voisi tehdä semmoisen päätöksen muuttamatta samalla suuressa määrässä koko elämänsä. Itämailla se käy päinsä. Siellä on toimeentulokin niin helppo. Ihminen, joka tahtoo ruveta joogaa harjoittamaan, lähtee vaeltamaan kerjäläisenä tai istumaan metsään, – hän tulee silläkin tavalla taloudellisesti toimeen, sillä häntä kunnioitetaan. Itämailla kunnioitetaan henkistä elämää auttamalla niitä ihmisiä, jotka harjoittavat sitä. Heille tuodaan, mitä he tarvitsevat henkensä ylläpitämiseksi. Samoin on kyllä länsimaillakin ollut ennen; muistakaamme vain keskiajan munkki- ja nunnaluostareita. Että munkkilaitos ei meillä vastannut tarkoitustaan, riippui osaksi siitä, että roomalainen kirkko käytti hyväkseen ja omiin tarkoituksiinsa koko laitoksen laajaa vaikutusvaltaa. Se sai palvelia kirkon ja paavin suuruutta ja valtaa. Itämailla ei ole kirkkoa semmoisessa merkityksessä. On temppeleitä ja luostareita, mutta ei ole sellaista suurta mahtavaa „hengellistä” valtaa kuin täällä länsimailla. Olemme täällä koettaneet toteuttaa jonkunlaista Jumalan valtakuntaa maan päällä, ja siitä tuli täydellinen irvikuva.

”Kolmas jaman ehto”, sanoo joogi, „on, että sinä et saa varastaa.” Tämäkin olisi vaikea länsimailla, sillä vaikka emme suorastaan tahtoisikaan varastaa, huomaamme täällä, jos itämaalaisen joogin tarkalla analyysillä tutkimme elämää, paljon semmoista, jota joogi sanoisi varkaudeksi, vaikka me emme sitä sillä nimellä nimitä.

Neljäs jaman ehto: „tästä lähtien sinä et saa elää epäsiivertä, nim. sukupuolisesti.” Semmoinen tietysti on mahdollinen missä tahansa.

Viides jaman ehto on sitä vastoin vaikea itämaillakin. Se kuuluu: „sinä et saa tästä päivästä lähtien vastaanottaa mitään lahjoja.” Arvatenkin opettaja lisää oppilaalleen: „et saa minkäänlaisia lahjoja ottaa vastaan, mutta kun olet kuolemaisillasi, saat ottaa ruokaa vastaan, jos sinulle annetaan.” Tiedämme, että itämaalaiset joogit ja askeetit noudattavat tarkasti tätäkin sääntöä. He eivät ole mässäjää, kuten meidän munkkimme ennen, he syövät ja juovat juuri sen verran että pysyvät hengissä.

Sitten sanoo joogi pyrkijälle: „nyt tulee *nijama*. Tämä merkitsee ensinnäkin, että sinun täytyy olla ulkonaisesti ja sisäisesti puhdas.” Ulkonaisella puhtaudella tarkoitetaan, että täytyy pestä ja kylpeä ja pitää itsensä siivona, mutta sisäisellä puhtaudella tässä tapauksessa tarkoitetaan, että täytyy niin puhdistaa ruumistaan, että se on sisäisestikin puhdas. Pyrkijän täytyy toisoin sanoen tulla ehdottomasti terveeksi, vapautua kaikista sairauksista ja sairauden mahdollisuuksista, ja sitä tarkoitusta varten annetaan hänelle mitä hirmuisimpia ja merkillisimpiä neuvoja. Hänen täytyy oppia puhdistamaan ruumistaan vedellä sisäpuoleltakin, niin ettei sisälmyksiin jää basilleja tuhoja tekemään. Joogit ja fakiirit opettelevat vetämään vettä nenästä sisäänsä, vetämään sitä vatsaansa ja suoliinsa ja poistamaan sitä suun kautta. He oppivat myös vetämään hienoja, pehmeitä pumpulinauhoja suun kautta vatsaansa ja suoliinsa, niin että niiden avulla voivat puhdistaa itseään, – mikä on meikäläiselle länsimaalaiselle melkein käsittämätöntä.

Vielä sanoo joogi pyrkijälle: „*nijamaan* kuuluu myös, että sinun täytyy olla tyytyväinen, rauhallinen, iloinen mieleltäsi. Kaikkia harjoituksia suorittaessasi sinun täytyy olla hyvällä tuulella, sillä sinulla pitää olla valta ruumiisi yli eikä ruumiilla sinun ylitsesi.”

Joogan opettaja antaa myös pyrkijälle jonkun pyhän kirjan tai käsikirjoituksen ja sanoo: „tätä pyhää kirjaa sinun tulee tutkia ja siten harjoitella myöskin sielua. Sinun tulee kehittää itsessäsi antavaisuuden pyhää tunnetta totuutta kohti. Sinun täytyy oppia luottamaan siihen, että sinäkin joskus saavutat totuuden tien.”

Nämä ovat kaikki valmistuksia. Vasta kun joogiksi pyrkijä on osannut näitä toteuttaa, niin että hänen opettajansa hyväksyy hänet, saa hän alkaa harjoittaa todellista joogaa indialaisella tavalla.

Jos nyt oletamme, että pyrkijä on osannut täyttää siivertävät vaatimukset, sanoo hänen opettajansa hänelle: „nyt tulee kolmas aste, joka on *aasana* eli asento, nyt sinun täytyy harjoitella asentoa.” Asennot ovat monenlaisia. Shiva itse on niitä opettanut ja ilmoittanut pyrkijöille 8,400,000 eri jooga-asentoa. Kuitenkin käytetään Indiassa enimmäkseen yleistä itämaalaista asentoa, s.o. joogit istuvat, niinkuin indialaiset yleensä, jalat ristissä allaan. Mutta siinä on monia yksityiskohtia, joista ilmoitetaan pyrkijälle. On tärkeitä, millä tavalla hänellä on jalkansa, millä tavalla selkänsä, päänsä, silmänsä, kätensä. Samalla silti joogiksi pyrkijää opetetaan useita asentoja harjoittamaan, jotta hän niiden avulla pääsisi ruumiinsa herraksi, sillä tarkoitus on, että hän voisi pysyä liikkumatta, oli asento kuin ihmeellinen tahansa.

Tämän jälkeen aloitteleva joogi rupeaa harjoittamaan neljättä astetta, n.s. *prajabaaraa* eli huomion kääntämistä pois ympäröivästä aistillisesta maailmasta. Hänen täytyy totuttaa itseään siihen, että ollessaan jooga-asennossa sulkee aistinsa, korvansa, silmänsä, nenänsä j.n.e., niin ettei havaitse mitään ympärillään, vaan että hänen huomionsa kokonaan on kääntynyt sisäänpäin, esim. alussa ruumiinsa sisäiseen tilaan,

jolloin hän ei lainkaan huomaa, mitä ulkopuolella tapahtuu, mutta tarkasti katselee ja seuraa, mitä tapahtuu hänen ruumiinsa sisäpuolella.

Viides aste on sitten se, jota täällä länsimailla pidetään kaikista kuvaavimpana piirteenä joogassa, nimittäin n.s. *praanajaama* eli „hengityksen tappaminen”. Länsimaalaisille tämä kuulostaa mielettömältä, ja kun lisäksi saadaan lukea ja kuulla, millä tavalla joogassa selitetään hengitystä, niin tavallinen meikäläinen, oli hän maallikko tai tiedemies, tuskin pidättää nauruaan, – niin taikauskaisen tietämättömiltä tuntuvat selitykset. Vanhassa joogakirjassa sanotaan esim., että *praana* eli hengitys tulee ruumiiseen kolmen kanavan kautta. Ja nämä kanavat kulkevat päästä napaan ihmisen ruumiissa. Kun ihminen vetää henkeä sisään, kulkee se näitä kolmea kanavaa pitkin ruumiiseen navan kohdalle, jossa on eräs lootuskukka; kun henki sisäänvedettynä saapuu lootuskukkaan navan kohdalla, leviää se sieltä 72,000 eri kanavaa pitkin muuhun ruumiiseen. Kun länsimaalainen tiedemies lukee tämmöistä, ei hän voi muuta kuin ihmetellä, että niin törkeä taikausko on voinut kymmeniä tuhansia vuosia pysyä muuttumatta: „eikä kukaan pyhistä ole huomannut, että tämä on paljasta pötyä! Päinvastoin jokainen joogi uskoo, että keskimäistä kanavaa pitkin on vaikeampi hengittää, sillä siellä on kaikenlaisia esteitä; siellä on pahimpana vatsanpohjukassa oleva kolmio ja kolmiossa makaava käärme, joka asettuu vastaan, ettei hengitys muka pääse sinne!”

Onko ihme, että tiedemiehet pudistavat päätään, kun lisäksi saavat kuulla, että joogi voi oppia niin hengittämään, että käärme ei ole hänen vihollisensa eikä vastusta hengityksen vapaata kulkua? Päinvastoin sanotaan, että taitavan joogin hengitys juuri lepyttää käärmettä niin, että se herää ja tulee iloiselle ja hyvälle tuulelle ja lahjoittaa joogille koko taikavoimansa!

Mitä eurooppalaiset tiedemiehet tähän osaavat sanoa? Ne, jotka ovat suuremmalla myötätunnolla syventyneet itämaalaisiin asioihin, ovat tulleet siihen, että nuo 3 ja 72,000 „kanavaa” taitavat olla jonkinlaisia hermoja ja että „lootuskukka” tietysti on n. s. *plexus solaris* eli se hermokimppu, joka meillä on vatsassa navan kohdalla ja joka on yhteydessä sympaattisen hermoston kanssa. Kukaties vanhoilla indialaisilla oli aavistusta näistä asioista. Mutta mitä „käärmeeseen” tulee, josta joogakirjoissa puhutaan, niin siitä ei ole päästy oikein selville.

Mitä tähän sanomme? Tiedämme, että fakiirit, jotka harjoittavat joogaa, oppivat hengittämään mahdollisimman verkalleen ja harvaan ja osaavat kauvan pidättää henkeään. Varsinaiset joogit, jotka eivät harjoita fakiiritemppeja, oppivat myöskin hengittämään, mutta mitä he pitävät silmällä hengityksen suhteen? Sitä, että hengitys, niinkuin kuka tahansa länsimaillakin voi huomata, on yhteydessä sielullisen, henkisen jännityksemme kanssa. Jos huomiomme on jännittyneesti jossain kiinni, pidätämme henkeämme, kuten sanomme, että „kuuntelemme henkeämme pidättäen”. Indiassa tämä huomio on asetettu tekniikan pohjaksi, jonka tähden varsinaisessa joogassa painoa ei pannakaan fyysilliseen hengitykseen, kunhan se vain tulee rauhalliseksi ja kunhan joogit jännittäessään mielensä johonkin voivat pidättää henkeään melkein kuinka kauvan tahansa. Mutta se, mitä indialainen joogi todella tarkoittaa praanajaamalla, onkin vallan toista. Praana ei ole fyysillinen ilma, vaan elinvoima, ja joogassa sanotaan: kun ihminen hengittää, ei hän hengitä ainoastaan fyysillistä ilmaa, josta kaikki olemme tietoisia ja joka aikaansaa kemiallisia puhdistuksia veressämme ja keuhkoissamme, vaan hän hengittää myöskin elämän voimaa, jota maailman kaikkeus on täynnä. Joogi oppii tekemään eron paljaan fyysillisen hengityksen ja tämän praanan hengittämisen välillä. Hän oppii hengittämään praanaa, ja hän tarvitsee ruokaa ja juomaa vähemmän, sentähden että hän oppii ottamaan suoraan avaruudesta elämän eli auringon voimaa.

Mutta praanan hengittäminen ei ole paljasta elinvoiman kokoamista. Se on vielä syvemmissä merkityksessä itse jumalallisen elämän hengittämistä kaikkine hyveineen, kaikkine henkisine täydellisyyksineen. Praanajaamassa on sentähden eri asteita. Ensin joogi oppii hengittämään elinvoimaa, sitten kauneutta, hyvyyttä, totuutta. Näitä hän hengittää sisäänsä, ja ulos hän hengittää, mitä hänessä on tietämättömyyttä, sairautta tai rumuutta. Tästä hän kuitenkin pian pääsee, jonka jälkeen hän hengittää ulos hyvyyttä, rakkautta, myötätuntoa, – kaikkea hyvää. Kaikista korkeimmassa asteessa hän vihdoin hengittää

sisäänsä maailman pahuutta, syntiä ja muodostaa sen itsessään hyväksi ja hengittää ulos rakkautta, pyhyttä ja puhtautta. Tämä on praanajaaman todellinen sisäinen merkitys, eikä „hengitys” silloin enää ole riippuvainen fyysillisestä hengityksestä, vaan on brahmarandra-hengitystä.

Joogakirjassa, jota länsimaalaiset tiedemiehet ovat tutkineet, sanotaan näet, että kun hengitys sisältä nousee, sitä nimitetään *apaanaksi*. Noustessaan vatsanpohjasta ja navan kohdalta se menee suoraan päähän ja sitten *brahmarandran* kautta ulos. Brahmarandra on „Brahman jumalallinen aukko”, ja meidän länsimaalaiset tiedemiehemme ovat ihmetelleet, mikähän sekin aukko lienee. Jokaisella ihmisellä on syntyessään aukko pääkallossa, ja sitä se kaiketikin tarkoittaa, – tiedemiehet ovat tästä saaneet yhden momentin lisää indialaiseen taikauskoon. Mutta kun ymmärrämme, että ei ole kysymys fyysillisestä hengittämisestä, vaan henkisestä prosessista, niin se on tämä jumalallinen praana, joka apanana nousee päähän ja menee brahmarandran kautta ulos maailmaan.

Voimme sanoa lyhyesti ja ylimalkaan, että koko joogan fysiologia, joka ei ollenkaan pidä paikkaansa, jos olisi kysymys fyysillisestä ruumiista, se on fysiologiaa, joka koskee ihmisen sisäistä käyttövälinettä.

Kun joogiksi pyrkijät ovat praanajaamaa jonkun verran oppineet, saavat he käydä käsiksi joogan korkeimpiin eli kuudenteen ja seitsemänteen asteeseen, varsinaisiin mietiskelyasteihin, joita nimitetään *dhjaanaksi* ja *samaadbiksi*.

Dhjaana on „ajatuksen keskittämistä”. Mutta ihminen, joka on niin paljon harjoittanut ruumistaan, kuin tuommoinen joogiksi pyrkijä, hän varmasti osaa keskittää huomiotaan ja ajatuksiaan siinä merkityksessä kuin me käytämme tätä lausetapaa. Meillä ajatuksen keskittäminen merkitsee esim., että osaamme sulkea huomiomme ympäröivästä maailmasta ja pitää vaikka tämän kirjan kuvan 15 minuuttia silmiemme edessä. Länsimailla ei voi aloittelijalta odottaa paljonkaan suurempia saavutuksia alussa. Muistuu mieleeni pieni kasku. Teosofisen liikkeen pani alulle Saksassa tunnettu mystikko, tohtori Franz Hartmann. Hänestä kerrottiin, että hän oli alkemisti. Hänen luoksensa tuli kerran herrasmies, joka kysyi, oliko totta, että tohtori osasi tehdä kultaa. „No, mikäs konsti se on”, vastasi Franz Hartmann, „sitähän tekin voitte tehdä, milloin vain.” Vieras innokkaasti pyysi tohtoria ilmoittamaan salaisuuden. Tohtori Hartmann antoi hänelle silloin hypypsellisen punaista pulveria ja sanoi: „tässä saatte hiukan salaista pulveria; pankaa lyijyä valinkauhaan ja lisää vähän tätä pulveria. Pidätte sitten valinkauhaa tulesa 5 minuutin aikana, mutta sillä ajalla varokaa, ettette vain ajattele sarvikuonoa.” Vieras oli iloinen ja kiitollinen ja suunnitteli suuria tulevaisuudestaan, mutta muutaman viikon perästä hän palasi tohtorin luo ja valitti, ettei hän ollut saanut mitään kultaa. „No, miksikä ei?” Ja mies selitti: „te sanoitte minulle, että minun ei pitänyt ajatella sarvikuonoa, niin kauan kuin kauha on tulesa, mutta jokaikinen kerta se tuli mieleeni kuin noiduttu!” Siihen tohtori Hartmann sanoi: „syy on yksinkertainen, ette osannut tehdä kultaa; voidakseen olla todellinen alkemisti ja voidakseen tehdä kultaa täytyy ihmisen osata hillitä ajatuksiaan.”

Senkaltaista ajatuksen keskittämistä indialainen joogi osaa jo ennestään, eikä dhjaana ole sitä. Dhjaana merkitsee, että joogi keskittää ajatuksensa johonkin asiaan, josta hän tahtoo tietoa. Opettaja sanoo hänelle: „ota selvä siitä ja siitä”, ja kun joogi todella osaa keskittää huomionsa, harjoittaa hän dhjaanaa eli länsimaisella nimityksellä kontemplatsionia. Hän vetää ajattelemansa asian silmiensä eteen, ja koko hänen ajatuksensa ja sielunsa yhdistyy asiaan, jota hän tutkii, niin että hän itse ikäänkuin tulee siksi asiaksi, jolloin hänen ei tarvitse muuta kuin – sanoisinko? – kuunnella, mitä asia itse kertoo itsestään. Täten joogi mistä asiasta tahansa saavuttaa tiedon, joka on objektiivinen, luotettava, miltei ehdoton.

Ja kun hän näin pitkälle on päässyt, sanoo opettaja hänelle, että hänen tulee ajatella korkeampia asioita. Jos opettaja käskää hänen ottamaan selvää omasta entisestä elämästään, on se vielä alempaa tietoa, mutta jos opettaja sanoo hänelle: „ajattele Brahmaa, Jumalaa”, on kysymyksessä korkein tieto. Ja kun nyt joogi ajattelee Jumalaa tai absoluuttia tai totuutta, joutuu hän kontemplatsionissaan siihen tilaan, jossa hän vihdoin

koko olemuksellaan yhtyy Jumalaan ja jota tilaa nimitetään *samaadhiiksi*. Joogi pujahtaa silloin ulos omasta ruumiistaan semmoiseen olotilaan, jossa on täydellinen autuus. Se on joogin korkein saavutus.

Voimme sanoa, että täällä länsimailla olisi paljon oppimista indialaisesta joogasta, siitä käsityksestä, mikä indialaisilla on uskonnostaan. Se on niin todellista ja vakavaa. Voimme kyllä länsimailla sanoa, että kristillinen kirkko on oikeassa julistaessaan pelastuksen tien avoimeksi kaikille ihmisille, mutta emme saa pelastuksen tietä tehdä miksikään mitättömäksi asiaksi! Se on avoinna jokaiselle ihmiselle Kristuksen suuren ja ihmeellisen läsnäolon kautta, mutta yhä se on *tie*.

Täällä länsimailla niinkuin itämaillakin täytyy sen ihmisen, joka todella tahtoo pelastua tietämättömyydestä totuuden tielle ja siihen autuuteen ja onneen, joka seuraa Jumalan tuntemista, jokaisen täytyy todella itse kulkea sitä vanhastaan määrättyä tietä, joka vie Elämään.

IV JOOGA LÄNSIMAILLA

Huomiomme on näissä luennoissa ollut kiintyneenä indialaiseen joogaan, Indian joogeihin ja fakiireihin, ja mielessämme on syystäkin voinut herätä kaksi kysymystä. Toinen on: eikö täällä länsimailla koskaan ole harjoitettu minkäänlaista joogaa, eikö täällä kristikunnassa ole ollut tietoa joogasta eli noista erityisistä harjoitusmenetelmistä, jotka kuuluvat asiaan, kun tahtoo oppia elämään henkistä elämää? Ja toinen kysymys on: millä tavalla nykypäivinä varsinkin suhtaudumme tuohon kysymykseen joogasta? Olemme saavuttaneet sängen edistyneen ei ainoastaan aineellisen, mutta myöskin älyllisen kulttuurin, ja sentähden saatamme kysyä, onko jooga jotain vanhanaikaista, jotain paljastaan itämaalaista, jotain semmoista, joka ei kuulu nykyajan kulttuuri-ihmisille enää, vai olisiko joogasta jotain oppimista meillekin ja voisiko meilläkin nykyaikana kukaties olla jonkunmoista jooga-järjestelmää käytännössä? Nämä kaksi kysymystä on meillä nyt edessämme ja niihin meidän pitäisi vastata.

Ensimmäinen koskee siis länsimaiden kristillistä historiaa. Onko meillä täällä harjoitettu minkäänlaista joogaa? Käytän sanaa jooga, en kysy, onko täällä länsimailla harjoitettu fakirismia. Voisihan kyllä kristikunnan alkuaikoina ja myöskin keskiajalla esiintyviä itsekiduttajia, pylväspyhimyksiä, erakkoja, verrata indialaisiin fakiireihin. Hekin harjoittivat etupäässä ruumiillista askeesia, koettaen siten saada valtaa, niinkuin täällä kristikunnassa sanottiin, oman syntisyyden yli. Keinot olivat samansuuntaisia kuin Indian fakiirien, ja sentähden voimme sanoa, että länsimaillakin on harjoitettu jonkunlaista fakirismia, joskaan ei samassa laajuudessa kuin Indiassa.

Mutta nythän kysymmekin, onko joogaa harjoitettu länsimailla, ja silloin meidän täytyy myöntää, että luostarit olivat tarkoitettut olemaan – alussa varsinkin ja välistä myöhemminkin ja ainakin paikoitellen – tyysijoina sellaisille ihmisille, jotka yrittivät harjoittaa joogaa. Katolisessa kirkossa on siis harjoitettu joogaa. Järjestelmät saattoivat olla erilaisia eri luostareissa, erilaisten pyhien miesten perustamia ja säätämiä, mutta kun niitä omantunnon tarkasti ja hartaasti noudatettiin, saavutettiin tuloksia. Luostarijärjestelmien yksityiskohdat pidettiin salassa. Tunnettua oli vain niiden yleinen järjestys. Olihan tunnettua, että munkit ja nunnat määrättyinä hetkinä pitivät määrättyjä messujansa, että eivät nukkuneet yölläkään rauhassa, vaan nousivat vähä väliä „vigilioita” pitämään, mutta siitä henkisestä järjestelmästä ja menettelytavasta, jonka avulla he kasvattivat sisäistä ihmistään, ei puhuttu julkisesti. Saatamme niinmuodoin vain lausua yleisenä arvosteluna, että joogaa harjoitettiin luostareissa.

Meidän kuvamme luostareista on kaikkea muuta kuin kaunis. Olemme oppineet historiasta, että luostarielämä saattoi vajota ties minkälaisiin vehkeilytarkoituksiin. Olemme protestanttisissa maissa tulleet jokseenkin vakuutetuiksi siitä, että luostarielämä oli onnetonta ja tuotti tuhoa ainakin yhtä paljon kuin hyvää. Luostarein ainoa etu ja ansio oli siinä, että ne palvelivat hengellisen ja älyllisen kulttuurin säilytyspaikkoina läpi pimeän keskiajan, mutta niiden elämä oli suuressa määrässä tuhoa tuottava yksityisille munkeille ja nunnille ja sentähden koko ympäristölle. Liian yksipuolisesti arvostelimme yhtäkaikki luostarilaitosta ja luostarielämää, jos katsoisimme sitä ainoastaan tältä kannalta, mutta kun otamme huomioon, että niissä harjoitettiin joogaakin sanan todellisessa merkityksessä, silloin paremmin ymmärrämme, mikä oli luostarien ja munkkijärjestöjen taustana, niiden alkuperäisenä siveellisenä voimana.

Länsimailla on kuitenkin harjoitettu ja yhä vielä harjoitetaan joogaa luostarielämän ulkopuolellakin. On ainakin yksi katolinen järjestö olemassa, jossa joogaa käytetään itsetietoisesti nuortenkin kasvatuksessa. Järjestön nimi on saanut huonon kaiun protestanttisissa maissamme, sillä järjestö, jota tarkoitan, on n.s. jesuiittain seura eli niinkuin he itse sitä nimittävät, „Jeesuksen seura”, *societas Jesu*.

Tämä paljon paneteltu seura on niin mieltäkiinnittävä järjestö, että hyvällä syyllä voimme uhrata aikaa sen tutkimiseen.

Jesuitismi on varsin merkillinen ilmiö kristikunnassa. Tavallinen kuvamme jesuiitoista on se, että he ovat mustiin takkeihin puettuja pappeja, sileänaamaisia ja ulkopuolelta niinkuin valkoisiksi maalatut haudat, jotka eivät mitään syntiä tee, mutta jotka sisänsä, niinkuin Jeesus Kristus vertauksessaan sanoo, ovat täynnä kuolleiden luita, kaikenlaisia salaperäisiä ja mielestämme pirullisia tarkoituksia, jotka toimivat, niinkuin he itse sanovat „Jumalan suurimmaksi kunniaksi”, mutta jotka hyvällä omallatunnolla saattavat kohdella ihmisiä niinkuin nukkeja, käyttäen heitä omiin tarkoituksiinsa ja vetäen heitä nenästä kuinka paljon tahansa. Semmoinen käsitys meillä on jesuiitoista ainakin protestanttisissa maissa. Ja epäilemättä meillä on syytä käsitykseemme.

Onko näitä jesuiittoja nyt paljon maailmassa? Niiden kotipaikka on kuten tiedämme katolisissa maissa, mutta on niillä pienempiä haarautumia protestanttisissakin maissa, onpa heillä esim. Tukholmassakin edustajansa, niin että kyllä he yrittävät levittää maailmankatsomustaan ympäri kristikuntaa. Ei varsinaisia jesuiittoja ole paljon, tuskin koko maapallolla enemmän kuin 18 à 20,000. Jäseniä on siis paljon vähemmän kuin esim. Teosofisessa Seurassa, jossa on ainakin 40,000. Mutta vaikka jesuiittoja ei ole kuin korkeintaan 20,000, voimme kuitenkin sanoa, että he tavallaan hallitsevat maailmaa tai ainakin paljon vaikuttavat kristikunnan johtamiseen ja hallitsemiseen. Jesuiitoilla on merkillinen valta ja sentähden heitä kaikkialla pelätään. Jos kysymme keltä tahansa teosofilta tai rosenkreuziläiseltä tai muulta vilpittömältä totuuden etsijältä, rakastaako hän jesuiittoja, vastaa hän heti kielteisesti. Ja moni vielä lisää: „jesuiitat taistelevat kaikkea hyvää vastaan, he eivät ollenkaan suvaitse, että maailma edistyisi, että ihmiskunta kasvaisi tiedossa ja viisaudessa, he tahtovat pitää ihmiskuntaa katolisessa pimeydessä.” Niin usein sanotaan, ja sentähden kuvamme näistä Jeesuksen seuraajista on synkkä.

Kaikki tiedämme, että jesuiitoilla on johtajansa eli päänsä, jota nimitetään jesuiittakenraaliksi. Tätä sanaa ei ole käsitettävä sotilaallisessa merkityksessä, ei semmoisessa kuin esim. pelastusarmeijassa tarkoitetaan kenraalilla, vaan jesuiittakenraalin arvonimi on johtunut latinalaisesta tittelisistä *prae-positus generalis*, joka merkitsee „yleinen esimies”. Tämä jesuiittakenraali – sen tiedämme romaaneista – on mahtava mies, hän hallitsee koko jesuiittaseuraa, ja kaikkien jäsenten täytyy ehdottomasti häntä totella, mutta hän itse ei ole vastuussa päätöksistään muille kuin paaville. Jesuiittakenraali neuvottelee kahden kesken paavin kanssa toimenpiteistä, jotka tarkoittavat kristikunnan parasta, ja jesuiittakenraali panee toimeen, mitä yhdessä nämä kaksi viisasta ovat päättäneet, sillä hänellä on kädessään mahtava ase, nuo kymmenettuhannet jesuiitat, jotka viimeiseen hengenvetoon saakka tottelevat häntä kysymättä mitään. Jesuiitta ei koskaan kysy, miksi hänen pitää tehdä niin tai niin, hän ainoastaan tottelee. Jesuiittakenraalilla ei kuitenkaan ole mitään mielivaltaista valtaa jesuiittaseuran omaisuuden yli. Hän on siihen nähden kuin holhooja, joka vapaasti käyttää koko seuran omaisuutta seuran eduksi ja kunniaksi, mutta ei mitään omiin persoonallisiin tarkoituksiinsa. Seura kyllä pitää huolen siitä, että hän ei itse mitään kärsi. Tavallaan voi sanoa, että hänellä on palkka, mutta vaikka hän ei ole tilivelvollinen kellekään, hän kuitenkin käyttää seuran omaisuutta Jumalan kunniaksi ja paavin ja hänen päätöstensä mukaisesti. Sitäpaitsi jesuiittakenraali aina valitaan. Seura itse valitsee joukostaan sen, jota kohtaan se tuntee suurinta luottamusta, ja hän valitaan eliniäkseen. Semmoinen on Jeesuksen seuran perusjärjestys yhä tänä päivänä ulkonaisessa katsannossa.

Mitenkä tämä merkillinen seura tuli perustetuksi ja kuka sen alkuaan perusti? Senhän kaikki kyllä tiedämme, mutta vaikka tiedämme nämä asiat, on sittenkin hyvä muistella historiallisia yksityisseikkoja oikealla ja puolueettomalla tavalla.

Noin vuonna 1495 syntyi Espanjassa nuorimpana lapsena suuressa aatelistiperheessä *Inigo de Loyola*. Inigo oli tulinen ja toiminnan haluinen luonne. Hän meni sotilaaksi, kuten yleensä aatelistmiehet siihen aikaan tekivät. Hän kunnosti itseään sodassa ja oli mukana monissa taisteluissa. Merkillinen tapaus hänen

elämässään sattui, kun ranskalaiset piirittivät Pampelonia. Silloin Inigo de Loyola oli espanjalaisten kanssa linnoituksessa. Piirittäviä ranskalaisia oli niin paljon ja linnoitus oli siksi huonosti varustettu, että sotapäälliköt ja upseerit yleensä poikkeuksetta kehoittivat korkeinta ylipäällikköä antautumaan. Ranskalaiset lupasivat, että espanjalaiset hyvillä ehdoilla saisivat poistua. Inigo de Loyola oli ainoa, joka nousi tämmöistä ehdotusta vastaan, ja hän puhui niin vakuuttavasti ja kauniisti, että ylipäällikkö ja muut upseerit taipuivat yksimielisesti hänen ehdotukseensa, että vielä tehtäisiin hyökkäys ranskalaisia vastaan. Niin tapahtuikin, ja hyökkäyksessä, joka tietysti päättyi onnettomasti espanjalaisille, koska heitä oli vain pieni joukko, Inigo haavoittui hyvin pahasti. Kanuunan kuula lensi hänen jalkojensa välitse, murskasi toisen jalan ja haavoitti toistakin. Ranskalaiset olivat erittäin kohteliaita urhoollisille espanjalaisille. Inigo kannettiin linnan paraimpaan huoneeseen ja etivät lääkärit antoivat hänelle hoitoa.

Kun hän oli pari viikkoa maannut ja vähäsen toipunut, siirrettiin hänet lapsuutensa kotiin, Loyolan linnaan, joka nyt oli vanhimman veljen omana. Tämä parantumisaika, minkä Inigo vietti vanhassa kodissaan, muodostui hänelle elämän käännekohtaksi. Heti näet kun hän oli sinne tuotu ja lääkärit siellä tarkastivat häntä, huomasivat he, että hänen jalkansa, joka kyllä oli kasvanut ehjäksi, oli väärin kasvanut, niin että luut olivat väärässä järjestyksessä. Inigo kysyi, eikö tämä ollut autettavissa, mutta lääkäri selitti, että asia olisi autettavissa ainoastaan sillä tavalla, että uudestaan jalka murskattaisiin. Silloin Inigo sanoi: „tehdään se sitten.” Lääkäri huomautti, että semmoinen teko tuottaisi ääretöntä tuskaa. Ei silloin ollut mitään nukutusaineita, mutta Inigo tahtoi kuin tahtoikin, että jalka laitettaisiin kuntoon. Hän puristi kätensä nyrkkiin, hiki juoksi virtana otsalla, mutta jalka murskattiin uudelleen. Inigo tuli niin huonoksi, että luultiin hänen kuolevan, mutta hän toipui. Ja kun hän taas alkoi parantua vähän, huomattiin, että luut oli vieläkin asetettu huonosti paikoilleen, sillä eräs luu pisti polven yläpuolelta näkyviin. Inigo tahtoi silloin, että esiinpistävä osa viilattaisiin pois. Lääkäri huomautti, että sen kyllä saattoi viilata pois, mutta että sekin kysyi sanomatonta tuskaa. Luu kuitenkin viilattiin, ja Inigo puristi kätensä nyrkkiin, hikoili eikä sanonut mitään. Ja taas hän tuli huonoksi mutta toipui.

Tähän aikaan Loyola oli 25-26 vuoden vanha. Hän oli lueskellut aikoinaan, mutta enimmäkseen elänyt hauskaa ylimyselämää. Nyt hän sanoi veljelleen, kun alkoi tulla terveeksi, että halusi joitain kirjoja lukeakseen. Hän tarkoitti tietysti romaaneja ja kertomuskirjoja, mutta semmoisia oli koko maailmassa vain joitakuita. Veli katsoi kaikki paikat ja sanoi, ettei ollut talossa kirjoja kuin kolme kappaletta: kertomus Jeesuksen elämästä, toiseksi kertomus katolilaisista pyhimyksistä ja heidän elämästään, ja kolmanneksi kirja Kristuksen seuraamisesta, Tuomas Kempiläisen kirjoittama.

Kun ei ollut muuta tarjottavana, alkoi Inigo lukea näitä kirjoja. Lukiessaan noista pyhimyksistä Fransiskus Assisilaisesta ja Dominicus Guzmanista y.m. merkillisistä katolilaisista tuli hänen mieleensä, että „koska he ovat näin osanneet tahdonvoimallaan kehittää itseään, miksikä ei hänkin osaisi?” Ja hän tunsikin halua yrittää. Mutta aina välillä hänen mielensä kääntyi toisiin asioihin. (Tämä, mitä nyt kerron, on todellista, sillä Loyola on itse vanhoilla päivillään 3 vuotta ennen kuolemaansa sanellut autobiografisen katsauksen elämäänsä.) Hän aina välillä vaipui maallisiin unelmiin, jotka koskivat erästä ylhäistä naista, johon hän oli suuresti ihastunut. Tämä nainen oli niin ylhäinen, että Inigo itsekin tiesi unelmansa turhiksi, mutta kuitenkin ne tuottivat hänelle nautintoa. Hän kuvitteli, millä tavalla ratsastaisi tuon ylhäisen naisen palatsiin, menisi hänen luokseen vastaanottosaliin ja keksisi sukkeluuksia häntä varten; hän kuvitteli, mitä huomattavaa sanoisi, että nainen kääntäisi huomionsa häneen ja kenties ihastuisi häneen, ja mitä urotöitä hän tekisi, jotta saavuttaisi tuon ihanan naisen rakkauden. Sillä tavalla kuvitteli Inigo ja kääntyi taas lukemaan pyhimyskertomuksiaan ja kertomusta Jeesuksen elämästä ja heittäytyi näitä asioita miettimään.

Mutta ennen pitkää hän teki merkillisen huomion. Hän oli verrattain nykyaikainen olento siinä merkityksessä, että hän mielellään käänsi katseensa itseensä tarkasti ja arvosteli itseään kuin mikäkin psykoanalyytikko. Hänen huomionsa oli nyt seuraava: joka kerta, kun hän oli antautunut maallisiin unelmiinsa ihanasta ylhäisestä prinsessasta, hän perästäpäin tunsikin itsensä tyhjäksi ja tyytymättömäksi; nuo kuvat houkuttelivat häntä ja tuottivat hänelle nautintoa, mutta joka kerta kun hän lopetti haaveilemisensa,

haihtui hyvä mieli ja alakuloisuus astui tilalle. Toista taas oli, kun hän ajatteli tapauksia Jeesuksen ja pyhimysten elämästä ja heidän suuria ponnistuksiaan ja kärsimyksiään; niitä ajateltuaan ja mietittyään hän tunsu itsensä keveäksi, iloiseksi ja onnelliseksi. Tämä oli Loyolan suuri psykologinen huomio.

Hän oli luonteeltaan toiminnan ja käytännön ihminen, ei uneksija, niin että tehtyään ja tarkistettuaan havaintonsa hän päätti jättää unelmat turhina eikä antaa ajatustensa askarrella muissa asioissa kuin pyhissä legendoissa. Ja hän oli mies, joka piti, mitä päätti. Sen perästä hän ei ikinä enää haaveillut eikä ajatellut runollisia asioita, hän sanoi itse, että sen perästä hänen mieleensä ei koskaan tullut ainoakaan aistillinen ajatus. Tämän hän vakuutti vanhana miehenä vuonna 1553, kolme vuotta ennen kuolemaansa.

Loyola teki kaikenlaisia kokemuksia omien ajatuksiensa suhteen ja edistyi mietiskelyissään huomattavalla tavalla. Kun hän noin järkiperaisesti ja tahdonvoimaisesti menetteli sairaana ollessaan ajatustensa kanssa, kirkastui ajattelemisen koko mekaniikka ja tekniikka odottamattoman selväksi. Seuratessaan tarkasti omaa kehitystään hän keksi ajatusten salaiset lait ja saattoi luoda itselleen määrätyn treenaus- eli toisin sanoen jooga-järjestelmän. Ei hänen tietysti tarvinnut järjestelmää kokonaan keksiä, saihan hän neuvoja paljon kirjoista, joita luki. Ja Loyola koetteli käytännössä kaikkea, mitä hän kirjoista luki, asettiapa itselleen suurempia ja vaikeampiakin tehtäviä. Hänessä kypsyikin vähitellen päätös, ettei hän enää lähtisi maailmaan eikä sotamieheksi, vaikka olisikin voinut vielä istua ratsun selässä. Hän tahtoi tehdä työtä Jumalan valtakunnan puolesta, sillä hänelle kävi päivä päivältä rakkaammaksi katolinen usko, syventyessään Jeesuksen elämään, ja koko katolinen maailmankatsomus tuli hänelle yhä elävämmäksi. Lopulta hän päättikin muuttaa elämänsä.

Eräänä päivänä tultuaan terveeksi hän jätti veljelleen hyvästit, ja vaikka veli aavistaen pahinta koetti vakuuttaa Inigolle, että tämä oli velvollinen aina ylläpitämään aatelista kunniaansa, ei hän mistään enää välittänyt. Hän sanoi: „minä kuljen omaa tietäni” ja lähti pois veljensä kodista, vaikka rakasti paljon veljeään ja omaisiaan. Hän meni ulos maailmaan, kuin pyhiinvaellusretkelle ja kärsi monta kovaa, mutta päätti lopulta ruveta opiskelemaan. Hän tahtoi tulla maisteriksi ja sitten papiksi, ja vaikka hän olikin saanut aatelismiehen kasvatuksen, eivät hänen opintonsa olleet käsittäneet paljon muuta kuin sotilaan käytännöllisiä asioita, ja sentähden hän alkoi käymällä oppikoulua, joka valmisti yliopistoon. Koulussa hän oli 2 vuotta. Sitten hän meni Barcelonan yliopistoon.

Siellä hän seurustellessaan ylioppilaiden kanssa ei voinut olla kertomatta heille omasta elämänymmärryksestään ja käyttämistään keinoista ja sai siten tovereita, jotka rupesivat noudattamaan samoja keinoja. Tuosta yliopiston opettajat pahastuivat, sillä eräässä väittelyssä Loyola oli vähän toisella kannalla kuin professorit, mikä tietysti oli skandaali ja vei rettelöihin, joiden johdosta hänet ajettiin pois. Näiden y.m. vaikeuksien takia Loyola jätti isänmaansa Espanjan ja siirtyi Ranskaan.

Parisin yliopistossa hän käytti aikansa tutkimiseen eikä enää esiintynyt julkisesti ylioppilaiden parissa niinkuin Barcelonassa, vaan puhui yksityisesti ja salassa tovereilleen pyrkimyksistään ja metoodeistaan, ja siellä hän tapasi joitakuita todellisia ystäviä. Näitä luotettavia veljiä oli erittäin kolme: Pietari Faber, Jaakko Lainez ja Alonso Salmeron, joiden kanssa hän teki liiton elokuun 15 päivänä 1534, ollen itse silloin 40 vuoden vanha. Liitosta muodostui myöhemmin *Societas Jesu*.

Näiden nuorten miesten elämänohjelma oli seuraava: he antautuvat Jumalan palvelukseen ja lähtevät itämaille ja Palestinaan lähetyssaarnaajiksi, menevät ensin Venetiaan ja odottavat siellä vuoden; jos ei vuoden aikana ilmaannu tilaisuutta päästä Palestinaan laivalla, katsovat he Jumalan tahtovan, etteivät lähdekään Palestinaan, vaan menevät paavin luo ja sanovat hänelle: käytä meitä Jumalan valtakunnan palvelukseen.

Kävikin sillä tavalla, että ystävykset eivät joutuneet Palestinaan, vaan paavin luo, joka neuvotteli heidän kanssaan ja pian huomasi niiden olevan vallan ihmeellisiä taistelijoita uskon puolesta, joista tulisi suuremmissa aseita Jumalan ja kirkon kädessä. Paavi vahvisti heidän liittonsa perustuskirjan syyskuun 27

päivänä 1540. Inigo de Loyolan, joka nimitti itseään silloin Ignatiukseksi ja oli 45 vuoden vanha, paavi asetti uuden seuran ensimmäiseksi johtajaksi eli kenraaliksi. Ja Ignatius johti Jeesuksen seuraan kuolemaansa saakka eli vuoteen 1556.

Minkä arvostelun antoivat Ignatius Loyolasta hänen seuransa muut jäsenet? Semmoisen, että heidän ilonsa oli häntä totella. Hän herätti ääretöntä luottamusta, hän oli niin lujatahtoinen mies, ettei hän koskaan väistynyt minkäänlaisten esteiden tieltä. Kun hän oli päättänyt jotakin, hän myös sen suoritti. Hänellä oli ympärillään vain semmoisia veljiä, jotka luottivat häneen ja joihin hänkin saattoi ehdottomasti luottaa, sillä kaikki tottelivat häntä ehdottomasti tietäen, että hänen neuvonsa olivat Jumalan valtakunnan parhaaksi. Ei hän ikinä itseään ajatellut eikä kenenkään toisen personallista etua ja onnea; aina hän ajatteli vain kirkon parasta. Mutta hänestä sanoivat kaikki hänen lähimpänsä, että hän oli äärettömän hyvä, lapsellinen, herttainen, puhdas ja sellainen, että hän oli kaikessa heille ehdottomasti esimerkkinä ja ihanteena. Hänen kuoltuaan tuli Jaakko Lainez hänen seuraajakseen.

Millä tavalla oli nyt Jeesuksen seura järjestetty? Millä tavalla toteutti Ignatius Loyola oman järjestönsä asetuksissa ja säännöissä saavuttamansa sisäisen tiedon ja menettelytavan? On todella ihmeellistä syventyä Jeesuksen seuran sääntöihin. Niitä on väsyttävän paljon, mutta ne ovat viisaita, tarkkoja. Emme tietysti tässä saata ottaa puheeksi kaikkia sääntöjä, niin mieltäkiinnittävää ja opettavaista kuin se olisikin, meidän täytyy tyytyä yleisesti tarkastamaan joitakuuta tärkeämpiä kohtia.

Kysykäämme aluksi, millä tavalla pääsi Jeesuksen seuran jäseneksi. Kun pyrkijä oli semmoinen ihminen, jolla ei ollut erikoisia tauteja eikä ollut sidottu määrättyihin velvollisuuksiin, siis tavallisesti nuori, terve ihminen, sanottiin hänelle, että hän sai tulla kokelaaksi 2 vuoden ajaksi, jona aikana hän ei ollut oikeutettu sanomaan kellekään kuuluvansa Jeesuksen seuraan, vaan toivovansa, että joskus pääsisi seuran jäseneksi. Kahden vuoden koetusaikana jokaisen kokelaan täytyi suorittaa ainakin kuusi suurta koetta ja lisäksi useampia pieniä.

Ensimmäinen oli sellainen, että hänen täytyi ainakin yhden kuukauden aikana harjoitella määrättyä mietiskelyä, josta puhumme myöhemmin vähäsen.

Toinen koe oli, että hänen piti yhden kuukauden aikana palvella sairaaloissa, joko yhdessä tai useammassa, ja jesuiittain omasta toimesta avattiin näitä toinen toisensa jälkeen. Kokelaan tuli olla sekä palvelijana että sairaanhoitajana, nukkua siellä ja tehdä useampia tunteja vuorokaudessa työtä, jolloin hänelle annettiin kaikkein raskaimmat ja karkeimmat tehtävät.

Kolmas koetus oli, että hänen piti yhden kuukauden aikana kulkea ympäri kerjäläisenä ilman rahaa ja tottua tulemaan toimeen mahdollisimman vähällä ruualla ja unella; hänen piti näet oppia, että ihmisen täytyi olla yhtä varustettu koska tahansa valvomaan ja paastomaan, kuin hän oli valmis nukkumaan ja syömään.

Neljäs koetus oli, että hänen piti asua jesuiittaseminaarissa ja toimittaa siellä palvelustöitä. Nimenomaan kuului tähän, että jos kokelas esim. palveli keittäjän apulaisena, keittäjä, — joka useimmiten oli tavallinen oppimaton ihminen, jota vastoin nuori pyrkijä saattoi olla hienosti sivistynyt aatelismies, — keittäjä ei suinkaan sanonut hänelle: „olkaa hyvä ja tehkää sitä ja sitä”, vaan keittäjän piti käskä ja komentaa. Tarkoitus tällä oli, että poistettaisiin nuoresta miehestä semmoinen tunne, että keittäjä oli ihminen niinkuin hänkin, vaan kokelaan tuli ymmärtää, että keittäjä oli hänen käskijänsä, keittäjä oli hänelle Kristuksen asemassa, ja oppilaan tuli oppia tottelemaan. Vielä huomautettiin, että kaikki koetukset oli suoritettava hyvällä mielellä ja ilolla. Pyrkijän piti erityisesti varoa, ettei syntynyt ryppyjä otsaan eikä semmoisia juovia tai piirteitä, jotka olisivat osoittaneet, että hän kärsi, tai tunsu itsensä masennetuksi ja poljetuksi. Hänen piti tietää olevansa mato, jota sai polkea.

Kaikista näistä kokeista piti pyrkijän saada hyvät todistukset. Kun esim. todistettiin, että hän oli ollut kerjäläisenä siellä ja täällä, oli todistuksessa myös mainittava, millä tavalla hän oli käyttäytynyt. Jesuiittakokelaan piti näet aina olla iloinen, rauhallinen, tyytyväinen, alistuvainen ja tottelevainen.

Viides koetus oli, että hänen piti julkisesti ja yksityisesti opettaa kristinuskoa pojille, nuorille miehille y.m. tietämättömille ihmisille. Tästäkin hänen piti saada todistus.

Kuudes koe, johon pyrkijä ei saanut ryhtyä, ennenkuin oli hyvin suorittanut edelliset, oli, että hänen piti mietiskellä kristinuskoa ja kuunnella rippiä.

Tällä tavalla täytyi pyrkijän oppia tottelemaan ja luopumaan omasta tahdostaan, unohtamaan itsensä ja asettamaan itsensä kokonaan Korkeimman palvelukseen.

Jos heitämme silmäyksen niihin meditatiivisiin, joita jokaisen pyrkijän täytyi harjoittaa ainakin kuukauden ajan, huomaamme heti, että ne olivat sisällöltään merkittäviä ja laadultaan vaativia. Hänen piti mietiskellä tunti päivässä kolme eri kertaa: aamulla, keskipäivällä ja illalla. Aamulla hänen tuli mietiskellä, kuinka huono syntinen hän oli ja mikä oli se erityinen vika tai pahe, josta hän tahtoi ja josta hänen täytyi päästä. Sanottiin näet hänelle heti armottomasti: „sinun pitää tunnustaa itsellesi, mikä on helmasyntisi, heikoin kohta luonteessasi, ja siitä sinun tulee ehdottomasti luopua.” Keskipäivällä hänen tuli tarkastella aikaa aamusta lähtien ja merkitä erityiseen muistikirjaan, kuinka monta kertaa hän sillä ajalla oli langennut. Illalla hänen piti suorittaa samanlainen mietiskely ja tunnustaa itselleen sekä merkitä muistiin, kuinka monta kertaa hän iltopäivällä oli langennut. Tämä tapahtui viikon aikana joka päivä, ja hänen tuli verrata toisiinsa päiviä, olivatko lankeemukset vähentyneet vai lisääntyneet. Seuraavalla viikolla oli lisäksi verrattava viikko kokonaisuudessaan edelliseen viikkoon.

Mietiskelyn sisältö koko kuukauden aikana oli siinä, että pyrkijä kävi läpi Jeesuksen historian, syventyi Jeesuksen elämään, muistaen koko ajan kuinka syntinen ja huono hän itse oli verrattuna Jeesukseen, heittäen siten itsensä yli räikeän valon, jossa selvästi näkyivät hänen omat vikansa ja syntinsä, joita hänen samalla tuli armottomasti tuomita.

Täytyyhän meidän tunnustaa, että tässä on harjoitettu itsetietoisesti joogaa, ja ne, jotka tänä päivänä esim. ovat saaneet kasvatuksensa jesuiitoilta, ovat valmiit tunnustamaan, että sen parempaa ja merkittävämpää kasvatusta ei voi ajatella. Jesuiittojen keskuudesta onkin lähtenyt mitä terävä-älyisimpiä ihmisiä, jotka ovat oppineet hillitsemään ajatuksiaan, kasvattamaan järkeään ja työkykyään, koska alusta saakka ovat tottuneet olemaan välittämättä omasta personallisuudestaan. Jos heidän ruumiinsa sanoo heille: tahdon syödä, tahdon haaveilla vähäsen, tahdon nukkua, ovat he alusta pitäen tottuneet tekemään päinvastoin, kuin mitä ruumis haluaa. He ovat siten mahtavia työntekijöitä ja ajatuksen käyttäjiä.

Onko näin ollen vaikea käsittää, mistä johtuu heidän ihmeellinen valtansa ja voimansa? Se johtuu siitä, että he hillitsevät ajatuksensa ja ovat tottuneet voittamaan alemman minänsä. Sentähden jokainen salatieteilijä sanoo: jesuiitat ovat okkultisteja, joita saa pelätä.

Voimme ymmärtää heidän olevan todella pelättäviä, kun otamme huomioon heidän yksimielisyytensä ja yhtenäisen toiminta-ohjelmansa. Onhan joukon yksimielinen voima paljon suurempi kuin yksilöiden yhteenlaskettu voima, ja siitä jesuiitat saavat vaikutusvaltansa. Kun heille annetaan esim. käsky, että määrätty henkilö on valittava paaviksi ja valinta tulee tapahtumaan sinä ja sinä päivänä – niinä ja niinä tunteina kardinaalit ovat salassa rukoilemassa, – niin jesuiitat samalla hetkellä pitävät salaisia kokouksiaan ympäri maailmaa, kohdistavat ajatuksensa Vatikaaniin ja sanovat mentaalisesti kardinaaleille, kuka on valittava paaviksi. Jos mitä tapahtuu maailman politiikassa, voivat jesuiitat saada käskyn sekaantua asiaan okkultisesti. He ovat pelättäviä, sillä he ovat kaikki välikappaleita sen kädessä, joka heitä käskee. Koko jesuiittamaailmankatsomuksen heikko kohta on siinä, että samalla kun Jeesuksen seuraajien aina tulee

sanoillaan, ajatuksillaan ja teoillaan Ignatius Loyolan nimenomaisen opetuksen mukaan tarkoittaa Jumalan valtakunnan parasta, Jumalan valtakunnan paraan tulkitsee heille heidän ylempänsä, joten he itse eivät koskaan joudu kysymään, onko tämä Jumalan valtakunnan parasta. Siinä on juuri jesuitismin heikko kohta moraalisesti katsoen, vaikka se okkultisesti on mahtava voima: sen voimaa voidaan käyttää joko hyvään tai huonoon tarkoitukseen ja jesuiitat voivat syyttöminä, vastuuttomina pestä kätensä.

Varmasti heidän valtansa ei tule vähenemään, ennenkuin me muutkin ihmiset opimme itsemme voittamaan ja kehittämään tahdonvoimaamme „valkoiseen” suuntaan, s.o. siihen suuntaan, että tiedämme itse yksilöinä olevamme vastuunalaiset kaikista omista ajatuksistamme, sanoistamme, teoistamme. Silmämääränämme ja ihanteenamme on sama jumalallinen totuus ja ihmiskunnan edistys, sama Jumalan valtakunta kuin „Jeesuksen seuraajilla”, voimme käyttää samoja sanoja, voimme puhua Jumalan valtakunnasta samoilla termeillä kuin jesuiitat, mutta meidän täytyy ymmärtää, että kaikki on pyhää ja että jos tahdomme palvella totuutta, täytyy meidän palvella sitä totuuden itsensä takia eikä minkään ulkonaisen järjestön esim. kirkon takia. Meidän pitää palvella ihmiskuntaa ihmiskunnan itsensä, s.o. ihmisissä piilevän täydellisyysihanteen eli jumalankuvan takia, ei sentähden, että laskisimme työstämme koituvan hyötyä jollekin uskonnolle tai seuralle.

Jesuiitat ovat kehittäneet alemmaa älyään ja personallisuuttaan tottelevaksi aseeksi sen käsissä, joka heitä käyttää, mutta ihmiset jotka tahtoisivat oppia joogeksi korkeammassa merkityksessä, eivät saa kasvattaa omaa personallisuuttaan käyttövälineeksi ja aseeksi minkään muun vallan käsissä kuin sen Jumalan, sen rakkauden ja totuuden näkemyksen, joka on herännyt heissä itsessään ja joka on johtanut ihmiskunnan suurimpien vapahtajien, hyväntekijöiden ja viisaiden toimintaa. Kun kerran Buddha on antanut meille käsityksen ihmisen itsenäisyydestä ja itsekasvatuksen voimasta, kun kerran Jeesus Kristus on antanut meille kuvan Jumalan hyvydestä ja rakkaudesta, niin meidän tulee kasvattaessamme itseämme sisäisesti asettaa itsemme ei minkään näkyväisen eikä näkymättömän rajoitetun voiman, vaan ainoastaan itse totuuden, iankaikkisen armon ja rakkauden palvelukseen.

Näkymätön maailma on täynnä olentoja, jotka ovat ulkopuolella hyvän ja pahan, joilla ei ole samoja moraalisia käsityksiä hyvästä ja pahasta kuin meillä ihmisillä, mutta jotka mielellään käyttävät ihmisiä välikappaleinaan. He vievät alistuvaisen ihmisen turmioon, mikä ei suinkaan tapahdu sillä tavalla, että he houkuttelisivat häntä turmion teille, vaan sillä tavalla, että he esiintyen valkeuden enkeleinä houkuttelevat häntä kaikkeen hyvään. Jos ihminen on mietiskelyssään tottunut ajattelemaan esim. Jeesusta, kuvittelemaan häntä personallisena olentona, puhumaan hänen kanssaan ja sanomaan hänelle: „neuvo minulle, mitä minun pitää tekemän”, jolloin hän ehkä vähitellen on kehittynyt jonkun verran selvänäköiseksi, kuinka helppoa on silloin tuommoisen näkymättömän maailman olennon mennä mietiskelijän ajatuskuvaan, käyttää sitä hyväkseen ja antaa neuvoa pahaa aavistamattomalle tottelevaiselle! Jesuiitat ovat alttiit tälle vaaralle sekä mietiskelyohjelmansa että seuransa sisäisen järjestelyn takia.

V ROSENKREUZILÄISYYS

Siirryimme joogasta puhuttaessa viime kerralla itämailta länsimaihin ja puhuimme eräästä joogajärjestelmästä, joka on tunnettu täällä ainakin vaikutuksiltaan, vaikka sitä tietysti on harjoitettu salassa. Puhuimme jesuitismista ja tänään meidän on määrä puhua eräästä toisesta, aivan toisenluontoisesta joogajärjestelmästä, nimittäin rosenkreuziläisyydestä.

Rosenkreuziläiset ovat aina pysyneet salassa maailmalta ja yleensä sängen vähän tietoja itsestään antaneet. Kuitenkin tiedämme niistä nykyään jonkun verran. Meidän aikanamme on toiminut kohta puolen vuosisataa n.s. teosofinen liike, ja tämän liikkeen herättäjä madame Blavatsky puhui juuri niistä, joita voidaan nimittää rosenkreuziläisiksi, ja siitä, jota voidaan sanoa rosenkreuziläiseksi maailmankatsomukseksi. Madame Blavatsky puhui teosofeista, todellisista jumalviisaista, tiedon ja viisauden mestareista, joita oli kaikkina aikoina ollut ja yhä oli olemassa ja jotka muodostivat salaisen valkoisen looshin eli veljeskunnan, ja teosofiasta eli siitä tietäjien elämän ymmärryksestä, josta hän nyt katkelmia ja ulkopiirteitä antoi teosofisissa opeissa. Jollei teosofisissa piireissä aina ole oltu yhtä selvillä, on ainakin vähitellen kaikille selvinnyt, että nämä tiedon mestarit, joista madame Blavatsky puhui, olivat ja ovat juuri niitä samoja, joita täällä länsimailla on sanottu todellisiksi rosenkreuziläisiksi eli ruusuristi-veljiksi, ja myöskin, että se maailmankatsomus, josta madame Blavatsky teosofisissa opeissaan antoi vähäsen tietoa, on juuri näiden rosenkreuziläisten maailmankatsomus.

Samoin kuin teosofinen liike on koettanut teroittaa maailman mieleen näiden viisaiden ihmisten eli mestarien, näiden todellisten joogien olemassaoloa ja heidän maailmankatsomuksensa joitakuita pääpiirteitä, samalla tavalla on myöskin ennen silloin tällöin täällä länsimailla yritetty muistuttaa ihmisiä näistä asioista, ja sentähden rosenkreuziläisyys tuli ainakin nimeltään tunnetuksi länsimailla, joskaan ei niin julkisessa muodossa kuin teosofisen liikkeen kautta. Tiedämme historiasta, että nimitys rosenkreuziläiset on nimi, jota on käytetty täällä kristikunnassa puolijulkisesti useamman vuosisadan aikana, mutta kaikki eivät ole tienneet, että sama nimitys oli olemassa, ennenkuin rosenkreuziläisyydestä puolijulkisesti puhuttiin Euroopassa. Vasta teosofisen liikkeen kautta on selvemmin tullut päivänvaloon tällaisia seikkoja.

Nimitystä „rosenkreuziläinen veljeskunta” on käytetty paljon aikaisemmin, kuin niin sanoaksemme profaaniset historioitsijat otaksuvat. He luulevat, että tätä nimeä ruvettiin käyttämään vasta seitsemännellätoista vuosisadalla, sen jälkeen kun eräs professori Johan Valentin Andreae Saksassa kirjoitti ensimmäiset rosenkreuziläiskirjat, jotka ilmestyivät painosta 1600-luvun alussa. Kyllä professori Andreae puhuessaan Rosenkreuzin historiasta sanoo, että hän eli 1300-luvulla, mutta sitä on pidetty kokonaan taruna. Nyt tiedämme kuitenkin, että nimitys „rosenkreuziläiset veljet” ja heidän „imperaattorinsa” eli johtajansa oli käytännössä jo 1300-luvulla. Jo silloin eräässä käsikirjoituksessa mainitaan rosenkreuziläiset veljet, *fratres roseae crucis*, ja heidän imperaattorinsa kreivi von Falkenstein.

Tämä historiallinen tosiseikka antaa tukea teosofiselle käsitykselle mestareista ja adepteista, ja ainakin se tukee sitä mielipidettä, että „rosenkreuziläisillä veljillä” on tarkoitettu samaa kuin nykyaikana teosofisessa liikkeessä „viisauden mestareilla”. Silloin myös ymmärrämme, miksi pitkin aikaa rosenkreuziläiset veljet ovat pysyneet salassa ja vasta nyt antaneet länsimailla vähäsen enemmän tietoa itsestään teosofisen liikkeen välityksellä.

Samantyyppinen yritys antaa tietoa maailmalle salaisen viisauden olemassa olosta ja voittaa joitakuuta opetuslapsia viisauden mestareille tapahtui silloin, kun Christian Rosencreuz ilmestyi näyttämölle. Hän

perusti Saksassa veljeskunnan tai oikeammin sanoen elähytti uudella tavalla ruusuristiläistä veljeskuntaa. Ja samalla tavalla kuin Christian Rosencreuz työskenteli Saksassa, samoin taas pari vuosisataa myöhemmin (1600-luvulla) Francis Bacon, kuuluisa tiede- ja valtiomies, avasi looshin rosenkreuziläistä veljeskuntaa Englannissa. Jotkut historioitsijat ovatkin senjohdosta arvelleet, että Francis Bacon oli koko rosenkreuziläisen veljeskunnan keksijä ja perustaja, sillä Bacon eli samaan aikaan, kuin professori Andreae kirjoitti Saksassa ensimmäiset ruusuristi-kirjat. Mutta Bacon'in kirjat olivat ilmestyneet vähän varhemmin kuin Andreaen kirjat, ja sentähden on joidenkuiden historioitsijain puolelta otaksuttu, että Andreae oli kirjoittanut omansa varsinkin Bacon'in *The new Atlantis* kirjan nojalla. Asianlaita oli kuitenkin toinen, kuten sanottu; sekä Andreae että Bacon olivat kumpikin rosenkreuziläisiä itse, siis jäseniä esoteerisessa seurassa, joka kauvan ennen heitä oli ollut olemassa.

Emme tahdo viivähtää näissä historiallisissa seikoissa, koska silmämääränämme on puhua rosenkreuziläisestä joogasta, mutta meidän on välttämätön ymmärtää, mitä rosenkreuziläiset olivat, jotta voisimme saada edes jonkunlaisen käsityksen heidän joogajärjestelmästä. Toiselta puolen emme ollenkaan ymmärrä näitä asioita, ellemme jossain määrin syvenny siihen viisauteen ja tietoon, joka yleensä on kaikkien mystillisten liikkeitten takana. Jollemme todella olisi meidän aikanamme saaneet sitä ihmeellistä avainta, jonka madame Blavatsky antoi, jäisivät meille suuremmiksi tai vähemmiksi arvoituksiksi kaikki esoteeriset liikkeet pitkin ihmiskunnan historiaa, niin että ainoastaan se meistä, joka erikoisesti ansiollisena ja armoitettuna olentona olisi itse päässyt näiden veljeskuntien yhteyteen, olisi jonkunverran osannut niitä ymmärtää. Mutta madame Blavatskyn työ, hänen nerokas apunsa on ollut suurimerkityksellinen siinä suhteessa, että nyt voimme menestyksen toivolla käydä käsiksi tuommoiseenkin arvoitukselliselta ja yliluonnolliselta näyttävään asiaan kuin maailman kaikkiin salaisiin liikkeisiin ja seuroihin.

Jos nyt itse asetumme rosenkreuziläisten kannalle ja kysymme, mikä oli heidän erityisenä tunnusmerkkinään, millä tavalla he koettivat Europassa vaikuttaa ihmisiin ja herättää heitä, huomaamme heti, että heidän toimintansa täytyi pakosta olla salainen, sillä vasta meidän päivinämme, teosofisen liikkeen aikana on saatu puhua vapaasti ja julkisesti totuuden etsimistä koskevista asioista. Ennen odottivat polttoroviot, kidutuskammiot, vankilat tai muu kauhea vaara sitä ihmistä, joka yritti puhua jotain totuudesta. Perin luonnollisista syistä olivat siis ajattelevat ihmiset, jotka etsivät totuutta ja jotakin tiesivät, pakoitettuja pitämään tietonsa salassa tai ilmoittamaan sen salaperäisissä muodoissa tai vain uskotuille ystäville.

Europassa koetti kristillinen kirkko pitkin keski- ja uutta-aikaa (ja koettaa yhä) kääntää ihmisten mieltä Jumalan puoleen, niinkuin se itse sanoi. Se tarjosi ihmisille henkistä totuutta, mutta tiedämme, ettei kirkko koskaan ole kaikkia tyydyttänyt. On aina ollut ajattelevampia ihmisiä, jotka ovat sanoneet: „kirkot ja uskontokunnat esittävät symbooleja tai väittävät jyrkästi: näin on ja tähän pitää uskoa, — jos tähän uskot, olet onnellinen ja joudut hyviin väleihin Jumalan kanssa.” Mutta nämä ajattelevammat ihmiset eivät tyydy tähän, vaan kysyvät: „miksikä näin on? Pitäisi todistaa, että on, niinkuin väitetään. Miksikä ei saa ajatella asioita ja käyttää järkeään?? Jos taas käytän järkeäni, käy tuo symboli ja tuo opinkappale järjettömäksi silmissäni!” Nämä ihmiset ovat siis jääneet kirkon ulkopuolelle. Olisiko heidän myös pitänyt jäädä ilman apua ja vastausta kysymyksiinsä? Ei, sillä maailmassa on aina ollut todellista tietoa ja viisautta ja niitä, jotka sitä tietoa ja viisautta edustavat. Totuutta etsivien, viisautta janoavien ihmisten takia on sentähden tietäjien puolelta silloin tällöin tehty yrityksiä tarjota auttavaa kättä. Semmoinen yritys oli rosenkreuziläisen veljeskunnan toiminta Europassa.

Keskellä verrattain pimeätä aikaa, jolloin vain tuli uskoa sokeasti ja antautua tunteihinsa, nämä veljet salassa opettivat ja vaikuttivat, pitivät silmänsä auki, houkuttelivat luoksensa niitä ihmisiä, jotka kysyivät ja sanoivat heille: „ihminen on järkevänä olentona oikeutettu kysymään ja etsimään totuutta, hänen ei tarvitse mitään ottaa valmiina eikä hyväksyä umpimähkään edeltäkäsän.”

Ja kun silloin totuuden etsijä tiedusteli heiltä, voiko hän myöskin saavuttaa tietoa ja vastausta kysymyksiinsä, vastasivat salaperäiset veljet: „tietäminen on ihmisen päämäärä, samoin kuin löytäminen on

hänen mahdollisuutensa ja etsiminen hänen tehtävänsä. Ihmiskunta on elänyt jo tuhansia vuosia, sillä on ollut monenlaisia uskontoja, ja kaikissa uskonnoissa on ollut ihmisiä, jotka ovat kyselleet. Luuletko, että elämä ja totuus ovat näitä ihmisiä hyljänneet? Luuletko, että Jumala ei ole kuullut heidän rukouksiaan? Luuletko, että Jumala on hyljännyt ihmiset, ennenkuin kristinusko tuli maailmaan? Luuletko, että nyt äkkiä umpimähkään tarjotaan ihmisille pelastusta tietämättömyydestä ja pahasta. Ei, ei. Ihminen on aina ollut ihminen, ja se joka on tahtonut olla ihminen, hän on kysynyt ja etsinyt, eikä elämä ole asettanut kuin yhden ehdon ihmisen etsinnälle, vaikka se ehto useimmiten on jäänyt unohduksiin juuri uskonnoilta, jotka puhuvat pelastuksesta ja autuudesta ja vastauksen antamisesta kaikkiin kysymyksiin. Kun nyt täällä kristikunnassa kuulet, mitä papit ja piispat opettavat, saat heti tietää, että sinun täytyy uskoa niin ja niin. Mutta sitä ainoata ehtoa, minkä elämä itse ja Jumala on asettanut jokaiselle ihmiselle, joka etsii ja kysyy ja tahtoo tietoon päästä, sitä he eivät ole huomanneet. Mikä se ehto on? Se on: sinun pitää elää niinkuin ihminen, joka etsii totuutta, jolle totuus on kallein kaikesta ja joka rakastaa tuntematonta Jumalaa, – sinun pitää elää niinkuin ihminen, joka on sielullinen ja henkinen olento. Kas siinä ainoa ehto, minkä elämä asettaa. Jos etsit, etsi elämälläsi. Elä niin, että tunnet: nyt minä etsin.”

Tämä oli rosenkreuziläisten ensimmäinen neuvo ja oppi. He asettuivat siis, niinkuin nyt sanoisimme, tieteelliselle kannalle. He olivat tiedemiehiä, eivätkä uskovaisia. Maailma uskoi, se kävi kirkkoissa ja rippituoleissa, se rukoili polvillaan eikä ajatellut, – enimmäkseen se ei ajatellut. Rosenkreuziläiset neuvoivat ihmisiä ajattelemaan ja elämään, niinkuin ajattelijan tulee. He asettuivat yleismaailmalliselle kannalle. Se oli äärettömän ihmeellinen ja merkille pantava sysäys täällä länsimailla. Keskellä kirkkoa, joka oli ahdasmielinen ja dogmatismiin vaipunut, rosenkreuziläiset olivat vapaamielisiä, puhuivat Jumalasta ja totuudesta aivan toisella tavalla, huolettomasti, intohimottomasti, rauhallisesti. Ei Jumala ollut kieltänyt ketään häntä etsimästä, ei totuus ollut millään tavalla mustasukkainen itsestään. Jumala tarjoutui ihmiselle, totuus itse huusi: tule etsimään. Mutta ihmisen tuli silloin todella etsiä, ei ottaa valmista toisilta, vaan etsiä sielunsa ja henkensä ja ruumiinsa koko voimalla. Hänen piti olla totuudenetsijä. Tähän tämmöiseen sisältyi koko elämänohjelma. Elämä ei ollut mitään muuta kuin totuuden etsimistä. Ken tahtoi tulla Jumalaa tuntemaan, hänen oli totuutta etsittävä.

Mikäli rosenkreuziläiset kirjoittivat oppejansa muistiin – ja rosenkreuziläisiä käsikirjoituksia sanotaan olevan paljon, esim. kirjoituksia, joita Christian Rosencreuz oli sanellut opetuslapsilleen samoin kuin toisten rosenkreuziläisten imperaattorien saneluja, – tekivät he sen symbolistisessa muodossa. Sen perästä kun professori Andreaen ensimmäisten kirjojen kautta rosenkreuziläisyyden nimi tuli tunnetuksi Euroopassa, on kirjoitettu ja julkaistu painosta joukko senhenkisiä kirjoja, joissa niinkään on käytetty symbolistista kirjoitustapaa. Nämä kirjailijat käyttivät paljon n.s. alkemistista terminologiaa. Jotkut oppineet historioitsijat ovat sen johdosta sekoittaneet yhteen rosenkreuziläisyyden ja alkemian ja sanoneet, että rosenkreuziläiset olivat alkemisteja.

Mitä olivat alkemistit? He olivat kullantekijöitä, kemistejä, jotka olivat keksineet, millä tavalla alempia metalleja muutetaan kullaksi. Heille olemme nauraneet, mutta suurimmat kemistit meidän ajanamme myöntävät, että alkemistien unelma ei ole tainnut olla perätön, sillä kyllä vielä päästään siihen, että voidaan muuttaa lyijy kullaksi. Se on kemisteiltä onnistunutkin jo, mutta tulee niin kalliiksi, ettei sitä ole mitään käytännöllistä hyötyä. Nyt on itse asiassa historiallisia todistuksia siitä, että alkemistit uudella ja keskiajalla todella suorittivat tämän „transmutatsioonin” eli halvempien metallien muutoksen kullaksi. Jollemme tahdo olla umpisokeita ja ahdasmielisiä materialisteja, jollemme tahdo epäillä keisarien ja ruhtinaiden y.m. ansiokkaiden ihmisten todistusta, täytyy meidän kumartua historiallisten tosiseikkojen edessä ja myöntää, että todella on ollut alkemisteja, s.o. kullantekijöitä. Mutta alkemia on kuitenkin erikoinen spesiaali ala salaisia tieteitä. Se ei ole samaa kuin rosenkreuziläisyys. Kaikki alkemistit eivät suinkaan olleet rosenkreuziläisiä. Tietysti oli rosenkreuziläisiä, jotka olivat alkemisteja tämän sanan kemiallisessa merkityksessä, mutta kaikki rosenkreuziläiset eivät tietenkään olleet alkemisteja. Kuitenkin he käyttivät alkemistista symboliikkaa ja sanontatapaa, silloin kun he esittivät omia asioitaan.

Kun rosenkreuziläiset tahtoivat kirjoissaan kuvata jotain, eivät he voineet puhua asioista suoraan ja peittelemättä, sillä silloin ei heidän kirjoistaan olisi ollut kellekään mitään hyötyä, – ne olisi heti poltettu, ja tekijät olisi poltettu siinä ohessa. He käyttivät, kuten mainittu, alkemistista sanavarastoa, mutta tietysti kaikki ne, jotka siihen aikaan etsivät totuutta ja joilla vähänkään oli vihiä etsimisen mahdollisuuksista, saattoivat ymmärtää rosenkreuziläisiä teoksia. Kullakin ajalla on oma terminologiansa. Jos luemme esim. jonkun madame Blavatskyn kirjan tuntematta teosofisia sanontatapoja, emme heti ymmärrä sitä, se vilisee sanskritin- ja kreikankielisiä termejä; tavallinen nykyaikainen ihminen, joka uteliaisuudesta lukee teosofiaa, joutuu ymmälle ja sanoo: „Eihän tuosta pääse kukaan selville. Mitä on praana ja brahma ja aalaja ja augoeides j.n.e.?” Ainoastaan harras totuuden etsijä jaksaa ottaa selvää asioista ja termeistä ja huomaa, että uudet sanat tuovat mukanaan uusia ajatuksia.

Samalla tavalla oli silloin, kun oikea totuudenetsijä sai käsiinsä rosenkreuziläisten kirjoja ja niistä löysi kaikenlaisia ihmeellisiä nimityksiä; ei hän siitä väsähtänyt eikä hämmästynyt, vaan mietti ja mietti ja sai ehkä lopulta kuulla joltakin ystävältään sattumalta, mitä toinen tai toinen nimi merkitsi. Rosenkreuziläisissä kirjoissa puhuttiin esim. paljon „viisauden kivistä”, filosofien kivistä, *lapis philosophorum*. Utelias ei olisi päässyt tietämään, mitä hullutusta se on, mutta oikea totuuden etsijä olisi miettinyt asiaa ja lopulta olisi sattumalta joku ystävä hänelle sanonut: „ihminen itse on se viisauden kivi, jota on etsittävä, sillä ihmisessä itsessään on totuus, lapis philosophorum on jokaisessa ihmisessä. Sinun pitää itsestäsi etsiä filosofien kivi. Se on sama kivi eli kallio, josta Jeesus Kristus sanoi, näyttäen Pietaria: „tämä on se kallio, johon minä kirkkoni rakennan.” Pietari oli silloin juuri lähestymässä filosofien kiveä, täydellistä ihmistä itsessään, ja Kristus viittasi siihen – tämän Pietari kyllä ymmärsi – sanoessaan: „sinussa on se kallio, johon minä kirkkoni rakennan.” Kristus ei rakenna mitään muuta kirkkoa kuin sen, joka on olemassa ihmisessä itsessään, ja sen kirkon muodostaa täydellinen ihminen.”

Kun totuudenetsijä sai tämän pienen viittauksen, hän sanoi ystävälleen: „aivan niin, sitä olen aavistanut, täydellistä ihmistä minun pitää etsiä, ja se on minussa itsessäni.” „Niin”, sanoi silloin ystävä, „se on myös sinun ulkopuolellasi. On ihmisiä sinun ulkopuolellasi, jotka osaavat sinua neuvoa ja opastaa, mutta sinä et löydä niitä, ennenkuin olet löytänyt viisauden kiven itsessäsi. Sillä et näe viisauden kiveä toisessa ihmisessä, jollei se ole sinussa itsessäsi, jollei se ikäänkuin soinnahda vastaan, kun tapaat toisen, jossa se on.”

Saatuinaan asioista näin paljon vihiä etsijä ymmärsi, että rosenkreuziläisten kirjojen symboliikka oli, niinkuin nyt sanoisimme, tieteellistä laatua, yleispätevää ja yleisinhimillistä laatua. Rosenkreuziläiset olivat valinneet semmoisen symboliikan, joka mahdollisimman vähäsen antoi aihetta ahdasmieliseen tai uskonnolliseen väärinkäsitykseen. Kaikki uskonnolliset opit ja selitykset asioista, jotka koskevat ihmisen sielua, ovat säännöllisesti antaneet aihetta ahdasmielisiin ennakkoluuloihin, mutta rosenkreuziläiset, jotka olivat tästä selvillä, valitsivat vertauskuvaston, joka oli mahdollisimman personaton. Sentähden he vain piirsivät kuvioita ja puhuivat alkemistein tavalla suolasta, tulikivistä, elohopeasta j.n.e.

Totuudenetsijä tuli vähitellen ymmärtämään, että „suola” esim. tarkoitti ihmisen näkyväistä, fyysillistä ruumista. Sen piti olla suolana, niinkuin Jeesus Kristuskin sanoo opetuslapsilleen evankeliumissa: „te olette maan suola”, te olette tämän fyysillisen maailman suolana, teidän täytyy olla ihmisiä sanan varsinaisessa merkityksessä, ajattelevia järkiolentoja.

Totuudenetsijän ei myöskään ollut vaikea vähitellen ymmärtää, että koko alkemiallinen prosessi, alempien metallien transmutatsioni hopeaksi ja kullaksi, oli tapahtuva ihmisen sisällä. Kun hän tutki itseään, oli hänessä oikeastaan kaikista enimmänsä epäjalvoja, halvempia metalleja. Hänen intohimonsa ja tunteensa, hänen itsekkäät ajatuksensa, miltei kaikki se, mistä hänen persoonallisuutensa ja fyysillinen olentonsa oli kokoonpantu, oli kyhätty epäjaljoista metalleista. Pitikö hänen ne heittää pois? Mitä olisi silloin jäänyt jällelle? Hänenhän olisi pitänyt tappaa itsensä! Ei se voinut olla niin, ei ihmisen sillä tavalla pitänyt hukuttaa itseään. Ainoa järkävä ratkaisu oli, että epäjalot metallit muutettiin jaloksi metalleiksi. Hänelle oli siis

selvinnyt etsimisen ohjelma. Se oli yleispätevä ja yleisinhimillinen tieteellinen ohjelma. Hänen piti elää niin, että mikä hänessä oli epäjaloa, se muuttui kullaksi.

Silloin oli luonnollista, että etsijä kysyi, millä tavalla hän saattoi suorittaa tämän transmutatsiooniprosessin. Ehkä hän itse keksi keinoja, mutta luultavampi oli, että joku rosenkreuziläinen ystävä „sattumalta” antoi hänelle seuraavan neuvon: „Ihmisen ajatus on merkittävä taikakeino hänen kädessään. Sinä voit oppia oikein ajattelemaan, ja ajattelemalla voit muuttaa itsesikin ja luoda itsestäsi uuden ihmisen.”

Ja salaperäinen vieras saattoi selittää hänelle edelleen: „sinun tulee ajatella ruusua ja ristiä. Ristissä on ihmeellinen taika. Risti on kuolema ja myöskin ikuisen elämän lupaus. Risti on ihminen. Levitä käsivartesi, niin olet risti. Henki on sinussa ristiinnaulittu lihaan. Mutta juuri sen kautta, että henki on sinussa ristiinnaulittu lihaan, on myöskin annettu lupaus sinulle, että kuoleman risti voi muuttua ylösnousemuksen ja iankaikkisen elämän ruusuksi. Sinun tulee ajatella, että itse olet risti ja kannat ristiä ja että kaikki muut ihmiset ovat ristejä ja kantavat ristejä. Jotta voisit muuttaa epäjalot metallit itsessäsi jaloiksi, täytyy sinun rakastaa. Rakkaus on ainoa suuri keino, joka muuttaa alemmat metallit jaloiksi, ja rakkaus on sinussa kehittyvä ja kasvava. Kun ajattelet ristiä, ajattele niitä vieraita ihmisiä, jotka ovat sinusta kaukana, vieraita ihmisiä, jotka tietämättään kantavat olemassaolon ristiä – nauttivat pikkuisen, mutta enimmäkseen kärsivät, – ajattele, että he ovat kaikki sääliä olentoja, jotka kaipaavat myötätuntoa ja apua. Sinun on helppo ajatella niitä ihmisiä, jotka asuvat kaukana toisissa maissa ja heidän vaivojaan! Mutta kun kuvittelet ja ajattelet heitä, tunnet rakastavasi heitä. Sitten tulevat vuorossa lähellä olevat ihmiset. Samoin kuin ikkunasta katsoessasi ulos et näe omaa taloasi, vaan toiset talot, jotka ovat kauempana, samalla tavalla et myöskään voi ajatellessasi alkaa niistä ihmisistä, jotka ovat lähelläsi, vaan tulee sinun ensin ajatella niitä, jotka ovat kaukana. Silloin huomaat, että sinun on helppo sääliä heidän surujaan ja rakastaa heitä. Kun täten totut sielussasi tuntemaan sääliä, myötätuntoa ja ymmärtämystä, ajattele niitä ihmisiä, jotka ovat sinun lähelläsi, joiden kanssa joka päivä elät, jotka vaivaavat sinua kaikenlaisilla heikkouksilla ja pikkumaisuuksilla, joiden kanssa joudut epäsopuun, – ajattele niitä, jotka sinua piinaavat ja joita sinä piinaat! Katsele heitä, niin huomaat, että hekin ovat kaikki ihmisiä. Kaikki he kantavat ristiä, kärsivät, vaeltavat pimeässä, pahassa ja synnissä, ja kaikki he ovat ihmisiä, joilla on sydän, vaikka eivät tiedä, mitä se kaipaa. Heidän sydämensä kaipaa onnea, autuutta, hyvyyttä, rakkautta. Monet sanoisivat, etteivät kaipaa mitään, mutta heidän inhimillinen sydämensä kaipaa jotakin, sillä he ovat ihmisiä eivätkä tule toimeen ilman sitä ikävää, joka on ihmissydämessä. He kaipaavat kauneutta, oikeutta, hyvyyttä, totuutta, rakkautta, kaikkea sitä, mitä eivät näe tässä maailmassa, jossa on vain epätäydellisiä olentoja. Ajattele heitä kaikkia. Ajattele, että jonkun ajan kuluttua he joutuvat kuoleman toiselle puolelle. Mitä silloin tunnet itsessäsi? Omantunnon soimauksia. Liian myöhään sanot itsellesi: oi, jos sentään olisin voinut osoittaa heille sitä hyvyyttä, rakkautta, ymmärtäväisyyttä ja anteeksiantoa, jota joskus sydämeni oli tulvillaan. Jos tällä tavalla ajattelet, kuinka kaikki ovat ihmisiä, sinua lähellä, silloin muistaessasi heidän kuolevaisuuttaan sinä todella ajattelet, että parasta olisi, jos voisit olla kaikille niin hyvä kuin mahdollista. Ja kun näin ajattelet joka päivä, kasvaa sinussa huomattavasti rakkaus. Kun menet ulkopuolelle itseäsi ristinkantajana, olet itsekin olento, joka ikävöit, mutta joka tosiaankaan et ole niin ansiokas, että voisit asettaa toiselle mitään vaatimuksia. Huomaat päinvastoin, että sinun tulee olla kiitollinen kaikesta. Kun näitä asioita säännöllisesti mietiskelet, tapahtuu sinulle, että ristiisi puhkeavat ruusut. Ruusut ovat rakkaus, ruusut ovat kauneus, ruusut ovat elämän ihana tuoksu, elämän ilo ja onni, ja sitä myöten kuin ne puhkeavat sinun sydämessäsi, saavutat ikävöimäsi olotilan.”

Rosenkreuziläisessä veljeskunnassa oli viisi sääntöä jäsenille. Ensinnäkin jokaisen veljen tuli olla lääkäri, jokaisen tuli parantaa toisia ihmisiä ja auttaa toisia, ottamatta mitään maksua. Tämä ei ollut muodollinen ohje, vaan tarkoitti sitä, että tosi rosenkreuziläisen toiminnan motiivina oli rakkaus. Toisessa säännössä sanottiin, ettei kenenkään rosenkreuziläisen veljen pitänyt pukeutua millään erikoisella tavalla, vaan joka maassa sen maan tavan mukaan, ja sillä tarkoitettiin, että hänen ei pitänyt tavoitella maailman kunniaa eikä vetää erikoista huomiota puoleensa. Hänen tuli olla mukana elämässä ihmisten kanssa, kulkea heidän keskellä lääkärinä ja auttajana, ilman että ihmisten silmät häneen kiintyivät.

Mutta kun totuudenetsijä oli tätä kaikkea noudattanut ja kun ruusut olivat puhjenneet hänen sydämessään, oli hän myöskin päässyt ymmärtämään rosenkreuziläisten kolmannen säännön. Kerran joka vuosi rosenkreuziläiset veljet kokoontuivat pyhään temppeliin. Tämä pyhän hengen temppeli ei ollut käsin rakennettu. Se oli temppeli näkymättömässä maailmassa. Nuori veli sai kokea, että sitä myöten kun hän oppi rakastamaan, sitä myöten hän loi itselleen ja kasvatti itsessään näkymättömän ruumiin, semmoisen käyttövälineen, jossa hän saattoi liikkua fyysisestä ruumiista riippumatta, silloin kun ruumis makasi horrostilassa. Kun tämä hänen henkiruumiinsa oli luotu ja kuntoonsaatettu, pääsi hänkin mukaan pyhään temppeliin, jossa rosenkreuziläiset pitivät kokouksensa.

Myöskin hän pian ymmärsi neljännen säännön, jonka mukaan jokaisen veljen piti hankkia itselleen niin läheinen ystävä, että hän sille saattoi uskoa rosenkreuziläisen elämänsä salaisuudet. Niinikään hän ymmärsi viidennen säännön, että sadan vuoden aikana kaikki oli pidettävä salassa.

Semmoinen oli rosenkreuziläisten jooga, viittauksiin verhottu, yhä vielä tänäpäivänä salaperäinen ja hämärä.

VI KRISTILLINEN JOOGA

Kun nyt olemme puhuneet länsimaalaisestakin joogasta, munkkien, jesuiittain ja rosenkreuziläisten järjestelmistä, jää vielä vastattavaksemme kysymys, olisiko joogasta mitään hyötyä nykyajan ihmiselle, olisiko mitään joogajärjestelmää, jota meidän päiviemme kristitty esim. voisi noudattaa. Tähän sanomme heti, että nykyajan ihminen on yhtä suuressa joogaharjoituksen tarpeessa kuin konsanaan menneiden aikojen. Ajatuksen keskittämistä ja n.s. mietiskelyä on jokaisen hyvä, vieläpä välttämätön oppia.

Mutta on olemassa jooga, jota voimme sanoa „kristilliseksi” *par préférence*, vaikka se on kristikunnalle yhtä tuntematon kuin „pakanoille”, sentähden, että syvimät ja suurimmat kristityt mystikot ovat sitä harjoittaneet. Se on tulevaisuuden jooga. Se poikkeaa muista joogajärjestelmistä siinä, että sillä on määrätty edellytyksensä, määrätty *conditio sine qua non*’insa. Tämä edellytys on: ennenkuin voi harjoittaa kristillistä joogaa sanan varsinaisessa merkityksessä, täytyy tuntea Kristus.

Kun sanomme: tuntea Kristus, emme tarkoita sillä, että pitää tutustua kaikkeen, mitä on kirjoitettu eräästä historiallisesta henkilöstä, Jeesus Natsarealaisesta, jota nimitetään Kristukseksi ja joka eli yhdeksäntoista vuosisataa sitten. Emme liioin tarkoita, että on tunnettava kaikkia traditsioneja tai kaikkea sitä, mitä hänestä voidaan sanoa ja selittää okkultisissa piireissä. Emme tarkoita mitään tällaista Jeesuksen Kristuksen tuntemista, joka perustuu kuulemiimme tai lukemiimme historiallisiin tai muihin tosiseikkoihin, vaan Kristuksen tuntemisella tarkoitamme sen Kristuksen tuntemista, jota myös nimitetään mystilliseksi Kristukseksi. Jollemme tunne Kristusta tässä merkityksessä, emme voi harjoittaa kristillistä joogaa.

Kristillinen jooga on kuin kallis helmi, joka on kätkeyty peltoon ja joka on sieltä etsittävä. Jos sentähden laajemmassa merkityksessä puhuisimme kristillisestä joogasta, täytyisi meidän sanoa, että se jakautuu kahteen jaksoon, nimittäin siihen joogaan, joka käy edellä Kristuksen tuntemista, ja siihen varsinaiseen kristilliseen joogaan, joka seuraa Kristuksen tuntemista. Vaikkemme nimittäisikään edellistä jaksoa kristilliseksi joogaksi, niinkuin en minä nyt ole tehnyt, on se kuitenkin semmoinen pyrkimys, jota hyvällä syyllä voimme nimittää joogaksi, mutta voimme sanoa sitä joogaksi yleisessä merkityksessä. Sitä joogaa voi harjoittaa erilaisten järjestelmien mukaan, sitä voi harjoittaa itämaisella tavalla ja länsimaisella tavalla ja monella muulla tavalla. Sillä mikä on tämän ensimmäisen välttämättömän jakson päämäärä? Sen päämäärä on elävän Kristuksen tunteminen. Sentähden tämä ensimmäinen jakso on etsimistä. Sen ei tarvitse olla Kristuksen etsimistä tietoisesti, mutta se on totuuden etsimistä ja jos vielä kiinteämmin sitä määrittelemme, se on Jumalan etsimistä, joka tapahtuu kuoleman uhalla. Se on semmoista etsimistä, joka melkein aina päättyy siihen tunnelmaan ihmisen sielussa, että „jos ei Jumala, totuus, nyt ilmoita itseään, niin minä, joka etsin, en enää elä.” Tämä etsiminen on niin todellista ja vakavaa, että etsijä ei tyydy muuhun kuin totuuteen – taikka sitten hänen elämänsä on hänestä aivan turha. Jollei hän löydä totuutta, ei hän mitään enää tee täällä maan päällä. Jollei Jumala itseään ilmoita hänelle, ei hän tahdo elää. Tämä etsiminen on yleisinhimillistä, ja jos sitä vielä liian vähän harjoitetaan maailmassa, riippuu tämä siitä, että me ihmiset ihmisinä emme ole vielä sen enempää kehittyneet. Me olemme ihmiskuntana vielä siinä asemassa ja kehityskaudessa, että tyydymme muuhun. Emme vielä ehdottomasti pyydä Jumalaa ja totuutta. Me tyydymme olemaan, me alistumme elämään. Jumala tulee vasta sen luo, joka todella taistelee hänen kanssaan, joka sanoo hänelle: „joko täytyy sinun ilmoittaa nimesi, taikka minä poistun näyttämöltä.”

Tämä etsiminen on yleisinhimillinen ja sentähden se ei liioin ole sidottu ikään. Lapsikin voi etsiä ja nuoret ja täysi-ikäiset ja vanhat, kuka tahansa. Jokainen ei voi ryhtyä harjoittamaan joogaa itämaisessa merkityksessä eikä liioin rosenkreuziläistä joogaa tai jesuiittain järjestelmää; pieni lapsi esim. ei voi harjoittaa

mitään määrättyjä mietiskelyjä tai kokeita, mutta hän voi etsiä Jumalaa sillä yleisinhimillisellä tavalla, että koko hänen sielunsa ja henkensä ja ruumiinsa on tässä etsimisessä, hänen elämänsä tai hänen kuolemansa on kysymyksessä.

Sentähden kristillinen jooga varsinaisessa merkityksessään on mahdollinen joka ihmiselle, joka täyttää vaaditut edellytykset, joka etsii sillä tavalla, kuin täytyy etsiä. Mutta huomattaamme: etsimiselläkään ei ole muotoja, sitä ei tarvitse määritellä. Se on tavallisesti meidän aikamme, ajattelevien ja sivistyneiden ihmisten kesken, etsimistä kaikista uskonnoista ja filosofisista järjestelmistä, kaikilta mahdollisilta tahoilta. Mutta ellei etsiminen ole niin vakavaa, että se on elämän ja kuoleman kysymys, niin totuus ei tule, ei tule Jumala, ei tule Kristus.

Meillä on historiasta tiedossamme tällaisia suuria etsijöitä. Meillä on esimerkkejä kristilliseltä ajalta. Meillä on ensinnä apostoli Paavali, joka oli etsijä sydämestään ja sielustaan. Ensin hän vastusti ja vainosi Kristusta. Sitten äkkiä hänelle ilmestyi Kristus. Ei olisi Kristus ilmestynyt hänelle, ellei hän olisi ollut totuuden etsijä, joka pani henkensä ja sielunsa ja sydämensä alttiiksi. Mutta kun Kristus hänelle ilmestyi, silloin hänen kokemuksensa ei rajoittunut mihinkään unelmiin, vaan hän sai tuntea, kuinka Kristus täytti hänen koko olemuksensa.

Samoin oli – jos ajatellaan toista esimerkkiä – Fransiskus Assisilaisen laita. Hän oli nuori ja rikas, oli ottanut innokkaasti osaa aikansa kultaisen nuorison elämään ja kokenut tämän maailman ihauksia. Mutta hän oli tietysti samalla etsijä. Hän oli sielussaan koko ajan etsinyt Jumalaa, maailma ei häntä tyydyttänyt, ja sentähden hänelle yhtäkkiä selvisi, että hänen oli seurattava Jeesusta ja elettävä, niinkuin Kristus oli elänyt. Hän jätti kotinsa, rikkaat vanhempansa, toverinsa, seuransa, hän jätti rahansa ja kalleutensa. Hän heitti vaatteensakin ja meni torille alastomana ja sanoi: tästä hetkestä antaudun Jumalan palvelukseen, niinkuin tähän saakka olen palvellut mammonaa. Ja sen jälkeen alkoi hänen satumaisen ihana elämänsä.

Ottakaamme vielä kolmas esimerkki. Otamme Leo Tolstoin. Häntä ei ole vielä oikein käsitetty, mutta tiedämme kaikki, että hän oli totuuden etsijä. Hän oli jo vanha mies, kun totuus tuli hänelle elämän kysymykseksi. Hän oli kuuluisa kirjailija, rikas, ylhäinen. Mutta hänelle selvisi, ettei hän tiennyt mitään, ei tuntenut elämää eikä oman elämänsä tarkoitusta. Mitä minun pitää tehdä? hän kysyi itseltään. Ja seurustellessaan venäläisten talonpoikien kanssa, noiden henkisesti heränneiden duhoboorien kanssa, hänelle selvisi Kristus ja Kristuksen opin henki. Ei hän löytänyt henkistä Kristusta personallisuutena, mutta hän löysi Isän Jumalan ja tiesi, että nyt hänen elämänsä vasta alkoi Isän tahdon täyttämässä, ja Jumalan valtakunta kirkastui hänelle Jeesuksen Kristuksen opissa. Hänelle selvisi, että kristinusko ei ollut opinkappalejärjestelmä. Eihän kristinusko ollut sitä, että oli kirkkoja, joissa käytiin, ja kaikenlaisia juhlamenoja, joita sanottiin jumalanpalvelukseksi. Sehän oli kaikki kristinuskon ja Kristuksen kieltämistä. Kristus juuri nousi kaikkea hypnotismia ja joukkosuggestionia vastaan, kaikkia muotoja vastaan, hän sanoi, että Jumalaa on palveltava totuudessa ja hengessä. Tolstoi selitti, että kristinusko oli vain uusi elämänymmärrys, uusi siveysoppi, uusi oppi siitä, mitenkä meidän pitää ihmisinä elää tämän maan päällä. Sitä oli hänelle kristinusko. Kaikki ihmiset hänen ympärillään, jotka sanoivat itseään kristityiksi ja uskovaisiksi, eivät oikeastaan tienneet mitään Kristuksesta eikä Kristuksen elämän merkityksestä eikä hänen oppinsa sisällyksestä. He vaelsivat kaikki pimeässä kaukana Jumalasta. Mutta Leo Tolstoi näki ihmeellisessä uudestisyntymisessä ja heräämisessä, että ihmisen tehtävä oli toteuttaa Isän tahto ja tulla täydelliseksi, niinkuin Isä taivaissa oli täydellinen. Tämän Tolstoi näki ja nykyaikaisena ihmisenä hän joutui hirmuisiin ristiriitoihin sen kautta, että hän oli ylhäinen ja kuuluisa ja että hänen paras ystävänsä, hänen oma vaimonsa ei häntä ymmärtänyt. Hän kärsi sanomattomasti siitä, ettei voinut olla ja elää, niinkuin hän tiesi, että Isän tahto olisi ollut. Hän oli marttyyri ja pyhimys, ja ainoastaan se, joka hänet henkisesti tunsu, saattoi häntä täysin ymmärtää ja oikein arvostella. Maailmalle hän jäi arvoitukseksi ja salaisuudeksi, mutta ne jotka tietävät, tietävät, että hän oli totuuden etsijä, joka löysi Kristuksen.

Jos vielä otamme neljännen esimerkin omilta päiviltämme, voimme mainita itämaalaisen miehen, joka viime vuosina on esiintynyt Europassakin, joka persoonallisuutensa, saarnojensa ja kirjojensa kautta on tullut tunnetuksi ja kuuluisaksi kristityssä maailmassa ja joka on huomioonotettava ilmiö myöskin teosofisesti katsoen. Tämä on Sadhu Sundar Singh ja hänestä on ilmestynyt suomeksikin elämäkerta, niin että jokainen voi häneen tutustua.

Tämä mies syntyi vuonna 1889 rikkaassa, ylhäisessä sikh-perheessä pohjoisessa Indiassa. Hänen vanhempansa kuuluivat sikhien uskontoon, mutta hyväksyivät myöskin hindulaisen uskonnon, ja tutustuttivat pienestä pitäen poikansa näihin kahteen maailmankatsomukseen, jotka eivät suuresti poikkea toisistaan. Nuorukainen oli totuuden etsijä koko sydämeästään. Hän uskoi isänsä Jumalaan ja saadessaan vähän kuulla kristinuskosta hän samalla tavalla kuin Paavali tunsi inhoa sitä kohtaan. Inho meni niin pitkälle, ettei hän kärsinyt kuulla eikä nähdä kristittyjä kirjoja, vaan isänsä nähden hän repi palasiksi kaikki kodissa olevat kristityt kirjat, raamatut ja muut, kaatoi paloöljyä päälle ja poltti ne. Kristinusko oli hänen mielestään vaarallinen ja väärä uskonto, jota vastoin sikhien ylväs ja kaunis usko oli oikea.

Mutta Sundar oli totuuden etsijä, eikä hän kauvan tyytynyt siihen, mitä hänelle opetettiin. Hän oli etsijä tässä tarkoittamassamme syvässä merkityksessä, jolle Jumalan täytyy itsensä ilmoittaa, jolle totuus on välttämätön. Tässä nuorena pojassa – hän oli silloin 15-16 vuotta – etsiminen meni niin pitkälle, että hän sanoi Jumalalle, jota hän ei tuntenut: „jos et sinä nyt ilmoita itseäsi minulle, niin minä huomenna tapan itseni.”

Hän oli kasvanut hienossa, ylhäisessä ja rikkaassa itämaalaisessa kodissa, mutta äiti, joka oli todellinen harras uskovainen itämaalaiseen tapaan, oli hänelle aina opettanut, että „hänestä pitää tulla ihminen, joka palvelee Jumalaa.” Äideistä riippuu paljon. . . Sentähden Sundar Singh pienestä pitäen oli tutustunut hindulaiseen uskonnolliseen kirjallisuuteen; 7-vuotiaana hän osasi ulkoa erään kirjan ja kohta perästä hän tutustui toisiin pyhiin kirjoihin, niin että hän oli aivan kuin pieni oppinut jo lapsena.

Kun hän nyt etsijän tuskassa sanoi Jumalalle: „en enää jaksa enkä kestä, vaan lähdän pois tästä elämästä, jollet sinä näytä itseäsi”, ja kun hän oli tunnin verran viettänyt yhtämittäisessä mietiskelyssä ja rukouksessa, niin äkkiä valo täytti huoneen. Sundhar etsi katseellaan, mistä valo tuli, – mutta se ei tullut mistään, vaan täytti huoneen, ja hänen ihmetellessään ilmiötä, katso, Jeesus Kristus ilmestyi hänelle valosta ja sanoi: „miksikä minua vainoot? Minä olen tullut antamaan rauhaa ja totuutta ihmisille, olen tullut pelastamaan ihmiskuntaa. Tule sinäkin minun omakseni.” Ja kun nuori Sundhar tämän näki ja kuuli, täytti sanomaton ja ylimaailmallinen rauha hänen sielunsa: hän nousi ylös uudesti syntyneenä ihmisenä. Hän oli oppinut tuntemaan Kristuksen. Hän oli omassa hengessään tullut tietoiseksi mystillisestä Kristuksesta, samalla kun hän Paavalin tavalla oppi tuntemaan Jeesuksen Kristuksen ulkonaisesti. Sundar on perästäpäinkin nähnyt Jeesuksen Kristuksen ja monta kertaa toisessa maailmassa keskustellut hänen kanssaan, mutta tällä ensimmäisellä kerralla Kristuksen ilmestyminen hänelle fyysisesti aiheutti hänen uudesti syntymisensä ja heräämisensä.

Yhdeksän kuukautta Sundar vielä oli isänsä kodissa ja koetti vaikuttaa omaisiinsa, mutta nämä pelästyivät ja kauhistuivat sitä hirmuista häpeätä, että vanhasta hienosta sikh-suvusta lähtisi kristittyjä, ja niin he lopulta ajoivat Sundarin pois kodistaan ja pistivät myrkkyyä hänen eväskonttuinsa, sillä heidän mielestään oli parempi, että hän kuolisi, kuin että hän tuottaisi häpeää perheelle. Sundar oli kuoleman kielissä, mutta parani ja jäi elämään ja sen perästä – tämä tapahtui 1904 – hän on yksinomaan tehnyt työtä Kristuksen puolesta ensin Indiassa ja Tibetissä ja sitten muutaman vuoden aikana ympäri maailmaa kristillisissä ja kirkollisissa piireissä.

Hän esiintyy todella kuin uusi apostoli Paavali. Kun itämaalaisesta tulee Kristuksen seuraaja, on hänen elämänsä Kristuksen kaltainen. Hän on kuin elävä opetus kaikille länsimailla. Hän on kuin suuri valo, joka

kulkee kristikunnassa. Missä hän kulkee, siellä saavat toiset huomata: „olemme kuin epätodellisia olentoja, emme tiedä Kristuksesta mitään, käymme kirkoissa ja rukoilemme, mutta emme tunne Jumalaa ollenkaan.”

Sundar Singh on todellinen ihminen, joka on saanut kokea ja kärsiä kaikkea, mitä ihminen voi maan päällä kärsiä, ja monta kertaa on ollut lähellä tulla tapetuksi Indiassa ja Tibetissä alkuperäisten ihmisten keskellä, mutta hirmuisten kärsimysten ja puutteiden jälkeen aina pelastunut. Ja hän vakuuttaa, että Jeesus Kristus on hänet pelastanut, lähettänyt enkeleitä häntä auttamaan tai esiintynyt itse hänelle ja täyttänyt hänen sielunsa sillä sanomattomalla yliluonnollisella rauhalla, joka lähtee Hänestä. Sundar Singh on meille meidän omina päivinäme esimerkki totuuden etsijästä, joka on löytänyt Jumalan.

Jos ajattelemme näitä neljää ja kaikkia toisia Jumalan etsijöitä, voimme sanoa, että he ovat löytäneet totuuden ja tuntevat elävän Kristuksen. Sentähden heidän elämänsä voi ja sen täytyy olla kristillistä joogaa. Jotta heidän elämänsä ei menisi hukkaan, jotta se ei pettäisi itseään, täytyy heidän elää kristillistä joogaa, sillä se ihminen, joka on löytänyt Jumalan ja elävän Kristuksen, hän astuu kristillisen joogan tielle.

Minkälainen on nyt tämä jooga? Saadaksemme edes jonkun käsityksen elämästä, johon kristillinen jooga johtaa, ajatellaamme sitä inhimillistä olotilaa, joka usein otetaan vertauskuvaksi, kun tahdotaan kuvata uskon mystillistä elämää, – nim. avioliittoa, todellista avioliittoa, joka perustuu rakkauteen.

Vertauksessamme puhumme nyt tavallisesta ihmisestä: ihminen kaipaa rakkautta, kaipaa ystävää, jolle hän voi itseensä antaa, ja hän etsii tällaista elämän toveria joko tietämättään tai tietäen. Jos hän tietämättään etsii, on hänen mielentilansa odottava. Hän ei silloin heittäydy minkäänlaisiin rakkausseikkailuihin, hän ajattelee ja tuntee sielussaan, että joskus kai tulee semmoinen ihminen, joka on ikäänkuin hänelle luotu, jota hän rakastaa. Jos hän taas tietoisesti etsii, kulkee hän ehkä ihmisestä toiseen, koettaa rakastua toiseen ja toiseen ja ajattelee jokaisesta: olisikohan tuo se, jota minä voisin rakastaa? Tulee sitten hetki kummankin elämässä, tulee ennemmin tai myöhemmin, – jos ei se tule ollenkaan tässä elämässä, niin se tulee jossain toisessa ruumistuksessa, – tulee hetki, jolloin hän tapaa sellaisen ihmisen, joka herättää hänen sydämensä rakkauden, ja hän tuntee, että nyt kohtalo astui hänen elämänsä tielle. Jos hän silloin ei voita sitä, jota hän rakastaa, jos hänen täytyy kieltää itsensä, on hän siinä tavallaan onnellisessa asemassa, ettei voi muuta kuin kätkeä rakkautensa sielunsa syvyyteen ihanana helmenä ja pitää sitä koskemattomana ja pyhänä. Jos taas tapahtuu niin, että hän voittaa toisen vastarakkauden, silloin alkaa uusi elämä näille molemmille. Silloin he tekevät liiton ja silloin heillä on enemmän elämän mahdollisuuksia, mutta samalla suurempi vastuunalaisuus. He eivät aina ymmärrä, ihmiset, jotka tekevät rakkausliiton, että rakkaus on kallis helmi, jota on suojeltava ja pidettävä pyhänä ja kätkevä. Sitä ei saa torilla näyttää toisille. Se on pidettävä kauniisti kätöksessä. Nämä ihmiset, jotka rakastavat toisiaan, saavat oppia, että heidän yhteiselämänsä vaatii erikoista rakkaudentaitoa, rakkauden joogaa, sillä jolleivät he pidä pyhänä rakkauden taitoa, muuttuu heidän elämänsä onnettomaksi, vieläpä helvetiksi. He alkavat vihata toisiaan, sillä viha on rakkauden toinen napa. Jos he sitävastoin ymmärtävät, että rakkaus on kallis helmi, jota tulee vaalia ja suojella, niin heidän onnensa ei ainoastaan pysy, vaan kasvaa, puhdistuu, kirkastuu.

Sama on nyt laita Jumalan etsijän, joka löytää elävän Kristuksen. Ei ole syyttä verrattu Jumalan tuntijan uutta elämää avioliittoon, sillä siihenkin tarvitaan taitoa, jotta elämä kasvaisi eikä kuihtuisi. Ei riitä, että ihminen pitää suhdettaan Jumalaan pyhänä, hänen täytyy antautua elävälle mystilliselle Kristukselle kokonaan, ainiaksi, uskollisesti, ja sitä hän ei kykene tekemään ilman joogaa.

Mikä on silloin se uusi ihmeellinen joogan muoto, jota käyttää ihminen, joka on Jumalan löytänyt? Siitä joogasta olemme kaikki kuulleet enemmän kuin kylliksemme, olemme jo pienestä lähtien tottuneet siitä itsekin puhumaan, mutta emme ole tietäneet, että se on mikään jooga. Se jooga on rukousta sanan todellisessa merkityksessä, keskustelua Jumalan kanssa.

Rukous on sitä, että ihmisen henki aina on yhteydessä Jumalan eli Kristuksen kanssa eikä hetkeksikään unohda taivaallista Isäänsä. Rukous on äänetöntä. Joissakin tilaisuuksissa ihminen voi käyttää sanoja; jos hänen sielunsa joutuu suureen tuskaan esim., silloin hän voi sanoilla kääntyä Jumalan puoleen, ja Isä, joka on taivaissa, kuulee hänen rukouksensa. Mutta yleensä hänen sielunsa on hiljaisessa rukous-mietiskelyssä. Tämä on se jooga, joka on välttämätön sille ihmiselle, joka on Jumalan löytänyt, jonka hengessä Kristus on herännyt. Sentähden se on kristillinen jooga.

Tässä jooga-elämässä Jumalan eli Kristuksen yhteydessä on kolme jaksoa. Ne ovat tavallaan yhtä, kulkien rinnatusten samassa ajassa. Ne voivat myöskin seurata toisiaan ajassa ja jonkun verran aina kulkevat jaksottain, kuitenkin niin, että ensimmäinen jakso on aina ensimmäisenä ja viimeinen viimeisenä, mutta keskimäinen voi olla mukana koko ajan.

Näistä kolmesta jaksosta on ensimmäinen siinä, että Kristuksen tuntija saa kokea personallisuuden arvon. Se on yksilöitymisen jakso. Jos ihminen harjoittaessaan joogaa toisessa tai toisessa muodossa, etsiessään totuutta sieltä tai täältä ja eläessään maailmassa mukana oppii sekä ihmisiltä että yhteiskunnalta ja muodostuu niin sanoaksemme joukko-olennoksi, joukkosielun osaksi, saa hän sitä vastoin, niin pian kuin hän on löytänyt Kristuksen, ensimmäiseksi tehtäväkseen itsenäistyä. Hänen täytyy tulla omaksi itsekseen. Hänen täytyy heittää pois itsestään kaikki, mikä ei ole häntä itseään. Mikään vieras ei häntä enää auta. Hän oppii uudestaan arvostelemaan kaikkea sitä, mitä ihmiset nimittävät hyväksi ja pahaksi, oikeaksi ja vääräksi, sillä hän ei enää keltään kysy, kuinka joku asia on, mikä on oikein ja mikä väärin, vaan hän on itsenäinen personallisuus. Kaukana siitä, että ihminen, joka totuuden löytää, kadottaisi jollakin tavalla itsensä, hän päinvastoin itsensä löytää. Kaukana siitä, että hän tulisi „lampaaksi suuressa lammaslauressa”, hän päinvastoin nousee kerrassaan pois lampaan tilasta ja pikemmin tulee itse paimeneksi. Hän itsenäistyy.

Onhan hän ennenkin jo voinut tätä oppia. Ehkä hän jo ennen uskalsi taistella koko maailmaa vastaan sen puolesta mitä piti oikeana, ehkä hän uskalsi olla oma itsensä, vaikka maailma tuomitsi hänet huonoksi ja syntiseksi! Ehkä – ja silloin hän on pitemmällä tiellä Jumalan luo kuin se, joka on koettanut noudattaa kaikkia maailman sääntöjä. Ja jos hän ei ole sitä oppinut, ennenkuin hän Jumalan löysi, niin hän oppii sen välttämättä nyt, sillä nyt se on hänen velvollisuutensa ja tehtävänsä ja elämänsä. Hän määrää, millä tavalla Jumalaa palvelee ja mikä on oikein ja väärin, ja hän määrää, kuinka kaikissa asioissa pitää olla, hän määrää sen itselleen, ja koska hän ei enää ole tavallinen ihminen, hän voi määrätä sen toisille. Hän kulkee kuin enkeli elämän läpi ja hänen esimerkinsä näyttää toisille tietä.

Sitten on toinen jakso hänen elämässään ja se on: kaikki tieto on hänen hankittava, kaikki tieto elämästä ja kuolemasta, näkyväisestä ja näkymättömästä maailmasta, kaikki tieto luomisesta, ihmisen alkuperästä ja ihmiskunnan historiasta. Kaikesta siitä, josta puhutaan uskonnoissa ja pyhissä kirjoissa ja esim. kristikunnassa sanotaan: „usko näin, sillä näistä asioista ei voi mitään tietää, ihmisten pitää vain uskoa”, – kaikkesta tästä hänen tulee hankkia tietoa, ei kirjoista, ei toisilta, vaan omaa, ensikäteistä, itsesaaeutettua. Jumalan tuntijan on ratkaistava kaikki probleemit. Hänen pitää uudestaan luoda koko maailma ja luoda itselleen tieto koko maailmasta. Hänen pitää olla mukana silloin, kun ihminen syntyy eläimestä ja eläinkunta kasvikkunnasta, kaikki hänen pitää itse nähdä ja tutkia, mitään hän ei umpimähkään usko. Hänen pitää tutkia, onko olemassa elämää kuoleman jälkeen ja onko olemassa enkeleitä. Se on hänen velvollisuutensa, se on hänen tehtävänsä. Hän ei enää ole, niinkuin ihmiset muuten ovat. Hän on toisenlainen olento. Suuremmat tuskat ja kärsimykset avautuvat hänelle, suuremmat ihmeet ja ilot.

Ja kun hän tätä kaikkea tietoa etsii, on vielä kolmas jakso hänen elämässään, josta meillä on aavistus vain, hämärän hämärä ennakolta tieto. Siitä jaksosta meillä on esimerkkinä oikeastaan vain Jeesus Kristus. Se kolmas on kaiken täyttymys, ihmishengen riemuvoitto, elämän jumalallinen apoteoosi. Ihminen on silloin Isän edustaja maan päällä. Ken hänet näkee, näkee Isän. Hänelle on silloin annettu kaikki valta maan päällä ja taivaissa, hän on Jumalan ainokainen Poika, hän rakastaa niinkuin Isä, hän antaa anteeksi niinkuin Isä, hän lahjoittaa elämää ja ylösnousemusta niinkuin Isä.

PEKKA ERVAST

AVIOLIITTO JA LAPSEN KASVATUS

HELSINGISSÄ 1948
RUUSU-RISTIN KIRJALLISUUSSEURA R.Y

*Hyvinkään Kirjapaino Osakeyhtiö
Hyvinkää 1947*

ALKULAUSE

Tämä Pekka Ervastian uusi teos, niinkuin muutkin hänen kuolemansa jälkeen julkaistut uudet kirjat, on laadittu hänen pikakirjoitetuista esitelmistään. Vain välttämättömät kielelliset korjaukset on tehty ja joitakin toistoja jätetty pois.

Toimittajat ovat tietoiset siitä, että P. E. ei itse olisi päästänyt kirjojaan painosta näin puutteellisessa ja vähän silotellussa asussa, mutta monesta syystä on pidetty parhaana ratkaisuna nyt käytettyä muotoa.

Toivomme ja uskomme kuitenkin, ettei P. E:n teosten nykyinenkään asu peloita aitoa totuudenetsijää, joka etsii asiaa — ja ymmärtää antaa anteeksi puutteellisenkin muodon.

Nämä esitelmät on pidetty talvella 1925-26 Helsingissä.

Helsingissä marraskuussa 1947.

Toimittajat.

SISÄLLYS:

- I Avioliitto
- II Avio-onni
- III Avioliitto ja lapsi
- IV Avioliitto ja henkinen kehitys
- V Kuinka lapsia olisi kasvatettava?
- VI Uuden kasvatuksen ihanne
- VII Lasten samankaltaisuus
- VIII Lasten erilaisuus
- IX Kolme sukupuolta
- X Kristus ja kasvatust

I

Avioliitto

Kaikki kristilliset kirkot ovat tunnustaneet, kuten tiedämme, että avioliitto on pyhä. Katolisissa kirkoissa avioliitto on niin pyhä, että se kuuluu sakramenttien joukkoon: ja se, että se on sakramentti, vaikuttaa sen, ettei sitä voida purkaa. Tiedämme, että roomalaiskatolisessa kirkossa täytyy pyytää paavilta erikoislupa, jos tahtoo ottaa avioeron. Protestanttisessa kirkossa olemme, samalla kun pidämme avioliittoa pyhänä laitoksena, kuitenkin myös hyväksyneet avioeron pätevistä syistä, kuten sanotaan. Ja kun ajattelemme asioiden historiallista kehitystä, tiedämme, että tämä on johtunut siitä, että kun joku ihminen katolisessa kirkossa, oli hän mies tai nainen, tahtoo olla oikein pyhä ja puhdas Jumalan edessä, tahtoo pyrkiä viettämään pyhää elämää, niin hän ei ollenkaan mene naimisiin, vaan pyrkii luostariin. Katolisessa kirkossa ajateltiin täten, että niin pyhä kuin avioliitto onkin, oli kuitenkin olemassa vielä pyhempi elämä, se, jonka ihminen viettää yksin. Mutta kun sitten huomattiin, että tuo elämä, joka vietettiin yksin, ei läheskään aina ollut pyhä, ei edes niin pyhä kuin avioliitossa, nousi hengessä kapina näitä pyhyiden määritelmiä vastaan. Protestanttisessa maailmassa Lutherista alkaen on koetettu asettua luonnollisemmalle kannalle, arvostella ja ajatella kaikkia asioita yksinkertaisemmin. Ei ole pidetty avioliittoa niin pyhänä kuin katolisessa kirkossa, ei ole pidetty sitä aivan purkamattomana, eikä myöskään ole katsottu, että yksin eläminen olisi millään tavalla pyhempää ja puhtaampaa; päinvastoin protestantisessa maailmassa on pikemminkin päädytty siihen, että munkkina tai nunnana olo on useimmissa tapauksissa epäpyhää, ja ainoa pelastus kaikesta epäpuhtaudesta ja epäpyhydestä on sittenkin elämä avioliitossa.

Tiedämme, että eri kansoilla on kuitenkin ollut ja on erilaisia käsityksiä avioliitosta. Tiedämme, että muhamettilaiset pitävät avioliittoa pyhänä, mutta eivät asetu yksiavioisuuden kannalle kuten kristityt, vaan sanovat, että ainoa tapa välttää kaikkea epäpuhdasta elämää on tehdä avioliitto moniavioisuudeksi. He sanovat, että on parempi, että miehellä on monta vaimoa, joista hän pitää huolta, kuin että hänellä olisi näennäisesti yksi vaimo ja sitten rakastajattaria. Ja muhamettilaiset katsovat pitkään kristittyjä, jotka samalla, kun he laissa hyväksyvät ainoastaan yksiavioisuuden, kuitenkin jokapäiväisessä elämässä ylläpitävät kaikkea epäsiiveyttä, jopa tuomitsevat joukon naisia viettämään epäsiiveellistä elämää. Tätä muhamettilaiset tuomitsevat hyvin ankarasti ja sanovat, että heidän maailmassaan ei voida naista niin loukata, ei pitää niin alhaisena olentona.

Meillähän on aivan toisenlaiset käsitykset, ja meidän täytyy myöntää, että jos kristikunnassa kohdellaan naista sellaisena olentona, jota voidaan käyttää epäsiiveellisyyteen, niin toiselta puolen kristikunta on antanut naiselle sellaisen vapauden, jota muhamettilainen maailma ei osaa ajatellakaan. Kuten muhamettilaisilla, samoin hindulaisilla Intiassa on haaremsinsa. Jos taas menemme tiibetiläisten luo, niin huomaamme, että heillä avioliitto on aivan toisenlainen laitos kuin näissä toisissa maissa, sillä siellä vaimoilla on useampia miehiä.

Tällä tavalla — pysyäksemme nykyaikaisissa oloissa — huomaamme, että maailmassa on jyrkästi erilaisia siiveellisiä käsityksiä avioliitosta, sen pyhydestä ja puhtaudesta. Jos tahtoisimme avioliittoa tutkia ja arvostella, silloin meidän on paras tarkastella sitä eri näkökannoilta, ei asettua jyrkästi jollekulle tietylle uskonnolliselle kannalle, ei millekään ennakkoluulolle, joka sanoo: tuo ja tuo on ainoa oikea tapa arvostella avioliittoa; kaikki muut ovat jo itsestään vääriä. Meidän on asetuttava puolueettomalle, tieteelliselle kannalle. Viime aikoina kristikunnassa onkin esiintynyt tiedemiehiä, ajattelijoita, tutkijoita, jotka ovat koettaneet käsitellä avioliittokysymystä tieteellisenä kysymyksenä, sillä he ovat huomanneet, etteivät yksin ihmiset elä

avioliitossa, vaan että eläintenkin kesken on jotakin, joka muistuttaa avioliittoa. Sentähden he ovat ajatelleet, että avioliitolla, joka ihmisten kesken on jonkinlainen yhteiskunnallinen laitos, on perustansa eläinten maailmassa, jossakin aivan luonnollisessa asiassa. Ja mikä se on, josta uskonnollisissa ennakkoluuloissa ei ole tahdottu niin selvästi puhua? Se on se, että ihmiskunnan lisääntyminen tapahtuu kahden sukupuolen välityksellä. Ihmiset ovat jakautuneet kahteen sukupuoleen, ja ihmissuku ei pysyisi hengissä, elleivät ihmiset jatkaisi sukua. Tieteelliset tutkijat ovat koettaneet saada selville, millä tavalla avioliitto yhteiskunnallisena laitoksena on vähitellen kasvanut tästä luonnollisesta alusta. Ja he ovat silloin pakotetut, kuten mekin, tunnustamaan, että tätä kysymystä ratkaistaessa täytyy ottaa huomioon eri puolia: ensin tuo luonnollinen suvun jatkaminen, mutta sitten toisena seikkana tuo erikoisen tärkeä asia, joka johtuu suvun jatkamisesta, nim. lasten syntyminen maailmaan. Eläinten keskenhän useimmiten ei ole avioliittoa. Koiraat ja naaraat yhtyvät, minkä jälkeen koiraat eivät enää tiedä mitään naaraista. Poikaset syntyvät, ja ne ovat sitten tuon emän hoidossa niin kauan, kuin eivät itse pysty hankkimaan ruokaansa. Sen jälkeen on kaikki perhe-elämä lakannut. Ja kun emä uudestaan synnyttää poikasia, niiden isä voi olla aivan toinen kuin edellisellä kerralla.

Inhimillisessä maailmassa on otettu huomioon myöskin lapset, ja on tultu siihen, että lapset ovat ehkäpä tärkein momentti avioliitossa. Lapset ovat siinä niin tärkeitä, että heidän olemassaolonsa itse asiassa ehdottomasti määrää avioliiton pysyväksi institutioksi. Lapsia varten täytyy olla olemassa perhe ja koti. Lapsia ei saa synnyttää maailmaan, ellei heille voi tarjota kotia. Tällainen siveellinen näkökanta on voittanut enemmän alaa nykyaikana. Sentähden monet nykyajan ajattelijat koettavat etsiä toista ratkaisua tälle kysymykselle: eikö näistä lapsista voitaisi pitää huolta muulla tavalla? Voitaisiko ajatella, että jotkut laitokset ottaisivat lapset huostaansa. Silloin ei tarvittaisi perheitä, vaan kaikki ihmiset olisivat yhteiskunnan jäseniä. Mutta meidän ei tarvitse mennä kauemmaksi kuin omaan itseemme. Olisiko meistä ollut hyvä, jos olisimme kasvaneet jossakin kasarmissa ilman oman äidin hoitoa? Tuntuisiko meistä, että se olisi ihanampi kuin koti, josta me voimme luoda itsellemme kuvan, vaikkei meillä olisi sellaista kotia ollutkaan, nim. koti, jossa oikeus ja ymmärrys vallitsee? Minä luulen, että useimmat meistä vastaavat sillä tavalla, kuin useimmat tutkijat vastaavat: koti ja perhe-elämä on juuri lapsia varten sanomattoman tärkeä.

Mutta samalla silloin tulee esille kolmas puoli avioliitossa, nim. kysymys avioparin, isän ja äidin onnesta. Kokemus on nimittäin näyttänyt, että lapsille jää rikkinäinen sydän koko elinajaksi, jos he ovat omassa kodissaan nähneet vihaa, ylenkatsetta, kylmyyttä, töykeyttä, jos ovat nähneet, että isä kohtelee äitiä kuin huonekalua, tai että äiti on isälle aivan kylmä ja pelkää hänen lähestymistään. Jos lapset ovat saaneet kokea sellaista, heille ei ole jäänyt ehjää kuvaa harmonisesta avioliitosta, vaan kynnillinen kuva koko elämästä ja kysymys: eikö ole mitään onnea, rakkautta maailmassa?

Kodin ja siis yhteiskunnallisen avioliittoinstitution yhteydessä on näin ollen erinomaisen tärkeä kysymys sopimuskumppanien, avioliittoparin onnesta. Jos he eivät ole onnellisia, silloin koti ei ole onnellinen, silloin lapset eivät saa, mitä tarvitsevat, ja silloin avioliitto yhteiskunnallisena laitoksena muodostuu kysymyksenalaiseksi. Sentähden näemme, että on olemassa maa, missä tämä avioliittokysymys on otettu yksinkertaisen käytännölliseltä kannalta; on ikäänkuin sanottu näin: jos kahden ihmisen avioliitto ei ole onnellinen, avioliitto on turha, se on ilman „raison d'être” (olemassaolon oikeutusta). Tämä maa on Amerikka. Siellä on tultu siihen, että avioeron saannin pitäisi olla mahdollisimman helpon. Näin yksinkertaisen käytännöllisellä tavalla on Amerikassa koetettu ratkaista tämä kysymys. Tätä kysymystä ei silti ole otettu aivan kevyenä ja pintapuolisena asiana; he eivät ole sitä näin ratkaisseet siksi, että he kynnillisesti halveksisivat koko ihmiskuntaa, vaan päinvastoin me näemme, että Amerikassa on se hyvä puoli, että siellä on koetettu mennä niin pitkälle, kuin on osattu, naisen kunnioittamisessa. He sanovat: näin helppo avioero johtuu siitä, että me kunnioitamme naista niin paljon, ettemme tahdo häntä lailla sortaa, emme tahdo lain varjolla polkea naisen vapautta. Vanhassa, mädässä Euroopassa naista sorretaan, siellä pidetään naista kuin kauppatavaraa, siellä mies sanoo: minulla on laillinen oikeus käyttää sinua esim. himojeni tyydykkeenä. Meillä nainen on vapaa, miehen täytyy avioliitossa olla hyvin varuillaan, ettei millään tavalla sorra vaimoaan; hänen pitää kunnioittaa vaimoaan, ihaila, pitää vähän kuin jumalattarena. Mies tietää joka hetki, että ellei hän ole hieno vaimoaan kohtaan, niin vaimo menee ja eroaa. Ja tilasto osoittaa, että Amerikassa avioerot

tapahtuvat enimmäkseen kaikista ylimmissä, upperikissa piireissä, joissa ihmiset ovat väsyneet, eivätkä ymmärrä, että maailmassa on muutakin kuin nautintoja; tämä nautinnonhalu aina kaipaa vaihtelua, sentähden he eivät kauan jaksa olla yhden ihmisen parissa. – Sitten on myös toinen luokka, neekerit, jotka käyttävät avioeroa hyväkseen. Mutta muuten muut ihmiset elävät verrattain onnellisissa avioliitoissa. Siellä ei ole niin hirveitä konflikteja kuin vanhassa Euroopassa, sillä miehen täytyy muistaa oma asemansa; hän ei ole sellainen herra kuin eurooppalainen. – Näin amerikkalaiset väittävät.

Mutta meidän emme tahdo tutkia avioliittokysymystä tavalliselta uskonnolliselta, ei myös jokapäiväiseltä eikä tavalliselta tieteelliseltä kannalta, vaan siltä kannalta, jota meidän on ollut tapana nimittää salatieteelliseksi, ottamalla siis huomioon myös näkymättömän maailman. Mutta silloinkin meidän on paras kuitenkin katsella tätä kysymystä eri puolilta ja tutkia siis avioliittoa: 1) yksilöiden onnen kannalta kysymällä: milloin kaksikin ihmistä voi olla onnellisia sisäisesti, näkymättömän maailman kannalta; 2) lasten kannalta kysymällä: mikä tehtävä avioliitolla on lasten kannalta, ja kuinka lasten kannalta avioliitto voi vastata tarkoitustaan; ja 3) kysymällä: mikä tehtävä ja tarkoitus avioliitolla mahdollisesti voi olla henkisen kehityksen kannalta, tavallaan siis uskonnolliselta kannalta. Sillä muistakaamme, että meidän oma Mestari ja Vapahtajamme, Jeesus Kristus ja samoin monet muut ihmiskunnan vapahtajaolennot ovat lausuneet jyrkkänä mielipiteenään, että avioliitto on niin pyhä, ettei sitä pidä purkaa. Tästä sitten esim. kristilliset kirkot ovat saaneet omat käsityksensä ja jyrkkyytensä. Meidän on siis velvollisuus kysyä, millä tavalla avioliitto voi palvella henkistä kehitystä, ja minkälainen avioliitto sitä palvelee, ja mitä varten avioliitto henkisen kehityksen kannalta mahdollisesti vaatii pysyvää uskollisuutta.

Olemme täten päätyneet kolmeen kysymykseen, joita meidän tulisi nyt pohtia. Mielestäni on paras aloittaa tuosta näkökohdasta, joka on saanut niin paljon jalansijaa Amerikassa ja joka myös elää ihmisten mielikuvituksessa kaikkialla, erikoisesti myös meillä kristikunnassa, nim. siitä, joka koskee avioliiton onnea. Koettakaamme sitä pohtiessamme olla aivan puolueettomia; koettakaamme käsitellä asioita aivan tieteellisesti; alkäämme hämmästykö mitään tieteellisiä johtopäätöksiä.

Koska kaksi ihmistä voi olla onnellisia, ja kuinka paljon sitä onnea pitää olla? – Jokaisen ihmisen sielussa elää se käsitys avioliitosta, että jos se on jotakin, sen pitäisi olla myös onnea. Minkä tähden minä perustaisin kodin toisen ihmisen kanssa, jos ei siitä koidu onnea? – Tämä onnen vaatimus avioliiton yhteydessä on nykyajan ihmiselle niin selvä, että hyvällä syyllä voimme sitä pohtia.

Avioliittohan perustuu siihen, että kaksi eri sukupuolta olevaa ihmistä liittyy yhteen. Onko tällaisella vastakohtien yhteenliittymisellä jokin sisäinen, näkymätön, niin sanoaksemme kosmisenkin kantavuus? Onko tämä kahtena sukupuolena olemisen ainoastaan ihmisen ruumiillinen ominaisuus, vai onko se syvemmällä? Luulen varmasti, että jokainen nykyajan ihminen sanoo: tämä ihmisten sukupuolinen erikaltaisuus ei rajoitu ainoastaan heidän fyysilliseen ruumiiseensa, vaan sillä on paljon syvemmät juuret. Mies sekä ajattelee että tuntee eri tavalla kuin nainen. Näin nykyaikana useimmat väittävät ja uskovat. Nykyaikana uskotaan myöskin siihen, että sukupuolisuudesta huolimatta me yksilöinä, inhimillisinä olentoina olemme hyvin toistemme kaltaisia. Jossakin minuudessamme me saatamme ajatella ja tuntea aivan samalla tavalla ja tuntea olevamme ainoastaan ihmiskunnan yksilöitä, tuntea olevamme ihmisiä, ei miehiä eikä naisia. Tämä on kuitenkin siksi syvällä meissä, että monet ihmiset eivät sitä inhimillistä minuutta edes löydä. Useimmat ihmiset ehkä tuntevat olevansa vain miehiä tai naisia. Ja mikä silloin on silmiinpistävä ominaisuutena miehissä ja naisissa, joka erottaa heidät toisistaan? Ylimalkaisesti sanoen mies on toiminnanhaluinen, itsetietoinen, ajatteleva, järkevä olento, työnhaluinen, taistelija, haavoittaja, hävittäjä, mutta myöskin rakentaja ja luoja. Nainen sen sijaan on enemmän tunteva olento, hellä, haavoja lääkitsevä, parantava, inspiroiva, joka ihailee, uskoo ja odottaa silloin, kun mies toimii. Ja tämä erilaisuus on siksi syvällä ihmisissä, että useimmille on vaikea löytää sitä inhimillistä, yleistä, sukupuolesta riippumatonta minuutta, joka on kaiken tämän takana.

Kun me katselemme ihmistä kokonaisuutena, ei ainoastaan näkyvänä, vaan myöskin näkymättämänä olentona, silloin tulemme siihen näkemykseen ja johtopäätökseen, että hyvin, hyvin syvällä on hänen samankaltaisuutensa, ja että melkein kohta, kun hän lähtee ulos varsinaisesta kodistaan, Isän Jumalan helmasta, hän jo muodostuu kaksinaiseksi. – Mikä on ihmisen kaikista syvin Itse? Me nimitämme sitä Jumalan Pojaksi. Sitä sanotaan ehkä myös Jumalan lapseksi, mutta minusta Jumalan Poika, jonka esim. Jeesus Kristus valitsi, on niin hyvä sentähden, että siinä nimessä jo kaikki sukupuolierotus häviää. Jos puhutaan, että kaikki ovat Jumalan lapsia, voidaan ajatella, että toiset ovat poikia, toiset tyttöjä.

Ihminen on siis syvimmissään Jumalan Poika eli, kuten sanomme, Kristus, vapahtajaolento. Hän on syntynyt Isästä. Se merkitsee, että hän on suuren, kaikkiallisen Elämän, suuren salaisuuden synnyttämä, yhtä se kanssa, aivan kuin osa siitä. Niinkuin Poika on lähtenyt Isästä, niin on ihmisen henki lähtenyt Jumalan Hengestä, ihminen on lähtenyt siitä suuresta mysteeriosta, suuresta Elämästä, joka on kaiken takana. Ihmisessä piilee siis kaiken olemassaolon salaisuus; ihminen on alkuperältään, sisimmässään Jumalan Poika. Hän elää autuuden maailmassa. Jumalan, itse Elämän helmassa ei voi olla mitään muuta kuin autuutta ja harmoniaa, sentähden kaikki Jumalan Pojat ovat Isässä yhtä; kaikkien kesken vallitsee täydellinen sopusointu. Mutta ihminen, joka on Jumalan Poikana syntyisin Isästä, on kokematon, ei tunne itseään. Hän elää autuuden tilassa, mutta hän ei mihinkään pysty. Hän ei siis oikeastaan ole tietoinen onnesta, ei ole itsetietoinen. Hän ei voi tehdä työtä onnensa puolesta, ei onnellistuttaa toista. Hän ei siihen kykene; hän vain on, koska hän on Jumalasta syntynyt. Mutta elämän tarkoitus on, että tämä jumalallinen olento, henki, Jumalan Poika, oppisi tuntemaan itsensä, tulisi tietoiseksi omasta olemuksestaan, toisin sanoen oppisi rakastamaan ja tekemään työtä maailmankaikkeudessa. Sentähden Jumalan Poika astuu alas maailmaan, sentähden henki, joka on Jumalasta syntynyt, ilmenee jumalallisessa maailmassa, pukeutuu aineeseen, kuten sanotaan. Jumalassa ei ole ainoastaan tämä hengen salaisuus ja hengen synnyttämisen salaisuus, Jumalassa on myöskin olemisen salaisuus, ilmenemisen salaisuus; sentähden maailmaa aina luodaan. Jos olisi vain tuo suuri Elämä yhtenäisenä ja kaikki olennot siitä syntyisin yhtä sen kanssa, ei olisi mitään ilmennystä, maailmaa. Mutta siinä piilee toinen salaisuus, aineen, ilmennyksen salaisuus. Sentähden aine ja henki yhdessä ilmentävät maailmaa. Ja aine on juuri tuo jumalallisessa elämässä piilevä ilmennyksen taikavoima. Ei se ole mitään iankaikkisia pieniä palloja tai hiukkasia, jotka yhdessä muodostaisivat aineen; ainetta ei siinä merkityksessä ole olemassa. Aine on juuri jumalallisen elämän ilmennyksen taikavoima. Se on aineen salaisuus, jota me opimme käyttämään, mutta emme ratkaisemaan. Sentähden nuo kuolemattomat, iankaikkiset Jumalan Pojat, jotka Isän helmassa syntyvät, laskeutuvat aineeseen, menevät siihen jumalalliseen ilmennykseen, maailmaan, joka voi heitä opettaa työtä tekemään ja rakastamaan, työllään auttamaan, luomaan onnea ympärilleen. Heidän elämäntapaileensa on pitkä, ennenkuin he ovat pukeutuneet niihin muotoihin, joita nimitämme ihmisiksi. Ihminen on vihdoinkin se muoto, jossa Jumalan Poika, Kristus, voi saavuttaa tietoisuuden. Vasta ihmisen, ristiinnaulitun Vapahtajan ruumiillisessa muodossa Jumalan Poika voi päästä tietoiseksi itsestään ja Isästä. Sentähden ihmistä on sanottu luomakunnan kruunuksi; sentähden ihmisen muoto on niin tärkeä.

Kun me katselemme ihmistä kokonaisena olentona, sekä näkyvänä että näkymättömänä, huomaamme, kuinka hän ilmennyksessä muodollisena olentona on moninkertainen ja kuinka hänessä silloin on heti jo sisällä korkealla ikäänkuin sukupuolinen erilaisuus. Teosofisessa kirjallisuudessa puhutaan ihmisen seitsemästä periaatteesta, mutta niistä alkava teosofinen tutkija ei ole useinkaan saanut mitään kokonaista kuvaa. Koetan antaa tässä ihmisestä kuvan, joka mielestäni on helpottajuinen ja yksinkertainen, mutta samalla sisältörikas.

Jos ihminen sisimmässään on Jumalan Poika, niin on, kuin tuota Jumalan Poikuutta ympäröisi hänen kolminkertainen inhimillinen henkensä. Tämä kolminaisuus on tuttu kristikunnalle. Kaikki ovat yhtä mieltä siitä, että ihminen tajuutena olentona tahtoo, tuntee ja tietää. Tämä kristillinen kolminaisuus on aivan sama kuin teosofisissa kirjoissa tavattava itämaalainen kolminaisuus: aatmaa – tahto, buddhi – tunto, manas – tieto. Ihminen on tahtova, tunteva ja tietävä olento. Tämä on hänen psykologinen kolminaisuutensa, ja se on jo ulkopuolella tätä Jumalan Poikaa hänessä, sillä Jumalan Poika on tämän sisällä, takana, kuin

jonkinlainen ydin kuoressa. Mutta ihminen ei ole pelkkä psykologinen henkiolento; hän on ilmennyt ruumiillinen olento. Me huomaamme, kuinka nuo kolme perusominaisuutta hänessä pukeutuvat aineeseen, ympäröivät kukin itseänsä jonkinlaisella verholla. Me näemme, kuinka tuo ihmisen tietopuoli pukeutuu verhoon, jota nimitämme älyruumiiksi, ja kuinka silloin tämä ihmisen psykologinen ajattelu, tietämisominaisuus, on aivan kuin elävänä, henkenä, tuossa mentaalisisessä verhossa eli älyruumiissa. Sitten me heti, kun katselemme ihmistä näkymättömänä olentona, huomaamme hänen tietopuolessaan kaksi puolta, hänen ajattelevan minänsä elävänä sekä sen verhon, johon se on pukeutunut. — Me puhumme verhosta kuin jostakin aineellisesta, mutta muistakaamme aina, että aineellisuus on ainoastaan Jumalan ilmennyksen taikavoima.

Sitten otamme ihmisen psykologisen olemuksen toisen puolen, buddhin eli hänen tuntopuolensa. Me huomaamme, kuinka siinäkin on heti kaksi eri asiaa, nim. tunto itse elävänä elävänä ja sitten jonkinlainen astraalinen verho, aineellisuus, joka sitä ympäröi. Ja samoin kuin tuo manaselämä on heikkona mentaalisisessä käyttövälineessään, samoin buddhinen on astraalisisessä käyttövälineessä.

Sitten on kolmas, aatmaa, tahto, joka sekin on laskeutunut aineeseen; ja se on ihmisen fyysillinen ruumis; mutta hänen tahtonsa on heikko, heikko salaisuus sen sisällä ja takana. Se on jotakin niin heikkoa, ettei ihminen ole siitä paljonkaan tietoinen. Hän on tietoinen ainoastaan tästä fyysillisestä ruumiista käyttövälineenä, ja se on oikeastaan kaikista kehittynein käyttöväline.

Sentähden me voimme sanoa, että jos ihminen on kristusolento eli Jumalan Poika, kuin tähti tuossa kaikista sisimmässään, niin sen ympärillä on hänen kolminaisuutensa, tahto, tieto ja tunto, mutta se on sitten heijastunut alas aineeseen, että itse asiassa voimme erottaa vaikka kuusi heijastusta: ensimmäinen aatmaan, tahdon heijastus tässä fyysillisessä ruumiissa; ja aatmaa silloin, joka on tuolla ihmisen henkiolemuksessa omalla tasollaan, on tässä fyysillisessä ruumiissa heikkona salaisuutena, vaikkakin elämän ylläpitäjänä. Toiseksi buddhi, tunto, on laskeutunut astraaliruumiiseen, mutta siinäkin on buddhi itse salaisuutena, siemenenä vain. Ja kolmanneksi sitten manas, ajatus tieto, joka on ilmennyt mentaalisisessä ruumiissa, mutta siinäkin todellisuudessa vain heikkona salaisuutena, kuin liekkiä, joka lepattaa. — Täten saamme, jos tahdomme olla tarkat, vaikka 10 prinsippiä. Mutta käytännössä emme tarvitse puhua kuin 6:sta. Näiden takana on seitsemäs, jonka sisin olemus on Kristus. Nämä ihmisen kuusi prinsippiä ovat: ensin tietolinjaa pitkin hänen älyruumiinsa — ylempi ja alempi puoli — sitten tuntopuolella astraaliruumis, jossa on alempi ja ylempi astraaliruumis — alemmaa nimitetään himoruumiiksi, ylempää tunneruumiiksi — ja sitten tahtolinjaa pitkin on fyysillinen, toiminnan ruumis ja sen näkymätön puoli eetteriruumis, jossa tahto on salaisuutena kätöksä.

Kun nyt pidämme tämän ihmisen rakenteen mielessämme — muuten emme ihmistä ymmärrä emmekä osaa arvostella —, silloin me myöskin voimme tehdä sen havainnon, että kaikissa elämän puolissaan tässä omassa olemuksessaan ihminen etsii vastakohtaansa ollakseen onnellinen. Kaksi ikuista jumalolentoa voi olla onnellista ainoastaan siinä määrin, kuin he voivat sulautua toisiinsa. He etsivät siis omaa vastakohtaansa.

Mutta sen sijaan kaikissa noissa elämänpuolen ilmauksissa, käyttövälineissä, ihminen etsii samaisuutta. Tästä laista on erotettava ainoastaan hänen sisin Jumalan poikuutensa, jota myös monadiksi sanotaan, ja hänen näkyvä fyysillinen ruumiinsa; ne jäävät vähän ulkopuolelle tätä jaoittelua. Me tulemme kohta ymmärtämään näitä suhteita, kun mainitsemme esimerkkejä.

Kaksi nuorta ihmistä, poika ja tyttö, molemmat siinä iässä, että ovat sukupuolisesti kypsiä, helposti rakastuvat toisiinsa sukupuolisesti. Me tiedämme, että jos nuori mies on kauan erillään koko naissukupuolesta ja sitten tulee maailmaan, missä on naisia, niin hän rakastuu ensimmäiseen naiseen, minkä näkee. Hän osaa sitä vähemmän valikoida, mitä enemmän hän on uppoutunut sukupuolisuuteen. Sukupuolivoimat ovat hänessä voimistuneet yksin ollessa. Nuoruudessa on juuri tavallista, että nuori mies

ja nainen rakastavat toisiansa sillä tavalla, ihastuvat toisiinsa, vaikka eivät tiedä, miksi. Ja mitä silloin heidän mielikuvituksensa tekee? Se ei kykene muuta, kuin luomaan ihannetta tuosta toisesta. He ovat sukupuolivoiman suggestion alaisia, ja silloin he tietysti näkevät ihanteen toisissaan. Sentähden on nuorten rakkaus niin runollinen, niin tuore, raikas, välitön, viaton; he eivät tunne maailmaa eivätkä toisiaan. Mutta mikä on tavallisesti seurauksena, jos he pääsevät naimisiin? Jonkin ajan perästä tapahtuu ihmeellinen herämys, sillä he ovat inhimillisinä, ajattelevina ja tuntevina olentoina rakastuneetkin omaan ihannekuvaansa, joka heitä viehätti; se, mikä pakotti heidät yhteen, oli sukupuolinen voima. Nyt, kun he ovat naimisissa, he huomaavat, ettei toinen vastaakaan ihannetta; heidän ajatuksensa käyvät aivan eri suuntiin; koko heidän käsityksensä elämästä on aivan erilainen; he heräävät suurimpaan onnettomuuteen, kuten he sanovat, ja koko avioliitto on mennyt rikki.

Sentähden viisaat ihmiset sanovatkin, ettei koskaan pidä mennä naimisiin tuon ensimmäisen rakkauden kohteen kanssa, vaan pitää odottaa, sillä on tavallista, että jonkin ajan perästä tuo ensi rakastuminen haihtuu itsestään. Nuori poika ihmettelee, kuinka hän saattoi olla niin ihastunut tuohon tyttöön, ja samoin tyttö pojasta. Ja jos he eivät olleet ennättäneet mennä naimisiin, he olivat päässeet kuin onnettomuudesta. Ja jos kaksi ihmistä joutuu yhteen ja tekevät sen huomion jonkin ajan kuluttua, että he olivat menneet naimisiin luonnonvoiman pakoituksesta, mutta tuntematta toisiaan, niin koska heillä on avioliittovelvollisuus edessään, he saavat mukautua. Ja sitten, kun he koettavat mukautua ja sopeutua toisiinsa, he huomaavat, että heillä on yhtymäkohtiakin, jotka tekevät lopulta heistä kaksi ystävää. Ja itse asiassa pidetään erittäin onnellisena avioliittona sitä, jossa aviopuoliset löytävät toisensa ystävinä. Useimpien ihmisten mielestä on haihtunut olemattomiin ajatus sukupuolisuuteen perustuvasta, ylimaallisesta onnesta, joka kyllä elää nuoren ihmisen sielussa. Nuori ihminen kuvittelee sellaista rakkautta, joka tekee hänet niin onnelliseksi, että hän aina on kuin morsian tai sulhanen. Mutta useimmat vanhat ihmiset ovat tulleet siihen, ettei sellaista onnea ole olemassa. Romaaneissa sitä kyllä on, mutta ne, viisaasti kyllä, aina loppuvat siihen, että ihmiset saavat toisensa, sillä jos verhoa nostettaisiin ylös vähän ajan perästä, ei olisi enää niin kaunista kuvaa.

Vanhat ihmiset sanovat: tuota runollista onnea ei ole olemassa, mutta se on jotakin, kun kaksi ihmistä on ystäviä, kun he oppivat luottamaan toisiinsa, huomaavat, että heillä on yhteinen päämäärä; mies hankkii rahoja ja nainen käyttää niitä oikein; siinä on yhteinen harrastus ja se varmasti luo onnea, jos miehellä ei ole mitään muuta harrastusta kuin koti, eikä myöskään naisella; siitä syntyy yhteinen luottamus ja onni.

Nyt minä lausun sen ihmeellisen väitteen, että nuo nuoret ihmiset nuoruutensa ensimmäisissä unelmissa eivät ole erehtyneet, vaan sellainen onni, josta he uneksivat, on mahdollinen. Sitä ei ole vielä paljon maan päällä nähty, mutta sitä tullaan enemmän näkemään. Mitkä sellaisen onnen ehdot ovat, ja miten niiden ihmisten tulee toisiinsa suhtautua?

II

Avio-onni

Avio-onnea, avioliiton tuottamaa rauhaa ja tasaantuneita olosuhteita arvatenkin jokainen ihminen odottaa mennessään naimisiin. Miksi muuten avioliittoon mentäisi? Kuitenkin näemme, että ihmiset menevät avioliittoon kaikenlaisista vaikuttimista. Voidaanhan solmia avioliitto sentähden, että se on yhteiskunnallisesti ja maailmallisesti katsoen edullista, tai se on edullista rahallisesti. Voi olla monia n.s. järkisyitä, miksi avioliittoon mennään. Ja kun tällä tavalla järkisyistä, etujen takia, laskelmoiden mennään avioliittoon, luullaan ja ajatellaan, että täten myös parhaiten yhteiselämän onni on turvattu. „Minähän olen niin järkevänä ja täysin ajattelevana ihmisenä mennyt naimisiin, että totta kai minun avioliittoni tulee onnelliseksi ja hyödylliseksi sekä itselleni että toiselle.”

Kuitenkin huomaamme, että verraten harvat avioliitot ovat onnellisia. Useinkin, kun pääsemme tutkimaan aviopuolisoiden sydämiä, huomaamme, että heitä painaa jokin taakka. Ihmiset ajattelevat: mistä tämä johtuu; miksei kaksi ajattelevaa ihmistä voi elää sovussa ja tehdä elämänsä onnelliseksi? Siihen täytyy silloin heti sanoa, että avioliittoon menneet ovat ehkä erehtyneet siitä pohjasta, jolle avioliitto on rakennettava. Voidaan esimerkiksi ajatella näin: „Mehän olemme erittäin hyvät ystävät; emmekö me voisi olla onnelliset avioliitossa?” Kun sitten huomataankin, ettei niin olekaan laita, kysytään hämmästyneenä, mistä se johtuu.

Meille täytyy olla selvillä, mikä avioliiton pohja on, onko se kahden ystävän liitto, onko se liitto kahden ihmisen välillä, jotka ajattelevat ja tuntevat samalla tavalla ja jotka perustavat yhteisen kodin? Onhan useita tapauksia, jolloin mies ja vaimo harrastavat samoja asioita ja voivat keskenään elää sovussa; heillä on yhteinen, harmoninen ja rauhallinen koti, mutta ihmeellistä, hurmaavaa onnea siinä ei ole. Silloin saatamme kysyä, miksei siinä ole sitä hurmaavaa onnea, jota jokainen ihminen avioliitolta odottaa. Se, että onni on niin harvinainen asia, johtuu siitä, ettei avioliittoa ole ymmärretty juuriaan myöten. Se ei suinkaan ole sama kuin ystävyysliitto. Avioliitto on onnellinen ainoastaan silloin, kun se tapahtuu rakkaudesta. Mutta rakkautta meidän ei pidä käsittää liian haaveelliselta kannalta. Meidän täytyy käsittää, että avioliitto on liitto myöskin kahden fyysillisen ruumiin välillä. Siinä on avioliiton syvin viisaus. Tämä ei merkitse ollenkaan mitään kevytmielistä. Sanon tässä heti: meidän fyysillinen ruumiimme on meidän vanhin prinsippimme, kaikista kokenein, viisain. Fyysilliseen ruumiiseemme sisältyy koko kehityksemme elämän viisaus. Kaikki meidän onnettomuutemme johtuvat kokonaan siitä, että me emme osaa omaksua ruumiimme viisautta, emme osaa kuunnella sen ääntä. Me luotamme enemmän tunne- ja ajatusruumiiseemme, jotka ovat paljon nuoremmat, emmekä etsi viisautta fyysillisestä ruumiista, joka on vanhin ja meidän todellinen vihkiämme. Fyysilliseen ruumiiseen kätkeytyvät elämän salaisuudet tässä näkyvässä maailmassa. Siksi avioliitto on niin vakava asia, koska se on liitto kahden ruumiin välillä; sentähden se liitto on pyhä, todellinen sakramentti, todellinen rakkauden liitto. — Me tulemme pian näkemään, mitä se merkitsee.

Kun me muistelemme tapauksia elävästä elämästä, huomaamme, kuinka avioliitossa ei riitä se, että vain toinen ymmärtää syvemmin, mitä avioliitto on, että vain toinen osaa rakastaa. Ei tule vielä siitä onnellista avioliittoa, että vain toinen rakastaa. Tietysti siitä voi tulla harmoninen, rauhallinen koti, mutta avioliiton onneen tarvitaan kaksi, jotka rakastavat toisiaan. — Ajatelkaamme seuraavaa tapausta. On nuori mies ja nainen, ja tämä nainen on luonnostaa sellainen olento, joka osaa rakastaa. Hän rakastaa tuota miestä koko sydämestään, ja hän kuuntelee silloin ruumiinsa ääntä, joka sanoo: rakkaudessa annetaan kaikki; rakkauden pyhyys on siinä, että se on epäitsekkäs, ettei se ajattele omaa itseään. Ja siis tuo nainen, tyttö, joka osaa

rakastaa, antautuu tuolle miehelle. Mutta jonkin ajan kuluttua mies sanoo hyvästit, eikä välitä enää työstä, joka hänelle antautui. Hän ei mene naimisiin tytön kanssa, vaan jättää hänet. Tyttö on epätoivon partaalla, sillä hän on antanut kaikkensa. Mitä hänestä nyt tulee? Hänestä tulee ehkä prostituoitu nainen, jos hän on köyhä. Kun keskustelemme prostituoitujen kanssa, niin saamme kuulla, että useimmat ovat tällaisia rakkautteen kykeneviä petettyjä naisia. Hyvin harva prostituoitu on lähtenyt omasta himostaan miesten halujen tyydyttäjäksi. Useimmat ovat joutuneet siihen siksi, että se, jota he rakastivat, hylkäsi heidät. He eivät syystä tai toisesta tehneet silloin itsemurhaa, mutta heidän elämänsä pursi ajoi silloin karille. Niin voi tapahtua silloinkin, kun nainen ei ole köyhä. Tiedän tapauksen, jolloin nainen oli jokseenkin varakas, kehittynyt, vapaamielinen olento, ja mies, joka rakastui häneen, oli liikemies. Nainen sijoitti rahansa miehen liikkeeseen ja teki työtä siinä, niin että liike alkoi menestyä erinomaisesti. He elivät yhdessä, ja heillä oli lapsi, mutta he eivät menneet kirkolliseen avioliittoon, sillä nainen oli vapaamielinen. Eräänä päivänä mies tuli sitten ja sanoi vaimolleen: „Saat tänään korjata luusi täältä ja viedä lapsen mukana, sillä minä menen huomenna naimisiin ja tuon rouvan taloon.” Silloin tuo nainen lähti lapsineen aivan tyhjänä, sillä hän oli liian hienotunteinen huomauttaakseen rahoistaan, jotka hän oli antanut miehelle. Lapsi tarvitsi ruokaa, ja kun ei hänellä ollut rahoja, hän antautui prostituoiduksi.

Samalla tavalla saattaa nainenkin menetellä miestä kohtaan. Mies ja nainen rakastavat toisiaan, ja nainen lupautuu menemään naimisiin miehen kanssa. Sitten jonakin päivänä nainen sanoo miehelle, joka on rakentanut koko elämänsä rakkautelleen tuohon naiseen: „Minä en ole ymmärtänyt vielä tähän asti, mitä rakkaus on. Olen nyt todella rakastunut toiseen.” Silloin mies voi tuntea, kuinka hänen elämänsä on aivan lähellä kuoleman kuiluja, kuinka se vaappuu kuin ohuen langan varassa.

Tällaisissa tapauksissa, voisimme sanoa, toinen noista kahdesta osasi rakastaa, toinen oli kylmä, itsekäs, laskelmoiva. Kummallinen karma oli ajanut heidät yhteen. Teosofeina voimme ymmärtää, että heillä oli edellisistä elämistä joitakin suhteita, jotka heidän nyt täytyi sovittaa. Heille annettiin tilaisuus. Osasivatko he sitä käyttää, vai ei, on toinen asia. Näin me voimme yksilöinä lohdutautua, mutta me tiedämme, ettei siinä mitään onnea ole. Avio-onneen tarvitaan kaksi, jotka rakastavat toisiaan niin, että he koko olemuksessaan tuntevat, mitä rakkaus on.

Koettakaamme ymmärtää tätä rakkautta, mikä se on, kuinka se toimii, niin sanoaksemme, mitä vaatimuksia sillä on. Sitä varten muistelkaamme, kuinka edellä koetimme selvittää, mikä ihminen on. En nyt uudestaan ryhdy sitä yksityiskohtaisesti selittämään, muistutan vain mieliin, että käsitimme ihmisen sisimmässään jumalalliseksi, Kristus-olennoksi, joka ilmenee kolminaisena: tahtovana, tietävänä ja tuntevana. Tämä heijastuu kolmeen erilaiseen ruumiiseen ja kolmeen erilaiseen elämänvirtaan, joten saamme kuusi prinssiä. Ne ovat silloin kuusi perusosaa ihmisen olemuksessa. Ne ovat fyysillinen ruumis, astraaliruumis, ja mentaaliruumis eli toisilla nimityksillä: tahtoruumis, tunneruumis ja ajatusruumis. Ihmisen psykologinen kolminaisuus, hänen tahtonsa, tuntuensa ja tietonsa, heijastuu täten muodollisesti näihin kolmeen käyttövälineeseen. Tahto saa ilmauksensa fyysillisessä ruumiissa, tunto astraaliruumiissa ja tieto, ajatus, mentaaliruumiissa. Mutta tämä ei ollenkaan tyhjennä asiaa: nämä ovat asian muodollinen puoli, mutta sisällä on elämänvirta. Silloin saamme, että ihmisen psykologinen kolminaisuus heijastuu myös kolmena elämänvirtana näissä käyttövälineissä. Siten ihmisen tietävä, ajatteleva minä heijastuu elämänä kausaali- eli syyruumiiseen: joka on mentaali- eli ajatusruumiin korkeampi, sisempi puoli, ja muodollisesti mentaaliruumiiseen. Ihmisen tunteva minä heijastuu elämänä ja muotona: astraali- eli tunneruumiissa tulee siten olemaan kaksi puolta, ylempi ja alempi. Ihmisen tahtoelämä, hän itse tahtovana minuutena, heijastuu tähän fyysilliseen ruumiiseen kahdella tavalla siten, että tämä näkyvä ruumis muodostaa muodon, ja näkymätön puoli, eetteriruumis, on tahtovan ihmisen elämän ilmaus. Jos katselemme todellisella astraalisella selvänäöllä ihmisen astraaliruumista, niin näemme muotona tuon alemman astraaliruumiin, ja ylempi muodostuu elämäksi siinä alemmassa. Samalla tavalla ihmisen ajatusruumis muodollisesti on nuo ajatukset, älyruumis, mutta siinä on sisäisenä puolena syyruumis, jossa ei ole muotoja samassa merkityksessä.

Kun siten tutkimme rakkauden probleemia, meidän täytyy itse asiassa ottaa huomioon koko tämä ihmisen rakenne. Minkä huomion me voimme silloin tehdä? Voimme tehdä sen huomion, kun okkultisesti tutkimme kahta rakastavaa, että ihmisessä nuo elämänvirrat, siis korkeampi mentaaliruumis eli syyruumis, korkeampi astraaliruumis ja n.s. eetteriruumis, silloin, kun kaksi ihmistä rakastaa toisiaan, vaativat vastakohtaansa. Toisin sanoen, jos toinen heistä on positiivinen, aktiivinen, toisen täytyy olla negatiivinen, passiivinen. Mutta kun sitten katselemme kahden rakastavaisen muodollisia periaatteita, silloin näemme, että alemman älyruumiin, alemman astraaliruumiin ja alemman eetteriruumiin pitää olla heissä harmonisia, saman luontoisia. Mitä tämä merkitsee? Sen huomaamme selvemmin, jos otamme esimerkiksi ensin tuon astraaliruumiin. Kun sanomme, että ylempään astraaliruumiin pitää olla vastakkaisen ja alemman samankaltaisen, homogeenisen, kahdessa rakastavaisessa, niin tämä merkitsee sitä, että ylempässä astraaliruumiissa asuu tunteen elämä, siis rakkaus tunteellisenä intohimona, rakkauden haluna, se rakkaus, joka tahtoo tehdä hyvää ja ottaa vastaan hyvää. Huomaamme silloin, että kun kaksi ihmistä rakastaa toisiaan, niin tässä ylempässä astraaliruumiissa on aina toisella halu antaa ja palvella, halu rakastaa ja olla onnellinen juuri siinä, että voi osoittaa hellyyttä, toisella taas kyky mukautua toisen hellyyteen, ottaa vastaan rakkautta toiselta. Ei se ole niin merkittävä ero, mutta täytyy olla tuollainen vastakohtaisuus, jotta nuo kaksi voivat sulautua yhteen. — On hyvin suuri taito ottaa vastaan rakkautta. Meidän tiedämme, että jos avioliitossa toinen tahtoo osoittaa hellyyttä toiselle ja toinen pysyy kylmänä tai torjuu luotaan, niin silloin hieno, henkinen onni häiriintyy. Kuinka moni nainen kertookaan ystävälleen, kuinka hänestä on vaikeaa, kun hän osoittaa hellyyttä miehelleen, niin tämä ei sitä ymmärrä, vaan torjuu luotaan ja sanoo: „Älä ole lapsellinen”; ja taas toisella kertaa luulee, että hän pyrkii fyysilliseen yhdyselämään. Tämä loukkaa äärettömästi silloin rakastavaa naista. Hänestä tuntuu, ettei hänen miehensä ymmärrä, mitä rakkaus on. „Minä tahdon osoittaa hänelle, että hän on minun rakas mieheni, ja silloin hän on kylmä tai hän luulee, että minä lähestyn häntä himoissani.” Tämä rikkoo avio-onnen. Samanlainen asia voi tapahtua miehen puolelta, vaikka luulen, että tavallisempaa on, että se on mies, joka ei ymmärrä. — Tästä näemme, kuinka ylempi astraaliruumis on tärkeä rakkauden onnessa, kuinka siinä täytyy olla hieno sulautuminen, ymmärtäminen, hellyyden käsittäminen.

Kääntäkäämme sitten huomiomme alempaan astraaliruumiiseen, himoruumiiseen. Sen suhteen on välttämätöntä, jotta siitä koituisi onnea, että molemmissa aviopuolisoissa herää samalla kertaa yhteenvetävä himo. Jos vain toinen on himon vallassa ja toinen jää kylmäksi, silloin nuo himoruumiit eivät ole harmonisia. Sentähden täytyy alempien astraaliruumiiden olla toistensa kaltaisia. Jos ne ovat erilaisia, silloin onni rikkoutuu, mutta jos ne ovat samanlaisia, silloin himon aiheuttama yhteen sulautuminen on täydellistä harmoniaa, sellaista värähtelyä molemmissa, että se tuntuu suurelta autuudelta.

Nyt voimmekin helpommin ymmärtää, kuinka nämä asiat ovat älyruumiin suhteen. Alemman mentaaliruumiin täytyy molemmissa puolisoissa olla samanlainen, toisin sanoen, heidän ajatuksiensa täytyy käydä samaan suuntaan; heidän älynsä täytyy olla niin samanlainen, että he ajattelevat samanlaisia ajatuksia tässä käytännöllisessä elämässä. Heidän täytyy olla samassa vireessä, niin että he ymmärtävät toisiaan, sillä muuten ei ole keskinäistä luottamusta. Jos he eivät ymmärrä tätä käytännöllistä elämää samalla tavalla, syntyy aina ristiriitoja. Jos toinen esim. ajattelee, että täytyy äärettömästi säästää, ja toinen taas, että elämä on sitä varten, että annetaan rahojen mennä, niin siitä syntyy vaikeita ristiriitoja. Lapsena katselin erästä perhettä suurella ihastuksella ja hämmästyksellä, sillä kaikki ajattelivat siinä suhteessa samalla lailla. Kun isä tuli kotiin ja toi sata markkaa, niin kaikki menivät yhdessä ulos syömään päivällistä ja sitten Ruotsalaiseen Teatteriin ja lopuksi vielä johonkin ravintolaan illalliselle. Vaikka sitten kahtena seuraavana päivänä ei ollut mitään syötävää, niin kaikki olivat kuitenkin tyytyväiset. — Alemmassa mentaaliruumiissa vaaditaan siis onnea varten homogeenisuutta. Ja meidän täytyy sanoa, ettei ole mitään niin ihanaa yhteiselämässä, kuin juuri sellainen täydellinen ymmärtäminen ja täydellinen luottamus. Aivan kuin entinen lukkari-isä, joka aina teki parhaiten. Hän meni markkinoille myymään hevosta, mutta kotiin tullessa hänellä oli sen sijaan vain kana. Ja äiti oli ihastunut, kun isä kertoi kaikki merkittävät seikkailunsa: „Voi, kuinka viisaasti sinä teit!” Tuollainen on jaloa ja kaunista, ja siitä tulee onnea.

Ylemmän mentaaliruumin, syy- eli kausaaliruumiin, joka on ajatuksen, älyolemuksen elämä, täytyy rakastavilla olla erilainen, positiivinen ja negatiivinen, kuin kaksi vastakohtaa, jotka sopivat yhteen. Ja mitä se merkitsee? Sehän on aatteiden, filosofian, totuuden etsimisen ja näkemisen käyttöväline. Sen pitää olla erilainen, jotta nämä kaksi, jotka rakastavat toisiaan, voisivat auttaa, tukea, inspiroida toisiaan. Jos kaikissa aatteissa toinen ainoastaan matkii toista suu auki, niin se on hedelmätöntä; he eivät pääse sen pitemmälle. Jos mies on filosofi ja nainen istuu kuuntelemassa, niin se on kyllä kaunista, mutta se ei hedelmöitä miestä ajattelijana. Jos molemmat ovat totuudenetsijöitä, niin se etsiminen tulee näkyviin alemmassa mentaaliruumiissa, mutta ylemmässä se on totuuden näkemistä, ja siinä ei voi toisiaan hedelmöittää, jos ei näe asioita eri kulmilta, niin että toinen näkee kuin ylhäältä päin alas, lähtee Jumalasta ja tulee vähitellen maan päälle, ja toinen taas lähtee alhaalta ylöspäin ja huomaa lähimpiä asioita heti alussa ja osaa tuoda ne toisen näköpiiriin. Siten he voivat auttaa toisiaan.

Sitten tulemme fyysilliseen ruumiiseen ja sen näkymättömään puoleen, eetteriruumiiseen. Eetteriruumiissa eroitamme kaksi puolta, korkeammassa pitää olla vastakohtat ja alemmassa samankaltaisuus. Korkeampi on heijastunut tähän näkyvään, fyysilliseen ruumiiseen, sentähden voimme myöskin sanoa, että tässä fyysillisessä ruumiissa pitää olla vastakohtaisuus ja näkymättömässä samankaltaisuus.

Mitä merkitsee rakkaudessa tämä fyysillis-eetterinen erilaisuus ja samankaltaisuus? Fyysillinen ruumis on vanhin prinsippimme. Siltä meidän tulee oppia viisautta, sen ääntä kuulla. Jos tahdomme kehittyä eteenpäin, meidän täytyy ensin ratkaista fyysillisen ruumiin salaisuus. Sentähden sanotaankin, että ensimmäinen suuri vihkimys, mikä ihmiselle tapahtuu, avaa hänelle tämän fyysillisen tason elämän. Se antaa hänen ymmärtää käytännöllisesti, okkultisesti, fyysillisen tason elämän ja fyysillisen ruumiin salaisuuden.

Kun kaksi ihmistä rakastaa toisiaan kokonaan, niin että heidän fyysillis-eetteriset ruumiinsa muodostavat pohjan tälle rakkaudelle, muodostavat rakkauden syvimmän ja suurimman salaisuuden näkyvässä maailmassa, silloin se merkitsee ensiksikin, että korkeammassa eetteriruumiissa, joka tavallisesti heijastuu tähän näkyvään käyttövälineeseen, on vastakohtat, positiivisuus ja negatiivisuus, maskuliinisuus ja feminiinisyys, miessukupuoli ja naissukupuoli. Nämä vastakohtat täytyy olla olemassa. Ei mitään todellista aviorakkautta voi syntyä ilman sitä vastakohtaisuutta, että toinen on mies, toinen nainen. Tämä vastakohtaisuus vaikuttaa sen, että mies on urhoollisuuden perikuva ja nainen inspiration, uskon ja kauneuden ruumistuma. – Mutta paitsi tätä, vaaditaan lisäksi, että nuo alemmat eetteriruumiit ovat samankaltaisia.

Siinä oikeastaan piilee rakkauden salaisuus, sillä tässä vastakohtaisuudessa piilee joka tasolla luomisen salaisuus. Mehän sanoimme, ettei kaksi rakastavaa pysty luomaan, jos molemmat ovat samanlaisia korkeammassa älyruumiissaan. Samalla tavalla korkeamman astraaliruumiin pitää olla erilainen, jotta he voisivat luoda, jotta heidän elämänsä olisi hedelmällinen, jotta elämästä olisi hyötyä. Samalla tavalla täytyy myös fyysillisen ruumiin ja samalla korkeamman eetteriruumiin olla erilainen, jotta voitaisiin luoda, saataisiin tuloksia aikaan. Mutta itse rakkausruumis on tämän meidän fyysillis-eetterisen käyttövälineemme alempi eetteriruumis. Samalla tavalla voimme sanoa, että alempi mentaaliruumis on suloisen yhteisymmärryksen, rakkauden ja sopusoinnun ruumis, ja samalla tavalla alempien astraaliruumiiden tulee olla samanlaisia, jotta olisi yhteisymmärrys himossa, että se heräisi molemmissa samalla kertaa, jotta se olisi pyhää.

Mitä on eetterinen rakkauden ruumis? Tämä rakkauden ruumis on hyvin korkea ja salaperäinen asia. Se on epäitsekkyuden, kunnioituksen, itsensä unohtamisen, itsensä kieltämisen voima. Se on toisen rakastamista, korkealle asettamista, kunnioittamista, pyhänä pitämistä. Ilman sitä fyysillinen ruumis ei tiedä mitään pyhydestä, sakramentista. Eetteriruumiin tämän salaisuuden pitää tulla ilmi rakastavaisissa; he eivät saa ajatella itseään. Tämä sama seikka antaa avaimen kaikelle fyysilliselle yhdyselämälle. Jos ei eetteriruumis ole mukana yhdyselämässä, se on prostitutiota. Kun aviopuolisot keskenään yhtyvät aviollisesti, eetteriruumiin täytyy värähdellä, ja se tapahtuu silloin, kun he eivät ajattele itseään. Siis toisin sanoen heidän aviollinen yhtymisensä on oleva pyhä ja puhdas. Ja jos he osaavat kuulla oman fyysillisen ruumiinsa ääntä,

eikä järkevän, laskelmoivan mentaaliruumiin, ei himokkaan astraaliruumiin, niin se sanoo heille: minä en voi mitään ottaa, jos ei toinen tahdo antaa, enkä voi mitään antaa, jos ei toinen tahdo ottaa; hän, jota rakastan, on minulle pyhä; hän on se, joka määrää. – Molemmat ajattelevat näin ja silloin käytäntö näyttää kummallekin, mitä tapahtuu. Ja molemmat, jos he ovat valistuneita ihmisiä, tietävät, että heidän yhdyselämänsä hyvin merkillinen hetki on se, jolloin he käyttävät fyysisen käyttövälineensä voimia luodakseen, kutsuakseen taivaasta jonkun ihmisolennon luokseen syntymään maailmaan. Tämä ja lapsen syntyminen on hyvin merkillinen asia, mutta siitä tulemme puhumaan myöhemmin.

Onko ihmisiä, jotka voisivat näin rakastaa? – Siihen tekisi mieleni vastata: jos ei vielä ole kuin joitakuita harvoja, niin me olemme täällä myöskin sitä varten, että tätä kaikkea oppisimme. Ainakin yksi puoli n.s. kaksoissielujen salaisuudesta on siinä, että kaksi ihmistä voi näin oppia rakastamaan toisiaan elämien vieressä, että he yhä enemmän sulautuvat toisiinsa, että heistä muodostuu kuin kaksoissieluja; yhdessä he ovat autuaita; he tulevat voimakkaiksi, onnellisiksi nähdessään toisensa. Tämä on hyvin merkillinen seikka. Ja sillä on niin suuri okkultinen tarkoitus elämässä, että maailman pelastus riippuu paljon siitä, että ihmiset oppivat näin rakastamaan toisiaan. Kun kaksi ihmistä muodostuu aivan kuin kaksoissieluksi kulkien käsi kädessä monen elämän aikana, luottaen, rakastaen toisiaan, iloiten ja riemuiten toistensa olemassaolosta, silloin heidän liittonsa ei ole ainostaan yhden fyysisen elämän pituinen, vaan se solmitaan henkimaailmassa, ei taivasten valtakunnassa, josta Jeesus sanoi, ettei siellä naida eikä mennä miehelle. Me voimme kyllä puhua runollisesti, että näiden ihmisten häät tapahtuivat taivaissa, että avioliitto solmittiin enkelien kesken. Se on totta, ja sen ihmeellinen merkitys on siinä, että he voivat olla avioliitossa henkimaailmassa huolimatta siitä, ovatko he täällä fyysisessä maailmassa liitossa vai ei. Tällä on niin suuri merkitys, että kaikki pahat olennot, kaikki Jumalan työtä vastustavat olennot maailmassa vavisten pelkäävät sellaista liittoa. Sillä niiden ihmisten voima on niin suuri hyvässä, että he yhdessä lähettävät auringonsäteitä ulos, jotka saattavat pahat henget vapisemaan. Sillä on aivan kosmillinen merkitys. Se avioliitto on jotakin, jota meidän tulee oppia rakentamaan, ja meidän pitää luoda näitä kaksoissieluja.

III

Avioliitto ja lapsi

Jos nuori naimaton mies tulisi jonkun luo, joka omaa teosofisen elämänymmärryksen, kysymään neuvoa avioliittoasioissa: „Mistä minä tiedän, osaanko valita itselleni oikean aviokumppanin? Minkälainen aviokumppani minun tulisi itselleni valita?” –, niin silloin tuo teosofisen elämänymmärryksen omaava epäilemättä ensin vastaisi: „Sinun tulee ensiksikin rakastaa sitä ihmistä, jonka kanssa aijot mennä naimisiin. Älä mene avioliittoon ilman rakkautta.” – „Mutta mistä minä tiedän, rakastanko häntä? Olenhan nähnyt niin monia koteja, joissa aviokumppanit ovat menneet rakkaudesta naimisiin, mutta joissa onni ei vallitse. Mistä tiedän, että onni on pysyvä? Mistä tiedän, että se, jota rakastan, rakastaa minua? Kuinka voin päästä siitä selville? Pitääkö minun luottaa vain siihen ihastukseen, siihen voimakkaaseen tunteeseen, mikä minulla on?” – Ja kun tuo nuori mies osaa kysyä näin syvällisesti, silloin tuo meidän teosofimme epäilemättä vastaisi: „Niin, useimmissa tapauksissa ihmisellä ei ehkä ole muuta neuvonantajaa kuin tuo voimakas tunne, tuo voimakas sukuvietti, mikä hänessä on herännyt. Useimmissa tapauksissa on epäilemättä näin, ja siten on myöskin valinta ollut oikea. Mistä syystä? Siksi, että hyvin useissa tapauksissa on niillä ihmisillä, jotka joutuvat toistensa kanssa naimisiin, vanhaa yhteistä karmaa, kuten sanotaan teosofisesti. He ovat aiheuttaneet jossakin entisessä elämässään sen, että heidän tiensä nyt kohtaavat toisensa, että heidän täytyy maksaa joitakin vanhoja velkojaan toisilleen. Jollei heitä siis yhdistäisikään niin erinomaisen syvä ja suuri rakkaus, niin heitä voi yhdistää vanha karma. Me olemme olemassa sitä varten, että oppisimme ja opettaisimme jotakin. Ja kun kaksi ihmistä joutuu avioliitossa hyvin läheisiin tekemisiin keskenään, niin se merkitsee, että he voivat oppia toisiltaan ja opettaa toisilleen sängen paljon. Heidän voivat olla kaksi aivan yhteen soveltumatonta luonnetta, joilla on vanhoja velkoja toisilleen. Heidät on karma määrännyt yhteen, että he oppisivat kärsivällisyyttä, hyvää tahtoa, rakkautta ja lempeyttä. Heidän suuri läksynsä on silloin oppia ystävyttä, oppia toisiaan sietämään, kärsimään, palvelemaan. Siinä on sängen monien avioliittojen tarkoitus.”

Näin vastaisi epäilemättä meidän teosofimme, ja tuo nuori mies menisi ehkä lohdutettuna pois ja ajattelisi: „Miksi olisin huonompi muita; uskaltavathan toisetkin ottaa sen edesvastuun itselleen? Ehkä minäkin tulen toimeen, vaikka rakkauden ja onnen unelmani olisikin vain harhaa.” – Mutta jos tuo nuori mies ei heti lähtisikään pois, jos tuo vastaus ei häntä tyydyttäisi, niin hän kysyisi: „Etkö sinä kokeneempana ja viisaampana ihmisenä voisit neuvoa minulle, miten voisin itsestänikin tietää, rakastanko häntä, ja voiko minun ja hänen välillä, jota luulen rakastavani, syntyä onnea ja sopusointua.” – Jos hän näin paljon kysyisi, jos hän osoittautuisi näin henkeväksi nuorukaiseksi, silloin tuo teosofisen elämänymmärryksen omaava sanoisi näin: „Niin, sinun täytyy ajatuksissasi koettaa vapautua kaikesta siitä aistillisesta viehätystä, mikä on niin luonnollinen, kun olet ihastunut morsiameesi; hän on niin kaunis, nuori, täynnä suloa. Sinä et voi ehkä vastustaa sitä nyt. Mutta koeta tutkia itseäsi, onko hänen viehätöksensä puhunut yksinomaan sinun aisteillasi, koeta ajatella ja kuvitella, rakastaisitko häntä, jos hän olisi vanha ja ruma, tai vain ruma. Koeta tiedustella sitä omalta sydämeltäsi, sillä jos sinä rakastat, niin sinä rakastat sydämeltäsi. Rakkaus ei asu aisteissa; niissä asuu ainoastaan sukupuolinen viehätys, rakastuminen; itse rakkaus asuu sydämessä. Koeta siis tutkia omaa sydäntäsi, koeta kysyä siltä, rakastatko tuota toista. Äläkä tyydy kysymään ainoastaan sydämeltäsi, vaan myöskin järjeltäsi; anna järkevän ajatuksesi myös vastata kysymykseen. Anna sen sanoa ja selittää sinulle, minkä tähden rakastat häntä. Eihän rakkauden pitää olla sokea, eihän tosi rakkaus pelästy sitä, että sille tehdään kysymyksiä. Voi olla, että tosi rakkaus sanoo: ei ole olemassa mitään syytä; minä rakastan ilman syytä; rakastan siksi, että rakkaus asuu sydämessäni. Näin kyllä rakkaus vastaa, mutta se ei pelkää ajattelua, järkeä; se antaa järjen vahvistaa itseään. Sillä kun järki ja ajatus

tekevät työtä rakkauden nimessä, silloin ne vain vahvistavat rakkautta. Kun sinä kysyt, rakastatko morsiantasi, niin anna myös järkesi vastata järkevillä syillä: minä rakastan häntä siksi, että hän on niin hyvä, järkävä, että sovimme niin hyvin yhteen. Ja ennen kaikkea tutki, sinä nuorukainen, onko sinulla jonkinlainen elämänymmärrys, maailmankatsomus, usko, ja tutki myös morsiantasi, onko hänellä elämänymmärrys, usko, maailmankatsomus. Te luulette nykyaikana, että tämä asia merkitsee niin vähän, mutta teosofina minä sanon sinulle, että merkitsee paljon, hyvin paljon, minkälainen maailmankatsomuksesi on, ja hyvin paljon merkitsee se, että teillä molemmilla on sama usko. Nykyaikana tätä ei ymmärretä yhtä paljon kuin ennen. Ennen tämä ymmärrettiin selvästi. Vanhojen uskontojen aikana ihminen ei saanut mennä naimisiin toisen uskonnon kannattajan kanssa siitä yksinkertaisesta syystä, että jos kahdella sielulla, jotka menevät yhteen, on erilainen elämänymmärrys, usko, niin tämä estää heidän yhteiselämänsä korkeammilla tasoilla, korkeammissa maailmoissa. He ovat kuin yhtä ihmistä määrättyyn kohtaan saakka, mutta ei sen yläpuolella. Sentähden on erittäin tärkeää, että aviopuolisoilla on sama usko, elämänymmärrys. – Kun nuorukainen ja neitonen menevät naimisiin, he katsokoot, että molemmat ymmärtävät elämää samalla tavalla, että yleensä ymmärtävät elämää jollakin tavalla. Sillä jos he eivät vielä ole ajatelleet elämää, se tulee joskus heidän eteensä, toisen eteen voi tulla varhemmin kuin toisen, ja silloin tulee herämys: meidän emme kuulukaan toisillemme; meidän yhteiselämämme on rajoittunut fyysillisiin ja astraalisiin asioihin, mutta ei ole noussut korkeampiin maailmoihin. – Tämä tuo disharmoniaa, onnettomuutta mukanaan. Opi siis ajattelemaan ja kysymään eläältä, mitä se on, ennenkuin menet naimisiin, taikka sitten, jos menet, etkä mitään ajattele, ole myös valmis ottamaan vastaan, mitä eteesi tulee.”

Näin puhuisi tuo teosofisen elämänymmärryksen omaava ja hän jatkaisi vielä: „Jos olet ajatteleva ihminen, niin silloin, kun menet naimisiin, sinun pitää ajatella erästä tärkeää asiaa, nim. lapsia. – Nuoret ihmiset ehkä hyvin vähän ajattelevat saavansa lapsia. Naimisiin mennessä he ehkä aivan epämääräisesti kuvittelevat, että saavat tietysti lapsiakin; ne ovat kodin kaunistuksena ja ilona; mutta ehkä eivät sen tarkemmin ajattele asiaa. Todellisuus näyttää meille, vuosisatojen ja -tuhansien kokemus, että ihmiset naimisiin mennessään sängen vähän ovat ajatelleet lapsia, sillä jos he olisivat ajatelleet heitä, silloin heidän ensimmäinen ajatuksensa olisi: voimmeko antaa lapsillemme kodin? Tämän ei tietysti pidä merkitä sitä, että heillä pitää olla niin ja niin monta tuhatta tuloja, jotta he sen voisivat tehdä, sillä kodin onni ei ole näissä tuhansissa. Ja lapsista sanotaankin oikein, että he tuovat mukanaan oman elatuksensa; heillä on merkillinen siunaus kodissa, niin että he tuovat mukanaan sen, mitä tarvitsevat. Sentähden nuorten ei pidä ajatella, että heillä pitää olla niin ja niin paljon varallisuutta, ennenkuin he voivat mennä naimisiin. Me näemme usein, että ihmiset lykkäävät avioliittoon menoa juuri sentähden, että heillä ei ole tuota taloudellista pohjaa. Mutta älkää luottako liian paljon aineeseen, vaan siihen, että rakkaus luo. Jos te rakastatte, jos sovitte yhteen, jos olette kuin kaksi sielua, jotka muodostavat yhden kokonaisuuden, silloin taivas teitä siunaa, silloin voitte huoletta mennä naimisiin. Taivaan siunaus riippuu siitä, että teidän sielunne sopivat yhteen, että tahdotte palvella toisianne, uhrautua toistenne hyväksi, että tahdotte palvella ihmiskuntaa, antaa sielulle mahdollisuuden syntyä tähän maailmaan. Kun nuoret ajattelevat tällä tavalla rohkeasti, silloin heidän käy hyvin.”

Kun minä nuorena poikana vaelin Lapissa, meillä oli oppaana ukko, joka oli 70-vuotias, ja kuitenkin hän käveli kuin nuorukainen. Minä kysyin häneltä: „Kuinka te olette niin nuorekas?” Hän vastasi: „Miksi en olisi; minun elämäni on kuin yhtä laulua.” – „Oletteko naimisissa?” – „Olen tietysti. Olin kuudentoista ikäinen, kun menin naimisiin. Mitään muuta ei minulla silloin ollut kuin kirves olallani, ja vaimollani ei ollut mitään, mutta me läksimme korpeen. Neljätoista lasta meillä on ollut. Kaikki elävät ja ovat terveitä. Me olemme eläneet onnellisina yhdessä yli viisikymmentä vuotta.” – Silloin minä ymmärsin, ettei onni riipu rahoista, vaan rakkaudesta.

Mitä merkitsee, että pitää ajatella lapsia? Muistuttakaamme vähän mieleemme, minkälaisia käsityksiä ihmisillä on ollut lapsista. On ajateltu, ja kuka ties vieläkin ajatellaan, että lapset ovat vanhempien omaisuutta. Vanhemmat saavat tehdä lapsilleen mitä haluavat, kohdella heitä, miten tahtovat; heillä on oikeus tehdä suunnitelmia lastensa elämän suhteen; heillä on oikeus jopa uhrata lapsiaan. – Vanhoilla

juutalaisilla oli Jerusalemin ulkopuolella Hinnomin laakso ikuisesti palavine tulineen, joka hävitti kaiken roskan ja saastan, mitä siihen Jerusalemissa vietiin. Mutta oli aikoja, jolloin juutalaiset pitivät sitä myös pyhänä uhritulena, joka ei tyytynyt ainoastaan jäteteisiin, vaan joka vaati uhria, ja silloin vanhemmat saattoivat viedä lapsensa Molokille uhriksi heittämillä heidät siihen tuleen. – Siitä tulesta on muuten johtunut käsitys helvetistä ja gehannasta. – Juutalaiset siis käsittivät, että heillä oli täydellinen valta lasten yli. Samanlainen käsitys voi olla vielä tänä päivänä joillakin kansoilla. Esimerkiksi kiinalaiset voivat jättää lapsensa, jota eivät tahdo pitää, heitteille ja kuolemaan.

Tällainen käsitys on ollut ihmisillä, ja joskaan se ei meillä ole ottanut samaa muotoa, se on saattanut pukeutua toiseen muotoon. Esimerkiksi keskiajalla voitiin ajatella jostakin lapsesta, että se oli uhrattava Jumalalle, t.s. lapsi oli kasvatettava munkiksi tai nunnaksi. Se ei saanut elää omaa elämäänsä; siitä täytyi tulla munkki tai nunna, koska vanhemmat niin tahtoivat. – Ja me tiedämme, että täällä kristikunnassa vanhemmat ovat usein päättäneet lastensa avioliitoista. Kaksi perhettä saattoi sopia siitä, että heidän tyttärensä ja poikansa menevät naimisiin, että siten omaisuus lisääntyisi. Heillä oli siis rakennuksista ja pelloista suurempi käsitys kuin lapsista, jotka olivat vain välikappaleita. Intiassahan on aina ollut tapana, että vanhemmat määräävät lastensa avioliiton, ja he voivat tehdä sen jo lastensa ollessa kätkyessä. Vieläpä siellä, kuten tiedämme, on ollut sellainenkin näkökanta, että avioliitto, joka solmitaan lemmentunteesta, ei ole mikään oikea avioliitto, se on vain deevojen ja alempien jumalien aikaansaama avioliitto. Pyhä ja puhdas avioliitto solmitaan sillä tavalla, että vanhemmat määräävät lastensa aviopuolison. Poika ja tyttö eivät siellä saa edes nähdä toisiaan, ennenkuin he ovat naimisissa. Tästä ei Intiassa suinkaan ole ollut seurauksena, että kaikki avioliitot olisivat onnettomia, pikemminkin päinvastoin. Mutta mistä se on johtunut? Se on johtunut siitä, että tyttöjä on Intiassa aina kasvatettu erillään toisesta sukupuolesta *zenamaa*, naisten osastoa varten kodissa. He elävät yksinomaan miestä varten *zenanassa*. He eivät näe ketään muuta miestä kuin omansa. Heistä ei voi tulla muuta kuin miestensä ihailijoita, rakastajia; mistään muusta he eivät tiedä. He ovat erinomaisen suloisia naisia, niin vakuuttavat ne, jotka ovat heihin tutustuneet. He ovat sellaisia ihann naisia, joista monetkin miehet voivat uneksia, sillä heillä ei ole muuta ajatusta, kuin: „minun mieheni, minun mieheni”. Ja ennen maailmassa oli Intiassa tapana, että kun mies kuoli, niin vaimo meni vapaaehtoisesti samalle polttorviolle, millä miehen ruumis poltettiin. Mutta tämän rinnalla on tietysti kulkenut naissuvun täydellinen älyllinen kehittymättömyys, ja siksi emme voi ihailla tätä asiain tilaa.

Meidän täytyy myöntää, kun ajattelemme ihmiskuntaa, joka on kokoonpantu ei ainoastaan miehistä, vaan myöskin naisista, ettei ole edullista, että toinen sukupuoli kasvatetaan tietämättömyydessä. On tärkeää ja luonnollista, että kaikkia yksilöitä kasvatetaan niin, että he kaikki voivat tulla yhdenvertaisiksi. Meillä länsimailla on noussut naisasialiike, joka on tahtonut vapauttaa naiset miesten holhouksesta. Naiset ovat nousseet yhdenvertaisiksi miesten kanssa, ja se on länsimaisen kulttuurin ansio. Täytyyhän meidän sittenkin enemmän ihailla vapaita, itsenäisiä ihmisiä kuin kauniita nukkeja. Eihän rakkauskaan voi oikein puhjeta kaikilla tasoilla, elleivät ne, jotka rakastavat toisiaan, ole yhtä kehittyneitä olentoja.

Sentähden lapsikysymyksen täällä länsimailla saa toisen muodon. Itämailla on kyllä uskottu ja uskotaan yhä vieläkin jälleensyntymiseen, mutta heidän olonsa ovat toisella tavalla järjestetyt. Meillehän tämä jälleensyntymisajatus tuli viime vuosisadalla uutena ajatuksena, jonka olimme välillä unohtaneet. Kristikunnassakin se oli vallalla ensimmäisinä vuosisatoina, mutta sitten se unohdettiin, kun eräässä kirkolliskokouksessa päätettiin, että sellainen oppi on kirottu. Teosofinen liike on tuonut meille tuon ihanan ajatuksen jälleensyntymisestä, siitä, että ihminen on henkiolento, joka syntyy tänne yhä uudelleen. Sentähden jokainen ihminen on oma itsensä, tasa-arvoinen elämän edessä. Voimme olla ruumiiltamme lapsia, keski-ikäisiä tai vanhoja. Se on vain harhaa, sillä ihmisinä me emme ole lapsia, emme keski-ikäisiä, emmekä vanhoja. Me olemme kuolemattomia olentoja, jotka synnymme tänne, pukeudumme milloin yhteen, milloin toiseen muotoon, esinnyimme milloin miehinä, milloin naisina. Me synnymme tänne maan päälle kuin kouluun. Sentähden me emme voi lapsiamme omistaa; me voimme heitä vain palvella.

Kun siis ajattelemme lapsia jälleensyntymisen kannalta, se merkitsee, että me voimme saada kotiimme jonkun henkiolennon, jota saamme palvella. Jokaisen naisen ja myös jokaisen miehen sydämessä elää halu osoittaa rakkautta jollekin heikommalle, jollekin, joka on meistä riippuvainen. Ja jos meidän täytyy kulkea elämän läpi ilman, että olemme saaneet palvella jotakuta, silloin emme ole vielä saaneet tuntea, mikä elämässä on suurin ja inhimillisin tunne, mitä siinä on ylitsevuotavaa autuutta, jumalallista, taivaallista. Mutta sellainen autuus ja suurenmoinen onni on kaikille ihmisille suotu. Eihän huolenpitomme kohteen tarvitse välttämättä olla meidän oma lapsemme, ei edes välttämättä lapsi, pääasia on, että saamme omistaa rakkautemme jollekulle, että saamme palvella. Me emme ole oppineet jokapäiväisen elämän läksyä, ellemme ole saaneet tilaisuutta palvella. Ja kaikista luonnollisin tilaisuus tähän on perheessä lapsen palveleminen. Se on tilaisuus, joka tarjoutuu luonnon puolesta. Meidän ei tarvitse olla ihmeellisen viisaita olentoja. Luonto sanoo meille: sinulla on tilaisuus palvella ja tehdä hyvää; mene naimisiin ja ajattele, että sinun luoksesi voi tulla taivaasta henkiolentoja, joita sinä saat auttaa ja palvella, joille saat tehdä hyvää, joille saat opettaa kaikkea hyvää. – Ihmisinä me olemme alttiit opettamaan myös pahaa, syntiä toisillemme. Kuinka usein juuri nuoret ihmiset, nuorukaiset ja neitokset, opettavatkaan toisille pahaa ja syntiä. Mutta missä on se ihminen, mies tai nainen, nuorukainen tai neitonen, joka ei tahtoisi antaa parastaan omalle lapselleen. Elämä, luonto itse on järjestänyt koko tämän olemassaolon sellaiseksi suureksi mysteerioksi, että se vetää ihmisen sydäimestä esille, mitä siinä on parasta, vilpittömintä ja puhtainta. Sentähden lapsikysymys avioliitossa on niin tärkeä asia. Sillä kun kaksi ihmistä menee avioliittoon ja toivoo lapsia itselleen, niin he myös toivovat, että heidän lapsistaan tulisi hyviä ja viisaita, rehellisiä ja kunnon ihmisiä. Eiväthän isä ja äiti soisi, että heidän lapsensa olisivat rikoksentekijöitä, huonoja olentoja. Voiko äidillä olla suurempaa iloa kuin nähdä, että hänen poikansa on kunnon ihminen?

Sentähden nuoret ihmiset voivat syystä kysyä: millä tavalla me voimme saada hyviä lapsia? Jolleivät he lainkaan ajattele tätä kysymystä, silloin kaikki on sattuman varassa. Luonto valitsee meidän puolestamme, jollemme itse tahdo valita. Mutta voimmeko valita, kutsua luoksemme hyviä ihmisiä, kehittyneitä sieluja, kunnon henkiolentoja, enkeleitä? Voimmeko sen tehdä? Eikö se ole ainoastaan luonnon, karman kädessä? – Niin, se on tietenkin karman, luonnon kädessä, jos jätämme kaiken sattuman varaan. Silloin karma huolehtii siitä, saammeko rumia, ilkeitä, pahoja lapsia, vai hyviä, ihania olentoja. Sillä mistä nuo lapset tulevat? He tulevat henkimaailmasta, jonka asukkaita he ovat. Tulevatko he suoraan taivaasta? Harvoin. Kun katselemme noita henkiolentoja, jotka ovat valmiit syntymään, niin he ovat jo astuneet ulos taivaasta ja ovat jo kääntäneet katseensa tänne maan puoleen. Ja nuo sielut eivät ole kaikki samanlaisia. Sisimmässään jokainen sielu, henkiolento on tietenkin Jumalan enkeli, mutta kun katselemme jälleensyntymään pyrkiviä sieluja, näemme, kuinka he jakautuvat eri luokkiin. Korkealla tasolla, joka on lähellä taivasta, näemme henkiolentoja, jotka ovat verhonneet itsensä loistavilla verhoilla; he ovat enkeleitä. Mutta sitten alhaalla näemme niitä, jotka ovat sisimmässään Jumalan enkeleitä, mutta ovat verhonneet itsensä sellaisella karman verholla, jossa on paljon pimeyttä ja saastaa. Ja keskivälillä näemme niitä sieluja, joilla on mahdollisuuksia sekä hyvään että pahaan, suurempia aina pahaan. Vaikka he eivät ole erikoisen pahoja sieluja, heillä on mahdollisuuksia itsekkyyteen. Nuo keskellä olevat ovat kaikista suurin joukko, mutta pelottavan suuri on myös alhaalla oleva. Ylhäällä oleva joukko on vielä pieni.

Kun katselemme miestä ja naista, joista on tuleva isä ja äiti, niin me näemme, kuinka heidän luoksensa pyrkii sielu henkimaailmasta. Tuo sielu kulkee niin sanoaksemme sitä linjaa pitkin, jossa on vähiten vastustusta; se tuntee vetovoimaa toisten sielujen luo, jotka elävät maan päällä. Se hakeutuu jonkun tulevan isän tai äidin luo tai molempien. Tuo sielu voi aivan kuin muodostaa ihmeellisen vetovoiman kahden sielun välille. Hyvin paljon on n.s. sukuvietti, joka vie kahta ihmistä yhteen, sitä, että sielu tahtoo syntyä ja on aivan kuin valinnut nuo kaksi vanhemmikseen. Ja kun vanhemmat eivät ajattele, eivät valitse itse, kun he jättävät kaiken elämänsä sattuman varaan, niin se sielu, joka heidän kauttaan voi syntyä, voi olla yhtä hyvin alhainen kuin keskinkertainen. Sentähden voi perheeseen syntyä aivan merkittäviä olentoja, pahankurisia lapsia. Se on silloin karmaa, sillä karman varaan on kaikki jätetty. Vanhemmat eivät ole ymmärtäneet, että ihmisen pitää olla yhtenä karman tekijänä. He ovat olleet vain kuin jonkinlaisia automaatteja.

Me elämme nyt verraten merkillistä aikaa, sillä henkimaailmassa tuntuu, niinkuin eivät ainoastaan nuo keskinkertaiset sielut olisi etualalla tänne pyrkimässä, vaan että myös nuo ylhäällä olevat henkiolennot tahtoisivat tänne syntyä, ja hyvin paljon on niitä syntynyt ja yhä syntyy ja tulee syntymään. Se merkitsee, että samalla kun hyvät olennot pyrkivät tänne syntymään, pyrkivät myös alimmalla tasolla olevat pahat, sillä aina kun hyvä pyrkii esiin suurella voimalla, pyrkii myös paha. Sillä on myös paljon kehittymättömiä sieluja, sangen pahoja ja saastaisia, jotka tahtovat syntyä. On suuri joukko pahoja sieluja, pimeä joukko, joka nyt tahtoisu syntyä tänne Suomeenkin. – Pimeitä sieluja. Mitä se merkitsee? Se merkitsee ennen kaikkea itsekkäitä olentoja, materialisteja, jotka eivät usko mihinkään hyvään. – Mutta tuolla ylhäällä on siis samalla hienoja, loistavia henkiolentoja, jotka niin ikään tahtovat laskeutua maan päälle. Nyt silloin kysytään jokaiselta nuorelta avioparilta: osaatteko valita, vai annatteko vain sattuman määrätä? Ja mitä meidän täytyy vastata siihen? Hyvän valitseminen on mahdollinen ainoastaan silloin, kun isä ja äiti todella rakastavat toisiaan, jos heidän yhtymisensä on pyhä yhtyminen, jos he silloin, kun he ajattelevat lasta, valmistavat itseään kuin pyhään toimitukseen, rukoilevat ja mietiskelevät, jos heidän sielunsa on niin samassa vireessä, että silloin, kun heidän ruumiinsa yhtyvät, heidän henkensä nousee niin äärettömän korkealle, että ei kumpikaan heistä yksin olisi voinut sellaista taivaallista korkeutta kokea. Sillä luomisprosessi, tuo kahden ihmisen, miehen ja naisen ruumiillinen yhtyminen, on salaperäisin, pyhin ja puhtain, mitä fyysisellä tasolla voi tapahtua. Se on niin merkillinen asia, että enkelit laulavat hoosiannaa taivaassa, jos vanhemmat ymmärtävät, mitä se on. Silloin todella kaksi henkiolentoa käsi kädessä nousee korkeisiin taivaisiin, ja siellä he aivan kuin ottavat syliinsä ihmisen, henkiolennon, jonka vanhemmiksi he saavat tulla.

Me täällä kristikunnassa olemme, meidän täytyy se tunnustaa, hyvin tuomitsevasti katselleet ihmislapsen sikiämistä ja syntymistä. Me olemme pitäneet sitä jonkinlaisena saastaisena tapahtumana. Ja me olemme tahtoneet, että sen Vapahtajan, joka meille edustaa kaikkea pyhää ja puhdasta, on täytynyt syntyä toisella tavalla kuin ihmiset, t.s. Hän ei ole tyytynyt siihen, mitä jumalallinen elämä on saanut aikaan. – Miksi sitten Jumala on luonut tämän maailman tällaiseksi, jos se merkitsisi, että tämä maailma on ruma, huono ja saastainen? Ei, meidän oma tuntemme ja mielikuvituksemme on tehnyt kaiken saastaiseksi. Salaperäinen elämä ei voi olla muuta kuin pyhää; sille on kaikki puhdasta. Sentähden sikiäminen ja syntyminen tänne maan päälle on pyhä mysteerio, jonka salaisuutta me ihmiset emme ole ollenkaan vielä ratkaisseet. Niin paljon me olemme ymmärtäneet, että kun me kutsumme henkiolentoja tänne maan päälle, heille on valmistettava koti. Sentähden huomaamme esim. meidän kristikunnassamme, että rakastavaisten pitää mennä avioliittoon, unohtaa itsensä lasten takia. Ja vaikka he sitten eivät olisikaan täydellisesti onnellisia, lapsilla pitää olla koti. Sentähden avioliitto heille on kuin kontrahti kahden ihmisen välillä. – Todellinen avioliitto ei ole minkään kontrahti, mutta vasta kaukaisten aikojen perästä voivat ihmiset mennä todelliseen pyhään avioliittoon, jossa ei ole mitään soraääniä. Vasta pitkien aikojen perästä me olemme kasvaneet niin hyväksi, että voimme mennä avioliittoon Jumalan edessä. Niin kauan meillä täytyy olla tämä nykyinen avioliitto, jossa meidän täytyy luvata: minä olen sinulle uskollinen, minä seison sinun vierelläsi; vaikka saisimme kulkea helvetin laakson kautta, niin kulkekaamme yhdessä. Ja se sisältää suuren lupauksen. Se tekee meille mahdolliseksi kasvattaa itseämme kaksoissieluiksi. Meidän pitää niin oppia rakastamaan, uskollisesti, kauniisti ja puhtaasti, että kun olemme toistemme omia, muodostamme kokonaisuuden yhä korkeammilla tasoilla.

Siis, kun aijomme ottaa aviokumppanin, älkäämme ajatelko, että hänen pitää olla täydellinen, niinkuin nuoret mielellään kuvittelevat. Kuinka me niin voisimme ajatellakaan, millä me olisimme ansainneet, että joku täydellinen olisi meidän kanssamme? Ei, me olemme täällä oppimassa veljeyttä, oppimassa antamaan anteeksi toisillemme. Siis eräs rakkauden läksy on se, joka on saanut niin kauniin ilmauksen tässä inhimillisessä avioliittosopimuksessa: minä olen sinulle uskollinen, tahdon sinua auttaa ja palvella, vaikka olisit huono ja syntinen. Kuinka minä voisin vaatia toiselta täydellisyyttä, kun olen itse kaukana kaikesta täydellisyydestä? Ehkä Jumala näyttää minulle, että minun aviokumppanini on paljon parempi minua, armahtakoon hän silloin minua. Ja jos minä näkisin, että aviokumppanini on puutteellinen ja heikko, niin minun iloni on kantaa hänen taakkaansa.

IV

Avioliitto ja henkinen kehitys

Henkinen kehitys on yksilöllinen asia, jokaisen ihmisen yksityisasiana; se on hänen oma suhteensa Jumalaansa. Toiset ihmiset eivät voi olla minään sisäisenä tekijänä hänen henkisessä elämässään ja kehityksessään, joka itseasiassa on hänen suhteensa kehittymistä Jumalaan. Sentähden on luonnollista, että ihmisen mieleen hyvin herkästi tulee kysymys: eivätkö oikeastaan kaikki tämän elämän suhteet, varsinkin sellainen kuin avioliitto, ole omiaan estämään ja ehkäisemään ihmisen henkistä elämää?

Kun käännämme katseemme oman kristikuntamme historiaan, huomaamme, että tuo käsitys avioliitosta henkisen elämän esteenä on hyvin vanha. Se on lähtöisin aivan kristinuskon alkuajoilta. Tiedämmehän n.s. kirkkoisien puhuvan selvin sanoin, että jos ihminen tahtoi elää henkistä elämää, jos hän tahtoi elää Jumalalle, oli parasta, melkein välttämätöntä, ettei hän mennyt naimisiin, vaan eli yksin. Ja muistamme, että Paavalikin eräessä kirjeessään huomauttaa siitä, kuinka mies, joka menee avioliittoon, keskittää huomionsa, jos ei enemmän, niin ainakin yhtä paljon, omaan aviopuolisoonsa kuin Jumalaan, ja Jumalan asia jää pian toiselle sijalle, sillä ihmisen täytyy silloin huolehtia enemmän maallisista velvollisuuksistaan. Ja me emme lainkaan ihmettele, kun tällainen käsitys pääsi vallalle jo varhaisimmassa kristinuskossa, että roomalais-katolinen kirkko järjesti tämän ulkonaiseksi asiaksi sanoen: kaikki maallikot menkööt naimisiin, mutta papisto, joka on antautunut Jumalalle, pysyköön naimattomana.

Tällä tavalla järjesti Rooman kirkko Jumalan valtakunnan maan päälle. Mutta mikään kirkko ei tietenkään osaa lahjoittaa pyhää elämää, jumalallista, sisäistä kanssakäymistä Jumalan kanssa kaikille papeille. Ja me tiedämmekin historiasta, kuinka paljon huonoja puolia oli tässä roomalaiskatolisessa järjestelmässä. Jos jokainen ihminen joka antautui papiksi, olisi ollut aivan erikoinen olento, silloin hän olisi ehkä voinut kulkea tietä, jonka kirkko viitoitti. Mutta kun pappeja tarvittiin hyvin paljon, oli luonnollista, että tarjonta oikeassa merkityksessä ei vastannut kysyntää. Pappien kesken täytyi olla paljon sellaisiakin, jotka olivat paremminkin kuin susia lammasten vaatteissa eivätkä suinkaan oikeita paimenia. Meidän täytyy kuitenkin tunnustaa, että roomalaiskatolinen kirkko on löytänyt suuren ja merkillisen joukon pyhiä ihmisiä, pyhimyksiä. — Onhan heillä ollut myöskin munkki- ja nunnalaitos. Ihmiset, jotka tahtoivat vetäytyä viettämään taivaallista elämää, menivät luostariin. Mutta me tiedämme, ettei se laitos läheskään onnistunut.

Me huomaamme siis, kuinka kristinuskossa on pitkin matkaa ajateltu, että henkinen elämä, täydellinen elämä Jumalan yhteydessä on mahdollinen ainoastaan yksinäiselle ihmiselle. Ja se tuntuu ensi näkemältä luonnolliselta. Mutta meidän täytyy kuitenkin ottaa huomioon eräs historiallinen seikka. Voisimme melkein sanoa, että Rooman kirkko jonkin verran erehtyi omien kirkkoisiensa suhteen, sillä joskin he puhuivat sukupuolisesta elämästä ja siitä, kuinka ihmisen täytyi siitä pysyä erillään, jos hän tahtoi elää Jumalalle otollista elämää, niin kuitenkin on otettava huomioon, että kirkkoisat elivät ja puhuivat aikana, jolloin avioelämä oli sangen rappeutunut. Kun kristinuskoko tuli maailmaan, Rooman valtakunnassa oli verrattain alhaiset käsitykset avioliitosta. Roomalaiset käsittivät koko sukupuolielämän vallan toiselta kannalta kuin kristinuskoko. Heistä sukupuolielämä oli olemassa sitä varten, että heillä olisi nautintoja. Rooman valtakunnassa yleensä pyrittiin nauttimaan elämästä. Sukuvietti oli omiansa tarjoamaan ihmiselle mitä suurinta aistillista nautintoa; siis roomalaiset arvelivat, että ihmisen tulee koettaa nauttia sukupuolielämästä niin paljon kuin mahdollista. Ja tämä suureksi osaksi vei Rooman valtakunnan rappiolle. Sillä jos luullaan, että olemassaolo on sitä varten, että me voisimme saada siitä mahdollisimman paljon nautintoja ja hauskuutta, silloin me olemme vajonneet käytännölliseen materialismiin, eläimelliseen nautintoon. Se ei

merkitse, että eläimet niin tekevät. Me olemme vain ajatelleet, että eläimet eläisivät niin. Mahdollisesti ne eläimet, jotka ovat eläneet ihmisten yhteydessä, voivat alentua etsimään sukupuolista, aistillista nautintoa. Luonnon tilassa eläin ei niin tee. Siksi sana „eläimellinen“ ei ole oikein valittu. Ihmiselle on mahdollista mennä eläimen alapuolelle ja tulla epäinhimilliseksi, alentua niin, että tekee sukuvietistä nautinnon välineen.

Tällaista elämänfilosofiaa ei ollut ainoastaan Rooman valtakunnassa. Sitä on ollut kaikkina aikoina. On aina ihmisiä, jotka eivät jaksakaan ymmärtää elämää muulta kannalta.

Kun kirkkoisat puhuivat sukupuolinnautintoja vastaan, heillä oli mielessä Rooman rappeutunut tila. He eivät puhuneet suorastaan avioliittoa vastaan, sillä silloinhan he eivät olisi kuvanneet avioliittoa pyhäksi sakramentiksi, niinkuin he tekivät ja sanoivat, että siitä sakramentista pitäisi kaikkien ihmisten yrittää tulla osallisiksi.

Kun näitä asioita ajattemme, me voimme jakaa ihmisen sukupuolielämän ilmennykset kolmeen luokkaan. Ensimmäiseen, alimpaan luokkaan kuuluu käsitys, että sukupuolielämä on oleva nautinnon välikappale. – Voimmehan sanoa tässä ohimennen, että sitä käsitystä ei tavata ainoastaan avioliiton ulkopuolella, vaan myös avioliitossa. Ei merkitse paljonkaan, onko ihminen näennäisesti ja virallisesti avioliitossa vai ei, sillä nämä asiat ovat ihmiselle tavallaan yksilöllisiä. Ihminen voi elää avioliitossa ja kuitenkin ajatella, että sukupuolielämä on nautintoa varten, tai hän ainakin käsittää sen niin alhaiseksi, ettei hän osaa sijoittaa sitä avioliittoon. Avioliittoonhan mennään monenlaisista syistä, ja jos siihen on menty muista syistä kuin rakkaudesta, se on laillistettua prostituutiota, huoruutta, kun puoliset elävät aviollista yhdyselämää. Mitä muuta se olisi, kun ihminen myy ruumiinsa toiselle ilman rakkautta. Jos joku myy ruumiinsa toiselle rahasta tai jostakin muusta hyvästä, silloin ihminen ei elä avioliitossa, vaikka hän näennäisesti siinä eläisikin; hän prostituoi silloin itsensä. Sillä avioliitto on aivan inhimillinen laitos, ja meidän on tehtävä siitä täysin inhimillinen laitos.

Toiseen luokkaan kuuluu avioliitto, joka on perustettu kahden ihmisen rakkaudelle ja uskollisuudelle. Oikea avioliitto ei ole nautinnon etsimistä, vaan uhrautumista, auttamista, toisen tukemista ja palvelemista. Avioliiton, ollakseen sitä, mitä se voi olla, täytyy olla kahden ihmisen mitä hellintä uskollisuutta ja luottamusta. Se ei ole lainkaan mahdollinen, elleivät aviopuolisot kokonaan luota toisiinsa, antaudu toisilleen, ole kokonaan toistensa omia. Avioliiton täytyy tehdä kahdesta ihmisestä kuin yksi, ja sen yhden symbolina on silloin kolmas, lapsi. Avioliitto, joka täten perustuu rakkaudelle, ei ole varsinaisesti tekemisissä sukupuolielämän kanssa nautintona. Jos avioliitto tuottaa nautintoa, se on onnen ja autuuden tunnetta, kahden ihmisen toisilleen suomaa onnea, rauhaa, ei suorastaan pelkkää aistillista nautintoa. Pelkkä aistillinen nautinto, jonka perustana on ihmisen sukupuolivoima, ei riitä avioliiton pohjaksi.

Sentähden me ymmärrämme hyvin, että avioliitto inhimillisenä institutiona on pyhä, sakramentti. Katolinen kirkko on oikeassa, kun se on käsittänyt avioliiton sakramentiksi. Se on pyhä. Ja me näemme sen pyhyden esim. kuolemanjälkeisessä elämässä. Muistanette, kuinka jotkut tulivat Jeesuksen luo ja sanoivat: „Miten on taivasten valtakunnassa? Jos mies kuolee, niin vaimo saa juutalaisen lain mukaan hänen veljensä miehekseen; näin hänellä tulee olemaan useampia miehiä. Kenen kanssa hän taivasten valtakunnassa on sitten naimisissa?” Silloin Jeesus vastasi tähän kysymykseen, jonka piti olla hänelle ansa: „Taivasten valtakunnassa ei naida eikä mennä miehelle.” Mitä se merkitsee? Se merkitsee, että taivasten valtakunnassa, siinä henkisessä, veljellisessä elämässä, mistä Jeesus puhui, ei sillä tavalla mennä naimisiin. Jos Jeesus olisi puhunut heille kuolemanjälkeisestä elämästä, hän olisi käyttänyt toisia sanoja. Tämä raamatun kohta ei siis koske kuolemanjälkeistä elämää, vaikka se tavallisesti siten ymmärretään. Luullaan, että kun ihminen joutuu autuuden tilaan, hän on yksin. Se on tavallaan totta, mutta se ei koske kuolemanjälkeistä elämää, vaan se on lopullinen saavutus. Sillä jos tutkimme kuolemanjälkeistä elämää avioliiton kannalta ja kysymme, kenen kanssa siellä on naimisissa ihminen, joka on maan päällä ollut useamman kanssa naimisissa, niin huomaamme, kuinka luonto ratkaisee sen yksinkertaisella ja luonnollisella tavalla. Se näet kysyy heti ihmiseltä: oletko sinä rakastanut, vai oletko vain nauttinut aistillisesti? Jos ihmisen avioliitto on ollut

tavallista aistillista nautintoa, perustunut ainoastaan fyysilliseen yhteyteen, silloin ihmisellä kuoleman jälkeen ei ole mitään yhteyttä aviopuolisoidensa kanssa. Hänen pitää päinvastoin erota heistä, ja hän joutuu kärsimystilaan. Mutta jos joku noista henkilöistä, joiden kanssa hän on ollut naimisissa, on herättänyt hänen sydämensä tunteet, jos hän on todella rakastanut jotakin heistä, silloin hän kohtaa hänet ilossa kuoleman jälkeen. Ihminen on ensin kärsimystilassa ja sitten taivaassa, ja juuri tuossa taivaallisessa ilon tilassa ihminen on niiden kanssa, joita hän on rakastanut ihmisinä. Jos hän on rakastanut useampia, ne kaikki ovat hänen kanssaan taivaassa, ja heillä on yhteinen ilo siitä. Tämä riippuu sydämen rakkaudesta, ja se ei juuri ole mahdollista muulloin kuin silloin, kun aviopuoliso toisen kuoltua ei ole mennyt uudelleen naimisiin. – Elämässä voi sattua niin, että ihminen joutuu nuorena naimisiin ja huomaa sitten jonkin ajan kuluttua, että hän onkin mennyt avioliittoon esim. aistillisesta syystä ja ettei todellista rakkautta olekaan hänen ja hänen puolisonsa välillä. Myöhemmin hän kohtaa toisen, johon heti rakastuu. Jos hän on kunnollinen ihminen, hän ensin kauhistuu omaa tunnettaan. Sisässään hän ensin tuntee, että hänen pitää olla uskollinen omalle aviopuolisolleen. Hän taistelee ensin itsensä kanssa, mutta sitten hän tulee siihen johtopäätökseen, ettei hän voi tukahduttaa sydämensä ääntä, hänen sydämensä puhuu tuolle toiselle. Ja hän joutuu vielä suurempaan ja vaikeampaan ristiriitaan, jos myös tuo toinen rakastaa häntä, sillä heidän eteensä astuu silloin kysymys, eivätkö he voisi mennä yhteen. Se on henkisesti ja sisäisesti katsoen merkillinen konflikti. Ennen maailmassa esim. roomalais- ja kreikkalaiskatolisessa kirkossa ratkaistiin tämä aina sillä tavalla, että ihmisen täytyi olla uskollinen omalle aviopuolisolleen, ja sanottiin: minkä Jumala on yhdistänyt, sitä eivät ihmiset saa erottaa. Tässä samaistettiin väärin Jumala ja kirkko, kun sanottiin, että Jumala on yhdistänyt, kun olisi pitänyt sanoa, että kirkko on yhdistänyt. Jumala ei yhdistä muita kuin ne, jotka todella rakastavat toisiaan. Jos kaksi ihmistä hetkellisessä huumauksessa meni naimisiin ja sai kirkon vahvistuksen, ei Jumala vielä ollut heitä yhdistänyt. Kirkko asettui Jumalan tilalle, ja ajatteli olevansa Jumalan edustaja: „Minkä minä siis sidon, se on sidottu.” Siinä kirkko nojaa Jeesuksen sanoihin Pietarille: „Minkä sinä sidot, se on sidottu taivaassa j.n.e.” Ja katolinen kirkkohän sanoo polveutuvansa suoraan Pietarista. – Mutta tämä on ollut erehdys. Kirkon ei olisi pitänyt, jos se olisi tahtonut olla Jumalan edustaja, liittää yhteen kahta ihmistä, joista se ei tietänyt, että he todella rakastivat toisiaan. Mutta kirkko on sen tehnyt. Ja silloin nuo kaksi sopimuspuolta saivat kieltäytyä uudesta mahdollisuudesta, joka heille saattoi tulla myöhemmin, ja elää vaikeaa elämäänsä. Ja tehtiin se huomio, että kun ihmiset yrittivät täyttää ulkonaiset velvollisuutensa yhteiskunnassa, niin heidän elämänsä oli sentään jotenkin tyydyttävä ja he olivat tavallaan onnellisiakin.

Meidän aikamme on tultu toiseen käsitykseen. On enemmän ajateltu sitä, ettei avioliitolla saa olla valheellista, väärää pohjaa. Jos kirkko on yhdistänyt, mutta ei Jumala, silloin tuo liitto ei merkitse mitään Jumalan edessä. Kaunokirjailijat, jotka ovat ajatelleet elämää ja koettaneet tuntea elämän sydämen sykettä, ovat melkein aina asettuneet rakastavien puolelle. He ovat yleensä asettuneet sille kannalle, että tuo avioliitto, joka ei perustunut rakkauteen, oli väärä. Ihmisen pitää vapautua siitä, kun hän kohtaa toisen, jota hän tuntee todella rakastavansa, ja saada hänet, eikä jatkaa tuollaista tyypistettyä elämää. Meidän aikamme vanhasta taikauskosta vapautuneet ihmiset noudattavat tätä uutta periaatetta ja menevät yhteen uuden kanssa, joka lupaa heille rakkautta. Joskus tämä on voinut onnistua, mutta ei läheskään aina.

Pitääkö ihmisen sitten erota vai eikö? – Mitä minä vastaan tuohon kysymykseen? Mitä sanoisin, kun ihminen tulisi onnettoman luokseni ja sanoisi tahtovansa erota huomattessaan, ettei hän rakastakaan aviopuolisoansa, vaan toista ihmistä? Neuvoisin hänelle: „Rakas veli (tai sisar), sinun pitää oppia katselemaan elämää toiselta kannalta, sinun pitää ennen kaikkea, koska tämä näkyvä elämä tarjoaa sinulle ratkaistavia problemeja, tulla totuuden etsijäksi. Jätä pois kaikki ajatukset omasta onnestasi. Ajattele pikemminkin: ehkä minä en olekaan olemassa sitä varten, että olisin onnellinen. Älä kysy, millä tavalla voit olla onnellinen. Älä edellytä, että sinun pitää olla onnellinen, vaan kysy ensin, mikä on elämän totuus, mitä varten olet olemassa. Ja kun sen nojalla, että olet täynnä ristiriitoja, alat etsiä totuutta, silloin ymmärrät, että elämä ei ole tehty sinun persoonallista onneasi varten. Kun tottelet elämän ääntä, tulet kyllä onnelliseksi ja autuaaksi, mutta sinä et saa itse edeltäkäsini määrätä, mitä sinun onneesi kuuluu. Jos saat tietää, mitä varten olet olemassa, silloin myöskin jaksat kärsiä. Kun ihminen etsii elämän totuutta, hänelle selviää, että elämä on koulu, että me ihmiset olemme lähetetyt tänne oppiaksemme, viisastuaksemme, kehittyäksemme. Silloin

astuu ihmisen eteen henkisen kehityksen kysymys. Hänen avioliittonsa on täynnä ristiriitoja ja epäsointuja. Silloin hän ymmärtää, että henkinen kehitys on jokaiselle ihmiselle yksilönä avoinna. Mutta onko se ristiriidassa avioliiton kanssa? Onko se ristiriidassa avioliiton onnettomuuden kanssa? Pitääkö minun elää onnellisessa avioliitossa voidakseni henkisesti kehittyä? Voiko avioliitto estää minun henkistä kehitystäni?

Jos ihminen tekee tämän kysymyksen vilpittömästi, ymmärtäen, että elämä on koulu, että olemme lähetetyt tänne viisastuaksemme, silloin myös onneton avioliitto kuvastuu hänelle kouluna. Hänen onneton avioliittonsa on sitä varten, että hän ottaisi oppia siitä kärsimyksestä, mitä hänelle tarjotaan. Sillä oppi ei tule ainoastaan onnesta, vaan alussa ehkä yksinomaan juuri kärsimyksestä. – Mitä varten siis eroaisin aviopuolisostani? Sitäkö varten, että tunnen sydämessäni rakastavani jotakuta toista? Enkö voi tyytyä siihen onneen, minkä se ihmeellinen tunne antaa, että on olemassa joku, jota rakastan ja jonka kanssa tunnen sielussani olevani täydessä sopuoinnussa? Koska nyt olen löytänyt sen, jota rakastan, mutta jonka omaksi en voi tulla ja joka ei voi tulla minun omakseni, niin minä tahdon olla sitä hellempi, rakastavampi, inhimillisempi kaikkia niitä kohtaan, jotka ovat minun lähelläni, ja erikoisesti häntä kohtaan, joka on joutunut minun puolisokseni, sillä hänhän juuri on minun opettajani.

Siten ihminen, joka ymmärtää elämää, tulee toimeen missä vain. Jos elämä tahtoo, että hänen pitää tulla persoonallisesti onnelliseksi, silloin kohtalo järjestää asian niin, ja silloin on ihanaa ottaa onni vastaan elämältä. Mutta se, joka lähtee juoksemaan oman onnensa perään, havaitsee pian, että onni on pyörä, jota ei saa kiinni. „Onni ei tule etsien, se tulee eläen”. Onni tulee sillä tavalla, ettei sitä etsi, ei aseta mitään vaatimuksia elämälle. Sillä kuinka me voisimme olla niin julkeita elämää kohtaan, että sanoisimme: „Minun täytyy tulla onnelliseksi. Kärsikööt muut, kunhan minä saan olla onnellinen. Tottahan Jumala antaa minulle onnea”. Kuinka me voisimme näin hävyttömällä tavalla kääntyä elämän puoleen ja vaatia persoonallista onnea. Yhtä hyvin voisimme vaatia, että meidän täytyy voittaa arpajaisissa, tai että meillä täytyy olla satamiljoonaa markkaa pankissa. Ne ovat hulluja haaveita. Me emme voi asettaa elämälle sellaisia vaatimuksia, vaikka näemme, että jollakin toisella voi sitä kaikkea olla. Niin järkeviä me ihmiset sentään olemme. Jos tahdomme, että meillä täytyy olla rahaa pankissa, niin meidän täytyy tehdä työtä tai odottaa, että onni antaa sitä meille. – Mutta kun tulee kysymykseen aviollinen onni, silloin me olemme valmiit sanomaan: minun täytyy olla onnellinen. Yhtä järkeviä, kuin olemme muiden asioiden suhteen elämässä, meidän täytyy olla avioliitonkin suhteen. Ei maailma siitä mene nurin, että me olemme onnettomia. Jos tahdomme ottaa elämän kouluna ja koettaa elää, niinkuin opetuslapsen tulee, silloin huomaamme, että kärsimyksemme haihtuvat, sillä nuo kärsimykset olivatkin enimmäkseen kuviteltuja. Kun saamme jonkin taudin, niin se helpottuu jo pelkästään siitä, että emme aseta mitään vaatimuksia sen suhteen, emme pinnistä tahtoamme siitä vapautuaksemme. Me tietenkin käytämme tavallisia parannusmenetelmiä, mutta emme lisää siihen omaa hermovoimaamme, sillä silloin tauti vain pahenee. Me ajattelemme: jos tämä tauti vie vaikka kuolemaan, niin mitä siitä. Viisas ihminen järjestää asiansa tässä näkyvässä elämässä siten, että hän on joka hetki valmis siirtymään toiselle puolelle. Sillä kuolema on juhlallisinta, ihaninta, mitä hänelle voi tapahtua. Se ei ole ihanaa, jos itse jouduttaa sen tuloa, mutta kun ottaa sen elämän kädestä, silloin se on suurta ja juhlallista. Kuoleman portin läpi kulkeminen on silloin näkyvän elämän taivaallisin hetki.

Kun ihmiset asettuvat oikeaan suhteeseen elämäänsä nähden, kun he ajattelevat henkistä kehitystä, totuuden etsimistä, Jumalan löytämistä elämässä, heidän käy hyvin. Heiltä kaikkoo kaikki kärsimys ja onnettomuus. He ottavat elämää kädestä kiinni. Silloin avioliitonkin probleemi tulee hyvin ja helposti ratkaistuksi. – Me emme tässä tahdo ulkonaisesti ratkaista mitään asiaa; asioiden ratkaiseminen ulkonaisesti on aina enemmän tai vähemmän vaarallista. Jos laadimme sellaisen lain, että ihmiset hyvin helposti voivat saada eron, kuten Amerikassa, silloin emme tee ihmiskuntaa sen onnellisemmaksi. Kukin aika vaatii jonkinlaisia ulkonaisia lakeja, mutta niillä ei ole mitään tekemistä elämän sisäisen järjestyksen kanssa. Sentähden onni tulee osaksemme vain silloin, kun elämme, niinkuin elämä sisäisesti tahtoo.

Kolmas luokka on sitten se yli-inhimillinen elämä, joka on sukupuolielämän yläpuolella. Siinä ihminen ei enää mene naimisiin. Se on ihmiskunnan nykyisellä kehitysasteella hyvin harvinaista. Jeesuskin sanoo:

„On muutamia, jotka jo äidin kohdussa ovat valmiit taivasten valtakuntaa varten, jotka osaavat kieltäytyä taivasten valtakunnan tähden.” Jokaiselle ihmissielulle tulee joskus sellainen vaihe, jolloin hänen tulee nousta kaiken sukupuolielämän yläpuolelle. Mutta silloin, kun hän tulee tähän vaiheeseen oikealla tavalla, hän on jo ratkaissut avioliiton probleemin molemmissa merkityksissä; hän on silloin myös oppinut rakastamaan. Tällainen ihminen on luonnostaan aivan kuin kylmä. Hänellä ei ole erikoisen voimakasta sukuviettä. — Se ihminen, joka ei halua avioliittoon vain siksi, että on kylmä sukupuolisesti ei ole vielä mikään yli-ihminen. — Yli-ihminen on täynnä lämpöä, rakkautta, hellyyttä, ystävyyttä ja veljellisyyttä, täynnä kaikkia rakkauden mahdollisuuksia, kieltäymystä, antaumusta ja joka kuitenkin kykenee hillitsemään itsensä. Hän aavistaen tietää, että hyvin merkillinen asia odottaa ihmistä. Hän voi tietää, että hänellä voi olla kaksoissielu, Mestari, johtaja, josta hän saa olla kuin osa. Hän voi aavistaen tietää, että ihmistä odottavat sanomattoman syvät mysteerit, joista emme vielä voi puhua, niinkuin Raamatussa sanotaan: „Mitä silmä ei ole nähnyt, mitä korva ei ole kuullut, on Herra valmistanut niille, jotka häntä rakastavat.” Ne selviävät meille silloin, kun olemme ratkaisseet yli-inhimillisellä tavalla kysymyksen rakkaudesta ja puhtaudesta. Puhtaus ei ole mitään kuun hohdetta, hopeaista puhtautta, joka välkkyä kuin timantti, joka tekee ihmisestä kuin palvottavan jumalan; vaan puhtaus henkisessä merkityksessä on niinkuin auringon kultaa, täynnä lämpöä, elämää, voimaa, joka ei lumoa eikä petä niinkuin kuun valo, vaan joka antaa elämän niinkuin aurinko, joka loistaa ja lämmittää. Puhtaus on samaa kuin rakkaus. — Tämä on myöskin mysteerio.

Meidän on vielä ymmärrettävä eräs seikka ihmisen henkisen kehityksen suhteen. Ihmisen henkinen kehitys ei ole sitä, että hänessä kehittyisi jokin puoli yksipuolisesti. Henkinen kehitys muovaa hänen kaikkia eri olemuspuoliaan. — Jos katselemme sisäisillä silmillä ihmisen fyysillistä ruumista, joka on kaksipuolinen, fyysillinen ja eetterinen, astraaliruumista, joka on myös kaksiosainen, sekä mentaaliruumista, silloin näemme selvästi, milloin hän on ratkaissut elämän arvoituksen. Kun katselemme sellaisen ihmisen ajatusruumista, joka ei ole vielä erikoisemmin kehittynyt, näemme, kuinka tuo prinsippi on täynnä tuhansia, miljoonia kuvia ja ajatuksia. Mutta kun katselemme hänen ajatusruumiinsa ylempää puolta silloin, kun se on voittanut alemman, silloin näemme, että kaikki nuo miljoonat ajatuskuvat lepäävät hiljaisina, siemeninä, eivätkä häiritse hänen älyruumiinsa rauhaa. Hänen älyruumiinsa on silloin keskittymistä, totuuden näkemystä, arvostelukykä. Hänen ajatusruumiinsa nimenä on silloin totuus.

Katselkaamme ihmisen astraaliruumista. Ensin kehittymättömänä se on himoitsemista, tavoittelemista, haluamista. Siinä myrskyt käyvät. Sitten, kun ihminen on kouluttanut tunneruumistaan, niin että ylempi puoli on voittanut alemman, silloin hänellä on tuosta alemmasta puolesta himon koko voima, joka on muuttunut hänessä voimaksi, tahdoksi, ja sen nimenä on rakkaus. — Ja jos katselemme ihmisen fyysillistä käyttövälinettä, sekä fyysillistä puolta että eetteriruumista, näemme, kuinka fyysillinen ruumis on tässä näkyvässä maailmassa väline, jonka avulla hän työskentelee ja touhuaa. Se oppii tekemään työtä. Sitten, kun sisäinen puoli, eetteriruumis, on päässyt valtaan, tullut eläväksi, näemme, että fyysillisen kaksoisruumiin salaisuus on luominen. Ja me tiedämme, että ihminen ei voi luoda sukupuolisesti edes fyysillisen ruumiinsa välityksellä, ellei hän sillä hetkellä ole hiljaa, keskittynyt. Luonto itse on asettanut niin, että se vaatii koko hänen huomionsa ja tunteensa, herättää hänen himonsa ja halunsa. — Kun hänen fyysillinen ruumiinsa on tullut eläväksi, silloin ihminen on luoja. Ja luominen ei tapahdu ainoastaan fyysillisellä tasolla, vaan millä tasolla tahansa. Hän on luoja ajatusmaailmassa ja rakkauden maailmassa.

Ihmisen henkinen kehitys on sitä, että hän oppii asettamaan ensiksikin ajatus-, älyruumiinsa oikeaan suhteeseen elämään nähden; koko ajatuselämän täytyy tulla totuudenmukaiseksi, totuuden täytyy ottaa asuntonsa hänen älynsä; hänen älynsä pitää kuvastaa kuin peili jumalallista maailman järkeä. Sitten toiseksi tunneruumiin täytyy muodostua rakkauden ruumiiksi. Se on oleva yhtä ainoaa rakkautta. Ja kolmanneksi, viimeinen saavutus on hänen fyysillisen käyttövälineensä muuttuminen luojaksi. Sentähden sanommekin, että fyysillinen ruumis on vanhin ja viisain prinsippimme, meidän vihkiämme. Me emme aina ymmärrä, että fyysillinen ruumis ei ole himoruumis. Fyysillinen ruumis on Jumalan luoma taideteos. Sen olemme saaneet luonnolta lahjaksi. Sen ääntä meidän täytyy kuunnella. Ainoastaan tämä ulkonainen kuori meissä on siten vasta inhimillinen. Astraali- ja älyruumis eivät ole vielä tulleet siksi. Ilmennyt Jumala on Jumalan

Poika, ja Jumalan Poika on ihminen. Sillä on ihmisen muoto. Sentähden tämä fyysillinen ruumiimme on Pyhän Hengen temppeli. Ja meidän tehtävämme on rakentaa myös noista toisistakin käyttövälineistä, ajatus- ja tunneruumiista, ihmisiä. Ajatusruumis tulee ihmiseksi, siis Jumalan kuvan muotoiseksi silloin, kun se on totuuden täyttämä, ja tunneruumis silloin, kun se on jumalallisen rakkauden täyttämä. — Fyysillisen ruumiin läksyn olemme oppineet silloin, kun meistä on tullut luojia.

Kuinka lapsia olisi kasvatettava?

Lasten kasvatus on luullakseni nykyajan kiintoisimpia, mutta samalla vaikeimpia kysymyksiä. Elämme epäilemättä murrosajassa; vanhat muodot ovat alkanee horjua, ja uusia ei ole vielä löydetty. Nykyään tuntuu olevan vaikeampi kuin koskaan ennen kasvattaa lapsia. Ja meidän aikanamme on ehkä enemmän sanoisinko huonosti kasvatettuja lapsia kuin ennen. Tuntuu siltä kuin lapset olisivat ottaneet ohjaket omiin käsiinsä. He eivät tyydy tulemaan kasvatetuiksi siten, kuin vanhemmat ihmiset toivovat; ja heidän käsityksensä kasvatuksen tarkotuksesta on se, että mahdollisimman suuren vapauden pitäisi vallita.

Kun me, jotka olemme vanhan polven ihmisiä, ajattelemme omaa lapsuuttamme ja nuoruuttamme, niin muistamme, että meissä heräsi silloin – ainakin allekirjoittanut kuuluu niihin – tyytymättömyyttä silloiseen kasvatustai koulujärjestelmään. Minun mielestäni koulussa tuhlatiin paljon aikaa. Siellä ei opittu niin paljon kuin olisi pitänyt oppia. Ja siellä opetettiin paljon sellaista, joka oli mielestäni turhaa, ja liian vähän sellaista, josta todella olisi ollut hyötyä. Muistan, kuinka ajattelin: „Mitä tässä oikein opin? – Opin kirjoittamaan ja laskemaan. Mutta mitä muuta opin? – Mielestäni ei ollut mitään oppia se, mitä opittiin muistamaan ulkoa, kuten historiallisia tietoja ja vuosilukuja, tietoja kristikunnan vaiheista, eläinten ja kasvien nimiä y.m. Ja se, mitä opittiin vieraista kielistä, oli epäkäytännöllistä; kukaan ei oppinut puhumaan ja täydellisesti ymmärtämään niitä.” – Sentähden tunsin hyvin voimakkaasti, että koulujen opetusjärjestelmä oli epäonnistunut. Minkälainen uudistus sitten oli oleva, siitä minulla oli vain hämärä aavistus lapsuudessani.

Se tyytymättömyys, joka tuli esille 80-90-luvuilla, on nyt tullut esille. Lapset toiselta puolen ovat oppiniskaisempia kuin ennen, ja vanhat ihmiset toiselta puolen ovat ymmärtäneet, että kasvatuksessa on puutteellisuuksia, jotka voisi korjata. Koulualalla onkin koetettu uusia kasvatustapoja ja ohjelmia, kuten esimerkiksi Montessori-järjestelmiä. Ja teosofisissa ja antroposofisissa piireissä on useita menetelmiä, joilla saavutetaan hyviä tuloksia lasten kasvatuksessa. Pyritään individualismiin, lapsia koetetaan kasvattaa yksilöllisesti. Ennen opetus oli joukko-opetusta. Siinä ei lainkaan otettu huomioon lapsia yksilöinä. Tavoteltiin vain jotakin tiettyä päämäärää. Jokaisen lapsen täytyi siihen mukautua; joka ei mukautunut, oli paha ja ilkeä. Ja rangaistusta käytettiin paljon. Mitä enemmän menemme ajassa taaksepäin, sitä ankarammat olivat opettajat, ja kuta enemmän taas lähestymme nykyaikaa, sitä enemmän rangaistusmenetelmistä luovutaan ja aletaan ymmärtää, etteivät lapset sentään olekaan pahoja, vaan ehkä yksilöllisiä olentoja, sieluja, joista kukin tuo jotain tänne tullessaan ja joita kutakin erikseen täytyy kasvattaa hieman eri tavoin. Sentähden kaikki uudenaikaiset kasvattajat koettavat katsella lapsia yksilöinä.

Ne, jotka ovat pohtineet kasvatuskysymystä, ovat huomanneet ja myöntäneet, että lasten kasvatuksen heikkoutena on ollut se, että se suurimmaksi osaksi on ollut jaettuna kahtia. Koulussa ei varsinaisesti ole kasvatettu. Siellä on koetettu herättää vain lasten huomio-, keskittämistä- ja ajattelukykyä, sekä muistia. Koulukasvatus on siten kohdistunut järkeen ja ymmärrykseen. Mutta ihminen ei ole ainoastaan järkiolento, vaan myös tahtova ja tunteva olento. Koti on huolehtinut näiden toisten puolten kehittämisestä. – Kasvatuksen uudistuspyrkimyksissä on yritetty ratkaista tämäkin vaikeus. On ajateltu sekä kodin että koulun kasvatuksen yhtenäistämistä siten, että koulun olisi pyrittävä kasvattamaan ei ainoastaan lapsen järkeä ja ymmärrystä, vaan myös hänen mielikuvitustaan, tunteitaan ja tahtoaan. Jonkin verranhan vanhassa koulujärjestelmässä pidettiin niistäkin huolta, kun opetettiin uskontoa. Mutta kun uskonnonopetuksella koetettiin herättää siveellistä tahtoa ja mielikuvitusta ja muilla opetuksilla järkeä, niin järki tuli ajan pitkään oppiniskaiseksi. Lapset saivat kuulla luonnontieteen tunnilla asioita, joiden vastakohtia he kuulivat

uskonnon tunnilla. Kun siten ihminen myöhemmin halusi saada itselleen elämänymmärryksen, hän ei voinut tyytyä siihen, mitä oli koulussa kuullut, vaan hänen täytyi käydä monien sieluntuskien läpi, ennenkuin hän pääsi ratkaisuun ja rauhaan. Sentähden vanha kouluopetus ei saavuttanut hyviä tuloksia. Uusissa pyrkimyksissä on koetettu ottaa tämä seikka huomioon. On koetettu opettaa lapsille uskontoa siten, ettei se ole ristiriidassa tieteellisten totuuksien kanssa.

Mutta me elämme kuitenkin vielä ylimeno-, murrosaikaa. Minun mielestäni me emme vielä ole löytäneet uutta kasvatustietoa, vaan me vielä sitä etsimme. Vanhalla koulu- ja kotikasvatuksella – jos menemme kyllin kauas ajassa taaksepäin – oli se hyvä puoli, että se oli varma. Silloin ei ollut suuria ristiriitoja uskonnollisten ja tieteellisten totuuksien välillä. Tieteellisiä totuuksia ei niin selvästi opetettu silloin koulussa. Ihminen tottui yleensä ajattelemaan, että oli totta, mitä uskonnossa opetettiin. Sentähden vanha kasvatustietäminen omaa latuaan vakuuttuneena omasta oikeudestaan. Vasta sitten, kun tämä uusi aika tuli, kun teosofinen liike ja monet muut henkiset liikkeet syntyivät, ihmiskunta alkoi ajatella ja epäillä. Kaikki vanha alkoi mennä nurin. Kaikilla aloilla koetetaan jotain uutta.

Mikä on sitten kasvatuksen tarkoitus? Jos ajattelemme vanhempaa aikaa noin sata vuotta sitten ja enemmän, niin huomaamme, kuinka ihmiset silloin tässä kristikunnassa olivat varmoja kasvatuksen päämäärästä: kasvattaa ihmisiä tuntemaan oman inhimillisen heikkoutensa ja syntisyytensä ja pyrkimään turvautumaan Jumalan apuun ja armoon. Se oli hyvä ihminen ja kunnon kansalainen, joka tiesi, että hän ja muut ihmiset olivat synnissä sinneet ja syntyneet ja olivat pahan orjia, elleivät omaksuneet Jumalan armoa.

Tämän näkemyksen valossa oli kovin helppo arvostella ihmisiä, oli helppo sanoa jostakin lapsesta: hän on liian ylpeä, liian itsekeskeinen, hänen täytyy oppia näkemään oma syntisyytensä, puutteellisuutensa, kaipaamaan Jumalan armoa. Toisesta taas sanottiin: hän on nöyrä ja kiltti; hän tietää, miten puutteellisia olemme. Ja hyvin helppo oli sanoa: nuo ja nuo asiat ovat pahoja; niistä täytyy luopua; ihmisen täytyy pyrkiä hyveisiin. – Päämäärä oli, että ihminen sitten vanhaksi tultuaan autuaasti kuolisi.

Tässä murroskaudessa, joka alkoi viime vuosikymmenellä, tieteellinen tutkimus otti suuria edistysaskelaita. Käsitteet totuudesta alkoivat muuttua ja kasvatustieteen suhteen kaikki muuttui vähitellen epävarmaksi. Kun tiede teki uusia keksintöjä, tuo vanha varmuus ei enää pysynyt entisellään. Ihmiset alkoivat epäillä: ovatko asiat niin, kuin uskonnossa opetetaan, vai toisella tavalla? – Ja silloin oli luonnollista, koska ihminen pohjimmiltaan on rehellinen ja totuuteen pyrkivä, että koulukasvatukseen hyväksyttiin tuo tieteellinen näkemys, ymmärrettiin, että koska meillä on sentään jonkinlainen vastuu lapsista, me emme voi opettaa heille mitä tahansa, vaan ainoastaan sitä, minkä tiedämme todeksi. Tieteellisen tutkimuksen tuloksia ei saa peittää lapsilta. Mutta silloin syntyi ristiriitoja, kun tieteellinen johtopäätös tuli toiseksi kuin uskonnonopetus. Ja me ihmiset seisomme noloina tämän ristiriidan edessä: meidän velvollisuutemme oli ilmoittaa lapsille, mitä tiesimme, mutta uskonnon opetusta täytyi myös jatkaa. – Ja on hyvä, ettemme kasvataneet lapsia sokeassa uskossa; on luettava ihmiskunnalle kunniaksi, että päätettiin opettaa lapsille maantieteen, luonnontieteiden, tähtitieteen ja muitten tieteiden totuudet. Lasten täytyi oppia tuntemaan myös ihminen sillä tavalla, kuin tiede hänet tuntee. – Tämä kaikki oli samalla luopumista siitä varmuudesta, mikä ennen oli ollut kasvatustieteen päämäärästä. Me tunnustimme, ettemme tiedä, mikä on ihmisen päämäärä, emme tiedä, mikä hänestä on tuleva. Sentähden meidän täytyy olla vain rehellisiä; me annamme sitä uutta totuutta, minkä olemme löytäneet; mutta myöskin sen vanhan elämänymmärryksen, mikä aina on ollut kristikunnalla. Lapset saavat tulla itse toimeen niin hyvin, kuin voivat. Me jätimme sen tulevien polvien ratkaistavaksi. Ja itse asiassa silloin muodostui aivan kuin uusi käsitys kasvatuksesta. En tiedä, ovatko kaikki ne, jotka harrastavat uusia kasvatustietoja, täysin selvillä siitä, että heidän pyrkimyksiinsä sisältyy aivan uusi käsitys kasvatustieteen päämäärästä, mutta sen voimme huomata. Heillä on sellainen käsitys kasvatuksesta ja sen päämäärästä, että se on kuin seikkailua. Me emme tiedä, mikä on päämäärä, mitä varten ihminen on olemassa. Meidän täytyy kohdella jokaista lasta yksilönä ja odottaa, mitä siitä tulee. Me emme uskalla asettaa aivan jyrkästi uskonnolliselle kannalle ja sanoa aivan varmasti, että niin ja niin pitää lapsia kasvattaa ja että siihen ja siihen päämäärään tulee pyrkiä. Me kyllä voimme sanoa, että ihmisen pitää tulla kunnon

ihmiseksi, omantunnon tarkaksi olennoksi, hänen pitää kehittää tunteensa jaloiksi, etteivät ne vie mihinkään erehdyksiin j.n.e., mutta me emme uskalla vielä sanoa, että se ja se on kaiken kasvatuksen päämäärä.

Juuri se, ettei meillä ole virallisesti tietoa siitä, mikä on kasvatuksen päämäärä, osoittaa, että me elämme murrosaikaa. Tietysti jotkut voivat määritellä oman mielensä mukaan tätä päämäärää: uskonnolliset ihmiset sanovat omalla tavallaan, epäilijät taas omallaan j.n.e., mutta kukaan heistä ei ole ratkaisustaan niin varma, että se kelpaisi muille. Me seisomme kysyvinä elämän edessä, emmekä osaa muuta kuin kertoa rehellisesti lapsille mitä tiedämme ja odottaa, mitä tulevaisuus tuo mukanaan.

Sentähden meidän on ensimmäiseksi ratkaistava, onko kasvatuksella päämäärää ja mikä se on. — Kun ajattelemme tuota vanhaa kasvatusmuotoa, niin voimme sanoa, että siinä näkyy jonkinlainen välttämättömyyden palvonta. Uskotaan, että elämällä on tietty päämäärä, että kaikkien ihmisten pitää tulla sellaisiksi ja sellaisiksi. Mutta nyt ajatellaan: „Kuka tietää, mitä ihminen voi yksilönä tuoda esille. Jos oikein kohtelemme ihmisyksilöä, sielua, kenties hän tuo mukanaan jonkinlaisen ratkaisun. — Ehkä voi syntyä enemmän neroja maailmaan, jos emme liiaksi sorra lapsia. — Itsenäisyys katoaa, jos koetamme panna kaikki samoihin muotteihin. Kuka ties tulee paljon sellaisia ihmisiä, jotka avartavat näköalojamme, jos kohtelemme ihmisiä lapsesta saakka yksilöinä, salaperäisinä olentoina, salaisuuksina, joista emme tiedä, mitä heihin kätkeytyy.”

Silloin edessämme oli seuraava kysymys: onko meidän otettava huomioon vain tämä vapaus, vai pitäisikö meidän palata takaisin tuohon vanhaan välttämättömyyteen; tai voisiko nuo molemmat näkökannat ehkä yhdistää? — Jos on otettava huomioon ainoastaan vapaus, silloinhan on selvä johtopäätös se, ettei voi olla mitään kasvatusta, ettemme lainkaan kasvata lapsia. Ja kun ajattelemme, että me kaikki olemme ihmisiä, meidän täytyy sanoa: kuinka me osaisimme ketään toista henkiolentoa kasvattaa? Kasvatuksen salaisuushan on siinä, ettemme kasvata muita, vaan itseämme. Ainoastaan itseämme kasvattamalla voimme kasvattaa muita, sillä kasvattamalla itseämme voimme näyttää esimerkkiä siitä, millä tavalla ihminen voi kasvattaa itseään. — Mutta toiselta puolen me huomaamme myös, kun olemme tekemisissä pienten lasten kanssa, ettemme sentään voi jättää heitä täydelliseen vapauteen. Sillä jos heidät jätetään täydelliseen vapauteen, vain katselemaan meidän esimerkkiämme, saattaa käydä niin, etteivät he viitsikään ottaa siitä vaarin. Onhan lapsia, jotka huomattessaan, että olemme heille liian lempeitä, käyttävät väärin hyvyttämme. Me tyydymme matkimaan vanhoja ihmisiä, ja meidän päähämme ei olisi pälkähtänytkään valehdella, mutta uuden ajan lapsissa on paljon sellaisia, jotka pyrkivät itsekkäisiin nautintoihin, vetävät meitä nenästä, valehtelevat. On siis epäilemättä väärin, jos kasvatamme heitä täydellisessä vapaudessa, jos emme kasvata heitä ollenkaan. Silloinhan he tuskin viitsisivät mennä kouluunkaan; vetelehtisivät vain jossakin kadulla ja valehtelisivat kotona olleensa koulussa. Nykyajan lapsissa on paljon tällaista, jota ei ollut ennen maailmassa. Se, että on saanut syntyä sieluja, joissa jo lapsena on tullut esille paljon pahuutta ja ilkeyttä, osoittaa, että itse luonto, nykyinen aika, asettaa nyt ihmisten eteen tuon kysymyksen: onko kasvatusta oleva siinä, ettei ole mitään kasvatusta eli kasvatusta vapauteen vaiko kovakouraista kasvatusta välttämättömyyteen, tai voisiko nämä molemmat näkökannat jotenkin yhdistää?

Kun seuraamme kristikunnan historiaa, huomaamme, kuinka uusia kysymyksiä itsestään astuu etualalle. Virallinen opetus keskiajalla kuului tietylle yhteiskuntaluokalle, sillä oikeastaan vain pappisluokka ja jotkut ylempät aateliset saivat koulusivistystä. Koulusivistys oli siten ennen tietyn yhteiskuntaluokan etuoikeus, mutta nyt se kuuluu kaikille, sillä yhteiskunnissa on kuljettu yhä suurempaa tasa-arvoisuutta kohti. Tämä on eteenpäin menoa.

Kun katselemme keskiaikaa, huomaamme, että ne ihmiset, jotka syntyivät etuoikeutettuihin luokkiin, eivät olleet ihmisinä parempia kuin ne suuret kansanjoukot, joiden elämäntehtävänä oli heitä palvella, elättää, kantaa käsillään. Päinvastoin, ne kirkkoruhtinaat ja maalliset herrat, jotka saivat kaikkea hyvyttä osakseen, useimmiten halveksivat muita, ja käyttivät muita omaksi hyödykseen. Jos kaikki nuo etuoikeutetut yksilöt olisivat olleet toisten yläpuolella henkisesti, olisimme ehkä jääneet sille kannalle; jos yhteiskunta olisi voinut

olla kauniisti järjestettynä, hierarkisena laitoksena, joka nousee kuin pyramidi, siten, että kaikkein korkeimmalla huipulla olisi paras ihminen, niin kaikki olisi mennyt hyvin. Mutta historia osoittaa, ettei niin ollut. Siten oli luonnollista, että syntyi mullistuksia. Ja nyt pyritään siihen, että kaikille ihmisille on annettava yhtäläinen sivistys.

Me emme vielä ollenkaan ole edes inhimilliseltä kannalta osanneet ratkaista kysymystä, mikä on kasvatuksen päämäärä, sillä jos sillä olisi päämäärä, sen täytyisi ottaa huomioon kasvatuksen kaikki puolet. Kasvatus ei saa olla niin yksipuolista, että se kehittää ainoastaan yhtä puolta, vaan sen on kasvatettava ja kehitettävä ihmistä jokapuolisesti, tuntevana, tahtovana ja ajattelevana olentona. Jos me aivan yksinkertaisesti ja vilpittömästi muistelemme omaa nuoruuttamme ja kasvatustamme, ja sitä, mitä oikeastaan kaipasimme, niin silloin varmaan sanomme: emme olisi välittäneet niin paljon siitä, että meidän päämme ahdettiin täyteen kaikenlaisia muistitietoja ja että saavutimme kaikenlaisia taitoja, vaan siitä, että itse elämä olisi tullut meille selväksi, että olisimme tienneet, miten pitää olla ja elää tässä maailmassa. Me kaipasimme, että meitä olisi kasvatettu ihmisiksi, että olisimme saaneet tietää, mikä on elämän tarkoitus, että meissä olisi herännyt selvä tieto, tunto ja tahto, että jokaisessa tilanteessa olisimme aina voineet tietää, miten menetellä oikein ja viisaasti, jotta täyttäisimme elämän tarkoituksen. Sillä vaikka olisimme tulleetkin sellaisiksi, että aina ajattelemme, mikä meille on edullista – ja täytynee tunnustaa, että koko yhteiskuntaelämä perustuu siihen –, niin meillä jokaisella on hetkiä, jolloin tunnemme sisässämme, ettei ole oikein aina vain ajatella, mikä on edullista meille kunnian, hengen, rikkauden, rakkauden puolesta? Se ei varmasti ole korkeinta. Niin me tunnemme. Ja meidän täytyy ihmetellä, miksi meitä ei ole sen paremmin kasvatettu, miksi meille ei ole annettu sellaista pohjaa, että tietäisimme ilman muuta, että näin meidän ei tule suhtautua asioihin. Useimmat ihmiset yrittävät ratkaista asiat juuri oman edun kannalta, ja sille, joka ei niin tee, melkeimpä nauretaan nykyisessä yhteiskunnassa; surkutellaan, ihmetellään ja voitotellaan, että mitähän tuollaisestakin ihmisestä tulee. Niin huonosti meitä on kasvatettu. Ja se johtuu siitä, ettei kasvatuksella ole mitään päämäärää, ei tiedetä, mihin on pyrittävä.

Meidän täytyy kuitenkin myöntää, ettei aina ole ollut näin. Kristikunnankin historian kuluessa on ollut aikoja, jolloin kasvatuksella oli selvä päämäärä. Ja se päämäärä ei silloin ollut, kuten myöhempinä aikoina, vain järjen kehitys, vaan ihmisen jokapuolinen kehitys. Ajattelen erästä merkillistä keskiaikaista laitosta, jota kyllä kannatta muistella ja verrata nykyaikaan. Se on välttämätöntäkin, jos tahdomme saada selvän käsityksen kasvatuksen päämäärästä. Tämä vanha institutio, ritarilaitos, oli keskiajan loistava tähti. Meidän ei tarvitse muuta kuin muistutella mielimme, mitä historia kertoo siitä meille, kun meissä herää aivan kuin kaipaus siihen aikaan. Meidän nykyinen ristiriitainen aikamme joutuu hirmuiseen valoon, kun sitä vertaamme ritariaikaan. Ritariajallakin oli tietenkin omat varjopuolensa, mutta siinä oli jotakin, joka meiltä puuttuu.

Ritarikasvatuksesta eivät tietenkään kaikki päässeet osallisiksi. Ainoastaan aatelisista saattoi tulla ritareita. Ja ajateltiin yleensä, että aatelispojan päämäärä oli kasvaa ritariksi. Ja mitä merkitsi ritarius? Se ei merkinnyt nykyajan pankinjohtajaa, kenraalia tai pappia. Pankinjohtaja määrää, kenelle on annettava rahaa. Kenraali allekirjoittaa kaikenlaisia asiapapereita ja sodassa komentaa sotilaat taistelemaan. Pappi suorittaa tutkintonsa ja sitten voi puhua kansalle, että kun uskoo niin ja niin, niin tulee autuaaksi. Tuo tuollainen on yksipuolista, luopumista ihmisyydestä. Ihmisyyttä ei tule esille sellaisessa, joskin sotaan lähdössä on enemmän inhimillistä, sillä siinä tulee kysymykseen uhrautuminen, vaikka olemmekin alkaneet huomata, että koko sotalaitos on järjetön. Meidän mielestämme ei ole inhimillistä, että joku mies on vannonut valan ja sitten opettaa toisille sellaista, jota hän ei itsekään oikein usko. Jotkut kuulijat voivat ajatella minusta, että kaikkea tuo uskoo. Ei sekään siis ole täysin inhimillistä. Ihminen ei tule kokonaisuudessaan esille meidän yhteiskunnassamme.

Ritari oli aivan toisenlainen olento. Hänet oli kasvatettu käsitykseen siitä, että ihmisen oli maan päällä puolustettava kaikkea hyvää, kaikkia heikkoja ja sorrettuja, orpoja ja leskiä, sairaita ja vanhuksia, sekä autettava heitä. Ihmisen tuli myös puolustaa uskontoa, koska se puhui totuudesta, ilmoitti Jumalan ihmisille.

Ritarin tuli olla jalo, luotettava ihminen. Ritarin sana oli luotettava. Hänen sanallinen lupauksensa oli enemmän arvoinen kuin tuhannet paperit ja sopimukset. Jos esimerkiksi ritari otettiin vangiksi sodassa, niin hän pääsi vapaaksi, kun hän lupasi, että hän palaa silloin ja silloin tai menee sovittuun paikkaan. Ritari oli siis ihanteellinen ihminen. Ja kaikista kauneimpia puolia tässä ritariudessa oli se, että naisia kunnioitettiin aivan erikoisella tavalla. Koskaan ei ritari olisi voinut loukata naista. Hyvin monet heistä olivat vaeltavia ritareita, jotka eivät menneet naimisiin. Tällaisella ritarilla saattoi olla joku nainen, rouva, ihanteenaan, sydämensä daamina, ja hän käytti sen rouvan värejä ja puolusti hänen kunniaansa, mutta hän ei koskaan ajatellut, että hänen olisi pitänyt jotakin saada häneltä. Roomalaiskatolinen kirkko otti oppia tästä ritariudesta ja muodosti opin Neitsyt Mariasta, jota piti palvoa.

Ritarius oli jalointa ihmisyyttä, ja ritariksi ei tullut ilman kasvatusta. Minkäläinen oli se kasvatusta, joka annettiin niille aatelisille, joista piti tulla ritareita? Ensimmäiset 7 vuotta aatelispoika vietti omassa kodissaan äitinsä luona. Sanottiin, että pieni lapsi seitsemän vuoden ikäiseksi tusti arvitsi äidin kasvatusta ja läsnäoloa. Hänen ei tarvinnut vielä silloin nähdä mitään miehisiä toimia; hänen piti vain saada sydämeensä painetuksi kuva äidin inhimillisestä naisellisuudesta. Hän oppi siten helläksi, nöyräksi, iloiseksi ja palvelevaksi. Sitten, kun hän oli täyttänyt 7 vuotta, hän tuli johonkin ritarilinnaan, jonkin ritarin luo, jota kunnioitettiin ja jonka luo hän saattoi päästä. Siellä hän oli hovipoikana, paashina, 14:n ikävuoteen saakka. Se merkitsi, että hän oli tuon ritarin kamaripalvelijana, auttoi häntä pukeutumisessa, sillä ritarin vaatteisiin ja varusteisiin oli hankala pukeutua, sekä palveli pöydässä ritarin syödessä ja juodessa. Paashi sai oppia lukemaan ja kirjoittamaan. Hänelle teroitettiin kaikkea hyvää. Hän sai kuulla kertomuksia, lauluja, katsella hovielämää, oppia hienoja tapoja, oppia olemaan kuin kunnioitettava palvelija ainakin, joka ei koskaan aseta itseään röhkeästi näytteille, kuten aikamme lapset perheessä niin monesti tekevät. Nykyajan lapset ovat hyvin tärkeänä osana, kun vieraat tulevat. Heidän pitää kiittää ja ihmetellä lapsia. Siitä saa sen vaikutelman, ettei meillä ole minkäänlaista kasvatusta. Ritarilinnassa lapset saivat oppia palvelijan velvollisuuksia, oppia pitämään suunsa kiinni. Heidän tuli vain katsella, ei asettaa itseään näytteille.

Sitten kun aatelisnuorukaiset olivat täyttäneet 14 vuotta, heistä tuli, kuten muistamme, aseenkantajia, asemiehiä. Silloin he saivat oppia käyttämään aseita, satuloimaan hevosia, käyttämään miekkaa, harjoittamaan ruumiinsa voimia, silmiensä tarkkuutta, käsiensä nopeutta. Heidän tuli seurata ritareita näiden matkoilla ja sotaretkillä, mutta eivät saaneet aluksi itse taistella, ei ainakaan nostaa asetta ketään ritaria vastaan. Kun ritari taisteli, nämä aseenkantajat seisoivat takana, ja jos ritari kadotti jonkin varusteistaan, aseensa tai hevosen, aseenkantaja antoi uuden tilalle. Sitten myöhemmin aseenkantaja sai ottaa osaa taisteluun, ja vasta sen jälkeen, kun hän oli taistelussa kunnostautunut, hän pääsi ritariksi. Tavallisesti hän pääsi ritariksi 21-vuotiaana, mutta se saattoi tulla kysymykseen aikaisemminkin, jos hän oli esimerkiksi osoittanut urhoollisuutta taistelussa. Ritariksi ei tullut kukaan aatelinen ilman muuta, vaan ainoastaan omasta ansiostaan. Ritariksi lyöminen oli yleensä hyvin juhlallinen tapaus; yksinkertainen se saattoi olla ainoastaan silloin, kun ritarin tai kuninkaan mieleen tuli lyödä aseenkantaja ritariksi taistelukentällä. Muuten oli hyvin suuria juhlallisuuksia linnassa ja kirkossa.

Joka tapauksessa tämä ritarikasvatusta oli tietoinen päämäärästään, jona oli jalo, kehittynyt, henkevä, ylevä ihminen.

Jos me siis tahtoisimme luoda itsellemme kuvan jostakin uudesta kasvatuksesta, meidän täytyy ensimmäiseksi ratkaista kysymys tämän uuden kasvatuksen päämäärästä. Meidän täytyy palata takaisin ritariaikaan ja saada yhtä ehjä käsitys ihmisen tehtävästä maan päällä, ja se käsitys muuttuu silloin välttämättömyydeksi, jota meidän täytyy tavoitella. Kun ajattelemme ritaria, meidän täytyy sanoa, että hän oli ihannehminen, mutta samalla kuitenkin yksipuolinen, sillä hänen täytyi aina olla sotilas. Se oli siis kuitenkin luokkakasvatusta, vaikka sillä oli selvä inhimillinen päämäärä. Nyt meidän pitäisi löytää sellainen selvä inhimillinen päämäärä, joka soveltuisi kaikille ihmisille. Tuo päämäärä muuttuu silloin välttämättömyydeksi, mikä herättää kysymyksen: onko siinä yksilöllisellä vapaudella sijaa?

VI

Uuden kasvatuksen ihanne

Nykyään on puhuttu etupäässä ritarilaitoksen nurjista puolista ja sanottu, että ritarit olivat ryöväreitä, jotka asuivat linnoissaan ja niistä ahdistelivat muita ihmisiä. Meidän täytyy kuitenkin myöntää, että ritarikasvatus ja käsite „ritari” on saanut tuloksia aikaan, sillä ritarilaitoksesta ovat kotoisin meidän aateliset sukumme. Ja vaikka aatelisista demokraattisena aikamme ei paljon pidetä eikä heille anneta suurta arvoa, niin kuitenkin puolueettoman tutkijan täytyy tunnustaa, että aatelislaitos on kasvattanut merkittäviä ihmisiä. Puhe aatelisesta verestä ei ole tuulesta temmattu. Kun ihmisessä on „sinistä verta”, hänen luonteessaan on jotakin ylevää, jaloa, yksilöllistä. Ennen Ranskan vallankumousta oli aatelismiehen tunnusmerkkinä se, että hänen sanaansa saattoi luottaa. Hän ei koskaan valehdellut eikä hän liioin antanut lupauksia turhaan. Aateliset ihmiset arvostivat kunnian erittäin korkealle, joka vaati, että todellinen aatelinen ei tehnyt mitään häpeällistä tekoa, ei esim. osoittanut silmiinpistävää itsekkyyttä. Hänen tuli olla jalo, ajatella ensi sijassa toisten ihmisten etua. Todellinen aatelinen oli siis sekä epäitsekkäs että rehellinen, totuudenmukainen ja luotettava. Sääntöä ei tietenkään ole ilman poikkeuksia, mutta pitäkäämme tuosta säännöstä kiinni. Silloin meidän on tunnustettava, että ritarilaitos sai tuloksia aikaan.

Nyt meillä ei ole mitään tuollaista selvää ihannetta, jota kohti lapsia kasvattaisimme. Meillä ei ole selvää käsitystä ihmisestä ja hänen tehtävästään. Sentähden meidän kasvatuksemme on hataralla pohjalla. Ensin olisi siis saatava ihanne, kuva siitä, minkälaisiksi ihmisiä olisi yritettävä kasvattaa. Ja silloin meidän täytyy muistaa, ettei ihannetta koskaan voi asettaa liian korkealle. Kun asetamme sen korkealle, silloin myös pyrimme korkeallem ja silloin meidän saavutuksemme nousevat kohti korkeutta.

Kun teosofisina tutkijoina, jotka olemme omaksuneet teosofisen elämänymmärryksen, kysymme, minkälainen voisi olla se ihanne, mihin päin tulevaisuudessa voisi ihmisiä alkaa kasvattaa, silloin vastaamme, että olemme saaneet heti teosofisen liikkeen alkaessa, kun Madame Blavatsky rupesi levittämään tätä uutta elämänymmärrystä, uudenlaisen käsityksen ihmisestä. Vanha käsitys ihmisestä oli joko materialistinen tai sitten teologinen, uskonnollinen, joka rajoittui siihen, että ihmisellä oli sielu, mutta se oli syntinen, joka oli lunastettava. Teosofian mukaan ihminen on olento, joka voi kehittyä, ja hänen elämällään on päämäärä, joka on saavutettavissa. Tämä tarkoitus on toteutunut muutamissa elävissä ihmisissä, jotka elävät salassa, näkymättömissä, meille tuntemattomina, vaikka he eläisivät meidän keskellämme, mutta jotka ovat silloin tällöin historian kuluessa esiintyneet silmin nähtävinä ja korvin kuultavina olentoina. Ne ovat niitä, joita Madame Blavatsky teosofisen liikkeen alusta saakka nimitti adepteiksi, mestareiksi, mahatmoiksi ja joihin kuuluvina hän mainitsi historian aikana esiintyneet suuret vapaatajoelennot, Jumalan Pojat, suuret viisaat, kuten Laotsen, Zarathustran, Buddhan, Mooseksen ja Jeesuksen. Nämä kaikki ovat olleet täydellisyys saavuttaneita ihmisiä, jollaisiksi meidän kaikkien on kerran tultava. Sentähden olemme teosofiselta liikkeeltä saaneet uuden ihanteen, n.s. mestari-ihanteen.

Mikä on mestari? — Hän on ihminen, joka on kehittänyt sopusuhtaisesti kaikkia olemuspuoliaan. — Ihminen hän on tietävä, tahtova ja tunteva olento. Mestarin järki, tietokyky, on kasvanut totuutta käsittämään, tietämään. Mestariolennolle eivät ole salattuja ne asiat, jotka muuten ovat meiltä ihmisiltä peitossa. Eivät ole salassa häneltä kuoleman salaisuudet, eikä mikään tässä aurinkokunnassamme: hän tietää elämän ja kuoleman salaisuudet, ei sillä tavalla, että olisi niistä lukenut ja kuullut, vaan omien havaintojensa nojalla, kokemuksensa perusteella. Hän tietää, mitä kuolema on, siksi, että hän on käynyt

kuolemanvaltakunnassa. Hän tietää, miten vainajat elävät, ja kykenee heitä auttamaan. Mestari on olento, joka tietää.

Länsimailla on viime vuosisatoina kehittynyt käsitys tieteellisestä tiedosta, joka suuresti eroaa siitä, mitä esimerkiksi keskiajalla pidettiin tietona. Keskiajalla voitiin pitää tietona sellaista, joka ei ollut muuta kuin aivan hullunkurista uskoa. Sentähden saatamme järjellämme hyvin käsittää, mitä mestarien tieto on. Se on tietoa, joka perustuu tieteellisiin tutkimuksiin, havaintoihin ja kokemuksiin.

Kun sanomme, että mestarilla on tunne kehittynyt, niin se merkitsee, ettei mestarin sydän ole jäänyt kylmäksi, vaan se on täynnä lämpöä, rakkautta, ei ainoastaan ihmiskuntaa, Jumalaa, olemassaoloa kohtaan, vaan myös jotakin tiettyä työtä ja tehtävää kohtaan. Mestari on siinä mielessä rajoitettu olento hänkin, että hänellä on oma työalansa, tehtävänsä. Mutta siinä hän on kehittänyt itsensä todella taiteilijaksi, oli hänen työnsä millä alalla tahansa. Hän osaa työnsä.

Jos ajattelemme kolmatta puolta, tahtoa, niin mestari on olento, jossa tahto elää. Jos katselemme meidän aikamme ihmisiä ja itseämme, niin huomaamme, ettemme ole vielä tahtovia olentoja. Meidän „tahtomme” on himojen, tunteiden ja ajatuksien ilmausta. Me nimitämme sitä tahdoksi, vaikka tahto on aivan toista. Maailmassa on vain yksi tahto, ja se on jumalallinen tahto. Se ihminen, joka todella osaa tahtoa, tahtoo sitä, mitä maailma, elämä, Jumala tahtoo; hän tahtoo sitä, mikä on oikein, hyvää, totta – ja ainoastaan sitä. Hänen tahtonsa ei ole millään tavoin kohdistunut hänen omaan persoonallisuuteensa, vaan se on siitä vapaa, – se ei ole oman itsen sitoma. Mestarin tahto on siis sellainen voima maailmankaikkeudessa, että se voi saada aikaan asioita, jotka ovat meidän silmissämme ihmeitä, siksi, että hänen tahtonsa on vapaa, että hän hillitsee itsensä täydellisesti. Jos mestari elää fyysisessä ruumiissa, se ei sido ja estä häntä; hän jättää sen, jos tahtoo; hän käyttää sitä käyttövälineenään silloin, kun tahtoo; sillä ei ole mitään himoja, ajatuksia ja haluja, jotka olisivat ulkopuolella hänen tahtoaan jumalallisena henkiolentona, Jumalan Poikana.

Mestari-ihanne avaa meille aivan uusia ja ihmeellisiä näköaloja. Ihminen voi kehittyä niin pitkälle, että hänen tietonsa käsittää asioita, jotka ovat meille nyt salaisuuksia, ja hänen tahtonsa voi kehittyä sellaiseksi, että se on omasta itsestään vapaa ja todella saa aikaan ihmeitä. – Se on ihmisen ihanne, se päämäärä, jonka hän voi saavuttaa.

Kun siis ajattelemme, minkälaiseksi meidän pitäisi kasvattaa ihmisiä, itseämme ja toisia, mikä olisi kasvatuksen päämäärä, niin me ymmärrämme heti, että se on oleva ihminen, joka tietää, taitaa, rakastaa ja tahtoo. Kun käytännöllisesti koetamme sitä ymmärtää, se sisältää, että ihmisen päämääränä on tieto. Ja niinkauan kuin hänellä ei ole tietoa jostakin asiasta, hän on täynnä kunnioitusta kaikkea tietoa kohtaan. Kun ajattelemme aikamme ihmisiä, niin huomaamme, kuinka helposti he tulevat yksipuolisiksi. Jokin tiedemies, joka tietää luonnontieteellisiä tosiasioita, luulee, että kaikki tieto rajoittuu hänen tietolinjaansa; hän tulee ahdasmieliseksi; hän ei saata ymmärtää, että tiedolla ei ole mitään rajoja. Jos siis kasvatamme lapsia tiedon ihannetta ajatellen, niin meidän täytyy antaa heille sellainen kuva, että ihmisen pitää kyllä tietää, mutta että tieto on niin laaja, ettei ihminen voi tietää kaikkea. Ihmisen täytyy pitää sydämensä avoinna kaikelle mahdolliselle tiedolle ja ajatella, että hän tietää niin vähän. Kunnioitus tietoa kohtaan on kaikista tärkein.

Ihmisen täytyy myös tulla taitavaksi työssään. Hänen pitää kehittää työnsä, olkoon se mikä tahansa, taiteeksi, kohdistamalla rakkautta siihen. Lapsessa on herätettävä rakkautta työhön, työn taitoon. Yksikään ihminen ei voi olla taituri joka alalla; hän voi osata paljon, mutta jos hän osaa vähän kaikkea, hän ei ole missään mestari. Ihmisen täytyy kohdistaa työnsä jollekin määrätylle alalle ja saavuttaa siinä taitoa, mutta samalla hänen on opittava kunnioittamaan kaikkea hyvin tehtyä työtä.

Kasvatuksen tärkein puoli liittyy tahtoon, sillä siihen pohjautuu siveellinen ihanne. Tahdon kasvatusta on oleva kaiken pohjana, koska ihmisen käsite, ihminen kehittyvänä henkiolentona perustuu siveelliseen,

vapaaseen tahtoon. Ritari kasvatusta pohjautui juuri tahdon kasvatukseen. Silloin ei tietoa ja taitoa monella alalla ollut niin paljon saavutettavissa kuin nyt. – Tahdon kasvatuksen puute on meidän ajallamme niin silmiinpistävä. Meillä ei ole selvää siveellistä ihannetta, ja sen tähden me kuljemme epävarmoina kuin meren aalloilla.

Mistä saamme siveellisen ihanteen? Me saamme sen mestari-ihanteesta. Mutta koska selvää kuvaa ei voi saada ylimalkaisesti, meidän täytyy ottaa joku mestari ohjaajaksemme, esikuvaksemme. Mikä on luonnollisempaa täällä länsimailla kuin että otamme Jeesus Kristuksen esikuvaksi siveellisessä suhteessa, ohjaajaksemme ja opettajaksemme. Meidän aikamme, huolimatta siitä, että se sanoo itseään kristityksi, ei kuitenkaan todella tunne Jeesus Kristuksen henkeä ja oppia. Se on sen melkein unohtanut, sivuuttanut. Sillä on tosin Uusi Testamentti, mutta sitä ei lueta avoimin silmin, siten että siitä todella otettaisiin oppia ja saataisiin valoa. Joku harva voi sen tehdä ja saada lohdutusta ja valoa elämäänsä, mutta niin sanoaksemme virallisesti emme ole syventyneet Jeesus Kristuksen opin henkeen, vaan olemme tyytyneet pitämään siveellisen elämän oppaana Vanhaa Testamenttia, Mooseksen ohjeita. Sentähden on aivan välttämätöntä, jos tahdomme kasvatuksen tulevan uudistetuksi, että se saa uuden päämäärän. Kun syvennymme Jeesus Kristuksen elämään esikuvana ja hänen siveellisiin neuvoihinsa, huomaamme, että ne Uudessa Testamentissa ovat aivan selvät ja hahmoittelevat meille ihanneihmisen ääriiviivat.

Jos tahdomme luoda itsellemme siveellisen ihmisihanteen, johon kasvatuksen tulee pyrkiä, meidän on laadittava se Jeesus Kristuksen käskyjen mukaan. Jeesus Kristus on vuorisäärnassa antanut meille viisi selvää käskyä. Se, että ne ovat hänen käskyjään ja uusia, näkyy evankeliumin tekstissä siitä, että hän aloittaa kunkin: „Te olette kuulleet sanottavat vanhoille – –, mutta minä sanon teille – –”. Hän siis ensin toistaa Mooseksen käskyn, mutta kumoaa sen sitten omalla käskyllään. Tätä meidän teologiamme ei ole huomannut, vaan pitää edelleenkin kiinni Mooseksen käskyistä.

Kun silmäilemme Jeesuksen käskyjä, huomaamme, kuinka ne jakautuvat kahtia: kolme ensimmäistä koskee ihmistä yksilönä ja kaksi viimeistä yhteiselämää. Ensimmäinen käsky on: älä suutu. Se merkitsee: ole nöyrä sydämässäsi. Sillä jos me olemme nöyrät sydämässämme, me olemme sydämässämme suuttumatta. Sivestyneet ihmiset eivät näytä suuttumustaan, mutta pääasia ei ole se, vaan se, ettei sydämässään suutu. Minkä vuoksi me suutimme? Sydämen ylpeyden. Jos meidän sydämämme on nöyrä, jos se ei ole mikään tuomari mielestään, jos se on kaikkien palvelija, jos se on, kuten apostoli Paavali sanoo: „Minä olen ensimmäinen syntisistä”, – niin se mieluummin katselee omaa pahuuttaan ja huonoutta, omaa pienuutta ja vähäpätöisyyttään kuin toisten. „Kuinka näet rikan, joka on veljesi silmässä, mutta et näe malkaa omassa silmässäsi?” – Kun meidän sydämämme tällä tavalla on nöyrä, niin silloin se ei suutu. Tätä Jeesus on tarkoittanut ensimmäisellä käskyllä.

Toisessa käskyssä Jeesus tahtoo sanoa: „Olkoot teidän ajatuksenne puhtaat. Mitä siitä, jos te koettatte olla ulkonaisesti mallikelpoisia, jos olette kuin valkoiseksi kalkitut haudat. Teidän ajatustenne tulee olla puhtaat. Teidän ajatuksenne ei saa viihtyä missään epäpuhtaassa, itsekkäässä. Jos teidän ajatuksenne ovat puhtaat, seuraa itsestään, että teot ovat puhtaat.” – Toinen käsky koskee täten hyvin tärkeää asiaa, mutta luulen, etteivät ihmiset sitä vielä paljon ymmärrä. Ajatuksillamme, mielikuvituksellamme me joko lisäämme tai vähennämme ihmiskunnan epäpuhtautta ja saastaisuutta. Jos meidän ajatuksemme ovat puhtaat, silloin myös meidän tekemme ovat puhtaat, ja silloin autamme koko ihmiskuntaa. Jeesus Kristuksen kannalta on parempi tehdä syntiä teoissa kuin ajatuksissa. – Kun siis tahdomme kasvattaa itseämme ja toisia, meidän täytyy aloittaa ajatuksista.

Kolmas käsky kuuluu: ole totuudenmukainen sanoissasi, sisäisesti ja ulkonaisesti. Ihmisen tulee olla tietenkin ensin rehellinen itseään kohtaan, vasta sitten hän voi oppia rehelliseksi toisia kohtaan. Tämä kolmas käsky viittaa samalla siihen vanhaan ritari- ja aatelisihanteeseen, että oli oltava sanoissaan luotettava. Jeesus Kristuksen kannalta on aivan kuin leikittelyä, kun menemme oikeuteen ja vannomme valoja, että puhumme totta. Se on häpeällistä, ja se osoittaa, kuinka vähän me ihmiset uskomme rehelliseen puheeseen,

kuinka paljon epäilemme toisia valheellisuudesta ja kavaluudesta. Sentähden Jeesus sanoo: „Älkää vannoko, vaan teidän puheenne olkoon totuudenmukainen.” Se oli myös ritarin ihanne, hänen ei tarvinnut käyttää valoja, hän sanoi yksinkertaisesti tekevänsä niin ja niin, jos Jumala sallii, ja silloin toinen tiesi, että ritari piti sanansa. Sellaisiksi pitää ihmisiä kasvattaa ja kehittää. – Nykyään melkein pä ihailaan ihmisiä, jotka nokkelasti selviävät kaikista tilanteista ja pääsevät eteenpäin kaikenlaisten valheiden avulla. Se on aivan päinvastaista, mitä Jeesus Kristus meille opetti. Ja syvimmissä sydämissään jokainen tuntee kunnioittavansa enemmän yksinkertaista ihmistä, olkoon hän kuinka tyhmä tahansa, joka on luotettava, kuin jotakin etevää petkuttajaa, vaikka tämä olisi kuinka nerokas tahansa. – Jeesuksen kolmas käsky antaa siis meille aivan selvän ihanteen mittapuun, millaiseksi meidän on käsitettävä ja ymmärrettävä täydellinen ihminen.

Täydellinen ihminen on siis sydämessään nöyrä, ajatuksissaan puhdas, epätsekäs, ja sanassaan luotettava.

Vuorisaarnassa on vielä kaksi käskyä, jotka koskevat lähinnä ulkonaista elämää.

Jeesus sanoo neljännessä käskyssään: „Te olette kuulleet sanottavan vanhoille: silmä silmästä ja hammas hampaasta, mutta minä sanon teille: älkää olko pahaa vastaan: jos joku lyö sinua oikealle poskelle, niin käännä hänelle vasenkin.” – Mitä tämä tarkoittaa? Mehän olemme niin kasvaneet kiinni oikeuden käsitteeseen, että suorastaan sanomme, ettei ihmisten kanssa voi tulla toimeen muuten, kuin siten, että noudatetaan oikeutta ja vaaditaan oikeutta. Meillä on kaikenlaisia laitoksia, jotka valvovat, että kaikki käy oikein – ja kuitenkin suurin osa käy väärin. – Jeesus sanoo: „Älkää olko pahaa vastaan.” Meidän mielestämme tuntuu se merkilliseltä heikkoudelta ja saamattomuudelta. – Eräs pieni poika kysyi isältään: „Mitä minä sitten teen, jos hän lyö toisellekin poskelle?” Isä sanoi: „Täytyy sitten kääntää selkensä.” – Me tulemme mielestämme silloin aivan saamattomiksi olennoiksi ja ulkokultaisiksi jesuiitoiksi, jotka ovat täynnä kirousta sisässään. Sitäkö Jeesus tarkoitti? – Ei suinkaan, vaan sitä, että olisimme voimakkaampia kuin ennen. Jos käsitämme oikein hänen sanansa, niin näemme, kuinka hän luotti ihmiseen niin paljon, että uskoi hänen voivan olla niin voimakkaan, että hän nousee kaiken pahan yläpuolelle, ettei hän tunne sitä. Siis se on oikeastaan mitä suurinta ylpeyttä, itsetietoisuutta, voimaa, joka käsitetään väärin jonkinlaiseksi alhaiseksi nöyryydeksi. Jeesuksen käskyyn sisältyy uusi suhtautuminen sekä pahaan yleensä että niihin ihmisiin, jotka ovat pahoja. Ainoastaan siten, ettemme tahdo nähdä mitään pahaa, vaan nousemme sen yläpuolelle, saamme pahan pois maailmasta. Jos aina vaadimme kosta, emme pääse pahasta. Siitä pääsemme vain siten, että syntyy uusia ihmisiä, ritareita, jotka eivät tunnusta pahaa.

Tämä on merkillinen ja suuri salaisuus, ja sentähden sillä on niin ihmeellinen osa kaikessa kasvatuksessa. Sitä täytyy opettaa esimerkein ja sanoin, että se imeytyy vereen. Ainoastaan silloin, kun uusi käsitys ihmisihanteesta syöpyy vereen, syntyy uudenlaisia ihmisiä. Uutta ei synny niin kauan, kun ihanne tulee ulkoapäin, kun meidän aina pitää sitä muistuttaa itsellemme. Mutta kun se syöpyy vereen, on uusi syntynyt.

Viides käsky on: Rakastakaa kaikkia, ei ainoastaan niitä, jotka teitä rakastavat; älkää rakastako ainoastaan omia kansalaisia, vaan vieraitakin. Tämä on uusi ihmisihanne, joka ei tunnusta mitään eroavaisuuksia, ei mitään esteitä, jotka aiheutuvat eri rodusta, uskontunnustuksista y.m. Se sanoo: tuon kaiken yläpuolella on ihmisyyttä. – Teosofinen liike synnytti ensin Teosofisen Seuran, ja sitten sen yhteydessä on syntynyt muita seuroja, jotka ovat omaksuneet teosofisen hengenvuodatuksen periaatteet, ja nämä seurukset ovat hyväksyneet ensimmäisenä pykälänään ihmisten yleisen veljeyden tunnustamisen. Teosofisten seurojen edessä oli käytännöllinen tehtävä: koettakaa oppia tunnustamaan ihmisiksi kaikki, niin että käytännössä olette ystäviä, veljiä. Ja meidän aikanamme tämä ajatus on yhä enemmän alkanut syöpyä ihmisiin. Tämä totuus tunnustetaan nykyään kaikkialla. Se on myös kuuluva uuden kasvatuksen ihanteeseen. Kaikkia ihmisiä on rakastettava, niinkuin Jeesus sanoo. Meidän tulee olla niin voimakkaita olentoja, että osaamme nousta pahan yläpuolelle ja rakastaa kaikkia.

Kun tämä ihanne, mihin suuntaan kasvatus on suunnattava, on tullut meille selväksi, toisena kysymyksenä astuu eteemme: minkälaisia ovat ne lapset, joita meidän tulee kasvattaa? Onko heidän kaikkien sielunsa, niinkuin ennen uskottiin, „tabula rasa”, kirjoittamattomia tauluja, tyhjiä valkoisia lehtiä, ovatko siis kaikki ihmiset samanlaisia? Meidän kokemuksemme on aina todistanut, etteivät ihmislapset ole samanlaisia. Sentähden, kuten jo aikaisemmin huomautin, kuuluu uuteen kasvatustajajärjestelmään välttämättä myös ihmislasten käsittäminen jälleensyntyviksi olennoiksi. Me emme voi uskoa mihinkään ihanteeseen, päämäärän saavuttamiseen, ellemmme usko olevamme kuolemattomia henkiolentoja, jotka synnyimme jälleen tänne maailmaan, joilla on tilaisuus kehittyä. Jos meille olisi annettu vain tämä yksi elämä, ei olisi paljon mahdollisuuksia saavuttaa ihannetta; silloin meille aina jäisi käsittämättömäksi salaisuudeksi, minkätähden Buddha, Jeesus, Zarathustra ja muut suuret olennot ovat olleet poikkeuksia. Jos emme usko jälleensyntymiseen siinä tavallisessa teosofisessa merkityksessä, että tulemme syntymään yhä uudelleen tälle samalle tähdelle, niin voimme ehkä uskoa, että ihminen on kuolematon henkiolento, joka liitelee tähdeltä toiselle. Silloin voimme ajatella, että Buddha, Jeesus ja muut ovat tulleet eri tähdiltä kuin me, ja meistäkin toiset ovat tulleet huonommilta tähdiltä kuin toiset. Jos uskomme ensin niin paljon, että ihminen on ennen ollut olemassa, silloin ei ole askel pitkä siihen varsinaiseen jälleensyntymissukseen, jonka mukaan me olemme sellaisia henkiolentoja, jotka olemme saaneet tämän tähden kehittyäksemme. Ja kun emme ole vielä kehittyneet kovin kauas eläinkunnasta, niin me ja tämä meidän Tellus-planeettamme olemme sellaisia kuin olemme. Ja jos uskomme kehitykseen, niinkuin kaikki jo uskovat, silloin ovat kaikki mahdollisuudet olemassa. Kun me ihmiset kehitymme, edistymme, silloin meidän maapallommekin, kotimme, johon aina tulemme, vähitellen muuttuu. Silloin voimme ymmärtää, että kaikkien uskontojen kertomukset paratiisista eivät ainoastaan viittaa menneisyyteen, josta meillä ei ole mitään varmaa muistoa ja tietoa, vaan myös tulevaisuuteen. Tämä maapallo on meidän koulunamme, työkenttänämme, ja se merkitsee, että me voimme tehdä tästä paratiisin, kun olemme kasvattaneet itseämme ja toisia.

VII

Lasten samankaltaisuus

Teosofisesti katsoen kasvatuksen ihanne on oleva täydellinen ihminen, mestari-ihanne, sellaisena, kuin se ilmenee esimerkiksi Jeesus Kristuksessa, ja sellaisena, kuin hän neuvoissaan ja ohjeissaan määrittelee. Tällä tavalla tulee kasvatuksen päämääräksi ja ihanteeksi uusi ihminen, uusi hengen ylimys. Niinkuin keskiajalla ritareita kasvatettiin eri tavalla, mikä sai aikaan erikoisia ylimystyyppisiä, samoin on nyt uuden kasvatuksen saatava aikaan uusia ylimystyyppisiä, mutta ei tuossa ulkonaisessa merkityksessä, vaan uudenlaisia hengen ylimyksiä, jotka lähenevät mestari-ihannetta. Ja kun uusi kasvatus, jolla on tällainen uusi ihanne, on toiminut joitakuita miespolvia, niin on luotu uusi ylimystö.

Mutta lasten kasvatuksen ja yleensä kasvatuksen yhteydessä on toinen tärkeä kysymys: minkälainen on se aineisto, jota on kasvatettava, minkälaisia ovat lapset? Kun teemme tämän kysymyksen, meidän täytyy siihen vastata kahdelta eri näkökannalta. Toiselta puolen meidän tulee ajatella, missä suhteessa lapset ovat samanlaisia, ja missä erilaisia. Meidän täytyy siis ensin saada yleiskäsitys lapsen mysteeriosta, ja toiseksi meidän täytyy jakaa lapset erilaisiin luokkiin.

Olemme jo ennen puhuneet siitä, että teosofiselta kannalta, toisin sanoen totuuden tiedon kannalta, me ihmiset olemme jälleensyntyviä olentoja. Lapset ovat siis sieluja, jotka tulevat meidän luoksemme henkimaailmasta, mutta ovat ennen olleet täällä maan päällä ja ovat siis tavallaan yhtä vanhoja olentoja kuin mekin. Tässä elämien kiertokulussa jokainen saamme yhä uudelleen käydä lävitse fyysisen elämän eri vaiheet. Lapsi on siis sielu, joka tulee meidän luoksemme ja jolla on mukanaan oma erikoisuutensa, mikä erottaa hänet muista. Ja juuri siksi, että jokainen lapsi käy läpi samat elämänvaiheet, kaikki lapset ovat toistensa kaltaisia. Ja tämä yhdenkaltaisuus näyttäytyy paljon muussakin kuin vain siinä, että synnymme tänne alastomina, kuten sanotaan. Jokaisen kasvattajan on sen vuoksi hyvin tärkeää tietää, millainen lapsi on. Hänen pitäisi syventyä lapsen ruumiin ja sielun sekä niiden kehityksen perinpohjaiseen ymmärtämiseen. Sillä jos hän ei tunne niitä perustuksia, joiden mukaan meidän ruumiimme ja sielunelämämme kehittyi tässä näkyvässä maailmassa, hän tekee pahoja erehdyksiä.

Kun me synnymme tänne, niin me kaikki olemme eräässä suhteessa yhdenlaisia, — ei ainoastaan siinä, että me saamme fyysisen ruumiin, — vaan siinä hyvin merkittävässä, salaperäisessä mielessä, että me olemme henkiolentoja ja erittäin lähellä hengen sisintä salaisuutta. Juuri syntyessämme ja ensi aikoina tässä maailmassa jokainen meistä on hyvin lähellä mystillistä, kosmista Kristusta, Jumalan Poikaa. Me kaikki tiedämme teosofisesta kirjallisuudesta, niinkuin jo aikaisemmin olen tuonut esille, että meissä on sisäinen henki, Kristus meissä, Jumalan Poika. Useimmat ihmiset eivät tunne Jumalan Poikaa itsessään. Hyvin harva uskaltaa sanoa: „Minä olen Jumalan Poika.” Harva on niin paljon henkisesti kokenut, että tietää sen. Useimmat elävät kristustajunnan ulkopuolella, eivät ole sitä kokeneet kuin hyvin harvoin ja ohimennen. Mutta silloin kun synnymme tänne, meidän minätajuntamme on aivan lähellä Kristusta. Sentähden ei ole väärin sanoa, että joka kerta, kun lapsi syntyy, Kristus syntyy maailmaan. Enkeli, kristusolento todella syntyy maailmaan. Ja jos ei niin olisi, ei meillä olisi mitään toivoa hyvän suhteen, sen suhteen, että lasta voitaisi kasvattaa hyvään päin, tai että ihminen voisi itseään kasvattaa hyvässä. Ellei meissä olisi jumalallista tajuntaa, joka on ihmiskunnan ja maailman takana, me emme voisi kasvaa oman persoonallisen itsemme yläpuolelle. Kristus on meissä kaikissa, ja se on aivan käsin kosketettavana silloin, kun lapsi syntyy maailmaan. Tämä on sääntö. Poikkeuksena ovat ainoastaan sellaiset lapset, jotka syntyvät tänne ilman minää. Nehän eivät tietenkään ole ihmisiä, vaan onnettomia olentoja, idiootteja, eläimellisiä olentoja, joilla on ihmisruumiista ja

sen kokoonpanosta riippuva harhaminä. Heidän sielunsa on vetäytynyt kokonaan pois tai pysyttelee kaukana ruumiista. Ne ovat niitä poikkeuksia, joita meidän täytyy myöntää olevan. Aina on kaikella hyvällä varjopuolensa, aina on epäonnistumia luonnossa. Sellainen olento ei siis olekaan mikään ihminen, ja sen seikan pitäisi meitä lohduttaa.

Ihminen, jolla on minus ja järki, ajatuskyky, on ennen syntymistään ja vähän sen jälkeen kristusolento, enkeli, ja sentähden kaikki mahdollinen hyvä piilee hänessä. Hänen karmansa odottaa aivan kuin siinä kynnyksellä ja valtaa hänet myöhemmin, mutta sisinnä piilee enkeli. Erinomaisen tärkeä vaihe ihmislapsen elämässä on ensimmäinen sikiövaihe äidin kohdussa, sillä jo silloin yhdistävät hienot langat tuon pienen ruumiillisen embryon, sikiöaiheen, jälleensyntyvään henkeen, ja jo silloin on olemassa vuorovaikutus henkiminän ja embryon välillä. Tämä suhde on hienon hieno ja hyvin tärkeä, mutta hyvin vähän siihen on kiinnitetty huomiota tässä meidän kulttuurissamme.

Vanhassa roomalais-kreikkalaisessa kulttuurissa ymmärrettiin, että tämä ihmislapsen sikiötila oli erittäin tärkeä, ja sentähden pidettiin äidistä erikoista huolta. Minkä luulette olleen syynä siihen, että kreikkalainen rotu oli fyysillisesti niin sopusuhtainen ja kaunis? – Huomatkaa, etteivät kreikkalaiset kuvanveistäjät olisi osanneet luoda noita jumal'kuviaan, elleivät he olisi nähneet ympärillään niiden kaltaisia esikuvia. Mutta se, että he saattoivat nähdä kauneutta ympärillään, johtui siitä, että äitiä erikoisesti varjeltiin silloin, kun hän kantoi lasta. Hänet ympäröitiin silloin kauniilla kuvapatsailla; hän sai lukea ainoastaan ylevistä ja kauniista asioista; häntä kohdeltiin erikoisen ystävällisesti ja hellävaroen. Kreikkalaiset naiset asuivat vähän erillään kodissa, omalla puolellaan. – Kreikkalaiset ajattelivat etupäässä ruumiillista kauneutta, ja sitä varten he pitivät huolta äidistä, ja siksi heidän rotunsa pysyi kauniina.

Jos tahdomme luoda uuden kulttuurin, meidän täytyy aloittaa siitä ajasta, jolloin lapsi on aivan välittömästi yhdistynyt äitiinsä. Meidän täytyy ymmärtää, että äidin silloin tulee olla aivan erikoisessa ympäristössä ja erikoisen huolenpidon alaisena. Hän ei saa nähdä mitään rumaa ja epämiellyttävää, ja häntä ei saa pelottaa. – Olette ehkä kuulleet kansan kertovan, että jos äiti raskaana ollessaan säikähtää jotakin, tuo asia, kuva, voi heijastua ja painautua lapseen. Tunnetaan hyvin paljon lääkärienkin piireissä tapauksia, jolloin lapsella on ollut merkillisiä syntymämerkkejä. – Eräällä nuorella neidillä oli niskassaan aivan kuin kehittynyt toukka kaikkine eri väreineen. Kun lääkäri sanoi ottavansa sen pois, tuo neiti sanoi, ettei sitä voinut leikata, sillä se oli syntymämerkki, joka johtui siitä, että äiti oli pelästynyt tuollaista toukkaa. – Olette varmaan kuulleet tällaisista tapauksista. Sitä on pidetty sivistyneiden kesken taikauskona, mutta en luule, että lääkärit enää ovat niin jyrkällä kannalla. He eivät vain voi ymmärtää, kuinka on mahdollista, että jos äiti näkee jotain, se voisi vaikuttaa lapseen, sillä mitään hermoyhteyttä ei ole äidin ja sikiön välillä. Selitys on se, että lapsella on jälleensyntyvä minus, joka on lähellä äidin minuutta ja joka on liittynyt siihen sikiön kautta. Äidin ja jälleensyntyvän ihmissielun välillä tapahtuu yhtämittäinen telepaattinen, suggestiivinen vuorovaikutus, mikä vuorostaan heijastuu sikiöön. Sikiö puolestaan on niin lähellä niitä rakentajia, jotka muovailevat ja kehittävät sitä, että kun siihen tulee vaikutus, niin nuo rakentajat ilman muuta ottavat vastaan sen. Okkultisesti tämä on vallan hyvin ymmärrettävissä.

Sentähden on erittäin tärkeää, että äidin mieleen ei tänä kriittisenä aikana tule mitään vastenmielisiä, rumia kuvia tai ajatuksia, jotka voisivat vaikuttaa pahasti tuohon sikiöön. On erittäin tärkeää, että äidin mieli on rauhallinen, iloinen ja sanokaamme kääntynyt yleviin asioihin päin, sillä juuri näinä yhdeksänä kuukautena lasketaan perustus tulevalle lapselle. Koko hänen ulkonainen, sielullis-fyysillinen persoonallisuutensa saa leimansa tuona aikana. Jos vanhemmat ottaisivat huomioon tämän seikan, niin isäkin pitäisi äitiä erikoisen pyhänä olentona. Tietenkin lankeaa osaksi kuin luonnostaan, että jokainen isä tuntee pyhää kunnioitusta tulevaa äitiä kohtaan. Siitä onkin syntynyt madonnanpalvelus. Mutta kuinka usein se myös unohtuu! Mies ei jaksaa pysyä aina siinä tunnelmassa, ellei hän ymmärrä sitä. Yht'äkkiä hän muistaakin, että vaimo on hänen rakastajattarensa, tai hänen riitakumppaninsa . . . Miehen pitäisi, jos hän tahtois olla luomassa ihannelasta, hellävaroen, erityisellä kunnioituksella ja rakkaudella kohdella vaimoan, niin kauan kuin tämä on tuossa tilassa.

Kun lapsi syntyy maailmaan, alkaa ensimmäinen fyysillisen elämän vaihe. Tämä ensimmäinen vaihe kestää noin seitsemän vuotta. Tämä vuosimäärä ei ole ehdottoman sitova, ei sama kaikissa tapauksissa. Se voi hieman vaihdella. On myös sanottu, että tämä ensimmäinen vaihe kestää siihen saakka, kun lapsi saa omat hampaat. Silloin hänen fyysillinen ruumiinsa on tullut niin sanoaksemme omaksi itsekseen, on pantu alulle fyysillisen ruumiin itsenäisyys ja vapaus. Keskiajalla poikalapsi, joka aiottiin kasvattaa ritariksi, sai viettää ensimmäiset seitsemän vuottansa omassa kodissaan äitinsä luona. Ja tästä seikasta jo huomaamme, että ritarikasvatuksen pohjana oli todella salaista tietoa. Se, mikä on silmiinpistävää tänä lapsen elämän ensimmäisen vaiheen aikana, jolloin fyysillinen ruumis muovautuu ja lopulta saa omat hampaat, on se seikka, että lapsi on vielä silloin erittäin läheisessä suhteessa äitiinsä. Lääkärit sanovat, että lapselle on vaistomaista juosta äidin syliin, aivan kuin se tahtoisi pyrkiä takaisin siihen kohtuun, jonka se on jättänyt. Lapsi on avuton ilman äitiä; pienet lapset itkevät, jos ne ovat erossa äidistä. Tänä aikana, jolloin lapsi on läheisesti liittynyt äitiin, lapsen sielunelämä on kokonaan riippuvainen aisteista. Lapsi ei osaa ajatella. Sen vuoksi on hyvin väärin koettaa herättää lapsessa jonkinlaista ajatuskykyä. Lapsi tulee vain pikkuvanhaksi. On varottava, ettei lapsi kypsy liian aikaisin. Hänen ajatuselämänsä ei saa vielä silloin herätä; sen tulee olla vain aistein havaitsemista. Se on lapsen tapa oppia, ja lasten kasvatuksessa se on otettava huomioon. Se merkitsee, että tämän ensimmäisen vaiheen aikana lapsi ei osaa muuta kuin matkia. Se oppii puhumaan juuri kuulemalla; sille ei voi selittää kielioppia. Samoin on kaikilla aloilla. Ehdottoman tärkeää on siis huolehtia siitä, mitä lapsi silloin näkee ja kuulee ympärillään. Keskiajan ritarit tahtoivat, että poika vietti ensimmäiset seitsemän vuottaan äitinsä luona, sillä äiti oli se, joka heidän käsityksensä mukaan näytti kauneinta esimerkkiä, puhui kauneimmalla äänellä, käyttäytyi kauneimmin, siveellisimmin, herttaisimmin. Lapsi ei saanut havaita mitään epäsointua, ristiriitaisuutta.

Jos tahdomme kasvattaa uuden ihmissuvun, myös meidän täytyy ottaa nuo seikat huomioon. Pieninä lapset ovat ainoastaan matkijoita. Kaikki, mitä he näkevät ja kuulevat, painuu itsestään heidän mieleensä, ja se tulee itsestään esiin myöhemmin. Lasten ei siis pitäisi nähdä mitään pahaa, rumaa, epäsiiveellistä. Jos tahdomme kasvattaa ihannelapsen, silloin meidän täytyy olla varovaisempia juuri tuon ensimmäisen vaiheen aikana. Silloin isän ja äidin täytyisi muistaa, että he ja heidän yhteinen kotinsa on olemassa tuota lasta varten, eikä lapsi heitä varten, heidän ilonaan ja leikkikalunaan, joka usein välinpitämättömästi jätetään palvelijoiden huostaan. Lapsi on kallisarvoinen helmi, merkillinen kalleus, jota pitää suurella viisaudella ja rakkaudella kohdella ja kasvattaa. Lapsen ei pidä lainkaan joutua tekemisiin maailman kanssa. Sitä ei pidä vielä panna kouluun. Voimmehan ajatella, että hän voisi olla jossakin leikkikoulussa, kuten nykyään on tapana, mutta mikään sellainen koulu ei saa tulla kysymykseen, missä järkeä ja ajatusta vaivataan. Vasta tämän ensimmäisen vaiheen loputtua, opetus alkaa jossakin merkityksessä.

Tämä toinen vaihe kestää myös seitsemän vuotta, siis 14:n ikävuoteen. Sillä tavalla laskivat vanhat ritarit. Seitsenvuotiaana poika vietiin jonkun toisen ritarin kotiin, jossa hänestä tuli paashi. Siellä hän sai oppia hienoja tapoja, siellä hän tuli jonkinlaiseksi palvelijaksi, joka auttoi ritaria kotona ja oli mukana hänen kanssaan eri tilaisuuksissa, kuten aikaisemmin on ollut puhe. – Tämäkään vaihe ei aina ole täsmälleen seitsemän vuoden pituinen. On myös sanottu, että se kestää siihen saakka, kunnes lapsi tulee sukupuolisesti kypsäksi. Sukupuolikypsyys Euroopassa sattuu tavallisesti n. 14:n vuoden iässä, joskus varhemmin, joskus myöhemmin. Sehän on yksilöllinen asia. Ja tänä aikana, jolloin lapsi vähitellen kehittyy sukupuoliolennoksi, tulee kysymykseen toisenlainen kasvatustapa kuin ensimmäisen vaiheen aikana. Mitä hänen nyt pitää oppia? Hänen pitää oppia, aivan kuin ritariaikana, käytöstä, hänen pitää oppia näkemään ihanne. Voisimme sanoa, että lapsen pitää oppia ymmärtämään niin sanoaksemme ihannetta ulkoapäin. Niinkuin paashi sai nähdä uljaita ritareita, sai palvella ritaria, joka osasi käyttäytyä erinomaisen ylevästi, hienosti, samoin lapsen on nyt opittava näkemään sitä ihannetta, johon päin on pyrittävä. Silloin nuori paashi ihastui ritariin, joka muodostui hänelle sankariksi, jonka kaltaiseksi hän tahtoi tulla. Juuri tämän esikuvan näkeminen ainakin mielikuvituksessa on tärkeä. Onhan tämä tietenkin ymmärretty sangen suurella määrällä, mutta siitä johtuvia kaikkia johtopäätöksiä ei ole otettu huomioon. Tässä toisessa vaiheessa lapsen täytyy oppia näkemään se ihmisihanne, jonka itsellemme asetamme, ymmärtämään Jeesus Kristusta ja kaikkia historian yleviä ja jaloja

ihmisiä. Tämä toinen vaihe on siten lapsen elämässä kuin historian opetuksen vaihe. Tuona aikana lapsen mieleen painautuu seuraamisen halu. Tietenkään hänen ei pidä saada nähdä ympäristössäänkään liian paljon poikkeuksia noista ihanteista. On päinvastoin välttämätöntä, että lapsi tällä iällä näkee ympäristössäänkin ihmisiä, jotka yrittävät seurata ja toteuttaa ihannetta. Jokainen meistä muistaa, kuinka koulua käydessämme näimme opettajissa ihanteen. Lapsi ei osaa ajatella, että opettajat ovat ainoastaan oppineita olentoja, jotka opettavat häntä kirjoittamaan, lukemaan, j.n.e., vaan hän tuntee koko sielullaan, että he ovat merkittäviä olentoja, melkein sellaisia kuin hänen isänsä ja äitinsä, ehkä vielä viisaampia ja parempia. Lapsi on luonnostaan taipuvainen sankarinpalvontaan. Kaikista ikävimpiä huomioita on sitten lapselle, jos hän huomaa, ettei hänen rakastamansa opettaja vastaakaan sitä ihannekuvaa, minkä hän muuten opetuksen ja kasvatuksen nojalla saa hyvästä ihmisestä. Se on suuri pettymys, ja se jättää hyvin huonon siemenen lapsen sieluun.

Tämän toisen vaiheen aikana, jolloin tunne-elämä herää lapsessa, hänen pitäisi nähdä sopusointuisia ihmisiä ja oloja, jotta hänestä tulisi ihminen todellisessa merkityksessä; hänen pitäisi nähdä harmoniaa, ympärillään, nähdä, että vanhemmat ihmiset koettavat toteuttaa korkeita päämääriä maailmassa. Kaikista vaikeimpia pettymyksiä vähän myöhemmin on lapselle – etenkin, jos hän on ihanteellinen luonnostaan – huomata, että ihmiset eivät harrastakaan aatteellisia asioita. Lapsi ei voi käsittää, että pyritään hankkimaan rahaa, kunniaa ja valtaa maailmassa. Hän ei ymmärrä mitään muuta kuin hyvyttä, oikeutta, totuutta –, kaikkia aatteellisia arvoja. Tällä ajalla lapsen järki ei saa vielä herätä. Ennen 14:tä ikävuottansa, siis ennen sukupuolikypsyyttä, lapsi ei ole itsenäinen, muista erillään oleva ihminen. Hän on kuin joukkosieluun kuuluva, henkisesti toiseen maailmaan kuuluva, ja siksi hänen sielunsa on aatteellisille vaikutuksille altis – ja ainoastaan niille. Hänen sisin sielunsa ei voi riemuita muista kuin niistä elämänarvoista, joille vanhemmat ihmiset panevat ehkä hyvin vähän arvoa. Me aikaihmiset olemme tottuneet aivan toisella tavalla arvostelemaan asioita. Me voimme arvostella kaikkia elämänarvoja rahan kannalta kuten amerikkalaiset: „Se ja se ihminen on miljoonan tai kymmenen miljoonan dollarin arvoinen”. Sehän on aivan hullunkurinen mittakaava, perin materialistinen arvostelutapa, joka johtuu siitä, että me olemme muodostaneet elämän maan päällä jonkinlaiseksi kilpajuoksuksi. Itse elämä on aivan toista. Ja jokainen lapsi, joka on tullut henkimaailmasta, tietää sisimmässään, mikä elämä on, tietää, että elämän arvo on esim. totuuden puhumisessa, että hän on arvoton, jos hän valehtelee. Ja surkeaa on, jos lapsi on pakotettu valehtelemaan, sillä lapsi ei luonnostaan sitä tekisi, ellei hän näkisi ympäristössään, että vanhemmat ihmisetkin tekevät niin pelastaakseen itsensä jostakin kiusallisesta tilanteesta. Jos lasta kasvatetaan oikein, hän on niin lähellä Kristusta, että Kristuksen kaikki neuvotkin ovat hänelle perin luonnollisia. Sentähden tässä toisessa vaiheessa, jolloin lapsi niin sanoaksemme seuraa esimerkkiä ja etsii sankareita, toivoo näkevänsä ihanteellisen ihmisen, jota voisi palvoa ja seurata, olisi todella tärkeää, että me vanhemmat ihmiset osaisimme oikealla tavalla olla heille esikuvana.

Ottakaamme esimerkki, millä tavalla lapselle olisi opetettava esimerkiksi uskontoa. Jokainen tietää, että juuri tänä aikana, jolloin lapsen mielikuvituselämä herää ja on voimakas ja jolloin mielikuvituksen pitää saada ravintoa ja tulla muovailuksi, lapselle ei voi teroittaa aatteellisia totuuksia aatteellisesti, filosofisesti. Meillä on kyllä usein tapana opettaa lapsia koettamalla selittää heille, minkätähden jokin asia on juuri niin ja niin. Sitä lapsi ei vielä kaipaa; joissakin tapauksissa saattaa sattua, että lapsi itse kysyy jotakin, mutta tavallisesti lapsi ei kaipaa matemaattista selitystä, vaan näkemystä, tietoa. Hän uskoo ilman muuta, mitä hänen opettajansa sanoo. Kun opettaja osaa esittää asian kuvan tai vertauksen muodossa, silloin lapsi uskoo, ja hänen sieluunsa uppoutuu määrätty elämänymmärrys ja maailmankatsomus. Jos me lapsen ollessa tässä toisessa vaiheessa olemme hengessämme materialisteja ja ajattemme, että henkimaailmaa ei ole, että ihminen ei elä kuoleman jälkeen, ettei mitään näkymättömiä olentoja ole, niin se vaikuttaa lapsen mielikuvitukseen, vaikka koettaisimmekin antaa hänelle tilaisuuden oppia joitakin uskonnollisia asioita esimerkiksi koulussa, jossa hän voi tulla peloitelluksi ikuisella kadotuksella ja kuulla, että ihmisellä on sielu, joka herätetään viimeisenä tuomiopäivänä j.n.e. Epäily hiipii salakavalasti lapsen sieluun jopa joidenkin yksityisten sanojen johdosta, joita vanhemmat sattuvat lausumaan; ja lapsi joutuu suureen sielulliseen

ristiriitaan myöhemmin. Ennen maailmassa ei oltu, materialisteja, vaan uskottiin, että ihminen nukkuu haudassa, kunnes viimeisenä päivänä herätetään. Se tuntui luonnolliselta, ja jokainen uskoi siihen.

On erittäin tärkeää, että vanhemmat ovat totuudellisia totuudenetsijöitä, jotka eivät rajoita totuuden etsimistään materialistisiin johtopäätöksiin, vaan tuntevat kunnioitusta kaikkea tietoa kohtaan. Ja erinomaisen tärkeää olisi, että vanhemmat olisivat täysin vakuuttuneita siitä, että ihminen on henkiolento, jälleensyntyvä olento j.n.e. Kaikista niistä lapsen kasvattajien pitäisi olla selvillä, silloin heidän ei tarvitsisi perustella mitään vielä tuon toisen vaiheen aikana. He voisivat kertoa lapselle kuin satuna uskonnollisia totuuksia, joita tämä silloin ilman muuta ymmärtää. Kun lapselle puhuu luonnonhengistä ja enkeleistä ja siitä, että ihmisellä on näkymätön ruumis ja että hän voi vaeltaa näkymättömässä maailmassa, lapsi ymmärtää sen, jos hänen järkeään ei ole pilattu. – Tämä toinen vaihe on samalla myös muistin kehittymisen aikaa. Tänä aikana lapset oppivat mielellään ulkoa kaikenlaisia asioita. Sentähden on tärkeää, että kaikki se, mitä lapselle opetamme, todella on henkevä, jaloa ja totta.

Vasta sitten, kun lapsi sukupuolikypsyyden saavutettuaan astuu kolmanteen kehitysvaiheeseen, hänessä luonnon mukaisesti kehitty järki, ajatus, itsenäinen arvostelukyky. – On hyvin ikävä huomata, kuinka pienetkin lapset osaavat lausua sangen purevia arvosteluja. Vanhemmat ihmiset voivat kyllä nauttia siitä, että lapset ovat heidän mielestään niin viisaita, mutta jos kuuntelemme tarkasti, mitä ääni meidän sisässämme sanoo, niin huomaamme, että kauhistumme ja pelästymme: „Osaatko sinä jo arvostella? – Sinä et siis ole nähnyt ympäristössäsi ainoastaan hyvää, totuutta, sopusointua, vaan myös valhetta, riitaa, rumuutta, koska osaat tuolla tavalla arvostella.” – Me ymmärrämme heti, että lapsi ei ole saanut mitään ihanteellista kasvatusta. – Lapsen ei pidä arvostella mitään, ennenkuin hänestä tulee ajatteleva olento. Ja järki ei ala toimia itsenäisesti, ennenkuin ihminen on tullut sukupuolisesti kypsäksi olennoksi. Silloin hän on kutsuttu arvostelemaan, tulemaan henkisesti täysi-ikäiseksi.

Tavallisesti sanotaan, että tämä kolmas kehitysvaihe kestää seitsemän vuotta, siis 14:nneestä 21:nneen ikävuoteen. Ja yleensä sanotaankin, että ihminen on täysi-ikäinen täytettyään 21 vuotta. Kahdeskymmenesensimmäinen vuosi on tietenkin jonkinlainen keskiarvo, joka ei suinkaan ole ehdoton. Ja itseasiassa me teemme minusta suuren vääryyden, jos pidämme kiinni ainoastaan tuosta lain kirjaimesta ja sanomme, ettei ihminen voi olla täysi-ikäinen, ennenkuin on täyttänyt 21 vuotta. Se ei riipu ruumiillisesta iästä, vaan siitä, koska ihminen on tullut itsenäisesti ajattelevaksi, arvosteleväksi, totuutta etsiväksi olennoksi. Hän on tullut silloin täysi-ikäiseksi, kun hän ei enää usko mitään umpimähkään, kun hän itse ajattelee, tahtoo punnita ja pohtia asioita, kun hän etsii totuutta. Silloin hänestä on tullut henkisesti itsenäinen olento. – Oikeastaan voisimme sanoa, etteivät kaikki ihmiset tässä merkityksessä ole tulleet täysi-ikäiseksi myöhemminkään. Jos ihminen ei arvostele kaikkia asioita ja etsi totuutta, hän ei ole täysi-ikäinen henkisesti, vaan jonkin verran alaikäinen. Jos hän valitsee jonkin uskonnon, lahkoon, maailmankatsomuksen aivan arvostelematta, hän ei suinkaan uskonnollisesti katsoen ole täysi-ikäinen, vaikka hän fyysillisesti katsoen olisikin sitä esimerkiksi siinä suhteessa, että itse ansaitsee toimeentulonsa.

Tänä aikana, 14-21, eli sukupuolikypsyydestä henkiseen täysi-ikäisyyteen, ihmisen tulisi olla tutkija, etsijä ajattelija. Silloin on laskettava perusta koko tulevalle elämälle. Senjälkeen on käytävä käsiksi itse elämään, mutta liian varhain sitä ei pitäisi tehdä.

Olemme edellä tarkastelleet lasten yhdenkaltaisuutta ja sitä, missä kasvatuksen pitäisi noudattaa yhdenkaltaisia periaatteita. Seuraavassa siirrymme toiseen kysymykseen: missä suhteessa lapset ovat erilaisia? Silloin on huomattava, että se erikaltaisuus, jota ajattelen, ei koske heidän erilaisia lahjojaan, jossa suhteessa lapset paljonkin eroavat toisistaan, vaan erästä toista erilaisuutta, jota emme ole ollenkaan osanneet ottaa huomioon. Se on lasten erikaltaisuus sukupuoliolentoina, se on se erikaltaisuus, joka alkaa tulla näkyviin 7-14 vuosien välillä ja varmistuu sitten 21:nneen vuoteen päästyä. Tämä sangen merkillinen erikaltaisuus ansaitsee huomiota ja siitä seuraavassa.

VIII

Lasten erilaisuus

Ryhtykäämme nyt tarkastelemaan lasten erilaisia luonteita, ja silloin etupäässä lasten sukupuolista luonnetta ja heidän sukupuolista kehitystään ja kasvatustaan. Tämä kysymys käy käytännöllisesti ymmärrettäväksi vasta silloin, kun teoreettiset perusteet ovat selvinä, toisin sanoen, kun olemme ensin selvästi käsittäneet eräät sukupuolielämän mysteerioiden puolet, joista jo edellä on ollut puhe, mutta joitakin kohtia täytyisi vielä täydentää. Aloitan sen vuoksi mainitsemalla muutamia okkultisia tosiseikkoja, jotka ovat hyvät pitää mielessä, ennenkuin voimme tehdä johtopäätöksiä lasten suhteen. Esitykseni tulee ehkä vähän hajanaiseksi, koska minun pitää aivan kuin luetella niitä.

Tätä ennen tekisi mieleni vastata pariin kysymykseen, jotka minulle on tehty näiden esitelmien johdosta. Toinen koskee pieniä lapsia ja heidän arvostelujaan. Viime kerralla mainitsin, että on ikävä tosiseikka, jos pienet lapset lausuvat arvosteluja, sillä siitä näkyy, että he ovat ajatelleet arvostelevasti. Minä en sillä tarkoittanut ollenkaan sitä, mitä ranskalaiset sanovat „l'enfant terrible”, peloittavia, kauheita lapsia. Tarkoitin sen olevan ikävää, että huomaa lasten ajatelleen rumaan suuntaan. Ne ovat onneksi harvinaisia tapauksia, mutta olen havainnut muutamia sellaisia, joissa selvästi on tullut ilmi, että lapsi on lausunut kyynillisen arvostelun. Mutta tuo „l'enfant terrible”-käsite on sitä, että lapset pieninä ollessaan ovat erinomaisia havaintojen tekijöitä, ja kun he lausuvat karvaita totuuksia, se on vain havaintojen ilmi tuomista, mikä meistä voi olla kuin arvostelu. Mutta se ei ole sitä lasten kannalta, sillä he lausuvat vain totuuden. Mutta kun he lausuvat sen sopimattomaan aikaan, se saattaa saada aikaan pienen skandaalin, hävästysjutun. Mutta sehän vain muistuttaa meille, ettei lasten kuullen pidä tehdä eikä puhua mitään, joka ei ole totta, oikein, kaunista ja puhdasta. Jos tahdomme kasvattaa lapsia oikein, meidän täytyy olla heidän ensimmäisinä ikävuosinaan erinomaisen varovaisia, sillä heidän havaintokykynsä pieninä on paljon suurempi kuin myöhemmin. Harvoilla vanhoilla ihmisillä on niin hyvää havaintokykyä kuin lapsilla.

Toinen kysymys on intiimi, arkaluontoinen laadultaan. Se on fysiologinen kysymys, mutta samalla okkultinen. Kysyttiin: milloin taivaassa oleva sielu liittyy syntyvään ruumiiseen? Liittyykö se silloin, kun isä ja äiti yhtyvät ruumiillisesti, vai silloin, kun lapsi syntyy maailmaan?

Sikiäminen ei tapahdu sillä hetkellä, jolloin isä ja äiti yhtyvät, sillä kestää vielä jonkin aikaa — lääkärit kai sanovat toista tuntia —, ennenkuin sikiäminen tapahtuu äidin sisällä, ennenkuin muna ja siemensolu yhtyvät. Mutta silloinkaan ei ole vielä varmaa, että siitä tulee embryo eli alkio, sillä kestää vielä vuorokausia, ennenkuin tämä solu jakautuu useampiin soluihin, niin että alkio muodostuu, ja ennenkuin alkio kulkeutuu emään ja siinä saavuttaa tyssijan. Vasta silloin voi olla varmaa, että uusi ihminen syntyy. Voi niinkin tapahtua, että tämä ensimmäinen alkio ei saakaan tyssijaa emässä, mutta jos se siihen pysähtyy, silloin se emän eli kohdun seinämässä alkaa kasvaa. Jotkut salatieteilijät arvelevat, että voi kestää kolmekin viikkoa, ennenkuin tämä alkio on saavuttanut varman tyssijan, mutta lääkärit puhuvat neljästä vuorokaudesta. — Kestää siis jonkin aikaa, ennenkuin alkio on muodostunut.

Nyt on huomattava, että jälleensyntyvän ihmissielun yhtyminen alkioon tapahtuu vasta tässä emässä silloin, kun alkio on saanut varman sijan. Se tapahtuu seuraavalla tavalla. Näyttää siltä, niinkuin taivas laskeutuisi maan päälle, niinkuin taivaan kupu tai katto, tai niinkuin jonkinlainen kello, laskeutuisi henkimaailmassa tuon alkion ylle aivan kuin siunaten sitä. Samalla se tahtoo sen ympäröidä, ja tuo kello laskeutuu alas ja sillä tavalla muodostaa muna- eli auramuodostuman tämän alkion ympärille. Se on aivan

hienossa, näkymättömässä yhteydessä alkion kanssa ja äidin vuorovaikutuksen alainen. – Kun siis alkio ei vielä ole saanut pysyvää tyyssijaa emässä, jälleensyntyvä sielu ei ole liittynyt syntyvään ruumiiseen.

Kun sanoin, että puhuisin lasten erilaisesta luonteesta, mainitsin samalla, että koetan luokitella lapset. Heitä on silloin kaksi suurta luokkaa ja yksi paljon pienempi. Niitä voisimme nimittää vaikka aktiivis-positiivis-maskuliiniseksi ja passiivis-negatiivis-feminiiniseksi sekä kristus-neutraaliksi. Tämä viimeinen ryhmä on pieni, enemmistö kuuluu kahteen ensimmäiseen. Tällöin on puhe sieluista, sillä ne ovat joko aktiivis-positiivis-maskuliinisia tai passiivis-negatiivis-feminiinisiä. Tämä jako ei koske fyysillistä ruumista, sillä aktiivis-positiivis-maskuliininen sielu voi asua joko miehen tai naisen ruumiissa; se on sisäinen asia. Mehän huomaamme, kuinka toinen lapsi on kovin miehekäs, toimiva, itsenäinen, puuhaava, levoton. Aina sen pitää jotakin tehdä, tutkia kaikkea, rikkoa, panna kokoon j.n.e. Toinen lapsi – tavallisesti se on tytön ruumiissa – on hiljainen, tottelevainen, nöyrä, alistuvainen ja hauska leikkikumppani tuolle virkeämmälle. Tuo aktiivinen ja vilkas lapsi ei sitä vastoin mielellään tottele, vaan tahtoo tehdä kaiken oman päänsä mukaan. Sellainen useimmiten kyllä on pojan ruumiissa.

Mistä nämä asiat oikein johtuvat? Päästäksemme selvyteen, meidän täytyy luoda silmäys muutamiin sukupuolimysteerioiden seikkoihin. Mistä nämä kaksi sukupuolta on johtunut; mikä on ollut siihen syynä? Ensimmäinen vastaus tietenkin on, että voisimme lisääntyä maailmassa. Aivan oikein, mutta miksei yhtä hyvin voisi ajatella, että ihmiset olisivat kaksineuvoisia, jolloin jokainen voisi synnyttää yksinään. Meillähän on kasvimaailmassa tästä esimerkkejä. Kaikki kasvit eivät ole yksineuvoisia, vaan on paljon kasveja, jotka ovat kaksineuvoisia, niin että ne yksin voivat synnyttää jälkeläisiä. Salatieteellinen tutkimus on opettanut, että ihmiskunta oli ennen kaksineuvoinen, niin ettei tarvittu miehiä ja naisia eri yksilöinä sukua jatkamaan, vaan kaikki ihmiset saattoivat synnyttää, olla isiä ja äitiä. Niinhän kerrotaan kaikkien suurten uskontojen traditioissakin. Platon esimerkiksi kertoo, kuinka ihmiset alussa olivat kaksineuvoisia.

Kun otamme huomioon, että ihmiskunta on voinut olla kaksineuvoinen, että jokainen yksilö on saattanut olla sekä isänä että äitinä, niin syystä voimme kysyä, minkätähden ihmiset ovat nyt jakautuneet kahteen sukupuoleen. Silloin salatiede vastaa: siihen aikaan, jolloin ihmiskunta oli kaksineuvoinen, se oli myös älytön ja ilman puhekykyä, toisin sanoen sillä ei ollut järkeä, ajatuksia eikä ajatuksen ilmaisuvälineitä. – Meidän aiheeseemme ei nyt kuulu ryhtyä kuvaamaan ihmiskuntaa silloin, kun se oli kaksineuvoinen. – Jokaisen yksilön tarkoituksena on päästä selvään tietoon koko olemassaolosta, luonnon ja kosmoksen kauneudesta ja ihmeellisyydestä, ihmisestä ja hänen kyvyistään. Hänelle täytyy ensiksikin syntyä sellaiset aistit, että hän voi tehdä havaintoja maailmasta ja itsestään, ja sitten toiseksi järki, joka osaa järjestää havaintoja ja tehdä niistä kokonaiskuvan. Järjen kehitys oli siis välttämätön.

Miten luonto on menetellyt saadakseen ihmisessä kehittymään tämän kyvyn tehdä objektiivisia havaintoja, tehdä itsensä toiseksi, kuin koko ympärillä oleva maailma? Luonto on menetellyt niin, että se antoi tuon elämänvoiman, mikä oli ihmiskunnassa, jokaisessa yksilössä olemisen ja toimimisen voimana, jakautua ja suuntautua kahteen suuntaan. Jotta emme filosofoisi liian paljon, sanokaamme: tämä elämänvoima, sellaisena kuin se on nykyään meidän ruumiissamme, on jakautunut kahteen virtaan, joista toinen ilmenee sukupuolivoimana, ja toinen virta vielä kahtia jakautuneena, ajatuksena ja puheena. Elämänvoima on kulkiessaan ruumiissa ylöspäin osaksi muodostanut aivot, ja osaksi kurkkutorven ja ne elimet, jotka tekevät puhumisen mahdolliseksi. Mutta sillä ei olisi riittänyt voimaa jakautua kahtia myös sukupuolisesti; sentähden se yksilöissä on ollut pakotettu kulkemaan vain yhteen, joko miehelliseen tai naiselliseen suuntaan. Kun ihmiset olivat kaksineuvoisia, molemmat sukupuolet olivat samassa yksilössä, mutta kun elämänvoima jakautui, toisissa yksilöissä kehittyi maskuliinisuus voimakkaammaksi, toisissa feminiinisyys. Me olemme nyt jaetut kahteen sukupuoleen, joten sukua jatkamaan tarvitaan kahden sukupuolen yhtyminen. – Samalla me huomaamme, että tämän elämänvoiman toinen puoli, joka nousee ylöspäin, on sekä maskuliininen että feminiininen, sekä aktiivinen että passiivinen, sekä positiivinen että negatiivinen. Meillä kaikilla on aivot, puhekyky ja kurkku. Jokainen ihminen, samalla, kun hän fyysisesti on yhtä sukupuolta, on sisäisesti, ajatus- ja puhekyvyn kannalta kaksisukuinen, sillä ajatuskyky meissä on

positiivinen eli maskuliininen, aktiivinen voima, puhekyky sen sijaan feminiininen, passiivinen, negatiivinen voima. Nämä molemmat voimat ovat meissä jokaisessa.

Tästä okkultisesta tosiseikasta me silloin voimme saada erinomaisen suuren, merkillisen opetuksen. Mitä näet merkitsee, että meidän aivomme ovat tavallaan maskuliiniset ja puhekykymme feminiininen? Se merkitsee, että tässä näkyvässä maailmassa ei ole tarkoitus, että aivot toimisivat yksinään ja puhekyky yksinään, vaan tarkoitus on, että nämä molemmat liittyisivät yhteen ja sillä tavalla synnyttäisivät. Siten ihminen, joka ainoastaan mielikuvituksessaan fantasioi, menettelee väärin, sillä hänen pitäisi, jos hän tahtoo olla kokonainen ihminen, kiteyttää ajatuksensa niin teräväksi, että hän osaisi ilmaista ne sanoin. Kun ne kiteytyvät puheeksi, sen täytyy olla tekoa. Kaikki viisaat ovat meitä varoittaneet sellaisesta haaveilusta, joka ei mihinkään vie. „Jos te haaveillette, te kivitätte tien helvettiin”, he ovat sanoneet. Ajatuksen tarkoituksena on johtaa toimintaan. Ajatus ei saa olla hedelmätön. Sen täytyy synnyttää joko taiteessa, puheessa tai teoissa. Toiselta puolen taas, jos käytämme kieltämme ilman ajatusta, puhumme joutavia, valheita, silloin me teemme yhtä väärin, sillä me käytämme silloin ainoastaan jonkinlaista voimaa, joka on itsessään hedelmätön, ellei se ole tullut hedelmälliseksi ajatuksesta. Ja jos oikein ankarasti tahtoisimme arvostella näitä asioita, niin sanoisimme, että jokainen ihminen, joka ajattelee ja haaveilee turhia toteuttamatta sitä elämässään, ja jokainen ihminen, joka käyttää kieltään ilman tarkoitusta ei voi synnyttää sillä mitään hyvää; nämä molemmat ovat verrattavissa sellaisiin ihmisiin, jotka tuhlaavat sukupuolivoimaa yksinään, sen synnyttämättä kolmatta.

Me huomaamme tästä, kuinka luonto, jolla on ainoastaan yksi elämänvoima, on uskonut suuren voiman meidän käsiimme, ja kuinka se siis luottaa meihin, että osaamme henkiolentoina käyttää tätä elämänvoimaa järkevällä tavalla.

Sitten on vielä eräs toinen kysymys. Mistä ovat syntyneet erilaiset luonteet, miten ovat syntyneet nuo aktiiviset, toimivat kulttuuriolennot ja mistä nuo uskovat, hiljaiset olennot? Mikä on siinä takana?

Vanhassa Testamentissa, Mooseksen kirjassa, heti ensimmäisissä luvuissa, Aadamin ja Eevan jälkeen kerrotaan, kuinka heistä syntyi kaksi poikaa, Kain ja Aabel. Kainista kerrotaan, että hän teki kasveja uhrin Herralle ja Aabelista taas, että hän oli lammaspaimen ja uhrasi lampaan Herralle. Sitten kerrotaan, että Kain tuli kateelliseksi ja tappoi veljensä Aabelin. Oletteko ajatelleet tuota seikkaa, että Kain uhrasi kasveja ja Aabel lampaan? – Teosofinen ajattelija, joka ei pidä lihaa ihanteellisimpana ravintona, ehkä voisi tuntea mielenkiintoa Kainia kohtaan, koska hän oli hieno mies, joka ei tahtonut tappaa eläimiä. – Mooseksen kirjassa kerrotaan sitten edelleen, että Kain muutti vieraalle maalle, ja Aabelia, joka oli kuollut, edusti sitten Seth. On kuin kaksi sukuluetteloa, Kainin ja Sethin jälkeläiset. Ja me voimme tehdä sen havainnon, että Kainin jälkeläiset olivat teollisuusihmisiä ja taiteilijoita, esimerkiksi Tubal Kain, joka oli merkillinen seppä ja Jubal, joka oli taitava huilunsoittaja, kun sen sijaan Sethin jälkeläiset olivat maanviljelijöitä ja lampaanhoitajia. Kainin jälkeläiset olivat siis kulttuuri-ihmisiä, jotka toimivat, jotka tahtovat luoda, saada uutta aikaan. Sethin jälkeläiset eivät Jumalaan luottaen mitään tutkistele eivätkä kysy, vaan viljelevät maata ja pitävät yllä sitä, mikä on.

Mooseksen kirjasta luemme myös, että Kain valitti Herralle: „Kun minä nyt pakenen, niin olen sellainen olento, että kuka tahansa voi minut tappaa.” Herra sanoi: „Ei sinua saa tappaa; sinun surmaamisestasi koituu ankara rangaistus aina seitsemänteen polveen asti.” Nämä ovat merkillisiä asioita. Kain ei tahtonut viljellä maata. Hän oli aktiivinen ja positiivinen luonne; hän tuntee kuin sisässään: „Minussa on Kainin merkki; minut leimataan turhaksi olennoiksi; olen sellainen ihminen, että muut ajavat minua takaa.” Mutta Herra lohduttaa: „Vaikka he niin tekevätkin, yritä sinä vain; heille tulee siitä paha karma, jos he niin tekevät.”

Kun katselemme ihmisiä ympärillämme, niin huomaamme, että heitä on kahdenlaisia luonteita. Toiset ovat niitä hyviä, hiljaisia luonteita, jotka pitävät maailmaa pystyssä. Naiset ovat paljon sitä puolta edustaneet,

mutta paljon on täytynyt olla myös sellaisia miehiä. Toiset ovat Kain-luonteita, jotka vievät maailmaa eteenpäin; ja ellei heitä olisi, maailma pysyisi kyllä pystyssä, mutta jäisi siihen samaan kohtaan. Mistä tämä on johtunut?

Kerron teille erään kabbalistisen legendan, tai oikeastaan kaksikin. Ne koskevat Aadamia ja Eevaa ja kuuluvat näin:

Ennenkuin Adam tunsi Eevan, hänellä oli kanssakäymistä Lilit-nimisen naisen kanssa, joka oli erittäin viehättävä nainen. Tämä Lilit oli Aadamin vaimo ennen Eevaa. Mutta mitä Adam ja Lilit yhdessä synnyttivät? He synnyttivät pahoja henkiä, eivät ihmisiä. Tämä Lilit oli salaperäinen henkiolento.

Toinen legenda kuuluu: Eevalla, ennenkuin hänestä tuli Aadamin vaimo, oli myös seikkailunsa. Hänellä oli jonkinlainen henkiolento, enkeli, nimeltä Samael, miehenä. Ja mikä oli seurauksena? Eeva synnytti Kainin, joka siis oli Eevan ja Samaelin lapsi. Sitten vasta, kun Adam ja Eeva oppivat tuntemaan toisensa, heistä syntyi Aabel. Aabel oli siten inhimillisen isän ja inhimillisen äidin säännönmukainen lapsi, jota vastoin Kain oli Eevan ja enkelin lapsi.

Mitä nämä legendat sisältävät? Ne puhuvat ensiksikin niistä ajoista, jolloin ihmiset eivät vielä olleet jakautuneet kahteen sukupuoleen, vaan olivat vielä kaksineuvoisia. Muta samalla nämä legendat viittaavat siihen aikaan, jolloin tämä kaksineuvoisuus jo alkoi horjahdella toiselle tai toiselle puolelle, sillä tuo jakautuminen ei tapahtunut yhtäkkiä, vaan hyvin pitkän ajan kuluessa, jolloin toisissa yksilöissä pääsi etualalle toinen, toisissa toinen sukupuoli. Adam-nimellä on tässä kuvattu niitä ihmisiä, joissa miehinen sukupuoli pääsi etualalle, joissa se vähitellen kehittyi naisellisen kustannuksella. Näin on meissä jokaisessa tänä päivänä toinen sukupuoli surkastunut. Eeva kuvaa niitä yksilöitä, joissa naissukupuoli pääsi etualalle miehisen kustannuksella. Miten tämä kävi päinsä? Se ei tietenkään voinut käydä päinsä ainoastaan jonkinlaisena fyysisenä tapahtumana, vaan se tapahtui jollakin tavalla juuri mielikuvituksessa; siinä täytyi ihmisen tunteet ja ajatukset olla mukana. Kun siis Adamista sanotaan, että hän oli naimisissa Lilitin kanssa, niin se merkitsee, että ennenkuin hänestä oli tullut kokonaan miehellinen olento, niin hän mielikuvituksessaan, siis toisin sanoen sisäisillä, astraalisilla silmillään otti vastaan vaikutusta henkimaailman naisvoimien puolelta. Lilit edustaa henkimaailman naisvoimia, ja Adam astraalisilla silmillään katselee ja ihailee sitä muotoa, joka edustaa naissukupuolta. Näin hänessä itsessään sitten fyysisesti, fysiologisesti kehittyi miessukupuoli. Tämä on juuri syntiinlankeemus, sillä seurauksena on, että Adam tällä sisäisellä näkemyksellään, ajatuksellaan, mielikuvituksellaan luo jälkeläisiä henkimaailmaan, pahoja henkiolentoja, jotka ovat omiansa kiusaamaan sukupuolisesti.

Adam ei ole siis yksi ainoa olento, vaan kaikki ne ihmiset, jotka kehittävät itsessään miessukupuolta. Ihminen sukupuolikehityksessään tulee aina elämässään aikaan, jolloin hän kuvittelee jotakin; se on Aadamin ja Lilitin yhteistoiminnan jatkamista, josta kaikki viisaat neuvovat meitä luopumaan, ja josta Jeesuskin sanoo: „Älä katso naista himoitaksesi; älä ole ajatuksissasi epäpuhdas”. Se oli Aadamin syntiinlankeemus. Ja hän ei voinut synnyttää muuta, kuin tuollaisia ajatuskuvia, joita kaikki luonnonvoimat voivat käyttää hyväkseen.

Eevasta kerrotaan, että hän, eli siis kaikki ne ihmiset, jotka kehittivät itsessään naissukupuolta, ottivat todellisempaa vaikutusta vastaan henkimaailmasta. Kerrotaan, että eräs enkeliolento, Samael – legendassa ehkä leimataan hänet vähän pahaksi – lähestyi Eevaa ja synnytti hänen kanssaan. Tähän sisältyy sellainen mysteerio, että vaikkakin tänäpäivänä tuskin mikään enkeliolento voisi synnyttää naisen kanssa ruumiillista olentoa maailmaan, se oli vanhoina aikoina mahdollista. Sillä tavalla nämä ensimmäiset kaksineuvoiset ihmiset syntiinlankeemuksen tapahtuessa, joka oli pitkä historia, synnyttivät alussa tällaisia poikkeusolentoja, ennenkuin varsinainen ihmiskunta syntyi. Varsinainen ihmiskunta on tuo rauhallinen, ihana joukko, joka kauniisti täyttää velvollisuutensa, tekee työtä tämän maan päällä kapinoimatta, kuten maanviljelijät y.m. He ovat sitä oikeata ihmiskuntaa, joka on aivan fyysisesti syntynyt tämän maan päälle kahdesta ihmisestä. –

Ne ihmiset, jotka erottuvat tästä joukosta, ovat syntyperältään hieman toisenlaisia, salaperäisiä; heidän minuutensa on vähän pitemmälle kehittynyt. Nämä kainluonteet, joita on paljon meidän ihmiskunnassamme, erottuvat suuresta ihmispaljoudesta sisäisen levottomuutensa puolesta. Heillä ei ole rauhaa. On aivan kuin he olisivat kirottuja maan päällä. Heidän täytyy etsiä sitä kaikkea, joka toisille on jo aivan kuin luontoa. Heidän täytyy keksiä paljon keinoja sen saavuttamiseksi. Ja kuitenkin, vaikka he ovat kirottuja, he kantavat sisässään siunauksen, sillä he auttavat toisia ihmisiä.

IX

Kolme sukupuolta

Edellä puhuimme kahden kabbalistisen legendan valossa syntiinlankeemuksesta ja sukupuolielämän kehityksestä tuon lankeemuksen yhteydessä. Niinpä muistatte, mitä voimme sanoa miehiseksi, aktiiviseksi, positiiviseksi ominaisuudeksi ihmissielussa. Se oli hyvin paljon yhteydessä juuri niiden mysteerien kanssa, jotka syntiinlankeemuksen yhteydessä tapahtuivat ennen sitä, kuin Aadam ja Eeva vielä tunsivat toisiaan. Muistanette, että kabbalistinen legenda kertoo, kuinka Aadam oli yhteydessä Lilit-nimisen naisen kanssa, ja kuinka tästä heidän yhtymisestään syntyi ainoastaan elementaaleja, ajatusmuotoja ja henkiolentoja, ei varsinaisia fyysillisiä ihmisiä. Eeva piti yhteyttä niin ikään henkimaailman kanssa, ja eräs henkiolento, Samael, synnytti yhdessä hänen kanssaan ihmisen, Kainin, josta Mooseksen kirja kertoo. Eevasta ja Aadamista syntyi sitten Abel.

Kain oli tuon merkillisen alkuperänsä vuoksi saanut positiivis-aktiivis-maskuliinisen luonteen, joka aina tahtoo toimia, keksiä, on aina tyytymätön: vie ihmiskuntaa eteenpäin. Abel, joka oli syntynyt kahdesta ihmisestä, oli lempeä, passiivis-negatiivis-feminiininen luonne. Hänestä ja hänen nuoremmasta veljestään, Seth'istä, johon hänen sielunsa ikään kuin periytyi, on kotoisin se suuri osa ihmiskuntaa, joka on alistuvainen mieleltään, tyytyväinen, joka ylläpitää olevia oloja.

Nämä eroavaisuudet on pidettävä mielessä, sillä ne kuvaavat itse asiassa selvästi sukupuolien eroavaisuutta. Silloin ei ole sekoitettava tätä sielullista sukupuolitaustaa fyysilliseen sukupuolisuuteen, sillä fyysillinen sukupuoliero on toinen asia. Sielullinen on riippumaton fyysillisestä, sillä sekä miehiä että naisia voi olla sielullisesti Abel-luonteita, maailmaa pystyssä pitäviä luonteita, samoin kuin Kainin tapaisia luonteita on riippumatta fyysillisestä sukupuolesta. Me puhuimme myös, että Abel-luonteet ovat tavallisesti maanviljelijöitä, ja Kain-ihmiset kulttuuri-ihmisiä, jotka perustavat tehtaita, keksivät kaikkea ja vievät eteenpäin älyllistä sivistystä.

Nämä ovat kuitenkin yhteydessä ihmisten sisäisessä olemuksessa alkuperäisten, mystillisten sukupuolivoimien kanssa. Ja se on tärkeä seikka. Tuokin kohta vanhassa kabbalistisessa legendassa, ettei Aadam voinut Lilitin kanssa synnyttää muuta kuin henkiolentoja, ajatuskuvia, pahoja henkiä, on myöskin itse asiassa kuvaavaa miehelliselle luonteelle, sillä jos me tarkastamme vielä tänä päivänä puhtaasti miehellisiä luonteita, mikäli sellaisia tapaamme, niin huomaamme, etteivät ne saa yksin, vaikka niiden mielikuvitus voi olla voimakas, mitään aikaan fyysillisesti. Heidän mielikuvituksensa voi olla lennokas; he voivat haaveilla kaikenlaista, mutta kun he ovat ainoastaan miehiä, he eivät saata toteuttaa haaveitaan. He eivät yksinään saa aikaan muita kuin demooneja tai parhaassa tapauksessa hyviä enkeleitä, mutta ei mitään tässä fyysillisessä maailmassa. – Mitä he kaipaavat? Tavallisesti sanotaan, että mies aina tarvitsee naista, joka häntä innostaa, joka antaa hänelle kyvyn toteuttaa. Mutta kun tarkemmin, psykologisesti, tutkimme tätä seikkaa, havaitsemme, ettei mies naista sellaisenaan kaipaa, vaan hän kaipaa sitä uskoa, jota nainen voi antaa, uskoa omaan itseensä. Mies ei osaa luoda näkymättömien olentojen kanssa, vaan hän kaipaa sellaista ihmistä tai ihmisiä, jotka uskovat häneen ja hänen työhönsä. Silloin vasta hän voi antaa itseään sillä tavalla, että syntyy jotakin fyysillistä. Tämä on syvä psykologinen, miehellinen ominaisuus. Naiset ovat käytännöllisempiä tässä maailmassa, miehet ovat epäkäytännöllisiä. Tietenkin kun tuo väite käsitetään hieman karkeasti, se ei ole totta, sillä miehet ovat monta kertaa hyvin käytännöllisiä, naiset taas eivät sitä aina ole.

Mikä totuus on tässä takana? Se on se, että nainen on okkultisesti lähempänä elämän ilmennystä „maajaa”, ainetta. Hän on se, joka synnyttää, jatkaa ihmiskuntaa, saa fyysisesti ihmisen aikaan. Hän on sillä tavalla lähempänä aineellista, ilmenevää todellisuutta, joten hän on käytännöllisempi ja tulee yksin paremmin toimeen kuin mies. Tämä on meidän aikanamme tullut ilmi erikoisesti naisasiالیkkeessä. Nainen voi yksin perustaa erinomaisen harmoonisen kodin, sillä hän on paljon kätevämpi kuin mies. Muuan nainen sanoi kerran pilkallisesti: „Me tulemme hyvin toimeen ilman miehiä; meidän ei tarvitse polttaa sikaaria hermoja lepuuttaaksemme, ei loikoa sohvalla keskellä päivää, sillä me nukumme yöllä. Tulemme erinomaisesti toimeen yksinkin”. Ja eräs toinen nainen, jonka mies oli kuollut, sanoi, kun kysyin häneltä, onko hänen nyt ikävä olla: „Kyllä minä miehestäni pidin, mutta parempi minun on nyt olla. Nyt ei ole ketään, joka aina heittää joka paikkaan sikaarin tuhkaa ja jolle aina on tuhat turhaa palvelusta tehtävä. Nyt saan elää vapaana poikani kanssa ja kasvattaa häntä, niinkuin tahdon, ja pitää kotini puhtaana ja siistinä.” Hän oli rakastanut miestänsä, ja kuitenkin hänen arvostelunsa oli tällainen. Tästä voisi olla miehille paljonkin oppimista.

Tällä tavalla on siis kyllä perää tuossa lausunnossa, että nainen on käytännöllisempi. Mutta muistakoon hän, että hän on myös lähempänä mammonaa kuin mies. Nainen ymmärtää rahan arvon paremmin kuin mies. Hän ymmärtää paremmin, että kodissa täytyy olla rahoja; että miehen täytyy ansaita ja tuoda kotiin jotakin. Tämä luonteiden erilaisuus saa usein avioliitossa aikaan disharmoniaa, epäsointua.

Mutta kun nyt siirrymme ajattelemaan lapsia, silloin meidän on tietysti heti muistettava, että lapset alussa, ainakin niiden pitäisi olla seitsemän vuotta, mutta tietysti neljätoistakin vuotta, ovat kerrassaan ulkopuolella kaikkea sukupuolisuutta. Jos lapset ovat terveitä, eivätkä ole perineet mitään sukupuolitauteja, he eivät ymmärrä kiinnittää minkäänlaista huomiota sukupuoleensa ensimmäisinä seitsemänä vuotena; vasta seitsemän ja neljäntoista vuoden välillä, jolloin tunne-elämä heissä alkaa liikkua, heissä herää uteliaisuus. Silloin he tahtovat tietää; he ihmettelevät, että on poikia ja tyttöjä; he kysyvät, millä tavalla ihminen on tullut maailmaan jne. Silloin luonnostaan herää tuollaisia kysymyksiä. Jollei niitä kysymyksiä silloin tyydytetä oikealla tavalla ja oikeassa ympäristössä, niin lapset itsessään, oman sisäisen pakkonsa ajamina etsivät vastauksia muualta; jolleivät he kotona ja koulussa saa niitä tietää, he saavat ne tietää kaduilla ja takapihoilla, jolloin heidän mielikuvituksensa helposti joutuu väärille urille.

Mutta meidän on pidettävä mielessä, että lapset lapsina ovat kaiken sukupuolisuuden ulkopuolella. Sentähden voimme ymmärtää sen merkillisen, suurenmoisen, okkultisen, ihmiskunnalta hyvin suuresta määrin salattuna olevan tosiseikan, että on olemassa kolme sukupuolta, kolme sukupuolisuuden ilmennystä. Aivan niinkuin on olemassa perheessä äiti, isä ja lapsi – muutenhan ei mitään perhettä olisi olemassa-, niin on myöskin näissä kolmessa olennossa tullut ilmi, saanut fyysisen ilmauksensa se totuus, että on olemassa kolme sukupuolta eli sukupuolivoiman kolme ilmennystä. Sukupuolivoimalla, metafysisesti katsoen, on elämän luova voima. Miehinen ja naisellinen ovat vain kaksi napaa, jotka selvimmän eroavat toisistaan, mutta niiden välillä, niitä yhdistävänä voimana ja todellisuutena, kolmantena, on se neutraalinen, riippumaton sukupuoli, joka on peitossa, salassa ja joka ilmenee lapsessa, ja jota siis voimme nimittää lapseksi, se sukupuolivoima, joka ei ole miehellinen eikä naisellinen, vaan molempia, mutta silloin salaisuutena niiden takana. Miehinen sukupuoli on siis toisella puolen, naisellinen toisella, keskellä on lapsi, Kristus. Se on Kristuksen sukupuoli, joka on kolmas, ilmenemätön, ja joka ei ilmene muulloin, kuin lapsessa silloin, kun hän on viaton, luonnollinen, tietämätön kaikesta sukupuolisuudesta. Tämä lapsen, Kristuksen sukupuoli on kätkössä vielä, tai ilmenee vielä hyvin harvoissa.

Kun muistelemme oman lapsuuttamme ja katselemme ja tutkimme lapsia, sellaisina kuin he nykyään ovat meidän edessämme, niin huomaamme kyllä heissä jo aikaisin verraten selviä erilaisen sielullisen sukupuolisuuden oireita. Fyysisestihän lapsi on tietenkin poika tai tyttö, mutta voimme huomata, kuinka toinen lapsi – tavallisesti poika – on sielullisesti Kainin jälkeläinen, toinen taas – ja useimmiten tyttö – on Aabelin eli Seth'in jälkeläinen. Kolmannessa voi joskus huomata Kristus-piirteitä; sellainen lapsi ei ole Kain eikä Aabel, vaan mysteeri.

Tämä on erittäin tärkeä tietää nykyään, sentähden, että tällä vuosisadalla näkyy syntyvän ja tulevan syntymään sängen useita sellaisia ihmisiä, joissa mystillinen Kristus elää, joissa siis jo lapsena saattaa manifestoitua, ilmetä Kristuksen sukupuoli.

Sellainen lapsi, joka sielullisesti on Kainin jälkeläinen, on erittäin toiminnanhaluinen, hyvin itsepäinen ja itsenäinen, hyvin kekseliäs, leikeissä se, joka johtaa; hän ei mielellään tottele vanhempiaan, vaan on helposti uppiniskainen. Tuo kulttuuriolento, miehinen, positiivinen sielu, on sellainen lapsi, jota täytyy erikoisella ymmärtämyksellä kohdella ja kasvattaa. Sellaista lasta ei isän eikä äidin pidä estää toimimasta eikä liaksi ohjata. Täytyy alistua siihen, että hän on lapsi, joka välttämättömyyden pakosta pitää melua ja touhua. Jos tällaisia lapsia pakottaa seisomaan kynttilöinä tai istumaan hiljaa tuolilla, jos heitä kodissa ja koulussa aina kielletään ja rangaistaan, niin niistä, olivatpa ne tyttöjä ja poikia, tulee silloin noita Aadam-olentoja, jotka ihastuvat Lilitiin, eivätkä saa mitään aikaan. Heidän toiminnanhaluaan ei saa ehkäistä. Sitä voi jonkin verran ohjata, jos huomaa, että se käy liian alasrepiväksi. Heille on hyvä hankkia sellaisia leikkikaluja, joita ei saa rikki, vaan joista voi rakentaa jotakin. Minun lapsuudessani oli kivipulikoita, jotka olivat aivan säännöllisiä, huolellisesti tehtyjä, ja sen parempia leikkikaluja ei voi keksiä toiminnanhaluisille lapsille. Niiden pulikoiden mukana seurasi malleja, joiden mukaan voi rakentaa, mutta itse voi keksiä uusia malleja miten paljon halusi. Yleensä sellainen työ, jossa jotakin saadaan aikaan, mutta joka samalla on huvittavaa, on erittäin sopivaa heille. Silloin heistä tulee olentoja, jotka tahtovat luoda ja keksiä.

Aabel-Seth-luonteisia lapsia, hiljaisia, uskovia, luotettavia, hyvin esimerkkiä noudattavia, täytyy tietenkin kasvattaa toisella tavalla. Heitä voi isä ja äiti kehottaa enemmän toimimaan. Tällaiset lapset tahtovat mielellään kuulla satuja. Heidän mielikuvituksensa saa silloin toimia ja tehdä työtä. Heille ei ole niin vaarallista saada mielikuvia. Päinvastoin täytyy huolehtia siitä, että heidän mielikuvituksensa täyttyy kauniilla kuvilla. Nämä lapset ovat useimmiten tyttöjä, ja heille on tärkeää, että heidän ajatusmaailmansa täyttyy ylevillä, kauniilla mielikuvilla. Heidän mielikuvituksensa on itsestään jonkin verran hidas. Kun heille antaa mielikuvia, on tietysti varottava, ettei heidän mielikuvituksensa pääse kulkemaan väärään suuntaan. – Noiden Kain-luonteiden mielikuvitus voi lentää sekä hyvään että pahaan, vieläpä likaiseenkin suuntaan, mutta se ei ole niin vaarallista, jos vain pidetään huolta siitä, että he ovat alituudessa toiminnassa, sillä silloin ei mielikuvitus helposti itsestään mene mihinkään pahaan. Jos tuollainen Kain-luonne näyttää oireita esimerkiksi valehtelemiseen tai varastamiseen – sellainen voi olla hyvin mahdollista, sillä hän innostuu helposti kaikkeen –, silloin on tavallista, että sekä vanhemmat että opettajat koulussa pelästyvät ja kauhistuvat. Opettajat voivat häntä rangaista ja erottaa hänet koulusta, ja kodissa isä voi puhua karkeita sanoja ja uhata, että hänestä tulee huono ja kelvoton ihminen. Se on pahinta, mitä voi tehdä, sillä tuo valehtelemis- ja varastamishalu ei ole itse ihmisessä, ei sisäisessä minuudessa, ei lapsen sielussa, vaan ajatusmaailmassa. Ne ovat niitä Aadam ja Lilitin jälkeläisiä, niitä pahoja henkiä, joita meidän ilmapiirimme on täynnä syntyinlankeemuksen jälkeen, niitä, jotka helposti pääsevät toiminnanhaluisiin sieluihin. Sellaisia mielikuvia liikkuu tässä meidän ilmapiirissämme, ja me vanhemmat ihmiset olemme suureksi osaksi syyllisiä siihen, että niitä liikkuu. Lapsihan ei ole täysin vastuunalainen teoistaan, mutta tuollaiset oireet ovat vaarallisia, niin että jos ne saavat kehittyä, lapsesta tulee varas ja petturi, mutta hän voi helposti niistä päästä, jos hänelle osoitetaan erikoista luottamusta. Sellaiselle lapselle, josta tiedetään, että hän varastaa rahaa käyttääkseen sitä elokuviin tai makeisiin, täytyy tilaisuuden sattuessa osoittaa erikoisen suurta luottamusta. Äiti voi esimerkiksi antaa hänelle rahasumman ja sanoa: „Mene ja toimita tämä asia, minulla ei ole tällä hetkellä ketään muuta kuin sinä, johon voin luottaa.” Mutta tämä ei saa olla mitään teatteria, vaan sen pitää olla sydämestä lähtenyttä luottamusta. Sellaiset luonteet pelastaa ainoastaan luottamus, usko siihen, että juuri he ovat vastaavassa suhteessa hyviä. Jos me alamme epäillä ihmistä, joka on epäiltävä, silloin hän itsekin kadottaa luottamuksen itseensä, ja hänestä tulee todella petturi, epäluotettava olento. Jos minä luotan sellaiseen ihmiseen, niin se aluksi voi ilmetä sillä tavalla, ettei hän mitenkään voisi pettää minua, tai hän tahtoo, ettei se, joka luottaa häneen, saisi tietää hänen lankeemustaan. Hänessä alkaa kehittyä siveellinen voima, kun hän huomaa, että on joku, joka uskoo häneen. Mutta voi, jos kiinnitämme kiven lapsen kaulaan, jos annamme hänen huomata, että me olemme paljon parempia kuin hän! Jos hän saa tietää, että hän on mahdottoman huono, silloin hän on mennyttä. – Ja tämä pitää paikkansa aikaihmissiinkin nähden.

Minun mielestäni ei koskaan haihdu tuo vanha kertomus, jonka luin, kun olin vasta 12-vuotias, ja jonka tekin kaikki tuntenette. Se kertomus on Viktor Hugon kirjassa „Kurjat”. Siinä kerrotaan kaleerivangista, joka illalla tuli vanhan piispan, tuon todellisen kristityn luo. Piispa saa tietää, mikä mies hän on; vanki ei sitä peitäkään, mutta piispa antaa hänen silti jäädä luoksensa yöksi. Huoneessa, missä vanki nukkuu, on muun muassa kaksi komeaa, hopeista kynttilänjalaa. Vanki taistelee itsensä kanssa, mutta vanha kiusaus voittaa: aamulla varhain, ennenkuin kukaan talossa on herännyt, hän pistää kynttilänjalat pussiinsa ja lähtee. Hänet otetaan kiinni, ja poliisit tuovat hänet piispan luo, kun huomaavat hänellä nuo kynttilänjalat. Ankarina lainvalvojat sanovat: „Tässä tuomme tämän kaleerivangin, joka taas lankesi ja varasti Teiltä nämä hopeat.” Silloin piispa, sen sijaan, että olisi iloinnut saadessaan hopeansa takaisin ja nähdessään syyllisen joutuvan lainmukaiseen rangaistukseen, sanookin: „Kuinka niin? Minähän eilen illalla annoin ne hänelle, joten ne ovat hänen omaisuuttaan.” Poliisit lähtevät häpeissään pois, mutta vangissa on samalla syntynyt uusi ihminen, sillä hän huomaa: „Tuossa on ihminen maan päällä! Eivät siis kaikki vain aja rikollisia takaa, vaan on niitäkin, jotka voivat antaa anteeksi sellaiselle, joka väärin tekee.” Ja tuosta vangista tuli sitten kristusihminen. Niin paljon saattoi tuon piispan todellinen rakkaus saada aikaan.

Tämä oli vain kertomus, mutta todellisessa elämässä on samanlaisia tapauksia. Jollen muista väärin, niin tuo kuuluisa hindulainen kristitty, Sadhu Sundar Sing, kertoo todellisesta elämästä vastaavanlaisen tapauksen. Kerran eräs hindulainen kristitty oli rukoilemassa polvillaan huoneessa erään arkun päällä. Sillä aikaa tuli muutamia varkaita hänen taloonsa ja varastivat kaiken arvokkaan. Joko he eivät huomanneet rukoilevaa miestä tai sitten luulivat, ettei hän huomannut heitä. Rukoileva mies oli kyllä huomannut heidät, mutta hän muisteli Jeesus Kristusta, kuinka Hänen koko oppinsa on siinä, että rakastamme, annamme anteeksi. Silloin hän nousi ja avasi arkkunsa, jonka päällä hän oli ollut polvillaan, otti kaikki rahat, mitä siellä oli ja juoksi ulos miesten jäljessä ja huusi heille: „Odottakaa, tässä on teille vielä! Olisitte sanoneet minulle, että olette avun tarpeessa, niin olisin antanut teille kaikki, jota vastoin nyt jätitte paljon rahaa.” Varkaat pysähtyivät hämillään, mutta kun he huomasivat, että mies oli aseeton, he palasivat hänen luokseen, ja hän antoi heille rahat ja sanoi: „Kyllä minä aina tulen toimeen, mutta kun te olette tarpeessa, ottakaa nämä.” Silloin nuo hindulaiset varkaat joutuivat ihmeisiinsä ja sanoivat: „Mikä sinä olet? Oletko sinä jumala, kun tällä tavalla olet hyvä meille, jotka olemme rosvoja ja varkaita?” Kristityn piti selostaa heille omaa uskoaan. Ja heistäkin tuli kristittyjä.

Näillä kertomuksilla olen halunnut painostaa sitä, että meidän täytyy juuri lapsia kasvattaessamme asettua rakkauden, ymmärtämyksen ja luottamuksen kannalle. Jos osaamme sen tehdä, silloin me vapautamme lapsemme kaikista pahoista taipumuksista. Niin suuri vaikutus on tällaisella kasvatuksella. Jos itse olemme vapaat jostakin viasta, niin me voimme vapauttaa lapsemmekin siitä. Mutta jos emme ole vapaat jostakin synnistä, niin silloin isänä ja äitinä huomaamme, että nyt on todellinen elämä edessä, nyt meidän on joko jatkettava omaa tietämme, jolloin lapsesta tulee vielä pahempi kuin meistä, tai sitten tehtävä täyskäännös ja tultava hyväksi, jolloin lapsemme varmasti muuttuu.

Nuo naisellisemmat, Aabel-Seth-luonteet eivät omasta aloitteestaan helposti kehity pahaan suuntaan. Kun heidän mielikuvituksensa täyttyy kauniilla mielikuvilla, heidän mieleensä ei tule, että voi tehdä paha. Mutta he ovat heikot toisessa suhteessa. He ovat alttiimmat viettelykselle, kun se tulee toisen sukupuolen muodossa. Tyttöjä, jotka ovat tämän luonteisia, on helppo vietellä, ja sitä helpompi, mitä puhtaampia ja viattomampia he ovat. Jollei tuollaisen tytön mielikuvitus ole täynnä kaikenlaisia ihania, kauniita kuvia, joita hänelle on kasvatuksen välityksellä annettu, hän on ainakin itsekseen unelmoinut jostakin ihanasta nuorukaisesta. Hän on silloin hyvin altis samaistamaan tuon oman mielikuvansa sen nuorukaisen kanssa, joka tulee hänen luokseen rakkauden sanat huulillaan. Tyttö on silloin hyvin altis ottamaan vastaan rakkautta ja lempeä, eikä osaa erottaa, onko siinä todellista rakkautta, vai onko se epäluotettavaa. Hän tekee tuosta nuorukaisesta unelmiensa sankarin.

Sentähden on välttämätöntä nähdä Seth-luonteita, samalla, kun heidän mielikuvituksensa täyttyy kauniilla mielikuvilla, koettaa kasvattaa itsenäisiksi ja ajatteleviksi olennoiksi. Välttämätöntä on tietenkin, että kaikkikin lapset saavat tietää aikanaan sukupuolielämän, syntymisen ja sikiämisen mysteereistä. — Olkoon tässä ohimennen sanottu, että aivan pienille lapsille täytyy ensin kertoa, että he ovat tulleet taivaasta. Jos lapsi sitten edelleen kysyy: „Miten minä sitten tulin maailmaan, löydettiinkö minut kaivosta?” — niin äiti voi vastata silloin: „Eihän sinua toki kaivosta löydetty; sinä olit äidin sydämessä; äiti sai antaa sinulle ruumiin.” Sen lähemmin ei juuri huoli selittää. Sitten kun lapsi tulee 10-12 vuotiaaksi, jolloin hän tahtoo tarkemmin tietää juuri syntymisestä ja sukupuolielämästä, hänelle täytyy sanoa totuus, mutta ei silloinkaan pidä mennä liian tarkasti yksityisseikkoihin, ettei lapsen mielikuvitus kiinny suorastaan fysiologisiin seikkoihin. Jollei lapsi ole saanut jo muualta näistä asioista huonoa opetusta, niin opetuksen täytyy olla hieman ylimalkainen, hämärä, vaikka samalla rehellinen ja tosi.

Mutta sitten on olemassa vielä niitä harvinaisia luonteita, joissa pilkistää näkyviin Kristus-sukupuoli. Minkälaisia lapsia he ovat? He ovat useimmiten miettiväisiä ja hiljaisia, mutta voivat samalla olla toiminnanhaluisia, sillä heissä voi olla näkyvissä sekä Aabel- että Kain-luonteet. He voivat yhtä innokkaasti ottaa osaa pojille sopiviin töihin ja leikkeihin kuin semmoisiinkin, jotka enemmän kuuluvat tytöille. He ovat sielullisesti sukupuolivoiman ulkopuolella. Mikä heissä pistää silmään, on heidän suuri puhtaudenvaatimuksensa, joka ei toisilla lapsilla esiinny niin selvänä. Puhtautta rakastaa tuollainen Kristus-lapsi aivan itsestään ja luonnostaan. Hän pelkää tässä näkyvässäkin maailmassa kaikkea likaista, rumaa, epäsointua. Hän on erikoisen herkkä, ja häntä täytyy kasvattaa erittäin ymmärtäväisesti. Hänen sukupuolisuutensa on niin kaukana, että hän säilyy lapsena ja sukupuolesta tietämättömänä merkillisen kauan. Hän voi olla yli kahdenkymmenen vuoden, ennenkuin hän tietää mitään omasta sukupuolivoimastaan. Hän ei näe muuta kuin ihmisiä ympärillään. Hän voi kyllä teoreettisesti olla selvillä kahdesta sukupuolesta, mutta sellaiset heikkoudet ovat hänelle tuntematon ala; hän ei ymmärrä mitään sellaista. Hän on merkillisen puhdas olento. Tämä puoli on helposti näkyvissä, jos hän on saanut kasvaa hyvissä oloissa. Mutta jos hän ei ole saanut kasvaa suotuisassa ympäristössä, jos hän on saanut nähdä liian varhain ja paljon epäedullista, hänessä on huomattavissa toinen puoli, ja se on, että sukupuolisuus on häntä paljon lähempänä kuin noita toisia lapsia. Hän voi silloin olla paljon voimakkaampi tunteissaan kuin nuo toiset lapset, aivan peloittavan voimakas. Hän voi helposti kaivata fyysillistä ja aistillista ilmausta tunteilleen. Hän voi olla paljon hellempi kuin muut lapset, ja hän ei silloin tee erikoista eroa sukupuolien välillä: hän voi olla yhtä hellä omaa kuin toistakin sukupuolta kohtaan. Ja me tiedämme, että jos näitä ihmeellisiä luonteita ei ymmärretä, hellävaroen kohdella elämässä, niin he lankeavat usein aivan erikoiseen aistillisuuteen. Me olemme ihmiskunnassa pitkin matkaa nähneet, että luonto valmistaa mahdollisuutta tällaiselle kolmannelle sukupuolelle, joka on lapsi. Mutta jos maailma ei osaa kohdella heitä oikein, heistä tulee usein rikollisia ihmisiä, vaikka monet heistä ovat jääneet salaperäisiksi olennoiksi. Heistä voi epäsuotuisissa oloissa tulla olentoja, jotka tekevät, niinkuin sanomme, kaikenlaisia siveellisyysrikkoksia. Heistä tulee usein sellaisia, jotka rakastavat sukupuolisesti omaa sukupuoltaan. Ja me olemme tyhmyydessämme ja väärässä käsityksessämme kaikesta siitä, mitä ihmiselämä on, laatineet lakeja, että ne ihmiset, jotka tahtovat sukupuolisesti lähestyä omaa sukupuoltaan, ovat rikollisia olentoja. Me olemme heitä polttaneet, niinkuin keskiajalla, me olemme heitä vainonneet kaikenlaisilla rangaistuksilla ja yhä vainoamme. Sen sijaan, että olisimme kasvattaneet heistä sitä uutta, mikä tuleva on, olemme sortaneet heitä ja saaneet aikaan irvikuvia. Ja niitä on syntynyt sentähden, että me emme ole antaneet heidän kasvaa vapaudessa, jota vaadimme toisille ihmisille. Kun keskiajalla Hollannissa ja Belgiassa kuin tarttuvana tautina alkoi levitä huhu ja luulo, että ne ja ne ihmiset olivat rikollisia sukupuolisesti, niin kaksikymmentätuhatta ihmistä poltettiin roviolla, niiden joukossa 14-vuotiaita lapsia. Ei ollut edes mitään todistuksia useimmissa tapauksissa, sanottiin vain, että he rakastavat omaa sukupuoltaan. Ja me tiedämme, että yhä vielä on eri maiden laeissa pykäläitä, joiden nojalla tuomitaan sellaisia ihmisiä. Nykyaikana lääketiede on huomannut ja tullut siihen, että ne ovat sairaalloisia ilmiöitä. Se tuntuu sairaalloiselta, kun ihmiskunta on jaettu kahteen sukupuoleen, mutta kun uusi aika tulee, silloin ymmärretään näitäkin ihmisiä.

Luonto valmistaa ja aikoo luoda tämän kolmannen, lapsen sukupuolen, joka itse asiassa on vapaa kaikesta sukupuolisuudesta. Sentähden tulevaisuudessa ihmiset tulevat ymmärtämään tällaisia lapsia. Ja meidän täytyy nyt jo alkaa ymmärtää, mihin uomaan näiden lasten energia on johdettava. He ovat niitä ihmisiä, jotka ennemmin ja paremmin kuin muut ymmärtävät rakkautta kaikkia kohtaan. Sentähden on heitä opetettaessa ja kasvatettaessa erikoisesti pidettävä silmällä sitä, ettei heissä pääse syntymään epäuskoa, epäluottamusta siihen, että ihminen voi tulla täydelliseksi ja oppia rakastamaan kaikkia. On vaarallista, jos heissä syntyy sellainen kyynillinen epäluulo, ettei ihminen voi tulla täydelliseksi olennoiksi. Heidän siveellinen voimansa on juuri heidän rakkaudessaan, juuri siinä, että he voivat rakastaa koko maailmaa. He voivat tietenkin olla hyviä ystäviä joidenkin tiettyjen henkilöiden kanssa samalla, kun he rakastavat kaikkia. Silloin, kun he ovat saaneet kiinni omasta itsestään ja ovat voineet kasvaa vapaudessa, he ovat vapaat sukupuolisuudesta. Heitä täytyy opettaa rakastamaan sillä rakkaudella, joka ei vaadi sukupuolirakkautta. Se on heidän eteensä asetettava ihanne.

Tavallisia lapsia on opetettava uskomaan sukupuolirakkauteen, sen kauneuteen ja ylevyyteen. Kain-luonnetta on opetettava ymmärtämään, että on olemassa prinsessa, jota hän on rakastava ylinnä kaiken – ja samoin Aabel-luonnetta uskomaan satuprinssiin. Sillä mihin meidän on tultava? Siihen, että tulemme siveellisesti vapaiksi olennoiksi, että ymmärrämme, mitä rakkaus on. Rakkaus on epätsekäs. Ja jos saamme ihmisten, lasten mieleen painetuksi, että rakkaus on kaikkein korkein ja merkittävin voima ja kyky, että se on kuin Jumala meissä, silloin kaksi ihmistä, kun he menevät naimisiin, ei aseta vaatimuksia muille kuin itselleen. Kun saamme ihmiset ymmärtämään, että rakkaus on epätsekäs, pyhä, silloin meidän ei tarvitse millään epähienolla tavalla rajoittaa kenenkään vapautta, silloin kunnioitamme lapsia ja nuoria. Voimme täydellä luottamuksella antaa heidän elää vapaudessa, jos olemme kasvattaneet heidät ymmärtämään, että toisten onnen ajattelemisen on suurin moraalinen saavutus.

Kristus ja kasvatus

Kasvatuksen merkityksestä on oltu ja ehkä jonkin verran vieläkin ollaan eri mieltä. Jotkut ovat uskoneet kasvatuksen voimaan, mutta jotkut ovat pessimistisesti olleet vakuuttuneita siitä, että kasvatus itse asiassa saa sängen vähän aikaan. Pitkin keskiaikaa elämää synkistytti – osittain vieläkin synkistytää – käsitys perisynnistä, jonka mukaan ihminen oli auttamattoman huono, ja sentähden saattaa kasvatuksen teho usein olla hyvin pieni. Kaikki ihmiset olivat tämän perisynnin opin kannalta siksi huonoja olentoja, ettei ollut toivoa siitä, että ihmiset todellisesti olisivat voineet tulla hyviksi tai täydellisiksi, kaukana siitä. Ihminen sai olla onnellinen, jos hän edes vähän kykeni voittamaan pahoja taipumuksiaan.

Pitkin keskiaikaa käsitettiin kasvatuksen tarkoituksiksi oikeastaan ajaa ihmisestä ulos paha henki. Mitään hyvää ei ihmisessä ollut, mutta sen sijaan oli pahaa hänessä varmasti, ja se oli selkäsaunalla, kovalla kurilla ajettava hänestä ulos. Sentähden huomaamme, kuinka kasvatuksessa aivan viime vuosisataan saakka sekä kotona että koulussa käytettiin ankaria rangaistustoimenpiteitä. Mutta ihmiskunta ei ole siitä suurestikaan parantunut. Ja meidän aikanamme on yhä enemmän tultu huomaamaan, että paha ei voiteta pahalla; on huomattu, että Jeesus Kristus on viitannut aivan toiseen menetelmään. Hänhän sanoo, kuten muuten Buddhakin, että paha lopullisesti voitetaan ainoastaan hyvällä ja rakkaudella. Sentähden on viime aikoina hyljätty sekä koulussa että kotona liian ankarat toimenpiteet ja on koetettu, mikäli mahdollista, käyttää rakkauteen, hyvyteen perustuvia kasvatustapojen menetelmiä. On myös tieteellisesti tarkemmin tutkittu perisyntikysymystä ja huomattu, että vaikka ei oteta lukuun niitä metafysisillisiä näkökohtia, mitkä perisyntiin sisältyvät, niin on kyllä olemassa aivan tieteellisesti todistettu n.s. perinnöllisyyden laki, josta johtuu, että ihmishuonossa kulkee perintönä kaikki ne ominaisuudet, mitkä se on itselleen hankkinut. Ja eri suvut voidaan tuntea tietyistä ominaisuuksista, sillä lapset perivät vanhempiensa ja esivanhempiansa ominaisuuksia. Jos lapsella on taipumuksia esimerkiksi matematiikkaan tai musiikkiin, sanotaankin yleisesti, että hän on perinyt ne äidiltään, isältään tai isovanhemmiltaan. Voimmekin selvästi havaita, kuinka erilaiset ominaisuudet kulkevat polvesta polveen. Ja vielä, kun on tutkittu tätä perinnöllisyyslakia, on huomattu, ettei se vaikuta aivan yksivivaisesti yhdestä polvesta toiseen, vaan siten, että ominaisuudet siirtyvät sukupolven tai parin yli.

On tehty paljon kokeita sekä kasveilla että eläimillä ja opittu näkemään, kuinka perinnöllisyyden laki vaikuttaa. Jos isässä ja äidissä – jos niitä nimityksiä käytämme –, samat ominaisuudet ovat voimakkaina, ne kulkevat silloin perintönä entistäkin voimakkaampina lapsiin. Ja jos isässä ja äidissä kaksi erilaista ominaisuutta on voimakkaana, niin voimakkaampi niistä voittaa, ja heikompi jää salaiseksi ja ilmenee jossakin seuraavassa polvessa. On tehty havaintoja esim. silmien värien, ruskean ja sinisen, suhteen. Jos isällä ja äidillä on eriväriset silmät, niin ruskea, joka on voimakkaampi, ilmenee lapsessa, ja sininen on salaisena. Jos perheessä on useampia lapsia, niin joillakin voi olla siniset silmät, sillä sininen on voinut olla salassa sillä vanhemmista, jolla on ruskeat silmät. Tämä perinnöllisyyden laki on hyvin monimutkainen. Sentähden täytyisi tietää kaikki eri tekijät voidakseen päätellä, millä tavalla eri ominaisuudet ilmenevät seuraavassa polvessa.

Tämä perinnöllisyyden laki, jonka tieteellinen tutkimus on huomannut oikeaksi, vastaa tavallaan tuota vanhaa käsitystä perisynnistä. Ja se on myös aiheuttanut sen, että jotkut ihmiset ovat asettuneet epäilevälle kannalle kasvatuksen suhteen. On sanottu: „Mitäpä kasvatus voi tehdä, jos perinnölliset taipumukset ovat sellaiset ja sellaiset? Jos jollakin on huonoja taipumuksia, niin kuinka olisi mahdollista niistä päästä?“ – Ellemme saisi vastausta kokemuksesta, joutuisimmekin ymmälle. Kun on tutkittu rikollisia lapsia, on

huomattu, että rikolliset taipumukset ovat tulleet ilmi lapsissa ja nuorissa ihmisissä, ei ainoastaan sen nojalla, että heillä on pahoja perinnöllisiä taipumuksia, vaan vielä suuremmassa määrin silloin, kun heidän ympäristönsä on ollut epäedullinen. Puolet kaikista rikollisista on kasvanut lapsuutensa huonoissa oloissa. Vaikka heidän kodissaan ei olisikaan hyväksytty varkautta tai muuta pahaa sellaisenaan, niin nämä rikolliset ihmiset ovat pääasiassa kaupungeissa kasvaneita, missä kodilla on paljon pienempi merkitys kuin maalaisoloissa. Kaupungeissa lapset pääsevät siksi paljon ulos kadulle ja joutuvat huonoon ympäristöön, huonoon toveripiiriin, mikä vaikuttaa epäedullisesti heidän kasvatukseensa. – Toiselta puolen on myös nähty, että hyvässäkin kodissa voi syntyä lapsi, jolla on rikollisia taipumuksia ja josta tulee pahantekijä, kun taas huonosta kodista voi tulla yksilö, joka hämmästyttää maailmaa suurilla teoillaan ja lahjoillaan. Tällaiset tapaukset ovat hieman vaikeammat selittää tieteellisesti.

Se seikka, että koti on köyhä tai rikas, ei sittenkään merkitse niin paljon, kuin monet voivat luulla. Päinvastoin ovat kasvatustieteilijät ja ne, jotka ovat seuranneet rikollisten ihmisten kehitystä, tehneet sen havainnon, että köyhä koti voi olla pedagogisessa suhteessa paljon edullisempi kuin rikas. Jos rikkaassa kodissa ei ole siveellistä voimaa annettavana lapselle, jos siellä ei osata kasvattaa lasta itsenäiseksi olenoksi, niin hänestä voi tulla heikko persoonallisuus, joka ei osaa suhtautua oikealla tavalla elämään, jota vastoin köyhässä kodissa lapsi on voinut saavuttaa siveellisen itsenäisyyden: hänessä on kehittynyt kyky tehdä päätöksiä, määrätä teoistaan. Jos lapsi on pienestä pitäen tottunut olemaan avuksi kodissa, se on hyvin suuri asia. Mutta jos koti on niin köyhä, että aina vallitsee puute, että joka ikinen päivä kysytään katkerasti, mistä saadaan leipää, silloin se kyllä vaikuttaa epäedullisesti lapseen. Sellaisissa kodeissa lapsissakin kehittyä katkeruus, ja heistä tulee anarkisteja ja muita yhteiskunnan hylkiöitä.

Kun me, jotka olemme teosofisia tutkijoita, jotka olemme omaksuneet teosofian elämänymmärryksen, ajatteleme kasvatuksen vaikutusta, niin voimme saada ratkaisun jälleensyntymisasteesta. Meidän ei tarvitse kysyä, millä tavalla perinnöllisyys- ja kasvatuskysymys on ratkaistava, sillä tuo oppi ratkaisee sen. Me tiedämme, että ihminen kyllä perii esivanhemmiltaan ominaisuuksia, jotka muodostavat hänen persoonallisuutensa, mutta tuo persoonallisuus ei ole hänelle vieras, vaan vastaa hänen omaa karmaansa, minkä hän itse on itselleen elämien vieressä hankkinut. Ja sentähden perinnöllisyydessä ei ole mitään vääryyttä, niinkuin helposti voimme ajatella. Ihminenhan voi näet helposti kysyä, minkä tähden hän on saanut niin paljon huonoja ominaisuuksia. Hän ei ole mielestään vastuussa niistä. Mutta ihminen inhimillisenä minuutena on vastuussa omasta persoonallisuudestaan, sillä se, mikä meissä on perinnöllistä, ei ole meille vierasta. Se on jollakin tavalla tullut yhdeksi meidän persoonallisuutemme kanssa, ja se sulautuminen olisi mahdoton, elleimme uskoisi karmaan ja jälleensyntymiseen.

Me olemme sitä, mitä olemme, ja olemme siitä vastuussa. Tämä voisi kuulostaa toiselta puolen hieman fatalistiselta; voisi tuntua, että ihminen on toivoton vaeltaja, joka saa syntyä kuoleman porttien kautta alati uudelleen elämään, sillä eteneminen täällä on äärimmäisen hidasta. Tällainen toivoton näkökanta on itämailla, varsinkin kansan keskuudessa, vallalla. Buddha puhui siitä, kuinka koko olemassaolo on raskas, kuinka se on kulkemista syntymisestä syntymiseen, kuinka se on raskaan taakan kantamista siihen saakka, kunnes ihminen päättää pelastua kaikesta. Ja esimerkiksi Intiassa, missä hinduismi ja sitä ennen veeda-uskonto ovat puhuneet jälleensyntymisestä, se on vaikuttanut ihmisiin siten, että he ovat vain alistuneet kohtaloonsa ja ovat meidän kannaltamme katsoen aloitekyvyttömiä, vailla uskoa tähän elämään ja sen tehtävään. Intialaiset tuntuvatkin monen mielestä kovin saamattomilta.

Jos niin olisi, että pelkkä usko jälleensyntymiseen ja karmaan voisi saada aikaan fatalismia ja saamattomuutta, niin se riippuu siitä, että on unohdettu se puoli asiasta, joka on yhteydessä kasvatuksen kanssa, se nimittäin, että ihminen ei ole ainoastaan tämä persoonallisuus, joka syntyy ja kuolee, vaan ennen kaikkea ikuinen, jumalallinen henkiolento, korkeampi minä, henkinen Itse, joka syntyy jälleen ja yhä uudelleen pukeutuu uusiin persoonallisuuksiin. Ihminen on sisimmässään jumalallinen henkiolento, joka tahtoo hyvää, tahtoo nousta ja kehittyä; hän on enkeli, joka pyrkii Jumalan luo, joka tahtoo elää Jumalan valopiirissä.

Sentähden ihminen joka kerta, kun hän syntyy maailmaan, tulee tänne kuin pyhiinvaeltaja, joka kysyy: „Onko maailma nyt sellainen, että minuakin ymmärretään, minullekin annetaan mahdollisuus elää, että se auttaa minua hyvässä, vai onko se vielä niin pimeä, että joudun kuin vankikoppiin, jossa en näe mitään, ja jossa täytyy seiniä pitkin hapuillen etsiä ulospääsyä?” Näin kysyy meidän henkiolentomme. Vaikka me pieninä lapsina tänne tullessamme olemme fyysisesti katsoen avuttomia, niin olemme kuitenkin jumalallisia henkiolentoja, vanhoja, kokeneita sieluja. Jos meidät voitaisiin ottaa vastaan tähän maailmaan kokeneina sieluina, jos meille voitaisiin valmistaa sellainen koti ja kasvatus, jotka auttaisivat meitä henkiolentoina pääsemään selville tästä elämästä, niin silloin tämä elämä tulisi valoisaksi. Silloin se ei olisi kuin kuritushuone tai ikävä koulu, johon lapset pakotetaan menemään. Se olisi silloin ihana koulu, joka tarjoaisi siksi paljon kaikkea hyvää, että sinne olisi hauska mennä.

Sentähden meidän täytyy ymmärtää, että kasvatus on kaikista tärkein tekijä ihmiselämässä. Se on niin tärkeää siksi, että sen avulla me voimme vedota ihmisen sisimpään minään, kutsua sen persoonallisuuden avuksi. Jos kasvatus on väärä, se voi pelottaa pois ihmisen korkeamman minän. Kasvatus on täten merkillinen taikasauva, joka on annettu ihmisten käsiin, mutta jota sangen vähäisessä määrin osataan käyttää. Hyvin vähän ymmärrämme kasvatuksen kaikkia mahdollisuuksia, emmekä pääsekkään niitä ymmärtämään, ennenkuin leviää laajemmalle se elämänymmärrys, että ihminen on ikuinen henkiolento, hyvä enkeli, joka syntyy tänne yhä uudestaan kokeakseen tätä elämää, oppiakseen, kehittyäkseen ja käyttääkseen niitä luonnonvoimia, joiden yhteyteen hän joutuu tässä aineen maailmassa. Sitä varten me tänne synnymme, ja sen opettaminen on oleva ihmiskuntamme tulevaisuuden tehtävä.

Se kristustajunta, joka on meidän ihmiskuntamme sisällä ja takana, näkymättömissä maailmoissa, auttavana voimana, aivan kuin vanhempana ystävänä ja veljenä hoivaa, pitää huolta meidän korkeimmista minuuksistamme, niinkuin on hyvin monilla tahoilla teroitettu ja kuten mekin olemme monta kertaa puhuneet. Me elämme nyt sellaisessa ajassa, että tämä mystillinen Kristus, elävä Kristus-olento, Jeesus Kristus, pyrkii yhä lähemmäksi ihmiskuntaa. Meidän älyllinen kehityksemme on tullut siihen kohtaan, että voimme jo ymmärtää enemmän kuin ennen näitä elämän sisäisiä asioita. Aina on ollut ihmisiä, jotka ovat ymmärtäneet ja tietäneet, mutta Jeesus Kristuksen esiintymisestä lähtien ja varsinkin nyt, kun älyllinen kehitys on saavuttanut suuremman mitan, suuret joukot voivat ottaa vastaan sen merkillisen tiedon, että on olemassa mystillinen Kristus meidän kaikkien takana, joka voi syntyä meissä kaikissa. Meidän korkeammat minuutemme ovat kuin Hänen sylissään, ja ne voivat niin avautua, että ne voivat ottaa vastaan mystillisen Kristuksen. Ja elleivät ne ota vastaan mystillistä Kristusta, Jumalan omaa voimaa, joka on ihmiskuntamme salaisessa sydänkammiossa, ne eivät voi voittaa kaikkia vastuksia ja esteitä.

Kristikunnassakin on yhä uudelleen, – joskaan ei kaikkein pimeimmällä keskiajalla julkisesti –, varsinkin sen jälkeen, kun siirryttiin uuteen aikaan, tehty yrityksiä laajemmassa mitassa levittää tietoa elämän salaisimmista puolista. Tällainen yritys oli esimerkiksi viime vuosisadan loppupuolella teosofinen liike, jonka Madame Blavatsky pani alulle. Se oli tätä Kristuksen tulemista, jota voimme sanoa toiseksi tulemiseksi. Tässä liikkeessä Kristus lähestyi ihmiskuntaa. – Tämä teosofian sanoma kasvattaa meitä ajattelemaan filosofisesti elämää ja kuolemaa ja ymmärtämään niitä elämän salattuja puolia, joista edelläkin on ollut puhetta. Ja siten se valmistaa meitä, jotka sitä sanomaa kuuntelemme, ottamaan vastaan Kristuksen omassa hengessämme. Kristus on tuleva jokaisen yksilön luo; kukaan ei voi toista pelastaa. Sellaista vapahtajaa ei ole, joka voisi vetää meidät ikuiseen elämään ja autuuteen. Mutta sinne on olemassa tie, joka jokaisen täytyy kulkea. Ja se kulkeminen on sitä, että kukin omassa sisäisessä minässään ottaa vastaan Kristuksen. Silloin hän itse tulee olemaan itselleen tie – ja sittenkin se on Kristus, joka on hänelle tie, totuus ja elämä.

Mutta Kristuksen tuleminen tapahtuu myös joukkomielessä. Ennen kaikkea sen jälkeen, kun Jeesus Natsarealainen yhtyi täydellisesti mystilliseen Kristukseen, on tämä mystillinen vaikutus ja paine ollut tuntuva. Se ei tietenkään voi kestää yhtämittaa, sillä kaikkihan luonnossa ja elämässä tapahtuu aaltomaisesti: toisinaan vaikutus on voimakkaampi, toisinaan heikompi. Varsinkin sydäntalven ja joulun aikaan tällä

pohjoisella pallonpuoliskolla mystillinen Kristus Jeesus Kristuksen vaikutuksesta painautuu hieman lähemmäksi ihmiskuntaa. Ja se tuntuu ja näkyy ja kuuluu niille, jotka ovat herkkiä tällaista vaikutusta vastaanottamaan, niinkuin taivaallinen maailma laskeutuisi lähemmäs ihmiskuntaa ja niinkuin kuuluisi enkelien laulu: „Kunnia olkoon Jumalalle korkeudessa, maassa rauha ja ihmisille hyvä tahto”. Tämä laulu kuuluu taivaassa, henkimaailmassa erikoisemmin juuri joulun aikaan. Siten kerran vuodessa mystillinen Kristus Jeesus Kristuksen toimesta lähestyy ihmiskuntaa. Mutta tuo paine on niin heikko, että hyvin harvat ihmiset tuntevat sen selvästi. Useimmille se tuntuu siltä, että sydän heltyy, ja että ihminen on valmis osoittamaan hyvyttä, veljeyttä toisia kohtaan.

Nämä ovat joka vuosi uudistuvia ilmiöitä, jotka sittenkin ovat vaatimattomia ja haihtuvia, jota vastoin, kun mystillinen Kristus joka vuosisadan lopulla lähestyy maailmaa, niin se tapahtuu suuremmalla voimalla. Millä tavalla silloin tämä Kristuksen tuleminen ilmenee? Se ilmenee suurena levottomuutena. Itse tuo vuodatus kestää ainoastaan tietyn ajan vuosisadan loppupuolella, kuten viime vuosisadalla vuosina 1875-1898. Sen jälkeen on taas kuin hiljainen aika. Tuo vuodatus tapahtuu usealla tavalla. Tavallisesti on yksi keskushenkilö, joka kokoaa sen itseensä – kuten Madame Blavatsky – ja levittää sen sitten ulos maailmaan. Henkisellä alalla on silloin yleensä paljon virkeyttä. Mutta sitten, jonkin aikaa sen perästä alkaa levottomuuden aika. Tällä vuosisadalla se tuli ilmi maailmansodassa ja edellisellä Napoleonin sodissa ja vallankumouksissa. Nyt vuoden 1925:n jälkeen ovat nuo ulkonaiset levottomuudet saavuttaneet huippunsa ja tyhjentäneet itsensä; sotia voi kyllä olla vielä itämailla ja muuallakin, mutta Euroopassa ne ovat tavallaan savuttaneet huippukohtansa. Nyt on alkanut sielullisen paineen ja puristuksen aika; nyt useimmat ihmiset tulevat sielussaan levottomiksi ja ovat sitä jo olleet useita vuosia. Nuoretkin ihmiset alkavat nähdä näkyjä ja kaivata totuutta elämäänsä.

Kristuksen toinen tuleminen teosofisen liikkeen muodossa oli niin voimakas ja harvinainen tapaus – ensimmäinen laatuaan kristikunnan historiassa –, että sen vaikutukset näkyvät sekä nuorissa että vanhoissa hyvin voimakkaana totuuteen pyrkimisen kaipuuna, elämän ymmärtämisen ikävöimisellä. Ja vastaisina vuosina se on tuleva hyvin paljon ilmi juuri nuorissa, niin että he suurella innolla alkavat kaivata totuutta, oikeutta ja puhtautta. Ihmiset eivät enää vastaisuudessa nuorinakaan tule tyytymään ainostaan nautintoihin ja iloihin, mikä maailmansodan aikana ja sen vaikutuksesta on kohonnut huippuunsa. Tulee olemaan yhä useampia yksilöitä, jotka kaipaavat todellista elämää, Jumalaa, ei mitään sokeaa uskoa johonkin pilventakaiseen potentaattiin, hirmuhallitsijaan. Pienet lapset ja nuoret tulevat asettamaan meidät vanhemmat koetukselle kysyessään: „Ettekö ole pyhiä ja puhtaita, ettekö tahdo totuutta, Jumalaa, ylinnä kaiken?” – Me emme ole oikeastaan ikävöineet Jumalaa niin suurella voimalla, kuin olisimme voineet. Tämä Jumalan ikävöiminen ei suinkaan saa merkitä, että meistä tulee ihmisiä, jotka tuomitsevat muita; lapsia ja nuoria ei sellainen rauhoita, sillä he kaipaavat todellista elämänymmärrystä. – Sentähden meitä kaikkia tullaan kuin ravistamaan sielullisesti, panemaan kuin koetukselle: onko teissä kultaa, vai onko teidän sielunne paljasta kuonaa? Siihen saamme varustautua tällä neljänneksellä, joka nyt on alkanut. Saamme varustautua siihen, että hirveitä romahduksia tulee tapahtumaan, että kirkot ja lahkot ja erilaiset elämänymmärrykset, joilla ei ole mitään todellista takana, kaatuvat. Meidän ei tarvitse ajatella, että kivistä rakennetut temppelit romahtavat, mutta ihmisten sieluissa, käsityksessä, tulee kaikki sellainen kaatumaan, jossa ei ole oikeaa ja todellista pohjaa. Siihen aikaan olemme nyt astuneet.

Sentähden on tärkeää meidän jokaisen ymmärtää, että Kristus on nyt hyvin lähellä jokaista ihmisieltä. Jos jokainen osaisimme kohota omaan henkiseen, korkeampaan minäämme, jos uskoisimme, että meissä on korkeampi minä, joka tahtoo hyvää, ja joka on jälleensyntyvä olento, ja jos sitten, kun siihen pääsemme, osaamme sen avata Kristukselle ottamalla siihen vastaan Jeesus Kristuksen, silloin olemme pelastettuja, olemme saavuttaneet sen, mitä varten olemme tänne tulleet. Kun Kristus tulee meihin, kun otamme Kristuksen vastaan henkimaailmassa, silloin ei ole enää hätää, silloin Kristus on meissä ja meidän puolellamme ja auttaa meitä kaikessa. Se on hyvin ihmeellinen mysteeri, eikä kuitenkaan niin ihmeellinen, kun sen kokee. Kun Kristus on ihmisessä, silloin hänellä ei ole hätää mammonan ja perkeleen suhteen; niillä ei ole silloin valtaa häneen. Hän ei ole silti täydellinen olento, mutta paha ei enää koskaan voi saada

niin suurta valtaa hänessä, että hän hukkuisi; hän ei voi enää kuolla. Hän voi kyllä langeta itsekkyyteen, mutta nousee siitä pian.

Silloin me kysymme itseltämme: millä tavalla voisimme edistää tätä Kristuksen työtä ihmiskunnassa, millä tavalla poistaa esteet ja vastukset sen tieltä. Sillä eikö se ole ihanin tehtävämme, kuten evankeliumeissa Johannes Kastaja huusi: „Valmistakaa tietä Herralle! Tasoittakaa Herralle tämä erämaa, että Hän voisi siihen tulla!” – Samalla tavalla henkimaailman puolelta huudetaan nytkin ihmiskunnalle: „Ettekö tahtoisivat tasoittaa tietä Herralle?” Tietenkin me tahtoisimme. Sehän on ihmisen, totuuden etsijän, mystikon, teosofin toivo, että hän voisi olla joksikin hyödyksi maailmassa.

Silloin me luonnollisesti ymmärrämme, että juuri kasvatus on eräs merkillinen keino, jolla me voimme auttaa Kristuksen työtä. Tehän tunnette kaikki Madame Blavatskyn „Teosofian avaimen”, joka kirjoitettiin viime vuosisadalla. Siinä hän puhuu muun muassa kasvatuksesta, mutta vaikka sen tunnette, niin luen siitä muutamia kohtia. Olosuhteethan eivät enää ole aivan samanlaiset kuin silloin. Olemme jo ymmärtäneet paljon siitä mitä hän sanoi. Näin hän kirjoittaa kasvatuksesta:

„Mikä on nykyaikaisen kasvatuksen oikea tarkoitus?” Onko se sielun viljelemistä ja kehittämistä oikeaan suuntaan; opetetaanko osatonta ja onnetonta kansaa rohkein mielin kantamaan (karman heille antamaa) elämän taakkaa: karkaiseeko kasvatus heidän tahtonsa: terottaako se heissä lähimmäisen rakkautta ja keskinäisen riippuvaisuuden ja veljeyden tunnetta; kasvattaako ja muovaileeko se täten heidän luonnettaan käytännöllistä elämää varten? Ei hiukkaakaan. Ja kuitenkin nämä ovat kieltämättä kaiken todellisen kasvatuksen tehtäviä. Kukaan ei sitä kiellä; kaikki kasvatustieteilijämme myöntävät sen ja puhuvat isosti kyllä siitä asiasta. Mutta mitä käytännöllistä tulosta on heidän toimistaan? Jokainen nuorukainen ja koulupoika, niin, jokainen nuoremasta opettajapolvesta voi vastata: „Nykyaikaisen kasvatuksen tarkoitus on saada oppilaat läpäisemään tutkinnoissa”. Tämä järjestelmä ei kehitä oikeata kilpailua, vaan synnyttää ja levittää nuorissa kateutta, melkeimpä vihaa toistaan kohtaan, ja harjoittaa heitä siten sellaista elämää varten, joka tulee olemaan täynnä julmaa itsekkäisyyttä ja taistelua kunnia- ja palkkoista eikä kauniita tunteita.

Ja mitä ovat nämä tutkinnot – nykyisen koulunuorison kauhistus? Ne ovat suorastaan luokittamistapa, jonka kautta kouluopetuksenne tulokset merkitään tauluihin. Toisin sanoen ne ovat nykyaikaisen tieteellisen menettelytavan sovittamista käytännössä siihen „järjellä varustettuun eläinlajiin”, jota sanotaan ihmiseksi. Nyt opettaa tiede, että järki on tulos aivoainesten konemaisesta vuorovaikutuksesta; sentähden on aivan johdonmukaista, että nykyaikainen kasvatus on melkein täydelleen konemaisista – jonkinlainen itsestään käypä kone, jolla järkeä valmistetaan kilottain. Pienikin kokemus tutkinnoista riittää osoittamaan, että niiden aikaansaama sivistys on ainoastaan fyysisen muistin harjoittamista, ja ennemmin tai myöhemmin tulevat kaikki koulunne vaipumaan tälle kannalle. Mitä tulee ajattelu- ja järkivoiman totiseen ja terveeseen viljelemiseen, niin se on aivan mahdotonta, kun kaikkea on arvosteltava sen mukaan, mitä tuloksia kilpatutkinnot osoittavat. Toiselta puolen koulukasvatus on erinomaisen tärkeä luonteen luomiseksi varsinkin siveellisessä suhteessa. Mutta alusta loppuun asti perustuu nykyaikainen järjestelmä n.s. tieteellisille ilmestyksille: „taistelulle olemassaolosta” ja „kelvollisten voitolle pääsemiseen”. Koko hänen varhaisemman elämänsä aikana tyrkytetään joka ihmiseen tätä oppia käytännöllisten esimerkkien ja kokemusten samoin kuin suoranaisen opetuksen kautta, kunnes on mahdotonta hänen mielestään repiä pois sitä aatetta, että „minä”, alempi, persoonallinen, eläimellinen minä, on kaikkityyni elämässä. Tässä on syvä lähde kaiken myöhemmän elämän kurjuuden, rikoksen ja sydämettömän itsekkäisyyden, jonka te tunnustatte yhtä hyvin kuin minä. Itsekkäisyys, niinkuin kerta toisensa jälkeen olen sanonut, on ihmiskunnan kirous ja tämän elämän kaikkien pahojen ja rikosten hedelmällinen synnyttäjä; ja teidän koulunne ovat juuri itsekkyyden taimilavoja.

Jos meillä olisi rahoja, perustaisimme kouluja, joista lähtisi jotakin muuta kuin lukevia ja kirjottavia nälkähäkeläitä. Lapsille opetettaisiin ennen kaikkea itseensä luottamista, rakkautta kaikkia kohtaan, epäitsekkäisyyttä, keskinäistä suvaitsevaisuutta ja kaikkein eniten opetettaisiin heitä itse ajattelemaan ja

arvostelemaan asioita. Me supistaisimme puhtaasti koneellisen muistityön niin vähäksi kuin suinkin ja uhraisimme ajan sisempien aistimien, kykyjen ja uinuvien lahjojen kehittämiseen ja harjoittamiseen. Me pyrkisimme kohtelevaan jokaista lasta yksilönä ja kasvattamaan sitä niin, että sen voimat pääsisivät mitä sopusuhtaisimmin ja tasapuolisimmin kehittymään ja niin, että sen erityiset taipumukset saisivat luonnollisen harjoituksen. Päämääränämmä olisi luoda vapaita miehiä ja naisia, vapaita älyllisesti, vapaita siveellisesti, ennakkoluulottomia kaikissa suhteissa ja ennen kaikkea muuta epäitsekkeitä. Ja uskon, että paljon tästä, jollei kaikkea, voitaisiin saavuttaa soveliaan ja todellisen teosofisen kasvatuksen kautta.”

Nämähän ovat sanoja, jotka koskevat koko ihmiskuntaa ja kaikkia. Ja meidän täytyy tunnustaa, että meidän aikanamme on paljon ymmärretty niitä suuntaviivoja, joista Madame Blavatsky puhuu. Meidän täytyy ilolla mainita, että eri teosofiset seurukset ovat perustaneet kouluja ja kasvatuslaitoksia, joissa näitä aatteita on koitettu toteuttaa. Amerikassa, Point Lomassa on Mrs. Tingley'n koulu, jossa lapsia kasvatetaan pienestä pitäen ja jossa heitä kasvatetaan oikeiden periaatteiden mukaan. Ja Euroopassa on samanlaisia kouluja: Saksassa, Stuttgartissa on „Waldorfschule”-niminen koulu jossa uusia näköaloja silmällä pitäen on koitettu lapsia kasvattaa. Ja väitetään että näissä kouluissa on saavutettu ihmeellisiä tuloksia, niissä on kasvanut onnellisia, vapaita ihmisiä. Ja viime vuosina olemme saaneet lukea siitä, että Teosofisen Seuran taholta suunnitellaan uutta, kansainvälistä yliopistoa, jossa koetettaisiin kasvattaa teosofishenkisiä opettajia. Tämäkin tuuma on erittäin kiintoisa ja hyvin lupaava. Minä iloitsen sitä enemmän siitä, sillä nuoruudessani, kun opiskelin Helsingin yliopistossa, kaipasin hengessäni sellaista yliopistoa, jossa ei aikaa tuhlataisi toisarvoisiin asioihin, jossa ei luettaisi tavattomia määriä turhanpäiväisiä kirjoja, vaan jossa todella tutkittaisiin jotakin. Minä sain kuulla silloin, että Pariisissa muutamat okkultistit, joiden johtajana oli tohtori Papus, olivat perustaneet akatemian, jossa annettiin m.m. kabbalan arvosanoja. Tämä tri Papus oli myös kabbalan tohtori. Minä olisin lähtenyt sinne, ellen olisi sattunut kirjoittamaan Teosofisen Seuran johtohenkilöille ja kysymään heiltä tuosta yliopistosta. Silloin sain sen vastauksen, että miksei mieluummin mennä tunnettuun yliopistoon, kaikkihan nauravat noille ranskalaisille okkultisteille. Ja kun olin nuori, en osannut arvostella asiaa paremmin, enkä siis mennyt sinne. Mutta nyt iloitsen hengessäni, kun tällaiset ajatukset okkultisen yliopiston tarpeellisuudesta ovat kehittyneet ja saaneet elävän muodon hyvin monen teosofin tajunnassa.

Eräänä erittäin tärkeänä työnä, mitä voimme tehdä Kristuksen työtä auttaaksemme ja viedäksemme sitä eteenpäin maailmassa, pidän sitä, että perustetaan sinne tänne, eri puolille maailmaa, sellaisia hieman salaperäisiä seuroja, joissa ihmisiä opetetaan aluksi kehittämään itseään seremonioiden ja juhlamenojen avulla ja sitten myös opitaan käyttämään maagillisia seremonioita hyvien asioiden tukemiseksi, toisin sanoen siis seuroja, joissa jumalanpalvelusmenojen välityksellä lähestytään Kristusta. Nämä n.s. jumalanpalvelusmenot sellaisina, kuin ne nyt ovat, ovat kadottaneet maagillisuutensa. Olisi siis tärkeää, että kaikkialla maailmassa heräisi innostus ja luottamus seremonialliseen työhön, siihen, että seremonioiden avulla voidaan lähestyä Kristusta, koska ne ovat omiansa puhdistamaan meidän ruumistamme. Me kaikki tiedämme kokemuksesta, että kun olemme läsnä jossakin ylevässä juhmallisuudessa, niin se vaikuttaa puhdistavasti meidän sisempiin käyttövälineisiimme. Se jättää aina jälkiä, vaikka unohtaisimme sen. Mutta jos tuollainen värähtely voisi uudistua aina jonkin ajan kuluttua, silloin se taas elävöityisi sielussa, ja ihminen alkaisi yhä enemmän elää ylevissä ja puhtaissa tunnelmissa.

RUUSU-RISTI-KIRJASTO N:o 14

CHRISTOSOPHIA

KIRJOITTANUT

PEKKA ERVAST

VIIPURI 1924

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TIETÄJÄ

TAMPERE

TAMPEREEN SENTRAALIKIRJAPAINO 1924

Kaikille nykyajan teosofeille, jotka löydöistään huolimatta eivät ole lakanneet etsimästä ja ajattelemasta, omistetaan tämä kirjanen.

SISÄLLYS:

I. Mitä on usko?	Siv.
1. Epäily ja usko.....	1
2. Uskon psykologia	5
3. Uskon sisältö	9
4. Mystillinen Kristus.....	13
5. Jeesus Kristus	17
6. Vanha ja uusi liitto.....	20
7. Täydellisyys	24
II. Pieni Ruusu-Risti-Katekismus.	
1. Jeesuksen Kristuksen seitsemän käskyä.....	27
2. Usko ja tieto.....	31
3. Jumalan valtakunta	35
4. Jumalanpalvelus ja sakramentit	39
III. Christosophia.	
1. Nimi.....	42
2. Evankeliumein Kristus	45
3. Kristuksen itsensä luo	48
4. Evankeliumein arvo	50
5. „Seuraamisen“ kulmakivi	53
6. Luottamus Jeesukseen	56
7. Uudestasntyminen	59
8. Jeesuksen syntymä	62
9. Syntymähistoria vertauskuvana	64
10. Jeesuksen sielu ja jälleensyntyminen.....	65
11. Erilaisia Kristuksen seuraajia	69
12. Kosmillinen Kristus	72
13. Koska Jeesus eli?.....	74
14. Kaksi Jeesusta.....	78
15. Kristuksen toinen tuleminen	81
16. Koska tulee uusi opettaja?.....	84
17. Loppusana.....	86

MITÄ ON USKO?

I.

EPÄILYS JA USKO.

Epäily on välttämätön sille ihmiselle, joka tahtoo uskoa. Ken ei koskaan ole uskonnollisessa merkityksessä epäillyt, hän ei liioin ole tuntenut uskon autuutta. Tie uskoon käy epäilyksen kautta. Sillä mitä epäily on? Rehellinen epäileminen on etsimistä, totuuden etsimistä. Se on sielun vapauttamista ja pelastamista ajatuskuvista, jotka sitä kahlehtivat. Se on mielen puhdistamista epäjumalain palveluksesta. Ja mitä usko on? Se on totuuden löytämistä, jumalan vastaanottamista ihmisen sieluun, eikä jumala tietenkään voi ilmoittaa itseään tajunnalle, joka on täynnä vääriä kuvia hänestä.

Surkutellen puhuvat »uskovaiset» ihmisestä, joka »kadottaa lapsuutensa uskon». Hän on hylännyt jumalan, kääntänyt selkänsä totuudelle ja kulkee kadotusta kohti. Tämä on totta ainoastaan siinä tapauksessa, että ihminen laiskuudesta ja välinpitämättömyydestä vaivaa itseään uskolla yhtä vähän kuin epäilykselläkään. Mutta se ei ollenkaan pidä paikkaansa epäilijästä. Epäilijä ajattelee ja etsii. Epäilijä on käynyt läpi ensimmäisen herämyksen, järjen herämyksen, joka näyttää ihmiselle, että hänen uskonsa on ollut ilman tietoa, ilman pohjaa, että se on ollut tyhjään perustettu.

Hän uskoi jumalaan, joka oli maailman luonut, maailman ja ihmisen, jumalaan, joka oli kaikkivaltias, kaikkiihyvä, kaikkiviisas. Tämä jumala oli antanut ihmiselle vapaan tahdon, jonka avulla ihminen saattoi valita itselleen joko iankaikkisen autuuden tai ikuisen kadotuksen. Mutta kun hänen silmänsä katselivat kaikkea paha maailmassa, kun hän näki, miten vähän ihmiset välittivät taivaallisesta autuudesta, kuinka paljon mieluummin he valitsivat ajallisen hyvinvoinnin kuolemantakaisen kadotuksenkin uhalla, silloin hän alkoi epäillä. Kun hän huomasi oman heikkoutensa, kun hänelle selvisi, kuinka mitätön itse asiassa hänen tahtonsa vapaus oli, silloin hänen epäilyksensä kasvoi yhä voimakkaammaksi. Ja kun hän lopulta ymmärsi, etteivät toiset ihmiset tietäneet — enemmän kuin hänkään — oliko koko luojaa olemassakaan, kun päinvastoin tiedekin todisteli, että maailman syntyä ja kehitystä saattoi hyvinkin ajatella ilman luojaa — silloin hänen uskonsa kuoli. Hän tuli epäilijäksi.

Mutta hän ei heittäytynyt välinpitämättömäksi henkiseksi laiskuriksi. Hän oli epäilijä, mutt' ei pilkkaaja. Hän etsi ja ajatteli, hän luki ja tutki. Materialismi, joka koko pitkälle tydytti hänen järkensä vaatimuksia, herätti hänessä kumouksellisia tunteita. Jos materialismi oli tosi, silloin elämä oli tyhjä ja tarkoitukseton: sillä ei ollut siveellistä arvoa. Hyvä ei ollut itsessään minkään arvoinen — sen arvo riippui sen tuottamasta hyödystä. Hyvä ja epäitsekkäs ihminen oli naurettava, koska hänen usein »kävi huonosti» maailmassa: toiset

vetivät häntä nenästä ja elivät hänen kustannuksellaan. Ei mikään jumala häntä säälinyt, ei mikään taivaallinen oikeus hyväksynyt hänen hyvyttään. Turha oli materialismin kannalta kaikki, millä oli itsessään siveellistä arvoa. Jos ihminen tahtoi olla hyvä, oli se hänen oma asiansa. Kukaan jumala ei siitä välittänyt. Taivas ei hymyillyt hänen hyvyydelleen, eikä ollut taivaassa jumalaa, joka olisi tukenut häntä taistelussa, auttanut ahdistuksessa, kuunnellut hänen rukouksiaan.

Mutta epäilijän rinnassa eli tunne, uppiniskainen tunne, joka vaatimalla vaati arvonantoa hyvälle. »Hyvähän on arvokas!» se sanoi, »elämällä täytyy olla siveellinen tausta!» Jos nuori terve ihminen pelastaa sairaan vanhuksen hukumasta, mutta itse menettää henkensä pelastustyössään, ei kukaan kiellä ihailuaan ja kunnioitustaan pelastajan epäitsekäältä teolta. Ei kukaan ajattele »hyötyä». Materialistisen hyödyn kannalta nuori ja terve mies olisi saanut jäädä eloon, raihnainen vanhus sitä vastoin kuolla. Mutta ihmisen sisäinen vaisto ei käytä semmoista kieltä. Se vaikenee hyödyn edessä, se ei ymmärrä sitä, se vain hyväksyy siveellisen teon semmoisenaan ja sanoo: »oikein teit.» . . . »Oikein» – kummallinen sana, jota ei ole materialistin sanakirjassa muuten kuin numeroiden yhteydessä. Ja noihin sanoihin »oikein», »hyvin», »jalosti», »epäitsekäästi» sisältyy kuitenkin kokonainen maailma ja kokonainen maailmankatsomus siveellisine mittapuineen! Mutta se maailmankatsomus ulottuukin kauas ulkopuolelle materialismin rajoja.

Epäilijä epäilee myös materialismia. Hän etsii ja tutkii. Uskonto antoi elämälle siveellisen taustan, materialismi riisti taustan – minne joutui elämän siveellinen arvo? Ihmiselämä ilman siveellistä arvoa oli kuitenkin kuolema ihmiselle ja ihmisyydelle – kenties sittenkin uskonnossa piili jotain totuutta pohjalla, kun vain sen perille pääsisi.

Sitten epäilijän käsiin joutuu teosofinen kirja. Ja luettuaan yhden, pohdittuaan sitä, ihmeteltyään ja ilostuttuaan, hän hankkii itselleen toisia ja tutustuu pian teosofiseen kirjallisuuteen. Nyt hänelle avautuu kuin uusi maailma. Hänen järkeään ravitaan aivan toisella tavalla kuin materialismissa. Sen eteen levitetään maailmankatsomus, joka ei kiellä elämän henkisiä ja siveellisiä arvoja, mutta siitä huolimatta tekee perin luonnontieteellisen vaikutuksen suurilla loogillisilla ääriävoillaan. Oppi jälleensyntymisestä se eniten ihmetyttää ja pistää silmiin. Sen mukaan ihmisessä piilee kuolematon henkiminuus, joka uudestaan ja uudestaan syntyy maan päälle, käy täällä ikäänkuin koulua, kasvaa, kehittyy, viisastuu – saavuttaakseen lopulta täydellisen ihmisen ihanteellisen päämäärän. Jos niin on, ei todellakaan ihmiselämä ole tyhjä ja tarkoitukseton. Tämä jälleensyntymisoppi tyydyttää sekä tunnetta että ajatusta. Suuremoinen on se kuva elämästä, mikä jälleensyntymisopin valossa näyttäytyy etsijälle.

Harkittuaan asiaa epäilijä kuitenkin huomaa, ettei jälleensyntymisoppikaan yksin riitä ratkaisemaan kysymystä elämän siveellisestä taustasta. Sillä jos materialismin on taipuvainen, saattaa jälleensyntymistäkin ymmärtää materialistisesti. Ja silloin tekee mieli sanoa näin: maailman kehitys tapahtuu koneellisesti; koko elämä on lakisiteistä aineellisuutta karkeammasta hienoimpaan asti; henkikin on aivankuin äärettömästi ohennettua ainetta; ihmisen henkiminuus on tavallaan aineellinen ja siis koneellisten lakien alainen; senkin kehitys tapahtuu automaattisesti, itsestään, vapaata tahtoa ihmisellä ei ole; kohtalo kulettää hänet elämien vieressä täydellisyyden päämäärää kohti, yhdentekevä, tahtoiko ihminen vai ei; ihminen on ilman ansiota, mutta myös ilman vastuuta; tietämättömyytensä kautta ihminen tulee vastustaneeksi elämän lakeja – siitä seuraa kärsimys ja paha; mutta kun hän valistuu, kun hänen tietonsa kasvaa, hän välttää pahan ja sitä seuraavan kärsimyksen.

Sillä tavalla ymmärrettyinä ei teosofienkaan maailmankatsomus olisi muuta kuin salapukuista materialismia, fatalismia, kohtalonuskkoa, determinismia, predestinatsionia, ihmisvapauden kieltämistä. Semmoisena se ei epäilijää tyydytä.

Mutta teosofian henki onkin toinen. Se päinvastoin puhuu ihmisen vapaudesta, hänen vastuunalaisuudestaan ja itsemääräämisvallastaan. Siis lienee joku toinen oppi, joka asettaa koko elämän uuteen valoon ja määrittelee uudella tavalla jälleensyntymistäkin. Mikähän se oppi lienee? Epäilijä on kyllä

luvuissaan sitä kohdannut, on kiinnittänyt siihen ohimenevää huomiota, mutta ei tarkemmin sitä ajatellut. Se on oppi kehittyvästä jumalasta. Jumala asuu ihmiskunnassa, sanoo teosofia, ja jokaisessa ihmisyksilössä, ja eläen ihmisissä ihmiskunnan elämää jumala tulee itsetietoiseksi. Tämä on oppi Logoksesta.

Logos-oppi ei heti ole mieltäkiinnittävä, koska se tuntuu perustuvan jonkinlaiseen uskonnolliseen metafysiikkaan, josta ei ole positiivista tietoa. Ihminen on silminnähtävästi olemassa ja ihmishengen jälleensyntymistä saattaa pitää totena – mutta ken tietää mitään jumalasta, kehittyvästä tai täysin kehittyneestä? Näin ajattelee ensin epäilijä-etsijä. Mutta myöhemmin hänelle selvenee, että jollei hän tahdo olla materialisti, s. o. aineeseenuskoja, täytyy hänen uskoa siihen toiseen todellisuuteen, josta hän on tietoinen ja joka itse asiassa on hänelle paljon läheisempi ja tutumpi kuin konsanaan aine. Tämä toinen todellisuus on henki eli tajunta. Tajuihin olento hän ihmisenä on, ei paljastaan eikä ensi sijassa ruumiillinen. Tunteista ja ajatuksista on hänen ihmisyytensä kokoon kyhätty, niissä ja niiden aiheuttamissa teoissa on hänen ihmisarvonsa. Aineellisen maailman sokaisema hän on, ellei hän ymmärrä ja näe, että tajunta on hänen todellinen olemuksensa. Mutta kun hän sen älyää ja myöntää, silloin todella maailma hänen silmissään muuttuu.

Maailma muuttuu nyt hengen eli tajunnan ilmennyskentäksi. Ja kun kerran on kaksi todellisuutta, aineen ja tajunnan, silloin tajuntakin muodostaa oman maailmansa, jolla on omat salaisuutensa ja omat lakinsa. Miksei itse asiassa tajunnan maailman suurin salaisuus olisi jumala, sen syvin elämänlaki jumalan tahto? Miksei ihmisen tajunta voisi olla ikäänkuin osa jumalan tajunnasta, ikäänkuin pisara jumalan tajunnan meressä, ikäänkuin väline, jonka avulla jumalan tajunta yksilöllisenä muotona ilmenee? Jumala tällä tavalla käsitettynä ihmismaailman ja samalla kosmoksen sisäisenä tajuntana, saa nyt toisen luonteen. Onko hän aineellisen maailman luoja, sitä ei saata muutta mutkitta ratkaista eikä semmoinen ratkaisu ensi kädessä ole tarpeenkaan. Hän, jumala, on aineelliseen maailmaan samassa suhteessa kuin ihmisenkin tajunta, s. o. hän ilmenee aineellisen ilmiömaailman välityksellä ja pyrkii sen herraksi, mutta mitään ehdotonta valtaa hänellä ei sen yli ole. On aivankuin jumala taistelisi aineellisuutta vastaan, ollen niinkuin ihminenkin sen kahlehtima, mutta ikäänkuin hän samalla valloittaisi siitä yhä suurempia aloja valtikkansa alle, nousten voittajana aste asteelta aineen herraksi. Kivikunnassa jumalan tajunta on uinuvassa tilassa, mutta ihmisessä se herää itsetietoisuuteen. Kehityksellä on henkinen puoli.

Tämä uusi näkökanta hämmästyttää epäilijä-etsijää, mutta tyydyttää merkillisellä tavalla hänen tunnettaan. Ristiriitaiset tunnelmat hälvänevät hänen mielestään ja hän tuumii itsekseen, että jos tämä olisi totuus, hän uskoisi siihen mielihyvällä. Mutta epäilijänä hän tietenkin kysyy: onko se totuus?

Ja siihen kysymykseen hän sitten odottamatta saa vastauksen itse elämältä – itse elävältä jumalalta. Se tulee kokemuksen kautta. Epäilijä saa kokea henkisen heräyksen, joka lopullisesti vastaa hänen kysymykseensä. Hän saa kokea, että jumala on juuri tuollainen taisteleva ja voittava henkinen tajunta. Ja hänessä herää usko. Epäilijästä on tullut uskoja.

Ja nyt meidän tulee tarkemmin katsoa, mitä tuo n. s. usko on ja minkälainen on sen sisältö eli jumala.

II.

USKON PSYKOLOGIA.

Ihmiset lakkaamatta pettyvät toistensa suhteen, kunnes oppivat toisiaan rakastamaan. He luovat kuvia itselleen toisistaan ja särkevät toistensa kuvat, ja kun kuva on pirstaleiksi lyöty, muuttuu usein kuviteltu rakkaus vihaksi. Rärkeimmässä muodossaan esiintyy tämä, kun jokin ihminen nostetaan julkiselle jalustalle henkisen etevämyytensä nojalla ja jokainen sitten kuvittelee häntä oman mielensä mukaisesti täydelliseksi. Pettymys on suuri, kun hänet huomataan kuolevaiseksi persoonalliseksi olennoksi omituisuuksineen ja erityisyyksineen, ja ihmisten ihailu muuttuu siveelliseksi närkästykseksi, jopa halveksunnaksi ja vihaksi. »Minä rakastin häntä niin ja uskoin häneen, mutta hän ei ollutkaan rakkauteni ja uskoni arvoinen», sanoo jokainen pettyessään.

Salaisuus on kuitenkin se, etteivät pettyneet häntä rakastaneet. Rakkaus ei pety. Rakkaus avaa silmänsä – ja rakastaa enemmän. Rakkaus ei vaadi täydellisyyttä kaavojen mukaan. Rakkaus näkee kaiken täydelliseksi. Kuta enemmän rakkaus oppii tuntemaan totuutta, sitä suuremmaksi rakkaus kasvaa. Ottakaa vaarin, ihmiset, jotka rakastatte, ja oppikaa, sillä teidän rakkautenne pannaan koetukselle. Ihailu ja kuvittelu häviää, mutta rakkaus pysyy. Epäjumalat syöstyään jalustoiltaan, mutta todellisen jumalan kasvot alkavat näkyä. Jumala on, mutta epäjumalat ovat meidän itsemme tekemiä.

Jumalan laita on sama kuin meidän ihailumme inhimillisten esineiden. Meitä opetetaan ihaillemaan jumalaa kaikkiviisaana, kaikkivaltiaana luojana ja mielikuvituksessamme muodostamme hänestä mitä mahdottomimman ja ristiriitaisimman kuvan, luomme hänestä epäjumalan ja teemme siten sen synnin, josta Mooses meitä varoitti. Sanomme uskovamme tuohon mielikuvaamme ja rakastavamme jumalaa. Mutta kuinka semmoinen olisi mahdollista? Selvää on, että kun silmämme aukenevat näkemään kuvamme ristiriidat, uskomme haihtuu ja kuviteltu rakkautemme muuttuu välinpitämättömyydeksi, halveksunnaksi tai vihaksi. Sillä kuviteltu oli sekä rakkautemme että uskomme. Todellinen rakkaus syntyy vasta sitten, kun opimme järkevästi ajattelemaan jumalaa, ja todellisen rakkauden ohella todellinen usko. Usko ja rakkaus ovatkin yhtä. Sillä rakkaus ei ole paljasta tunnetta enemmän kuin uskokaan. Molempien salaisuus piilee syvemmällä.

Missähän on uskon alkujuurit? Herääkö usko itsestään vai onko ihmisen vallassa pakottaa itseään uskomaan? Mitä sanoo kokemus?

Tietysti sanaa »usko» voidaan käyttää eri merkityksissä. Sillä voidaan tarkoittaa puhtaasti älyllistä toimintaa, jolloin se on niiden ja näiden tosiseikkojen totenapitämistä. Voimme uskoa, että Amerikka on olemassa, vaikkemme ole siellä käyneet, että maa kiertää auringon ympäri, vaikka silmälle näyttää päinvastoin, j. n. e., kun vain järjellemme esitetään päteviä syitä uskoon. Usein kyllä uskonnollistakin uskoa sekoitetaan tällaiseen totenapitämiseen, jolloin arvellaan, että joidenkuiden opinkappalten, esim. kristillisen kirkonopin todeksi tunnustaminen on uskoa sanan uskonnollisessakin merkityksessä. Tämä on kuitenkin päivän selvä erehdys. Uskonnollinen usko ei ole paljastaan eikä ensi kädessä älyn toimintaa. Sen todistaa kokemus.

Kokemus näyttää, että on olemassa usko, joka täyttää ihmisen sielun ja mielen, valloittaa hänen tunnemaailmansa ja kirkastaa hänen järkensä. Kaikki kertomukset uskonnollisista herämyksistä viittaavat siihen, että usko on paljon, paljon enemmän kuin älyllinen hyväksyminen, että se on sisäinen voima ja näkemys, joka herää ihmisessä, puhdistaa – ainakin hetkeksi – hänen olemuksensa pahasta ja antaa hänen elämälleen uuden siveellisesti korostetun sisällön. Usko on mahtavimpia psykologisia voimia. Ja kokemus todistaa, että se herää itsestään. Ihminen ei voi sitä pakottamalla pakottaa. Korkeintaan ihminen voi jouduttaa sen tuloa. Ja eräässä merkityksessä ihminen aina aiheuttaa sen syntymistä. Sillä usko ei herää ihmisessä, ellei hän ole jumalaa eli totuutta etsinyt, ellei hän Jaakobin lailla ole paininut jumalan kanssa, kunnes jumala on hänet siunannut. Mutta ellei »jumala ihmistä siunaa», ei usko hänessä herää.

Tämän ymmärrämme paremmin, jos heitämme silmäyksen inhimilliseen psykologiaan. Vanhan tutun jaotuksen mukaan ihmisen sieluelämässä ilmenee kolme peruskykyä: tieto, tunto ja tahto. Muuan uudemman sielutieteen haara tahtoi näistä poistaa viimeainitun – tahdon – sen nojalla, että ihmisessä ei ilmene puhdasta tahtoa: se mitä tahdoksi sanomme on joko tunteen tai ajatuksen aiheuttama sielullinen liikehtiminen vailla omaperäistä taustaa. Kun me »tahdomme» jotakin, on se vain mielikuva, joka pyrkii toiminnassa purkautumaan. Me »tahdomme», ja tahtomme on joko himoa ja mielitekoa tai järjen aiheuttamaa itsepakotusta. Sehän näkyy uskonnollisestakin elämästä, sanovat nämä tahdonkieltäjät. Ihminen tahtoo elää uskonnollista elämää sentähden että hänen uskonsa hyväilee hänessä jotain salaista tunne-elämää; tai sentähden että hänen järkensä on vakuutettu jostain siveellisestä velvollisuudesta, esim. helmasynnistään luopumisen velvollisuudesta. Ja senpätähden ihmisen uskonnollisessa elämässä usein ilmenee vaikeita ristiriitoja, kun tunne ja järki käyvät eri suuntaan. Tunne pyytää »tee» ja järki sanoo »älä tee». »Tahdolla» ei ole muuta edessään kuin kallistua joko tunteen tai järjen puoleen – liian usein edellisen, moittii ihminen itseään. Näyttää siis todella kuin tahdonkieltäjillä olisi kokemus ja todellisuus puolellaan. Ihmisen jokapäiväinen tahto on ainakin sangen ontuvaa laatua.

Väärin on kuitenkin kieltää tahto. Todistettu on ainoastaan, että tahdon ilmennys on riippuvainen toisista sielunkyvyyistä ihmisen jokapäiväisessä elämässä, mutta avoimeksi jää kysymys, eikö tahto itsessäänkin voisi toimia. Ja jos kysymme, eikö ole mitään sieluntilaa, jossa tahdon elämä selvemmin vaikuttaisi ja näkyisi, saamme tähän myöntävän vastauksen kokemukselta: semmoinen sieluntila on todellinen uskonnollinen usko. Usko on itse asiassa ihmisen tahdon heräämistä.

Koska, kuten sanottu, usko herää? Kun ristiriita järjen ja tunteen väliltä haihtuu, kun sopusointu sisäisessä elämässä saavutetaan. Niinkauan kuin ristiriitaa on olemassa, on myös tahto riippuvainen toisesta tai toisesta, on joko järjen tai tunteen palveluksessa. Mutta kun järki ja tunne kohoavat sopusointuun, silloin tahto uskossa herää ja pääsee vapaasti vaikuttamaan. Tahto on ihmisen sisäinen jumalallinen voima, ja usko on tahdon heräämistä.

Uskosta on hebrealaiskirjeessä erittäin syvälinen määritelmä. 11 luvun ensimmäinen säe kuuluu Bibliaseuran suomennoksessa: »mutta usko on luja luottamus siihen, mitä toivotaan, vakaumus asioista, jotka eivät näy». Kun tarkastamme kreikkalaista tekstiä, huomaamme kuitenkin suomennoksen pintapuoliseksi, jopa vääräksikin. Lause kuuluu kreikaksi: *esti de pistis elpizomenoon hypostasis, pragmatoon elenkos ou blepomenoon*. Suomentamalla sanasta sanaan saamme tästä seuraavan käännöksen: »mutta usko on toivottujen (asiain) hypostaasi, näkymättömien tekojen todiste». Tällöinen sanatarkka suomennos on tietysti kääntäjistä ollut mahdoton, koska he eivät sitä olisi ymmärtäneet. Se se kuitenkin tarkasti vastaa alkutekstin henkeäkin.

»Usko on toivottujen asiain (eli tekojen) hypostaasi.» Mitä on hypostaasi? Latalainen raamattu sanoo *substantia*. Molemmat nämä sanat merkitsevät »aineellinen perusta». Usko on siis »toivottujen asiain aineellinen perusta», ehto, jota ilman ihmisen toivomus ei toteudu. Tämä on totta jokapäiväisenkin elämän suhteen. Vahva usko auttaa ihmistä maallistenkin toivomusten saavuttamisessa. Kuinka paljon enemmän taivaallisten ja näkymättömäin! Sillä niiden puoleen on uskonnollinen usko kääntynyt. Usko tässä

merkityksessä tavoittelee yhä lähempää suhdetta ihmisen ja jumalan välillä, yhä suurempaa valtaa synnin ja pahan yli, yhä kasvavaa täydellisyyttä, epätietoisyyttä, rakkautta. Nyt usko juuri on näiden tavoittelujen ja pyrkimysten ehdoton ehto, sillä uskossa vasta ihmisen todellinen tahto on herännyt. Ja kun sanotaan, että usko on toivomusten »aineellinen perusta», viitataan siihen, että usko yksin (eli tahto) saa näkymättömän maailman aineellisuuden liikkumaan. Näkymätön käy aina ennen näkyväistä. Jos mitään toteutuu eli tapahtuu fyysisessä maailmassa, on se ensin toteutunut näkymättömässä. Näkymätön on siis muovailtava, jos mieli saada muutoksia aikaan näkyväisessä. Jumalan tahto tapahtuu ensin taivaissa, sitten maan päällä. Kun ihminen tahtoo toteuttaa jumalan tahtoa maan päällä, täytyy hänen ensin tehdä tajuntansa sisäisissä taivaissa. Tämä on mahdollinen uskon kautta. Uskossa ihminen luo, sitten luotu ilmenee.

Sentähden hebrealaiskirje lisää: »usko on näkymättömien tekojen todiste». Usko on todistuksena siitä, että ihminen suorittaa näkymättömiä tekoja. Usko on näet olemista, elämää, ja henkisesti katsoen olemisen yksin on toimintaa. Kovasydäminen ihminen, joka tilapäisesti, sattumalta suorittaa hyvän työn, ei henkisesti katsoen ole hyvää tehnyt. Henkisesti pysyy, että hän on kovasydäminen. Henkisesti hän suorittaa kovasydämissä tekoja, luo ympärilleen kovasydämistä ilmapiiriä. Auttavainen ja lempeä ihminen sitä vastoin suorittaa henkisesti lempeitä tekoja ja luo ympärilleen auttavaista ilmapiiriä. Jos tämä pitää paikkansa heikossa muodossa jokapäiväisessä elämässä, on se elinvoimaisinta todellisuutta uskosta puhuttaessa. Ihminen, joka uskoo, on henkisesti katsoen alituisessa toiminnassa. Uskollaan ja uskossaan hän intensiivisesti ja lakkaamatta muovailee näkymättömän maailman aineellisuutta. Hän luo ympärilleen paratiisia ja taivasta, hän elää iankaikkista autuutta, hän täyttää jumalan tahtoa. Hänestä leviää kuin auringosta eloa uhkuvia ja eloa antavia säteitä, jotka sytyttävät toisissa jaloja tunteita ja ajatuksia ja kiihoittavat jaloihin tekoihin. Hänen elämänsä on yhtä toimintaa, vaikka hänen toimintansa onkin vain hänen olemisessaan, hänen uskossaan. Hänen uskonsa onkin tämän hänen toimintansa, näiden hänen »näkymättömien tekojensa» todistus.

Usko on siis merkillinen psykologinen voima, emmekä sitä ymmärtäisi, ellemmme tietäisi, että se on ihmisen jumalallisen tahdon ilmausta.

Nyt meidän on katsottava, mikä uskomme sisältö on oleva, ja siinäkin voimme ottaa oppaaksemme hebrealaiskirjeen.

III.

USKON SISÄLTÖ.

Se usko, josta tässä puhumme ja jota olemme koettaneet psykologisesti perustella, on lyhyesti sanoen uskoa jumalaan. Uskon sisältö on täten jumala. Mutta mitä »jumala» merkitsee? »Jumala» on monivivahteinen ja samalla epämääräinen käsite. Tuskin monellakaan ihmisellä on identtinen käsitys jumalasta. Onko nyt todellinen usko yhtä epämääräinen? Saattaako sen sisältö – jumala – olla niin häälyväinen, että itse usko on aivankuin erilainen eri ihmisillä?

Tavallaan ja tavallaan ei. Jos ajattelemme uskon muodollista sisältöä tai paremmin sanoen: jos annamme yksilöllisen uskon kuvata sisältöään loogilliselle järjelle, silloin luultavasti saamme erivivahteisia kuvauksia, riippuen kunkin yksilön älyperäisestä omintakeisuudesta ja muista eroavaisuuksista, mutta jos pidämme silmällä uskon henkistä sisältöä, sen periaatteellisia ääriäivoja ja sen psykologista kehitystä, silloin selviää meille uskon oleellinen sisältö, joka on sama aina ja kaikkialla. Pohjaltaan usko on kokemusta ja elävää elämää. Sentähden se on kehityksen alainen, ja se joka uskossa on kehittyneempi, on samalla viisaampi ja saattaa suuremmalla tiedolla kuvata uskon älyllistäkin sisältöä. Kaikissa todellisissa uskonkunnissa on olemassa jonkinlainen uskon normi, tavallisesti alkuperäinen ilmoitus, jonka on antanut uskon mysterioihin erityisesti perehtynyt ihminen. Häntä pidetään auktoriteettina uskon asioissa ja hänen sanaansa luotetaan.

Katsokaamme nyt ensin, mitä kaikkein kokemus yhtäpitävästi kertoo uskon sisällöstä. Kiinnittämättä huomiota uskonyhteydessä esiintyviin vaihteleviin ajatuskuviiin koetamme vain päästä perille tämän kokemuksen yhteisestä ytimestä.

Kuten sanoimme edellä, herää usko ihmisessä silloin, kun ristiriita tunteen ja järjen väliltä on poistettu, kun on löydetty elämäkysymyksen ratkaisu, joka täydellisesti tyydyttää sekä järkeä että tunnetta eikä ole ainoastaan yleisinhimillistä, vaan samalla aito personallistakin laatua. Tämä usko on silloin tahdon esiintymistä näyttämölle. Ja sopusointu on samassa saatu aikaan järjen, tunteen ja tahdon välille. Se kolmio, joka symbolina kuvaa ihmisen henkistä elämää ja hänen korkeampaa minäänsä, on silloin tullut tasasivuiseksi.

Tarkemman analyysin valossa näkyy tällöin neljäskin tekijä ihmisen uskonelämässä. Tämä on se mystillinen voima, jota nimitämme rakkaudeksi. Edellä sanoimme, että usko ja rakkaus ovat yhtä, koska molempien salaisuus piilee inhimillisessä tahdossa. Tämä on totta ilmiöllisesti, koska ihmisen tahto on juuri uskoa ja rakkautta toiminnassaan, mutta tarkemmin katsoen se rakkaus, jota ihminen kokee uskossa, ei ole ainoastaan hänen oman henkensä ilmennystä, ei ainoastaan sitä rakkautta, joka hänen omasta puhdistuneesta sydämestään eli tahdostaan lähtee, vaan myöskin jotakin muuta. Itse asiassa hän tässä kohtaa ja kokee uskon sisällön ensimmäistä suurta mysteriota. Hän joutuu tekemisiin yliaistillisen ja metafyyssillisen todellisuuden kanssa, jota hänen ei mitenkään käy kieltäminen, vaan jonka tunnustaminen päinvastoin täyttää hänen olemuksensa sanomattomalla riemulla ja autuudella. Jos filosofit ja tiedemiehet hänen uskolleen nauravat, saattavat he sen tehdä ainoastaan niin kauvan kuin eivät itse ole kokeneet.

Mikä näet on se metafysiillinen todellisuus, joka tulee neljänneksi tekijäksi ihmisen uskossa? Se on jumalan rakkaus – ja koska »jumala on rakkaus», voimme sanoa: se on jumala. Uskon sisältö on täten elävä todellisuus eikä mikään ajatuskuva.

Kokemus, jonka jokainen uskossa herännyt tekee, on tämä: tajunnan sisäisessä maailmassa tulvii häntä kohtaan ihmeellinen, jumalallinen rakkaus. Mistä se on lähtöisin? Se on personallista laatua. Se ei ole epämääräistä tunnelmaa, vaan sanoin kuvaamaton varmuus ja tieto siitä, että joku häntä rakastaa. Tämä häntä rakastava olento on häntä lähempänä kuin hänen oma kätensä ja jalkansa ja kuitenkin se on niin ylhäinen, niin mahtava, niin kunnioitusta herättävä, että hän seisoo sen edessä kuin lapsi vanhempansa. Pelkoa hän ei tunne, sillä hän tietää, että tuo, joka häntä rakastaa, on hänen paras ystävänsä, hänen ehdottomasti viisas, jalo ja puhdas ystävänsä, ja kun sen ystävän isällis-äidillinen rakkaus valuu häneen, tuntee hänkin rakastavansa ja osaavansa rakastaa koko maailmaa. Kuinka hän muuta saattaisi kuin nimittää tätä merkittävää näkymätöntä rakastajaa Jeesuksen tavalla isäkseen tai kaikkien kansojen otaksumalla nimellä jumalaksi? Jumala eli tarkemmin määriteltynä jumalan rakkaus on uskon sisältö ja uskon varsinainen olemus on siis uskoa jumalan rakkauteen. Vanha aleksandrialainen teosofi Plotinos sanoikin sentähden aivan oikein, että jumala ottaa asuntonsa ihmisen sieluun, kun ihminen on mietiskelyn avulla rakentanut sielustaan temppelein jumalalle.

Luther oli kokenut, mitä usko on. Hänkin sanoi, että elävä usko on usko jumalan rakkauteen, ja kokemuksensa nojalla hän lisäsi selittäen, että synty ei itsestään ole se paha, joka vieroittaa meidät jumalasta, vaan epäusko.

Nyt nämä kaksi sanaa »usko» ja »epäusko» ovat saaneet paljon hämminkiä aikaan protestanttisissa maissa. Niitä ei ole ymmärretty Lutherin mielessä, vaan niistä on tehty teologisia keppihevosiä. »Usko yksin tekee autuaaksi», »epäusko vie kadotukseen» – tällaiset lauseet ovat vailla kaikkea järkeä, jos niille annetaan teologis-dogmaattinen merkitys eikä ymmärretä niitä sen mystillisen kokemuksen valossa, joka yksin niitä oikeuttaa. »Usko yksin tekee autuaaksi» on aivan tosi väitös siinä mielessä, mitä edellä olemme uskosta esittäneet. Samalla tavalla on tosi sen vastakohta: »epäusko vie kadotukseen eli pois jumalasta.»

Kun Luther sanoi, että synty on epätäydellisyyttä eikä sinään vieroita meitä jumalasta, puhui hän kokemuksesta. Ihmiskunta on epätäydellinen. Syntiä, erehdyksiä, vääriä tekoja emme voi välttää, niin kauan kuin olemme epätäydellisiä. Mutta nämä eivät itsessään vieroita meitä jumalasta. Toisin sanoen: meidän tulee käsittää, että jumala rakastaa meitä epätäydellisyydestämme huolimatta: meidän syntimme eivät merkitse mitään jumalan silmissä; jumala ei meitä tuomitse, sillä jumala on rakkaus. Mutta meihin itseemme syntimme vaikuttavat. Kun teemme syntiä, hämmentyy uskomme jumalan rakkauteen. Epäusko pääsee meissä vallalle. Ja »synty» personallisessa merkityksessä on siis ihmiselle se, minkä seurauksena on epäusko, joka häiritsee yhteyttämme jumalan kanssa.

Voimme löytää valaisevan analogian jokapäiväisestä elämästä. Kaksi ihmistä rakastaa toisiaan – mies ja vaimo onnellisessa avioliitossa. Toinen alkaa tehdä syntiä, sanokaamme mies. Hän on joskus ajatuksissaan uskonon vaimolleen, lopulta joskus teossaankin. Hän kuitenkin yhä edelleen rakastaa vaimoaan ja uskoo, etteivät hänen pienet harha-asteleensa saata häiritä heidän onneaan. Mutta sitten tulee näkymätön seuraus. Mies alkaa epäillä viatonta vaimoaan. Hänen silmänsä sokaistuvat ja hänestä alkaa tuntua, että vaimonsa ei häntä rakasta. Epäusko herää hänen sielussaan uskon ja luottamuksen sijaan. Ja kun hän alkaa pukea epäilyksiään sanoiksi, rikkoontuu aviopuolisoiden hyvä ja hellä suhde.

Onhan inhimillisessäkin elämässä rakkaus, joka heijastaa ja kuvaa jumalan rakkautta, nimittäin äidin rakkaus, jonka jaloutta ja puhtautta on tuhansin kielin ylistetty. Ja totta on, että äiti, joka lastaan rakastaa, osaa sekä odottaa että kärsiä. Aina hän uskoo hyvää, aina hän luottaa ja tietää, että pohjaltaan hänen lapsensa ei ole paha. Jos kuin lasta panetellaan, syytetään, nuhdellaan, äidin rakkaus antaa anteeksi, peittää,

puhdistaa ja nostaa. Kuten Paavali sanoi: »Rakkaus on pitkämielinen, rakkaus on lempeä; rakkaus ei kadehdi, ei kerskaa, ei pöyhkeile, ei käyttäydy sopimattomasti, ei etsi omaansa, ei katkeroidu, ei lue kärsimäänsä pahaa, ei iloitse vääryydestä, vaan iloitsee totuudesta; kaikki se peittää, kaikki se toivoo, kaikki se kärsii.»

Yhtä mieletöntä kuin lapsen olisi epäillä äitinsä rakkautta, yhtä mieletöntä on itse asiassa ihmisen epäillä jumalan rakkautta. Kuitenkin hän itsestään joutuu sitä tekemään, jos hän »paaduttaa sydäntään» syntiä tekemällä. Sentähden apostolikin puhuu »luonnollisesta ihmisestä» joka ei ole herännyt uskon elämään, vaan kulkee ikäänkuin ainaisessa paatumuksessa, tietämättä mitään siitä jumalallisesta rakkaudesta, joka häntä ympäröi ja joka hänenkin sydämensä ovelle alati kolkuttaa.

Kun sanomme, että uskon sisältö on jumala, olemme vasta aivan ylimalkaisesti määritelleet sitä. Kun lisäämme että se on jumalan rakkaus, olemme havainneet ensimmäisen salaisuuden uskon mysteriosta. Mutta emme sillä läheskään vielä ole tyhjentäneet uskon sisältöä.

Jos nimittäin täällä kristikunnassa kysymme uskossa kokeneilta ihmisiltä, mitä he ovat kokeneet uskon sisällöstä muuta kuin sen, että se on jumalan rakkauden tuntemusta, saamme taas verrattain yksimielisen vastauksen. Melkein kaikki heränneet ihmiset vastaavat meille, että usko on mitä läheisimmässä yhteydessä Jeesuksen Kristuksen persoonan kanssa. Luther esim. selittää meille heti, että jumalan rakkaus meitä kohtaan ilmenee Jeesuksessa Kristuksessa. Tämän me kyllä ymmärrämme tarkoittavan aivan järjelle käsitettävää totuutta. Jeesus Kristus on ikäänkuin näyttänyt meille, millä tavalla jumala meitä rakastaa. Hänen persoonassaan on jumalan rakkaus ihmiskuntaa kohtaan täydellisenä ilmennyt. Häntä katsellessamme, hänen rakkauttaan ajatellessamme, siihen uppoutuessamme saamme kuvan jumalan rakkaudesta, niin, hänen rakkautensa voi suorastaan herättää meissä uskon jumalaan ja puhdistaa meitä. Tämän oli Luther kokenut. Hän ei tuntenut toisia uskontoja, mutta katolinen oppi ei tyydyttänyt semmoisenaan hänen totuuden janoaan. Hän taisteli ja kamppaili, kunnes hänen sielunsa puhdistui tuskien tulesa, kunnes jumala hänet siunasi ja hän löysi uskon ja rakkauden Jeesuksen Kristuksen jumalallisessa persoonallisuudessa.

Mutta samalla tuo jumalallisen rakkauden ilmeneminen Jeesuksessa Kristuksessa merkitsee muutakin. Jos tiedustelemme uskossa kokeneilta, saamme kuulla, että Jeesus Kristus itse elävänä todellisuutena on läsnä heidän uskossaan. Ei hän ainoastaan ole näyttänyt jumalallisen rakkauden luonnetta, hän yhä sitä näyttää. Ja jollain merkillisellä tavalla hän on niin yhtä tuon jumalan rakkauden kanssa, että hän — Jeesus Kristus — melkein on kuin tuo jumala. Ja täten uskon kokemus tulee kosketelleeksi sitä kristillistä dogmia, joka puhuu Kristuksen jumaluudesta, ja me jäämme ihmetellen kysymään, mikä tämä on ja liekö sittenkin tuossa opinkappaleessa jokin syvempi, salainen sisältö.

Ymmärrämme muutta mutkitta, että tämä on ydinkysymys uskon yhteydessä. Käykö usko aina käsi kädessä Jeesuksen Kristuksen persoonan kanssa — onko Jeesus Kristus uskon ehdoton sisältö — vai onko uskoa olemassa ilman Kristusta? Voisikohan ajatella, että »Jeesus Kristus» on nimitys, joka kuvaa määrättyä metafyyssillistä todellisuutta; sitä samaa todellisuutta saattaisivat silloin toiset kansat ja toiset uskonnot kuvata toisilla nimillä. Mutta vaikka niin olisikin, mistä johtuu, että uskossa kokeneet eivät saata vaihtaa Jeesuksen Kristuksen persoonaa toiseen? Vaikka he nimen muuttaisivat, jäisi heillä yhtäkaikki tajuntaan se persoonallisuus, se elävä olento, joka ilmeni maan päällä Jeesuksena Kristuksena. Epäilemättä tässä piilee jokin elämän salaisuus, jota ei käden käänteessä käy sivuuttaminen. Viisainta on sentähden, kuten alussa sanoimme, kysyä neuvoa niiltä, jotka ovat kylliksi paljon kokeneet uskon mysterioista voidakseen puhua tiedosta ja kokemuksesta. Ja ketkä tässä suhteessa lienevät kokeneempia kuin ensimmäiset apostolit ja Kristus itse?

Valitsemme niin muodoin uuden testamentin omia kirjoituksia todistajiksemme ja otamme lähinnä hebrealaiskirjeen oppaaksemme, koska se ennen kaikkea selvittelee juuri uskon salaisuuksia.

—

IV: MYSTILLINEN KRISTUS.

Usko ei ole niinkään »yksinkertainen» tai jokapäiväinen asia. Sillä on mysterionsa, salaisuutensa, joihin täytyy syventyä ja vihkiytyä. Joka tätä epäilee, lukekoon esim. seuraavat hebrealaiskirjeen lauseet: »tästä meillä on paljon sanottavaa, ja sitä on vaikea sanoin selittää, koska olette käyneet kovakorvaisiksi. Sillä te, joiden olisi jo aika olla opettajia, olette taas sen tarpeessa, että teille opetetaan jumalan sanan ensimmäisiä alkeita; ja olette tulleet sellaisiksi, jotka vielä tarvitsevat maitoa eikä vahvaa ruokaa. Sillä jokainen, joka vielä nauttii maitoa on kokematon vanhurskauden sanassa, sillä hän on lapsi; mutta vahva ruoka on täysikäisiä varten, niitä varten, joiden aistit tottumuksesta ovat harjaantuneet erottamaan hyvän pahasta. Jättäkäämme sentähden Kristuksen opin alkeet ja pyrkikäämme täydellisyyteen, laskematta taas uudestaan tuota perustusta, joka on parannus kuolleista töistä ja usko jumalaan, ja oppi kasteista ja käten päällepanemisesta, kuolleitten ylösnousemisesta ja iankaikkisesta tuomiosta; ja niin me tahdomme tehdä, jos jumala muutoin sen sallii». (5: 11- 14 ja 6: 1-3.)

Edellä olevat lauseet osoittavat meille, että hebrealaiskirjeen kirjoittajalla on syvällisiä tietoja henkisen elämän asteista, koska hän tahtoisi puhua korkeammista ja täydellisemmistä asioista kuin »Kristuksen opin alkeista». Samalla ne niinkään määrittelevät, mitä alkeihin eli perustukseen kuuluu, josta määrittelystä heti huomaamme, että nuo alkeet tekivät silloin saman psykologisen palveluksen kuin esim. teosofinen maailmankatsomus meidän päivinämme, valmistuen sielua uskoa vastaanottamaan. »Alkeissa» mainittu »usko jumalaan» on vain käsitettävä materialistisen ja ateistisen katsontakannan vastakohtaksi. Varsinainen usko on hebrealaiskirjeenkin mukaan syvemmässä yhteydessä Kristuksen kanssa, jota sanotaan »uskon alkuunpanijaksi ja täydelliseksi tekijäksi» (12: 2).

Tavallinen erehdys varsinkin kristittyjen kesken on luulo, että teosofiassa ei tiedetä mitään Kristuksesta. »Teosofiassa kieltävät Kristuksen», kuulee usein sanottavan. Kuinka suuri erehdys tämä on, sen me teosofit hyvin tiedämme. Me tiedämme, että teosofiassa on alusta saakka puhuttu Kristuksesta, vaikka enimmäkseen tavalla, joka poikkeaa oikeauskoisesta käsityksestä – tai ainakin näyttää poikkeavan. Sillä teosofia kiinnittää enimmänsä huomiota siihen Kristukseen, jota se sanoo mystilliseksi Kristukseksi ja joka on »Kristus meissä». Kristilliset teologitkin puhuvat tästä Kristuksesta, mutta he varoittavat samalla antamasta »Kristuksen meissä» himmentää »Kristus meidän puolestamme». He toisin sanoen pitävät aina silmällä Kristuksen ulkonaista ja historiallista lunastustyötä, jota taas teosofia pitää väärinkäsitettynä ja väärennettynä opinkappaleena. Teosofia puolestaan edustaa sitä kantaa, joka ilmenee mystillisen runoilijan Angelus Silesiuksen sanoissa: »Mitä se meitä hyödyttää, jos Kristus syntyisi vaikka tuhat kertaa Betlehemissä, jollei hän kuitenkaan kertaakaan synny meidän omassa sydämessämme?» Teosofia on alusta saakka opettanut siitä Kristuksesta, joka on meissä, joka meissä syntyy ja kasvaa ja josta Paavalikin puhuu. »Niin monta kuin teitä on Kristukseen kastettu, olette Kristuksen päällenne pukeneet» (Gal. 3: 27) ja »rakkaat lapseni, joiden synnytystuskia minä jälleen kärsin, kunnes Kristus saa muodon teissä» (Gal. 4: 19); sillä, kuten Paavali opetti, meidän on kaikkien määrä päästä »yhteyteen uskossa ja jumalan pojan tuntemisessa, täyteen miehuuteen, Kristuksen täyteen täysi-ikäisyyden määrään» (Efes. 4: 13). Teosofia ottaa täten Kristus-kysymyksen

käytännölliseltä kannalta. Pääasia on, se sanoo, että elämme Kristuselämää, että elämässämme seuraamme Kristusta. Tämä taas on mahdollinen sen kautta, että mystillinen Kristus herää ja elää meissä.

Mikä siis on tämä mystillinen Kristus, jonka tulisi herätä elävään tajuntaan ja toimintaan meissä? Onko hän sama kuin evankeliumein historiallinen Jeesus Kristus? Viittasimme jo edellä siihen, että uskovaisten kokemuksessa Jeesus Kristus elää heidän uskossaan. Onko tämä totta ja missä määrin se on totta? Jos mystillinen Kristus on toista kuin historiallinen Kristus, minkätähden nimiä on sekoitettu ja miksikä käsitteet itse sekoittuvat?

Viivähtäkäämme vielä hetkinen mystillisessä Kristuksessa. Kysykäämme: kuka hän on? Monella teosofilla on ehkä epämääräiset käsitykset hänestä. Hän ei olekaan mikään »hän», vaan jokin salaperäinen elämänvoima eli prinsippi: »Kristusprinsippi». Kristus on yksi ihmisen seitsemästä prinsipistä: joko buddhi tai välistä myös aatmaa tai aatmaa-buddhi; joka tapauksessa rakkauden ja tarkemmin määriteltynä veljesrakkauden perusvoima ihmisen sielussa, aivankuin siemen, jonka määrä on itää ja kasvaa sielun maaperässä.

Tämä kaikki on viisasta ja kaunista puhetta siihen saakka, kunnes se muuttuu eläväksi kokemukseksi ja tiedoksi. Elävä kokemus taas todistaa, että ihminen tulee uskossa tietoiseksi jumalan rakkaudesta. Jumalan rakkaus tulvi häntä kohtaan. Hän tietää sisässään, että on olemassa joku, joka äärettömästi häntä rakastaa. Tätä rakastavaa olentoa, jonka yhteyteen hän joutuu ja joka ikäänkuin alkaa elää hänessä, hän nimittää jumalakseen – ja myös Kristukseksi. Hänelle selviää, mikä mystillinen Kristus on. Se on jumala.

Mystillinen Kristus on elävä jumala, logos, kuten teosofiassa sanotaan Johanneksen evankeliumin mukaisesti, ei ainoastaan »meissä», vaan myös meidän ulkopuolellamme. Mystillinen Kristus on samalla kosmillinen Kristus ja meissä asuva jumala on koko maailmamme jumala, koko aurinkokunnan logos. Emme saa erehtyä pitämään mystillistä Kristusta jonakin personallisena omaisuutenamme, meidän Kristuksenamme, joka elää vain meidän sielussamme. Meidän tulee tietää, että kun Kristus todella meissä herää, ei tämä ole mikään erikoinen tai uusi inhimillinen voima meissä, vaan todella kosmoksen ristiinnaulittu jumala, joka pyrkii meissä ylösnousemaan, heräämään ja syntymään.

Tätä kuvaa selvin sanoin hebrealaisepistola heti alussa. Lukekaamme sitä mystillisen kristuskokemuksen valossal

»Sittenkuin jumala muinoin monin erin ja monin tavoin oli puhunut isille profeetoissa, on hän näinä viimeisinä päivinä puhunut meille pojassa, jonka hän on pannut kaiken perilliseksi, jonka kautta hän myös maailmat loi ja joka, ollen hänen kirkkautensa säteily ja hänen olemuksensa perikuva ja kantaen kaikki voimansa sanalla, on, sittenkun oli toimittanut puhdistuksen synneistä, istuutunut majesteetin oikealle puolelle korkeuksissa, tullen enkeleitä niin paljoa paremmaksi kuin hänen perimänsä nimi on jalompi kuin heidän» (1: 1-4).

Ensi silmäyksellä tuntuu kuin nämä sanat puhuisivat ainoastaan historiallisesta Kristuksesta, mutta kun tunkeudumme niiden henkeen, huomaamme, että ne yhtä hyvin ja yhtä selvästi puhuvat mystillisestä Kristuksesta juuri inhimilliseltä kannalta, oman kokemuksemme kannalta. Niinhän se on! Ennen oli kaikki tietomme eli paremmin sanoen arvelumme jumalasta ulkoapäin saatua toisten, kokeneiden, profeetain opetusten kautta. Me olimme vain »kuulleet» jumalasta, ei vielä jumalaa »nähtөө». Mutta nyt, meidän äskeisessä kokemuksessamme, olemme kuulleet jumalan oman äänen pojassaan, mystillisessä Kristuksessa, joka on puhunut meille välittömästi, omassa sielussamme. Nyt ei meidän enää tarvitse turvautua ulkonaisiin opettajiin ja profeettoihin. Nyt olemme nähneet jumalan oman pojan, Kristuksen, kaikessa hänen kunniansaan ja loistossaan. Hän on todella jumala itse, sillä hänen kauttansa on kaikki luotu, hän on kaiken täydellisyysperikuva ja hänen kädessään on kaikki voima ja valta! Hebrealaisepistola erityisesti teroittaa meille, että se on jumala itse, joka on itsensä meille ilmoittanut; älkäämme sitä epäillä, vaan uskokaamme.

Samalla hebrealaisepistola vie meidät tarkempaan tuntemukseen siitä jumalan olemuspuolesta, jota uskossa olemme saaneet kokea. Puhuessaan meille jumalan pojasta se tuo mieleemme tuon tärkeän totuuden logoksen kolmiyhteydestä, josta teosofia yhdessä kaikkien uskontojen kanssa opettaa ja jota oppia olemme koettaneet valaista kirjassa »Kirkonopin teosofia». Jumalan poika on logoksen toinen olemuspuoli, rakkaus, jota erityisesti nimitetään Kristukseksi; tämä jumalallinen rakkaus ei ole kaunis, epämääräinen tunne, vaan jumalan täydellisyyshahto. Se on ihmiskunnan elävä ihanne, täydellinen ihminen, Kristus, joka asuu logoksen tajunnassa. Jumalan rakkaus meitä kohtaan on sentähden sitä, että jumala tahtoo meidät täydellisiksi. Onhan tämänsuuntainen jokainen inhimillinenkin rakkaus. Emmehän mekään soisi, että rakastettumme vajois pahaan, syntiin, rikokseen! Päinvastoin tahdomme, että hän olisi mahdollisimman hyvä, jalo, epätsekäs ja viisas. Kuinka sitten jumalan rakkaus olisi muuta kuin jaloin inhimillinen rakkaus korkeimmassa potenssaan? Jumala todella rakastaa lapsiaan täydellisiksi. Jumalan voimakas rakkaus kääntää mieleemme pois pahasta ja synnistä ja saa meidät ikävöimään täydellisyyttä. Hänen rakkautensa puhdistaa meitä askel askelelta viisauden tullessa ja nostaa meidät vihdoin kirkastuksen vuorelle. Tämä jumalan rakkaus on Kristus.

Mystillisen Kristuksen tuntemisesta lausuukin hebrealaiskirje sattuvasti: »... sanoo herra: olen paneva lakini heidän mieleensä, ja heidän sydämeensä olen ne kirjoittava, ja olen oleva heidän jumalansa, ja heistä tulee minun kansani. Ja silloin ei kenenkään tarvitse opettaa kansalaistaan eikä kenenkään veljeään sanoen: 'tunne herra'; sillä kaikki tuntevat minut, heidän pienimmistään aina suurimpaan saakka» (8: 10-11).

Mutta vielä on ratkaisematta mystillisen Kristuksen suhde historialliseen Kristukseen. Vallitseeko niiden välillä yhteys? Miksi jumalan poikaa nimitetään Kristukseksi? Tai miksi Jeesus on saanut jumalan pojan, Kristuksen nimen? Onhan kreikkalainen sana »khristos» laatusana, joka merkitsee »voideltu» – samaa kuin hebrealainen »messias». Jos mystillinen Kristus on varsinainen messias, miksi Jeesusta on sillä nimellä kunnioitettu? tai jos Jeesusta pidettiin luvattuna messiaana, miksi jumalalle annettiin nimi messias eli Kristus? Kuten edellä sanoimme, uskossa kokeneet kertovat läheisestä yhteydestään Jeesuksen Kristuksen kanssa. Heidän kokemuksensa on huomioonotettava. Mitä hebrealaiskirje siitä opettaa?

V.

JEESUS KRISTUS.

Kun uskoa ajattelemme, soivat korvissamme Paavalin kaikuvat sanat: »sillä muuta perustusta ei kukaan voi panna, kuin mikä on pantu, ja se on Jeesus Kristus» (1 Kor. 3: 11). Ne kaikuvat korvissamme, kun tutkimme hebrealaisepistolaa ja koetamme muodostaa itsellemme kokonaiskuvan sen sisällöstä ja tarkoituksesta.

Hebrealaisepistolaa ydinoppi on oppi kahdesta »liitosta», vanhasta ja uudesta. Jumala on kaksi kertaa tehnyt liiton ihmiskunnan kanssa, ensi kerran lupauksessaan Aabrahamille, toisen kerran Jeesuksessa Kristuksessa. Tämä toinen eli uusi liitto on edellistä parempi: »jos tuo ensimmäinen olisi ollut moitteeton, ei toiselle olisi etsitty sijaa» (8: 7). Raamatussamme vanha testamentti kuvaa vanhaa liittoa, uusi testamentti uutta. Vanhan liiton yhteydessä puhutaan laista, kurista, jumalan vihasta ja uhrista, uuden yhteydessä taas armosta, anteeksiantamisesta, rakkaudesta. Kaksi nimeä esiintyy näiden liittojen symbooleina; uuden liiton symbolina ja panttina on Jeesus Kristus, vanhan edustajana on salaperäinen Melkisedek.

Kysymyksemme kohdistuu nyt näihin henkilöihin. Kuka on Jeesus Kristus? Kuka on Melkisedek? Ehkä teosofinen maailmankatsomuksemme auttaa meitä ymmärtämään heitä.

Kuulkaamme, kuinka mahtavasti hebrealaiskirje kuvaa Melkisedekiä: »sillä tämä Melkisedek, Salemin kuningas, jumalan, korkeimman pappi, joka meni Aabrahamia vastaan, hänen palatessaan kuningasta voittamasta, ja siunasi hänet; jolle Aabraham myös antoi kymmenykset kaikesta ja joka ensiksi, niinkuin hänen nimensäkin sanoo, on »vanhurskauden kuningas», ja sen lisäksi vielä »Salemin kuningas», se on »rauhan kuningas», jolla ei ole isää, ei äitiä, ei sukua, jolla ei ole päivänsä alkua eikä elämänsä loppua, mutta joka on jumalan pojan kaltaiseksi kuvattu – hän pysyy pappina ainaisesti. Katsokaapa, kuinka suuri hän on, hän, jolle itse kantaisi Aabraham antoi kymmenykset parhaimmista saaliistaan» (7: 1-4). Jeesuksesta taas sanotaan, että hän on tullut »ylimäiseksi papiksi Melkisedekin järjestyksen mukaan iankaikkisesti» (6: 20).

Melkisedekin salaisuuden ymmärtämiseen auttavat meitä ja meidän teosofista intuitioitamme varsinkin nuo sanat »rauhan kuningas, jolla ei ole isää, ei äitiä, ei sukua, jolla ei ole päivänsä alkua eikä elämänsä loppua», sillä voisivatko ne historiallisesti kuulua yhdellekään ihmiskuntamme ihmiselle? Eivätkö ne selvästi ilmaise, että tässä on kysymys olenosta, joka ei kuulu meidän ihmiskuntaamme, ei ole inhimillisesti syntynyt, vaikkakin hän meidän tähdellämme elää? Onko nyt semmoista olentoa? On useampiakin, on yksi ja on useampia. Melkisedek on sekä yksilöllinen että kollektiivinen nimi. Ei ole vaikea arvata, ketä ja mitä olentoja tuo nimi symbolisoi.

Aikojen aamulla, kun ihmiskuntamme vielä vaelsi ensimmäisessä lapsuudentilassaan, saapui tänne meidän kiertotähtemme joukko olentoja toisesta tähdestä. He tulivat tänne maapallon ihmiskuntaa opettamaan ja ohjaamaan, kasvattamaan ja kehittämään. Maailmassa vallitsee keskinäisen avunannon kaunis laki. Kehitys kävisi hitaasti päinsä, ellei ylemmät ja edistyneemmät auttaisi alempiaan. Vanhemmat veljet uhrautuvat nuorempien puolesta. Sentähden nuokin Venus-tähden viisaat olennot muuttivat tänne ja

perustivat maahan sen salaisen valkoisen veljeskunnan, joka lakkaamatta sen jälkeen on työskennellyt ja uhrautunut ihmiskunnan ja sen henkisesti hapuilevien yksilöjen hyväksi. Madame Blavatskyn Salainen Oppi kertoo näistä suurista viisaista adepteista ja mestareista ja etenkin heidän ihmeellisestä johtajastaan, joka Nirvaanan kynnyksellä istuen alati valvoo ihmisten kehitystä ja kasvua. Hänen alkuperäiset avustajansa ja palvelijansa ovat jo suureksi osaksi poistuneet maapallolta, mutta hän yksin jää uskollisesti loppuun saakka. Hän on »jumalan pojan kaltaiseksi kuvattu», logoksen, kosmillisen Kristuksen ruumistuma ylhäisissä maailmoissa, salaisen veljeskunnan ja ainoan ikuisen salaisen koulun iankaikkinen korkein johtotähti ja ylivalvoja. Hän on Melkisedek yksilöllisessä merkityksessä, samoin kuin Melkisedek kollektiivisesti käytetään koko salaisen veljeskunnan yhteisnimityksenä.

Kun nyt Jeesuksesta Kristuksesta sanotaan, että hän on »ylimäinen pappi Melkisedekin järjestyksen mukaan iankaikkisesti», viitataan siinä selvin sanoin tärkeään teosofiseen oppiin mestareista ja ihmisielun henkisestä kehityksestä. Jeesus on pappi Melkisedekin järjestyksen mukaan, hän on siis käynyt Melkisedekin koulua ja tullut vihityksi koulun järjestyksen mukaisesti. Mutta Melkisedekin koulu on kiertotähtemme salainen koulu, jossa totuuteen pyrkivät ihmisielut käyvät oppimassa, johon johtaa kaita tie ja ahdas portti, ja koska Jeesus on siinä koulussa käynyt, on hän siis ihminen, joka kaitaa tietä kulkien aste asteelta on voittanut tien vaikeudet, ottanut vihkimyksen vihkimyksen jälkeen ja vihdoin saavuttanut sen elämän kruunun, sen Kristusvihkimyksen, joka iankaikkisiksi ajoiksi tekee hänet »ylimäiseksi papiksi» ihmisten kesken, heidän opettajakseen, johtajakseen ja vapahtajakseen. Täten hebrealaisepistola täydellisesti tukee teosofista oppia Jeesuksen mestariudesta ja hänen sitä edellä käyvästä kehityksestään.

Pitämällä kiinni tästä näkökannasta Jeesuksen Kristuksen mestariudesta teosofisessa merkityksessä, voisimme siis arvella uskon kokemusten suhteen seuraavaan tapaan. Usko on erikoisesti kristillinen ilmiö. Jeesus Kristus on kristikunnan mestari. Onko siis mitään luonnotonta siinä, että kristitty ihminen uskossaan joutuu tekemisiin oman uskonsa mestarin, Jeesuksen kanssa? Eikö se rakkaus, joka ihmistä uskossa kohtaa, joka virtaa hänen luoksensa näkymättömän olennon puolelta, ole juuri Jeesuksen rakkaus häntä kohtaan? Se jota ensin nimitämme jumalan rakkaudeksi ja joka sitten uskovaisten kokemuksessa näyttäytyy olevan läheisessä suhteessa Jeesukseen Kristukseen, onkin tämän mestarin personallinen rakkaus, jota hän tuntee kaikkia niitä ihmisieluja kohtaan, jotka pyrkivät häntä seuraamaan ja olemaan hänen opetuslapsinaan. Se on täten elävä inhimillinen olento, jonka voimakas ja puhdas rakkaus nostaa ja kasvattaa meitä epätäydellisiä ja syntisiä ihmislapsia. Mestari Jeesus on meille mystillisen Kristuksen elävä ruumistuma, kosmillisen logoksen inhimillinen ilmestys, samoin kuin toiset mestarit ovat toisille.

Niin totta kuin tämä onkin, ei se vielä kaikkea selitä. Hebrealaiskirjettä lukiessamme nousee vielä mieleemme ratkaisematon kysymys. Miksi puhutaan vanhasta ja uudesta liitosta? Miksi lausutaan esim. näin »sanoessaan 'uuden' hän on julistanut ensimmäisen liiton vanhentuneeksi; mutta se, mikä vanhenee ja on aikansa elänyt, on häviötänsä lähellä» (8: 13). Jos näillä sanoilla olisi ainoastaan mystillinen merkitys, jos ne vain tarkoittaisivat psykologisia ajanjaksoja ihmisielun kehityksessä, silloin tietysti »vanha liitto» kuvaisi sitä aikaa, jolloin ihmisielulla ei vielä ole tietoa sisäisestä vapahtajasta, jolloin se vain profeettoihin luottaen uskoo ulkonaiseen jumalaan, ja taas »uusi liitto» sitä myöhempää sielun ikää, jolloin sielu omassa sisäisessä pyhätössään on oppinut tuntemaan sen vapahtajan, sen mystillisen Kristuksen ja jumalan, josta sielu yleensä voi tietoa saavuttaa. Mutta jos niin olisi, minkätähden hebrealaisepistola puhuisi tämän vanhan liiton symbolisesta edustajasta, Melkisedekistä, niin vapisevalla, niin aaveensekaisella kunnioituksella? Kunnioitus on luonnollinen, jos on puhe salaisesta koulusta ja valkoisesta veljeskunnasta — ja että siitä on puhe, olemme edellä näyttäneet. Mutta miksi siinä tapauksessa vanhaa liittoa moititaan ja miksi yleensä puhutaan uudesta ja vanhasta liitosta? Onhan salainen veljeskunta yksi ja muuttumaton ja onhan jokaisen ihmisielun kuljettava kaita tie sen veljeskunnan pyhään temppeeliin. Mikä siinä on uutta, mikä vanhaa? Eihän mikään suhde synny ihmisielun ja salaisen veljeskunnan välillä, ennenkuin ihminen on psykologisesti uudessa liitossa! Kuinka siis Melkisedek saattaisi kuulua »vanhaan» liittoon? Jos »liittoja» ymmärretään mystillispsykologisesti, kuuluu Melkisedek ehdottomasti »uuteen» liittoon.

Tämän nojalla meidän täytyy tulla siihen johtopäätökseen, että hebrealaisepistolaa »liitoilla» on jokin toinen, ehkä historiallinen merkitys. Tai jos merkitys on mystillinen, on se sitä tavalla, jota emme vielä ole oivaltaneet. Tätä seikkaa meidän nyt tulee tutkia.

VI.

VANHA JA UUSI LIITTO.

Hebrealaiskirjeen kuvauksen vanhasta ja uudesta liitosta emme voi ymmärtää tarkoittavan ainoastaan yksilöllispsykologista mystiikkaa; kuvaus on laadittu siihen tapaan, että se välttämättä tarkoittaa jotain muutakin mysteriota. Tämä toinen merkitys on arvattavasti historiallista laatua.

Jos Melkisedek edustaa salaista veljeskuntaa ja salaisen koulun alkuperäistä metodia, tuntuu kuin Jeesus Kristus, joskin hän on saavuttanut mestariuden Melkisedekin s. o. salaisen koulun järjestyksen mukaisesti, edustaisi jotain omaa uudempaa kehitysjärjestelmää, jota hebrealaiskirje pitää nimenomaan »parempana». Jos vanhaa kehitystapaa kuvataan sanoilla laki, uhri, kuri, kuvataan taas uutta nimityksillä usko, armo, anteeksianto. »Jos siis täydellisyys olisi ollut saavutettavissa leviläisen pappeuden kautta, sillä sen alla laki kansalle säädettiin, miksi sitten oli tarpeen, että toisenlainen pappi nousi Melkisedekin tavoin, eikä tullut nimitetyksi Aaronin tavoin? Sillä pappeuden muuttuessa tapahtuu välttämättä lainkin muutos.» (7: 11, 12) Täten kyllä entinen säännös kumotaan, koska se oli voimaton ja hyödytön – laki ei näet tehnyt mitään täydelliseksi – mutta sijaan pannaan parempi toivo, jonka kautta lähestymme jumalaa. Ja mikäli tämä ei tapahtunut ilman valantekoa – nuo näet ovat ilman valaa tulleet papeiksi, mutta tässä valalla, sen asettamana, joka sanoi hänelle: »Herra on vannonut eikä sitä kadu: sinä olet pappi iankaikkisesti, – sikäli on myös se liitto parempi, jonka takaajaksi Jeesus on tullut» (7: 18-22). »Ja noita toisia pappeja on täytynyt olla useampia, koska kuolema ei ole sallinut heistä kenenkään pysyä; mutta tällä on katoamaton pappeus, sentähden, että hän pysyy iankaikkisesti, jonka tähden hän myös voi täydellisesti pelastaa ne, jotka hänen kauttaan jumalaa lähestyvät, koskapa hän aina elää rukoillakseen heidän edestään!» (7: 23-25).

Niin, hebrealaiskirje väittää selvin sanoin, että täydellisyys, ihmiselämän siveellinen ja henkinen päämäärä ei ollut saavutettavissa ennen Jeesuksen Kristuksen ilmestymistä – lain tie ei siihen vienyt. Täydellisyyteen vie ainoastaan se uskon tie, joka Jeesuksessa Kristuksessa on avautunut. Mikä siis on vanhan liiton lain tie, mikä uuden liiton uskon tie? Ja mikä merkitys on käsitteellä »täydellisyys»?

Nämä seikat selvenevät meille, jos turvaudumme teosofisen maailmankatsomuksen avaamiin näköaloihin.

Samoin kuin hebrealaiskirje opettaa teosofiakin, että ihmiselämän henkinen tarkoituserä eli ihmissielun kehityksen päämäärä on täydellisyys. Tähän täydellisyyteen sisältyy monenlaisten kykyjen saavuttaminen, mutta lyhyesti määriteltynä se on yksilöllisen ja personallisen tajunnan ääretön syventyminen ja laajentuminen. Tämä tajunnan laajentuminen on, kuten teosofiasta tiedämme, siksi objektiivinen asia, että sillä on suoranainen vastaavaisuutensa ihmisen aineellis-ilmiöllisessä olemuksessa: hänen auransa eli sielullinen ilmakehänsä suurenee ja kirkastuu, samassa määrin kuin hän etenee henkisen kehityksen kaidalla tiellä.

Jos nyt ihmiskunta olisi jätetty yksin – ilman korkeampaa apua – taivaltamaan kehityksen tietä, ymmärrämme, kuinka hidas kehitys olisi ollut. Siirtyminen eläimellisestä vaistoelämästä inhimilliseen

ajatteluun olisi vaatinut arvaamattomia ajanjaksoja ja mistä olisi löytynyt porras uskonnolliseen hartauteen ja jumalallisten ihanteiden ymmärtämiseen? Vielä on ihmiskunta syvästi kiinni elämellisyydessä ja raa'assa itsekkyydessä, mutta toinen puoli sen tajuntaa on kuitenkin kokenut jumalallisen korkeita ja puhtaita ajatuksia ja tunteita. Tämä on ollut mahdollista sen avun kautta, minkä ihmiskunta on saanut korkeampien olentojen puolelta, josta meillä on todistuksena maailman uskonnot ja yleensä kaikki muistomerkit ja jäljet suurten viisaiden ja »jumalan poikain» esiintymisestä maan päällä.

Siitä lähtien kun Melkisedek joukkoineen muutti maan päälle ja perusti salaisen veljeskunnan ja salaisen koulun, siitä saakka on viisauden salainen tie ollut auki maapallon ihmislapsille. Näiden alkuperäisten opettajien ääni on kohottavana ja kutsuvana kaikunut läpi aikojen: noudattakaa meidän neuvojamme, lapset maan, totelkaa mitä me teille käskemme, tehkää niinkuin me teille opetamme, niin te viisastutte ja kehitytte. Me ilmoitamme teille elämän lain ja kehityksen salaisen järjestyksen. Jos te lakia tottelette, kasvatte viisaudessa ja tiedossa.

Entä laki? Se oli aina sama. Se aina teroitti hyveitä. Ihmisen tuli luopua pahasta – laki selitti mikä oli paha. Hänen tuli pyrkiä kaikkeen hyvään – laki viittasi siihen synnittömyyteen, puhtauteen, jalouteen ja epäitsekkyyteen, joka oli viisaiden tunnusmerkki.

Ei tarvinnut ihmiskunnan vaeltaa pimeydessä, sillä valo oli sille näytetty. Puhdistuksen ja vihkimyksen kaita tie, niiden taivaihin nousevat portaot, joiden alin askel kohosi keskellä ihmiselämän iloja ja suruja, oli avattu ja viitoitettu. Sillä kulkien, portaita nousten ihmisyksilö kehittyi ja kasvoi. Hän viisastui samassa määrin kuin hän eteni siveellisesti, ja hänen hyvytensä kasvaessa kasvoi hänen kykynsä rakastaa.

Mutta, sanoo hebrealaiskirje, täydellisyys ei sillä tavoin ollut saavutettavissa. Ihminen tosin nousi taivaihin, mutta taivas ei tullut alas maan päälle. Ihminen tosin tuli jumalaksi, mutta jumala ei vielä tullut ihmiseksi. Sillä ihmisen täydellisyys ei ole sitä, että ihminen häipyy jumalaan, vaan sitä, että jumala täyttää ihmisen ihmisenä. Ja kuinka tämä taas oli mahdollista ilman ihmistä, jonka tajunta ulottui koko ihmiskuntaan, koko aurinkokuntaan? Sillä pienemmässä alassa ei suinkaan jumalan itsetajunta voinut liikkua!

Koko ihmiskunta eli sentähden kuin odotuksessa. Se odotti hetkeä, jolloin taivas ja maa ojentaisivat toisilleen kättä, jolloin jumala ja ihmiskunta sulautuisivat yhdeksi. Tämä ei voinut tapahtua Melkisedekin kautta. Melkisedek ja hänen henkijoukkonsa olivat vieraita tällä tähdellä, suuria opettajia ja auttajia, mutta eivät ihmisiä. Ihmiset, jotka kulkivat heidän jäljissään, tulivat henkiolentoina itsetietoisiksi, ehkäpä ihmisinä jumaliksi, mutta ei jumalina ihmisiksi; he nousivat itse jumalan luo, mutta eivät tuoneet jumalaa ihmisten kesken. Missä oli syy ja missä salaisuus? Se oli rakkaudessa ja rakkauden puutteessa.

Melkisedek rakasti ihmiskuntaa, ah, kuinka hän rakasti! Mutta hänen rakkautensa oli kuin vanhemman veljen, kuin ystävän, kuin sukulaisen, jolle on uskottu nuoremman omaisen holhous. Hän ohjaa nuorempansa kehitystä, hän suunnittelee tämän elämänjuoksua, hän opastaa, hän oikaisee, hän neuvoo. Hän on ihmiskunnan jumalallinen kaitsija, jonka huostaan taivaallinen isä on uskonut surujen tähden, ja hän on täydellisyydessään saavuttamaton.

Mutta hänen, Melkisedekin, rakkaus ei ollut niinkuin äidin, joka ymmärtää poikansa täydellisesti, joka heikkoudessa on poikansa tuki ja synnissä hänen turvansa, eikä se ollut niinkuin morsiamen tai yljän, joka unohtaa itsensä rakastettunsa ihailussa, jonka inhimillisen kirkas katse näkee kauneuden, missä vielä on rumaa, ja hyvän, missä vielä on pahaa. Sillä kuinka hän, joka seisoi äärettömän korkealla, olisi voinut ihailaa ja inhimillisellä rakkaudella rakastaa sitä, joka mateli hänen jalkojensa juurella? Hän armahti sitä ja sääli sitä, mutta sen syvin salaisuus oli sen itsensä ratkaistava, sen korkein korkeus sen itsensä löydettävä. Jotta jumala osaisi ymmärtää ja rakastaa ihmisiä, täytyy hänen »kaikessa tulla veljiensä kaltaiseksi» (2: 14); ei hän osaisi

»sääliä heikkouksiamme, ellei hän olisi kaikessa kiusattuna samalla lailla kuin mekin» (4: 15), eikä hän osaisi »kiusatuista auttaa, ellei hän itse ole kiusattuna kärsinyt» (2: 18).

Kuinka tämä jumalan ihmiseksi tuleminen, tämä jumalan inkarnatsioni, saattoi käydä päinsä? Kuten sanottu, ainoastaan ihmisen välityksellä, joka kaikki ymmärsi ja kykeni kaikkia rakastamaan. Tätä ihmistä Melkisedek odotti, tätä ihmistä odotti jumala.

Oliko sitä ihmistä olemassa? Pieni ryhmä ihmisiä – Melkisedekin valituista – aavisti mysteerion lähestymistä, ja yksi heistä – valituista valittu – uhrasi itsensä, jotta mysteerio täyttyisi. Se ihminen tuli, ja se oli hän, joka viimeisessä ruumistuksessaan kantoi Jeesus Natsarealaisen nimen.

Jeesus Kristus tulee täten ihmiskunnan historian käännekohtaksi, josta uusi ajanjakso alkaa, keskustaksi, johon vanha liitto lakina päättyy ja josta uusi uskossa alkaa. Hän on yksilönä ihmisistä merkillisin, ja me emme suinkaan kykene »päästämään hänen kengännauhojaan» eli kertomaan hänen yksilöllisen merkityksensä kulkua. Takanaan hänellä on pitkä sarja maallisia ruumistuksia, joiden kuluessa hän kasvoi viisaudessa ja tiedossa. Hän kuului niihin, jotka jo varhain ihastuivat seuraamaan suuria opettajia ja nousemaan kirkkaudesta kirkkauteen Melkisedekin koulun vihkimyksessä. Mutta hän kuului samalla niihin, jotka tahtoivat, ettei mikään inhimillinen olisi heille vieras, ja sentähden syöksyivät kaikkiin kärsimyksiin ja kiusauksiin. »Ja lihansa päivinä hän kovalla huudolla ja kyynelillä uhrasi rukouksia ja anomuksia sille, joka voi pelastaa hänet kuolemasta; ja hänen rukouksensa kuultiin hänen jumalanpelkonsa tähden» (5: 7).

On vain yksi asia, joka aina yksimielisesti kerrotaan hänestä: Vaikka hän tunsi inhimilliset heikkoudet ja inhimilliset kiusaukset, hän kuitenkin oli »ilman syntiä» (4: 15). Kuinka tämä oli mahdollista? Jos hän oli ihminen, kuinka hän saattoi olla ilman syntiä? Jos nuo sanat tarkoittavat jumalan inkarnatsionia, sitä, että jumala Jeesuksen Kristuksen kautta tutustui inhimillisiin heikkouksiin ja kiusauksiin, silloin kyllä ymmärrämme, että Jeesus ollessaan jumalan täyttämä oli ilman syntiä. Mutta miksikähän sitä ollenkaan huomautetaan? Tottahan jumala on ilman syntiä eikä se suinkaan ollut Jeesuksen ansioksi luettava, ettei jumala hänen kauttaan tehnyt syntiä. Sitäpaitsi on mahdotonta ajatella, että jumala olisi ollut täydellisesti Jeesuksessa hänen aikaisemmissa ruumistuksissaan. Nyt kuitenkin nimenomaan huomautetaan, että Jeesus oli ilman syntiä jo »lihansa päivinä» – vieläpä juuri niissä. Mikä niin ollen on tämän salaisuuden ratkaisu?

Niin, Jeesuksen erikoisuus oli juuri siinä, että hän alusta saakka, siis siitä hetkestä lähtien, jolloin hän aloitti esoteerisen itsekasvatuksensa, oli »ilman syntiä». Hebrealaiskirjeen sepittäjä samoin kuin muut pyhät kirjoittajat ovat juuri tällä lausunnolla tahtoneet korostaa sen uuden psykologisen kyvyn, joka Jeesuksessa niin loistavalla tavalla oli etualalla. Ja mikähän mahtanee olla tämä uusi psykologinen kyky?

Se on yksinkertainen asia maailmassa, kun sen nimeltä mainitsemme ja kuitenkin me sillä paljastamme elämän suurimman ja syvimmän salaisuuden.

Tämä merkillinen kyky, joka ottaa pois »synnin», on rakkaus. Että Jeesus aina oli ilman syntiä, merkitsee, että hän aina rakasti. Hän ei koskaan tehnyt mitään ilman rakkautta. Hän ei koskaan mihinkään uskonut, ennenkuin hänen sydämensä sitä rakasti. Hän oli tavallaan ylpein ja uppiniskaisin ihminen, sillä hän ei koskaan totellut, ennenkuin hän rakasti ja rakkaudessa ymmärsi. Mutta hän rakasti aina.

Hän ei ollut mikään psykologinen mahdottomuus. Jokaisessa ihmisessä on siemen tuohon rakkauden synnittömyyteen. Kun ihminen rakastaa, ei hän voi ajatella alhaista, ei tuntea itsekkäästi, ei tehdä paha. Hän on rakkaudessa puhdas ja synnitön. Jeesuksen Kristuksen jälkeen ovat tuhannet ihmiset tunteneet sisimmässään, että rakkaus on synnin vastakohta, mutta lieköhän kukaan niin voimakkaasti rakastanut kuin Jeesus? Jeesus on todella veljistä ensimmäinen. Buddha oli tuon saman rakkauden partaalla, mutta hän koroitti viisauden ylemmäksi, Jeesus sitävastoin asetti rakkauden elämän korkeimmaksi voimaksi.

Ja rakkaus sai ihmeen aikaan. Ennen jumala – logos – oli vain voinut »puhua profeettain suun kautta» (1: 1), s. o. ottanut haltuunsa vain osan profeetan inhimillisestä olemuksesta, nyt sitä vastoin tapahtui logoksen mieskohtainen inkarnatsioni. Jeesus antoi olemuksensa kokonaan jumalalle.

Jumala siis ilmestyi maan päälle ihmisen olemuksessa. »Ken pojan näkee, hän näkee isän.» Jumalan tajunta käsitti tästälähtien koko inhimillisen maailman. Ja sentähden tapahtui suuri muutos ihmiskunnan historiassa. Ennen jumala asui taivaissa, nyt hän oli myös maan päällä ja – »maan alla», syvimmissä helvetissä. Olihan jumala siellä aina ollut – personattomana. Mutta nyt hän oli persoonallisesti läsnä kaikkialla – myös joka ihmisessä.

Jeesuksen Kristuksen rakkauden kautta jumala on astunut joka ihmisen sieluun, ja jokainen ihminen, joka maan päälle syntyy, voi löytää jumalan itsessään – jumalan, joka samalla on Jeesus Kristus.

Niin on Jeesuksen Kristuksen kautta »uusi liitto» solmittu. Uusi tie on auki, uskon tie. Kun ihminen uskossa ottaa vastaan vapahtajan, syntyy Kristus hänen sielussaan. Ei silti »vanha liitto» ole päättynyt käytännössä. Kyllä ihmiset vielä lain tietä kulkien saattavat pyrkiä täydellisyyteen – ja ennemmin tai myöhemmin he kohtaavat Kristuksen silläkin tiellä. Uusi liitto on vain avannut uuden tien, joka hebrealaiskirjeen ja monen, monen kokemuksen mukaan vie paremmin, s. o. varmemmin ja suuremmin päämäärää, täydellisyyttä kohti.

Uskon tiellä Kristus kuljettaa ihmisiä täydellisyyttä kohti. Ja hänen kulkemisensa on elämää täydellisyydessä, sillä se on elämää rakkaudessa. Mutta rakkaudella on selvät tunnusmerkit, joista Kristus ihmisen sielussa opettaa. Sentähden on meidän välttämättömästi käsitettävä rakkaus ja täydellisyys Kristuksen hengen mukaisesti. Katsokaamme siis, mitä täydellisyys on tässä uudessa merkityksessä.

VII

TÄYDELLISYYS.

Laki, josta hebrealaiskirje nimenomaan sanoo, ettei se »tehnyt mitään täydelliseksi» (7: 19), on saman auktoriteetin mukaan »vain tulevan hyvän varjo eikä itse kappalten perikuva» (10: 1). Perikuva on tietenkin Kristus eli jumalan rakkaus, joka Jeesuksen Kristuksen esiintymisen kautta ja jälkeen on jokaisen ihmisielen omaksuttavissa uskossa. Jumalan rakkautta ei voida noudattaa eli matkia niinkuin lakia, se on uskossa elettävä.

Tällä määritelmällään hebrealaiskirje asettaakin vanhan ja uuden liiton välisen eron silmiinpistävään valaistukseen. Vanha liitto nojautuu muotoon, uusi henkeen. Vanhassa liitossa täydellisyys on ulkoapäin nähty ihanne, uudessa se on elämää hengen täydellisyydessä. Kun pyhä ihminen tekee pyhiä ja hyviä tekoja, sanovat ne, joiden ajatukset kulkevat vanhan liiton suuntaan: »noudattakaamme hänen esimerkkiään; tehkäämme yhtä kauniita ja yhtä hyviä tekoja, niin tulemme mekin pyhiksi.» Mutta uuden liiton ihmiset tietävät ja sanovat: »eivät mitkään teot, olivatpa kuinka hyviä ja pyhiä tahansa, tee meitä pyhiksi; ne joko vieroittavat meitä pyhydestä tai lähentelevät meitä siihen, mutta ainoa keino tulla pyhäksi on löytää pyhyden salaisuus omissa olemuksessamme.» Emme koskaan voi tehdä itseämme täydellisiksi; voimme ainoastaan tulla siksi siten, että täydellisyyden elämä meissä puhkeaa. Emme koskaan voi saavuttaa täydellisyyttä ajassa; mutta täydellisyyden ikuinen elämä voi uskon kautta syntyä meissä.

Vanhan liiton ihmiset luulevat, että heidän on opittava ajattelemaan määrättyllä tavalla ja määrättyitä asioita (hyveitä, totuuksia), jotta ihanne ottaisi heissä muodon. Mutta uuden liiton ihmiset tietävät, että jumalan rakkaus – Kristus – yksin voi kullekin yksilökohtaisesti määrätä, miten ja mistä hänen on ajateltava. Järjen ja ajatuksen kautta pyritään jumalan rakkauteen, mutta kun usko on herännyt, astuu järki rakkauden palvelukseen. Ajatuksellaan ihminen ohjaa kohtaloaan, mutta kohtalonsa herra on vain se ihminen, jonka uskossa rakkaus ohjaa ajatusta.

Sanoimme edellä, että Jeesus ei tehnyt syntiä, sentähden että hän oli päässyt perille rakkauden mysterioista. Rakkaus poistaa synnin. Rakkaus selvittää kärsimyksen salaisuuden.

Mikä on kärsimys? Synnin palkka niinkuin kuolemakin. Vanhassa liitossa kärsimys seuraa synnin kintereillä. Synnin pettämänä ihminen paatuu (3: 13), ja hänen paatunut, epäuskoinen sydämensä saa hänet luopumaan elävästä jumalasta (3: 12), joka silloin vihastuu ja heittää syntisen kärsimyksen tulipätsiin (3: 10, 11, 17, 18). Buddhalaiset nimittävät samaa syysuhdetta karman laiksi ja sanovat, että jokainen paha teko, sana ja ajatus tuottaa vastaavan kärsimyksen synnin karmallisena seurauksena. Kärsimys puolestaan opettaa ihmistä kammoamaan ja välttämään syntiä. Mutta yhtä vaivaloista ja pitkälistä kuin ihmisen on voittoa synti, yhtä vaikeata hänen on vapautua kärsimyksestä. Lain tiellä vanhassa liitossa ei täydellisyyttä tässä saavutetakaan.

Rakkauden täyttämänä ihminen sitä vastoin ei tee syntiä. Hänen »syntinsä ovat anteeksiannetut», sillä hän ei etsi omaansa. Ja kun hän ei syntiä tee, ei häntä kärsimykseen kohtaa. Rakkaus vapauttaa hänet kärsimyksestä. Hän ei oman itsensä takia osaa kärsiä.

Kuinka tämä on ymmärrettävä? Eikö Jeesus Kristus kärsinyt? Eikö ihminen, jossa Kristus elää, enää tunne kärsimystä? Mutta Jeesustahan sanottiin »surujen mieheksi». Ja kaikki pyhät ihmiset ovat tavalla tai toisella olleet marttyyrejä. Eivätkö he kärsineet? Kyllä pyhät kärsivät niinkuin Jeesuskin kärsi. Mutta he eivät kärsi omien syntiensä tähden. He ottavat toisten synnit päällensä ja kärsivät heidän kanssaan. Heidän kärsimyksensä on yhteiskärsimystä (ruotsiksi *medlidande*). Heidän tajuntansa elää jumalan rakkaudessa, ja jumalan rakkaus elää nyt näkyväistenkin maailmassa.

Rakkauden suuri lunastustyö, joka näkyväisessä maailmassa alkoi Jeesuksesta Kristuksesta, tähtää uudistamaan ja muuttamaan ihmisen ruumiillista olemusta. Kun ihminen luovuttaa järkensä ja ajatuksensa jumalan rakkaudelle, silloin jumalan rakkaus kirkastaa ihmisen aivoja, ja ihmisen sydän muuttaa hänen päähänsä. Ihminen ei enää usko pahaa. Hän näkee hyvän piilevän kaikkialla. Ja kun ihminen antaa sydämensä jumalan rakkaudelle, silloin jumalallisen rakkauden viisaus puhdistaa ja täyttää hänen sydämensä, niin että ihminen luulee aivonsa muuttaneen rintaansa. Hän ei tunne omia suruja, mutta yhtyy toisten ihmisten sydämiin, kärsii heidän kanssaan, näkee heidän surunsa ja syntinsä ja osaa heitä lohduttaa.

»Taivasten valtakunta on lähestynyt», sanoi Jeesus. Se oli todella lähestynyt, valtakunta, jossa jumalan rakkaus on hallitsijana, sillä ennen se oli saavutettavissa vain hengessä, mutta nyt se odotti ruumiin kynnyksellä. »Tehkää parannus», käski Jeesus, »muuttakaa mielenne kokonaan». Mieli oli muutettava, oli hyljättävä vanhat arvot ja mittapuut. Ennen puhuttiin oikeasta ja väärästä, velasta ja maksusta, rikoksesta, kostosta, rangaistuksesta. Nyt ei mielessä saa olla muuta kuin rakkautta, iloa, kärsivällisyyttä, anteeksiantoa. »Jos joku lyö sinua poskelle, käännä hänelle toinen.» »Jos joku vie sinulta takin, anna hänelle paitakin.» »Älä vastusta sitä, joka paha on.» Älä anna ruumiisi tehdä rakkauden vastaisia tekoja. Älä itse ole toisenlainen kuin ruumiisi. Jos ruumiisi tuomitsee, kuinka itse silloin rakastaisit? Katso, rakkauden kautta on ruumiisi lunastettu.

Jeesus Kristus toi rakkauden ruumiin valtakuntaan ja teki siitä taivaan. Taivaassa ei vuoda veri. Älköön ruumiinkaan veri vuotako.

Tässä on huomattava ero vanhan ja uuden liiton välillä. Vanhassa liitossa saattoi laki ja oikeus vaatia, että ihmiset vuodattivat verta ja tappoivat toinen toisensa esim. sodassa. He saattoivat tehdä niin hyvässä tarkoituksessa, jopa »rakkaudessa». Bhagavad Gitaan ylevän runoelman kehys on sotatantereelta lainattu, itse herra Krishna on mukana taistelussa ja kehottaa ihmistä – Ardshunaa – rohkeasti hyökkäämään vihollisten kimppuun huolimatta siitä, että viholliset olivat hänen omia sukulaisiaan, koska kuitenkin ihmisen aatmaa, hänen todellinen itsensä, oli kuolematon eikä mitään kadottanut ruumiin kuolemassa. Niin ylevä kuin tämä oppi on vanhan liiton valossa, on se uudessa ontto ja hengetön. Rakkaus asuu nyt ruumiin maailmassa, ruumiskin on lunastettu, sentähden ei ruumis saa suorittaa vihan töitä. Tappaminen ei ole rakkautta. Sen alkuperä on vihassa (»kuolema on synnin palkka»). Sentähden rakkauden täydellisyys vaatii ruumiillista tappamattomuutta. Kuolema ei ole pelättävä. »Älkää pelätkö ruumiin tappajaa.» Mutta varokaa, ettette itse tartu miekkaan.

Täydellisyydestä voisi uuden liiton valossa puhua paljon. Pitäisi esittää kaikki, mitä Kristus on sanoissa opettanut, ja kaikki mitä muuten saatamme ymmärtää hänen olemuksestaan, sillä täydellisyys on Kristus, »kappalten perikuva». Mutta mitä tahansa puhummekin, emme sillä moiti vanhaa liittoa. Täydellisyys – Kristus – on aina ollut sama, »sama eilen, sama tänään ja sama iankaikkisuuksien iankaikkisuuksissa», ja täydellisyyttä saattoi aina nähdä ja aina tavoitella; se vain ei ollut saavutettavissa samalla tavalla eikä yhtä perinpohjaisesti ennen Kristusta kuin Kristuksen jälkeen. Ihmisen ylemmät käyttövälineet saattoivat kehittyä kuinka täydellisiksi tahansa, mutta hänen fyysillinen ruumiinsa jäi tavallaan kehityksen ulkopuolelle.

Itämaiden uskonnossa huomaammekin usein, että fyysillistä ruumista halveksitaan, että sitä ei aina oteta edes lukuun, kun ihmisen periaatteita luetellaan. Olemmehan kristinuskonkin aikana nähneet sellaista tendenssiä. Mitä me tässä puhumme Kristuksesta ja hänen työstään ei olekaan suoranaisesti tekemisessä eksoteerisen kristinuskon kanssa. Eivät kristilliset kirkot tänäpäivänä ole selvillä Jeesuksen Kristuksen elämäntehtävästä. »Hedelmästä puu tunnetaan» ja kristinkirkot ovat pitkin vuosisatoja osoittaneet, että heidän puunsa ei ole vielä Kristus, että he eivät vielä ole Kristuksen hengen läpäisemiä. Kieltämättä kirkkojen ansio on suuri: ne ovat säilyttäneet kalliin helmen läpi pimeiden aikojen, tietämättä itsekkään, kuinka kallis heidän helmensä oli. Monet ihmisielut ovat myös löytäneet Kristuksen ja ovat siitä ainakin osaksi kiitolliset kirkolle. Tulokoon siis kirkkojen osaksi se kiitos ja palkka, minkä ansaitsevat.

Kun hebrealaiskirjeen tavalla sanomme uutta liittoa »paremmaksi», emme siis tahdo heittää pienintäkään varjoa toisten uskontojen yli. Joka asioita oikein käsittää, hän tietää, että vanha ja uusi liitto ei olekaan tekemisessä uskontojen kanssa. Tänä päivänä on maan päällä lukuisia uskontoja, joista monet ovat periytyneet kristinuskon edellisiltä ajoilta. Kuuluvatko ne kaikki vanhaan liittoon? Eivät suinkaan. Ei mikään nyt kuulu vanhaan liittoon – koko ihmiskunta on nyt uudessa liitossa jumalan kanssa. Merkitseekö tämä taas, että emme enää osaa kulkea vanhan liiton lain tietä? Ei. Vanha tie on olemassa ja uusi tie, mutta ne lopulta yhtyvät siten, että jokainen tulee kulkeneeksi lopulta uutta tietä.

Tie on yksilöllinen asia. Missä uskonnossa tahansa – tai ilman uskontoa – ihminen saattaa kulkea lain tietä – ja pääsee sangen pitkälle. Missä uskonnossa tahansa – tai ilman nimitettyä uskontoa – ihminen niinkään saattaa kulkea uskon tietä ja edetä pitkälle. Molemmathan etsivät Kristusta »kappalten perikuvaa», ja molemmat löytävät Jeesuksen Kristuksen, toinen ennemmin ja toinen myöhemmin, koska Jeesus Kristus on logoksen personallinen ilmenemismuoto.

»Yksi on teidän mestarinne.» Mestareita on monta, monta on Melkisedekin valkoisen veljeskunnan adepteja, mutta kaikki he Jeesuksen Kristuksen ilmestymisen jälkeen tunnustavat jumalan rakkauden Kristuksessa korkeimmaksi elämänohjeeksi ja viisauden syvimmäksi saavutukseksi.

II.

Pieni Ruusu-Risti-Katekismus.

I.

JEESUKSEN KRISTUKSEN SEITSEMÄN KÄSKYÄ.

1. Kuinka monta käskyä on Jeesus Kristus antanut seuraajilleen elämän ohjeeksi?

Kaksi yleistä ja viisi yksityiskohtaista, yhteensä seitsemän käskyä.

2. Ovatko nämä käskyt lain merkityksessä jonka noudattamattomuudesta seuraa rangaistus?

Eivät. Laki on Kristukseen saakka, mutta hänen jälkeensä on evankeliumi eli hyvä sanoma.

3. Mitä se merkitsee?

Se merkitsee, että ihminen on nyt vapaa olento, joka itse päättää, mikä hänen mielestään on totuus ja missä määrin hän tahtoo henkisesti kehittyä. Jeesuksen käskyt eivät ole uhkauksia, vaan lupauksia. Ne eivät sano: sinun täytyy tai käy sinun huonosti; ne sanovat: tee näin, niin pääset totuuden perille ja tulet onnelliseksi. Ne ovat elämän ohjeita, ihanteita, joita Kristus näyttää meille sisäisessä valaistuksessa.

4. Mikä on ensimmäinen yleinen elämän ohje?

Jumala on henki ja hänen valtakuntansa on meissä. Jumalan valtakuntaa on etsittävä ennen kaikkia aineellisia arvoja ja häntä on palveltava hengessä ja totuudessa.

5. Mitä tämä merkitsee?

Että meidän ei tule »pelätä» mitään ulkonaisia jumalia, sillä ainoa jumala, jota ihmisen tulee rakastaa ja palvella, on se isä, joka ilmoittaa itsensä ihmisen omassa hengessä ja jonka tuntemus alati kasvaa ja syvenee. Hänen kuningaskuntansa on meissä, eikä meillä ole henkistä tietoa elämästä, ennenkuin olemme omassa tajunnassamme avanneet portit tähän totuuden valtakuntaan.

6. Kuinka voimme päästä tietoon sisäisestä jumalan valtakunnasta?

Etsimällä totuutta koko sydämellämme, koko sielullamme ja koko mielellämme. Sentähden Jeesus sanoo, että laissakin oli suurin ja ensimmäinen käsky: rakasta herraa jumalaasi koko sydämelläsi ja koko sielullasi ja koko mielelläsi. Harvat ihmiset käsittivät silloin, että »herra jumala» oli etsittävä ihmisestä

itsestään, mutta Kristuksen hyvän sanoman jälkeen saa jokainen ihminen vapaasti tietää, että jumalan valtakunta on hänessä.

7. Mikä on toinen yleinen elämän ohje?

Sen on Kristus ilmaissut seuraavilla sanoillaan: uuden käskyn annan teille, että rakastatte toinen toistanne niinkuin minä olen rakastanut teitä, että tekin niin rakastaisitte toinen toistanne.

8. Missä suhteessa tämä toinen ohje on edelliseen?

Jos ihminen sisäisessä heräyksessä »näkee jumalan», näkee hän myös, että jumala, joka on rakkauden henki, saa hänet rakastamaan inhimillisiä veljiään. Ja taas, jos ihminen rakastaa veljiään, vie tämä rakkaus hänet vastustamattomasti isän jumalan tuntemiseen. Jeesus sanookin, että vanhassa laissa oli toinen käsky, »rakasta lähimmäistäsi niinkuin itseäsi» ensimmäisen käskyn veroinen ja että niissä kahdessa riippui koko laki ja profetat. Mutta rakkaus, joka laissa oli velvollisuus, on evankeliumissa elämän autuus.

9. Minkätähden Jeesus nimittää tätä toista ohjetta uudeksi?

Sentähden että hän toivoo ja tahtoo, että rakkaus jolla kristitty rakastaa veljiään, on oleva sen rakkauden kaltainen, jolla Jeesus Kristus rakasti. Hän sanookin: sillä kaikki tuntevat teidät minun opetuslapsikseni, jos teillä on rakkaus keskenänne.

10. Oliko Jeesuksen rakkaus laadultaan uusi?

Oli. Se oli uusi sekä hengeltään että ilmaisumuodoltaan verrattuna siihen rakkauteen, josta juutalaisilla yleensä oli käsitystä.

11. Minkälainen oli rakkaus, jolla Jeesus tahtoi, että hänen opetuslapsensa toisiaan rakastaisivat?

Se ilmenee viidestä yksityiskohtaisesta käskystä ja saa niistä selitystä.

12. Mikä on ensimmäinen yksityiskohtainen käsky?

Älä vihastu.

13. Sisältyykö siihen uusi rakkauskäsite?

Sisältyy. Jeesus sanoo: olette kuulleet sanotuksi isille »älä tapa» ja joka tappaa, hän on vikapää oikeuden edessä. Mutta minä sanon teille: jokainen, joka vihastuu veljeensä, on vikapää oikeuden edessä; ja joka sanoo veljelleen, »sinä kelvoton», on vikapää neuvoston edessä; ja joka sanoo, »sinä jumalaton», on vikapää gehennan tuleen.

Näihin sanoihin sisältyy uusi rakkauskäsite, sillä juutalaisten jumala on kieltänyt tappamisen, mutta rakkauden isä kieltää suuttumisenkin.

14. Tekikö Jeesus uudella suuttumattomuuskäskyllään vanhan tappamiskiellon mitättömäksi?

Ei. Vanha käsky sisältyy uuteen, sillä Kristuksen seuraaja ei tapa, koska hänen ei edes pidä suuttua.

15. Mikä on toinen yksityiskohtainen käsky?

Älä ole epäpuhdas ajatuksissakaan.

16. Sisältyykö tähän uusi rakkauskäsite?

Sisältyy. Jeesus sanoo: olette kuulleet sanotuksi »älä tee aviorikosta». Mutta minä sanon teille: jokainen, joka katsoo naista himoiten häntä, on jo tehnyt aviorikoksen hänen kanssaan sydämessään.

17. Tekeekö Jeesus vanhan käskyn mitättömäksi?

Ei. Vanha käsky sisältyy uuteen, sillä kristitty, joka ei ajatuksissakaan saa olla epäpuhdas, ei tee aviorikosta. Kristuksen elämän ohjeet ovat kauniimpia, hienompia ja sen kautta siveellisempiä kuin Mooseksen, sillä ne ovat rakkauden ihanteita. Jeesus lisää: on sanottu »joka erottaa vaimon luotaan, antakoon hänelle erokirjan». Mutta minä sanon teille, joka erottaa vaimon luotaan, saattaa hänet tekemään aviorikoksen, samalla kun hän itse on syypää huoruuteen, ja joka nai erotetun, hän tekee aviorikoksen.

18. Mikä on kolmas yksityiskohtainen käsky?

Älä vannoo äläkä sitoudu, vaan puhu totta.

19. Sisältyykö tähän uusi rakkauskäsite?

Sisältyy. Jeesus sanoo: vielä olette kuulleet sanotuksi isille: »älä vannoo väärin», vaan »täytä herralle valasi». Mutta minä sanon teille: älkää ensinkään vannoko. . . vaan olkoon teidän puheenne: »niin, niin» tai »ei, ei». Mikä on siitä yli, se on pahasta.

20. Mikä on tämän käskyn ydin?

Jeesus kieltää lupailemisen tulevaisuuden suhteen. Hänen seuraajansa pysyy totuudessa, on rehellinen itselleen ja toisille eikä sitoudu sanoillaan tulevaisuuden suhteen, mikäli se ei ole hänen vallassaan.

21. Mutta eikö avioliitto esim. perustu lupauksiin ja sanoihin?

Ei. Avioliitto perustuu tekoon ja on yhtä luonnollinen kuin elämä.

22. Onko valanteko oikeudessa kielletty?

Valanteko on tosi kristityltä turha, koska hän joka tapauksessa puhuu totta.

23. Kuka on tosi kristitty?

Ainoastaan hän, joka elämässään seuraa Jeesusta Kristusta, noudattaa hänen käskyjään ja ohjeitaan.

24. Mikä on neljäs yksityiskohtainen käsky?

Älä tee vastarintaa sille, joka on paha.

25. Sisältyykö tähän uusi rakkauskäsite?

Sisältyy. Jeesus sanoo: olette kuulleet sanotuksi: »silmä silmästä ja hammas hampaasta». Mutta minä sanon teille: älkää tehkö vastarintaa sille, joka on paha; vaan jos joku lyö sinua oikealle poskelle, niin käännä hänelle toinenkin; ja jos joku tahtoo käydä oikeutta kanssasi ja ottaa ihokkaasi, anna hänen saada viittasikin;

ja jos joku pakottaa sinua yhden virstan matkalle, kulje hänen kanssaan kaksi. Anna sille, joka sinulta pyytää, äläkä käänny pois siitä, joka tahtoo sinulta lainata.

26. Onko uudella käskyllä vanha tehty mitättömäksi?

On. Vanha perustuu koston ja oikeuteen. Uusi anteeksiantoon ja rakkauteen.

27. Mikä on viides ja viimeinen yksityiskohtainen käsky?

Rakastakaa vihollisianne.

28. Sisältyykö tähän uusi rakkauskäsite?

Sisältyy. Jeesus sanoo: olette kuulleet sanotuksi »rakasta lähimmäistäsi» ja »vihaa vihollistasi». Mutta minä sanon teille: rakastakaa vihollisianne, siunatkaa niitä, jotka teitä sadattelevat; tehkää hyvää niille, jotka teitä vihaavat, ja rukoilkaa niiden edestä, jotka teitä parjaavat ja vainoavat, että olisitte taivaallisen isänne lapsia, sillä hän antaa aurinkonsa paistaa niin pahain yli kuin hyväinkin, ja antaa sataa niin vanhurskaille kuin väärillekin. Sillä jos rakastatte niitä, jotka teitä rakastavat, mitä palkkaa teille siitä on? Eivätkö publikaanitkin tee samoin? Ja jos osoitate ystävällisyyttä ainoastaan veljillenne, mitä erinomaista te siinä teette? Eivätkö pakanatkin tee samoin?

29. Mikä on uuden käskyn ydin?

Kristitty ei sodi. Alkuperäinen sana, joka on suomennettu »vihollinen», ei tarkoita personallista vihamiestä, jolle on »tehtävä hyvää», vaan poliittista vihollista, muukalaista, toiseen kansakuntaan kuuluvaa; häntä on rakastettava.

30. Kieltääkö Jeesus Kristus sotimisen?

Kieltää kaikilta niiltä, jotka tahtovat häntä seurata ja olla hänen opetuslapsiaan.

31. Miksi kristikunta aina on sotinut ja miksi kirkot ovat Kristuksen nimessä rukoilleet, kukin oman maansa sotajoukkojen puolesta?

N. s. kristikunta ja n. s. kristilliset kirkot eivät Jeesusta Kristusta tunne eivätkä hänen elämänoppiaan; eivät ainakaan sitä seuraa, vaan kieltävät sen, kieltäen samalla mestarinsa ja vapahtajansa.

32. Voisiko Suomen kansa olla kristitty ja seurata Jeesusta? Eivätkö silloin viholliset hyökkäisi maahan ja hävittäisi koko kansan?

Suomen kansa ei kansana voi olla kristitty, ellei jokainen kansalainen sitä ole. Yksilöt yksilöinä seuraavat Jeesusta Kristusta, ja näkyväisessä maailmassa kansa on vain yksilöiden summa. Mutta jos kaikki kansan yksilöt olisivat kristityitä, silloin Suomen kansakin olisi kristitty eikä silloin enää olisi »vihollisiakaan», jotka voisivat maahan hyökätä.

33. Mihin käskyyn on Jeesus yhdistänyt viisi edellistä?

Seuraavaan: olkaa siis te täydelliset, niinkuin taivaallinen isänne on täydellinen.

II.

USKO JA TIETO.

34. Mitä on usko?

Usko on ihmisen tajunnassa asuva henkinen voima joka yhdistää hänet kaikkialliseen ja iankaikkiseen elämän henkeen eli jumalaan.

35. Onko usko riippuvainen opinkappaleista tai tekemisessä jonkun opin kanssa?

Ei suorastaan. Usko ei ole minkään opin tai opinkappaleen totenapitämistä, vaan sisäinen vakaumus, tieto ja antaumus elämän isälle. Monenlaiset opit ja opinkappaleet voivat, ellei ihminen osaa ajatella ja arvostella, vaikuttaa ehkäisevästi uskon heräämiseen, vaikka usko, kerran heränneenä, etsii ja saa apua ajattelusta ja järjen toiminnasta.

36. Kuinka usko herää?

Usko herää itsestään, koska se on henkinen voima.

37. Mikä aiheuttaa sen heräämisen?

Ihmisen vilpittömän totuuden etsintä, joka ei tapahdu ainoastaan koko mielellä eli järjellä, vaan myös koko sielulla ja koko sydämellä.

38. Voiko uskoa tarkemmin määritellä?

Voi. Usko jumalaan tarkemmin analysoituna eli eriteltynä on uskoa isään, poikaan ja pyhään henkeen.

39. Mikä on usko isään?

Usko isään on uskon varsinainen ja ehdoton sisältö. Usko isään edellyttää, että ihminen totuuden etsinnässään on päässyt kohtaan, jossa hän ei katso olemassaoloa paljaaksi aineelliseksi ilmiöksi, järjettömäksi luonnoksi, sattuman hengettömään lakien aiheuttamaksi, vaan on lujasti vakuutettu siitä, että näkyväinen maailmankaikkeus on ikäänkuin suuri ruumis, jonka elävänä ja tajuisena sieluna on jumala. Usko isään edellyttää ja sisältää samoin, että ihminen on lujasti vakuutettu maailmankaikkeuden jumalan hyvästä tahdosta ja rakkaudesta maailmaa kohtaan, eritoten, että jumala rakastaa muuttumattomalla ja ikuisella rakkaudella joka ainoata ihmissielua. Usko isään keskittyykin siihen, että jumala rakkaudessaan tahtoo antautua ihmiselle ja auttaa häntä saavuttamaan elämänsä tarkoituksen ja sitä varten ikäänkuin odottaa ihmisen sielun ja sydämen ovella.

40. Mikä on elämän tarkoitus?

Jeesus sanoi: olkaa täydelliset, niinkuin teidän taivaallinen isänne on täydellinen.

41. Onko tämä ihmiselle mahdollista?

Ihmiselle yksin ei, mutta jumalan auttamana varmasti. Ei Jeesus Kristus turhia puhunut.

42. Mikä on usko poikaan?

Usko poikaan on uskoa siihen, että ihmisen henki on yhtä jumalan hengen kanssa. Jumalan pojaksi eli Kristukseksi nimitetään sitä ihmisen sisäistä henkeä, jonka hän uskossa saavuttaa. Ihmisen salainen henki on jumalan poika.

43. Missä suhteessa Jeesus Kristus on tähän?

Jeesus Natsarealainen oli ihminen, jossa Kristus eli jumalan poika oli täyteen mittaan kehittynyt, niin että se, joka Jeesuksen Kristuksen näki, näki myös isän.

44. Onko Jeesus Kristus maailman vapahtaja?

On kylläkin, koska hän oli veljistä ensimmäinen, joka saavutti täydellisen suhteen isään.

45. Tuleeko meidän uskoa Jeesukseen Kristukseen?

Tulee tietenkin: meidän tulee täydellä luottamuksella antautua Jeesuksen johdettavaksi. Kristillisyytemme on siinä, että seuraamme Jeesusta, joka on meille tie, totuus ja elämä, koska hän on ilmoittanut meille isän.

46. Oliko Jeesus jumala?

Ei. Jeesus oli ihminen niinkuin me, mutta Kristus oli ja on jumalan poika ihmisen hengessä. Ja koska Kristus täytti Jeesuksen täydellisesti, olivat Jeesuksen teot ja sanat, hänen ajatuksensa ja tunteensa jumalan pojan tekoja ja sanoja, jumalan pojan ajatuksia ja tunteita. Sentähden ei Jeesus puhunut ja toiminut, vaan isä jumala puhui ja toimi hänessä ja hänen kauttaan.

47. Voiko kukaan ihminen saavuttaa saman täydellisyyden kuin Kristus?

Jeesus sanoi: seuratkaa minua ja te tulette tekemään vielä suurempia tekoja kuin minä. Mutta harvat ihmiset ovat vielä uskaltaneet seurata Jeesusta.

48. Mikä on usko pyhään henkeen?

Usko pyhään henkeen on uskoa ja luottamusta totuuden henkeen, joka elähyttää vilpitöntä ja rehellistä ihmistä, joka totuutta etsii; ja tämä usko totuuden henkeen, totuuden omaan voimaan, on lujaa luottamusta siihen, että totuuden oma voima vie etsijän jumalan luo. Usko pyhään henkeen on uskoa siihen, että isä jumala auttaa ihmistä, joka ennen kaikkea muuta etsii jumalan valtakuntaa, myöskin sitä valtakuntaa löytämään. Niinkuin Jeesus sanoi: etsikää, niin te löydätte. Totuuden pyhä henki auttaa meidän sieluamme löytämään jumalan, avaamalla meille portit siihen henkemme taivaalliseen kuningaskuntaan, jossa isä on hallitsijana.

49. Alkaako usko siis pyhästä hengestä?

Alkaa. Sielumme ottaa vastaan ensin totuuden rakkauden ja etsimisen pyhän hengen ja kulkee sitten pojan kautta isän luo. Se on totinen kristinusko kuten Kristuskin sanoi: niin rakasti jumala maailmaa, että hän antoi ainosyntyisen poikansa, jotta jokainen, joka häneen uskoo, ei hukkuisi, vaan saisi iankaikkisen elämän.

50. Nimittääkö Jeesus noissa sanoissa itseään jumalan ainosyntyiseksi pojaksi?

Eipä suinkaan. Jumalan ainosyntyinen poika on Kristus meissä, Kristus Jeesuksessakin. Jeesus oli ihminen.

51. Mikä on iankaikkinen elämä?

Iankaikkinen elämä on elämä jumalassa.

52. Alkaako se kuoleman jälkeen vaiko n.s. ylösnousemuksessa?

Iankaikkinen elämä alkaa sinä hetkenä, jolloin ihminen hengessään tulee tietoiseksi isän läsnäolosta ja tuntee ja tietää itsensä jumalan pojaksi. Iankaikkinen elämä on riippumatonta ajasta ja elää ajan sisällä ja samalla sen yläpuolella.

53. Onko ruumiillinen ylösnousemus olemassa?

On.

54. Mikä se on?

Jokainen ihminen, joka ei ole täydellisyyttä saavuttanut, nousee jälleen ylös kuolleista, s. o. syntyy eli ruumistuu uudestaan maan päälle, jotta hän uudestaan olisi tilaisuudessa etsimään jumalaa, jota hän ei vielä ole löytänyt.

55. Nouseeko hänen vanha ruumiinsa ylös kuolleista?

Ei. Vanha ruumis on haihtunut alkuosiinsa, mutta kuolematon henki pukeutuu jälleen aineruumiiseen, joka semmoisenaan on uusi.

56. Eikö kukaan ole ikuisesti kadotettu?

Ei.

57. Mutta kristikunta uskoo, että helvetti on olemassa?

Se oli keskiajan kirkon erehdys. Kun se tuomitsi jälleensyntymisopin kerettiläisyydeksi, oli jällellä vain helvetti niille, jotka eivät pitäneet kirkonoppia totena.

58. Kuuluuko jälleensyntymisoppi oikeaan uskoon?

Ei mikään oppi kuulu uskoon, sillä usko on henkinen voima ja näkemys. Usko on ihmisen sisin ja salaisin kyky.

59. Millä tavalla tulee kristityn suhtautua oppeihin ja opinkappaleihin, esim. jälleensyntymisoppiin?

Hänen tulee punnita niitä järjellään, sydämellään ja siveellisellä tunnollaan, pohtia ja mietiskellä niitä ja niinkuin apostoli sanoo, tutkia kaikkea.

60. Mistä hän tietää, mikä oppi on oikea, mikä väärä?

Totuuden pyhä henki, joka hänessä vaikuttaa, auttaa häntä karttamaan vääriä ja valheellisia oppeja, kunnes hänestä tulee tietäjä, joka itse näkee totuuden.

61. Voiko ihmisestä kehittyä totuuden tietäjä? Eikö hänen tarvitse aina uskoa?

Usko ei ihmisestä koskaan häviä, koska usko on siveellinen voima, henkinen elämä, joka yhdistää hänet isään jumalaan. Mutta kun hän on uskon elämän saavuttanut, herää hänessä sisäisiä aisteja, uusia sielullisia kykyjä, jotka avaavat hänen tutkivalle järjelleen ja ajatukselleen uusia, ennen kuulumattomia maailmoja. Hän on tilaisuudessa tutkimaan askel askeleelta yhä suurempia ja syvempiä elämän ja luonnon salaisuuksia, eikä hänen enää tarvitse pitää opinkappaleita tai oppeja tosina ilman muuta, vaan hän kykenee tutkimaan ja näkemään, mitä tosiseikkoja ja totuuksia oppien takana piilee.

62. Kirkko on aina opettanut, että ihminen ei voi tietää jumalallisia salaisuuksia, vaan on pakotettu niitä uskomaan?

Kirkko on väärässä, sillä apostoli sanoo, että ihmisen henki tutkii jumalan hengen salaisuuksia. Mutta ennenkuin ihmisessä ovat auenneet hänen sisäiset aistinsa, uskoo eli paremmin sanoen pitää hän totena, mitä tietäjät ja näkijät kertovat ja ovat kertoneet näkymättömän maailman asioista.

63. Jos usko aina pysyy, kumpi on korkeampi: usko vai tieto?

Usko ja tieto eivät ole keskenään ristiriidassa. Todeksi luuleminen ja tieto ovat toistensa vastakohtia, sillä kun ihminen jonkun asian tietää, ei hänen enää tarvitse luulla sitä todeksi. Usko sitä vastoin on siveellinen voima, joka ei suinkaan ole tiedon vastakohta, vaan sen synnyttäjä.

64. Onko usko esim. luonnontieteellisen tiedon synnyttäjä?

Usko totuuden pyhään henkeen on. Sillä kaikki tieto on syntynyt siitä luottamuksesta, että tieto on saavutettavissa. Ja kun usko totuuden pyhään henkeen on kasvanut uskoksi poikaan ja isään, synnyttää tämä usko n. s. salaisen tiedon.

—

III.

JUMALAN VALTAKUNTA.

65. Mikä on jumalan valtakunta?

Jumalan eli taivasten valtakunta on se henkemme salainen kuningaskunta, jossa isä on hallitsijana. Kuolevaiselle silmälle näkymättömänä todellisuutena se on kaikkien niiden elävien olentojen, ihmisten, enkelein, y. m. pyhä yhteys eli veljeskunta, jotka isän tahtoa riemulla noudattavat.

66. Missä on jumalan valtakunta?

Jeesus sanoi: ei jumalan valtakunta tule nähtävällä tavalla, eikä voida sanoa: katso, täällä se on, tahi katso tuolla; sillä katso, jumalan valtakunta on teidän sisässänne.

67. Onko se meissä jokaisessa?

Tavallaan, mutta me emme ole siinä.

68. Kuinka me siihen pääsemme?

Jeesus sanoi: »kaita on tie ja ahdas on portti, joka elämään vie». Jumalan valtakunnan portti avautuu ainoastaan sille, joka sitä etsii, joka uskoo pyhään henkeen ja jota pyhä henki auttaa.

69. Tuleeko meidän etsiä jumalan valtakuntaa?

Tulee, emmekä me ihmisinä muuta voi tehdä. Jumalan valtakunnassa on totuus, täydellisyys ja elämä. Ihmisinä emme saata olla ilman näitä; järkevinä olentoina kaipaamme totuutta, siveellisiä täydellisyyttä ja henkiolentoina ikuista elämää. Jollemme jumalaa etsi, emme löydä rauhaa mistään.

70. Minkätähden sanotaan jumalan valtakuntaa kuningaskunnaksi, jossa isä hallitsee?

Sentähden, että isän tahto on siinä ainoana määrävänä lakina, jota kaikki tottelevat.

71. Mikä on isän tahto?

Isän tahto on totuutta ja rakkautta. Jeesus on kuvannut sitä käskyissään.

72. Tapahtuuko isän tahto aina?

Tapahtuu taivasten valtakunnassa, mutta ei maan päällä, niin kauvan kun eivät ihmiset tahdo sitä noudattaa.

73. Eikö isä hallitse maan päällä?

Ei välittömästi. Jeesus opettaakin meitä rukoilemaan: »tapahtukoon sinun tahtosi maan päällä, niinkuin se tapahtuu taivaissa». Hänen seuraajiensa tehtävä on jouduttaa taivasten valtakunnan tuloa näkyväisessäkin maailmassa; sentähden he rukoilevat: »tulkoon sinun valtakuntasi».

74. Miksi Jeesus sanoo: »ei yksikään varpunen putoa maahan isänne sallimatta?» Eikö se merkitse, että jumalan tahto tapahtuu maan päälläkin?

Se merkitsee juuri niinkuin sanotaankin, että isä *sallii* kaiken tapahtua. Isä ei vastusta kärsimystä eikä pahaa. Isä on luopunut välittömästä vallasta luonnon yli: hänen tahtonsa ilmaisijana ovat luonnon lait; hän on myös luopunut välittömästä vallasta ihmiselämän yli: hänen tahtonsa salapukuisena ilmaisijana siinä on sallimus ja kohtalo, jonka kädessä kärsimys on ihmisten opettaja. Mutta isän oma tahto ei toteudu välittömästi muualla kuin jumalan valtakunnassa (joka ei ole paikallinen, vaan aatteellinen todellisuus).

75. Eikö jumalan valtakunnassa ole kärsimystä?

Ei. Jumalan valtakunta on sinään autuutta ja rauhaa.

76. Vapautuuko ihminen kärsimyksistä astuessaan jumalan valtakuntaan?

Ei heti, eikä kokonaan, ennenkuin kaikki ihmiset ovat ottaneet vastaan jumalan valtakunnan. Jokaisella ihmisellä on kohtalonsa eli ristinsä; mutta sen sijaan, että ihminen ennen nurkui kohtaloaan, hän tultuaan taivasten valtakuntaan ilolla ja kiitollisuudella kantaa ristiään. Risti estää häntä täysin vapaasti täyttämästä isän tahtoa, mutta samalla se auttaa häntä pysymään nöyränä ja kärsivällisenä ja alati pyrkimään.

77. Mikä on risti?

Osaksi ihmisen ulkonainen kohtalo maailmassa, osaksi hänen omat heikkoutensa, vikansa ja syntinsä. Niitä on kaikkia kannettava ilolla ja samalla seurattava Jeesusta.

78. Vähenevätkö kärsimykset aikaa myöten?

Ne voivat joko vähetä tai enetä riippuen siitä, paljonko kärsimystä on ihmisen kohtalossa hänen menneiden elämiensä seurauksena ja paljonko voimaa hänellä on niitä kantaa. Voimakashenkinen ihminen ottaa suuret taakat päällensä. Mutta varma on, että henkilökohtaiset kärsimykset kerran loppuvat.

79. Henkilökohtaiset? Eivätkö kärsimykset yleensä loppu?

Kun ihminen ei enää kärsi omien syntiensä tähden, hän ottaa toisten synnit päälleen ja kärsii toisten puolesta. Mutta silloin hänen kärsimyksensä on Kristuksen kärsimystä, ja sen kärsimyksen salaisuus on autuus.

80. Koska sitten kärsimykset yleensä loppuvat?

Kun maan päällä on toteutunut jumalan valtakunta.

81. Millä tavalla se toteutuu?

Kun ihmiset noudattavat Jeesuksen elämän ohjeita ja elävät hengessä isän yhteydessä, täyttäen hänen tahtonsa pienimpiä vivahduksia. Kun ei enää suututa eikä vihata, ei himoita, ei valehdella, ei harjoiteta väkivaltaa, ei käydä sotia, ei tuomita, ei vangita, ei varasteta, ei tapeta, – sanalla sanoen, kun pahalla ei enää ole valtaa ihmisten yli.

82. Tuleeko semmoinen aika koskaan?

Tulee epäilemättä. Yksitellen ihmissielut vuosisatojen vieressä siihen valmistuvat.

83. Ihmiset ovat erilaisia: toiset ovat kovin huonoja ja kehittymättömiä. Ehtivätkö hekin muuttua ja parantua ennen maailman loppua?

Aika on pitkä ja elämä on ankara koulu. Mutta ne, jotka eivät ota ajasta vaarin, saavat yrittää jossain toisessa maailmassa. Jeesus sanoi: »isäni kodissa on monta asuntoa».

84. Mutta eikö Jeesus sanonut, että »vain harvat ovat valitut»?

Sanoi, ja hän tarkoitti sillä, että kunakin maailman hetkenä on vain harvoja, jotka etsivät ja todella löytävät jumalan valtakunnan. Sillä vaikka monet ovat »kutsutut» hengessään etsimään, eivät kaikki jaksa ponnistaa siihen saakka, että portista sisälle pääsisivät.

85. Onko heidän yrityksensä siis mennyt hukkaan?

Ei, sillä seuraavassa elämässä heidän henkinen voimansa on suurempi: ehkä he silloin jo löytävät!

86. Koska jumalan valtakunta kerran toteutuu maan päällä, onko se siis »jumalan suunnitelma» eli »aikakausien suunnitelma» maailman ja ihmiskunnan hyväksi?

On. Taivaat ja maat muuttuvat uusiksi, kun ihmisten hengissä ja sydämissä tapahtuu jumalan valtakunnan tulemus. Tätä »jumalan lasten eli poikain ilmestymistä», kuten apostoli sanoo, »odottaa huokaillen koko luomakunta».

87. Onko tietoa ajasta, milloin se tapahtuu?

Isä yksin tietää hetken. Mutta se tapahtuu, kun kuolema uhkaa maapalloa, ja kaikki ne sielut, jotka eivät silloin ole valmistautuneet, erotetaan muusta ihmiskunnasta ja siirretään toiseen taivaankappaleeseen; jäljelle jäävät ne, jotka jo ovat jumalan valtakunnan kansalaisia tai ovat siksi tulemaisillaan.

88. Onko silloin elämän päämäärä tai tarkoitus saavutettu? Onko kaikki nyt lopussa?

Kaukana siitä. On vain saavutettu maapallon tarkoitus, kun siitä on tehty totuuden ja rakkauden paratiisi. Ihmisen elämä on ikuinen. Kaikki mitä ihminen on voittanut viisaudessa ja kokemuksessa, voimassa ja rakkaudessa, se on hänellä käytettävänään niissä uusissa tehtävissä ja töissä, mitkä häntä odottavat.

89. Onko siis aina vaan työtä ja työtä?

Työtä tietenkin, mutta lepoa myös aina. Mitä elämä olisi ilman työtä ja tehtävää? Työssä on ihmisen tyydytys ja rakkaudessa hänen onnensa. Eikä lepo tunnu levolle, ellei se seuraa työtä ja ponnistusta. Tämä on puhuttu kuolevaisten kielellä, sillä ikuisessa elämässä on työ ja lepo yhtä ainoata harmoniaa, joka jakautuu vain ajassa.

90. Isä-meidän rukouksessa Jeesus käskee meidän rukoilemaan jokapäiväistä leipää. Kuuluuko leipäkin jumalanvaltakunnan tulemiseen?

Kuuluu, sillä leivällä ei tarkoiteta aineellista leipää, jota hankitaan työllä. Rukouksessa mainittu leipä on sielumme ravinto. Rukoilemme isältä, että joka päivä saisi tapahtua semmoista, joka muistuttaa meille, ketä olemme ja mikä on elämämme tarkoitus, ettemme nukkuisi henkiseen uneen ja laiskuuteen.

91. Rukouksessa pyydetään myös, että isä antaisi meille anteeksi syntimme. Tarkoitetaanko sillä, että isä poistaisi meiltä ne kärsimykset, jotka aiheutuisivat synneistämme ja rikoksistamme?

Ei. Sillä tavalla ei isä saata antaa meille anteeksi. Kärsimyksemme, ristimme saamme kantaa. Rukous on lausuttu meidän kannaltamme, kun jo olemme hengessämme tietoisia isästä. Rukoilemme, että suhteemme isään ei rikkoontuisi. Milloinka se sitten voisi rikkoontua? Silloin, jos emme itse antaisi toisillemme anteeksi. Sentähden rukous kuuluukin: »anna meille meidän syntimme anteeksi, niinkuin mekin annamme anteeksi velvollisillemme». Edellytys on, että me annamme anteeksi. Silloin voimme odottaa, että isä rakkautessaan kääntää kasvonsa meidän puoleemme ja unohtaa, kuinka heikkoja, epätäydellisiä ja syntisiä olemme.

92. Rukouksessa pyydetään myös: »älä johdata meitä kiusaukseen». Johtaako isä meidät kiusauksiin?

Ei. Parempi sanamuoto olisi: »älä anna meidän sortua kiusauksiin». Niin ranskalainen kirkko on lauseen ymmärtänytkin. Isähän juuri auttaa meitä voittamaan kiusauksia ja päästää meidät pahasta.

93. Mitä on rukous? Onko käytettävä isä-meidän-rukouksen sanoja aina?

Rukous ei ole sanoissa, vaan mielen keskityksessä ja sielun tunnelmassa. Rukous on henkinen ponnistus. Rukous on tahtoa totuuteen, täydellisyyteen ja ikuiseen elämään. Rukous ei ole ajallisten ja ulkonaisten anomista itselleen, vaan sielun kaipuuta jumalan luo. Rukous on henkistä seurustelua isän kanssa. Rukous on mystério.

IV.

JUMALANPALVELUS JA SAKRAMENTIT.

94. Mikä on kristityn jumalanpalvelus?

Kristillistä jumalanpalvelusta on kaikki tietoinen ja tajuinen elämämme uskossa, joka elämä kehittyä, laajenee ja syvenee, sitä myöten kuin edistymme uskossa ja salaisessa tiedossa; se on ulkonaista, mikäli se ilmenee sanoissamme ja toimissamme näkyväisessä maailmassa ihmisten kesken, ja sisäistä eli salaista, mikäli se vain on kanssakäymistä hengessä isän kanssa tai muuten tapahtuu näkymättömässä maailmassa.

95. Mikä on ulkonainen jumalanpalvelus?

Ulkonainen jumalanpalvelus on kahta laatua: yleinen ja erikoinen.

96. Mikä on yleinen?

Yleinen ulkonainen jumalanpalvelus on sitä, että usko meitä elähtyttää kaikissa maallisissa toimissamme: työssämme ja virkistysissämme, velvollisuuksien suorittamisessa ja kohtalon määräämien tuskien ja kärsimysten kestämisessä, seurustelussa ihmisten kanssa, heitä tai eläimiä tai muuta luontoa auttaessamme ja apua vastaanottaessamme, sanalla sanoen ristiä kantaessamme ja hyvien töiden ruusuja tielle siroitellessamme, elämämme sekä arki- että juhlahetkinä.

97. Mikä on erikoinen ulkonainen jumalanpalvelus?

Sekin on kahta laatua: julkinen ja eristetty.

98. Mikä on julkinen?

Erikoinen ulkonainen jumalanpalvelus julkisessa muodossaan on kaikki varsinainen propagandatyö jumalan valtakunnan uskon ja tiedon levittämiseksi, puheissa ja esitelmissä, kirjeissä ja kirjoituksissa, kirjallisilla, taiteellisilla ja tieteellisillä keinoilla, lasten ja nuorten kasvatuksessa y.m.

99. Uskovaiset kristityt ovat enimmäkseen tuominneet taiteita, soittoa, laulua, tanssia, kuvaama- ja näytelmätaiteita, samoinkuin runoutta ja kaunokirjallisuutta »jumalattomiksi» ja uskoa vastustaviksi. Ovatko he erehtyneet?

Ovat. He eivät ole tienneet, mitä usko on. Taide on jumalallinen itsessään, ja jollei sitä käytetä alhaisiin tarkoituksiin, vaikuttaa se ihmissieluun kohottavasti. Ollakseen varsinaisessa merkityksessä jumalanpalvelusta sen tietenkä täytyy olla totuutta etsivän ihmisneron luomaa, jolloin se samalla on pyhän hengen inspiroimaa.

100. Ketkä taiteen avulla erikoisesti palvelevat jumalaa, luojat ja esiintyjät vaiko yleisö, joka nauttii?

Molemmat, mutta ennen kaikkea ne, jotka työn ovat suorittaneet tai esiintyessään suorittavat, sillä he ovat taiteen »pappeja» ja »papittareja». Heidän uskonsa ja intonsa, heidän kykynsä ja rakkautensa herättää katsojissa, kuulijoissa, lukijoissa samoja tunteita ja ajatuksia, jotka heitä itseäänkin eläyttävät. Sentähden heidän työnsä, jos ovat jumalan valtakunnan lapsia tai siihen pyrkivät, voi olla suurta propagandatyötä uskon ja tiedon hyväksi. Ja uskon sankareille kaikki taiteet ja tieteet ovat luonnollisia ilmaisumuotoja, kullekin kykynsä ja taipumustensa mukaan.

101. Onko oikea taide siis uskon palvelija? Eikö taide itsessään ole pyhä? Eikö tämä alenna taiteen arvoa?

Ei, sillä mikä on itsessään pyhä taide? Taide ei ole taide, ellei se palvele kauneutta. Mutta kauneutta ei ole ilman totuutta, siis tosi taide palvelee totuutta. Ja uskon elämä on totuudessa. Kaikki suuri taide on aina palvellut jumalaa.

102. Mikä on eristetty jumalanpalvelus?

Erikoista ulkonaista jumalanpalvelusta eristetyssä muodossaan ovat semmoiset kokoukset, joita tosikristityt pitävät osaksi puhutulla sanalla ja keskustelulla, osaksi määrättyillä juhlamenoilla, kirkollisilla eli sakramentaalisilla toimituksilla vahvistaakseen ja valistaakseen toisiaan.

103. Mitä ovat sakramentaaliset toimitukset?

Sakramentaaliset toimitukset eli sakramentit ovat tässä tapauksessa symbolisia eli vertauskuvallisia toimituksia, jotka kuvaavat sisäisiä mysteριοita.

104. Mitkä ne ovat?

Nitä on evankeliumein mukaan kaksi: kaste ja pyhä ehtoollinen.

105. Mikä on kaste?

Kaste on vertauskuvallinen toimitus, joka muistuttaa vasta kääntynyttä ja herännyttä veljeä sekä teroittaa hänen mieleensä, että hän nyt on astunut totuuden etsijän tielle, jonka askelia totuuden pyhä henki tulee ohjaamaan ja inspiroimaan, ellei hän itse kadota yhteyttään sen kanssa.

106. Voidaanko lapsia kastaa?

Siinä tapauksessa, että lapsi on herännyt ja sitä pyytää, — ei muuten.

107. Mikä on pyhä ehtoollinen?

Pyhä ehtoollinen on vertauskuvallinen toimitus, joka muistuttaa kastettua totuuden etsijää ja kristittyä, että jumalan valtakunta on lähestynyt ja että ne, jotka ovat portista sisälle menneet, elävät ainaisessa rakkaudessa keskenään.

108. Ovatko sakramentit yksinomaan vertauskuvallisia? Eivätkö ne pyhinä toimituksina vaikuta nostavasti ja puhdistavasti uskovan kristityn sieluun?

Vaikuttavat, koska kaikissa pyhissä juhlamenoissa on n. s. magiaa, mutta niiden vaikutus riippuu suureksi osaksi suorittajista ja osanottajista. Sentähden eivät voikaan olla julkisia toimituksia.

109. Eikö sakramenteilla ole muuta merkitystä kuin tämä juhlamenollinen?

On kylläkin. Molemmilla sakramenteilla on, paitsi vertauskuvallinen eli juhlamenollinen, myös julkinen ja salainen merkityksensä.

110. Mikä on julkinen merkitys?

Sakramentin julkinen merkitys on siinä, että se korottaa usein uudistuvan inhimillisen toimituksen pyhäksi vertauskuvaksi eli sakramentiksi.

111. Millä tavalla?

Joka kerta kun ihminen peseytyy, voi hän tehdä toimituksesta sakramentin muistamalla, että samoinkuin vesi puhdistaa hänen fyysillisen ruumiinsa, samoin totuuden pyhä henki puhdistaa hänen ajatuksensa, tunteensa ja tekonsa. Ja joka kerta kun ihminen syö, voi hän tästä ruumiillisesta toimituksesta tehdä sakramentin muistamalla, että samoinkuin jumalallinen elämä luonnossa uhrautuu hänen ajallisen olemassaolonsa ylläpitämiseksi, samoin jumalallinen elämä hänessä tahtoo rakkaudessa palvella kaikkien elävien olentojen henkistä nousua.

112. Mikä on sakramentin salainen merkitys?

Salaisessa merkityksessään sakramentti on henkinen tapahtuma, joka kohtaa tosi kristittyä sisäisen elämän tiellä.

113. Mikä tällöin on kaste?

Salaisessa merkityksessä kastetuksi tulee pyhän hengen inspiroima totuuden etsijä silloin, kun isä tunnustaa hänet pojakseen samoinkuin isä tunnusti Jeesuksen pojakseen Jordanin luona.

114. Johannes kastoi Jeesuksen. Tapahtuuko totuuden etsijälle samoin?

Ei ulkonaisesti. Kaste on salainen tapahtuma, joka tapahtuu näkymättömässä maailmassa ikäänkuin tunnustukseksi isän puolelta siitä, että kristitty on koko sielullaan ja sydämellään etsinyt totuutta ja vilpittömällä hartaudella elänyt Jeesuksen käskyjen ja neuvojen mukaan. Mutta kasteen jälkeen ihminen on jäsen eli lapsi jumalan valtakunnassa.

115. Entä pyhä ehtoollinen?

Salaisessa merkityksessä ottaa pyhään ehtoolliseen osaa se isän poika eli jumalan valtakunnan lapsi, joka vapahtajana omassa maailmassaan saa lunastaa menneet ruumistuksensa voidakseen astua ihmisten kesken tietäjänä ja auttajana, jonka kädessä on taivaan valtakunnan avaimet.

116. Tämä on vaikeatajuista?

Se onkin mysterio, joka vasta kokemalla ymmärretään. Sekin tapahtuu näkymättömässä maailmassa.

117. Onko missään seurakunta tai kirkko, joka tällaisella tavalla palvelee Jumalaa ja hoitaa sakramenteja?

Ruusu-Risti-veljeskunnan temppeleissä näitä menoja noudatetaan.

118. Missä niitä temppeleitä on?

Näkymättömässä henkimaailmassa ainoastaan — ainakin toistaiseksi.

119. Eikö niitä aiota perustaa näkyväiseen maailmaan?

Se riippuu ajasta ja ihmisistä. Vanhemmat veljet pysyvät pakosta salassa ja toimivat korkeammilla tasoilla.

120. Ovatko nuo »vanhemmat veljet» siis henkiolentoja?

Toiset ovat jättäneet fyysisen ruumiin, mutta toiset elävät ruumiissa niinkuin me. Veljeskunnalla on jäseniä sekä »elävien» että »kuolleiden» kesken.

121. Missä noita Ruusu-Risti-veljiä on?

Siellä täällä ympäri maailmaa.

122. Saako heitä nähdä ja tavata?

Kyllä, mutta kukaan ei heitä tunne, jos hän ei itse ole veljeskunnan jäsen.

123. Ovatko kaikki Ruusu-Risti-veljet jumalan valtakunnan lapsia eli jäseniä?

Ovat.

124. Onko Ruusu-Risti-veljeskunta sama kuin valkoinen veljeskunta, josta teosofiset kirjat puhuvat?

On, vaikka näkyy olevan liikkeellä vääriäkin käsityksiä siitä, mitä valkoinen veljeskunta on. Valkoinen veljeskunta seuraa Kristuksen jälkiä sekaantumatta välittömästi maailman politiikkaan ja hyväksymättä väkivaltaisia keinoja ihmiskunnan »nostattamiseksi» ja kansojen »vapauttamiseksi».

III.

CHRISTOSOPHIA.

I.

NIMI.

Koulujen ylemmillä luokilla opetetaan, että kristillisen dogmatiikan eli uskonopin pääkohdat ovat: oppi jumalasta eli *teologia*, oppi ihmisestä eli *antropologia*, ja oppi ihmisen pelastuksesta Jeesuksen Kristuksen kautta eli *kristologia*. Viimemainittu pääkohta on koko kristillisen uskonopin keskusta, jonka tähden yleisnimenä voitaisiin käyttää sanaa kristologia; kuitenkin on tämän aseman voittanut sana teologia, niin että puhutaan (kristillisestä) jumaluusopista eli teologiasta, yliopistojen jumaluusopillisesta eli teologisesta tiedekunnasta j. n. e., ehkä silmälläpitäen, että teologisiin tutkimuksiin kuuluu toisiinkin uskontoihin tutustuminen.

Nykyajan teosofinen liike viittaa ja vetoaa kristinuskon samoin kuin kaikkien uskontojen, salaiseen yhteiseen viisauteen. Se nimitti tätä viisautta *teosofiaksi*, joka suomennettuna on »viisaus jumalasta», samoin kuin teologia on »oppi jumalasta». Myöhemmin syntyi Saksassa tohtori Rudolf Steinerin johtamana haarautuma, joka nimitti itseään *antroposofiaksi*; tämä on suomennettuna »viisaus ihmisestä», samoin kuin antropologia on »oppi ihmisestä». Mikä nyt vielä puuttuu, jotta teosofinen maailmankatsomus jakautuisi kolmeen pääkohtaan samoin kuin teologinen? Puuttuu tietysti *kristosofia* eli »viisaus Kristuksesta», joka vastaisi kristologiaa eli »oppia Kristuksesta». Tämän nimen tahdomme nyt seuraavassa ottaa käytäntöön.

Olkoon kuitenkin heti huomautettu, ettemme teosofisessa liikkeessä käytä näitä nimityksiä aivan vastamainitussa merkityksessä. Sana teosofia – samoin kuin teologia – on kyllä yleisnimi ja sitä käytetään monenlaisissa vivahduksissa, mutta jos teknillisen tarkasti pidämme kiinni nimitysten nykyisestä merkityksestä, joudumme seuraavaan:

Madame H. P. Blavatsky, teosofisen liikkeen alkuunpanija, selitti sanan »teosofia» oikean merkityksen näin: »jumalallinen viisaus, theo-sophia, eli jumalain viisaus, niinkuin theo-gonia on jumalain syntyoppi. Kreikkalainen sana *theos* merkitsee jumala, joku jumalallinen olento, mutta ei suinkaan »jumala» siinä merkityksessä kuin sitä sanaa meidän päivinämmä käytetään. Sentähden ei teosofia merkitse »jumalan viisaus», kuten muutamat kääntävät, vaan »jumalallinen viisaus», viisaus sellainen kuin on jumalilla. Nimi on tuhansia vuosia vanha».

Nykyaikainen teosofinen maailmankatsomus on tavallaan ilmoituksen muodossa madame Blavatskyn välityksellä saatu mestareilta, jumalviisailta ihmisiltä, adepteilta eli »jumalilta», kuten heitä myös nimitetään. Teosofia on siis todellisuudessa »viisaus sellainen kuin on jumalilla».

Tohtori Steiner, antroposofisen suunnan alkuunpanija, selittää sanan »antroposofia» merkitsevän sellaista viisautta eli tietoa, mikä on ihmisen saavutettavissa inhimillisillä kyvyillään ja järjellään, jolloin inhimillisiin kykyihin ennen kaikkea luetaan niitä yliaistillisia salaisia kykyjä, jotka ihmisessä yleensä vielä

uinuvat. Antroposofisista opeista sanotaankin, että ne ovat läpeensä tohtori Steinerin tarkistamia, että ne siis kauttaaltaan nojautuvat hänen yliaistillisiin tutkimuksiinsa, mikä ei tietenkään estä toisia tutkijoita joutumasta samoihin tuloksiin. Antroposofia on siis »viisaus sellainen kuin on ihmisen salaisilla kyvyillä saavutettu ja saavutettavissa».

Entä kristosofia? Koska tätä sanaa ei vielä ole käytetty, emme saata puhua siitä kuin valmiiksi määritellystä teosofisesta suunnasta; voimme ainoastaan määritellä sitä ennakoita.

Kristosofia on silloin analogian mukaan ja teknillisesti »viisaus sellainen kuin on Kristuksella» ja samalla »viisaus sellainen kuin Kristus antaa» eli »sellainen kuin Kristuksen avulla on saavutettavissa».

Teknillisen teosofian yhteydessä puhutaan mestareista. Mestarit ovat auktoriteettienä teosofisten oppien takana. Ihminen, joka etsii teosofista viisautta eli tietoa, etsii samalla mestareita tai »omaa mestariaan».

Teknillisen antroposofian yhteydessä puhutaan ihmisen kyvyistä ja tietämismahdollisuuksista. Varsinaisena auktoriteettina antroposofisten oppien takana on tohtori Steiner, joka toistaiseksi on ainoa tunnettu ja tunnustettu yliaistillisiin tutkimuksiin kykenevä ihminen antroposofisessa leirissä. Pyrkijä, joka etsii antroposofista viisautta, etsii täten nimellisesti omia salaisia kykyjään, mutta todellisuudessa ainakin alussa tohtori Steineriä.

Teknillisen kristosofian yhteydessä puhutaan ex analogia Kristuksesta. Kristus on auktoriteetti kristosofisten opetusten takana. Ihminen, joka etsii kristosofista viisautta, etsii täten Kristusta.

Nyt on muistettava, että samoinkuin kristillisen uskonopin pääkohdat eivät ole ristiriidassa keskenään, vaan muodostavat sopusointuisen kokonaisuuden, jota nimitetään yleensä »teologiaksi», joskin kolmas pääkohta, kristologia, on sen varsinaisena keskustana, – samoin teosofisenkin elämänymmärryksen teknilliset pääkohdat, teosofia, antroposofia ja kristosofia, eivät ole ristiriidassa keskenään, vaan muodostavat harmoonisen kokonaisuuden, jota yhteisnimellä nimitetään »teosofiaksi», vaikka siinäkin kolmas pääkohta, kristosofia, aikaa myöten arvatenkin tulee varsinaiseksi keskustaksi.

Sillä jos teosofinen totuudenetsijä etsii mestareita yleensä, antroposofinen totuudenetsijä viisasta ihmistä, esim. tohtori Steineriä, ja kristosofinen totuudenetsijä Kristusta, niin voimme sanoa, että kaikki kuitenkin todellisuudessa etsivät samaa. Mestarit ovat ihmisiä, viisaita ihmisiä, ja koska tohtori Steiner on viisas ihminen, on hän antroposofille mestari; Kristus on niinkään ihminen ja mestari, ja täten kaikki etsivät mestaria eli viisasta ihmistä tai viisauden mestarein veljeskuntaa. Mutta Kristus joutuu kaiken keskustaksi, kun ymmärretään että hän ihmisenä oli esikoinen monista veljistä ja jumalana veljien yläpuolella; kun sovitaan siitä, että hän on se, josta on sanottu, että »yksi on teidän mestarinne».

Tämä kuitenkin edellyttää, että tiedetään, mistä Kristuksesta on puhe. Ensimmäinen kysymys, joka asettuu kristosofisen totuudenetsijän tielle, on sentähden seuraava: missä ja kuka on se Kristus, jota etsimme, joka on viisauden auktoriteettina ja jonka avulla kykenemme viisautta saavuttamaan? Onko hän kirkonopin Kristus, joka oli tosi ihminen ja tosi jumala? Onko hän yksi madame Blavatskyn teosofisista mestareista? Onko hän teosofisen Idän Tähtiliikkeen »maailmanopettaja»? Onko hän antroposofien kosmillinen Kristus, joka astuttuaan Jeesus Natsarealaisen ruumiiseen vuodatti verensä Golgatalla ja sillä hetkellä muutti maapallon ja sen ihmiskunnan tulevan kehityshistorian?

On, on, – ja ehkei ole. Emme tahdo ennakoita mitään kieltää emmekä mitään myöntää. Emme tahdo aloittaa ratkaisemalla teknillisiä, »teologisia» eli »teosofisia» kysymyksiä. Sivuumme aluksi kaikki metafyylliset probleemit. Käymme käsiksi asiain käytännölliseen ytimeen.

II.

EVANKELIUMEIN KRISTUS.

Ja siis kysymme: mikä on nyt kristosofian Kristus? Ja vastaamme: se on evankeliumein Jeesus Kristus.

Niin, meidän täytyy ennen kaikkea turvautua siihen lähteeseen, josta varmasti saamme tietää jotakin Kristuksesta. Tarkoituksemme ei kuitenkaan ole evankeliumeja tutkimalla päästä selvyteen mistään jumaluusopillisesta arvoituksesta. Emme halua ensi kädessä tietää, oliko Kristus »jumala» vai »ihminen». Jätämme ne asiat tuonemmaksi. Meistä tuntuukin, että semmoiset kysymykset ovat omiansa hämmentämään itse pääasiaa! Ihmisten mielet kääntyvät niiden kautta sivuseikkoihin, niin että unohtavat sen ainoan, mikä pitäisi olla tärkeätä, nim. kysymyksen siitä, onko Kristus ihmisten auttaja ja vapahtaja, kykeneekö hän antamaan meille jotain hengen ruokaa, tietoa eli viisautta, jota emme muualta ole tilaisuudessa saamaan yhtä helposti.

Kun totuuden etsijän vapaassa, ennakkoluulottomassa, mutta kunnioittavassa ja luottavassa hengessä ryhdymme evankeliumeja tutkimaan, kysymme siis ennen kaikkea: mitä sinulla, Jeesus Kristus, joka olet evankeliumein sankari ja keskushenkilö, mitä sinulla on sanomista meille elämämme suuressa ja tärkeässä asiassa? Mitä neuvoja ja opetuksia sinä meille annat? Mitä tietoa ja viisautta sinä meille lupaat?

Vähitellen meille silloin selvenee, mitä evankeliumein Kristus meille opettaa ja julistaa.

»Katsokaa», hän meille sanoo, »te vaellatte ulkonaaisessa pimeydessä ja tietämättömyydessä, niin kauan kuin luulette, että ruumiillinen elämänne on varsinainen, todellinen elämänne. Kun murehditte sanoen: mitä syömme? tai: mitä juomme? tai: millä vaatetamme itsemme?, olette pakanoita, jotka näitä asioita tavoittelevat. Mutta minä julistan teille jumalan valtakuntaa. Minä sanon, että teidän varsinainen, todellinen elämänne on henkinen elämänne. Te olette henkiolentoja ja näkymättömän maailman kansalaisia. Koko tämän näkyväisen harhamaailman, mammonan valtakunnan, takana on hengen todellinen ja ikuinen maailma, jossa isä jumala hallitsee. Te olette henkenne puolesta tämän jumalan valtakunnan perillisiä. Herätkää todellisen itsenne tuntemiseen, että teistä tulisi jumalan valtakunnan lapsia ja isän jumalan poikia!»

Hänen opetuksillaan on ytimiin tunkeva voima. On kuin väläykseltä aavistaisimme, mitä ihmisen elämä voisi olla, jos hän todella tuntisi itsensä henkiolennoksi. Jos hän olisi henkiolento, hän olisi vapaa. Jos hän olisi vapaa, hän olisi vastuunalainen. Jos hän tuntisi itsensä vastuulliseksi olennoksi, ei hän vastuutaan vierittäisi toisten niskoille: ei hän kulkisi vanhoja latuja, ei hän tyytyisi elämään niinkuin muut; ei hän alistuisi toisten ohjattavaksi ja johdettavaksi. Hän etsisi omaa elämäntehtäväänsä, hän kulkisi yksin, kunnes toiset häntä seuraisivat, hän avaisi uusia uria, hiihtäisi uusia latuja, taistelisi, kamppailisi — ja voittaisi tai sortuisi. Mikään maallinen voitto eli menestys ei olisikaan hänen päämääränään: ihanne yksin, totuus, hyvyys, kauneus; ponnistus sinään, väsymätön työ, tiellä eteneminen, ylängöille kiipeäminen. Mikä ihmeellinen olento ihminen olisikaan, jos hän tuntisi itsensä eläväksi, ikuiseksi sieluksi! Sano meille, Kristus, mitä meidän pitää tekemän, että tämä totuuden välähdys ja aavistus tulisi meille voimaksi ja todellisuudeksi jokapäiväisessä elämässämme!

»Tehkää parannus ja muuttakaa mielenne, sillä taivasten valtakunta on teitä lähellä».

Niin, se on totta, meidän on luovuttava syntisestä elämästämme. Meidän on luovuttava kaikesta tyhjänpäiväisyydestä. Kuinka paljon on turhaa ja sisällyksetöntä jokapäiväisissä oloissamme! Kuin erämaa on henkisesti katsoen meidän huvituksia, seurustelua ja ainaista vaihtelua tavoitteleva personallinen elämäme. Parannus on tarpeen, arvostelukyky on välttämätön. Meidän täytyy oppia erottamaan tärkeä turhasta, pysyvä alati muuttuvasta, ikuinen ajallisesta. Oi, jospa siihen pystyisimme. . . Sano meille, Kristus, mitä ohjeita tulee meidän noudattaa, että mielenmuutoksessa ja parannuksessa todella pysyisimme ja edistyisimme!

»Olen vuorisaarnassa puhunut uudesta elämästä ja kuvaillut sitä. Vuorisaarnaa tutkikaa. Sen opetuksia miettikää. Sen neuvoja noudattakaa. Huomatkaa, että olen antanut teille viisi käskyä ojennusnuoraksi elämässänne: älkää suuttuko, älkää olko sukupuolisesti epäpuhtaita ajatuksissanne, älkää vannoko, älkää vastustako pahaa, älkää rakastako vain omia maamiehiänne, vaan kaikkia ihmisiä, sillä teidän tulee olla täydelliset, niinkuin teidän isänne taivaissa on täydellinen».

Jos olemme vakavia totuuden etsijöitä, teemme, niinkuin Kristus neuvoo ja käskee. Koetamme täyttää taivaallisen isämme tahtoa, noudatamme Jeesuksen käskyjä, elämme vuorisaarnan hengen mukaisesti. Silloin havaitsemme – ehkä vasta pitkien ponnistusten perästä, – että uusi elämä odottaa meissä kirkastustaan. Emme oikein pääse asian ytimeen, emme vauhtiin henkisessä elämässämme, emme avuksi toisille, ennenkuin meille selviää, missä suhteessa Kristuksen elämänymmärrys todella on uusi. Onhan samoja oppeja opetettu entisissäkin uskonnoissa, onhan yhtä »kauniita» siveyskäskyjä annettu ennenkin! On kyllä, eikä uusi siinä olekkaan.

Uusi on siinä, että se, mikä ennen oli ihana saavutus henkisen elämän loppupäässä, se tehdään nyt koko elämän lähtökohdaksi. Siitä tulee henkisen totuuden temppelein kulmakivi. Ennen kulmakivi hyljättiin; tämä kivi ei ainakaan kelvannut kulmakiveksi. Nyt ei ilman sitä ollenkaan tulla toimeen. Kristus on mullistanut kaikki, ensimmäiset tulevat viimeisiksi, se mikä oli alhaalla, nostetaan ylös. Kaikki muuttuu uudeksi, ihmeelliseksi, satumaiseksi.

Mikä on tämä merkillinen kulmakivi? Me huomaamme sen selvemmin ja selvemmin eläessämme jokapäiväistä elämääme Kristuksen käskyjen ja vuorisaarnan hengen mukaisesti: se on Jeesuksen ihmeellinen oppi pahan vastustamattomuudesta ja väkivallasta kieltäytymisestä.

Tämä oli ennen kuin koristeena korkeasti kehittyneiden ihmisten elämänkruunussa. He saattoivat olla kostamatta pahaa pahalla, käyttämättä sortoa ja väkivaltaa, tarttumatta miekkaan itseään tai »oikeutta» puolustaakseen. He saattoivat olla rauhan ihmisiä, täynnä ylimaallista lepoa ja tyyneyttä. He saattoivat loistaa lempeydellään, hyvydellään, oikeamielisyydellään. He saattoivat unohtaa vääryyden ja antaa anteeksi rikoksen tekijälle.

Mutta tavalliset pyrkijät olivat taistelijoita ja sotureita. Heidän tuli vihata kaikkea pahaa ja kaikkia pahantekijöitä. Heidän tuli kostaa pahantekijöille ja rangaista niitä. Heidän tuli olla ainaisella sotajalalla pahaa vastaan omassa itsessään. Heidän tuli tulla ja miekalla puolustautua vihollisia vastaan ja mennä kuolemaan sodassa isänmaansa, uskonsa, oikeuden ja totuuden puolesta. Heidän tuli olla voimakkaita, urhoollisia ja jaloja. Semmoinen oli vanhan ajan siveellinen ihanne – ainakin alkutaipaleilla, – ja nyt tuovat evankeliumit uuden kulmakiven, joka kääntää vanhat arvot nurin!

Nyt voima on heikkoudessa, nyt ylpeys on nöyryydessä, nyt voitto on alistumisessa ja tappiossa. Ja ikuinen elämä on kuolemassa.

Mikä mullistus! Onko ihme, että niin harvat tahtovat tietää, millä tavalla Kristus kykenee heitä auttamaan?

—

III.

KRISTUKSEN ITSENSÄ LUO.

Olkaamme kristosofeja.

Nimitämme itseämme teosofeiksi ja suomme Kristukselle sijan viisauden mestarien valkoisessa veljeskunnassa. Sanomme häntä maailmanopettajaksi ja odotamme Idän Tähdessä, että hän pian saapuu uudestaan maailmaan. Lukeudumme antroposofeihin, uskomme Kristuksen suureen historialliseen tehtävään ja puhumme mieltä ylentävästi hänen kosmillisesta merkityksestään, tai olemme tavallisia kristityitä ja palvomme Kristusta maailman vapahtajana, jonka uhrikuolema on meidätkin sovittanut vanhurskaan isän jumalan kanssa. Miksi emme tahdo itse tietää, kuka Kristus todella on? Miksi emme tahdo mieskohtaisesti oppia häntä tuntemaan? Miksi täytämme aivomme kaikenlaisilla toisten selityksillä, oppineilla ja yksinkertaisilla? Miksi emme mene hänen itsensä luokse, kuule hänen omilta huuliltaan, mikä hän on ja mitä hän meiltä haluaa? Miksi emme anna hänen itse esittää itsensä?

Jos tahdomme oppia elävää ihmistä tuntemaan, silloin emme ajan pitkään tyydy huhuihin ja kulkupuheisiin; lopulta tahdomme nähdä hänet itse, puristaa hänen kättänsä, katsoa hänen silmiinsä, kuulla hänen puhuvan. Jos tahdomme tutustua kuolleeseen runoilijaan, ei meille riitä, mitä kirjallisuushistorioissa hänestä saamme lukea; tahdomme tutkia hänen omia teoksiaan. Mikä Runebergin tuntija se on, joka tietää, että runoilija Runeberg eli lehtorina Porvoossa, että hän kauvan sairasti ja vihdoin kuoli v. 1877; joka arvosteluna hänestä lausuu: »oo, se oli suuri ja ihmeellinen runoilija», koska hän »pätevältä taholta» on tällaisen arvostelun kuullut? Semmoinen »asiantuntemus» ei meidän silmissämme ole minkään arvoinen.

Ja kuitenkin me Kristus-kysymyksessä tyydymme huokaamaan: »hän oli jumalan ainokainen poika» tai »Jeesus on yksi mestareista» tai »Kristus on maailmanopettaja» tai »Kristus on logoksen ruumistuma» tai muuta semmoista ja uskomme semmoisella arvostelulla osoittavamme, ettei Kristus meille suinkaan ole tuntematon suuruus.

Kuinka sokeita olemme!

Joku mökkiläinen kaukana salomailla, joku yksinkertainen talonemäntä maalla, joka ei koskaan ole vaivannut päätään teosofisilla pulmakysymyksillä eikä edes niistä mitään kuullut, mutta joka sydämensä vilpittömyydessä ja mielensä nöyryydessä on etsinyt totuutta, valoa ja apua evankeliumein Kristukselta, hän on personallisesti tutustunut Kristukseen, hän tuntee Kristusta paremmin kuin me. Hänen sisäinen ja ulkonainen elämänsä on kulkenut Jeesuksen Kristuksen neuvomaan suuntaan ja hän on askel askeleelta lähestynyt sekä elävää että kuollutta Kristusta.

Eikö olisi aika meidänkin tulla uudestaan lapsiksi? Emmekö voisi mennä Jeesuksen omaan »salakouluun» oppiaksemme häneltä itseltään, kuka hän on, mikä on suhteemme häneen ja mikä on se viisaus, jolla hän meitä auttaa?

Te sanotte: meillä ei ole siihen halua eikä vetäymystä. Me tyydymme mieluummin uskomaan hänen armoonsa ja lunastukseensa. Vuorisaarnan käskyt ovat milloin liian ankaria, milloin liian vanhanaikuisia ja epäkäytännöllisiä. Mitä meidän kristillisistä yhteiskunnistamme tulisi, jos ei meillä olisi armeijoita, tuomioistuimia, kirkkoja? Parempi on todella ajatella, että Jeesus oli mestari, joka hänkin saattoi erehtyä. Parempi uskoa, että Kristus pian tulee takaisin ja korjaa mitä väärin on muistiinpantu ja väärin on opetettu. Parempi katsella asioita siltä kannalta, että Kristus Jeesuksen työ ei ollut niin paljon siinä, mitä hän puhui, kuin siinä, mitä hän inkarnatsioonillaan ja kuolemallaan suoritti ihmiskunnan hyväksi.

No niin, jos ei teillä halua ole, emme siihen mitään mahda. Mutta huomatkaa kaksi seikkaa. Toinen on se, että Kristus puhuu ihmisyksilöille eikä laitoksille. Hän mullistaa ihmisyksilöiden elämän, ei yhteiskuntien. Hän kieltää väkivallasta. Hän ei käskyillä ja säädöksillä muuta maallisia oloja. Hän synnyttää ihmisten sydämet uudestaan. Hän ei ole sosialistisen, kommunistisen tai anarkistisen yhteiskunnallisen ohjelman esittäjä. Hän ei esitä mitään ohjelmia. Hän näyttää, mistä ihmiselle alkaa henkisen elämän tie. Hän tietää, että maallinen elämä muuttuu itsestään, että »yhteiskunnalliset» ja »valtiolliset» olot muuttuvat, kun muuttuvat ihmiset. Hän on individualisti ja sentähden altruisti ja sosialisti. Hänen taivaallinen valtakuntansa toteutuu yksilöiden välityksellä maankin päällä, mutta ei lakipykälän kautta. Hän uneksii ihmiskunnan ihanasta tulevaisuudesta, tuhatvuotisesta valtakunnasta, mutta hänen unelmansa ei ole pilventakainen, se ei ole haaveilijan houretta. Hän on maailman käytännöllisin ja viisain uneksija, sillä hän on löytänyt keinon, millä unelma toteutetaan. Hänen keinonsa ei teitä miellytä, – no niin, siis täytyy odottaa.

Mutta toiseksi teidän tulee huomata, että kun te ette tahdo noudattaa Jeesuksen elämänsäkäskyjä, kun ette tahdo syventyä Kristuksen omaan henkeen, kun ette tahdo mieskohtaisesti tutustua hänen persoonallisuuteensa, ette myöskään ole oikeutettu puhumaan hänen nimessään. Ette voi väittää häntä tuntevanne. Kirkollinen uskontonne ei estäisi teitä olemasta kristosofi, teosofia ei estäisi, antroposofia ei estäisi. Te itse ette halua. Siinä kaikki.

Vaan miksi ette haluaisi?

Tunnetteko siis jonkun mestarin, joka mielestänne on jalompi ja ylevämpi kuin Kristus tai johon evankeliumein Jeesus ei vedä vertoja? Tunnetteko jonkun ihmisen, joka olisi viisaampi, puhtaampi, harmoonisempi kuin Jeesus Kristus?

Jos tunnette, silloin seuratkaa häntä. Seuratkaa häntä vilpittömästi. Ennemmin tai myöhemmin hän vie teidät Kristuksen luo.

Mutta jos ette tunne, niin ettekö silloin ihmisenä rakasta totuutta ylinnä kaikkea? Ettekö anna vaikkapa kaikkien epäjumalankuvien hajota tuuleen, jos siten pääsette totuuden tietoon, s. o. ainoan totisen jumalan tuntoon? Ettehän te tahdo kietoutua omiin ennakkoluuloihinne! Ettehän tahdo kompastua tiellä niihin ansoihin, joita tietämättömät ja tuulen pieksijät heittävät jalkojenne eteen?

Oi miksi ette haluaisi kääntyä Kristuksen puoleen?

Evankeliumit uhkuvat hänen henkeään. Vuorisaarnassa puhuvat hänen huulensa. Viidessä käskyssä ilmenee hänen kaukonäköinen viisautensa.

Hänen kauneutensa hymyilee kaikkialla.

IV.

EVANKELIUMEIN ARVO.

»Etkö sinä tee uudesta testamentista paperipaavia», kysyi muuan ystävä, »kun asetat evankeliumit ainoaksi lähteeksi Jeesuksen Kristuksen tuntemiseen? Ajattele, kuinka hatarat nuo evankeliumit ovat, kuinka monta kertaa niitä on käännetty, kopioitu ja puhtaaksi kirjoitettu, kuinka paljon niihin aikojen kuluessa on lisätty! Mistä tiedämme, minkälainen alkuperäinen teksti on ollut? Ehkä on niin paljon lisäyksiä ja väärennyksiä, että alkuperäiset kirjoittajat eivät enää tuntisi eikä tunnustaisi omaa työtään. Eikö ole paljon turvallisempi nojautua elävien ihmisten tiedonantoihin ja vakuutuksiin, esim. luotettaviin ja totuutta rakastaviin salatieteellisiin tutkijoihin? Tohtori Besant ja piispa Leadbeater väittävät tuntevänsa Kristusta kasvoista kasvoihin: eikö heidän elävä sanansa paina enemmän vaa'assa kuin vanhan kirjoituksen kuollut puustain? Tai jos niin tahdot: eikö tohtori Steinerin kuvaus Kristuksesta tuo Kristusta paljon lähemmäksi meitä kuin uuden testamentin usein ristiriitaiset ja hämäräperäiset sanat? Minä en ainakaan tunne mitään vetäymystä kuolleeseen, painettuun tekstiin, kun kerran olen tilaisuudessa kuulemaan todistuksia elävien ihmisten huulilta».

Rakas ystävä, vastaan näihin kiehtoviin kysymyksiin, minulla ei ole mitään sitä vastaan, että tohtori Besant y. m. kertovat meille, mitä he uskovat tietävänsä Kristuksesta. Päinvastoin. Maailmassa omistetaan niin paljon huomiota turhanpäiväisiin asioihin, että totuudenetsijänä suuresti iloitsen siitä, että vakaviakin asioita pohditaan. Mutta en saata ummistaa silmiäni siltä tosiseikalta, että eri koulujen salatieteilijät näkevät asioita perin erilaisessa valossa. Tohtori Besantin kuva Kristuksesta ei ollenkaan ole sama kuin tohtori Steinerin. Jos väitetään, että he katselevat ja kuvaavat samaa asiaa eri kannalta, ei tämä tyydytä minua, sillä ydinkohta pitäisi kuitenkin olla yhteinen molemmille. Mutta nyt toinen näkee esim., että Jeesus eli sata vuotta e. Kr., että hänet kivitettiin kuoliaaksi ja ripustettiin ristinpuuhun, toinen taas, että hänen elämänsä ja kuolemansa oli semmoinen kuin evankeliumissa kerrotaan. Kuinka tällainen erilainen näkeminen on mahdollinen, jos molemmat katselevat samaa henkilöä?

Suo siis anteeksi minulle, jos pidän näitä inhimillisiä todistuksia toisarvoisina. Ne ovat mieltä kiinnostavia ja ajatusta herättäviä, mutta eivät millään tavalla sitovia. Jos niiden nojalla tekisin itselleni kuvan Kristuksesta, korottaisin kuolevan ihmisen auktoriteetiksi uskon ja autuuden asioissa. Siihen en kykene. Ja jos sinä taas väität, että minä voisin itse henkimaailmassa pyrkiä Kristuksen tuntemiseen, jolloin siis saisin luottaa omaan okkultiseen kokemukseeni, niin vastaan, että tuo on kyllä oikein, mutta se ei saata tulla kysymykseen ensi kädessä. Mitä takeita minulla näet on siitä, että henkimaailmassa tapaamani olento todella on Jeesus Kristus? Onhan niitä vääriä Kristuksia näkymättömässä maailmassa jos näkyväisessäkin! Kaikista vaarallisinta on mielestäni okkultistina lähteä henkimaailman Kristusta etsimään, jollei ole takeita siitä, että ehdottomasti kykenee erottamaan oikean Kristuksen väärästä.

Sentähden on mielestäni välttämätöntä, että meillä on jokin totuuden kriteeriumi eli mittapuu, minkä avulla saatamme tuntea Kristuksen hengen. Ja mistä semmoinen mittapuu on saavutettavissa?

Ei ymmärtääkseni muualta kuin evankeliumeista.

Eivät nuo evankeliumit niin perin hataria ole. Ei niitä niin suunnattomasti ole muuteltu ja vääristelty. Eihän tässä olekkaan kysymys siitä, että jokainen niiden kirjain ja sana olisi erehtymätön. Eivät ne ole minulle minkäänlaisen paavin asemassa.

Mutta yhdessä suhteessa niillä on korvaamaton arvo. Niin epätäydellisiä kuin saattavat ollakin, ne jokatapuksessa sisältävät ainakin kaikki Jeesuksen Kristuksen todellisista sanoista ja töistä. Niitä ei ole keksitty eikä sepitetty. Ne kertovat todella jostain, mikä on ollut. Jeesuksen sanat ja opetukset ovat elävien ihmisten sanoja. Vaillinaisesti niitä on tosin muistiin merkitty, mutta se joka ensimmäisenä kirjoitti ne pergamentille, hän kirjoitti todella muistiin, mitä hän oli kuullut. Hän ei Jeesuksen sanoja sepiteltyt eikä sommitellut. Sillä tavalla evankeliumit ehdottomasti vaikuttavat minuun. Niissä on elävä ihminen, elävä olento takana.

Ja sentähden ne, yksin ne, sopivat luotettavaksi lähtökohdaksi, kun tahdomme oppia Kristusta tuntemaan. Ilman niitä olemme elämän merellä kuin pimeässä yössä. Olisiko meillä minkäänlaista tietoa Kristuksesta ilman evankeliumeja? Ne ne ovat meille kompassina ja taivaan tuikkivina tähtinä.

Kuitenkaan emme niihin pysähdy. Me aloitamme niistä. Mutta kun kerran alkuun pääsemme, saatamme edetä. Etenemme askel askeleelta totuuden tiellä, Kristuksen henkisessä tuntemisessa. Ehkä saamme hänet nähdä ja tavata henkimaailmassakin, – tämä on joka tapauksessa vähemmän tärkeitä kuin eläminen hänen hengessään. Meidän ei tarvitse tavoitella näkyjä ja ilmestyksiä, ne tulevat kyllä, jos mestari katsoo ne tarpeellisiksi, – muut näyt ovatkin enimmäkseen harhanäkyjä. Yksi vain on meille tärkeä ja välttämätön: että Kristuksen henki olisi meissä elävä.

Ja mikä on Kristuksen henki?

»Kummallista» kyllä, se on sama kuin evankeliumein henki! Kristuksen henki tulee meissä eläväksi kokemukseksi, pääsemme omaan riippumattomaan totuuden tietoon, mutta sama henki, sama tieto uhkuu evankeliumeista. Täten saamme persoonallisesti kokea evankeliumein totuuden.

Huomaatko, rakas ystävä, mitä tarkoitan?

Ensin opimme evankeliumeista tuntemaan Kristuksen. Sitten lähdemme henkisen kokemuksen tielle. Ja tällä tiellä havaitsemme omissa riippumattomissa kokemuksissamme, että Kristuksen oppi on tosi semmoisena kuin evankeliumit sen esittävät. Siis: niinkuin evankeliumit ensin auttoivat ja tukivat meitä, niin nyt meidän omat – alussa pienet, vähitellen kasvavat – kokemuksemme, todistaessaan meille, että evankeliumit puolueettomasti ja objektiivisesti katsoen ovat oikeassa, samalla tukevat evankeliumeja.

»Seuraa minua», sanoo Jeesus evankeliumeissa, ja siitä alkaa kristosofin tie. Jeesus Kristus, elävä ihminen, elävä mestari, puhuu ja neuvoo. Eikä meillä saa olla mitään ennakkoluuloja hänestä. Ei meidän edeltäkäsini pidä ajatella, että »niin ja niin hän tietysti opettaa». Meidän tulee mitä yksinkertaisimmalla ja järkevimmällä tavalla tutkia evankeliumeja. Niistä meidän tulee koota Jeesuksen elämänohjeet. Ja kun saamme kiinni Kristuksen omista sanoista, tulee meidän niitä seurata. »Seuraa minua» – ajatuksissa sanoissa ja töissä. »Rakasta niinkuin minä rakastan.»

V.

»SEURAAMISEN» KULMAKIVI.

Toistakaamme vielä lyhyesti, mitä on Jeesuksen seuraaminen evankeliumein mukaan. Lisäämme varta vasten »evankeliumein mukaan», sillä »Jeesuksen seuraamisesta» puhutaan paljonkin uskonnollisissa piireissä. Jokainen kääntynyt uskovainen, jokainen harras lahkolainen luulee »Jeesusta seuraavansa», vaikkei hän ikinä olisi yrittänytään elää vuorisaarnan käskyjen mukaisesti.

Teosofisissakin piireissä voidaan Jeesuksen seuraamisella käsittää samaa kuin jonkun mestarin seuraamisella yleensä. Puhutaankin usein »mestarein seuraamisesta». Mutta jos tarkemmin tiedustellaan, mitä sillä lauseparrella tarkoitetaan, saadaan tavallisesti epämääräinen vastaus: mestarein seuraaminen on sitä, että koettaa olla mahdollisimman hyvä ja kunnan ihminen. . . Harvoin tapaa teosofin, joka seuraa Buddhaa esim. ja todella tietää, mitä Buddha on neuvonut ja käskenyt. Useimmin on niin, että teosofitkin »seuratessaan mestareita» enemmän tai vähemmän omantunnontarkasti ja hartaasti tottelevat jotakuta elävää »johtajaa» tai »opettajaa».

Tietysti on itsestään selvää, että henkinen elämä yleensä pukeutuu määrättyihin yleispäteviin muotoihin. Jokainen ihminen koettaessaan elää henkisesti — seuratkoon hän ketä mestaria tahansa — poikkeaa silminnähtävästi jokapäiväisten ihmisten suuresta laumasta. Hän on vakava sielunsa sisimmässä ja harkitseva toiminnassaan. Hän ei ole omien mielihalujensa orja eikä ylen altis ulkonaisille vaikutuksille. Hän on kuin öinen vaeltaja, joka kulkiessaan on pysähtynyt kuuntelemaan näkymättömiä ääniä. Hän on auttavainen ja veljellinen. Hän näkee joka ihmisessä matkatoverin, jonka taakka ehkä on raskaampi kuin hänen omansa. Hän on ahkera ja huolellinen joka työssään ja toimessaan. Hän on innokas velvollisuuksiensa täyttäjäksi eikä lykkää huomiseksi, minkä tänään voi suorittaa. Tämä kaikki on luonnollista, sillä se on henkisen elämän yleinen tausta. Se on niin sanoaksemme jonkunlainen *conditio sine qua non* sille, joka tahtoo ruveta määrättyä mestaria seuraamaan.

Edellä oleva on elämämme luonnollinen periaatteellinen tausta, kun ketä tahansa mestaria tai henkistä opettajaa seuraamme. Siinä hengessä ja siinä käytännössä vietämme päivämme ja yömmet. Jeesuksen seuraajina noudatamme lisäksi hänen käskyjään.

Mutta jos olemme kristosofeja ja todella tahdomme oppia tietämään, mitä ja kuka Kristus on, silloin ei riitä mikään epämääräinen »hyväksi» pyrkiminen, vaan silloin on todella elettävä kristosofista elämää ja seurattava Jeesusta hengessä ja totuudessa.

Nyt jokainen vakava totuuden etsijä huudahtaa: »mutta sehän on mahdotonta! Vuorisaarnan ohjeiden mukaan eläminen on mahdotonta nykyisissä yhteiskunnissamme!»

Mahdotonta tietenkin, vastaamme tähän, jos heti kiinnitämme katseemme lopullisiin äärimmäisyyksiin. Jos meidän heti pitäisi teoissamme toteuttaa kaikki käskyt ja neuvot viimeistä pilkkua myöten, silloin olisimme hukassa — tai toisin sanoen: silloin olisimme samalla täydelliset. Mutta mitä varten elämä, mitä varten tuskat ja taistelut, mitä varten tappiot ja voitot, jos täydellisyys olisi saavutettavissa silmänräpäyksessä?

Kysymys ei ole siitä, että meidän ensi hetkestä lähtien tulisi olla täydelliset, kysymys on siitä, että alkaisimme kulkea sitä tietä, joka täydellisyyteen vie. Tämä on paljon pitkäkkisempää, paljon väsyttävämpää, paljon vaikeampaa! Mutta samalla se on ainoa, mikä voi meitä todella viehättää, onnellistuttaa, autuuttaa. Ja siinä on itse asiassa meidän jokahetkinen täydellisyytemme! Taivaallinen isä ei odota meiltä enempää, kuin mitä kullakin hetkellä kykenemme antamaan.

Jotta pääsisimme tien alkuun Kristuksen seuraamisessa, on hyvä, jos heti saatamme asettaa henkemme alttarille sen »kulmakiven», josta äsken oli puhe. Välttämätöntä se ei ole; kulmakiven näkeminen saattaa tulla myöhemminkin. Mutta seuraamisemme jää elottomaksi, mehuttomaksi johonkin määrin, niin kauan kuin emme ole tietoisia kulmakivestä.

Vaan onko meidän päivinäme ketään, joka ei tietäisi, mikä Kristuksen opin henki on? Oppineessa ja sivistyneessä maailmassa se hyvin tunnetaan, vaikka sitä samalla arvostellaan »epäkäytännölliseksi» tai liian »idealistiseksi». Korkeintaan »uskovaiset kristityt» saattavat olla siitä tietämättömät – niin uskomattomalta kuin tämä kuuluu. Ja pelkään, että jotkut teosofitkin ovat siitä epätietoisia: maailmansodan ja viime vuosien teosofiset tapahtumat ovat olleet omiansa hämmentämään käsityksiä.

Mutta kun olemme selvillä »kulmakivestä», silloin tiedämme sen olevan uudessa suhtautumisessa pahaan. Jesuiitat saattavat olettaa, että tarkoitus pyhittää keinoja, mutta Jeesuksen seuraaja ei ikinä usko, että hyvää voidaan aikaansaada pahalla, oikeutta edistää väärillä keinoilla, totuutta palvella valheellisella »politiikalla». Näkyväinen elämämme on keinojen kanssa työskentelemistä. Tarkoitus pysyy näkymättömissä, mutta toteutuessaan se on suora tulos keinoista. Oli tarkoitus kuinka »ylevä» tahansa, jollei se käytä pyhiä ja puhtaita keinoja, tahrautuu se kokonaan toteutuessaan. Häveten saa »hyvää tarkoittava» ihminen katsella omaa työtään, jos hän on langennut kiusaajan pauloihin ja luullut tarkoituksen pyhittävän keinoja. »Hedelmästä puu tunnetaan», sanoo Kristus. Semmoinen kuin tahdotaan hedelmän olevan, semmoinen on puu oleva. Vääryys ei synnytä oikeutta eikä valhe totuutta. Viha ei lopu vihalla. »Joka miekkaan tarttuu, se miekkaan hukkuu.»

Jeesuksen seuraaja on positiivinen hyvässä ja välttää paha. Tai oikeammin sanottuna: hän yrittää. . . Kuten Jeesus itse neuvoo: »valvokaa ja rukoilkaa». Hän valvoo ajatuksiaan ja tekojaan, etteivät horjaltaisi ihanteen tieltä. Hän rukoilee säännöllisesti totuuden henkeä, koska hän tuntee itsensä köyhäksi. »Autuaat ovat hengestä köyhät, s. o. ne, jotka henkeä kerjäävät (ptoukhoi tou pneumati), sillä heidän on taivasten valtakunta».

Ja mikä on hyvä, mikä on ihanne? Se sisältyy Jeesuksen viiteen käskyyn, jotka määrittelevät hänen seuraajansa uutta suhdetta elämään, ihmisiin ja luontoon, jotka uudessa valossa esittävät veljeyden suurta elämänlakia. Niitä käskyjä mietiskellessään hän huomaa uuden maailman avautuvan, uuden elämänfilosofian valtaavan mielensä. Ne ovat tyhjentyttämiä syvässä viisauudessaan ja loppumattomia korkeissa vaatimuksissaan.

»Älä koskaan vihastu», sanoo Jeesus. Hänen seuraajansa oppii pian, että tuon ainoan elämänohjeen uskollinen noudattaminen vaatii askel askeleelta yhä suurempia muutoksia ja mullistuksia hänen elämässään. Niin kauan kuin hänellä on personallisia vaatimuksia elämän suhteen, ihmisten suhteen, olojen suhteen, niin kauan hän on ikäänkuin tuomittu suuttumaan, hermostumaan, loukkaantumaan, katkeroitumaan, masentumaan. Voidakseen olla todella »vihastumatta» hänen täytyy vapautua kokonaan itsekkyydestä, ylpeydestä, turhamaisuudesta, ahneudesta, kateudesta, omistushalusta j. n. e., j. n. e.

Sama on laita toisten käskyjen. Niitä toteuttaessaan, niitä mietiskellessään, niissä eläessään Kristuksen seuraaja on todella joutunut ikuisen elämän alkupäähän. Hän on asettanut jalkansa kaidalle tielle, joka maasta kohoaa ylöspäin pilviin ja taivaan siniseen kirkkauteen ja jonka loppupäätä ei missään näy. Sillä

kulkiessaan hän kuitenkin kulkee keskellä todellisuutta. Näköalat, jotka hänelle avautuvat, eivät ole kangastuksia olemattomista, eivät hänen silmänsä ihaile pilvilinnoja. Pysyäkseen jaloillaan lujasti ja horjumatta oikealla tiellä hän pitää alati mielessään sitä ihannetta, joka on hänen vaelluksensa johtotähtenä ja jonka Jeesus Natsarealainen niin säteilevän kirkkaasti on paljastanut viidessä käskyssään.

VI.

LUOTTAMUS JEESUKSEEN.

Minun täytyy tässä vielä toistaa, että kun lähdemme taipaleelle kristosofeina, kun alamme seurata Jeesusta, ei tämä suinkaan tarvitse tapahtua minkään ennakkokäsityksen nojalla, mikä meillä sattuu olemaan Kristuksesta. Emme seuraa häntä sentähden, että hän on jumala tai sentähden että hän on korkea mestari, ehkä mestarien mestari. Päinvastoin on suotava, ettei meillä ole varmoja ennakkoluuloja Kristuksen personallisuudesta. Sillä jos uskomme, että hän on jumala, odotamme hänen auttavan meitä vaikeina hetkinä emmekä ponnista omia voimiamme; saattaapa vielä tapahtua, että väsymme tiellä, koska Kristus eli jumala ei välitä meistä! Ja jos taas ajattelemme häntä mestariksi, rupeamme pian uskottelemaan, että hän suopeasti katselee pyrkimyksiämme ja ilmoittaa itsensä meille, suoden meille vaikkapa jonkun yliaistillisen »astralisen» tai muunlaisen kokemuksen. Ja jos sitten sattuu meille tämänlaatuisia tapahtumia, kuvittelemme olevamme pitkällä »henkisessä kehityksessä» ja uskomme, että mestari on ottanut meidät oppilaakseen. . . Kaikki harhaa, sillä henkisen kehityksen tunnusmerkkejä eivät ole psyykkiset ilmiöt, vaan siveellinen selvänäköisyys ja varmuus.

Sentähden on hyvä, jos Jeesus Natsarealainen on vain meille ihminen, ystävä, jolta voimme ottaa vastaan neuvon. Hänhän elämällään ja olemisellaan osoitti jotain tietävänsä ja taitavansa. Hänen personallinen esiintymisensä ja toimintansa ei missään suhteessa ollut ristiriidassa hänen sanojensa, uskonsa, elämänymmärryksensä kanssa. Hän ei koskaan antanut alemman itsensä viedä voiton ylemmän yli. Vaikeimmissakin taisteluissa hän aina luovutti johdon korkeimmalle itselleen, taivaalliselle isälleen. Ja hän teki sen ilolla, tyytyen isän tahtoon. Miksikä emme siis luottaisi häneen? Miksikä emme uskoisi häntä, kun hän vakuuttaa, että mekin pääsemme totuuden tietoon, isän tuntoon, jos seuraamme häntä ja »teemme, niinkuin hän käskee?»

Ei ole mitään ylliluonnollista eikä mitään luonnotonta semmoisessa luottamuksessa. Päinvastoin on kaikki kasvatus ja oppi järjestetty juuri luottamuksen ja uskon periaatteelle tänä päivänä niinkuin ennen. Lasten täytyy luottaa opettajiinsa, nuorten miesten professoreihinsa, kaikkien opiskelevien kirjoihinsa, sillä kuinka muuten voisivat itse kehittyä oppineiksi ja taitaviksi? Jokainen opettaja on aikoinaan ollut harras oppilas, jokainen professori ja omaperäisiä tutkimuksia suorittava tiedemies on kerran ollut ylioppilas, jonka on täytynyt kuunnella luentoja, lukea kirjoja ja läpäistä tutkintoja. Olisiko elämän koulu, jossa viisautta saavutetaan, hatarammin järjestetty? Voitaisiinko siinä tulla toimeen ilman opettajia, jotka elämän viisaudesta jotakin tietävät? Siinäkin kuunnellaan opetuksia, tutkitaan tekstejä ja suoritetaan kokeita. Mutta opettajan ääni kuuluu omassatunnossa, tekstikirjana on ihmisen sielu ja tutkinnoissa koetellaan ihmisen itsenäisyyttä, lujuttua kiusauksissa ja voimaa veljesrakkaudessa. Ohjelma on laajempi, vaativampi, vaikeampi kuin yhdessäkään yliopistossa. . .

Ottakaamme siis Jeesus Kristus oppaaksemme, antakaamme hänen neuvoa meille, mihin suuntaan on kuljettava, mitä taitoa on hankittava, seuratkaamme häntä, kunnes hänen käskynsä tulevat eläviksi ääniksi meidän omassatunnossamme! Älkäämme peljätkö tuskia, suruja, vaikeuksia; ottakaamme jokapäiväinen

ristimme kannettavaksemme ilolla ja nöyryydellä, sillä katso, ennemmin tai myöhemmin tapahtuu meille jotakin ihmeellistä.

Seuratessamme Kristusta lähenemme elämämme suurta käännekohtaa, uudesti syntymistä, jota ilman emme voi nähdä jumalan valtakuntaa. Nikodemus kysyi Jeesukselta: »Kuinka voi ihminen vanhana syntyä? Eihän hän saata jälleen mennä äitinsä kohtuun ja syntyä?» Jeesus vastasi: »Totisesti, totisesti sanon sinulle: jos ei ihminen synny vedestä ja hengestä, ei hän voi päästä sisälle jumalan valtakuntaan. Mikä lihasta on syntynyt, on lihaa, mikä hengestä on syntynyt, on henki».

Kun todenteolla seuraamme Kristusta, eivät taistelumme ole turhia, eivät yrityksemme mene hukkaan, eivät pyrkimyksemme ole tuulen pieksemistä. Saamme oppia, että henkinenkin elämä on kasvamista määrättyine hedelmineen.

Uskonnollisesta elämästä luullaan enimmäkseen, että se on ikävää itsensäkieltämistä, jonkinlaista harmaata hysteriaa, jonka ainoana valopilkkana on kuolemanjälkeisen autuuden toivo. Kuinka suuresti tässä erehdytään, huomaamme pian, kun vakavasti kuljemme Jeesuksen jäljissä. Ikävä haihtuu tuuleen, ja hysteria on mahdoton, sillä henkisessä elämässä ei ole mitään valitsemisen varaa. Ei meillä ole tilaisuutta sankarilliseen itsekieltämiseen, kun ihanne on mielessä: päinvastoin iloitsimme, kun saatamme olla ihannetta pettämättä. Omanarvontunto, turhamaisuus, ylpeys väistyvät itsetuntemisen tieltä, havaitessamme, kuinka kömpelöitä olemme ensi askelia ottaessamme. Ja mitä tiedämme minkäänlaisesta »autuuden» toivosta? Ei meitä semmoinen viehätäkään. Työmme on nykyhetkessä eikä perustu pilventakaisiin. Toivomme on vain, ettemme tiellä väsyisi, vaan että totuutta ja henkeä riittäisi meillekin. Usko opettajastäväämme elähyttää meitä, ja hän on luvannut, että mekin voittaisimme, niinkuin hän on voittanut! Kerran mekin osaamme rakastaa. . .

Odottamatta, aavistamatta tulee sitten uusi syntymisemme. Voisimme kertoa, millä tavalla, minkälaisissa muodoissa se tapahtuu, mutta ajattelemme näiden seikkain olevan toisarvoisia. Saattaahan olla, että kokemukset muodollisesti vaihtuvat. Ehkä kuitenkin uskallamme sanoa, että tapahtuma on tarkasti uuden testamentin toisen tai toisen kertomuksen mukainen. Toisin sanoen: se mikä on tapahtunut Jeesuksen elämässä, uudistuu hänen seuraajansakin historiassa.

Kiinnitämme tässä vain huomiomme uudestasyntymisen saavuttamaan tulokseen. Tämä on selväpiirteinen ja ehyt sekä ymmärtääksemme yhteinen saavutus kaikille. Sitäkin voisi kuvata monenlaisilla sanoilla ja vertauksilla, mutta ydin on joka tapauksessa sama. Uudestisyntymisen sisältö on siinä, että me, jotka ennen olimme tietämättömiä, pimeydessä vaeltavia ihmislapsia, olemme äkkiä tulleet näkeviksi ja tietäviksi henki-ihmisiksi. Mitä me näemme? Jumalan, taivaallisen isän. Mitä tiedämme? Että olemme jumalan poikia. Millä tavalla olemme henki-ihmisiä? Siten, että tunnemme elämässämme olevamme riippumattomat näkyväisestä ruumiistamme.

Jumala, joka meille ennen oli »tuntematon suuruus», on nyt elävänä todellisuutena läsnä hengessämme. Ei tämä merkitse, että osaisimme jumalaa määritellä – kaukana siitä: emme tiedä, mitä hän itsessään on. Tiedämme vain, että hän on isä meidän henkemme taivaassa, totuuden ja rakkauden ehtymätön voimalähde, joka meidät on pojakseen tunnustanut.

Tiedämme myös, että Jeesus on oikeassa. Hänen osoittamansa tie vie jumalan valtakuntaan. Hänen käskynsä eivät ole mielivaltaisia. Hän »ei ole puhunut itsestään». Hän on ilmaissut totuuden. Hän on puhunut isästä ja todella ilmoittanut meille isän tahdon. Isän tahto tulee ilmi viidessä käskyssä. Isä suhtautuu pahaan sillä tavalla, kuin Jeesus neuvoo meitäkin suhtautumaan. Jeesusta seurattessamme kuljemme varmasti ja suoraan siihen valtakuntaan, jossa jumala näkymättömänä kuninkaana hallitsee. Emme enää ihmettele toista tai toista »epäkäytännöllistä» tai »ylen idealistista» ohjetta, sillä näemme omin

silmin, että elämän sisäinen välttämättömyys on semmoinen. Jumalan tahto ei ole mielivaltaisen hallitsijan tahto, vaan elämän laki. Jumala on elämän henki. Jumala on olemassaolon välttämättömyyden järkitajunta.

Samalla kokemuksemme muuttaa suhteemme Jeesukseen. Hän on yhä ystävämme ja veljemme, mutta emme enää riipu hänestä. Hän ei ole enää henkinen isämme niin sanoaksemme, vaan todellakin veljemme, vanhempi, viisaampi, valistuneempi veljemme. Hänen isänsä on nyt meidänkin isämme, hänen jumalansa meidänkin jumalamme.

Ja kuitenkin hän on yhä meille »tie, totuus ja elämä». Siinä uudessa poika-tajunnassa, joka meissä on syntynyt, on Jeesus Kristus salaperäisellä tavalla läsnä. Alamme aavistaa Kristus-mysterion syvyyttä.

Teologiset, teosofiset eli lähemmin sanoen kristosofiset kysymykset astuvat nyt eteemme metafyyillisinä ongelmoina. Onko Kristus jotakin muuta kuin Jeesus? Mitä Kristus on? Kuka Jeesus oli? Oliko Jeesus ihminen? Onko Kristus Jumala?

Nämä arvoitukset vaativat meiltä ratkaisunsa. Emme enää ole oikeutetut niitä syrjäyttämään. Ne ovat nyt elävinä edessämme.

VII.

UUDESTISYNTYMINEN.

»Sinä puhut niin suurella ihastuksella Jeesuksesta ja hänen seuraamisestaan», sanoi minulle eräs ystäväni, »että tuntuu niinkuin et paljonkaan enää välittäisi toisista mestareista ja toisista uskonnoista. Lienetkö enää teosofi? Eikö teosofi ole ihminen, joka suvaitsee kaikkia uskontoja ja pitää kaikkia yhtä jumalallisina? Eihän teosofi koroita yhtä uskontoa pilviin toisten kustannuksella? Mutta sinä teet niin. Sinä käytät uutta nimitystä, kristosofia, siitä teosofiasta, jonka olet keittänyt valmiiksi ja jossa kristinuskon vapahtaja on päätekijänä. Miksi yhä tahdot, että kristosofiasi kulkisi teosofian lipun suojassa?»

Siitä päivänselvästä syystä, vastaan taas tähän, että n. s. kristosofia on teosofiaa, jota vastoin sillä on sangen vähän tekemistä kirkollisen kristinopin kanssa. Kristillinen teologia on kaikenlaista viisastelua Jeesus Natsarealaisen persoonallisuudesta ja hänen suhteestaan jumalaan, kristillinen teosofia sitä vastoin on elämistä Jeesus Natsarealaisen hengessä ja niiden asiain kokemista, joista teologia haaveilee. Samoin on yleinen teosofia käytäntöä ja kokemusta jumalallisissa asioissa, ei teologista spekulatsionia niistä. Mutta jos sanomme että kristosofia on yksistään kristillistä teosofiaa, erehdymme, sillä kristosofia on oleellinen puoli yleisestä teosofiasta. Teosofia ei saata kieltää kristosofiaa — korkeintaan se voi valita toisen nimen samalle asialle.

Ymmärtääksemme tämän täytyy meidän olla selvillä siitä, mitä n. s. uudesta syntyminen on.

Kun kristosofi tekee sen henkisen kokemuksen, jota nimitimme »uudestasytymiseksi», tietää ja tuntee hän olevansa »jumalan poika», s. o. maailmankaikkeutta eläyttävän »isän» synnyttämä ja hänen rakastamansa ihmisolento. Hänessä on syntynyt uusi itsetajunta, joka hämmästyneelle vanhalle persoonallisuudelle kuiskaa: »minä olen Kristus».

Tämä on asian ydin. Ihmisessä elää nyt Kristus. Mikä Kristus? Se Kristus, joka on jumalan ainoa poika, täydellinen, synnitön, voittaja, vapahtaja. Se Kristus, joka oli Jeesus Natsarealaisessakin.

Teosofia nimittää sitä »mystilliseksi Kristukseksi», madame Blavatsky myös »Kristusprinsiipiksi». Se on Paavalin »Kristus meissä».

Kristosofin kokemus näyttää ja todistaa siis hänelle, että on olemassa ero »Jeesuksen» ja »Kristuksen» välillä. Jeesus oli ihminen, Kristus on jumalan poika. Jeesus oli yksilö, Kristus kuuluu koko ihmiskunnalle. Jokaisen ihmisen elämä ja tulevaisuus on Kristuksessa, siinä ihmeellisessä poika-tajunnassa, jonka siemen on ihmisen hengessä.

Samalla kristosofi tietysti näkee, että mystillinen Kristus ei ole minkään uskonnon erikoisomaisuutta. Ei kai se ole mikään »kristitty» oppi eikä mikään »kristillinen» tosiseikka. Niinkuin jumala on yksi ja iankaikkinen, niin on myös Kristus, hänen poikansa. Jumala on ollut ja on kaikkien ihmisten isä läpi aikojen, ja samoin mystillinen Kristus, jumalallisena poika-tajuntana on aina odottanut jokaista ihmistä,

jokaista totuuden ja jumalan etsijää hänen korkeimpana saavutuksenaan ajasta ja paikasta riippumatta, riippumatta uskonnoista ja sivistyksistä. Kuinka monta yksilöä sen tajunnan-asteen käytännössä ovat saavuttaneet, on vallan toinen kysymys. Mutta kristosofi selvästi näkee, että mystillinen Kristus on aina ollut kaikkien uskontojen takana. Kaikki uskonnot tavoittelevat Kristusta. Toinen on osannut paljastaa hänen ihmeitään enemmän kuin toinen, yksikään ei ole hänen rikkauttaan tyhjentänyt. Kaikki mestarit ja viisaat tietäjät, uskontojen perustajat, ihmiskunnan vapahtajat ovat Kristuksesta julistaneet, hänen suuruuttaan ja kunniaan ylistäneet. Kaikilla on ollut tietoa jumalan pojasta, s. o. ihmisen suuremmoisesta henkisestä kehitysmahdollisuudesta, hänen korkeimmasta, sisimmästä, jumalallisesta itsestään. Sitä samaa todellisuutta, jota muualla on nimitetty muunlaisilla nimityksillä, sitä on Jeesuksen Kristuksen jälkeen länsimailla sanottu Kristukseksi.

Se teologia, joka liikkuu pinnalla, joka väittelee ja riitelee opinkappaleista, se ei Kristusta tunne. Kullakin uskonnolla on teologiansa ja kunkin uskonnon teologia on kiintynyt omiin dogmeihinsa ja sääntöihinsä, oman perustajansa ja vapahtajansa persoonaan, toisin sanoen nimiin ja määritelmiin. Pääasia jää syrjään, ainoa tärkeä unohdetaan. Vasta se teologia, joka kohoo teosofiaksi, löytää Kristuksen elävänä, iankaikkisena todellisuutena. Vasta teosofia vapautuu opeista ja seremonioista, jättää sivuseikat syrjään, unohtaa riidat ja väittelyt. Mitä nimistä ja määritelmistä, kun on todellisuus elävänä edessä! Teologia on järkeilyä, teosofia on elämää.

Teosofia siis löytää mystillisen Kristuksen. Mutta miksikä silloin puhumme kristosofiasta? Eikö se ole yksi turha nimi lisää?

Vaikka se olisi vain nimi, ei se sittenkään olisi turha, sillä olemme tuolla nimellä painostaneet, että totuus on löydettävissä ainoastaan siten, että ihminen itse pääsee sisäiseen yhteyteen isän jumalan kanssa, että hän löytää oman poikuutensa jumalassa. Ei mikä tahansa yliaistillinen kokemus häntä pelasta, ei hänen selvänäköisyytensä eivätkä hänen salaiset kykynsä. Ainoastaan se henkinen kokemus, joka synnyttää hänet uudestaan Kristuksessa.

Mutta kristosofia ei ole paljas nimi. Se on ennen kaikkea osviitta ja opetus. Kristosofia antaa meille viittauksen siitä, että Kristuksen viimeinen ilmestyminen Jeesus Natsarealaisessa oli täydellisin, mitä tähän saakka tunnemme. Jumalan poika tuli entistä voimakkaammin ja kirkkaammin näkyviin Jeesuksessa. Jeesus tunsu itsensä isän jumalan pojaksi ennen saavuttamattoman intensiivillä ja täyteläisellä tavalla. Ei kukaan ennen häntä osannut sanoa: »ken minut näkee, hän näkee isän». Jumala puhui ennen profeettainsa suun kautta, mutta Jeesus eli niin kokonaan poika-tajunnassa, että isä oli hänessä alituisesti läsnä, eli hänessä, vaikutti ja toimi hänen kauttaan. Jumalan täydellisyys eli hänessä. Hän oli jumalan ruumistuma maanpäällä, jumalallinen inkarnatsioni.

Tämmöinen väite jäisi tietysti paljaaksi teologiseksi eli »kristologiseksi» sanasaivarteluksi, elleimme osaisi sitä todistaa itsellemme. Mutta kristosofia opettaa meille, millä tavalla tämä käy päinsä.

Se sanoo: todistus piilee Jeesuksen seuraamisessa. Seuratkaa Jeesuksen elämän ohjeita ja käskyjä, eläkää hänen hengessään, niin näette kuinka ennenkuulumattoman kirkkaasti Kristus on tullut ilmi Jeesus Natsarealaisen persoonallisuudessa. Jeesus on niin lähellä Kristusta ja Kristus on tullut Jeesuksessa niin eläväksi, niin personifoiduksi, että Jeesus Kristus edustaa meille ihanne-ihmistä – ei mitään teennäistä ihanteellisuutta, vaan itse ihmistä, luonnollista, pyhää, puhdasta ihmistä semmoisena kuin hän on isän jumalan tajunnassa elänyt maailman luomisesta saakka ja ennen sitä.

Kristosofi on menetellyt tämän opetuksen mukaisesti, hän on totuuden etsijänä tutustunut maailmanuskontoihin ja filosofioihin, hän on ajatellut, pyrkinyt ja ponnistanut, – ja vihdoin Jeesuksen ihmeelliset käskyt ovat hänelle selvinneet ja hän on alkanut elää niiden hengessä. Ja kun isä jumala on hänet

armahtanut, kun hän on läpikäynyt uudestasyntymisen ihanan ja ihmeellisen kokemuksen, mitä hän silloin mahtaa siihen, että Jeesus Kristus hänelle tien näytti, niin, että Jeesus Kristus oli hänelle tie, totuus ja elämä?

Mitä hän mahtaa siihen näkemykseensä ja tietoonsa, että Jeesus Kristus lopullisesti oli ainoa? Mitä hän mahtaa siihen tietoonsa ja vakaumukseensa, että Jeesus Kristus lopullisesti on toisillekin oleva ainoa?

VIII.

JEESEKSEN SYNTYMÄ.

Mutta uudestasynnymisensä jälkeen häntä ihmetyttää kysymys, miksi Jeesus Natsarealainen oli se, mikä hän oli. Miksi hän, galilealainen, oli ennakolta määrätty ihmiskunnan vapahtajaksi, jumalaa etsivien ihmisyksilöiden esikuvaksi, »monista veljistä vanhimmaksi?» Mikä oli hänen kehityksensä ja esihistoriansa?

Ja silloin hän evankeliumia tutkiessaan tapaa ainakin ensimmäisen vastauksen tähän kysymykseensä.

Jeesuksen syntymisestä kerrotaan näet seuraavasti: Eräälle galilealaiselle neitsyelle, Maria nimeltään, ilmestyi herran enkeli ja ennusti, että hän tulisi synnyttämän pojan, joka oli oleva suuri ja nimitettävä korkeimman pojaksi. Ja kun Maria ihmetellen kysyi, kuinka semmoinen oli mahdollinen, hän kun ei miehestä tiennyt, vastasi enkeli, että pyhä henki oli tuleva hänen päälleen. Nyt Maria oli kihlattu Joosefille, ja kun tämä sai kuulla, että hänen morsiamensa synnyttäisi pojan, hän aikoi luopua Mariasta, mutta herran enkeli ilmestyi Joosefille ja käski hänen ottamaan Marian luoksensa. Ja Joosef teki niin, ja Maria synnytti Jeesuksen.

Tämä vanha tuttu kertomus näyttää ensi silmäyksellä tukevan kirkollis-kristillistä opinkappaletta Jeesuksen »yliluonnollisesta» syntymästä. Kristosofi ei kuitenkaan siitä hämmästy, sillä hän tietää vertailevista uskonnotutkimuksistaan, että vanhoissa uskonnoissa yleensä kerrottiin sankarein ja vapahtajain syntyneen neitsyeistä. Niin oli Buddhan äiti neitsyt Maajaa, Krishnan neitsyt Deevakii, Väinämöisen ilman impi, Horuksen neitsyt Isis j. n. e. Nämä olivat kaikki »legendoja» ja samoin Jeesuksen syntymästä oli muodostunut legenda. Legendan tarkoitus oli kohottaa ja kirkastaa sankarinsa kunniaa ja jumalallista ylevyyttä. Fyysillisesti se ei tietenkään perustunut tosiseikkoihin. Jos kuinka korkea jumala tahansa tahtoi ihmishaahmossa astua maanpäälle ja alistua inhimillisen ruumiin vaatimuksiin ja tarpeihin, hän tietysti ensi hetkestä lähtien mukautui luonnon lakien mukaan. Miksi hän aloittaisi maallisen vaelluksensa taika-, ettemme sanoisi teatteritempulla?

Jeesus ainakin oli ihminen, ihminen sanan kauneimmassa merkityksessä, ja ihmisenä hän oli tähän maailmaan tullut samalla salaperäisellä, joskin luonnollisella tavalla kuin muutkin!

Kristosofi sentähden ajattelee ja mietiskelee evankeliumin kertomusta. »Siinä on jotakin takana; todellisuus on verhottu. Jospa pääsisin asian ytimeen.» Ja kas, lopulta verho nousee, ja etsijä näkee todellisuuden loistavan kirkkaudessaan ja kauniissa yksinkertaisuudessaan.

Mitä siis evankeliumit lyhyissä viittauksissaan kertovat Jeesuksen syntymästä?

Galileassa eli nuori nainen nimeltä Maria, harvinaisen henkevä, jalo ja puhdas. Ei hänellä ollut ainoastaan puhdas ja viaton luonto, hän oli myös pienestä pitäen antautunut jumalalle. Hänen sielunsa viihtyi vain hartaissa, pyhissä ja palvovissa tunteissa, eikä hän antanut itsekkyydelle eikä synnille sijaa ajatuksissaan. Hän oli arvatenkin tottunut elämään mietiskelyelämää ja hänen sisäiset, salaiset aistinsa olivat

puhjenneet, koska hän saattoi ottaa vastaan näkyjä ja ilmestyksiä korkeimmasta henkimaailmasta. Ehkä hän kuului johonkin uskonnolliseen yhdyskuntaan, jossa sielua kasvatettiin ja kehitettiin – olihan semmoinen esim. essealainen seurakunta.

Hän oli kihlattu Joosef nimiselle miehelle, joka oli häntä jonkun verran vanhempi. Vanhemmat olivat kai järjestäneet kihlauksen jo varhain, kuten itämailla oli tapana. Joosef oli ammatiltaan puuseppä, mutta luultavasti hänkin kuului samaan uskonnolliseen yhdyskuntaan kuin Maria. Joka tapauksessa Joosef ja Maria molemmat olivat selvillä siitä, etteivät liitostaan huolimatta menisi naimisiin. Joosef hyväksyi koko sydämeästään Marian unelmat jumalalle antautuneesta elämästä, sillä hän rakasti Mariaa vilpittömästi ja kunnioitti ja ihaili tämän pyhää puhtautta.

Silloin enkeli ilmestyi Marialle ja tervehti häntä jumalan armoittamana olentona, joka jumalan pojan oli synnyttävä. Ja kun Maria hämmästyneenä kysyi, kuinka semmoinen oli mahdollista, kun hän ei miehestä tiennyt, ymmärrämme enkelin vastanneen: »älä pelkää, Maria, mennä Joosefille vaimoksi, sillä pyhä henki on tuleva Joosefin ylle ja korkeimman voima varjoo sinut, ja sentähden se on oleva pyhä, joka sinusta syntyy.»

Mainitsematta mitään nimiä yhä hämmästynyt Maria ei saattanut olla kertomatta näystään läheisille omaisille ja ystävilleen. Huhu tuli Joosefinkin korviin, ja hän, joka oli jalo ja vaatimaton mies, päätti heti luopua kihlatusta morsiamestaan, ei sen takia, että hän epäili tämän siveyttä, vaan sentähden, että hän piti itseään liian halpana kelvatakseen Marialle luvatus pojan isäksi. Vasta kun häntäkin näyssä ja ilmestyksessä rohkaistiin, uskalsi hän ottaa morsiamensa vaimokseen.

Sillä tavalla syntyi Jeesus Natsarealainen.

Evankeliumein kertomus tahtoo siis puolestaan painostaa perinnöllisyyden lakia. Suuria ihmisiä ei voi maailmaan syntyä, ellei ole vanhempia, jotka kykenevät antamaan heille puhtaita ja sopivia ruumiita. Tämä koskee isää yhtä hyvin kuin äitiä, mutta ennen kaikkea sittenkin äitiä. Maria on äitien esikuva, eikä ole ihmeteltävää, että katolisessa kirkossa heräsi eloon vanha egyptiläinen madonnapalvonta, samalla kun siinä yleensä ruvettiin palvomaan ja jumaloimaan inhimillisiä olentoja.

Tietysti Jeesuksen syntyminen Mariasta ei yksin selitä hänen olemuksensa ainutlaatuista ylevyyttä. Se vain antaa sille fyysillisen pohjan niin sanoaksemme. Jeesuksen oma sielu, hänen oma yksilöllisyytensä jää yhä arvoitukseksi totuutta etsivälle kristosofille. Sen historia ei ole vielä hänelle tässä paljastunut.

Mutta sillä välin tulee hänelle kuin välähdyksessä aavistus uuden testamentin omituisesta symboliikasta.

IX.

SYNTYMÄHISTORIA VERTAUSKUVANA.

Eikö näet hänen omassa henkisessä kehityksessään ole toistunut Jeesuksen syntymähistoria?

Oli ja kasvoihan hänen sielussaan jotain Marian tapaista. Oikeastaan hänestä tuli totuuden etsijä sen nojalla, että hänen sielussaan oli jotain neitseellistä ja koskematonta, joka vetäytyi syrjään maailman melusta ja pauhinasta. Miksei hän saattanut — kuten niin monet tekivät — ajattelematta heittäytyä elämän pyörteeseen, tyhjentää nautinnon malja ja joka hermollaan tuntee mitä oli »elää»? Tai miksi hän, jos niin yritti tehdäkin, yhä jäi tyydytystä vaille? Miksi elämä tuntui turhalta, tyhjältä, tarkoituksettomalta? Eikö sentähden, että hänen sielussaan asui pyhyiden korkea kaipuu? Eikö sentähden, että loukattu neitsyt itki hänen sydämessään?

Ja kun hän sitten etsi totuutta tutkimalla luontoa ja elämää, tutkimalla maailman uskontoja ja nykyaikaista teosofiaa, tutkimalla yliaistillisia ilmiöitä ja spiritismiä, niin hän oikeastaan etsi omaa sieluaan ja tahtoi oppia tuntemaan sitä hienoa, kaunista, pyhää ja koskematonta, joka piili hänen tajuntansa jossakin sopukassa. Hän löysikin sen, hän tuli yhä enemmän tietoiseksi siitä, että se oli hänen paras itsensä, niin, että hän itse olikin tuo puhdas ja jalo olento, joka kaipasi ihmisiä ja ihmisten ymmärtämystä, mutta kauhistui elämellisyttä ja raakuutta. Hänkin tunsivat olevansa kuin Maria, joka tahtoi pyhittää elämänsä jumalalle kaukana maailmasta.

Hänellekin sitten selvisi ja hän ymmärsi järjessään ja koko olemuksellaan, että hänen elämänsä kuluisi turhaan, ellei hän synnyttäisi jotakin. Ei siinä kyllin, että hän itse oli puhdas ja hyvä. Ei riittänyt, että hänen kynttilänsä oli sytytetty, jos hän pistäisi sen vakan alle. Maailmalle se oli loistava, ihmisiä sen tuli valaista. Ja kun hän hämmästyneenä kysyi, kuinka hän, joka oli tietämätön ja kykenemätön, osaisi mitään hyvää tehdä, tuli vastaus ylhäältä: »älä pelkää luottaa itseesi ja järkeesi, sillä totuuden pyhä henki on antava järjellesi valoa ja voimaa ja korkeimman apu on sinua suojaava».

Niin kuin Maria käskyä totellen meni Joosefille vaimoksi, niin hänenkin, totuuden etsijän, sielu luotti itseensä, omaan voimaansa ja järkeensä. Ja järki löysi etsiessään evankeliumein Jeesuksen ja tämän käskyt ja tunsivat täyttyvänsä totuuden pyhällä hengellä. Nyt oli elämä selvä sielulle ja järjelle. He sulautuivat yhdeksi, kulkivat epäröimättä tietänsä eteenpäin, elivät käskyjen täyttämässä, ja kun aika oli tullut, syntyi poika, Kristus, uusi tajunta — ja maailma oli kristosofin silmissä muuttunut.

X.

JEESUKSEN SIELU JA JÄLLEENSYNTYMINEN.

Evankeliumein kertomus Jeesuksen syntymästä, oikein ymmärrettynä, näyttää meille, että hän on ihminen, joka syntyi näkyväiseen maailmaan samalla tavalla kuin muutkin. Hänen vanhempansa olivat erikoisen puhtaita ja pyhään tehtäväänsä valmistuneita henkilöitä ja saattoivat sentähden luoda elävän inhimillisen organismin, jolla ei vertaistaan ole ollut.

Tämän tosiseikan käsittäminen ei ole vähäpätöinen eikä merkityksetön asia. Se ensinnäkin asettaa Jeesuksen samaan kategoriaan luonnon edessä kuin muunkin ihmiskunnan ja toiseksi se asettaa hänet riviin kaikista lahjakkaimpien ihmisyksilöiden, Buddhan, Zarathustran, Krishnan, Mooseksen, Orfeuksen, Väinämöisen y.m. kanssa ja vaikkapa niistä ensimmäiseksi. Sen johdosta meissä myös herää seuraava tärkeä kysymys:

Koska on pidettävä todistettuna, että ihmiset semmoiset kuin Jeesus, Buddha y. m. ovat syntyneet tavallisten ihmisten tavalla, huolimatta siitä, että legendat puhuvat heidän ylikuonnollisesta syntymisestään, täytyy meidän tiedustella syitä tähän ihmisyksilöiden erilaisuuteen, eritoten noiden hengen sankarein ylevämyyteen muuhun ihmiskuntaan verraten. Joskin tavallisten ihmisyksilöiden verrattain pienet eroavaisuudet luonteen ja lahjojen puolesta voitaisiin selittää kaikenlaisten »satunnaisten» syiden aiheuttamiksi, käy tällainen selitys mahdottomaksi, kun on kysymys hengen, älyn ja siveellisyyden jättäjäisistä. Eihän erotus ole fyysillis-ruumiillista laatua: neron ja hengen sankarit kohoavat muun ihmiskunnan yläpuolelle sielullisten ominaisuuksiensa kautta. Kysymys onkin sentähden sielun alkuperästä.

Onko ihmisen sielu perintöä vanhemmilta, s. o. ovatko vanhemmat luoneet sielunkin, vai onko jumala luonut sielun ihmisen syntyessä vai onko sielu ennestään olemassa?

Jos sielu periytyisi vanhemmistaan, ja näiden esivanhemmista, merkitsisi tämä esim. Jeesuksen suhteen, että hän elävänä inhimillisenä sieluna oli suoranaan tulos Joosefin ja Marian sekä heidän esi-isänsä hengen ominaisuuksista eli toisin sanoen ikäänkuin oman sukunsa kaunein kukka ja hedelmä. Tämä tosin edellyttää, että siinä suvussa oli perintönä kulkenut satumaisen jalostunut veri (maailman alusta saakka?), mutta koska ei ole voitu todistaa, että elämän aikana hankitut ominaisuudet kulkevat perintönä, jää joka tapauksessa Jeesuksen omaksi persoonalliseksi ansioksi, että hän pyrki voimakkaammin ja saavutti enemmän kuin oman sukunsa muut jäsenet. Mistä tämä persoonallinen voima oli häneen tullut? Se asui hänen omassa minässään. Mistä siis hänen minänsä oli kotoisin? Jos vanhemmat sen loivat, eivät he kyenneet lahjoittamaan hänelle enemmän siveellistä voimaa kuin mitä alkuaan piili suvun veressä. Jeesus kuitenkin osoitti, että hän omisti entistä suuremman voiman; kasvatus ja ympäristökö se siis sai ihmeitä aikaan?

Kun tällä tieteellisellä tavalla järjeilemme, käsittelemme huomaamatta ihmistä liian materialistisella tavalla, pidämme häntä miltei koneellisenä luonnontuotteena. Jokainen ihminen on kuitenkin elävä yksilö, joka sisimmässään kapinoo, jos selitämme hänen olevan vain monimutkaisen tuloksen tuhansien esivanhempien synnynnäisistä ominaisuuksista. »Minähän itse olen se mikä olen! Jos minulla on mitä perittyjä ominaisuuksia tahansa, on kuitenkin oma minäni ehdottomasti vain minun omani, enkä ole

minuutena osa mistään toisesta tasa-arvoisesta minuudesta». Kysymys ihmisen kuolemattomuudesta olisi tosiaan tuulesta temmattu, jos ei hänen yksilöllinen minuutensa olisi muuta kuin sukuminän enemmän tai vähemmän harhanomainen katkelma. Ja kuinka saattaisimme edes hetkeksikään uskoa, ettei Jeesuksella esim. olisi ollut omaa minää, joka rakasti ja uneksi ja ikävöi totuutta?

Kristosofi kyllä myöhemmin ymmärtää, että tuossa »materialistisessa» katsantokannassa piilee totuus, mutta kysymys ihmissielun alkuperästä ei ole siten ratkaistavissa, ennenkuin korkea tieto on saavutettu. Alkutaipaleella on pakko sanoa: ihmissielun salaisuus on muualla.

Sentähden meidän täytyy siirtyä toiseen mahdolliseen ratkaisuun ja kysyä: luoko jumala ihmiselle minän hänen syntyessään?

Tämä teoria, jonka kristikunta jokseenkin yleisesti lienee omaksunut, tyydyttää epäilemättä paremmin tiedonhaluista järkeämme, kun se on hylännyt materialismin ja älynnyt, että elämässä on toinenkin puoli kuin paljas materia, nim. henki eli tajunta, joka on ainakin yhtä mahtava ja tärkeä, kuin konsanaan aine eli voima. Jos jumala luo sielun, merkitsee tämä, että ihmisen henkinen olemus, hänen tajallinen taustansa kuuluu omaan maailmaan, joka on ulko- ja yläpuolella aineellista maailmaa ja siitä tavallaan riippumaton. Silloin ihminen todella minuutena on oma itsensä ja saattaa uskoa omaan kuolemattomuuteensa.

Tätä teoriaa vastaan ei ole muodollisesti mitään muistuttamista. Parempaa ei ihminen saata ihmisestä uskoa kuin että hän on jumalasta, s. o. elämän hengestä, alkunsa saanut. Eivätkö jaloimmat ja viisaimmat ihmiset aina ole opettaneet, eikö kaikki mystiikka ja teosofia perustu juuri siihen, että ihmisen hengessä piilee jumalallisia voimia ja kykyjä, joilla on rajattomia kehitysmahdollisuuksia?

Mutta siveelliseltä kannalta voidaan tehdä muistutus tuota luomisteoriaa vastaan siinä muodossa kuin kreatsiaanit sitä esittävät, nim. että jumala luo sielun joka kerta kun ihminen syntyy maailmaan. Jumalaa näet voidaan silloin syyttää välinpitämättömyydestä, jonkinlaisesta moraalisesta indifferentismistä. Ihmiskunta on jumalan puolelta jätetty oman onnensa nojaan: se saa jatkaa sukuaan oman mielensä mukaan, yksin perinnöllisyyden lain sitomana. Jumala ei vähimmässäkään mitassa välitä siitä, minkälaisia ihmisiä syntyy. Oli vanhemmat hyviä tai huonoja, oli he terveitä tai sairaita, puhtaita tai saastaisia, siveellisiä luonteita tai rikoksentekejiä, – aina jumala on valmis luomaan sielun, kun ihmiset ruumiin antavat. Valta on annettu ihmisten käsiin, jumala on heidän orjansa. Ja jos vielä tahtoisimme puolustaa jumalaa sillä, että hän on puolueeton, rakastaa kaikkia yhtäpaljon j. n. e., olisi tämä totta vain vanhempien kannalta. Lasten kannalta katsottuna tämä jumalan »puolueeton rakkaus» astuu vallan toiseen valoon. Täydellä syyllä saattavat vasta luodut sielut kysyä: »miksikä sinä jumala, annat toiselle sielulle hyvän ja lahjakkaan ruumiin, toiselle taas huonon ja puutteellisen? Miksikä toinen meistä vasta luoduista saa syntyä henkiselle kehitykselle edullisiin olosuhteihin, toinen taas rikolliseen ympäristöön? Julmahan sinä olet luoja, puolueellinen ja oikullinen – tai sitten kylmä, tunteeton ja välinpitämätön!»

Jumala olisi siis ilman moraalialia, jos hän loisi ihmissielun joka kerta, kun lapsi syntyy maailmaan. Emme näin ollen saata tätäkään näkökantaa tuommoisenaan hyväksyä.

Jällelle jää kolmas ratkaisumahdollisuus. Sen mukaan sielu on ollut olemassa ennen ruumiillista syntymistä maan päälle. Ja mistä sielu on alkunsa saanut? Tietysti jumalasta. Jumala on luonut sielun, mutta tämä luominen tapahtui maailmankauden alussa, aikojen aamulla, ja kaikki sielut »luotiin» silloin yhtäaikaan. Jumala synnytti ne itsestään. Hänen rakkautensa ne synnytti. Hänen neronsa ne loi ¹⁾.

¹⁾ Pyydän huomauttaa, että käytän tässä sanaa „sielu” yleisessä merkityksessä; tarkemmin katsoen sillä on milloin toinen milloin toinen teknillinen merkitys. Ylläolevassa esim. „sielu” vastaa teosofisen kirjallisuuden „monaadia” eli „dshiivaa”.

Tämä on sielujen *preeksistenssi* eli »olemassaolo ennen syntymistä».

Nyt on kysymys: syntykö sielu vain yhden kerran maailmaan? Onko se olemassa ikuisuuksien ikuisuuksia taivaallisessa kodissaan yhtäkkiä langetakseen kerran maan vetovoiman pauloihin?

Jos niin on, niin tapahtuuko tuo »lankeemus» pakosta vai onko se vapaaehtoinen? Jos se tapahtuu pakosta, kuka silloin määrää sielun kohtalon? Jumala tietysti – ja silloin joudumme takaisin äskeiseen johtopäätökseemme, että jumala on puolueellinen tai moraalisesti välinpitämätön. Ja vaikka lankeemuksen välttämättömyys piilisi sielun omassa olemuksessa, on kuitenkin luoja sen siihen istuttanut, ja silloin hän on puolueellinen ja rakkaudeton, kun ei hän jokaiselle sielulle valmista samanlaista »lankeemusta».

Jos taas sielu on vapaa ja vapaaehtoisesti ruumistuu, silloin meidän on ylen vaikea käsittää, mitä järkeä tuommoisessa kerran tapahtuvassa maallisessa elämässä on. Sillä jumalan kädestä sielut arvatenkin ovat lähteneet samankaltaisina – ainakin yhtä puhtaina, kauniina, jaloina. Miksikä siis toinen valitsisi elämän, täynnä synnin ja pahuuden tuskaa, toinen elämän, joka yksitoikkoisuudessaan ja jokapäiväisyydessään on väritön ja sisällyksetön, toinen elämän täynnä ponnistusta ja hyödyllistä työtä?

Tietysti tämä oletamus sittenkin on sympaattisin. Siveellisesti saatamme sulattaa, että sielut valitsisivat erilaisia ruumistuksia, kunhan niillä vain olisi vapaus valita. Voihan niillä olla silmämääriä, joita emme järjellämme käsitä. Arvostelu ei ainakaan silloin kohdistu jumalaan, vaan omaan itseemme.

Mutta järkemme kapinoi. Se soisi niin mielellään, että oikeutta ja järjestystäkin olisi maailmassa. Se ei kaipaa ainoastaan vapautta, se tahtoo myös yhdenvertaisuutta ja veljeyttä.

Sentähden sanookin preeksistenssioppi vanhassa itämaalaisessa muodossaan: sielut eivät synny vain kerran maailmaan, ne syntyvät yhä uudestaan ja uudestaan. Ne käyvät koulua aineellisessa maailmassa. Ne kehittyvät ja kasvavat. Alussa eivät ollenkaan ole itsetietoisia jumalallisista kyvyistään. Vasta pitkän, pitkän evolutionsin perästä sielut oppivat tuntemaan itsensä ja jumalallisen syntyperänsä.

Tämä on reinkarnatsioni- eli jälleensyntymisteoria. Sen valossa Jeesuksenkin sielu on ollut jälleensyntyvä sielu, ja ensi kerran ruumistuessaan sekin oli tietämätön, inhimillinen minä. Mitä mittaamattomia aikakausia lienee kulunut, ennenkuin sama sielu syntyi Jeesus Natsarealaisena, – millä väsymättömällä voimalla se lienee ponnistanut pimeydestä valoon, millä hehkuvalla rakkaudella se lienee totuutta etsinyt! Ken on sen pettymyksiä peilannut, ken sen kyyneliä luenut? Kun se Jeesus Natsarealaisena syntyi, oli se jo voittanut takaisin jumalallisen syntymä- ja sukuoikeutensa.

Jälleensyntyminen on täten avain Jeesus Natsarealaisenkin sielun mysteroon. Saksalainen teologi prof. Harnack sanoo, ettemme koskaan pääse Jeesuksen psykologisen salaisuuden perille; emme koskaan voi käsittää, millä tavalla hän pääsi tietoon siitä, että oli isän jumalan ainosyntyinen poika. Prof. Harnack ei ottanut lukuun reinkarnatsioniteoriaa. Kaikki ihmiset ovat sisimmässään jumalallisia, mutta ainoastaan ne, jotka äärettömästi ovat työskennelleet ja kasvattaneet itseään, ovat kohonneet todelliseen itsetuntoon, ja niistä Jeesus yksin on saavuttanut niin täydellisen epäitsekkyuden, että maailmoiden jumala saattoi asua hänessä täydellisesti. Tietysti reinkarnatsionioppi paljastaa salaisuuden meille vain järjen kannalta. Todellisuudessa emme tiedä muuta kuin mitä itse olemme kokeneet. Niinpä Jeesuksenkin sielun kehityksestä tiedämme juuri sen verran kuin itse olemme sielullisesti ja henkisesti kokeneet, huolimatta siitä, että järkemme saattaa ymmärtää semmoistakin, jota emme vielä ole todellisuudessa kokeneet.

Järkemmekin voi tyytyä siihen yleiskäsitykseen sielujen pitkästä kehityshistoriasta, minkä jälleensyntymisoppi tarjoaa, eikä tarvitse kysellä yksityiskohtaisia tietoja »menneistä ruumistuksista». Ei siis tarvitse vaivata päätään kysymyksellä, kuka Jeesus ennen mahtoi olla – oliko hän Zarathustra, oliko hän

Krishna, oliko hän Hermes j. n. e., – semmoiset asiat selvenevät itsestään myöhemmin, jos niiden on määrä selvitä. Uteliaisuus ei ainakaan paina mitään vaa'assa.

Kristosofi, joka kokemuksesta on nähnyt eron Jeesuksen ja Kristuksen välillä, hän iloitsee hengessään, saadessaan väläyksen Jeesuksen menneisyydestä, ymmärtäessään, että Jeesus Natsarealainen oli ihminen, jonka takana oli pitkä elämien sarja, ja joka siis rakastavan sydämensä hehkulla oli tuhansien vuosien kuluessa valmistunut siihen ihmeelliseen elämään Palestiinassa, jossa hän sai tarjota koko personallisen olemuksensa isän jumalan käytettäväksi.

Siinä Jeesus Natsarealaisellakin oli henkinen syntymänsä. Niinkuin kristosofi tänä päivänä, niin evankeliumin Jeesus kerran kävi läpi sen ihmeellisen ja ihanan kokemuksen, joka hänestä teki jumalan pojan. Tämä tapahtui Jordanin kasteessa, silloin kun taivaat aukenivat ja ääni korkeudesta todisti: »sinä olet minun rakas poikani, jonka tänään synnytin». Jeesuksen kokemus oli vain paljon valtavampi kuin kenenkään toisen, koska hänen edellytyksensä olivat niin paljon suurenmoisemmat.

Puu tunnetaan hedelmistään ja uudestisyntynyt ihminen siitä elämästä, joka seuraa henkistä syntymää. Vaikka Jeesus Kristus sanoi, että hänen seuraajansa tulisi tekemään samoja tekoja kuin hän ja vielä suurempia, on hän toistaiseksi saavuttamaton. Jordanista Golgatalle hän oli ihminen ja jumala, jumala ja ihminen.

Jumalia on monta, mutta jumala on yksi. Jeesus Kristus ei ollut ruumistunut jumala ainoastaan – sitä kaikki olemme, – vaan jumala ihmisen haahmossa.

XI.

ERILAISIA KRISTUKSEN SEURAAJIA.

Kun totuudenetsijä mietiskelyjensä ja kokemustensa kautta on käsittänyt eron Jeesuksen ja Kristuksen välillä, käsittänyt, että Jeesus oli natsarealaisen profetaan henkilönimi ja että Kristus kuvasi Jeesuksessa ilmenevää jumalallista elämää, silloin hänelle alkaa uusi tutkimuskausi, jonka kestäessä hän pyrkii ja pääsee yhä selvempään ja varmempaan tietoon sekä Jeesuksesta että Kristuksesta. Olemme jo kosketelleet hänen yrityksiään ymmärtää Jeesus Natsarealaista elävänä inhimillisenä persoonallisuutena ja nähneet, että jälleensyntyemisoppi yksin osaa tyydyttävästi ratkaista suuren profetaan psykologisen salaisuuden. Koska aikomuksemme on yhä edelleen seurata totuudenetsijää hänen tutkimuksissaan, tahdomme tässä huomauttaa, että hänen käsityksensä Jeesuksesta historiallisena henkilönä muuttuu ja tarkistuu sitä mukaa kuin hänen Kristus-käsitteensä kirkastuu ja laajenee.

Itse asiassa saatamme erottaa kaksi jaksoa totuudenetsijän Kristus-ymmärryksessä; toista voimme nimittää mystilliseksi eli yleisteosofiseksi, toista kristosofiseksi. Ollessaan mystillisellä eli yleisteosofisella kannalla Kristus-kysymyksessä totuudenetsijä sanoo itselleen: Jeesus on henkilö, Kristus on arvonimi (kts. Matt. ev. 1: 16). Kristus merkitsee »voideltu». Jeesuksen arvonimenä oli Kristus, sentähden että hän oli voideltu eli vihitty kuninkaaksi hengen maailmassa; nimi osoittaa, minkä korkean asteen hän sisäisessä kehityksessään oli saavuttanut. Mutta koska mikään ei synny tyhjästä, ei ihmisessä kehity semmoista, johon hänellä ei ole mahdollisuus eli siemen jo olemassa. Sentähden Kristus ei ole satunnainen arvonimi, vaan se on nimenä jollekin oleelliselle ominaisuudelle, joka piili Jeesuksen sielussa alusta saakka, samoin kuin sen täytyy olla kätkeytyneenä kaikkien ihmisten sieluihin, niinkuin siemen on maahan kylvetty.

Kristus on iankaikkisen elämän siemen meidän sieluissamme. Kuinka tosi onkaan sana, että vain hänessä löydämme ikuisen elämän ja autuuden. Ellemme usko hyvään ja hyvän voimaan omassa itsessämme, mistä sitten pelastuksen löydämme?

Tätä ikihyvän itua ihmisessä nimitetään »mystilliseksi Kristukseksi» eli Kristus-prinsiipiksi, vanhemmassa teosofisessa kirjallisuudessa myös *buddhiksi* tai *aatmaa- buddhiksi*, ihmisen kuudenneksi prinssiipiksi.

Buddhi on »ymmärtämiskyky» eli intelligenssi korkeammassa merkityksessä, joka perustuu myötätuntoon. Teosofisessa kirjallisuudessa puhutaan sentähden »totuuden näkemyksestä» eli intuitiosta, joka johtuu veljesrakkaudesta, ja sanotaan, että buddhi on tämä veljesrakkauden kyky, joka piilee ihmisen sielussa ja joka suurissa vihityissä on puhjennut täyteen kukkaansa. Koska rakkaus Paavalinkin mukaan on ainoa pysyväinen katoavaisten maailmassa, koska siinä piilee iankaikkinen elämä, on täten jumalallinen veljesrakkaus sama kuin mystillinen Kristus, ja näiden monenlaatuisten nimien käyttö toistensa veroisina ei näytä tuulesta temmatulta.

Näin puhuu itseksensä totuudenetsijä, mieli täynnä kiitollista riemua. Asiaan ei vaikuta, mitä tietä pitkin hän on tähän näkemykseen tullut. Toinen on kulkenut niin sanoaksemme yleisteosofista tietä; hän on

ymmärtänyt kristinuskon, samalla kun hän ymmärsi toiset uskonnot, s. o. silloin kun hän yleensä ymmärsi, mitä uskonto ja mitä elämä on. Toinen on kulkenut kristillisteosofista tietä evankeliumein kautta; hän löysi Kristuksen, silloin kun hän otti Jeesuksen opettajakseen, ja samalla hän ymmärsi toisten uskontojen pyhät mestarit.

Mutta kauas ei vaella totuudenetsijä ihanassa näkemyksessään, ennenkuin hän tekee merkillisen havainnon niiden ihmisten suhteen, jotka ymmärtävät Kristusta samalla tavalla kuin hän.

He jakautuvat itsestään kahteen ryhmään. Kaikki kyllä ymmärtävät eron Jeesuksen ja Kristuksen välillä, mutta toiseen ryhmään kuuluvat ne, jotka eivät välitä mitään Jeesuksen opetuksista – jos niitä edes tyystin tuntevat, – toiseen ne, jotka Jeesusta Kristusta seuraavat.

Ovatko nyt nuo edelliset »suruttomia» maailman ihmisiä, jotka uskontoa pilkkaavat ja vihaavat? Eivät suinkaan. Päinvastoin hekin selittävät seuraavansa Kristusta. He uskovat veljesrakkauteen, tahtovat elää sen vaatimusten mukaan, ja luulevat niin tekevänsä.

Eivätkö sitä sitten tee? Tekevät epäilemättä, siinä määrin kun he veljesrakkautta ymmärtävät. He näet asettavat itsensä, oman järkensä ja omantuntonsa veljesrakkauden arvostelijoiksi ja mittapuiksi. On ikäänkuin he sanoisivat: »koska Kristus on kerran meissä, on myös meidän vallassamme määrätä, minkälainen Kristus on». Itse he eivät sitä niin suuressa määrin tee, mutta toisiltaan he kysyvät neuvoa. Niinpä he sitten saattavat yhdessä päättää jossain vaikeassa tilanteessa esim., että »Kristus meissä tahtoo nyt, että autamme rukouksillamme ja teoillamme englantilaisia heidän sodassaan saksalaisia vastaan». Ja he pitävät epäveljellisinä, ehkäpä Kristuksen vastustajina niitä, jotka eivät tuossa sodassa asetu englantilaisten puolelle.

Jos nyt totuuden etsijä itse kuuluu siihen ryhmään, joka seuraa Jeesusta, hämmästyttää hän sanomattomasti. Hän ei lainkaan käsitä, että ihmiset itse määrittelevät, millainen Kristus eli veljesrakkaus on. Se on hänestä kuin jumalanpilkkaa. Jos siihen ilman muuta kykenisimme, mitä varten sitten ne ihmiset, joissa Kristus on eläväksi tullut, opettaisivat ja neuvoisivat meitä? Turha heidän työnsä olisi, sillä itsehan me joka tapauksessa paremmin tietäisimme? Sillä vain eksytämme itseämme ja toisia. Kristusnimi omistetaan ennenkaikkea Jeesus Natsarealaiselle. Uskomme, että Jeesus Natsarealainen toteutti elämässään mystillistä Kristus-prinsippiä eli veljesrakkautta, ja jos omien aatteittemme ja tekojemme yhteydessä käytämme Kristus-nimeä, pitäisi niiden edes olla soposoinnussa Jeesus Natsarealaisen Kristus-elämän kanssa. Mutta kuinka esim. saatamme puhua sodasta samassa hengenvedossa kuin Kristuksesta?

Näistä luonnollisista johtopäätöksistään totuuden etsijä joutuu niin ymmälle, ettei hän enää tiedä miten olla, kuin elää. Olisiko hän itse Jeesuksen seuraajana väärässä? Eikö hän olisikaan oikein ymmärtänyt Jeesuksen rakkauden käskyjä?

Siihen saakka hänelle oli ollut yhdentekevää, kuka Jeesus Natsarealainen oli, koska hän oli elänyt ja mikä hänen historiansa oli ollut. Niin, vaikka Jeesusta ei olisi koskaan ollutkaan – kuten muutamat väittivät, – oli kuitenkin pelastuksen tie selvä, sillä se lepäsi Kristuksessa. Mystillinen Kristus oli todellisuus, sen hän oli kokenut. Hänessä ihmisenä löytyi »prinsippi», joka uhkui hyvyyttä ja veljesrakkautta. Jos Jeesus oli taru, ei totuuden etsijä silti voinut kieltää Kristusta itsessään. Siis Kristus oli riippumaton Jeesus Natsarealaisesta.

Mutta nyt hän epäili tuota vanhaa näkökantaansa. Hänen havaintonsa ihmisten, toisten totuudenetsijäin ja Kristus-uskojain suhteen olivat avanneet hänen silmänsä. Hän havaitsi, että ihmiset itsestään eivät ymmärtäneet rakkautta yhtä syvällisesti kuin Jeesus Natsarealainen. Vieläpä hän havaitsi, ettei toisten uskontojen profeetoillakaan ollut yhtä kirkkaita käsityksiä ihmiskunnan veljeydestä kuin Jeesus Natsarealaisella. Juutalaisten Mooses rukoili kansalleen sotaonnea, islamin Muhammed kävi itse sota,

hindulaisten Krishna kehoitti oppilastaan Ardshunaa huolehti taistelemaan omia sukulaisiaan vastaan j. n. e. Buddha oli ehkä ainoa, joka nimenomaan kielsi väkivallan ja verenvuodatuksen.

Ehkä siis olikin ajattelematonta pitää Jeesusta vain yhtenä mestarina toisten rinnalla, ehkä vieläkin ajattelemattomampaa pitää koko kysymystä hänen historiallisuudestaan yhdentekevänä. Ehkä päinvastoin Jeesus Natsarealainen oli aivan erikoinen Kristus-elämän esilletuoja, ehkä hän vallan uudella tavalla edusti mystillistä Kristusta, – niin, ehkä hän ennenkuulumattoman kirkkaasti valaisi koko Kristus-käsitettä!

Näillä ajatuksillaan ja epäilyksillään totuuden etsijä lähestyi toista jaksoa Kristus-ymmärryksessään. Yleisteosofisesta Kristus-käsityksestä hän nyt siirtyi kristosofiseen.

XII.

KOSMILLINEN KRISTUS.

Ja minkälaiseksi muodostui nyt hänen uusi kristosofinen käsityksensä Kristuksesta? Aatteesta, ominaisuudesta eli periaateista se muuttui eläväksi, itseolevaiseksi todellisuudeksi.

Hän näki veljiensä erehdyksen. He väittivät: tällainen on mystillinen Kristus, ja määrittivät sitä parhaimman käsityksensä, mutta myös omien mielihalujaan mukaan.

Se ei ollut oikein eikä se ollut totta.

Hän oli henkisesti uudestisyntymisessään kokenut, että evankeliumien opetus Kristuksesta oli totta. Mitä Jeesus sanoillaan ja opetuksillaan ilmaisi Kristuksesta, sen hän oli huomannut todeksi. Mutta Jeesus ei neuvonut meitä itse määrittelemään Kristusta. Hän päinvastoin selvin sanoin toi ilmi, millainen Kristus oli, miten sen ihmisen tuli olla ja elää, jossa mystillinen Kristus heräsi toimintaan. Ja aina hän teroitti: minä en puhu itsestäni; puhun sitä, mitä isä tahtoo minun puhuvan, ja jos seuraatte minun käskyjäni, tulette itse kokemaan sanojeni totuuden. Jeesuksen kanta oli jyrkästi toinen kuin niiden erehtyneiden Kristus-uskojain.

Puhuivatko he siis eri asioista? Puhuivat arvatenkin.

Kun nyt kristosofinen totuudenetsijä ajatteli tarkemmin omaa uudestisyntymiskokemustaan, havaitsi hän piirteitä, joihin ei ensin ollut kiinnittänyt huomiotaan.

Se mystillinen Kristus, jota hän koki, ei ollut mikään »ominaisuus» hänessä itsessään. Ei sitä voinut pintapuolisesti nimittää »periaateksi», ei »buddhiksi» eikä muuksi. Se oli jumalallista elämää, jonka edessä hän nöyrtyi ja polvistui. Se oli pyhää jumalallista henkeä, joka ei suinkaan saanut alkunsa hänestä itsestään, vaan joka häneen tuli ja tulvehti. Mistä se tulvi häneen? Hengen avaruuksista. »Minun herrani ja jumalani», kuiskasi hänen sielunsa, sillä se tunsu suurta läsnäoloa. Se tiesi ja tunsu, että jumala, maailmoiden ja avaruuksien jumala, oli kääntänyt kasvonsa sen puoleen. Hän, pieni totuuden etsijä, oli kokenut taivaallisen isän läheisyyttä, ja se mystillinen Kristus, joka hänelle tuota kokemusta välitti, se oli isän jumalan poika hänessä, ja poika ilmoitti itse hänelle, millainen hän, poika, oli.

Hän oli se Kristus, josta evankeliumit puhuivat, se Kristus, josta Jeesus Natsarealainen opetti.

Mikä se siis oli?

Ei se ollut ainoastaan inhimillinen mysterio. Se oli ennen kaikkea kosmellinen todellisuus. Mystillinen Kristus häipyi kosmilliseen, niin, mitä mystillinen Kristus olisi ollutkaan ilman kosmillista?

Niinhan Johanneksen evankeliumissa sanottiinkin: »Ja sana tuli lihaksi ja asui meissä, ja me katselimme hänen kirkkauttaan, kirkkautta sellaista kuin ainosyntyisellä pojalla on isästä, — täynnä armoa ja totuutta.»

Kosmillinen Kristus on sana eli logos, ja mystillinen Kristus on logos ihmisessä.

»Alussa oli sana, ja sana oli jumalan tykönä, ja sana oli jumala. Hän oli alussa jumalan tykönä. Kaikki on saanut syntynsä hänen kauttaan, ja ilman häntä ei ole syntynyt mitään, mikä on syntynyt.»

Kosmillinen Kristus on itse-elävä, mahtava todellisuus. Emme me kykene määrittelemään, minkälainen hän on. Hän joko ilmoittaa itsensä meille tai on ilmoittamatta. Jos hän ilmoittais meille, me tiedämme. Jollei – täytyy meidän kysyä niiltä, jotka tietävät. Ja ken silloin paremmin osaa vastata kuin Jeesus Natsarealainen?

Sillä kuten evankeliumi sanoo: »Tämä totinen valo, joka valistaa jokaisen ihmisen, oli tulossa maailmaan. Maailmassa hän oli, ja maailma on hänen kauttaan saanut syntynsä, ja maailma ei häntä tuntenut. Hän tuli omaansa, ja hänen omansa eivät ottaneet häntä vastaan, hän antoi vallan tulla jumalan pojiksi, niille, jotka uskovat hänen nimeensä. Ja ne eivät ole syntyneet verestä eikä lihan tahdosta eikä miehen tahdosta, vaan ovat jumalasta syntyneet.»

Sillä »ei kukaan ole jumalaa milloinkaan nähnyt; ainosyntyinen poika, joka on isän helmassa, on hänet ilmoittanut.»

Nuo sanat koskevat Jeesus Natsarealaista ja ne koskevat jokaista totuudenetsijää.

Muistellessaan uudestisyntymistään ja älytessään sen kosmillisen kantavuuden kristosofinen totuuden etsijämme rauhoittui. Epäilykset poistuivat hänen mielestään. Hän näki selvästi, että ne, jotka eivät Kristukselta itseltään etsineet tietoa Kristuksesta, he eivät Kristusta löytäneet. Oli heidän viisautensa kuinka suuri tahansa, logosta he eivät tuntenet. Heidän aateskelunsa mystillisestä Kristuksesta raukesi tyhjiin, kun ei se perustunut kosmillisen Kristuksen kallioon.

Nyt ei enää ollut yhdentekevä kristosofille, oliko Jeesus ollut olemassa vai ei. Jeesus oli opastanut hänet Kristuksen tuntemiseen, siis Jeesus Kristus oli ollut olemassa elävänä ihmisenä.

Ei liioin ollut yhdentekevä, kuka hän oli ollut ja koska hän oli elänyt, sillä näistä asioista täytyi olla varmuutta, muuten oli helppo sekoittaa hänet johonkin toiseen persoonallisuuteen.

Niinhan oli jo tapahtunutkin. Olihan Kristustuntijoita, jotka väittivät Jeesuksen eläneen sata vuotta ennen Kristusta.

Tästä seikasta oli välttämättä päästävä selvyyteen, ja sentähden kristosofi asetti itselleen vastattavaksi kysymyksen:

Koska eli Jeesus Natsarealainen?

XIII.

KOSKA JEESUS ELI?

Kristikunta on aina ollut vakuutettu siitä, että Jeesus Kristus eli kristillisen ajanlaskumme alussa, eikä kenenkään nykyaikaisen teosofinkaan päähän pälkähtänyt epäillä tätä asiaa, ennenkuin Teosofisessa Seurassa alkoi päästä vallalle se okkultinen käsitys, että Jeesus eli sata vuotta e. Kr. Tämä väite otettiin huomiolla ja kunnioituksella vastaan, koska sanottiin sen perustuvan kahden salatieteilijän selvänäköisiin tutkimuksiin.

Tätä nykyä lienee luettavissa kymmenissä tuhansissa niiden teosofien lukumäärä, jotka uskovat, että virallisesta ajanlaskustamme oikeastaan puuttuu sata vuotta. Harvat niistä lienevät kysyneet itseltään, minkä verran totuutta on tuossa salatieteellisessä väitteessä. He luonnollisesti pitävät sitä oikeana, koska se on lähtenyt tällä hetkellä elävien tietäjien suusta.

Kristosofi, joka ei umpimähkään luota inhimillisiin auktoriteetteihin, kysyy kaikessa yksinkertaisuudessa ja vaatimattomuudessa: onko siis kristikunta yhdeksäntoista vuosisadan aikana erehtynyt? Eikö ole mitään kumoamatonta historiallista tietoa siitä, koska Jeesus Kristus todella on elänyt?

Jos kristikunta apostoleista lähtien olisi laskenut vuotensa Jeesuksen syntymästä, silloin ei olisi sijaa vaikeuksille eikä epäilyksille. Nyt ei kuitenkaan niin ole tapahtunut. Kristillinen ajanlasku otettiin Roomassa käytäntöön vasta kuudennella vuosisadalla ja vasta keskiajalla (kymmenennellä vuosisadalla) se tuli yleiseksi kristikunnassa. Vaikeudet ovat täten näennäisesti suuret, sillä miten on mahdollista määrätä varhempia vuosilukuja?

Mitä arvelee eksaktinen tutkimus?

Rauhoittukaa, se sanoo, emme nyt niinkään ilmassa leijaile. Eihän maailma ollut ilman ajanlaskua, ennenkuin kristillinen otettiin käytäntöön. Rooman suuressa valtakunnassa nimitettiin aikaa konsulien mukaan, myöhemmin myös keisarien mukaan. Sanottiin, että se tai se tapahtui niiden ja niiden konsulein sinä ja sinä hallitusvuotena. Ja konsulein aika oli taas niinä ja niinä vuosina *ab urbe condita* eli Rooman kaupungin perustamisen jälkeen.

Kolmannellatoista vuosisadalla roomalaisen ajanlaskun mukaan ja kolmannella vuosisadalla Diocletianuksen keisariksi tulon jälkeen eli Roomassa kristitty abbotti *Dionysius Exiguus*. Hän oli oppinut mies. Hän kirjoitti m. m. kirjan *Liber de paschate* («pääsiäiskirjan»), joka oli luettelo kaikista kristillisistä pääsiäisvietoista, toisin sanoen jonkunlainen historiallinen aikataulu. Nojaten sitten evankeliumein tiedonantoihin Jeesuksen iästä hän pääsi taulukkonsa julkaisemisvuodesta 525 vuotta taaksepäin ajassa ja laski siis, että Kristuksen syntymästä oli kulunut 525 vuotta. Koska hänen taulukkonsa viimeinen vuosi oli 241 Diocletianuksen ajanlaskua ja 1279 Rooman perustamisen jälkeen, päätti Dionysius, että Jeesus Kristus oli syntynyt maailmaan vuonna 754 roomalaisen ajanlaskun mukaan.

Sillä tavalla syntyi kristillinen ajanlasku. Se alkoi v. 754 *ab urbe condita* ja siitä on nyt kulunut 1924 vuotta. Itse ajanlaskun suhteen ei siis ole epäselvyyttä eikä erehdystä. Kysymys on nyt vain siitä, missä määrin Dionysius osui oikeaan, asettaessaan Kristuksen syntymän n. s. kristillisen ajanlaskun ensimmäiseen vuoteen. Siitä on voitu olla eri mieltä, mutta tarkka historiallinen tutkimus on kuitenkin johtanut siihen lopputulokseen, että Dionysius ei ole voinut erehtyä kuin muutamia vuosia, toisin sanoen, että Jeesuksen syntymä on tapahtunut ehkä neljä vuotta varhemmin eli vuonna 750 Rooman perustamisen jälkeen.

Mitä historiallisia todistuksia on näet tästä?

Ensinnäkin meillä on muutamia aikamääräyksiä evankeliumeissa. Matteuksen evankeliumi sanoo, että Jeesus syntyi Augustuksen ollessa keisarina ja Herodes Suuren hallitessa Judeassa. Luukkaan evankeliumissa kerrotaan, että Johannes Kastaja esiintyi profeettana keisari Tiberiuksen viidentenätoista hallitusvuotena. Sama evankeliumi mainitsee myös, että Jeesus oli noin kolmikymmenvuotias, kun hänen julkinen toimintansa alkoi.

Koska nyt Augustus hallitsi? Hänen hallituskautensa alkoi v. 27 ennen kristillistä ajanlaskua ja päättyi v. 14 meidän ajanlaskuamme. Ja koska Herodes oli kuninkaana? Hän kuoli v. 750 Rooman perustamisesta eli v. 4 ennen kristillistä ajanlaskua. Jos näiden numeroiden perusteella tahdomme määrätä Jeesuksen syntymävuotta, on meillä siis valittavana kaikki vuodet vuodesta 27 e. Kr. vuoteen 4 e. Kr.

Mutta Luukkaan mukaan Johannes Kastaja esiintyi Tiberiuksen viidentenätoista hallitusvuotena. Tämä on tarkka ajanmääräys. Koska Tiberius hallitsi? Vuodesta 14 vuoteen 37 meidän ajanlaskuamme. Hänen 15:s hallitusvuotensa oli siis v. 28-29 j. Kr. Silloin Johannes meni korpeen. Kuinka kauvan hän saarnasi ja kastoi? Sitä ei varmaan tiedetä. Varmasti tiedetään, että Herodes Antipas hänet mestautti, sillä tästä kertoo m. m. juutalainen historioitsija Josephus. Herodes Antipas taas hallitsi isänsä, Suuren Herodeksen, kuoleman jälkeen vuodesta 4 e. Kr. vuoteen 39 j. Kr. Hänen toisena vaimona oli Herodias ja tällä oli tytär Salome. Markuksen evankeliumi kertoo, että Johannes mestattiin Herodiaksen pyynnöstä, kun Salome oli ihastuttanut isänsä tanssillaan. Salomesta nyt tiedämme, että hän joutui naimisiin Filippuksen, Herodes Antipaan veljen kanssa, joka kuoli v. 34 j. Kr. Siis Johanneksen mestaus on täytynyt tapahtua ennen vuotta 34, luultavasti jo vuosia ennen Salomen ollessa vielä tyttönä isänsä kodissa. Hyvällä syyllä sopii täten otaksua, että Johannes Kastajan julkinen toiminta ei kestänyt kauvan. Ehkä hän tuli mestatuksi jo ensimmäisenä profeettavuotenaan (28-29 j. Kr.), tuskin myöhemmin kuin v. 30.

Nyt sanottiin Jeesuksesta, että ennenkuin hän alkoi saarnata Jumalan valtakuntaa, oli Johannes hänet kastanut. Markuksen evankeliumin mukaan Johannes oli silloin jo vangittu, kun Jeesus esiintyi profeettana. Täten on todennäköistä, että Jeesuksen kaste tapahtui v. 28 ja hänen julkinen esiintymisensä samoihin aikoihin. Hän oli silloin »noin 30 vuotta vanha» (Luk. ev. III: 23), joten hän ei ollut voinut syntyä paljon ennen vuotta 4 e. Kr. Itse asiassa on luultavaa, että hän syntyi v. 4 e. Kr. eli Herodes Suuren viimeisenä hallitusvuotena joten hän esiintyessään olisi ollut 32 vuotta.

Tämän verran saamme tietää evankeliumeista. Nyt on kuitenkin oppineitakin ihmisiä, joiden mielestä evankeliumein todistus ei paina paljon vaa'assa, koska ne heidän mielestään ovat »jääviä».

Vaikka viimeainitusta seikasta saattaa olla eri mieltä – sillä miksi ei ystävän todistus olisi yhtä luotettava kuin syrjäisen tai vihamiehen? – tahdomme kuitenkin tiedustella, mitä muita todistuksia on Jeesuksen Kristuksen esiintymisestä ja ajasta.

Mainittakoon siis heti, että roomalainen historioitsija Tacitus omistaa pari riviä kristityille laajoissa Annaaleissaan. Hän kertoo vainosta, jonka Nero pani toimeen kristityitä vastaan ja lisää: »tämän nimen (*christiani*) alkuunpanija on Kristus, jonka prokuraattori Pontius Pilatus mestautti keisari Tiberiuksen hallitessa». Keisari Tiberius hallitsi, kuten sanotti, vv. 14-37 meidän ajanlaskuamme ja Pontius Pilatus oli

prokuraattorina Judeassa vv. 26-36. Mutta koska hän ei enää ollut maaherrana pääsiäisenä v. 36, on Jeesuksen kuolema tapahtunut viimeistään v. 35 ja luultavasti jo vuonna 30, koska hän silloin oli toiminut julkisesti noin 3 vuotta, minkä ajan Johanneksen evankeliumi omistaa hänen toiminnalleen.

Toisista vähäpätöisemmistä historiallisista todistuksista emme tahdo mainita, vaan käänämme huomiomme heti Paavaliin, jolta saamme lopullisen ja ehdottoman todistuksen siitä, milloin Jeesus eli.

Paavali on — se pantakoon mieleen — historiallinen henkilö. Kukaan tutkija ei pysty häntä syrjäyttämään. Vanhimmat kirjalliset todistuskappaleet kristinuskosta ovat hänen kirjeensä.

Tarkat vuosimääräykset Paavalin elämäkerrassa ovat olleet jonkun verran riidanalaisia, mutta ovat uusimpien löytöjen ja tutkimusten mukaan vihdoin vakiintuneet. Paavali oli puolitoista vuotta saarnannut Korintossa, kun juutalaiset yksimielisesti nousivat häntä vastaan. Tämä tapahtui Gallion tullessa ylimaaherraksi Akajassa. Äsken on saatu tietää erään kirjoituslöydön kautta, että Gallio astui virkaansa kesällä vuonna 51 j. Kr. Lähtien tästä on ollut helppo määrätä toisiakin vuosilukuja. Niin muodoin Paavali kärsi marttyyrikuoleman Roomassa keisari Neron aikana vuonna 64 meidän ajanlaskuamme ja oli arvatenkin syntynyt ajanlaskumme vaihteessa, ollen jokseenkin Jeesuksen ikäinen. Hänen kääntymisensä Damaskon tiellä tapahtui v. 30 j. Kr.

Tämän mukaan Jeesuksen kuolema siis oli tapahtunut v. 30 pääsiäisenä, pyhän hengen vuodatus helluntaina ja Stefanuksen kivittäminen vähän myöhemmin.

Mutta — voi joku ehättää kysymään — miksei Jeesus Paavalin puolesta olisi voinut kuolla vaikka sata vuotta varhemmin? Eihän Paavali tuntenut Jeesusta persoonallisesti. Damaskon tiellä hänelle ilmestynyt Kristus oli jo jättänyt fyysillisen ruumiinsa.

Tämmöinen vastaväite on tuulesta temmattu, sillä vaikka Paavali ei tavannut ihmistä Jeesusta, hän tutustui apostoleihin ja seurusteli niiden kanssa. Pietari oli vanhempi mies jo Jeesuksen eläessä. Jos siis Jeesus olisi kuollut sata vuotta varhemmin, olisi Pietari ollut ainakin 150 vuotta vanha Paavalin häntä tavatessa ja muut apostolit sen mukaan. Ja silloin syystä kysyisimme: mitä kaikkea nuo apostolit olivat tehneet sen sadan vuoden kuluessa, josta ei ole mitään historiallista tietoa? Hehän olisivat ennättäneet paljon tehdä, suorittaa suuria töitä ja kääntää joukottain ihmisiä! Miksi siitä pitkästä työajasta ei ole missään mitään kerrottu?

Ymmärrämme muitta mutkitta, että Paavalin historiallisuus kerta kaikkiaan ratkaisee kysymyksen kristinuskon syntymähetkestä ja Jeesuksen esiintymisajasta.

Voimme pitää kumoamattomasti todistettuna, että Jeesus Kristus eli meidän ajanlaskumme alussa eikä suinkaan sata vuotta varhemmin.

XIV.

KAKSI JEESUSTA.

Mitä varten sitten Teosofisessa Seurassa on väitetty Jeesuksen syntyneen vuonna 105 e. Kr.? ²⁾ On luettu »akaashisia aikakirjoja» ja selvänäköisesti seurattu suuren opettajan elämää.

Tämä ristiriita ei ole selitettävissä muuten kuin siten, että »luonnon muistista» tavattu Jeesus on toinen kuin evankeliumissa tavattu Kristus. Että niin onkin, näkyy asiaomaisten salatieteilijäin omista kirjoituksista.

C. W. Leadbeater kirjoittaa kirjassaan *The Inner Life*, I, ss. 183-184: »Kun selvänäköisesti tutkimme kristinuskon perustajan elämää, emme esim. huomaa mitään jälkiä n. s. kahdestatoista apostolista; näyttää siltä, ettei niitä ihmisinä koskaan ollut olemassa, mutta että ne jostain syystä otettiin mukaan kertomukseen – mahdollisesti kuvaamaan eläinradan kahtatoista merkkiä.

»Totuus on, että ainakin neljä evankeliumia eivät koskaan ole aiotut historiallisesti ymmärrettäviksi. Ne perustuvat kaikki paljon lyhyempään asiakirjaan, jonka hebreankielellä on kirjoittanut Matteus niminen munkki. Tämä eli luostarissa Palestinan eteläpuolella olevassa erämaassa. Hän nähtävästi keksi ajatuksen laatia muutamia suuria vihkimyksen tosiasioita kertomuksen muotoon ja siihen liittää muutamia kohtia todellisen Jeesuksen elämästä, joka syntyi v. 105 e. Kr., ja muutaman erään toisen aivan mitättömän kiihkoisan saarnaajan elämästä, joka tuomittiin kuolemaan ja mestattiin Jerusalemin ulkopuolella n. 30 j. Kr.»

Näillä sanoillaan Mr. Leadbeater myöntää evankeliumeinkin Kristuksen eläneen, vaikka hän nimittää Kristusta »mitättömäksi saarnaajaksi». Huomattavin kohta tekijän sanoissa on se, että hän kieltää apostolein olemassaolon. Sillä hän selvästi leimaa oman Jeesuksensa toiseksi kuin evankeliumein, sillä historiallinen Paavali kohtasi Kristuksen apostoleita elävinä ihmisinä!

Kumma kyllä toinen salatieteilijä tässä kohden puhuu ristiin tutkimuskumppaninsa kanssa. Mrs. Besant näet sanoo »Kristuksen salaisessa puolessa», s. 71: »Pieni parvi valittuja opetuslapsia, jotka hän oli ottanut opetustensa levittäjiksi, jäi siis vaille Mestarinsa fyysillistä läsnäoloa, ennenkuin he olivat ennättäneet sulattaa hänen sanojaan, mutta he olivat korkealle kehittyneitä sieluja, valmiita viisautta vastaanottamaan ja vuorostaan jättämään sen vähemmille ihmisille. Kaikkien vastaanottavaisempi oli se »opetuslapsi, jota Jeesus rakasti», innosta hehkuva nuorukainen, joka Mestariin oli palavasti kiintynyt ja jolla oli sama kaikkikäsitävä rakkauden henki kuin Hänellä.»

»Kristinuskon salainen puoli» puhuu siis apostoli Johanneksesta, joka ainakin Mr. Leadbeaterin selvänäköisten tutkimusten mukaan ei ollut olemassakaan, sillä hän oli evankeliumein kertomuksessa vain keksitty tyyppi, joka ehkä kuvasi jotain eläinradan merkkiä!

²⁾ Kts. Besant »Kristinuskon salainen puoli», s. 68.

Ja kuitenkin kyseessä oleva kirja vielä sanoo tästä samasta apostoli Johanneksesta: »Hän edusti kautta sen vuosisadan, joka seurasi Kristuksen fyysillistä kuolemaa, mystillisen antautumisen henkeä, joka pyrki haltioihin, jumalalliseen näkemykseen ja yhtymiseen, kun taas myöhempi suuri apostoli Paavali mysterioissa edusti viisauden puolta» (op. cit. ss. 71-72).

Mainitessaan Paavalin nimen kirjantekijä on lisännyt sanan »myöhempi», mikä on oikein ja viisaasti tehty, sillä historiallista Paavalia ei voi siirtää sata vuotta taaksepäin. Kun sitä vastoin tämän katsantokannan edustajat puhuvat Johannes Kastajasta oman Jeesuksensa yhteydessä – mikä usein tapahtuu, – iskevät he pahasti harhaan, sillä Johannes Kastaja ei elänyt sata vuotta e. Kr. Johannes Kastaja on historiallinen henkilö. Hänet mestautti Herodes Antipas, joka hallitsi vuoteen 39 j. Kr., todennäköisesti vuonna 29 eli 30 j. Kr. Sen todistaa meille juutalainen historioitsija Josephus.

Koska täten on mahdotonta, että Teosofisen Seuran selvänäkijät puhuisivat evankeliumein Jeesuksesta Kristuksesta, joka ilman vähintäkään epäilystä eli ja kuoli meidän ajanlaskumme alussa, kysymme uteliaina, minkä Jeesuksen he ovat akaashisista aikakirjoista nähneet. Onko hänestä mitään historiallisia tietoja? On muutamia kohtia juutalaisissa Talmud-kirjoissa. Niissä puhutaan eräästä opettajasta, jota nimitetään milloin Jehoshua ben Perakhjaksi, milloin Jehoshua ben Pandiraksi, vieläpä Jehoshua ben Sotadaksikin. Hänestä mainitaan, että hänet kivitettiin kuoliaaksi Lyddan ulkopuolella kuningatar Salomen hallitessa (76 - 67 e. Kr.).

Epäselvyys ja epähistoriallisuus useiden teosofien käsityksissä johtuu nyt siitä, että on sekoitettu yhteen nuo kaksi henkilöä, Jeesus ben Pandira ja evankeliumein Kristus, ja – vaikka Mr. Leadbeater ainakin tuntee molempain olleen olemassa – siirretty se karakteristikka ja elämänhistoria, joka kuuluu Kristukselle, Jeesus ben Pandiran omaksi.

On kyllä eurooppalaisia oppineitakin, jotka tutustuttuaan Talmudin teksteihin ovat kysyneet itseltään, olisiko sen Jeesus sama kuin kristikunnan, mutta tarkemmin tutkittuaan asiaa ovat tulleet siihen ehdottomaan johtopäätökseen, että nuo molemmat Jeesukset ovat eri henkilöitä. Niin esim. ranskalainen Derenbourg. Englantilainen oppinut ja teosofi Mr. G. R. S. Mead, jonka erikoisala on kristinuskon alkuhistoria ja joka laajoilla tutkimuksillaan on saavuttanut pysyvän maineen, ryhtyi heti käsittelemään kysymystä historiallisesti, kun Mrs. Besant julkaisi uuden salatieteellisen teorian Kristuksesta. Mr. Mead tutki kaikki mahdolliset tekstit ja otti huomioon kaikki historialliset tosiseikat, ja lopputulos hänen työstään oli, että ei ole mitään syytä olettaa, että Kristus olisi sama kuin Jeesus ben Pandira tai että hän siis olisi elänyt sata vuotta ennen meidän ajanlaskuamme.³⁾ Tässä yhteydessä sopii myöskin mainita nuori suomalainen tutkija V. H. Valvanne-vainaja, joka kirjassaan »Oliko Kristus historiallinen todellisuus?» oli pakotettu totuuden nimessä asettumaan toiselle kannalle kuin Mrs. Besant, vaikka hän Mrs. Besantin suurena ihailijana koetti ristiriitoja lieventää ja sovitella.

Puolueettomina totuudenetsijöinä, jotka emme kiellä okkultisten tutkimustapain oikeutusta ja pätevyyttä, olemme velvolliset kysymään, miksikä nuo kaksi kuuluisaa englantilaista salatieteilijää ovat tehneet kohtalokkaan erehdyksensä. Tietysti ymmärrämme ilman muuta, että erehdys aina johtuu ihmisen omasta luonteesta, on siis edellytyksiltään karmallinen; mitä erikoisesti salatieteelliseen, selvänäköiseen tutkimukseen tulee, on tämä suoranaisesti riippuvainen hänen okkultisen ruumiinsa kokoonpanosta niin sanoaksemme; okkultiseksi ruumiiksi nimitämme silloin sitä kuolematonta hengen käyttövälinettä, jota totuuden etsijä monen ruumistuksen aikana ponnistuksillaan ja pyrkimyksillään itselleen rakentaa. Jos esim. kristinuskko on hänelle vieras eli uusi ala, on hänen sangen vaikea, miltei mahdoton yhdessä elämässä sitä tyystin tutkia; näin on asianlaita, jos hän esim. ei ole ollut ruumistuneena kristillisellä ajalla ennen nykyistä elämäänsä tai jos esim. hänen kokemuksensa edellisissä inkarnatsioneissaan kristittyjen kesken ovat olleet

³⁾ Kts. Meadin teosta *Did Jesus live 100 years before Christ?*

epämiellyttäviä ja omiansa vieroittamaan häntä Kristuksesta ja ennen kaikkea tämän »seuraajista» kirkoissa ja lahkoissa.

Tätä näkökantaa emme kuitenkaan tarkoita, sillä meillä ei ole mitään syytä eikä oikeutta tiedustella kenenkään ihmisen menneitä vaiheita eli hänen kehityshistoriaansa. Psykologiset ja personalliset seikat voimme huolehti syrjäyttää kysyessämme, miksikä on sekoitettu yhteen Talmudin Jeesus ja evankeliumein Kristus. Tarkoitamme tällä kysymyksellämme vain: onko syytä olettaa, että nuo kaksi historiallista Jeesusta itse antavat aihetta käsitteiden hämmennykseen? Onko toisin sanoen niiden välillä olemassa yhdysside, joka toistaiseksi tuntemattomalla tavalla liittää Jeesus ben Pandiran Jeesus Natsarealaiseen?

Emme tahdo tällä kertaa sanoa enempää kahdesta historiallisesta Jeesuksesta. Olemme tahtoneet puhua ainoastaan niistä seikoista, jotka profaanisellekin historian tutkimukselle ovat varmoja ja luotettavia.

XV.

KRISTUKSEN TOINEN TULEMINEN.

Vuonna 1911 sattui käännekohta Teosofisen Seuran historiassa, kun n. s. Idän Tähti perustettiin. Tämä sivuliike, joka sittemmin on kasvanut emäseuraansa paljon suuremmaksi, otti tehtäväkseen valmistaa ihmismieliä vastaanottamaan suurta uskonnollista opettajaa, joka pian oli ilmestyvä maailmaan. Huhuiltiin, että personallista käyttövälinettä tulevalle mestarille jo valmisteltiin, ja ennen pitkää saatiin kuulla, että odotettu opettaja oli Kristus itse, hän, joka vaelsi Galileassa pari tuhatta vuotta sitten ja jota buddhalaiset nimittivät boodhisattvaksi, hindulaiset dshagadguruksi. Myöntää täytyy, että tämä sanoma otettiin vastaan suurella riemulla Teosofisen Seuran piirissä; harvat kuuntelivat epäillen ennustuksia, harvat loukkaantuivat niistä, mikäli ne koskivat Kristusta. Ainoastaan saksalainen Teosofinen Seura tohtori Steinerin johdolla asettui heti alusta jyrkästi Idän Tähteä vastaan.

Kun asiallisesti käsittelemme Idän Tähdessä sanomaa, nousee vastattavaksemme kaksi kysymystä: 1) Jos suuri opettaja tulee, onko hän Kristus? Onko tämä Kristuksen toinen tuleminen? 2) Onko yleensä odotettavissa suuren opettajan tulo ja koska? Vaikka jälkimäinen kysymys ei ole näennäisesti yhteydessä Kristuksen kanssa, on se tärkeänä nykyhetken kysymyksenä kristosofillekin tutkimisen arvoinen.

Idän Tähdessä uskotaan salatieteellisten tutkimusten nojalla, että Kristus – kristikunnan Kristus – on sama kuin boodhisattva ja maailman opettaja. Tämä mestarien mestari käytti opetuslapsi Jeesuksen ruumista kolmen vuoden aikana Palestiinassa, sanotaan, ja Palestiinassa Jeesus eli ja vaikutti 100 vuotta ennen kristillistä ajanlaskua. Mutta olemme nähneet, että tämä oletamus perustuu historialliseen erehdykseen. Kristikunnan Jeesus Kristus ei elänyt 100 vuotta e. Kr. Kristikunnan Jeesus ei siis ole sama kuin teosofisten selvänäkijöiden näkemä Jeesus, jonka boodhisattva otti haltuunsa, eikä boodhisattva niin muodoin ole sama kuin Kristus.

Idän Tähdessä odotettu maailmanopettaja ei näin ollen ole Kristus.

Mutta voisiko olettaa, että selvänäkijöiden historiallisesta sekoituksesta huolimatta Jeesus Kristus todellisuudessa kuitenkin »tulisi takaisin»?

Tähän kysymykseen meidän ennen kaikkea täytyy saada vastaus evankeliumeista, sillä mitä itse odottavan mielialaan, näkyihin, ennustuksiin j. n. e. tulee, ei niihin ole luottamista.

Niin kauan kuin kristikunta on elänyt, on aina silloin tällöin uudistunut Kristuksen toisen tulemisen odotus. Jo ensimmäinen seurakunta Palestiinassa vietti onnelliset päivänsä siinä toivossa, että ristiinnaulittu mestari pian palaisi jälleen. Tätä odotusta kesti pari vuosisataa, ja ainoat, jotka pysyivät järkevinä ja sanoivat Jeesuksen puhuneen henkisistä asioista, olivat gnostikot ja jotkut »kerettiläiset». Kirkkohistoriasta tiedämme niinkään, että kristikunta uskoi maailman loppuvan vuonna 1000 ja Kristuksen silloin tulevan tuhatvuotista valtakuntaa perustamaan. Vuosituhannen vaihteessa rukoiltiin, paastottiin, messuttiin, annettiin velat

anteeksi j. n. e., ja suuri oli pettymys, kun maailma yhä pysyi ennallaan. Historiallinen kokemus varoittaa meitä liiaksi luottamasta ennustuksiin ja näkyihin, mikäli ne koskevat Kristuksen toista tulemistä.

Sillä mitä tästä asiasta sanonevat evankeliumit? Ensinnäkin ne varoittavat meitä vääristä profetoista. Muistammehan kertomuksen opetuslapsista, jotka Öljymäellä kysyivät Jeesukselta, mikä hänen tulemuksensa ja maailman lopun tunnusmerkki olisi. Ja muistammehan Jeesuksen vastauksen: »katsokaa, ettei kukaan teitä eksytä. Sillä monta tulee minun nimessäni sanoen: 'minä olen Kristus', ja he eksyttävät monta. . . Jos silloin joku sanoo teille: 'katso, täällä Kristus on', tai: 'tuolla', niin älkää uskoko. Sillä vääriä kristuksia ja vääriä profettoja nousee, ja he tekevät suuria tunnusmerkkejä ja ihmeitä, niin että jos mahdollista, valitutkin eksytettäisiin. Katso minä olen edeltäpäin sanonut sen teille. Sentähden, jos teille sanotaan: 'katso, hän on erämaassa', niin älkää menkö sinne ulos, tahi: 'katso, hän on kamareissa', niin älkää uskoko.» (Matt. ev. XXIV, 3-5 ja 23-26.)

Ja mitä taas Kristus evankeliumein mukaan positiivisesti sanoo toisesta tulemuksestaan?

Näin kuuluvat hänen sanansa Matteuksen mukaan: »Sillä niinkuin salama lähtee idästä ja näkyy länteen saakka, niin on ihmisen pojan tulemus oleva. Missä raato on, sinne kotkat kokoontuvat. Mutta kohta noiden päivien ahdistuksen jälkeen aurinko pimenee ja kuu ei anna valoaan, ja tähdet putoavat taivaalta, ja taivasten voimat järkkyvät. Ja silloin ihmisen pojan tunnusmerkki näkyy taivaalla, ja silloin kaikki maan sukukunnat parkuvat; ja he näkevät ihmisen pojan tulevan taivaan pilvien päällä suurella voimalla ja kirkkaudella. Ja hän lähettää enkelinsä suuren pasunan kajahtaessa, ja he kokoavat hänen valittunsa neljältä ilmansuunnalta, taivasten toisesta äärestä niiden toiseen ääreen asti. . . Mutta siitä päivästä ja hetkestä ei tiedä kukaan, eivät taivaan enkelit, eikä myöskään poika, vaan isä yksin. . . Valvokaa siis, sillä ette tiedä, minä päivänä herranne tulee. . . Sentähden, olkaa tekin valmiina, sillä hetkenä, jona ette luule, ihmisen poika tulee.» Ja toisessa paikassa: »mutta kun ihmisen poika tulee kirkkaudessaan ja kaikki pyhät enkelit hänen kanssaan, silloin hän istuu kirkkautensa valtaistuimella». Ja vielä, kun ylimäinen pappi kysyi Jeesukselta, oliko hän Kristus, jumalan poika: »Olen. Mutta minä sanon teille: tästälähin saatte nähdä ihmisen pojan istuvan voiman oikealla puolella ja tulevan taivaan pilvien päällä.» (Matt. ev. XXIV: 27-31, 36, 42, 44; XXV, 31; XXVI, 64.)

Apostolein teoissa kerrotaan, kuinka opetuslapset olivat koolla ja katselivat Kristuksen taivaaseen astumista. Silloin »heidän vieressään seisoivat kaksi miestä valkeissa vaatteissa ja nämä sanoivat: 'Galilean miehet, mitä te seisotte ja katsotte taivaalle? Tämä Jeesus, joka otettiin teiltä ylös taivaaseen, on tuleva samalla tavalla kuin te näitte hänen taivaaseen menevänkin.» (I, 10-11.)

Kristosofin ei tarvitse muuta kuin lukea näitä uuden testamentin sanoja ja kuvauksia ymmärtääkseen, mistä on kysymys. Niiden kieli on siksi selvä, etteivät saata tarkoittaa fyysillisiä, ulkonaisia, vaan sisäisiä, sielullisia tapahtumia. Ainoastaan taikauskoinen mielikuvitus ajattelee Kristuksen tulevan ruumiillisessa muodossa aineellisen pilven päällä. Vähänkin kokenut kristosofi tietää, että tulemus tapahtuu henkisellä tavalla. Ihmisen pojan tulemus on näkymätön tapahtuma. Kun personallisen ihmisen maailma on lopussa, kun hänen itsekkyytensä on näyttänyt osansa, silloin Kristus ilmestyy hänelle henkisesti — jota sanat »pilvessä» tarkoittaa — ja syntyy häneen.

Silloin hänestä tulee »ihmisen poika» ja »jumalan poika».

Gnostikot olivat oikeassa. He olivat ensimmäisten aikojen idealisteja ja spiritualisteja, jotka taistelivat materialistisia käsityskantoja vastaan. Heitä lähellä oli kirkkoisä *Origenes*, joka ankarasti puhui kirjaimen orjia vastaan ja teroitti pyhien kirjoitusten vertauskuvallista merkitystä, eritoten tuhatvuotiseen valtakuntaankin nähden.

Tiedämme myös, että kristityt seurakunnat vanhalla ajalla lopullisesti luopuivat odotusunelmistaan, kun vaikutukseltaan niin voimakkaaksi tullut kirkkoisä *Augustinus* ratkaisevasti selitti tuhatvuotisen valtakunnan jo tulleen, koska »kirKKo nyt jo oli Kristuksen valtakunta ja taivasten valtakunta, jossa hänen pyhänsä jo hallitsivat hänen kanssaan».

Vielä Kristus viittaa toiseen tulemiseensa pyhän ehtoollisen asettamissanoissa. Matteuksen mukaan hän lausui: ». . . Ja minä sanon teille: tästälähin en juo tätä viinipuun tuotetta, ennenkuin sinä päivänä, jona juon sitä uutena teidän kanssanne isäni valtakunnassa.»

Näitäkin sanoja on helppo ymmärtää vertauskuvallisesti, ne merkitsevät silloin: »minä Kristus en enää juo viiniä tämän maan päällä omassa yksityisessä ruumiissa; tästä lähtien juon sitä ainoastaan isäni valtakunnassa, s. o. kaikissa niissä ihmisissä, jotka henkisesti yhtyvät minuun ja siten tulevat valtakunnan lapsiksi eli isän pojiksi!»

Mutta jos välttämättä tahdomme nähdä niissä ennustuksen fyysillisestä takaisintulosta, ei semmoinen tapahdu ainakaan ennen kuin siinä kaukaisessa tulevaisuudessa, jolloin isän valtakunta näkyväisestikin on toteutettu maan päällä.

Täten on kristosofien mielestä ratkaistu kysymys Kristuksen toisesta tulemisesta.

Se on kokonaan henkinen asia. Se tapahtuu ihmisyksilön sydämessä ja sielussa.

XVI.

KOSKA TULEE UUSI OPETTAJA.

Mutta miksikä nykyaikana monet ihmiset niin hartaasti odottavat joko maailmanopettajan tai Kristuksen tuloa? Eivät ainoastaan Idän Tähdien jäsenet sitä tee. On kristittyjen kesken, on toisten teosofisten seurojen jäsenissä paljon ihmisiä, jotka vahvasti uskovat meidän elävän murrosajassa, suurten tapahtumain kynnyksellä, uuden sivistyksen aamuruskossa. Onko heidän uskonsa tuulesta temmattu?

Ei suinkaan, mikäli se koskee uuden kulttuurin nousua. Siksi monet merkit viittaavat siihen, että nykyisissä olosuhteissa on jotain vanhaa ja kulunutta, ettei tarvitse epäillä yhteiskuntien vähitellen muuttavan muotojaan. Uskonnollisella alalla on myös odotettavissa suuria mullistuksia, sillä ihmiskunta alkaa herätä lastenkamariunelmistaan ja ymmärtää elämää käytännöllisemmin, järkevämmin ja totuudenmukaisemmin. Kaikille kirkkoille ja lahkoille alkaa vähitellen kirkastua luonnollinen ja yksinkertainen totuus, että jumala, elämä on yksi ja ihmiset kaikki hänen lapsiaan, siis keskenään veljiä henkisesti.

Mutta tämä ei ole vielä samaa kuin jonkun maailman opettajan odotettu tulo. Sillä tähän uskonnolliseen uudestisyntymiseen ei välttämättä tarvita erikoista uutta opettajaa. Se on jo pantu alulle. Se on jo käynnissä maailman kaikissa uskonnoissa ja kirkkoissa. Ihmiskunta itse sitä kaipaa ja uudistus lähtee ihmisten omista sydämistä. Jos henkistä sysäystä ulkoapäin tämän työn yhteydessä ajattelemme, älkäämme silloin unohtako teosofista liikettä ja madame Blavatskyä. Madame Blavatsky antoi muodon ja sanan nykyajan sisäiselle kaipuulle. Hänen uhrityönsä pani suuren uskonpuhdistuksen lumipallon kiertämään.

Hän oli tavallaan aikamme suuri opettaja. Älkäämme asettuko vanhojen juutalaisten kannalle, jotka odottivat messiastaan senkin perästä, kun hän jo tuli. He eivät ottaneet messiasta vastaan, vaan yhä odottavat hänen tulevan. Älkäämme tehkö niin. Ymmärtäkäämme, että valkoinen veljeskunta jo lähetti sanansaattajansa, vaikka maailma ei häntä käsittänyt, ja koettakaaamme me oppia käsittämään ja sulattamaan hänen sanomaansa ihmisten ja kansojen veljeydestä, uskontojen jumalallisesta alkuperästä, ihmishengen kuolemattomuudesta ja korkeasta tulevaisuudesta j. n. e.

Tällä kristosofi ei tarkoita, että madame Blavatsky olisi ollut mikään palvottava vapahtaja. Hän oli jalo ja valistunut ihminen, joka oli käynyt koulua viisauden mestarein luona, ja hän tunsikin Kristuksen omassa sydämessään. Mutta kun Jeesus Kristus kerran sanoi: »mitä sinä kutsut minua hyväksi? Ei ole kenkään hyvä paitsi yksin Jumala», — niin kuinka madame Blavatsky enemmän kuin kukaan toinen ihminen odottaisi suitsutuksia ja kunnianimityksiä niiden puolelta, jotka ymmärtävät hänen työnsä suuruuden ja merkityksen?

Ihmiskunnan suuri henkinen lunastustyö ⁴⁾ pantiin alulle silloin, kun jumalan henki valtasi Jeesuksen sydämen ja mielen ja teki hänestä Kristuksen. Kaikki myöhempi henkinen lunastustyö on palaamista Kristuksen luo. Sentähden kaikki valkoisen veljeskunnan lähettiläät aina viittaavat siihen Kristukseen, jonka

⁴⁾ Sanon „henkinen”, sentähden että järjen lunastustyö alkoi silloin, kun maanasaputrat eli ihmisyksilöiden korkeammat minät ruumistuivat Lemurialla ja Atlantiksella (n. s. „toinen luominen”).

täytyy syntyä meidän ihmisten sydämissä ja joka täydellisenä ilmeni Jeesuksessa Kristuksessa. Sentähden madame Blavatskynkin sanoma oli läpeensä mystillisen Kristuksen sanoma.

Madame Blavatsky ilmoitti, kuten muistamme, että kunkin vuosisadan lopulla lähettiläs saapuu maailman valkoisen veljeskunnan puolelta. Kahdeksannellatoista vuosisadalla tämä lähettiläs oli varsinaisesti kreivi de Saint-Germain, vaikka hänellä oli apulaisinaan paljon parjattu Cagliostro y. m. Yhdeksännellätöista vuosisadalla oli lähettiläänä Blavatsky. Ja ken tämän vuosisadan lähettiläs on oleva, sen näkevät ne, jotka elävät vuoden 1975 jälkeen.

Tämä tuleva sanansaattaja saattaa olla suuri opettaja, jos maailma on paremmin kuin ennen osannut käyttää hyväkseen mestarein taholta tullutta henkistä vuodatusta.

Merkit viittaavat, kuten sanottu, siihen. Ennen kuulumattomalla voimalla leviävät aatteet ihmisten kesken. Ne eivät ole enää filosofista korutavaraa vain, ne vastaavat todella ihmissielujen kaipauksia ja vaatimuksia. Elämme murrosajassa ja toivoa on, että ihmiskunta sulattaa laajemmassa mitassa valkoisen veljeskunnan sanomaa, jos kohta tällä hetkellä vielä pimeältä näyttää.

On sentähden ajateltavissa, että syntyy joukkoomme sieluja, jotka antavat teosofisten totuuksien tunkea luihin ja ytimiin ja siten kasvavat opettajiksi ihmiskunnalle. Heidän suotuisa karmansa tarjoaa heille tällaisen tilaisuuden, jos maailma on valmis heitä kuuntelemaan. Voimme odottaa tällä vuosisadalla useampia suuria neroja eri aloilla, jotka valkoisen veljeskunnan, s. o. Kristuksen hengessä tulkitsevat elämän tarkoitusta sanoin, sävelin, kuvin ja värein.

Jos siten saamme teosofiset ja kristosofiset totuudet vaikuttamaan yksilöiden ja yhteiskuntain elämään, kuinka paljon onnellisemmassa asemassa onkaan silloin oleva kahdennenkymmenennen vuosisadan mestari-lähettiläs verrattuna Saint-Germainiin ja Blavatskyyn! Hänen ehkei silloin tarvitse pukeutua – ei hienon ja sivistyneen hovimiehen eikä loistavilla kyvyillä varustetun seikkailijan muotoon, – vaan ehkä hän kirikkaammin ja puhtaammin saa esiintyä sinä mikä hän on: kuolemattomuuden valtakunnasta kotoisin olevana opettajana.

Mutta ettei uuden opettajan tuloa ole odotettavissa vielä tällä hetkellä, siitä meillä on sekä H. P. Blavatskyn sanat »Teosofian Avaimessa» että hänen vakuutuksensa oppilailleen: »älkää luulko, että mestarit lähettävät ketään maailmaan ennen vuotta 1975».

XVII.

LOPPUSANA.

Kokenut ja lukenut kristosofi joutuu omituiseen asemaan. Hänen ystävänsä ja tuttavansa lukevat hänet milloin kristillisten uskovaisten, milloin epäilijöiden, ja kieltäjien joukkoon. Joskus hänestä itsestäänkin saattaa tuntua, että jokin hänen havaintonsa tai löytönsä antaa tukea suorastaan sokealle uskolle. On sentähden hyödyllistä, jopa välistä välttämätöntäkin, että hän silloin tällöin tekee tiliä itselleen omasta kannastaan, pitäen selvänä silmänsä edessä, mikä hänen löytämänsä totuus on.

»Koska sinä nyt uskot», sanoo hänelle jokin hänen ystävänsä, »että Jeesus syntyi ajanlaskumme alussa eikä sata vuotta varhemmin, asetut kirkonopin kannalle ja puolustat sitä niitä salatieteilijöitä vastaan, jotka toisin väittävät. Eikö tämä ole epäviisasta ja uhkarohkeata? Eikö pesäero sokean uskon ja salaisen tiedon välillä olisi selvempi, jos kirkko kokonaan olisi erehtynyt kirkon suhteen?»

»Ajatteletpa omituisella tavalla, rakas ystävä», vastaa kristosofi, »jos luulet tuommoisten utilististen eli hyötyperusteisten näkökantojen tulevan kysymykseen totuutta etsittäessä. Ei totuuden etsijä kysy, onko totuudesta vahinkoa toiselle tai toiselle ihmisryhmälle. Hän tietää, että totuudesta ei voi olla muuta kuin hyötyä ihmiskunnalle yleensä. Siis jättäkäämme tuommoiset ajatukset. Mitä taas siihen tulee, että Jeesuksen syntymävuosi puolustaisi toista tai toista uskonoppia, en näe syytä semmoiseen pelkoon. Mitä semmoisella historiallisella seikalla on tekemistä uskon kanssa? Uskotko sinä esim., että isäsi kuoli v. 1899? Et — sillä sinä sen tiedät; sinun ei tarvitse sitä uskoa. Historiallisia tosiseikkoja ei uskota; niitä joko tiedetään tai ollaan niistä tietämättä. Ja koska ne ovat fyysillisiä tapahtumia, voidaan niitä myös fyysillisesti todistaa. Jeesuksen syntymävuosi ei ole mikään uskon asia. Jos Jeesus on elänyt fyysillisessä maailmassa, täytyy siitä olla fyysillisiä muistomerkkejä, fyysillisiä todistuksia; ellei niitä olisi, jäisi hänen elämänsä paljaaksi myytiksi eli taruksi. Mutta jos niitä on, silloin täytyy myös olla määriteltävissä aika, jolloin hän eli, eikä tämä voi olla sattuman, otaksuman tai mielivallan varassa. Ei hyväntahtoisen suvaitsevaisesti saata sanoa: onhan yhdentekevää, koska Jeesus eli; hän on maailman vapahtaja ja siinä kyllin! Sillä tavalla ei saata puhua historiallisen todellisuuden kannalta, jos kohta saattaakin mystillisen Kristuksen kannalta. Mystillinen Kristus ikuisena todellisuutena on aina ollut ja on ajasta riippumaton. Mutta mystillisen Kristuksen ilmeneminen ihmiskunnassa on suuresti riippuvainen historiallisesta Jeesuksesta. Sangen vähän hänestä tiedämme ulkopuolella sen, mitä evankeliumit kertovat, mutta harvatkin tiedossamme olevat tosiseikat todistavat hänen eläneen ajanlaskumme alussa. Tämä on siis historiallista tietoa, mutta mitä tekemistä sillä on esim. kirkonopin kanssa?»

»Onhan niin paljon, että kun se kerran vahvistaa kirkonoppia yhdessä kohden, miksei se tekisi sitä toisissakin? Ehkä Jeesuksen Kristuksen uhrikuolema sovitti maailman synnit, niinkuin kirkko opettaa? Ehkä n. s. lunastusoppi onkin perusteiltaan oikea?»

»Vai siihenkö sinä tähtäsitkin? Ota silloin huomioon, rakas ystävä, että lunastusoppi ei kuulu fyysillisten ja historiallisten tosiseikkojen alalle. Lunastusopin yhteydessä voidaan puhua fyysillisestä tapahtumasta, voidaan viitata historialliseen tosiseikkaan ja väittää, että lunastus tapahtui silloin, kun

Jeesuksen veri vuoti Golgatalla. Mutta siinä kaikki. Historiallisesti voi olla totta ja tulla todistetuksi, että Jeesus kuoli ristinpuulla Golgatalla, mutta lunastus ei saata tulla fyysillisen historiallisen tutkimuksen esineeksi. Historiallinen ristinkuolema ei todista mitään lunastuksesta. Koko kysymys sovituskoulemasta liikkuu toisella alalla. Sen hyväksyminen tai hylkääminen, yleensä sen arvosteleminen, riippuu toisenlaisista edellytyksistä.»

»Puhupa niistä vähäsen».

»Ensinnäkin meillä on sen filosofiset ja psykologiset edellytykset. Koska se on oppi, näkökanta, elämänymmärrys eikä tosiseikka, jota historiallisesti voidaan todistaa, täytyy meidän lähestyä sitä järjen ja psykologisen kokemuksen kannalta. Mitä järkemme sanoo? Sillä tavalla esitettynä kuin kirkko sen esittää, on se järjetön ja mahdoton oppi. Se on järjetön, koska se edellyttää, että jumala olisi paholainen, joka tuomitsisi luomansa elävät ja tajuiset olennot ikuisen kadotukseen. Se on mahdoton, koska kehityksen hitaasti toimiva laki vallitsee maailmassa ja ihmiskunnan itsekkyyden ja pahuuden ylen hitaasti, askel askelelta vähitellen tulee voitetuksi. Mitään äkkinäistä pelastusta pahasta ei ole saatu aikaan, ja mitään sovitusta olemattoman jumalallisen tyrannin kanssa ei ole tarvittu aikaansaada. Jällelle jäävät psykologiset edellytykset. Mitä nyt sanoo ihmisten uskonnollinen kokemus, johon papit ja uskovaiset aina viittaavat? Se todistaa, että uskon kautta Jeesukseen Kristukseen ja hänen uhrikuolemaansa ihminen saavuttaa rauhan sielussaan. Mutta mistä syystä tämä ihmisen sielullinen kääntymys ja uudestisyntyminen todistaisi sitä tai tätä Golgatan sovituskouleman suhteen? Eihän se saata todistaa muuta kuin että ihminen on sisässään joutunut – jos kuinka vaillinaiseen – kosketukseen elävän, mystillisen Kristuksen kanssa? Keino, millä hän joutui, tie, jota pitkin hän joutui tuohon pieneen kosketukseen, oli toinen asia. Jos keino olisi muodollisesti yksi, silloin voitaisiin väittää, että se olisi muodollisesti tosi; mutta keinoja on muodollisesti monta. Päästäkseen kosketukseen Kristuksen kanssa ihmisten ei tarvitse uskoa Golgatan verikuolemaa. Pikemmin voisi sanoa, että sovituskoulemaan uskomisen sen karkeassa muodossa estää ihmistä syvemmin yhtymästä Kristukseen. Usko se kyllä vie ihmistä Kristuksen läheisyyteen, mutta usko voi olla uskomista isän jumalan rakkauteen tai ihmiskunnan tulevaan täydellisyyteen tai ihmisyyksilön pitkään kehitykseen jälleensyntymisen avulla t. m. s. Ja kaikista pätevin tie mystillisen Kristuksen luo on tietysti se, jonka Jeesus Kristus itse meille osoitti. Sillä ei ole mitään tekemistä lunastusoppien tai muiden oppien kanssa, sillä se kohdistuu yksin siihen neuvon ja kehoituksen, minkä Jeesus antoi opetuslapsilleen: seuraa minua elämässä, täytä minun käskyni, usko, että isä puhuu minun kauttani. Kristosofina olen sillä kannalla, että lunastus- y. m. opit ovat älyllis-siveellisiä herätyskeinoja, joiden vaikutus ja teho on mennyt hukkaan, elleivät ne ole vieneet niihin uskojaa evankeliumein Jeesuksen, hänen elämänsä ja oppiensä luo. Lähempänä Kristusta on silloin buddhalainen, joka uskollisesti seuraa oman mestarinsa jälkiä. Sillä jos hän tutustuu kristillisiin evankeliumeihin, huudahtaa hän iloisesti: Jeesus Natsarealainen näkyikin opettavan samaa kuin Buddha Gautama!»

»Aioinkin juuri kysyä toisista uskonnoista, ovatko niiden tunnustajat suljetut ulos mystillisen Kristuksen yhteydestä?»

»Eivät suinkaan. Mystillinen, – kosmillinen – Kristus, jumalan poika, isän jumalan täydellisyysajatus ihmisestä, on ollut olemassa maailman alusta saakka – 'ennenkuin Abraham oli, olin minä', – ja hän, isän helmassa oleva poika on inspiroinut kaikkia hengen sankareita, kaikkia vapahtajia, jumalanpoikia ja uskontojen perustajia. Mystillinen Kristus on ollut Konfutsen ja Laotsen, Krishnan ja Buddhan, Zarathustran ja Mooseksen, Orfeuksen ja Pythagoraan, Osiriksen ja Hermeksen, Odinin ja Väinämöisen, hän on ollut Atlantiksen muinaisten viisaiden takana. Sentähden he kaikki ovat opettaneet elämästä samaa, ytimeltään samaa. Kaikki ovat neuvoneet ihmistä luopumaan itsekkyydestä ja pahasta, pyrkimään hyvään, toteen ja oikeaan. Sentähden ei evankeliumeinkaan opetuksissa ole semmoista, jota ei voisi löytää vanhoista pyhistä kirjoista. Uskonnollis-historiallinen vertaileva tutkimus osoittaa tämän sangen selvästi. Historiallisena ilmiönä voidaan todistaa kristinopin polveutuneen vanhoista uskonnoista, joissa tavataan sekä sen opinkappaleet että siveyssäännöt. Kristinusko ei ole muuta kuin uusi tie ikuisen Kristuksen luo.»

»Mutta entä Jeesus? Olen ollut käsittävinäni, että sinä kristosofina asetat Jeesuksen erikoisasemaan. Eikö hän tee epookkia ihmiskunnan historiassa? Eikö hänen jälkeensä ihmisten suhde mystilliseen Kristukseen ole muuttunut?»

»Niin, Jeesus. . . Katso, rakas ystävä, sanon sinulle: se minkä kristosofi evankeliumeista löytää, se mikä hänelle jää kaikkein hänen kriittisten tutkimustensa jälkeen, se, mikä kohoaa hänen eteensä vertailevien uskontotutkimusten tuloksena, se on – Jeesus Kristus. Jeesus Kristus, hänen personallisuutensa, hänen jumalallinen ihmisyytensä on kristosofin kallis helmi, sillä Jeesuksen personallisuuteen sisältyy hänen elämänsä ja oppinsa. Emme täysin osaa seurata Kristuksen elämän ohjeita, ennenkuin ymmärrämme hänet itsensä. Viidet käskytkin jäävät meille ulkonaisiksi ojennusnuoriksi, ennenkuin tulemme osallisiksi Jeesuksen Kristuksen hengestä. Sentähden kristosofi pyrkii ymmärtämään Jeesusta ihmisenä kokonaisuudessaan; silloin Jeesuksen jumalallinen elämä – Kristus Jeesuksessa – samalla paljastuu hänelle. Ehkä lopputulos on sinun mielestäsi köyhä, kun kaikki totuuden etsiminen on vienyt vain yhden ihmisen löytämiseen! Mutta rauhoitu: se ihminen sisältää itsessään kaikki jumalalliset mahdollisuudet. Hän ei ollut ainoastaan ihminen. Jordanin kasteessa hänestä tuli jumalan poika. Kosmillinen Kristus täytti hänen olemuksensa ennen kuulumattomalla tavalla, isän täydellisyyssajatus sai personallisen ilmennysmuodon, nyt ei jumala enää puhunut profeettansa suun kautta, nyt hän vaelsi maan päällä poikansa haahmossa, niin että ne, jotka näkivät Jeesuksen Kristuksen, näkivät samalla isän, ne, jotka kuuluivat Jeesuksen Kristuksen puhuvan, kuuluivat samalla isän äänen, – jos heillä oli silmät nähdä ja korvat kuulla. Ja vaikka Kristus Jeesus kulki näkyväisessä muodossa ympäri ainoastaan kolmen vuoden aikana opettamassa ja auttamassa, muodosti hänen esiintymisensä maapallollamme kuitenkin käännekohtan ihmiskunnan historiassa. Nyt täyttyi maapallon aura äärettömän, sanomattoman voimakkailla inhimillisillä tunteilla ja ajatuksilla, jotka pyrkivät jumalan luo, totuuden luo, ikerakkauden luo, nostavilla, puhdistavilla, väsymättömillä pyrkimyksillä, jotka auttavat ihmistä hänen suurimman tuskansa hetkellä, jotka ymmärtävät ihmistä, lohduttavat häntä, näyttävät hänelle tietä oman itsensä voittamiseen. Ja vaikka Kristus Jeesus kuoli ristinpuulla kolmen vuoden jälkeen, elää hän lakkaamatta näkymättömässä maailmassa, henkimaailmassa, auttaen, rohkaisten, odottaen sydämemme antautumista. Ei hän ole ihmiskuntaa hylännyt. Missä kaksi tai kolme kokoontuu hänen nimessään, s. o. hänen hengessään, siellä hän on mukana. Missä yksikään ihmissielu elää hänen käskyjensä täyttämiseksi, siellä hän seisoo sydämen kynnyksellä odottaen, että ovi aukenisi ja että hän saisi ottaa sielun ikuisen iloonsa ja autuuteensa.»

SISÄLLYS:

I. Mitä on usko?	Siv.
1. Epäily ja usko.....	1
2. Uskon psykologia	5
3. Uskon sisältö	9
4. Mystillinen Kristus.....	13
5. Jeesus Kristus	17
6. Vanha ja uusi liitto.....	20
7. Täydellisyys	24
II. Pieni Ruusu-Risti-Katekismus.	
1. Jeesuksen Kristuksen seitsemän käskyä.....	27
2. Usko ja tieto.....	31
3. Jumalan valtakunta	35
4. Jumalanpalvelus ja sakramentit	39
III. Christosofia.	
1. Nimi	42
2. Evankeliumein Kristus	45
3. Kristuksen itsensä luo	48
4. Evankeliumein arvo	50
5. „Seuraamisen“ kulmakivi	53
6. Luottamus Jeesukseen	56
7. Uudestasynnyminen	59
8. Jeesuksen syntymä	62
9. Syntymähistoria vertauskuvana.....	64
10. Jeesuksen sielu ja jälleensynnyminen.....	65
11. Erilaisia Kristuksen seuraajia	69
12. Kosmillinen Kristus	72
13. Koska Jeesus eli?.....	74
14. Kaksi Jeesusta.....	78
15. Kristuksen toinen tuleminen	81
16. Koska tulee uusi opettaja?.....	84
17. Loppusana.....	86

PEKKA ERVAST

CHRISTOSOPHISIA PERUSKYSYMYKSIÄ

I osa

Jumala ja luominen.

Esitelmäsarja syksyllä 1914.

RUUSU-RISTI

1937

Hyvinkää 1937.

Hyvinkään Kirjapaino O.Y.

SISÄLLYSLUETTELO:

	Sivu
I Jumala ja luominen	1
II Logos	8
III Maailman kehitys	17
IV Jumalanpojasta ihmiseksi	26
V Vanhan Testamentin luomiskertomus	38
VI Ristiriidan tähti	51
VII Synnin alku I	59
Synnin alku II	68
VIII Tuleva kehityksemme	78
IX Mitä meiltä vaaditaan	87

I

Jumala ja luominen

Olemme kasvatetut uskomaan, että Jumala on persoonallinen maailman luoja, joka ihmisiä rakastaa – isä, jolla on kaikki valta maassa ja taivaassa, joka omasta tahdostaan ja tyhjästä maailman loi, jonka perusolemus on hyvyttä ja rakkautta. Niin kauan kuin pysyimme lapsina, oli jumalauskomme lapsellista luottamusta isään, joka piti meistä ihmislapsista huolta ja tahtoi meidän parastamme.

Mutta kun sitten aloimme ajatella, huomasimme, että oli edessämme ratkaisemattomia kysymyksiä. Jos Jumala oli hyvä, ja jos hän oli kaikkivaltiaana maailman luonut, mistä oli paha tullut, mistä kärsimys, mistä se elämän painajainen, joka kaikkia ihmisiä painaa: pahuus ihmisen itsensä sisässä? Vaikka olisimme antaneet Jumalalle anteeksi kärsimyksen ja sanoneet: „Hänen tiensä ovat tutkimattomat ja hän kärsimyksen kautta johdattaa meitä luokseen”, niin emme voineet antaa Jumalalle anteeksi sitä, että paha oli olemassa ihmisten sisässä, että paha tahto oli olemassa maailmassa ja luonnossa. Ja jos viitattiin Pahaan Henkeen ja langenneisiin enkeleihin, ei se meille mitään selittänyt. Yhtä rauhattomana omatuntomme uteli, mistä paha oli sitten enkeleihin tullut, ja ikuisiksi ristiriidaksi jäi meille toiselta puolelta Jumalan, toiselta puolelta Perkeleen olemassaolo. Emme voineet ymmärtää, kuinka hyvä ja kaikkivaltias Jumala oli antanut pahan ilmestyä maailmaan. Ja kun ajatuksissamme tulimme tähän loppupäätökseen, että hyvän Jumalan olemassaolo ei selittänyt meille pahaa, silloin horjui luonnollisesti myös uskomme hyvään Jumalaan, ja minä luulen, että monet ihmiset, jotka tällä hetkellä vielä uskovat hyvään Jumalaan eivätkä ole järjellään näitä asioita selittäneet, he nyt, kun tykit maailmalla pauhaavat, kysyvät: „Missä on se rakastava Isä, se Vapahtaja, joka kantaa ihmislapsia käsivarsillaan? Kaupungit sortuvat, kylät palavat, ihmisten veri vuotaa janoiseen maahan, haavoittuneet tuskissaan huutavat taistelutantereilla. Missä on hyvä Jumala ja hänen rakkautensa?”

Meille myös kerrottiin, että Jumala loi maailman tyhjästä, ja että hän loi kaikki oliot sellaisiksi kuin ne ovat. Tämä usko horjui, kun tutustuimme tieteellisen tutkimuksen tuloksiin ja järjellemme todistettiin, että varsinaista luomista tyhjästä ei ollut olemassa, koska elämä oli alkuperäisistä muodoista vähitellen kehittännyt ne muodot, joissa se nyt asui. Mielikuvituksen silmälle paljastui maailmankehityksen kulku alkusumusta, josta vähitellen muodostui kiertotähti, orgaanisen elämän synty ja sen vuosimiljoonia kysyvä kehitys luonnon valtakuntien läpi nykyiseen tilaan esim. meidän maapallollamme. Kuinka saatoimme silloin muuta kuin kallistua materialistiseen katsantotapaan? Olihan niin vapauttavaa ajatella, ettei Jumalaa ollut olemassa eikä liioin mitään pahaa siveellisessä merkityksessä: ainoastaan aine ja sen yhteydessä monenlaiset luonnonvoimat, joita vastaan me ihmisinä saimme taistella, ja joiden keskinäisestä taistelusta maailmakin syntyi. Materialismi onkin jäänyt monien pysyväiseksi maailmankatsomukseksi. Katsokaamme vähän tätä materialismia. Se on taipuvainen pluralistiseen maailmanselitykseen eikä monistiseen. On tosin olemassa erityinen suunta Saksassa, Häckelin perustama, joka kutsuu itseään monistiseksi ja uskoo yhteen ainoaan elämänlähteeseen, mutta se ei olekaan sokeasti materialistinen, sillä Häckel kaipaa ja etsii ensimmäistä vaikuttavaa voimaa ainemaailman takana ja kutsuu sitä sieluksi. Hän opettaa, että joka ikinen aineellinen atomi on sielullinen, ja hänen Jumalansa, niinkuin hän sanoo, on hyvyyden, totuuden ja oikeuden kolmiyhteys, joka piilee tuossa sielussa. Häckel ja hänen monisminsa on jo matkalla henkiseen maailmankatsomukseen.

Mutta materialismi, joka ei usko muuhun kuin aineeseen ja sokeihin luonnonvoimiin, on luonnostaan pluralistinen, koska yksi ainoa luonnonvoima ei synnyttäisi elämäntaistelua eikä yhtenäinen aine jakautuisi muotoihin. Luonnonvoimia on useampia, ja aineen perusolemus on jaollisuus. Aine on materialistisen maailmankatsomuksen tukikohta. Ja mitä aine on? Se on atomi, pienin jakamaton ainehiukkanen. Muulla tavalla sitä ei voi kuvailla. Mitä me näemme aineena, on ilmiö, joka on syntynyt atomien yhteistyöstä. Atomi on se ensimmäinen perusjuuri, josta kaikki muu on saanut alkunsa. Tämä on nyt samalla materialismin heikko kohta, sillä kun tiede kysyy, mitä atomi on, tulee se siihen johtopäätökseen meidän

päivinämmä, että atomi ei ole ainetta. Aineen salaisuus on atomi, mutta atomin salaisuus ei ole ainetta. Mitä on näet atomi? Atomi – sanoo uusin tieteellinen tutkimus – ei voi olla muuta kuin voimapyörre, sillä ei ole fyysillistä ulottuvaisuutta, se ei ole kappale. Atomi toisin sanoen ei ole olemassa aineellisenä todellisuutena, se syntyy näkymättömästä ja fyysillisesti olemattomasta. Tulemme siis johtopäätökseen, että aineellinen maailma ei ole olemassa. Se maailma, jonka me näemme ja havaitsemme aisteillamme, ei ole olemassa tällaisena aineellisenä todellisuutena, jommoiseksi sitä luulemme, se on olemassa vain jonkinlaisena voima-olemuksena – todellisuutena sellaisena, jota emme osaa kuvailla, jota ehkä Kant on aavistanut, kun hän puhui „oliosta sinään”.

Ja koska aineellinen maailma on harhaa, on materialistinen maailmankatsomuskin, joka sanoo, että aine on ainoa todellinen olevainen, aivan erehdyttävä ja väärä eikä lepää todellisuuden pohjalla. Jos se taas tunnustaa, että aine on harhaa ja voima ainoa olevainen, on turha puhua materialismista, koska tämä nimi on johtunut sanasta „materia”, aine; vaan silloin tämän katsantokannan pitäisi olla „vitalismia” tai sen tapaista.

Mutta miksemme ajattelussamme siirtyisi askelta eteenpäin? Jos kerran myönnämme, että aine on ainoastaan voimaa, miksikä emme samalla kysyisi: mitä on voima? Ja miksikä emme vastaisi: voima on tahtoa ja tajuntaa. Silloin olemmekin johtuneet ihan toiseen tulokseen ja päätökseen. Meidän aineellinen maailmamme ei ole ainetta, vaan se on voimaa, mutta mitä on voima? Se on tajuntaa! Tulee epäilemättä aika, jolloin tiede havaitsee, että voimaa sellaisenaan – sokeana voimana – ei ole olemassa, vaan ainoastaan tajunta eli tietoisuus kaiken takana. Ja materialismista on silloin huomaamatta siirrytty spiritualismiin eli henkiuskoon.

Voimmeko nyt tyytyä tähän? Saatammeko rauhoittuneina pysähtyä tähän? Aineen asemesta on tajunta eli henki maailmankatsomuksen tukikohta, ja me olemme johtuneet suorastaan tieteellisellä kokeilulla ja ajattelulla tähän uuteen näkemykseen. Emme saata tähän pysähtyä. Kun kerran materialismin heitämme, on ikäänkuin levottomuus kaivelisi yhä enemmän sydäntämme. Sisässämme ääni huutaa: „Mutta Jumala, missä on Jumala? Eikö ole olemassa Jumalaa, joka on meitä suurempi ja suurempi kuin kaikki tämä maailma? Jos kaikki on vain kehityksen tulosta, jos me ihmiset ajattelevina, järkevinä olentoina olemme kehityksen korkein tulos, niin me silloin itse asiassa olemme luomiston kruunu siinäkin merkityksessä, että me olemme korkein ja ainoa Jumala. Me olemme luonnon herroja, saamme tehdä mitä tahdomme, saamme rakentaa ja hävittää. Me synnytämme ihmisiä, me tapamme heitä. Me olemme Jumalan asemassa. Mutta tämä on kolkkoa, tämä on julmaa julmempaa! Ei voi olla totta, että me heikot ja viheliäiset ihmiset olemme korkeinta mitä on. Parempi olisi todella silloin, että pakenisimme pois koko kurjuudesta!” Tämä sydämemme vaistomainen uppiniskaisuus ei olekaan vienyt meitä harhaan. Tunteemme on aivan paikallaan. Ajatelkaamme kylmäkiskoisesti, niin huomaamme heti, missä oli vika.

Ymmärsimme äsken tieteellisen ajattelun nojalla, ettei mikään persoonallinen Jumala ollut tyhjästä luonut maailmaa. Samoin me nyt loogillisesti ajatellen tulemme siihen johtopäätökseen, että se järki, se jalous, se kauneus, mikä luonnossa ja ihmisissä ilmenee, ei liioin ole voinut tyhjästä syntyä. Kuinka järki olisi syntynyt järjettömyydestä, kauneus kaaoksesta? Kuinka viisautta tyhmyydestä? Ajatelkaamme ihmistä, joka saa koulussa oppia ja vähitellen kehittyi järkeväksi ja oppineeksi. Kun hän, joka oli tyhmä, nyt sivistyy ja viisastuu, tuleeko hänen sivistyksensä ja tietonsa tyhjästä? Ei suinkaan. Se tulee muualta häneen. Toiset sitä antavat. Jos hän yksin istuisi koulun seinien sisällä, hän ei tyhmästä viisastuisi. Ainoastaan sen kautta, että on koulun opettajia, jotka antavat hänelle sitä tietoa, mikä jo on olemassa, hän viisastuu ja sivistyy. Entä opettajien, tiedemiesten ja tutkijain tieto? Onko se tullut tyhjästä? Ei suinkaan, vaan tutkijat ovat totuutta etsiessään huomanneet sitä luonnossa olevan. He ovat nähneet, miten luonto työskentelee, ja siitä he ovat viisastuneet. Viisautta ei syntynyt heidän kauttaan, viisautta oli jo luonnossa. Jos järkeä missään ilmenee, täytyy sitä itsestään olla. Jos luonnossa on järjestystä ja kauneutta, jos ihmisessä ilmenee jaloitua ja viisautta, täytyy tämän kaiken olla ennestään olemassa. Tajunta, joka on olemassaolon pohjana, ei ole sokeata

tietämättömyyttä, vaan suurinta tietoa ja viisautta – se on Jumala. Täten joudumme ajattelussamme takaisin siihen kohtaan, josta lapsina lähdimme, että Jumala on olemassa.

Ja kummallista, kun nyt olemme uudestaan saaneet kiinni järjen ja hyvän perustasta, niin uudestaan herää meissä vanha kysymys pahasta. Mistä paha on maailmaan tullut? Tyhjästä ei synny mitään? Onko sittenkin olemassa jokin pahan alkujuuri eli paha henki? Onko Perkele olemassa? Jumala ja Perkele! Jos emme nyt saa muualta apua, voimme todella joutua niin hirmuisiin ristiriitoihin, ettemme niistä pääse ulos.

Mutta me saamme näihin kysymyksiin apua aikain viisaudelta, siitä vanhasta tiedon lähteestä, joka on meille kehittymättömille ihmisille annettu muualta. Niinkuin koulussa istutaan ja opitaan opettajien johdolla, niin ihmiskunta, joka on kehittymättömän lapsen tilassa, jonka järki vielä on heikko, saa apua toiselta ihmiskunnalta, joka on pitemmälle kehittynyt, joka itse on saanut apua muualta ja nyt voi olla opettajan asemassa meidän ihmiskuntaamme nähden.

Kertoo vanha traditio: Kaukaisia aikoja sitten tuli meidän tähdellemme toiselta aurinkokuntamme planeetalta, jossa ihmiskunta oli korkeammalle kehittynyt, muutamia olentoja. He muuttivat tänne ja perustivat n.s. Salaisen Veljeskunnan. He ovat täällä olleet opettajina, ja aikakausien kuluessa meidänkin ihmiskunnastamme on kehittynyt jäseniä heidän opettajaveljeskuntaansa. Monet alkuperäisistä opettajista ovat jättäneet tähtemme ja Salainen Veljeskunta on nyttemmin suureksi osaksi kokoonpantua ihmisistä, jotka ovat meidän omasta ihmiskunnastamme syntyneet.

Tämä Salainen Veljeskunta antoi aikojen aamulla meidän ihmiskunnallemme n.s. viisaus-uskonnon, josta on jälkikäikua kaikissa ihmiskunnan uskonnoissa ja viisausjärjestelmissä, ja kaikki mitä tiede voi löytää ja keksiä, on jo ollut suurin piirtein ilmaistuna aikain viisaudessa.

Tämä aikojen viisaus ratkaisee meille ihmeellisellä tavalla kysymyksen Jumalasta. Se vain näyttää meille, että Jumala on salaisuus, ja että Jumalan täytyy jäädä meille salaisuudeksi. Ja kuitenkin se ratkaisee kysymyksen.

Aikain viisaus sanoo näin: Teidän inhimillinen tuntee on oikeassa. Ei voi olla kahta herraa, ei Perkelettä Jumalan rinnalla, vaan yksi ainoa kaikkivaltias Jumala. Toisin sanoen: täytyy olla yksi ainoa salaisuus maailman takana, yksi ainoa harmonia ja rauha, jota ei koskaan ole rikottu eikä koskaan voi rikkoa, yksi ainoa täydellisyys, joka ei millään tavalla kehity, yksi ainoa elämä, joka ei kuole, ja jossa ei ole mitään vaihtelua. Sellainen ihmeellinen jumaluus on kaiken takana. Siihen uppoutuu hyvä ja paha, vapaus ja välttämättömyys, järki ja järjettömyys, siihen uppoutuu Jumala ja Perkele. Kaikki tähän suureen Elämään uppoutuu, joka on yksi kaiken takana. Ei ole ikuisesti olemassa muuta kuin tämä yksi ainoa salaisuus, joka ratkaisee kaikki ristiriidat.

Mutta kun tutkimme luonnon ilmennyttä elämää ja itseämme, huomaamme aina tuon kaksinaisuuden, joka meille lapsuudenuskosta on tuttu, vaikka voimme kutsua sitä toisilla nimillä, nimittäin tajunta ja sen ilmennysmuoto tai henki ja aine. Tätä kaksinaisuutta on aina olemassa kaikessa maailman ilmennyksessä. Kuinka syvälle tahansa tunkeudumme aineen salaisuuteen, välttämättömästi löydämme nämä kaksi, jotka ovat yhtä. Sillä mikä on aineen idea? Aineen idea on *rajoitus*, toisin sanoen ulottuvaisuus paikassa ja ajassa sekä lakisiteisyys. Filosofit Kant, joka on länsimaiden kaikkein syvin ajattelija, sanoi, että inhimillinen tietokykymme on saanut muutamia synnynnäisiä toimintatapoja, *modi*, joita on kolme: aika, paikka ja kausaliteetti eli syysuhteinen lakisiteisyys. Meidän järkemme ja ajatuksemme ei voi toimia ilman näitä. Me olemme sidottuja tajunnassammekin ymmärtämään ja ajattelemaan kaikkea rajoitetusti, nimittäin ajassa, paikassa ja syysuhteen mukaisesti.

Mutta tästä rajoituksesta huolimatta me tajuamme rajattomuutta. Meidän järkemme voi loogillisesti käsittää ääretöntä avaruutta, ääretöntä aikaa eli iankaikkisuutta ja rajatonta lakisiteisyyttä eli syysuhteesta

vapaanaoloa, missä ei ole syytä eikä seurausta. Me voimme nämä loogillisesti ymmärtää, vieläpä tietää, että ne todellisuuksina ovat olemassa, vaikka mielikuvituksemme on kykenemätön luomaan niistä täysin vastaavia kuvia. Jos kuvittelemme itseksemme ääretöntä avaruutta, meidän täytyy sitä kuvitella niin sanoaksemme annoksittain: näemme paikan ilman rajoja, näemme toisen, näemme kolmannen mutta kokonaiskuvaaja rajattomasta avaruudesta emme saa. Jos taas ajattelemme rajattomuutta ajassa eli iankaikkisuutta, emme siitäkään saa kokonaiskuvaaja, vaan meidän täytyy ajatella sitä linjana, iankaikkisesti jatkuvana aikana, joka heti on rajoitettu, kun siihen käymme käsiksi. Niinikään emme saata kuvitella rajatonta vapautta muuten kuin ajattelemalla tyhjentyvät mahdollisuuksia toimintaan, toisin sanoen rajoituksen. Mutta kuten aikain viisus selittää, onkin kokonaiskuvaaja näistä asioista jumaluuden salaisuus, jumaluuden, josta vain tiedämme, että Se On.

Uskonnot ja filosofiat puhuvat tästä jumaluudesta, jota Intiassa kutsutaan Parabrahmaniksi, zoroasterilaisuudessa Zeruana Akerneksi, Kabbalassa Ain Sufiksi, filosofiassa Absoluutiksi j.n.e. Sitä ei voi määrittellä. Se on käsittämätöntä iankaikkista aikaa, käsittämätöntä ääretöntä paikkaa ja käsittämätöntä rajatonta vapautta syysuhteista. Me emme voi ajatella mitään elämän ilmennystä ilman syytä, emme mitään ilman ulottuvaisuutta paikassa eli ilman muotoa, emmekä mitään ilman ulottuvaisuutta ajassa eli ilman alkua ja loppua. Mutta jumaluus, joka on kaiken takana, on vailla syytä, vailla paikkaa ja aikaa. Kun katselemme ympärillemme, näemme lakisiteisiä elämänilmiöitä ajassa ja paikassa, emme näe tajuntaa ilman muotoa, emme ainetta ilman elämää. Ilmiöt pulppuavat esille Ikielämän tyhjentyvät lähteestä. Mikä on suhde rajallisen ja rajattoman välillä, elämän ilmennysten ja ilmenemättömän elämän, maailmankaikkeuden ja jumaluuden välillä? Pohjaltaan ne ovat yhtä, mutta rajaton ilmenee rajallisena, ikielämäkö hetkellisinä elämänilmiöinä, jumaluusko maailmana?

Ei, sanoo aikain viisus, Ilmenemätön ei voi ilmetä. Ollessaan yhtä henki ja aine lepäävät olemattomuudessa, s.o. jumaluudessa. Niin pian kuin ne heräävät eloon, eivät ne enää ole olematonta, eivät enää ole jumaluutta. Jumaluus, joka on ehdoton, on aina koskemattomana, liikkumattomana, ilmenemättömänä kaiken ilmennyksen takana. Mikä se sitten ilmenee? Salaisuus!

Tahdon näyttää tämän matemaattisesti – tietysti vertauskuvallisesti ja metafysiillis-matemaattisesti – niin asia ehkä vähän kirkastuu.

Äärettömässä jumaluudessa pälee ilmennys mahdollisuutena ja salaisuutena. Se on siinä sekä henkenä että aineena, koska kaikki mitä ilmennyksestä ymmärrämme, on samalla henkeä ja ainetta. Mutta henki ja aine ovat jumaluudessa yhtä. Keksikäämme nyt niille vastaava matemaattinen arvo! Hengen eli tajunnan arvo on silloin nolla (0), koska siihen sisältyy äärettömyyden ja iankaikkisuuden ja täydellisen vapauden aate, samalla kuin se meille on olematon ja käytännöllisesti yhtä kuin tajuttomuus. Aineen matemaattinen vertauskuva-arvo on taas sopivimmin äärettömyyden merkki (¥), jolla osoitamme, että vaikka sillä on äärettömyyden rajattomuus takanaan, se olemukseltaan on moninaisuuden rikkautta, lukemattomien muotojen mahdollisuutta. Koska nyt tajunta ja muoto ovat jumaluudessa yhtä, saamme yhtälön $0=¥$, joka siis kuvaa jumaluuden salaisuutta eli Parabrahmania.

Koska nyt kaikki ilmennys syntyy jostakin syystä, koska maailma syntyy hengen ja aineen vuorovaikutuksesta niiden tavalla tai toisella suhtautuessa toisiinsa, joudumme seuraavaan kysymykseen: Parabrahmanissa oleva tajunta sinäänkö (0) ja aineen idea sinäänkö (¥) toisiinsa suhtautuvat? Matemaattisesti merkittynä esitämme siis kysymyksemme joko näin: $0:¥$ tai näin $¥:0$. Tämä nyt kuvaa jumaluudessa tapahtuvaa toimintaa, jos se niin tapahtuu. Ei ole olemassa muuta kuin iankaikkinen, yhtenäinen tajunta ja ääretön avaruus (aine). Niiden suhteestako toisiinsa nyt syntyy ilmennys? Siinä tapauksessa meidän pitäisi saada tulos tuosta matemaattisesta tehtävästä. Mitä siitä sanoo matematiikka? Nollan suhde äärettömään, sanoo lukujen tiede, on nolla ($0:¥=0$) ja äärettömän suhde nolliin on ääretön ($¥:0=¥$), mutta koska metafysiillisesti $0=¥$, on tulos molemmissa tapauksissa nolla, siis ei mitään, ja tämä on metafysiillisesti ja filosofisesti totta. Jos jumaluudessa iankaikkinen ääretön tajunta suhtautuu aineen

ideaan, tai aineen idea suhtautuu ikuiseen tajuntaan, siitä ei synny mitään. Siihen johtopäätökseen me tulemme. Toisin sanoen siis jumaluus ei voi luoda, jumaluus sellaisenaan ei saa mitään aikaan. Ja silloin opettaa vanha viisaus, kuten äsken mainittiin: maailmansynnyn takana ja alkuna on salaisuus, jota emme voi syvemmin ratkaista. Salaisuus on siinä, että ennen kuin äärettömyydessä mitään ilmenee, täytyy sekä tajunnan että alkuaineen jollain tavalla rajoittua, keskittyä. Ilman työtä ei synny mitään. Äärettömässä täytyy tapahtua keskitys. Emme enää saa ajatella henkeä ja tajuntaa puhtaana äärettömyytenä, vaan keskitettynä voimana, kokonaisuutena, jota emme voi kuvata nolllaksi, vaan ykköseksi l. yksiköksi.

On aivan kuin jumaluudessa tajunta tuntisi oman ykseytensä, kokoaisi itsensä, valmistuisi toimintaan, keskittyisi yksilölliseksi tajunnaksi; on aivankuin jumaluudessa heräisi persoonallinen jumala. Maailmat syntyvät vasta sitten, kun jumaluuden helmassa kaikuu minuuden mahtava ääni. Kaukana siitä, että persoonallista jumalaa ei olisi olemassa. Ei olisi mitään olemassa ilman persoonallista jumalaa. Ilman persoonallista jumalaa on ainoastaan itse jumaluus olemassa, mutta ei mitään ilmennystä. Maailma syntyy persoonallisen jumalan kautta.

Mihin nyt tämä persoonallinen jumala kohdistaa huomionsa? Kohdistaaako maailmankaikkeuden yksilötajunta huomionsa äärettömässä jumaluudessa uinuvaan aine-ideaan sinään? Saammeko tällaisen matemaattisen suhteen kuin $1:\aleph$ (yhden suhde äärettömään)? Mitä syntyy, jos yksi jaetaan äärettömällä? Ei synny mitään. Senkin suhteen tulos on nolla. Jos taas ajattelemme, että jumala antaisi jumaluudessa piilevän aine-aatteen vaikuttaa itseensä, jonka matemaattisesti merkitsisimme näin: $\aleph:1$, silloin olisi tulos \aleph , joka sekin tässä tapauksessa on $=0$. Vasta kun jumaluudessa herännyt jumala ei suhtaudu aine-aatteeseen sinään, ei äärettömään aikaan, äärettömään paikkaan, äärettömään syysuhteeseen eli syyttömyyteen, vaan kun jumalallinen minuus suhtautuu aineeseen realisena todellisuutena, vasta silloin voi maailma syntyä. Aineen äärettömyys on oleva rajoitettu todellisuus ja on matemaattisesti merkittävä näin $\aleph = x+x+x = x$ j.n.e. äärettömiin saakka. x on tuntematon suure, mutta samalla rajoitettu, niin että vaikka rajoitettuja suureita on äärettömiin, kuvaa x kuitenkin rajoitettua. Niiden summa on $=\aleph$ retön.

Kun jumala suhtautuu aineeseen, hän suhtautuu siihen niinkuin rajoitettuun ilmiöön eli x :ään eli siis $1:x$. Silloin syntyy maailma. x on mikä luku tahansa. Sanottakoon, että $x = 3,14 \dots$. Silloin saamme, että $1:x = 3,14 \dots$ ($3,14 \dots$ on geometrinen luku π , jossa piilee maailman syntyä koskeva salaisuus).

Jos nyt tahtoisimme yhdellä sanalla kuvata, mikä on ilmenneen olemassaolon ehto, emmekä turvautuisi jo käyttämäämme sanaan „rajoitus”, mitä silloin sanoisimme? Sanoisimmeko, että se on paha? Paha on sitä, että tajunta ei ole äärettömyyden lepotilassa, vaan on rajoitettu. Minkätähden esim. ihminen on paha? Sentähden, että hänen tajuntansa on kaikenlaisten voimien rajoittama. Hänen tajuntaansa rajoittaa ruumis ja siinä asuvat voimat; hän tarvitsee ravintoa, vaatteita, lepoa, iloa, nautintoa j.n.e., ja sillä tavalla syntyy itsekkyyys. Paha kasvaa ihmisessä aivan luonnostaan, sen jokainen sielutieteilijä ymmärtää. Jokainen ymmärtää, miten se syntyy ja muodostuu, mutta ei aina huomata, minkä tähden paha on olemassa. Aikain viisaus paljastaa totuuden: ei ole muuta syytä pahaan kuin se, että paha on välttämätön. Se on kaiken olemassaolon ehto. Ilman pahaa ei mitään olisi olemassa, ei mitään maailmoja, ei minkäänlaista elämää. Pahan aate tekee meidän elämämme mahdolliseksi. Mutta paha on voitettavissa. Kun ilmenemättömässä jumaluudessa persoonallinen Jumala herää ja suhtautuu aineeseen rajallisena todellisuutena, on tämä samaa kuin jos hän rajoittaisi itsensä. Hän antautuu pahaan ja ottaa pahan käteensä käyttääkseen sitä luomistarkoituksissaan, ja tämä tapahtuu rakkaudesta. Jumala on pahan voittanut, sentähden on syvin tajunnan salaisuus jumalallisessa elämässä kärsimyksen vapaaehtoinen päällepukeminen. Jumala ottaa luomistuksen ristin vapaaehtoisesti kantaakseen. Hän on aineen ja rajoituksen voittanut, niinkuin kaikki tietäjät, jotka ovat Jumalan luomissalaisuutta silmästä silmään katselleet, ovat selvin sanoin julistaneet: „Minä olen maailman voittanut.” Se merkitsee: „Minä olen voittanut kaiken sen rajoituksen, joka teitä sitoo, mutta minä voin sitä vapaaehtoisesti käyttää. Kun minä, Jumala, maailmoita luon, otan päälleni kärsimyksen, koska tiedän, että kärsimyksen avulla totuus ja rakkaus ja kaikki se kauneus, mikä piilee jumaluuden pohjattomissa lähteissä, ilmenee ja pääsee päivän valoon.”

Täten saamme uuden ja lohdullisen käsityksen jumaluudesta. Aikain viisauden antama jumalakäsitys selvittää meille ne kysymykset, jotka olivat arvoituksina ennen, ja tuo samalla takaisin sen, mikä vanhoissa käsityksissä oli totta. Aikain viisaus tuo meille takaisin lapsuutemme Jumalan, Isän, johon tunsimme luottamusta. Mutta samalla aikain viisaus selittää meille pahan välttämättömänä olemassaolon ehtona ja näyttää, että meidän elämäntehtävämme on oppia tajunnassamme yhä enemmän syventymään Jumalan tajuntaan, joka silloin samalla merkitsee, että *me opimme voittamaan pahan*.

II Logos

Kun absoluuttisessa elämässä herää persoonallinen jumala, silloin ilmennys alkaa. Tätä kuvaa Johanneksen evankeliumi mahtavassa johdannossaan: „Alussa oli Sana. Sana oli Jumalan tykönä, ja Jumala oli se Sana.” Kreikaksi: „Alussa oli Logos.” „Alussa”, s.o. ennenkuin ilmennys alkoi – aikaa ei ole määrätty – oli Logos, s.o. „sana, luku, järki”. Tämä „Logos oli yhtä Jumalan kanssa, ja Jumala oli se Logos.” Johanneksen evankeliumi viittaa sanoillaan siihen, ettemme saata inhimillisellä järjellämme käsittää ilmennyksen ensimmäistä salaisuutta. Voimme ainoastaan sanoa, että ehdottomassa, äärettömässä elämässä tapahtuu rajoitus, siinä herää minuus.¹⁾ Kun Äärettömässä sana „minä” kuuluu, silloin alkaa ilmennys. Miten tuo „minä” suhtautuu Äärettömään, sitä emme osaa ratkaista, tiedämme vain, että se on siinä, niinkuin Johanneksen evankeliumissa sanotaan: „Kaikki on saanut syntynsä hänen kauttansa, ja ilman häntä ei ole syntynyt mitään, mikä on syntynyt.” Tämä on se „ensimmäinen, yleismaailmallinen Logos”, josta teosofisessa kirjallisuudessa puhutaan. Se on yhtä Jumalan kanssa ja sentähden myös iankaikkinen ja ääretön. Mutta samalla se on, kuten edellä olemme näyttäneet, iankaikkisen ja äärettömän rajoitus. Miten tämä on ymmärrettävissä? Uskallamme sen ymmärtää seuraavalla tavalla: Ikuisen ja Äärettömän ensimmäinen ja alkuperäinen rajoitus on se minuus, se „minä olen”, joka ikuisesti kaikuu avaruudessa. Mitään „alkua” ajallisessa merkityksessä tällä rajoituksella ei ole: se on „yhtä ilmenemättömän Jumalan kanssa”. Mutta aika, paikka ja syysuhde ovat rajoituksen ikuisia ja alati läsnäolevia olemuspuolia johtuen siitä, että rajoitus on ilmennyksen alku, siis elämän alku, joka itsessään on synnyttämistä, luomista, kasvamista, paisumista. Tämän ymmärrämme näin: Kun avaruudessa kuuluu ensimmäisen yleisen Logoksen elämänsana „minä olen”, silloin kaiku vastaa, silloin tämä ensimmäinen minä synnyttää uuden minän, joka on aivan kuin sen poika, ja tämä minä heti lausuu: „Minä”, ja silloin syntyy taas „poika”, ja sillä tavalla jatkuu äärettömyyksiin. Se on aivan kuin kaikua, mutta „minä” kuuluu ikuisesti ja äärettömästi, ja silloin on itse tuo ikuisuus ilmennyksessään olemassa sillä tavalla, että minän kaiku ja minän uudistus tapahtuu lakkaamatta ja aina, niin ettemme mitään loppua voi määrätä emmekä mitään alkua. Alku on meille vaikeampi asia. Me voimme käsittää, että sillä ei ole lainkaan loppua. Mutta sitten käsitämme, että millä ei ole loppua, sillä ei ole alkuakaan. Me emme voi järjellämme käsittää, mutta me ymmärrämme, että ikuisesti kaikuu „minä”, „minä”, „minä” rajattomasti, ja se on silloin ikuinen aika, ikuisuus, joka ilmenee tässä iankaikkisessa peräkkäisyydessä eli jatkuvaisuudessa, iankaikkisessa luomisessa, jokahetkisessä uudestiluomisessa. Ja taas ääretön paikallisuus on syntynyt ikäänkuin sillä tavalla, että tämä minä, joka on rajoitettu, synnyttää sellaisen minän, joka myös on rajoitettu, ikäänkuin laajentaa ikuisesti ja paikallisesti ilmennystään, joten tämä rajoituksen aate eli siis aineen aate on yhtä äärettömän elämän kanssa, koska se on ikuisesti rajatonta lisäytymistä ja paisumista. Siten sillä ei ole mitään rajoja, ja jos me nyt katselemme maailmaa, niin sanomme, että se on rajaton. Mutta mitä se merkitsee? Se merkitsee sitäkin, että se on rajoitettu, mutta että me emme voi koskaan päästä sen loppuun. Sillä jos ajattelempa, että joutuisimme kulkemaan avaruuden lävitse, lähtisimme vaikka valon nopeudella kulkemaan läpi avaruuden, niin saisimme ikuisesti matkustaa eteenpäin, sentähden että tämä maailma, vaikka se joka hetki on rajoitettu, samalla joka hetki ja silmänräpäys kasvaa – kasvaa äärettömiin. Sentähden me emme voisi koskaan mitään loppua löytää, eikä mitään loppua ole, vaikka se aina on.

Näin me voimme, joskin heikosti, ymmärtää tämän, niinkuin teosofisessa kirjallisuudessa sanotaan, *ensimmäisen yleismaailmallisen Logoksen*. Ja minusta on sängen tärkeätä pitää mielessä juuri tuo seikka, että jumaluuden rikkaus ja jumalan luominen ilmenee tässä äärettömässä, rajattomassa, alati jatkuvassa synnyttämisessä. Nyt me voimme ymmärtää, että kun Logos tällä tavalla kaiuttaa itseään, ja jokainen uusi

¹⁾ Järkeä ei voi ajatella ilman järkeä käyttävää tajuntaa (minää).

minä aivan kuin synnyttää itsestään taas uuden minän eli uusia minuuksia – lukuja emme ehkä voi niin määritellä – silloin tämä on toiselta puolelta aivan kuin itse tajunta yhä enemmän rajoittaisi itseään, yhä enemmän astuisi alas aineeseen, sillä Isäkin on ensin aivan kuin suurempi tajunnassaan kuin Poika. Vaikka Poika sitten kasvaa Isän kaltaiseksi, niin kuitenkin Poika aina menee aivankuin alaspäin Isästään, joten saamme myös siten kuvan, että tajunta laskeutuu enemmän ja enemmän aineeseen. Tämä on se aineeseen laskeutuminen, josta aina puhutaan teosofisissa kirjoissa. Tajunta, joka yhtämittaa luo itsestään, samalla kaivaa itsensä syvemmälle ja syvemmälle aineeseen ja samalla vapauttaa itsensä rajoituksista, nousee ylös takaisin siihen vapauteen, siihen tajunnan voimaan, missä sen isä oli, ja kun se on sen saavuttanut, se nousee siitä taas ylös, siihen missä sen isän isä on, käyttäeksämme tällaisia sanoja. Täten maailman prosessi, koko ilmennyksen prosessi, on laskeutumista aineeseen ja aina siitä nousemista. Tämä merkitsee silloin itsensä rajoittamista ja aina siitä nousemista.

Ilmennyt maailmankaikkeus on aivan täynnä, täynnä jumalallisia olentoja, jotka yhtämittaa ovat laskeutumassa ja nousemassa. On myös teosofisessa kirjallisuudessa alettu erottaa erilaisia tasoja, ja puhutaan ylemmistä ja alemmista tasoista. Tavallisesti teosofisissa kirjoissa puhutaan, että on olemassa seitsemän maailmantasoa. Niillä ei ole mitään tekemistä meidän tavallisten tasojemme kanssa, mutta sanotaan, että koko se maailma, minkä näemme, koko fyysillinen maailma, on olemassa maailmankaikkeuden seitsemännellä eli alimmalla tasolla. Sen yläpuolella on kuusi tasoa, ja nämä tasot ovat kaikki täynnä jumalallisia olentoja, kaikki keskenään suhteessa, ja kaikki lopullisesti tunnustavat ensimmäisen ylimmän Logoksen Isäkseen. Koko maailmankaikkeuden Isä on ensimmäinen minä, vaikka sitten elävät olennot ovat kaikenlaisissa suhteissa toisiinsa maailmankaikkeudessa.

Nyt emme saata ollenkaan puhua emmekä spekuloida näistä maailmantasoista. Niitä vain sanotaan niin monta olevan, ja varmaan on viisaita olemassa, jotka tietävät, että ne kaikki ovat olemassa. Mutta kun me tahdomme saada pienenkin kuvan näistä syvistä jumalallisista asioista, silloin meidän täytyy rajoittua omaan maailmaamme ja oman maailmankaikkeutemme Logokseen, nimittäin siihen jumalalliseen olentoon, joka tämän aurinkokunnan luo. Kuitenkin samalla on pidettävä kiinni siitä, että tämä meidän aurinkokuntamme Logos tietysti omassa tajunnassaan on yläpuolella koko tämän aurinkokuntansa ja kaikkia sen tasoja. Siten on välttämättömästi olemassa korkeampia tasoja, ainakin joku korkeampi tajunnan tila, jossa meidän Logoksemme elää, sillä kun Logos luo, on se juuri sitä, että hän itsestään kaiuttaa aineeseen minän eli minuuksia. Sentähden hän itse jumalallisena olentona on olemassa tajunnan tilassa, josta meillä ei ole pienintäkään aavistusta, josta emme voi edes luoda itsellemme minkäänlaista kuvaa, koska emme voi tehdä itsellemme selvää kuvaa edes niistä seitsemästä tasosta, jotka ovat olemassa meidän aurinkokunnassamme, ja joista kuitenkin tunnemme joitakin. Me emme voi siis tehdä mitään kuvaa Logoksen tajunnan tilasta, sen vain tiedämme, että ennenkuin hän maailman luo, hän on sitä miettinyt. Hän on päättänyt luoda, ja hän on valmistanut itsensä siihen. Hänellä on niin sanoaksemme piirustukset valmiina. Ja nyt me voisimme käsittää hänen oman mysterionsa kahdella tavalla, nimittäin joko niin, että hän on vuodatus omasta Isästään, korkeammasta Logoksesta, ja että hän nyt silloin taas vuodattaa itsestään, astuu alas aineeseen synnyttämään maailman, josta hänellä ei ole mitään kokemusta; että siis toisin sanoen meidän Logoksemme ei olisi ollut ihminen, ei tällaisessa maailmassa elänyt ihmisenä ja sitten kehittynyt korkeammaksi Logokseksi, vaan että hän on kulkenut omissa maailmoissaan läpi omanlaisensa kehityksen ja nyt yrittää jotakin aivan uutta. Hän astuu syvemmälle aineeseen kuin mitä hän koskaan ennen on ollut, hän heittäytyy, syöksyy tähän aineeseen, hän rajoittaa itsensä tavalla, millä hän ei ennen ole ollut rajoitettu. Hän tällä tavalla kokee, etsii kokemuksia ja viisautta. Se on toinen mahdollinen käsitys hänestä. Toinen mahdollisuus on se, että hän on kulkenut läpi tämänkinlaisessa aineessa ja rajoituksissa elämän koulun, että hän on kehittynyt, niinkuin voimme nähdä ihmisen kehittyvän ensiksi Mestariksi, sitten yhä korkeammaksi olennoksi, kunnes hän lopulta on tullut Logokseksi. Me voimme siis tämän käsittää kahdella tavalla.

Tavallisesti, luulen ja uskon, käsitetään hänet jälkimmäisellä tavalla. Hän on ollut ihminen, ja silloin on vielä huomattava lisäksi, että Logos ei ole käsitettävä tuollaiseksi yhdeksi yksilöksi, vaan Logos on silloin *kollektiivinen käsite*, hän on ikäänkuin jumalaksi tullut ihminen. Siis me ajattelemme meidän ihmiskuntaamme

ja sanomme: Meillä on nyt tässä ihmiskunnassamme muualta tullut, Venus-planeetalta tullut korkea Vihkijä, joka on tullut meitä tänne auttamaan. Hänellä on vielä muita auttajia mukanaan, jotka ovat hänen alapuolellaan, ja sitten Salainen Veljeskunta ylemmistä Mestareista tavallisiin Mestareihin ja vihittyihin saakka. Ja näiden alapuolella on tavallinen ihmiskuntamme. Nyt voimme ajatella, että meidän ihmiskuntamme kehittyi kehittymistään, ja meidän ihmisemme valitsevat toinen toisensa jälkeen kaidan tien ja kehittyvät vihityiksi ja Mestareiksi, mutta tietysti aina nuo, jotka ovat yläpuolella, myös kehittyvät ja aina pysyvät yläpuolella. Silloin kun meidän ihmisyksilömme nyt kehittyvät, tulevat Mestareiksi, he näkevät silloin suuren joukon olentoja, he ovat niihin jo ennen tutustuneet, mutta nyt he tietävät, että on olemassa erilaisia olentojoukkoja, joita he saattavat palvella. Heidän palvelemisensa tapahtuu silloin täysin rakkaudesta, vapaaehtoisesti, siinä ei ole pakkoa, ei sillä tavalla, että meidän *täytyy olla* tässä ihmiskunnassa Salaisena Veljeskuntana. Kuka ihminen tahansa, joka on saanut määrättyjä vihkimyksiä, voi valita oman tiensä, voi lähteä pois tästä aurinkokunnasta, mennä toiselle planeetalle tässä aurinkokunnassa tai lähteä etsimään muualta työalaa. Kaikki on aivan vapaata, kaikki tapahtuu rakkaudesta. Siis jos hän jotakin päättää, se on tapahtunut rakkaudesta. Hän tahtoo esim. olla tämän ihmiskunnan mukana, tahtoo kuulua tähän Salaiseen Veljeskuntaan ja niihin auttajajoukkoihin, jotka tätä kehitystä johtavat, ja hänellä on siinä oma työpaikkansa. Hän ei toisen tehtävistä huolehdi, sillä hän tietää, että jokaisella on vapaasti valittu työ.

Sittenkuin useammat ihmisyksilöt näin valitsevat, he muodostavat kokonaisuuden. Se ylimmäinen Vihkijä, joka on ihmiskuntamme pää, on mukana koko ajan, ja hänen tajuntansa käsittää kaikkien toisten tajunnan. Hänen tajuntansa on ikäänkuin syli, joka käsittää itseensä koko Salaisen Veljeskunnan. Siis hän on aivan kuin yksilöllinen tajunta, joka edustaa koko Salaisesta Veljeskuntaa ja ihmiskuntaa. Mutta kuitenkin hän ei ole yksi. Jos koko tästä ihmiskunnasta ja Salaisesta Veljeskunnasta on kehittynyt niin korkea kollektiivinen tajunta ja voima, että se on luonut maailman, silloin tietysti voi sanoa, että tuo korkein Vihkijä edustaa Logoksen korkeinta vihkimystä ja tajuntaa, mutta Logoksen muodostaa kuitenkin tämä suuri joukko, ääretön joukko monia tuhansia, kymmeniä tuhansia, miljoonia olentoja, koko tuo joukko muodostaa Logoksen. Ja vaikka niillä aina on oma tehtävänsä, ne ovat kuitenkin kaikki aivan kuin jumalan asemassa siinä maailmassa, jonka he luovat, koska he ovat tuloksia edellisistä kehitysjärjestelmistä, ovat kaiken sen kokeneet, kaiken sen tietävät, ovat kaiken sen yläpuolella, mikä nyt saadaan aikaan. Täten meidän täytyy käsittää oman aurinkokuntamme Logos. Meidän täytyy käsittää, että tämä Logos sisältää äärettömän suuren joukon olentoja, jotka ovat jo varhemmista kehityksistä tuloksena, jotka vapaaehtoisesti ovat mukana. Ei siis Jumala ole yksin luodessaan maailman, ei Logos, ei minkään aurinkokunnan Logos ole yksin. Yksi ainoa olento on ainoastaan olemassa, yksi kokoava yksilöllinen tajunta, mutta itse Logos luovana voimana on kokoonpantu suuresta määrästä korkeita jumalallisia olentoja, jotka yhdessä kaikki muodostavat kokonaisuuden.

Nyt jos mielikuvituksessamme seuraamme meidän Logoksemme, Jumalamme, luomistyötä, ja sitten vähitellen kaikkea sitä, mitä kutsumme evolutioksi eli kehitykseksi meidän aurinkokunnassamme ja maapallollamme, niin meidän täytyy muistuttaa elävistä olennoista, minätajunnasta, joka työhön ryhtyy. Silloin me voimme ymmärtää, että vaikka tämä tajunta on jumalallinen, vaikka se on aivan äärettömästi meidän tajuntamme yläpuolella, siinä on sittenkin yhtäläisyyksiä meidän tajuntamme kanssa, koska me olemme jumalsyntyisiä, koska me myös olemme jumalallisia olentoja, koska ei ole mitään muuta olemassa kuin jumalallisuus. Kivi on jumalallinen, kasvi, eläin, me olemme myös jumalallisia ja sillä tavalla, että meidän tajuntamme jo aukeaa näille asioille ja alkaa niitä ymmärtää. Siis koska mekin olemme jumalallisia, täytyy olla olemassa yhtäläisyyksiä meidän tajuntamme ja jumalallisen tajunnan välillä. Sentähden me voimme ymmärtää Logoksen toimintaa hänen luodessaan maailmaa, jos me ajattelemme omaa inhimillistä toimintaamme. Kun me puhumme, silloin on meillä ensin ajatuksissamme, tajunnassamme, kuva siitä, mitä aiomme sanoa: olemme ymmärtäneet jotakin, kokeneet, meille on jotakin tapahtunut, me riennämme toisille kertomaan. Silloin meillä on kokonaiskuva siitä, mitä on tapahtunut, mutta kun me kerromme siitä toisille, täytyy meidän järjestää tuo yhtenäinen ajatuskuva ajatuksiin, jotka seuraavat toisiaan, niin että jos me olemme hyviä kertomaan, me emme niinkuin joku pieni lapsi, joka ei vielä osaa kertoa, alota lopusta ja huudahda: „Niin se on!” Jos olemme hyviä kertomaan, koetamme saada loogillisen järjestyksen

kertomukseemme, niin että toinen voi ymmärtää, mitä me kerromme, ja tämä on yhtenäisen ajatuksen järjestämistä yksityisiksi ajatuksiksi, ja ne pukeutuvat sanoiksi. Jos me tahdomme kirjoittaa, täytyy vielä olla paperia ja kynä, tarvitsemme siten ainemaailmaa, johon tahdomme ajatuksia piirtää. Samalla tavalla meidän täytyy myös ymmärtää jumalallinen Logos. Hänellä on selvä kuva siitä maailmasta, jonka hän tahtoo rakentaa. Hänellä on siitä selvä kuva, se on ensin yhtenäinen, sitten hän alkaa sitä järjestää eri osiin. Hän järjestää, mistä aletaan, mikä on keskellä, mikä on lopussa, ja sitten hän alkaa sitä ilmentää, niin että siitä syntyy todellisuus hänen silmänsä eteen. Ja silloin hän tarvitsee kaikki työkalut ja kaiken sen aineen, josta maailma on tehtävä.

Nyt kun ajattelemme Logostamme, me ymmärrämme, että aineen aate, siis toisin sanoen itse aine sellaisenaan on jo olemassa. Se on iankaikkisesti olemassa. Logos edustaa nyt tajunnan puolta, ja kun hän tahtoo itsensä ilmentää, on se tapahtuva aineessa. Hän itse siis jollain tavalla rajoittaa itsensä ja jollain tavalla oman aineensa luo, mutta kuitenkin hänen ei tarvitse luoda ainetta tyhjästä, koska hän ei ole itsekään tyhjästä luotu. Hän on itse saanut alkunsa tajunnan maailmasta, hän myös maailmaa luodessaan käyttää sitä iankaikkisuudessa olevaa aineen mahdollisuutta, aatetta, aineen rajoitusta, mikä on olemassa, kun hän itsensä rajoittaa, ja kun hän valmistaa aineen omaa maailmaansa varten. Mutta jos me vielä vähän tarkemmin koetamme analysoida Logoksen tajuntaa, tai sanokaamme meidän inhimillistä tajuntaamme, kun se ryhtyy luomisen työhön, silloin voimme huomata siinä ei ainoastaan nuo kolme kohtaa, yhtenäisen kuvan, kuvan analysoimisen ja sitten kuvan realisoinnin, vaan me voimme huomata siinä useampia kohtia, me voimme aivan selvästi huomata seitsemän eri kohtaa tässä työssä, sekä inhimillisen luomisen työssä että myös siitä loogillisesti päätellen Logoksen tajunnan toiminnassa. Ensimmäiseksi, kun työhön ryhdytään, on tahto tehdä sitä työtä, luja tahto. Ennen on jo ajateltu asiaa. Niinkuin tässä jo ensin mainitsin, Logos tietysti jo ennen kuin hän ryhtyy maailmaa luomaan, on ensin omilla tasoillaan, omassa maailmassaan ajatellut valmiiksi, mutta nyt kun hän ryhtyy luomaan, tapahtuu hänen omassa tajunnassaan se prosessi, joka näkyy myös jokaisen ihmisen luovassa tajunnassa. Ensimmäinen on tahto luoda, ja sitten on ihmisessä voimakas rakkaus ihanteeseen, siihen mitä tahtoo luoda, mutta se on vain tunteena. Jokainen taiteilija, runoilija, kirjailija ymmärtää aivan selvästi, mistä minä puhun. Ensimmäinen on *tahto* luoda, sitten selvä *tunne* siitä, mitä tahtoo saada esille. Sitten on tämän *näkeminen*. Ja tämä kaikki on työtä. Ensimmäinen on tahto, sitten rakkaus tuohon kauniiseen eli ihanteeseen, jota tahtoo saada esille, ja sitten vasta voi silmillään sen nähdä, sitten vasta nähdä tuon ihanteensa ja nähdä sen yhtenäisenä. Tietysti nämä prosessit ovat tässä sielullisesti analysoituja; ei niiden tarvitse ajassa olla erotettuja, vaan ne saattavat käydä äkkiä. Runoilija saattaa samassa hetkessä jo nähdä kaiken tuon kauniin, jonka hän tahtoo silloin saada esille. Se kaikki herää yhtäaikaan, sentähden että runoilijassa ja jokaisessa luovassa taiteilijassa on itse luomispäätös ja todellinen kauneuden näkeminen jo tapahtunut korkeammilla tasoilla. Sentähden se inspiration hetkellä tulee alas fyysilliselle tasolle, mutta se on itse asiassa tapahtunut jo korkeammilla tasoilla, ja siinä on salaisuuden ratkaisu, miksi heräävät yhtäaikaan tahto, tunne ja näkemys. Mutta me voimme huomata aivan selvästi, kun analysoimme, nämä kolme puolta: luomisen, tahdon, rakkauden siihen kauniiseen, jota ei vielä näe, sitten sen näkemisen järjen eli mielikuvituksen silmillä. Sitten tulee järjestely, tämän nähdyn ihannekuvan analysoiminen, järjestely eri osiin. Se on aivan kuin siihen saatettaisiin tasapaino, ikäänkuin jollain tavalla mitattaisiin, punnittaisiin, millä tavalla se kauniisti tulee esille, mitä siinä on tarpeetonta, mitä sen sijaan pitää enemmän tuoda näkyviin j.n.e. Kun tämä järjestely on tapahtunut, tulee itse ajatuksen toiminta, jolloin ajatus alkaa toimia ja luoda, ja jolloin nuo kaikki eritellyt kuvat kiteytyvät muodoiksi. Ja tämän ajatuksen toiminnan yhteydessä esiintyy silloin aina voimakas rakkauden tunne, joka saa tämän aikaan, ja sitten tuo luova ajatus ilmenee tuloksena joko sanoissa tai kuvissa tai runoissa j.n.e. Me saamme täten seitsemän eri tajunnan tilaa tai ehkä paremmin sanoen, kun ihmisestä puhumme, seitsemän eri toimintaa, jotka inhimillisessä toiminnassa sulautuvat yhteen.

Voimme saada aivan selvästi seuraavat seitsemän vaihetta:

- 1) luomisen tahto ò
- 2) rakkaus ihanteeseen ù ajatuskuva yhtenäisenä

3) ihanteen (synteettinen) näkeminen	ω	
4) ihannekuvan erittely ja järjestely	}	eri ajatukset
5) luovat ajatukset	ó	
6) luovan voiman tunne	ò	sanat tai kirjoitus
7) näkyvä tulos, todellinen tulos	ω	

Nyt nämä, kun on ihmisestä puhe, järjestyvät sillä tavalla, että kolme ensimmäistä kuuluvat yhteen, muodostavat yhden kokonaisuuden, jota voisimme sanoa yhtenäiseksi ajatuskuvaksi. Nämä seitsemän eri toimintaa ovat tietenkin Logoksessa paljon suurempia, paljon merkillisempiä, valtavampia ja enemmän toisistaan eroavia kuin ihmisessä. Sentähden voimme sanoa, että seitsemän eri tasoa, joista puhuimme aurinkokunnan yhteydessä, ovat itse asiassa seitsemän eri tajunnan tilaa meidän Logoksessamme. Hän syöksyy alas eli menee alas aineeseen ja tekee tämän seitsemässä eri „henkäyksessä”. Hän menee syvemmälle ja syvemmälle aineeseen, hänen tajunnantilansa silloin aina muuttuu, samalla tavalla kuin ihmisenkin tajunnantila muuttuu, kun se syventyy enemmän ja enemmän aineeseen, niin että voimme sanoa, että jumalallinen tajunta aineeseen syventyessään muodostaa aurinkokunnan seitsemän tasoa, ja silloin saamme nämä seitsemän kuviksi itse tasoista tajunnan kannalta, sillä jumalallisen tajunnan kannalta on korkein taso se, jossa Logoksen tajunta on *luovana tabtona*, siis se tahto, joka samalla kutsuu hereille kaikki olennot, jotka tuon jumalan helmassa ovat, ja samalla myös synnyttää uusia olentoja äärettömän elämän salaisesta rikkaudesta.

Toinen taso on silloin, ylhäältä alaspäin käyden, rakkaus ihanteeseen, s.o. tunne, suurenmoinen tunne, ääretön rakkaus siihen ihanteeseen, joka on ylhäällä korkeammilla tasoilla. *Logos ei vielä näe aivan selvästi omaa ihannettaan* näillä korkeammilla tasoilla, hän ainoastaan tuntee sen. Sentähden toinen taso ylhäältäpäin luettuna on *korkeamman rakkauden taso*, ja siltä tasolta tulevat siis esille kaikki uudesta luodut olennot, niinkuin me sanoisimme teosofisella kielellä: monaadit. Vasta kolmannessa tilassa, pyrkiessään vielä syvemmälle aineeseen, Logos näkee ihanteet. Nyt vasta hän vetää tänne oman minänsä, johon hän rajoittaa itsensä, niin että hän voi itsensä nähdä, ja sentähden on kolmas taso *jumalallisen järjen taso*, jossa Jumala näkee itsensä. Neljäs taso eli Logoksen tajunnan tila on sen ihannekuvan erittely ja järjestely, joten meille selvenee, että neljäs taso on tasapainon, viisauden, *totuuden taso*, sillä kaikki nämä kolme ylintä tasoa ovat synteettisiä, niissä jumalan ihannekuva näkyy kokonaisuutena. Vasta neljännellä näkyy jumalan ihannekuva viisautena, joka järjestää koko luotavan maailman. Tällä neljännellä tasolla siis näkyy viisautena ja aivan kuin kaikissa yksityiskohdissaan Logoksen maailma. Ohimennen voi mainita, että kun käytämme teosofisia nimityksiä tasoista, niin neljättä tasoa nimitetään buddhiseksi tasoksi, ja buddhinen taso on intuition, sisänäkemyksen taso. Kun nimittäin ihminen kohoaa tälle tasolle tajunnassaan, silloin hän näkee, että maailma on järjestetty, hän näkee viisauden maailmassa, tulee kosketukseen Logoksen oman tasapainoa ylläpitävän viisauden kanssa. Hän ei vielä mennessään astraalitasolle ja mentaalitasolle, vaikka hän menisi tuonelan maailmaan ja taivaisiin, näe muuta kuin fyysillisellä, loogillisella ajatuksella viisautta, hän ei näe, että suuri viisaus kaiken on järjestänyt, eikä sitä, mikä tarkoitus tuolla viisaudella on. Vasta kun hän nousee buddhiselle tasolle, intuition eli veljesrakkauden tasolle, niinkuin sitä myös nimitetään, hän tajuaa ja näkee maailman viisaasti järjestetyksi. Sille tasolle ainoastaan viisaat voivat kohota tajunnassaan, mutta siltä tasolta tulee vihityille heidän rauhallinen viisautensa samoin kuin jokaiselle ihmiselle, jossa intuitio eli sisänäkemyks on ilmennyt, niinkuin meidän päivinämme niin monessa uskovaaisessa on ja kaikissa teosofeissa pitäisi olla, se intuitio, joka sanoo ihmiselle: Tämä on totuus. Vaikka hän ei suorastaan tiedä, ei ole silmästä silmään nähnyt Jumalan viisautta, vaikka hän ei ole käynyt siinä maailmassa, jossa tasapaino on olemassa, niin hän tuntee: „Se on totuus!” Hänen sisässään on ääni, joka todistaa, että jälleensyntyminen on olemassa, että karma on olemassa. Se on kotoisin tältä viisauden tasolta, mutta sinne eivät pääse muut kuin vihityt. Mutta kun Logos laskeutuu vielä alemmaksi, tulee se muotojen tasolle – aikaisemmat maailmat olivat muodottomia – muotojen, jotka yhä enemmän kiteytyvät, kun seuraavalla tasolla niihin liittyy voimakas pyyde, ja vihdoin esiintyy fyysillisessä maailmassa näkyvä tulos.

Nyt kun ajattelemme ja koetamme mielessämme kuvitella Logoksemme luovaa toimintaa, silloin me voimme aivan selvästi siinä erottaa kolme eri toimintaa, luovaa impulsia eli sysäystä, jos niin sanoisin – kolme eri Logoksesta lähtevää elämän vuodatusta, miksi niitä myös nimitetään. Kolme vuodatusta voidaan siis aivan selvästi huomata. Kun Logos tahtoo luoda maailman, on tietysti ensimmäinen se, että on olemassa itse aine, aines, josta maailma luodaan. Jos me tahdomme maalata taulun, niin meillä täytyy olla värit ja sivellin. Me tarvitsemme ensin ne, ennenkuin voimme ryhtyä maalaamaan. Samalla tavalla Logoksen täytyy ensin hankkia ja muodostaa itse aines, josta maailma luodaan.

Nyt tietysti aine on olemassa, aine aatteena on olemassa, ja jos ajattelemme fyysillistä maailmaa, avaruus on täynnä ainetta, ei ole mitään tyhjää paikkaa, koko avaruus on yhtä massaa – me voimme sanoa tämän niin – mutta tämä massa on aivan homogeeninen, se on jonkinlaista etetteriä, jossa ei ole mitään erilaistumista tapahtunut, vaan kaikki on yhtenäistä. Mutta kun Logos tahtoo luoda, hänen täytyy ensin tästä homogeenisesta ainelaadusta muodostaa ne eri aines-lajit, joista hän voi maailman luoda. Sentähden hän astuu alas tuohon homogeeniseen aineeseen, jota meidän kannaltamme ei ole olemassa, koska sekin on tajuntaa, ja silloin hänen alas astumisensa tapahtuu seitsemässä henkäyksessä, ja niissä seitsemässä henkäyksessä hän ensin ilmentää vain aineen. Siis hän ensin, toisella kielellä sanoen, valmistaa tasot, seitsemän eri tajunnan tilaa ja niiden aineelliset vastakohdat eli nämä tajunnan tilat ilmenneinä. Hän piirtää ympärilleen sen ympyrän, joka rajoittaa hänen ilmennyksensä määrättyihin osiin avaruudessa. Tässä fyysillisessä avaruudessa hän sitten, astuessaan siihen sisään, muodostaa tässä kosmisessa aineessa nämä seitsemän tasoa sillä tavalla, että hän, niinkuin on tapana sanoa teosofisissa kirjoissa, elähyttää atomeja ja muovailee eli yhdistää niitä eri tavalla, niin että tällä ensimmäisellä tasolla hän vain aivan kuin kokoaa itseensä äärettömän suuren joukon niitä atomeja, mitkä avaruudessa ovat olemassa, elähyttäen ne omalla luomistahdollaan. Mutta kun hän sitten astuu alas maailmaan, hän näistä taas muodostaa uusia yhdistelmiä, niin että jokainen taso alaspäin menen on kokoonpantu korkeammasta alkuatomista, atomista, joka on kokoonpantu edellisen tason alkuatomista.

Nyt tämä on tieteellistä, materialistista puhetta, joka ei mielestäni pidä paikkaansa todellisuudessa. Me emme oikeastaan todellisuudessa saata puhua aineellisesta atomista, kun on kysymys esim. näin suunnattomista tasoista, koska emme edes astraalitasolla saata puhua atomista samalla tavalla kuin fyysillisellä. Fyysillisellä tasolla voimme puhua atomista pisteenä, jolla on jotakin ulottuvaisuutta, vaikka se on äärettömän pieni, mutta kuten tiede nykyään jo selittää, se on vain voimapiste, voimapyörre, joka on astraalinen. Siis astraaliset atomit ovat puhtaasti voimaperäisiä, niillä ei ole ulottuvaisuutta, ja mentaaliset atomit ovat ajatuspisteitä, joten puhe atomeista on materialistista, esitetty ainoastaan sitä varten, että edes jonkinmoinen kuva saataisiin, mutta se ei ole deskriptiivinen, ei kuvaa todellisia asioita, sillä niitä ei saa käsittää aineellisesti. Mutta sanotaan, että Logos astuessaan alas avaruuden aineeseen, muodostaa nämä eri tasot, siten että hän saa aikaan erilaisia aineyhdistelmiä. Nämä eivät ole sellaisia asioita, joista ei esim. vanhassa Intiassa olisi puhuttu; niistä on aivan selvästi puhuttu. Jos olemme lukeneet H. P. B:n „Salaista Oppia” tai vielä paremmin intialaisia filosofisia teoksia, huomaamme, että niissä puhutaan asioista, joita nimitetään tanmaatrosiksi ja tattvoiksi, ja sanotaan, että Shiva juuri näiden avulla luo. Niillä tarkoitetaan juuri näitä henkäyksiä, sillä tajunnan kannalta on Logoksella eri tajunnantiloja, ja kutakin tajunnan tilaa kuvaavana mittayksikkönä on *tanmaattra*, ja taas sitä aineessa näkyvää ilmennystä, joka vastaa tuota tajunnantilaa, kuvataan sanalla *tattva*. Sanotaan, että aineen mittayksikkö on *tattva*, ja että Logos seitsemän kertaa hengittää itsensä syvemmälle ja syvemmälle aineeseen. Siten on muodostunut se aine, josta maailma on luotava.

Mutta sitten alkaa uusi vuodatus. Tulee kysymykseen uusien elävien olentojen ilmeneminen maailmassa. Nyt Logos, niinkuin äsken sanottiin, oli astuessaan alas aineeseen herättänyt itsestään kaikki ne olennot, jotka häneen kuuluvat ja ovat hänen mukanaan tulleet edellisistä olemisen tiloista. Ne kaikki ovat valmiina luomaan maailmaa hänen kanssaan. Niitä on eri lajeja. Tiedätte, että puhutaan seitsemästä päähenkelistä, jotka ovat Jumalan valtaistuimen ympärillä, sitten niiden alapuolella on kaikenlaisia hierarkioja. Nämä kaikki heräävät Logoksen mukana. Mutta samalla Logos herättää eloon uusia, synnyttää itsestään jumalallisen luomisvoimansa kautta, eikä kuitenkaan itsestään, sillä itsestään ei voi mitään synnyttää, vaan

suuresta jumaluudesta, itse lausumalla sanan: „Minä tahdon monistua”, niinkuin intialaisissa kirjoissa sanotaan. Hän synnyttää muotoja, jotka ovat elämän ja tajunnan yksilöitä, jotka tällä ilmentymisen tantereella elävät ja kehittyvät. Jokaisen ihmisen takana on monadi, ja se on Logoksen luona. Siellä on sen koti. Vaikka persoonallinen tajunta ei ylety kolminaismaailman yläpuolelle, niin sen sisäisin tähti, monadi, on Logoksen helmassa. Kun siis Logos astuu alas aineeseen, niin nuo herätetään. Mutta ensimmäisen vuodatuksen perästä tapahtuu toinen vuodatus. Ensimmäinen on *järjen vuodatus*, sillä se on järjestävä vuodatus, joka järjestää itse maailman ainekset ja atomit. Jos Logos kuvataan kolmiyhteisenä, Isänä, Poikana ja Pyhänä Henkenä, sanotaan, että Pyhästä Hengestä lähtee ensimmäinen vuodatus, joka atomit muodostaa. Toinen on *Logoksen vuodatus*, suuren rakkauden tunteen vuodatus, joka lähtee Logoksesta ulos. Ilman sitä ei mitään voisi muodostua, ei mitään, mikä olemassa on. Sentähden, kun Logoksen rakkauden vuodatusta kutsutaan Pojaksi, vieläpä Kristukseksi kristillisessä teosofiassa, niin sanotaan aivan oikein, että ilman Kristusta ei mitään saattaisi olla olemassa, mikä olemassa on, sillä tuo rakkauden yhdistävän tunteen suuri vuodatus on välttämätön, jotta atomeista syntyisi jonkunlaisia muotoja. Tarvitaan rakkauden yhdistävä voima, joka pitää ne koossa. On aivan oikein sanottu, että jos Logoksemme, aurinkokuntamme Jumala, hetkeksikään lakkaisi järjentoiminnastaan, ajattelemasta, niin tämä maailma lakkaisi olemasta, mutta jos hän lakkaisi maailmaa rakastamasta, mutta kuitenkin vielä ajattelisi, niin maailma särkyisi rikki, kaikki elävät olennot hajoaisivat atomeiksi. Logoksen rakkaus pitää muodot yllä; joka hetki me elämme Jumalassa. Jumalan loppumaton rakkaus on se, joka pitää koossa. Jos Jumala ei meitä rakastaisi, meidän ruumiimme ei pysyisi koossa, vaan hajoaisi atomeiksi. Toinen vuodatus on siis se vuodatus, jonka avulla atomit pysyvät koossa ja muodostavat muotoja. Kaikki nämä toiset olennot, jumalat, enkelit, jotka logoksen kanssa syntyvät, sitten ohjaavat kehitystä, monadin kehitystä, sillä tavalla että monadit, nuo tajuntayksilöt, jotka Jumala loi, jäävät erilaisissa yksilöllisissä muodoissa kehittymään.

Meidän Jumalamme kolmas vuodatus on *Isän vuodatus*, suuri hengen ja tahdon vuodatus, joka vetää kaikki takaisin itseensä, vetää tajuntayksilöitä ylöspäin. Se on se merkillinen kehitystahto, joka on ensinnäkin kaiken takana, ja joka sitten on ihmisessä siitä lähtien, kun hän ihmiseksi tuli. Sillä jokaisen inhimillisen olennon takana on Isän Jumalan herättävä kutsu. Isä Jumala meitä yhtämittaa kutsuu, niinkuin sanotaan dogmatiikassa. Se on Isän Jumalan vuodatus, joka on meidän maailmamme takana, josta ainoastaan ihminen voi olla tietoinen, joka kutsuu ihmistä henkisesti kehittymään ja nousemaan.

Me ymmärrämme siis, että ensimmäinen vuodatus käsittää kaikki seitsemän tasoa alimmasta ylimpään. Toinen käsittää myös kaikki tasot, mutta me emme saa siitä mitään kuvaa paitsi niillä tasoilla, joilla alkaa elämä muodostua, siis alemmilla tasoilla V-VII, ja kolmas vuodatus, koska se ilmenee vasta ihmisessä, vaikka se tietysti on myös kaikessa, käsittää neljä korkeampaa tasoa. Siis Logoksen toimintaa ja hänen kanssaan toimivien jumal- ja enkeliolentojen toimintaa on se, mikä maailmassa näkyy.

III Maailman kehitys

Kun olemme katselleet ja tutkineet elämää ympärillämme, luonnon elämää tällä meidän planeetallamme, olemme jakaneet sen valtakuntiin, luonnonvaltakuntiin. Me sanomme itseämme ihmisiksi, mutta me huomaamme ympärillämme olentoja, jotka eivät ole ihmisiä, vaikka ovat samalla tavalla eläviä kuin me. Sentähden puhumme eläinkunnasta ja aina alenevasti kasvi- ja kivikunnasta. Ja kun me ajattelemme luomista, kun ajattelemme, millä tavalla koko elämä tällä meidän planeetallamme on syntynyt ja kehittynyt, niin kysymme tietysti itseltämme, onko Jumala luonut nämä kaikki luonnon valtakunnat sellaisinaan, valmiina, vai ovatko ne jollain tavalla toisistaan kehittyneet. Ja me tiedämme, että tieteellinen tutkimus vastaa tähän: ne ovat toisistaan kehittyneet. Mutta silloin meidän joka tapauksessa täytyy tutkia, miten on selitettävissä – jos nämä luonnon eri valtakunnat ovat suunnattomien aikojen kuluessa toisistaan kehittyneet – miten on selitettävissä, että näitä luonnonvaltakuntia on vieretysten tällä hetkellä. Jos ihmiskunta on kehittynyt eläinkunnasta, miksi sitten eläinkunta on vielä olemassa? Jos eläinkunta on kehittynyt kasvikunnasta, miksikä kasvikunta on olemassa? Jos kasvikunta on kivikunnasta tullut, miksikä kivikunta on olemassa? Sillä jos ajattelemme, että kehitys olisi tapahtunut äärettömän pitkien aikojen kuluessa, tuntuisi luonnolliselta, että jos kasvikunta on muodostunut kivikunnasta, kasvikunta on olemassa, mutta ei kivikunta, jos eläinkunta on kehittynyt kasvikunnasta, niin eläinkunta on olemassa, mutta ei kasvikunta, ja jos ihmiskunta eläinkunnasta, olisi ihmiskunta olemassa, mutta ei muita luonnon valtakuntia. Tämä tuntuisi luonnolliselta, ja minä muistan vielä, kuinka koulussa meidän uskonnonopettajamme huomautti tästä seikasta ja sanoi: „Tästä näkyy, kuinka tiede erehtyy, se ei voi asiaa selittää, se on erehtynyt evolutio-teoriassaan, sillä Jumala on luonut nämä kaikki luonnon valtakunnat, ja sentähden ne ovat kaikki yhtäaikaan olemassa. Miksikä muutamat apinat ovat muodostuneet ihmisiksi, mutta eivät kaikki apinat eivätkä muut eläimet? Miksikä on erilaisia eläimiä olemassa, kasvikunta j.n.e?” Täytynee tunnustaa, että tämä on tieteelle pulmallinen kysymys. Tieteellinen tutkimus ei voi vielä tyydyttävästi näihin kysymyksiin vastata. Se tutkii, miten tämä on tapahtunut, ja kuinka on selitettävissä, että nämä valtakunnat ovat vielä olemassa. Näihin kysymyksiin ei annakaan vastausta mikään muu kuin luonto itse, nimittäin itse todellisuus, itse se tosiseikka, miten kehitys on tapahtunut. Ainoastaan siis se tieto, joka on yhtäpitävä luonnon oman toiminnan kanssa, joka on suorastaan kuva ja tieto siitä, mitenkä luonto on menetellyt, ainoastaan se tieto osaa tähän kysymykseen vastata. Tämä tieto on iänikuinen aikain viisaus, tämä tieto on se, joka on niillä ihmisillä, jotka osaavat katsoa syvemmälle luonnon elämän salaiseen kehityskulkuun. Ainoastaan siten me saamme vastauksen näihin kysymyksiin.

Ja kun tehtävämme nyt on luoda silmäys näihin kysymyksiin, kun olemme puhuneet Jumalasta ja niistä salaisuuksista, joita me ihmiset järjellämme voimme ymmärtää Jumalan elämän suhteen, on meidän tehtävämme katsella, miten kehitys tapahtuu. Ja silloin meille tulee sangen vaikea ja monimutkainen asia esitettäväksi; teosofisesti sanoen tuo vaikea ja pulmallinen asia planeettojen kehityksestä, planeettaketjuista, luonnon eri valtakunnista ja elämän eri aalloista, kierroksista, pyöristä j.n.e., kaikki nuo hyvin vaikeat käsitteet, jotka esiintyvät teosofisessa ja okkultisessa kirjallisuudessa, astuvat nyt meidän eteemme. Ne vaativat, että me niitä käsittelemme, sillä jollemme saa kuvaa niistä asioista, emme voi yksityiskohtia myöten ymmärtää omaa luontoamme ja elämää omalla planeetallamme.

Ja meidän käsittelymme jakaantuu aivan luonnonmukaisesti kahtia. Ensin täytyy meidän saada teoreettinen kuva siitä, millä tavalla henki ja aine suhtautuvat toisiinsa ja vaikuttavat toisiinsa, siitä, millä tavalla henki astuu alas aineeseen, miten tajunta vaikuttaa aineessa: teoreettinen kuva kehityksestä. Sillä samalla kuin me ymmärrämme, miten henki ja aine suhtautuvat toisiinsa, samalla meille myös selviää, millä tavalla kehitys tapahtuu, millä tavalla hengen eli tajunnan ilmeneminen aineessa asteittain astuu eteenpäin.

Sitten vasta voimme ryhtyä katsomaan niin sanoakseni käytännöllisesti, miten tämä on historiallisesti ja ajassa tapahtunut.

Edellisessä luvussa puhuttiin Logoksesta ja hänen muodostamastaan seitsemästä tasosta. Näitä tasoja käsiteltiin silloin Logoksen tajunnan kannalta, ja meille selvisi, että ne itse asiassa ovat ainoastaan erilaisia tajunnan ilmauksia eli toimintoja. Mutta me tiedämme, että teosofisessa kirjallisuudessa on tavallisesti nimitetty näitä tasoja toisella tavalla, katseltu niitä, ei Logoksen kannalta, ei tajunnan kannalta, vaan inhimilliseltä, ikäänkuin aineen kannalta, jolloin ne tarkasti erottautuvat toisistaan. Logoksen kannalta nämä tasot eivät erottaudu samalla tavalla. Logoksen kannalta ne kaikki ovat yhtä, muodostavat yhden kokonaisuuden, mutta meidän kannaltamme ne ovat aivan eri tasoja. Eihän meidän tarvitse ajatella muuta kuin että nyt olemme tietoisia tässä näkyväisessä maailmassa, jota kutsumme fyysilliseksi maailmaksi. Logoksen kannalta tämä on ainoastaan seitsemäs maailma eli seitsemäs puoli siitä, mitä hänen tajuntansa käsittää, alin puoli, mutta meidän kannaltamme tämä on kokonainen maailma, ja me tiedämme, että kun me astumme tästä ulos lähimpään maailmaan, joka on tämän sisäpuolella, nimittäin astraaliseen maailmaan, silloin olemme jo itse mielestämme tulleet aivan toiseen maailmaan. Se on aivan toinen maailma, mutta yhtä todellinen kuin tämä ja paljon rikkaampi. Logos tietysti omassa tajunnassaan ei tee mitään sellaista eroitusta. Kaikki hänessä yhtyy yhdeksi. Jos tahdomme kaavamaisesti, graafisesti esittää nämä tasot, niin voimme Logosta kuvata kolmiolla, joka on kaikkien tasojen yläpuolella. Sitten hänen tajuntansa astuu alas aineeseen ja muodostaa seitsemän tasoa. Silloin kun annamme näille erilaiset nimitykset meidän inhimilliseltä kannaltamme, ovat tavalliset nimitykset 1) jumalallinen, 2) yksilöllinen (monadi), 3) henkinen, 4) sisänäkemyksellinen, 5) älytaso, 6) tunnetaso, 7) ruumiillinen eli fyysillinen taso.

Nyt voi syystä kysyä, minkätähden käytetään nimitystä „taso”? Muutamat ovatkin hylänneet tämän vanhan nimityksen ja käyttävät nimitystä „maailma”, puhuen jumalallisesta maailmasta j.n.e., sillä tasohan tarkoittaa tasapintaa. Minkätähden on valittu tason nimitys, jonka kuitenkin jossain suhteessa täytyy olla kuvaava, sillä tiedämmehän, että nämä n.s. tasot eivät ole toistensa yläpuolella tai ulkopuolella, vaan koska ne ovat tajunnan kannalta ainoastaan tajunnan tiloja, ne ovat aivan samassa paikassa. Meidän kannaltamme voi puhua erilaisesta aineellisuudesta ja ainakin erilaisesta muodollisuudesta noilla tasoilla, mutta kuitenkin ne ovat aivan samassa paikassa, niin että astraalitaso ei ole ulkopuolella tätä fyysillistä maailmaa, vaan läpäisee sen, ja samaten älytaso on aivan samassa paikassa, vaikka niidenkin yhteydessä voi puhua jonkinlaisesta aineellisuudesta eli muodollisuudesta. Siksi voi syystä kysyä, minkätähden käytetään tason nimitystä. Se riippuu minun käsittäkseni siitä, että kun tajunta siirtyy toiselta tasolta toiselle, kun esim. joogi mietiskelyssä siirtyy fyysillisten aivojen tajunnasta astraaliseen tajuntaan tai vielä korkeampaan tajuntaan, niin tuntuu hänestä ikäänkuin hän läpäisisi tason, jonkinlaisen pinnan. Siltä hänestä tuntuu varsinkin alussa, kun hän oppii tajunnassaan nousemaan sanokaamme fyysillisestä tajunnasta astraaliseen. Hänestä tuntuu aivan kuin hän tulisi tiedottomaksi fyysillisestä, joutuisi jonkinlaiseen pilveen ja läpäisisi sen, ja vasta sitten heräisi toiseen maailmaan. Myöhemmin, jos ihminen on oppinut nousemaan korkeammille tasoille, tuo prosessi käy niin nopeasti, ettei hän huomaa sitä. Jos hän esim. nousee fyysillisestä tajunnasta astraaliseen, se voi käydä niin nopeasti, että nämä molemmat tasot puhkaistaan aivan kuin yhdellä kertaa, joten ei tunnu siltä kuin perätysten läpäistäisi eri tasoja, vaan äkkiä yhdessä silmänräpäyksessä voi nousta toiselta tasolta toiselle eli toisesta tajunnantilasta toiseen. Juuri tätä seikkaa silmällä pitäen on minun käsittäkseni tason nimitys valittu. Kuten muistatte oli viime luvussa ja sitä edellisessä puhetta siitä, että Logos ryhtyessään maailmaa luomaan toimii samalla tavalla kuin suuri universaalinen Logos, se Logos, joka on yhtä itse jumaluuden kanssa, ja ikäänkuin sanoo itselleen: „Minä tahdon monistua”, niinkuin on kuvattu vanhoissa intialaisissa kirjoissa, „minä tahdon luoda, synnyttää.” Ja silloin hän ei yhdellä kertaa, vaan useamman kerran aivan kuin hengittää itsestään — tietysti emme osaa oikein kuvata sitä prosessia — luo, erottaa itsestään toisia jumalallisia olentoja, toisia jumalallisia minuuksia. Kun hän sanoo: „Minä tahdon luoda, monistua”, niin se merkitsee, että hänessä syntyy ääretön joukko toisia jumalallisia minuuksia. Näitä jumalallisia minuuksia kutsutaan jumalanpojiksi. Ne ovat kotoisin Logoksesta ja asuvat Logoksen tajunnassa, ovat yhtä Logoksen kanssa, ovat siis poikana yhtä isän kanssa, ne ovat aivan yhtä täydellisiä kuin isä, sillä Jumala ei voi luoda mitään epätäydellistä. Kaikki nämä hänen jumalalliset poikansa ovat aivan yhtä täydellisiä kuin itse Logos.

Ne ovat aivan yhtä vapaita kuin hän ja samalla saman tahdon eli lain alaisia kuin heidän isänsäkin Logos. Ja kuitenkin koko aurinkokunta luodaan heitä varten, rakennetaan sitä varten, että nämä jumalanpojat, nämä monadit, nämä yksilöt, jos käyttäisimme suomalaista sanaa, voisivat elää ja kehittyä. Sentähden kysytään usein teosofeilta – ja tietysti sen kysymyksen voi esittää kuka tahansa, vaikkei hän teosofiasta olisi mitään kuullutkaan – minkätähden Jumala, joka on täydellinen, luo maailman, jossa kaikki on epätäydellistä, kärsimystä, pahaa? Mitä varten rakennetaan ja pannaan toimeen tällainen elämän ilmennys, jossa kaikki on epätäydellistä? Kysymys tulee vielä paljon mutkikkaammaksi, kun okkultis-teosofiselta, aikain viisauden taholta sanotaan: Logos ei luo mitään epätäydellistä; Logos kutsuu esiin iankaikkisuuden helmasta jumalanpoikia, jotka ovat täydellisiä itsessään niinkuin Jumala itse. Minkätähden siis pannaan toimeen koko tämä pitkä evolutio ja kehitys, jos kuitenkin elämä jo alkujaan on jumalallinen ja lopuksi taas palaa takaisin Jumalaan, kuten sanotaan teosofisissa kirjoissa? Meidän täytyy ymmärtää, että siinä on syvä syy. Tässä kysymyksessä on puolia, joita ei voi ratkaista vain sillä, että sanoo: jumalanpojat ovat täydellisiä, yksilöt ovat täydellisiä. Meidän täytyy lisätä: nämä yksilöt, monadit, jumalanpojat ovat täydellisiä vain siinä omassa tajunnantilassaan, missä ovat syntyneet. Mutta ne eivät ole täydellisiä samassa merkityksessä kuin esim. heidän isänsä Logos on täydellinen. Ne eivät ole täydellisiä siinä merkityksessä, että ne voisivat hallita ainetta, elämän eri ilmennystasoja. Ne ovat täydellisiä ainoastaan tuossa omassa tilassaan, silloin kun ne saavat olla Jumalan luona, niinkuin myös voisimme sanoa. Ottakaamme vertauskuva jokapäiväisestä elämästä: Lapsi, joka kasvaa kodissaan, jossa hän ei näe, ei kuule mitään pahaa, voi kyllä olla viaton ja ihana niin kauan kuin se pysyy lapsuuden tilassa ja tuossa hyvässä kodissaan; mutta me emme voi sanoa, että sen hyvyys, viattomuus, puhtaus olisi täydellinen, ennenkuin sitä on koeteltu, ennenkuin lapsi on heitetty ulos maailmalle kokemaan ja näkemään, onko hänessä oleva hyvä kestävä, vai onko hänessä ehkä jotain muutakin, joka voi ilmetä, silloin kun hän on noista lapsuuden oloista poissa. Tämä on vertauskohta, joka jossain määrin kuvaa meille monadienkin suhdetta kehitykseen; ei tosin siinä merkityksessä, että meidän pitäisi ajatella jumalallisen tajunnan yksilöissä olevan mitään suoranaista pahaa, niinkuin kyllä voimme sanoa, että lapsessa tulee elämässä esille paha. Sitä ei meidän tarvitse ajatella näistä jumalanpojista. Ne ovat puutteellisia, epätäydellisiä siinä merkityksessä, että ne eivät ole koetelleet omia voimiaan. Kuitenkin, koska ne ovat jumalanpoikia, Jumalan helmasta syntyneitä, ne ovat vapaita niinkuin Logos ja voivat jäädä tähän tilaansa. Sentähden me emme voi syyttää Jumalaa, Logosta, siitä, että me olemme tällaisia kuin olemme, vaan meidän täytyy ymmärtää oikein syvästi syvennyttyämme omaan salaisuuteemme, että meidän jokaisen takana on jumalanpoika, jumalallisen tajunnan yksilö, joka vapaaehtoisesti on valinnut kiertokulun aineessa. Se on vapaaehtoisesti valittu, eikä meidän koskaan tarvitse olla pahoillamme, valittaa, syyttää mitään ulkopuolella itseämme olevaa, ei Jumalaa, vaan meidän täytyy ajatella aina: „Tämä on vapaaehtoista; minä olen itse tämän valinnut.” Kun tätä vähänkään ymmärrämme, kun edes vähän tulemme täytetyksi sillä tunteella, että olemme kaikki jumalallisia, vapaita ja vapaaehtoisesti kaiken valinneet, silloin voi veljeys ilmetä meidän keskeilläämme, silloin voimme noudattaa neuvoa, jonka kaikki viisaat ovat antaneet, jonka Jeesuskin on antanut: Älkää toisianne tuomitko, sillä ei teidän tarvitse kuin *rakastaa* toisianne!

Pitäkäämme mielessä, että nämä jumalallisen tajunnan yksilöt eli monadit, jumalanpojat, ovat Jumalan helmassa, että ne ovat tuossa jumalallisessa ja yksilöllisessä maailmassa, tuossa kaikkein korkeimmassa tajunnantilassa, joka on muodostunut kahdesta ylimmästä tasosta. Silloin ymmärrämme, että monadien varsinainen aineeseen astuminen, monadien kehitys täysin itsetietoisiksi jumalallisesta voimastaan ja täydellisyydestään, tapahtuu viidessä alemmassa maailmassa. Siis on oikeastaan viisi maailmaa, joissa tapahtuu inhimillinen kehitys eli monadien kehitys. Kaikki, jotka ovat perehtyneet teosofiseen kirjallisuuteen, kuitenkin tietävät, että nämä viisi tasoa itse asiassa muodostavat seitsemän tasoa, sillä kaksi niistä jakaantuu kahtia. Ensin on viides eli älytaso jakaantunut kahtia sillä tavalla, että ylempi älytaso on abstraktisen älyn eli ajattelun taso, ja alempi on konkreettisen järjen eli ymmärryksen taso. Ja viimeinen, ruumiillinen taso, jakaantuu kahtia siten, että toinen puoli tästä on kemiallis-fyysillinen maailma, tämä alempi. Toinen, ylempi, on se taso, jota sanomme eetteri- eli elonvoiman tasoksi. Puhumme näistä asioista myöhemmin tarkemmin.

On siis olemassa seitsemän maailmaa, joissa jumalallisen tajunnan yksilö on etsivä itselleen tajuista elämää muodoissa.

Näissä jumalallisissa monadeissa asuu Isän luomistahto. Sentähden ne, jotka tahtovat kasvaa ja kehittyä ja elää aineessa, tottelevat tuota sisäistä käskyä, joka sanoo: „Astu alas aineeseen!” Ja ne silloin aivan kuin heittäytyvät ulos itsestään, eli syöksevät itsensä alaspäin – tämä on vain kuvaannollista kieltä – karkeampaan tajunnan tilaan, niin että ne joutuvat silloin aivan kuin nukkumistilaan. Samalla kuin niiden oma tajuntakeskus pysyy yksilöllisessä maailmassa, ne heittäytyvät siitä ulos eli alas niin syvälle kuin pääsevät. Ja koska ne eivät tunne mitään ainetta ja muotoa, sillä ne ovat jumalallisia, eivät tunne mitään rajoitusta, mitään aineen eli muodon kahleita, ne eivät omalla voimallaan pääse alaspäin siihen maailmaan, joka varsinaisesti on muodollinen ja aineellinen. Muodollinen ja aineellinen maailma käsittää alemmat tasot eli älytason, tunnetason ja ruumiillisen tason Logoksen kannalta, mutta meidän inhimilliseltä kannaltamme ja monadin kehityksen kannalta siinä on kaksi ja puoli, eli jos tahtoo käyttää toista jaotusta, neljä tasoa: kemiallis-fyysillinen, eetterinen, astraalinen ja älytaso. Nämä muodostavat varsinaisen alemman maailman, jota sanotaan kolminaismaailmaksi. Me voimme nimittää sitä siten sentähden, että joko ei jaeta kahtia fyysillistä tasoa tai sitten yhdistetään yhdeksi alempi älytaso ja tunnetaso. Vanhalla hindulaisella nimellä sanotaan sitä *trilookaksi* eli kolminaismaailmaksi. Mutta nykyään tavallisen jaotuksen mukaan on neljä maailmaa. Tämä on varsinainen muodon eli aineen maailma. Ainoastaan tässä maailmassa on muotoja, sellaisia että me ihmiset voimme puhua muodoista. Ylempi älytaso on muodoton, se on puhdasta järkeä, ajatusta, ymmärrystä, jossa ei ole mitään konkreettisia muotoja. Se on muodoton meidän kannaltamme, ja kun yksilöllisestä maailmasta tähtiolemus, jumalanpoika, syöksee itsensä alaspäin aineeseen eli itse koettaa tunkeutua alas aineeseen, niinkuin me kuvaannollisesti sanomme, pääsee se tajunnassaan tähän henkiseen sisänäkemykselliseen ja abstraktis-älylliseen tasoon eli tajunnan tilaan saakka. Kuitenkin niin, että monadi samalla aivan kuin kadottaa oman itsetietoisuutensa, niinkuin me ajattelemme meidän kannaltamme, kun siirrymme tavallisina ihmisinä tasolta tasolle. Jos ihminen, joka on itsetietoinen tässä ruumiillisessa maailmassa, siirtyy tunnetasolle tajunnassaan, niinkuin jokaiselle ihmiselle tapahtuu yöllä nukuttaessa, silloin hän joutuu unitilaan. Hän ei ole siellä sama itsetietoinen ja herännyt olento kuin tässä fyysillisessä maailmassa. Hän joutuu unitilaan ja näkee kaikenlaisia unia. Tätä ei pidä sekoittaa niihin *muistoihin*, mitä hänellä on silloin kun hän herää, sillä ne eivät ole puhdasta muistoa astraalitasolta; ne ovat jo sekoittuneet fyysilliseen hänen herätessään. Tämä ei siis ole mitään esitystä unimaailmasta, vaan ainoastaan vertaus. Samalla tavalla kuin me mennessämme yöllä astraaliseen tajuntaan tulemme silloin unitilaan, horroksentapaiseen tajunnantilaan, joka ei ole selvästi herännyt ja itsetietoinen niinkuin päivätila, ja voimme siirtyä vielä korkeampaan tilaan, tunteen tason ja konkreettisen älytason yläpuolelle korkeammalle älytasolle, esim. nukuttaessa. Silloin täytyy sanoa, että ihminen on tilassa, jota täytyy kuvata unettomaksi tilaksi. On äärettömän ihanaa, jos hän pääsee korkeammalle älytasolle. Silloin hän on aivan vapaa kaikesta unitilan epäselvyydestä ja sumumaisuudesta. Hän on silloin kadottanut tajuntansa. Tavallinen ihminen on aivan kuin häntä ei olisi olemassa, jos hänen tajuntansa joutuu korkeammalle älytasolle, mutta kuitenkin hän on siinä. Hänen tajuntansa on noussut korkeammalle älytasolle, vaikka se persoonallisesti on haihtunut aivan olemattomiin. Näin tapahtuu ihmiselle, ja tämän voi kokemuksesta tietää. Psykologitkin puhuvat valvetilasta, unitilasta ja unettomasta unitilasta. Aivan samanlainen on monadin tila, kun se heittäytyy alaspäin. Tämä on kuitenkin aivan mielivaltainen jako, sillä Logoksen kannalta kaikki on yhtä. Kun siis Logos laskeutuu tajunnassaan niin pitkälle kuin pääsee, hän tulee juuri älytason abstraktiselle alatasolle, mutta on käynyt jonkinmoisen unitilan läpi ja tullut kuin olemattomuuden tilaan. Näin kauas monadi pääsee omilla voimillaan, ainoastaan Isän tahdon pakottamana. Muistanette, että edellisessä luvussa oli puhetta siitä, että Logoksessa voidaan erottaa kolme toimintakautta, kolme suurta uloshenkäystä. Ensimmäinen toiminta lähtee silloin Logoksen järkipuolesta, toinen rakkauspuolesta, Pojasta, kolmas suorastaan tahdosta eli hengestä, Isästä. Nyt meidän täytyy tietysti ymmärtää, että nuo Logoksen eri ulosvuodatuksat, niinkuin niitä nimitetään, eivät ole meidän kannaltamme ajassa erotettavissa toisistaan, vaan ne ovat samanaikaiset ja yhtä pitkiä kaikki. Kolmas ulosvuodatus, joka tapahtuu Isästä, juuri vaikuttaa näihin monadeihin, sillä se samalla synnyttää monadeja ja antaa niille luomistahdon, kehityksen tahdon, elämistahdon. Isän kolmannen vuodatuksen kautta ne siis

pääsevät tähän saakka. Isän voima vaikuttaa sitten niin, että ne voivat tajunnassaan nousta ylös, mutta se tapahtuu myöhemmin, kun ihminen jo on syntynyt.

Nyt meidän täytyy tarkastaa, kuinka monadin tajunta voi alkaa ilmetä aineessa. Silloin tietysti ymmärrämme, että kun tajunta on tähän saakka laskeutunut, on ensimmäinen aineellinen maailma, jossa se tajunta voi alkaa elää ja alkaa vähitellen herätä – sillä nyt on kysymyksessä juuri muodollinen kehitys alemmissa muodoissa – abstraktisen älytason, abstraktisten ajatusten maailma. Ensimmäinen maailma, jossa monadi alkaa elää, on siis tämä ylempi älytaso eli abstraktisen ajatuksen maailma. Ja me sanomme silloin, että sen tason ainemuodot ovat meille muodottomat siinä merkityksessä, että niillä ei ole mitään pysyväistä muotoa. Ne ovat yhtämittaa muuttuvia pilviä, käyttäkäsemme kuvaannollista kieltä, sillä selvänäkijälle kuvastuu niin, jos alhaalta katselemme, mutta ei, jos ylhäältä katselemme. Siis jos tahdomme saada käsityksen tästä, meidän täytyy ymmärtää, että tässä ensimmäisessä maailmassa monadi pukeutuu aivan kuin muodottomaan aineeseen, ja se kehityskausi, mikä nyt seuraa monadille, on pitkä. Me sanomme silloin: se on luonnon ensimmäinen maailma, jossa monadi voi pukeutua aineelliseen muotoon, sillä Logoksen kannalta kaikki nämä kolme jo ovat aineellisia maailmoita, vaikka meidän kannaltamme abstraktinen on aivan kuin muodoton. Sentähden ensimmäisessä abstraktisessa maailmassa se aine, jos voi käyttää sellaista sanaa, johon monadi pukeutuu, on aivan muodoton. Se on aivankuin ainetta ilman muotoa. Mutta kuitenkin se on elävää ainetta, koska monadin tajunta sitä elähyttää, ja se muodostaa sen luonnonvaltakunnan, jota me sanomme ensimmäiseksi luonnonvaltakunnaksi eli elementaalikunnaksi okkultisessa kirjallisuudessa. Vasta kun monadin tajunta on äärettömän pitkän ajan toiminut tässä elementaalikunnassa abstraktisella ajatustasolla, se voi saada muodon alemmalla älytasolla ja muodostaa sitten niisanotun toisen luonnonvaltakunnan, toisen elementaalikunnan.

Ja taas kuluu äärettömän pitkiä aikakausia ennenkuin se voi pukeutua aineeseen tunteen tasolla ja muodostaa kolmannen elementaalikunnan. On siis kolme tällaista luonnonvaltakuntaa, jotka ovat näkymättömässä maailmassa. Kuinka me nyt ollenkaan voimme ymmärtää näitä luonnonvaltakuntia? Mitä luomakuntia ne ovat? Se on tajunnan pyrkimistä alaspäin aineeseen, ja se on elävää ainetta näillä tasoilla. Kun me esim. ajattelemme jonkun ajatuksen, jonkun äärettömän kauniin ja ylevän abstraktisen ajatuksen, kun me oikein kohdistamme huomiomme ja ajatuksemme siihen, silloin tapahtuu sisästä katsoen myös objektiivinen prosessi. Meidän ajattelumme ei ole ainoastaan subjektiivista, näkymätöntä toimintaa meidän omassa tajunnassamme, vaan se on samalla myös ulkokohtaista toimintaa. Toisin sanoen se ajatus, jota me ajattelemme, samalla näkyy. Kellä on silmät nähdä, se näkee, ja tämä kaunis, ylevä ajatus pukeutuu elävään aineeseen, ensimmäiseen elementaalikunnan aineeseen.

Samoin on laita, kun me ajattelemme joitakin konkreettisia ajatuksia. Jos minä ajattelen jotakin elävää olentoa, esim. hevosta, kuvittelen sitä mielessäni, silloin luon älytasolle kuvan. Se ei tosin ole ollenkaan sellainen kuin on hevosen kuva meidän fyysisessä tajunnassamme, mutta tapahtuu sellainen salaperäinen toiminta, että älytasolla minä luon, ja minun luomiseni älytasolla tapahtuu älytason aineessa. Hevosen kuva siinä muodostuu, ja se käyttää tätä elävää ainesta. Mutta jos minä lisään tällaiseen kuvaan jotain tunnetta tai halua, jos sulhanen esim. ajattelee morsiantaan, hän lisää ajatukseen voimakasta tunnetta; sanokaamme että hän on sellainen mies, joka ajattelee suurella vetovoimalla ja sanokaamme himolla tuota tyttöä, silloin kuva ei muodostu ainoastaan älytasolle, vaan myös astraalitasolle astraalisesta aineesta, ja on kokoonpantu silloin alemmankin elementaalikunnan aineesta.

Ihminen käyttää täten sisäisessä toiminnassaan näitä näkymättömiä luonnonvaltakuntia samalla tavalla kuin hän käyttää hyväkseen näkyviä luonnonvaltakuntia ulkonaisessa toiminnassaan. Sisäisessä toiminnassa ne palvelevat häntä. Nyt meidän ei pidä ajatella, että se monadi, joka on meidän takanamme, on tekemisessä näiden toisten luonnonvaltakuntien kanssa. Nuo kolme ovat olemassa tällä hetkellä, ja niiden takana on aivan toisia monadeja kuin meidän takanamme; ne ovat toisia monadeja, jotka ovat kehityksessä. Me olemme ihmisiä, ja me käytämme hyväksemme siis niiden elämää. Ne palvelevat meitä, ja koska ne Isän tahtoa totellen pyrkivät alaspäin aineeseen, koska niiden täytyy laskeutua aineeseen

karkeampiin muotoihin, on näiden elementaalikuntien elähtävä tahto meihin nähden aivan kuin alasrepivää. Jos ihminen ajatuksissaan ja tunteissaan on itsekäs ja himokas, jos hän on täynnä haluja, jos hänessä himoluonto on vahva, silloin hän ei ainoastaan toimi näiden luonnon elementaalikuntien kautta ikäänkuin ulkopuolella itseään, vaan vetää niitä suorastaan itseensä. Tällainen on kaikkien ihmisten tila. Heillä on astraaliolemuksessaan – ja siihen voimme myös lukea alemman mentaalisen ruumiin – elävää elementaalista ainetta, joka kuuluu aivan toiseen luonnonvaltakuntaan kuin ihminen, ja jota ihmisen pitäisi hallita eikä palvella. Mutta kun tätä ainetta on ihmisen sisällä, se pyrkii alaspäin ja yhtämittää kuiskaa ihmisen sisällä: tee sitä tai tätä, noudata himoasi. Ja ihminen voi luulla, että se on hänen oma elämänsä, joka puhuu, vaikka se on aivan toisten olentojen kehitysvoima. Sentähden sanotaan aivan oikein uskonnollisissa kirjoissa, että paha henki puhuu ihmiselle, viettelee ihmistä. Se ei kuitenkaan ole mikään Paha Henki, vaan se on Jumalan kehitysvoima, joka vaikuttaa toisissa luonnonvaltakunnissa.

Sittenkuin monadin elämä on toiminut tässä kolmannessa luonnonvaltakunnassa, se laskeutuu seitsemännelle tasolle, neljänteen valtakuntaan, joka on kivikunta, mineraalikunta. Siihen silloin kuuluu, ei ainoastaan kivet, vaan yleensä kaikki aine tällä meidän tasollamme; siihen luetaan silloin kivet, maa, vesi, ilma, kaasut ja kaikki eetterivoimat, kaikki elonvoimat meidän luonnossamme. Nämä kaikki kuuluvat mineraalikuntaan, neljänteen luonnonvaltakuntaan.

Ja kun monadien elämä on laskeutunut neljänteen luonnonvaltakuntaan, silloin ne ovat päässeet seitsemännelle ja alimmalle tasolle, ja nyt alkaa niiden nousu. Me voimme ymmärtää, kuinka äärettömän pitkiä aikakausia tämä kehitys vaatii, kuinka hidasta se on, kun vasta neljännessä luonnonvaltakunnassa yksilöllinen tajunta asuu kivikunnassa. Jos ajattelemme kivikuntaa, niin meistä se tuntuu aivan elottomalta. Kuitenkin kaikkien kivikuntaan kuuluvien muotojen takana on olemassa tajunta. Se tajunta on monadin tajunta tällä seitsemännellä tasolla, mutta se on äärettömän hämärä ja uinuva ja ylimalkaista laatua. Sitten vasta alkaa nousu tästä kivikunnasta ylöspäin kasvikuntaan, ja silloin muodot säilyvät tällä samalla tasolla. Monadien elämä aineellisesti eli muodollisesti katsoen pysyy nyt kivikunnasta lähtien ihmiskuntaan saakka fyysisessä maailmassa eli alimmassa aineellisessa maailmassa, johon se on päässyt. Se pysyy siinä, ja muodot kehittyvät siinä omalla tavallaan eri luonnonvaltakunnissa – *muodon kannalta* kaikki samalla tasolla. Kuitenkin monadin *tajunta* samalla alkaa nousta. Se alkaa nousta tasolta toiselle, niin että tajunta kivikunnan jälkeen, kasvikunnassa, nousee toimimaan tunteen tasolle, ja eläinkunnassa nousee toimimaan alemmalle älytasolle. Ihmisessä, jota nimitetään luomakunnan kruunuksi, tapahtuu kummallinen tajunnan yhtyminen, nimittäin aineessa vaikuttaneen tajunnan ja jumalallisen tajunnan yhtyminen, niin että vasta ihmisessä tajunta nousee abstraktiselle älytasolle, johon se oli alussa laskeutunut. Silloin kun se alussa laskeutui, se oli unettomassa eli tajuttomassa tilassa. Nyt kun se on kulkenut luonnonvaltakuntien kautta ja herännyt ihmisessä, nyt se saa ensimmäisen tietoisien välähdyksen abstraktisessa älymaailmassa. Ihmisen kehitys on siten aivan uudenlaatuinen, sillä hänen kehityksensä nousee yksilöllisesti ylös yksilöön.

Tässä on tärkeä asia huomattava. Kun tämä pitkä kehitys tapahtuu ensimmäisestä luonnonvaltakunnasta seitsemänteen eli ihmiskuntaan saakka, ovat monadit aina yhdessä toimineet suurissa ryhmissä. Kaikki monadit, jotka samalla aikaa laskeutuivat alas aineeseen, muodostivat aivan kuin suuren kokonaisuuden, ja yhdessä ne sitten tekivät kokemuksia alemmissa luonnonvaltakunnissa. Kuta enemmän ne kehittyvät luonnon eri valtakunnissa, sitä enemmän syntyy rikkauksia, syntyy aivan kuin viivoja näiden monadien suuressa ryhmässä, niin että muodostuu, niinkuin me sanomme, jonkinlaisia ryhmäsieluja. Sentähden me puhumme varsinkin eläinkunnan, mutta myöskin kasvikunnan yhteydessä ryhmäsieluista. Suuri joukko monadeja toimii yhdessä ja etsii yhdessä samanlaisia kokemuksia. Vasta kun inhimillinen kehitys on saavutettu, alkaa yksilöllinen kehitys. Vasta silloin jokainen monadi löytää oman minänsä. Sentähden me emme voi sanoa, että monadimme on ollut eläinkunnassa jonakin määrättyä kissana tai jonakin määrättyä puuna kasvimaailmassa. Me emme voi puhua sillä tavalla, sillä meidän monadimme ei ole asunut yksilöllisessä muodossa ennenkuin ihminen syntyi. Monadeja oli monta yhdessä muodostaessaan ryhmäsielun eläinkunnassa, ja vielä enemmän yhdessä muodostaessaan ryhmäsielun kasvikunnassa. Vasta ihmisillä on kullakin yksilöllinen jumalanpoikansa, joka on aikojen aamusta saakka ollut täydellinen omalla

tasollaan. Sentähden ei yhdenkään ihmisen koskaan tarvitse joutua epätoivoon mistään. Koska hän on ihminen, merkitsee se, että hänellä, juuri hänellä, on oma vapahtajansa. Aivan niinkuin uskonnollisella kielellä sanotaan: „Minä olen suuri syntinen, ja minun puolestani on Vapahtaja kuollut ja ristiinnaulittu.” Tämä ajatus herättää meissä äärettömän rakkauden, kun olemme uskonnollisia, ja ainahan uskonnollisiin tunteisiin vedotaan juuri sillä. Kuitenkin meidän täytyy ymmärtää, että tämä vapahtaja, kaukana siitä että se olisi mikään epävarma historiallinen olento, ja että sen olemassaolo perustuisi epävarmaan historialliseen asiaan, tämä vapahtaja on iankaikkinen asia. Meissä jokaisessa on takanamme tämä vapahtaja, me olemme jokainen yhtä sisimmässämme vapahtajan kanssa, joka on ristiinnaulinnut itsensä aineeseen meidän takiamme. Sentähden ihmisen ei tosiaan koskaan tarvitse mistään joutua epätoivoon. Sillä jos hän voisi hävitä, jos hän voisi kadotukseen joutua, se merkitsisi, että koko maailma, Jumala, kaikki häviäisi. Silloin eivät pysyisi jumalatkaan, silloin ei itse Jumalatkaan olisi mitään. Mutta koska ei ole mitään muuta kuin Jumala, on myös meidän oma ikuinen olemassaolomme yhtä vahva ja yhtä varma.

IV Jumalanpojasta ihmiseksi

Olemme näissä luvuissa koettaneet tutkia elämän syntyjä syviä. Olemme salaisen viisauden valossa koettaneet ymmärtää elämän alkua, niitä problemeja, jotka ovat luomisen yhteydessä, päästäksemme vähitellen ymmärtämään ihmisen alkuperää. Edellisessä luvussa loimme skemaattisen eli teoreettisen yleissilmäyksen hengen astumiseen aineeseen, siihen, millä tavalla yksilö, monadi, jota ennen olemme kuvanneet, vähitellen, äärettömän pitkien aikojen kuluessa enemmän ja enemmän laskeutuu aineeseen. Tuo silmäys oli aivan ylimalkainen, ja sentähden meille jäikin tehtäväksi tarkastaa, kuinka tämä kaikki on tapahtunut historiallisesti. Ja silloin tämä meidän historiallinen katsauksemme elämän alkuperään ja kehitykseen jakaantuu luonnonmukaisesti kahtia. Ensin täytyy meidän hieman tarkastaa itse sitä näyttämöä, jolle elämä astuu, ja toiseksi elämän astumista näyttämölle, sekä lisäksi, niinkuin me sanomme tieteellisesti, sekä epäorgaanista että orgaanista elämää. Mikä on se näyttämö? Se näyttämö on tietysti aurinkokunta. Tämä elämän näyttämö on aurinkokunta ja sen planeetat. Ja siis meidän täytyisi luoda lyhyt silmäys aurinkokunnan ja sen planeettojen syntymään, siten kuin aikain salainen tiede sen selittää. Ja kun me tutustumme salaisiin oppeihin näistä asioista, silloin heti huomaamme, että niinkuin yleensä salaiselle viisaudelle on ominaista, se tässäkin kohden kulkee jonkinlaista kultaista keskitietä kahden liian äärimmäisen käsityksen välillä. Voimme sanoa, että meidän tieteellinen käsityksemme maailman synnystä pitää silmällä yksinomaan suurten luonnonvoimien keskinäistä taistelua ja näiden toisiinsa törmäävien voimien aikaansaamaa elämää. Toiselta puolen taas on olemassa teologinen, vieläpä jos niin sanoisin yksipuolisesti okkultinen näkökanta, jonka mukaan maailman syntyminen tapahtuu korkeimman olennon tahdosta ja näennäisesti erinomaisen helposti. Jos tiede aina painostaa sitä seikkaa, että maailman syntyminen tapahtuu suurten ja mahtavien luonnonvoimien yhteentörmäämisestä, niin toisaalta eräs okkultinen ja ehkä paremmin sanoen teologinen käsitys, joka katsoo asioita ainoastaan sisäiseltä kannalta, sanoo: „Jumala luo tahdonvoimallaan, viisaudellaan ja kaikkivallallaan, niin ettei ole mitään, joka voisi vastustaa hänen luomistahtoaan ja luovaa voimaansa.” Jos te otatte jonkun tavalliseen selvänäköisyyteen perustuvan okkultisen kirjan, esim. „Aikain viisauden”, voitte siitä heti lukea maailman syntymisen sillä tavalla, että jokin korkea olento, Logos, piirtää näkymättömän ympyrän ympärilleen ja sen sisälle luo näennäisesti eli piirustusten mukaan, siis sangen yksinkertaisella tavalla ainakin siinä mielessä, että hänen työnsä helposti ja varmasti onnistuu, ja että tulokset pian näkyvät. Siltä tuntuu jos lukee sellaista kirjaa kuin „Aikain viisautta”. Jos taas lukee yksinomaan astronomisia teoksia, saa kuvan, kuinka fyysillinen maailma kehittyi suurten luonnonvoimien vaikutuksesta.

Mutta nämä molemmat käsitykset ovat yksipuolisia, sillä tuo okkultinen ja voisi sanoa teologinen käsitys on yksipuolisesti sisästäpäin katsottu, toinen taas, tieteellinen, on yksinomaan fyysilliseltä kannalta esitetty. Itse asiassa salainen viisaus yhdistää nämä molemmat käsitykset ja näyttää, että molemmat ovat oikeassa. Oikea tietysti on se käsitys, joka perustuu selvänäköisyyteen, ja joka sanoo, kuinka maailma Jumalan tahdosta muodostuu, mutta oikea on myös se tieteellinen käsitys, joka tarkastaessaan taivaallisia ilmiöitä huomaa, miten suuret luonnonvoimat siinä törmäävät yhteen. Nämä molemmat käsitykset ovat oikeat, mutta kun tahdomme saada täysin oikean käsityksen, täytyy meidän katsoa asiaa vanhan viisauden kannalta, ei yksinomaan, miltä se näyttää, kun me ensimmäisessä viikkimyksessä saamme katsella sisästäpäin, eikä liioin, kun me teleskoopeilla taivaallisia ilmiöitä tutkien saamme vain fyysillisen kuvan niistä. Kuten olen jo aikaisemmin selittänyt, on meidän maailmansyntymme syy etsittävä korkeammasta, Logokseksi kutsutusta olennosta. Silloin kun siitä oli puhetta, koetin esittää, että tämä korkea Logokseksi kutsuttu olento ensin valmistaa sen aineksen, josta maailma voi muodostua, ja sitä varten tajunnassaan ikäänkuin astuu alas avaruudessa piilevän aine-idean salaisuuteen, ympäröi itsensä siis ajan, paikan ja syysuhteen modeilla. Ja laskeutuessaan tällä tavalla alas aineeseen, Logos valmistaa niin sanotut seitsemän tasoa, jotka

tajunnan kannalta ovat vain eri tiloja. Hän valmistaa nämä seitsemän tasoa, joille annamme tavalliset teosofiset nimitykset: jumalallinen, yksilöllinen, henkinen, sisänäkemyksellinen, ajatus-, tunne- ja fyysillinen taso. Kun me sanomme, että hän ensimmäisessä vuodatuksessaan valmistaa nämä seitsemän tasoa, on meidän käsitettävä tämä oikein. Hän ei silloin vielä luo mitään maailmaa, hän on ainoastaan valmistanut mahdollisuuden maailman luomiseen. Sillä nämä tasot ovat hänen kannaltaan tajunnan tiloja, ja jos me katsellemme niitä aineelliselta kannalta, meidän kannaltamme, ovat nämä tasot kaikki, niinkuin „Salaisessa Opissa „, sanotaan, *laja*-tilassa, s.o. ne eivät ole olemassa todellisuutena, vaan ainoastaan mahdollisuuksina. Se taas merkitsee toisin sanoen, että näillä tasoilla, käyttäksimme tieteellistä materialistista kieltä, on muodostettu ainoastaan alkuatomit. Tietysti sana „atomi” sopii ainoastaan aineelliseen maailmaan, mutta sitä on ruvettu käyttämään toisistakin tasoista. Siis ainoastaan alkuatomit on Logos valmistanut. Hän on valmistanut ne seitsemässä henkäyksessä, ja tämä merkitsee, että ne ovat, käyttäksimme taas inhimillistä kieltä, kaikki näkymättömiä. Ne eivät ole olemassa, ne ovat ainoastaan voima- ja mahdollisuustilassa olemassa. Kun maailma on luotava, on näistä tasoista siis tehtävä todellisuuksia, on siis, jos taas käyttäisimme tieteellistä sanontatapaa, näistä alkuatomeista muodostettava todellisia atomeja ja molekyyliä. Tämän työn, maailman varsinaisen luomisen, tasojen varsinaisen muodostamisen, Logos jättää apulaisilleen. Sillä kuten on jo sanottu, Logos ei ole ainoastaan yksi olento, vaan kollektiivinen käsite, suuri joukko olentoja, joista yksi on korkein tajunnan keskus ja huippu. Logoksessa on suuri suunnaton joukko korkeita olentoja, jotka ovat kotoisin edellisistä maailmoista, sillä tämä Logos, joka luo, on olento, joka jo aikaisemmin on ollut olemassa, joka luultavasti ennenkin on luonut, joka on vähitellen – tämä on tavallisempi käsitys – kehittynyt kaikenlaisten ilmennysmuotojen kautta siksi korkeaksi olenoksi, mikä hän nyt on. Logoksen kanssa herää siis, kun maailma on luotava, suuri joukko korkeita taivaallisia olentoja. Näille olennoille Logos varsinaisesti antaa maailman luomistyön. Ja heidän tehtäväkseen jää siis, kuten on myös tapana sanoa teosofisissa kirjoissa, kaikkien tasojen alatasojen muodostaminen. Logos itse valmistaa vain alkuatomit. Apulaiset muodostavat alatasot, muodostavat näistä tavallaan olemattomista alkuatomeista atomeja ja molekyyliä. Jotta saisimme jonkinlaisen käsityksen siitä, mitä tarkoitetaan näillä alkuatomeilla ja todellisilla atomeilla, voisimme tarkastaa ohimennen fyysillistä tasoa. Kun me huomaamme, mitkä tässä maailmassa ovat niin sanottuja alatasoja, voimme saada kuvan siitä, mitä alatasoilla yleensä tarkoitetaan. Tietysti on aina mielessä pidettävä, että toisissa maailmoissa eli toisilla tasoilla ei todellisuudessa ole mitään aineellista vastaavaisuutta, ainoastaan analogiasuhde.

Tässä fyysillisessä maailmassa me tarkoitamme alatasoilla aineen eri tiloja. Muistatte, että jo ennen jaettiin fyysillinen taso kahtia, kemiallis-fyysilliseen ja eetteriseen. Tällä kemiallis-fyysillisellä tasolla on neljä ainetilaa. Näitä kuvataan vanhoissa okkultisissa kirjoissa neljällä elementillä, jotka ovat maa, vesi, ilma ja tuli. Maa on silloin se tila, joka vastaa kiinteätä ainetta, vesi se, joka vastaa aineen juoksevaa tilaa, ilma se, joka vastaa aineen kaasutilaa ja tuli se ensimmäinen eetteritila, joka vastaa kemiallista assimilatioprosessia. Saamme siten

1)	I eetteri, alkuatominen tila	ò	
2)	II eetteri, lisääntymisvoima, kasvovoima, magnetismi ja sukupuolimagnetismi	o	eetterit
3)	III eetteri, valoeetteri	ó	
4)	IV eetteri, tuli, assimilatio	ω	
5)	kaasumainen aine, ilma		
6)	juokseva aine, vesi		
7)	kiinteä aine, maa.		

Alkuatomitila on hyvin merkillinen. Atomit siinä ovat hyvin plastillisia, elollisia, mahdollisia kaikenlaisiin värähtelyihin, ilmenemään ja kokoutumaan, erinomaisen herkkiä, vastaanottavia vaikutuksille, niin että melkein voisi niitä sanoa muistaviksi, kuten muutamien okkultistien tapana on niitä kuvailla. Tätä eetterien jakoa emme huomaa niin selvästi luonnossa, mutta saamme hieman selvemmän kuvan siitä, jos

ajatellemme ihmistä. Jos salatieteilijä tutkii ihmistä ja osaa tutkia hänen fyysillis-eetteristä ruumistaan – mikä on erinomaisen korkea kyky – hän voi jo tästä fyysillis-eetterisestä ruumiista nähdä, minkälainen ihminen on. Sillä ruumis, joka on meidän ulkonainen ilmennyksemme, on samalla meidän ilmennyksemme määrääjä. Se on niinkuin meidän kotimme, mutta se voi myös olla vankila. Se antaa meille mahdollisuuden ilmetä, mutta se myös rajoittaa. Materialistit ovat aivan oikeassa, kun he sanovat, että ruumiista riippuu, millaisia olemme. Tämä on tietysti totta, vaikka ruumiissa toisinaan ilmenee henki enemmän kuin joskus muulloin. Niinpä kun ihminen on sairas, saattaa hänen henkensä nousta erityisen korkealle. Tämä ei merkitse, että olisi tapahtunut ihme, että ihminen ei olisi samanlaisten aineellisten lakien alainen kuin muut, vaan että sellaisena hetkenä – esim. sairaudessa – hänen ruumiiseensa on kokoontunut toisenlaisia aineksia kuin tavallisesti, niin että hänen sisäinen minänsä paremmin voi ilmetä. Mitkä ovat sellaisia aineksia, jotka ovat omiaan ihmistä rajoittamaan? Mitkä ovat toiselta puolen ne ainekset hänen ruumiissaan, jotka antavat enemmän vapautta hänen henkiselle minälleen? Ne, jotka häntä rajoittavat, ovat tietysti alemmat, ja ne, jotka häntä vapauttavat, ovat ylempät. Kuitenkin tietysti sillä edellytyksellä, että hän niitä hallitsee, sillä jos ihmisessä nuo eetterivoimat eli -aineet pääsevät vallalle sillä tavalla, että hän ei osaa niitä hallita, silloin hänen käy huonosti, ja hän menee alaspäin henkisyudessa. Mutta mikäli hän osaa niitä hallita, hänen henkensä ollessa virkeämpi, hänen sisästään todella saattaa tulla enemmän esille. Jos ihminen on sairas, nämä alemmat ainekset hänen ruumiissaan joutuvat suurempaan lepotilaan, ja ylempät ovat vapaampia, mutta koska hän on väsynyt ja heikko, eivät ne saata ilmetä fyysillisenä voimana.

Ajatelkaamme magnetismia, sukupuolista voimaa ihmisen ruumiissa. Kun ihminen on heikko ja makaa vuoteessa, silloin myös tämä voima heikkenee. Sentähden se ei pääse valtaamaan ihmistä eikä siis vaikuta alaspäin vetävästi hänen henkeensä, mutta kuitenkin näitä eetterisiä aineksia häneen enemmän kokoontuu. Hänen ruumiinsa muuttuu aivan kuin läpikuultavammaksi, se hienostuu, mikä vain merkitsee, että karkeita fyysillisiä aineita poistuu, ja että eetterisiä on enemmän. Silloin hänen henkensä voi voimakkaammin ilmentää itsensä sairavuoteella. Sillä myös hänen henkinen kehityksensä riippuu siitä, mitä aineksia on hänen ruumiissaan. Hänen henkinen kehityksensä on sitä, että hän vetää itseensä määrättyjä aineksia fyysillisestä maailmasta. Ellei hänen henkinen kehityksensä perustu siihen, ei hän todella edisty, sillä tietenkin kaikki kehitys perustuu siihen, että säilyttää, mitä on saavuttanut. Säilyttäminen on näet ainoastaan fyysillisen aineen ominaisuus, inertiaa eli aineen hitautta. Sentähden, kun ihminen henkisesti kehittyy, hän saa itseensä fyysillistä ainetta, joka säilyttää hänet sellaisena kuin hän on. Jos hän ottaa muita aineksia, hän menee alaspäin. Sentähden henkinen kehitys perustuu tähän ainesten keräämiseen. Jos ihmisellä on luonnostaan paljon toista ainelaatua ruumiissaan, jos hänellä on hyvin voimakas sukupuolivietti – sehän on tavallista meidän aikamme ihmisissä – ja voimakas magneettinen olemus, ja jos hän antaa sen hallita itseään, silloin hän tietysti vaipuu kaikenlaiseen siveettömyyteen, kadottaa siveellisen tasapainonsa, tulee huonoksi ihmiseksi, kuten sanotaan. Jos taas hän osaa ohjata näitä voimia, sitä magnetismia, jota luonnostaan on hänessä, silloin hänessä välttämättömästi kehittyy sydämen hyvyys. Tosin sanoen ainostaan puhdas inhimillinen rakkaus ja hyvyys voi vapauttaa ihmisen sukuvietin vallasta. Hän on seksuaalisuuden orja siihen saakka, kun hänen sydämensä tulee hyväksi, kunnes hänessä herää todellinen rakkaus. Ei mikään muu häntä auta. Hän voi hillitä itseään ja se voi hänelle onnistua jonkun verran, mutta hän ei tule onnelliseksi, ei tule luonnolliseksi, sellaiseksi kuin pitää olla, ennenkuin hänessä herää se sydämen hyvyys, joka vapauttaa voimat hänen sisässään, niin ettei hänen tarvitse itseään orjuuttaa. Jos taas ihmisessä on paljon valoeetteriä, silloin hänellä on luonnostaan taipumusta selvänäköisyyteen. Hänellä voi olla kaikenlaisia kokemuksia näkyjen ja kummitusten suhteen, ja jos hän on antautunut kokemustensa valtaan, hänestä kehittyy mediumi, joka on kaikkien näkymättömän maailman olentojen heiteltävissä. Ne heittävät valonsa häneen, ja hänen täytyy ottaa vastaan kaikenlaisia kuvia, mitä niiden kautta tulee hänen tajuntaansa näkymättömästä maailmasta. Mutta jos hän osaa päästä itsensä herraksi, jos hän etsimällä totuutta sielunsa koko voimalla pääsee tämän eetterin herraksi, silloin hän voittaa mediumistiset taipumuksensa, ja hänestä tulee salatieteellinen selvänäkijä, joka hallitsee kykynsä. Jos taas on paljon tulielementtiä hänen ruumiissaan, silloin sellaisessa ihmisessä on toimintatahto voimakas. Jos hän on sen vallassa, hän toimii aivan umpimähkään, toimii paljon maailmassa ja saa paljon aikaan, mutta samalla hän saa pahaa aikaan, sillä jokainen toimintamme on samalla sekä rakentavaa että hävittävää. Se on niinkuin tuli, joka polttaa. Mutta

jos hän kääntää tuon voiman itseensä, jos hän pääsee tuon voiman herraksi, silloin hän puhdistaa sen, eikä hän voi täydellisesti puhdistaa itseään, ellei tämä neljäs eetteri herää hänen ruumiissaan eläväksi. Ne ihmiset, jotka ovat fysiologisesti ja psykologisesti tätä kokeneet, kertovat, että heidän ruumiinsa on heitetty helvettiin. Heidän ruumiinsa on käynyt kummallisen puhdistuksen läpi, jopa niin, että he itse ovat nähneet, kuinka liekit ovat tulleet ulos, kuinka kaikki kuona on palanut siitä pois. Tämä on aito mystillinen kokemus, joka on ollut kaikilla syvästi kokeneilla ihmisillä, ja tämä on sitä, että tuli on käynyt heidän ruumiinsa lävitse ja polttanut pois kaiken kuonan, puhdistanut alemmat elementit.

Kun pidämme mielessämme tämän jaotuksen, me vähäsen voimme ymmärtää, mitä tarkoitetaan alatasoilla. Kaikki alatasot vastaavat myös tavallaan itse päätasoja, niin että nämäkin seitsemän alatasoa vastaavat päätasoja. Silloin tietysti voimme nähdä vastaavaisuudet, niin että tämä vastaa ensimmäistä jumalallista, tuo yksilöllistä, tuo henkistä, tuo sisänäkemyksellistä j.n.e. Myös voimme etsiä vastaavaisuuksia siitä seitsenjaosta, joka syntyi, kun me inhimillisesti jaoimme viisi alemmaa päätasoa seitsemään, kuten viime luvussa tehtiin. Kolmas alhaalta päin, n.k. älytaso, jaettiin kahtia, niin että siitä saatiin abstraktisen ja konkreettisen ajattelun tasot, ja samalla tavalla fyysillinen taso jaettiin kahtia. Silloin saatiin seitsemän tasoa niistä viidestä, joilla inhimillinen kehitys tapahtuu.

Tämä analogia näkyy selvästi etenkin kolmannen päätason suhteen, kun jaamme sen kahtia; silloin abstraktinen ajattelu vastaa tässä valoeetteriä ja konkreettinen taso vastaa kemiallista assimilatiota ja neljättä eetteriä.

Sitten tietysti magnetismi vastaa buddhista eli intuition tasoa ja alku-atominen tila vastaa nirvaanaa eli henkistä tasoa. Kuten sanoin, vastaavaisuus, analogia, näkyy näissä hyvin selvästi. Abstraktista ajattelua voimme hyvin verrata valoon ja konkreettista tuleen. Sillä valo on aivan ilman muotoja niinkuin abstraktinen ajattelu. Konkreettisella ajattelulla on aina muotoja niinkuin tulen liekillä. Tietysti tällä tasolla kemiallinen prosessi ei ole tuo liekki, liekki on ainoastaan fyysisessä maailmassa tapahtuva ilmiö, mutta vanhat kansat kuvasivat sitä tulella, koska liekki on usein sitä seuraava ilmiö.

Tietysti ei silloin voi ottaa lukuun, että valo fyysisellä tasolla on kotoisin auringosta, alkulähteestä. Samaten on abstraktinen ajattelu kotoisin toisesta alkulähteestä. Nämä ovat ainoastaan ilmiöinä otettavat huomioon.

Suurtykäämme nyt maailmansyntyy. Logoksen toinen vuodatus, kuten olemme sanoneet, on rakkauden vuodatus, muotojen muodostaminen. Tämä merkitsee, että tässä toisessa vuodatuksessa kaikki ne olennot, jotka ovat heränneet Logoksen kanssa nirvaana-tilastaan, nyt alkavat tehdä työtä. Ja heidän tehtävänsä on silloin luoda aurinko, luoda taivaankappaleet. Tämä tapahtuu aivan määrättyssä järjestyksessä. Kuten ne, jotka ovat tutustuneet teosofisiin oppeihin, tietävät, on tässä kysymyksessä oppi planeettaketjuista ja eri manvantaroista. Sanotaan, että on seitsemän *manvantaraa*, kullakin taivaankappaleella seitsemän ilmennyskautta. Tämä viittaa siihen, että jokaisen taivaankappaleen luominen on sangen monimutkainen tehtävä. Sillä muistakaamme vain, että kaikki nämä korkeat olennot, jotka Logoksen kautta heräävät, ovat olemassa korkeammilla tasoilla. Heille merkitsee tämä luominen kuten Logoksellekin astumista alas aineeseen. Heidän täytyy vähitellen pyrkiä syvemmälle ja syvemmälle aineeseen. Tämä luominen tapahtuu silloin viidellä tasolla. Kaksi ensimmäistä ovat aivan abstraktisia luomisen työn kannalta. Viidellä tasolla, nirvaanisesta eli henkisestä tasosta alaspäin, tapahtuu itse luominen. Ja nuo tasot ovat siis seuraavat: 1) henkinen, 2) sisänäkemyksellinen, 3) abstraktinen ja konkreettinen älytaso, 4) astraalinen, 5) eetterinen ja kemiallis-fyysillinen.

Kun nyt korkeat Logoksen helmasta ulos tulleet olennot alkavat luoda, on heidän työnsä sitä, että he niistä maailmoista, jotka ovat viidennen tason yläpuolella, aivan kuin syöksyvät alas aineeseen ja samalla silloin herättävät eloon niitä voimia, joita piilee kunkin tason ilmennysmahdollisissa atomeissa. Kaikki ilmennysmahdollisuudet, jotka piilevät kunkin tason uinuvissa voimissa, heräävät. Ja koska vasta nämä

kolme alemmaa suurta tasoa muodostavat n.s. aineellisen maailman eli *trilookan*, ja niistäkin, kun seitsenjako otetaan huomioon, ainoastaan kaksi ja puoli, nim. konkreettisesti alaspäin, on luovien jumalien tehtävä siis se, että he saavat jotakin aikaan konkreettisen ajatuksen maailmassa. Sillä ennen sitä ei ole vielä ilmennystä muodoissa syntynyt, mikä kuitenkin on koko luomisen tarkoitus.

Nyt kuitenkin taivaankappale, planeetta, joka auringossa on syntyvä, on saanut luojakseen korkean planeettahengen ja hänen kanssaan suuren joukon alempia taivaallisia olentoja. Nämä laskeutuvat kaikki alas aineeseen ja heidänkin laskeutumisen ja nousunsa tapahtuu seitsemässä suuressa luomiskaudessa eli seitsemässä manvantarassa. Ne ikäänkuin seitsemän kertaa yrittävät. Ensimmäisellä kerralla ne pääsevät ainoastaan konkreettisen ajatuksen maailmaan. Toisella kerralla ne osaavat laskeutua astraalimaailmaan, kolmannella kerralla eetteriin ja neljännellä kerralla varsinaiseen fyysilliseen maailmaan. Sitten taas alkaa niiden nousu, niin että viidennellä kerralla ne laskeutuvat ainoastaan astraalitasolle, kuudennella kerralla ainoastaan alemmalle älytasolle.

Tämä on nyt planeettaketjujen syntyminen ja jälleensyntyminen. Kun ensimmäisellä kerralla nämä korkeat olennot astuvat aineeseen, ne muodostavat pallon alemmassa älymaailmassa, konkreettisen ajattelun maailmassa. Mutta jotta se olisi saatu aikaan, on niiden täytynyt laskeutua kaikkien aikaisempien maailmojen läpi. Sentähden sanotaankin, että on syntynyt *planeettaketju*. Sillä ennenkuin pallo saattoi muodostua konkreettisen ajatuksen maailmassa, on tietysti pallo muodostunut jo abstraktisessa, sisänäkemyksellisessä ja henkisessä maailmassa. Tietysti nuo eivät olleet mitään todella olevia palloja, koska vasta konkreettisen ajattelun maailma on muodollinen maailma. Muualla ei ole vielä muotoja. Kun luovat voimat laskeutuvat, ne muodostavat tämän pallon korkeammat periaatteet, korkeammat voimat. Kun ne vetäytyvät takaisin, tämä pallo häviää. Siten saadaan seitsemän palloa.

Nämä pallot ovat ensimmäisessä manvantarassa olleet yhtenä pallona, konkreettisen ajatuksen maailmana. Muut ovat vain selvän kuvan saamiseksi otetut lukuun, sillä ne ovat vain olemassa sillä tavalla, että ne ovat tämän pallon korkeampia periaatteita. Sama on myös suhde seuraavissa luomiskausissa eli manvantaroissa, kuitenkin sillä erotuksella, että pallon eri tilat eli periaatteet tulevat todellisuudeksi. Niinpä kun ajatellaan toista manvantaraa, tapahtuu laskeutuminen aineeseen vielä syvemmälle. Pallo muodostuu astraalimaailmaan, kun luovat voimat uudestaan pyrkivät alaspäin. Silloin on edellinen pallo olemassa konkreettisen ajattelun maailmassa, ennenkuin ne astuvat astraalimaailmaan.

Nyt ovat tietysti aivan todellisuuksina olemassa nämä pallot (kolme alinta), joten voimme sanoa, että jos ensimmäisessä manvantarassa on yksi pallo, toisessa on kolme. Kuitenkaan ei niin, että ne olisivat olemassa eri paikoissa avaruudessa, vaan ne ovat kolme tilaa. Niitä ei ole yhtäaikaan olemassa sillä tavalla, että ne olisivat eri palloja, vaan ainoastaan niin, että ne ovat tämän pallon korkeampia periaatteita, mutta näistä on ensimmäinen se, joka konkreettisen ajatuksen maailmassa on todellisuus.

Neljännessä manvantarassa on suhde sama. Siinä luomiskaudessa siis pallo saavuttaa aivan täydellisen fyysillisen ilmennyksen.

Niinkuin tiedätte, sanotaan, että meidän maapallomme läpikäy neljättä manvantaraansa. Edellistä manvantaraa sanotaan kuu-manvantaraksi. Siis meidän maapallomme on olemassa fyysillisellä tasolla todellisuutena, mutta sillä on myös kolme muuta palloa ylemmillä tasoilla, siis toisin sanoen sillä on olemassa aivan täydellinen astraalinen pallo ja älypallo, meidän astraalinen maailmamme ja älymaailmamme, jotka ovat meidän maapallomme korkeammat periaatteet.

Nyt kun tätä katselemme, huomaamme, kuinka kaikki edelliset manvantarat, ensimmäinen ja toinen, täydellisesti ovat olleet ainoastaan näkymättömässä maailmassa. Koko luominen tapahtuu siis ennenkuin mikään aurinkokunta on lainkaan syntynyt fyysillisessä maailmassa. Vasta kun tulee tämä kolmas manvantara, tulee kysymykseen fyysillinen maailma. Nyt tämä meidän aurinkokuntamme, jossa me elämme,

planeettoineen ja palloineen, on fyysillinen. Siis ne ovat kaikki joko neljännessä tai kolmannessa tai viidennessä manvantarassa, sillä viides nousee samalla kuin edelliset laskeutuvat. Siis on tapahtunut luomisprosessi myös tässä fyysisessä maailmassa. Nyt sitten nousee kysymys, miten tämä luominen tapahtuu, kuinka siinä okkultiset ja tieteelliset kuvaukset sopivat yhteen.

Tämän selittää vanha salainen viisaus seuraavalla tavalla: Kun korkeat luovat olennot eli voimat pääsevät niin pitkälle, että ne laskeutuvat tälle fyysiselle tasolle – etteriselle ja kemialliselle tasolle – ne muodostavat fyysillistä alkuainetta ja kokoavat atomeja yhteen ja saavat aikaan aivan kuin jonkinmoisen sumuilmion. Ei ole sanottu, että se näkyy fyysisesti, mutta jos katselemme sitä selvänäköisesti, tuntuu kuin se olisi loistavaa sumua. Jos on esim. luotava aurinkokunta, jossa on kymmenen planeettaa, niin kymmenen sumupilveä muodostuu avaruudessa – ja auringon sumupilvi yhdenenätoista. Ne ovat kaikki yhdennäköisiä. Mutta ei niissä samalla silloin ala muodostua mitään taivaankappaleita. Mutta kun nämä „maitokkareet”, niinkuin myös „Dzyanin kirjassa” sanotaan, ovat muodostuneet, tapahtuu suuri yhteentörmäys. Ne kaikki törmäävät yhteen synnyttääkseen sillä tavalla lämpöä ja liikuntoa. Sillä liikunto on kaiken fyysisen elämän ehto. Liikunto ei ole selitettävissä millään muulla tavalla kuin että on olentoja, jotka saavat liikuntoa aikaan. Tapahtuu siis ensin yhteentörmäys näiden sumupilvien välillä, ja yhteentörmäyksen voimasta riippuu, mikä liikuntanopeus syntyy. Samalla silloin tapahtuu fyysisiä ilmiöitä, lämpöilmiöitä. Sumu muuttuu loistavaksi sillä tavalla, että fyysisestikin voi näkyä; ei tosin, jos olemme aivan sen lähellä – me voisimme kulkea sen lävitse huomaamatta mitään – mutta hyvin kaukaa katsoen se voi loistaa. Yhteentörmäyksessä muodostuu myös jonkinlainen loistava sumukeskus. On aivan kuin muodostuisi tykin ammus, joka hirmuisella vauhdilla syöksyy ulos avaruuteen. Ja mikä on silloin muodostunut? On muodostunut se, jota me sanomme pyrstötähdeksi, komeetaksi. Tämä komeetta ryntää eteenpäin avaruudessa ja etsii tilaa itselleen. Kaikki taivaankappaleet, jotka se kohtaa tiellään, voivat siihen vaikuttaa. Kun se matkallaan tulee johonkin aurinkokuntaan, varsinkin itse auringon, mutta myös planeettojen vetovoima ja painovoima vaikuttaa siihen, niin ettei se voi jatkaa matkaansa aivan samalla tavalla. Ajatelkaamme, että tuossa on aurinko, ja pyrstötähti tulee suurella nopeudella. Me tiedämme silloin, että pyrstötähden yhteydessä tapahtuu kummallinen ilmiö, jota ei tiede voi selittää, nim. se, että pyrstö aina karttaa aurinkoa ja kääntyy siitä pois päin. Sitä ei tiede osaa selittää. Kysymyksessä ei voi olla painovoima, joka vetää puoleensa. Pyrstö onkin etterisessä tilassa, eikä se ole fyysisen painovoiman alainen. Salaperäisestä sisäisten, takana olevien voimien ja olentojen vaikutuksesta se suojelee itseään ja kääntyy pois päin. Auringon vetovoima vaikuttaa sitävastoin sen keskikohtaan. Pyrstötähden rata muuttuu. Sen sijaan että se kulki ennen suoraan eteenpäin avaruudessa, se kääntyy. Ja jos aurinko on niin voimakas, että se saa sen tekemään kaariliikkeen, se lähtee kulkemaan takaisin, mutta on koko ajan auringon voiman alainen. Se ei pääse enää kulkemaan suoraan, vaan kulkee ellipsin muotoista rataa, ja nämä pyrstötähdet ovat sellaisia, että voidaan laskea, milloin ne määrättyjen vuosien kuluttua tulevat takaisin. Ne ovat joutuneet aurinkokuntamme vaikutuksen alaisiksi eivätkä pääse siitä pois.

Tämä on silloin n.s. epäonnistunut maailman luominen, sillä tietenkään pyrstötähdestä ei tule mitään maailmaa. Siinä eivät salaiset takana olevat olennot voi mitään vaikuttaa. Se on kuin huonosti onnistunut synnytys. On kuin olisi lapsi syntynyt, mutta se on liian heikko voidakseen elää. Samoin kuin fyysisessä maailmassa tapahtuu paljon poikkeuksia tavallisesta järjestyksestä, niin tapahtuu myös silloin, kun maailmoita luodaan. Jumalillekaan se ei heti onnistu, vaan voi syntyä tällainen komeetta, joka tulee ja menee, kunnes hajoaa törmättyään yhteen jonkun muun taivaankappaleen kanssa.

Mutta jos ensimmäisen luomiston tuloksessa, joka on pyrstötähdeksi muodostunut, on niin suuri voima, että aurinko ei voi kääntää sen rataa ellipsin muotoiseksi, se saa vaikutuksen, mutta ryntää taas eteenpäin toisia kohtaloita kohti. Se ei siis joutunut meidän aurinkokuntamme orjaksi, ja sen rata muodostui n.s. parabeliksi. Toinen pyrstötähti tulee aurinkokunnan sisälle, mutta pääsee taas pois. Sillä on niin suuri voima, että vaikka aurinko on vaikuttanut niin, että sen rata muuttuu, se lähtee pois edellistäkin avonaisemmassa radassa, hyperbelissä. Kummassakin tapauksessa pyrstötähti on pelastunut ja lähtee uutta kokemaan. Jos sen ei muualla käy huonosti, se pääsee johonkin kohtaan avaruutta, missä ei ole

aurinkokuntaa. Avaruushan on ääretön. On tietysti paikkoja, missä ei ole mitään aurinkokuntia. Pyrstötähti joutuu johonkin sellaiseen kohtaan. Nyt sisäpuolella ohjaavat voimat ovat löytäneet paikan fyysisessä maailmassa, sillä sitä komeetta lähti etsimään, ja nyt alkaa seuraava jakso luomistyössä. Se pysähtyy, jos niin voisi sanoa. Ainahan se on liikkeessä, mutta se ei syöksy sillä tavalla eteenpäin kuin alussa. Se alkaa kulkea toisella tavalla. Se muuttuu, jos voisimme niin sanoa, nebulosaksi eli tähtiusvaksi.

Nyt alkaa jumalien aineeseen astuminen ja pallojen muodostaminen tästä nebulosasta. Nämä planeetat, planeettajumalat, aiheuttavat nebulosassa pyörreliikuntoja samalla tavalla kuin ne olennot, jotka ovat tulevan auringon takana. Tuleva aurinko syntyy ensin, mutta planeetat eivät synny sillä tavalla kuin tiede otaksuu, nimittäin että auringosta eroaisi osia, että auringon liikkuessa sitä ympäröivistä renkaista muodostuisi uusia liikuntokeskuksia ja uusia planeettoja. Tässä nebulosassa aurinko vain ensimmäisenä eroaa, mutta kaikki planeetat syntyvät samalla tavalla kuin aurinkokin, siten että joku korkea jumalallinen olento planeetan takana saa pyörreliikunnan aikaan. Aurinko, joka on ensimmäisenä syntynyt, vetää silloin itseensä enemmän elonvoimaa, ellei suorastaan kaikkea, ja planeetat saattavat vähitellen kylmetä ja tulla elämän ollessa kysymyksessä auringosta riippuviksi. Sillä tavalla on fyysisessä maailmassa salaisen viisauden mukaan muodostunut meidänkin näkyväinen taivaankappaleemme.

Kun nyt olemme saaneet „Salaisen Opin” valossa käsityksen siitä, miten maailma elämän ilmennysten näyttämönä on muodostunut fyysiselle tasolle saakka, voimme jatkaa tutkimalla itse elämän ilmenemistä tässä maailmassa.

Tutkiessamme luomisen salaisuuksia puhuimme viimeksi elämän näyttämöstä, niistä taivaankappaleista, siitä aurinkokunnasta, jossa elämä ilmestyy ja kehittyy, ja joka on elämän ilmiöiden perustana. Puhuimme aurinkokunnan synnystä ja n.s. planeettaketjuista, jotka siinä ovat elämän näyttämönä. Sitä edellisessä luvussa puhuimme hengen astumisesta aineeseen ja koetimme antaa teoreettisen kuvan siitä, millä tavalla tajunta pitkien ajanjaksojen kuluessa vähitellen pukeutuu muotoihin, rajoittaa itsensä ajan, paikan ja syysuhteen rajoituksilla. Ja nyt meidän tulisi yhdistää nämä molemmat esitykset ja nähdä, millä tavalla muodoissa ilmenevä elämä suhtautuu n.s. planeettaketjuihin. Tietysti silloin puhumme meidän planeettaketjustamme, meidän maapallomme historiasta, emmekä ollenkaan koskettele niitä toisia kiertotähtiketjuja, jotka ovat olemassa meidän aurinkokunnassamme. Sillä kuten edellä on selvinnyt, meidän planeettaketjuumme kuuluu ainoastaan tämä meidän maapallomme. Muut aurinkokunnassamme näkyvät kiertotähdet kuuluvat kukin omaan kiertotähtiketjuunsa, ja elämä niissä noudattaa kenties toisenlaista järjestystä ja kehitysohjelmaa kuin meidän ketjussamme. Niihin asioihin ei meidän ole ollenkaan tarpeellista syventyä, sillä tehtävämme on ainoastaan ymmärtää omaa kehitystämme, elämää omalla kiertotähdellämme eli kiertotähtiketjussamme.

Tahdomme niinmuodoin kysyä, millä tavalla ilmenevä elämä sen jälkeen kuin se herää Logoksen povessa, sen jälkeen kuin Jumala eli Logos itsestään eli paremmin sanoen itsensä kautta ehdottomasta elämästä kutsuu esiin niitä elämän yksioita eli jumalanpoikia, joita me tavallisesti teosofisessa kirjallisuudessa nimitämme monadeiksi, millä tavalla siitä lähtien elämä ilmenee meidän planeettaketjussamme. Mainitsimme edellisessä luvussa, että näitä planeettaketjuja on seitsemän, että on aivan kuin seitsemän elämän jälleensyntymistä eli seitsemän luomista. Näistä seitsemästä jälleensyntymästä on se neljäs ketju, johon maapallomme kuuluu, aineellisin. Muistamme, että elämä laskeutuu aineeseen siitä taas noustakseen, ja että neljäs ketju on se, joka on laskeutunut täydellisesti fyysiseseen aineeseen. Koska meidän maapallomme on täydellisesti fyysillinen, voimme siitä jo päättää, että se on neljäs järjestyksessä. Meidän maapallomme ja sen sisäiset sisäpallot, sen toiset periaatteet, muodostavat siis järjestyksessä neljännen planeettaketjun. Sitä ennen on käynyt kolme, ja tämän jälkeen on kolme, jotka kaikki kuuluvat meidän kehitysjärjestelmäämme.

Nyt muistamme myös, että aikaisemmin puhuttiin siitä, kuinka tajunta rajoittaessaan itsensä muotoihin ja laskeutuessaan alas aineeseen tavallaan muodostaa seitsemän suurta luonnonvaltakuntaa. Ne ovat

ensimmäinen, toinen ja kolmas elementaalikunta, kivikunta, kasvikunta, eläinkunta ja ihmiskunta. Luonto itse ja salainen viisus eivät lue ihmiskuntaa eli ihmistä eläinkuntaan kuuluvaksi, kuten vielä meidän aikamme hieman materialistinen n.s. eläin- ja ihmistiede tekee, vaan jo itse luonto muodostaa ihmiskunnasta erityisen luonnonvaltakunnan.

Näistä seitsemästä luonnonvaltakunnasta neljä, nim. kivikunta, kasvikunta, eläinkunta ja ihmiskunta, elää tässä meidän ympärillämme. Mutta kolme ensimmäistä, n.s. elementaalikunnat, ovat näkymättömät; ne ovat olemassa, niinkuin me sanomme, ainoastaan korkeammilla tasoilla, nimittäin kaksi ensimmäistä elementaalikuntaa älytasolla ja kolmas astraali- eli tunnemaailmassa.

Jos tahtoisimme luoda yleissilmäyksen näihin luonnonvaltakuntiin, voisimme sanoa, että ne itsestään jakaantuvat kahtia, tietenkin ensin näkyväisiin ja näkymättömiin, mutta myös sillä tavalla, että nämä kolme ensimmäistä näkymättömä todella muodostavat oman ryhmänsä ja nämä näkyväiset neljä taas oman ryhmänsä sen nojalla, että näissä neljässä jälkimmäisessä luonnonvaltakunnassa elämällä on aivan kuin oma elämänsä, oma muotonsa, joka on syntynyt, elää ja kuolee. Kivikunta on pitkäikäisin näistä luonnonvaltakunnista, mutta silläkin on omat muotonsa. Kasvit tietenkin myös elävät, mutta niiden ikä ei ole pitkä – vaikka tietysti on esim. kehittyneitä puita, jotka saattavat elää satoja, ehkäpä tuhansia vuosia. Eläimillä ja ihmisillä on määrätty ikänsä ja n.s. ruumiinsa, jossa tajunta elää.

Jos tutkimme kolmea elementaalikuntaa, niin huomaamme, että elämisen ja kuoleamisen kysymys on näissä valtakunnissa aivan omalaatuinen. Niiden olennoilla ei ole omaa elämää eikä omaa muotoa, jonka kautta ne ilmenisivät, vaan ne saavat aina lahjaksi muodon, joka saattaa kestää ainoastaan silmänräpäyksen. Mutta kun me katselemme niitä elementaalikuntia, jotka elävät tässä meidän maapallollamme, huomaamme, kuten jo mainittiin viime luvussa, että nämä elementaalikunnat ovat kokonaan riippuvaisia ihmisten, eläinten ja kaikkien muitten tällä maapallolla elävien olentojen, enkelien, jumalien ja kaikenlaisten luonnonhaltioiden ajatuksista ja tunteista. Sillä nämä kolme elementaalikuntaa palvelevat toisia – niinkuin yleensä kaikki luonnossa palvelee jotakin tarkoitusta – sillä tavalla, että ne antavat muodon kaikille ajatuksille ja tunteille.

Kun me ajattemme jotakin, syntyy heti muoto, joka vetää puoleensa tätä elävää elementaalista ainesta. Niin kauan kuin tuo ajatusmuoto pysyy, niin kauan myös kestää tuon elementaalin elämä. Elementaali on itse täysin vailla elämää. Se ei voi itse jatkaa elämäänsä, ei voi itsenäisesti tahtoa; sillä ei ole omaa yksilöllisyyttä, vaan se hajoaa heti, kun ajatuksen voima on lopussa. Sentähden me voimme jakaa kahtia luonnonvaltakunnat ja asettaa toiselle puolelle elementaalikunnat ja toiselle puolelle neljä näkyväistä luonnonvaltakuntaa.

Nyt nuo kolme elementaalikuntaa ovat kuitenkin suuria ja ihmeellisiä luonnonvaltakuntia, ja elämä kestää niissä suunnattoman pitkiä aikakausia. Niin suurenmoinen ja pitkäikäinen on kehitys, että kukin näistä luonnonvaltakunnista vastaa yhtä planeettaketjua. Siis koska planeettaketjuja on seitsemän ja luonnonvaltakuntia seitsemän, tapahtuu elämä ja kehitys ensimmäisessä luonnonvaltakunnassa ensimmäisen planeettaketjun aikana, toisessa luonnonvaltakunnassa toisen planeettaketjun aikana, kolmannessa kolmannen ketjun aikana j.n.e. Tämä on se skemaattinen ohjelma, joka toteutuu ja toistuu planeettaketjun jälleensyntymisissä.

Logos synnyttää monadeja, jumalanpoikia, joiden tulee saavuttaa tietoisuus alemmissa muodoissa. Silloin niiden elämä ensin kuuluu ensimmäiseen elementaalikuntaan ensimmäisessä planeettaketjussa, toisessa ketjussa niiden elämä siirtyy toiseen elementaalikuntaan, kolmannessa kolmanteen elementaalikuntaan. Neljännessä, meidän nykyisessä ketjussamme, niiden elämä siirtyy kivikuntaan, johon silloin luetaan okkultisesti ei ainoastaan mineraalit, vaan myöskin vesi, ilma ja kaasut.

Tällä meidän nykyisellä maapallollamme ovat siis ne monadit, se elämä, joka syntyi Logoksesta ennen ensimmäistä planeettaketjua, puettuna kivikuntaan. Seuraavassa eli viidennessä planeettaketjussa, joka ei siis

vielä ole olemassa, tämä sama monadiryhmä elää silloisessa kasvikkunnassa. Seuraavassa, kuudennessa, se elää eläinkuntana, ja seitsemännessä eli viimeisessä ketjussa ihmiskuntana.

Meillä on nyt tarkka skemaattinen kuva siitä, miten tapahtuu monadien laskeutuminen aineeseen ja kehittyminen muodoissa eri planeettaketjuissa. – Nyt me tietenkin silloin huomautamme: „Mutta eihän meidän nykyisellä maapallollamme ole ainoastaan kivikunta; täällähän ovat muutkin luonnonvaltakunnat, nuo kuusi muuta elävät myös tällä pallolla. Mistä ne ovat kotoisin?” Tämän me ymmärrämme heti, jos pidämme mielessä, että Logos synnyttäessään itsensä kautta monadeja eli jumalanpoikia, ei tee tätä ainoastaan ennen ensimmäistä planeettaketjua, vaan jokaisen planeettaketjun alkaessa. Myös toisen planeettaketjun alkaessa syntyi Logoksesta ääretön joukko monadeja, jotka siis toisessa ketjussa saivat asua ja elää ensimmäisessä elementaalikunnassa. Samalla tietenkin ensimmäisen ketjun elementaalikunta muodosti siinä toisen elementaalikunnan. Kolmannen ketjun alkaessa Logoksesta taas vieri ulos ryhmä monadeja, jotka tässä kolmannessa ketjussa siis muodostivat ensimmäisen elementaalikunnan, samalla kuin ensimmäisen ketjun elementaalikunta muodosti jo kolmannen elementaalikunnan tässä kolmannessa ketjussa. Samalla tavalla meidän maapallollamme nykyisen historian alkaessa Logoksesta lähti uusi ryhmä monadeja. Ne muodostavat täällä nyt ensimmäisen elementaalikunnan. Viime ketjun, kolmannen, alkaessa syntynyt ryhmä muodostaa toisen elementaalikunnan, se joka syntyi toisen ketjun alkaessa, muodostaa kolmannen, ja se, joka syntyi ensimmäisen ketjun alkaessa, on täällä puettuna kivikuntaan.

Me ymmärrämme nyt, millä tavalla ovat syntyneet tällä nykyisellä pallolla kivikunta ja nuo näkymättömät elementaalikunnat, jotka siis ovat tuloksia varhemmista planeettaketjuista. Mutta me kysymme vielä: Mistä ovat tulleet kasvikkunta, eläinkunta, ihmiset; milloin ne ovat kehittyneet? Nehän eivät ole ehtineet kehittyä vielä tässä planeettajärjestelmässä, koska vasta kivikunta on ehtinyt kehittyä. Tähän me saamme vastauksen: Luonnossa elämä on ikuinen, vaikka se syntyy ja kuolee. Silloin kun luominen alkaa, ei ole olemassa ainoastaan Logos ja hänen rakentajajoukkonsa, mainitsemmme kollektiivi-Logos, joka rakentaa maailman uusia elonsiemeniä ja uusia olentoja varten, vaan on olemassa myös suuri joukko olentoja, jotka ovat kehittyneet varhemmissa aurinkokunnissa, joista meidän nykyinen aurinkokuntamme on jälleensyntymä. Toisin sanoen kaikkia luonnonvaltakuntia on yhtäaikaan olemassa. Vaikka ensimmäisessä planeettaketjussa uusia tulokkaita, monadeja, oli ainoastaan korkeimmassa elementaalikunnassa, oli vanhoista kehitysjärjestelmistä jäljellä kaikenlaisia muihinkin luonnonvaltakuntiin kuuluvia olentoja. Oli monadeja, jotka jo kaukaisina, mittamattomina aikoina menneisyydessä olivat asustaneet mitkä eläinkunnassa, mitkä kasvikkunnassa j.n.e. Kaikki seitsemän luonnonvaltakuntaa olivat siis olemassa jo ensimmäisessä planeettaketjussa, ja nykyisen planeettaketjun seitsemästä luonnonvaltakunnasta ainoastaan kolme elementaalikuntaa ja nykyinen kivikuntamme on syntynyt tässä aurinkokunnassa. Meidän kasvikkuntamme on jo tulos varhemmasta kehityksestä, sillä ensimmäisessä planeettaketjussa tässä järjestelmässä sen täytyi, ehtiäkseen nyt kasvikkuntaan, olla toisena elementaalikuntana. Meidän nykyisten eläintemme täytyi jo ensimmäisessä planeettaketjussa muodostaa silloinen kolmas elementaalikunta. Ja meidän nykyinen ihmiskuntamme muodosti siis jo ensimmäisessä planeettaketjussa jotakin sellaista, jota meidän täytyy sanoa kivikkunnaksi. Puhumme näistä asioista myöhemmin hieman seikkaperäisemmin.

Pitää huomata, että nämä planeettaketjut ja niiden jälleensyntymät eivät ole aina tässä fyysisessä maailmassa. Ainoastaan tämä neljäs on fyysisessä maailmassa. Edellisen alin ilmennyt planeetta on ollut eetterimaailmassa, sen edellisen astraalimaailmassa, ja tätä edeltäneen oli mentaalimaailmassa. Kun me siis sanomme, että kaikki seitsemän luonnonvaltakuntaa ovat olemassa, ja että meidän nykyinen ihmiskuntamme oli kivikuntana ensimmäisessä planeettaketjussa, on meidän huomattava, että me, jotka silloin olimme kivikuntana, emme saattaneet olla sellaisena kivikuntana kuin on nykyinen kivikunta, vaan me olimme ainoastaan ajatusmaailmassa. Pallo oli olemassa ainoastaan konkreettisen ajatuksen tasolla. Se oli siis sangen merkittävä „kivikunta”, jossa meidän monadimme asuivat. Kuitenkin olivat asiat niin – sen me vielä ymmärrämme. – Pitäkäämme siis mielessä, että se luonnonvaltakunta, joka tässä nykyisessä kehitysjärjestelmässä eli planeettaketjussa todella on niin sanoakseni luonnonmukainen vaeltaja ketjusta ketjuun, se on nykyinen kivikuntamme, joka syntyi tämän ketjumme alussa. Tietysti myös muut, mutta

ennen kaikkea nykyinen kivikuntamme, joka sai elämän ensimmäisessä ketjussa, ja joka tulee saavuttamaan seitsemännen luonnonvaltakunnan eli ihmisyyden seitsemännessä planeettaketjussa. Me olemme saavuttaneet ihmisyyden nyt jo tässä neljännessä planeettaketjussa. Ja juuri sen takia, että me ihmiset kuulumme tavallaan tämän planeettajärjestelmän kannalta katsoen epäsäännölliseen, ulkopuoliseen kehitysjaksoon, juuri tämä tulee selittämään meille, minkätähden meidän elämämme on sellaista kuin se on, miksi meillä on tällaisia kärsimyksiä, miksi meidän sisässämme on pahuutta y.m.s. Tämän kaiken me tulemme vielä ymmärtämään.

V

Vanhan Testamentin luomiskertomus

Nyt tahtoisin kääntää huomiomme siihen seikkaan, että meillä nähtävästi on siinä luomiskertomuksessa, jota pidämme kristillisenä – vaikka se tietysti on juutalainen – ja joka on raamatussamme, sama esitys kuin minkä tässä olemme esittäneet. Luomiskertomushan on Mooseksen I kirjan 1. luvussa ja muutamissa toisen luvun säkeissä. Tässä kertomuksessa esitetään meidän planeettaketjumme jälleensyntymät ja elämän kehitys niissä. Siinä tietysti esitetään muitakin asioita riippuen siitä, kuten salatieteellisesti sanotaan, millä avaimella tämä pyhä kirjoitus avataan. Tämä kirja on pyhä sen nojalla, että se on kotoisin pyhistä mysterioista. Siinä esitetään luonnon todellisia lakeja ja tapahtumia, kuitenkin tietysti siinä muodossa, joka oli sinä aikana ymmärrettävissä, jolloin se kirjoitettiin.

Kun me nyt luemme tämän kertomuksen käännöksenä, voimme luulla, että se on erittäin lapsellinen kuvaus siitä, kuinka Jumala loi meidän maapallomme. Se on nähtävästi aivan geosentrinen maailmanselitys, joka siis asettaa maapallon kaiken elämän keskipisteeksi. Se on erittäin epätieteellinen luomiskertomus meidän mielestämme, koska siinä vasta neljäntenä luomispäivänä luodaan aurinkokunta, kuu ja tähdet, maan jo ollessa olemassa ja sen päällä runsaasti kasvullisuutta. Maan jälkeen vasta luotiin aurinko, kuu ja tähdet, jotta ne valaisisivat päivällä ja yöllä. Kuitenkin jo edellisistä luomispäivistä sanotaan, että ne olivat päiviä, että valokin luotiin ennen kuin aurinko. Näennäisesti tämä luomiskertomus on niin lapsellinen ja epätieteellinen kuin suinkin olla voi. Kuitenkin, kun me luemme sitä ymmärtävällä sydämellä ja silmällä, huomaamme, että se on erittäin havainnollinen ja ilmeisesti salatieteellinen esitys seitsemännestä planeettaketjusta. Kun siihen syventyen koetamme asettua kirjoittajan kannalle, ymmärrämme, että joko Mestari oli hänelle näyttänyt tai hän itse oli, niinkuin voimme sanoa, akaashasta eli maailman muistista lukenut näitä suurenmoisia menneitä tapahtumia. Omalla tavallaan hän kuitenkin niitä sitten kirjoitti muistiin. Ja näistä hänen muistiinpanoistaan muodostui silloin kaikessa yksinkertaisuudessaan tämä luomiskertomus, joka on 1. Mooseksen kirjan alussa. Huomaamme heti, että siinä kerrotaan meidän planeettaketjustamme, korkeintaan meidän aurinkokunnastamme, mutta ei maailmankaikkeuden luomisesta, sillä siinä käytetään Jumalasta nimitystä, jota Logoksesta käytetään kaikissa salatieteellisissä kirjoissa.

Ensimmäinen säe tässä luomishistoriassa kuuluu, kuten ehkä tiedätte, hepreankielellä, joka on kirjan alkukieli: „Brshit baraa elohim – alussa loi Jumala taivaan ja maan.” Jumalasta käytetään tässä nimitystä *Elohim*. Elohim tarkoittaa Logosta, sillä se on oikeastaan monikkomuoto jumalaa tarkoittavasta sanasta ja tarkoittaa siis kollektiivista olentoa. Tässä kertomuksessa sanotaan välistä myös „me”. Tämä Elohim-sana tarkoittaa siis suurta luovien olentojen joukkoa. Ja nämä ensimmäiset sanat: „alussa loi Jumala taivaan ja maan”, ovat ikäänkuin jokin johdatus. Sillä tarkoitetaan: „Alussa loi Jumalan taivaan ja maan, ja se tapahtui tällä tavalla.” Sen huomaa seuraavista lauseista, sillä kuten muistanette, kuuluu toinen säe: „Ja maa oli autio ja tyhjä, ja pimeys liikkui syvyyden päällä, ja Jumalan henki liikkui vetten päällä.” Tämä säe silminnähtävästi kuvaa sitä ensimmäistä tilaa – voisimme sanoa sitä kaaostilaksi – jossa meidän aurinkokuntamme ja varsinkin meidän planeettaketjumme oli, ennenkuin mitään vielä oli synnytetty. Ainoastaan aurinkokunnan Logos oli valmistanut atomeja ja siis yhdeltä kannalta katsoen aivan kuin kaivanut suuren aukon ehdottomaan elämään. Ehdottoman elämän aineellisessa aatteessa oli todella aivan kuin suunnaton kuilu, suuri syvyys, jonka päällä pimeys lepäsi. Ei ollut millekään aistille tajuttavaa olemassa, ja Jumalan eli Logoksen henki liikkui näiden „vesien” päällä, näiden aineiden yllä, joita ei vielä ollut olemassa. „Vetten päällä” voi tarkoittaa kaikkien näiden eri atomitasojen, näkymättömien tasojen päällä olemista, sillä vesi tarkoittaa yleensä ainetta. Tajunta lepäsi tai liikkui siis näiden vielä muovailemattomien aine-atomien päällä, ja tämä kaikki oli kuin suuri kuilu, suuri syvyys, jonka yllä oli pimeys.

Silloin sanoo Logos: „tulkoon valkeus!” ja valkeus tulee. Silloin toisin sanoen Elohim, meidän planeettamme Logos, muodostaa noista aineksista korkeammalla älytasolla aineen – ja myös sen yläpuolella olevilla tasoilla – johon ensimmäinen ryhmä vastasyntyneitä monadeja voi pukeutua. Ensimmäinen elementaalikunta voi siis muodostua. Se on valo. Kuinka kuvaava onkaan heti tämä lyhyt lause: „Tulkoon valkeus!” ensimmäiselle vastasyntyneelle elementaalikunnalle, sillä niinkuin muistamme aikaisemmin löytämistämme yhdenmukaisuuksista, ylempi älytaso ja korkeampi puhdas järki on verrattavissa, jos sitä johonkin luonnon ilmiöön tahtoo verrata, ennen kaikkea valoon, joka on aivan muodoton. Ja tästä ensimmäisestä luomispäivästä sanotaan edelleen: „Jumala näki, että tämä valo oli hyvä, ja hän erotti sen pimeydestä”, eli erotti siitä pimeyden, mikä silloin aivan silmännähtävästi merkitsee, että kun siinä planeettaketjussa elämä kaikkein syvimälle laskeutui alas aineeseen, se laskeutui alemmalle älytasolle. Ja silloin tämä alempi älytaso, eli siis valo kaikkein enimmän aineellistuneena, muodostaa todella aivan kuin pimeyden todelliseen valoon nähden, sillä valo on muodotonta, ja kaikki, mikä on muotoa, on pimeätä valoon verrattuna. Mekään emme tietäisi valosta mitään, ellei olisi aineita, joihin voimme valoa verrata. Esineet tekevät valon muodolliseksi, synnyttävät varjon, ja me voimme puhua valosta ja varjosta. Esineet itse ovat pimeitä. Siis Vanhan Testamentin kertomus on erinomainen kuvaus siitä, että tämän muodottoman valomaailman, puhtaan järjen maailman alapuolella on alemmalla älytasolla elävien muotojen maailma, joka valoon verrattuna on pimeyttä. Muistakaamme, että kirjoittaja, vanha vihitty, näki näyssä nämä asiat, ja kun hän katseli ensimmäistä planeettaketjua, hänen huomionsa kiintyi ensimmäiseen elementaalikuntaan, joka sillä planeettaketjulla syntyi. Hänen piti tarkastaa juuri elämän kehitystä. Se mestariolento, joka näytti hänelle näitä asioita, tahtoi näyttää hänelle juuri elämän kehityksen, ja sentähden hänen sisäinen silmänsä kiintyi elämän varsinaisiin ilmiöihin ensimmäisellä planeettaketjulla, ensimmäiseen elementaalikuntaan, ja hän näki, että se muodosti suuren valomerren. Sen alapuolelle syntyi vielä maailma, johon tämä ensimmäinen elementaalikunta ei ensinkään voinut uppoutua. Tämä maailma kansoittui menneiden kehitysjärjestelmien olennoista, ja ne muodostivat aivan kuin pimeyden verrattuna tuon ensimmäisen elementaalikunnan valoon. Sentähden hän sanoo kuvaavasti: „Ja Jumala erotti pimeyden valosta . . .”

Tulemme vielä näkemään, kuinka kuvaavia nämä nimitykset ovat, kun tulemme puhumaan erikoisesti ihmisistä. Tämä oli silloin ensimmäinen luomispäivä eli luomiskausi, ensimmäinen planeettaketju, *manvantara*, niinkuin sanomme nykyajan teosofisessa kirjallisuudessa käyttäen intialaista nimitystä. Sitten seuraa toinen luomispäivä. Jumala – Elohim – sanoi: „Muodostukoon” – toivon löytäväni oikean suomalaisen sanan – „muodostukoon holvi vetten välille erottamaan vesiä vesistä.” „Ja Jumala teki – eli jumalat tekivät – tämän holvin ja erottivat ne vedet, jotka olivat holvin yläpuolella, niistä, jotka olivat holvin alapuolella, ja Jumala nimitti holvin taivaaksi. Tämä oli toinen päivä.”

Nyt on tässä näyssä siis puhe toisesta manvantarasta, jolloin ensimmäinen elementaalikunta, joka syntyi ensimmäisessä planeettaketjussa, siirtyi toiseen, ja muodostaa toisen elementaalikunnan, ja jolloin alin aineellinen planeetta on astraalitasolla. Tätä toista luomispäivää kuvataan siis sillä, että sanotaan: „Muodostukoon holvi, joka erottaa vedet vesistä – erottaa toiset aineet toisista – ja sitä kutsuttakoon taivaaksi.” Tämä on, kun ajattelemme mitä kirjoittaja on nähnyt, sangen kuvaavaa, sillä tässä hän aivan kuin viittaa siihen, että me ihmiset erotamme näkymättömässä maailmassa taivaan, ja nimitämme juuri alempaa älytasoa taivaaksi. Toisia „vesiä” eli ainemuodostumia on sen alapuolella, niitä, joita sanomme astraalimaailmaksi. Hän viittaa tässä siihen, että nyt muodostuu pallo, joka on astraalista laatua. On olemassa myös toinen prinssiippi, taivasmaailma, ja näiden välille on aivan kuin holvi muodostunut. Ehkä olisi ollut vielä kuvaavampaa käyttää ja mahdollisesti heprealainen sana sitä merkitseekin „taivaanrannan” tai „horisontin” nimitystä. Okkultisesti tämä sana todella kuvaisi sitä vaikutelmaa, mikä tällä vanhalla vihityllä näkijällä silmännähtävästi oli, kun hän katseli toisen planeettaketjun muodostumista. Hänestä näytti silloin siltä, että taivaanranta erottaa tuon alemman maailman taivaasta, joka on sen sisä- ja yläpuolella. Samanlainen vaikutelma on sillä, joka meidän päivinämmme lähtee ulos astraalitasolle ja nousee astraalisessa tajunnassaan siihen saakka, että hän tahtoo tutkia taivasta, tahtoo astraalisesta tajunnasta nousta taivastajuntaan. Silloin hänen eteensä aivan kuin kuvastuu taivaanranta ja laskeva aurinko. Hän on siis

astraalimaailmassa, mutta tuo laskevan auringon värinen taivaanranta vetää häntä johonkin muualle synnyttäen ihmeellisen kaipauksen kauneuden maailmaan, taivaaseen. Tällainen tunne on ihmisellä myös fyysisessä maailmassa, kun hän taiteellisella herkkyydellä katselee auringonlaskua. Hänessä herää silloin suuri ikävä ja kaipuu johonkin kauniiseen. Tämä tunne on heijastusta siitä todellisuudesta, mikä on astraalisessa tajunnassa, kun ihminen siinä katselee taivaan ylitajuntaa. Silloin on aivan kuin ulkonaisesti aurinko laskisi ja kutsuisi häntä kauneuden maailmaan, sillä erotiikalla kuitenkin, että jos ihminen astraalitasolta nousee taivasmaailmaan, kauneuden maailma hänelle avautuu, mitä ei tapahdu tässä fyysisessä maailmassa, jossa ihminen jää aina saman kaipuun valtaan.

Mielestäni tämä vanha kirjoittaja on katsellut juuri näitä seikkoja. Hän on katsellut, kuinka se elementaalikunta, joka ensimmäisessä manvantarassa oli ensimmäisenä elementaalikuntana, nyt muodostaa toisen elementaalikunnan, ja kuinka silloin sen koko elämä on varsinaisesti kaihoa ja kaipuuta. Tietysti aina elämä siinä on vain niinkuin pieni salama, syntymää ja kuolemaa, tai vähän pitempi, riippuen siitä, mitä ajatuksia ja tunteita siinä ajatellaan ja tunnetaan. Toisen elementaalikunnan elämä on pohjimmiltaan merkittävää kaihoa. Ja vielä enemmän kuin tämän toisen elementaalikunnan on sitä kaikkien niiden luonnonvaltakuntien elämä, jotka ovat tässä toisessa manvantarassa astraalitasolla. Niiden elämä on yhdeltä kannalta katsoen vielä paljon suuremman määrän kaihoa, vaikka siinä on tosin paljon muutakin, mistä tulemme puhumaan. Mutta toisessa elementaalikunnassa – samaten kuin myös kolmannessa – on aivan läpikulkevana punaisena lankana kaiho elämään, josta ei vielä tiedetä, mitä se on. Se on monadien tunnelma noissa luonnonvaltakunnissa. Tämä oli toinen päivä.

Nyt vielä tahdon mainita siitä, kuten ne tietävät, jotka ovat tutustuneet tohtori Steinerin oppeihin, että näitä luomiskausia, päiviä eli manvantaroja kutsutaan rosenkreuttiläisissä salakouluissa määrättyillä nimillä. Kuten tiedätte, vanhassa teosofisessa nimityksessä ja esim. „Salaisessa Opissa” nimitetään näitä luomiskausia ensimmäiseksi, toiseksi j.n.e. Neljännelle annetaan maaketjun nimi ja kolmannelle kuuketjun nimi, kuten tiedätte, mutta ensimmäistä ja toista ei nimitetä eri nimillä. Sitä vastoin tohtori Steiner käyttää rosenkreuttiläisiä nimityksiä ja nimittää ensimmäistä luomiskautta Saturnus-kaudeksi, toista aurinko-kaudeksi, kolmatta kuu-kaudeksi, ja neljättä maa-kaudeksi, viidettä Jupiter-kaudeksi, kuudetta Venus- ja seitsemättä Vulkanus-kaudeksi. Tietysti nämä nimitykset eivät ollenkaan tarkoita planeettoja, eikä niillä ole suoranaista yhteyttä näihin taivaankappaleisiin. Kuitenkin nuo nimitykset ovat myös rosenkreuttiläisessä järjestelmässä hyvin sattuvasti valitut. Ensimmäisen manvantaran nimestä „Saturnuskausi” kerron vielä myöhemmin.

Manvantarat ovat siis:

- I. Saturnus-manvantara,
- II. Solaari- eli aurinko-manvantara,
- III. Lunaari- eli kuu-manvantara,
- IV. Maa-manvantara,
- V. Jupiter-manvantara,
- VI. Venus-manvantara, ja
- VII. Vulkanus-manvantara.

Nimitys solaari-manvantara on valittu sängen hyvin siksi, että tuo nimitys sisältää salaisuuden. Voisi luulla, että tämä nimitys on jollakin tavalla tekemisissä auringon kanssa, ja että siis kukaties silloin elettiin auringossa. Mutta asia ei ole niin. Nimitys on valittu siitä seikkaa silmällä pitäen, ettei silloin, toisessa planeettaketjussa, ollut mitään aurinkoa. Pallo oli astraalitasolla, siellä ei näkynyt minkäänlaista fyysillistä aurinkoa. Fyysillinen aurinko saattoi kyllä olla olemassa fyysisessä maailmassa, mutta sillä ei ollut mitään tekemistä tämän astraalisen pallon kanssa. Astraalisen pallon asukkaat eivät havainneet mitään fyysillistä aurinkoa. Mutta kuitenkin voi hyvin nimittää heidän manvantaraansa solaariseksi, sillä sillä pallolla, siinä manvantarassa, kaikki oli itseloistavaa, siis aivankuin aurinkoa. Elämä oli aurinkoa ja itseloistavaa.

Ohimennen sanoen en tiedä suomalaisen *aurinko*-sanan syntyperää, mutta mielestäni siinä on kummallinen yhtäläisyys äännettäessä sekä latinalaisen *aura*-sanan että myös heprealaisen *haor*-sanan kanssa. Haor tarkoittaa valoa, ja latinalainen aura-sana merkitsee oikeastaan tuulen henkäystä, mutta okkultisesti sitä on aina käytetty merkitsemään sitä valokehää, joka olentoja ympäröi. On aivan kuin suomalainenkin aurinko-sana viittaisi siihen, että tuo meille fyysillisesti näkyvä taivaankappale on ainoastaan harhakuva tässä näkyväisessä maailmassa. Sillä todellinen aurinko sulkee syliinsä kaikki pallot ja ulottuu aurinkoaurana niin kauaksi kuin sen alue ulottuu, ja sen sisällä kaikki planeetat kiertävät. Siten me oikeastaan elämme auringossa. Näkyväinen aurinko on vain Logoksen fyysillinen harhakuva fyysisessä maailmassa. Todellisuudessa Hän syleilee kaikkea. Tämä vain ohimennen sanottuna.

Sitten tulemme kolmanteen luomispäivään: „Ja Jumala sanoi: 'Kokoontukoot vedet taivaan alla yhteen paikkaan, ja näkyköön kuiva maa', ja niin tapahtui. Ja Jumala nimitti kuivan maaksi ja vetten kokoukset hän nimitti mereksi, ja hän näki, että se oli hyvä. Ja Jumalat sanoivat: 'Vihannoikoon maa ja kasvattakoon ruohon, jossa siemen on, ja hedelmälliset puut, jotka hedelmän kantavat lajinsa jälkeen.' Ja maa synnytti kaikenlaisia ruohoja, ja se oli kolmas päivä.”

Tämä on nyt kuvaus kolmannesta luomiskaudesta eli kolmannesta manvantarasta, n.s. lunaarisesta eli kuu-manvantarasta. Voimme syystä kysyä, millä tavalla nyt näemme vastaavaisuuksia edellä olleissa sanoissa kuu-manvantaran kanssa. Tätä kolmatta nimitetään kuu-manvantaraksi sentähden, että se pallo, joka silloin oli alin, ja joka siis oli eetterinen, on nyt karkean fyysilliseksi muodostuneena meidän kuumme. Meidän kuumme on siis okkultisesti katsoen vanhempi kuin maapallo. Kaukana siitä, että se olisi syntynyt maapallosta. Kuu on antanut elämän maapallolle, vaikka toiselta puolen voimme sanoa, että kuu fyysisesti ei ole ollut sen kauemmin olemassa kuin maapallokaan. Kuu on tavallaan fyysisesti nuorempi kuin maapallo, sillä kolmannessa manvantarassa kuu oli puhtaasti eetterinen, niinkuin näky kertoo, eikä siis fyysillinen. Vasta neljännen luomiskauden aikana se on tiivistynyt aineelliseksi palloksi, joka kiertää maapalloa.

Nyt tämä vanha profetta tässä näyssään katsellessaan kolmannen planeettaketjun muodostumista ja elämää siinä sanoo: „Kokoontukoot vedet ja muodostukoon kuiva maa.” Tämä on kaikessa lyhydessään kuvaavaa viittaus siihen, että nyt on kysymyksessä jokin fyysillinen prosessi. Tämä fyysillinen maailmahan on aina verrattavissa kiinteään aineeseen, ja niinkuin vertaamme astraalista maailmaa mereen tai veteen, niin vertaamme fyysillistä maailmaa kiinteään aineeseen. Tässä on siis lyhyesti sanottu: „Nyt muodostukoon jotakin fyysillistä, jotakin kiinteätä.” Ja se mikä muodostuu, ei ole tällaista karkeata fyysisyyttä, vaan eetteristä. Se on aivan kuin näkymätön haamu tästä maailmasta, mutta kuitenkin se on fyysillistä siinä merkityksessä, että se on „kuivaa” ja kiinteätä, pysyväistä. Voimat siinä vaikuttavat niin samansuuntaisesti ja yhtämittäisesti, että se pallo, joka nyt muodostuu, pysyy kiinteänä. Ja kun sitten jumalat sanovat, että tällä pallolla nyt on kasvukunnan herättävä, niin näillä sanoilla viitataan kahteen seikkaan, jotka astuvat näkyviin sille, joka noita luomisia ja muodostumisia tarkastelee. Sillä vaikka se ensimmäinen elementaalikunta, jonka kehitystä vanha näkijä seuraa, ei tässä kolmannessa manvantarassa vielä muodostakaan mitään kasvikuntaa, jonka se muodostaa vasta viidennessä, on näkijän kuitenkin syytä puhua kasvukunnasta tämän kolmannen manvantaran yhteydessä nimenomaan katsellessaan tätä kolmatta elementaalikuntaa, joka siinä elää. Hänellä on syytä siihen sentähden, että kun hän tarkastaa tätä kolmannen elementaalikunnan elämää astraalitasolla, missä se elää, niin se muodostaa aina kasvimuotoja. Kolmas elementaalikunta, eli toisin sanoen ne monadit, jotka ensimmäisessä ketjussa olivat ensimmäisenä elementaalikuntana, ovat kolmannessa ketjussa kolmantena elementaalikuntana astraalitasolla, ja ne muodot, joihin ne yhtämittää pukeutuvat, ovat ikäänkuin otetut kasvimaailmasta. Mitä tämä merkitsee? Me tulemme niitä asioita myöhemmin selittämään vielä laajemmin. Mainittakoon tässä vain ohimennen, että ihmiset ja jumalat ja ne muut olennot, jotka tässä kolmannessa planeettaketjussa elävät tällä eetterisellä pallolla, ajattelevat ja tuntevat ainoastaan kauniita, palvovia, rakastavia ajatuksia ja tunteita, jotka pukeutuvat kasvien muotoon. Vielä tänä päivänä, jos ihminen ajattelee hartaudella jotakin hyvettä tai muuta kaunista, niin se kuva, joka muodostuu hänen ajatuksestaan ja

tunteestaan astraalitasolle, on kukan muotoinen. Siis kun vanha näkijä katseli tämän kolmannen planeettaketjun elämää, hän huomasi, että kolmas elementaalikunta sillä astraalitasolla pukeutui aina kasvimuotoihin, siis silloinkin tietysti täynnä kaihoa. Mutta on toinenkin syy, miksi hän puhuu kasvikunnasta tämän kolmannen luomispäivän yhteydessä. Syy on siinä, että tuo pallo – silloin maapallo, nyt kuu – oli eetterinen. Se otti ikäänkuin välittömästi vastaan auringon valon. Se oli täynnä valoa.

Tuota ketjua kutsutaan kuu-manvantaraksi tietysti sentähden, että nykyinen kuu oli silloin siinä ketjussa eetterisenä pallona. Mutta siinä on myös samalla toinen kummallinen salaisuus, nimittäin se, että sillä pallolla ei silloin ollut kuuta. Se oli eetterinen pallo ja oli ainoastaan auringon yhteydessä. Oli aina päivä, sillä se oli läpikuultava. Yhtämittaa se otti vastaan tätä fyysillistä valoa, jonka tähden kuulla kasvikunta saavutti erinomaisen kukoistuksen. Kasvikunta oli se luonnonvaltakunta, joka oli silmiinpistävin. Ihmiset ja eläimet eivät aluksi koko siinä luomiskaudessa olleet ollenkaan aineellisia, niinkuin me nyt olemme, ei edes niinkään paljon kuin tuo pallo ja kasvikunta, vaan ne olivat paljon hienompia, meidän silmillemme näkymättömiä. Ja jos asetumme kasvien kannalle, niin oli muu maailma sillä pallolla näkymätön.

Tulemme sitten neljänteen luomispäivään. „Ja jumalat sanoivat: 'Olkoon valoja taivaan kaareissa, jotka erottavat päivän yöstä, ja olkoot ne merkkeinä ja aikoina ja päivinä ja vuosina.'”

Neljännän päivän yhteydessä ei puhuta mistään muusta kuin näiden taivaankappaleiden muodostumisesta. Se on hyvin huomattava seikka. Jo kolmannessa puhutaan kasvien muodostumisesta, tässä neljännessä vasta taivaankappaleiden synnystä. Tätä emme voisi käsittää, jollemme ymmärtäisi, että on kysymys eri luomiskausista. Neljännän luomispäivän aikana tapahtuu se, mistä oli puhe edellä, se että muodostuu fyysillinen maapallo, fyysillinen kuu ja aurinko. Tietenkin aurinko on aina olemassa, mutta kun maapallo edellisessä ruumistuksessa oli eetterisenä kuuna, niin ei ollut kuuta eikä aurinkoa tässä merkityksessä. Kaikki oli vain valoa. Mutta neljäntenä luomiskautena muodostuu fyysillinen maapallo, ja samalla, maapallolta katsoen, on myös muodostunut aurinko ja kuu. Kuu on vanha pallo, joka antoi elämän maapallolle. Nyt se vain pienehi pienemistään, kiteytyi ja tuli fyysilliseksi ja alkoi kiertää maapalloa. Tämä on neljäs luomispäivä. Ja nyt tahtoisin tämän neljännän päivän yhteydessä vielä puhua maapallon muodostumisesta.

Kun puhumme aiheesta sellaisesta kuin maailman luomisesta ja elämän kehityksestä, on aivan luonnollista, että monen mielestä ne ovat hyvin vaikeatajuisia ja tuntuvat miltei ylittävän järjen käsityskyvyn. Joka ensi kerran näistä kuulee, voi ajatella: „Mitä järkeä tuossa voisi olla?” Se taas, joka on perehtynyt teosofiseen maailmankatsomukseen ja tottunut ajattelemaan meikäläisittäin, ymmärtää, mistä puhutaan. Hänen mielestään nämä asiat eivät ole mahdottomia eivätkä järjettömiä. Sentähden tahtoisin sanoa, että nämä asiat, jotka voivat monen mielestä tuntua ylikuonnollisilta, ovat minulle aivan uskottavia, selviä ja loogillisia. Ne perustuvat osaksi siihen, mitä olen toisilta oppinut kirjoja tutkimalla ja niitä ajattelemalla, osaksi myös siihen, mitä itse olen voinut näistä asioista nähdä.

Mutta kuitenkin ei näitä asioita esitetä ehdottomasti uskottavina dogmeina eli opinkappaleina. Ne esitetään ainoastaan sitä varten, että ihmisten mielenkiinto ja ajattelu heräisi, ja että jokainen itse alkaisi ajatella näitä erittäin mielenkiintoisia kysymyksiä. Ne eivät ole opinkappaleita aivan yksinkertaisesta, tieteellisestä syystä, kuten ne, jotka ovat asioihin ennestään perehtyneet, voivat huomata myös näistä luennoista. Ne eivät ole dogmeja siksi, että me, vaikka olemme itse näitä asioita tutkineet, ja vaikka olemme myös jonkun verran niitä nähneet, emme kaikki osaa niitä esittää samalla tavalla. Niinpä, kuten tässä olen huomauttanut, minun esitykseni, joka tietenkin on sellainen, minkä minä parhaan ymmärrykseni mukaan voin antaa, poikkeaa joissakin yksityiskohdissa toisten esityksistä. Olen viitannut m.m. siihen, että C. W. Leadbeater, Annie Besant ja tohtori Steiner esittävät jonkun yksityiskohdan toisella tavalla kuin minä. Tiedän sen, että tohtori Steiner, joka niinkään on etevä salatieteilijä, esittää joitakin yksityisseikkoja toisin kuin minä. Samoin tiedän hänen esittävän niitä toisin kuin Leadbeater ja Annie Besant. Tämä itsessään osoittaa, että nämä asiat ovat sitä laatua, että vaikka kaikki, jotka niitä tutkivat, ja jotka niitä ajattelevat,

tulevat samoihin johtopäätöksiin suurin piirtein katsoen, he kuitenkin saattavat yksityiskohdissa esittää asioita hieman eri tavalla, ilmeisesti sen takia, että jokaisella ihmisellä, ennenkuin hän on Mestariksi tullut, on oma näkönsä, omat silmälasinsa niin sanoakseni, joiden lävitse hän katselee.

Olemme tarkastelleet siis Vanhan Testamentin luomispäiviä. Mieleni tekee kääntää huomiomme siihen, että Vanhan Testamentin esitys luomispäivistä, siis I. Mooseksen kirjan 1. luku kokonaisuudessaan ja kolme säettä toisesta luvusta, joka on n.s. elohistinen luomiskertomus, on Egyptin mysterioista saatu, sillä siellä esitettiin aivan samoja asioita.

Luomispäivät kuvaavat siis noita seitsemää suurta luomiskautta eli manvantaraa, joista tässä on ollut puhetta, ja joissa aina yksi planeettaketju on elämän ilmiöiden näyttämönä.

Nämä seitsemän luomispäivää esittävät monia asioita. Ne voivat sisältää paljon salaisuuksia, mutta mielestäni ne myös selvästi kuvaavat näitä seitsemää luomispäivää. Silloin kuitenkin on edellytettävä, kuten jo sanoin, että on ollut vanha näkijä, joka on ne nähnyt ja esittää. Ne esitetään sillä tavalla, että ne voi aivan helposti ymmärtää myös fyysillisiksi, ulkonaisiksi asioiksi. Silloin tuntuu vain niinkuin ne olisivat lapsellinen, sille ajalle sopiva luomiskertomus. Mutta kun ottaa huomioon, että ne ovat salaperäistä pyhää kirjoitusta, niin voimme käsittää, että ne kuvaavat todellisia asioita.

Ensimmäinen luomispäivä kuvasi siis ensimmäistä manvantaraa, toinen toista ja kolmas kolmatta. Tämä vanha profeetta ja vihitty katseli asioita näyssään kehittyvän elämän kannalta, seuraten samaa elämää ketjusta ketjuun. Hän seurasi ensimmäisen elementaalikunnan kehitystä läpi manvantarajen. Ensimmäisessä manvantarassa ensimmäistä elementaalikuntaa, joka eli ja ilmeni korkeammalla älytasolla eli abstraktisen ajattelun maailmassa, kuvataan valona. Ja toisessa luomispäivässä tämä sama ensimmäinen elementaalikunta esiintyi toisena elementaalikuntana. Vanhassa Testamentissa puhutaan siinä yhteydessä niistä kaksista vesistä, jotka ovat vahvuuden alla ja vahvuuden päällä. Vanhimmassa tekstissä on suomenkielessä ollut sana „avaruus”. Se sana, jota alkukieli käyttää, on *dakisha*, merkiten taivaankantta, mutta se merkitsee samalla kaarta eli holvia, joka on hyvin vahva. Etymologisesti se merkitsee jotakin vahvaa, joka on levitettyä, ja tästä johtuen kaarta eli holvia, joka on vahva. Kreikkalaisessa septuaginta-käännöksessä käytetään sanaa, joka täydellisesti vastaa sitä latinalaista sanaa, jota Augustinus ensiksi käytti, nim. *firmamentum*. Firmamentum on tietysti johtunut sanasta *firmus*, vahva, ja etymologisesti se kyllä merkitsee „vahvuutta”, mutta sitä käytetään latinassa samoin kuin uudemmissa kielissä merkitsemään taivaankantta. Sentähden suomalaisessa tekstissä olisi voinut käyttää sanaa *taivaankansi* yhtä hyvin kuin sanaa „vahvuus”, joka on oikein vain septuaginta-käännöksen mukaan etymologisesti, mutta ei oikein alkutekstin mukaan.

Oli sitten kolmas luomispäivä. Siinäkin vanha näkijä edelleen seurasi ensimmäisen elementaalikunnan esiintymistä. Se elämä, joka ensimmäisessä manvantarassa oli ollut ensimmäisenä elementaalikuntana, oli tässä kolmantena elementaalikuntana. Sitä siis kuvattiin sillä tavalla, että oli syntynyt kasvimaailma. Sillä elementaalit kolmannessa elementaalikunnassa, astraalitasolla, kehittivät enimmäkseen kauniita palvovia ajatuksia ja tunteita, minkä tähden niiden muoto muistutti kasvimaailman muotoja.

Tulemme sitten neljänteen luomispäivään, jolloin vasta luodaan aurinko ja kuu. Tullaan fyysilliseen maailmaan, ja silloin todella maapallon kannalta katsoen ilmestyy kuu ja aurinko. Maapallo ei ole ollut olemassa fyysillisenä tätä ennen. Kolmannessa se oli ainoastaan eetterimuodossa, eikä siis ollut mitään kuuta, koska se, joka silloin oli maapallon edellinen jälleensyntymä, oli sen pallon eetterimuoto, josta myöhemmin syntyi kuu. Se oli n.s. kuu-manvantara. Auringon valo tunki koko kuupallon lävitse. Sen edellisessä, astraalisessa manvantarassa ei liioin ollut aurinkoa eikä kuuta. Kaikki kappaleet olivat siinä itsestään loistavia. Ja sen edellisessä, ensimmäisessä manvantarassa niitä ei myöskään ollut. Vanhan Testamentin luomispäivissä aurinko ja kuu muodostuivat siis vasta neljännessä manvantarassa, ja silloin muodostuu fyysillinen pallokin.

Edellä oli myös puhetta niistä nimityksistä, joita rosenkreutsiläiset käyttävät näistä manvantaroista. Nämä nimet ovat sangen kiintoisat muistaa. Ne ovat aivan samassa järjestyksessä kuin meidän viikonpäivämme. Ne siis selvästi viittaavat siihen luomisviikkoon, josta luomiskertomuksessa on kysymys. Tietysti kuitenkin sillä tavalla, että alotetaan lauantaista. Se, joka osaa latinaa, tietää, että Saturnus antoi nimen lauantaalle, *Saturni dies*. Siitä on muodostunut esim. englantilainen *Saturday*. Se on ensimmäinen manvantara. Toinen on sunnuntain eli auringon manvantara, sillä sunnuntain nimi on *solis dies*, auringon päivä; *Sunday* englanninkielessä merkitsee juuri auringon päivää. Kolmas on maanantain manvantara. Suomalainen sana maanantai on tullut ruotsalaisesta sanasta *måndag*, kuun päivä. Ranskankielellä sama sana on *lundi*, englanninkielellä *Monday*. Sitten on neljäs manvantara, tiistain, ja viides keskiviikon, kuudes torstain, seitsemäs perjantain. Mutta nyt on tässä huomattava eräs seikka, jolla ei ole muuta kuin aivan okkultis-astrologinen merkitys, ja se osoittaa, että ne, jotka nämä nimet ovat valinneet, ovat valinneet ne sangen viisaasti. He eivät ole tahtoneet nimittää neljättä manvantaraa, jossa nyt elämme, tiistain eikä keskiviikon nimellä, vaan ovat asettaneet tälle ainoastaan maa-manvantaran nimen. Seuraavaa viidettä, sanotaan Juppiter-manvantaraksi eli torstain luomispäiväksi. Torstai oli näet latinassa Juppiterin päivä, *Jovis dies*, ranskaksi *jeudi*. Kuudes on perjantain luomispäivä, Venuksen päivä, *Veneris dies*, ranskaksi *vendredi*. Nyt, kun oli viikko kulunut, keksittiin uusi nimi viimeiselle seitsemännelle manvantaralle, ja se on Vulkanuksen manvantara. Minkätähden ei käytetty tiistain ja keskiviikon nimiä manvantaroille? Tästä luullakseni on juuri syntynyt vääriä käsityksiä monen mielessä. Kun viisaat eivät tahtoneet käyttää näitä nimityksiä, oli heillä tietysti syynsä siihen. Ja minä käsitan – tämän käsitykseni olen saanut „Salaisesta Opista”, vaikkakaan sitä ei esitetä siellä aivan selvästi – syyn olevan siinä, että nämä tiistain ja keskiviikon nimitykset, siis Marsin päivä ja Merkuriuksen päivä, ranskaksi *mardi* ja *mercredi*, viittaavat tietysti Mars- ja Merkurius-planeettoihin. Nyt juuri nämä planeetat Mars ja Merkurius ovat hyvin salaperäisessä yhteydessä maapallon kanssa. Maapallo aivan kuin edustaa niitä voimia, jotka toimivat Marsin ja Merkuriuksen välityksellä. Maapallossa on sekä Marsia että Merkuriusta. Maapallon elämän alempi puoli edustaa Marsia ja niitä voimia, jotka Marsissa vaikuttavat. Maapallon elämän ylempi puoli edustaa Merkuriusta. Kuitenkin on silloin huomattava, että Merkurius-nimi on okkultisista syistä annettu Venus-planeetalle. Kun puhutaan Merkuriuksesta, tarkoitetaan Venus-planeettaa. „Salaisessa Opissa” viitataan siihen, että nämä nimet on vaihdettu siksi, että me Venus-ketjulta olemme maan päälle saaneet erityistä apua. Venukselta tulivat ne korkeat olennot, jotka perustivat maan päälle Salaisen Veljeskunnan. Venus siis edustaa henkistä elämää maan päällä, ja sen vaikutus käy siihen suuntaan. Mutta nimitys Venus olisi oikeastaan sisäisesti katsoen oleva Merkurius, sillä Merkurius vastaa jumalallista lähetystyötä. Merkurius vanhassa etymologiassa on jumalien lähettiläs. Siis sen planeetan nimen, josta meille tuli apua, pitäisi olla Merkurius. Me siis olemme saaneet apua siltä tähdeltä, jota kutsutaan Venukseksi, mutta sen okkultinen nimi on Merkurius. Maapallo täten edustaa Marsia ja Merkuriusta, tiistaita ja keskiviikkoa, sillä tämä maaketju edustaa ristiriitaa hengen ja aineen välillä. Huomannette, kuinka sattuvasti nämä nimet on valittu. Meidän maapallomme elämä on kaksinainen, ylempi ja alempi, Merkurius ja Mars. Siis meidän maapallomme ikäänkuin peittää nuo molemmat nimet. Meillä ei ole mitään muuta tekemistä ulkonaisten planeettojen kanssa. Ne eivät millään tavalla kuulu maapallon planeettajärjestelmään. Ja kuitenkin on salatieteilijöitä meidän aikanamme, jotka niin uskovat. He luulevat, että Mars ja Merkurius kuuluvat tähän maapallon ketjuun. Niin ei minun käsittääkseni ole. Se, joka ensin niin luuli, oli Sinnett. Sen jälkeen kuin hän oli esittänyt mielipiteensä, Mad. Blavatsky kirjoitti „Salaisen Oppinsa”, jossa hän toistaa Mestarin kirjeitä, ja niissä nimenomaan sanotaan, että Sinnett on käsittänyt asiat liian materialistisesti. Asia ei ole niin, että Mars ja Merkurius kuuluisivat maaketjuun, sillä niillä on tietysti kummallakin oma ketjunsä, ja ne kuuluvat omiin järjestelmiinsä. Niillä on ainoastaan okkultinen merkitys maapallolla. Tähän vielä viittaa sekin, että nimet on vaihdettu. Tämä vain ohimennen sanottuna osoittaakseni, että näitä asioita voidaan esittää eri tavoin. Jokaisen täytyy ensin ajatuksissaan ja sitten salatieteellisissä tutkimuksissaan osata ratkaista nämä asiat.

Olemme siis tulleet neljänteen luomispäivään, jossa luodaan fyysillinen maapallo. Muistanemme, että edellä puhuttiin siitä, kuinka meidän fyysillisessä luonnossamme voidaan erottaa seitsemän alatasoa. Silloin en puhunut itse maapallosta, mainitsin vain, että ihminen, joka on maaemon lapsi, sisältää samoja aineksia

kuin mistä fyysillinen luonto on kokoonpantu. Silloin mainittiin, että alin aine on kiinteässä muodossa, sitä ylempi aine juoksevassa muodossa, sitä seuraava eli sisempi – eiväthän ne paikallisesti ole erillään – taas on kaasumaisessa tilassa. Näiden yläpuolella on tuli, ja vielä kaikkien edellisten yläpuolella on valo. Nämä kaksi viimeksimainittua ovat silloin jo eetteriä. Näkyvä tuli on vain ilmiö, fenomeeni, sillä tuli itsessään on kemiallinen prosessi. – Sitten on vielä hienompaa eetteriä, magnetismi, kasvu- ja lisääntymisvoima, sukupuolivoima. Kaikkein korkein eli sisin fyysillinen ainetila on alkuatomitila. Jos sille tahtoisimme omistaa joitakin ominaisuuksia, sanoisimme, että se on erinomaisen plastillista, herkkää, vaikutuksille altista, niin että miltei voisimme nimittää sitä muistiksi, muistivoimaksi. Sellaista näet yleensä on kaikki alkuatominen aines.

Voimme ymmärtää *ex analogia*, että maapallokin on kokoonpantu näistä samoista aineksista. Salatieteilijät ovat yhtä mieltä siitä, että kaikkia näitä aineksia on olemassa maapallossa. Ihmisessä on hyvinkin vaikeata nämä eri aineet erottaa toisistaan, mutta tämä on jonkun verran helpompaa, kun maapallo on kysymyksessä. Maapallolla on tämä pyöreä muoto, joka on muodoista täydellisin. Samoin myös voimat maapallossa, eetteriset ja fyysilliset ainemuodostumat, etsivät näitä samoja muotoja. Salatieteellisesti onkin niin, että maapallon eri ainekset ovat järjestynet aivan konsentrisesti eli samakeskisesti toistensa ympärille. Niinhän muuten tiedemiehetkin otaksuvat. Heille se tietenkään ei ole kokemusperäistä, vaan johtopäätelmiin perustuvaa. Mutta heidänkin mielestään tämä kylmä kuori maapallon ympärillä on kiinteätä ainetta, sen sisäpuolella on ainetta juoksevassa tilassa, sen takana kaasuja ja tulta. Tiedemiehillä on tietysti toisiakin teorioja, sillä tämähän on hyvin vaikea kysymys, mutta yleensä kallistutaan siihen, että maapallon sisällä täytyy olla tulta, kaasuja ja massaa juoksevassa tilassa. Salatieteellisesti katsoen maapallo jakaantuu seitsemään konsentriseen ympyrään, vaikka tietysti näitä aineksia ei ole ainoastaan omilla piireissään, vaan ne tunkeutuvat myös toistensa lävitse. Niiden vaikutusten keskuspaikat ovat kuitenkin omilla ympyröissään.

Voimme siis sanoa, että maapallon uloin kerrostuma on kiinteätä, toinen on juoksevaa ainetta, kolmas kaasumaista ja neljäs, jossa tapahtuu kemiallisia ilmiöitä, on eetterimäistä. Voimme nimittää sitä tuleksi. Sen takana on valoeetteriä, vaikka valoa luonnollisesti on ympärillämmekin. Sen voimakemus on maapallon sisällä. Kuudes on magnetismia, sähköä, elonvoimaa, kasvullisuus- ja lisääntymisvoimaa. Seitsemännen „kerrostuman” muodostaa alkuatominen tila. Nousu toisiin tajunnantiloihin eli toisille tasoille tapahtuu maapallon sydäimestä, vaikka meidän ihmisten ei tietenkään ole pakko, jos siirrymme tajunnassamme astraalitasolle, käydä niiden piirien lävitse. „Sydämessä” on salaperäinen paikka, jossa asuu planeettahenki. Ei kuitenkaan voi sanoa, että hän on siihen rajoitettu. Planeetta on kyllä hänen ruumiinsa, mutta hän ei ole tähän rajoitettu. Hän on toisten tasojen olento, mutta hänen vaikutuksensa kulkee keskipisteen kautta, ja jos joku ihminen tahtois tavata planeettahengen, hänen täytyisi kulkea näiden piirien lävitse maan keskipisteeseen.

Me emme voi okkultisesti tavata omaa tähteämme johtavaa planeetta-logosta ainoastaan siten, että nousemme astraalitasolle tai älytasolle, vaan meidän täytyy kulkea fyysillisten salaisuuksien lävitse ja tulla maan keskipisteeseen. Tämä on erittäin vaikea tehtävä, joka ei monellekaan salatieteilijälle onnistu, sillä siihen tarvitaan paljon enemmän kuin tavallista okkultista kehitystä.

Nämä maapallon voimat ja ainekset näin järjestettyinä ovat myös siinä suhteessa merkittäviä, että jos salatieteilijä pääsee niistä jonkun verran perille, hän voi tehdä hyvin ihmeellisiä huomioita itse maapallon elämän suhteen. Niinpä esimerkiksi, jos hän astraalitasolla tutkii kaikkein vaikeinta sieluntilaa, mitä hirmuisinta helvettiä, niin hän huomaa, ettei se, niinkuin muutoin on astraalisten tilojen laita, nouse meidän fyysillisen maanpintamme yläpuolelle – sillä astraalitasokin voidaan lokalisoida – vaan se on maan sisällä. Kaikkein pahimmat helvitit ovat siten todella „manaloita”, niinkuin vanhoissa mytologioissa sanotaan. Ihmisen täytyy mennä maan sisään päästäkseen näihin helveteihin, jotka ovat sellaista astraalista ainetta, joka tarvitsee tätä fyysillistä vastaavaisuutta. Sentähden noissa helveteissä vallitsee tavattoman synkkä pimeys, tavattoman raskas ilma, ja vain mudassa, liejussa ja suossa on vaellettava. Se on hirmuisin tila

ihmissielulle. Tietysti se on tavallaan mielikuvitusta, mutta se on kuitenkin vaeltamista voimien kautta, jotka voivat herättää hänessä sellaisia mielikuvia.

Sitten on maapallon elämässä hyvin kiintoisa kuudes eli magneettinen kehä, sillä kun ihminen pääsee kosketuksiin sen kanssa, niin hän tekee sen havainnon, että meidän maapallomme todellisuudessa on elävä olento. Se mitä näemme ympärillämme, on suuren elävän olennon fyysillinen ruumis, ja sentähden salatieteilijä tietää, että maapallo tuntee kaiken, mitä tapahtuu sen pinnalla. Tästä kuudennesta piiristä leviää aivan kuin tuntosarvia joka taholle maapallon sisälle ja pinnalle. Maapallo tuntee kärsimystä ja se tuntee riemua. Ne, jotka ovat koettaneet tutkia luonnonilmiöitä näiden kokemusten mukaan, ovat sanoneet havainneensa, että kun esimerkiksi ajattelemattomasti revitään maasta kukka juurineen, on se aivan kuin revittäisiin jotakin irti maapallosta, ja maapallo ruumiillisena, elävänä olentona kärsii siitä. Kun syksyllä korjataan eloa, leikataan ruista ja ohraa, silloin maapallo tuntee suurta riemua ja tyydytyksen tunnetta, kun hän tällä tavalla saa palvella ihmistä ja antaa omaa elämäänsä ihmiskunnalle. Hän tekee sen mielellään silloin, mutta kaikki repiminen ja raastaminen tekee kipeätä.

Maapallon sisälle näihin kehiin kokoontuvat myös fyysilliseen muotoon ne voimat, jotka ihmisten pahoista ajatuksista ja tunteista ensin muodostuvat astraalitasolle, sillä kun me ajattelemme raakoja, itsekkäitä tunteita, ne kokoontuvat ensin astraalitasolle, tunteiden maailmaan, mutta sitten ne pyrkivät laskeutumaan maapallon sisään, ja maapallon eetteriainekset ovat herkkiä vastaanottamaan niitä. Maapallon sisään kokoontuu siten näitä pahoja voimia, ja ne purkautuvat ulos maanjärityksinä, tulivuorten purkauksina ja luonnonmullistuksina. Näitä luonnonilmiöitä ohjataan täysin oikeudenmukaisesti, sillä niitä suuntaavat jumalalliset olennot. Ne tapahtuvat aina karmallisesti, kuten teosofisesti sanomme. Ei mitään vääryyttä tapahdu, kun tulivuori purkautuu tai maanjäritys sattuu, sillä se on seuraus ihmisten huonoista ajatuksista ja tunteista. Maapallo sillä tavalla „puhdistaa ilman”. Maapallo on rakkaudesta ikäänkuin vetänyt itseensä sitä pahaa, mitä astraalitasolla on muodostunut, ja sitten se sen purkaa. Onhan tämä epäilemättä hienompi ja kauniimpi tapa kuin että pahaa syntyisi niin paljon, ettei maapallolla olisi aikaa imeä sitä itseensä ja luonnolla purkauksissaan työntää sitä ulos. Sillä voi sattua, että meidän pahat ajatuksemme ja tunteemme ovat niin vaikeat, että meidän täytyy ruveta sotimaan toisiamme vastaan. Jos osaisimme jättää oman pahuutemme luonnon tasoitettavaksi, emme vielä voisi sanoa, että paha nousee yli äärien. Mutta kun näemme, että meidän täytyy purkaa omaa pahuuttamme sotiin, niin meidän täytyy tunnustaa, että olemme ajatelleet liian paljon itsekkäitä ajatuksia, tunteneet liian paljon itsekkäitä tunteita.

Tulemme sitten viidenteen luomispäivään. „Jumala sanoi: 'Kuohukoot vedet yltäkyllin liikkuvaisia eläimiä, ja linnut lentäkööt maan päällä taivaan avaruudessa.' Ja Jumala loi suuret valaskalat ja kaikkinaiset liikkuvaiset eläimet, jotka vedet kuohuttivat yltäkyllin kukin lajinsa jälkeen, ja kaikkinaiset siivelliset linnut lajinsa jälkeen.”

Tämä siis tarkoittaisi viidettä manvantaraa. Muistakaamme nyt, että vanha profeetta seurasi elämän kehitystä manvantarasta manvantaraan. Hän ei siis kiinnitä huomiota kaikkiin luonnonvaltakuntiin, vaan ainoastaan yhteen, jonka kehitystä hän jatkuvasti seuraa. Ensimmäinen luonnonvaltakunta oli ensimmäisenä elementaalikuntana ensimmäisessä manvantarassa, ja neljännessä se oli siis fyysillisenä luontona. Neljännessä hän ei puhu muusta kuin fyysillisestä maailmasta. Sekin osoittaa, että hän on seurannut erään määrätyn luonnonvaltakunnan kehitystä. Nyt hän tulee siis viidenteen manvantaraan ja sanoo, että siinä luotiin veden kalat ja ilman linnut. Kysymme, mitä hän sillä tarkoittaa, sillä analogisesti hänen on pitänyt seurata sitä samaa monadijoukkoa, joka nyt on neljännessä manvantarassa fyysillisenä maailmana, kivennäiskuntana, ja joka siis viidennessä on oleva kasvikuntana. Kasvikunnan ohjelmaahan hänen nyt pitäisi kuvata viidennessä, jos hän noudattaa sitä ohjelmaa, jota olemme otaksuneet hänen noudattavan. Miksikä hän puhuu lentävistä linnuista ja kaloista vedessä? Aivan yksinkertaisesta syystä. Hän todella, itse ollen neljännellä pallolla, katselee Mestarin näyttämää näkyä viidennessä luomiskaudesta. Silloin hän huomaa kummakseen, että ne olennot, jotka neljännessä manvantarassa ovat kivikuntana, ovat viidennessä manvantarassa toisenlaisia kuin kasvikunta tällä nykyisellä planeetalla. Tämä siitä

yksinkertaisesta syystä, että viides manvantara on taas eetterinen. Se ei ole fyysillinen niinkuin nykyinen fyysillinen pallomme. Me voimme sanoa sitä eetteriseksi, vaikka se tietysti siten on myös fyysillinen. Mutta voimayhdistelmät siinä ovat sellaisia, etteivät ne ulotu karkeaan aineeseen saakka. Se on silloin eetterinen maailma. Kasvit siis näyttävät uivan vedessä ja liikkuvan maan päällä. Kasvikunta näyttää silloin liikkuvalla luonnonvaltakunnalta. Sentähden näkijä kuvasi sitä tällä tavalla. Se on siis torstain luomispäivä eli Juppiter-manvantara.

Sitten tulemme seuraavaan manvantaraan. „Ja Jumala sanoi: ”Tuottakoon maa eläimet lajinsa jälkeen, karjan, madot ja pedot maalle lajiensa jälkeen.”” Nyt tämä siis kuvaa kuudetta luomispäivää, Venus-manvantaraa, vanhan vihityn näyissä. Ja silloin me heti huomaamme, että hänkin tässä esityksessään käyttää nimitystä eläinkunta, sillä niinkuin luonnollista on, kuudennessa manvantarassa kasvikunta syntyy eläinkunnaksi. Näkijä kuvaa sitä maan päällä elävänä eläinkuntana. Ja hän vielä lisää, voisimme ehkä sanoa meidän nykyisten eläintieteilijöittemme mieliksi, että samalla muodostettiin ihminenkin, ja hän yhdistää siis ikäänkuin eläimet ja ihmiset yhdeksi ryhmäksi. Tällä hän kuitenkin mielestäni tahtoo viitata siihen seikkaan, että kuudennessa manvantarassa, jossa siis astraalimaailma on alimpana maailmana, astraalisella pallolla on viidennen manvantaran kasvikunta esiintyvä eläinkuntana ja samalla myös tällöin saavuttava sellaisen kehityksen, että sitä voi aivan verrata ihmiskuntaan. Eläinkuntana se ei näet silloin ole laisinkaan samanlainen kuin meidän nykyinen eläinkuntamme, vaan se on meidän eläinkuntaamme huomattavasti kehittyneempi. Se on niin kehittynyt, että jos sen kaikkia alimpia muotoja sanotaan eläinkunnaksi, voidaan taas ylempiä sanoa ihmismuodoiksi. Kuitenkaan ei tässä kuudennessa manvantarassa vielä varsinainen ihmiskunta kehity, sillä ihmiskunta syntyy vasta seitsemännessä, mutta kuudennessa ainakin korkeammat eläimet muuttuvat ihmisiksi.

Sitten seitsemännessä luomispäivästä sanotaan aivan lyhyesti: „Ja niin taivas ja maa valmistettiin ja kaikki heidän joukkonsa, ja Jumala päätti seitsemäntenä päivänä työnsä, jonka hän tehnyt oli.” Seitsemäs manvantara on varsinaisesti se manvantara, jossa ihmiskunta muodostuu siitä luonnonvaltakunnasta, jonka kehitystä näkijä on seurannut seitsemän luomispäivän järjestelmän kuluessa. Seitsemännessä manvantarassa „Jumala lepää”, sillä ihmiskunta on tässä järjestelmässä korkein valtakunta. Kun ihminen sitten kehittyi eteenpäin, hän siirtyi pois tästä seitsenjaosta ja seitsenjärjestelmästä. Ihmiskunta on siis korkein, ja ihmiskunta syntyi jo kuudennessa manvantarassa eläinkunnasta. Myös syntyi ihmisiä seitsemännessä manvantarassa, mutta ihmiskunta seitsemännessä manvantarassa on aivan luonnollisista syistä sellainen, että voidaan hyvin sanoa niinkuin tämä näkijä: „Jumala lepää.” Sillä ihmiskunta elää silloin paratiisitilassa, se ei tiedä mistään pahasta ja synnistä samalla tavalla kuin me. Se ihmiskunta on koko tämän kehitysjärjestelmän tulos. Se ei ole valmis suorittamaan mitä tehtäviä tahansa. Se on syntynyt tässä suuressa kehitysjärjestelmässä, ja se on nyt jonkinlaisessa lapsuustilassa. Se elää paratiisillisessä viattomuudessa siitä yksinkertaisesta syystä, että se ei ole ollenkaan syntynyt fyysillisessä maailmassa, vaan joko astraalisessa tai mentaalisisä maailmassa.

VI Ristiriidan tähti

Meidän maapalloamme on sanottu murheen laaksoksi, surun tähdeksi. Sitä voisi myös nimittää ristiriidan tähdeksi. Nämä nimet ovat hyvin sattuvia, sillä tämä meidän nykyinen maapallomme ja nykyinen ketjumme todella eroaa edellisistä ja myös tulevista kiertotähdistä siinä, että siihen on koottuna miltei kaikki se suru, murhe ja ristiriita, mitä voi ajatella. Kaikenlainen ristiriita on aivan silmiinpistävä ilmiö ei ainoastaan ulkonaisessa elämässä, vaan myöskin ihmisen sisäisessä sielunelämässä. Me olemme täynnä vastakkaisia haluja, meissä on aivan kuin kaksi minuutta, joista toinen vetää meitä ylöspäin, toinen alaspäin, eli niinkuin Goethe sanoo: „Kaksi sielua mun rinnassani asuu . . .” Ja meidän ulkonaiset olosuhteemme ovat ainakin vielä tällä maapallolla epätäydelliset, kaihoa, ikävää ja tuskaa herättävät. Uudessa Testamentissa Paavali sanoo, että luomakunta huokaa ja odottaa vapautuksen päivää. Sellainen on todella eläinkunta, eikä ainoastaan eläinkunta, vaan myös kasvikunta, kivikunta ja kaikki luonnonvaltakunnat, jotka elävät tällä maapallolla. Kaikki ne ottavat osaa ihmiskunnan aiheuttamiin suruihin, kaikki ne ovat ihmiskunnan ristiriidan painamia. Pahaa ja kärsimystä ei luonnostaan tarvitsisi olla kivikunnassa, ei kasvikunnassa eikä eläinkunnassa, vaikka sitä nyt on tällä meidän maapallollamme. Meidän ihmiskuntamme on ratkaisemassa pahan ja kärsimyksen probleemia, ja ihmiskunnan vaikutus ulottuu koko luontoon, niin että sekin huokailee meidän takiamme ja odottaa sitä päivää, jolloin ihmiskunta pääsee vapaaksi pahuudesta, synnistä, ristiriidoista. Se odottaa sitä päivää kuin auringonnousua, sillä vasta silloin luontokin voi seurata ihmisten jälkiä ja nousta luonnolliseen vapauteen. Me ihmiset suorastaan tuotamme kärsimyksiä luonnolle, eläinkunnalle ja kasvikunnalle. Mutta vaikkemme sitä välittömästi tekisikään, vaikuttavat meidän ajatuksemme ja tunteemme ja ristiriitamme näkymättömässä maailmassa niihin luonnonvoimiin, jotka taas puolestaan vaikuttavat ulkonaisessa luonnossa. Sillä tavalla me ihmiset todella olemme mitä kiinteimmillä siteillä sidotut koko sen maapallon elämään, joka meitä povellaan kantaa. Ja sentähden me ihmiset kysymme itseltämme, kysymme toisiltamme, kysymme eläimiltä, mistä kaikki tämä johtuu, mistä on tämä paha tullut, mistä nämä ristiriidat, minkätähden meissä ihmisissä on luonnostamme niin suuri eristäytymisen halu? Sillä jokainen ihminen on luonnostaan itsekäs sillä tavalla, että hän tahtoo tehdä oman elämänsä onnelliseksi vaikkapa eristettynä muista olennoista ja ihmisistä. Kunpa minä itse vain tulisin onnelliseksi, kehittyisin, tulisin täydelliseksi, viisaaksi, hyväksi ja ennen kaikkea eteväksi, ymmärtäväiseksi, järkeväksi olennoiksi! Meidän sisässämme on tällainen vaisto, vaikka epäilemättä on toisiakin vaistoja. Meillä saattaa myös olla voittamaton halu rakastaa toisiamme, ja jokaisessa ihmisessä on sydän, joka tahtoo rakastaa, ja joka tahtoo rakkautta toisilta. Mutta juuri tämä halu saa aikaan kaikenlaista ristiriitaa, sillä samalla kuin meillä on rakkautta kaipaava ja rakkautta uhkuva sydän, meillä on myös eläimellinen luonto, joka ei anna meidän sydämemme pysyä inhimillisenä. Meillä on myös eristäytymisen halu, joka yhtyy sydämen kaipuuseen, ja siitä syntyy halu ennen kaikkea tulla rakastetuksi, niin että ihminen usein unohtaa oman rakkausvelvollisuutensa kaivatessaan rakkautta muilta. Me voimme valittaa sisässämme: „Miksi ei kukaan minua rakasta, miksi kaikki ovat minulle pahoja, miksi kaikki minua pettävät, miksi kaikki ovat minulle kylmiä? Sekin ihminen, jota minä kaikesta sydämestäni rakastin, petti minut! Miksi niin tapahtui?”

Tuolla tavalla inhimillinen sydän kysyy siitä yksinkertaisesta syystä, että se ei ole aivan puhdas. Se ei ainoastaan tahtoo antaa rakkautta, vaan siihen on yhtynyt eläimellinen ottamisen halu ja saamisen tarve sekä tuo ylpeä eristäytymisen halu. Sentähden ihminen vaatii rakkautta, ja sentähden hän myös saa onnettomuutta aikaan elämässä ja kärsimyksiä itselleen. Kärsimys aiheutuu siis meidän omasta luonnostamme. Mutta me voimme syystä kysyä, miten on meille muodostunut tämä luonto? Miksi luontomme on juuri tällainen? Miksi ei luotu ihmiskuntaa, jossa kaikki olisi ollut harmoonista ja rauhallista, jossa inhimillisen sydämen ainoana onnena ja autuutena olisi ollut halu olla hyvä ja rakastava?

Nämä asiat me ymmärrämme, ainakin niin paljon kuin inhimillinen järki niitä voi ymmärtää, kun tutkimme planeettajärjestelmämme kehittymistä eri manvantaroissa, eri ketjuissa, ja kun meille selviää, millä tavalla tähän ihmiskuntaan on salaisesti vaikutettu, mitä ominaisuuksia sen sieluun on painettu, ja ketkä ovat olleet sitä kasvattamassa. Sitä varten meidän täytyy hieman tarkastaa kaikkia niitä ihmiskuntia, jotka ovat syntyneet meidän planeettajärjestelmämme eri kehityskausina eli luomispäivinä. Sillä kaikkien näiden ihmiskuntien yhteinen työ näkyy tässä ristiriitojen tähdessämme.

Ennen on ollut puhetta siitä, että jokainen planeettaketju, ketjun ruumistuma, jokainen luomispäivä, jokainen manvantara synnyttää myös ihmiskunnan. Meidän ihmiskuntamme oli tämän nykyisen planeettajärjestelmän ensimmäisenä luomispäivänä eli ensimmäisessä manvantarassa kivikuntana. Edellisen ihmiskunnan mennyt historia alkaa hyvin kaukaisilta ajoilta.

Jotta saisimme käsityksen entisistä ihmiskunnista, täytyy meidän ensiksikin muistaa, että ensimmäinen planeettaketju aineeseen laskeutuessaan saavutti alemman älytason. Toinen planeettaketju saavutti toisena luomispäivänä aineeseen laskeutuessaan tunne- eli astraalitason. Kolmas planeettaketju laskeutui eetterimaailmaan saakka. Itse pallo, jota se käytti, oli tietysti myös hieman fyysillinen, ainakin kaasumaisesti fyysillinen, mutta kuitenkin sanotaan, että kolmannen planeettaketjun elämä laskeutui eetteritasolle. Tässä neljännessä, joka on meidän nykyinen luomispäivämme eli manvantaramme, on planeettaketju laskeutunut fyysilliseen maailmaan saakka. Kun siis sanomme, että jokaisessa planeettaketjussa oli ihmiskunta, ymmärrämme heti, että meidän ihmiskuntamme tietenkin elää fyysisessä maailmassa tässä neljännessä ketjussa. Mutta ensimmäisen ketjun ihmiskunta ei voinut elää alempana kuin konkreettisesti ajatusmaailmassa eli alemmalla älytasolla. Toisen ketjun ihmiskunta eli tunnetasolla, ja kolmannen saattoi elää eetterimaailmassa. Siis vasta tässä neljännessä ketjussa ihmiskunta elää fyysisellä tasolla. Meidän ihmiskuntamme oli edellisessä ketjussa eläinkuntana, sen edellisessä kasvikuntana ja sen edellisessä kivikuntana, kuten olemme ymmärtäneet. Kolmannen planeettaketjun ihmiskunta oli eläinkuntana toisessa ja kasvikuntana ensimmäisessä, mutta sen menneisyys on etsittävä aivan toisesta planeettajärjestelmästä. Samoin myös toisen luomispäivän ihmiskunnan, joka eli tunnetasolla. Se oli ensimmäisen luomispäivän aikana eläinkuntana, ja sen aikaisempi historia on tuntematon. Ensimmäisen planeettaketjun ihmiskunta oli saavuttanut kehityksensä jo aikaisemmissa planeettajärjestelmissä, ja meidän planeettajärjestelmässämme se esiintyi jo ihmiskuntana. Se oli siis tullut ihmiskunnaksi jo muualla, mutta ei ollut vielä ennättänyt elää ihmiskuntana. Ihmiskuntana se eli vasta meidän ketjumme aikana, samoin kuin me elämme ihmiskuntana nyt vasta tässä nykyisessä maailmassa. Kolmannessa eli n.s. kuu-manvantarassa me olimme eläinkuntana, vaikka siellä jo suuret joukot muuttuivat ihmisiksi hengessään, sielussaan.

Juuri se, että ihmiskunnat eri luomispäivinä elävät erilaisissa maailmoissa, erilaisessa aineellisessa ympäristössä, ja koska voimat, jotka meitä ympäröivät, ovat erilaisia, saa aikaan sen, että nämä ihmiskunnat ovat hyvin erilaisia. Heillä on tosin yhteisiäkin piirteitä: me sanomme okkultis-teosofisesti, että kaikkien noiden ihmiskuntien yksilöillä on inhimillinen minuuus, ja n.s. *kausaali-* eli *syyruumis* ylemmällä älytasolla. Sillä ihmistä ei synny, ellei ylemmällä älytasolla muodostu inhimillistä syyruumista. Se on kaikille noille ihmiskunnille yhteistä. Jokaisella ihmisellä on minuuus, jolla on ikuinen voimakehänsä. Siinä se ilmentää kaiken alemman ilmenneen elämänsä. Se se tekee mahdolliseksi, että minuuus voi elää. Me nimitämme tätä syyruumista myös usein toisella nimellä, nim. *ikuisen muistin ruumiiksi*, sillä se on aivan kuin ihmisen minuuden iäti pysyvä ruumis, hänen muistinsa. Ihminen ei ole ihminen, ellei hänellä ole muistia, ja hänen korkeampi minänsä muistaa kaiken, mitä se on kokenut ja ajatellut, se muistaa kaikki jälleensyntymänsä. Kaikki kokemukset ovat painuneet minuuteen, ja siis itse muisti on aivan oleellinen inhimillinen ominaisuus.

Mutta jos emme ota lukuun tätä muistiruumista eli syyruumista, joka on kaikilla ihmisillä, ja joka tekee heidän minuutensa mahdolliseksi, niin ihmiskunnat eri ketjuissa ovat eläneet aivan erilaista elämää. Tämän me ymmärrämme, kun muistamme sen seikan, että maailman ulkonaiset olosuhteet eli aineelliset tilat ovat aivan erilaisia eri tasoilla. Nyt me elämme fyysisessä maailmassa, mutta me tiedämme, kun vain ajatteleme kokemuksia toisissa maailmoissa, että esim. tunnetaso on hyvin toisenlainen maailma kuin

fyysillinen. Sen aineellisuus, jos sellaista sanaa voimme käyttää, on toisenlaista kuin meidän fyysillisen maailmamme. Fyysillinen aine on jäykkää. Se ei tottele meidän tunteitamme ja ajatuksiamme välittömästi. Jos me tahdomme rakentaa talon, niin se ei nouse pelkällä ajattelemisella. Meidän täytyy ulkonaisin keinoin muovaila tätä fyysillistä ainetta. Toisin on kuitenkin tunne- eli astraalitasolla. Siellä aine eli muoto on voiman ilmaus ja tottelee heti kaikkia ajatuksia ja tunteita. Tunne määrää siinä maailmassa, minkälainen on ulkomuoto, niin että jos me siellä tahdomme esim. rakentaa talon, tarvitsee meidän vain tuntea se jonkinlaisena ihanteena, kaivata, haluta sitä voimakkaasti, niin se nousee silmiemme eteen. Jos taas nousemme älymaailmaan, muodollisen ajattelun maailmaan, olemme mielestämme kummallisessa valomaailmassa. Silmänräpäyksessä se tottelee meidän pienimpiäkin ajatuksiamme ja päähänpistojamme, joita emme vielä täysin ennättäneet ajatellakaan. Sillä astraalitason voimaa emme saa liikkeelle muutoin kuin voimakkaan tunteen avulla, mutta älytason aineen voimme heti saada liikkeelle pienimmälläkin päähänpistolla. Kuinka vähäpätöinen ajatus tahansa saa heti jonkinlaisen ilmenneen elämän aikaan älytasolla.

Kun siis muistamme, että nämä maailmat ovat niin perin erilaiset, ymmärrämme, että niiden ihmiskuntien tila, joiden elämä on ollut rajoitettuna johonkin noista maailmoista, on ollut huomattavasti toisenlainen kuin meidän. Nuo ihmiset voisivat ihmettelyllä katsella meidän elämäämme, joka on niin hidasta ja jäykkää, sillä miten toisenlaista olikaan noiden edellisten ihmiskuntain elämä? Heillä oli paljon anteliaampi luonto. Heille oli tarjolla ilman vaivannäköä kaikki se, mitä me vain suurella työllä ja vaivalla saamme aikaan, mutta samalla tietysti heillä oli vaaroja ja puutteellisuuksia, joita ei ole meillä.

Ensimmäistä planeettaketjua nimittää H. P. Blavatsky „Salaisessa Opissa” vanhalla intialaisella nimityksellä „Brahmaan yöruumiiksi” ja sen rosenkreutsiläinen nimitys on Saturnus-ketju eli Saturnus-manvantara. Nämä molemmat nimitykset muistuttavat hieman toisiaan. Brahmaan yöruumis tuo mieleen jotakin pimeää, ja Saturnus on astrologisesti pimeyden, vastahakoisuuden ja vastustusvoiman planeetta. Se on myös Saturnus-Kronos, aika. Puhuessani Vanhan Testamentin luomiskertomuksesta sanoin ohimennen, että siinäkin oli valittu sopivat sanat, kun mainittiin, että Jumala erotti valkeuden pimeydestä. Pimeys siis ikäänkuin luotiin. Kaikki nämä nimitykset kaikissa mytologisissa järjestelmissä ovat yhdenkaltaiset ja muistuttavat toisiaan, ja ne viittaavat myös okkultisesti sängen kuvaavasti siihen ihmiskuntaan, joka eli ensimmäisessä ketjussa ensimmäisen luomispäivän eli manvantaran aikana. Silloinen ihmiskunta eli todella ihmeellistä elämää. He olivat ihmisiä, koska heillä oli minuus, mutta heidän elämänsä ei missään suhteessa ulkonaisesti ollut meidän elämämme kaltaista. Meidän elämämme saattaa vain hiukan muistuttaa heidän elämänsä.

Koettakaamme siis kuvitella mielessämme ihmiskuntaa, joka elää konkreettisen ajattelun, ajatusmuotojen maailmassa, jonka yksilöiden ruumiit ovat pienimmästäkin ajatuksesta muuttuvia ajatusmuotoja. Ajatelkaamme, ettei sen aikuisessa luonnossa niinmuodoin ole mitään pysyväistä, vaan kaikki voi aivan itsestään muuttua. Me nykyiset ihmiset olimme silloin kivikuntana, mutta se kivikunta ei ollut lainkaan sellainen mineraalikunta kuin tämä meidän fyysillisen maailmamme kivikunta. Se oli vain kivikunta ajatusmuotoina. Vuoret eivät pysyneet paikoillaan niinkuin nyt, vaan ne liikkuvat. Yhtäkkiä saattoi suunnattoman suuri vuori vaipua maan sisään ja toinen nousta. Kivet ja kalliot vierivät toistensa sisään. Silloin oli kummallinen vallankumous aina luonnossa. Silloiset ihmisolennot olivat tähän kaikkeen tietysti tottuneet. Ja heidän kiinnostuksensa ei saattanut olla muuta kuin älyllistä laatua. Heillä ei siis ollut tunneruumista, ja siksi he eivät saattaneet lainkaan antautua inhimilliseen tunne-elämään. He olivat puhtaasti älyolentoja ja heidän intressinsä oli tutkia luontoa ja oppia sitä ymmärtämään. Heidän ilonsa oli olla jonkinlaisina loitsijoina, käskeä vuoria ja muita luonnonvaltakuntia tottelemaan heidän ajatuksiaan. He kehittivät itsessään aivan luonnostaan älyä eli intelligenssiä, ja sen ohessa myös ylpeyttä ja eristäytymisen halua. Tämä tuli aivan kuin luonnostaan, sillä he tahtoivat kokea omaa olemassaoloaan ja nähdä itsensä jonkinlaisina selväpiirteisinä olentoina, heidän täytyi hallita omaa ruumistaan ja itseään. Heidän täytyi erottautua muista ja pitää kiinni siitä omasta ajatusruumiistaan ja ulkomuodostaan, mikä heillä mielikuvituksessaan oli. Heidän täytyi jonkinlaisella ajatuksen keskityksellä erottautua muista, sillä muutoin,

jos esimerkiksi jotakuta vastaan tuli toinen ihminen, niin toisen pieninkin ajatus saattoi vaikuttaa toisen ihmisen ajatusruumiiseen ja muuttaa sen tuon ajatuksen mukaiseksi. Sentähden kaikkien ihmisten täytyi oppia hallitsemaan itseään ja pitämään vallassaan omaa ruumistaan, omaa ajatusmuotoaan. Heidän koko inhimillisyytensä, elämänsä ja pyrkimyksensä oli vain tuollaista älyn ja ajatuksen keskittystä, sellaista ylpeilevää mahtavuutta, kuin „minä, minä hallitsen”. Varsinaisia tunteita heillä ei ollut eikä liioin tietenkään pahuutta eikä kärsimystä siinä merkityksessä kuin me ne ymmärrämme. He olivat vain loistavia jumalallisia olentoja, joita me voimme nimittää vaikka „Herran enkeleiksi”, jos nimittämme vain säilytämme tuolle nimitykselle jonkinlaisen tunteellisen sivuvivahtuksen. Voimme syystä nimittää heitä jumalallisiksi olennoiksi, jotka ylpeydessään, kopeudessaan ja korskeudessaan nousivat hyvin korkealle.

Kun he tahtoivat – jos sitä sanaa voimme käyttää – lisätä sukuaan, kun he tahtoivat ikäänkuin vetää alas toisen olennon heidän taivaastaan, joka tietysti oli silloin ylemmällä älytasolla, ja jos joku inhimillisistä olennoista tahtoi syntyä maan päälle tuon ihmiskunnan keskuuteen, niin tämäkin prosessi oli erittäin ihmeellinen. Se tapahtui jokseenkin seuraavaan tapaan: Se, joka ylhäältä päin tahtoi astua alas maan päälle, vaikutti johonkin maan päällä elävään olentoon – mitään sukupuolisuuuutta ei tietysti ollenkaan ollut olemassa – jonka se valitsi itselleen. Se ei saattanut nähdä maanpäällisiä olosuhteita, mutta se saattoi nähdä tuossa n.s. syyruumissaan, ja kun se tällä tavalla oli ikäänkuin valinnut itselleen isän tai sanoisimmeko mieluummin äidin, se vaikutti suggestiivisesti tuohon tulevaan synnyttäjäänsä, ja tämä maan päällä asuva ihminen lankesi silloin eräänlaiseen puolihorrokseen, jossa hän näki taivaissa inhimillisen olennon, joka tahtoi hänen luokseen tulla, ja jota kohtaan hänkin tavallaan tunsii vetäymystä. Me emme saa sekoittaa mitään inhimillistä ja tavallista persoonallista tunnetta tähän, sillä tuo halu oli vain älyllistä laadultaan, jonkinlaista älyllistä ihastusta. Kun sen jälkeen ihminen heräsi tavalliseen päivätajuntaansa alemmassa ajatusmaailmassa, alkoi hän muovaila ajatusmuotoa näkyensä mukaisesti, ja kun hän oli ajatusmuodon muovailut, niin silloin tuo „lapsi” laskeutui ja yhtyi siihen.

Tällä tavalla he autoivat toisia syntymään. Kuvaus on kyllä vaillinainen, mutta voimme vähän ymmärtää, mihin suuntaan se tapahtui. Olentoja, jotka saavuttivat inhimillisen kehityksen huipun tässä ensimmäisessä manvantarassa, sanotaan „Salaisessa Opissa” vanhalla intialaisella nimityksellä *asuuvoiksi*. Ja minun tekisi mieleni sanoa heitä – sillä käytetään myös muita nimityksiä, jotka muistuttavat nimitystä, jonka tahtoisin heille antaa – *Pimeyden Ruhtinaiksi*. He ovat Brahmaan yöruumiista, Saturnuksen manvantarassa syntyneitä ruhtinasolentoja. Se osa, mitä he tulivat näyttämään meidän planeettallamme, vastaa hyvin meidän kannaltamme Pimeyden Ruhtinaitten nimitystä. He olivat ylpeitä jumalallisia olentoja.

Tulemme sitten toiseen manvantaraan eli luomispäivään. Siellä on uutena ihmiskuntana se luomakunta, joka oli eläinkuntana ensimmäisessä manvantarassa. Se elää tunnetasolla, sillä toinen planeettaketju laskeutuu tunnetasolle. Sen elämä on aivan erilaista kuin tuon ensimmäisen ihmiskunnan. Se oppii ajatuksissaan käyttämään tunteen voimaa ja tietysti myös ajatuksen voimaa, sillä älytaso on tietenkin myös siinä maailmassa ilmenneenä, niin että tällä ihmiskunnalla on jo kaksi kertaa enemmän luomisvoimaa käytettävänään kuin edellisellä. Se asuu maailmassa, jota se saattaa muovaila tunteen avulla. Sentähden tämän ihmiskunnan pyrkimys käy semmoiseen suuntaan, että se etsii tunnetta, joka olisi pysyväinen, ja joka toisi sille onnen.

Ihmiskunnilla on aina ollut auttajia. Jo ensimmäisellä ihmiskunnalla oli auttajansa, jotka näyttivät sille, millä tavalla oli elettävä. Auttajat olivat toisiin järjestelmiin kuuluvia jumalallisia olentoja, joita kutsumme *deeevoiksi*. Niinikään toisella ihmiskunnalla oli jumalallisia olentoja auttajina. Jokaisen ajatuksen toisen manvantaran ihmiset pyrkivät pukemaan tunteen muotoon. Voi myös sanoa, että ajatus ja tunne heissä oli yhdistynyt. Heidän pyrkimisensä täydellisyyteen oli pyrkimystä pysyvään tunteeseen.

Mitä silloin opettivat heille ne jumalalliset olennot, jotka heidän elämäänsä ohjasivat? He sanoivat noille ihmisille: „Totelkaa meidän viisaita neuvojamme, niin tulette onnellisiksi; tehkää niinkuin me näytämme teille: tällä tavalla voitte tunteita rakentaa ja tulla onnellisiksi.” Tämä ihmiskunta oppi hyvin

tottelevaiseksi, ja sen vuoksi se oppi rakentamaan kauniita, palvovia tunteita. Se oppi aina katselemaan ihanteita. Meidän on pidettävä mielessämme, että aikaisemmat ihmiskunnat eivät eläneet sellaisessa maailmassa, missä ihanteet eivät helposti toteudu. Heidän maailmassaan tunteet ja ihanteet saattoivat todella toteutua. Toisen kierroksen ihmisten oli helppo oppia tottelemaan viisaita jumalallisia olentoja, ja sen tähden heidän oli verrattain helppo oppia rakentamaan palvovia, ihailevia, kauniita tunteita. Mutta he saivat myös oppia ankaran läksyn. Heitä seurasi jo kärsimys, sillä voisi sanoa, että koko tunne-elämän ehtona on kärsimys. Tunnemaailma on sitä laatua, että mikään tunne ei siellä ole pysyväinen, ellei se perustu ihmisen itsensä kieltämiseen. Meikin tiedämme omasta kokemuksestamme, että jos tahdomme, että joku tunne meissä pysyisi eikä häipyisi, niin meidän täytyy tehdä se pysyväiseksi uhrautumalla jollakin tavalla. Ainoastaan siten, että kiellämme itsemme, me saamme tunteemme joksikin ajaksi pysyväisiksi. Jos tunnemme rakkautta jotakin ihmistä kohtaan, niin tämä rakkaus hyvinkin pian häviää meistä, elleimme osaa sitä itsessämme kasvattaa, elleimme vaali sitä kuin kukkaa, joka menestyäkseen tarvitsee hellää hoitoa. Meidän täytyy jollakin tavalla kieltää itsemme, uhrautua, olla uskollisia.

Sitä tämä toisen manvantaran ihmiskunta sai oppia. Varsinaisena luonnollisena asiana, jonka kautta se oppi kieltäytymisen läksyn, oli se keino, millä ihmiset jatkoivat sukuaan. Mitään varsinaista sukupuolielämää ei vielä nytkään ollut, mutta tietenkään he jatkoivat sukuaan, kun uusi ihminen tahtoi maailmaan syntyä. Millä tavalla tämä ihmiskunta siis saattoi antaa ruumiin toisille olennoille? Tapa oli hyvin samanlainen kuin ensimmäisen manvantaran ihmiskunnassa. Kuitenkin oli ero siinä, että toisen manvantaran ihmiskunnassa, kun edellä kerrotulla tavalla äiti näyssä näki olennon taivasmaailmassa, hän saattoi nähdä lisäksi tämän muodonkin taivasmaailmassa. Sillä tälle ihmiskunnalle oli alempi älytaso taivaana, vaikka he olivat selvänäköisiä. Kun „äiti” näki näyssä määrätyn ihmisen joko alemmalla tai ylemmällä älytasolla, hän rakastui häneen, samoin kuin tuo toinen, joka tahtoi syntyä, puolestaan oli rakastunut tulevaan synnyttäjäänsä. Heidän välilleen syntyi hellä rakkaussuhde, ja seuraus oli, että äiti alkoi itsessään, omista tunteistaan aivan kuin rakentaa kuvaa tuosta ihmisestä; hän rakensi tunteistaan ruumiin tuolle ihmiselle. Hän ei rakastanut tuota olentoa ikäänkuin ulkopuolella itseään olevana, niinkuin aikaisemmat ihmiset älymaailmassa, vaan hänen täytyi sisänsä rakentaa ruumis uudelle ihmiselle. Äiti koetti itsessään tuntea kaikkia niitä ominaisuuksia, mitä hän rakkautensa silmällä katsoen luuli olevan tuolla taivaassa olevalla ihmisellä, ja noiden tunteiden mukaiseksi muodostui ruumis.

Kun ruumis oli valmis, ihminen laskeutui äitinsä sisään. Äidin täytyi nyt luopua kaikista entisistä tunteistaan ja koko siitä ihannekuvasta, minkä hän oli luonut rakastamalla ja ihailemalla „syntymätöntä” ihmistä. Sillä jotta ihminen saattoi syntyä maan päälle ja elää erityisenä yksilönä, hänen täytyi repiä itsensä ulos äidin tunneruumiista. Ja tämä tuotti alussa sanomatonta kärsimystä. Vasta kun ihminen kehittyi enemmän, se ei enää tuottanut tuskaa.

Tätä toista manvantaraa sanotaan „Salaisessa Opissa” „Brahmaan päivärumeiksi”, ja – kummallista kyllä – rosenkreutsiläiset nimittävät sitä aurinko-manvantaraksi, siis myös „valorumeiksi”.

Näitä ihmisiä, jotka olivat aivan kuin kukkana tämän toisen ketjun ihmiskunnassa, sanotaan *agnishvaatta-pitreiksi*. Se merkitsee niitä, jotka tuovat tulen taivaasta, „tulenmukaisia isä”. Ja minun tekisi mieleni nimittää heitä *Valon Herroiksi*. Nämä olennot olivat todella ihania enkelimäisiä olentoja. He olivat kehittäneet itsessään rakkauden palvovaa kykyä. He olivat itsensä voittaneet. Heillä ei ollut sielullista ja henkistä ristiriitaa. He olivat aivan kuin valon sankareita, ja he seisoivat aina hyvän puolella. He olivat aivan toisenlaisia olentoja kuin ensimmäisen manvantaran ihmiset.

Tulemme sitten kolmanteen luomispäivään eli manvantaraan ja sen ihmiskuntaan, joka siis eli eetteritasolla. Siitä meidän ei tarvitse niin paljon puhua. Voimme vähän enemmän ymmärtää sen elämää, sillä se oli lähinnä meidän ihmiskuntaamme. Heillä ei ollut samanlaista fyysillistä ruumista kuin meillä, eikä heidän elämässään ollut vielä sellaisia ristiriitoja kuin on meidän elämässämme. Luonnonvoimat, jotka heitä ympäröivät, olivat niin hienot, että elämä ei heille tuottanut läheskään sellaisia vaikeuksia kuin meille. Nämä

ihmiset saivat sängen suuren voimanlisän verrattuna edellisiin ihmiskuntiin. Jos sanomme, että ensimmäinen ihmiskunta kehitti yksinomaan älyä, toinen ihmiskunta tunnetta ja älyä, niin voimme sanoa, että kolmas kehitti tahtoa, tunnetta ja älyä. Tahdonvoima kehittyi sen kautta, että luonto antoi heille uusia merkillisiä voimia, jotka kuuluvat eetterimaailmaan, nimittäin sähkövoiman ja lisääntymismahdollisuuden, toisin sanoen sukupuoliset voimat sisäisinä eetterivoimina. Sukupuolivoima kehittyi heissä luonnollista tietä, mutta se ei synnyttänyt heissä sellaisia ristiriitoja kuin meissä, sillä se pysyi puhtaana ja luonnollisissa rajoissa. Heidän lisääntymisensä oli siis sukupuolista laadultaan, sekä silloin kun molemmat sukupuolet olivat samassa yksilössä että silloin, kun he olivat jakaantuneet kahdeksi sukupuoleksi. Tämä ihmiskunta kykeni noudattamaan niitä neuvoja, jotka se sai opettajiltaan. He oppivat käyttämään tahdonvoimaansa ja hillitsemään sukupuolista luontoaan. Kolmannen manvantaran ihmiskuntaa sanotaan „Salaisessa Opissa” *barhishad-pitreiksi*, mikä merkitsee „voimakkaat”, „vahvat”, „Vahvuuden Kalliot”. Heidän olemuksensa oli voimaa ja luovaa kykyä, mutta myös nöyrää ja iloista tottelemista. Heillä kehittyi äly, tunne ja eetteris-fyysillinen elämä. Mutta heillä ei ollut, kuten jo mainitsin, sellaisia ristiriitoja kuin meillä. Sen enempiä en tahdo tässä heidän elämäänsä syventyä.

Tulemme sitten neljänteen manvantaraan eli ketjuun, jossa meidän ihmiskuntamme nyt elää. Tämän tarkoituksena on luoda ihmiskunta, jota voimme nimittää *Mestarien ihmiskunnaksi*.

Meidän ihmiskuntamme oli eläinkuntana kuumanvantarassa. Suuret joukot syntyivät silloin ihmisiksi, mutta osa vasta meidän maapallollamme. Samalla kuin meidän ihmiskuntamme sai käyttää tätä neljättä ketjua ja fyysillistä maapalloa kehityksen ja elämän kenttänä, samalla tämän maapallon täytyi tarjota myöskin noille edellisille ihmiskunnille tilaisuus saada sellaista kehitystä, mitä niiltä vielä puuttui. Siis meidän maapallomme ei nähnyt ainoastaan sitä ihmiskuntaa, joka oli eläinkuntana kuuketjussa, vaan myös noita aikaisempia ihmiskuntia. Nämä saivat tilaisuuden kehittyä lopullisesti meidän fyysillisellä pallollamme sillä ehdolla, että ne puolestaan auttoivat meitä.

Tällä meidän maapallollamme näemme senvuoksi sängen ihmeellisiä asioita. Te tiedätte, että vanhoina aikoina me saimme apua tälle pallolle Venus-tähdeltä. Mutta samalla kuin olemme saaneet apua Venus-tähdeltä, olemme myös saaneet apua kaikilta noilta aikaisemmilta ihmiskunnilta.

Venus-tähdeltä tuli Salainen Veljeskunta. Useimmat sen alkuperäisistä jäsenistä ovat jo jättäneet maapallomme, mutta osa on vielä jäljellä. Venus onkin kuin meidän ihmiskuntamme kauneimpien toiveitten tyydyttäjä. Ja voimme sanoa, että Salaisella Veljeskunnalla on kaikki edistyksen, onnen, rakkauden ja autuuden avaimet. Se voi antaa meille kaikkea, mitä me tarvitsemme. Mutta yhtä tärkeätä kuin se, että on olemassa mitä tarvitaan, on se, että on kaipuuta siihen. Meidän täytyy ikävöidä ja kaivata. Mutta sitä me emme osaisi, ellei meidän alemmassa ymmärryksessämme olisi herätetty voimia, jotka kaipaavat. Kolmannessa ketjussa, eetterimaailmassa, me saimme olla eläinkuntana, itse asiassa sängen onnellisissa oloissa. Meillä oli tosin ristiriitoja, ja me tulimme ihmisiksi eri aikoina ja eri vaikuttimista, vieläpä syyt, jotka aiheuttivat meidän kehittymisemme ihmisiksi, saattoivat olla alempiakin laadultaan. Kuitenkin me olimme ihmisiksi tullessamme sängen viattomia ja lapsellisessa tilassa, niin ettemme osanneet mitään kaivata. Miten silloin suuret viisaat olisivat voineet tulla pienille lapsille mitään tarjoamaan? Vasta hyvin pitkien aikojen kuluttua me olisimme oppineet jotakin kaipaamaan. Jotta siis kaipuuta olisi ollut alusta saakka, annettiin sen aikaansaaminen noiden edellisten ihmiskuntien tehtäväksi. Ja jotkut niistä saivat syntyä maan päälle ja opettaa sitä meille. Voi sanoa, että Barhishad-pitrit, Vahvuuden Kalliot, antoivat meille sukupuolisen luonnon, herättivät meissä tahtoa ja antoivat meille fyysillis-eetterisen ruumiin. Valon Herrat antoivat meille tunne-elämän ja tunneruumiin, he painoivat meidän astraaliseen ruumiiseemme ne voimalinjat, joiden mukaan se saattoi elää ja toimia. Asuurat eli Pimeyden Ruhtinaat, ensimmäisen planeettaketjun ihmiset, taas antoivat äly- eli ajatusruumiin. He painoivat meidän älyruumiiseemme ne linjat, joiden mukaan sen pitää toimia. — Kaikki meidän käyttövälineemme toimivat lakisiteisesti, omien lakiensa mukaisesti. Meidän älyruumiissamme vallitsevat loogilliset lait. Ne juuri me olemme saaneet asuuroilta, Pimeyden Ruhtinailta. Ja meidän astraaliruumiissammekin vallitsevat määrättyt lait. Se tahtoo elää aivan määrättyjen linjojen

mukaan. Valon Herrat antoivat sille nämä toiminnan suuntaviivat. Ja meidän fyysisessä ruumiissamme piilee lisääntymisvoima eli sukupuolinen voima. Sen antoivat meille Vahvuuden Kalliot.

Seuraavassa tulemme syventymään maapallomme ja ihmiskuntamme elämään ja näkemään, millä tavalla vaikeudet tulivat, ja millaiseksi niiden vaikutuksesta ihmiskunnan elämä kehkeytyi.

VII Synnin alku

1.

Olemme edellä nähneet, että salaisen tiedon kannalta tieteen käsitys ihmisen alkuperästä on sangen puolinainen. Tiedehän käsittää, että ihminen on eläimestä syntynyt, ja se on etsinyt välimuotoa, „puuttuvaa rengasta”, joka on eläinkunnan ja varsinaisen ihmiskunnan välillä. Se on niitä löytänytkin – tai luullut löytäneensä – milloin minkinlaisista apinoista. Uudempi tieteellinen tutkimus on vähän muuttanut sitä alkuperäistä kantaansa, jonka mukaan vain yksinkertaisesti sanottiin, että ihminen on syntynyt apinasta. Nyt sanotaan, että ihmisellä ja apinalla on ollut joku yhteinen kantaisä, eläinmuoto, joka on hävinnyt; nykyiset apinat ovat yhtä paljon sen suvustaan huonontuneita jälkeläisiä kuin ihmiset saman kantaisän eteenpäin ja ylöspäin kehittyneitä jälkeläisiä.

Tällainen on tieteen nykyinen kanta, ja me voimme salaisen tiedon kannalta hyvin hyväksyä sen, kuitenkin sillä luonnollisella lisäyksellä, että se sisältää ainoastaan osan totuudesta. Se kuvaa ainoastaan ulkonaisesti ihmisen alkuperää. Sisäisesti ihmisen alkuperä on aivan toinen. Aikain ikuisen viisauden kannalta ihmisen alkuperä ei ole löydettävissä minkäänlaisesta aineesta, vaan hengestä. Ihminen on alkuperältään, kuten olemme koettaneet selittää, jumalallinen olento, jonka aineellisessa muodossa asuva tajunta vähitellen tulee yhä järkevämmäksi, voimakkaammaksi ja omasta jumaluudestaan tietoisemmaksi. Ihmisen syntyperä on siis salaisen viisauden mukaan etsittävä kokonaan muualta kuin mitä tiede opettaa. Tiede on tietenkin oikeassa kuvatessaan ihmisen ulkonaista muodostumista eläinkunnasta.

Olemme edellä nähneet, että tämä ulkonainenkaan kehitys eli ylimeno toisesta luonnonvaltakunnasta toiseen ei kuitenkaan ole äkillinen. Se ei edes tapahdu niin, että ulkonaisesti, silmillämme voisimme sitä seurata. Päinvastoin me olemme päässeet selville, että tässä nykyisessä maailmankaudessamme kaikki luonnonvaltakunnat ovat sitä mitä ovat. Ne kehittyvät vain omassa piirissään mutta ne eivät muodollisesti nouse toisesta piiristä toiseen. Nousu toisesta luomakunnasta toiseen tapahtuu jokaisessa maailmankaudessa vain sisäisesti. Vain sisäisesti elämä esim. eläinkunnassa nyt kehittyi ihmiskuntaa kohti. Eikä se tapahdu sillä tavalla, että se eläinkunta, jonka näemme ympärillämme, muuttuisi ihmiskunnaksi tässä nykyisessä maailmankaudessamme. Se pysyy muodoltaan eläinkuntana, mutta sen sisällä oleva elämä herää inhimilliseen tajuntaan tässä meidän maailmankaudessamme. Vasta seuraavan luomispäivän aikana se sisäinen elämä, joka *tässä* on herännyt inhimilliseen elämään, pukeutuu inhimillisiin muotoihin. Tämä on yleinen sääntö. Olemme nähneet, että me, jotka nyt olemme ihmiskuntana, emme ole tässä kaudessa olleet eläinkuntana (muutamia poikkeuksia lukuunottamatta). Me olimme eläinkuntana edellisessä luomiskaudessa, kuu-manvantarassa, meidän maaketjumme edellisessä ruumistumassa.

Samoin on kaikkien luonnonvaltakuntien laita. Niiden kehitys on ensin sisäistä laatua, vasta myöhemmin ulkonaista. Niin tapahtuu ihmisenkin kehitys nyt. Hän kehittyi sisäisesti, mutta on puettuna orjan muotoon. Vasta joskus tulevaisuudessa koittaa aika, jolloin hän ulkonaisestikin esiintyy jumalana.

Luokaamme nyt yleissilmäys ihmiskuntamme esiintymiseen nykyisessä manvantarassa ja sen muodostumiseen kuuketjussa. Tärkeätä on näet ymmärtää sekin, miten eläinkunnasta ihmiskunnaksi muuttuminen tapahtui viime luomiskaudessa. Vasta silloin oikein ymmärrämme historiallisesti, miten elämä on maan päällä muodostunut sellaiseksi kuin se on.

Tahtoisin aluksi puhua asiasta, josta kerrotaan syvällisemmissä teosofisissa kirjoissa. Siitä puhutaan paljon esim. H. P. Blavatskyn „Salaisessa Opissa”, ja sentähden on hyvä saada siitä jonkinlainen käsitys.

Tarkoitan n.s. *kierroksia*. Olemme tähän asti puhuneet planeettaketjuista, mutta nyt meidän täytyy määritellä, mitä kierrokset ovat, jotta esityksemme olisi täydellinen „Salaisen Opin „ kannalta, ja jotta voisimme ymmärtää ihmiskunnan esiintymistä tässä meidän maaketjussamme.

Ne, jotka ovat perehtyneet teosofiseen kirjallisuuteen, tietävät, että puhutaan seitsemästä kierroksesta, ja sanotaan, että seitsemän kierrosta on aina yhdessä *ketjussa*. Sanotaan maapallon manvantaraan kuuluvan seitsemän kiertotähteä eli palloa. Puhutaan siis seitsemästä kierroksesta ja sanotaan, että elämänaalto kiertää seitsemän kertaa näiden pallojen kautta. Tämä kuuluu kovin mutkikkaalta. Ja jos ajattelemme asiaa liian objektiivisesti ja materialistisesti, voimme saada sen käsityksen, että meidän maaketjuumme todella kuuluu seitsemän palloa, jotka ovat eri paikoissa avaruutta. Seitsemän kierrosta näiden pallojen kautta merkitsisi siis, että elämänaalto kiertäisi planeetasta planeettaan seitsemän kertaa, ja määrätty elämänaalto viivähtäisi siis 49:llä asemalla. Tällaisen kuvan saamme helposti, jos ymmärrämme nämä asiat karkean ulkokohtaisesti.

Jos kuitenkin käsitämme nämä asiat henkisemmällä tavalla, silloin huomaamme, että ne eivät olekaan niin monimutkaisia. Me emme löydä näin monta kiertotähteä ja etappia elämän kiertokulussa. Minun täytyy tietenkin myöntää, että se käsitys, mikä on esitetty esim. Annie Besantin kirjassa „Aikain viisaus” ja Besantin ja C. W. Leadbeaterin kirjassa „Ihminen, mistä ja miten?” sekä monissa muissa teosofisissa kirjoissa, tuntuu viittaavan siihen, että todella olisi seitsemän eri palloa ja seitsemän kierrosta kaikkien näiden pallojen kautta. Siis siitäkkin, että minä nyt esitän asioita hieman toisella tavalla, huomaamme, kuinka vaikeita ja epävarmoja ankaran tieteellisesti käsiteltyinä nämä asiat ovat. Ihmiset jotka niitä katselevat ja koettavat ymmärtää, voivat nähdä eri tavalla. Voimme tästä siis tulla siihen ilahduttavaan johtopäätökseen, ettei meillä tarvitse olla minkäänlaista ehdotonta auktoriteettiuskoa, niin että voisimme ikäänkuin painaa päämme tyynylle ja arvella: „Nyt me sen tiedämme!” Meidän täytyy itse vähitellen ponnistaa, ja meissä täytyy sellaisen havaintokyvyn, sellaisten aistimien ja voimien herätä, että itsekin voimme vähän näitä asioita tutkia.

Jotta saisimme jonkinlaisen käsityksen planeettojen ja kierroksien suhteesta, niin tarkastelkaamme esimerkiksi tätä meidän manvantaraamme. asiat ovat hieman toisin muissa manvantaroissa, mutta kun tutkimme tätä, meitä lähinnä olevaa maan manvantaraa, ymmärrämme analogian nojalla toisiakin.

Voimme heti ymmärtää, mikä näiden kierrosten tarkoitus on, ja miksi elämä kiertää seitsemän kertaa. Nämä kierrokset ovat nimittäin määrättyssä suhteessa n.s. alatasoihin. Olemme puhuneet siitä, kuinka kullakin tasolla on seitsemän alatasoa, niin myös meidän fyysisessä maailmassamme, missä erotamme seitsemän eri alatasoa eli elementtiä, joiksi niitä myös nimitetään. Kierrosten tarkoitus on herättää toimintaan nämä seitsemän alatasoa eli elementtiä. Niitä kaikkia ei voi ikäänkuin yhdellä kertaa herättää eloon, vaan siinä täytyy tapahtua, ottaaksemme esimerkin hengityksestä, seitsemän „uloshengitystä”. Yksi hengitys ulospäin saa vain yhden elementin herätetyksi, joten seitsemän hengitystä vaaditaan organisoimaan seitsemää alatasoa

Nämä „planeetat” eivät ole eri paikoissa avaruutta, vaan samassa paikassa. Meidän maapallomme on siis kuuden sisarpallonsa fyysillinen edustaja, ja meidän maapallomme on samassa paikassa kuin nuo toiset kuusi. Ne ovat kyllä näkyväisessä maailmassa, mutta toisenlaisia kokoonpanoltaan kuin meidän karkea maapallomme. H. P. Blavatsky sanoo eräässä „Salaisen Opin” kohdassa – „Salainen Oppi” on erikoinen kirja, jota täytyy lukea tarkkaavasti, jos mieli päästä siitä selville – nimenomaan: „Nämä sisarpallot ovat maapallon prinsippejä.” Ja Blavatsky viittaa vielä siihen tosiseikkaan, että maapallon sisarpallot ovat maapallon korkeampia prinsippejä, samoin kuin se, jota sanomme astraalitasoksi, on itse asiassa maapallomme astraalinen sisarpallo, j.n.e.

Kun manvantarassa elämänaalto lähtee liikkeelle, se muodostaa nämä pallot yhtäikaa. Nämä pallot eivät muodostu siten, että ensin muodostuisi sanokaamme mentaalinen eli alemman älytason pallo, sitten astraalinen pallo, sitten eetterinen, sitten fyysillinen, sitten taas eetterinen, astraalinen ja mentaalinen. Tämä

muodostelu ei tapahdu niin, se ei tapahdu paikassa eikä ajassa eri aikoina, vaan sekä ajassa että paikassa yhtäaikaan, siten että kukin kierros herättää eloon määrätyn alatasen.

Meidän täytyy tässä muistaa, että näiden kaikkien tasojen korkeimmat alatasot, siis toisin sanoen alkuatomit – jos käytämme tuota sanaa muistakin tasoista kuin fyysisestä – herättää eloon Logos, eivätkä sitä siis tee ne jumalalliset olennot, jotka sittemmin rakentavat alatasot ja pallot. Tämä merkitsee toisin sanoen, että tasot ovat jo olemassa mahdollisuuksina, *in potentia*, vaikka eivät vielä toiminnassa, *in actu*. Kierrosten tarkoitus on saada tasot ulkokohtaisesti todellisiksi, siis herättää toimintaan tasojen alatasot.

Neljännessä alatasossa tämä tapahtuu seuraavan ohjelman mukaan:

1

Muistamme, että tässä neljännessä manvantarassa meidän maapallomme sanotaan olevan fyysisellä tasolla; sen yläpuolella, astraalitasolla, on astraalipallo ja tämän yläpuolella älytasolla älypallo eli toisin sanoen fyysillinen maailma, eetterimaailma, astraalimaailma ja alempi älymaailma; kaksi viimeksimainittua ovat meidän tuonelumme ja taivaamme. Alemmalla älytasolla on korkein aineellinen pallomme. Aina myös voidaan puhua pallojen korkeimmasta älypallosta, siitä maagillisesta aurasta, joka on takana, ja jota ilman pallot eivät voisi muodostuakaan, mutta siitä ei puhuta maa-manvantaran yhteydessä.

Ensimmäisessä kierroksessa organisoidaan ensimmäinen elementti eli ensimmäinen alataso jokaisella tasolla, mutta ei siten, että organisoidaisiin ensin korkein alataso, eli atominen alataso, sillä sen hän, Logos, on jo herättänyt eloon. Se organisoidaan vasta viimeiseksi, mutta tässä luonnollisessa kehityksessä eli evolutiossa, jolloin laskeudutaan aineeseen ja taas nouseaan aineesta, elementit eli alatasot järjestyvät hieman toisella tavalla. Ne järjestyvät tässä neljännessä manvantarassa siten, että kolme ylempää elementtiä pysyy okkultisina ja organisoidaan vasta viimeiseksi. Tässä herätetään eloon neljä alemmää elementtiä.

Koettakaamme kuvata näitä asioita graafisesti. On muistettava, että ne tapahtuvat yhtäaikaan ajassa ja paikassa, vaikka meidän täytyy esittää ne ikäänkuin eri paikoissa ja eri aikoina tapahtuvina. Elämänaalto lähtee liikkeelle alaspäin (kts. piirrosta). Silloin se herättää eloon mentaalitason elementin, sitten vastaavan astraalitason, ja sitten fyysisen tason vastaavan, neljännen elementin. Tämä on ensimmäinen kierros (1). Sitten se nousee takaisin ylös eikä vielä toistaiseksi organisoi mitään muuta. Se nousee takaisin ja tulee siten ikäänkuin kiertäneeksi seitsemän palloa, vaikka todellisuudessa ei ole niin monta palloa. Toisessa kierroksessa samaten herätetään eloon seuraava alataso älytasolla, tunnetasolla ja fyysisellä tasolla. Elämänaalto kulkee sitten taas ylöspäin. Kolmannessa kierroksessa tapahtuu samoin.

Neljännessä kierroksessa, jossa me nyt olemme, on savutettu suurin aineellisuus. Nyt on jo fyysillinen, kiinteä aine syntynyt. Ensimmäisessä kierroksessa muodostuu se elementti, jota kabbalistisesti sanotaan tuleksi, s.o. se kemiallisen assimilation aiheuttaja, mistä olemme puhuneet. Toisessa kierroksessa muodostuu ilmaelementti, kolmannessa juokseva eli vesielementti ja neljännessä maaelementti. Sitten seuraa viides kierros. Viides kulkee aivan kuin ylöspäin. Laskeutuessaan elämänaalto herättää eloon sen valoeetterin, josta olemme puhuneet, ja palaa taas takaisin. Nousussa muodostuvat ne uudet pallot, jotka kuuluvat sisarusten seitseenketjuun. Tällainen on siis viides, ja kuudes on samanlainen. Kuudennessa

muodostuu kuudes elementti, se, jota olemme nimittäneet magnetismiksi, sähköksi. Vihdoin tulee seitsemäs elämänaalto ja muodostaa atomiset tasot, ja tällöin ovat kaikki seitsemän palloa muodostuneet. Itse asiassa on siis syntynyt seitsemän palloa, eivätkä ne ole paikallisesti ja ajallisesti erillään, vaan samassa paikassa ja yhtäaikaan olemassa.

Nuo kolme viimeistä elementtiä ovat tällä hetkellä vielä okkultisia. Nykyisin tunnemme neljä elementtiä, maan, veden, ilman ja tulen, käyttäkäsemme näitä vanhojen viisaitten nimityksiä. Ne ovat aivan kuin pääelementtejä. Tietysti varsinaisia kemiallisia elementtejä eli alkuaineita on useampia, mutta ne voidaan jakaa näihin neljään ryhmään. Me tietysti puhumme kaikkiläpäisevästä eetteristä emmekä ymmärrä luonnonilmiöitä, jollei eetteriä otaksuta olevan olemassa. Onhan havaittu sellaista valoa ja sellaisia säteitä, joita ei fyysillisin silmin voi nähdä, esim. infrapunainen, ja jotka edellyttävät eetterin olemassaoloa. Nykyään ovatkin etevimmät luonnontutkijat varmoja siitä, että eetteri on olemassa, samoin kuin siitä, että yhtenäisiä fyysillisiä alkuatomeja on olemassa. Mutta noita kolmea elementtiä me emme havaitse itsetietoisesti. „Salaisessa Opissa” H. P. Blavatsky sanoo, että viidennessä kierroksessa tulee viides elementti aivan yhtä ulkokohtaiseksi todellisuudeksi meille kuin ilma on nyt, kuudennessa kierroksessa tulee kuudes elementti ulkokohtaiseksi, seitsemännessä seitsemäs, jota olemme nimittäneet plastilliseksi elementiksi tai kunnioittaneet vieläpä niinkin henkiselällä nimellä kuin „muistikykyinen elementti”. – „Salaisessa Opissa” sanotaan, että ensimmäisen kierroksen aikana maapallomme oli niinkuin kylmä loistava tulipallo. Vasta toisen kierroksen aikana syntyi ilma, kolmannen aikana vesielementti ja nyt neljännen aikana maaelementti.

Huomasimme siis, että neljännessä manvantarassa eli luomiskaudessa on aina kolme alatasoa salattuna, ja että ne organisoituvat viimeiseksi. Samanlainen on suhde myös toisissa manvantaroissa. Kuu-manvantarassa oli myös määrätty määrä elementtejä salassa, nimittäin kaksi, ja ensin ilmeni kolme, joten viisi syntyi kuumanvantarassa. Sen edellisessä eli aurinko-manvantarassa oli kaksi elementtiä ilmenneenä eli ilmeni ensiksi, ja korkein oli salainen. Edellisissä manvantaroissa ei tietenkään muodostu yhtä paljon elementtejä kuin meidän neljännessä manvantarassamme. Siten oikeastaan edellisten yhteydessä ei ole syytä puhua seitsemästä pallosta. Kuu-manvantarassa voisi sanoa olleen seitsemän palloa, jos otetaan lukuun korkeamman älytason pallo, joka kyllä oli olemassa. Silloin myös voisimme sanoa, että tässä neljännessä manvantarassa on yhdeksän palloa – kahdeksan tai yhdeksän, riippuen siitä, luemmeko fyysillisen ja eetterisen pallon erikseen vai yhdeksi. Ne luokitellaan eri tavoin. Käytännöllisesti, ilmenneen elämän kannalta katsoen, on siten aivan turha sanoa, että esim. ensimmäisessä manvantarassa, jolloin koko kehitys ei laskeutunut alemmää älytasoa alemmalle, olisi ollut seitsemän palloa. Niitä olisi täytynyt silloin etsiä ylemmältä älytasolta, vieläpä buddhiselta ja henkiseltä tasolta asti. Tämä on käytännöllisesti katsoen aivan turhaa, sillä meidän ei tarvitse puhua mistään sisänäköisistä palloista. Korkein, maagillinen pallo, on ylemmällä älytasolla, ja se on kyllä olemassa jo ensimmäisessä manvantarassa. Jos sen ottaa lukuun, voi puhua kolmesta, mutta varsinaisesti aineellisista palloista ei voi puhua useammasta kuin yhdestä ensimmäisessä manvantarassa, toisessa kolmesta, kolmannessa viidestä, neljännessä seitsemästä. Tällä tavalla olen käsittänyt nämä kierrokset.

Nämä ovat vaikeita asioita, eikä kenenkään tarvitse luulla, että minä olen niitä vain jollakin salaperäisellä tavalla katsellut, ja että minä tiedän itse aivan tällä tavalla. Minä olen katsellut niin hyvin kuin olen osannut, mutta en mene ikuisella autuudellani niistä takuuseen. Näin minä käsitan nuo asiat nyt, enkä osaa sen paremmin niitä selittää kuin mitä olen itse ymmärtänyt ja nähnyt.

Siirtykäämme sitten ajatuksissamme kauas taaksepäin, kuu-manvantaraan, ja ajatelkaamme sen eläinkuntaa. Se oli siis aikaa, jolloin me olimme siellä eläinkuntana.

Milloin ja millä tavalla tapahtui inhimillisen tajunnan herääminen silloisessa eläinkunnassa? Kun ajatteleme, että manvantara kestää pitkiä aikakausia, miljoonia vuosia, ja että siis mekin eläinkuntana elimme kuussa hyvin kauan aikaa, niin voimme jo siitä ymmärtää, että ihmisjärjen eli ihmismielen herääminen ei ole voinut tapahtua kaikissa yksilöissä yhtäaikaan. Sillä mikä on koko ihmismielen ja ihmisen

tajunnan periaate? Se on yksilöllisyys. Ja koska se on yksilöllisyydessä, se on jotakin, joka juuri siinä eroaa muista. Siis minuuden herääminen on yksilöllinen tapahtuma. Jokaisen ihmisen takana on jumalallinen monadi eli jumalanpoika. Nämä jumalanpojat ovat aivan kuin suurissa ryhmissä eläinkunnan ja kasvikunnan takana ja vielä suuremmissa ryhmissä kivikunnan takana, mutta ihmiskunta eroaa siinä muista luonnonvaltakunnista, että monadin ja jonkun määrätyn yksilöllisen muodon välillä on side, niin että sama monadi ei enää jumalallisena tajuntana elähtä suuria joukkoja yksilöllisiä muotoja, vaan ainoastaan yhtä. Siis jokaisella ihmisellä on oma jumalanpoikansa, vapahtajansa ja sisäinen jumalansa. Jokaisella ihmisellä on oma tähtensä, ja sentähden on ihmisminän syntyminen – joka on silta jumalanpojan ja inhimillisen muodon välillä – yksilöllinen ja salainen tapahtuma, ei ulkonainen. Siten on suurin sisäinen tapahtuma eläimen elämässä se, kun hänen rinnassa syntyy inhimillinen minä. Meidän syntymisemme ihmiskunnaksi kuussa tapahtui siis pitkän ajan kuluessa, riippuen kaikenlaisista ulkonaisista olosuhteista. Tietenkin suuret joukot meistä syntyivät jokseenkin yhtäaikaan, yksi suuri joukko yhtenä aikakautena, toinen toisena. Ja sillä tavalla voidaan ihmiset ryhmittää eri rotuihin, niinkuin ihmiskuntamme on jakautunut täällä. Ihmisrodut ovat erilaisia sen nojalla, että jo kuussa ihmiseksi syntyminen tapahtui eri aikoina. Ja jos kysymme vielä kaukaisempaa syytä, minkätähden se sitten tapahtui eri aikoina, niin meidän täytynee ymmärtää, että eläinkunta oli silloin jakaantunut niinkuin nytkin erilaisiin eläinlajeihin, jotka taas olivat aikoinaan syntyneet erilaisista kasvilajeista.

Kun katselemme kasvimaailmaa, huomaamme, että siinä on ulkonaisesti ja myös sisäisesti katsoen erilaisia kasvilajeja. Sisäisesti katsoen kasvien sielunelämä on hieman erilainen eri ryhmissä. Huomaamme, kuinka luonto on rikas sekä ulkonaisista muodoista että sisäisen elämän puolesta niin pitkälle kuin saatamme nähdä. Meidän ei pidä ajatella, että elämä eli tajunta kasvimaailmassa siirtyy välttämättä toisesta kasvilajista toiseen, niin että se lopulta tulee käyneeksi kaikkien kasvilajien kautta. Ei myöskään pidä luulla, että tajunta siirtyy eläinkunnassa lajista toiseen, siksi kunnes se lopulta on käynyt kaikkien eläinlajien kautta. Kasvista voi eläimeksi syntyä eri ryhmistä. Yhdestä kasviryhmästä voi syntyä yhdenlainen eläin, toisesta toisenlainen. Samoin siis erilaisten eläinten sielussa voi syntyä ihminen. Muutenhan pitäisi olla vain yksi ainoa eläinlaji, joka voi synnyttää ihmisen. Niinhän muuten tiedemiehet väittävätkin etsiessään sitä välimuotoa, ihmisapinaa, josta ihminen on syntynyt. Okkultinen tutkimus näyttää, että ihmisiä voi syntyä erilaisista eläimistä. Ei tosin mistä tahansa, mutta esim. nykyisessä eläinkunnassa on muutamia korkeampia tyyppiä, kuten koira, kissa, elefantti, hevonen, jotka kukin ovat niin kehittyneitä omalla tavallaan, että niissä voi syntyä inhimillinen tajunta. Samoin oli kuussa eläinkunta jaettuna, vaikka tietenkin täytyy ymmärtää, ettei eläinkunta kuussa ollut lainkaan sellainen kuin eläinkunta täällä. Siellähän ei ollut fyysisiä ruumiita niinkuin nykyisin, mutta fyysiset voimat vaikuttivat siellä, niinkuin ne vaikuttavat täälläkin. Eläinkunta oli jakaantunut erilaisiin lajeihin, ja niissä jokaisessa oli joku korkein tyyppi, johon toiset alemmat aivan kuin asteettain pyrkivät. Näistä korkeammista tyypeistä saattoi muodostua ihmisiä, tai paremminkin sanoen, ettei erehdystä syntyisi, näiden korkeampien tyyppien sielussa saattoi herätä inhimillinen minätajunta.

Ajatelkaamme nyt selvyden vuoksi eläintä tässä meidän luomiskaudessamme, esim. uskollista koiraa. Sillä on fyysillis-etterinen ruumis, sillä on astraaliruumis, ja sillä on myös älyruumiin alkua. Alemmilla eläimillä ei ole vielä varsinaisesti älyllisyyttä. Älyn käyttöväline ei ole suinkaan ruumiin eli käyttövälineen kaltainen edes koirissakaan, sillä niilläkään ei ole vielä muuta kun jonkunlaista heikkoa älynvoimaa astraaliruumiissa, aivan kuin älyainetta astraaliruumiissa. Me voimme esittää eläimen neliönä.

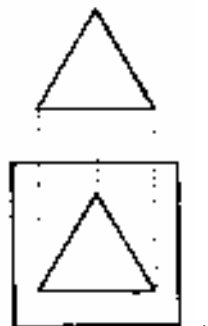

Eläimen takana jumalallisessa maailmassa on jumalanpoika, mutta se ei ole oikeastaan määrätyn eläimen takana, vaan on kuin takana olisi monta jumalanpoikaa. Siten on tämän jumalanpojan ja eläinsielun välillä olemassa aivan kuin korkeamman minän alkuvarjo. Sillä kuten olemme edellä nähneet, jumalanpoika eli monadi pääsee aineeseen laskeutuessaan itse jonkun matkaa alaspäin. Voimme kuvata sitä kolmiolla, sillä tässä jumalallisessa hengessä – on väärin sanoa sitä vielä minuudeksi – joka on aivan kuin heijastus jumalanpojasta, on kolme pääominaisuutta, jotka tosin ovat aivan uinuvassa tilassa, samat kolme pääominaisuutta, jotka ovat kaikissa ihmisissä, nim. tahto, tunto ja tieto.

Vanhat intialaiset nimitykset ovat *aatmaa*, *buddhi* ja *manas*. Ne ovat kolme psykologista perusvoimaa jokaisessa tajunnassa. Ne ovat tietenkäin täysin heränneinä jumalanpojassa itsessään, mutta niiden tarkoituksena on herätä myös aineellisessa maailmassa.

Ajatelkaamme siis, että aineellisessa evolutiossa on päästy niin korkealle, että on muodostunut korkeampi eläintyyppi. Kun minuus on syntyvä tässä eläimellisessä sielussa, kun kolmion on synnyttävä neliossä, voi vaikutus ylhäältäpäin tulla kolmea linjaa pitkin. Voi tulla vaikutus tunnelinjaa pitkin ja herättää ensin tunneluonnon inhimillisessä tajunnassa. Samalla heräävät kyllä muutkin puolet, mutta itse herääminen on tapahtunut tunnelinjan puolella. Samoin voi ensimmäinen sysäys eli herämys tulla tiedon tai tahdon linjan kautta. On siis kolme päätapaa, millä inhimillinen minuus voi herätä eläinsielussa, niinkuin seuraava kaavamainen kuvio osoittaa:

Ottakaamme esimerkiksi koira, johon olemme erikoisesti kiintyneet, ja joka on myös isäntäänsä tai emäntäänsä kiintynyt. Se on aina isäntäväkensä parissa, aina, sillä se kuuluu myös asiaan. Meidän inhimilliset ajatuksemme ja tunteemme, kaikki inhimilliset värähtelymme vaikuttavat yhtämittaa siihen. Sen värähtelyt vaikuttavat myös meihin. Me otamme niitä itseemme, mutta lähetämme ne ulos inhimillisinä, hieman muuttuneina. Voisi sanoa, vaikka tämä on hieman pikkumainen asia, että me menemme vähäsen alaspäin kehityksessämme, mutta samalla autamme koiraä ylöspäin. Kuitenkin tuo epäitsekäs teko painaa paljon enemmän kuin se pieni hidastuminen, mikä meissä tapahtuu. Meidän värähtelymme vaikuttavat koiraan herättävästi. Se imee yhä enemmän inhimillistä sielua itseensä ja on täynnä rakkautta meitä kohtaan. Tiedämmehän, että harvoilla eläimillä on niin suuri rakastamisen kyky kuin koirilla, ja aivan tavallinen koira osaa rakastaa paljon voimakkaammin, uskaliaammin, kauniimmin kuin moni ihminen. – Meidän välillämme on siis olemassa yhtämittäinen rakkauden virta. Koira antaa mitä se osaa, mutta imee itseensä korkeampaa meistä. Ja lopulta voi tuo rakkaus nousta huippuunsa koirassa. Se ei enää tiedä millä tavalla osaisi näyttää rakkautta isäntäänsä kohtaan, ja silloin siinä aivan kuin puhkeaa inhimillinen tajunta, ensimmäinen aavistus

minuudesta. Rakkaus on silloin synnyttänyt sen ihmiseksi. Ihminen on syntynyt koiran sielussa, mutta ei koira silti muotoaan muuta. Inhimillinen minuus voi olla koiran muodossa, mutta se on vain erona, että kun tuo koira kuolee, sen sielu ei enää synny koirana. Tavallista on, että se jää taivaaseen odottamaan tulevia aikoja, seuraavaa eli viidettä kierrosta, voidakseen syntyä ihmisenä maan päälle. — Jos se jossakin seuraavassa eläinruumistuksessa vielä voisi kehityksessään edetä, niin se, vaikkakin sillä jo on inhimillinen tajunta embryo-tilassa, saattaa vielä ruumistua eläimenä. Mutta sääntönä on, että kun ihmistajunta on syntynyt eläimessä, se ei enää synny maan päälle eläinmuotoon.

Ihmisen syntyminen eläimessä voi tapahtua toistakin tietä, nim. tieto-, järki- eli ajatuslinjaa pitkin. Koirassa tai muussa eläimessä voidaan herättää ajatuskyky. Lienette kuulleet noista ihmeellisistä eläimistä, joita on esiintynyt Saksassa, „Elberfeldin hevosista”, ja erään tohtorin parista koirasta. Niistä olette saattaneet lukea vuoden 1914 „Tietäjistä”. Sanotaan, että nuo eläimet ovat merkillisen etevä matemaatikassa. Meidän täytyy sanoa, että jos noissa tapauksissa on kysymyksessä ihmistajunnan syntyminen eläinruumistuksessa, on syntyminen tapahtunut tietolinjaa pitkin. Tietenkin noissa tapauksissa voi olla muitakin salaisia ilmiöitä takana, sillä vaikeata on syrjästä päin ratkaista, mikä on kysymyksessä. Mutta ei ole mahdotonta, että on tapahtunut inhimillisen tajunnan herääminen hevosten ja koirien sielussa. Uuden inhimillisen tajunnan on siten täytynyt saada paljon apua astraalitasolla, esim. juuri matemaatikassa. Jos siis näin on laita, on herääminen epäilemättä tapahtunut tietolinjaa pitkin.

Jos „ihmisen” syntyminen eläimessä tapahtuu tahdon linjaa pitkin, kotieläimessä näkyy suuri toiminnanhalu. Se on vilkas ja erinomaisen toimiva. Se tekee aivan inhimillisiä tekoja, ja sen perusominaisuuksia on tottelevaisuus ja lisäksi vielä älykkyys, niin että se oppii helposti tekemään, mitä siltä vaaditaan. Voimme ajatella esim. sellaista kotieläintä kuin bernhardilaiskoiraa. Nehän ovat Sveitsin vuoristossa tottuneet kulkemaan ympäri ja etsimään lumimyrskyssä eksyneitä ihmisiä ja pelastamaan heidät. Toiminnallaan ne aivan kuin keräävät itselleen hyvää karmaa. Ne tekevät niin paljon hyvää elämänsä aikana, että niissä tahdonvoimat heräävät toimintaan ja saavat vähitellen aikaan jonkinlaisen sillan ylemmän ja alemman välille. Ja sitten jonakin merkillisempänä hetkenä sellaisessa koirassa saattaa herätä inhimillinen tajunta.

Nämä ovat ne kolme päämuotoa eli linjaa, joita pitkin yksilöityminen voi tapahtua. Mutta kaikella on tietenkin myös nurja puolensa. On näet havaittu, että yksilöityminen tapahtuu tosin näitä linjoja pitkin, mutta ei aina kauniilla, vaan väärälläkin tavalla. Voi esimerkiksi sattua, että se tunne, joka herättää inhimillisen tajunnan eläimessä, ei olekaan rakkaus, vaan joko intensiivinen viha tai voittamaton pelon tunne. Jos eläimiä hirmuisesti kidutetaan, niin saattaa tapahtua, että heissä ennenaikaisesti herää inhimillinen tajunta suorastaan pelosta tai vihasta. Samoin saattaa tiedon linjaa pitkin tapahtua väärä yksilöityminen siten, että eläimessä herää voittamaton ylpeys ja matkimisen halu. Se tahtoo aivan kuin matkia ihmistä, ja sitten sen sielussa herää ylpeyden tunne muita eläimiä kohtaan: „Minä olen etevämpi, minähän olenkin sellainen kuin nuo korkeammat olennot.” Tietysti se ei osaa ajatella: „minä”; kuvasin vain sitä inhimillisesti, mutta hämärä ylpeyden ja turhamaisuuden ajatus saattaa eläimessä herätä. En sano, että näin tapahtuisi meidän manvantarassamme, mutta tällaiset syntymistavat olivat tavallisia kuu-manvantarassa. Meidän ihmiskuntamme on syntynyt eläinkunnasta ei ainoastaan noita oikeita linjoja pitkin, vaan myös väärällä tavalla. Sillä koska aineelliset olot kuussa olivat toisenlaiset kuin meidän maapallollamme, siellä saattoi ajatus ja tunne helpommin herätä toimintaan kuin täällä, sillä aine ei tehnyt paljon vastarintaa. Juuri kuu-manvantarassa oli eläimillä siksi erittäin suuri mahdollisuus ruveta matkimaan ihmistä. Heissä todella heräsi tuo ajatus, että „me tahdomme olla korkeampien olentojen kaltaisia”, ja samalla ne eristäytyivät muista eläimistä.

Ymmärrämme siis, että ihmistajunnan syntyminen eläinyksilöissä on tapahtunut eri tavoin ja eri aikoina. Tässä meidän luomiskaudessamme eli manvantarassamme me synnyimme sitten ihmiskuntana, kaikki me, jotka olimme olleet eläinkuntana kuussa. Kuussa synnyimme ihmisiksi, mutta meillä ei ollut tilaisuutta jatkaa

siellä kehitystämme. Erilaisia psykologisia voimia oli herännyt meidän inhimillisessä tajunnassamme siis jo kuussa, niin että meillä oli erilaisia taipumuksia tänne tullessamme.

Tässä maaketjussamme joudutetaan kaikkea kehitystä. Tänne tuli suuria auttajia toisista planeettaketjuista ja myös Salainen Veljeskunta auttamaan meitä. Tänne tuli edellisten ketjujen ihmiskuntien olentoja, jotka tahtoivat jouduttaa meidän kehittymistämme sekä hyvään että pahaan.

Synnin alku

2.

Tässä yleissilmäyksessä, jonka olemme luoneet ihmiskunnan kehitykseen, n.s. planeettaketjuihin ja niiden jälleensyntymiin, olemme huomanneet, että meidän maaketjumme ja tämä nykyinen maapallomme n.s. sisarpalloineen eli -prinsiipeineen on *neljäs* eli aineellisin järjestyksessä ja samalla rikkain ja monipuolisin. Tässä on kaikkein enimminkin voimia näyttämöllä, tässä on ainetta useammassa muodossa ilmenneenä kuin edellisissä manvantaroissa. Sentähden tämä nykyinen maaketju tarjoaa suurimmat ja nopeimmat kehittymisen mahdollisuudet.

Olemme huomanneet, että jokainen planeettaruumistuma eli luomispäivä synnyttää ihmiskunnan, ja olemme puhuneet niistä ihmiskunnista, jotka ovat edellisissä ketjuissa syntyneet. Ensimmäisen planeettaketjun ihmiskuntaa olemme nimittäneet Pimeyden Ruhtinaiksi tai sanskritinkielisellä sanalla, jota „Salaisessa Opissa” käytetään, Asuuroiksi. Toista ihmiskuntaa olemme sanoneet Valon Herroiksi eli Agnishvaatta-pitreiksi ja kolmatta ihmiskuntaa Vahvuuden Kallioiksi eli Barhishad-pitreiksi. Olemme myös sanoneet, että tämä neljäs eli maaketju synnyttää ihmiskunnan, jota kutsutaan Mestareiksi, Mestarien Veljeskunnaksi. Se on tämän maaketjun inhimillisen kehityksen päämäärä.

Samalla olemme myös huomanneet, että noilla edellisillä ihmiskunnilla ei ollut tilaisuutta kehittyä yhtä monipuolisesti kuin meidän maapallomme ihmiskunnalla. Edelliset planeettajärjestelmät eli planeettaketjut eivät ole voineet synnyttää Mestareita, niinkuin meidän planeettaketjumme tulee tekemään. Tämän johdosta olemme myös ymmärtäneet, että nuo edelliset ihmiskunnat saivat ottaa osaa inhimilliseen kehitykseen myös tällä planeetalla, jotta niillä olisi tilaisuus kehittyä niin monipuolisesti kuin mahdollista, ja jotta nekin saavuttaisivat samoja tuloksia kuin meidän planeettamme ihmiskuntana. Voimmekin sanoa, että meidän ihmiskuntamme kehitykseen tässä ketjussa ottaa osaa monenlaisia olentoja. Niistä olemme maininneet ensiksi ne ihmiskunnat, jotka ovat edellisissä ketjuissa syntyneet. Tietysti ne eivät muodosta meidän varsinaista ihmiskuntaamme, joka on tietenkin muodostunut siitä eläinkunnasta, joka eli viime manvantarassa eli kuuketjussa. Mutta kuuketjun samoin kuin aurinko-manvantaran ja myös Saturnus-manvantaran ihmiskunnille me tarjoamme kehitysmahdollisuuden tällä tähdellä.

Puhumme usein teosofisissa keskusteluissamme nuoremmista ja vanhemmista sieluista. Sanomme jostakin ihmisestä, joka tuntuu olevan varsinkin henkisessä suhteessa kehittyneempi, että hän on varmaankin „vanha sielu”. Jos taas näemme raakalaisen, jonkun afrikkalaisen neekerin tai bushmannin tai synnynnäisen pahantekijän omassa yhteiskunnassamme, sanomme hänestä, että varmaankin hän on „nuori sielu”. Luulen, että teosofisissa piireissä on saattanut tulla melkeinpä tavaksi leikkiäkin näillä vanhan ja nuoren sielun nimityksillä.

Näin emme oikeastaan voi puhua, sillä sielujen ikäero on kuitenkin verraten pieni – lukuunottamatta erästä suurta poikkeusta. On nimittäin otettava huomioon, että eläinkunta kokonaisuudessaan ei vielä kuu-manvantarassa ehtinyt muuttua ihmiskunnaksi, niin että kaikissa monadeissa, jotka eläinkunnassa siellä elivät, olisi herännyt yksilöllinen ihmistajunta. Osa jäi vielä eläimen asteelle. Saamme siis kaksi suurta luokkaa: 1) ne, jotka olivat heränneet inhimillisiksi yksilöiksi kuuketjussa ja 2) ne, jotka eivät vielä olleet heränneet. Niiden, jotka eivät ehtineet kehittyä ihmisiksi kuuketjussa, piti herätä ihmisiksi tässä meidän maaketjussamme, tällä meidän maapallollamme. Täten saamme aivan kuin kaksi ihmisluokkaa, sielultaan vanhemmat ja sielultaan nuoremmat. Nuorempia sieluja ovat ne, jotka heräsivät ihmisiksi meidän maapallollamme ja vanhempia ne, jotka heräsivät ihmisiksi kuuketjussa. Ne, jotka kuuluvat vasta maapallolla syntyneisiin ihmisiin, ovat sieluina kaikkein kehittymättömmät. Näitä ovat n.s.

raakalaiskansat. Ja jos he syntyvät tänne sivistyneen ihmiskunnan keskelle, he ovat synnynnäisiä pahantekijöitä, auttamattomia rikoksellisia. He ovat „nuorempia sieluja”, mutta muuten kaikki sivistyskansat, toisin sanoen useimmat ihmiset maan päällä, ovat kuussa syntyneet ihmisiksi. Meidän ei siten pidä puhua missään erityisessä merkityksessä ihmissielujen erosta. Ne ovat tosin syntyneet eri ryhmistä ja eri aikoina, mutta se, että ne syntyivät eri aikoina ja eri ryhmistä, merkitsee vain, että ne heräsivät ihmisiksi eri linjoja pitkin. Heihin jäi täten erilaisia synnynnäisiä taipumuksia, toisilla enemmän älyn, toisilla tunteen, toisilla tahdon suuntaan ja lisäksi joko hyvään tai pahaan päin. Ihmiset itsestään ryhmittäytyivät näiden taipumustensa mukaan. Mutta ikä ei vaikuta mitään, se hetki, jolloin synnyimme ihmisiksi, tapahtuipa se vähän varhemmin tai vähän myöhemmin, siitä yksinkertaisesta syystä, että me emme kuuketjussa voineet jatkaa kehitystämme ihmisinä, niinkuin eläimetkään eivät kehity eteenpäin ihmisinä tässä meidän nykyisessä manvantarassamme – muutamia yksityisiä poikkeuksia lukuunottamatta. Me olimme eläimen muodossa niin kauan kuin se oli meille mahdollista, huolimatta siitä, että meissä jo oli yksilöllisyydenkin synty. Niin kauan kuin ristiriita inhimillisen yksilöllisyyden ja eläimellisen luonnon välillä ei ollut liian suuri, niin kauan me saatoimme jälleensyntyä kuuketjussa eläinhominaisina. Mutta kun minuudellemme oli mahdotonta esiintyä eläinmuodossa, silloin päättyi esiintymisemme sillä pallolla, ja me jäimme odottamaan tilaisuutta jatkaaksemme kehitystä maaketjussa.

Kun pidämme mielessämme, että oikeastaan on olemassa vain kaksi suurta ihmisluokkaa, nim. ne, jotka syntyvät eläimistä ihmisiksi tällä maapallolla, ja ne, jotka syntyvät ihmisiksi jo kuuketjussa, niin ymmärrämme, että lukuunottamatta noita kaikkein alhaisimpia ja kehittymättöimpiä ihmissieluja, me muut ihmiset emme suurestikaan eroa toisistamme. Mielestäni olisi sangen väärin ja sangen epäveljellistäkin luokitella ihmiset sieluina eri ikäisiksi ja ajatella, että jotkut ovat paljon viisaampia, vanhempia, kehittyneempiä kuin toiset. Me olemme erilaisia ainoastaan ominaisuuksiemme puolesta. Me emme ole syvimmällä sisässämme, inhimillisten perusominaisuuksiemme puolesta erilaisia. Me tunnemme olevamme kaikki veljiä, kaikki – jos tahdomme käyttää kristillistä sanontaa – samanlaisia syntyisiä. Jos jossakin on äly enemmän kehittynyt, voi joku muu puoli olla vähemmän kehittynyt. Täten jonkinlainen tasapaino pysyy, ja kaikki ovat samanlaisia Jumalan edessä. – Vain ne, jotka tällä pallolla ovat syntyneet eläimistä, ovat todella vähemmän kehittyneitä. Mutta heillä on myös kaikki mahdollisuudet edessään, joten heidänkään tilansa ei ole toivoton. Eräessä suhteessa heidän asemansa päinvastoin on edullisempi, sillä kun he vasta tällä pallolla syntyivät ihmisiksi, niin he eivät olleet saaneet aikaan vielä mitään karmaa, niinkuin sanotaan „Salaisessa Opissa”. Ja sitä taas me jo olemme ennättäneet vähän tehdä, niinkuin muuten heti alussa maan päälle synnyttävämme, kuten kohta tulemme näkemään.

Tahdomme nyt sielulliselta kannalta ja aivan ylimalkaisesti seurata ihmiskuntamme kehitystä. En aio lainkaan puhua ulkonaisista asioista, en eri rotujen sivistyksistä y.m.s., sillä niistä voi lukea monista kirjoista sangen selvästi: Scott Elliot'in „Atlantismaa” on suomennettuna, ja kirjassani „Enkelein lankeemus” on juurirotujen historia esitetty. Puhun enemmän psykologiselta kannalta, niinkuin tietysti olen tehnyt pitkin matkaa. Samalla kuitenkin seuraan historiallisesti tämän psykologisen linjan kehitystä.

Muistamme, että edellä oli puhetta siitä, kuinka elämä tässä maaketjussa, niinkuin muissakin, tapahtuu seitsemässä kierroksessa, ja kuinka ensimmäisen kierroksen aikana maapallo vielä on aivan kuin jonkinlainen loistava, kylmä tulipallo.

Voimme nyt seurata inhimillisten ja eläimellisten olentojen kehitystä. „Salaisessa Opissa” sanotaan aivan lyhyesti, eikä minulla ole omasta puolestani mitään siihen lisättävää, että ensimmäisen ja toisen kierroksen aikana kuuketjun vähemmän kehittyneet olennot kulkivat kaikkien luonnonvaltakuntien kautta. Tämä tarkoittaa, että ne kuuketjun eläinkunnan olennot, jotka eivät olleet ehtineet kehittyä ihmisiksi, olivat vähemmän kehittyneinä alusta saakka mukana tämän maapallon elämässä ja ottivat osaa jo ensimmäisen kierroksen elämään ja toisen kierroksen elämään j.n.e., jota vastoin ne, jotka olivat kehittyneet ihmisiksi jo kuuketjussa sen eläinkunnasta, eivät vielä ollenkaan esiintyneet näyttämöllä. Mutta nuo takapajulle jääneet kuu-manvantaran eläimet kulkivat ensimmäisen ja toisen kierroksen aikana kaikkien luonnonvaltakuntien

lävitse aina eläinkuntaan saakka. Ne aivan kuin lyhyesti toistivat koko varhaisemman kehityksensä, niinkuin yleensäkin näemme luonnossa tapahtuvan. Kolmannen kierroksen aikana ne sitten kulkivat kaikkien eläinmuotojen kautta ja alkoivat pyrkiä ylöspäin ihmismuotoja kohti. Mutta ihmismuotoja ei kolmannen kierroksen aikana vielä luotu. Vasta kun maapallon pinta kovettui, ja vasta kun elämä vähitellen muodostui siksi, mitä se nyt on, nämä eläinmonadit, jotka siis olivat olleet mukana alusta saakka, saivat pukeutua inhimillisiin muotoihin. Se tapahtui tässä neljännessä kierroksessa, jossa me nyt elämme, jo heti ensimmäisestä juurirodusta alkaen.

Puhumme maapallon seitsemästä juurirodusta, ja tätä nykyä elämme, kuten tiedämme, viidennessä juurirodussa. Neljä juurirotua on siis ollut ennen tätä. Muistanemme teosofisista kirjoista, että neljättä juurirotua nimitetään *atlantilaiseksi*, kolmatta *lemurialaiseksi*, toista *hyperborealaiseksi* ja ensimmäistä ensimmäiseksi *eetteriseksi* juuriroduksi. Ensimmäisen juurirodun aikana oli siis luotava inhimilliset muodot, jotta sekä nuo eläinmonadit, että myös vähitellen ihmismonadit, jotka olivat pitkän aikaa odottaneet syntymistä maapallolle, voisivat ruumistua. Silloin, sanotaan nimenomaan näissä vanhoissa kirjoissa ja traditioissa, luonto sellaisenaan ei osannut luoda inhimillisiä muotoja. Ja luonnollistahan onkin, ettei alempi luonto sitä osannut tehdä, sillä jo inhimillinen muotokin riippuu siitä, että henkinen minä on takana. Sentähden astuvat jo ensimmäisen juurirodun aikana näyttämölle toiset olennot, jotka osaavat luoda inhimillisiä muotoja. Ketkä ne ovat? Ne ovat kuuketjun ihmiskunta, Barhishad-pitrit eli Vahvuuden Kalliot. He luovuttavat itsestään varjon, sanotaan Salaisessa Opissa, *tshaajaan* eli hahmon. He antavat oman muotonsa. He olivat jo eläneet inhimillisessä muodossa, ja he osasivat synnyttää itsestään tahdonvoimansa avulla, mutta samalla aivan kuin sukupuolisestikin, – ei tietenkään sukupuolisesti siinä merkityksessä kuin me nyt käsitämme sukupuolen – vaan sillä tavalla että heidän tahtonsa vaikutti luonnon eetterisiin voimiin. Kuuketjun ihmiskunnalla oli täydellisesti hallussaan luonnon luova voima. He loivat itsestään ensimmäiset inhimilliset muodot, mutta tämä muoto oli vain kuin siemen. Siinä oli inhimillisen muodon kuva mutta se oli eetterinen, ja sen tarkoituksena oli vähitellen saavuttaa tällainen inhimillinen muoto. Sillä nämä Barhishad-pitrit eli Vahvuuden Kalliot eivät olleet fyysisiä olentoja samalla tavalla kuin me. He olivat eetterisiä olentoja, ja se fyysillinen aine, joka heihin oli liittynyt, oli niin hienoa, että voimme korkeintaan sanoa heidän olleen ilmamaisia ruumiiltaan. Mutta maapallon ohjelma on, että ruumiillisuus, muodot, tulisivat fyysisiksi.

Nämä Barhishad-pitrit eli Vahvuuden Kalliot siis itsestään loivat eli synnyttivät muodon, jonka piti vähitellen tulla inhimilliseksi, ja he olivat osittain myös itse ruumistuneina mukana ensimmäisen ja toisen juurirodun aikana. Heidän vaikutuksestaan näissä eläinmuodoissa, jotka nyt siis kuuluivat ihmiskuntaan, alkoi herätä inhimillinen tajunta aivan hämäränä, ei tosin vielä selvästi inhimillisenä, mutta kuitenkin jonkinlaisena alkuna siihen. Jos katselemme objektiivisesti näitä ensimmäisiä juurirotuja, niin huomaamme, kuten jo edellä viittasin, että ne aivankuin lyhyessä ajassa toistivat aikaisemman kehityksensä. Siten sekä nämä Barhishad-pitrit, jotka olivat osittain ruumistuneinakin ensimmäisen juurirodun aikana, että ne ruumiit, joihin ensimmäisen juurirodun kuusta tulleet monadit olivat pukeutuneet, eivät olleet vielä lainkaan meidän ihmiskuntamme muotoisia. Ne olivat ensin ilmamaisia, sitten kasvien muotoisia ja sitten hirveitten eläinten näköisiä. Inhimillinen muoto oli aivan kuin siemenenä eli sisäisenä, eetterisenä kuvana noiden kaikkien muotojen takana. Sentähden, jos selvänäkijä katselee ensimmäistä ja toista juurirotua, hän voi erottaa aivan selvästi inhimilliset olennot muista luonnonvaltakunnista, vaikka heidän muotonsa ovatkin epäinhimillisiä, sillä hän näkee muodon sisällä aivan kuin toisen inhimillisen muodon. Vasta toisen juurirodun lopulla ja kolmannen alussa alkavat inhimillisen muodon hahmopiirteet näkyä selvemmin. Vielä kolmannenkin juurirodun alussa olivat ihmiset, niinkuin Platon kertoo „Timaioksessa”, jokseenkin pallon muotoisia, sisällä vain näkyi inhimillinen hahmo. Vasta vähitellen alkoivat tulla esiin jalat ja kädet, pää j.n.e.

„Salaisesta Opista” voimme lukea, millä tavalla nämä eri juurirodut jatkoivat sukuaan. Se tapahtui ensimmäisen juurirodun aikana aivan suvuttomalla tavalla, emmekä siinä yhteydessä voi puhua mistään sukupuolisuudesta yhtä vähän kuin ensimmäisen manvantarankaan aikana. Suvun jatkaminen eli ihmisen elämän jatkaminen – se oli silloin sitä, että yksi ja sama yksilö jatkoi omaa elämäänsä – tapahtui siten, että

ihminen jakautui kahtia, siirtyi siihen, mikä hänestä oli eronnut ja jätti vanhan muotonsa. Toisen juurirodun aikana suvun jatkaminen tapahtui myös suvuttomasti; sanotaan, että ihminen silloin hikoili, eritti itsestään ainetta, ja siitä muodostui uusi ihminen. Kolmannessa juurirodussa se taas tapahtui niin, kuten kerrotaan vanhassa traditiossa, että se, minkä ihminen oli itsestään hikoillut, kovettui auringon ja kuun säteitten vaikutuksesta munan tapaiseksi. Munan sisällä sitten uusi ihmissikiö monen vuoden aikana muodostui ja lopulta tuli siitä ulos. Se oli silloin jo jonkinlaista kaksisukuista synnyttämistä. Molemmat sukupuolet olivat silloin samassa yksilössä, ja siittäminen ja synnyttäminen tapahtui vain määrättyinä aikoina, sangen harvoin.

Kolmannen juurirodun aikana alkaa varsinaisesti ihmiskuntamme. Siihen saakka olivat esiintyneet ainoastaan ne kuuketjun eläinmonadit, jotka eivät vielä siellä olleet ehtineet tulla ihmisiksi. Kolmannen juurirodun aikana alkoivat toisetkin olennot, me kuuketjun ihmiset ja sitten aurinko-manvantaran Agnishvaatta-pitrit eli Valon Herrat syntyä ihmiskuntaan. Ja ihmiskunnan inhimilliset piirteet tulivat yhä selvemmiksi. Kuitenkaan ihmiset eivät vielä olleet samanlaisia kuin nyt. He olivat silloin niitä jättiläisolentoja, joista puhutaan tarustoissa ja mytologioissa. Me, jotka olimme olleet eläinkuntana kuussa ja siellä syntyneet ihmisiksi, olimme sangen kehittymättömiä olentoja, ihmisinä aivan alkuasteella, sitävastoin Agnishvaatta-pitrit eli Valon Herrat olivat korkealle kehittyneitä olentoja. He olivat jo aurinko-manvantarassa astraalitasolla eläneet ihmisinä ja olivat siellä paljon oppineet tunne-elämästä. Myöskin, kuten tiedämme, kuului ohjelmaan, että tässä meidän neljännessä manvantarassamme, tänne meidän maapallollemme, piti tulla avuksi muualta korkeita Mestari-olentoja, täydellisiä ihmisiä: Salainen Veljeskunta perustettiin maan päälle, sillä sen apu oli ja on edelleenkin välttämätön, jotta me ihmiskuntana voisimme täällä tulla toimeen. Olot täällä ovat niin monipuoliset, ja meidän oma sisäinen luontomme niin monipuolinen – me tulemme kohta näkemään, millä tavalla se muodostuu niin monisäikeiseksi – että Salaisen Veljeskunnan apua todella tarvittiin. Sentähden juuri kolmannen juurirodun aikana tuli muutamia erityisen korkeita olentoja Venus-planeetalta maan päälle, Lemurian mantereelle. „Salaisessa Opissa” mainitaan ensin kaikkein korkein Vihkijä, jota nimitetään Suureksi Elämänpuuksi. Hän, kaikkein korkein, on vielä tänä päivänä meidän maapallollamme, ja hän on vielä tänä päivänä korkein ja ainoa Vihkijä. Hän on aivan kuin vastuunalainen Jumalan edessä ihmiskunnan kehityksestä. Hänen mukanaan tuli tänne, kuten sanotaan „Salaisessa Opissa”, neljä korkeata *Kumaaraa*, hekin vielä niin korkeita, että he yhä ovat täällä korkeimman Vihkijän kanssa, sillä meidän maapallomme ei ole vielä synnyttänyt niin korkeita olentoja, että nämä olisivat voineet astua heidän tilalleen. Näiden korkeiden olentojen mukana, ja vielä muutamien muiden, jotka yhä täällä ovat, tuli myös joukko vihittyjä, niinkuin sanomme teknillisesti, Venus-tähdestä, mutta heistä ovat useimmat jo poistuneet maan päältä, sillä meidän ihmiskuntamme on synnyttänyt jo monia adepteja ja Mestareita, jotka ovat voineet astua niiden vieraiden avunantajien tilalle.

Kolmannen juurirodun aikana olivat täällä siten nuo korkeat Venuksesta tulleet vihkijät ja Mestari-olennot täydellisesti jumalallisina olentoina. Samaten olivat täällä Agnishvaatta-pitrit eli Valon Herrat aurinko-manvantarasta, ja luonnollisesti vielä me nykyiset ihmiset, jotka olimme olleet kuussa eläinkuntana ja siellä syntyneet ihmisiksi, tai jotka vasta täällä maan päällä aloimme syntyä ihmisiksi. Kolmannen juurirodun aikana oli siis paljon erilaisia ihmisiä ruumistuneina. Mutta me ihmiset olimme kaikki siinä suhteessa samanlaiset, että me emme tunteneet pahaa tahtoa. Meissä ei ollut minkäänlaista itsekkyyttä, eikä meillä ollut tietoa tavallisessa inhimillisessä merkityksessä. Inhimillisinä olentoina me sangen merkillisellä tavalla poikkesimme nykyisestä itsestämme, sillä silloin tajuntamme oli paljon enemmän sisäisessä maailmassa kuin ulkonaisessa. N.s. kolmas silmä oli meissä toimivana, fyysillisten silmien näkö oli vielä sangen hämärä; ulkonaisesta maailmasta saamamme kuva oli siten sangen epäselvä. – Muuten, jos katsomme ulkonaisia oloja kolmannen juurirodun aikana, huomaamme, että suuri sumupallo ympäröi koko maapalloa. Kosteus- ja kuivuussuhteet eivät olleet muodostuneet vielä sellaisiksi kuin ne nyt ovat. Maa oli yleensä kostea, eikä aurinkoa näkynyt. Vasta juurirodun loppupuolella saattoi aurinko joskus näkyä hyvin merkillisellä tavalla.

Me ihmiset olimme silloin lapsen tilassa. Valon Herrat, Agnishvaatta-pitrit, olivat nuorten ihmisten tai ikä-ihmisten kaltaisia sielultaan siinä, että he olivat tottelevaisia. Heissä ei ollut, kuten jo ennen on ollut

puhetta, itsekkyyttä tai vastaansanomisen halua missään asiassa, vaan he nöyrästi ja mielellään tottelivat opettajien neuvoja ja seurasivat heidän esimerkkiään. Kaikkia johtivat Venuksesta tulleet Mestarit ja adeptit. Meidän yksilöllisyytemme oli vielä kovin heikko, se ei tehnyt mitään vastarintaa, ja me elimme jonkinlaisessa joukkotajunnassa. Meidän varsinainen aistimme oli tuo sisäinen selvänäkö, jonka avulla näimme jumalallisia Mestareita. Myös näimme Agnishvaatta-pitrejä, jotka olivat paljon kehittyneempiä kuin me, ja suurella mielihalulla me matkimme heitä ja teimme niinkuin he halusivat. Jos tahdomme mainita jotakin uskonnosta, voimme sanoa, että se oli kaikilla sama. Ja se oli sitä, että ihailimme ja palvoimme noita korkeampia olentoja. Meillä oli siten aivan kuin yhteinen jumalakäsitys. Meidän korkeamman minämme ääni kuului selvästi meissä, koska me elimme pääasiassa sisäistä elämää. Tässä meidän uskonnossamme ei ollut tietenkään mitään ulkonaisia jumalanpalvelusmuotoja, mutta me saimme joskus kokea sangen merkillisiä asioita. Nämä korkeat Mestarit ja vihityt eli Salainen Veljeskunta tahtoi herättää meissä kunnioitusta ja jumalallisen korkeita tunnelmia, ja silloin he antoivat meidän nähdä näkyjä. Sanokaamme, että olimme piirissä heidän ympärillään katseemme heihin luotuna. Silloin he ikäänkuin avasivat taivaan, ja me saimme nähdä, kuin taivaasta tai auringosta päin olisi tullut suuret joukot taivaallisia olentoja tai aivan kuin he olisivat tehneet sumupeatteeseen aukon, josta aurinko näkyi. Ja silloin me tunsimme, kuinka korkeita ja mahtavia nämä opettajamme ja johtajamme olivat. Tämänlaatuisia kokemuksia meillä saattoi olla, mutta muuten oli elämämme fyysisessä maailmassa mitä yksinkertaisinta ja alkuperäisintä laadultaan. Agnishvaatta-pitrit loivat tosin Mestarien johdolla jonkinlaisen sivistyksen, rakennettiinpa suuria ja vahvoja rakennuksiakin, mutta ne olivat silloin vain yleisiä rakennuksia. Ihmiset itse eivät asuneet rakennuksissa niinkuin nyt, vaan luolissa, maan sisällä ja metsissä puiden suojassa. Emme tarvinneet vielä edes vaatteita, vaan elimme aivan alkuperäisellä kannalla.

Sivistyksemme näkyi siinä, että elämä henkisesti ja siveellisesti katsoen oli hyvin kaunista ja puhdasta. Meidän inhimillinen muotomme oli kolmannen juurirodun aikana vielä enemmän eetterinen kuin fyysillinen. Me olimme jättiläisiä, mutta meidän ruumiimme oli paljon pehmeämpi, tahmeampi, plastillisempi kuin nykyisin. Emme kuitenkaan voi sanoa, että se oli vain eetterinen, sillä se oli kyllä fyysillinenkin, mutta siinä oli niin paljon magneettista eli eloneetteriä, etteivät mitkään haavat, mitkään taudit voineet vaikuttaa, ei edes tuli. Jos me esim. taistelussa eläimiä vastaan olimme saaneet haavoja, niin ne paranivat aivan heti itsestään. Meidän tarvitsi vain vähän niitä sivellä, ajatella, tahtoa, niin ne paranivat.

Tässä kolmannessa juurirodussa tapahtui myös eräs sangen tärkeä asia, jopa kaikkein tärkein koko ihmiskuntamme kehityksessä. Tämän juurirodun aikana ihmiskunta näet jakaantui kahteen sukupuoleen. Varsinainen inhimillinen elämäkokemus, joka on itsetietoisuuden saavuttamista ja siis sekä itsekkyyden että epäitsekkyyden kokemista, sekä hyvän että pahan kokemista, oli saavutettavissa ainoastaan siten, että ihminen jakaantui kahteen sukupuoleen. Tämä tapahtui kolmannen juurirodun aikana. Platonhan kertoo „Pidoissa”, että Zeus halkaisi pyöreät ihmiset ja antoi Apollon sitoa ihon yhteen puoliskojen ympäri. Tämä on tietenkin lyhyesti ja allegorisesti sanottu, sillä todellisuudessa kahteen sukupuoleen jakaantuminen oli pitkäaikainen prosessi. Se tapahtui siten, että yksilöissä alkoi toinen sukupuoli astua enemmän esille. Jokainen omalla mielikuvituksellaankin aiheutti sen. Sukupuolinen jakaantuminen alkoi nimittäin eläin-ihmiskunnassa siitä, että kun se eläinkunnassa jo oli tapahtunut, ihmiset katselivat eläinten elämää ja alkoivat matkia sitä.

Samaan aikaan tapahtui eräs sangen merkillinen ja tärkeä seikka. Ne olennot, jotka olivat muodostaneet ihmiskunnan ensimmäisessä manvantarassa, nuo n.s. Pimeyden Ruhtinaat eli Asuurat, saivat nyt myös käskyn ruumistua. Mutta kuten sanotaan vanhassa traditiossa, he kieltäytyivät. He sanoivat: „Me emme tahdo. Nuo muodot eivät meille kelpaa.” He eivät tahtoneet ruumistua noihin kaksisukuisiin olentoihin. Se oli heille kehittyneinä olentoina ehkä jollakin tavalla vastenmielistä, ja heidän älyllinen ylpeytensä nousi sitä vastustamaan. Se oli ehkä jonkinlaista persoonallista vastenmielisyyttä, mutta samalla se kuitenkin oli myös viisautta. He ajattelivat: „Me emme kuitenkaan saa kokea kaikkea sitä, mitä fyysisessä aineessa voi kokea, jos me olemme kaksisukuisina olentoina, sillä silloin me olemme kuitenkin vain itseemme rajoitetut. Me olemme samaa itseämme, mitä olemme olleet tähänkin asti. Se, mitä me

kaipaamme, on, että pääsisimme ulos omasta minuudestamme, joka muuten muodostuu meille itsekkyydeksi.” Ainakin jotkut kehittyneimmät näistä Asuuroista eli Pimeyden Ruhtinaista olivat niin viisaita, että saattoivat ajatella näin. Vähemmän kehittyneistä asia vain tuntui vastenmieliseltä. – Kuitenkin oli luonnon eli Jumalan tahdon mukaista, että heidän piti kieltäytyä. Kuitenkin he olivat jo tulleet tänne maan päälle, ja heidän vaikutuksena alkoi. He alkoivat jo auttaa meitä ihmisiä, sekä niitä, jotka jo kuuketjussa olivat syntyneet ihmisiksi että myös niitä eläinmonadeja, jotka olivat kuuluneet kuuketjun eläinkuntaan, mutta eivät vielä olleet ennättäneet syntyä ihmisiksi.

Nämä älyn enkelit eli Pimeyden Ruhtinaat eivät siis heti ruumistuneet, mutta he auttoivat meitä sisästä päin. He tulivat jonkinlaisiksi kiusaajaolentoiksi alkaen meissä puhua aivan kuin käärme Vanhan Testamentin paratiisikertomuksessa: „Teidän täytyy syödä hyvän ja pahan tiedon puusta, jotta tulisitte jumalten kaltaisiksi, jotta tulisitte siksi, mitä teidän pitää olla!”

He alkoivat herättää meissä ajattelevaa mielikuvitusta, ja he tiesivät aivan selvästi, että ihmiskunta on saatava jakaantumaan kahteen sukupuoleen. Sentähden he alkoivat aivan kuin kiihottaa meitä, jotta huomiomme kääntyisi sukupuolielämään. Ja kun me ihmiset katselimme eläinkuntaa, joka luonnollisessa evolutiossaan jo oli jakaantunut kahdeksi sukupuoleksi, niin meissä ihmisissä alkoi herätä mielikuvitus noihin asioihin, ja sukupuoliset tunteet ja voimat pyrkivät heräämään sisässämme. Mutta mikä oli seurauksena? Me emme vielä mitään ymmärtäneet noista asioista, emme osanneet valikoida, vaan luulimme sangen luonnollisista syistä, että heräävän sukupuolisen vetovoimamme piti kohdistua noihin eläimiin, joissa se jo oli hereillä. Sentähden sanotaankin „Salaisessa Opissa” ja vanhoissa traditioissa, että me, jotka vielä olimme tavallaan älyttömiä, noudatimme sokeasti vaistojamme ja lankesimme syntiin eläinkunnan kanssa. Se oli noiden älyttömien ihmisolentojen alkuperäinen syntiinlankeemus, ja se sai aikaan koko sen karman, mikä meitä nyt painaa erityisesti sukupuoliolentoina.

Kaikki eivät kuitenkaan langenneet. Agnishvaatta-pitrit, nuo korkealle kehittyneet olennot, eivät sitä tehneet. Tämän tekivät ainoastaan kuussa ihmisiksi tulleet ja kuu-eläinkunta. Me sen teimme. Agnishvaatta-pitrit eli Valon Herrat ymmärsivät seurata valkoisten Mestarien neuvoa, mutta me emme osanneet.

Huomaamme siis, kuinka todellinen on Vanhan Testamentin paratiisikertomus, jossa sanotaan, että Jumala oli kieltänyt ihmisiä syömästä hyvän ja pahan tiedon puusta, mutta että käärme vietti, ja ihminen lankesi. Valkoinen Veljeskunta oli kyllä näyttänyt meille, mikä oli kehityksen suunta, ja mihin suuntaan meidänkin olisi pitänyt kulkea, ja Agnishvaatta-pitrit, Valon Herrat, näyttivät meille esimerkkiä. Mutta me emme ymmärtäneet sitä noudattaa, sillä Pimeyden Ruhtinaat, Asuurat, sisästä päin herättivät meidän sukupuoliset voimamme, jotka tulivat niin voimakkaiksi, ettemme osanneet niitä järkevästi ohjata. Jos olimme osanneet, olisimme vain kauniisti jakaantuneet kahteen sukupuoleen. Mutta me yhdyimme ensin eläimiin, eikä se tietenkään tapahtunut yhdessä silmänräpäyksessä, vaan monien satojen tuhansien vuosien kuluessa. Me elimme eläinkunnan kanssa, ja myös toistemme kanssa ja ihmiskunnan kanssa. Yhtymisestä eläinkuntaan syntyivät sitten nuo kummalliset välimuodot, joiden jälkeläisiä esim. apinat ovat. Syntyi paljon muunkinlaisia hirviöitä, joita ei enää ole olemassa, vaan jotka ovat kuolleet sukupuuttoon. Ainoastaan apinat, korkein muoto niistä, mitä tällä tavalla synnytimme, ovat enää jäljellä. Tietysti nykyään on niin, ettei ihmiskunta enää voi säilyä eläinkunnan kanssa, mutta niin ei ollut alussa.

Tämä oli siis järjettömien, älyttömien olentojen alkuperäinen synti ja kaiken synnin alku. Me tietämättämme poikkesimme luonnon järjestyksestä, ja sillä tavalla panimme alulle hyvin raskaan karman. Kuitenkin se oli meille välttämätöntä koulua, sillä samalla se joudutti meidän kehitystämme. Kehitys olisi voinut kulkea luonnollisempaa linjaa, meidän ei olisi tarvinnut aiheuttaa itsellemme kaikkia niitä kärsimyksiä, mitkä tästä syntiinlankeemuksesta aiheutuivat. Vain sukupuoliin jakaantuminen oli meidän välttämätön kohtalomme.

Neljannen juurirodun aikana Atlantiksella ihmiskunta sitten muodostui varsinaisesti fyysilliseksi ihmiskunnaksi. Oikeastaan se oli muodostunut jo kolmannen lopulla sillä neljäs syntyi sukupuolisesti kolmannesta juurirodusta tavallisen siittämisprosessin avulla. Tämä neljäs juurirotu oli kaikkein karkein ja fyysillisin, kaikkein aineellisin mitä on ollut.

Kun ihmiskunta oli tällä tavalla jakaantunut kahteen sukupuoleen, tuli Asuuroiden eli Pimeyden Ruhtinaitten aika ruumistua. Kun ihmiskunta oli vielä kaksisukuinen, he näkivät, kuten edellä oli puhetta, että heille ei silloin vielä olisi ollut mitään hyötyä siitä, että he ruumistuisivat. He tarvitsivat jotakin muuta omaa kehitystään varten. Kokemuksiahan he olivat jo paljon saavuttaneet siten, että he jonkinlaisina enkeleinä – tai saattaisimme ehkä sanoa paholaisina – olivat ihmisten yhteydessä. Asuuralla saattoi olla joku ihminen, jota hän viekötteli, sillä tavalla itsekin saavuttaen kokemuksia. Mutta siinä ei ollut vielä kylliksi. Heistä täytyi myös ainakin osan ruumistua maan päälle. Sillä mikä oli se lopullinen kokemus, jota nämä Pimeyden Ruhtinaat eli Asuurat, ylpeät, kauniit, mahtavat olennot tarvitsivat? Se oli synnin kokeminen.

Älykäs olento tarvitsee aina synnin kokemusta. Huomaamme sen aivan meitä ympäröivistä ihmisistä. Kuta nerokkaampi, kuta älyllisesti kehittyneempi joku on, sitä epäinhimillisemmäksi hän jää, ellei hän saa kokea syntiä. Hänen täytyy välttämättä kokea syntiä tullakseen ihmiseksi. Sen sijaan ihmisen, joka ei ole liian älykäs, jolla on enemmän sydäntä kuin älyä, ei tarvitse kokea syntiä samalla tavalla ollakseen ihminen. Menkäämme maaseudulle, niin voimme löytää sieltä Sven Dufvan kaltaisia olentoja, jotka eivät siis ole älyltään erinomaisia, mutta ovat sitä sydämeltään. He eivät ole mitään pahaa tehneet, eivät ole mitään pahaa tahtoneet, ja ovat sikäli täydellisiä ihmisiä, että ovat täynnä sääliä ja auttamishalua. Mutta ajatelkaamme ihmistä, joka on älykäs. Hän lopulta aivan halkeaisi ylpeydestä, jos hän saisi kehittyä vain tuossa älykkyydessään, jos hän tulisi yhä vain nerokkaammaksi. Hän kokonaan unohtaisi sydämen äänen. Hänelle on silloin välttämätöntä, että hän saa kokea syntiä, jotta hänen sydämensä heräisi. Ja kuta älykkäämpi ja nerokkaampi joku ihminen on, sitä syvemmälle hänen täytyy langeta syntiin, jotta hän tulisi inhimilliseksi olennoksi, joka voi armahtaa ja antaa anteeksi. Älyllinen ihminen ei ymmärrä mitään sympaattisesti. Hän ihmettelee, että joku voi olla noin halpamainen, voi tuollaista tehdä, voi langeta tuollaisiin paheisiin. Hän halveksii, ja siksi hänen täytyy oppia tuntemaan syntiä, jotta hänessä heräisi armahtava sydän. Me huomaamme, jos ajattelemme tuota Sven Dufvan tapaista ihmistä maalla, että hän on tunteen linjaa pitkin kehittynyt ihmiseksi ja hyvin paljon Lemurialla ja Atlantiksella seurannut Agnishvaatta-pitrien jälkiä. Hän ei ole vielä kehittynyt niin pitkälle että olisi tullut vihityksi, sillä siihen tarvitaan älyäkin, mutta hän on täynnä uskoa ja antaumusta ja on ihmisenä kehittynyt. Ne, jotka ovat älyn tietä kehittyneet ihmisiksi, ovat enemmän kulkeneet Asuurojen jäljissä, heidän esimerkkiään noudattaen ja heitä ihailleet. Heidän täytyy myös kulkea Pimeyden Ruhtinaitten jälkiä siinä, että heidän täytyy langeta syvälle syntiin. Vain siten heissä herää inhimillinen tunne. Tällaisia olentoja olivat Asuurat. Sentähden heidän täytyi ruumistua Atlantiksella noihin ihmismuotoihin, jotka olivat jo yksisukuisia, oppiakseen tuntemaan ja tietämään, mitä on pahuus, itsekkyyys, synti. Ja sentähden me näemme, kuinka Atlantiksella näyteltiin tuo ihmeellinen näytelmä, suuri sota valkoisten ja mustien välillä. Asuuroilla ei ollut muuta kehittymismahdollisuutta kuin se, että he menivät syvälle pahuuteen. Siis, koska he olivat luonnostaan maagikkoja, eli ajatusvoiman käyttäjiä, he syöksyivät mustaan magiaan. Etevimmat heistä olivat johtajina tässä mustassa velhoudessa, ja toiset seurasivat jäljessä, myös ne meistä, jotka olimme älyn linjaa pitkin yksilöityneet. Kuitenkin meidän musta magiamme oli lapsellista verrattuna Asuuroiden mahtaviin tekoihin.

Atlantiksella siis taisteltiin tuo suuri taistelu. Toisella puolella olivat valkoiset Mestarit ja Valon Herrat sekä ne meistä, jotka lapsellisessa uskossa ja ihailien seurasimme heitä. Toisella puolella olivat Asuurat ja ne meistä, jotka älyn tietä ihmisiksi kehittyneinä ihastuimme valtaan ja pahuuteen.

Täten olemme saaneet jonkinlaisen kuvan ihmiskuntamme historiallisesta kehityksestä. Me voimme ymmärtää, että nuo eri olentoluokat, nuo eri ihmiskunnat entisistä planeettaketjuista, ovat kaikki meihin vaikuttaneet omalla tavallaan ja kehittäneet meissä eri puolia. Me olemme alusta saakka olleet siinä

onnellisessa asemassa, että meissä on kaikkia puolia kehitetty yhtäaikaan – toisissa enemmän toista, toisissa toista, luonteenlaadustamme riippuen. Edelliset ihmiskunnat saivat mennä yhtä linjaa niin pitkälle kuin mahdollista ja saivat sitten vasta jatkaa jotakin toista linjaa kulkien.

Jos katsomme asiaa käyttövälineiden kannalta, voimme sanoa, että Barhishad-pitrit eli Vahvuuden Kalliot antoivat eetterivoiman, varsinkin sukupuolivoiman ja tahdon, sekä kehittivät meissä fyysillis-eetterisen ruumiin. Valon Herrat herättivät meissä sen, jota sanomme tunneruumiiksi ja kehittivät mielikuvitustamme kauniiseen suuntaan. Asuurat kehittivät älyruumista, ajatuksen voimia, mielikuvitusta, jos hyvään niin ennen kaikkea myös pahaan suuntaan. Siten me olemme oikeastaan kaikkein onnellisimmassa asemassa, me, jotka olemme ihmiskuntana vasta neljännellä planeetalla. Meille elämä voi olla rikkaampi kuin yhdellekään ihmiskunnalle tätä ennen meidän planeettajärjestelmässämme.

Kaikki Barhishad-pitrit eli Vahvuuden Kalliot ovat jo jättäneet meidän ihmiskuntamme. He eivät enää esiinny ihmisinä meidän ihmiskunnassamme. Heidän elämänsä oli monipuolisin edellisistä ihmiskunnista, ja siksi he tarvitsivat vähimmin kokemusta. Agnishvaatta-pitrit toisesta manvantarasta ovat suurimmaksi osaksi jo jättäneet meidän ihmiskuntamme, eikä heidän enää ole tarvis ruumistua tänne siitä yksinkertaisesta syystä, että he ovat jo kehityksessään nousseet korkealle. He ovat tulleet vihityiksi, adepteiksi, Mestareiksi, ja ovat jättäneet meidän planeettamme. Vain jotkut heistä saattavat olla vielä jäljellä. Myös monet Asuuroista, Pimeyden Ruhtinaista ovat jättäneet meidän ihmiskuntamme. Kehittyneimmät heistä, ne, jotka menivät kaikkein syvimmälle pahuuteen Atlantiksella, myös saattoivat nousta kaikkein korkeimmalle. Ja kun he sitten nousivat ajatuksensa ja älynsä voimalla saatuaan kylliksi kokea, niin he kehittivät itsessään nopeasti ihania inhimillisiä ominaisuuksia. Siten heistäkin on tullut adepteja. – Monet Asuuroista ovat kuitenkin yhä meidän ihmiskunnassamme elämässä ja kokemassa. Sentähden voimme sanoa, että asuurasielut eli Pimeyden Ruhtinaat muodostavat tavallaan myös erityisen ryhmän ihmiskuntaa. Aikaisemmin oli puhetta kahdenlaisista ihmissieluista, niistä, joihin me kaikki sivistyskansat kuulumme ja jotka synnyimme ihmisiksi kuuketjussa, ja niistä, joihin raakalaiskansat kuuluvat, ja jotka vasta täällä maapallolla syntyivät ihmisiksi Agnishvaatta- ja Barhishad-pitrien vaikutuksesta. Kolmantena pienenä ryhmänä voisi siis pitää näitä Asuuroita, jotka esiintyvät maapallolla silloin tällöin mahtavina, suurina johtajina, esim. suurina sotapäällikköinä ja vallantavoittelijoina, erikoisen nerokkaina ja ihmeellisinä olentoina. Minun tekisi mieleni esimerkkinä sanoa, että sellainen olento kuin Napoleon I varmasti kuului Asuuroihin, sillä lukuunottamatta sitä, että hän kaikin puolin oli erityisen nerokas ja älykäs, hänellä oli lisäksi tutunomaiset jooginominaisuudet. Hän saattoi keskittää huomionsa ja ajatuksensa aivan esteettä. Hän saattoi esim. nukkua milloin vain tahtoi. Keskellä tykkien jyskettä hän voi sanoa: „Nyt minä kymmeneksi minuutiksi käyn tähän vaunuun nukkumaan. Herättäkää minut kymmenen minuutin kuluttua.” Ja hän nukahti heti ja nukkui rauhallisesti nuo minuutit. Tämä on suurten joogien ominaisuus. Sitä kykyä ei ole edes kaikilla joogeilla, vaan ainoastaan niillä, jotka erikoisesti osaavat kehittää ajatuskykyään ja erottaa sen fyysisistä aivoista. – Tuo kyky saattaa kyllä olla toisenlaisillakin ihmisillä, mutta se johtuu silloin toisista syistä. Mutta tämä ominaisuus erikoisen nerokkaissa olennoissa, niinkuin esim. Napoleonissa, osoittaa, että kysymyksessä on ylpeä Asuura, joka tahtoo hallita maailmaa neronsa ja älynsä voimalla. – Tuollaisiakin ihmisiä siis saattaa olla, mutta he ovat kuitenkin poikkeuksia; he eivät kuulu meidän suureen joukkoomme. Sentähden ei tarvitse puhua erikoisesta kolmannesta ihmisluokasta. Hyvä on vain muistaa, että tällaisia poikkeuksia on.

VIII Tuleva kehityksemme

Olemme koettaneet seurata hengen eli tajunnan vaellusta aineellisissa muodoissa, ja olemme nähneet, että tämä suuri luomisprosessi on jumalien aikakausia kestävä, lakkaamatonta työtä, mutta ei ainoastaan jumalien, vaan myöskin kaikkien niiden olentojen työtä, jotka ovat luomisessa mukana. Sillä mitä meidänkään inhimillinen elämämme on muuta kuin työtä, luomista. Mekin olemme mukana maailmaa luomassa. Me olemme olleet alusta saakka mukana, sillä me olemme sisimmässämme Jumalan Poikia, Jumalasta itsestään syntyneitä ikuisia henkiä. Sentähden me otamme jumalalliseen työhön osaa, sentähden meidän elämämme on kärsimystä, vaivaa ja tuskaa. Mutta meidän elämämme on kaikkea tätä sisästäpäin katsoen vapaaehtoisesti, koska olemme mukana maailmaa luomassa.

Olemme nähneet, että salaisen tiedon mukaan luomisen suuri työ tapahtuu määrätyn ohjelman mukaisesti. Se kestää aikakausia, se kulkee läpi ikuisuuksien, sillä hengen kulku aineessa on hidasta, mutta varmaa. Henki eli tajunta voittaa lopulta aineen eli muodon, tahto voittaa lopulta välttämättömyyden tullessaan yhdeksi välttämättömyyden kanssa. Jumala oppii lopulta aivan kuin tuntemaan itsensä syvimmissä syvyydessään.

Olemme nähneet, kuinka luonnon suuri työ jakaantuu seitsemään suureen jaksoon, joita olemme nimittäneet luomispäiviksi eli manvantaroiksi, pitkiksi luomiskausiksi. Olemme myös nähneet, kuinka on seitsemän luonnonvaltakuntaa, joiden kautta henki eli tajunta vaeltaa. Olemme nähneet, kuinka tajunta laskeutuu ylhäältä omasta sisäisestä itsestään alas aineeseen luoden itselleen muotoja, kunnes se lopulta löydettyään inhimillisen muodon, joka antaa sille mahdollisuuden tulla itsetietoiseksi, nousee vähitellen takaisin ylös omaan itseensä, mutta nyt rikastuneena, tuoden mukanaan kaiken sen tiedon ja kaikki ne kokemukset, jotka se pitkän vaelluksensa aikana on itselleen koonnut. Olemme seuranneet hengen vaellusta kaikkien luonnonvaltakuntien kautta, ensimmäisestä aina seitsemänteen saakka ja nähneet, kuinka vaellus alkaa n.s. ensimmäisestä elementaalikunnasta. Elettyään siinä aikansa henki elähyttää toista elementaalikuntaa ja sen muotoja. Elettyään tässä aikansa se siirtyy kolmanteen elementaalikuntaan ja vajoaa sitten kivikuntaan, sitten kasvikuntaan, sitten eläinkuntaan ja pääsee lopulta ihmiskuntaan, seitsemänteen luonnonvaltakuntaan. Olemme nähneet, että yksi manvantara eli luomiskausi vastaa aina yhtä luonnonvaltakuntaa. Siten se elämänaalto, joka ensimmäisenä luomispäivänä elää ensimmäisessä elementaalikunnassa, saapuu vasta seitsemännessä manvantarassa ihmiskuntaan. Olemme puhuneet myös siitä, kuinka Vanhan Testamentin elohistinen luomiskertomus on kuvaus hengen kulusta eri luonnonvaltakuntien kautta eri luomispäivinä.

Siirrymme sitten pois tästä skemaattisesta kuvauksesta meidän ihmiskuntamme kehitykseen, sillä meidän ihmiskuntamme ei ole tuo tyypillinen elämänaalto. Mehän olemme vasta neljännessä manvantarassa eli luomispäivässä, ja me olemme kuitenkin jo ihmiskuntana, vaikka vasta seitsemännessä luomispäivässä ensimmäisen elementaalikunnan piti kehittyä ihmiskunnaksi. Siten me, jotka olemme ihmiskuntana jo neljäntenä luomispäivänä, olemme ennen elämäämme tässä aurinkojärjestelmässä, tässä planeettaketjujen jälleensyntymässä, eläneet muualla alemmissä luonnonvaltakunnissa, sillä mehän olimme jo kivikuntana ensimmäisessä manvantarassa. Toisessa manvantarassa olimme kasvikuntana ja kolmannessa, n.s. kuu-manvantarassa, eläinkuntana.

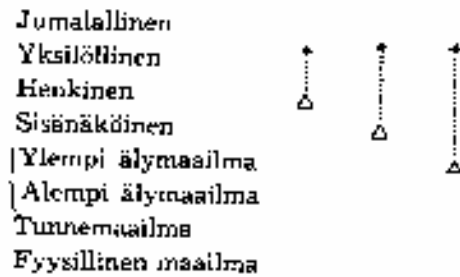
Voimme ymmärtää, jos katselemme ihmiskuntamme tulevaisuutta, että viidennessä manvantarassa ne ihmiset meidän ihmiskunnastamme, jotka eivät ole saavuttaneet sitä viisautta, mikä on asetettu tämän ihmiskunnan päämääräksi, muodostavat kehittyneemmän osan siitä ihmiskunnasta, jonka suuren joukon

muodostaa nykyinen eläinkuntamme. Ne meistä, jotka ovat saavuttaneet viisauden ja päässeet tämän manvantaran päämäärään, ovat viidennessä manvantarassa silloisen ihmiskunnan näkymättöminä auttajina ja opettajina, sillä meidän suhteemme nykyiseen eläinkuntaan on sangen läheinen. Myös voimme ymmärtää vastaavaisuuden lain mukaan, että joukko meidän ihmiskunnastamme, ehkä kehittyneimmät, tulevat saamaan tehtäväkseen viidennessä manvantarassa lähteä johonkin toiseen tähteen muodostaakseen sinne Salaisen Veljeskunnan, samalla tavalla kuin meidänkin luoksemme tuli Venus-tähdestä olentoja, jotka perustivat tänne Salaisen Veljeskunnan ja tulivat nykyisen ihmiskunnan todellisiksi ja välttämättömiksi opettajiksi. Tämän me voimme vielä ymmärtää omasta manvantarastamme, mutta kun koetamme mielikuvituksessamme nousta kuudenteen ja seitsemänteen manvantaraan ja ajatella, mikä nykyisen ihmiskunnan kohtalo silloin on, silloin ajatuksemme pysähtyy ja vaipuu voimattomana maahan. Aavistamme vain hämärästi ja puolittain, että meidän elämämme silloin tulee olemaan korkea ja jumalallista, ja meillä tulee olemaan suuria luomistehtäviä. Suuret, suuret joukot meitä muodostavat yhdessä silloin taivaallisia sotajoukkoja, joita elähyttää yhteistajunta, ja me olemme silloin mukana luomistyössä korkeammilla tasoilla. Mutta mitään yksityiskohtia sellaisesta tulevaisuudesta emme kykene itsellemme luomaan mielikuvituksessamme.

Sitävastoin eräs toinen kysymys on meitä lähempänä. Se on kysymys, kuinka me saavutamme tämän luomispäivän aikana meille asetetun päämäärän, miten me voimme saavuttaa sen mestariuden eli adeptiuden, joka kuuluu meidän ihmiskuntamme ohjelmaan? Useimmat meidän ihmiskunnastamme ovat aivan kuin kutsutut saavuttamaan mestariuden tässä nykyisessä manvantarassa, toisin sanoen siis tämän maan päällä. Poikkeuksena ovat ne meidän ihmiskunnastamme, jotka eivät mitenkään siihen kykene, sillä kuten ennen on ollut puhetta, osa nykyistä ihmiskuntaa on vasta tämän maan päällä mennyt sen sillan yli, joka vie eläinkunnasta ihmiskuntaan. Sentähden heistä luultavasti monet, ehkä useimmat, eivät ehdi saavuttaa mestariutta. He siis tulevat jatkamaan inhimillistä kehitystään ensi manvantarassa. – Miten on muuten suunniteltu, että ne ihmiset, jotka suhteellisesti heikoimmin kykenevät edistymään henkisesti, kehittyisivät? Jumalan tahto toteutuu, sen täytyy toteutua. Ihminen, joka on jumalallinen olento, voi vastustaa Jumalan tahtoa, mutta kun hän huomaa, mikä on Jumalan tahto, ja kun hän ymmärryksessään selvästi näkee, mihin päin luonto tahtoisi hänen kulkevan, hän tuntee itsessään jumalallisen luontonsa, ja hän tuntee tahtovansa noudattaa Jumalan suunnitelmaa ja tahtoa. Sillä tavalla vähitellen toteutuu Jumalan tahto jokaisessa, vaikka se on ihmiselle vapaaehtoinen asia. Jumalan tahto on takana ja murtaa kaikki esteet. Ihminen kyllä saattaa nousta Jumalan suunnitelmaa vastaan, mutta suuressa armahtavaisuudessaan Jumala kasvattaa häntä vähitellen siihen kohtaan, että hän vapaaehtoisesti sanoo: „Nyt minä tahdon kulkea sinun teitäsi, Isä.” – Ja kun me katselemme jumalallista suunnitelmaa, jonka mukaan meidän ihmiskuntamme tulee kehittymään, voimme aivan selvästi erottaa, kuten okkultisessa kirjallisuudessa sanotaan, kaksi tietä. Toinen näistä vie, käyttääkseni Annie Besantin vertausta, ikäänkuin vuoren ympäri spiraalissa – tavallisen kehityksen pitkä, aste asteelta nouseva tie, jota ihminen kulkee enemmänkin luonnon tahtia noudattaen kuin omaa tahtoaan erikoisesti ponnistaen. Toinen tie nousee suoraan vuorta ylös, kohti korkeutta. Se on se vanha kaita tie, joka myös on aina ollut avoinna ihmissieluille. Tietenkin ensinmainittu laveakin tie vie päämäärään – ei kadotukseen muuten kuin kuvaannollisesti – vaikkakin hitaasti.

Jos me tahdomme saada käsityksen hengen noususta ylöspäin, on hyvä, että tarkastamme vielä lyhyesti, miten se laskeutuu alas. Voimme laatia siitä skeeman, joka paremmin selvittää asian meille.

Maailmoista eli tasoista on korkeimpana jumalallinen maailma, sitten on yksilöllinen eli monadinen, sitten on henkinen, j.n.e. Kirjoittakaamme ne järjestykseen:

5

Meidän jumalallinen henkemme on kotoisin yksilöllisestä maailmasta. Siellä on tähtemme. – Jos tahdomme luoda yleiskatsauksen hengen astumisesta aineeseen, niin voimme ottaa lukuun kaikki eri luontokunnat. Muistanemme, että ensimmäinen luontokunta on ensimmäinen elementaalikunta ylemmässä älymaailmassa.

Monadi, jumalanpoika, pysyy koko ajan omassa yksilöllisessä maailmassaan, mutta sen tarkoitus laskeutuessaan alas aineeseen on, kuten tiedämme, rakentaa itselleen minätajunta, jonka vähitellen pitäisi päästä elämään itse muodossa. Se minuusruumis, kuten tiedämme, syntyy ylemmässä älymaailmassa ja se syntyy vasta silloin, kun ihmiskunta on saavutettu. Vasta ihmisillä on tällainen yksilöllinen maagillinen ruumis, yksilöllinen minuus, joka on pysyväinen. Tietenkin itse monadissa alusta saakka on jonkinlainen minuustajunta, muutenhan ei mitään muodollisesti rajoitettua minuutta voisi syntyäkään. Se minuus on siis kyllä olemassa, mutta se on ikäänkuin rajaton ja muodoton, se on kuin minätajunta ilman muotoa, se on jumalanpojan tajunta. Tarkoitus on siis, että se tulisi yksilölliseksi.

Tämä rajaton ja muodoton minätajunta, joka on monadissa, vähitellen aivan kuin laskeutuu alaspäin. Se kulkee ikäänkuin seitsemän askelta alaspäin aineeseen. Se minuustajunta ei millään tavalla vielä voi ilmetä muodossa. Monadi, jumalallinen tajunta, voi kyllä heittää itsestään aivankuin tuntosarven tai salaman ylempään älymaailmaan, mutta se ei vielä ole mikään minätajunta. Minätajunta laskeutuu vain vähitellen, niin että ensimmäisen elementaalikunnan aikana monadin itsetajunta on itse monadissa. Jos kuvaamme sitä kolmiolla, niin se on monadissa itsessään. Voimme kuvata sitä myös ympyränä. Toisessa elementaalikunnassa on monadin minätajunta tullut vedetyksi henkiseen maailmaan. Minätajunta on astunut yhden askelen alaspäin. Kolmannessa elementaalikunnassa se on laskeutunut jo sisänäköiseen maailmaan, vaikkakaan ei – huomatkkaamme se – yksilöllisenä eikä muodollisena. Kun monadin elämä ilmenee kivikunnassa, on sen muodoton minätajunta laskeutunut ylempään älymaailmaan, jossa voi muodostua inhimillinen minuus. Kun monadi on laskeutunut alempaan älymaailmaan, on se silloin kasvikkunnassa. Ja kun tulemme eläinkuntaan, on monadin tajunta laskeutunut tunne- eli astraalimaailmaan, ja sen tuntosarvi on fyysisessä maailmassa eläinkunnassa. Ja kun vihdoinkin tulemme ihmiskuntaan, on monadin minätajunta todella tullut itsetajukseksi ja asuu fyysisessä maailmassa ihmiskunnassa. Silloin on muodostunut todellinen yksilöllisyys, joka on ylemmällä älytasolla. Muodoton, persoonaton minätajunta on laskeutunut fyysiselle tasolle.

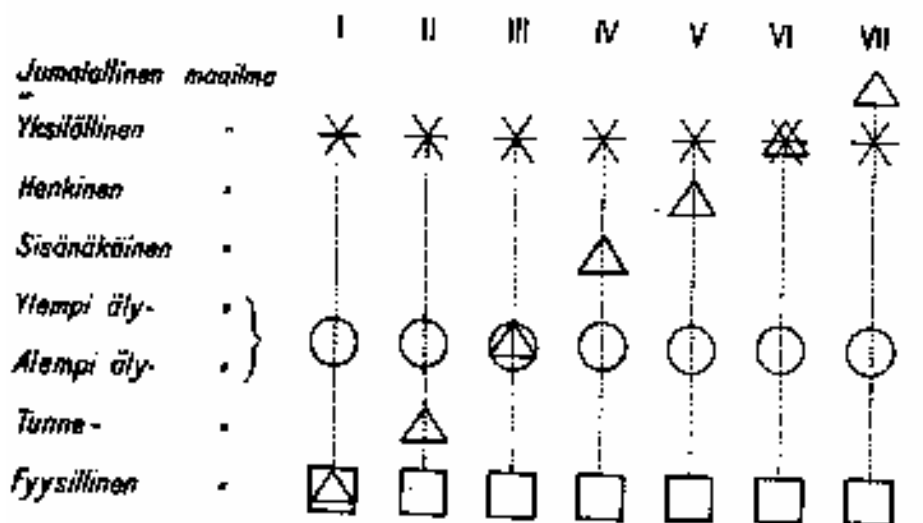
Mikä on ero yksilöllisen minätajunnan, joka saavutetaan vasta ihmiskunnassa, ja muodottoman minätajunnan välillä, joka laskeutuu taso tasolta? Eräältä kannalta voisimme selittää sitä seuraavasti:

Ensimmäisessä manvantarassa kaikki monadit ovat ehkä yhdessä, ja niiden „tuntosarvet” ovat ensimmäisessä elementaalikunnassa. Toisessa ja kolmannessa elementaalikunnassa ne ehkä ovat jakaantuneet ryhmiin, joissa on miljoonia yhdessä, samaten kivi-, kasvi- ja eläinkunnassa. Eläinkunnassakin vielä on siis ryhmäsieluja, mikä merkitsee, että eläinten muodoton minätajunta elää ryhmissä, monta monadia on yhdessä. Ja noilla ryhmillä on erityiset oppaansa ja johtajansa. Jos esim. menemme astraalitasolle ja tutkimme eläinten ryhmäsieluja, niin havaitsemme, että eläinten minuus on astraalitasolla.

Niiden minuutta ei voi tavata fyysillisestä maailmasta, sillä monta fyysillistä eläintä kuuluu samaan minuuteen. Mutta niiden elämä olisi sängen epämääräistä, ellei olisi jumalallisia deeva-olentoja hoivaamassa näitä eläinten ryhmäsieluja. Nuo deevat voivat muuten hyvinkin kummallisella tavalla yhtyä niihin ja ohjata niitä. Siitä luultavasti tulee vanhojen kansojen tapa pyhittää joitakin eläimiä. Meillä suomalaisilla esim. oli karhu pyhä eläin. Se johtui siitä, että kun tietäjät menivät astraalimaailmaan, he tapasivat siellä kuninkaallisen karhun. Se oli se deeva-olento, joka johti karhujen yhteisminää eli ryhmäsielua, ja joka saattoi ottaa karhun muodon, mutta myös esiintyä aivan kuin inhimillisenä olentona ja kuninkaana. Ja hänen valtakuntaansa ja kansaansa kuuluivat ainoastaan karhut. Vanhat tietäjät olivat tuollaista huomanneet ja sen johdosta pyhittäneet ne eläimet, joita hoitavat deevat heidän mielestään olivat kaikkein ihanimmat.

Kun tulemme inhimilliseen maailmaan, on siis tämä hämärä minätajunta laskeutunut fyysilliseen ruumiiseen ja varsinainen minuus on silloin syntynyt ylemmässä älymaailmassa. Siellä on syntynyt meidän minuutemme valoverho, mutta fyysillisessä maailmassa on ikäänkuin heijastus tästä ylemmästä minästä. Mutta samalla se on aivan kuin toinen minä, ja se johtuu siitä, että se on kulkenut alas sen tien ja on ikäänkuin osa tuosta hämärästä minätajunnasta. Sentähden ihmisen persoonallinen minätajunta vasta vähitellen kehittyä ja saa ääriäviä. Vaikka takana onkin yksilöllinen minuus, tapahtuu sen ja persoonallisen minätajunnan yhtyminen vasta vähitellen. Kun tämä inhimillinen aste on saavutettu, alkaa kehitys ylöspäin. Ja se kehitys ylöspäin on silloin henkistä. Se on tietenkin sitä, että tajunta, joka on rakentanut sillan monadin, jumalanpojan, ja muodon välille, vähitellen nousee yksilöllisenä ja muodon herrana ylös, takaisin jumalalliseen vapauteen, jumalalliseen henkeen. Muodon ei enää tarvitse muuttua toiseksi. Inhimillisessä maailmassa se voi säilyä, mutta sisässä tapahtuu prosessi, joka nostaa tajunnan ylös.

Ihmisen kehityksestä ylöspäin voimme piirtää seuraavan kuvion:

6

Inhimillinen, persoonallinen tajunta on aluksi fyysillisessä maailmassa ja todellinen inhimillinen minuus ylemmässä älymaailmassa. Monadi, jumalallinen henki, on yksilöllisessä maailmassa.

Aste asteelta täytyy tämän yksilöllis-persoonallisen minätajunnan nousun tapahtua. Ihmisen nykyisen tilan ihanne on täydellinen persoonallinen itsetietoisuus fyysillisessä maailmassa. Seuraava tila on persoonallinen itsetietoisuus tunnemaailmassa, vaikka fyysillinen ruumis on fyysillisessä maailmassa, ja minuus tietenkin pysyy koko ajan omassa ylemmässä älymaailmassaan. Kolmas askel on persoonallinen itsetietoisuus älymaailmassa – molemmat älymaailmat otettuna yhtenä – toisin sanoen persoonallinen itsetietoisuus korkeammassa minässä eli todellisessa inhimillisessä minuudessa. Fyysillinen ruumis voi olla

fyysillisessä maailmassa. Seuraava askel on persoonallinen itsetietoisuus sisänäköisessä maailmassa, jolloin inhimillinen minuus jo jää aivan kuin alapuolelle käytettäväksi, jos on tarpeellista. Kun ihminen on saavuttanut persoonallisen itsetietoisuuden sisänäköisessä maailmassa, hän on jo jonkun verran ihmisen yläpuolella. Voimme kyllä sanoa, että persoonallinen itsetietoisuus jo älymaailmassa on inhimillisesti katsoen täydellinen ihminen, mutta neljännessä vaiheessa ollaan jo enemmän kuin ihminen. Seuraava askel on persoonallinen itsetietoisuus henkisessä maailmassa, minuus käytettävissä älymaailmassa, jos on tarpeellista. Seuraava askel on persoonallinen itsetietoisuus omassa yksilöllisessä monadissa. Jumalanpoika on tullut persoonallisesti itsetietoiseksi ja voi käyttää inhimillistä minuutta aina sen maailmaan saakka ja fyysillistä ruumista, jos tahtoo. Ja lopuksi on vielä seitsemäs askel, jossa persoonallinen itsetietoisuus nousee aivan kuin jumalallisen tietoisuuden yläpuolelle, siis nostaa Jumalan Pojan tietoisuuden suorastaan Isän luokse, niin että Jumalan Poika on yhtä Isän kanssa Logoksen jumalallisessa maailmassa.

Me nimitämme näitä askeleita *vihkimyksiksi*. Ensimmäistä askelta, jonka otettuaan ihminen saavuttaa persoonallisen itsetietoisuuden fyysillisessä maailmassa, sanomme ensimmäiseksi vihkimykseksi. Tulen pian selittämään, mitä on persoonallinen itsetietoisuus fyysillisessä maailmassa. Persoonallinen itsetietoisuus tunne- eli astraalimaailmassa on se tila, jota nimitetään toiseksi vihkimykseksi. Persoonallinen itsetietoisuus älymaailmassa se, jota sanotaan kolmanneksi vihkimykseksi. Persoonallinen itsetietoisuus sisänäköisessä maailmassa on neljäs vihkimys ja persoonallinen itsetietoisuus henkisessä maailmassa viides vihkimys eli mestariaste. Kuudes vihkimys nostaa ihmisen mestariuden yläpuolelle, ja se vastaa siis Kristus-astetta, itsetietoista Jumalan Poikaa. Seitsemäs vastaa sitä astetta, jolloin ihminen on yhtä Isän kanssa.

Voimme ymmärtää sen nojalla, mitä olemme huomanneet aikaisemmasta kehityksestä, että tämäkin ihmisen henkinen kehitys tapahtuu aivan määrätyn ohjelman mukaisesti. Me tiedämme, että tässä neljännessä manvantarassa ihmiskuntamme tulisi saavuttaa mestariaste, siis kaikki viisi ensimmäistä astetta, vaikka ihmiskunta ei ole tällä hetkellä vielä kulkenut edes ensimmäisen vihkimyksen lävitse. Nämä vihkimykset on kuitenkin käytävä lävitse, sillä sellainen on jumalallisen suunnitelman tarkoitus. Suurten ihmisjoukkojen olisi otettava nämä määrättyt askelet.

Meidän elämällemme ei tällä planeetalla ole enää jäljellä kuin kolme kierrosta tämän nykyisen neljännen jälkeen. Ymmärrämme siis, että nämä vihkimykset on otettava näiden kolmen kierroksen aikana, ja ne olisi otettava luonnonmukaisesti siten, että ensimmäinen vihkimys olisi saavutettava viimeistään viidennen kierroksen aikana, toinen, kolmas ja neljäs vihkimys viimeistään kuudennen kierroksen aikana ja viides vihkimys seitsemännen kierroksen aikana. Sellainen on jumalien suunnitelma. Samoin kuin tässä neljännessä kierroksessa ihmisminuuksista vähemmän kehittyneet tulivat maan päälle kolmannessa, Lemurialla, ja kehittyneimmät vasta neljännessä juurirodussa Atlantiksella, samoin voimme ymmärtää, että viidennessä kierroksessa kehittyneimmät ihmisminuudet tulevat maan päälle vasta neljännessä ja viidennessä juurirodussa, jos voimme sellaisia sanoja käyttää. Kuudennessa kierroksessa kehittyneimmät tulevat vasta viidenteen ja kuudenteen juurirotuun ja seitsemännen kierroksessa vasta loppuaikana, sen kehittyneimmässä tilassa. Silloin on saavutettava mestarius. – Vaikein on ensimmäisen ja viidennen vihkimyksen ottaminen. Helpoimmat ovat välillä olevat kolme, jonka tähden ne kaikki voi ottaa yhden kierroksen aikana.

Mikä on sitten ensimmäinen vihkimys? Sanotaan, että se on persoonallinen itsetietoisuus fyysillisessä maailmassa. Meidän ihmiskuntamme elää neljännen kierroksen viidennessä juurirodussa. Vielä on jäljellä kaksi juurirotua tässä neljännessä kierroksessa. Edellä sanottiin, että ensimmäinen vihkimys on otettavissa jo neljännen kierroksen aikana, siis kuudennen ja seitsemännen juurirodun aikana, mutta viimeistään se on otettava ensi kierroksen aikana. Kun kysymme, millä tavalla ihmiskunta ulkonaisten ominaisuuksiensa puolesta tulee muuttumaan kuudennen ja seitsemännen juurirodun aikana, niin voimme vastata: samalla tavalla kuin viides juurirotu vastaa ihmisen viidettä periaatetta eli älyä, niin myös kuudes ja seitsemäs juurirotu vastaavat ihmisen kuudetta ja seitsemättä periaatetta eli siis veljesrakkautta ja inhimillistä tahtoa. Ja samalla tavalla kuin tähänastisissa juuriroduissa kussakin on yksi aisti kehittynyt, ensin kuulo,

sitten tunto, näkö, maku, ja nyt viidennessä juurirodussa hajuaisti, niin kuudennessa juurirodussa tulee uudeksi aistiksi astraalinen selvänäkö – sitä ei pidä sekoittaa astraaliseen itsetietoisuuteen – ja seitsemännessä juurirodussa jonkinlainen älyllinen selvänäkö. Kuta enemmän maailma avautuu ihmisille, sitä enemmän he voivat ymmärtää maailmaa ja elämää, ja sitä enemmän he henkisesti kehittyvät. Astraalinen selvänäkö tulee paljastamaan ihmisille, että he ovat sielullisia olentoja, että heillä on muutakin kuin tämä fyysillinen ruumis, että he elävät jonkinlaisessa loistavassa tuliverhossa, jossa heidän tunteensa ja ajatuksensa näkyvät. Samoin älyllinen selvänäkö tulee vielä lisäämään näkökykyä. Kun ihmiset näin huomaavat, että materialistinen elämäntavotus perustuu valheeseen, he suuremmalla ponnella ja voimalla heräävät ajattelemaan ja kysymään, mitä elämä on. Ja silloin heille avautuu mahdollisuus ensimmäiseen vihkimykseen, joka siis on persoonallinen itsetietoisuus fyysisessä maailmassa. Voimme sitä myös sanoa salaisen tiedon valmistavaksi tieksi eli puhdistuksen tieksi, joka ihmiskunnalla on edessään tässä viidennessä, kuudennessa ja seitsemännessä juurirodussa. Se tie on aivan kuin avannut porttinsa. Ihmiset voivat kulkea sitä tietä ilman suuria ponnistuksia – en puhu nyt kaidasta tiestä – nykyisessä ja kahdessa seuraavassa juurirodussa. Ja kun puhdistuksen tie on kuljettavissa, on ihmisellä myös mahdollisuus ottaa ensimmäinen vihkimys. Puhdistuksen tie, jolla ihmisen täytyy saavuttaa vähitellen persoonallinen itsetietoisuus näkyväisessä maailmassa, on kuljettavissa monella tavalla. Siitä on okkultisissa ja teosofisissa kirjallisuudessa niin paljon puhuttu, että jokaisella teistä epäilemättä on siitä käsitys. Voisin vielä lyhyellä määritelmällä lisätä tätä kuvausta ja sanoa, että puhdistuksen tie on *uskollisen rakkauden tie*. Meidän ihmisten tulee tässä neljännessä kierroksessa oppia uskollisesti rakastamaan toisia ihmisiä. Luonto itse viittaa siihen, että rakkaus on ikuinen, että rakkauden tulee olla ikuinen, että ihminen ei ole vielä ollenkaan ymmärtänyt rakkautta, ellei hän usko sen ikuisuuteen. Sillä jos ihminen todella rakastaa toista ihmistä sielullisena olentona, ihmisenä – ja rakkaus on juuri sitä, että me ihmisinä osaamme rakastaa toisiamme – niin vaikkakin hän olisi fyysisen elämän aikana saanut luopua siitä, jota rakastaa, vaikka hän ei koskaan olisikaan laskenut kättänsä rakastamansa ihmisen otsalle, vaikkakaan hän ei koskaan olisi antanut hänen nojata päätänsä rintaansa vasten, hän kuoleman jälkeen on rakastamansa luona. Sillä rakkauden valtaa ja mahtia ei mikään voi estää. Rakkaus on suurin voima maailmassa. Sentähden ihmiset kaipaavat *uskoa*. Siksi viisaat opettajat sanovat ihmisille: „Uskokaal!” ja sillä tarkoitetaan: Uskokaan todellisen, inhimillisen, epäitsekään rakkauden ikuisen voimaan ja valtaherruuteen. Kuoleman jälkeen te olette sen sielun luona, jota te rakastatte. Ja jos te sanotte Jumalalle: „Minun täytyy saada elää nyt tai tuhannen vuoden perästä, milloin Sinä vain tahdot, tuon toisen sielun rinnalla, minun täytyy oppia tuntemaan hänen jumalallista luontoaan ja antaa hänelle, mitä minulla on annettavana inhimillisenä sieluna!” niin uskokaan, että se saavutetaan. Ei mikään jumala voi sitä estää. Me ihmiset olemme vain vähäuskoisia, liian pieniä ja liian heikkoja. Jos meillä on uskoa, niin me siirrämmme vuoria ja muutamme maailman. Kun me ihmissielut nousemme ylöspäin kirkkaudesta kirkkauteen, niin me vedämme taivaatkin mukaan, sillä nekin muuttavat muotoaan, niidenkin kauneus yhä kirkastuu. Ihminen, joka rakastaa, kulkee puhdistuksen tietä, sillä kun hän todella ja syvästi rakastaa, hän ei voi tehdä eikä ajatella mitään sellaista, joka ei kelpaisi hänen rakastetulleen. Rakkaus on puhdistuksen tien läksy, ja ensimmäinen vihkimys silloin merkitsee, että ihminen saa nähdä rakkauden voiman. Hän saa nähdä salaisuuden ihmiselämän takana, hän saa kokea, kuinka kaikki ihmiset ovat yhtä. Ja kuinka hän ei silloin olisi yhtä sen kanssa, jota hän rakastaa? Puhdistuksen tiellä hän uskoo, että hän on ja on oleva yhtä sen kanssa, jota rakastaa. Ja kun vihkimyksen portit avautuvat, kun vihkimyksen elämä laskeutuu hänen ylleen, hän näkee, että kaikki ihmiset ovat yhtä, ja ettei mikään ulkonainen voi heitä toisistaan erottaa. Persoonallinen itsetietoisuus fyysisessä maailmassa, joka saavutetaan ensimmäisessä vihkimyksessä, ei ole mitään muuta kuin varma tieto siitä, että rakkaus on ainoa mahti, että rakkaus kaikki saavuttaa. Vasta toinen ja kolmas vihkimys avaavat meille toisia maailmoita sillä tavalla, että tulemme niissä itsetietoisiksi. – On muistettava, että esim. itsetietoisuus tunnemaailmassa on aivan muuta kuin n.s. astraalinen selvänäköisyys. Astraalinen selvänäkö voi kehittyä ihmisessä jo puhdistuksen tiellä, ja se kehittyy varmasti ihmisille tässä neljännessä kierroksessa, mutta se ei ole lainkaan sama asia kuin astraalinen itsetietoisuus. Itsetietoisuus tunnemaailmassa saavutetaan vasta toisessa vihkimyksessä, ja voimme vastaavaisuuden nojalla ymmärtää, että sen laita on samalla tavalla kuin itsetietoisuuden tässä fyysisessä maailmassa, jossa kaikki ihmiset luulevat olevansa itsetietoisia. Itsetietoisuus astraalitasolla on niin korkeata laatua, että se on ainoastaan vihityillä. Se on monin verroin

korkeampaa kuin kaikenlainen selvänäkö, astraalitason ulkonaisten olojen katseleminen ja tarkkaaminen, sillä se merkitsee, että ihminen voi *sitä maailmaa ja sen voimia maagikkona ja tietäjänä hallita*, samalla tavalla kuin hän rakkauden sankarina voi hallita fyysillistä maailmaa. Vastaavasti samanlainen on itsetietoisuus seuraavissakin maailmoissa.

Kun annamme ajatustemme viipyä näissä asioissa, voimme ymmärtää, mitä aarteita, millainen kirkkaus ihmiskuntamme edessä on, sillä kaikkea tuota ihmiskuntamme tulee saavuttamaan.

Ihmisyksilö ei ole pakotettu kulkemaan muun ihmiskunnan mukana, vaan hän voi lähteä nousemaan sitä jyrkkää polkua, joka vie suoraan ylöspäin. Ja oikeastaan kun näin olemme kuvanneet kaitaa tietä, olemme ajatelleet sen kulkemisen tapahtuvan tässä fyysisessä ruumiissa. Sillä me voimme jo nyt tässä neljännessä kierroksessa saavuttaa kaikki vihkimykset. Seuraavissa kierroksissa tulee tämä fyysillinen ruumis ja elämä maapallolla olemaan jo vähän toisenlaatuinen. Viidennessä kierroksessa, samoin kuin jo nyt neljännessä, elämä tulee yhä eetterimäisemmäksi. Viidennessä kierroksessa tulee yksi elementti lisää, ja ihmisen koko ruumiillinenkin olotila muuttuu vähän, sillä jos kaikki ulkonaiset olosuhteet aina pysyisivät samanlaisina, ei ihmiskunta kokonaisuudessaan kehittyisi. – Vaikeus on nyt siinä, että astumme noita korkeampia askeleita olojen vallitessa, jotka niihin nähden ovat epäsäännölliset. Vaikeata on kulkea kaitaa tietä tällaisessa ruumiissa ja tämän laatusissa oloissa, mutta mahdotonta se ei ole. Ihminen voi päättää lähteä kulkemaan kaitaa tietä ja voi sanoa itselleen vaikka heti paikalla: „Nyt tahdon oppia kulkemaan puhdistuksen tietä, tahdon oppia tietämään, mitä on rakkauden salaisuus ja rakkauden voima.” Ja kun hän tekee tämän päätöksen ja elää ja toimii päätöksensä mukaisesti, hän varmasti etenee puhdistuksen tiellä, ja yhtä varmasti kuin hän sillä etenee, vihkimyksen portit hänelle avautuvat. Ja kun ensimmäisen vihkimyksen portti hänelle avautuu, hän on, niinkuin sanotaan, „pelastunut”. Hän on tavallisesta kuolevaisesta ihmiskunnasta astunut niiden kuolemattomien joukkoon, joille jo on annettu ensimmäinen näkymättömien maailmojen avain. Oppiessaan rakastamaan hän on kulkenut sekä taivaat että helvetit. Hän on puhdistuneena noussut syvimmästä helvetistä korkeimpaan taivaaseen. Silloin hän on ihminen uudella, todellisella tavalla, valmis ihminen, joka nyt vapaachtoisesti, rakastavana järkevänä olentona päättää kulkea eteenpäin jumalien ohjelman mukaisesti ihmisen äärettömiä päämääriä kohti.

IX Mitä meiltä vaaditaan?

Lopuksi tekee mieleni vielä luoda lyhyt katsaus viidenteen, kuudenteen ja seitsemänteen juurirotuun. On hyvä ottaa tarkasteltavaksemme kaksi ihmistä, jotka tyyppillisesti edustavat eri juurirotuja. Meillä ei tietenkään vielä ole kuudennesta juurirodusta yhtään ihmistä, koska kuudetta ei vielä ole ollut maan päällä, mutta meillä on neljännessä ja viidennessä. Toinen on Buddha ja toinen Jeesus Natsarealainen. Kristus. Buddha on neljännen juurirodun ihminen ja sen korkein vihitty. Hänessä näkyy neljännen juurirodun syvin elämänsalaisuus. Jeesus Kristus taas on viidennen juurirodun tyyppillinen ihminen ja tyyppillinen korkein vihitty, ja hän edustaa viidennen juurirodun syvintä elämänsalaisuutta. Kun käytän tällaisia sanoja, ei meidän pidä käsittää, että olisi kysymyksessä jonkinlainen erilaatuinen totuus tai erilainen kehitysennätys. Ihmiset erehtyvät, jos he luulevat, että Jumala eli totuus ei ole aina ollut saavutettavissa. Totuus ei kasva, Jumala ei muutu. Totuus on aina sama ja on aina saavutettavissa. Vain olosuhteet ja ihmiskunnan ulkonainen kehitys muuttuvat, ja sentähden tie Jumalan luo ja se tapa, millä totuutta etsitään, muuttuu. Tapa, millä viisaat ilmoittavat totuuden ja kertovat Jumalasta muuttuu olosuhteiden ja ihmiskunnan yleisen kehityksen mukaan. Sentähden kolmannessa juurirodussa puhutaan Jumalasta toisella tavalla ja etsitään totuutta toisella tavalla kuin neljännessä juurirodussa, jossa taas etsitään toisella tavalla kuin 5:nnessä, 6:nnessä ja 7:nnessä. Jokaisessa suuressa ajanjaksossa ihmiskunta kulkee määrättyä tietä, saavuttaa määrätynlaiseen kehityksen ulkonaisesti, ilmentää ulkonaisesti määrätynlaista periaatetta. Ja koska ihmiskunta kokonaisuudessaan eri aikoina on hieman eri kohdalla, niin Jumalaa etsittäessä lähdetään eri aikoina eri kohdista. Totuus on aina sama sisäisesti eli esoteerisesti; Buddha saavutti saman Jumalan ja totuuden kuin Jeesus Kristus. Sisäisesti Buddha on yhtä lähellä Jumalaa kuin Jeesus, mutta *ulkonaisesti* on etsimistapa ja kertomistapa erilainen.

Tarkastakaamme, millainen on se uskonto ja maailmankatsomus, jonka Buddha loi. Ohimennen sanottakoon, että Buddha tietenkin esiintyi tässä viidennessä juurirodussa, ja siitähän ei ole sen pitempää aikaa kuin 2500 vuotta. Mutta hän on kuitenkin neljännen juurirodun korkein vihitty, ja hänen esoteerinen tehtävänsä liittyi neljanteen juurirotuun. Jos katselemme buddhalaista maailmaa, huomaamme siinä läpikäyvänä eksoteerisena piirteenä sen käsityksen, että maailma on harhaa. Maailma kokonaisuudessaan on *maajaa*, ihmisen persoonallisuus on maajaata eli harhaa. Ainoa todellisuus on saavutettavissa siten, että ihminen hillitsee itseään, kuolettaa himonsa, suistaa itsekkyytensä, luopuu aineesta ja pahasta, halajaa ainoastaan nirvaanaa, totuutta, valistusta. Tämä käsitys on antanut värityksen kaikelle buddhalaiselle elämälle. Missä on hartaampia, lempeämpiä ihmisiä? Turhaan saa etsiä Euroopasta ihmisiä, jotka olisivat yhtä lempeitä ei ainoastaan siinä suhteessa, etteivät he käy sotia eivätkä ole uskonkiihkoisia, vaan siinäkin suhteessa, että he ovat eläimiä kohtaan lempeitä eivätkä niitä tapa. Se on kaunis piirre buddhalaisessa, itämaisessä elämässä, että ihmiset ovat kasvaneet sellaiseen hiljaiseen lempeyteen. Tietenkin eurooppalainen, kun hän katselee heidän elämäänsä, sanoo että he ovat saamattomia. Mutta tämä näennäinen ulkonainen saamattomuus johtuu siitä, että heidän mielestään tämä maallinen ja persoonallinen elämä on harhanomainen ja vähäpätöinen. He elävät monta kertaa tässä maailmassa; *samsaara*, jälleensyntyminen, tuo ihmisen tänne takaisin, mutta hänen tehtävänsä on vapautua tästä kaikesta, saavuttaa nirvaana ja vapautua samsaaran harhasta.

Jos taas katselemme tätä länsimaista sivistystä, tätä maailmankatsomusta, jolle perustuksen laski Jeesus Natsarealainen, niin huomaamme aivan toisen sävyn. Vaikka joskus puhuttaisiinkin tämän elämän turhuudesta ja mitättömyydestä ja aivan kuin soitettaisiin itämaisia säveleitä, niin se on pelkkää ulkokultaisuutta. Sen tietävät kaikki, sillä ei ole ollenkaan kristillisen maailmankatsomuksen todellinen pohjasävel se, että tämä elämä on mitätön. Minkävuoksi sitten puuhattaisiin niin paljon länsimailla? Täällähän on aina puuhattu, aina käyty sotia, aina tahdottu jotakin omistaa ja anastaa, jotakin uutta keksiä.

Nythän elämämme on aineellisesti erinomaisen mukavaa, tai ainakin on mahdollisuuksia aineelliseen mukavuuteen. Elämämme on saavuttanut paljon sellaista, mitä ei ole voitu saavuttaa muutoin kuin suurella aineellisella työllä, ja sitä on kovin paljon tehty. Länsimailla on pantu painoa näkyväisen, aineellisen elämän tärkeydelle. Ja jos katsomme itse kristinuskon, sen maailmankatsomuksen perussäveltä, niin huomaamme, että asian voisi kuvata niinkuin jo aikaisemmin kerroin. Ihmisen persoonallinen sielu on erinomaisen kallis. Persoonallinen sielu on pelastettava pahasta ja tietämättömyydestä Jumalan luo. Ja tämä pelastus on mahdollinen vain uskossa Kristukseen. Siinä tarvitaan suurta omaa ponnistusta, omaa uskoa. Ihmisen täytyy pakottaa itsensä uskomaan, hänen täytyy voittaa se, mikä hänen omassa ymmärryksessään vastustaa uskoa Jumalaan. Hänen täytyy tehdä työtä oman sielunsa pelastuksen puolesta. Tämä on aivan läpikäyvä meidän kristillisessä maailmankatsomuksessamme. Buddhalaiset kieltävät kaiken arvon persoonalliselta eläältä, koska se on harhaa. Kristityt sanovat: juuri ihmisen persoonallinen sielu on pelastettava.

Kuinka nämä asiat on ymmärrettävä? Onko Jeesus Kristus opettanut näin, ja onko Buddha opettanut noin? Merkillistä kyllä meidän täytyy sanoa, että sellainen on ollut heidän eksoteerinen vaikutuksensa. Heidän ulkonainen vaikutuksensa on epäilemättä ollut sellainen, mutta yhtä merkillistä on, että kun tarkastamme heidän opetuksiaan, silloin huomaamme, että he eivät ole opettaneet sillä tavalla. Heidän oppinsa on toinen. Jos tarkastamme Buddhan oppia, niin huomaamme, että hän kyllä puhuu siihen tapaan kuin äsken mainittiin. Hän tulee kyllä sellaisiin johtopäätöksiin, mutta ne eivät ole annetut lepotyynyiksi, joiden päällä vain sopisi levätä ja perustaa niille ilman muuta elämänsä. Se ei ollut Buddhan tarkoitus. Kun tutustumme hänen oppiinsa, huomaamme, että hän on maailman suurin filosofi ja loogikko. Hän ei suinkaan umpimähkään sano: „Kuoleta kaikki itsessäsi!”, vaan päinvastoin hän opetuksissaan neuvoo ihmistä käyttämään ajatuskykyään, kehittämään älyään eli intelligenssiään niin pitkälle kuin se vain kehittyä voi. Jos tarkastamme Buddhan opetusmenetelmää, huomaamme, että hän on varovaisin ja viisain opettaja mitä voi olla, sillä hän ei juuri koskaan vastannut aivan suoraan. Hän ei yksinkertaisesti sanonut, että asia on niin tai näin, vaan hän antoi aina vastauksen, joka vaan *pani kysyjän miettimään mitenkä asia on*. Hän sanoi miltei aina: „*Jos minä sanon, että asia on niin, te tulette sanomaan perästäpäin, kun minä olen poissa, että asia on niin. Jos minä vastaan, että asia näin, te tulette sanomaan, että asia on näin. Sentähden minä nimenomaan en vastaa kategorisesti. Te tiedätte Tien, kulkekaa sitä Tietä, minkä minä neuvon, niin löydätte vastauksen.*”

Me tiedämme, että hän antoi tällaisen epämääräisen vastauksen niinkin tärkeään kysymykseen kuin se, onko ihminen, ihmisen sielu, yksilöllinen ihminen, olemassa kuoleman jälkeen. Buddha ei vastannut suoraan. Hän ei suinkaan sanonut, ettei hän tiedä. Päinvastoin hän sanoi: „Tathaagata tietää totuuden.” Hän sanoi: „Jos minä vastaan suoraan, niin te sen enempiä ajattelematta pidätte kiinni sanoistani ja sanotte puolestanne: 'Niin Tathaagata sanoi'. *Te rakennatte sanojeni varaan lepokoteja itsellenne, mutta sitä juuri minä en tahdo, vaan sitä, että tekisitte työtä, ajattelisitte, kehittäisitte omaa älynkykyänne.*”

Me huomaamme täten, että Buddha ulkonaisesti aivan kuin tahtomattaan luo uskonnon ja maailmankatsomuksen, joka kuvastaa neljännen juurirodun päädharmaa. Sillä neljännessä juurirodussa, jolloin ihminen erikoisesti oli tekemisissä *kaaman* eli pyydeprinsüpin kanssa, on kysymys siitä, että hänen pitää voittaa ja kuolettaa omat himonsa. Se asia oli silloin kaikkein tärkein. Mutta esoteerisesti, jos käytän sitä sanaa tarkan todellisuuden mukaisesti, Buddha opetti sitä, minkä huomaamme kuuluvan viidennelle juurirodulle. Buddha todellisessa opetuksessaan näyttää aivan selvästi viidennen juurirodun dharman. Ja sentähden voimme sanoa, että meidän maailmamme tällä hetkellä, koko viides juurirotumme, kulkee Buddhan jäljissä. Buddha on todellisuudessa viidennen juurirodun suuri opettaja, vaikka häntä ei siksi tunnustettaisikaan. Buddha on se, joka todellisuudessa antaa voimaa sille älylle, joka juuri tässä meidän viidennessä juurirodussamme kehittyi. Sillä me emme tässä juurirodussamme pääse pois logiikasta emmekä järkeilystä. Meidän tulee aina käyttää järkeä pysyessämme viidennen juurirodun rajojen sisällä. Ja sen suurin filosofi, loogikko, ajattelija, on Buddha.

Samalla tavalla Jeesus Kristuskin ulkonaisesti tahtomattaan – niinkuin Buddhakin tahtomattaan, jos saan sellaista sanaa käyttää vertauskuvalisessa mielessä – yllyttää tätä viidennen juurirodun älyprinsippiä. Hänkin antaa voimaa Buddhan työlle, elvyttää älyä meidän ihmiskunnassamme, tahtomattaan antaa sille vielä suuremman ponnen. Tässä viidennessä juurirodussa ja varsinkin tässä kristinuskossa, joka on viidennen kulttuurin uskonto, menee älyn kehitys niin pitkälle, että me asetamme sen aivan kuin jumalaksemme, teemme juuri siitä sen sielun, joka on pelastettava. Sillä kun ajattelemme sieluamme, itseämme, niin tavallinen viidennen juurirodun ihminen ei saa muusta kiinni kuin omasta ajattelevasta sielustaan, kysyvistä minuudestaan. Teemme siitä niin merkillisen asian, että sanomme: „Sinun täytyy uskolla voittaa tämä epäilevä ja kysyvä älysi!” Ja kun sillä tavalla sanotaan, niin tietysti sillä vain kiihötetään älyä. Kun kristinuskko ja vielä Jeesus Kristus tahtomattaan opettaa, että pitää uskoa, silloin se vain kiihottaa älyn toimintaa, sillä kuta enemmän kehoitetaan uskomaan, sitä enemmän herää epäilyksiä. Sentähden näemme, että tässä viidennessä kristillisessä kulttuurissa ovat esiintyneet ihmiskunnan kaikkein suurimmat epäilijät.

Jos me tutkimme Jeesusta Kristusta itseään, jos kysymme Jeesuksen Kristuksen omaa opetusta, niin huomaamme, ettei hän ollenkaan opeta tällaista. Se on aivan yhtä ihmeellinen huomio kuin se, minkä teimme Buddhan suhteen. Buddha opetti sitä, mitä *viidennessä* juurirodussa tarvitaan ja kehitetään. Voi sanoa, että Jeesus Kristus opetti sitä, jota tarvitaan *kuudennessa* juurirodussa. Ainoa, mikä on todella historiallista evankeliumeissa, ovat Jeesuksen sanat. Kun niitä tutkimme, niin huomaamme, että hän opettaa ennen kaikkea *rakkautta*. Meidän pitää rakastaa toisiaamme. Jos hän antaa joitakin yksityiskohtaisia neuvoja, niin nekin aina käyvät samaan suuntaan: „Rakastakaa! Katsokaa, ettei teillä ole riitaa, älkää suuttuko, älkää tehkö väärin toisillenne, rakastakaa toisiaanne.” Sellaista on hänen opetuksensa, kun oikein tutkimme hänen omia sanojaan. Hän kyllä tietysti puhuu Isästä Jumalasta ja uskosta Isään Jumalaan, mutta hänen uskontonsa, kun tutkimme hänen omia sanojaan ja evankeliumiaan, ei ole mitään älyllistä voimistelua, se ei ole sellaista uskoa, joka saavutetaan siten että voitetaan jonkinlaisia epäilyksiä tai pakottamalla itsensä uskomaan jollakin erityisellä tavalla. *Se on luonnollista uskoa ja luottamusta Jumalaan, näkymättömään maailmaan, näkymättömään järkeen, oikeuteen, rakkauteen. Se on sellaista luottamusta, joka on aivan luonnollista ihmiselle, kun hän elää sydämessään, kun hänen sydämensä rakastaa. Sillä rakastava sydän ei voi olla ilman uskoa. Rakastavainen sydän ei voi olla ilman luottamusta. Sen ihmiset tietävät kokemuksesta.* Jos he rakastavat toisiaan, niin sen rakkauden autuus on siinä ihmeellisessä uskossa ja luottamuksessa, mikä heillä on tuohon toiseen ihmiseen. Kun ihmiset oppivat rakastamaan toisiaan yleisemmin, kun ihmisen sydän on sellainen, että se rakastaa kaikkia eläviä olentoja, niin se samalla ihmeen luonnollisesti uskoo Jumalaan. Se uskoo ja tietää, ja sen usko on näkevää luottamusta suureen maailmansieluun, Jumalaan. Jeesuksen opettama usko on siis sellaisen ihmisen luonnollista uskoa, joka sydämessään rakastaa, ei mitään ulkonaista dogmatiikkaa. Ja tämä johtuu siitä, että niinkuin Buddha, joka on tyypillinen vihitty esoteerisesti ja opetuksessaan todellisuudessa kuvaa viidennen juurirodun kaikkien kulttuurien tietä, niin Jeesus kuvaa kuudennen juurirodun tietä. Ja jos me ajattelemme ihmisen kokoonpanoa, niin näemme aivan selvästi, minkälaiset nämä eri juurirodut ovat henkisesti katsoen. Ihmisen hengessä on kolme olemuspuolta: *aatmaa, buddhi, manas*, eli tahto, tunne ja tieto. Manas on viides prinssiippi, buddhi eli sitä vastaava tunne kuudes ja aatmaa eli tahto seitsemäs. Juurirotujen kehitys ja jonkun verran myös kulttuurien kehitys eri juuriroduissa on näiden ihmisen sisäisten prinssiippien perättäistä ilmentämistä. Kun ihminen siis laskeutuu alaspäisellä kaarella kolmen ensimmäisen juurirodun kautta neljänteen ja taas ylös neljännessä seitsemänteen, niin näissä kolmessa ensimmäisessä juurirodussa ja myös kolmessa myöhemmässä ilmenee aivan kuin säteitä ihmishengen kolmesta prinssiipistä. Siten ensimmäisessä juurirodussa ja myös ensimmäisessä kulttuurissa ilmenee aivan kun säde aatmaasta, toisessa säde buddhista ja kolmannessa manaksesta. Neljäs on yhdistävä, syvimmälle aineeseen menevä juurirotu, joka ilmentää varsinaisen himon eli pyyteen, ihmisen halun elää ilmiömaailman elämää. Kun sitten taas nouseaan ylöspäistä kaarta, niin viides rotu, vastaten kolmatta, saa säteen manaksesta, kuudes säteen buddhista ja seitsemäs säteen aatmaasta. Siten viidennessä juurirodussa, jossa nyt elämme, perussävelenä on manas, tieto, äly, ajatus. Kuudennessa on perussävelenä oleva buddhi, rakkaustunne, totuudennäkemyks, intuitio. Seitsemännessä juurirodussa – missä luultavasti on vain yksi kulttuuri – on läpikäyvänä tunnusmerkkinä aatmaa, tahto.

Jos luomme yleissilmäyksen meidän viidennen juurirotumme kulttuureihin, sekä niihin viiteen, jotka nyt jo ovat ilmenneet että niihin kahteen, jotka vielä tulevat ilmenemään, niin me näemme, että aina on perussävelenä kaikissa noissa kulttuureissa *äly*. Ja mitä se käytännöllisesti merkitsee? Meillähän on ollut puhetta totuuden etsimisestä ja Jumalan luo pääsemisestä. Mitä silloin merkitsee, kun sanomme, että viidennessä juurirodussa on aina äly pohjasävelenä? Se merkitsee, ettei ihminen viidennessä juurirodussa, ei missään sen kulttuureissa, voi sivuuttaa omaa ajattelevaa minäänsä. Jos hän tahtoo tulla Jumalan luo, hänen täytyy kulkea Hänen luokseen ajattelevan minänsä, manaksen, kautta. Olkoon kulttuurin dharma mikä tahansa, aina se on tekemisissä älyn kanssa. Ja se merkitsee käytännössä sitä, että hänen täytyy aina elää *totuutta*. Jos hän vakavasti tahtoo mennä eteenpäin ja Jumalan luo tulla, täytyy hänen omistaa elämänsä totuuden etsimiselle. *Hän ei voi ilman muuta sanoa itselleen: „Minä menen rakkauden tietä Jumalan luo!”* Hän ei voi sanoa: „Minä rakastan kaikkia ihmisiä, se on kaikkein korkeinta!” Hän ei voi niin sanoa, ennenkuin hän on käynyt oman älynsä lävitse. Sillä jos ihminen sanoo: „Minä rakastan kaikkia ihmisiä”, sanoo itselleen ja toisille, silloin elämä heti asettaa ansoja hänen eteensä, kaivaa kuoppia hänen tiellensä, että hän niihin lankeaisi, pauloja, että hän niihin kietoutuisi. Sillä jos ihminen ei ole etsinyt totuutta niin todellisesti, jotta hän tietäisi, että hänen tulee rakastaa kaikkia ihmisiä, jos hän vain luulottelee kaikkia rakastavansa, niin hän saa katkerasti kokea, kuinka mitätön ja huono hän on. Ensimmäinen ehto viidennessä juurirodussa on aina totuuden etsiminen. Ihmisen täytyy älynsä puhdistaa, hänen täytyy äyllisen minänsä kautta tulla johonkin korkeampaan. Hänen täytyy niin todellisen vakavasti etsiä totuutta, että hän tietäen ja täydellä ymmärryksellä voi sanoa: „Minä rakastan ja tahdon rakastaa!” Rakkaus on kyllä perustotuus, mutta siihen ei pääse ennenkuin on totuutta etsinyt. Ulkokullattu on se ihminen, joka luulee olevansa valmis rakkauteen ennen kuin hän on totuutta etsinyt. Monissa kirkkoissa ja lahkoissa on ihmisiä, joista luullaan, ja jotka itsekin luulevat, että he ovat pyhiä ja rakastavat kaikkia muita. Katsokaan heidän lävitsensä! Heissä useissa pülee itsekyyttä. Sillä jos ihminen todella osaa rakastaa, hän on etsinyt ja hänen älynsä on myös hyvin kouluutettu. Hänen pitää ymmärtää kaikkia asioita. Ja meidän ihmiskuntamme elämä on siksi monimutkainen, että suuresti täytyy ihmisen kehittää älynkykyään ja ymmärrystään, ennenkuin hän voi rakastaa. Jos ihminen luulee, että hän osaa rakastaa, se voi hyvinkin olla tietämättömyyttä, sillä kun hän sitten saa tietää, kuinka paljon oikeastaan tehdään syntiä, kuinka paljon paha on, kuinka ihmisessä on paljon huonoja ominaisuuksia, silloin hänen rakkautensa laimenee ja haihtuu. Sentähden hänen täytyy käydä älynsä kautta ja oppia ensin ymmärtämään kaikkea, katsomaan kaikkia asioita, paha, syntiä, puutteellisuutta silmästä silmään, jotta hän todella osaisi olla älyssään nöyrä. Hänen ymmärryksensä täytyy olla niin laaja, hänen älynsä niin avartunut, että se leviää sydämeenkin.

Kun ihmiskunta on tullut kuudenteen juurirotuun ja elää siinä, silloin ovat asiat toisin. Silloin ei enää kysytä niinkuin nyt: „Oletko etsinyt totuutta?” Silloin on jo *täytynyt* etsiä totuutta. Jos silloin ihminen tahtoo henkisesti kehittyä, jos hän silloin tahtoo mennä Jumalan luo, aloitetaan rakkaudesta: „Rakastatko sinä ihmisiä?” Rakkaus on kuudenteen juurirodun perussävel. „Näetkö sinä jo tämän totuuden?” Buddhi on myös intuitio, totuudennäkemys. „Rakastatko sinä siis, sillä totuus on se, että rakastatte toisianne.” Mutta viidennessä juurirodussa ei voi siihen uskoa eikä elää sen mukaan ellei ole etsinyt totuutta. Kuudennessa juurirodussa se on luonnollista, ja jos ihminen silloin lähenee Jumalaa, totuutta, niin hän kasvattaa sydäntään vain yhä enemmän rakastamaan, kärsimään, tuntemaan myötätuntoa, ottamaan osaa toisten suruihin ja toisten iloihin. Silloin hän kasvattaa vain sydäntään, sillä hänen älynsä on jo kehittynyt.

Jos me vielä siirrymme seitsemänten juurirotuun ja ajattelemme noita tulevia aikoja, niin silloin ei enää kysytä: „Oletko etsinyt totuutta? Oletko opettanut itsesi rakastamaan?”, vaan silloin kysytään ihmiseltä: „Tahdotko saavuttaa Kristuksen ja tulla yhdeksi kaikkien kanssa? Tahdotko hengessäsi, itsessäsi, olla yhtä Isän kanssa?” Silloin ihmisen äly ja rakkauskyky on kehittynyt, ja rakkauskyvyn ohella on kehittynyt tuo luonnollinen usko Isään, josta äsken oli puhetta. Jos siis ihminen tahtoo tulla Jumalan luo seitsemännessä juurirodussa, hän alkaa uskosta ja luottamuksesta Isään. Ja hänen täytyy tahtoa tulla yhdeksi Isän kanssa, sitä että Isä ilmenisi hänessä, Isän ääretön tieto ja viisaus, ääretön voima ja mahti ja majesteetti. Silloin hän alkaa siitä kohdasta, ja hänen tiensä on kulkua eteenpäin tässä salaisuudessa. Ja lopuksi vielä sanon: älkäämme

erehtykö siihen luuloon, että kaikki nämä asiat, joista nyt olen puhunut, ovat siten ajan rajoittamia, että esim. minä – tai kuka tahansa – nyt en tässä voisi oppia rakastamaan tai en voisi päästä Isän luo. Ei niin. Olen nyt puhunut ulkonaisesti, mutta sisäisesti nuo asiat ovat ikuisuudessa ja ajan ulkopuolella. Tällä hetkellä ihminen voi oppia rakastamaan, kun hän vain ensin on etsinyt totuutta ja tullut vakuuttuneeksi siitä, että *totuus on rakkaus*. Tällä hetkellä ihminen voi päästä Isän yhteyteen, jos hän vain on ensin oppinut rakkautta. Nämä asiat käyvät perätysten, mutta ne eivät ole riippuvaisia ajasta yksilöön nähden. *Sentähden Buddha tietenkäin oli saavuttanut yhteyden Isän kanssa ja sen majesteettiuden, mikä siitä seuraa. Ja Jeesus Natsarealainen oli saavuttanut yhteyden Isän kanssa ja kaiken sen majesteettiuden ja mahtavuuden ja voiman, mikä siitä johtuu.* Vain heidän ulkonainen tehtävänsä ja suoritettavansa saattoi olla erilainen aikojen ja olojen erilaisuuden takia.

Kun kuudennessa juurirodussa tulee ilmenemään korkein vihitty, joka silloin ulkonaisesti aiheuttaa syventymistä kuudennen juurirodun maailmankatsomukseen, niin hän samalla sisäisesti ja todellisuudessa toteuttaa seitsemännen juurirodun dharmaa. Ja minkälainen mahtavuus ja loisto sitten ilmenee seitsemännen juurirodun tyyppillisessä korkeimmassa vihityssä, joka edustaa tahtoa, siitä meillä ei ole vielä aavistustakaan. Voimme vain sanoa, että ajat vaihtuvat ja ihmiset ajan mukana, *mutta totuus on aina yksi ja sama.*

PEKKA ERVAST

CHRISTOSOPHIAN PERUSKYSYMYKSIÄ

II Jeesus Kristus, maailman vapahtaja

Esitelmäsarjat 29/XI-27/XII 1931 ja
20/XI-26/XII 1932

RUUSU-RISTI
1940
Ylä-Vuoksen Kirjapaino Osakeyhtiö
Imatra 1940

Sisällys:

JEEBUS KRISTUS, MAAILMAN VAPAHTAJA

	sivu
I Mitä on tosi kristinusko?	3
II Mitä kristinusko on minulle?	10
III Tieni Kristuksen luo	17
IV Aadam ja Eeva	24
V Jeesus	31
VI Jeesus Kristuksen elämä	38
VII Jeesus Kristus	46

EHTOOLLINEN

VIII Jeesus ja Kristus	53
IX Jeesus Kristuksen veri puhdistaa meidät kaikesta synnistä	61
X Ehtoolliskalkki	68
XI Ehtoollisen maagillinen puoli	74
XII Ehtoollisen mystiikka	81
XIII Ehtoollisen okkultinen puoli – Graal-malja	86

Kuulemme usein nykyään puhuttavan tulevasta uskonpuhdistuksesta, mutta harva on selvillä siitä, mitä tuohon uskonpuhdistukseen kuuluu. Tämän kirjan keskeisimmän ajatuksen ymmärtämisen katsomme olevan niitä kysymyksiä, joka jokaiselle uuden uskonpuhdistuksen puolesta työskentelevälle on sisäisesti selvittävä. Niin kristillisissä kuin teosofis-ruusuristiläisissäkin piireissä puhumme ja väittelemme paljon kristillisistä „opeista”, unohtaen, joskin useasti mainiten Hänet, jota tässä kristillisessä maailmassa olemme tottuneet nimittämään maailman Vapahtajaksi – Jeesus Kristuksen. Kuka hän oli ja mikä hänen asemansa on, sen uskomme selviävän tämän kirjan lukijalle. Tämä tieto on varmaan myös auttava häntä, joka on alkanut kulkea henkistä tietä ja on tullut oman sisäisen uskonsa puhdistajaksi. Sillä uskomme, että uskonpuhdistus ei tule ulkonaisin keinoin ja väkivallalla, vaan siten, että yksilö toisensa jälkeen herää näkemään totuuden.

Kieliasu ei ehkä ole niin täydellinen kuin se voisi olla. Julkaisija on pitänyt parempana pysyä uskollisesti pikakirjoitettujen esitelmien pohjalla kuin ryhtyä korjaamaan sellaisiakaan kohtia, jotka kenties olisi voinut sanoa toisinkin – niinkuin tähänkin asti painosta toimitetuissa kirjoissa on laita. P. E:n puhetyyli on siten säilynyt, mikä on epäilemättä monelta kannata katsoen suuri etu.

Helsingissä joulukuussa 1940.

JULKAISIJA

JEESUS KRISTUS, MAAILMAN VAPAHTAJA

I

Mitä on tosi kristinusko?

»Mitä on tosi kristinusko», tai niinkuin se oikeastaan kuului »Hvad är sann kristendom», annoin kerran nimeksi eräälle kyhäykselleni, jonka kirjoitin muistaakseni keväällä v. 1892. Olin silloin kuudentoista vuoden vanha ja seitsemännellä luokalla koulussa. En muista enää, mitä siinä kirjoituksessani oikeastaan oli. Sen vain muistan, että se koski ainoastaan käytännöllistä kristinuskoa ja koetti ikäänkuin vaatia, asettaa ehdoksi, jos tahdomme olla tosi kristityitä, että meidän kristinuskomme pitäisi silloin näkyä suuremmassa rakkaudessa kaikkia – ja ennen kaikkea köyhiä kohtaan. Tämän kirjoitukseni vein, koska olin siihen mielestäni tyytyväinen, erääseen ruotsalaiseen viikkolehteen. Päätoimittaja luki sen jonkinlaisella kiinnostuksella, mutta sitten hän antoi minun tietää, että tällaista kirjoitusta ei voi julkaista. Ja miksi? Sen takia, että hänen mielestään sellaisen kysymyksen saa esittää ja sellaisesta aiheesta saa puhua ainoastaan vanhat ja kuuluisat ihmiset, sellaiset, joilla on jonkinlainen nimi kirjallisuudessa, taikka sitten nimi tieteessä, kuten esimerkiksi joku yliopiston professori. Jos sellainen ihminen tällaisesta aiheesta kirjoittaisi, silloin sen voisi julkaista, sillä hän olisi oikeutettu kirjoittamaan sellaisesta aiheesta. Nuorella ihmisellä ei voi olla mitään aihetta kirjoittaa sellaisesta kysymyksestä, koska hänellä ei vielä voi olla mitään kokemusta eikä tietoa asiasta. Kirjoituksessa on kyllä oikein hyviä ja kauniita ajatuksia, mutta sitä ei voi julkaista.

Minä jäin miettimään asiaa. Minua ihmetytti suuresti, että tavalliset, jokapäiväiset ja nuoret tai kokemattomat ihmiset eivät saa esittää itselleen eikä toisillekaan sellaista kysymystä kuin, mitä on tosi kristinusko. Se minusta oli hyvin ihmeellistä, sillä minusta ei voinut mitään asiaa ymmärtää eikä tietää, ellei asettanut itselleen kysymyksiä. Koulussakin olimme sen oppineet logiikassa, ja muutenkin pitkin elämäni olen aina ollut sillä kannalla, että täytyy kysyä. Ihmisen täytyy kysyä ja sitten etsiä vastausta. Jos joku ihminen esimerkiksi sanoo itselleen: minä olen teosofi –, niin mielestäni – olen monta kertaa sanonut – hänen pitää joka päivä kysyä itseltään ja tutkia itsekseen, mitä teosofia on, minkä tähden minä olen teosofi, ja mikä on minun teosofiani? Jos joku sanoo itseään ruusuristiläiseksi on hänenkin tehtävä samalla tavalla, jos hän pyrkii oikeaan ruusuristiläisyyteen. »Mikä on minun Ruusu-Risti-teoriani, – uskoni? Mikä on tämä Ruusu-Risti?» Näin tulee hänen kysyä ja aina nähdä mahdollisimman selvänä vastaus kysymykseen, mitä Ruusu-Risti on? Ja aivan sama velvollisuus olisi minusta myöskin jokaisella, joka sanoo itseään kristityksi. Kaipaan aivan kristillisessä maailmassa tätä tällaista itsetutkiskelua ja tätä tällaista ajatustyötä. On hyvin paljon ihmisiä, miljoonia ja satoja miljoonia, jotka sanovat itseään kristityiksi, mutta kuinka moni heistä on oikein itse tutkinut, mitä kristinusko on. Mitä se on, jota hän pitää kristinuskona, ja miksi hän pitää sitä kristinuskona? Miksi hän siihen uskoo, jos uskoo? Ja mitä se on, johon hän uskoo? – Tällaisia kysymyksiä pitäisi jokaisen kristityn tehdä itselleen joka päivä. Sitten mahdollisesti hän voisi päästä selville siitä, mitä kristinusko on. Vaikka hän aloittaisikin hämärämmillä käsitteillä, uskon, että ne vähitellen kirkastuisivat, kun hän yhtämittaan kysyisi itseltään, ja tutkisi, ja etsisi vastausta. Sillä mikään ei niin lamauta ihmisen henkistä elämää, ponnistuksia ja pyrkimyksiä kuin se, että hän tyytyy pitämään jonkin asian

varmana, selvänä ja itsestään luonnollisena, jota ei tarvitse enemmän ajatella. Joka pitää omaa elämänsäkin aivan luonnollisena, ei silloin tule ajatelleeksi joka päivä, mitä siinä mahdollisesti voisi muuttaa ja parantaa. Sillä me ihmiset asumme sellaisessa fyysisessä ruumiissa, jossa vallitsee hitauden laki. Ja se laki saa aikaan sen, että me vaivumme jonkinlaiseen tapaan, kiinteään – melkein voisi sanoa – vanhoillisuuteen, sellaiseen tottumukseen, josta emme pääse irti, jollemme yhtä mittaa ponnista. Meidän täytyy yhtä mittaa ponnistaa, ettemme jäisi mihinkään muotoon kuihtumaan. Meidän täytyy yhtä mittaa sentähden tehdä työtä itsemme kanssa. Ja meidän on tunnustettava, että nykyaikana – 40 v. myöhemmin kuin se kevät, jolloin minä kirjoitin tuon lapsellisen kirjoituksen – on jo jokaisella oikeus tehdä tällaisia kysymyksiä. Ei ole nyt niin hämmästyttävää kristikunnassakaan, jos yksityinen ihminen ajattelee asioita, asettaa itselleen ja julkisesitkin luettavaksi kysymyksen: mitä on kristinusko? Se ei enää herätä niin tavatonta huomiota, sillä niin paljon suurempi vapaus on tullut nykyaikaiseen ajatteluun.

Tiedämme, että on paljon ihmisiä meidänkin aikanamme, jotka ajattelevat – sanokaamme – Mussolinin tapaan. Hän lausui kerran, että kristinusko on ikivanha palestiinalainen uskonlahko, joka on elänyt aikansa. Hänen politiikkansahan vaatii, että hän on hyvissä väleissä Vatikaanin kanssa, mutta hänen oma käsityksensä kristinuskosta on tuo. Ehkä vähän toisella tavalla ajattelevat bolshevikit Venäjällä. Sanoihan Lunatsharskij, kun häneltä kysyttiin, minkä tähden bolshevismi niin kovasti vastustaa kristinuskkoa, että »Meidän, uuden venäläisen bolshevistisen kulttuurin pahin vihollinen on kristinusko.» On epäilemättä ihmisiä, jotka ajattelevat, että kristinusko on ollutta ja mennyttä, ja sen aika olisi loppua, että voitaisiin ehkä päästä johonkin parempaan. Mutta kuitenkin on meidän sisässämme jokin, joka sanoo, että asiat eivät taida sittenkään olla niin. Myöskin olemme nähneet historiasta – ja Venäjänkin historiasta –, että jos yritetään kovin väkivaltaisesti vastustaa kristinuskkoa – ja yleensä uskontoja –, niin silloin kristinusko vasta alkaakin voimistua ja saa voimaa kasvamaan salassa mahtavaksi, ja sitten taas yht'äkkiä heittää kahleensa. Olemme nähneet historiasta, että henkistä voimaa ei voida väkivallalla tukahduttaa. Koska siis uskonnot – ja kristinusko niiden joukossa – ovat osoittaneet, että niitä ei voida väkivallalla tukahduttaa, niin ne epäilemättä edustavat ihmisten henkistä pyrkimystä.

Kun nyt asetamme itsellemme kysymyksen: mitä on kristinusko?, niin se kysymys jakautuu oikeastaan kolmeen osaan. Voimme jakaa kaikki uskonnot kolmeen puoleen: metafyylliseen, eettilliseen ja seremoniallis-rituaaliseen puoleen. Ensin tarkastetaan ja tutkitaan uskonnon niin sanottua älyllistä sisältöä, maailmankatsomusta, filosofiaa, sen oppia, tiedettä. Sitten etiikkaa, sen siveysoppia; mitä se opettaa ihmisen jokapäiväisen elämän suhteen, mitä neuvoja se antaa meille elämässä. Ja kolmanneksi, mitä erikoisia – niinkuin sanotaan – jumalanpalvelusmuotoja on tuolla uskonnolla; mitä rituaaleja, mitä seremonioita se käyttää, mitä menoja, joista se sanoo, että ne auttavat ihmisiä tai että ne ovat otollisia Jumalalle, ja joista sanotaan, että ihminen täyttää jumalallisen velvollisuutensa, kun hän suorittaa niitä seremonioita, kun hän käy kirkossa. – Näiltä kolmelta kannalta täytyy uskontoja tutkia. Ja kun nyt kysymme: mitä on kristinusko? ja käännyimme kristinuskon vastustajien puoleen, niin heillä on heti valmiina selitykset näihin kolmeen puoleen. Ja meidän täytyy tunnustaa, että kun vastustajat omantunnon tarkasti kuvaavat kristinuskkoa näiltä eri kannoilta, he kuvaavat todellisuutta. Vaikka jonkun kristityn sydän kuinka nousisi vastaan, hän ei voi mitään sanoa. On totta, mitä nämä arvostelijat sanovat. – Kun kysymme heiltä: mikä on kristinuskon maailmankatsomus?, saamme kuulla, että kristinuskon maailmankatsomus on uskoa sellaiseen Jumalaan, Luojaan, hirmuhallitsijaan, tyranniin, joka luotuaan maailman, istuu jossain taivaassa ja ankarasti arvostelee, tuomitsee ja rankaisee

luomiaan ihmisiä. Kaikki ihmiset joutuisivat iankaikkiseen kadotukseen, sillä tämä Jumala on ylen kiivas vanhurskaudessaan, ellei hänellä olisi ihmeellistä poikaa, joka vastoin Isän aivoituksia rakastaa sanomattomasti ihmiskuntaa ja tahtoo sovittaa sen synnit. Hän syntyi maan päälle ihmiskunnan keskeen, antoi ristiinnaulita itsensä, että hänen verensä, joka vuotaa, sovittaisi tuon hirmutyranian taivaassa, että ihmiset sen perästä voisivat saada hänen armonsa ja pelastua. — Tällainen ristiriitainen ja sekava maailmankatsomus on kristikunnalla. Ja kun he esittävät näitä asioita — niinkuin jotkut osaavat tehdä — oikein satiirisesti, emme voi olla yhtymättä heidän nauruunsa. Meistä tuntuu, että se on aivan niin, niin hullusti. — Jos sitten kysymme heiltä, mitä on kristinuskon etiikka, he vastaavat: Jaa, se siveysoppi on tietysti juutalaisten vanha siveysoppi, Mooseksen niin sanotut kymmenen käskyä. Nehän ovat kristinuskon siveysoppi, ja niiden nojallahan on lait laadittu. Niiden perustalle on yhteiskuntia rakennettu. Kristillinen siveysoppi on siis todellisuudessa vanhaa juutalaista siveysoppia. Tosin kyllä — myöntävät he — kristinuskossa puhutaan suuresta rakkaudesta kaikkiin ihmisiin. Siitä on aina puhuttu, sillä siitä Vapahtaja itse saarnasi; mutta se nyt on sellainen ihanteellinen oppi, jota kristityt eivät ole yrittäneetkään toteuttaa, muulloin kuin aivan ensimmäisinä aikoina. — Tosiaan! Kaikki vastustajat, jotka historiaa tutkivat ja tuntevat, myöntävät, että ensimmäisinä aikoina kristikunnassa kristityt yrittivät toteuttaa juuri tätä rakkauden oppia. Mutta sitten pian huomattiin, että se oli aivan epäkäytännöllinen oppi. Kristinuskon ei voinut päästä mihinkään asemaan, ei saa mitään tunnustusta, jos se tunnustaa, että kristitty ei saa mennä sotaan, vetää miekkaa tupestaan. Ja kristityt vaivasivat sitten päätään kovasti. »Sotaan ei pitäisi kristityn mennä. Mutta eihän mikään valtakunta voi pysyä pystyssä ilman sitä, ja kristinuskon ei voi saada mitään asemaa valtiossa, jos se aina kieltää sodan.» — Kun katselee ensimmäisiä kirkkoisia, heidän tuumailujaan ja sanojaan, meitä säählittää, ja huomaamme, missä ristiriidassa he olivat. He tiesivät selvästi, että heidän Vapahtajansa Jeesus Kristus oli sanonut, että ei voi sotia, koska kaikkien pitää rakastaa vihollisiaankin. Mutta heidän pysyivät alati vainottuina, heidän täytyisi piileksiä katakombeissa, olisivat kuin valtion kavaltajia jollain tavalla, jos heidän täytyisi aina kieltäytyä sodasta. — Se toi päänvaivaa näille ensimmäisille kirkkoisille, piispoille ja papeille. V. 314, ennen kuin kristinuskon tuli valtion uskonnoksi, päättivät he, että on väärin, jos joku sotamies luopuu sotimisesta. Hänen täytyy palvella hallitsijaansa uskollisesti ja kuulua sotaväkeen. Se on hänen kristitty velvollisuutensa. Sillä kun Jeesus sanoi: »Se, joka miekkaan tarttuu, se miekkaan hukkuu», hän tarkoitti, että jos joku yksityisesti ottaa miekan käteensä, hän saa rangaistuksensa. Mutta asia on toinen, jos hallitus on käskenyt mennä sotaan. Ja sitten me tiedämme, että juuri kirkkoisä Augustinus, tämä ihmeellinen kirkkoisä, joka muuten näki niin paljon ja niin selvästi, laski perustuksen opille, että kristityn velvollisuus on sotia. Alussa oli, että sotia pitää, jos sota on oikea. Mutta sitten tuli vaikeammaksi määrätä eroitusta, mikä on oikea ja mikä väärä sota. Sitten se eroitus unohtui, ja kaikissa katolisissa ja protestanttisissa kirkkoissa tuli yleispäätökseksi, että pitää aina uskollisesti sotia. Ennen katolinen kirkko suorastaan yllytti sotaan, ja protestanttisissa kirkkoissa on sanottu, että kun hallitus ryhtyy sotaan, täytyy kristittyjen myöskin tarttua aseisiin. Se on kristityn velvollisuus. Ja protestanttisissa maissa olemme nähneet, että kirkko siunaa aseet ja niitä, jotka lähtevät sotaan. Ja molemmissa leireissä rukoillaan siunausta omille aseille. Tämän olemme nähneet, ja se on todistanut viimeiseen aikaan saakka uskotun, että kristityn siveysoppiin kuuluu tuo vanha sotiminen. Jos katsomme vanhaa pakanamaailmaa, niin siellä on ollut viisaita — on ollut ainakin Laotse ja Buddha —, jotka ovat puhuneet sotaan vastaan. Huomaamme, että täällä kristikunnassa tuo kieltäminen on jäänyt muutamille ei-kristityille. Muun muassa Voltaire, jonka sananpartena oli: »Hävittäkää tuo hävytön», puhui voimakkaasti papistoa vastaan. Hän sanoi: »Kolme neljännestantia te saarnaatte kirkkoissanne kaikista pienistä, vähäpätöisistä asioista, mutta ette välitä, että kaikissa meidän valtioissamme aina raatelee meitä, jakaa meidät palasiksi tuo hirmuinen sota; sen te jätätte.» — Ja sentähden ovat

kristinuskon vastustajat voineet sanoa, että korkeampi siveellisyys on havaittavissa pakanamaailmassa kuin kristikunnassa. Mutta vaikka siellä on ollut korkeampi siveellisyys, on se unohdettu; ei sitä enää kukaan kristikunnassa ajattele.

Ja jos sitten ajattelemme kolmatta puolta, seremonioita, rituaaleja, niin nuo vastustajat kysyvät: kirkot – mitä ne ovat? Laitoksia, joissa ihmisten pitää käydä joka sunnuntai. Katolisessa maailmassa ne ovat aina auki. Siellä – noissa kirkoissa – pitää ihmisten käydä, ottamalla osaa yksitoikkoiseen lauluun – aina yksiä ja samoja virsiä – ehkä joku saa sielunsa johonkin rauhallisempaan tilaan. Sitten on kuultava saarnaa: samaa vuodesta vuoteen, sitä kristinuskon maailmankatsomusta, josta oli puhe. Ja nämä menot ovat niin tarpeelliset, että ennen rangaistiin sitä ihmistä jalkapuulla, joka ei säännöllisesti käynyt noissa juhlamenoissa, joista hän ei erikoisen »ylösrakennettuna» lähtenyt pois. Se on kuin sunnuntaihommaa, ja muu elämä eletään entisessä huonoudessa, niin että ihminen, joka kirkossa on hartaana ja hurskaana, kotonaan heti suuttuu ja pitää melua. Eivät ne rituaalimenot näy vaikuttavan paljon siis. Ja kun tarkemmin ajattelee, niin kirkothan ovat aina hidastuttaneet asioita, kun on tahdottu saada hyvää aikaan. Kirkot vastustivat orjain vapauttamista; kirkot vastustivat tieteen kaikkea esiintymistä ja edistymistä. Kirkot ovat aina olleet kaiken taantumuksen ja tietämättömyyden puolella. Ne eivät ole sietäneet, että eteenpäin mennään. Ne ovat lukeneet Jumalan sanasta, että orjuus on Jumalan asettama. Ja tiedämme, ettei orjia ole niin huonosti kohdeltu koskaan kuin viime vuosisadalla Amerikassa. Silloin isäntä sai tehdä melkein mitä tahansa orjalleen. Hän ei kylläkään saanut silpoa heitä, hakata kättä tai jalkaa poikki. Mutta muuten he olivat täydellisesti hänen omaisuuttaan. Ei kysytty keltään orjanaiselta, kenen lapsia olivat ne, jotka hän synnytti. Heillä ei ollut mitään säännösteltyä sukupuolielämää; he olivat kun eläimiä, ja isäntä sai käyttää jokaista orjanaista, kuinka tahtoi. Sellaista oli orjain elämä Amerikassa. Kirkot puolustivat sitä. Tämän tiedämme historiasta, ja emme voi sanoa muuta kuin, että se on totta. Mutta mitä on koko kristinuskko, jos kaikki on niin äärettömän huonoa? Onhan kerrassaan ihmeellistä, kuinka se on pysynyt tähän saakka. Kun ihmisten mielet ovat valistuneet, omattunnot ovat heränneet, kun ihmistä ei yleensä saa enää hirttää eikä polttaa, kuinka vielä on voinut olla tällaista?

Tietysti tämä tällainen kuvaus on aivan yksipuolista, sillä jos vastustajien tavalla ajattelemme tällä tavalla kristinuskosta, emme ole päässeet kiinni siitä, mitä kirkot ja kristinuskko ovat olleet ja mitä niiden tulee olla. Sillä täytyy muistaa, että kirkot olivat sentään jonkinlaisia kulttuurin – henkisen ja maallisen – tyysijöitä. Kirkko on hidastellut, kun se on tahtonut tutkia, on pelännyt, ettei vain menisi mikään korkeampi arvo hukkaan. Ajateltiin esimerkiksi, että maapallo pyöri auringon ympäri. Kirkko ensin pelästyi siitä, mutta ei pannut lopulta vastaan. Tiedämme, että jos kirkkoa ei olisi ollut Euroopassa keskiajalla, niin meillä olisi ollut hyvin kurjaa. – Jos minua vainottiin, niin kun juoksin kirkkoon, olin turvassa. Sinne ei saanut mikään ryöväripäällikkö tulla komentamaan; siellä olin turvassa. Kirkot ovat sentään olleet jotakin kaunista. Ja joskin kirkot ja virallinen kristinuskko ovat omaksuneet Mooseksen käskyt ja unohtaneet Jeesuksen opin, ei kirkko ole voinut unohtaa rakkauden oppia. Se on tiennyt sisässään, että kristinoppi on rakkauden oppia. Ja keskellä kaikkea köyhyyttä tiedämme ihmisissä eläen tiedon Jumalan rakkaudesta. Että rakkaus on kaiken takana, sen kirkot tiesivät pimeinäkin aikoina. Ja se on näkynyt olleen selvänä meidänkin aikanamme. – Jos menemme sata vuotta esimerkiksi – eikä sataakaan – taaksepäin historiassa, niin huomaamme, kuinka meidän suurmiehemme saivat hirveästi kärsiä – esimerkiksi J. W. Snellman. Meistä on käsittämätöntä, että muutama aika sitten joku ihminen saattoi istua valtaistuimella Pietarissa ja määrätä: näin ei saa olla, niin pitää olla. Ja hänellä on käskynhaltijoita siellä täällä, jotka tottelevat häntä ja valvovat, ettei saa sanoa mitään vaarallista. Snellmanista tehtiin huomautus, kun hän kirjoitti »Saima»-lehteä. Ystävät

kirjoittivat hänelle: »Ole varovainen, sillä sinun liian suorasta puheestasi ei pidetä. Koeta olla varovainen puheissasi.» – Ajatella, että on voinut olla maan päällä aikoja, jolloin järkeviä, rehellisiä ihmisiä kiellettiin puhumasta. Että sellaista suurmiestä kuin Snellmania kiellettiin puhumasta, kun hänen sydämensä oli täynnä rakkautta kansaansa kohtaan ja hän tahtoi nostaa kansansa itsenäisyyden tuntoa. Että häntä pidettiin vaarallisena ja rikollisena henkilönä, jonka suu täytyi tukkia. Kuuluu melkein uskomattomalta, että täysi-ikäiset järkevät ihmiset ovat saaneet vavista kuin lapset. Sellaista se on ollut. Mutta nythän ovat ajat täällä Suomessa hyvin paljon muuttuneet, niinkuin muissakin maissa. Englannissa on ollut jo kauan. Nyt täällä saa sentään puhua ja kirjoittaa. Tietysti on olemassa jonkinlainen mahdollisuus sanoa, että lopeta, jos kirjoitat ja puhut jotain aivan todella vaarallista. Jos kiihottaa ihmisiä veritekoihin, murhaamaan, varastamaan ja kaikenlaista pahuutta tekemään, silloin täytyy olla oikeus sanoa sille ihmiselle yhteiskunnan nimessä: seis! Me emme enää hyväksy murhaamista, pettämistä j.n.e. ja että sitä meille enää opetetaan. Taikka voihan olla, että meitä ei enää liikuta, jos joku näyttää omaa tyhmyyttään. Jos joku panee näytteille hirmuisen siveettömyytensä ja neuvoo murhatekoihin, kaikkeen pahaan, varastamaan, niin ehkä me ainoastaan nauramme ja tunnemme sääliä. Ja jos näin on, silloin puhukoon vapaasti, mitä tahtoo. Jos kenen mielestä on äärettömän huvittavaa ja tekee hyvää syyttää sisästään kaikkea julmuutta ja pahuutta, kaikki järkevät ihmiset katsovat sitä pyörein silmin. Ja se yleinen nauru saisi hänet vaikenemaan yhtä hyvin, kuin jos hänet tuomitaan maksamaan sakkoja tai istumaan linnassa. Ennen maailmassa hallitukset tietysti ajattelivat, että ihmiset ovat niin äärettömän lapsellisia, että jos ei aina katso tarkasti, että ei mainita pahaa sanaa, niin he kuin lapset lankeavat ensimmäiseen kuoppaan. Näin ennen ajattelivat hallitukset, ja sentähden oli tyranniutta ja hirmuvaltiutta. Ehkä ajat ovat muuttuneet, ja toivokaamme, että ne ovat muuttuneet pysyvästi, ja että voimme mennä tästä lähtien eteenpäin vapaudessa.

Mutta jos me käännämme taas ajatuksemme kysymykseen, mitä on kristinusko, ja silloin ensinnä ajattelemme ensimmäistä puolta siitä, eli mikä on kristinuskon maailmankatsomus, niin minun tekisi mieleni sanoa, että erehdymme suuresti, jos luulemme, että kristinuskon maailmankatsomus tai Jeesuksen Kristuksen opettama maailmankatsomus olisi jotain, joka sellaisenaan sanallisesti, ilman että täysin ymmärrämme, mitä on tarkoitettu, olisi muodollisesti ikuisesti pysyvää. Jeesus esimerkiksi puhui perkeleestä ja aionisesta kadotuksesta ja sen semmoisesta; jos luulemme, että ne on otettava sillä tavalla, kuin nuo sanat merkitsevät meidän päivinämmme, silloin erehdymme. Sillä siinä suhteessa on otettava huomioon, mihin aikaan ja kenelle hän puhui. Sillä mitä maailmankatsomus on, jos se on jotain todellista, ellei se ole filosofiaa. Jos se perustuu itse elämän tosiasioihin, silloinhan se maailmankatsomus perustuu tietoon, ja se tieto voi lisääntyä. Maailmankatsomus voi kirkastua, muuttua, tulla suuremmaksi ja laajemmaksi, paljastaa yhä enemmän asioita. Se ei ole mikään kivetynyt muoto, vaan elävä sana. Siis, jos tahdomme päästä selville siitä, mitä on kristinusko, mikä on Kristuksen oppi tässä ensimmäisessä metafyyillisessä puolessaan, meidän täytyy oikeastaan silloin pyrkiä totuuden tietoon sillä tavalla kuin Jeesus Kristus neuvoi meitä totuuden tietoon pyrkimään. Emme voi ymmärtää, mitä hän tarkoitti perkeleellä, Isänsä taivaallisella rakkaudella ja sen sellaisella, ellemmme pyri totuuden tietoon. Niinkuin hän itse sanoi: »Rukoilkaa ensin totuuden pyhää henkeä, sitten teille kaikki annetaan» ja »Isä antaa totuuden pyhän hengen sille, joka sitä anoo.» – Meidän täytyy täyttää ne vaatimukset, jotka Jeesus Kristus asetti oman maailmankatsomuksensa ymmärtämisen ehdoiksi. Joku asia voi olla kyllä selvä ennemminkin meille. – Mitä Jumalalla yleensä tarkoitetaan, sen kaikki ihmiset tietävät. Se on se suuri ihmeellinen elämä, suuri salaisuus, joka on kaiken aiheuttanut. Jeesus sanoi: »Jumala on henki, ja se on rakkaus. Se on rakkauden henki, joka on kaiken takana. Se on Isä, joka on tämän kaiken takana.» – Ja meidän ei tarvitse oikeastaan uskoa muuhun kuin siihen, että on olemassa joku rakkauden

henki tämän maailmankaikkeuden sisällä tai takana. Ja kun siihen uskomme, silloin voimme alkaa seurata niitä opetuksia ja käskyjä, joita Jeesus antaa, että pääsisimme totuuden tietoon. Olemme ymmärtäneet, että ensimmäisen edellytyksen täytyy olla rakkaudessa. Silloin ymmärrämme, että meidän oma elämämme on kuolevainen, haihtuvainen. Jollei meidän oma elämämme pyri yhtymään Jumalaan, pyri luopumaan omasta kuolevaisesta persoonastaan, jos se ei pyri sitä jättämään ja yhtymään rakkauden henkeen, niin ei se elämä tietenkään sitten ole mikään kristitty elämä. Emme me sitten voi Kristustakaan seurata ja sanoa olevamme kristittyjä, jotka tahdomme kulkea Jeesuksen jäljissä. Jos me pidämme kiinni vain omasta itsekkyydestämme ja sen persoonallisuuden harhoista ja tahdomme, että niiden pitäisi elää iankaikkisesti, silloin emme ollenkaan voi mitään ymmärtää kristinuskosta, Kristuksen uskosta. **Mutta jos ymmärrämme ja hyväksymme sen, että rakkauden henki on ihmeellinen totuus koko tässä suuressa luomisessa, se on ainoa tärkeä, sisältörikas, silloin olemme kristittyjä maailmankatsomuksemme puolesta.** Siitä voimme sen tietää, että kun me sitten todella rupeamme Jeesusta seuraamaan, tottelemaan hänen käskyjään, silloin me pääsemme yhä syvempään ja suurempaan tietoon. Silloin meidän maailmankatsomuksemme laajentuu ja syventyy, käsittäen yhä uusia aloja. Alamme käsittää, voimme ymmärtää, että meidän silmämme silloin tulee tunkeutumaan myöskin näkymättömiin maailmoihin, niinkuin Uudessa Testamentissa sanotaan: »Ihmisen henki tutkii Jumalan hengen syvyyksiä.» Kun henkemme on herännyt, silloin sen silmä tulee tunkeutumaan kuolemankin salaisuuksien taakse. Meidän tietomme laajenee, maailmankatsomuksemme kirkastuu.

Lyhyesti sanoen – on tapani sanoa –, jos tahdotte tietää, mikä on Jeesuksen Kristuksen maailmankatsomus, hänen maailmankuvansa, tutustukaa H. P. Blavatskyn teosofiaan. Hänen antamansa teosofinen maailmankuva, johon sisältyy opit jälleensyntymisestä, karmasta ja monenlaisista kehityksiperiodeista maailman historiassa, myöskin näyttää meille, mikä oli Jeesuksen Kristuksen maailmankatsomus. Mutta siihen tietoon me juuri pääsemme, kun seuraamme Kristusta.

Sitten tulemme tuohon kolmanteen kysymykseen: mikä on Kristuksen uskon seremonia, rituaaliset muodollisuudet? Minä sanoisin: nehän annettiin ensimmäisessä seurakunnassa. Se on tuo ecclesian, kirkon, seurakunnan aate, erillään valtiosta ja maailmasta. Kristittyjen ei olisi pitänyt pyrkiä siihen, että he saivat valtiolta tunnustuksen, että heidän maailmankatsomuksensa tuli koko valtakunnan omaksi. Se oli heidän erehdyksensä, noiden myöhempien kristittyjen. Kristittyjen olisi oikeastaan sillä tavalla pitänyt pyrkiä valtion tunnustamiksi, että he olisivat saaneet elää omana valtakuntana, että he olisivat saaneet muodostaa valtakunnan keskelle jonkinlaisen oman valtion, joka tietysti olisi totellut valtakunnan lakeja kaikessa hyvässä, mutta jolle olisi annettu oikeus kieltäytyä pahasta, väkivaltaisista teoista, ryöväreitkistä ja sellaisista teoista. Jos Rooman suuri valtakunta olisi tunnustanut kristityt sillä tavalla, että se olisi ymmärtänyt, että tuollainen seurakunta voi olla jonkun uuden yhteiskunnan elämän ydin, että niiden ihmisten pitää saada olla rauhassa, niin kristityt olisivat todistaneet niinkuin ensimmäisinä aikoina, että ihmisessä asuu rakkauden henki. Ja se olisi voittanut enemmän ja enemmän alaa suuren maailman ja valtakunnan ihmisten sydämissä. Heidän moraalinen vaikutuksensa olisi kasvanut. Eivät he olisi politiikkaan ottaneet osaa. He olisivat vähitellen muuttuneet taivaalla loistavaksi majakaksi, joka olisi loistanut täällä Euroopan pimeydessä. Se on vielä edessä; se on tulevaisuuden tehtävä. Jeesuksen Kristuksen seuraajien ja toisten mestarien seuraajien täytyy saada luoda uusi yhteiskunta, uusi yhteiselämä, uusi valtakunta. Muuta he eivät pyydä itselleen; ei valtaa maan yli, niinkuin nuo keskiajan kristityt ja paavit. He eivät pyydä sekaantua maailman asioihin, sotaan, ryöväysretkiin . . . Heillä pitää olla se vapaus. Mutta

antakoot nuo suuret maailman valtakunnat ainoastaan joidenkuiden ihmisten muodostaa uusi yhteiskunta. Se tulee tulevaisuuden kysymykseksi. Me emme pääse siitä. Nyt se voi tuntua hämmästyttävältä, liian rohkealta, mahdottomalta. Mutta se on se kysymys, joka on maailman edessä. Ja oikea kirkko on Jeesus Kristuksen opettama kirkko. Oli sillä omassa keskuudessaan mitä seremonioita tahansa, ne ovat vähäpätöisiä asioita. Mutta on tärkeää, että Jeesuksen ja muiden mestarien seuraajat saisivat vapauden yrittää ja koettaa.

II

Mitä kristinusko on minulle?

»Mitä kristinusko on minulle?», on tämänpäiväisen esitelmän aiheena. Tämä aihe olisi epäilemättä yhtä rohkea kuin vaativainen, jos väärinkäsittäisimme tarkoituksen sillä tavalla, että minä olisin keksinyt jonkun oman mieleni mukaisen ja mielivaltaisen käsityksen kristinuskosta, jota tahtoisin toisille esittää. Se olisi mielestäni todella sekä liian rohkea että vastoin kaikkea totuutta. Tarkoitukseni on päinvastoin sangen vaatimaton. Tahdon kyllä esittää, mitä kristinusko on minulle, ja siis puhua niin sanoakseni ensimmäisessä persoonassa, joka kyllä itse asiassa sekin on rohkeata. Mutta kuitenkin, vaatimaton on minun tarkoitukseni sen tähden, että uskon päässeeni juuri objektiiviseen käsitykseen kristinuskosta. Ei ole kysymyksessä minun persoonallisen mieleni mukainen käsitys kristinuskosta, vaan se käsitys, johon olen päässyt, on epäilemättä ja ehdottomasti mielestäni oikea käsitys kristinuskosta, niin rohkealta kuin tuollainen lause saattaa tuntuakin. Että valitsin tämän nimen tänä päivänä, riippuu kahdesta syystä. Ensiksikin viime kerralla, jolloin olin asettanut aiheeksi yleisen, ikäänkuin puolueettoman kysymyksen: »Mitä on kristinusko?», en ennättänyt oikeastaan puhua positiivisesti siitä, mitä kristinusko on, sillä melkein rajoituin puhumaan siitä, mitä kristinusko on välinpitämättömien ja vastustajien mielestä. Sentähden näin hengessäni itseni sangen tyytymättömäksi, kun olin kovin lyhyesti ja pintapuolisesti vastannut itse kysymykseen positiivisesti. Ja toiseksi vaikutti aiheen valintaan se, että eräs kuulija, joka kertoi minulle vaikutelmansa viime esitelmästä, sanoi minulle, että se, mikä jäi mieleen, oli juuri tuo väärä käsitys, mikä on vastustajilla, materialistisilla ihmisillä, mutta ei jäänyt mitään siitä, mitä kristinusko itse asiassa oli. Sentähden hengessäni heti innostuin, kun oma tunnelmani oli saanut vahvistusta kuulijain puolelta, jatkamaan esitystäni kristinuskosta. Ja kun sitten ajattelin asiaa, niin minusta tuntui, että kaikista rehellisintä ja kaikista selvintä on kertoa omasta tiestäni Jeesuksen Kristuksen luo ja kristinuskoon, ja mitä se kristinusko sitten on. Olenhan niistä asioista ennenkin puhunut, mutta en ehkä tällaisessa yhteydessä.

Edellä selostamani oli oikeastaan ensimmäinen syy, vaikka siinä oli kaksi puolta, ja toinen syy oli se, että sain erältä ystävältä jäljennösotteet kahdesta kirjasta, joissa puhuttiin teosofiasta ja myöskin kristinuskosta niinkuin minä sen olen käsittänyt. Tahdon alottaa lukemalla nämä otteet. Ensimmäinen on kohta tohtori Eino Kailan eräästä psykologisesta teoksesta. Hän kirjoittaa: »Ei ole vallan harvinaista, että kirjailija samassa määrin kuin hänen luomiskykynsä heikkenee, rupeaa harrastamaan abstraktis-kvaasisia filosofisia asioita heittäytyen esimerkiksi teosofiaan, jossa puheenalainen viettää oikeita orgioita.» Tohtori Kaila tässä siis puhuu kirjailijoista, että kun heidän luomiskykynsä heikkenee, he rupeavat harjoittamaan muun muassa teosofista kirjallista toimintaa. Minun tekee mieleni aivan ohi mennän tästä huomauttaa, että mihinkä sitten joutuu esimerkiksi H. P. B, joka ei kirjoittanut muusta kuin teosofiasta. Vasta ollessaan yli 40-vuotias, rupesi hän kirjailijaksi, ja hänen ainoa kirjailijatoimintansa oli teosofista laatua. Ja kirjailijana hän on niitä harvoja, jotka ovat osanneet käyttää oikeata englanninkieltä, ja asetetaan Shakespearen rinnalle, vaikkakin oli ulkomaalainen – venäläinen. Hän on maailman etevimpiä kirjailijoita, nerokkaimpia, älykkäimpiä ja stilistisesti kaikista huomattavimpia. Ei merkitse mitään, että jotkut korjasivat hänen kielivirheitään. Toinen, joka osaa kielioppinsa hyvin, ei ole kirjailija kuitenkaan sillä tavalla, ei ole sellainen nero kuin H. P. B. Ja hän ei kirjoittanut mitään muuta kuin teosofista

filosofiaa. Hän oli ensiluokkainen, luomiskykyinen kirjailija teosofina, joten häneen ei mitenkään sovi tuollainen, luvalla sanoen tyhmä arvostelu.

Jos ajattelemme toista suurta henkeä teosofisessa maailmassa, tohtori Annie Besantia, niin hänkin oli yli 40-vuotias – hän oli 42 vuotta vanha –, kun hän tutustui teosofiaan, ja oli jo kirjoittanut yhtä ja toista sekä esiintynyt opettajana ja puhujana. Hän oli tieteellisesti sivistynyt esim. fysiikan, sähköopin ja kemian alalla ja piti luentoja Lontoossa juuri fysiikassa. Hän oli etevä eurooppalaisesti katsoen, puhumattakaan siitä, että hän oli naisasian ja yleisesti tunnustettujen asiain ajajana etevä. Hän ei suinkaan tullut teosofiksi sen takia, että olisi kadottanut luomiskykyään, sillä hänen varsinainen kirjallinen työnsä alkoi teosofiksi tulon jälkeen. Hän on nyt elänyt kaksi kertaa 42 vuotta – hänhän on täyttänyt 84 vuotta –, ja nämä toiset 42 vuotta hän on viettänyt luomistyössä. Hän on maailman etevimpiä puhujia ja teosofisena kirjailijana huomattava.

Mitä sitten on sanottava kaikista niistä nuorista ihmisistä, joihin minä kaikessa vaatimattomuudessa voisin lukea itsenikin, niistä, jotka aivan nuorina tulevat teosofeiksi, ennen kuin edes ovat käyttäneet luomiskykyään millään tavalla, ja sitten juuri teosofeina luovat. Kaikki ne nuoret, jotka ovat tulleet teosofeiksi ja ruvenneet teosofiseksi kirjailijoiksi, sanomattomasti hämmästyvät tuollaista arvostelua, joka heidän mielestään on perin väärä, ei ensinkään paikalleen sattuva. Ja jos siihen vielä sisältyisi sellaista, että ihmiset, jotka antautuvat teosofeiksi, olisivat epäonnistuneet muuten elämässä, on se minusta kerrassaan tuulesta temmattua, koska on selviä todistuksia siitä, että ihmisillä, jotka ovat antautuneet teosofeiksi ja teosofiseen työskentelyyn, on ollut nuorina maailma edessään avoinna. He ovat olleet tunnettuja esim. älynsä, tietojensa ja lahjojensa puolesta, ja maailma on ollut heille avoinna ja tehnyt voitavansa saadakseen heidät puolelleen. He ovat valinneet teosofisen tien, joka on tuottanut heille ehkä maailman pilkkaa. Mitä me sellaisista nuorista sanomme, jos pidämme kiinni tuollaisesta arvostelusta, joka lievemmin sanoen mielestäni on koko lailla epäpätevä.

Ja sitten on minulla tässä ote teoksesta »Mystiikan ihmemaailma», jonka on kirjoittanut Jalmari Kauppala ja joka on ilmestynyt WSOY:n kustannuksella v. 1929. Ss. 45-47 selostetaan teosofista liikettä maassamme ja samalla kosketellaan Ruusu-Ristiä. Oteessa sanotaan: »Suomessakin toimii teosofinen liike suurella innolla ja nähtävästi myös melkoisella menestyksellä, josta mainittakoon todistuksena, että teosofeilla on jo oma tempelinsäkin Jyväskylässä ja toinen Helsingissä. Tämän liikkeen hierofanttina meillä on kirjailija Pekka Ervast, joka johtaa Helsingissä 1914 perustettua järjestöä »Ruusuristi», Suomen Salaistieteellinen Tutkimusseura. Millainen on tämän miehen autuuden tie, siitä voi lukija muodostaa oman käsityksenä mainitun hierofantin omien sanojen perusteella: »niin paljon kärsimyksiä kun olemme saaneet ihmiskunnassa aikaan, niin paljon onnea ja iloa täytyy meidän ihmiskunnassa luoda, siinä sovituksemme, joka vähitellen vapauttaa meitä jälleensyntymisen pakosta. Mihin sitten jää kirkon oppi Jeesuksen sovitukselta, kun ihminen itse on oma sovittajansa? Se jää siihen, mistä on tullutkin: tietämättömien ihmisten mielikuvitukseen.» Selvää puhetta siitä antikristillisestä hengestä ja viimeisten aikain villityksestä, joka on tämän liikkeen johtavana punaisena lankana, liikkeen, jonka symbolina ei suotta ole käärme, joka puree omaa häntäänsä.»

No niin, siinä on sitaatti, josta minun täytyy sanoa, että minä olen sen kirjoittanut, mutta se on sitaatti, joka nähtävästi on otettu jostakin kohdasta, jossa on puhuttu karmasta, sillä siinä olen koettanut esittää karman lakia ja karman kantaa: on totta, että niin paljon kärsimystä kuin olemme saaneet aikaan, niin paljon onnea meidän täytyy luoda ja saada

aikaan. Tämä on jonkinlainen näkökanta karmasta. Mutta se olisi mahdoton ymmärtää muuten kuin jälleensyntymisen avulla, jolloin voimme nähdä järkeä tuommoisessa lausunnossa. Itse asiassa se sisältää mystillis-okkultisen totuuden, vaikka sitä ei pidä ymmärtää minkäänlaisena mittausopillisena asiana, ei siten, että on tehty noin monta litraa pahaa ja kaikki on maksettava yhtä monilla hyvillä litroilla. Ei niin ole käsitettävä, sillä voimme pian nähdä, että kaikki »litrat» kärsimystä on laskettava yhteen ja yhteissumma on muutettava iloksi, rauhaksi, onneksi ja autuudeksi, ja yhtä paljon hyvää on tehtävä, kuin on tehty pahaa. Mutta silloin se hyvä ei rajoitu ajan puolesta yhtä mekaanisesti ja yhtä pitkäksi kuin itse tuo paha on ollut. Paha on voinut tapahtua monen sadan elämän aikana, mutta kun ihminen kääntyy ja alkaa kulkea toista tietä Jumalan luo takaisin, silloin hän voi tyhjentää koko vanhan karmansa ehkä hyvinkin lyhyessä ajassa. Aika ei enää hyvässä tule niin paljon kysymykseen kuin pahassa. Sillä pahassa ei ole mitään ikuista, vaan se on sen ulkopuolella, se on ajallista. Paha on aina ajassa ilmenevää. Pahassa aika on tärkeä momentti, mutta hyvä on kotoisin ikuisuudesta, ja sitä ei voida mitata ajassa niinkuin pahaa. Sentähden yhden minuutin hyvä voi, jos niin tahdomme sanoa, sovittaa vaikka miljoonan vuoden pahan, sillä paha on tapahtunut ajassa, mutta ikuisuus voittaa aina ajan, aina joka hetki. Siten on tuollainen esitys sovitukselta, jolloin on juuri ajateltu kunkin ihmisen karmallista sovitukselta, ymmärrettävä. Se voidaan käsittää pintapuolisesti ja väärin, mutta näin oikein ymmärrettynä voi sen käsittää oikeaksi esitykseksi, kun näkee tarkoituksen, näkee, että siinä on jotakin takana. Kun lause otetaan irralleen yhteydestään, niin se voi tuntua kovin pintapuoliselta, aivan kuin meidän pitäisi kaikenlaisilla hyvillä teoilla sovittaa kaikenlaista pahaa, mitä olemme tehneet – siitä ei ole ollut kysymys. Kuinka aikamme riittäisi, jos pitäisi sovittaa ajallisesti kaikki paha. Kysymys ei ole vain ulkonaisista teoista, vaan teoista, jotka tulevat itsestään, silloin kun oikea edellytys on olemassa, silloin kun ihminen on hyvä. Ihmisen päämäärä on tulla hyväksi, itse olla täydellinen, ja kun hän on hyvä ja täydellinen, silloin hän on hyvä puu, joka kantaa hyviä hedelmiä. Olisivatko ne hyviä hedelmiä, jos tekisimme hyvää, vaikka sydämessämme olisimme pahoja? Se olisi vain tekopyhyttä, joka ei auta mitenkään. Vaan kysymys onkin siitä, että tulisimme hyväksi, että sydämemme olisi hyvä, itse olisimme hyviä ihmisiä, että Jumala meissä todella olisi elävä. Silloin meidän kaikki tekomme, jotka me suoritamme ilmenneessä maailmassa, ovat hyviä. Me emme voi tehdä muuta kuin hyvää, jos itse olemme hyvät, niinkuin me voimme sanoa Jumalasta, että hän on hyvä eikä voi tehdä muuta kuin hyvää. Isä taivaassa ei voi tehdä muuta kuin hyvää, koska hän itse on hyvä. Siinä on hyvien tekojen välttämätön edellytys, jota emme saa kadottaa silmistämme. Sitähän luonnollisesti Lutherkin ajoi takaa, kun hän sanoi, että usko pelastaa eikä teot. Kun katolisessa kirkossa ajateltiin, että ihminen suorittamalla esim. siveellisiä tekoja olisi otollinen Jumalan valtakuntaan, on Luther sanonut, että pääpaino on siinä, mitä sisässämme ajattelemme ja tunnemme. Siinä on pääpaino, mittapuu, sen mukaan jumalat meitä arvostelevat. Eivät ne voi olla ulkonaisia tekoja, joitten mukaan he meitä arvostelevat, vaan meidän sisäisten motiiviemme, sisäisen olemuksemme mukaan he meitä arvostelevat. Oikeuslaitoksissa esim. ei aina voida ottaa huomioon ihmisen motiiveja, vaan arvostellaan ulkonaisia tekoja, ja tuomitaan niiden mukaan. Ja sillä tavalla tuomitaan viattomia syyllisten kulkiessa vapaina. Jotta voitaisiin oikein tuomita, pitäisi meidän voida nähdä ihmisen sydämeen, hänen minuuteensa, hänen motiiveihinsa. Silloin vasta voisimme arvostella oikein, ja teot ovat siinä suhteessa tärkeitä, että hyvä puu kantaa hyviä hedelmiä, huono ja kuiva puu ei voi kantaa hyviä hedelmiä. Jos sellaisessa puussa hedelmiä on, ne ovat silloin aivan kuin ripustettu oksille. Eivät sellaiset hyvät työt silloin merkitse mitään, sillä puun itsensä täytyy tuottaa hedelmiä.

Kun nyt siis tahtoisin ryhtyä aiheeseen, mitä kristinusko on minulle, silloin minun täytyy alottaa sanomalla, että minun tavallaan täytyi kulkea samanlainen tie, jota useimmat ihmiset

kulkevat, kun heistä tulee totuudenetsijöitä. Minun täytyi hyljätä koko vanha käsitys kristinuskosta. Minun käsitykseni ei koskaan lapsena ollut aivan kirkonopin mukainen sentähden, etten tiennyt mitään helvetistä ja perkeleestä. Kun koulussa luettiin perkeleestä ja helvetistä, niin se meni toisesta korvasta sisään ja toisesta ulos, sillä olin pienenä tottunut siihen, että tuollaiset asiat sivuutettiin, ettei perkeleen kanssa oltu tekemisissä. Hän sai minun puolestani olla olemassa, en harrastanut tutustumista sen herran enkä hänen valtakuntansa kanssa, ja sentähden minua eivät vaivaneet ja rasittaneet sen tapaiset kysymykset kuin esim.: entä jos joudun helvettiin? Minä uskoin, että Jeesus oli pelastanut ja vapahtanut meidät, ja kun otamme vastaan armon, niin kaikki on hyvin. Mielestäni paljon mieluummin ja luonnollisemminkin menin sitä taivasta kohti kuin sitä toista, alempaa paikkaa kohti. – Mutta sitten tulin totuudenetsijäksi. Olin kyllä silloin koulussa, mutta rupesin ajattelemaan ja etsimään totuutta, ja vähitellen vapauduin kristinuskon vaikutuksesta; ehkä voin sanoa, että vapauduin siitä, kun käsiini tulivat teosofiset ja okkultiset kirjat. Ne tulivat käsiini ollessani korkeimmalla luokalla koulussa, ennenkuin olin ylioppilas, ja vähän sitä ennenkin jo, mutta vasta ylioppilaaksi tultuani tulivat uudenaikaiset teosofiset kirjat käsiini, ensiksi Mr. Sinnetin kirjat ja Blavatskyn »Teosofian Avain» – teosofista kirjallisuutta ei ollut paljon, ja nekin, mitkä sain, olivat ruotsinkielisiä. Silloin ihastuin kovasti näitä kaikkia tutkimaan. Tunsin heti lukiessani erästä Sinnetin kirjan ensimmäistä sivua, että tämä on totta ja tähän suuntaan käy nyt kaikki. Aloin suurella innolla lukea ja tutkia kaikkia, mitä käsiini sain; hain yliopiston kirjastosta – jatkoin nimittäin lukujani yliopistossa – kaikki mystiikkaa, teosofiaa ja okkultismia käsittelevät kirjat, mitä oli saatavissa. Kun näitä asioita harrastin, noudatin kyllä samaa elämänjärjestystä, joka minulla aina oli ollut verrattain pienestä pojasta alkaen – 9 vuotiaasta –, jolloin tulin Normaalityöseen, joka silloin oli alkeiskoulu. Noudatin elämänjärjestystä, joka oli luonnollinen mielestäni, mutta jota kaikki eivät ehkä huomaa yhtä luonnolliseksi ja tärkeäksi. Noudatin sellaista järjestystä, että aina suoritin ensin kaikki ulkonaiset velvollisuudet. Kävin luennoilla ja luin kurssikirjojani, sillä samalla tavalla olin tehnyt myös kouluajanani. Kun istuin koulun penkillä 5-6 tuntia päivässä, niin se mielestäni oli hukattua aikaa, paitsi silloin kun oli kirjoittamista ja laskemista tunnilla. Ja minä kun olin saanut istua siellä pienestä pojasta alkaen. Ajattelin aina, että kun nuo tunnit pian loppuisivat, että pääsisi kotiin työtä tekemään. Ja sitten kotiin tultuani, kun olin syönyt päivällisen, niin heti ensimmäiseksi luin läksyni. En tahtonut koskaan poiketa siitä säännöstä: luin läksyni hirmuisella keskityksellä, sillä tahdoin oppia pian; ei tullut kysymykseenkään, etten olisi osannut. Piti osata, kun oli koulussa; ja minä tulin niin taitavaksi lukemisessa, ettei mennyt läksyihin kuin 20 minuuttia, tai jos meni vähän enemmän, niin riippui se siitä, että oli kirjoitettavaa tai laskettavaa; mutta nopeasti sekin meni. Ja kyllä minä aina suoriuduinkin hyvin koulussa ja ylioppilastutkinnoissa, niin ettei tarvitse ajatella säällillä tai häpeällä lapsuuteni ja nuoruuteni aikoja. Minulla oli motiivina suorittaa hyvin kaikki, mitä minulle kuului, mihin kohtalo oli minut määrännyt. Kohtalo oli minun sukulaiseni ja ennen kaikkea isäni, ja hän oli määrännyt, että piti käydä koulua. Oli siis luonnollista, että piti suorittaa kaikki velvollisuudet moitteettomasti; ja sitten sai ryhtyä työhön. Silloin vasta voin sanoa: nyt olen vapaa työhön ryhtymään; ja huokasin syvään ja löin kirjat otsaani vasten, jotta kaikki menisi hyvin päähän, ja sitten ryhdyin työhön. Sitä oli erilaista: lukemista, maalaamista ja soittamista. Tahdoin oppia, lukea ja tutkia. – Sama järjestelmä kuin koulussakin jatkui myös yliopistossa. Sielläkin suoritin ensin tehtäväni, ja sitten syvennyin työhön, teosofisiin lukuihin, mietiskelyihin; ja niin suurella innolla, että se oli erikoisen tuskasta. Minua raateli hirmuinen tuska, sillä ajattelin, että etsin totuutta, ja minun täytyy päästä selville tästä elämästä, mikä se on, muuten en jaksa elää, muuten on turhaa olla olemassa. En käsittänyt, mistä syystä, minkä tähden piti elää täällä maan päällä, jos ei tiennyt, mitä varten täällä eli. Ja minä en ainoastaan lukenut kirjoja, en ainoastaan mietiskellyt, vaan kävin myös ihmisten luona kysymässä näistä asioista, sillä ajattelin, että koska ihmiset ovat etsineet totuutta ja

löytäneet, koskapa he jaksavat elää, jaksavat rauhassa jatkaa elämäänsä, niin tietysti he tuntevat Jumalan ja totuuden. Mutta kun kävin heidän luonaan ja kysyin, niin minä huomasin, etteivät he tiedä mitään, eivät tiedä, mitä ihminen on, mitä varten he ovat syntyneet maan päälle, mitä he täällä tekevät, ja mikä on heidän elämänsä sisältö. He saattoivat puhua ihmiskunnan historiasta, yhteiskunnan kehityksestä, Jumalasta ja uskosta ja Jeesuksen pelastustyöstä j.n.e. Mutta minä en saanut mitään sisältöä heidän sanoistaan, ne tuntuivat aivan ontoilta. He eivät osanneet sanoa, mitä varten he itse olivat olemassa, ja mitä heidän tuli tehdä elämässä. Hehän olivat herttaisia, hyviä ihmisiä. Ketä olisin enemmän rakastanut kuin omaa isääni. Mutta huomasin, että kaikki he vaelsivat pimeydessä. Ja silloin minuun kasvoi sisäinen vakaumus, että on turhaa olla täällä olemassa, jos kaikki elämä on siinä, että tekee työtä sen puolesta, ettei kuolisi. Miksi ei saisi kuolla? Jos minun piti tehdä työtä vain sen takia, etten kuolisi, niin mielestäni ei tällä elämällä ollut mitään sisältöä. Kun minä viittasin tällaisiin asioihin toisten ihmisten kuullen, niin he ällistyivät eivätkä ymmärtäneet, mitä tarkoitin kun sanoin, ettei voi elää, vaan mieluummin siis kuolee, ellei tiedä, mitä varten elää. Emmehän me voi mitään tietää; meidän pitää uskoa, että Jumala on kaikki näin asettanut, ja kun uskot, niin pääset taivaaseen ja ikuisen elämään. Oh, kuinka kaikki oli pintapuolista ja tyhjää! En ole pyytänyt Jumalalta päästä tänne, ja mitä välitän Jumalan ikuisesta elämästä. – En saanut siis vastausta, mutta minussa kasvoi vakaumus, että minun työni on etsiä totuutta, ja minun täytyy päästä Jumalan tuntuun, sillä muuten ei elämä ole minkään arvoinen. Minä aavistin, että on olemassa jotakin; tunsin sisässäni, ettei kaikki voi olla niin tyhjää kuin ihmiset ajattelevat. Täytyy olla jotakin kaiken takana, jotakin todellista, jonka perille piti päästä; ja minä tahdon sen perille päästä. Näkyi selvästi, etten asettanut mitään sellaista päämäärää itselleni kuin nuoret yleensä asettivat. Minulla oli kaikki mahdollisuudet tulla professoriksi erikoisalalla, joka oli minun lempialani, nimittäin uudet kielet, ja miksikä ei matematiikka, joka oli toinen lempiaineeni. Mutta uudet kielet, maailman kaikki kielet, olivat erikoisrakkauteni kohteena; ja sentähden ymmärsin, että sillä alalla voisi minusta tulla, niinkuin eräs professorini sanoi, »jotain suurta». Mutta minä en voinut mitään sellaista ajatella, en voinut asettaa itselleni mitään sellaista päämäärää. Sanoin vain itselleni, etten tahdo olla muuta kuin ihminen. Kuinka voisin kuvitella olevani professori, kuinka ihminen saattoi olla professori, tohtori? Eihän ihminen voi olla muuta kuin ihminen, ja ihmisenä hän osaa jotakin tehdä. Jos minä esim. osaisin maalata kauniita tauluja, niin en minä silti olisi mikään taidemaalari itse; itse jäisin vain ihmiseksi. Ja mitä tämä ihmisyyys on, mitä olen ihmisenä, se oli minulla kysymyksenä, enkä osannut asettaa itselleni mitään yhteiskunnallista päämäärää. Mikä oli seurauksena? Kaikki läheiseni, sukulaiseni ja opettajani yliopistossa tulivat levottomiksi ajatellen, kuinka on tuon nuoren miehen laita. No niin. Sitten vähitellen tuli tietoon, että harrastin teosofiaa ja luin kaikenlaisia vanhoja, tomuisia kirjoja, ja se oli erikoisen huolestuttavaa. Isäni koetti ja kaikki toisetkin koettivat selittää, että ihmisen täytyy ennen kaikkea ajatella toimeentuloaan tässä maailmassa. Käytäntö on ainoa tässä maailmassa. Mikä käytäntö? Se käytäntö, joka on todella ihmiskunnassa olemassa. Täytyy syödä ja juoda ja nukkua. Se on se käytäntö, joka on aivan luonnostaan ihmiselle kuuluva, hänelle annettu, ja siitä täytyy huolehtia. Tunsin hengessäni aivan kuin etääntyväni. Sellainen käytäntö ei ole mitään. Eikö ole mitään muuta käytäntöä, eikö ole olemassa muuta kuin se yksi ainoa käytäntö? Minähän juuri etsin jotakin toista käytäntöä. Tahdoin tulla käytännölliseksi jollakin toisella tavalla, ja tunsin hengessäni, että on väärin sanoa minua epäkäytännölliseksi, sillä me olemme kaikki kysyneet elämän jokapäiväistä käytäntöä, olemme ainoastaan kulkeneet sitä rataa, jota ihmiset yleensä kulkevat, kulkevat ainoastaan toisten jäljissä kysymättä, onko se käytännöllistä vai ei. Olemme niin luulleet, koska kaikki sitä noudattavat. Muulla tavalla ei voi rahaa ansaita – ja sehän on elämän käytäntö. Silloin minä nuorena ihmisenä jouduin hyvin suureen tuskaan. Olenko ainoa ihminen maailmassa? Sillä vaikka luinkin teosofista kirjallisuutta, niin ei niissä

ollut mitään, joka olisi suorastaan kieltänyt maailmankaan käytäntöä; kaikki yhdeltä kannalta katsoen rohkaisi ja selitti tätä elämää lohduttaen ihmisiä, eikä vaatinut suorastaan uutta käytäntöä, vaan tavallaan hyväksyi heidän käytäntönsä. Minun sisässäni silloin kapinoi; minä etsin uutta käytäntöä, ja kun ei missään sitä näkynyt, niin minä tuossa 90-luvun vaihteessa kysyin: olenko ainutlaatuinen maailmassa, aivan epäonnistunut olento, niin huono, ettei ole toista yhtä huonoa kuin minä. Te voitte ymmärtää rakkaat ihmiset, kuinka ihmeellistä oli minulle sitten yht'äkkiä, kuten olen kertonut, kun luin Jeesuksen sanat: »Etsikää ensin Jumalan valtakuntaa. Älkää huolehtiko siitä, mitä te syötte ja mitä te juotte, sillä niin tekevät tavalliset ihmiset, pakanat, vaan etsikää ensin Jumalan valtakuntaa, niin kaikki muu teille annetaan.» Silloin minä tunsin Jeesus Kristuksen; hänhän on ihminen, joka ymmärtää minua. Tunsin aivan hengessäni, että Sinähän olet opettajani, neuvonantajani, veli, joka ymmärrät minua. Ja sitten minulle selvisi, että tämä **totuuden etsiminen, joka asettaa kaikki vaa'alle, elämän ja kuoleman, ja joka sillä tavalla tulee ihmiselle parhaiten nuoruudessa, on elämän ensimmäinen käytäntö inhimilliselle olennolle.** Se on elämän ensimmäinen moraali ja moraalinen teko eli toiminta. Emme inhimillisesti, moraalisesti voi tietää mitään, ellemme ole etsineet totuutta sillä tavalla kaikesta sielusta ja kaikesta mielestä. Kaikki on muuten jotakin ulkonaista. Tämä on ensimmäinen moraali. Moraalin alku ihmisen elämässä on, että hän kokonaan etsii totuutta, Jumalaa, eikä mitään muuta pyydä kuin Jumalaa. Sillä silloin hän itse asiassa saa sen ja on jo siinä, jota Uudessa Testamentissa nimitetään Pyhäksi Hengeksi, totuuden pyhäksi hengeksi ja myös Kristuksen auraksi. Silloin ihminen tulee Kristuksen auraan, osalliseksi Pyhästä Hengestä, totuuden pyhästä hengestä. Millään muulla tavalla se ei tule, ei rukoilemisella. Jeesus tosin sanoi: »Rukoilkaa pyhää henkeä», mutta sitä ei ole käsitettävä huulten hyminäksi, vaan se on oleva juuri sielun työtä, koko ihmisen ponnistusta. Se rukoileminen vie meidät Pyhän Hengen yhteyteen. Silloin saamme totuuden pyhän hengen, ja silloin meissä syntyy ihmeellinen varmuus, että olemme oikealla tiellä. Tämä on ensimmäinen askel. – Minä kohtasin Kristuksen totuudenetsimisen tiellä, **kohtasin Kristuksen hengessäni.** Mutta on, niinkuin sanottu, ensimmäinen askel moraalissa, löytää totuuden pyhä henki.

III

Tieni Kristuksen luo

Tieni Kristuksen luo kulki uskontojen kautta, niinkuin viime kerralla koetin näyttää. Tavalliseen n.s. kristinuskoon – tarkoitan tällä sitä kristillistä, kirkollista uskontoa, joka nyt on maailmassa vallalla – olimme kaikki tutustuneet lapsina, ja nuorena totuudenetsijänä koetin sitten, mikäli minulle oli mahdollista, tutustua muihin uskontoihin ja tutkia niitä. Silloin minulla, niinkuin kaikilla nykyaikaisilla totuudenetsijöillä voi olla, oli suurta, sanomatonta apua teosofiasta. Sillä jos ihminen ilman teosofiaa tutkii uskontoja, maailman erilaisia ja moninaisia uskonnollisia käsityksiä, niin ei ole ollenkaan sanottu, että hän niistä löytää mitään totuuden ydintä. Pikemmin saattaa hänelle käydä, niinkuin yleensä kävi uskontojen tutkijoille viime vuosisadalla, että hänen mielestään ihmiskunta aina pitkin matkaa on ollut kovasti taikauskoinen ja uskonut milloin mihinkin, ja että vähitellen vuosisatojen vieressä on huomattavissa jonkinlaista edistystä korkeampaan kulttuuriin päin uskonnoissakin. Mutta kuitenkin uskonnot yleensä ovat säilyttäneet sangen primitiivisiä käsityksiä, esim. uhrista. Aina on jumalia lepytetty uhreilla, ennen pakanallisissa uskonnoissa, ja kun sitten pitkien aikojen jälkeen on päästy kristinuskoon, ei uhri enää ole eläin- eikä ihmishuhri, vaan se on Jumalan Pojan uhri. Näkyy aivan läpikäyvänä piirteenä uskonnoissa, että se, jota ihmiset nimittävät Jumalaksi, on salaperäinen, joka on tämän kaiken takana – ihmiset ovat aina ymmärtäneet, että kaiken takana täytyy olla jotain kokonaista –, on paha. Jos onkin sanoissa väitetty, että Jumala on hyvä, ei sitä ole todistettu uskomuksissa, sillä aina jumalia tai jumalaa on täytynyt lepyttää. Jumalat olivat itsessään sangen vihaista väkeä; he vain tahtoivat kostaa ja olla ihmisille harmiksi ja suruksi, mutta jos niitä kaikenlaisilla uhreilla lepytti, silloin ne saattoivat suosia uhraajaa – ellei hän tehnyt virheitä itse uhritoimituksissa.

Yleensä ihmiskäsitys jumalasta ja jumalista on ollut sangen synkkä. Sentähden uskontojen tutkijat yleensä tulivat siihen loppupäätökseen, että ihmiset ovat pimeydestä nousseet vähän parempaan filosofiseen käsitykseen maailman arvoituksesta. Mutta paha on näytellyt suurta osaa ihmiskunnan historiassa. Sentähden uskontotieteilijät eivät ole juuri tulleet muuhun tulokseen kuin siihen, että uskonnot muodostavat taikauskaisen pohjan ihmisten henkiselle elämälle. Uskonnot olivat heidän mielestään syntyneet pimeydestä ja olivat siis tuomittava lastenkamarisatujen joukkoon. Sitten myöhemmin kyllä – aikaisemminkin oli joitakin poikkeustapauksia – englantilainen filologi Max Müller tuli toiseen tulokseen. Kun hän tutki Intian vanhaa viisautta, niin hän tuli siihen tulokseen, että yhteisenä piirteenä kaikissa uskonnoissa on se Jumalan etsintä, joka sai niin kauniin ilmaisun Intian vanhan uskonnon käsityksessä, että Jumala on kaikkialla, ihmisessä. He sanoivat: »Minä olen Jumala» ja »Sinä olet Se». Sillä he tarkoittivat, että kaikki oli yhtä. He olivat tulleet siihen korkeaan totuuteen, että kaikki on yhtä, ihminen on Jumala. Silloin, kun hän osaa sanoa: »Minä olen Jumala», hän on ratkaissut kaikki elämän arvoitukset. Müller kirjoitti kirjan »Theosophy or psychological religion», jossa hän sanoo, että tämä on oikea teosofia. Hän ei oikein ymmärrä madame Blavatskyn teosofiaa. Hänestä oikea teosofia oli siinä, että Jumala ja ihminen ovat yhtä, niinkuin vanhassa Intiassa sanottiin. Ja kristinuskossa se myöskin on näkyvänä piirteenä: »Minä ja Isä olemme yhtä». Ehkei Müller olisi siihen päässyt, ellei hän olisi tutustunut juuri teosofiseen liikkeeseen, mutta hän ei tahtonut olla sen

kanssa missään tekemisissä. Hän itse omien tutkimustensa nojalla oli huomannut tämän suuren totuuden.

Voimmehan ymmärtää, että ihminen, joka tutkii uskontoja ja tutustuu Müllerin näkökantaan, voi tulla siihen tulokseen, että elämä on yksi. Ja siitä ainoasta elämästä on puhuttu kaikissa uskonnoissa. Mutta luulen kuitenkin, että tämä on poikkeustapaus. Ihmisen täytyy olla syventynyt metafysiikkaan, sillä tuskin tavallinen uskontojen tutkija pääsee sellaiseen kohtaan enemmän kuin tavallinen totuudenetsijäkään. Sentähden meidän aikamme teosofia on erinomaisen suureksi avuksi kaikille totuudenetsijöille. Teosofinen kirjallisuus ja ennen kaikkea madame Blavatskyn kirjat näyttävät meille, mikä on ollut ydin kaikissa maailman eri uskonnoissa, mitä niissä on yhteisesti opetettu. Ei niissä ole ainoastaan opetettu tuota Jumalan ja ihmisen yhteyttä, vaan paljon muuta. Madame Blavatsky sanoi, että yhteistä uskontojen opeissa, jos oikein niihin syvennymme ja niitä ymmärrämme, on esim. jälleensyntymisoppi: ihminen on kuolematon olento ja syntyy monta kertaa maailmaan. Sen opin voi tavata alkuperäisemmissäkin uskonnoissa, jos kyllin tarkkaan niitä tutkii. Joissakin uskonnoissa se on unohtunut: esim. muhamettilaisessa eksoteerisessa uskonnossa ei sitä tavata enemmän kun kirkollisessa kristinuskossakaan, vaikka alkuperäisessä kristinuskossa se on ollut. Se on jäänyt vain pois opinjärjestelmästä, joka muodostettiin vähitellen kirkolliskokouksissa; sillä ei meidän kristinuskomme sellaisenaan tipahtanut taivaasta, vaan se on vähitellen kirkolliskokousten perästä sellaiseksi muodostunut. Sentähden meidän täytyy jokaisessa uskonnossa päästä oikein kiinni siitä, mitä siinä opetetaan, mennä sen alkuperäisiin lähteisiin eikä tyytyä pitämään nykyisiä muotoja ja dogmeja varsinaisesti siihen uskontoon kuuluvina. Näin saattaa ihminen, joka kristinuskoa tutkii, ei ainoastaan evankeliumeja, vaan myös n.s. apokryfisia kirjoja, tulla siihen, että jälleensyntymisoppi on alkuperäinen. Sitä opetetaan selvästi »Pistis Sophiassa».

Tällä tavalla nykyaikainen teosofia on sanomattomaksi avuksi juuri totuudenetsijälle, kun hän tahtoo uskontoja tutkia. Mutta jos olemme todellisia totuudenetsijöitä, me emme saa pysähtyä siihen, että löydämme nykyajan teosofian kaikki selitykset uskonnosta, siitä, että uskonnot eivät suinkaan ole lastenkamarisatuja, vaan ovat lähtöisin yhteisestä tiedon puusta ja opettavat suuria, ihmeellisiä asioita. Me emme saa pysähtyä siihen, että kaikki uskonnot ovat totuudesta kotoisin, yhtä hyviä, ja että meidän täytyy olla erikoisen suvaitsevia, olla halveksimatta toisen uskonnon tunnustajia, vaan kaikkia hartaasti kuunneltava. Siinä on kyllä inhimillistä veljeyttä jossakin merkityksessä toteutuneena, jos minä kristittynä teosofina lähdän buddhalaiseen tai muhamettilaiseen maahan ja tunnen olevani yhtä heidän kanssaan, kaikissa heidän uskonnollisissa tuntemuksissaan yhtä mieltä. Mutta uskonnot eivät ole antaneet minulle silloin vielä sitä apua, jota ne ovat kutsutut antamaan. Me emme siis saa pysähtyä tähän nykyaikaiseen teosofiaan, me emme saa luulla, että se on uusi uskonto, sillä silloin me jäämme puolitiehen, emmekä mene eteenpäin. Jos me teosofisena seurana pidämme kokouksia, niin ne jäävät yksitoikkoisiksi ja me emme pääse eteenpäin, jos pysähdymme siihen, että kaikki on yhtä hyvää, totuudesta lähtenyt, jaloa ja ylevää. Me jäämme sitä vain ihmettelemään, emmekä pääse pitemmälle. Jos siihen pysähdymme, se on meille vain kompastuskivi. Ja sitten olemme voineet huomata, että vuosien vierieessä on nykyaikaiseen teosofiaan tullut monenlaisia lisäyksiä. Ei ole tyydytty madame Blavatskyn suuriin synteettisiin oppeihin karmasta, jälleensyntymisestä, ihmiskunnan kehityksestä juuriroduissa j.n.e., vaan on ruvettu omin psyykkisin kyvyin tutkimaan kuolemanjälkeisiä asioita. Sillä tavalla syntyi myöhempi teosofinen kirjallisuus, joka puhui viehättävästi salaperäisistä asioista: miten on astraalitasolla tai deevakhanissa kuoleman jälkeen j.n.e. Teosofia sai ikäänkuin uuden sisällön, ja me jäimme ikäänkuin niitä asioita märehdimään, ja ihmettelimme kokouksissamme, oliko joku ilmiö kuudennelta tai seitsemänneltä alatasolta

j.n.e. Ei yksikään ollut kokenut niitä asioita, luettiin vain kirjoista, ja kaikki koettivat selitellä, miten asiat olivat. Siten teosofia sai ikäänkuin älyllisen vivahduksen. Ja on luettava madame Blavatskyn ikuisiksi ansioksi tästä kaikesta huolimatta, että kaikkien teosofien yhteiseksi piirteeksi eri maissa jäi se, että he olivat erinomaisen kilttiä väkeä. He olivat tunnetut siitä. Ja luotettavia he kyllä olivat, vaikka maailma saattoi epäillä heidän rehellisyyttään. Sillä kun se ei uskonut selvänäköisyysilmiöihin, niin se saattoi ajatella, että kaikki teosofit ovat mahdottoman yksinkertaisia, niinkuin kiltit ihmiset ovat. Joka tapauksessa voimme sanoa, että paljon enemmän painaa henkisesti katsoen vaa'assa se, että ihminen on kiltti kuin se, että hän on älykäs. Oli ihminen älynsä puolesta enemmän tai vähemmän Sven Dufva -mainen, se ei tee mitään, kun hän on hyvä.

Mutta minkä tähden meidän pysähtymisemme teosofiaan tuolla tavalla olisi raiteilta poistumista? Madame Blavatsky kirjoitti aina — ja eversti Olcott ja Judge ja muut —, että teosofia ei ole mikään uskonto; se kertoo meille vain, mikä on ollut yhteisenä piirteenä kaikissa uskonnoissa, se ei siis ole mikään uusi uskonto, joka meidän on otettava sylimme ja tultava sen avulla autuaiksi. Teosofia on ainoastaan uusi herätyshuuto, se tekee Johannes Kastajan palvelusta maailmalle. Se huutaa: etsikää totuutta ja menkää tietäjien luo! Ei se sano: pysykää näissä minun opeissani ja sitten olette autuaat, vaan: nämä opit ovat omiansa siten herättämään sinut henkisesti ja siveellisesti, että sitten pyrit valon lähteelle, tiedon tietäjien luo. Teosofia sanoo, että kaikki uskonnot ovat lähtöisin samasta Valkoisesta Veljeskunnasta, suurten mestarien, adeptien veljeskunnasta. Meidän nykyaikainen teosofinen huutomme on, että ihminen pyrkisi Valkoisen Veljeskunnan luo, niiden tietäjien luo, jotka seisovat kaikkien uskontojen takana, ihmisten henkisen kehityksen takana. Ei suinkaan ole pysähdyttävä johonkin uuteen älylliseen maailmankuvaan. Silloin me jäämme polkemaan samalle paikalle, me pysähdymme, niinkuin on pysähdytty kaikissa maailman uskonnoissa. On pyrittävä tiedon lähteelle, vapahtajien luo.

Sentähden teosofisen herätyssanomien tarkoitus on ollut saada ihmiset etsimään mestareita, vapahtajia. Ja todellinen teosofi madame Blavatskyn mielestä on silloin se, joka, oli hän mitä uskontoa tahansa, alkaa etsiä oman uskontonsa mestaria tai, jos hän ei tunne erikoista vetäymystä omaan uskontoonsa, toisen uskonnon mestaria, jos se uskonto häntä enemmän viehättää. Ei ole kielletty kristityn etsimästä Buddhaa, ei muhamettilaisen Jeesusta Kristusta. **Ihmisten veljeys tulee näkyviin vasta siinä, että he alkavat etsiä mestareita. Se on se ensimmäinen asia, mikä jokaisen totuudenetsijän pitäisi tehdä.** Hänen pitäisi luopua pelkästään älyllisestä, filosofisesta kannasta ja tulla uskonnolliseksi, mikä merkitsee, ettei hän tyydy ajattelemaan jotain maailmankuvaa, vaan hän tahtoo etsiä tuon kuvan laatijaa itseään, sitä opettajaa, tietäjää, joka saattoi ilmoittaa jotain tuollaista ihmisille. Madame Blavatsky sanoi itse, että hän on Valkoisen Veljeskunnan lähettämä. Hänen oma mestarinsa ei kyllä ollut Jeesus Kristus, ei Buddha, ei Zoroaster, ei mikään historiallisesti tunnettu mestari, vaan eräs itämaalainen mestari, jota hän nimitti Moriaksi. Moria on elävä olento, kuten teosofisen liikkeen toinen mestari Kuthumi ja samalla tavalla kuin Jeesus Kristus, Zoroaster ja muut, jotka muodostavat Valkoisen Veljeskunnan. Ja madame Blavatsky perusti sentähden esoteerisen osaston Teosofiseen Seuraan, että hän huomasi teosofien jäävän älylliselle kannalle. Hän tahtoi antaa nimenomaista opetusta siinä tiedossa, joka veisi teosofin mestarin luo.

Jos madame Blavatsky tänä päivänä eläisi, niin hän yhä olisi oman mestarinsa Morian edustajana maailmassa ja sanoisi: »Noudattakaa minun neuvojani, niin te voitte lopulta päästä oman mestarinne luo.» Hän ei enää elä. Hänet otettiin pois ennen aikaisesta ehkä juuri sentähden, että häntä niin vähän ymmärrettiin teosofien kesken. Ja hän mielellään itsekin

lähti pois. Mutta hänen kirjoistaan, kuten »Teosofian Avaimesta», näkyy, ettei ole suinkaan niin, etteikö voisi seurata toisiakin mestareita. Ja kun hän lähti pois, on selvää, että meidän näköpiiriimme voivat pikemmin astua ne Valkoisen Veljeskunnan mestarit, joista meillä on historiallista tietoa, sitä opillista tietoa, mitä he ovat opettaneet tiestä. Se, mitä Moria ja Kuthumi antoivat maailmalle, oli enemmän älyllistä, filosofista laadultaan; he antoivat teosofian, älyllisen maailmankatsomuksen ihmisille madame Blavatskyn kautta eivätkä tahtoneet asettaa itseään erikoisesti seurattaviksi mestareiksi, vaan pikemmin jättivät maailman tehtäväksi valita historiallisten mestarien joukosta opettajansa, niiden joukosta, jotka olivat esiintyneet näkyväisesti maailmassa. Sentähden oikeastaan varsinaista eetillistä ohjelmaa, uskonnollista ohjelmaa tiestä ei ole eksoteerisesti maailmalle annettu Morian ja Kuthumin taholta madame Blavatskyn kautta. »Hiljaisuuden Ääni» on tosin sellainen, mutta se on siksi syvälinen, sisältää niin paljon korkeampaa etiikkaa, ettei tavallinen ihminen pääse siitä kiinni, ei ymmärrä, miten niitä asioita on toteutettava. Nämä mestarit eivät tahtoneet siis antaa mitään uutta eksoteerista uskontoa, uutta eetillistä ohjelmaa. Sentähden, jos nykyaikainen teosofi sanoo: »Minä en välitä historiallisesta mestarista, minä seuraan Moriaa tai Kuthumia», hän ei seuraa ketään, ellei hän pääse niin korkeaan älylliseen ilmapiiriin, että hän ymmärtää »Hiljaisuuden Ääntä», että hän saa madame Blavatskyn kautta annettuja esoteerisia ohjeita, jolloin hän pääsee Morian ja Kuthumin luo. Hän ei eetillisessä suhteessa pääse pitemmälle kuin siihen, että täytyy olla kiltti, jollei hän tule siinä merkityksessä esoteristiksi, että hän ensin saa kaikki eetilliset ja okkultiset opetukset, joita madame Blavatsky antoi omille opetuslapsilleen, jotka samalla olivat Morian opetuslapsia, ja niitä noudattamalla pääsee eteenpäin, että hän ymmärtää »Hiljaisuuden Ääntä» ja »Valoa Tielle» ja sitten pääsee persoonalliseen kosketukseen Morian ja Kuthumin kanssa. Ennen hän ei voi sanoa oikein seuraavansa mitään teosofista mestaria. Ja nyt jo tämä teosofisen mestarin seuraaminen muodostuu vähän hataraksi, kun madame Blavatsky on lähtenyt pois. On tietysti olemassa muutamia alkeellisia ohjeita, ja jos karma on hyvä, voi päästä koko pitkälle, mutta muuten jää paikalleen; itse ei voi enemmän keksiä. Sentähden meidän tulisi kääntää huomiomme historiallisiin mestareihin, Jeesukseen Kristukseen ja Buddhaan tai Zoroasteriin, Muhammediin ja muihin. Suurimmalle osalle ihmisiä tulee kysymykseen juuri Jeesus Kristus ja Buddha. Buddha on antanut selvän esityksen tiestä, sillä totuudenetsijällä täytyy olla tie, jota hän voi mennä eteenpäin. Tämä tie on jalo kahdeksankertainen tie. Se ei ole vain sitä, että se on kaunista ja viisasta ja ylevää, kuten me arvostelemme, vaan että me ryhdymme sitä tietä kulkemaan. Samoin on Jeesuksen Kristuksen laita. Kun ajattelen omaa kulkuani totuudenetsijänä, niin muistan, että minä tutustuin niin tarkkaan kuin minulle oli mahdollista Buddhan tiehen. Ja tietysti hän, tuo ihmeolento, teki kerrassaan mahtavan vaikutuksen, ja minusta tuntui, että hänen tiensä on selvä ja ihmeellinen; ja olin aivan kahden vaiheilla, pitäisikö minun ruveta sitä tietä kulkemaan. Ja silloin minussa heräsi ajatus: tahtoisin mennä Intiaan, Ceyloniin, Siamiin, jossa voisi kulkea keltainen viitta yllään. Mutta sitten ajattelin: mitä varten olen syntynyt tänne länsimailla? Ja se ajatus askarteli niin minun päässäni, etten osannut tehdä päätöstä tulla buddhalaiseksi. Sillä olisin tahtonut olla todellinen buddhalainen, seurata Buddhaa aamusta iltaan ja illasta aamuun. Ja ajattelin silloin: eikö kukaan minua ymmärrä, eikö kukaan ymmärrä sitä sisäistä polttoa, janoa, kaipuuta, mikä voi olla ihmisen sisällä täällä länsimailla? Ei kukaan ollut silloin sellainen, että olisi osannut neuvoa minua. Jos sanoin »hyvää päivää», muut sanoivat »kirvesvartta». Ja silloin tapahtui, että Jeesus Kristus tuli minua vastaan ja tarjosi kätensä. Ja tunsin, että hän ymmärtää sen kummallisen janon sielussani, että minun täytyy saada tietää totuus. Hän oli se ainoa, joka ymmärsi. Ja silloin minulle selvisi, että hän on varmasti myöskin luotettava ohjaaja. Ja kaikki se, mitä olin lukenut Tolstoita ja Järnefeltiä, myöskin tuntui vahvistavan käsitystäni, että Jeesus Kristus on näyttänyt tien, ja hän on äärettömän luotettava. Ja koska sielussani olin päässyt selville, että minä kaipasin sellaista mestaria, jota seuraisin, niin ei minun tarvinnut

epäillä, vaan rupesin häntä seuraamaan mikäli se oli minun kyvyissäni ja vallassani. Ja sitten tulivat mestarit elävinäkin vastaan, tuli Jeesus Kristus. Ja tämä Jeesus Kristus on tullut minulle niin suureksi ja ihmeelliseksi rikkaudeksi, niin tyhjentyttömäksi elämäksi, että sitä olen vain sitten tutkinut yhtämittaa.

Kun ihminen, niinkuin madame Blavatskyn teosofisen sanoman tarkoitus on, valitsee itselleen tai löytää jonkun mestarin, ja juuri historiallisen mestarin, jonka eetillinen ohjelma on selvä ja kaikille tiedossa, niin silloin hänelle tapahtuu, että hän sitä ohjelmaa parhaan kykynsä mukaan seuratessaan – ei kukaan ihminen ole täydellinen, ei heti, niinkuin hänen mestarinsa – ainakin astuu tiedon tielle. Hänelle ei jää filosofiaksi eikä olettamukseksi, ei älyllisen uskon asiaksi, mitä hän on voinut kuulla esim. madame Blavatskyn teosofista, kuten jälleensyntymisestä, ihmisen prinssiipeistä, kuolemanjälkeisestä elämästä j.n.e., vaan askel askeleelta – siinä ei kukaan voi sanoa mitään – ja jossain määrin aina jokin puoli hänelle kirkastuu siitä, mitä hän on kuullut. Se on totuudenetsijän etuoikeus, kun hän lähtee kulkemaan mestarin jälkiä. Kun hän on ollut vilpitön, on kuin hän olisi kulkenut Pyhän Hengen aurassa; hän on silloin täyttynyt Pyhällä Hengellä. Ja se Pyhä Henki opettaa hänelle silloin kaikki; ensin tuo hänen mieleensä monet asiat, että hän ymmärtää niitä, ja sitten opettaa häntä näkemään, tietämään yhä uusia asioita. Sentähden olen ennenkin puhunut ja ikäänkuin antanut oman persoonallisen todistukseni siitä, että ihmisessä herää uusi ihminen, joka saa tutkia elämän salaisuuksia, ehkä useimmiten juuri kuoleman salaisuuksia, että hän ymmärtää asioita. Kun minäkin ensin yrittelin kulkea Jeesuksen Kristuksen jälkiä, ihmettelin, kun luin Uutta Testamenttia, että Jeesus saattoi puhua hammasten kiristyksestä, perkeleestä, ikuisesta kadotuksesta. Mitä hän sillä tarkoittaa? Onko hän ollut oman aikansa painostuksen alainen, niin ettei hän osannut vapautua niistä asioista, vai onko hän sen ajan kielellä esittänyt jotain, joka itsessään on totta ja jota me kuvailisimme toisella tavalla? Näin rupesin ajattelemaan. Ja sanat »ikuinen tuli polttaa häntä» ja »siellä on hammasten kiristystä», on kyllä käsitettävä aivan sanallisesti, juuri sanallisesti ilman minkäänlaisia ennakkokuvia ja -luuloja ja samalla myöskin käännettävä oikein, sillä Uudessa Testamentissa ei ole sellaista sanaa kuin »ikuinen» meidän merkityksessämme. Kun me puhumme ikuisesta, tarkoitamme, ettei ole koskaan mitään loppua. Kreikankielisessä tekstissä on sana »aionios», joka ei merkitse ikuinen, loputon, vaan aioninen, yhtä pitkä kuin yksi aikakausi, hyvin pitkä aikakausi kylläkin. Aioninen tuli, jossa jotkut ovat ja joka heitä polttaa, ei ole ikuinen, loputon, vaan jonkun määrätyn ikuisuuden, pitkän, pitkän ajan kestävä.

Tämä ei olisi minulle luultavasti selvinnyt, ellen olisi saanut havainnollisesti nähdä, että jotkut ihmiset voivat kuoleman jälkeen joutua tilaan, jossa he kuvaannollisesti kiristävät hampaitaan ja tuli heitä polttaa. Ja se on suuri tuska. Minun havainnossani oli sellainen tuli, jossa oli ihmissieluja, jotka ikäänkuin paloivat siinä tulella ja kiristivät hampaitaan, mutta kun opin tarkemmin katsomaan, huomasin, että tuli oli heidän sisällään, vaikka se oli samalla objektiivinen tuli. Ja myöskin tein sen havainnon, että ihmissielut itse eivät jääneet siihen tuleen ikuisesti; se tuli jäi palamaan, vaikka sielut siirtyivät pois. Saatoin havaita, että jonkun vuoden jälkeen tai pikemminkin jotkut sielut pääsivät pois siitä tulesta, mutta tuli jäi, ja toisia sieluja oli siellä. Se tuli kestää, »aionin» ajan, niin kauan kuin tämä ihmiskunta on olemassa. Tuli on aioninen, ihmissielu ei ole siinä ikuisesti. Se on tämä aioninen tuli, joka polttaa, kunnes ihmissielusta on palanut pois se, mikä on palava pois. Ja silloin tietysti ymmärsin aivan havainnollisesti, minkä tiesin sydämessäni ja omassatunnossani, että Jumala on täydellinen rakkaus, vaikka on olemassa puhdistava tuli. Se tuli ei ole kostotoimenpide Jumalan puolelta, vaan ihmeellinen pyhä voima, puhdistava tuli, jonka läpi meidän tulee kulkea. Jos meissä on ollut jokin synty tässä elämässä, niin me tiedämme, kuinka paljon se polttaa meitä, ennenkuin olemme päässeet siitä vapaiksi, mutta se on Jumalan tuli, joka

polttaa. Yhtä hyvin kuin jättämällä asiat kuoleman jälkeen, voimme nyt jo antaa sen tulen polttaa pois meistä, mitä meissä on pahaa. Sentähden huomasin, että tuolla tulella on pyhä, eetillinen merkitys. Samoin saatoin myös sanoisinko havaita tai nähdä, kuinka ihminen on jälleensyntyvä olento. Ihminen ei ole täällä ensimmäistä eikä viimeistä kertaa. Opettaja näytti minulle, miten jälleensyntyminen vallitsee maailmassa. Ei hän antanut minulle mitään kykyä tutkita toisen ihmisen menneitä ruumistuksia. Sitä kykyä muuten epäilen jonkun verran, sillä niin korkea mestari kuin Kuthumi – kaikki teosofit pitävät häntä tshoohanina – kirjoitti Sinnetille, joka oli pyytänyt, että Kuthumi kertoisi erään tietyn henkilön menneestä elämästä: »Rakas ystävä, en minä osaa sellaista, ja vaikka osaisin, niin kuinka minulla olisi oikeutta siihen. Ei minulla ole oikeutta ruveta tutkimaan toisen ihmisen menneisyyttä. Jokainen ihminen on jumalallinen olento; hän ikäänkuin varjelee omaa menneisyyttään, samoin kuin hän valmistaa tulevaisuuttaan. Kuinka minä voisin mennä tutkimaan toisen historiaa?» – Me luulemme, ettei ole mikään niin helppoa, kuin mennä poverimummon luo ja antaa hänen tutkia. Olen kertonut siitä, kuinka kymmeniä vuosia sitten koetin panna koetukselle n.s. selvännäkijöitä antaen heidän tutkia omaa menneisyyttäni, koska olin saanut nähdä sitä. Ja kaikki sanoivat eri tavalla. Kaikki kyllä keksivät jotain sangen imartelevaa menneisyydestäni. Olisin voinut luulla itsestäni mitä vain, jos olisin pitänyt sen totena. Tietysti nuo ihmiset olivat rehellisiä; he kertoivat, mitä näkivät minun aurassani, jos pääsivät kontaktiin kanssani, mutta he suorittivat tutkimuksiaan astraalimaailmassa. – Jos tahdon tutkia omaa menneisyyttäni, ei se käy niin, että istun katsomaan kuin filmiä. Ensin täytyy päästä ulos tästä persoonallisuudesta ja mennä omaan korkeampaan minäänsä, ja sitten vasta korkeampi minä astuu akaashaan ja luo siitä uudestaan jonkun tietyn elämän. Jos ihminen on elänyt esim. Ranskan vallankumouksen aikana, niin luonnollisesti hän silloin joutuu kosketukseen monenlaisten ihmisten kanssa juuri niin paljon kuin mitä se häntä itseään koskee, mikäli on kysymyksessä hänen omat muistonsa. Me emme voi nähdä toisten menneisyyttä, toisten asioita, ennenkuin me rakastamme niin paljon kuin mestarit, jotka rakastavat niin sanomattomasti kaikkia, ettei tule kysymykseen muuta kuin ääretön rakkaus, joka nostaa ylöspäin suurintakin syntistä.

IV

Aadam ja Eeva

Aadam ja Eeva, kuten kaikki tiedämme, on niminä asetettu meidän almanakkaamme juuri ennen joulua, jota vietetään Jeesuksen Kristuksen syntymän muistoksi. Nyt olisi aikomus puhua Jeesus Kristuksesta hieman uudelta kannalta, ja ennen sitä on silloin tarpeellista puhua vähäsen Aadamista ja Eevasta, jotka almanakankin mukaan ovat kaikista lähinnä juuri Jeesus Kristusta. En tiedä, missä määrässä kirkko on ajatellut ja ymmärtänyt tätä yhteyttä niinkuin me nyt sanoisimme okkultiselta kannalta, mutta tietysti kirkko asettaessaan nämä nimet vieretysten on ajatellut ainakin Paavalin sanoja, että Jeesus on toinen eli uusi Aadam. Ensimmäinen Aadam oli luomiskertomuksessa mainittu Aadam, josta sanotaan, että hän oli ensimmäinen ihminen, ja toinen Aadam, uusi Aadam on Jeesus Kristus. Ja Paavalihan asettaa nämä sillä tavalla yhteyteen, että sanoo, että yhden ihmisen, ensimmäisen Aadamin kautta tuli kaikki paha, synti ja kirous maailmaan, ja toisen yksilöllisen ihmisen, uuden Aadamin, Jeesuksen kautta tuli kaikki pelastus, vapautus ja synnistä pääseminen maailmaan. Niin paljon on kirkko epäilemättä ajatellut, kun se on laatinut tuon nimiluettelon almanakkaan. Ja me teosofisina totuudenetsijöinä ymmärrämme nämä asiat vallan hyvin symbolisesti, ja sentähden tahdomme muistuttaa ensin mieleemme tämän allegorian, tämän symboliikan, ennen kuin sitten lähdemme tutkimaan monenlaisia historiallisia, okkultis-historiallisia totuuksia näiden asioiden takana. Tuon meidän Raamatussamme olevan symbolisen allegorian eli symboliikan mukaan on Aadam, eli Aadam ja Eeva meidän ihmistemme, me tavallisina ihmisinä, ja sen sijaan Jeesus on tämän meidän ihmistemme sinä epätavallisena, sinä tulevana ihmisenä; siten meidän jokaisen yksilöllinen kehitys käy Aadamista Jeesus Kristukseen. Jokainen meistä on luonnostaan Aadam, ja sitten on jokainen meistä lopullisesti henkisesti Kristus. Sentähdenhän myöskin puhutaan jokapäiväisessä mielessä Aadamista ja Eevasta kaikille käsitettävässä symbolisessa merkityksessä. Puhumme vanhasta Aadamista, ja sanomme, että jokaisessa on tietysti vanha Aadam. Puhumme Eevasta, ja painostamme sitä ikuista naista, mikä on meidän ihmiskunnassamme suurena voimana, sinä suurena voimana, joka suuresti myöskin kiusaa kaikkia ihmisiä. Sentähden nuo nimet ovat meille aivan kuin jokapäiväisiä symboleja. Mutta kun ajattelemme näitä symboleja enemmän teosofis-okkultisesti, tiedämme, että jokainen meistä on kerran ollut Aadam aivan merkityksessä luonnollinen ihminen, joka ensimmäisen kerran lankesi syntiin, tai niinkuin voisi sanoa tutustui pahaan, joka ensimmäisen kerran havaitsi itsekkyyden itsessään. Ja tämä on historiassa tapahtunut miljoonia vuosia sitten, kun ensimmäisen kerran synnyimme tänne maan päälle, joko Lemurialla tai Atlantiksella, riippuen omasta kehityshistoriastamme; mutta useimmissa tapauksissa kuitenkin sillä tavalla, että olimme syntyneet eläinkunnasta ihmiskunnaksi jo kuumavantarassa, lunaarisessa manvantarassa, ja sitten jäimme odottamaan sopivaa tilaisuutta, koska voisimme ruumistua ihmisinä. Tämä tapahtui sitten tällä maapallolla, tässä manvantarassa, ja synnyimme tänne ihmisinä. Eikä kestänyt kauan, ennenkuin todella lankesimme itsekkyyteen, pahaan ja syntiin, ja tulimme siis ensimmäiseksi Adamiksi. Ensimmäinen Aadam, joka lankesi syntiin, oli meidän pitkän karmallisen historiamme alku, ja sitten olemme eläneet tällaisina Aadam-olentoina, ja elämme yhä siihen saakka, kunnes meissä syntyy uusi Aadam, Jeesus Kristus. Sillä tavalla tulevat aivan oikeiksi ja tosiksi nuo pyhän Paavalin sanat, että yhden ihmisen kautta tuli paha maailmaan. Jokaisessa luomiskaudessa tuli yhden ihmisen kautta

paha maailmaan, ja yhden ihmisen kautta, sen lopullisen, Jeesus Kristuksen kautta tulee pelastus. Tämä suuri draama toistuu jokaisen ihmisyyksilön elämässä. Ja kun lähemmin tarkastamme tuota draamaa, huomaamme kuinka välttämätöntä on puhua Aadamista ja Eevasta, sillä nuo nimet kuvaavat eri puolia meissä. Kun ajattelemme tuota ensimmäistä ihmistä, tuota ensimmäistä Aadamia, jona me olimme miljoonia vuosia sitten, silloin Adam kuvasi meidän päätämme yleisesti sanoen: aivojamme, ymmärrystämme, meidän päässämme asuvaa tajuntaa. Ja Eeva kuvasi meidän sydäntämme, sieluamme, tunnettamme. Ymmärrys, järki, jota kuvataan nimellä Adam, on luonnostaan sellainen, niinkuin tiedämme, että se tahtoo ymmärtää ja tietää totuuden. Adam meissä, ymmärrys, järki meissä on kutsuttu etsimään totuutta. Meidän tehtävämme ihmisinä on etsiä totuuden Jumalaa, ja järki on meissä se ominaisuus, jonka täytyy ensin tämä havaíta. Tämä totuuden etsiminen ei voi tulla tietoiseksi meissä, ellei se nouse meidän ajatukseemme, järkeemme, ymmärrykseemme. Sentähden meidän ymmärrykseemme, järkemme tehtävä on ymmärtää ja käsittää, että meidän on etsittävä totuutta, Jumalaa. Se on annettu meidän järjellemme tehtäväksi; sitä varten meillä järki on. Vaikka järkemme oli vasta heränneenä, sillä tietysti oli kuitenkin tämä perusominaisuus, tämä alkuperäinen kvaliteetti; se tahtoi ymmärtää, se tahtoi tietää. Ja jos me olisimme olleet pelkästään ajatusolentoja, ymmärrysolentoja, kuka ties meidän älymme olisi jatkanut tuollaisessa aivan kuin älyn puhtaassa totuudenetsimisessä. Mutta koska sitä emme olleet, vaan olimme eläviä olentoja, ihmisiä, joilla oli myös sydän, ei voinut meidän etsimisemme alkaa eikä jatkua pelkällä älyn toiminnalla. Tämän tiedämme muutenkin, sillä tiedämme kokeneempina, että elämän totuus, Jumala, ei ole ainoastaan niin sanottu intelligübeli prinsippi, vain järjellä käsitettävä. Sillä emme voi käsittää Jumalaa, elämää, itseämme, järjellä yksistään. Järki yksinään lamautuu, putoaa, lyyhystyy kokoon, tuntee kykenemättömyytensä, jos todella alamme etsiä totuutta tänä päivänä. Tiedämme sen kokemuksesta. Järjellämme yksin emme voi löytää totuutta sentähden, että totuus ei ole intelligübeli asia ainoastaan. Elämä on itse todellisuus. Ja kaikki puolet ovat meissä välttämättömiä, jos tahdomme Jumalan tuntea, totuuden tietää – kaikki meidän aistimme ja ennen kaikkea sydämemme. Ilman sydämemme myötävaikutusta, ilman niitä sisäisiä ääniä, jotka kuuluvat meidän sielussamme, ei ole mitään toivoa löytää Jumalaa, totuutta. Meissä täytyy olla yhteistoiminta järjen ja sydämen välillä, jos tahdomme löytää Jumalan. Sentähden kun tuo alkuperäinen ihminen, jossa oli järjen pieni kipinä, mutta myöskin sydämen pieni kipinä –, ei se ihminen, joka oli ihminen itse –, osannut lähteä yksin järkiolentona etsimään elämän totuutta – sydän oli mukana. Ja muistamme, kuinka Jeesuskin sanoi: »Sydäimestä tulee ulos kaikki paha». Sillä meidän sydämeistämme tulee ulos meidän itsekkytemme; kaikki, mitä meissä on syntistä, tulee ensin ulos meidän sydämeistämme. Mistä syystä? Sentähden, että meidän sydämemme, se, mitä tunnemme, on lähempänä meidän todellisuuttamme, meitä itseämme todellisina olentoina; se on lähempänä meitä kuin ajatus. Vaikka ajatus on se, mikä toimii meissä nopeammin ja ensin, niin tunne on kuitenkin se voima, joka meitä vie. Sentähdenhän sanoi runoilija Schiller: »Sinun omaasi ei ole se, mitä ajattelet, sillä se kuuluu kaikille. Sinun omaasi on ainoastaan se, mitä tunnet.» Me voimme ajatella, kuvitella ja fantisoida hyvinkin korkeita ajatuksia; ajatella ja spekuloida vaikka korkeimpia jumalallisia mysterioita. Ne kuuluvat kaikille, mutta eivät ole meidän omaamme, ennen kuin ne asuvat meidän sydämessämme; ennen kuin tunnemme niitä. Sentähden on sydämellä itse asiassa ensimmäinen sija ihmisessä. Todellisessa ihmisessä on aina sydän ensi sijalla, ja järki on tavallaan pikemmin sydämen palvelija. Niinhän se on todellisuudessa. Sydäimestä lähtee ulos ihmisen kaikki halut, himot, hänen taitonsa ja pyrkimyksensä; hänen ajatuksensa niitä puolustaa ja palvelee. Ihminen kyllä lopulta tulee tuntemaan, mitä on hänen sydämessään, ja silloin hänen järkensä sanoo: aivan niin – ja rupeaa puolustamaan omaa sydäntään. Se on hyvä. Se on silloin ainoastaan luonnollinen seuraus, kun sydämemme tahtoo jotain itsekästä ja paha. Mutta eihän ihminen ole tietoinen siitä, että se on itsekästä ja

pahaa. Jos hänen ajatuksensa sanoo, että se pyrkimys, joka on sydämessä, on itsekästä, hän etsii kaikenlaisia puolustuksia omalle sydämelleen; sillä hän tietää, että se on hänelle kuin luonnon voima. Sydämessä on hänen todellisuutensa. Sentähden ymmärrämme myöskin, kuinka suuri työ on totuudenetsijän edessä, kun hänen edessään on kysymys sydämen puhdistamisesta, sydämen, joka on todellisinta hänessä, hänen oma itsensä. Oo! Kuinka helppoa on puhdistaa ajatuksiaan, voittaa joitakin ajatuksia, ajatella joitain ajatuksia. Se on helppoa. Mutta kuinka minä voin muuttaa oman sydämeni? Se olisi toivotonta, ellemmme ymmärtäisi, että ihminen on jälleensyntyvä olento, jonka sydän puhdistuu syntymien vierieissä. Kun hän yhdessä elämässä oppii ajattelemaan, niin taivaassa hän omaksuu nuo ajatukset sydämeensä, ja saa sellaisen sydämen seuraavalla kerralla syntyessään. Sentähden ihmisen elämä ei ole toivotonta. Mutta nyt myöskin ymmärrämme, mitä tarkoitetaan allegorisesti Aadamilla ja Eevalla. Aadam oli tuo ihminen. Aadamin järki oli heikko, joskin se tahtoi ymmärrystä ja tietoa. Eeva oli hänen sydämensä, joka sanoi: tuolla ja tuolla tavalla sinä pääset tietoon – kokemalla. Sinun pitää syödä hyvän ja pahan tiedon puusta ja kokea. Aadam ajatteli: en minä tule miksikään, ellen saa kokea; sydämenihän sanoo, että kokemuksesta yksin lähtee totuus. Eeva houkuttelee Aadamia, sanoo järjelle: sinun pitää kokea. Ja järki myöntää, että minun täytyy kokea. – Eihän se ollut mitään pahaa. Mitä muuta me osasimme kuin lähteä ulos kokemaan. Meidän täytyi se tehdä. Jokaisen meistä täytyi kuunnella sydämemme, Eevan ääntä itsessämme, ja sitten yhä syömme hyvän ja pahan tiedon puusta – syömme, kunnes tulee Kristus. Sentähden myöhemmin kerrotaankin tuossa allegoriassa, että tulee Maria, joka synnyttää Kristuksen. Maria tulee ensin, sitten Kristus –, niinkuin edellisessä kertomuksessa Aadam on ensin ja sitten Eeva. Aadam on tuo järjen halu ja Eeva on sydän, joka houkuttelee kokemukseen. Nyt Eeva muuttuukin Mariaksi. Hänestä tulee Maria, sydän, joka on puhdistunut lopulta elämien vierieissä ja tullut neitsyeksi. Eevasta ei sanota neitsyt. Eeva merkitsee kaiken äiti, luonnon äiti, ihmisen äiti, mutta Maria on neitsyt. Siis meidän sydämemme, joka on äiti, joka kokee – ja Luoja antaa aina ainekset Aadamille –, Eeva, muuttuu lopuksi meissä Mariaksi, Pyhäksi Neitsyeksi, joka ottaa vastaan Pyhän Hengen ja tulee siitä raskaaksi. Eeva muuttuneena Mariaksi ymmärtää: totuus on minun päämääräni, minun täytyy todella nyt lopulta antautua totuudelle. – Meidän sydämemme – Eeva – on aina sanonut: minä tahdon kokemusta – se on todellisuutta. Ja vasta sitten, kun sydän on puhdistunut ja tullut Mariaksi se sanoo: en voi saada näistä kokemuksista enää mitään; turhaa on samaa aina kokea; nyt minun täytyy saada totuuden pyhä henki, Jumala sydämeeni. Ja silloin kun meidän sielumme on muuttumassa Eevasta Mariaksi, tulee se neitsyeksi, joka ottaa totuuden hengen, Jumalan vastaan itseensä. Silloin se ymmärtää, että on olemassa totuus, Jumala kaiken tämän merkillisen rikkaan kokemusmaailman yläpuolella. Silloin se ymmärtää, että se on itse elämä, joka on tämän kaiken takana ja yläpuolella, ja että se on se elämä, jota hän kaipaa. Silloin meidän sydämemme kaipaa itse jumalallista elämää, ja silloin meidän sydämemme ottaa vastaan totuuden pyhän hengen. Ja kun meidän sydämemme sitten muuttuneena tällä tavalla Mariaksi ottaa vastaan totuuden pyhän hengen itseensä, silloin kerran syntyy meissä Kristus, se uusi lapsi, se uusi ihminen, se toinen Aadam, joka lopulta pelastaa meidät ja koko meidän maailmamme, koko meidän pitkän karmamme; koko auramme, joka on meidän mikrokosmoksemme, joka on täynnä kaikkia kokemuksia, sen Kristus lopulta pelastaa – lunastaa. Meidän oma pyhä, puhdas neitsytsielumme synnyttää Kristuksen. – Tämä on se ihmeellinen draama, joka on esitetty meidän Raamatussammekin. Se on minun mielestäni niin sanomattoman kauniilla ja kotoisella tavalla esitetty juuri tässä meidän kristillisessä pyhässä kirjassamme. Koko kertomus juuri Aadamista ja Eevasta, jotka lankeavat syntiin, on niin kaunis, ja Mariasta ja Jeesus Kristuksesta, joka taas lunastaa. Se on se suuri näytelmä, jumalallinen komedia, joka on jokaisen ihmisen salainen historia. Tämän me ymmärrämme totuudenetsijöinä, ja sentähden me myöskin näemme tietysti yhteyden Aadamin, Eevan,

Marian ja Kristuksen välillä. Ja me näemme sisältörikkaan symboliikan siinä, että Aadamin ja Eevan nimet on asetettu joulun aikaan juuri ennen Jeesus Kristuksen nimeä.

Mutta totuudenetsijöinä emme tarvitse pysähtyä tähän. Me voimme kysyä enemmän. Onko siinä vielä jotakin muuta yhteyttä? Onko siinä kenties viittaus ihmiskunnan historiaan, siihen kuinka kaikki on tapahtunut? Sillä me olemme oppineet ymmärtämään ja näkemään, että Kristus, Jeesus Kristus syntyessään maan päälle sai aikaan jotain ihmeellistä ihmiskunnan historiassa; hän pani alulle kuin uuden ajan. Kun me tutkimme historiaa, näemme, että jokin on muuttunut – on sittenkin muuttunut, jos kohta on ollut ennen Jeesus Kristustakin paljon suuria ihmisiä, suuria ihmisenpoikia ja jumalanpoikia, paljon suuria vapahtajaolentoja, ja myös merkillisiä naisia, sillä ei Neitsyt Maria ollut ainoa. Vaikka tämän kaiken huomaamme historiasta, niin me sittenkin olemme näkevinämme, että jotakin aivan uutta tuli Jeesus Kristuksen kautta. Buddha ennen Jeesusta puhui säälistä ja rakkaudesta. Hän painosti – voisi sanoa – sääliä ja myötätuntoa oman persoonallisuutensa kautta. Ehkei se kuvastanut sellaista positiivista, iloista rakkautta kuin on Jeesus Kristuksessa. Hän rakasti tietysti kaikkia, mutta oli aivan kuin hän olisi lähestynyt ihmistä myötätunnon, säälin kautta, merkillisen ylitsevuotavan rakkauden kannalta. Sentähden ymmärrämme ja näemme, että Buddha puhui säälistä, myötätunnosta ja rakkaudesta. Mutta näemme myöskin, että ihmeellisesti muuttui ihmiskunnan historia Jeesus Kristuksen jälkeen. Hänen tultuaan loistaa paha paljon enemmän maailmassa. On paljon enemmän paha ja itsekkyyttä, mutta paljon enemmän myöskin hyvää ja epäitsekkyyttä. Tuntuu aivan siltä, että näinä parina vuosituhantena, jotka ovat kuluneet Jeesuksen jälkeen, on ollut paljon ihmisiä, jotka ovat olleet voimakkaita hyvässä; he ovat ajatelleet toisia ja pyrkineet toisille jotain hyvää tekemään. Me täällä länsimailla, tässä niin sanotussa kristillisessä sivistyksessä – joskaan emme ole tienneet paljon Jeesuksen omasta opista – olemme ainakin jollain tavalla eläytyneet johonkin puoleen Jeesuksen elämästä. Olemme olleet vallan rajuja pahassa. Olemme panneet Jumalan nimessä toimeen mitä julmimpia tekoja, inkvisitioita, sotia, hävityksiä, vainoja . . . Mutta olemme myöskin ajatelleet suuremmalla voimalla kuin ennen ihmiskunnan onnea, yhteiskunnan ihmisten olemisen ja toimeentulon parantamista. On ollut voimakasta sisäistä elämää ja vapautusta. Nainen on saanut ihmisvapaudet oikeastaan vasta tässä meidän kristikunnassamme. Nainen oli tosin myös Egyptissä kunnioitettu, mutta kuitenkin vallan erikoisena olentona. Ei hänelle oltu myönnetty sitä yhtäläisyyttä, mihin me olemme pyrkineet näissä kristillisissä yhteiskunnissamme. Olemme nyt nähneet, että kaikki ovat kuin veljiä keskenään. Ei pitäisi olla enää niin suunnattoman paljon eroa miehen ja naisen välillä. Sellaista olemme alkaneet ymmärtää tässä kristikunnassamme – enemmän ja enemmän kaikenlaisia asioita, joista saattoi olla vaistomaista aavistusta ennen. Sentähden, että meidän älymme on kaikessa kehittyneempi tässä kristikunnassa, myöskin meidän kykymme suunnitella paha on kasvanut. Jos kohdistamme katseemme ainoastaan pahaan, silloin voimme sanoa: »Mutta voi! Tämä kristillinen sivistyksemme on aivan kauhea verrattuna buddhalaiseen, kiinalaiseen tai japanilaiseen sivistykseen. Niin äärettömästi me olemme tehneet täällä paha.» – Mutta jos suuntaamme katseemme siihen, mikä on hyvää tässä kristillisessä sivistyksessämme, silloin meidän täytyy myöntää: »Ei kiinnny huomio sentään ainoastaan pahaan; jos on pahoja tekoja enemmän, on myöskin hyvää enemmän. Kaikki on tietoisempaa, älykkäämpää! Tieteellinen sivistys heräsi myöskin tässä meidän kristillisessä sivistyksessämme. Sentähden meidän täytyy tunnustaa, että jotain merkillistä tuli maapalloon, ihmiskuntaamme ja sen historiaan Jeesuksen kautta. Ja juuri sentähden, että nähtävästi Jeesuksen syntyminen maan päälle ja Jeesuksen Kristuksen elämä täällä vaikutti käänteentekevästi meidän maapalloomme historiaan, me kysymme: »Mutta mitä on silloin tämän kaiken takana? Oliko se sattuma? Oliko se historiallinen tapahtuma, jonka piti silloin sattua?»

Olen kerran ennen pitänyt esitelmäsarjan, joka sitten on ilmestynyt kirjana, »Kristuksen tutkimaton rikkaus». Olen siinä koettanut esittää ja näyttää, kuinka tämä Kristuksen ilmestyminen maan päälle Jeesus Natsarealaisen persoonassa oli pitkä historiallinen työ, joka saavutti huippukohtansa Jeesus Kristuksessa. Miljoonia, miljoonia vuosia oli sitä valmistettu siten, että Kristus, Jumalan Poika, Adam Kadmon oli vähitellen lähestynyt maapalloomme, laskeutunut yhä alemmalle ja alemmalle tasolle. Sentähden en tahdo puhua asiasta siltä kannalta. Edellytän, että olette tutustuneet tuohon kirjaan ja sitä miettineet. Nyt tarkoitukseni on puhua jollain tavalla historiallisesti näistä asioista, hieman toiselta kannalta. Ja sitä varten täytyy meidän aloittaa Aadamista ja Eevasta.

Muistamme, että meidän kristillisessä niin sanotussa Raamatussamme on tuo vanha luomiskertomus, genesis, Mooseksen ensimmäisessä kirjassa. Olkoot alkuperäiset kirjoitukset kuinka vanhoja tahansa. Olkoon niin, että juutalaiset saivat ne kaldealaisilta, joille ne olivat periytyneet Atlantikselta. Se ei vaikuta asiaan. – Genesiksessä on kaksi luomiskertomusta; toista nimitetään elohistiseksi ja toista jehovistiseksi. Elohistinen on ensimmäisessä luvussa ja toisessa luvussa on tuo toinen, jehovistinen. Ensimmäistä luomiskertomusta nimitetään elohistiseksi sentähden, että se sana, joka siinä käännetään Jumalaksi, on hebreankielisessä tekstissä *elohim*. Siinä luomiskertomuksessa, joka alkaa toisesta luvusta, on Herraa, Jumalaa vastaamassa hebreankielinen sana Jehova, Jahve. Tämä Jehova esiintyy toisesta luvusta eteenpäin. – Elohim, joka on käännetty Jumalaksi, on monikkomuoto. Alkutekstissä ei siis ole »Jumala», vaan »jumalat» – »alussa loivat jumalat taivaan ja maan». Tämä sana »elohim» on muutenkin sangen ihmeellinen sana, sillä vaikka se on yksikössä feminiininen, naissukuinen sana, monikossa on sille annettu maskuliininen päätte. Sen sijaan, että se olisi taivutettu feminiinisen deklinaation mukaan, se on muuttunut monikossa maskuliiniseen deklinaatioon. Jos tahtoisu suomentaa sen, olisi se käännettävä »miesjumalattaret» taikka sitten »jumalat, naiset». »Elohim» on siis hyvin merkillinen ja ihmeellinen sana. Sehän tarkoittaa tietysti sitä, että ne olennot, jotka esiintyvät luojina, olivat kaksisukuisia, ainakin mahdollisuuksiltaan toisen sukupuolen yläpuolella, taikka sitten de jure kaksisukuisia. Jumala ei siis ollut mies eikä nainen tässä ensimmäisessä luomiskertomuksessa, vaan mies-nainen. Kun sentähden tuossa ensimmäisessä kertomuksessa sanotaan, että Jumala loi ihmisen omaksi kuvakseen, mieheksi ja naiseksi, sanotaankin varovaisuuden vuoksi, että Jumala sanoi: »Luokaamme ihminen meidän kaltaiseksemme». Siinä on käännetty oikein. Mutta kun Jumala sanoi: »Luokaamme ihminen omaksi kuvaksemme», niin siitä siis näkyy, että ihminen luotiin kaksisukuiseksi, sellaiseksi olennoiksi, joka on mahdollisesti kaiken sukupuolisuuden yläpuolella ja säilyttää itsessään molemmat sukupuolet. Sentähden havaitsemme tästä elohistisestä luomiskertomuksesta, että ihminen luotiin vasta kuudentena luomispäivänä. Nyt me ymmärrämme tämän oikein hyvin, jos ajattelemme, että luomispäivä on niin sanottu manvantara ja kuvaa meidän maapalloomme jälleensyntymisiä. Jos joku materialisti lukee tämän elohistisen luomiskertomuksen, hän sanoo: »Lastenkamarisatua on, kun puhutaan, että tuli ensimmäinen, tuli toinen ja tuli kolmas päivä, ja vasta neljäntenä päivänä luotiin aurinko ja kuu. Päivistä puhutaan ennenkuin tuli aurinko. Tuommoisiin ei kukaan järki-ihminen viitsi uskoa.» – Mutta siinä vasta onkin suuri viisaus. Kun sanotaan, että neljäntenä päivänä vasta luotiin aurinko ja kuu, viitataan juuri siihen, että tässä on kysymyksessä okkultinen tieto, salattu viisaus. Missä me olemme? Mitä! On luotu aurinko ja kuu, ja ei puhuta sanaakaan siitä, että me olemme olemassa. Se on loukkaus meidän itsetunnonllemme. Vasta kun päästään kuudenteen luomispäivään, puhutaan ihmisistä ja eläimistä – maaeläimistä. Viidentenä luodaan vesieläimet. – No, on tämä loukkaus! Mitä sillä tarkoitetaan?, kysyy totuudenetsijä. Kolmessa päivässä luotiin kaikenlaisia muotoja meressä ja kasveja, niinkuin

sanotaan. Kasvit ja puut monine muotoineen luotiin kolmantena päivänä. Neljäntenä ainoastaan aurinko ja kuu. On oikein hyvä meidän ylpeydellemme, kun syvennymme tähän luomiskertomukseen. Huomaamme, kuinka vähäpätöisiä me vielä olemme. Jumalat eivät ota meitä lukuun; me emme ole mitään. Vasta kuudennessa manvantarassa, kun olemme mentaalimaailmassa, puhtaan järjen, älyn maailmassa, kun maapallomme on ruumistunut sillä tavalla, silloin vasta luodaan ihmiset ja eläimet? Mutta eikö tämä avaa meille näköaloja, näytä meille, että elohimit suunnitellessaan maailmaa tai luodessaan sitä tiesivät, että vasta tuossa kuudennessa luomispäivässä on kaikki hyvin eläinten ja ihmisten suhteen. Vasta silloin elämä on täydellistä elämää, ja vasta siinä kuudennessa luomispäivässä on ihminen Jumalan kuva («Luokaamme ihminen meidän kuvaksemme»). Siihen jollain tavalla viittaavat nuo profetalliset näyt siitä, kuinka maan päällä vallitsee niin paratiisillinen, autuas olotila, että kaikki eläimet ovat ystäviä keskenään, ja ihminen vaeltaa kuninkaana heidän keskellään. Ei ole vihaa, pelkoa, riitaa; on ainoastaan rakkautta ja palvelusta täydellisessä, kuudennessa manvantarassa. Koska kaikki heijastuu myöskin etukäteen ja jossain määrin toteutuu, voimme sanoa, että kuudennessa juurirodun nykyisessä fyysisessä tilassa tulee jonkun verran toteutumaan juuri se, että ihmisten ja eläinten väli on ystävällisempi tällä fyysisellä tasolla ja että me ihmisinä olemme voittaneet erään merkillisimmistä luomisvoimista, nimittäin sukupuolisuuden. Kuudennessa juurirodussa emme enää elä niissä ristiriidoissa kuin kolmannessa ja neljännessä. Entiset ristiriidat eivät ainakaan aiheuta niin paljon onnettomuuksia kuin nyt. Olemme niin voittaneet oman sukupuolisuutemme, että luomme puhtaalla, koskemattomalla tavalla uusia olentoja. Meidän ei tarvitse silloin suorittaa yhdessä kahtena sukupuolena suvun jatkamista, vaan suoritamme sen meditatiivissa. Yksilöinä rakastamme toisiamme ystävinä, ihmisinä paljon lämpimämmin ja ihanammin kuin ihmiset nyt – mies ja nainen keskenään – osaavat rakastaa, ilman mitään sellaista tragediata, joka nyt tavallisesti seuraa sukupuolirakkautta. Sukupuolielämä tuossa kuudennessa juurirodussa on kuin täivasta sentähden, että kuudennessa manvantaran suuri todellisuus tulee heijastumaan tässä viidennessä juurirodussa (?pikakirjoitetussa tekstissä. Tarkoittanee kuudetta!) Meillä on kova kiire, että emme ole sukupuolisuuden orjia, kun olosuhteet muuttuvat.

Sellainen on siis elohistinen luomiskertomus. Ja minkä tähden me ihmiset olemme jätetyt mainitsematta tässä neljännessä luomispäivässä; kun on puhetta ainoastaan auringosta ja kuusta? Sentähden, että kun jumalien kannalta katselee meidän elämäämme, se on niin pientä, komedian tapaista; me täällä vähän tepastelemme ja olemme kaikki eläimellisiä. On kuin tiedemiehemme olisivat oikeassa, kun he sanovat, että ihminen on korkein eläinkunnassa – sillä on niin kummallinen tämä inhimillinen elämä katsottuna jumalien kannalta. Tässä me huhdomme, syömme, juomme, naimme . . . Ei siitä kannata puhua, koko tästä historiasta, josta me kirjoitamme paksuja teoksia. Jos satojen miljoonien vuosien perästä viisastumme, sanomme, että »jo oli lapsellista koko tämä historia; on kirjoitettu siitä teoksia; kyllä ne olivat elukoita». Se on jumalien kannalta katsoen ohimenevä fenomeeni, joka ei jätä paljon jälkeä. Me pyrimme kunniaan ja maineeseen, ja tulemme kurjiksi niiden himosta, tai sitten kiellämme paljon itseltämme, että saisimme paljon tämän maailman »kultaista vasikkaa»; ja sitten, niinkuin Jeesus sanoi: »Voi! Yksi ihminen keräsi niin paljon, että hänellä oli ladot täynnä, ja ääni sanoi: Mitä nyt, sinä kuolet tänä päivänä.» – Mitä siitä, vaikka meidän kunniamme kestäisi kymmeniä miljoonia vuosia. Sitten se kuitenkin unohtuu. Ei kukaan tiedä, että meitä oli edes olemassa. Dante keksi kirjalleen komean nimen: »Divina Commedia» – jumalainen näytelmä. Me olemme antaneet sille nimen »Jumalallinen huvinäytelmä». Se on se, jonka suoritamme karman käskystä. Se vaipuu unholan yöhön, kun tulemme ihmisiksi.

V

Jeesus

Jeesus Kristus, jonka syntymäjuhlaa vietetään jouluna, on aina kristikunnalle ollut enemmän kuin ihminen. Vaikkakin kristityt myös ovat aina painostaneet sitä, että Jeesus Kristus oli ihminen, niin he myöskin ovat aina teroittaneet, että hän oli Jumala. Jeesus Kristus ei ollut kristikunnan mielestä jumalallinen ainoastaan sillä tavalla kuin muiden uskontojen piireissä ajatellaan niiden suurista vapahtajista ja perustajista, vaan kristikunnan piirissä heidän uskontonsa perustaja on ollut enemmän jumalallinen, on ollut Jumala. Ja tämä tekee merkillisen eron kristinuskon ja toisten uskontojen välillä, sangen merkillisen eron itse opissa, teoriassa, joskaan ehk'ei niin paljon käytännössä. Sillä, jos menemme esim. buddhalaiseen maailmaan, niin huomaamme, että buddhalaiset paljon enemmän painostavat sitä, että Buddha oli ihminen, ja itse asiassa he eivät muuta opeta. Hän oli ihminen, ja hänen muistoaan kunnioitetaan merkillisenä ihmisenä, joka löysi totuuden ja näytti sitten toisille ihmisille tien totuuden luo. Mutta käytännössä kuitenkin buddhalaiset ajattelevat, tuntevat Buddhasta enemmän. Hän ei ollut heille ainoastaan ihminen, joka joskus eli, ja jonka muistoa he voivat viettää ja pitää arvossa, vaan Buddha on myöskin heille jollakin tavalla Jumala. Buddhalaiset eivät usko mihinkään semmoiseen persoonalliseen jumalaan kuin kristityt. Buddhalaiset ajattelevat, että se suuri avaruus, suuri tyhjyys, joka on kaiken takana, on aivan persoonaton, salainen, mutta he kuitenkin ajattelevat ja kuvittelevat jotakin jumalaa. Tämä jumala ei silloin ole avaruudessa, tuo käsittämätön, ääretön, vaan se jumala, jonka he tuntevat, on Buddha, Buddha taivaassa, joka ei enää ilmesty maan päälle, ja kuitenkin lähellä heitä kaikkia, sillä hän rakasti kaikkia ihmisiä sanomattomasti ja opetti kaikille ihmisille pelastuksen tien. Hän on yhä läsnä. Aivan kun isä, joka huolehtii lapsistaan, niin Buddhakin on kaikkien uskollisten seuraajiensa luona, nyt ja aina. Voivathan buddhalaiset kuvitella, että Buddha jälleensyntyy, että hän ilmestyy maailmaan, mutta silloin on erikoisesti huomattava, etteivät he ajattele, että Buddha sinään, itse Buddha tuosta ihmeellisestä taivaasta syntyisi maailmaan, vaan hän erikoisesti varjostaa jotakuta ihmistä maan päällä. Sentähden, kun Tibetissä puhutaan, että Teshu Laama on Buddhan inkarnatio, uskotaan, että Buddha pitää kätensä tuon määrätyn ihmisen yllä valaen voimansa ja viisautensa hänen kauttaan maailmaan. Sillä tavalla ajattelevat buddhalaiset. Tästä huomaamme, että ihmisen sydäntä on aina kaikkialla lähellä ajatus, että jotakin persoonallisesti jumalallista täytyy olla, vaikka filosofit kristikunnassakin voivat ymmärtää, että suuri jumaluus on käsittämätön, tuntematon, aivan käsittämätön yleisesti sanoen, koska tuohon suureen jumaluuteen täytyy uppoutua kaiken vastakohtaan, mitä elämässä on olemassa. Ei voi olla olemassa muuta kuin yksi jumaluus, johon kaikki vastakohtat, joita sanomme hyväksi ja pahaksi, hengeksi ja aineeksi, uppoutuvat, ja sentähden se jumaluus on käsittämätön. Mutta siitä huolimatta ajattelevat kaikki ihmiset jotakin persoonallista jumalaa, ja voisimme sanoa, että kristikunnan erehdys on ainoastaan siinä, että se tahtoo vetää liian lähelle tuon suuren jumaluuden, elämän, joka on kaikkien vastakohtien yhtymä, kun se tekee sen persoonalliseksi jumalaksi. Siinä suhteessa kristikunta on epäfilosofinen, mutta ei ole suinkaan totuuden vastaista, kun kristityt sydämensä ja omantuntonsa vaatimuksesta sanovat, että jumalan täytyy olla jollakin lailla persoonallisen, joka kykenee heitä ymmärtämään ihmisinä. Siinä eivät kristityt erehdy, eivät buddhalaiset eivätkä muutkaan uskonnolliset ihmiset, sillä se on sydämen yleisinhimillinen vaatimus. Ihmisillä täytyy olla jotakin sellaista, jota he voivat ikäänkuin

puhutella, ja seurustella sen kanssa sisässään. Meillä täytyy se olla, ja vaikka emme sitä ymmärtäisi ajatuksissamme, niin se on vaistossamme. Ainakin määrättyinä hetkinä elämässämme käännyimme vaistomaisesti jonkun jumalan puoleen. Tämä on aivan yleisinhimillinen vaatimus, ja sentähden emme siltä kannalta yhtään ihmettele, vaikka Jeesus Kristusta on pidetty jumalana. On minusta oikein, että häntä on pidetty jumalana. Sillä mehän sanomme totuudenetsijoinä, että Buddha on Kosmillisen Kristuksen ilmennys buddhalaisille, niinkuin Jeesus on Kosmillisen Kristuksen ilmennys meille kristityille. Mutta nyt kysymme, mistä johtuu, että tässä kristikunnassa on niin suuresti painostettu Kristuksen jumaluutta? Buddhan uskonnossa sitä ei teoreettisesti ole painostettu. Hän on vain ihminen, täydellinen ihminen, Buddha, valistunut, totuuden löytänyt. Minkä tähden kristinuskossa on aina painostettu Jeesuksen jumaluutta? Hän on meille jumala. Mistä se johtuu? Onko se aivan tuulesta temmattu väite, vai onko siinä todellisuutta takana? Mehän olemme ruusuristiläisinä *totuudenetsijoinä* päässeet siihen, että Kosmillinen Kristus, Jumalan Poika, on Absoluutissa ilmenevä täydellisyyden ajatus, toisin sanoen Jumalan ajatus, elävä persoonallisuus. Kristus on maailmankaikkeudessa ilmenevä elävä Jumala, persoonallisuus, Kosmillinen Kristus, joka sitten tässä meidän maapallollamme, samalla tavalla kuin muissakin maailmoissa avaruudessa on laita, askel askeleelta ilmoittaa itsensä, ilmestyy jollakin tavalla, – aina ihmisten välityksellä tietenkin. Mahdollisesti, jos meidän maapallollamme ei eläisi muita kun eläimiä, Jeesus Kristus olisi ilmestynyt eläimen muodossa. Onhan voinut olla semmoisia aikoja. Ja silloin ymmärrämme, että Kosmillista Kristusta ei olisi läheskään niin paljon ilmestynyt kuin nyt ihmiskunnan historiassa on tapahtunut. Sillä siitä saakka, kun ihminen ilmestyi maan päälle järkevänä, tuntevana olentona, tuli Kosmilliselle Kristukselle enemmän mahdollisuuksia ilmetä. Ihmisten, suurten, merkillisten ihmisten poikain kautta on Kristus sitten ilmestynyt täällä maan päällä Kosmillisena Kristuksena. Sentähden sanomme, että kaikki suuret Jumalan miehet, kaikki uskontojen perustajat, vapahtajat, – Buddha niistä viimeisenä – ovat ilmentäneet Kosmillista Kristusta. Mutta sitten me sanomme, että Kosmillinen Kristus saavutti aivan erikoisen ilmennyksen Jeesus Kristuksessa, ilmennyksen, joka poikkesi edellisistä ja oli täydellisempi kuin edelliset. Nyt Kristus ei enää, niinkuin Buddhassa, ilmesty ainoastaan aivojen kautta. Tietysti Buddhassa myös sydän oli mukana. Sen tietorikkaampaa ihmistä kuin Buddha emme saata ajatella maan päällä. Ei ole suurempaa filosofia, ajattelijaa, tietäjää kuin Buddha. Hän on kaikista merkillisin ihminen juuri tietäjänä, viisaana, ajattelijana. Hän on aivan lumoava suuremmoisessa ajatuksen terävyydessä. Sentähden Kosmillinen Kristus puhui Buddhan suun kautta. Ja tietysti Buddha, joka oli niin täydellinen ihminen, eli Kosmillisessa Kristuksessa sydämensä puolesta. Hän sydämessään rakasti, tunsu myötätuntoa ja sääliä kaikkia ihmisiä kohtaan. Mutta hän ikäänkuin ei saanut esille tätä rakkautta, tätä sääliä. Hänen tehtävänsä ei ollut saada rakkautta niin paljon esille kuin viisautta. Sillä hän ajatteli sillä tavalla, hänen kokemuksensa oli semmoinen, että ensin käy totuuden etsintä ja viisastuminen, koska ilman ei kasva rakkaus, sääli ja myötätunto. Ihmisen täytyy etsiä totuutta ja viisastua, muuten hänen rakkautensa on vaistomaista, tunteessa asuvaa, epäluotettavaa; hänen rakkautensa, tunteensa lankeaa aisteihin. Hän luulee rakastavansa, mutta lankeakin aisteihin; ja se ei ole jumalallista rakkautta. Jumalallinen rakkaus voi rakastaa aisteilla, mutta pelkkä aistillinen rakkaus ei ole jumalallista. Sentähden se rakkaus, joka on vain tunteissa ja aisteissa, ei ole vielä pysyvää, luotettavaa, todellista rakkautta. Mutta kun ihminen on oppinut etsimään totuutta, silloin hän on puhdistanut itsensä, ja silloin rakkaus kasvaa hänessä sanomattomasti, puhtaana ja jumalallisena. Silloin hänen myötätuntonsa ja sääliänsä on luotettavaa. Niin tunsu, ajatteli ja sanoi Buddha. Hänellä oli viisaus ensimmäisenä. Ja, jos me ajatlemme muita suuria opettajia, esimerkiksi Zoroasteria Persiassa, niin hänen mielestään kaikki piti olla hyvää ja puhdasta: puhtaat ajatukset, puhtaat sanat ja puhtaat teot. Silloin, kun kaikki on puhdasta ja hyvää, ihminen löytää Jumalan.

Hänellä oli puhtaus ja hyvyys pääperiaatteena, punaisena lankana. Puhtauden piti olla ulkonaistakin. Oli pidettävä huolta myös ruumiin puhtaudesta, ja sitten piti ajatella puhtaasti ja suorittaa hyviä tekoja. Näin opetti Zoroaster. Voimme siten huomata suuria viisaita tutkiessamme, että heillä on yleensä aina jokin erikoinen tunnusmerkki, jokin inhimillinen ominaisuus, joka on heille korkein. Mutta kun ajattelemmme Jeesus Kristusta, niin huomaamme, ettei hänellä ole mitään sellaista, ei mitään erikoista ominaisuutta, hyvettä, jota hän painostaisi ja tahtoisi meissä kehittyvän. Jeesus Kristus on meille vain ihminen. Ainakin hän on ollut sitä minulle jo nuoruudessani, kun etsin totuutta. Hän astuu ihmisenä meidän eteemme. Hän on ihminen, viisas, mutta ei siinä merkityksessä, että hän olisi kauheasti tehnyt työtä tullakseen viisaaksi, että hän olisi vanha, niinkuin voimme sanoa kaikista viisaista. Vaikka heidän ruumiinsa olisi miehen taikka naisen ruumis eikä vanhuksen, niin he ovat vanhoja; he ovat kaiken voittaneet ja tulleet viisaiksi. Jeesus Kristus ei ole tehnyt sitä vaikutusta ainakaan minuun. Hän on ihminen, joka on aivan kuin tullut taivaasta. Hän on jokaiselle aivan kuin nuori ihmisen ihanne samalla missä ominaisuudessa tahansa; hän on aivan kuin nuori ihminen. Jeesus Kristus ei tee sitä vaikutusta, että hän olisi hirveästi kokenut, taistellut ja voittanut, vaan hän tekee sen vaikutuksen, ettei hän ole mitään syntiä, mitään pahaa tehnyt. Hän on aina ollut yhtä puhdas, yhtä inhimillinen, yhtä vapaa; vaikka hän kaiken ymmärtää, kaikki kiusaukset, paheet ja itsekkyydet, niin hän ei ole koskaan itse mihinkään langennut. Hän on aina ollut kaiken yläpuolella, hän on osannut pysyä puhtaana ja koskemattomana. Hän ei ole ainoastaan jumalallinen, vaan hän on siinä merkityksessä niinkuin jumala, joka on samalla täydellinen ihminen. Tavallinen ihminenkin on jumala. Toisin sanoen: meissä piilee jumala. Sentähden ymmärrämme, että Jeesus Kristus on ihanteemme ja matkamme päämäärä, koska hän on se jumala, mitä itekin olemme. Voisimme sanoa: hän on iankaikkinen lapsi. Sillä voimme lapsessa nähdä viattomuutta. Ja voimme nähdä itsessämme jotakin sellaista lapsellisuutta, sellaista jumalallisuutta, joka ei tiedä mistään pahasta, jolle mitään paha ei ole olemassa. Meissä sellainen jumala piilee. Tiedämme, että sellainen lapsi on olemassa. Jeesus Kristus on tämä lapsi ja samalla uusi ihminen, jolla on kaikki viisautus ja kaikki tieto. Hän on kuin taivaasta tullut lapsi. Minun on vaikeata löytää sanoja niille tunteille ja ajatuksille, mitkä minussa liikkuvat, mutta näin olen yhä selvemmin tuntenut, vaikka tieni Jeesus Kristuksen luo kulki sillä tavalla, että ensin tunsin hänessä ikäänkuin veljen, ihmisen. Hän oli ensin ainoa, joka auttoi minua ihmisenä, ystävänä. Kuten enemmän olen elänyt ja tullut vanhemmaksi, sitä enemmän olen nähnyt hänessä Jumalaa ja sitä lähemmäksi hän on tullut minua toisella tavalla. En ihmettele, että kristikunta pitää häntä jumalana. Se on oikein ja kaunista.

Tahdomme nyt keskittyä Jeesus Kristukseen. Hän on ihmeellisellä tavalla ihminen, ikäänkuin ihmisen idea. Hän on Kosmillinen Kristus maan päällä, se suuri taivaallinen ihminen, josta me kaikki olemme aivan kuin pieniä osia. Mutta totuudenetsijöinä me kysymme, kuinka on tämä kaikki ymmärrettävissä? Miten hän saattaa tuolla tavalla olla ihminen ihanaudessaan ja jumalallisuudessaan? Sillä Jeesus Kristus ei ole ainoastaan se Logos tai Kosmillinen Kristus, joka puhuu ja elää hänen kauttaan, vaan hän on kokonaan tämä Kosmillinen Kristus, jumalallinen ruumistuma; hän on todella tuo inkarnaatio. Mikä on hänen salaisuutensa, sillä Kosmillinen Kristus ei tullut taivaasta? Mistä Kosmillinen Kristus olisi tullut inhimilliseksi, jos hän olisi tullut taivaasta? Jotkut gnostikot ajattelivat, että hän eli eetteri- eli harharuumiissa. Miten se olisi voinut olla mahdollista? Kuinka hän olisi voinut pukeutua harharuumiiseen? Eihän hän silloin olisi voinut tietää mitään tästä ihmiskunnasta ja sen historiasta. Mitä hän silloin olisi voinut tietää ihmisen vaikeuksista? Kuka hän on; mikä hän on; kuinka hän olisi voinut pukeutua harharuumiiseen? Se on käsittämätöntä. En voi sitä ymmärtää, vaan uskon, kuten kristikuntamme ja kirkkomme on uskonut, että Kosmillinen Kristus todella ruumistui fyysilliseen ruumiiseen. Kuka rakensi

tämän fyysillisen ruumiin? Oliko se tavallinen inhimillinen ruumis vaiko ihmeruumis? Mikä oli se ihminen, johon Kosmillinen Kristus saattoi ruumistua? Meidän eteemme astuu Jeesuksen probleemi. Sanomme, että Jeesus Natsarealainen oli ihminen, johon Kosmillinen Kristus saattoi ottaa asuntonsa. Kuka hän oli? Hän oli Joosefin ja Marian poika. Mutta sanotaan, ettei hän ollut Joosefin poika, sillä Maria oli tullut raskaaksi Pyhästä Hengestä. Kuitenkin toisessa evankeliumissa kerrotaan Joosefin sukupuusta. Jos hän ei ollut hänen isänsä, niin miksi kerrotaan hänen sukupuustaan? Kerrotaan vain hänen eikä Marian sukupuusta. Jos me siis ymmärrämme tai myönnämme, että Joosef oli Jeesuksen isä, niin se ei kuitenkaan vielä selitä, kuka Jeesus oli. Mahdollisesti kyllä materialistien mielestä, jotka ajattelevat perinnöllisyyttä, se on, jos Joosef oli hieno sukua, Davidin jälkeläinen, niin oli ymmärrettävää, että Joosefin pojasta myös tuli hieno ihminen. Mutta pitäisi tietää myös jotakin Mariasta. Hän oli vielä tärkeämpi Jeesuksen äitinä, koska jokainen tietää kokemuksestaan, kuinka tärkeätä on, kuka on kunkin äiti. Sentähden olisi ollut vielä tärkeämpää kertoa tästä evankeliumeissa, jos olisi tahdottu viitata perinnöllisyyslakeihin. Mutta se, että on kerrottu Joosefin eikä Marian sukupuusta, viittaa johonkin toiseen seikkaan. Nyt sanomme totuudenetsijöinä, että Jeesuksen salaisuus ei ole etsittävä Joosefista ja Mariasta, vaan hänen omista edellisistä syntymistään. Jos tiedämme, kuka Jeesus on ennen ollut edellisissä syntymissään, niin silloin voimme saada käsityksen hänestä. Tiedämme myös, että teosofisissa kirjoissa on pohdittu tätä asiaa ja koetettu katsella taaksepäin Jeesuksen edellisiä jälleensyntyimiä. Tämän johdosta tahdon huomauttaa, etten omasta puolestani ole koskaan uskaltanut mitään sellaista yrittää. Olen ajatellut, että kuinka minä tavallisena halpana ihmisenä voisin ruveta urkkimaan jonkun suuren, niin kaikista suurimman olennon edellisiä jälleensyntyimiä. Ja minusta on tuntunut vastenmieliseltä kuulla puhuttavan Jeesuksen edellisistä jälleensyntymistä. Jos kuulemme, että hän on ollut esim. Zarathustra, niin on aivan kuin hän tulisi vain hämäämäksi. Ymmärrän häntä vähemmän silloin, jos hän on ollut sellainen ihminen, joka tavallisella tavalla on ponnistellut, erehtynyt, langennut ja noussut. En saa hänestä kiinni Jeesuksena Kristuksena. Ymmärrän häntä paremmin, jos hänen historiansa on ollut toisenlainen kuin muitten. Olen tuntenut hengessäni, että tahtoisin, ettei hänen historiansa olisi samanlainen kuin toisten. Mutta vaikka myönnän sen, että hänen on täytynyt kokea kaikkea, niin olisin tahtonut, että hän olisi kokenut kaikki asiat lankeamatta siihen itsekkyyteen, johon ihmiset ovat tuomitut lankeamaan. Tämä on ollut erikoinen tunteeni aina. En ole toisille uskaltanut sitä lausua, mutta kuta vanhemmaksi olen tullut, sitä selvemmäksi on käynyt, että Jeesuksen historian on täytynyt olla hieman toisenlaisen kuin muitten. Vaikkakin hän oli ihminen niinkuin muutkin, niin hänen historiansa on sittenkin ollut toisenlainen. Voihan olla, että erehdyn, sillä en ole mikään kaikkietävä, mutta tahdon kertoa kuitenkin tästä erehdyksestä —, jos se on erehdys. Tahdon kertoa, millä ihmeellisellä tavalla tämä asia on minulle kirkastunut.

Jo silloin, kun noin 30 vuotta sitten kirjoitin erään kirjan nimeltä »Haaveilija», kirjoitin sen loppuun aivan lyhyen puheen, jossa jokin viisas ihminen puhuu, että ihminen elää tässä elämässä aivan kuin Eedenin onnelassa. Hänen sisässään kuuluu sitten elämän ääni, joka sanoo hänelle: lähde ulos ja koe; mutta sitten on myös toinen ääni, viisauden ääni, joka sanoo: kaikkihan on koettu, pitääkö sinun kokea uudestaan; etkö voisi jäädä kokematta ja pysyä tässä sisäisessä hengessä ja viisaudessa. — Siten kirjoitin noin 30 vuotta sitten, ja minulla on sisäinen usko ja aavistus, että me ihmiset emme tunne, mitä elämä on, kun lähdemme kokemaan. Sillä, jos me oikein tahtoisimme tietää, mitä elämä on, ja jos oikein tahtoisimme elää tätä elämää Eedenin onnelassa, niin emme lähtisi mitään kokemaan. Me tietäisimme, että kaikki on koettu, pysyisimme kokemattomina lapsina, ja ottaisimme kaiken opin ja viisauden toisten kokemuksista. Tämä oli minulla kummallisena aavistuksena. Ja nyt toisinaan vanhempana, kun olen ajatellut Jeesusta ja olen vähän uskaltanut myös kysyä,

kuinka on Sinun historiasi, mikä on Sinun salaisuutesi, niin olen saanut vastauksen, joka käy täydellisesti yhteen tuon nuoruuteni aavistuksen kanssa. Jeesusta nimitetään raamatussamme toiseksi Adamiksi, Paavali nimittää häntä niin: »Niinkuin ensimmäinen Aadam oli, joka toi synnin, niin toinen Aadam on se, joka pelastaa.» Ja viime kerralla puhuttiin, että Aadam on suvun nimi. Aadam on ensimmäinen ihmiskunta. Se on ensimmäinen syntymisemme maan päälle, kun lankeimme pahaan. Jokaisella ihmisyksilöllä on ensimmäinen Aadaminsa ja sitten myös toinen, kun hän yhtyy Kristukseen. Ja sitten oli puhe, kuinka Aadam ensimmäisessä eli elohistisessä luomiskertomuksessa oli ihmiskunta yleensä, eikä vielä nimitetä Adamiksi. Mutta sitten puhutaan ensimmäisen Mooseksen kirjan II:ssa luvussa uudesta ihmisen luomisesta, ja silloin sitä ihmistä nimitetään Adamiksi. Ja tämän toisen luomisen Aadam on sitten se Aadam, joka lankeaa syntiin, ja siinä on siis meidän jokaisen historiamme tavallaan. Siinä siis Aadam on luonnollisesti geneerinen sukunimi, ei mikään yksilö. On allegoriaa, että on puhuttu vain yhdestä Adamista, vaikka todellisuudessa on ollut kuinka suuri määrä tahansa, niin paljon kuin yksilöitä on. Mutta nyt, kun puhumme, että Jeesus Kristus on toinen Aadam, ja asetamme Paavalin tavoin sen vastakohtaksi ensimmäiselle Adamille, astuu eteemme aivan kuin probleemi: tarkoittaako se vain sitä, että ensimmäinen Aadam toi synnin maailmaan, vai onko siinä muuta yhteyttä; minkä tähden Jeesusta sanotaan toiseksi Adamiksi, ja minkä tähden on ollut toinen Aadam ja minkä vuoksi se ensimmäinen Aadam on ensimmäinen? Ja kun olen tätä asiaa miettinyt juuri Jeesuksen historian yhteydessä, on minulle selvinnyt merkillinen seikka. On todella puhe jostakin määrätystä Adamista, jostakin määrätystä henkilöstä. Taikka, jos sillä nimellä tarkoitetaan useampia, niin yksi silloin on erikoisasemassa. Jos muistatte, niin eräässä esitelmäsarjassa puhuin siitä, että Eedenin yrttitarha oli aivan kuin ihmisten salainen koulu, vaikka ei missään ulkonaisessa merkityksessä. Eedenin historiaan syventyessämme joudumme Lemurialle, kolmanteen juurirotuun tai kauemmaksikin, mutta sanokaamme kolmanteen. Silloin oli Eedenin yrttitarha aivan kuin onnela, mutta siellä kasvoi hyvän ja pahan tiedon puu. Tämä oli koulu, jonka muualta tänne tulleet viisaat perustivat, mutta se ei ollut ulkonaisesti näkyvässä, sillä ihmisen tajunta eli toisilla tasoilla, taivasmaailmassa. Se koulu oli siis aivan näkymätön, rajoitettu alue taivasmaailmassa. Ihmiset, joitten tajunta ulottui tietoisesti tuohon taivasmaailmaan, kävivät tässä koulussa. Kun katselemme tuota koulua, noita aikoja ja ihmiskuntaa, niin huomaamme, että siellä oli todella joukko ihmisyksilöitä, jotka olivat aurinko- ja kuumavantarassa kehittyneet ihmisiksi. Näitä ihmisyksilöitä oli useita tässä ihmeellisessä viisaudenkoulussa, jossa Melkisedek ja hänen apulaisensa opettivat. He opettivat, paitsi kaikenlaisia muita asioita, että tämän ihmiskunnan historialle ja tämän maapallon kehitykselle oli tuleva luonnollisesti semmoisia aikoja, jolloin Kosmillinen Kristus pääsisi enemmän vaikuttamaan, jolloin Kosmillinen Kristus pääsisi fyysilliselle tasolle saakka, ja sitten tässä pallossa, tässä ihmiskunnassa vaikuttamaan. Tietysti kestäisi miljoonia vuosia ennen kuin ihmiskunta savuttaisi sen päämäärän, mikä sille oli asetettu ja minkä nämä opetuslapset saivat nähdä. Tuo kasvatus ei voinut alkaa koko ihmiskunnalle, ennen kuin Kosmillinen Kristus pääsisi tähän ihmiskuntaan fyysillisesti, ensin yhdessä ihmisessä vaikuttamaan ja sitten vähitellen kaikissa ihmisissä. Ja kun opetuslapset siellä saivat oppia tämän ihmeellisen uuden näkemyksen, niin he ymmärsivät, että sehän se juuri on tärkeätä, että Kosmillinen Kristus kerran pääsisi fyysilliseen ihmiseen, voisi kokonaan hänet vallita. Ja silloin Melkisedek ja muut näyttivät oppilailleen, että Kosmillinen Kristus vähitellen voisi päästä ilmenemään enemmän ja enemmän niissä ihmisissä, jotka olivat elämän taistelussa. Mutta Kosmillinen Kristus ei pääsisi kaikessa nöyryydessään ja loistossaan ilmenemään muissa, ennen kuin hän pääsisi ilmenemään sellaisessa ihmisessä, joka ei ollut langennut. Ja silloin nämä viisaat, Melkisedek ja muut, sanoivat: »Mehän olemme ihmisiä toisista maailmoista. Mehän emme täällä lankea mihinkään. Katsokaa minkälaiset ruumiit meillä on, ne eivät kuole. Olemme puhtaita, täydellisiä, mutta vieraita

täällä maan päällä. Me emme elä tämän ihmiskunnan elämää emmekä voi olla niin yhtä tämän ihmiskunnan kanssa, kuin mitä täytyy olla niitten ihmisten, jotka ilmentävät Kosmillista Kristusta. Siis te näette itse, että Kristuksen ilmeneminen vaatii teiltä sanomattomia ponnistuksia. Te näette, missä pimeydessä vaeltavat nämä miljoonat sielut. Te olette hieman viisaampia, näette vähän enemmän. Teillä on tietoisuutta tässä maailmassa, mutta heillä ei ole. Te ymmärrätte, mikä suuri työ on edessänne, jos tahdotte tätä ihmiskuntaa auttaa.» Nämä ihmisyksilöt, jotka olivat ensimmäisiä opetuslapsia ja tavallaan vähän vanhempia kuin muut ihmisyksilöt, sanoivat: »Me tahdomme auttaa; tahdomme antautua tähän työhön ja oppia sitä työtä varten.» Heidän joukossaan oli muutamia erittäin ihania olentoja. Siellä oli ensiksikin eräs, joka lupasi jotakin erikoista naisellisessa ominaisuuksissaan, jotakin aivan taivaallisen suloista. Joku lupasi, että hän voi kehittyä suuremμοiseksi viisaudessa. Jotkut lupasivat, että heissä voi kehittyä suuremμοinen voima. Oli myös eräs olento, joka katseli kuin ihmetellen ja ajatteli: »Mitä minä voisin tehdä? – Minä voisin antaa rakkauteni.» Ja silloin tuossa suuressa viisauden konklaavissa, kokouksessa, Eedenissä tehtiin päätös, että useimmat, voimme sanoa käytännöllisesti katsoen kaikki, lähtevät ulos elämään kokemaan kaikkea, tulemaan aivan tavallisten ihmisten kaltaisiksi, lähtevät kokemaan ja voittamaan. Ymmärrämme, koska he olivat kaikki kuin Zarathustra ja Buddha, että noiden olentojen täytyi olla muita hieman vanhempia, sillä kuinka he muuten olisivat voineet noin paljon voittaa. He päättivät siis lähteä ulos elämään, mutta he säilyttivät muistonsa. – Mutta sitten oli siellä vielä eräs olento, joka ihmetellen ajatteli: »Minä tahtoisin uhrautua kokonaan.» Hän ei tuntenut erikoista halua lähteä kokemaan, vaan ajatteli: »Minä kuuntelen Jumalan ääntä sisässäni; ja minä tahtoisin säilyttää aina tuon salaperäisen yhteyden Jumalan kanssa aivan häiriintymättä.» Ja silloin tuossa kokouksessa, konklaavissa, Melkisedek ja muut näkivät: »Sinusta voi tulla se, jonka kautta Kosmillinen Kristus lopullisesti ilmestyy, jos nimittäin sillä tavalla elät, että elät tajuissasi ulkopuolella ihmiskuntaa ja tätä tavallista elämää ja seuraat hengessäsi noitten veljesi elämää ja kaikkien ihmisten taisteluita, kompastuksia, viettelyksiä ja kiusauksia. Sinun ääretön uhrisi on sinä, että sinä pysyt ulkopuolella. Sillä kun seuraat kaikkia seikkailuja elämän näyttämöllä, niin se tulee vetämään sinua aivan kuin pyörteeseen. Sinun uhrisi on se, että kieltäydyt. Luuletko pystyväsi?» Ja tuo yksi ihminen arveli, että hän koettaa pystyä. Hän sanoi: »Tahdon olla aivan kuin lapsi, vaikka muut menevätkin elämään.» Ja tämä olento syntyi sitten ajan täytyessä Jeesuksena.

VI

Jeesus Kristuksen elämä

Jeesus Kristuksen syntyminen tähän maailmaan ja hänen elämänsä tässä maailmassa ei ollut mikään sattuman työ, vaan pitkän valmistelun tulos, niinkuin viime kerralla koetimme esittää. Vuosimiljoonia ja satoja miljoonia vuosia oli kulunut tässä valmistelussa. Siihen olivat ottaneet osaa kaikista kehittyneimmät ihmisolennot meidän ihmiskunnastamme ja monet muut ihmisolennot, jotka olivat tulleet tänne muualta. Muistamme, kuinka Jeesus Kristusta voimme nimittää Uuden Testamentin, Paavalin sanojen mukaan ensimmäiseksi Aadamiksi tuossa varhaisessa ruumistuksessaan Lemurialla, ja kuinka tämä ensimmäinen Adam sitten suostui siihen suuresti itsensä kieltävään työhön, että hän säilyisi lapsellisen puhtaana läpi vuosimiljoonien, asuen aina itse taivaissa ja odottaen sitä suurta historiallista tapahtumaa, jolloin hän voisi uudestaan syntyä maailmaan ihmisenä. Kaikki muut suuret auttajat, jotka ottivat tähän valmistukseen osaa, ottivat syntyäkseen maailmaan eläkseen tavallista inhimillistä elämää, säilyttämällä tietysti yhteytensä tuon oman korkeamman kotinsa ja minänsä kanssa, mutta kuitenkin ottaen osaa kaikkeen tavalliseen inhimilliseen elämään kaikissa noissa vaikeissa olosuhteissa, mitkä saattoivat maan päällä tulla vallitsemaan. Ja jos voimme sanoa, että pitkä ja vaikea oli heidän työnsä, jotka syntyivät maailmaan samalla tavalla kuin me kaikki synnymme maailmaan ja käymme elämän koulua, sillä tämä elämän koulu on raskas, täynnä kärsimystä ja tuskaa — jos on paljon iloa ja nautintoakin —, niin toiselta puolen sen ihmisen itsekieltämys, joka jäi taivasmaailmaan, odottaen lopullista tilaisuutta syntyäkseen maailmaan, oli sittenkin suurempi. En usko, että moni muu olisi siihen pystynyt. Siinä tarvittiin ennakolta suurenmoista rakkautta koko ihmiskuntaa ja ennen kaikkea sitä suurta tehtävää kohtaan, minkä hän otti suorittaakseen. Sillä joskaan tuon ensimmäisen Aadamin, joka myöhemmin tuli Jeesus Kristukseksi, ei tarvinnut syntyä tähän syntien ja tuskien maailmaan, vaan hän sai jäädä taivaalliseen olotilaan, jossa aina säilyi hänen minuutensa lapsellinen viattomuus — tietysti meidän kaikkien minuuksien puhtaus ja viattomuus säilyy taivasmaailmassa, mutta hänellä se säilyi siellä silläkin tavalla, että ei muodostunut minkäänlaisesta karmaa hänen oman persoonallisuutensa kautta, hänen tuskansa, kärsimyksiensä, ja itsekieltämyksensä ollessa suurempi kuin kenenkään toisen —, joskin hän eli taivasmaailmassa, onnen ja autuuden maassa, niin hän tunsu yhteytensä koko ihmiskunnan kanssa. Hänhän ei ollut mikään kehittymätön ihmisolento, ei mikään lapsi siinä mielessä, että hän ei olisi elämää kokenut. Olihan hän jossain varhemmassa maapallomme ruumistumassa kehittynyt ihmiseksi. Olihan hän tälläkin pallolla kokenut jotain syntyessään tänne. Olihan hän saavuttanut ikäänkuin jonkinlaisen persoonallisuuden syntyessään Lemurialla. Hän oli siis täysin ihminen niinkuin muutkin. Mutta hänen itsekieltämyksensä oli juuri siinä, että hän tahtoi ja hänen piti säilyä tuona viattomana, tahrattomana ihmisenä, joka ei ollenkaan langennut tämän aineellisen maailman moniin viettelyksiin, ei ruumistunut kokeakseen aineellisen maailman kaikkia houkutusia, iloja ja kärsimyksiä, vaan pysytteli ulkopuolella koko ajan, pysytteli samalla tasolla, missä meidän kaikkien minuudet pysyivät ja aina ovat, minuuksien autuaallisessa taivasmaailmassa. Mutta hän ei suinkaan ollut siellä — ja tämä on merkille pantavaa — minkäänlaisena eristettynä olentona, joka ei olisi voinut ottaa osaa mihinkään elämänsä kulkuaan ja kehitykseen. **Koska hän siinä minuuksien maailmassa oli jo herännyt minuuksien, hän tunsu yhteytensä toisten minuuksien kanssa ja saattoi niiden kautta tutustua — niinkuin voisi sanoa — tämän maailman elämään, tämän**

maailman kärsimyksiin ja synteihin. Hän saattoi niihin tutustua ulkopuolella ollen, ylhäältä päin, ottamatta persoonallisesti millään tavalla niihin osaa. Tämä oli hänen ihmeellinen mysterionsa, jota nimitetään sijaissovitukseksi. Sijaissovitus ei ole suinkaan se, että Ihmisen Poika kuoli ristinpuulla, että hänen verensä vuoti ja sovitti synnit Jumalan kanssa. Ei ole sellaista Jumalaa. Jumala ei muuta tahdo, kuin että kehittyisimme ottamaan vastaan sitä rakkautta, mikä hän on. Mutta me emme olisi voineet kehittyä aineen maailmassa ottamaan vastaan sitä jumalallista maailmaa, jos ei joku olisi ensin tuonut jumalallista rakkautta tähän aineelliseen maailmaan, näyttänyt mikä on se Isä, joka on kaiken takana. Jonkun piti tämä näyttää ja tuoda jumalallinen rakkaus aivan puhtaassa, taivaallisessa, ylimaallisessa muodossa ja ilmennyksessä ihmisten nähtäväksi ja kosketeltavaksi. Muuten emme olisi omin päin täällä oppineet jumalallista rakkautta. Emme olisi oppineet luonnon käskystä muuta kuin veren rakkautta: lasten rakkautta vanhempiin ja vanhempien rakkautta lapsiin, sisaren ja veljen rakkautta, miehen ja vaimon keskinäistä rakkautta – mikä on jotakin illusionia. – Buddhahan näytti esimerkkiä. Samalla tavalla kaikki suuret olennot ovat näyttäneet esimerkkiä ja opettaneet. Mutta siinä ei ollut kyllin, vaan täytyi näkyä itse rakkauden olemus; meidän täytyi tuntea kautta vuosimiljoonien, että maan päällä vaelsi itse jumalallinen rakkaus, joka alusta pitäen oli tätä rakkautta. Ei olisi voinut sillä tavalla sitä näyttää kukaan ihminen, joka ensin olisi ollut synnintekijä ja sitten kääntynyt. Hän olisi voinut näyttää ainoastaan tietä, mutta hän ei olisi voinut tulla kaiken rakkauden ja elämän lähteeksi. Siksi saattoi tulla ainoastaan se ihminen, jossa Jumalan Poika ruumistui kokonaan, jossa Jumalan Poika tuli lihaksi. Hän ainoastaan saattoi näyttää meille kokonaan Jumalan Pojan. Meille oli välttämätöntä saada tieto jumalallisesta rakkaudesta. Me voimme ymmärtää minkälainen oli tuo ensimmäisen Aadamin eli Jeesus Kristuksen elämä taivasmaailmassa vuosimiljoonien vierieessä. Se oli ihmeellisintä, että hän koko ajan katseli ihmiskuntaa ja tunsii olevansa yhtä kaikkien kanssa – ensin ylhäältä, sitten aina lähemmäksi tullen. – Me kaikkihan tunnemme, että me olemme yhtä. En malta olla kertomatta pientä kokemusta, jonka tein pienenä lapsena. Istuin kerran lattialla leikkimässä pienen veljeni kanssa, joka oli pari kolme vuotta vanha. Siinä keskellä leikkiä huomasinkin olevani katon rajassa – en minään ruumillisena olentona, sillä leikinhan pienen veljeni kanssa lattialla – ja katselevani noita lapsia ajatellen: sepä on ihmeellistä, että minä olen kahtena lapsena, sekä toisena että toisena. Mutta samalla tiesin, että jollain salaperäisellä tavalla on se vanhempi lapsi lähempänä minua – siitä on taakkaa enemmän, jota vastoin se toinen on rakkaampi, siitä on iloa enemmän, ja siitä ei ole niin paljon vastusta. Merkillistä on, että tuolla tavalla olen jakautunut kahtia; ilmenen kahtena eri ihmisolentona. Tämä tapaus jäi elävänä mieleeni, kun sillä itse asiassa minun omissa ajatuksissani ja omassa tajunnallisessa elämässäni ei ollut ollut mitään edellytyksiä. Se tuli aivan äkkiä merkillisenä kokemuksena. Mutta se oli todistava kokemus, ja jos en myöhemmin olisi saanut kokea, että me ihmiset olemme kaikki yhtä, sain ainakin lapsena sitä kokea. – Tällä tavalla voin ymmärtää, että ensimmäinen Adam asuessaan taivaissa koko ajan saattoi tuntea olevansa yhtä, ensin noiden toisten opetuslasten kanssa, sitten yhä laajempien piirien, lopulta koko ihmiskunnan kanssa. Kaikkien kohtaloita hän jollain tavoin saattoi seurata, jollei suorastaan niin, että hän olisi katsellut ihmisten fyysillistä elämää, niin ainakin sillä tavalla, että hän tunsii olevansa yhtä heidän minuksiensa kanssa ja niiden ajatus- ja tunneilmiöiden kanssa, jotka väikkyivät ylös ihmisten minuksiin. Ja tällainen yhteys kaikkien kanssa saattoi vaikuttaa sanomattoman viehättävästi, sanomattoman houkuttelevasti, niin että hän itsekin saattoi tuntea sisässään: minäkin tahtoisin elää tuolla ihmisenä ja kokea. Mutta sitten hänen täytyi aina muistaa, ja muistikin aina: minun tehtäväni ei ole olla alhaalla kokemassa, vaan minun täytyy kokea täällä ylhäällä, kieltäytyä ja rakastaa. – Sillä tavalla sen ihmisen historia, ensimmäisen Aadamin, Jeesuksen historia oli yhtä rakkauden näytelmää, yhtä tragediää alusta loppuun. Ja muut, hänen toverinsa, muut opetuslapset vaelsivat maailmassa. Heistä oli hänelle erikoisen rakas juuri hän, josta sitten

tuli Buddha. Myöskin erikoisen rakas oli hän, josta sitten tuli Jeshua ben Pandira – myöhemmin mestari Jeesus –; hän, josta tuli Zarathustra; hän, josta tuli Krishna; hän, josta tuli Orfeus; ja hän, josta tuli Hermes; monet, jotka tunnemme historiasta. Ja erikoisen rakas oli hänelle eräs olento, joka oli alusta lähtien naisellisen viehättävä ihmeellisen jumalallisella ja mystillisellä tavalla, eräs, joka uhkui rakkautta ja inspiroi naisellista puhtautta, lempeyttä, pehmeyttä, mutta samalla järkkymätöntä oikeudentuntoa. Hän oli se olento, jonka inkarnaatiot olivat tapahtuneet enimmäkseen naisen haahmossa, joka oli epäilemättä näytellyt monta tapahtumaa ihmiskunnan historiassa naisen muodossa, ja josta tuli sitten Maria, Jeesuksen äiti.

Lopulta – niinkuin sanotaan meidän pyhässä kirjassamme – aika täyttyi. Tuli hetki, jolloin ensimmäinen Aadam saattoi syntyä maailmaan ottaakseen vastaan Kosmillisen Kristuksen eli Jumalan Pojan. Tämä ei voinut tapahtua silloin, kun ihmiskunta Atlantiksella neljännen juurirodun aikana oli kaikista syvimmällä aineessa, kun meidän ruumiimme – niinkuin H. P. B. sanoo »Salaisessa Opissaan» – olivat kaikista karkeimmillaan, sentähden että silloin ihmisten tunneruumis ei ollut niin ajatusten täyttämä, järkevä, kirkastunut, kuin se on tässä viidennessä juurirodussa. Meidän ajatuksemme olivat liian aineellisia, liian materialistisia, liian ulospäin kääntyneitä Atlantiksella. Jos silloin olisi ilmestynyt ihminen inhimillisessä täydellisyydessään ja ottanut vastaan Jumalan, me emme olisi näinkään paljon voineet ottaa vastaan häntä, kuin meille sittemmin oli mahdollista. Eikä tuo ihminen olisi voinut esittää ja ilmentää sillä tavalla Jumalan poikaa, kuin hän myöhemmin taisi. Myöskään se ei olisi voinut tapahtua kuudennessa juurirodussa, jolloin ihmisten ruumiit ovat paljon järkevämmät kuin nyt. Ei olisi sitäkään aikaa voitu odottaa, sentähden että järki, ajatuselämä, tässä viidennessä juurirodussa olisi kehittynyt liian pitkälle materialistiseen suuntaan nojaamalla ainoastaan materialistisiin todellisuuksiin. Tuon jumalallisen inkarnaation täytyi tapahtua viidennessä juurirodussa, jolloin järki on kehittymässä, mutta jolloin järjen kehitys ei vielä ole saavuttanut sellaista materialismin pohjattomuutta, johon se olisi voinut vajota ilman tätä jumalallista inkarnaatiota. Sentähden tämä inkarnaatio tapahtui viidennen juurirodun keskivaiheilla, niihin aikoihin, jolloin roomalainen sivistys vallitsi maan päällä. Nyt elämme viidennen juurirodun kuudennessa alarodussa. Ennen tätä tapahtui jumalallinen inkarnaatio. Vaikka emme uskallakaan ajatella, että Jumalan valtakunta missään korkeammassa jumalallisessa merkityksessä toteutuisi maan päällä ennen, kuin ehkä kuudennessa juurirodussa, on kuitenkin tämä valmistus järjellemme aivan välttämätön, jotta voisimme ottaa vastaan ne hienommat ruumiit, jotka saamme kuudennessa juurirodussa. Kolmannessa juurirodussa olimme vielä kaksisukuisia. Neljännessä, viidennessä ja osaksi kuudennessa juurirodussa olemme jakautuneina kahteen sukupuoleen, mutta kuudennen juurirodun aikana tapahtuu taas sukupuolien sulautuminen yhteen. Ihminen voittaa eräitä luonnonvoimia, niin että suvun jatkaminen ei tapahdu sillä tavalla kuin nyt. Tulemme henkisemmiksi olennoiksi ruumillisesti, ja järkemme on niin kouluutettu, sisäinen elämä on mennyt siihen suuntaan, että voimme antaa henkistä sisältöä sille uudelle ruumiille, joka tulee, ettemme sitä tietämättömyydessämme ja aineellisessa pahuudessaamme veisi piloille.

Ensimmäisen Aadamin syntyminen tapahtui siis meidän viidennen juurirotumme neljännen alarodun aikana. Silloin, kun aika oli täytetty, Jeesus syntyi maailmaan. Meidän on erikoisesti otettava huomioon se seikka, että se lapsi, joka silloin syntyi, oli ollut miljoonia vuosia taivaissa. Hänellä ei ollut mitään karmaa. Hänellä ei ollut mitään vanhaa sisäistä ruumista, vanhaa sieluruumista, astraali- ja mentaaliruumista, ei mitään vanhaa eetteristä malliruumista, joka olisi ollut hänen karmansa. Hän oli inkarnoitunut Lemurialla. Fyysillinen ruumis siellä ei ollut sen näköinen kuin nyt. Se oli jättiläismäinen. Se oli meidän mielestämme ruma: pään muoto alkeellinen, otsa liian paljon taaksepäin, melkein

elämellinen. Se eetterinen malli-itu, joka olisi voinut olla sieltä peräisin, ei olisi voinut antaa sellaista inhimillistä muotoa itsensä puolesta kuin ihmisellä oli tässä neljännessä alarodussa. Kreikkalais-roomalainen sivistys teki ihmiset sangen kauniiksi. Juuri kreikkalaiset kuvanveistäjät kuvasivat kaikkein kauneimmiksi ihmisten ruumiit. Me vieläkin matkimme heitä ja otamme heiltä mittoja. Sentähden Jeesus Kristus oli kerrassaan riippuvainen vanhemmistaan ja siitä, mitä ympäristö voi hänelle antaa. Hän ei olisi voinut tuoda mukanaan mitään omaa karmallista muotoa fyysisesti eikä sielullisesti kuten muut ihmiset. Meillä on aina astraalimentsaalit ja fyysiset idut mukana. Jos meidän äitimme antavatkin meille myöskin astraalis-mentaaliset ruumiin, niin että ulkomuodoltamme, vaistomaisilta tavoiltamme ja tunnetavoiltamme muistutamme vanhempiamme, niin samalla kuitenkin tuomme idut menneisyydestämme, ja itse alusta lähtien muovailemme niitä ruumiillisia muotoja, jotka saamme vanhemmilta. Sentähden meillä on perittyä veren mukana, mutta perintöä myöskin omasta menneisyydestämme, ja tämä voi saada aikaan monenlaisia konflikteja meidän sielullisessa ja ruumiillisessa elämässämme. Jeesus oli riippuvainen vanhemmistaan – minkälaisia ominaisuuksia he hänelle antoivat. Ja sentähden luonnollisesti hänen äitinsä täytyi olla erikoisen kehittyneen olennon, ja hänen isänsä myöskin erikoisen kouluutetun, itsehillityn – korkean vihityn, niinkuin sanomme teosofisesti. Heidän molempien täytyi olla tällaisia erikoisia olentoja, niinkuin muistamme, että kaikkien tietäjien ja vapaatajajolentojen suhteen on aina kerrottu. Sellainen oli Buddhan, Zarathustran ja Platonin äiti. Kaikki he olivat neitseitä. Tätä ei pidä ymmärtää missään sellaisessa luonnottomassa merkityksessä, että nämä olennot olisivat olleet ilman isää, vaan fyysillisesti, ruumiillisesti, että ne äidit, jotka saivat synnyttää, olivat koskemattomia neitseitä ruumiillisesti, ja sitten sielullisesti Maria-tilassa. He olivat tulleet Pyhästä Hengestä raskaiksi, olivat täynnä Pyhää Henkeä, puhtaita neitseitä myöskin sielullisesti. Ruumiillisesti se oli luonnollinen asia. Tietäjä ei voinut syntyä äidistä, joka ennen oli synnyttänyt, joka ei ollut koskematon kaikella tavalla ruumiillisesti ja sielullisesti. Sellaisen on kaikkien tietäjien äitien täytynyt olla. – Kun nyt ihmeellinen, suuri olento syntyi, ensimmäinen Aadam, joka suorastaan taivaasta tuli maailmaan oltuaan siellä aivan luonnottoman kauan, niin vanhemmat antoivat kaikkea sitä hyvää, mitä he saattoivat antaa. Mutta tämä ei suinkaan riittänyt sille olennolle, jolla ei itsellään ollut mitään omaa ruumiillista muotoa, ei mitään omaa astraali-, tunne- ja ajatusruumista, ei mitään vanhaa persoonallista minääkään, sellaista minuutta, joka olisi monen inkarnaation kautta kasvanut jonkunlaiseksi vahvuuden kallioksi, niinkuin meidän kaikkien persoonalliset minuudet ovat. – Jos olisimme ensi kerran täällä, niin meidän minuutemme eivät mitenkään saattaisi saavuttaa sitä voimaa ja vahvuutta, minkä meidän minämme persoonallisina olentoina nykyään sentään pian saavuttavat. Sentähden Jeesus, joka syntyi ensimmäisenä ja viimeisenä Aadamina, tarvitsi apua. Ja hän ei saanut apua ainoastaan vanhemmiltaan – se ei olisi riittänyt –, vaan hänen täytyi saada apua muualtakin. Ajatelkaamme tavallista ihmistä, joka syntyy maailmaan. Kun me synnymme tähän maailmaan, meillä on silloin oma korkeampi minuutemme mukana, ja se ei ruumistu, vaan pysyy yläpuolella. Vasta kun sattuu sellainen tapahtuma meidän elämässämme –, joka on harvinainen –, että käymme suuren vihkimyksen läpi, asia muuttuu. Silloin meidän minuutemme laskeutuu tähän maailmaan, ja vanha persoonallinen minuutemme nousee taivaaseen ja yhtyy yliluonnollisessa avioliitossa korkeampaan minään. Silloin ei ihmisessä ole enää mitään ristiriitaa ylemmän ja alemman minän välillä. Silloin on ainoastaan yksi minuus, joka on ylempää laatua. Mutta paitsi sitä, että meillä on tämä oma sisäinen kuolematon minuutemme mukana, kun synnymme, niin on myöskin asianlaita, niin kuin vanhoissa tarinoissa kerrotaan, että meillä on myöskin suojelusenkelit, jotka ympäröivät meitä varsinkin lapsina. Myöhemmin, kun minuutemme vahvistuu, suojelusenkelit saavat jättää meidät. Mutta kun olemme lapsia, ja se minuus ei osaa pitää huolta itsestään, niin enkelit ovat aina mukana suojelemassa. On tunnettu asia, että lapsilla on ihmeellisiä voimia, jotka heitä

suojelevat. Muistan, kuinka Sakari Topelius kertoi ihmissielusta ja oli vakuuttunut siitä, että lapsilla oli omia suojelusenkeleitä. Ja tahdon lisätä, että tällaisena suojelusenkelinä voi palvella kuollut, vainaja, kuin myöskin sellaiset luonnon olennot, jotka eivät kuulu tähän meidän ihmiskuntaamme ja joita nimitämme haltioiksi ja enkeleiksi. – Nyt voimme siis ymmärtää, että kun Jeesus syntyi maailmaan, ensimmäinen Aadam syntyi Jeesuksena, Marian ja Joosefin poikana, niin häntäkään ei voitu jättää ilman tällaista enkeliapua. Mutta voimme kysyä: kelpasiko hänelle tavalliset enkelit, olisiko hän ollut autettu sillä, että jotkut loistavat deevat olisivat häntä suojanneet ja ympäröineet; olisiko siinä ollut kyllin? – Hän tarvitsi paljon enemmän. Hän ei tarvinnut ainoastaan apua pienissä fyysisissä vaaroissa ja pientä kehoitusta, joita lapsille annetaan, silloin kun heidän omatuntonsa ei ole vielä toimiva. Jeesus Nasiirilla piti olla aivan erikoiset auttajat myöskin tässä näkyväisessä maailmassa. Ja ketkä ne olivat? – Lukuunottamatta suuria enkelijoukkoja, olivat häntä silloin auttamassa erikoisesti ne suuret, edelliset vapahtajaolennot, jotka olivat esiintyneet maan päällä. Siis ensinnäkin Buddha, sitten Zarathustra, Krishna, Jeshua ben Pandira ja monet muut olivat kaikki hänen ympärillään, olivat silloin henkimaailmassa, olivat näkymättömässä maailmassa mestariolentoina, varjostivat ja suojelivat tätä Jeesus-lastaa. Eikä ollut kysymyksessä ainoastaan suojelu, vaan heidän jokaisen piti antaa jotain. Zarathustran täytyi antaa kuin omaa voimaansa Jeesuksen eetteriruumiille; Buddhan piti antaa omaa voimaansa Jeesuksen astraalis-mentaaliseen ruumiin; Krishnan ja muiden samoin. Jokaisen piti vaikuttaa aivan erikoisesti Jeesuksen sisäisten sieluruumiiden ja sitten tuon eetteriruumiin muodostukseen. Sentähden joskus voidaan sanoa niin, että Jeesus sai eetteriruumiinsa siltä ja siltä – Zarathustralta, ja astraaliruumiinsa siltä ja siltä – Buddhalta. Tämä ehkä ei ole aivan asianmukaisesti sanottu, sillä meidän ei tarvitse ollenkaan ajatella, Jeesuksessa olisi melkein kuin jälleensyntynyt joku puoli näistä suurista edeltäjistä. Sillä jälleensyntymiseksi voidaan nimittää sellaista asiantilaa, että edellisen suuren ihmisen kautta aikojen hyvin säilynyt eetteriruumis annetaan jollekin seuravalle ihmiselle. Silloin tämä eetteriruumis on tuon edellisen jälleensyntymä. Sille emme voi mitään, että jos minä nyt saan toisen ihmisen eetteriruumiin, se muovailee fyysisistä ruumistani, ja olen siten kuin jälleensyntymä, vaikka minulla on oma astraaliruumis. Samalla tavalla, jos saan astraaliruumiin toiselta, olen astraalisesti tuon toisen jälleensyntymä. Me emme ole aivan ilman tällaisia esimerkkejä. Historiassa on ollut ihmisiä, jotka ovat saaneet omakseen jonkun edeltäjän jonkun näkymättömän ruumiin; ja tiedämme, että he eivät ole kuitenkaan tuon olennon jälleensyntymiä, koska sen olennon minä ei ole jälleensyntynyt. Kuitenkin huomaamme, että on usein tapana puhua jälleensyntymästä, vaikka on kysymyksessä jonkun toisen tietyn näkymättömän ruumiin jälleensyntymä. Mutta sellaista ei tapahtunut Jeesuksessa minun näkemykseni mukaan. Hänessä muodostui oma sekä eetteri- että astraalis-mentaalinen ruumis niistä aineksista, mitkä hän sai vanhemmiltaan. Mutta sitten kaikki muut suuret vapahtajat ja tietäjät, jotka koko ajan varjostivat häntä, auttoivat häntä sillä tavalla, että he koko ajan säteilivät itsestään voimia sillä tavalla, että Jeesuksen ruumiit sitten muodostuivat noidenkin säteilyjen mukaisesti. Zarathustra oli aivan erikoisesti kehittänyt itsessään kaikkea puhtautta. Hän oli mitä puhtain, miehekäs olento, täydellisesti itsensä hillitsevä, mutta niin korkeata puhtautta saavuttanut, että se oli hänelle tullut luonnoksi. Hänellä ei ollut mahdollisuutta langeta mihinkään sellaiseen syntiin, että se olisi puhtautta jollain tavalla loukannut. Sentähden hän saattoi vaikuttaa juuri Jeesuksen eetteriruumiin muodostumiseen, niin että Jeesus tuli varjelluksi kaikilta mahdollisilta sukupuolisuuden houkutuksilta, ja että hänen oli sitten sangen helppo oppia hallitsemaan eetteriruumista ja sen kaikkia voimia. Tämä oli esimerkiksi Zarathustran erikoistehtävä. Buddhan erikoistehtäväksi jäi astraalis-mentaalisen ruumiin elävöittäminen Jeesuksessa. Buddha oli tietysti kaiken puhtauden yläpuolella, mutta hän oli erikoisen viisas, älykäs, kehittynyt siinä mahdollittomaan korkeuteen. Hän saattoi muovailla Jeesuksen astraalis-mentaalista ruumista sellaiseksi, että se

saattoi ajatuksissaan nähdä kaikkea sitä viisautta, mitä Buddhakin oli löytänyt. Sentähden Jeesuksen kasvaminen lapsena on mitä ihmeellisin ja salaperäisin historia. Meillä ei ole evankeliumeissa kerrottu mitään hänestä lapsena; ainoastaan lapsuuden kertomuksia hänen ihmeteostaan. Mutta merkille pantavaa on, että hän pienenä tuntui – voisi sanoa – sangen haaveilevalta, uinailevalta, melkein tylsältä lapselta. Sana on väärä – ei hän ollut millään tavalla tylsä, mutta hän ei ollut erikoisen älykäs lapsena. Hän oli kuin haaveilija, mutta omaten kyllä merkillisiä kykyjä. Hän saattoi tietää selvästi, mitä hänen äitinsä ajatteli, tahtoi ja toivoi. Hän oli hyvin kiltti ja hyvä lapsi, jossa ei koskaan ollut mitään ilkeyttä ja pahuutta, mutta ei tuntunut erikoisen lahjakkaalta. Ja sentähden ehkä evankeliumit eivät mitään kerro hänen lapsuudestaan, vaan tuovat hänet esiin vasta, kun hän on kahdentoista vuoden vanha. Silloin oli Jeesus yht'äkkiä muuttunut älykkääksi lapseksi, joka voi tehdä temppeleissä kysymyksiä, ja vastata kysymyksiin, mihin nuo sangen kehittyneet rabbiinit eivät kyenneet. Kirjanoppineet istuivat mykkinä, kun Jeesus rupesi puhumaan asioista, jotka kuuluivat hänen Isälleen. Se johtui siitä, että kahdentoista vuoden iässä Jeesukselle tapahtui se, että hänen minuutensa, joka oli taivaissa ja oli paljon kokenut juuri näitä suuria, jumalallisia asioita, yhtyi hänen persoonallisuuteensa. – Meidän jokaisen minuus tietää enemmän kuin me tässä näkyväisessä maailmassa, tietää olevansa jumalallinen syntyperältään, korkeudesta tullut. Sille ei olisi mahdollista langeta mihinkään epäuskoon. Me tässä näkyväisessä elämässä voimme tehdä pilkkaa kaikista korkeimmista asioista; meidän minuutemme ei voi tehdä sitä. Mutta se on tavallisesti heräämätön vielä; sen tieto on enemmän vaistomaista, ennen kuin olemme tulleet vihityiksi olennoiksi. – Jeesuksen minuus oli vuosimiljoonien aikana kokenut Jumalan, Pyhän Hengen salaisuuksia, tiesi niitä asioita, jotka Isälle kuuluivat. Nyt siis hänen korkeampi minänsä yhtyi tuohon hänen persoonalliseen, aivan lapsimaisen viattomaan, voisi sanoa tyttömäisen kauniiseen persoonalliseen minuuteensa. Hänelle tapahtui se vihkimys.

Tätä tapausta on kuvattu »Pistis Sophiassa» – evankeliumeissa ei sitä ole kerrottu. Se on kuvattu koko tavalla räikeästi ja materialistisesti. Jeesuksen korkeampi minä tulee loistavassa muodossa kotiin. Maria on yksin huoneessa. Ja se poika kysyy: »Missä on minun veljeni Jeesus?» Maria hämmästy: »Eikö tämä ole Jeesus?», mutta hän jatkaa sitten: »Jeesus on pellolla, minä juoksen hakemaan häntä.» Mutta – kerrotaan – varmuuden vuoksi Maria sitoo sängyn pylväaseen tämän ihmeellisen vieraan. – Tämä on hiukan materialistisesti kerrottu, eikä se täysin vastaa tosiseikkoja. Niin paljon on kuitenkin tahdottu sanoa, että Maria oli toisessa tajunnantilassa tietoinen siitä, että Jeesusta tuli nyt tapaamaan se toinen Jeesus, korkeampi, loistavampi ja kirkkaampi minä, joka sulii yhteen hänen persoonallisuutensa kanssa. – Ja kerrotaan edelleen, että kun Maria oli juossut pellolle ja kutsunut Jeesusta, niin nämä molemmat nuorukaiset nähtyään toisensa huudahtivat molemmat: veljeni!, ja syleilivät toisiaan. Ja Maria näki, että he sulivat yhteen. – Tässä on selvästi kuvattu sitä suurta tapahtumaa, että Jeesuksessa tapahtui se vihkimys, että korkeampi ja persoonallinen minä yhtyivät, että hänellä oli vain yksi ainoa minä. Se korkeampi minä, joka oli koko ajan elänyt taivasmaailmassa, oli nyt saattanut häneen ruumistua, ja sentähden hän heti tämän tapauksen perästä tuli persoonalliseksi olennoiksi. Nyt hän oli viisas taivaallisissa asioissa, ja kun hän joutui temppeleihin, hän jäi sinne keskustelemaan kirjanoppineiden, rabbiinien kanssa, koska hän tahtoi kysyä heiltä asioita ja oppia. Hän oli täynnä viisautta ja tietoa. – Sen perästä on taas evankeliumeissa pitkä aika, jolloin ei kerrota mitään Jeesuksen elämästä. Mutta mikäli olemme voineet näitä asioita seurata, Jeesus vaelsi sitten ympäri. Hän tutustui silloin tässä fyysisessä tajunnassa eri kansojen viisauteen ja elämään, tapasi pyhiä miehiä ja seurusteli monenlaisten viisaitten, tietäjien kanssa itämailla, Intiassa, Tiibetissä, Persiassa – kaikkialla, missä hän matkusteli. Ja sillä tavalla hän sitten valmistui ottamaan vastaan Kosmillista Kristusta, Jumalan Poikaa. Ihmisenä hän oli kehittynyt synnittömänä, jumalallisena olentona,

aivan täydellisenä ihmisenä. Ei missään luonnottomassa merkityksessä; ei siinä merkityksessä, että hän olisi kovasti ponnistanut ja harjoitellut erikoisesti ruumistaan. Hän kasvoi vain kuin kukka itsestään, ja imi viisautta kaikkialta, missä hän liikkui. Hän kasvoi täyteen mittaansa, ja sitten kun hän tuli takaisin Galileaan, Juudean maahan, lähestyi se suuri hetki, jolloin hän menee Jordanin virralle Johannes Kastajan luo ja sanoo: »Kasta minut!» Johannes, joka oli tietysti Jeesuksen vanha ystävä ja tuttu essealaiselta ajalta, pani vastaan, koska hän tiesi, kuka tässä oli, tiesi, että tässä oli se ihminen, jonka tuloa oli niin äärettömän kauan valmistettu. Hän kieltäytyi ensin Jeesusta kastamasta, mutta Jeesus kuitenkin kehoitti kastamaan, että kaikki kävisi oikeassa ja hyvässä järjestyksessä. Jeesus ei aavistanut itsekään, mitä tapahtuisi kasteessa. Mutta tapahtui, kun Jeesus oli astunut Jordanin virtaan ja Johannes oli painanut hänet veteen, hänen noustessaan – Johanneksenkin silmiin näkyi –, että taivaat aukenivat ja jotain ihmeellistä laskeutui Jeesukseen. Jeesus itse sen näki, ja samalla hän kuuli äänen, joka sanoi: »Tämä on minun rakas poikani, jonka minä olen tänään synnyttänyt.» Nyt hän tiesi, että Jeesus Kristuksesta tuli Kosmillinen Kristus. Maailman täydellisyysajatus, Jumalan poika tuli häneen, ja hän oli tämän tapahtuman perästä aivan toinen, uusi olento. Sen vuoksi hänen täytyi vetäytyä yksinäisyyteen muutamiksi ajoiksi itse asettua uuteen tilaan, voidakseen päästä itse selville tässä fyysisessä tajunnassa ja itse valmistaa itseään tehtävänsä. Tämän Jordanin kasteen perästä voimme sanoa, että nyt vaelsi Jumala maan päällä. Ainakin Jumalan Poika, Isän täydellisyysajatus vaelsi elävänä olentona maan päällä. Se Kristus, mistä tulee kaikki viisaus, kaikki elämä, rakkaus, valo, vaelsi nyt ruumiillisena ihmisenä maan päällä. Tämä on tuo suurenmoinen jumalallinen inkarnaatio, joka tapahtui meidän ihmiskuntamme historiassa. Se ei vaeltanut keskellämme enemmän kuin kolme vuotta. Hän opetti, mutta teki paljon enemmän. Hänen läsnäolonsa täällä muovaili vähitellen koko maapallomme auran. Se Kosmillinen Kristus, joka laskeutui silloin häneen, täytti itsestään koko tämän maapallon, tuli ihmiskunnan korkeimmaksi yhteiseksi minäksi, jossa kaikki voimme löytää toisemme, tuli Vapahtajaksi, Lunastajaksi, joka on meidän kaikkien toivomme ja pelastuksemme. Kristus vaelsi täällä ainoastaan kolme vuotta. Ehk'ei hänen olisi tarvinnutkaan vaeltaa kauemmin, sillä hänen työnsä kannalta oli tärkeätä juuri se, että Kosmillinen Kristus pääsi ruumistumaan elävään, ruumiilliseen ihmiseen. Ei siinä ollut niin tärkeätä se, kuinka kauan tätä inkarnaatiota kesti. Pääasia oli, että hän edes opetuslapsilleen saattoi kertoa siitä uudesta elämästä, joka oli tuleva maan päälle ja mahdollisesti koko olemassaolollemme. Olimme ennen uskoneet ainostaan itsekkyyden voimaan, ja jos joku oli ollut jalo ja ylevä ihminen, olimme sanoneet hänestä: »Jalo ja ylevä ihminen, joka saattaa tehdä suuria ja kauniita tekoja.» Mutta emme olleet ymmärtäneet, että Kristus inkarnaationsa kautta ja avulla muuttaa elämämme maapallolla, koko elämän toiseksi. Uusi aika alkoi, joka hämäränä meille vielä kajastaa. Huonosti vielä ymmärrämme, sisässämme tunnemme, että itsekkyydellä, kunnialla, loistolla, maineella ja rikkauksella on pieni, mitätön merkitys, verrattuna siihen uuteen elämään, joka alkoi Jeesuksen elämän kautta, joka vallitsee näkymättömissä maapallolla ja vähitellen oman rakkautensa ja kirkkautensa voimalla on kasvattava omiaan ja muuttava heidät itsensä kaltaiseksi, siksi kunnes meistä kaikista tulee lopulta ihmisiä sanan kauneimmassa ja täydellisimmässä merkityksessä.

VII

Jeesus Kristus

Jeesus Kristus syntyi maailmaan silloin, kun aika oli täytetty – niin sanotaan meidän pyhässä kirjassamme, ja niin on kristikunnassa aina uskottu. En tiedä, millä tavalla kristilliset kirkot yleensä tämän asian ymmärtävät ja selittävät – en muista, millä tavalla se selitettiin koulussa uskontotunnilla. Mutta arvatenkin viitataan siihen, että kun ihmiskunnan pahuuden ja synnin mitta oli täysi, täytyi vapahtajan tulla. Sanat »kun aika oli täytetty» joka tapauksessa viittaa erääseen tosiseikkaan, josta toivoakseni kaikki kristilliset kirkotkin ovat tietoisia, ja joka kristikunnalle saisi olla selviö, nimittäin siihen tosiseikkaan, että Jeesus Kristuksen syntymä ei ollut mikään sattuma. Se ei tapahtunut aivan kuin itsestään, niin kuin yleensä voimme ajatella, että luonnossa ja elämässä asiat tapahtuvat. Se ei tapahtunut vain jossain syiden ja seurausten ketjusarjassa, vaan jostain sellaisesta syystä, josta korkeammassa maailmoissa oltiin tietoisia ja jota oli valmistettu korkeammassa maailmoissa. Kyllähän me teosofisina totuudenetsijöinä ymmärrämme, että mitään sattumaa ei ole, että karma – niinkuin sanomme – vallitsee syyn ja seurausten lakimaailmassa. Ihmiskunnan elämässä ja kenenkään yksityisen ihmisen elämässä ei mikään tapahdu sattumasta. Kaikella on syynsä ja seurauksensa, ja tapahtumat muodostavat pitkän sarjan eli ketjun. Mutta asia on kuitenkin toinen ihmiskunnan historian suurten merkkitapahtumien ollessa kyseessä. Nyt en tarkoita mitään onnettomuustapauksia, vaan sellaisia suuria tapauksia, jotka ovat omiansa auttamaan ihmiskuntaa eteenpäin sen kehityksen tiellä, jotka vaikuttavat jollain salaperäisellä tavalla ihmiskunnan kehitykseen. Tällaiset tapahtumat eivät kuulu ainoastaan tuohon karmalliseen syysuhteen ketjuun, vaan ne kuuluvat johonkin syysuhteen ketjuun, joka on kokonaan näkymättömässä maailmassa, ja joita siellä valmistetaan ihmiskunnan kehitystä varten. Meidän maamme päällä on sellaisia tapahtumia, jotka näennäisesti näyttävät kuin sattumilta, ja jotka ovat tapahtuneet äkkiä, meidän ymmärtämättä miksi. Sellaisia tapahtumia ovat kaikkien suurten ihmisenpoikain, suurten uskonnonperustajien ja suurten tietäjien esiintyminen maailmassa. Nehän ovat kaikki kuin irrallisia tapahtumia ihmiskunnan historiassa. Me emme suorastaan voi minkään atavismin lain perusteella ymmärtää, että nyt täytyi syntyä joku Zarathustra Persiassa, Laotse Kiinassa tai Mooses Juudan kansan keskuudessa. Me emme voi niin ajatella. Emme voi sanoa, että Väinämöinen yht'äkkiä syntyi Suomen kansan keskuuteen, sellaisena kuin Kalevalassa kuvataan, koska se oli seuraus jostain erikoisesta syystä. Kun Zarathustra ilmestyi persialaisten keskuuteen suurena ihmeellisenä auttajana, ja kun sellainen ihminen kuin Mooses syntyi, niin emme voi ajatella ainoastaan, että kansan historia vei siihen, että sellainen ihminen oli paikallaan. Mutta mikä aiheuttaa heidän esiintymisensä? Mikä sai aikaan sen, että niin suuri ihminen kuin Zarathustra tai Mooses ilmestyi kansansa keskelle? Sitä emme voi ymmärtää ulkonaisista syistä. Sentähden se näyttää irralliselta tapahtumalta. Se oli tarpeellista tuolle kansalle, sanotaan eksoteerisesti. Me totuudenetsijät olemme oppineet ymmärtämään, että syyt ovat syvemmillä kuin tässä näkyväisessä maailmassa. On olemassa salainen veljeskunta, joka huolehtii ihmiskunnan kehityksestä ja silloin tällöin lähettää jonkun veljen, jäsenensä maailmaan muistuttamaan ihmisiä siitä totuudesta, jonka he ovat joko unohtaneet tahti josta he eivät vielä tiedä. Ja me ymmärrämme siltä kannalta, että tuo irrallinen tapahtuma on aiheutunut sisäisestä, näkymättömästä toimenpiteestä. Siinä on viisas ajattelu ja järjestely takana. Sentähden myöskin hyvin voimme ymmärtää, että sellainen tapahtuma kuin Jeesus

Kristuksen syntymä ei ole voinut sattua ihmiskunnan historiassa ilman pitkän pitkää valmistusta. Jos Jeesus Kristus syntyi silloin, kun aika oli täytetty, niin hänen syntymäänsä oli valmistettu itse asiassa ihmiskunnan varhaisimmasta lapsuudesta saakka. Ja jos ne, jotka pitivät huolta meidän henkisestä edistymisestäämme ja kehityksestäämme, eivät silloin heti, kun elämä maapallolla alkoi, olisi ajatelleet ja valmistaneet kaikkia merkkitapahtumia, ja ennen kaikkea sitä suurta merkkitapahtumaa, joka oli oleva käänteen tekevä meidän historiassamme, niin yksin me olisimme olleet jätetyt. Silloin todella ihmiskunta olisi saanut vaeltaa yhtämittäisessä pimeydessä, ilman valoa ja apua, kunnes vähitellen omin päin olisimme jotain löytäneet. Onko takeita siitä, että olisimme edes löytäneet. Mutta nämä ihmeelliset olennot, jotka ovat meidän historiamme takana, alusta saakka olivat suunnitelleet kaiken jumalain suunnitelman mukaisesti. He olivat nähneet, kuinka asioiden piti tapahtua. Alkuperäisen salaisen veljeskunnan, joka tänne perustettiin, jäsenet olivat ennen olleet mukana muualla, toisissa tähdissä ja auringossa, suurissa kehityksissä ja suunnitelmissa. He saattoivat ymmärtää jumalien suunnitelman myöskin tämän meidän planeettamme suhteen. He näkivät suunnitelman ulkopuolteet; he näkivät kuin linnun silmillä, kuinka kaiken piti vähitellen tapahtua. Sentähden he myöskin näkivät, milloin oli saavutettu ihmiskunnan historiassa täällä se keskikohta, jolloin oli välttämätöntä, että Kosmillinen Kristus, Jumalan Poika, taivaallinen ihminen, Isän ajatusihanne saisi ruumistuman maan päällä. He näkivät, milloin se keskikohta olisi, jolloin meidän ihmiskuntamme oli mennyt tarpeeksi syvälle aineeseen, niin että nousu ylöspäin koko ihmiskunnalle voisi alkaa turvallisesti. Sillä elämän koulun ja Jumalan suunnitelmaan kuului, että ihmiskunnan yksilöiden piti astua niin alas, syvälle aineeseen, että he saavuttaisivat tajunnassaan elämän, olemisen tuntemisessa, sellaisen kiinteyden ilmauksen, sellaisen pysyvyyden ja luotettavuuden, minkä me ainoastaan yksilöolentoina voimme saavuttaa aineen yhteydessä sen kautta, että aine on melkein niin sanoaksemme saavuttanut vallan meidän tajuntamme, meidän tahtomme, ajatuksemme yli. Meidän täytyy niin vaipua aineeseen, että ajattelu tottuu tähän aineeseen. Ajatuselämä on muuten aivan liian vilkas, kuin lapsissa, jotka eivät osaa sitä keskittää. Se on kuin tajunta, joka on vielä hillitsemätön. Ajatus on itsessään sellainen, että se lentää asiasta toiseen, ennen kuin se on käynyt aineen koulua. Ainehan on itsessään harhaa, maajaa. Aine on korkeampien olentojen aikaansaama illuusio, hallusinaatio. Tiedemiehet ovat sanoneet, että aine ei ole sitä, miksi me tavalliset ihmiset sen käsitämme, ja mitä me sanomme aineeksi. Aine on atomien väreilyä. Jos silmämme avautuisivat, niin että näkisimme aineellisen kappaleen, esim. tämän kateederin todelliselta kannalta, näkisimme vain pisteitä, jotka ovat alituisessa liikkeessä. Pisteet muodostavat ulkopuolteiltään tällaisen kuvion, joka ei suinkaan ole mitään kiinteätä massaa. Se on aistiemme illuusiot; me olemme kuin jumalien suggestion alaisia. Ja kun menee pitemmälle, eivät nämä atomitkaan ole todellisia, vaan kuin ajatusvoimia. Meille selviää, että tämä aineellisuus ei ole muuta kuin korkeammassa tajunnassa oleva ihmeellinen taikavoima, jonka alaisia me täydellisesti olemme. Yksilöiden inhimillisen tajunnan kehittämiseksi on välttämätöntä käydä koulua, jossa ne joutuvat sellaiseen hallusinaatioon, että on olemassa maailma aistillisesti havaittavana todellisuutena. Sitä sellaista todellisuutta ei ole muualla olemassa kuin tässä fyysisessä maailmassa. Jos me tajuntayksilöinä olisimme vain astraalimaailmassa, emme voisi havaita pysyvää maailmaa, sillä pieninkin ajatus värittäisi sitä ilmiötä, jonka havaitsimme astraalimaailmassa. Ja kun luonnostaan aina ajattemme sinne tänne, kun tajuntamme liehuu yhtä mittaa, emme voisi oppia mitään keskittymistä, mitään lujaa luottamusta, mitään totuutta, jos olisimme pysyneet vain esimerkiksi astraalimaailmassa. Meidän täytyi laskeutua tähän fyysilliseen maailmaan, jossa jumalien ajatukset ovat kiinteitä, pysyviä; jossa ne eivät ole välittömästi meidän ajatuksemme alaisia. Sentähden me katsellessamme tätä pöytää tai huonetta huomaamme, että se ei muutu meidän ajatuksistamme ja katseestamme. Vaikka yksi ajattelee, että se on ruma, ja toinen, että se on kaunis, se kuitenkin pysyy samana. Tämä on yksilön tajunnalle

välttämätöntä, ja sentähden ihmisten piti laskeutua niin alas aineeseen elämän koulussa, että he oppivat vähitellen löytämään, uskomaan ja totuutta etsimään. Ja kun tämä kohta ihmiskunnan historiassa oli saavutettu, silloin oli välttämätöntä, että ihmiskuntaan syntyisi se merkillinen vapauttava voima, se henki, joka voi päästää jokaisen ihmisen tästä hallusinaatiosta. Se voima on Jumalan täydellisyysajatus, se voima on Kosmillinen Kristus. Kosmillinen Kristus oli aina ollut läsnä, ja ihmiset saattoivat aina etsiä totuutta, mutta se ei ollut kaikille vielä luontaista. Suuret ihmisjoukot vaelsivat vielä pimeydessä. Tarvittiin erikoinen vaikutus ihmiskunnan sisäiseen sieluun, sellainen jumalallinen vuodatus, joka saisi ihmiset levottomiksi, joka saisi ihmiset etsimään – vaikka sitä etsintää nimittäisi vain onnen etsinnäksi, mitä se myöskin on. Silloin olisi se aika täytetty, jolloin Kosmillisen Kristuksen tuli saavuttaa inhimillinen, persoonallinen inkarnaatio. Sitä piti valkoisen, salaisen veljeskunnan valmistaa aikojen aamusta lähtien.

Viime kerralla koetimme viitata siihen, kuinka Lemurialla sellaisessa veljeskuntain kokouksessa päätettiin tästä asiasta ja jaettiin tehtävät. – Kenelle joutuisi tehtäväksi ottaa vastaan Kosmillinen Kristus kokonaan itseensä? Kenelle se tehtävä joutuisi, hänen piti olla kuin puhdas kristallikalkki. Hänen piti olla itsessään synnitön. Kuka ihminen siihen kelpaisi? Ainoastaan sellainen ihminen, joka olisi tajunnassaan voinut seurata ihmiskunnan kaikkea kehitystä, olisi tajunnassaan voinut tuntea kaiken elämän viehätysten, mutta kuitenkin tajunnassaan olisi kaikesta kieltäytynyt sen suuren tehtävän takia, mikä hänelle oli annettu. Sellainen ihminen oli, ja me nimitämme häntä ensimmäiseksi Aadamiksi. Hän oli se Aadam, jonka kautta synti ei tullut maailmaan, se ensimmäinen Aadam, joka valmistui toiseksi Aadamiksi. Mutta myöskin nimitämme häntä ensimmäiseksi Aadamiksi sentähden, että hän kuului ensimmäisiin ihmisyyksilöihin, jotka ruumistuiivat tämän maan päälle. Hän kuului meidän ihmiskuntamme esivanhempiin; oli oikeastaan ihmiskuntamme todellinen esivanhin. – Me kaikkihan olemme minuuksia, jotka olemme ennen syntyneet. Muutamat syntyivät minuuksiksi vasta maan päällä, Lemurialla ja Atlantiksella. Mutta useat syntyivät minuuksiksi kuumavantarassa, maapallon edellisessä jälleensyntymässä. Monet myös syntyivät ihmisiksi jo aurinkomanvantarassa, ja vielä monet, jotka myöskin jo ovat jättäneet meidän maapallomme, syntyivät ihmisiksi jo ensimmäisessä eli saturnusmanvantarassa. Sentähden oli eri-ikäisiä ihmisiä, ja niille tuli erilaiset tehtävät. Kaikista vanhimmat, jotka olivat ainakin kuumavantarassa syntyneet ihmisiksi, ottivat mielellään vastaan tehtäviä tämän meidän ihmiskuntamme historiassa. Mutta kaikkihan he olivat siis minuuksina sitä, mitä me nimitämme nyt korkeammaksi minuudeksi. Jokaisessa heistä oli korkeampi minuus, vaikka sitä paitsi oli heissä persoonallinenkin minuus. Tästä korkeammasta minuudesta on aina sanottu, että se on koskematon. Mikään paha ei voi ylettyä siihen. Se on se meissä oleva jumalallinen osa, joka ei voi tietää mistään pahasta. Sille tulee kokemuksien hieno aromi, niin että se tietää, mikä on hyvää. Persoonallisuus syö hyvän ja pahan tiedon puusta. Korkeampi minä elää Eedenissä paratiisillisessa tilassa ja ainoastaan siinä tilassa imee itseensä hienoimman esanssin, viisauden, maelämän kokemuksista. Siihen ei tule mitään pahaa. Sentähden meissä on jokaisessa tuo ihmeellinen enkeliolento, joka ei tiedä pahasta, mutta viisastuu hyvästä. Persoonallisuus saa kokea kaikkea pahaa, syö hyvän ja pahan tiedon puusta; mutta korkeampi minä imee hyvän tiedon ja näkee kaiken pahan, mutta ei tunne vetäymystä tuohon pahaan. Se on enkeli meissä jokaisessa. – Mutta ero meidän ja tuon ensimmäisen Aadamin välillä on se, että ensimmäisen Aadamin piti elää ja säilyä tuossa korkeammassa minässä kokonaan, ei koskaan kokea mitään pahaa, vaan ainoastaan ikäänkuin sijaistuntemuksen kautta – ei itse kokien. – Ja se ensimmäinen Aadam, josta tuli Jeesus Kristus, lupasi olla korkeampana minänä yhtä mittaa, ilman mitään omaa karmaa, ilman karmallisten persoonallisuuksien sarjaa. Hän lupasi kieltäytyä siitä kaikesta. Hän lupasi säilyttää ihmeellisen lapsen viattomuutensa, puhtautensa, läpi vuosimiljoonien kelvataksen

sitten Jumalan Pojaksi. — Jos me vähänkään ymmärrämme tätä seikkaa, niin me ymmärrämme, kuinka suuri uhri tämä todella oli, sillä kaikki muut, kaikista kokeneimmatkin ja vanhimmatkin ihmisminuudet tunsivat, että he eivät kykene muuhun kuin syömään hyvän ja pahan tiedon puusta. — Tämä oli se luonnollinen tie. Se vetää meitäkin hirveällä voimalla, sentähden että meissä jokaisessa elää tanha, elämisen halu, joka vetää näkyväiseen maailmaan ja joka tuntee sisässään, että näkyväisestä maailmasta on tultava paratiisi. Ja me saavutamme kaipuamme, mutta ainoastaan sillä tavalla ja sen kautta, että yksi olento, ensimmäinen ja vanhin veljistä, joka kaikesta kieltäytyy, voi ruumistuttaa Jumalan Pojan. Sillä me olisimme joutuneet täydellisesti tämän aineellisen hallusinaation orjiksi, ellei olisi tullut näkyväisenä ihmisenä fyysilliseen maailmaan Jumalan Poikaa, ja samalla tähän eetterimaailmaan Kosmillinen Kristus, joka oli täyttänyt ihmiskunnan sielun ja koko maapallon elämän. Hän on se, joka vapauttaa meidät persoonallisuudesta, ilman häntä olisimme joutuneet persoonallisuuden lumoihin niin kokonaan, ettemme olisi tienneet, miten siitä päästä. Mutta kun Kristus nyt elää niin lähellä, että jokainen meistä voi fyysisessä tajunnassaan löytää Jumalan Pojan eli Kristuksen, niin voimme pelastua. Ainoastaan Kristus on se voima, joka voi nostaa meidät itsemme yli, vapauttaa meidät itsestämme, persoonallisuudestamme, kaikesta, mikä meissä on alhaista ja itsestä — ainoastaan Kristus. — Siis tätä ihmeellistä tapahtumaa valmistettiin aikojen aamusta lähtien. Eikä se valmistus ollut niin helppo. Ei se ollut ainoastaan siinä, että yksi, ensimmäinen Aadam, ensimmäinen ihminen antoi itsensä lunnaksi, kalkiksi. Ei se ollut ainoastaan siinä, vaan myös siinä, että ihmiskunnan historiaa piti myöskin pitkin matkaa johtaa, myöskin pitkin matkaa tuon keskustapahtuman jälkeen. Ja se johto uskottiin, niinkuin tiedämme, muutamille suurille ihmisyksilöille. Itse asiassa voimme ehkä sanoa, että seitsemän oli sellaista ihmisyksilöä. Mutta koska niitä tarvittiin kaksitoista, niin viisi oli sellaista yksilöä, jotka olivat muualta ja kuuluivat siis siihen alkuperäiseen salaiseen veljeskuntaan, jonka jäsenet tulivat muista tähdistä. Näitä kahtatoista ihmeellistä ihmiskunnan johtajaa, opettajaa, jotka ensin opetuksillaan valmistaisivat kristustapahtumaa ja sen jälkeen muistuttaisivat, selvittäisivät ja valaisisivat sitä — näitä kahtatoista suurta opettajaa sanotaan vanhalla itämaisella ja buddhalaisella nimityksellä boodhisattvoiksi. — Suunnitelmassa on ollut kaksitoista boodhisattvaa. Sen vuoksi muistan, kuinka suuresti ihastuin, kun parikymmentä vuotta sitten tohtori Steiner keskustellessaan kanssani Helsingissä, puhellessamme Kristuksesta ja muusta, otti paperia ja kynän ja piirsi ristin sanoen: »Katsokaa nyt! Juuri tuossa keskikohdassa, yhtymäkohdassa on Kristus. Mutta siinä viivassa ennen Kristusta on kuusi boodhisattvaa ja yläpuolella on taas kuusi. Kuusi ennen Kristusta ja kuusi Kristuksen jälkeen.» Tunsin sisässäni, että hän sanoi suuren totuuden ja että hänellä oli paljon tietoa. Kuusi ennen ja kuusi jälkeen. Näistä kuudesta, jotka olivat ennen Kristusta, oli viisi ensimmäistä muualta tulleita; kuudes oli ensimmäinen ihminen. Yksi niistä ensimmäisen Aadamin veljistä, jotka noin suurenmoisesti vanhempina tahtoivat elää ihmiskunnan hyväksi, — koska me emme tiedä noita heidän nimityksiään, emmekä osaisi niitä lausua, nimitämme toista Aadamia eli Kristusta ensimmäiseksi Aadamiksi —, yksi noista seitsemästä veljestä oli se, jonka tunnemme historiasta nimellä Buddha. Hän oli kaikista lähin veli, suurin auttaja. Sillä jokainen boodhisattva vapautuu opettajan toimestaan silloin, kun hän tulee Buddhaksi. Boodhisattvasta tulee Buddha. Silloin hän jättää oman kruununsa seuraavalle. Ensimmäinen ihmiskunnan boodhisattvoista oli Buddha. Ennen olivat ne, jotka olivat tulleet muista tähdistä. Sentähden voimme sanoa, että Gotama Buddha oli ensimmäinen ihminen meidän ihmiskunnastamme, joka saavutti täydellisyyden, taisteli itsensä Buddhaksi, valistuneeksi. Hän on suurin ihminen. Ja tämä boodhisattva, tullessaan Buddhaksi, joka viimeisessä ruumistuksessaan syntyi Gotamaksi, jonka vanhemmat olivat kuningas Suddhodana ja kuningatar Mâya, sai suorittaa viimeisen valmistuksen, kristustapahtumaa varten. Hänen täytyi saavuttaa omassa persoonassaan kaikki se, mikä oli mahdollista saavuttaa äärettömin ponnistuksin ilman Kristusta

etterimaailmassa. Kun hän tuli Buddhaksi, saattoi hän vuodattaa ihmiskuntaan kaiken mahdollisen viisauden. Ei kukaan ihmisistä ollut niin viisas kuin hän. Ei kukaan voinut antaa sitä opetusta ennen häntä; hän oli kaikista viisain. Sentähden hän itse asiassa opetti kaiken, mitä opetettaman piti. Tänä päivänä, jos tahdomme oppia viisautta, voimme syventyä Buddhaan; meidän järkemme valistuu, ajatuksemme muuttuvat, karakterimme muuttuu. Niin ylevää olentoa kuin Buddha ei ole toista. Hän on se, joka opetti. Hän antoi kaiken sen viisauden, mikä edellisessä manvantarassa, kuumanvantarassa oli voitu saavuttaa, ja lisäsi sitten kaiken sen nöyryyden, myötätunnon, säälin ja rakkauden, mitä hän tässä manvantarassa saavutti. Sentähden hän oli jaloin ja nöyrin; sen hän sai ulkonaisestikin näyttää. **Hän syntyi prinssinä, tuli kuninkaaksi ja jätti kaikki ja tuli kerjäläismunkiksi. Hän on kuin esimerkki kaikille ihmisille. Jollemme osaa tehdä niinkuin Buddha, emme voi kokonaan ymmärtää Jeesus Kristusta. Buddha valmisti tietä hänelle, ei ainoastaan itsessään, vaan koko ihmiskunnassa. Meidän täytyy ensin tulla buddhalaiseksi, kulkea kaikkien vanhojen uskontojen kautta, ennen kuin tulemme Jeesus Kristuksen luo. Emme voi ymmärtää häntä, ellemmme ensin seuraa Buddhaa hänen itsestään luopumisessaan, itsekieltäytymisessään —, ellemmme paljasta itseämme niin pieneksi, mitättömäksi, köyhäksi, ettemme mitään turhaa itsestämme usko, vaan ainoastaan tahdomme elävää Jumalaa, elävää totuutta.** Ellemmme osaa sitä tehdä, kuinka voisimme Jeesus Kristusta ymmärtää, itse Jumalan poikaa, itse Jumalaa. Säilyttämällä kaikenmoisia harhaluuloja itsessämme lähestymme häntä ainoastaan ajatuksissamme. Sitä nimitetään uskoksi, ja sillä tarkoitetaan, että lähestymme mielikuvituksessamme — niinkuin nykyään opetetaan —, että uskomme ajatuksissamme, sitten tunteillamme joudumme tietämiseen, niinkuin sanotaan. Mutta se menee ohi, jos me emme ole riisuneet aivan paljaksi itseämme, joilla ei ole mitään, jotka emme ajattele mitään itsestämme. Vasta sitten, kun olemme riisuneet itsemme totuuden edessä, hengessä kulkeneet Buddhan tietä, luopuneet kaikesta, vasta sitten voimme lähestyä Jeesus Kristusta, alkaa häntä ymmärtää. Sillä Jeesus Kristus on jotain niin suurta, että on melkein kuin jumalan pilkkaa tehdä hänestä vain jokin ulkonainen vapahtaja, joka kuoli ristinpuulla. Jeesus Kristus on itse elämä. Sentähden kaikki boodhisattvat, ja ennen kaikkia inhimilliset boodhisattvat —, mutta tietysti muutkin —, kaikki kaksitoista boodhisattvaa ovat kuin opettajia, jotka opettavat Jeesus Kristuksesta. Hän on se elämän lähde, se elämän vesi, jota he kaikki juovat ja tarjoavat ihmisille. He eivät tarjoa itseään. Opettaja ei anna itseään olentona, vaan antaa viisauden elämän vettä. Elämän lähde on Jeesus Kristus, Kosmillinen Kristus, mistä hän ammentaa. Ja se on se sama Jeesus Kristus, joka kerran kulki täällä maan päällä. Boodhisattvat, jotka joko syntyivät tänne suurina opettajina tai inkarnoituvat inhimillisinä olentoina, ovat opettajia, joiden suusta tulee Jumalan sana ja jotka tarjoavat ihmisille elämän vettä, mutta jotka eivät itse ole se elämän vesi. Sillä se vesi on Jeesus Kristus. Ja se vesi, elämän leipä kulki kerran täällä meidän keskellämme. Eräs toinen boodhisattvoista on meille tuttu, sillä hän on boodhisattvana vielä. Sillä kun Buddha syntyi — se boodhisattva, joka tuli Buddhaksi — niin hän jo taivaissa nosti kruunun omasta päästään ja laski sen erään veljensä päähän, joka siten tuli seuraavaksi boodhisattvaksi — ja hän itse syntyi tavallaan ilman kruunua, vaikka syntyi sitten maallisen kruunun kanssa. Hän tuli Buddhaksi — ja sen toisen boodhisattvan me tavallaan tunnemme, olemme hänestä kuulleet. Hän on tietysti se, joka nykyään johtaa opetustointia ihmiskunnassa. Häntä nimitetään Jeesukseksi. Hän ei ole Jeesus Kristus. Häntä nimitetään Jeesukseksi sentähden, että hän erikoisesti valmisti kristustapahtumaa sillä tavalla, että hän syntyi — taikka ainakin varjosti ja oli mukana — noin sata vuotta ennen Kristusta Palestiinassa sinä opettajana, jota Talmud-kirjoissa nimitetään Jeshua ben Pandiraksi — Jeesus Pandiran poika. Hän oli se suuri opettaja, joka sitten Palestiinassa varsinaisesti valmisti kristustapahtumaa. Hän vaikutti essealaisten

keskuudessa. Hän opetti heille tavallaan sitä, mitä Buddha oli opettanut Intiassa. Hän opetti myöskin odottamaan tuota ihmetapahtumaa, joka aivan pian tulisi tapahtumaan. Hän vaikutti sitten myöskin jo ensimmäisellä vuosisadalla meidän ajanlaskuamme erikoisesti erään suuren ja ihmeellisen vapahtaja- ja mestariolennon kautta, jota historiassa nimitetään Apollonius Tyanalaiseksi. Mutta me emme ajattele häntä Apolloniukseksi, vaan ajattelemme häntä mestari Jeesukseksi. Hänestä usein puhutaan syyrialaisen Jeesuksen nimellä. Hän on Valkoisen Veljeskunnan jäsen; häntä nimitetään Jeesukseksi paitsi sentähden, että hän erikoisesti valmisti kristustapahtumaa, myös sentähden, että hän erikoisesti valvoi kristikuntaa. Jos ken meistä näkymättömässä maailmassa tapaa mestariolennon, joka nimittää tai salaperäisellä tavalla sanoo itseään Jeesukseksi, niin se arvatenkin useimmissa tapauksissa on juuri tämä mestari Jeesus. Tavata Jeesus Kristusta, nähdä Jeesus Kristusta, joka on jumalallinen ihmeolento –, voi kyllä olla mahdollista; mutta se on sittenkin harvinaista. Noiden suurten auttajien joukossa, jotka olivat jo siellä Eedenissä Lemurialla kolmannessa juurirodussa, oli vielä monia ihmisminuuksia, jotka ovat auttaneet ihmiskuntaa suurina opettajina ja johtajina, jotka ovat myöskin sitten tulleet enkeleiksi – niinkuin sanotaan –, ja jotka eivät ole jääneet mestareiksi maan päälle. Tahdon mainita tästä, koska meillä on lähellämme sellainen enkeliolento, pääenkeliolento, joka johtaa meidän kansamme historiaa, se olento, jota nimitämme kansallishaltiaksemme eli Väinämöiseksi. Ja niitä olentoja on monta; he ovat kaikki Kristuksen seuraajia. He ovat tietysti kaikki sellaisia ihmisolentoja – kuinka kehittyneitä tahansa –, jotka istuvat elämän lähteellä ja juovat Jumalan Pojan antamaa elämän vettä. Meidän kansallemme antaakin aivan erikoisen vastuunalaisen tehtävän se seikka, että meidän joukossamme on enkeli, entinen ihminen, entinen mestariolento, joka nyt palvelee Jeesus Kristusta. Välistähän tekisi mieli tulla toivottomaksi, kun näkee, kuinka meidän kansamme keskuudessa tapahtuu julmia murhia ja kaikkea paha, ja itse olemme vähäpätöisiä ja mitättömiä. Mutta sitten, kun kääntää katseensa sisäänpäin ja muistaa, kuka on mukana ja erikoisesti rakastaa meitä suomalaisia, kuka on hän, joka on kuin suomalaisuuden periaate, silloin tuntee taas itsensä iloiseksi ja uskoo, että kansamme vielä nousee, nousee . . .

Kun tuo toinenkin inhimillinen boodhisattva Jeshua ben Pandira oli tehnyt tehtävänsä, lähestyi siis se aika, jolloin Jeesuksen piti syntyä, jolloin piti syntyä se ensimmäinen Aadam, joka oli pysynyt synnistä ja itsekkyydestä vapaana. Ensimmäinen piti silloin syntyä maailmaan hänen äitinsä, vasta sitten Hänen.

Ehtoollinen

VIII

Jeesus ja Kristus

On olemassa suuri ero itämaiden ja länsimaiden välillä varsinkin uskonnollisessa suhteessa. Ajattelen nyt itämailla parhaasta päästä buddhalaisia maita. Buddhalaisen maailmankatsomuksen ja uskonnon perustajana Buddha on ollut mies, joka tunnetaan myöskin täällä länsimailla, samoin kuin tunnemme sen ihmisen, Jeesus Kristuksen, joka täällä länsimailla on ollut kristinuskon alkuunpanija. Jos matkustamme buddhalaisessa maailmassa itämailla Ceylonilla, Taka-Intiassa, niissä osissa Intiaa, missä mahdollisesti voi olla joku buddhalainen, tai Japanissa, Kiinassa, Tiibetissä, niin kaikilla uskovaisilla buddhalaisilla on samanlainen käsitys omasta opettajastaan, mestaristaan, vapahtajastaan. He tunnustavat Buddhan vapahtajakseen ja panevat turvansa häneen, mutta eivät koskaan ajattele hänestä mitään muuta kuin, että hän oli ihminen, samanlainen kuin muutkin. Hän saavutti valistuksen; hän – Gootama Siddharta – tuli buddhaksi. He ajattelevat aivan selväpiirteisesti, että Gootama oli ihminen, kuninkaan poika. Hän etsi ja löysi totuuden, ja voi siten auttaa toisia ihmisiä veljenä ja ystävänä, näyttää heille tietä sentähden, että hän itse oli kulkenut tien päähän, löytänyt totuuden; sillä ihminen, joka tuntee tien, voi näyttää sitä toisille. Buddhalaiset etsivät turvansa Gootama Buddhasta, sillä he uskovat, että hän osaa näyttää heille tietä. Buddha oli ennen kaikkea hyvä ja lempeä. Sentähden buddhalaiset itse ovat lempeitä, rauhallisia, kohtaloonsa tyytyväisiä ihmisiä. Kansan ihmiset, suuret joukot, eivät vaivaa päätään minkäänlaisilla filosofisilla ja metafysiisillä kysymyksillä. He tyytyvät siihen, että karma hallitsee kaikkea elämää. Ihminen on jälleensyntyvä olento ja saavuttaa lopulta nirvaanan, kun hän kulkee Buddhan jäljissä. Heidän käsityksenä elämästä on selväpiirteinen ja yksinkertainen. Ainoastaan poikkeustapauksissa tapaa sitten ihmisiä, jotka ovat myöskin ajatelleet metafysiisisiä kysymyksiä. Näitä voi tavata enemmän juuri pohjois- kuin eteläbuddhalaisissa kirkoissa – Japanissa, Kiinassa ja ennen kaikkea Tiibetissä. Siellähän on kyllä sitten ihmisiä, – jollei juuri kansan kesken, niin pappien, viisasten kesken –, jotka ovat pohtineet mitä syvimpiä metafysiisisiä kysymyksiä. Heillä voi olla sitten teoriansa Buddhasta, ja he voivat sanoa, että Buddha oli avataara. Se merkitsee sanskritinkielessä jumalallinen ruumistus. He tekevät eron ihmisen ja Buddhan välillä. Jokainen Buddha on se sisäinen, näkymätön enkeliolento, joka pukeutuu ihmisen ruumiiseen. Ja vielä he voivat puhua Amitaabha Buddhasta, suuresta hengestä, joka Buddhassa ilmaisi itsensä. Mutta näitä asioita pohtivat ihmiset ovat yläluokkaa. Kansa tyytyy siihen uskoon, että Buddha oli ihminen niinkuin me, joka saavutti elämän päämäärän. Ja sen tunnustavat kaikki nuo muutkin ihmiset.

Kuinka toista on, kun liikumme länsimailla. Jos täällä tiedustelemme ihmisiltä, kuka Jeesus Kristus oli, saamme kuulla kansan suusta kaikkialla, että Jeesus Kristus oli Jumala – ei ihminen kuten me muut. Jumala astui alas maan päälle. Sen uskovat kaikki tavallaan. Ja sillä tavalla Jumala pelasti ihmiskunnan kadotuksen ja pahan hengen vallasta. Se pelastus toteutuu käytännössä kyllä sillä tavalla, että jokainen ihmisyksilö omaksuu ja ottaa vastaan itsessään Jeesus Kristuksen pelastustyön, sen armon, minkä Jumala, Isä, osoitti tulemalla

maan päälle. Jeesus Kristus ei ollut ihminen. Hän oli Jumalan Poika, yhtä Isän kanssa. Jo hänen syntymisensä tänne ihmiskunnan keskeen oli ylikuonnollinen. Hän syntyi neitsyeestä. Hän ei ollut ollenkaan ihminen niinkuin me muut. — Tämä suuri ero itämaiden ja länsimaiden välillä panee meidät ajattelemaan. Itämainen käsitys Buddhasta, ihmisestä, joka on saavuttanut täydellisyyden, tiedon huipun, tuntuu luonnolliselta, inhimilliseltä; tunnemme, että niinhän sen täytyy tietysti olla. Länsimainen käsitys Jumalasta, joka on astunut maan päälle, voi sen sijaan tuntua ensin, jos etsii totuutta ja ajattelee asioita, hieman vastenmieliseltä, mahdottomalta käsittää. Mitä varten Jumala tulisi maan päälle itse? Mitä esimerkkiä Jumala voisi näyttää meille, jotka olemme aivan toista lajia, epätäydellisiä, heikkoja ihmisiä? Vasta sitten, kun olemme vähän kokeneet myöskin niitä ristiriitaisuuksia, mitä on ihmiselämässä, kun olemme oppineet tuntemaan itseämme paremmin, kun näemme oman vaivallisuutemme, oman heikkoutemme, oman epätäydellisyytemme, meistä alkaa tuntua siltä, että me emme osaa itse itseämme pelastaa, emme osaa itse voittaa pahaa, emme osaa tällaisina persoonallisina ihmisinä luopua kaikesta pahasta ja omasta itsestämme. Tarvitsemme jotain apua. Elämämme on kärsimystä. Huomaamme erehtyvämme aina. Emme osaa palvella ja rakastaa toisia ihmisiä. Saamme kärsimyksiä, ristiriitoja, väärinkäsityksiä aikaan ja ihmetellen toteamme, että pian elämä meiltä loppuu ja meidän täytyy siirtyä kuoleman toiselle puolelle; kaikki elämämme ponnistukset ovat jääneet kuin kesken. Emme ole voittaneet itseämme. Emme ole oppineet rakastamaan ihmisiä niin viisaalla tavalla, että tietäisimme, mitä meidän täytyisi heille tehdä. Olemme jääneet epätäydellisiksi, syntisiksi, huonoiksi, vaivallisiksi. Eikö meillä ole mitään pelastusta?, kysymme. — Kun me olemme tätä tunnelmaa kokeneet tässä elämän koulussa, käännyimme sisäänpäin ja huudamme kuin ulos elämän avaruuteen: »Eikö missään ole sitä Jumalaa, joka meitä auttaisi? Eikö Jumala, joka tämän kaiken on saanut aikaan, jonka lapsia, luomuksia, mekin olemme, voisi auttaa ja tukea meitä taisteluissamme? Eikö Hän voi puhdistaa, ainakin vähäsen lohduttaa, nostaa, suojella meitä, edes vähän puhua, että meidän pyrkimyksemme eivät ole turhat? Eikö ole sellaista Jumalaa, jonka turviin me voisimme rientää?» — Kun olemme tätä tunnelmaa kokeneet, olemme myöskin ymmärtäneet, mikä tunnelma on ollut länsimailla kristikunnassa. Itämailla buddhalaiset suhtautuvat elämään selvästi siltä kannalta, että se on jälleensyntymistä, ja että ei ole mitään kiirettä. He elävät, suorittavat karmaansa, kulkevat Buddhan jäljissä — mutta erikoista kiirettä ei ole. He syntyvät uudestaan maan päälle ja pääsevät lopulta nirvaanaan. Heitä ei ole mikään muu odottamassa kuin jälleensyntyminen ja nirvaana. Jos he ajattelevat kuoleman jälkeisiä helvettejä ja muita tiloja, uskovat he, että se on ohimenevää. Buddhalainen kuolee rauhallisesti ja iloisesti. Hän tietää saavansa jatkaa elämäänsä. — Täällä länsimailla ei ole ollut kohta puoleentoista vuosituhanteen mitään sellaista lohdutusta, että elämällä olisi tarkoitus. Ei ole ollut muuta kuin jyrkkä ajatus, että mihin tästä joutuu, jos ei pääse Jumalan luo. Ja silloin ihminen on voinut tuntea Jumalan kaipuuta ja läsnäoloa ihan tässä jokapäiväisessä elämässä. Näin ollen me ymmärrämme, kuinka täällä länsimailla on uskottu sellaiseen jumalalliseen vapahtajaan, joka todella auttaa ihmisiä ristiriidoista ja vaikeuksista, pelastaa heidät persoonallisesti. Sen me ymmärrämme, mutta kysymme, syntyikö tämä persoonallisen vapahtajan kaipuu itsestään ihmisten kamppaillessa elämän vaikeuksien keskellä, vai onko se ollut jonkinlaisena oppina heti alusta? Sillä asiansa on toinen, syntyikö joku käsitys elämän koulussa itsestään, vai onko sitä opetettu ja ihmiset tottuneet sitten vähitellen sitä ajattelemaan. Ihmiset länsimailla ajattelevat, että tämä on oppi, joka on tullut ylhäältä jumalallisena ilmoituksena, ja sillä on totuuden leima. Se ei ole mikään käytännöllinen oppi ja huomio, joka olisi syntynyt itsestään elämän kokemuksista, vaan se on teoria, joka on annettu elämännäkemyksenä heti alusta. Syntyikö tämä käsitys Jeesus Kristuksen jumaluudesta, että hän oli Jumala maan päällä, vasta silloin, kun unohdettiin ja kiellettiin jälleensyntymisoppi, vai onko ollut alusta lähtien jotain syytä ajatella, että Jeesus Kristus oli Jumala? — Itämailla ei ole tarvinnut ajatella sillä tavalla. Siellä

ajateltiin alusta lähtien, että Buddha on ihminen. — Mutta miten on länsimaalaisen käsityksen laita? Opetettiin sitä alusta lähtien? Tämä on tärkeää tietää. Sillä jos huomaisimme, että käsitys jumalallisesta vapahtajasta syntyi vasta silloin, kun länsimaalaiset kansat olivat kieltäneet jälleensyntymisen eivätkä enää ymmärtäneet Jeesusta ihmisenä, silloin käsityksessä Jeesuksen jumaluudesta ei tarvitsisi piillä totuutta. Mutta jos se käsitys on ollut alusta lähtien, on ollut suunnaton ero itämaiden ja länsimaiden välillä. Ja silloin täytyy kysyä, mikä on totuus sen takana? — Sentähden totuudenetsijöinä käänämme katseemme kristinuskon alkuaikoihin ja kysymme, miten oli ensimmäisissä seurakunnissa, kun kristinusko syntyi. Kun menemme siihen varhaisimpaan tuttuun seurakuntaan Jerusalemissa, jossa Pietari ja muut apostolit olivat johtajina, teemme sen merkillisen havainnon, että he ajattelivat Jeesusta ihmisenä. Mutta kun vähän tarkemmin katselemme, huomaamme myöskin, että hän ei heidän mielestään sittenkään ollut aivan tavallinen ihminen. He uskoivat, että hän oli noussut kuolleista. Ensimmäiset apostolit olivat nähneetkin hänet kuolleista nousseena. He todistivat, että hän oli aivan sama kuin ennen. Hänellä oli ruumiissaan kaikki ne haavat ja merkit, jotka olivat syntyneet, kun häntä piiskattiin ja orjantappurakruunu painettiin hänen päähänsä. Sen todistivat kaikki kristityt, jotka saivat hänet nähdä. Hän oli elävä, ja osasi vielä tulla huoneeseen, vaikka ovet oli lukittu. Ensimmäisten kristittyjen suuri usko oli, että heidän veljensä Jeesus Natsarealainen oli voittanut kuoleman ja luvannut heille, että hekin voivat voittaa kuoleman. Ja he olivat tulleet vielä siihen käsitykseen, että heidän ei tarvinnut käydä läpi kuolemaa samalla tavalla kuin Jeesuksen, heitä ei rääkättäisi sillä tavalla. Olihan Jeesus sanonut: »Monet teistä eivät kuole, ennenkuin minä tulen takaisin». He käsittivät, että kun Jeesus tulee takaisin, hän perustaa tuhatvuotisen valtakunnan. Silloin ne, jotka eivät ole kuolleet, jäävät elämään, mutta ne, jotka ovat suuressa uskossa kuolleet, nostetaan haudoistaan. Oli suuri lohdutus heille, että Jeesus tulee pian takaisin. Hän näyttäytyi silloin tällöin. Se oli tilapäistä, mutta he odottivat, että hän tulee, ollakseen aina heidän kanssaan. Evankeliumien ja tavallisen uskon mukaan Jeesus verrattain pian nousi taivaaseen. Hän hävisi eikä ilmestynyt enää sillä tavalla heidän keskelleen; ja he jäivät odotuksen tilaan. Salaisimmat traditiot — esimerkiksi »Pistis Sofia» — kertovat, että Jeesus eli vielä yksitoista vuotta ristinnaulitsemisen jälkeen, ennenkuin hän meni taivaaseen. Evankeliumien mukaan taivaaseen astuminen tapahtui muutaman kuukauden perästä. — Jotkut jäsenet ensimmäisessä seurakunnassa, kun Jeesusta ei alkanut kuulua, rupesivat ajattelemaan, että hän luultavasti ei ollutkaan kuollut ristipuulla; hän oli ainoastaan valekuollut ja virkosi sitten eloon. Ja sitten vasta, kun hän astui taivaaseen, hän todellisesti kuoli. Oli luonnollista, että jotkut asioita ajattelevat johtuivat tähän materialistiseen ajatukseen, että Jeesus ei kuollut ristillä. Ja he kysyivät, milloin hän sitten tulee takaisin. Vuosi kului toisensa jälkeen, ja usko lopulta heikkeni. Sitten tiedämme, että roomalaiset tulivat ja hävittivät Jerusalemin. Siihen häipyi ensimmäinen seurakunta. Sitä ennen olivat apostolit hävinneet sieltä. Pietarista kerrotaan legendassa, että hän Roomassa kärsi marttyyrikuoleman; se tapahtui jo 50-60-luvulla, jo ennen Jerusalemin hävitystä. Myöskin huomaamme, kuinka ensimmäisessä Jerusalemin seurakunnassa verrattain alussa jo oli mies, Stefanus, joka kärsi marttyyrikuoleman, ja joka oli itse asiassa kristikunnan ensimmäinen marttyyri. Hänet kivitetään, ja silloin hän näkee, että taivaat hänelle aukenevat — siis näkymätön maailma —, missä hän näkee Jeesuksen Kristuksen — niinkuin hän tulkitsee ja sanoo — Jumalan oikealla puolella. Ja hänelle muistuu mieleen sanat, jotka oli kerrottu Jeesuksen sanoneet: »Minulle on annettu kaikki valta taivaissa ja maan päällä». Siellä Jeesus siis näkymättömyyden taivasten valtakunnassa on aivan kuin Jumalan edustaja. Hän on kuin Jumala, ja hänellä on kaikki valta taivaissa — tulevaisuudessa myöskin maan päällä. Ja silloin oli luonnollista, että Stefanuksen mielen ja sielun täytti sanomaton riemu ja onni. Hän joutui ekstaattiseen tilaan ja ymmärsi, että Jumala, elämän salaperäisin tausta, on tämän uskon, tämän oman poikansa Kristuksen lähettänyt maan päälle. Ja silloinhan ei ole minkäänlaista hätää; ei voi olla yksikään ihmissielu

enää hädässä, koska Jumala itse jollain ihmeellisellä, salaperäisellä tavalla on auttanut meitä kaikkia. – Näin asia kuvastui Stefanukselle. Ja siellä seisojien pieneen matkaan päässä Saulus, joka katseli Stefanuksen marttyyrikuolemaa. Hän saa kuin tärähdyksen sieluunsa, mutta hän ei siitä välitä. Hän jatkaa jonkun ajan kuluttua taas vainojaan. Mutta pian tapahtuu hänelle itselleen jotain samanlaista kuin Stefanuksellekin. Damaskuksen tiellä hänkin näkee Jeesus Kristuksen Jumalan oikealla puolella ja muistaa ehkä sanat: »Minulle on annettu kaikki valta taivaissa ja maan päällä». Hän tulee kerrassaan järkytetyksi. Suuri muutos tapahtuu hänessä; Sauluksesta tulee Paulus – Paavali. Ja apostoli Paavali sitten puhuu juuri salaperäisestä Jeesus Kristuksesta, Vapahtajasta, joka elää näkymättömissä, ja joka on jollain merkittävällä, ylikuulannollisella, näkymättömällä tavalla vaikuttanut koko ihmiskunnan elämään. Paavali perustaa siihen koko sanomansa. Ja kun hän sitten tapasi Pietarin ja muut apostolit Jerusalemissa, eivät nämä voineet mitään sanoa Paavalin näitä opinkappaleita vastaan. He olivat vain hieman eri mieltä siitä, sopisiko puhua näistä asioista pakanoille ja levittää uutta uskoa heille, sillä Pietari ja muut olivat käsittäneet, että uusi oppi oli tarkoitettu ennen kaikkea israelilaisille, juutalaisille. Paavali vastusti tässä heitä sanoen, että totuus on kaikkia varten. Hän tahtoi puhua tästä sanomasta kaikille, ja apostolit sopivatkin keskenään, että Paavali puhuu pakanoille. Myöskin Tuomas kallisti korvansa Paavalin puheille, ja hänkin lähti saarnaamaan pakanoille.

Nyt syntyi silloin, myöskin aivan alussa sellainenkin käsitys, että Jeesus on Jumalan Poika ja hyvin lähellä Jumalaa. Jeesus Kristus ei ole samanlainen kuin muut ihmiset. Ja meidän täytyy tunnustaa siis, että alusta on ollut sekin näkökanta, että Jeesus Kristus on jumalallinen. Ainoastaan heti ensi alussa oli käsitys, että Jeesus oli ihminen, muista poikkeava kylläkin. Mutta hyvin pian Jeesuksen ristinkuoleman jälkeen syntyi toinenkin käsitys. Se ei syntynyt sen kautta, että Jeesus esimerkiksi eläessään olisi sanonut, ettei hän ole tavallinen ihminen, vaan Jumala. Kyllä hän saattoi viitata johonkin sellaiseen, mutta sitä ei osattu ottaa samalla tavalla hänen kuolemansa jälkeen. Kun Paavali ja Stefanus näkivät hänet näkymättömässä maailmassa, että hän ei ollut ainoastaan kirkastettu ihminen, silloin voimme sanoa, että tämä usko ja katsantokanta syntyi aivan käytännöllisellä tavalla kokemuksen, ei opetuksen kautta. Ja sitä käsitystä ajateltiin ja kehitettiin pitkin aikaa. Kun tämä Paavalin näkökanta voitti yhä enemmän alaa, kun kristityt alusta lähtien muodostivat toisenlaisen käsityksen länsimaiden vapahtajasta kuin mitä itämailla ajateltiin heidän vapahtajastaan; kun se kanta tuli yleiseksi, että Jeesus oli Jumalan Poika, oli luonnollista, että uskovaiset rupesivat pohtimaan, kuinka oli mahdollista, että Jumala saattoi tulla maan päälle, ja kuinka se kaikki tapahtui. Tiedämme, että kaikkiin kristillisiin kirkkoihin on jäänyt käsitys, että Jeesus oli Jumalan Poika, yhtä Isän kanssa, ja ylikuulannollisella tavalla syntynyt tänne maan päälle. Hänellä oli tosin fyysillinen ruumis niin kuin muillakin, mutta se oli ylikuulannollisesti syntynyt. Oli myös olemassa toinen näkökanta, joka niin unohtui vähitellen kirkosta, että sitä ei ajattele kukaan enää. Se oli niin sanottu »dokeettinen» käsitys, jonka mukaan Jeesus Kristus syntyi tänne maan päälle ilman fyysillistä ruumista. Hänellä oli ainoastaan harharuumis. Hän poikkesi sillä tavalla kaikista muista ihmisistä, että hänellä oli ainoastaan jonkunlainen eetteriruumis. Gnostikot, jotka niin ajattelivat, sanoivat, että Jeesus syntyi »endokeehen», harharuumiiseen. Mutta, kuten sanottu, se näkökanta unohtui, sillä eiväthän ihmiset ja suuret joukot osanneet käsittää sellaista harharuumista. Heidän mielestään olisi ollut kuin vain näytelmää, jos Jeesuksella ei olisi ollut todellista ruumista ja hän ei olisi kärsinyt ja tuntenut niinkuin muutkin ihmiset. Eihän hän ollut astunut silloin maan päälle. Joukot tunsivat sisässään, että jos Jumala tuli maan päälle, hänen tuli olla kuin ihminen, omata inhimillinen ruumis, tuntea kaikkea, mitä ihminen voi tuntea: pahaa, itsekkyyttä . . . , ja voittoa ne sairaudet, kärsimykset ja kaikki, mitä tämä inhimillinen, fyysillinen elämä tuo mukanaan. Silloin vasta voi ajatella, että Jumala oli tullut ihmisenä maan päälle. Sentähden suuret joukot

eivät hyväksyneet doketismia, vaan ne pysyivät sillä kannalla, että Jeesus, vaikka hän oli Jumalan Poika, kuitenkin syntyi tavalliseen inhimilliseen ruumiiseen, joka kärsi, iloitsi, rakasti, niinkuin muutkin ihmiset. Ja se käsitys on ollut vallalla tähän päivään saakka. Nykyaikainen teosofia on tätä käsitystä selittänyt tarkemmin. Se on koettanut näyttää, että Jeesus Kristus oli ihminen; että Jeesus oli fyysisessä ruumiissa asuva todella inhimillinen olento, joka ei ollut syntynyt tänne yliluonnollisella, vaan inhimillisellä tavalla, niinkuin Buddha ja muut suuret profeetat ja viisaat. Kun sitten tämä ihminen Jeesus oli saavuttanut määrätyn iän, n. kolmekymmentä vuotta, hän Jordanin kasteessa otti vastaan sen, jota teosofisella ajalla on nimitetty Kristukseksi. Sillä tavalla on tehty ero Jeesuksen, ihmisen, ja sen Kristuksen välillä, joka laskeutui häneen Jordanin kasteessa. Tämä on se mystillinen näkökanta, josta on paljon puhuttu tämän meidän teosofisen aikamme viimeisinä vuosikymmeninä.

Mutta siinäkin näkökannassa olemme voineet huomata pieniä eroavaisuuksia. Toiset sanovat, että Jeesus oli ihminen niinkuin muut ihmiset, kuitenkin ihminen, joka edellisissä jälleensyntymisissä oli puhdistanut itsensä ja tullut pyhäksi opetuslapsiksi. Jordanin kasteessa hän sitten luovutti ruumiinsa korkeammalle olennolle, mestarille, vapahtajalle, olennolle, joka ehkä jonkunlaisena avataarana syntyi maan päälle ja käytti Jeesuksen ruumista. Tätä olentoa on nimitetty Kristukseksi. Kristus oli tämän näkökannan mukaan siis toinen kehittyneempi enkeli- eli jumalolento, joka astui Jeesuksen ruumiiseen Jordanin kasteessa. Jeesus itse omana persoonallisuutenaan lähti ulos ja jätti oman puhdistetun ruumiinsa Kristuksen käytettäväksi. Tällainen näkökanta on itse asiassa verraten yleinen teosofisissa piireissä. Suuret teosofiset opettajat, kuten Besant, Leadbeater ja Steiner, selittävät juuri täten. Kun käännämme katseemme kristikunnan ensimmäisiin aikoihin, niin huomaamme, kuinka ensimmäisellä vuosisadalla oli gnostilainen seurakunta, joka ajatteli tähän suuntaan.

Mutta kun katselemme esim. Johanneksen evankeliumia, ja kun luemme Paavalin kirjeitä, emme löydä sitä kantaa, että Kristus oli toinen minäolento, joka tuli Jeesukseen. Näemme päinvastoin selvästi Johanneksen evankeliumista, että Kristus oli Jumalan Poika, Sana, Logos, joka Jordanin kasteessa yhtyi tietoisesti Jeesukseen, ja joka itse asiassa oli ollut aivan kuin Jeesuksen takana alusta lähtien. Jumalan Sana ilmestyi, Logos tuli maailmaan, Jeesuksen kautta, ja Jordanin kasteessa Jeesus tuli täysin tietoiseksi siitä, että hän otti Logoksen vastaan. Jotenkin näin on Johanneksen evankeliumissa.

Koska näin on ollut erilaisia käsityksiä asiasta, kysymme, miten tämän asian laita on? Tahtoisimme itsekkin tietää ja ymmärtää jotain tästä asiasta. Emme tahtoisi ottaa vastaan vain ilman muuta, mitä muut ihmiset sanovat. Se, mitä evankeliumeissa sanotaan, on meille arvokasta. Me tahdomme tietää, nähdä ja ymmärtää, kuinka nämä asiat ovat. Ja silloin ehkä etsiessämme lopulta teemme sen havainnon, josta täällä on ollut puhetta viimeisissä esitelmissä, että Jeesuksen aura tulee meidän yllemme; toisin sanoen, Pyhä Henki tulee meidän yllemme, niinkuin evankeliumien kertomuksessa sanotaan, että »Pyhä Henki laskeutui Jeesuksen yli Jordanin kasteessa». — Samalla tavalla voimme sanoa, että Pyhä Henki laskeutuu meidän ylitsemme, ja silloin se asettaa meidät yhteyteen Jeesus Kristuksen auran kanssa. Meille selviää siinä samassa, että kun se Pyhä Henki laskeutui Jeesuksen yli, se oli ainoastaan aura. Sana eli Täydellinen Ihminen, joka tuli Isästä, Jumalan tajunnassa, järjessä, elävä täydellisen ihmisen, täydellisyyden, elävä kuva valtasi Jeesuksen, laskeutui häneen Jordanin kasteessa. Nimitämme Kristukseksi mystiikassa ja okkultismissa sitä kuvaa, joka on ollut maailman alusta saakka. Tämä Täydellinen Ihminen laskeutui Pyhänä Henkenä eli aurana Jeesukseen Jordanin kasteessa; ja se oli Isän aura, Isän Poika, Kristus, se oli Kristuksen aura. Se yhtyi Jeesukseen. Se oma aura, mikä hänellä oli, oli läpinäkyvä ja kirkas. Siinä ei ollut mitään karmaa, mitään paha. Se oli miltei olematon aura, ja tähän laskeutui

Kristus, Jumalan Poika, ja Isästä lähtevä Pyhä Henki. Hänen oma *auransa* haihtui siihen, mutta hänen oma *minänsä jäi* ja otti vastaan täydellisyyden ihanteen, Jumalan Pojan. Kristuksen aura aivan kuin pyyhkäisi kaikki pois, ja Jeesus yhtyi siihen ja tuli samalla Jumalan Pojaksi –, jolle on annettu kaikki valta taivaissa ja maan päällä. Hänen tajuntansa käsitti silloin heti tämän aurinkokunnan, ennen kaikkea maapallon – kaikki elävät olennot täällä. Jeesus Natsarealaisesta oli tullut Jeesus Kristus.

Nyt kun Stefanus tai Paavali tai joku muu ottaa vastaan Pyhän Hengen, niin se lähtee ikäänkuin Isästä ja Pojasta. Siinä on nimittäin silloin mukana Jeesus Kristus, joka ensimmäisenä otti tällä tavalla vastaan Kristuksen koko olemukseensa. On kuin Jeesus Kristus lähettäisi Pyhän Hengen. Ja se Pyhä Henki tekee hänet silloin yhdeksi Jeesuksen Kristuksen auran kanssa, joka täyttää tämän maapallon ja on tässä aurinkokunnassa. Ihminen on silloin syntynyt Pyhästä Hengestä uudestaan.

Kuinka tällainen tapahtuma oli mahdollinen ihmiselle, kuinka se oli mahdollinen Jeesukselle? Kuinka se ei ollut siinä määrin tapahtunut esim. Buddhalle? Buddhakin löysi totuuden, mikä merkitsee, että Buddha yhtyi juuri tähän Täydelliseen Ihmiseen, Jumalan kuvaan. Kun Buddhan auraa katselee, se on mahdottoman suuri, mutta ei ole läheskään niinkuin Jeesus Kristuksen aura nyt. Buddha on erikoinen olento, ihminen, joka on ottanut Kristuksen vastaan, mutta vain johonkin määrättyyn kohtaan saakka. Ei niin kokonaan, täydellisesti, kuin Jeesus sen otti Jordanin kasteessa vastaan. Hän ei kyennyt siihen vielä. – Näin ollen luonnollisesti kysymme, miten on mahdollista, että sellainen saattoi tapahtua Jeesus Natsarealaiselle? Miksei se voinut tapahtua Buddhalle tai jollekulle muulle? Mikä oli erikoista Jeesuksessa, että se saattoi hänelle tapahtua? – Olen uskaltanut esittää vastauksen, jolle en vaadi mitään auktoriteettiarvoa. Pyydän, että jokainen tutkisi sitä. Se vastaus on, niinkuin jo edellä olen esittänyt, että Jeesus, joka kyllä oli ihminen, ei ollut ihminen aivan sillä tavalla, että hän olisi syntynyt yhä uudestaan maan päälle. Jeesus – niinkuin Buddha ja jotkut muut – oli niitä ensimmäisiä ihmisiä, jotka olivat syntyneet kuussa. – Niinhän mekin olemme tulleet eläinkunnasta ihmisiksi kuumavantarassa, mutta me synnyimme yksitellen, niinkuin eläinkunnasta nousu ihmiskuntaan tapahtuu. – Jeesus, Buddha ja eräät muut olivat kaikista ensimmäisiä, jotka syntyivät ihmisiksi, ja he saivat myöskin pukeutua inhimillisiin muotoihin jo siellä kuussa. He olivat ihmisinä jo kuumavantarassa. He syntyivät eläinkunnasta ja liittyivät ihmiskuntaan, ja he saivat kokea, mitä ihmiskunta saattoi silloin kokea. Ne kokemukset eivät olleet samanlaisia kuin ne, mitä me nyt saamme täällä kokea. Mutta ne kokemukset saattoivat kehittää inhimillistä järkeä eläimestä syntyneen tunteen rinnalla, joka ehkä oli kyllä jaloa. Useimmat saivat kokea inhimillistä elämää maan päällä. Kuusta oli aineellisessa merkityksessä muutettu jo varhemmin tänne; ja kun tuli aika siirtyä tänne maan päälle, silloin tänne tuli Venuksesta ja Merkuriuksesta suuria auttajia, jotka perustivat suuren Salaisen Veljeskunnan eli keskusyliopiston tänne maan päälle. Sitä nimitettiin paratiisiksi eli Eedenin puutarhaksi – hebreasta käännettynä. Silloin siihen kouluun oli jokaisella ihmisellä tilaisuus päästä, ja on vielä edelleen, sillä se koulu on yhä olemassa. – Tuollaiset asiat järjestetään aina etukäteen. Emmehän mekään ihmiset tee mitään miettimättä ja tuumaleimatta ensin. Ei koulu tai yliopisto täälläkään ole siinä valmis, kun se on päätetty perustaa. Samalla tavalla myöskään näissä koko ihmiskuntaa koskevissa suuremmissa asioissa ei tapahdu mitään umpimähkään, vaan kaikki mietitään tarkasti etukäteen. Niinpä ne viisaat, jotka tulivat muualta, tiesivät, että ihmiskunnan piti laskeutua aineeseen, karkeampaan muotoon, ja alkaa suuri kamppailunsa itsekkyyttä vastaan. Ja he tiesivät, että silloin tarvitaan koulu; tarvitaan aina silloin suoranaista apua – silloin tällöin. Ja erinomaisen tärkeä kohta avunannossa on se – kun ihmiskunta on joutunut niin alas

aineeseen, että heitä ei pelasta mikään muu kuin henkinen sysäys –, että jumalallinen elämä laskeutuu ihmiskuntaan ja aivan kuin ravistaa sitä, tulee lähelle ihmisten omaatuntoa, järkeä ja sydäntä. Ja jonkun ihmisen täytyy tuoda näkymättömistä tuo jumalallinen totuus ihmiskuntaan. Siis jo miljoonia vuosia varhemmin näkivät viisaat kyllä, mitä tulisi tapahtumaan: että Jumalan täytyi ruumistua maan päälle. Ja silloin heti siellä alussa kysyttiin – koska tuo inkarnaatio ei voinut tapahtua ilman ihmisminää –: tahdotteko te kaikki olla mukana siinä työssä? Ja yhden täytyi silloin uhrautua sillä tavalla, että hän oli koko ajan silloin ainoastaan tuossa paratiisissa. Hänen täytyi säilyttää oma minuutensa aivan puhtaana, kunnes inkarnaatio voi tapahtua, ja hän sai elää ainoastaan niiden toisten toveriensa korkeammassa minässä. Buddha ja Jeesus olivat heti valmiit, ja toiset myöskin. Ja Jeesus sanoi, että hän mielellään uhrautuu sillä tavalla, että hän ei synny fyysilliseen ruumiiseen, vaan jää odottamaan tuohon keskuskouluun ollen vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa, jotka syntyvät tänne ihmisinä, ja käy sitten inhimillisen elämän kokemukset läpi tällä tavalla. He olivat kyllä jo kuumavantarassa kasvaneet ja ponnistaneet, mutta täällä maan päällä oli vaikeammat olot. Aine vastustaisi enemmän, ja sentähden oli suurempi taistelu vielä kaikkien edessä. He mielellään antautuivat siihen, mutta Jeesus jäi elämään Eedeniin, elämään vain kokonaan toisten korkeammassa minässä. Yhdeltä kannalta katsoen hän oli siis aivan kuin heidän enkelinsä, joka heitä lohdutti. Hänelle oli ääretön kärsimys olla poissa maan taisteluista, kun toiset siellä kamppailivat, mutta hän ymmärsi sen kuuluvan tuohon suureen ohjelmaan ja suunnitelmaan. – Sitten tuli aika, että inkarnaatio tapahtui, Jeesus sai vanhemmikseen miehen ja naisen, jotka olivat kauan, miljoonien vuosien aikana valmistautuneet siihen, että heidän verensä olisi niin puhdas kuin mahdollista, että se, minkä he jättävät perintönä, olisi niin puhdas kuin mahdollista. Jeesus syntyi heidän luokseen ilman mitään karmaa. Hänen minuudessaan ei ollut mitään tietoa synnistä ja pahasta. Hän oli viaton, syytön, karmaton, kun hän syntyi, ja se minkä hän toi mukanaan vereensä, oli aivan puhdasta. Se oli kuin kristallia. Siinä ei ollut mitään itsekästä ja sellaista, mitä muutoin ihmisillä on. Vanhemmiltaan hän sai mahdollisimman vähän – ei paljon mitään –, niin että hänen verensä oli aivan puhdas. Meidän kaikkien ihmisten veri on pahan, synnin saastuttama. Sellaiseen vereen ei Jumalan täydellisyysskuva olisi voinut laskeutua. Olisi tietenkin jonkun matkaa voinut laskeutua, niinkuin joihinkin suuriin profeettoihinkin. Mutta sellaisen ihmisen joka verisoluun ja veripisaraan ei kokonaan olisi voinut laskeutua Kristuksen olemus. Sen ihmisen, jossa se voisi tapahtua, täytyi olla kokonaan puhdas. Sentähden oli niin paljon rakkautta uhrattu ja niin paljon työtä tehty, että Jumala saattaisi astua maan päälle. Ja nyt on siinä meidän vahvuutemme kallio, meidän voimamme; siinä on meidän kaikkemme. Yksi meistä, ensimmäinen veli osasi uhrautua miljoonia, kymmeniä miljoonia, ehkä satoja miljoonia vuosia; ehkä kuusta lähtien ja sitten toistakymmentä miljoona vuotta Eedenin puutarhan alusta. Hän suorittaa yhä tehtävänsä, ja se ei ole ihmeellistä, että täällä länsimailla on ruvettu sitä ihmistä, joka on niin uhrautunut, palvomaan Jumalana. Mutta on silloin erehdys, jos ajatellaan vain Jeesus Natsarealaista, eikä Buddhaa ja toisia, sillä kaikkihan he ovat uhrautuneet ja ansainneet yhtäläisesti meidän palvontamme. Sentähden sanotaankin, ettei ihmisiä saa palvoa. Ei saa palvoa Buddhaa, ei Jeesusta, ei yhtään ainoata vapahtajaa, joka on tullut meidän ihmiskuntaamme auttamaan. On ainoastaan palvottava Jumalaa hengessä ja totuudessa, ja tunnettava ääretöntä rakkautta niitä kohtaan, jotka ovat koettaneet auttaa ja siinä onnistuneet.

IX

Jeesus Kristuksen veri puhdistaa meidät kaikesta synnistä

Adventtina, jolloin kuulemme laulettavan »Hosiannaa», mieleemme muistuu kuva, mikä meillä lapsena oli adventin merkityksestä muistojuhlana. Se kuva on tietysti meillä vieläkin, kuva historiallisesta tapahtumasta. Siinä kuvassa Jeesus Kristus istuu aasin selässä, ja hänen opetuslapsensa ympäröivät häntä. He kulkevat saatossa Jerusalemin portille. Portista tulee ulos vanhoja ja nuoria, lapsia, kaikilla palmunoksat käsissään. He laulavat: »Hosianna sille, joka tulee Herran nimeen». Tuo kuva on meistä kaunis, runollinen. Samalla se on myös surullinen, sillä mieleemme tulee, kuinka se sama ihminen, sama jumal-ihminen, Vapahtaja, jota tervehditään noin Hosianna-laululla, myöhemmin ristiinnaulitaan. Meistä tuntuu, että usein on elämässä niin, että jos lauletaan jollekulle »Hosiannaa», niin jonkun ajan perästä huudetaan: ristiinnaulitse! Sentähden tuo kuva historiallisesta tapahtumasta on sekä haikea että myös iloinen ja kunniakas. Mutta adventtina siis mieleemme kääntyy vain tuohon kunniakkaaseen tapahtumaan, kun Jeesus Kristusta tervehtivät hänen maalaisensa messiaana. Koko Jerusalemi ei tietenkään tee niin, vaan joku osa sen asukkaista, ne, jotka pitivät häntä messiaana. Tähän messias-käsitteeseen juutalaisilla sisältyi käsite jumalallisesta ihmisestä, joka tulee ja perustaa taivasten valtakunnan maan päälle – tai ainakin israelilaisten valtakunnan –, johtaa onnellisesti israelilaisten valtakuntaa maan päällä. Juutalaiset, jotka kauan olivat kärsineet maanpakoa ja toisten ikeen alla olemista – ja nytkin olivat roomalaisten käskettävinä –, ikävöivät sitä aikaa, jolloin he taas saisivat olla vapaina – ja vielä enemmän –, jolloin he saisivat jumalansa ilmoituksen mukaan hallita maailmaa. He olivat Jumalan valittu kansa ja heidän tehtävänsä oli johtaa ihmiskuntaa. He odottivat sitä Herran valittua, »Massiahia», joka tämän heidän onnellisen valtakuntansa panisi pystyyn.

Jerusalemmissäkin oli siis ihmisiä, jotka ajattelivat, että Jeesus Natsarealainen on Kristus, Messias, valittu; hän on perustava sen meidän maailman valtakuntamme, ja me juutalaiset pääsemme taas vapaiksi. Oli niitä, jotka ajattelivat näin, ja heidän pettymyksensä oli tietysti suuri, kun heille selvisi, että se valtakunta, jonka Jeesus Natsarealainen tahtoi panna alulle, ei ollut tästä maailmasta. Hänhän oli sanonut itse: »Minun valtakuntani ei ole tästä maailmasta». Sitä oli ihmisten vaikea käsittää. Vain ne, jotka olivat ottaneet vastaan Jeesuksen sanoman, ymmärsivät tämän ja saattoivat sulattaa sen katkeran totuuden, että ennen kuin Jumalan valtakunta, jossa Jeesus oli, saattoi tulla maan päälle näkyväisessä muodossa, sen täytyi tulla ensin ihmisten sydämiin. Sillä se valtakunta oli näkymättömissä, se oli toisessa maailmassa, taivaissa, ja sentähden se ei voinut muulla tavalla kuin ihmisten kautta astua maan päälle, heidän sydämensä, sielunsa, mielensä kautta. Ihmisten piti astua siihen taivasten valtakuntaan, Jumalan valtakuntaan, ja toteuttaa sitä maan päällä. Ja kun se vähitellen sitten saisi sijansa jokaisen ihmisen sydämessä, toteutuisi Jumalan valtakunta myöskin ulkonaisesti maan päällä. Sentähden kun me nyt kohta pari tuhatta vuotta myöhemmin ajattelemme tuota historiallista tapahtumaa, niin me tiedämme, että adventti ei meille ole ainoastaan historiallinen tapahtuma. Se ei ole enää vain sitä, että Jeesus Natsarealaista kerran tervehdittiin hosianna-laululla Jerusalemin portin ulkopuolella ja kaduilla, vaan se merkitsee, sen täytyy merkitä meille jotain muuta. Adventin merkitys on, – jos se on muuta kuin vain historiallinen muisto –, alati uudistuva asia, jolla on ikuinen

merkitys; joka tapahtuu, ja jonka täytyy tapahtua yhtä mittaa ihmismaailmassa. Sentähden ihmiset kristikunnassa myöskin ovat alkaneet ymmärtää, että kun adventtina tervehditään Kristuksen tuloa, jokaisen yksilön täytyisi tervehtiä häntä tervetulleeksi itsensä luo. Niin paljon – voimme sanoa – kristikunnassa ymmärretään adventtia. Jokainen kristitty ajattelee siten Jeesus Kristuksen toista tulemistä, joka tapahtuu ennen kaikkea juuri hänen sydämessään. Jollemme me yksilöinä osaa ottaa Jeesus Kristusta vastaan hänen tullessaan adventtina, taikka sinä hetkenä, josta adventti on ennustus, silloin hän ei voi tulla meidän luoksemme millään objektiivisemmalla tavalla. Meidän täytyy ensin yksilöinä ottaa hänet vastaan, ja se vastaanotto tapahtuu – niinkuin kristikunnassa sanotaan – uskossa. Uskossa täytyy ottaa vastaan tämä Jeesus Kristus, Jeesus Natsarealainen, Messias, Kristus, Jumalan Poika, Vapahtaja . . . , miten tahansa tahdomme häntä nimittää. Hänen tulemisensa on otettava vastaan jokaiseen sydämeen uskon kautta. Ja mikä sitten on usko, joka johtaa ihmisyksilön Jeesus Kristuksen eli Vapahtajan luo? Se usko ei ole mikään ihmeellinen opinkappale-usko, ihmeellinen metafysillinen usko johonkin määrättyyn maailmanselitykseen. Se usko ei ole mitään mahdotonta, järjelle käsittämätöntä, vaan se usko tulee ihmiselle itsestään silloin, kun hän saa kuvan siitä, että Jeesus Natsarealainen voi häntä auttaa, auttaa silloin ensinnä opettajana. Hän lukee evankeliumeja. Jeesus Natsarealainen tulee häntä vastaan evankeliumeissa. Hän ymmärtää sydämessään, että tuo Jeesus Natsarealainen on ollut hyvä ja viisas – erinomaisen hyvä, jumalallisen hyvä, puhdas, ihana ihminen. Hän ei näe Jeesuksessa mitään muuta kuin oikeutta, kauneutta, hyvyttä ja totuutta. Ja silloin Jeesus evankeliumeista astuu hänen eteensä – sanokaamme vaikka – jonkunlaisena messiaana. Niinkuin juutalaiset tervehtivät häntä Messiaana, niin hänestäkin tuntuu, että tuo Jeesus Natsarealainen on epäilemättä Messias, jollain tavalla jumalallinen olento. Hän on ihmeellinen ihminen, joka voi häntä, ihmistä auttaa. Ja millä tavalla auttaa? Auttaa silloin juuri sanoillaan ja opetuksillaan. Silloin se Jeesus, joka astuu meitä totuudenetsijöitä, tosikristityitä vastaan, opettaa jotain. Hänellä on sana sanottavana. Hän sanoo meille, mikä elämä on. Ja kun me huomaamme, että hän on – voisimme sanoa – yli-ihminen, viisas ja hyvä, usko meissä herää. Meistä tuntuu, että Jeesus Natsarealainen on lähellä totuutta, lähellä Jumalaa, ehkä yhtä Jumalan kanssa, niinkuin hän sanookin evankeliumissa: »Minä ja Isä olemme yhtä. Minä en tee enkä puhu itsestäni, vaan teen ja puhun sitä, mitä Isä käskää. Minä en hae omaa kunniaani, vaan hänen kunniaansa, joka on minut lähettänyt.» Hän puhuu sillä tavalla, ja hänen koko elämänvaelluksensa, elämänsä, on sopusoinnussa niidenkin sanojen kanssa. Silloin meissä herää usko, ja se usko ei ole silloin mitään yliluonnollista, joka tappaa järjen. Järki sanoo meille, että tuossa on ihminen, joka tietää enemmän kuin me, ja joka on enemmän kuin me. Hän sanoo: »Se joka kuulee minun ääneni, voi pelastua ja saada iankaikkisen elämän. Se ihminen voi tulla totuuden luo, Jumalan luo, ja silloin hän on kaikesta pahasta pelastunut.» Tällä tavalla puhuu Jeesus itse, ja meidän luottamuksemme häntä kohtaan herää. Se usko, joka meissä syntyy, ei ole dogmaattista eikä metafysillistä uskoa. Se on inhimillistä luottamusta toiseen olentoon, joka kukaties on jumalallinen, paljon yläpuolella meitä, mutta joka kuitenkin on esiintynyt ihmisenä maan päällä, ja ihmisenä herättää meidän luottamuksemme. Meidän uskomme on luottamusta häneen. Me tahdomme kuunnella hänen sanojaan ja tahtoisimme niitä noudattaa, sillä pian meille selviää, että sitä mitä hän puhuu, meidän tulee kuunnella ja noudattaa. Hän itsekin sanoo: »Ei se saavuta pelastusta, joka huutaa minulle: Herra! Herra», vaan ainoastaan se, joka tottelee ja tekee mitä minä käskän». Ja kun tutkimme hänen sanojaan, huomaamme, että ne todella ovat miltei yhtämittaisia neuvoja ja käskyjä, mitä meidän pitää tehdä, miten olla, mihin pyrkiä, millä tavalla elää. Jeesus evankeliumeissa antaa meille selvän elämänopin. Ja meidän ainainen tehtävämme tässä Ruusu-Ristissä on viitata juuri Jeesuksen elämänoppiin, hänen sanoihinsa, hänen käskyihinsä. Sillä me huomaamme hämmästyksellemme, että tässä maailmassa puolentoista vuosituhannen aikana on unohdettu Jeesus opettajana; on

unohdettu, että Jeesuksella on selvät elämän käskyt ja neuvot. Jos niistä joskus mainitaan tai luetaan ääneen, tuntuu lukijan ja kuulijan mielestä, että se on kaunista puhetta, joka tulee Jumalan Pojan suusta, ja johon me emme kykene. Kun Jeesus sanoo: »Älä koskaan vihastu, älä koskaan suutu mistään syystä», me voimme ihailla sydämessämme niin korkeita sanoja ja ymmärtää, että Jeesus Jumalan Poikana on taivaasta tullut, on Jumala itse. Sehän oli aivan luonnollista hänelle. Jonkun mieleen voi tulla, että olikohan se hänen Isänsä Vanhassa Testamentissa, joka kovasti suuttuu, vihastuu, rankaisee ja kostaa juutalaisille ja pakanoille. Mutta sellaisen ajatuksenhan voi pyyhkiä pois ja ajatella, että Jeesus Kristus Jumalan Poikana oli jossain suhteessa parempi Isäänsä. Olihan hän samalla sellainen ihanteellinen ihminen, että emme tahtoisi ajatuksissamme ollenkaan ruveta pohtimaan sitä, että Vanhassa Testamentissa Jeesuksen Isä – jos se oli hänen Isänsä – oli kovasti kostonhaluinen. Hämmentää meitä kovin, niin että Jeesuksen sanat »Älä koskaan suutu», menevät korviemme ohi, kun tiedämme, että hänkin, se vanha Jumala, yhtä mittaa suuttuu. Pitäisikö meidän olla parempia kuin hän? Ja me emme osaa ollenkaan ottaa lukuun Jeesuksen sanoja »Älä suutu». Älä koskaan loukkaa, suututa ketään, se myöskin sisältyy siihen. – Se on aivan kuin uutta elämää, jota emme ole eläneet koskaan, emmekä vieläkään osaa. Ehkä jossain ihanteellisessa perheessä isä ja äiti eivät suutu toisiinsa eikä lapsiinsa. Ehkä lapsetkaan esimerkkiä noudattaen eivät suutu toisiinsa. Ehkä sellainen perhe joskus voi olla täällä maan päällä. Se on kuitenkin harvinaista. Muuten meidän ihmisten täytyy loukkaantua ja suuttua. »Älä koskaan suutu, älä vihastu, älä käytä mitään rumia sanoja toisesta ihmisestä. Älä sano häntä hulluksi, pahaksi j.n.e.» Se Jeesuksen neuvo tavallisesti menee korviemme ohi. Mutta sitten se voi ruveta alitajunnassa meitä vaivaamaan, jos meidän huomiomme siihen kiintyy. Meille selviää, että Jeesus Kristus on todella sanonut näin tarkoituksella, että se on hänen uutta elämänymmärrystään. Nyt hän opettaa meitä ihmisiä uudella tavalla ja opettaa meille sellaista, jota emme ennen ole oppineet. Ja me jälleen ihmettelemme, että todellakin, jos lopettaisimme suuttumisen, vihastumisen, parjaamisen ja sen sellaisen, joka saa selvästi pahaa aikaan, niin elämämme voisi muuttua paratiisiksi. Ja me ymmärrämme, että taivasten valtakunta ei voi tulla meidän luoksemme, ellemmme noudata niitä uusia elämän sääntöjä, joita Jeesus on meille antanut. – Siten Jeesus Kristus tulee meitä vastaan opettajana, ja me alamme luottaa siihen, että hän tietää, mitä hän neuvoo, opettaa ja käskee. Hän voi taluttaa meitä kuin kädestä ja näyttää tien: »Tuosta on kuljettava, jos tahdotte tulla Jumalan valtakunnan portille. Kulkekaa tuota kaitaa polkua, niin tulette elämän portille. Tämä on välttämätöntä. Teidän täytyy elää näiden uusien käskyjen mukaan, toteuttaa niitä, jotta taivasten valtakunnan portit tulisivat näkyviksi teille.» Ja kun ihminen ottaa uskossa vastaan Jeesuksen opettajana ja alkaa noudattaa hänen käskyjään, hän tietysti huomaa, että käskyt eivät ole mitään niin ulkonaisia asioita, että niitä voisi päättää noudattaa yht'äkkiä, että osaisi niitä noudattaa. Ne ovat päinvastoin eläviä käskyjä, jotka asettavat meidät aina uusiin tilanteisiin, ristiriitoihin ja arvoituksellisiin kohtiin elämässä. Todellakaan ne eivät ole mitään mahdollisuuksia, jotka voi aivan kuin ripustaa päällensä ja noudattaa ilman muuta. Ne ovat henkeä ja elämää, itse elämän sisäisestä lähteestä lähteneitä, ja sentähden ne alati kirkastuvat, syventyvät ja tulevat yhä täydellisemmiksi. Ne näyttävät meille, kun niitä noudatamme, että olemme kaukana niiden täydellisyydestä. Me huomaamme, kuinka niihin sisältyy yhä enemmän. Emme suinkaan huomaa, että osaisimme niitä noudattaa, vaan päinvastoin, että kun todenteolla ja sydämestämme koetamme niitä noudattaa, se vie meitä eteenpäin jollain tiellä, jolla täydellisyys näkyy yhä selvemmin, täydellinen ihminen alkaa häämöittää meille. Me itse olemme mielestämme epätäydellisiä, yhä kauempana ihanteesta. Näemme, kuinka ontuen ja hapuillen koetamme pyrkiä eteenpäin tiellä, joka on todella kaita. Me emme mistään saata ylpeillä ja ajatella itsestämme, kuinka täydellisiä olemme ja kuinka olemme oppineet sitä tai tätä. Meillä on yhä selvempänä täydellisyysihanne, joka on niin loistava, että tunnemme itsemme kuin kirkkauden valon tiellä oleviksi pahoiksi esteiksi, jotka eivät päästä taivaallista

valoa lävitseen. Sentähden tunnemme itsemme yhä epätäydellisemmiksi ja pienemmiksi. Ja valo loistaa yhä kirkkaampana. Mutta suuri on sitten meidän hämmästyksemme, kun jonakin päivänä seisomme Jumalan valtakunnan porteilla, elämän porteilla, kun huomaamattamme ja tietämättämme olemme joutuneet tuon kaidan tien päähän ja sielumme kolkuttaa Jumalan valtakunnan portille. Me aivan hämmästyimme ja pelästymme siitä. Mutta silloin elämän portti aukenee, ja saamme nähdä kirkkauden loisteen, saamme tuntea Jumalan, tai Jumalan Pojan, tai niinkuin myöskin voimme sanoa – kääntämällä doxa-sanon – Jumalan Pojan auran. Pyhä Henki meidät ympäröi, otamme vastaan Pyhän Hengen, Jeesus Kristuksen auran, tulemme siihen auraan, näemme sen loiston äärettömän värikirkkauden. Ja me tiedämme, mitä tuo kaikki merkitsee. Se on meille kuin näky, kuin kokemus itse elämästä, itse taivasten valtakunnan elämästä, joka on elämän porttien takana. Ja me jäämme miettimään ja pohtimaan, mitä olemme nähneet. Silloin meille selviää mysteeriä, josta kyllä olemme lukeneet evankeliumeissa, ja johon nähtävästi Paavalin kirjeissä on yhtä mittaa viitattu. Meille selviää Jeesuksen Kristuksen veren ja lihan mysteeriä. Johanneksen evankeliumissahan sanotaan selvästi: »Se joka ei syö minun lihaani, eikä juo minun vertani, ei voi saada iankaikkista elämää; sillä iankaikkinen elämä on juuri siinä, että te syötte minun lihaani ja juotte minun vertani». Silloin totuudenetsijälle, joka on vilpittömästi koettanut noudattaa Jeesuksen käskyjä ja kulkea hänen jäljissään, on nyt elämän portin luona, kun hän sai kurkistaa siihen Jumalan valtakuntaan sisälle, selvinnyt, mikä on Jeesuksen veri ja liha, mikä se on, mitä hänen pitää syödä, ja mikä yksin voi antaa hänelle iankaikkisen elämän. Hän huomaa, että hän ei omalla vanhurskaudellaan ja sillä, että hän noudattaa Jeesuksen käskyjä parhaimpansa mukaan, voi hankkia itselleen iankaikkista elämää. Ja hän ymmärtää myöskin, että iankaikkinen elämä jää aivan ulkopuolelle, jollei ihminen kulje sitä polkua, joka vie elämän portille. Jollei ihminen uskossa seuraa Vapahtajaa Jeesus Kristusta ja uskossa koeta toteuttaa Jeesuksen käskyjä, niin hän ei tule Jumalan valtakunnan, iankaikkisen elämän porteille. Se ponnistus vaaditaan ensin ihmiseltä. Hänen täytyy ensin tuntea Jeesuksen elämänoppi, ja noudattaa sitä parhaimpansa mukaan. Mitään täydellisyyttä ei häneltä vaadita. Hän itse huomaa, kuinka huonoksi hän omissa silmissään tulee. Mutta ehdotonta vilpittömyyttä käskyjen noudattamisessa vaaditaan. Hän ei saa sanoissaan eikä opetuksissaan sanoa: no, saahan sitä suuttua; tai – ajatellen viidettä käskyä –: täytyyhän sitä lähteä sotaan. Sillä hän sulkee itsensä ulos iankaikkisen elämän yhteydestä. – Mutta kuitenkin Jeesuksen neljännen käskyn vastaisesti ihminen voi tuntea, että täytyy vastustaa ilkeätä ihmistä ja väkivallalla estää häntä pahaa tekemästä. Jos hän näkee, että toinen ihminen hyökkää toisen kimppuun, aikoo murhata toisen, hän tuntee, että hänen sydämensä välttämättä vaatii, että hän heittäytyy väliin ja estää tuon mielenvikaisen ihmisen tappamasta toista. Sen hänen sydämensä vaatii häneltä. Ja jos hän ei sitä tee, vaan antaa tapon tapahtua, hänen omatuntonsa ei anna hänelle rauhaa. Sen hän ymmärtää. **Ja silloin hän oman autuutensa uhalla, vaikka sulkisi itseltään taivasten valtakunnan portit estämällä toista tappamasta, kuitenkin sen tekee. Sillä hänen sydämensä täytyy olla vilpiton. Mutta mikä on ihmeellistä. Jos hän noudattaa kerran sydämensä ääntä ja antaa sydämensä äänen kuulua, silloin hän kyllä ei saata siinä erehtyä. Samalla tavalla, jos hän jotain toista käskyä noudattamalla saisi pahaa aikaan, jotain sellaista vaikutusta aikaan, jota hän ei voisi käsittää muuksi kuin pahaksi, ja hän silloin rikkoo sitä käskyä vastaan, jotta hän pelastaisi jonkun toisen ihmisen, silloin hän myöskin tuntee omassatunnossaan ja sydämessään, että hän teki oikein.** Voimme ajatella esimerkiksi, että kadulla tulee juosten ihminen ja sanoo ohimennen: »Minua ajetaan takaa, ja he tahtovat tappaa minut . . . Pelastakaa minut!» Silloin hän avaa oven ja sanoo: »Mene tuonne!» Vainoojat tulevat perästä ja kysyvät: »Näitkö sinä, minne se meni?» Kolmannessa käskyssähän sanotaan: Sinun puheesi olkoon: On, on, ei, ei. Mutta hän sanoo silloin noille takaa-ajajille: »Tuonne se näkyi juoksevan». Hän valehteli, ja he juoksevat sinne päin. Hän

on sillä ehkä pelastanut ihmisen, joka juoksi pakoon. Silloin hänen sydämensä ja omatuntonsa eivät moittineet häntä. Hän antoi kuin oman autuutensa lunnaiksi ja kuin sanoi Jumalalleen: »Jos nyt taivasten valtakunnan portit minulta sulkeutuu, tahdon odottaa ulkopuolella, kunnes se synti on sovitettu.» **Ja sitten tapahtuu ihmeellinen asia. Kun ihminen tällä tavalla joskus on rikkonut jonkun käskyn —, ei enää oman heikkoutensa takia, vaan sen vuoksi, että hänen järkensä ei estänyt, hänen järkensä ei olisi kestänyt hänen kovuuttaan, jos hän ei olisi toista pelastanut —, tapahtuikin, sillä tämä on ollut jonkinlainen koetus, että hän ei enää joudu sellaisiin tilanteisiin, että hänen täytyy valehdella, tai hetken pakosta käyttää väkivaltaa toista kohtaan estäen toista väkivaltaa käyttämästä. Hän ei joudu enää sellaiseen tilanteeseen — se on elämän salaperäinen juoksu.** Ja ihminen, joka pelkäämättä kulkee eteenpäin tuolla kaidalla tiellä, tulee elämän portin luo ja saa kokea Pyhää Henkeä, ja hän näkee, että nyt hänen iankaikkinen elämänsä riippuu jostain muusta. Se on riippuvainen siitä, että osaa ottaa vastaan Kristuksen, ja sanokaamme Jeesuksen Kristuksen kokonaan itseensä, että hän voi yhtyä Jumalan Poikaan kokonaan, omaksua hänet kokonaan ja saada häneltä ikäänkuin iankaikkisen elämän. Koko iankaikkinen elämä on hänessä itsessään, sillä hänessä itsessään on kaukana Jumalan Poika. Mutta hän ei tule siitä iankaikkisuudesta osalliseksi, eikä hän tule Jumalan Pojaksi, jollei hän osaa rakentaa itselleen sellaista iankaikkista, taivaallista ruumista eli välikappaletta, käyttövälinettä, jossa hän voi iankaikkisena, jumalallisena olentona elää täysin tietoisesti. Hänen eteensä astuu, kun hän on kulkenut tuon valmistavan tien ja tullut elämän portille, uusi tehtävä: luoda itselleen uusi iankaikkinen ruumis, tai iankaikkinen muoto. Silloin hän sanoo: »Tämä on minulle itselleni mahdotonta». Ja silloin myöskin taivaasta kuuluu vastaus: »Sinulle mahdotonta, mutta Jumalalle mahdollista. Kun syöt Jumalan Pojan lihaa ja juot hänen vertansa, silloin sinussa syntyy ja muodostuu tuo iankaikkinen ruumis.» Hänelle selviää, mikä ihmeellinen mysteerio on veressä, ja kuinka ihmeellinen Jeesus Kristuksen veri on ollut ja yhä on. Veri ihmisessä on se aineellisuus, joka on lähinnä hänen minäänsä. Ihmisen minä ja hänen verensä ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Ihmisen veri ei ole puhdas. Se on saastainen, synnin saastuttama, sillä ihmisen veri on hänen itsensä, hänen oman menneisyytensä, hänen oman karmansa luoma. Kun me synnymme tähän maailmaan, saamme ruumiin vanhemmiltamme ja saamme heidän verensä. Heidän verensä ei ole ehdottomasti puhdas. Heidän karmansa ja syntisyytensä on kuin perisynti. Sitten me itse astumme ruumiiseen ja siihen vereen omine minuuksinemme, painamme siihen oman karmamme, ja saastutamme sitä verta enemmän. Tietysti se ei tapahdu yht'äkkiä, kun astumme tuohon ruumiiseen, vaan vähitellen. Lapsuuden, nuoruuden aikana täytämme vanhemmiltamme saatua verta menneisyydestä saadulla verellä, omalla karmalla. Sillä tavalla meidän veressämme asuvat kaikki muinaiset halumme, viettimme, intohimomme, jotka olemme tuoneet mukanaamme edellisistä elämistämme, ja jotka soveltuvat siihen vereen, minkä saamme vanhemmiltamme. Kun karma määrää nämä, niin se veri sopii meille, ja sen syntiä lisäämme omalla synnillämme, jonka otamme mukaan edellisistä elämistä. Ja vaikka me ihmiset kuljemme vilpittömästi kaidalla tiellä elämän porttia kohti, emme saa vertamme täydellisesti puhtaaksi. Emme voi puhdistaa sitä. Opimme kyllä saamaan vallan oman veremme yli, joka oli kovasti kiihkeä ja suuttuva, joka pani meidät vihastumaan ja raivostumaan. Se tyyntyy. Niin paljon valtaa saamme sen yli. Me tulemme lempeiksi ja lapsellisiksi; emme näe pahaa toisessa; emme osaa suuttua toisten sanoista eikä teoista. Itse emme koskaan huomaa mitään syytä suuttua. Sillä tavalla kyllä voitamme itsemme, mutta meidän veremme ei ole kokonaan voinut puhdistua. Me hillitsemme sitä, mutta se ei ole puhdas. Me unohdamme, mitä siinä on, sillä meidän tajuinen minämme on kääntynyt pois veren viettelyksistä. Mutta veremme ei ole ehdottomasti puhdas, luotettavasti puhdas. Kun tulemme elämän portille, näemme, että on ollut yksi ihminen, yksi Jumalan poika, yksi

Vapahtaja, jonka veri oli täydellisesti puhdas, joka (niinkuin viime sunnuntainakin puhuimme) oli saanut mahdollisimman puhtaan veren vanhemmiltaan. Hänen vanhempansa olivat valmistaneet itseään monen maallisen elämän aikana, ja heidän verensä oli persoonallisesti mahdollisimman puhdas. Mutta Jeesus oli sitä paitsi itse ollut koko maallisen elämän aikana tällä pallolla taivaissa, elänyt ainoastaan hyvän, totuuden, puhtauden tasoilla, ja ottanut siellä oppia ja kokemusta ihmiselämästä ainoastaan siinä määrin, kuin sitä elämää sen hyvissä puolissa oli voinut heijastua hänen suurten ystäviensä ja veljiensä – ennen kaikkea Buddhan – korkeamman minän tajuntaan. Jeesus oli kieltäytynyt astumasta inhimilliseen ruumiiseen, ennen kuin hän voisi valmistaa sellaisen lihan ja veren, joka olisi aivan saastuttamaton. Tämän kaiken me näemme elämän portilla. Silloin ymmärrämme myöskin, että ainoastaan tuo veri voi meidät puhdistaa. Ja silloin me avaamme oman minuutemme ottamaan vastaan Jeesuksen Kristuksen minuuden, ottamaan vastaan Jumalan Pojan, niin että Jumalan Poika, joka aina aikojen aamusta lähtien on ollut syvällä meidän hengessämme, ottaisi haltuunsa meidän minämme, että me voisimme sanoa niinkuin Paavali sanoo: »Minä elän. Kuitenkaan en minä, vaan Kristus minussa.» Silloin kun otamme Jumalan Pojan vastaan minuutemme, hänen elämänverensä valuu meihin ja puhdistaa meidän veremme. Ei sillä tavalla, että me tulisimme ikäänkuin siinä silmänräpäyksessä puhtaiksi, täydellisiksi ja ihmeellisiksi ihmisiksi, vaan sillä tavalla, että meissä pannaan alulle kirkkauden ruumiin synty ja muodostuminen. Meissä luodaan taivaallinen ruumis, t.s. sen siemen lasketaan meidän sielumme ja minuutemme maaperään. Jeesus Kristuksen ruumiista, hänen lihastaan ja verestään siemen tulee meidän vereemme, ja siitä siemenestä kasvaa taivaallinen ruumis. Sillä tavalla toteutuu Jeesuksenkin sanat Johanneksen evankeliumissa: »Ellette juo minun vertani ja syö minun lihaani, niin ette tule iankaikkiseen elämään.» Sillä se on vasta tämä Kristuksen veri, joka puhdistaa. Se puhdistaa meitä askel askeleelta.

Tämä meidän kristinuskomme on ihmeellisessä erikoisasemassa maailmassa. Ei sen nojalla, että meidän kristityt kirkkomme olisivat parempia kuin muut kirkot ja uskonnot maailmassa, vaan sen takia, että tässä kristinuskossa on iankaikkisen elämän mysteeri – jota kristikunta ei vielä ole ymmärtänyt. Kristikunta ei vielä suurin piirtein – yksilöitä ja joitakin piirejä lukuunottamatta – tunne sitä mysteeriota, joka on elämän takana, ja joka on tuotu kristinuskossa ilmi. Sillä sitä mysteeriota – se taas on totta – ei voida tavallisella järjellä käsittää, vaan se täytyy kokea. Ja sitä ei pääse kokemaan, ellei kulje Jeesuksen jäljessä. Kristikunta ei voi oppia tuntemaan sitä mysteeriota, josta se aina on saarnannut – satojen ja tuhansien vuosien aikana on saarnannut –, ennen kuin se lähtee kulkemaan Jeesus Kristuksen jäljessä.

X

Ehtoolliskalkki

Ehtoollisesta on kristikunta tottunut ajattelemaan, että se on alkuperäisesti kristillinen sakramentti, pyhä toimitus, jota ei ennen ole ollut ja jonka Jeesus itse, Vapahtaja itse asetti. Mutta tiedämme kuitenkin, että historian tutkijat ovat lyöneet pirstaleiksi tämän olettamuksen. He ovat näyttäneet, kuinka tällaista ehtoollis-sakramenttia, viinin eli veren juontia ja leivän eli lihan syöntiä on ollut ennenkin vanhoissa uskonnoissa. Eikä meidän tarvitse muistaa muuta kuin, että Vanhassa Testamentissa kerrotaan, kuinka Melkisedek tarjosi Abrahamille leipää ja viiniä. Tutkijat näyttävät meille, kuinka aivan barbaarisilta ajoilta saakka, villikansojen kesken jo juodaan verta ja uskotaan, että se on maagillinen toimitus. Kun juo jonkun voimakkaan, väkevän ja viisaan eläimen verta, niin tulee osalliseksi sen viisaudesta ja voimasta. Tämä on vanha uskomus ja vanha toimitus. Tutkijat viittaavat myös siihen, että vanhan ajan mysteerioissa aina pidettiin yhteisiä mysteerioaterioita, joissa juotiin viiniä ja syötiin leipää. – Tämä toimitus ei siis ole kristillinen siinä merkityksessä, että se olisi kristikunnan keksimä, taikka että kristikunnan vapahtaja ja mestari Jeesus Kristus olisi sen keksinyt. Se on vanha toimitus.

Mutta totuudenetsijä ja meikäläinen tutkija antaa puolestaan itse ehtoollis-sakramentille enemmän arvoa. Niinkuin viisas kuningas Salomo sanoo, ettei ole mitään uutta auringon alla, niin ei herättäisi meissäkään minkäänlaista luottamusta, jos keksittäisiin uusia toimituksia, jotka sitten muka olisivat erikoisemmin juhlallisia ja vaikuttavia. Vaan me annamme arvoa jollekin asialle, jos sille voidaan antaa syvempi sisältö, kuin mitä sillä on ennen ollut. – Kaikista vanhimmat toimitukset ovat syöminen, juominen ja pukeutuminen, mutta ne tulivat niin jokapäiväisiksi, että ne kadottivat sisäisen merkityksensä. Me emme ajattele syödessämme muuta kuin nälkäämme taikka aistiemme tyydyttämistä. Emme ajattele juodessamme muuta kuin janon tyydyttämistä tai aistillista nauttimista juomien avulla. Me emme ajattele pukeutuessamme muuta kuin, että meidän täytyy suojella ruumistamme, sitä kaunistaa, tehdä aistillisesti vähän viehättävämmäksi kuin mitä se itsestään on. Meidän käsityksemme näistä mitä luonnollisimmista asioista ovat muuttuneet siksi jokapäiväisiksi, ettemme näe niissä mitään pyhää.

Jos joku viisas tahtois opettaa meitä elämään täällä maan päällä, niin hänen epäilemättä täytyisi näyttää ja opettaa meille, kuinka meidän jokapäiväiset toimituksemme ovat pyhiä toimituksia, kuinka aivan mitättömät asiat voidaan nostaa suuriksi ja pyhiksi. Meidän elämämme saisi enemmän sisältöä, jos joku viisas voisi osoittaa meille, että tässä elämässä kaikki jokapäiväiset asiat ovat syvästi merkityksellisiä. Emme kaipaa ainoastaan juhlahetkiä elämässä – niitäkin kaipaamme –, mutta ennen kaikkea kaipaamme, että ymmärtäisimme itse elämää, että tietäisimme, mitä tämä jokapäiväinen elämä on, mitä pyhää se sisältää. Me olemme materialistisuudessamme tehneet juuri jokapäiväisen elämän kaikkine pikkuseikkoineen, suruineen ja vaikeuksineen epäpyhäksi, yksitoikkoiseksi, sisällyksettömäksi, niin todella epäpyhäksi, ettemme enää näe siinä Jumalaa. Jos me osaisimme nähdä elämän jumaluuden, jos osaisimme nähdä, kuinka kaikki toimintamme on sisältörikasta, ylevää ja kaunista, meidän elämämme saisi sisältöä. Meidän myöskin olisi helppo kaunistaa elämää yhä enemmän uusilla siveellisillä saavutuksilla, parannuksilla ja

puhdistuksilla. Jos me ajattelemme itse elämästä, että se on epäpyhää ja mitätöntä, meidän on vaikea myöskin jalostuttaa itseämme henkisesti ja pyrkiä aivan uuteen moraaliiin. Mutta jos me seisomme niinkuin todelliset filosofit elämän edessä hämmästyneinä siitä, että elämä on niin pyhä, meidän on helpompi myöskin pyrkiä siihen moraaliseen ylevyyteen, joka on meidän inhimillinen päämäärämme.

Kun kristikunnassa on otettu käytäntöön taikka jatkettu niitä vanhoja mysteeriöitä, joissa aina jumalallista verta symbolisesti juotiin ja jumalallista ruumista symbolisesti syötiin, niin on meidän silloin kysyttävä, mitä Jeesus Kristus ja ne, jotka hänen jälkeensä saivat häneltä inspiration järjestää kristillistä elämää yleensä, mitä Jeesus Kristus ja mitä hänen lähimmät opetuslapsensa ovat tarkoittaneet, mihin he ovat tähänneet, kun ovat tätä ehtoollis-sakramenttia jatkaneet? Sillä jos muistatte, niin aivan alussa oli ainoastaan n.s. *agapee* eli rakkausateria, jolloin noudatettiin Jeesuksen kehoitusta, tehdä tämä hänen muistokseen. »Syökää ja juokaa yhdessä näin. Niinkuin minä olen tehnyt, niin tehkää myös sitten vast'edes minun muistokseni.» Jotta oikein kunnioittaisivat Jeesus Kristuksen muistoa, ensimmäiset kristityt kokoontuivat juhla-aterioille. He kaikki toivat mukaansa ruoka-aineita ja juomia, ja nämä koottiin yhteen, ja niistä tehtiin yhteinen ateria. Kaikki, jotka ateriaan ottivat osaa, saivat saman verran juoda ja syödä. Se oli *agapee*, rakkausateria. Näillä aterioilla he sitten yhdessä muistelivat Jeesusta, suurta ystävää ja vapahtajaa, joka oli kuollut heidän kaikkien puolesta, koska hän oli antanut verensä vuotaa vastustamatta mitään pahaa. Hän ei koettanut millään tavalla itse päästä vapaaksi niistä syytöksistä ja niistä tuomioista, jotka maailma tietämättömydessään langetti hänen ylitseensä. Hän kulki niinkuin uhrilammias Golgatalle, naulittiin ristiin ja kärsi ristinkuoleman. Hän oli kuitenkin aivan syytön, aivan viaton. Hän rakasti koko ihmiskuntaa ja antoi verensä sillä tavalla monen edestä, niin että monet näkisivät, kuinka ihmisen tulee olla, kuinka hänen ei tule vastustaa pahaa.

Sillä tavalla Jeesuksen työtä muistellen ensimmäiset kristityt kokoontuivat rakkausaterioille. Se oli aivan luonnollinen ehtoollinen, sillä ensimmäisessä seurakunnassa Jeesuksen kuoleman jälkeen ja juuri ehtoollisessa kristityt aina rukoilivat, että Jeesus pian tulisi takaisin ja että pian alkaisi se tuhatvuotinen valtakunta, josta hän oli sanonut, että »minä en nyt juokaan viiniä teidän kanssanne ennen kuin sitten juon sitä uudella tavalla tuhatvuotisessa valtakunnassa». He toivoivat ja uskoivat kaikki, että Jeesus tulisi ruumiillisesti takaisin heidän luoksensa. Hän tulikin usein. Hän tuli useita kertoja opetuslastensa luo kokouksiin, ja myöhemmin hän saattoi niihin kokouksiin ilmestyä lukittujen ovien lävitse. Silloin opetuslapset, apostolit, ensimmäisenä niistä Paavali, ymmärsivät, että tällä rakkauden aterialla saattoi olla paljon syvempi merkitys. Ei se ollut ainoastaan muistojuhla. Se oli myös juhla, joka viittasi tulevaisuuteen. Se oli myöskin jokin ihmeellinen mysteeriö.

Me kysymme näin ollen totuudenetsijöinä, mitä tämä ehtoollinen oikeastaan on? Mikä on se ehtoolliskalkki, josta juomme elämän viiniä, josta juomme Vapahtajan verta? Mikä on tämä mysteeriö? Kun sitä ajattelemme, ja kun sitä saamme kokea, voimme nähdä tässä ehtoollisen viettämisessä ainakin viisi eri merkitystä. Näemme ehtoollisen joko eksoteerisena taikka esoteerisena, taikka sitten myöskin maagillisena, neljänneksi mystillisena ja viidenneksi okkultisena. Tahdomme siis viideltä kannalta, eksoteeriselta, esoteeriselta, maagilliselta, mystilliseltä ja okkultiselta kannalta tarkastaa ehtoollista, ja tarkastaa sitä silloin ennen kaikkea ehtoolliskalkin kannalta, veren kannalta, josta viime kerralla oli jo puhetta.

Ehtoollisen eksoteerinen, ulkonainen merkitys on silloin se, mikä se silloin heti itsestään ja luonnostaan oli, nimittäin muistojuhla sen ihmisen muistoksi, joka tuli Jumalaksi, sen ihmisen muistoksi, joka vuodatti verensä Jumalan totuuden puolesta, ihmiskunnan hyväksi ja

lunastukseksi. Samalla kuin se eksoteerisesti on muistojuhla, se opettaa meille ihmisille suuren totuuden. Se opettaa meille, että tämä elämä, tämä ruumiillinen elämä on itsessään pyhä. Se opettaa meille, että syöminen ja juominen tämän ruumiillisen elämän yllä pitämiseksi on itsessään pyhää. Jeesus sanoi viimeisellä ehtoollisella, viimeisellä aterialla: »Tehkää tämä minun muistokseni, ymmärtäkää, että tämä on minun vertani ja tämä minun ruumistani. Ymmärtäkää tämä, niin saatte uuden käsityksen elämästä. Tehän olette nyt minun opetuslapsiani. Te olette seuranneet opetustani ja työtäni, ja te tiedätte, että minussa asuu se henki, se Jumalan Poika, joka on kaikilla, mutta joka ei ole vielä tämän maan päällä täyttännyt ketään ihmistä kokonaan. Kristus, Jumalan poika elää minussa nyt kokonaan. Mitä se merkitsee? Se merkitsee, niinkuin te tiedätte, jotka olette minun opetuslapsiani, että minä olen yhtynyt Kristukseen, että minun persoonallinen aurani, se aura, joka kaikilla ihmisillä on, on haihtunut, niin että minä olen yhtä koko tämän maapallon elämän kanssa. Nyt minä en ole enää olemassa Jeesus Nasirina, vaan minusta on tullut Jeesus Kristus. Minusta on tullut Jumalan Poika, ja minä olen yhtä koko tämän maapallon kanssa. Nyt minun tajuntani on tunkeutunut kaikkialle tässä maapallossa. Se on nyt minun maapalloni, ja tämä on nyt minun maani. Sentähden minä elän täällä kaikkialla. Nyt minulla on tämän kuolevainen ruumis, ja minä tulen heittämään sen ruumiin ja pukeutumaan siihen toiseen kuolemattomaan ruumiiseen, joka tästä muodostuu ja on jo muodostunut, vaikka te ette ole ruumiillisilla silmillä sitä nähneet, ja joka saa viimeisen voitelunsa silloin, kun minä kuolen ja voitan kuoleman. Minun ruumiillinen vereni vuotaa ristillä, mutta minä voitan kuoleman ja asun sitten kuolemattomassa ruumiissani tässä maapallossa. Silloin minun aurani täyttää koko tämän maapallon, ja se ulottuu yli koko aurinkokunnan. Minussa te kaikki elätte, ja kaikki mikä on elämää maan päälle, elää minussa, ja minä elän siinä kaikessa. Vilja, jonka pelloilta leikkaatte ja josta teette itsellenne leipää, on minussa, on minun. Viini, jonka puserratte viinirypäleistä, on minua. Minä elän kaikessa. Sentähden tietäkää ja muistakaa: kun syötte ja juotte, niin se on pyhä toimitus; minä olen siinä mukana. On aivan kuin te söisitte ja joisitte minua. On kuin kuin söisitte minun lihaani, kun syötte leipää, ja kun juotte viiniä, niin on kuin joisitte minun vertani. Muistakaa, että nuo toimitukset ovat jumalallisia ja pyhiä. Ne antavat teille voimaa, terveyttä ja elämää. Kaikkea hyvää ne antavat. Kaikkea hyvää te saatte syödessänne ja juodessanne, kun muistatte, että minä olen siinä mukana. Minä olen mukana itse jokapäiväisessä elämässä. Muistakaa tämä, ja teidän jokapäiväinen elämänne muuttuu pyhäksi.»

Tämä on ehtoollisen eksoteerinen merkitys. Se on Jeesuksen elämän oppi kaikille niille, jotka tahtovat seurata häntä. Tämä oppi poikkeaa, niinkuin Jeesuksen opetus yleensä, vanhoista mysteeriokäsityksistä, sillä vanhoissa mysteerioissa on ehtoollinen ainoastaan eräs määrätty salainen toimitus. Ainoastaan mysteerioissa muutamat vihityt veljet ja sisaret saattoivat yhdessä nauttia viiniä ja leipää ja ajatella, että se on Jumalan pyhittämää, että he aivan kuin nauttivat jotain jumalallista. »Mutta niinkuin minä nyt olen tullut tänne», sanoo Jeesus, »niinkuin minä olen tullut maan päälle avaamaan ovet taivasiin kaikille, kutsumaan kaikkia täydellisyyteen, ja sanomaan, että taivasten valtakunta on lähellä, niin myöskin se, mikä oli salaista ja mysteerioissa, on tuleva jokapäiväiseksi asiaksi, on oleva tästä lähtien pyhä toimitus.» Aivan samalla tavalla Jeesus avaa Vuorisaarnassa ovet kaikille. »Tutkikaa minun käskyjäni, noudattakaa minun käskyjäni. Kun te niitä noudatatte, niin te tulette taivasten valtakuntaan.» Ei kukaan muu voi olla kristitty kuin se, joka seuraa Jeesusta ja noudattaa hänen käskyjään. Samalla tavalla on kelle tahansa ehtoollisateriamysteerio avoinna, kun vain muistaa sen, että Jeesus on joka paikassa läsnä ja mukana.

Ehtoollisen esoteerinen puoli on myös avoinna kaikille. Sen Jeesus myöskin opetti opetuslapsilleen: »Ehtoollinen, samoin kuin teidän jokapäiväinen syömisenne ja juomisenne

on symboli jostain sisäisestä esoteerisesta asiasta. Teidän sisäinen minätajuntanne, se persoonallinen minä, josta te itse sanotte »minä», ja jota te kuvalette sellaiseksi ja sellaiseksi, tämä teidän sisäinen minänne on tehtävä ehtoolliskalkiksi. Teidän on muutettava oma sielunne, oma minätajuntanne kalkiksi, joka ottaa vastaan minun, Jeesus Kristuksen veren. Sillä niinkuin tiedätte, tulin tänne maailmaan antamaan oman persoonallisen minuuteni Kristukselle, Jumalan Pojalle. Annoin siis Jumalan Pojan, Kristuksen, astua tähän näkyväiseen maailmaan.» – Sen kautta on siis Kristus, suuri, taivaallinen valo astunut alas ihmiskuntaan ja on nyt jokaisen ihmisen persoonallisen minän luona. Kristus, Jumalan Poika, joka ennen oli vain ylhäällä taivaassa, ja jonka saattoi saavuttaa ainoastaan nousemalla taivaaseen, on nyt laskeutunut maan piiriin. Ja nyt se, koska se kerran yhdessä ihmisessä tuli persoonalliseksi samalla haihduttaen tuon ihmisen vanhan persoonallisuuden, on lähellä kaikkia toisia persoonallisuuksia ja niitä ymmärtää. – Jumalan Poika, Kristus, on täällä aina meidän keskellämme, mutta ei merkityksessä fantoomi, haamu, vaan siinä merkityksessä kuin sana evankeliumissa täsmälleen merkitsee – *meissä*. Jumalan Poika, Kristus on meissä. Ei myöskään niin, että tavallinen ihminen jokapäiväisessä, persoonallisessa tajunnassaan tietäisi tuosta Kristuksesta eli Jumalan Pojasta, vaan sillä tavalla, että Jumalan Poika, Kristus, on aivan siellä persoonallisen minätajunnan luona. Siellä Kristus kolkuttaa ihmisen sydämen ovella ja sanoo: »Ota minut vastaan!» Ihminen ei ota Kristusta vastaan, ennen kuin hän ymmärtää, mikä on jumalallinen rakkaus. Hän ei voi ottaa Kristusta vastaan, ennen kuin hän seuraa Jeesuksen käskyjä. Kun hän seuraa niitä, hän samalla ymmärtää niitä, sillä kaikki ne tähtäävät rakkauteen, siihen kestävään, kärsivään, pitkämieliseen ja uskolliseen, kuolemattomaan rakkauteen, joka ei tiedä mistään muusta kuin siitä, että se rakastaisi toisia. Kun ihminen persoonallisessa tajunnassaan käsittää tämän, kun hänen sisässään menee auki aivan kuin uusi näköala siitä, mitä elämä on ja siitä, mitä ihminen on, silloin hänessä voi herätä usko, silloin hän voi ottaa vastaan Kristuksen, silloin hän voi avata sydämensä ovet Jumalan Pojalle eli Jumalalle. Silloin Jeesus Kristus voi aivan kuin vuodattaa verensä häneen, silloin Jeesus Kristus voi vuodattaa sitä omaa minätajuntaansa, t.s. Kristus, Jumalan Poika, tulee häneen. **Mutta Kristus, Jumalan Poika, on personoitu tässä meidän maailmassamme Jeesuksena. Sentähden on, aivan kuin Jeesus Kristus astuisi meihin, silloin kun minuutemme ovi menee auki. Kuitenkaan ei niin, että voisimme sanoa, että »nyt minä en elä, vaan Jeesus Kristus minussa», – ei aivan niin, vaan niinkuin Paavali silloin sanoi: »Nyt minä en enää elä, vaan Kristus, Jumalan Poika minussa.» Jeesus Kristus on ensin se, joka avaa. Hän ei ole ylempänä meitä, vaan hän on meidän veljemme.**

Tämä on ehtoollisen esoteerinen merkitys. Ihmisen sielu muodostuu kalkiksi, siksi maljaksi, joka ottaa vastaan elämän viiniä. Ja ehtoollinen on esoteerisesti sitä sentähden, että juuri ehtoollisessa, pyhässä juhlatöimituksessa, voi ihminen, ja opetuslapsi erikoisesti, alussa tulla tuntemaan Kristusta itsessään. Hän voi sellaisena erikoisena juhlahetkenä kokea, kuinka elämän viini, Vapahtajan veri, virtaa häneen. Sentähden tämä esoteerinen merkitys viittaa erääseen suureen opetukseen, minkä Jeesus Kristus antoi opetuslapsilleen. Se viittaa siihen, että Kristus aina ajaa pois saatanan ja samalla lunastaa saatanan. Se viittaa siihen esoteeriseen totuuteen, että jokaisessa ihmisessä hänen persoonallinen minänsä, hänen jokapäiväinen todellinen persoonallisuutensa on se, jota nimitetään saatanaksi. Tämä persoonallisuus, tämä jokapäiväinen minuus, silloin kun se ei tunne Kristusta, silloin kun se ei tunne Jumalaa, ei tiedä Jumalan tahtoa, ei sitä noudata, on saatanana.

Me tiedämme, että koko meidän elämämme täällä maan päällä on ollut vuosimiljoonia sillä tavalla rakennettu, että meidän persoonallisuudellamme, meidän saatanallamme, on ollut valta maan päällä. Sentähden ihmiset ovat kehittyneet yhä enemmän itsekkäiksi.

Tietämättömyys henkisesti katsoen on tullut suuremmaksi, pimeys suuremmaksi, ja ihmiset ovat itsekkyydessään yhä hienostuneempia ja rafinoidumpia. Heidän julmuutensa ja heidän epäpeljeytensä on saanut kehittyä ja hienostua. Mistä syystä? Siitä syystä, että heitä on aina ollut auttamassa se olento, jota on nimetty Saatanaksi. Saatanana on meidän maapallomme minuus, se ihminen, joka on tässä maapallossa ollut johtajana. Maapallon persoonallinen minuus on saanut nimen Saatanana. Hänestä puhutaan Jobin kirjassa. Hän on saanut nimensä sentähden, että vaikka hän on täydellisesti epäitsekkäs olento, viisas ja ihana olento, niin hän on ottanut tehtäväkseen kasvattaa ihmisiä sillä tavalla, että hän aina heittää meidän eteemme ansoja, jotka vievät meitä yhä syvemmälle pimeyteen, tietämättömyyteen ja itsekkyyteen. Meidän maapallomme johtava henki on pitänyt sellaista koulua täällä maan päällä. Tämä koulu on ollut välttämätön meille ihmisille. Mitenkä meidän ymmärryksemme ja järkemme muuten olisi voinut kehittyä? Meidän täytyy oppia tuntemaan pahaa, jotta sitten joskus oppisimme tuntemaan hyvän. Kun tuli aika, että Saatanan valta oli kukistettava, että Saatanana ei enää yksin saisi hallita maailmaa, vaan että ihmiset voisivat luopua sen vallasta saamalla apua Kristuksesta, silloin Jumalan Poika, Kristus, täydellisyyshanne, se, joka koko ajan oli vaikuttanut jo hiljaa ja laskeutunut askel askeleelta lähemmäksi ihmiskuntaa, ruumistui ihmiseen, Jeesukseen. Maapallo oli silloin lunastettu, Kristus tullut maapallon korkeammaksi minäksi. Maapallo oli ennen ollut ilman korkeampaa minää. Saatanana, joka täällä hallitsi, oli tietysti omassa korkeammassa minässään loistava enkeliolento, mutta hän ei saanut sellaisena hallita maailmaa. Ainoastaan Saatanana hallitsi maailmaa, hän oli ottanut sen osan esittääkseen. Kun Kristus, Jumalan Poika, tuli maailmaan, hän sai ottaa korkeamman vallan käsiinsä. Vielä hän ei kuitenkaan ole voinut työntää Saatanaa pois. Saatanana on kyllä nyt onnellinen ja hymyilee naamionsa takana, koska hänellä on suuri ystävä, joka vähitellen vapauttaa hänet, mutta hän ei ole voinut kokonaan jättää hallitusvaltaansa täällä maan päällä, sillä ihmiset eivät ole sitä vielä tahtoneet. Ihmisten täytyy sitä tahtoa, ja silloin ihmiset ottavat Kristuksen vastaan. Sitä myöten kuin ihmiset ottavat Kristuksen vastaan, sitä myöten Saatanan valta horjuu ja vähenee. Mutta niin kauan kuin me ihmiset emme ota Kristusta vastaan omaan minuuteemme, niin kauan kuin emme tee sielustamme ehtoolliskalkkia, niin kauan Saatanana hallitsee, ja Jeesus Kristus vaikuttaa ainoastaan salassa.

Kuoleman jälkeisessä elämässä on jo tapahtunut muutos. Siellä Kristus jo hallitsee. Siellä ei ole nyt enää niinkuin 2-3000 vuotta sitten. Mutta täällä maan päällä Saatanana yhä hallitsee, ja meistä ihmisistä riippuu, koska Kristus voi saada vallan meidän ylitsemme. Meidän täytyy ottaa rakkaus vastaan itseemme, jos tahdomme, että Kristus voi saada vallan täällä maan päällä. Mehän voisimme, jos puhuisimme ihmiselle, joka ei tiedä mitään okkultisista asioista, eksoteerisesti selittää, että vihalla ja pahuudella on vielä suuri valta, ja sitä emme saa pois, jollemme opi rakastamaan toisiamme. Kun puhumme okkultisesti, niin näytämme, mitä on näiden asioiden takana.

Mutta sitten voi myös tarkastella asioita moraaliseltsä kannalta. Ihmiset, jotka ovat maailmalla, voivat heti sanoa ja ajatella, että aika, jolloin kaikki ihmiset rakastavat toisiaan, ei koskaan tule. Mehän olemme tuhansia ja miljoonia vuosia olleet tällainen ihmiskunta, ja aina on ollut yhtä paljon pahaa. Niin voi maailman ihminen ajatella. Sentähden on tärkeää, että totuudenetsijät saavat kuulla, miten asiat ovat, niinkuin voisimme sanoa, kulissien takana, miten on näkymättömässä maailmassa voimia ja valtoja, jotka vaikuttavat myöskin tähän näkyväiseen maailmaan, jotka auttavat myöskin tätä näkyväistä ihmiskuntaa, niin että täällä voi vähitellen tapahtua muutos. Tietysti voi kestää vielä miljoonia vuosia, ennen kuin muutos tapahtuu, mutta ei ole kuitenkaan toivotonta. Voimme varmasti tietää, että muutos tulee. Nyt me näin katselemme toisiamme, mutta varmasti kolmen miljoonan vuoden perästä, kun pidämme tällaisen kokouksen, niin olemme kaikki kalkki-ihmisiä,

ehtoollisihmisiä, ja meitä on täällä varmasti kolme tuhatta ihmistä. Silloin ihmiset eivät osaisi olla pahoja, vaikkakaan ei aivan hyviä, niin kuitenkin jotakuinkin. Mikäli henkiset voimat pääsevät vaikuttamaan ihmiskunnassa, sikäli ne aivan geometrisesti lisääntyvät. Ajat ovat suuresti muuttuneet Jeesus Kristuksen jälkeen, vaikkei sitä vielä nyt niin paljon näkyisikään tässä näkyväisessä maailmassa. Vaikka onhan täälläkin paljon muuttunut. Paha yrittää täällä kovasti ponnistella ja rynnistellä juuri sentähden, että täällä on niin paljon hyvää piilossa. Paha yrittää kuin viimeisiä voimiaan.

Enemmän se nyt jo näkyy kuoleman jälkeisessä elämässä ja taivaissa. Siellä näkyy selvästi, kuinka paljon Jeesus Kristus on saanut aikaan.

Tämä on ehtoollisen esoteerinen merkitys.

Sitten seuraa vielä maagillinen, mystillinen ja okkultinen merkitys, mutta niistä seuraavilla kerroilla.

XI

Ehtoollisen maagillinen puoli

Kun nyt tahdomme kääntyä tarkastamaan pyhän ehtoollisen maagillista merkitystä, on meidän palattava ensimmäiseen kristilliseen pyhään ehtoolliseen, jossa Jeesus Kristus oli mukana, ja jolloin hän – niinkuin meidän on tapana sanoa – asetti pyhän ehtoollisen, aloitettava siis samasta kohdasta kuin viime kerrallakin, mutta tällä kertaa kosketellen toisia asioita.

Meidän on helppo mielessämme kuvitella tuota tapahtumaa. Jeesus ja hänen opetuslapsensa – hänen lähimmät apostolinsa – istuvat ylhäällä toisessa kerroksessa, huoneessa, josta on näköala Jerusalemin yli. On iltahämärä, aurinko on laskemaisillaan, ja laskeutuu sillä aikaa, kun tämä ehtoollinen syödään. Jeesus istuu siellä opetuslastensa keskellä. Näistä opetuslapsista meidän huomiomme kääntyy ennen kaikkea neljään, nimittäin Johannekseen, Pietariin, Jaakobiin ja Juudakseen. – Johannes, Pietari ja Jaakob olivat aina olleet Jeesuksen kanssa. Silloin, kun hän vetäytyi Öljymäelle, kun hän oli Getsemanessa, hän otti nämä mukaansa. Aina vetäytyessään erilleen nuo kolme olivat häntä lähellä. Mutta erikoisesta syystä tietysti meidän huomiomme kiintyy myöskin Juudakseen, koska hänestä puhutaan evankeliumeissa ehtoollisen yhteydessä samoin kuin Pietarista ja Johanneksesta. Nämä kolme mainitaan evankeliumien kertomuksessa ehtoollisen, viimeisen pääsiäisaterian yhteydessä. Niinkuin viime kerralla mainitsimme ja muistutimme mieleen, niin tässä viimeisessä ehtoollisessa asetettiin ehtoollinen jonkinlaiseksi muistojuhlaksi: »Tehkää tämä aina minun muistokseni». Emmekä oikeastaan voi ajatella, että Jeesus olisi mistään muusta puhunut asettaessaan tämän pyhän ehtoollisen, kun hän itse eli maan päällä ja vietti opetuslastensa kanssa vanhaa tuttua elämää. Hän ei tahtonut ainoastaan painostaa silloin sitä, että ehtoollinen olkoon muistojuhla, joka muistuttaa kaikkien opetuslasten mieliin, mitä Jeesus on opettanut ja tehnyt, ja kuinka se, mitä hän on opettanut, heitä auttaa itsekasvatuksessa ja henkisessä elämässä. Sillä samalla kuin oli tämä tapahtuma näkyväisessä maailmassa, jossa Jeesus kehoittaa opetuslapsiaan viettämään muistojuhlaa, tapahtui siinä ehtoollisessa jotain muutakin. Tässä ateriassa oli sellainen salainenkin puoli, josta ei nimenomaan puhuta evankeliumissa. Vaikea siitä olisi ollutkin puhua, koska se koski opetuslasten omaa sisäistä elämää. Mutta kun me näin yhdeksäntoista sataa vuotta myöhemmin tätä tapahtumaa ajattelimme, mietimme ja tutkimme, kun asetumme siihen tilanteeseen, silloin myöskin voimme nähdä ja käsittää sellaista, josta ei nimenomaan ole evankeliumissa puhuttu. Voimme nimittäin nähdä, mitä liikkui opetuslasten sielussa, mitä heidän sisässään tapahtui silloin, kun Jeesus Kristus antoi heille leipää ja viiniä ja sanoi nuo merkilliset sanansa: »Tämä on minun ruumiini ja tämä on minun vereni». Me voimme katsella nyt myöhemmin opetuslapsia siellä Jeesuksen ympärillä, ja me voimme ikään kuin tunnustellen havaita, mitä he ajattelivat, mitä he tunsivat. Ja silloin huomiomme – niinkuin sanottu – kiintyy ennen kaikkea noihin neljään mainitsemaani, jotka olivat Johannes, Pietari, Jaakob ja Juudas. Ensiksi tietysti katseemme kiintyy Jeesus Kristuksen persoonallisuuteen, ja me ihmettelemme hänen olemustaan, hänen ulkonaista olemustaan ja samalla hänen sitä olemustaan, joka ei tullut näkyviin aina jokapäiväisessä elämässä, silloin kun hän liikkui ympäri, mutta joka tuli näkyviin määrättyinä juhlahetkinä. Kun hän puhui, kun hän tahtoi jotain, siunasi, paransi . . ., silloin hänen ulkomuodossaan oli jotain, jota ei ollut siinä muuten.

Tämä selittää meille sen seikan, että hänestä on merkillisiä kuvia, nimittäin taiteilijain, ihmisten luomia kuvia, ihannekuvia, kuvia, joita asianomaiset taiteilijat, maalarit ja veistotaiteilijat ovat itse saaneet omassa inspiratiossaan. Nämä kuvat ovat jossain määrin erilaisia, mutta niissä on aina joku yhteinen piirre. Ja me voimme ymmärtää, että kun myöhemmin suuret taiteilijat ovat tahtoneet tuoda näkyviin mestarin kasvot, he ovat nähneet inspiratiossaan hänen muotonsa toisessa maailmassa ja ovat sen mukaan koettaneet sitten maalata tai veistää oman kuvansa hänestä. Mutta nämä kuvat, joskin ne ovat joissakin yksityiskohdissaan erilaisia, ovat myöskin – niinkuin huomaa – jossakin suhteessa yhdenlaisia. Kun näemme jonkun suuren taiteilijan tekemän kuvan Jeesus Kristuksesta, tunnemme, että tuo on Jeesus Kristus. Emme erehdy, että se olisi joku toinen ihminen. Meillä on itsellämme kuin vaistomainen tieto, minkälainen Jeesus Kristus on, ja me tunnemme hänet heti. Tietysti siihen vaikuttaa, että kun taiteilija on maalannut Kristuksen kuvan, se on keskeinen siinä taulussa. Mutta ei se johdu ainoastaan siitä. Me näemme muutenkin, että tuossa on Kristus. Se kuva, joka on saatu, on enemmän tai vähemmän saatu inspiratiossa sen ulkomuodon nojalla, joka Jeesus Kristuksella on eetterihaahmossa toisessa maailmassa. Ja se Jeesus Kristuksen näkö on ollut Jeesuksella aina juhlahetkinä, silloin kun hän eli maan päällä. Se joka osasi nähdä, näki aina silloin, kun Jeesus puhui tai suoritti jonkun voimatyön, hänessä aina tuon eetterihaahmon. Ja se ei täydellisesti millään tavalla poikennut fyysisestä ruumiista, mutta oli kirkastettu fyysillinen muoto. Sentähden hänen fyysillinen muotonsa on vaihtunut elämän aikana niinkuin muidenkin ihmisten. Hän oli kerran nuori poika. Tietysti hän oli silloin parraton. Mutta kun hän oli tullut vanhemmaksi, ja kun hän oli Jordanin kasteessa ja alkoi jumalallisen toimintansa, hänellä oli kaksihaarainen parta. Sentähden meillä on edellisiltä vuosisadoilta Jeesus Kristuksesta maalattuja kuvia ja erilaisia piirroksia, jotka on nähtävästi osaksi tehty Jeesus Nasiirin ulkomuodon mukaan silloin, kun hän oli nuori ja ilman partaa, ja osaksi ehkä – varsinkin myöhemmin – siltä ajalta, kun hän julkisesti esiintyi, ja silloin niillä kuvilla on parta. Silti nuo kuvat, joiden sanotaan olevan Jeesuksen muotokuvia jollain tavalla, eivät ole vääriä. Ne ovat eri ajoilta, ja tiedetään olevan kuvia, joista väitetään, että ne ovat aivan autenttisia. Roomalaisessa kirkossa Italiassa säilytetään niin sanottua Veronican hikiliinaa, jolla Veronica pyyhki Jeesuksen kasvot, kun hän vaelsi Golgatalle. Se on kyllä hyvin merkillinen. Kun sitä tarkastaa, niin näkee jonkinlaisia piirteitä ihmisen kasvoista. Vielä merkillisempi on toinen pitkä liina, johon Jeesus Kristus kuolemansa jälkeen sanotaan käärityn. Kun Joosef Arimatialainen otti hänet ristiltä alas, hänet käärittiin päästä jalkoihin siihen liinaan. Sellainen liina on olemassa, ja oppineet ovat tutkineet sen historiaa monen vuoden aikana tällä vuosisadalla. Se on kemiallisestikin käsittämätön kappale. Jos se olisi väärennetty, ja keinotekoisesti saatu jotain siihen aikaan, olisi tarvittu sellaista kemiallista taitoa, jota tuskin on nykyään. Kemistit vakuuttavat, että olisi äärettömän vaikeata saada meidän aikamme aikaan sellaista, sillä se liina on ottanut vastaan kuvan hänen vartalostaan kahdelta puolelta, selkä- ja etupuolelta. Se on kuin valokuvan negatiivi. Ei voida selittää, miten se on syntynyt, ellei ajattele, että se on syntynyt sillä tavalla, että joku ihminen on maannut siinä. Siinä näkyy veren jälkiä, jälkiä haavoista ja kasvojen piirteet hämärästi. Se on siis merkillinen todistuskappale. On muuten huomattava, että okkultisissa piireissä on sanottu, että tämän vuosisadan alkupuolella tullaan tekemään löytöjä, jotka todistavat, että Jeesus on ollut olemassa, ja että hän on kuollut sillä tavalla kuin on kerrottu evankeliumeissa. On siis olemassa merkillisiä todistuskappaleita, ja epäilemättä tullaan vielä tekemään muitakin löytöjä, jotka epäamättömästi todistavat asian. Näissäkin liinoissa, sekä tuossa Veronican hikiliinassa että näissä hautakäärinliinoissa, on se kuva mikä näkyy aivan omalaatuinen – kuitenkin toiselta puolen yhdenmukainen kuin kaikki ne kuvat, jotka on saatu taiteellisesti. Mutta tämä on ehkä – kuinka sanoisi – jollain tavalla persoonallisempi. Se ei ole niin universaalinen kuva kuin taiteilijain kuvat. Jeesuksella siinä on kapeat, pitkät kasvot, parta, korkea otsa ja pitkä nenä, ja ennen kaikkea hän tässä

käärinliinakuvassa on majesteettisen näköinen. Se mikä mielestäni välistä puuttuu niistä kuvista, joita Jeesus Kristuksesta tehdään, se on majesteettisuus. Hyvyys, lempeys, rakkaus tulee kyllä näkyviin kaikissakin kuvissa, mutta majesteettisuus useinkin puuttuu. Sellaista kuninkaallista ja yliluonnollista majesteettisuutta eivät taiteilijat ole osanneet saada esille – ehkä eivät ole osanneet nähdäkään. Se on kuitenkin tuossa liinassa silmiinpistävä.

Kun katselen nyt Jeesusta tuossa ensimmäisessä ehtoollisessa, näen, kuinka hän on majesteettillinen. En osaa kuvata sitä millään sanoilla täsmälleen, mutta siinä on ylimaallinen ja yli-inhimillinen majesteetti. Ja kun hän jakaa leivän ja viinin, ja opetuslapset hänen ympärillään nauttivat niitä, näemme, kuinka Johannes, joka oli opetuslapsista iältään nuorin, ja joka istuu siinä Jeesuksen vieressä, on aivan täydellisessä haltioitilassa. Hän ei koskaan kysy mitään, ei epäile, ei koskaan utele mitään. Hän tietää kaiken. Hän tietää koko olemuksessaan, että se mitä Jeesus sanoo, on niin – ja totta. Hän tietää sen sen nojalla, että hän on ollut mukana aina näkymättömässä maailmassa Jeesuksen kanssa. Johannes on se opetuslapsi, josta sanotaan, että Jeesus häntä rakasti. Se merkitsee, että Johannes oli tullut sillä tavalla Jeesusta lähelle, että hän oli aivan nuorena tietoisesti astunut ulos ruumiistaan ja ollut Jeesuksen kanssa näkymättömässä maailmassa. Kaikki ihmiset nukkuvat, mutta tämä ei ollut nukkumista, vaan valveilla oloa, itsetietoisesti valveilla oloa. Johannes oli täydellisesti mystikko; hän aina lähti fyysisestä ruumiistaan ulos ja oli Jeesuksen kanssa toisessa maailmassa. Hän oli tällä tavalla ollut koko sen ajan, jonka hän oli ollut Jeesuksen opetuslapsi – luultavasti vähän ennenkin jo. Hänelle ei siinä ollut mikään vierasta. Hän oli se opetuslapsi, ihminen, joka aina näki jotain muuta, ja joka aina oli tietoinen Kristuksesta – ei siis ainoastaan Jeesus Natsarealaisesta, vaan myöskin Kristuksesta. Hän oli tietoinen siitä, että Jeesus Natsarealainen oli kasteessa yhtynyt Kristukseen ja oli uusi olento. Johannes vaelsi myöskin siinä Kristuksessa, mutta hän ei osannut puhua eikä esiintyä. Hän ainoastaan hengessään ja sielussaan uppoutui Kristukseen ja Jeesus Kristukseen, sillä se oli samalla hänelle sekä se, joka kulki täällä että se, jossa hän eli ja vaelsi toisessa maailmassa. Sentähden hän mystikkona ymmärsi aina syvemmin Jeesus Kristuksen kaikkia opetuksia. Ja mielestäni ei ole syytä epäillä, etteikö tämä Johannes ole Johanneksen evankeliumin inspiroija ja kirjoittaja. Johannes osaa kertoa sillä tavalla kuin Johanneksen evankeliumi kertoo – nimittäin antaa Jeesus Kristuksen aina puhua. Toisten evankeliumeista ei huomaa niin selvästi, kuka se on joka puhuu; ja sentähden, kun he kertovat Jeesuksen elämästä, heiltä saattaa jäädä pois sellaista, mikä oli jäänyt Johanneksen muistiin. Sentähden Johannes on saanut kirjoitetuksi evankeliumin, joka on täynnä Jumalan Pojan läsnäoloa. Tämä Johanneksen evankeliumi on suurenmoisin ja miellyttävien evankeliumi. Se on niin lähellä Jumalaa. Kristuksen oma sydän puhuu siinä koko ajan – ja hänen tietonsa. Johannes näki jotain muuta ehtoollisessa, samalla kuin hän söi ja joi. Hän tunsi, kuinka Kristuksen voima läpitunki hänet ja vapautti hänet persoonallisesta olemuksesta, ja kuinka hän näki sen avulla toiseen maailmaan. Ja hän näki, että tämä ehtoollinen ei ole ainoastaan muistojuhla – se on myöskin jotain salaperäisempää. Sillä oli ihmeellistä, kun Jeesus Kristus itse antoi tuon kalkin kulkea ja sanoi: »Tämä on minun vertani». Silloin hänen koko olemuksensa vavahti.

Kun käännämme katseemme Johanneksesta Pietariin, näemme aivan toisenlaisen ihmisen. Pietari oli ensinnäkin vanhanpuoleinen mies, noin 40-50 v:n ikäinen, ja temperamentiltaan – niinkuin selvästi näemme evankeliumin kertomuksestakin – tulinen ja raju. Hän oli upporehellinen ja suoraluonteinen. Hän oli tunteen ihminen. Sitten huomaamme hänessä vielä erään lisäominaisuuden: hän oli välistä erittäin herkkä, vaikutuksille altis toisestakin maailmasta, psyykinen, niin että hän saattoi nähdä näkyjä joskus. Vielä näemme, että hän oli samalla erittäin käytännöllinenkin, jokapäiväinen järki-ihminen. Hänen järkensä oli hengen valistama, mutta se oli luonnostaan, niinkuin

sellaisilla ihmisillä usein, hieman materialistinen. Hänellä oli siis erikoinen psykologinen kompleksi. Hän oli materialisti ja rinnalla – en tahtoisi sanoa mystikko – herkkä näkijä; mutta hänen materialisminsa vaikutti sen, että hän oli hieman skeptillinen itseensä – ja toisiin nähden. Varmana hän pitää ainoastaan sen, minkä hän on oppinut siveellisesti. Etiikka, siveysoppi, Jeesuksen käskyt, ovat hänestä päivän selviä asioita. Niistä hän pitää kiinni. Ne ovat hänestä Jeesuksen elämänymmärryksen a ja o. Ei se ole Jeesuksen seuraaja, joka ei seuraa häntä hänen käskyissään ja noudata opetuksia. Se on Pietarin kanta. Ja kun Pietarilla on joitakin näkyjä toisesta maailmasta herkkyytensä takia, hän joutuu vaikeaan tilaan, hän tulee järkytetyksi. Hän ensi hetkessä näkee jotain, ja sitten jonkun ajan perästä epäilee ja katuu, menee pois vähän tasapainostaan, sillä Jeesuskaan ei ole hänen antanut kehittää tätä psyykkistä kykyä. Pietarissa on kaikki sellainen tilapäistä, mutta kun hän tilapäisesti näkee jotain, hän tulee järkytetyksi. – Nyt tässä ehtoollisessa näemme selvästi, kuinka Pietari – koska hän on herkkä – myöskin vavahtaa sielussaan, kun hän ottaa tuon leipäpalasen ja juo kalkista viiniä. Hän näkee jotain, mitä hän ei voi selittää itselleen, mutta näkee, että tuossa on jotain kosmista, joka menee ulos maailmankaikkeuteen. Hän pelästyy, mutta ihastuu samalla, ja ihastus on ensin voitolla. – Muistamme, kuinka evankeliumin kertomuksen mukaan Jeesus kerran kysyi: »Kenenkä te sanotte minun olevan?» Silloin Pietari vastasi: »Sinä olet Kristus, Jumalan Poika, Messias, jota on odotettu.» Silloin Jeesus sanoi hänelle: »Sitä ei kukaan muu kuin Isä ole voinut sinulle ilmoittaa.» Se osoittaa, että Pietarilla on järjessään sisäinen käsitys Jeesuksen siveysopista; että on aloitettava uusi elämä, kun tahtoo seurata Jeesusta. Sitten Pietari on vielä jollain tavalla intuitiivisesti ja näyssä ehkä käsittänyt, että Jeesus ei ole itse keksinyt tätä siveysoppiaan, vaan että se on tullut Isältä, maailmankaikkeuden syvyydestä. Jeesus on ainoastaan tulkinnut, mikä on elämässä totta. Tämän oli Pietari käsittänyt aikaisemmin, kun hän sanoi, että Jeesus on Jumalan Poika. Pietarilla on siis tällaisia suurenmoisia kokemuksia, mutta hän on samalla luonnostaan materialistinen, jonka vahvuus on vain etiikassa. – Hän istuu siis siellä ehtoollisella ja tuntee sellaisia asioita, että hän ihastuu äärettömästi. Ja evankeliumissa kerrotaan Pietarin sanovan: »Minä olen valmis seuraamaan sinua vaikka kuolemaan.» Ja silloin Jeesus asettaa kuin sordiinin hänen innostukselleen: »Kuule Pietari! Ennen kuin kukko tänään laulaa kolmasti, olet sinä kieltänyt tuntevasi minut.» Tämähän on samalla sangen julma ja ihmeellinen ennustus, ja tuntuu melkein kovalta, että Jeesus sanoo näin Pietarille. Mutta Jeesus tahtoo antaa Pietarille erikoisopetuksen, että hän tuntisi ja tietäisi, minkälainen kahdenlainen olento hän on. Ja tiedämme, kuinka vaikea se yö oli Pietarille. Kun Jeesus otettiin kiinni ja vietiin pois, Pietari sanoi kolmasti: »En tunne sitä miestä.» Se oli hyvin ihmeellinen kokemus Pietarille, sillä olihan Jeesus sanonut: »Sinä olet se kallio, jolle minä tulen rakentamaan seurakuntani.» Se kallio sitten kielsi hänet. Se oli Pietarille ääretön nöyryytys. Voimme ymmärtää, mitkä sielun ja omantunnon tuskat siitä tuli hänelle. Mutta se oli kuin viimeinen voitelu hänen epäroinnissään. Sen perästä hän oli uskon kallio.

Jaakobista ei puhuta ehtoolliskertomuksessa. Mutta Jaakob on jollain tavalla myös tyypillinen, niin että meidän huomiomme kiintyy häneen. Hän on aivan rauhallinen ihminen, joka on myös ymmärtänyt Jeesuksen siveysopin, eikä hänellä ole mitään häiritseviä psyykkisiä kokemuksia. Hän ei ole mystikko eikä okkultisti, vaan käytännön ihminen. Hän on ymmärtänyt, että Jeesuksen seuraaminen on juuri siinä, että seuraamme hänen siveysoppiaan, ja että ennen kaikkea seuraamme häntä rakkaudessa. Jaakobin temperamentti on materialistinen ja samalla henkevä. Hän on käytännöllinen ihminen. Sentähden hänen kantansa on, että kaikki puhe ylikuonnollisista asioista on aivan turhaa, kuin tuulesta temmattua, jos ei ihminen elä jollain uudella tavalla. Mitä se merkitsee, että aina puhumme Jumalasta, sanoo Jaakob, ajatteleminen ja puhumme Jumalasta, ja sanomme kuka ties rakastavamme Jumalaa. Kuinka voi rakastaa Jumalaa ja kaikenmoisia asioita, joita ei näe?

Jos rakastan, rakastan ihmisiä ja veljiä. Siitä näkyy minun rakkauteni Jumalaan. — Jaakob ottaa asiat aivan käytännölliseltä kannalta. — Jos rakastan Jumalaa, merkitsee se, että rakastan ihmisiä. Jos en rakasta ihmisiä, en rakasta Jumalakaan. — Kun katselemme häntä siellä ehtoollisella, hän ei tulekaan järkytetyksi. Hän kokee rakkautta ja sopusointua täynnä olevaa ihanaa tunnetta, mikä on siinä ehtoollisessa, ja hän ajattelee eteenpäin: »Kuinka maailma todella tulee kauniiksi, kun ihmiset oppivat elämään sopusoinnussa, veljeydessä ja ystävytyksessä keskenään, niin kuin nyt me opetuslapset Jeesuksen ympärillä. Meillä on tämä ihmeopettaja luonamme, ja hän on aina vaikuttanut meihin rauhoittavasti ja tyyntäytävästi. Emme riitele, vaan rakastamme toisiamme sentähden, että hän rakastaa meitä, ja me rakastamme häntä. Kuinka onnelliseksi ihmiskunta tulee, kun kaikki ihmiset oppivat rakastamaan näin toisiaan. Silloin tulee paratiisi maan päälle.» — Näin ajattelee Jaakob, ja hänelle ehtoollinen muodostuu ennen kaikkea muistojuhlaksi, jota on vietettävä muistojuhlana Jeesuksen kuoleman jälkeen.

Sitten meidän katseemme lopulta kääntyy neljänteen opetuslapsen, Juudas Iskariotiin, ja hänessä tapaamme kerrassaan merkillisen temperamentin ja ihmisen. Juudas on melkein pä vaikeatajuinen, salaperäinen olento, ja kuitenkin niin yksinkertainen. Hän on nuori, tuskin kolmeakymmentä vuotta, mutta hän on kiihkeä messias-uskoja ja -odottaja, ja hän on kiihkeästi tullut vakuuttuneeksi siitä, että Jeesus Natsarealainen on tämä messias. Ja hänen käsityksensä messiaasta on se juutalainen käsitys, että messias vapauttaa Juudan kansan ja tulee hallitsemaan maailmaa. Onhan ollut puhetta Jeesuksenkin kanssa, että hänen uskolliset opetuslapsensa saavat hallita maailmaa. Juudaksen mieleen on tämä syöpynt juutalaisena messiaskäsityksenä, ja hän on kiihkeästi odottanut sitä aikaa, jolloin tuo tuhatvuotinen valtakunta alkaisi. Hän on monta kertaa tuntenut itsensä melkein kärsimättömäksi, kun se viipyy niin kauan. Miksi Jeesus ei jo aloita? Juudas on erikoislaatuinen ihminen, sellainen, jota tänä päivänä nimitämme mediumiksi. Sentähden Juudas on monta kertaa kyllä — Jeesuksen seuraajana ja opetuslapsena — nähnyt näkyjä, että enkelit ovat Jeesuksen ympärillä ja taivaat aukenevat — että siis Jeesuksella on näkymättömään maailmaan suhteita, joita toisilla ei ole. Tämä on kehittänyt hänen messias-uskoaan, ja hän odottaa kiihkeästi sitä päivää, jona Jeesus astuu esiin omassa majesteetissaan, jona tapahtuu se suuri ihme, että kaikki ihmiset maan päällä saavat tietää, että Jumalan Poika, Messias, on tullut. Silloin alkaa tuhatvuotinen valtakunta, ja aletaan hallita maailmaa. Juudas on henkisesti katsoen materialisti, ei jokapäiväisellä tavalla, vaan sillä tavalla, että hän käsittää henkiset asiat materialistisesti. Hän ei ole käsittänyt sitä, kun Jeesus sanoi: »Minun valtakuntani ei ole tästä maailmasta». Hän on käsittänyt, että Jeesus on Messias, joka hallitsee, kun enkelit tulevat ja puhaltavat pasuunoihinsa. Niin hän ajattelee nytkin tuolla ehtoollisella, kun hän, joka on mediumi, joutuu hurmioon ja näkee noita asioita nauttiessaan lepää ja viiniä. Jeesus on kyllä puhunut siellä ehtoollisella, että »yksi teistä tulee pettämään minut», mutta ei sano, kuka se on. Juudaskaan ei ole sitä ymmärtänyt sillä tavalla, että hän pettäisi. Hän ei ole omistanut sitä itselleen. Hän on ehkä toisten kanssa katsellut ympärilleen, kuka se pettäisi Jeesuksen. — Muistamme evankeliumista, että Johannes, joka istui Jeesuksen rinnalla, kysyy: »Kuka se on meistä, joka pettää?» Jeesus kuiskasi Johannekselle: »Hän on se, jolle kastetun palan annan.» Ja Jeesus otti leivän ja kastoi viiniin, ja antoi Juudakselle ja sanoi: »Tee pian, minkä aiot tehdä!» Ja evankeliumissa sanotaan, että silloin Saatana meni häneen. Juudas meni ulos. Ei hän vielä kukaan käsittänyt, että kaikki loppuisi tragediaan. Hän käsitti, että nyt on tullut aika, jolloin hän — Juudas — pakottaa Jeesuksen näyttämään maailmalle, kuka Jeesus on. Hän ajatteli: »Ja se hetki on tullut sillä tavalla, että minä Juudas olen ilmoittanut juutalaisille papeille ja roomalaiselle sotaväelle, että Jeesus tulee tänä yönä sinne Getzemanen. Sillä minä olen tuntenut koko sielussani, että nyt sen hetken täytyy tulla, jolloin Jeesus ilmoittaa, kuka hän on, ja tulee esiin kaikessa majesteettillisuudessaan.» Juudas uskoo yhä sitä. Ei ole

aikaa epäillä, sillä Saatana meni häneen. Se merkitsi, että koko houkutus kaikessa loistossaan meni häneen. Nyt hän lopulta uskoi. Hän riensi ja ilmoitti, missä he voisivat ottaa Jeesuksen kiinni, millä tavalla se voisi tapahtua. Sillä Jeesus oli aina – kuten muistamme – lymynnyt, eikä antanut itseänsä kiinni, ei roomalaisille eikä juutalaisille. Hän hävisi aina kaikkien näkyvistä. Mutta nyt tänä yönä tuon ehtoollisen jälkeen Jeesus menee opetuslapsineen puutarhaan. Sitten tulevat kansanjoukot ja sotamiehet. Juudas on sopinut, että se on se mies, jota hän suutelee. Juudas tulee Jeesusta vastaan ja suutelee häntä, ja Jeesus katsoo häneen melkein hymyillen. Siinä on traagillista paatosta, mutta samalla anteeksiantoa. Ja Juudas ymmärtää silloin aivan äkkiä, että nyt hän sittenkin pettää Jumalan Pojan, nyt hän sittenkin pettää sen korkeimman. »Se korkein ei tulekaan tällä tavalla ilmi, ei tule Jumalan valtakunta sillä tavalla, juutalaisten maailmanvalta sillä tavalla. Ei tapahdu mitään sellaista. Minä olen erehtynyt.» Ja samalla hän näkee Jeesuksen silmissä täydellisen anteeksiannon. Jeesus aivan kuin sanoo hänelle: »Minä tiesin kyllä, mitä piti tapahtuman, mutta tämän piti näin tapahtua. Ja sinä tiedät, että minä olen aina sinua rakastanut ja annan anteeksi sinulle.» – Mutta Juudas ei voinut antaa itselleen anteeksi, että hän oli niin kerrassaan erehtynyt. Hänen rakas opettajansa olisi voinut vielä elää maan päällä ja näyttää esimerkkiä. Kuka sen tietää, miten Jumalan valtakunta olisi voinut tulla. Ja Juudas lähtee ja hirttää itsensä ainoastaan sen takia, että hän luulee kaiken työn menneen hukkaan hänen takiaan. – Hän oli Juudas, yksi niistä, jotka rakastivat Jeesusta koko sydämeästään. Ei meillä saa olla sellaista tavallista käsitystä, että hän oli kadotuksen lapsi ja Jumalan pettäjä, niinkuin dogmatiikassa sanotaan. Silloinhan me voisimme yhtä hyvin sanoa, että hän oli maailman pelastaja, koska Jeesus ristinnaulittiin hänen takiaan. Älkäämme sotkeko dogmatiikkaa siihen. Tämä oli suuri tragedia. Juudas teki kaiken rakkaudesta ja uskosta. Hän erehtyi. Kuka meistä ei erehtyisi.

Voimme siis sanoa, että ensimmäisen ehtoollisen magia oli siinä, että opetuslapsista muutamat huomasivat, että se on jotain muutakin kuin vain muistojuhla. Ehtoollisella on salainen vaikutus, joka järkyttää sielua. Mutta he eivät Jeesuksen kuoleman jälkeen osanneet pitää muuta kuin muistojuhlaa, ja silloin ei tapahtunut mitään erikoista. Sitten vasta, kun Paavali oli kääntynyt ja ymmärsi syvemmin näitä asioita, ja kävi keskustelemassa opetuslasten kanssa, he ymmärsivät, että on otettava lukuun myöskin tämä maagillinen puoli ehtoollisessa.

XII

Ehtoollisen mystiikka

Ensimmäisen pyhän ehtoollisen magia, kuten viime kerralla näimme, oli siinä, että Jeesus Kristus itse jakoi leipää ja viiniä, itse siunasi, itse pani siunaukseensa voimaa. Ainakin jotkut opetuslapset huomasivat tämän koko olemuksessaan. He tunsivat, että he eivät syöneet tavallista leipää eivätkä juoneet tavallista viiniä, vaan että jotain tuli tuon leivän ja viinin mukana, jotain henkistä voimaa. Kaikki luultavasti eivät sitä tunteneet, mutta ainakin jotkut opetuslapsista. Mutta kun Jeesus silloin sanoissaan ei sanonut muuta, kuin että »Tehkää tämä aina minun muistokseni sitten, kun minä olen lähtenyt teidän luotanne pois», niin voimme ymmärtää, että myöhemmin niissä ehtoollisaterioissa, joita järjestettiin seurakunnissa, ei ollut ilman muuta tätä maagillista puolta. Nuo yhteiset ehtoollisateriat järjestettiin niin sanotuiksi rakkausaterioiksi. Ja niillä rakkausaterioilla tuli tavaksi, että osanottajat toivat mukanaan ruokaa ja juomaa, mitä heillä oli, ei siis ainoastaan leipää ja viiniä, vaan yleensä ruokaa. Ja sentähden huomaamme, että nämä ateriat, joiden tarkoituksena oli olla rakkausaterioina siinä mielessä, että siinä rikas ja köyhä istuivat vieretysten, ja kaikki söivät samaa ruokaa ja joivat samaa viiniä, pian kadottivat tämän alkuperäisen tarkoituksensa. Se tarkoitus oli tietysti sitten aivan yksinkertaisesti fyysillinen, mutta se tarkoitus oli silti korkea ja hyvä, sillä olihan Jeesus ennenkin opettanut opetuslapsille, kuinka piti yhdessä syödä. Kun ruokittiin esimerkiksi tuhansia ihmisiä, Jeesus näytti esimerkillään, kuinka tuli tehdä; että ne joilla oli, antoivat niille, joilla ei ollut, ja kaikki saivat kylliksi. Ja sillä tavalla käsitettiin nämä ensimmäiset rakkausateriatkin. Jokainen toi ruokaa ja juomaa, mitä hänellä oli, ja ne koottiin yhteen, ja apostolit, diakoonit, jakoivat, että kaikki saivat kylliksi. Kaikki söivät yhdessä, ja apostolit siunasivat ne ruuat ja juomat. Mutta pian nämä ateriat kadottivat tämänkin tarkoituksensa, sillä huomaamme Paavalin ensimmäisestä kirjeestä korinttilaisille, että hän moittii seurakuntalaisia siitä, että he eivät osaa pitää pyhänä näitä rakkausaterioita. Kaikki juoksevat ja ryntäävät pöytään ja rupeavat heti syömään omia ruokiaan ja juomaan omia juomiaan, niin että kaikki pian olivat täynnä ruokaa ja miltei juovuksissa. Tämä oli kerrassaan häpeällistä ja koko rakkausaterian tarkoituksen unohtamista. Ja Paavali sanoo siinä kirjeessään: »Älkää ollenkaan nauttiko ja tehkö niin, vaan muistakaa, millä tavalla Jeesus Kristus asetti tämän ensimmäisen pyhän ehtoollisen; ja minä sitten puhun niistä asioista tarkemmin, kun tulen taas teidän luoksenne». Rakkausateriat kadottivat merkityksensä, kun osanottajat eivät enää ajatelleet toisiaan, sillä rakkausaterian koko merkitys on siinä, että osanottajat eivät ajattele itseään, vaan toisiaan. Jos joku tuo jotain syötävää ja juotavaa, hän tuo sitä toisia varten, ilahduttaakseen toisia. Ja niin ne rakkausateriat olivatkin järjestetty alussa, kun apostolit itse niitä johtivat.

Mutta näiden rakkausaterioiden ohelle syntyi pian myöskin toisenlainen ateria. Paavali oli nähnyt Kristuksen ilmestyksessä. Hän oli Damaskuksen tiellä kääntynyt ja nähnyt Jumalan Pojan ja myöskin Jeesus Kristuksen, oli sitten ollut sokeana kolme päivää ja saanut apua eräältä kristityltä, jolta sitten myöskin sai opetusta Damaskuksessa. Kun tämä Paavali näki ja katseli rakkausateriaa, ehtoollista, hän teki huomion. Se liittyi siihen hänen kokemukseensa, jossa hän oli nähnyt, kuinka Jeesus Kristus yhä eli toisessa maailmassa — sehän ei estänyt häntä silti näkymästä tässä näkyväisessä maailmassa, jos hän niin tahtoi. Paavali oli itse kääntymyksessään tullut Jeesus Kristuksen puolustajaksi, yliaistillisen, suuren,

ihmeellisen kokemuksen, uudestisyntymisen kautta. Hän ajatteli ja sai myöskin sen vaikutelman, että koska Jeesus Kristus yhä elää ja on olemassa näkymättömässä maailmassa, niin miksikä hän ei yhtä hyvin kuin oli itse asettanut tuon ensimmäisen pyhän ehtoollisen sillä tavalla, että itse oli läsnä, miksikä hän ei edelleenkin voisi olla persoonallisesti läsnä ja mukana pyhässä ehtoollisessa. Ja kun Paavali puhui tästä Pietarille ja muille opetuslapsille, niin Pietari hänet ymmärsi. Tuon ensimmäisen Jerusalemin seurakunnan johtaja Pietari oli tavallaan eniten kääntynyt tähän näkyväiseen maailmaan. Mutta vaikka Pietari ainoastaan piti Jeesuksen siveysoppia tärkeänä, hänellä oli kyllä silloin tällöin yliaistillisia kokemuksia. Hän kuitenkin ymmärsi Paavalin ajatuksen hyvin ja sanoi: »Niinhän se tietysti voisi olla. Mutta silloinhan eivät kaikki umpimähkään voi olla mukana. Silloinhan täytyy olla niinkuin Jeesus itse sanoi: »Missä teitä on kaksi tai kolme minun nimessäni koolla, siinä minä olen mukana maailman loppuun saakka». Jeesus oli tarkoittanut sitä, että heidän piti olla koolla erikoisessa henkisessä tietoisuudessa ja tarkoituksessa. Nyt tietysti tässä ensimmäisessä seurakunnassa Jerusalemissa olivat kaikki läsnäolijat erittäin hartaita. He olivat kyllä täynnä uskoa, kun he ottivat osaa noihin rakkausaterioihin, mutta siinä olivat kuitenkin mukana sekä nuoret että vanhat jäsenet, kokemattomat ja kokeneet, uskossa heikot ja uskossa vahvat. Pietari ajatteli, että aivan umpimähkään eivät kaikki voi olla läsnä, jos hengessä rukoillaan, että Jeesuskin olisi läsnä. Jos pyydetään, että Jeesus Kristus persoonallisesti olisi läsnä pyhässä ehtoollisessa, silloin täytyy kaikkien osanottajien olla siitä tietoisia ja rukoilla sitä ja odottaa sitä. Tämähän tietysti oli myöskin samaa, mitä Paavalikin ajatteli, ja sentähden he olivat siitä yhtä mieltä. Ja sitten he alkoivatkin pitää erikoisesti niiden kesken, jotka eivät enää olleet oppilaita »katekumenoita», vaan »pistoa», uskovaisia, erikoisia ehtoollisaterioita. Ja silloin tapahtui, kun uskoa täynnä olevat opetuslapset olivat koolla, ja apostoleista Pietari siunasi leivän ja viinin niinkuin Jeesus Kristuskin oli tehnyt, että Jeesus Kristus tuli siihen heidän juhlatilaisuuteensa. Hän astui yht'äkkiä avaruudesta esiin ja oli läsnä pyhässä ehtoollisessa. Ja silloin tämä tietysti erikoisella tavalla vahvisti kaikkien uskoa. Siitä ei voi oikeastaan puhuaakaan. Se oli niin suurenmoinen kokemus kaikille. Ja saattoipa tapahtua niinkin, että Jeesus itse otti kalkin ja leivän, siunasi ja jakoi. Ja silloin ne läsnäolijat, jotka olivat olleet mukana ensimmäisessä ehtoollisessa, kun se asetettiin, tunsivat samaa kuin silloinkin; ja ne jotka eivät olleet silloin läsnä, tunsivat sitä, mitä nuo ensimmäiset olivat tunteneet. Ja tämän he ymmärsivät kerrassaan salaperäiseksi ja maagilliseksi toimitukseksi. Se oli mysteeri, mikä on sitten säilynyt kaikissa kristillisissä kirkkoissa jonkunlaisena mysteeriotietona. Sillä kaikissa kirkkoissa puhutaan siitä, että Jeesus Kristus on läsnä pyhässä ehtoollisessa. Eivät nämä kirkot tietenkään ajattele, että Jeesus Kristus persoonallisena olentona on läsnä. Ainakin hän on läsnä näkymättömällä tavalla, mutta kirkot ajattelevat ennen kaikkea, että hän on läsnä leivässä ja viinissä. Hän on leivän sisässä, leivän mukana ja sen alla. Samalla tavalla viinissä. On kaikkien kristillisten kirkkojen usko, että Jeesus Kristus on läsnä yliluonnollisella tavalla tässä pyhässä toimituksessa leivässä ja viinissä. Tämä muisto ja traditio, joka muodostettiin opinkappaleeksi, johtui siitä, että ensimmäisinä aikoina Jeesus Kristus todella oli läsnä. Hän tietysti saattoi ilmestyä ensimmäisinä aikoina opetuslapsilleen muutenkin. Mutta sitten hän oli niissä mysteeri-toimituksissa läsnä vielä erikoisemmalla tavalla. Sillä jos hän muuten ilmestyi opetuslastensa luo, joko silloin kun heitä oli kaksi tai kolme yhdessä, tai yksitellen, niin hänen läsnäolonsa merkitsi sitä, että hän jotain opetti. Mutta tässä pyhässä ehtoollisessa hän ei esiintynyt enää ainoastaan opettajana, vaan niinkuin voisimme sanoa, vapahtajana, auttajana, sinä, jonka suuri henkinen voima vaikutti opetuslapsiin. Ja täten hyvin ymmärrämme, kuinka kristillisissä kirkkoissa on ollut traditio uskona, että Jeesus Kristus ei ollut ainoastaan joku opettaja niinkuin toiset suuret Jumalan lähetit maan päällä, kuten Buddha ja muut, vaan hän oli ennen kaikkea vapahtaja, auttaja, joka ei ainoastaan puhu ja opeta, vaan saa aikaan jotain henkisesti. Tätä on aina kirkkoissa painostettu, ja sentähden kristilliset kirkot ovat nähneet niin suuren eron Jeesuksen ja kaikkien hänen edeltäjiensä

välillä; ja se ero on käynyt lopulta niin suureksi, että ne ovat kadottaneet muiston Jeesus Kristuksesta ihmiskunnan opettajana. Ne ovat katsoneet itsensä sokeiksi siihen seikkaan, että Jeesus Kristus oli ihmisten vapahtaja ja auttaja henkisessä teossa. Tämä on ollut kohtalokasta, sillä se on merkinnyt, että Jeesus ei ole voinut liioin olla henkisenä auttajana, kun kerran on kielletty hänet opettajana, kun ei ole kunnioitettu hänen sanojaan, kun ei ole pantu arvoa hänen opetuksilleen. Ei ole ymmärretty, että niitä on ensin noudatettava; sitten vasta hän voi tulla persoonallisena vapahtajana ja auttajana. Hän ei voi tulla vapahtajana ja auttajana sille ihmiselle, joka ei noudata hänen käskyjään. Se on ensimmäinen ehto. Kristikunta ei ole mikään todellinen kristikunta, jos se vain ajattelee, että Jeesus Kristus on jonkinlainen noita, joka loihtii heidät pelastetuiksi, on tehnyt jotain Isän hyvitykseksi, aina vetää ihmisyksilöitä synnin suosta. Ehk'emme juuri niin osaa sanoa, mutta kuitenkin, että hän pelastaa ihmisiä Perkeleen pauloista, ikuisesta kadotuksesta. Niin kauan kuin kristikunta katsoo Jeesus Kristukseen ainoastaan kuin loihtijaan, hän ei voi mitään tehdä ja auttaa. Vasta sitten, kun kristityt ottavat ensin Jeesuksen vastaan sinä elämän opettajana, joka näyttää, miten heidän on elettävä tässä näkyväisessä elämässä, miten heidän on itseään kasvatettava sisässään, hengessään ja sielussaan, Jeesus voi tulla heidän luokseen välittömänä auttajana ja persoonallisena vapahtajana. Ja ennen kuin kristilliset kirkot ottavat vastaan Jeesuksen elämän opin ja rupeavat itse opettamaan ja noudattamaan Jeesuksen käskyjä, on Jeesus aivan kykenemätön tekemään mitään kirkkojen hyväksi. Sillä kirkothan sulkevat itsensä ulos hänestä. On aivan kuin kaikki komeat kirkot, jotka on rakennettu, olisivat niin hyvin teljetty kiinni, että Vapahtaja ei vain pääsisi niihin sisälle. Aina on ollut poikkeuksia, ja on ollut yksilöitä, jotka ovat ottaneet Jeesuksen vastaan opettajana. Ja on yksityisiä kirkon pappeja, piispoja ja paaveja, jotka ovat ottaneet vastaan Jeesuksen opettajana; ja kun he ovat hyväksyneet hänet opettajana, hän on voinut tulla auttajana ja vapahtajana. Mutta mikäli kirkot ja yksilöt eivät ota vastaan Jeesusta elämän opettajana, eivät he kykene ottamaan häntä vastaan, ja hän ei kykene tulemaan heidän luokseen auttajana ja vapahtajana. Sentähden on tämä kohta niin ylen tärkeä. Ensimmäisessä seurakunnassa apostolit ja heidän välittömät opetuslapsensa ymmärsivät tämän. Silloin kaikki, jotka sanoivat itseään Jeesus Natsarealaisen seuraajiksi ja jotka myöhemmin nimittivät itseään kristityiksi, ymmärsivät, että uusi elämä alkaa silloin, kun ihmisyksilö alkaa kulkea Jeesuksen jäljissä, alkaa elää Jeesuksen käskyjen mukaan. Silloin alkaa uusi elämä, ja se ei ole ainoastaan sitä, että ihminen nyt on muuttanut elämäntapansa jossain merkityksessä, että hän on kääntynyt pois maailman poluilta j.n.e. Se ei ole niin vain muodollinen asia. Se on sitä, että kun yksilöt silloin alkavat uutta elämää, he astuvat Pyhän Hengen ilmapiiriin, Jeesus Kristuksen auraan ja täyttyvät uudella elämällä ja voimalla, jossa he etenevät. Se oli heidän elämänsä etenemistä hengessä ja tiedossa. Heidän tietonsa tuli yhä syvemmäksi ja voimakkaammaksi, ja he huomasivat, että elämä itsessään on aivan suurenmoista, kun ihminen pääsee siitä kiinni. Elämä ei ole silloin ainoastaan pientä hommaa täällä maan päällä, vaan se on kulkua kirkkaudesta kirkkauteen, se on sisäistä henkistä elämää, joka aina laajenee, syventyy, kasvaa ja nousee korkeuksiin. Tätä ensimmäiset kristityt saivat kokea. He saivat vahvistusta ja voimaa, kun he kokoontuivat yhteisiin kokouksiinsa ja yhteisissä ehtoollisen vietoissaan ottivat vastaan Jeesus Kristuksen persoonallisena olentona. Siinä oli ehtoollisen varsinainen maagillinen puoli. Tiedämme, että Paavali sai oppilaan Ateenassa, ja että hän perusti siellä aivan kuin kreikkalaisen mysteeriokoulun Eurooppaa varten. Tämä oppilas oli tunnettu Dionysius Areopagin jäsen, josta historia kyllä mainitsee, mutta josta ei paljon puhuta. Hän oli kuitenkin suoraa linjaa Paavalista.

Mutta tällä ehtoollisen vietolla oli muitakin merkityksiä vielä. — Meidän ei suinkaan pidä ajatella, että tuollainen maagillinen ehtoollisen vietto olisi mahdoton meidän päivinämme. Se ei ole suinkaan mahdoton näkymättömän maailman puolesta, Jeesus Kristuksen kannalta.

Asia riippuu meistä ihmisistä. – Mutta ehtoollisella on toinenkin, mystillinen puoli. Tämä mystillinen ehtoollinen ei tapahdu ollenkaan tässä näkyväisessä maailmassa. Ehtoollinen mysteeriona, mystillisenä todellisuutena, voi tapahtua näkymättömässä maailmassa yksistään. Ja silloin se ei ole riippuvainen mistään ulkonaisesta seikasta, ei mistään paikasta, ei mistään ajasta. Tämä mystillinen ehtoollinen on riippuvainen ainoastaan yksilöstä. Siinä ei ole monta ihmistä yhdessä, vaan ihminen on yksin. Ja on ihmeellistä todeta, että kun ehtoollinen maagillisena toimituksena hävisi olemasta tästä näkyväisestä maailmasta, kun ei ole mitään pyhää ehtoollistoimitusta, jossa Jeesus Kristus olisi persoonallisesti läsnä, silti on aina pitkin vuosisatoja ja vuosituhansia, kohta pari tuhatta vuotta, ollut tällainen mystillinen ehtoollinen, joka kuitenkin myös on yhteydessä Jeesus Kristuksen kanssa. Se ei ole siis mikään sellainen ehtoollinen, joka olisi ollut aina ja koska tahansa tässä merkityksessä, vaan se on ehtoollinen, joka on suorastaan tekemisissä juuri Jeesus Kristuksen ja hänen työnsä kanssa. Mikä tämä mystillinen ehtoollinen on? Se on sitä, että yksilö koska tahansa, ajasta ja paikasta riippumatta, voi saada näkymättömällä tavalla nauttia Herran pyhää ehtoollista. Jos me kuvaamme sitä seikkaa inhimillisin sanoin, voimme sanoa, että joku enkeli, siis joku Jeesus Kristuksen lähetti, taikka kuka ties joissakin tapauksissa Jeesus Kristus itse, tulee näkymättömän kalkin ja näkymättömän viinin kanssa. Kukaan ei näe mitään tässä näkyväisessä maailmassa, mutta näkymättömästi tuolle ihmisyksilölle tarjotaan kalkista pyhää ehtoollista, elämän vettä, Kristuksen verta. Hän saa sitä juoda hetken, ja sen vaikutus tietysti tuntuu koko hänen olemuksessaan. Tämä voi tapahtua silloin, kun ihminen, joka tietysti on opetuslapsi, Jeesuksen seuraaja, harras kristitty, niin sanoakseni, on surullinen, alakuloinen, liian murrettu hengessään, liian ahdistettu, liiaksi maailman hylkäämä. Silloin tulee enkeli hänen luokseen ja tarjoaa hänelle pyhää ehtoollista Kristuksen käskystä. Tämä on siis hyvin salaperäinen ja mystillinen tapahtuma. Tietysti ihminen, joka saa ehtoollista, voi itse sen tietää. Kukaan syrjäinen ei näe mitään, eikä ole sanottu, että asianomainen ehtoollisen nauttijakaan näkee mitään. Hän tuntee vain saavansa ihmeellistä voimaa, lohdutusta, kirkkautta henkeensä ja sieluunsa, voimaa, joka virtaa koko hänen olemuksensa läpi ja valaisee hänen henkeään. Mutta hän voi nähdä myöskin, kuinka käsi ojentuu näkymättömästä, ja siinä on kalkki, jota se tarjoaa hänelle. Ei hän voi ottaa siitä kiinni. Se on tuo toinen käsi, joka antaa hänen juoda. Se on pyhän ehtoollisen mystillinen puoli.

XIII

Ehtoollisen okkultinen puoli – Graal-malja

Ehtoollisen ja varsinkin ehtoolliskalkin ja veren merkityksiä tutkiessamme olemme nyt tulleet viidenteen niistä merkityksistä, jotka mainittiin. On tietysti enemmänkin, mutta emme osaa puhua muista kuin viidestä eri merkityksestä. Olemme jo puhuneet, niinkuin muistamme, eksoteerisesta, esoteerisesta, maagillisesta ja mystillisestä merkityksestä, ja nyt tulemme ehtoolliskalkin ja veren okkultiseen merkitykseen. Ja tämä vie meidät silloin legendaan Graal-maljasta. Legendahan kertoi alkuaan, että kun enkelien lankeemus tapahtui, ja pääenkelikin, jota nimitetään Luciferiksi, syöksyi maahan, hänen kruunustaan putosi suurin ja kaunein jalokivi. Tämä jalokivi oli kuin paljasta vuorikristallia, valkoisen hohtava, läpikuultava, loistava, säteilevä. Tätä ihmeellistä jalokiveä säilytettiin jossain, kunnes siitä tehtiin malja, kalkki; ja sitä kalkkia Jeesus käytti, kun hän asetti pyhän ehtoollisen. Heidän viimeinen yhteinen ateriansa kävi tämän kalkin merkeissä. Sitten kalkki joutui Joosef Arimatialaisen käsiin. Hän oli Golgatalla ristin juurella, ja otti tähän kalkkiin Jeesuksen verta muutamia pisaroita. Sitten se oli hänellä ja hänen perheessään ja hänen heimonsa käsissä, kunnes se siirtyi Eurooppaan, ensin Espanjaan linnaan, joka oli rakennettu Mont-Salvat-vuorelle. Siellä se oli jonkun ylhäisen kreivin, melkeinpä kuninkaan hallussa. Se kulki polvesta polveen, mutta joutui sitten Englantiin, sielläkin linnaan ja vuorelle, jota nimitettiin »Mount Salvat». Siellä se sitten on ollut. Tällainen on Graal-legenda. Ja myöskin muistatte, kuinka legendassa puhutaan Graal-ritareista, veljeskunnasta, joka hoitaa ja säilyttää luonaan tätä pyhää ehtoollismaljaa, Graal-maljaa. Ja nämä veljet, ritarit, asuvat siellä vuorella tietymättömissä. Ei kukaan ihminen löydä heitä, ennen kuin on valmis myöskin tulemaan siihen samaan veljeskuntaan jäseneksi. Kun joku nuori ihminen täynnä jumalanpelkoa ja uskoa ja pyhyttä lähtee etsimään tuota Graal-linnaa, hän voi monien vaikeuksien ja koettelemusten kautta päästä sinne. Hän voi päästä veljeskuntaan ritariksi, ja voi nousta asteissa. Hänestä voi tulla vaikka Graal-kuningas, joka säilyttää ja varjelee sitä pyhää maljaa. Mutta joskus joku niistä ritareista voi esiintyä maailmassa. On olemassa kaunis Lohengrin-taru, jossa kerrotaan, kuinka Lohengrin, joka oli Graal-ritari, tulee maailmaan puolustamaan Brabantin herttuan tyttärtä, kun tätä syytetään veljensä murhasta. Siinä, kuten keskiajalla oli tapana, neljään ilmansuuntaan puhallettiin torvella ja kovalla äänellä tiedusteltiin, olisiko ketään, joka tahtois puolustaa herttuan tyttärtä. Lopulta tulee sininen ritari, Graal-ritari, puolustamaan häntä. Hän taistelee herttuan tyttären syyttäjää vastaan ja voittaa hänet tietysti. Ja sitten kuninkaan tytär ja Graal-ritari menevät naimisiin keskenään. Mutta muistamme, kuinka ritari sanoo: »Sinä et saa koskaan kysyä, kuka minä olen. Sinun täytyy tyytyä minuun tuntemattomana, sillä jos kysyt nimeäni, menen pois». Ja muistamme, kuinka Elsa ei voi olla kysymättä, ja ritari sanoo, kuka hän on, ja sanoo samalla hyvästit. Hän kutsuu joutsenensa ja matkustaa pois, ja Elsa jää yksin. Tämä Graal-legenda on äärettömän kaunis ja myös kaikki muutkin samaan piiriin kuuluvat legendat, niinkuin esimerkiksi »Kuningas Arthur ja hänen jalot ritarinsa». Ne ovat sanomattoman kauniita. Ne ovat keskiajan elämälle ominaisia. Keskellä kirkollista mustuutta, vainoa ja julmuutta, oli olemassa kuin uskonnollinen käsitys ihmisen elämästä. Katolinen kirkko kyllä ylläpiti ja edusti sitä. Tällaiset ihanat legendat olivat omiansa ylläpitämään uskoa kaikkeen hyvään. Ne opettivat, kuinka välttämätöntä oli ihmisen edistyä hyvässä. Ei ollut kysymyksessä hänen älynsä,

ihmeellinen neronsa, vaan hänen siveellinen etevyytensä. Nämä tällaiset legendat opettivat keskiajalla, mikä elämän sisältö on ja kuinka elämän painopiste on moraalisessa puhtaudessa ja hyvydessä, ei älyllisessä etevyydessä. Ja sentähden legendat ovat nähtävästi tulleet pyhästä alkulähteestä. Tämä Graal-legenda kuvaa meille aivan erinomaisen tärkeitä asioita tämän ehtoolliskalkin yhteydessä ja ihmisen kehitystä. Sillä tämän ehtoollismysterion okkultisessa puolessa on kysymys ihmisen kuolemattomuudesta. Ihminen on määrätty kuolemattomaksi, mutta hän ei sitä suinkaan vielä ole. Hän ei ole sitä tietten, sillä se on kuolemattomuus, mistä emme mitään tiedä. Jos me olemme sisimmässä hengessämme kuolemattomia, mutta emme tunne sitä henkeä, emme voi kerskailla olevamme kuolemattomia. Mutta meillä on mahdollisuus tulla kuolemattomiksi, koska meillä on kuolemattomuuden siemen, ja meidän elämämme on sitä varten, että saavuttaisimme kuolemattomuuden.

Ja me huomaamme heti ilman vaikeuksia, että tämä legenda tarkoittaa aivan määrättyä asiaa. Se on vertauskuva, jossa kuvataan meidän teosofisista tutkimuksista tuttua tosiseikkaa. Kun Lucifer eli enkeli lankesi, niin hänen kruunustaan putosi kristallinkirkas, läpikuultava jalokivi. Ja mikä se on, on ilman muuta selvää meille. Sillä me ihmiset kuolemattomina, iankaikkisina minuuksina, olemme enkeleitä omassa maailmassamme. Tosin olemme lapsienkeleitä, jotka eivät tiedä olevansa enkeleitä, eivät tunne itseään. Kun me ihmismuodot synnyimme tänne maan päälle, oli se kuin lankeemusta. Sitä sanotaankin aineeseen lankeemiseksi. Meidän minuutemme oli saanut kristallinkirkkaan valoverhon, joka oli jonkinlainen pallomaailma, jonka sisällä minuus kyllä asui jumalallisena olentona, enkelinä, mutta joka ei vielä ollut mikään ilmennyt maailma. Kristallinkirkas ja puhdas oli se maailma, joka ympäröi minuutta. Tämä on aineellista puhetta kuvaamaan noita asioita, sillä itse asiassa tämä valoverho ja minuus olivat maailmassa, joka ei ole muotoihin sidottu, jossa ei ole oikeastaan aikaa eikä paikkaa. On sentähden sanomattoman vaikeata kuvata näitä seikkoja realistisesti. Mutta kuitenkin, kun me ihmiset rajoitettuina kykyinemme katselemme sitä muotoa, emme voi kuvata sitä muuksi kuin jonkinlaiseksi valoisaksi auringoksi tai loistavaksi kuuksi, jonka sisällä asuu minuus, jolla ei ole mitään muotoa. Tämä inhimillinen minuus oli tietysti tuo enkeli, joka lankesi, ja se valoverho, joka ympäröi häntä, oli jalokivi, joka putosi Luciferin kruunusta. Sillä juuri tämä ihmeellinen, kaunis, kuvaamaton aurinko-olemus lankesi aineeseen, yhtyi johonkin muotoon, elähdytti sitä muotoa. Nyt jos katselemme ihmistä sillä silmällä, joka näkee näitä asioita, näemme jokaisessa ihmisessä tuon alkuperäisen valoverhon. Emme tavallisella selvänäöllä näe sitä sellaisena nyt, vaan aurana, jossa on kaikenlaisia värejä. Mutta jos keskitämme katseemme alkuperäiseen minään, värit häipyvät pois ja aura tulee yhä kirkkaammaksi, ja lopulta se on hohtavan kirkas. Jokaisella ihmisellä on siinäkin aurassa joitakin väri- ja värivahduksia, mutta ne ovat hyvin hienoja, ei silmään pistäviä. Ainoastaan muutamilla ihmisillä on korkeamman minän valoverho muuttunut moniväriseksi. Ne ihmiset ovat enemmän kehittyneet henkisesti ja sielullisesti. Vähemmän kehittyneet ihmiset ovat köyhempiä siinä korkeamman minän aurassa, ja sillä auralla on kontuurinsa. Se on kuin ympyrä ja kehä, jonka ulkopuolelle ei saa mennä. Ihmisen tehtävä on kuitenkin murtaa se kehä, vaikka se ei voi tapahtua alemmissa maailmoissa. Niissä on se kehä, joka ympäröi häntä. — Siis kun nyt katselemme ketä ihmistä tahansa, näemme hänen auransa monivärisenä ja vahvana väriliekkinä. Mutta se ei ole alkuperäinen korkeamman minä aura, vaan persoonallisuuden. Sillä se oli lankeemusta aineeseen, se ihmisen ensimmäinen syntyminen. Ja se lankeemus aineeseen on sitten jatkunut ja jatkuu joka kerta, kun synnymme maan päälle. Ja on luonnollista, että kysymme: mitä varten tämä jälleensyntyminen? Mitä varten oikeastaan ihmisen ollenkaan tarvitsi syntyä aineeseen, miksi piti enkeliolennon langeta? Kun teemme sellaisen kysymyksen, teemme itse asiassa sangen ytimekkään, sekä filosofisen että okkultisen kysymyksen, ja vastaus siihen on lyhyesti tämä: minätaajunta ei tuossa hohtavassa jalokivessä ole vapaa toimimaan; se ei voi tehdä mitään,

koska sillä ei ole käyttövälinettä eikä muotoa. Se on aivan kuin maailma, kosmos, ennen varsinaista luomista. Se on kuin maailma kaaostilassa, joka on aineen alkuperäinen tila. Sellainen on myöskin ihminen, kun hän ensin syntyy tänne maan päälle. Hän on aivan muodoton siinä korkeammassa minuudessaan, ilman toimintamahdollisuuksia. Hän ei oikeastaan ole mitään, vaikka hän on kuolematon minuus. Hän ei ole toimiva, tietävä, tahtova minuus. Kaikki mahdollisuudet hänellä on, mutta hän ei kykene niitä käyttämään. Ei ole hänestä hyötyä maailmankaikkeudelle eikä kehitysjärjestelmälle. Kuitenkin näkyy kaikki olevan olemassa sitä varten, että jotain saataisiin aikaan, tehtäisiin. Ja sentähden huomaamme, kuinka oikeat ovat sanat Goethen »Faustissa»: »Alussa oli teko». Se merkitsee, että kaiken takana on tekemisen halu; kaiken salaisuutena on oleminen. Sillä tehdä ei voi, jollei ole, ja tehdä voi myöskin ainoastaan sitä mukaa ja siinä määrin, mitä on. Ihminenkään ei voi tehdä sitä, mitä hän ei ole. Hän ei voi elää, mitä hän ei ole, ei tehdä tekoja, jotka eivät ole hänen sisässään. Oleminen on takana; ilmeneminen on teko, ja sentähden on ilmenemisen takana teon välttämättömyys. Sentähden ihminenkään ainoastaan tajuntakeskuksena ei ole vielä mitään maailmankaikkeudessa; mahdollisuuksiltaan kyllä, mutta ei olemukseltaan ole tekijä. Sillä jokaisen ihmisen on oltava tekijä maailmankaikkeudessa. Sitä varten on ainakin koko ilmennys olemassa. Mitä absoluutti on, emme osaa sanoa, mutta ilmennys on olemassa toimintaa varten. Toiminnassa ihminen kehittyy. – Jos ihminen istuisi tuolilla ja sanoisi: »Tahdon tulla hyväksi», on selvää, ettei hänestä tule mitään. Hän tietysti saa jotain aikana, koska hän osaa ajatella. Mutta ennen kuin hän oli langennut, hän ei osannut edes ajatella. Nyt kun ihminen osaa ajatella, hän voi istuutua tuoliin ja sanoa: »En tahdo saada mitään pahaa aikaan; tahdon kehittää itsenäni». Mutta se ei vie mihinkään, jollei tee jotakin. Eräs amerikkalainen vakuutti, että hänen ei tarvitse tehdä mitään liikkeitä, hän vain istuu nojatuolissa, ja siinä hän tulee erinomaisen vahvaksi. Mutta häneltä voidaan kysyä, mitä hyötyä on koko hänen väkevyydestään, jos hän ei suorita mitään, jos hän ainoastaan istuu, ja tietää olevansa hirmuisen väkevä. Mutta jos hän jotain tekee ja näyttää jotain, silloin tuo lihaksien kehittäminen on muuttunut hyvin merkilleksi keinoksi. Hänen ei tarvitse nostaa puntteja; hän vain istuu, ja me kumarramme hänelle, sillä hän näyttää teossa, että hän kehittää lihaksiaan. Sillä ainoastaan teko, toiminta, todistaa olemassaololle, absoluutille, että elävä olento on tekijä maailmankaikkeudessa. Sitä varten siis ihminenkin on syntynyt minuudeksi, että hän tulisi tekijäksi. Kun hänen minuutensa tuossa alkuperäisessä, hienossa valoloistossaan on ainoastaan jollain epämääräisellä tavalla tajuinen itsestään, eikä sillä tavalla kuin me tässä pesoonallisuutena, hän ei ole vielä täyttänyt omaa tehtäväänsä, ei tullut siksi, miksi hänen täytyisi tulla – tekijäksi. Sentähden ihminen oli pakotettu lankeamaan. Hänen täytyi se tehdä. Hänen täytyi toisin sanoen ottaa mukaan itseensä kaikki ne ruumiit, jotka olivat kehittyneet varhempina luomispäivinä, siis, kuinka sanoisimme, saastuttaa ja liata kristallinkirkas, hieno valoauransa kaikenlaisilla puoliaineellisilla käyttövälineillä. Niinpä hän verhosi itsensä siihen eläimelliseen tunneruumiiseen, joka kehittyi hänessä kuumavantarassa. Hän verhosi itsensä siihen eetteriruumiiseen, joka kehittyi aurinkomanvantarassa. Hän verhosi itsensä siihen fyysilliseen ruumiiseen, jonka siemen annettiin ja muodostettiin saturnusmanvantaran aikana. Huomaamme, että hän ei kyennyt luomaan itselleen fyysillistä ruumista. Sen siemen, joka hänellä oli kaukaisilta ajoilta, oli muodoton, eikä itsestään muodostunut miksikään. Ihminen ei ainakaan olisi osannut tehdä mitään siitä, vaan hänen täytyi saada lainaksi fyysillinen ruumis luonnolta, jumalilta. Muistanette, kuinka viime talvena koetin selittää tämän fyysillisen ruumiin. Sen antoivat jumalat, ja siihen yhtyivät nuo eetteri- ja astraaliruumiit. Ihminen itse lankesi siihen, ja hän ei silloin inhimillisenä minuutena mitenkään voinut ilmetä, ei siinä tunneruumiissa, joka oli lähin, ei siinä elävässä eetteriruumiissa, eikä siinä fyysillisessä ruumiissa, joka ei ollut edes hänen omansa. Sen vuoksi ensin täytyi syntyä persoonallinen minä, sellainen minuus, joka tunsu itsensä noissa käyttövälineissä. – Sellainen on ihmisen

syntyhistoria, niinkuin kaikki voivat tietää teosofisista tutkimuksistaan. Ja siinä silloin näkyy, kuinka ihminen on antanut luonnon aivan kuin liata itseään. Kuuluu hänen karmaansa, dharmansa, tehtävänsä, kehitykseensä, että hän, joka syntyi ihmisenä, enkelinä korkeammassa maailmassa miljoonia vuosia sitten, ottaa nämä verhot ympärilleen. Se kuului hänen tehtävänsä sentähden, että se oli ainoa keino vähitellen tulla tietoiseksi itsestään. Ja mitä silloin samalla huomaamme myöskin tapahtuneen? Huomaamme, että ihminen hyvin pian joutui kuoleman kysymyksen eteen. Fyysillinen ruumis sekä muut verhot, jotka muodostivat hänen auransa, eivät voineet elää ikuisesti. Jos me ihmiset olisimme voineet siinä kirkkaassa valoverhossa tulla tekijöiksi, toimiviksi olennoiksi, olisimme – kuka ties – voineet jäädä enkeleiksi. Mutta niin ei käynyt. Me emme osanneet luoda itsellemme muotoa siinä valoverhossa. Muodon lopullisesti ratkaisivat ne jumalalliset olennot, jotka antoivat meille fyysillisen ruumiin muodon. Tämä on meidän muotomme, jonka me olemme saaneet jumalilta lainaksi. Tämän muodon avulla me opimme tahtomaan, tuntemaan ja tietämään, tulimme toimijoiksi maailmankaikkeudessa. Ja jos tämä muoto vastaisi meidän valoverhoamme, se olisi kuolematon niinkuin sekin, sillä valoverhoamme kuolema ei voi koskea. Ja jos se muoto, minkä saimme, olisi heti voinut olla kuolematon, olisi saavutettu lopullinen muoto ja me olisimme voineet aina sitä käyttää. Mutta kuolematon ei ole se muoto, jota sanotaan persoonalliseksi muodoksi, persoonaksi, naamioksi, jonka avulla esiinnyimme maailmassa. Se ei ollut kuolematon, emmekä mekään osanneet tehdä sitä kuolemattomaksi sentähden, että emme olleet vielä olentoja, jotka maailmankaikkeuden lakien mukaan olisimme eläneet sopusoinnussa. Meidän olisi pitänyt ilman muuta tietää, mikä on hyvä ja paha, ja luopua pahasta. Maailmankaikkeuden koko ilmennyksen takana on hyvän majesteettillinen tahto, Jumalan tahto, joka on hyvä. Jos olisimme ilman muuta kyenneet sitä tahtoa tottelemaan, olisimme olleet kuolemattomia, niinkuin me tosin olemmekin eräässä merkityksessä. Mutta me emme osanneet ilman muuta tietää sitä ja erottaa hyvää pahasta. Sillä jotta tuntisimme hyvän, meidän täytyy tietää sen vastakohtaa; ja jos totuuden tahdomme tietää, meidän pitää tietää sen vastakohta. Ellei olisi varjoa, ei olisi valoa. Emme tiedä hyvästä mitään, jos emme tiedä jotain pahasta. – Sentähden lankesimme, ja sentähden tulivat kaikki ne jumalat, jotka tulivat auttamaan, lucifereina, ahrimaaneina ja saatanoina meitä kiusaamaan ja ahdistamaan. Meidän täytyi langeta kiusauksiin, mutta sillä tavalla opimme vähitellen erottamaan hyvän pahasta ja totuuden valheesta, ja kehityimme ja viisastumme. Okkultiselta kannalta on tämä samaa kuin kuolemattoman muodon luomista. Sitä vailla me olemme. Meillä ei ole kuolematonta ruumista ja muotoa, sillä se, joka on kuolematon itsessään, nim. tuo valoverho, ei ole muoto. Sitä on legendassa kylläkin kuvattu jalokiveksi, joka Luciferin kruunusta putosi, siis muodolliseksi, mutta todellisuudessa sillä ei ole mitään muotoa, eikä ihminenkään vielä voisi arvatenkaan toimia ja olla tekijä, jos hänellä ei olisi muuta muotoa kuin ympyrä. – Sentähden ymmärrämme hyvin omasta kokemuksestamme, että toiminta ja kaikki muodollinen esiintyminen maailmankaikkeudessa nähtävästi kaipaa sellaista muotoa kuin meillä ihmisillä – niin enkeleillä ja jumalilla on. Sillä vaikka menemme kuinka korkealle tahansa, kun jumalalliset olennot esiintyvät tekijöinä, he ilmenevät inhimillisessä muodossa, vaikka tosin äärimmäisen kirkastetussa muodossa. Sentähden Raamatussa sanotaan, että ihminen on luotu Jumalan kuvaksi. Sillä tarkoitetaan juuri ihmisen muotoa. Tämä muoto on ainakin tässä maailmankaikkeudessa sellainen, että se vastaa tarkoitustaan jollain määrättyllä tavalla. Emme osaa sanoa, kuinka on laita toisissa aurinkokunnissa ja kosmoksissa. Siellä voi muodon jumalallinen perustyyppi olla toisenlainen, mutta tässä kosmoksessa on tämä inhimillinen muoto, kirkastettu, kaunis, Jumalan Pojan muoto, ilmenneen Jumalan muoto. Ja näin ollen meidän tehtävämme ihmisminuuksina on alusta saakka ollut luoda muoto. Tämän fyysillisen ruumiimme saimme lainaksi jumalilta. Kun se ei ole meidän omamme, se ei ole kuolematon. Me emme tunne sitä. Meidän oma muotomme on täydellinen mysteeri. Hyvin vähän tunnemme sitä.

Meidänhän täytyisi kyetä menemään mihin soluun tahansa, jos sen tuntisimme. Siinä ei saisi olla mitään salaisuutta meille, jos se todella olisi meidän oma käyttövälineemme, jota voisimme täydellisesti hallita ja käyttää. Nyt se on vain jumalien laina eikä omamme, ja sentähden kuolema aina tulee jonkun ajan perästä ja sanoo meille: »Sinä et osannut käyttää tätä lahjaa. Olet antanut sen tulla vanhaksi ja huonoksi. Nyt sinun on luovuttava siitä. Se kuolee, ja sinä saat lähteä omaan maailmaasi, takaisin siihen kristallinkirkkaaseen valoverhoon, ja saat odottaa, kunnes kerran taas saat tällaisen luonnolta. Osaatko silloin paremmin? Sillä tiedä, että sinun tehtäväsi on luoda kuolematon ruumis. Sitä varten sinä olet syntynyt maan päälle yksilön kannalta katsoen, että loisit kuolemattoman ruumiin. Sitä et osaa luoda, jollet tee tästä ruumiista kuolematonta ruumista. Tämä on se osviitta, esimerkki sinulle. Tämän olet saanut lahjaksi, ja siinä piilee kuolema, kunnes olet voittanut kuoleman ja herättänyt sen eloon.» – Mutta kuinka se on mahdollista? Mehän emme osaa luoda itsellemme kuolematonta ruumista. Emme ihmiskuntana olisi osanneet, emme osaisi, ellei yksi olisi ensin tullut ja luonut. Muistamme, miten kerrotaan kaikista viisaista, että niiden, jotka tahtovat olla yhteydessä tämän fyysillisen ruumiin elämän kanssa, alemman kolminaismaailman kanssa, on hankittava itselleen fyysillinen ruumis. Sillä vaikka heidän ruumiinsa eläisi tuhat vuotta, se lopulta väsyä ja kuolee, ja sitten he saavat astua uuteen ruumiiseen ja elää siinä edelleen. Näin oli ennen Jeesus Kristusta, ja on vielä nytkin. Kun ihminen on saavuttanut korkeampia asteita, hän saa aina syntyä uuteen ruumiiseen. Ei hän kuole ja kadota tajuntaansa, mutta kuitenkin hän vaihtaa ruumista, vaikka on sama olento ja kehittää itseään. Taikka sitten, jos hän ei ole mestari, joka on yhteydessä tämän maapallon elämän kanssa, hän on voinut siirtyä pois. Hän on tullut täydelliseksi ihmiseksi, mutta näkymättömässä maailmassa ja siirtynyt toisiin maailmoihin. Hän ei ole tämän ihmiskunnan mukana, vaikka hän tässä ihmiskunnassa ja tällä maapallolla voisi saavuttaa kaikista korkeimman inhimillisen kehityksen, niinkuin Jeesus Kristus on saavuttanut. Jeesus Kristuksen jälkeen ovat asiat nyt sillä tavalla muuttuneet, että ihminen voi ruveta työskentelemään tuon kuolemattoman ruumiin luomiseksi jo heti tässä ajassa. Niille tietysti, jotka ovat mestareita ennestään, se on paljon helpompaa kuin niille, joilla on vielä pitkä matka inhimilliseen täydellisyyteen. Jeesus Kristus oli ensimmäinen veljistä, joka loi tämän kuolemattoman ruumiin itselleen. Se on ihmeruumis; ei fyysillinen ruumis, mutta fyysillisen ruumiin tyyppi eli idea, fyysillinen ruumis ilman sitä, mikä tuli aineeseen lankeamisen kautta. Siinä ei ole mitään sellaista, joka voi kulua, ei mitään kuolevaista, ei mitään sellaista, joka voisi haihtua. Se on elävä; voisi sanoa, että se on sähköilmiö, magnetismi-ilmiö. Sekään ei selitä asiaa. Emme voi keksiä sanoja, jotka kuvasivat Jeesus Kristuksen kuolematonta ruumista. Hän on sen herra niin, että voi esiintyä samalla kertaa kuinka monessa paikassa tahansa aurinkokunnassa. Ja kuitenkin hän on kuolematon olento, ratkaissut elämän ja kuoleman salaisuuden. – Ja sentähden, että yksi ihminen vuosimiljoonien valmistuksen perästä saavutti tuon kuolemattomuuden, on se tie nyt avoinna myös toisille. Meillä on siis kyllä tuo Graal-malja, ehtoolliskalkki, oman korkeamman minämme valoverhossa, mutta emme osaa tehdä siitä ihmeruumista itsellemme ilman, että saamme siihen Jeesus Kristuksen verta, ilman, että siihen kalkkiin saadaan ehtoollisviiniä. Se on asian ratkaisu. Se merkitsee siis, että emme osaa tehdä kuolemattomiksi itseämme nyt. Ei siitä osaa teoreettisesti sanoa mitään. Tietysti se voisi olla mahdollista. Jos ei olisi tapahtunut Kristuksen ilmestymistä maan päälle Jeesuksessa, niin olisi se työ edessä, jolloin yksi olisi aloittanut sen. Yhden täytyy aina aloittaa. Ja äärettömiä ponnistuksia kysyi, ennen kuin se onnistui silloin yhdeksäntoista sataa vuotta sitten. Nyt se on helpompaa meille. **Emme voi sivuuttaa Jeesus Kristuksen työtä. Emme voi sanoa, että menemme omin tein ja teemme itsemme kuolemattomiksi. On luonnollista sanoa, että teen omasta itsestäni Graal-maljan, johon Vapahtajan veri voi virrata.** Ehtoollisen esoteerisesta merkityksestä puhuessamme tulimme siihen tulokseen, että meidän täytyy tehdä omasta sielustamme Graal-malja, ja silloin

Jeesus Kristuksen minuus voi ilmestyä meille ja ilmenee meissä. Jeesus Kristuksen minätajunta tulee meihin silloin, niinkuin Paavali sanoo, että minä elän, mutta en minä, vaan Kristus minussa. Silloin kun me puhdistamme sieluamme niin, että siitä tulee kirkas, ihana ehtoollismalja, silloin Jeesus Kristuksen minätajunta voi meihin tulla, ja silloin hän elää meissä. Sitähän ihminen toisensa perästä on saanut kokea. Jeesus Kristus elää hänessä. On sanottu, että se on tullut uskon kautta. Mutta todellisuudessa se on tullut sen kautta, että hän on puhdistanut omaa ajatuselämäänsä, ennen kaikkea tahtuelämäänsä, että hän on tahtonut kulkea mestarien ja vapahtajien jälkiä, tahtonut ilmentää totuutta. Sitten Jeesus Kristuksen tajunta tulee häneen. Ja mikä on se tajunta? Se on se tajunta, joka käsittää kaiken kosmoksen, jolle ei ole vierasta mikään, vaan joka elää kaikessa. Kun ihminen saa sen tajunnan, hän ymmärtää kaikkia, ymmärtää toisia ihmisiä heidän iloissaan ja suruissaan. Hänen sydämensä riemuitsee toisten sydämien kanssa, kun ne iloitsevat. Hän ei ole ankara tuomari, joka tuomitsee ja elää alakuloisena. Hän myöskin suree toisten kanssa. Hän tuntee toisten tuskat ja ymmärtää kaikkea. Tämä on Jeesus Kristuksen tajunta hänessä. Mutta sitten on toinen puoli: Jeesus Kristuksen veri. Mikä se on? Se on se elämän voima, joka tulee sen tajunnan kautta, jos hän osaa ottaa sen vastaan; voima rakastaa, kyky rakastaa. Jeesus Kristuksen veri on ääretön jumalallinen rakkaus. Se ei ole ollenkaan sama kuin meidän persoonalliset käsityksemme rakkaudesta. Ne mahtuvat siihen. Ne ovat kuin pieniä pisaroita siinä suuressa Jeesus Kristuksen rakkauden meressä. Ei se rakkaus tuomitse. Se iloitsee. Se näkee toisen ihmisen rakastavan toista ihmistä ja pyytävän itselleen onnea; Jeesus Kristuksen rakkaus iloitsee siitä ja tietää, että se on ennustus siitä tulevasta rakkaudesta, joka rakastaa täydellisesti pyytämättä itselleen koskaan mitään. Jeesus Kristuksen rakkaus iloitsee kaikesta rakkauden ilmenemisestä. Se ei ole niinkuin persoonallinen ihminen, joka tuomitsee toisia ja määräälee aina rakkautta jollain tavalla, ja sitten kovasti arvostelee ja tuomitsee toisia. Jeesus Kristuksen rakkaus ei ole niin, vaan se iloitsee, missä se rakkauden näkee, mutta se tietää, että kaikki persoonallinen rakkaus on episodi, haihtuva etappi rakkauden tiellä. Sillä se suuri, ihmeellinen rakkaus tulee, joka loistaa aurinkona, ja joka on niin voimakas, että se siirtää vuoret ja lopulta voittaa kuoleman. Se on Jeesus Kristuksen rakkaus, Jeesus Kristuksen veri, joka sitten vuotaa Graal-maljaan, kun olemme sen luoneet omasta itsestämme. Silloin Jeesus Kristuksen veri voi siihen vuotaa, ja silloin se veri synnyttää meidät uudestaan ja tekee meidät uusiksi, puhtaiksi olennoiksi, joissa ei asu muuta kuin rakkaus. Se on ehtoollismysterion ensimmäinen okkultinen merkitys. Mutta toinen okkultinen merkitys on se, että me otamme vastaan ei ainoastaan Jeesus Kristuksen verta eli paremmin sanoen Jeesus Kristuksen rakkautta, vaan että me otamme vastaan myöskin Jeesus Kristuksen veren aivan erikoisessa merkityksessä, nimittäin kuoleman voittavassa merkityksessä. Jeesus Kristuksen tajunta, rakkaus ja veri voitti kuoleman ristillä. Kun Jeesus oli naulittu ristille ja vähitellen kadotti tajuntansa ulkonaisesti, fyysillisesti sulki silmänsä, kun kaikki näkyi loppuvan ja hänen päänsä kallistui, hänen sisällään tapahtui ääretön taistelu ja voitto. Hän silloin kirkastuu sisäisesti ja voittaa kuoleman, vetää fyysillisestä ruumiista kaikki hienoimmat atomit, voimat, uudeksi kirkastetuksi ruumiiksi. Hän elähdytti fyysillistä ruumista vielä jonkun aikaa; se nousi ylös sitten, mutta se ei ollut tavallista elämää, niinkuin ennen ristinkuolemaa. Hän enemmän vain valmisti omaa kuolematonta ruumistaan, ja fyysillinen ruumis muuttui niin hienoksi, että siitä ei ollut lopulta mitään jäljellä. Hän muutti sen taikaruumiiksi. Se on mysteerio, josta en mene väittämään mitään. Pääasia on se, että hän kohosi siihen uuteen ruumiiseen, sanoisimmeko eetteriruumiiseen, joka tuli hänen kirkastetuksi ruumiikseen. — **Kun me ihmiset olemme muodostaneet itsemme Graal-maljaksi, joka ottaa vastaan Jeesuksen verta, hänen rakkauttaan, tajuntaansa ja voimaansa, niin on aivan kuin Jeesus Kristuksen kirkastetusta ruumiista jokin elementti tai jokin atomi tulisi meidän fyysilliseen ruumiiseemme, meidän eetteriruumiiseemme, voimaruumiiseemme, ja se tulee meidän kuolemattoman**

ruumiimme siemeneksi. On aivan kuin Jeesus Kristuksen kuolemattomasta ruumiista siemen lankeaisi meihin, ja sen siemenen ympärille vähitellen muodostuu meille kuolematon ruumis. Se kestää kauan, monta ruumistusta, mutta kun kuolemattoman ruumiin siemen on meidän maallisessa olemuksessamme, me kannamme sen mukana ruumistuksesta toiseen, ja kuolematon ruumis on pantu alulle ja muodostuu vähitellen näkymättömäksi käyttövälineeksi.

Tämän on ehtoolliskalkin ja veren, ehtoollisen okkultinen merkitys.

PEKKA ERVAST

EETTERIRUUMIS

KRISTOSOFINEN KIRJALLISUUSSEURA RY.

Kesävuori Purujärvi

ISBN 951-8901-43-0

Esitelmää eetteriruumiin kehityksestä

Esitelmäsarja Stenmannin Taidesalongissa
Helsingissä 1926-1927

SISÄLLYS

I luento 7 p marraskuuta 1926.....	1
II luento 21 päivänä marraskuuta 1926	8
III esitelmä 9 päivänä tammikuuta 1927	13
IV luento helmik. 20 p. 1927 klo ½ 8 ip.	18

I luento 7 p marraskuuta 1926

Rakkaat veljet. – Kaikkien uskontojen takana on aina ollut, on ja tulee olemaan mystillinen, kosmillinen Kristus. Lyhyesti sanoen Kristus on kaikkien uskontojen takana. Hän on uskontojen lähde, alkuperä ja täyttymys. Kaikki uskonnot ovat kasvaneet siitä rungosta. Ja Kristus, mystillis-kosmillinen Kristus, joka elävänä voimana on kaikkien uskontojen takana, on myös suuri taivaallinen Ihminen, jota nimitetään Logos. Se on suuri taivaallinen elämä, joka on Jumalanpojan muotoon pukeutunut. Se on Jumalanpoika, täydellinen ihminen Isän Jumalan tajunnassa eli se joka maailmankaikkeudessa vaikuttaa, niin että voidaan sanoa: ”Sana on Jumalan luona.” Ja ilman sitä sanaa ei ole tehty mitään mitä tehty on. Kristus on Jumalan tajunnan elävä voima joka ylläpitää kaikkea maailmankaikkeudessa, tekee siinä työtä, vaikuttaa ja ponnistaa, kunnes maailmankaikkeus on lunastettu, kunnes Jumalanpoika Kristus on jäänyt ainaiseksi ilmenemään.

Kaikki uskonnot palvovat ja palvelevat tätä Jumalanpoikaa, Kristusta. Ja työ, Kristuksen toteuttaminen maailmassa, tässä meidän maapallollamme, meidän ihmiskunnassamme on se että Kristus on oleva elävä tajunta meidän ihmiskuntamme takana. Kosmillis-mystillinen Kristus pyrkii ihmiskunnassa ilmenemään ja on ilmennyt kaikissa ihmiskunnan vapahtajissa ja saanut täydellisimmän ilmennyksensä Jeesus Kristuksessa. Nämä asiat ovat meille tuttuja. Sillä sehän on kaikkien vapaamuurarien taivas, mystillinen, lopullinen Kristus. Jokainen vapaamuurari, oli hän missä veljeskunnassa tahansa, tuntee että hänen on tehtävä työtä sen puolesta, että ihmiskunta saavuttaisi täydellisyyden. Se on ihmiskunnan temppeli, joka ilmentää ihmisyyttä, jota temppeliä on rakennettava ja kaikki siihen koottava. Jokainen vapaamuurari tunnustaa tämän vaikka eivät usko tätä. Suurimmaksi osaksi sanotaan, että vapaamuurarius on uskoa Jumalaan. Mutta muutamat vapaamuurarit Ranskassa sanovat, etteivät tahdo sekottaa Jumalaa mihinkään. Olkoon niin. Mutta ihmisyyksilöt ovat kehittyväisiä täydellisyyteen, sen he uskovat. Ja tämä on elävänä voimana kaikille tavoille. Ja ihmisyyksilöiden täydellistyminen on samalla Jumalanpojan, Kristuksen ruumistuminen ihmiseen. Se on Jumalan inkarnatsioni.

Nyt te olette kaikki tutustuneet siihen kuvaan ihmisestä, minkä kaikki teosofiset opit ja esitykset antavat. Niissä ihminen jaetaan seitsemään prinsippiin, niinkuin madame H. P. Blavatsky sanoo. Siinä on ihmisen kokoonpano, että ihmisessä on korkeampi minä Atma, Buddhi, Manas, joka on pukeutunut nelinkertaiseen alempaan prinsippiin. Olemme myös ruvenneet puhumaan täsmällisesti erilaisista käyttövälineistä eli ruumiista, joihin ihmisen henki on tullut asumaan. Erotamme kolme olemuspuolta: henkinen sielu eli järki, joka on kokoonpantu ihmismuuden kolmesta olemuspuolesta. Niin puhutaan ihmisen astraaliruumiista ja uloin pidetään mentaali- ja astraaliruumiiden käyttövälineiden välillä. (Kustantajan huomautus: Alkuperäisestä monisteesta puuttuu todennäköisesti jokin H. P. B:n prinsippijaoituksessaan käyttämä sana.) Käytännöllisesti kuuluvat ne yhteen, mutta voidaan yhdistää mentaalis-astraaliseen käyttövälineeseen. Voidaan painostaa, että se ei ole mikään ruumis, vaan ruumis on ihmisen personallinen ruumis. Ja se osa tästä fyysisestä ruumiista, jossa erotetaan kaksi olemuspuolta: karkea fyysillinen ja sisäisempi, hienompi eetterinen.

Nämä ovat tuttuja teosofisista luvuistamme ja kirjoista. Ja jotta ymmärtäisimme uskontojen työtä, niin pitäisi tehdä eläväksi millä tavalla tämä Kristusvaikutus tulee ihmiseen. Silloin täytyy luoda sellainen kuva ihmisestä, joka käsittää ihmisen kokonaan, myös hänen henkisen olemuspuolensa, jos tahdomme ymmärtää uskontojen työtä. Jos tahdomme syventyä annettuihin neuvoihin, on välttämätöntä, että meillä on oikea kuva ihmisen kokoonpanosta.

Ja sentähden on meidän tarkoituksemme juuri näissä esitelmissä samalla kun teemme selvää vähän ihmisestä, samalla määrätä missä suhteessa ihminen on uskontoihin, erilaisiin oppeihin ja missä suhteessa

uskontojen neuvot ovat otettava varteen ja millä tavalla ne vaikuttavat ihmiseen ja hänen erilaisiin olemuspuoliinsa.

Meidän on muistettava – ja sitä on jokainen teistä jossain määrin kokenut, sillä muuten ette olisi täällä – että kun ihmisyksilö joutuu kosketuksiin tositavalla jonkun uskon kanssa, tai meidän päivinä uskontojen uskonnon, teosofian kanssa, kun joutuu itse Kristuselämän kanssa kosketuksiin, silloin täytyy ensin tehdä sellainen kokemus, jota tavallisesti nimitetään herämykseksi, usein myös uudestisyntymiseksi, vaikka herääminen on eksaktisempi, todellisuutta vastaavampi, siis tavallaan hänessä jotain uutta syntyy. Hän on herännyt. Hän joka ennen vaelsi pimeydessä siinä merkityksessä, että elämän kaikki maalliset arvot täyttivät hänen elämänsä. Ne riittivät hänen harrastuksillensa. Sitten tapahtui, että hän, joka tyytyi elämään tämän maailman humussa jostain syystä heräsi kaipaamaan ja ikävöimään totuutta ja Jumalaa. Tapahtui siis, että hän, joka silloin joutui suureen sielulliseen ristiriitaan ja tuskaan, hän jonakin päivänä heräsi näkemään mitenkä elämä olikin jotain muuta, kuin tuo kaikessa turhassa eläminen. Kaikenlaiset sielulliset asiat, joista hän ei ennen välittänyt, ja joilla ei ollut mitään rahanarvoa, ne heräämyksessä muuttivat ulkomuotoansa saaden arvoa. Sellaiset asiat, kuin esim. jalous, hyvyys, rehellisyys ja totuus, joiden arvoa mitataan sen mukaan kuinka tarpeellisia ne ovat ihmisen persoonallisessa maailmassa, muuttuivat nyt tärkeiksi. ”Rehellisyys maan perii”, saattoi joku myöntää. Nyt voi nähdä paremmin. Esimerkiksi hyvyys, jalomielisyys ja antaumus saattoivat ennen olla asioita, jotka tuntuivat hentomielisiltä, mutta heräämyksessä tuli niistä aivan kuin toista esiin. Hyvyys ja jalous ovat vakavia asioita, eivätkä suvaitse mitään valhetta. Hyvyys ja auttamishalu ovat tähdätyt siihen, että toinen saisi ikäänkuin täräyksen ja tulisi paremmaksi. Hyvyydellä on ihmeellinen arvo elämässä. Elämä saa sellaisen sisällön, että ihminen on olemassa sitä varten, että hän kasvaisi, kehittyisi, viisastuisi ja tulisi paremmaksi. Tämä elämä on sitä varten, että me oppisimme ihmisinä totuuden tietämään ja tuntemaan Jumalan. Elämällä on ihmeellinen sisältö. Sellainen on ihmisen sisäinen herämys. Ja näin jokainen meistä on herännyt tavalla tai toisella. Olemme saaneet välähdyksen suuremmista ja kauniimmista ihanteista. Jokainen on varmaan saanut tällaisen heräämisen. Ja ihminen on herännyt silloin, kun hän on ottanut aivan kuin ensimmäisen askeleen uskonnollista elämää kohti. Silloin on avautunut tie, johon voi astua tai olla astumatta, riippuen siitä, onko hän laiska tai ahkera.

Huomataan kuitenkin, että ihmisen luonnolliset, terveet voimat vaikuttavat sen, että hän tuntee halua kulkea eteenpäin ja kulkee vaistomaisesti sitä hyvää työtä kohti, mitä hän voi tehdä. Ja se on, että hän alkaa tästä minuudesta päin. Sillä se, joka on herännyt, hän elää kuin persoonallinen olento, mutta hänen minuutensa on herännyt ihmisyyksilönä. Ja hänen ensimmäinen voittamisensa on mennä eteenpäin minuuteen päin. Se merkitsee, että hänen minuutensa alkaa ajatella hyvää, kaunista ja totta, puhdistavasti tunteisiin nähden, siis astraaliruumiiseen nähden. Hän alkaa sitä puhdistaa. Nyt tämä puhdistustyö on sekä monivivahteinen että monimutkainen ja hyvin sisältörikas. Tämä riippuu siitä, että monet ovat tässä kulttuurissa tehneet paljon sellaista työtä, joka itsessään puhdistaa meidän astraaliruumistamme. Vaikka heräämyksen perästä se tapahtuu tietoisemmin ja voimakkaammin minuudesta päin. Sillä kulttuuri on sitä, että me emme siedä mitään rumaa, vaan pyrimme totuuteen, kauneuteen ja vilpittömyyteen.

Juuri tuo pyrkimys totuuteen ja kauneuteen on omiansa puhdistamaan astraaliruumista. Mutta kun se jää ulkonaisen ruumiin tehtäväksi, silloin kulttuurikansat hitaasti puhdistuvat. He vaan elävät kulttuuriruumiissa mukana siten, että antavat vallan kaikelle sellaiselle, joka on ruumiin elämää. Mutta kun ihminen on saanut uskonnollisen heräämyksen, silloin hän ymmärtää, mihin kaikkeen kulttuurielämä tähtää. Silloin hän ymmärtää ja tuntee velvollisuutensa olevan puhdistaa itseänsä.

Sentähden toinen askel on puhdistustyö. Ensimmäinen askel on mielenmuutos. Ihminen sanoo, kun hän on herännyt: minä en saa jäädä puoliväliin vaan tahdon mennä eteenpäin. Päätös on toinen askel ja sitä seuraava työ on kolmas askel. Kaikki tämä puhdistustyö, joka on pitkällisen monimutkainen ja sisältörikas, on valmistavaa työtä. Se on kulkemista valmistavalla tiellä. Se on sitä työtä, jota aivan kuin itsestään tehdään, kun minuus on saanut heräämyksen. Ja se valmistava työ ei ole mitään sellaista työtä, joka antaisi meille mitään valtaa tai tiedonvoimaa. Kuitenkin moni ihminen väsähtää tässä valmistavassa työssä.

Sentähden on niin tärkeätä, että ihminen oppisi tuntemaan itseänsä, jotta hän tietäisi tarkasti: tahtooko hän todella ruveta pyrkimään. Tämä on sentähden vielä verrattain helppoa, sillä tässä on ihminen vielä jätetty oman tahtonsa varaan. Hän ei ole ottanut vielä mistään kiinni oikein lujasti, vaan hänelle on annettu tilaisuus kasvattamaan ja puhdistamaan itseänsä. Mutta se, jota uskonnot todella pitävät silmällä, johon suuret viisaat tähtäävät neuvoillansa ja ohjeillansa, se on jotakin korkeampaa. Se ei ole yksin tätä valmistustyötä, jota me ihmiset olemme tilaisuudessa tekemään, vaan se on jotain sisäisempää. Se on sitä, että viisaat kutsuvat meitä opetuslapsikseen, että Kristus kuiskaa meidän sisässämme: etkö sinä tahtois seurata minua? Ja se on jotain korkeampaa, vaativampaa ja ankarampaa. Meidän täytyy käsittää juuri tätä Kristuksen seuraamista, sitä korkeampaa elämää, jotta pääsisimme oikein ymmärtämään, mitä ne viisaat todella tarkoittavat.

Kun nyt sanomme, että tässä valmistavassa puhdistustyössä ensimmäinen askel on valmistus, joka vaikuttaa astraaliruumiiseen ja työskentelee siinä, niin me sillä tarkoitamme, että varsinainen Kristuksen seuraaminen, varsinainen työskentely Kristuksen hengessä ja melkeinpä voisimme sanoa, varsinainen Kristustyö meissä, kohdistuu ei tähän astraaliruumiiseen, vaan se kohdistuu uloimpaan ihmiseen, siis fyysillis-etteriseen ruumiiseen. Se kohdistuu siihen olemuspuoleen meissä, joka itse asiassa on kaikista merkillisin.

Astraaliruumis, tunneruumis, sehän ei ole mitään tässä aineellisessa merkityksessä. Sehän on kuin väriä ilman mitään, joka olisi kuitenkin minkään värin näköistä.

Kun te ajattelette astraaliruumista, niin ei pidä ajatella sillä tavalla, että se olisi jotain savupilviä. Ehkä joku voisi ajatella, että se on jotain putkia tai ilmaa tai savua, joka eri värisenä värähtelee. Sellaista ei ole astraaliruumis. Astraaliruumis objektiivisesti aistittuna on vain muotoilmiöitä ilman aineellista taustaa. Muotoa ilman minkään aineen näköistä. Se on niin tärkeä ymmärtää sentähden, että me helposti nostamme – siirrämme – näkymättömään maailmaan omat materialistiset käsityksemme. Meidän ei tarvitse muuta kuin ajatella itseämme kuoleman jälkeen ja kaikkia vainajia, niin me tiedämme, että vainajien tajunnassa on näkymätön maailma materialisoitunut. Se ei ole Jumalan totuus, vaan se on meidän tällä tavalla viemämme kolmiulottuvaisuus-käsityksemme. Todellisuudessa se ei ole niin vaikka tämä ei käytännön maailmassa tule selväksi ennenkuin ihminen on vihitty, kehittynyt salatieteilijä ja adepti. Mutta hänellä on aavistus ja hän ymmärtää, että on tehtävä ero materialistisen ajatustavan ja spiritualistisen ajatustavan välillä. On hyvä, että viemme näkymättömään maailmaan käsityksen tästä fyysillisestä maailmasta sellaisena, silloin näkymätön maailma kuvastaa sen fyysilliseen. Silloin rajoittuu kokemukset ja oppiminen henkimaailmassa. Sensijaan sanomme, että nyt tahtoisimme oppia tuntemaan näkymättömän maailman ja se hyvin pian tottelee meitä. Mutta hyvä on, jos edes jotkut ihmiset saavat tämän fyysillisesti selväksi itsellensä, ettei näkymättömän maailman asiat ole niin helposti käsitettävissä meidän fyysillisillä aivoillamme. On myöskin hyvä, että ymmärrämme, ettei hengenmaailma ole materialistinen samalla tavalla kuin tämä maailma. Vaikka ei olisi tajunnassamme mitään selvänä, niin jotain täytyy koettaa keksiä, ja koettaa ymmärtää mihin päin on kuljettava, sillä meidän fyysillinen kieleemme ei ole keksinyt mitään vastaavia sanoja. Tämä tuntuu hullulta, että koetamme keksiä väriä, jota ei ole olemassa ja kuitenkin sillä on muoto. Tämä on kuin rakennus, jota ei ole rakennettu, mutta johon pannaan telineet ympärille ja siitä pitää ymmärtää, minkälainen siitä tulee, mutta se auttaa kuitenkin meidän ajatustamme siinä, että ymmärrämme sen, millä tavalla meidän ei pidä ajatella.

Kaikki spiritistinen kirjallisuus on täynnä kertomuksia kuolemanjälkeisistä asioista. Ne ovat todellisia. Te luette teosofisesta kirjallisuudesta sellaisista asioista. Pankaa vaan merkille kuitenkin, että madame H. P. Blavatsky puhui kuolemanjälkeisistä asioista hyvin niukasti. Hän ei halunnut puhua niistä niin selvästi. Jos luette Mestarikirjeitä niin huomaatte, kuinka hekin välttävät niitä asioita. Ja kuitenkin voimme sanoa, että kyllä se kaikki on totuutta. Ja kuitenkin se ei ole jumalallinen totuus. Se ei ole sitä totuutta, joka pysyy, vaan se on ohimenevä, fenomenaalinen totuus. Sen saa jokainen okkultisti oppia näkymättömässä maailmassa. Hänen pitää oppia erottamaan, mikä on totta ja mikä on harhaa. Ja se on aivan toisenlaista, kuin totuus ja harha tässä fyysillisessä maailmassa.

Sentähden meidän pitää ymmärtää, että se on meillä astraaliruumis, johon tämä vaistomaisesti vaikuttaa, silloin kun me olemme heränneet. Se ei ole mikään tällainen aineellinen ruumis. Mutta kaiken uskonnollisen elämän tarkoitus ja tavoittelu tähtää fyysilliseen ruumiiseen. Kun sanotaan kristinuskossa, että ihminen on lunastettava niin sillä lunastuksella tarkoitetaan näkyvästä käyttövälinettä. Se on meidän ruumiimme, joka lunastetaan. Ja se on tässä ruumiissa, jossa piilee kaikki salaiset voimat. Ei meidän käsitykseemme tule muuta tietä yhtään ainoata salaista voimaa. Tiedot ovat kätkeytyt todelliseen ruumiiseen, tähän ruumiiseen on kaikki kätkeyty. Tämä sisältää kaikki salaisuudet ja kaikki voimat. Sentähden uskonnot tähtäävät siihen, että tämä ruumis on herätettävä ja lunastettava. Se on tästä ruumiista kuin jotain on tehtävä.

Ja kun alamme asioita tutkia tältä kannalta, silloin huomaamme, että taas lähdemme sisältä ulospäin. Sillä esoteerisessa työssä emme aloita suorastaan ulkonaisesta, vaan aloitamme tämän ruumiin muuttamisesta, aloitamme sisältä ja vähitellen ponnistelemme ulospäin. Ja sen ymmärrämme taas ilman muuta, millä tavalla voisimme muuttaa kaikkia meidän lähimmäisiämme. Mutta me tarkoitamme, millä tavalla voisimme muuttua kirkastetuiksi, millä tavalla saisimme yhteisvoimilla kaikki liikkumaan ja muuttumaan. Se olisi aivan toivotonta jos meidän ruumiimme olisi vaan tämä fyysillinen, karkea ruumis. Mutta nyt me tiedämme, että fyysillinen maailma ei ole kokoonpantu yksinomaan niistä kolmesta, joita kutsutaan meidän luumme, lihaksemme ja nesteemme, eikä ilmasta ja kaasumaisista, niinkuin hengitys, joka on ilmaa. Meidän ruumiimme on kyllä kokoonpantu näistä ainelajeista, mutta siinä on paljon muutakin. Se on myös ainemuodostuma vielä neljällä eri tavalla. Se on myös sitä ainetta, jota kutsumme eetteriksi. Ja se on myös ainetta. Nyt voimme huomata, kuinka vaikeata meidän ihmisten on käsittää esim. astraaliruumiin asioita, varsinkin kun meidän fyysilliselle ruumiillemme on eetterinen kaksoispuoli vielä näkymätön. Se on yhä heikko ja ainoastaan siinä on neljä eri kerrosta, jotka kaikki ovat näkymättömiä ja tuntemattomia ja kuitenkin kuuluvat tähän fyysilliseen maailmaan, toisin sanoen tähän aineelliseen maailmaan, joka on aineellinen sillä tavalla, jolla me voimme ainetta käsittää.

Voisimme lajitella viidellä tavalla, sillä emme sanoisi ilmaa ja kuitenkin tiedämme kaikki, että tämä ilma on olemassa. Ei yhtään ainetta pidä olla tyhjää, se on täynnä ilmaa. Meidän ei tarvitse muuta kuin panemme tähän jonkun elektrisen koneen, niin huomaamme, että on ainetta. Ja näemme kun aurinko paistaa sisään, että siinä ilma on täynnä roskaa. Suuresti saamme nöyrytyä kaiken puuhan perästä, kun huomaamme, että on roskaa vaan. Silloin me saamme nähdä sen, mikä muuten pysyy näkymättömänä. Tämä vertauskuva auttaa meitä ymmärtämään, että kaikki eetterimuodostumat ovat aineellisia, vaikkakin näkymättömiä.

Nyt on tässä meidän eetteriruumiissamme ja sen neljässä eri muodossa tärkeitä näkökohtia huomattavana. Meidän on siis välttämätöntä tutkia tätä eetteriruumista, jos tahdomme ymmärtää Kristuksen työtä meissä. Meidän täytyy tehdä itsellemme selväksi tämän eetteriruumiin rakenne ja sen erilaiset toiminnat.

Te tiedätte, kuinka usein sanotaan ja että meidän on aina sillä tavalla esitettävä asioita, nim. että eetteriruumis on voimaa. Se on näkymätön ja kun tahdomme kuvailla sen suhdetta tähän näkyväiseen, niin sanomme, että siinä on jotain voimia niinkuin tässä fyysisessä ruumiissa voima on meidän luustossamme. Ja samalla tavalla kuvaamme eetteriruumista, se on voimaa. Se on välittömämpää voimaa sentähden, että se on meidän järjellemme vaan voimaa. Sähkö on epäilemättä voimaa. Ja sähkö on näkymätön, mutta se voidaan tehdä näkyväiseksi. Me voimme nähdä sähkökipinän, ja siinä on melko hyvä kuva voimasta, joka on aineellinen. Kun me tultakin osaisimme ottaa kiinni sähkökipinästä, ei se olisi mitään, jos siihen tarttuaisimme. Tulikin, joka itse asiassa tässä fyysisessä maailmassa on eetterin ilmennys, on sellaista, että emme saa kiinni, mutta sen vaikutus tuntuu ja polttaa. Se on eetterivoima, joka on tullut fyysisesti näkyväiseksi ja fyysisesti aistittavaksi. Se antaa vailinaisen vertauskuvan siitä, mitä eetteri on, kuinka se on aineellista olematta fyysillisellä tavalla aineellista.

Olette lukeneet kirjallisuudesta, kuinka näitä eri puolia eetteristä nimitetään. Tavallisessa teosofisessa kirjallisuudessa nimitetään 1. 2. 3. 4. eetteri. Tai 6 kaikkiaan, jolloin tulee ali-atoominen eetteri myös, eetterin atoominen puoli, joka on kaikista hienoin. Mutta tavallisesti puhutaan neljästä eetteristä. Nimitykset joita tavallisesti käytetään ovat sängen vähän kuvaavia. Puhutaan neljästä eri kiinteydentilasta. Se ei ole niin kuvaavaa kuin kiinteä, juokseva ja kaasumainen eetteri. Tämä on hyvä nimitys yleisesti kaikille neljälle. Mutta kun tahdomme kuvailla tarkemmin, niin on hyvä käyttää rosenkreutsiläisissä piireissä käytettyjä nimityksiä. Kun menemme alhaalta ylöspäin, niin puhumme kemiallisesta eetteristä, joka on tuli-ilmennys ja siitä korkeampaa voidaan nimittää magneettiseksi eetteriksi. Näistä olemme lukeneet Max Heindelin kirjasta ”Rosenkreutziläinen maailmankatsomus”. Sentähden on tällaisia nimiä hyvä pitää mielessä, kun lähdemme tutkimaan eetteriä. Kolmatta eetteriä voisimme nimittää valo- eli aistimus- eli verieetteriksi. Se on läheisessä tekemisessä ihmisen veren kanssa. Neljättä eetteriä taas sanomme, että se on muisti- eli peilieetteri, refleksi-eetteri. Näillä nimityksillä on erikoisen tärkeä tehtävä, joten ne ovat pidettävä mielessä, jotta sillä tavalla voisimme ymmärtää eetteriruumista.

Nythan tiedämme, että olette lukeneet, vaikka en nyt muista, missä se on luettavana, kuitenkin ne ovat verrattain tunnettuja asioita, että kun me ihmiset tulemme tänne maailmaan, niin silloin ei meillä ole heti kaikkia käyttövälineitämme käytettävinä, vaan ensin, kun tähän maailmaan tulemme, niin olemme äidin kohdussa, ja meillä ei ole edes omaa fyysillistä ruumista, vaan se on kokonaan riippuvainen äidin fyysillisestä ruumiista. Sitten me synnymme maailmaan. Sanomme, että syntyminen on sitä, että me saamme oman fyysillisen ruumiin. Saamme sen siten, että napajänne katkaistaan ja meidän oma fyysillinen ruumiimme alkaa toimintansa. Kaikki odottavat, että lapsi osaa hengittää, antaa ääntä ja huutaa heti kun se syntyy. En ole sellaista nähnyt, mutta olen näistä kuullut kerrottavan. Odotetaan, että pikkuinen huutaisi ja parkuisi, sillä se on merkki siitä, että hänen keuhkonsa alkavat toimia. Siitä hetkestä alkaen hän elää yksilöllisesti tässä fyysillisessä maailmassa. Mutta se ei merkitse, että hänellä olisi oma yksilöllinen eetteriruumis. Se on vielä yhteydessä äidin eetteriruumiin kanssa. Lapsi ei ole vielä yksilö eetterisesti. Jos lapsi erotetaan äidistensä, silloin venytetään eetterilankaa hirveästi. Kaikki lääkärit sen kyllä myöntävät, ettei ole hyvä, jos äiti ei itse imetä lastansa. Sentähden on surkuteltavaa, että kun äiti esim. kuolee, että lapsen eetteriruumis on vielä kiinni äidin eetteriruumiissa. Sitten vasta, kun lapselle tulee hampaat, silloin katkaisee luonto äidin eetteriruumiin ja lapselle tulee oma eetteriruumis.

Mutta luuletteko, että ihminen maailmaan synnyttyään on yksilöllinen olento? Missä on astraaliruumis? Hänen astraaliruumiinsa on vielä kiinni kosmisissa astraaliruumiissa. Se merkitsee, että astraaliruumis on kosminen laadultaan. Sentähden on hyvin tärkeätä tehdä luonnollinen, mutta hyvin vastaanottavainen lapsi vaikutuksiltaan erikoisen voimakkaaksi. Me saamme syntymässä nähdä meidän astraaliruumiimme, joka sisältää siemenet kaikkeen pahaan ja kaikkeen hyvään. Se, että lapsi on kiinni kosmisissa voimissa ja täyttää meidät omalla synnynäisellä rakkaudellaan, vaikuttaa, että lapsen tunneruumis on luonnollisen puhdas.

Koska astraaliruumis syntyy? Se tulee silloin, kun tulemme niin sanottuun puberteettiin, kun sukupuolisesti valmistumme. Se on tavallisesti 12-14 vuosien vaiheissa. Eetteriruumis syntyy 3-7 vuosien vaihdella, astraaliruumis 12-14 vuosien vaiheissa, riippuen siitä, koska yksilöllisen ihmisen sukupuolivoimat kehittyvät. — En ole ottanut lukuun kolmatta sukupuolta. — Silloin kun astraaliruumis on eronnut kosmisesta, ei se vielä ole valmis, vaan silloin se on vielä hyvin kiinni ajatusruumiissa. Hänen minuutensa sisältö on vielä kiinni kosmisissa voimissa. Sentähden nuorukainen, joka on tullut ruumiillisesti kypsäksi, ei ole sellainen, joka voi itseänsä järjellisesti hallita. Sentähden on, niinkuin tänään luennossa sanottiin, viisaus siinä, että nuori ihminen voi vähän raivota tai riehua, se ei ole niin synnillistä ja pahaa hänen puoleltaan. Hänellä ei ole vielä sellaista minuutta, joka olisi vastuunalainen, vaan se on hierarkioista riippuvainen. Hän on sukupuolisten voimien heiteltävänä, eikä hän osaa järjessänsä astua niiden yläpuolelle. Ja sentähden on kaikessa vanhassa lainsäädännössä niin että ihminen tulee täysi-ikäiseksi 21 vuotiaana. Ja siinä on tosiseikka, että ihminen tulee täysi-ikäiseksi, kun hänelle tulee oma minä ja oma

järki. Ja se tapahtuu noin 21 vuotiaana. Samalla tavalla myös tämä minuus ihmisessä herää jokapäiväiseen toimintaan ja järkevään ajatteluun. Mutta se tulee eri aikoina, toisille varhemmin toisille myöhemmin.

Te tiedätte, että minä olen ollut sillä kannalla vapaamuurariuden suhteen, että vapaamuurariksi täytyy voida tulla ihminen, vaikkakaan hän ei ole täyttänyt 21 vuotta. Perinnäis-säännöissä on, ettei voi vihkiä vapaamuurariksi ennen 21 vuotta. Minä olen toisella kannalla, sillä tämä ei ole mikään lakipykälä, joka vastaa tosiseikkoja. Ja luonnon kannalta on totta, että ihminen on vastuunalainen silloin, kun hänen minänsä on astunut aivoihin, silloin kun hän on tullut järjellisesti vastuunalaiseksi. Silloin hän voi myös pyytää jäsenyyttä vapaamuurariuteen.

Kun ihminen siis on irtautunut hierarkiojen ihmiskunnan joukkominästä ja saanut oman minänsä, jota ainoastaan aivojen kupukatto erottaa muusta maailmasta, ja jos katselemme mitä tapahtuu ihmisen fyysillis-eetteriruumiissa, niin huomaamme, että silloin, kun ihminen on saanut fyysillis-eetteriruumiin, kun hän on saanut hampaat ja eetteriruumis erotetaan kosmisesta eetteriruumiista, silloin tämä kemiallinen eetteri pääsee toimimaan. Se on kemiallinen eetteri, joka toimintansa puolesta pääsee vapaaksi lapsiruumiissa. Se on se eetteri, joka on kasvuvoimaa. Se on se, joka muodostaa ruuan voimaksi. Eikä meidän vatsamme voi sellaisena mitään tehdä. Siinä täytyy olla elävä voima meidän vatsassamme, joka ottaa ruuan ja ottaa siitä voiman. Kun luemme tavallisten fysiologien kirjoja ja niissä kaikki tuntuvat niin luonnollisilta, sillä kaikki voimat ovat vatsalaukussa. Tämä tuntuu äärettömän luonnolliselta. Ja kuitenkin pieni ajatus saa meidät ymmärtämään, ettei mikään kuollut aine voi sitä vaikuttaa. Täytyy olla jotain voimaa, määrättyllä viisaudella varustettua voimaa. Ajatelkaa itse näitä asioita. Meidän täytyy päästä käsitykseen siitä, että täytyy olla jokin näkymätön voimaruumis, joka toimii. Tämä on kemiallinen kasvueetteri. Sillä ajalla lapsi kasvaa. Tulen puhumaan tarkemmin fyysillisestä ruumiista.

Mutta kun seuraava periodi, sukupuolinen kypsyys tulee, se merkitsee, että on magneettinen (elo) eetteri päässyt toimimaan. Se on sukupuolivoima. Se toimii ja pääsee vapaaseen toimintaan silloin kun astraaliruumis irtaantuu kosmisista voimista. Kun ihminen minässä irtaantuu kosmisista voimista, silloin pääsee toimimaan valoeetteri, joka on yhteydessä veren kanssa (ja aistimien kehityksen kanssa). Silloin pääsee toimimaan hänen minuutensa, ja on tekemisissä veren kanssa. Ennenkuin ihmisminuus pääsee vapaaksi ja pääsee vaikuttamaan vereen, ennenkuin valoeetteri pääsee toimimaan vapaasti, niin ihmislapsi on hyvin altis sairaudelle, joka aina ottaa kuumeen muodon. Se on se, joka helposti panee veren nopeaan liikkeeseen, josta helposti tulee kuumetta. Kosmiset voimat vaikuttavat sen, että kuume on kuin luonnon suojaksi ajateltu. Se ei saa kuitenkaan nousta aivan liian korkeaksi ruumiissa.

Mutta kun ihminen vanhenee ja minuus on herännyt, silloin ei kuume ole enää niin luonnollinen. Silloin hän ei osaa heti aivankuin asettua luonnolliselle kannalle, ei osaa asettua sellaiselle kannalle, että tauti on itsevaikuttava. Hän ei osaa sitä tehdä. Hän pelkää kuumetta ja uskoo, että se on huono tila. Hän hoitaa liiaksi itseänsä. Ja sentähden, että hänellä on tämä minuus hereillä, niin kuume kasvaa. Jos hänelle tulee kuumetta, niin se on vaarallista sentähden, että ihminen on niin altis vastustamaan. Hänellä on kaikenlaisia epäilyksiä. Ei hän ole niin voimakas, että ottaisi Jumalan oppaaksi ja uskoisi, että joku pitää hänestä huolta. Ja sentähden on kuume vaikeampi asia.

Luulen nyt, että olen antanut pienen alkukuvauksen eetteriruumiista.

II luento 21 päivänä marraskuuta 1926

Rakkaat veljet. — Kun ihminen herää henkisesti, niin silloin hänestä tulee se, jota me olemme okkultismissa ja myöskin okkultisessa filosofiassa tottuneet nimittämään mikrokosmokseksi. Ihminen herää henkisesti silloin, kun hänen minuutensa herää. Tämä ei sittenkään tarkoita, että hän heräisi henkisesti, kun hän minuuden saa. Sillä ihmisellä on pitkiä, pitkiä aikoja, vuosimiljoonia sitten ollut minuuksia. Hän on ollut minällä varustettu olento. Hän on elänyt kerran toisensa jälkeen tässä näkyväisessä maailmassa. Kun hän henkisesti herää, on kysymys siitä, että hänen minuutensa herää tietämään sen, että hän on henkinen minuuksia. Kun ihminen ei ole herännyt henkisesti on minuuksia epämääräinen käsite. Hän puhuu minästä, mutta ei ole varma siitä, onko hänen minuutensa muuta kuin jonkinlainen sielullinen tulos ruumiin kaikista toiminnoista. Hänen katsantokantansa on materialistinen sekä käytännössä että teoriassa niin kauan kuin minuuksia ei ole herännyt. Kun minuuksia herää, hylkää ihminen materialismin sekä käytännössä että teoriassa ja hänessä herää aavistus ja usko sekä ihmeellinen luottamus siihen, että hänen inhimillinen minänsä on jotain toista. Hän uskoo varmasti elävänsä kuoleman jälkeen. Tämän hän näkee silloin, kun hänen minuutensa herää. Tätä nimitämme uskon heräämiseksi. Ja tämä hänen minuutensa herääminen, se on hänen tulemisensa mikrokosmokseksi. Tämä merkitsee, että hän on pienoismaailma, että hän on pienoiskuva suuresta maailmasta. Se merkitsee, että hänessä on herännyt jotain, joka vastaa makrokosmosta. Hänen heräämisensä on siinä, että hän havaitsee pohjautuvansa kosmolliseen tajuntaan. Siihen salaiseen suurempaan tajuntaan kuin mitä hän muuten toisenlaisena olentona on ollut.

Sanomme teosofisella kielellä, että silloin kuin minuuksia herää, silloin se herää määrättyssä suhteessa, atma, buddhi, manas herää toimintaan. Mutta ovatko ne todellisuudessa olemassa? Ne ovat olemassa ainoastaan mahdollisuutena jumalallisessa minuudessa, joka pohjautuu suureen Jumalan tajuntaan. Ei ole mikään valmis ja ilmestynyt atma, buddhi, manas, vaan ainoastaan in potentia. . .

Ja nyt on hänen edessään n.s. *tie*, joka kehittää hänessä askel askeleelta todellisuudessa ja todella eläväksi periaateksi tätä atma-buddhi-manasta. Sentähden minä sanon, että kun ihminen ensin herää minuudeksi hengessä, merkitsee se sitä, että hänen minuutensa alkaa toimia mentaalisielullisessa ruumiissa, joka vastaa todellista mentaaliruumista toiselta puolelta ja astraaliruumista toiselta puolelta. Mutta muistamme silloin, että siihen kuuluva mentaaliruumi on ainoastaan meidän sielumme sisältö. Se on se, jota nimitetään psykologiseksi eli reaalisiksi minäksi. Se on hänen mentaaliruumiinsa. Se on tuollaista mentaalisielullista ainetta. Sitä koetin viime kerralla kuvata ja huomautin, että kun ihminen ensin herää, niin minuudessa tehdään työtä astraaliruumiissa ja luodaan siihen manasta, ikuista järkeä. Hän ottaa jumalallisen järjen ja heijastaa astraaliruumiin. Muovailee astraalisielullista käyttövälinettä niin että se heijastaa jumalallista järkeä. Niinkuin sanomme, että alppijärvi, joka on ylempänä vuoristossa puhdistunut, kuvastaa kaikista parhaiten taivaan. Samaten sanomme, että ihmisen tehdessään työtä astraalimaailmassaan, täytyy niin puhdistaa tunneruumiinsa ja kaikkia tunteitaan siis koko tunneolemustaan, että hän voi heijastaa taivaallisen järjen ihanuutta. Ja sen tekee meidän minuutemme järkiolentona, ajattelevana olentona tunteiden maailmassa. Sillä tavalla luodaan manasta.

Mutta niinkuin viime kerralla huomautin, ei okkultismi ole siinä ja sillä tavalla, että ihminen saisi yliluonnollisia kykyjä. Kaikki okkultiset kyvyt, joiden avulla ihminen oppii hallitsemaan maailmaa, luonnonvoimia ja omia sisäisiä kykyjään ja oppii niitä herättämään, ne eivät tapahdu ainoastaan astraaliruumiissa. Se ei vielä herätä kaikkia okkultisia voimia, vaan se alkaa vasta silloin, kun ihminen minuuksiolentona järkevänä olentona alkaa tehdä työtä omassa fyysisessä ruumiissaan. Toisin sanoen, tehdä työtä eetteriruumiissaan. Ja mikä on hänen työnsä eetteriruumiissa? Se on työ, joka luo häneen buddhia. Buddhia luodaan silloin, kun tehdään työtä eetteriruumiissa. Ja sitten vielä jatkaisin tähän, kun ihminen alkaa tehdä työtä kaikista karkeimmassa ruumiissa, silloin luodaan aatmaa.

Sillä vastaavaisuudet, korrespondensit ovat: astraaliruumista vastaa manas, eetteriruumista vastaa buddhi. Eetteriruumiiseen luodaan vähitellen buddhia. Karkeata fyysillistä ruumista vastaa aatma. Ja tämä merkitsee, että ihminen vähitellen luo itsellensä kuolematonta käyttövälinettä eli ruumista. Sitten kun ihminen oppii tekemään fyysisestä ruumiistaan aatman, silloin hän saa kuolemattoman ruumiin. Mutta aatma-buddhi-manas on sitä, jota me olemme täällä luomassa.

Nyt viime kerralla koetimme vähän puhua eetteriruumiista, jotta saisimme siitä jonkunlaisen käsityksen. Jotta ymmärtäisimme, mitenkä eetterikyvyt saataisiin heräämään, koetin esittää eetteriruumiin eri puolia. Sen neljää olemuspuolta ja erilaista voimaailmennystä. Ja näistä neljästä puhuttiin seikkaperäisesti viime kerralla.

Nyt jotta voisimme tehdä itsellemme kuvan tämän eetteriruumiin heräämisestä ja sen kykyjen heräämisestä, niin on meidän hyvä katsella vähän niitä vastaavaisuuksia, korrespondensseja, joita on olemassa näiden eri jo olemassa olevien käyttövälineiden ja fyysisen ruumiin välillä. Sillä niinkuin jo sanoimme: fyysisessä ruumiissa on piilossa kaikki voimat. Eetteriruumis on myös fyysillinen ruumis. Siis tämä fyysillinen ruumis kätkee kaikki voimat. Kun sanomme, että ihminen on mikrokosmos, niin se tarkoittaa, että se sisältää samat voimat, jotka piilevät suuressa maailmankaikkeudessa. Ne ovat kuin joitain mahtavia olentoja, jotka ovat kätkeyty fyysisen ruumiin sokkeloihin.

Muistamme, että kuningas Salomolla oli tapana panna jokin luonnonhaltia pulloon. Tämä on aivan kuin karkea vertauskuva siitä, kuinka ihmisen fyysisessä ruumiissa piilee kaikki maailman voimat. Ihminen kulkee aivan kuin viattomuuden tilassa, ennenkuin hän on tietoinen siitä, että hänen sisässängsä piilee näitä ihmeellisiä voimia. Niinkuin eräs adepti sanoi, että jos voisimme tietää mitä meidän sisässämme on niin voisimme ottaa vaikka koko maapallon käteemme ja voisimme vaikka räjäyttää sen atoomeiksi.

Jos tämän sanomme jollekulle materialistille, niin hän nauraa, mutta jos sanomme jollekulle tiedemiehelle, niin voi tapahtua, että tiedemies alkaa vähitellen ajatella, että se voi olla mahdollista. Sillä hän on saanut vähän kiinni atoomeista ja tietää, että jokaiseen atomiin on kytketty hirveätä voimaa. Ja nyt on ihmisen ruumis kokoonpantu atomeista. Jos hän siis osaisi käyttää kaikkia atomeja, niin kuinka voimakas hän olisikaan. Mutta sitä voimaa emme nyt tarkoita, vaan tarkotamme tavallaan alempaa voimaa ja enemmän muodostuneita ja valmiita voimia kuin mitä on sidottu atomeihin.

Nyt meidän on pidettävä mielessä muutamia korrespondensseja eetteriruumiin, astraaliruumiin ja – jos ajatteleme reaalista minänsisältöä – ihmisen mentaaliruumiin välillä. Sillä kaikilla näillä on vastaavaisuutensa tässä fyysisessä ruumiissa. Kun näihin osaamme uppoutua niin alamme vähän ymmärtää fyysillistä ruumista okkultisesti. Sanomme että ihmisen minuuden – jos otamme tällaisen yksinkertaisen ja lyhyen kaavakkeen – persoonallisessa minässä hänen mentaaliruumistaan vastaa fyysisessä ruumiissa veri. Se on aivankuin läheisessä yhteydessä veren kanssa. Sentähden meidän veremme kiihottuu, alkaa kiehua ja voimme saada kuumetta, jos ajatuksissamme haaveilemme liikaa, mietimme ja ajattelemme, silloin aivankuin kulutamme fyysillistä ruumistamme ja panemme ruumiin veren kuumeentapaiseen liikkeeseen, mutta emme sentähden muuta niitä ajatuksia teoiksi. Ja se on tuon korrespondensin tekeminen, että ihmisen ymmärrys ja ajatus on niin lähellä verta. Se on ymmärrys joka toimii, kun ihminen ajattelee: tuon tahdon itselleni ja kuvittelee ja antaa mielikuvituksensa liikkua ja lentää.

Sitten kun ajattelemme astraali-tunneruumista, joka samalla on myös astraalis- mentaalinen ruumis, niin emme tietäisi siitä mitään, jos ei tule kuva ajatukseen siitä. Sellainen tietämisen kuva, mielikuva, mielle syntyy meissä. Sentähden sanotaan, että astraaliruumis myös käsittää mentaalisen puolen. Tämä tunne-ajatusruumis vastaa meidän fyysisessä organismissamme hermostoa niinkuin sanotaan.

Tulemme sitten eetteriruumiiseen ja kysymme mikä on sitten lyhyesti sanoen sen vastaavaisuus eli korrespondensi fyysillisessä organismissa? Muistakaamme nyt, että se kaavake, jonka nyt annan on vähän yleinen kaavake ja se on hyvä muistaa.

Nyt kun kysymme mikä vastaa yleensä eetteriruumista, niin sanomme että vastaavaisuudet ovat n.s. rauhaset, jotka etupäässä vastaavat. Ja rauhaset ovat verrattain vähän tunnettuja. Meidän tietääksemme ei näitä ole paljon tunnettu, vaikka viime aikoina on vähän enemmän ruvettu niistä puhumaan kuin ennen. Ja eihän koskaan ole savua ilman tulta. Näissä tällaisissa ihmiskäsitteissä, joissa puhutaan rauhasista on aina jotain perää. Eetteriruumis vastaa rauhasia tässä fyysillisessä ruumiissa. Ja rauhaset ovat tällaisia fyysillisiä orgaaneja, jotka erittävät jotain nestettä meidän ruumiissamme.

Meillä on sellainen rauhanen kuin n.k. perna ja siitä on verrattain vähän tietoa tieteellisesti. Mikä se oikein on, siitä eivät tiedemiehet ole niin aivan selvillä. Okkultisesti katsoen on tällä pernalla aivan kuin erikoinen tehtävä. Olette teosofisissa kirjoissa lukeneet, että pernalla on tehtävänä muodostaa ikäänkuin spesialisoida n.s. aurinkoenergiaa. Jos sitä aurinkoa nimitämme dshiivaksi, niin pernan avulla se muodostuu yksilölliseksi praanaksi, ainemaailmassa elämänvoimaksi. Tietysti asia on niin, että se on eetteriruumis, joka ottaa vastaan aurinkoenergiaa. Tämä on eetteriruumis, joka siis ottaa dshiivaa vastaan ja muuntaa sen yksilölliseksi elämänvoimaksi. Mutta sen pitää päästä myöskin fyysilliseen ruumiiseen, sen pitää elähyttää fyysillistä ruumista ja se on pernan tehtävä, sillä kaikki on silloin yhtä, kun perna, se fyysillinen orgaani, joka tuo praanaa fyysilliseen ruumiiseen toimii hyvin. Sillä jos perna on sairas silloin ihminen tulee hyvin ikävämieliseksi. – Toinen sellainen yleinen rauhanen on maksa.

Mutta jos ajattelemme toisia rauhasia, niin löytyy esim. sellainen rauhanen, jota nimitetään thymus eli kateenkorvarauhanen. Se on erittäin salaperäinen rauhanen. Tiedemiehet sanovat, että sen toiminta näkyy ihmisen ruumiissa silloin kun tulee tauti ja sen toiminta lakkaa. Jos tarkastamme ruumista okkultisesti, niin näemme että sillä on lähin tekeminen eetteriruumiin sellaisen voiman kanssa kun ihminen saavuttaa täysi-ikäisyyden. Se välittää minuuden toimintaa niin kauan kuin se on kiinni kosmisissa minuudessa. Kun se erkanee kosmisista voimista ja ottaa voimat omiin käsiinsä silloin ei ihminen enää tarvitse thymus-rauhasta.

Sitten on olemassa toinen rauhanen thyreoidea eli kilpirauhanen. Tämä on myös sangen merkillinen rauhanen. Se on kaulan luona ja se on sellainen, että jos se lakkaa toimimasta tulee ihminen idiootiksi. Hänessä surkastuu sukupuolielämä ja hän tyhmistyy. Tämä kilpirauhanen on hyvin läheisessä tekemisessä magneettisen eetterin kanssa. Samoin kuin sukupuolirauhanen on kilpirauhanenkin tekemisessä magneettisen eetterin kanssa. Jotain voimaa virtaa meidän fyysilliseen organismiimme tuon kilpirauhasen välityksellä. Ja kaikki nämä neljä eetterikerrostumaa ovat yhtä välttämättömiä.

Vielä on vatsan luona haima-niminen rauhanen. Jos se lakkaa toimimasta, niin kaikki menee hullusti ja me saamme sokeritaudin.

Sillä tavalla nämä rauhaset, joita verrattain vähän tunnetaan toimivat. Tieteellinen tutkimus seisoo kysymysmerkkinä näiden edessä. Ja kaikki nämä rauhaset ovat tekemisissä ihmisen eetteriruumiin kanssa, niin että eetterivoimat niiden välityksellä vaikuttavat fyysilliseen ruumiiseen ja pääsevät niissä olevien nesteiden välityksellä toimimaan sekä vaikuttavat kemiallisen prosessin fyysillisessä ruumiissa. Jos tällaista nestettä tulee liian paljon vaikuttaa tämä, että asiat menevät hullusti. Näin on fyysillis-kemiallisesti katsoen.

Emme ymmärrä minkätähden näitä kaikkia tarvitaan ellemme pääse ymmärtämään, että se on eetteriruumis, joka rauhasen välityksellä toimii ja vaikuttaa fyysillisessä ruumiissa.

Kun ajattelemme karkeata fyysillistä ruumista, niin kysymme mikä on sen korrespondensi eli vastaavaisuus fyysillisessä ruumiissa? Silloin sanomme että se vastaavaisuus on se osa fyysillisessä ruumiissa,

joka varsinaisesti kuvaa fyysillistä ruumista ja se on hänen luustonsa ja selkärankansa ja ytimensä. Se on hieman ylimalkaista, mutta se on hyvä muistaa. — Muistamme siis, että fyysisessä ruumiissa veri vastaa minuutta. Fyysisessä ruumiissa vastaa hermosto astraaliruumista; fyysisessä ruumiissa vastaa rauhasjärjestelmä eetteriruumista ja fyysisessä ruumiissa vastaa luusto fyysillistä ruumista. Meidän täytyy vielä lisätä jos tahdomme tarkemmin määritellä, että eetteriruumis ei vastaa yksin rauhasia, vaan myöskin verta, aistimusta ja valoeetteriä sekä sympaattista hermostoa. Sanomme sitten kun tarkemmin tutkimme asioita lisää. Tätä emme muuten ymmärrä jos emme pidä pohjakaavaa mielessämme.

Samalla tavalla voimme ja täytyy sanoa, että meidän minuutemme vastaa myös luustoa, mutta se on hyvin salainen asia, josta voimme puhua myöhemmin.

Mutta tärkeä asia on tietää että n.s. pääpaino on cerebrosпинаali eli keskushermostossa. Astraaliruumis vastaa keskushermostosta sitä, joka on tekemisissä aivojen ja selkärangan kanssa. Tässä on päätajunta. Me emme voi kehittää sympaattista hermostoa cerebrosпинаalihermoston avulla. Minä liikutan esim. kättä, mutta en sympaattisen hermoston vaan keskushermoston avulla.

Nyt kun meillä on pääkuva näistä vastaavaisuuksista, niin voimme kiinnittää huomiomme eetteriruumiin puoliin ja eri voimiin eetteriruumiissa. Mutta tässä ohimennen muistuu mieleeni pari rauhasia. Ja ne ovat pään sisässä, teosofisesti määritellyt rauhaset: toinen on käpyrauhanen ja toinen pidennetty aivolisäke. Näistä on teosofiassa kerrottu mitä ihmeellisiä rauhasia ne ovat. Voimme lukea, että selvänäköisyys (clairvoyance) on niiden kanssa tekemisissä. Se panee jotain liikkeelle niissä. Jos lääkäreiltä kysytään, mitä näillä rauhasilla tehdään niin he sanovat, ettei niistä ole paljon tietoa. Tosin käpyrauhanen näkyy jollain tavalla lapsuudessa järjestelevän sukupuolivoimaa ja elämän kehitystä. Sukupuolivoima on ihmisen lapsuudessa jollain tavalla riippuvainen ja tottelevainen käpyrauhasesta. Se erittää jotain nestettä, joka pitää kunnossa sukupuolielämän. Kun lapsuus on ohi, niin ihminen huolehtii itse sukupuolielämästään.

Teosofisissa kirjoissa sanotaan, että kun ihminen on okkultisesti herännyt niin käpyrauhanen alkaa hienosti väräillä ja saa aikaan jotain väräilyjä n.s. aivolisäkkeessä. Ja silloin näiden toiminta muodostuu merkilliseksi avioliitoksi, jotka yhdessä synnyttävät yhteyden astraali- ja henkimaailman kanssa, josta syntyy selvänäköisyys. Nyt me ymmärrämme tämän asian, että se riippuu siitä kun käpyrauhanen toiminta lakkasi, tuli ihminen itsensä hallitsijaksi, silloin kun ihminen on sukupuolensa herra. Kun hän ei ole sitä niin kosmilliset voimat pitävät hänen sukupuolielämänsä kunnossa. Kun ihminen siis on tullut sukupuolivoimansa yläpuolelle, silloin se uudestaan astuu toimintaan ihmistä palvellen sekä synnyttää aivolisäkkeen kanssa selvänäköisyyden.

Jos muistamme, että viime kerralla en puhunut mitään neljänestä eetteristä, refleksieetteristä ja sen heräämisestä. Puhuin valoeetteristä. Kun ihminen tulee siihen täytyy hänen ikäänkuin täyttää 21 vuotta, vaikka se ei ole niin vuosissa määrätty. Kun hän tulee itsessään minuudeksi, joka ei ole kiinni kosmillisissa voimissa, silloin aistimuseetteri vapautuu ja pääsee liikkeeseen ja siinä pysähdyin.

Ihmisen muisti on merkillinen asia. Ja mikä on muisti? Kaikki tietävät mitä se käytännössä on. Mutta okkultisesti se on sisäinen näkemysaisti, sisäinen kyky nähdä henkisiä asioita ja sisäinen kyky vetää ne esille. Muisti on jonkunlaisen kuvan näkeminen ja jonkunlaisen menneisyyden kuvien vetäminen tajunnan eteen. Okkultisesti katsoen on meidän muistimme vielä kiinni kosmoksessa. Siksi emme sitä hallitse. Se on harva ihminen, joka on päässyt muistinsa herraksi. Ei jokainen voi muistaa kaikkea. Ei voi mennä syntymishetkestä lähtien siihen paikkaan missä on muistissa taaksepäin. Ja kuitenkin on tietoinen vakaumus, että ne ovat valokuvattu ja että ne kyllä löytyvät jossain valokuvauskoneessa, vaikka emme osaa niitä katsella. Tämä riippuu juuri siitä, että meidän muistimme ei ole omamme. Toisen muisti voi olla parempi, toisen huonompi, mutta ei kenelläkään ole aivan briljanttinen. Nyt on kysymys koska ihmisen muisti voi herätä? Se herää silloin kun refleksieetteri herää toimintaan. Tämä neljäs puoli meissä on vielä luonnontilassa, sillä emme ole vielä yksilöittäneet sitä, mutta jos sen teemme, silloin tapahtuu juuri se, jota me nimitämme

selvänäköisyydeksi ja saamme kyvyn lukea luonnon suuresta muistikirjasta. Kun se kyky on meissä täydellinen, kun tuo neljäs eetteri on meidän hallussamme silloin muisti ja selvänäköisyys heräävät, silloin herää meidän muistimme myös menneistä ja siihen kätkeytyy meidän oma menneisyytemme ruumistuksineen ja muotoineen. Siinä on käytännöllinen jälleensyntymismuisti. Sentähden ovat okkultiset tapahtumat niin pitkän ponnistuksen takana, ettei tule kysymykseenkään niitä saavuttaa yhdessä tavallisessa elämässä. Ihminen on muistissaan aivan kuin luonnon orja, riippuen minkälaiset edellytykset hänellä on, mutta muistinsa herra hän ei ole.

III esitelmä 9 päivänä tammikuuta 1927

Rakkaat veljet. — Kuulimme jo pöytäkirjasta, mistä oli puhe viime kerralla, mutta koska on pitkä aika siitä, kun viimeksi olimme täällä opiskelulooshissa ja koska kaksi kertaa on puhuttu tästä aineesta niin lyhyesti muistutan mieliin muutamia seikkoja.

Te muistatte, että salatieteessä saa oppia että ihmisen ajatus- ja tunne-elämä eivät tee meitä salatieteilijöiksi, vaan että siksi tulemme kun koetamme fyysillistä ruumistamme kehittää, sitä ruumista, joka käsittää karkean fyysillisen käyttövälineen ja hienomman eetteriruumiin. Ne molemmat on saatava haltuun, sillä näissä eli tässä fyysillisessä ruumiissa piilevät kaikki salaiset voimat. Ei meidän minässämme, eikä meidän astraaliruumiissamme ole niitä, vaan kaikki salaiset voimat, jotka voivat tulla ilmi tässä fyysillisessä maailmassa, ne piilevät tässä fyysillisessä ruumiissa sekä sen karkeassa fyysillisessä puolessa että hienommassa eetteripuolessa. Ja koska eetteriruumis on lähempänä tunneruumista on siihen ensiksi kohdistettava huomio. Fyysillistä karkeata ruumista on meidän ruvettava muuttamaan. Fyysillinen ruumis on luotava uudestaan, kuinka sanoisin sitä on ruvettava tekemään tietoiseksi siitä, että siinä piilee erittäin suuria salaisia voimia. Mutta se ruumis, jonka herraksi on ensin tultava, on eetteriruumis.

Ja nyt te muistatte, että silloin kun oli puhetta eetteriruumiista, että siinä on neljä erilaista eetteriä nimittäin: kasvamis- eli kemiallinen eetteri, magneettinen eli sukualisäävä eetteri, sensorinen eli aistieetteri ja refleksieetteri eli muistieetteri. Nyt sanomme eetteri, mutta fyysillisen ruumiin kannalta katsoen se, mitä nimitämme eetteriruumiiksi on toisilla sanoilla sanottuna voimat. Ja sentähden kun puhumme että tässä fyysillisessä karkeassa ruumiissa on korrespondensit eli vastaavaisuudet korkeammille ruumiille niin te muistatte, että fyysillisen ruumiin korrespondensit on, mikäli se koskee ihmisminää, veri. Mitä taas tulee tunne- eli astraaliruumiiseen, on vastaavaisuus keskushermostossa ennen kaikkea. Eetteriruumiin vastaavaisuutena ovat rauhaset ja fyysillisen ruumiin korrespondensina on luusto eli rakenne.

Ja kun meillä on nämä korrespondensit selvinä kuvina ja käsitteinä mielessämme, niin ymmärrämme, että tässä fyysillisessä ruumiissa, sen eetteriruumiissa tai niinkuin myös voimme sanoa, eetterivoimat, voimaruumis, salaperäiset eetterimaailman voimat vaikuttavat ennen kaikkea rauhasen välityksellä. Myös vaikuttavat ne sympaattisen hermoston välityksellä sen tajunnan yli, jossa meillä ei ole päivätajunnan kohdetta eikä valtaa. Ja kun ymmärrämme, että on neljä erilaista voimaa eli eetteriä, jotka vaikuttavat meidän fyysillisessä ruumiissamme, niin kysymys on salatieteilijälle: millä tavalla voimme saada valtaa näiden neljän voiman yli? Ensiksikin meidän kemiallisen kasvuvoimamme yli? Millä tavalla voimme saada valtaa magneettisen sukupuolivoiman yli? Millä tavalla aistinten yli ja millä tavalla muistin yli? Tässä on neljä kysymystä, jotka ovat yhteydessä eetterivoimien eli ruumiin kanssa.

Ensimmäinen on meissä se voima, joka panee meidät kasvamaan. Me ymmärrämme että jos nuo rauhaset, jotka välittävät kasvamiskykyä, toimisivat rajattomasti, niin elämä loppuisi siihen, että ihminen olisi paisunut vuoren suuruiseksi ja koko elonvoima kiintyisi vaan tähän kasvamiseen. Me saisimme kyllä

havaintoja ulkomaailmasta yhä enemmän ja enemmän, mutta meillä olisi koko ajan hirveän paljon puuhaa itsessämme juuri tässä syömisessä ja kasvamisessa, niin että olisimme niinkuin lapset koko elämän ajan. Ja meillä ei voisi olla mitään muuta hommaa kuin vaan kasvaminen. Sentähden elämä itse on regleerannut tuon, niin että emme kasva muuta kuin määrättyyn kohtaan. Kasvaminen pysähtyy ja sitä innostaa vain hengissäpysymisprosessi, niin että me syömme ainoastaan niin paljon että pysymme samanlaisina aina. Kasvaminen siis pysähtyy ja muuttuu hengissäpysymisvoimaksi. Se muuttuu symboliseksi, ei toimi enää fyysisesti, vaan se muuttuu vertauskuvalliseksi, niin että elämä menee hukkaan, jos vaan syömme ja juomme emmekä kasva enää. Mutta elämän kannalta täytyy meidän yhä kasvaa vaikka se pysähtyy fyysisessä maailmassa, niin sen täytyy jatkua henkisesti, täytyy rikastua sielullisesti. Meidän on kehityttävä ihaniksi, ajatteleviksi, tunteviksi, tahtoviksi olennoiksi. Se on velvollisuus, muuten kuolemme. Jos me emme kehitä sisäistä kasvamista, niin ulkonainenkin kasvaminen pysähtyy luonnon käskystä. Näin on tuo kasvaminen fyysisesti jäänyt symboliseksi joka on todellisuudessa noussut toisille tasoille siellä suorittaen elämäntehtävänsä.

Mutta okkultisteina, ihmisinä, joiden täytyy saada käsiinsä ne salaiset voimat, jotka piilevät ihmisruumiissa, me kysymme mitenkä voimme saada valtaa tämän kemiallisen kasvuvoiman, tämän henkivoiman yli, joka piilee tässä eetterivoimassa ja joka voi alkaa ja puhjeta sen välityksellä? Mitenkä pääsemme siitä tietoiseksi? Mitenkä pääsemme henkisesti alati eteenpäin, niin että pääsemme kiinni siitä vahvasta voimasta joka meissä piilee? Mitenkä pääsemme kiinni siitä voimasta, joka tekee meidät henkisesti aina nuoriksi? Sillä, jos me pääsemme kiinni tästä kemiallisesta voimasta, silloin olemme päässeet kiinni jostain elämän eliksiiristä, joka tekee, että olemme aina täynnä henkistä voimaa. Emme väsy, emmekä lamaannu, vaan olemme aina nuoria ja voimakkaita. Jos saisimme kiinni siitä, tulisimme salaisiksi nuoruuden lähteiksi, kulkisimme niinkuin tulen kautta, joka tekee nuoriksi ja voimakkaiksi.

Sentähden kun tämän ymmärrämme teoreettisesti, niin kysymme, mitenkä tämän voiman salaisuuden perille voimme päästä?

Ja silloin me sanomme, että kokemus opettaa meille, että Jeesus Kristus on lausunut muutamia ihania ohjeita, muutamia merkittäviä lauseita, jotka jos ne elävät meidän mielisämme, voivat vaikuttaa meissä ja voivat valaista koko elämää ja sen merkitystä. Joissa huomaamme mitä suurinta ja syvintä viisautta. Ja ne Jeesuksen lauseet, joita nyt ajattelemme ja joiden olemme huomanneet omasta kokemuksestamme sisältävän paljon, ne ovat nuo neljä muistovärsyä, nuo kahdeksan autuudenjulistusta, jotka ovat vuorisäärän alussa. Sanomme neljä paria, joista vedämme esille aivan kuin kokonaisen sosiaalisen ohjelman. Nämä neljä autuudenjulistusta, neljä ihmeellistä mietelauseita ja neuvoa, ne suhtautuvat juuri näihin neljään erilaiseen eetteriin niin että ensimmäinen autuudenjulistus, joka kuuluu: ”autuaat ovat köyhät hengessä sillä heidän on taivasten valtakunta”, tämä ensimmäinen autuudenjulistus on tekemisissä tuon ensimmäisen kemiallisen kasvueetterin kanssa ja sen salaisuuden kanssa. Se kertoo meille millä tavalla voimme päästä kiinni niistä voimista, jotka piilevät tuon kemiallisen eetterin takana. Jos me ajattelemme sitä ja ajattelemme sitten seuraavia kolmea, niin me huomaamme, että tämä ensimmäinen eroaa toisista. Sillä tämä on tekemisissä ympäröivän maailman kanssa. Se on objektiivinen jotavastoin toiset kolme ovat subjektiivisia.

Me emme voi pysyä hengissä, jos paastoomalla esim. syömme vain itseämme. Mehän voimme elää vaikka 40 päivää paastoomalla ja syömällä itseämme ja useimmilla onkin niin paljon innostusta, että voivat sen tehdä, mutta tulee hetki, jolloin se loppuu ja me kuolemme tai alamme syödä jotain muuta. Sentähden tämä on tekemisissä ympäröivän maailman kanssa. Täytyy ottaa avuksi ympäröivä maailma. Ja sentähden tämä ensimmäinen eetterivoima on sellainen voima, joka piilee eetterissä symbolina takana, ja se on tekemisissä maailman kanssa. Ja Jeesus sanoi: ”autuaat ovat köyhiä”. Siinä hän on lausunut salaisuuden, siinä hän on ilmoittanut sen salaisuuden, mihin suhteeseen salatieteilijän tulee asettua ympäröivään maailmaan nähden. Salatieteilijä ei voi olla missään suhteessa muuhun kuin köyhyyteen. Ja jos tarkoitetaan salatieteilijällä sellaista ihmistä, joka on ottanut suuria henkisiä askeleita niin me näemme heidän elämästään, että he joinakin aikoina, silloin kun alkavat henkistä elämää, ottavat määrätyn asenteen ympäröivään

maailmaan nähden. He eivät pyydä, eivätkä tahdo mitään. He tahtovat kieltäytyä kaikesta. He voivat realisoida sen että luopuvat kaikesta. Ehkä heidän täytyy tehdä joku mahdoton, keksiä jokin pääsy johonkin asenteeseen maailmaan nähden. Heidän täytyy ottaa askel, joka selvästi näyttää ketä ovat ja mitä ovat. Että he ovat olentoja, jotka ovat köyhiä. He eivät saa ajatella mitään sellaista, että minulla on sitä tai tätä, eivät saa ajatella, että heillä on lahjoja tai että heillä on jokin asema yhteiskunnassa. Heidän täytyy ehdottomasti leikata kaikki poikki ja aivan kuin tuntee olevansa köyhiä ja kaikista pienempiä.

Sentähden apostoli Paavali tahtoi itsestensä sanoa, että hän on ensimmäinen syntinen. Sillä salatieteilijän ensimmäinen vihkimys on siinä, että hän tulee ensimmäiseksi kaikista syntisistä. Hänen täytyy tuntea siten, tuntee olevansa auttamattomasti yhtä kaikkien syntisten kanssa. Hän tuntee tämän ja pitää itsensä siinä asenteessa, pitää itsensä sellaisessa asemassa, orientteerautuu näin ympäröivään maailmaan nähden. Hänen pitää saada kiinni uudestisyntymisestä elävänä voimana.

Tahdon kuitenkin huomauttaa, että henkisessä elämässä ei ole tällaisia tarkasti toisistaan eroavia asteita. Ei voi sanoa, että nousee ensimmäiseen eetteriin ja sitten toiseen j.n.e. Todellisuudessa ei ole niin rajoitettua tai määriteltyä, vaan todellisuudessa ihminen kyllä yhtyy kaikkiin eettereihin, mutta jokaisen eetterin suhteen hänen täytyy päästä sen henkisen salaisuuden perille. Hänen on koettava ne ja aloitettava sitten mistä päästä hyvänsä. Se on sitten käytännöllinen kysymys. Mutta jos ihminen alottaa jostain päästä tulee hän kuitenkin tähän. Ja tämän kemiallisen eetterin salaisuus on siinä, että hän on köyhä. Sen syntysana on se. Ja köyhyys ei ole sitä, vaikka joku sillä tiellä voi tehdä itsensä ulkonaisestikin köyhäksi ja tyhjäksi, että hän ei tekisi enää mitään, ei ansaitsisi mitään, vaan on rutiköyhä. Siitä ei ole mitään hyötyä. Se on tyhmää. Se on tyhmä, joka ei viitsi työtä tehdä, tai joka valittaa, että pitäisi ansaita enemmän. Sellainen on kaukana salatieteestä. Se ihminen on sellainen, joka tahtois olla rikas mutta joka sattumalta ei sillä kertaa ole sitä. Köyhä on se, joka tuntee olevansa köyhä, vaikka hän olisi kuinka rikas. Ei mitään hän siitä tahdo itsellensä, se on sellainen erikoinen sielun- ja mielentila. Ja salatieteilijä on silloin mielikuvituksessa ulkonaisestikin köyhä. Jos hänellä on miljoonia pankissa, niin hän voi lahjoittaa ne pois ja päästä siitä rikkaudesta, jos hän niin tahtoo. Se on sellainen salaperäinen asia, jonka ihminen voi ratkaista aivan kuin Jumalan edessä. Silloin ratkaistaan se oikein. Ei sellainen ihminen joka tahtoo olla köyhä, osaa elää aivan kuin toiset ihmiset. Kun hän kulkee ensimmäisen kriisinsä läpi, ei hän voi olla niinkuin toiset ihmiset. Ei syödä, ei puhua, ei juoda. Buddha lähti palatsistaan metsään, Jeesus tuli köyhänä maailmaan, Pyhä Fransiscus samaten. He ovat ratkaisseet köyhyiden kysymyksen ja saavuttaneet ikuisen nuoruuden. Voi ajatella, että kuningas Salomo, josta aina puhutaan vapaamuurariuden yhteydessä, joka oli hyvin viisas kuningas, että hän näki, kuinka kaikki on turhaa maan päällä. Ja hän oli köyhä vaikka hänellä oli kuinka paljon rikkautta tahansa. Niin, että me näemme, ettei viisautta asu yksistään metsissä ja ryysyissä, vaan voi olla myös kultatuolissa.

Toinen eetteri on suvunjatkamis-eetteri. Se on luova voima. Sen henkinen salaisuus on luova voima. Ihminen ei saa olla ikuisesti nuori, vaan myös toimiva ja olento, joka aina tekee jotain työtä ja auttaa ja vie maailmaa eteenpäin. Se on meissä ijankaikkinen elämä. Tietysti on lepoa välillä. Onhan ihmisiä, jotka uskovat, että elämä on jotain nauttimista täällä ja Jumalan edessä. Tuo kaikki on sellaista, jolla tahdotaan kuvilla ja mielikuvituksen kyvyn mukaan parantaa taivastilaa. Ikuisen elämän kannalta on se totta, että osaamme kärsiä ja tehdä työtä. Se on ihmeellinen rauha, joka on nautinnon ja kärsimyksen yläpuolella. Täytyy osata ikuisesti nauttia ja kärsiä ja elää rauhassa ulkopuolella kaiken. Ikuinen elämä on työtä ja luopumista. Se ei ole sellaista työtä, että rullaamme itseämme jostakin alas, kävelemme mäkeä alas ja taas ylös. Se ei ole aivan niin, se ei ole idiootin hommaa. Se on työtä, jolla on tarkoitus ja sisältö. Se on taiteellista työtä, sentähden se täyttää meidän olemuksemme ikuisella onnella ja sen puolesta olemme valmiit kärsimään. Sillä kärsimyksiä me saamme elämältä vaikka olisimme kuinka korkeita olentoja tahansa, mutta se on luomisen ihanuutta ja autuutta.

Tämä kaikki piilee toisessa eetterissä, sukupuolieetterissä, suvunjatkamisvoimassa, luovassa voimassa meidän ruumiissamme. Ja siinä on ihmeellinen probleemi, joka astuu jokaisen ihmisen eteen. Mitenkä osaamme ratkaista sukupuoliarvoituksen hirveän voiman? Mitenkä saamme vallan sukupuolivoiman yli?

Ja nyt te tiedätte, että on sellaisia opettajia, jotka voivat nimittää itseensä salatieteilijöiksi, jotka sanovat: sinä voit pyrkiä tuon sukupuolivoiman herraksi, voit saada sen voiman, niin että poljet sen jalkojesi alle, ja saat siitä voittoja ja ratkaisit sen salaisuuden. Tietysti on sekin keino, jos ihminen voi kulkea tällaista tietä. Mutta miten?

Jos Valkoisen Veljeskunnan ja Kristuksen kannalta lähemmin tarkastelemme tätä kysymystä, silloin sanomme: ihminen älköön omin voimin koettako saada valtaa sukupuolivoimansa yli. Hän ei tiedä, mikä voima hänessä on. Jos hän rupeaa palloa lyömään näiden voimien kanssa, niin voi joutua vaikka mihin. Sillä missä on se voima ja keino, lyhyesti sanoen, joka voi meidän sukupuolivoimaamme rauhoittaa? Sillä se on muuttuva. Sen sijaan että se menisi suvun jatkamiseen, me voimme saada sen pysähtymään niinkuin kasvamisvoimankin, ja silloin kuin se pysähtyy, silloin se muuttuu merkilleiseksi voimaksi ihmisen ruumiissa. Kaikki ne myrkyt, mitkä erottuvat rauhasten avulla, ne menevät ruumiiseen ja eivät saa aikaan sukupuolikiuhkoa ihmisruumiissa, vaan luovat voimia. Sentähden ovat koulut, jotka sanovat: menettele niin ja niin että voitat sen, vaarallisia, sillä Valkoisen Veljeskunnan kannalta sanotaan: älköön ihminen yrittäkö itse mitään sen suhteen. Ajatelkaa esim. jos nainen, jolla on hyvin regleerattu sukupuolielämä tahtoi päästä tuon voiman herraksi, merkitsee se sitä, että hän lakkauttaa sen ja se tekee hänen verensä uudeksi. Niitä on sellaisia salatieteilijöitä, jotka neuvovat millä tavalla nainen voi täten muuttaa koko sukupuolivoiman ja seisauttaa sen omassa ruumiissaan. Vielä kerran sanon: Valkoisen Veljeskunnan kannalta ei tällaista neuvota. Sillä usein sellainen vie hirveimpiin seurauksiin. Ihmisen koko sukupuolielämä voi tulla sairaalloiseksi. Sentähden ei ole mitään, jota Valkoisen Veljeskunnan kannalta kehoitetaan, vaan sen kannalta sanotaan: se on Kristuksen voima, Jumalan voima, hengen oma voima joka sen muuttaa. Kun ihminen on kasvanut ja antautunut Jumalan Pyhälle Hengelle, silloin henkinen elämä saa aikaan tuon muutoksen hänessä. Muuten ihminen tulisi äärettömän ylpeäksi ja luulisi että hän saa aikaan jotakin. Minä otan vaikka koko maailman haltuuni, olen itse herra, niitä on sellaisia ihmisiä, jotka niin sanovat. Se ei ole mikään Kristuksen Veljeskunta, se on pikemmin joku harmaa veljeskunta, joka sellaista opettaa. Kristuksen Veljeskunnan ihminen kasvaa kuin kukka kedolla, eikä hän voi asettaa mitään esteitä Pyhän Hengen työlle itsessään.

Ja mikä on ainoa todellinen keino ihmiselle päästä sukupuolivoimiensa herraksi ja päästä kaikesta siitä onnettomuudesta vapaaksi ja jossa ihminen saa kiinni ikuisesta onnesta ja rauhasta? Se on se keino, jonka Jeesus sanoo toisessa autuudenjulistuksessa: ”Autuaat ovat rauhanrakentajat”, se sisältää: ainoa tapa millä ihminen voi päästä magneettisen eetterin herraksi on että hän kieltäytyy kaikesta pahasta, ei vastusta sitä mikä on paha. Niinkuin Jeesus opetti neljännessä käskyssä: ”älä ole paha vastaan”. Se on rauhan käsky ja se on yhteydessä tämän toisen eetterin kanssa. Se aivankuin polvistuu meidän eteemme. Otamme kokonaan kielteisen kannan pahaan. Esim. ihmistä loukataan hänen rakkauselämässään. Ihminen huomaa, että toinen pettää häntä, silloin hänessä nousee sisäinen rakkauselämä ja tunne siitä, kuinka onneton hän on kun toinen ei hänestä välitä. Hän rupeaa puhumaan ja todistamaan toiselle, eikä huomaa, että hän tekee itsensä vielä vähemmän rakastettavaksi kun hän alkaa taistella oman onnensa puolesta. Jos hän sen sijaan ymmärtää mitä Job sanoi: ”Herra otti, Herra antoi, kiitetty olkoon Herran nimi”, silloin hän kenties ilmenee hyvin rakkaana olentona tuolle toiselle. Hän ei vastusta sitä paha, että toinen pettää ja luopuu hänestä, vaan iloitsee siitä, että toinen on onnellinen jonkun kanssa. Silloin tunne, sukupuolielämä ei osaa mitään hänelle tehdä, vaan hän on päässyt sen herraksi.

Sentähden me ihmiset rukoilemme: anna meille tänä päivänä meidän yliaistillinen leipämme. Se merkitsee, että meille tänäänkin tapahtuisi jotain sellaista, joka riistää meiltä luulottelun, että meitä pitäisi rakastaa, että elämä antaisi jonkun iskun meille, joka muistuttaa meille, että olemme köyhiä ja vapautuisimme kaikesta harhasta. Silloin huomaamme kuinka vähän rakastettavia me olemme. Kun nöyryymme niin samalla vapaudumme sukupuolielämän koulusta. Se on kovaa, olkoon, mutta salatieteilijälle ei ole mikään kovaa sillä sielullisesti hän tahtoo, että hän pääsisi eteenpäin.

IV luento helmik. 20 p. 1927 klo 1/2 8 ip.

Rakkaat veljet – Viime kerralla puhuttiin eetteriruumiin kahdesta ensimmäisestä eetterivoimasta. Kasvuetteristä, jonka herraksi pääsemme noudattamalla Jeesuksen ensimmäistä autuudenjulistusta ja toiseksi magneettisesta sukupuolieetteristä, jonka herraksi pääsemme toteuttamalla Jeesuksen toista autuudenjulistusta: autuaat ovat rauhantekijät. Minä koetin kuvailla, kuinka sukupuolivoiman herraksi pääsee ihminen tuon toisen autuudenjulistuksen avulla.

Kolmas eetteri on niinkuin muistamme ja niinkuin sitä olen nimittänyt, valo- eli aistimuseetteri. Kaikki meidän aistimme voitamme tuon kolmannen eetterin avulla, siinä piilevän voiman avulla. Meidän kaikki aistimme ovat meille hyvin tärkeitä olemuspuolia. Nehän ovat kuin ovia ja akkunoita tähän näkyväiseen maailmaan.

Kuten muistatte niin sanoin eräässä esitelmässä koululla, että tämä näkyväinen maailma hyökkää meidän kimppuumme ja se hyökkää juuri aistimien avulla ja välityksellä. Meidän ei tarvitse etsiä sitä vaan meidän aistimme ovat juuri sellaisia, joihin näkyväinen maailma syöksee, niihin se tekee itsensä huomatuksi sekä näyissä, muodoissa että äänissä ja kosketuksissa yhtä mittaa. Meidän täytyy aina sulkea silmämme, muuten se tunkeutuu meidän tajuntaamme aistimien välityksellä.

Me kysymme: millä tavalla voimme päästä aistimiemme herraksi? Sillä juuri maailma näiden välityksellä kaikkine kiusauksineen hyökkää kimppuumme ja ne tekevät meille joko pahaa tai hyvää.

Muistatte eileniltäisestä kysymysillasta, kuinka eräs kysyjä teki kysymyksen: mitä hänen pitää tehdä silloin kun kiusaus tulee kaunisvartaloisten naisten muodossa? Hän viittasi siihen, että se tapahtuu enemmän ajatuksissa ja että vaikutus tulee enemmän ulkonaisesta maailmasta. Niin ne muodostuvat hänelle kiusauksiksi. Ne eivät ole ainoat kiusaukset, on kaikenlaisia kiusauksia, niinkuin kauniita koristeita, jalokiviä y.m. jotka herättävät himoa ja halun saada niitä. Muutamilla on se hyvän ruuan haluamisessa, kun hän kulkee hotellien ohi, niin aina ajattelee: jos tuollaista saisi syödä. Kaikenlaiset asiat voivat muodostua heille kiusauksiksi, sillä tämä ulkonainen maailma on täynnä kiusauksia. Emme voi sulkea silmiämme kiinni emmekä panna korvia lukkoon, sillä meidän täytyy pitää kaikki aistit hereillä.

Nyt kun tämä ulkonainen elämä, joka syöksee meidän kimppuumme on täynnä kaikenlaisia kiusauksia, niin mitenkä voimme päästä aistimiemme herraksi, niin että voimme iloita kaikesta kauniista ja hyvästä ja erinomaisesta ilman, että mikään muodostuu meille kiusaukseksi? Niin että voimme nähdä vaikka suloisia ja kaunisvartaloisia naisia ilman että se häiritsee meitä. Päinvastoin olemme vaan iloisia. Se on niinkuin kaunis maisema. Voimme nähdä mitä vaan, ilman että meissä herää mitään himoa. Mitenkä voimme sellaiseen päästä, niin että päinvastoin voimme kaikesta iloita ja olla hyvin rauhallisia? Ja mitä se olisi jos me sellaiseen pääsisimme? Mitä sitten kannattaisi mihinkään pyrkiä, jos aina on kiusauksia, tottakai pitää johonkin päästä?

Silloin täytyy ottaa ojennusnuoraksi Jeesuksen kolmas autuudenjulistus: ”autuaat ovat puhtaat sydämeistä, sillä he saavat nähdä Jumalan”. Hän käytti sellaista sananmuotoa, että se viittaa aistimiin. Meidän osaksemme tulee jotain, joka puhuu aistimille. Hän olisi yhtä hyvin voinut sanoa, että he saavat nähdä ja kosketella ja tuntea tuoksuna ja makuna Jumalaa. Hän käyttää yleisesti vaan sitä sanaa, joka sisältää kaiken. He saavat nähdä Jumalan. Tuolla kolmannella autuudenjulistuksella hän tarkoittaa, että ihminen tulee tietoiseksi Jumalasta, jos hän tahtoo puhdistaa itseänsä. Sillä mikä on suurempi voitto kaiken yli kuin se, jos voi nähdä itse elämänhengen kaikessa? Mikä on sen suurempi meidän aisteillemme? Eikä Jumalan ja ikuisen elämän tunteminen ole kiusausta, vaan suurinta onnea ja autuutta. Niinkuin Jeesus sanoo: autuaita olette silloin kun sillä tavalla voitte kasvaa, että teidän aistinne ovat puhdistuneet niin että ette näe mitään

rumaa, epätodellista, valhetta ja saastaa, vaan näette juuri Jumalan elämän kaikessa. Ja mitenkä se on mahdollista? Kun puhdistatte sydämenne, sanoo Jeesus. Ja minä kysyn: millä tavalla voimme puhdistaa sydämemme? Minkälainen sydän on puhdas? Siihen Jeesus viittaa kun hän sanoo: ei se ihmistä vahingoita eikä tee mitään pahaa mitä hän panee suusta sisään ja syö ja juo, vaan se saastuttaa, mitä tulee ulos hänen suustansa. Sillä ihmisen sydäimestä tulee ulos kaikki mitä siellä on epäpuhdasta ja saastaa. Se tulee sydäimestä ulos. Siis kun Jeesus sanoo: ”autuaat ovat puhtaat sydäimestä”, niin se merkitsee, että puhdas on se sydän, mistä hyvä tulee ulos. Mitä hyvää meidän sydämeistämme voi tulla? Sieltä voi tulla rakkautta, joka on palvelemista ja antaumusta. Siis, jos tahdomme puhdistaa sydäntämme niin opimme *antamaan* jos tahdomme päästä aistimiemme herraksi.

Niin kummallisesti kulkevat nämä asiat järjestään. Niin että meidän aistimme puhdistuvat, kun asetumme siihen asenteeseen, että annamme. Emme saa olla sellaisessa asenteessa, että olisimme pyytämässä ja ottamassa, vaan meidän asenteemme maailman suhteen tulee olla antajan. Jos opimme ensin pienistä asioista vähitellen, että kaikessa olemme antajien eikä ottajien asemassa, silloin aistimme puhdistuvat ja saamme valtaa niiden yli. Tämä on samanlainen asia kuin kaikki muutkin asiat, joista on ollut puhetta, että se riippuu kokemuksesta. Ei voi sanoa mistään, että se on valhetta, jos ei ole itse kokenut. Mutta jos on kokenut, täytyy tunnustaa, että se on totta. Minähän en voi muuta kuin omasta kokemuksestani puhua, ja jos jotain olen oppinut aistinten suhteen, niin olen oppinut sen, että antamalla ne puhdistuvat. On sekin jo suloista, jos voi markan antaa toiselle, joka on kiitollinen. Ja antamiseen sisältyy hyvin paljon muuta. Jos olemme ottavalla kannalla, silloin aistimemme eivät puhdistu. Mutta jos tahdomme antaa, silloin meissä varmasti tapahtuu jokin muutos.

Ja te muistatte, että neljäs eetteri, muisti- eli refleksieetteri, se on korkein puoli meidän eetteriruumiissamme, joka on välittömässä tekemisessä juuri muistin kanssa. Se eetteri on korkein ja minä kysyn: millä tavalla voimme päästä sen herraksi? Se on myös samaa kun kysymme: millä tavalla voimme päästä muistin herraksi, sillä sen eetterivoimat ovat muistissa?

Muistatte, että oli kerran jo puhetta siitä tässä esitelmäsarjassa, että silloin kun päästään muistia hallitsemaan, silloin aukenee muisti menneisyyteen, kaukaisuuteen muinaisuuksiin. Millä tavalla voimme päästä sen eetterin herraksi? Siihen antaa Jeesuksen neljäs autuudenjulistus vastauksen: ”Autuaat olette silloin, kun isootte vanhurskautta ja oikeamielisyyttä.” Silloin hänelle tapahtuu aina oikein, voi tuntea, että niinkuin ei mitään muuta voi koskaan tapahtua. ”Autuaita olette silloin kun isootte ja janoatte vanhurskautta ja oikeamielisyyttä”. Ihminen on näkevinään siinä hyvin läheisen yhteyden, sillä mitä vaaditaan, että päästään vähän muistin herraksi? Vaaditaan rehellisyyttä ja oikeutta. Täytyy tahtoa, että kaikki asiat ovat aina tosia ja oikeita, että ihminen ennen kaikkea on täydellisen rehellinen jumalansa edessä. Hän ei saa mitään peittää. Hänen tulee aina tutkistella joka päivä itseänsä. Hänen täytyy joka päivä luoda uudestaan koko maailmansa, täydellisessä oikeamielisyydessä käydä läpi koko kehityksensä. Hänen täytyy luoda itsensä uudestaan Jumalanpojaksi.

Ja kun ihminen alkaa tulla rehelliseksi itsensä kanssa, silloin tapahtuu niinkuin jotain irtaantuisi ja höltyisi hänessä. Hänessä tapahtuu merkillinen prosessi, joka vaikuttaa, että hänen muistinsa ensin tulee vähän huonommaksi. Tämähän on hirveätä, jos tulen muistamattomaksi ja mielestäni yhä höntimmäksi, en muista varmasti mitä tapahtuu, hän ajattelee. Mitä olisi sitten tehtävä? Ja nyt me tiedämme, että se riippuu vaan siitä, että hän ei ole niin sokea persoonallisuus kuin ennen. Hän tahtoo tulla rehellisemmäksi kuin ennen, hän tahtoo enemmän oikeutta. Hänessä tapahtuu pieni ravistus, eetterivoimat joutuvat liikkeelle ja sekoittavat päiväajunnan niin, että muisti menee. Mutta kun hän sitten menee eteenpäin rehellisyydessä ja oikeamielisyydessä, niin muisti tulee takaisin, mutta samalla hän itse joutuu ikäänkuin ulkopuolelle näitä asioita.

Korkeimman eetterin herääminen vaikuttaa sen, että ihminen joutuu aivankuin ulkopuolelle omaa persoonallisuuttaan. Hän ei ole enää näiden aivojen rajoittama niinkuin ennen. Ennen tuntui, että jos jotain

tapahtui hänelle, niin se oli hänelle itselle, mutta kuta enemmän eetteripuoli ravistuu, sitä enemmän hän alkaa tuntea itsensä vieraaksi fyysillisesti ja nähdä objektiivisesti kuten muut ihmiset. Hän ei ole enää niin kiinni alemmassa minässsä, että hän vaan näkisi merkillisillä lasisilmillä eli vanhan oman personallisuutensa läpi. Tähän kaikkeen vaikuttaa korkeimman eetterin herääminen meissä.

Ja kun ihminen tällä tavalla joutuu ikäänkuin yläpuolelle omaa kuolevaista ja personallista minäänsä, niin hän samalla joutuu enemmän ja enemmän kosketuksiin korkeimman minänsä kanssa, ja sen kanssa herää se merkillinen muistielämä. Ensin hän näkee joitain merkillisiä unia menneistä elämästä. Sillä eihän hän tässä elämässä ole ollut niin puettu eikä ole tavannut niitä ja niitä ihmisiä, joita hän nyt unessa näkee ja tapaa. Ja hän saa hiukan käsitystä ja pieniä oireita muistista. Ei ole se sellaista, että hän vaan rauhallisesti istuu tuoliin ja ajattelee, että nyt minä muistelen entisiä elämiäni. Mutta se on kuitenkin jotain, joka ennustaa tulevaa muistia ja tietoa. Ja sentähden hänen unensa eivät ole varsin arvottomia. Kuitenkin annetaan sellainen määräys esoteerisissa kouluissa, että älkää näitä kertoko. Älkää näitä unia muinaisuuksista kertoko. Mistä syytä? Siitä syytä, että jos niitä kerrotte ja annatte niille totuuden ja tiedon leiman omassa fantasiassanne, niin vaikuttaa se siten, että toiset voivat ottaa ne todellisuuden kannalta, ja silloin te hämmennätte omaa eetterityötänne. Jos annetaan tuollainen maagillinen puoli itsestä tallattavaksi, vaikka toiset eivät olekaan koiria eikä sikoja, vaan ovat hyviä ihmisiä, jotka harrastuksella kuuntelevat, niin se on kuitenkin niinkuin saattaisi jotain pyhää pois, jos tällaista kertoo. Sillä meillä ei ole oikeutta siihen. Poikkeustapauksista en nyt puhu. Tämä on yleinen sääntö. Olkaa vaiti, sillä tuollainen voi tehdä teidät itserakkaiksi ja luulotteleviksi. Jota vastoin, jos säilytämme ne omina tietoinamme, niin myöhemmin, jos ne osoittautuvat harhoiksi, olette päässeet jostain pettävästä paulasta. Jos taas tämä osoittautuu päteväksi, voi olla, että saatte asianomaiselta taholta maailman auttamiseksi kertoa jotain, mutta ennen ei.

Ja kun ajattelemme näitä eri eettereitä ja ajattelemme ihmisen personallisuutta, hänen eri käyttövälineittensä yhteyttä, hänen fyysisen, eetterisen, astraalisen, personallisen minänsä ja todellisen minänsä yhteyttä, niin voi sanoa, että kun ihminen tekee työtä kemiallisessa kasvamisееetterissä, niin silloin hän puhdistaa eetteris-fyysillistä personallisuutta. Ja koska kaikki on vuorovaikutusta, niin tuohon askeesiin liittyy myös ruumiillinen puhdistus. Kun noudatamme ensimmäistä autuudenjulistusta ja työskentelemme ensimmäisen eetterin kanssa niin me puhdistamme paljon ruumistamme, pidämme fyysisen ruumiin hyvin puhtaana ja terveenä.

Kun teemme työtä magneettisen, sukupuoli-eetterin kanssa, silloin vahvistamme tunne-astraaliruumista niin että se voimistuu, puhdistuu ja tulee itsenäiseksi.

Kun taas työskentelemme kolmannen eetterin, aistimuseetterin kanssa, niin silloin puhdistamme hyvin personallista minätajuntaa eli mentaaliruumista. Personallinen minätajunta on läheisessä tekemisessä aistimien kanssa.

Neljännessä eetterissä, tuossa refleksi- eli muistieetterissä kun me koetamme päästä sen herraksi ja työskentelemme siinä, niin vahvistamme ja organisoimme korkeampaa minää, niin että se voisi vallata meidät siten, että meidän aina täytyy elää korkeammassa minässä.

Jos vielä katselemme näitä tshakrojen kannalta, silloin huomaamme, kun ensiksi tarkastelemme kasvueetteriä, kun sen kanssa työskentelemme vähän salaperäisellä tavalla, silloin organisoimme ja asetamme kuntoon niin sanottua napatshakraa, sitä joka on plexus solariksen kohdalla eetteriruumiissa. Siinä oleva napaloostuskukka asetetaan hienoon pyörimiseen.

Magneettisen eetterin yhteydessä kun noudatamme Jeesuksen toista autuudenjulistusta, asetamme sydämen kohdalla olevan tshakran asianomaiseen kuntoon.

Kolmannen aistieetterin kanssa asetamme kuntoon sitä tshakraa, joka on otsan kohdalla.

Neljannen eetterin kanssa työskennellessämme vaikutamme samalla tavalla kurkkutshakraan ja osaksi siihen, joka on päälaen kohdalla.

En ole puhunut mitään käytännöllisestä magiasta ja sitä, että osaisimme loistaa itse valmiina okkultisteina. Sillä tulee aina muistaa, että valkoisella tiellä kulkien tulee sellainen olento, jota nimitämme Mestariksi, tai Jeesus Kristus itse, joka herättää meissä lopullisen tietäjän. Ja sen herääminen tapahtuu siten, että Jeesus Kristus, tai joku Mestari herättää meissä tuon meissä piilevän käärmetulen, gundalinin. Me emme saa itse yrittää herättää mitään käärmetulta, ettei meistä tulisi sellaisia, jotka vähän sottaavat okkultismissa, vaan että meistä tulisi oikeita okkultisteja ja oikeita tietäjiä. Ja se tapahtuu ainoastaan silloin, kun joku Viisauden Mestari tai Jeesus Kristus itse herättää meissä käärmetulen.

Ja kun me olemme kasvattaneet itseämme ihmeellisellä tavalla, silloin kyllä Kristus herättää meissä tuon käärmetulen ja se vaikuttaa sydäntshakraan ja toisiin tshakroiin niin että ne tulevat toimintaan. Ne alkavat toimia okkultisella tavalla ja me tulemme siten tietäjiksi. Ja se tapahtuu silloin kun se tapahtuu oikealla vihkimyksellä eikä millään omavaltaisella ryntäyksellä.

PEKKA ERVAST

ELÄMÄÄ KUOLEMAN JÄLKEEN

RUUSU-RISTIN
KIRJALLISUUSSEURA RY

Elämää kuoleman jälkeen

ISBN 952-9603-21-5

Kustantaja: Ruusu-Ristin kirjallisuusseura
Merimiehenkatu 28
00150 Helsinki

Kierrätykseen sopiva tuote
Alhaiset päästöt valmistuksessa
Hakapaino Oy, Helsinki 1993

Sisällys:

Miten elämme kuoleman jälkeen? Pekka Ervastian esitelmä 17.2.1924	3
Antavatko kuolleet itsestään tietoa? Pekka Ervastian esitelmä 24.2.1924	11
Kehittyneen ihmisen kuolemanjälkeinen elämä Pekka Ervastian esitelmä 2.3.1924	21
Ihmiskunnan auttajien kuolemanjälkeinen elämä Pekka Ervastian esitelmä 9.3.1924	29
Kuoleman portilla Pekka Ervastian esitelmä 27.9.1925	36
Kristus kuoleman portilla Pekka Ervastian esitelmä 4.10.1925	44
Kristus kuoleman herra Pekka Ervastian esitelmä 11.10.1925	52

Lukijalle

Tämä kirja on koottu Pekka Ervastin vuosina 1924 ja 1925 pitämistä kuolemaa käsittelevistä esitelmistä.

Näissä esitelmissään Ervast kertoo siitä, mitä meille tapahtuu kuolemassa ja mitä meiltä edellytetään, että kykenisimme oikealla tavalla ymmärtämään kuolemaa jo täällä eläessämme.

Mielenkiintoisella tavalla hän selittää, miten eri uskonnot ovat vaikuttaneet ja vaikuttavat yhä kuoleman jälkeiseen elämään ja miten se puolestaan vaikuttaa meidän elämäämme. Hän kirjoittaa: ”Taivaat ovat kuin suuria voimapattereita, ajatusmuotoja, jotka leijuvat meidän ihmiskuntamme yllä sen salaisessa tajunnassa ja inspiroivat yhä nykyajankin ihmistä.”

Helsingissä, 1. 12. 1993
Ruusu-Ristin Kirjallisuusseura ry.

MITEN ELÄMME KUOLEMAN JÄLKEEN?

Materialistit ja agnostikot väittävät, ettei ihminen elä kuoleman jälkeen, vaan niin kuin Salomonin sananlaskuissa sanotaan: ihmisen kuolema on samanlainen kuin puun kaatuminen metsässä: ei jää muuta kuin kuollut ruumis, joka vähitellen mätänee ja häviää. Mutta materialisti ja kieltäjät ovat aina olleet vähemmistönä. Useimmat ihmiset ovat kaikkina aikoina uskoneet, että on olemassa elämää kuoleman jälkeen, että ihminen itse on olemassa, vaikka hänen ruumiinsa kuolee.

Tieteelliset tutkijat selittävät monesti tuon kaikilla luonnonkansoilla tavattavan uskon kuoleman jälkeiseen elämään syntyneen siten, että kun elävä ihminen näkee unissaan kuolleita omaisiaan ja tuttaviaan ja nimittää heitä vainajiksi, niin hän uskoo todella tavanneensa heitä unissaan ja nähneensä heidän siis olevan vielä olemassa ”henkimaailmassa” kuoleman jälkeen. Siitä sitten on syntynyt usko kuolemanjälkeiseen elämään, selittää tiede.

Tiedämme myöskin, että kaikkina aikoina ja kaikkien kansojen keskuudessa on uskottu kummituksiin; ihminen on kuoleman jälkeen näyttäytynyt, tehnyt itsensä tunnetuksi ei ainoastaan unessa, vaan myöskin hereillä oleville ihmisille täydessä päivänvalossa. Ja tämäkin on puolestaan osoittanut ihmisille, että kuoleman jälkeen on elämää, että vainajat ovat yhä olemassa.

Tiedemiehet myöntävät, että kaikkialla tavataan kertomuksia kummituksista ja yliluonnollisista ilmiöistä. Mutta he eivät halua niihin uskoa, sanovat vain, että ihmisen mielikuvitus on niin herkkä, että hän luulee näkevänsä sellaista, mitä todellisuudessa ei ole olemassa. Tähän vastaavat ne ihmiset, jotka ovat mielestään kummituksia nähneet, etteivät he olleet missään erikoisessa hurmio- tai mielikuvitustilassa, kun he odottamatta saivat nähdä toisen maailman olentoja.

Mutta kuten sanottu, tieteelliset tutkijat eivät vielä ole uskaltaneet ryhtyä näitä asioita tutkimaan. Mutta me tiedämme, että usko kuolemanjälkeiseen elämään ei kuitenkaan perustu yksin uniin ja kummituksiin, vaan sitä uskoa ovat aina olleet tukemassa ns. uskonnot, jotka kaikkialla ovat esiintyneet ylimaallisella, taivaallisella auktoriteetilla. Ja jos tarkastelemme, mitä ihmiskunnan korkeimmat uskonnot opettavat huomaamme, että uskonnoissa opetetaan kuoleman jälkeisestä elämästä kahdella tavalla. Länsimailla kristinusko opettaa, että ihminen kuoleman jälkeen jatkaa elämäänsä; jos ei aivan heti kuoleman jälkeen, niin ainakin jonkin ajan kuluttua hän herää uudestaan elämään ja jatkaa elämäänsä joko ikuisessa kadotuksessa tai ikuisessa autuudessa. Tämä on meidän kirkkomme ja yleensä kristikunnan käsitys kuolemanjälkeisestä elämästä. Elämä on ikuinen, mutta se on joko onnellinen ja autuas tai onneton ja tuskallinen.

Itämailla sen sijaan korkeimmat uskonnot, kuten buddhanuskonto, ovat aina opettaneet, että ihminen elää kuoleman jälkeen ja että jotakin hänestä syntyy jälleen maan päälle. Hänen elämänsä kuoleman jälkeen jossakin toisessa näkymättömässä maailmassa on ohimenevä; se voi olla onnellista tai onnetonta, mutta hänen varsinainen kuolemattomuutensa on siinä, että hän syntyy jälleen. Tämä kuolemattomuuskäsitys esim. buddhalaisilla voi olla siksi hämärä, että kun on koetettu tutkia, mitä he uskovat, ei ole päästy selville siitä, uskovatko he sielun eli ihmisminuuden kuolemattomuuteen; ihmisessä on vain jotakin, joka syntyy jälleen. Etelä-buddhalaiset sanovat sitä karmaksi selittäen, että eri *skandhat* syntyvät jälleen. Tämä on niin epämääräistä, että eurooppalaiset tutkijat arvelevat, että kun tällainen buddhalainen vapautuu jälleensyntymisestä ja astuu nirvanaan, on se olemattomuutta. Etelä-buddhalainen on täten tavallaan materialisti, jos kohta hänen olemattomuutensa ei ole niin helposti saavutettavissa, koska hänen täytyy syntyä monta kertaa jälleen tänne maan päälle, ennen kuin hän saa häipyä nirvanaan.

Teosofinen liike on osannut selvittää monta väärinkäsitystä näiden tärkeiden kysymysten suhteen. Se on selittänyt, että ihminen kyllä on kuolematon, mutta ei kuolematon siinä kristillisessä merkityksessä, että hän olisi olemassa tämän elämän jälkeen iankaikkisesti kuoleman jälkeisessä elämässä, vaan siten kuin buddhalainen sanoo, että hän syntyy jälleen maan päälle. Mutta teosofinen liike korostaa sitä, että ainoastaan ihmisen sisin henki, hänen sisin itsensä on se, joka syntyy jälleen maan päälle. Buddhanusko on ikuisenkin elämän suhteen oikeassa, sillä tuo termi, jota käytetään länsimaillakin, *nirvaana*, ei merkitse olemattomuutta, vaan suurta autuutta. Buddhalaiset siis kyllä uskovat lopulliseen autuuteen, jonka ihminen saavuttaa monien jälleensyntymien jälkeen täydelliseksi tultuaan. Mutta kristityt yhä vielä ajattelevat, että ihmisen osaksi lankeaa luonnostaan iankaikkinen autuus nyt jo tämän nykyisen elämän jälkeen.

Kun me tapaamme tällaisia erilaisia käsityksiä kuolemanjälkeisestä elämästä, nimittäin, ettei kuoleman jälkeistä elämää ole ollenkaan, tai että kuoleman jälkeinen elämä on ikuista elämää tämän elämän perästä, tai että se, niin kuin tarkistettu buddhalainen käsitys sanoo, on siinä, että ihminen syntyy uudestaan maan päälle ja täällä kehittyä ja puhdistuu, niin totuuden etsijöinä kysymme, mikä näistä käsityksistä on oikea? Onko olemassa mitään varmuutta siitä, miten todella on asian laita kuoleman jälkeen? Kuka ties kaikki nuo uskot ovat vain harhakuvia. Onko siitä mitään tietoa olemassa?

Teosofinen elämänymmärrys toteaa, että kuolemattomuus ja alati jatkuva elämä eivät olisi mitään, elleimme muistaisi, että olemme olleet olemassa. Ja koska muisti on tärkeä kohta kuolemattomassa elämässä, niin muistin rikkaus lisää iankaikkisen elämän autuutta. Iankaikkinen elämä on sitä, että ihminen voi muistaa kaikki seikat eri elämistään. Hänen autuutensa on osaksi sitä, että hän on niin paljon kokenut ja saattaa niin paljon rakastaa, osaksi siinä, että hän on tullut niin kykeneväksi ja osaa niin paljon tehdä ja luoda.

Mutta meidän pitikin tutkia, onko mitään varmaa tietoa olemassa näistä asioista.

Mitä ensin tulee materialistien väitteeseen, ettei ole mitään kuoleman jälkeen, on se jokseenkin voitettu kanta. Ei ole kovinkaan paljon niitä ihmisiä, jotka siitä pitävät kiinni, sillä meidän aikanamme on siksi paljon tutkittu näitä asioita tieteellisestikin, on siksi paljon kiinnitetty niihin huomiota, että se ihminen ei ole seurannut aikaansa, joka väittää, ettei kuolemanjälkeistä elämää lainkaan ole. On olemassa psyykinen liike, spiritistinen liike, okkultinen liike ja yliaistinen tutkimus, joten se ihminen, joka ei tahdo tunnustaa, että kuoleman jälkeen jotakin on olemassa, ei todellakaan tahdo nähdä totuutta.

Vaikka spiritististä liikettä monella taholla pidetään sängen epäluotettavana, se on epäilemättä kuitenkin todistanut niille, jotka ovat sitä seuranneet, että jotakin on olemassa kuoleman jälkeen. Mutta me ymmärrämme myöskin, että ne tutkijat, jotka tieteellisellä tavalla ottavat tämän näkyvän elämän lähtökohdaksi ja tämän näkyvän elämän kannalta koettavat arvostella ja tunkeutua näkymättömän elämän salaisuuksiin, aina liikkuvat korkeintaan niissä ajoissa ja vaiheissa, jotka ovat verraten lähellä kuoleman hetkeä. Me voimme ymmärtää, että kaikki sellaiset ilmestykset spiritistisissä istunnoissa, kummitukset, kaikenlaiset näyt ja yliaistiset ilmiöt, jotka johtuvat henkimaailmasta, tulevat verraten läheiseltä taholta; niiden oma luonto on sellainen, että niiden on täytynyt lähteä siitä maailmasta, joka on lähellä tätä meidän näkyvää, fyysistä maailmaamme. Ja sen tähden ne eivät paljasta meille oikeastaan muuta kuin sen tosiseikan, että jotakin on olemassa kuoleman jälkeen. Spiritistisessä liikkeessä kerrotaan tietenkin hyvin paljon kuolemanjälkeisestä elämästä, mutta meillä ei voi olla mitään todistuksia siitä, että nuo kertomukset ovat oikeita; ne kuvaukset tuntuvat meistä enemmän tai vähemmän samanlaisilta kuin tämä näkyvä elämä.

Jos kuoleman jälkeisessä elämässä, kuten spiritistisissä istunnoissa kerrotaan, on maisemia, kukkia, hedelmiä ja ihmiset kulkevat kauniisti pukeutuneina, jos heidän elämänsä on kuin henkevoityä fyysistä elämää, niin epäilemättä tuo henkimaailma silloin on hyvin lähellä tätä meidän näkyvää elämää, tätä näkyvää maailmaa. Ja sen tähden filosofisesti ja tieteellisesti ajattelevat ihmiset työntävät luotaan tuollaiset kuvaukset. Ihmiset, jotka ovat tutkineet metafysiikkaa ja ajatelleet paljon, näkevät vain lastenkamarisatuja tuollaisissa kertomuksissa. ”Mikä henkimaailma se on, joka on ilman tätä fyysistä ainetta ja ruumista ja

kuitenkin aivan aineellinen?” sanovat filosofisesti ajattelevat ihmiset; he eivät ota uskoakseen tuollaiseen henkimaailmaan.

Mutta kun me koetamme olla täysin puolueettomia, niin emme heti mene kieltämään noitakaan kertomuksia. Me ymmärrämme vain, että tuollainen kuolemanjälkeinen elämä on välttämättä hyvin lähellä tätä näkyvää elämää, ja huomaamme, että siihen ei sisälly koko kuolemanjälkeisen elämän ratkaisu. Kyllä täytyy olla vielä syvempiä salaisuuksia. Ja sen tähden puolueettomalle totuudenetsijälle eivät yliaistisen tutkimuksen saavutukset vielä ratkaise kuolemanjälkeisen elämän koko arvoitusta. Ne ainoastaan todistavat, että jotakin on, mutta mitä se on, sitä ne eivät ole ratkaisseet tyydyttävästi.

Sen tähden kysymme totuudenetsijoina, eikö ole mitään pätevämpää tietoa? Ja silloin saamme kuulla teosofisen liikkeen taholta, joka on vaikuttanut kohta 50 vuotta maailmassa (esitelmä pidetty 1924), että on olemassa todellista tietoa, sillä on olemassa merkillisiä ihmisiä, mestareita, joista teosofinen liike on alusta saakka puhunut, on olemassa olentoja, jotka *tietävät*, joiden tieto ei ole eilispäivän tietoa, joka ei ole saavutettu tutkimalla vain joitakin ilmiöitä, vaan joiden tieto perustuu omiin kokemuksiin siihen, että he itse ovat eläneet ja kuolleet, ja voittaneet elämän ja kuoleman. Näiden suurten tietäjien tieto perustuu siihen, että se on heissä itsessään, koska he näkevät, kuinka kaikki on, koska ovat kokeneet, koska he itse ovat kuolleet ja nousseet ylös; koska he ovat eläneet ja kuolleet ja saaneet käsiinsä elämän ja kuoleman avaimet, koska he ovat elämän ja kuoleman herroja.

Niitä olentoja on olemassa, ja sen tähden sitä tietoakin on olemassa.

– Voisimmeko me osallistua siihen tietoon?

– Me olemme saaneet viittauksia heidän tiedostaan, me olemme teosofisen liikkeen yhteydessä saaneet viittauksia kuolemanjälkeisen ja ikuisen elämän salaisuuksista. He ovat sanoneet: ”Näin on asian laita. Teidän ei tarvitse uskoa tätä meidän kertomustamme siitä, kuinka asiat ovat, mutta jos se tyydyttää teidän järkeänne ja omaatuntoanne, silloin voitte pitää sitä oikeana ja luottaa siihen, mutta jos se ei teitä tyydytä, ei teidän tarvitse siihen uskoa. Mutta te voitte itse päästä samaan tietoon. Kulkekaa sitä tietä, minkä me olemme kulkeneet, silloin te saatte nähdä, että se mitä me olemme opettaneet, on totta; mutta muuten ette voi saada tietoa, ette voi tulla vakuuttuneiksi kokemuseräisesti, ellette kulje meidän jälkiämme.”

Näin sanovat nuo mestarit. Ja me tiedämme, että meidän aikanamme, näinä viimeisinä vuosikymmeninä, jolloin teosofinen liike on toiminut, on useita ihmisiä, paljon yksilöitä maan päällä, jotka ovat yrittäneet kulkea noiden mestarien jälkiä, jotka ovat yrittäneet ottaa samoja askeleita kuin he. – Ja mitä he todistavat? – He todistavat kaikki yhdellä suulla: ”Me olemme saaneet nähdä ja kokea paljon, ja me voimme sanoa, että mekin tiedämme.”

Mutta on otettava huomioon se, että ihminen, kun hän kulkee suurten mestarien jälkiä ja itse saavuttaa jotakin totuuden tietoa, pian ihastuu ja luulee nyt tietävänsä enemmän kuin mitä tietää. Niinpä hän, kun hänelle esimerkiksi avautuu kuolemanjälkeinen elämä, kun hän astuu tuonelan valtakuntaan, kun hän katselee ihmisiä kuolemanjälkeisen elämän eri tiloissa, luulee jo paljon tietävänsä ja ymmärtävänsä ja voi mielestään hieman kuin jo parantaakin niitä pääpiirteitä, mitkä mestarien taholta on saatu. Elämä on niin rikas ja monipuolinen, että kun ihminen jotakin löytää tässä tai näkymättömässä maailmassa, niin hän luulee lisäävänsä sitä suurta tietoa, mitä aikojen kuluessa on hankittu ja luulee voivansa sitä jopa oikaista.

Siinä on meidän inhimillinen erehdyksemme; ja sen tähden on hyvin tärkeää, että pidämme tutkimuksemme ja oman kehityksemme aikana kiinni niistä suurista periaatteista, mitkä on mestarien taholta saatu. Sillä kun enemmän kehitymme, niin saamme huomata, nähdä ja kokea, että mestarit ovat sittenkin tienneet asiat kaikkein parhaiten.

Jos siis kysymme näiltä mestareilta, mikä on ihmisen ikuinen elämä, miten hän elää kuoleman jälkeen, mikä näistä kolmesta kuolemanjälkeisen elämän teoriasta on oikea, niin mitä vastaavat mestarit? He

vastaavat: ”Kaikki ovat oikeassa; materialistit ovat oikeassa, epäilijät ovat oikeassa, kristityt ovat oikeassa, buddhalaiset ja teosofit ovat oikeassa, kaikki ovat oikeassa, sillä kaikki nämä teoriat kuvastavat jotakin totuuden puolta ja ne kaikki mahtuvat itse todellisuuteen. Ihminen on siksi monipuolinen ja merkillisesti koostunut olento, että hänessä on sekä elämää että kuolemaa ja myös iankaikkista elämää. Hänessä on sellaista, joka jälleensyntyä, ja sellaista, joka ei jälleensynny. Hänessä on kaikki nämä salaisuudet ja asiat. Sen tähden kaikki teoriat ovat oikeita, mutta oikeita omien rajojensa puitteissa; ne eivät yksinään ole oikeita, vaan kaikki yhdessä. Yksin ne ratkaisevat ainoastaan pienen osan ihmisen iankaikkisen elämän arvoituksesta, mutta yhdessä ne antavat monipuolisemman kuvan tästä iankaikkisesta elämästä.

Jotta tätä ihmisen iankaikkista ja kuolemanjälkeistä elämää voisi ymmärtää, täytyy ennen kaikkea päästä käsitykseen siitä, että ihmisessä on se, mitä on ruvettu nimittämään hänen korkeammaksi minäkseen, jumalaiseksi puoleksi, todelliseksi kuolemattomaksi minuudeksi jne. Mitä nimeä tahansa käytettäisiin, vaikka sanottaisiin Kristus, vapahtaja, niin ne tarkoittavat, että ihmisen sisässä on jotakin, häneen on kätkeyty jotakin, joka on korkeampaa, ikuista, kuolematonta.

Tämä oppi ihmisen korkeammasta minästä on aivan uusi oppi meidän aikakaudellamme. Ihmiset täällä länsimailla olivat tottuneet ajattelemaan ja uskomaan, että ihmisessä ei ole mitään muuta kuin tämä persoonallinen olemus, että se tyhjentää ihmisen koko arvoituksen. Mutta nyt mestarien taholta korostetaan sitä uutta oppia, että ihmisen sisässä on jotakin jumalaista. Runoilijat ja nerokkaimmat ihmiset olivat siihen uskoneet ja pitäneet sitä mahdollisena ja luultavana, mutta virallinen uskonto ja yleinen mielipide ei tiennyt muusta kuin ihmisen kuolevaisesta, persoonallisesta minästä. Jos sitten sanotaan kirkollisella taholla, että ihmisellä on sielu, joka on kuolematon, niin ei kukaan tiedä, mikä se sielu on. Jos kysytään uskovaisilta, niin he eivät tiedä selittää muuta, kuin että se on tämä persoonallinen sieluelämä. Mutta se, millä tavoin sellainen kuolematomuus on ajateltavissa, jää aina epäselväksi.

Teosofian oppi on alusta alkaen ollut se, että ihmisessä on korkeampi minä, ja se on juuri tämä korkeampi minä, joka tekee ihmisen ihmiseksi.

— Millä tavoin se ilmenee? — Se ilmenee kolmella tavalla: ensiksikin se ilmenee omanatuntona. Silloin kun ihminen on tehnyt tai aikoo tehdä jotakin väärää, ääni hänen sisässään nuhtelee tai varoittaa häntä. Hän voi olla keskellä mitä suurinta aistillista nautintoa, kun kummallinen ääni hänen sisässään sanoo: mutta jospa tämä ei olekaan oikein. — Se on omantunnon ääni, joka puhuu hänen sisässään. Tämä ääni tulee hänen korkeammasta minästään, sisäisestä, kuolemattomasta puolesta.

Toiseksi tämä korkeampi minä ilmenee siinä, että ihminen etsii totuutta, haaveilee ja filosofoi. Hän ajattelee elämää, tutkii elämän mysteereitä järjessään ja hengessään. Se ilmenee myöskin suurena rakkautena kauneuteen, suurena haluna taiteelliseen työhön, mutta sellaisena, että tämä taiteellinen työ, rakkaus kauneuteen, tähtää ikuisuuteen, hyvään, totuuteen. Taiteilija, jossa korkeampi minä vaikuttaa, tahtoo samalla vaikuttaa hyvää, tahtoo julistaa totuutta, jotakin ihannetta. Hänen työnsä ei ole vain muodollista, se on samalla aatteellista.

Kolmanneksi ihmisen korkeampi minä ilmenee hänessä rakkautena, puhtaana, epäitsekäänä, jalona rakkautena. Se saattaa olla persoonallinenkin rakkaus, kohdistua tiettyihin ihmisiin, mutta se rakkaus on silloin epäitsekäs, se tahtoo toisten parasta, tahtoo auttaa heitä. Se rakkaus voi myöskin kohdistua koko ihmiskuntaan, eläinkuntaan, koko luomakuntaan. Sekin on ihmisen korkeammasta minästä lähtöisin.

Tämä kaikki näyttää, että ihmisessä elää korkeampi minä. Mutta me tiedämme, että on ihmisiä, joissa tämä korkeampi minä vaikuttaa hyvin vähän, toisissa ei lainkaan. Jos ihmisen ajatukset ovat kiinni vain tämän maailman aineellisissa seikoissa, suruissa ja huolissa, silloin korkeampi minä on kuin irti tuosta ajatuksesta ja järjestä. Hänen ajatuksensa toimivat kuin itsestään; korkeampi minä ei ole siinä mukana. Ja jos ihmisen tunne-elämä on kohdistunut ainoastaan tämän maailman asioihin ja persoonallisiin nautintoihin ja onneen, niin silloin hänessä ei ole korkeampi minä mukana, vaan se on syrjässä ja kaukana.

Ja jos ihminen toiminnassaan on itsekäs, rikollinen, jos hänen toimintansa on väärää, silloin hän kuolettaa omantunnon äänen, ja silloin hän raaistuu. Korkeampi minä irtautuu hänestä, vetäytyy syrjään. Ja ihminen voi tässä elämässään irtautua yhteydestä korkeampaan minäänsä. Sen sijaan, että meidän ihmisten tehtävä olisi vahvistaa tätä yhteyttä, me voimme heikentää sitä.

Tämä korkeamman minän olemassaolo on välttämätön ymmärtää, ennen kuin me voimme käsittää, mitä on kuolemanjälkeinen elämä. Kun ymmärrämme, että ihminen tässä näkyvässä elämässä voi olla joko erillään tai miltei erillään korkeammasta minästään, tai elää sen yhteydessä, kun ymmärrämme, että nämä suhteet voivat elämän aikana joko lujittua tai höltyä, silloin me voimme paremmin ymmärtää myös ihmisen tilaa kuoleman jälkeen.

Mitä oikeastaan tapahtuu, kun ihminen kuolee?

– Silloin tapahtuu se, että hänen korkeampi minänsä, todellinen sisäinen itsensä, joka elämän aikana on ollut sidottuna tällaiseen näkyvään persoonallisuuteen, vapautuu siitä kuoleman jälkeen ja elää omaa elämäänsä. Siinä on kuoleman suurin salaisuus. Meillä on tämän fyysisen elämän aikana mukana toveri, meillä on enkeli mukana, vapahtaja luonamme. Kuolemassa tämä seikka muuttuu. Jeesus Kristus sanoikin: ”Vaeltakaa niin kauan kuin teillä valo on, sillä sitten tulee yön pimeys.” Ihmeellinen on tämä näkyvä fyysinen elämä. Nyt täällä meillä on vapahtaja, enkeli, korkeampi toveri mukana, jonka yhteyteen me voimme päästä, jonka yhteydessä me voisimme ja meidän pitäisi elää, ja joka on meidän tosi itsemme.

Tämä persoonallinen sielunelämämme ei ole meidän todellinen itsemme. – Me sanomme: minä olen sitä ja sitä, ja minä tunnen sitä ja sitä, ja ajattelen sitä ja sitä; minun sielunelämäni käsittää kaiken, mitä olen kokenut fyysisen elämän aikana. Me luulemme, että siinä on meidän koko olemuksemme. Mutta meidän takanamme on koko ajan ollut kuin suuri lähde, josta on virrannut voimaa tähän meidän persoonalliseen minäämme – sisäistä tietoa, uskoa. Me emme aina sitä ymmärrä ja huomaa; me luulemme tätä persoonallisuuttamme todelliseksi minäksemme. Mutta se on harhaa ja erehdystä. Tämä persoonallinen minä on kyllä hyvin todellinen, mutta sittenkin se on ainoastaan heijastusta, ainoastaan kuin projektiio jostakin korkeammasta todellisuudesta.

Kun kuolemanhetki tulee, silloin tapahtuu kahtiajako niiden välillä, jotka ovat olleet tovereita fyysisen elämän aikana. Silloin heidän oli ollut pakko olla yhdessä; he olisivat voineet käyttää tilaisuutta hyväkseen; he olisivat voineet vaeltaa yhdessä, sillä valo oli heissä. Kun kuolema tuli, valo siirtyi pois; todellinen itse jäi omaan maailmaansa. Tämä todellinen itse, joka on henkinen todellisuus, elää aina iankaikkista elämää, se elää aina omassa taivaassaan, omassa ikuisessa tilassaan; se elää kuolemattomuudessa, mutta ihmisen fyysisen kuoleman jälkeen se aivan kuin sulkeutuu itseensä.

Kuinka siis käy meidän, jotka pidämme itseämme elämän aikana niin todellisina ja tärkeinä ja ainoana todellisuutena? Miten käy meidän persoonallisen minämme?

Ensin, kuten tiedämme, itse kuoleman hetkellä, juuri silloin, kun viimeinen lämpö ja elämä lähtee ihmisen ruumiista, kun viimeinen lämpö kohoaa aivoihin, kun näemme, että ihminen on jo kuollut, silloin vielä hänen persoonallinen tajuntansa, maallinen minänsä, on toiminnassa; se on aivan äkkiä kirkastunut ja saanut uutta voimaa. Aivoissa se toimii; aivoissa elämä vielä jatkuu, vaikka ruumis on jo kuollut. Ja juuri tässä kirkastuneessa persoonallisessa tajunnassa ihminen katselee koko mennyttä fyysillistä elämäänsä; mutta katselee sitä merkittävällä puolueettomuudella ja objektiivisesti. Hän tuntee ja tietää koko ajan ja sanoo: ”Tuossa minä tein väärin.” Ja sillä tavoin arvostellessaan hän tulee oman itsensä henkiseksi tuomariksi. Hänellä ei ole siinä mitään tunteita, hän on kuin syrjästä katsoja ja sivullinen, ja kuitenkin hän on oma persoonallinen minänsä, joka on vain kirkastunut kuoleman hetkellä.

Mitä sitten tapahtuu? – Kun ihmisen korkeampi minä on sulkeutunut itseensä omassa taivaallisessa olotilassaan, niin ihmisen persoonallinen minä elää siten, että kaikki, mitä siinä on ollut pahaa, huonoa ja itsekästä, tulee esille. Ihminen joutuu kiirastuleen, tuonelaan, ja kärsii kaikesta siitä, mitä hänessä on pahaa ja huonoa. Mitä hänessä on intohimoja ja itsekkyyttä, se kaikki nyt elää. Ehkä on jonkin verran ylimalkaisesti sanottu, että hän heti alussa kärsii; hän vain elää tuossa persoonallisessa tajunnassa, jossa on mukana kaikki, mikä hänessä on huonoa. Hyvin pian hän kuitenkin alkaa myös kärsiä, sillä hän ei voi enää tyydyttää niitä haluja, joita hänessä on. Fyysisessä elämässään hän saattoi hankkia haluilleen tyydytystä, kuoleman jälkeen se on mahdotonta. Sen tähden tuo tila muodostuu askel askeleelta kärsimykseksi. – Puhun nyt tavallisesta ihmisestä.

Sitten kun ihminen on tuota tuonelatilaa elänyt jonkin aikaa, tulee uusi, merkillinen kohta. Tulee uusi kuolema, toinen kuolema, ja sitä voidaan myöskin nimittää, niin kuin joku teosofisen liikkeen mestareista kerran sanoi, viimeiseksi tuomioksi. Sillä kun ihminen on tuossa tuonelatilassa elänyt aikansa, niin hän joutuu kuin suureen voimavirtaan, pyörteeseen, tuleen. Häntä aivan kuin seulotaan, tärsytetään ja koetellaan tässä ihmeellisessä virrassa, tässä pyörteessä, jota on myös sanottu suureksi 'astraalikäärmeeksi' tai 'lohikäärmeeksi'. Ihminen joutuu sen kitaan, ja se on kuin viimeinen tuomio, sillä siinä seulotaan persoonallisesta ihmisestä esille se, mitä hänessä mahdollisesti on kultaa, hyvää. Ja kenessä ei olisi hyvää! Me voimme sanoa, että nykyään jo melkein kaikissa ihmisissä on jotakin hyvää; elämän aikana on heidän persoonallisessa ihmisessään ollut jotakin hyvää; ihminen on tahtonut jotakin hyvää; tehnyt työtä jonkin aatteen puolesta tai uhrautunut jonkun puolesta, hän on voinut rakastaa epäitsekkäästi, on voinut palvella taidetta ja tiedettä. Pelkästään rakkaudesta kauneuteen, totuuteen.

Viiimeisellä tuomiolla kysytään, mikä on sellaista, joka voi astua oikealle puolelle ja mitä jää vasemmalle. Silloin ihmisen sielua niin merkittävästi seulotaan, että jäljelle jää vain puhdas kulta. Mutta vaikka se hyvä olisi ollut kuinka pientä, se jää olemaan, ja ihminen aivan kuin nukkuu pois, miltei kuolee. Sitten hänet herätetään kuolemasta, ja hän astuu taivaan iloon, joka autuus ja ilo on sanoin kuvaamaton, selittämätön. Mitä ihmisessä oli hyvää, se siinä tulee kulmakiveksi; ja sen perusteella ihmisen ajatus ja tunne kasvaa ja lentää. Siitä pienestä siemenestä kasvaa kuin suuri puu. Hänen taivaansa on ihmeellinen; se on onnea ja autuutta. Kaikki hänen rakkaansa ovat hänen ympärillään eikä ole mitään epäsointuja. Kaikki hyvä, mitä hän on suunnitellut maan päällä auttaakseen ihmisiä, se kaikki taivaassa toteutuu, siellä hän elää tuota kaikkea. Ja hän elää sitä niin kauan kuin jaksaa ja voi. – Ja se on yhä edelleen hänen persoonallinen minänsä.

Mitä sitten tapahtuu? – Ihmisen persoonallinen minä nousee lopuksi niin suureen autuuteen, että hän aivan kuin kadottaa tajuntansa, sillä silloin se persoonallinen minä on liittynyt korkeampaan minään. Sillä tavoin on tuosta persoonallisesta elämästä tullut yksi uusi lehti korkeamman minän elämänkirjaan; korkeamman minän muisti on laajentunut yhdellä elämällä. Se muisti ei säilytä mitään rumaa, itsekästä, alhaista; kaikki, mikä on ollut pientä, heikkoa ja huonoa, on haihtunut ja kuollut, sille on käynyt niin kuin materialisti uskoo. Jos meissä olisi ainoastaan huonoa, me todella haihtuisimme olemattomiin, sillä kaikki huono kuolee, se ei voi pysyä; sillä ei ole ikuista elämää itsessään. Ainoastaan kaikki hyvä on ikuisen elämän ilmennystä. Ja sen tähden vain kaikesta hyvästä, mitä meissä on ollut, muodostuu uusi lehti meidän korkeamman minämme elämänkirjaan.

Kun siis meidän korkeampi minämme muistaa menneisyyttään, se ei voi muistaa muuta kuin ihanuutta, se ei voi muistaa mitään ristiriitaisuuksia, epäkohtia. Kun se muistaa entisiä elämiään, se näkee vain, kuinka kaikki on ollut alusta loppuun pelkkää sopusointua. Ja sitähan se on ollutkin todellisuudessa hengen silmin katsottuna.

Sitä mukaa kun me opimme tekemään elämästä sopusointuista satua, sitä mukaa me liitämme yhä rikkaampia, yhä täyteen kirjoitetumpia lehtiä korkeamman minämme elämänkirjaan. Kun me sitten saavutamme sellaisen elämän, ettei siinä ole muuta kuin auringonpaistetta, kun meidän sielumme on yhtä

ainoata ylistyslaulua Jumalan kunniaksi, kun meidän elämämme on pelkkää kauneuden ilmentämistä, silloin on myöskin itse korkeampi minä, kuolematon itsemme jo tullut mukaan maan päälle, ja silloin ei ole sellaisessa elämässä enää mitään unohdettavaa; silloin ihminen tulee kuolemattomaksi aivan persoonallisessakin elämässään. Sellainen on mestarien elämä. Kuolema voitetaan näet sillä tavoin, että kaikki paha hyljätään ja kaikki mahdollinen hyvä eletään ja toteutetaan.

ANTAVATKO KUOLLEET ITSESTÄÄN TIETOA?

Antavatko kuolleet tietoa itsestään?

– Tähän kysymykseen voisimme vastata kertomalla kaikenlaisia esimerkkejä siitä, kuinka kuolleet ovat antaneet tietoa itsestään. Luulen, että on paljon ihmisiä nykyaikana, paljon teidänkin joukossanne, jotka ovat vakuuttuneet siitä, että kuolleet antavat tietoa itsestään. Kuolleet voivat joko kummitella tai sitten välittäjien, mediumien avulla antaa itsestään tietoa. Hyvin monet ihmiset meidän aikanamme, niin kuin kaikkina aikoina, ovat nähneet kummituksia; ovat jollakin tavoin kokeneet vainajien läsnäolon. Jos eivät ole suorastaan nähneet heitä, ovat kuolleet tai nähneet heidän aikaansaavan joitakin liikkeitä tai huonekalujen siirtoa ja heittäilyä. Ja monet ihmiset ovat myöskin meidän aikanamme välittäjien kautta saaneet tietoa kuolleitten maailmasta.

Monet ovat olleet mukana sellaisessa spiritistisessä istunnossa, jossa on esiintynyt vainaja silminnähtävästi. Moni on saanut henkiolennotta vastaanottaa pienen kuiskeen tai jotain muuta. Ja moni on ollut mukana sellaisessa istunnossa, jossa vainaja on antanut tietoa itsestään jonkun ihmisen puheen kautta tai kirjoituksen avulla tai niin yksinkertaisella tavalla kuin on psykografilla, jonka kaikkein yksinkertaisin ja lapsellisin muoto on pienen lasin siirtäminen käden avulla kirjaimesta kirjaimeseen. Silläkin tavalla on voinut tulla tietoja, jotka istunnossa olijoiden mielestä ovat todellisia tietoja toisesta maailmasta, koska on voinut tulla sanomia, jotka ovat voineet olla ennustavia tai muuten ovat kertoneet sellaisista asioista, joista eivät muut kuin vainaja ja joku läsnäolijoista ovat olleet tietoisia.

Nämä kaikki tällaiset kertomukset ovat ihmisissä herättäneet sen ajatuksen, että kuolleet voivat antaa tietoa itsestään ja että me elävät ihmiset voimme siis välillisesti joutua kosketukseen vainajien maailman kanssa.

Tarkoituksemme ei kuitenkaan ole kertoa mitään tällaisia tapauksia, jolloin vainajat ovat antaneet tietoa itsestään. Tarkoituksemme ei ole puhua kummituksista ja spiritistisistä ilmiöistä siinä mielessä, että niiden kautta tulisimme vakuuttuneiksi siitä, että vainajia on olemassa ja että he elävät jossakin näkymättömässä maailmassa. Se ei ole tarkoituksemme, sillä lähdemme siitä edellytyksestä, että vainajat yhä elävät, emme yritä todistaa, että elämää on kuoleman jälkeen, että vainajia on olemassa. Sitä asiaa pidämme aivan luonnollisena, pidämme sitä aivan varmana. Mielestämme on aivan selvä asia, että ihminen kuoltuaan yhä vielä elää, että henkimaailma on olemassa, että elämää on olemassa kuoleman jälkeen. Ja kysymyksemme, antavatko kuolleet tietoa itsestään, se koskee sitä puolta asiasta, että me kysymme ovatko ne, jotka antavat tietoa itsestään, vainajia ja kuolleita, ja missä määrin heidän ilmoituksensa ja sanomansa ovat luotettavia, missä määrin ne ovat päteviä.

Tähän kysymykseen emme tietenkään osaa vastata, ellei meillä ole syvempää tietoa kaikista kuolemanjälkeisistä asioista. Sillä jos meillä olisi käytettävissä ainoastaan se materiaali, mikä on saatavissa kuolleitten ja vainajien ilmoitusten kautta, jos meillä olisi ainoastaan se aineisto, silloin me emme voisi tehdä muuta kuin johtopäätöksiä. Mutta nyt me tiedämme, että on paljon tieteellisiä tutkijoita, jotka ovat koettaneet näitä asioita tutkia ja menetellä mahdollisimman tieteellisesti kaikkien sanomien suhteen, joita on saatu. Ja he ovat tulleet siihen johtopäätökseen, että verrattain harvoin voi olla vakuuttunut siitä, että se, joka antaa tietoa itsestään, todella on vainaja. Useimmissa tapauksissa ovat kriittiset tutkijat tehneet sen huomion, että noita tiedonantoja voi selittää toisellakin tavalla. Ne eivät todista, että vainaja on ollut niitä antamassa. Ne voivat saada alkunsa psykisistä syistä.

Ihmisen sielussa on paljon tutkimattomia alueita. Koko se alue, jota nimitetään alitajunnaksi, on vielä tutkimaton. Se sisältää paljon asioita, joita me emme vielä tunne. Jos olemme spiritistisessä istunnossa ja saamme tietoja kuolleista, niin kriittinen tutkija ei usko umpimähkään, vaan hän koettaa saada tietoa, millä tavalla ne ovat voineet tulla, millä tavalla läsnäolevat ihmiset voivat vaikuttaa niiden syntymiseen.

Sillä tavalla kriittinen tutkija menettelee, ja meidän mielestämme hän on liian epäuskoinen, kun hän koettaa hirveästi selittää ja selittää asioita, jotka tuntuvat aivan luonnollisilta. Miksi ei voi suhtautua asioihin luonnollisesti ja uskoa, että tuossa on vainaja antanut tietoa itsestään?

Sillä tavalla menettelevät kriittilliset tutkijat. Mutta kuten sanottu, he osaavat nojautua ainoastaan niihin aineistoihin, mitkä saadaan istunnoissa. Mutta jos tahdomme pätevästi vastata kysymykseen, missä määrin vainajat osaavat antaa tietoa itsestään, täytyy meillä olla syvempää tietoa juuri noista kuoleman jälkeisistä asioista. Ja viimeksi meillä oli puhe siitä, että sellaista syvempää tietoa todella on olemassa, tietoa, joka ei ole eilispäivänä saavutettua, joka ei ole yhden ja kahden tutkijan saavuttamaa, vaan tietoa, joka on pitkien, pitkien aikakausien aikana hankittua.

Teosofinen liike on alusta saakka julistanut, että tällä tähdellä on olemassa sellaisia ihmisiä, Mestareiksi, adepteiksi, viisaiksi nimitettyjä, jotka yhdessä muodostavat Salaisen Veljeskunnan, ja jotka tietävät kaiken, mitä tietää voi tällä tähdellä ihmisen elämästä ja kuolemasta. He ovat itse voittaneet kuoleman ja iankaikkisen elämän ja sen tähden he ovat itse ratkaisseet kaikki nuo kysymykset omassa persoonassaan. Millään muulla tavalla ei ihminen voikaan saavuttaa pätevää tietoa mistään, kuin siten, että hän omassa itsessään saavuttaa tuon tiedon.

Mitä me tiedämme tästä näkyvästä maailmasta?

– Emme oikeastaan muuta kuin sen, mitä aistiemme välityksellä saamme, ja sen, mitä olemme toisiltamme kuulleet tai kirjoista lukeneet. Sitä kaikkea me voimme pitää tietona, mutta se on tullut meihin aistiemme välityksellä. Ja ne kaikki asiat ovat meillä, mutta elleivät ne olisi tulleet meidän tajuntaamme, meidän sisäämme, ei meillä olisi mitään tietoa. Ja tämä pitää analogiana paikkansa. Tiedon täytyy tulla meihin itseemme. Me voimme kuvitella, mitä kuolema on ja minkälaista kuoleman toisella puolella on, mutta se ei ole mitään tietoa. Tieto on vasta sitä, että me itse täysin tietoisina kuolemme, menemme läpi sen saman prosessin, minkä ihminen läpikäy kuollessaan.

Tietoa kuoleman jälkeisestä elämästä on se, että me tietoisesti kuoltuamme nousemme ylös toisessa maailmassa, elämme siinä, saamme kokea sitä elämää, katsella sitä maailmaa, saamme tutkia sen olosuhteita, saamme seurustella siinä asuvien olentojen kanssa ja sitten syntyä takaisin tämän maan päälle. En tarkoita takaisin syntymistä sillä tavalla, kun olemme todella fyysisesti kuolleet ja sitten pitkän ajan perästä synnymme uudestaan, vaan syntymistä sillä tavalla, että tulemme takaisin samaan ruumiiseen sen jälkeen, kun olemme tuon kaiken kokeneet. Kuten Dante ”Jumalaisessa näytelmässään” kertoo kuoleman jälkeisestä elämästä, ja sitten tulostaan takaisin ruumiiseensa, samoin ihmisen, jos hän sanoo jotakin tietävänsä kuoleman jälkeisistä asioista, on täytynyt itse kokea, mitä kuolema, ylösnousemus ja jälleensyntyminen ovat.

Mestarit, adeptit, viisaat ovat ihmisiä, jotka tämän kaiken ovat kokeneet, jotka siis tietävät, mitä kuolema on, tietävät sen paljon varmemmalla tavalla kuin ne, jotka tässä fyysisessä elämässään ovat joutuneet kosketuksiin vainajien kanssa joko kummituksien tai välittäjien avulla. Nämä tällaiset ihmiset voivat meille esittää vain pääpiirteitä, periaatteita kuoleman jälkeisestä elämästä; ihmisen elämästä ja kuolemasta, niin että me sitten voimme ymmärtää kaikki näitä ilmiöitä.

Kaikkein tärkein kohta kuolemanjälkeisten tilojen ymmärtämisessä on se, josta ihminen tavallisessa elämässään tietää sängen vähän – nimittäin se, että ihmisessä on kuolematon henki, korkeampi minä, jumalallinen Itse, joka ehkä puhuu hänelle hänen omassatunnossaan, ilmenee hänen runollisissa ja

filosofisissa pyrkimyksissään; tai kun hän rakastaa ihmisiä, ihmiskuntaa tai aatetta, taidetta tai tiedettä; kun epäitsekäs rakkaus asuu hänen sydämessään. Sellaisissa tilanteissa voi tuo ihmisen sisäisin, jumalallinen minä ilmetä, mutta niitä ihmisiä ei ole monia, jotka tunsivat tämän korkeamman minän todellisesti. He elävät vain tässä kuolevaisessa persoonallisuudessaan, heidän minänsä on vain tämä persoonallinen sieluminä, jonka sisältö on saavutettu kaikkien kokemusten kautta, mutta joka kuitenkin on rajallinen, kuolevainen, haihtuvainen.

Useimmat ihmiset eivät tunne todella korkeampaa minää. Sillä jos he tunsivat jumalallisen itsensä, silloin he jo olisivat kuolemattomia, silloin he tietäisivät olevansa kuolemattomia, tietäisivät, mitä on kuolema, mitä kuoleman jälkeinen elämä, jälleensyntyminen. Silloin heillä olisi muistot omasta menneisyydestään, he tietäisivät, että ovat ennen olleet olemassa tämän maan päällä ja varsinkin sen, että he yhä tulevat olemaan tämän maan päällä. Silloin he olisivat Mestareita, adepteja, sillä me nimitämme Mestareiksi sellaisia ihmisiä, jotka ovat yhtyneet omaan korkeampaan minäänsä, jotka ovat kuolemattomia henkiä.

Ja sen tähden, vaikka useimmat ihmiset eivät tunne tätä sisintä itseään, on kuitenkin kaikkein tärkein asia, kun tahdomme kuoleman jälkeistä elämää ymmärtää, se, että ymmärrämme ihmisen sisäisen psykologian mukaan, että ihmisellä on tämä sisin, kuolematon Itse. Sillä elämän ja kuoleman välillä, eli kuoleman jälkeisen elämän ja nykyisen elämän välillä on se eroavaisuus, että tässä nykyisessä elämässä ihminen on välittömässä yhteydessä korkeamman minän kanssa. Hän voi sitä etsiä, siihen pyrkiä, siihen yhtyä. Hän voi nimittää sitä eri nimillä, Jumalaksi, totuudeksi, Kristukseksi, Vapahtajaksi, Buddhaksi, Mestariksi. Hän voi nimittää sitä millä nimellä tahansa, mutta tässä näkyväisessä elämässään hän voi pyrkiä sen yhteyteen. Kuoleman jälkeisessä elämässä se on mahdotonta.

Kuoleman jälkeisessä elämässä ihminen ei voi enää tehdä mitään uutta aloitetta, hän ei voi etsiä siellä Jumalaa, ellei hän ole tehnyt sitä täällä. Useat materialistiset ihmiset ajattelevat suruttomuudessaan: ”No, näkehän sitten, kun on kuollut, onko elämää, Jumalaa olemassa. Silloin on aika ajatella niitä asioita, tämä elämä on täynnä muita mielenkiintoisia asioita, iloja ja suruja, tämä elämä on niin raskas, tässä on niin paljon työtä ja huolta, ettei tässä jouda ajattelemaan niin ikäviä asioita kuin kuolema.” Tällainen mielentila johtuu ehkä siitä, että ihmisiä on väärällä tavalla peloteltu kuoleman jälkeisellä elämällä. Heitä on peloteltu kaikenlaisilla kauhuilla ja helveteillä pitkien vuosisatojen aikana. Sen tähden on koko tuo kysymys tullut vastenmieliseksi, sillä heille ei ole osattu selittää, minkä tähden olisi tärkeää ajatella niitä asioita.

Ei niitä asioita pidä pelätä, ei kuoleman jälkeisen elämän tutkimista pidä kammota. Kirkot ja uskonnot ovat pelotelleet ihmisiä: ei niitä saa tutkia, täytyy uskoa, niin kuin me selitämme, muuten käy huonosti. Sillä tavalla on isketty harhaan, kun päin vastoin olisi pitänyt sanoa: miettikää näitä asioita, etsikää totuutta sen tähden, että teillä on siitä hyötyä kuoleman jälkeisessä elämässä. Jos ette nyt etsi Jumalaa, on teidän miltei mahdotonta kuoleman jälkeen ruveta häntä etsimään. Sillä kuoleman jälkeen ihminen joutuu siihen asemaan, ettei hän enää ole välittömässä yhteydessä omaan sisimpään Itseensä.

On aivan kuin jokin verho olisi laskettu alas ihmisen ja hänen korkeamman minänsä välille. Kuoleman jälkeen ihminen ei ole vapaa samalla tavalla kuin täällä. Tässä nykyisessä elämässä on ihmisellä se vapaus, jota voisimme nimittää moraaliseksi vapaudeksi, mutta se on häneltä viety kuoleman jälkeen. Ja sen tähden ihminen, joka ei käytä tätä hyväkseen, kuten kaikissa uskonnoissa on tarkoitettu, että tärkeä aika on nyt, sitten tulee yö, pimeys, laskeutuu tuo verho meidän silmiemme eteen, niin ettei ihminen voi nähdä totuutta samalla tavalla kuin täällä. ”Vaeltakaa niin kauan kuin teillä valo on”, sanoo Jeesus evankeliumissa.

Kuoleman jälkeen ihminen on sisäisesti katsoen velvollinen, pakotettu jatkamaan sitä elämää, mitä hän on täällä elänyt. Niitä harrastuksia, mitä hän on täällä aloittanut, hän jatkaa, uusia hän ei voi saada. Tietysti ihminen kuoleman jälkeen näkee paljon sellaista, mitä hän ei ole täällä nähnyt. Tietysti hän tulee

toisenlaiseen maailmaan, saa kokea ja nähdä paljon, ja monestakin voi tuntua, jos saa kurkistaa kuolleitten maailmaan, että heidän elämänsä vasta on vapaata ja ihanaa ja ihmeellistä, heidän vasta kehittyvät.

Niin meistä voi tuntua, sillä ulkopuoliselta kannalta katsoen kuoleman jälkeinen elämä on kyllä sangen ihanaa, vapaata, kaunista, mutta sisäisesti katsoen, tietäjän silmällä katsoen se on sittenkin epävapaata, moraalisesti epävapaata sen tähden, että ihminen ei ole silloin välittömässä yhteydessä sisäisen Jumalansa kanssa.

Kuoleman jälkeinen elämä on lepoa, ja sen tarkoitus on olla lepoa. Kaikki viisaat myöntävät sen, että elämä täällä maan päällä tietämättömyydessä, synnissä, kaikissa vaikeuksissa on raskasta. Ihminen ei jaksaisi yhtämittaa elää tällaista elämää. Hänelle on lepo luonnollinen, hänen sielulle on lepo luonnollinen, sillä ihminen ehtii niin vähän miettiä tätä elämää maallisen elämän aikana. Monet ihmiset eivät tietysti haluakaan sitä miettiä, mutta vaikka ihminen tahtoisikin sitä miettiä, hän ehtii verrattain vähän, hänen täytyy kokea kaikenlaista. Tämä näkyväinen elämä on kuin kokemuksien keräämistä, kuin koulun käymistä, läksyjen lukemista ja sitten kuoleman jälkeen meitä kuulustellaan. Sen tähden on kuoleman jälkeinen elämä oleva lepoa, onnea.

Kaikki sellaiset pelottelut, jotka puhuvat kadotuksesta ja helvetin tuskista, ovat turhia, sillä vaikka ihmisellä olisi tuskiakin kuoleman jälkeen, ne ovat ohimeneviä. Se mikä häntä todellisuudessa odottaa, on onni, ilo, lepo ja rauha. Kun me tämän uskoisimme ja ymmärtäisimme, silloin nykyinen elämä tulisi helpommaksi, silloin me paljon helpommin jaksaisimme kantaa tämän elämän taakat. Ja monet sen uskovatkin.

Ihmisen todellinen elämä on se, mikä vietetään taivaassa, taivas on kuoleman jälkeisen elämän sisin mysterio. Taivas on sitä, että ihminen elää ikään kuin uudelleen maallisen elämänsä, mutta ilman sen suruja, ilman sen pettymyksiä, ristiriitoja ja epäsointuja. Hän elää tuon vanhan maallisen elämän uudestaan sellaisessa muodossa, että kaikki, mitä hän on toivonut, ikävöinyt, hyvää ajatellut, tuntenut, tavoitellut, yrittänyt, se kaikki siinä toteutuu ja toteutuu tuhatkertaisesti, ihmeellisen täydellisellä tavalla. Siinä taivaassa on ihmisen paras persoonallinen itse mukana. Hän on sitä, mitä hän oli parhaimpina hetkinään maan päällä, silloin kun hän rakasti, tahtoi hyvää, teki hyvää. Sitä kaikkea hän on taivaassa, hän on kuin lapsi, voisi sanoa, joka ei tiedä mitään pahasta, joka saa kaikki, mitä tahtoo ja osaa toivoa, mutta hän ei osaa muuta toivoa, kun sellaista, mitä on toivonut maan päällä. Siis kaikkea kaunista, mitä ihminen on nyt voinut toivoa, hän saa.

Se on ihmeellinen tila tuo taivastila, aivan ihmeellinen. Ihmisen persoonallisuus on kuin suunnattomasti viisastunut, sillä vaikka hän ei aloita mitään uutta, niin kaikki vanha, mikä hänessä maallisessa elämässä oli, se kehittyi siellä niin pitkälle, kuin voi. Ihminen, joka esimerkiksi on rakastanut musiikkia, mutta ei ole voinut täällä sitä puolta itsestään kehittää, saa elää taivaassa sävelissä; hän voi siellä laulaa sydämensä pohjasta, ja hänestä on se laulu niin ihanaa, että koko maailma sitä kuuntelee. Kaikki, joita hän rakastaa, ovat hänen ympärillään, heille hän saa näyttää, kuinka paljon hän heitä rakastaa. — Sitä kaikkea on taivaassa.

Me tiedämme, että taivaan jälkeen tulee toinen kuolema, viimeinen tuomio, ylösnousemus. Sillä taivaselämä vie siihen, että pyhin, korkein ja kaunein, mitä ihmisen persoonallisuudessa on, yhtyy jumalalliseen minään, jotta jumalallinen minä voisi muistaa jotain siitä elämästä. Jumalallinen minä ei voi muistaa mitään ristiriitoja, alhaista syntiä, pahaa; jumalallinen Itse muistaa ainoastaan menneestä elämästä sen, mikä siinä oli kirkasta, pyhää ja oikeaa. Sen tähden taivastila päättyy tuohon viimeiseen tuomioon, jolloin ihmisen jumalallinen minä ottaa itseensä persoonallisuudesta sen, mitä siinä on pyhää ja korkeaa.

Taivaassa ollessaan ihminen ei voi antaa itsestään mitään tietoa. Hän ei voi kummitella maan päällä, ei voi esiintyä spiritistisissä istunnoissa, ei voi aineellistua, taivastila on pyhä ja suojattu.

Tietääkö ihminen maallisesta elämästä mitään tuossa taivaassa ollessaan?

– Ei, hän ei tiedä mitään tästä näkyväisestä, fyysisestä elämästä, mutta tietää niistä, jotka ovat hänen rakkaitaan. ”Mutta”, me kysymme, ”kun hän ei näe tänne, äiti esim. ei näe lapsiaan, niin miten hän tietää niistä?”

Niin, hänellä on edessään, jos niin voimme sanoa, heidän sielunsa. Ja on sangen merkittäviä, minkälainen on tuon taivaassa olijan kokemus, sillä vaikka nuo häntä ympäröivät omaiset ovat täysin eläviä, niin on kuitenkin ihmeellinen ero joskus, sen vainaja panee merkille, sillä joskus tapahtuu niin kuin joku noista rakkaista yht'äkkiä säteilisi jotakin. Aivan odottamatonta rakkautta tulee heidän puoleltaan, odottamatonta kirkkautta, niin että vainajan taivaallinen onni lisääntyy tuhatkertaisesti.

Milloin tämä tapahtuu? – Silloin, kun hänen rakkaansa maan päällä häntä muistavat, ajattelevat hänestä kauniisti ja epäitsekästi. Ei niin, että itkevät ja tahtovat häntä takaisin, sehän ei juuri tapahdukaan enää, kun vainaja on tullut taivaaseen, on kulunut jo niin monta vuotta hänen kuolemastaan, että omaiset ovat voittaneet surunsa. Mutta kun he muistavat häntä, lapset isäänsä tai äitiään, silloin on aivan kuin heidän omasta sielustaan, sydämestään lähtisi säde siihen – jos niin voimme sanoa – kuvaan, mikä taivaassa on tuon vainajan luona, se kuva silloin elävöityy.

Tämä on ihmeellinen tosiseikka. Sen tähden on kyllä oikein, että ihmiset muistavat rakkaudella kuolleita, mutta jos se rakkaus ottaa ainoastaan tuon muodon, että me menemme heidän haudoilleen ja pidämme niistä huolta, niin heillä ei ole siitä mitään iloa. Kun koristamme heidän hautojaan, viemme kukkia ja laitamme hautakiviä, on se meitä itseämme varten, se on meidän omaa turhamaisuuttamme, me tahdomme silloin näyttää toisille, että me kunnioitamme vainajia. Kuolleille ei ole siitä mitään iloa, heille on iloa ainoastaan siitä, että me muistamme heitä rakkaudella. He eivät tiedä kivistä ja fyysisistä kukista mitään, mutta meidän rakastavat ajatuksemme ovat ruusuja, jotka lähtevät heidän luokseen.

Taivaasta päin ihminen ei siis voi omasta aloitteestaan antaa mitään tietoa tänne maan päälle. Mutta eikö meillä tavallisilla ihmisillä voi olla mitään tietoa vainajista silloin, kun he ovat taivaassa? – Voi. Me voimme nousta heidän luokseen. Jos me olemme esim. herkkätunteisia, mediumistisia, vähän salatieteellisesti kehittyneitä, selvänäköisiä, niin me voimme kyllä puhdistamalla itsemme asettua kuolleitten mielentilaan ja nousta heidän luokseen taivaaseen. Tavallinen ihminen ei osaa sitä tehdä esim. nukkuessaan, hänen täytyy tehdä sellaista päivällä tajuisena ollessaan. Ja se tie, mikä hänet vie kuolleen omaisen luo, kulkee hänen sydämensä kautta. Hän voi sen tehdä, jos hän on niin puhdistanut mielensä, sielunsa ja ruumiinsa, että hänen tajuntansa kestää taivaan ilon. Jos hän voi nousta taivaalliseen vapauteen, iloon ja riemuun, jos hän voi täällä maan päällä täytyä taivaallisella autuudella, silloin hän voi inspiration hetkellä kohota kuolleiden luo, ja silloin hän voi tehdä ihmeellisiä havaintoja. Kuollut voi puhua hänen kanssaan, ja jos hän on välittäjä, mediumi, vaikkapa vain hetkellisesti, hän voi silloin siltäkin tavalla saada tietoa tuntemastaan vainajasta, että hän joutuu, niin kuin sanotaan, jonkinlaiseen kosketukseen, suhteeseen taivaassa olevan sielun kanssa, ja silloin voi hänen tajuntaansa tulla tuon kuolleen ajatuksia, ja hän voi vaikkapa kirjoittaa jotakin tietämättä, mitä siitä tulee. Tämä tietysti sillä edellytyksellä, että hän on puhdas, sillä tavalla jalostunut ja sivistynyt, että hän ymmärtää näitä asioita, ja toiseksi aivan ehdoton ehto on se, että hän tuntee tuon vainajan. Omaisten, rakkaitensa luo hän voi kohota, tuntemattomien kanssa ei voi joutua kosketukseen. Jos joku vainaja esimerkiksi meedion välityksellä sanoisi, että hän on taivaassa ja olisi meedion kautta persoonallisesti tuntematon, niin siinä on jotakin joka ei pidä paikkaansa.

Mutta ennen kuin vainaja astuu taivaaseen, on hän tuonelassa. Siellä hän on myöskin oma persoonallinen itsensä, sama, mitä maan päällä, mutta nyt vähän toisessa merkityksessä kuin taivaassa. Hän on tuonelassa sinä ihmisenä, itsekkäänä olentona, joka kärsii, joka kantaa taakkoja, jolla oli vaikeuksia maan päällä, joka taisteli maan päällä omien syntiensä kanssa, joka oli itsekäs. Tämä ihminen se on tuonelassa. Ja tuonelan kokemukset ovat kyllä sangen ihmeellisiä, sillä siellä ihminen juuri askel askeleelta vapautuu oman menneen elämänsä heikkouksista, erehdyksistä, itsekkyydestä. Tuonelassa hän läpikäy, niin kuin

uskonnotkin selittävät, jonkinlaisen kiirastulen, joka puhdistaa. Ja hän on onnellinen sielläkin, kun hän saa esteettä ja häiriöttä puhdistua. Mutta jos me täällä maan päällä koetamme päästä yhteyteen hänen kanssaan esim. meedion välityksellä, silloin me itse asiassa teemme hänelle pahaa, me häiritsemme häntä.

Tämä on kyllä esitetty kaikissa uskonnoissa, ettei saa häiritä kuolleiden lepoa, ei tuonellakaan, sillä he ovat siellä täydessä toimessa. Mutta jos on sellainen välittäjäolento, jolla on noita ihmeellisiä eetterivoimia, jotka vaikuttavat magneettisesti tuonelan voimiin, niin se on silloin vainajalle kuin pyörre, virtaa, joka tulee ja koskee häneen ja koettaa viedä hänet mukaan, ja hän hyvin mielellään tulee virran mukaan ja tulee meedion luo, ja se herättää hänessä maallisia tunteita ja ajatuksia. Istunnoissa voi silloin tulla vainajia tuonelasta, ja he saavat keinotekoista elämää, fyysillistä elämää meedion välityksellä ja voivat silloin kertoa itsestään ja olostaan. He kertovat silloin sellaisia asioita, joita meidän elävien ihmisten on helppo ymmärtää; he kertovat sangen järkevästi kuoleman jälkeisistä oloiloista. Ja meistä tuntuu, että tuossahan on oikein päteviä lausuntoja, nythän vainajat itse kertovat meille.

Tämä on kyllä totta, mutta jos me tietäjän silmällä arvostelemme heitä ja heidän tiedonantojaan, niin näemme, että he eivät ole oma itsensä. Eivät he ole itsetietoisia ihmisiä tuonellassa, heidän ovat siellä työskentelemässä, he kamppailevat oman itsekkyytensä kanssa, ja koettavat vapautua omista vioistaan; he ovat puhdistavassa tulossa, heidän näköpiirinsä on rajoitettu. Kun he tulevat istuntoon ja rupeavat siellä kertomaan, niin he kertovat osaksi sellaista, mitä he muistavat tuonelasta, mutta myös sellaista, mitä he lukevat istunnossa olevien ajatuksista. Heidän elämänsä ei ole todellista elämää, he eivät ole todellisia ihmisiä, joilla on korkeampi minä, he ovat vain kaikuja maallisesta elämästä; istunnossa heidät herätetään uudestaan eloon ja he puhuvat kuin papukaijat ja puhuvat sitä, mitä muistavat maallisesta elämästä ja vähän kokemuksiaan tuonelasta.

Tämä on heille joka tapauksessa epäedullista, sillä he ovat tulleet häirityiksi työssään tuonellassa. On parempi, että jätämme heidät rauhaan. On parempi, ettemme mene spiritistiseen istuntoon, emmekä yritä pyytää vainajia luoksemme, sillä jos he tulisivat, olisi se heille turmioksi. Heillä ei ole enää mitään tekemistä tämän maailman kanssa. He ovat alkaneet tottua uuteen elämäänsä ja tulevat vedetyiksi tänne puoliolentoina, joilla ei ole korkeampaa minää, he eivät osaa kehittää näitä kokemuksiaan, eivätkä miettiä niitä.

Sehän on niin tärkeää, että meillä ihmisillä on omatunto, valistunut järkemme, kun olemme tässä fyysisessä elämässä, sillä muuten emme olisi ihmisiä. Sellaisia ihmisiä, joilta jokin korkeampi puoli puuttuu, nimitetään hulluiksi. Sen tähden on vainajilla sama kuin heidät tehtäisiin hulluiksi, kun heidät kutsutaan fyysilliseen maailmaan. He eivät voi tulla tänne muuta kuin mielettöminä, ei tosin siinä merkityksessä, kuin fyysiset mielisairaat ovat, sillä vainaja voi puhua loogillisesti, mutta hän on mielisairas siinä merkityksessä, että hän ei ole oma itsensä, hän puhuu vain kaikuja. Sellaiselta vainajalta, joka on tuonellassa, emme koskaan saa kuulla mitään suurempaa viisautta kuin mitä jo tiedämme. Ja jos tutkii sellaisten vainajien tiedonantoja, niin huomaa, että he puhuvat aina eri tavalla. Jos joku vainaja on kristitty, hän puhuu kristittyjen tavalla, buddhalainen buddhalaisten jne. Ja kun vainaja kertoo, miten on kuoleman jälkeisessä elämässä, hän antaa aina kuin vahvistuksen sille uskonnolle, missä hän on ollut. Jos istunnossa ovat kaikki kristittyjä, ja sitten tulee vainaja, esim. jokin pappi, joka puhuu meedion välityksellä, niin kaikki hänen puheensa vahvistavat istunnossa läsnäolijoiden mielipiteitä.

Jos tietäjä katsoo tällaista, niin se on hänestä vastenmielistä, sillä se on kuin kuori, joka siellä puhuu. Ne, jotka tuntevat teosofista kirjallisuutta, muistavat, että Blavatsky alussa puhui aina näistä kuorista, ja sillä hän loukkasi spiritistejä kauheasti. Nyt ovat spiritistit siksi paljon edistyneet, että he voivat käsittää, mitä Blavatsky tarkoitti. Ei Blavatsky tarkoittanut, ettei vainaja olisi istunnossa läsnä, mutta tietäjän kannalta he ovat kuin tyhjiä kuoria, sillä korkeampi minä on omassa olossaan, kaukana.

Mutta eikö sitten ole mitään sellaista kuoleman jälkeistä elämää: eikö ole mitään sellaisia kuolleita ja vainajia, jotka ihan omana itsenään voisivat ilmestyä tai kertoa jotakin?

– On, sellaisia ovat kuolleet, vainajat pian kuolemansa jälkeen. Tavalliset ihmiset, jotka kuolevat rauhallisesti, pitkäaikaisen taudin kestätyään, sellaiset ihmiset, joilla ei ole mitään erikoista vetovoimaa maan päällä, eivät tietenkään kuuntele, eivätkä helposti esiinny istunnoissa. Sattumalta he kyllä voivat tulla vedetyiksi meidion luo ja kertoa itsestään, mutta heidän viisautensa ei ole suuri, he voivat vain sanoa: minä olen olemassa ja minulla on hyvä olla.

Ensimmäinen kokemus kuoleman jälkeen ihmisellä on se, että hän on vapautunut sairaasta fyysisestä ruumiista, hänellä on kevyt olla. Hän voi tehdä havaintoja, tavallisesti hän kuoltuaan on mukana vielä omassa kodissaan, katselee omaisiaan, omaa ruumistaan. Alussa hän ei voi uskoa olevansa kuollut, mutta vähitellen hän sen huomaa. Kun hän näkee, että omaiset itkevät ja surevat, vaikuttaa se häneen ikävästi ja hän koettaa heitä lohduttaa ja sanoa, että hänen on hyvä olla. Sen tähden on viisasta, että me, jotka jääme jälkeen, emme heittäydy epätoivoiseen suruun, vaan olemme hiljaa, rauhoitumme, alistumme kohtalon tahtoon. Kuolema tulee jokaiselle, emme voi sitä muuttaa, siis alistumme. Kukaties tuo meidän rakas vainajamme voi meille jotakin sanoa, jos meidän mielemme on tyyni, hän voi vaikka näyttäytyä meille. Monelle on tapahtunut, että hänen rakas isänsä tai muu omaisensa on näyttäytynyt hänelle, hymyillyt ja vakuuttanut, että hänellä on hyvä olla. Ja jos ihminen on rauhallinen mielessään ja jos hän on vähänkään herkkätuntoinen, hän voi keskustella vainajan kanssa heti kuoleman jälkeen.

Se on hyvin ihmeellistä tuo ensimmäinen aika kuoleman jälkeen, mutta se ei kestä kauan. Vainaja siirtyy pois, hän nukahtaa ja herää tuonelassa. Mutta jos hänellä on jotakin omallatunnolla, jos hän on jättänyt jotakin tekemättä, jos on piilottanut testamentin tai jättänyt jotakin muuta ilmoittamatta omaisilleen, silloin hän koettaa kummitella. Silloin olisi kyllä tuollaisessa tapauksessa hyvä olla meedio, joka osaisi saada häneltä tietoa, ja omaisetkin voisivat saada tietoa, jos vaan osaisivat asettua oikeaan mielentilaan. Mutta meillä on aina, kun joku on kuollut, aivan toisenlaista puuhaa: hankkia kirstuja, puuhata hautajaisia, ajatella vieraita ym. Me emme ehdi silloin rauhallisesti suhtautua vainajaan, ja se olisi kuitenkin tärkeää.

Mutta on paljon sellaisia ihmisiä, joiden tila heti kuoleman jälkeen ei ole tämän laatuinen, vaan joiden tila kohta kuoleman jälkeen voi olla hyvin vaikea. Ne ihmiset, vainajat ovat niitä, jotka kuolevat liian aikaisin, jotka kuolevat tapaturman kautta tai sodassa tai itse murhaavat itsensä. Itsemurhaajan kohtalo on vaikea, hyvin vaikea. – Me voimme sanoa yhtenä tunnusmerkkinä ja pürteenä siinä elämässä, jota ne ihmiset viettävät, jotka ovat kuolleet liian aikaisin, että heidän silmiensä edessä on aina tämä maallinen elämä, ja samalla heillä on tieto ja tunne siitä, mitä he vielä olisivat voineet tehdä, mitä heidän olisi pitänyt tehdä.

Tämä on varsinkin itsemurhaajalle äärettömän vaikeaa, sillä kun ihminen kuolee liian aikaisin, esim. murhaa itsensä, hän ei pääse muuta kuin tästä fyysisestä ulkokuoresta, itse hän on fyysisessä voimaruumiissaan vielä, hän tuntee olevansa aivan tässä fyysisessä, näkyväisessä maailmassa, mutta kykenemätön mitään tekemään. Hän ei voi mitään tehdä, ja kun hän näkee elämän nyt uudelta kannalta, niin hän näkee, mitä väärää hän oli tehnyt, näkee, miten hänen olisi pitänyt menetellä, mitä hän nyt tahtois tehdä, eikä hän kykene mihinkään. Ja silloin hänen ajatuksensa luonnon pakosta kääntyvät siihen, mitä hän teki. Itsemurhaaja siis aivan kuin pakenee suurempaa siveellistä näkemystä, hän puolustautuu alussa sillä, että eläytyy uudestaan maallisen elämänsä vaikeihin aikoihin ja näkee syyt, minkä tähden hänen piti murhata itsensä ja sitten, miten se tapahtui – ja niin hän taas murhaa itsensä. Taas hänet heitetään ulos ruumiiseen, ja taas hän näkee, miten olisi voinut olla ja uudestaan hän uppoutuu elämään ja elää ne läpi – ja taas murhaa itsensä. – Tätä hän elää uudestaan ja uudestaan.

Sellainen henkiolento, vainaja, tarvitsee auttajaa, ja auttajia on, mutta vaikea on saada hänet unohtamaan oman itsensä, saada hänet kuuntelemaan, sillä ihminen, joka elää omantunnon tuskissa, maallisissa huolissa ja vaikeuksissa, ei kykene aivan äkkiä ajattelemaan suuresti ja jalosti, sillä hän on kuin orava, joka pyörällä juoksee häkissään aina samaa ja samaa.

Jos itsemurhaaja on ollut epäitsekkäs motiiveiltaan, jos hän on murhannut itsensä sen tähden, ettei hän tahtonut olla toisille vaivaksi ja häiriöksi, silloin hänessä on jotakin moraalista, siveellistä voimaa, ja silloin se siveellinen voima antaa hänelle rauhan, tekee hänelle mahdolliseksi rauhallisesti katsella elämäänsä. Hän ei joudu epätoivoon, vaan samalla tavalla kuin hän rauhallisesti tappoi itsensä maan päällä, hän voi rauhallisesti ajatella sitä kuoleman jälkeen. Hän ajattelee, miten hän olisi voinut menetellä ja kaikki asiat olisivat voineet kääntyä hyväksi, mutta hänen omatuntonsa ei niin soimaa, että hän pakenisi niitä, vaan hän voi kasvattaa itseään, ja hän saa pian nukahtaa. Sillä oikeastaan sen ihmisen, joka kuolee ennenaikaisesti, pitäisi saada nukkua siihen asti, kun hän herää tuonelassa. Se olisi hänen onnensa.

Ne ihmiset, jotka kuolevat sodassa, jotka menevät isänmaata puolustaessaan tai olkeuden puolesta taistelemaan ja kuolemaan; sotilaat, jotka epäitsekäessä mielessä lähtevät uhraamaan itsensä, eivät joudu niin tukalaan tilaan. Ensin, kun he tulevat toiselle puolelle, he oman luontonsa mukaisesti joko jatkavat taistelua, niin että rintamalla voi olla paitsi fyysisiä sotilaita myös vainajia, jotka taistelevat keskenään, kunnes he vähitellen huomaavat olevansa kuolleita. Siellä on kyllä auttajia, jotka huomauttavat heille siitä.

Ja sitten on sellaisia sotilaita, jotka vain pakosta ovat olleet mukana taistelussa, eivät sydämestään ole hyväksyneet sotaa, niin tultuaan toiselle puolelle ja huomattuaan olevansa kuolleita, he täytyvät tuolla tunteella, joka heillä oli maan päällä: tämä on julmaa, petomaista, kuinka ihmiset voivat olla niin järjettömiä, elämellisiä? Me olemme eläneet tämän maan päällä kauan, ja yhä ihmiskunta on niin sokaistunut, pimeä, että se ehdoin tahdoin murhaa ja tappaa. — Tällaiset vainajat voivat silloin saada työtä, he voivat lähteä rauhoittamaan toisia vainajia, toisia sotamiehiä, voivat saarnata rauhanevankeliumia sen ajan, minkä he viettävät tässä maallisessa elämässä. Sitten he nukahtavat herätäkseen tuonelassa.

Nämä vainajat, jotka siis ovat vielä itsetietoisia olentoja kuoleman jälkeen, voivat kummitella, voivat näyttäytyä, voivat esiintyä spiritistisissä istunnoissa. Minä luulen, että yleinen kokemus medioilla on, että heidän luokseen tulee kaikkia onnettomia vainajia, kuten itsemurhaajia, tapaturmaisesti kuolleita, mestattuja ym. He tulevat tuskaisina ja he voivat saada apua. Ei kyllä ole mitään hyvää heidän oman kehityksensä kannalta, että he sekaantuvat fyysilliseen elämään. Parempi olisi, että heitä opastettaisiin sieltä päin, niin että he valmistuisivat unta, taivasta varten. He ovat ihmisiä sanan varsinaisessa merkityksessä, he voivat olla tekemisissä maan ja ihmisten kanssa. He ovat omana itsenään, ovat säilyttäneet persoonallisen itsetietoisuutensa.

Siis ne vainajat, jotka voisivat antaa itsestään tietoa, ovat niitä, jotka ovat vielä aivan lähellä tätä meidän maallista elämäämme, ovat miltei tässä. Ainoa pätevä tieto, mitä voimme saada kuoleman jälkeisestä elämästä, liikkuu alueella, joka on välittömästi lähellä meidän nykyistä elämäämme. Siis pätevä tieto kertoo meille sangen vähän kuoleman jälkeisestä elämästä, se kertoo ainoastaan niiden kokemuksista, jotka ovat juuri jättäneet tämän fyysisen elämän, ja varsinkin niiden, jotka ovat äkkiä kuolleet. Sellaisilta vainajilta voimme saada päteviä tietoja heidän omasta olostaan, mutta kaikki muu on enemmän tai vähemmän hataraa ja epäpätevää.

Sellainen ihminen, joka uhrautuu, antaa henkensä toisten puolesta, joka siis vapaaehtoisesti lähtee kuolemaan sen takia, että koettaa auttaa toisia, sellainen ihminen avaa kyllä merkillisiä asioita, sillä kun hän tulee toiselle puolelle, niin elämä on hänen edessään, tämä mennyt elämä ja koko tämä maailma, ja hän näkee ja tietää ja tuntee, mitä kaikkea hän olisi voinut tehdä. Hän näkee, että tämä maallinen elämä on ihmisten mielikuvituksessa yleensäkin liian tyhjä, aineellinen, liian kolkko ja mitätön. Ja kuitenkin tässä elämässä voisi olla jatkuvasti henkeä mukana. Se olisi elämän tarkoitus. Hän on ehkä kuollut marttyyrina jonkin asian puolesta, ja silloin hänellä on toisella puolella mahtava, voimakas tunne siitä, että elämässä voisi olla henkeä mukana. Kun hän syntyy jälleen, hän itse tuo henkeä mukanaan. Se tulee hänen päällensä, jollei ennen, niin silloin, kun hän tulee yhtä vanhaksi, kun hän oli kuollessaan viimeksi. Silloin hän täytyy hengellä yht'äkkiä, hän ymmärtää, mikä elämä on ja rupeaa työskentelemään todellisen elämän puolesta.

Ihmiskunta menee eteenpäin hengessä, viisaudessa ja tiedossa kylläkin vain sen kautta, että ihmiset antavat henkensä ja elämänsä. Marttyyrit, itsensä uhraajat, ne tuovat henkeä tähän maailmaan. Ja me voimme sanoa, että luonto on aivan kuin löytänyt jonkinlaisen korvauksen, kun me ihmiset olemme siksi kehittymättömiä, että murhaamme ja tapamme toisiamme, lähdemme sotaan ja monet ihmiset kuolevat nuorella iällä. Se on keksinyt, että nuo ihmiset, jotka epätsekkäästi antavat henkensä, syntyessään uudestaan maan päälle, tuovat mukanaan henkeä. Sellaiset ihmiset, jotka nyt elämässään ovat täynnä henkeä, uskoa, jaloutta ja epätsekkyyttä, ovat kylläkin usein entisiä sotilaita, jotka ovat kuolleet jonkin asian puolesta.

Luonto siis auttaa meitä, kun emme itse osaa auttaa itseämme. Ei meidän sitä varten pidä käydä sotia, että me henkevoityisimme, kyllä me voimme paljon paremmin ja nopeammin edistyä henkisyydessä sillä tavalla, että seuraamme suurten Mestarien jälkiä ja poistamme pahan maan päältä. Mutta kuitenkin meidän täytyy ihmetellä luonnon kummallista ekonomiaa, luonnon suurenmoista järjestystä, että pahastakin koetetaan saada jotakin hyvää. Se on luonnon ihmeellinen alkemia.

Ja ne ihmiset, jotka epätsekkäästi kuolevat vaikkapa sodassa jonkin turhan asian puolesta, he palvelevat ihmiskunnan asiaa. Mutta voi niitä, jotka panevat sotia toimeen ja vetävät alas pahaa ihmiskunnalle.

KEHITTYNEEN IHMISEN KUOLEMANJÄLKEINEN ELÄMÄ

Kuolemanjälkeinen elämä käy meille selvemmäksi ja ymmärrettävämmäksi vasta, kun opimme tuntemaan kehittyneiden ihmisten kuolemanjälkeistä elämää. Jos seuraamme ainoastaan tavallisten jokapäiväisten ihmisten kuolemanjälkeisiä kokemuksia, – niin kuin viime kerralla – meidän on verraten vaikea saada selvää kuvaa tuon elämän mysteereistä ja mahdollisuuksista. Sillä tuo niin sanottu kahtiajako, mikä tapahtuu kuoltua, on probleema, jota käytännössä on vaikea ymmärtää näin edeltä käsin, jopa filosofisestikin, sillä ihmisen kaksinaisuus, hänen korkeampi ja alempi minänsä, on arvoitus useimmille ihmisille. Mutta kun me tutkimme kuolemanjälkeistä elämää myös sen laajempien mahdollisuuksien kannalta, silloin ymmärrämme paremmin, mitä tuohon kuolemanjälkeiseen elämään oikeastaan sisältyy.

Mitä me tässä tarkoitamme kehittyneellä ihmisellä?

– Tahdon aivan teknisesti sitä määritellä. Kehittymätön ihminen on se, jonka fyysillinen persoonallisuus on voimakkaampi, kehittyneempi, elävämpi kuin hänen sielullinen persoonallisuutensa. Mutta kehittyneen ihmisen sielullinen persoonallisuus on voimakkaampi, vie fyysisestä elämästä voiton. Maailmassa on kehittyneitäkin ihmisiä, jotka vastaavat tätä määritelmää, enkä minä suinkaan ole tahtonut sanoa, että kehittyneitä ihmisiä olisi kovin vähän. Ei ollenkaan. Heidän lukunsa on verraten suuri maailmassa, vaikka he jakautuvat moneen eri luokkaan, lajiin, asteeseen. – Kehittyneiden ihmisten joukko koostuu kaikista niistä ihmisistä, joiden sielullinen persoonallisuus, sielunelämä, sielu, on voimakkaampi kuin fyysillinen persoonallisuus.

Ottakaamme aivan yksinkertainen mutta kuvaava esimerkki. – Maailmassa on paljon ihmisiä, jotka ovat lahjakkaita jossakin suhteessa, esim. sellaisia, jotka ovat saaneet luonnolta lahjaksi hyvän äänen. On erittäin paljon ihmisiä, joka yhteiskuntaluokassa, joilla on erinomaisen hyvä lauluääni. Mutta kuitenkin on maailmassa kulloinkin vain harvoja suuria laulajattaria ja laulajia. Mistä tämä riippuu?

Se riippuu siitä, että jokainen yksilö, jolla on luonnolta saatuja lahjoja, ei ole sielultaan niin voimakas, että osaisi niistä jotakin tehdä. Jos joku ihminen tulee Carusoksi tai Adelina Pattiksi, suureksi laulajaksi, niin tämä edellyttää, että hänellä on erikoista tahdonvoimaa, että hänen sielunsa on tietoinen ja voimakas, että hän päättää käyttää lahjojaan elämässä, päättää tehdä niistä jotakin. Hän aavistaa tai ei aavista, kuinka paljon surua, tuskaa, huolta ja vaivaa hänelle siitä koituu. Mutta aavisti tai oli aavistamatta, hän joka tapauksessa yrittää jotakin taiteen alalla. Hän päättää kasvattaa itseään laulajana, ja hän tekee sen.

Ihminen, joka on saanut menestystä elämässä, on aina sielultaan voimakas olento, itsetietoinen, minätietoinen. Me voimme huomata, että tuo hänen minätietoisuutensa saattaa mennä yli äyräitten. Me voimme havaita, että suuret ihmiset voivat olla hyvinkin itsevarmoja jopa loukkaavalla tavalla, mutta tämä ilmentää vain sitä suurta sielunvoimaa, mikä heissä on. Sillä jos ei lahjakkaalla ihmisellä olisi tätä minuuden voimaa, hän ei olisi käyttänyt lahjojaan. Luonto aina anteliaalla kädellä sirottelee lahjojaan, mutta eivät kaikki siemenet idä ja kasva.

Kehittyneillä ihmisillä tarkoitan siis niitä ihmisiä, joilla on tavallista suurempi sielullinen voima, – tavallista voimakkaampi persoonallisuus, niin kuin me sanomme Nämä ihmiset voidaan sitten jakaa eri luokkiin, ja varsinkin, kun tutkimme heidän kuolemanjälkeistä elämäänsä, niin huomaamme, kuinka he joutuvat eri luokkiin.

En tahdo aloittaa heti näistä lahjakkaista ihmisistä, vaan tahdon ensin mainita erään verraten suuren sielunluokan, johon kuuluu paljon yksilöitä, ja joissa tämä minätietoisuus ei ole sillä tavoin silmiinpistävä

kuin monessa ns. lahjakkaassa ihmisessä saattaa olla. Nämä ihmiset ovat niitä, joita tahtoisin nimittää uskonnollisiksi ihmisiksi tämän sanan kauniissa, sisäisessä merkityksessä.

Näitä ihmisiä ovat ne, jotka eivät ensisijaisesti tahdo menestyä tässä maailmassa, olla mallikelpoisia ihmisiä, vaan jotka ennen kaikkea tahtovat, niin kuin voisi uskonnollisella kielellä sanoa, kelvata Jumalalle. Ne ovat niitä ihmisiä, jotka ymmärtävät, että elämässä on syvempiä, siveellisiä lakeja, jotka ymmärtävät, että nämä elämän siveelliset lait asettavat tiettyjä vaatimuksia ihmisille. Ihminen voi näet olla joko välittämättä jumalaisista laeista tai pitää niitä arvossa.

He ovat niitä ihmisiä, jotka vaativat itseltään enemmän, kuin mitä heidän yhteiskunnallinen asemansa heiltä vaatisi. Se voisi päinvastoin vaatia ehkä muuta, kuin mitä he vaativat itseltään. He ovat niitä ihmisiä, jotka uskovat elämän korkeampiin arvoihin. Ja koska tämä joukko on oleva erittäin laaja, en tahdo kosketella heidän filosofisia ajatuksiaan, jumalkäsityksiään; he voivat uskoa Jumalaan ja nimittää häntä eri nimin, he voivat uskoa Elämään, jos he sitä nimeä pitävät parempana. He voivat ajatella mitä tahansa elämän metafysisistä arvoista; he voivat ajatella kuolemasta eri tavoin, mutta he kaikki uskovat kuolemanjälkeiseen elämään, ikuiseen elämään ja siihen ikuiseen, mikä ihmisessä piilee. He uskovat, että elämällä on henkinen sisältö.

Nämä ihmiset ovat elämässä saavuttaneet jonkinlaisen rauhan. Kun tuollaisia ihmisiä tapaamme maailmassa, niin huomaamme, kuinka ihmeellinen hyvä mieli ja rauha heistä säteilee, kuinka he ovat paljon voittaneet itsestään, kuinka he ovat luopuneet alemmasta eläimellisestä itsestään, kuinka he ovat lempeitä, oikeamielisiä, suvaitsevia. Nämä ihmiset ovat todellisesti uskonnollisia ihmisiä minun mielestäni; he ovat niitä ihmisiä, joissa asuu hyvä tahto. Nämä tällaiset ihmiset eivät yleensä ole erikoisemmin tutkineet kuolemanjälkeisiä asioita. He ovat saattaneet niitä kuvitella, ajatella, mutta eivät tiedä niistä mitään; he ovat hyviä ihmisiä, jotka luottavat Jumalan hyvyyteen ja rakkauteen tai elämän oikeamielisyyteen ja ymmärtävät, että elämässä juuri kaikki henkinen, hyvä, totuus, oikeus, kauneus, lopulta on vievä voiton.

Nämä ihmiset ovat itse asiassa elämänsä aikana vedonneet korkeampaan minäänsä. He ovat saaneet aikaan jonkinlaisen yhdyssiteen alemman persoonallisuutensa ja korkeamman minän välille. Heistä ei rakkaus ja sydämen kirkkaus ole kaukana; heissä vallitsee jonkinlainen yhteys ylemmän ja alemman välillä. He ovat siis tavallaan ottaneet ylempää mukaan tähän persoonalliseen elämään. Ja kun he kuolevat, silloin me huomaamme, kun aivan kaikkia yksityiskohtia myöten tutkimme joka ikistä kohtaa heidän kuoleman jälkeisessä olotilassaan, että he eivät varsinaisesti herää ennen kuin taivaassa.

Nämä ihmiset, jotka ovat hyviä maan päällä, jotka yrittävät olla ihmisiä, kulkevat kuoleman jälkeen läpi tuonelan, läpi välitilojen kadottamatta mitään itsestään, jakautumatta mitenkään. Se on heille kuin unetonta unta jonkin aikaa. Kun he heräävät kuoleman jälkeen, he huomaavat olevansa taivaassa sen Jumalan luona, johon he ovat uskoneet. He huomaavat olevansa siinä elämässä, joka heille aina on ollut todellinen elämä. Ja sitten se elämä koristautuu tietenkin kaikilla niillä hyveillä ja yksityisseikoilla, mitä heidän ajatuksissaan ja mielikuvituksessaan on liikkunut maallisen elämän aikana. Mitä he ovat elämän aikana kokeneet hyvyydestä, oikeudesta, sitä he tuhatkertaisesti suuremmissa ja rikkaammassa muodossa kokevat taivastilassa. Heidän kuolemanjälkeinen elämänsä vie heidät varsinaisesti heti taivaaseen.

Me huomaamme siis, että heissä ei tapahdu tuota merkillistä kahtiajakoa heti kuoleman jälkeen, ei mitään jakautumista ennen kuin toisessa kuolemassa. Heidän mennyt elämänsä siirtyy verraten ehjänä siihen ihmeelliseen elämänkirjaan, joka on heidän omassa hengessään, sielussaan, aurassaan.

Jos sitten ajattelemme sellaisia lahjakkaita ihmisiä, jotka tekevät täällä maan päällä jotakin luovaa työtä, jotka ovat ajattelijoita, tiedemiehiä, taiteilijoita, runoilijoita, henkisen elämän edustajia, taikka myöskin voimakkaita toiminnan ihmisiä, ihmiskunnan hyväntekijöitä, valtiollisia johtajia, jopa sotapäälliköitäkin, niin toteamme, että nämä tällaiset ihmiset ovat myöskin kehittyneitä sieluja.

Muutamia noista lahjakkaista työntekijöistä voisimme nimittää sanan varsinaisessa merkityksessä haaveilijoiksi, uneksijoiksi. He eivät ole koskaan aivan täydellisesti mukana tässä näkyvässä elämässä. He ovat omana itsenään tässä näkyvässä elämässä ainoastaan silloin, kun he suorittavat jotakin työtä. – Ajatelkaamme esim. säveltäjää. Hän voi olla ihminen, joka ei ole mikään huomiota herättävä yksilö jokapäiväisessä elämässä; hän voi tuntua meistä hyvin uneksivalta, ehkäpä hermostuneelta, rauhattomalta, niin ettemme erikoisesti kiinnitä huomiota hänen persoonallisuuteensa. Mutta jos hän pääsee oman soittimensa ääreen, silloin me hämmästyimme, sillä huomaamme, että hänen sielussaan piilee ihmeellistä voimaa, suurenmoista rauhaa. Hän voi silloin kutsua esille meidänkin sielussamme merkillistä rauhaa, autuutta. Hänen sielustaan tulvii siis meihin sävelten aalloilla sitä voimaa, mitä hänessä piilee. Ja hän osoittaa silloin, että hän on kehittynyt sielu, voimakas olento, vaikka hän ei olekaan täysin mukana tässä jokapäiväisessä elämässä. Tuollaisia ihmisiä on useita; heidän sielunsa on kehittynyt, vaikka se ei ole täydellisesti itsetietoinen eikä aivan mukana jokapäiväisessä elämässä.

Sitten on vielä sellaisiakin ihmisiä, jotka eivät osaa edes tulkita tätä sisäistä lahjakkuuttaan. Näiden sisäisesti kehittyneiden ihmisten elämä, ihmisten, joiden sielunelämä on erinomaisen rikas ja voimakas ja jotka eivät ole täysin kotonaan tässä näkyvässä elämässä, on kuoleman jälkeen erikoinen, sillä silloin tämä fyysinen elämä näyttäytyy heille ikään kuin peilissä. Ja vaikka nämä ihmiset ovat tässä fyysisessä elämässään tehneet paljon sellaista, mikä meidän mielestämme voi olla syntiä, ovat suorittaneet tekoja, jotka meidän mielestämme saattavat olla itsekkäitä ja ajattelemattomia, niin nämäkin teot, synnit, ovat tapahtuneet heidän puoleltaan ainoastaan puoleksi tajuisesti. Ja tämä saa aikaan sen merkillisen seikan, että kuoleman jälkeen heidän tuonelaelämänsä, astraalielämänsä, on myöskin kuin unta.

He katselevat sitä kuin sivusta, sillä kun heidän varsinainen elämänsä on fyysisestikin eletty korkeamman minän inspiraatioissa, niin he kuoleman jälkeen säilyttävät tuon inspiraatioyhteyden korkeamman minänsä kanssa, niin että he kulkevat tuonelan läpi puolitajuissaan, mutta eivät jakaudu. He katselevat kaukaa sitä kärsimyselämää, mikä seuraa heidän fyysistä vaellustaan. Kaikki erehdykset, synnit, väärät teot, mitä he mahdollisesti ovat tehneet, kantavat omat hedelmänsä tuskissa kuoleman jälkeen, mutta kun nämä kummalliset sielut eivät fyysisen elämänsä aikana olleet mukana noissa teoissa, eivät he kuoleman jälkeenkään ole täydellisesti mukana kärsimyksissä; se kaikki on kuin heidän ulkopuolellaan. Ja heidän varsinainen elämänsä on taivaassa.

Meidän ei pidä kuitenkaan ajatella, etteikö heistä jäisi jotakin tuonelaan. Kyllä heistäkin jää sinne kuori, mutta se ei ole heitä itseään; he eivät itsekään pidä sitä omana itsenään. He tuntevat olevansa kotonaan siinä taivaassa, jossa he inspiraation hetkinä elivät maan päällä. Sen tähden hekin ovat esimerkkinä siitä, ettei tuo toivoton kahtiajako tapahdu ihmiselle pakosta, vaan että hän voi säilyttää persoonallisen tietoisuutensa läpi elämän, läpi kuoleman.

Mutta on muunkinlaisia lahjakkaita ihmisiä, niitä, jotka eivät elä tällä tavoin yksinomaan tunteissaan fyysisen elämän aikana, vaan ovat älyssään erikoisesti mukana, ovat sangen itsetietoisia, intelligenttejä, voimakkaita. Heitäkin on paljon, ja he muodostavat toisen temperamenttiluokan. He ovat älykkäitä, spirituelleja ja itse mukana kaikissa toimissaan. He ovat niin sanoaksemme itsetietoisia synnissä; kun he tekevät syntiä, elävät nautinnoissa, he antautuvat eläimelliselle itselleen. Silloin he ovat siinä aivan itsetietoisesti mukana; heidän nautintonsa on paljon suurempi kuin tavallisten ihmisten, sillä he ovat älykkäitä. – Heidän kärsimyksensä kuoleman jälkeen ovat myöskin paljon suuremmat, sillä he ovat herkkätuntoisia.

Nämä tällaiset lahjakkaat ihmiset ovat useinkin suureksi kärsimykseksi ympäristölleen, joka ei heitä ymmärrä; he ovat oikullisia olentoja, mutta älykkäitä; heidän kritiikkinsä on murhaava, heidän sanansa saattavat pistää. Kuoleman jälkeen heillä säilyy itsetietoisuus paljon kirkaampana koko ajan kuin tavallisilla

ihmisillä, myös tuonelassa ja astraalitasolla, niin että heillekään ei tapahdu varsinaista kahtiajakoa ennen kuin taivaassa. Hekin ovat persoonallinen itsensä kuoleman jälkeen.

Me voimme siis ymmärtää, että heidän tilansa kuoleman jälkeen voi olla hyvinkin tuskallinen, sillä he ovat siinä itsetietoisesti mukana. Kun tutkimme kuoleman jälkeisessä maailmassa tuollaisten olentojen sieluntilaa, niin huomaamme, että he koettavat silloin säilyttää saman älykkyytensä ja spirituaalisuutensa, mikä heillä oli fyysisessä elämässä. He koettavat laskea leikkiä omista tuskistaan, mutta heitä sanomattomasti harmittaa, että ovat tuossa ikävässä tilassa, eivätkä voi tehdä mitään siitä päästäkseen; heidän on pakko katua erehdyksiään menneen elämän aikana. Heidän täytyy parantaa itseään, ja tämä kaikki ärsyttää ja harmittaa heitä ja tekee juuri heille kuolemanjälkeisen elämän hyvin tuskaiseksi. Sillä kuten sanottu, se, että he säilyttävät persoonallisen tietoisuutensa, vaikuttaa sen, että he kärsivät sanomattomasti. Mutta tietenkin heillekin koittaa levon ja vapautuksen hetki; hekin saavat nukahtaa, kuolla ja herätä taivaassa.

Kaikkia näitä ihmisiä tarkkaillessamme huomaamme, kuinka heidän sielunsa on keskittynyt. Tämä keskittyminen tekee heidän sielunsa voimakkaaksi. Heidän sielunsa on ollut elämän aikana keskittynyt tiettyyn työhön. Ja kun me korkeammalta kannalta arvostelemme heitä, niin voimme sanoa, että nuo ihmiset, jotka ovat syntyneet tähän maailmaan sisäinen, sielullinen konsentraatiokyky vallassaan, joka tekee heille mahdolliseksi suorittaa määrätyn tehtävän maailmassa, taiteellisen, yhteiskunnallisen tai valtiollisen tehtävän, nuo ihmiset siis, jotka pitkin elämänsä pitävät mielessään ja silmiensä edessä ainoastaan tätä määrättyä omaa tehtäväänsä, ovat itse asiassa täyttäneet siveellisen velvollisuutensa silloin, kun ovat tätä tehtäväänsä toteuttaneet. He ovat syvimmin katsoen siveellisen velvollisuutensa silloin täyttäneet. Jos he sen lisäksi olisivat muutenkin osanneet olla erinomaisia ihmisiä, olisi tämä ollut heille kaikella tavalla eduksi. Mutta me emme ole mitenkään oikeutettuja arvostelemaan, vielä vähemmän tuomitsemaan heitä, jos huomaamme, että heissä on persoonallisia vikoja, kunhan he vain suorittavat oman elämäntehtävänsä, sillä heidän sielunsa, kun se on keskittynyt siihen, minkä he ovat tätä elämää varten saaneet tai valinneet tehtäväkseen, silloin se täyttää velvollisuutensa, kun se suorittaa tuon tehtävän.

Sen tähden vain todella lahjakkaat ja nerokkaat ihmiset kykenevät tähän; sen tähden ainoastaan sellaiset ihmiset ovat vapaita kaikesta arvostelusta. Me tiedämme, että historian aikana on ollut monia ihmisiä, jotka ovat rikastuttaneet taidetta tai tehneet muulla tavalla elämämme rikkaammaksi, mutta monet heistä ovat olleet persoonallisesti puutteellisia. Me löydämme omankin maamme historiasta niitä, jotka eivät ole osanneet täyttää niitä mittapuita, jotka me mielellämme asettaisimme heille. Mutta kun me huomaamme, että he ovat suorittaneet oman elämäntehtävänsä, meillä ei ole mitään tekemistä heidän persoonallisten puutteellisuksiensa kanssa. Niistä he suoriutuvat kuoleman jälkeisessä elämässä; niistä tuskin jää mitään karmaakaan tulevaan elämään, kun he itse minuuksina tekevät tunnollisesti sen, mitä heidän tulee tehdä; ja sen asian he ratkaisevat itse Jumalansa kanssa.

Mutta sen opetuksen kuolemanjälkeisen elämän suhteen me saamme, että kuta voimakkaampi ihminen on sielullisesti tässä näkyvässä maailmassa, sitä enemmän hän säilyttää tuota samaa sielullista itsetietoisuutta kuoleman jälkeenkin.

Sitten tahdomme tarkastella niitä ihmisiä, jotka tässä näkyvässä elämässä ovat erikoisesti ajatelleet ja tutkineet kuolemanjälkeisiä asioita, siis niitä ihmisiä, joita meidän aikanamme nimitetään spiritisteiksi, teosofeiksi, salatieteilijöiksi, pyrkijöiksi ym., niitä ihmisiä, jotka eivät ole itse omassa persoonassaan vielä kenneet lähtemään kuoleman takaiseen maailmaan itse siellä kokeakseen ja tutkiakseen, mutta joiden maailmankatsomukseen on sisältynyt selviä piirteitä ja käsityksiä kuolemanjälkeisestä elämästä, käsityksiä, joista väitetään, että ne pitävät paikkansa — ja syystä väitetään.

Jos esim. kristitty pappi sanoo meille, että kuoleman jälkeen ihminen on haudassa ja joutuu sitten ikuiseen kadotukseen tai autuuteen, niin me emme ota sellaista väitettä lukuun, sillä se ei ole pätevä, se ei ole lähtenyt hänen tiedostaan vaan luulostaan. Hän on lukenut Raamattua ja luullut, että siinä niin sanotaan.

Me emme ota tuollaisia väitteitä lukuun, vaan ainoastaan enemmän tai vähemmän pätevät lausunnot kuolemanjälkeisestä elämästä, jotka on saatu joko spiritistisellä tai okkultisella tavalla, viisailta ihmisiltä, jotka ovat niitä tutkineet itse tai saaneet tietoja vainajien hengiltä.

Ihmiset, joista nyt on puhe, tutkivat tällä tavoin mahdollisimman tarkkaan kuolemanjälkeistä elämää ja muodostavat itselleen siitä käsityksen. Astraalielämästä heillä on käsitys, että se on sangen paljon tämän näkyvän elämän kaltaista. Fyysisen kehon kuoltua me emme makaa haudassa, vaan olemme eläviä sieluja, henkiolentoja, jotka on puettu jonkinlaiseen kehoon. Näillä ihmisillä on käsitys sekä tuonela- että taivaselämästä. He ovat tulleet vähitellen vakuuttuneiksi siitä, että kuoleman jälkeen on elämää, ja että se elämä on tämän näkyvän elämän jatkumista vaikka ilman tätä näkyvää fyysistä ruumista.

Ja kun toteamme, että tämä käsitys kuolemanjälkeisestä elämästä on enemmän tai vähemmän totuudenmukainen, pääpiirteissään oikea, silloin me ymmärrämme, että ne ihmiset, joilla fyysisen elämänsä aikana on ollut selvä käsitys kuolemanjälkeisestä elämästä, ovat toisessa asemassa kuoleman jälkeen kuin muut. Ero on aivan samantapainen kuin ihmisellä, joka matkustaa vieraaseen maahan, on lukenut monenlaisia kirjoja tuosta maasta, on ehkä keskustellut jonkun kanssa, joka on siitä maasta tullut, on ehkä tutustunut tuon maan kieleen ja sitten lähtenyt sinne, verrattuna toiseen, joka matkustaa vieraaseen maahan tietämättä etukäteen mitään siitä, mitä kieltä siellä puhutaan, minkälaisia ovat ihmiset ja luonto siellä. Mehän emme nykyaikana enää matkusta noin umpimähkään ulkomaille, sehän osoittaisi, että me vielä olisimme verraten sivistymättömiä; jos vähänkään tahdomme käydä sivistyneestä, me edeltä käsin otamme selvää siitä maasta, johon aiomme matkustaa.

Tästä huomaamme, kuinka me itse asiassa menettelemme sivistymättömästi ja epäviisaasti, kun emme ollenkaan tahdo ottaa selvää siitä maasta, maailmasta, tilasta, johon joudumme kuoleman jälkeen. Jos meille tuo asia on aivan yhdentekevä, jos sanomme: sittenhän sen näkee, kun kuolee, niin silloin me menettelemme epäviisaasti.

Miksi emme nöyrästi sanoisi: tuo asia on tavattoman kiinnostava. Sillä vaikkakaan ei ole sanottu, että meidän tulee matkustaa johonkin Mesopotamiaan, niin on kuitenkin ehdottoman varmaa, että meidän täytyy kerran muuttaa tuonelaan.

Miksi siis ihminen ei saisi olla kiinnostunut niistä asioista, jotka koskevat elämää tuonelassa? Miksi hän ei saisi noita asioita harrastaa; miksi häntä pidetään toisten mielestä höperönä tai sivistymättömänä, kun hän noita asioita ajattelee? Eivätkö nuo oppineet ihmiset silloin huomaa, että he itse asettuvat sivistymättömän ihmisen kannalle?

Mistä ajatteleva ihminen voisi olla enemmän kiinnostunut kuin kuolemanjälkeisestä elämästä, joka hänelle kerran varmasti aukenee? Miksi hän sanoisi edeltäkäsini: ei siitä voi mitään tietää. Sillä hän juuri ilmaisee oman mitättömyytensä, kun tekee itsensä kaikkein viisaimmaksi ja asettaa naurettavaan valoon ne ihmiset, jotka tietävät. Mutta heidän kannaltaan hän itse joutuu naurettavaan valoon sanomalla, ettei kuolemanjälkeisestä elämästä voi mitään tietää. Meidänkin aikanamme on sentään verraten paljon niitä ihmisiä, jotka niin sanovat ja kerskailevat suurella kulttuurillaan. Matkustaminen, siirtyminen siihen maahan on kuitenkin varmin asia jokaiselle.

Pitäkäämme siis kunnialla ja arvossa niitä ihmisiä, jotka koettavat tutkia näitä kuolemanjälkeisiä asioita. Ja ne, jotka eivät ole olleet rikkiviisaita, vaan ovat koettaneet nöyrästi tutkia elämän ja kuoleman probleemia maan päällä, ovat kuoleman jälkeen erikoisessa asemassa. Sillä kuolemansa jälkeen ihminen, kukin sielu, on aivan kuin rajoittunut omaan itseensä; hän on kuin heitetty oman maailmansa ja itsensä turviin. Hän ei voi siellä tuntea veljeyttä, vapautta sillä tavoin kuin tässä näkyvässä maailmassa tunnemme siitä, että meitä on täällä monta ihmistä, jotka voimme yhdessä tehdä työtä, tutkia ja keskustella. Kuolemanjälkeisessä elämässä ihminen tietenkin tuntee eräänlaista yhteyttä satojen ja tuhansien henkien kanssa; he kulkevat samassa

joukossa, mutta he ovat kuin saman lauman lampaat. On kuin nuo sielut olisivat samassa virrassa, pyörremyrskyssä; he eivät voi päästä eroon toisistaan; he ovat kuin rikostovereita; mutta vapautta, veljeyttä ei siellä ole olemassa.

Nyt on kuitenkin ihmeellinen käänne tapahtunut, se on pantu alulle jo aikoja sitten, ja varsinkin juuri meidän päivinä se on päässyt suurempaan vauhtiin, se nimittäin, että ne ihmiset, joiden äly maan päällä on ollut niin herännyt, että he ovat koettaneet tutkia noita asioita, ovat tullessaan tuonelaan tuoneet mukanaan tuon heränneen älyn ja tutkimushalun. Ja he ovat muodostaneet aivan kuin tietyn veljeskunnan tuossa kuolemanjälkeisessä tilassa, joukon, jolla on samat vaistot, tunteet, pyrkimykset, ja joka siis kyllä muodostaa itsestään 'lauman' samassa merkityksessä kuin noiden toistenkin sielujen laumat, mutta joka on sen vuoksi erikoinen, että tämän 'lauman' tunnusmerkit eivät ole inhimillisesti toivottomia vapauden ja veljeyden suhteen, vaan päinvastoin. Ihminen, joka pitää silmänsä auki tullessaan kuolemanjälkeiseen tilaan, joka siis koettaa säilyttää tietoisuutensa kuoleman jälkeen, joutuu sellaiseen erikoisasemaan, että häntä voidaan auttaa enemmän kuin muita vainajia, häntä voidaan suorastaan opettaa ja kasvattaa, ei ainoastaan sillä tavoin, että hänen omalle sieluntilalleen on siitä hyötyä, vaan myös niin, mikä kasvattajien mielestä on paljon tärkeämpää – että hänestä voi olla yleistä hyötyä näkymättömässä maailmassa.

Sellaiset ihmiset kuin teosofit, salatieteilijät, millä nimellä heitä nimitettäneenkin, joilla on enemmän tai vähemmän oikea käsitys kuolemanjälkeisestä elämästä, otetaan erikoisen huolellisesti vastaan kuoleman toisella puolella. Heiltä kysytään: ”Nyt, kun olette tänne joutuneet, haluatteko viettää aikanne vain omissa sielullisissa kokemuksissanne, syventyä ainoastaan itseenne, niin kuin nämä toiset yleensä tekevät, vai tahdotteko ruveta tekemään työtä tässä maailmassa?” – Ja silloin nämä ihmiset, ainakin useat heistä – ehkä useimmat heistä – riemulla vastaavat: ”Ei mitään sen ihanampaa ole kuin se, että voin tehdä työtä täällä, palvella täällä; se on minulle suurin ilo.” – ”No niin, koska sinulla on tällainen hyvä ja vilpitön halu, niin tule kouluun; ja sitten, kun olet sen käynyt, saat liittyä johonkin tiettyyn auttajajoukkoon, sillä niitä on meillä täällä monenlaisia.”

Nuo vainajat joutuvat siis kouluun, ja siellä heille opetetaan yhtä ja toista, ja sitten, kun he ovat valmiit, oppineet joitakin asioita, joista ei sovi tässä kertoa, he saavat liittyä kullekin sopivaan auttajajoukkoon. Jokin auttajajoukko auttaa niitä vainajia – vainajat jaetaan näet eri luokkiin – jotka äkillisen kuoleman kautta ovat sinne joutuneet. Toinen joukko auttaa niitä sieluja, jotka tulevat toiselle puolelle huonosti valmistettuina.

Me kaikki tiedämme, että esimerkiksi täällä kristikunnassa on vallalla se käsitys kirkollisissa, uskonnollisissa piireissä ja lahkoissa, että ihminen on huono syntinen olento, ja että hänen syntitaakkansa on hyvin paha, vaarallinen, ja että hänen siis pitäisi aina muistaa, varsinkin kuollessaan, kuinka syntinen ja huono hän on, sillä jos hän ei ole aivan maahan lyöty ja muserrettu tuossa synnintunnessaan, niin huonosti hänen käy kuoleman jälkeen.

Mutta kun ihminen on tullut tuonne toiselle puolelle vain synnintunto eväänään, kun hänet on pelotettu vapisemaan Jumalan vanhurskauden edessä, niin hän joutuu kärsimyksen ja tuskan valtaan. Sen sijaan, että meidän pappimme pitäisivät todellista huolta jonkun kuolevan viimeisistä hetkistä lohduttamalla häntä ja kääntäisivät hänen mielensä Jumalan rakkauden puoleen ja antaisivat hänen ymmärtää, että tämä elämä on raskas, että ketään emme kykene tuomitsemaan, sen sijaan he pelottelevat Jumalan vihallalla. Heidänhän pitäisi lohduttaa ja sanoa, että Jumala tietää kaikkein parhaiten, kuinka raskas tämä elämä on, kuinka täynnä se on vaaroja ja viettelyksiä. Ei ihminen kuoleman hetkellä enää voi muuttaa elämäänsä, ei se siitä paremmaksi tule, että hän joutuu tuskan ja pelon valtaan, päin vastoin olisi parempi, että hän voisi ajatella, kuinka suurenmoinen elämä on, kuinka ihmeellinen on elämä ja kuolema, kuinka merkillinen on se henki, Jumala, joka on kaiken takana, joka antaa meidän käydä synnin ja kärsimyksen koulua, joka antaa meidän myöskin iloita, joka tietää tämän kaiken ja rakastaa meitä kaikkia.

Tuollainen opetus on kuolevalle ainoa oikea. Hänen pitää tuntea, että elämän pohjasävel on ikuinen rauha ja rakkaus.

Mutta koska niin ei opeteta, niin monet vainajat tulevat toiselle puolelle mitä hirmuisimman tuskan, epätietoisuuden ja epäilyksen vallassa. Ja nämä epäilykset eivät anna vainajalle edes sitä rauhaa, että hän pääsisi tuonelaan, vaan saavat aikaan sen, että hänellä on jonkin verran persoonallista tietoisuutta mukana. Sen tähden on hyvin tavallista, että kuoleman jälkeen ihmiset yleensä ovat tietoisia jonkin aikaa, ovat omia itsejään. Näihin kuuluvat usein ne vainajat, jotka esiintyvät spiritistisissä istunnoissa; he eivät ole silloin vielä päässeet tuonelaan.

Ja kuta suurempi tällaisten vainajien sielullinen vaikeus on, sitä enemmän he ovat siellä avun tarpeessa. Nyttemmin on siis varta vasten perustettu auttajajoukkoja, jotka koettavat näitä sieluja lohduttaa ja auttaa.

Siellä on sitten myöskin sellaisia auttajavainajia, jotka saavat olla tekemisissä maanpäällisten ihmisten kanssa. Sillä jos sanomme, niin kuin asiat todella ovat, niin spiritistinen liike, joka alkoi viime vuosisadan puolivälissä, pantiin alulle näkymättömän maailman taholta. Eihän sellaista yhtenäistä liikettä aina ole ollut. On tosin ollut yksittäisiä ihmisiä, jotka ovat kutsuneet esille vainajia ja koettaneet päästä yhteyteen heidän kanssaan, mutta ennen ei ollut varsinaista liikettä, kuten tämä spiritistinen liike, joka suorastaan auttaa henkimailmaa pääsemään meidän yhteytemme; ja aloite on siis tehty toisesta maailmasta käsin viime vuosisadalla.

Sen tähden on noiden auttajavainajien joukossa sellaisia, jotka valmistuvat toimimaan ikään kuin suojeleushenkkinä tai henkijohtajina spiritistisissä istunnoissa. En suinkaan sano, että tämä spiritistinen työ tulisi aina jatkumaan. Se on ehkä vain ohimenevä ilmiö sen tähden, että se ei ole aivan luonnollinen ja terveellinen. Mutta se on joka tapauksessa ilmiö, joka on saatu aikaan henkimailman taholta, ja pohjimmiltaan se on ymmärrettävissä vasta silloin, kun itse pääsemme selville niistä asioista, joista nyt on ollut puhetta.

IHMISKUNNAN AUTTAJIEN KUOLEMANJÄLKEINEN ELÄMÄ

Puhuimme viimeksi kehittyneiden ihmisten kuoleman jälkeisestä elämästä. Kehittyneillä ihmisillä tarkoitimme niitä ihmisiä, jotka enemmän elävät sielussaan kuin ruumiissaan, jotka ovat sielullisesti voimakkaampia kuin ruumiillisesti. Puhuimme tosi uskonnollisten ihmisten, puhuimme taiteellisten, lahjakkaiden ihmisten, nerojen, puhuimme spiritistien, teosofien ja okkultismia teoreettisesti tutkivien ihmisten kuoleman jälkeisestä elämästä, ja sitten sanoimme, että tässä esitelmässämme puhuisimme opetuslasten ja vihittyjen kuolemanjälkeisestä elämästä. Luennon nimeksi olen pannut ”ihmiskunnan auttajien kuolemanjälkeinen elämä” sen tähden, että jos yleisesti tahdomme määritellä opetuslapsia ja vihittyjä, silloin voimme sanoa, että he ovat ihmiskunnan auttajia.

Jos muistatte, mitä puhuttiin tosi uskonnollisista ihmisistä, silloin muistatte, että määrittelimme heidät seuraavalla tavalla: tosi uskonnolliset ihmiset ovat niitä, jotka, kuulukoot he mihin uskontoon, mihin lahkoon, mihin seurakuntaan tahansa, eivät käsitä uskontoa ainoastaan teoreettiseksi filosofiaksi, maailmankatsomukseksi, joka selittää heille kaikenlaisia elämän kysymyksiä, vaan jotka käsittävät uskontonsa käytännölliseksi asiaksi, elämäksi, joka on eletävä Jumalan edessä. Tosi uskonnolliset ihmiset ovat niitä, jotka koettavat elää Jumalansa edessä, jotka tahtovat elää uskonsa mukaan, niin kuin heidän Jumalansa on käskenyt heidän elää. Sen tähden tosi uskonnollisia ihmisiä on kaikissa uskonnoissa, sillä heidän uskonnollisuutensa on enemmän elämässä, kuin ajatuksissa ja maailmankatsomuksessa.

Tämä on hyvä pitää mielessä, kun nyt tahtoisimme kuvata opetuslapsia, niitä ihmisiä, jotka sanan varsinaisessa merkityksessä pyrkivät olemaan ihmiskunnan auttajia. Tuo määritelmä tosi uskonnollisista on pidettävä mielessä sen tähden, että on ihmisiä, joita voimme nimittää opetuslapsiksi, vaikka he eivät itse siitä tiedä. On ihmisiä, jotka oltuaan ennen todellisella tavalla uskonnollisia joko tässä tai jossakin edellisessä elämässä, ovat nousseet opetuslapsiksi kuitenkin itse siitä tietämättä. Tulemme kohta näkemään, minkä tähden heitä voi nimittää opetuslapsiksi.

Nämä tällaiset ihmiset, jotka eivät itse tiedä olevansa mitään opetuslapsia, tunnetaan siitä, että heillä on elämässään aivan ehdoton, käytännöllinen periaate, josta he eivät koskaan luovu. Se on aivan kuin syntynyt heidän kanssaan tähän maailmaan, heidän ei ole tarvinnut filosofoida sitä itselleen, se asuu heidän sydämessään, sielussaan. Tämä periaate on ihmisten auttaminen, ihmisille hyödyksi oleminen.

Nämä ihmiset eivät oikeastaan ole uskonnollisia, he eivät ole ainakaan siinä merkityksessä uskonnollisia, että he pitäisivät yhtäkään uskontoa ehdottomasti oikeana tai autuaaksi tekevänä. Heille on selvinnyt itse elämä, ja sen tähden uskonto on miltei haihtunut heidän silmistään, ainakin siinä merkityksessä, kuin ihmiset sen tavallisesti käsittävät. He ovat nousseet sen yläpuolelle, heillä on elämä nyt silmiensä edessä. Ja me voimme huomata, että sellaisissa ihmisissä useinkin piilee pessimismi. Uskonnollinen ihminen on tavallisesti optimisti, hän uskoo elämään kuoleman jälkeen, mutta nämä ihmiset, jotka ovat jättäneet uskonnollisuuden menneisyyteen, jotka nyt ovat opetuslapsen tasolla, he ovat hienoja pessimistejä, jotka eivät oikeastaan usko mihinkään, jotka eivät usko ihmisiin erikoisesti, jotka oikeastaan vain itseltään odottavat, vaativat. He ovat ihmisiä, jotka viimeiseen pisaraan asti täyttävät velvollisuutensa, joille velvollisuus on aivan luonnollinen elämän ehto. Sen minkä ovat tehtäväksensä ottaneet tai karmalta saaneet, sen he koettavat sen viimeistä ropoa myöten maksaa ja täyttää. He eivät ollenkaan pidä itseään ansiokkaina sen tähden, että täyttävät velvollisuutensa, se on luonnollisin asia maailmassa, mutta he odottavat itseltään paljon enemmän kuin tavallista velvollisuuden täyttämistä. Heidän ajatuksensa ja tunteensa liikkuvat aina ihmiskunnan auttamisessa, siinä, millä tavalla he voisivat olla hyödyksi ihmisille, palvella toisia. He ovat sellaisia ihmisiä, jotka hyvin mielellään auttavat toisia ihmisiä persoonallisestikin

hädässä ja missä apua tarvitaan. He ovat niitä ihmisiä, jotka voivat erehtyäkin tässä auttamisessa, joita voidaan käyttää hyväksi liiallisesti, jotka unohtavat joskus sen, mihin kykenevät. He voivat sälyttää itselleen liikaa, sillä heidän sydämensä on niin tyhjä jollakin tavalla, niin puhdistunut itsekkyydestä, omista haluista, himoista, ettei siinä asu muuta kuin halu olla hyödyksi, avuksi, ja sen tähden sitä halua voidaan myös väärin käyttää. Mutta viisastuvathan he ja huomaavat, kuinka ihmiset useinkin ovat itsekkäitä, persoonallisia, turhamaisia, sanalla sanoen pieniä.

Tämän nämä kummalliset ihmissielut huomaavat, ja sen tähden he tulevat pessimisteiksi. He eivät usko paljoa toisista ihmisistä, eivätkä he oikeastaan ajattele mitään itsestäänkään, eivät pidä itseään toisia parempina, eivät huomaa itse, että olisivat muita parempia, sillä he ovat nöyriä sydämeltyään. He vain ajattelevat, että ihminen on sangen heikko ja puutteellinen olento, ja sen tähden he ajattelevat, jos heidän ajatuksensa kääntyvät suuriin kysymyksiin: tämä maailma on sangen kummallinen, ja kuka sen tietää, miten asiat tässä maailmassa ovat. Kuka sen oikeastaan tietää, onko mitään kuolemattomuutta ihmiselle varattu, tuleeko ihminen olemaan kuolemansa jälkeen, eihän sitä voi varmasti mitään tietää. Voihan olla mahdollista, että kaikki on silloin lopussa – ja olisimmeko me ihmiset oikeastaan muuta ansainneet?

He näin filosofoivat itseksensä, he eivät lue paljon kirjoja, heidän mielestään useimmat kirjat ovat turhia, sisältävät enimmäkseen pelkkiä haaveita, eivät totuutta. He ovat tulleet hienoiksi skeptikoiksi ja pessimisteiksi. Mutta heidän elämänsä on kaunis, se on sellainen, joka kelpaa esimerkiksi: moitteeton, puhdas, auttavainen, jalo, epäitsekäs. He ovat niitä ihmisiä, jotka eivät pidä melua itsestään, eivät huuda, eivät puhu vakaumuksestaan, hymyilevät hienosti, kun toiset innostuvat, juttelevat. He huomaavat, että useimmat ihmiset voivat olla suuria sanoissaan, pieniä teoissaan. Ja nämä ihmiset ovat pieniä sanoissaan, mutta suuria teoissaan.

Sen tähden näiden ihmisten kuoleman jälkeinen elämä on sangen erikoinen. Ei siinä suhteessa, että he kuoltuaan joutuisivat tuonelaan ja siellä saisivat merkillisen tehtävän. Ei, mutta siinä suhteessa, että heidän elämänsä kuoleman jälkeen ei ollenkaan liiku tuonelassa, he kulkevat tuonelan läpi tietämättä, kaikkien kiirastulien läpi, puhumattakaan helvetistä. Ja kun he heräävät kuoleman jälkeisessä elämässä, silloin he heräävät omana itsenään, he eivät ole kadottaneet mitään omasta itsestään, he ovat samoja persoonallisuuksia, jotka olivat maan päällä, sillä heidän persoonallisuutensa oli puhdas ja hyvä. Taivaassa he heräävät aivan omana itsenään, ja silloin siinä tilassa heille tarjoutuu tosi työ. Siellä he aivan vaistomaisesti oppivat tekemään sellaista työtä, jota voidaan tehdä taivaassa ollessa, mutta johon ihmiset eivät yleensä kykene.

Se työ elävien ihmisten omanatuntona oleminen, elävien ihmisten omistatunnoissa eläminen, olemalla ikään kuin elävien ihmisten hyvinä enkeleinä, näkymättöminä enkeleinä, mutta olentoina, joiden ääni voi kuulua. Jos ihminen tässä fyysisessä elämässään on, niin kuin sanomme, selväkuuloinen taivaisiin päin, silloin hän voi kuulla heidän äänensä, voi kuulla, kuinka he neuvovat häntä sillä tavalla, kuin hänen omatuntonsa häntä neuvoisi ja antavat sille voimaa.

Jos ajattemme ihmistä esim. äitiä, joka on rakastanut täällä maan päällä, niin huomaamme kyllä, että hän taivaasta auttaa tällä tavalla omaisiaan, hän auttaa lapsiaan, niitä, joita hän rakastaa, sillä tavalla, että hän puhuu heidän omistatunnoissaan. Mutta hänen piirinsä on rajoitettu juuri niihin, joita hän rakastaa.

Nämä itsetiedottomat opetuslapset, jotka ovat rakastaneet kaikkia ihmisiä, ovat koettaneet palvella maan päällä ollessaan, he elävät kuoleman jälkeen aivan yleisesti ihmiskunnassa siinä omantunnon tietoisuudessa. He lisäävät siis hyvän voimaa ihmiskunnassa. Heidän merkityksensä on täten suuri, sangen suuri ihmiskunnan historiassa. Ja me emme voi sanoa muuta kuin että: voi, kun niitä ihmisiä on vielä niin vähän, niitä pitäisi olla enemmän, paljon, niitä, jotka kuoleman tuolla puolen lisäävät hyvän siveellistä voimaa tähän elävään ihmiskuntaan, sillä hyvän voimahan on vielä koko lailla pieni. Me ihmiset olemme

vielä suuressa määrin kaikenlaisten pahojen ja itsekkäiden voimien vallassa, olemme heikkoja ja kaikenlaisille kiusauksille alttiita.

Jos me katselemme niiden ihmisten sielunelämää, niin huomaamme, että vaikka heidän älynsä ei erikoisesti toimisi, sielussaan he ovat etsijöitä, he etsivät, ja se varsinaisesti tekee heidät opetuslapsiksi.

Mitä he etsivät? – He etsivät täydellistä ihmistä, hyvää ihmistä, sitä olentoa, joka vastaisi heidän sisäisiä aavistuksiaan, he etsivät ihmistä, joka on noussut kaikkien heikkouksien yläpuolelle ja on kaiken hyvän alati pulppuva lähde, he etsivät Mestaria, suurta rakastajaa. Eivät he tätä ehkä ymmärryksessään huomaa, eivät ajattele, joskus ehkä sen tähden, että aina, kun he seuraavat elämää, omaansa ja toisten, niin heidän silmissään on tuollainen kaihoisa katse, joka odottaa missä olisi hyvä ihminen, missä olisi todella hyvä, voimakas ja täydellinen ihminen.

Heille tapahtuu nyt kuoleman jälkeen se, jota heille luultavasti ei tapahdu fyysillisen elämän aikana, se, että kuoleman jälkeen taivaassa he kohtaavat Mestarinsa. Taivaassa he saavat nähdä sen ihanteellisen olennon, sen ihmisen, joka on täydellinen. Taivaassa he saavat nähdä, että heidän aavistuksensa ja odotuksensa ja ikävänsä on ollut oikea, sillä Mestari on olemassa, on olemassa se olento, joka vastaa kaikkia odotuksia. Ja sen tähden heidän taivaallinen elämänsä on täynnä sanatonta persoonallista riemua, sillä tuo Mestari, jonka he tapaavat, olkoon hän jonkin uskonnon Mestari tai vain täydellinen ihminen heidän mielestään, he eivät uskontoa enää ole niin paljon ajatelleet, tämä täydellinen ihminen, viisas olento, hän selvittää heille olemuksellaan, mitä elämä on. Hänen avullaan he myöskin nyt taivaassa oppivat tekemään työtä, auttamaan ihmiskuntaa sillä tavalla, kuin se edellä kerrotulla tavalla on mahdollista heille.

Nämä ovat niitä opetuslapsia, jotka ovat opetuslapsia tietämättään. Mutta sitten meillä on niitä opetuslapsia jotka tässä elämässään ovat, tai pyrkivät olemaan opetuslapsia, jotka siis tässä elämässään, niin kuin sanoisimme, etsivät Mestaria, opettajaa, etsivät sitä viisasta olentoa, joka voi selittää heille elämän ja ohjaa heidän askeleitaan. He ovat siis olentoja, joiden äly myös toimii vilkkaasti. He ovat kyllä syntyneet tuolla samalla ihmeellisellä periaatteella, kuin edellisekin ja he ovat myöskin tietoisia siitä, että elämässä ei ole mikään muu arvokasta kuin hyvä, kaunis, auttavainen, jalo, epäitsekkäs ja puhdas elämä. He tietävät sen, se asuu heidän järjessään, mutta heidän ymmärryksensä, järkensä on myöskin herännyt etsimään, he eivät tyydy ainoastaan tuohon sisäiseen, vaistomaiseen tietoon, mikä heillä on edellisestä elämästään, vaan he pyrkivät eteenpäin, he tahtovat tietää totuuden.

Kun he syntyneinä tähän elämään joutuvat ristiriitoihin ja vaikeuksiin, kun elämä heittää heidän eteensä esteitä, he eivät tyydy ainoastaan käytännössä niitä voittamaan, vaan he myöskin kysyvät, mikä on tämä elämä, koko olemassaolo, maailmankaikkeus ja koko tämä monivivahteinen, rikas elämä? He ovat totuudenetsijöitä sanan sisäisimmässä merkityksessä. Heille tarjotaan silloin monenlaisia uskonnollisia ja filosofisia selityksiä elämästä, materialismia ja skeptismiä, mutta heitä ei mikään tyydytä. He ovat aina tietoisia siitä, että tätä ei ole voitu näin todistaa. Jos esim. tieteellisesti näytetään, että materialistinen filosofia on oikea, niin he sanovat: ”Siinä määrin kuin te tunnette pmissesjä, edellytyksiä, te myös osaatte tehdä oikeita johtopäätöksiä. Mutta olettakaamme, että on olemassa suurempi määrä pmissesjä ja edellytyksiä. Meidän aikanamme tunnetaan jo paljon sellaisia asioita, jotka eivät enää mahdu materialistiseen maailmankuvaan.”

Sen tähden nämä ihmiset, jotka tahtovat tulla opetuslapsiksi, etsivät sitä Viisasta, opettajaa, ihmistä, joka tietäisi jotain. He eivät tyydy liian nopeasti muodostettuihin maailmankuviin, heidän älynsä on terävä, kriittinen, he työntävät luotaan sellaisia edellytyksiä, joiden luona tiedemiehet pysyvät, he tuntevat itsessään sellaista siveellistä voimaa, tahtoa, jota eivät yleensä tieteelliset psykologit tunne. Kun he tutkivat psykologiaa, he huomaavat, että se ei mielellään puhu tahdosta, se selittää, että ihmisellä ei ole tahtoa, ihmisen tahto on ainoastaan tulos kaikista ajatuksista ja mielteistä ja hänen alitajunnassaan piilevistä himoista

ja haluista. Ei hänellä ole mitään tahtoa, jota voisi sanoa vapaaksi, vapaa tahto on vanhanaikainen filosofinen haave, sellaista ei ole olemassa.

Nykyaikaiset psykologit työntävät mielellään pois koko vapaan tahdon, mutta opetuslapsi, joka etsii Mestaria, Viisasta, kun hän kohtaa tällaisia selityksiä tahdosta, hän sanoo: ”Aivan oikein, mutta te ette puhu tahdosta, vaan jostain muusta, ei siitä, mitä minä tiedän tahdoksi. Minä tunnen ja tiedän jotain sellaista, jota syystä voidaan nimittää tahdoksi. Siis teidän selityksenne eivät voi pitää paikkaansa. Minä etsin korkeampia ja suurempia näköaloja.”

Se on luonnollista, että sellainen ihminen, joka todella tahtoo olla opetuslapsi ja etsiä totuutta, joutuu meidän aikanamme tekemisiin niin sanotun teosofisen liikkeen kanssa. Teosofisella liikkeellä on monenlaisia haarautumia, ja on samantekevää minkä kanssa hän joutuu tekemisiin. Hän kohtaa tiellään teosofisen elämänymmärryksen, sen, jonka mad. Blavatsky pani alulle. Hän siis saa kuulla joko teosofiaa, antroposofiaa, okkultismia jossakin muodossa. Hän saa kuulla niistä suurista elämän kysymysten ratkaisuksista, joita teosofinen liike on tarjonnut, ja silloin hän huomaa, että ne ovat oikeita. Ja teosofisessa liikkeessä hän saa kuulla, että Mestareita ja Viisaita on olemassa ja hän tulee siitä ymmärryksessään vakuuttuneeksi. Hän näkee ja huomaa, että tämä maailmankatsomus on ehdottomasti totuudesta lähtenyt, koska hän on elänyt siinä tuntematta sitä; hän on tuntenut ja tietänyt, että koko hänen oma olemuksensa on tällaista etsimistä, ja sille luvataan jotain teosofisessa liikkeessä. Mestarin, viisaan opettajan etsiminen tulee hänelle siis aivan itsetietoiseksi.

Kun hän tapaa opettajansa, voi tämä tapahtua tässä näkyvässä, fyysisessä, ruumiillisessa maailmassa, mutta se voi myöskin tapahtua toisella tavalla. Se voi tapahtua hyvin ihmeellisellä ja vaikeasti kuvattavalla tavalla. Tietysti sitä voi kuvata sanoilla koko lailla yksinkertaisesti, mutta silloin ei kuitenkaan sellainen ihminen, jolla ei ole siitä kokemusta, täydellisesti ymmärrä. Mutta se voi tapahtua ja tapahtuu usein tällaiselle opetuslapselle, etsijälle sillä tavalla, että hän joutuu tämän näkyvän fyysisen ruumiinsa ulkopuolelle. Se ei tapahdu samalla tavoin kuin luetaan esim. kirjoista, että ihminen nukkuessaan lähtee ulos astraaliruumiinsa ja viettää unielämänsä astraalitasolla palatakseen sitten fyysisen ruumiiseen. Se ei tapahdu sillä tavoin, sillä silloin siitä ei jäisi mitään todistettavaa muistoa, sillä kaikki ihmiset näkevät unia. Opetuslapselle on kyllä unielämä kehittyneeksi siksi vilkkaaksi, että hän mielestään elää hyvin erikoista elämää silloin, kun hänen ruumiinsa nukkuu. Hänelle on nukkumisen aika yhtä mielenkiintoista kuin tämä jokapäiväinen elämä voi olla. Tässä elämässä voi sattua seikkailuja, mutta se voi myös olla yksitoikkoinen, mutta unielämä voi muodostua niin seikkailurikkaaksi, moniväriiseksi, yllättäväksi ja jännittäväksi, että hän mielestään elää paljon todellisempaa ja mielenkiintoisempaa elämää yöllä kuin päivällä.

Mutta tämä on vielä sellaista periodia, jolloin hän mielenkiinnolla ajattelee unielämänsä, mutta ei saa sellaista todistusta kuin sitten. Hänelle nim. tapahtuu se, että hän joutuu tämän näkyvän, fyysisen ruumiinsa ulkopuolelle ja sillä tavalla, että hän näkee ruumiinsa, hän kaksinaistuu jollain tavoin. Hän ei ole lähtenyt ulos tavallisessa astraaliruumiinsa, vaan hänellä on mukanaan jotain tästä persoonallisesta päivätajunnastaan, hän on oma itsensä, kuitenkin hän on vapaampi olento, tuntee itsensä viisaammaksi ja kokeneemmaksi, ja huomaa elävänsä toisena ja kuitenkin omana itsenään ulkopuolella tätä fyysillistä ruumista.

Kun tämä tapahtuu hänelle, silloin on hänellä myöskin Mestari luonaan. Silloin hän saa kohdata Mestarinsa, sillä sellainen asia olisi muuten vaarallinen, jos hänet aivan ilman turvaa ja apua lennätettäisiin ulkopuolelle fyysillistä ruumistaan. Mutta kun hän todellisena totuudenetsijänä joutuu ulkopuolelle itseään, silloin häntä odottaa toisessa maailmassa hänen Mestarinsa, viisas opettajansa — ja hän on siis nyt jo eläissään kohdannut sen, jonka taas tuo edellinen opetuslapsi kohtaa vasta kuoltuaan. Eläessään hän saa kokea ja nähdä, että viisaita ja täydellisiä olentoja on olemassa. Ja silloin hän luonnollisesti on hieman toisessa asemassa. Hän ei ole siinä asemassa, kuin tuo edellinen totuudenetsijä, joka herää taivaassa ja vain sieltä käsin voi työskennellä ihmiskunnan tajunnassa, vaan hän on olento, joka nyt elää ulkopuolella

fyysillistä ruumistaan. Ja silloin hän ymmärtää ja hänelle selitetään, että hänelle on työtä tässä toisessa maailmassa.

Puhuimme viime kerralla siitä, että sellaiset vainajat, jotka ovat elämänsä aikana ajatelleet ja tutkineet kuoleman kysymystä, kuten spiritistit, teosofit, okkultistit, vapaamuurarit ym., jotka siis teoreettisesti ovat tutkineet näitä kuoleman jälkeisiä asioita, että sellaiset ihmiset kuoleman jälkeen vainajina otetaan kouluun, jossa he saavat oppia tekemään työtä. Nyt tällainen totuudenetsijä, josta on ollut puhetta, joutuu elämänsä aikana tuonelaan, astraaliseen maailmaan, ja hän saa kuulla ja ymmärtää, että siellä voidaan työtä tehdä, siellä odottaa häntä monenlainen työ. Hän, joka on aina tahtonut tehdä työtä tässä fyysisessä maailmassa, on aina tahtonut ja yrittänyt auttaa, hän kykenee siellä toisella puolella sitä tekemään ja oppii sitä tekemään.

Meidän ei pidä ajatella, että sellaiset tavalliset totuudenetsijät, teoreettiset totuudenetsijät, jotka tutustuvat teosofiaan, spiritismiin tai muuhun maailmankatsomukseen, ei meidän pidä luulla, että sellainen ihminen ilman muuta voisi tulla opetuslapsiksi, joka kykenisi tekemään työtä näkymättömässä maailmassa. Hänen työalansa kuoleman jälkeen on rajoitettu, se on enemmän koneellista työtä, johon häntä totutetaan, jos hänellä on halua. Mutta opetuslapsen täytyy olla hyvä ihminen, niin kuin olemme tässä selittäneet, ihminen, jonka siveellinen periaate on ihmiskunnan auttaminen, joka tuntee, että hänen elämänsä merkitys on siinä, että hän olisi ihmiskunnalle hyödyksi ja avuksi.

Ainoastaan sellainen ihminen on opetuslapsi ja ainoastaan sellainen voi oppia tekemään työtä näkymättömässä maailmassa vielä tässä elämässään ja antamaan apua siellä oleville tavalla, joka sille maailmalle on ominaista. Sen tähden on melkein mahdotonta kuvata sitä työtä, mitä sellaiset ihmiset, opetuslapset siellä voivat tehdä. Se ei ole ollenkaan samanlaista, kuin työ tässä maailmassa, ja sen tähden sitä on kovin vaikea kuvata.

Mehän kyllä voimme sanoa, että varsinkin tässä muutamia vuosikymmeniä sitten, jolloin spiritistinen liike pantiin alulle – ja ehkä jonkin verran vieläkin – tällaiset opetuslapset, jotka osaavat tehdä työtä astraalimaailmassa ja sieltä päin ovat tekemisissä tämän näkyvän maailman kanssa, saivat yhdeksi tehtäväkseen suojella ja ohjata eräänlaisia meedioita. Viime kerralla mainittiin, että spiritistinen liike pantiin alulle näkymättömän maailman taholta, ja että vainajat eivät olisi kyenneet siihen, vaan se pantiin alulle korkeammalta taholta. Sellaiset ihmiset, tietäjät, jotka tuossa toisessa maailmassa ovat kotonaan ja joista samalla monet asuvat tässä maailmassa, panivat alulle spiritistisen liikkeen, kun huomasivat, että materialismi alkaa saada liian paljon valtaa ihmiskunnassa. Se oli vastapainoksi välttämätöntä. Heidän mielestään oli selvää, että täytyi tulla esille sellaisia ilmiöitä, joita ei voi materialistisesti kieltää. Ja voimme sanoa, että erikoinen veljeskunta, salainen veljeskunta asettui tämän spiritistisen liikkeen taakse ja herätti sen. He herättivät vainajia ja he ottivat myöskin mukaan sellaisia opetuslapsia, jotka kykenevät auttamaan näkymättömässä maailmassa.

Emme voi sanoa, kuinka kauan tämä liike tulee elämään, olemme nyt jo huomaavinamme, kuinka se on henkevoitynyt, hienostunut. Alussa olivat ilmiöt sängen aineellisia, fyysisiä ja niitä ymmärrettiin – kuinka sanoisin – positivistisella tavalla. Nyt ovat spiritistien kaikki käsitteet henkevoityneet ja ilmiöt ovat muuttumaisillaan ja niitä ei ymmärretä enää niin positivistisesti, niitä koetetaan selittää, ymmärtää ja monelta puolen tutkia. Sen tähden huomaamme, että spiritistinen liike kehittyy, ehkä se joskus on näytellyt roolinsa kokonaan.

Mehän olemme myöskin nähneet sen, että jonkin aikaa, neljännesvuosisata sen jälkeen, kun spiritistinen liike oli alkanut, syntyi teosofinen liike, ja se asettui heti jonkinlaiseksi henkiseksi vastapainoksi spiritistiselle liikkeelle; se selitti toisella tavoin ilmiöitä. Se on myöskin kotoisin näkymättömästä maailmasta, sen pani toimeen muuan salainen veljeskunta, kuten tiedätte. Ja ne, jotka panivat toimeen teosofisen liikkeen, olivat korkeampaa veljeskuntaa kuin ne, jotka panivat spiritistisen liikkeen toimeen. Sen tähden

tässä teosofisessa liikkeessä voimme huomata, kuinka pyritään enemmän ja enemmän pois ilmiöistä ja pyritään vaan käsittelemään henkeä ja elämää.

Kun tämmöinen opetuslapsi, joka on oppinut elämänsä aikana jo liikkumaan näkymättömässä maailmassa, kuolee, mitä silloin tapahtuu? Te ymmärrätte sen ilman muuta. Hänhän on kuollut, voisimme sanoa, monta kertaa elämässään, hän on elämässään ollut jo tuossa maailmassa, johon hän joutuu kuollessaan. Siis hänen kuolemansa ei ole mitään muuta kuin muuttaa toisesta maasta tai talosta toiseen. Hän jättää tämän fyysillisen ruumiinsa, jonka hän pitkin matkaa on huomannut jonkinlaiseksi taakaksi, sillä opetuslapsi, joka on elänyt tietoisesti toisessa maailmassa, hän on siinä tuntenut olevansa oma itsensä, vapaa. Siellä hänellä on ollut työala, siellä ei ole mikään estänyt häntä työssään, siellä ei ole ollut mitään tarpeita, kuten täällä, siellä ei ole tarvinnut syödä, nukkua, pukeutua, vuokrata huoneita, siellä on hän vapaa. Ja sen tähden tämä näkyväinen ruumis on hänen silmissään ja tunteissaan kuin risti. Sen tähden eräs Mestari sanoo: ”Ota ristisi kantaaksesi.” Se on opetuslapselle sanottu, sillä kun hän on vapaa tuossa toisessa elämässä, tuntuu hänestä helposti: mitä minä teen tuolla ristillä, se on raskas ja painava, se on kuin pimeyttä. – Silloin Mestarin sana muistuu hänelle: ota ristisi kantaaksesi.

Tämä ruumis on kannettava ja sen karma on kannettava siksi, kunnes kaikki karma on loppuun suoritettu, kunnes siitä ruumiista on syntynyt ja muodostunut kuolematon ruumis. Opetuslapsella ei vielä ole kuolematonta ruumista, hänellä on vain ruumis, jossa hän elää toisessa maailmassa, mutta kun sitten tuossa toisessa maailmassa, tuonelassa, astraalitasolla tulee toinen kuolema, siirto korkeampaan maailmaan, silloin hänen täytyy luopua siitä ruumiista, jossa hän on niin tietoisesti toiminut. Sen tähden hän ymmärtää, että nuo kaikki asiat ovat yhteydessä fyysillisen ruumiin kanssa, sen tähden on ristiä kannettava loppuun saakka. – Opetuslapsi, joka on tehnyt työtä astraalimaailmassa, tekee työtä myöskin taivaassa.

Mutta näiden molempien edellä kuvattujen yläpuolelle kohoaa se ihminen, joka käy läpi sen kokemuksen, jota nimitetään vihkimykseksi. Hän nousee näiden kokemusten yläpuolelle, sillä hän kohtaa sen salaisuuden, jota nimitämme Kristukseksi. Kristuksessa ainoastaan on kuoleman voitto, Kristuksessa ainoastaan on iankaikkinen elämä. Sen tähden jokaista totuudenetsijää, opetuslasta, hyvää ihmistä ja ihmiskunnan auttajaa odottaa se hetki, jolloin hän saa yhtyä Kristukseen, jolloin Kristus tulee hänessä eläväksi ja tietoiseksi, jolloin hän – tekisi mieleni sanoa: nykyään ehkä useimmassa tapauksessa – Jeesuksen Kristuksen avulla ja kautta pääsee tietoon Jumalan Pojasta, jolloin hänelle kirkastuu Jumalan Poika, jolloin Isä taivaissa ottaa hänet Pojaksi, nimittää häntä rakkaaksi Pojaksi, ”jonka minä tänään olen synnyttänyt.”

Jokaiselle opetuslapselle tapahtuu tämä kerran. Hänelle avautuu iankaikkisen elämän portit, hän jättää jälkeensä kaiken, minkä me tiedämme heikoksi ja epätäydelliseksi, enkä tarkoita ainoastaan syntiä, vaan kaikkea sitä, minkä tiedämme epävarmaksi, epäluotettavaksi elämässä, mistä me tiedämme, ettei se pysy iankaikkisesti. Sen kaiken hän jättää. Kun hän astuu Herransa iloon, Jumalansa eteen, ja kun Kristus hänessä alkaa elää, silloin hänessä on alkanut todellinen, iankaikkinen elämä, silloin hän on astunut ikuiseen ja kuolemattomaan elämään.

Mahdotonta on kuvata sitä inhimillisin sanoin, sillä se elämä ei ole ajassa, ei se ole kuolemassa eikä kuoleman takana. Se ei ole ajassa, se on ikuisuudessa, se on nyt, ja ”nyt” on yläpuolella elämän ja kuoleman. Ja kun opetuslapsi on tämän ihmeellisen kokemuksen tehnyt, silloin hän tietää, että hänen kulkunsa käy kohti mestariutta.

KUOLEMAN PORTILLA

Teosofisissakin piireissä, kuten kaikki tiedämme, ollaan epävarmoja ja epä tietoisia siitä, onko Jeesus Kristuksella keskeinen asema tämän ihmiskunnan historiassa ja tämän planeettamme elämässä. Kaikki teosofit, kuten tiedätte, eivät ole yhtä mieltä tästä asiasta. Toiset ajattelevat, että Jeesus Kristuksella on hyvin keskeinen asema, mutta toiset taas ovat sitä mieltä, että hänen asemansa on sama kuin toistenkin uskontojen perustajien.

Tietenkin on selvää, että jos kysymme uskovaisilta kirkkokristityiltä, mikä on Jeesus Kristuksen asema, silloin he luonnollisesti vakuuttavat, että Jeesus Kristus on ensimmäinen kaikista, ja että toisten uskontojen perustajat ovat olleet vain ihmisiä. Kuitenkin tiedämme, että teosofinen liike on valaissut tätä kysymystä, on paljastanut meille sen tosiseikan, että kaikki uskonnot itse asiassa ovat kotoisin samasta alkulähteestä, ovat kuin oksia samasta puusta.

Teosofinen liike on alusta alkaen sanonut, että on ollut olemassa aikojen aamusta lähtien Salainen valkoinen veljeskunta, jonka ensimmäiset jäsenet tulivat tänne meidän planeetallemme toiselta meidän aurinkokuntamme planeetalta. Kun ihmiskunta oli alkanut tällä planeetalla elää ensimmäisiä lapsuusaikojaan, silloin tuli tänne muualta pitkälle kehittyneitä ihmisolentoja jouduttaakseen meidän kehitystämme. Niistä ovat vielä jotkut olemassa tällä meidän planeetallamme. Nämä korkeat opettajat perustivat tuon ns. Salaisen valkoisen veljeskunnan, joka aina silloin tällöin ihmiskunnan olemassaolon aikana on tarpeen vaatiessa lähettänyt jonkun lähettiläänsä keskuuteemme muistuttamaan ihmisiä siitä, että elämä ja olemassaolo ei suinkaan rajoitu tähän fyysiseen kehoon, vaan että elämä ja olemassaolo on laadultaan henkinen, että ihmiset itse asiassa ovat henkiolentoja, että me olemme täällä kuin koulussa, jossa opimme viisaiksi ja hyväiksi, itsetietoisiksi kansalaisiksi Jumalan henkisessä maailmankaikkeudessa.

Nämä suuret Salaisen valkoisen veljeskunnan lähettiläät, jotka silloin tällöin tulevat maailmaan ja perustavat uusia uskontoja, aina muistuttavat meitä ihmisiä noista suurista perustotuuksista. Ja sen tähden me juuri madame Blavatskyn alkuun panemasta teosofisesta sanomasta olemme saaneet tietää, että kaikki uskonnot ovat kotoisin samasta alkujuuresta, samasta Salaisesta valkoisesta veljeskunnasta, ja että kaikki uskontojen perustajat ovat tämän veljeskunnan jäseniä ja siis tasa-arvoisia keskenään. Teosofisen liikkeen taholta olemme saaneet tämän sangen veljellisen käsityksen uskonnoista.

Mutta me tiedämme, olemme tulleet huomaamaan, kun syvemmin olemme tutkineet kaikkia uskontoja ja kristinuskoa, että Jeesus Kristuksella saattaa olla hyvin merkillinen asema tässä samaisessa veljeskunnassa, että hänen asemansa on sen laatuinen, että hänelle hyvällä syyllä voidaan omistaa erikoinen asema. Ja kun tutkimme madame Blavatskyn kirjoja, huomaamme, että hän on tiennyt näistä asioista, vaikka hän ei kenties tuo sitä niin selvästi esille, koska kristikunta oli omaksunut luonnollisista syistä juuri tämän kannan, mutta totuuden vastaisesti oli unohtanut, minkälainen myös Jeesus Kristus oli, että hänkin oli ihminen, kuten muut. Kristikunta oli sen aivan unohtanut ja ryhtynyt palvomaan häntä Jumalana. Jos teosofien taholta olisi suoraan sanottu kristikunnalle: Jeesus Kristuksella on aivan erikoinen asema ja merkitys ihmiskunnan historiassa, – silloin kristikunta ehkei olisi kyennyt ottamaan niinkään paljon vastaan sitä teosofista sanomaa, jota nyt on viidenkymmenen vuoden aikana levitetty ja joka on saanut aikaan mullistuksia. Mutta kun on korostettu sitä, että kaikki ihmiset ovat veljiä uskontoon katsomatta, niin se on vaikuttanut sen, että kristikunnassa aletaan ymmärtää näitä asioita; ei enää halveksita niin paljon toisia rotuja ja uskontoja kuin ennen. Sen tähden me ymmärrämme, että madame Blavatsky, kuten sanottu, puhui niistä asioista hieman peitetysti. Mutta me voisimme silti kysyä: onko todistettavissa, voiko huomata, että Jeesus Kristuksella on erikoinen asema, että hänen sanomansa on erikoislaatuinen? Voiko sitä mistään huomata?

Jos ihminen totuuden etsijänä lähtee etsimään salaisia maailmoja, jos hän lähtee kehittämään itseään sillä tavoin, kuin teosofinen liike on neuvonut meitä kasvattamaan itseämme, jos hän lähtee tutkimaan elämää sen näkymättömältä ja salaiselta kannalta, voiko hän silloin huomata millään tavoin, että Jeesus Kristus on erikoisasemassa?

Tähän tekisi mieleni heti vastata: voi. Hän voi sen erityisesti huomata kuoleman tosiseikkojen yhteydessä. Jos emme vielä pääsisi tässä jokapäiväisessä järjessämme selville asioista, näemme sen heti, kun tutkimme kuolemanjälkeistä elämää; kun katselemme ihmisten kohtaloita henkiolentoina; silloin meille selviää, mikä on Jeesus Kristuksen merkitys. Ja vaikka tämä asia luonnollisesti on, kuinka sanoisin, yliaistinen ja sen tähden meidän jokapäiväisen kokemuksemme yläpuolella, niin on niissä katsantokannoissa, näkemyksissä, mihin me pyrimme, jotakin sellaista, jonka meidän järkemme voi hyväksyä, ennen kuin se itse omakohtaisesti näkisikään asioita.

Sen tähden, jos minä nyt puhun pari sanaa asioista, jotka ovat hieman tavallisen kokemuksen yläpuolella, en pyydä, että kukaan uskoisi umpimähkään, mutta jos hän harkittuaan huomaa, että niissä on järkeä, silloin hän voi ne hyväksyä, vaikkei itse voisikaan niitä omakohtaisesti tarkistaa.

Kuolemanjälkeisen elämän suhteen teemme sen selvän ja silmiinpistävän havainnon, että uskonnot ovat olleet ja yhä ovat erikoisen suurena tekijänä ihmisten elämässä. Ehkä kaikki eivät ymmärrä uskontojen merkitystä; ehkä tässä jokapäiväisessä elämässä hyvin monet ihmiset ajattelevat, että uskonnot ovat ”humbugia”, lastenkamarijuttuja. Eihän ketkään ihmiset oikeastaan ole niihin uskoneet. He ajattelevat: ”Elämä itse on suuri probleema, joka meidän tulee ratkaista: meidän tulee syödä, nukkua, asua, hankkia toimeentulo, mennä naimisiin jne. Ei elämästä mitään tulisi, jollei suurin osa ihmisistä niistä kaikista huolehtisi. Jokaisen ihmisen eteen tulee kysymys: millä tavoin sinä hankit toimeentulosi ja miten elämäsi järjestät, mitä aiot tehdä?” – Tämä on niin käytännöllinen kysymys, että useimmat ihmiset silloin unohtavat uskonnon. ”Jos menen kirkkoon ja huudan taivaaseen, niin mitä se minua auttaa; minun täytyy hankkia toimeentuloni.” Ja monet ovat sanoneet ja vakuuttaneet: ”Uskonnot ovat kuvittelua, ja mitä se ihmistä hyödyttää. Ei kukaan ole tullut takaisin tuosta kuolemanjälkeisestä maasta; siis ei kukaan tiedä siitä mitään varmaa. Tässä elämässä on tultava toimeen.” – Ja ehkä juuri meidän aikanamme, jolloin olemme tulleet järkeviksi, ottaneet elämän tosiolojen kannalta, ajatellaan, että uskonnot eivät enää paljon merkitse. Ehkä niillä oli merkitystä ennen, mutta ei enää nyt.

Mutta meidän tarvitsee vain tutkia kuolemanjälkeistä elämää, katsella, kuinka ihmissielujen laita on ollut vuosituhansien, satojentuhansien vierieissä, ja kuinka ihmisten laita on yhä tälläkin hetkellä kuoleman jälkeen, jotta pääsisimme selville siitä, että uskonnot ovat olleet merkillisinä tekijöinä. Sillä uskonnot ovat joka tapauksessa puhuneet ihmisille sieluina, henkiolentoina; eivät ne ole vedonneet fyysisiin ihmisiin. Ja koska ihmiset kuoleman jälkeen ovat henkiolentoja ilman näkyvää kehoa, niin on myöskin selvää, että juuri kuoleman jälkeen on näkynyt, mikä merkitys ja vaikutus noilla uskonnoilla on ollut.

Voisimme sanoa, että kaikilla uskonnoilla on eräs yhteinen piirre ja sen tähden on myöskin kaikilla ihmisillä yhteinen piirre kuolemanjälkeisessä elämässä. Tämä yhteinen piirre uskonnoissa on niiden etikka, siveysoppi: ”Älä tee syntiä, paha, älä ole epärehellinen. Ole varovainen, ettet antaudu pahaan, ettet tee murhaa, aviorikosta jne.” Ja nämä määräykset ovat puhuneet perin selvästi jollekin inhimilliselle olemuspuolelle jokaisessa ihmisessä, niin että kaikki ihmiset ovat aina omaksuneet käsityksen siitä pahasta, jota ei pitäisi tehdä.

Tietenkin on aivan toinen asia, missä määrin ihmiset ovat olleet tekemättä paha. Ja kun katselemme maailmaa nyt ja tuhansia vuosia sitten, huomaamme, että me ihmiset olemme suuressa määrin tehneet syntiä, rikkoneet noita kieltoja vastaan. Seuraukset näistä pahoista teoista eivät ole ehkä niin selvästi näkyneet tässä näkyvässä, maanpäällisessä elämässä, mutta niin pian kuin ihminen on kulkenut kuoleman

portin kautta ja seisonut sillä sieluna, henkiolentona, hänet ovat kohdanneet hänen omat syntinsä ja pahat tekonsa. Menemme taaksepäin kuinka monta sataatuhatta vuotta tahansa, niin ihmiset sieluina ovat kuoleman jälkeen kohdanneet juuri sen pahan, mitä ovat tehneet, josta he itse tietävät sisässään – ovat kuulleet, ymmärtäneet – että se on syntiä itsekästä, saastaista.

Ja sen tähden huomaamme kuolemanjälkeisessä elämässä yleisenä piirteenä: ihmissielut joutuvat jonkinlaiseen kärsimystilaan, kiirastuleen, helvettiin. Moni nimi on näille tiloille annettu eri uskonnoissa. Ja ne tilat ovat tosiseikkoja. Tämä on tuo yhteinen piirre kaikissa uskonnoissa ja kaikkien ihmisten kuolemanjälkeisessä elämässä: mitä ihminen elämänsä aikana on luullut, tietänyt, itse ajatellut synniksi, se kohtaa häntä jonkinlaisena korvausta vaativana ankarana tuomarina. Ja se korvaus, mikä siinä on ihmiseltä vaadittu, on kärsimystä. Me tietenkin voisimme esittää nämä asiat paljon luonnontieteellisemmin; ei meidän tarvitse puhua tuomarista. Ihminen on rikkonut elämän lakia vastaan, ja kuoleman jälkeen sielussa syntyy vastavaikutus, ja ihminen saa puhdistua pahasta.

Mutta kun sitten seuraamme ihmissielun kohtaloa pitemmälle, niin huomaamme, että eroavuudet ovat sangen suuret. Tämä kärsimystila kuoleman jälkeen on ohimenevä; se ei kestä kauan. Se aika, minkä ihmissielut viettävät kiirastulessa, voi kyllä tuntua pitkältä, vallan ikuisuudelta, mutta jos maallisina vuosina sitä tahtoisimme määritellä, on se hyvin lyhyt. Joka tapauksessa tuo aika menee ohi, ja silloin alkaa ihmisen varsinainen kuolemanjälkeinen elämä, se elämä, joka on annettu hänelle levoksi tämän maallisen elämän vaikeuksien jälkeen.

Jumala on aina ollut paljon säälivämpi ja hellempi kuin me ihmiset koskaan olemme luulleet, ja itse olleet. Me olemme voineet luulla ja sanoa, että jotkut ihmiset ansaitsevat ikuisen rangaistuksen, mutta Jumala on aina katsonut asiaa toisella tavalla. On liian rohkeaa sanoa Jumala; tekisi mieleni sanoa luonto, suuri elämä. Se on ollut meille lempeä. Kun se on katsellut tätä näkyvää elämää, niin se on sanonut: ”Ihmiset elävät vaikeuksissa tässä elämässä, tämä on heille suuri rangaistus, tämä on heille kärsimystä, ennen kuin he oppivat tekemään siitä paratiisin. Tämä on nyt kuin vankila; sen tähden he tarvitsevat kuoltuaan lepoa, iloa, riemua.” Ja niin on laita jokaisen ihmissielun historiassa. Kun ihminen vapautuu tästä elämästä, hänen kärsimystilansa on ohimenevä. Varsinainen elämä kuoleman jälkeen on iloa ja lepoa ja ihmeellisten autuaallisten kokemusten aikaa.

Kun tarkastamme näitä erilaisia kuolemanjälkeisiä tiloja, huomaamme, että uskonnot ovat itse asiassa olleet kaikkein suurimpana tekijänä valmistamassa ihmisille heidän taivaitaan. Taivaat ovat erilaisia, vaikka kiirastulet ovat ihmisille yhtäläisiä. Tämä käy selväksi, jos otamme pari esimerkkiä.

Jokaisessa uskonnossa huomaamme tietynlaisen siveellisen ja henkisen pohjasävelen. Jokainen uskonto on omalla tavallaan tahtonut kuvata sitä elämää, joka on ikuinen; sitä elämää, joka on yhteinen kaikkialla, siis tahtonut kuvata juuri Salaisen valkoisen veljeskunnan elämää. Jokainen uskonto on tahtonut kuvata Kristusta, käsitettynä silloin mystisenä Kristuksena, yhteisenä henkisenä elämänä, joka on olemassa ihmisissä siemenenä ja joka voi heissä puhjeta esille. Tätä jokainen uskonto on tahtonut kuvata ja samalla vetää sitä esille ihmissielun maaperästä. Sen tähden jokaisessa uskonnossa on erikoinen tunnusmerkki, ja jokainen uskonto on omalla tavallaan koettanut näyttää ihmisille sitä elämää, jota Salainen valkoinen veljeskunta elää, mystisen Kristuksen elämää.

Ajatelkaamme esimerkiksi vanhaa hindu-uskontoa, arjalaisen ihmisrotumme kaikista vanhinta uskontoa, josta meillä on selvät jäljet Intiassa, sillä nykyinen hindu-uskonto on brahman- ja veedauskon jälkeläinen. Tämän vanhan hindu-uskonnon perustaja ei ole kukaan yksilö, vaan puhutaan vanhoista risheistä, jotka sen perustivat. Jos tahdomme tietää, mikä on sen perussävel, silloin sanoisimme: sen perussävel on velvollisuuden täyttämisen, sanskritinkielisellä sanalla *dharmā*. Ja kun katselemme ensimmäisiä aikoja, niin huomaamme, kuinka velvollisuus käsitettiin sillä tavoin, että ihmiset oli luonnostaan jaettu eri yhteiskuntaluokkiin, kasteihin, joita olivat brahmiinit, sotilaat, kauppiat ja maanviljelijät. Nämä eri

yhteiskuntaluokat oli hyvin tarkasti erotettu toisistaan, ja ihmiset eivät saattaneet nousta luokasta toiseen samassa elämässä. Ihmisen velvollisuus oli elää ja täyttää mallikelpoisesti velvollisuutensa juuri siinä luokassa, johon oli syntynyt. Tämä oli dharma. Ja vasta sitten, kun ihminen esimerkiksi maanviljelijänä täytti velvollisuutensa viimeistä piirtoa myöten, hän saattoi joskus jälleensyntyä ylempään luokkaan. Kaikista korkeimmat olivat brahmiinit, opettajat, ja oli aivan kuin ihanteena kaikille vanhoille intialaisille, että he joskus saisivat syntyä brahmiinikastiin.

Uskonnon antama opetus jätti niin syvän leiman ihmisten tietoisuuteen, että aina, kun ihminen Intiassa juuri tässä vanhemmassa uskonnossa oli elänyt tuossa ilmapiirissä ja omaksunut sen käsityksen velvollisuuden täyttämisestä, hän kuolemanjälkeisessä elämässä jonkinlaisesta alitajunnan pakotuksesta käsitti taivaansa sellaiseksi yhteiskunnaksi, jossa suoritetaan velvollisuus ja palkinnoksi saadaan kohoaminen yhteiskuntakastissa. Sen tähden taivas intialaisessa uskonnossa on hyvin järjestetty yhteiskunta, missä ihmisyksilöt iloisina ja riemuiten osaavat täyttää velvollisuutensa, ja missä heidät sitten korotetaan.

Ei pidä suinkaan ajatella, että tämä ihmissielujen taivaassaolo kuluu mitenkään hukkaan tai että se olisi ainoastaan lepoa. Ei se sitä ole. Kuten yön nukkuminenkaan ei ole ainoastaan lepoa, vaan hyvin tärkeätä toimintaa. Sen tähden tuo hindulainen taivas, onnellinen yhteiskunta, on aivan kuin suuri inspiroiva henkiolento, suuri voima näkymättömässä maailmassa, joka yhä inspiroi eläviä ihmisiä, puhuu heidän omistatunnoissaan: ”Täytä hyvin velvollisuutesi, silloin sinulle käy hyvin!” Tällainen inspiroiva voima on olemassa meidän planeetassamme. Kaikki miljoonat kuolleet muodostavat tämän suuren inspiroivan voiman, joka huutaa meille keskeytymättä: ”Älä petä velvollisuuttasi!” Sen tähden juuri tämä vanha taivas on hyvin paljon vaikuttanut siihen, että yhteiskuntaolomme ovat muodostuneet sellaisiksi, kuin ne nyt ovat, ja että niissä on jatkuvasti niin suuri voima. Tämä porvarillinen yhteiskunta on merkillisen lujaa; ei sitä voi kaataa; ja jos joku yrittää sen kaataa, siitä tulee vain helvetti. Sen perusta on juuri tuossa vanhassa, meidän rotomme alkuperäisessä taivaassa, jossa on aina ihmisiä, ja joka meitä jatkuvasti inspiroi.

Ottakaamme sitten toinen esimerkki. Otamme vanhan persialaisen uskonnon, vanhan Zarathustran uskonnon, parsilaisuuden, jossa on alkuperäinen Zarathustra sekä myöhemmät opettajat, jotka kutsuivat itseään samalla nimellä. Tässä uskonnossa on myös oma perussävelensä, joka on toinen kuin edellisessä. Kun Zarathustra vaelsi täällä maan päällä vanhojen iranilaisten joukossa, hän katseli maailmaa aivan kuin uusin silmin, ei kuten rishit. Hän tunsu näin: ”Oi, kuinka tämä maailma on kaunis ja kuinka tämä voisi olla onnellinen kotipaikka ihmisille, jos he vain tahtoisivat elää täällä onnellisina! – Mitä vaadittaisiin ihmisiltä, että he olisivat onnellisia? Vaadittaisiin, että kunnioittaisivat tätä jumalaista luontoa, maailmaa, ilmaa, vettä, maata ja ennen kaikkea tulta, joka on auringon kuva, auringon poika. Kun ihmiset kunnioittaisivat luontoa ja ymmärtäisivät, että sitä ei saa saastuttaa, että luontoa on autettava sen luomistyössä, että se puolestaan voisi auttaa ihmisiä, silloin ihmiskunta olisi onnellinen.”

Ja Zarathustra neuvoi: ”Viljelkää maata. Kun sen teette, silloin se palkitsee teidät, ja teidän sielunne puhdistuu, sillä juuri puhtaus on se, mitä ihmissielulta vaaditaan. Älkää saastuttako vettä, se on jumalainen. Mitä likaa on, se kaivettakoon maahan, mutta vettä älkää saastuttako, sillä se on itsessään puhdas. Peskää itsenne sillä ja olkaa kiitollisia luonnolle, että se tekee teille mahdolliseksi pitää itsenne puhtaana. Olkaa siis sanoissanne, puheissanne ja ajatuksissanne puhtaat, silloin olette onnelliset.” Puhtaus on tässä persialaisten uskonnossa perussävelenä.

Kun me katselemme heidän kuolemanjälkeistä taivastaan, silloin meidän täytyy katsella hyvin kaukaisia aikoja, sillä varsinaisen parsilaisen uskonnon kannattajia on nykyään hyvin vähän. Kuitenkin on täysi syy ymmärtää tätä uskontoa ja sitä taivasta, sillä kun sitä katselemme, niin me huomaamme, että vaikka ihmiset täällä maan päällä eivät olisi eläneetkään Zarathustran kaikkien oppien mukaan, heidän sieluunsa oli syöpyntynyt käsitys siitä, mikä on ihmisen onni, mistä se johtuu. Sen tähden nuo valon ja auringon palvelijat myöskin taivaassa katselevat ja ihailevat luontoa, tekevät työtä luonnossa. He ovat puhtaita, koko heidän sielunelämänsä on kirkas, läpinäkyvä. He pyrkivät puhtauteen ja sanovat itselleen: ”Sinä et voi katsella

aurinkoon, jos et ole puhdas.” – Kun aurinko nousi aamulla, parsilaiset kunnioittivat aurinkoa. Sen tähden kun he kuolemanjälkeisessä elämässä palvovat Jumalaa, heidän juhlahetkensä on, kun he suurin joukoin tervehtivät Jumalan aurinkoa. Ja he eivät voi olla mukana, jolleivät tunne, että heidän tekonsa ja ajatuksensa ovat olleet puhtaat.

Kun katselemme, mitä hyötyä tästä taivaasta on nykyään ihmiskunnalle, niin huomaamme, että se on aina ollut suurena inspiraationa kaiken luonnonläheisen elämäkäsitteksen takana. On monia työn muotoja, jotka ovat epäsiiveellisiä, jos niitä tarkoin punnitaan, mutta eräs työ on olemassa, joka on puhdas ja siiveellinen, joka nostaa ihmistä, ja se on maanviljelys. Huomaamme kyllä usein, ehkä juuri meidän päivinämme, että maanviljelijät voivat olla meidän mielestämme materialistisia ihmisiä, jotka eivät ymmärrä henkisiä asioita, mutta tämä johtuu siitä, että heidän henkisyytensä on pukeutunut luonnon palvontaan, joka itse asiassa vaikuttaa heissä alkemiallisesti, niin että se heitä puhdistaa. Yleensä luulen, että maata viljelevä luokka, se, joka saa tuntea, että tämä on sen omaa peltoa, on siiveellisesti kaikkein tervein. Sillä ei ole niin paljon viettelyksiä kuin muilla ihmisillä, jotka ovat irtautuneet luonnosta, ja alkaneet elää sellaisissa yhteiskunnissa, joissa on hyvin paljon keinotekoisia. Mutta ne ihmiset, jotka palvovat luotoa, ovat tekemisissä niin puhtaiden, jumalaisten voimien kanssa, että he itse siitä puhdistuvat ja saavat siiveellistä voimaa.

Tämän kaiken takana on yhä vieläkin tuo vanha zarathustralainen taivas. Se on se, joka on siivellisenä pohjana, joka huutaa ihmisille: ”Tämä on luonnollinen elämä, nouse ja ymmärrä, mitä kaikkea se sisältää! Ei se tyhjenny ainoastaan raadantaan, vaan se sisältää paljon muuta.” Tämä on meidän ihmiskuntamme takana, ja se on peräisin tuolta vanhalta zarathustralaiselta ajalta.

Vanha kreikkalainen sivistys ja uskonto korosti erityisesti musiikkia ja taidetta. Sen tähden ei ole ollenkaan kummastuttavaa, että kreikkalainen sivistys yhä vielä on kaikkien taiteilijoiden ihanne, sillä silloin osattiin nähdä esimerkiksi ihmiskehon kauneus ja sopusointu. Ellemme tutki kreikkalaisen taiteen saavutuksia, niin osaamme luoda vain kömpelöitä taideteoksia. – Vanhassa Kreikassa oli myös Orfeus, joka soitti ja lauloi. – Meidän taiteemme on saanut paljon kreikkalaiselta ajalta. Meidän musiikkimme on paljon kehittyneempi kuin itämainen, josta täytyy sanoa, ettei se ole saavuttanut sitä täydellisyyttä kuin länsimäinen. Itämainen musiikki voi kummastuttaa pitkällä, yksitoikkoisilla, hypnotisoivilla soinnullaan, mutta se ei ole noussut siihen korkeuteen kuin länsimäinen, joka paljastaa meille uusia merkittäviä syvyysaspekteja elämästä.

Sen tähden meidän täytyy sanoa, että juuri nuo uskonnot ja sivistykset, joista edellä on ollut puhe, ovat kukin omalla tavallaan vaikuttaneet itsetietoisempaan henkiseen pyrkimykseen, niin että nuo vaikutukset maan päällä yhä vieläkin näkyvät. – Ja ohimennen sanoen: kreikkalaisten mielestä kuolemanjälkeinen elämä oli ikävä ja kolkko. He sanoivat: ”Ennen olen kerjäläinen maan päällä kuin kuningas tuonella.” Mutta kun he olivat tuon ikävän tilan ohi päässeet, silloin he pääsivät siihen elämään, jossa he olivat yhtä onnellisia kuin jumalat ja ottivat osaa heidän autuuteensa. Se oli kulkua ja vaellusta kauneuden maailmassa. Siinä heidän jumalansa olivat eläviä, ja heidän olivat heille juuri kauneuden perikuvia. Siellä oli nuoria tyttöjä ja naisia, jumalattaria, voimakkaita miehiä, kuten Ares, siellä oli vanhuksia, kuten Zeus, siellä olivat kaikki heidän jumalansa elävinä, ja he saivat katsella heidän seurusteluaan vähän kauempaa, mutta kuitenkin iloiten heidän näkemisestäänkin.

Niin kauan kuin ihmiset uskoivat kuninkaihin, he tunsivat kohoavansa sielussaan, kun näkivät heitä. Samalla tavoin juuri oli kreikkalaisten taivaassa. – Sen tähden kreikkalainen taivas on yhä kaiken kauneuden takana, taiteen takana, mutta samalla myös kaiken harmonisen järjestyksen takana. Se taivas yhä inspiroi kaikkia kauniita seremonioita, kaikkea kauneutta musiikissa ja taiteessa.

Jos sitten otamme Mooseksen eli juutalaisten uskonnon ja kysymme, mitä se vaikuttaa ihmisiin, niin voimme tajuta sen sanovan ihmisille: ”Sinun pitää tuntea itsesi valituksi olennoksi, itsenäiseksi ihmiseksi, joka saa jotakin aikaan. Sinä viet perille ihanteesi, vaikka se sortaisi toisia.” Siinä on jotakin kovaa. Mutta

kuitenkin meidän täytyy sanoa, että täällä maan päällä on paljon ihmisiä, jotka ymmärtävät, että ihmisen pitää saavuttaa päämääränsä laillisin keinoin, vaikka toiset siitä kärsivätkin.

Ja lopuksi minun täytyy vielä muutamain sanoin kuvata meidän kristillistä kuolemanjälkeistä elämäämme. Kun me astumme tutkijoina ja etsijöinä kuoleman valtakuntaan ja kysymme itseltämme, mitä kristinusko on sitten vaikuttanut, minkälaisen taivaan se on luonut, mitä se on saanut aikaan, kun nuo toiset henkivoimat ovat siellä niin selvinä, niin silloin me huomaamme jotakin joka, kun sitä tarkemmin tutkimme, samalla paljastaa meille, minkä tähden Jeesus Kristus on erikoisasemassa. Sillä mitä me huomaamme? Me huomaamme sen, että kristityt taivaat ovat, lukuunottamatta eräitä muodollisia seikkoja, samanlaiset kuin noiden toisten uskontojen taivaat. Ja me huomaamme itse asiassa, että kristityt ihmiset mentyään kuoleman portin lävitse, joutuvat, kun he astuvat taivaaseen, toisen tai toisen vanhan uskonnon inspiraation vaikutuspiiriin. On aivan kuin heistä menisi jokin pieni säde tai lanka noihin toisiin taivaisiin. Ja vaikka kristityt ovatkin omassa taivaassaan ja palvovat omalla tavallaan Jumalaa ja kulkevat mielestään ”Uudessa Jerusalemissa”, niin se siveellinen pohja, mikä heillä on, tulee noista toisista vanhojen uskontojen taivaista.

Tämä on hyvin merkillinen asia, enkä tiedä, miten sitä kuvaisin; teidän täytyy omalla intuitiollanne päästä siitä selville. Kristikunta ei toistaiseksi vielä ole löytänyt mitään uutta, vaan kristityt kansoittavat noita vanhoja taivaita. Vaikka he eivät suorastaan ole niiden keskellä, vaan ovat muodollisesti omissa kirkoissaan ja maisemissaan ja elävät elämää, joka muistuttaa tätä maanpäällistä elämää, niin kuitenkin heidän siveellinen pyrkimyksensä on sama kuin muiden vanhojen uskontojen.

Silloin me kysymme: eikö Jeesus Kristus olekaan saanut mitään aikaan? Täytyykö hänen turvautua noihin toisiin korkeihin olentoihin? Siihenkö se kaikki tyhjentyy, että ns. kristityt ihmiset taivaassaan istuvat protestanttisissa kirkoissa ja korostavat esimerkiksi sitä, kuinka heidän elämänsä on siinä, että tekevät velvollisuutensa – jolloin näkymätön lanka on olemassa hindulaiseen taivaaseen? Näin me ihmetellen kysymme.

Mutta sitten me huomaamme, että Jeesus Kristus ei ole vielä saanut kovin monta omaan taivaaseensa. Vain harvat ovat ymmärtäneet Jeesus Kristusta, ja välittäneet hänestä, siksi on hänen taivaassaan niin harvoja ihmisiä. Muistakaamme, kuinka hän sanoi opetuslapsilleen: ”Minun Isäni talossa on monta huonetta.” Sillä hän tarkoitti: ”Minun Isäni valtakunnassa on kaikkien uskontojen huoneet. Nyt minä lähden valmistamaan teille sijaa.” Ja tämän hän sanoi nimenomaan opetuslapsilleen. Ja minkälainen on se sija? Sen me ymmärrämme, kun muistamme ja käsitämme, mikä on Jeesus Kristuksen sanoman, siis kristinuskon perussävel. Sen perussävel on rakkaus.

Vaikka me olemme suunnattomasti puhuneet ja saarnanneet rakkaudesta, niin me olemme hyvin, hyvin vähäisessä määrin ymmärtäneet, mitä se sana tarkoittaa, mitä se Jeesus Kristuksen sanomana tarkoitti. Vaikka ihmiset luulisivat täällä sen ymmärtävänsä ja puhuisivat siitä joka sunnuntai, niin näkyy heti, kun he astuvat kuoleman portin lävitse, ovatko he sen ymmärtäneet. Kun heidän kuolemanjälkeinen taivaansa aukenee, silloin näkyy, ovatko he ottaneet vastaan Jeesus Kristuksen sanoman. Sillä jos ihminen on ymmärtänyt Jeesus Kristuksen sanoman rakkaudesta, silloin hänen taivaansa on hyvin merkillinen. – Minä en ole nyt ollenkaan puhunut mestareista, vihityistä ym. sellaisista, vaan aivan tavallisista uskovaisista ihmisistä.

– Minkälainen siis on sen ihmisen taivas, joka on ymmärtänyt, mitä Jeesus on tarkoittanut rakkaudella? Ja meidän täytyy myös toiselta puolen mainita, että aina on ollut ihmisiä, vaikkapa vain muutamia tuhansia – mikä ihmiskuntaan nähden on sangen pieni määrä – jotka ovat sen ymmärtäneet. Kun nämä ihmiset astuvat kuoleman portin lävitse, ei heidän tavallisesti ollenkaan tarvitse olla kiirastulessa, sillä he ovat ymmärtäneet, mitä rakkaus on. Jeesus Kristus vapauttaa juuri helvetistä, jos ymmärtää hänen sanomansa. Nämä ihmiset tulevat silloin siihen taivaaseen, joka on kaikkialla, eikä kuitenkaan missään erityisesti. He liikkuvat vapaasti. Heistä tulee jonkinlaisia enkeleitä, niin kuin uskonnoissa on oikein arveltu. Heistä tulee auttajia, jotka ovat valmiit palvelemaan toisia.

He eivät ajattele itseään, eivät ajattele, että heillä pitää olla elämänkruunu, että heidän pitää elää ikuista elämää, ja että he eivät ole oikein taivaassa, ellei heille anneta harppua näppäiltäväksi jne. Päinvastoin nuo asiat ovat heistä olleet jo maan päällä mitättömiä – lapsellisia. He ovat niitä ihmisiä, jotka rakkaudesta palvelevat, jotka ymmärtävät, että rakkaus itsessään sisältää aivan muuta, kuin mitä sillä tavallisesti ymmärretään. Ja kuoleman jälkeen heidät toivotetaan tervetulleiksi siihen taivaaseen, jonka Jeesus Kristus valmisti omilleen. Se taivas on jo heti alusta alkaen työtä, oppimista, auttamista, palvelemista.

KRISTUS KUOLEMAN PORTILLA

Meillä täällä kristikunnassa ei ole kovin kauan ollut niin tarkkaa ja selvää tietoa itämaisista uskonnoista ja sivistysoloista kuin vanhasta kreikkalais-roomalaisesta sivistyksestä sekä juutalaisesta. Jokainen kristitty on saanut tietää jo koulussa, että juutalaiset olivat aivan erikoinen monoteistinen kansa, näiden vanhojen tietojen mukaan oikeastaan ainoa, joka uskoi yhteen ainoaan jumalaan, jota vastoin toiset kansat, kuten esim. juuri kreikkalaiset ja roomalaiset, olivat, niin kuin tieteellisesti sanotaan, polyteistejä, uskoivat moniin jumaliin. Ja tähän meidän kristittyjen mielestä on ollut erittäin suuri vika. Juutalaisten usko yhteen ainoaan jumalaan on ollut heille erikoinen ansio.

Mutta kun hieman filosofisemmin ja lähemmin, kuolemanjälkeistä elämää tutkimalla, tarkastamme näitä asioita, huomaamme silloin, jos koetamme olla objektiivisiä, ettemme voi aivan noin umpimähkään kiittää juutalaisia heidän monoteismistaan ja moittia kreikkalaisia ja roomalaisia heidän polyteismistaan. Jos oli monoteismilla etunsa, niin oli polyteismillakin suuri siveellinen vaikutus kansoihin. On aina muistettava ja pidettävä mielessä, että todellisuudessa filosofisesti sivistyneet kreikkalaiset ja roomalaiset eivät suinkaan olleet polyteistejä siinä merkityksessä kuin joku raakalaiskansaan kuuluva voi olla. Hekin uskoivat siihen ainoaan jumalaiseen elämään, joka oli kaiken takana ja joka sai ilmaisunsa noissa olympolaisissa jumalissa.

Sivistynyt kreikkalainen ei siis ollut polyteisti sanan tavallisessa merkityksessä; hänkin oli tavallaan monoteisti, vaikka se nimi ei silloin olisi ollut paikallaan, kun se täällä meidän yhteiskunnissamme on saanut aivan tietyn merkityksen. Kreikkalainen sanoi, että Zeus oli korkein jumala taivaassa, mutta hän oli kuitenkin vain yksi monista. Mutta se Jumala, joka kreikkalaisten ja roomalaisten mukaan oli yksi Jumala, se oli pikemmin persoonaton elämänvoima, tajunta, 'tuntematon jumala' joka ilmeni kaikissa jumalissa.

Mutta kun ajattelempa tavallisia kreikkalaisia ja roomalaisia ihmisiä, niin heille ei ollut tämä filosofinen kanta niin selvä. He uskoivat moniin jumaliin; he uskoivat, että taivaassa oli Zeus Jupiter ylijumalana, mutta sitten oli kuin kokonainen hovi muita jumalia, jotka olivat hyvin mahtavia.

Mutta mikä oli siveellisenä seurauksena tästä kreikkalaisten ja roomalaisten polyteismista? Se oli suvaitsevuus; siinä maailmassa ei käsitetty uskonnollista suvaitsemattomuutta. Kun he itse uskoivat moniin jumaliin, niin heidän ei ollut vaikea käsittää, että oli toisia kansoja, joilla oli omat jumalansa. Useinkin he ottivat muiden kansojen jumalia omaan jumalistoonsa, ja he ajattelivat, että oli olemassa ehkä muitakin jumalia, joita he eivät vielä tunteneet.

Sen tähden, kun me katselemme kreikkalais-roomalaista sivistystä, varsinkin Rooman valtakunnassa, niin huomaamme, kuinka se suvaitsi kaikkia uskontoja vapaasti. Siellä toteutui se ihanne, josta me olemme voineet uneksia täällä kristikunnassa, mutta joka ei ole täällä vielä toteutunut. Kreikkalaiset ja roomalaiset olivat niin suvaitsevia, että he kunnioittivat kaikkia uskontoja. Heidän elämänsä elämänsä olikin saanut painopisteensä tuosta toisesta kaikkein syvimmästä elämänymmärryksestä, nimittäin että se, mikä on totta, oikein, jumalaista, se on samalla kaunista. Kauneus, hieno sivistys, hiottu ajatustapa, viisaus, oli kreikkalaisen ja roomalaisen sivistyneen käsitys korkeimmasta totuudesta. Jos ihminen pyrki totuuteen, hän pyrki harmoniaan. He etsivät muotoa sisäiselle elämälle. Ja koska heidän taivaansa oli täynnä kaikenlaisia jumalia, etsivät he muotoja näille jumalille. Ja se synnytti sivistyksen, jossa taiteet nousivat korkealle; kuvaamataide etenkin nousi niin korkealle, ettemme vielä ole päässeet sen tasalle. Meidän täytyy vieläkin tutkia kreikkalaista taidetta, jos tahdomme tietää, mikä on muodon sopusointu. Kun heillä oli se käsitys, että jumalainen elämä tuli ilmi kauneudessa, niin se luonnollisesti antoi perussäveleen heidän kuolemanjälkeiselle taivaalleen ja erikoisen inspiraation heidän maanpäälliselle elämälleen. He etsivät

kauneutta tässä maanpäällisessä elämässä; he olivat täydellisiä realisteja. Ja koska he tahtoivat tulla toimeen tässä elämässä, niin he etsivät kauniita muotoja. He eivät voineet hyväksyä elämässä mitään rumaa; heillä oli omalaatuinen siveellisyytensä, joka ei ollenkaan ollut huono, vaikka me voimme ajatella, että se oli kevytmielinen. Sitä se ei kylläkään ollut parhaimpana kautena. Koska se kuului tähän elämään, niin se puhdisti jokapäiväistä elämää, niin että heidän kuolemanjälkeinen elämänsä oli ensiksi tuossa kiirastulessa, välitilassa, tuonelassa, ikävää, kolkkoa ja harmaata. Kreikkalainen ei sen vuoksi tahtonut kuolla, siirtyä toiselle puolelle. Kaikki, mitä hän oli kuullut tuonelan elämästä, oli kolkkoa ja ikävää. Häntä kammotti kuolema; hän tahtoi elää täällä kauneuden maailmassa.

Ainoastaan ne, jotka ymmärsivät, että tuonelan takana oli taivas, että ihmisen piti nousta taivaaseen, jumalien luo, onnen saarelle, saattoivat ajatella rauhallisesti ja iloisesti kuolemaa. He saattoivat ajatella, että kuolema oli voitto ihmisille, sillä se vei heidät lähemmäksi kauneuden maailmaa. Mutta ne ihmiset olivat niitä, jotka olivat osallistuneet vihkimyksen mysteereihin. Me emme saa kuitenkaan ajatella liian korkea niistä mysteereistä, että ne olisivat olleet vihkimys todelliseen Salaiseen veljeskuntaan; ne olivat olennaisesti samassa asemassa kuin meidän kirkkomme ja yliopistomme. Ja ne, jotka ottivat osaa jonkin kerran niihin, saivat toisenlaisen käsityksen elämästä, niin kuin filosofit ja runoilijat kertoivat niistä. Heidän silmänsä aukenivat näkemään, että kuolemanjälkeinen elämä on mitä suurinta onnea; kuoleman pelko siten haihtui heistä.

Jos nyt käännämme katsemme juutalaisiin, niin huomaamme, että he juuri sen tähden, että olivat monoteisteja, olivat tavattoman suvaitsemattomia. He uskoivat, että on olemassa ainoastaan yksi jumala ja tämä jumala suosii heitä. Tuo ainoa jumala on valinnut heidät erikoiseksi kansaksi. Nythän me ymmärrämme, kun katselemme myöhemmin näitä asioita, että juutalaiset itse asiassa olivat profetiansa Mooseksen kautta tutustuneet omaan kansallishaltijaansa, johtajaansa, enkeliinsä, ja palvoivat häntä ainoana jumalana, mutta eivät tieneet, että tämä oli vain heidän kansallisjumalansa. Mooses ja muut vihityt profetat saattoivat sen tietää ja varmasti tiesivätkin, sillä se tulee ilmi tuossa Mooseksen käskyssä: ”sinun ei pidä tehdä mitään kuvaa Minusta.”

Se on hyvin merkillinen käsky, sillä se sopii ainoastaan sille suurelle Elämälle, joka on kaiken takana. Nyt juutalaiset luulivat, että he palvelivat ainoaa suurta Jumalaa, sitä, joka on kaiken takana, kun he itse asiassa olivat oppineet tuntemaan vain oman kansallisjumalansa. Kreikkalaiset etsivät juuri muotoja jumalille, ja heidän sivistyksensä oli olemassa samanaikaisesti kuin juutalaisten. Juutalaiset olivat monoteisteja, ja heitä oli kielletty tekemästä kuvaa jumalasta. Kreikkalaiset olivat suvaitsevia, juutalaiset erikoisesti suvaitsemattomia.

Jos me katselemme yksityistä juutalaista siihen aikaan ja seuraamme hänen kuolemanjälkeistä elämänsä, niin näemme, että hän elämänsä aikana tottui ajattelemaan: ”Sen nojalla, että kuulun jumalan kansaan, olen erikoisessa suhteessa jumalaan. Ainoastaan minä juutalaisena olen jumalan erityisessä suosiossa; kuka tietää, mitä nämä muut kansat ovat, lienevätkö vielä ihmisiääkään. Minun, joka tiedän, mikä on jumalan tahto, ei tarvitse mitään pelätä. Ja jumalan tahto on, että minä kauan eläisin maan päällä ja menestyisin.”

Ja hyvin pian se johti siihen ajatukseen, että menestyminen maan päällä oli menestymistä aineellisesti. Ja vaikka juutalainen ei näin analysoinut itseään, niin voimme huomata, että hänen sisässään vaikutti juuri tuon inspiraation voima: ”Minä olen jumalan suosiossa ja minun pitää menestyä tässä maailmassa. Ja minun menestykseni on merkki siitä, että jumala suosii minua. Se on jumalan tahto minun suhteeni.” Ja kun hän pani tämän ohjelman käytäntöön, niin hänestä tuli häikäilemätön olento. ”Oikeus on se, mitä minun jumalani tahtoo; lait ylläpitävät tätä oikeutta, siis minä en riko lakia, mutta minä menen häikäilemättä eteenpäin ja saavutan maallista menestystä.” Ja kun juutalainen sitten kuoli ja astui tuonelaan, niin mikä häntä siellä kohtasi? Hän kohtasi siellä juuri oman profetiansa Mooseksen jonkinlaisena tuomarina,

arvostelijana. Silloin hän sydämessään ja omassatunnossaan tunsu, missä kohden oli rikkonut Mooseksen lakia vastaan.

Laki oli selvästi sanottu, ja vaikka hän juutalaisena koetti täyttää ja luuli täyttävänsä jumalan tahdon, niin hän saattoi tehdä syntiä, ja se synti oli sitä, mitä hän rikkoi Mooseksen lakia vastaan. Se astui hänen eteensä kuoleman jälkeen. Mooses oli siis hänen tuomarinsa, kuten egyptiläisillä Osiris. Ja juutalainen tunnusti omassatunnossaan: ”minä olen rikkonut”, jolloin hän astui tuonelaan ja kärsi.

Mutta sitten, kun hän pääsi taivaaseen, hänen taivaansa heijasti menestymistä aineellisessa maailmassa. Juutalaisen syvin inspiraatio oli: menestyminen maailmassa – ja hänen taivaansa muodostui sen mukaan. Taivaassa hän saattoi nähdä, kuinka kaikki hänen unelmansa toteutuivat. Hänen menestymisensä oli aivan rajaton. Ja sen tähden juutalaisten taivas yhä vielä meidänkin päivinämmä muodostaa suuren, voimakkaan voimapatterin, ajatusmuodon, inspiraation lähteen. Juutalaisten taivas on inspiraationa näkymättömässä maailmassa juuri se, joka sanoo ihmisille, kuiskaa heidän omassatunnossaan, sielussaan: ”merkki siitä, että sinä teet oikein, elät oikein ja olet jumalan suosiossa, on se, että menestyt maailmassa.” Ja me huomaamme, etteivät ainoastaan juutalaiset, vaan suuri määrä meidän kristityistämme saattaa ajatella niin. He ovat silloin hengeltään juutalaisia, jotka lähtevät siitä edellytyksestä, että tämä elämä ei ole minkään arvoinen, jollei siinä menesty. Nyt meidän ei pidä ajatella, että tämä on tosin huono ja väärä ajatuskanta, mutta meidän täytyy pitää mielessä, ettei tämä ole koko totuus.

Meillä ei ole vielä ollut puhetta buddhalaisesta taivaasta, joten meidän täytyy nyt kääntää huomiomme siihen, sillä samalla ymmärrämme yhä enemmän Jeesus Kristuksen avaamaa taivasta.

Yhtenäisenä tunnusmerkkinä voimme sanoa, että nuo vanhat uskonnot työskentelivät aina tietyssä piirissä, olivat kansallisia. Ei mikään niistä tullut yleismaailmalliseksi; niillä oli aina kansallinen värityksensä. Eivät ne voittaneet maailmaa, sillä ne katsoivat asioita tietyltä kannalta.

Sitten ilmestyi Buddha maailmaan noin 500 vuotta ennen Kristusta. Ja Buddha, josta sanotaan, että hän valmisti Jeesus Kristuksen työtä ja tuloa, puhui ihmisille aivan uudella tavalla. Hän ei enää vedonnut mihinkään erikoisiin ominaisuuksiin heissä; hän ei enää paljastanut totuutta erikoiselta näkökannalta, vaan hän puhui ihmisille ihmisinä. Hän sanoi: ”Ihmisen elämä, kuului hän mihin rotuun, kansaan tahansa, on kärsimystä, koko olemassaolo on kärsimystä.” Ja hänen neljä suurta totuuttaan kiersivät tämän kysymyksen ympärillä: olemassaolo on kärsimystä, voiko päästä olemassaolosta, jotta vapautuisi kärsimyksestä? Buddhahan esiintyi keskellä Intiaa, keskellä ihmisiä, jotka uskoivat jälleensyntymiseen. Ja kansalla ei ollut selvää käsitystä siitä, mihin tämä ikuinen kiertokulku oli vievä. Se korkeintaan saattoi ymmärtää, että kun ihminen uskollisesti täyttää velvollisuutensa jossakin kastissa, niin hän pääsee sitten, kun syntyy uudestaan maailmaan, korkeampaan kastiin. Rahvaalla ei ollut selvillä, mikä oli lopputarkoitus, ei ollut selvää kuvaa täydellisestä ihmisestä; että ihminen voi tulla täydelliseksi, että hän voi vapautua tästä jälleensyntymisen pyörästä.

Buddha tuli ja kutsui kaikki luoksensa: ”Ettekö ole kaikki huomanneet, että tässä elämässä on oikeastaan vain surua ja kärsimystä?” Ja silloin tuhannet tunsivat vastakaiun sielussaan: ”Niin todella, siitä pitäisi vapautua.” Buddha sanoi: ”Minä olen tämän kaiken voittanut, olen totuuden nähnyt, tiedän, kuinka asiat ovat. Uskokaa siis minuun, uskokaa, mitä neuvon teille, kulkekaa minun jäljessäni, sillä minä olen löytänyt totuuden.”

Kun Buddha siis mahtavana, suurenmoisena, siveellisenä opettajana, viisaana ihmisenä kulki Intian tasangoilla, silloin on selvää, että monet tuhannet kuulivat hänen ääntänsä. Hän antoi siis heille sen käsityksen onnesta ja autuudesta, taivaasta, nirvaanasta, että se on vapautumista kärsimyksestä ja koko tästä näkyvästä elämästä. Itse asiassa tämä näkyvä elämä oli vain kuin vankila, koulu, kuin kokemusta, josta

ihmisen piti vapautua; itsessään sillä ei ollut suoranaista arvoa. Mutta se vapautuminen tapahtui siveellistä tietä.

Ensimmäinen ehto oli: ”Lakkaa vuodattamasta verta, tappamasta. Kuinka sinä voisit odottaa, että itse voisit vapautua kärsimyksestä ja jälleensyntymisen pyörästä, jos riistät toiselta olennotta pyrkimismahdollisuuden siihen vapauteen. Anna siis toisten pyrkiä rauhassa, niin kuin sinunkin tulee pyrkiä rauhassa. Ei ainoastaan ihmiset, vaan koko luonto pyrkii vapautumiseen. Sen tähden ole varovainen, jos tahdot kulkea minun jäljessäni, ettet yhtään elämää tuhoa, ettet yhdeltäkään olennotta riistä henkeä.”

Ja seuraajilleen hän sanoi: ”Teidän täytyy olla eläimiä tappamatta, teidän täytyy olla kasvien suojelejoita, ja teidän täytyy mennä niin pitkälle, että siivilöitte vedenkin.” En tiedä, onko Buddha itse antanut tämän määräyksen, vain onko se määräys tullut myöhemmin hänen munkkikuntaansa. Me tiedämme vain, että bhikkut, munkit, ovat arkoja jopa veden suhteen. Tietysti heidän on mahdotonta välttyä tappamasta kaikkia mikrobeja, joita vesi on täynnä. Mutta tuokin määräys osoittaa, että he olivat hyvin hartaita tuon käskyn noudattamisessa. Tästä oli seurauksena heidän mielihiteensä, että heidän täytyi tuntea mitä syvintä sääliä kaikkia eläviä olentoja kohtaan.

Buddhalaisessa maailmassa on ollut sellaista, mitä täällä kristikunnassa ei suinkaan ole toteutettu; tai ehkä vasta viime aikoina on ruvettu toteuttamaan. Buddhalaisessa maailmassa säälitään eläimiä jopa niin suuresti, että rakennetaan eläinsairaaloita; enemmän kuin kaksituhatta vuotta sitten, kun emme vielä tienneet mitään kristinuskosta, oli buddhalaisessa maailmassa sairaaloita eläimiä varten. Tämä on erinomaisen kaunis piirre buddhalaisessa uskonossa; ja sillä on selvä vaikutus buddhalaisten kuolemanjälkeisessä elämässä. En tiedä, missä määrin se buddhalaisessa maailmassa on voinut viedä liiallisuuksiin, mutta me voimme nähdä – ohimennen sanoen – kuinka se sama aate, kun se tunki tänne kristikuntaan, on saanut aikaan kummallisia ilmiöitä.

Buddhalaista vaikutusta meillä on juuri tuo vivisektion vastustaminen ja kaikki eläinsuojeluaatteet, ja ne ovat hyviä asioita, mutta merkillistä kyllä, ne ovat voineet viedä täällä länsimailla liioitteluun. Muistan, että kerran nuorena tulin vieraaksi erääseen perheeseen, joka suuresti helli ja rakasti eläimiä. Kun istuimme salongissa ja juttelimme, silmäni kiintyivät kahteen nojatuoliin, joilla oli merkillisen lyhyet jalat. Ajattelin itsekseni, mahtoivatko ne olla heidän pieniä lapsiaan varten, mutta en uskaltanut sitä kysyä, kun olin vieras. Hetken perästä tuli sisään kaksi isoa koiraa; tulivat kädestä tervehtimään ja menivät sitten istumaan nojatuoleihin ja ottivat osaa seurusteluun. En tahdo siitä mitään sanoa; onhan se ainakin äärettömän originellää, mutta sattuu usein, että tuollainen eläinrakkaus vie sairaalloiseen hellyyteen, niin että jotakin koiraa suojellaan enemmän kuin jotakin ihmistä.

En tiedä sellaista tapausta, mutta voimme kuvitella, että saattaa olla jokin perhe, jossa koiraa palvellaan, hyväillään ja hellitään enemmän kuin lapsia; silloin eläinsuojeluaate tulee sairaalloiseksi. Ei meidän pidä niin kohdella eläimiä, että rakastamme niitä enemmän kuin ihmisiä, että koko mielikuvituksemme on kiinni noissa eläimissä, – vaikka en tarkoita, että ihmislapsiakaan pitäisi sillä tavoin rakastaa ja helliä. – Minkä tähden ei? Sen tähden, että se vaikuttaa kuolemanjälkeiseen elämään. Siinä näkyy niin selvästi, mikä on tuloksena. Nyt ei kylläkään buddhalaisessa maailmassa näitä ilmiöitä paljon ole huomattavissa. Mutta siellä voi tapahtua sillä tavoin, kuin kerrotaan seuraavassa legendassa:

Kerran eräs buddhalainen lähestyi taivaan porttia, ja hänellä oli mukanaan koira. Tämä koira oli ollut hänen ainoa todellinen ystävänsä maan päällä; hän ei ollut kokenut kenenkään ihmisen taholta samaa uskollisuutta ja rakkautta kuin siltä. Mutta hänen suhteensa koiraan oli aina ollut terve, hän oli ainoastaan nähnyt, että tuo olento oli hänelle uskollinen, rakasti häntä. Ja kun hän tuli kuoleman jälkeen taivaan portille, niin koira oli hänen mukanaan. Hän kolkutti portille ja pyysi päästä sisään, ja kun hän astui kynnykselle ja koirakin aikoi astua sisään, niin ovenvartija sanoi: ”Koira ei voi tulla taivaaseen.” – ”Niinkö,

mutta hän on minun paras ystäväni.” – ”Ikävä kyllä, mutta ei voi.” – ”Silloin on minun taivaani ulkopuolella sitä taivasta.” Ja hän kääntyi ympäri ja jäi uskollisen ystävänsä kanssa ulkopuolelle.

Tämä buddhalainen osoitti itse asiassa tuntevansa ja tietävänsä, mitä Buddha oli opettanut ja tuntenut. Jos hän olisi astunut sisään tuohon taivaaseen, niin mitä se olisi merkinnyt? Se oli tavallinen buddhalainen taivas eri ruumistusten välillä niille ihmisille, jotka eivät olleet vapautuneet jälleensyntymisestä, mutta joiden sisällä oli kaikunut tuo tieto: onni on siinä, että vapaudumme jälleensyntymisestä. Taivaan täytyy olla persoonallisen olemassaolon unohtamista, ja tavallinen buddhalainen astui siihen taivaaseen suurella ilolla, sillä hän sai silloin unohtaa persoonallisen olemassaolon suruineen. Mutta tämä buddhalainen, josta legenda kertoo, oli ymmärtänyt oikein Buddhan, sillä hän huomasi, että tie kulkee juuri säälin kautta. Kun hän kääntyi ympäri taivaan portilla, niin hän itse asiassa joutui sellaiseen asemaan, johon juuri buddhalainen aina saattaa joutua.

Buddha oli siinä suhteessa samanlainen kuin Kristus, että hän ei puhunut tietyille kansoille, vaan kaikille ihmisille. Buddhan todellinen taivas on säälivässä auttamisessa ja palvelemisessa, ja se kohdistui ennen kaikkea juuri eläinmaailmaan. Kun tämä buddhalainen kieltäytyi menemästä buddhalaiseen taivaaseen, joka ei siis ollut todellinen nirvaana, niin hän tuli Buddhan todelliseen taivaaseen, jonka Buddha oli valmistanut. Sillä mikä oli hänen kokemuksensa kuolemanjälkeisessä elämässä, kun hän oli kieltäytynyt? Hänen kokemuksensa oli se, että hän sai oppia siellä tekemään hyvää, palvelemaan ja auttamaan ennen kaikkea juuri nuorempia veljiä eli eläimiä maan päällä.

Tämä Buddhan avaama taivas oli hieman samanlainen kuin se, jonka Jeesus Kristus avasi. Se oli siis todellinen taivas ja aivan universaalinen, jota vastoin tavallinen buddhalainen taivas perustuu siihen inspiraatioon, joka huutaa ihmiselle: ”etkö huomaa, kuinka mitätön on tämä persoonallinen elämä, tämä itsekäs elämä; se ei voi johtaa muuhun kuin kärsimykseen.”

Buddha oli täten Jeesus Kristuksen tulon valmistaja, ja okkultisesti katsoen hän oli niin erikoisen korkea ja suuri olento, että vaikka hän itse ei syntynyt jälleen maailmaan, ei tullut tänne takaisin, niin hän ei ole jättänyt kokonaan tätä meidän maapalloamme, vaan ylläpitää yhteyttä tämän kanssa ja voimakkaasti inspiroi koko ihmiskuntaa. Hänen inspiraationsa on hyvin merkillinen. Kaikki eläinsuojelu ja filosofinen ajattelu, joka tavoittelee elämän ymmärtämistä ja elämän kärsimysilmiöiden syyn tajuamista, on hänen inspiraatiotaan.

Mutta Buddhan suuri inspiraatio näkyy myös toisella alueella. Hän inspiroi tieteellistä ajattelua; hän oikeastaan kasvattaa salaperäisen vaikutuksen kautta ihmiskunnassa ajatuskykyä. Hän on ensimmäinen ihminen, joka itse nousi tuohon suunnattomaan korkeuteen ajattelemalla ja mietiskelemällä. Sen tähden hän on ratkaissut ajatuksen arvoituksen; hän on kaiken ajatustyön takana, säännöllisen mietiskelyn ja esoteerisen pyrkimyksen takana. Buddha tahtoo sillä tavoin kasvattaa ihmisiä.

Jos me koetamme oppia ajattelemaan, silloin me itse asiassa pyrimme yhteyteen Buddhan kanssa tai saavuttamaan osallisuuden hänen suuresta inspiraatiostaan. Ja sen tähden me voimme myös sanoa, että meillä tässä kristikunnassa on vielä tällä hetkellä selvemmät käsitykset Buddhan inspiraatiosta kuin Jeesus Kristuksen. Sillä jos me ajattelemme, minkälaista ihmistä me ihailimme tässä meidän nykyisessä sivistyksessämme, niin meidän täytyy sanoa – mitä enemmän olemme sivistyneet, mitä enemmän tieteellinen ajatustapa on voittanut alaa – että ihailimme ihmistä, joka on järkevä ajattelija, mutta hieman kylmä. Ihmisen pitää osata ajatella, mutta ei mennä tunteisiin, sillä silloin hän ei osaa selvästi arvostella asioita. Hänen täytyy nousta kaiken tunne-elämän yläpuolelle, olla järkevä olento, joka voi keskustella kaikista asioista rauhallisesti, joka ei ole persoonallisesti kiinni missään. Siihen se on vienyt täällä länsimailla. Jos me ajattelemme oikein sivistynyttä ihmistä, niin meillä on se käsitys, että hänen täytyy olla hillitty, hieno olento; kuta rauhallisempi hän on, sitä sivistyneempi hän on. Tämä on todellisuudessa buddhalaista inspiraatiota.

Siinä suhteessa Jeesus Kristus toi jotakin muuta. Sillä vaikka Buddha puhui kaikille ihmisille, vetosi jokaisen kokemukseen, kun hän sanoi, että elämä on kärsimystä, niin hän ei kuitenkaan ilman muuta tyydyttänyt jokaista ihmistä, kun ymmärrämme tämän hänen eksoteeristen sanojensa mukaan. Meissä on jäljellä jotakin vanhaa kreikkalaista – vanhaa suomalaista täällä meillä – joka sanoo: ”Elämän ei pitäisi olla vain kärsimystä; ihmisen ei pitäisi olla vain sellainen nukke elämän näyttämöllä, joka ei itse osaa asioitaan ohjata, joka ei osaa vapautua kaikesta pahasta. Jos me nyt olemme henkiolentoja ja tulleet tämän maan päälle, niin eikö meillä voisi olla jotakin positiivista tehtävää täällä, pitääkö sen olla ainoastaan negatiivista? Ehkä voisimme itse asiassa luoda jotakin tähän maailmaan, luoda onnea ja kauneutta tänne.” Meissä ihmisissä on tällainen aktiivinenkin toiminnan halu: ”Tässä pitää jotakin tehdä, ei ainoastaan kieltäytyä, vetäytyä pois, vaan panna voimaa tähän ulkonaiseen elämään.”

Kun Jeesus Kristus tuli maailmaan, hän vaelsi tuolla Palestiinassa, ja samalla tavoin kuin Buddha puhui kaikille ihmisille, vetosi kaikkien kokemukseen. Ja hänen sanomansa ydinajatus oli: ”Teillä ihmisillä on tehtävä juuri tämän maan päällä, te olette Jumalan poikia, te olette tulleet ulos tuosta suuresta, ihmeellisestä Isästä, Elämän Hengestä, joka on rakkaus, ja teidän pitää saada hänen henkeään ja rakkauttaan eläväksi täällä maan päällä. Teidän pitää luoda onnea tähän maailmaan.” Tämähän sisältyy Jeesuksen sanoihin: ”Tapahtukoon Isä Sinun tahtosi maan päällä, niin kuin se aina tapahtuu taivaassa.”

Jos Buddha sanoi: ”Taivaassa on oikea elämä; meidän pitää vapautua tästä elämästä, joka on kärsimystä”, niin Jeesus käänsi sen asian paljastaen saman totuuden: ”Todellinen elämämme on kyllä näkymättömissä, mutta meidän tehtävämme on tuoda juuri tuo näkymätön tähän näkyvään maailmaan. Tulkoon Sinun valtakuntasi, Sinun valtakunnassasi aina tapahtuu Sinun tahtosi, mutta kysymys onkin siitä, että se tahto tapahtuisi täällä maan päällä. Ja elämä taivaassa on elämää harmoniassa, onnessa, autuudessa. Kysymys on siitä, että onni eli autuus tuotaisiin alas tänne maan päälle. Meidän ei siis pidä paeta kärsimyksiä, vaan voittaa ne.” Tämä oli Jeesus Kristuksen sanoma.

Buddha vielä opetti: ”Teidän pitää sääliä, ymmärtäkää, että kaikki kärsivät.” Jeesus Kristus sanoi: ”Teidän pitää rakastaa, ei ainoastaan sääliä, ei katsoa asioita kuin ylhäältä päin. Teidän pitää osallistua elämään, olla maailmassa mukana, mutta ei olla maailmasta. Se on minun sanomani teille.”

Sen tähden me huomaamme, että useimmat buddhalaiset kuoleman jälkeen menivät erityiseen oman uskontokuntansa taivaaseen, mutta ne, jotka ymmärsivät oikein Buddhan taivaan, tulivat työhön kuoleman tuolla puolen. Samalla tavoin ne, jotka eivät ymmärrä oikein Jeesus Kristuksen sanomaa, ovat rakentaneet oman taivaansa kuoleman tuolle puolelle, ja niissä heillä on psyykkiset yhteydet noihin toisiin inspiraatioihin, niin että jokainen kristitty, joka on omassa taivaassaan, on jonkin esimerkiksi persialaisen tai juutalaisen inspiraation alainen. Kristitty taivas on jakautunut moneen aitaukseen ja se ei ole todellisuudessa Jeesus Kristuksen taivas, vaan kristittyjen itsensä luoma taivas, joka pidättää heitä tietämättömyydessä, kuten täällä maankin päällä.

Jeesus Kristuksen valmistama taivas on vain vapautta rakkaudessa, todellinen buddhalainen taivas on täynnä sääliä. Kristitty, joka todella on ymmärtänyt Jeesus Kristuksen sanoman, koska hän on rakkauden hengen täyttämä, kysyy kuoleman jälkeen: ”Mitä minä nyt voin tehdä?” Hän unohtaa itsensä, kuten tosi buddhalainenkin. Ei Jeesus Kristuksen seuraaja pyri mihinkään erityiseen taivaaseen; hän ymmärtää, että olo sellaisessa taivaassa, jossa haluaa nauttia rauhassa, on mitä suurinta itsekkyyttä. Sellaisesta taivaasta ei Jeesus Kristus ole puhunut mitään. Kristuksen taivas on rakkautta, se on sitä, että me emme tavoittele itsellemme mitään taivasta, se on sitä, että olemme unohtaneet itsemme.

Sitten on vielä eräs merkillinen asia. Sen jälkeen, kun Jeesus Kristus tuli maan päälle, on jokainen ihminen, joka on kuullut hänestä, jokainen kristitty siis, saanut aivan kuin jonkinlaisen 'Kainin merkin', hänet on merkitty, joten hän tietää sydämessään, sisässään, että elämän salaisuus on epäitsekäessä rakkaudessa. Ja sen tähden jokainen kristitty, kun hän kuolee, kohtaa tuomarinsa, mutta hänen tuomarinsa ei ole nyt enää

Mooses, ei Zarathustra, ei mikään noista vanhoista profetoista, vaan Kristus. Hän seisoo hengessään kuoltuaan: ”Mutta minähän en ollenkaan seurannut rakkautta, en ymmärtänyt mitään rakkaudesta. Minä olen ollut itsekäs ihminen; minun elämäni on siis mennyt hukkaan; se oli kadotettu elämä.”

Tällaisen hyvin merkillisen tuomion ihminen langettaa itsestään. Mutta ei hän silti joudu kadotukseen. Hän saa astua taivaaseen ja syntyä uudelleen maan päälle. Mutta se tuomari on tuo merkillinen tieto hänen hengessään: ”En ole käyttänyt oikein tätä elämää. Minun olisi pitänyt elää rakkauden mukaan.” Onhan tietenkin niitäkin ihmisiä; ja ehkä useimmat ihmiset näkevät, että he joskus, joissakin kohdin seurasivat rakkautta. Ja niissä kohdin on aivan kuin kuoleman jälkeen avautuisi ikkuna Jeesus Kristukseen päin, niin että he saavat selvemmän käsityksen Jeesus Kristuksesta ja hänen sanomastaan. Tämä tapahtuu kuoleman portilla, mutta se ikkuna, tai silmä menee kyllä pian kiinni. Ihminen elää sitten tavallisessa taivaassa; mutta kun jälleensyntymisen kello kumahtaa, silloin hän taas hengessään näkee eteenpäin, katsoo taakse ja tietää vähän selvemmin, mikä on kristuselämä, jumalainen rakkaus.

KRISTUS KUOLEMAN HERRA

Olemme näissä luennoissa nähneet, kuinka ihmisten kuolemanjälkeiset taivaat muodostuvat suuriksi kehitysvoimaksi elämän ja elämien kuluessa, kuinka taivaissa toteutuvat nuo salaiset, ehkei kuitenkaan kaikille täysin tiedoiset ihanteet, joita suuret uskonnot ovat ihmisissä herättäneet ja kehittäneet, ja kuinka nuo taivaat sen vuoksi muodostuvat jatkuvasti jonkinlaisiksi voiman- ja inspiraation lähteiksi meille eläville ihmisille. Taivaat ovat kuin suuria, suojattuja lokaliitteja (paikallisuuksia), vaikka tuo sana ei ole täysin vastaava, ne ovat kuin suuria voimapattereita, ajatusmuotoja, jotka leijuvat meidän ihmiskuntamme yllä sen salaisessa tajunnassa ja inspiroivat yhä nykyajankin ihmisiä.

Olemme juuri näistä taivaista saaneet kuvan uskontojen tärkeydestä ja suuresta merkittävydestä, sillä eri uskonnoissa nämä taivaat ovat erilaisia. Huomasimme vielä kaksi uskontoa, joiden taivaat eivät ole samanlaisia kuin toisten, sillä niiden taivaat pyrkivät muita suurempaan universaalisuuteen, yleispätevyyteen, eivät rajoitu erityiseen ajatusmuotoon, vaan niin sanoaksemme pukeutuvat ihmishengen kehitykselle tärkeän psykologisen voiman muotoon. Sen tähden ne eivät muodostakaan minkäänlaisia lokaliteetteja, paikkoja meidän planeettamme aurassa, vaan tunkeutuvat sen lävitse ja ovat joka paikassa. Nämä taivaat ovat Buddhan ja Jeesus Kristuksen taivaat.

Buddhan todellinen taivas, johon hänen todelliset seuraajansa nousevat ja jossa he elävät kuoleman jälkeen, on säälin taivas, joka kohdistuu ennen kaikkea eläimiin. Ja siinä on huomauttamme vielä sen, että sääliä on pidettävä samalla jonkinlaisena älyllisenä ominaisuutena; se ei ole niin inhimillisesti voimakasta tunnetta, että se tuntuisi oikein persoonallisesti yhtä voimakkaasti kuin jokin toinen tunne, vaan se on puhdas, ylevä, aivan korkeammasta inhimillisestä minästä lähtevä tunne, joka on kuin vieno, kaunis soitto ihmisen sielussa. Siinä on paljon älyä ja järkeä mukana; se on itsessään kuin mentaalinen tunne. Se on se oikea tunne, mikä meissä on oltava eläinkuntaa kohtaan.

Siihen ei pidä sekoittaa sitä tunnetta, jota nimitämme tavallisesti rakkaudeksi, joka aina samalla pohjautuu inhimilliseen tahtoon ja intohimoiseen tunteeseen. Ei pidä odottaa, että eläimet rakastaisivat intohimoisesti, ja niitä kohtaan pitää tuntea sääliä. Se on Buddhan opetus. Jos eläintä kohtaan tuntisi intohimoista rakkautta aivan kuin jotakin ihmistä kohtaan, silloin muodostuisi ihmisen ja eläimen välille karmallinen side, joka tekisi mahdottomaksi ihmiselle jättää sitä eläintä.

Silloin on mahdollista, että ihminen voi joutua seuraamaan sitä eläinsielua; ja voi kestää kauan, ennen kuin eläimestä tulee inhimillinen yksilö. Ihminen, joka on sitonut itsensä eläimeen sillä tavoin, on velvollinen kulkemaan sen kanssa ehkä miljoonia vuosia ja seuraamaan sen kehitystä pitkin matkaa ja auttamaan sitä. En mene sanomaan, että luonto tuomitsee sen asian ehdottoman vääräksi, koska se antaa meidän toimia tuollaisenkin tunteen nojalla, mutta se ei ole niinkään viisasta, sillä kestää perin kauan, ennen kuin saamme todellisen ystävän eläimestä. Inhimillinen kiintymys eläimeen pukeutuu luonnostaan muodottomaan muotoon ja tulee sääliksi.

Sen tähden on hyvä kaikkien ihmisten muistaa, että Buddhan elämän sääntö pitää paikkansa; eläimiä kohtaan tulee tuntea jumalaista sääliä, joka ei sido, mutta on silti hyvyttä tulvillaan, ei odota mitään, mutta palvelee ja tekee hyvää.

Jeesus Kristuksen taivas, johon hän kutsuu seuraajiaan, on rakkauden taivas, ja se on toisenlainen kuin Buddhan taivas. Siinä on kysymyksessä kaikki rakkauden teot ja avunanto ihmisten kesken. Siinä ei riitä jumalainen sääli; siinä täytyy olla myös mukana suuri, voimakas tahto inhimillinen avunannon tahto. Se on

hyvin positiivinen tunne, ja siinä voi olla mukana inhimillistä intohimoa, ei mitään alhaista, vaan intohimoista ikävöimistä, tahtoa. Se ei saa olla pelkästään älyllistä, sen pitää olla voimakasta tahtoa ja tunnetta, niin että ihminen aivan kuin yksilöityy siinä rakkaudessa. Kun meidän sydämemme on tulvillaan rakkauden ikävää, onnen kaipuuta, silloin me voimme uhrautua, palvella toisia ihmisiä, rakastaa heitä, vaikka he eivät ehkä tiedä sitä. Me saamme unohtaa itsemme. Tämä on Jeesus Kristuksen taivaassa läpikäyvä inhimillinen piirre.

Nyt kun olemme tällä tavoin tarkastaneet eri uskontojen taivaita ja myös Buddhan ja Jeesus Kristuksen taivaita, niin moni teistä on varmaan tullut kysyneeksi itseltään: miksi ei ole puhuttu mitään eräästä sellaisesta inspiraatiosta, joka kuitenkin on ollut aina ihmiskunnan elämässä suunnattoman voimakas ja jaloihin tekoihin nostava inspiraatio? Minkä tähden ei ole puhuttu mitään sotilaan taivaasta? En ole vielä edellisissä esitelmissäni puhunut mitään siitä sen tähden, että sotilaan taivas ei ole rajoittunut mihinkään erikoiseen vanhaan uskontoon; sekin on yleinen. Se on ollut kaikissa uskonnoissa koko ihmiskunnan historiassa. Sekin on tavallaan yleisinhimillinen taivas.

Mikä on aina ollut tämä sotilaan taivas? Me tiedämme että eri uskonnoissa on sitä voitu kuvata hieman eri tavoin, mutta kaikissa, raakalaiskansojenkin käsityksissä ja sellaisissa uskonnoissa, joissa on sodasta puhuttu, on korostettu: miehen jaloin kuolema on kuolla taistelussa miekka kädessä, kuolla kunnian kentällä omaa isänmaataan, kansaansa, uskontoaan, sukuaan puolustaen. Sillä mikä on sotilaan kuoleman psykologinen momentti? Se on itsensä unohtaminen, uhrautuminen, antautuminen jonkin aatteen palvelukseen.

Muhammedin uskonnossa islamissa on paljon puhuttu sodasta, vaikka sillä tietenkin voi olla okkultisempikin merkitys. Kaikki muslimit ovat kuitenkin käsittäneet, että se tarkoittaa pyhää sotaa islamin puolesta barbaareja vastaan. Islamissa on sanottu, että kun sotilas puolustaessaan tätä pyhää uskontoa kaatuu taistelukentällä, niin hänen sielunsa lentää suoraa päätä paratiisiin kentälle, jossa hänet ottavat vastaan mitä ihanimmat olennot, haurit, ja jossa mitä suurimmat nautinnot odottavat häntä.

Muinaisessa Intiassa Manun laissa painotettiin sääntöjä, miten sotilaan on meneteltävä eri tilanteissa. Siinä sanotaan mm. ettei koskaan saanut hyökätä aseettoman vihollisen kimppuun. Sotilaan piti olla täynnä sitä tunnelmaa, että hänen toimensa ja työnsä on yhtä pyhä kuin jokin muukin työ. Hänen piti unohtaa itsensä, antaen elämänsä alttiiksi; silloin se on oikeaa ja jaloa. Tuo alkuperäinen jalous on unohdettu varsinkin juutalaisten uskonnossa. Kun luemme Vanhaa testamenttia, niin huomaamme, että siinä pidetään voittoa kaikkein tärkeimpänä, ja sen saavuttamiseksi saa hyökätä vihollisen kimppuun milloin ja miten tahansa.

Sotilaan taivas on joka uskonnossa ollut olemassa, ja se on hyvin kaunis ja ihana. Kun sotilas kuoli taistelukentällä, hän ikään kuin leijaili ylös taivaisiin. — Jos hänen persoonallinen intohimonsa oli mukana taistelussa, silloin hän vähäksi aikaa jäi maan piiriin jatkamaan taistelua. Sen tähden on joka sodassa taistelukentän yläpuolella kuolleitten joukot taistelleet toisiaan vastaan; vainajat ovat jatkaneet taistelua.

Ne vainajat, jotka olivat kokonaan unohtaneet itsensä ja taistelleet ainoastaan suuresta velvollisuuden tunteesta, inspiraatiosta, eivät kuoltuaan jääneet taistelemaan, vaan menivät suoraan siihen taivaaseen, johon sitten toisetkin vainajat aikanaan nousivat, siihen taivaaseen, joka antoi heille merkillisen suuren nautinnon tunteen. Sen tähden on sotilaan taivasta kuvattu vähän aistilliseksi. Sillä on tahdottu korostaa sitä seikkaa, että yhtä suuret kuin sotilaan kärsimykset olivat, kun hän kuoli taistelussa, niin yhtä suuret olivat hänen onnen ja nautinnon tunteensa taivaassa. Siellä avautui hänelle aivan satumaisia mahdollisuuksia onneen ja nautintoon.

Näitä sotilaan taivaita on siis ollut kaikissa uskonnoissa, ja niistä on vielä tänä päivänä osa jäljellä, vaikka ne ovat näiden toisten vanhojen uskontojen suojassa. Sillä jos me kysymme: onko Buddhan ja Kristuksen

varsinaisessa taivaassa sotilaan taivasta – niin meidän täytyy sanoa: ei ole. Ainoastaan pseudobuddhalaisessa ja pseudokristillisessä taivaassa on, mutta ei heidän todellisissa taivaissaan.

Eikö siis kukaan sotilas, jaloudestaan huolimatta, voi tulla Buddhan ja Jeesus Kristuksen taivaaseen? Voi kyllä, mutta se riippuu aivan yksilöllisistä seikoista, se riippuu hänen omasta sielustaan. Sota, joka voi kehittää ihmisissä kaikenlaista alempaa tunne-elämää, voi muutamissa ihmisissä, jaloissa sieluissa herättää suorastaan kauhua, kammoa. He voivat tuntea sisässään, olivatpa he sitten kenraaleja tai yksinkertaisia sotamiehiä, että sota on julmaa. Ja he tuntevat suurta sääliä niitä kohtaan, jotka saavat sodan takia kärsiä, esimerkiksi omaisia kohtaan, jotka jäävät kotiin tuskaisina ja kieltäytymään kaikesta. Myöskin he voivat tuntea sanomatonta sääliä sekä omia tovereitaan että myös ns. vihollisia kohtaan, että ihmiset niin järjettömästi tappavat toisiaan. Sellaisille, jotka näin tuntevat ja jotka jo ovat kasvaneet sielussaan pois kaikesta sodasta, aukenee joko Buddhan tai Jeesus Kristuksen taivas. Jos he ovat säälineet erityisesti eläimiä, niin Buddhan taivas aukenee, tai jos ihmisiä, niin Kristuksen taivas, ja he saavat heti alkaa tehdä työtä toisella puolella.

Tämä riippuu kokonaan yksilöistä. On yksilöitä, jotka nousevat Buddhan ja Jeesus Kristuksen todellisiin taivaisiin, mutta suuret sotajoukot sellaisinaan eivät ole kypsiä niihin; ne kulkevat noihin vanhojen uskontojen taivaisiin, joissa ne sitten toisten sotajoukkojen kanssa muodostavat eräänlaisen tietyn inspiraation ihmiskunnassa. Tämä on hyvin voimakas inspiraatio; se on aina innostanut runoilijoita ylistämään sota ja kuolemaa taistelukentällä kauneimmaksi kuolemaksi. Sen tähden meidän ei tarvitse ihmetellä, että sillä on ihmisten mielikuvituksessa niin suuri siveellinen voima. Koko kansa nousee kuin korkeammalle henkiselle tasolle, kun kuulutetaan: ”Nyt vihollinen hyökkää maahan!” Kansa herää silloin kuin unesta ja nousee korkealle siveellisesti. Niin suuri ja voimakas vaikutus on näillä miljoonia vuosia vanhoilla taivailla.

Meidän täytyy kysyä, kun tänään tutkimme asiaa vähän esoteerisemmalta kannalta: mikä on oikein tämä meidän elämämme tällä Tellus-planeetalla? Ovatko kaikki nuo tuollaiset uskonnot sattumanvaraisia? Kun Salainen veljeskunta lähettää tänne maailmaan jonkun opetuslapsen perustamaan uuden uskonnon, niin tapahtuuko se kuin umpimähkään, sattumanvaraisesti, vai onko siinä jokin järjestelmä? Tähän tekisi mieleni vastata: Salainen veljeskunta, sikäli kuin se koostuu mestareista ja korkeista vihityistä, ei kyllä omin voimin kykene systemaattisesti järjestämään koko ihmiskunnan kehitystä, ei luomaan sille kehitysjärjestelmää; se on kuin palvelijan asemassa. Kaikki mestarit ovat ihmisten palvelijoita ja auttajia.

Se suunnitelma ja järjestelmä, mikä on kaiken takana, on tietenkin lähtenyt paljon korkeammalta taholta. Se on jumalainen suunnitelma, joka on peräisin itse Logoksen tajunnasta ja joka on siis toteutuneena olemassa näkymättömässä hengen maailmassa. Se etsii vain ilmausta, ja koko tämä meidän aurinkokuntamme on juuri tämän suunnitelman ilmaus. Kaikki ne voimat, mitkä vaikuttavat tässä, ovat niitä, jotka panevat toimeen tämän suunnitelman. Sen tähden salatieteilijäkokelas, ajattelija, joka on tutkinut astrologiaa ja tullut sen pätevydestä vakuuttuneeksi, katselee tätä suunnitelmaa systemaattisena kokonaisuutena ja näkee, kuinka tähtiin on piirrettyä ihmiskunnan kohtalot edeltä käsin, ainakin suurin piirtein, ja hän osaa vähän lukea tähdistä sitä suunnitelmaa.

Sen tähden me voimme sanoa, ettei Salainen veljeskunta suinkaan ole kosmoksen järjestyksen tai astrologisen systeemin yläpuolella, vaan se on sen palveluksessa. Salainen veljeskunta toteuttaa sitä suunnitelmaa, joka virtaa eri tähtien kautta tähän meidän maapalloomme. Ja jos tahdomme tätä asiaa hieman konkreettisemmin ymmärtää, niin sanomme: eri planeetoissa, tässä meidän aurinkokunnassamme on erilaisia eläviä luonnonvaltakuntia, erilaisia ihmiskuntia, joilla kullakin on oma tehtävänsä, oma kosminen inspiraationsa. Ne ovat tavallaan samassa asemassa kuin me. Niin kuin me otamme vastaan vaikutuksia kaikilta planeetoilta, niin samoin tekevät niidenkin ihmiskunnat. Kunkin planeetan ihmiskunnalla on oma kosminen tehtävänsä, oma läksynsä opittavana, oma koulunsa käytävänä. Sen lisäksi niiden on otettava osaa toisten planeettojen läksyihin niin paljon kuin niillä on siihen mahdollisuuksia.

Meidän maapallomme on erikoisesti siinä asemassa ja sen ihmiskunnan kehitystehtävä on hengeltään sellainen, että se ottaa voimakkaasti vastaan vaikutuksia kaikista toisista maailmoista, toisilta planeetoilta, voimakkaammin kuin muut. Meidän tehtävämme on olla kuin linssinä, syttiönä, joka kokoaa auringon säteitä yhteen pisteeseen. Me olemme kuin magneetti, joka vetää vaikutuksia puoleensa toisista tähdistä enemmän kuin toiset planeetat. Tämän Tellus-planeetan ihmiskunnan erikoinen koulu on monipuolisempi, monivaihteisempi ja samalla raskaampi kuin toisten. Tätä Tellus-planeettaa onkin nimitetty 'murheenlaaksoksi' sen tähden, että elämä on täällä raskaampaa kuin muualla, koska kehitys on täällä monipuolisempi. Tämän planeetan ihmiskunta voi saavuttaa lyhemässä ajassa suurempia korkeuksia kuin muualla on mahdollista; sen tähden myöskin täällä kärsimykset ja tuskat ovat suuremmat.

Te ymmärrätte tämän asian paremmin, jos muistutamme mieliimme, mitä teosofia tästä kertoo. Tällä meidän planeetallamme on Salainen veljeskunta, joka muodostaa meidän ihmiskuntamme salaisen kehityskoulun. Sen jäsenet valvovat meidän kehitystämme korkeamman suunnitelman mukaan, mutta se muodostaa samalla koulun planeettamme ihmisille.

Siten meillä, jos emme tahdo kulkea aivan virran mukana, vaan heräämme totuuden etsijöiksi, ihmisiksi, jotka tahtovat päästä totuuden tietoon, on mahdollisuus pyytää pääsyä tuohon salaiseen kouluun, yliopistoon. Tämä ei ole ainoastaan meidän tähtemme erikoisominaisuus, vaan toisillakin planeetoilla on omat salaiset koulunsa. Ja koska meidän maapallomme on tuossa erikoisasemassa, että se vetää magneettina puoleensa toisten tähtien vaikutusta suuremmassa mitassa, niin meidän salainen koulumme tällä planeetalla on läheisessä yhteydessä toisten planeettojen kouluihin; se on aina vuorovaikutuksessa niiden kanssa.

Meidän ihmiskuntamme salaisessa koulussa on sen tähden aivan kuin luokkia eli osastoja, jotka ovat muiden planeettojen salaisten koulujen vaikutuksen alaisia. Mehän tiedämme, ettei muilla kouluilla kuin Venus-planeetan koululla, ole varsinaisia, suoranaisia edustajia eli opettajia tällä meidän tähdellämme, sillä Venuksesta tulivat ne korkeat olennot, jotka perustivat tänne meidän salaisen koulumme, jossa he itse ovat kuin korkeampia 'professoreja'. Toisista planeetoista meillä ei ole tällaisia varsinaisia opettajia. Jos niillä on edustajia täällä, niin ne eivät ole itsenäisiä kuten Venuksesta tänne muuttaneet, vaan ensiksi näiden Venus-olentojen alaisia, ja sitten vielä yhtämittaisessa vuorovaikutuksessa oman planeettansa kanssa. Venus-olennot sitä vastoin ovat aina itsenäisiä. He eivät ole tilivelvollisia Venukselle, vaan ainoastaan Logokselle, jota vastoin toisten planeettojen edustajat toimivat omien koulujensa ohjeiden mukaan. Tämä on meidän planeettamme erikoisuus.

Me voimme ymmärtää paremmin ihmiskunnan kehitystä tällä tähdellä, jos otamme huomioon, että eräs tärkeimpiä kouluja, mitä ihmiskunnalla on ollut näihin aikoihin saakka Venuksen koulun lisäksi, on Mars-planeetan koulu. Mikä se on? Se on juuri muun muassa sotilaan koulu, miekan koulu, ja sen inspiraatio on tuo, josta äsken oli puhe: 'uhraa oma henkesi ja elämäsi, älä ollenkaan muista itseäsi'.

– Tätä ei voida opettaa ihmisille – ei Mars-planeetalla eikä tällä meidän pallollamme – muuten kuin miekan avulla. Väkivalta, tappaminen on se, joka opettaa ihmisille oman henkensä uhraamista. Ja muistakaamme nyt: Mars-koulu ei ole näyteltyt osaansa loppuun, ennen kuin me kaikki ihmiset olemme oppineet olemaan panematta arvoa omalle hengelleen, niin että voivat sen uhrata millä hetkellä tahansa. Emme saa pitää siitä kiinni epäjaloilla, itsekkäällä tavalla. Me emme saa ajatella, että me olemme se napa, jonka ympärillä kaikki pyörii. Meidän täytyy oppia tuntemaan koko olemuksemme, että meidän oma persoonallinen olemisemme on verraten mitätön kosmisesti katsoen.

Se voi olla tärkeä meille, mutta me emme ole yksin maailmankaikkeudessa, me olemme siinä vain pieni atomi. Olisi naurettavaa ajatellakaan, että me voisimme merkitä enemmän kuin joku toinen siinä. Sen tähden meidän pitää oppia se Marsin läksy, että annamme oman henkemme alttiiksi. Ja sen me olemme oppineet vasta silloin, kun osaamme antaa henkemme Jeesus Kristukselle samalla tavoin, kuin tähän saakka Marsille.

Tähän saakka ovat kaikki ymmärtäneet, kuinka jaloa on kaatua taistelussa; nyt pitää ihmiskunnan oppia ymmärtämään, että me emme pääse sodan siveellisestä ongelmasta vapaaksi, ennen kuin yhtä suurella innolla uhraamme henkemme Kristuksen uuden elämän puolesta, ei niin, että Jeesus Kristuksen nimessä tapamme toisia, vaan sillä tavoin, että kieltäydymme verta vuodattamasta Jeesus Kristuksen vuoksi, että osaamme elää hänen käskyjensä mukaan yhtä intensiivisesti kuin ennen saatoimme elää sotainnostuksesta. Kun opimme uhrautumaan totuuden puolesta, silloin on Marsin suuri läksy opittu. Tuo Marsin koulu on ihmeellinen salainen koulu, suurenmoinen siveellinen koulu, ja sen vaikutus on Marsin välityksellä suunnattoman voimakas meidän maahamme.

Mutta tämä Marsin koulu ei voi ikuisesti pysyä mukana meidän ihmiskuntamme kehityksessä. Miksi ei? Sen tähden, että siihen kouluun aina liittyy ainoastaan alempi osa ihmisen järjestä. Ihmisen järjen tulee voittaa Mars. Mars edustaa salaisesti alempaa ymmärrystä. Sen vastakohtana on Merkurius, joka edustaa korkeampaa järkeä, tieteellistä ajattelua. Siitä hetkestä, kun tulimme ihmisiksi, eli, niin kuin sanotaan salatieteellisissä kirjoissa, järjen pojat, maanasaputrat, ruumistuivat tänne, siitä ajasta alkaen meillä ihmisillä on korkeampi järki, joka kehittyy ja kasvaa ja voi oppia ajattelemaan aivan uudella, persoonattomalla tavalla.

Sekin oli Merkuriuksen vaikutusta, kun meidän korkeammat minämme ruumistuivat. Ja tässä korkeamman minän järjessä on sääli etualalla. Sen tähden me sanomme, että jos esimerkiksi Manu, Mooses ja Muhammed ovat sangen suuressa määrin edustaneet Marsin koulua, niin sen sijaan Buddha on tyypillisesti edustanut Merkurius-koulun vaikutusta, sillä hän nosti älyn huippuunsa. Hän oli älykkäin olento, mitä maan päällä on ollut, viisain, puhtain ajattelija, ja hänen sydämensä oli täynnä sääliä, joka seuraa juuri tuota korkeampaa ajatuskykyä. Mutta itse asiassa Buddha edustaa vielä toistakin koulua, vielä korkeampaa koulua. Hän edustaa sitä koulua, jonka vaikutus hyvin vähän vielä näkyy täällä, nimittäin Uranuksen koulua, nerollisen ajatuskyvyn koulua. Siinä koulussa ovat ihmiset yhtämittäisessä inspiraatioissa; heille tulee jatkuvasti neroleimauksia. Siinä on järki kehittynyt niin laajaksi ja avaraksi, ettei tavallisen ihmisen järki voi sen filosofointia seurata. Buddha oli sen koulun kanssa läheisessä yhteydessä. Hän sai edustaa sen vaikutusta, ja yhä vieläkin edustaa sitä ja yhä suuremmissa mitassa.

Tällaisia kouluja on muitakin, mutta Venuksen koulu on se koulu, joka on varsinaisesti edustettuna täällä. Sehän on kaiken tieteellisen työn ja toiminnan takana; se inspiroi sitä ja samalla kaikkea järjestelmällistä kehitystä. Meidän Salaisessa yliopistossamme tämän maan päällä, Venuksen koulussa, on kaikki järjestetty luokittain, systemaattisesti, ei niin, etteikö joku voisi kulkea hieman eri tavoin, mutta suurin piirtein ihmisten pitää henkisesti kehittyä luokittain, hankkia määrättyjä tietoja määrättyssä järjestyksessä. Tätä ovat mysteerit sisimmältään. Tämä Venus-koulu antaa leimansa koko meidän ihmiskuntamme kehitykselle. Kun toiset koulut opettavat läksynsä meille, niin se tapahtuu Venus-koulun välittämänä.

Meillä on sellainenkin koulu kuin Jupiterin koulu, jonka vaikutus näkyy täällä meidän planeetallamme siinä, mitä voisimme nimittää hyväksi, valkoiseksi magiaksi. Mutta tämän saman asian ulkonainen alempi puoli, ikään kuin irvikuva siitä, on sitten kaikki kirkollinen järjestö- ja pappisvalta ja mikä siihen vivahtaa. Se on kuin Jupiter-koulun vaikutuksen yöpuoli, ja sen tähden siinä voi joskus näkyä ja ikään kuin päästä lävitse vaikutus eräästä toisesta koulusta, joka on mitä salaperäisin. Se on Saturnus-koulu, joka näkyy siinä, mitä voimme nimittää mustaksi magiaksi.

Näistä asioista ei tietenkään voi tässä laajalti puhua; on pakko rajoittua pelkkiin ääriäivoihin. Mutta täytyy vielä mainita eräs koulu, jolla on niin ikään ollut sangen vähän vielä tilaisuutta vaikuttaa, mutta joka vaikuttaa eräisiin yksilöihin. Se on Neptunuksen koulu, ja sitä edustavat varsinaisesti meidän Venus-koulussamme hyvin korkeat vihityt. Sen vaikutus koskee suoranaisesti meidän tunneluontoamme. Se on itse asiassa koulu, jonka pitää alkaa vaikuttaa kaikista eniten meidän ihmiskuntamme kehityksessä, sillä meidän ihmiskuntamme on tunne-ihmiskuntaa. Meissä on todellista, niin kuin jokainen ihminen tietää, se,

mitä me tunnemme, aivan kuten Schiller sanoo: ”Sinun omasi on ainoastaan se, mitä tunnet, se, mitä ajattelet, on yhteistä.” Se, mitä me todellisesti olemme ihmisinä, on meidän tunne-elämämme.

Sen tähden on ihmisten perussävel ja sisin tunnusmerkki tunne-elämä. Mehän, niin kuin Salaisessa Opissa sanotaan, elämme siinä manvantarassa, joka kehittää neljättä prinssiä. Meillä oli ensin saturnus-, sitten aurinko-, sitten kuu- ja nyt maamanvantara. Tämä nykyinen kehittää meissä neljättä prinssiä, kaamaa, himoa, tunnetta. Se on koko ihmiskunnan probleema; sitä me olemme täällä ratkaisemassa. Meidän on ratkaistava, mitä osaamme tunteistamme tehdä, mitä meistä tulee. Sen tähden sanotaan, että meidän maapallomme ihmiskunta on täällä oppimassa rakkautta, sillä rakkaus on samalla jotakin, joka tuntuu meissä. Jos se on vaikka tavallista himoa, sekin tuntuu, vaikka se ei olekaan vielä rakkautta. Rakkaus on meissä silloin, kun koko meidän tunne-elämämme on puhdasta, inhimillistä rakkautta, kuten Jeesus Kristuksessa.

Se planeetta ja salainen koulu tässä aurinkokunnassa, joka ratkaisee juuri tätä probleemaa, on Neptunuksen koulu. Varsinaisesti on ollut vain yksi suuri olento tällä meidän tähdellämme, joka välittömästi saattoi tuoda esille Neptunuksen vaikutusta, antaa sellaisen elämänohjeen, joka tekee meistä rakastavia olentoja, ja se on Jeesus Kristus. Hän saattoi näyttää meille, mitä inhimillis-jumalainen rakkaus on. Jeesus Kristus toi Neptunuksen koulun tulokset meidän eteemme nähtäviksi. Sen tähden me voimme sanoa, että syvimmin katsoen me kaikki kuljemme Neptunuksen koulua. Neptunuksen ihmiskunta on jo ratkaissut sen probleeman, jonka olemassaolon me vasta aavistamme.

Me emme osaa vielä muuta kuin aivan erikoisissa tilanteissa ottaa vastaan aivan puhdasta vaikutusta Neptunuksesta tai toisin sanoen Jeesus Kristukselta. Ellei Jeesus Kristus olisi täällä meitä auttamassa, ellei hän välittäisi tätä kaikista korkeinta rakkautta, emme voisi sitä ottaa ollenkaan vastaan. Hänen avullaan voimme ruveta kulkemaan Venuksen kolua, jota myös nimitetään Melkisedekin kouluksi, sillä tavoim, että jo heti aluksi otamme vastaan Kristuksen välityksellä Neptunuksen koulun suunnattoman korkean inspiraation. Mutta sillä tietenkin on omat vaaransa kuten kaikilla näillä planeettakouluilla ja niiden vaikutuksilla. Samalla kuin ne vaikuttavat hyvää, herättävät ne myös vastaavaa pahaa. Siten ihmisten tehtäväksi, jokaisen yksilön tehtäväksi jää saada silmänsä auki sekä oikealle kasvulle että rikkaruohoille. Meidän silmämme täytyy avautua, että osaamme erottaa toisistaan hyvän ja pahan, voittaa kaiken pahan itsessämme ja valita hyvän. Meidän varsinainen koulumme täällä maan päällä on sen tähden tuskallisten ponnistusten koulu, — melkein ylivoimaisten ponnistusten koulu, joka nimi tälle Tellus-planeetalle on annettu interplanetaarisia olosuhteita ajatellen. — Ne olisivatkin ylivoimaisia, ellei Jeesus Kristus olisi tuonut tänne aivan erikoista jumalaista inspiraatiota, rakkauden inspiraatiota, joka voi ihmisen nostaa tietämättömyyden ja itsekkyyden suosta ja viedä häntä eteenpäin.

”Taivaat ovat kuin suuria voimapattereita, ajatusmuotoja, jotka leijuvat meidän ihmiskuntamme yllä sen salaisessa tajunnassa ja inspiroivat yhä nykyajankin ihmistä.”

TEOSOFISIA ESITELMIÄ N:o 2.

ENKELEIN LANKEEMUS

PIIRTEITÄ IHMISKUNNAN HISTORIASTA
„SALAISEN OPIN“ VALOSSA

VIISI ESITELMÄÄ
PITÄNYT

PEKKA ERVAST

HELSINKI 1907
TEOSOFINEN KIRJAKAUPPA JA KUSTANNUSLIIKE

HELSINKI 1907
KIRJAPAINOYHTIÖ VALO.

SISÄLLYS:

	Siv.
Alkulause	1
I. Luominen	2
II. Ihminen	7
III. Syntiinlankeemus	11
IV. Vedenpaisumus	16
V. Noakin arkki	23
Geologinen taulu	28

Alkulause.

Tämä esitelmäsarja esittää kansantajuisessa muodossa pari mieltäkiinnittävää kohtaa siitä laajaperäisestä aineesta, jolle H. P. Blavatsky »Salaisessa Opissaan» omistaa satoja sivuja. Samalla kun toivon, että tämä kirjani herättäisi lukijassa halua tutustumaan H. P. Blavatskyn ihmeelliseen suurteokseen, jota tosin vielä ei ole suomenkielellä tarjona, rohkeenen uskoa, että se sopii johdatukseksi niille, jotka »Salaisen Opin» valossa ryhtyvät tutkimaan ihmiskuntamme kehityshistoriaa.

Ihmiskunnan kehityksestä puhutaan miltei jokaisessa teosofisessa kirjassa. Niitä asioita, joita nämä esitelmät koskettelevat, käsitellään erityisesti seuraavissa teoksissa:

The Story of Atlantis, W. Scott-Elliot (löytyy tanskaksi käännettynä nimellä »Atlantis' historie»).

The lost Lemuria, W. Scott-Elliot.

The Pedigree of Man, Annie Besant.

The Beginnings of the Fifth Race, A. P. Sinnett.

The Lunar Pitris, Mrs. P. Sinnett ja W. Scott-Elliot.

»Salainen Oppi» ja muita kirjoituksia, Pekka Ervast.

Esitelmissäni olen tietysti käyttänyt hyväkseni yllämainittuja tutkimuksia; ne edustavat täten jotakuinkin yleisteosofista katsantokantaa. On kuitenkin näkökohtia, varsinkin kolmannessa esitelmässä, joista yksin vastaan, ja pyydän sentähden, että lukija muistaisi tätä, samoin kuin kaikkia teosofisia kirjoja lukiessaan, että »ehdotonta teosofista auktoriteettia ei ole; jokainen puhuja tai kirjottaja vastaa ensi kädessä itse sanoistaan».

Vibissä huhtikuulla 1907.

P. E.

I.

Luominen.

Arvoisat ja rakkaat kuulijani!

Tutkiessamme ihmiskunnan historiaa salaisen tiedon valossa meidän ei tarvitse luulla, että tämä salainen tieto, s. o. traditsionit, vanhat »pyhät kirjat» oikein ymmärrettyinä ja okkultinen eli salatieteellinen selvänäköisyys, olisi missään suuressa ristiriidassa nykyisen tieteellisen tutkimuksen kanssa. Päinvastoin tieteellinen tutkimus aivan ilmeisesti yhä enemmän lähenee salatieteellistä näkökantaa ja on monessa kohden aivan samalla kannalla. Ainoa kohta, missä toistaiseksi vielä tieteellinen tutkimus kokonaan eroaa salatieteestä, on se mikä suorastaan koskee ihmisten ja ihmissielujen historiaa. Luonnontieteellä ei ole ollenkaan niitä suuria näköaloja, mitä on salatieteellä, eikä se voi niitä saavuttaa, niin kauan kuin se ainoastaan tutkii ihmisen fyysillistä ruumista. Yksin tämä fyysillinen ruumiskin on salatieteen kannalta läpikäynyt monta fyysillistä muutosta, josta luonnontieteen on mahdotonta fyysillisellä tavalla ottaa selkoa. Mutta mitä tulee kasvi- ja eläinkunnan vaiheisiin, maapallomme geologiseen kehitykseen j. n. e., on nykyinen tiede päässyt samoihin tuloksiin kuin salatieteelliset klärvoajantiset tutkimukset ja vanhat historialliset tiedot. Voimme sentähden alottaa luomalla silmäyksen tieteellisiin esityksiin maapallomme historiasta ja geologisista aikakausista.

Tiedemiehiltä saamme melkein yksimielisesti kuulla, että maapallomme syntyi erkautumalla auringon suuresta pallosta eli siitä tulimerestä, joka täytti saman tilan avaruudessa kuin koko nykyinen aurinkokunta. Niinkuin muutkin planetat erosi maa siitä omaksi palloksi ja oli alkuaan suuri tulimassa, joka pyöri akselinsa ympäri, mutta jähmettyi pitkien aikojen kuluttua kovapintaiseksi, niinkuin se nyt on. Tämä kesti hyvin kauan, mutta kuinka kauan, siitä tiedemiehet ovat eri mieltä. Saksalainen tutkija Häckel laskee, että siitä saakka kuin maamme muodostui kovaksi palloksi geologisiin muodostumiin asti olisi kulunut noin sata miljoonaa vuotta, mutta hän itse myöntää, että tavallinen otaksuma on sata miljoonaa *tai* kaksisataa miljoonaa. Ero on valtaava, vaikka se ei numeroissa tunnu niin suurelta. Toisia tiedemiehiä on taas, jotka väittävät, että tuohon aikaan on täytynyt kulua ainakin 1,400 miljoonaa vuotta. Siis on monta otaksumaa, vaikka ei kukaan ole mennyt alle sadan miljoonan. Kun nyt näemme, kuinka erilaisiin tuloksiin fyysiset tiedemiehet ovat tulleet, niin voimme aivan yhtä tieteellisinä pitää niitä numeroita, joiden sanotaan jotakuinkin vastaavan salatieteellisiä numeroita. Viimeksimainittuja pidetään salaisina, mutta »Salaisessa Opissa» on mainittu, että ensimmäinen rotu (josta myöhemmin tulen puhumaan) olisi ollut maan päällä jo 300 miljoonaa vuotta sitten, ja voimme sen johdosta arvella, että on täytynyt kulua muutama sata miljoonaa vuotta lisää siitä ajasta, kun pallomme muodostui kovapintaiseksi.

Jätämme nämä numerot, joista tiedemiehet ovat eri mieltä ja salatieteellä on oma kantansa, ja tulemme toiseen mieltäkiinnittävään asiaan, nim. maapallomme geologiseen kehitykseen. Geologia ei ole vanha tiede, mutta on jo ehtinyt paljon tutkia, ja sen tärkeimpiä huomioita on, että maapallomme ei suinkaan aina ole ollut samannäköinen, vaan itse asiassa eri aikoina erilainen ulkomuodoltaan. Maapallomme on elävä olento. Tällä haavalla tapahtuu muutoksia sen ulkonäössä, vaikka me lyhytikäiset olennot emme silmillämme osaa niitä seurata. Olemme lapsina lukeneet, että Suomen rannikko nousee jopa jalan verran vuosisadassa. Tässä on kuva siitä, kuinka maapallon aina on käynyt. Kaikki luonnon elementit ja koko elimellinen luonto vaikuttaa näitä muutoksia. Sitäpaitsi maan akseli vähitellen siirtyy, ja auringon vaikutuksesta tulee milloin toinen milloin toinen maa trooppilliseksi. Geologit selittävät, että maan sisusta on tulista ja pyrkii aina ylöspäin: tapahtuu tulivuoren purkauksia ja maanjäristyksiä, jotka suuresti muuttavat maanpinnan muotoa. Joet kulettavat mukanaan mutaa ja muita aineita ja meren pohja niistä nousee. Sitten elävien olentojen kuollessa jäävät niiden luut maahan ja kivettyvät. Ja lopuksi ihmiskunta muuttaa maapallon pintaa monella tavalla rakennellen ja viljellen. Täten maapallon ulkomuoto vähitellen muuttuu.

Geologit jakavat tutkimustensa nojalla maan kehityksen viiteen aikakauteen, joiden nimet ovat: arkainen eli vanhin, palaiozoinen, mesozoinen, kainozoinen ja nykyaikainen. Jos teitä huvittaa, voin mainita, kuinka pitkiä Häckel sanoo näiden aikojen olleen. Ensimäinen aika olisi kestänyt 52 miljoonaa vuotta eli puolet koko geologisesta ajasta, seuraava 34 miljoonaa, kolmas 11, neljäs 3 miljoonaa ja nykyinen 100,000 vuotta. Jos näitä numeroita suhteellisesti suurennamme, voimme saada melkein samat luvut kuin salatieteelliset. Vanhimmasta ajasta ei ole muuta jallessa kuin graniittivuoret, joita meillä Suomessa on sangen paljon. Suomenmaa on myohempina aikoina ainakin osittain ollut niin paljon veden paalla, ettei ole siihen laskeutunut muita kerrostumia, vaan meillä on vain vanhimmat kerrokset ja niiden paalla vähän nykyisiä.

Erityisesti mieltakiinnostava on elimellisen luonnon historia ja kehitys. Geologinen tiede on havainnollisesti näyttänyt, että kaikki se elämä, mikä nyt on maan paalla, ei ole yhtäkkiä luotu niinkuin ennen opetettiin. Kristinopin mukaan jumala loi kaikki eri eläin- ja kasvilajit valmiina. Mutta geologiasta näemme, että kaikki on vähitellen kehittynyt alkuperäisistä muodoista korkeampiin ja rikkaampiin.

Ensimaisena (arkaisena) aikana ei ollut lainkaan luurankoisia, vaan alkuperaisia merielaimia, koralleja, mustekaloja y. m. ja lopulla vasta jonkunmoisia hyonteisia, skorpioneja ja hamahakkeja. Kasvimaailmassa ei ollut silloin vielä puita, vaan suunnattoman suuria kortteita ja liekoja. Niiden kivettymiä on tavattu syvimmällä maassa. Maapallo oli hyvin kummallisen nakoinen puunkokoisine kortteineen ja alkuperäisine eläimineen.

Seuraavana (palaiozoisena) aikakautena oli eläinkunta rikastunut. Oli enemmän hyonteisia, kuten torakoita, heinasirkkoja, suden- ja paivakorentoja y. m., mutta paljon suurempia kuin nykyiset, ja alkoi jo olla kalojakin. Kasvimaailma ei ollut niin paljon muuttunut. Silloin kasvoi enimmäkseen ramekasveja ja saniaislajeja, jollaisia nyt näemme pieniä metsissämme. Kehitys on käynyt hyvin hitaasti, vaikka siinä voi erottaa eri ajanjaksoja.

Sitten tulemme kolmanteen (mesozoiseen) aikakauteen, joka jo alkaa muistuttaa nykyisiä aikoja. Kasvimaailmassa ilmestyy havupuita ja palmuja, vaikkei ole vielä kukkia olemassa. Metsiin ja meriin tulee aarettoman monenlaisia ja suuria sisiliskoja, konnia, krokotiileja ja kaarmeita, jopa nisakkaitakin vähäsen (pussielaimia).

Pitakaamme mielessä, että elaintieteessa eläimet juuri jaetaan tällaisiin suuriin luokkiin, luurangottomiin ja luurankoisiin: kaloihin, matelioihin ja nisakkaihin, joista alemmat ovat alkuperaisempia ja ylemmät suhteellisesti kehittyneemmät, ja geologia nayttaa, että niiden kehitys todella on käynyt samalla tavalla, alkeellisimmat ensin ja sitten kehittyneemmät.

Neljäntenä (kainozoisena) aikakautena maa saa likipitäen sen naon, mikä sillä nyt on. Kasvaa kukkia ja lehtipuita, ja kaikki on monivarisempa kuin ennen. Kun salatieteilijä klarvoajantisesti katselee taaksepäin, saa hän elavan kuvan siitä, minkä nakoinen luonto milläkin ajalla oli. Tänä neljäntenä aikana ovat värit erinomaisen upeat, koreat ja rikkaat. Luonto on täynnä ensimäisen nuoruutensa voimaa, kaikki on suurta, varirikasta ja heleita. Kaarmeet kiemurtelevat ja luikertelevat rehevien lehtikasvien lomitse, krokotiilit nousevat merestä auringon paisteessa, syntyy tappelu hirvioiden kesken ja yhtäkkiä tulee lentava sisilisko ja iskee tappelijoihin. Ilma on täynnä melua, rysketta ja kirkuntaa.

Neljäntenä aikakautena ovat jo krokotiilit vähenemässä, mutta kaarmeet lisaantymaan päin ja nisäkkäitä on paljon. On petoeläimiä, apinoita, kavioelaimia, jyrsijöitä y. m. ja erilaisia puoliapinoita, melkein ihmisen nakoisia, joita tiedemiehet ovat luulleet ihmisen kanta-isiksi. Kuitenkaan ei ole löydetty n. k. puuttuvaa rengasta, vaan yhä vielä pysyy arvelun asiana, miten kä ihmisen kehitys on tapahtunut. Kun sitten tulemme nykyiseen aikaan, näemme, kuinka nisakkaat ja linnut enenevat ja viljelyskasveja ilmestyy.

Tämä on geologian jako ja sen kertomus maapallon ja luonnon kehityksestä. Se lisää, että ihmisjäännöksiä on tavattu viimeisestä (nykyaikaisesta) aikakaudesta ja mahdollisesti sitä edellisestä, mutta että varhempina aikoina ihmisiä ei ole ollut maan päällä.

Teosofian kanta on tässä kysymyksessä perin toinen, ja siirrymme nyt luonnontieteestä salatieteeseen, kun ryhdymme tutkimaan ihmiskunnan historiaa.

Tiede on jakanut geologisen kehityksen viiteen aikakauteen. Aivan samalla tavoin on salatiede jakanut ihmisen kehityshistorian viiteen jaksoon. Niinkuin »Salaisessa Opissa» sanotaan, elämme nykyään viidennessä rodussa. Tässä salatiede kuten sanottu poikkeaa fyysisestä tieteestä, joka väittää, että ihmiskunta on elänyt maan päällä vasta viimeisinä aikoina. Salatieteen mukaan ihmiskunta on kehittynyt rinnakkain muun luonnon kanssa, on siis ollut olemassa yhtä kauan kuin kasvi- ja eläinkunta. Tiede uskoo, että ihminen on tulos geologisesta kehityksestä, mutta salatiede avaa silmämme näkemään aivan toisia, paljon avarampia näköaloja, sanoessaan, että ihmiskunta ei ole tämän maanpäällisen kehityksen lopullinen tulos, vaan on ollut olemassa maan vanhimmista ajoista asti ja on tulos toisesta vielä vanhemmasta kehityksestä, josta ensi kerralla puhumme.

Ollen tulos varhemmasta kehitysjaksosta ihmiskunta oli sielullisesti valmis niin sanoaksemme, silloin kun nykyisen maapallomme historia alkoi. Inhimilliset sielut oleskelivat toisella tasolla — nim. mentali- eli ajatusmaailmassa, mikä vieläkin on sielumme varsinainen koti — ja ruumistuivat maapallollamme semmoisiin muotoihin kuin heillä oli tarjona. Nämä muodot eivät alussa olleet nykyisen ihmismuodon kaltaisia eivätkä fyysisineellisiä.

Luokaamme silmäys siihen, minkä näköinen ihmiskunta milloinkin on ollut. Ensimmäisen, vanhimman aikakauden ihmisiä katsoessamme täytyy meidän huudahtaa: »onko nämä ihmisiä? Eihän ne ole lainkaan ihmisten näköisiä! Suuria, tahtaisia, muodottomia, liikkuvien pallojen tai kallioiden kaltaisia!» Ihminen ei ole edes fyysinen olento, vaan eetterinen tai astralinen, eikä ole fyysisesti näkyväinen. Hän asuu kuolemattomassa, pilventapaisessa ilmiössä. Ainoa elementti, mistä hänellä on tietoa, on tuli. Kun tuli häneen koskee, tietää hän, että jotakin tapahtuu. Mutta hänelle on kehittynyt kuulo, hän kuulee, mitä henkisillä tasoilla tapahtuu, mutta kun hän on ilman ajatuksia, ei hänellä ole mitään sanottavaa.

Toisena aikakautena on ihmispilven ympärille muodostunut hieno kalvo, tuntoaisti kehittyi ja ihminen tulee tietoiseksi tulesta ja vedestä. Tämäkin ruumis on eetterinen eikä näy puhtaasti fyysiselle silmälle. Mutta ihmiset eivät ole enää kallioiden muotoisia, vaan monimutkaisempia, suurten, liikkuvien kasvien ja puiden näköisiä.

Tulemme sitten kolmanteen aikakauteen ja rotuun. Silloin ihminen vähitellen alkaa muodostua fyysisiksi, hän saa »nahkaiset vaatteet», kuten vanhassa testamentissa sanotaan, ja hänelle kehittyi näkö, mutta hänellä on ainoastaan yksi silmä keskellä otsaa, niinkuin kreikkalaisissa kansantaruissa kerrotaan kykloopeista. Ei hän muissakaan suhteissa heti ole »ihmisen» näköinen, vaan alussa pikemmin eläimen muotoinen. Olipa suorastaan välimuoto eläimen ja ihmisen välillä, joka oli alkuperäisen apinan kaltainen.

Alkuaikoina ihminen oli paljon kookkaampi kuin nyt. Kaikissa kansansaduissa puhutaan jättiläisistä, ja vanhimmat esi-isämme olivat todella jättiläisiä, niin että kolmannen rodun ihmiset saattoivat olla 50 ja 60 jalan korkuisia. Siitä sitten pieneivät, niin että lopulta tuskin olivat kookkaampia kuin nykyisetkään ihmiset.

Kolmannessa rodussa ihmiset kaksineuvoisista muuttuivat yksineuvoisiksi, jakautuivat kahteen sukupuoleen ja tulivat sennäköisiksi kuin nyt ovat. Neljännessä rodussa kehittyi sitten kolmen edellisen aistin lisäksi makuaisti, ja viides, nykyinen ihmisrotumme, on kehittänyt haju-aistin. Kaksi rotua ja geologista aikakautta on »Salaisen Opin» mukaan vielä odotettavissa.

Ennenkuin lopetamme tämän katsauksen luonnon ja ihmiskunnan ulkonaiseen historiaan, on mainittava pari sanaa maapallomme omasta ulkomuodosta, sen maitten ja vesien suhteista toisiinsa eri aikakausina. Salatiede kyllä hyväksyy nykyisen tieteen käsityksen maapallon geologisesta historiasta, mutta se täydentää sitä ja antaa tarkempia tietoja niistä mannermaista, joissa ihmiset asuivat. »Salaisessa Opissa» on mainittu, kuinka ensimmäinen mannermaa oli pohjoisnavan tienoilla. Maan akseli ei ollut samassa asemassa kuin nyt, vaan napaseutu oli troopillinen, ja siellä oli »pyhä maa». Toinen manner, n. k. hyperborealainen, oli edellisen eteläpuolella ja ulottui yli koko sen alan, joka nyt on pohjois-Aasiana. Kolmas rotu asui Lemurian mantereella, jonka voimme sanoa olleen melkein samoilla paikoilla kuin nyt on Tyven Meri. Neljäs mannermaa oli Atlantis, joka oli jotakuinkin nykyisen Atlantin valtameren kohdalla.

Ei pidä luulla näiden mantereiden olleen tarkasti rajotettuja siinä merkityksessä, että kun yksi hävisi, toinen nousi, vaan täytyy ajatella, että muunnosten historia on ollut sangen pitkäkallinen. Yksi maa on toisaalla vähitellen hävinnyt, samalla kuin muualla on meren syvyydestä noussut uusia maita, joten niiden historia sekottuu yhteen. Voimme kuitenkin puhua eri mannermaista, sentähden että suurten tulvain, »vedenpaisumusten» ja maanjäristysten kautta kunkin rodun loppuessa on hävinnyt paljon maata yhtäaikaa.

Nykyistä mannermaata kutsutaan »Salaisessa Opissa» Europaksi, mutta siihen luetaan myös Amerikka ja muut maanosat. Vielä on jälellä jäännöksiä vanhoista mantereista, kuten toisesta, hyperborealaisesta, Gröönlandi ja kolmannesta manteresta eli Lemuriasta eräitä Tyvenen Meren saaria. Neljännessä voi olla jälellä osia Europasta ja Aasiasta, vaikka näiden maiden ulkopiirteet eli rajat ovat alkuperäisistä paljon muuttuneet.

Muuten ansaitsee huomiota se suorastaan salatieteellinen tiedonanto, että ensimmäinen, pohjoisnavan luona oleva mannermaa, jota kutsutaan pyhäksi maaksi, kaikkien salaisten oppien mukaan ei koskaan häviä, vaan pysyy siellä muuttumattomana maapallon synnystä sen kuolemaan asti. Se on ikäänkuin ihmiskunnan kehto tämä pyhä maa. Mad. Blavatsky lausuu »Salaisessa Opissa»: »Koettakoot vaan rohkeat ilmassapurjehtijat ja muut uskalikot päästä pohjoisnavalle, eivät he kuitenkaan sinne pääse, sentähden että se on pyhä ja suojattu maa, jonne ihminen ei voi tulla fyysisessä muodossaan.» Se on ikäänkuin ihmiskunnan paratiisi ja sillä on ihmiskunnan kehityshistoriassa merkillinen tehtävä, josta myöhemmin vielä puhumme.

II.

Ihminen.

Arvoisat ja rakkaat kuulijani!

Viime kerralla puhuessamme luonnon ja ihmiskunnan fyysisestä historiasta täällä maapallollamme, mainitsimme, että inhimilliset sielut olivat valmiina odottamassa ruumistumistilaisuutta heti maapallon luotua. Mistä nämä nämä sielut olivat tulleet? Oliko jumala luonut ne valmiiksi taikasanansa avulla vai olivatko nekin jollain tavalla kehittyneet? Nämä kysymykset heräsivät itsestään mielessämme ja ohimennen jo viittasimme siihen, että teosofian ja salatieteen valossa ihmissielutkin ovat kaukaisen kehityksen tuloksia, koska kaikki luonnossa syntyy ja muodostuu asteettaisen kehityksen avulla.

Nyt meidän tulisi siirtyä tähän toiseen osaan ainettamme ja puhua ihmiskunnan henkisestä historiasta, sen henkisistä esi-isistä. Tämä on mieltäkiinnittävä, vaikka hieman vaikeatajuinen aine. Ken alkaa tutkia teosofiaa ja tahtoo saada selkoa näistä asioista, hän alussa hämmästyttävä ja joutuu harhaan lukiessaan ketjuista ja kierroksista, roduista ja aliroduista. Aine on itsessään siksi laajaperäinen ja monimutkainen, että tarvitaan jonkinmoinen johtolanka, ennenkuin voi näitä asioita ymmärtää. Raamatustamme ja ennenkaikkea hindulaisista pyhistä kirjoista saamme tosin vilauksia niistä, mutta salaperäisten pyhäin kirjoitusten ymmärtämiseen tarvitaan »avaimia». Nykyinen luonnontieteemme ei kerro niistä mitään eikä näistä asioista, jotka ovat tapahtuneet toisilla tasoilla ja äärettömiä aikoja sitten, ole eikä saata olla minkäänlaisia fyysillistieteellisiä todistuksia, niinkuin muuten fyysisen ihmiskunnan historiasta ja sen eri roduista saattaa olla. Virallinen tieteemme katsoo päinvastoin salatieteellisiä teorioja epäilyksellä. Eihän luonnontieteemme eikä »sielutieteemme» edes tunnusta, että ihminen on sielu! Niiden kannalta hän toistaiseksi vielä on ruumiillinen olento, varustettu ajatuskyvyllä ja »sieluelämällä». Salaisten oppien täytyy sentähden sekä oman luontonsa että ulkonaisten olojen pakosta jäädä itsekkään arvostelun, uskon ja ymmärryksen asiaksi.

On olemassa luonnon laki, jota tiede ei tunne, mutta joka on välttämättä mielessä pidettävä, jos tahdomme ymmärtää elämää teosofiselta kannalta. Tämä laki on uhrautumisen ja avunannon laki. Salatieteen mukaan on koko elämä ja kaikki sen muodot lahjaa. Koko maailmamme olemassaolo perustuu jumalan uhrityöhön. Kun ihminen syntyy fyysilliseen elämään, saa hän fyysisen ruumiin lahjaksi; hän ei voi itse synnyttää itseään näkyväiseen maailmaan, vaan hänen täytyy saada ruumiinsa lahjaksi, osaksi luonnolta eli luonnon haltijoilta, osaksi vanhemmiltaan. Nämä luonnon haltijat eli herrat, karman täytäntöönpanijat määräävät ja muovailevat hänelle hänen karmansa mukaisen eetterisen hahmon ja valitsevat sopivat vanhemmat, jotka voivat antaa vastaavan fyysisen ruumiin, ja sitten vasta ihminen henkisenä olentona ruumistuu tänne.

Samalla tavalla on käynyt pitkin matkaa. Ei ihmiskunta eikä eläinkunta ole itsestään syntynyt eikä itseään luonut. Tiede on luullut, että eläin muuttuu ihmiseksi ja etsii sentähden puuttuvaa rengasta. Puuttuvaa rengasta ei ole. Toinen muoto ei voi muodostua toiseksi, ennenkuin tulee ylhäältäpäin apua. Koko kehitys on aina tapahtunut avun kautta, ja kun tutkimme ihmiskunnan henkistä historiaa, huomaamme, kuinka ihmiskunta joka askelella on tarvinnut ja kuinka sille myöskin on annettu apua. Me näemme myöskin, kuinka monimutkainen ja pitkä on kaiken elämän kiertokulku ja kehitys, kuinka valtaava ja suurenmoinen on se näytelmä, jota »luomisen» kestäessä näytellään.

Te muistatte, että Mooseksen kirjat alkavat kertomuksella maailman luomisesta, kuinka jumala loi maailman kuudessa päivässä ja seitsemäntenä lepäsi. Salatieteellisesti voisimme sanoa tämän viittaavan siihen tosiseikkaan, että meidän planetahenkemme, jumalamme, — ei koko aurinkokuntamme jumala, vaan planetahenki, jumalallinen olento, joka johtaa maapallon kehitystä — hän todella seitsemänä työ kautena

tekee tehtävänsä, »luo maailmaa» niin sanoaksemme. Silloin on vain huomattava, että nämä seitsemän työkalua eivät vielä ole kuluneet, vaan että olemme vasta neljännessä. Seitsemäntenä aikakautena planetahenkemme mahdollisesti »lepää» ja katselee työtään ja kukaties huomaa, että se on hyvää, mutta tämä viittaa tulevaisuutta kohti ja se aikakausi ei koita vielä moniin miljonniin vuosiin, jos luemme aikaa aurinkovuosissa.

Se aikakausi, jossa nyt elämme, on siis neljäs luomiskausi. Yksi luomiskausi tarkoittaa, että Elämä kiertää seitsemän kiertotähden ympäri kulkien ensimmäisestä tähdestä toiseen, toisesta kolmanteen j. n. e. seitsemänten saakka, ja sanotaanpa vielä, että »elämän aalto» jokaisessa luomiskaudessa kiertää tällä tavalla seitsemän kertaa. Tämän tapahduttua jätetään kysymyksessä oleva ketju, joka »kuolee», ja elämä siirtyy toiseen ketjuun, joka vuorostaan luodaan luonnon luovien voimien eli jumalien avulla. Että nyt olemme neljännessä luomiskaudessa, merkitsee, että me olemme neljännessä ketjussa, jonka ympäri elämä kiertää, ja että ennen nykyistä maaketjua on ollut kolme kiertotähtiketjua. Sanskritinkielisellä nimityksellä kutakin tämmöistä luomiskautta kutsutaan manvantaraksi.

Nyt meidän ei pidä luulla, että aurinkokuntamme muut fyysiset kiertotähdet kuuluisivat samaan ketjuun kuin meidän maapallomme. Jupiter, Venus, Saturnus j. n. e. kuuluvat kukin omaan ketjuunsa. Muutamat ¹⁾ väittävät, että Mars ja Merkurius kuuluisivat maaketjuun, mutta siitä ollaan eri mieltä ²⁾ ja sitä on tavallisen salatieteilijän vaikea tietää.

Ennen tätä meidän ketjuamme, ennen neljättä luomiskautta, on tämä sama Elämä kehittynyt kolmessa toisessa ketjussa, joista viimeinen oli n. k. kuuketju. Sanotaan näet, että se kuu, joka nyt kiertää maan ympäri, on ollut yhtenä tähtenä tässä varhaisemmassa ketjussa. Fyysillinen tiede sanoo, että kuu on nuorempi maapalloa, että se on siitä erkautunut ja ruvennut kiertämään maan ympäri, mutta salatiede opettaa, että maapallo kuuluu neljänteen ketjuun ja on nuorempi. Kuu sitävastoin on vanhempi ja on kolmannen luomiskauden lapsi. Sanotaanpa sentähden myös, että kuu tulee häviämään aikoja ennenkuin maapallo »kuolee». Ehkä sitten kerran maapallomme »ruumiista» tulee kuu sille uudelle kiertotähdelle, joka viidennen luomiskauden aikana vastaa maapalloa.

Elämän näin siirtyessä ketjusta ketjuun eivät kaikki ketjut toimi samoilla tasoilla. Niin ensimmäisessä ketjussa tapahtuu kehitys aineellisimpänä ollessaan alemmalla mentalitasolla, joka silloin vastaa meidän fyysillistä tasoamme ja on sen ketjun ainoa »kolminaismaailmaan» kuuluva taso³⁾. Toisessa ketjussa laskeutuu kehitys astralitasolle, niin että alimmat siihen kuuluvat tähdet ovat astralisia, kolmannen ketjun kehitys ulottuu jo fyysilliseen maailmaan, niin että sillä on yksi planeta fyysillisellä tasolla, vaikka senkin elämä on enemmän eetteristä laatua. Tämä on n. k. kuuketju. Mutta meidän nykyisessä maaketjussamme on kolme planetaa fyysillisellä tasolla. Viides ketju tulee taas kehittymään sillä tavoin, että ainoastaan yksi tähti on fyysillisellä tasolla, sillä kun aineen huippukohta on saavutettu neljäntenä luomiskautena, nousee ilmennyt elämä taas hienoaineisempia ja henkisempiä muotoja kohti. Säännön mukaisesti kuudennen ketjun alin elämänilmennys tapahtuu astralitasolla ja seitsemännen alemmalla mentalitasolla.

Elämän kiertokulku on näin ollen pitkällinen ja monimutkainen eikä aivan samanlainen jokaisessa ketjussa. Sillä joskin uuden luomiskauden koittaessa luodaan uusia olentoja, toisin sanoen herätetään jumalallisen rakkauden voimasta kaikenmoisten prosessien kautta henkistä tietoisuutta ja elämää muotoihin, siirtyy sitäpaitsi uuteen ketjuun olentoja edellisistä ketjuista, sellaisia, jotka eivät vielä ole saavuttaneet kehityksensä päämäärää tai jotka muuten ovat sellaisella asteella kehityksessään, että voivat liittyä tähän

¹⁾ Esim. A. P. Sinnett.

²⁾ H. P. Blavatsky esim.

³⁾ Kolminaismaailmaksi (triloka) kutsutaan yhteisnimityksellä ihmiskunnan nykyistä elämäntannerta: mentalista, astralista ja fyysillistä tasoa.

uuteen tähtiketjuun.

Sentähden on luonnossa niin paljon erilaisia olentoja. Kun katselemme ympärillemme, näemme niin monenlaisia luonnon valtakuntia, ihmiskunnan, kasvi- ja eläinkunnan, kivikunnan ja vielä astrali- ja mentalitasolla muita kuntia, jotka suorastaan kuuluvat maapallomme kehitysjaksoon. Nämä kaikki erilaiset olennot ovat ikäänkuin lähtöisin eri kodeista ja vain osa syntynyt siinä ketjussa, joka on käymässä.

Tämä tulee helpommin ymmärrettäväksi, jos ajattelemme, mikä on suhde maaketjun ja kuuketjun välillä. Fyysillinen tiede uskoo, että ihmiskunta on vähitellen kehittynyt eläinkunnasta sekä ulkonaisesti että sisäisesti sieluelämän suhteen. Tämä teoria on kyllä oikea, mutta salatieteen kannalta on erehdys otaksua, että olisimme tulleet ihmisiksi tämän maapallon eläinkunnasta. Salatiede sanoo, että maapallollamme on ollut ihmiskunta alusta asti. Ensimmäinen ihmisrotu eli ehkä jo siihen aikaan, jolloin oli ensimmäinen geologinen aikakausi. Mistä siis nuo ihmiset olivat syntyisin, nuo tahtaiset, kalliomaiset olennot, jotka olivat »ihmisiä» siinä merkityksessä, että muodon sisällä asuva henkinen monadi oli määrätty tulemaan siksi, mitä me kutsumme ihmisiksi? No olivat juuri sieluina kotoisin kolmannesta ketjusta, kuuketjusta, ja olivat siellä kuuluneet eläinkuntaan eli johonkin luonnonvaltakuntaan, joka vastasi meikäläistä eläinkuntaa. Kuussa he olivat vähitellen kehittyneet ihmisyyttä kohti ja suuri joukko niistä sieluista, jotka nyt tässä ihmiskunnassa käyvät koulua, tulivat inhimillisiksi yksilöiksi jo kuuketjussa. Salatieteellinen ero ihmisen ja eläimen välillä on se, että eläimen tajunta ei nouse astralista tai astromentalista tasoa ylemmäksi, jota vastoin inhimillinen minuus on syntyisin ja asuu ylemmällä mentalitasolla. Muutamissa kuuketjun eläimissä heräsi jo silloin inhimillinen tajunta korkeampien olentojen avun ja rakkauden kautta, mutta suurin osa, noin kaksi kolmasosaa sanotaan, ei ennättänyt muodostua ihmisiksi kuuketjulla. Mutta koska ne olivat kuuketjulla kuuluneet eläinjärjestöön, oli niiden tarkoitus ja tehtävä syntyä ihmisiksi tällä maaketjulla.

Kaikki kuuketjun inhimilliset ja inhimillis-eläimelliset sielut eivät yhtäaikaa syntyneet maan päälle. Ensin tulvaavat suurissa joukoissa vähemmän, ja vasta myöhemmin enemmän kehittyneet, sillä mitä kauemmin ihmiskunta maan päällä elää, sitä kehittyneempiä muotoja se luo, joten myöhemmin syntyvät sielut saavat käyttövälineikseen asianmukaisia ruumiita. Jos kuuketjun kehittyneimmät ihmissielut olisivat ruumistuneet ensimmäisen rodun kalliomaisiin ihmisruumiisiin, eivät he olisi voineet mitään oppia ja kokea, ei myöskään, jos he olisivat ruumistuneet toisen rodun puumaisiin ja kasvimaaisiin olentoihin. Heidän täytyi odottaa, kunnes kehittyi enemmän ihmismäisiä muotoja.

Näytelmä oli tällainen. Kuuketjusta siirtyivät heti kaikki sielut »maan päälle», mutta kehittyneimmät jäivät leijalemaan korkeammille tasoille ja olivat siellä taivaallisessa tilassa odottaen ruumistumismahdollisuutta, samoin kuin ihminen ennen syntymistään. Vähemmän kehittyneet ruumistuivat heti ensimmäisen ja toisen rodun »ihmisiin», saaden ruumiinsa lahjaksi »kuu-isiltään», ja alussa kolmanteenkin rotuun. Enemmän kehittyneet ruumistuivat vasta kolmannessa ja neljännessä rodussa, niin että meillä on ihmiskunnassa yksilöitä, jotka eivät ensinkään ole eläneet ensimmäisessä tai toisessa rodussa, ja kaikkein suurimmat ja nerollisimmat ihmiset ovat semmoisia, jotka kuuketjussa saavuttivat siksi inhimillisen kehitystason, ettei heidän tarvinnut syntyä ennenkuin neljännessä rodussa Atlantiksella. Tämä seikka selittää monta hämärää kohtaa, jotka koskevat ihmisrotujen ja yksilöiden erilaisuuksia. Ihmisten ikä on erilainen. Suurin osa ihmisistä on päässyt ihmisasteelle vasta maapallolla. Sentähden elää täällä rinnatusten kansoja, jotka luovat sivistystä ja auttavat eteenpäin koko ihmiskunnan kulttuuria, ja raakalaiskansoja, sellaisia, jotka eivät osaa laskea kymmeneen, jotka illalla maata pantuaan aamulla tuskin muistavat, että ovat ennen olleet olemassa.

Sanoimme, että ensimmäisen rodun ihmiset saivat ruumiinsa lahjaksi »kuu-isiltä» [barhishad-pitreiltä]. Keitä nämä olivat? Samat kuuketjun »korkeammat olennot», jotka olivat avuliaina sen eläinkunnan kehittämisessä. He olivat siis tavallaan kuuketjun »ihmiskunta», ja esimerkkinä uhrautumisen elämänlaista on meille se osa, mikä on ollut heidän näyteltävänään luomisen suuressa draamassa.

Samalla tavoin on meidän ihmiskuntamme tehtävä nyt rakkaudella kehittää eläinkuntaa ihmiskunnaksi,

sillä eläinkunnan on määrä olla ensi manvantarassa ihmiskuntana. Sanotaanhan eräässä mystillisessä kirjotuksessa, Paavalin roomalais-epistolassa: luomakunta huokaa ja odottaa jumalan poikain ilmotusta (8: 19-22). Se odottaa sitä päivää, jolloin ihmiskunta on voittanut oman itsekkyytensä ja eläimellisyytensä, sitä päivää, jolloin ihminen voi antaa jumalallisen elämän eläimellisille olennoille, voi viisaudella ja rakkaudella kehittää itseänsä alempana olevia.

Sillä aikojen viisaus sanoo, että kullakin luomiskaudella on oma tarkoituksensa ja että kunkin tähtiketjun kehittyneimmät yksilöt ainakin ehdottomasti saavuttavat asetetun päämäärän. Niinpä on tämän neljännen planetaketjun tehtävä luoda sellaisia olentoja, joita me kutsumme Mestareiksi eli enkeleiksi eli jumaliksi ja jotka muodostavat ihmisiä lähinnä ylemmän luonnon valtakunnan. Sellainen kuin ihmiskunta on verrattuna eläinkuntaan, sellaiset ovat Mestarit verrattuina ihmiskuntaan.

III.

Syntiinlankeemus.

Arvoisat ja rakkaat kuulijani!

Jos kysymme kristityltä, mistä paha on alkunsa saanut, niin hän vastaa: »se on viettelyksen kautta tullut ihmismaailmaan». Ja jos kysymme, mistä paha kaikkein ensiksi tuli viettelijään, hän sanoo: »enkeliä lankeemuksesta, muutamat enkelit olivat niin ylpeitä, että asettuivat jumalan tahtoa vastaan ja lankesivat, ja siitä tuli kaikki paha». Kun me otamme tämän kertomuksen sanallisesti, niin emme sitä ymmärrä. Vaikeata on meidän uskoa paratiisiin, jossa viettelijä olisi ollut käärmeen muodossa, ja vaikeata on myös uskoa enkelien lankeemukseen. Ja jollemme ole vakuutettuja enkelien olemassaolosta edes, on meidän vielä vaikeampi käsittää pahan syntyä.

Mutta kuitenkin tähän kertomukseen enkelien lankeemuksesta sisältyy teosofin silmällä katsottuna enemmän totuutta, kuin meikäläisiin spekulatsioneihin ja mietiskelyihin, joilla ainoastaan oman ymmärryksemme valossa koetamme itsellemme selvittää pahan olemassaoloa. Tämä kertomus on itse asiassa lyhyt historiallinen esitys siitä, mitenkä maailmaan tuli se voima, jota me kutsumme pahaksi. Sen huomaamme heti, kun koetamme syventyä ihmiskunnan historiaan salaisen tiedon kannalta, semmoiselta kannalta, kuin se esiintyy niille, jotka tutkivat luonnon omaa muistia, »âkâshaan» painautuneita valokuvia kaikesta, mikä on tapahtunut.

Toinen raamatullinen kertomus esittää ihmisten pahuuden niin suureksi, ettei maa jaksanut heitä kantaa, vaan täytyi tulla vedenpaisumus, joka pyyhkäisi heidät maan päältä pois. Tämä vedenpaisumus voi monen mielestä, kun hän on vapautunut opinkappalten sokeasta uskosta, näyttää paljaalta tarulta, mutta kun hän rupeaa tutkimaan teosofiaa ja salatieteellisiä opetuksia, huomaa hän ihmeekseen, että tähänkin kertomukseen sisältyy paljon totuutta. Sekin on historiallinen esitys. Tunnustetaanhan meidän päivinämme jotakuinkin yleisesti tiedemiesten piirissä, että on ollut muita mantereita ennen tätä nykyistä ja että ne ovat hävinneet tulivuortenpurkausten ja vedenpaisumusten kautta. Mutta heti kun tutkimme teosofiaa, saamme kuulla, että ennenkuin ihmiset asuivat näillä viidellä tunnetulla mantereella, joita yhteisellä nimellä voisimme kutsua Europaksi, olivat he asuneet niin kutsutulla Atlantismantereella, johon tietysti kuului osia nykyisistä mantereista, mutta josta suurin osa on hävinnyt Atlantin meren pohjaan. Tämä mannermaa on juuri hävinnyt vedenpaisumuksen kautta. Ja teosofisilta opettajilta saamme kuulla, että tällä Atlantismantereella paha todellakin pääsi niin suureen valtaan, että vedenpaisumus tuli kuin rankaisu ihmisten ylitse — meidän ylitsemme, voimme lisätä, sillä mekin siellä Atlantiksella olimme langenneet pahaan ja itsekkyyteen.

Nyt olisi määrämme tarkemmin katsoa, kuinka tämä pahaan lankeeminen tapahtui ja minkälaiseksi historia sen johdosta muodostui. Mutta ymmärtääksemme näitä asioita täytyy meidän välttämättä pitää mielessämme kaksi tärkeätä seikkaa.

Ensimmäinen on se, että kaikissa kolmessa tähtiketjuissa, joissa elämänaalto kiersi, ennenkuin se saapui nykyiseen maaketjuumme, kehittyi elämä niin pitkälle, että syntyi ihmisenkaltaisia olentoja — ei ruumiillisesti, vaan sielullisesti. Tiedämme jo, että oma ihmiskuntamme on tulos kuuketjun eläin- ja ihmiskunnasta. Samalla tavalla ensimmäisen ja toisen ketjun hedelmänä oli mahtavia olentoja, ihmisen kaltaisia, vaikka toisissa suhteissa enemmän, toisissa vähemmän kehittyneitä kuin nykyinen ihmiskunta.

Toinen mieleenpantava seikka on se, että meidän ihmiskuntaamme, neljännen ketjun ihmiskuntaan, kuului alussa, paitsi kuuketjusta syntyisin olevat ihmissielut, myöskin ne, jotka olivat kotoisin ensimmäisestä ja

toisesta planetaketjusta. Edellisiä kutsutaan hindulaisissa pyhissä kirjoissa asuroiksi, jälkimmäisiä agnishvättapitreiksi. Kaikkien näiden tuli ruumistua maan päälle kolmannen ja neljännen rodun aikana.

Pahan synty on yhteydessä asuroiden inkarnatsioonin kanssa. Tarkastakaamme siis hiukan näitä olentoja, asuroita ja agnishvättapitrejä.

Asurat olivat ensimmäisen manvantaran »ihmisiä». Jos muistatte, mitä viime esitelmässä puhuttiin tästä ensimmäisestä planetaketjusta, tiedätte, että sen alin planeta oli ajatuksen- eli älytasolla. Tämä on huomattava kohta, sillä mitä se merkitsee? Se merkitsee, että koko siinä kehityksessä ei voinut olla mitään kärsimystä tunteissa, koska tiedämme, että sellainen kärsimys ei nouse astralitasoa ylemmäksi. Siellä kehittyi olentoja, jotka muodostuivat ihmisiksi siinä merkityksessä, että olivat ajattelevia, järjestellisiä, itsenäisiä minuuksia, samoin kuin ihminen nyt on ajatteleva ja järjestellinen olento mentalitasolla. Mutta asurat olivat kehittyneet ihmisiksi tuntematta kärsimyksiä.

Tässä on nyt se problemi, jota moni meistä miettii: miksi on paha ja kärsimys olemassa, emmekö olisi voineet kehittyä ihmisiksi ilman pahaa? Vastaus kuuluu: voimme! Voimme kehittyä ihmisiksi siinä suhteessa, että meistä tulee ajattelevia, itsenäisiä olentoja, mutta kun emme ole kärsineet, on kehityksemme puutteellinen. Me olemme itse asiassa »ihmisiä» ainoastaan puoleksi. Mikä inhimillinen olemuspuoli näet ei voi kehittyä ilman kärsimystä? Eräs luonnossa ja elämässä välttämätön ominaisuus, eräs ominaisuus, jota ilman ihminen tosiaan ei ole ihminen. Se on myötätunto, toisen kärsimyksen tunteminen, tahto auttaa — tämä ei voi kehittyä, jollemme saa kärsiä.

Sen näemme pienoiskuvassa jokapäiväisessä elämässä. Ihminen, joka on vain »personallinen» olento, jossa ei ole mitään korkeampaa herännyt ja joka aina on elänyt onnellisissa oloissa, hän on vailla rakkautta ja sääliä, hän ei välitä muitten kärsimyksistä, vaan pakenee niitä ja tahtoo elää erillään omassa onnessaan. Kärsimys yksin opettaa ihmiselle myötätuntoa ja rakkautta. Sentähden on välttämätöntä, että ne olennot, joiden tarkoitus on kehittyä todellisiksi ihmisiksi, oppivat kärsimään ja rakastamaan ja säälimään, sillä muuten he eivät voisi auttaa evolutionsia eteenpäin maailmassa, tehdä jumalan valtakunnan työtä. Täydellinen ihmisyyys on järjen ja rakkauden, tiedon ja tunnon sopusointu. Mutta myötätunto, auttamishalu ja avunannon kyky kehittyi ihmisessä ainoastaan silloin, kun hän näkee eron hyvän ja pahan välillä, kun hän on itse kärsinyt ja ymmärtää toistenkin kärsimyksiä, ymmärtää, että toisten pitäisi viisastua, pitäisi saada apua, pitäisi kehittyä niinkuin hänkin.

Tätä suurta läksyä eivät asurat vielä olleet oppineet. He olivat liian likellä jumalallista järkeä ja samalla liian kaukana sen heikoimmista aineellisista ilmennyksistä. Heidän nimensäkin viittaa siihen. Sana asura on usein käännetty »ei-jumala, paha henki», koska »sura» on »jumala». Se voidaan kääntää toisinkin, jolloin se johdetaan sanasta *asu*, »jumalallinen henkäys». Asurat ovat siis »jumalan henkäyksestä» syntyneitä olentoja, mikä sopiikin heistä sanottavaksi, koska he ovat kehittyneet niin paljon korkeammilla tasoilla kuin fyysillisellä. Mutta toinen nimi »paha henki» on myös paikallaan, kuten kohta näemme, sillä nämä ensimmäisellä planetaketjulla syntyneet inhimilliset minuudet istuttivat tavallaan pahan siemenen meidän ihmiskuntaamme.

Toisesta planetaketjusta kehittyi myöskin ihmisolentoja, agnishvättapitrit, mutta nämä olivat jossain määrin kokeneet pahaa ja kärsimyksiä, sillä siinä ketjussa oli alin tähti tunteiden astralisella eli himotasolla. He olivat niin muodoin oppineet paljon muuta kuin ainoastaan ajattelemaan ja järkeilemään, he olivat oppineet tuntemaan ja säälimään ja tottelemaan hengen lakia aineellisenkin elämän pyörteissä. He eivät vielä olleet ehtineet saavuttaa »täydellisyyttä» — inhimillisen kehityksen lopullista päämäärää. Voisimme verrata heitä opetuslapsiin, jotka ovat »astuneet Tielle», mutta vielä ovat kaukana mestariudesta.

Meidän maapallomme oli nyt tuleva kouluksi kaikille näille ihmissieluille. Nykyinen, neljäs planetaketju on kaikista aineellisin ja tämä merkitsee toisilla sanoilla, että kehitysmahdollisuudet ovat tässä suurimmat. Koska vielä maapallo on neljäs järjestyksessä ketjumme tähdistä ja koska parastaikaa tämän

ketjun neljäs kierros on käymässä, on »Salaisen Opin» kannalta kehityksen aineellinen huippukohta saavutettu tällä tähtipallollamme.

Täällä maan päällä tuli asuroiden oppia myötätunnon läksy, täällä tuli agnishvâttapitrien ottaa viimeiset askelensa adeptiuden tiellä, täällä ponnistelevat paraikaa kuuketjun jälkeläiset — meidän oma ihmiskuntamme —, pyrkiessään kehittymään jumalallista ihmisyyttä kohti.

Ja on tämän maan päällä astellut vieläkin korkeampia olentoja. Me aavistamme jo edeltäkäsini, että niin tärkeätä tapahtumaa, kuin näiden erinkaltaisten olentojen yhtäaikainen esiintyminen maan päällä oli, ei ole jätetty ilman johtoa ja ohjausta. Kuinka avunannon elämänlaki tässä kohden olisi jäänyt ilman edustajia? Tietenkään ei. Salaiset opit kertovat meille, että ihmissielujen kehitystä ohjaamaan ja johtamaan saapui tänne korkeita olentoja tähtiketjusta, jolla ei suorastaan ole mitään yhteyttä maaketjun kanssa. Venuksesta tulivat ne ylhäiset Mestarit ja heidän opetuslapsensa, jotka, kuten tiedämme, perustivat maan päällä sen salaisen koulun, joka ei koskaan häviä.

Näin monenlaisille olennoille kuului nyt luonnon käsky: maapallo on valmis, sen ihmiskunta odottaa, käyttäkää tilaisuutta hyväksenne ja ruumistukaa.

Miljoonia vuosia olivat jo kuuketjun vähimmin kehittyneet ihmissielut asustaneet maan päällä. Nyt oli tullut aika edistyneidenkin ruumistua. Ja paitsi heille, jotka älyllisesti vielä olivat lapsia, tarjoutui nyt kehitystilaisuus noille älyllisille jättiläisillekin, asuroille: lapsia hoitaessaan voisivat he itse oppia rakastamaan! Eikä siinä kyllin: toisen tähtiketjun ihanille valonpojille tarjoutui tilaisuus nuorempia ihmisveljiä auttamaan, herättämään heissä neron ja rakkauden tulta ja samalla itse lopullisesti kehittymään. Ja neljänneksi tarjoutui vielä tilaisuus toisen maailman sääliä uhkuville viisauden pojille saapua tänne opastamaan ja ohjaamaan!

Luonto oli siis käskenyt, sana kuulunut: »toinen luominen» on tapahtuva; manasaputrain, ihmisten poikain, on inkarneerautuminen!

Kuinka nyt kävi?

Kaikissa salaisissa kirjoituksissa kerrotaan — Ilmestyskirjassakin siihen viitataan — että suuret joukot tottelivat ja käyttivät tilaisuutta hyväkseen, mutta yksi osa käsketyistä — kolmas osa »taivaan tähdistä» eli enkeleistä — *ei totellut*.

Kuuketjun ihmiset tietysti tottelivat. Ja »enkeleistä» tottelivat agnishvâttapitrit, jotka olivat kotoisin toiselta planetaketjulta. Samaten tottelivat Venus-keketjun olennot, jotka joko opetuslapsina tulivat ottamaan viimeisiä vihkimyksiä tai korkeina mestareina tulivat ohjaamaan nuoren ihmiskunnan evolutsionia.

Mutta — yksi ryhmä oli, joka ei totellut, asurat, ensimmäisen planetaketjun inhimilliset olennot. He olivat eläneet ainoastaan mentalitasolla ja nähneet sen tason ihanuuksia, tunteneet vain kaikkea, mikä oli ylevää, ihanata ja kaunista, mutta eivät tienneet mitään rumuudesta ja kärsimyksestä. He katselivat alas fyysilliseen maailmaan ja näkivät ne apinain ja eläinten kaltaiset ruumiit, joita heidän piti tulla jalostuttamaan, he katselivat omaa ihanata olemustaan ja kauhistuivat. »Me emme ota tuollaisia asumuksia», he sanoivat. Heillä ei ollut myötätuntoa. Oikein on sanottu, että enkelit olivat ylpeitä ja ylpeydestä lankesivat. Heidän mielestään oli ihmismuoto liaksi ruma: »me emme tahdo tulla sitä likellekään». Ja sentähden että he olivat itsenäisiä, ajattelevia olentoja, saattoivat he vastustaa omaa velvollisuuttaan, saattoivat valita. Ei kuitenkaan ikuisiksi ajoiksi, sillä ei kukaan voi ikuisesti vastustaa Elämän lakia. Mutta joksikin ajaksi voi järkensä nojalla vapaa ja ajatteleva olento viivyttaa jumalallisen tahdon tapahtumista ja lykätä velvollisuutensa tuonemmaksi.

Kun asurat kieltäytyivät olemasta tekemisissä epämiellyttävien ihmisolentojen kanssa, ei heistä ollut sitä apua, mitä olisi voinut ja pitänyt olla. Heitä oli suuri joukko, eikä nyt ollut ilman heitä tarpeeksi paljon

sellaisia sieluja, jotka syntyen ihmiskuntaan olisivat voineet jalostuttaa sen fyysillistä ulkomuotoa. Toisella puolen oli sangen kehittymättömiä lapsisieluja ja toisella puolen enemmän tai vähemmän kehittyneitä adeptsieluja, jotka eivät voineet fyysisesti jalostuttaa ihmiskuntaa eivätkä liioin opettaa niitä, jotka olivat melkein eläimen kannalla.

Tästä oli silloin seurauksena, että ne ihmismonadit, jotka olivat kotoisin kuuketjusta, s. o. meidän ihmiskuntamme, oli fyysisellä tasolla tavallaan jätetty oman onnensa nojaan. Venus-ketjusta tulleet mestarit y. m. kyllä ruumistuivat ja agnishvättapitrit lahjottivat, kuten sanotaan, korkeamman järjen kipinän nuorelle ihmiskunnallemme, kiihottivat toimintaan inhimillisen monadin manas-puolta, mutta he saattoivat jalostuttaa fyysisesti ainoastaan omaa sukuaan. Muut ihmiset jäivät ikäänkuin yksin näiden kaunisten, jumalan kaltaisten olentojen ja eläinten välille. Ja mikä silloin tapahtui? Tapahtui se, joka tapahtuu usein vielä tänä päivänä samankaltaisen tilaisuuden sattuessa. Me olemme — useimmat meistä — vielä niin alhaisella kehitysasteella ja niin kaukana jumalallisuudesta, että jos etemme astuu korkea jumalallinen olento ja esim. tavallinen kotieläin, niin tunnemme enemmän yhteyttä eläimen kanssa ja viihdymme paremmin sen parissa. Tuo jumalallinen olento katsoo meitä niin ankarasti, hän katsoo aivan lävitsemme. Eläimellä on paljon enemmän tunteita mielestämme ja lyhyemmät ajatukset, sitä me ymmärrämme. Kun vielä tänä päivänä näin ajattelemme, eikö ollut luonnollista, että sama käsitys vuosimiljonnia sitten astui esiin kaikessa vilpittömyydessään? Ihmiset näkivät silloin edessään jumalallisen kauniita olentoja ja tottelivat heitä, mikäli saattoivat, sillä he pelkäsivät ja rakastivat heitä, tunsivat heihin vaistomaista vetäymystä; mutta eläimet olivat heitä likempänä, ne olivat tutunomaisempia ja kodikkaampia heidän mielestään.

Ja tällä luonnollisella kiintymyksellä eläinkuntaan oli luonnolliset seurauksensa.

Ihmiset olivat silloin kaksisukuisia hermafrodiitteja, mutta eläinkunta oli oman kehityksensä lakia noudattaen jakautunut kahteen sukupuoleen. Nyt ihmiset katselivat eläimiä, kuinka ne menivät yhteen ja synnyttivät sikiöitä, ja se vaikutti vetovoiman tapaisesti, niin että ihmisissä syntyi halu tehdä samoin. Heidän omat himonsa heräsivät uudelleen ja he tahtoivat jälleen nauttia sukupuolielämästä ja sen tuottamista sensatsioneista.⁴⁾ He rupesivat yhtymään, ja vähimmin kehittyneet heistä sekottuivat eläimiin. Silloin ihmisissäkin kehittyi sukupuolierotus. Muutamissa hermafrodiiteissa kehittyi enemmän miehellinen sukupuoli, toisissa taas kehittyi naisellinen. Vihdoin ihmisetkin olivat jakautuneet kahteen sukupuoleen.

Ihmisten ja eläinten yhtymisestä syntyi kaikenmoisia kummallisia olentoja, epäsikiöitä, sellaisia, jotka eivät suorastaan olleet eläimiä, mutta eivät ihmisiäkään; ne eivät olleet järjellä varustetut eivätkä osanneet puhua, vaikka muuten kieli samoihin aikoihin alkoi syntyä. Noista epäsikiöistä polveutuvat ne, joita me kutsumme apinoiksi. Tässä meillä on »puuttuva rengas», jota tiedemiehet etsivät, mutta tästä puuttuvasta renkaasta ei ole kehittynyt ihminen, vaan apina. Ja onhan tältäkin kannalta ymmärrettävä, että apinat ovat korkeimpia eläinten joukossa ja että niihin ruumistuu verrattain edistyneitä eläinsieluja.

Lemurian manner sai nähdä tuon eriskummaisen suurenmoisen näytelmän: *ihmiskunnan lankeemisen*, joka tosiaan välittömästi seurasi »enkelein lankeemista». Ihmiskunta, jonka ehkei olisi tarvinnut jakautua kahteen sukupuoleen, lankesi fysiologiseen sikiämiseen. Tietysti tätä esi-isäimme eli toisin sanoen omaa lankeemustamme ei ole katsottava minkäänlaiseksi tahalliseksi synniksi tai »tottelemattomuudeksi», jommoiseksi Aatamin ja Eevan syntiä lankeemusta tavallisesti kuvataan. Tämä kolmannen rodun lankeemus oli sisällinen eli sielullinen välttämättömyys. Sukupuolijaon aiheuttamat kärsimykset ja kokemukset, jotka yhä vielä jatkuvat, ovat nähtävästi tarpeellista koulua ihmissieluille, jotka siten oppivat rakkauden ja kieltämyksen loppumatonta läksyä.

Kenties olisi voinut olla toisin. Jos asurat olisivat totelleet, olisi ihmiskunta ainakin pelastunut siitä eläimellisyyden ja aistillisuuden alennustilasta, johon se nyt on vajonnut — kâma, himo, olisi löytänyt enemmän inhimillisiä ilmaisumuotoja. Kuitenkaan emme me saa syyttää asuroita. Meidät oli vain jätetty

⁴⁾ Muistakaamme, että ihmiskuntamme oli kuuketjussa ollut eläinkuntana.

yksin, kulkemaan omin voimin. Ja meidän voimamme pettivät. Heidän syntinsä kohtasi heitä itseään.

Sillä kuinka kävi asurain? Atlantiksella heidän täytyi ruumistua, ja kun he tulivat näin myöhään, kun ihmiskunta oli ehtinyt vajota näin syvään eläimellisyyteen, oli heidän surunsa ja häpeänsä monin verroin suurempi. Kuvannollisesti kerrotaan, että kyneleet valuivat heidän silmistään ja he huokasivat: »me emme ole käyttäneet tilaisuutta hyväksemme, kas, kuinka ihmiset ovat saastuttaneet meidän asuntomme». Suuret joukot asuroita inkarneerautui Atlantiksella ja silloin heidän kehityksensä kärsimyksissä ja siitä seuraavassa tiedossa täytyi tapahtua nopeasti, paljon nopeammin kuin jos olisivat aikaisemmin tulleet. Tämä merkitsee, että heidän voidakseen paljon kärsiä, täytyi tehdä paljon paha. Noiden jumalallisten olentojen oli ikäänkuin pakko mennä suoraa päätä »mustaan magiaan», niin suureen pahuuteen kuin mahdollista. Sentähden esitettiin Atlantiksella tuo ihmeellinen näytelmä, tuo suuri »sota valkoisten ja mustien välillä», josta puhutaan kansaintaruissa ja salaisissa kirjoituksissa.

Jatkamme siitä ensi kerralla.

IV.

Vedenpaisumus.

Arvoisat ja rakkaat kuulijani!

Se joka lähemmin tutustuu teosofisiin oppeihin, kuulee pian puhuttavan vanhoista sivistyksistä, kuulee kerrottavan, että nykyinen länsimainen, europalais-amerikkalainen sivistyksemme ei suinkaan ole ainoa sivistys, vaan mainitsemattakaan sellaisia vanhoja kulttuureja kuin esim. Egyptin, Intian ja Kiinan, joista tieteellisissäkin kirjoissa puhutaan, tietää teosofia vielä kertoa Atlantis-mannermaan sivistyksestä, joka on ollut paljon suurempi ja mahtavampi kuin tämä nykyinen kulttuurimme. Kuullessaan tämän ensi kerran jokainen ajatteleva ihminen hämmästyä ja kysyy itseltään: »kuinka se on mahdollista, että ihmiskunnalla on voinut olla suurempi ja korkeampi sekä aineellinen että henkinen kulttuuri kuin sillä nyt on? Eikö kehitys tapahdukaan maailmassa?» Näin me teosofeinakin ihmettelimme, kunnes saamme selviksi ne tosiasiat, joista viime kerralla puhuttiin, nim. että ne inhimilliset sielut, jotka olivat mukana luomassa atlantilaista kulttuuria, olivat osaksi toisia kuin me.

Ne ihmissielut, jotka nyt nauttivat tästä europalaisesta sivistyksestä, ovat enimmäkseen »varsinaisia ihmisiä», meidän ihmiskuntaamme kuuluvia olentoja, mutta ne taas, jotka Atlantiksella muodostivat ihmiskunnan, olivat ainoastaan osaksi samoja inhimillisiä sieluja kuin me. Suurin osa heistä oli niitä asuroita, joista puhutaan vanhoissa intialaisissa kirjoissa, niitä jumalan poikia, joista ohimennen mainitaan vanhassa testamentissa, niitä langenneita enkeleitä, joista viimein laajasti kerroimme. Me ymmärrämme mitä kaikkea niistä kerrotaan, kun pidämme mielessämme, että he olivat kehittyneet inhimillisiksi, ajatteleviksi olennoiksi ilman kärsimyksiä, siis sillä tavalla kuin me usein tahtoisimme voida kehittyä. Heidän historiastaan näemme, kuinka välttämätön kärsimys on. Ilman kärsimystä voimme tulla nerollisiksi, älykkäiksi olennoiksi, mutta meiltä puuttuu se ominaisuus, joka muodostaa aivan toisen puolen ihmisestä, nim. tunne, veljesrakkaus ja muut rakkauden ilmenemismuodot. Että Atlantiksen kulttuuri oli niin paljon korkeampi ja rikkaampi kuin nykyinen, oli siis suureksi osaksi asurain ansio. Useimmat heistä ovat nyt jo kehittyneet niin pitkälle, etteivät enää ota osaa ihmiskunnan evolutionsiin.

Tarkotuksemme tänään ei ole syventyä atlantilaisten rotujen historiaan. Tahdomme ainoastaan luoda yleissilmäyksen atlantilaiseen kulttuuriin ja erityisesti kiinnittää huomiomme siihen kohtaan, joka on mieltäkiinnittävin Atlantiksen historiassa, nim. valkoisen ja mustan magian väliseen taisteluun. Musta magia nousi Atlantiksen mantereella huippuunsa, ja me saamme tuon sivistyksen historiasta nähdä, mitä musta magia on, millä tavalla se syntyy ja kehittyy ja mitä se saa aikaan, ja samalla saamme nähdä, mitä valkoinen magia on. Atlantiksen ensimmäiset alarodut olivat sangen onnelliset, sillä vaikka niihin syntyi vähimmän kehittyneitä asuroita, oli rotuja johtamassa kehittyneemmät olennot, nim. sekä Venus-ketjusta tulleet korkeat opettajat että myöskin agnishvättapitrit-nimiset olennot, jotka kuten tiedämme olivat syntyisin toisesta planetaketjusta. Ensimmäinen ja toinen rotu ei voinut luoda itselleen sivistystä tai järjestettyä valtiomuotoa, mutta ihmiset elivät onnellisina, sillä kaikki tottelivat viisaita adeptijohtajia. Se oli ihana lapsuuden aika.

Se rotu, joka oikeastaan on luonut atlantilaisen historian, on kolmas, toltekkilainen, alarotu. Se oli voimakas ja mahtava rotu ja sai vähitellen haltuunsa koko Atlantiksen mannermaan, joka käsitti nykyisen Atlantin valtameren ja Afrikan ja ulottui korkealle pohjoiseenkin. Atlantis oli suunnattoman suuri mannermaa. Toltekkilainen rotu kukisti alamaiseksi kaikki muut rodut, mitä mantereella oli — ja niitä oli m. m. paljon lemuralaisia jäännöksiä —, se hallitsi niitä kaikkia ja sai kehityksen nousemaan kulttuurin huipulle.

Tämä rotu oli kaunista rotua. Ihmiset olivat melkein kahdenverroin kookkaammat kuin meikäläiset ja heidän ruumiinsa olivat monessa suhteessa kestävämmät kuin meidän. Kun niitä haavotettiin, paranivat ne hyvin pian, ja heidän hermostonsa ei ollut läheskään niin herkkä kuin meidän nyt on, vaan he saattoivat kärsiä ja kestää sellaisia tuskia, että viidennen rodun ihmiset kuolisivat niihin. Sellaiset nykyään elävät ihmiset, jotka polveutuvat näistä toltekkilaisista alaroduista, kuten eräät azteekkien jälkeläiset Amerikassa (muutamat intiaaniheimot) ovat niin vahvahermoisia, että saattavat kestää paljon kovempia tuskia kuin eurooppalainen valkoinen mies. Muuten jo lemuralaisen rodun aikana ihmiskunta alkoi tulla nykyisen näköiseksi, ja atlantilaiset ihmiset, sanotaan, olivat kasvopuurteiltään melkein sen näköisiä kuin vanhat kreikkalaiset.

Toltekkilainen rotu oli alussa sangen onnellinen ja loi suuren, ihanan, henkisen sivistyksen Mestarein ja Vihittyjen johdon alla. Älykkäät ja nerolliset asurat olivat tottelevaisia, oppivaisia ja alistuvia. Alussa oli monta pientä kuningaskuntaa pitkin mannermaata, mutta vähitellen ne yhdistettiin suureksi valtioksi, jonka etunenässä seisoivat korkea, Venusketjusta tullut Vihitty. Hän ohjasi hallitsijana ja pappina koko suurta valtakuntaa ja sen sivistystä viisaasti ja voimakkaasti, ja niin kauan kuin häntä toteltiin, vallitsi kaikkialla täydellinen onni. Toltekkilainen valtio oli hyvin järjestetyn monarkian mallikuva. Ihmiset olivat silloin niin vähän kehittyneitä, että heille oli paras saada totella viisaampia. Asurakin tottelivat korkeampia johtajia ja palvelivat heidän alakuninkainaan, ministereinään ja virkamiehinään. Valta ja korkea asema ei merkinnyt silloin mitään se nyt merkitsee, nim. suurempaa tilaisuutta nauttimaan elämän mukavuuksia, vaan se merkitsi suurempaa edesvastausta ja enempiä töitä. Kultaisena atlantilaisena sivistysaikana, jota kesti noin parisataa vuotta, oli onni ja hyvä toimeentulo yleinen, sillä ylemmillä yhteiskunta-asteilla oli ainoastaan semmoisia ihmisiä, jotka suuremmalla kyvyllä ja edesvastaalla ja suuremmalla huolella tekivät töitä ja toimivat alamaisten parhaaksi. Kuvaava esimerkki siitä on, että jos jossakin maakunnassa kansa syytettiin tai toisesta valittiin kuninkaalle, etteivät olleet onnellisia, että puuttui ruokaa tai muuta, niin ei suinkaan kansaa syytettyä kapinomisesta ja tyytymättömyydestä, vaan kuvernööri heti erotettiin virastaan. Hän oli toimeensa kelpaamaton, koska hän ei saanut kansaa onnelliseksi. Hallitus oli semmoinen, että se ennen kaikkea valvoi kansan etua. Kuten heikompi ihminen oli, sitä enemmän hänestä pidettiin huolta, kuten alemmassa asemassa hän oli, sitä vähemmän oli hänellä töitä. Jos sattui tulemaan nälänhätä, niin kuka siitä kärsi? Ei kansa suinkaan vaan ylemmät luokat ja kaikista ensimmäisenä »valkoinen keisari», joka silloin eli vähemmällä ruualla tai oli ilman, joten kaikki näkivät, että hänen rakkautensa kansaan oli todellista. Ei kukaan tavottanut valtaa itsekkästä syytä, sillä valta merkitsi ainoastaan suurempaa velvollisuutta kasvattaa itseään ja luoda onnea ympärilleen.

Jos meillä vielä tänä päivänä olisi sellaisia johtajia, joille kansa olisi samaa kuin he itse, heidän todellinen parempi itsensä, jos viranomaiset, papit ja kaikki »ylhäiset» olisivat sellaisia, että kuten korkeammalle he nousisivat, sitä täydellisemmin he palvelisivat, silloin saisimme elää rauhassa ja tyytyväisyydessä eikä meidän tarvitsisi valittaa olojen kurjuutta ja hallituksen epäkohtia. Mutta meillä ei ole enää sellaisia opettajia ja hallitsijoita, he ovat vetäytyneet pois, osaksi sentähden että heidän oma kehityksensä niin vaati, osaksi sentähden että ihmiskunnan piti oppia käymään omin jaloin. Ihmiskunnan tulee nyt oppia antamaan viisauden hallita, sillä me emme tule toimeen ilman johdatusta, mutta johtajana on oleva viisaus, joka ei katso itseään; *sen* tulee hallita eikä itsekkyyden, tyhmyyden tai vallanhimon. Tämä on ihmiskunnan suuri läksy, joka kaikkein täytyy oppia. Jokaisen ihmisen täytyy oppia, että *yksi* on hallitsija, jota on ehdottomasti totteleminen, ja se on epäitsekkäs viisaus. Meidän täytyy ymmärtää, että valta on itsessään kauheata, että se on hirvein kirous sille, joka ei osaa sitä käyttää. Kuinka monet ihmiset ja puolueet ajattelevatkaan: »jos minä pääsen valtaan, kyllä silloin osaan tehdä ihmiset onnellisiksi. Minun täytyy päästä rikkaaksi ja mahtavaksi.» Tämä ihanne on mustan magian ihanne, mutta valkoisen magian, ihmiskunnan onnen ihanne on ainoastaan se, että jokainen ihminen oppisi sydämessään nöyräksi, rakastavaksi ja epäitsekkääksi. Kun hän oppii luomaan onnea ympärilleen, silloin hän totisesti saa valtaa jumalalta, mutta silloin hän osaa sitä käyttää. Kauan kuitenkin kestää, ennenkuin ihmiskunta tämän läksyn on oppinut.

Toltekkilainen valtio oli kuin suuri perhe, jossa pidetään enimmäkseen huolta pienimmistä. Ei perheen isä ensinnä ajattele itseään, vaan pienokaisiaan, sitten äitiä ja viimeiseksi itseään.

Toltekkilaisessa valtiossa oli kasvatus yleinen. Ei kukaan jäänyt kasvatusta vaille; kaikki saivat yhteisen pohjasivistyksen ja senjälkeen kukin oppi jotain ammattia. Erityisesti pantiin huolta maanviljelykseen ja kaikkeen sellaiseen työhön, joka oli ihmiskunnalle suoranaisesti hyödyksi. Aineellinen kulttuuri oli korkealla ja aineellisesta toimeentulosta pidettiin hyvää huolta. Suuria kaupunkeja rakennettiin. Kemiaa tutkittiin ahkerasti ja kulkuneuvoina käytettiin ilmalaivoja sekä rauhan aikana että sodissa. Oli keksitty erityinen luonnon voima, joka kuljetti ohjattavia ilmalaivoja. Uskontoon kuului kauniita ja suurenmoisia jumalanpalvelusmenoja, ja suurissa temppeleissä palveltiin auringon jumalaa eli Logosta, jota tavallisesti edusti vertauskuvana loistava kultapallo. Uskonnessa on aina käytetty ulkonaisia kuvia, ja järjen puolesta vielä lapsen kannalla olevia ihmissieluja täytyi vertauskuvien avulla opettaa tuntemaan itsessään palvelevia ja ihailevia tunteita elämän antajaa kohtaan. Uskonnolliset menot olivat suurenmoisia, mutta samalla vakavan ja arvokkaan yksinkertaisia, puhtaita ja yleviä. Ihmisessä liikkui ainoastaan korkeita ja pyhiä tunteita, kun hän astui temppeliin.

Kaupungeistaan sijaitsi mahtavin vähän päiväntasaajan pohjoispuolella, keskellä nykyistä Atlantin merta, — »kultaisten porttien kaupunki». Se oli mahtava ja rikas ja erinomaisen hyvästi rakennettu komeine asuntoineen ja muhkeine vesijohtoineen. Sen ihmeellisin rakennus oli korkea kultainen temppeli, jossa adeptihallitsija asui ja jonka yhteydessä oli marmorisali, »kaikkein pyhin.» Sinne tuli ainoastaan opetuslapsia opetusta saamaan ja sen alla oli vihkimysluola, missä vihittiin adepteja. Tämä kaupunki ja sen kultainen temppeli oli monta sataatuhatta vuotta valkoisen veljeskunnan keskustana fyysillisellä tasolla. Se oli silloisen maailman pyhin paikka, jonne ainoastaan valitut pääsivät, mutta kaikkein tiedossa oli noina kultaisina aikoina Mestarien suojeleman ja julistaman opin ja viisauden pesäpaikka. Tänä päivänä elää muutamissa uskonnoissa aivan kuin muisto kaukaisilta ajoilta: ihmisten tapa vaeltaa pyhiin paikkoihin, jotka heidän uskonsa mukaan ovat täynnä sielua puhdistavia ja mieltä nostattavia vaikutuksia.

Ensimmäisillä atlantilaisilla roduilla oli vielä astralinen näkö johonkin määrin käytettävänä, ja sen johdosta salainen veljeskunta asetti opetuslapsiksi pyrkijöille toisenlaisia ehtoja kuin nyt; vaadittiin ainoastaan, että pyrkijän piti itsessään kehittää näitä astralisia aisteja ja psyykkisiä ominaisuuksia. Tiedämme, että nykyään on ehtona, että hänen täytyy osottautua siveellisesti luotettavaksi; hänen tulee olla siksi moraalisesti itsenäinen ja puhdas, ettei koettelemukset ja viettelykset voi häntä horjuuttaa. Nyt olisi mahdotonta säilyttää sitä ehtoa, joka oli voimassa Atlantiksen aikoina, nyt kehittyvät psyykkiset kyvyt ja voimat säännönmukaisesti myöhemmin, vasta silloin kun ihminen on käynyt yhden tai parin vihkimyksen läpi.

Mutta kun Atlantiksella oli vihkimyksen vaatimuksena ainoastaan että pyrkijä saattoi käyttää psyykkisiä voimia, niin tulvaili sinne paljon opetuslapsia. Varsinkin älykkäät ja tahdonvoimaiset asurat tulvailivat joukolla pyhään temppeliin, kävivät läpi ensimmäisen vihkimyksen ja saivat haltuunsa monta salaista astralista voimaa. Muilla (kuuketjun) ihmisillä oli kyllä astralinen aisti hereillä, mutta heiltä puuttui järkeä sitä hallitukseen, he eivät olleet, niinkuin me sanoisimme, astralisesti itsetajuisia. Useimmat asurat tulivat sitä vastoin astralisesti itsetietoisiksi korkeiden adeptiopettajien johdolla ja se oli heille luonnollinen kehitys. Jos he olisivat edistyneet, niinkuin heidän olisi pitänyt ja niinkuin he olisivat voineet ulkonaisten ehtojen puolesta, olisivat he pian itse kehittyneet adepteiksi ja Mestareiksi. Mutta niin ei tapahtunut. He eivät osanneet — ja miksi eivät? Juuri sentähden että heissä ei ollut kasvanut rakkaus, vaan ainoastaan järki. Tämän johdosta eräs valtava viettelys, eräs voimakas himo oli heitä lähellä, niinkuin se on lähellä kaikkia, jotka ovat nerollisia, mutta eivät säälliviä ja myötätuntoisia. Se on ylpeys.

Asurat, jotka ympäri suurta valtakuntaa olivat alakuninkaina ja virkamiehinä, alkoivat itsekukin ajatella: »miksikä minun pitäisi totella ylempääni, keisaria? Enkö itse voisi olla hallitsija?» Näin rupesi yksi toisensa jälkeen ajattelemaan, ja me emme voi sitä ihmetellä; se oli heidän kannaltaan luonnollista. Mutta se oli ensimmäinen askel alaspäin. Niistä ajatuksista avautui portti mustalle magialle. Se oli viettelys ja he tottelivat sen ääntä. Ja mikä oli toinen askel? He alkoivat ajatella: »minun täytyy saada luottamusta kansassa ja valtaa sen yli, niin että se katsoo minuun hallitsijana eikä vain pidä minua korkeimman keisarin välikätenä ja

edustajana.»

Ja nyt he rupesivat käyttämään astralisia voimiaan kansan sokaisemiseksi. Taikatemppuilijain tavoin he panivat toimeen yliluonnollisia, salaperäisiä ilmiöitä herättääkseen kansassa pelkoa ja esiintyäkseen jonkunlaisina korkeampina olentoina. He saavuttivat täten hypnotisen vallan kansan yli. Pian he kuitenkin ymmärsivät, ettei heillä ollut todellista valtaa, niin kauan kuin kansa kunnioitti keisaria ja piti kultaisten porttien kaupunkia pyhänä.

Silloin asurat liittyivät yhteen ja sanoivat: »meidän täytyy rakentaa toinen kaupunki, saada toinen vihkimyspaikka, toinen uskonto, ja siten valta häviää noiden korkeampien käsistä.» Ja he alkoivat toteuttaa tätä aiettansa. He kutsuivat avukseen mahtavia, voimakkaita luonnonhenkiä ja haltioita, joita on astralitasolla ja joita jokainen salatieteellinen opetuslapsi oppii hallitsemaan. Kun kansa oli koolla temppelissä viettämässä uskonnollisia menojaan, näyttäytyi äkkiä tämmöinen haltia ja puhui kansalle ja kehotti osottamaan kuuliaisuutta hallitsijoille, nim. asuroille. Kansa tuli aivan sokaistuksi, kun esiintyi yliluonnollinen olento, »jumala»; kaikki laskeutuivat polvilleen ja kuuntelivat hartaasti, aavistamatta, että »jumala» olikin mustan magian hallitsema elementali.

Mutta hyvityksettä ja palkatta ei astralinen olento alistu palvelemaan mustaa maagikkoa. Ja on merkillistä, että astralinen elementali haluaa fyysillistä elämää, jota häneltä puuttuu. Ei ole olemassa fyysillistä muotoa, johon hän voisi ruumistua, mutta hän tyytyy, kun saa yllensä hetkeksi fyysillisen verhon, ja tuntee vielä suurempaa nautintoa lämpimän veren hajusta. Pakosta täytyi asurain temppeleissään ruveta tappamaan eläimiä, tyydyttääkseen elementali-jumalia veren synnyttämällä astralisilla värähtelyillä. Ensin tapettiin eläimiä, mutta lopulta alettiin uhrata ihmisiäkin. Tästä on johtunut verinen uhripalvelus, jota vanhoissa uskonnoissa käytettiin. Vielä tänä päivänä voi tavata Intiassa kokonaisia kyläkuntia, joissa palvellaan elementaleja. Heillä on noitia, jotka ovat tietoisia astralitasolla ja voivat saada astralisen olennon ilmestymään. Se vaatii palkkaa uhrien muodossa, mutta on taas heille apuna, kun he ovat sodassa muiden kyläkuntien kanssa. Siten tapahtuu Intiassa, että yhtenä yönä kaikki talot jossakin kylässä syttyvät palamaan. Mitään »luonnollista» syytä paloon ei keksitä, mutta kylä on ollut pahoissa väleissä jonkun toisen kylän kanssa, jonka papit ovat harjottaneet mustaa magiaa ja astralisesti sytyttäneet tulipalon.

Tämmöistä mustaa magiaa harjottivat asurat suuressa määrin temppeleissään. Ja kun kerran oli ruvettu uhraamaan ja verta vuodattamaan, kehittyi julmuuden tunne sekä katsojissa että toimeenpanijoissa, niin että vähitellen mentiin hyvinkin pitkälle julmuudessa ja siveettömyydessä. Julmuus ja sukupuolihimo ovat läheisessä yhteydessä keskenään, sen ovat huomanneet lääkärit, jotka ovat sukupuoliologiaa tutkineet meidän päivinämme. Kun joku antaa sukupuolihimolle valtaa, kehittyä hänessä asteettain julmuuskin. Samaten kävi Atlantiksella. Julmuuden ohessa kehittyi sukupuoli-irstaus, ja molemmat kehittyivät huippuunsa. Tänä päivänä emme osaisi alentua semmoisiin kauhuntekoihin kuin silloiset ihmiset.

Asurain täytyi yhä lisätä valtaansa. Kun ihmisessä on syttynyt vallanhimo, ei hän voi olla kenenkään ystävä. Asurain täytyi keksiä keinoja suojellakseen itseään ja varjellakseen valtaansa. Yhdessä kehittymättömien rotujen naisten kanssa ja mustanmaagillisten loitsukeinojen avulla loivat he eräänlaisia ihmisen-, mutta ehkä vielä enemmän eläintenkaltaisia olentoja, jotka olivat heille sokeasti uskollisia ja erinomaisesti sopivat vartijoiksi. Näiden hirviöiden elämäntehtävä oli koneellisen uskollisesti palvella isäntäänsä. Kun isäntä nukkui, niin he valvoivat ja ilmottivat heti isännälleen, milloin vaara uhkasi tai jotain outoa oli tulossa. Asurat eivät olisi voineet kehenkään muuhun alamaistaan luottaa. On näet huomattava, että kun johtajat alkoivat käyttää mustaa magiaa hyväkseen, niin monet rahvaastakin kehittivät itsessään näitä kaikkein alimpia ja hirveimpiä voimia. Niistä ajoista lähtien on sentähden kaikkien kansojen keskuudessa harjoitettu noituutta ja yhä vieläkin harjoitetaan. Mutta se noituus, mitä esim. kalevalaisina aikoina meillä viljeltiin, oli verrattain viatonta, se oli vain jälkikaikua atlantiidien mustasta magiasta.

Ylpeinä yhä enenevästä vallastaan päättivät Atlantiksen mustat johtajat ottaa viimeisen ratkaisevan askeleen ja anastaa haltuunsa valkoisen veljeskunnan kaupungin saadakseen siten hallita koko maata.

Suurine sotajoukkoineen he rupesivat ryntäämään pohjoiseen päin valkoista kaupunkia kohti, vallottaen ja voittaen, eivätkä mitkään esteet kyenneet vastustamaan heidän etenemistään. Oli aivan kuin luonto olisi suonut heidän tehdä sen pahan, minkä tahtoivat.

Mutta kuinka oli mahdollista, että »valkoisilla» oli niin vähän valtaa? Pohjoisessa oli kyllä sellaisia heimoja, jotka kuuliaisina tottelivat korkeinta keisaria, jos tämä olisi tahtonut käyttää valtaansa, mutta hän peräytyi, sentähden että oli tullut aika valmistaa uutta rotua, viidettä aarialaista rotua. Uutta rotua ruvetaan näet valmistamaan jo melkein edellisen rodun keskipaikoilla.

Kun nyt piti ruveta viidettä rotua valmistamaan, niin tämän johtaja, Manu, veti kaikki soveliaat sielut luoksensa »pyhään maahan», josta olemme ennen puhuneet ja joka siihen aikaan oli yhteydessä muun maan kanssa eikä vesien takana. Valkoiset jäivät täten heikoiksi, kun heidän kyvykkäimmät miehensä olivat poissa. Valkoinen keisari oli yksin jälellä. Mustat rynnätessään eteenpäin tulivat lopulta kultaisten porttien kaupunkiin, ajoivat valkoiset sieltä ulos, ja keisarinkin täytyi paeta.

Nyt mustat olivat saaneet haltuunsa ikävöimänsä vihkimyspaikan, mutta kun he tulivat temppeliin, olivat pilarit keskeltä poikki ja suuret verhot repeytyneet ja koko vihkimysluolan katto oli murtunut sisään. Mutta muuten kaupunki oli samanlainen. Ja nyt alkoi heidän suurimman mahtavuutensa aika. He hallitsivat koko maailmaa itsekkäisyydessään, aineellisuus nousi korkeimmilleen. Sellaista hirvittävää sortoa ja julmuutta, mitä siellä harjotettiin, ei historia tunne myöhemmiltä ajoilta.

Tätä heidän mahtavuutensa aikaa kesti noin 50,000 vuotta. Viimein tuli senkin ajan loppu. Ylhäältäpäin arveltiin, että he jo olivat saaneet kokea sitä pahaa, mitä tahtoivat. Nyt oli malja täysi, nyt heidän täytyi saada silmänsä auki. Pahuuteen vajonneet kansat oli hävitettävä sukupuuttoon. Viides juurirotu oli syntymäisillään, toisia atlantilaisia rotuja oli jo täydessä kukoistuksessa, toltekkilaisen rodun ei enää tarvinnut myrkyttää ihmiskunnan elämää.

Silloin — kertoo »Salainen Oppi» — tuli käsky pyhästä maasta, missä korkeimmat Mestarit olivat: »nyt ylös kaikki valkoiset, viimeiseen sotaan! Ja se on oleva veretön, sillä luonto on oleva hävittäjä, mutta teidän täytyy auttaa luontoa ja tehdä, mitä teille kuuluu». Ja mitä valkoisten tuli tehdä? Näin kuului käsky: »jokainen valkoinen ottakoon huolekseen yhden mustan ja lähettäköön sen mustan luo unen itsestään (siis hypnotisen horroksen). Jokainen nouskoon omassa ilmalaivassaan ylös ilmaan ja lähteköön yöllä saman mustan luokse, anastakoon hänen ilmalaivansa, ettei hän pääse pakenemaan ja antakoon omaa vertansa hirviölle, joka häntä vartioi, ettei se isäntäänsä herättäisi. Menköön sitten ja sitokoon mustan isännän, nouskoon laivaansa ja lähteköön pois ja antakoon meren tehdä työtänsä.»

Tällainen käsky oli tullut kaikille valkoisille: sinä ja sinä määrättyinä yönä täytyi kaiken tapahtua, vedenpaisumuksen tulla. Kaikki valkoiset tottelivat ja täyttivät käskyt. Koska aika nyt oli täytetty, niin kaikki onnistui täydellisesti. Ilmassa purjehtien tulivat valkoiset, lähettivät unen mustille, antoivat vertansa yliluonnollisille hirviöille, ottivat mustien ilmalaivat takavarikkoon, sitoivat johtajat ja nousivat laivoihinsa. Samalla alkoi suunnaton vedenpaisumus ja sen yhteydessä maanjäristys. Taivaasta tuli vettä kaatamalla, »syvyyden lähteet aukenivat» ja meri nousi yli äyräittänsä. Hirveitä tuskanhuutoja kuului, mutta ei mikään auttanut. Niinkuin raamatussa kerrotaan: Noak laati arkin ja meni sillä pois pyhään maahan. Mutta syntiin syvälle vajonneen ihmiskunnan täytyi hukkaa.

Tällainen oli Atlantiksen historia, tällainen oli, lyhyesti kerrottuna, tuo suuri taistelu valkoisen ja mustan magian välillä. Kuinka sittemmin on käynyt asuroiden? Vedenpaisumuksen hyökylaineiden heidät niellessä heidän sielunsa jo fyysisistä tuskista heräsivät, ja he näkivät pimeitten tekojensa syyt ja seuraukset. Astralitasolla, kuoleman jälkeen, heidän kärsimyksensä yhäti jatkuivat eikä heillä enää ollut tilaisuutta syntyä heti uudestaan. Ennen he aina olivat ruumistuneet uudelleen niin pian kuin mahdollista, mutta nyt heidän täytyi jäädä astralitasolle kärsimään sielulliset seuraukset kaikista julmuuksistaan ja kaikista irstailuistaan. Kova oli luonnon kosto.

Monet niistä otettiin sittemmin pyhään maahan, missä he saivat oppia nousemaan. Kaikki saivat aikanaan syntyä uudestaan ja oppia luopumaan pahasta, sillä kun ihminen on mennyt pahan äärimäiseen huippuun, hän nousee, ellei luonto kiellä häneltä tilaisuutta nousemaan. Monet asurat ovatkin jo kantaneet kuormansa raskaan taakan määrättyyn päämaaliinsa, ovat kulkeneet kehityksen salaisen tien ja saavutettuaan mestariuden vapautuneet niistä kahleista, jotka vielä sitovat meidät syntymän ja kuoleman hitaasti vierivään pyörään.

V.

Noakin arkki.

Arvoisat ja rakkaat kuulijani!

Eräs seikka, joka heti iskee silmiimme, tutkiessamme ihmiskunnan historiaa salaisen tiedon valossa, on, että ainakin suuremmat vaiheet eivät tapahdu sattumalta tai yksin ulkonaisista syistä, niinkuin materialistisella taholla luullaan, vaan sisäisestä sysäyksestä, järjestellisten voimien toiminnasta. Semmoinen oli suuren atlantilaisen vedenpaisumuksen synty ja syy, sillä tavalla tapahtui myös uuden rodun syntyminen, jota raamatussa kuvataan kertomuksessa Noakin arkista.

Tästä viidennen, aarialaisen juurirodun sisäisestä esihistoriasta ja alkujajoista on aikomuksemme tänään puhua. Juurirodulla on nim. salainen esihistoriansa, sen alku ei suinkaan ole tavallinen kansanvaellus. Tämä kohta selviää meille, jos kysymme: mitä on uusi rotu? Salatieteelliseltä kannalta uusi juurirotu merkitsee, että on lisättävä uusi fyysillinen aisti vanhoihin, jotta sieluelämä tulisi monipuolisemmaksi. Inhimillinen ruumis on muodostettava hieman toisenlaiseksi. Siinä on puhkeava ja kehittyvä uusi aisti, ja tämän uuden aistin siemen annetaan sisästäpäin ja istutetaan eetteriruumiisen. Kaikki on edeltäpäin mietittyä. Salatieteelliseltä kannalta ei ole sattuman työtä, että ihminen kehittyy siksi, miksi hän kehittyy; ihmiskunnan tulevaisuudesta on korkeammilla tasoilla, jumalamme, logoksemme mielessä ja ajatuspiirissä, aivan varma ja selvä kuva. Koko ulkonainen kehitys on ainoastaan tämän sisäisen ajatuksen toteuttamista. Onhan meidän ihmisten laita sama omassa piirissämme. Kun aiomme suorittaa jonkun työn, niin meillä tietysti on ajatus valmiina mielessämme, vaikkei työnteko, joka on ajatuksen toteuttamista fyysillisellä tasolla, käy yhtä helposti ja yhtä pian kuin ajattelu. Toista on ajatella, toista saada aikaan. Voi sattua erehdyksiä j. n. e., mutta jollei meillä ensin ole ajatusta ja kuvaa työstä valmiina mielessämme, ei sen toteuttamisestakaan tule mitään.

Kuinka nyt luonto olisi ihmistä tyhmempi tai alhaisempi? Kutsuttakoon sitä jumalaksi, elämäksi tai miksi tahansa, suurempi se on ja ylevämpi kuin ihminen. Luonnolla on tahtonsa ja tarkoituksensa edeltäpäin selvänä — ja selvempänä kuin ihmisellä konsanaan. Korkeammilla tasoilla on aivan selvä kuva ihmiskunnasta sellaisena kuin se tulee olemaan. Jos voisimme tajunnassamme kohota niin korkealle, tulisimme yhteyteen makroprosopoksen kanssa, niinkuin kabbalistit sanoivat, suuren ihmisen eli »suurten kasvojen» yhteyteen, josta saisimme täydellisen ja elävän kuvan ihmiskunnan loistavasta tulevaisuudesta. Ulkonaisilla tasoilla tapahtuva, luonnonlakien alainen kehitys on järjen ja rakkauden johtama, on sisäisen jumalallisen ajatuksen objektivista toteuttamista.

Kun uusi rotu on pantava alkuun, ottaa korkealle kehittynyt olento ylimmän johdon käsiinsä. Tätä olentoa kutsutaan sanskritinkielellä Manuksi. Sillä sanalla on yhteyttä *man* sanan kanssa, joka merkitsee »ajatella.» Manu on siis tavallaan uuden rodun ensimmäinen ajattelija. Viiden tähänastisen rodun Manu ei ole kuulunut ihmiskuntaan, vaan on tullut muualta tänne meitä auttamaan, mutta sanotaan, että tästälähtien annetaan uuden rodun luominen tehtäväksi jollekin oman ihmiskuntamme korkealle adeptille.

Manu ei rupea uutta rotua valmistamaan muiden kansojen keskellä, vaan pyhässä maassa. Siinä maassa, jota pohjantähden sanotaan katselevan ja jossa ensimmäinen rotu maan päällä asui, pohjoisnavan luona olevassa seudussa, siinä hän ensin valmistelee uutta rotua. Sinne hän kokoo ympärilleen ihmiskunnan kehittyneimmät sielut, joihin hän näkee voivansa luottaa ja jotka tulevat olemaan hänellä apuna työssään. Siellä he saavat käydä koulua, tottua käyttämään fyysillis-eetterisessä muodossa samanlaisia ruumiita kuin he sitten saavat fyysillisesti. Pyhässä maassa vallitsee täydellinen sopusointu. Se on ihmiskunnan alkuperäinen Eedeni, joka hävisi näkyvistä, vaikka se pysyy olemassa loppuun saakka. Kaikki

ihmiset, jotka ennen uuden rodun fyysillistä syntymistä ovat saaneet Eedenissä asua ja olla, kantavat sittemmin läpi koko syntymiensä sarjan sydämessään salaisen hiljaisen muiston siitä, millaista paratiisissa on ollut.

Kun aarialaisen rodun eetterinen valmistus pyhässä maassa tapahtui, nauttivat siellä opetusta miehet sellaiset kuin Jeesus, Buddha, Zoroaster ja muut suuret opettajat, jotka aarialaisen rodun aikana ovat ihmiskunnassa esiintyneet. Kun sitten tuli aika tämän uuden rodun fyysillisen luomisen, niin Manu ruumistui muutamaan viidenteen alarotuun kuuluvaan kansaan Atlantiksella, jota alarotua on kutsuttu semiläiseksi. Sinne hän taas kokosi ympärilleen samat sielut, jotka olivat Eedenissä olleet hänen kanssaan, vaikkeivat sitä tarkemmin muistaneet, ja jonkun aikaa elettyään heidän keskellään hän sai muutamat herätetyksi ajattelemaan silloisen maailman rappeutunutta siveellistä tilaa: »Voi kansaa, joka ei enää noudata totuuden ihannetta! Voi toltekkilaista sivistystä, kuinka yllellistä ja turmeltunutta se on!» Manu sai siten koko joukon ihmisiä innostumaan ja lähtemään uutta yhteiskuntaa ja valtiota luomaan. Hänen johdollaan he vaelsivat pois vanhoilta asuinpaikoiltaan — tämä tapahtui ehkä miljana vuotta sitten — kulkivat itäänpäin ja rupesivat asumaan nykyisen Syyrian tienoilla, joka silloin tietysti oli Atlantiksen mannerta.

Nyt alkoi pitkä vaivaloinen aika Manulle ja sille pienelle kansalle, joka oli sinne siirtynyt. Ei se ollut suuri joukko, muutamia perheitä vain, mutta ne muodostivat ikäänkuin erityisen kansan ja Manu ruumistui kerta toisensa perään heidän keskellensä ja oli monen sadan vuoden kuluessa heidän kuninkaanaan ja ylipappinaan, opettajanaan. Hän laati kansalleen lait, piti aina ihannetta heidän silmänsä edessä ja sai kansan innostumaan ja noudattamaan hänen lakiaan. Näistä oli ankarin se, etteivät he saaneet mennä naimisiin muiden kansain jäsenten kanssa, eivät saaneet sekaantua ympärillä oleviin kansoihin. He olivat »valittua kansaa», Manu itse oli istuttanut heihin uuden rodun tyyppin eli perikuvan ja jos he sekottuisivat alempiin rotuihin ja lisääntyisivät liiaksi, ei sopivien sielujen lukumäärä riittäisi, vaan syntyisi vähemmän kehittyneitä ihmisiä heidän keskelleen, ja silloin koko työ menisi hukkaan.

Ja kuinka kävi? Vaikka Manu monta sataa vuotta teki työtä heidän keskellään ja vaikka monet olivat hänelle uskollisia, ei hän kuitenkaan onnistunut. Ihmisellä on vapaa tahto ja mahdollisuus tehdä joko hyvin taikka pahoin. Kun ihmisen eteen asetetaan kaksi mahdollisuutta, on hänellä vapaus valita kummankin välillä. Nämä ihmiset, jotka olivat ihmiskunnan parhaita, eivät kaikki jaksaneet noudattaa Manun antamia lakeja, vaan sekottuivat alhaisempiin rotuihin, ja koko nuori hanke raukesi tyhjiin.

Mitenkä nyt kävi? Manun täytyi tehdä uusi yritys. Hän kutsui luokseen kaikki ne perheet, joissa oli uskollisesti noudatettu vanhoja sääntöjä, — sanotaan, että niitä perheitä oli noin 30 — ja selitti heille, että valittu kansa oli hylännyt vanhat säännöt ja että heidän täytyi erota muista.

Taas tapahtui emigratsioni. 30 uskollisen ja vakavan perheen kanssa Manu muutti kauas itäänpäin ja asettui niille seuduille, missä nyt on Goobi-erämaa keskellä Aasiaa, mutta jossa silloin oli suuri meri. Sen rannikolle asettui Manu valittuine joukkoineen ja aloitti uudelleen entisen työn. Mutta nyt oltiin kauempana muista ihmisistä ja nyt onnistui yritys paremmin. Esimerkkinä siitä, kuinka tarkkoja ne määräykset olivat, joita kansan täytyi noudattaa — Manu oli nyt vielä vaativampi kuin ensi kerralla — mainitaan, ettei millään perheellä saanut olla kuin yksi ainoa poika, tyttöjä sai kyllä olla enemmän. Siten totuttiin puhtaaseen ja hillittyyn elämään, sillä tämä kansa noudatti määräyksiä. On todella ylentävää ajatella tuota pientä joukkoa erämaan yksinäisyydessä, joka eli hiljaista ja itsensäkieltävää elämää, korkea ihanne alati mielessään, samaan aikaan kuin pahuuden ja intohimojen myrskyt riehuivat mahtavassa toltekkilaisessa valtakunnassa.

Vuosituhannet vierivät ja pienestä joukosta kasvoi lukuisa kansa. Silloin alkoivat emigratsioonit ja kansanvaellukset, jotka muodostivat uuden juurirodun alarotuja. Niinpä ensimmäinen emigratsioni lähti takaisin Syyriaan katsomaan vanhaa joukkoa ja sekottui samaan joukkoon. Tästä sekotuksesta on sittemmin polveutunut juutalainen kansa. Koko aarialainen rotu syntyi, kuten mainitsimme, Atlantiksen viidennestä alarodusta, ja tätä on kutsuttu semiläiseksi juuri sentähden, että Juudan kansa on nykyisistä kansoista sitä lähimpänä. Vielä tänä päivänä juutalaiset pitävät itseään valittuna kansana ja odottavat

Messiasta. Siinä kansassa elää vanha traditsio menneiltä ajoilta, jolloin sen esi-isät olivat mukana valitussa joukossa; mutta se, mitä he odottavat tulevaisuudessa tapahtuvaksi, on jo tapahtunut miliona vuotta sitten. Yhtäkaikki Juudan kansa on muita kansoja kummallisempi ja huomattavampi, ja kun tutkimme Mooseksen lakia vanhassa testamentissa, voimme huomata siinä määräyksiä, jotka suorastaan viittaavat Manun johtaja-aikaan. Samanlaisia yhtäläisyyksiä huomataan n. k. »Manun säädöksissä», ikivanhassa intialaisessa lakikirjassa. Tietysti sekä Mooseksen kirjat että »Manun säädökset» ovat vaillinaisia ja paikottain väärennettyjä jäännöksiä alkuperäisistä Manun laeista. Luulisi, että muistitieto säilyy huomattavasti paremmin kuin kirjoitettu teksti, mutta asia näyttää olevan päinvastoin. Niinkauankuin pyhää tietoa säilytetään muistissa, kulkee se muuttumattomana sukupolvesta sukupolveen, siten että kaikkien lasten täytyy oppia se ulkoa. Ja minkä lapsena hyvästi oppii, sen vanhana tarkasti muistaa. Mutta niinpiankuin tieto kirjoitetaan muistiin, ei kansa tunne velvollisuudekseen sitä ulkoa oppia, ja jonkun ajan perästä ei tiedä kukaan, miten kirjoitus oikeastaan on kuuluva. Silloin sellaiset ihmiset, joilla on siitä etua, voivat tekstiä muuttella, tehdä lisäyksiä ja ottaa pois, eivätkä myöhemmät sukupolvet voi tietää, kuinka kirjoitus alkuaan on ollut. Niin on johonkin määrin käynyt kaikkien pyhien kirjoitusten munkkien, pappien ja kirkonkokousten käsissä. Kun otamme vanhan kirjoituksen käsiimme, olkoon se juutalainen tai kristitty tai kiinalainen tai intialainen pyhä kirja, voimme olla jotakuinkin varmat siitä, ettei sillä enää ole alkuperäistä asuaan, ettei se enää tarkalleen toista viisaan miehen lausumia tai kirjoittamia sanoja.

Toinen siirtolaisjoukko kulki Goobi-erämaasta suoraan eteläänpäin, Intiaan. Intian vanhoissa traditsioissa kerrotaan tarkalleen, kuinka pohjoisesta tuli uusi rotu, joka vallotti maan. Maassa asui sitä ennen atlantilaisia ja lemurialaisia kansoja, ja vanhojen ja uusien tulokkaiden välillä tapahtui suuria taisteluita, joista intialainen kansaneepos *Mahābhārata* kertoo. Emme voi sanoa, että aarialainen rotu koskaan olisi voittanut koko Intiassa, sillä tänä päivänä ovat Intian asukkaat sekotusta kaikenmoisista heimoista ja alaroduista. Voimme laskea, että Intian 200 miljonasta asukkaasta ainoastaan noin viides osa on puhdasta aarialaista rotua. Tätä intialaista emigratsionia kutsutaan viidennen rodun ensimmäiseksi alaroduksi, ja semiläinen alarotu, joka syntyi vähän varhemmin, kutsutaan toiseksi. Kolmannen alarodun nimenä on iraanilainen. Se siirtyi ensin pohjoiseen päin ja sitten ensimmäisen Zoroasterin johdolla eteläänpäin Persiaan. Siitä saivat alkunsa persialaiset kansat. Neljäs alarotu, n. k. kelttiläinen siirtyi Eurooppaan. Euroopassa oli ollut jääkausi ja siinä majaili atlantilaisia ja semiläis-sukuaisia kansoja, esim. alkuperäiset kreikkalaiset. Viides alarotu on n. k. teutonilainen, joka myöskin tuli Aasian keskivälikäytävältä ja ensin asettui Kaspian meren pohjoispuolelle, josta se sitten siirtyi Länsi-Eurooppaan. Siihen kuuluvat Euroopan germanilaiset ja slaavilaiset kansat, jotka luultavasti vielä nousevat maailman hallitsijoiksi.

Viidennestä juurirodusta on vielä jäljellä kaksi alarotua. Kun ne kaksi ovat syntyneet ja eläneet aikansa, tulee kuudes juurirotu ja senjälkeen seitsemäs.

Kuudennen juurirodun pesäpaikka tulee »Salaisen Opin» mukaan olemaan Pohjois-Amerikka ja seitsemännen Etelä-Amerikka. Nyt jo voimme huomata viidennen rodun ihmisissä — ja etenkin juuri Pohjois-Amerikassa — ensimmäiset oireet siitä uudesta aistista, mikä kuudennessa juurirodussa on saava täydellisen muotonsa. Se uusi aisti on teosofisella nimellään mainittuna astralinen selvänäköisyys. Meillähän on nyt viisi aistia, joista ensimmäinen, kuulo, kehittyi ensimmäisessä juurirodussa, tunto toisessa, näkö kolmannessa, maku neljännessä ja hajuaisti tässä viidennessä. Kuudes aisti tulee olemaan astralinen selvänäköisyys ja seitsemäs mentalinen.

Tällä tavalla käy ihmiskunnan kehitys rodusta rotuun. Muodot vaihtelevat, elämä tulee rikkaammaksi. Kuta enemmän ihminen saapi aistimia, sitä enemmän hänelle aukenevat jumalallisen maailman kauneudet. Kun meille kehittyy astralinen selvänäköisyys, näemme vainajien maailmaan. Voimme ymmärtää, kuinka erilaiset kuudennen juurirodun olot tulevat olemaan, kun he saavat silmänsä auki ja näkevät, mitä on kuolema. Heidän ei tarvitse olla epä tietoisia niistä asioista, joiden eteen nyt on vedetty näköpeite. Jokainen aisti vastaa määrättyä ihmisen pääperustetta eli periaattia. Silloin kun kuudes aisti on ihmisessä puhjennut, hän silmästä silmään näkee, mikä on kaiken inhimillisen pahuuden kohtalo kuoleman jälkeen ja se muuttaa monta asiaa. Se kehittää hänessä kuudetta periaattia eli veljesrakkautta ja ihanteellisuutta. Sivistys, mikä

siinä rodussa tulee kehittymään, on oleva perin toista laatua kuin nykyiset sivistykset. Sen pohja on oleva toinen ja sen keinot toisia. Ihanimman kulttuurin on kuitenkin seitsemäs juurirotu luova. Mentalinen selvänäköisyys on avaava ihmisille taivaallisten maailmojen ihanuudet, ja heidän sivistyksensä perussävelenä tulee olemaan ilo, sopusointu ja kauneus.

Näissä luennoissa olemme oppineet, että on olemassa melkoinen ero tieteellisen evolutsioniteorian ja »Salaisen Opin» välillä, mikäli koskee ihmiskunnan kehityshistoriaa. Tämä eroavaisuus ei riipu siitä, että toinen liikkuisi tosiasioiden, toinen luulottelujen alalla. Molempien tutkimusalana on ollut todellinen elämä, ja ero niiden johtopäätöksissä on luettava tieteellisen tutkimuksen luonnollisten rajojen viaksi. Sitä myöten kuin tiede ulottaa tutkimuksiaan luonnon näkymättömiin maailmoihin, sitä myöten se askel askelelta on lähestyvä »Salaisen Opin» kantaa. Meillä on nyt jo ollut siksi monta esimerkkiä tästä, ettemme saata sitä epäillä.

Mikä on itse asiassa varsinainen ero tieteen ja salatieteen välillä? Fyysillinen tiede ei vielä uskalla myöntää, että ihminen olisi muuta kuin ruumiillinen olento. Salatiede julistaa sitä vastoin horjumattomalla varmuudella, että ihminen on sielu, puettuna näkyväiseen ruumiiseen. Ja jos ihminen kerran on sielu, eikö silloin luonnollisesti hänen historiansa ole toinen kuin hänen ulkonaisen asuntonsa historia?

Tiede ei vielä näe maailmassa muuta kuin luonnonvoimien yhteisvaikutusta. Salatiede näkee hengen ja järjen, joka vain ulkonaisimmissa ilmauksissaan on pukeutunut luonnonvoimien muotoon. Salatiede näkee ne Voimat, ne jumalat, ne olennot, jotka näkymättöminä ohjaavat elämän kulkua ja ihmiskunnan kehitystä. Ilman niiden apua voimme ehkä tieteellisen mielikuvituksen avulla kuvitella ihmiskunnan syntyneen ja kasvaneen; mutta kun elämän todellisuus monine ristiriitoinen, ihmeinen ja arvotuksinen astuu silmiemme eteen, silloin emme ymmärrä mitään, ellemmme saa »Salaisen Opin» kanssa uskoa, että näkyväinen maailma on näkymättömän ajatuksen objektivista ilmennystä, että paha ja kärsimys on se hengen tuli, joka hyvän synnyttää, ja että ihmiskunta ei ole ollut, ei ole eikä koskaan tule olemaan erotettuna Niistä, jotka valvovat sen askeleita, siitä Jumalasta, joka on kaikkien meidän Isämme.

Lisäys vuoden 1983 painokseen. Toimittamassaan aikakauslehdessä Omatunto Pekka Ervast julkaisi vuonna 1907 seuraavan oikaisun:

Erratum. "Enkelein lankeemus" nimisen kirjan "geologisen taulun" ajanlaskuihin on pujahtanut ikävä erehdys, jonka tarkkaavainen lukija muutenkin tekstin nojalla on voinut huomata. Ensimmäisessä esitelmässä luetaan, että yli 300 miljoonaa vuotta on nyt kulunut siitä, jolloin ensimmäinen rotu ilmestyi maan päälle. Tämä on Salaisen Opin tiedonanto. Mutta geologisessa taulussa sanotaan, että ensimmäinen eli arkainen aika olisi kestänyt yli 300 milj. vuotta. Tämä on tietysti väärin. On oleva: *yli 170 miljoonaa vuotta*. Sitä paitsi on jäänyt taulussa mainitsematta, että paläiozoinen aika H. P. B:n mukaan kesti noin 103 miljoonaa vuotta ja mesozoinen noin 36 miljoonaa. Pyydämme, että kysymyksessä olevan kirjan lukijat hyväntahtoisesti ottaisivat tämän huomionsa.

(Omatunto N:o 8 Elokuu 1907, sivu 204)

Seuraavalla sivulla olevaan taulukkoon on tehty ilmoituksen mukaiset oikaisut. 25/1 1983

Pekka Okeo.

Geologinen taulu.

(Lähteitä: H. P. Blavatsky, Den Hemliga Lärans. E. Haeckel, Världsgåtor. A. F. Tigerstedt, Geologia (suom.) W. Scott-Elliot, The lost Lemuria.)

Aikakaudet	Muodostumat.	Aika vuosissa	Mannermaat	Ihmisrodut	Kasvit	Eläimet
Arkainen eli Primordialinen	Laurentinen Kambrinen Siluurinen	52 mill. (Haeckel) tai yli 170 mill. (H. P. B.)	Pyhä maa	Ensimmäinen astralinen juurirotu	Laurentiselta ajalta ei ole kivettymiä. Jättiläismäisiä liekoja ja kortteita	Laurentiselta ajalta ei ole kivettymiä. Luurangottomia eläimiä
Palaiozoinen eli Primäärinen	Devoninen Kivihili Permalainen	34 mill. (Haeckel) tai yli 103 mill. (H. P. B.)	Hyperborealainen manner	Toinen eetterinen juurirotu	Rämekasveja, saniaismetsiä	Kaloja
Mesozoinen eli Sekundärinen	Trias Juura Liitu	11 mill. (Haeckel) tai yli 36 mill. (H. P. B.)	Lemuria	Kolmas eli lemuralainen juurirotu	Havupuita ja palmuja	Matelijoita
Kainozoinen eli Tertiärinen	Eoceninen Mioceninen Plioceninen	3 mill. (Haeckel) tai noin 5 mill. (H. P. B.)	Atlantis	Neljäs eli atlantilainen juurirotu	Kukkia ja lehtipuita	Nisäkkäitä
Nykaikainen eli Kvartärinen	Diluvialinen Alluvialinen	0,1 mill. (Haeckel) tai 1 mill. (H. P. B.)	Nykyaikaiset manteret	Viides eli aarialainen juurirotu	Viljeltyjä metsiä	Kehittyneempiä nisäkkäitä

ERÄS KRISTUKSEN LAUSELMA.

Eliaan lähetysskirje n:o 3.

Matteuksen evankeliumin seitsemännessä luvussa luemme nuo tunnetut Kristuksen sanat: „rukoilkaa, niin teille annetaan; etsikää, niin te löydätte; kolkuttakaa, niin teille avataan. Sillä se joka rukoilee, hän saa; ja se, joka etsii, hän löytää; ja joka kolkuttaa, hänelle avataan.“ Aivan samat sanat esiintyvät Lukaassakin, 11:ssä luvussa.

Mitähän Jeesus tällä rukoilemisella ja etsimisellä tarkoittaa? Jättääkö hän kunkin ihmisen ratkaistavaksi, mitä on rukoiltava ja mitä etsittävä, vai määritteleekö hän jollain tavalla sen asian itse? Jos tarkastamme evankeliumia, huomaamme, ettei Jeesus tässä suhteessa jätä meitä ilman johtoa ja johdatusta, vaan päin vastoin selvin sanoin ilmaisee, mitä se kaikkein tärkein on, jota ihmisen ennen muita asioita tulee etsiä ja rukoilla. Heti seuraavista värsyistä kuuluu kolmas Lukaassa näin: „jos nyt te, jotka olette pahat, voitte antaa lapsillenne hyviä lahjoja, kuinka paljon enemmän antaakaan teidän taivaallinen isänne pyhää henkeä niille, jotka sitä anovat?“ Pyhää henkeä Jeesus siis kehottaa oppilaitaan etsimään. Matteuksen evankeliumissa kuuluvat nämä sanat vähän epämääräisemmin näin: „. . . kuinka paljon enemmän teidän isänne, joka on taivaissa, on antava hyviä niille, jotka häneltä anovat?“ Ettei Matteuskaan tarkoita mitään „hyvää“ tahansa, näkyy edellisen luvun 33:sta värsystä, jossa hän ennen kaikkia käskyy etsimään „Jumalan valtakuntaa“. Voi siis hyvällä syyllä otaksua, että nämä kolme asiaa, „pyhä henki“, „hyvä“ ja „Jumalan valtakunta“, ovat jossain likeisessä yhteydessä keskenään.

Mitähän Kristus tarkoittaa „pyhällä hengellä?“ Hän antaa sille kaksi muutakin nimeä: „lohduttaja“ ja „totuuden henki“, ja selvemmin hänen tarkoituksensa näkyy seuraavasta värsystä: „Mutta lohduttaja, se pyhä henki, jonka isä on lähettävä, hän opettaa teille kaikki ja muistuttaa teille kaikki, mitä minä teille sanonut olen.“

Totuuden henkeä, joka kaikki opettaa, siis toisin sanoen viisautta, Kristus käskyy meitä etsimään ja vakuuttaa meille, että me sen löydämme, että isä taivaissa antaa meille, mitä me pyydämme. Aivan samaan tapaan lausuu apostoli Jakob epistolassaan (1:5): „Mutta jos joltakin teistä viisautta puuttuisi, hän anokoon sitä Jumalalta, joka jokaiselle antaa yksinkertaisesti eikä soimaa; ja se hänelle annetaan.“

Kristuksen sanat „etsikää, niin te löydätte“ eivät niin muodoin ole ainoastaan korupuhetta, jota meidän

tulisi ihailta ja — unohtaa. Ne ovat merkillisiä sanoja ja ovat tärkeänä avaimena sille, joka tahtoo syventyä uuden testamentin henkeen ja ylipäänsä oppia tietämään, mitä n. k. uskonto on.

Näillä sanoillaan todistaa Kristus, ettei totuus eli viisus ole jokaisen saavutettavissa millä ehdoilla tahansa eikä liioin poikkeuksetta tarjona kaikille valmiiksi laadittuna uskona. Näillä sanoillaan hän kohottaa uskonnon ulkonaisen ja jokapäiväisen yli ja tekee siitä jotakin suurta, korkeata ja salaperäistä — tekee siitä Jumalan valtakunnan, jonka portti avataan ainoastaan sille, joka kolkuttaa. Totuuden löydämme ainoastaan, jos sitä etsimme. „Taivaitten valtakunta otetaan väkiryynnäköllä“ — se on omilla ponnistuksilla. Näillä samoilla sanoilla Kristus myös osottaa, missä suhteessa tosi viisus oikeastaan on ihmiseen. Se ei ole oppi tai ajatusjärjestelmä, jota kouluutettu ymmärrys koska tahansa voi käsittää ja arvostella, vaan se kuuluu näkymättömään maailmaan. Jokaisen täytyy itse ponnistella voimiaan ja rukoilemalla etsiä sitä omasta itsestään; silloin hän saa palkakseen oman henkisen valistuksen, oman lohduttavan tiedon „kaikesta“.

Samalla kun Kristus huomauttaa, ettei ihminen voi saavuttaa totuutta vaivatta ja ponnistuksitta, samalla hän lausuu elävänä vakaumuksenaan, että totuus on olemassa. Tosi viisus on luonnon henkinen, näkymätön puoli, „Jumalan valtakunta“. Sentähden se on ala, joka on tutkimukselle avoin, ja Kristus on sanoillaan tehnyt uskonnon henkiseksi tieteeksi. Niinkuin tiedemies etsii luonnon lakia kokeilemalla ja tekemällä loogillisia johtopäätöksiä, niin uskonnonkin oppilaan tulee etsiä totuutta tekemällä kokemuksia sisäisen eli henkisen elämän alalla, ajattelemalla ja rukoilemalla. Erotus on siinä, että edellisen tutkimusalana on ulkonainen luonto, jota vastoin jälkimäisen tutkimusalana on se näkymätön maailma, johon sielu kuuluu. Yhtäläisyys on vielä suurempi.

Kun tiedemies tuhannen onnistumattoman kokeen perästä keksii lakinsa, tapahtuu se äkkiä, aivan kuin sattumalta; yksi ainoa onnistunut koe on äkkiä todistanut oikeaksi sen totuuden, jonka hänen neronsa aavisti; ja nyt hänen vain tarvitsee varmistua vakaumuksessaan. Sama on uskonnollisen totuuden etsijän laita. Hän etsii ja rukoilee ja kolkuttaa, kunnes on epätoivon partaalla; ainoa, mikä hänet taistelussa ylläpitää, on etäällä tuikkiva toivon tähti, joka ennustaa tulevaa valoa. Ja sitten äkkiä, ikäänkuin taikaiskusta, joutuu etsivä oppilas keskelle totuuden valoa. Ilmestys ylhäältä päin on äkkiä suonut hänelle hänen kaipaamansa tiedon „kaikesta“. Sekä tiedemies että oppilas ovat „löytäneet“. Eivät he tiedä millä tavalla, he vain tietävät, että ovat rukoilleet ja kolkuttaneet. Ja sitten yhdellä kertaa on heille kaikki annettu, on heille avattu totuuden valtakunnan portit.

Mutta nämä merkilliset sanat ilmaisevat vieläkin enemmän. Niiden kautta Kristus todistaa, ettei hän ole uskonnollinen kiihkoilija, joka kaupittelee uskoa kuin mitään tavaraa ja jonka ainoana silmämääränä on „kääntää“ niin paljon ihmisiä kuin mahdollista, vaan että hän päinvastoin on syvämietteinen ajattelija ja mies, jolla on selvä tieteellinen näkökanta. Kristus ei puhu ainoastaan tunteille, hän ei ainoastaan herätä nukkuvaa omaatuntoa, hän vetoaa järkeenkin. „Minä olen tullut lausumaan totuutta, ja jos sinä vilpittömällä sydämellä sitä etsit, olet sinä huomaava, että minun puheeni on totuus.“ Sillä tavalla puhuu mies, joka tietää. Ja se herättää luottamusta.

Tässä on mies, joka väittää, että hänen tehtävänsä on julistaa totuus, ja hän pyytää ihmisiä uskomaan sanoihinsa, luvaten heille pelastusta ja autuutta. Hän väittää, että ainoa tie autuuteen on häneen uskomisen, uskomisen, että mitä hän puhuu on totta. Mutta hän ei esinny käskijänä, joka vaatii että hänen omaa personallista tahtoaan on noudatettava; hän ei puhu itsestään. Hän on löytänyt totuuden ja hän kärsii siitä, että hänen veljensä vaeltavat pimeydessä ja tietämättömyydessä. Sentähden hän sydämensä syvyydestä heille huutaa „etsikää niin te löydätte . . . Ja silloin ymmärrätte, etten minä puhu itsestäni, vaan totuudesta“.

Tämä todella herättää huomiotamme — sekä välinpitämättömän että ylpeän ja epäilevän. Mies kärsii vihaa, vainoa ja kaikenlaisia tuskia ja lopulta marttyyrikuoleman, sentähden että hän julistaa totuuden. Hän todistaa elämällään ja hengellään, että totuus on olemassa. Välinpitämättömiä hän herättää, ylpeitä hän varottaa, epäileviä hän rohkaisee. Hän lohduttaa murheellisia, hän kutsuu luokseen toivottomia ja raskautetuita. „Tulkaa minun luokseni, te kaikki, minä tahdon teitä virvottaa. Autuaat olette, jotka nyt

surette, ilonne on oleva suuri. Sillä katsokaa, on olemassa totuus tässä kärsimyksen, taistelun ja vääryyden maailmassa. Tämä totuus loistaa valona teissä itsessänne, vaikka vaellatte sokeudessa ettekä sitä näe. Mutta minä olen sen valon löytänyt, kuunnelkaa minun sanojani.“

Ja ensimmäinen neuvo, jonka hän antaa meille, joilla „on korvat kuulla“, on: „etsikää — kaikesta sydämestänne, koko sielullanne“.

Eikö tämä kehotus herätä vireille sielumme voimia? „Kääntykää pois turhista pyrinnoistänne! Herätkää välinpitämättömyytenne horrostilasta! Astukaa sille uudelle elämän tielle, joka teille viitotaan, ja etsikää totuutta! Sillä totuus on olemassa ja se on todellinen elämä.“

Nämä sanat ovat varottavia, mutta lupaavia. Me jäämme ihmettelemään niitä uusia näköaloja, jotka avautuvat silmiemme eteen. Koko elämämme saapi äkkiä ylimaallisen kirkkauden.

Me ihmiset etsimme kaikenmoista, mutta harvoin me etsimme totuutta. Useimpien mielestä koko elämän tarkoitus on siinä, että taistelemme aineellisesta olemassaolosta ja etsimme aineellisen elämän tarjoomia nautintoja . . . Kuinka toisenlainen on Kristuksen elämäkatsomus! Näin kuuluu hänen kantansa:

„Älkää siis murehtiko sanoen: mitä syömme? tai: mitä juomme? tai: millä vaatetamme itsemme? Kaikkea tähän pakanat havittelevat. Sillä taivaallinen isänne tietää, että tarvitsette tätä kaikkea. Vaan etsikää ensin Jumalan valtakuntaa ja hänen vanhurskauttaan, niin tämä kaikki siinä sivussa annetaan teille.“

[Tämä Elian lähetykskirje on ilmestynyt vuonna 1904. Uudemman kerran se on painettu Pohjolan Valo -aikakauslehdessä vuonna 1950 (ss. 11-13). Lentolehdestä Heikki Kesävuori otti näköispainoksen vuonna 1989. Sen mukaan tämä tallennos on tehty, koska mitään muuta originaalia en ole toistaiseksi onnistunut hankkimaan. Lentolehteen, josta kyseinen näköispainos on otettu, ei ole merkitty sen painovuotta, joten tiedossani ei ole, onko se vuoden 1904 painos vai jokin muu. Huomautus *Pekka Okeo*.]

PEKKA ERVAST

ESOTEERISET KOULUT JA OKKULTINEN MAAILMA

Ruusu-Risti

ERIPAINOS

Ruusu-Risti no 8 – 1979.

Pekka Ervast:

Esoteeriset koulut ja okkultinen maailma

Esoteerisista kouluista ja okkultisesta maailmasta puhuttaessa on ensimmäinen tehtävä tietenkin selittää, mitä noilla kahdella sanalla tarkoitetaan. Mikä on okkultinen maailma ja mitä ovat esoteeriset koulut. – Aluksi voisi lyhyesti sanoa, että esoteeriset koulut, – opettajat ja ryhmät –, tarjoavat ihmisille, totuudenetsijöille enemmän tietoa kuin mitä muuten tavallisesti maailman kouluissa ja opistoissa tarjotaan. Yleensä ainakin on vallalla ajatus kaikesta esoterismista ja esoteerisesta opetuksesta, että sen avulla saadaan, voidaan hankkia tietoa asioista, joista muuten ei tiedetä. Tuollaisissa kouluissa ja opistoissa tarjotaan esimerkiksi opetusta siitä, miten ihminen voi sisäisesti kehittyä nopeammin, kehittää itsessään tiettyjä kykyjä. Jos ei meillä niin paljon kuin ulkomailla, mutta jonkin verran meilläkin, tarjotaan suorastaan ja maksun edestä vähän salaista opetusta siitä, miten kehitetään erilaisia sisäisiä kykyjä. Olen itse nähnyt suomen kielisiäkin käsikirjoitettuja ohjeita, joita on voinut saada haltuunsa, kun on maksanut määrätyn maksun ja tilannut näitä käsikirjoituksia ilmoitetusta paikasta. Niissä on ollut nimenomaisia ohjeita, miten tulee kehittää itsessään näitä kykyjä. Silloin on nimenomaan ollut havaittavissa, että nämä kyvyt tähtäävät siihen, että ihminen menestyisi maailmassa, tulisi voimakkaaksi persoonallisuudeksi, joka voi muita hallita ja vaikuttaa toisiin niin, että he myöntyvät hänen esityksiinsä. Jos vaikka pyytää rahaa lainaksi, niin toinen ei voi vastustaa hänen pyyntöänsä. Hänestä on tullut niin voimakas persoonallisuus, hän osaa katsoa toista silmiin siten, toimia ja esiintyä sillä tavoin, että toinen tulee kerrassaan voitetuksi. Tällaisia ohjeita levitetään paljon etenkin Amerikassa, Englannissa ja muualla Euroopassa, mutta ennen kaikkea Amerikassa. Siitä lähtien, kun tuo liike ”Uusi ajatus” syntyi viime vuosisadan kuusikymmenluvulla, on esiintynyt opettajia ja opistoja, jotka ovat tarjonneet tällaista erikoista persoonallista koulutusta halukkaille. Ihmisistä on silloin tuntunut, että se on jotakin esoterismia ja että nämä ovat esoteerisia opettajia ja -kouluja, joilla on paljon tietoa ennen kaikkea maailman rakenteesta ja ihmisen psyykestä, ja että ne osaavat neuvoa, miten herätetään ihmisessä kaikenlaisia salaperäisiä kykyjä. On ryhmiä, jotka lupaavat selvänäköä, ennustuskykyä ja vaikka mitä salaperäisiä kykyjä, jotka totuudentietäjän mielestä tavallaan kuuluvat kehittyneelle ihmiselle. – Sen tähden totuudenetsijä saattaa epäroiden kysyä itseltään: kirjoittautuisinko minäkin jäseneksi tuohon ryhmään ja tuon opettajan oppilasjoukkoon, jolloin minäkin saan sellaista erikoisopetusta, että voin itseäni kehittää? – Kaikki ihmiset, jotka ovat totuudenetsijöitä, ovat selvillä siitä, että ihmisen pitää kehittyä henkisesti ja kaikin puolin ja kehittää kaikkia erilaisia ominaisuuksia itsessään. Tämä on jokaiselle totuudenetsijälle selvää, ja hän näkee, kuinka täydellisyys on kaukana ja kuinka sellainen ihmisihanne on tavoittelemisen arvoinen. Ihmisen tulee tietää kaikki asiat ja hänen on osattava kaikkea. Moni totuudenetsijä voi langeta siihen ansaan, että hän

pyrkii ottamaan vastaan opetusta tuollaisilta opettajilta ja opistoilta. Niillä, jotka tarjoavat tällaista nopeata salaista kehitystä, on aina eräs tunnusmerkki, ja se on, että he ottavat maksun. Se näet on hyvä pitää mielessä.

Kun me puolueettomasti ajattelemme esoteerista koulua ja mitä sen pitäisi olla, me sanomme silloin totuudenetsijöinä, että esoteerinen koulu tietenkin on omiansa kehittämään ihmistä, mutta ei mihinkään sellaiseen persoonalliseen suuntaan, että hänestä tulisi vielä itsekkäämpi ihminen kuin mitä hän ennen on ollut, että hänestä tulisi entistä voimakkaampi ja kyvykkäämpi vallanhimossaan ja itsekkyydessään, että hän käyttäisi näitä kykyjä omaksi edukseen ja toisten vahingoksi. Sitä me arvostelemme ankarasti, kun ajattelemme esoteerista koulua. Oikeasta esoteerisesta koulusta ajattelemme aivan muuta. Oikea esoteerinen koulu on se, joka voi antaa ihmisille opetusta siitä, miten hän voisi kehittyä hyvydessä ja epäitsekkyydessä, kaikessa hyvässä ihmiskunnan palvelijaksi ja auttajaksi. Ei ole kysymys omasta persoonasta ja kyvyistä, joita voisi käyttää väärin, vaan on kysymys kehityksestä, josta on hyötyä koko ihmiskunnalle.

Samalla kun ajattelemme esoteerisia kouluja – ja niitähän on paljon maailmassa –, ajattelemme myöskin okkultista maailmaa. Mitä me sitten tarkoitamme okkultisella maailmalla. Sehän ei ole sama kuin henkimaailma tai näkymätön maailma, sillä henkimaailma tai näkymätön maailma on äärettömän laaja käsite. Kun ajattelemme okkultista maailmaa, emme siis ajattele näkymätöntä maailmaa yleensä. Suhde on samantapainen kuin jos ajattelemme jotakin koulua tässä näkyvässä maailmassa. Jos ajattelemme jotakin koulua, ajattelemme samalla sen koulun opetusohjelmaa, opettajia, ja mihin se koulu kasvattaa. Tavallisesti meidän maailmassamme koulut johtavat lopulta yliopistoihin. Me ymmärrämme silloin, että tuon koulun takana ovat tietyt opettajat, opetussuunnitelmat ja lopuksi jokin korkeampikin opetuslaitos kuin yliopisto. Suhde on sama, kun ajattelemme esoteerisia kouluja. Mikä on näiden koulujen takana? Kuka on siinä takana? Mihin ne opetukset tähtäävät? – Arvostelun mittapuuna tulee siitä, mikä on näiden koulujen takana? Sillä kun me ajattelemme okkultista maailmaa – ja ajattelemme juuri siinä merkityksessä sitä, että se on tuo itsetietoinen maailma henkimaailmassa, joka on esoteeristen koulujen takana, – niin silloin tietenkin heti kysymme: onko tämä okkultinen maailma yhdenlaatuinen vai erilainen? Voimmeko sitä arvostella ja ehkä ankarastikin arvostella, vai onko kaikki senlaatuista, että emme voi siitä mitään tietää? – Silloin täytyy meidän vastata, tai okkultinen maailma henkimaailmassa, ne olentojoukot henkimaailmassa, jotka ovat täysin itsetietoisia siitä, mitä ne itse tahtovat ja jotka siis aivan kuin luonnon mukaan seisovat kaikkien sellaisten ihmisten pyrkimysten takana, jotka tähtäävät henkimaailmaan päin, kehitykseen päin, vastaavat. Me ymmärrämme, että jos tässä okkultisessa maailmassa eli okkultisessa osastossa on erilaisia olentojoukkoja, jotka voivat vaikuttaa meidänkin pyrkimyksiimme, niin on luonnollista, että meidän täytyy olla selvillä näiden okkultisten olentojen laadusta. Ja jos kysymme, minkälaisia ovat nuo okkultiset olennot ja minkä laatuista okkultista itsetietoisuutta on olemassa henkimaailmassa, saamme vastauksen että niitä on monenlaisia, mutta että voimme jakaa nämä okkultiset joukot, nämä itsetietoiset henkivallat kolmeen lajiin. Tavallista on nimittää niitä silloin tietyn värein ja sanoa, että näitä olentojoukkoja on *mustia*, *harmaita* ja *valkoisia*. Ja kun vähän tarkastamme näitä eri henkiljoukkoja, niin silloin myöskin heti näemme, millä tavoin niiden vaikutus näkyy kaikissa esoteerisissa pyrkimyksissä täällä maan päällä.

Ensinnäkin, jos otamme niin sanotut ”mustat”, niin näemme, että nämä mustat eivät muodosta mitään varsinaista veljeskuntaa. Niillä saattaa olla jonkinlainen organisaatio, mutta se perustuu silloin siihen, että jotkut eivät ole vielä niin mustia kuin toiset, mutta kun he tulevat täysin mustiksi, he eivät enää muodosta mitään veljeskuntaa, vaan ovat pikemmin yksilöllisyyden kukkia kaikki ja ovat aivan omaa itseään; pikemminkin he saattavat olla erimielisiä jopa sotiakin toisiaan vastaan kuin olla yksimielisiä. Sillä heidän luontoonsa, elämänlaatuunsa, tehtävänsä, siihen henkeen, joka hallitsee heidän elämänsä, kuuluu, että he ovat täysin itsenäisiä ja itsekkäitä – itsenäisiä itsekkyydessä. Heidän itsenäisyytensä on erittäin painotettua. He ovat niin itsenäisiä, että ovat aivan yksikseen. He tuntevat, että koko maailma on heidän vihollisensa, joka heidän tulee voittaa ja käyttää sitä hyväkseen niin paljon kuin suinkin. Nämä mustat eivät ole monilukuiset; ihmiskunnassa ei ole kovin paljon mustia. Varsinaiset mustat olivat Atlantiksella, ja he olivat

paljon viisaampia olentoja kuin me olemme. He olivat itsekkyyden huipulla. Mutta meidän osuutemme mustuudesta on siinä, että me voimme tulla mustien oppilaisiksi. Jotkut ihmiset ovat aikojen kuluessa menneet niin pitkälle, että heistä itsestään on tullut mustia maagikoita. – Tämä ei ole mikään ihanteellinen aihe puhua ja kirjoittaa, mutta meidän on hyvä ymmärtää, että tuollainenkin mahdollisuus on olemassa, että on olemassa mustan mahdollisuus ja että on olemassa joitakin, jotka ovat luisumassa mustaan magiaan. Musta magia on väärä kaikille ihmisille, jotka vähänkin pyrkivät eteenpäin henkisesti. – Missä se mustan magian väri näkyy esimerkiksi esoteerisissa kouluissa? Millä tavoin esoteeriset ryhmät, koulut tai opettajat suorastaan tarjoavat opetusta, joka voi viedä tuolle vasemmalle tielle? Tämä musta ohjelma ilmenee siinä, että ihmisille sanotaan puheissa tai kirjoituksissa, – tai myöskin kuuluu salaperäinen ääni ihmisen sisässä –: sinun täytyy pyrkiä tietoon ja valtaan, pyrkiä tietoon ja valtaan sen itsensä takia, sentähden, että sinä saisit tietoa ja valtaa. – Heillä on siis jossakin suhteessa lumoava ohjelma, sillä he sanovat: ei mitään hyötyperusteita, vain valtaa kaiken yli, ihmisten, kaikkien elävien olentojen, luonnonvoimien, henkiolentojen ja kaikkien jumalien yli; pyri siis valtaan! – Sehän on kuin jonkinlainen poliittinen inspiraatio ihmisen sisässä – taikka sitten julkinen puhe tai kirjoitus. Se on tämä kehoitus pyrkiä valtaan, siihen tietoon, joka on valtaa, joka itsessään on niin houkutteleva, valtaan kaiken yli. Tämä inspiraatio on musta. Ja se voi tuntua aivan viattomalta ja lumoavalta alussa. Ihminen saattaa ajatella: ”Miksi en pyrkisi valtaan? Sillä kun minulla on valtaa, niin muutan koko maailman!” – Tietoa, rikkautta ja valtaa hän haluaa saada. Jos ihminen siihen paulaan lankeaa, silloin hän kulkee jo pienin askelin vasenta tietä kohden. Häneltähän voi kaikki sujua kauniisti, mukavasti ja hauskaasti, näennäisesti onnellisesti. Ehkä hän aluksi hyvinkin menestyy. Mutta sitten ennen pitkää tulee kovia kärsimyksiä ja vastoinkäymisiä sentähden, että elämä itse, elämän oma koulu tekee vastarintaa, reagoi ja pyrkii saamaan erehtyneen ihmisielun takaisin valtaansa. Mutta ihminen on ehkä jo tullut vakuuttuneeksi, että hänen valitsemansa polku on paras koulu. Hän loukkaantuu ja panee kovan kovaa vastaan sekä pyrkii yhä suurempaan valtaan, tietoon, rikkauteen ja menestykseen. Tämä tällainen inspiraatio on musta, ja sitä näemme erilaisissa ns. esoteerisissäkin opetuksissa. Kun kuulemme tällaisen kehoituksen, että ihmisen pitää päästä valtaan ja pyrkiä hallitsemaan ihmisiä ja luonnonvoimia, meidän tulee epäillen suhtautua tuollaiseen kehoitukseen, sillä se ei ole hyvästä lähteestä kotoisin.

Sitten meillä on toinen henkilökunta näkymättömässä maailmassa, joka on laajempi kuin nuo mustat. Se on organisoitu, se on veljeskunta. Noita henkilökuntia sanotaan ”harmaiksi”. Näillä harmailla veljillä on oma koulutuksensa ja tarkoituksensa. Jos voi sanoa, että mustien tarkoitus on estää kaikkea henkistä kehitystä ja olla Jumalan suunnitelmien vastustajia, Jumalan vihollisia ja vastustajia, niin voi sanoa harmaista, että heidän filosofiansa on, että ihmiskunnan pitää kehittyä niin kylmän järkeväksi kuin mahdollista, ja että ihmiskunta ei voi siksi kehittyä ilman kärsimystä. Nämä harmaat vallat näkymättömässä maailmassa korostavat erityisesti kärsimyksen merkitystä ihmiskunnassa, pitävät suorastaan elämänkatsomuksenaan, että ihmiskunta ei pääse mihinkään ilman kärsimystä. He eivät siis usko mihinkään sopusointuun, valkeuteen, kauneuteen..., ainoastaan kärsimykseen ja tuskaan. Sen tähden heidän elämänfilosofiaansa kuuluu, että ihmiskunnan pitää mahdollisimman paljon kärsiä, että järki kehittyisi, ja järki ei kehity, ellei ihminen kulje helvetin tuskien kautta. Onhan kyllä totta että sopusointu on toinen elämän opettaja, ja tuska on toinen. Sen tähden saattaa heidän ohjelmassaan olla jotakin puoleensa vetävää ja järkevää. ‘Harmaat’ uskovat myöskin, että ihmisen kehitys tapahtuu hitaasti, ja heillä on eräs huomattava kohta filosofiassaan ihmisten kasvatuksen suhteen. Monet saattavat tuntea suurta vetäytymystä heidän filosofiaansa, sillä heistä voi tuntua, että tuo on totta. He voivat tulla liikuttuneiksi sydämessään ja mielessään, sillä ‘harmaat’ sanovat vielä näin: ”Ihminen ei voi mitään tietää, ei millään tavoin kehittyä ja tulla järkeväksi ilman kokemusta. Hänen on koettava kaikkea!” He sanovat: ”Sinulle on annettu kaikenlaiset eläimelliset himot ja vaistot juuri sitä varten, että ne auttaisivat sinua kehityksessäsi. Ne auttavat sinua, kun pääset kiinni ja perille niiden salaisuudesta, kun osaat ratkaista, mikä on kunkin eläimellisen vaiston ja himon sisäinen olemus; kun olet sen ratkaissut, silloin olet oppinut. Mutta sinun täytyy sitä varten kokea, sinun pitää antaa kaikille eläimellisille himoillesi ja vaistoillesi vapaa valta. Et saa millään tavoin niitä estellä, sillä silloin tulet onnettomaksi ihmiseksi; sinä vain nostat esille sitä kaikkea, mikä piilee alitajuntasi kynnyksen takana. Tulee vain kaikenlaisia konflikteja, komplekseja ja ristiriitoja. Jos noudatat meidän neuvoamme, pidä mielessäsi,

ettet saa asettua ainoankaan himon tielle; älä aseta niille minkäänlaisia esteitä. Kun saat kokea, silloin viisastut.” – Eikö tämä inspiraatio tunnu hyvin tutulta, sillä sitähan paljon tarjotaan meille. Kaikki nuoret ihmiset helposti sen nielaisevat. Nuori ihminen hyvin usein ajattelee: minä lähdän ulos elämään, sillä siellä minä saan kokea. – Kun olen katsellut nuoria ihmisiä elämäni varrella, niin he sanovat, että heidän täytyy elää mukana elämässä, saada kokea, mitä elämä on. Ja olen nähnyt, että he pitävät ohjeenaan: – eihän sitä pidä aina lukea ja tutkia kirjoja, täytyy eläikin. – Ja mitä se merkitsee käytännössä? Se merkitsee heille, että täytyy istua kahviloissa, seurustella ja tanssia, olla tyttöjen kanssa ja vaikkapa punssilasien ääressä. Se on heistä elämää! Heidän mielestään elämä ei ole ollut sitä, että ovat ahkerasti lukeneet ja antautuneet työhön. Heidän mielestään suuri satumainen elämä on sitä, että saa kuljeskella Esplanadilla kauniin tytön rinnalla; muuten yleensä ei ole mitään elämää. – Minä sanon, että se ei ole mitään todellista elämää; se on elämänsä kuluttamista hukkaan. Mutta sitä nuori ihminen usein nimittää elämäkokemukseksi. Ja jos juo itsensä niin humalaan, että toiset saavat kantaa kotiin, niin silloin sitä vasta saa oikein kokea elämää. – Tuo on ‘harmaiden’ filosofiaa. ‘Harmaat’ ovat tyytyväiset, kun nuoret näin tarttuvat heidän liimapuikkoonsa eli pyydykseensä. He tarjoavat sitä filosofiaa, että täytyy elää ja korkea, ja viattomat ihmiset tarttuvat siihen. – Ja me voimme huomata sellaisia suorastaan esoteerisia koulujakin, jotka nimenomaan opettavat, ettei mistään himosta voi päästä muuten kuin sitä tyydyttämällä. He väittävät, että kun himoa tyydyttää, niin se lopulta väsyä ja siihen kuolee. Niin sanovat nämä ‘loistavat’ filosofit: ”tyydytä vain kaikkia himojasi; sillä tavoin ne kuolevat.” Kokematon ihminen tai ihminen, joka ei ole syntynyt kyllin viisaana, koska ei ole ennen kylliksi kokenut, tarttuu siihen ja uskoo, että siinä on oikea elämä. Tuohan on suurimpia valheita, mitä on maailmassa – sanovat viisaat ihmiset. – Jos otamme esille H. P. Blavatskyn ”Hiljaisuuden äänen”, niin siinä sanotaan muun muassa: ”Älä usko, että himo koskaan voidaan kuolettua, jos sitä tyydytetään ja noudatetaan; se kasvaa vain voimakkaammaksi ja vie sinut lopulta epätoivoon. Sinä kyllä lopulta siihen väsyt. Sinä haet vain yhä enemmän vaihtelua, että se tulisi tyydytetyksi, mutta lopulta joudut aivan epätoivoon.” – Ihminen ei voi sillä tiellä muuten päästä vapaaksi himoistaan, kuin että kuolee tai tulee sairaaksi. Kuoleman takana on pakko päästä näistä himoista, mutta kärsimykset ja tuskat ovat kuvaamattomat.

Sitten tulemme kolmanteen okkultiseen henkijoukkoon maailmassa, – jonka vaikutus ja elämäkatsomus on aivan toinen kuin edellisten. Se on ”valkoisten” joukko. Valkoiset vallat ja valkoinen okkultinen maailma elämäfilosofiassaan sanovat suoraan ja nimenomaan: ”Thanne, joka on asetettava ihmisten eteen, on täydellinen ihminen, joka on kaikkien auttaja ja palvelija. Ainoastaan sellainen ihminen on todellinen vapahtajaolento, joka antaa elämänsä toisille ja toisten hyväksi. Mutta sellaiseksi ei voi tulla, ellei heti aloita sillä tiellä. Toisin sanoen sen voi aloittaa ennemmin tai myöhemmin, mutta sille tielle ei tule, ellei sille tielle astuessaan heti päättä, että minä tahdon palvella ja olla muille avuksi; minä tahdon tietää ja tulla kaikessa siksi mitä voin tulla tiedossa ja taidossa sitä varten, että voisin vain palvella ja auttaa. Mitään muuta motiivivia ei voi olla. Tietenkin palveleminen ja auttaminen voi saada sellaisiakin vivahteita, että tahtoo palvella vain Jumalaa. Asiahan on sama, sillä se, joka rakastaa Jumalaa, palvelee myös veljeään. Kuinka hän voisikaan nähdä Jumalan, jos hän ei näe veljeään! Jos ihminen rakastaa Jumalaa ylinnä kaiken, niin hän on auttava, palveleva ihminen aivan toisten tasolla, joilta hän saa ja joille hän voi antaa apua. ”Valkoiset” asettavat eteemme tuon aivan toisen, ‘mustista’ ja ‘harmaista’ poikkeavan elämäfilosofian. He sanovat: ”Me ihmiset olemme ihmisinä miljoonien vuosien aikana kaikkea kokeneet, kaikkea pahaa ja itsestä. Ainoankaan ihmisen ei tarvitse ajatella, ettei hän ole saanut kokea mitä nautintoa on siitä ja siitä eläimellisestä himosta. – Me olemme jo kaikkea kokeneet hirmuisen paljon, yhä uudestaan kaikkea sitä, mitä itsekkyyks ja eläin meissä voi nauttia. ”Valkoiset” sanovat: ”Sitä te olette kaikki niin perusteellisesti kokeneet, että teidän pitäisi nyt kokea jotakin muuta, sillä ilman kokemusta ihminen ei kylläkään viisastu. Mutta miksikä tahtoisitte aina kokea vain kaikkea mahdollista pahaa, itsekkyyttä ja eläimellistä tyhjyyttä, mitä olette jo kylliksi kokeneet. Nyt teidän täytyy kokea jotakin uutta, kaikkea kaunista, hyvää, puhdasta, todellista. Nyt teidän pitää tuntea olevanne ihmisiä eikä enää vain puoli-ihmisiä, jotka juuri ovat nousseet eläinkunnasta ja joiden koti on eläinkunnassa; teidän täytyy tuntea olevanne ihmisiä. Sillä todellinen kotimaanne on korkealla, siellä missä on teidän ylempi minänne. Sanokaa hyvästit kaikille turhille ja itsekkäille haluille! Sanokaa: ‘Minä olen ihminen, uljas, jalo olento. Tahdon kaikkea, mikä on hyvää. Tahdon keksiä jotakin uutta hyvässä, sillä minäkin olen saanut kalliin helmen, jonka jokainen ihminen on saanut.’ Se helmi on

etsittävä. Se merkitsee juuri sitä hyvää ja kaunista, mitä ihminen voi olla. Sillä ei ole kysymys ainoastaan siitä, että suorittaa kauniita tekoja, vaan kysymys on siitä, että ihminen on jotakin. ‘Ole jalo, ja tekosi ovat jalot, — puhdas, ja tekosi ovat puhtaat, — hyvä, ja tekosi ovat hyvät.’” Näiden valkoisen veljien inspiraatio kaikuu sekä jokaisen ihmisyksilön sisimmässä että myöskin kirjallisuudessa, puheissa ja sanoissa ja esoteerisissa kouluissa. Ja ne esoteeriset koulut ovat silloin oikeita valkoisia ja todellisia elämäkouluja, jotka opettavat epäitsekkyyttä ja kääntävät ihmisen katseen pois maallisista harhoista ylöspäin. Ei kuitenkaan niin, että ne tekisivät hänestä haaveilijan, että hänen mielensä kiintyisi pilventakaisiin ja hän unohtaisi kokonaan tämän maailman.

Ne vain kääntävät hänen sisimmän henkensä pois näistä maallisista, ettei hänen sydämensä olisi kiinni niissä asioissa, joita koi syö ja ruoste raiskaa. Ne kääntävät hänen sydämensä niihin asioihin, jotka ovat taivaallisia, mutta hän ei tule siis miksikään haaveilijaksi, vaan koko tämä elämä tulee hänelle erinomaisen kiintoisaksi kouluksi, jossa hän tahtoo suorittaa tehtävänsä niin hyvin kuin mahdollista. Jos joku on ennen ollut esimerkiksi laiska ja huolimaton työssään, niin hän kokee nyt aivan kuin herätyksen, sillä hän näkee, että hänen täytyy tulla erinomaisen ahkeraksi ja tarkaksi kaikissa maallisissa velvollisuuksissaan. — Toinen asia on sitten, ettei hän ehkä ota uusia velvollisuuksia, vaan tahtoo saada aikaa korkeampiin asioihin. — Tärkeä asia on myös oivallus, ettei mistään maallisesta, karmallisesta voi vapautua muuten kuin siten, että suorittaa sen kerrassaan hyvin, Jeesuskin sanoo evankeliumissa: ”Maksa ne viimeiseen ropoon saakka.” Emme pääse mistään eroon siten, että jätämme velkamme maksamatta, vaan ainoastaan siten, että suoritamme viimeiseen penninkiin saakka, mitä olemme velkaa maailmalle. Kun tajuamme ja hyväksymme sen, että meidän täytyy tehdä työmme paremmin kuin ennen, silloin meissä elää valkoisten inspiraatio. Ja esoteerinen koulu, joka viittaa tähän suuntaan, on valkoinen koulu.

Me voimme suorastaan arvostella kaikkea sitä esoteerista opetusta, mitä maailmassa on tarjolla, yksinkertaisesti näiden tämmöisten siveellisten periaatteiden mukaan. — Mustaa on se, joka antaa sijaa meidän itsekkyydelle ja sanoo, että meidän pitää pyrkiä tietoon, korkeaan asemaan, kehoittaa ulkonaiseen menestykseen, salaiseen valtaan ihmisten yli. Harmaata on se, mikä vetää meitä nenästä esittämällä, että meidän täytyy kokea aina vain sitä samaa, mitä olemme miljoonien vuosien aikana kokeneet; silloinhan emme valmistaudu muuta kokemaankaan. Valkoista on se, joka sanoo ”Ei mitään itsekästä valtaa, mihinkään sellaiseen ei saa pyrkiä; varokaa sitä ihmiset. Älkää myöskään aina tahtoko kokea sitä samaa vanhaa itsekkyyttä ja elämellisyttä yhä uudestaan. Tulkaa viisaammiksi! Antakaa valon loistaa tänne pimeään ihmiskuntaan siten, että annatte senkin kokea uutta. Sillä muuta uutta ei ole kuin se, mitä on hyvässä. Jaloa, hyvää, todellista kaunista olemme ihmiskuntana liian vähän kokeneet omasta itsetietoisesta ja vapaasta tahdostamme. Olemme enemmän etsineet niin sanottua onnea, ja se on ollut pääasiallisesti meidän persoonallisuutemme onnea. Sitä olemme miljoonien vuosien aikana etsineet. Nyt siitä olisi sen etsinnästä luovuttava. Nyt ei enää pidä, ei tarvitse, sitä kokea. Nyt etsikäämme palvelemismahdollisuuksia, uusia ihanteita, että voisimme olla hyödyksi maailmassa, että voisimme tässä ilmenneessä maailmassa täyttää Isän tahdon, palvella Jumalaa. Nyt on meidän sitä ajateltava. Ihmisissä on paljon sitäkin hyvää. Varsinkin uskontojen piirissä näemme paljon sellaisia ihmisiä, jotka aivan kuin aavistavat tämän ja sydämestään tahtovat — niinkuin itse sanovat — päästä vapaaksi synneistä ja voittaa heikkoutensa ja syntinsä. Mutta se on ollut noille ihmisille mahdotonta. Heidän on täytynyt vain yrittää parhaansa mukaan ja uskoa, että kuoleman jälkeen jotenkuten pärjää. Mutta virallisissa uskonnoissa ei ole ollut mitään itsetietoista itsekasvatusopetusta, jota esoteeriset koulut voivat tarjota, sitä itsetietoista ymmärtämystä, että ihmisen on kasvatettava itseään ja että siitä myös tulee jotakin. Itsekasvatusopastusta voivat ainoastaan todelliset esoteeriset koulut tarjota. Julkiset uskonnot ovat unohtaneet okkultisen, esoteerisen elämänfilosofiansa. Vaikka niiden tarkoitus on hyvä, niin on niiden tieto huono. Sen tähden on aina ollut ja on tästä lähtien hyvin tärkeää, että on olemassa esoteerisia kouluja ja opettajia ja että on esoteerista itsekasvatusta tarjolla.

RUUSU-RISTI-KIRJASTO N:o 42.

EUROPPALAISIA NÄKÖALOJA

HELSINGIN ESTELMIÄ SYKSYLLÄ 1929
PITÄNYT
PEKKA ERVAST

RUUSU-RISTI
HELSINGISSÄ 1933

O.Y. LÄNSI-SUOMEN KIRJAPAINOSSA RAUMALLA 1933.

SISÄLLYS:

	Siv.
I. Europpalaisia näköaloja.....	1
II. Eräs nykyajan profeetta	7
III. Nykyajan mies ja nainen	12
IV. Europpalaisen pulman ratkaisu:	
1. Kulttuurielämä vapaaksi.....	18
2. Mitä viisaat odottavat:.....	23

I. EUROPPALAISIA NÄKÖALOJA.

Syvällä ihmisen hengessä elää kaipuu vapauteen. Tämä kaipuu tunkee läpi ihmisen koko olemuksen, ja personallisen ihmisen ulkonaisessa elämässä se näyttäytyy haluna olla mahdollisimman vapaa oloissaan maan päällä. Vaikeimpia ja häpeällisimpiä tilanteita, mihin personallinen ihminen voidaan saattaa, on vankeus eli ulkonaisen vapauden menetyks.

Samoin kuin yksilön, on kansojen laita. Kansoissakin on aina elänyt halu vapauteen, se on näkynyt pitkin historiaa silloin tällöin tapahtuvissa vallankumouksissa. Rinnakkain ihmisen positiivisen vapaudenkaipuun kanssa kulkee näet negatiivinen halu sortaa toisia tai saada valtaa maailmassa toisten yli. Tämä vallanhalu on myöskin pitkin historiaa tullut näkyviin muutamissa ihmisissä ja herättänyt toisissa kapinallisen vapauden kaipuun. Sentähden ihmiskunnan historia on ollut ainaista taistelua ja sotimista vapauden ja paremman toimeentulon puolesta.

Tämä vapaudenkaipuu pohjautuu niin syvään ihmishengen sisäiseen olemuspuoleen ja sen rinnalla kansojen sisäiseen sieluun, että suuret ja nerokkaat ihmiset, ennen kaikkea profetat, ovat siitä tietoisina lausuneet ajatuksia ja antaneet neuvoja vapauden saavuttamiseksi. He ovat puhuneet siitä vapaudesta, jonka yksilö saavuttaa, kun hän on voittanut pahan ja synnin omassa rinnassaan ja yhtynyt jumalaansa, mutta he ovat myös puhuneet siitä, millä tavalla kansat voivat saavuttaa vapauden ja muodostaa onnellisen ihmiskunnan.

Emme varmaankaan kaikki liene selvillä siitä, että esim. Jeesus Kristus on selvästi sanonut, millä keinoin yksin kansojen onni ja vapaus on saavutettavissa? Kyllä tunnemme hänen sanansa ja opetuksensa, mutta emme tule ajatelleeksi, että hän niillä myös on ratkaissut n.s. valtiollisen ja yhteiskunnallisen kysymyksen.

Miten hän nyt määrittelee kansojen vapautumisen? Kansat eivät vapaudu taistelemalla toisiaan vastaan, koettamalla sortaa toisiaan tai saamalla valtaa toisten yli omaksi edukseen, vaan niiden ainoa pelastus ja vapautus on siinä, että luottavat hyvän voimaan, aseettomuuteen, väkivallasta luopumiseen. Jos kieltäytyvät aseista, silloin henki voittaa aineen. Vaikka tapahtuisi niin, että joku kansa, joka uskoisi tällä tavalla, hävitettäisiin maan päältä ja kaikki sen yksilöt murhattaisiin, huutaisi niiden yksilöiden veri maasta, panisi ihmiskunnan omantunnonvoiman liikkeelle ja antaisi marttyyrisielujen syntyä uudestaan johonkin toiseen kansaan herättääkseen sitä ja opettaakseen samaa uudelleen. Ja silloin muu maailma joutuisi kovaan ahdistukseen ja sieluntuskaan ja ajattelisi: entä jos annetaan heidän nyt koettaa. Vastustus ei enää olisi niin kova, sillä mikään yritys hyvään suuntaan ei mene hukkaan.

Me ihmiset maan päällä olemme aina taistelleet toistemme kanssa ja keksineet yhä julmempia taistelukeinoja, mutta emme ole osanneet luoda ikuista rauhaa, emme tuhatvuotista valtakuntaa. Kuinka se olisikaan mahdollista, kun meidän keinomme ovat taistelukeinoja? Jeesus sanoo: Luopukaa pahasta, uskokaa hyvän voimaan. Mitä tekee, jos ruumiinne murhataan? Parempi se, kuin että sielunne murhataan, sillä sielun murhaamista on, jos opetetaan, ettei hyvän voimaan saa luottaa. Sielun usko ja elämä on hyvässä ja yksinomaan totuudessa ja hyvässä. Sentähden ei tarvitse pelätä niitä, jotka ruumiin tappavat, — lopulta kuitenkin voittavat ne, jotka ovat sävyisiä ja lempeitä.

Se on todella tämä Jeesuksen neuvo suuri maailmanohjelma, kansainvälinen poliittinen ohjelma, jota eivät valtiomiehet ole osanneet ottaa ratkaisua vaativalta kannalta, vaan ilman muuta sivuuttaneet järjettömänä haaveena. Eikä Jeesuksen tarkoitus ole, että tämä ohjelma pantaisiin väkivallalla toimeen, — sehän olisi koko ohjelman kieltämistä — vaan hänen tarkoituksensa on ainoastaan näyttää, missä on pelastus.

Ja näytettyään hän on jättänyt ihmisten omaksi asiaksi, tahtovatko, osaavatko sitä ohjelmaa joskus toteuttaa. Ja eiköhän joskus vielä synny valtiomiehiä, jotka ajattelevat: „miten olisi, jos Kristuksen ohjelmaa yritettäisiin toteuttaa? Valistetaan ensin yksilöitä, opetetaan kouluissa pienestä pitäen, mitä Jeesus on tahtonut. Ehkä sitten ohjelma itsestään toteutuu!”

Sitä päivää Jeesus Kristus odottaa. Ja hän odottaa kärsivällisesti. Kaikkien mestarien kohtalo on odottaa kärsivällisesti, kunnes ihmisyksilöt heräävät järkiinsä.

Kristikunnan alkuaikoina, ensimmäisinä vuosisatoina, ymmärrettiin ja tiedettiin tämä. Ihmiset elivät yksilöllisesti uuden ohjelman mukaan ja haaveilivat tuhatvuotisesta valtakunnasta. Ensimmäisissä kristillisissä seurakunnissa ajateltiin: Jeesus Kristus tulee pian takaisin meidän luoksemme, hän panee alulle tuhatvuotisen valtakunnan, hän johtaa ja näyttää, miten elämä järjestetään. Heille oli pettymys, kun hän ei tullut takaisin messiaana juutalaisessa mielessä, vaan vetäytyi enemmän ja enemmän näkymättömiin. Hän eli ruumiissaan muutamia vuosia kuolemansa jälkeen, esiintyi silloin tällöin mysterioissa opetuslapsille, mutta vetäytyi aikaa myöten enemmän ja enemmän pois. Sitä ensimmäiset kristityt oudoksuivat ja monet kadottivat uskonsa. Lopulta koko kirkko päätti turvautua valtion apuun. V. 325 Konstantinus teki kristillisen kirkon valtionkirkoksi, ja silloin Jeesus vetäytyi pois lopullisesti, mikä luonnollisesti ei ole estänyt häntä jatkuvasti yksilöitä auttamasta.

Ensimmäisinä aikoina Jeesuksen oppi kuitenkin vielä eli ihmisten mielessä. Niinpä meidän protestanttien kunnioittama kirkkoisä Augustinus, jota sekä paavi että katolinen kirkko pitää pyhänä, eli sisäisesti tässä ilmapiirissä. Hän käsitti Kristuksen sisäisen, henkisen sysäyksen, mutta se kuvastui hänen järjelleen sillä tavalla, että itse katolinen kirkko on jumalanvaltakunta maan päällä. Kirjassaan „De civitate Dei” hän kuvaa näitä haaveitaan jumalanvaltakunnasta. Hän ei pidä niitä tulevaisuuden haaveina, ne ovat hänen mielestään toteutuneet kirkon kautta ja kirkossa maan päällä. Sentähden kirkon ulkopuolella ei ole mitään pelastusta, sentähden kaikkien ihmisten pitää tulla kirkon helmaan ja samalla tuhatvuotiseen valtakuntaan. Kirkko oli Augustinuksen silmissä niinkuin valtio valtiossa, se ainoastaan sai tukea ja turvaa maalliselta valtiolta.

Katolinen kirkko pyrkiikin vähitellen yhä suurempaan valtaan ulkonaisesti, niin että se todella oli kuin valtio valtiossa. Paavilla oli keskiajalla semmoinen auktoriteetti ja valta, että hänen mahtiaan kaikki korkeatkin pelkäsivät. Jos katolinen kirkko julisti keisarin tai hänen valtakuntansa pannaan, oli maallisen hallitsijan ja hänen maansa asiat huonolla kannalla, sillä kaikki uskoivat, että paavilla ja katolisella kirkolla oli taivastenvaltakunnan avaimet kädessään. Jonkinlainen irvikuva jumalanvaltakunnasta toteutui täten katolisessa kirkossa. Jos ei katolinen kirkko itse tunnustanut väkivaltaa, se kuitenkin tarpeen vaatiessa turvautui väkivaltaan, jopa julmuuteen, niinkuin tiedämme kirkon ja ihmiskunnan historiasta. Tästä huolimatta Augustinuksella oli oikeita näkemyksiä asioista ja siitä uudesta vapaudesta, jonka Jeesus Kristus oli pannut alulle.

Kun katselemme Europan historiaa kuluneena kristillisenä aikakautena, huomaamme, kuinka silloin tällöin joku yksilö saa kiinni Kristuksen ajatuksesta, – ei tosin puhtaassa, vaan enemmän tai vähemmän väärennetyssä muodossa, riippuen siitä, että kyseessä oleva henkilö ei tunne Kristuksen oppeja, hänen nimenomaisia käskyjään ja ohjeitaan, muuta kuin ylimalkaan. Tällöinen sisästäpäin tuleva vaikutus, joka pukeutui jonkun ihmisen pyrkimyksiin, tapahtui keskiajalla harvoin, mutta uudella ajalla useammin. Itse asiassa olen huomaavinani jonkunlaisen järjestelmän tässä, sillä ensimmäisen kristillisen vuosisadan jälkeen kului 700 vuotta, ennenkuin suurta ohjelmaa hieman toteutettiin. Ja sitten kului taas 700 vuotta, ennenkuin näkyi uusi yritys toteuttamisen suuntaan, mutta senjälkeen esiintyy joka vuosisadan alussa edes joku ihminen, jonka hengessä välkkyi Kristuksen ohjelma ja joka yrittää sitä toteuttaa. Nämä ovat huomattavia eurooppalaisia näköaloja. Ensimmäiset puhtaat kristilliset seurakunnat olivat kuin unelmaa, joka tähtäsi kaukaisuuteen, mutta joka tulee toteutumaan vasta tuhansien vuosien perästä. Myöhemmin vuosisatoina taas Kristuksen ohjelma sisäisenä pakotuksena vaikuttaa muutamien ihmisten mieliin.

Niinpä on minusta merkillinen kohta, että v. 800 joulupäivänä Kaarle Suuri kruunattiin Roomassa Rooman keisariksi. Paavi itse asetti vanhan Rooman keisarikruunun hänen päähänsä. Kaarle Suuren valtakunta käsitti silloin saman alueen ja vähän enemmänkin kuin vanha roomalainen valtakunta. Eurooppa oli yhden miehen valtikan alainen. Oli tavallaan toteutunut ohjelma kansojen keskinäisestä rauhasta. Kaarle Suuri oli viisas mies, hän ymmärsi selvästi, että kun kaikki on yhtenä valtakuntana, silloin vallitsee rauha maassa. Hän saattoi iloita siitä, että oli saanut asiat sille kannalle, vaikka tietysti taistelujen kautta. Mutta hän ei ymmärtänyt asian toista puolta, kysymystä yksilön vapaudesta. Hän vain ajatteli, että Rooman kirkko toteutti jumalanvaltakunnan, niinkuin Augustinus oli opettanut, ja siinä oli yksilöiden pelastus. Ja kun valtio oli yhtenäinen, oli kansojen pelastus taas siinä.

Kaarle Suurella oli näköaloja. Mutta koska hänen valtakuntiansa yhtenäisyys oli saavutettu taistelujen ja väkivallan kautta, syttyi silloin tällöin levottomuuksia ja vallankumouksia, joita täytyi tukahduttaa väkivallalla. Sentähden tämä maallinen suurvalta ei ollut ihanteellinen vaan ainoastaan aavisteleva kansojen veljeyden toteutuminen. Olipahan ihannekuva yhden suuren valtiomiehen mielessä, vaikka voisimme lisätä: irvikuva todellisesta rauhasta ja vapaudesta, joka on kerran toteutuva maan päällä. Kaarle Suuri kadottikin uskonsa ja jakoi valtakuntansa, ja hänen kuolemansa jälkeen se vielä enemmän jakautui.

Maailmanvalta ei pysynyt yhtenäisenä. Euroopan historia täyttyi jälleen taisteluilla.

Vasta 700 vuotta myöhemmin esiintyi toinen hallitsija, Kaarle V, Espanjan, Ranskan, Italian y.m. Euroopan maiden kuningas, joka ei yhtään ihailut verisiä taisteluita, vaan perin vastenmielisesti kävi sotaa. Hän oli siihen sisäisesti pakotettu, koska ei hänkään perinnön kautta saanut paljon maita, vaan taistelujen. Miksi pakotettu? Siksi että hänelläkin oli tuo unelma: kun Eurooppa olisi yhden miehen hallittavana, silloin vallitsisi rauha ja kansat olisivat vapaat. Mutta hän uskoi myös, että yksilön vapaus oli katolisen kirkon käsissä. Hän tahtoi, että katolinen kirkko olisi yksin vallitsevana koko Euroopassa. Sentähden hän vastusti Lutheria. On olemassa taulu: keisari ja Luther Wormsin valtiopäivillä. Luther todistaa oman uskonsa puolesta ja Kaarle katolisen kirkon puolesta. Luther sanoo siinä nuo tunnetut sanansa: „Tässä seison, muuta en voi.” Kaarle ajattelee: „Tuo kerettiläinen on tietämätön ihminen, joka on mennyt harhaan. Katolinen kirkko on ainoa oikea, sen pitää vallita koko minun valtakunnassani.”

Kaarle V oli nähnyt näköaloja siitä, kuinka kaikki kansat voisivat elää rauhassa ja kaikki yksilöt pelastua katolisen kirkon helmassa. Hän oli hengessään ja sielussaan niin väsynyt sotiin, ettei jaksanut hallita suurta valtakuntaansa elämänsä loppuun saakka, vaan pari vuotta ennen kuolemaansa jätti sen veljelleen ja vetäytyi luostariin. Aikaisemmin oli hän jo antanut poikansa hallittavaksi muutamia maita. Kaarle V oli uskonnollinen luonne. Hänet usein kuvataan jesuiitaksi, kuten protestanttisessa kirkossa on tapana katolisista puhuttaessa. Meillä on kammo katolilaisia kohtaan – pelkäämmekö, että he kaikki ovat perkeleen palvelijoita? 50 vuoden vanhana Kaarle V luopui valtakunnastaan ja asettui asumaan luostariin, koska tahtoi tulla lähemmäksi Jumalaa. Hän oli totuudenetsijä, joka hädissään kysyi, mitä elämä oli. Hänen omallatunnollaan oli paljon verenvuodatusta ja monta julmaa tekoa, joita hän ei sisässään ollut tahtonut. Luostarissakin hän oli vielä siksi kiinnostunut maailman asioista, että seurasi historian tapahtumia niin kauan kuin eli.

Kun keskiaika oli kulunut ja uusi aika alkanut Amerikan löydöllä ja uskonpuhdistuksella, on selvästi jo kunkin vuosisadan alussa jollakulla yksilöllä kuva europalaisesta rauhasta ja Kristuksen ohjelmasta. Ei heistäkään kukaan tunne perinpohjin Jeesuksen Kristuksen omaa opetusta, mutta sen nojalla, että Kristuksen henkinen voima vaikuttaa planeetassamme, alkaa kristikunnassa yhä tiheämmin esiintyä yksilöitä, joilla on tosikristillisiä valtiollisia näköaloja.

Niinpä on heti 1600-luvun alussa tuo kuuluisa ja erinomaisen sympaattinen ranskalainen kuningas, Henrik IV, alkuaan Navarran kuningas ja sitten monien sotien perästä koko Ranskan hallitsija. Hänestä

alkoi Bourbonien loistelas ja hienostunut kuningassuku. Henrik IV oli älykäs, nerokas ja jalo mies. Hän oli uskonnollisesti siksi vapaa, että vaikka hän itse oli protestantti – hugenotti, – hän luopui uskostaan silloin, kun oli vaa'assa kuningasvallan saavuttaminen Ranskassa. Hän tuli katolilaiseksi ja kerrotaan hänen sanoneen: „Miksi en menisi messuun? Onhan toki Ranskan valtaistuimien yhden messun arvoinen!” Hänen luopumisensa hugenottilaisuudesta oli valtioviisas teko, ja itse hän tarkoitti sillä kansansa ja valtakuntansa parasta. Tämä näkyi siitä, että hän heti teki protestantit, hugenotit, vapaiksi Ranskassa, joten he pääsivät kaikkiin valtionvirkoihin samoin kuin katoliset. Ranskan maa ja kansa, joka oli kovasti kärsinyt sisäisistä riidoista etenkin Guisen herttuoiden tavoitellessa valtaa, rauhoittui ja sai toipua.

Henrik IV aloitti uutta, onnellista aikaa Ranskan kansalle. Hänellä oli viisas neuvonantaja, Sully'n herttua, hugenotti kylläkin, mutta silti Henrik IV:n uskollinen ystävä. Yhdessä he koettivat parantaa kansan oloja. Kansa tulikin rikkaaksi ja hyvinvoivaksi. Kuninkaan tunnettu lausepari: „Minun pyrkimykseni on, että valtakunnassani jokaisella talonpojallakin on sunnuntaina kananpaistia pöydällään” – osoittaa vain, että Henrik IV huolehti koko kansasta ja ajatteli sen parasta. Henrik ei itse ihaillut julmia sotia, mutta ymmärsi, että jos silloisissa oloissa kuningas tahtoi olla vallassa, hänen täytyi taistella. Parooni Rosny'n, Sully'n herttuan, kanssa hänellä oli suuri tuuma. Hän haaveili: eikö voisi valloittaa kaikki maat Euroopassa ja tulla yksin määrääjäksi? Tai jollei sitä, niin kenties voisi saada valtiomiehet ja kuninkaat vakuutetuiksi siitä, että Euroopan täytyy liittyä yhteen ja kaikkien valtakuntien muodostaa valtioliitto. Hän ei lukenut moskoviitteja eikä turkkilaisia varsinaisiin europalaisiin kansoihin, – ne olivat Henrikin mielestä siksi vaikeatajuisia – miltei raakalaisia, etteivät kykenisi ymmärtämään Euroopan sivistyneitä kansoja. Vaikka Henrik IV joskus ajatteli, että hän itse voisi hallita Euroopan suurta liittovaltakuntaa, ei häntä vaivannut personallinen kunnian ja vallan halu, sillä hän ajatteli toiselta puolelta, ettei ollut välttämätöntä, että yksi ainoa mies hallitsisi Eurooppaa. Oli saatava aikaan neuvostohallitus, kaikista valtakunnista jäseniä Korkeimpaan Neuvostoon, joka pitäisi huolen siitä, etteivät kansat ryhtyisi väkivaltaan riitaisuuksia selvitellessään. Mutta liittoutuneena yhdeksi suureksi valtakunnaksi Europpa kulkisi loistavaa tulevaisuutta kohti.

Näin haaveili Henrik IV tuossa 1600-luvun alussa. Emme tiedä, paljonko hän olisi unelmaansa yrittänyt toteuttaa, jos olisi saanut elää. Ravaillac'in petollinen tikari surmasi hänet toukokuun 17 p:nä 1610. Tavallisesti on viisaiden osaksi tullut väkivaltainen kuolema, se on yleensä ollut meidän tapamme osoittaa iloamme ja kiitollisuuttamme. Kun Henrik IV itse oli kuollut, ei jäänyt jällelle muuta kuin hänen ohjelmansa ja unelmansa kirjoitettuna. Kukaan ei ryhtynyt sitä vakavasti toteuttamaan.

Taas kului 100 vuotta. Euroopan kaikki valtakunnat riitelivät keskenään ja nousivat sotajalalle toisiaan vastaan. Oli vallanperimysjutut Espanjassa ja Italiassa, ja tuommoiset meidän mielestämme järjettömät ja onnettomat asiat olivat omiansa kiihoittamaan kaikkia kansoja Euroopassa. Sodat ja taistelut maksoivat taas äärettömiä summia rahaa ja hirmuisia määriä ihmisverta.

Mutta v. 1710 ilmestyi Lontoossa teos, jonka oli kirjoittanut muuan John Belos, kveekari. Se oli pieni lentokirjanen, jossa ehdotettiin nimenomaan, että Euroopan kansat heräisivät unestaan ja perustaisivat yhtenäisen valtakunnan. Tekijä viittasi niihin hirmuisiin määriin verta, mitä sodat olivat vaatineet. Hän teki selkoa Henrik IV:n suunnitelmasta, mutta hän lisäsi siihen: „miksi jättäisimme moskoviitit ja turkkilaiset ulos tästä suunnitelmasta? Ovathan hekin ihmisiä. Miksemme luota siihen, että heidän aivonsa ovat yhtä kehittyneet kuin meidän? Muodostakaamme suuri Euroopan liittovaltio.” Belos ehdotti, että Eurooppa jaettaisiin 100:an kantoniin eli piiriin, ja niistä lähetettäisiin yksi tai useampia, riippuen väkiluvusta, yhteiseen parlamenttiin, joka istuisi alinomaan Euroopassa ja määräisi asiat. Se ei koskaan sekaantuisi yksityisten maiden sisäisiin asioihin, valtakunnat saisivat ne järjestää, niinkuin haluaisivat, mutta kaikki valtioiden keskeiset asiat ratkaistaisiin parlamentissa sillä tavalla, että rauha säilyisi. Belos oli kirjailija, ei käytännöllinen poliitikko. Henrik IV:nne ei suotu toteuttaa kuin kirjallisena suunnitelmana omaa ajatustaan, ja nyt 100 vuotta myöhemmin tuli toinen kirjailija, joka ehdotti samaa ja sanoi, että on suunnaton häpeä koko kristikunnalle, että kansat ja valtiot, jotka sanovat itseään kristityiksi, eivät voi elää rauhassa keskenään. Hänellä oli samassa kirjassa toinenkin ehdotus: kaikista uskonnoista ja lahkoista Euroopassa lähetettäisiin edustajia yhteiseen

neuvottelukokoukseen, jossa tutkittaisiin – ei niitä dogmeja, jotka erottavat kirkkoja toisistaan, vaan niitä tosiasioita ja periaatteita, jotka yhdistävät kaikkia toisiinsa – ja tunnustettaisiin, että vaikka ihmiset saattavat ajatella eri tavalla, miten tie kulkee taivaaseen, voivat kaikki olla kunnan kansalaisia ja ihmisinä elää sovussa keskenään.

Belos oli ihminen, joka oli tutustunut Jeesuksen opetuksiin, sentähden hänen ehdotuksensa tuli uskonnollisesti niin selväksi. Valtiollisesti hän otti suuren askeleen eteenpäin. Hän esitti, että kauppa tulisi vapaaksi kaikkien kansojen kesken; asevelvollisuus olisi pieni ja yhteinen koko Euroopalla, niin ettei se rasittaisi kansoja. Hän ei osannut kuvitella Kristuksen haahmottelemaa ihannetilaa, mutta hän oli hyvä ihminen, joka itse auttoi köyhiä, minkä kykeni. Hän ei ollut niitä sosialisteja, jotka uskovat ihmisten veljeyteen, mutta saattavat olla kovia yksityiselämässään ja sanoa, ettei sosialismi ole hyväntekeväisyyttä, vaan maailman mullistamista. Belos ymmärsi, ettei hänen elämänsä ollut mitään, ellei hän elänyt niiden aatteiden mukaisesti, joihin hän uskoi.

Taas siirrymme 100 vuotta eteenpäin. Nyt näemme Napoleonin hallitsemassa. Hän hallitsi Ranskaa, mutta sotavoimalla valloitti Espanjan, Italian, Itävallan y.m. maita. Hänkin haaveili Euroopasta, jossa vallitsisi ikuinen rauha. Hän suunnitteli Europan liittovaltioita, mutta, ollen voimakas ihminen, ei hän saattanut ymmärtää, miten Europan valtiot saataisiin liittoon keskenään, ellei elävä ihminen yhdistäisi Europan valtioita yhteen. Hän ajatteli: „minä valloitan Europan ja kokoan sen yhdeksi suurvaltakunnaksi ja hallitsen sitä sitten”. Hän ei ollut tyranni, vaan nero, joka tahtoi, että sivistys leviäisi, ihmiset tulisivat vapaiksi ja rikkaiksi ja kaikki kukostaisi, mutta hän ei tietenkään ollut selvillä Kristuksen ohjelmasta, – aavistusta hänellä siitä kyllä oli, sillä hän tunsu sisässään, että kristinuskko oli suurin voima maailmassa. Kun hän elämänsä loppuiän vietti vankina St. Helenan saarella, hän kirjoitti pitkiä muistuinpanoja. Pojalleen hän kirjoitti, miten hänen tulisi menetellä, jos hänestä tulisi Ranskan hallitsija. Hän sanoi: hallitsija ei saa olla tyranni, ei puoluehallitsija, hänen täytyy olla kuin kaikkien isä. „Ja muista, poikani, että aina hallitset sillä tavalla, että todellinen kristinuskko leviää. Todellinen pelastus on kristinuskossa, se muuttaa meidän sydämemme.”

Yksinäisyydessä Napoleon tuli monenlaisiin johtopäätöksiin. Hän tunnusti, kuinka hän oli haaveillut, että sittenkun saisi Europan käsiinsä, hän valloittaisi Aasian ja kaikki maat eläisivät rauhassa keskenään, olisivat yhtä. „Minä tahtoisin kasvattaa ja opettaa ihmisiä, sillä he ovat pieniä, mitättömiä olentoja”, sanoi hän. Mutta hänen suunnitelmansa eivät toteutuneet, hän ei onnistunut, sillä hän teki väärän laskelman, kun yritti valloittaa Venäjän.

Näin saattoi suuri nero haaveilla itsekseen. Hän ei osannut haaveitaan toteuttaa sentähden, että hänkin turvautui väkivaltaan ja oli langennut pois ihanteen puhtaudesta sekoittamalla oman persoonansa siihen. Hän ajatteli: „minun pitää hallita”, sillä hän näki, ettei ollut semmoisia ihmisiä, jotka olisivat kyenneet siihen yhtä hyvin kuin hän. Hän itse oli voittajasielu. Hän tiesi ja tunsu, kuinka viisas, ahkera, itsensäkieltävä hän oli, mitä äärettömiä voimia hänellä oli. Hän halveksi toisia ihmisiä. „Minä olen ainoa, joka osaan hallita.” Mutta hän sekoitti oman persoonansa suureen europalaiseen näköalaan, ja hänkään ei saanut toteuttaa tulevan Europan valtiollista ohjelmaa.

Nyt on taas kulunut sata vuotta. Nyt ovat taas nämä näköalat ihmisten mielissä. Mutta tällä kertaa ne ovat puhtaampia kuin ennen, tällä kertaa on kysymyksiä monipuolisesti valaistu, tällä kertaa meidän ei tarvitse langeta samoihin erehdyksiin kuin ennen, jos tahdomme kuunnella oman aikamme profetallisia ääniä.

II. ERÄS NYKYAJAN PROFEETTA.

Kreikkalainen sana „profeetta” merkitsee, niinkuin tiedämme, ennustaja, ehkä oikeastaan „oraakkelilauseen tulkitsija”, jonkun jumalallisen sanoman selittäjä. Tavallisesti käytämme sanaa merkityksessä „ennustaja”. Kun ajattelemme profeettaa, on meillä kuva ihmisestä, joka ennustaa tulevaisuudesta merkillisiä asioita. Semmoinen profeetta oli esim. Nostradamus, kuuluisa ranskalainen astrologi 1500-luvulta, joka julkaisi runomuotoisia ennustuksia, mitkä osaksi ovat toteutuneet, osaksi vielä odottavat toteutumistaan. Tällöinen kuva meillä on enimmäkseen profeetasta, ja näin ollen profeettoja on maan päällä ollut ja on sängen vähän.

Mutta sana „profeetta” merkitsee muutakin, se kreikankielessä tarkoitti myös totuuden julistajaa. Ja semmoisia profeettoja on epäilemättä aina ollut paljon enemmän kuin ennustajia. Profeetta ei kyllä ole ollenkaan sama kuin pappi. Papilla, opettajalla usein käsitämme totuuden julistajaa, ja jokainen pappi, joka on vakuutettu siitä, että hänen ilmoituksensa on tosi, on omasta mielestään totuuden julistaja, mutta hän ei silti suinkaan ole profeetta, sillä pappi virallisen käsityksen mukaan julistaa semmoista totuutta, joka on hänelle opetettu, josta hän on lukenut ja joka on jonkun kirkon, laitoksen, tukema. Mutta profeetta ei ole pappi tässä merkityksessä, hän on aina ihminen, joka itse tietää julistamansa totuuden, joka ei ainoastaan usko niinkuin pappi, vaan joka puhuu sitä, mitä hän on kokenut, jolle siis Jumala eli Elämä itse on välittömästi ilmoittanut totuuden.

Tällöinen käsitys meillä on profeetasta. Voimmepa vielä ajatella, että profeetat ovat epäkäytännöllistä, maailmasta vieraantunutta väkeä, – filosofeja, jotka kirjoittavat sanomansa muistiin ja antavat toisten sitä lukea. Mutta tutkiessamme todellisten profeettojen elämää huomaamme, etteivät he ole rajoittuneet mihinkään luostarielämään tai filosofiseen kamari-istumiseen, vaan ovat lähteneet ulos maailmaan ja tuoneet sanomansa ihmisten kesken. He ovat tunteneet itsensä oman totuutensa täyttämiksi, sillä, kuten muistamme, kaikista suurimmat profeetat ovat sanoneet: „Olkaa rauhassa, ihmisveljeni, sillä minä olen löytänyt totuuden, minä ilmoitan sen teille ja te voitte rauhassa seurata minua.” Samoin Jeesus Kristus sanoi: „Tulkaa minun luokseni kaikki, jotka olette raskautetut. Minä olen tie, totuus ja elämä, sentähden löydätte totuuden, jos seuraatte minua.” Kaikki suurimmat profeetat ovat aina sanoneet: „seurakaa minua, sillä minä olen totuuden ruumistuma”. Jos ei profeetta niin sanoisi, silloin hän ei enää asettuisi profeettojen riviin, vaan meikäläisten, tavallisten ihmisten kannalle, ja sanoisi: „minä olen kyllä löytänyt totuuden, mutta en tahdo, että kukaan minua seuraisi, vaan seurakaa sitä totuutta, jota julistan”. Semmoisella sanalla hän osoittaisi olevansa heikko kuten ihmiset yleensä, hänellä ei silloin olisi sitä rakkautta, jota kaikilla tosi profetoilla on. Ei ole ollut kylliksi, että profeetta on sanonut: „minä tiedän totuuden” – vaan ollen tosi profeetta, hän on tuntenut suurta rakkautta ihmisiä kohtaan ja sen rakkauden inspiroimana lähtenyt ulos maailmaan ja ottanut päälleen kaikki ne vaikeudet, jotka lankeavat niiden päälle, jotka lähtevät toisia ihmisiä valistamaan ja opettamaan.

Semmoinen käsitys on meillä profeetasta. Profeettoja on suurempia ja pienempiä, semmoisia, jotka kelpaavat kaikille ajoille, joiden sanoma on ikuinen, kuten Jeesuksen ja Buddhan, mutta myös semmoisia, jotka ovat määrättyinä aikana nähneet ihmisten hädän ja keinon, millä he voivat tuosta hädestä pelastua. He ovat, voisimme sanoa, nykyhetken profeettoja, ja semmoisia on aina ollut enemmän kuin noita suurempia. Savonarola oli profeetta semmoisessa merkityksessä, sillä hän saarnasi ihmisten kesken parannusta: „Tulee ylen vaikea aika, ja kaikki kuolemme sukupuuttoon, ellemme tee parannusta.” Ruttotauti tulikin Florensin kaupunkiin, mutta moni pelastui jätettyään ylellisen elämän ja ruveten toisia auttamaan. Savonarola oli niitä pienempiä profeettoja, joita on esiintynyt ihmiskunnassa paljon. Suomenkin historiasta tunnemme semmoisia henkilöitä, esim. Paavo Ruotsalaisen.

Profeetta, jota ajattelen ja jota olen tässä nimittänyt profeetaksi, on eräs nykyaikainen oppinut mies, josta ehkä kaikki olette kuulleet, koska hänestä puhutaan meidän aikanamme. Hän on itävaltalainen kreivi ja tohtori Richard Coudenhove-Kalergi, tavallinen eurooppalainen aatelismies, joka ei suinkaan pidä itseään profeettana ja jota ei kai muutenkaan ole siksi ajatelleet, mutta jota nimitän profeetaksi sentähden, että hän mielestäni täyttää niitä ehtoja, joita profeetalle asetamme. En tunne hänen elämäänsä, — ehkä hänestä ei vielä ole mitään kirjoitettu, — tunnen häntä vain sen verran kuin hänen kirjojensa ja toimintansa perusteella voi häntä tuntea. Huomioni kiintyi häneen, kun viime keväänä (1928) tutustuin siihen liikkeeseen, jonka perustajana ja johtajana hän on ja joka on vuosi vuodelta levinnyt Euroopassa. Tämä liike on paneurooppalainen liike. Tohtori Kalergi on liikkeen luoja. Paneurooppalainen liike tähtää Euroopan Yhdysvaltoihin tai Euroopan yhteenliittymiseen. Se ei aseta ehdoksi, että kaikki Euroopan vallat liittyisivät yhteen — ainoastaan länsi-Eurooppa, s.o. kaikki maat paitsi Neuvosto-Venäjä. Jos vedämme viivan kartalla Petsamosta Konstantinopoliin, niin kaikki ne valtiot, paitsi Englanti, jotka jäävät tämän viivan länsipuolelle, saisivat Kalergin mielestä muodostaa Euroopan Yhdysvallat. Kenties Venäjä myöhemmin, mutta nyt se ei hyväksy länsi-eurooppalaista kulttuuria, ja Englanti taas ei oikeastaan kuulu Euroopan mantereeseen. Jos Euroopan valtiot näin liittyvät yhteen sekä taloudellisessa että poliittisessä merkityksessä, on Euroopan tulevaisuus taattu, muuten se tuhoutuu, sanoo Kalergi profetallisesti.

Kreivi Kalergi on sen ajatuksen läpikulkema, että Eurooppa kulkee kohti häviötään, elleivät kansat liity yhteen suureen liittoon. Profeetan voimalla hän on tästä puhunut ja saanut liikkeen aikaan. Euroopassa on nyt olemassa paneurooppalainen liike, johon monet Euroopan etevät valtiomiehetkin kuuluvat. Ehkä nyt on toivoa, että Eurooppa ja tämä länsimainen kulttuuri pelastuu.

Sama aate on ollut meillä teosofeilla vuosikymmeniä, olemme olleet tietoisia täällä Suomessakin siitä, että Euroopan Yhdysvaltojen täytyy muodostua. Ainoa järjektivä ajatus on, että kristityt kansat liittyvät yhteen eivätkä ole alituisella sotajalalla toisiinsa nähden. Heidän täytyy antaa veljeskättä toisilleen ja elää rauhassa, se on ainoa luonnollinen eurooppalaisen elämän ratkaisu. Tämän olemme teosofeina tienneet jo kauvan, mutta eipä meidän joukostamme ole kukaan osannut tuoda esiin sitä ajatusta, niin kuin kreivi Kalergi, joka on saanut sekä joukot että valioihmiset kuuntelemaan sanojaan. Hänen vuonna 1923 alkamansa liike on nyt levinnyt kaikkiin maihin ei ainoastaan Euroopassa, vaan myös Amerikassa ja muissa maanosissa.

Kreivi Kalergi on mielestäni nerokas profeetta. On toivottavaa, että Eurooppa tulee kulkemaan kauniimpaa tulevaisuutta kohti nyt, kun vähitellen kaikissa valtakunnissa aletaan ymmärtää, että rauha, eikä sota ja riita, vie ihmiskuntaa eteenpäin.

En kuitenkaan ajattele Kalergia profeettana ainoastaan tämän Euroopan yhteenliittymisaatteen, Paneuroopan, takia, vaan myöskin sen nojalla, että hänellä on sanoma julistettavana. Kun kerran tutustuin hänen Paneurooppa-aatteeseensa, tulin uteliaaksi yleensä hänen ajatustensa suhteen, koska näin hänen muutakin kirjoittaneen. Minulle on nyt selvinnyt, että hän itse asiassa on etevä ajattelija, hän on filosofi niin sanoakseni ranskalaisella tavalla, spirituaalinen filosofi: ei tavallinen saksalaismallinen ajattelija, joka vaivaa päätään metafysiisillä kysymyksillä, vaan käytännöllinen filosofi Nietzschen tapaan, joka pohtii asioita, joista on hyötyä ihmiskunnalle, joista on apua kaikille ihmisille. Ei hän istu ja mieti yliluonnollisia salaisuuksia, joista ihmisjärki sinään tuskin pääsee selville, vaan hän on teosofinen ajattelija, joka näkee, miten asiat ovat maailmassa, ja samalla, miten niiden tulisi olla. Vaikka hänen filosofiansa täten on perin käytännöllinen, se kuitenkin nousee korkeuksiin ja näkemyksiin, jotka lähentävät häntä meikäläiseen elämänymmärrykseen. Hänen kirjojaan lukiessani olen monta kertaa ajatellut onko mahdollista, ettei hän tunne meikäläisiä katsantokantoja? Ei hän missään sano lukeneensa teosofisia kirjoja, mutta hän pääsee omassa filosofisessa ajattelussaan johtopäätöksiin, jotka tuntuvat harvinaisen kauaskantavilta tavallisen filosofin suusta kuulutuina. Hän kuulee luonnon puhuvan vertauskuvallista kieltä, jota meidän pitäisi oppia ymmärtämään. Hän uskoo esim., että ihmisen tulisi kuulla oman ruumiinsa ääntä. Hän on siinä arvatenkin Nietzschen oppilas, sillä Nietzsche oli sillä kannalla, että me ihmiset emme vielä tunne omaa fyysillistä ruumistamme emmekä osaa sen ääntä totella ja ottaa oppia siitä. Kalergi on tämän totuuden syvästi

ymmärtänyt ja nostaa ihmisen oman ruumiin ylös opettajaksi, jonka ääntä meidän tulisi kuulla. Hän sanoo, että ruumiissamme piilee oikeat vaistot, joita löytämällä voimme ymmärtää, mitä elämä on. Sillä elämä kulkee eteenpäin ihmiskunnassa ruumiin vaistojen nojalla – siitä huolimatta, että koetamme näitä tukahduttaa.

En tiedä, onko Kalergi muodostanut itselleen kaikkea käsittävää filosofista systeemiä; hän ottaa muutamia kysymyksiä ja ratkaisee ne. Hän on tuntenut tehtäväkseen huolehtia Europasta. Hän rakastaa Eurooppaa ja sanoo itseään eurooppalaiseksi. Hän sanoo: Europan sielu on arvokas; se on pelastettava, sillä sitä uhkaa häviö. Europan sielu on muodostunut eurooppalaisten yksilöiden sielujen pitennyksistä. On tärkeää, että jokainen yksilö pääsisi tuntemaan Europan sielun. Europpalainen rotu on korkein rotu, mitä on ollut, sentähden olisi surkea tappio ihmiskunnalle, jos tämä rotu häviäisi. Kreivi Kalergin mieltä vaivaavat aina kysymykset Europasta, sen kansoista, sen ihmisistä, sen tulevaisuudesta.

Tahdon mainita kolme kohtaa kreivi Kalergin filosofiasta. Puhun ensin hänen käsityksestään moraalista yleensä, sitten hänen käsityksestään miehen ja naisen eli sukupuolien suhteesta toisiinsa ja kolmanneksi hänen käsityksestään Europan pelastamisesta ja pelastuksen toimenpanemisesta.

Kalergi sanoo, että tuhannen vuoden aikana, niin sanottuna kristillisenä aikana, europpalainen rotu oppi vähitellen tukahduttamaan omaa itseään ja katselemaan ylös uuteen siveelliseen ihanteeseen, joka sille oli annettu. Tämä uusi ihanne, joka asetettiin jokaisen europpalaisen yksilön eteen, oli kristinuskon tai paremmin kristillisen kirkon näyttämä, ja se ihanne oli ihminen, joka pyrki pyhyyteen, kieltäytyy kaikesta, alistuu kaikkeen, kestää nöyrästi sortoa, vainoa ja mitä tahansa; semmoinen ihminen luopuu rikkaudesta, luopuu kunnian- ja vallanhimosta ja kaikesta, mikä voi ihmistä houkutella tässä näkyväisessä maailmassa; hän kieltäytyy aistillisuudesta, sukupuolielämästä ja yleensä kaikesta, mikä on inhimillinen elämä. Tällainen pyhimysihanne annettiin europpalaiselle rodulle, ja europpalainen rotu koetti tuhannen vuoden aikana tukahduttaa kaiken muun itsessään ja katsella vain tätä pyhimysihannetta. Sen ihanteen valossa ei ole miehiä ja naisia, vaan ainoastaan sieluja, ihmisiä. Puhuttiin sentähden aina veljeydestä, – kaikki ihmiset olivat veljiä. Ja ihmiset täällä Europassa tottuivat jo siihen, että jos he eivät itse osanneet olla täydellisiä pyhimyksiä, – itse asiassa sangen harvat siihen kykenivät, – he kuitenkin vakavasti koettivat näyttää pyhiltä ja myöntää sanoissaan, että kaikki inhimilliset halut ja vaistot olivat syntisiä ja vääriä. Täten ihmiset joutuivat sielussaan merkillisiin ristiriitoihin Europassa. He kaikki tunsivat haluavansa elää toisella tavalla kuin pyhimysihanne vaati, ja olivat siihen pakotetutkin luontonsa puolesta, mutta samalla tottuivat ajattelemaan, että papeilla yksin oli oikea käsitys ihmisen elämäntehtävästä, kaikkien muiden täytyi alistua ja tunnustaa syntinsä. Mitään ratkaisua ei saavutettu, sillä ainoastaan jotkut ihmiset onnistuivat siinä määrin tukahduttamaan persoonalliset tunteensa ja halunsa, että heistä tuli pyhimyksiä, jolloin ei ollut enää mitään eroa miehen ja naisen välillä, – pyhä mies oli vain pyhimys ilman sukua.

Mutta kun oli kulunut tuhat vuotta tällaisessa vaikeudessa, tuli renesanssi. Ristiretket toivat tiedon vanhoista kulttuureista. Renesanssi toi mukanaan humanisuuden. Olihan esim. muinaisessa Kreikassa ollut kulttuuri, joka oli saavuttanut erinomaisen kauniita inhimillisiä tuloksia ilman minkäänlaista pyhimyspalvontaa!

Vähitellen europpalaisen ihmisen sielu alkoi napista. Ajan täytyessä syntyi tieteellinen tutkimus, ja askel askeleelta on sokean uskon valta murrettu. Ei ole uskoa enää kuin keskiajalla, nyt ihminen pyrki tietoon. Hän elää suuressa sisäisessä ristiriidassa, sillä hän huomaa, että pitkin matkaa kaikki europpalaiset ovat eläneet uskonvastasella tavalla, vaikka ovat oppineet ajattelemaan, että semmoinen elämä on huonoa ja syntistä. Mutta nyt, kun on ruvettu epäilemään kirkonuskon pätevyyttä, on myös ruvettu epäilemään jokapäiväisen elämän syntisyyttä. Varsinkin maailmansodan jälkeen on nuorelle polvelle selvinnyt, ettei vanha polvi kaikkine auktoriteetteineen ja uskoineen ollenkaan osannut ohjata maailmaa, vaan syöksi ihmiskunnan hirmuiseen verilöylyyn, jonka vertaista ei ennen oltu nähty. Sentähden nuori polvi on vieraantunut vanhoista ihmisistä, – se kauhistuu vanhojen viisautta, joka on osoittautunut mitä

äärettömimmäksi epäkäytännöllisyydeksi, ja tahtoo kulkea omia uusia teitään, välittämättä vanhoista ja heidän n.s. „viisaasta” typeryydestään.

Koko asia, sanoo Kalergi, on ratkaistavissa ainoastaan siten, että turvaudutaan siihen ainoaan pätevään moraalisiin, joka on olemassa luonnossa itsessään, joka eri roduissa on ehkä erilaista, mutta joka eurooppalaisessa rodussa on päivänselvästi kirjoitettu jokaisen yksilön vereen eli sisäiseen ihmiseen. On turvauduttava siihen moraaliseen vaistoon, mikä on ihmisessä. Kalergi sanoo, ettei sitä voi perustella logiikalla. Jos moraaliala koetetaan perustaa loogilliselle ajattelulle, silloin elämän moraaliala kaataa kumoon logiikan moraalialan. Jos elämän takana on voimia, joita voidaan sanoa moraalialiksi, silloin ne puhkeavat itsestään näkyviin ihmisissä, ja ihmisten tehtävänä on vain kuunnella sitä elämän vaistoa, joka heissä puhuu. Jos ihmiset kuuntelevat oman olemuksensa moraalialisia vaistoja, silloin he joutuvat kosketukseen semmoisen siveysopin kanssa, johon tuntevat ilman muuta uskovansa.

Kreivi Kalergi sanoo: on olemassa neljä käskyä, jotka eurooppalaisia varten puhkeavat elämän omasta koulusta. Ne ovat: ole terve, ole voimakas, ole kaunis, ole puhdas. Ei kukaan ihminen usko siihen, että hänen pitäisi olla sairas, tai että ihmiskunta on luotu sitä varten, että se sairastelisi, päinvastoin jokainen tuntee sisässään vaistomaisesti, että hänen täytyisi voittaa sairastelu ja pysyä terveenä. Terveys on hänen luonnollinen tilansa, terveys on jotain, joka kuuluu itse elämään, sairaus on siitä poikkeus. Sairaus on luonnotonta, terveys luonnollista. Kun sanotaan ihmiselle: ole terve! – kuuluu hyväksyvä vastaus jokaisen ihmisen rinnassa. Sairaus ja sairastelu on meidän yhteistä kohtaloamme, – karmaa. Kalergi ei käytä sanaa „karma”, mutta karma-sana ilmaisee lyhyesti, mikä on tarkoitus. Kalergi vielä lisää, että jollemme pelasta tätä sairasta eurooppalaista sielua, uhkaa Europan jokaista yksilöä hysteria ja hulluus.

Kun toinen käsky kuuluu: ole voimakas! – on sekin jotain, joka herättää vastakaikua ainakin meidän miesten ja poikien rinnassa. Ei nuorelle pojalle koulussa tarvitse selittää, mitä varten hänen täytyy olla vahva ja väkevä ja voimakas. Se on niin luonnollinen vaisto hänessä, että hän sitä tahtoo olla. Mutta jos esim. sanoo nuorelle pojalle: et saa varastaa, – silloin hän heti miettii asiaa ja kysyy itseltään: miksi ei saa varastaa? Kalergin mielestä on vaarallista opettaa semmoista, joka ei ole täysin luonnollista. Puhdas, terve ihminen ei varasta, hänellä ei ole siihen mitään halua, mutta kieltää varastamasta, ennenkuin on valmistettu ihmisille mahdollisuus olla terveitä, on tuulen pieksemistä.

Samoin, kun sanotaan: ole kaunis! Tämänkin ymmärtää ihminen sisimmässä sielussaan. Jos eivät pojat ja miehet heti sitä huomaisi, ymmärtää jokainen nuori tyttö sen ilman muuta: hänelle ei tarvitse selittää, miksi hänen pitää olla kaunis, se on hänen oma tahtonsakin. Mutta jos hänelle sanotaan: älä valehtele! – hän tuumaa itsekseen: välistä on välttämätöntä vähän valehdella.

Neljäs käsky: ole puhdas! – on käsky, jonka tärkeyttä aletaan yleisesti ymmärtää. Nyt jo pyritään ruumiilliseen puhtauteen ja myönnetään yleisesti, että ruumiillinen puhtaus on inhimillinen ehto, vaikeivät vielä kaikki kansat harrasta sitä yhtä suuressa määrin. Keskiajalla ei ymmärretty ollenkaan ruumiillista puhtautta. Kun ajattelemme keskiajan kauniita ja loistavia pukuja, lumoutuu fantasiamme, mutta älkäämme unohtako, että ihmiset eivät silloin ymmärtäneet, että ruumiillinen likaisuus ja siivottomuus ei poistunut eikä korjaantunut komeiden vaatteiden avulla. Ihmisen ruumis oli silloin kaikkea muuta kuin puhdas, sen ymmärrämme, kun luemme historiaa. Keskiajan runollisuus olisi saattanut olla hirmuisen vastenmielinen nykyajan ihmiselle, – jo yksistään hajujen takia. Hoveissa ja hienoissa linnoissa koetettiin näitä tukahduttaa keinotekoisilla tuoksuilla, mutta parfymoitu ilma on nykyajan ihmisen mielestä paha, koska hän rakastaa puhdasta luonnon ilmaa.

Kalergi lisää, että nämä elämäkäskyt eivät ole yksinoman ruumista koskevia käskyjä, ne koskevat myös ihmisen ajatuselämää, mieltä, henkeä ja luonnetta. Hän sanoo näistä eri käskyistä: terveyden käsky vaatii ruumiilta terveyttä ja hedelmällisyyttä, mieleltä, ajatukselta tervettä järkeä, luonteelta luonteen raittiutta, vaistojen ja omantunnon raittiutta, velvollisuutta, äitiyttä. Vahvuuden käsky taas vaatii ruumiilta voimaa,

hengeltä, mieleltä ajatuksen voimaa, terävyyttä, viisautta, mielikuvitusta, fantasiaa, arvostelukykä. Luonteelta se vaatii lujuuutta, varmuutta, urhoollisuutta, itsehillintää, kestävyyttä, rohkeutta, rakkauden voimaa, jalomielisyyttä. Kauneuden käsky vaatii ruumiilta kauneutta, suloa, joustavuutta, taitavuutta; hengeltä, mieleltä, ajatukselta: viisautta, harmoniaa, kauneudenvaistoa, hyvää makua; luonteelta: jaloutta, mielen suuruutta, ylpeyttä (ei pahassa merkityksessä), ylevämielisyyttä, rehellisyyttä, ritarillisuutta, kohteliaisuutta. Puhtauden käsky vihdoin vaatii ruumiilta siisteyttä, hengeltä, ajatukselta, mieleltä kirkkautta, luonteelta puhtautta, siveyttä, kainoutta, totuudenmukaisuutta. Puhtauteen kuuluu vielä koskemattomuus eli se ruumiin ja sielun tila, jota ilmaistaan ruotsinkielisellä sanalla kyskhet. „Kysk” on ihminen, joka pitää ruumiinsa pyhänä ja puhtaana, sukupuolisesti koskemattomana ja joka käytöksessään on puhdas, hieno, siveä ja kaikkea, mitä tuo sana tarkoittaa.

Jos otamme näiden käskyjen vastakohtat, siis sairauden, heikkouden, rumuuden ja siveettömyyden, näemme selvästi, ettei kukaan ihminen rakasta näitä vastakohtia. Ihminen on luonnostaan hyvä, sanoo Kalergi, sentähden hän rakastaa juuri näitä neljää oikeaa vaistoa, – luonnonpakosta hän niitä rakastaa.

III. NYKYAJAN MIES JA NAINEN.

Europassa asuu kaksi erilaista rotua, sanoo Coudenhove-Kalergi. Nämä rodut ovat etäämpänä toisistaan, kuin esim. eurooppalainen ja kiinalainen. Nämä kaksi rotua ovat eurooppalainen mies ja eurooppalainen nainen. Coudenhove-Kalergin filosofisia mietelmiä aloimme viime kerralla esittää ja tänä päivänä on tarkoitus jatkaa parista asiasta, jotka viime kerralla jo mainittiin, nim. miehen ja naisen suhteesta toisiinsa ja Europan tulevaisuudesta.

Kun Kalergi lausuu nuo sanat eurooppalaisen miehen ja naisen kahdesta rodusta, tuntuu minusta kuin siinä puhuisi profetta. Hän on varsinaisesti esiintynyt profettana puhuessaan Europan pelastuksesta poliittisesti ja ekonomisesti Pan-Europan avulla, mutta hänen käytännöllisessä elämänfilosofiassaan on kohtia, jotka ovat profetan suusta lähteneitä, niinkuin tämä lausunto miehestä ja naisesta. Kalergin huutajan-äännessä on kuin pakanallinen raikkaus. Miehet ja naiset ovat erilaisia keskenään: he ovat aivan kuin kaksi eri rotua. Jollei Europpa tätä ymmärrä, jos ei se ryhdy elämään tämän periaatteen nojalla, ei Europpalla ole pelastusta. Tällä hän ikäänkuin antaa iskun meidän veljeysspyrkimyksellemme, ja me jääme ensin ihmettelemään, mitä hän tarkoittaa. Eikö hän usko naisen vapautteen ja tasa-arvoisuuteen, eikö hän usko mihinkään, mitä olemme viime aikoina oppineet pitämään arvossa? Hän sanoo suoraan, että kristinusko on vienyt Europan kansat harhaan, pois luonnosta ja elämästä. Kristinusko on koettanut teroittaa, ettei ole erotusta miehen ja naisen välillä, että kaikkien täytyy pitää kiinni totuudesta ja ihmisyydestä ja olla siveellisiä elämässään. Mutta elämä itse ei ole sellainen. Miehet ja naiset eivät ole samanlaisia „veljiä” keskenään, päinvastoin, luonto on asettanut heidät toistensa vastakohtiksi ja ikuisiksi vastataistelijoiksi, jotta siten saavutettaisiin korkeampi harmonia.

Kalergi huomauttaa, että Europassa tuhannen vuoden aikana yritettiin toteuttaa kristillistä sielunihannetta, joka teki kaikista vain ihmisiä. Se onnistui muutamille luostari-ihmisille heidän saavuttaessaan n.s. pyhimystilan, joka teki miehet naisellisiksi, mutta naisista ainoastaan naispuolisia pyhimyksiä. Mutta itse luonto nousi tätä yritystä vastaan, sillä elämässähän miehet edustavat voimaa, naiset kauneutta.

Kuten muistamme, on Kalergin luonnollisessa elämänmoraalissa neljä käskyä: ole terve, voimakas, kaunis ja puhdas. Nämä koskevat molempia sukupuolia, mutta ennen kaikkia tietysti mies edustaa voimaa ja

nainen kauneutta. Jos tyttö pannaan valitsemaan kahden miehen välillä, joista toinen on pyhimys ja toinen sankari, valitsee tyttö luonnon pakosta sankarin, niin pian kuin on kysymys rakkaudesta ja avioliitosta. Mies taas valitsee vaimokseen mieluummin sielukkaan ja äidillisen kaunottaren kuin naispyhimyksen. Muuten Kalergi sanoo kauneudesta täydellä syyllä, ettei sitä saa käsittää ainoastaan ruumiilliseksi asiaksi, sillä kauneus on ennen kaikkea sielullinen käsite. Ne naiset erehtyvät suuresti, jotka maaleilla, puuderilla y.m. keinoilla koettavat ylläpitää kauneuttaan, sillä sellaiset keinotekoiset aikaansaannokset eivät läheskään niin paljon merkitse kuin sielullinen kauneus. Kun naiset oppivat kaunistamaan sieluaan kauniilla ja jaloilla tunteilla ja ajatuksilla, he varmasti tulevat kauniimmiksi: ja se kauneus on pysyväistä. Naisen kauneuteen kuuluu ennen kaikkea, että hän on luonteeltaan äidillinen, sillä muuten hänestä, sanoo Kalergi, tulee vanhana noita-akka. Jos taas mies ei ole rohkea ja sankarillinen, näyttää hän vanhana eunukilta. Siksi on tärkeää kauneudelle, että miehet ja naiset sisäisesti pyrkivät niihin ominaisuuksiin, jotka heille kuuluvat, ja täyttävät sekä yhteisiä että erikoisia heille kuuluvia velvollisuuksia.

Historiasta näemme, että luonto ei sietänyt sitä yhtäläistämistä ja „veljeyttä”, johon kristikunta pyrki, sillä vuoden 1000 paikkeilla syntyi Euroopassa ritariiliike, joka jakoi ihmiskunnan kahteen osaan, miehet ritareiksi ja naiset daameiksi. Miehet tavoittelivat sen jälkeen niitä pakanallisia ja runollisia hyveitä, jotka kristillinen kirkko oli kieltänyt. Samalla kun he olivat sankareita ja satureita, he hienostuttivat ja kasvattivat itseään ja pyrkivät olemaan naisia kohtaan kohteliaita, miehiä kohtaan jaloja sekä auttavia lapsia kohtaan. He koettivat yhdistää luonnollisia pakanallisia ja kristillisiä hyveitä.

Naiset ovat lähempänä kristinuskoa ja sen rauhanaatetta, sentähden että he äiteinä ovat inhimillisempiä kuin miehet, sillä jos mies lähtee sotaan taistelemaan sankarina henkensä uhalla, tyydyttää häntä itse taistelu, niin että hän voi kuollakin onnellisena, mutta nainen ei koskaan saa tyydytystä sodasta. Hän jää aina ulkopuolelle. Hän jää istumaan kotiin ehkä ryöstettäväksi, sorrettavaksi, piinattavaksi. Hän saa ehkä nähdä, kuinka hänen omat lapsensa tapetaan. Nainen ei saa sodasta muuta kuin tuskaa ja kärsimystä. Sentähden hän on lähempänä inhimillisyyttä ja kristillisyyttä. Suurin ero miehen ja naisen välillä on tietysti se, että nainen synnyttää lapsia, mies ei.

Kalergi huomauttaa, että nykyaikana on itsestään taas syntynyt, ritariajan ohimentyä, uusi ihanne miehestä – naisen ihanne pysyy aina samana – nim. n.s. gentleman. Se on vanha sana, mutta se kuvaa nykyaikana ihanteellista miestä, vaikka jokapäiväisessä kielenkäytössä siihen käsitykseen miehestä vielä liittyy vaatimus puvun suhteen. Gentlemanni ei voi esiintyä muuta kuin määrättyissä puvuissa, kuten on englantilainen käsitys. Mutta Kalergi sanoo, että tämä lisäkäsitys on saatava pois. Ei miehelle ole välttämätön gentlemannin frakki, jotta hän voisi olla gentlemanni. Päinvastoin. Nyt kun gentlemanni-käsite on tulemaisillaan yhä yleisemmäksi, voi gentlemanni esiintyä yhä yksinkertaisemmassa puvussa. „Gentlemanni” käsittää juuri kristillisiä hyveitä: hienous, kohteliaisuus, tahti, lempeys, vaatimattomuus, oman arvion tunto, ja siitä johtuva ylpeys, joka ei ole röyhkeä eikä tunkeileva. Gentlemanni on lempeä ja sivistynyt, hellä, suvaitsevainen ja kohtelias kaikella tavalla. Tämä on luonnon asettama uusi ihanne, ja siihen täytyy jokaisen gentlemannin päivä päivältä hartaammin pyrkiä. Jokainen mies pyrkii luonnostaan olemaan gentlemanni.

On kuin huutajan ääni korvessa kutsuisi meitä, kun Kalergi tällä voimakkaalla tavalla puhuu miesten ja naisten eroavaisuudesta. Miehet ja naiset, hän sanoo, ovat pohjimmaltaan niin erilaisia siitä syystä, että he ovat syntyneet eri ulottuvaisuuksista. Hän tulee puheessaan mystikoksi. Itsestään hän syventyy luonnon symboliseen kieleen. „Mies on ajan lapsi, nainen on avaruuden, siis ikuisuuden lapsi.” Avaruus, sanoo Kalergi, kuvataan ympyrällä. Nainen on avaruuden, iankaikkisuuden, ympyrän lapsi. Mies on ajan lapsi, häntä kuvataan viivalla, joka kulkee suoraan eteenpäin kautta aikojen. Viiva on ajan symboli ja mies on ajan lapsi. Kun nainen antautuu synnyttämään lapsia, hän voittaa ajan – tai selvemmin: hän antaa iankaikkisuuden voittaa ajan. Se on suuri mysterio. Iankaikkisuus voittaa ajan joka kerta, kun nainen tulee raskaaksi ja synnyttää lapsen.

Kreikkalaisessa aapistossa, sanoo Kalergi, merkitsee A, alfa, lukua I. Se kuvaa miestä, alkua. O, oomega, loppu, kuvaa naista. Europpa on aina ollut enemmän miehellinen, jota vastoin Aasia on ollut enemmän naisellinen. Europassa syntyi tiede, joka on miehelistä, positiivista suhtautumista olemassaoloon. Aasiassa on aina ollut uskontoa ja mystiikkaa, joka on naisellista sulautumista olemassaoloon. Sentähden mies on luonnostaan enemmän eurooppalainen ja nainen enemmän aasialainen. Ja koska kaikki uskonnot ovat tulleet idästä, on nainen luonnostaan uskonnollisempi, mystiikkaan taipuvaisempi kuin mies, joka on taistelija ja sankari, positiivinen. Miehen luonne on energiaa, voimaa, taistelua; naisen luonne on harmoniaa, rauhaa ja passiivisuutta, kestävyyttä. Kalergi viittaa siihen, että naista on aina verrattu kasvielämään ja miestä eläin-elämään, sillä eläimet ovat positiivisempia, aktiivisempia, kasvit taas passiivisempia, edustaen kauneutta. Miestä ei voi verrata kukkaan, esim. orvokkiin tai ruusuun, jota vastoin tyttöä verrataan niihin sanomalla esim.: hän on ihana kuin vasta puhkeava ruusu.

Onko tämä merkillinen filosofi ja profeetta naisemansipatsionin vastustaja. Ei! Hän ei ole ollenkaan sitä emansipatsionia vastaan, joka teki naisen vapaaksi, itsenäiseksi ja sosiaalisesti yhdenvertaiseksi miehen kanssa. Tämä on kaikki luonnollista ja asiaankuuluvaa, sanoo Kalergi, mutta nyt on välttämättä tarpeen uusi emansipatsioni. Naisen täytyy uudestaan itsenäistyä ja uudestaan vapautua, sillä ensimmäinen emansipatsioni vei naiset siihen, että he rupesivat matkimaan miestä poliittisesti ja joka alalla. He pyrkivät pois omasta sukupuolestaan ja luulivat, että heidän itsenäisyytensä ja vapautensa nykyaikana olisi siinä, että he pääsevät työskentelemään samoilla aloilla kuin miehet, kulkien samoja linjoja pitkin ja tullen miehekkäiksi, vieläpä siinä määrin, että hyväksyvät aseet ja sodan. Tämä on hirvittävä erehdys, joka tulee viemään Europan perikatoon.

Kalergi sanoo, että kun miehet ja naiset ovat koettaneet lähestyä toisiaan matkimalla toisiaan, on rakkaudella miesten ja naisten välillä syntynyt uhkaava vaara: sukupuoli-intoilu, seksualismi, — ja sukupuolisairaus on astunut suuressa määrin rakkauden tilalle. Miesten ja naisten välillä ei voi olla sellaista veljeyttä kuin miesten kesken. Se ei ole silloin luonnollista, korkeintaan poikkeuksellista. Luonto vaatii, että miesten ja naisten välisessä suhteessa on erotiikkaa, mutta erotiikan sijaan tulee seksualismi, jolleivät he pyri olemaan polaaraisia toisilleen, siis omaa itseään naisina ja miehinä. Ainoastaan silloin he vaikuttavat magneettisesti toisiinsa ja ainoastaan silloin on todellinen erotiikka eli rakkaus mahdollinen. Ilman erotiikkaa ei ihmiskunta kehity eikä mene eteenpäin eikä luo mitään korkeata ihmiskuntaa. Jos erotiikka, tämän sanan kaikista korkeimmassa ja kauneimmassa merkityksessä, häviää ja tilalle astuu seksualismi, menee rotu alaspäin, eivätkä miehet ja naiset enää välitä rakkaudesta, he nauravat sille. Silloin ei ole enää mitään muuta „todellista” kuin sukupuolintunto, ja lopulta tullaan siihen, että avioliitto ei ole lainkaan tarpeellinen. Tilalle astuu kommunistinen yhteys, jossa kaikki ovat „veljiä” ja naiset ovat kaikkien miesten omia. Halun herätessä harjoitetaan sukupuoliyhteyttä. Mitään edesvastuuta ja velvollisuutta ei ole. Miksi silloin pyrittäisiin lapsia synnyttämään? Miesten ei tarvitse synnyttää, naiset voivat, jos tahtovat, mutta hekin väsyvät ylivoimaisiin vaivoihin ja kärsimyksiin. Nainenkin ajattelee, että hän tahtoo vain nauttia. „Miehen osalla on yksistään nautinto, miksikä minulla naisena täytyy olla kuvaamattomia tuskia ja kärsimyksiä siitä, että olen saanut hetken nauttia? Pois se, minä tahdon nauttia niinkuin mies, mehän pyrimme kaikki yhtäläisyyteen ja veljeyteen. Tahdomme iloita ja nauttia elämästä. Emme tahdo tietää mitään lapsen synnyttämisestä ja siitä johtuvista velvollisuuksista.”

Tässä sivistyneessä kristikunnassamme meillä yhä on suuria ennakkoluuloja. Sensijaan, että ajattelisimme naista itsessään pyhäksi, koska hän voi tulla äidiksi, — sillä onhan luonnon kannalta lapsen synnyttäminen hänen korkein ja pyhin työnsä, — sensijaan puhumme halveksivasti „aviottomista naisista”, jotka ovat synnyttäneet lapsia, vaikka eivät syystä tai toisesta ole menneet avioliittoon. Halveksimme ja pidämme sellaista naista synnillisenä olentona, vaikka heissä pitäisi kunnioittaa toisia korkeampaa ja vapaampaa naista. Hän ei ole tahtonut vain nauttia, hän on tahtonut suorittaa velvollisuutensa. Ihanne on tietysti, että miehet ja naiset rakentavat avioliittoja, sanoo Kalergi, jotta syntyisi koteja ja perheitä. Koti on yhteiskunnallisen elämän tuki ja turva, sillä siinä kaikki kasvavat ja kehittyvät parhaiten: miehet yhä

voimakkaammiksi ja naiset yhä kauniimmiksi ja äidillisemmiksi. Kodissa miehen ja naisen välille kehittyi yhä kauniimpi ja voimakkaampi rakkaus.

Ehdoton ehto ihmiskunnalle ja Europan tulevaisuudelle on, että joudutaan uudestaan ritarilliseen aikaan, jolloin rakkaus on niin suuriarvoista, niin lumoavaa ja viehättävää, niin koko sielun täyttävää, että miehet ja naiset eivät saata ajatella muuta kuin yhteistä perhe-elämää ja lasten kasvattamista. Rakkaus on ikäänkuin toinen napa, jos seksualismi on toinen. Rakkaus vapauttaa kaikesta epäpuhtaudesta ja himon saastaisuudesta. Rakkaus tekee miehen ja naisen yhdessäolon niin viehättäväksi ja satumaisen ihanaksi, etteivät saata ajatella elämää yksinolossa, vaan aina toinen toisensa kanssa, joskaan ei seksuaalisessa merkityksessä. Rakkauden viehättävyys tekee elämän näet niin korkea-arvoiseksi ja onnelliseksi, että todella kannattaa olla olemassa ihmisenä. Kun kerran ihmiskunta on jaettu kahteen sukupuoleen, ei elämä tyydytä ihmisiä, ellei ole rakkautta miehen ja naisen välillä.

Sentähden on Kalergin mielestä kasvatuksessa otettava vaari siitä, että pojissa herää kunniantunto, niin ettei kukaan poika olisi muuta kuin ritarillinen tyttöjä kohtaan, ja että tytöissä kehittyi kainoutentunto, sillä onko mitään hirveämpää kuin nainen, joka on valmis tarjoamaan itseänsä kenelle tahansa?

Naisen tehtävä on suuri täällä Europassa poliittisestikin katsoen, sanoo Kalergi, ja mieluista on ollut pitkin matkaa todeta, että hänen ajatuksensa ovat elämästä otetut ja että samoja ajatuksia olen teosofina vuosikausia ajatellut ja tuonut esille. Naisen poliittinen tehtävä täällä Europassa on Kalergin mukaan saada aikaan rauhaa. Naiset eivät saa matkia miehiä sotainnostuksessa. Heidän täytyy ymmärtää, että heistä tulee äitejä, ja äiti luonnostaan kammoo sotaa ja tappamista. Mies ei ole osannut muuta tehdä kuin riistää hengen toiselta, nainen päinvastoin antaa hengen toiselle. Sentähden naisen täytyy tuntea oma tehtävänsä sekä tässä elämän antamismerkityksessä että rauhan ja rakkauden aikaansaamisessa. Naisten pitää joka maassa muodostaa liitto erikoisesti juuri rauhan asian ajamiseksi poliittisessa maailmassa. Viime aikoina on tätä alettukin yhä enemmän ja enemmän huomata. Ehkä siinä näkyy Kalergin vaikutusta, (kirja, jota olen lukenut, on ilmestynyt vuonna 1927) sillä viime vuosina ovat naiset kaikkialla alkaneet tehdä työtä rauhan puolesta. Se onkin heidän todellinen tehtävänsä.

Lausuin julki tämän ajatuksen heti kun Venäjän vallankumous oli alkanut vuonna 1917. Lausuin silloin: „naiset, liittykää yhteen kaikissa maissa ja vapauttakaa kansat sodan kirouksesta”. Nyt on meillä ilo todeta, että sodan jälkeen ja varsinkin viime vuosina nainen on todella näyttänyt ymmärtävänsä tämän tehtävän. Kun nainen on nyt saavuttanut poliittisen vallan, mihin hän sitä muuten käyttäisi? Ainoastaanko ylläpitämään puolueita, jotka keskenään riitelevät ja lietsovat vihaa kansojen kesken? Silloinhan nainen matkisi miestä ja kulkisi hänen jäljessään, eikä hänellä olisi mitään uutta annettavana valtiolliselle elämälle. Täytyyhän naisten nyt näyttää, että ovat viisaampia kuin miehet, että seisovat lähempänä avaruuden mystillistä viisautta, lähempänä Jumalaa ja jumalallista elämää! Heidän on muodostettava oma suuri puolueensa, yhtä suuri kuin kaikki miesten puolueet yhteensä; tämän pitää toimia valtavana liikkeenä joka maassa, niin että miehille mieluisa väkivaltaisuus poistuu maailmasta.

Naiset voivat olla erinomaisen pikkumaisia, jos heillä ei ole ihanteita. Missä ollaan pikkumaisempia kuin kahvipöydässä, missä naiset istuvat soimaamassa toisiansa? Semmoinen on jätettävä. On surkeata, että naiset, jotka ovat saaneet vapautensa, vievät koko elämänsä umpikujaan. Nyt on naisten näytettävä, mihin kykenevät. He voivat, jos tahtovat, poistaa sodan kirouksen. On paljon miehiä, jotka tämän ymmärtävät. Elämme ajassa, jolloin on lähestytty toisia ja omaksuttu toisilta jotakin. Miesten kesken on paljon niitä, jotka ymmärtävät, että sotakenttä ei ole ainoa kunnian kenttä, että kunnia yhä enemmän ja enemmän siirtyy ihan toisaalle. Kunnia ei enää ole vain siinä, että hävitetään, poltetaan ja turmellaan mitä on saatu aikaan, eikä ainoastaan siinä, että tapetaan ja riistetään henki ja elämä. Kunnia on ennen kaikkea siinä, että luodaan uutta, suurta ja kaunista kulttuuria, viedään ihmiskuntaa eteenpäin onnessa ja sivistyksessä. Monet miehet ymmärtävät tämän selvästi. Suuret runoilijat ja jotkut, jotka ovat sotaakin ihailleet, ovat ymmärtäneet tämän. Muhammed, joka itse taisteli ja johti joukkoja, lausui: „kynä, joka piirtää sanoja, on paljon enemmän

arvoinen kuin miekka, joka vuodattaa verta”. Samat sanat lausui Napoleon. Suurimmat ja nerokkaimmat miehet ovat tämän ymmärtäneet. Sota on jätetty eläin- ja raakalaisajoilta, jolloin aina täytyi taistella ja vuodattaa verta. Mutta järkiolento miehissä on nyt tullut siksi voimakkaaksi, että harva mies enää ihailee yksinomaan murhaamista ja tappamista sankarillisena tekona. Jos nyt naiset toden teolla ryhtyvät omaan poliittiseen työhönsä, saavat he varmasti paljon tukea miehiltä. Mutta jos miehet näkevät, että naiset yhä ihailevat sotaa y.m. sellaisia hommia, on kuin piru nauraisi heissä, – varsinkin jos ovat olleet sodassa mukana ja tietävät, että sotiminen on kaikkea muuta kuin sankarillista. Sodassa on sankarillisia yksityiskohtia, mutta ei tantereella oleminen sinään ole sankarillista. Naisille, jotka kauheasti ihailevat verisankaruutta, voivat tällaiset miehet kyllä osoittaa kunnioitusta, mutta eivät itse asiassa pane suurtakaan arvoa heille.

Kristinusko ei sittenkään mielestäni ole iskenyt harhaan, kun se on koettanut teroittaa, että miehet ja naiset ovat pohjimmaltaan veljiä keskenään, koska molemmat sisimmässään ovat ihmisiä. Kristinusko on aina sanonut, että olemme ihmisiä, ennenkuin olemme miehiä ja naisia. Jos Kalergin mielestä tämä on ollut harhaus, ei tietysti hänkään voi joka paikassa olla oikeassa. Sillä kun kristinusko on tätä asiaa selittänyt, on se tapahtunut Jeesuksen oman inspiratsioonin mukaisesti. Kristusvoima elää ihmiskuntamme sisässä salaisesti, nostaen miehet ja naiset ihmisiksi, mutta niinkuin tie Kristuksen luo kulkee kaikkien uskontojen kautta, – varsinkin meidän päivinäemme emme ymmärrä Kristusta, ennenkuin olemme tutkineet toisia uskontoja, – niin emme voi tulla syvästi kristityiksi, ellemm tiedä, mitä pakanaus on ja mikä meissä on pakanaa. Ennen sitä ei meistä voi tulla Jeesuksen Kristuksen seuraajia. Kristillisen seurakunnan yhteyteen pääsemme jo lapsina, kun meidät kastetaan. Mutta on erehdys luulla, että silloin samalla olemme kristityitä. Kristuksen seuraajiksi emme tule, ellemm ensin tunne olevamme pakanoita. Vasta kun luovumme pakanuudestamme, voimme seurata Kristusta.

Kalergi sanoo aivan oikein: Europan pelastus on siinä, että Europan miehet ja naiset oppivat tuntemaan oman itsensä, s.o. olemaan miehiä ja naisia. Tämä on totta, sillä jos ei mies tiedä, mitä mies on, ja nainen, mitä nainen on, kuinka he tietäisivät, mitä ihminen on? Ihminen on se kolmas, joka syntyy tosi miehen ja tosi naisen yhteisestä pyrkimyksestä. Fyysillisesti se on lapsi, joka ei vielä ole tietoinen sukupuolesta, henkisesti se on yli-ihminen, joka on sukupuolen voittanut. Yli-ihmisestä on puhuttu kaikissa uskonnoissa peitetyksi ja kaikissa salaisissa kouluissa, vaikka nimityksen keksi vasta Nietzsche. On olemassa kolme sukupuolta: nainen, mies ja lapsi. Fyysillinen lapsi on symboli kolmannesta sukupuolesta; sentähden on yli-ihmisen kolmatta sukupuolta nimitetty lapseksi evankeliumissa, niinkun Jeesus sanoo: „ellette tule lasten kaltaiseksi, ette voi astua taivasten valtakuntaan”. „Lapset” olivat saavuttaneet määrätyn henkisen kehitystason. Heitä sanotaan nyt teosofisessa kirjallisuudessa toisella vanhalla salakoulunimityksellä: vihityiksi. Nietzsche sanoo: „Te olette sitä varten olemassa, että loisitte yli-ihmisen.” Niinkuin mies ja nainen ovat olemassa sitä varten, että loisivat lapsen, josta toivovat yli-ihmistä – sitä näet vaistomaisesti toivovat isät ja äidit, – samalla tavalla ovat ihmisten polaariset sukupuolivoimat olemassa sitä varten, että loisivat „lapsen”, s.o. yli-ihmisen, vihityn.

Tätä seikkaa ei Kalergi ole huomannut, hän ei ole sitä ymmärtänyt, hänellä ei ole ollut siitä kokemusta, eikä hän niin ollen ole voinut puhua asioista.

Lopuksi: mitä Kalergi sanoo Europan onnellisen tulevaisuuden aikaansaamisesta, on niin yhtäpitävä sen kanssa, mitä yleensä olemme uskoneet tässä Ruusu-Ristissä, että minä ilostuin ja hämmästyin lukiessani siitä. Kalergin mielestä Europan tulevaisuudelle on välttämätöntä, että sota-armeijat laissa muutetaan työarmeijoiksi. Miesten ei suinkaan pidä olla ilman asevelvollisuutta, mutta asevelvollisuus ei enää ole murha- vaan työaseen kantamista yhteiskunnan hyväksi. Miesten täytyy saada sekä fyysillinen että yhteiskunnallinen treenaus. Työarmeijassa heidän tulee palvella. Työarmeija on isänmaan palveluksessa.

Tässä yhteydessä on asia, jonka Kalergi ilmituo seuraavasti: länsimaille on luotava uusi aatelisto, sillä ilman aatelistoa ei mikään yhteiskunta tule toimeen. Mikä oli aateliston tarkoitus ja merkitys ennen? Aatelisto käsitti kehittyneimmät, sivistyneimmät ja hienoimmat ihmiset, jotka olivat moraalisesti yläpuolella

tavallisia ihmisiä ja sentähden saavuttivat arvovallan ihmisten silmissä. Tämä oli vaatimuksena ennen, mutta ei ole enää, kun aatelisto degeneroitui. Nykyaika kuitenkin viittaa tulevaisuuteen. Tulevaisuudessa on luotava henkinen aatelisto. Siihen kuuluvat ne ihmiset, jotka todella oman käytöksensä, viisautensa, jaloutensa ja karaktäärinsä nojalla saavuttavat arvovallan kanssaihmissen kesken. Jotta uusi aatelisto kasvaisi, täytyy perustaa joka maahan korkeakouluja, joissa pääpaino pannaan karaktääriin eli luonteen kasvatukselle. Karaktääriin perustuu tulevaisuuden aateluus. Näitä aatelisia ei ole paljon, mutta niistä lähtevät johtajat, lainlaatijat, tietäjät, kuninkaat, jotka osaavat laatia hyviä lakeja ja johdattaa kansakunta suurempaan onneen, niin että elämä tulee maan päällä siksi, miksi sen pitää tulla.

Kalergi sanoo, että hänen mielestään jo tuntuu, että uusi aurinko on nousemassa ja että uuden aamun ensimmäiset kultasäteet alkavat näkyä.

IV. EUROPPALAISEN PULMAN RATKAISU.

1. Kulttuurielämä vapaaksi.

Adventtina rukoilemme kristikunnassa: „tulkoon Sinun valtakuntasi ja tapahtukoon Sinun tahtosi niin maassa kuin taivaassa”. Silloin tiedämme, – jos ajattelemme jumalanvaltakunnan toteuttamista kansojen kesken, mikä seikka sisältää Kristuksen antaman kulttuurisysäyksen mukaan aseista luopumisen ja ainaisen kansainvälisen rauhan, että tämä ihanne on niin korkealla ja niin kaukana jokapäiväisestä itsekkyydestä, että kansojen todella täytyy kulkea murheen laaksossa ja kenties marttyyrikuoleman läpi, ennenkuin sellainen asiointi maanpäällä saavutetaan. Silloin samalla ajattelemme surunvoittoisesti: ei suinkaan sellainen rauha maan päällä olekaan toteutettavissa, jossa jumalanvaltakunta voisi lähestyä ihmisiä. Kansat – niin kristikunnassa kuin muualla – ovat luodut taistelemaan olemassaolostaan toinen toistaan vastaan: Kuinka ne voisivat elää rauhassa keskenään aivan käsittämättömiä uhrauksia tekemättä? Jos pidämme mielessämme Kristuksen näyttämän ja opettaman ihanteen ja pyrimme saavuttamaan kansainvälisen rauhan, joka perustuu siihen, että emme enää keskenämme vedä miekkaa tupesta, tuntuu meistä, että se kansa on todella tuomittu marttyyrikuolemaan, joka sellaisia ihanteita yrittää toteuttaa. Mutta kuka ties me silloin – katsellessamme asioita pessimistiseltä kannalta – unohdamme tärkeän seikan: ihmisinä emme ole ainoastaan sielullisia olentoja, jotka tunnemme sydämessämme ja omassatunnossamme, mikä on totta ja korkeinta hyvää, vaan myös ajattelevia ja järkeviä minuuksia, jotka voimme pohtia ja keksiä keinoja, millä tuo saavuttamattomalta tuntuva ihanne saataisiin astumaan meitä lähemmäksi; kuka ties silloin aseista luopuminen ja kansainkeskeinen rauha ei ole niinkään mahdoton ratkaista. Onhan inhimillinen yleisjärki meidän aikanamme kehittyneempi ja vapautuneempi kuin kaksi tai kolme sataa vuotta sitten! Ihmiset ovat oppineet luottamaan järkeensä ja ajatukseensa ja tulleet siihen, että asioita voidaan ratkaista ja on ratkaistava myöskin järjen avulla, – uskaltavatpa käydä käsiksi aatteellisiin ja moraalisiin kysymyksiinkin järkensä avulla. Sentähden on meidän aikanamme monenlaisia liikkeitä, jotka tekevät järkevää työtä juuri kansainvälisen rauhan puolesta, juuri Kristuksen ihanteen puolesta, vaikka kaikki eivät olisikaan tietoisia siitä, että ovat omaksuneet Kristuksen ihanteen. Onhan asetettu kansainvälisiä riitaisuuksia ratkaisemaan kansainvälinen tuomioistuin Haagiin, ja maailmansodan jälkeen kansojen liiton eduskunta pitää alituisesti istuntojaan Genevessä. Joka maassa on sitäpaitsi liikkeitä, jotka tekevät työtä kansainvälisen rauhan puolesta. Sentähden ei meidän tarvitse vavisten ajatella, että Kristuksen näyttämä tie kansojen vapautukseen olisi toteutettavissa ainoastaan marttyyrikärsimyksen kautta, vaan saatamme toivoa, että kansojen rauha on ratkaistavissa jollakin järkevällä tavalla. Voimme ainakin päästä askel askeleelta lähemmäksi ihannetta, jos käytämme eurooppalaista järkeämme ja länsimaalaista käsityskykyämme. Marttyyrikuoleman kautta eteenpäin meneminen ei enää kenties ole välttämätöntä.

Paljon voimme ottaa oppia ja saada hyvää siltä liikkeeltä, joka nimittää itseään Pan-eurooppalaiseksi liikkeeksi ja josta täällä olemme puhuneet. Tämä liike näyttää saaneen tunnustusta poliittisissakin piireissä. Aatteelliset liikkeet herättävät yleensä huomiota ja innostusta vain muutamissa yleisön piireissä, mutta kääntävät sängen vähän poliitikkojen mieltä puoleensa tai herättävät innostusta heissä. Ilman näiden myötävaikutusta emme kuitenkaan saa mitään aikaan, joka koskee kansain keskinäisiä suhteita. Saamme kyllä yksilöitä heräämään, elämään uudella tavalla ja levittämään uutta elämän ymmärrystä, mutta emme voita poliitikoiden huomiota puoleemme. Joskus nämä omaksuvat uusia aatteita privaatti-ihmisinä, mutta eivät uskalla viedä niitä poliittiseen elämään. Heistä tuntuu, että poliittinen elämä kulkee omia määrättyjä latujaan, – jos niistä poiketaan, ei menestyä. Jos yht'äkkiä joku poliitikko ehdottaisi jotakin, joka poikkeaisi kaikesta entisestä, sanoen esim.: „poistetaan armeija”, nousisi kohta vastarinta, joka tappaisi ehdotuksen. Ja jos jossakin pienessä maassa kuunneltaisiin hänen esitystään ja huomattaisiin, ettei se ajatus ollut niinkään tuulesta temmattu, veisi sen toteuttaminen paljon enemmän aikaa, kuin mitä alussa haaveiltiin. On harvinaista, että suuri poliitikko suuressa vaikutusvaltaisessa maassa esittäisi jotakin uutta. Jos niin tapahtuisi, hän pian kaatuisi.

Merkillistä kyllä Pan-eurooppalainen ajatus on osattu alunpitäen esittää siksi järkevällä tavalla, niin huomattavalla poliittisellä älyllä, että se on kiinnittänyt useampien suurpoliitikkojen huomion itseensä. Kreivi Kalergi, joka pani Pan-eurooppalaisen aatteen alulle ja perusti Pan-European unionin, on nähtävästi suuri poliitikko, samalla kuin hän on aatteen ihminen. Hänen aatteilleen ovat monet vaikutusvaltaiset poliitikot Euroopassa kallistaneet korvansa. Hän osasi sanoa sen, mikä jo liikkui poliitikkojen sydämessä. Hän osasi tuoda ilmi, mitä esim. Stresemann ja Briand olivat ajatelleet. Pan-eurooppalainen aate on lyhyesti sanoen sitä, että eurooppalaisten valtioiden on välttämätöntä, itse pelastuakseen tulevasta tuhosta, liittyä yhteen suureksi Eurooppalaiseksi liitoksi. Kalergi lukee tähän Pan-Eurooppaan kaikki muut valtiot paitsi Venäjän. Venäjän neuvostovaltakunta on hänen mielestään erikoinen maailmanvalta, joka kuuluu enemmän Aasiaan. Ei myöskään Englanti välttämättä kuulu Pan-Eurooppaan. Kalergi antaa tämän riippua Englannin omasta halusta, koska se on yhteydessä dominioniensa kanssa, ja koska on luultavaa, että se muodostaa toisen suuren liiton niiden kanssa.

Tämmöinen näkökanta on luonnollisesti kääntänyt valtiomiesten huomion puoleensa, varsinkin kun Kalergi seikkaperäisesti esittää, millä tavalla European valtakunnat voivat liittyä yhteen, millä tavalla voivat järjestää ekonomian, millä tavalla kaikki yhteiset asiat, ilman että keskushallitus sekaantuu yksityisten maiden asioihin. Tämä kaikki on puhuttu valtiomiehen nerokkuudella, eikä minusta tunnu mahdottomalta, että kristikunta täällä länsi-Euroopassa voisi toteuttaa keskenään rauhan maan päällä.

Virallisesti emme tällä hetkellä voi lukea Venäjää kristityksi. Se väittää itsekin luopuneensa kaikesta uskonnosta. Se ei kärsi Jumalaa, ei Vapahtajaa, ei kirkkoja. Se hävittää kirkkonsa ja raamattunsa, tahtoen olla vapaa kaikesta „vanhasta humbuugista”. Venäjää ei siis voi lukea kristityksi, jos kohta Venäjän kansa edelleenkin on kreikkalaiskatolisesti kristitty sydämessään. Sitä vastoin Länsi-Eurooppa virallisesti tunnustaa olevansa kristitty, ja tällä hetkellä se alkaa nähdä poliittisissa piireissään, että Kristuksen ohjelma kansainvälisen elämän suhteen sittenkin lienee toteutettavissa maan päällä.

Pan-Eurooppa ei kuitenkaan ole ainoa tulevaisuuden näkemys, jossa jokin puoli Kristuksen ohjelmaa toteutuu, vaan on olemassa toinenkin näkemys, joka ei ole läheskään saanut samaa menestystä osakseen kuin Pan-eurooppalainen liike, mutta joka arvatenkin vielä tulee kääntämään maailman huomion puoleensa. Tästä toisesta näkemyksestä, joka niinkään tähtää rauhan toteuttamiseen maan päällä yhteiskunnallista ja valtiollista elämää silmälläpitäen, tahdon nyt vähän puhua.

Se on vähän vanhempi kuin Pan-Eurooppa ja tunnetaan ehkä parhaiten nimellä toht. Steinerin kolmijakoate, vaikka sen juuret eivät ehkä ole toht. Steinerissä. En tiedä, missä määrin hän itse on keksinyt kolmijakoaatteen, mutta minulle se oli tuttu ennestään, sillä viime vuosisadan loppupuolella – 80-luvulla –

se oli saanut tulkitsijan – ja useampiakin niitä – Ranskassa. Se kuului oleellisena Ranskan okkultistein ohjelmaan. Eräs ranskalainen salatieteellinen tutkija, markiisi *Alexandre de Saint-Yves d'Alveydre*, kirjoitti asiasta useampia teoksia, joista pääteos oli: *La mission des juifs*, „Juutalaisten elämäntehtävä”. Toisista hänen kirjoistaan voidaan mainita: *La mission des Français*, „Ranskalaisten elämäntehtävä”; *La mission des souverains*, „hallitsijain tehtävä”, kuninkain ja keisarein tehtävä täällä Euroopassa. Näissä kirjoissa hän esittää uusia ja hämmästyttäviä asioita yhteiskuntarakenteesta, vaikkei hän itse sano niitä keksineensä. Tarkkojen historiallisten tutkimusten perusteella, jotka ulottuvat tuhansia vuosia taaksepäin e. Kr., hän on huomannut, että esittämänsä yhteiskunnallinen ohjelma on ollut muinaisuudessa toteutettu. Se oli myös israelilaisten alkuperäinen valtiollinen ja yhteiskunnallinen ohjelma. Hänen huomionsa oli ensin kääntynyt näihin asioihin, kun hän tutki vanhoja okkultisteja, varsinkin ranskalaista kirjailijaa *Fabre d'Olivet*, joka eli 1800-luvun alussa. Tämä oli viitannut asioihin, sillä hän oli niinkään tutkinut ihmiskunnan historiaa ja julkaisut oppineita teoksia tutkimustensa tuloksista, mutta niitä tunnettiin vähän, sillä eihän maailma yleensä ole viitsinyt tutustua okkultisiin ajattelijoihin. Nämä molemmat ranskalaiset salatieteilijät olivat tulleet samoihin tuloksiin. Samoihin aikoihin kuin Saint-Yves d'Alveydre, ja jälkeensä, Ranskan toiset okkultistit, Barlet, Papus y.m. esittivät edeltäjiensä ja opettajiensa ajatuksia.

Kaikki nämä aatteet tähtäävät samaan yhteiskunnalliseen kolmijakoon, josta toht. Steiner puhui maailmansodan jälkeen. Muistaakseni hänen ensimmäinen kirjansa tästä asiasta ilmestyi vuonna 1918. Se tuli pian tunnetuksi Saksassa ja Pohjoismailla antroposofisen liikkeen kautta. Kirja käännettiin toisille kielille ja sai kannattajia Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa. Suomessa on myös niitä, jotka ovat ymmärtäneet Steinerin kannan ja koettavat sitä levittää, mutta ei tietääkseni millään erikoisella menestyksellä. Toht. Steiner oli varovainen esityksissään, eikä hän ollut poliitikko eikä osannut esittää ajatuksiaan sillä loistavalla tavalla kuin Kalergi. En ihmettele, ettei hänen kirjansa ole herättänyt huomiota poliittisissa piireissä. Sen nimenä on: *Die Kernpunkte des sozialen Organismus*. Teos ei ole iso, mutta raskastyylinen. Vaikeatajuisuus on juuri esteenä Steinerin kirjan leviämiseksi. Profetallisten kirjojen tyyli on pikemmin sellainen, kuin Kalergi on omilleen antanut: hän kirjoittaa iskevän nerokkaasti, lyhyillä lauseilla niin että lukija tuntee kuin täräyksen joka sivulla. Sentähden Kalergin kirjat ovat laajalle levinneet samoin kuin Pan-eurooppalainen liikekin.

Kalergin kanta ei lähde mistään syvemmästä, sanoisinko, uskonnollisesta vakaumuksesta; hänellä ei ole niitä näköaloja, puhumattakaan tiedoista, kuin on noilla toisilla, jotka ovat okkultisteja. Kalergin aatteesta puuttuu se, minkä okkultiset filosofit ovat tuoneet esille. Okkultinen maailma odottaa omaa poliittisella älyllä varustettua tulkkiansa, joka osaa esittää asioita niin, että ne menevät ihmisten mieliin ja että poliittinen ihminen osaa niitä sulattaa. Kyllä sellaisia tulkkeja voi vielä ilmestyä, ja silloin tuo yhteiskunnallinen kolmijako, joka tuntuu käsittämättömältä, kun lukee siitä raskaassa filosofisessa muodossa, tulee saamaan niin selvän ja järkevän muodon, että jokainen ihmettelee, miksi ei ole sitä ennen huomannut. Monet ajattelevat ihmiset ovat nyt jo varmoja siitä, että eurooppalaisen pulman ratkaisu löytyy juuri näistä vanhoista määritelmistä.

Kolmijako-aatteen suhteen on ensimmäinen silmiin pistävä seikka ja perustava totuus se, että meidän ihmisten henkinen ja kulttuurielämä, siis kaikki, mikä kuuluu sivistykseen, uskontoon, tieteeseen, taiteeseen, kasvatukseen ja opetukseen (kirkkoon, kouluun, yliopistoon), on oleva ehdottomasti vapaa ja riippumaton poliittisesta painostuksesta. Emme koskaan pääse onneen eikä rauhaan, emme koskaan pääse syventymään todelliseen kulttuurielämään, jos mikään politiikka voi uhata henkisiä pyrkimyksiämme. Ajattelkaamme vain Europan historiaa: niin kristityitä kuin olemmekin, on juuri politiikka, juuri niin sanottu valta, virkavalta, kuningasvalta, aina uhannut henkistä elämää. Jos on ilmestynyt esim. uskonnollisia totuuden etsijöitä, jotka henkisellä harjoituksella ja itsekasvatuksella ovat saavuttaneet enemmän tietoa totuudesta, kuin mitä ihmisillä yleensä on, ja jos ovat yrittäneet valistaa kanssaihmissiään, on heitä heti uhannut joku poliittinen valta, tavallisesti kirkko yhdessä valtion kanssa. Tämä valta on sanonut: sinä et saa ajatella noin, et puhua etkä kirjoittaa noin. Mikä on sen kohtalo, joka ei tottele? Pää pois! Polttakaa tai pankkaa vankeuteen niskottelijat! Giordano Bruno poltettiin Roomassa v. 1600 sentähden että hän oli kulkenut ympäri Italiaa, Ranskaa ja Englantia ja saarnannut tuota Galilein ja Kepplerin kerettiläisyyttä, että aurinko muka ei kulje maapallon

ympäri vaan että maapallo kiertää auringon ympäri. Rooman papit ja piispat olivat pakotetut polttamaan elävältä sellaisen hirveän ihmisen. Muuten historian oppikirjoissa on kirjoitettu ja kerrottu, ainakin ennen, joka maassa n.s. maailman historiaa hieman eri – toisin sanoen kansalliselta – näkökannalta, joka oli omiansa nostamaan oman kansan ja historian erikoisasemaan. Ei tietystikään historiassa ole faktoja muutettu: tietysti Kustaa Adolf eli 1600-luvulla ja kävi sotaa Saksassa. Tämä vain on kerrottu erilaisilla väreillä protestanttisissa, erilaisissa katolisissa historioissa. Ranskassa opetettiin kouluissa vuoden 1870-71 sodan jälkeen, että saksalaiset olivat ranskalaisten verivihollisia. Ja Saksassa keisari määräsi, millä tavalla on historiaa kouluissa luettava.

Tämmöiset seikat silmien edessä ymmärrämme, kuinka vaarallinen on valta, kun se saa sekaantua vapaaseen kulttuurielämään. Semmoinen valta voi esim. jossakin suurvaltakunnassa pakottaa siihen kuuluvia pieniä kansoja oppimaan määrättyä kieltä, niin etteivät näiden yksilöt saa koulusivistystä omalla äidinkielellään. Semmoista tapahtui paljon keski-Europassa y.m. ennen maailmansotaa. Kulttuurielämä on kuitenkin koulujen asia; ihmisen siveellinen ja älyllinen sivistys pitäisi olla vapaata. Ei siinä saisi tulla kysymykseen minkäänlaiset poliittiset näkökohdat; ainoastaan totuus. Totuutta on opetettava lapsille ilman sivutarkoitusta. Emme ole minkään poliittisen näkökannan nimessä oikeutetut pakottamaan ihmisiä sivistymään määrättyllä tavalla. Täytyy tunnustaa, että olemme paljonkin valistuneet maailman sodan jälkeen. Tuo suuri hulluus ja veren vuodatus, jota ei osattu näkymättömästä maailmasta estää, vaikka koetettiin, vaan johon ihmiskunta suinpäin syöksyi, on kuitenkin saanut jotakin aikaan, – ehkä sentähden että „veri on sangen omituinen neste”, niinkuin „Faustissa” sanotaan. Olemme hieman edistyneet ymmärryksessä ja tiedossa. Emme enää siedä, että jotakuta yksityistä sorrettaisiin, emme suvaitse, että hänelle tarjotaan myrkkypikari niinkuin Sokrateelle tai että naulitaan ristiin, kuten Jeesus, tai poltetaan elävältä niinkuin Giordano Bruno. Emme osaa kuvitella sellaista, emme myöskään käsitä sitä, ettei ihminen saisi esteettä puhua, mitä ajattelee. Meidän oikeustajuntamme on siksi valistunut, että vaadimme ja odotamme, että ihmisillä on henkinen vapaus. Vapaus on toista kuin vallattomuus. Ei ihminen saa tehdä paha eikä yllyttää toista pahaan, mutta tästä ei ole kysymys. Ei suuret hengen sankarit eikä kulttuurin esitaistelijat ole tahtoneet väkivaltaa tai yllyttäneet ihmiskuntaa pahan tekoon. Vaikka Jeesus tuomittiin juutalaisen ylipapin toimesta ja Pilatus tuomitsi hänet kuolemaan vallankumouksellisenä, oli hän itse asiassa kaikkea muuta kuin vallankumouksellinen jokapäiväisessä merkityksessä; hän sai aikaan vallankumouksen henkisessä maailmassa. Mutta hän varoitti nimenomaan sekoittamasta hengenmaailmaa tämän maailman asioihin, jottei kukaan luulisi, että Jumalan valtakunta on toteutettavissa murhalla ja miestapolla. Sitä Jeesus tarkoittaa sanoessaan: „minun valtakuntani ei ole tästä maailmasta, mutta se on tässä maailmassa. Se on taivaassa, mutta sen tarkoitus on tulla tähän maailmaan.” Jos Jumalan valtakunta olisi yksinomaan taivaassa ja meidän pitäisi tulla siitä osallisiksi, silloin meidän pitäisi olla vain taivaassa. Mitä meillä olisi silloin täällä tekemistä?

Asian laita onkin, että jumalanvaltakunta ei ole todella olemassa, ennenkuin se toteutuu näkyväisessä maailmassa. Tämä näkyväinen maailma on sitä varten, että mikä näkymättömässä maailmassa on totta, se tulee täällä toteutettavaksi sekä yksilöihin että kansoihin nähden. Sentähden rukoilemme: tulkoon Sinun valtakuntasi, toteutukoon se maan päällä. Emme saa pienenä sivuajatuksenakaan erehtyä luulemaan, että se voisi toteutua väärin keinoin. Jumalan valtakunnan tunnusmerkki on siinä, että se toteutuu ainoastaan oikein keinoin. Jos meitä on monta yhdessä ja jos itse luovumme pahasta ja olemme valmiit kuolemaan marttyyrikuoleman mieluummin kuin käyttämään miekkaa ja väkivaltaa jumalanvaltakunnan puolesta, silloin toteutuu Jumalan valtakunta. Todelliset kulttuuri-ihmiset eivät koskaan ole yllyttäneet ihmisiä väärin keinoihin; jos niin olisivat tehneet, eivät he olisi olleet hengen taistelijoita, vaan oman menestyksen, vallan ja kunnian tavoittelijoita – politikoitsijoita.

Sentähden on eurossalaisen pulman ratkaisussa eli kolmijakoatteen ymmärtämisessä tuo ensimmäinen kohta niin tärkeä: kulttuurielämän itsenäiseksi erottaminen. Sen on kokonaan vapauduttava vallan holhouksesta, olkoon se valta kirkon tai kuninkaan. Kirkko ei näet ole kristitty kirkko, jos se turvautuu väkivaltaan. Niinkauan kun sen takana on armeija, hallitus y.m., se on poliittinen ilmiö, ei kulttuuriteko. Ollakseen kulttuuri-ilmiö sen täytyy seistä omilla jaloillaan kuten muut kulttuuri-ilmiöt. Maallinen valta ei

ole oikeutettu suosimaan toista henkistä suuntaa enemmän kuin toista. Jos valtio tahtoo pönkittää esim. lutherilaista kirkkoa, se jo sillä sortaa toisia uskonnollisia pyrkimyksiä. Otimme suuren askeleen Suomessa, kun julistimme kirkon vapaaksi valtiosta. Nyt oli uskonnollinen elämä vapaa ja sai muodostua omien sisäisten elämänlakien mukaisesti.

Meidän täytyy yhtämittaa tehdä uskonnollista valistustyötä. Kirkon olisi tultava sellaiseksi, ettei kukaan olisi siitä riippuvainen toimeentulonsa puolesta, vaan jokainen pappi omasta työstään. Jokaisen on vedottava kanssaihminen harrastukseen: tahdotteko, että saarnaan ja pidän huolta henkisistä asioista? Kun kirkko asetetaan siihen asemaan, missä se oli kristikunnan alkuajoilla, sitten vasta kysytään jokaiselta lahkolta ja jokaiselta uskonhaaralta, paljonko sillä on sisäistä uskonvoimaa.

V. EUROPPALAISEN PULMAN RATKAISU.

2. Mitä viisaat odottavat?

Suomesta ja Suomen tulevaisuudesta puhuessani olen aina painostanut sitä seikkaa, että jollei Suomessa voida rakentaa yhteyttä hengen maailman kanssa, vielä selvemmin sanoen: tietoista yhteyttä Valkoisen Veljeskunnan kanssa, emme kykene luomaan vapaata, onnellista, kauan elävää Suomea ja suomalaista kulttuuria. Kaiken kulttuurin sisäinen ydin on siinä, että se pohjautuu Valkoiseen Veljeskuntaan. Kulttuuri on sitä mukaa henkevä ja todellisesti elävä, kuin sillä on yhteyttä Veljeskunnan kanssa.

Tämä on aina ennen, niinkuin tiedämme historiasta, — esim. vanhassa indialaisessa, vanhassa egyptiläisessä, vanhassa kreikkalaisessa kulttuurissa — ottanut sen muodon ulkonaisessa maailmassa, että on ollut olemassa n.s. mysteeriota, jonkunlaisia hengen akatemioja, jotka ovat olleet kaikkien tiedossa ja joidenka luokse on pyrkinyt semmoisia kansalaisia, jotka ovat tunteneet vetäymystä niihin. He ovat olleet, niinkuin nyt sanomme, totuudenetsijöitä, jotka ovat tahtoneet kasvattaa itseään henkiseen elämään ja henkiseen tietoon. Semmoiset ihmiset etsivät oppia ennenmuinoin Egyptin mysteeriosta ja sinne tulikin ihmisiä joka puolelta maailmaa. Niitä tuli Egyptin mysteerioiden ei ainoastaan Indiasta ja itämailta, vaan myöskin länsimailta. Kaikkiällä tiedettiin, että Egyptissä oli olemassa semmoinen ihmeellinen korkeakoulu, johon ei päässyt kuka tahansa, vaan johon pääsi vaikeiden kokeiden jälkeen. Tuommoinen korkeakoulu yhdyssiteenä Veljeskunnan ja ulkonaisen kulttuurimaailman välillä oli välttämätön, jotta maallinen kulttuuri olisi henkevä ja kauan elävä. Egyptin mysteeriot elivät vuosituhansien ja satojen vuosituhansien läpi. Samalla tavalla Indian vanhat mysteeriot ja Kreikan mysteeriot kestivät vuosituhansia, ehkä kymmeniä tuhansia vuosia, vaikka meidän historiamme ei osaa vielä laskea niitä vuosia.

Tämmöiset mysteeriot eli tämmöiset ulkonaisessa maailmassa olevat hengen akatemit ovat välttämättömiä ulkonaisia merkkejä siitä, että maan kulttuuri pohjautuu Valkoiseen Veljeskuntaan. Sentähden jos mekin ajattelemme mielikuvituksessamme jotain tulevan Suomen onnellista kulttuuria, täytyy meidän aina ottaa lukuun, että täällä on silloin oleva semmoinen hengen majakka, jonka loisto leviää ympäri Europan. Suomi on silloin siinä asemassa, että kaikki Europan kansat voivat lähettää edustajansa sen mysteeriokouluun. Jos ei Suomi siihen kykene, kykenee toivottavasti joku muu maa. Emme saa olla ahdasmielisiä ja kateellisia, kun on kysymyksessä hengen elämä ja kulttuuri. Meidän täytyy osata iloita vilpittömästi, jos joku kansa voi semmoisen akatemian pystyttää.

Nyt meidän täytyy sanoa, palaten viime sunnuntaiseen esitykseen, että on mahdotonta saada missään maassa aikaan tämmöistä hengen akatemiaa, tämmöisiä mysteeriota (on yhdentekevää millä nimellä niitä

nimitämme) nykyisessä Euroopassa, ennenkuin Euroopassa on henkinen elämä ja kulttuuri kokonaan vapautettu poliittisesta holhouksesta. Usein moititaan ihmetellen Valkoista Veljeskuntaa siitä, että se pysyy niin piilossa, – missä se sitten pysynee, – että Mestarit, jotka ovat ruumistuneina maan päällä, eivät esiinny meidän keskellämme, eivät tule tänne ja näytä kuinka viisaita he ovat ja kuinka paljon he hallitsevat luonnonlakeja ja kuinka paljon he voisivat opettaa ihmisiä. Miksikä he eivät perusta koulua, jossa valmistettaisiin ja kasvatettaisiin euoppalaista kulttuuria? Tähän meidän täytyy vastata: Mitä viisaammat ihmiset täällä tekisivät ja mitä hyötyä olisi heidän yrityksistään, niin kauan kuin ei henkinen elämä ole täysin vapaata, niin kauan kuin ei tunnusteta, että ei ole mitään henkisen elämän yläpuolella, että se on kalliimpi kuin aineellinen leipä? Olemme Euroopassa vielä valinneet taistelun aineellisesta olemassaolosta. Olemme täällä asettaneet leivän niin korkealle, että sitä ei ilman muuta saakaan! Se on ostettava rahalla, ja raha on hankittava työllä. Ja jos sattumalta ei saa työtä – tai ei haluta tehdä työtä, on raha hankittava muulla keinoin: keinottelulla, vehkeillä, vääryydellä. Olemme todella tehneet rahan eli mammonan hallitsijaksi ja kuninkaaksi tässä nuorena, pinnallisessa ja aineellisessa kulttuurissamme, rahasta kiistelemme ja pidämme ääntä, siitä olemme sokkosilla ja tukkanuottasilla. Aina täytyy saada rahaa.

Totta on, että raha on välttämätön nykyisessä elämässä. Jos myöntäisimmekin, niinkuin Jeesus sanoo, että ensin on etsittävä Jumalan valtakuntaa ja hänen vanhurskauttaan, ennenkuin huomio kiinnitetään jokapäiväiseen elämään, niin peikko meidän sydämessämme sanoisi, että onhan sentään raha, s.o. aineellinen olemassaolo numero yksi elämässä. Totta sekin. Henkinen kulttuuri ei menesty, jos riitelemme leivästä. Jollemme tule jalommiksi aineellisissa kysymyksissä, jollemme myönnä ja ymmärrä Jeesuksen sanoja oikeiksi, että Jumalan valtakunta on tärkeämpi, ja jollemme yhdessä tule siitä vakuutetuiksi, ei henkinen kulttuuri saata toteutua maan päällä. Otamme vielä sivistyksen ensimmäisiä karhunaskeleita, jolloin kyllä juttelemme henkisistä asioista, sillä älymme on enemmän kehittynyt kuin se oli vanhoissa kulttuureissa, mutta kun kovalle ottaa ja ahdistaa, olemme heti huomaavinamme, että aine on sittenkin ensimmäinen. Emme ole valmiita kuolemaan totuuden puolesta. Mieluummin vielä taistelemme aineellisen olemassaolon puolesta.

Hyvä sekin. Maailma on semmoinen kuin se on, eikä elämä tee äkkihyppäyksiä. Mutta niin paljon alamme ymmärtää nykyisessä kulttuurissamme, että paljas aineellisuus ei sittenkään tyydytä.

Elämme nykyaikana levotonta etsimisen aikaa. Näennäisesti on niin, että ihmiset etsivät aistillisia nautintoja. Eivät tietenkään kaikki etsi karkeita nautintoja, he tahtovat vain kokea jotain uutta, jotta jaksaisivat elää ja saisivat nähdä, että elämässä on rikkautta. He etsivät aineellisesta elämästä uutta sisältöä. Heidän mielestään elämä on niin tyhjää ja pinnallista, niin ikävää, ellei ole sensatioita. Sentähden nykyajan ihminen mielellään matkustaa. Matkustaminen on jalointa sensation etsimistä, sillä siihen liittyy oppimishalua samalla, objektiivista seikkailu- ja näkemishalua. Pohjaltaan se on sitä hengen kaipuuta, joka huutaa: Missä on hengen kulttuuri? Missä on semmoinen paikka maan päällä, jossa ihmiset harrastaisivat jotain korkeampaa, henkisempää, sisällysrikkaampaa kuin vain tätä syömistä ja juomista ja huvitusten etsimistä?

Meidän aikanamme on paljon vaistomaista uskonnollista kaipuuta. Sentähden voi koittaa hetki, jolloin laajemmissa piireissä alamme ymmärtää, että on olemassa henkinen elämä ja mahdollisuus saada aikaan hengen kulttuuri maan päällä, mutta että emme kykene siihen ilman viisaitten apua, ilman Veljeskunnan apua.

Madame Blavatskyhan toi meille sen sanoman, että on olemassa viisaita olentoja, Mestarien Salainen Veljeskunta, jotka elävät tämän orvon ihmiskunnan takana ja vain odottavat tilaisuutta, koska voivat taas auttaa meidänkin kulttuuriamme.

Meidän täytyy vain valmistaa heille tietä. Meidän täytyy valmistaa tietä täällä Euroopassa ensinnäkin sillä tavalla, että teemme hengen elämän vapaaksi. Ennen sitä heillä ei ole mitään tekemistä täällä. Ennen sitä he

eivät saa muuta aikaan kuin vainoa itseään kohtaan. Heidän työnsä hävitetään, heidät itse poltetaan tai hirtetään, — ja jollei aivan sitäkään, leimataan heidät kuitenkin rikollisiksi olennoiksi. Heitä voidaan sortaa ja heidän työtään estää esim. sillä tavalla, että maailman mammonaa ei aseteta heidän palvelukseensa. Se on vaikeata sortoa heille. He eivät voi esiintyä kuin yksitellen, kooten kannattajajoukon ympärilleen. He eivät voi rakentaa mitään ja vaikuttaa uudistavasti elämään, ellei hengen elämä ole niin vapaata, että ihmiset voivat vapaasti antaa heille mammonan käytettäväksi. Sentähden on välttämätöntä, että n.s. kolmijako, johon viime kerralla viittasimme, toteutuu täällä Europassa.

Viime kerralla oli puhetta siitä, että hengen elämän tulisi olla ulkopuolella poliittisia asioita. Nyt tahdon puhua vähän toisista piirteistä n.s. kolmijaossa. Aloitan viittaamalla seikkaan, josta H. P. Blavatsky on puhunut Salaisessa Opissa ja josta yleensä kaikki teosofiset piirit puhuvat, siihen nim., että tämä kolmijako on toteutettuna Valkoisen Veljeskunnan työssä. Salaisessa Opissa sanotaan, että vaikka useimmat niistä auttajista, jotka tulivat tänne toisesta tähdestä, ovat poistuneet maapallolta ja ihmiskunnasta on tullut jäseniä heidän tilalleen, on kuitenkin jällellä neljä n.s. „Kumaaraa”, kaikista korkeinta „ikuista nuorukaista”, s.o. itse pää ja kolme hänen auttajaansa, — voisimme sanoa, niinkuin usein heitä nimitetäänkin, itse kuningas ja kolme hänen pääministeriänsä. Nämä pääministerit ovat kaiken toiminnan takana tässä näkyväisessä elämässä ja heidän alaisina työskentelevät kaikki Mestarit ja Salaisen Veljeskunnan veljet eri departementteihin jaettuina. Meidän ei tarvitse kiinnittää huomiota kuin näihin kolmeen osastoon. Ne vastaavat juuri sitä kolmijakoa, jota meidän aikanamme ennen kaikkea ranskalainen markiisi A. Saint-Yves d'Alveydre ja saksalainen tohtori Rudolf Steiner ovat esittäneet.

Nämä kolme departementtia ovat ensinnäkin ennen mainittu kulttuuridepartementti, poliittinen eli oikeusosasto ja ekonominen departementti. Nykyisessä ja lähinnä tulevassa kulttuurityössä edustaa ensimmäistä departementtia toinen niistä Mestareista, jotka panivat alulle teosofisen liikkeen, nimittäin Mestari Kuthuumi. Hän on kaiken aatteellisen ja henkisen kulttuurielämän takana. Toinen tunnetuista teosofisista Mestareista on Mahaatma Moorია. Tämä Mestari edustaa poliittista elämää. Hän on kaiken oikeuselämän, kaikkien maanpäällisten virkakuntien ja sotalaitosten y.m.s. takana. Sitten on vielä kolmas Mestari, josta vasta myöhemmin on ruvettu puhumaan teosofisissa piireissä ja jota mainitaan vain yleisnimellä Tshoohan eli „Herra”. Hän edustaa ja johtaa kolmatta puolta yhteiskunnallisessa elämässä. Hän on kaiken toimeenpanevan liike- ja yhdistyselämän, kaiken kauppa-elämän ja maallisen työskentelyn takana, jolla saadaan aikaan aineellisia arvoja. Hän johtaa kolmatta departementtia Salaisessa Veljeskunnassa. Siten itse asiassa kaikki toiminta Salaisen Veljeskunnan kannalta on pyhää maailmassa. Pyhä on maailmassa liike-elämä, pyhä hengen elämä, pyhä poliittinen elämä. Mutta me ihmiset, jotka emme ole osanneet erottaa näitä pohjaltaan pyhiä asioita toisistaan, me olemme sekoittaneet kaikki yhteen ja saaneet aikaan epäpyhän sotkun. Meidän mielestämme on viisasta, että on olemassa jokaisessa maassa vain yksi parlamentti, joka hoitaa kaikkia asioita. Meidän mielestämme on viisasta, että kasvatus ja uskonto, politiikka ja oikeus, ekonomia ja kauppa ovat kaikki sekoitetut toisiinsa ja riippuvat toisistaan.

Uuden sanoman tulee kuitenkin nyt kaikua Europan kaikissa kansoissa: Erottakaa toisistaan hengen elämä ja ekonominen elämä. Erottakaa ekonomia politiikasta. Ekonomista elämää hirveästi sorretaan. Sen ainaisena uhkana on politiikka. Politikoitsijoiden päähän voi äkkiä pälkähtää, että pitää panna toimeen sota. Sodat on usein pantu toimeen mitättömistä syistä. Valtakuntaa on tahdottu laajentaa taikka on ollut levottomuuksia oman valtakunnan sisäpuolella, että on täytynyt kääntää alamaisten huomio toisaalle. Tämä onnistuu paraiten sodan kautta, sillä nyt täytyy kansalaisten unohtaa omat riitansa, nyt täytyy puolustaa isänmaata, koska julma vihollinen lähestyy maan rajoja. Jos ei näin puhuta koulukirjoissa, kun luemme historiaa koulupenkillä, tiedämme sen muuten totuudeksi. Europassa on käyty sotaa esim. sen asian takia, kuka saisi periä Espanjan valtakunnan. Asia liikkui vain muutamia kuninkaallisia sukuja, mutta sen johdosta syntyi hirveitä sotia.

Poliittinen elämä on myös tehtävä vapaaksi, niin että se seisoo omilla jaloillaan. Se ei saa olla riippuvainen talouselämästä eikä kulttuurista eikä liioin kohdella niitä palvelijoinaan. Se ei saa ajatella eikä

sanoa kansoille: „Tänne kaikki mitä teillä on rikkautta, sillä nyt mennään sotaan! Hiiteen hengen elämä ja kulttuuri, nyt on tosi käsissä, nyt alkaa vihollisvaltakunnan hävittäminen.” Se ei saa lähteä semmoisesta edellytyksestä, sillä me olemme kaikki ihmisiä ja vapaita maan päällä. Oikeuselämän täytyy olla riippumatonta, sen täytyy ymmärtää olevansa olemassa sitä varten, että se sovitaisi yhteiselämän eikä saisi mitään riitaa aikaan. Poliitikka on juuri sitä varten, että oikeutta olisi kaikkialla. Poliitikka ei ole vain ulkopoliitikkaa eikä liioin ainoastaan sisäpolitiikkaa. Se on molempia. Sisäpolitiikassa on katsottava, että omassa maassa tapahtuu oikeutta kaikille – ilman sivutarkoituksia, ilman vehkeilyä. Päättäjä on vaivattava ainoastaan sillä, miten sitä voidaan asioita sovittaa. Ulkopoliitikka taas ei voi olla mitään yksityistä kansallispolitiikkaa. Se on yhteistä. Ulkopoliitikka – se on Europan Yhdysvallat. Siinä yhdessä katsotaan, että eri kansojen ja valtakuntien välillä ei nouse erimielisyyttä, taikka jos sitä nousee, että järkevästi sitä sovitetaan. Sitä varten on politiikka, sitä varten oikeuslaitos.

Kun sanomme, että ekonomian eli talouselämän on tultava vapaaksi, tarkoitamme, että liike-elämä ei ole ainoastaan liike-elämää omassa kansassa, että siinä ei pidetä silmällä ainoastaan oman kansan rikkautta ja hyvinvointia, vaan että se on tunnustetusti kansainvälinen asia, riippuvainen joka maassa toisista kansoista, yhteinen Euroopalle, yhteinen lopuksi koko maapallolle. Sekin vie Europan Yhdysvaltoihin. Vahingoksi on sen menestykselle, kun politiikka sotkeutuu väliin. Taloudellinen elämä on oman luontonsa nojalla kansainvälinen. Mitä esim. postilaitoksesta tulisi, jollei se olisi kansainvälinen liike? Kuinka voitaisiin mitään tietää siitä mitä ulkomailla tapahtuu? Kuka voisi lähettää kirjeen Australiaan tai Kanadaan ja tietää sen tulevan perille, jollei olisi tätä vapaata, vastuunalaista universaalista postiuunionia? Vaikka kansat ovat sodassa keskenään, säilyttää posti itsenäisyytensä. Jossain kohdin olemme siis ymmärtäneet yhteisidean ja osanneet sitä toteuttaa! Samaa suuntaan me odotamme liike-elämän yleensä kehittyvän. Kaikkien liikkeenhaarojen täytyy päästä yhtä vapaaksi, yhtä kansainväliseksi. Nykyään meillä pitää olla kaikenlaisia tulleja ja vaikeuksia suojellaksemme omaa taloudellista elämäämme. Se on välttämätöntä niin kauan kuin riitelemme ja olemme kateellisia emmekä suo toisillemme menestystä.

Kuitenkin olemme yhteiskunnallisessa ja yksityiselämässä tämän kansainvälisen valtiollisen elämän edellä. Eihän meidän enää tarvitse ryöväreitä peläten rakentaa linnoja ja vallihautoja ja nostaa siltoja, – nyt me tyydymme lukkoihin taikka elämme – maaseudulla – ovet auki. Ihmiset eivät enää ole kuin kiljuvia jalopeuroja. Keskiajalla oli toisin. Silloin täytyi talonpoikien rakentaa talonsa yhteen ja muodostaa toisiaan suojeleva yhdyskunta. Nyt olemme sentään ihmistyneet. Uskomme, ettemme ole tükerien ja karhujen tasalla tai alapuolella. Luotamme toisiimme ja tunnemme itsemme jonkun verran yhdenarvoisiksi ja veljiksi keskenämme. Kunnioitamme toistemme omaisuutta ja toistemme persoonallisuuksia. Katselemme ihmeissämme, jos jossain on varkaita, murhaajia ja ryöväreitä. Olemme yhteiskuntana ymmärtäneet ja tunnustaneet, että murhaajat, varkaat, petturit ja väkivallantekijät ovat patologisia olentoja. He ovat sairaita. He ovat rikollisia. He eivät ole semmoisia, kuin ihmiset luonnostaan ovat. Ihminen on jo kehittynyt petturin ja väkivallantekijän yläpuolelle. Sentähden myöskin voimme ymmärtää, että talouselämä on tuleva vapaaksi. Ihmisinä olemme tietysti sekä henkisiä että taloudellisia ja oikeudellisia olentoja. Kuulumme kaikki kolmeen departementtiin, vaikka erotamme ne toisistaan niinkuin ne luonnossakin ovat erotettuja. Ne ovat vapaita toistensa ylivallasta, mutta ne voivat ja niiden täytyy silti olla sovussa keskenään. Mitä elämästä muuten tulisi?

Kolmijaon aatteen kannattajien mukaan on jokaisella osastolla oleva oma parlamenttinsa. Kaikissa valtakunnissa on siis kulttuuriparlamentti toimiva rinnatusten poliittisten ja taloudellisten valtiopäivien kanssa. Sitten on vielä Europassa oleva yhteinen talousneuvosto, yhteinen oikeusneuvosto ja yhteinen poliittinen neuvosto. Nämä yhteiset neuvostot valvovat kaikkien Europan kansojen ja valtakuntien asioita, samoin kuin eri maissa olevat parlamentit valvovat maitten sisäisiä asioita.

Tässä haahmotelluista asioista emme tule vakuutetuiksi mielessäme, ellemme niitä ajattele. Mutta meidän täytyy niitä ajatella. Tämä on asia, joka on lähtenyt inspiratsioonina Valkoisesta Veljeskunnasta. Se on aivan kuin Veljeskunnan viittaus siihen, että jos osaamme näitä asioita toteuttaa, niin hekin voivat astua

enemmän näyttämölle. Siihen mennessä tämä työ, joka on annettu meille tehtäväksi, on enemmän tai vähemmän valmistustyötä. Ihminen ei voi ryhtyä sivistyttämään itseään kaikin puolin, ei hän edes jaksu ruveta kehittämään itseään sisäisesti, jos hän on aineellisesti niin köyhä, ettei tiedä mistä saa työtä henkensä ylläpitämiseksi. Kaikki ajattelevat ihmiset myöntävät, että leipä on ihmiselle välttämätön, jotta hän voisi tehdä uutteraa sivistystyötä, vaikka ehtona on, että ihminen ei saa asettaa mammonaa hengen yläpuolelle. Hänen on aina säilytettävä selvä tietoisuus siitä, — oli hän missä asemassa hyvänsä, — että henki on aineen yläpuolella. Hän voikin kehittää itseään henkisesti jonkun verran, vaikka hän eläisi kuinka köyhissä ja sorretuissa oloissa tahansa. Totuuden ja hengen elämä on kyllä tarjolla kaikille ihmisille missä oloissa tahansa, mutta se on ylen vaikeata ja niin puhtaasti sisimmän sisäistä henkeä, silloin kun ihminen on vaikeiden aineellisten olosuhteiden kahlehtima. Sentähden on suotavaa, että aineelliset olosuhteet muuttuvat semmoisiksi, että ihmiset täydellä voimalla voivat antautua hengen elämään ja kulttuurielämään.

Niin kauan kuin olemme sillä kannalla, ettemme ajatuksissamme myönnä etusijaa totuudelle ja hengen elämälle, niin kauan meidän nähtävästi täytyy olla koulussa, jossa meitä puristetaan niin kovin aineellisesti, ettemme voi antautua hengen elämälle. Mutta lopulta kai tulemme ymmärtämään, että tämä näkyväinen elämä ei ole mitään, jollei siinä ole henkistä sisältöä. Lopulta silmäme niin kirkastuvat, että osaamme haaveilla paradiisista maanpäällä. Silloin myös olemme valmiit uskomaan ja odottamaan, että paradiisi tulee. Olemmehan ihmisiä emmekä petoja. Emmehän tahtois elää itsekkyydessä, tahtoisimme elää onnessa ja harmoniassa, tahtoisimme, että elämä maanpäällä olisi ihanaa jokaiselle. Nöyrytkäämme vain niin paljon, että mielessämme tunnustamme: tulkoot jumalat meille avuksi, — emme väitä käytännöllisessä pikkuväisäudessaamme, että mammona on ensimmäinen, tahdomme iloisesti alistuen myöntää, että henki on ensimmäinen. Hyvyys on ensimmäinen, totuus, puhtaus, rauha ja rakkaus.

Jos tämän hengessämme tunnustamme ja olemme hengessämme kuin polvillamme Jumalan edessä ja rukoilemme: toteutukoon sinun valtakuntasi maanpäällä, niinkuin se taivaissa jo elää, silloin olemme vähitellen valmiit toteuttamaan sitä ohjelmaa, jonka Veljeskunta on ilmoittanut meille nykyajan vaatimukseksi, — sitä ohjelmaa, että yhteiskuntaelämämme eri puolet on tehtävä riippumattomiksi ja itsenäisiksi.

Kun sen saamme aikaan ja samalla luomme Europan Yhdysvallat oikealla pohjalla, silloin voimme odottaa apua Veljeskunnalta. Tämä ihmiskuntamme ja tämä maapallomme ei ole ilman Viisaita Ihmisiä, jotka tällä hetkellä tietävät, mitenkä pitäisi kaikki järjestää ja mitä olisi saatava aikaan. Ihminen on niin kuninkaallinen olento, ihminen on, niinkuin evankeliumissa sanotaan, niin kalliisti lunastettu, että Viisaat, ne, jotka ovat kokonaan hyvyden ja rakkauden palveluksessa, eivät koskaan käytä väkivaltaa, ei aineellista eikä henkistä.

Viisaat ainoastaan odottavat. He odottavat, että me valistumme ja valmistumme ja tahdomme ottaa heidät tervetulleina vastaan, kun he odottamattamme saapuvat meitä auttamaan.

EVERSTI ANSAMAA

QUASI UNA FANTASIA

KIRJOTTANUT

PIETARI KOTKA

The earth hath bubbles, as the water has,
and these are of them.

Shakespeare.

JYVÄSKYLÄ
K. J. GUMMERUS O. Y.

Jyväskylä 1918,
Saarijärven Paavo O.-Y:n Kirjapaino

1.

— Istukaamme „juttutupaan“ akkunan luo, sanoi eversti Olavi Ansamaa ystävällisesti tyttärelleen ja osotti kädellään vanhaa hauskaa puhelupaikkaa akkunakomerossa, jossa tupakkapöydän kummallakin puolen oli syvä ja pehmeä puhvelinnohkeinen nojatuoli. Niissä istuminen oli lepoa, jalka upposi tuuheaan karhunnahkaan pöydän alla, ja mieli pian taipui tuttavallisiin tunnustuksiin. — Jos suvaitset, Linda, emme vielä sytytä lamppua, vaan annamme laskevan talviauringon valaista keskusteluaamme.

Näin puhuessaan eversti Ansamaa syytteli lyhyttä amerikkalaista piippuaan ja pudottautui toiseen nojatuoliin, samalla kun hänen tyttärensä istui toiseen. Tytär oli kukoistava nuori nainen, vaan everstiä olisi tuskin ensi silmäyksellä aavistanut hänen isäkseen. Everstin kookas, mutta suora ja solakka vartalo uhkui hillittyä ja hyvin käytettyä voimaa. Parrattomain kasvojen terve puna, silmäin kirkas loiste puhuivat ulkoilma-elämästä ja hyvästä ruoansulatuksesta. Ohimoilla harmahtava, mutta muuten tumma, tuuhea tukka — ei sekään paljastanut hänen ikäänsä. Jos ei olisi tiennyt hänen olevan ainakin viisikymmenvuotias, olisi arvannut nelikymmenvuotiaaksi. Hän oli Ansamaan suuren kartanon omistaja ja asui tyttäriinensä täällä etelä-Pohjanmaalla, maaseudun rauhassa, viljellen peltojansa, niinkuin hänen esi-isänsä ennen häntä olivat tehneet. Eversti Ansamaa oli näet varakasta talonpoikaissukua, mutta oli saanut herrasmiehen kasvatuksen. Hänen sotilaallisessa ryhdissään, liikkeissään ja puheissaan ei kuvastunutkaan rikas suomalainen talonpoika vaan pikemmin sivistynyt maailmankansalainen, joka on tottunut liikkumaan monenlaisten ihmisten piirissä ja suhtautumaan voitokkaasti monenlaisiin kohtalon käänteisiin. Hän olikin jo nuorena lähtenyt maailmalle onneaan koettamaan ja viettänyt suurimman osan elämästään Amerikassa, jossa hän oli ansainnut suuren omaisuuden ja sen lisäksi vielä everstin arvonkin. Palattuaan Suomeen isänsä kuoltua, jonka ainoa lapsi hän oli, ja otettuaan haltuunsa sukutalonsa oli hän pian voittanut pitäjäläistensä kunnioituksen, jotka vanhastaan olivat tottuneet pitämään Ansamaan isäntäväkeä arvossa. Eversti Ansamaa oli osottautunut toimeliaaksi, tarmokkaaksi ja edistysmieliseksi isännäksi. Uudistuksia ja parannuksia oli pantu toimeen sekä maanviljelyksen että metsän- ja karjanhoidon alalla. Kartanon yhteyteen oli perustettu laaja puutarha ansareineen ja lavoineen. Hänen huolenpitonsa oli ulottunut ihmisiin. Torpparien asemaa oli vakiinnutettu, työväen palkkoja lisätty, työväen ja nuorison liikkeitä muistettu silloin tällöin, kolme uutta kansakoulua pystytetty kuntaan suurimmaksi osaksi Ansamaan rahoilla j. n. e. Ainoa, mikä oli jäänyt koskematta, oli kartanon vanha kaksikerroksinen kunnianarvoinen päärakennus. Sisustusta ja kalustoa oli vain jonkunverran parannettu ja uudistettu.

Kaikissa puuhissaan oli eversti Ansamaalla uskollisena auttajanaan ja työtoverinaan tyttärensä Linda, tuo ihana tyttö, unohtumattoman äitinsä ilmi kuva, jonka hän oli Amerikasta tuonut mukanaan ja jota hän nyt hymysuin katseli.

— No Lindaseni, kuului taas everstin rohkaiseva ääni, — sinä näytät kovin miettiväiseltä, tekisipä melkein mieleni sanoa epäroivältä. Tahdot keskustella kanssani. Jos en tietäisi, että kannat emännän huoliasi mieluummin yksin, pelkäisin, että jokin epäkohta taloudessa painaa mieltäsi . . . Mutta ehkä sittenkin jotakin ikävää on tapahtunut?

— Ei . . . ei sitä, isä, vastasi tytär, luoden viehkeistä silmistään aran katseen isäänsä. — Ei taloudessa ole mitään tapahtunut.

Hänen äänensä oli omituisen pehmeä ja sointuva kuin hunnutetun hopeakellon ääni; ja hän puhui harvaan, hillitysti.

— Well, sitten sinulla ehkä on pyyntö isällesi?

— Pikemmin niin . . .

— Puhu sitten suusi puhtaaksi arkailematta, kehotti eversti Ansamaa iloisesti. — Tänään on isäsi syntymäpäivä, tänään kaikkiin pyyntöihin suostutaan.

— Oh isä, milloin sinä olet minulta mitään kieltänyt? sanoi Linda hymyillen heikosti. — En ollenkaan arkailisi, jos aikoisin itselleni jotain pyytää . . . Asia ei ole sitä laatua, isä . . . katsos, en vain löydä oikein sanoja, kuinka alkaisin . . .

Ja hän katsoi isäänsä puoleksi rukoilevasti.

— Asia on siis todella vakava? lausui eversti ottaen piipun suustaan, kasvoilla keskittynyt, huolestunut ilme.

— Niin . . . se on vakava, hyvin vakava . . . ja se koskee sinua . . .

— All right, siinä tapauksessa sinun on käytävä asiaan suoraan käsiksi, epäröimättä, peittelemättä. Sano ensin itse asia, kyllä perustelut sitten itsestään tulevat . . . Mikä mieltäsi painaa?

Linda ei heti vastannut. Hän katsoi ikkunaan päin, heittäen silmäyksensä talviseen maisemaan ja laskevaan aurinkoon, ennenkuin hän jälleen kääntyi isäänsä.

— Isä rakas, hän vihdoinkin lausui hiljaa — sinua uhkaa vaara . . . suuri vaara.

— Minua? . . . vaara? Houritko sinä, lapseni, vai mistä tuommoisia saat päähäsi?

Ja eversti Ansamaa kohotti kulmakarvojaan, ilmaisten siten hämmästyksensekaista halveksumistaan.

— Niin isä, toisti hänen tyttärensä lujasti. Vaara . . . En houri enkä laske leikkiä. Tunnen myös että sinä hätkähdit sielussasi, isä. Tiedät varmaan itsekkin, mikä vaara se voi olla?

— En totisesti, tyttäreni, tiedä mistään vaarasta, joka erityisesti tällä hetkellä minua uhkasi . . . Mutta selitä, mitä tarkoitat. Mitä syytä sinulla on olettaa, että minua väijyy vaara?

— Pääsyy on siinä, että äiti tuli ja ilmotti . . .

Tämä hämmästyttävä uutinen kuolleesta äidistä, joka varmaan olisi saanut tavallisen isän epäilemään tyttärensä järkeä, ei nähtävästi sillä tavalla vaikuttanut eversti Ansamaahan. Mutta hän kävi ylen vakavaksi ja katseli vuorostaan ikkunasta ulos. Vasta hetken perästä hän lausui matalalla äänellä, josta väräili syvä kunnioitus:

— Kerro, milloin se tapahtui . . . ja mitä äiti sanoi?

Näin kysymällä hän osotti uskovansa asian mahdollisuuteen ja luottavansa tyttärensä vilpittömyyteen; näytti myös siltä, että tapaus ei ollut perheessä aivan tavaton.

— Äiti kävi luonani vastikään . . . vähän aikaa ennen päiväkahviamme, ollessani yksin huoneessani, puhui Linda koruttomaan tapaansa. — Eikä hän sanonut muuta kuin: „varota isääsi, häntä uhkaa kohta suuri vaara.“

Taas syntyi hetken äänettömyys. Linda tarkasti hellän huolestuneesti isäänsä ikäänkuin punniten mielessään, jatkaako puhettaan vai ei. Eversti Ansamaan piippu oli sammunut. Hän syytteli sitä uudestaan ja kyseli taas tavallisella äänellään:

— Eikö muuta mitään? Tunnusta, Linda, että äidin varotus on sangen ylimalkainen . . . Hänen neuvoillensa on kyllä aina huomio annettava, sen myönnän, mutta miksikä sinä olit niin epäröivä, ennenkuin asiasta mainitsit? Jos vieraalle olisi pitänyt tuoda sana äidiltäsi, jota maailma nimittää kuolleeksi, ymmärrän, että olisit arkaillut ja epäröinyt, mutta näin meidän kesken . . . Mehän tiedämme, että äiti on nyt yhtä elävä kuin konsanaan maan päällä ollessaan, eihän sinun siis tarvinnut pelätä, että minä, isäsi ja toverisi, epäilisin sanojasi . . . ethän sitä ennenkään ole tehnyt . . . Sinulla on vielä muuta mielessä. Äsken viittasit hämäästi siihen, että minä muka tietäisin, mistä on kysymys, mutta toistan, mitä jo sanoin, etten ole tietoinen mistään vaarasta . . . Anna siis kuulua, mitä muuta on sydämelläsi.

Linda näytti nyt saaneen rohkeutta puhua. Hän virkkoi:

— Oikein arvasit, isä. En epäröinyt kertoa sinulle äidin ilmestymisestä ja neuvosta, vaan siitä tunteesta ja aavistuksesta, joka valtasi minut hänen ilmestymisensä johdosta . . . luulin sinunkin heti ymmärtävän . . . Mutta koska et näy sitä tekevän, täytyy minun selittää, mitä tarkoitan. Katsos, minut valtasi heti kauhusekainen aavistus, että sinua uhkaava vaara on valtiollista laatua . . .

— Halloo, tyttäreni! huudahti isä leikillisesti, — tuleeko sinusta poliitikko?

— Älä laske leikkiä, isä, tai muuten pelkään, että tahdot peittää minulta totuuden. Paljon en ymmärrä politiikasta enkä maailman tapahtumista muuta tiedä kuin mitä lehtemme kertovat. Ja kaikki sanomalehtikuvaukset ovat nykyään hyvin yksipuolisia. Jos minulla joitain käsityksiä asiain kulusta on, on se sinun ja Helmerin ansiota, isä, sillä teidän keskustelustanne, sinun selityksistäsi ja mielipiteistäsi olen enimmin oppinut. Olet ehkä luullut, isä, että kaikessa olen samaa mieltä kuin sinä, kun en ole vastaan väittänyt, ainoastaan kysellyt . . . ehkä siinä olen tehnyt väärin . . . mutta en ole muuta osannut. En ole ollut selvillä itsestäni. Olen hiljaisuudessa miettinyt kuulemiani, olen lukenut ja miettinyt, ja vähitellen on oma kantani alkanut selvitä ja varmistua. En saata olla näissä sota-asioissa samalla tavalla jyrkkä kuin sinä. Oma jyrkkyyteni käy toiseen suuntaan — enemmän Helmerin suuntaan . . . kuta enemmän ajattelen nykyistä julman julmaa maailman sotaa, sitä enemmän kasvaa kauhuni sotaa kohtaan sinänsä, sota on minusta väärä, se on rikos Jumalaa, luontoa ja ihmiskuntaa vastaan. Sentähden ei mielestäni sodassa voi kukaan olla oikeassa — kaikki ovat väärässä. No, ethän sinäkään ihaile sodan hirmutöitä, mutta kuitenkin pidät suotavana ja historiallisesti välttämättömänä, että nyt taistellaan . . . Mutta eihän minun tästä pitänyt puhua..

— Olen mielenkiinnolla seurannut sanojasi, pisti eversti Ansamaa väliin, ja kasvojen ilme todisti hänen puolestaan, — en todella tiennyt, että pikku tyttäreni niin syvästi harrastaa politiikkaa. Sehän on suurenmoista, että olet oikein rakentanut itsellesi oman näkökannan . . . Mutta tohtorihan onkin sinulla ollut apuna rakennustyössä . . .

— Älä sano niin, isä, elämmehän nyt siksi vakavassa ajassa, että jokaisen ajattelevan ihmisen velvollisuus on selvittää itselleen ajan tärkeitä kysymyksiä. Ja mitä muutoin „pienuuteeni“ tulee, enhän ole enää lapsi, vaikka olenkin sinun „pikku tyttäresi“ . . .

— Ethän toki, ethän toki, olethan kaksikolmatta täyttänyt . . . Vaan sinun piti sanoa jotakin?

— Niin, tahdoin sanoa, että sillä tavalla kuin sinä, isä, olet jyrkkä mielipiteissäsi, piilee niissä suuri vaara . . . Sinä olet niin . . . kuinka sanoisin . . . sinä et rakasta venäläisiä . . .

— Tarkotat, että olen venäläisten sortajiemme verivihollinen. All right, sille en mitään mahda. Ja tokkopahan kellään on syytä siihen puuttua? Olen jokseenkin vakuutettu siitä, että täällä etelä-Pohjanmaalla samoinkuin luultavasti koko Suomessa kansa yleensä on samaa mieltä kuin minä, vaikka siitä ei sovi julkisesti puhua. Sodan syttyessä tunsimme itsemme ensin vallan lojaalisiksi, mutta heti

seuraavana keväänä, kun venäläinen hallitus taas ryhtyi taantumuspolitiikkaansa — ja entistä kireämpään ja hävyttömämpään, — silloin mieleemme masentuivat ja masennuksesta nousivat vihaan . . . Kyllähän sinä tämän tiedät . . . Itsekin kauhistuit ja loukkaannuit sisimmässäsi, kun venäläiset Ansamaan talon maalla ryhtyivät kaivamaan noita inhottavia ja järjettömiä vallihautojaan . . .

— Niin, isä, ovathan sinun tunteesi ja kaikkien muiden tunteet aivan luonnollisia . . . Mutta ne voivat mennä liian pitkälle . . . ja minusta menevät, jos tuosta vihasta kasvaa sympatia Venäjän vihollisia kohtaan . . . Olemmehan sentään Venäjän alamaisia . . . Mutta kuinka monta kertaa olenkaan kuullut sinun ihastuksella puhuvan saksalaisista, heidän mainiosta järjestyksestään, isänmaanrakkaudestaan, alttiudestaan, uhrautuvaisuudestaan, yksimielisyydestään . . .

Eversti Ansamaa hymyili isällisesti.

— Siitä, lapseni, hän sanoi, — luulen, että puhutaan sangen monessa Suomen kodissa.

— Olkoon, kyllä senkin ymmärrän . . . Mutta kun nyt esim. tänään juhlassamme aiotaan puhua ja keskustella nykyisestä maailmansodasta, joka jo itsessään on arka keskusteluaine suuressa seurassa, niin ole joka tapauksessa varovainen isä — älä puhu liian jyrkästi . . .

— Täällä omassa kodissamme ystävään kesken! Mitä sinä hourit, lapseni?

— Niin, eihän se olekaan mitään rikollista, korkeintaan varomatonta . . . Mutta jos . . . jos . . .

— Mutta jos? toisti isä kysyvästi ja äänen painolla, kun tyttäreltä lause jäi kesken ja hän näytti olevan suuren sisällisen tuskan vallassa.

— Oi isä, rakas isä, huudahti Linda äkkiä ja syöksyi polvilleen isänsä eteen, — jos eivät vain ajatukset ja sanat johda tekoihin!

Tämän sanottuaan hän purskahti itkuun, peitti kasvonsa käsiinsä ja painoi päänsä isän syliin.

Eversti Ansamaan silmissä välähti jotakin, mutta hän ei näyttänyt kovinkaan hämmästyneeltä. Hän asetti piippunsa rauhallisesti pöydälle ja laski kätensä tyttärensä pään päälle.

— Well, hän sanoi ja hänen äänessään oli paljon hellyyttä, — siinäkö se olikin salaisuutesi . . . No eihän se niin pieni ollutkaan. Sinä siis epäilet isääsi . . . kuinka sanoisin? . . . maankavalluksesta?

Äänen soinnussa oli mielentyyneyttä, hellyyttä, leikillisyyttä. Sekö se vaikutti taikavoiman tavalla? Lindan nyhykytys taukosi, hän nosti päänsä ja katsoi isäänsä hämmästyneenä, yllätettynä, sanattomana.

— Maankavalluksesta, toisti hänen isänsä, viivähtäen sanan joka tavulla, — maankavalluksesta . . .

Hänen suunsa vetäysi salaperäiseen hymyyn, mutta hän kohtasi avomielisen hilpeästi Lindan katseen jatkaessaan:

— Rakas tyttäreni, on asioita, joista on paras vaieta. On asioita, joista en ole sinulle puhunut . . . itsesi tähden . . . asioita, joista en nytkään tahdo sinulle puhua. Mutta kahdesta seikasta tahdon sinulle huomauttaa . . . istuhan taas tuolille ja ole aivan rauhallinen . . . Ensiksikin, että meidän Suomemme on siksi poikkeuksellisessa asemassa, että eräitä tekoja, jotka suvereenisissa valtioissa olisivat ehdottomasti rikollisia, ei meillä voida nimittää maankavalluksen nimellä: venäläisen hallituksen kannalta kyllä, mutta ei oman isänmaamme. Ne saattavat siis, semmoiset teot, olla siveellisesti täysin oikeutettuja . . . Tämä ylimalkaisena teoreettisena huomautuksena . . . Toiseksi tahdon painostaa — ja paina todella tämä mieleesi,

Linda — sitä, että minua ei uhkaa mikään vaara valtiolliselta enemmän kuin muultakaan taholta: eversti Ansamaalle ei kukaan kuolevainen mitään mahda.

Linda oli istunut ja kuunteli tarkkana isänsä sanoja. Hän tunsi itsensä merkillisen rauhattuneeksi. Isä oli tunnustanut, että hänellä oli salaisuus, mutta isä oli niin varma itsestään. Eikä isä koskaan turhia vakuuttanut. Milloin hän vakuutti, oli asia niin. Tietysti isä ei voinut tehdä mitään väärää, hänen jalo, oikeamielinen isänsä . . . ja kun isä vakuutti, ettei ollut mitään vaaraa, niin . . . mutta entä äidin varotus?

— Mutta äidin sanat, isä? hän äkkiä kysyi.

— Yes, niitä en vielääkään ymmärrä. Mutta ole huoleti, Linda, kyllä pidän silmäni auki . . .

— Koetan rauhottua . . . Mutta entä ne nuoret miehet . . . ?

— Mitkä nuoret miehet?

— Ne, jotka silloin tällöin käyvät luonasi, ovat vähän aikaa ja sitten taas poistuvat . . . usein yöllä . . .

— Ah sinä pikku veitikka, sanoi eversti nauraen. — silmät joka puolella! Ne ovat tietysti — nuo nuoret miehesi — salaliittolaisia, jotka yhdessä isäsi kanssa kavaltavat maata.

Nyt Lindankin täytyi hymyillä.

— Suo anteeksi, rakas isä, hän pyysi, — ehkä olen ollut turhan levoton. Mutta ymmärräthän sinä . . .

— Ymmärrän, lapseni. Ja nyt voit sytyttää kattolampun — tee se palvelus isällesi — niin minä vielä kerran sytytän tätä piippuani. Hämärä onkin jo saavuttanut. Tunnin perästä tulevat vieraamme.

2.

Linda oli sytyttänyt komean sähkökruunun ja vetänyt paksut tummanvihreät verhot akkunain eteen. Isän avara ja ilmava huone näytti aina niin kodikkaalta tässä valaistuksessa. Lattia oli kokonaan tummanvihreän verkamaton peittämä, seinät — missä niitä näkyi kirjahyllyjen ja taulujen lomissa — samoin kuin matala tyylikäs kaakeliuuni olivat harmaanvihreät, ja mahonkiset huonekalut — lukuunottamatta „juttutuvan“ nahkatuoleja — olivat vihreällä kankaalla päällystetyt. Koko huone oli kuin pehmeän vihreä näky, joka lepuutti silmiä ja teki mielen rauhaisaksi. Miten lapsellisen antautuvasti ja luottaen hän rakastikaan isäänsä! Äsken hän oli ollut melkein suunniltaan levottomuudesta, nyt isän itsetietoinen tyyneys oli palauttanut rauhan hänen sieluunsa. Eihän Jumalakaan voinut suvaita, että hänen hyvää, jalomielistä isäänsä mikään vaara kohtaisi kylmien ymmärtämättömien ihmisten puolelta.

Hän aikoi juuri sanoa jotakin isälleen, poistuakseen sitten omalle puolelleen, kun ovelle koputettiin ja palvelijatar astui sisään.

— Nimismies Hormio pyytää tavata joko everstiä tai neitiä.

Linda hätkähti ja tunsi pistoksen sydämessään. Nimismies! Onneksi hän seiso i selin Mariin, ettei tämä nähnyt hänen pelästymistään.

— Vai Hormio, kuului isän levollinen ääni, — hänpä näkyy tulleen ennen toisia vieraita, koska kello vasta on neljä . . . Well, Mari käskee hänet tänne, niin saa tavata meidät molemmat. Jääthän vielä hetkeksi, Linda?

— Isä, huudahti Linda palvelijattaren poistuttua, — mitä nimismiehellä on sinulle asiaa! Ah, pelko taas minut valtaa . . . Tuo nimismies ei ole ystäviäsi. Huhuillaan, että hän on hyvissä väleissä venäläisten kanssa . . .

— Tule tänne, lapsi, ja istu, kuului eversti Ansamaan ääni miltei ankarana — äläkä hätäile joutavia. Kyllähän Hormio tietää, etten ole venäläisten ihailija, mutta mitä se häntä liikuttaa? Eikä hänellä nyt ole minulle mitään asiaa. Etkö kuullut, että hän tahtoi tavata sinuakin? . . . Mutta jollet osaa itseäsi hillitä, on parempi, että poistut. Muutenhan Hormio voisi todella otaksua, että meidän välillämme on jotakin . . . No kas niin, Linda, oikein, että jätät. Nyt saat itse todeta, ettei ole vähintäkään syytä hätäilemiseen ja pelkoon.

Vaikka Lindan ensin oli tehnyt mieli lähteä, päätti hän noudattaa isän neuvoa ja jäädä, nähdäkseen, mitä asiaa nimismiehellä oli. Hän istui entiselle paikalleen ja oli niin huolettoman näköinen kuin mahdollista.

— Saatpa nähdä, Linda, että Hormion asia pikemmin koskee sinua.

— Minua! Mitä asiaa hänellä minulle olisi?

Samassa aukeni ovi ja nimismies Hormio astui huoneeseen. Hän oli kolmenkymmenen ikäinen, keskikokoinen, lihavahko, karkeapiirteinen mies. Hän ei esiintynyt edukseen mustassa hännystakissaan, vaikka näkyi, että hän oli huolellisesti pukeutunut. Linda ei ollut koskaan voinut häntä oikein sietää, sillä hänen kaupunkilaismaisen kohteliaisuutensa läpi kuulti usein nousukkaan monessa suhteessa sivistymätön ja yllättävä sieluelämä.

Kun tervehdykset ja onnitte l ut t eversti Ansamaan syntymäpäivän johdosta oli suoritettu ja kun vieras isännän käskystä oli siirtänyt tuolin itselleen „juttutuvan“ lähetyville, lausui eversti hymyillen:

— Veli Hormio tahtoi puhutella joko tytärtäni tai minua, mutta ehket pane pahaksesi, saadessasi tavata meidät molemmat?

— Päinvastoin, minulla on kunnia kiittää . . . Velvollisuuteni onkin pyytää anteeksi, että rohkenen häiritä teitä, neiti Ansamaa, ja setä everstiä, näin ennen vieraiden tuloa, mutta asiani on kiireellistä — niin, ainakin minulle kiireellistä laatua . . .

— Vai niin . . . häiritsemisestä alkäämme puhuko . . . mutta — oikeinko virka-asialla?

— Ei, ei, — eipä juuri niinkään . . . no, tavallaan minulle . . .

— Ehkä on parempi, että minä poistun, virkkoi Linda kohteliaasti, — jos nimismiehellä on isälleni puhumista?

— Olen päinvastoin kiitollinen, jos suvaitsette jäädä. Asiani koskee yhtä paljon . . . ei, milteipä yksinomaan teitä, neiti Linda.

Eversti Ansamaa loi leikillisen, ilkkuvan katseen tyttärensä. Linda ei voinut salata hämmästyksensä nimismiehen sanojen johdosta, mutta ajatteli samalla itsekseen, että siinä tapauksessa ei ollut syytä levottomuuteen isän puolesta.

— Sitten tietysti jään, hän sanoi Hormiolle, — ja olen sangen utelias tietämään, mistä syystä nuori tyttö on joutunut herra nimismiehen huomion esineeksi.

— Oh, älkää suinkaan pelätkö, että minä valtion virkamiehenä olisin valinnut teidät „huomioni esineeksi,“ joita sanoja suvaitsette käyttää. Minun syyntä ovat aivan yksityistä laatua, mutta toivottavasti virka-arvoni ei vaikuta haitallisesti yritykseni menestymiseen. Nähkääs . . . nähkääs . . .

Hän keskeytti puheensa hetkeksi, sillä neiti Ansamaan kysyvä katse seurasi jännittyneenä hänen sanojaan.

— Olen tietysti aivan odottamattomalla asialla, hän vihdoinkin jatkoi, ja puhuminen kävi yhä vaikeasti, — te ette mitenkään ole saattanut odottaa, sen hyvin ymmärrän . . . Mutta kuitenkin olen rohjennut uskotella itselleni, että olisitte nähnyt ja arvannut, mitä mielessäni on liikkunut jo kauan aikaa . . .

Hän vaikeni neuvottomana.

— En totisesti herra nimismies! vakuutti Linda.

— Veli Hormio, anna sinä vain suusi selvästi puhua, mistä sydämesi on täysi, kehotti eversti Ansamaa hienon ivallisesti, — näethän, ettei tyttölapsi ymmärrä muuta kuin selvää kieltä.

Vieras kääntyi isännän puoleen kohteliaasti kumartaen, ikäänkuin kiittäen avunannosta, ja jatkoi:

— Huomaan, että setä eversti jo ymmärtää tarkotukseni, ja toivon, että hän tahtoo myötävaikuttaa asian onnelliseen päättymiseen.

Nyt alkoi Linda aavistaa, mistä oli kysymys, ja vavistus kävi hänen ruumiinsa läpi. Hän pelästyi ja loi katseensa maahan, mutta koetti varustautua rauhallisesti kestävänsä koetusta.

— Neiti Linda, jos vähänkin suvaitsette kohdistaa ajatuksenne minuun, ymmärrätte helpostikin, mitä

mielessäni ja sydämessäni liikkuu. Olen yksinäinen mies, kohta kolmikymmenvuotias, elämäni on ollut ainaista työtä ja vaivaa. Nyt olen saavuttanut yhteiskunnallisen aseman, olen virkauralla, millä on aina mahdollisuuksia arvossa ylenemiseen varsinkin kyvykkäällä ja uutterana miehellä; palkkani riittäisi nyt jo perheenkin elättämiseen . . . ja kun virassani paljon joudun tekemisiin alemman kansan ja sivistymättömän rahvaan kanssa, ajattelen usein, kuinka ihanata olisi, jos minullakin olisi elämäntoveri, sivistynyt kumppani, jonka kanssa voisi muunlaisistakin asioista keskustella kuin vain virkavelvollisuuksista . . . Sanalla sanoen, olen naimaton mies . . . ja solmisin mielelläni liiton jonkun arvoisan naishenkilön kanssa, joka tahtois palveluksiini tyytyä . . . Tämä nyt on liian yleisesti puhuttu, sillä — toivon, etten loukkaa teitä sanoillani, neiti Linda — sillä tarkotukseni on ainoastaan kysyä teiltä, suvaitsisitteko tulla vaimokseni, ja samalla teiltä, setä eversti, suostutteko antamaan tyttärenne minulle.

Linda tunsu itsensä niin kiusautuneeksi, ettei heti kyennyt vastaamaan. Hän loi rukoilevan silmäyksen isäänsä, joka ymmärsi mykkää pyyntöä ja kääntyen nimismiehen puoleen lausui:

— Veli Hormio, tunnustan viime aikoina epäilleeni, että sinä olet hautonut mielessäsi tämänlaatuisia aikomuksia. Tyttärelleni kosintasi kuitenkin on aivan odottamaton, ja kuten tiedät on tapana naisilla jonkun verran miettiä, ennenkuin he näin tärkeitä askelta ottavat . . . En käsitä, miksi kutsuit asiaasi kiireelliseksi . . . eihän kiirettä kirkkoon, ei hätää häihin . . .

Nimismies oli nähtävästi hetki hetkellä joutunut yhä voimakkaamman mielenliikutuksen valtaan. Hän oli jo kerran vetänyt nenäliinan taskustaan ja pyyhkinyt hikeä otsaltaan. Nyt hän hermostuneesti siveli viiksiään ja katsahti milloin eversti Ansamaahan milloin hänen tyttärensä.

Ikäänkuin säälien toisen hämminkiä eversti Ansamaa lisäsi:

— Mutta pistähän tupakaksi.

Vieras otti kiittäen sikarin ja sytyttäen sitä puheli kevyemmin:

— Onhan asianhaaroja, jotka voivat tehdä vakavankin asian kiireelliseksi . . . minulle olisi suuren arvoista, että päätös tehtäisiin jos mahdollista heti . . . mutta jos saisin neiti Lindan myöntävän vastauksen nyt, voisimme kyllä siirtää häät jonkun verran tuonnemmaksi . . .

— Se vielä puuttuu, että tästä suoraa päätä mentäisiin pappilaan, nauroi eversti Ansamaa hieman väkinäisesti: — Kovimpa veli Hormio on sen rakkauden riivaama . . .

— Niin olen, niin olen, myönsi toinen.

— En tiedä, mitä asia viivyttelemisestä paranisi, kuului nyt Lindan vakava ja hillitty ääni. — Teidän tarjouksenne, herra nimismies, oli minulle niin äkkiarvaamaton, että hämmästyksestä vaikenin. Kuitenkaan en ole vastauksesta epätietoinen, sillä minulla ei ole kuin yksi vastaus: en voi pyyntöönne suostua.

Hän nousi lähteäkseen.

— Ah, neiti Ansamaa, älkää menkö vielä, huudahti rukkaset saanut kosija, myös pystyyn hypäten. — Pyydän, kuunnelkaa minua vielä hetkinen . . . ette sitä kadu . . . tai antakaa minun seurata teitä ja puhua kanssanne kahden kesken.

Nimismiehen ääni oli äkkiä muuttunut varmemmaksi ja itsetietoisemmaksi. Hänen katseessaan oli pyyntöä ja käskyä sekaisin. Linda tunsu taas outoa pelonsekaista tunnetta ja päätti kuunnella loppuun saakka, mitä tuolla vastenmielisellä miehellä oikein oli sydämellään. Hän istui jälleen ja viittasi kädellään vieraille, että tämä noudattaisi esimerkkiä.

— Nyt taitaa olla minun vuoroni lähteä, puhui eversti Ansamaa nousten. — Onkin vähän asiaa pehtorille ja puutarhurille. Jätän siis teidät kahden kesken ja palaan kymmenkunnan minuutin kuluttua.

Luoden rohkaisevan katseen tyttärensä hän poistui huoneesta.

— No herra Hormio, sanoi Linda, — nyt korvani ovat auki. Teillä on kymmenen minuuttia, kuten kuulitte.

Nimismies veti sauhun sikaristaan. Hän oli kuin toinen mies, istui tuolilla huolettomasti, selkäkenossa, toinen jalka heitettyinä toisen yli. Hän puhui voitonvarmana, ikäänkuin tappiota olisi ollut mahdoton ajatella.

— Neiti Linda. Teidän äskeinen jyrkkä vastauksenne oli hieman malttamaton, mutta anteeksi annettava, koska ette tiedä, mistä on kysymys. Jos minä siihen tyytyisin, joutuisin hirvittävän vaikeaan asemaan ja — mikä pahempi — saattaisin teidät vielä vaikeampaan. Tämä olisi minulle ylen raskasta, sillä toivottavasti ymmärrätte, että rakastan teitä. Kun siis pyydän teitä vaimokseni, en sitä tee ainoastaan omaa onneani silmälläpitäen, vaan vielä enemmän teidän onnenne mielessäni . . .

— Ehkä siirrymme asiaan, herra nimismies, keskeytti Linda kylmästi. — Mitkä tunteenne minua kohtaan lienevätkin, tiedätte jo, etten voi niihin vastata.

— Kuten haluatte, arvoisa neiti. Se minun vain täytyy toistaa, että syvästi tulette katumaan, jos pysytte kiellossanne.

— En ymmärrä teitä.

— Ette tietenkään, ylpeä neitiseni, sillä te luulette, että minä olen itserakas narri, joka lähden kosimaan, ennenkuin olen yrittänytkään voittaa kaunottareni suosiota . . . Te erehdytte. En ole narri enkä tietääkseni itserakkaampi kuin muutkaan miehet, jotka jonkun verran ovat elämässä menestyneet . . . Niin, niin, neitiseni, ei pidä halveksia miestä, sentähden että hän omalla työllään ja ansiollaan on elämässään kohonnut köyhän työmiehen pojasta toimeen tulevaksi valtion virkamieheksi . . . Mutta se sikseen. Te tietysti palatte levottomuudesta kuulla, miksi teille olisi niin vaarallista — huomatkaa: vaarallista — kieltäytyä vastaanottamasta tarjoustani . . . En tahdo kehua itseäni, mutta arvoisa ja rakas neiti, teidän kohtalonne on todella tällä hetkellä oikeassa kädessäni, joka pitelee tätä sikaria . . .

Lindan oli vallannut sanomaton kauhu. Hänen pahimmat aavistuksensa näkyivät sittenkin toteutuvan, mutta kuta pitemmälle hänen inhottava ja julman petoeläimen tapainen kosijansa puhui, sitä enemmän hän tunsu kylmenevänsä ja jäykistyvänsä. Nyt en saa näyttää, en pelokkaalta enkä hätäntyneeltä, hän ajatteli — tässä on jokin kauhea juoni käynnissä ja minun täytyy osottaa mahdollisimman koskemattomaa rauhallisuutta ja huolettomuutta. Hän vaikenä siis ja kuunteli.

— Niin nähkääs, ihminen voi joutua monenlaisiin tilanteihin, jatkoi nimismies puhettaan, — ja uskokaa minua, nykyinen tilanteeni ei ole helppo . . . Ettekö usko sanojani, kun vakuutan teille, että jollette suostu tulemaan vaimokseni, te saatatte minut asemaan, joka toivottomuudessaan pakottaa minut syöksemään teidät turmioon?

— En pienimmässäkään määrässä ymmärrä sanojanne.

— Mutta ettekö voi niihin silti uskoa? Enkö minä herätä teissä mitään luottamusta? Ettekö saata uskoa, kun vakuutan teille, että . . .

— Mutta herra nimismies, keskeytti Linda torjuvalla käden liikkeellä, — pidättekö minua lapsena, jota paljailta uhkauksilla voi pelottaa? Emmehän ole ystäviä, tuskin tuttavikaan. Kuinka vaaditte, että minä umpimähkään teihin luottaisin?

— Ettekö te naiset aina ole vähän lapsia? Te sanotte, ettemme ole ystäviä . . . mutta mitä muuta minä olen kuin teidän ystävänne? Minähän tahtoisin teidät pelastaa, minä näytän teille pelastuksen tien, tarjoan teille käteni — ja te lykkäätte luotanne vilpittömän avuntarjoukseni . . .

— Mutta, herra nimismies, sanokaa toki: mikä on se vaara, josta tahdotte minut pelastaa? Ymmärrättehän, etten voi panna painoa puheellenne, kun en tiedä olevani missään vaarassa?

— Ettekö te todella tiedä mistään vaarasta?

Näin kysyessään nimismiehen äänessä oli koko lailla hämmästyttä.

— Johan sen sanoin: en tiedä, vastasi Linda lujasti.

— No niin, mitä sanoin? Naiset ovat lapsia ja siksi jäävät. Niin nähkääs, rakas neiti, on asioita, joista ei sovi puhua. Minulla ei ole oikeutta paljastaa teille — esimerkiksi virkasalaisuuksia. Olin vakuutettu siitä, että tiesitte olevan syytä pelätä turvallisuuttanne . . .

— Minulla syytä pelätä omaa turvallisuuttani? Mitä tarkoitatte? Elän isäni kodissa — missä nuorella naisella on parempi turva?

— Miehelässä esimerkiksi, se on tässä tapauksessa: minun alhaisessa, mutta teille avonaisessa kodissani.

— En ymmärrä sanaakaan. Vaaratko uhkaisivat minua täällä Ansamaan talossa?

— Juuri niin, tässä talossa, täällä kotonanne.

— Te olette rohkea puheessanne, herra nimismies, liiankin rohkea . . . Onko teillä muuta lisättävää?

— Älkää sanoko niin, neiti Ansamaa. Te olette kovin ylpeä nainen, rikkaassa kodissa kasvanut, kaikki ovat totelleet pienintäkin viittaustanne . . . ette ole surua koskaan tuntenut . . . Mutta jos äkkiä suru tulisi, riistäisi teiltä rakkaimpanne . . .

— Mitä tarkoitatte?

— Tarkotan sitä, rakas neiti Linda, että eihän vaaran tarvitse uhata teitä ensikädessä . . . Koskisi se teihin yhtä kipeästi, jos vaara uhkasi esimerkiksi vanhaa kunnioitettavaa isänne . . .

Tuskan huudahdus pääsi vaistomaisesti Lindan ahdistuneesta rinnasta. Hän kalpeni ja sulki silmänsä.

— Enkö sitä sanonut? puheli nimismies, joka oli seurannut toisen liikkeitä katseellaan. — Koskee se yhtä kipeästi.

Nyt ei Linda jaksanut hillitä itseään.

— Te olette peto, herra nimismies, hän huudahti, — te olette tiikeri julmuudessanne! Tässä istutte ja piinaatte minua, kärvennäte sieluani heikolla tulella. Puhutte vaarasta, joka minua uhkaa, vaarasta, joka oikeastaan uhkaa isääni, ja keinosta, millä voisin ostaa isäni vapaaksi vaarasta. Niin, ostaa, juuri ostaa! Ettekö ymmärrä minun selvästi näkevän, että vaara, jonka väitätte uhkaavan isääni, uhkaa häntä teidän

puoleltanne — juuri teidän puoleltanne. Te olette isälleni jostain salaperäisestä — ehkä poliittisesta — syystä vaarallinen. Ja nyt te tulette tänne, puhutte ystävydestä ja rakkaudesta ja ehdotatte minulle kauppaa, halpamaista, naiselle alentavaa kauppaa . . . Te olette todella hirveä! . . . Jos teissä olisi rahtuakaan ystävyyttä tätä taloa kohtaan, te varottaisitte isääni, te puhuisitte hänelle vaarasta, ettekä pyytäisi pienintäkään palkkaa . . . Nyt on menettelytapanne semmoinen, etten voi sanoin ilmaista, kuinka syvästi teitä halveksin . . .

Linda seisoi suorana, ryhdikkäänä, ja hänen poskensa hehkuivat. Nimismies hänen edessään oli puoleksi nolo, puoleksi oudon ihastunut.

— Mutta, hyvä neiti, hän alkoi puolustautua, — te ette käsitä minua yhtään, te tuomitsette minua harkitsematta . . . Minä tulen tänne parhaimmassa tarkoituksessa, vilpittömänä ystävänänne, te rupeatte minua solvaamaan, niin, syvästi sanoillanne solvaamaan . . .

Hän ei ehtinyt jatkaa, sillä eversti Ansamaa palasi samassa huoneeseensa.

— Isä, huudahti Linda kääntyen tulijan puoleen ja osottaen sormellaan nimismiestä, — tuo mies tuossa, joka äsken minua kosi, on teeskentelijä, alhainen petturi! Koko hänen kosintansa oli vain kaupantekoa. Ottamalla minut lunnaksi hän pelastaisi sinut vaarasta, jonka sanoo sinua uhkaavan ja joka siis uhkaa sinua hänen puoleltaan.

— Mitä kuulen, sanoi eversti Ansamaa tynesti, katsellen vuoroin toista, vuoroin toista, — teillä näkyy olleen kiihkeä keskustelu. Kuinka sinä, Hormio, uskallat pelottaa tytärtäni? Millä oikeudella? Eikö sinua tässä talossa ole hyvin kohdeltu? Tahdotko kostaa vai miksikä tulet tänne ja saatat tyttärenti pois suunniltaan kauhusta ja kammosta? Ja sinä, Linda! Sinun pitäisi tietämän, ettei mikään vaara minua uhkaa, kuuletko: ei mikään. Sen sijaan, että kuuntelit Hormion houereita, kun hän rupesi lorujaan latelemaan, olisi sinun pitänyt näyttää hänelle ovi. Niin minä nyt aion menetellä. Veli Hormio, olen pahoillani, että minun täytyy pyytää sinua poistumaan. Meillä on kohta kutsut, vieraat saapuvat pian, ja välttämätöntä on, että tyttärenti rauhottuu. Sinun läsnäolosi vaikuttaisi häneen hermostuttavasti. Ymmärrät itsekkin, ettet voi jäädä. Mistään kosimisesta ei tämän jälkeen voi olla puhettakaan. En kyllä mielihyvällä olisi tervehtinyt sinua vävykseni, mutta jätin tietysti asian tyttärenti ratkaistavaksi. Nyt ovat välimme selvät.

Hän viittasi kädellään kohti ovea. Hormio olisi nähtävästi tahtonut panna vastalauseen, hän avasi eversti Ansamaan puhuessa monta kertaa suunsa ja teki liikkeitä kädellään, mutta everstistä huokui niin rauhallista majesteettia, ettei Hormio osannut muuta kuin kumartaa ja poistua. Jotakin hän mutisi menessään, ehkä uhkauksia ja sadatuksia.

Linda heittäytyi isänsä syliin.

— Kiitos, isä . . . Oh, sinä et voi aavistaa, kuinka hän minua piinasi . . . tiikeri ihmisen haahmossa . . . lopulta en enää kyennynti hillitsemään itseäni . . .

— Ymmärrän sinut täydellisesti, lapseni, enkä suinkaan sinua moiti. Olsit vain heti ajanut hänet tihensä.

— Mutta sinä et tiedä, isä, kuinka salaperäisesti hän puhui vaarasta, arvatenkin valtiollisesta, joka sinua uhkaa . . . Oh, hän on vaarallinen mies . . .

— Tiedän sen hyvinkin, sillä kuuntelin ovella kotvasen aikaa, ennenkuin astuin sisään. Mutta ei nyt sanaakaan enää tuosta hullutuksesta. Mene nyt huoneeseesi pukeutumaan; kohta saapuvat vieraamme.

Ansamaan kartanon iso, kuusi-ikkunainen vastaanottosali oli kirkkaasti valaistu. Komea, vanhanaikainen kattokruunu, jossa sähkölamput hävisivät näkymättömiin satojen kimaltelevien kristallien peittoon, ja lukuisat kolmihaaraiset, kullanhohteiset seinälampetit häikäisivät valollaan talvipimeästä ja eteisen hämärästä tulevan silmiä, mutta saivat hänet sitten ihmettelemään, oliko uhkeampaa huonetta koko etelä-Pohjanmaalla kuin tämä Ansamaan kartanon empire-tyyliin sisustettu korkeakattoinen salonki, jossa tuntui kuin olisivat laulun ja musiikin haltiat aina ilmassa leijailleet. Silmä kiintyi heti suureen valkoiseen avattuun flyygelin salin toisella sivulla ja totesi hiljaisella mielihyvällä, että kaikki ilmapuussa huoneessa oli valkoista, sinistä ja kullankirjailtua: pitkät valkoiset, sinijuovaiset jalkamatot; suoraviivaiset, valkoisiksi maalatut, kullalla kirjailut ja sinisellä silkillä päällystetyt seinä- ja nurkkasohvat, tuolit, pöydät, pystypeilit ja muut huonekalut; stukkotekoiset uunit ja hohtavanvalkoiset, korkeat pariovet. Olisi todella luullut joutuneensa ruhtinaalliseen linnaan, kauas köyhästä Suomesta, ja tumma talvipuku tuntui vieraalta tässä loisteliassa ympäristössä.

Eteiseen vievät pariovet aukenivat yhtämittaa ja vieraita tulvi sisään. Ensimmäisinä heitä tervehtimässä oli isäntäväki. Eversti Ansamaa mustassa frakissaan ja Linda harmaansinisessä silkkipuvussa, rinnassa vaaleanpunainen ruusu, seisoi tapansa mukaan vähän matkan päässä ovensuusta ja kättelivät iloisesti, joitakuuta sydämellisiä sanoja lausuen, jokaista tulijaa. Säätyläiset olivat iltapuvuissa, nuoret naiset vaaleissa vaatteissa, mutta vieraiden joukossa oli paljon maalaisväkeä: Ansamaan omia alustalaisia, isäntiä ja torppareita emäntineen ja tyttärineen, jopa nuoria renkimiehiäkin, jotka eivät herraskuosista välittäneet, vaan muuten olivat siistineet itsensä juhlan arvokkuuden mukaan. Mutta yläluokkalaista eristymishalua, talonpoikaissäilyä ja torpparikainoutta ei näkynyt. Vieraat pitivät nähtävästi luonnollisena, että „seurakunta oli sekalaista“, tervehtivät tuttavallisesti toisiaan ja lyöttäytyivät sympatiojensa mukaan pikku ryhmiin avarassa salissa.

Itse asiassa tämäkin oli tulosta isäntävään kasvattavasta vaikutuksesta paikkakunnalla. Jos eversti Ansamaa siihen oli kyennyt miljooniensa nojalla, täytyi tunnustaa, että hän käytti rikkauttaan sekä omaksi että toisten eduksi. Nämä juhlatilaisuudet Ansamaan hovissa eivät olleet niinkään harvinaisia tapauksia pitäjän uudemmassa historiassa. Paitsi isäntävään syntymä- ja nimipäivinä oli säännöllisesti ennen sotaa kokoonnuttu kerran kuukaudessa. Maailmansota oli aikaansaanut muutoksen tässä kuten monessa muussakin suhteessa. Kuukausikokoukset olivat lakanneet, mutta nimenomaisina juhlapäivinä olivat lukuisat ystävät koolla kuten ennenkin.

Erikoista näille yhdessäoloille oli se uusi henki, minkä eversti Ansamaa ja hänen tyttärensä olivat — ehkä ulkomailta — tuoneet mukanaan koko seuraelämään. Ei kokoonnuttu juoruamaan ja turhia puhumaan tai yksinomaan syömään ja juomaan. Ruumiillinen kestitys oli sivuseikka, vaikka tärkeä, sillä se oli keino tunnelman kohottamiseksi; mutta pääpaino oli seurustelun henkisessä sisällössä. Ansamaan hovin iltakestit olivat kuin ohjelmallisia iltamia ainakin — sillä lisäyksellä vain, että yleisökin otti osaa ohjelman suoritukseen. Soittoa niissä oli ja laulua — talon tytär-emäntä oli pianisti ja isännällä oli yhä vieläkin jälellä barytoninsa, — ja milloin hovissa vieraili kaupunkilaistaiteilijoita, muodostuivat illatsut todellisiksi konserteiksi. Säännöllisesti oli myös esitelmä, milloin mistäkin aineesta: eversti Ansamaa puhui halusta, ja hänen järkeviä sanojaan kuunneltiin aina mielellään, mutta puhujina esiintyivät monet muutkin kansakoulunopettaja, rovasti, pastori, tohtori y.m. Esitelmien jälkeen seurasi aina keskustelua; ja siihen piti kaikkien, sekä miesten että naisten, ujostelematta ottaa osaa, jos vain tunsivat, että heillä oli jotakin sanottavana. Osanottajien näköalat täten avartuivat, kun kaikenlaiset polttavat elämänsymykset saivat monipuolisen valaistuksensa. Oli kuin kaikki yhdessä olisivat koettaneet rakentaa näkymätöntä tiedon ja sivistyksen temppeliä, johon kerta kerralta liitettiin uusia kiviä. Tietysti oli niitä, joiden mielestä tällainen tieteellis-älyllinen yhdessäolo oli pitkäväteistä ja ikävyyttävää — he jäivät pian seurasta pois; alkuaan oli

nimittäin kutsu koskenut kaikkia halukkaita pitäjäläisiä — joskus oli kesäisin puistossa kestitetty satoihin nousevaa kansanjoukkoa; mutta vähitellen oli muodostunut jonkinlainen valiojoukko, joka uskollisesti saapui Ansamaan illatsuihin ja jonka jokainen jäsen oli aivankuin eversti Ansamaan ja hänen tyttärensä erityinen ystävä. Miljonääriin vapaa ja veljellinen käytös oli pian puhaltanut tiehensä kaiken painostavan kiitollisuuden tunteen, ja sitäpaitsi oli Lindan ja hänen isänsä tapana myöskin vuorostaan vierailla kaikkien perheellisten ystäviensä luona.

Tänäkin iltana oli kutsuihin saapunut toista sataa henkeä. Olivathan nämä nyt sodan aikana harvinaisia tilaisuuksia, joista ei mielellään jäänyt pois, ja sitäpaitsi näkyi tällä kertaa — arvatenkin isännän syntymäpäivän johdosta — vieraiden kesken vallitsevan kodikkaan onnellinen ja samalla juhlallisen odottavainen mieliala. Katseet loistivat tyytyväisyydestä, keskustelu kävi puoliääneen ja myhäillen. Kun kellon lähetessä puolta seitsemää eversti Ansamaan sointuva ääni äkkiä kuului yli puheen sorinan, ilmottaen, että vieraat olivat koolla ja ohjelma alkaisi, katsahivat läsnäolijat toisiinsa keskinäisellä ymmärtämyksellä.

— Varsinainen ohjelmamme tänään, lisäsi isäntä selittäen, — on ystävämme tohtori Grahnin alustus aineesta „Mietelmiä maailmansodan johdosta“ ja keskustelu sen johdosta.

Illan ohjelma ei kuitenkaan heti alkanut esitelmällä. Tavanmukaiseen järjestykseen kuului ensin Linda-neidin soitto ja sen perästä kahvin juonti. Soiton aikana vallitsi salissa syvä hiljaisuus. Tämä ei ollut ainoastaan talon tavan mukaista, vaan aiheutui myös soiton laadusta. Musiikki oli näet Linda Ansamaan erikoisala. Opintonsa hän oli alkanut Amerikassa ja täydentänyt niitä Helsingissä etevimpien opettajien johdolla. Saattoi huoletta sanoa, että hän teknillisesti oli Suomen paraimpia yksityispianisteja. Kuitenkaan hän ei koskaan ollut esiintynyt julkisesti, vaikka opettajansakin olivat häntä siihen kehottaneet. Hän oli liian arka ja vaatimaton ja liian musikaalinen. Hän oli kuullut maailman suurimpien pianotaiteilijain soittavan ja tiesi, ettei hän koskaan tekniikastaan huolimatta osaisi tulkita Beethovenia, Bachia, Mozartia tai Chopinia niinkuin he, ja kun eivät aineelliset huolet pakottaneet häntä kilpailemaan, säästi hän taiteensa isänsä, ystäviensä ja oman itsensä iloksi. Hänen haaveellinen luonteensa olisikin tehnyt hänelle vaikeaksi ja vastenmieliseksi tahti tahdilta taistella itsensä jonkun suuren sävellyksen herraksi ja yksityiskohtia myöten uppoutua sen henkeen. Hän soitti mestareita, mutta omalla tavallaan, jota kyllä monet kuulijat pitivät lumoavana. Mutta hänellä oli kyky, joka erotti hänet ammattipianisteista ja todisti hänen syvää musikaalisuuttaan: hän osasi hämmästyttävissä improvisaatioissa tulkita omia tunnelmiaan ja omintakeisilla parafraseilla esittää tuttuja sävelmiä. Tähän kykyynsä hän mieluummin turvautuikin, sillä se paraiten vastasi hänen omaa sielunelämänsä, ja siten hänen soittonsa enimmäkseen oli yllättävää laatua, toi kuulijan korviin jotain uutta, jota hän ihailen ja ihmetellen pysähtyi kuuntelemaan.

Ohjelmakseen oli Linda tällä kertaa valinnut erään Händelin konsertin. Hän tunsi itsensä ristiriitaiseksi ja epäharmoniseksi tämänpäiväisten kokemusten ja kohtausten johdosta ja kykenemättömäksi improvisoimaan. Hän valitsi tahdintarkan ja säännönmukaisen Händelin, toivoen että mestarin vakavaan, klassilliseen muotoon upotettu tuntehartaus vaikuttaisi rauhottavasti hänen omaan mielialaansa.

Hänen rinnallaan penkillä istui tohtori Grahn nuottilehtiä kääntämässä. Kunnanlääkäri tohtori Grahn oli kaukaista sukua Linda Ansamaan äidille ja asui — naimaton kun oli — Ansamaan kartanossa. Hän oli talon vanha ystävä, ja pitäjällä pidettiin suorastaan päätettynä asiana, että hänestä tulisi vävy taloon. „Kaunis pariskunta“, ajatteli nytkin moni, silmäillessään Lindan hienoja ilmeikkäitä piirteitä ja tohtorin uskollisennäköisiä kasvoja, jotka ilmaisivat mitä syvintä ihastusta ja hartautta. Soittaessa nousi heikko puna Lindan poskille, hänen silmänsä hohtivat, hänen paksu vaalea tukkansa aivan kuin loisti. Mies hänen rinnallaan oli taas tummuudessaan tytön täydellinen vastakohta: mustat hiukset, tuuhea musta parta ja tumma ihonpinta tekivät hänet kuumaverisen etelämaalaisen näköiseksi, ja kuitenkin tiesivät kaikki, että viidenneljättä korvilla oleva tohtori oli käytökseltään melkein lapsellisen ujo ja tyly.

Sävelten voima sai Lindan unohtamaan huolensa, ja konsertin adagio-jaksoa soittaessaan hän tuli

ajatelleeksi, että Händelin sävellys oli ehkä vaikeatajuinen ja raskas useimmille kuulijoille, niin tottuneet kuin he muuten olivatkin pianomusiikkiin. Hän jätti sentähden adagion loputtua konsertin kesken ja rupesi soittamaan omia fantasiojaan, joutuen ennen pitkää vanhoihin tuttuihin kansanlauluihin, joiden hän aina tiesi vaikuttavan kuulijakuntaan.

Mitään äänekkäitä kiitoksia ei kuulunut soiton tauottua. Linda istui kotvan aikaa liikahtamatta, kädet helmassa, silmät maahan luotuina. Vieraat odottivat hiljaa. Sitten Linda äkkiä nousi ja lähti kahvia tiedustelemaan, hymyillen ujusti yleisölleen, joka kiitti häntä iloisilla katseilla ja päännököyksillä.

Tarjoilu tapahtui viereisessä huoneessa, johon pariovet avattiin. Sieltä jokainen kävi hakemassa itselleen kahvia leipää tai suklaata, johon muutamat nuoret olivat erikoisesti mieltyneet. Kuului iloista puhetta, naurun kikatusta, kuppien kilinää.

— Saisipa tuo tohtorimme jo kosiakin tytärtäsi, sanoi vanha kirkkoherra leikkillisesti eversti Ansamaalle joka lyöttäytyi arvokkaan vieraansa seuraan. — Kyllä näkee, mihin päin sydän häntä vetää . . . Mutta ehkäpä lienevät kaupat jo tehdytkin?

— Ei minun tietääkseni, vastasi eversti samaan äänilajiin. — Ei taida veljelle vielä tulla vaivaa vihkimisestä.

— No, iloinen vaivahan se olisi, perin iloinen . . .

— Muuten olisi minustakin hyvä, että tohtori koettaisi onneansa, sillä voipahan toisia kosijoita ilmaantua, jotka vaan sekottavat nuoren tytön mieltä.

— Sitä en pelkää, vakuutti rovasti lämpimästi. — Linda on kyllä herkkä, erityisen, omituisen herkkä mutta horjumaton, jos hän on saanut mitä päähänsä. Tunnenhan rippilapseni.

— Luuleeko veli siis, että hän on saanut päähänsä mennä tohtorille?

— No niin pitkälle en sentään uskalla mennä, naurahti hyväntahtoinen kirkkoherra. — Nuoret tytöt eivät siinä suhteessa tunne itseään, ennenkuin jokin sattuma heille totuuden paljastaa.

Ensimmäinen kuppi oli tuskin juotu, kun vanha kunnianarvoisa kirkkoherra korotti äänensä ja pyysi hetkeksi huomiota. Melu taukosi heti ja läsnäolijat kääntyivät uteliaina rovastin puoleen.

Kirkkoherra ojensihe suoraksi, heitti silmäyksen yli seurakunnan, kääntyi talon isännän puoleen, jonka kanssa hän vastikään oli vaihtanut pari sanaa, ja aloitti vakavalla äänellään:

— Arvoisa veli, eversti Ansamaa! Ollen vanhin läsnäolevain ystävään joukosta, olen saanut toimekseni kaikkien puolesta lausua sinulle sydämellisimmät ja kunnioittavimmat onnentoivotuksemme tänä päivänä, jolloin täytät viisikymmentävuosi vuotta. Kymmenen vuotta olet nyt iloksemme asunut keskuudessamme, kymmenen pitkää vuotta, jos ajattelemme, kuinka rikkaita ja täysinäisiä nämä vuodet ovat olleet, kymmenen lyhyttä vuotta, jos ajattelemme, kuinka nopeasti aika on kulunut. Sinun iässäsi, veli Ansamaa, kymmenen vuotta ei merkitse paljon — kymmenen vuoden kokemusta, tietysti, ja kymmenen vuoden työtä, — mutta katso tytärtäsi. Teidän tänne saapuessanne oli hän iloinen ja vallaton tytön tyyppiä, pitkä palmikko selässä, nyt on hän nuori nainen, isänsä oikea käsi suuressa taloudessa. Kymmenen vuotta merkitsee siis paljonkin, ja meille ne ovat merkinneet paljon. Me olemme näiden vuosien kuluessa oppineet sinua rakastamaan ja kunnioittamaan. Vilpitön on sentähden toivomuksemme, että sinä vielä saisit viettää useitakin kymmeniä vuosia meidän keskuudessamme. Kannathan sinä vuotesi niinkuin nuorukainen, joten inhimillisesti katsoen ikää voi sinulle riittää vielä paljon. Sitä suokoon Jumala meidän kaikkien onneksemme!

Kirkkoherran äänessä värisi todellinen liikutus ja monen silmissä kiilsi kyynel. Eversti istui näköjään rauhallisena, mutta oli luonut katseensa maahan.

— Arvoisa veli, jatkoi rovasti puhettaan, — suo minun tunnustaa, että sinä olet harvinainen ihminen. Olen vanha mies ja olen paljon maailmaa nähnyt, mutta en ole koskaan tavannut ihmistä, jonka koko elämä herättäisi sydämessäni samaa ihastusta kuin sinun. Niin, älä luule, että sinua imartelen. Ei mikään minua tällä hetkellä niin surettaisi kuin semmoinen luulo sinussa. En sinua tahdo imarrella, mutta en liioin saata olla sanomatta, mitä sydämessäni liikkuu. Olin vanha mies jo silloin, kun sinä muutit tänne Suomeen. Sydämeni oli kokenut, että me ihmiset olemme kaikki syntisiä ja itsekkäitä ja ettei meillä ollut pelastusta muualla kuin Jumalan armossa Kristuksessa. Sydämeni oli näivettynyt, kuten niin monen vanhan ihmisen sydän on. Huomasin, että Jumalan armokin kykeni verrattain vähäisen ihmissielun ynseydelle ja kovuudelle. Ja kuitenkin minunkin sydämeni oli kerran palanut uskoa ihmiseen ja etsinyt sitä ihmistä, jossa ei Jumalan kuva ollut pirstaleiksi lyöty. Niin, rakkaat ystävät, moittikaa sielunpaimentanne siitä, että hän tuolla tavalla rikkoi nuoruudessaan Jumalan tahtoa vastaan, kun ei heti tyytynyt näkemään Jumalan kuvaa vain Kristuksessa. Mutta muistakaa myös Paavalin sanoneen, että ihmisen tulee kasvaa Kristuksen kaltaisuuteen . . . No niin, rakas veli Ansamaa, kymmenen vuotta sitten tulit sinä, ja meidän tiemme tapasivat toisensa, ja vanha kuihtunut sydämeni sai heti alusta kuin uutta elinvoimaa. En tahtonut ensin uskoa silmiäni, en korviani. Sinä ryhdyit paikalla toimimaan tavalla, joka poikkesi kaikesta, mihin olimme tottuneet. Sinä asetuit kohta koko paikkakunnan isäksi ja holhoojaksi. Kohta otit selvää pitäjäläisten sekä aineellisista että henkisistä oloista. Kohta rupesit kaikkea parantamaan ja kohottamaan, tiesit keinoja, millä varallisuus ja hyvinvointi lisääntyisi, katsoit samalla, ettei kasvatusta ja sivistystä laiminlyöty. Suo anteeksi, veli, että alussa kysyin itseltäni: mitä tämä on? onko tämä uudenaikaisinta farisealaisuutta? Olithan sinä rikas, ja olinhan minä nähnyt, mimmoisia rikkaat yleensä ovat. Mutta kauan en niin ajatellut. Minun täytyi tunnustaa, kun katselin tekojasi, kun kuuntelin sanojasi, että hyvyytesi, jaloutesi, ihmisrakkautesi ei ollut teeskenneltyä. Se oli sinua itseäsi. Sinä olit itse semmoinen rikas ihminen — rikas sekä aineellisesti että henkisesti, — että toisen täytyi sinua rakastaa. Ken koskaan kääntyi ovelta apua saamatta? Ken on tässä pitäjässä enää nälkää nähnyt, ken sairastanut apua saamatta? Ken lapsista ja nuorista on koulukasvatusta vailla? Ken meistä ikäihmisistä on vailla onnen ja ilon hetkiä siitä saakka, kun sinä avasit vieraanvaraiset ovesi? Siunausta sinä toit tullessasi tähän paikkakuntaan, rakas veli Ansamaa . . . Sinä olet ylpeä, minä tiedän sen — se onkin ainoa heikkoutesi, Jumala paratkoon, — ja sinä ehkä ajattelet, että sanani ovat vanhan ukon lörpötyksiä . . . No niin, anna vanhan ukon kerran lörpötellä. Sama mikä liikkuu hänen sydämessään, liikkuu meidän kaikkien sydämissä, sillä sinä olet ne kaikki voittanut. Ja nyt meillä on vielä sinulle pyyntö, ja uskomme, ettet sitä iloa meiltä kiellä. Oikeastaanhan me tahtoisimme tuottaa sinulle jotain iloa, mutta mitä muuta me osaamme sinulle antaa kuin rakkautemme ja kunnioituksemme? Sentähden sekin, jonka tarkoituksena olisi tuottaa sinulle iloa, onkin meidän omaa iloamme. Meidän kaikkien läsnäolijain ja kaikkien pitäjäläisten puolesta saan täten kysyä sinulta, veli Ansamaa, suostutko siihen, että joku Suomen taitelijoista ikuistuttaa kankaalle sinun meille rakkaat piirteesi ja että taulu asetetaan johonkin yleiseen paikkaan, esim. kunnan talon kokoushuoneeseen? Olemme yhdessä koonneet siihen tarvittavat varat.

Kirkkoherra lopetti ja hänen vanhat kasvonsa katsoivat hellän ystävällisesti eversti Ansamaahan. Aivankuin yhdestä suusta kuului nyt joka taholta innokkaita huudahduksia: „suostukaa siihen!“, „se on pyyntömme!“ „rovasti on tulkinnut tunteemme!“ ja kaikki ikäänkuin imivät katseillaan eversti Ansamaata. Linda istui syrjässä ja hänen silmistään tippuivat suuret kyyneleet.

Hän, jonka osaksi oli tullut niin vilpiton ja valtava rakkaudentunnustus, nousi kalpeana, mutta hymyilevänä.

— Ystävät, hän sanoi ja ainoastaan pieni epävarmuus äänessä osotti, että hän oli liikutettu ja että hänen täytyi käyttää voimaa hillitäkseen itseään, — ystävät, kuinka voisoin muuta kuin suostua pyyntöönne! Tuottaahan se minulle suurinta iloa ja kunniaa! Odottamatonta iloa!

Voimakas ja jatkuva kättentaputus tervehti tätä lupausta. Eversti Ansamaa jatkoi:

— Meitä suomalaisia moititaan juroiksi ja kylmiksi. Mutta voisiko kukaan kutsua kylmäksi niitä sanoja, jotka meidän kaikkien isällinen ystävämme ja opettajamme tänä iltana on lausunut? Ne ovat ymmärtääkseni olleet ennen kuulumattomia sydämellisyydessään ja lämmössään. Ja ne lausuttiin teidän kaikkien puolesta minulle. Tulkoot ne merkityksi elämän kirjaan teidän kaikkien hyväksenne! Rakkaudestanne olen kiitollinen, rakkautenne otan vastaan — juuri sentähden, etten tiedä sitä ansainneeni. Eikö rakkaus aina ole lahja, suurin, ihmeellisin lahjoista? Te puhutte minun teoistani. Mutta mihin olisin kyennyt ilman teidän luottamustanne ja rakkauttanne? Yhdessä me olemme tehneet, mitä tehty on. Elämän herra on antanut minun huostaani aineellisia rikkauksia. Suuri olisi syntini, ellen koettaisi niitä käyttää oikeudenmukaisesti! . . .

Taas kuului innokasta käsienpauketta, ja eversti Ansamaa astui rovastin luo, puristaen kiitollisena hänen kättään. Vieraat nousivat, monet tulivat puristamaan everstin ja rovastin käsiä, ja iloisesti keskustellen käytiin hakemaan toista kahvikuppia.

Sillä välin kokoontui joukko nuoria flyygelin ympärille, ja yhtäkkiä kajahutti nuorisoseuran sekakuoro raikkaita laulun säveliä ilmoille. Ne täyttivät suuren salin mahtavilla aalloillaan ja nostivat huippuunsa ne riemun ja kiitollisuuden tunteet, mitkä vallitsivat läsnäolijain sydämissä.

Tohtori seisoi puhumassa. Paikaltaan flyygelin äärestä oli hänellä hyvä näköala yli salin, ja saattoi hän yhteen silmäykseen yhdistää melkein koko tutun kuulijakuntansa. Toisella kädellään hän silloin tällöin nojasi soittokoneen kanteen, toisella siveli tuuheaa mustaa partaansa. Hän puhui harvaan ja miettien eikä yhtään alleviivannut sanojaan kädenliikkeillä. Hän oli tottumaton puhuja, se näkyi, mutta hänen sanansa herättivät kuulijoissa ajatuksia. Hän alkoi esitelmänsä seuraavaan tapaan:

— Voisi sanoa, ettei tämäniltainen keskusteluaiheemme ole sopusoinnussa hilpeän mielialamme kanssa. Vietämme perhejuhlaa, jokainen meistä, sanan täydessä merkityksessä perhejuhlaa, sillä tällaisen hetkenä tunnemme, kuinka me ihmiset kuulumme läheisesti yhteen ja yhdessä todella muodostamme kuin suuren perheen. Keskustelumme aiheena on nykyinen julma maailmansota — kuinkapa se voisi lisätä mielialamme hilpeyttä? Kuitenkin on se minusta sopiva aihe juuri tänä iltana. Sillä eihän ole välttämätöntä ihmisen onnelle, että hän ilon hetkenä unohtaa toisten surut. Lääkäri näkee joka päivä edessään toisten ihmisten kipuja ja kärsimyksiä ja ottaa niihin osaa, mutta ei silti tule onnettomaksi. Päinvastoin hänen onnensa on toisten tuskien ajattelemisessa, jotka hän voi lieventää ja poistaa. Ajatellessamme ilon yhteydessä vakavia asioita me syvennämme omaa onneamme. Tuntiessamme itsemme tällä hetkellä yhdeksi perheeksi me näemme, kuinka kauas inhimillisestä onnesta ovat poikenneet ne ihmisraukat, ne kansat, jotka tuolla Europan tappotanterilla murhaavat toisiaan. Voisihan koko ihmiskunta olla suuri perhe, jonka yksilöt auttaisivat toisiaan sen sijaan että nyt taistelevat toisiaan vastaan ...

Siirtyen varsinaiseen aineeseensa jatkoi tohtori Grahn puhuttansa, viitaten aluksi siihen, että me täällä Suomessa olemme oudossa asemassa, kun samalla olemme sodassa ja ulkopuolella sodan. Sillä sodan verilöylyt eivät ole meihin vielä ulottuneet, siksi syrjässä olemme varsinaisesta sodasta, että saatamme verrattain puolueettomasti sitä arvostella.

Ja sitten perusteli tohtori seikkaperäisesti omaa antimilitaristista ja anti-imperialistista kantaansa. Hän lähenteli mielipiteissään sosialisteja ja hänen silmissään oli sota semmoisenaan järjetöntä ja hullua. Hän puhui sen raastuttavasta vaikutuksesta, sen tuhotöistä ja hävityksistä, sen aiheuttamista suunnattomista rahamenoista. Hän esitti ajatuksensa niistä yhteiskunnallisista uudistuksista, joita sotaan tuhlatuilla varoilla olisi voitu saada aikaan. Hän ihmetteli, että kansoilta riitti pahantekoon voimia ja varoja, vaikka niitä ei koskaan ollut kylliksi, silloin kun hyvä oli kysymyksessä. Kuitenkaan ei hän heittäytynyt toivottomuuteen ihmiskunnan pelastuksen suhteen, sillä hän uskoi ihmiskunnassa vaikuttaviin siveellisiin voimiin.

— Mutta sota on syntistä, sanoi hän ja lopetti esitelmänsä seuraavaan tapaan: — Pyydän alleviivata väitettäni, että sota on syntistä. „Syntinen“ on uskonnollinen sana, ja lääkäreitä tavallisesti pidetään jumalankieltäjinä, mutta käytän sitä sittenkin. En ole jumalankieltäjä, uskon omalla tavallani Jumalaan, ja uskonpa Kristuksen kieltäneen sodan. En voi muulla tavalla ymmärtää kristinuskkoa. Sota on syntiä, se on vastoin kristinuskon koko henkeä, se on vastoin Kristuksen oppia. Kirkot ovat kauhealla tavalla poikenneet mestarinsa hengestä ja opista, kun ovat sotaa siunanneet ja sen puolesta rukoilleet. En tahdo tällä moittia yksityisiä pappeja, joiden täytyy totella kirkon sääntöjä ja noudattaa valtion käskyjä. Sanon vain, että jos ihmiskunta todella olisi kristillinen, ei sotia käytäisi . . . Suomalaisina voisimme me mielestäni nykyisestäkin sodasta oppia, kuinka järjetön ja kristinuskon vastainen se on, ja jos me kerran joudumme toisenlaiseen, itsenäisempään asemaan valtiona, ei meidän pidä perustaa eikä ylläpitää mitään sotalaitosta, ei seisovia armeijoja, ei linnoituksia, ei sotakouluja. Siinä suhteessa on kohtalo viitottanut meille tien, silloin kun se meiltä vei vanhan asevelvollisuusjärjestelmän. Uskallan toivoa, että Suomi vastaisuudessa niin menettelee; mikäli ymmärrän, on se meidän rauhaa rakastavan kansamme sisimmän hengen mukaista. Olen tässä tuonut esille vain muutamia vaatimattomia näkökohtia ja toivon, että keskustelu on omiansa

tärkeään kysymykseen luomaan runsaasti lisävalaistusta.

Tohtori näytti olevan melkein häpeissään lopettaessaan puheensa. Oli aivan kuin hän olisi pyytänyt anteeksi, että siitä tuli semmoinen kuin siitä tuli. Hän teki kumarruksen yleisölle, — joka ei ollenkaan näyttänyt tyytymättömältä, vaan taputti käsiään sangen innokkaasti, — ja lähti ujon näköisenä istumaan ryhmään, johon kuuluivat Linda, pari rouvaa ja vanha kansakoulunopettaja. Rouvat rupesivat heti kilvan kiittämään tohtorin puhetta, ja kun tohtori hämillään ja kysyvästi katsahti Lindaan, sanoi tämä hymyillen :

— Sinä tiedät, Helmer, että noissa asioissa olen yhtä mieltä sinun kanssasi. Ajattelen sotakysymyksestä samalla tavalla kuin sinä.

— Niinpä niin, puuttui puheeseen vanha kansakoulunopettaja, — tokkohan sentään Suomenkaan kansa on niin rauhaa rakastavainen? Ainakin minä nuoruudestani muistan, kuinka kiivaita ja riidanhaluisia n.s. puukkojunkkarit olivat, ja lieneekö nykyinen polvi paljonkaan säyseämpi, vaikka ulkonaiset tavat ovatkin hieman muuttuneet. Kertooahan historiakin Suomen kansan sodankäynnistä . . .

— Niin saattoi olla ennen, sanoa tokaisi toinen rouvista, — mutta onhan sivistys mennyt paljon eteenpäin . . .

— Mitä arvelee tohtori? kysyi toinen rouva.

— En osaa sanoa, onko kansa niin suuresti muuttunut, vastasi tämä, — mutta asia ei mielestäni ensi kädessä koske kansan kuuma- tai kylmäverisyyttä. Ajattelen, että Suomen kansan henki ei ihaile, ei tahdo, ei hyväksy sotaa ja sotalaitosta . . .

Sillä välin oli tavanomainen puheenjohtaja, eräs pyylevä ja hauskannäköinen talonisäntä, istunut paikalleen ja kehottanut läsnäolevia käyttämään puheenvuoroja.

Pastori sai ensimmäisenä sananvuoron. Hän oli nuorenpuoleinen, laiha ja kalpea mies, silmissä uskonintoilijan tuli. Vasta lyhyen aikaa oli hän palvellut rovastin apulaisena eikä ollut täysin perehtynyt tämän pitäjän henkiseen elämään, jonka silmiinpistäviä piirteitä oli uskonnollinen valistus ja suvaitsevaisuus. Hän puhui suurella innolla lausuen:

— Arvoisa alustaja antoi esitelmässään ankaran iskun kirkolle uskonnollisen elämän vartijana, jonka tähden velvollisuuteni kirkon palvelijana on panna jyrkkä vastalause moiseen syytökseen. Tohtori Grahn tuntui arvelevan, että kirkko on uskonsa pettänyt, antaen myötävaikutuksensa valtiolle tämän sotatoimissakin. Eikö tohtori Grahn siis tunne sitä pyhää kirjaa, johon kristinuskko perustuu? Kirkko ei suinkaan ole uskoansa pettänyt, se on päinvastoin ollut pyhälle uskollen uskollinen, tukien hallitusta ja esivaltaa. Saanko ehkä lukea teille, rakkaat seurakunnan jäsenet, seuraavat Paavalin sanat roomalaisille?

Odottamatta vastausta pastori otti taskustaan pienikokoisen raamatun ja luki:

— „Olkoon jokainen niille vallassaolijoille alamainen, joiden vallan alla hän on. Sillä kaikki esivalta on Jumalalta; ne vallassaolijat, jotka ovat, ne ovat Jumalan asettamia. Sentähden, joka asettuu esivaltaa vastaan, se nousee Jumalan säättämystä vastaan; mutta jotka nousevat vastaan, tuottavat itselleen tuomion. Sillä hallitusmiehet eivät ole niiden pelkona, jotka tekevät hyvää, vaan niiden, jotka tekevät paha. Jos siis tahdot olla esivaltaa pelkäämättä, niin tee sitä mikä on hyvää, ja sinä saat siltä kiitosta, sillä se on Jumalan palvelija, sinulle hyväksi. Mutta jos paha teet, niin pelkää; sillä se ei miekkaa suotta kannan, koska se on Jumalan palvelija, kostaja sen rankaisemiseksi, joka paha tekee. Sentähden on oltava alamainen, ei ainoastaan rangaistuksen tähden, vaan myös omantunnon tähden; sentähdenhän te verojakin maksatte: sillä viranomaiset ovat Jumalan palvelusmiehiä ja ovat toimessaan juuri sitä varten. Antakaa kaikille mitä olette velvolliset: vero kenelle vero on tuleva, tulli kenelle tulli on tuleva, pelko kenelle pelko on tuleva, kunnia

kenelle kunnia on tuleva.“ Nämä apostolin sanat ovat hyvät painaa mieleen jokaisen kristityn. Ne selvästi näyttävät, mikä on kristillinen velvollisuutemme. Ne selvästi osottavat, että kirkko on oikeassa neuvoessaan kuuliaisuutta esivallalle ja näyttäessään itse esimerkkiä kuuliaisuudessa. Kun esivalta käskee sotaan, on mentävä.

Pastori silmäili voitonvarmana ympärilleen, ennenkuin istui.

Nyt pyydettiin innokkaasti puheenvuoroa usealta taholta.

— Opettaja Vettenranta, kehotti puheenjohtaja.

Pieni lystikäs mies nousi ja kysyi teeskennellyn huolestuneesti:

— Onko pastori Kuusinen tosissaan? Tahtomatta halventaa Paavalin sanojen arvoa väittäisin, että ne ovat vanhentuneita, nykyoloihin sopimattomia. Ei niillä ainakaan meillä ole käytännöllistä merkitystä. Mikä meillä on se esivalta, joka on Jumalasta? Venäjän hallitusko? Silloinhan meidän empimättä pitäisi totella kaikkia sen laittomia määräyksiä! Olisiko pastori Kuusinen takavuosina nöyränä „promulgeerannut“? Sen kyllä monet kirkonmiehet tekivät! Alistuisiko pastori Kuusinen tällä hetkellä yhdenvertaisuuslakiin, jos istuisi hovioikeudessa?

Hyväksyvä mumina kävi salin läpi ja pastori näytti jonkun verran vaivaantuneelta, ruveten miettiväisenä selailemaan taskuraamattuaan.

Seuraava puhuja oli ajattelevan näköinen maalainen. Hän lausui:

— Tuskin kannattaa tuhlata enemmän sanoja tähän kysymykseen. Olen opettaja Vettenrannan kannalla ja samaten hyväksyn tohtorin lausuman ajatuksen, että jollei kirkko aina nöyränä olisi palvellut valtiota, olisi varmaan valistuneempi käsitys kristinuskon hengestä saanut jalansijaa ihmiskunnassa. En usko pastori Kuusisenkaan kieltävän, että murha, ryöväys, verenvuodatus ja väkivalta ovat Kristuksen opille ja hengelle vastaita.

Nyt oli rovastilla puheenvuoro. Vanha kirkonpaimen sanoi isällisellä tavallaan, kääntyen alussa pastori Kuusisen puoleen:

— Nuoren virkaveljeni ei pidä luulla, että tässä meidän piirissämme vallitsee uskonnolle vihamielinen, kirkonvastainen tai jumalankielteinen henki. Olen tässä seurakunnassa palvellut paimenena neljäntäkymmentä vuotta ja tunnen laumani. Olemme täällä vakavia, vaikka vapaamielisiä. Emme teeskentele, puhumme ajatuksemme suoraan ja uskomme, että kristinuskko on elämää pikemmin kuin tunnustusta. Tämä katsantokantamme on varsinkin varmistunut meissä viimeisen vuosikymmenen kuluessa eli siitä saakka, kun tämän talon nykyinen isäntä asettui keskuuteemme. Sentähden emme käsitä noita Paavalin sanojakaan yhtä jyrkästi kuin sinä, veli Kuusinen. Pidämme mielessä, mitä sama apostoli itse on muualla sanonut: „kirjain kuolettaa, henki tekee eläväksi“ ja „enemmän tulee kuulla Jumalaa kuin ihmisiä“. Jumala puhuu meille — ei ainoastaan raamatun päinotossa sanassa, vaan myös meidän omassatunnossamme ja oikeudentajunnassamme. Hurskas ihminen elää, kuten Jeesus sanoo, „jokaisesta elävästä sanasta, joka Jumalan suusta lähtee“. Jos esivalta käskee meitä johonkin, josta omatuntomme meitä kieltää, on meillä kristittyinä oikeus, jopa velvollisuuskin olla tottelematta . . . Tätä sanon yleensä enkä nyt tarkota sota . . . Mitä muuten Paavalin sanoihin roomalaisille tulee, on muistettava, millä ajalla ne lausuttiin; ne todistavat hänen poliittista kaukonäköisyyttään. Rooma hallitsi silloin maailmaa lujalla kädellä ja Rooman valtakunnassa vallitsi yleensä uskonnollinen suvaitsevaisuus. Paavali kuitenkin aavisti, että kristityt — olihan hän itse saanut sitä kokea — joutuisivat vainon alaisiksi esivallankin puolelta, ja hän tahtoi ja toivoi, että kristityt eivät ainakaan itse antaisi siihen aihetta.

Rovastin puhetta seurasi hyväksyvä äänettömyys, jonka perästä tohtori sai sananvuoron:

— Pastori Kuusinen ampui yli maalin, sillä puheessani en painostanut sitä, että meidän pitäisi olla uppiniskaisia esivallalle, vaikka muuten tietysti siinä kysymyksessä olen rovastin kannalla. Tarkoitukseni oli vain painostaa sitä, että kristillinen valtio ei saa käydä sotaa eikä ylläpitää sotalaitosta, siis että kristitty hallitus ja esivalta eivät koskaan saa käskä sotaan eivätkä valmistaa sotaa. Jos esim. Suomi joskus tulee olemaan itsenäinen valtio, ajattelen, että juuri meidän maamme on tässä suhteessa noudatettava kristillisyyden vaatimuksia.

— Pastori Kuusisella on puheenvuoro, ilmotti puheenjohtaja.

Pastori ei näyttänyt enää vaivaantuneelta, olivatko sitten puheet sen vaikuttaneet vai oliko huoneen ilmapiiri saanut sen aikaan. Näytti ikäänkuin hän olisi lauhtunut ja huomannut olevansa ihmisten keskellä: silmissä ei ollut enää samaa kiihkoisan ankaraa ilmettä kuin äsken.

— Olin ehkä liian jyrkkä sanoissani, hän virkkoi, — ja ymmärrän nyt paremmin tohtori Grahnin tarkoituksen. Mutta jos kerran vakavasti keskustelemme elämän korkeimmasta asiasta, uskonnosta, ja eritoten kristinuskosta, tunnustan suoraan, etten ymmärrä niitä puhujia, jotka pitävät sotaa kristinuskon henkeen soveltumattomana. Eihän kristinuskoko ole yksistään pelkureita varten! Sanoihan Vapahtajamme: „älkää peljätkö niitä, jotka ruumiin tappavat.“ Päinvastoin kristinuskoko on sankarein uskonto. Jokainen tosi kristitty on ollut taistelija uskonsa puolesta, taistelija sekä hengen että aineen miekalla. Eikö kristitty voisi kuolla sodassa, vuodattaen verensä isänmaansa ja uskonsa puolesta? Jos vihollinen hyökkäisi hänen maahansa, hävittäen, polttaen, tappaen, jäisikö hän kädet ristissä seisomaan? Ei, pois kaikki pelkuruus ja ahdasmielisyys! Vapahtajammekin sanoi: „tulta olen tullut heittämään maan päälle; ja kuinka hartaasti soisinkaan, että se jo olisi syttynyt! . . . Luuletteko, että minä olen tullut tuomaan rauhaa maan päälle? En ole, sanon teille, vaan eripuraisuutta.“

— Emme ole vielä kuulleet kauniimman ja paremman sukupuolen mitään lausuvan, kuului puheenjohtajan ääni, — mutta nyt on maisteri Martta Pulkka pyytänyt sananvuoroa.

Maisteri Pulkka ei ollut mikään lukujen pilaama sinisukka, rillit nenällä, vaan nuori, reippaan ja terveen näköinen nainen, ryhdiltään miehekkään vapaa. Hän oli paikkakunnan nuorisoliiton puheenjohtaja, yleisesti tunnettu ja suosittu, ja katseet kääntyivät häneen ystävällisen uteliaina, kun hän nousi puhumaan vilkkaalla, eloisalla tavallaan:

— Oliko puheenjohtajan sivuhuomaus edustamastani sukupuolesta aiottu kohteliaaksi ivaksi? Kirjotettakoon hänen tiliinsä . . . Muuten sanon, että pastorin viimeinen puhe otti sanat suustani. Emme yleensä katsele asioita samoilla silmillä, mutta sattuiipa kerran kysymys, jossa tarjoan pastorille veljeskättä . . . Ymmärrän tohtori Grahnin kannan varsin hyvin; minullekin sota on kauhistus. Ja olen miltei taipuvainen hänen kanssaan hyväksymään Tolstoin selityksen, että Kristus saarnasi sotaa vastaan. Koska en kuitenkaan ole raamatun tuntija enkä perehtynyt teologisiin riitakysymyksiin, en tässä kohden asetu puolustamaan tohtoria pastoria vastaan. Sillä kuten sanoin, pastori toi esille varteenotettavan näkökannan: mitä me tekisimme, jos vihollinen hyökkäisi meidän maahamme? Olimme kristityitä tai pakanoita, uskallanpa väittää, että silloin tekisimme aseellista vastarintaa . . . Meidän on tänään keskusteltava nykyisestä maailmansodasta. Kyseessä oleva kohta palauttaa meidät aineeseemme. Mikä oli näet maailmansodan syynä? Ei se ollut Itävallan arkkiherttuan ja hänen puolisonsa murha Sarajevossa, vaan Saksan vuosikymmeniä kestäneet varustukset, preussilainen militarismi. Europassa oli valtakunta, jonka koko kansa kasvatettiin sotaintoiseksi ja sotakuntoiseksi. Pienestä pitäen saivat saksalaiset oppia, että heidän suuri isänmaansa oli oleva yli kaiken, että heidän kulttuurinsa oli maailman etevin, että he olivat Jumalan valittu kansa. Kuinka eivät he siis laajentaisi valtaansa ja kartuttaisi rikkauttaan kulttuurin kannalta vähäarvoisempien kansojen kustannuksella? Olihan luonnollista, että sopivan hetken lyödessä oli julistettava sota niitä valtakuntia — Venäjää ja Ranskaa — vastaan, jotka olivat Saksan erityisenä

silmätikkuna. Sarajevon murha avasi salaiset sulut. Kun ei Venäjä voinut antaa Itävallan esteettömästi tuhota pientä serbialaista kuningaskuntaa, jonka kansa oli slaavilainen, käytti Saksa tilaisuutta hyväkseen ja hyökkäsi sekä Venäjää että Ranskaa vastaan, joka puolestaan oli Venäjän liittolainen. Olisiko nyt Venäjän ja Ranskan kansojen pitänyt sormiaan liikuttamatta antaa saksalaisten joukkojen mellastella heidän maissaan? Ei mielestäni minkään uskon eikä minkään ihanteen nimessä . . . Muistan niin hyvin, miltä tuntui Helsingissä elokuulla 1914. Tuli sähkösanomia, että saksalainen aikoi nousta maihin Suomessa, vallottaa Suomen ja sen kautta saapua Pietariin. Luuletteko, että kukaan ajatteli sitä mahdollisuutta tyynesti? Tai luuletteko, että meidän suomalaiset sympatiamme olivat Saksan puolella? Ei, meistä tuntui, että jos saksalainen hyökkää maahamme, on venäläinen armeija meidän tosi ystävämme: se puolustaa Suomen rantamia! Ja monesta tuntui, että hän vapaaehtoisena liittyy siihen armeijaan! Sentähden minä sanon, että sotakin on kaunista — ja ainakin siveellisesti oikeata ja korkeata, silloin kun isänmaan puolesta kaadutaan!

— Hyvä, hyvä! kuului innokkaita huudahduksia nuorten taholta, kun heidän rakas ja etevä johtajansa oli lopettanut lämpimän puheensa.

— Saanko keskellä puhevuorojen vastata maisteri Pulkalle? kysyi tohtori samassa ja saatuaan puheenjohtajan myöntömyksen jatkoi: — neiti Pulkka kysyy, olisiko ranskalaisten ja venäläisten pitänyt rauhallisina katsella saksalaisten mellastusta. Minä vastaan tähän: uskooko neiti Pulkka todella, että saksalaiset olisivat jatkaneet „mellastustaan“ Venäjällä ja Ranskassa, jos näiden maiden kansat eivät olisi asettuneet vastarintaan? Niin huono käsitys ei minulla ole saksalaisten sivistyksestä. Olen verrattain vähäsen perehtynyt politiikkaan, mutta ajattelen, että asioita ehkä voisi katsoa saksalaistenkin silmillä ja siis löytää puolustuksia saksalaisillekin. Tämän tehtävän jätän kuitenkin kykenevämmille. Itse tunnen olevani puolueeton enkä saata ihailla en venäläisiä, en ranskalaisia enkä englantilaisia sodassaan enemmän kuin saksalaisiakaan. Muuten satuin minäkin olemaan Helsingissä elokuulla 1914. Lienenko sitten kuulunut tyyniluontoisiin, mutta en minä ainakaan tuntenut pienintäkään sotaintoa. Päinvastoin oli ensimmäinen tunteeni, jos totuuden tunnustan: huh huh, kun tästä pääsisin kotiin Ansamaahan, vaikka sitten tietysti muistin, että lääkärinä olisin voinut olla hyödyksi rintamalla, jos sota Suomeen olisi tullut. Eikä sotainto myöhemminkään ole kasvanut. Päinvastoin. Luotan sittenkin enemmän aseettomuuteen.

Tohtori oli puheensa loppupuolella saanut naurajat puolelleen; heistä tuntui lystikkäältä kuvitella, että tuo suuri mustapartainen mies oli koko lailla pelkuri pohjaltaan. Mutta nyt tarttui rovasti taas puheeseen:

— Kuuntelin mielihyvällä neiti Pulkan reippaita sanoja, vaikka toiselta puolen — ehkä osaksi sentähden, että olen vanha mies jo — tunnen hengessäni enemmän vetovoimaa tohtori Grahnin näkökantaan. Rauhallisena kirkonmiehenä kammoan sotaa, mutta jos olisi kysymyksessä isänmaan puolustus, tottelisin luultavasti esivallan käskyä, kehottaisin nuorukaisia lähtemään rintamalle ja rukoilisin heidän puolestaan saarnastuolissa ja alttarilla. Ihminen on monimutkainen olento ja sotakysymys on niitä kysymyksiä, joita en kykene tyystin ratkaisemaan, niin vanha kuin olen ja niin selvillä kuin minä teidän sielunpaimenenanne saisinkin olla elämän suurista kysymyksistä. Te annatte sen opettajallenne anteeksi, sillä teeskentelyyn emme tässä seurakunnassa ole oppineet. Ainoa ratkaisu, johon olen tullut, on, että sotapalveluksen pitäisi olla omantunnonasia. Jos ken Kristuksen tähden kieltäytyy miekkaan tarttumasta, olkoon se hänen oikeutensa. Ken taas iloisena maansa puolustukseksi miekkaa heiluttaa, saakoon sitä kristillisessä kunniaassa ja nöyryydessä ammattinaan harjottaa.

— Se onkin sangen käytännöllinen ratkaisu toistaiseksi, pisti tohtori väliin, — ja Englanti otti askeleen taaksepäin hyväksyessään yleisen asevelvollisuuden. Pyydän kiittää rovastia hänen sanoistaan, mutta kysyisin samalla, mitä hän ajattelee väittelymme ydinkohdasta: hyökkäisikö kristillinen ja sivistynyt valtio aseettomaan maahan?

— Vaikea kysymys, veli tohtori, vastasi vanha kirkkoherra olkapäitään kohauttaen, — ei tekisi mieli uskoa, että sivistysvaltio hyökkäisi, mutta . . . mutta jos sen etu vaatisi, niin ei ole takeita . . . Muistakaamme, että valtioilla on omat siveyslakinsa, joissa ei meidän siveyskäsitteillämme aina ole sijaa . . .

valitettavasti kyllä.

— Myöntääkö setä siis, että valtiot eivät ole kristillisiä?

— En mene tuomiota langettamaan . . . No tietysti ilmeinen hyökkäyssota anastus- ja valloitustarkoituksissa . . . mutta puolustussota, puolustussota, kun se on välttämätön . . .

— Entä jos ei se olisi välttämätön?

— Tjaa . . . siitä ei meillä vielä ole esimerkkiä historiassa . . .

Kun tohtori miettiväisenä vaiken, kuului puheenjohtajan ääni:

— Nyt ei ole merkitty kuin yksi puheenvuoro — isännälle itselleen. Eversti on hyvä.

Kun eversti Ansamaa nousi puhumaan, oli aivan kuin koko sali olisi asettunut jännittyneenä kuuntelemaan, sillä ensiksi isäntä oli „päivän sankari“ ja toiseksi oli totuttu siihen, että hänellä aina oli keskustelussa esitettävänä joko uusia näkökohtia tai ainakin perinpohjaisia tietoja.

— Veli Grahn mainitsi äsken, että nykyajan politiikkaa ja maailmansodan syytä voisi luultavasti katsella saksalaisen silmillä, jolloin ne ehkä näyttäisivät toisenlaisilta kuin venäläisen tai ranskalais-englantilaisen silmillä katsottuina. Tämä huomautus on paikallaan, sillä meidän ei pidä hairahtua luulemaan, että pelkät ja paljaat tosiasiat ovat tiedossamme. Me täällä Suomessa tutustumme luonnollisista syistä venäläiseen katsantokantaan, korkeintaan myös ranskalais-englantilaiseen; julkisesti ja virallisesti emme tiedä mitään tai vain mitättömän vähäsen saksalaisten näkökannasta. Meidän on sentähden vaikea olla täydellisesti puolueettomia, vaikkakin myötätuntomme venäläisiä kohtaan on viime kuukausina ollut vähenemään päin. Koska minulla sattuu olemaan joitakuita tietoja toiseltakin puolelta, tahdon näyttää väitteeni todeksi parilla esimerkillä. Neiti Pulkka mainitsi sodan varsinaiseksi syyksi preussiläisen militarismin. Että ankara sotilaskuri ja lahjomaton järjestys on vuosikymmeniä vallinnut Saksassa, sitä ei kukaan kieltäne; ei liioin, että saksalaisia on kasvatettu pitämään sotaa välttämättömänä episodina kansojen historiallisessa elämässä ja kehityksessä; heidän mielestään näet sota on mahdoton välttää, kun suurkansa valtiollisessa elämässään kehittyy n.s. imperialistiseen kauteensa. Tämän siis kaikki myönnämme. Mutta lapsellista olisi uskoa ja väittää, että muut suurvallat ovat olleet osattomia tästä militaristis-imperialistisesta pyrkimyksestä. Vai eikö Venäjällä sotilasvalta ole kukoistanut? Mihin sitten tsaari hirmuvaltansa perustaa ja mikä kukisti onnettoman kansan kapinan 1905? Eikö Ranska ole sotaa varten varustautunut? Eikö Pariisi ole lujasti linnotettu? Ja mitä on Englannin yliherruus valtamerien yli muuta kuin imperialismia ja „marinismia“ ellei sitä kutsuta militarismiksi? Tilastolliset numerot puhuvat selvää kieltään. Valtion vuotuisista menoista — ja nämä tiedot ovat jo vuodelta 1910 — muodostivat sotilastarkoituksiin käytetyt summat Englannissa 58 %, Ranskassa 56,2 %, mutta Preussissa — tuossa militarismin kotimaassa! — 48,6 %. Englanti ja Ranska uhrasivat siis todellisuudessa enemmän militarisminsa hyväksi kuin Saksa. Kuinka siis lienee noiden maiden militaristisen viattomuuden laita? Eiköhän ainoa oikeutettu johtopäätös ole, että Saksa on viisaammin, huolellisemmin ja vakavammin varustautunut siihen eurooppalaiseen sotaan, jonka kaikki tiesivät tulevan. Ja mistä syystä sodan piti tulla? Siitäkö syystä, että Englanti, Ranska ja Venäjä rakastivat rauhaa, mutta Saksa sotaa? Uskallanpa väittää, että jos liittolaiset todella olisivat rakastaneet rauhaa, ei sotaa olisi syttynytäkään. Olisivathan he silloin kysyneet Saksalta, jos olisivat pelänneet sotaa siltä puolen: „kuulehan, sisar, mitä oikeastaan tahdot? Mihin pyrit? Sano meille toivomuksesi, ja me koetamme rauhassa sopia kanssasi.“ — Mikseivät niin tehneet? Ei suinkaan Saksa ryhtynyt sotaan tyhjän takia, vain sotiakseen? Tahdotteko, että sanon teille sodan syyn? Se oli kyllä Saksan, mutta syy oli pakottava. Koetan selittää. Englanti, Venäjä ja Ranska olivat vanhastaan maailman valtoja, imperiumeja, kuten sanotaan. Saksalla ei ollut vielä „paikkaa auringossa.“ Ja kuitenkin Saksa oli kehityksessä maailmanvallaksi. Ranskalle onnettoman v. 1870-71 sodan jälkeen, kun Saksasta oli muodostunut keisarikunta, alkoi Saksan ihmeteltävä taloudellinen kasvu, samalla kuin sen väkiluku nopeasti lisääntyi. Mutta vasta 80-luvulla Saksa hankki

itselleen ensimmäisen siirtomaan Afrikassa. Ja siirtomaat ovat nykyaikaisen suurvallan elinehtoja, sillä muuten kansa on pakotettu hajoamaan ympäri maailman niinkuin juutalaiset — ja niinkuin saksalaiset suuressa määrin ovat tehneet. Tätä Saksan mahtavuuden kasvua katsoivat toiset maailmanvallat, etenkin Englanti, karsain silmin. He eivät tahtoneet kilpailijaa. Maapallo ei ollut kyllin suuri. Englanti olisi mieluummin hallinnut vaikka yksin. Ranska ja Venäjä eivät olleetkaan niin vaarallisia kilpailijoita, heidän kanssaan saattoi olla liitossakin, mutta Saksa oli kilpailijana arveluttava, sillä Saksan kansa oli ennen kuulumattoman etevä ja ahkera. Johan se oli kaupallaan vallottanut puolet maailmaa. Kyllä Englanti, Venäjä ja Ranska tiesivät, mitä Saksa olisi vaatinut rauhan säilyttämiseksi. Näin se olisi sanonut: „antakaa minun vapaasti kehittyä ja kasvaa; antakaa minun lisätä siirtomaitani; antakaa minullekin sija auringossa“. Mutta semmoiseen suostuminen olisi liittolaisten politiikan kannalta ollut sula järjettömyys, ja sentähden piti sodan tuleman. Sentähden kaikki tiesivät, että se tulisi, sentähden kaikki varustautuivat. Ja nyt se on tullut.

Monet kuulijat näyttivät hämmästyneiltä, jopa pelästyneiltäkin. Hetken aikaa vallitsi syvä äänettömyys salissa, vihdoin puheenjohtaja sen katkaisi.

— Koska täällä ei kukaan ole pyytänyt puheenvuoroa, hän sanoi, — tahdon minäkin pistää väliin pari sanaa. Eversti Ansamaan selostus loi todella uutta valoa koko maailmansotaan. Eiväthän monetkaan täällä Suomessa liene olleet niin lämpimiä Venäjän ystäviä, vaikkakin sodan alussa hetken tunne oli venäläisten puolella. Kyllähän venäläiset pian näyttivät, etteivät he meitä suosineet eivätkä meidän ystävyydestämme välittäneet. Kuinka ovatkaan järjettömillä kaivaustöillään maattamme pilanneet! Mutta kuitenkin meistä useimmista lienee tuntunut, niinkuin maisteri Pulkka selitti, että liittolaisten asia oli oikea — oikeampi ainakin kuin keskusvaltain, — sillä liittolaiset kävivät puolustussotaa, he taistelivat pienten kansain oikeuksien, vapauden ja demokratisten ihanteiden puolesta, jota vastoin keskusvallat anastustarkoituksissa olivat hyökkäyssotansa alkaneet. Jos asiat sitä vastoin ovat niinkuin eversti Ansamaa on ne esittänyt, saattaa yhtä hyvin sanoa, että Saksa käy puolustussotaa, että se taistelee olemassaolonsa puolesta. Ja jos niin on, silloin meillä ei tarvitse olla paha omatunto siitä, ettemme ole hengessämme Venäjän puolella sen enemmän kuin Saksankaan. Silloin on puolueettomuus meikäläisille ainoa järkevä kanta. Ja silloin voimme hyvällä syyllä yhtyä tohtorin näkökantaan, että sota sinään on hulluutta — mikä muuten minustakin suomalaisena talonpoikana on rikulleen sanottu. Vai mitä arvelette, arv. ystävät? . . . Opettaja Vettenranta.

— Minusta näyttää, että yhtä hyvällä syyllä voimme antaa palttua liittolaisten asialle kokonaan ja sanoa, että Saksa ainakin käy rehellistä sotaa, välttämätöntä sotaa . . . niin, miksemme voisi sanoa, että rehellisinä ihmisinä meidänkin myötätuntomme on keskusvaltojen puolella?

— Älkäämme menkö liian pitkälle, puuttui rovasti puheeseen, — muuten joudumme pian ajatuksissamme valtiopetokseen syyllisiksi — ja siitä varjelkoon meitä Jumala.

— Niin, niin, rovasti on oikeassa, kuului hyväksyvä pelonsekainen mumina useiden naisten huuilta.

— Olkaamme rauhallisia, puhui taas eversti Ansamaa, hymyillen tarttuvaan tapaansa, — täällähän olemme ystäviä ja tunnemme toisemme. Ei meidän täällä Suomessa ole tarvis ryhtyä toivottomiin tekoihin. Olkaamme uskollisia Venäjän alamaisia, mutta älkäämme sitoko ajatuksiamme ja tunteitamme. Jos ne ovat totuuden ja oikeuden puolella, on se niille luonnonomaista. Kyllä maailman politiikka itsestään ratkaisee Suomen kysymyksen meille eduksi. Emme me ainiaaksi jää sorrettuun asemaamme. Vielä meillekin koittaa vapauden päivä. Europan sivistyksen ja rauhallisen kehityksen kannalta on välttämätöntä, että Suomi tulee itsenäiseksi. Siitä olen minä ja moni muu täysin vakuutettu. Ja meille yksilöinä ei ole haitaksi, jos totumme vakavasti ajattelemaan semmoista mahdollisuutta . . . En haaveile, onhan eversti Ansamaa käytännön mies . . . Mutta mitä arvelette? Sopsisikohan jo lopettaa virallinen keskustelu? Aavistan, että tuolla tarjoilussa on virvokkeita odottamassa . . .

— Niin, ei kai meillä ole mitään sitä vastaan, sanoi puheenjohtaja, — että lopetetaan virallinen

keskustelu. Vanhan tavan mukaan voidaan nyt vapaasti jutellen vielä jatkaa keskustelua . . . ja ne, jotka niin haluavat, voivat heti siirtyä virvokkeiden puolelle . . . Minun tekee kuitenkin mieleni kysyä, kun eversti Ansamaan sanat ovat ajatusta herättäviä, että oikeinko todella sinä, veli Ansamaa, uskot, että Suomi vielä tämän maailmansodan johdosta pääsee itsenäiseksi?

Kukaan ei siirtynyt virvokkeiden puolelle, vaikka monet nousivat paikoiltaan. Keräännytin vain lähemmäksi salin keskustaa, missä isäntä ja rovasti istuivat. Puheenjohtajakin lähestyi heidän paikkaansa.

— Miksen uskoisi? vastasi eversti Ansamaa kysymykseen. — Ymmärtääkseni se on historiallinen välttämättömyys. Venäjän sortovalta ei ole kyennyt sivistyttämään kansoja, joita se hallitsee. Puola, Ukraina, Itämeren maakunnat ja Suomi ovat kuitenkin ehdottomasti sivistysmaita. Kun ei Venäjä ymmärrä heidän pyrkimyksiään, ymmärtää historia. Puolan suhteen näemme sen jo. Saksa on vallottanut osan siitä ja Venäjä julistaa Puolan itsenäiseksi, vaikka tämä liika myöhäinen julistus ei mitään merkitse. Samalla tavalla tulee käymään Suomen. Ellei Venäjä ymmärrä elinvaatimuksiamme, tapahtuu semmoista, joka avaa Venäjän silmät — vaikka liian myöhään.

— Tapahtuisikohan se Saksan avulla? kysyi pieni opettaja Vettenranta innokkaasti.

— Mahdollisesti, vastasi eversti Ansamaa, — kyllähän Saksalle on etua Suomen itsenäisyydestä ja onhan Saksa luvannut ottaa Suomen itsenäisyyskysymyksen yhdeksi pykäläksi rauhanohjelmaansa. Kuitenkaan ei saata edeltäkäs in varmuudella mitään päättää. Jos liittolaiset sodassa voittavat, on luultavaa, että Englanti tulee vaatimaan Suomen itsenäisyyttä. Suurpolitiikassa on kaikki mahdollista.

— Tulevatkohan liittolaiset voittamaan? kysyi epäilevä ääni joukosta. — Ovathan keskusvallat tähän saakka olleet voiton puolella.

— Ovat kyllä, mutta jos liittolaiset saavat Amerikan puolelleen ja kestävät sodan taakkaa vuosikausia, saattaa onni kääntyä heille myötäiseksi. Mutta totta puhuen se on vähän luultavaa.

— Kuulkaahan, minkä huhun äsken kuulin Helsingistä päin, puuttui taas opettaja Vettenranta puheeseen, — sanovat, että Suomesta on lähtenyt paljon vapaaehtoisia Saksaan, nuoria miehiä, ylioppilaita, työväkeä, joista siellä on muodostettu erityinen suomalainen rykmentti. Lieneeköhän totta? Onhan täällä Pohjanmaalla maastamuutto jatkunut entiseen tapaansa . . . eikä kaikilla virallista passia ole ollut . . . jos lienevätkin siirtyneet Saksaan eikä Amerikkaan?

— Ai, ai, sanoi rovasti kauhistuen, — tuohan olisi suoraa valtiopetosta . . . Toivon, ettei huhussa ole perää . . . Keskustelumme on muuten luisunut perin vaaralliselle alalle . . . Minä ehdotan puolestani, ettemme enää jatka, ja pyytäisin teitä kaikkia, rakkaat ystävät, ettette mitään varomattomia sanoja lausuisi tuntemattomien tai vähän tunnettujen henkilöiden kuullen . . . venäläisellä santarmistolla on pitkät korvat. Jumala varjeltkoon meitä kaikkia joutumasta heidän epäluulonsa alaisiksi . . .

— Jos huhussa on perää, sanoi eversti vakavasti, voimme kaikesta sydämestämme ajatuksissamme ja tunteissamme kunnioittaa niitä nuoria miehiä, jotka rakastavat Suomea niin elävästi, että uskaltavat tehdä jotakin isänmaansa parasta ajatellen. Mutta muuten alleviivaan minäkin rovastin neuvon, sillä nämä eivät ole leikin asioita. Olkaamme todella aina puheissamme varovaisia! Muistakaamme, että ajattelematon uhkarohkeus ei ole kenellekään kunniaksi . . . Voisimmepa sillä vahingoittaa isänmaammekin asiaa . . . Mutta nyt ehdotan, että lopullisesti siirrymme virvokkeiden puolelle.

Hän nousi ja kulki rovastin seurassa tarjoilua kohden.

— Sinä olet itse hämmästyttävän rohkea ja tekisipä mieleni sanoa varomaton puheessasi, veli Ansamaa, sanoi rovasti hiljaa ja huolestuneesti kulkiessaan isännän rinnalla sivuhuoneeseen. — Ajattelepa, että joku täällä . . . no ei, Jumala varjeltsoon, en tahdo ketään epäillä . . . olemmehan vanhoja ystäviä . . . mutta . . .

— Ole huoleti, rakas veli, vastasi eversti rauhallisen vakuuttavasti, — ei meidän kesken ole vaaraa. Minusta päinvastoin on tärkeitä, että me Suomessa totumme rohkeasti ja pelkäämättä ajattelemaan, mikä on oikein . . .

— Ajatukset vievät tekoihin . . .

— Well, mutta teko, jota on ajatellut, ei ole enää uhkarohkea . . . Ihminen silloin jo tietää mahdolliset seuraukset.

— Ajatteletko siis todellakin Suomen itsenäisyyttä tulevaisuuden mahdollisuutena?

— Se ajatus on lohdutukseni tällöisenä aikana . . .

— Jaa, jaa, näkyihän tohtorikin viittaavan semmoiseen . . . Mutta minua se pelottaa . . . Semmoinen ajatus mielessä on aivan kuin rikos omallatunnolla.

— Kyllä, nykyisen tsaarivallan kannalta. Mutta jos sisäiset olot Venäjällä muuttuisivat, jos siellä syntyisi vallankumous, jos tsaari syöstäisiin valtaistuimelta . . .

Tämä eversti Ansamaan lausuma ajatus tuotti hieman helpotusta vanhalle rovastille.

— No niin, sanoi hän katse kirkastuneena, — jos se sitä tietä kävisi . . .

He seisoivat tarjoilupöydän ääressä, rovasti leivos kädessä, eversti omenaa purren, ja joivat kotitekoista marjaviiniä, jonka valmistamisessa Linda oli taituri. Heidän siinä jutellessa toi palvelijatar isännälle käyntikortin, johon oli jotakin kirjoitettu. Eversti vilkaisi siihen ja virkkoi odottavalle tytölle: — sano, että tulen kohta. Näytä vieras konttorihuoneeseen.

Hetken perästä hän pyysi anteeksi rovastilta, sanoi olevan jotakin asiaa toimitettavanaan ja poistui tarjoiluhuoneesta. Salin läpi kulkiessaan hän pysähtyi ja katsoi vielä kerran paperilappua, jonka oli saanut. Se oli Hormion käyntikortti ja siihen oli nimismies lyijykynällä kirjottanut ruotsiksi, arvattavasti, ettei palvelijatar ymmärtäisi: „Jos säälitte onnetonta ihmistä, niin antakaa minun heti puhua kanssanne. Asia koskee teitäkin.“ Everstin ilme kävi miettiväiseksi, mutta vain hetkeksi. Tavallisella reippaudellaan hän astui tilavan eteisen poikki vastapäätä olevaan konttorihuoneeseen.

Tässä aito amerikkalaiseen tyyliin sisustetussa huoneessa odotti nimismies. Hän istui kalpeana kirjoituspöydän luona olevassa vierastuolissa, syviin ajatuksiin vaipuneena, tuskan hiki otsalla, mutta säpsähti, kun isäntä astui kynnyksen yli. Eversti Ansamaa ymmärsi ensi silmäyksellä, että asia oli vakavaa laatua, sulki oven jälkeensä, meni istumaan kirjoitustuoliinsa ja viittasi Hormiolle, joka oli kavahtanut pystyyn, että hänkin jälleen istuisi.

— Sinulle taisi tulla hieman äkkinäinen lähtö äsken, mutta lienet sen ansainnutkin, koska olit tyttärentäni loukannut. Kuitenkaan en ole pitkävihainen, kuten huomaat. Olen tullut kuulemaan, millä tavalla voin

sinua palvella. Liian kauan en saata olla poissa vieraitteni joukosta; sinun on siis puhuttava asiasi lyhyesti ja suoraan.

Nimismies pyyhki hikeä otsaltaan, mutta ei kohottanut katsettaan maasta.

— Olen onneton ihminen, hän alkoi puhua melkein sopertaen, — onneton ihminen . . . Tyttärenne tuomitsi minua säälimättömästi, mutta hän oli todellisesti julma, hän enkä minä . . . Esiinnyin ehkä narrina, olin liian sangviininen uskossani . . . minähän tarkotin hänen parastaan . . . ja uskokaa minua, eversti, rakastin häntä, rakastan häntä yhä vielä ja tahtoisin palvella hänen onneaan . . .

— Well, mutta asia?

— Asia . . . asia on se, että olen vaikeimmassa asemassa, missä ihminen milloinkaan on ollut . . . Tyttärenne nimitti minua konnaksi ja petturiksi, mutta jos hän tietäisi, missä pulassa olen . . . Niin, en voinut sitä hänelle ilmottaa, kun hän kohta kohteli minua tylästi ja epäluottamuksella, mutta teille, eversti, minun täytyy se sanoa . . . Sitä varten olen tullut takaisin . . . olenhan teidän ystäväenne kaikesta huolimatta . . . tarkotan, huolimatta siitä, että tyttärenne moitti minua juuri ystävyiden puutteesta . . .

— Kuuntelen.

— Niin, niin . . . Muutamia kuukausia sitten sain kuvernöörin kautta käskykirjeen. Asianomaisten tietoon oli tullut, että suuret joukot nuoria miehiä lähti Suomesta Saksaan vapaaehtoisiksi vihollisen armeijaan. Ne pakenivat passitta Pohjanmaan rajoilta ja rannoilta, ja tahdottiin tietää, missä ja miten tämä tapahtui, jotta se voitaisiin estää. Nimismiehiä käskettiin pitämään silmät auki ja ottamaan selvää asioista. Ja palkinto luvattiin niille, jotka osaisivat antaa varmoja tietoja . . .

— Ja sinä? lausui eversti Ansamaa, kun nimismies vaikeni.

— Minä pidin asiaa alussa melkein naurettavana. Suomalaisia saksalaisten armeijaan! Mitä varten? Mitä hyötyä olisi maalle siitä, että jotkut suomalaiset vuodattaisivat verensä vieraan kansan puolesta? Tai, jos asiassa oli perää, mitä vahinkoa olisi Suomelle tai Venäjälle siitä, että jotkut seikkailijat pakenivat maasta, jotkut onnenonkijat, joille oma maa ja oma esivalta ei kelvannut? . . .

— Hm . . . sanoit „alussa“. Muutitko siis myöhemmin mielipiteesi?

— Muutin.

— Minkä takia? Olen minäkin kuullut huhuiltavan samasta asiasta.

Nimismies katsahti ylös hämmästyneenä, mutta kohtasi vain isännän hymyilevän ilmeen.

— Asiassa on perää, sanoi hän jyrkästi, luoden taas silmänsä maahan.

— Well, arveli eversti venyttäen, — entä sitten?

— Entä sitten . . . ?

— Tarkotan: mitä se sinua liikuttaa? Oletko mitään tehnyt?

— En, mutta tottakai se minua liikuttaa! Olenhan valtion virkamies, esivallan käskettävänä . . . tottakai minua liikuttaa esimiehiltäni tuleva käsky!

— Sinä olet *suomalainen* virkamies etkä ole velvollinen täyttämään *venäläisten* käskyjä.

— Te ette ymmärrä asiata, eversti . . .

— Ymmärrän hyvinkin. Sinä, Hormio, ottaisit siis kiinni ja antaisit ilmi venäläisille suomalaisen pojan, jonka tietäisit olevan lähdössä — sanokaamme Saksaan? Sekö on isänmaanrakkautta?

— Mutta ajatelkaa toki, että se on valtiopetosta suomalaistenkin perustuslakien kannalta!

— Hm . . . olkoon. Sinä tiedät, että minä käytännöllisenä amerikkalaisena olen vapaamielinen tuommoisissa asioissa. Minkätähden meidän suomalaisten pitäisi rakastaa venäläisiä byrokraatteja ja olla uskollisia Venäjän hallitukselle, joka varsinkin viime vuosikymmeninä on tarmonsaa takaa sortanut maataamme? Miksemme saisi rakastaa esim. saksalaisia, jotka eivät ole meille koskaan mitään pahaa tehneet?

— Kuka rakkaudesta puhuu, mutta maataan ja hallitsijaansa ei saa pettää.

— Well, älkäämme kiustelkö. Palatkaamme äskeiseen kysymykseen. Sinä siis antaisit ilmi j. n. e.?

— En ole sitä tehnyt, vastasi Hormio ylpeästi, — enkä tahtoisi tehdä.

— Kas, se oli miehen vastaus ja suomalaisen vastaus! Mikä siis painaa mieltäsi? Miksi olet joutunut vaikeuteen ja ahdinkoon? Onko jotain muuta?

— On, kuului kolkko vastaus. — Tänä aamuna sain uuden käskykirjeen. Asianomaisten tietoon on tullut, että minun nimismiespiirissäni toimii salainen, vaarallinen keskus. Tämän kautta pakenee paljon väkeä Pohjanlahden yli Ruotsiin. Täällä on siis jossain auttaja tai auttaja, joka pakenijoita ohjaa ja kuljettaa. On mahdotonta muka, etten minä olisi saanut vihiä asioista. Jollen seitsemän vuorokauden kuluessa anna mitään tietoja asianomaiseen paikkaan, katsotaan minut kykenemättömäksi suorittamaan virkatehtäviäni . . .

— Sepä drakooninen ukaasi! huudahti eversti Ansamaa, ja hänen äänensä ilmaisi jonkun verran hämmästyä. — Nyt ymmärrän, että olet kiikissä.

— Menetän virkani, tulevaisuuteni, kaikki . . .

Nimismies pyyhki taas hikeä otsaltaan. Eversti katsoi häneen terävästi ja sanoi sitten, äänessä tuskin huomattava halveksumisen vivahdus:

— Ja silloin ajattelit, että rikas naiminen olisi ainoa keino, millä voisit asemasi pelastaa.

Hormio oli vaiti.

— Ikävä kyllä ei se tuuma sinulle onnistunut, jatkoi eversti, etkä ole voinut tänne tulla nyt pyytämään minua vaikuttamaan tyttäreni päätökseen, sillä tiedät, että se on mahdotonta. Tyttäreni on kyllin rikas voidakseen valita puolisoikseen kenen hän tahtoo, eikä hänen isänsä siinä asiassa asettuisi hänen tahtoansa vastaan, vaikka hänen valintansa olisi minkälainen tahansa. Sitä et ole tullut minulta pyytämään. Mutta koska olit kuvitellut olevasi minun vävypoikani, ajattelit, että voisin sinua auttaa toisella tavalla — rahalla?

Nimismies vaikenä yhä.

— All right, minä tahdon sinua auttaa.

Nämä lujalla äänenpainolla lausutut sanat saivat Hormion hämmästyneenä katsahtamaan ylös.

— Tahdon auttaa sinua kiusauksesta, mies parka, jatkoi Ansamaa, — jotta et möisi veljiäsi Suomen todellisille vihollisille . . . Kuinka paljon tahdot? Ja mitä aiot tehdä? Jäätkö maahan vai . . . muutatko maasta pois?

Nimismies tuijotti yhä ällistyneenä everstiin.

— Jaa, ettäkö maasta pois, hän vihdoin sammalsi, — niin, uutta elämää alkamaan . . . Amerikkaanko?

— Vaikkapa Amerikkaan . . . Ruotsin kautta . . . Paljonko sanomme? . . . Sanommeko viisikymmentätuhatta?

— Viisikymmentätuhatta?

— Tarkotan kruunua: 50,000 kruunua. Luuletko riittävän?

— Viisikymmentätuhatta kruunua! Oletteko niin rikas?

— Oletko sitä epäillyt? sanoi eversti Ansamaa hieman ivallisesti. — Kyllä tyttäreni olisi tuonut hyvät myötäjäiset . . . Kirjotetaan siis 50,000 kruunua. Saat nostaa ne Tukholmassa. Tukholman Yksityispankissa on minulla juoksevalla tilillä aina vähän rahoja.

Näin puhuen eversti veti esille pöytälaatikosta shekkikirjan, johon rupesi kirjottamaan. Nimismies seurasi katseellaan toisen liikkeitä ja ällistys hänen ilmeessään muuttui salaiseksi tyytyväisyydeksi ja voitonriemuksi.

Eversti taittoi huolellisesti valmiiksi kirjottamansa shekin ja ojensi sen Hormiolle.

— Kas tässä, nyt olen tehnyt, mitä olen voinut hyväksesi. Nyt eroavat tiemme . . . Vieraani odottavat minua.

Hän nousi tuoliltaan.

— Hitto vieköön, eversti! huudahti nimismies äkkiä kiihkeästi ja hypähti pystyyn. — Nyt olen tehnyt halpamaisen työn, ottaessani teiltä vastaan nämä rahat. Tiedän sen ja tiedän, että te halveksitte minua. Mutta tietäkää tekin, ettei minulla ole pienintäkään kiitollisuuden tunnetta teitä kohtaan. Minulla ei siihen ole mitään syytä. Ja teillä ei ole mitään syytä halveksia minua. Sillä te ette ole minua auttanut. Sitä ette ole ajatellutkaan. Te olette vain auttanut itseänne. Oman itsenne pelastukseksi olette maksanut minulle nämä rahat. Me olemme vain ilveilleet. Te olette näytellyt viattoman osaa ja minä olen koko ajan vaiennut siitä, mitä teistä tiedän. Jos ennen olisinkin hiukan epäroinyt, niin olen nyt asiasta varma. Te, juuri te, herra eversti, olette se maankavaltaja, jota viranomaiset etsivät. Minä tiedän sen ja te tiedätte sen myöskin. ja te olette koko ajan tiennyt, että minä sen tiesin. Ei meistä kumpikaan ole toistaan parempi.

Eversti Ansamaa oli rauhallisena kuunnellut toisen sanatulvaa. Kun nimismies vaikeni, kysyi hän:

— Onko sinulla muuta lisättävänä? Jollei, olemme siis kuitit. Noista syytöksistäsi vastaat itse. Minulle on yhdentekevää, mitä minusta ajattelet. Vaikuttimistani ja teoistani vastaan itse Jumalani edessä. Vielä kerran, toistamiseen tänä päivänä täytyy minun siis näyttää sinulle ovi. Hyvästi, Hormio.

Nimismies näytti epäroivän. Everstin horjumaton lujuus vaikutti häneen.

— No no, suokaa anteeksi . . . ehkä kuitenkin on paras erota sovussa. Älkää olko niin ylpeä, eversti Ansamaa, voihan teidänkin hetkenne lyödä.

— En tarvitse neuvojasi.

— No niin, hyvästi siis . . . ja kiitoksia avustanne.

Nimismies kumarsi ja poistui eteiseen. Eversti seurasi häntä hetken perästä ja kulki sivulle vilkaisematta suoraan saliin.

— Pirullisen ylpeä mies, mutisi Hormio, katsoen everstin jälkeen. — Mutta rikas. Ja rikkaalla on varaa ja valtaa.

Samassa hän muisti shekin, jota piteli kädessään, avasi ja luki sen. Hänen silmänsä kävivät pyöreiksi hämmästyksestä ja pettymyksestä.

— Mitä hittoa tämä on! huudahti hän itsekseen. — Maksakaa Herra Antero Hormiolle viisikymmentätuhatta kruunua, mutta allekirjotus! Jarl Dagobert! Onko shekki mitätön vai onko sillä pirulla Dagobertin nimellä rahoja Tukholmassa? Aioitko vetää minua nenästä, senkin „eversti“? Sen saat maksaa.

Hän pisti shekin lompakkoonsa, etsi päällysvaatteensa ja poistui talosta.

Rovasti, Linda ja tohtori olivat istuutuneet salin nurkkaukseen rauhassa juttelemaan.

— Isäni on aina ollut semmoinen, selitti Linda, vastaten johonkin vanhan kirkkoherran huomautukseen. — Hän ei vihaa mitään niinkuin sortoa ja vääryyttä. Hänen mielestään jokaisen kansan pitäisi olla vapaa ja itsenäinen. Minä olin aivan pieni tyttö silloin Yhdysvalloissa, kun hän lähti Cuban vapautussotaan. Muistan, kuinka äiti itki ja koetti estää, mutta mikään ei taivuttanut isän mieltä. Hän oli saanut päähänsä, että kuubalaisten piti päästä vapaiksi espanjalaisten sortajain yliherruudesta, ja hän lähti sotaan amerikkalaisen retkikunnan kanssa. Paljon rahaakin hän uhraisi kuubalaisten hyväksi, sen kuulin äidiltä. Me jäimme äidin kanssa kotiin odottamaan; ja pitkät olivat päivät ja levoton oli äiti, melkein aina kyynelissä. Mutta isä palasi kunnialla ja sai everstin arvon. Sitten pari vuotta myöhemmin kuului kummia Suomesta. Silloin oli helmikuun manifestin aika ja Bobrikoffin sortokausi alkoi. Nyt ei isä pitkinä vuosina puhunut juuri mistään muusta kuin Venäjän hirmuvallasta. Muistan hyvin, miten hän usein toisteli samaa ajatusta: „on kerrassaan häpeällistä, että Suomi on tuommoisen raakalaiskansan orjana, Suomi, sivistysmaa, jonka pitäisi olla itsenäinen valtakunta.“ Hän olisi monta kertaa tahtonut muuttaa kotimaahansa, mutta äiti ei siihen suostunut. Hän oli syntyään amerikkatar eikä olisi viihtynyt muualla. Ja miten hento ja hieno hän oli . . . Suuresti isä häntä rakasti ja Suomessa hän ei luullut maan hyväksi mitään voitonsa tehdä . . . Sitten sairastui äiti ja kuoli. Samaan aikaan kuoli isoisä täällä ja Bobrikoff murhattiin. Silloin ei mikään enää sitonut isää Yhdysvaltoihin, velvollisuudet kutsuivat häntä tänne Suomeen. Muutimme siis vähän ennen suurlakkoa, kuten tiedätte . . . Niin, semmoinen se on isä, ei hän vihaa Venäjän kansaa, vaan venäläistä byrokratiaa ja tsaarivaltaa.

— Jalohan hän on isäsi, sanoi rovasti, — ja jalot hänen ajatuksensa, — sitä ei kukaan kiellä. Ja ken ei häntä sydämessään ymmärtäisi? Mutta huolestuttava on asia. En tiedä, mikä aavistus minua ahdistaa. Vanhuksen houereita ehkä . . . mutta ajatelkaa nyt, lapset, jos venäläisten viranomaisten korviin tulisi, mitä täällä tänäänkin on puhuttu. Tarvitaan niin vähäsen nykyhetkenä, ennenkuin voi joutua epäluulon ja vainon alaiseksi.. Sinäkin, Lindaseni, olet huolissasi isäsi takia. Et sitä vanhan sedän silmiltä kykene salaamaan.

Linda katsahti pois päin liikituksen vallassa. Kun hän jälleen kääntyi toisten puoleen, olivat kyyneleet hänen silmissään.

— Se on totta, setä, hän myönsi. — Olen ollut ja olen vieläkin huolissani.

— Sinun pitäisi puhua isäsi kanssa, varottaa häntä, neuvoi vanhus. — Varmaankin hän kallistaisi korvansa sinulle.

— Olen sen tehnyt . . . juuri tänään.

— Ja isäsi?

— Oh, setä, hän on niin ihmeellinen — suuri, jalo, varma itsestään. Hän nauraa pelolle. On niinkuin ei vaaroja häntä varten olisi olemassakaan. Hän on niin voimakas, että hän voittaa minunkin levottomuuteni . . .

Rovasti jäi mietteisiinsä.

— Ehkei sentään ole syytä levottomuuteen, puuttui tohtori puheeseen. — Setä Olavi on kyllä vapaa ja

varomaton puheessaan, mutta eiköhän hänen vilpitön ja rehellinen esiintymisensä ole hänen paras turvansa? Niinhän usein sattuu elämässä, että niitä ei epäillä, joilla sydän on huulilla . . .

— Totta kyllä, myönsi rovasti, — jos kulkevat tyhmän kirjoissa. Mutta eversti, joka on täydellinen nero älykkyydessä!

— Niin, sen me ensimmäisinä tunnustamme, vastasi Helmer Grahn hymyillen, — mutta kuinka hän älyään käyttää? Kaikenlaisiin käytännöllisiin toimenpiteisiin! Niissä kuluu koko hänen aikansa. Koska hän ehtisi vehkeillä valtiota vastaan? Syrjäiset näkevät omin silmin, miten hän älyään käyttää, jos tietäisivätkin, että hän on nerokas.

— Hm . . ehkä olet oikeassa.

He vaipuivat mietteisiinsä ja kuuntelivat nuorisoseuran sekakuoroa, joka taas oli alkanut laulaa. Laulajien joukosta kuului nyt eversti Ansamaankin tuttu ja miellyttävä barytoni.

Äkkiä tohtori huomasi, että Linda kävi kalpeaksi ja että hänen silmänsä tuijottivat miltei tajuttomina. Helmer Grahn tiesi tämän merkitsevän kohtausta, jommoiset eivät olleet tavattomia tytön elämässä, ja jolloin hän näki näkyjään. Tohtori hieman pelästyi, sillä hänestä olisi ollut tuskallista, jos rovastin tai kenen tahansa vieraan huomio olisi kohtaukseen kiintynyt; ja hän tiesi, että se Lindastakin olisi ollut vaikeata, — tätä tytön omituista taipumusta pidettiin nimittäin ankarasti salassa. — Onneksi ei kukaan mitään huomannut, ja Lindankin lovessa olo kesti vain lyhyen hetken. Syvään huoaten hän palasi tajuihinsa, näytti hetken miettivän ja lausui tohtorille hiljaa, mutta päättävästi:

— Helmer, en voi aivan hyvin. Tahdotko saattaa minut huoneeseeni?

Tohtori oli tietysti heti valmis, ja Linda pyysi rovastilta anteeksi, että hän pieneksi ajaksi poistui, luvaten pian palata. Rovasti nyökäytti isällisen ystävällisesti päätään ja unohtui taas laulua kuuntelemaan.

Helmer tarjosi käsivartensa Lindalle veljellisellä huolenpidolla, ja siihen nojaten tyttö hänen rinnallaan poistui salista, eikä kukaan näyttänyt panevan merkille heidän lähtöään.

— Helmer, kuiskasi Linda tuskissaan, kun he olivat avarassa eteisessä, — jotakin hirveätä on tekeillä, ja minun täytyy saada neuvotella kanssasi. Mennään joutuin huoneeseeni.

Helmer Grahn ei hämmästyksessään osannut mitään vastata; hän seurasi äänetönnä tytön kintereillä tämän kiiruhtaessa eteisen taustasta nousevia leveitä, matolla peitettyjä portaita toiseen kerrokseen. Hetken perästä he astuivat Lindan taiteellisesti somistettuun vastaanottokammioon, jota muuan runollinen ystävä kerran oli kunnioittanut nimellä „himmeän lilanvärinen rokokounelma“. Tämä nimitys muistui aina tohtorin mieleen, milloin hän oli huoneessa sähkövalojen loistaessa, kuten nyt, sillä sähkölamput siellä olivat taidokkaasti kasvien ja koristusten peitossa ja niistä levisi himmeä, sametinpehmeä valo, josta silmät tuntuivat nauttivan. Tohtorin mielestä Lindan kammio oli kuin pyhättö, johon oli astuttava mitä hartaimmin tuntein, eikä se tieto hänen sydämessään, että tuon pyhätön jumalatar samalla oli hänen sydämensä haltiatar, suinkaan ollut omiansa vähentämään hänen tunnelmansa hartautta. Nyt ei kuitenkaan ollut aikaa haaveiluun, sillä Linda heittäysi heti sohvan nurkkaan ja käski tohtorin istumaan tuolille eteensä.

— Helmer, hän sanoi kiihkeästi ja ääni värähteli pidätetystä tuskasta, — minun täytyy kertoa sinulle kaikki. Olen äärettömiin saakka levoton isän puolesta.

Kun Linda, joka tavallisesti oli puheessaan ja käytöksessään niin hillitty ja hiljainen, osotti tämmöistä kiihtymystä, ymmärsi hänen ystävänsä, että hätä oli käsissä.

— Kerro, kerro, hän pyysi osanottavaisesti.

— Se koskee poliittisia asioita, niitä samoja, joiden johdosta setäkin alhaalla äsken oli niin levoton. En voi ymmärtää muuta kuin että isä on niihin jollain tavalla sekaantunut — vaikka hän ei sitä avoimesti tunnusta — ja nyt häntä uhkaa vaara, josta hän ei ole tietoinen. Tänään päivällä kahvin jälkeen minulla oli näky. Äiti tuli luokseni ja sanoi: „varota isää, häntä uhkaa vaara.“ Tarkemmin ei äiti selittänyt asiata, mutta kuitenkin minä riensin isän luo kertomaan näystäni. Hän kuunteli minua kunnioittavasti, niinkuin hänen tapansa on, mutta kysymyksen vaarasta hän löi kerrassaan leikiksi. Hän sai minutkin rauhotetuksi, mutta sitten tuli nimismies Hormio asialle, joka koski sekä minua että isää . . .

— Aa, nimismies Hormio. Hän ei ole meillä näkynytäkään tänä iltana . . .

— Ei, hänen ei sopinut tulla. Saat kuulla. Nimismies alkoi kosimalla minua —

— Kosimalla! Hormio kosi sinua! Oliko mies kadottanut järkensä?

— En tiedä, mutta kohteliaisuutensa ja kaiken hienotunteisuuden hän oli kadottanut. Alussa en ymmärtänyt mitään, mutta vähitellen minulle selvisi hänen tarkoituksensa. Hän tietää jotakin isästä, jota hän virkatoimissaan voi käyttää isälle vahingoksi, — nyt olen varma siitä, että se on poliittista laatua ja että hän voisi antaa isän ilmi venäläisille. Mutta koska hän pitää itseään meidän talomme ystävänä, tuli hän ehdottamaan sovintokauppaa: jos minä menen hänelle vaimoksi, pelastaa hän isän vaarasta. Voitko kuvitella sitä alhaisuutta?

— Sehän oli konnamaista! Miksei hän heti kääntynyt vain isäsi puoleen? Vaan tahtoi sinut lunnaiksi, hävytön! Sinä tietysti kieltäydyit kunniasta?

— Olisiko muu ollut mahdollista? Mutta jos tietäisit, Helmer, missä tuskassa olen ollut! Olenko myynyt isäni oman itseni lunnaiksi? Olisiko minun sittenkin pitänyt suostua Hormion pyyntöön?

— Linda! pääsi tohtorin huulilta niin nuhtelevan rukoilevalla äänenpainolla, että tyttö katsahti häneen silmät suurina. — Tarkotan, että se olisi ollut anteeksiantamaton rikos, kiiruhti tohtori selittämään. — Hormion salaisuus on ehkä hyvinkin vähäpätöinen. Hän tahtoi pelottaa sinua ja vetosi rakkauteesi isääsi kohtaan, koska hän tiesi mahdottomaksi vedota rakkauteesi häntä itseään kohtaan.

— Älä sano niin, Helmer, ei tämä asia ole vähäpätöinen. Kyllä nimismiehellä saattoi olla jokin hyvä ja rehellinenkin tarkoitus auttaa meitä, vaikka hänen ahneutensa ja kunnianhimonensa petti hänet vaatimaan vastapalvelusta. Ei hänkään olisi uskaltanut ehdottaa niin suurta vastapalvelusta, ellei hän olisi tiennyt oman palveluksensa olevan kallisarvoisen . . . Ja kuulehan, mikä lopulta selvitti minulle koko pulman. Äsken tuolla alhaalla minulla taasen oli näky. Näin Hormion. Hän oli puheissa ryssän kanssa. Se näky ei olisi minulle tullut, ellei tuo keskustelu koskisi meitä, s. o. isää. Mitähän he siinä päättivät? Varmaankin jotakin hirveätä isää vastaan . . . Oi Helmer, mitä nyt on tehtävä? En voinut pidättää näkyäni niin kauan, että olisin päässyt perille heidän juonestaan . . . Sano, Helmer rakas, pitäisiköhän sinun vaivuttaa minut uneen, että sillä tavalla, keinotekoisien selvänäköisyyden avulla, ottaisimme selvää asiasta? Mitä arvelet, ystäväni?

— Olen kyllä valmis tekemään mitä tahdot, mutta olisikohan clairvoyancesta nyt hyötyä? Jos Hormio ja tuo toinen puhuvat keskenään venettä, et ymmärrä heidän puhettaan. Ja onhan sitä paitsi mahdollista, että heidän keskustelunsa jo on päättynyt . . . Missä olit näkevinäsi heidän puhuvan?

— Nimismiehen huoneessa, ellen erehdy . . . Mutta oletko varma siitä, että nimismies osaa venäjänkieltä?

— Ainakin hän jonkun verran sitä osaa. Kyllä hän varmaan raha- ja ilmiantokeskustelussa toimeen tulee . . .

— Mitä sitten on tehtävä, Helmer? Jos ei meillä ole mitään todistuksia, ei isä usko. Hän vain nauraa kaikelle niinkuin äsken . . . Ja minä tunnen, että tämä on perin vakavaa . . .

— Linda rakas, jos kuitenkin koettaisimme puhua isällesi . . . Mielestäni sinun näkysi jo itsessään on todistus . . .

— Voi, voi, kun nuo vieraatkin ovat tuolla . . . Jos voisimme kätkeä isän tänne nyt heti . . . Ehkä on paras puhua hänelle . . . Jokainen minuutti on kallis . . . Kuule, Helmer, jos minä rientäisin sanomaan isälle, että hän tulisi tänne, ja sinä odottaisit täällä? Minä pidän seuraa vieraille sillä aikaa. Muuten luulen, että he kohta alkavat lähteäkin . . . Varmasti juovat jo teetä . . . Sano, Helmer, teenkö niin? Sinä jäät tänne?

— Jään tietenkin, jos niin tahdot.

— Ja sinä puhut isälle?

— Puhun.

— Ja olet selvillä asiasta ja asian vakavuudesta?

— Olen, Linda.

— No, sitten lähden . . . Ja kun vieraat poistuvat, tulen tänne, jos te silloin vielä olette täällä . . .

Ovi sulkeutui hänen jälkeensä, ja tohtori jäi yksin huoneeseen odottamaan; nyt vasta hän pani merkille, että kuoron laulu kuului alhaalta himmeästi tänne ylös. Hän koetti luoda järjestystä ajatuksiinsa ja tunteihinsa. Hän huomasi, kumma kyllä, olevansa enemmän kiihdyksissä siitä ajatuksesta, että Hormio oli röyhkeällä tavalla loukannut Lindaa, kuin siitä, että setä Ansamaata uhkasi nimetön vaara. Hän moitti itseään kylmyydestä, mutta selitti samalla itselleen, että Hormio oli menetellyt anteeksiantamattoman hävyttömästi. Hän — Helmer — tiesi todella rakastavansa Lindaa, mutta ei hänen päähänsä olisi pälkähtänytkään puhua rakkaudestaan Lindalle, ennenkuin hän olisi voinut huomata joitain merkkejä Lindassakin toveruutta ja sukulaisuutta lämpimämmistä tunteista. Vihdoin hän tynnytti itseään sillä ajatuksella, että eihän Hormio Lindaa rakastanutkaan: koko kosiminen oli paljasta juonta — ja rahat taustalla näyttelivät epäilemättä suurinta osaa.

Tahdonponnistuksella hän sitten käänsi ajatuksensa eversti Ansamaan asiaan. Siinä oli varmaan, kuten Linda uskoi, jotain sangen vakavaa takana. Mutta mitä? No, sehän ei oikeastaan liikuttanut häntä, se oli sedän oma yksityisasiä. Hänen velvollisuutensa oli vain puhua, niinkuin oli luvannut.

Hän heräsi mietteistään siihen, että ovi aukeni ja eversti Ansamaa astui huoneeseen.

— Halloo, Helmer, mitä tämä merkitsee? Linda hiipii luokseni kuin pakeneva indiaani ja kuiskaa korvaani, että minun heti välttämättä on mentävä hänen kammioonsa, jossa tohtori minua odottaa . . . Ilveiletkö kanssani vai mitä? Täällä sinä naimaikäinen mies olet nuoren tytön kaikkein pyhimmissä — onko teillä ollut lemmen kohtausta? oletko kosinut? tahdotko siunaukseni? . . . Tapasi pyytää sitä on verrattain omituinen!

Everstin ääni oli hilpeä kuten tavallisesti — ehkä hieman liian hilpeä, ajatteli Helmer.

— Suo anteeksi, setä Olavi, että vaivaamme sinua, mutta leikki on mielestämme kaukana . . .

— Well, sinulla on siis tärkeä ja kiireellinen asia?

— On, mutta etkö sinä istu?

— Olkoon menneeksi, mutta ymmärräthän — vieraat tuolla alhaalla . . .

— Koetan olla mahdollisimman lyhyt . . . Linda on kertonut minulle kaikki, mitä tänään on tapahtunut. Minun ei tarvitse siinä viivähtää . . . Me olemme molemmat, sekä Linda että minä, vakuutetut siitä, että jokin salaperäinen vaara sinua uhkaa. Vaara, joka on poliittista laatua . . .

— Mitä syytä teillä on semmoiseen uskoon?

— Lindalla oli vallan äsken uusi näky. Hän näki Hormion keskustelemassa ryssän kanssa. Ei mitään muuta, mutta hän huomautti aivan oikein, että se näky ei olisi hänelle tullut, ellei noiden kahden miehen keskustelu olisi koskenut meitä, s. o. ensi kädessä sinua, setä. Linda kyllä ehdotti, että olisin hypnotisoinut hänet ja että sillä tavalla olisimme koettaneet ottaa selvää asiasta, mutta minä ehdotin, että ensin puhuisimme sinun kanssasi.

Jos tohtori oli odottanut vastaväitteitä everstin puolelta, niin hän pettyi. Eversti Ansamaa istui mykkänä ja miettiväisenä. Hänen ilmeensä oli läpeensä vakava.

— Teit oikein, Helmer, hän vihdoin puhkesi sanomaan, — aivan oikein siinä, että heti ilmoitit minulle asiasta. Kiitän sinua. Nyt ei meillä ole aikaa pitempiin keskusteluihin. Laskeutukaamme alas vieraiden luo. Hillitse levottomuutesi ja uteliaisuutesi. Tahdon vielä tänä iltana puhua kanssasi. Ehkä Lindankin kanssa. Ollaan nyt vain rauhallisia . . . Tule, mennään alas.

Nyt Helmer näki ja tiesi, että jotakin oli tekeillä. Mutta hänen täytyi ihailta everstin rauhallista tyyneyttä. Sanaakaan sanomatta hän nousi ja seurasi Lindan isää alakertaan.

Puoli tuntia myöhemmin eversti, hänen tyttärensä ja tohtori Grahn istuivat kolmisin Lindan pienessä salongissa. Vieraat olivat poistuneet, nähtävästi iloisina ja hyvällä mielellä, monet vakuutellen, että illan keskustelu oli ollut omiansa varmistamaan heitä valtiollisissa mielipiteissään, tai että he olivat saaneet uusia herätteitä ja siksi toivoivat samanlaisen tilaisuuden pian uudistuvan. Heidän mentyänsä oli eversti Ansamaa ilmottanut haluavansa keskustella Lindan ja Helmerin kanssa.

— Helmer kertoi minulle toisesta näytästä, Linda, ja koska sekin oli epämääräinen, ehdottaisin, että ottaisimme selon asiasta. Onko sinulla mitään sitä vastaan, lapseni, että pannaan toimeen selvänäköisyyskoe? Oletko liian väsynyt antaaksesi tohtorin hypnotisoida sinut?

Linda oli selittänyt isänsä ehdotuksen johdosta olevansa valmis mihin tahansa, ja kuten sanottu, nyt he olivat parhaillaan kolmisin hänen huoneessaan.

Linda oli mukavassa asennossa leposohvalla, silmät suljettuina, tohtori istui tuolilla hänen vierellään, käsissään tytön oikea kämmen. Eversti taas istui loitommalla pianotuolilla. Kaikki olivat ääneti, miehet kunnioittavasti odottaen, että nuoren tytön ihmeellinen kyky alkaisi itsestään toimia.

Oikeastaan on väärin puhua hypnotismista näiden näytteiden yhteydessä; sitä sanaa käytettiin vain paremman puutteessa. Lindaa ei näet vaivutettu uneen; hän oli täysin hereillä, tohtori vain ajatuksellaan ja tahdollaan auttoi häntä „sulkemaan ulkonaisia aistejaan“. Se oli jonkinlaista suggestionia, joka antoi tukea Lindan omalle autosuggestionille. Pienestä pitäen oli Lindalla ollut tämä niin sanoaksemme mediumistinen kyky, jonka hän oli äidiltään perinyt, ja joka ei ole tavaton Amerikassa. Se oli alussa toiminut ainoastaan omavaltaisesti, langettanut tytön silloin tällöin odottamatta ja näennäisesti ilman syytä „loveen“, vienyt hänen sielunsa henkimaailmaan ja näyttänyt sille monenlaisia salatuita asioita. Ymmärtämättömät vanhemmat olisivat pitäneet tytön kohtauksia sairaustapauksina ja käyttäneet häntä yhtä ymmärtämättömissä lääkäreissä. Onneksi sekä Lindan äiti että hänen isänsä olivat osanneet katsella hänen kykyänsä toisilla silmillä ja auttaneet sen kehitystä niin luonnolliseksi kuin mahdollista. Vielä Linda ei ollut saanut sitä täydellisesti valtaansa, vaikka hänen välistä onnistuikin itse asettua tarvittavaan tilaan. „Aivojen tyhjentäminen“, kuten hän sitä nimitti, ei ollut hänelle helppoa. Herättääkseen toimintaan sisäistä aistimuskyykyään eli selvänäköisyyttään täytyi hänen näet sulkea ulkonaiset aistit, olla mitään näkemättä, kuulematta j. n. e., ja — mikä oli kaikista vaikeinta — lakkauttaa omat ajatuksensa. Pieninkin kiihtymys teki tämän mahdottomaksi, ja hän kykeni sentähden ani harvoin omin voimin suorittamaan aivojensa tyhjentämisen. Mutta parina viime vuotena oli hänellä ollut suurta apua Helmer Grahnista, jonka tyyri, hieman hidas, mutta uppo rehellinen ja luotettava persoonallisuus vaikutti häneen erinomaisen rauhottavasti. Tohtori oli kerran Lindan sairastaessa päässyt hänen omituisuutensa perille, — jota muuten pidettiin visusti salassa, — ja vaikka hän alussa lääkärinä oli sekä ihmetellyt että epäillyt ja epäillyt enemmän kuin ihmetellyt, oli hänen lopulta täytynyt myöntää, että asiassa oli perää. Kuten tämmöisissä tapauksissa on pakko käydä, silloin kun rakkaus on ohjaksissa, muuttui skeptisismi mitä sydämellisimmäksi ihailuksi, ja Lindan salaperäinen kyky oli nyt tohtorin silmissä kirkkain helmi hänen hyveittensä ja täydellisyyksiensä diademissa. Hän oli sentähden aina valmis auttamaan ja lisäämään tytön henkistä voimaa omalla harjotetulla tahdollaan ja keskityskyvylään.

Tarkotus oli tällä kertaa, että Linda sisäisellä näkemiskyvylään hakisi käsiinsä nimismiehen ja ottaisi selvää hänen hommistaan. Kymmenkunnan minuuttia kestäneen vaihtelun jälkeen hän alkoi puhua. Hänen lauseensa olivat lyhyitä ja katkonaisia, pienten paussien keskeyttämiä.

— Nyt tunnen olevani nimismiehen luona . . . En näe mitään selvästi, on niin sumuista . . . Sumu

hävneee . . . Nyt erotan huoneen, kyllä olen nimismiehen kodissa . . . Hän on yksin, istuu kirjoituspöytänsä ääressä . . . Lamppu palaa pöydällä . . . Hän on hyvin kärsivän näköinen . . . Hän ottaa lompakon taskustaan avaa . . . etsii lompakosta paperin . . . Minä tunnen, että hän on omantunnon tuskissa . . . kunpa osaisin nähdä, mitä hän ajattelee . . . Odottakaapa . . . Hän kuohuu vihasta . . . Ketä kohtaan? Koetan katsella . . . Ah, isää!

Linda huudahti ja oli vähällä tempaista kätensä tohtorin kourista. Mutta tohtori oli varuillaan eikä päästänyt irti hänen kämmentään.

— Rauhotu, Linda, rauhotu. Kaikki riippuu siitä, että säilytät mielenmalttisi. Mitä Hormio isästäsi ajattelee?

Linda huokasi syvään useampia kertoja, ennenkuin jatkoi.

— Älä pyydä, en osaa katsella . . . En ainakaan vielä . . . Hänen vihansa oli niin ruma . . . Koetan seurata hänen liikkeitään . . . Nyt näen taas . . . Hän istuu yhä pöytänsä ääressä . . . Hän on levittänyt paperilapun eteensä pöydälle . . . Hän silmäilee sitä . . . vihaisen näköisenä . . . Hän naputtelee nyrkillään pöytään Hän mumisee jotakin itsekseen . . . Aa, minä kuulen . . . Hän sanoi: „sinä petit minut, eversti, mutta minä olen kostanut!“ . . . Ah, sydäntäni, ah, sydäntäni . . . Koetan, koetan rauhottua, älä pelkää, Helmer . . . Tahdon nähdä, mikä tuo paperi on, joka on hänen edessään . . . käsi on sitä peittänyt . . . nyt näen . . . mitä? se on vekseli, se on shekki . . . samanlaista shekkipaperia, jota isä käyttää . . . tahdon . . . lukea . . .

— Jo riittää! keskeytti eversti lähestyessä. — Etkö sinä, Linda, voisit mennä ajassa taaksepäin?

Mutta näkijä ei kuullut. Hän jatkoi puhettaan häiriintymättä, melkein kiihkeästi.

— Tahdon lukea . . . odottakaa . . . se on vaivaloista . . . mutta nyt . . . „Utbetalas åt herr Antero Hormio femtiotusen kronor . . . Jarl Dagobert“ . . . Isä, isä, mitä sinä olet tehnyt? Mitä varten?

Hän huudahti viimeiset sanansa epätoivon tuskalla ja lyyhistyi tyynylle kuolon kalpeana.

— Linda! lausui tohtori rohkaisten, mutta tyttö ei kuullut. Hän makasi tajuttomana sohvalla. Silloin tohtori päästi hänen kätensä ja ryhtyi sensijaan herättämään pyörtynyttä. — Setä Olavi, ole hyvä ja tiedustele, onko heillä tarjoilussa vielä kuumaa teetä tai kahvia, ja käske tuomaan joutui, hän puheli everstille, samalla kuin hän taitavalla kädellä, vaikka hellävaroen, aukaisi näppäimistä Lindan hameenliiviä, jotta hengitys kävisi helpommasti, ja piteli ruumista niin että pää oli retkallaan taaksepäin, jotta veri siihen juoksisi. Hän ei ehtinyt katsoa taakseen, miten eversti suoritti tehtävänsä, mutta kuuli, että ovesa käytiin.

Pian Linda heräsikin tainnoksista. Tohtori laski hänet hellävaroen takaisin sohvatyynylle ja hymyili rauhottavasti mutta samalla ujosti, kun Linda ihmetellen ja kysyvästi katsahti ympärilleen.

— Missä on isä? kysyi tyttö.

— Hän meni hakemaan jotain lämmintä juotavaa sinulle.

— Miksei hän soittanut?

— Kas! ihmetteli tohtori, joka nyt vasta älysi, että everstin poistuminen oli ollut tarpeeton.

Mutta samassa koputettiin ovelle ja Mari toi tarjottimella kupin höyryävää teetä.

— Sepä hyvä, sanoi tohtori nousten paikaltaan ja otti tarjottimen Marin kädestä. — Kiitoksia, kyllä me nyt tulemme toimeen.

— Tietääkö Mari, missä eversti on? kysyi Linda.

— Eversti on puhelimessa . . . tuossa käytävässä, vastasi tyttö hieman ällistyen.

— Kiitos.

Palvelijatar meni, ja tohtori tarjosi Lindalle teetä, joka näkyi vaikuttavan virkistävästi.

— Luuletko, että isä palaa?

— Tietysti, vastasi tohtori, vaikkei hän ollut suinkaan varma mistään. Hän oli äärimmilleen hämmästynyt. Tuo shekki Lindan näyssä oli täydellinen arvotus, ja hän oli äsken pannut merkille, että setä Olavi oli koettanut keskeyttää Lindaa.

— Menisitköhän katsomaan, missä isä viiptyy? kysyi tyttö puoleksi pyytäen. Näkyi, että hän oli tietoinen kaikesta ja selvästi muisti, mitä oli tapahtunut.

— Voinhan mennä, vastasi Helmer nousten, mutta samassa ovi aukeni ja eversti Ansamaa palasi huoneeseen.

— Suokaa anteeksi, lapset, että poistuin, sanoi hän, — se aiheutui sinun näystäsi. Ymmärsin, että Hormio epäili shekkiäni vääräksi, kun en muistanut ilmoittaa hänelle, että Tukholman pankissa käytän nimeä Dagobert. Sentähden kiiruhdin puhelimeen.

Hänen äänensä ja katsantonsa oli niin avomielisen iloinen ja rauhallinen, että molemmat nuoret tunsivat hämmästyksensä yhä kasvavan.

— Isä, isä, mitä varten sinä kirjoitit Hormiolle viidenkymmenen tuhannen kruunun pankkichekin?

— Well, tyttöseni, sanoi eversti ja istuutui, — en aikonut sitä ensin sinulle kertoa, mutta koska olet semmoinen Sherlock Holmes, ettei mikään pysy salassa sinun katseeltasi . . . Well, täytyyhän sinun myöntää, ettei viisikymmentä tuhatta ole suurikaan lohdutus miehelle, joka oli toivonut saavansa sinut ja kaupan päälle koko meidän omaisuutemme . . .

Ja eversti nauroi sydämellisesti.

— Mitä tarkoitat, isä? Oletko antanut nimismiehelle rahaa, että hän heittäisi toiveensa minuun nähden? . . . Mutta minähän jo annoin hänelle rukkaset! . . . Ja koska se sitten tapahtui?

— Koska? Tänä iltana. Hän kävi puheillani juhlamme aikana.

— Isä, sinä salaat jotain. Tässäkin piilee jotain. Myönsithän itsekkin tänään päivällä, että sinulla oli salaisuus. Miksikä sen peität? Miksemme saa olla siitä osalliset, minä ja Helmer? Minä olen sinun tyttäresi, Helmer on lähin ja ainoa sukulaistemme, luuletko, että me sinut pettäisimme? Emmekö ole sinun parhaimmat ystäväsi? Kuinka sinulla on sydäntä, isä, antaa minun tällä tavalla kärsiä?

Linda rukoili äänellään yhtä paljon kuin sanoillaan, ja tohtori tunsikin merkillisen liikituksen sydämessään, kun tyttö tällä ihmeellisellä hetkellä teki hänestä vertaisensa ja liittolaisensa. Hän olisi tahtonut langeta polvilleen tytön eteen ja vanhoa palvelevansa häntä ikuisesti pyytämättä muuta palkkaa kuin tämän ainoan

taivaallisen tunnustuksen.

Eversti oli käynyt perin totiseksi. Hän istui kotvan aikaa mietteissään, katsellen vuoroin tyttärtään, vuoroin nuorta tohtoria, jonka kasvoja hän luki kuin avattua kirjaa, ja lausui sitten puoliääneen:

— Ymmärrän, että teillä on mielestänne syytä moittia minua . . . Olin jo päättänytkin ilmaista asian teille . . . Olisin sen aikoja sitten tehnyt, ellei minua olisi sitonut vaitiolon vala ja ellen teidän itsenne takia olisi pitänyt parempana vaieta. Sillä kun nyt kerron teille salaisuuteni, joudutte vaikeaan asemaan . . .

Hän keskeytti puheensa hetkeksi, ja toiset odottivat jatkoa mitä suurimmalla jännityksellä.

— Te olette molemmat jo ymmärtäneet, että salaisuuteni on valtiollista laatua . . . Pitkiin selityksiin ei minun tarvinne ryhtyä . . . Kuulun salaiseen poliittiseen järjestöön, jonka päämääränä on Suomen valtiollinen itsenäisyys . . . Te tiedätte, etten ole koskaan rakastanut venäläisiä. Venäjä ei sovi Suomen isännäksi. Suomi hoitakoon itse omat asiansa . . . Nykyisen sodan kautta uskomme varmasti tämän päämäärän tulevan saavutetuksi. Europan olot tulevat sitä vaatimaan. Mutta Venäjän imperialistiselle politiikalle ei ole edullista kadottaa Suomi. Sentähden Venäjä ei vapaaehtoisesti luovu tästä maasta, mutta se tulee siihen pakotetuksi. Saksalle Suomen erottaminen Venäjän valtakunnasta sitä vastoin on edullinen, ja sentähden voimme itsenäisyyspyrkimyksissämme odottaa myötätuntoa, ymmärtämystä, jopa avustustakin siltä taholta. Luonnollista on näin ollen, että innolla seuraamme Saksan sotaisia voittoja ja soisimme kaikesta sydämestämme, että kykenisimme Saksaa auttamaan . . . Tällainen puhe on teille raskas kuulla, te kun ette ollenkaan hyväksy sota. Mutta minulle, vanhalle soturille, on aivan luontaista luottaa sotaan ja sodan saavutuksiin. Missä olisi Cuban vapaus tällä hetkellä, ellei se olisi taistellut itseänsä vapaaksi espanjalaisten kahleista? Ei Suomenkaan vapaus tule meille paljaana lahjana ylhäältä. Täytyy meidänkin taistella ja uhrata itsemme ja omaisuutemme Suomen vapauden puolesta. Mutta se onkin ihanne, jonka puolesta kannattaa kuolla — eikä ainoastaan kuolla, vaan myös kärsiä. Minä ihailen ja kunnioitan niitä suomalaisia nuorukaisia, jotka rakkaudesta isänmaahansa ovat lähteneet Saksaan valmistaakseen Suomelle valoisampaa tulevaisuutta! Heidän uhriensa ei mene hukkaan. Joskin nyt heidän tekoaan kammotaan, tullaan sitä kerran siunaamaan . . . Ja minä olen lukeva ainaseksi kunniakseni, että olen osannut olla heille avullinen siinä jalossa työssä!

Eversti Ansamaa oli alussa puhunut tunnustellen, ikäänkuin tuomareinsa edessä, mutta lopulta hänen kasvonsa loistivat suurta sisäistä vakaumusta ja riemua. Hämmästyksensä ohella tunsu tohtori aivankuin häpeätä siitä, että tuossa hänen edessään oli vanha mies, jonka tunteet olivat voimakkaat, jalot ja idealistiset kuin nuorukaisen, joka osasi rakastaa ja vihata paljon, paljon kiihkeämmin ja voimakkaammin kuin hän, joka oli melkein puolta nuorempi. Ei Lindakaan osannut muuta kuin syvimmästä sielustaan ihaila ja rakastaa isäänsä. Mutta hirmun kuiluna aukeni hänen eteensä se vaara, johonka isän salaisuus voisi heidät kaikki syöstä. Hän ei jaksanut uskoa sotaan ja sen kautta saavutettavaan onneen, vielä vähemmin siihen hirmuiseen askeleeseen, minkä isä oli ottanut liittyessään tuohon pelottavaan salaiseen järjestöön.

— Minun täytyy nyt pakostakin, kuului taas everstin ääni, — vaatia teiltä vaitiololupaus. Te käsitätte, että näistä asioista ei voi hiiskua sanaakaan.

— Sehän on selvä, isä, vastasi Linda ja lupauksensa antoi myöskin Helmer. — Olen niin kiitollinen, isä, että kerroit tämän meille. Minun on paljon helpompaa olla nyt, kun tiedän totuuden . . . Mutta hirveälle vaaralle olet asettanut itsesi alttiiksi, rakas, rakas isä . . .

— Mitä minun vaarastani, lapsi! Olen vanha sotamies, en pelkää mitään itseni puolesta, mutta tunnustan, että joskus olen ollut levoton sinun puolestasi, Linda . . . he voisivat ehkä tehdä sinullekin jotakin, jos saisivat minut käsiinsä . . .

— Ei, isä, älä siitä ole huolissasi. Mitä he yksinäisellä, heikolla naisella?

— Sentähden olenkin tahtonut pitää sinut kaiken ulkopuolella. Mikä nyt on tapahtunut, on tapahtunut olojen pakosta, sen te voitte todistaa molemmat.

— Täydellisesti, setä Olavi, myönsi tohtori. — Enkä voi sanoin ilmaista kuinka kiitollinen olen luottamuksestasi . . . Mutta suotko minun tehdä periaatteellisen kysymyksen?

— Ole hyvä.

— Oletko koskaan, setä Olavi, ja onko tuo mainitsemasi salainen järjestö koskaan tullut ajatelleeksi Anjalan liittoa? Eikö Sprengtportenilla ollut sama ihanne kuin teillä: Suomen itsenäisyys? Eivätkö hän ja hänen miehensä erehtyneet keinoistaan, kun Ruotsin vallan aikana turvautuivat Venäjän apuun? Ja eikö nykyinen liitto tee itseään syyppääksi samaan erehdykseen, etsiessään apua taas vieraalta vallalta?

— Kuka sen on sanonut, että Anjalan miehet olivat väärässä? vastasi eversti innokkaasti. — Eikö päinvastoin historia ole todistanut heidän arvostelleen ajan merkkejä oikein? Sprengtporten oli todellinen isänmaan ystävä. Tietysti Anjalan liitto sai valtiopetoksen leiman, kun ei siinä onnistuttu. Myöhemmin kuitenkin kävi niin kuin Anjalan miehet olivat laskeneet. Ruotsi ei kyennyt hallitsemaan Suomea. Itsenäisyyttä Suomi tosin ei silloin vielä saavuttanut, mutta Suomen kansa ei siihen ollut valmiskaan. Vasta viime vuosisadalla heräsi Suomessa kansallistunto, vasta nyt on kansa kypsä ottamaan vastaan itsehallinnon.

— Mutta jos käy, niinkuin sata vuotta sitten kävi?

Suomi ei joudu itsenäiseksi, vaan toisen vieraan vallan alle! Mikä estäisi Saksaa pitämästä Suomea valloitusmaanaan, jos sen avulla pääsemme irti Venäjästä?

— Katso, Helmer, on olemassa historiallinen oikeus ja historiallinen kehitys. Ajat eivät tänään ole samat kuin sata vuotta sitten. Historia ei tänään suvaitse, että Suomi vaihtaa isäntää, vaan että Suomi tulee vapaaksi. Suomen kansa sen itse tietää ja tuntee. Se ei enää tahdo olla orjana. Anna sen hetkeksi herätä vapauden tuntoon — eikä se enää siitä luovu. Se kuolee mielummin.

„Tuossa miehessä on uskoa“, ajatteli tohtori itsekseen, ja Lindakin tunsu hetkeksi kuin suuren mahtavan siiven suhinan, joka pyyhkäisi mennessään kaikki huolet ja pelot.

— Uskokaa minua, lapset, ei ole hätää enää maailmassa. Uusi aika on tulossa, kansojen vapauden aika. Venäjällekin teemme vain palveluksen, kun tahdomme siitä irti. Venäjän täytyy kyllä paljon oppia ja paljon kärsiä, ennenkuin se ihmistyy, mutta eihän senkään kansa ole ikuisesti kadotettu . . .

— Isä, isä, sinun ajatuksesi ovat huumaavia, mutta älkäämme unohtako nykyistä tilannetta! . . . Emme ole vielä yhtään puhuneet vaarasta, joka sinua tällä hetkellä uhkaa . . . Sano, mitä luulet nimismiehen tehneen? Onko hän antanut sinut ilmi venäläisille? Oi kauheata!

— En tiedä, mutta onhan se mahdollista kaikesta päättäen . . . Hän on jollain tavalla saanut vihiä asioista . . . Ymmärrättehän, että annoin rahallista tukea hänen omalletunnolleen, ettei hänen tarvitsisi myydä maatansa Suomen vihollisille . . . Mutta jos hän sittenkin . . . Äsken soitin hänelle, ja hän tuntui sangen hämmästyneeltä, kun sanoin, että shekin allekirjotus kyllä oli oikea . . . Mutta kun kysyin, oliko hän epäillyt minun pettäneeni häntä ja sen johdosta johonkin toimenpiteeseen ryhtynyt, ei tullut vastausta, vaan yhteys katkesi. Soitin uudestaan, vaan en päässyt enää nimismiehen luo. Lienee tullut kontakti-vika . . .

— Tai jos nimismies ei tahtonut, ei osannut vastata, isä! Jos hänen omatuntonsa soimasi häntä, jos hän jo oli ilmottanut viranomaisille!

- Saattaa niinkin olla.
- Mutta mitä silloin on tehtävä, isä?
- Ei mitään, rakas Linda. Sinun ei ainakaan tarvitse mitään tehdä eikä edes ajatella asiaa. Minä en sittenkään usko mitään vaaraa olevan . . . Korkeintaan kotitarkastus! Well, tulkoot, eivät löydä mitään.
- Jos vangitseisivat sinut?
- Ei ilman todistuksia, lapseni . . . Enkä minä niin vain anna vangita itseäni . . .
- Mitä aiot tehdä? kysyi Linda pelästyen.
- En mitään, en mitään . . . Tarkotan vain, että vaikka pelkäämättä vastaan teoistani ja mielipiteistäni, ei minuakaan huvittaisi turhan päiten joutua venäläisten vangiksi . . . Olen tietysti mahdollisimman varovainen . . . Mutta mitä näen? Kello on kohta puoli yksitoista! Jo on aika mennä levolle. Me jätämme sinut nyt, Linda, tohtori ja minä. Ole sinä vain rauhallinen ja pane maata . . .

Koska ei Lindakaan tiennyt, mitä uusia päätöksiä enää olisi voitu yhdessä tehdä, toivotti hän hyvää yötä isälle ja Helmerille ja päätti miettiä yksikseen.

Herrat poistuivat. Käytävässä pisti eversti kätensä toisen kainaloon ja puhui hiljaisella äänellä heidän laskeutuessaan alakertaan:

- Helmer, minä tiedän, että sinä rakastat Lindaa, ja minä olen siitä iloinen. Jos minulle jotakin tapahtuisi, luotan sinuun, ettet lastani jätä. Minä testamenttaan hänet sinulle, Helmer, jos kohtalo minut korjaa.

Nämä sanat lausuttiin mitä yksinkertaisimmalla tavalla, mutta Helmer tunsu, kuinka ne järkyttivät hänen sieluaan, tunkivat häneen luihin ja ytimiin saakka. Kyyneleet nousivat hänen silmiinsä, mutta hän ei saanut sanaakaan suustaan. Puristi vain lujasti toisen kättä.

Yksin jäätyään Linda lankesi polvilleen sohvan viereen. Kädet ristissä tyynyllä hän painoi päänsä käsien varaan ja kokosi ajatuksensa rukoukseen, kuten vanha tapansa oli. Hän viipyi kauan siinä asennossa. Kun hän vihdoinkin nousi, olivat hänen silmänsä kyynelistä kosteina, mutta kasvojen ilme oli luja ja päättäväinen. Hän tiesi nyt mitä tehdä. Isä oli pyytänyt, ettei hän mitään ajattelisi eikä olisi levoton, mutta kuinka se enää olisi mahdollista? Nyt ei enää ollut kysymys epävarmasta ja tuntemattomasta vaarasta, nyt vaara oli tietty ja tunnettu, kauhea vaara, joka uhkasi millä hetkellä hyvänsä ja saattoi paisua kuinka suureksi tahansa. Isä oli ainoa ihminen maailmassa, jota Linda koko sydämeästään tiesi rakastavansa, ja hänen kallis velvollisuutensa oli selvä. Hinnalla millä hyvänsä hänen täytyi koettaa pelastaa isä. Ja nyt kun hän näki tien edessään selvänä, nyt hän tunsi itsensä tyyneksi ja rauhalliseksi.

Hän soitti, ja palvelijattaren ilmestyttyä ovelle hän lausui:

— Olisiko Mari niin ystävällinen ja toisi tänne päällysvaatteeni. Olen ollut pahoinvoipa ja tunnen, että minun täytyy kävellä hiukan ennen maatapanaa. Mutta en tahdo häiritä everstiä, vaan tulen kyökin puolelta ulos.

Mari ymmärsi. Hän hiipi varovasti portaita alas, otti eteisestä neitinsä tavarat ja palasi takaisin yhtä hiljaa.

— Ei suinkaan Mari ketään kohdannut? kysyi Linda ovella päästäessään tytön kantamuksineen huoneeseen.

— En ketään, vakuutti uskollinen palvelijatar ja ryhtyi auttamaan vaatteita Lindan ylle. — Mutta jaksako neiti nyt lähteä kävelemään, kun ei ole terve? Ei suinkaan neiti yksin lähde? . . . Kyllä minä tulen mielelläni mukaan . . . Puutarhassako neiti kävelee?

— Kiitos, rakas Mari, kyllä jaksan hyvin yksinkin . . . Nythän on kuutamoa ulkona. Menen maantielle ja kävelen kirkolle päin . . .

— Puhuvat, ettei ole aina turvallista iltaisin naisten liikkua. Venäläiset sotamiehet kuuluvat joskus hätyyttäneen . . .

— Tyhjää puhetta, lapseni . . . kas niin, kiitos . . . nyt kun vielä saan nuo päällyskengät jalkaan, olen valmis.

— Neiti on hyvä ja istuu, niin minä asetan kengät . . . Mutta jos sentään saattaisin neitiä. Tai jos ei neiti minusta huoli, niin jos Mattsson . . .

— Mari kulta, miksen sinusta huolisi, jos se olisi tarpeen? Mutta turhaa se on . . .

— Niinkuin neiti tykkää.

Tytön äänessä kuvastui pettymys, ja Linda muutti äkkiä mielensä.

— Kuulehan, Mari, jos sittenkin tulisit, hän sanoi hymyillen. — Jos todella olet levoton puolestani, niin tule mukaan! Yhdessä me ainakin voimme pelottaa kutsumattomat kavaljeerit tiehensä . . .

Marikos tästä oli mielissään, ja jo kymmenen minuuttia myöhemmin kulkivat molemmat tytöt rinnatusten maantiellä. Oli lumoavan kaunis kuutamoinen pakkasyö. Lumi narisi jalkojen alla, huurteinen hongikko tien varsilla kimalteli kuin taikalinna, ja korkealla ylhäällä vilkkuivat tähdet tummalla taivaalla.

Linda hengitti syvään. Raikas ilma antoi verelle uutta elinvoimaa.

— Tuntuu niin hyvälle kävely tässä ihanassa luonnossa, hän puheli toverilleen, — tämmöisellä ilmalla voisi olla ulkona vaikka koko yön.

— Jatketaanko matkaa kirkonkylään saakka? uteli Mari.

— Jatketaan, eihän sinne ole kuin pari kilometriä . . . Muuten tahdon sanoa sinulle, Mari, että minulla on sinne asiaakin. Osaatko säilyttää salaisuuksia? Tästä ainakaan et saa kellekään puhua.

— Enköpä osanne? vastasi nuori palvelijatar veitikkamaisesti, mutta hänen silmissään paloi myötätuntoisen ymmärtämyksen tuli.

— Niin, olethan sinä vanha uskottu ystäväni, Mari kulta, sanoi Linda hellästi. — Meillä on ollut monta yhteistä salaisuutta . . .

— Senpä takia ihmettelinkin, että neiti nyt tahtoi olla niin salaperäinen . . . lähteä yksin yöllä muka kävelyille . . . Näinhän toki, että neitiä painoi suru. Eikö Mari enää kelpaakaan, ajattelin itsekseni, jakamaan rakkaan neitinsä suruja . . .

— Voi, suo anteeksi, Mari, ajattele mattomuuteni! Ei tarkotukseni ollut loukata sinua eikä olla sinulle tily. Kyllä tunnen rakkautesi ja luotan siihen, niinkuin sinä saat luottaa minun rakkauteeni. Mutta näetkös, se suru mikä minua nyt painaa — sillä oikein arvasit — on sitä laatua, etten voi sitä sinulle kertoa, en ainakaan vielä . . . Se ei koske minua yksistään . . .

— Varmaankin sillä on tekemistä nimismies Hormion kanssa . . . Minä ajattelin jo, kun se illalla uudestaan pyrki everstin puheille, että se mies ei nyt kulje oikeilla asioilla . . . Mitä se yhtämittaa hovissa juoksenteli? . . . Ei liene vain kosinut neitiä?

Lindan täytyi ihmetellä uteliaan Marin arvaamiskykyä. Mutta onhan rakkaudella tämmöisissä tapauksissa terävät silmät.

— Hämmästytkö, Mari, jos sanon, että me nyt olemme matkalla nimismiehen luo?

— Eipä vainen! ihmetteli tyttö, — nimismiehen luo . . . ja keskellä yötä! Onpa sillä neidillä päähänpistoja . . . Onko hän siis todella kosinut?

Linda ei voinut olla hiukan naurahtamatta.

— On hän kosinut, hän vastasi.

— Ette suinkaan vain ole kihloissa? kysyi tyttö hädissään.

— Mari! nuhteli hänen emäntänsä, — senkö näköinen olen mielestäsi? Suruko se nuorta morsianta painaisi?

— Suokaa anteeksi, armas neiti . . . Mutta en ymmärrä . . . Te ette ole kihloissa, mutta nimismies on teitä kosinut . . . Ja nyt te keskellä yötä kiiruhdatte hänen luoksensa . . .

— Siinä sen nyt näet, rakas lapsi . . . Salaisuus, salaisuus, jota en voi sinulle kertoa . . .

Ja Linda huokasi.

— Voi, Linda neiti, jos osaisin teitä lohduttaa ja auttaa!

Tytön äänessä väräsi niin paljon hellyyttä, että Linda tunsi silmänsä kyyneltyvän.

— Kiitos, Mari kulta, hän kuiskasi.

He kulkivat loppumatkan ääneti, kumpikin ajatuksiinsa vaipuneena. He olivatkin nyt tulleet kylään, jonka talojen akkunoista siellä täällä loisti valkea. Nimismiehen talossa oli myös joku huone valaistu.

— Nimismies näkyy valvovan, sanoi Mari. —Tietääkö hän odottaa neitiä?

— Ei, ei hänellä ole tästä vähintäkään aavistusta. Mutta tietysti hän valvoo.

— Kuinka niin: tietysti?

— Tarkotin, että hän sielussaan tuntee, että jotakin tapahtuu . . . että minä olen tulossa sillä Jumala minut lähettää . . .

Tähän ei Marilla ollut mitään sanottavaa. Hän kysyi:

— Jäänkö ulos odottamaan sillä aikaa, kun neiti käy nimismiehen puheilla?

— Ethän toki. Odotat vaikka eteisessä.

Nimismiehen ulko-ovi ei ollut lukossa. Tytöt astuivat muitta mutkitta kuistilta eteiseen.

— Odota sinä täällä, Mari, ja rukoile puolestani kuiski Linda, ja hänen sanoistaan huokui äkkiä semmoista pelonsekaista tuskaa ja ahdistusta, että Mari ei osannut muuta kuin sulkea hänet syliinsä.

— Rohkeutta, rakas neiti, sopersi tyttö tunteittensa valtaamana, — kyllä kaikki käy hyvin . . . ja muistakaa, että Mari on täällä, jos jotain teille tapahtuisi . . . minä syöksyn heti sisään, jos vähänkään huudatte . . .

— Kiitos, Mari, en luule, että mitään semmoista tarvitsee pelätä . . . kun nyt vain osaisin puhua oikein . . .

— Kyllä Jumala neuvoo . . . Minä en osaa, kun en tiedä asiaakaan . . .

— No ei, ei . . . odota nyt siis täällä eteisessä, Mari . . .

Linda oli äkkiä taas saavuttanut rauhansa ja mielenmalttinsa. Irtautuen Marin syleilystä hän koputti pari kertaa lujasti nimismiehen ovelle ja odottamatta vastausta aukaisi, astui kynnyksen yli huoneeseen ja sulki oven jälkeensä.

Nimismies oli nähtävästi kävellyt edes takaisin lattialla ja pysähtynyt kuullessaan oven aukenevan, sillä hän seiso i keskellä lattiaa kädet housujen taskuissa, kärsimätön ilme kasvoillaan. Mutta kun hän näki, kuka kynnyksen yli oli astunut, oli hänen hämmästyksensä kuvaamaton. Tuossa seiso i ovensuussa Linda

Ansamaa, talvipukimissaan, vieno, terve puna poskillaan, silmät säteilevinä oudoista ajatuksista, kauniimpina kuin koskaan ennen, ja Hormion mieleen muistui heidän viimeinen kohtauksensa, heidän eronsa iltapäivällä, joka ei suinkaan ollut hänelle, Hormiolle, kunniaksi! Ja nyt tuo ylpeä, kaunis nainen oli tullut hänen luokseen — yksin, keskellä yötä.

He seisoivat mykkinä kauan aikaa ja mittailivat toisiaan katseillaan kuin kaksi taistelijaa, ennenkuin iskevät yhteen.

— Te . . . te . . . neiti Ansamaa, sai nimismies vihdoin sanotuksi. —Te täällä . . . mikä kunnia halvalla talolleni!

— Niin, minä, Linda Ansamaa.

— Ettekö käy istumaan, kehotti nimismies, toipuen hämmästyksestään. — Jos olette jalkaisin tänne tullut, olette varmaan väsynyt.

— Kiitoksia. Seison yhtä mielelläni. Mitä minulla on sanottavaa, sanon seisaalta.

— Kuten suvaitsette, mutta onhan se outoa.

— Outo ja odottamaton on myös asiani teille.

— Odottamaton, sen myönnän . . . mutta arvatenkin se koskee tämänpäiväisiä tapahtumia?

— Niin, minä tulin sanomaan teille, että nyt tiedän, missä vaarassa isäni on teidän kauttanne. Iltapäivällä, kun kävitte luonamme, ei minulla ollut siitä aavistustakaan.

— Aa, sitä en todella olisi uskonut. Eikö isänne ollut teille omista asioistaan puhunut?

— Ei koskaan sanaakaan.

— Ja mitä te siis nyt tiedätte?

— Saman kuin tekin.

— Että isänne on salaliitossa saksalaisten kanssa?

— Nimittäkää sitä millä nimellä tahdotte.

— Ja että hän siis on syyppä valtiokavallukseen ja on ansainnut kovimman rangaistuksen, minkä laki säätää?

— En osaa arvostella isäni syyllisyyden määrää teidän juriidiselta kannaltanne, olen vain nainen ja tytär, joka tuntee isänsä arvon ihmisenä. Ja minä olen tullut teiltä kysymään suoraan ja rehellisesti: oletteko antanut isäni ilmi hänen vihamiehilleen?

Nimismies ei heti vastannut. Hän silmäili tyttöä edessään ja hänen katseensa muistutti kettua, joka lymyilee saalistaan. Mutta Linda ei osannut sitä lukea.

— Miksi sitä kysytte?

— Miksi? Eikö tytär tahdo tietää isänsä kohtaloa? Eikö hän tahdo pelastaa isäänsä, jos se on

mahdollista?

- Ahaa . . . äsken iltapäivällä ette tahtonut?
- Enhän tiennyt vaarastakaan.
- Mutta nyt tahdotte?
- Nyt tahdon.
- No niin, en ole vielä antanut isäanne ilmi!

— Ettekö! huudahti Linda, tuntien sydämessään äkkinäistä iloa ja helpotusta. — Onko se totta? Ovatko asiat vielä entisellään?

Hän painoi kätensä poveaan vastaan ja katsoi ylös, aivan kuin kiittäen taivaan Jumalaa,

— Te ette siis voinut sitä tehdä! hän puheli innostuneena. — Te muistitte, kuka isä oli . . . Everstin jalo kuva tuli teidän mieleenne ja esti teidät tekemästä halpamaista työtä. Eikö niin? . . . Te olette lain valvoja, herra nimismies. Te joudutte tekemisiin rikollisten ihmisten kanssa, murhaajien, varkaiden, petturien, te näette eron rikoksentehtäjän ja rehellisen, jalon ihmisen välillä. Saattaahan jalo ja hyvä ihminenkin erehtyä, saattaahan hän parhaimmassa tarkoituksessa tehdä semmoista, joka ihmisten säättämien lakien ja tilapäisten olosuhteiden kannalta on rikos, vaikka se itse asiassa syvemmin katsoen on mitä epäitsekkäin ja jalo in työ. Syytettiin hän Kristustakin kansan villitsemisestä ja lainoppineet ja papit tavottelivat häntä kiinni saadakseen, mutta ken meistä ei tietäisi, että Vapahtaja oli viaton ja puhdas kuin lumi, vaikkakin hän saarnoissaan ja puheissaan oli vallankumouksellinen? . . . Oi, herra Hormio, kuka todella mitään voittaisi siitä, että isääni vainottaisiin ja ahdistettaisiin! Kysykää kansalta, kysykää rahvaan miehiltä — luuletteko, että he soisivat isälle mitään tapahtuvan? Te tiedätte kaikkien häntä rakastavan ja kunnioittavan kuin omaa isäänsä. Jos hänelle paha tapahtuisi, olisi suru kansassa sanomaton. Ja ken tietää, mihin kansa surussaan ja vihassaan ryhtyisi? Siitä voisi olla hirmuisiakin seurauksia . . . Oi puhukaa, herra nimismies. Olettehan te tämän kaiken ymmärtänyt, olettehan nähnyt, mihin selkkauksiin isäni ilmiantaminen veisi — ja ennen kaikkea, olettehan muistanut, kuinka ylevä ja jalo isä on, ja siksi olette te hänet säästänyt?

— Ainakin olen ollut kovassa velvollisuuksien ristiriidassa, vastasi toinen vältellen, — sillä ymmärrätte hyvin, neiti Ansamaa, että laki on laki eikä katso henkilöön eikä perusteihin, ainoastaan tekoihin. Olkoon isänne kuinka jalo tahansa, hänen tekonsa on rikos, ja minun velvollisuuteni virkamiehenä on selvä.

— Eikö sitten mikään voi tehdä loppua ristiriidastanne? Ettekö voi tulla vakuutetuksi siitä, että ilmianto on alhainen teko?

- Minulla oli kunnia tänään esittää teille ratkaisukeino, mutta te hylkäsitte sen, neiti Linda.
- Entä jos nyt olisin tullut ilmottamaan teille, että hyväksyn keinonne?

Nimismies oli odottanut, että Linda lausuisi nämä sanat, ja kuitenkin ne tulivat aivankuin yllätyksenä ja synnyttivät täydellisen mellakan hänen ajatuksissaan ja tunteissaan. Häpeätä, rakkautta, intohimoa, voitonriemua, ja taas häpeätä . . . Hänen äänensä oli käheä, kun hän sai vaivoin sanotuksi:

- Te suostuisitte siis tulemaan vaimokseni?

— Niin, vastasi Linda tuskin kuuluvasti, tuntien sydäntään äkkiä kouristavan. — Minä tulen vaimoksenne, ellei muuta keinoa ole isäni pelastamiseksi.

Nimismies tuijotti Lindaan pitkään, katseessaan sanomaton tuska.

— Voi minua onnetonta, voi meitä onnettomia! hän äkkiä huudahti ja heittäytyi lähellä olevalle tuolille. Siinä hän painoi kasvonsa käsiinsä ja voihki ääneen.

— Mikä on? kysyi Linda nopeasti, pelästyen ja pahinta aavistaen. — Ette suinkaan ole . . . ? Sanokaa, sanokaa!

— Minä olen sen jo tehnyt, vastasi nimismies kolkosti.

— Aih! kirkaisi Linda ja olisi kaatunut selälleen, ellei käsillään olisi käynyt kiinni seinään takanaan.

Samassa lensi ovi auki ja Mari ryntäsi sisään.

— Neiti, neiti! hän huusi, mutta jäi ällistyneenä seisomaan, kun huomasi, ettei mitään hätää ollutkaan.

— Kiitos, Mari, ei se mitään, sanoi Linda, kooten voimansa ja hilliten itseänsä. — Odota vielä hetkinen eteisessä, kohta lähdemme.

Tyttö totteli heti ja sulki oven jälkeensä.

— Näin on siis kuin aavistin, puhui Linda väsyneesti. — Te ette osannut menetellä gentlemannin tavoin ettekä niinkuin suomalainen mies, joka aina puoltaa omia maanmiehiään . . . No niin, onko nyt kaikki menetetty? Eikö ole enää pelastuksen mahdollisuutta? . . . Olen kuullut, että venäläiset ovat rahanahneita. Eikö heitä voisi ostaa? Ettekö te säälistä isää tai minua kohtaan tahtoisivat auttaa? Ettekö voisivat välittää kauppaa? Tiedättehän, että olemme rikkaita. Minäkin olen rikas. Voin koska tahansa antaa teille joitakuuta satojatuhansia . . . Sanokaa, että tahdotte korjata erehdyksenne. Sillä olihan se erehdys? Nyt tekin tuomitsette oman tekonne! . . . Auttakaa nyt minua.

Linda oli alkanut väsyneesti, mutta reipastui puhuessaan. Oli kuin hän olisi tahtonut siveellisesti tukea masentunutta miestä ja milteipä lohduttaa häntä. Nimismies katsoi häneen ihmetellen. Ja kun Linda mainitsi summia, millä hän oli valmis ostamaan isänsä vapauden, alkoivat Hormion pienet silmät loistaa ahneudesta.

— Olen menetellyt kuin aasi, sen huomaa nyt, mutisi hän itsekseen, ajatellen, mitä kaikkea hän olisi voinut voittaa omakseen: mutta ehkei asia vielä ole auttamattomasti kadotettu. — Kyllähän venäläiset ovat kullalle alttiita, hän sanoi ääneensä, — sopisi koettaa ehkä . . .

— Näin, koettakaa, koettakaa . . . Rahasta minä vastaan millä hetkellä hyvänsä. Rahani ovat Vaasan pankissa . . .

— Hm . . . mutta asia on hiuskarvan varassa.

— Kuinka niin?

— Pelkään, että he vielä tänä yönä . . . aamupuolella . . . tulevat everstiä noutamaan . . .

— Mitä! mitä te sanotte? . . . Oi jumalani! . . .

— . . . niin että on toimittava nopeasti . . . Eiköhän joka tapauksessa olisi viisainta paeta . . . nyt heti . . .

— Oi Jumalani, oi Jumalani! Tämä vielä puuttui . . . Tänä yönä . . . mutta silloinhan minun täytyy juosta kotiin . . . tai antakaa minun käyttää puhelinta, varottaa isääni heti . . .

— Ei, ei, hitto soikoon! . . . Suokaa anteeksi . . . Puhelinta vartioidaan . . . äsken everstikin soitti tänne ja puhui aivan sopimattomia . . . minun täytyi heti lopettaa keskustelu . . .

— Sitten ei ole muuta neuvoa kuin rientää juoksujalkaa kotiin . . . Ja te, aiotteko koettaa?

— Aion . . . ja jos en onnistu — huomatkaa tämä, neiti Ansamaa — ei minullakaan ole muuta edessä kuin pako teidän kanssanne . . .

— Niin, niin, tulkaa vain . . . Hyvästi nyt!

Lindan käsi oli jo oven kahvassa, kun nimismies vielä huusi hänen jälkeensä:

— Neiti Ansamaa, pysyttekö tekin sanassanne?

— Missä? kysyi Linda hämillään, ymmärtämättä toisen tarkotusta.

— Tuletteko toisin sanoen vaimokseni?

— Ah niin, tietysti, jos isäni pelastuu, vastasi Linda soinnuttomasti ja kiiruhti ovesta ulos.

— Nyt on toimittava. Valtit ovat kädessäni, oli peli mikä tahansa! ajatteli nimismies yksin jäätyään ja riensi pöydällä olevan telefonin luo.

Erottuaan tohtorista eversti Ansamaa oli sammuttanut valot konttorihuoneesta ja vetäytynyt omalle puolelleen. Siinä hän nyt istui „juttutuvan“ nojatuolissa, piippuaan poltellen ja mietiskellen päivän tapahtumia.

Onhan mahdollista, hän ajatteli, että Hormio jo on ilmottanut asiasta venäläisille — siihen mieheen ei voi lainkaan luottaa, — mutta vähän luultavaa se on. Onhan hänellä seitsemän päivää armonaikaa omien sanojensa mukaan . . . Mutta millä tavalla mies on päässyt perille salaisuudestani? . . . Hän arvasi sen tänään lopullisesti . . . On tietenkin nähnyt vieraita joskus täällä liikkuvan, noita nuoria miehiä, joista Lindakin oli levoton . . .

Ajatusten siirtyessä tyttöön kävi everstin kasvojen ilme lempeäksi ja hymyileväksi. Armas lapseni, hän sanoi itsekseen, tuommoinen oli juuri äitisikin, ylen herkkätuntoinen, aina tekemisissä henkimaailman asukasten ja ilmestysten kanssa, mutta myös aina hellä, rakastavainen ja huolissaan puolestani . . . Nelly parka, kyllä silloinkin uskosi ja kärsivällisyytesi pantiin koetukselle, kun Cubaan läksin; kyllä sinun kyyneleesi valuivat ja kyllä rukouksesi olivat kuumia — mutta miehesi oli suomalainen ja siis itsepäinen kuin härkä, veri täynnä entisen kullankaivajan seikkailuhalua . . . ja onnellisestihan kaikki päättyi . . . Mutta nyt on oikeastaan sama peli edessä . . . elämässä kaikki uudistuu ja toistuu . . . Linda Nellyn tilalla . . . Suomi Cuban . . . päättäneeköhän tämä seikkailu yhtä onnellisesti kuin edelliset? . . .

Everstin mietteet muuttuivat vakavammiksi ja raskaammiksi. Linda parka, hän ajatteli, nyt on tainnut tulla sinun vuorosi joutua kosketuksiin elämän kovuuden kanssa — ja lisäksi oman isäsi kautta. Sillä tässä ei käy totuutta salaaminen. Hormioon ei ole luottamista, ja koska venäläiset itekin jo epäilevät, on kysymys vain ajasta. Ennemmin tai myöhemmin tulee salaisuus heidän tietoonsa, ja silloin on otettava seuraukset vastaan . . . tai paettava niitä . . . Lindan mielestä pako saattaisi olla luonnollinen, mutta vanhalle sotamiehelle ei . . . Eversti Ansamaa ei pakene. Hän on vapaaehtoisesti tehnyt, mitä on tehnyt, ja iloisena ja ylpeänä hän myös kantaa tekonsa seuraukset . . . Lindalle se tulee koetuksiksi, mutta varmasti hän isänsä ymmärtää . . . Rakas lapseni, isäsi taistelee isänmaansa puolesta, ja isänmaan puolustaja ei pakene . . . Ihmisen täytyy olla varustettuna kaikkeen . . . Joka tapauksessa olisi liian uhkarohkeata minun enää jatkaa tätä työtäni . . . asettaisin alttiiksi niiden hengen ja elämän, joita tahdon auttaa . . . huomenna täytyy sähköttää . . .

— Huomenna täytyy sähköttää Helsinkiin, hän toisti puoliääneen ja nousi. — Nyt on paras mennä levolle, kello näkyy olevan yksitoista.

Eversti laski uuninreunuksella seisovan pendyylin kumeat, soinnukkaat lyönnit, joiden ääni aina hiveli hänen korviaan, ja oli astumaisillaan makuuhuoneeseensa, kun äkkiä kuului sähkökellon nopea, vieno kilinä.

Eversti seisahtui hämmästyneenä.

— Halloo, lähettikö? Sitä en osannut odottaa, hän huudahti itsekseen ja palasi kiiruusti kirjoituspöydän luo. Well, sitä parempi, saan perille suullisen sanoman ja varoituksen . . .

Hän istui kirjoitustuoliin, painoi pöytälaudan alareunaan kätettyä sähkönappulaa ja odotti.

Hetken kuluttua kuului konttorihuoneesta askeleita, koputettiin ovelle kolme kertaa ja sisään astui nuori mies, talvitakki yllään ja lakki päässään. Hän sulki oven jälkeensä, seisahtui asentoon, tehden kunniaa

sotilaallisella tavalla, ja virkkoi:

— Alas tsaarivalta, herra eversti!

— Ja Suomi vapaaksi, lisäsi eversti Ansamaa, vastaten tervehdykseen käden liikkeellä. — Te tulette odottamatta. Onko raporttia?

— Kaksi, herra eversti.

— Toinen?

— Helsingissä tiedetään, että venäläisten taholla epäillään tätä paikkakuntaa. Tänä päivänä on varmaankin nimismies saanut käskyn ottaa asiasta selvää.

— Hyvin seuraavat aikaansa Helsingissä. Nimismies on saanut käskyn tänään. Olen sen hänen omasta suustaan kuullut. Entä vielä?

— Katsovat parhaaksi lakkauttaa — ainakin toistaiseksi — miesten siirron tämän paikkakunnan kautta.

— Luonnollisesti. Entä jos minua aletaan epäillä?

— Tässä on teille passi siltä varalta, herra eversti.

Nuorukainen lähestyi ja ojensi everstille pienen mustan vihon, jonka hän oli taskustaan ottanut; vetäytyi sitten taas pari askelta taaksepäin ja odotti, yhä kunniaa tehden.

— All right, sanoi eversti Ansamaa ja laski passin pöydälle, — entä toinen raportti?

— Tänä yönä lähtee viimeinen plutoona herra everstin johdolla . . .

— Tänä yönä?

— Kello yksi.

Eversti vihelsi.

— Tavalliseltako paikalta? hän kysyi.

— Niin, Mattilan mökiltä.

— Kuinka monta?

— Kaksikymmentä viisi . . . Juho Anderssonin johdolla.

— Kaksikymmentäviisi! All right. Onko muuta?

— Ei muuta, herra eversti.

Virallinen sananvaihto oli loppunut ja eversti Ansamaa sanoi muuttuneella, kohteliaalla äänellä:

— Riisukaa päällysvaatteenne, herra Halme, ja istukaa. Ulkona on pakkanen ja te poltatte varmaan mielellänne savukkeen, silläikaa kuin muutan pukua. Kello on vasta vähän yli yksitoista, meillä on aikaa

melkein tunti . . . Sanoitte johtajan nimen olevan Juho Andersson? Ylioppilas?

— Ylioppilas Juho Andersson, vastasi vieras, joka oli heittänyt yltään päällystakin ja lakin, istuutunut nojatuoliin ja sytytteli savuketta.

Eversti kirjotti jotakin, pisti paperin taskuunsa ja nousi.

— Nyt jätän teidät hetkeksi, herra Halme. Saatte rauhassa levätä ja mediteerata.

Kauan ei kestänyt, ennenkuin eversti palasi makuuhuoneestaan, puettuna täydelliseen hiihtopukuun poronnahkalapikkaineen ja piippalakkineen. Nuorukainen hypähti kohteliaasti pystyyn ja seiso i odotellen.

— Istukaa vain vielä, nuori ystävä, puheli eversti, — koska tässä vielä on puolen tuntia aikaa, pistän minäkin tupakaksi ennen lähtöä.

Hän sytytti rakasta piippunysäänsä, istui ja katseli mielihyvällä nuoren Halmeen avomielisen puhtaita kasvoja, joita tällä hetkellä näytti varjostavan jokin alakuloinen ajatus.

— Well, ystävä Halme, teiltä taitavat loppua nyt nämä Pohjanmaan matkat.

— Niin kai, herra eversti . . . ikävä kyllä.

— Eikö teitä itseänne haluttaisi mennä meren taa?

— Eipä taitaisi minusta olla sotamieheksi. Palvelen mieluummin isänmaatani toisella tavalla.

— Mitä nyt aiotte tehdä?

— Jatkaa lukujani yliopistossa suurimmalla kiireellä . . .

— Mikä se taas oli teidän pääaineenne?

— Teologiaahan minä . . .

— Aa . . . se on totta, teistä tulee pappi . . . Sitähän minä jo ennen olen ajatellut teiltä kysyä, että mistä johtuu teidän innokas poliittinen harrastuksenne, kun olette teologi . . . Ja vielä tämänsuuntainen politiikka . . . Pelkään, että monikaan pappi ei tässä maassa ajattele niinkuin te. Äskettäin, tänä iltana kuulin muutaman nuoren papin kiivaasti väittävän, että esivaltaa, joka ei kannaa miekkaa hukkaan, on ennen kaikkea toteltava. Ja esivalta — se on kai meillä tätä nykyä venäläinen hallitus . . .

— Ah, herra eversti, innostui nuorukainen ja hänen silmänsä säkenöivät, — minä nojaudun toiseen raamatunlauseeseen, joka sanoo: „enemmän tulee kuulla Jumalaa kuin ihmisiä“. Katolilaiset saattavat sekottaa toisiinsa kirkon ja Jumalan käsitteet, mutta meillä protestanteilla ei ole siihen oikeutta eikä syytä. Kirkko on kokoomus ihmisiä, kirkko saattaa erehtyä, se on protestanttisuuden periaate — meillä on omantunnonvapaus. Ja protestanttisuus sai alkunsa Saksasta. Saksa on meidän katolisista syrjävaikuttimista puhdistuneen kristinuskomme kehto, samalla kun se on koko nykyaikaisen sivistyksen kotimaa. Kuinka voisi epäröidä protestanttisen Saksan ja kreikkalaiskatolisen Venäjän välillä? Venäjä edustaa meille ihmisten väkivaltaa, mutta Saksa Jumalan sanan vapautta! Kuinka ei meidän suomalaisten myötätunto ja rakkaus olisi saksalaisten puolella?

Eversti Ansamaa nyökäytti päätään hyväksyvästi useampia kertoja toisen puhuessa.

— Aivan niin, nuori ystäväni, hän sitten sanoi, — tuota puhetta minä ymmärrän.

He istuivat vähän aikaa ääneti, sitten nuorukainen arasti kysyi:

— Te mahdatte olla ylen rikas, herra eversti?

— Olen kyllä, vastasi eversti Ansamaa hymyillen — näissä meikäläisissä oloissa . . . Amerikassa en ollut suurpohatta . . . Mutta kuinka niin? Voinko teitä palvella jollakin tavalla?

— Olen laskenut itsekseni, että mahdatte olla ylen rikas, jatkoi nuorukainen haaveellisesti, ikäänkuin ei olisi kuullut vanhemman miehen kysymystä. — Kuulin eräältä toverilta, että te olette lahjottanut matkarahat jokaiselle nuorelle miehelle, joka asian puolesta tahtoo taistella . . . Mutta tällä tavallahan te jo olette tuhlanut sängen suuria summia, herra eversti!

— Tuhlannut? Vai tuhlaukseksiko sitä sanotte?

— Ei, ei, herra eversti, se oli sopimaton sana! Kuinka paremmin ja jalommin voisi rahojansa käyttääkään! Minä vain olen kysynyt itseltäni, että miksei teillä ole enemmän valtaa käsissänne? Miksi valta on semmoisten käsissä, jotka sitä väärin käyttävät? Miksei Suomi ole vapaa ja miksi ette te ole meidän hallitsijamme? Oi, herra eversti, kun kuvittelen olevani valmis pappi ja kirkossa jumalanpalveluksen jälkeen rukoilevani esivallan puolesta, niin tahtoisin, että te olisitte se esivalta! Oi, mikä onni, jos seurakunnan kanssa saisin rukoilla teidän puolestanne, — jos te olisitte meidän kuninkaamme tai meidän presidenttimme!

— Miksi herran nimessä semmoisia haaveillette? kysyi eversti ihmeissään, vaikka nuoren miehen haltioitunut ilme ja kiihkeät sanat saivat kieliä värähtämään hänen sydämessään.

— Sentähden, herra eversti, vastasi toinen yksinkertaisesti, — että te olette erilainen kuin muut ihmiset. Teitä täytyy rakastaa ja kunnioittaa ja teitä tahtoisin palvella. Te teette aina oikein — ja vielä enemmän te teette aina hyvää.

Eversti ei voinut pysyä kylmänä. Tämä on ihmeellistä, hän ajatteli, toinen rakkaudentunnustus jo tänä iltana . . . Ja vallan odottamatta . . . Mitähän tämä merkitsee? Minkätähden näin saan tuntea toisten rakkautta? Läheneekö loppuni? Uhkaako minua tuho?

Hän kääntyi pois päin salatakseen liikutustaan, ja hänen katseensa sattui uuninreunuksella naksuttelevaan kelloon. Heti hän oli tunnelmansa herra.

— Halloo, hän huudahti, — kello on yli kaksitoista! Enkä kuullut sen lyövän. Meidän on aika lopettaa haaveemme ja lähteä, rakas herra Halme.

Eversti kirjotti vielä jotakin paperille, sulki paperin kuoreen ja kirjotti osotteeksi sanat *Pro Patria*, jonka jälkeen hän nousi ja käski sotilaallisen virallisella äänellä:

— Ordonanssi!

Nuorukainen seisoi hänen edessään kunniaa tehden.

— Tämän kirjeen viette asianomaiselle henkilölle Helsingissä, jatkoi eversti, — ja raporteeraatte, että minä tänä yönä johdatan viimeisen plutoonan kunnian tielle, että olen vastaanottanut kiitollisuudella asianomaisen passin, mutta etten tule sitä käyttämään; ja vielä, että tätä kirjettä ei tarvitse avata, ellei minulle mitään tapahdu — siis ainoastaan siinä tapauksessa, että minulle jotain tapahtuu, joka estää minua palvelemasta. Ymmärrättekö?

— Ymmärrän, herra eversti.

— Ja koska on mahdollista, että me emme tapaa toisiamme pitkään aikaan, niin ottakaa muistoksi minulta toivomus, että hyvin menestytte luvuissanne ja aina säilytätte jalot käsitteenne uskonnosta ja isänmaasta, sekä tämä pieni lahja.

Eversti Ansamaa veti taskustaan toisen kirjeen ja ojensi molemmat nuorelle ylioppilaalle.

— Iloisiin näkemiin siis, jos kohtalo suo.

— Jumal'antakoon, herra eversti, sopersi nuorukainen väräjävin huulin ja silmät kyynelissä, otti vastaan kirjeet ja marssi ulos, kaapaten mennessään päällysvaatteet tuolilta, jonne ne oli jättänyt.

Pari minuuttia myöhemmin poistui talostaan omille asioilleen kuutamokirkkaaseen yöhön eversti Ansamaa, harteilla pitkä viitta, päässä karvalakki.

Kun Linda Marin saattamana taas kulki maantiellä kotia kohti, hengittäen talviyön raikasta ilmaa, tyyntyi hänen mielensä vähitellen, ja hänen askeleensa, jotka alussa olivat hätääntyneitä, tasaantuivat reippaaksi käynniksi. Hänen ajatuksensa askaroitsivat siinä uhkaavassa onnettomuudessa, joka lähestyi Ansamaan rauhallista kotia, eikä hän ollenkaan muistanut tyttöä, joka pysytteli hänen rinnallaan uskaltamatta katkaista emäntänsä äänettömyyttä.

Niin kauheata kuin olikin ajatella, että vielä tänä yönä saattoivat viedä hänen isänsä, oli selvä tieto odotettavan iskun suuruudesta sittenkin parempi kuin tuskainen levottomuus. Nyt saattoi katsoa tosiseikkoja silmiin ja varustautua pahimman varalle. Sillä olihan edes toivoa, että isku rahan avulla saataisiin estetyksi.

Oi isä armas, ajatteli Linda, sydän paksuna surusta, mihin umpisokkeloon sinun jalo sydämesi on meidät kaikki saattanut. Sinä olet kuin suuri lapsi, haaveilija, maailmanparantaja. Aina tahdot taistella sorrettujen ja vainottujen puolesta, ennen miekalla, nyt rahoilla ja muulla tavalla. Sinä et jaksaa uskoa Vapahtajan sanaan: ken miekkaan tarttuu, hän miekkaan hukkuu . . . ja kumma se onkin, että kaikista jaloimmat ihmiset tahtovat itse muuttaa oloja tämän maan päällä eivätkä jätä asioiden johtoa Jumalan käsiin. Vai onko se niin, että Jumala käyttää jaloja ihmisiä välikappaleinaan heidän tietämättään? . . . Niin, niin, isä, enhän minä sinua tuomitse enkä arvostele. Sydämeni kapinoi vain sitä ajatusta vastaan, että sinä, joka olet silmissäni jalo in ihminen maan päällä, joutuisit raakojen ja väkivaltaisten joukkojen raadeltavaksi ja leimattavaksi alhaiseksi rikoksentekijäksi . . . Sitä ei sydämeni kestä, se ei saa tapahtua . . . Ja kuitenkin se juuri nyt uhkaa . . . Oi, isä, millä tavalla itse otat vastaan tämän iskun? Masennutko? . . . Et, et, häpeä on semmoista kuvitellakaan! Sinä olet yhtä iloinen ja levollinen kuin aina muulloinkin. Sinä varmaan nousisit mestauslavalle hymy huulillasi, sinä sankari ja marttyyri . . .

Ja Linda tunsu hetkeksi ylpeätä riemua siitä, että hänen isänsä oli se, mikä hän oli: ei ollut toista hänen vertaistaan. Hän tahtoi päästää tunteensa ilmoille ja muistaen äkkiä tyttöä vierellään hän kääntyi tämän puoleen ja sanoi:

- Sano, Mari, mitä pidät isästäni, everstistä?
- Mitäkö pidän everstistä? vastasi palvelijatar, hämmästyen. — Kaikkihan everstistä pitävät!
- Niin, eikö totta? Häntä täytyy rakastaa! — Tietenkin, ei ole toista semmoista isäntää.
- Luuletko, että hän koskaan voisi tehdä mitään väärää?
- Hänkö? Everstikö! Ken semmoista väittäisi, hän sietäisi kuolla, sanoi tyttö niin lujalla vakaumuksella, että kyyneleet nousivat Lindan silmiin.
- On niitä, jotka semmoista väittävät . . .
- Nimismieskö! keskeytti Mari silmät pyöreinä. — sitäkö varten neiti sinne keskellä yötä? Enkö s äsken arvannut . . .
- Hys, Mari, varotti Linda, peläten menneensä liian pitkälle, — älkäämme puhuko enää tästä . . . maantielläkin voi olla korvansa . . . Mutta sanoppa minulle, mitä sinä tämäniltaisesta kokouksestamme pidit?

— Hyvähän se oli, niinkuin ennenkin . . .

— Entä puheista?

— No, en tiedä . . . Kyllähän ne kaikki puhuivat kauniisti . . . mitäs minä niitä asioita niin ymmärtäisin . . . Mutta sen vain sanon, että eversti se minusta paraiten puhui.

— Niinkö, Mari kulta? Minkätähden sinä enimmin hänen puheestaan pidit?

— No siitä syystä tietysti, että hän on saksalaisten puolella.

Linda oli vallan ihmeissään.

— Oletko sinäkin, Mari, saksalaismielinen?

— Kuinkas muuten? Kaikki suomalaiset kai sitä ovat . . . ei suinkaan Suomen kansa voi olla venäläisten puolella! . . . Vai mitä, neiti?

Tässä oli vastaus kansan suusta, suora ja rehellinen vastaus! Hänen isäntä oli sittenkin oikeassa, tiesi, mitä Suomen kansa piti oikeana ja totena. Lindasta tuntui, kuin suomukset olisivat pudonneet hänen silmiltään. Hänen isänsä esiintyi hänelle uudessa valossa. Isä ei ollut enää paljas yksilö — jalo tosin, mutta poikkeuksellinen, — vaan isä oli kuin Suomen kansan elävä edustaja. Ei hän asettunut kansan yläpuolelle sitä opettamaan tai oman ohjelmansa mukaan sitä pelastamaan, hän arvasi ja tiesi, mitä kansa itse sisimmässään kaipasi ja tahtoi. Hän oli kuin kansan puhetorvi, kuin välikappale kansan kädessä . . . Jumala oli lähettänyt hänet tänne juuri Suomen kansaa ymmärtämään ja auttamaan . . .

Tämä oli kaikki niin suurta, että Lindaa melkein hävetti äskenen nimismiehen luona käynti.

Ja hänestä oli kuin sinä hetkenä kaikki suru ja ahdistus olisi ollut pyyhkäistynä pois hänen sielustaan. Hän tunsu itsensä vapaaksi ja voimakkaaksi. Hän tunsu, että hän ei ollut yksin, että hänen isänsä ei ollut yksin. Suomen kansa oli heidän takanaan, Suomen kansa kantoi sylissään heidän sielunsa. Jos hänen isälleen mitään tapahtuisi, kohtaisi isku ei ainoastaan häntä, Lindaa, vaan koko Suomen kansaa. Kansa ottaisi kokonaisuudessaan osaa hänen suruunsa, niin, se olisikin Suomen kansan surua, ja Jumala ei jättäisi sitä kostamatta.

— Kiitos, Mari, hän kuiskasi työlle vaitiolon jälkeen, — sinun sanasi suuresti lohduttavat minua . . . Nyt tahdon ilmaista sinulle salaisuuden: venäläiset ovat saaneet tietää, että isäni on Saksan puolella tässä sodassa, ja ken tietää, mitä he nyt aikovat tehdä isälle . . .

— Nimismieskö sen konnan työn on tehnyt? . . . kysyi palvelijatar kauhistuena, — minä äsken kuulin vähäsen oven lävitse . . . Mutta sanokaa, neiti rakas, eiväthän ne sentään mitään everstille taida?

— Voi Mari, voi Mari, pelkään pahinta . . . Mutta vannon minulle, ettet kellekään mitään puhu tästä asiasta.

— Sen vannon . . . Mutta sanokaa, neiti, mitä te sille nimismiehelle?

— No etkö ymmärrä, että koetin pyytää häntä olemaan vaiti? . . . Minulla oli näet syytä epäillä, että hän aikoi puhua . . .

— Eikö se sitten suostunut?

— Hän oli jo antanut ilmi.

— Voi hyvä Jumala! . . . Mutta mitä varten se sitten kosi neitiä?

Linda huomasi, ettei hän enää voinut peräytyä tunnustuksissaan. Olihan sitäpaitsi Mari ehdottomasti luotettava. Hän kertoi lyhyesti tytölle päivän tapahtumat, ja kiitollinen ja samalla kauhistunut Mari kuunteli päivitellen ja ihmetellen.

Täten he saapuivat kotiin, Linda mieleltään melkoisen reippaana. Ansamaan talo oli pimeä, ainoastaan kyökin puolelta näkyi tulta.

— Isä näkyy menneen levolle, sanoi Linda, — palataan sisään kyökin kautta samaa tietä kuin tulimme . . . En huoli isää vielä herättää . . . Odotan ensin nimismiestä ja hänen sanomaansa . . .

Linda nousi sitten omalle puolelleen, ja Mari jäi valaistuun eteiseen odottamaan nimismiehen saapumista.

Lindasta oli sanomattoman ihmeellistä, mitä hän äsken ulkona oli tunteissaan kokenut. Se oli todella kuin päivän nousua hänen sielussaan, ikäänkuin hän siihen saakka olisi vaeltanut pimeydessä ja äkkiä nähnyt aamuauringon karkottavan tieltään yöllisiä usvia. Hänen oma henkilökohtainen surunsa muuttui niin mitättömäksi. Kun kerran isä vapaaehtoisesti oli valmis kärsimään kansansa puolesta, kuinka ei hän, tytär, sitä tekisi? Eikö hänen oma kärsimyksensä pyhittyisi isän uhrin kautta? Eikö se olisi kärsimystä kansan silmien edessä, julkista, ylevää, pyhää surua? . . . Kuinka hän saattoikaan olla niin pikkumainen, että meni armoa pyytämään ilmiantajalta? Tekikö Vapahtaja niin Juudalle? Ei, Vapahtaja sanoi: mene ja tee nopeasti mitä aiot tehdä. Niin hänen isänsäkin tekisi, jos hän näkisi, että toisella oli päätös valmiina . . . Mutta nimismies ei sentään ollut mikään Juudas. Hän horjui päätöksissään, hän epäröi ja epäili . . . Oli miten oli, jos hänen nyt onnistui ostaa isä vapaaksi, olisi tämä kuin viittaus Jumalalta, että isä oli liian kallisarvoinen joutuakseen vihollisten käsiin . . . Mutta syvällä uskonnollisessa ja haltioituneessa sielussaan Linda miltei toivoi, että nimismiehen ostoyritys raukeaisi tyhjiin . . .

Ja äkkiä hänestä tuntui mahdottomalta ottaa vastaan nimismiestä omassa huoneessaan. Minä en voi päästää sitä miestä tänne luokseni, hän itsekseni huudahti, inhoni häntä kohtaan on voittamaton! Ja kun hän samassa muisti, minkä lupauksen hän oli miehelle antanut, jos kauppa onnistuisi, puistatti häntä. Voi, mihinkä kurjuuteen olenkaan itseni syössyt! Ja jos vielä isä ei välitäkään uhrauksestani . . .

Tämä viimeinen ajatus sai hänet ajatuksissaan pysähtymään: Oli aivan kuin toivon säde olisi pilvestä pilkistänyt. Jos ei isä minun uhristani välitä, niin on itse uhri tarpeeton . . . Ei, ei, hän katuen lausui, itsekkäästi en saa ajatella. En saa vaivata päätäni ollenkaan näillä mietteillä. Tahdon elää äskeisessä tunnelmassani, sen viileässä rauhassa . . . Mutta nimismies voi saapua minä hetkenä hyvänsä, ja minä tahdon puhutella häntä tuolla alhaalla . . .

Kello lähenikin puolta yhtä. Linda nousi kiireesti sohvalta.

Eteisessä istui uskollinen Mari.

— Kun nimismies tulee, osota hänet saliin. Siellä otan hänet vastaan, kuiskasi Linda ohimennessään. — Tuolla hän taitaakin jo saapua, koska kuuluu kolinaa . . .

Linda pujahti suureen tyhjään saliin ja sytytti ovenpielestä lähimmän sähkölampetin. Meni sitten istumaan sohvalle odottamaan.

Samassa ovi eteiseen aukeni ja nimismies Hormio riensi sisään, kasvot riemusta loistavina.

— Linda, neiti Linda, hän huusi, — voitto on meidän! Eversti on vapaa.

Linda tunsi kaiken verensä syöksyvän sydämeen ja oli vähällä pyörtyä. Silmät suljettuina, kasvot kalpeina hän istui kotvan aikaa liikkumatta, puhumatta. Mitä hänen sielunsa tunsi? Oliko se riemua vai oliko se kauhua? Ei hän osannut sitä itselleen selvittää.

— Te huudatte niin äänekkäästi, sai hän vihdoinkin vaivoin sanotuksi.

— Suokaa anteeksi, neiti Linda, jatkoi nimismies hillitymmin, — olen niin iloinen teidän ja isänne puolesta.

Ja itsenne puolesta, lisäsi Linda väsyneesti ajatuksissaan. Ääneen hän kysyi:

— Te sanotte siis, että venäläiset suostuvat ottamaan rahaa?

— Suostuvat, suostuvat . . . se on kuin päätetty asia . . .

— Kuin päätetty? Ei siis aivan varma?

— Varma kyllä, mutta tietysti ei lopullisesti järjestetty.

— Hm . . . ja hinta?

— Saatte todella kiittää minua, neiti Linda, ettei teidän tarvitse heittää kaikkia rahojanne venäläisille koirille . . . Niiden kanssa pitää osata sopia . . . Niin, summa, jonka lupasin, on kymmentuhatta ruplaa.

Lindan oli vaikea salata inhoaan.

— Vai niin, hän sanoi, — ja nyt tulitte rahoja hakemaan?

— No, eipä juuri niinkään . . . Nähkääs, neiti Ansamaa, kapteenilla on pieni ehto . . .

— Ehto?

— Niin, hän tahtoo puhutella teitä henkilökohtaisesti.

— Minua? . . . Mitä? . . . Mainitsitteko minusta tuolle . . . kapteenille?

— Kuinka muuten? Enhän omasta puolestani voinut ryhtyä ostamaan eversti Ansamaata vapaaksi, minä, köyhä mies!

— Ooh! valitti Linda ja peitti kasvonsa käsillään.

Nimismies käsitti omalla tavallaan nuoren tytön silminnähtävän tuskan ja hämmingin.

— Kyllähän ymmärrän, että se on teille vaikeata, hän koetti lohdutella . . . Teidän hienon, sivistyneen ja rikkaan naisen antautua neuvotteluihin venäläisen sotilaan kanssa . . . Mutta voin teille vakuuttaa, että kapteeni Stroganoff on kohtelias ja liukaskielinen mies. Hän on oikea kavaljeeri ja puhuu kuulemma ranskaa puhtaasti . . . Kyllä hänen kanssaan kaupan hieronta onnistuu . . . Hän tahtoisikin vielä tänä yönä, jos mahdollista . . . tai viimeistään huomenna; mutta nyt yöllä sopisi paraiten, sillä tämänlaatuisia afäärejä täytyy järjestää salassa . . . Ja kestättehän nyt tämän viimeisen koetuksen isänne takia, neiti Linda . .

. Päätäkää, nyt: — joko tänä yönä? Minä riennän siinä tapauksessa ilmottamaan kapteenille . . .

Linda oli istunut kuin kuumilla kivillä, kasvot yhä käsien peitossa.

— Oih, minä en kestä tätä häpeätä ja tuskaa! hän äkkiä huudahti, pystyyn kavahtaen. — Nyt pakenen isän luo kertomaan kaikki.

Ja hän riensi nimismiehen ohi, ovelle päin. Hormio hätääntyi.

— Mutta, rakas neiti, koetti hän estellä, kiiruhtaen tytön jälkeen, — mitä nyt aiotte? Kertomaan isälle! Oletteko suunniltanne? Jos eversti saa asiasta tietää, hän heti tekee sen tyhjäksi!

Ja hän tarttui kädellään tytön käsivarteen.

— Päästäkää minut! kivahti Linda, ravistaen päältään nimismiehen otteen, ja oli samalla ovesta ulkona.

Sanomattoman hämmästyneenä nimismies ei osannut muuta kuin seurata hänen kintereillään. Linda juoksi eteisen poikki konttoriin, nimismies perässä. Mari, joka vuorostaan kummastuen katseli tätä näkyä, piti viisaimpana seurata perässä kolmantena. Hän sytytti sähkölampun konttorissa, ja kun toiset riensivät edelleen everstin huoneeseen, hän seurasi ja teki saman tempun siellä, sillä Linda ei semmoista ehtinyt ajatella. Linda seisoj makuuhuoneen ovella koputtamassa, nimismiehen estellessä häntä rukouksillaan ja liikkeillään.

Kun ei oven takaa mitään ääntä kuulunut, vaikka Linda jo jyskytti kovasti, päätti hän rohkeasti astua isänsä pyhimpään. Hän teki käskevän ja torjuvan liikkeen kädellään, jota nimismies ei voinut olla tottelematta — koska häntä ei muutenkaan haluttanut astua everstin eteen, — avasi oven ja pujahti isän kamariin, sulkien oven jälkeensä.

— Hän on hullu, hän on hullu, hoki nimismies itsekseen puoliääneen ja rupesi kävelemään edes takaisin lattialla oven edessä.

Kun Linda kiihotuksesta vapisevana ja samalla arkana seisoj isänsä makuuhuoneen lattialla, kuiskasi hän ensin, katse maahan luotuna: — isä! ja kun ei mitään kuulunut, toistamiseen: — isä, anna anteeksi! Vasta sen jälkeen hän nosti silmänsä ja katsoj ympärilleen.

Kuu paistoi täydeltä terältä kahdesta korkeasta ikkunasta sisään, joiden eteen yöverhoja ei oltu vedetty. Sen haaveellisessa valossa näkyivät selvästi kaikki esineet huoneessa, pöydät, tuolit, kaapit, piirongit, taulut, peilit, lavoaarit ja selvistä selvimpänä suuri, leveä empire-sänky keskellä vastapäistä seinää. Ja sänky oli koskematon: valkoisena hohti täyteläinen päänalus, valkoisena pitsilakanan reunus, joka sirosti oli käännetty tumman silkkipiteen yli, kukaan ei ollut sänkyä käyttänyt. Isä oli poissa.

Tämä viimeinen yllätys sai Lindan jähmettyneenä seisomaan paikoillaan. Hän tuijotti sänkyyn päin silmät harallaan niinkuin ihminen, jonka ajatukset ovat epäjärjestyksessä, ja vasta hetken perästä hänen aivonsa taas alkoivat toimia. Mutta se tunnelma, mikä nyt syntyi ja kasvoi hänessä, nöyryytti hänen mieltään, jäähdytti hänen sieluaan. Oli aivan kuin vieras olento olisi häntä nuhdellut ja puhutellut.

— Tuossa nyt näet, sinä uppiniskainen ja tottelematon lapsi, tuntui tuo ääni hänen sisässään sanovan, — mikset kuunnellut isäsi käskyä, kun hän pyysi sinua olemaan mitään tekemättä? Nyt olet saattanut ajattelelemattomalla teollasi isäsi ja itsesi auttamattomaan häpeään. Isältäsi et saa lohdutusta etkä tukea. Hän on tällä hetkellä poissa, omilla teillään. Sinun täytyy yksin suoriutua pälkähästä. Tämä on sinun rangaistukseksi, tyhmä tyttö.

Mutta missä, missä on isä? kysyi Linda itseltään.

— Mitä se sinua tällä hetkellä liikuttaa? vastasi leppymätön ääni hänen sisässään. — Kyllä isäsi itsestään huolen pitää ja omista teoistaan vastaa. Vastaa sinäkin omistasi! Sano nimismiehelle, mitä hänen on tehtävä, ilmota tahtosi venäläiselle kapteenille, joka odottaa vastaustasi.

Mutta onko isä sitten paennut? kysyi Linda itseltään.

— Semmoistako sinä isästäsi epäilet? vastasi leppymätön ääni hänen sisässään. — Isäsi pakenisi? Sinä houkkio saatat semmoista kuvitella, sinä olisit valmis pakenemaan, sinä olisit valmis vääryyttä tekemään, sinä olisit valmis turvautumaan rahaan ja petokseen, sinä olisit valmis ostamaan toisen ihmisen kunnian ja viettelemään häntä väärille teille . . . sinä, sinä, syntinen ja ylpeä olento. Nöyrytä sinun pitää ja katumuksen tuhalla peittää pääsi . . .

Oi Jumalani, oi Jumalani, mitä minun pitää tekemän? huusi Linda itsekseen sielunsa äärimäisessä tuskassa.

Mutta silloin tapahtui semmoista, mitä niin usein ennenkin oli hänelle tapahtunut. Ympäristö haihtui hänen näkyvistään, hän joutui tajunnassaan pilveen, joka äkkiä haihtui, niin että hän saattoi katsoa silmillään toiseen ylimaalliseen maailmaan. Ja siellä matkan päässä oli hänen äitinsä, hänen armas äitinsä, joka taivaisesta kodistaan seurasi tyttärensä askeleita maan päällä ja riensi avuksi, kun tytär oli hädässä. Äiti, äiti, kuiski Linda sielussaan. Ja hänen äitinsä hymyili, hellää, kirkastettua hymyilyä, joka vuodatti virvottavaa lohdutusta Lindan kuumeiseen sieluun. Ja äiti puhui taivaallisella, kuulumattomalla äänellä, joka kaikui Lindan sielussa: „lapseni, älä murehdi. Isäsi on valinnut oikein. Ikuisuudessa ei ole hätää.“ — Lindan silmät kyyneltyivät autuaallisesta kiitoksesta ja hän kurotti kätensä äitiä kohden ja olisi tahtonut pidättää häntä, mutta äiti vetäytyi pois, yhä hymyillen, ja häipyi vähitellen näkyvistä, ja sumu peitti kaiken.

Huomaamattaan oli Linda vaipunut polvilleen ja kuumat kyneleet valuivat poskia pitkin. Mutta sanomaton helpotus tuntui sydämessä ja sielussa vallitsi rauha — sama rauha kuin äsken ulkona.

Ja nyt Linda tiesi, että se rauha ei vähällä haihtuisi . . .

Hän oli vielä jonkun aikaa polvillaan rukoillen ja mietiskellen, sitten hän pyyhki kyneleensä ja nousi. Kiitoksia, äiti, kiitoksia, isä, hän kuiskasi sydämessään ja palasi vakavana, mutta rauhallisena isän työhuoneeseen.

Täällä oli nimismies jo käynyt maltittomaksi odotuksesta. Nyt hän pysähtyi keskellä käyntiään ja katsoi Lindaan jännittyneen kysyvästi, vieläpä hämmästyneesti, sillä hän oli arvatenkin odottanut näkevänsä everstin Lindan asemasta.

— No, hän kysäsi, — kuinka asia päättyi?

Linda kulki rauhallisesti isänsä kirjutuspöydän luo ja nojasi kädellään siihen. Hänestä tuntui helpommalta siinä asennossa sanoa sanottavansa.

— Herra nimismies, hän alkoi, eikä hänen äänensä sointu ilmaissut vähintäkään kiihtymystä, — minun täytyy pyytää teiltä anteeksi tämäniltainen käytökseni. Se on lievimminkin sanoen ollut hysteeristä. Mutta ehkä ymmärrätte, että nuori tyttö tällaisten tapahtumain sattuesssa saattaa kadottaa tasapainonsa. Joka tapauksessa pyydän, että te gentlemannina unohtaisitte kokonaan käyntini teidän kotonanne. Ymmärrätte myös, että mistään niinkutsutusta kaupasta ei voi olla puhettakaan. Se oli hullun ja ajattelemattoman tyttären houretta. Isäni tyttärenä minun ei tarvitse, ei salassa eikä julkisesti, ostaa isääni vapaaksi minkäänlaisista vaaroista, jotka häntä uhkaavat hänen oman vanhurskaan vaelluksensa takia.

Nimismies kuunteli suu selällään, silmät sirrillään.

Enkö sitä arvannut, hän ajatteli, eversti kielsi . . . S–n naiset.

— Varotinhan teitä, neiti Linda, sanoi hän ääneen, menemästä everstin puheille . . . Mutta ehkä eversti itse tahtoo tavata kapteenia? Jollei asiasta tänä yönä päästä selvyytteen, perii meidät hukka. Venäläiset vievät isänne!

Linda vavahti, mutta vastasi vakavasti:

- Isäni puolesta en osaa mitään sanoa, päätös on minun omani.
- Kuinka? kysyi toinen ällistyneenä, — eikö juuri eversti saanut mieltänne muuttumaan?
- Ei, päätös on minun. En ole isääni puhutellut.
- Ettekö? Eikö eversti siis ollutkaan huoneessaan?
- Ei. Isäni ei ole kotona.
- Ei kotona?

Hormion ilme muuttui äkkiä. Hän katsoi Lindaan tutkivasti, epäillen. Sitten hän kysyi verkalleen ja juhlallisella äänenpainolla:

- Suokaa anteeksi, neiti Ansamaa, ei suinkaan isänne ole . . .
- Mitä? ihmetteli Linda.
- Tarkotan, ettei . . . ettei suinkaan eversti ole itselleen mitään tehnyt?
- Mitä hän olisi itselleen tehnyt? kysyi Linda, ymmärtämättä toisen tarkotusta, mutta samalla pelästyen.
- No . . . tällaisissa tapauksissa ei suinkaan ole tavatonta . . . Kun ihminen näkee, että hänen elämänsä on hukkaan mennyt, että kaikki hänen kauniit suunnitelmansa raukeavat tyhjiin, silloin elämä muuttuu hänelle raskaaksi taakaksi, jonka hän niin pian kuin mahdollista heittää päältään . . . Oletteko varma siitä, neiti Ansamaa, ettei isänne tuolla sisällä ole . . .

— Tehnyt itsemurhaako? huudahti Linda keskeyttäen, sillä vihdoinkin hän ymmärsi. — Herra nimismies, te ette tunne isääni lainkaan. Eversti Ansamaa ei ole pelkuri . . . Jos epäilette, käykää katsomassa everstin makuuhuoneessa.

Hormio ei odottanut uudistettua käskyä. Kiireesti hän riensi viereiseen huoneeseen, ja kun hän tuokion kuluttua palasi, oli hän miettiväisen näköinen.

- Te olitte oikeassa, neiti Linda, ja minä tunnustan erehdykseni. Mitä nyt siis aiotte tehdä?
- Enkö sitä jo teille sanonut? Olen pyytänyt teiltä anteeksi äskeistä hysteeristä käytöstäni ja toivon, että te osaatte selittää asian kapteenillenne.

— Mutta hyvä neiti Linda, ettehän te nyt ehdoin tahdoin tahdo syöstä isäanne turmioon? Kun pelastus on teidän kädessänne . . .

— Älkää minua piinatko, herra Hormio. En tiedä mitään isäni turmiosta, tiedän vain, mitä minun itseni pitää tehdä. En saa tähän asiaan sekaantua.

— Vai niin, neiti Ansamaa, sanoi nimismies muuttuneella äänellä, — te olette tehnyt nyt uuden päätöksen, sanotte . . . Entä äskeinen lupauksenne minulle? Eikö se mitään merkitse? Narrinako te minua pidätte, juoksupoikananne? Eivätkö sananne äsken kuuluneet: „pelastakaa isäni ja minä olen teidän“? Enkö toista sanojanne oikein? Eikö teitä lupauksenne minuun sido? Minä olen nyt pelastanut isänne! Olen asettanut itseni ja kunniani alttiiksi teidän tähtenne. Teidän tähtenne olen mennyt venäläisen kapteenin luo, olen sanonut hänelle: „emmekö voi antaa eversti Ansamaan olla rauhassa? Hänen tyttärensä tarjoaa meille suuren summan hyvitykseksi.“ Onko se virkamiehen menoa esivallan luo? Eikö sitä kutsuta lahjomiseksi? Enkö minä sillä teollani ole ikipäiviksi tahrannut virkamieskunniaani? Mitä teillä tähän on sanottavana, neiti Ansamaa?

Linda seisoi kalman kalpeana, kädet tuskasta yhteen puristettuina.

— Ettekö voi antaa minulle anteeksi? hän sopersi. — Ettekö voi sääliä nuorta ajattelematonta tyttöä? Enkö voi millään hyvittää erehdystäni?

— Ette millään muulla kuin sillä, että pysytte sanassanne ja tulette vaimokseni.

— Mutta herra nimismies, kuinka voitte semmoista vaatia? Avioliitto on pyhä asia . . . ja teidän tiedätte, etten minä teitä rakasta.

— Eipä se avioliitto äsken ollut teidän mielestänne niin pyhä. Mutta mitä siitä! Kyllä te opitte minua rakastamaan, ja silloinhan liittomme on pyhä.

— En ikinä sitä opi. Ennemmin toki kuolen.

— Vai niin, kaunis neito? Mutta minä, Oskar Hormio, en kaksi kertaa samana päivänä ota vastaan rukkasia, en Linda Ansamaaltakaan! Mikä on minun, on minun. Te olette antanut sananne ja minä pidän siitä kiinni, ja nyt meidän on paettava yhdessä, sillä muu ei ole minullakaan edessäni! Tämän sanottuaan Hormio, läähättäen vihasta ja intohimosta, silmät verisinä, syöksyi Lindan kimppuun ja kaappasi hänet syliinsä. Tyttö kirkaisi ja ponnisti vastaan, mutta raivostunut ja hullu mies oli ylivoimainen. Pusertaen koko voimallaan tyttöä rintaansa vasten hän ryntäsi kantamuksineen konttorihuoneeseen ja sieltä eteiseen. Linda makasi pyörtyneenä hänen käsillään.

Mutta eteisessä kohtasi nimismiestä odottamaton este.

— Seis mies! komensi tohtori Grahn, joka revolveri ojona seisoi suorana ja kookkaana ulko-oven edessä. — Lain valvojat näkyvät nykyaikana näyttävän ryöväreinkin osaa . . . Laskekaa neiti Ansamaa tuonne penkille . . . ja Mari pitää hänestä huolta . . . Mutta te, Hormio, otatte vaatteenne ja korjaatte luunne tästä paikasta niin pian kuin mahdollista . . . Totelkaa, revolveri on ladattu ja tohtori Grahn on tunnettu voimistaan.

Mitä nimismies vimmastaan ja vihastaan huolimatta olisi osannut muuta kuin tehdä työtä käskettyä? Niin lähellä toiveittensa päämäärää ja äkkiä menettää kaikki! Hän laski Lindan sylistään, ja Mari, joka pahaa aavistaen oli juossut tohtoria hakemaan, otti emäntänsä heti hellän huolenpitonsa alaiseksi.

Nolona kuin pahanteossa tavattu varas ainakin nimismies kokosi päällysvaatteensa ja hiipi luimuna

ovesta ulos. Vasta pihalla hän puki palttoon ylleen ja lähtiessään sadatellen ja kiroillen kotiapäin kulkemaan hän ei osannut ajatella kuin yhtä ainoata asiaa: kosto, kosto, lopullista kosto.

Tämä on jo kolmas kerta kuin tänään poistun tuosta kirotusta talosta. Joka kerralla olen päättänyt kosta, ja kolmas kerta on tosi kerta . . . Mutta miten? Miten voin niin kosta, että se tuntuu, tuntuu kaikkien luissa ja ytimissä? . . . Ei heitä vielä uhkaa mikään muu kuin kotitarkastus, vaikka sitä tyttöä täytyi pelottaa . . . Eikä se kapteeni kymmenestä tuhannesta ruplasta olisi suostunutkaan luopumaan muusta kuin kotitarkastuksesta . . . ei olisi uskaltanut . . . Piru vieköön, ettei minulla pidä olla mitään todistuksia Ansamaan syyllisyydestä. Jos olisi pienintäkään todistusta muuta kuin mitä itse kerran satuin näkemään Mattilan mökin luona — josta en sittenkään voi valaa tehdä — niin asia olisi selvä. Silloin Ansamaa heti vangittaisiin . . . Mutta minne se eversti on hävinnyt? Mitä hän keskellä yötä tekee ja missä hän liikkuu?

Samassa leimahti ajatus Hormion aivoissa. Hän seisahtui maantiellä kuin naulattu, sivalsi kädellään otsaansa ja huudahti:

— Mikä s–n tomppeli olenkaan! Sitähän se tietysti on! Eversti on ohjaamassa niitä helvetin poikia Saksan matkalle . . . Etten sitä ennen hoksannut. Mutta ei ole vielä myöhäistä. Nyt olet sinä vihdoinkin satimessa, kirottu Ansamaa! Mattilan mökiltä helvettiin, no, kyllä jäljistä näkyy! Että vihdoinkin keksin keinon . . . Nyt sen kapteenin silmät lentävät selälleen, kun hän kuulee, mitä uutisia minulla on. Nyt saadaan itse kala verkkoon ja silloin voidaan lunnaista sopia kalan itsensä kanssa. Ja silloin ei päästetä liukumaan ei kymmenillä eikä sadoilla tuhansilla. Silloin piru vie on suuremmat rahat helisemässä. Silloin tunnustellaan, kuinka rikas se Ansamaa on . . .

Näitä kauniita ja lohdullisia itsepuheluja jatkaen oli nimismies Hormio lähtenyt liikkeelle juoksujalkaa ennättääkseen ajoissa venäläisen ystävänsä luo.

Vakavana katselee kuu maailman menoa talviselta taivaltaan.

Mikä on tuo kumma öinen kulkue, joka tummana kiittää yli kuutamaisen kentän? Hanki hohtaa hopeisena, varjot tanssivat terävinä lumella, revontulet räiskyvät pohjolan taivaalla. Pitkä jono hiljaisia hiihtäjiä; reippaat liikkeet siinä toistuvat rytmillisessä tahdissa, jäntevät vartalot notkuvat ja nousevat, sauvat posahtavat säännöllisesti lumeen, sukset suihkivat ja vuoroon lotkahtavat hankea vastaan . . . Mutta kuu seuraa kummastellen Suomen poikien matkaa, ja vain tähdet iskevät ymmärtävästi silmää.

Jo kuuluu huutoa ja melua etäältä hiihtäjien takaa. Perimäinen mies heittää silmäyksen selkensä taa ja näkee parin kilometrin päässä aavikon toisessa laidassa parven ratsumiehiä, jotka täyttä laukkaa kiirehtivät hiihtäjien jäljissä.

— Hei pojat, kasakat ajavat meitä takaa! hän huutaa tovereilleen, — lisätkää vauhtia, minkä ennätätte!

Moni silmä vilkaisee taaksepäin ja salaman nopeudella kulkee tieto oppaaseen saakka, joka ensimmäisenä eteenpäin kiittää.

— All right, pojat, huutaa hän vastaukseksi, — nyt pistetään kilpaa, ja kun tuohon metsään päästään, olemme suojassa, sillä sen lumen peittämille kiville ja kannoille eivät kasakat osaa meitä seurata!

Hurjaksi kiihtyy hiihtäjien vauhti. Pakkanen polttaa poskia ja hengitys käy raskaaksi, mutta metsän ranta lähenee pitkin askelin. Takaa-ajajien huudot yltyvät myös ja äkkiä pamahtaa talviyön hiljaisuudessa kaikuva laukaus ja kuula vinkuu hiihtomiesten ohi.

— Älkää hajaantuko, pojat, pysykää jonossa vain, niin ei ole hätää, huudahtaa taas opas rohkaisevasti ja hänen neuvonsa kulkee silmänräpäyksessä perimäiseen mieheen.

Yhä kiihtyy hiihtäjien vauhti, yhä kuuluu takaa uusia laukauksia, mutta jo on opas ennättänyt metsän laidalle ja hävinnyt puiden suojaan, ja mies mieheltä katoaa hiihtäjien pitkä jono näkyvistä talvisen Tapiolan hämäriin sokkeloihin. Lumiaavikolla on enää vain meluava kasakkajoukko, joka metsänrinteelle päästyään pian huomaa jatkuvan takaa-ajon mahdottomaksi. Hevoset kompastuvat näkymättömiin kuoppiin ja tuuheat lumiset oksat lyövät miehiä vasten kasvoja. Kiroillen ja meluten heidän täytyy palata takaisin tyhjin toimin.

Ja silloin kuukin vetää pyöreän naamansa leveään hymyyn . . .

Puolentoista tuntia myöhemmin oli hiihtomiesten joukko, eksytettyään kekseliäillä tempuilla mahdolliset takaa-ajajansa, saapunut määräpaikkaansa meren rannalla, suureen taloon, jonka avarassa tuvassa he nyt loimuavan takkavalkean ympärillä lepuuttivat jäseniään, jatkaakseen sitten matkaansa kompassi yksin oppaana, aavalle jään peittämälle meren selälle. Iloisesti jutellen istuivat siinä nuoret miehet, mitkä lattialla, mitkä jakkarilla ja tuoleilla, ja riittihän heillä juttelun aihetta, sillä niin jännittävää matkaa ei ollut vielä yhdelläkään „plutoonalla“ ollut. Yhtä hyvin kuin he tässä nyt loikoilivat terveinä ja tyytyväisinä olisivat voineet maata verissään lumiaholla tai juosta kilpaa kasakkaratsujen kanssa nagajkojen kannustamana. Nuorten tavalla he ilakoitsivat ja nauroivat nenästä vedetylle viholliselle, nyt kun vaara oli onnellisesti ohi.

Ovi aukeni ja heidän oppaansa, eversti Ansamaa, joka oli puuhannut ulkona, astui tupaan. Yhtenä

miehenä nuorukaiset hypähtivät pystyyn kunnioitustansa osottaakseen. Heidän silmänsä loistivat hyvästä mielestä ja ihastuksesta. Eversti teki torjuvan liikkeen kädellään.

— Olkaa vapaasti kuin kotonanne, lapset, hän kehotti, — pienikin lepo on paikallaan, sillä teillä on pisin taival vielä edessänne . . . Tässä tulee vähän suuhun pantavaa, sillä vasta alkanut vuorokausi tulee kysymään voimianne.

Everstin kintereillä seurasi emäntä kahden piian kanssa, käsivarsilla suuret kantamukset, joita he alkoivat järjestää pitkälle pöydälle tuvan toisella seinällä. Heidän siinä häärätessään ja kulkiessaan ulos ja sisään selitti eversti, että ruoka oli enimmäkseen kylmää, sillä kiireessä ei voinut herkkuja vaatia eikä aikaa ollut tuhlaamisen varalle, mutta paistettuja perunoita saataisiin ja kuumennettua maitoa ja kaiken päälle kahvia, johon kaikkeen nuoret miehet, joilla ei suinkaan suurenmoisia vaatimuksia ollut, tietysti ilmaisivat kiitollisen tyytymyksensä.

Pian istuttiin pöytään aterioimaan, ja sill'aikaa kuin toiset nauttivat ruuista hyvällä halulla, maisteli eversti kupistaan kuumaa maitoa ja piti nuorille pienen puheen, jota he syödessään ja juodessaan tarkasti kuuntelivat.

— Kello on nyt neljä ja ennen päivännousua täytyy teidän olla ainakin peninkulman päässä rannasta. Aivan kohta saatte siis ajaksi jättää Suomen, nuoret ystävät. Tämä hetki, jonka vielä vietätte kotimaassanne, on vakava hetki, se on eron hetki. Ja eron hetkellä ihminen ei tiedä, koska jälleennäkeminen tulee tapahtumaan. Ihminen päättää, Jumala säätää, sanotaan. Toivomme on, että iloisina ja reippaina saatte palata vapautettuun isänmaahanne, mutta voivathan asiat kääntyä toisiksikin, eikä teidän sovi silmät ummessa lähteä näin tärkeälle retkelle. En tunne teitä henkilökohtaisesti, pojat, mutta olemme eläneet yhdessä muutamia jännittäviä tunteja, ja yhteiset vaarat, yhteiset seikkailut lähentävät ihmisiä nopeasti toisiinsa. Kuvittelen edustavani teille isänmaatanne, jota rakastatte ja tahdotte palvella henkenne kaupalla, ja suokaa minun sentähden eromme hetkellä evästää teitä muutamilla ajatuksilla. Pankaa mieleenne, pojat, vanhan everstin sanat . . . Me emme elä enää ajassa, jolloin sotaa kevytmielisesti ihailtiin. Tällä hetkellä käydään maailmassa laajuudessaan ennen kuulumatonta sotaa, mutta kukaan ajatteleva ihminen ei enää hyväksy sotaa semmoisenaan. Meissä miehissä juoksee seikkailuhaluinen veri, mutta me olemme nykyään siksi valistuneita, että tuolle halullemme osaamme etsiä tyydytystä muualta kuin sotatantereelta. Nykyistä maailmansotaa ei käy seikkailuhaluun tyydyttämiseksi. Sen juuret ovat syvemmillä — yksilöiden ja kansojen itsekkäisyydessä ja kehittymättömyydessä. On kansoja tämän maan päällä, joiden elämänhalu suuntautuu toisten kansojen hallitsemiseen ja sortamiseen; semmoiset kansat ovat ihmiskunnan veljeyden nimessä pelottavia. Semmoisia on esim. Englannin kansa. Sehän ei ole itsessään suuri. Mutta sen ahneus ja vallanhimo ovat saattaneet sen valtikan alle kolmannen osan maailmaa. Ja kuinka onnellinen esim. India Englannin holhouksen alaisena on? Semmoisia on myöskin Venäjän kansa. Siinä on moskovalainen kantajoukko, joka on anastanut Suomet, Karjalat, Itämeren maakunnat, Puolat, Galitsiat, Ukrainat, Kaukasiat, Siperiat j. n. e., ja me tunnemme kaikki liiankin hyvin, kuinka onnellisia vieraat kansat ovat moskovalaisen valtikan suojassa. Olisiko Saksan kansa myöskin samanlainen? Nykyään puhutaan paljon Saksan barbarisuudesta, viitataan Slesvig-Holsteiniin ja saksalaiseen Puolaan, mutta tunnustakaamme totuus: Saksan keisarikunta on nykyajan historiassa siksi nuori, ettemme vielä kykene sitä suurvaltana ja toisten sortajana arvostelemaan. Sillä ei ole ollut tilaisuutta näyttää, miten se suurvaltana menettelisi, sillä sen suurvallaksi kohoamista ovat juuri Englanti, Ranska ja Venäjä kaikin mokomin koettaneet estää. Nykyinen sota on kyllä toiselta puolen Saksan pyrkimistä suurvallaksi toisten rinnalle — ja se pyrkimys on yhtä oikeutettu kuin toistenkin, — mutta syvemmin katsoen tämä sota on aiheutunut kansojen väsymyksestä, väsymyksestä sortoon ja orjuuteen. Saksakin on vain vitsa kohtalon kädessä, sillä sodan sisäinen tarkoitus on kaikkien kansain, pientenkin, vapautus ja tasa-arvoon nousu. Saksa on maailman vitsa ja Saksan kautta käy täytäntöön historian tuomio sorron ja väkivallan yli. Me suomalaiset olemme pieni kansa ja puolueeton kansa. Jos te ja minä ja monet muut suomalaiset asetumme Saksan puolelle tässä sodassa, ei tämä tapahdu vihasta venäläisiä kohtaan eikä halusta kavaltaa laillista hallitustamme. Se tapahtuu siksi, että ymmärrämme hiukan historiaa ja osaamme vetää johtopäätöksiä tulevaisuuden suhteen.

Otaksukaamme, että liittolaiset tässä sodassa voittavat. Mitä meillä silloin on odotettavissa Suomessa? Vapauttako, itsenäisyyttäkö? Meidänkö takiamme, pienten, sorrettujen kansain takiaiko Englanti, Ranska ja Venäjä luopuisivat anastushalustaan ja vallanhimostaan? Meidänkö vapautemme ja itsenäisyytemme takia he olisivat verensä vuodattaneet? Emme saata olla niin sokeita, että sitä uskoisimme. Tiedämme varmaan, että niinkauankuin Venäjä pysyy yhtenäisenä valtakuntana, se ei saata päästää meitä itsenäisiksi, vaikka siinä hallituksen muutoskin tapahtuisi. Ainoastaan jos Saksa voittaa, tai ainakin jos Saksa kestää niinkauan, ettei kukaan voita, — ainoastaan silloin koittaa kansojen vapautuksen päivä. Ja niin ollen, kuinka me suomalaiset yksilöinä saattaisimme olla muuta kuin Saksan puolella sekä hengessämme että teoissamme, mikäli tämä on mahdollista? Jos vähänkään rakastamme isänmaatamme, kuinka saattaisimme liittyä niiden puolelle, jotka isänmaatamme sortavat, jotka estävät sen vapaata kehitystä? Ja kuinka saattaisimme olla liittymättä niihin, joilta olemme uskontomme ja tietosivistyksemme saaneet ja joiden oma historiallinen tehtävä vaatii, että pienten kansojen itsenäisyys toteutuu, että esim. Venäjän luonnoton jättiläisvaltio hajaantuu luonnollisiin alkuosiinsa . . . Edustaen hengessäni yhteistä suomalaista isänmaatamme minä kaikesta sydämestäni siunaan teitä ja toivon teille kaikkea menestystä epäitsekässä, isänmaalle niin tärkeässä työssänne . . . En mitään juo, mutta sanon vain: teidän maljanne, pojat, ja Suomen malja!

Näin sanoessaan eversti Ansamaa nousi ja nuorukaiset seurasivat oitis esimerkkiä kalpeina liikutuksesta.

— Herra eversti, puhkesi vapisevin huulin puhumaan heidän johtajansa, ylioppilas Andersson, jonka puoleen useimpien katseet olivat kannustavina kääntyneet, — me kiitämme teitä. Me kiitämme teitä kaikesta sydämestämme. Teidän sananne olivat kultaisia sanoja. Me olemme painaneet ne unhottumattomina mieliimme. Te puhuitte todella niinkuin isänmaamme olisi puhunut — niinkuin me toivomme, että Suomi, armas synnyinmaamme, olisi meille puhunut. Me lähdemme kuin pakolaiset, kuin rikoksenteijät salaa kotimaastamme, ja kuitenkin palaa kirkkaana ja tahrattomana isänmaanrakkauden pyhä tuli meidän rinnassamme. Kuinka mielellämme soisimme, että Suomi meitä ymmärtäisi, ettei kansamme meitä tuomitsisi, että historia kerran näyttäisi, että tekemme oli oikea! Se tapahtuu rakkaudesta, ja vihassa sitä ei saa tuomita. Sentähden, herra eversti, teidän sananne olivat meille kalliit. Te ymmärrätte meitä, te autatte meitä, te rakastatte Suomea niinkuin me. Suokaa meidänkin kiitollisina tässä korottaa yhteinen äänekäs huutomme: eläköön eversti Ansamaa, eläköön armas Suomi!

— Eläköön! eläköön! eläköön! kaikui voimakkaan nostavasti viidenkolmatta nuorukaisen hurmaantuneista rinnoista . . .

Ja nyt olivat nuorukaiset lähteneet, hiihtäen häipyneet kuutamossa hohtavaa jäätä myöten ensimmäisen merensaaren taa, ja eversti Ansamaa oli yksin matkalla kotiin. Hän oli suorittanut viimeisen velvollisuutensa, hänen osansa oli nyt loppuun näytelty, hän sai vuorostaan väistyä näyttämöltä. Mikähän häntä kotona odotti? Rauhako vaiko rauhan loppu? Jatkuisivatko hänen päivänsä kuten tähän saakka vai kääntäisikö sallimus uuden lehden hänen elämänsäkirjassaan? Epäilemättä jotakin tapahtuisi, asiat eivät saattaneet jäädä ennalleen. Kotitarkastus ei toisi mitään ilmi, sillä hänellä ei ollut säilössä mitään vaarallisia papereita. Kirjoja ehkä, Saksassa ja Ruotsissa painetuita, mutta mitä niistä? Sinänsä ne eivät mitään todistaneet — viekööt, jos haluavat. Mutta tämänöinen takaa-ajo! Se osotti, että olivat päässeet selville kokouspaikasta Mattilan mökillä, ja jos nyt saattoivat todistaa, että hän, Ansamaa, oli ollut leikissä mukana, silloin ei hänen rauhansa ja vapautensa ollut paljonkaan arvoinen. Ehkä itse asiassa Hormiolla oli osansa tuossa takaa-ajossa. Se oli hyvinkin luultavaa, ja parasta oli silloin valmistautua pahimpaan . . .

— „Pahimpaan“, toisti hän itsekseen, hymyillen omalle ajatukselleen, — pahimpaan — niinhän ihmiset sanovat — mutta onko minun kannaltani olemassa mitään pahaa? Eikö kaikki elämässä palvele suurta ja pyhää tarkotusta, eikö kärsimys aina ole *a blessing in disguise*, niinkuin meidän oli tapana sanoa Amerikassa Emersonin mukaan, „salapukuinen siunaus“? Mikä kärsimys, mikä kohtalon käänne, joka itseäni kohtaisi, voisi minua pelottaa? Enkö minä ole suurimmat kauhut kokenut ja ylevimmät onnet? Olen aina valmis kuolemaan . . .

— Minun Herrani ja Mestarini, sinä sen tiedät, hän kuiskasi sydämessään.

Hän hiihteli hiljalleen eteenpäin maantiellä. Hän ei kulkenut taannoisia erämaan polkuja, vaan selvää tietä, mutta hän oli ypöyksin ja luonnon tunnelma oli yhtä mystillinen nyt kuin silloin. Kuu vielä paistoi, vaikka sen valo verkalleen vaaleni, ja luonnossa oli hiljaista, ah niin hiljaista. Silloin tällöin vain rauhallinen risahdus metsässä, kun joku oksa petti ja lumi lusahti maahan.

Hänestä tuntui, että hän hiihti kohti kuolemaa. Ja kuoleman portilla kysyttäisiin häneltä: miten olet elämäsi käyttänyt? Hän tiesi, että jos hän nyt joutuisi venäläisten käsiin, niin moni hänen omista maamiehistäänkin tuomitsisi hänet valtionkavaltajaksi ja vääryudentekijäksi ja pitäisi kukaties hirttonuoraa sopivimpana palkkana mokomalle isänmaanystävälle, mutta hän tiesi myöskin, ettei tämäkään julkinen häväistys hänen mieltään järkyttäisi, sillä hänen käsityksensä oikeasta olivat lujat ja hän oli aina horjumatta niistä kiinni pitänyt. Ja sitten hänellä oli vielä tuo oma, syvin salaisuutensa, jota ei kukaan kyennyt häneltä riistämään ja joka oli häntä kannustanut läpi elämän. Olikohan se vanha sana nyt täyttynyt? Olikohan nyt tullut hetki, jolloin hän saisi todistuksen siitä, että oli suorittanut elämänsä „siunauksellisimman työn“? Sillä niinhän tuo ennustus sanoi, että „silloin hän olisi suorittanut elämänsä siunauksellisimman työn, kun hän itse kaiken oli menettänyt“. Se ei tapahtunut silloin Cuban kapinassa, vaikka hän sitä toivoi ja odotti; — omasta mielestään hän silloin oli tehnyt hyvää työtä. Oliko ratkaisu tuleva nyt? Saisiko hän nyt merkin korkeudesta?

— Kuinka taikauskoiseksi kahdennenkymmenennen vuosisadan maailma minua, vanhaa miestä, arvostelisikaan, jos se lukisi näitä ajatuksiani, hän itsekseen hymyili. — Mutta yksin nyt olenkin, yksin . . . eli kahdenkesken sinun kanssasi, Jumalani, ja sentähden uskaltaa sieluni vapaasti puhua ja muistella menneitä . . . muistella sitä suurinta, suurinta, mitä se on kokenut . . .

Ja hänen ajatuksensa kääntyivät menneihin aikoihin, kolmekymmentä vuotta taaksepäin, ja nostivat muistojen kätköistä hänen tuhansien rikkaitten kokemustensa kallisarvoisimman ja säteilevimmän helmen — tuon yhden tunnin „maailman viisaimman ihmisen“ luona, tunnin, josta oli muodostunut hänen elämänsä huippukohta ja keskipiste, tunnin, joka oli antanut aatteellisen sisällön koko hänen elämälleen, tunnin, jonka hän oli luullut viettäneensä unelmien utuisessa harhataivaassa, ellei hän tietäisi, että kaikki todella oli maan päällä tapahtunut.

Hän oli nuori silloin ja, kuten hän vahvasti uskoi, onnettomasti rakastunut, onnettomasti, sentähden että hänen rakastamansa Nelly oli melkein lapsi vielä eikä rakkaudesta mitään tiennyt ja sentähden että tyttö ylhäisenä, rikkaana, oikein amerikkalaiseen aatelistoon kuuluvana oli hänelle, silloin vielä köyhälle, suomalaiselle clerkille, saavuttamaton. Hän oli alistunut kohtaloonsa ja valmistautunut mielessään elämään vanhanpojan ilotonta elämää, Nellylle ikuisesti uskollisena . . . Hän oli haaveilija ja realisti samalla kertaa . . . Mutta mitä siitä? Hän oli matkalla — kaupparamatkalla Nellyn isän asioissa — ja saapunut pieneen kaupunkiin Montanassa, kun sikäläisessä hotellissa toinen matkustavainen — hän on sille miehelle ainaisesti kiitollinen, — johon hän satunnaisesti tutustui, kysyi häneltä, tahtoisiko hän käydä „Suuren Käärmeen, maailman viisaimman miehen“ puheilla. Merkillistä, että tuo vieraan matkustavaisen kysymys tuli kuin vastauksena hänen oman sielunsa sisimmälle rukoukselle! Sillä hän oli pitkän aikaa kulkenut yhtenä toivomuksena ja pyyntönä: jospa olisi ihminen, joka voisi selittää minulle, mitä tämä elämä on!

— Sille miehelle, Suurelle Käärmeelle, on jokaisen ihmisen elämä kuin avattu kirja, sanoi vieras salaperäisellä katseella, joka herätti kummallisen aavistuksen hänen sydämessään. — Mutta ainoastaan rohkealla on pääsy viisaan miehen luolaan. Uskallatteko? Tahdotteko?

Riemumielin hän kiitti — „en pelkää mitään maailmassa“, hän kehui, — ja sai vieraalta kartan, joka osotti mitä teitä ja polkuja hänen tuli kulkea, kaupungista ulos tultuaan, löytääkseen Kalliovuorten luolalle.

Toimitettuaan isäntänsä asiat hän eräänä kauniina kesäamuna vaelsi ulos kaupungista yksin ja

jännitetyin mielin. Kartta oli tarkka. Hänen oli merkillisen helppo löytää tie, vaikka se luikerteli niittyjen poikki, purojen yli, aarniometsän hämärässä, vuorensinämiä ylös . . . Viisi tuntia marssittuaan, hypättyään, ryömittyään, kiivettyään hän tiesi seisovansa pyhän luolan edessä, sillä tuossa lausui hänet tervetulleeksi ruusuovi, josta vieras oli puhunut.

Hän muisti vieraan sanat, että ainoastaan rohkealla oli pääsy luolaan, ja hän ihmetteli itsekseen, ettei hänen rohkeuttaan oltu pantu millekään koetukselle — tai — ehkä arka ihminen ei olisi tämän kävelymatkan vaikeuksia kestänyt . . . olisihan hänkin ollut hukassa, aseeton kun oli, jos petoeläimiä olisi näkynyt . . .

Vaistomaisesti hän nosti hattuaan ja teki kumarruksen ruusuovelle, joka kahden pilvenkorkuisen kuusen keskellä näytti aukenevan suoraan kallion sisään. Tuntien äkkiä aavemaista kunnioitusta hän lähestyi ovea ja ojensi kätensä sitä avatakseen. Silloin hän huomasi, ettei se ollutkaan ovi vaan verho. Pitkiin maahan riippuviin lankoihin oli pujotettu tuoksuavia vaalean- ja tummanpunaisia ruusuja, jotka etäältä katsoen muodostivat kuin yhtenäisen oven. „Kuinka nuokin elävät ruusut noin tuoreina pysyvät“, hän itsekseen ihmetteli ja koski kädellään verhoon . . .

Samassa sähisi äänekkäästi, pelottavasti, ja ruusujen takaa kymmenet pienet käärmeet nostivat viheriät päänsä, pistäen ulos suustaan sihisevät kaksipäiset kielensä. Hän tempasi äkillisellä liikkeellä kätensä takaisin ja oli kuitenkin tuntevinansa pistoksen sormessaan. Hämmästyneenä, kauhistuneena hän peräytyi muutamia askeleita ja tuijotti eteensä, odottaen, koska käärmeet ilmestyisivät oven ulkopuolelle. Kun ei mitään kuulunut, ei näkynyt, kun ruusuverho taas riippui rauhallisena houkuttelevassa suloudessaan, hänen mieleensä juolahtivat vielä kerran vieraan sanat „ainoastaan rohkea“ ja hän tuli ajatelleeksi, että tässä nyt kysyttiin rohkeutta. Ehkä tämä olikin koetus, ehkä viisaan luo ei päässyt kuin henkensä uhalla, — mitä hän kuolemaa pelkäisikään, jos se hänen elämänsä ongelman ratkaisisi? Ja päättävästi hän astui eteenpäin.

Läpi monien hirmujen hän kulki, — niitä ei nyt kannattanut muistellakaan, — mutta lopulta hän seisoi hämärässä luolassa. Hän kuuli soittoa, ihmeellistä ylimaallisen ihanaa soittoa, joka täytti hänen sielunsa autuaalla aavistuksella. Ja keskellä soittoa hän kuuli äänen, joka lempeästi, vienon tuulenhenkäyksen tavalla kutsui häntä nimeltä.

— Olavi Ansamaa! se lauloi, — Olavi Ansamaa!

Ääntäminen oli oudosti muukalainen, paljon pehmeämpi ja soinnukkaampi kuin amerikkalaisten.

Ihmetellen ja kuitenkin pitäen kaikkea luonnollisena tässä lumotussa luolassa hän tähysteli odottavasti tummaan verhoon, jonka takaa kutsuva ääni kuului. Samassa tämä aukenikin keskeltä ja hävisi molemmille syrjille, ja hänen hämmästynyt, ihastunut katseensa näki „Suuren Käärmeen, maailman viisaimman ihmisen“.

Perimäinen puoli luolasta oli kirkkaammin valaistu. Korokkeella istui jalat ristissä allaan puolialaston, nuorennäköinen intiaanipäällikkö. Mutta ei hän ollut koskaan semmoista intiaania nähnyt. Tunnusomaiset jalot ja ylpeät atsteekkiläiset piirteet olivat tässä äärettömiin saakka hienostuneet ja lempeiksi muuttuneet. Niissä kuvastui käsittämättömän syvä suru, joka oli jumalalliseen hymyilyyn henkevoitunut. Ei hän osannut kuvata silmien väriä, mutta niistä säteilevä tumma ja pehmeä lämpö tunki hänen sielunsa sisimpään. Hän ei ollut koskaan tuntenut sellaista taivaallista onnea ja autuutta, jollaiseen hänen sielunsa nyt aivankuin pukeutui. Hän ei ollut koskaan tuntenut itseään niin puhtaaksi, niin alttiiksi kaikelle jalolle, niin valmiiksi kaikkeen hyvään kuin nyt. Aivan kuin itsestään hän vaipui polvilleen ja kumartui nöyränä maahan asti.

— Levez-vous, mon frère! Nouskaa veljeni! kuului silloin ranskaksi tuon ylevän olennon lempeä, sointuisa ääni — ja hän, Ansamaa, saattoi vieläkin kolmenkymmenen vuoden kuluttua kuulla tuon ihmeellisen äänen soivan korvissaan. Kuin käskyä totellen hän nousi ja loi katseensa taas elämänsä ihanimpaan näkyyn, ja nyt hän huomasi, että intiaanipäälliköllä oli edessään maassa suuri avattu kirja, jonka

lehtiä hän ryhtyi kääntämään. Löydettyään etsimänsä paikan hän lausui:

— Voici votre horoscope. Faites attention, mon frère, je vais vous le lire. Kas tässä horoskooppinne. Kuunnelkaa, veljeni, tahdon lukea sen teille.

Hän, Ansamaa, ei siihen saakka ollut n. s. horoskoopeista muuta ymmärtänyt, kuin että ne olivat keskiaikaista taikauskoa, mutta nyt hänestä tuntui luonnollisimmalta asialta maailmassa, että horoskooppi oli vankkaa todellisuutta ja että muukalainen — tämä viisas muukalainen, joka puhui niin suloisen pehmeätä ranskan kieltä, joka kutsui häntä veljekseen ja oli hänelle niin salaperäisen tuttu — saattoi tietää ja tuntea hänen horoskooppinsa. Olento jatkoi, ja hän, Ansamaa, kuunteli tarkasti:

— Vous êtes né sous une étoile bien-heureuse. Pourquoi pleurer, pourquoi désespérer, mon frère? Vous aimez, vous désirez, vous aurez. Mais rien n'est durable dans ce monde ici-bas. Tout change, tout passe. Abandonnez votre âme au Père éternel, très-haut, tout-puissant, et l'amour divin vous conduira vers la béatitude infinie du royaume de Dieu.¹

Tämän tuo jumalallinen ihminen vielä oli puhunut kuin omasta puolestaan, katsellen häntä, Ansamaata, silmiin. Mutta nyt hän kääntyi katselemaan kirjan tekstiä, nosti oikean kätensä ja luki harvaan omituisella rytmillä, ikäänkuin runomitalla, pitkän pitkän horoskoopin. Kuinka selvästi hän vielä muisti tuon luvun alkusanat:

Vous êtes doué
de facultés
qui peuvent mener
à tout succès
une forte et persévérante volonté.²

Ja sitten seurasi tekstiä, joka mitä ihmeellisimmällä tavalla kuvasi hänen elämänsä vaiheita, menneitä ja tulevia siihen saakka kuin hän täyttäisi 42:n ikävuotensa. Ja niinkuin hän silloin saattoi todeta horoskoopin tietojen tarkkuuden 25 ikävuoteensa saakka, oli hän monta kertaa myöhemmin tunnustanut itselleen, että nekin tiedonannot, jotka silloin koskivat tulevaisuutta, olivat yksityiskohtaisesti käyneet toteen. Hänestä oli äkkiä tullut kullankaivaja, hän oli löytänyt hyvän claimin, rikastunut — ja, paras kaikesta, voittanut Nellynsä sydämen ja käden . . . Mutta loppuelämää koskeva ennustus oli hänestä itsestään sisältänyt ainoastaan nuo oraakkelimaiset sanat: „kun mielestänne kaiken menetätte, silloin suoritate elämänne siunauksellisimman työn.“ Sitä vastoin puhui horoskooppi laajemmin yleisistä asioista ja maailman tulevasta tilasta. Nykyajan ihmiset, se sanoi, elävät merkillisessä ajankänteessä. Uusi aika on tulossa, uusi sivistys on luotava. Vanha kulttuuri on rappiolla. Ihmiset palvelevat kultaista vasikkaa, yksilöt itseänsä, yhteiskunnat luokkaetuja. Tullessaan uusi aika suuren myrskyn tavalla pyyhkäisee kaiken vanhan ja rappeutuneen tieltään. Ihmiskunta saa kokea vaikeita synnytystuskia ja suuria mullistuksia tapahtuu. Mutta uusi sivistys on luova uuden taivaan ja uuden maan. Ihmiset puhdistuvat itsekkyydestään, yhteiskunnat alkavat toimia kaikkein parhaaksi. Taistelun ja kamppailun sijaan astuu yhteistyö. Elämä järjestetään veljeyden ja auttamisen pohjalle. Ne ihmiset, jotka nyt jo uskaltavat elää veljellistä ja epäitsekkästä elämää, ne ovat uuden tulevan sivistyksen edelläkävijöitä . . .

Millä mustasukkaisella huolellisuudella hän olikaan säilyttänyt pyhimpänä salaisuutenaan muiston tästä kohtauksesta. Ei yhdellekään ihmiselle, ei omalle vaimolleenkaan, hän ollut siitä koskaan kertonut. Kuka

¹ Olette syntynyt onnellisen tähden alla. Miksi itkeä, miksi olla toivoton, veljeni? Te rakastatte, te toivotte, te saatte. Mutta mikään ei kestä kauan tässä maailmassa. Kaikki muuttuu, kaikki haihtuu. Jättäkää sielunne ikuisen Isän huomaan, korkeimman, kaikkivaltiaan, niin jumalallinen rakkaus vie teidät Jumalan valtakunnan ääretöntä autuutta kohti.

² Teillä on kykyjä, joiden avulla voimakas ja kestävä tahto voi saavuttaa suuren menestyksen.

sen todenperäisyyteen olisi uskonutkaan? Kuka ikinä oli kuullut puhuttavan „maailman viisaimmasta ihmisestä“? Häntä yksin oli kohdannut tämä ihmeellinen armo, hän yksin oli saanut puhutella jumalallista olentoa maan päällä.

Sillä hän oli häntä, Suurta Käärmettä puhutellutkin. Luettuaan horoskoopin loppuun saakka oli viisas intiaani hymyillen kääntynyt hänen puoleensa ja kehottanut häntä kysymään, mitä tahansa hän halusi tietää. Ja hän, Ansamaa, oli kysynyt. Hän oli kysynyt kummallisia asioita, rohkeita, vaikeita, personallisia. Ja kaikkiin hän oli saanut vastaukset, vastaukset, joista hän sisässään tiesi, että ne olivat tosia . . .

Kun tunti oli kulunut ja hän vihdoinkin jätti oudon, yliluonnollisen luolan astuakseen takaisin jokapäiväiseen inhimilliseen maailmaan, oli hän kuin toinen ihminen, kuin uudestisyntynyt lapsesi ja kevyen onnellinen kuin henkiolento. Pois oli pyyhitty suru, alakuloisuus, epätoivo. Usko oli ottanut asuntonsa hänen sydämeensä, usko, joka tuntui kykenevän siirtämään vuoria . . .

Ja nyt oli kolmekymmentä vuotta kulunut ja yhtä elävänä oli hänen muistissaan tuo unohtumaton hetki. Hän, köyhä suomalainen poika, oli päässyt osalliseksi elämän korkeimmasta salaisuudesta, sen yliluonnollisesta henkiperäisyydestä, joka antoi kuoliniskun epäuskolle, ja monta kertaa hän oli itseltään kysynyt: kuinka voin minä palvella ihmiskuntaa, niinkuin minun tulee? Eilen illallakin, kun rovasti kiitti häntä ja lausui liikuttavia sanojaan hänen hyvydestään, puheli hän koko ajan sydämelleen: mitä olet sinä tehnyt, että tätä kaikkea olet ansainnut? Jos rovastikin olisi tuntenut hänen salaisuutensa, ei hän olisi ihmetellyt hänen tekojaan . . .

Kuu oli laskenut, aamu hämärti. Pakkasilma tuntui koleammalta, eversti riuhtaisi irti aurinkoisista, kesäisistä unelmistaan talviaamun harmaaseen todellisuuteen ja lisäsi vauhtia, kiitäen suksillaan kohti kotia, joka ehkä nyt ratkaisisi hänelle tuon kohtalokkaan kysymyksen: oliko hän tällä kertaa suorittanut elämänsä kauneimman työn?

Eversti Ansamaa hiihti suoraan Mattilan mökille, jätti suksensa sinne, haki viittansa harteilleen ja karvalakin päähänsä sekä lähti kävellen kotia. Merkillisen virkistyneeksi hän tunsi itsensä, voimakkaaksi ja elämänhaluiseksi, vaikka oli valvonut ja liikkunut koko yön.

Lähestyessään kartanoa hän jonkun verran hämmästyi huomattessaan oman puolensa, alakerrassa, kokonaan valaistuksi; samoin olivat Lindan ja tohtorin huoneet yläkerrassa valaistut, ja kyökin puolella tietysti oli tulta. Mutta kovin aikaisinpa oli talo liikkeellä. Ovatkohan huomanneet minun poissaoloni ja siitä tulleet levottomaksi, hän ajatteli, vai jokoan kotitarkastus on käynnissä? Varmuuden vuoksi hän päätti pujahtaa kyökin puolelta sisään, ettei heti joutuisi kutsumattomien vierasten käsiin, jos niitä hänen huoneissaan hääräili.

Kyökissä puuhailivat piit vanhan Miinan, taloudenhoitajan, johdolla. Kun eversti astui kynnyksen yli, oli Miina ensimmäinen, jonka silmä sattui häneen.

— Herra Jessus siunatkoon, huudahti hän käsiään yhteen lyöden, — tuossahan se eversti itse tuleeekin! Ja me kun olemme olleet levottomia . . . Kyllä se neitikin nyt tulee hyvälle. Juokse siitä heti, Mari, ja ilmota neidille.

— Ei tarvitse, Mari, kielsi eversti, menen kohta itse.

Hän hymyili palvelijattarien parvelle, jotka kaikki ällistyneinä häneen tuijottivat.

— Olen ollut asioilla koko yön . . . Jos Miinalla nyt on lämmintä kahvia, maistuu se oikein hyvältä — juon heti kupin täällä, jos on valmista . . .

Kahvia oli, ja pienen puuhan perästä everstillä oli höyryävä kuppi kädessään, vaikka Miina siunaili ja esteili ja olisi tahtonut tarjota kahvin isännälle paremmassa huoneessa.

— Minun puoleni näkyi olevan valaistu, lausui eversti juodessaan, — ketä siellä on?

Se oli kuin sulkujen poistamista tulvaveden tieltä. Nyt alkoi voivotus ja siunailu, itku ja katkonainen kertominen, josta selvisi, että kolme hirmuista miestä, jotka vain ryssää solkkasivat, ja lisäksi nimismies — ajatelkaa, nimismies, mokomakin maanpetturil! — olivat väkisin tunkeutuneet taloon ja ruvenneet penkomaan everstin huoneita — mitä niistä etsinevätkin. Ei semmoista ilkityötä eikä häpeätä oltu ennen kuultu!

— Ei suinkaan heille mitään vastarintaa tehty? virkkoi eversti, hiukan huolissaan sanoista „väkisin tunkeneet“.

— Kukas mokomille sapelijunkkareille ja pistooliniekkoille . . .!

— All right, ei sitten hätää . . . Kiitoksia nyt kahvista, hyvää se oli näin aamutuimaan . . . Rauhottukaa nyt, Miina ja te lapset, ja jatkakaa työtänne . . . Ehkä Mari huomiota herättämättä löytää minulle vaikkapa tohtorin tohvelit, niin riisun nämä hiihtokengät tässä . . . Nousen sitten tältä puolelta yläkertaan ja menen tytärtäni tapaamaan, ennenkuin esitän itseni kutsumattomille vieraille . . .

Kun eversti Ansamaa saapui Lindan huoneeseen, huomasi hän Lindan ja tohtorin syventyneen

vakavaan keskusteluun. Linda istui sohvalla ja tohtori nojatuolissa hänen vieressään ja molempien kasvoilla kuvastui syvä, joskin hillitty ja rauhallinen suru. Mutta heti nähdessään, kuka tuli, Linda vilpittömästi ilostui ja juoksi isänsä syliin.

— Isä, isä, vihdoinkin sinä tulit! Kuinka olen sinua odottanut! Niin . . . me olemme Helmerin kanssa odottaneet sinua koko yön.

Tohtori ilmaisi myös ilonsa everstin saapumisesta.

— Rakkaat ystävät, vastasi eversti, — näen, että olette valvoneet koko yön, ja olen suuresti pahoillani siitä, joskin olen syytön siihen. En aavistanut teistä erotessani illalla, että minulla oli tehtäviä suoritettavana vielä tänä yönä, ja kun lähdin uskoen teidän nukkuvan, eikä päähäni juolahtanutkaan mitään ilmottaa . . . Suokaa nyt kuitenkin anteeksi, että minun tähteni näin . . .

— Voi, eihän se ole mitään, isä, keskeytti Linda, — aivan toiset asiat meitä nyt huolestuttavat . . . Täällä on tapahtunut kummia sinun poissaollessasi . . . Joko tiedät, mikä sinua odottaa?

— Tiedän niin paljon, että kun huomasin huoneeni valaistuiksi, tulin kyökin puolelta sisään ja siellä sain kuulla, että kotitarkastus paraillaan on käynnissä . . .

— Niin . . . jospa tyytyisivät kotitarkastukseen, mutta, oi isä, he odottavat sinua . . . Siellä on nimismies ja siellä on venäläisiä . . . kerro sinä, Helmer.

— Niin, selitti tohtori, — kellon neljän tienoissa tulivat. Soitettiin kiivaasti ovelle, minä kävin avaamaan. Sisään astui kolme venäläistä ja Hormio. Kysyivät sinun huonettasi, ja vaikka selitin, ettet ollut kotona marssivat sinne muitta mutkitta. Hormio vastasi kaikkien puolesta: „kyllä tiedämme; tiedämme, missä hän on, ja odotamme täällä, kunnes hän tulee.“

— „Mitä te sitten aiotte everstille?“ kysyin. Hormio selitti: „poliittisesti epäiltävät henkilöt tietysti vangitaan.“ — Vangitsemiset ja viemiset näkyvät olevan teille mieluista työtä“ sanoin, „mutta millä oikeudella everstiä epäilette ja mitä todistuksia teillä on hänen syyllisyydestään?“ — „Todistuksista kyllä me pidämme huolta, ja niitä näkyy ilmestyvän pyytämättäkin“, hän sanoi ja näytti paperia, jonka hän otti kirjoituspöydältäsi. „Tässä esimerkiksi on passi everstille väärällä nimellä. Ei suinkaan oikeissa asioissa kulkeva ihminen semmoista tarvitse!“ Minun olisi todella tehnyt mieli lyödä miestä korvalle, mutta hillitsin itseni ja poistuin . . . Mikähän sekin passi lienee ollut?

— Halloo, huudahti eversti, — passi! Sen unohdin pöydälle. Se on kyllä oikea väärennetty passi, jonka juuri tänä yönä sain pyytämättäni Helsingistä . . . Kas, kuinka langat punoutuvat! . . . Se olisi minun pitänyt arvata . . .

— Odottaakohan sinua nyt vankeus, isä? kysyi Linda.

— Well, sen kyllä arvaa, sanoi eversti vakavasti.

— Oi isä, minusta on niin kamalaa ajatella, että he vangitsevat sinut ja vievät sinut pois . . . ehkä kauas Siperiaan. Olen taistellut itseni kanssa koko yön. Kun olit poissa emmekä tienneet, missä olit, olen monta kertaa toivonut salaisesti, että olisit paennut ja pelastunut, isä, vaikka omatuntoni joka kerta sanoi minulle, ettet sinä ollut sitä tehnyt . . . ja katsos, isä, näin äidin taas ja hän lohdutti minua. Hän sanoi, että sinä olet „oikein valinnut“. Sentähden olen myös koko ajan sisimmässäni ollut rauhallinen ja tietänyt, että Jumala sinun askeleitasi ohjaa, isä, vaikka ne vievätkin siihen, että nyt menetämme kaiken onnemme . . .

Linda oli taas sulkeutunut isänsä syliin ja nojasi päätään hänen rintaansa vastaan, nyyhkyttäen hiljaa.

Eversti koetti lohdutella, mutta oli itse syvästi järkytetty. Hänen tyttärensä viimeiset sanat jäivät kaikumaan hänen sieluunsa — juhllisilla, täynnä surua ja täynnä suurta aavistusta. „Nyt me olemme kaiken menettäneet.“ Oliko tämä merkki taivaasta? Oliko hän nyt suorittanut elämänsä työn? Mutta samalla hänet täytti sanomaton sääli lastansa kohtaan, jonka kotionnen hän nyt murskasi. Voi minua kurjaa, voi kurjaa kohtaloani! Nyt hänestäkin tuntui, että hän oli kaiken menettänyt — menettänyt viimeisenkin uskon itseensä . . .

Aivankuin aavistaen, mitä isän tunteissa liikkui, Linda lakkasi nyhkyttämästä, katsoi ylös ja pyysi:

— Suo anteeksi heikkouteni, isä, ajattelin itseäni ja omaa suruani . . . Ei sotilaan tytär sillä tavalla saa surra . . . ja kyllä minä osaan olla rauhallinenkin.

— Kiitos, Linda, vastasi eversti nöyrän hellästi, — isäsi ei juuri tunne itseään kunniakkaaksi sotilaaksi nyt, pikemmin katuvaiseksi pahantekijäksi . . . Mutta koska asia ei nyt enää valituksilla muutu ja koska nuo venäläiset eivät tiedä minun vielä saapuneen, voimme keskustella hetkisen rauhassa. Istutaan, niin kerrotte, mitä täällä oikein on tapahtunut ja mitä varten koko yön olette valvoneet.

— Oi isä, sanoi Linda heidän istuuduttuaan, — minun täytyy aloittaa tunnustamalla, minkä hirveän tyhmyyden olen tehnyt, vaikka parhaimmassa tarkoituksessa.

Hän teki selkoa yöllisestä käynnistään nimismiehen luona ja kaikesta, mikä siitä seurasi. Eversti kuunteli kyynelsilmin, sydämessään liikuttettuna tyttärensä uhrautuvaisesta rakkaudesta, joka esiintyi niin kauniina ja suurena hänen oman kylmäverisyytensä rinnalla.

— Sano nyt, isä, mitä sinä olisit tehnyt, lopetti Linda kertomuksensa. — Venäläinen kapteeni olisi ollut ostettavissa venäläisillä ruplilla, ja minä olen menettelylläni tehnyt senkin pelastusmahdollisuuden tyhjäksi.

— Olet tehnyt oikein, lapseni, vastasi hänen isänsä vakavasti. — Ei minun vapauteni olisi ollut sinun uhrauksesi arvoinen. Ei sen perästä minulla olisi ollut onnen päivää . . . Pikemmin arvostelen ajattelemattomaksi päähänpistoasi ollenkaan ruveta semmoisiin hankkeisiin . . . Vaikken suinkaan epäile, ettei se ovi vieläkin olisi avoinna, jos itse tahtoisin sitä käyttää . . .

Ja eversti lisäsi äkkiä iloisemmalla äänellä:

— Soisitko, Linda, että koettaisin sitä keinoa? Se varmasti tepsisi! Jos kymmenestä tuhannesta siirtäisimme sataantuhanteen ruplaan ja siitä vielä korkeammalle, niin olen varma siitä, että uhkaavan vankilan muurit tasautuvat maan tasalle. Sano, Linda, lähdenkö paikalla? . . . Ehkä olisi väärinkin jättää käyttämättä mitään keinoa . . .

Veri oli noussut Lindan kasvoihin. Hän tuijotti eteensä puoleksi pelokkaasti, puoleksi ikäänkuin riemuiten siitä toivon tähdestä, joka äkkiä vilkahti näkyviin hänen murheensa mustalla taivaalla.

— Minkätähden sen tekisit, isä? hän arasti kysyi. — Minunko tähteni?

— Sinun tähtesi tietenkin . . . ja meidän onnemme tähden.

— Se ei siis itsessään mielestäsi olisi oikea teko?

— Well, en tahdo sanoa . . . asioita voi katsoa monelta kannalta . . . miehekästä se ei ehkä olisi . . .

— Sano vain suoraan, isä, että se olisi uhraus sinun puoleltasi.

Eversti ei vastannut heti.

— Entä jos olisi? hän sitten sanoi, — etkö sinäkin, lapseni, ollut valmis uhrautumaan minun tähteni? Ja onhan toki luonnon järjestys, että minä vanhempana pikemmin saan unohtaa itseni . . .

— Oi isä, älkäämme puhuko tästä! En minä ota sinulta semmoista uhria vastaan . . .

Ja ikäänkuin hän olisi saavuttanut takaisin hetkeksi horjahtaneen tasapainonsa ja varmuutensa, Linda jatkoi:

— Ethän sinä, isä, ole itseäsi etkä omaa onneasi ajatellut, kun olet tehnyt, mitä olet tehnyt. Suomea olet ajatellut, yhteisen isänmaamme parasta! Vaikka minä en uskokaan miekkaan, väkivaltaan ja sotaan, ymmärrän kuitenkin sinua, isä. Täällä me olemme yhdessä Helmerin kanssa puhuneet sinusta ja molemmat ymmärtäneet, että sinä, isä, rakastat Suomea ja olet todellinen isänmaamme ystävä, koska sinä uskallat tehdä ja työskennellä sen hyväksi oman henkesi ja onnesi uhallakin. Mitä me muut olemme Suomen hyväksi tehneet sinun rinnallasi? Ja kuinka nyt minä tai kukaan muu saisi pienimmässäkään mitassa tahrata sinun tekojesi puhdasta mainetta? Kuinka minä voisin pyytää sinulta semmoista, joka ei olisi yhtäpitävää ja sopusoinnussa entisten epäitsekkäiden ja jalojen tekojesi kanssa? Kuinka voisin pyytää, että sinä nyt minun tähteni ajattelisit itseäsi, kun koko elämäsi on ollut toisten hyvän ajattelemista? Ei isä, anna minunkin ottaa osaa suureen työhösi! Anna minunkin jonkun verran kieltää itseäni! . . . Eikö totta, Helmer? Sano sinäkin isälle ajatuksesi.

— Ehdottomasti on totta, mitä Linda on puhunut, vastasi tohtori.

Eversti oli kuunnellut liikutettuna tyttärensä sanoja: noin juuri hänen Lindansa tuli puhua . . . Onnellisesti hymyillen ja melkein ujosti hän kysyi:

— Ettekö siis, rakkaat ystävät, tuomitsekaan vanhan everstin tekoja vääriksi ja maata kavaltaviksi?

— Kuinka suomalaisina sitä voisimme tehdä, kun olemme harkinneet asiaa! vastasi tohtori empimättä, ja Linda huudahti:

— Ellei asia olisi puhdas ja jalo, et sinä, isä, olisi siihen antautunut.

— Kiitän teitä, lapset, sanoi eversti ja hänen äänensä vapisi, — parempaa lohdutusta en tarvitse vankilassa istuessani. Nyt ei pimeinkään koppi ole minulle synkkä, kun tiedän, että te olette käsittäneet vanhan sydämeni hyvän tarkoituksen . . . Sinun luvallasi, Linda, en siis yritä lahjoa venäläistä kapteenia . . . Totta puhuen paljas ajatuskin inhottaa minua . . . Mies seisokoon aina tekojensa takana ja kantakoon niiden seuraukset . . . Sitäpaitsi uskon, että tekoni kantavat muutakin hedelmää kuin vain vankeutta itselleni. Vielä koittaa päivä, jolloin Suomelle on oleva hyödyksi se, mitä me nyt olemme tehneet. Kun Suomi kerran itsenäisenä valtiona ottaa osaa Europan politiikkaan, silloin muistellaan meikälaistenkin tekoja ja tunnustetaan, että ne osaltaan painoivat vaa'assa Suomen hyväksi, silloin kuin Europan valtakunnat tekivät päätöksensä Suomen valtiollisesta riippumattomuudesta.

He istuivat kaikki kolme ääneti jonkun aikaa. Ilmassa oli juhlatunnelmaa. Vihdoin eversti nousi ja sanoi:

— Eron hetki lähenee, lapset . . . Tehkäämme tämä ero niin kevyeksi ja iloiseksi kuin mahdollista. Minulla on ehdotus. Sinä, Linda, toimitat, että valmistavat juhla-aamiaisen . . . kuinka monta noita tuolla alhaalla taas olikaan?

— Neljä, Hormio ja kolme venäläistä, ilmoitti tohtori.

— Ja meitä on kolme, jatkoi eversti, — juhla-aamiainen siis seitsemälle hengelle. Ovathan nuo vieraamme viettäneet yönsä kuivin suin. Eivät arvatenkään pane pahaksi, jos kutsumme heidät aterioimaan, ennenkuin vankilaan lähdemme . . . Se on samalla kuin sovitusjuhla, niin ei jää ikäviä muistoja kenellekään . . . Eikö niin, Lindaseni?

— Oi isä, mikä sydän sinulla on! huudahti Linda ja heittäytyi uudestaan isänsä syliin. — Sinä muutat pimeyden päiväksi ja murheen riemuksi! . . . Oletteko huomanneet, että aurinko on noussut ja että sähkölamppujen valo on kalvennut hyödyttömäksi? . . . Äsken, juuri kun päivän ensimmäiset säteet tulivat sisään ikkunasta ja kultasivat sinun tummia kutriasi, isä, tuntui minusta äkkiä, että äidin sanoissa „ikuisuudessa ei ole hätää“ piili jokin salaperäinen merkitys ajankin suhteen. Minusta tuntui, että meillä ei ole syytäkään antautua murheen valtaan. Tuntui, että ennen pitkää tulee jotakin suurta tapahtumaan, jotakin suurta, joka mullistaa kaikkia pikkumaisia käsityksiä oikeasta ja väärästä . . . tai näyttää, että se, jota nyt pidetään vääränä ja kapinallisena, onkin oikeata ja laillista ja kaunista, kun se on rakkaudesta tapahtunut . . . Oi isä, en tiedä, mitä se on, mutta aavistan, että tulee tapahtumaan sellaista, joka sinutkin vankeudesta vapauttaa . . . Tämä eromme ei ole ainiaaksi. Tulemme vielä tapaamaan . . . ennen pitkää . . . Ja jos veisivät sinut Siperiaan, seuraan tietysti mukana . . .

— All right, Linda, aikamme on täynnä yllätyksiä . . . ehkä hyvinkin saattaa tapahtua jotain semmoista . . .

— Varmasti tapahtuu, isä . . . Etkö sinäkin, Helmer, usko niin?

— Miksen? . . . Sodassa Saksa voi päästä voitolle . . .

— Ei, ei, ei se ole sitä. Se on jotakin paljon suurempaa ja ihmeellisempää.

— Ehkä vallankumous Venäjällä? sanoi eversti.

— Niin, vallankumous, vallankumous yli koko Europan, puhui tyttö haaveillen, — vallankumous, joka vapauttaa kaikki hyvät ihmiset ja antaa heidän rakkaudessa työskennellä kansojensa hyväksi.

Lindan silmät loistivat. Oli kuin hän olisi katsellut kaukaista ja ihanaa näkyä. Hurmaavan kaunis hän oli sekä nuoren ihailijansa että vanhan isänsä silmissä.

— Ja tuota ihanaa tulevaisuutta odotellen meidän todella kannattaa elää läpi vaikeankin nykyajan, päätteli eversti. — Mene nyt, Linda, toimittamaan ruokaa, niin me tohtorin kanssa lähdemme kutsumattomien vieraittemme luo.

Hän painoi hellän suudelman tyttärensä otsalle ja viittasi tohtoria tulemaan.

Kesällä 1917.

PEKKA ERVAST

GNOSTIKOT

RUUSU-RISTI

1943

Hyvinkään Kirjapaino Osakeyhtiö
Hyvinkää 1942.

SISÄLLYS:

Gnostikot I	1
Kristinuskon alkuajat II	10
Pietari, Paavali ja Johannes III	19
Syntiinlankeemus IV	30
Lunastustyö V	39
Jatkuva lunastustyö VI	48
Lunastustyö Jeesus Kristuksen jälkeen VII	55
Usko, joka on tietoa VIII	63
Lunastava usko IX	71
Uskon elämä X	80

Gnostikot

I

Teosofian maailmankatsomukseen tutustuttuamme, varsinkin tutustuttuamme oppiin jälleensyntyemisestä, joka valaisee niin monta kohtaa elämässä, me varmaan ihmettelemme, ettei meidän kristinuskossamme, mikäli me sitä tunnemme, sitä ole opetettu. Me kysymme silloin: Eikö koskaan täällä länsimailla kristikunnan aikana ole ajateltu mitään sellaista kuin jälleensyntyminen? Kun sitten vielä mahdollisesti teemme sellaisia henkisiä kokemuksia, että meille alkaa tulla tietoa yliaistillisista asioista, elämän henkisistä arvoista, me vielä enemmän ihmettelemme sitä, että täällä kristikunnassa, näissä meidän kirkoissamme, on aina puhuttu tietoa vastaan; on aina sanottu, että usko se on joka pelastaa, mitään *tietoa* ei voi olla. Oma kokemuksemme todistaa meille kuitenkin, että tietoa on. Me hämmästyimme siis vielä enemmän, ja kysymme itseltämme, eikö kristinuskossa, tässä sivistyksessä koskaan siis ole ollut mitään tietoa, eikö täällä koskaan ole ollut sellaista todellista kokemusta ja tietoa elämän sisäisistä asioista, joista meillä nyt on tietoa. Silloin lähdemme tietysti suurella kiinnostuksella tutkimaan kristillisen sivistyksemme historiaa. Teosofeina ja ruusuristiläisinä me tapaammekin tässä meidän kristikunnassamme monenlaisia, enemmän tai vähemmän salaperäisiä liikkeitä, salaperäisiä seuroja ja yhdyskuntia, jotka ovat eläneet joko kirkon ulkopuolella tai salassa sen sisällä, ja jotka ovat opettaneet asioita, joita kirkot eivät nyt enää opeta. Silloin kun ryhdymme historiallisesti näitä tutkimaan, astuu eteemme vanhimpana aikana gnostilaisuus, ja meitä heti ilahduttaa se, että itse tämä nimitys gnostilaisuus on johdettu kreikkalaisesta sanasta *gnosis*, joka merkitsee tietoa. Siis gnostikot, jotka kaikki kristikunnassa tuomitsevat peräti kerettiläisiksi, ovat puhuneet tiedosta, tiedosta asioista, joista meilläkin sattuu nyt olemaan tietoa. On aivan luonnollista, että meidän mieleemme kiintyy näihin gnostikoihin, ja ryhdymme siis heitä ja heidän oppejaan tutkimaan, sillä he ovat kristikunnan vanhin salainen seura. Sitten kyllä huomaamme historian kuluessa monia muitakin seuroja ja yhdyskuntia, jotka ovat toisenlaisia oppeja opettaneet kuin kirkko. Sellaisia seurojahan olivat, kuten tiedämme, esim. temppeleliritarit ja monista lahkoista esim. albigenisit keskiajalla, sekä uudemmalla ajalla niisanotut rosenkreutziläiset, ynnä monet muut. Emme niissä nyt viivy.

Kun siis ryhdymme gnostikoita tutkimaan, on meidän muistettava, että kun emme lähde ainoastaan historiallisesti ja intellektuaalis-teosofiselta kannalta näitä salaperäisiä liikkeitä tutkimaan, vaan kun me astumme heidän luoksensa omaten mekin erikoista henkistä tietoa, niin on hyvä heti tehdä itselleen selväksi ja pitää mielessä, mikä tämä meidän varsinainen tietomme on, joka kokemuksiimme perustuu ja joka tekee meille mahdolliseksi oikealla tavalla arvostella näitä kaikkia liikkeitä. Emme niitä aivan umpimähkään ahmi emmekä nielaise, vaan tahdomme tutkia ja perustella kaikkea. Mikä on meille se totuuden kriteerio, joka on tullut meille selväksi kokemustemme kautta? Meillähän on aivan luonnollisia historiallisia edellytyksiä arvostella asioita, kun ajattelemme, että se kriteerio on se uusi elämänymmärrys, jonka olemme saaneet Jeesus Kristukselta ja jonka tietysti saamme teosofialtakin, kun sitä kyllin syvästi tutkimme. Jeesus Kristus, joka tavallaan pani alulle uuden elämänymmärryksen, antoi sille lopullisen muodon, niin että me nyt häneltä saamme kaikista selvimmät, sanoisinko niin, taivasten valtakunnan avaimet. Eihän hän varsinaisesti opeissaan tuonut mitään uutta, ja voimme vielä lisätä, että Buddha ainakin ennen häntä oli opettanut aivan samaa ja osasi myöskin painostaa samoja asioita, mutta Jeesus Kristus antoi niille kuin uuden sisällön, ja samalla hän avasi uuden tien meille niitä lähestyä. Sentähden hän varsinaisesti alkoi uuden ajan ihmiskunnan historiassa.

Tämä Jeesuksen opettama elämänymmärrys on siinä, että rakkaus on kaikki kaikessa, jumalallinen rakkaus. Hän nimenomaan opetti, että Jumala on rakkautta. Se Taivaallinen Isä, johon Jeesus aina vetosi, on rakkautta, jumalallista rakkautta. Tämän näin yksinkertaisen asian ymmärtää kuitenkin ainoastaan se ihminen, joka on kokenut sitä rakkautta. Sentähden kun me sanomme ymmärtävämme Jeesus Kristuksen uutta elämänymmärrystä ja kun me olemme häneltä kuin saaneet totuuden kriteerion, merkitsee tämä ennenkaikkea, että me olemme kokeneet sitä taivaallista, jumalallista rakkautta, josta Jeesus aina puhui ja jonka inkarnatio hän oli, ja että me myöskin olemme käsittäneet sen, tuon rakkauden luokse vievän tien, jonka hän on käskyissään meille viitoittanut. On erinomaisen tärkeätä tietää tuo seikka, että me emme ominpäin, kuinka sanoisin, aivan suoralta kädeltä koeta tunkeutua tuohon jumalalliseen rakkauteen. Me huomaamme, että ihmiskunnassa puhutaan sängen paljon rakkaudesta. Ja monet ihmiset sanovat jopa uskovansa ja ymmärtävänsä, että rakkaus on syntiä. Mutta onko sanottu, että kaikki ovat ymmärtäneet, mitä Jeesus Kristus nimenomaan teroitti tieksi tämän *jumalallisen* rakkauden luokse. Me emme voi rakastaa kaikkia ilman muuta. Meidän täytyy, jotta pääsisimme jumalallisen rakkauden yhteyteen, kulkea sitä tietä, jonka Jeesus Kristus on viitoittanut käskyissään. Nämä käskyt hän on antanut opetuksissaan, ja ne on koottuna evankeliumissa vuorisaarnaan, kuten tiedämme. Kun meillä on kriteeriona Jeesuksen rakkauden oppi ja hänen käskyensä, ja kun me olemme nämä asiat kokeneet, niin että tiedämme näiden käskyjen olevan ainoat ehdottomasti pätevät, ja että rakkaus on ainoa elämänymmärrys, joka kaikki ratkaisee, niin silloin osaamme arvostella kaikkia liikkeitä oikeasta lähtökohdasta. Meillä on silloin todella totuuden mittapuu. Tämä on välttämätöntä pitää mielessä, sillä muuten emme näe selvässä valossa kaikkia liikkeitä ja niiden mahdollisia erehdyksiä.

Ennenkuin voimme ryhtyä puhumaan gnostikoista ja gnostisismistä, niin meidän on hyvä lyhyesti katsahtaa silloiseen maailmaan ja oloihin, jotka vallitsivat silloin, kun Jeesus Kristus esiintyi maailmassa. Sitten vielä on meidän hyvä lyhyesti tarkastaa Jeesuksen ilmestymistä ja ensimmäisiä kristillisiä aikoja. Voimme sitten paremmalla menestyksellä tutkia gnostilaisuutta, joka ilmeni ensimmäisen vuosisadan lopulla sekä toisella ja kolmannella vuosisadalla.

Se, mikä oli tunnusmerkillistä tuossa suuressa Rooman valtakunnassa, johon Palestiinanakin kuului, oli, että juutalaiset olivat valloitetta ja sorrettua kansaa ja että siinä vallitsi täydellinen uskonnon ja uskon vapaus. Kaikki uskonnot saivat tehdä työtä vapaasti, yrittää ja ponnistaa ja voittaa ihmisiä puolelleen. Myöskin huomaamme, että oli vallalla, niinkuin sanotaan, synkretistisiä pyrkimyksiä yhdistää erilaisia uskontoja yhdeksi maailmanuskonnoksi tai kaikille sopivaksi uskonnoksi, maailmankatsomukseksi, ottaa sieltä ja täältä oppeja ja saada hyvää aikaan. Samalla koko pyrkimys osoitti, että ajattelevammat ihmiset tahtoivat tulla suvaitsevammiksi. Heistä oli lapsellista riidellä asioista, jotka useimpien mielestä olivat aivan tuntemattomia. Rooman valtakunnassa oltiin samanlaisella älyllisellä sivistyskannalla, jolla me nyt olemme, tai tuskin vielä olemme, sillä eivät kaikki ihmiset vielä läheskään ymmärrä, että jollei ole tietoa henkisistä asioista, niin ei ole muuta turvaa kuin olla suvaitseva, sillä muuten emme löydä veljeyden lakia. Kun olemme suvaitsevia, niin silloin me annamme toiselle arvon, silloin me kunnioitamme toisessa ihmisessä ajattelijaa ja mielipiteiden omistajaa. Me annamme toiselle silloin hänelle kuuluvan arvon. Sivistyneelle ihmiselle on luonnollinen asia, että hän on suvaitseva. Sillä jos hän ei ole suvaitseva, hän tekee itsensä naurettavaksi. Naurettavia älykkäiden ihmisten silmissä ovat uskovaiset, jotka ovat suvaitsemattomia ja ahdasmielisiä. Uskovaisten henkinen elämä perustuu uskomiseen. He uskovat, että mitä heidän opettajansa sanoo ja mitä jossakin kirjassa sanotaan, pitää ehdottomasti paikkansa. He eivät suorastaan pyri omaan henkiseen kokemukseen. — Ihminen, joka on saavuttanut tietoa, luonnollisesti ei saata olla samassa mielessä suvaitseva kuin ne, joilla ei ole tietoa. Jos ne ihmiset, joilla ei ole tietoa, tahtovat pelastaa itsensä naurettavuudesta, heidän täytyy olla suvaitsevia, mutta ihmiset, joilla on tietoa, ovat kaikkea muuta kuin suvaitsevia, sillä heidän täytyy sanoa, mikä on totuus. Jokainen tiedemies tietää tämän hyvin. Kun hän kerran tietää, niin hän sanoo, kuinka asiat ovat. Mutta tietysti hänen täytyy olla selvillä siitä, kuinka paljon hän tietää. Siinä suhteessa ihmiset usein joutuvat ojasta allikkoon, kun luulevat tietävänsä enemmän kuin todellisuudessa tietävät. Mutta kun ihminen on saavuttanut henkistä tietoa, hänen tehtävänsä on luonnollisesti kertoa tästä toisille rohkaisuksi ja opetuksiksi. Silloin on aina huomattavissa, että ihmiset,

jotka ovat saavuttaneet tietoa, samalla kohoavat rakkauteen. Heidän tietonsa kulkee käsi kädessä rakkauden kanssa. Rooman valtakunnassa pyrittiin siis suvaitsevuuteen, ja siellä vallitsi uskonvapaus. Kuten tiedämme, siellä oli paljon seurakuntia ja yhdyskuntia, jotka väittivät omaavansa tietoa ja jotka ottivat oppilaita vastaan, vihkivät heidät ja antoivat heidän kehittää itseään. Rooman valtakunnassa oli eräskin uskonnollinen liike, Mitraksen mysteriouskonto, jossa nimenomaan suoritettiin salaperäisiä vihkimyksiä ja mysteριοita. Mutta emme viivyy niissä, vaan käännämme huomiomme Palestiinaan. Ne asiathan ovat teille jokaiselle tuttuja, mutta minä vain muistutan näitä asioita teidän mieleenne sentähden, että aina kun tutkitaan jotakin historiallista asiaa, on hyvä muistutella sellaisia asioita, jotka muodostavat taustan, sillä monet seikat voivat meidän mielestämme unohtua, vaikka olemme ne ennen tietäneekin.

Palestiinassa asui Juudan kansa sorrettuna. Se oli tottunut silloin tällöin olemaan vieraan vallan alaisena. Se oli merkittäviä kohtaloita kokenut vuosisatojen kuluessa, mutta se oli sitkeä kansa, ja tuntui siltä, että sen elämä ei ollut vielä sellainen, millaiseksi sen kerran olisi pitänyt tulla. Sentähden siinä eli Messiaan odotus. Tiedämme lisäksi, että juuri niihin aikoihin oli voimakas sosialistinen, anarkistinen liike myöskin Juudeassa. Sen kannattajia sanottiin sellooteiksi, ja nämä mielellään panivat toimeen mielenosoituksia ja pikku kapinoita. He tahtoivat, että yhteiskunnalliset ja valtiolliset olot olisi muutettava. Heidän maailmankatsomuksensa ei ollut suorastaan uskonnollinen, ja sentähden emme kiinnitä huomiota heihin. Mutta sitten oli Palestiinassa, niinkuin muistamme, varsinaisesti kolme eri uskonnonsuuntaa eli lahkoa, jotka kaikki olivat juutalaisia ja kannattivat Juudan uskontoa, mutta kuitenkin erosivat toisistaan, niinkuin lahkojen on tapana. Nämä olivat *farisealaiset*, *sadukealaiset* ja *essealaiset*. Muutamalla sanalla voimme niitä karakterisoida. Farisealaiset uskoivat psyykkisiin ja henkisiin asioihin. He uskoivat henkimaailmaan, enkeleihin, ihmisen sieluun ja sen elämään kuoleman jälkeen sekä ihmisen ylönousemiseen. He olivat siis henkiuskojia, siis meidän käsityksemme mukaan, niinkuin me nyt sanoisimme, kaikkea muuta kuin materialisteja. Mutta samalla he uskoivat Mooseksen lakiin sen kaikissa yksityiskohdissa ja vaativat itseltään ja toisilta, että tätä lakia noudatettiin. He olivat siis erinomaisen hurskaita, uskonnollisia ihmisiä, mutta heistä evankeliumeissa puhutaan hieman ylenkatseellisesti. Jeesus Kristuskin nimitti heitä kyykäärmeitten sikiöiksi. Olemme saaneet sen käsityksen farisealaisista, että he olivat hyvin ulkokullattua väkeä. Mutta he eivät oikeastaan olleet ulkokullattuja. Tietysti saattoi olla hyvin paljon heidän joukossaan sellaisiakin, mutta he olivat yleensä hurskaita uskonnollisia ihmisiä, sellaisia, jotka koettivat yksityiskohtaisesti elää Mooseksen lain mukaan ja tämän lain mukaan järjestää elämänsä aina pikkumaisuuteen saakka. He olivat turhantarkkoja kaikissa muodollisissa menoissa, pesuissa, rukouksissa ja muussa ulkonaisessa ja syrjästä katsoen voisi sanoa, ulkokullattuja, sillä ulkokultaisuutta on kaikki pyhä elämä, jollei se ole sisäisestäkin pyhää. Mutta epäilemättä juuri farisealaisten lahko oli niitä pietistimäisiä heränneitä, uskonnollisia ihmisiä, jollaisia on ollut täällä Suomessakin ja joita pidettiin erikoisen suuressa arvossa. Kansaa on paikoitellen esim. Pohjanmaalla, ainakin oli noin 20-30 vuotta sitten, kun matkailin siellä, hyvin pietististä ja körttiläistä. Siinä oli sängen paljon ulkonaistakin, mutta epäilemättä he olivat vanhurskaita ja ajattelevia ja uskonnollisia ihmisiä silti. Meidän kansamme piti sellaista arvossa. Sentähden emme ihmettele myöskään, että kansa oli farisealaisten puolella. Kansaa ihaili juuri näitä farisealaisia oppineitaan, jotka olivat näin turhantarkkoja kaikenlaisessa ulkonaisessa ja muodollisessa pyhydessään. — Sadukealaiset olivat aivan toista maata. He olivat pikemmin, niinkuin voisimme sanoa, käytännöllisiä materialisteja. Tietysti hekin uskoivat Jumalaan ja että elämässä on jotakin korkeampaa, mutta silti he ajattelivat vain tätä näkyvää, nykyistä elämää. He eivät ollenkaan olleet piirissään selvillä kuolemanjälkeisistä asioista. Heidän lahkoonsa kuului ylhäisiä ja rikkaita, jotka olivat yleensä sadukealaisia. — Kuvaavin ero sadukealaisten ja farisealaisten välillä oli se, että farisealaiset uskoivat kohtaloon. He uskoivat, että kohtalo johti kaikkea ja että ihminen ei ole mitään, hän ei ole vapaa millään tavalla. Kohtalo aina kaiken määrää, ja kohtalo on jo määrännyt kaiken, se on tähdissä kirjoitettu. Kukaan ei voi paeta kohtaloaan. Sadukealaiset puolestaan sanoivat, että ihminen on vapaa olento. Hänellä on vapaa tahto, ja hän itse muodostaa elämänsä, miksi haluaa. He eivät niin paljon piitänneet Mooseksen laista, elämän laista, jonka mukaan kaikki elämässä kostaa itsensä. Farisealaiset uskoivat karmaan, siihen että karma kaiken määrää ja että ihminen on karman sitoma. Sadukealaiset uskoivat tavallaan karmaan hekin, mutta sillä tavalla, että ihminen on vapaa olento ja luo oman karmansa. Eivät kumpaisetkaan liene katsoneet taaksepäin ja ajatelleet jälleensyntymistä, mutta siltihän me voimme sanoa, että he uskoivat omalla

tavallaan karmaan. — Sadukealaiset luonnollisesti sentähden kiinnittivät huomionsa tähän nykyiseen elämään ja ajattelivat, että koska ihminen on vapaa olento, niin hänen täytyy tehdä tästä jotakin hyvää. Se hyvyys meni useimmissa tapauksissa käytännölliseen materialismiin, nautintoihin ja elämän iloisuuteen. — Sitävastoin taas tuo kolmas suunta, essealaiset, oli merkillinen laisko, yhdyskunta, jollaista voisimme sanoa kaikkina aikoina kaivattavan, mutta jollaista ei usein ole. Ihmisillä on siihen kyllä sisäistä pyrkimystä kaikkina aikoina, mutta se ei nähtävästi onnistu kuin silloin tällöin. Nämä essealaiset elivät kaikki yhdessä, kaikki ne, jotka varsinaisesti olivat vihittyjä veljiä tässä veljeskunnassa. Tähän veljeskuntaan kuului ainoastaan miehiä, mutta sitten oli myös maallikkoveljiä, ja nuo maallikkoveljet olivat molempaa sukupuolta. Tämä varsinainen veljeskunta eli pienessä koloniassa. Tämä essealaisten seurakunta oli ollut olemassa jo muutamia vuosisatoja ennen Kristusta. He elivät naimattomuudessa ja vapaassa kommunismissa. He, todella voisimme sanoa, rakastivat toisiaan, olivat veljiä keskenään, auttoivat ja tukivat toisiaan. Heti kun joku liittyi heidän seurakuntaansa, hän toi sille kaiken omaisuutensa. He eivät menneet naimisiin, mutta he ottivat kyllä mielellään kasvattipoikia seurakuntaansa ja vanhempiakin ihmisiä ja usein orpoja ja niitä, joista vanhemmat erikoisten syitten tähden tahtoivat luopua. Näitä he kasvattivat, ja he antoivatkin näille erinomaisen kasvatuksen. Kasvatit saivat sitten jäädä veljeskuntaan jatkamaan pyhää elämää. — Veljet heräsivät varhain aamulla auringon noustessa, ja sitten he lähtivät pelloille työtä tekemään tai muihin askareihin. He tulivat aterialle pukeutuneina valkeisiin viittoihin merkinä siitä, että heidän piti olla puhtaita. He peseytyivät ennen syömistä ja söivät hiljaa yhdessä. Heidän elämänsä oli erinomaisen yksitoikkoista, yhdennäköistä aamusta iltaan ja päivästä päivään, mutta heille itselleen se oli sisältörikasta elämää, kun he saivat rukoilla ja miettiä. Merkillinen elämänviisaus heillä oli, koska yhdyskunnat saattoivat pysyä hengissä monia satoja vuosia. Nämä essealaiset ovat siitä merkillisiä, että heidän keskuudestaan lähti, voimme sanoa, Jeesus Kristuskin. Jeesus Kristus oli varmasti viettänyt heidän luonaan joitakuuta nuoruuden, joitakuuta lapsuuden vuosia. Evankeliumi ei nimittäin kerro Jeesuksesta mitään sen perästä, kun hän 12-vuotiaana esiintyi temppelessä, ennenkuin hän sitten esiintyi jo täyskasvaneena miehenä, 30-vuotiaana ja alkoi julkisen toimintansa. Ei puhuta mitään Jeesuksen näiden vuosien välisestä elämästä, mutta on aivan varmaa, että hän vietti osan elämästään essealaisten parissa. Tietysti hän saattoi käydä muuallakin, mutta osan elämästään hän vietti heidän luonaan. Ei ole mikään huono huomautus oppineiden puolelta, että Jeesus suhtautui suopeasti essealaisiin, koska hän ei koskaan puhunut heistä mitään, ei mitään alentavaa eikä mitään moittivaa, niinkuin hän esim. moitti farisealaisia ja sadukealaisia. Mutta koskaan hän ei sanonut sanaakaan essealaisista siitä yksinkertaisesta syystä, että hän itse oli ollut heidän parissaan, tutustunut heidän elämäänsä ja nähnyt, kuinka kaunista se oli. Siitä yksinkertaisesta syystä vielä, että hän itse toi monet oppinsa, monet neuvonsa, monet käytännölliset ohjeensa, monet seremoniansa essealaisten veljeskunnasta. — Mutta tähän essealaisten veljeskuntaan kuului eräs toinenkin huomattava henkilö, ja se oli Johannes Kastaja, joka oli Jeesusta vähän vanhempi. Hän oli niinkään kasvanut essealaisten veljeskunnassa, ja siellä hän oli oppinut tuntemaan Jeesuksen. Johannes Kastaja oli koko ajan essealaisten veljeskunnassa ollessaan, nähdessään Jeesuksen ja kuullessaan hänen puhuvan, tarkastaessaan hänen elämänsä ja myöskin sitten kuullessaan vanhemmilta veljiltä heidän toiveitaan ja uskoaan, että Jeesus oli varmasti joku hyvin merkillinen olento, joka tulisi paljon hyvää tekemään, ajatellut, että Jeesus oli Messias, vähitellen Johannes Kastajassa saattoi kehittyä vakaumus siitä, että Jeesus oli se tuleva. Johannes Kastaja oli muuten itse aivan erikoinen totuudenetsijä. Hän ei, niinkuin essealaiset yleensä, tyytynyt elämään tuossa rauhallisessa ympäristössään poissa maailmasta, niinkuin jonkinlaisessa luostarissa. Hän ei tyytynyt onnellisena viettämään päiviään, sillä häntä vaivasi ajatus ja häntä huolestutti tunne, että on kokonainen kansa ja on niin paljon ihmisiä, jotka elävät tietämättöminä, jotka elävät pimeydessä ja synnissä. Hänen mielestään ei ollut kylliksi, että essealaiset näyttivät vain esimerkkiä, ja kaikki juutalaiset Palestiinassa siten tiesivät, että todella oli olemassa tuo veljeskunta. Häntä se ei tyydyttänyt. Hänen mielestään oli mentävä ulos kansan keskuuteen puhumaan. Ja sentähden hän teki, mikä on heränneen ihmisen velvollisuus: ei odottaa, että toiset tekisivät sen, vaan lähteä ulos ihmisten keskuuteen. Johannes Kastaja lähti itse, kun hän tunsu itsensä kypsäksi, erämaahan, Jordanin luo, ja siellä hän rupesi saarnaamaan kansalle. Kansa kerääntyi ympärille kuuntelemaan, sillä hän oli voimakas puhuja. Ei Johannes Kastaja mitään odottanut elämältä. Kaikki ihmiset hämmästyivät, ja heidän huomionsa kiintyi ihmiseen, joka ei välittänyt mistään muusta kuin toisten parhaasta. Hän itse oli niin vaatimaton ja yksinkertainen elämässään, että kukaan ei voinut ajatellakaan, että hän pyrki mihinkään omaan etuun näillä

puheillaan ja saarnoillaan. Johannes Kastaja puhui synnistä ja pimeydestä, ja huonoa elämää vastaan. Hän oli ankara, ja hän sanoi, että ihmisten täytyi muuttaa elämäntapansa ja ottaa vastaan puhdistava kaste uuteen elämään. Suuret joukot antoivat kastaa itsensä. Opetuslapsilleen hän puhui erikoisesti paljon, ja hänellä olikin tietoa yliaistillisista asioista ja paljon henkisiä kokemuksia. Ja mikä opettaja hän muuten olisi ollutkaan. Hän saikin paljon opetuslapsia, jotka kuuntelivat ja seurasivat häntä. Sitten ilmestyi Jeesus. Jeesus Natsarealainen oli ihminen, joka oli kokenut jotakin aivan uutta, suurta ja merkillistä. Hän ei etsinyt, niinkuin Johannes Kastaja etsi. Hän ei niinkuin Johannes viitannut tietä päämaaliin, johon piti pyrkiä, vaan hänellä oli jotakin annettavaa. Hän eli taivaissa itse, Taivaallisen Isän yhteydessä. Hän tahtoi antaa rakkautta, ja hän tahtoi avata ihmisten silmät näkemään uutta elämää Jumalan yhteydessä, Taivaallisen Isän yhteydessä. Tämä oli Jeesuksen nuoruudessa enemmän tai vähemmän hämärää, mutta vähitellen hänen vakaumuksensa kasvoi. Hän vuosi vuodelta näki selvemmin, millä tavalla hän voisi olla avuksi ihmisille.

Hän tuli sitten Jordanin virran luo ja antoi Johannes Kastajan kastaa itsensä. Hän oli päässyt selvyYTEEN ja tahtoi alkaa työnsä siten, että meni sen opettajan luo, jonka hän vanhastaan tunsi ja joka hänen mielestään oli oikealla tavalla valmistanut tietä hänen sanomalleen, koska hänenkin täytyi myös alkaa tuota samaa. „Teidän ihmisten, teidän täytyy luopua kaikesta pahasta, teidän täytyy muuttaa mielenne ja kääntyä. Jollette te käännä ja muuta mieltänne, ette voi ymmärtää Taivaallisen Isän rakkautta.” Meidän täytyy kääntää persoonallinen rakkautemme pois kaikesta synnistä ja itsekkyydestä ja kaikesta pahasta, ennenkuin voimme käsittää täydellisesti Taivaallisen Isän rakkautta. Sentähden Jeesus oli kiitollinen Johanneksen työlle, ja hän meni Johanneksen luo ja sanoi: „Kasta sinä minutkin nyt.” Johannes oli koko ajan nuoresta saakka odottanut Jeesusta ja ajatellut, että Jeesus parhaalla tavalla jatkaa hänen työtään. „Jos en ole erehtynyt, niin hän on se, joka tuleman piti.” Johannes tietysti ihastui, kun Jeesus saapui. Hän myöskin epäilemättä kuuli ja näki, mitä Jeesukselle tapahtui silloin, kun hänet kastettiin. Minä en usko, että Jeesus itse olisi kertonut, vaan uskon, että Johannes Kastaja näki ja kuuli ja kertoi sitten toisille. Ei myöskään tarvitse ajatella, että kaikki, jotka ympärillä olivat, olisivat nähneet ja kuulleet taivaallisen äänen, mutta Johannes Kastaja epäilemättä näki ja kuuli. Hän näki, kuinka sisäiset taivaat aukenivat Jeesuksen tajunnassa ja hänen yläpuolellaan ja kuinka kaukaa, kaukaa sieltä ylhäältä ja sisästä kuului ääni, joka sanoi sanat, jotka evankeliumissa ovat: „Sinä olet minun rakas poikani, jonka olen tänään synnyttänyt.” Johannes kuuli tämän, ja Jeesukselle se oli samalla kuin nimenomainen vihkimys uuteen elämään. Nyt hän sai Taivaalliselta Isältä merkin ja vahvistuksen: „Tästä päivästä lähtien alkaa sinun julkinen elämäsi, sinun opetusvelvollisuutesi.” Sentähden se olikin Jeesukselle hyvin suuri merkkipäivä ja suuri kokemus. Se ei tietysti tuonut uutta hänen tietoonsa, sillä hän tiesi kaikki nämä asiat ennestään, hänellä oli se elämäkokemus jo ennestään, mutta tämä oli kuin ulkonainen vihkimys suureen työhön. Me tiedämme, että Jeesuksen elämäntyö ei saanut kestää kauan. Hän teroitti kaikessa olemisessaan, kaikissa teoissaan, kaikissa opetuksissaan, selvemmin kuin Buddha, että rakkaus on kärsimyksien päällensä ottamista. Rakkauden autuus on siinä, että se kestää. Rakkaus nuhtelee, rakkaus oikaisee ja ojentaa, rakkaus sanoo, kuinka pitää olla, mutta teoissaan rakkaus kestää, antaa anteeksi, kärsii toisten puolesta, ei koskaan hätäännä, ei koskaan hermostu eikä pitkästy. Tämän Jeesus näyttää koko olemuksessaan ja koko elämässään, ja hän on sentähden kuin uhrilamppu, kuin viaton lapsi, joka ei millään tavalla voi puolustaa itseään, vaan seisoo avuttomana pahuuden edessä. Niin paljon kuin maailma tahtoo olla paha pienelle viattomalle lapselle, niin paljon se saa sitä olla. Pieni viaton lapsi, joka ei osaa kävellä, ei puhua, eikä mitään, on aivan avuton, ja me ihmiset olisimme petoja, jos tekisimme paha avuttomalle. Nyt Jeesus koko elämässään ja olemuksessaan osoitti juuri tätä. Rakkaus on sellainen, että se kyllä sanoissaan nuhtelee ja opettaa, mutta elämässään se kärsii. Se on valmis kantamaan koko maailman tuskat, kaikki maailman synnit ja pahuudet, kaiken itsekkyyden, mikä maailmassa on. Se heittäytyköön rakkauden päälle ja rakkaus kantaa sen. Sentähden ei Jeesus tarvinnut kauan tällä tavalla kärsiä. Hän oli siinä autuudessa, mutta samalla hänen elämänsä oli aamusta iltaan kärsimystä, vapaaehtoista kärsimystä. Sitä kärsimystä seuraa autuus, sillä ainoastaan siinä, että hän oli kuin avuton, viaton lapsi, ainoastaan siinä, että hän aina yhtämittäisesti rakasti, ainoastaan siinä oli se uusi, positiivinen, mutta näennäisesti niin negatiivinen elämänymmärrys, joka on Kosmillisen Kristuksen elämää, joka maailman pelastaa. Ei maailma koskaan tule pelastetuksi sillä tavalla, että jatketaan pahan tekemistä. Silloin onnettomuus ja paha vain jatkuu. Maailma tulee pelastetuksi ainoastaan sillä tavalla, että luovutaan paha tekemästä. Me tavalliset ihmisethän emme

kykene tähän. Ei kukaan ihminen kykene sellaiseen kristus-elämään, ilman että Kristus on hänessä. Hänessä täytyy olla Kosmillinen Kristus, joka oli kokonaan Jeesuksessa, että hän voisi elää tätä elämää ja että hän voisi kokea sitä autuutta. Ei sitä voi sanoa onneksi triviaalisessa merkityksessä. Se on marttyyrin autuutta. Kukaan ihminen ei voi sitä kokea ilman Kosmillisen Kristuksen myötävaikutusta ja apua, ja sentähden meissä täytyy syntyä Kosmillinen Kristus, mystillinen Kristus, jotta voisimme tätä kestää. Sellainen oli Jeesuksen elämä, ja se ulkonaisesti loppui kolmen vuoden kuluttua, koska maailmakaan sitä ei kauemmin sietänyt. Toinen asia on, että Jeesus kyllä eli ja toimi monta aikaa kuolemansa jälkeen, mutta siitä tulemme puhumaan gnostisismin yhteydessä. Hänen julkinen elämänsä tässä maailmassa kesti vain tuon lyhyen ajan. Kun Jeesus oli kuollut ja kun apostolit olivat hajaantuneet ja vaelsivat Jerusalemiin takaisin ja muodostivat Jerusalemin seurakunnan, niin me huomaamme, kuinka historiallisesti katsoen oli oikeastaan kaksi seurakuntaa. Johannes Kastajan opetuslapset, joita oli paljon, eivät kaikki ilman muuta olleet tulleet Jeesuksen opetuslapsiksi. Ainoastaan ne, joille Johannes Kastaja oli nimenomaan sanonut, että seurakkaa nyt häntä. Johannes ei ollut liioin kuullut Jeesukselta itseltään, että hän oli Messias. Sentähden kerrotaan, että kun Johannes oli vankeudessa, niin hän lähetti kaksi opetuslasta Jeesukselta kysymään, oliko hän Messias. Jeesus ei antanut varmaa vastausta sentähden, että kristusihminen ei koskaan sano itse: Minä olen Kristus. Jeesushan nimenomaan varoitti: „Tulee monta ihmistä, jotka sanovat: Minä olen Kristus, tuossa on Kristus, minä olen se ja minä olen se. Älkää uskoko heitä siitä yksinkertaisesta syystä, että kristusihminen ei sano: Minä olen Kristus. Se on toisten sanottava, niiden, jotka ovat päässeet siitä tietoon.” Muistuu mieleeni evankeliumin kertomus. Jeesus kysyi kerran, kenen ihmiset sanovat hänen olevan, ja silloin opetuslapset vastasivat: „Toiset sanovat, että sinä olet Elias, toiset, että sinä olet Johannes Kastaja ja toiset, että sinä olet joku toinen profetoista.” Silloin Jeesus sanoi: „Elias on jo tullut, kuinka voisit se olla.” Sitten Jeesus kysyi: „Kenen te sanotte minun olevan.” Ja Pietari sanoi: „Sinä olet totisesti Jumalan poika, sinä olet Kristus.” Tietysti Jeesus ei puhuessaan olisi sitä kieltänyt, jos joku olisi sanonut hänelle, että hän on Jumalan poika, mutta hän ei lähtenyt ulos maailmaan sanomaan: „Minä olen Jumalan poika, katsokaa nyt.” Ei kukaan ihminen, jossa Kosmillinen Kristus elää, sitä sanoisi. Eihän se mitään merkitse, jos sanoo. Sen pitää näkyä teoissa, sen pitää näkyä elämässä. Ei merkitse siis mitään, jos vain väittäisi jotakin. Johanneksen opetuslasten keskuudessa oli siis paljon sellaisia, jotka eivät olleet Jeesuksen seuraajia. Tietysti voimme sanoa, että he pyrkivät Kristukseen, niinkuin kaikki, jotka pyrkivät totuuteen, ovat pyrkineet Kristuksen yhteyteen maailman alusta saakka. Mutta he eivät kaikki tunnustaneet Jeesusta Messiaakseen. Sentähden Jeesuksen kuoleman jälkeen oli kuin kaksi seurakuntaa Jerusalemissa. Toista johti Pietari, joka oli Jeesuksen apostoli, ja sitten myöhemmin Jakob. Tämä seurakunta oli muodostunut varsinaisista Jeesuksen kannattajista. Se oli siis ikäänkuin kristitty. Toisen seurakunnan muodostivat Johannes Kastajan kannattajat, jotka kyllä tunnustivat Jeesuksen ja tunnustivat, että Jeesus kyllä opetti samaa ja ehkä vielä enemmän kuin Johannes, mutta he eivät olleet varmoja siitä, oliko Jeesus Messias. Pietarin seurakunta oli nimenomaan vakuuttunut siitä, että Jeesus oli Messias ja että Jeesus kohta tulisi takaisin. Siis Kristuksen toisen tulemisen odotus alkoi heti Jeesuksen kuoleman jälkeen. Ensimmäinen seurakunta Jerusalemissa eli nimenomaan uskossa: „Meidän Mestariimme, meidän Herramme tulee kohta takaisin.” Se oli tavallaan kuin heidän fantasiauskonsa, joka antoi siivet heidän elämälleen. Muuten he olivat todellisia Jeesuksen seuraajia siinä, että noudattivat Jeesuksen käskyjä. Pietari tunsikin ne, ja hänen käsityksensä mukaan uusi elämänymmärrys oli siinä, että Jeesuksen käskyjä noudatettiin. Pietarilla ei ollut vielä selvillä kaikessa ajattelussaan itse rakkaus, mutta hänellä oli selvillä tie rakkauden luo, ja sentähden hän teroitti välttämättömänä tienä Jeesuksen käskyjä. Se oli tämän ensimmäisen Jerusalemin seurakunnan tunnusmerkkejä. He elivät muuten täydellisessä kommunistisessa köyhyydessä, niinkuin voisimme sanoa. Eivät he kuitenkaan puutetta ja nälkää kärsineet, sillä he elivät yksinkertaista elämää. Kaikki oli heillä yhteistä. Mutta oli huomattavissa pieni, ulkonainenkin ero Pietarin seurakunnan ja Johanneksen seurakunnan välillä. Johanneksen kannattajat olivat viranomaisten suosiossa, sillä he eivät olleet millään tavalla jyrkkiä tai yltiöpäisiä, niinkuin kristityt Pietarin seurakunnassa olivat, joiden elämän pohjana ja perustana oli odotus, että Jeesus tulee takaisin. Se näkyi siinä, että he enemmän tai vähemmän luopuivat työnteosta ja rupesivat elämään pääomalla, keräsivät varoja yhteen. Se oli siis tyyppillinen uskonnollinen seurakunta.

Tämän Pietarin seurakunnan elämä oli pyhää, veljellistä, uskollista, pyrkimystä, joka oli kauttaaltaan kaunista, mutta siinä oli tuo pieni fantasia, että Herra tulee kohta, ja sentähden on sama, miten olemme. Emme tee työtä, emme suorita ulkonaisia tehtäviä maailmassa niin paljon kuin ennen. Syntyi pieni uskonkiihko, ja sentähden se ei voinutkaan pysyä kauan. Sitten seurasivat marttyyrit, Stefanus ensimmäisenä. Mutta se, että syntyi vainoja juutalaisten puolelta, lähensi Johannes Kastajan ja Pietarin seurakuntien jäseniä, niin että he yhä enemmän sulivat yhteen ja tunnustivat toisensa täydellisesti.

Kristinuskon alkuajat

II

Tarkoituksemme olisi nyt vähän puhua kristinuskon alkuajoista, sillä aiomme lähiaikoina vähän tutkia noita salaperäisiä liikkeitä, joita on ollut kristikunnassa. Aloittaaksemme alusta, luomme siis lyhyen katsauksen kristinuskon alkuaikoihin, ja sitä varten on hyvä, että pidämme mielessä, millainen itse Jeesus Kristuksen vaikutus oli, minkälainen oli se, jota voimme nimittää kristinuskoksi hänen elässään.

Yleensä, jos tutkimme suurten uskontojen syntyä, teemme sen havainnon, että niiden synty on aina ollut erittäin inhimillinen; ei ollenkaan mitään järjestettyä, mahtipontista, majesteetillista, suurta hommaa, jollaiseksi helposti voisimme luulla niiden alkuperän. Kun esim. nykyaikana teosofisen liikkeen yhteydessä saamme kuulla kaikenlaisista vihkimyksistä, ihmisen kehityksestä, kaidan tien erilaisista asteista j.n.e., voisimme helposti luulla, että tuo, josta sitten on tullut suuri uskonto, on heti alussa ollut erittäin merkittävä ja mahtavaa, että siinä on ollut paljon n.s. vihittyjä, opetuslapsia, tietäjiä ja suurenmoisia auttajia. Mutta heti kun menemme historiallisiin aikakirjoihin ja lähdekirjoihin, huomaamme, kuinka perin inhimillistä kaikki on ollut, kuinka yksinkertaista ja luonnollista; ei mitään sellaista – sanoisinko sitä teatraaliseksi –, joksi sitä voisimme otaksua. Niinpä tämä inhimillisyys ennenkaikkea pistää näkyviin Jeesuksen elämän ja vaikutuksen yhteydessä. Hänen opetuslapsensa olivat kaikki aivan luonnollisia ihmisiä omine heikkouksineen, vikoineen ja suurine harrastuksineen ja antaumuksineen. Voimme hyvin ymmärtää, kuinka he olivat täynnä suurta uskoa, luottamusta ja turvallisuuden tunnetta, silloin kun heidän keskellään liikkui olento, jolla oli ihmeellisiä tietoja, kykyjä ja voimia, olento, joka oli tullut kuin taivaasta ja tuonut mukanaan ei ainoastaan taivaallista rauhaa, vaan myös tietoa taivasten valtakunnan mysteριοista, sisäisen elämän sisimmistä salaisuuksista. Kuinka turvalliselta tuo tuntui kaikista opetuslapsista. Vasta myöhemmin heistä tuli apostoleita; Jeesuksen elässä olivat kaikki enemmän lapsen asemassa, vaikka olivatkin täyskasvaneita miehiä ja naisia, täynnä elämänvoimaa ja pyrkimystä. Kaikki ryhmittäytyivät hänen ympärilleen lasten tavalla, ja he tunsivat, kuinka hänen läsnäolonsa antoi heille ymmärrystä ja rauhaa, avasi heidän ymmärryksensä käsittämään asioita, joita he eivät yksin olisi käsittäneet, avasi erilaisia kykyjä, että he selvänäköisellä tavalla saattoivat nähdä jonkinlaisia salaisen maailman asioita, ja myös sellaisia kykyjä, että he saattoivat tehdä miltei voimatekoja. Se ei ollut mitään itsetietoista pyrkimystä heissä itsessään; se tulvi heihin siksi, että heidän rakas mestarinsa oli heidän luonaan, hän, jonka läsnäolo oli kuin auringon lämmittävä loiste.

Sentähden huomaamme, kuinka Jeesus itsekin ajatteli ja sanoi ja huomautti heille, kuinka vähän he tiesivät, ja kuinka pieni heidän oma uskonsa oli. Hän sanoi, että he riippuivat hänessä kiinni. Ei hän heitä siitä moittinut, mutta hän antoi heidän joskus itse huomata, kuinka pieni heidän oma uskonsa oli, niinkuin sanotaan meidän käänöksessämme. Mutta usko (pistis) ei käsittä silloin opinkappalten totena pitämistä. Pistis merkitsee tietoa, ja Jeesus tarkoitti: „Teillä on kovin vähän omaa tietoa; te näette minun silmilläni, tunnette minun tunteillani, ja niinkuin minä kädelläni viittaatan, niin teidän ajatuksenne ja tahtonne kulkee, mutta te ette seiso omilla jaloillanne, niinkuin ihmisen tulee seisoa. Sentähden minun täytyy lähteä pois tästä näkyvästä maailmasta, että te jäisitte yksin, sillä silloin lähetän teidän luoksenne totuuden pyhän hengen, lohduttajan, parakleetin (lohduttaja ei ole hyvä suomennos, parempi on puolustaja, advokaatti), joka muistuttaa teitä siitä, mitä olen teille opettanut. Teillä ei ole tällä hetkellä selvää muistoa ja tietoa siitä, mitä olen teille opettanut. Te olette kiinni minun persoonassani. Te tiedätte, että saatte minulta uusia käskyjä ja että te ette itse ajattele niin paljon. Mutta sitten, kun lähden pois, kaikki tulee selväksi teidän mieleksenne, sillä minä lähetän teille totuuden pyhän hengen.” –

Käsite „totuuden pyhä henki” ymmärretään yleensä yksinomaan teologisesti, sillä tavalla, että jumaluuden kolmas persoona alkoi toimia opetuslapsissa jo ensimmäisessä seurakunnassa, kun Vapahtaja oli

kuollut; se oli ihmeitä tekevä voima, Jumala, joka alkoi silloin toimia kirkossa. Katolinen kirkko sanoo, että siitä saakka, kun Jeesus kuoli, on Pyhä Henki vaikuttanut kirkossa. Sentähden katolinen kirkko on uskaltanut julistaa dogmin, että paavi on erehtymätön. Mistä syystä? Siitä, että paavi on Pyhän Hengen täyttämä ollessaan koko kirkon pää. Koska Kristus on lähettänyt Pyhän Hengen kirkolle, paavi on sen täyttämä, koska hän edustaa kirkkoa, hän aina virkansa puolesta tulee Pyhän Hengen täyttämäksi. Siis hän on erehtymätön, joka teologisesti on loogillista. Tältä teologiselta kannalta ymmärretään protestanttisessakin kirkossa, että se on jumaluuden kolmas persoona, joka alkoi vaikuttaa ensimmäisessä seurakunnassa. Mutta meidän täytyy muistaa, että ensi kädessä ei totuuden pyhä henki ole teologian käsite, vaan psykologinen. Jos ajattelette ketä tahansa vainajaa, niin huomaatte, että hänen läheisensä aina muistavat häntä, hänen neuvojaan ja opetuksiaan selvemmin hänen kuolemansa jälkeen kuin hänen eläessään. On kuin hänen kuvansa nousisi elävänä omaisten silmien eteen ja puhuisi jotakin. Ihminen kuolemansa jälkeen kirkastuu jälkeenjääneiden mielikuvituksessa; silloin emme ole taipuvaisia muistamaan hänen heikkouksiaan ja inhimillisiä puoliaan, vaan muistamme, mitä hyvää hän on tehnyt, mitä neuvoja hän on antanut j.n.e. Sentähden on aivan niinkuin jokainen ihminen kuolemansa jälkeen lähettäisi jonkinlaisen totuuden hengen jälkeenjääneille.

Tältä kannalta meidän täytyy ymmärtää myös Jeesuksen suhdetta opetuslapsiin tai paremmin opetuslasten suhdetta Jeesuksen muistoon. Kun Jeesus oli lähtenyt pois näkyvästä maailmasta, hänen kuvansa kirkastui opetuslapsille ja puhui heidän omassatunnossaan, mitä hän oli puhunut eläessäänkin. He eivät ennen olleet huomanneet niin ihmeellisiä puolia tuossa opetuksessa, mutta nyt hänen sanansa kaikuivat heidän sielussaan ja sydämessään niin kehoittavina, että se vaati, antoi voimaa seurata hänen neuvojaan. Samoinhan lapsikin kriittisenä hetkenä muistaa isän tai äidin neuvoja paremmin heidän kuoltuaan kuin heidän eläessään. Kun äiti antoi eläessään hyvän neuvon, ei lapsi sitä useinkaan muistanut kiusauksen hetkenä, mutta kun äiti kuoli, muisti lapsi sen, ja se jäi vaikuttamaan psykologisesti paljon suggestiivammin kuin äidin eläessä. Sentähden emme voi ihmetellä, kun Jeesus sanoi, että oli välttämätöntä hänen siirtyä toiselle puolelle, jotta kaikki tulisi selvemmäksi opetuslapsille.

Mutta me emme tietenkään kiellä, että tällä totuuden pyhällä hengellä on toinen, paljon syvempi ja läheisempi merkitys. Selvää on, että se pyhä henki, jonka Jeesus, joka ei ollut tavallinen, jokapäiväinen ihminen, lähetti, on toisenlainen kuin tavallisen ihmisen lähettämä totuuden henki. Tässä onkin hyvin syvä ja laaja teologinen puoli, jos niin tahdomme sitä nimittää. Ja siitä teologisesta puolesta tahdomme nyt puhua.

Muistatte varmaan, että eräässä esitelmässä koetin selittää Kosmillista Kristusta, joka personoitui Jeesukseen, jonka täyttämä Jeesus tavallaan oli ollut monen elämän aikana, mutta johon Jeesus kokonaan saattoi yhtyä viimeisessä elämässään Jeesus Natsarealaisena, ja josta hän tuli täysin tietoiseksi Jordanin kasteessa. Tästä puhuin, ja huomautin eräästä tärkeästä seikasta, nim. siitä, että emme saa käsittää Kosmillista Kristusta toiseksi, vanhemmaksi persoonallisuudeksi; emme saa ajatella edes, että se olisi niitä olentoja, joita on näkymättömässä maailmassa, universumissa – jokin aurinko-olento. – Me nimitämme Logokseksi sitä äärettömän suurta olentojoukkoa, joka on tämän aurinkokunnan takana, samalla tavalla kuin jokaisen aurinkokunnan takana universumissa. Kosmillinen Kristus ei ole mikään sellainen olento. Me voimme usein nähdä meidän nykyaikaisessa teosofisessa kirjallisuudessamme puhuttavan siihen suuntaan, että Kristus on jokin hyvin korkea mestari, entinen ihminen siis, vaikkakin hän olisi kuinka monta tuhatta miljoonaa vuotta sitten ihmisasteen jättänyt, tai että hän olisi joku elohimeistä, logos-olentoista. Nykyisestä kirjallisuudesta voimme sellaista lukea, ei Madame Blavatskyn „Salaisesta Opista.” Minun on täytyntä huomauttaa, että, mikäli minä ymmärrän ja olen kokenut ja nähnyt, asia ei ole sillä tavalla. Ja meidän oma sydämemme ja omatuntomme sanoo meille, ettei yksilöllisen ihmisen vapahtajaksi kelpaisi mikään toinen ihminen, yksilöllinen olento. Millä tavalla se voi olla meidän vapahtajamme, joka on ollut ihminen kuin me – eivät edes logokset tässä maailmankaikkeudessa, jumalalliset luojat, sillä he ovat myös ennen olleet miljoonia tai miljardeja vuosia sitten ihmisasteella. Ihmisen vapahtajaksi kelpaa yksin Jumala, se suuri Elämä, joka ei ole mistään toisesta syntynyt, jolla ei ole alkua eikä loppua, vaan joka on, ja jota emme osaa

määritellä. *Kosmillinen Kristus on se aspekti, se puoli tässä jumaluudessa, joka on jumaluudessa pölevä olemassaolon täydellisyyskuva, mikä meille ihmisille merkitsee tällä asteella: ihmisen täydellisyysihanne, taivaallinen ihminen, jonka täydellisyys meidän on saavutettava.* Se on tuo, niinkuin Madame Blavatsky sanoo „Salaisessa Opissa”, ideatio eli aateskelu, joka on Jumala itse, kuten Johanneksen evankeliumissa sanotaan: „Sana oli Jumalan luona ja Jumala oli se Sana, ja Sanan kautta on tehty kaikki, mitä tehty on”. Se on suuri Universaalinen Kristus, salaperäinen, meille käsittämätön ideatio eli aatemuodostuma, järkitoiminta suuressa jumaluudessa, äärettömydessä, joka on kaiken ilmennyksen takana, kaiken *raison d'être*, meidän elämämme henkinen sisältö, olemassaolon henkinen substanssi. *Se on tämä Kosmillinen Kristus, joka on elävänä ja vaikuttavana kaikissa olennoissa, niin ruohonkorressa, kivessä, kuin korkeimmissa jumalissa. Ja siitä johtuu, koska se on meissä, että me olemme veljiä kaikkien olentojen kanssa.* Korkein jumala taivaassa on meidän veljemme. Tämä on suurenmoinen ajatus, osviitta „Salaisessa Opissa.” Kun tutkotte „Salaista Oppia”, huomaatte, kuinka Madame Blavatsky tahtoi teroittaa kaikkien olentojen merkillistä syntyperää ja merkillistä jumaluutta. Tämä on suurenmoista tuossa ensimmäisessä teosofisessa ilmoituksessa, ja sitä on hyvin paljon tahdottu sotkea pois myöhemmässä kirjallisuudessa, on aivan kuin katolilainen tuulahdus olisi käynyt läpi teosofisen kirjallisuuden ja liikkeen myöhempinä vuosina. Madame Blavatsky oli käynyt Buddhan koulua, ja se koulu kasvattaa erikoisesti juuri älyä. Me emme pääse Jeesus Kristuksen luo, jollemme käy kaikkien suurten opettajien koulua, jollemme käy Buddhan koulua ja kehitä älyä. On aivan turha käsitys, niin kuin usein voimme nähdä, että nyt olemme Jeesuksen opetuslapsia; buddhalaiset ja kaikki muut ovat pakanoita; eivät ne tiedä Kristuksesta ja Jumalasta mitään. Se on suoraa valhetta, sillä kaikki vanhat filosofit ja uskontojen perustajat ovat puhuneet Kosmillisesta Kristuksesta niin paljon kuin heillä tietoa on ollut. Se, että Jeesus Kristus syvimmin on osannut tuoda ilmi Kosmillisen Kristuksen, ei vähennä hänen edeltäjiensä arvoa: ilman edeltäjiä hän ei olisi voinut sillä tavalla, niin majesteettillisesti tuoda ilmi Kosmillista Kristusta kuin hän toi. Ja jos tahdomme käydä Jeesuksen jälkiä, meidän täytyy oppia rakastamaan kaikesta sydämestämme noita ihmeellisiä Jumalan poikia, vapahtajia, tietäjiä, ajattelijoita, jotka ovat paljastaneet meille elämän salaisten mysterioiden kautta. Ainoastaan istumalla heidän jalkojensa juuressa meillä on toivoa päästä Jeesus Kristuksen luo. Niin korkea ja syvä on Jeesus Kristus.

Sentähden oli luonnollista, että Madame Blavatsky, joka oli Valkoisen Veljeskunnan lähetti, oli käynyt ankaraa buddhalaista koulua, jossa hänen intelligenssinsä oli tullut erikoisen loistavaksi. Kaikki tiedemiehet tunnustivat kuin yhdestä suusta, että niin älykstä, tietorikasta ihmistä, joka osasi jokaiseen huomautukseen vastata, he eivät olleet ennen kuulleet. Tietysti monet ihmiset rikkiviisaudessaan kohauttivat olkapäitään, mutta niiden, jotka menivät hänen luokseen totuutta etsimään, täytyi ihmetellä. Madame Blavatsky nimitti itseään buddhalaiseksi ja ehkä teroitti sitä liian paljon, mutta hänelle oli niin vastenmielinen koko katolisen kirkon järjestelmä, niin tyhjä ja eloton, että hän paljon mieluummin käsitti itsensä buddhalaiseksi, jolla ei ole mitään auktoriteettia. Buddhahan sanoi, ettei pidä uskoa mitään, mitä ei oma järki ja sydän tunnusta todeksi. Sentähden Madame Blavatskykin tuossa „Salaisessa Opissa” mestarinsa auttamana saattoi levittää etemme suurenmoisia kosmillisia näköaloja, joita myöhempi teosofinen kirjallisuus on sotkenut jonkin verran, näkemystä, että olemme Absoluutin poikia, Jumalan kohdussa syntyneitä, ei minkäänlaisten alempien olentojen. Kaikki on kehityksen tulosta, mutta kaikki pohjautuu suureen, yhteen elämään. Kaikki luonnossa on suurta demokratiaa okkultisessa merkityksessä: kaikki ovat veljiä; ei kellään ole okkultisesti hypnoottista valtaa toisten yli. Mutta se on myös mitä suurinta hierarkiaa, sillä ei ole mikään häpeä totella sen neuvoja, joka on viisain. Jos ajattelemme Valkoista Veljeskuntaa, ei siellä kukaan ajattele, että hän tottelee toista. Sellainen ei tule kysymyksenäkään. Päinvastoin jokainen tuntee, että hänen suurin onnensa, elämänsä, ilonsa on siinä, että hän tekee niinkuin on viisasta, että hän noudattaa viisaampansa neuvoja, ja ne neuvot tulevat luonnollisella tavalla. Se on todellinen hierarkia, siinä ei ole mitään käskyvaltaa. Jokainen näkee, mitä on tehtävä.

Siis meidän on aina pidettävä mielessä se tärkeä seikka, että se *Kosmillinen Kristus, josta me puhumme ja joka ilmeni Jeesus Natsarealaisessa, oli todellinen kaikkeuden elämä, äärettömyys.* Sentähden, kun Jeesus puhuu Isästä, hän puhuu siitä äärettömyyden Elämästä, jonka poika hän oli ja jonka poikia me kaikki olemme. Ei ole mitään tyhmää, epäloogillista, kun sanomme, että olemme Jumalan poikia, sillä ainoastaan ilmaisemme luonnon

totuuden. Toinen asia on, että olemme vielä huonoja ja pieniä, mutta Jumalan poikia ovat muurahaisetkin maassa, siitä emme pääse mihinkään. Sentähden on järjetöntä, että esim. kristinuskossa opetetaan ajattelemaan, että ihmiset ovat maan matoja; opetetaan halveksimaan koko tätä Jumalan työtä, kun halventavasti ajattelemme itsestämme ja toisista. Se on hyvin vaarallista suggestiota, ja se on pitänyt kristikuntaa suuressa pimeydessä, eettillisessä voimattomuudessa. Meissä on äärettömän suuri elämän voima, mutta me luomme vain kaikenlaisia aineellisia arvoja, rautateitä, puhelimia ja suuria keksintöjä. Se ei ole eettisesti väärää madonkaan kannalta, mutta me olemme sangen vähän kyenneet suuriin siveellisiin tekoihin. Kun otan käteeni jokapäiväisen sanomalehden, olen ajatellut monta kertaa: noin monta murhaa, puukotusta, noin monta juopumuksesta, varkaudesta, kavalluksesta kiinni otettua. Kaikki on huonoa, eettisesti ala-arvoista. Jos jossain paikassa kerrotaan jostakin ihmisestä, joka on pelastanut toisen hukumasta, se on tavallisesti hyvin pienenä uutisena, se on sellaista, joka kuuluu jokapäiväisiin harvinaisuuksiin; ei sille ole voitu paljon arvoa antaa. Onhan sekin tapa kasvattaa ihmiskuntaa, että puhutaan paljon kaikesta huonosta, emme siten pääse vaipumaan siihen omahyväiseen tunteeseen, että ihmiskunta on sentään jotakin. Kyllä meille muistutetaan joka päivä, kuinka alkuperäisiä me vielä eettisessä suhteessa olemme. Mutta kaiken takana piilee tuo suggestio, että me olemme huonoja, maan matoja. Kun uusi aika tulee, Vesimies pääsee vaikuttamaan ja ihmiskunta herää unestaan, silloin me tulemme tuntemaan itsemme kuninkaiksi, me emme ole enää niin paljon pakotuksen ja kolotuksen runtelemia, että meidän täytyisi katsoa vain maata ja kiviä; me voimme käydä pää pystyssä; me voimme katsella pilviä; kuunnella lintujen laulua; nähdä, kuinka aurinko kultaa puita. Me voimme silloin tuntea ja tietää, että kaikki ihmiset ovat kuninkaan poikia, jalosyntyisiä olentoja. – Meidän pitää uskoa, että voisimme olla jaloja, ajatella hyvää, uskaltaa suurta ja kaunista. Se kaikki riippuu meistä itsestämme. Ja sitä me tulemme täällä maan päällä vielä toteuttamaan, kulkemaan kuin kuninkaan pojat, jotka tietävät, että heillä on niin paljon takanaan.

Meidän täytyy sentähden valittaa, että on niin huonosti käsitetty Kosmillista Kristusta; niin vaillinaisesti – tai ei ollenkaan – on käsitetty sitä, että Kosmillinen Kristus on meissä jokaisessa. Mitään ulkonaista vapahtajaa ei ole, mutta jokaisessa on sama sisäinen vapahtaja. Jeesus Kristuksessa tämä Kosmillinen Kristus puhkesi ihanimpaan kukkaan. Ja kun Jeesus Kristus kuoli, läksi pois tästä näkyvästä maailmasta ja lupasi opetuslapsille, että hän pian tulee takaisin, niin opetuslapset käsittivät sen ensin niin, että Jeesus tulee fyysisesti takaisin. Ja me tiedämme, että ensimmäisessä kristillisessä seurakunnassa, Pietarin seurakunnassa Jerusalemissa, oli kannustavana uskona: „Herra tulee kohta takaisin.” Jeesushan sitten ilmestyikin aivan ruumiillisessa muodossa joillekuille, ja tämä vain vahvisti sitä uskoa seurakunnassa, että hän tulee ruumiillisesti heidän luokseen, mikä sellaisenaan oli harhakäsitys. Hänen takaisintulonsa ruumiillisessa muodossa ei suinkaan ole mikään mahdottomuus, mutta se ei tapahdu tällaisessa fyysisessä ruumiissa, vaan hänen omassa kuolemattomassa taikaruumiissaan. Se tapahtuu tänä päivänä kelle tahansa, joka sillä tavalla voi hänet ottaa vastaan, ja se saattoi tapahtua silloinkin kelle tahansa ja koska vain, kun oli siihen edellytyksiä. Ja me tiedämme ja olemme puhuneet siitä, kuinka ensimmäisissä kristillisissä seurakunnissa järjestettiin etupäässä Paavalin toimesta erilaisia toimituksia, jotka olivat omiansa valmistamaan läsnäolevien mielentilaa, auraa sillä tavalla, että Jeesus saattoi tulla heidän luokseen opettamaan heitä, niin että kaikki saattoivat hänet nähdä. Ensimmäiset kristityt eivät suinkaan pyrkineet kehittämään itsessään alemmaa selvänäköä, että olisivat nähneet näkymättömän maailman asioita, mutta he koettivat valmistaa auraansa niin, että Jeesus saattoi tulla ja opettaa heitä, niin että he näkivät hänet. Ja tapahtui hyvin monessa gnostilaisessa ja kristillisessä seurakunnassa, että mysterio-, sakramenttitoimituksessa Jeesus esiintyi. Meillä on gnostilaisessa kirjallisuudessa – esim. „Pistis Sophiassa” – todistuksia siitä, että ainakin yhdentoista vuoden aikana kuolemansa jälkeen Jeesus ilmestyi opetuslapsille ja opetti heitä.

Mutta se mihin me nyt tahdomme kääntää huomiomme, on kysymys Pyhästä Hengestä. Mikä oli se totuuden pyhä henki, jonka Jeesus lupasi lähettää opetuslapsilleen? – Meillä on Apostolien Teoissa kertomus siitä, kuinka helluntaina Pyhä Henki laskeutui näkymättömästä maailmasta opetuslapsiin elävien liekkien muodossa ja tuli heidän sisäänsä. Tässä on puhe Jeesuksen lähimmistä opetuslapsista. Heidän aivoihinsa laskeutui elävä liekki, Pyhä Henki, joka muutti heidät kokonaan, antoi heille uusia kykyjä, valaisi heidän järkeään, teki heidät uusiksi ihmisiksi. Mitä tällä tarkoitetaan? Sillä ei tarkoiteta yksinomaan sitä

psykologista momenttia, josta äsken oli puhetta, vaan sillä tarkoitetaan jotakin erikoista vuodatusta. Sillä tarkoitetaan kyllä jotain sellaista kuin kristikunnassakin, kun puhutaan Pyhästä Hengestä tarkoittaen Jumalan kolmatta persoonaa, ja todellisuus tämän takana onkin se, että tämä oli vuodatus Kosmillisesta Kristuksesta, Kosmillisesta Logoksesta. Nyt minun täytyy heti huomauttaa teille, että voitte nykyaikana lukea suomenkielellä muuatta teosta, jonka nimi on „Luomisen tuli”. Siinä uudenaikainen teosofi kauniilla, käytännöllisesti oikealla tavalla puhuu Pyhän Hengen vuodatuksista. Neuvon kaikkia sen lukemaan. Ja te huomaatte, että siinä on paljon oikeita havaintoja, oikeaa inspiratiota. Mutta filosofinen tausta siinä on aivan ontuva; selitys Pyhästä Hengestä ei ole ollenkaan yhtäpitävä sen kanssa, mikä meidän täytyy teosofeina saada tutkimalla Salaisen Veljeskunnan Madame Blavatskyn kautta antamaa ilmoitusta ja kulkemalla Jeesus Kristuksen jäljessä. Kirjassa puhutaan siitä, että Pyhä Henki on tämän meidän aurinkokuntamme Logoksen kolmannen olemuspuolen vuodatus, luomisen tuli, ja kun ihminen pääsee kosketukseen sen voiman kanssa, silloin hän innostuu, ja hänessä herää kykyjä ja sisäistä näkemystä ja inspiratiota ja elämän halua ja hän tahtoo kokea ja nähdä ja päästä tietoon. Nykyaikana ihminen on erittäin altis ottamaan vastaan tätä Pyhän Hengen inspiratiota. Hän ei halua Jumalan Poikaa; hän ei tahdo mitään selvää maailmankuvaa ensin, vaan hän tahtoo ensin kokea elämän luovaa voimaa, sitten hän lähtee itse elämää kokemaan, jolloin hänelle selviää monet kysymykset. Tämä on käytännöllisesti oikein monessa tapauksessa, mutta juuri tuo selitys, että Pyhä Henki olisi vuodatus meidän aurinkokuntamme Logoksesta ja toinen selitys, että nyt alkaisi jonkinlainen Pyhän Hengen aika, on minun käsittääkseni aivan harhaan vievä. Sillä mikä on tämä Pyhä Henki? Sekä Jeesus Kristuksen että ensimmäisen kristillisen seurakunnan kannalta, sekä myös teosofian kannalta Pyhä Henki on se luomisvoima, luova tuli, toimiva järki, inspiroiva voima, joka on jumaluudessa. Jumaluudessa ovat nuo elämän eri aspektit, siinä on Isä kaiken lähteenä, Poika on tuo täydellisyysskuva ja sitten siinä on itse elämisen taikavoima, luomisen suuri, ihmeellinen voima, maailman järjen suuri voima, Pyhä Henki. Se on kaikki suuressa jumaluudessa, se ei ole mikään erikoinen ominaisuus tässä meidän aurinkokuntamme Logoksessa. Tietysti kaikki nämä kolme aspektia ovat jokaisessa inhimillisessä olennossa, tahto vastaa Isää, tunne Poikaa ja järki Pyhää Henkeä. Suuressa kollektiivisessä Logoksessa nämä jumalalliset voimat ovat suuressa määrin ilmenneet, mutta ne eivät ole alkuperäisin siitäkään Logoksesta, vaan ovat lähtöisin Suuresta Elämästä.

Siis kysymys Pyhästä Hengestä selviää Kosmillisen Kristuksen yhteydessä. Kun ymmärrämme, että Kosmillinen Kristus on universaalinen asia, niin ymmärrämme myös, että Pyhä Henki on tämän äärettömän Elämän elämänvoima, suuri taikavoima, joka todella parantaa ja saa aikaan mitä merkillisiä asioita tahansa. Siinä on paljon taikaa kätkeytyä. Me emme tunne sen salaisuuksia vielä, emme osaa aavistaa, mitä ihmeellisiä kykyjä siinä on. Nyt siis tämä todellinen Pyhä Henki, itse elämän Pyhä Henki, kun Jeesus Kristus lähti pois, laskeutui ja laskeutuu Kosmillisen Kristuksen lupauksesta niihin ihmisiin, jotka ovat vastaanottavia. Jeesus Kristus ei suinkaan tarkoittanut, että „Kun minä menen pois, te perustatte kirkon ja minä lähetän siihen Pyhän Hengen”, vaan hän sanoi opetuslapsille: „Kun Minä lähden pois (se Minä oli maailmankaikkeuden suuri kosmillinen tajunta), niin te, jotka olette asettuneet vastaanottaviksi, saatte Pyhän Hengen, sen hengen, joka lähtee Isästä ja Minusta, sen luomisen voiman, sen ihmeellisen järjen ja kyvyn, jonka yksin Jumala voi antaa.” Ja hänen lähimmät opetuslapsensa, jotka olivat häntä ymmärtäneet, jotka tosi teossa ja uskossa tahtoivat häntä seurata ja olivat seuranneet, saivat tuon vuodatuksen. Mutta se Pyhän Hengen vuodatus ei missään koneellisessa merkityksessä kuulu mihinkään kirkkoon. Korkeintaan voimme sanoa, että kun ensimmäiset opetuslapset saivat tämän Pyhän Hengen Kosmilliselta Kristukselta, niin heidän ruumiinsa täyttyi siitä niin, joutui sellaiseen värähtelytilaan, että he saattoivat siunata toisia, konsekkroida seuraajiaan. Sentähden voimme lukea, kuinka apostolit siunasivat niitä, jotka osoittautuivat vakaviksi Jeesuksen seuraajiksi. Kun valittiin diakooneja, joista Stefan oli ensimmäinen, kerrotaan, kuinka he saivat vihkimyksen eli pyhityksen apostoleilta, ja kun apostoli laski kätensä sellaisen oikean Kristuksen seuraajan pään päälle, niin se Pyhä Henki, mikä oli hänessä, meni hänen kätensä kautta toisen ruumiseen. Sentähden apostolien siunauksella, esirukouksella, oli niin suuri merkitys ensimmäisissä seurakunnissa. Siitä on syntynyt legenda, traditio, että roomalaiskatolisessa kirkossa on olemassa apostolinen suksessio, että siellä kaikki piispat ovat saaneet tämän apostolisen siunauksen; ja sillä on tarkoitettu, että Pyhän Hengen voima on kulkenut toisesta toiseen kätten päälle panemisella. Kun piispa vihitään roomalaiskatolisessa

kirkossa, panee toinen piispa kätensä vihittävän päälle, ja siunaa hänet, jolloin hän tulee vihityksi oikealla tavalla – apostolinen voima on mennyt häneen. Roomalaiskatolisessa kirkossa uskotaan, että se siunaus on kulkenut polvesta polveen. Jos asia olisi ulkonainen ja muodollinen, olisi se oikein. Jos olisi todistettavissa, että piispan vihkiminen, konsekratio, on tapahtunut keskeytyksettä apostolien päivistä saakka, olisi siinä muodollinen suksessio. Mutta historiallisesti on epävarmaa, onko todistettavissa, että aivan apostoliselta ajalta saakka on kulkenut edes Rooman paavin istuimessa apostolinen suksessio. Se ei ole täysin todistettu. Mutta meidän täytyy ymmärtää, että apostolinen siunaus ei merkitse mitään, ellei se, joka ottaa vastaan siunauksen, ole sellainen, joka sisäisesti voi sen ottaa vastaan, ja se, joka siunaa, kykene sitä tekemään. Sentähden Madame Blavatsky „Isis Unveiledissä” huomauttaa siitä humpuukista, mikä tässä apostolisessa suksessiolla on. Ja me ymmärrämme sen hyvin, kun ajattelemme, että roomalaiskatolisessa kirkossa on ollut paaveja ja piispoja, jotka ovat olleet rikoksentekijöitä; kuinka pyhä, apostolinen siunaus olisi voinut kulkea sellaisten kautta, jotka eivät välitä pyhydestä mitään. Niinpä eräsikin Rooman paavi sanoi: „Kuinka paljon hyötyä meillä on tästä tarinasta Kristuksesta.” Hän ajatteli, miten paljon nautintoja heillä siitä saattoi olla. Onhan Jumalan pilkkaa ajatella, että sellaisten kautta kulkisi Pyhän Hengen siunaus katkeamattomana; täytyyhän olla välittäjissä jotakin eettillistä puhtautta ja pyhyttä. Sentähden apostolista suksessiota todellisessa merkityksessä ei ole olemassa.

Mutta ensimmäisessä seurakunnassa oli todella Kosmillinen Pyhä Henki vaikuttamassa. Ja niin paljon tuo Pyhän Hengen vuodatus vaikutti, että aivan niiltä ajoilta saakka on täällä länsimailla ollut suurta elämän intoa ja halua, suurta elämänvoimaa. On ehkä karmallinen, historiallinen seikka, että elämänvoima on siirtynyt itämailta tänne länsimaille, ja vaikka se ei ole ollut jumaluuden Pyhää Henkeä, se on ollut luomisen tulta. Mutta koko tämä Pyhän Hengen vuodatus siinä mielessä kuin Jeesus tarkoitti, ei suinkaan ole käsitettävä niin, että ihmiset jäisivät tälle Pyhän Hengen asteelle, vaan tämän Pyhän Hengen pitää olla jotakin valmistavaa; sen pitää viedä ihmiset Kosmillisen Kristuksen luo. Miksi? Sentähden, että Pyhä Henki on itse asiassa se puoli kosmillisesta jumaluudesta, joka aina on ollut lähinnä ihmisiä; luomisen tuli on ollut ihmiskuntaa kaikista lähimpänä; sitä olemme voineet parhaiten vastaanottaa. N.s. vanhassa liitossa koko kulkeminen vihkimyksestä vihkimykseen on Pyhän Hengen työtä ihmisessä, eikä ihminen silloin saavuttanut Pyhän Hengen vaikutusta muuten kuin näkymättömässä maailmassa. Mutta Jeesus omalla työllään lähensi Kosmillista Kristusta, veti ihmiskuntaa Kosmillisen Kristuksen luo; ja sentähden se Pyhä Henki, jonka hän lähetti, oli omiansa viemään ihmisiä nopeammalla tavalla Kosmillisen Kristuksen luo, Kosmillisen Kristuksen tajuntaan tässä fyysisessä tajunnassa. Kosmillinen Kristus on ollut kuin piilossa, mutta Pyhä Henki on aina ollut vaikuttamassa ihmiskunnassa. Aina ovat jotkut ihmisistä etsineet totuutta, pyrkineet, ajatelleet elämää, ja se on asettanut heidät Pyhän Hengen yhteyteen. Tämä Pyhän Hengen vaelluksen tie on hyvin pitkä; se on kulkua askel askeleelta, monenlaisten vihkimysten kautta Kosmillisen Kristuksen yhteyteen. Mutta Jeesus Kristuksen työn kautta Pyhä Henki sillä tavalla muutti muotonsa, koska Kosmillinen Kristus itse rakkautena oli tullut lähemmäksi koko ihmiskuntaa, että Pyhä Henki saattoi suoranaisemmin, voimakkaammin ja nopeammin, ei luomisen tulena yleensä, vaan Kosmillisen Kristuksen lähettämänä Pyhänä Henkenä, vaikuttaa yksityisessä ihmisessä, niin että hän nopeammin nyt saattaa kulkea kaitaa tietä ja päästä Kristuksen tajunnan yhteyteen.

Kun katselemme ensimmäistä seurakuntaa, huomaamme, että se oli Pyhän Hengen yhteydessä; sen jäsenet kulkivat tätä Pyhän Hengen tietä, mutta eivät päässeet vielä kristustajuntaan. Ainoastaan yksi esimerkki meillä on: Stefan, tuo ensimmäinen diakoni, oli ensimmäinen kristitty, joka Jeesus Kristuksen kuoleman jälkeen pääsi kristustajuntaan. Hän oli Pyhän Hengen täyttämä, ja kuollessaan marttyyrikuoleman hän näki taivasten aukenevan ja Jeesus Kristuksen olevan Isän luona. Tämä merkitsee, että hän pääsi kristustajunnan yhteyteen, tunsu Jumalan Pojan itsessään; Pyhä Henki oli vienyt hänet Kosmillisen Kristuksen yhteyteen – ei ollut siis mitään hätää elämässä eikä kuolemassa; koko olemassaolo oli äärettömän ihmeellinen draama. Stefan kuoli silloin, kun hän pääsi siihen kristustajuntaan. Olen huomauttanut siitä, kuinka Paavali seisoi syrjästä katsomassa tätä Stefanin kuolemaa, ja hän näki, kuinka Stefan vaipui polvilleen, ja hän kuuli, mitä Stefan puhui siitä, mitä näki. Se vaikutti Paavaliin hyvin merkittävästi: hän oli silloin Saulus ja työskenteli kristittyjä vastaan. Ja ensimmäinen, jonka Stefanin perästä kerrotaan päässeen Kosmillisen

Kristuksen tajuntaan, oli juuri Paavali Damaskuksen tiellä. Hän perusti sitten omia seurakuntia, ja hänestään muutamit sanovat yliolkaisesti, että hän on perustanut kristinuskon ja kirkon. Se on puoleksi totta ja johtuu siitä, että Paavali oli ensimmäinen, joka pääsi sitten todella kristustajuntaan, syvempään ymmärrykseen; hän ei jäänyt Pyhän Hengen tielle, vaan tuli kosmilliseen kristustajuntaan. Sentähden syntyi uusia pauliinisia seurakuntia hänen vaikutuksestaan.

Siten Pyhä Henki on aina ollut ja on yhä valmistava tie kristustajuntaan.

Pietari, Paavali ja Johannes

III

Pietari, Paavali ja Johannes, – sekä Johannes Kastaja että myöhemmin myös Johannes Evankelista, – on tämänpäiväisen esitelmän aiheena, ja se vie meidät taaksepäin, niinkuin viime kerralla sanoimme, kristinuskon alkuaikoihin. Joku saattaa kysyä, miksi käännämme katseemme noihin vanhoihin historiallisiin seikkoihin. Mehän elämme keskellä nykyaikaista elämää, ja mehän voisimme aivan nykyaikaisella tavalla käydä käsiksi elämän arvoituksiin. Tähän vastaan, ettei mikään ole niin opettavaa nykyaikanakin kaikkiin pulmiin ja arvoituksiin nähden kuin tutkia samantapaisia asioita historiallisesti, tutkia aikoja, jolloin samanlaisia kysymyksiä oli ihmisten ratkaistavana. – Jos tämä meidän tutkimuksemme olisi, kuinka sanoisin, ainoastaan eksoteerisesti historiallista, silloin meidän ehkä olisi joskus vähän vaikeampi käsittää yhteyttä menneiden ja nykyisten aikojen tapahtumien välillä. Mutta kun me koetamme tutkia näitä asioita sisäiseltä kannalta, tai niinkuin meidän on myöskin tapana sanoa, okkultiselta kannalta, siltä kannalta, että tunnemme syvästi ymmärtävämmä ja näkevämme noita asioita menneiltä ajoilta, silloin on mielestämme aivankuin pohtisimme joitakin nykytärkeitä kysymyksiä. Sillä noina menneinä aikoina esiintyivät maailmassa samat probleemit kuin meidän päivinämme. Kun olen valinnut tämän aiheen kristikunnan kehityksestä, silmälläpitäen sen niinsanottua salaista liikettä, niin oma harrastukseni ei tietenkään ole ollut pelkästään vain historiallista, vaan yleisinhimillistä ja universaalista totuuden etsimistä. Se näkökanta lähtee siitä, että totuutta on etsitty, ja totuutta on löydetty, ja totuuden puolesta on uhrauduttu kautta aikojen.

Pietari, Paavali ja Johannes esiintyvät meille niinkuin symboleina kristinuskosta, siitä todellisesta, jos niin tahdomme sanoa, kristillisestä impulsista, uudesta, henkisestä, sisäisestä vaikutuksesta, minkä Jeesus Kristus pani alulle. Ja me voimme täydellä syyllä sanoa, että nämä kolme persoonallisuutta edustavat meille niitä kolmea eri virtausta, jotka lähtivät Jeesuksenkin persoonasta ja työstä, johtuivat hänen vaikutuksestaan. Näitä virtauksia voidaan tutkia kyllä aivan historiallis-eksoteerisesti, sillä ne ovat siksi silmiinpistävät, että historioitsijatkin ne huomaavat, mutta vielä paljon kiintoisemmiksi ne käyvät, kun katselemme niitä niin sanoakseni sisäisellä silmällä. Kun sanomme, että Pietari, Paavali ja Johannes edustavat meille kolmea eri virtausta, emme tietenkään tarkoita tällä mitään heidän persoonallisuksiensa arvostelua; emme aseta toista persoonallisuutta toisen yläpuolelle, emme sano, että toinen apostoli oli toista parempi; sanomme ainoastaan, että he kukin omassa työssään tulivat edustaneeksi, tulivat painostaneeksi määrättyä puolta Jeesuksen sanomasta ja vaikutuksesta. Tämä vaikutus näkyi ennenkaikkea näiden apostolien tai näiden ensimmäisten edustajain seuraajissa, heidän seurakunnissaan. He itse olivat tietenkin henkisesti hyvin kehittyneitä persoonallisuuksia, olivat niinkuin (englanniksi) sanotaan „around” -(jokapuolisesti kehittyneitä) persoonallisuuksia. Heissä ei ollut puutteellisuuksia ja vikoja, mutta heidän työnsä, heidän huolenpitonsa rajoittui määrättyyn alaan. Sentähden he ja heidän seurakuntansa joutuivat edustamaan eri virtauksia. Voimme kysyä, mitä virtauksia, ja mitenkä Jeesuksen työstä ja opista saattoi muodostua eri virtauksia? Oliko niillä mitään tarkoitusta? Oliko niillä vain historiallinen merkitys? Jos profaaneja historian tutkijoita luemme, niin saamme sen vaikutelman, että se oli satunnaista. Toiset seurakunnat sattuivat painostamaan sitä ja sitä puolta Jeesuksen opista ja persoonasta, ja sillä oli omat historialliset edellytyksensä.

Ero oli suuri Pietarin ja Paavalin välillä. Pietari oli Jeesuksen persoonallinen tuttava. Paavali ei tuntenut persoonallisesti Jeesusta. Heidän käsityksensä oli erilainen sekä Jeesuksen persoonasta että myös hänen opistaan. Mutta silti tämä sisäisesti katsoen ei ole ollut mitään satunnaista, ei mitään sattumaa, vaan se on johtunut suorastaan siitä, että Jeesus itse edusti kaikkia kolmea virtausta, että hänen sisässään, hänen persoonallisuudessaan, hänen työssään, hänen vaikutuksessaan oli todella olemassa kolme eri puolta. Kun me sitten kysymme, mitkä nuo virtaukset olivat sisäiseltä kannalta, niin tahtoisin sanoa, että me

ymmärrämme ne parhaiten, jos samalla kuin tutkimme näiden eri apostolien vaikutusta ja heidän seurakuntiansa elämänsäilytyksiä ja elämää muistamme ja pidämme mielessä ja rinnakkain näiden tosiasian kanssa Jeesuksen kolmea kiusausta. Sillä jos mitkään virtaukset ovat todellisia, niillä on aina määrätty suhde pahan probleemiin. Se mikä tällaisen virtauksen erottaa toisesta, on juuri suhtautuminen pahaan tai johonkin erikoiseen pahan muotoon. Siis tällaiset henkiset virtaukset ovat tekemisissä erilaisten kiusausten kanssa. Jeesus, joka oli mestariolento ja Kristus, joka oli itse jumalallinen henki, tietysti suhtautui oikealla tavalla kaikkeen pahaan ja voitti kaiken pahan, mutta hänen seuraajansa joutuivat edustamaan eri puolia tässä pahan voittamisessa, joutuivat kukin tekemisiin määrätyn kiusauksen kanssa.

Muistelkaamme nyt evankeliumin kertomusta Jeesuksen kiusauksista. Muistamme, että Jeesusta kiusattiin kolmella eri tavalla. Nämä kiusaukset ovat sängen kuvaavia totuudenetsijälle, mystikolle, sillä kukin niistä kuvaa erikoista pahan alaa. Jeesuksen ensimmäinen kiusaus, kun hän oli kauan ollut erämaassa ja kärsinyt nälkää, oli se, että kiusaajan ääni sanoi hänelle: „Sinähän, joka olet Jumalan poika, voit tehdä kivistä leipää.” Silloin Jeesus torjui sen kiusauksen sanomalla: „Ei ihminen elä vain leivästä, vaan jokaisesta sanasta, joka Jumalan suusta lähtee.” Kun Jeesusta kiusattiin toisen kerran, niin muistamme, että paholainen vei hänet tempppelin harjalle ja sanoi hänelle: „Heittäydy tästä alas. Ei sinulle mitään pahaa tapahdu, sillä sinähän olet Jumalan poika ja tiedät, että suuret enkelijoukot tulevat sinua kantamaan, että ehjänä pääset tästä alas.” Jeesus torjui tämänkin kiusauksen sanomalla: „Älä kiusaa Herraa, sinun Jumalaasi.” Sitten kiusaaja vei hänet kolmannen kerran korkealle vuorelle ja näytti hänelle koko maailman sanoen: „Jos lankeat maahan minun eteeni ja palvelet minua, niin annan sinulle kaiken tämän, minkä nyt näet, ja sinä saat vallan koko maailman yli.” Jeesus torjui tämänkin kiusauksen sanomalla: „Herraa, sinun Jumalaasi sinun tulee yksin palvella; ei muuta herraa maailmassa kuin yksin Jumalaa.” Jeesus voitti siis nämä kolme kiusausta, ja hän samalla näyttää tien, millä tavalla ne on voitettava. Hän samalla myöskin näyttää, mitä kiusauksia välttämättä tulee jokaisen totuudenetsijän, jokaisen hänen jäljessään kulkevan seuraajan eteen. Jos muistamme, mitä monta kertaa olemme esitelmässämme puhuneet ja mistä voi olla kirjoissanikin mainittuna, niin paha eli kiusaus okkultisesti, pitkän historiallisen kehityksen nojalla, esiintyy kolmessa eri muodossa, kolmena eri paholaisena. Mehän olemme nimittäneet näitä kolmea eri kiusaajaa, kolmea eri paholaista eri nimillä. Sitä paholaista, joka ensin esiintyi Jeesukselle erämaassa, olemme nimittäneet Luciferiksi. Sitä paholaista, joka esiintyi tempppelin harjalla, olemme nimittäneet nimellä Ahriman. Näitä nimityksiä käytetään rosenkreuziläisissäkin piireissä. Mutta sitten on vielä olemassa kolmas nimitys, jota olemme käyttäneet tuosta kolmannelta kiusauksesta vuorella, ja sen kiusaajan nimi on Saatana. Meillä on siis kolme kiusaajaa eli kiusauksen edustajaa: Lucifer, Ahriman ja Saatana. Nämä kolme kiusausta, nämä kolme pahan muotoa on hyvä pitää mielessä ja muistaa, silloin kun tutkimme kristinuskon alkuvaiheita, ja myöskin kristinuskon myöhempiä vaiheita, kun me tahdomme saada kuvan kirkosta, siis ennenkaikkea roomalaiskatolisesta kirkosta ja myös myöhemmästä kristillisestä kirkosta. Meidän on välttämättä pidettävä nämä kiusaukset mielessä, nämä pahan eri muodot, sillä silloin vasta saamme selvän kuvan eri kristillisistä seurakunnista alkuaikoina ja myöskin kristillisestä kirkosta sen pitkän kehityksen aikana. Tämä taas on välttämätöntä sen vuoksi, että oikein ymmärtäisimme niitä salaisia liikkeitä, joita on ollut kristikunnassa.

Ajatelkaamme ensin Pietaria ja hänen seurakuntaansa Jerusalemissa. Sehän itse asiassa oli kaikista vanhin, ensimmäinen kristillinen seurakunta. Meidän mieleemme tulee heti, kun historiallisesti asiaa tutkimme, se seikka, että Pietarin opetuksen, saarnan keskuskohtana oli Jeesuksen suuri ja ihmeellinen oppi Jumalan valtakunnasta. Jeesushan heti aloitti opetuksensa sanoen: „Tehkää parannus, muuttakaa mielenne, sillä Jumalan valtakunta on lähestynyt.” Tämä oli Pietarin oppi. Pietarin elämänsäilytys, koko hänen käsityksensä Jeesuksen uudesta elämänymmäryksestä keskittyi tähän oppiin Jumalan valtakunnasta. Pietari tiesi aina muistuttaa ja painostaa sitä, että tämä valtakunta on meissä itsessämme; se on sisäinen valtakunta, niinkuin Jeesus teroitti kerta toisensa perästä. Jumalan valtakunta on meissä, ja siinä hallitsee Jumala, Isä Jumala hallitsee siinä, jos niin tahdomme sanoa, kuninkaana. Tätä valtakuntaahan nimitettiin sekä kreikaksi että latinaksi, ja arvatenkin myös arameankielellä, kuningaskunnaksi. Me olemme suomentaneet Jumalan valtakunta, mutta Jeesuksen käyttämä vertaus oikeastaan tarkoitti taivaitten kuningaskuntaa. Tässä kuningaskunnassa oli Isä Jumala kuin kuninkaana, ja me kaikki ihmiset olemme tämän kuninkaan alamaisia,

hänen lapsiaan. Meidän tulee totella ainoastaan tätä Isää, joka hallitsee meissä. Siinä on meidän veljeytemme, siinä on meidän tasa-arvoisuutemme, siinä on meidän vapautemme, ettemme ole toisistamme sisäisesti riippuvia, vaan olemme riippuvia ainoastaan Isästä, Jumalasta meissä. Me olemme keskenämme yhdenvertaisia veljiä. Ei kukaan saata toinen toistaan pelastaa ja opettaa missään yliluonnollisessa merkityksessä. Jokaisen sisäinen johtaja on Jumala, kuningas itse tässä hänen omassa valtakunnassaan. Sillä tavalla me olemme veljiä. Mutta meidän tulee totella tätä sisäistä kuningasta eli Isää. Ja koska Jeesus oli tämän kuningaskunnan meille näyttänyt ja paljastanut, hän oli odotettu Messias, – mutta hän oli samalla ihminen. Ei Pietari painostanut mitään muuta Jeesuksen persoonallisuudessa kuin hänen ihmisyyttään. Hän oli ihminen, joka kohtalon käskystä oli tullut Messiaaksi. Tämä ihminen oli näyttänyt meille tien Jumalan valtakuntaan. Sentähden olikin aivan välttämätöntä, että uskoimme Jeesukseen, että luotimme hänen opetuksiinsa. Hän oli omalla elämällään näyttänyt meille, että hän kuului tuohon kuningaskuntaan. Hän ei asettunut kenenkään päämieheksi, vaan oli kaikkien auttaja, kaikkien rakastaja. Hän oli kaikkien kanssa yhdenvertainen. Hän oli näyttänyt meille Jumalan kuningaskunnan ja tien siihen. Sentähden täytyi häneen uskoa ja luottaa hänen opetuksiinsa. Muuta pelastusta ei ollut, kuin että tunnustimme Jeesuksen Messiaaksi, siksi odotetuksi vapahtajaksi, kuninkaaksi, joka näyttää meille tien Jumalan valtakuntaan. Jeesuksen tiehen kuului silloin, – puhun nyt Pietarin kannasta, – että me luovuimme kaikesta omaisuudesta. Ihmisen täytyi elää vapaaehtoisessa köyhyydessä; ja sentähden Jerusalemin seurakunnassa ei kukaan mitään omistanut. Kaikki oli yhteistä, kaikki laskettiin apostolien jalkain juureen, sillä Pietari piti niin selvänä, niin tärkeänä tuota eroa, mitä Jeesus oli teroittanut, Jumalan ja Mammonan välillä. Oli kaksi herraa, joita ihminen saattoi palvella, Jumala ja Mammona. Pietari sanoi: „Jumala on näkymättömässä. Jumala ei ole tekemisissä tämän näkyvän maailman kanssa muuten kuin yhteisesti, kollektiivisesti. Jumala asuu jokaisessa ihmisessä. Siis ihminen, joka on tässä Jumalan valtakunnassa, kuuntelee Isän ääntä, ja hänkään ei voi siis mitään omistaa. Hänen täytyy olla aivan köyhä.” Sentähden Pietari, kuka ties vielä ankarammin kuin Jeesus, painosti tätä puolta, niin että ensimmäinen Jerusalemin seurakunta, *ebeoniittein* seurakunta eli tuolloisessa kommunistisessa köyhyydessä. Tämä oli samalla sekä Pietarin että tuon ensimmäisen seurakunnan kannalta kuin valmistusta ja odotusta, sillä Pietari piti kiinni myöskin Jeesuksen sanasta, jonka hän usein sanoi opetuslapsilleen, että hän tulee takaisin. Pietari ajatteli sitä ulkokohtaisesti ja ajatteli, että Jeesus tulee fyysillisenä olentona takaisin; Jeesushan oli noussut kuolleista, ja nyt hän itse tulee takaisin johtamaan tätä kristillistä seurakuntaa. Se oli kannustavana uskona heille, kun he heittäytyivät, niinkuin meidän täytyy tunnustaa, epäkäytännölliseen fyysilliseen elämään. Sillä juuri se seikka, että he luopuivat kaikesta omaisuudesta, mutta kuitenkin tietysti olivat pakoitettuja yhteisesti jotain omistamaan, tuli sangen epäkäytännölliseksi sentähden, että heidän aikansa ja huolensa kiintyi enemmän ja enemmän jumalallisiin asioihin, rukouksiin ja mietiskelyihin, niin että he saattoivat jättää tekemättä ja suorittamatta jokapäiväisiä töitään ja velvollisuuksiaan. He elivät yhteisillä varoilla, kuluttivat siis pääomaa, eivätkä sitä lisänneet. Tuo oli luonnollinen seuraus siitä uskosta, että Jeesus tulee pian takaisin fyysisessä muodossa järjestämään heidän elämänsä ja kukaties koko maapallon elämän. Tämä, joka samalla oli kaunista ja elähyttävää, aiheutti tuon epäkäytännöllisen piirteen ensimmäisessä kristityssä seurakunnassa. Mutta Pietari oli aivan oikein ymmärtänyt, mikä suuri vaara oli kristityllä eli sillä ihmisellä, joka tahtoi seurata Jeesusta. Pietari oli ymmärtänyt, että vaarana sille ihmiselle, ja tietysti jokaiselle ihmiselle, joka tahtoo elää henkisesti, on, että jollei ihminen tee selvää eroa Jumalan ja Mammonan välillä, hän joutuu huomaamattaan Mammonan pauloihin. Tämä Mammona ei esiinny hänelle aina niin rikkauden ja ulkonaisen hyvän muodossa, vaan se esiintyy hänelle ehkä enemmän siinä muodossa, että hän tahtoo saada suurta vaikutusvaltaa maailmassa voidakseen sillä tavalla hallita ja ohjata ihmisiä. Tämä on Mammonan vaara ja kiusaus, jonka Jeesus torjui kolmannessa kiusauksessa vuorella, kun hän sanoi: „Lähde luotani Saatana.” Se on Saatanan kiusaus, ja merkillistä kyllä muistamme, että Jeesus evankeliumin kertomuksessa kerran sanoi Pietarille nimenomaan: „Mene pois luotani, Saatana.” Hän siis ikäänkuin asettaa toistensa yhteyteen Pietarin ja Saatanan, vaikka Pietari todella torjui ja tahtoi torjua juuri tuota Saatanan vaaraa, että ihminen kiintyy maailman oppiin taikka Mammonaa palvelemaan, pyrkimään valtaan maailmassa. Sentähden Pietari oli niin ankara tuossa omassa seurakunnassaan. Voimme hyvin sanoa, että pietarilainen seurakunta oli siveellisesti kaikista ankarin. Meillähän on kamala kertomus Ananiaasta ja Safiirasta, jotka koettivat salata rahojaan. Kun he silloin valehtelivat tuodessaan vain osan rahoistaan seurakunnalle, oli Pietari niin ankara, että heidän valheensa

tappoi heidät. Ei saanut missään muodossa palvella Mammonaa. Täytyi kokonaan antautua Jumalan johdettavaksi, Isän johdettavaksi, ja kokonaan olla jäsen Jumalan kuningaskunnassa. Tämä oli tuo silmiinpistävä piirre pietarilaisessa seurakunnassa, ja kun siis puhumme pietarilaisesta virtauksesta, tarkoitamme sitä Jeesuksen opetuksen, elämän ja vaikutuksen virtausta, joka näkyi siinä, että ihminen torjui kokonaan Saatanan kiusauksen, osasi voittaa Saatanan.

Kun sitten käännyimme Paavalin puoleen, huomaamme jotakin aivan toista. Paavali ei ollut tuntenut Jeesusta persoonallisesti, fyysillisesti. Paavalihan tuli Paavaliksi sen kautta, että hän Damaskuksen tiellä kohtasi Jeesuksen yliluonnollisesti tai yliaistillisesti. Paavali oli vanha totuudenetsijä, ja nyt hänelle tapahtui tuo suuri herätys ja uudestisyntyminen, jolloin hän tuli Jumalan luo ja tajusi näyssä, mikä Jumalan poika on. Hän löysi Jumalan pojan omassa itsessään, hän näki Kosmillisen Kristuksen, ja näki, että hän itsekin on tuo Kosmillinen Kristus, hän näki itse olevansa Jumalan poika. Samalla hän näki myös Jeesus Kristuksen tuossa Jumalan pojassa: „Miksi vastustat minua. Turha on taistella minua vastaan. Minä olen Jumalan tajunnassa. Nyt kun tulet Jumalan tajuntaan, niin näet kuka minä olen.” Silloin Paavali muuttui kokonaan. Kesti kauan aikaa, ennenkuin hän selvisi ja osasi sulattaa kokemansa, mutta Paavali kuitenkin muuttui tuon sisäisen kokemuksen johdosta. Hän tuli Sauluksesta Paulukseksi, ja hän siis ymmärsi, että kristinusko eli Jeesus Kristuksen seuraaminen on siinä, että ottaa vastaan Jumalan pojan. Hänen temperamenttinsa ja luonnollinen asenteensa, hänen sielunlaatunsa ja mielenlaatunsa oli filosofinen ja älykäs, niin että hänen täytyi nähdä hyvin suuri filosofinen totuus myöskin järjellään ja älyllään, ennenkuin hän saattoi omaksua jotakin uutta. Hän oli Damaskuksen kokemuksessaan saanut järkensä valaistuksi. Hän näki elämän ja maailman, ja hän ymmärsi nyt elämän sillä tavalla kuin Jeesus oli ymmärtänyt elämän ja tahtonut opettaa toisille. Hän ymmärsi nyt elämän sillä tavalla, että ihminen, joka tässä ulkonaisesti on tällainen hyvin merkillinen ja salaperäinen, ruumiillinen olento, joka osaa puhua, tuntea, ajatella, tahtoa, tehdä työtä, on paljon korkeampi kuin eläimet, koska hänessä on järki ja ajatus. Hän on itse asiassa henkiolento, joka, kun hän uudestisyntyy ja tulee tietoiseksi omasta sisäisestä olemuksestaan, huomaa olevansa Suuren Elämän, kosmillisen tajunnan poika, kosmillisen tajunnan synnyttämä tajuntakeskus. Paavali siis tahtoi, että me kaikki huomaisimme tämän ja tulisimme tällä tavoin Kristuksen luo. Kun hän sitten mietti, millä tavalla ihminen voi tulla Kristuksen luo, mitenkä hän voi päästä tietoon tästä Jumalan poikuudesta, päästä tietoon siitä, että Kristus on hänessä, niin hän tuli siihen, että ihmisen tulee valmistaa itselleen kirkas ja oikea älyllinen kuva tästä maailman ja ihmisen salaisuudesta, siitä, että ihminen on Jumalan poika. Uskomalla sitten siihen hän antaa sen niin tunkea läpi itsensä, että hän tekee Damaskus-kokemuksen. Jotta ihminen voisi päästä tuohon oikeaan älylliseen käsitykseen omasta salaisuudestaan, jotta hän oppisi tuntemaan itsensä ensin älyllisesti Jumalan pojaksi, hänen täytyy ensin siveellisesti puhdistaa itseään ja suorittaa myöskin sellaisia seremoniaalisia juhlamenoja, jotka ovat omiansa vaikuttamaan hänen ruumiiseensa puhdistavasti ja nostavasti. Paavalin mieleen tuli, että ihmisillä on aina ollut temppeleipalvelusta ja kaikenlaisia seremonioita. Paavali oli niitä tutkinut ja hän tunsu ja tiesi, että ne vaikuttivat ihmiseen. Paavali käsitti, että sellaiset seremoniat ja jumalanpalvelusmuodot ovat hyviä myös tässä uudessa elämänymmärryksessä, kun ihminen tahtoo tulla, kun ihminen pitäisi saada tulemaan Kristuksen luo. Paavalista on sanottu, että hän on meidän kristinuskomme ja meidän kristillisen kirkkomme varsinainen perustaja. Se on oikein sanottu, sillä Paavali on paljon enemmänkin kuin Uudesta Testamentista voi päätellä, teroittanut sitä ulkonaista elämää, mitä ihminen voi seremoniaalisesti elää, jotta hän puhdistuisi sisäisesti ja pääsisi Kristuksen tuntoon. Mutta meidän täytyy ymmärtää, että Paavalille tämä kaikki oli aivan todellista. Paavali tiesi, mitä hän tahtoi. Hän oli itse tehnyt nuo henkiset kokemukset, ja hän tietysti ajatteli, millä tavalla hän saisi toiset ihmiset kokemaan niitä samoja asioita. Paavalihan sentähden myöskin ymmärsi, että Jeesuksen opetuksessa, hänen nimenomaisissa siveellisissä opetuksissaan oli uusi tunnussana. Tuon sanan *rakkaus* Paavali selvästi tunsu, ja hän tiesi koko olemuksellaan, että rakkaus on oleva ihmisen olemuksessa se pohjasävel, jota hänen tulee totella, jossa hänen tulee elää. Ilman rakkautta ei ole mikään mitään, niinkuin Paavali itse sanoo. Rakkaus on kannustin, rakkaus on elämän sisältö, rakkaus on elämän tuoksu, ja rakkaus on elämän täyttymys. Sentähden rakastamalla, ja rakkaudessaan ihminen sekä saattoi päästä Jumalan pojan luo että sitten myös oppia Jumalan poikana täydellisesti elämään. Mehän huomaamme selvästi, kun tutkimme Paavalin kirjeitä, kuinka hän ei missään kohdassa puhu Jeesuksen viidestä käskystä, jotka olivat selvinä Vuorisaarnassa ja joita

Pietarin seurakunnassa pidettiin arvossa hyvin tärkeinä, itse elämän lähtökohtina. Paavali ei puhu niistä. Hän on omaksunut tuon uuden hengen, jonka hän huomasi Jeesuksen siveellisissä opetuksissa, rakkauden. Sentähden hän ei tullut puhuneeksi erikoisesti mistään käskystä, vaan hän enemmän puhui siitä suuresta kirkkaudesta, joka seuraa, kun ihminen uskoo oikealla tavalla. Sillä Paavali ennen kaikkea teroitti uskoa ja puhui uskosta. Hän tarkoittaa sillä sitä filosofista selvyttä, jonka voimme hankkia itsellemme omasta kokemuksestamme ja omasta suhteestamme maailmaan, siis siitä, että me olemme Jumalan poikia. Sitä hän ensin tarkoittaa uskolla, mutta sitten hän ennen kaikkea tarkoittaa uskolla sitä sisäistä uskoa, varmuutta ja tietoa, joka seuraa Damaskus-kokemusta. Kreikkalainen sana pistis, joka on käännetty sanalla usko, ei merkitse ainoastaan uskoa, pitää jotakin totena, vaan se merkitsee sitä uskoa, joka seuraa tietoa ja kokemusta. Pistis on sentähden hyvin syvä usko, aivan todellinen usko, niinkuin jokainen meistä uskoo, että $2+2=4$, vaikkemme osaa sitä metafysisesti todistaa, joskin muuten näyttää toteen. Samalla tavalla on meidän uskomme, kun se seuraa Damaskus-kokemusta. Se on varmuutta ja luottamusta, joka perustuu tietoon, että me olemme Jumalan poikia, että Kristus on meissä. Sitä ei voi millään tavalla todistaa. Sen voimme havainnollisesti näyttää sillä tavalla, että se ihminen, jossa niinkuin Paavalissa elää Kristus, osaa elää toisella tavalla kuin eläin, hän osaa elää jalommalla, epäitsekkäämmällä, puhtaammalla tavalla kuin kuka tahansa ensimmäinen ihminen kadulta. Se ei ole millään muulla tavalla todistettavissa. Se on havainnollisesti näytettävissä. Kun Paavali tällä tavalla teroitti uskoa ja loi tämän uuden usko-käsitteen, niin hän itse samalla oli tietoinen siitä vaarasta, joka voi uhata ihmistä uskon tiellä. Hän osasi itse aina torjua ne kiusaukset, jotka tulivat tällä tiellä, tässä virtauksessa. Nämä kiusaukset olivat Ahrimanin kiusauksia. Ne olivat niitä kiusauksia, jotka Jeesus torjui temppelin harjalla. Huomatkaamme, kuinka kuvaavaa on, että se tapahtuu temppelin harjalla. Ja Jeesus sanoi: „Älä kiusaa Herraa, sinun Jumalaasi.” Paavali omalla persoonallisuudellaan, omalla vaikutuksellaan osasi suojella seurakuntiaan näistä vaaroista, ja hän neuvoi ja teroitti ihmisille, että usko ei saa olla mitään hulluutta; usko ei ole mitään taikauskoa; se ei ole mitään tuulesta temmattua uskoa, vaan se on todellista uskoa siihen, että me olemme Jumalan poikia. Jeesus Kristus on elämällään ja kuolemallaan näyttänyt, että ihminen voi olla Jumalan poika. Jeesus Kristus on ottanut Jumalan pojan vastaan itseensä ja siis näyttänyt meille, että ihminen voi täydellisesti omaksua Jumalan tajunnan eli Kristuksen. Nyt kun me toisetkin tahdomme sen nojalla seurata Kristusta, koska mekin niinkuin Paavali saattoi lisätä, olemme saaneet kokea, että me voimme samalla tavalla ottaa vastaan Kristuksen itseemme niinkuin Jeesus Kristus, ja olemme niin kehittyneitä henkisessä elämässä, että sanomme: „Minä en enää elä, vaan Kristus minussa”, niin meidän täytyy suojella itseämme kaikelta harhanomaiselta ja tuulesta temmatulta uskolta. Paavali ymmärsi hyvin, että Ahrimanin kiusaus, kaikista suurin vaara tässä toisessa virtauksessa uskon tiellä on sokea usko, harhausko, taikausko. Ihminenhan voi nimittäin kuvitella, luulla, että hän uskoo, ja hän voi sanoa itselleen: „Koska minä uskon todella vahvasti, että minä osaan tehdä niitä ihmetöitä, joita Jeesus teki, Paavali teki, joita kaikki suuret apostolit ovat tehneet; sillä Jeesushan sanoo: Kellä on uskoa, hän saa vuoria siirtymään, miksikä en minä voisi vaikka heittäytyä temppelin harjalta alas, ja miksikä en voisi kulkea veden päällä? Minähän uskon.” Tämä silloin on sokeata uskoa, taikauskoa, harhauskoa. Jeesus torjui tuon vaaran ja kiusauksen sanomalla: „Ei sinun pidä kiusata Herraa, sinun Jumalaasi.” Ei hän tarkoittanut sitä paholaista, joka häntä kiusasi; hän itse ei saa kiusata Jumalaa. Jos minä heittäytyisin temppelin harjalta alas, niin minä kiusaisin Jumalaa sillä, että luulen olevani niin merkillinen olento, että kaikki enkelit minua auttavat. Minä olen niin suuri olento, että kun astun meren aalloille, enkelit kyllä kannattavat minua. Jeesus nimenomaan sanoo: „Sillä tavalla ei saa kiusata Jumalaa.” – Mistä sellainen usko saa alkunsa. Se olisi voinut tapahtua Jeesukselle. Se saa alkunsa ihmisen huomaamatta. Uskon tiellä voi tulla sellainen sisäinen, henkinen ylpeys, jonkinlainen sokeus, että luulee itseään toisia paremmaksi, merkillisemmäksi olennoksi. Huomaamatta se tulee tässä toisessa virtauksessa, jos ihminen ei ole päässyt Damaskus-kokemukseen, vaan jos hän hapuilee vielä ja pyrkii Kristuksen luo. Hän luulee saavuttaneensa Kristuksen, mutta okkultisesti katsoen hän on kaukana Damaskus-kokemuksesta. Hän ei tiedä Jumalan pojan kokemuksesta vielä mitään. Tässä on se vaara, että ihminen voi tulla ylpeäksi, häijyksi, suvaitsemattomaksi huomaamattaan. Hän kyllä jotakin kieltää itseltään, hän hillitsee itseään jollakin tavalla. Hän vaatii itseltään enemmän siveellisessä suhteessa; hän kyllä panee vaikka surupuvun päälleen. Hän on surullisen näköinen, syö vähän, juo vähän, kieltäytyy sukupuolisesti. Sukupuolielämä on etualalla hänessä. Uskonnollisissa virtauksissa on sukupuolielämä suuri tekijä. Mutta huomaamattaan hänen sisäänsä hiipii

henkinen ylpeys, niin että hän katsoo toisia ihmisiä ja ajattelee: „Kuinka suuressa pimeydessä kaikki ihmiset vaeltavat, kuinka paljon alapuolella minua he ovatkaan kehityksessä.” Ei hänen tarvitse juuri sillä tavalla ajatella, mutta hänen sielunsa asenne on sellainen. Hän vaatii, että kaikki ihmiset olisivat uskonnollisia ja hartaita. Hän tulee suvaitsemattomaksi; hän tahtoo, että kaikki uskoisivat niinkuin hän. Hän ei itse huomaa, että hän on langennut Ahrimanin kiusaukseen. Hän on langennut henkiseen ylpeyteen, joka tekee hänet hääjäksi, suvaitsemattomaksi, rajoitetuksi ja ahdasmieliseksi. Tämä on vaara Paavalin tiellä. — Myöskin tiedämme, että Paavalin täytyi ottaa lukuun se, että kun ihmiset mietiskelevät ja elävät uskossa ja kasvattavat itseään pyrkiessään Damaskus-kokemukseen, niin heissä voi ilmetä erilaisia psyykkisiä kykyjä. Paavali nimenomaan puhui siitä, että toiset seurakunnassa voivat saada profeettallisia näkyjä ja toiset taas voivat puhua kielillä. Onhan se kaikki hyvää, mutta Paavali on kuitenkin sanonut leikillisesti: „Pidän suuremmassa arvossa sitä, joka osaa tulkita kuin sitä, joka osaa kielillä puhua.” Paavali oli kyllä hyvin suvaitsevainen tällaisiin ilmiöihin nähden. Sen huomaa selvästi hänen seurakunnastaan. Hänen seurakunnastaan esiintyi nim. paljon psyykkisiä ilmiöitä. Näitä psyykkisiä ilmiöitä välttämättä esiintyy, kun on kyseessä Paavali-virtaus, ja silloin on ainoana pelastajana, niinkuin Paavali selittää, että ihminen pitää kiinni selvästä, luonnollisesta talonpoikaisjärjestään. Se on meidän terve järkemme, joka silloin pelastaa meidät kuiluista.

Sitten käännämme huomionsa Paavalista Johannekseen. Tarkoitan sekä Johannes Kastajaa että myöskin Johannes Evankelistaa sekä myöskin sitä Johannesta, joka eli myöhemmin. He kaikki kuuluvat yhteen, ja jos emme ota Ilmestyskirjan Johannesta lukuun, — ainakin Johannes Kastaja ja Johannes Evankelista. Johannes Kastajan nimi on tullut tälle virtaukselle tyypilliseksi. Se on virtaus, joka levisi ensimmäisinä aikoina sangen paljon, etenkin Arabiaan. Olen jostakin historiallisesta kirjasta nähnyt, että tällä kolmannella seurakunnalla olisi ollut satoja tuhansia jäseniä Arabiassa. Nyt se on kuitenkin hävinnyt melkein kokonaan, niin että nykyään ei ole jäljellä kuin yksi pieni seurakunta, *mandealainen* seurakunta, joka pitää Johannes Kastajaa varsinaisena apostolinaan ja profeettanaan. Nämä seurakunnat Egyptissä, Arabiassa ja Aasiassa olivat n.s. gnostilaisia seurakuntia. Ne olivat niitä seurakuntia, jotka meitä itse asiassa eniten kiinnostavat, ja ne ovat kaikista merkillisimpiä meikäläiseltä, nykyajan totuudenetsijän kannalta. Huomaamme Johannes Kastajan persoonallisuudesta, että hän oli ajatteleva ja samalla vähän epäilevä, mutta sellainen luonne, joka tahtoi tietää. Vaikka hän oli tuntenut Jeesuksen nuorempana ja tiennyt, että siitä ystävästä tulee jotakin ihmeellistä, ja vaikka hän oli kastanut Jeesuksen, ja vaikka hän silloin itse oli huomannut aivan selvästi kuka Jeesus oli, niin hän kuitenkin, kuten muistamme, vankina ollessaan lähetti vielä jonkun Jeesuksen luo kysymään: „Oletko sinä Messias?” Hän ei aivan varmasti luottanut omiin havaintoihinsa ja ajatuksiinsa. Hän olisi tahtonut päästä aivan selvään tietoon. Tämä on kuvaava piirre hänen kaikissa seuraajissaankin. Gnostikot olivat kaikki sellaisia kristityitä, jotka pyrkivät tietoon. He olivat älyihmisiä, joista meidän aikanamme olisi tullut hyviä tiedemiehiä. He olivat niitä, jotka saattoivat epäillä, mutta jotka ajattelivat paljon, pohtivat asioita, kaikkia kysymyksiä pyörittivät päässään. He olivat tutkijoita, jotka tahtoivat ottaa selvän asioista. Gnostikot, kaikki nuo seurakunnat, joissa oli miljoonia jäseniä, tutkivat esim. kaikkia uskontoja, eikä minkäänlaisella välinpitämättömällä tai tuomitsevalla tavalla. He eivät tutkineet uskontoja nähdäkseen, kuinka huonoja kaikki olivat olleet, vaan he ajattelivat, että Jumala on aina pitänyt huolta ihmiskunnasta. Ei Jeesus ollut ainoa, joka on näyttänyt, että on sentään vähän rakkautta, huolenpitoa ja vaivaa Jumalan taholta, vaan Jumala on pitkin ihmiskunnan historiaa pitänyt ihmisistä huolta. Tuossa on Juudan kansa ja sen uskonto, joka on ajatellut olevansa Jumalan yhteydessä. Maapallolla on paljon ihmisiä ja uskontoja. Kaikki ihmiset ovat etsineet ja uskovat, että heilläkin on ollut jotakin henkistä saavutettavissa. Siis meidän pitää suuremmalla sympatialla ja avaramielisellä suvaitsevaisuudella tutkia kaikkea ja huomata, miten kaikessa on hyvää. Gnostikoilla ei ollut mitään sokeata uskoa, sillä he tahtoivat tutkia ja ymmärtää kaikkea. Samalla tavalla kuin me teosofisessa liikkeessämme tutkimme kaikkia uskontoja filosofisesti, kaikkia mahdollisia tiedon saavutuksia, samalla tavalla gnostikotkin tahtovat kaikkea tutkia. Sitten he löytävät ytimen, esoteerisen ytimen, joka on samanlainen kaikkialla, kaikissa uskonnoissa. He huomaavat, että viisautta on aina ollut muinaisista ajoista saakka. Gnostikot tietävät, Johannes Kastaja sen tietää ja ensimmäiset suuret gnostilaiset opettajat tietävät, että salaista viisautta on ollut olemassa aikojen aamusta lähtien, ja sitä salaista viisautta he etsivät kaikkialta. Sitten he myöskin ymmärtävät, että Jeesus Natsarealainen Kristuksena oli tuonut jotakin uutta, ei ainoastaan siinä merkityksessä, että hän olisi tuonut

jotakin uutta opetuksissaan ja paljastanut salaperäisiä asioita, vaan hän toi ihmiskunnan historiaan jotakin täysin uutta. Gnostikkojen mielestä oli ihmiskunnan historia ennen Kristusta ollut jonkinlaista tavoittelemista, pyrkimystä ylöspäin, ja nyt Kristuksen jälkeen he saivat jotakin uutta voimaa sisäiseen sielunelämäänsä. Kun he saivat tämän uuden elämän ja voiman, joka teki heidät veljiksi kaikkien kanssa, niin ymmärrämme aivan selvästi, että he tahtoivat tutustua kaikkiin ihmisiin, kaikkien ihmisten ja uskontojen erilaisiin käsityksiin elämästä, ja silloin he myöskin todella voivat opettaa ihmisiä aivan yleismaailmallisella tavalla. – Jos te tänä päivänä luette kaikista suurimpia ja viisaimpia teologeja, niin huomaatte, että nämä tutkijat sanovat, että gnostikot ovat kaikista kiintoisimpia ensimmäisiä kristityitä sentähden, että he loivat kristinuskon kaikki dogmit; he olivat ensimmäiset, jotka rupesivat järjestelmään kristillisiä opinkappaleita. Kirkko saa kiittää itse asiassa näitä gnostikoita siitä, että kristinuskosta tuli ehjä filosofia, ehjä dogmiyhteys. Ei kylläkään suoranaisesti niin, että kristillinen kirkko olisi omaksunut gnostikkojen oppeja ja opetuksia, vaan siinä merkityksessä, että kristillinen kirkko torjui näitä opetuksia, selitti samoja asioita toisella tavalla. Mutta juuri siitä, että kirkko oli kuin pakotettu itse muodostamaan käsityksiä itselleen, se saa kiittää gnostikoita. Näin tunnustavat nykyajan tutkijat. Gnostikot olivat siis ajattelijoita, filosofeja. Sokeasta uskosta ei ollut puhettakaan. He myöskin käsittivät ja tiesivät sen, että jos ihminen tahtoo päästä tietoon, hänen täytyy muodostaa itsestään välikappale, kone, joka voi salaperäisiä asioita tutkia. Ei riitä näiden yliaistillisten asioiden tutkimiseen, että ihmisellä on nämä viisi aistia. Hänen täytyy kasvattaa ja puhdistaa koko olemustaan, niin että hänessä herää kuin uusi aisti. Tämä oli gnostikkojen ensimmäinen edellytys, aksiomi. Sentähden heillä on hyvin paljon tekemistä ihmisen itsepuhdistuksen kanssa, siveellisyyden kanssa. He pohtivat niitä kysymyksiä, mikä kyllä aina panee ihmisen pään vähän pyörälle, totuudenetsijänkin, kun hän lähtee tuntematonta maata kohti vaeltamaan. Sukupuolikysymys oli gnostikoille erinomaisen keskeinen kysymys. Gnostikot ottivat sen kysymyksen kaikilta kolkilta tutkiakseen. Kysymme sitten, mikä vaara oli gnostikoilla? Mikä oli heidän kiusauksensa? Heillä oli se kiusaus, joka kerrotaan ensimmäisenä Jeesuksen kiusauksena, kun kiusaaja erämaassa sanoi: „Tee näistä kivistä leipää.” Jeesuksen vastaus oli pätevä ja tepsivä, kun hän sanoi: „Sinä et elä leivästä ainoastaan, vaan jokaisesta sanasta, joka Jumalan suusta lähtee.” Gnostikkojen kiusaus oli juuri tämä Luciferin kiusaus. Jos emme ota sitä ainoastaan karkeassa ulkonaisessa merkityksessä, rikkauden merkityksessä, niinikuin se usein otetaan ja niinkuin se on myös otettavissa totuudenetsijänkin elämässä, jos emme ota sitä siinä merkityksessä, että pitää kivistä tehdä leipää, vaan jos otamme sen symbolisessa, sisäisemmässä merkityksessä, totuudenetsijän kannalta, niin silloin nuo kivet ja nuo leivät eivät tarkoita todellisia kiviä ja todellisia leipiä, vaan kivillä tarkoitetaan kaikenlaisia ajatuksia ja opetuksia, kaikenlaisia opinkappaleita ja kaikenlaisia dogmeja. Gnostikoille kiusaaja sanoo: „Tee kivistä leipää – tee dogmeista sellaista, joka todella voi ravita ihmisen sielua.” Kuinka tämä oli kiusaus gnostikoille? Kun gnostikko pyrkii todella tietoon, niin hän saa ponnistuksiansa perästä erään avaimen; hän saa symbologisen avaimen. Hän saa käteensä avaimen, jolla hän voi avata kaikki opinkappaleet, kaikki opetukset ja dogmit. Hän näkee ne kaikki vertauskuvina, ja hän tietää, mitä ne voivat merkitä; mikä merkitys niillä on sisäisesti. Myöskin kun hän katselee luontoa ja sen ilmiöitä ja elämää ympärillään, hän samalla avaimella voi avata nekin. Hänessä on mennyt sisäinen aisti auki, sellainen sisäinen silmä, jonka avulla hän näkee, kuinka kaikki on vertauskuvaa. Hän osaa kaikkea selittää, kaikkia asioita tulkita. Nyt hänen edessään on tuo kiusaus: Tee kivistä leipää. Kivet aivan okkultisesti kuuluvat ajatusmaailmaan. „Tee dogmeista selviä vertauskuvia ja oppeja.” Se on gnostikon kiusaus. „Ei ihminen elä vain leivästä; ei hän elä vain siitä, että hän ymmärtää kaikkia asioita vertauskuvallisesti. Hän elää siitä sanasta, joka lähtee Jumalan suusta. Älä unohdu tähän psyykkiseen henkitulkintaan, siihen sisäiseen silmään, joka näyttää sinulle toisen todellisuuden näkyvän takana, vaan ymmärrä, että sinun on pyrittävä Jumalan yhteyteen, siihen sisäiseen henkeen, jossa ei ole mitään vertauskuvia. Sinun pitää itse päästä Jumalan yhteyteen, niin että Jumala puhuu sinulle jotakin uutta.” – Se oli gnostikkojen vaara. Ja me huomaamme, kun historiallisesti tutkimme gnostilaisia seurakuntia, ja tämän te voitte todeta mistä historiallisesta kirjasta tahansa, että gnostikot mielellään vaipuivat – en puhu suurista gnostilaisista opettajista – tyhjään spekulatioon, tyhjään aateskeluun. Kun he näkivät niin paljon asioita, näkivät totta siellä ja totta täällä, näkivät vertauskuvia, niin he mielellään rupesivat itse aateskelemaan sen sijasta, että etsisivät koko sielullaan, etsisivät yksin Jumalaa. He sensijaan käyttivät ajatustaan suurenmoisiin kykyihin. Sentähden profaanit tutkijamme sanovat, että koko heidän

oppinsa oli tyhjänpäiväistä spekulatiota ja aateskelua. – Ainoastaan ihminen, jolla on asiasta tietoa, voi huomata, kuinka merkillistä suurten gnostilaisten opettajien opetus todella oikeastaan on ollut.

Kun nyt ajattelemme katolista kirkkoa ja kristillistä kirkkoa, niin me huomaamme selvästi, mitä virtauksia se otti vastaan. Ensimmäisenä se torjui jyrkästi gnostilaisuuden, tuomitsi sen aivan vääräksi, ei tahtonut olla missään tekemisissä gnostikkojen kanssa. Kirkko ei tahtonut filosofisesti ja spekulatiivisesti etsiä tietoa. Ja se on todella läpi käyvästä piirteestä. Sentähden huomaamme, että kirkossa ei ole niin paljon langettu tyhjänpäiväiseen filosofoimiseen. Mutta taas toiselta puolen huomaamme, että kirkko ei ole yksinomaan Paavalin edustaman virtauksen jatkamista eikä yksinomaan Pietarin, vaan että kirkko jatkaa näitä molempia virtauksia, sekä Pietarin että Paavalin. Kirkko voi puhua Johanneksesta, mutta enemmän tai vähemmän vältellen. Pietari perusti Rooman kirkon, ja sanotaan, että hän oli ensimmäinen Rooman piispa, joka kuitenkin on aivan tuulesta temmattua. Kirkko on omaksunut Paavalin suureksi opettajakseen, puolustajakseen. Sentähden huomaamme, että kun kirkko omaksui Paavalin ja Pietarin virtauksen, niin se asetti itsensä alttiiksi niille kahdelle kiusauksella, jotka seuraavat Paavalin ja Pietarin virtausta, nimittäin Ahrimanin ja Saatanan. Ahrimanin kiusaus, sokea usko, tulee erikoisesti näkyviin protestanttisessa kirkossa. Tietysti sokeaa uskoa on olemassa katolisessakin kirkossa, mutta tietoisemmin vielä se esiintyy protestanttisessa kirkossa. Katolisessa kirkossa näemme, kuinka suurin kiusaus on Saatanan kiusaus: „Pyri valtaan täällä maan päällä.” Siihen on katolinen kirkko langennut suinpäin. Se ei ole lainkaan osannut pitää kiinni virtauksesta puhtaassa muodossa. Kirkot menevät heti kiusaajan kitaan. Katolinen kirkko näkee asiat, kuten tiedämme, Augustinuksen tavoin. Augustinus, suuri kirkkoisä ja uskonperustaja sanoo nimenomaan, niinkuin muistamme: „Kirkko on Jumalan valtakunta maan päällä, ja kun kirkko leviää koko maailmaan, ympäri maapallon, kun kirkko saa kaiken vallan käsiinsä, silloin Jumalan valtakunta maan päällä toteutuu; silloin ei ole mitään paha olemassa; silloin eivät ihmiset käy sotia keskenään. Minulla on jumalallinen valta, minulla, joka olen katolinen kirkko. Minä julistan pannaan sellaisen kuninkaan, joka tahtoisi sotaan ruveta.” Näin osaa kirkko pettää. Kun kirkko teki liiton valtion kanssa, niin siitä saakka on täydellinen sokeus ollut kristikunnassa. Me näemme, että paavit ihan tosissaan ja yhä tietoisemmin pyrkivät valtaan. He unohtavat Jeesuksen sanat: „Jumalan valtakunta on meissä. Se ei ole siellä eikä täällä. Se on meissä, jokaisessa yksilöllisesti, ei missään pakkovallassa, jossa hierarkia hallitsee.”

Tällä tavalla meillä on kuin oikea tausta. Nyt olemme ymmärtäneet suurin piirtein oikein koko kristikunnan. Me olemme nähneet, mitä salaisia voimia vaikuttaa kristikunnassa ja on vaikuttanut. Me huomaamme, kuinka pitkin kristikunnan historiaa aina silloin tällöin pyrkii esiin jotakin salaista tietoa jossakin salaisessa piirissä.

Syntiinlankeemus

IV

Syntiinlankeemus on yhteydessä pahan probleemin kanssa; ja me tiedämme, kun olemme vähänkin lukeneet koulussa tai muuten kristinuskon alkuajoista, että gnostikot erikoisesti pohtivat tätä pahan arvoitusta. Kuten olemme voineet huomata historiallisista luvuista, he eivät uskoneet mihinkään absoluuttiseen pahaan, eivät uskoneet, että paha oli alkuaan peräisin Jumalasta; he eivät myöskään uskoneet, ainakaan kaikki, että pahan prinssi, periaate siinä merkityksessä olisi ikuinen, että olisi jokin ikuinen pahan edustaja, paha henki, paholainen eli perkele. Mehän taas tiedämme, että tavallisessa eksoteerisessa kristinuskossa, joka kirkkojen kautta tuli ainoaksi oikeaksi, uskotaan, että pahan edustajana on ikuinen olento, koska sanotaan, että kadotus, helvetti, on iankaikkinen. Voihan tästä olla joitakin poikkeuksiakin, kuten esim. Ruotsin kirkko, joka on poistanut helvettiopin, mutta yleensä kirkon oppi on täten selvästi dualistinen, vaikka se dogmeissaan selittäisi, että se ei sitä ole.

Kun gnostilaisia järjestelmiä tutkimme – gnostilaisuus ilmenee hyvin monissa erilaisissa järjestelmissä –, huomaamme, että kaikilla oli yhteinen usko salaperäiseen viisauteen, joka oli ihmisen saavutettavissa. Kun puhumme gnostilaisuudesta, täytyy meidän enemmän pitää kiinni niistä opeista, jotka olivat eri järjestelmissä yhteisiä. Voimme ohimennen mainita, että oli järjestelmiä, Persian puolella ja syyrialaisia, joissa ajateltiin, että maailmankaikkeudessa oli olemassa kaksi voimaa, valo ja pimeys. Mutta jos pidämme kiinni egyptiläisestä gnostisismista, huomaamme, ettei siinä uskottu niin jyrkästi kahteen eri prinssiin, ei ainakaan kahteen ikuiseen. Ja siinä vielä selvemmin painostettiin sitä, että kaiken kaksinaisuuden takana oli se ainoa, ikuinen, absoluuttinen elämä, jota ei saata määritellä. Nämä vanhat gnostikot tulevat meille nykyisille teosofisille tutkijoille juuri sentähden erittäin kiintoisiksi, kun he opettivat, että oli olemassa ainoastaan yksi lopullinen periaate, jumaluus, yksi ainoa, absoluuttinen elämä. Tämä oli kuin ääretön ympyrä, jonka keskipiste ei ole missään tai jonka keskipiste oli kaikkialla ja kehä ei missään. Sillä tavalla he saattoivat määritellä kaikista suurinta salaisuutta maailmankaikkeudessa, sitä, jota vanhat intialaiset sanoivat parabrahamiksi. Tämä ääretön, jota numeroluvulla voidaan merkitä nollalla, ympyrällä, oli kuitenkin ilmennyksen ainoa takana oleva syy; se oli yksikkö samalla kun se oli 0, se oli se Elämä, joka aiheutti ilmennyksen. Millä tavalla se sen aiheutti, siitä saattoivat gnostikot ajatella eri tavoin.

Aleksandrialainen gnostilainen opettaja *Basilides*, joka pohti pahan probleemia, sanoi, että tämä ensimmäinen salaisuus loi koko maailmankaikkeuden sanalla. Hän puhui samalla tavalla kuin Vanha Testamentti I:n Mooseksen kirjan alussa ja kuten Johanneksen evankeliumi. Hän puhui Sanasta, jonka ensimmäinen jumaluus lausui, ja tämä Sana sitten tyhjästä loi maailmankaikkeuden, loi sen itsestään. Basilides puhui tällä tavalla alkuuperäisestä luojasta, mutta se luoja oli ehdottomasti hyvä. Sitten on toinen suuri opettaja, joka on edustava tälle egyptiläiselle opille, *Valentinus*. Hän on ehkä vielä enemmän tunnettu, ja oppineiden mielestä edustaa enemmän gnostilaisuutta. Hänen kirjoittamukseen on myös otaksuttu „Pistis Sophia.” Hän on siinä suhteessa gnostilaisten edustaja, että hän puhuu tämän maailman synnystä kuten yleensä olemme tottuneet ajattelemaan, että gnostikot siitä puhuvat. Hän puhuu emanatiosta – ei luomisesta –, ja tämä emanatio oli vuodatusoppi, joka on tullut aivan tunnussanaksi, kun puhutaan gnostilaisuudesta. Muuten tiedämme, että meidän aikanamme teosofiset tutkijat mieluummin ajattelevat ja käsittävät maailman synnyn tällaisena vuodatuksena, emanationa jumaluudesta, eikä luomisen toimenpiteenä. Madame Blavatsky „Salaisessa Opissa” erikoisesti painostaa tätä puolta asiasta, ja Valentinus sangen seikkaperäisesti puhuu tästä emanatioprosessista. Ohimennen sanoen, alkuuperäistä gnostilaista kirjallisuutta ei ole jäljellä, sillä kirkolliset kristityt suurella uskonvimmassaan hävittivät kaikki arvokkaat kirjat; he polttivat Aleksandrian suuren kirjaston, jossa oli seitsemänsataatuhatta erilaista kirjaa, joihin oli koottu kaikki senaikanen viisaus. Ja meidän täytyy valittaa, että niin suuri sivistystekijä sillä tavalla hävitettiin.

Sentähden meillä ei ole jäljellä mitään varsinaisia gnostilaisia kirjoituksia. Tietysti salaisissa piireissä väitetään, että kaikkia tärkeimpiä kirjoja on jäljellä jokin kappale, mutta niitä pidetään salassa, kunnes aika kypsyy, jotta niitä voidaan päästää maailmaan. „Pistis Sophian” tohtori Bruce löysi jostakin luostarista 1700-luvulla, ja hänen kuoltuaan se ostettiin British Museumiin. Se oli kohtikielinen, ja vasta viime vuosisadalla eräs oppinut käänsi sen latinaksi. „Pistis Sophia” on alkuperäinen kristillinen evankeliumi, mutta aivan toisenlainen kuin meidän tavalliset evankeliumimme. Se käsittää metafysisillisiä asioita ja on paljon syvempi kuin muut.

Mikäli siis voimme tutkia gnostilaisia, etenkin Valentinuksen järjestelmää, on se tarkka esitys maailman emanatiosta, eli ulosvuodatuksesta jumaluudesta. Ja meidän täytyy nykyaikaisina tutkijoina tunnustaa, että kun ensin luemme niistä asioista, ne tuntuvat meistä erinomaisen ikäviltä ja käsittämättömiltä. Vasta silloin, kun saamme avaimen, niinkuin jokaisella teosofisella tutkijalla itsestään on jokin avain, kaikki paljastuu meille suurenmoisena luomisdraamana. Valentinuksen gnostilainen järjestelmään puhuu niistä emanatioista, jotka valuiivat ulos salaperäisestä jumaluudesta, ja hän selitti, kuten gnostilaiset yleensä, asiat matemaattisessa muodossa. Tämä emanatio hänen mukaansa jakautuu seuraavasti: ensimmäinen käsittää nelinäisyyden, *tetraktys*, sitten tulee *ogdoadi*, kahdeksikko, sitten *dekadi* ja *dodekadi*, kymmenen ja kaksitoista. Tämä tekee asian meille hyvin monimutkaiseksi. Tässä ensimmäisessä nelinäisyydessä on silloin kuin neljä eri prinsippiä eli *aionia*, niinkuin gnostikot niitä nimittivät, ja nämä jakaantuivat kahtia parittain. Se, mikä on erikoisesti huomattava tässä gnostilaisessa järjestelmässä, on, että niin pian kun lähdetään ulos tuosta ensimmäisestä ilmennyksen ykkösestä, ensimmäisestä universaalista Logoksesta, ilmenee kaksinaisuus. Se on läpikäyvänsä koko luomisprosessissa, niin että gnostikot siis ajattelivat, että heti alusta lähtien, kun ensimmäisestä ykkösestä emanatio alkaa, kaikki on kaksinaista, kaksinapaista; polariteetilaki on heti vallitsemassa, ilmennyksessä muodostuu heti pareja. Ensimmäinen kaksinaisuus on *sige* ja *emnoia*, se on hiljaisuus eli äänettömyys ja ajatus. Tuota kaikista ensimmäistä yksikköä nimitetään kuiluksi eli pohjattomuudeksi, siinä syntyy ensimmäinen pariskunta, hiljaisuus ja ajatus. Sitten seuraava pari, *nous* ja *aletheia*, järki ja totuus, muodostavat yhdessä ensimmäisen parin kanssa nelinäisyyden, tetraktyksen. Sitten seuraava pari on *logos* ja *zoe*, sana eli järki ja elämä, ja sitä seuraava on *anthropos* ja *ekklesia*, ihminen ja seurakunta. Nämä kaikki kahdeksan muodostavat tuon ensimmäisen ogdoadin. Meidän on turha nimittää tässä lisää näitä pareja. Emme kuitenkaan pääse niistä perille, ellemmme syvenny yksityiskohtiin.

Näin oltiin päästy *sophia achamothiin*, viisauteen, joka sitten emanoi *Demiurgin*. Demiurgos oli gnostikkojen mielestä maailman luoja, se oli meidän maailmamme ja sitä lähinnä olevan maailman luoja. Me saamme kulkea aivan äärettömiä matkoja mitä ihmeellisimmissä, korkeissa henkimaailmoissa, ennenkuin tulemme itse maailman luojaan Demiurgiin, jota gnostikot vertasivat juutalaisten jumalaan, Jehovaan. Vasta pitkien aikojen perästä, kun kaikki 4, 8, 10 ja 12 ovat emanoituneet, tulee suuri luoja. Tällä ovat gnostikot tahtoneet painostaa, että emanoiminen on lähtemistä keskipisteestä; ja he teroittivat sitä seikkaa, että samalla tavalla kuin ajattelemme jotakin valon keskustaa, esim. kynttilää, niin se keskusta, valon lähde, levittää valoa ulos, mutta kuta kauemmaksi tullaan keskustasta, sitä hämärämmäksi tulee valo, kunnes se häipyy pimeyteen. Samoin on emanation laita. Se lähtee kirkkaasta jumaluudesta, mutta kun se valuu ulos, niin se edetessään keskuksesta hämärtyy, ja lopulta se tulee aivan pimeyden rajalle, ja siinä on Demiurgos, maailman luoja. Itse pimeyttä edustaa aine. Aine on pimeys, sillä se on kaikista kauimpana valon keskuksesta.

Jos vähän ajattelemme meidän omia teosofisia tutkimuksiamme ja teosofista käsitystämme emanatiosta, voimme ainakin vertauskuvallisesti sanoa, että mekin ajattelemme niin, että kun tuosta ensimmäisestä salaperäisestä absoluutista ja sen ensimmäisestä suuresta ilmennyksestä lähtevät erilaiset, jumalalliset olennot, niin hekin laskeutuvat enemmän ja enemmän aineeseen, tasolta tasolle. Tämä on vertauskuvallista, meidän havainnollisesta maailmasta ottamamme käsite, joka ei vastaa todellisuutta, sillä aineesta ei voi puhua kosmisten, universaalisten tasojen yhteydessä. Mutta kun tulemme suureen kolmanteen tasoon alhaalta päin lukien, silloin me vasta tulemme niihin logos-joukkoihin, kosmokratoreihin, maailman rakentajiin, jotka ovat meidän takanamme. Kun puhumme logoksesta, tarkoitamme ihmeellistä taivaallista joukkokuntaa, joka on hirmuisen korkealla meihin verrattuna, mutta hyvin alhaalla verrattuna niihin jumal'olentoihin, jotka

ovat niiden yläpuolella, korkeammilla tasoilla. Me myös nykyaikana ajattelemme siis samansuuntaista kuin vanhat gnostikot, ja voimme ymmärtää, että kun meillä olisi avain heidän systeemeihinsä, ne meille avautuisivat. Mutta kun luemme niitä historiallisista lähdekirjoista, ne tuntuvat meistä tuulesta temmatuilta ja lapsellisilta.

Siis gnostikkojen mukaan, kun emanatio on saapunut Demiurgiin, niin se luo esim. meidän aurinkosysteemimme. Silloin jotkut gnostikot ajattelivat: Demiurgos saattaa jo olla tietämätön, vähän paha; hänestä lähtee pahan, rajoituksen mahdollisuus. Paha ei ole muuta kuin luonnon tosiasia, joka johtuu rajoituksesta: olento on rajoitettu, se tulee itsekkääksi ja synnyttää pahan. Muutamit gnostikot sentähden vertasivat Demiurgia juutalaisten jumalaan, Jehovaan, joka sanoo: „Minä olen kiivas jumala, joka kosten.” Se oli jumala, joka saattoi suuttua, vihata, kehoittaa väkivaltaisiin tekoihin. Sen me tiedämme juutalaisten historiasta. Sentähden gnostikot painostivat usein sitä, että Demiurgos on juutalaisten Jehova; juutalaisilla ei ollut tietoa mistään korkeammasta jumalasta. Ja me emme saata kieltää sitä, etteivätkö gnostikot painostaneet tätä pätevillä syillä viitatessaan juuri Vanhaan Testamenttiin.

Mutta sitten on myöskin toisia gnostikoita, jotka eivät myönnä, että Demiurgissa itsessään voi olla paha; he eivät pidä häntä Jehovana, vaan sanovat, että hän on kuvaamattoman ihana, korkea olento; häntä ei voi verrata inhimillisiin olentoihin, jotka saattavat suuttua ja kostaa, vaan hän on kerrassaan jumalallinen olento. – Mutta me emme enemmän tahdo viivähtää luomisemanatiassa, koska tarkoituksemme on puhua syntiinlankeemuksesta, siis pahasta paljon käytännöllisemmässä merkityksessä, ei niin paljon sen kaukaisesta, metafysisestä alkuperästä kuin inhimillisestä alkuperästä. Sentähden käänämme katsemme eräisiin toisiin gnostilaisiin opetuksiin.

Gnostikot – ja silloin ajattelen etupäässä egyptiläisiä gnostikoita ja myös syyrialaisia – puhuivat syntiinlankeemuksesta; ja he sanoivat, niinkuin mekin ymmärrämme ilman muuta, että tuohon kertomukseen syntiinlankeemuksesta sisältyy suuri salaisuus. Ja nyt minä tietysti, jotta meidän esityksemme tulisi meille nautittavaksi ja teosofisesti hedelmälliseksi, en saata yksinomaan puhua historiallisesti, esittää gnostikkojen käsitystä meidän tuntemiimme kirjoihin viittaamalla, vaan minun täytyy tietysti esittää asiat hieman sisäiseltä kannalta, siis sellaisen tutkijan kannalta, joka on gnostikoita ymmärtänyt, joka ei ainoastaan esitä muotoa, kuollutta kirjainta, vaan joka koettaa näyttää, millä tavalla gnostikot itse ajattelivat, uskoivat, kuinka he asioiden, luonnollisesti ainakin jotkut heistä, tiesivät olevan.

Gnostikot eivät olleenkaan uskoneet siihen, että ihmiset ovat kaikki samankaltaisia, yhdenveroisia, vaan uskoivat heidän olevan selvästi erilaisia. Ja tähän erilaisuuteen perustuen he selittivät syntiinlankeemusta ja sanoivat: ihmisten erikaltaisuus riippuu sängen merkillisestä salaisuudesta syntiinlankeemuksen yhteydessä. He jakoivat ihmiset kolmeen luokkaan; ja jos aloitamme alhaalta päin, olivat ne: *hylikhoi*, *psykhikoi* ja *pneumathikoi*. Ensimmäiset olivat aineelliset, toiset sielulliset ja kolmannet henkiset ihmiset. Ja gnostikot selittivät näin: jotkut ihmiset ovat aineessa kiinni; he ovat niitä ihmisiä, joilla ei voi olla muuta harrastusta kuin tämä aineellinen elämä; se on heidän elämänsä a ja o; he eivät muusta saata innostua; se on heille elämän ratkaisu; tässä elämässä pitää olla mukana ja tehdä työtä; tässä pitää harrastaa juuri niitä asioita, jotka kuuluvat ruumilliseen ja näkyvään maailmaan. Käytännöllinen materialismi on heidän tunnusmerkkinsä. Näin sanoivat gnostikot; ja me huomaamme, että niitä ihmisiä saattaa olla meidänkin päivinä, ja se osoittaa, että gnostikot olivat ihmistuntijoita. On ollut ja on ihmisiä, joiden harrastus ei ulotu ulkopuolelle tätä näkyvää elämää.

Sitten tulee toinen luokka, psykhikoi eli sielulliset ihmiset, jotka olivat kahden maailman välillä. Heissä heräsi usko, ajatus siitä, että voi olla muutakin olemassa, näkymätön maailma, elämää kuoleman jälkeen. He olivat sielullisesti eläviä ihmisiä, jotka tunsivat elävänsä myös sisäisesti. Sentähden he eivät tyytyneet vain tähän ruumiilliseen elämään. Kun uskontoja koetettiin levittää, niin nuo ensimmäiset, hylkihoid ihmiset saattoivat ottaa uskonnon vastaan ulkonaisena asiana: se saa järjestystä aikaan tässä näkyvässä elämässä, siksi pitää noudattaa, mitä se vaatii. Sillä jokainenhan ymmärtää, että jotakin järjestystä pitää olla. Mutta heidän

harrastuksensa ei mene sen kauemmas. Mutta psykhhikoi olivat enemmän heränneitä; he eivät saattaneet olla ajattelemtta korkeampia asioita; heitä innosti uskonto toisella tavalla. Heidän mielestään oli välttämätöntä, että ihminen uskoi johonkin, jumalaan, kuolemanjälkeiseen elämään j.n.e. Meidän ei tarvitse pitkälti kuvata näitä erilaisia ihmisiä; ymmärrämme, että se on sangen pätevä jako, joka pitää tänä päivänä paikkansa. Ja gnostikot lisäsivät, että koska kaikki ihmiset olivat jälleensyntyviä olentoja, niin nämä aineelliset ihmiset, hylkihoi, saattoivat kokemuksen kautta, elämien vieressä, tulla toiseen luokkaan.

Sitten oli vielä pneumathikoiden luokka, jonka jäsenet olivat aivan erikoisia ihmisiä; ja ainoastaan niistä, lisäsivät gnostikot, saattoi tulla gnostikoita. Eivät aineelliset eivätkä sielulliset ihmiset kyenneet gnostikoiksi; ainoastaan henkiset ihmiset olivat kuin luotuja gnostikoiksi. Pneumathikoi olivat sellaisia ihmisiä, jotka tunsivat koko olemuksessaan, että ihminen on täydellisesti vastuunalainen olento. Tätä gnostikot erikoisesti painostivat. Tuo vastuunalaisuuden tunne on hyvin salaperäinen ominaisuus ihmisessä, syvä eetillinen tunne siitä, että minä ihmisenä olen vastuussa omasta elämästäni ja tavallaan koko inhimillisestä elämästä. Minun täytyy tehdä parastani, ettei ilmennyt elämä huononisi, vaan jos mahdollista, menisi askeleen eteenpäin henkisyydessä, hyvässä. Nämä henkiset ihmiset olivat niitä, jotka olivat syntyneet sisässään varmuus, vakaumus siitä, että maailma kulkee henkistä päämäärää kohti ja että ihmisen täytyy olla siinä työssä mukana auttamassa. Ihminen on vastuussa kehityksestään, hän on kutsuttu auttamaan Jumalaa, sitä salaisuutta, sitä elämää, joka on kaiken ilmennyksen takana. Ihmisen tehtävä on olla mukana luomisen suuressa työssä. Ihminen on itsekin kutsuttu luojaksi. Hän on henkinen olento, ja hän ei saa päästää maailmaa käsistään; hän ei saa antaa maailman tulla huonoksi; hänen täytyy tehdä, minkä voi, jotta maailma menisi henkisessä kehityksessään eteenpäin. Pneumathikoi-ihmisellä on syntymästä saakka sellainen vastuuntunne; ja hänestä voi siis tulla gnostikko, ja hänestä tulee välttämättä gnostikko. Hän on syntynyt totuudenetsijäksi, viisauden ikävöijäksi. Hänen täytyy päästä kiinni totuuden tiedosta, ennen sitä hän ei saa rauhaa.

Näin sanoivat gnostikot, ja eikö meidän ole pakko tunnustaa, että tuo ihmisten jako pitää paikkansa yhä tänä päivänä. Eikö meidän täydy tunnustaa, että on joitakin ihmisyyksilöitä aina, ehkä hyvin lukuisastikin, jotka todella vakavalla tavalla ovat syntyneet totuudenetsijöiksi, niin että totuus on heille elämän ja kuoleman kysymys; se ei ole mikään leikin asia eikä mikään tavallinen harrastus. Näitä pneumathikoi-ihmisiä on tänä päivänä joka paikassa; niitä syntyy aina kaikkiin kansoihin kaikkina aikoina. Ne ovat noita syntymästään valmiita gnostikoita. Ja tietysti, kun vanhat gnostikot uskoivat jälleensyntymiseen ja aina katsoivat elämää sen valossa, he ajattelivat, että sielulliset ihmiset saattoivat vähitellen siirtyä elämien vieressä pneumathikoiden joukkoon; mutta pitkä ja vaikea oli tie, ennenkuin he pääsivät siihen. Pneumathikoiden alkuperä oli jumalallinen aivan erikoisessa merkityksessä.

Tulemme nyt gnostikkojen esoteeriseen käsitykseen syntyinlankeemuksesta, joka on, meidän täytyy se sanoa, tavattoman kiintoisa. Ja vaikka se tuntuu ensi kuulemalta oudolta, meille teosofisille tutkijoille opilta, josta emme ole ennen kuulleet, niin sittenkin me voimme huomata, että se on vain heidän oma tapansa esittää samoja asioita, joita Madame Blavatsky „Salaisessa Opissa” kuvaa hieman toisella tavalla.

Gnostikot olivat tietoisia siitä seikasta, joka vasta viime vuosisadalla tuli selväksi tieteellisille raamatun, uskonnon ja teologiasta riippumattomille tutkijoille ja jonka tietysti teologit, jotka lukevat raamattua alkukielellä, näkevät, mutta eivät kiinnitä siihen huomiota, että aivan Mooseksen kirjan alussa on kaksi erilaista luomiskertomusta. Kun me koulussa alaluokilla luemme Vanhan Testamentin kertomuksia Raamatunhistoriasta, silloin vain me saamme yhtenäisen kuvan siitä, kuinka maailma luotiin, mutta kun tieteellisesti tutkimme Mooseksen kirjan alkulukuja, niin huomaamme, että siinä on kaksi aivan erilaista okkultista oppia esitetty. Sillä ensimmäisessä luvussa käytetään Jumalasta toista nimeä kuin toisessa luvussa. Meidän länsimaalaisissa kielissä mekin ensimmäisessä luvussa sanotaan, että „Alussa loi Jumala” ja toisessa luvussa on „Herra Jumala”. Me emme kiinnitä mitään huomiota siihen; luulemme, että se on sama asia. Mutta jos otamme esille hebrealaisen tekstin, niin näemme, että Jumalaa nimitetään sanalla *Elohim* ensimmäisessä luvussa, mutta toisessa luvussa käytetään *Adonai* tai *Jahveh*; siis Jehova esiintyy siinä luojana.

Elohim on monikkomuoto, sentähden kreikkalaisessa tekstissä sanotaan, kun Jumala puhuu: luokaamme. Siihen ei kiinnitetä huomiota; ajatellaan, että Jumala, niin korkea majesteetti, käyttää itsestään me-sanaa – kuten keisarikin –, mutta ei huomata, että toisessa paikassa on käytetty yksikkömuotoa. Voisimmehan ajatella niin, että ensimmäisessä luvussa puhuu Jumala, sillä siinä on käytetty monikkumuotoja, ja toisessa luvussa Jehovah'n yhteydessä on yksikkö; hän siis on alemmaa lajia. Joka tapauksessa gnostikot kiinnittivät tähän huomiota ja panivat suuren merkityksen sille, että ensimmäisessä luvussa puhutaan Elohimista ja toisessa Jahveh'sta. He sanoivat: ensimmäisessä luvussa on korkeat asiat kysymyksessä; siinä kerrotaan emanatiosta, jossa kyllä tullaan ihmisiin; mutta siinä kuvataan ihmisen syntymistä emanatiivisessa, evolutiivisessa merkityksessä. Kaikki käy kehityksen mukaan; elämä kehittyy muodosta muotoon, kuten meidän tiedemiehemmekin tänä päivänä selittävät; ihmiskunta on tulos eläinkunnan kehityksestä. Tämä teoria saa gnostikkojen silmillä katsoen kannatuksen tässä ensimmäisessä luomiskertomuksessa, sillä siinä opetetaan emanatiota ja evolutiota. Mutta siinä ei ole puhetta mistään syntiinlankeemuksesta, ei mistään pahasta. Päinvastoin Jumala sanoo, että kaikki on hyvää: „*Elohim näkivät, että kaikki on hyvää.*” Ei ole mitään ristiriitaa, kaikki on luontoa. Vaikka, niinkuin gnostikot ja nykyaikaiset kristityt myöntävät, luonto on kärsinyt syntiinlankeemuksesta, huomaamme luonnossa kuitenkin enemmän alkuperäistä rauhaa, koskemattomaa elämää, viattomuutta, tietämättömyyttä pahasta, mitä emme näe ihmiskunnassa. Luontokappaleet eivät tiedä mistään siveellisestä pahasta, ne tottelevat omaa vaistoaan, ne elävät, niinkuin niiden sisäiset taipumukset käskvät elämään, ja niiden elämä on niiden omalta kannalta hyvä. Joltakin kannalta katsoen luonto on kärsinyt syntiinlankeemuksesta, sanovat kristityt, mutta jokainen runoilija, ja vaikkapa emme olisikaan sitä, me jokainen voimme mennä metsään, istua puun juurelle, nojata selkäämme vanhaa kuusta vastaan ja tuntea paitsi sitä, että saamme praanaa tuosta kuusesta, että sielumme ja mielemme tulee iloiseksi, kun kuuntelemme tuulen hiljaista huminaa, lintujen laulua, näemme jonkun oravan hyppivän, näemme, kuinka kukat kasvavat ja loistavat kauniissa väreissä, kuinka ruoho tuulen mukana huojuu, heinäsiirkat sirittävät. Se kaikki saa meidät hyvään, harmooniseen tunnelmaan, ja me huomaamme, että luonnossa on vielä jotakin, joka muistuttaa aikoja ennen syntiinlankeemusta, jolloin ei pahasta tiedetty. Mekin luulemme olevamme olentoja, jotka eivät tiedä mistään pahasta, kun istumme keskellä luontoa.

Sentähden meidän ei ole vaikeata käsittää *elohistista* luomiskertomusta, koska se kertoo siitä, kuinka ihmeellistä kaikki on. Mutta sitten tulemme seuraavaan luomiskertomukseen, *toiseen luomiseen* – Madame Blavastky käyttää sitä nimitystä „Salaisessa Opissa” – ja siitä kertoo *jehovistinen* luomiskertomus. Siinä kerrotaan, että Jumala, Jehovah, Herra, Adonai, antoi sumun nousta maasta ja teki ihmisen maan tomusta ja puhalsi häneen elävän hengen. Ensimmäisessä luomisessa jo kerrotaan, että ihminen tehtiin, mutta tämä ei ole herättänyt teologien huomiota. Tässä on selvästi kysymyksessä toinen luominen. Nyt Jehovah, Jumala, Adonai, Herra, luo ihmisen, puhalttaa häneen elävän hengen ja asettaa hänet Eedenin puutarhaan. Gnostikot sanoivat: „Ihmiskunta eli maan päällä aivan harmoonista elämää tietämättömänä pahasta. Siis ihmiskunta ei ollut vielä mikään varsinainen ihmiskunta. Sillä mikä on ihminen Jumalan tajunnassa, vaikka menisimme kuinka korkealle tahansa? Hän on olento, joka on voittanut pahan, joka on itsetietoisesti hyvässä; hän ei ole niinkuin eläin, joka elää evolution mukaan ja ei tiedä pahasta. Ihminen on siveellinen olento, joka on valinnut hyvän pahan keskeltä. Siis ihminen ei ole luotu vielä tuossa emanatiossa, evolutiossa; ihmisen muoto kylläkin, mutta ei ihminen. Ihminen oli olento, jonka piti tulla tietoiseksi omasta jumaluudestaan, jumalallisesta alkuperästään, kuolemattomasta elämästä, tai paremmin sanoen, mahdollisuudesta saavuttaa tietoisuuden kuolemattomuuden. Ja siinä silloin tarvittiin apua. Siinä ei luonto, evolutio pystynyt semmoiseen synnyttämään ihmistä. Sentähden tapahtui uusi luominen Jumalan, Demiurgin puolelta.” Ja ne gnostikoista, jotka sanoivat, että Demiurgos oli hyvä, (niinkuin sulkumerkkien välillä voimme sanoa, että asianlaita on), sanoivat, että Demiurgos tahtoi auttaa. Ne, jotka eivät ehdottomasti pitäneet Demiurgosta aivan hyvänä, sanoivat: viisaus, *sophia*, joka on Demiurgoksen takana, tahtoi auttaa, että ihminen syntyisi. Tämä apu käy päinsä gnostikkojen käsityksen mukaan siten, että Jumala – sanokaamme, että se oli Jehovah tai Demiurgos – valikoi muutamia ihmisiä, ehkä kolmannen osan ihmisistä, psykikoista, sillä evolution avulla oli muutamissa herännyt jotakin kaipuuta. Oikeastaan on väärin käyttää sanaa psykikoista, sillä ei gnostikkojen mukaan ollut muita kuin luonnonolentoja, joita voidaan parhaiten nimittää hylkikoiksi. Mutta jotakin oli niissä herännyt, koska Demiurgi valikoi ne, otti ne

syriään ja antoi sumun nousta maasta. Eikä toiset huomanneet, että jotkut vedettiin pois. Heihin Jumala puhalsi sitten elämän hengen, Jehovah antoi jotakin itsestään; hän aivan kuin avasi heidän silmänsä, painoi heidän sieluunsa sinettinsä, niin että he heräsivät näkemään ja tuntemaan, että heidän edessään on kuolematon elämä. Ja Jehovah, Jumala silloin siirsi heidät Eedenin puutarhaan erilleen toisista ihmisistä. Jotkut gnostikot käsittivät tämän niin, että Eedenin puutarha, joka oli näkymätön ja tietymätön toisille ihmisille, oli tässä meidän ilmapiirissämme vähän korkeammalla, siis ilmassa. Ja noille uusille ihmisille, valituille olennoille, annettiin hienompi ruumis. Jos toiset elivät tässä fyysisessä maailmassa, niin heidät otettiin siitä ruumiista hienompaan, eetterimäiseen ruumiiseen ylälmoihin, joka oli kuin Eedenin puutarha ja jossa he silloin saattoivat nähdä selvästi, mikä elämä heillä oli.

Siinä jehovistisessa luomiskertomuksessa mainitaan, että Aadam oli ensin vain tietoinen yhdestä puolesta itsessään. Sitten Jumala näki, ettei ole ihmisen yksin hyvä olla ja Hän loi Eevan hänelle hänestä itsestään. Se merkitsee, selittivät gnostikot, että jokainen ihminen, koska hän on *aioni*, on sisässään *syzygin* eli pariskunta; jokainen ihminen on itsessään kaksisukuinen, hänessä on sekä mies että nainen, mutta hän ei saata olla tietoinen muuta kuin toisesta puolesta, positiivisesta puolesta, aktiivisesta itsestään alussa, ennenkuin toinen puoli hänestä itsestään tulee ulkonaisesti havaittavaksi ja herättää hänessä tiedon toisesta itsestä. Ne olivat yhtä, Aadam ja Eeva, niinkuin luomiskertomuksessa sanotaan. Sentähden ei saa eroittaa, mitä Jumala on yhdistänyt. Sanat „he olivat yhtä” tarkoittaa tässä luomiskertomuksessa, Eeden-tarussa, jotakin aivan salaperäistä asiaa, nim., että Aadam ja Eeva todella olivat yksi olento, vaikka se oli jaettu objektiivisesti kahtia, että ihminen saattoi huomata, nähdä ja tuntea molemmat olemuspuolensa. Sitten gnostikot selittivät, että Aadam edustaa järkeä ja ajatusta, Eeva enemmän tunnetta ja myöskin siis elämänhalua, kaikkea sitä, mikä on kaiken intohimon ja himon pohja.

Nyt oli siis paratiisi luotu ja ihminen siellä. Gnostikot nimenomaan huomauttivat, ettei ollut olemassa vain yksi ihminen, vaan suuri joukko. He olivat tässä Eedenin puutarhassa jossakin meidän ilmapiirissämme, ja siellä heille nimenomaan sanottiin: „Teidän tehtävänne on elää täällä ja tiedossa kehittyä, niin että osaatte nimittää kaikkia ulkonaisia ilmiöitä, antaa kaikille eläimille nimensä; teidän pitää kehittyä ymmärryksessä ja tiedossa, että saavutatte tietoisien kuolemattomuuden; Elämän puusta, joka on keskellä paratiisia, saatte syödä, mutta hyvän- ja pahantiedon puusta ette saa syödä.” Näin sanoi Jehovah, Herra, Adonai näille ihmisille. Mitä sillä tarkoitetaan? Sillä tarkoitetaan, niin tavallisesti ymmärrämme, että syntiinlankeemus oli sitä, että ihminen lankesi sukupuolielämään ja siitä aiheutuvaan himokkuuteen. Mutta gnostikot selittivät: sukupuoliuus syntinä on myöhempi ilmiö, syöminen hyvän- ja pahantiedon puusta oli toista, se ei ole tutustumista sukupuolielämään. Ulkonaisessa sukupuolielämässä elivät ihmiset maan päällä ja myös olivat eläneet. Mitä tämä oli? Se oli, että ihminen pyrkiessään tietoiseen kuolemattomuuteen, oli velvollinen tottelemaan Jumalansa lakia, tarkoituksia, Jumalan antamia ihanteita. Jotta ihminen voisi kulkea kuolemattomuutta kohti, hänen ei pidä ajatuselämässään suunnata katsettaan muuhun kuin Jumalan antamaan ihanteeseen ihmisen täydellisyydestä. Sitä ihmisen pitää ajatella, katsella, siihen pyrkiä. „Jos sinä syöt hyvän- ja pahantiedon puusta, poikkeat sinä tästä minun tahtoni täyttämisestä.” Se tarkoittaa: ihminen, joka nyt siis näki kuolemattomuuden, näki itsensä merkilliseksi olennoiksi, kohotetuksi kaiken muun elämän yläpuolelle – hän Eedenistä päin saattoi katsella elämää maan päällä, toiset maan päällä eivät nähneet paratiisissa eläviä ihmisiä, entisiä veljiään. Ja kun ihmiset paratiisista katsoivat alas, he ajattelivat itsekseen: mutta noiden elämä on koko lailla huonoa ja alkuperäistä verrattuna meihin; mehän olemme korkeampia olentoja. He rupesivat tekemään vertailuja, ja ylpeys meni heihin. He tunsivat olevansa lähempänä suurta luomissalaisuutta. „Mehän olemme myöskin jumalallisia olentoja, jumalia, mehän voimme luoda, voimme itse asettaa itsellemme ihanteita. – Meidän mielestämme Jumala, joka tämän kaiken on luonut, ei ole aivan täydellinen, aivan hyvä; mehän näemme hyvin paljon puutteellisuuksia hänen töissään ja toimissaan.” He alkoivat arvostella Jumalaa ja sanoa: „Sinähän olet epätäydellinen ja paha, kun annat niin paljon epätäydellistä olla olemassa.” He alkoivat täten epäillä Jumalan hyvyyttä, Luojan täydellisyyttä ja viisautta, asettaa omia ihanteita Jumalan täydellisyyshanteen tilalle; alkoivat itse päättää, mikä on oikein ja väärin. Tämä epäily, omahyväinen ja ylpeä, itsepäättäminen, Luojaksi asettuminen, oli syntiinlankeemus. Sitä seurasi sitten ajaminen ulos paratiisista. Heidän täytyi laskeutua takaisin maan päälle. Ja kun tuo

valiojoukko tuli takaisin maan päälle, heidän silmänsä pimenivät; he eivät nähneet paratiisia, mutta kantoivat hengessään, sisässään tiedon, muiston tuosta Eedenistä, tuosta täydellisyydestä, jonka olivat nähneet, tuosta Jumalan tahdosta heidän elämänsä suhteen, josta he olivat saaneet tietoa. He olivat maan päällä sen vuoksi aivan erilaisia ihmisiä kuin toiset. He muodostivat tuon pneumathikoi-ryhmän. Ne ihmiset, sanoivat vanhat gnostikot, ne meistä, jotka kävivät Eedenin paratiisissa, ovat tuomitut vaeltamaan maan päällä iankaikkisessa ikävässä, kunnes löytävät Jumalan uudelleen.

Tämä on sangen ihmeellinen ja salaperäinen selitys. Minä en sitä nyt tarkemmin selitä, mutta jos pidätte tämän mielessänne ja tutkitte „Salaista Oppia”, löydätte ehkä yhtymäkohtia.

Lunastus samoin kuin syntiinlankeemus on kristillisten kirkkojen kannalta ollut kertakaikkinen historiallinen tapahtuma. Niinkuin ensimmäinen ihmiskunta Eedenin paratiisissa söi kielletyn hedelmän ja sillä tuomitsi koko jälkeen tulevan ihmiskunnan kärsimykseen ja vaivaan, kuoleman alaiseksi, lunastusta tarvitsevaksi, niin myöskin kristillisten kirkkojen kannalta lunastuskin oli yhden jumalalhmissen ansio, joka vuodatti verensä ristillä. Kuinka toisenlainen käsitys oli ensimmäisillä kristityillä, varsinkin niisanotuilla gnostikoilla. Edellä on ollut puhe tuosta edelläkäyvästä syntiinlankeemuksesta, kuinka se itse asiassa oli sangen pitkällisen kehityksen ja jumalallisen yrityksen seuraus. Muistamme, että pitkässä kehityksessä ihmiskuntaa ensin valmistettiin, ja vielä Demiurgi, Herra Jumala, maailman luoja, niinkuin gnostikot opettivat, teki sangen merkillisen kokeen ihmisten suhteen, luultavasti voimme sanoa hyvällä syyllä, kolmannella osalla ihmiskuntaa. Demiurgi teki sellaisen kokeen, että hän asetti enimmin kehittyneet ihmiset Eedenin paratiisiin, salaperäiseen paikkaan tässä meidän maanpäässä, maan atmosfääriin, ja puhalsi heihin, niinkuin Vanhassa Testamentissa sanotaan, elävän hengen. Gnostikot selittivät tämän niin, että hän antoi heille tiedon, aavistuksen heidän omasta kuolemattomuudestaan, taikka ehkä selvemmin sanoen, selvän näkemyksen siitä, että he saattoivat saavuttaa kuolemattomuuden. Myöskin Demiurgi lausui heille ehdon, millä tavalla he tuon tietoisesti kuolemattomuuden saavuttaisivat. Se oli ehto, että he tahtoisivat täyttää Jumalan tahdon, että he palvelisivat ja seuraisivat elämässään ainoastaan Jumalan asettamaa täydellisyyshannetta. Tuota ehtoa ihmiset paratiisissa, näin käsittivät gnostikot, eivät osanneet täyttää, vaan lankesivat. He lankesivat epäilemään Jumalan ehdotonta hyvyttä ja olemassaolon viisautta. Paratiisista he katsoivat alas maan päälle ja näkivät, millä tavalla ihmiset elivät, millä tavalla eläimet elivät ja miten oli luonnon laita, ja heidän mielestään kaikki ei ollut hyvin. He rupesivat itsekseen ajattelemaan, että asiat olisivat voineet olla paremminkin; ja he olisivat luoneet paremman maailman. Heidän tietoinen lankeemuksensa oli se, että he loivat itselleen omia ihanteita hyvästä ja täydellisestä, ja epäilivät, että maailmankaikkeudessa on jotakin pahaa, joka on Jumalasta lähtöisin taikka, että Jumala ei ole täydellinen ja ehdottomasti hyvä. Tällainen ajattelu, niinkuin tiedämme, kuuluu, jos ajattelemme nykyaikaa, järjen kehitykseen. Gnostikot siis itseasiassa kuvailevat järjen kehitystä. — Mutta se epäily muodostui kohtalokkaaksi lankeemukseksi. Ihmiset, jotka olivat paratiisissa, ajettiin pois, ja heille annettiin taas nahkavaatteet, ja he astuivat uudestaan maan päälle, tähän näkyvään elämään toisten ihmisten luo. Jatkona tähän heidän lankeemuksensa, joka itsessään oli siis jo luovan voiman käyttämisestä toiseen suuntaan kuin mihin Jumala olisi tahtonut, he käyttivät luovaa voimaansa ajatellakseen valmiiksi itselleen toisenlaisia ihanteita kuin sitä jumalallista täydellisyyshannetta, minkä he näkivät sisässään. Ja seurauksena tästä heidän lankeemuksestaan alas maan päälle toisten ihmisten ja olentojen keskelle oli, että he lankesivat siihen, jota tavallisesti pidetään kielletyn hedelmän syömisinä, nimittäin sukupuolisuuuteen ja sukupuolielämän väärinkäyttöön. Kerrotaanhan myöskin Mooseksen kirjassa, huomauttavat gnostikot, siitä, että Jumalan pojat näkivät, että ihmisten tyttäret olivat kauniita ja miellyivät heihin. Näitä paraatiisissa olleita ihmisiä sanotaan tuossa Jumalan pojiksi, ja kun he sitten syntyivät maan päälle tai saivat nahkavaatteet, niin he miellyivät ihmisten tyttäriin. Tämä tarkoittaa juuri sitä, että heidän huomionsa kääntyi sukupuolielämään ja sitten sukupuolielämän väärinkäyttöön. Tämä oli ihmiskunnan syntiinlankeemus. Sillä kun kerran nämä langenneet enkelit, jos niin tahtoisimme sanoa, kerran toivat mukanaan lankeemuksen aatteen, aatteen hyvästä ja pahasta muuhun ihmiskuntaan, niin muu ihmiskunta seurasi heidän esimerkkiään. Se oli kuin tarttuva tauti, ja sillä tavalla koko ihmiskunta lankesi pahaan. — Gnostikoilla oli siis hyvin selvä ja seikkaperäinen käsitys kehityksestä ja siitä, kuinka pitkällistä kaikki on, mitä kuvataan aivan lyhyinä historiallisina tapahtumina Raamatussa, josta gnostikot hyvin paljon puhuivat. He käsittivät nuo asiat tapahtuneen suunnattoman pitkänä aikoina. Samalla tavalla, gnostikot myöskin selittivät, on käsitettävä se lunastus; joka oli saanut suuren täyttymyksensä Jeesus Kristuksessa ja joka oli ihmiskunnalle välttämätön sen

lankeemuksen tähden. Tämä lunastuskin käsitti äärettömän pitkän kehityksen. Se ei ollut mikään yhtäkkäinen historiallinen tapahtuma, vaan se oli asia, jossa koko ihmiskunta oli mukana, etupäässä tietenkin ne ihmiset, jotka olivat alkuaan langenneet, langenneet enkelit paratiisista. Eikä se lunastus suinkaan päättynyt Jeesus Kristukseen, vaan se sai ainoastaan varsinaisen alkunsa hänestä. Jeesus Kristus aloitti sen lunastuksen, jonka läpi jokaisen ihmisen oli kuljettava, samalla kun hän teki lunastusprosessin mahdolliseksi jokaiselle yksilölle. Emme tällä kertaa kiinnitä huomiota lunastuksen siihen puoleen, joka alkoi Jeesus Kristuksesta, ja joka siis gnostilaiselta kannalta on myöhempi tapahtuma, voisimme sanoa yhä vielä kestävä tapahtuma, ja tuleva tapahtuma, joka kestää niin kauan kuin ihmisiä on, ja niin kauan kuin maapallo kelpaa ihmisasunnoksi, vaan käänämme tänään katseemme tämän lunastustyön alkuvaiheisiin, jotka itse asiassa alkoivat jokseenkin heti sen jälkeen, kun syntiinlankeemus oli tapahtunut.

Käytännöllisesti katsoen ei tietenkään voida puhua, että varsinainen lunastustyö olisi alkanut heti lankeemuksen perästä, sillä lankeemus käsitti pitkiä aikoja. Lankeemuksen tapahtuma, sen prosessi sitten aivankuin tasaantui ihmiskunnassa, ennenkuin saatettiin aloittaa varsinainen nousu lankeemuksen tilasta, ennenkuin menestyksellä saatettiin opettaa ja neuvoa, millä tavalla ihmiskunnan oli noustava. Mutta teoriassa tietysti nousu oli mahdollinen, ja nousu alkoi siitä hetkestä kuin lankeemus oli tapahtunut. Lunastustyössä, sanovat gnostikot, voimme sentähden nähdä pitkän pitkää valmistusta Jeesus Kristuksen tuloa varten.

Gnostikot ottivat lukuun kaikki maailman uskonnot, mutta ne, jotka erikoisesti selittivät Jeesus Kristuksen työtä eivätkä asettaneet häntä, niinkuin jotkut gnostikot tekivät, aivan samaan asemaan toisten suurten uskonnon opettajien ja vapahtajien kanssa, selittivät erikoisesti Vanhaa Testamenttia; niinkuin näimme viime esitelmässä, miten he selittivät luomistarua ja syntiinlankeemusta, siis Mooseksen ensimmäisen kirjan alkua. Gnostikot eivät tietysti selittäneet Vanhaa Testamenttia ainoastaan Juutalaisten historiana. He nimenomaan sanoivat, että Vanha Testamentti kyllä saattoi olla historiallinenkin kertomus, ja Juudan kansa oli tietysti kulkenut niiden vaiheiden läpi, joista Vanhassa Testamentissa kerrotaan. Mutta kaikista tärkeintä Vanhan Testamentin suhteen, koska se oli pyhä kirja, olivat sen vertauskuvat ja allegoriat, vaikka se samalla oli historia, joka esitti yleisinhimillisiä asioita. Tämä valmistus Jeesus Kristuksen vastaanottamiseksi oli siis aivan yleisinhimillistä ja saattoi tapahtua missä kansassa tahansa, mutta Juudan kansaanhan Jeesus Kristus syntyi. Sentähden Juudan kansa oli kuin erikoisesti valittu kansa, joka siis koetti noudattaa sitä ohjelmaa, niin sanoaksemme, joka oli avoinna koko ihmiskunnalle, joka oli tarjona kaikille kansoille. Gnostikoista hyvin monet eivät suinkaan erikoisesti ihailleet juutalaisia, päinvastoin. Monet heistä saattoivat pitää juutalaisia sangen ahdasmielisinä ja sangen itsekkäinä ja itsepintaisina. Mutta se ei estänyt heitä tunnustumasta, että Juudan kansassa oli sentään muodostunut Israel eli Herran valittu kansa, Jumalan valittu joukko, joka tietenkin oli saattanut muodostua toisissakin kansoissa, mutta joka ainakin Juudan kansassa saavutti hyvin tärkeän tuloksen, nimittäin Jeesus Kristuksen ruumistumisen. Meidänkään ei pidä nykyaikana unohtaa, jos tunnemme itsemme joskus hieman, kuinka sanoisin, epäystävällisiksi juutalaisia kohtaan, että Juudan kansan keskuuteen kuitenkin oli syntynyt se Vapahtaja, jonka koko kristikuntamme tunnustaa. Sentähden Vanha Testamentti, vaikka se allegorisesti kuvaa jotakin Israelia eli Jumalan valittua joukkoa, samalla on historiallisesti tullut kuvaamaan joitakin pyhiä oloja ja olosuhteita Juudan kansan keskuudessa. Kävisi aivan liian pitkäksi askel askeleelta seurata Juudan kansan historiaa ja nähdä, mitenkä siinä vähitellen valmistui mahdollisuus ottamaan vastaan Jumalan pojan ruumistuma. Sentähden tahtoisin lyhyesti ja ylimalkaisesti kuvata sitä ydinseikkaa, joka oli välttämätöntä, minkä piti toteutua, jotta lunastaja, Jumalan pojan ruumistuma tuli mahdolliseksi. Tiedätte kaikki, että kun käytän sanoja „lunastaja” ja „vapahtaja”, niin en tarkoita sillä mitään ortodoksiaa ja kirkollista käsitystä. Sehän on ennestään tunnettu, mutta tuollainen sana sisältää suuren totuuden joka tapauksessa, ja me tulemme sitten ensi kerralla enemmän käsittelemään sitä puolta. Ne, jotka ovat seuranneet vuosikautia näitä meidän esitelmiamme ja kysymysiltojamme ja myöskin kirjallisuuttamme, tietävät, että on usein huomautettu siitä erikoisesta, merkillisestä okkultisesta seikasta, että jos ennen Kristusta jonkun ihmisen piti saavuttaa korkea kehitystaso, tulla, niinkuin nyt voimme sanoa, Mestariksi, taikka vielä korkeammaksi olennoksi inhimillisessä kehityksessä, niin hän ei voinut yksin tätä saavuttaa. Jotta joku yksilö olisi saavuttanut tuollaisen korkean

kehitysasteen, oli välttämätöntä, että ainakin jotkut ihmiset, joku joukko ihmisiä, tahtoivat, että tällainen korkeasti kehittynyt ihminen tulisi mahdolliseksi. Monien ihmisten täytyi yhdessä kieltäytyä, tahtoa, mietiskellä, valmistaa tuollaista tapahtumaa. Ja sentähden, jos me luemme niin paljon kuin nyt on jäljellä historiallisia tietoja vanhoista oloista Euroopassa, – sanokaamme germaanien, vanhojen kelttien, vanhojen suomalaisten, – niin huomaamme niistäkin historiallisista tiedoista, jotka meillä on jäljellä, aivan selviä viittauksia siihen, että joukko ihmisiä, sanokaamme esim. 12 ihmistä yhdessä yritti tehdä henkistä työtä, jotta yksi heistä, ehkä kolmastoista heidän yhteisillä rukouksillaan, yhteisillä uhreillaan, yhteisellä kieltäytymisellään nousisi tajunnassaan niin korkealle kuin he tavoittelivat. Sillä ennen Kristusta ei saattanut tähän päivätajuntaan tuoda muuten kuin transsissa tietoa korkeammilta tasoilta, erittäin korkeilta hengen tasoilta. Täytyi aina olla joukko, joka piti jonkinlaisen istunnon, niinkuin voisimme sanoa, ja yhden heistä piti nousta hengessään korkealle. Treenaus oli pitkä, sillä oli käytävä erilaisten vihkimysten läpi eri tasoilla. Kun tuo yksi saavutti korkean tilan hengessään, niin hän oli transsissa, hän oli toisenlaisessa tajunnantilassa. Hän ei voinut itsetietoisesti päivätajunnassaan olla siinä kirkkaudessa ja korkeudessa. Mutta toiset, jotka istuivat ympärillä, saivat kuulla, mitä heidän ystävänsä, heidän johtajansa transsissa puhui. Samanlaista kyllä yritetään meidänkin päivinä, mutta Kristuksen jälkeen se ei ole välttämätöntä; se ei ole tarpeellista. Kristuksen jälkeen, niinkuin olemme huomauttaneet, yksilön pitää nousta tässä päivätajuisessa ymmärryksessään kaikkiin korkeuksiin. Pitäkäämme nyt se seikka mielessämme, että ennenkuin joku ihminen oli tuonut taivasten valtakunnan alas maan päälle, ennenkuin yksi ihminen oli tietoinen Jumalasta, tietoinen korkeampien maailmoiden elämästä päivätajuisessa minuudessaan, se ei ollut ihmiskunnassa yleensä mahdollista. Jeesus Kristus toi, niinkuin monta kertaa olemme sanoneet, tuon mahdollisuuden meille. Nyt on pelastus, niinkuin aivan oikein sanotaan pyhässä kirjassa, avoinna meille kaikille. – Noina vanhoina aikoina oli aina välttämätöntä, että ihmiset yhdessä valmistuivat johonkin suureen tulevaan tapahtumaan. Kun nyt oli kysymyksessä niin mahdottoman suuri tapahtuma kuin Jumalan pojan tajunnan fyysillistyminen, niin siinä oli kuin kutsu heitetty koko ihmiskunnalle, kaikille kansoille: Tahdotteko te valmistaa itseänne sitä varten? Ja meidän täytyy sanoa, että eräs kansa täällä maan päällä, nimittäin Intian kansa sangen merkillisellä tavalla vastasi tähän kutsuun. Intian kansassa on syntynyt ja esiintynyt vuosituhansien vieressä mitä merkillisimpiä mestariolentoja, mitä merkillisimpiä opettajia ja jumalallisia olentoja. Me emme sitä ihmettele, kun katselemme Intian kansaa, sillä se on luonnostaan aina ollut erittäin uskonnollista ja harrasta, mietiskelyyn taipuvaa sillä tavalla, että se kääntää katseensa sisäänpäin toisiin maailmoihin. Mutta siltä on aina puuttunut eräs ominaisuus, nimittäin se, että se kääntäisi katseensa myös tähän ulkonaiseen elämään. Meidän täytyy tunnustaa Juudan kansan suhteen, että se kääntää katseensa myös tähän ulkonaiseen, käytännölliseen maailmaan, vaikka se mitä suurenmoisimmalla tavalla aina on uskonut Jumalaansa, siihen ainoaan Jumalaan, jonka Mooseksen kautta antamia käskyjä se tahtoo totella. Vaikka me lukiessamme Vanhaa Testamenttia huomaamme hyvin paljon sellaista, mikä ei meitä miellytä, hyvin paljon sotia, hyvin paljon merkillisiä käskyjä Jumalan puolelta, niin että me näemme, että se Jumala ei ole ollut maailmankaikkeuden Jumala, niin me huomaamme itse kansan suhteen, että se kyllä syvästi katui, jos se oli poikennut Jumalansa tieltä; kansan keskuudessa aina esiintyi profeettoja ja opettajia, jotka nuhtelivat ja moittivat ja jotka sitten johtivat sitä oikealle tielle. Kansahan vietiin kerta toisensa perästä pois omasta maastaan. Sillä oli todella kärsimyksiä kestettävänä. Ja tästä huolimatta se pysyi omalle Jumalalleen uskollisena. Ei se muuttunut millään tavalla eikä omaksunut vieraita jumalia. Vankeudessa, suurimmassa hädässä esiintyi joku profeetta, joka muistutti: „Pitäkää kiinni isänne Jumalasta, Abrahamin, Iisakin ja Jaakobin Jumalasta. Hänessä pysykää; Hänen käskyjään noudattakaa; muistakaa, että olette Jumalan valittu kansa.” Tämä on merkillistä Juudan kansan historiassa. Sentähden meidän täytyy tunnustaa, että emme aivan rajattomasti ihmettele sitä, että Jeesus Kristus saattoi syntyä juuri Juudan kansan keskuuteen.

Mikä oli se valmistus, josta kutsu oli lennätetty ulos koko ihmiskuntaan? Mikä oli se valmistus, josta sekä Intian kansa että Juudan kansa koetti noudattaa ainakin osia? Se valmistus koski ennenkaikkea syntiinlankeemusta, sitä erehdystä, jota me nimitämme sukupuolipulmaksi ja jonka pulman tärkeimpänä momenttina on arvoitus *nainen*. Jos Intian kansan elämää katselemme, niin huomaamme, kuinka naista siellä aina pidettiin melkein kuin vankeudessa. Nainen sai elää *zenamassa*, ja se merkitsee, aivan eristettynä maailmasta. Samaa tavoittelee muhamettilainen haaremillaan. Intiassa nainen eli *zenamassa*, ja ennenkuin

hän joutui avioliittoon, hän ei saanut nähdä miehiä. Ensimmäinen mies, mikä hänelle näytettiin, oli paitsi isää, hänen puolisonsa, jonka vanhemmat saivat määrätä. Silloinkin hän ehkä näki ainoastaan puolisonsa silmät ja otsan. Tämä sai häneen vaikuttaa. Sitten hän joutui naimisiin, eikä hän muuta tietysti nähnyt kuin puolisoaan. Tämä teki, tämän on eräs intialainen ihan tänä päivänä vakuuttanut, tämä teki ja tekee vielä tänä päivänä, mikäli tätä järjestelmää noudatetaan, että naiset kasvoivat erittäin viattomiksi, lapsellisiksi olennoiksi, erittäin uskollisiksi puolisoiksi, merkillisen suloisiksi ja pehmeiksi olennoiksi, niinkuin eräs hindulainen sanoi: „Ei ole aavistusta täällä Euroopassa, kuinka suloinen nainen voi olla. Teillä täällä länsimailla nainen yhä enemmän muistuttaa miestä, mutta meillä on ero miehen ja naisen välillä säilynyt täysin pyhänä, niin että nainen Intiassa toteuttaa jotakin sellaista, josta länsimailla saatetaan ainoastaan unelmoida. Teillä ei ole aavistusta siitä, kuinka suloinen, ihana, kuinka äidillinen, kuinka rakastavainen ja ihmeellinen tällainen intialainen nainen voi olla.” Tietysti meidän ajanamme olot Intiassa suuresti alkavat muuttua, mutta siellä täällä on kuitenkin vielä säilynyt tämä vanha, merkillinen olosuhde. – Jos taas katselemme juutalaisia, niin huomaamme, että heidän keskuudessaan, samoinkuin juutalaisten kesken vielä tänä päivänä naista myöskin aina on pidetty olentona, jonka pitää olla ehdottomasti puhdas. Muistan, kuinka eräs juutalainen rouva sanoi minulle: „Jos juutalainen tyttö millään tavalla hairahtuisi nuoruudessaan, niin huolimatta siitä, että hän olisi aivan nuori tyttö, ja melkein lapsi, hänet suljettaisiin pois juutalaisten keskuudesta; hän on pilattu olento. Juutalainen tyttö ei saa millään tavalla hairahtua.” Minä en tiedä, missä määrin nyt tämä kaikki pitää paikkansa ja kuinka sitä toteutetaan meidän ajanamme. Mutta kun me tutkimme juutalaisten historiaa, voimme kyllä huomata, että he aina pitivät arvossa naisten puhtautta ja panivat arvoa heidän äidillisyydelleen ja sille seikalle, että naisten, tulevan äidin piti uskoa Jumalaan. Tämä vie meidät itse asiassa ydinkohtaan, sillä lunastustyön, valmistustyön ydinkohta, sen tärkein käsky oli siinä, että naisten piti niin kasvaa, ja naista piti niin kasvattaa, että hän tahtoo synnyttää lapsia Jumalalle. Heidän ei pidä millään tavalla vieraantua siitä tehtävästä, mikä heille on luonnostaan annettu, synnyttää lapsia. Siitä heidän ei pidä vieraantua, vaan heitä pitää niin kasvattaa, että he ymmärtävät sen olevan heidän elämäntehtävänsä ja että he ymmärtävät synnyttävänsä lapsia Jumalalle ainoastaan ja heidän lapsensa ovat Jumalan lahjoja, ja heidän lapsensa omistetaan ainoastaan Jumalalle. Ajatelkaamme vain, että nuori tyttö kasvatettaisiin tällä tavalla ja että häneen juurrutettaisiin pienestä pitäen sellainen elämäntähtämys, että hän on tuleva äiti, että hänen pitää synnyttää lapsia, mutta että ne lapset ovat Jumalan omia. Jotta hän voisi tällä tavalla synnyttää Jumalalle, hänen täytyy olla jumaluskon täyttämä pienestä pitäen. Hän ei saa koskaan epäillä Jumalaa, ja hän ei saa koskaan hairahtua elämän pyörteisiin; hän ei saa koskaan antaa elämän ulkonaisten olojen ja viehätysten vietellä itseään niin, että hän unohtaisi Jumalan. Jumala on oleva aina hänen mielessään, aina hänen tulee uskoa Jumalaan ja toivoa, että hän voisi hänelle synnyttää lapsen. Silloin hän menee oikealla tavalla avioliittoon. Tietysti tähän kasvatukseen kuului myöskin, että miehet, nuoret pojat ja nuorukaiset kasvatettiin oikeaan elämäntunttoon ja oikeaan tietoon siitä, mikä heidän elämäntehtävänsä on. Heidän tehtävänsä on myöskin synnyttää Jumalalle, mutta he eivät saa sitä asiaa samalla tavalla ajatella; he eivät saa kulkea samanlaisissa tunnelmissa niinkuin tyttöjen tulee. Tytöt saattoivat kulkea tunnelmissa sentähden, että heidän mielikuvituksensa, kun he ovat koskemattomia neitsyeitä, kun he ovat lapsia, on puhdas. Heidän mielikuvituksensa jää puhtaaksi, ja heidän täytyy kulkea sellaisessa rakkauden tunnelmassa, että he tahtovat tulla äideiksi Jumalaa varten. Mutta nuorukaisia ja miehiä oli kasvatettava sillä tavalla, että he unohtivat kaiken sukupuolielämän, että he olivat puhtaita juuri sellaisessa luonnollisessa kieltäytymisessä, että he eivät koskaan koskeneet muuhun naiseen kuin häneen, jonka kanssa menivät avioliittoon. Paljon on tällaista Juudan kansan historiassa. – Jos me katselemme vanhoja kansoja täällä Euroopassa, niin huomaamme, että jotkut kansat, jotka olivat lähempänä luontoa ja elämän todellisuutta, vaistomaisesti toteuttivat juuri jotakin tähän suuntaan, niinkuin muistamme historiasta. Kun Rooman suuri valtakunta ulottui ympäri koko tunnetun Euroopan ja siis myöskin germaanien alueelle – ja niiden kansojen alueelle, jotka kansainvaelluksessa olivat tulleet Rooman kansan rajoille –, niin silloin Rooman sotajoukkoihin ja maakuntiin otettiin m.m. paljon germaaneja. Silloin roomalaiset usein ihmettelivät, että niin monet ja niin suuri prosenttimäärä näistä germaaneista eivät tulleet viekoitelluiksi, vaikka Rooman valtakunta kaikissa nautinnoissaan tarjosi mitä merkillisimpiä mahdollisuuksia kaikkeen syntiin, vaikka Rooman valtakunnassa harjoitettiin niin irstasta sukupuolielämää kaikessa suhteessa kuin vain ajatella saattaa. Rooman valtakunnassa oli vähitellen vuosisatojen vieressä kehittynyt sellainen

elämäkäsitys, että ihmisen piti antautua kaikkiin sukupuolielämän tarjoamiin nautintoihin. Eihän elämällä ollut muuten mitään arvoa. Roomalaiset elivät rikkaina ja ylellisyydessä. Heillä ei ollut mitään muuta miettimistä kuin oman elämänsä hauskuutta, ja sentähden Rooman valtakunta rappeutui. Nuo ihmiset, joilla oli tilaisuus ajatella vain omia nautintojaan, lankesivat syvälle sukupuolielämän kaikkiin kuiluihin, ja he ihmettelivät, että germaanit, jotka olivat tulleet noista metsistä, tuosta Germaniasta ja Saksan aarniometsistä, saattoivat pysyä välinpitämättöminä ja koskemattomina. He pitivät heitä barbaareina ja kehittymättöminä olentoina, joilla ei ollut mitään kulttuuria, jotka eivät ymmärtäneet mitään elämästä, jotka eivät tienneet mitään ihmisten kaikista ihanista mahdollisuuksista, vaan elivät kuin eläinlaumat. Myöskin he ihmettelivät sitä, että nämä germaanit noissa metsissään tavattomasti lisääntyivät. Vaikka heitä tapettiin kuinka paljon tahansa sodissa, ja vaikka he taistelivat toisiaan vastaan, niin heistä ei tullut loppua. Roomalaiset ihmettelivät, sillä Roomassa kristikunnan alkuaikoina oli aivan määrätty rahapalkkio niille, jotka synnyttivät lapsia. Ei tahtonut enää syntyä lapsia roomalaisille, ja sentähden täytyi innostaa vanhempia lupaamalla heille palkkiota valtion puolesta. Tiedämme, että on tänä päivänä joissakuissa maissa samalla tavalla. Kun roomalaiset kysyivät germaaneilta, millä ihmeen tavalla he noin lisääntyivät, niin germaanit vastasivat aivan yksinkertaisesti ja rauhallisesti: „Meillä on niin, että kukaan mies ei koske yhteenkään naiseen, ei ajattele ketään naista, ennenkuin hän täyttää kolmekymmentä vuotta, ja silloin hän menee naimisiin; ja koska hän on säilyttänyt koko nuoruutensa voiman, koko miehisen siemenensä, niin on selvää, että heidän vaimonsa ovat hyvin hedelmällisiä. Te roomalaiset yritätte kuinka paljon tahansa, mutta teille ei synny lapsia. Meidän ei tarvitse yrittää, sillä olemme täynnä elämän voimaa.” Näin vastasivat germaanit. Ja jos muistamme Juudan kansaa, niin siinä jo kaikista ensimmäisissä n.s. Jumalan käskyissä puhutaan, että teidän täytyy lisääntyä, lisääntyä ja täyttää maa. Sellainen ei ole mahdollista, jollei ole pidättyväisyyttä, itsensäkieltämistä ja puhtautta miesten puolelta, ja jos ei nainen kasva oikeaan ja luonnolliseen käsitykseen tehtävästään naisena.

Jumalan pojan ruumistumiselle oli välttämätön edellytys, että oli edes joku kansa tai ryhmä jossakin kansassa, joku joukko ihmisyksilöitä, jotka todella tahtoivat elää Jumalalle ja jotka todella tahtoivat antaa koko sukupuolivoimansa Jumalalle. Tämä oli tuo luonnollinen ensimmäinen valmistus. Mutta gnostikot selityksissään eivät suinkaan tyytyneet tähän. Ei tämä vielä edellyttänyt ehdottomasti, että Jumalan pojan tajunta saattoi syntyä maan päälle, että Jumalan poika saattoi syntyä, vaan tämä oli vasta ensimmäinen valmistus. Sitten sen valmistumisen perästä seurasi toinen aste tässä suuressa valmistumisessa eli suuressa odotuksessa, nim. vihkimys. Tämä n.s. vihkimys ratkaisee uudella, aivan toisella tavalla miehen ja naisen suhteen. Sillä jos ensimmäinen valmistus kohdistui siihen, että sukupuolielämästä ei saanut tehdä nautinnon mahdollisuutta, vaan että se oli uhrattava ihmiskunnan hyväksi, Jumalalle, niinkuin sanottiin, että sen tuli ainoastaan palvella ihmiskunnan eli noiden valikoitujen puhtaampien ihmisten lisääntymistä, niin tuo toinen seikka, vihkimys, asetti aivan toisia ihanteita miehille ja naisille. Ihmisten ensimmäinen tehtävä oli lisätä puhtaitten ihmisten lukumäärää, joka tapahtui oikean avioliiton ja oikean sukupuolielämän kautta. Ihminen sai silloin ymmärtää ja oppia, että hänen omassa vapaudessaan ja hänen omassa kädessään oli kyky kutsua enkeleitä syntymään maan päälle. Heidän ei ollut pakko synnyttää ainoastaan kehittymättömiä ihmisiä, vaan tämän valiojoukon tehtävä oli antaa fyysisiä ruumiita niille ihmisille, jotka olivat paratiisissa olleet, joita viime kerralla nimitimme totuudenetsijöiksi ja joita gnostikot nimittivät pneumathikoiksi eli henkisiksi ihmisiksi. Valiojoukon, oikein kasvatetun ihmisjoukon tehtävä oli antaa enemmän mahdollisuuksia näiden pneumathikoi-ihmisten eli totuudenetsijäin eli langenneiden enkelien syntymiseksi maan päälle. Kun tämä oli syvästi käsitetty ja kun sitä oli toteutettu tuhansien vuosien aikana, niin noille ihmisille, jotka siis myöskin jälleensyntyivät tuohon valiojoukkoon, vähitellen selvisi se uusi ja aivan merkillinen mahdollisuus, mikä piili sukupuolisuudessa eli sukupuolen luovassa voimassa, eli miehessä ja naisessa. Tämä toinen asia esitettiin sillä tavalla, että Jumalan pojan täytyi syntyä, Jumala oli syntyvä tänne maan päälle. Siinä tarvittiin silloin yhden miehen ja yhden naisen yhteistyö? Mutta millainen oli tämä yhteistyö? Se oli sellainen, että meidän on sangen vähän mahdollisuutta sitä edes kuvitella. Se on ihmisille vielä niin korkeata, niin haaveellista, aivankuin pilventakaista, että mielikuvituksessamme on meidän vaikeata sitä käsittää. Luulen sittenkin, että totuudenetsijäin kesken on mahdollisuutta ymmärtää tätä seikkaa, josta gnostikot salaisesti opettivat. Se on samalla, ei nyt enää syntymisen taikka avioliiton, enää ruumillisen avioliiton mysteerio, vaan rakkauden mysteerio. Se on nimittäin siinä, että mies ja nainen rakastavat toisiaan todella aivan kokonaan,

sydämessään, hengessään, sielussaan. Ei ole kysymys mistään ruumiillisesta, aistillisesta viehätyksestä, vaikka sellaistaikin olisi, vaan on kysymys ainoastaan todellisesta rakkaudesta, sydämellisestä, yksilöllisestä, inhimillisestä rakkaudesta. Silloin siinä rakkaudessa nainen eli vaimo näkee, että hänen miehessään piilee Jumalan poika, taikka jos emme puhu miehestä ja vaimosta, vaan kahdesta rakastavasta, nuorukaisesta ja nuoresta neidosta, neitonen näkee rakkaudessaan, että hänen rakastetussaan piilee Jumalan poika; silloin hän ajattelee ja tuntee: Minun täytyy rakastaa esille tuo Jumalan poika. Ja mies tietää, että hänessä piilee mahdollisuus tähän Jumalan poikaan, ja hän tietää, että hän rakastettunsa avulla, yksin hänen avullaan voi saada esille tuon Jumalan Pojan. Tämä rakkaus on silloin, niinkuin me sanoisimme, ehdottomasti puhdas. Sillä ei ole mitään tekemistä sukupuolielämän kanssa. Sillä on tekemistä sukupuolielämän kanssa ainoastaan siinä merkityksessä, että se on sukupuolielämästä kieltäytymistä, sukupuolielämän voittamista. Tässä ei ole nyt kysymyksessä suvun jatkaminen, vaan siinä on kysymyksessä iankaikkinen elämä eli suvun iankaikkiseksi tekeminen. Siltä kannalta on aivan kuin avioliitossa ollessaan kaksi ihmistä luopuisi iankaikkisesta elämästä, mutta samalla antaisivat suvun jatkua, jotta heidän lapsensa mahdollisesti voisivat koettaa ja yrittää, osaisivatko he saavuttaa ikuista elämää. Tämä on asia, jonka Leo Tolstoi aavisti. Hän näki hengessään, että sukupuolielämässä täytyy olla jokin sellainen ratkaisu, jota hän nimittää puhtaudeksi. Muistamme, kuinka koko maailma nauroi hänelle. Sehän on selvä. Romaanien ja novellien kirjoittajat keksivät esimerkkejä, kuinka äärettömän hullua on, että kaksi ihmistä päättää elää kuin veli ja sisar. Aivan oikein, jos kaksi ihmistä päättää, että he elävät kuin veli ja sisar. He eivät lähde oikeasta edellytyksestä, ja se on haavetta, jota on mahdotonta toteuttaa. Se on mahdollista ainoastaan siinä tapauksessa, että takana on se rakkaus, joka ratkaisee kaikki kysymykset, että takana on se rakkaus, joka näyttää tämän, se rakkaus josta ihmiset eivät vielä tiedä mitään. Mehän olemme täällä rakkautta oppimassa. Me synnymme tänne maan päälle uudestaan ja uudestaan ja käymme täällä rakkauden koulua; sillä meillä ei ole aavistusta siitä mitä rakkaus on, mikä rakkaus on miehen ja naisen välillä, kahden ihmisen välillä. Meillä on käsitystä rakkaudesta siinä määrin kuin sukupuolivoiman, mielikuvituksen heittämiä *maara* meille tästä rakkaudesta kertoo ja ilmaisee. Meillä ei ole mitään käsitystä todellisen rakkauden merkillisistä voimista. Esoteerisissa piireissä, valiojoukoissa, jotka ovat satoja, tuhansia vuosia vanhat ja ovat eläneet puhdasta aviollista elämää, on kehittynyt käsitys siitä, että on olemassa taivaallista rakkautta, satumaista rakkautta, joka tekee ihmisestä Jumalan. Sentähden tämä on mysteerioasia, josta täytyy vaieta. Sentähden tähän sisältyy niin äärettömän paljon elämän salaisuutta. Ja kuitenkin kaikki ne ihmiset, jotka olivat paratiisissa ja langenneita enkeleitä, kaikki ne ihmiset, jotka „Salaisen Opin” mukaan kuuluvat siihen kolmanteen osaan, jotka kieltäytyivät ruumistumasta, tunsivat sisässään, että jotakin sellaista pitäisi olla, jokin tällainen pitäisi olla mahdollinen. Luulen, että ensimmäisessä nuoruudessaan jokainen nuori mies aina, en uskalla mennä sanomaan naisista, koska tässä ruumistuksessa olen miehen ruumiissa, syvästi sisässään tietää, että pitäisi olla olemassa sellainen ihmeellinen rakkauden suhde, joka tekee, että he molemmat nousevat taivasiin. Sehän on aivan haavetta, me sanomme. Kun ihminen tulee vanhaksi, hän nauraa itselleen. „Mitä hulluutta, ei todellinen elämä ole sellainen.” Mutta asia on niin, että todellinen elämä on sellainen, ja joskus tulee sellaiseksi, joskus tulee sellainen asia todelliseksi, että kaksi ihmistä voi synnyttää tuon Jumalan pojan. — Ja nyt tahtoisin heti tässä aivankuin loppupäätökseksi sanoa, että gnostikkojen opetusten kannalta kaksi sellaista ihmistä lopulta sitten tuli, ja ne olivat raamatunkertomuksen Joosef ja Maria. Tästä on gnostikoilla muuten hiukan erilainen käsitys. Toiset puhuvat toisella, toiset toisella tavalla. Siinä tulee eteen doketismi, tuo oppi Jeesuksen harharuumiista, *dokeesta*. He opettivat, että Jeesus tuli harharuumiissa. Gnostikot opettivat ja ajattelivat näin: Joosef ja Maria olivat kaksi tällaista ihmistä, ja he yhdessä synnyttivät. Maria synnytti lapsen Jumalalle, mutta se lapsi oli juuri Joosef. Joosef on hänen poikansa, jossa hän synnytti rakkaudellaan esille Jumalan pojan, niin että Joosef muuttui Jeesukseksi. Silloin siis Jumalan poika tuli aivankuin harharuumiiseen, sillä niinkuin vielä lisättiin, — minun täytyy nyt puhua ulkonaisesti, niinkuin asiat esitetään, — kun Joosef ja Maria olivat tällä tavalla osanneet rakastaa, niin heidät siirrettiin Eedenin paratiisiin, ja kun he sieltä tulivat esille, Joosef oli muuttunut Jeesukseksi, ja täten oli siis Jumalan poika harharuumiissa. Maria oli hänen äitinsä ja samalla hänen puolisonsa. Ja Maria oli siellä paratiisissa tullut henkisesti niin yhdeksi Joosefin kanssa, että oli ainoastaan Jeesus ja Joosefin vanha äiti, joka esiintyi Jeesuksenkin äitinä. Taikka sitten niin, että Maria myöskin tuli takaisin ja vielä esiintyi täällä maan päällä ja vasta kuolemansa jälkeen tuli yhdeksi Joosefin kanssa. Tämä on mysteerio, jota emme nyt tahdo kosketella.

Jatkuva lunastustyö

VI

Lunastustyö ei ole mikään kertakaikkinen historiallinen tapahtuma, vaan, kuten viime kerralla koetimme esittää, se alkoi jo aikojen aamulla heti syntiinlankeemuksen jälkeen, ja se yhä jatkuu. Eikä se tällä meidän tähdellämme ole loppunut, ennenkuin viimeinen ihmissielu on pelastunut. Puhuimme viime kerralla lunastustyön valmistuksesta, josta gnostikot olivat tietoisia ja jota tietysti kristilliset kirkotkin ovat aavistaneet, vaikka niiden tieto yksityisseikoista ei ole yhtä selvä, koska ne eivät ole käsittäneet itse lunastusta.

Kun nyt tahdomme jatkaa viimekertaista esitystämme, niin voimme nähdä, kuinka aiheemme jakautuu itsestään kahteen osaan, nim. ensiksi siihen lunastustyöhön, jonka Jeesus Natsarealainen suoritti täällä maan päällä vaeltaessaan ja kuollessaan, ja sitten toiseksi siihen lunastustyöhön, joka yhä on jokaisen ihmissielun edessä. Viime kerralla jo näimme, että lunastustyön valmistus oli annettu ihmisten käsiin; ja koko lunastustyö tavallaan on annettu ihmisten käsiin, koska Jeesuskin oli yksi ihmisistä. Kuitenkin on hänen työnsä, niinkuin aina olemme sanoneet ja niinkuin me aina olemme olleet asiasta tietoisia, ainutlaatuinen. Lunastustyöllä – olkoon ohimennen sanottu – tarkoitamme tietysti sitä seikkaa, että ihmiset taas tulisivat täysin tietoiseksi omasta jumaluudestaan. Tämä tieto meidän syntyperäisestä jumaluudestamme hävisi meiltä syntiinlankeemuksen seurauksena. Ja mikä syntiinlankeemus oli, sitähan olemme myöskin yksityiskohtaisesti puhuneet. Tämä tietoisuus sisäisestä jumaluudesta on siis saavutettava takaisin, ja se tietoisuus on silloin toteutuva koko meidän olemuksessamme. Se ei ole pelkkä pään, aivojen tieto, vaan tieto, joka tunkee läpi meidän olemuksemme. Kun me henkisesti jotakin tiedämme, se ei ole samaa kuin aivojen muistitieto; me voimme oppia kirjoista ja toisilta, mutta se ei ole henkistä tietoa, se on aivotietoa. Henkinen tieto on tietoa, joka on samalla olemista. Mitä me henkisesti tiedämme, sitä me ihmisinä olemme. Sentähden se henkinen tieto omasta jumaluudestamme, joka on meidän saavutettava ja jonka saavutus samalla on meidän lunastuksemme, on samalla sitä, että me tulemme itse jumaliksi. Me olemme silloin taas jumalallisia, niinkuin me olimme; me toteutamme sitä, mitä me todellisuudessa olemme. Ja sanotaanhan Jeesus Kristuksestakin, että hän oli ensimmäinen, esikoinen veljistä. Hän ei ole toisenlainen olento eikä erikoinen, vaan esikoinen. Ja sanoihan hän itse myös opetuslapsilleen: „Niitä tekoja, mitä minä teen, tulette tekin tekemään; ehkä vielä suurempia tekoja.” Meidän ei pidä kieltää tuollaisia selviä sanoja. Meidän pitää ymmärtää, että niihin sisältyy totuus. Tässä on kysymyksessä, että me ihmiset seuraisimme Jeesus Kristusta ja saavuttaisimme saman elämän, mikä oli Jeesus Kristuksella, ja saman sisäisen tiedon, jumalallisen olemisen, joka ei ollut hänellä ainoastaan sisäistä, vaan joka täytti koko hänen persoonallisuutensa, yksin hänen ruumiinsakin.

Kun nyt tahdomme luoda katsauksen Jeesus Kristuksen varsinaiseen lunastustyöhön, minkä hän suoritti meidän ihmiskuntamme ja meidän tähtemme hyväksi, niin on meidän hyvä ajatella asiaa määrättyltä kannalta, ja silloin ottaa sielumme silmien eteen nähtäväksi, mitä ainakin jotkut apostoleista ja jotkut gnostikkojen suurista johtajista tiesivät, ja mitä he myös esittivät sanoissaan, joskin ehkä hieman peitetystä muodosta. Meidän täytyy kosketella asiaa, joka on sängen suuri mysteerio kaikille kristityille yhä tänä päivänä, vaikka he kyllä ovat paljon puhuneet ja uskoneet Jeesuksen lunastuksesta melkein kahdentuhannen vuoden aikana. Mutta kun gnosis hävisi kirkosta, hävisi myös traditio oikeasta ymmärryksestä ja tiedosta. Muistanette, että viime kerralla puhuin merkillisestä teoriasta, doketismista, jonka mukaan Jeesus Kristus ei ollutkaan ihminen tavallisessa merkityksessä. Kosketin silloin hyvin salaista, esoteerista teoriaa Jeesuksen persoonallisuudesta, nim. sitä, että hän itse asiassa oli Joosef, joka olisi muuttunut Jeesukseksi; ja tämä olisi tapahtunut sen kautta, että Kristus, niinkuin gnostikot sanoivat, hyvin korkea aioni, otti asuntonsa häneen, mikä tapahtui Jordanin kasteessa, – ja Johannes Kastaja oli hyvin hämmästynyt. Joosef tämän teorian mukaan ei ollut mikään vanha mies, vaan nuori essealainen, saman ikäinen kuin Maria. Joosef oli tuttu

Johannes Kastajalle, joka oli aavistanut, niinkuin yleensä essealaiset veljet olivat aavistaneet, että Joosefista saattoi tulla Jehoshua, kansan vapahtaja, sillä hänellä oli onni olla puhtaan naisen ystävä. Tämä oli salaperäinen ja ihmeellinen teoria, mutta toiselta puolen täytyy minun ikäänkuin sulkumerkkien sisällä sanoa, ettei jäisi väärinkäsitystä: apostolien mukaan ja minunkaan kannaltani doketismi ei pidä paikkaansa. Tuohon gnostilaisten käsitykseen kuului myös se, että Jeesus ei kuollut ristillä, vaan silloin annettiin hänen joko Joosefina kuolla, jolloin Kristus harharuumiissaan oli vetäytynyt pois, tai että Joosef-Jeesus ei kuollut ristillä, vaan se oli jätetty toiselle ihmiselle, Simon Kyreneläiselle. Tämä teoria tulee erinomaisen monimutkaiseksi, ja kuitenkin olen tästä puhunut, olen maininnut tällaisen merkillisen asian, joka teistä viime kerralla saattoi tuntua kovin tuulesta temmatulta. Olen maininnut tästä siksi, että meidän pitää koko ajan muistella omaa aikaamme ja kaikkia niitä teorioja, jotka nykyaikana voivat esiintyä teosofisen liikkeen yhteydessä ja muualla. Teosofisen liikkeen yhteydessähän on laajassa muodossa esiintynyt doketismi, vanha teoria siitä, että persoona Jeesus on yksi, ja Kristus on joku toinen persoona, joka otti asuntonsa häneen, siis joku korkeampi aioni, kuten gnostikot sanoivat. Sen suuntaisia teorioja on vielä tänä päivänä, että Kristus oli joku persoonallinen olento, korkeamman laatuinen mestari, joka voisi ottaa tänä päivänä asuntonsa johonkin ihmiseen, erikoisesti valmistettuun opetuslapsen. Minun täytyy tästä mainita ohimennen, vaikka ne, jotka ovat seuranneet näitä luentoja vuosikausia, tuntevat näkökantani. On hyvä pitää mielessä se toinen käsitys, mikä oli apostoleilla ja suuremmilla gnostikoilla ja mikä mielestäni myöskin selvästi tulee näkyviin evankeliumeista, nim. se näkökanta, että Kristus ei ole mikään toinen olento, korkeampi mestari, joka käyttää hyväkseen opetuslapsen ruumista, vaan se, jota nimitämme Kristukseksi, on Jumalan Poika, suuri Kosmillinen Kristus, kosmillinen tajunta, täydellisyytajunta, Isän Jumalan elävä kuva täydellisyydestä, jostakin saavuttamattomasta meidän kannaltamme; mutta tämän meidän planeettamme suhteen se on Jumalan elävä täydellisyytkuva, Jumalan poika. Se on tämä jumalallinen tajunta, joka otti asuntonsa Jeesukseen ja jonka samalla tavalla pitää ottaa asuntonsa joka ainoaan ihmiseen, jotta hän tulisi lunastetuksi kaikesta. Sentähden huomaamme, kuinka apostolit kirjoituksissaan torjuvat gnostilaisia, doketistisia näkökantoja; sen huomaamme Johanneksen evankeliumista ja Paavalin ja toisten kirjeistä.

Mutta jotta ymmärtäisimme jonkin verran järjellämme tämän Jeesus Kristuksen varsinaisen lunastustyön, joksi syystä kyllä tahdomme sitä nimittää, niin on meidän muistettava, että tässä meidän olemassaolossamme, tässä meidän maailmassamme, maailman ilmennyksessä, esiintyy silminnähävästi kaksi periaatetta, henki ja aine, tajunta ja muoto. Me näemme itsestämme, että on olemassa henki ja aine; meissä on tajunta, mutta samalla olemme ruumiillisia olentoja. Mitä enemmän kehitymme, sitä enemmän huomaamme, että tajuntaa on muuallakin, sielläkin missä sitä ensi näkemältä ei luule olevankaan, ja myös että tajuntaa ei missään ole ilman muotoa, vaikka käsite „muoto” on hyvin erilainen toisilla tasoilla kuin tässä näkyvässä maailmassa. Ja kun suuntaamme katseemme toiseen maailmaan, toiselle tasolle, niin alemman tason – niinkuin hyvin mielellämme tahdomme sanoa – kaikki muodot häviävät näkyvistä. Jos nyt kohdistaisin huomioni toiseen, henkiseen maailmaan, silloin koko tämä ympäristö häviäisi minun tietoisuudestani; minä en tietäisi tästä todellisuudesta mitään; näkisin toisen maailman toisine todellisuuksineen. Ja koska se olisi korkeampaa maailmaa meidän silmillämme katsoen, niin siellä ajattelisin: „Mistä ihmeellisestä kuilusta olenkaan tullut; siihen harhamaailmaan en suinkaan tahdo palata; tässä tahdon olla.” Niin on, jos kokonaan kohdistan huomioni toiseen maailmaan. Voi myös havaita kaksi maailmaa yht'aikaa, mutta se ei ole niin kokonaista kuin kokonaan mentäessä tajunnassaan korkeampaan maailmaan.

Kun otamme huomioon, että aina on oleva tajunta ja muoto, henki ja aine, siis kaksinaisuus aina on olemassa, niin me ymmärrämme, mitä esim. vanhat gnostikot tarkoittivat, kun he sanoivat, että maailma on olemassa sitä varten, että henki voittaisi aineen; on olemassa taistelu hengen ja aineen välillä, valon ja pimeyden välillä. Meidän tulee vain muistaa, – niin järkeviä, älykkäitä me olemme meidän ajanamme – että kun puhutaan valosta ja pimeydestä, hengestä ja aineesta, ei puhuta arvostelevalla, moraaliselta kannalta, ei tarkoiteta, että henki, valo itsessään on parempaa kuin pimeys tässä merkityksessä, vaan että on olemassa sellainen taistelu, suhde kahden navan välillä, että ensin on aine vallalla, sitten nousee henki, tajunta, hallitsemaan ainetta. Ja koska vielä huomaamme, ettei mitään elämää varsinaisessa merkityksessä ole ilman tajuntaa, – me kun olemme ihmisiä, ymmärrämme asian hyvin tältä kannalta – on luonnollista, että meidän

syvempi itsemme tajuisena olentona kallistuu hengen puoleen. Sentähden syntyy erilaisia arveluita meidän kannaltamme hyvästä ja pahasta. Suuren jumaluuden kannalta ei ole mitään sellaista arvostelua. Tämä meidän on muistettava. Mutta käytännöllisesti katsoen, koska olemme ilmenneitä olentoja, on luonnollista, että annamme suuremman arvon tajunnalle, hengelle, ja katsomme asioita siltä kannalta, että henki saisi vallan aineen yli. Sitä varten on olemassa tämä meidän maailmamme, että tajunta voittaisi muodon, aineen, saisi käsiinsä aineen. Me olemme kaikki keskellä tätä taistelua. Vasta kun kaikki tämän planeetan elävät olennot, tämän planeetan tajunta on voittanut niin aineen, että se itsetietoisesti tunkee läpi aineen, vasta silloin on voitto saavutettu, aine kokonaan kirkastunut, kaikki tullut ikäänkuin hengeksi, tai aine on muuttunut siksi, miksi sen pitää muuttua. Syntiinlankeemus oli myös sen takia meille luonnollinen ja välttämätön, että joutuisimme tietoisesti tekemisiin aineen kanssa. Me olemme siis nyt täällä sitä varten, että oppisimme ainetta hallitsemaan. Mikä silloin on se aine, joka on meitä lähinnä ja jota meidän ensin täytyy oppia hallitsemaan? Se on meidän oma muotomme, persoonallisuutemme, ei ainoastaan tunteemme ja ajatuksemme, vaan myös himomme ja halumme, kaikki mikä meissä liikkuu; se ei ole meitä itseämme; se on liikettä meidän tajunnassamme. Kun pidämme kiinni siitä, että itse olemme tajuntakeskuksia, niin ymmärrämme, että kaikki tämä ei ole meitä itseämme, vaan itsemme ilmennystä, ja meillä ei ole valtaa sen yli, ei täydellistä herruutta fyysillisen ruumiin yli. Me emme voi sille esim. sanoa: sinä et saa kuolla. Se kuolee, kun sen aika tulee. Me emme voi sanoa ajatuksillemme ja tunteillemme: te ette saa minua häiritä; pysykää minun ulkopuolellani; tahdon itse määrätä, mitä tahdon ajatella ja tuntea. Me emme ole omassa mikrokosmoksessamme saaneet täydellistä valtaa ilmenneen yli. Me olemme keskellä luomista ja keskellä lunastustyötä. Mutta yksi meistä, Jeesus Kristus, pääsi tässä pitemmälle kuin kukaan muu on päässyt. On sangen paljon, mutta tietysti äärettömän vähän katsoen siihen, kuinka paljon ihmisiä on maan päällä, mutta toiselta puolen kumminkin koko joukko, satoja, tuhansia ihmisiä, jotka ovat saavuttaneet sangen paljon tässä itsensä voittamisessa, jotka ovat sangen pitkälle päässeet oman itsensä kehittämisessä jumalallisella, nöyrällä, aivan todellisella tavalla. Mutta joka tapauksessa Jeesus Kristus oli ensimmäinen, joka saavutti täydellisen vallan itsensä yli, mikä merkitsi, niinkuin hän itsekin sanoi: „Olkaa rauhassa sentähden, että minä olen voittanut maailman.” Hänen työnsä oli siis aivan erikoisesti perustuvaa laatua. Hän sillä työllään avasi mahdollisuuksia meille toisille. Hän oli siis suuri ihmiskunnan auttaja. Vaikka hänkin oli ihminen, joka monen, monen elämän aikana oli sanomattomasti pyrkinyt ja ponnistanut, hän kuitenkin tuli siksi astiaksi, johon Jumalan täydellisyys saattoi vuotaa, joka saattoi ottaa vastaan Isän Jumalan täydellisyyden, Vapahtajan. Sillä tavalla hän avasi tien meille, että mekin voimme ottaa vastaan Vapahtajan, jota nimitämme Kosmilliseksi ja mystilliseksi Kristukseksi. Jeesus otti Kristuksen kokonaan itseensä, ja nyt mekin voimme ottaa.

Mutta tällä Jeesus Kristuksen työllä on erikoinen puolensa, jota meidän nyt täytyy hieman tarkastaa. Kun katsomme tätä maapalloa, niin täällä, samoin kuin kaikilla planeetoilla ja kaikilla taivaankappaleilla, auringoilla, on sisäinen elämänsä. Miten me ihmiset ja eläimet voisimme elää tämän pallon pinnalla, miten me tajuisina olentoina voisimme olla täällä, mistä me olisimme tulleet, ellei itse tämä maapallo olisi tajuinen olento, ellei sen sisällä olisi ääretön joukko meidän fyysillisille silmillemme näkymättömiä olentojoukkoja, jotka muodostavat maapallon sielun ja hengen. Mahdotonta olisi ajatella, että olisi niin paljon resonoivia olentoja, jos kaikki olisi elottomia kappaleita. Sentähden meidän maapallollamme on aina ollut erikoinen tajunta, suuri joukko, ja sen yhteistajunta, ja siinä tajunnassa sen korkein johtaja, korkein minä. Ja jos me tutkimme vanhoja traditioita ja vanhoja salaisia kirjoituksia, taikka jos me saamme tietoa näistä asioista sisäisesti tutkimalla, niin huomaamme, että meidän maapallomme sisäistä elämää on nimitetty pimeäksi, nimellä, joka hyvin voi kummastuttaa meitä, nim. nimellä Saatana. Meidän maapallomme hallitsija on ollut olento tai olentojoukko, jota olemme tottuneet nimittämään Saatanaksi, ja me olemme liittäneet siihen nimeen jotakin kauheata. Mutta meidän pitäisi vain muistaa, miten Jobin kirjassa kerrotaan, että Saatana oli yksi niistä korkeista enkeleistä, jotka olivat Jumalan valtaistuimen ympärillä. Saatanan tehtävä on aina ollut edustaa tajunnallisesti kaikkea sitä vaikeaa, pahaa, kiusausta, jota on tässä meidän elämässämme. Se planeettahenki oli siis ottanut päällensä hyvin suuren tehtävän, se kollektiivitajunta oli tavallaan erinomaisen korkea tajunta. Mitä karmaa sillä oli, sitä emme osaa tutkia, mutta se otti suuren uhrauksen päälleen sillä, että se kehittää olentoja tällä planeetalla hyvän ja pahan tietoon, sillä ilman pahan tietoa ei elävällä olennolla

olisi tietoa hyvästä. Meidän täytyy saada tietoa vastakohtista, jotta voisimme valita. Ja tämän meidän planeettamme korkeana, jumalallisena olentona on ollut suurenmoisesti itsensä uhraava olento, jota nimitämme Saatanaksi, ja jonka tehtävä on ollut meidän kannaltamme ja hänen itsensä kannalta verrattain synkkä. Hänen työnsä ei lopukaan, ennenkuin me olemme kaikki lunastaneet itsemme. – Mutta Jeesus Kristuksen työn kautta pantiin erikoinen, kuinka sanoisin, muutos toimeen planeettahenkemme työssä. Me voisimme sanoa: jos meidän planeettahenkemme teki työtä niinkuin yön pimeydessä läpi miljoonien vuosien, niin Jeesus Kristuksen tulemisen kautta aamu valkeni; hän sai kouriintuntuvan todistuksen siitä, että hänen työnsä ei ole toivotonta ja turhaa. Tietysti hän korkeammassa tajunnassaan saattoi tietää, että lopputulos oli oleva hyvä, mutta kaikki elävät olennot voivat myös surra ja kärsiä. Ja sentähden hän monta kertaa ajatteli: „Koska, koska syntyy joku, joka edes vähän lunastaa minut tästä vaikeasta työstä? Koska tulee se, joka voittaa minut? Suhde on sama kuin meissä ihmisissä persoonallisen minämme ja korkeamme minämme välillä. Ihminen, joka ei vielä elä korkeammassa minässään täydellisesti, – mehän sanomme vihityksi olennoiksi sitä, joka aina elää korkeammassa minässään – vaan elää persoonallisessa minässään ja joskus saa kokea korkeampaa minää, monta kertaa tässä persoonallisessa minässään huokaa: „Koska minun lunastajani ja vapahtajani tulee; koska pääsen tästä kuoleman majastani?” Sillä hän ei tarkoita kuolemaa, vaan sitä syntitaakkaa, joka on keräytynyt hänen ympärilleen. Ja sellaisena hetkenä taas, jolloin hän pääsee kosketukseen korkeamman minänsä, sisäisen vapahtajansa kanssa, hän tuntee, että päivä on valjennut. Sentähden ei mikään ole toivotonta. Meidän planeettahenkemme miljoonien vuosien kuluessa ei vielä saattanut ajatella, ei voinut nähdä päivän valkenevan, sillä kukaan niistä ihmisistä, jotka meidän maapallollamme ponnistivat eteenpäin kaikessa hyvässä, ei noussut niin korkealle, että hän lopullisesti olisi kukistanut planeettahengen, Saatanan, aineen. Se, joka oli tehnyt jo niin paljon, että Saatanana rauhoittui, oli Buddha. Mutta hänkään ei osannut tuoda tätä voittoa lopullisesti fyysilliseen maailmaan, ei osannut vielä lunastaa koko tätä näkyvää ainetta itsessään. Se oli vasta suotu Jeesukselle. Hän oli sentähden esikoinen, ensimmäinen, joka kerrassaan, kokonaan kukisti Saatanan. Ja se merkitsee, niinkuin Jeesus itse sanoi: „Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä.” Tuon lauseen me helposti voimme käsittää väärin, mutta se merkitsee, että Jeesus Kristus, kun hän oli Kristuksen, Jumalan Pojan täyttämä, asettui Saatanan tilalle meidän planeettamme valtaistuimelle. On siis aivankuin meidän tähtemme olisi antanut itsensä lopullisesti korkeammalle minälleen. Persoonallinen tajunta jäi tuonne alemmaksi, korkeampi minä tuli eläväksi meidän tähdessämme. Ja tämä korkeampi minä on Jeesus Kristus.

Nyt voimme sanoa: Saatanana kyllä jatkaa työtään, mutta hän itse jo katselee päivän nousua, joka tapahtuu hitaasti, mutta varmasti. Riemuiten ja kiitollisena hän sitä katselee. – Me voisimme käsittää väärin Jeesuksen sanat „Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä”, sillä tavalla, että Jeesus Kristuksella on nyt ehdoton valta koko tällä planeetalla, sen koko aineessa. Sitä se ei merkitse. Se merkitsee ainoastaan, että Jeesus itse voitti oman persoonallisuutensa, ruumiinsa kokonaan. Ja se taas merkitsee, että hän avasi tien kaikille muille ihmissieluille: „Seuratkaa minua, tulkaa minun perässäni, niin te tulette myös siihen valoon, Jumalan valtakuntaan, jossa Isä hallitsee ja joka lopulta hallitsee koko tätä maapalloa; ainoastaan sävyisille, niille hyvillä, jotka seuraavat minua, annetaan maa.” Ne, jotka vielä kulkevat Saatanan teillä, jotka siis lankeavat, käyttävät väkivaltaa ja hallitsevat väkivallalla, niinkuin me näemme, että kaikkialla maailmassa on asianlaita, ne eivät ole niitä, jotka tulevat tätä maata lopulta hallitsemaan. Niiden täytyy läpikäydä pitkä koulu muuttuakseen sävyisiksi, hiljaisiksi, hyväiksi, jotka eivät koskaan väkivaltaan turvaudu ja jotka eivät mitään valtaa tahdo. Ainoastaan sellaisen ihmisen käsiin kuin on Jeesus Kristus, annetaan valta, sillä sellainen ei sitä väärin käytä. Hän voitti täydellisesti oman itsensä. Ja se merkitsee muun muassa: hän voitti kuoleman. Tässä tahdon painostaa erästä seikkaa, josta olen silloin tällöin puhunut ja josta erikoisemmin puhuin silloin, kun Ruusu-Risti perustettiin, nimittäin, että kun Jeesus voitti kuoleman, hän kävi lävitse kuoleman kaikki tuskat, kärsimykset ja kokemukset, mutta jaksoi kuitenkin pitää ruumiinsa hengissä. Hän ei kuollut. Siinä suhteessa on äsken ilmestynyt ruotsalaisen lääkärin tohtori Tollin kirja oikeassa, vaikka teologiselta taholta sitä vastustetaan. Jeesus Kristuksen ylösnousemusmysteerio on siinä, että hän voitti kuoleman, eikä siinä, että hän kuoli ja esiintyi sitten jonkinlaisena kummituksena, minkä voivat vapaehtoisesti tehdä muutkin ihmiset, jotka ovat vähän kehittyneet. Jokainen mestari on osannut esiintyä astraaliruumiissa, näkymättömässä ruumiissa, jonka hän on tehnyt näkyväksi. Ei se olisi ollut

Jeesuksen puolelta mitään ihmeellistä. Muistakaamme, että opetuslapset olivat saaneet tietää kaikenlaisista mysteeriöistä. Heille ei näkymätön maailma ollut tuntematon. He kyllä tiesivät, että ihminen elää toisessa ruumiissa ja että me selvänäköisesti voimme nähdä henkiolentoja. Se ei ollut opetuslapsille tuntematonta. Mutta mikä heille oli odottamatonta, sillä he eivät osanneet sitä ymmärtää, vaikka Jeesus eläessään viittasi siihen, oli se, että Jeesus voitti kuoleman fyysisessä ruumiissaan, ettei hän kuollut, vaikka hän kuoli; hän ei antanut kuoleman mennä niin pitkälle, että „hopealanka” olisi katkennut, sillä silloin hänen olisi pitänyt esiintyä astraaliruumiissa, jonka hän olisi tehnyt näkyväksi. Hänen kuolemansa oli siinä, että hän kärsi kaikki ne tuskat, joista hän itse Getsemanessa ajatteli, miten on mahdollista, että ne voi läpikäydä ja voittaa kuoleman. Jokainen ihminen, jonka on käytävä lävitse suuri ponnistus, voi ajatella niin, vaikka hän olisi kuinka kehittynyt tahansa. Ja Jeesus ajatteli: „Voinko kestää niin, ettei työni keskeydy? Jos minun vielä ei ole aika tehdä tätä ihmeellistä työtä, niin se on niinkuin Sinä tahdot.” Hän tiesi, että hän silloin syntyisi uudestaan ja koettaisi toisella kertaa. Mutta kävi niin onnellisesti ja ihmeellisesti, – ja siinä on tohtori Toll oikeassa – että ei lyöty rikki hänen luitaan. Mutta siitä huolimatta Jeesus kärsi kaikki kuoleman tuskat. Ryövärit, jotka olivat hänen kummallakin puolellaan, eivät kestäneet, mutta hän kesti ja voitti kuoleman. Sentähden hän esiintyi fyysisessä ruumiissa. Ja olkoon aivan ohimennen sanottu: hänen fyysillinen ruumiinsa oli yhtämittaisessa muuttumisprosessissa; hänen piti tehdä siitä iankaikkinen käyttöväline, sellainen käyttöväline, jota hän voi koska tahansa käyttää. Jeesus Kristus, joka on meidän maapallomme korkeampi minä, joka istuu Isän oikealla puolella, mikä tarkoittaa, että hänellä on henkinen valta maapallolla, voi koska tahansa ja missä tahansa, kun hän tahtoo, ilmestyä eläville ihmisille elävänä olentona. Hän oli siis voittanut aineen viimeistä atomia myöten omassa itsessään, oli siis voittanut Saatanan ja päässyt maapallon valtaistuimelle. Sieltä jatkuu nyt hänen työnsä, meidän kaikkien työ, sillä ei häenkään voi muuta kuin auttaa meitä, inspiroida meitä. Ei hän voi auttaa meitä taikakeinoilla; oma työ on meillä edessä, niinkuin se on ollut aikojen aamusta saakka. Hän ennätti edelle, ja siitä olemme kiitolliset. Taistelu ei ole nyt meillekään toivoton. Yksi kulki edellä viimeiseen loppuun saakka, ja hänen ympärillään ovat monet, monet korkealle kehittyneet ihmisolennot, mestariolennot ja adeptit, jotka ovat äärettömän pitkälle päässeet, koko tuo Valkoinen Veljeskunta, mikäli se on kokoonpantua ihmisistä. Se on meidän suuri rohkaisijamme, suuri auttajamme.

*Lunastustyö Jeesus Kristuksen
jälkeen*
VII

Olemme esityksessämme jakaneet lunastustyön kolmeen jaksoon. Ensimmäinen oli sen valmistus. Toinen jakso oli se käännteentekevä loppu, minkä valmistus saavutti Jeesuksen työn kautta. Sitten on kolmas jakso tässä lunastustyössä, joka alkoi Jeesuksen esiintymisen jälkeen ja joka yhä jatkuu ja jolle Jeesus Kristus antoi niin sanoaksemme perussäveleen.

Olemme katselleet näitä asioita gnostilaiselta kannalta, esittäneet niitä siltä kannalta kuin gnostikot ajattelivat sisäisissä piireissään. Gnostikohan olivat niitä ajattelevampia kristityitä, jotka eivät tyytyneet pelkkään joidenkuiden oppien totena pitämiseen, vaan jotka etsivät tietoa, saavuttivat tietoa ja ennen kaikkea pitivät kiinni siitä, että ihmiskunnan alkuajoilta saakka oli olemassa salaista tietoa ja viisautta, joka oli säilytettyinä salaisissa tietäjien piireissä. Kun nyt tahdomme luoda silmäyksen tähän lunastustyön jatkokon tuon merkillisen käännekohtaan, Jeesus Kristuksen esiintymisen jälkeen, niin silloin muistamme, mitä aina on meikäläisissä esityksissä teroitettu ja painostettu, nimittäin että Jeesuksen oma okkultinen työ oli sitä laatua, että se avasi uuden aikakauden ihmiskunnalle veljeyskysymyksen suhteen. Olemme aina teroittaneet sitä seikkaa, että Jeesuksen jälkeen on veljeys mahdollinen toteuttaa aivan toisella tavalla kuin ennen. Tietysti aivan toinen kysymys on, onko sitä veljeyttä toteutettu. Sitähän ei ole vielä toteutettu, se meidän täytyy tunnustaa. Sitä ei ole ollenkaan toteutettu siinä määrin kuin sitä voidaan toteuttaa. Emme ole oikeastaan alkaneetkaan vielä sitä suuressa määrin toteuttaa. Mutta eihän olekaan kulunut vielä pitkä aika Jeesuksen työn jälkeen. Ei ole vielä kulunut 2000:ta vuotta, ja ihmiskunnalla on pitkä matka edessään. Tämä Jeesuksen okkultinen työ, joka antaa aivankuin kaikupohjan ihmiskunnan veljeyteen pyrkimykselle, luonnollisesti on saavuttanut myöskin hänen opetuksissaan aivan selvät ulkopuoliset. Hän on tietysti kaikissa opetuksissaan, sanoissaan, neuvoissaan, käskyissään ja kehoituksissaan viittänyt meille sitä tietä, joka johtaa veljeyteen. Ehkei evankeliumeissa ja sen aikaisissa kirjoissa niin paljon puhuta suorastaan veljeydestä, ehkei mainita tätä sanaa samalla innolla kuin me myöhemmän ajan lapset olemme sitä käyttäneet varsinkin nyt näinä viimeisinä vuosikymmeninä Ranskan suuren vallankumouksen jälkeen, ehkä myöskin voisimme sanoa näinä viimeisinä vuositasoina vapaamuurariliikkeen syntymisen jälkeen, sillä niinkuin tiedämme, vapaamuurariliikkeessä on alusta saakka, siitä saakka kun se virallisesti syntyi Lontoossa v. 1717, puhuttu veljeydestä, teroitettu juuri tätä ihmisten yleistä veljeyttä. Vaikka tämä oppi ensin pidettiin salassa, niin vapaamuurariloosheista päästettiin nämä sanat veljeys, vapaus ja tasa-arvoisuus julkisuuteen 1700-luvun keskivaiheilla ja varsinkin loppupuolella, jolloin ne tulivat Ranskan vallankumouksen tunnussanoiksi. Tämän suuren tapahtuman, Ranskan vallankumouksen jälkeen näitä sanoja on käytetty hyvin usein ja hyvin suuressa ja kauniissa merkityksessä. Jeesus, joskaan hän ei käytä suorastaan sellaista sanaa kuin veljeys, tietysti, senhän me heti huomaamme, kun tutustumme hänen oppeihinsa ja sanoihinsa, puhui näistä asioista, sillä se, jota hän sanoi Jumalan valtakunnaksi, oli käytännöllisesti katsoen veljeyden toteuttamista. Jumalan valtakunnassahan kaikki ovat veljiä, niin tarkasti veljiä, kuten Jeesus sanoi, ettei siellä ole edes miehiä ja naisia tavallisessa merkityksessä. Siellä ei naida, eikä mennä miehelle, niinkuin hän sanoi; siellä kaikki ovat vain veljiä. Tämä on erinomaisen suurpiirteinen viittaus ihmisten veljeyteen, objektiiviseen, positiiviseen ja inhimilliseen veljeyteen. Tosinhan on tietysti sellaisiakin käsityksiä hänen sanoistaan, että hän puhui oikeastaan kuolemanjälkeisestä elämästä. Mutta kun me tarkemmin tutustumme hänen oppeihinsa, niin huomaamme, että hänen silmänsä eivät olleet kohdistuneet ja keskittyneet kuolemanjälkeiseen elämään, vaan siihen iankaikkiseen elämään, joka kyllä on olemassa kuolemankin jälkeen, mutta joka Jeesuksen omien sanojen mukaan alkaa nyt. „Nyt on otollinen aika”. Jos tahdomme saavuttaa iankaikkisen elämän, niin on meidän se saavutettava nyt, sillä muuten emme elä siinä kuoleman jälkeen.

Ikuisessa elämässä toteutuu veljeys, ja siinä on silloin kaksi puolta. Sillä veljeydessä, jotta se voisi toteutua, täytyy olla ensinnä veljellisiä ihmisyksilöitä, ja sitten täytyy olla monta tällaista yksilöä, eli niinkuin voisimme sanoa, jonkinlainen yhteiskunta, seurakunta, jossa veljeyttä toteutetaan. Sillä yksin ollen ihminen voisi olla kuinka veljellinen tahansa, mutta hänen veljeytensä ei tulisi näkyviin. Täytyy olla useampia yksilöitä yhdessä, jotka veljeyttä toteuttavat, veljeyttä, joka on rakkautta. Sentähden meillä on kaksi aspektia eli puolta veljeydessä: yksilö ja seurakunta. Nyt tiedämme, että alkuaikoina Jeesuksen jälkeen veljeyttä toteutettiin kristillisissä seurakunnissa sangen huomattavalla tavalla. Mutta toiselta puolen tiedämme, että tämä veljesrakkaus seurakunnissa loppui silloin, kun kristinusko tuli valtionuskonnoksi eli valtion suojelemaksi kristilliseksi kirkoksi. Siis 300 vuotta yritettiin toteuttaa veljeyttä aivan itsetietoisesti kristillisissä seurakunnissa, joita oli siellä täällä pitkin maailmaa, mutta sen jälkeen, kun syntyi kirkko, tämä veljeyskäsite tuli paljon haaleammaksi, löyhemmäksi eikä enää saanut sitä intensiivistä ilmausta, mikä sillä alussa oli. Nyt emme tahdo siitä puhua, koska olemme siitä ennen puhuneet. Emme tahdo kiinnittää huomiotamme ensimmäisiin kristillisiin seurakuntiin ja katsella niitä veljeyden toteuttamisen kannalta, vaan tahdomme kiinnittää huomionsa myöhempään aikoihin. Tahdomme katsella tätä kristillistä kirkkoa periaatteellisesti ja myöskin sitten kristillisiä yksilöitä. Alamme seurakunnasta.

Kysymme siis: Mitenkä kristillinen kirkko ajatteli, että veljeys ja siis veljesrakkaus toteutuisi maan päällä? Siihen kysymykseen saamme selvän vastauksen siltä kirkkoisältä, jota pidetään kirkon tärkeimpänä ja suurimpana, nimittäin Augustinukselta. Augustinus sanoo nimenomaan, että Jumalan valtakunta, jossa tietysti kaikki kristilliset hyveet, kristillinen veljesrakkaus toteutuu, on kirkko. Mikä kirkko on? Tästäkin meillä on ollut puhetta ennen. Kirkko on, niinkuin asia käsitettiin silloin alussa ja yhä vielä käsitetään katolisessa kirkossa, suurenmoinen hierarkia. Kirkko on pyhä valtakunta, jota pyhät ihmiset hallitsevat ja jossa nämä pyhät ihmiset ovat jaetut asteisiin sen mukaan, voimme sanoa, kuinka pyhiä he ovat, niin että kaikista pyhin on ylimpänä; ja tämä kaikkein pyhin, joka oli Rooman piispa, oli sitten paavi. Paavi on pyhin, ja hän on suorastaan Jeesus Kristuksen seuraaja maan päällä, on aivankuin Kristus olisi hänessä ruumistunut. Paavin jälkeen seuraavat kardinaalit, arkkipiispat sekä papit, koko tämä suuri järjestö eli hierarkia, joka paavia totellen hallitsee ihmiskuntaa ja tällä tavalla toteuttaa veljeyttä. Ihmiskunta on suurimmaksi osaksi kasvattamaton, raaka pakanalauma. Se tarvitsee valaistusta, opetusta, kasvatusta. Kirkon hierarkia muodostaa järkevimmistä sieluista opettajia, jotka voivat suurta kansanlaumaa kasvattaa. — Jos, sen me voimme myöntää, asia olisi näin, jos Rooman kirkko ja sen hierarkia olisi ollut tällainen asteikko pyhiä ihmisten kasvattajia, niin emme saattaisi sanoa muuta kuin hyvää kirkollisesta hierarkiasta. Silloinhan ihmiskunnalle olisi annettu paljon apua. Nämä ihmiset, jotka olisivat olleet tällaisia ihmiskunnan kasvattajia, olisivat oppineita, viisaita, ihmisten tuntijoita, henkisesti kokeneita, itsensä voittajia, avaramielisiä, suvaitsevia, hyvin lempeitä ja hyviä kaikella tavalla, itse näyttäen esimerkkiä kaikessa hyvässä. Silloin voisimme myöntää, että Augustinuksen näky tästä Jumalan valtakunnasta kirkkona olisi ollut toteutunut. Mutta valitettavasti kyllä tosiasiat maan päällä eivät ole vastanneet tätä ihannekuva. Kirkollinen hierarkia saattoi jossakin määrin olla ja epäilemättä se monessa suhteessa oli yläpuolella tietämätöntä kansaa, mutta kirkollinen hierarkia ei silti ollut kokoonpantu henkisesti epäitsekäistä, ihmiskunnan parasta tarkoittavista ihmisyksilöistä, vaan sehän sangen pian muuttui ulkonaista valtaa tavoittelevaksi laitokseksi, ulkonaista rikkautta, mahtia, hyvinvointia harrastavaksi hierarkiaksi, joka ei suinkaan ajatellut yksinomaan kansan parasta, vaan silminnähävästi paljon enemmän omaa hyvyyttään, omaa onneaan, omaa menestystään tämän maan päällä. Paavi pyrki valtaan kaikkien toisten maallisten hallitsijoiden yli, mutta hänen valtaan pyrkimissensä ei ollut henkistä laatua, sillä hän aina ympäröi itsensä sotajoukolla. Piispoillakin oli suuret joukot sotamiehiä ympärillään. He olivat kuin maallisia ruhtinaita. Oli siis vain kuin olisi syntynyt yksi uusi valtakunta toisten maallisten valtakuntien lisäksi. Tällä valtakunnalla oli kuitenkin toisenlainen päämäärä kuin toisilla maallisilla valtakunnilla. Sentähden näemme niin paljon surkeutta, kun tutkimme kirkon historiaa pitkin keskiaikaa. Ja sentähden me ymmärrämme, että sellainen reformaattori kuin Luther oli vallan tarpeen, — vaikka hän iskikin harhaan monessa suhteessa, vaikka hän heittikin lapsen pois pesuveiden mukana. Se oli tarpeellista, koska kirkko oli niin räikeästi poikennut henkisen elämän tieltä. Seurakunta ei siis toteuttanut mitään veljeyttä. Maallisten ruhtinain tavalla kirkollisissa piireissä seurakunta sortii kansaa aivan niinkuin maalliset ruhtinaat. Meidän ei tarvitse olla sokkosilla, sillä tiedämme, että olosuhteet

Euroopassa olivat surkeat pitkin keskiaikaa ja myöhemminkin. Meidän aikamme on sentään niinkuin päivänkoittoa verrattuna keskiajan pimeyteen. Me voimme nyt meidän aikanamme valittaa veronmaksujen kovuutta, kun olemme itse tyhmydessämme hävittäneet paljon omaisuutta. Meidän on pakko jollakin tavoin korvata tätä hävitystä, maksaa oma tyhmyytemme. Mutta me tietysti valitamme, että meillä on suuret veronmaksut. Ne voivatkin nousta kahteenkymmeneen prosenttiin kaikista tuloistamme, ehkä enemmänkin, kun on suuria tuloja. Mutta jos eläisimme rauhassa täällä maan päällä, niin ei tulisi kysymykseen tällaiset veronmaksut, jotka ovat sodan jälkeen tulleet niin suuriksi. Me valitamme, ja meidän järkemme sanoo, että tämä on hullua. Mutta mitä se on verrattuna siihen, että joitakuuta satoja vuosia sitten kansa, työtä tekevä kansa, maata viljelevä kansa, työmiehet saivat maksaa jopa 70 % veroina. Silloin olivat olot toiset. Ihminen saattoi viljellessään maata iloita siitä, että oli hyvä vuodentulo. Nyt hän saa olla rauhassa tulevana talvena, ja hän ajattelee ilolla, että hänen perheensä tulee hyvin toimeen. Sitten tulee joku ritari linnastaan ja ottaa kaiken. Hän ei ehkä tyydy vain 70 %:iin, vaan ottaa 90-100 % – kaiken. Olot olivat toisenlaisia ennen. Me elämme nyt kuin kulta-ajassa, jos vähän ajattelemme esi-isiämme. Eivät kirkon ruhtinaat olleet myöskään sen parempia. Ehkä he koettivat olla hieman suvaitsevampia, mutta heillä oli omat tapansa kiskoa ihmisiltä heidän omaisuuttaan. Niillä tuloilla he sitten toteuttivat omia suunnitelmiaan maailmanvallan suhteen. Totuudenetsijöinä ja teosofeina, salatieteilijöinä me syystä kysymme: Kuinka kirkko tällä tavalla saattoi kulkea harhaan kaikissa ihanteellisissa pyrkimyksissään; mistä johtui, että veljeyttä, Jumalan valtakuntaa, jossa kaikki elävät onnellisina, veljinä, vapaina keskenään, käsitettiin niin kovin väärin, että se aivan syrjäytettiin, mistä johtui, että kirkko niin kovasti piti kiinni omasta hierarkisesta järjestyksestään? Luultavasti tämä pitää paikkansa useimpien sen virallisten jäsenten suhteen, koko järjestön suhteen. Mistä johtuu, että kirkko uskoi, että tämä oli sittenkin oikein, että näin piti olla? – Tiedämme, että katolisessa kirkossa aina silloin tällöin esiintyi ihmisiä, jotka näkivät näkyjä, näkivät suurissa ilmestyksissä, että enkelit tulivat heidän luoksensa, että Kristus itse ilmestyi heille. Kaikki nämä pyhimysten näyt vahvistivat katolisen kirkon suuruutta, sen oikeata järjestystä, antoivat tukea dogmeille ja käsitykselle kirkon pyhydestä. Emme siis saata ajatella, että kaikki paavit olisivat voineet sanoa tai uskoa niinkuin eräs, en muista hänen nimeään, joka sanoi: „Kuinka meitä sentään hyödyttäkään tämä taru Kristuksesta.” Joku paavi oli ajatuksiltaan niin täydellisesti materialisti, ettei hän uskonut mihinkään muuhun kuin siihen, että hyvä oli saada Pietarin kukkaroon paljon rahaa. Koko tämä turha homma ja leikki, koko tämä taru, koko tämä kristillinen järjestö tuo niin mukavalla tavalla rahaa Pietarin kukkaroon, ettei tarvinnut muuta ajatella kuin omia nautintojaan. Eivät tietysti kaikki paavit missään tapauksessa sillä tavalla ole ajatelleet, vielä vähemmän arkkipiispat ja piispat ja kaikista vähimmin papit, sillä katoliset papit olivat useinkin kansasta lähteneitä, vilpittömiä ihmisiä, jotka todella uskoivat, että he palvelivat maailman pyhää järjestystä ja Jumalaa. Meidän täytyy tunnustaa, että jollei tätä alemmaa papistoa olisi ollut, joka sentään niin usein edusti todella inhimillistä kauneutta, nöyryyttä ja useinkin rakkautta, niin kirkko varmaan olisi tuominnut itsensä paljon enemmän. Mutta näiden pappien, monen munkin ja nunnan ansiota oli, että tämä järjestelmä sentään säilyi kautta aikojen. Kansaa uskoi sentähden, että se näki papistossa paljon hyvää. – Mutta mistä johtuu okkultisesti katsoen kaikki tämä? Se johtuu siitä, että kun kristinusko hylkäsi gnostikot, sulki pois gnostikot seurakunnastaan, se samalla silloin leikkasi poikki yhteyden hengen maailmaan, sulki itsensä ulos siitä korkeammasta hengen elämästä, jossa yksin ovat kaikki vapahtajat ja kaikki todella heränneet, kaikki henkisesti kehittyneet ja pelastuneet ihmiset ja joutui tekemisiin sen maailman kanssa, jota me nimitämme astraalimaailmaksi, vieläpä alemmaksi astraalimaailmaksi. Se tuli olemaan tekemisissä tämän kolminaismaailman kanssa, tämän inhimillisen, persoonallisen helvetin, kiirastulen ja taivaan kanssa, jotka taas kaikki, niinkuin tiedämme, toteutuvat tässä näkyvässä maailmassa. Sillä kuolemanjälkeinen elämä on vain kaikupohja tälle näkyvälle elämälle. Kirkko tuli siis käytännöllisesti materialistiseksi. Se ei huolinut hengen elämästä, ei huolinut Kristusta muuten kuin tyhjiä sanoissa. Silloin tapahtui se, mikä aina tapahtuu. Silloin se, mikä tässä näkyvässä maailmassa on symbolia, muuttuu totuuden irvikuvaksi, mutta silti todellisuudeksi, niinkuin pahakin on todellista, vaikka se on hyvän irvikuva. Sillä tavalla tuli koko tämä hierarkinen järjestö, joka itsessään olisi tässä näkyvässä maailmassa ollut ainoastaan vertauskuvaa, kun se ei sellaisenaan toteutunut näkyvässä maailmassa muuten kuin vertauskuvana, jäykäksi todellisuudeksi. Tarkoitin, että jos me nyt sanomme, että toinen ihminen on kehittyneempi kuin toinen, henkevämpi, suurempi rakkautessaan, niin eihän hän silloin asetu sortamaan sitä, joka on heikompi, vähemmän

kehittynyt ja pienempi rakkaudessaan, ja hän ei asetu tuon toisen yläpuolelle, että toinen tuntisi, kuinka paljon suurempi hän on, vaan hän osoittaa suurempaa rakkautta tuolle pienelle kuin mitä tuo pieni osoittaa; ja silloin hän toteuttaa veljeyttä. Se, joka on viisaampi, kehittyneempi ja enemmän rakastava ihminen, pikemmin asettuu, kuinka sanoisin, näennäisesti aivan toisen alapuolelle. Veljeyttä toteutetaan sillä tavalla, että ne, jotka ovat enemmän kehittyneitä, jotka ovat todellista elämää täynnä, osoittavat rakkauttaan. Jos ei ole näin, jos me uskomme johonkin hierarkiseen todellisuuteen tässä näkyvässä maailmassa ja tuollaiseen astejärjestelmään, ja sanomme, että toiset ihmiset ovat kehittyneempiä kuin toiset, silloin me heti, jos olemme unohtaneet itse hengen ja itse elämän, muodostamme irvikuvan maan päälle, teemme todellisuuden tässä näkyvässä maailmassa siitä, mikä on symbolia. Mistä tämä todellisuuspakko tulee? Se tulee astraalimaailmasta, helvetistä, kiirastulesta ja persoonallisesta taivaasta. Se tulee näkymättömästä maailmasta suurena inspiraationa, valtaan ja mahtiin pyrkimisenä, ylpeyteen ja korskeuteen, niiltä monilta miljoonilta ihmisiltä, jotka siinä maailmassa ovat, niiltä kaikilta voimilta, jotka siinä vaikuttavat, jos suljemme silmämme totuudelta. Se tulee niin suurena psyykkisenä voimana, että se sokaisee meidän silmämme, ja me uskomme, että tässä näkyvässä maailmassa on olemassa sellainen hierarkia, joka voi tässä näkyä, niin että me olemme polvillamme kaikkien korkeiden olentojen edessä ja heitä tottelemme, heihin sokeasti uskomme ja teemme heidän tahtonsa pelolla ja vavistuksella. Se on astraalista inspiratiota, se on alemman maailman, se on helveteistä päin tulevaa vaikutusta. Tämä kuva pitää meillä olla selvänä senkin tähden, että vaikka me olemme reformation kautta joutuneet vähän pois tuosta hierarkisesta käsityksestä, vaikka me olemme protestantisissa maissa saaneet silmämme auki näkemään katolisen kirkon hierarkian hulluutta, niin emme silti ole millään tavalla ymmärtäneet itse asiaa. Me olemme hyljänneet ainoastaan jonkin muodon, mutta silti emme pääse todellisuuteen kiinni. Nyt on asia niin, että me kuljemme kohti aikaa ja olemme siinä jo, jolloin ihmiskunnassa taas yleisemmin aletaan käyttää kaikenlaisia seremoniallisia juhlallisuuksia. Silloin meidän täytyy aina muistaa, että ne ovat tässä näkyvässä maailmassa symboleja, eivät mitään kouriintuntuvia todellisuuksia. Jos me alamme vastaisuudessa, – mehän tulemme Vesimiehen aikaan ja alamme uutta kulttuuria vähitellen – uskoa, että tässä näkyvässä maailmassa on olemassa jokin hierarkinen todellisuus, niin joudumme taas muotoihin, pois päin todellisuudesta ja itse elämästä. Meidän täytyy pitää mielessä, että tässä näkyvässä maailmassa kaikki on symbolia. Jos olemme virkamiehiä ja korkeita herroja, niin kuinka lähellä onkaan ajatus, että nythän minulla on valtaa ja nyt käytän valtaa, ja minä voin suunnitella vaikkapa omalle puolueelleni jotakin; me voimme suunnitella jotakin, josta itsekin kovasti hyödyimme. Jos me erehdymme, niinkuin ihminen mielellään erehtyy tähän harhaluuloon, silloin emme koskaan pääse pois onnettomuuksista. Meidän täytyy tulla siihen, että kaikki on symbolia. Ei minulla ole mitään todellista valtaa. Jos minulla on vallan symboli hetkeksi, niin se on ainoastaan sitä varten, että minä nöyryydessä ajattelin kaikkien toisten parasta. Itseäni en saa ajatella, puolueettani en saa ajatella, muuten profanoin ja prostituoin sen vallan symbolin, joka on annettu minun käteeni. Me tulemme siihen aikaan, että meidän täytyy oppia tämä. Se on Vesimiehen kulttuurissa välttämätöntä. Me emme saa jatkaa tuollaista itsemme pettämistä, emme saa kuvitella olemattomia. Elämä ottaa vähän kovakouraisesti meihin kiinni, sillä meidän sisäinen organismimme, meidän hermostomme on niin kehittynyt nyt jo, että olemme vastaanottavia erilaisille vaikutuksille, hyvälle, oikeille, järkeville vaikutuksille. Me voimme ymmärtää jo asioita. Mutta samalla olemme vastaanottavia kaikille helvetin ja pirun vaikutuksille, niin että me voimme myöskin antaa myöten niille tässä tulevassa kulttuurissa taikka siinä kulttuurissa, joka on sisäisesti alkanut. Jos annamme myöten minkälaisille vaikutuksille tahansa, niin saamme aikaan helvetin maan päälle. Onhan profeettoja, ihmisiä, jotka katsovat eteenpäin ja jotka luulevat näkevänsä, että ihmiskunta tai sanokaamme meidän sivistyneistömme täällä Euroopassa ei kestä niitä voimia, jotka päästetään vapaiksi. On aivan silmiinpistävä ilmiö meidän aikanamme, ettei ole enää samaa muuria kuin ennen näkyvän ja näkymättömän maailman välillä, vaan näkymättömästä maailmasta päin hyvin tunkeudutaan tähän näkyvään maailmaan ja tästä näkyvästä maailmasta pyritään näkymättömään. Tämä johtuu siitä, että miljoonia ihmisiä kuolee väkivaltaisesti. Nämä ihmisethän suurimmaksi osaksi ovat tuossa välitilassa, eivät kuulu suorastaan näkymättömään maailmaan, mutta eivät näkyväänkään. Me voisimme sanoa, että he toisella silmällä näkevät tuohon näkymättömään maailmaan, mutta taas toisella silmällä katsovat tätä näkyvää ja pyrkivät tänne. Näiden miljoonien tällaisten ihmissielujen vuoksi tuo muuri on tullut paljon ohuemmaksi kuin ennen, ja spiritismiä itse asiassa harjoitetaan hyvin paljon meidän maapallollamme ja myöskin kaikenlaista magiaa. Me

istumme täällä hyvin viattomina. Meillä ei ole paljon tietoa tästä kaikesta. Suomi on onnellisemmassa asemassa kuin muut maat. Mutta toisissa maissa on hyvin paljon sellaista salaperäistä toimintaa, aivan niinkuin voisimme sanoa, mustamaagillista toimintaa. Ja sentähden on profettoja, jotka katsovat eteenpäin ja sanovat, että mustia, hirmuisia aikoja on tulossa, helvetit avaavat ovensa ja pirut pääsevät vaikuttamaan ihmiskuntaan, jollei ihminen ole niin puhdistanut itseään, ettei hän ota vastaan vaikutteita muualta kuin hengen maailmasta. En tahdo omasta puolestani mitään sanoa näistä profetioista. Ne olkoot omassa arvossaan. Onhan niinkin sanottu, että tänä vuonna (siis 1928) toukokuun lopulla päättyy joku kausi ja alkaa toinen, hyvin vaikea aika. Ken elää se näkee. Minä en tahdo ennustaa mitään onnettomuuksia ja mitään ikävää, mutta senhän me tiedämme kaikki, että on hyvä olla varuillaan ja valmistautuneena. Aina on hyvä henkisesti olla siinä kunnossa, että voi kuolla ja siirtyä tästä maailmasta toiseen maailmaan. Emme tiedä koskaan itsestämme, milloin meidän hetkemme lyö ja koska meidän täytyy siirtyä pois toiseen maailmaan. Miksi kaiken valmistuksen siirtäisimme epämääräiseen tulevaisuuteen? Miksi koko elämämme ei olisi sellaista, että aina olemme valmiit lähtemään pois? Miksi emme elä kuin Isän helmassa, ja kun Isä sanoo, että nyt lähde, lähdemme ilomielin, ja kun Isä sanoo meille, että vielä saat jäädä, niin me myöskin jäämme, vaikka se voi olla usein vaikeata. Sentähden se ihminen, joka elää, niinkuin täällä maan päällä pitäisi elää, on ulkopuolella sekä tätä näkyvää elämää että kuolemaa, ulkopuolella tai yläpuolella. Hänelle ne ovat luonnollisia ilmiöitä. Ei hän näyttele teatteria itsensä kanssa; ei hän sano, että en minä koskaan kuole. Me olemme luonnostamme nuorina ihmisinä taipuvaisia lykkäämään pois tuon ajatuksen. Meistä tuntuu niin luonnottomalta, että me kuolisimme. Nyt on juuri elämä alkanut ja kuolema on niin kaukana. On paljon hausempi olla sitä ajattelematta. Joku voi nuorena pysähtyä ajattelemaan ja sanoa itselleen: Minä olen kuolematon olento? Se on vain harhaa; se perustuu harhakuvitelmiimme. Yhtä hyvin voi ilolla katsoa totuutta silmiin ja sanoa: Minä tulen kuolemaan, niinkuin kaikki muutkin. Kuolema ei ole olemassaolon loppu, vaan se on siirtymistä maailmasta toiseen. Miksi emme ottaisi selvää tästä maailmasta ja toisesta maailmasta, että olisimme valmiit siirtymään minä hetkenä tahansa ilomielin varmoina siitä, että mikään ei ole hullusti. Mutta jos meillä on jotakin omallatunnonamme, jos olemme tehneet jotakin, puhuneet jotakin, ajatelleet jotakin sellaista, josta meidän omatuntonemme meitä moittii, silloin on aina hataraa, silloin on meidän välttämättä ensin kasvatettava itsemme pois tuosta kuolemasta, joka lepää omallatunnonamme. Meidän on niin puhdistettava itsemme, että taas osaamme katsella elämää silmästä silmään, että me kuolemme ilolla niinkuin viattomat lapset, jotka eivät mitään pahasta tiedä. Sillä tavalla meidän pitää olla, ja silloin on meidän turvallista elää ja turvallista kuolla.

Olkaamme siis selvillä siitä, että kirkon suurin erehdys ja rajoitetummassa muodossa katolisen kirkon suurin erehdys oli siinä, että se katkaisi yhteytensä hengen maailman kanssa, joutui astraalisten virtausten valtaan ja joutui pitämään hierarkiaa, joka oli symbolia näkyvässä maailmassa, todellisuutena. Sentähden, kun me tutkimme veljeyttä, emme mitenkään saata pysähtyä tutkimaan sitä vain seurakunnan kannalta. Meidän täytyy päinvastoin sanoa, että seurakuntana, yhteiskuntana, kirkkona emme ole mitään veljeyttä toteuttaneet. Me olemme sangen huonosti ainakin toteuttaneet veljeyttä. Täytyyhän meidän kuitenkin myöntää, että olemme silmiinnähtävästi viimeisinä aikoina kulkeneet kauniimpaa, kultaisempaa aikaa kohti ja toteuttaneet hyvin paljon hyvää, joka ennen oli kerrassaan salassa. Mutta itsetietoisesti emme ole millään tavalla seurakuntana, yhteiskuntana, kirkkona, veljeyttä toteuttaneet. Meidän täytyy mennä kuin asian alkutekijöihin ja muistaa, että veljeyttä ei saata toteuttaa, jollei ole veljellistä ihmistä. Jollei yksilö pyri rakkauteen ja veljeyteen, niin ei ihmisten yhteiselämässäkään toteudu mitään veljeyttä. Sentähden meidän täytyy aivankuin purkaa tuo yhteisön veljeys, tuo kirkko, ja mennä taaksepäin yksilöihin ja kysyä, miten yksilöinä löydämme veljeyden? Mitä on veljeys yksilön kannalta? Me palaamme Jeesus Kristuksen luo, asetumme hänen jalkainsa juureen ja kysymme häneltä: „Mitenkä voi meistä yksilöinä tulla veljiä? Mitenkä me yksilöinä opimme rakastamaan; mitenkä meistä yksilöinä voi tulla taivasten valtakunnan jäseniä; mitenkä me pääsemme siihen taivasten valtakuntaan, jossa tulee olla veljesrakkauden toteutettuna?” Veljesrakkautta toteutetaan tietysti silloin ja ainoastaan taivasten valtakunnassa, jossa on jokin yhteinen takana. Taivasten valtakunnassa on Jumala, Isän tajunta takana. Taivaitten valtakunnassa jokainen ihminen, jokainen jäsen tottelee Isää ja tekee Isän tahdon. Isä, joka on yhteinen, yhteinen sitova rakkaus, tekee veljeyden mahdolliseksi. Millä tavalla me pääsemme Isän yhteyteen? Mitenkä me yksilöinä saamme kiinni

rakkaudesta? Siihenhän Jeesus Kristus vastaa: „Teillä täytyy olla uskoa.” Häinkin puhuu siis uskosta, ei ainoastaan Paavali. Mutta mikä usko on tässä kysymyksessä? Onko kysymyksessä jokin usko tavallisessa merkityksessä, kaikenlaisten hullujen asioiden totena pitämisen merkityksessä? Ei suinkaan. Se pistis, se usko, johon Jeesus tahtoo meidän heräävän, ei ole ristiriidassa minkään järjen tiedon kanssa. Se usko päinvastoin vaatii ensimmäisenä ehtona, että me teemme järjellämme paljon työtä. Se usko ei estä meitä totuutta etsimästä, tutkimasta. Se ei estä käyttämästä ajatusta ja järkeä. Päinvastoin meidän täytyy etsiä jotakin maailmanselitystä. Meidän täytyy etsiä ja tutkia kaikenlaisia oppeja, joita on tarjolla. Jeesuksen aikana Palestiinassa ei ollut läheskään niin paljon erilaisia maailmankatsomuksia ja maailmanselityksiä kuin nykyaikana. Nykyajan ihminen ei saa olla arka; hän ei saa pelätä niinkuin kristillisen Euroopan uskovainen, joka sanoo, että nuo ovat vaarallisia ja pahoja ihmisiä, tuollaisen ihmisen silmiin ei saa katsoa, sillä piru lentää jo sieltä sieluun. Sellaiset ihmiset ovat ahdasmielisiä ja ovat sulkeneet itsensä ulos uskon mahdollisuudelta. Sillä todellisen uskon ehtona on, että me katsomme kaikkea ja käytämme järkeämme niin paljon kuin meidän aivomme antavat myöten. Ihmisen täytyy tutustua filosofioihin, erilaisiin maailmanselityksiin, tiedemiesten tuloksiin, niin paljon kuin se on hänelle mahdollista. Sitten vasta, kun ei ole mitään sellaista, johon hänen järkensä ei olisi tutustunut, hän on suojattu salakavalalta vihalta. Ihmisen pitää olla niin kehittynyt, niin tervejärkinen, niin laajakatseinen, niin tutustunut kaikkeen inhimilliseen sielunelämään, ettei hänelle ole mitään vierasta ja ettei hän mistään hämmästy. Kun hän on täysin ajatuskykyinen ja järkevä, hän voi saavuttaa tuon uskon, joka on inhimillisen ajatuksen ja järjen yläpuolella. Me voimme päästä siihen uskoon varhemminkin. Ei meidän tarvitse lukea kaikkia maailman kirjoja ennen kuin voimme uskoon päästä. Tahdon tässä vain painostaa sitä, että jotta pääsisimme pian tuohon todelliseen uskoon, niin on hyvä ja tärkeätä ja välttämätöntä kouluttaa järkeämme myöskin sen ohella, ettemme jää ahtaalle missään, sanattomiksi missään, sillä pirulla on hyvin paljon viekkaita ajatuksia, ja hän voi heittää niin paljon kauniita ajatuksia etemme, että jollemme ole hyvin varustettuja, niin lankeamme hänen ansoihinsa. Yksinään ei pelkkä uskonnäkemyks ehdottomasti auta. Voimme joutua hämillemme, jollemme ole kouluttaneet myöskin ajatustamme. Mutta kun ihminen on älyltään koulutettu, hän on siinä suhteessa hyvässä turvassa, ja hän voi käyttää niitä asioita, joita tulee astraalimaailmasta, hän voi käyttää astraalimaailman voimia. Sillä luuletteko, että piru esiintyy sarvet päässä ja pukinjalkaisena? Hänhän heti herättäisi meidän epäilyksemme. Ei olisi silloin mikään konsti olla varuillaan. Piru esiintyy aina valon enkelin muodossa.

Se usko, johon voimme päästä ennemmin tai myöhemmin, on lyhyesti sanoen usko Jumalaan. Mutta muistakaamme, että se on myöskin lyhyesti sanoen uskoa rakkauteen; se on uskoa Kristukseen, uskoa hyvään, joka pülee meidän sisässämme, meidän persoonallisuutemme sisimmässä sopukassa taikka meidän persoonallisuutemme yläpuolella. Kun ihminen eli Jeesuksen aikana ja kun hän katseli häntä, niin hän ajatteli, että mihinkähän hän oikeastaan tähtää noilla puheillaan. Mihin meidän pitäisi uskoa. Kun me seurasimme häntä ja kuuntelimme häntä, hänen neuvojaan ja käskyjään, vertauskuviaan ja selityksiään elämästä – sillä kansalle hän puhui juuri vertauskuvien, – niin silloin me huomasimme, että hänhän tarkoittaa juuri sitä, että meidän tulee uskoa siihen hyvään, joka on kaiken yläpuolella ja kaiken sisällä, siihen hyvään, joka on Jumalan ilmoitus meissä, siihen hyvään, joka ei imartele meidän persoonallisuuttamme, ei meidän persoonallisia heikkouksiamme, siihen hyvään, joka ei kuiskaa meille: „Kerro omasta hyvyydestäsi, kauneudestasi ja ihanuudestasi. Sinulla on niin paljon hyviä ominaisuuksia ja sinun taivaasi on oleva ihana.” – Usko siihen hyvään, joka sanoo meille: „Mitä taivaista, mitä helveteistä. Hyvyys, epätsekkyys, rakkaus ei kysy sellaista. Ei rakkaus kysy taivaita enemmän kuin helveteitäkään. Rakkaus kysyy ainoastaan sitä salaperäistä, jota me nimitämme hyväksi ja joka ei ole minun persoonallista hyväni, vaan joka on kaikkien ainoa hyvä.”

VIII

Usko, joka on tietoa

Se usko, joka on tietoa, ei ole kristillisen kirkon helmassa versova kristinusko. Kristillinen kirkko, kuten tiedämme, erotti piiristään gnostikot kerettiläisinä, ja nämä gnostikot puhuivat uskosta, joka oli tietoa. Gnostikot sanoivat nimenomaan, että usko eli pistis vie tietoon eli gnoosikseen. Ja meidän mielestämme, niinkuin olemme näissä esitelmissä puhuneet, ei usko ollutkaan minkään arvoinen, ellei se muuttunut gnoosikseksi. Olemme koettaneet kuvata gnostikkojen käsitystä uskosta, heidän käsitystään etenkin siitä uskon keskeisestä aiheesta, jota me sanomme lunastukseksi ja joka on hyvin läheisessä yhteydessä Jeesus Kristuksen persoonan kanssa. Olemme nähneet, kuinka gnostikot erottivat tässä lunastustyössä kolme eri jaksoa: ensimmäinen oli valmistava työ ennen Kristusta, toinen itse lunastustyö sellaisena, kuin se tuli Jeesus Kristuksen kautta täytetyksi, ja kolmas oli se työ, joka Jeesus Kristuksen jälkeen jatkuu. Tulimme viime kerralla tähän kolmanteen jaksoon ja koetimme sitä jonkin verran silloin kuvata. Emme tulleet sen pitemmälle kuin huomataksimme, että usko, josta gnostikot puhuivat ja joka muuttuu tiedoksi eli gnoosikseksi, olikin ennen kaikkea yksilön asia. Kristillinen kirkko ei käsittänyt sitä tällaiselta yksilölliseltä kannalta. Se tarttui heti siihen toiseen puoleen uskosta, joka esiintyi seurakunnan elämässä, seurakunnassa. Ja koska lunastustyö esiintyi aivan luonnollisesta syystä seurakunnassa, se kun Kristuksen jälkeen uskossa esiintyy rakkautena, niin tämä rakkaus tuli kirkon mielestä esille seurakunnan elämässä eli toisin sanoen itse kirkossa. Niinpä kirkkoisä Augustinus sanoo nimenomaan tuon tunnetun lauseen: „Kirkko on Jumalan valtakunta.” Niinkuin kirkko on organisoitu, niin on Jumalan valtakunta toteutunut maan päällä. Mutta historiallisesti tiedämme, että Jumalan valtakunta ei ole kirkossa toteutunut. Virheen huomasimme olevan siinä, että kirkko syrjäytti uskon ja siitä johtuvan rakkauden yksilöllisen puolen ja painosti enemmän seurakuntaa. Uskonto oli joukkouskontoa, seurakunta oli lauma, jolla oli paimen – *pastor* (pastori) merkitsee paimen. Kirkko siten syrjäytti ensimmäisen ja välttämättömän jakson, nim. yksilöllisen uskon. Sentähden kirkko joutui harhateille. Ja jos tahtoisimme auttaa kirkkoa ja kristikuntaa, yleensä ihmiskuntaa ja saada takaisin oikean käsityksen uskosta, niin täytyy meidän luonnollisesti palata yksilön työhön, siihen, mikä lunastustyö on yksilöllisesti, mitä jokaisen ihmisen pitää tehdä jatkaakseen Jeesus Kristuksen alkuunpanemaa lunastustyötä, jota oli valmistettu ennen häntä.

Viime kerralla tulimme siihen, että lunastustyöstä ei tule seurakunnallisesti mitään, ellei se toteudu yksilöllisesti, sillä kuinka ihmiset voisivat rakastaa toisiaan, elää veljellisesti keskenään, ellei heissä ole herännyt rakkaus, joka tulee ilmi yhteiselämässä. – Meidän on siis koetettava saada käsitys tästä uskosta, lunastustyöstä yksilöllisessä merkityksessä, sillä niinkuin viime kerralla sanoimme, lunastustyö yksilön elämässä alkaa sillä, jota sanotaan uskoksi. Kaikki gnostikot sanoivat, että ihminen ei voi tulla kristityksi, jollei hänellä ensin ole pististä, uskoa. Tähän sanaan on tietysti kirkkokin tarttunut. Meidän kristillinen kirkkomme sanoo aivan oikein: kristillinen elämä alkaa uskosta. Mutta kristillinen kirkko antaa sen myös päättyä uskoon. Meidän ei tarvitse kauemmin viipyä kirkon käsityksessä uskosta, koska siitä olemme jo puhuneet aikaisemmin.

Kysymme siis: Mikä sitten on usko? Mikä on se usko, joka todella on sitä Jeesus Kristuksen jälkeen tapahtuvaa lunastustyötä, joka todella lunastaa yksilön ja tekee hänestä seurakunnan eli veljeskunnan oikean jäsenen? – Sanalla usko on ihmisten kesken kristikunnassa aivan varma, tavallinen merkityksensä. Useimmat ihmiset käsittävät tietysti uskolla jotakin määrättyjen opinkappaleitten totena pitämistä: ei ole mitään uskoa, ellei ole uskoa joihinkin määrättyihin dogmeihin, jotka muodostavat tämän uskon sisällön. Tämähän on tavallinen kirkollinen käsitys uskosta. Ja juuri sentähden, että on olemassa tällainen edeltäpäin määritelty käsitys uskosta, meidän on tarkastettava itse tätä käsitettä „usko”, ennenkuin voimme saada selvän kuvan siitä, mitä usko gnostilaisessa, todellisessa merkityksessä on, mikä on se usko, joka on tietoa.

Tarkastaessamme vähän uskon luonnetta yleensä, voimme saada aavistuksen, elävän kuvan siitä, mitä todellinen usko on. Sillä silloin huomaamme, että todellinen usko ei ole erotettavissa elämästä. Todellinen usko ei ole mitään ihmisen jokapäiväisen, käytännöllisen elämän ulkopuolella olevaa. Se ei ole mitään vierasta, mitä ihmiseen olisi tullut, jonka hän olisi itselleen omaksunut, vaan todellinen usko perustuu yhtä paljon elämän kokemukseen kuin koko meidän muu elämämme.

Ottakaamme kolme esimerkkiä tavallisesta, jokapäiväisestä elämästä täällä maan päällä. Niissä kaikissa esimerkeissä esiintyy silloin usko, ja me voimme jokainen heti ymmärtää, me sen myönnämme, että siinä esiintyy usko; kuka tahansa voi käyttää sanaa „usko” näiden ilmiöiden yhteydessä. Ajattelen ensiksi taiteellista ihmistä, luovaa sielua, runoilijaa, säveltäjää tai esiintyvää taiteilijaa, soittajaa, näyttelijää, ihmistä, jonka pitää luoda jotakin, suorittaa jotakin, joka ei käytä päiväänsä vain jokapäiväisiin askareihin. Varsinkin, kun on kysymyksessä kirjan tai runon kirjoittaminen, täytyy olla jotakin taitoa, edellytyksiä, mutta täytyy myös olla ehdottomasti sitä, jota nimitämme uskoksi. Jos katsomme taiteellista ihmistä, huomaamme, että hänessä vaikuttaa kaksi hyvin suurta voimaa – näihin ihmisiin voimme ehkä lukea myös totuudenetsijät, tieteelliset ihmiset –, kaksi psykologista voimaa. Toinen on suuri, raateleva epäily: Kuinka minä osaan? Mihin minä kykenen? Onko tämä, jonka saan aikaan, minkään arvoista? Näin on varsinkin alkuaikoina tällaisen ihmisen elämässä, silloin, kun hän kamppailee, ei ole täysin varma itsestään. – Saman ilmiön huomaamme nuorena, rakastuneena ihmisessä. Hän epäilee omaa saamattomuuttaan, kykenemättömyyttään. – Ja samoinkuin nuorukainen tavoittelee neidon suosiota, taiteellinen ihminen aivankuin palvoisi näkymätöntä jumalatarta. Mutta samalla siinä on hyvin valtavaa uskoa, ja kun epäily väistyy, usko saa hänet valtoihinsa; hän tuntee suurta voimaa sisässään; hän tuntee, että hän on luotu koko maailman voittamaan, hän on luotu suorittamaan tämän ihmeellisen työn, jonka hän on saanut; hänen täytyy kirjoittaa tuo kirja tai esittää jotakin musiikkia, esiintyä näyttämöllä, tehdä jokin keksintö. Hän uskoo siihen. Ja kuta enemmän hän antautuu työhönsä, sitä enemmän hänessä kasvaa usko. Vastaavuuksia löydämme ihmiselämästä kaikkialta. Meissä täytyy olla tällainen usko, jotta saisimme jotakin aikaan. Meissä täytyy olla uskoa omaan itseemme, omaan kutsumukseemme. Tämä usko on samalla silloin salaperäinen voiman tulva näkymättömästä maailmasta. On kuin olisimme yhteydessä henkimaailman kanssa, kuin uskoisimme kohtaloon, tähteemme. Tuo usko on ihmisen elämässä välttämätön. Epäilykset raatelevat häntä, mutta kuta enemmän usko saa vakiintua, kuta enemmän hän suorittaa tekoja elämässä, uskon sankaritekoja, sitä kauemmas kaikkoavat epäilyksen henget. Hän voi saada täyden voiton epäilyn yli ja elää aina uskossa. Tämä on kuvaava piirre elävässä, todellisessa uskossa, siinä, mitä me gnostikkoina nimitämme uskoksi. Usko ei ole tekemisissä minkäänlaisten opinkappaleiden kanssa. Se on tekemisissä elävän voiman, itse elämän kanssa. Taiteellinen ihminen ei tiedä muuta, kuin että hänen on suoritettava se tai se työ, luotava se tai se taideteos; ja hänen täytyy uskoa, että se on hänen tehtävänsä.

Sitten voimme ottaa toisen esimerkin jokapäiväisestä elämästä. Ajatelkaamme ihmistä, jolla on taipumus määrättyyn heikkouteen, syntiin, sanokaamme taipumus väkeviin juomiin. Nyt en silloin ajattele kaikkia niitä ihmisiä, joilla on taipumusta väkeviin, sillä niitä on verraten paljon, mutta ajattelen sellaista ihmistä, jolla on, niinkuin voisimme sanoa, lapsellinen usko ja luottamus alkoholiin, niin että hän saattaa olla onneton, alakuloinen, hermostunut, poissa tolaltaan silloin, kun hänen täytyy kieltäytyä tuosta nautinnosta, tuosta synnistä, heikkoudesta, mutta joka silloin, kun hän pääsee tilaisuuteen nauttia väkeviä, muuttuu aivan toiseksi olennoiksi, tulee iloiseksi, hyvälle tuulelle, omaksi itsekseen. Sentähden sanotaan vanhassa roomalaisessa sananparressa: „In vino veritas”, viinissä totuus. Ihminen saattaa käydä jonkinlainen naamari kasvoilla. Hän hillitsee ehkä pakosta itsensä, hän ei ole oma itsensä, mutta sitten, kun suloinen lasi on tuossa hänen edessään ja ehkä vielä kumppaneita mukana, kun hän saa nauttia juomaansa, niin koko hänen elämänsä muuttuu ruusuiseksi; hän tuntee olevansa oma itsensä: „Nyt minun ei tarvitse teeskennellä, hillitä itseäni, ei tarvitse olla tuo toinen olento, joka käy ikävässä ja kaipauksessa; nyt saan tuoda esille, mitä sielussani on.” Hänen sydämensä pulppuaa iloa, totuutta, hän puhuu viisaasti ja tekee teräviä huomioita. Ihminen, joka tulee omaksi itsekseen, niinkuin me voimme sanoa, synnin yhteydessä, ei siedä ja rakasta niitä ihmisiä, jotka ovat ulkokultaisia, ankaria, tuomitsevia, ahdasmielisiä, vaikka hän ei muuten tavallisessa elämässään ilmaise tätä sisäistä arvosteluaan. Mutta nyt hän voi ystävällisellä, ihmisrakkaalla tavalla tuoda

esille omat sisäiset ajatuksensa, terävät huomionsa siitä, kuinka pikkumaisia ihmiset ovat. Tällainen ihminen, joka on lapsellisesti kiintynyt joihinkin heikkouksiin, syntiin, on sydämellinen, vilpitön, hyvä ihminen, vaikka me toiset ehkä kylläkin arvostelemme häntä ankarasti. On myös totta, että sellainen ihminen, sitten kun tulee vastavaikutus, kun hänelle, juotuaan itsensä aivan humalaan, tulevat siitä aiheutuvat kivut, itkee ja katuu ja sanoo, että se on huonoa ja häpeällistä, hän ei tee enää sellaista. Sitten tulee taas jokapäiväinen elämä, jolloin hän yhä enemmän joutuu pois itsestään, ennenkuin hän taas joutuu heikkoutensa valtaan ja kokee omaa itseään. Tämä meidän on muistettava. – Mehän yleensä olemme omassa mallikelpoisuudessamme, miltei täydellisyydessä, valmiit tuomitsemaan toisia: Meillä ei ole mitään tuollaisia syntejä; meillä ei ole mitään silminnähtäviä heikkouksia; mehän elämme mallikelpoisesti ja olemme loistavia ihmisiä. Me emme huomaa, että meidän heikkoutemme on tässä ahdasmielisyydessä, kun katselemme, kuinka hirveitä toiset olennot ovat, jotka tekevät niin silmiinnähtävää syntiä. Me emme ymmärrä heitä, sillä meidän sydämemme on kylmä. Mutta jos me oikein ajattelemme ja oikein koetamme ymmärtää ihmisiä, niin silloin ehkä on käsityksemme, että jumalat rakastavat noita ihmisiä, jotka ovat niin ehjiä synneissään. Muistanette erään lauseen Uudesta Testamentista, Ilmestyskirjasta: „Minä tiedän sinun tekosi: et ole kylmä etkä kuuma; oi jospa olisit kylmä tai kuuma! Mutta nyt, koska olet penseä, etkä ole kylmä etkä kuuma, olen minä oksentava sinut suustani.” (III. 15-16) – sillä rakastan ainoastaan niitä, jotka ovat ehjiä, kokonaisia, niistä on toivoa, sillä niissä on uskoa ja vilpittömyyttä. Sentähden meillä on usein tapana sanoa päihtyneistä ihmisistä, että heillä on omat henkensä, jotka heitä suojelevat; he makaavat ojassa ja menevät kylmään ja kuumaan, eikä heille tapahdu vahinkoa, kuten selväpäisille ihmisille; heillä on omat henkensä, jotka suojelevat heitä. Ja ehkä siinä on jotakin perää, koska ainakin jumalat, jumalalliset olennot, jotka asuen näkymättömässä maailmassa katselevat asioita näkymättömän maailman kannalta, sanovat: „Minä rakastan iloista, vilpitöntä synnintekijää, sellaista, joka uskoo, mutta kammoksen niitä, jotka tekevät syntiä puolinaisesti, jotka samalla epäilevät: tämä on väärin, minä lankean. Niitä minä kammoan, sillä heissä on pirullisuutta, mutta minä rakastan ihmisiä, jotka uskovat siihen omaan syntiinsä, ei niin, että päässään resonoisivat asioista, vaan vilpittömästi rakastavat syntiä ja siihen antautuvat ilman epäöimistä.”

Nyt teidän täytyy käsittää, että minä en näillä sanoilla millään tavalla puolusta mitään syntiä tai heikkouksia. Niin paljon te kaikki olette seuranneet minun työtäni, että minun pyrkimykseni ja neuvoni käyvät aivan toiseen suuntaan. Mutta täytyy aina sanoa totuus ja katsoa elämää oikealta, inhimilliseltä kannalta. Sentähden meidän täytyy katsoa näitä elämän ilmiöitä suoraan silmiin ja tunnustaa, mikä niissä voi olla hyvää. Ja meidän täytyy sanoa, että huomaamme niissäkin ihmisissä, jotka antautuvat suurella voimalla ja sydämensä koko hehkulla tuollaiseen aistilliseen, eläimelliseen syntiin, uskoa, sellaista vilpitöntä uskoa, jossa uskon todellinen luonne tulee esiin.

Mutta meillä on uskoa myös toisessa merkityksessä. Voimme ottaa kolmannen esimerkin elämästä ja nähdä, kuinka siinäkin on uskoa, vaikka se on vielä enemmän kätkeyty. Ajatelkaamme ns. velvollisuusihmistä, joka näennäisesti on kadottanut kaikki elämässä, kaiken uskon, iloisuuden, kaiken remuavaisuuden elämässä. Hänessä ei ole mitään sellaista optimismia, entusiasmia, joka nostaisi hänet korkealle, kuten taiteilija nousee taivasiin ja laskeutuu helvetin syvyyksiin, ja synnintekijä ihanaan paratiisiin ja kylmälle pohjoisnavalle. Ihminen, jossa ei ole nousua, ei laskua, on niin paljon nähnyt elämässä, kokenut ja paljon pettynyt, että hänen suunsa harvoin vetäytyy hymyyn. Mutta mikä on ihmeellistä: jos hän joskus hymyilee, se on niin taivaallisen suloista, että se saa meidän sydämemme voitetuksi. Sellainen ihminen, jolla ei ole muuta elämässä kuin velvollisuuden täyttäminen, löytää ainoan tyydytyksensä juuri siitä tehtävästä, mikä on hänen karmallinen velvollisuutensa. Me voimme ehkä nuoruudessamme sanoa, että hän on kovasydäminen, sillä hän on näennäisesti niin kylmä, liian rauhallinen, liian innostumaton meidän mielestämme, mutta hän on hyvin luja, nöyrä, kestävä, horjumaton velvollisuuksiensa täyttämisessä. Hän ei pyydä mitään, hänellä ei ole haluja, ei himoja, hän ainoastaan tahtoo suorittaa työnsä. Ja me melkein sanoisimme hänestä: hänellä ei ole uskoa. Mutta kun tarkoin tutkimme häntä, huomaamme, että hänessä on sangen syvä usko, joka on melkein muuttunut tavaksi hänen elämässään, ja se on usko välttämättömyyteen, usko, että näin pitää olla, tehdä, tämä on minun osani. Hän aivan kuin kauhistuisi ja häpeäisi, jos hänen pitäisi jotakin pyytää. Toisille hän voi kyllä valmistaa kaikkea hyvää, mutta itselleen hän ei mitään haaveile;

hänen tehtävänsä on suorittaa velvollisuutensa; hän on vaatimaton, nöyrä. Ja hänen uskonsa on suuri juuri sentähden, että hän elää silloin aivankuin tyhjyyden päällä. Hän vain uskoo, eikä hän itse nimitä sitä uskoksi, ei miksikään, mutta psykologisesti katsoen se on sangen syvä usko maailman järkähtämättömyyteen, oikeuteen, Jumalaan, kosmilliseen järjestykseen. Tässäkin siis esiintyy uskon yksi olemuspuoli, tämäkin karakterisoi uskoa.

Jos katsomme kaikkia näitä eri ihmisiä, taiteilijaa, synnintekijää ja velvollisuusihmistä, niin huomaamme yhteisenä piirteenä heissä silloin, kun usko on heissä elävä, että he ovat onnellisia ja samalla toisille ihmisille hyviä, rakastavia. Taiteilija, ihminen, joka jotakin luo, tuntee rakastavansa koko maailmaa, silloin kun usko hänet täyttää, ja hän tuntee suorittavansa jotakin työtä. Hänen sydämensä on täynnä hyvyyttä. Samoin synnintekijä, kun hän saa elää tuota elämää, jossa hän on oma itsensä, on ystävällinen ja hyvä kaikkia kohtaan. Ja samalla velvollisuusihminen on kaikkien ystävä silloin, kun hän on löytänyt lopullisen velvollisuutensa, vaikka hänen ystävyytensä ei tule esille tunteenpurkauksissa. Hän on ihminen, jolta voi kysyä: Miten on oikein, miten on ratkaistava tällainen pulma? Kaksi ihmistä, jotka riitelevät, voivat kääntyä tuollaisen velvollisuusihmisen puoleen, ja hän voi sanoa, mikä on oikein, ja nuo toiset tuntevat, että hän on sanonut oikein, sillä hän on niin persoonaton, rauhallinen. Hän ei ehkä ole niin nuorekas, mutta hän puhuu selvästi. – Näissä kaikissa on siis yhteisenä piirteenä se, että heidän uskonsa ilmenee toisia kohtaan rakkautena, rakkauden tunteena, rakkauden ajatuksena ja rakkauden tekona.

Nyt me silloin saatamme kysyä: mikä on sitten se usko, josta gnostikot puhuivat? Tämän ymmärtämiseksi meidän ei tarvitse muuta kuin muistuttaa mieleemme aivan teosofisesti, minkälainen olento ihminen on, miten ihminen on kokoonpantu. Nämä asiathan ovat meille kaikille tuttuja teosofisesta kirjallisuudesta ja omista tutkimuksista, niin että minun ei tarvitse muuta kuin muistuttaa näistä asioista. Ihminen on persoonallisuudessaan kokoonpantu olento, eikä ainoastaan tässä näkyvässä fyysisessä ruumiissa, vaan myös fyysiselle silmälle näkymättömässä sieluruumiissa. Me voimme ihmisessä selvästi erottaa fyysisesti näkyvän ruumiin ja sitten sen näkymättömän puolen, eetteriruumiin, ja sitten hänen sieluruumiinsa, joka esiintyy selvänäköiselle ihmiselle monivärisenä aurana, ja siinä me voimme erottaa kaksi puolta, toisen jossa tunne-elämä on vallalla ja toisen, jossa ajatuselämä on etualalla. Mehän puhumme kahdesta sieluruumiista, astraali- eli tunneruumiista ja mentaali- eli ajatusruumiista. Ne muodostavat yhdessä sieluruumiin, mutta hyvin voimme puhua molemmista puolista erikseenkin.

Jos nyt ajatlemme edellisiä esimerkkejä ja katsomme, missä niissä oli usko vaikuttavana voimana, missä perusteissa, ruumiissa, käyttövälineessä, missä painopisteessä, silloin näemme, että taiteellisessa ihmisessä, luovassa nerossa tai esiintyvässä taiteilijassa oli hänen uskonsa elävänä voimana vaikuttamassa sieluruumiin yläosassa, älyruumiissa, ajatusruumiissa. Siinä näemme uskon voiman vaikuttavan, siinä mentaalisisä käyttövälineessä hän on oma itsensä korkeammalla tavalla, siinä hän tuntee uskovansa. Siinä myös raatelevat kaikki epäilykset. Ja jos katselemme synnintekijää ja kysymme, missä on hänen uskonsa, niin huomaamme, että se on tuossa astraaliruumiissa. Siinä on tuon iloisen synnintekijän usko. Siinä ovat myös hänen raatelevat epäilyksensä, tunnonvaivansa, jotka repivät hänen sieluansa, että hän tuntee, että siitä synnistä hänen pitäisi vapautua ja päästä. Ja taas kun katselemme tuota kolmatta, velvollisuuden ihmistä, joka on niin syvästi oikeamielinen, viisas, niin kysymme: Missä on hänen uskonsa, joka on muuttunut hänen olemuksessaan tavaksi, luonnolliseksi välttämättömyyden tunteeksi? Silloin huomaamme, että hänessä taas ihmeellinen voima vaikuttaa hänen eetteriruumiinsa, fyysisen ruumiin näkymättömässä kaksoispuolella. Siinä hyvin lähellä, hyvin syvällä on hänen uskonsa. Tämän voimme psykologisesti havaita.

Kun me nyt sitten kysymme: mikä on sitten gnostikkojen usko, se oikea, todellinen usko, joka meidät pelastaa, joka suorittaa meissä lunastustyön, niin silloin voimme sanoa seuraavaa – ja sanon sen ensin aivan lyhyesti, annan ikäänkuin teoreettisen näköalan ensin, sitten vasta rupeamme tarkastamaan asioita –: me voimme huomata tämän oikean uskon, todellisen pistiksen suhteen, että se uskonvoimana herää ja kasvaa ihmisessä ja sitten herää jossakin sellaisessa puolella ihmisessä, että se vastaa ensin tätä taiteilijan uskoa mentaaliruumiissa, sitten se aivankuin pyrkii alaspäin, se tunkee syvemmälle ihmiseen, se vaikuttaa kuten

synnintekijän usko siinä, joka vastaa astraaliruumiista, ja lopulta, kolmanneksi, vaikuttaa siinä puolessa, joka vastaa eetteriruumista. Tai myös voisimme sanoa näin: gnostikon usko ensin ottaa tuon ajatuskäyttövälineen käsiinsä, sitten se ottaa astraaliruumiin ja lopulta eetteriruumiin. Tämä usko, joka on siis lunastustyötä, koska se ei ole opinkappaleuskoa, vaan elämän usko, joka on voima ihmisessä ja siis lunastaa ihmisen, herää ihmisessä siinä olemuspuolessa, joka on hänellä lähinnä hänen mentaalista käyttövälinettä, hänen ajatuselämäänsä, mutta samalla aivan siitä poissa. Sillä tämä kaikki, tämä nelinäinen ihminen, on ihmisen persoonallisuus. Ja huomattaamme nyt: se gnostikon usko, joka Kristuksen jälkeen vaikuttaa ihmisessä lunastustyöntekijänä, ei ole tekemisissä ihmisen persoonallisuuden kanssa, ei asu tässä persoonallisuudessa, vaan syntyy jossakin muualla ja vaikuttaa tähän persoonallisuuteen. Muutenhan olisimme kuin parooni Mynchausen, joka tukastaan veti itsensä ylös suosta; me persoonallisina olentoina pelastaisimme itsemme, itse olisimme tulleet hyväksi ilman muuta. Mutta kuinka se olisi mahdollista? Kaikkein tavallisin ihmisen kokemus on se, ettei hän persoonallisena, kuolevaisena ihmisenä mihinkään pysty. Mitä minä teen itselleni, kun olen juuri oma itseni tässä persoonallisuudessa? On aivankuin sanoisimme voipalalle: Sinä olet pahan makuinen, tee itsesi hyvän makuiseksi. Millä tavalla se voisi muuttaa itseään? Jos meillä on pöytä edessämme, jolla on väärät jalat, sanommeko sille: Sinulla on väärät jalat, et täytä pöydän tyyppiä, muuta itsesi oikeaksi pöydäksi. Pöytä kovasti ihmettelisi, hämmästyisi ja seisoi yhä väärillä jaloilla. Ja lehmälle sanoisimme: Kuule, sinä olet liian tyhmä; katso, kuinka minä olen, sinun pitää ruveta harrastamaan matematiikkaa ja kasvattamaan lapsiasi toisella tavalla. – Jos sanomme persoonalliselle ihmiselle: Sinulla on kaikenlaista syntiä, olet huono olento, tee itsesi hyväksi – niin tuo persoonallinen ihminen kovasti hämmästy. Hän voi yrittää; hän kirjoittaa ohjeita itselleen joka päivä, miten hänen pitää olla, ja illalla ihmettelee, ettei osannut olla sellainen kuin aamulla oli kirjoittanut. Hän huomaa, että hän on persoonallinen ihminen, joka ei saata itseään lunastaa. Tietysti me ihmisinä olemme toisenlaisia olentoja kuin eläimet. Me voimme sanoa itsellemme: Et ymmärrä matematiikasta mitään; opi laskemaan! – ja me voimme oppia. Kaikki sellainen kyky, jonka voimme saavuttaa persoonallisella ymmärryksellä, on meidän saavutettavissamme. Mutta jos sanomme: Sinä, joka olet kuolevainen olento, jonka ruumis palaa poroksi, haihtuu vähitellen kuoleman jälkeen – jos vähän kummittelisimmekin, ei se todista mitään –, tee itsesi kuolemattomaksi olennoksi, niin me joudumme hämillemme: Kuinka sellainen olisi mahdollista? Meidänhän pitäisi tehdä itsemme jumalaksi. – Gnostikko sanoo: Tuo uusi jumalallinen elämä, lunastus, alkaa uskosta. Jos tahdotte tulla jumalaksi, jos tahdotte tulla sellaiseksi, että olette yhtä Isän kanssa, niinkuin Jeesus oli, silloin alkakaa uskosta. Kun gnostikko sanoo näin, me joudumme myös hämille, jos olemme vain persoonallisia olentoja, mutta, niinkuin tiedämme, meissä ihmisissä piilee jotakin muutakin kuin tämä meidän persoonallinen olemuksemme tai persoonallinen minämme, joka tyhjentyy ajatuksiimme, tunteisiimme, haluihimme, tahtoomme. Meissä on jotakin muutakin, ja se on ihmisen ajatusmahdollisuus, se ihmisen ihmeellinen mielikuvitus, että hän voi ajatella ja jollakin tavalla käsittää korkeampaa matematiikkaa, tai jos sanomme vähän käytännöllisemmin, että hän on voinut luoda sellaisia käsitteitä kuin äärettömyys, iankaikkisuus, jumaluus. Että olemme voineet näitä käsitteitä luoda, ja että osaamme ajatella, kuvitella sellaista kuin äärettömyys, todistaa meille, että meissä on jotakin muutakin kuin persoonallinen minämme, sielu ja fyysillinen ruumis. Sanokaamme vain tuo yksi sana „äärettömyys”. Onko se missään tekemisissä äärellisyyden kanssa? Voimmeko sanoa, että äärellisyys, esim. tämä lasi, on jokin osa äärettömyydestä, että siis voisimme ajatella, että kun näitä laseja asetettaisiin oikein, oikein paljon perätysten ja joka suuntaan, ne lopulta täyttäisivät äärettömyyden? Jos äärellinen olisi jossakin sellaisessa suhteessa äärettömyyteen, että se olisi matemaattinen osa siitä, jos lasi olisi jokin osa äärettömyyden lasipaljoudesta, silloin täytyisi näiden lasien täyttää äärettömyys, jos niitä olisi riittävän paljon. Mutta silloin se ei olisi äärettömyys. Äärettömyys on se, että vaikka näitä laseja olisi kuinka monta miljoardia biljoonaa tahansa, äärettömyys ei olisi siitä tietävinäänkään. Eihän se olisi mikään osa äärettömyydestä; äärettömyydellä ei ole mitään osaa. Jos osia on, silloin on jokin niin suuri äärellisyys, ettemme voi sitä kuvitella. Äärettömyys ei ole missään suhteessa äärellisyyteen, eikä äärettömyydellä ole mitään osia. Äärettömyyden yhteydessä ei voi olla puhetta mistään mittasuhteista. Äärettömyys ei ole kvantitatiivinen, äärettömyys on kvalitatiivinen, toisenlainen todellisuus. Tämän matemaattinen järkemme meille selvästi todistaa. Sentähden myös sanomme, niinkuin kaikki myöntävät: on iankaikkinen ristiriita hengen ja aineen välillä; aineella on ulottuvaisuutta, hengellä ei ole. Jos nykyaikaisissa teosofisissa kirjoissa puhutaan hengestä sillä tavalla, että

mennään ruumiista ruumiiseen ja lopulta tullaan aatmaan, se on tyhjää taikauskoa; eihän se ole mitään henkeä. Tämä on tietysti harhaa. Ainetta on monenlaisissa muissakin oloiloissa kuin tässä fyysisessä. Ei tarvitse muuta kuin lähteä astraalitasolle ja vielä korkeammalle, ja yhä olette aineellisessa maailmassa. Siellä on muotoa, ilmennystä, objektiivisuutta, siellä on aineellisuutta ainakin idean puolesta. Mutta se ei ole henkeä, tajuntaa; se on hengen ja tajunnan ilmenemistä, rajoittumista; siinä henki ja tajunta pyrkii esille. Oli aine kuinka hienoa tahansa jollakin tasolla, siinä henki pyrkii esille, koettaa voittaa aineen. Kvalitatiivisesti henki on aivan toista kuin aine. Ei vedanta-filosofiassa voida sanoa: minun henkeni on osa jumaluudesta, – vaan: minä olen Jumala. Jos minussa on tajuntaa, henkeä, jos minussa on jotakin korkeampaa, joka ei ole ainetta, on se itse Jumala. Muu ei ole mahdollinen. Me emme saata olla mitään osia jumaluudesta. Äärettömällä Elämällä ei ole mitään osia. Vaikka sellaista puhetapaa voidaan käyttää, on erehdyttävää siirtää tajunnan todellisuuteen aineellista kieltä. Joka tapauksessa on muistettava, että aineellinen sanontatapa on symbolinen.

Kun ymmärrämme, että meissä on jotakin, nim. meidän henkemme, joka on yhtä toisen todellisuuden kanssa kuin tämän näkyväisen, oli se millä tasolla tahansa, silloin me myös ymmärrämme, että meissä on jotakin jumalallista. Ja kun se meissä herää, se on usko meissä. Usko herää meissä siis, niinkuin voimme sanoa, korkeammassa minässä koko tämän kolminaismaailman ylä- eli sisäpuolella, syyruumiissa eli ensimmäisessä hengen maailmassa, joka ei ole äärellinen, vaan äärettömyyden kanssa tekemisissä. Ja mikä se usko on? Se on se, että näemme ulos avaruuteen, iankaikkisuuteen, näemme Jumalan, näemme eli tunnemme eli tajuamme sen Isän, josta Jeesus puhuu. Isä, salaperäinen jumaluus, ihmeellinen elämä kaiken ilmennyksen takana, – sen Isän tuntoon pääsemme, sen Isän saamme kokea. Koko meidän ajatusmaailmamme muuttuu silloin; meidän mentaalinen käyttövälineemme puhdistuu, meidän koko ymmärryksemme ja älymme kirkastuu. Kaikki tulee toisenlaiseksi, ja tulemme uusiksi ihmisiksi, kun joudumme kosketuksiin äärettömyyden, Äärettömän Elämän kanssa, itse Jumalan kanssa. Ja se tapahtuu uskossa. Tämän uskon herääminen on ensimmäinen askel, ja silloin näemme ensin Isän, Isän suuren pimeyden, joka on kaiken valon takana, kaiken valon sisällä. Se on meidän ensimmäinen ihmeellinen kokemuksemme. Siitä alkaa usko, ja sitten seuraavat muut, Pojan näkeminen jne.

IX

Lunastava usko

Lunastava usko, joksi on nimitetty tämänpäiväinen esitelmä, on gnostikon usko, tuo pistis, joka samalla on tietoa, koska se on kokemusperäistä uskoa. Puhuimme siitä viime kerralla koettaessamme kuvata uskon käsitettä ja mainitessamme sitten lopuksi, että gnostikon usko, pistis, herää ja toimii siinä ihmisen olemuspuolessa, jota me nimitämme hänen henkiseksi itseksensä, minäksensä, korkeammaksi järjeksensä tai myöskin syyruumiiksi. Kuten muistatte, otettiin muutamia esimerkkejä uskon käsitteestä käytännössä, ja silloin huomattiin, kuinka uskoksi samalla hyvin saatamme sanoa erilaisia sieluntiloja, erilaisia voimanlähteitä – joskaan ei metafysiillisiä lähteitä – ihmisessä ja hänen eri olemuspuolissaan. Puhuimme siitä, kuinka voi olla uskoa, joka on kotoisin ja joka elää, niin kuin me sanomme, mentaalissa käyttövälineessä. Ihmisen persoonallisessa järjessä ja ajatuksessa elää taiteilijan usko ja tiedemiehen usko. Sitten on uskoa, joka elää ihmisen astraalisessa käyttövälineessä, hänen tunneruumiissaan, jollainen oli esim. iloisen synnintekijän usko. Sitten on uskoa, jota me nimitämme velvollisuudentunteeksi, velvollisuudeksi, välttämättömyydeksi, uskoksi, joka on tavaksi muuttunut ihmisen koko temperamentissa ja jonka koko paino on ihmisen fyysisen ruumiin näkymättömässä puolessa eli eetteriruumiissa. Tällä tavalla kuvasimme erilaisia uskon muotoja ja ilmauksia, jotta vähän pääsisimme käytännöllisesti käsittämään, mitä usko on ja millaisen pitää uskon olla. Lopuksi sanoimme, että se usko, josta on puhe gnostikkojen yhteydessä, se pistis, josta gnostikot puhuvat ja josta alkuperäinen kristinusko puhuu, ei asu ihmisen missään persoonallisessa käyttövälineessä, missään sellaisessa sielunpuolessa, joka kuuluu hänen persoonallisen minänsä sisällykseen, vaan on hänen korkeammassa minässään, hänen hengessään. Mehän kuvasimme sitä uskoa jotenkin lyhyesti. Tällä kertaa koetamme sitä enemmän kuvata.

Eräs kysymys heti herää totuudenetsijässä, kun hän kuulee puhuttavan uskosta, joka on tietoa, joka todella auttaa ihmistä, joka todella tekee hänestä uuden ihmisen ja vapauttaa hänet pahasta ja itsekkyydestä, jos ei silmänräpäyksessä, niin varmasti kuitenkin vähitellen. Luonnollinen kysymys, joka herää meissä totuudenetsijöissä on, millä tavalla tämä usko saavutetaan ja kuinka voimme päästä siihen pistikseen, josta Jeesus Kristus opetti ja josta gnostikot puhuivat. Silloin me voimme vastata ensin jonkinlaisena metafysiillisenä määritelmänä, että tämä usko kyllä tulee itsestään. Se tulee itsestään silloin, kun Jumala, elämän henkipuoli, katsoo sen hyväksi. Se usko kyllä tulee ihmiseen niinkuin traditiona on käynyt kristillisissä kirkoissa, Jumalan armosta. Me emme voi pakoittaa sitä uskoa. Se tulee Jumalan armona, Jumalan ilona. Tuo sana armo, kreikankielellä *caris*, merkitsee oikeastaan iloa. Se tulee siis iloisena lahjana, mutta se ei tule, jollemme me ihmisinä tee työtä sen tulemisen puolesta. Usko ei tule niinkuin ei aineellinen hyväkään, jos me, niinkuin Viktor Rydberg sanoi, istumme omenapuun alle ja odotamme, että omenat itsestään putoavat puusta. Ei se usko tule sillä tavalla. Niinkuin meidän saavutuksemme tässä näkyvässä maailmassa tulevat ainoastaan ihmisen omalla työllä, niin samalla tavalla myöskin sellainen hyvä kuin usko, joka on tietoa, tulee ihmisen oman työn tuloksena, palkkana, saavutuksena, mutta kuitenkin kuin lahjana ylhäältä päin. Mutta mikä on se työ, jota meidän ihmisinä tulee tehdä, ennenkuin voimme saavuttaa todellisen uskon? Se työ on totuuden etsiminen. Varsinkin meidän aikanamme, jolloin meidän järki- ja ajatuselämässämme on niin paljon mahdollisuuksia kehittymiseen ja kasvattamiseen, on välttämätöntä, että teemme niin paljon älyllistä työtä kuin mahdollista, että jokainen meistä ponnistaa omaa ajatustaan, omaa järkeään ja ymmärrystään niin monella tavalla, niin terävästi ja taitavasti kuin hänelle on mahdollista. Emme saa olla mitenkään henkisesti laiskureita. Meidän pitää tulla itsenäisiksi, sillä usko kuuluu ainoastaan itsenäisille ihmisille. Emme taas voi tulla itsenäisiksi, jollemme tee työtä älyllämme. Sentähden meidän täytyy kasvattaa ajatuselämäämme, ymmärrystämme, järkeämme. Meidän täytyy kasvattaa sitä tieteellisesti. Meidän täytyy kasvattaa sitä filosofisesti. Meidän täytyy kasvattaa sitä kaikella tavalla myöskin käytännöllisessä suhteessa. Emme saa kasvattaa järkeämme vain sillä tavalla kuin filosofit joitakuuta vuosikymmeniä sitten, jotka olivat niinkuin sanomme kamarifilosofoja, jotka koettivat loogillisesti ajatella ja

tehdä johtopäätöksiä, ratkaisten sillä tavalla myöskin käytännöllisessä suhteessa elämän arvoituksia. Meidän täytyy myöskin sillä tavalla tehdä työtä. Meidän täytyy filosofoida ja spekuloida silläkin tavalla, että tutustumme filosofien ajatuksiin, mutta emme saa tyytyä siihen, vaan meidän on ylläpidettävä tasapainoa, meissä on oltava myös puhdas talonpoikaisjärki. Siten emme häivy pilventakaisiin spekulatioihin emmekä ala uskoa mielikuvituksiin. Meidän täytyy tehdä siis älyllisiä havaintoja itse elämän suhteen jokapäiväisessä elämässä. Meidän täytyy – ja tämä on sängen tärkeä kohta meidän aikanamme – tutustua erilaisiin uskontoihin, ja jos mahdollista, kaikkiin uskontoihin täällä maan päällä, niin että selvästi näemme, saamme kuvan siitä, millä tavalla ihmiset ovat kaikkina aikoina koettaneet ratkaista elämän suuria kysymyksiä. Meidän täytyy kasvattaa älyämme todellisina totuudenetsijöinä, vapaamielisinä ja vapaina. Me emme saa tuijottaa itseämme sokeiksi tähän näkyvään maailmaan, niin että skeptillisesti ja suorastaan kieltäjien kannalta sanomme, ettei mitään muuta ole olemassa. Emme saa sillä tavalla rakentaa älyämme. Meidän täytyy nöyrästi tunnustaa, ettemme ole saavuttaneet tiedon huippua, niin että voisimme tuomita mahdottomiksi kaikenlaiset yliaistilliset ilmiöt ja koko henkimaailman olemassaolon. Emme saa rajoittaa niin ahtaalle täällä Euroopassa, vaikka tiedemiehet ovat sillä kannalla olleet viime vuosisadalla ja ennenkin. Meidän täytyy ymmärtää, että jos me täällä Euroopassa olemme ottamassa ensimmäisiä askeleita psykologian alalla, niin on aasialaisia psykologeja, jotka ovat tutkineet paljon enemmän ja päässeet tuloksiin, joista meillä ei ole aavistustakaan. Emme saa rajoittaa älyämme, vaan meidän on sitä kasvatettava, pidettävä silmämme henkisesti auki ja aina oltava valmiit oppimaan ja ottamaan vastaan valoa. Sillä tavalla etsimme totuutta. Tämä on aivan välttämätöntä meille. Silloin otamme tietysti tällä totuudenetsijän hyvinkin vaivalloisella, usein pitkällä tiellä monenlaisia harha-askeleita. Näin tapahtuu meidän aikanamme juuri sentähden, että aikamme on taasen nähnyt mystiikan ja okkultismin renessanssin. Aikamme tarjoaa meille kaikenlaisia harha-askeleen mahdollisuuksia, sillä varsinkin ulkomailla, mutta myöskin Suomessa, alkaa olla yksityisiä ihmisiä, opettajia, seuroja ja yhdistyksiä, jotka tekevät tiettäväksi, että heillä on paljon tietoa ja että he voivat kasvattaa ihmistä, joka antautuu heidän johdettavakseen. Joskaan meillä ei tällaiset ilmiöt ole niin räikeitä, niin on Amerikassa tarjona joka kaupungissa ja joka maassa joukoittain tällaisia opettajia, jotka sanovat itseään okkultisteiksi, mystikoiksi, adepteiksi, vihityiksi, ja jotka tarjoavat opetusta mitä salaperäisimmissä asioissa ja tarjoavat salaperäisiä voimia opetuslapsilleen. Tietysti he eivät ilmaiseksi voi tällaista antaa, sillä kun he tarjoavat vihkimyksiä erilaisiin mysterioihin, ja tarjoavat selvännäköä niin ja niin monen kuukauden jälkeen, niin on luonnollista, että he määräävät jonkin hinnan tälle kaikelle: Kymmenellä dollarilla voi sellaisen ja sellaisen vihkimyksen saavuttaa, ja sadalla dollarilla saavuttaa suuremman vihkimyksen, ja tuhannella dollarilla vieläkin suuremman. Voimme helposti huomata, että täytyy olla kovin rikas, voidakseen saavuttaa totuuden huipun, sillä se tulee kovin kalliiksi. Mutta ovathan varsinkin amerikkalaiset tottuneet ajattelemaan, ettei mitään voi saada ilmaiseksi. Kun amerikkalainen käsittää erilaisten voimien saavuttamisen ja selvänäön saavuttamisen noin ulkonaisesti, että sen nyt voi saavuttaa, kun saa jotakin oppia, niin on luonnollista, että hän maksaa siitä jotakin. Ei siinä amerikkalaisen business-ihmisen mielestä ole mitään väärää. Tällaisen tavallisen eurooppalaisen mieltä se loukkaa. Sanokaamme, että täällä Suomessa joku ilmoittaisi sanomalehdessä, että tuhannesta markasta hän opettaa näkemään kuolleitten henkiä, ja kymmenestä tuhannesta markasta hän opettaa, miten voi tulla rikkaaksi ja saavuttaa salaperäisiä voimia, niin ajattelevat ihmiset kauhistuisivat. Meillä on sellainen vaistomainen käsitys täällä Euroopassa, joka on vanha kulttuurimaa, että henkisiä arvoja ei voi rahalla ostaa, sillä silloin se ei todella ole mitään henkistä. Mieleemme muistuu heti kertomus Uudesta Testamentista, kuinka Simon Maagikko sanoi apostoli Pietarille: „Minä maksan sinulle hyvin paljon rahaa, jos myyt minulle omat salaisuutesi.” Pietari silloin kauhistuneena vastasi: „Mene pois minun luotani, sillä jumalallisia asioita ei voi ostaa.” Jos ei tämä todellisuudessa ollut näin, niin se on symbolina hyvä kertomus. Se selvästi opettaa meille, että henkiset asiat ja rahalliset asiat ovat eri asioita – johonkin määrään ainakin eri asioita. Sentähden olemme ehkä hiukan paremmin suojattuja täällä Euroopassa kuin Amerikassa. Täällä eivät tuollaiset adeptit, tietäjät ja mestarit esiinny niin räikeästi. Vaikka kyllä täälläkin joskus esiintyy sellaisia enemmän yksityisesti, ja he voivat saada seuraajia ja ystäviä ympärilleen, jotka vakuuttavat, että nuo heidän opettajansa ovat ottaneet mitä vihkimyksiä tahansa, ja että heillä on paljon tietoa ja he voivat kehittää selvänäön, kun antautuu heidän ohjattavakseen. Kyllä täällä Euroopassa ja Suomessakin voi hiljaisuudessa sellaista tapahtua. Se johon tahdon tällä tulla oli, että totuudenetsijällä ja varsinkin teosofisella totuudenetsijällä, joka

tahtoo pitää silmänsä auki joka suuntaan, on tällaisia sängen suuria houkutusia, sillä hän tietää, ettei ole mahdotonta, että ihminen voisi kehittää itsessään korkeampia kykyjä, ja korkeammat kyvyt antavat hänelle enemmän tietoa ja ymmärrystä elämän suhteen; hän voi ymmärtää paremmin olemassaoloa, kun hän enemmän sitä näkee. Ei riitä, että aistii vain viidellä aistilla. Silloin koemme ainoastaan aineellista maailmaa. Mutta jos meillä olisi astraalinen tai mentaalinen selvänäkö, jos meillä olisi sellainen silmä, että näkisimme kuolleitten maailmaan, ja vainajat tulisivat meitä tervehtimään, niin silloin tietäisimme paljon enemmän tämän elämän suhteen. Meistä olisi opettavaa ja valaisevaa, jos tällaisia kykyjä saisimme. Sentähden teosofiset totuudenetsijät ovat alttiit niille houkutuksille, joita heille tarjotaan. Niinkuin jokainen voi huomata, ei mikään Jumala tule ja sano: Rakas lapsi, nyt sinä astut harhaan. Ihminen saa mennä suin päin sinne, minne tahtoo, ja ne totuudenetsijät, jotka sillä tavalla kuuntelevat houkuttelevia ääniä, joutuvat salaisten opettajien johdettaviksi, ja vasta sitten perästäpäin he pettyneinä heräävät ja huomaavat, joko että he eivät ole tulleet ollenkaan viisaammiksi, etteivät ole mitään kykyjä saavuttaneet, ettei heissä ole mennyt mikään sisäinen silmä auki, eikä ole tullut henkimaailma lähemmäksi, taikka sitten he huomaavat, että heille on todella jotakin tapahtunut. Mutta mitä on tapahtunut? He ovat voineet joutua pahojen voimien yhteyteen sen sijaan, että näkisivät henkimaailmaan puolueettomalla syrjästä katsojan tavalla, niinkuin voimme katsella näkyvääkin maailmaa. Nämä totuudenetsijät, jotka ovat joutuneet näille harhateille, eivät pääse objektiiviseen näkemiseen, vaan he huomaavat, että se henkimaailma, jonka yhteyteen he joutuvat, on samalla heissä itsessään. Se syöksyy heidän päällensä, niin ettei heillä ole rauhaa eikä vapautta. Kaukana siitä, että he voisivat katsella objektiivisesti, he joutuvat subjektiiviseen kosketukseen tämän asian kanssa, ja he joutuvat elämään, joka on täynnä tuskaa, vaivaa ja kaikkea pahaa. Moni totuudenetsijä on huomannut, että tuo uusi silmä, tuo hänen kosketuksensa henkimaailman kanssa, veti esille hänestä kaikenlaisia pahaa. – Sitten ihminen voi joutua sillä tavalla henkimaailman yhteyteen, että hän alkaa kuulla kaikenlaisia ääniä; ja me tiedämme, että jos ihminen sillä tavalla alkaa kuulla ääniä, jotka kovasti kiusaavat häntä yötä päivää, niin se on ensimmäinen askel hulluuteen. Ihminen kuulee kaikenlaisia ääniä, jotka puhuvat hänestä. Ai, ai, kuinka häntä moititaan, nuhdellaan ja panetellaan, kuinka häntä mustataan hänen selkänsä takana. Hän kuulee, mitä hänen tuttavansa hänestä puhuvat, ja hänen elämänsä tulee hyvin onnettomaksi. Hän ei voi kehenkään luottaa. Kaikki ovat hänen vihamiehiään. Äänet ovat astraalimaailmasta kotoisin, osaksi hänen omasta aurastaan, osaksi ulkopuolisesta astraalimaailmasta. Jos lääkäri saa tällaisen potilaan hoidettavakseen, niin hän sanoo, että tämä on vain kaikki hermoista johtuvaa, se ei ole mitään todellista. Lääkärit eivät ole nähneet, miten asiat ovat. Kyllä se on todellista kuulemista. Ajatelkaamme esim. juoppoa. Hän näkee kaikenlaisia näkyjä ja kuulee kaikenlaisia ääniä. Hän tuntee, kuinka inhottavat olennot tulevat hänen luoksensa ja ryömivät hänen päällensä. Ei se ole hallusinatiota ja mielikuvitusta, vaan todellisuutta. Mutta se todellisuus ei ole fyysillistä todellisuutta, vaan astraalista. Se näkyy parhaiten siitä, että astraalinen aisti on mennyt ihmisessä ennenaikaisesti auki hänen organismissaan. Hänen eetteriorganismiinsa on syntynyt, niin kuin me sanomme, haava. On aivankuin leikattu jotakin auki ennenaikaisesti, niin ettei se ole saanut kasvaa, ja silloin sieltä henkimaailma tulvi tajuntaan. Henkimaailmaan kuuluu sekä oma sielunelämä, että ulkopuolinen astraalimaailma. Näin on totuudenetsijä joutunut vaikeaan tilanteeseen. Usein tietysti tapahtuu niin, että totuudenetsijä huomattuaan, kuinka hän on pettynyt, on vielä niin sielultaan voimakas, että hän voi kääntyä oikealle tielle ja voi pelastaa itsensä, mutta silloin on tavallisin reaktio se, että hän kieltää kaiken. Se on hänen suojeleuksensa, että hän tulee hyvin suureksi kieltäjäksi. Hän ei enää usko mihinkään. Kaikki on itsepetosta ja kaikki on harhaa. Mutta muutamat ja tietysti kaikki puhtaat totuudenetsijät koettavat samalla, kun he kehittävät ja kasvattavat älyään, puhdistua moraalisesti. Tämänhän he kyllä voivat lukea kaikista viisaista kirjoista, ja ihminen voi panna sellaisen puheen korvansa taakse. Oikeat totuudenetsijät ottavat onkeensa sellaisen neuvon, ja silloin heidän vaaransa ei ole niin suuri, ja silloin he ennen pitkää pelastuvat harhoistaan. Mutta pettymys on se heille ollut, ja he saavat alkaa kuin uudestaan. Sentähden totuudenetsijän tie ei ole niinkään helppo, jollei hän osaa pitää varaansa, jollei hän aina koeta nähdä, mikä on todellista ja mikä epätodellista. Onhan hänellä ajattelevana ihmisenä itsessään jonkinlainen kriterio. Hän voi pitää kiinni siitä yksinkertaisesta seikasta, että jos hän näkee ihmisen, opettajan, joka tarjoaa rahasta hänelle henkistä kehitystä, niin hänen pitää jo edeltäkäsikin ymmärtää, ettei se voi olla mitään. Jos hän näkee ihmisen, joka sanoo itseään opettajaksi, joka kuuluttaa itseänsä hyvin viisaaksi ja korkeaksi adeptiksi ja ihmiseksi lähellä mestariutta, ja hän sitten huomaa, että tuo ihminen jossakin suhteessa ei ole

moraalisesti tavallisten ihmisten tasalla, moraalisesti niin ylevä kuin hän voisi tavallisena ihmisenä otaksua, että viisas tietäjä olisi, niin tämäkin on selvä varoitus, ja hänen pitää ymmärtää, ettei tuollaisella tietäjällä ole tarjottavana sellaista tietoa, että kannattaisi sen perästä juosta. Tämä kaikki on omiansa kasvattamaan hänessä itsenäisyyttä. Hänen täytyy ymmärtää, että jos hän todella tahtoo jumalallista tietoa, jos hän tahtoo sitä uskoa, joka valaisee häntä ja joka on ikuisuudesta kotoisin ja joka pätee ikuisiksi ajoiksi, niin hänen tietysti täytyy valmistaa itseään jollakin tavalla, valmistaa omaa ajatuselämäänsä niin, että siinä on ainakin joitakin linjoja, jotka vievät ikuisuuteen ja joista hän voi pitää kiinni. Hänen pitää saada kiinni siitä punaisesta langasta, joka ei vie harhaan, vaan joka aivan selvästi vie ikuiseen elämään. Hänellä on sentähden edessään älyllinen puhdistustyö. Jos hän tahtoo saavuttaa pistiksen, uskon, jos hän toivoo, että hänessä heräisi jumalallinen usko, Jumalan usko, usko Jumalaan ja usko Isään, jos hän tahtoo, että hän saisi tehdä sisässään sen kokemuksen, joka on alkuna uuteen elämään, niin hänen täytyy puhdistaa ajatuselämänsä. Hänen täytyy, niinkuin sanoimme, alussa kasvattaa älyään niin, ettei häntä voi vetää nenästä. Hänen järkensä täytyy tulla kirkkaaksi, että se on todella niinkuin peili, joka on valmis kuvastamaan todellista kirkkautta eikä ainoastaan omaa alemmuuttaan. Tämä älyllinen valmistus on perin tärkeä, ja kuitenkin siitä puhutaan niin vähän. Jos menemme jonkun uskovaisen luo, joka puhuu uskosta, joka sanoo, että usko pelastaa ja joka itse uskoo siihen, niin huomaamme, että hänessä ei ole ollenkaan sijaa älylle. Päinvastoin hän sanoo oppi-isämme Lutherin opettaneen, että järki on nakattava penkin alle, sitten vasta saavutetaan usko. Mutta mikä usko silloin saavutetaan? Se ei ole ainakaan mikään ikuinen usko. Se voi olla jokin dogmiusko. Se voi olla jotakin sellaista, jota tavallisesti tarkoitetaan, kun toistetaan Tertullianuksen sanat: „Uskon, koska se on järjetöntä.” Kyllä se sellainen on kamalaa uskoa. Ja siinä suhteessa vanha juutalainen rabbiini sanoi hyvin viisaasti: „Kuinka Jumala olisi antanut meille järjen, jos meidän pitäisi kieltää tuo järki, joka on meidän kaunein omaisuutemme, ennenkuin kelpaamme Jumalalle ja voimme saada todellista uskoa.” – Päinvastoin meidän on kehitettävä juuri älyämme ja järkeämme, ei mihinkään hulluun suuntaan ja yksipuolisesti, vaan kasvatettava sitä vapaudessa kaikkiin mahdollisiin suuntiin, niin että tulemme itsenäisiksi olennoiksi ja osaamme itsenäisesti ajatella. Emme saa olla riippuvaisia toisista ihmisistä, seuroista ja yhdistyksistä eikä kaikenlaisista rituaaleista ja seremonioista. Kuinka kelpaisimme Jumalalle ja pääsisimme itse suuren elämänhengen kanssa kosketuksiin, jos tahdomme välttämättä tarrautua ulkonaiseen ja johonkin toiseen ihmiseen, josta sanomme, että hän on vapahtaja minulle. Emme kelpaa silloin Jumalalle ja totuudelle. Olemme silloin sielussamme kiinni jossakin harhassa. Jos me tahdomme Jumalaa ja totuutta, niin silloin meidän täytyy niin puhdistaa älyämme, että tulemme itsenäisiksi. Tämä on gnostikon kanta.

Kun ihminen on puhdistunut ja kasvattanut omaa ajatussisältöään ja mentaaliruumistaan, niin ettei se ole kivettynyt, niin ettei sillä ole vain joku maatunut muoto, vaan että se on kuin kirkas timantti, johon koko Jumalan totuus ja kauneus voi heijastua, niin silloin meissä herää usko. Se herää meissä kyllä työmme tuloksena, mutta kun se tulee, niin se tulee samalla odottamattomana hetkenä ja lahjana ylhäältä, niin että me ymmärrämme hyvin, kun ihmiset sanovat, että usko on Jumalan armoa. Se usko heti nöyryyttää meitä, sillä kun tuo usko tulee, se on kokemusta, se on hyvin suurta näkemistä, se on sisäisen silmän avautumista, se on yhteyteen pääsemistä itse elämän kanssa. Se tekee meidät samalla hyvin nöyriksi, vaikka se tekeekin meidät Jumalan lapsiksi, Jumalan pojiksi. Huomaamme, että tämä usko syntyy tallissa, seimessä. Me nimittäin aina, kun pistis meissä herää, näemme Isän täydellisyyden taikka Isän täydellisyyss kuvan ihmisestä ja samalla, kuinka äärettömän kaukana me itse persoonallisina ihmisinä olemme vielä tuosta täydellisyydestä. Kun meissä herää tämä usko, niin me oikeastaan näemme, että meillä on pitkän pitkä taival kuljettavana. Me näemme elämän tien edessämme, ja elämän portit ovat avautuneet. Me emme enää vaella pimeydessä, vaan olemme kokeneet jotakin häikäisevää niinkuin Paavali Damaskuksen tiellä. Elämän tie avautuu meille pitkänä, pitkänä tienä, mutta se on tietoa elämässämme. Meidän elämämme ei ole enää sokeudessa, se on aivan selvää näkemystä ja tietoa, mitä elämä on, että elämä on koulua, jota käymme. Samalla myöskin, kun me näemme Isän, kun me näemme Jumalan, kun me pääsemme yhteyteen elämän Suuren Hengen kanssa, samalla me näemme koko ihmiskunnan edessämme, kaikki ihmiset yksilöinä, näemme totuuden toisen puolen, sen, että me olemme kaikki veljiä siinä merkityksessä, että olemme kaikki tuollaisia väräjäviä sieluja elämän suuressa avaruudessa. Kaikki ihmiset ovat tietämättömiä, pieniä, alastomia sieluja. On aivankuin ne värjöttäisivät kylmässä, on kuin pimeyden suuri voima raskauttaisi heitä, niinkuin suuret pilvet lepäisivät

heidän päällään. Mutta uskon kautta meissä loistaa valoa. Me tunnemme rakastavamme kaikkia näitä ihmissieluja, jotka värjöttävät tuossa kylmässä ja pimeässä. Me tiedämme, että se elämä, mikä alkaa meille, kun elämän portit ovat avautuneet, se tie, jota meidän on kuljettava, on elämää rakkaudessa ja veljeydessä, elämää, jossa opimme auttamaan toisia sieluja, jossa opimme heille valoa tuomaan, heitä valaisemaan. Me näemme elämäntehtäväksemme, että meidän on elettävä vaikka tuhansia kertoja tässä maailmassa, mutta sillä tavalla, että meissä loistaa valo, että se valo, joka on meissä sytytetty, saa loistaa ympäristöön. Se on tehtävämme, se on elämämme.

Silloin me näemme, kuinka pieniä, kehittymättömiä ja niinkuin sanomme huonoja, heikkoja ihmisiä me vielä olemme. Silloin samalla myöskin ymmärrämme, että edessämme on uusi puhdistus, uusi kasvatus. Nyt ei riitä minkäänlainen järjen kasvatus. Olemme jo kasvattaneet älyämme ja järkeämme, nyt olemme niin ponnistaneet inhimillistä ajatustamme, että meillä ei ole enää siinä paljon ponnistamista. Olemme osanneet niin paljon ajatustamme käyttää puoleen ja toiseen, että olemme jonkin verran harjaantuneet. Työmme on nyt laadultaan uutta. Nyt on tavallaan vaikeampi ponnistus edessämme. Nyt on edessämme meidän oman itsemme persoonallisina olentoina puhdistaminen ja muuttaminen, koko meidän itsekkään persoonallisuutemme, joka ei vielä suinkaan ole täydellinen. On huomattava, että juuri sillä hetkellä, jolloin usko meissä herää – sillä hetkellä sentähden, että usko silloin on meissä niin kirkas ja voimakas – tunnemme olevamme yhtä Isän kanssa, tunnemme olevamme kristusolentoja, tunnemme olevamme samanlaisia kuin Jeesus Natsarealainen, Buddha ja kaikki muut, tunnemme olevamme aivan lunastettuja olentoja, jotka olemme kaiken pahan voittaneet, jotka olemme ja elämme kaikessa täydellisyydessä. Me olemme silloin jumalallisia, ylikuonnollisia olentoja melkein, meissä on Jumalan majesteetti. Jos me olisimme kaikin puolin persoonallisesti jo valmiita, niin tämä tila jäisi meihin, niinkuin se jäi Jeesukseen. Tämä uskon ensimmäinen tila pysyisi semmoisenaan yhtämittaa. Mutta uskon lahja ja armo näyttäytyy juuri siinä, että me saamme kokea juuri sellaista, jota emme itse täydellisesti ole. Sillä vaikka uskon ensimmäinen uudestisyntymistila kestäisi kauemminkin aikaa, niin me kuitenkin, jos emme ole täydellisiä persoonallisesti, ennen pitkää huomaamme, että meidän on nyt kasvatettava itsemme täydellisiksi. Se on uusi elämä, joka meille avautuu, ja sillä on omat kokemuksensa, omat vaaransa, omat mahdollisuutensa mennä harhaan.

Nyt tahdon muutamain sanoin kuvata sitä kaikista räikeintä väärää käsitystä, mikä voi meille tulla.

Kun me huomaamme, että meidän on kasvatettava itsemme täydellisiksi, silloin ajattelemme näin: Mutta mistä me nyt saisimme neuvoja; mistä me nyt saisimme opettajia ja johtajia, jotka voisivat sanoa meille, mitä meidän nyt on tehtävä, niin että me pian pääsisimme kaikesta persoonallisesta epätäydellisyydestä, heikkoudesta ja vioista ja että me pääsisimme jumalalliseen voimaan, kirkkauteen ja puhtauteen, joka aina voisi meissä elää, niinkuin se jonakin hetkenä meissä elää. – Me odotamme helposti ulkoapäin jotakin sellaista, joka olisi, kuinka sanoisin, jotakin koneellista, joitakin sellaisia neuvoja, että niin ja niin meidän on meneteltävä, määrättyjä temppeja meidän on tehtävä, määrättyllä lailla meidän on istuttava ja mietittävä ja käveltävä, syötävä ja juotava, tietyllä tavalla voimisteltava ja erilaisia harjoituksia suoritettava. Ja me voimme taas kulkea monenlaisia harhateitä. Ei ne nyt ole enää samanlaisia kuin ennen, mutta ne joka tapauksessa vievät meiltä aikaa. Sillä mikä on meidän koulumme? Mikä on ihmisen koulu, kun hän todella kasvattaa itseään täydelliseksi, kun hän on uskon saavuttanut? Hänen koulunsa on itse elämä. Käymme Jumalan koulua. Meidän ei tarvitse etsiä mitään tänne tehtyjä kouluja, kun me olemme jumalallisessa koulussa. Me kuulemme puhuttavan esim. Valkoisen Veljeskunnan koulusta tai jostakin muusta salaisesta koulusta. Eikö sellainen ole olemassa? Tietysti on olemassa. Valkoisen Veljeskunnan koulu on olemassa, mutta se ei ole mikään maallinen koulu. Se ei ole ulkopuolella elämää, se on elämän sisällä. Emme pääse siihen kouluun muutoin, kuin että olemme elämän koulussa. Ja mitä on olla elämän koulussa? Se on olla hyvin varuillaan, ettei itse millään tavalla sormellaan, kuinka sanoisin, koeta parantaa elämän koulua, ei millään tavalla lykätä sitä sinne tai tänne, ei millään tavalla ajatella, että minä nyt itseni opetan hyväksi tällä ja tällä tavalla, tällaisten menetelmien kautta. Vaan elämän koulussa oppiminen on sitä, että koetamme pitää kiinni siitä lahjasta, minkä saimme uskossa, koetamme elää tuossa uskossa, sen näkemyksessä ja sitten ottaa oppia elämän koulusta. Sillä kaikki, mikä tapahtuu tämän ihmisen elämässä, jok'ikinen hänen elämänsä askel

on juuri elämän koulun oppimista. Me olemme vain sokeat. Emme huomaa, mitä elämä tahtoo meille opettaa. Ei ole mitään tässä elämässä, joka ei olisi erinomaista opetusta meille, jos me vain opimme lukemaan elämän kirjaa. Meidän on avattava itse elämän kirja. Jokainen ihminen, joka tulee meidän tiellemme, voi meille opettaa jotakin. Jokainen tapahtuma, joka meille sattuu, opettaa meille jotakin, jos haluamme käydä elämän koulua, jos haluamme puhdistaa itseämme. Merkillistä on, että meidän elämämme tulee rikkaaksi, hyvin rikkaaksi. Siinä tapahtuu paljon; siinä tulee suruja ja siinä tulee iloja, ja me kun osaamme käydä elämän koulua, me otamme aina oppia. Ainoastaan sillä tavalla me opimme tuntemaan persoonallisesti toisia, jotka ovat tuossa koulussa, ainoastaan sillä tavalla elävät ja kuolleet elämän koulun oppilaat ja opetuslapset ja elämän koulun monta luokkaa käyneet voivat tulla meidän luoksemme ja keskustella meidän kanssamme, ja oppia itse meiltä samalla, kun me opimme heiltä. Sillä luuletteko, että mestarit, jotka ovat pitkälle käyneet tässä elämän koulussa, ottakaamme nyt kenet tahansa, vaikkapa Zarathustran tai Jeesuksen, luuletteko, että he ovat niin itsekylläisiä, että he teatterimaisella tavalla tulevat meidän luoksemme ja säteilevät omaa kirkkauttaan ja omaa valoaan, koska me olemme niin pieniä ja huonoja, emmekä tiedä mitään. Me lankeamme polvillemme ja odotamme, että jotakin heistä tulisi meihin. – Ei se ole sillä tavalla. Kun joku todellinen mestari tulee luoksemme, hän on aivan luonnollinen ja ihana ihminen, ja hän koko ajan, paljon enemmän kuin me aavistamme, ottaa meiltä oppia. Sillä jokainen ihminen on jumalallinen olento, ja jokaisella ihmisellä on jotakin annettavana. Jokainen ihminen on kokenut jotakin, jota toinen ei ole kokenut. Sentähden viisaimmat ovat kaikista nöyrimpiä, he oppivat kaikista enimmin. Me ehkä emme niin paljon ymmärrä ottaa oppia vastaan. Ehkä me ensimmäisellä kerralla, kun tulemme jonkun mestarin yhteyteen, hämmästyimme niin suuresti, että meihin jää vain suurenmoinen vaikutelma, ja muistamme, mitä sanoja hän on sanonut, mutta emme ole olleet ystävällisessä ja veljellisessä ystävään suhteessa. Vasta sitten, kun joudumme jonkun kanssa ystäväksi, opimme häntä ymmärtämään, ja silloin meidän sielunelämämme rikastuu, kun saamme mennä toisen sydämeen. Ensimmäisen kerran, kun tapaamme tämän korkeamman ihmisen, olemme niin hämmästyksellä lyödyt, ettemme osaa ottaa mitään vastaan. Hän hymyilee, kun hän näkee, että olemme vielä harhassa, kun emme ymmärrä, että olemme jumalallisia syntyperältämme. Mekin saamme oppia myöhemmin. Ja silloin huomaamme muuten, että emme osaa mitään. Emme vaadikaan, että korkeammat olennot kävisivät meidän luonamme yhtämittaa ja joka tilanteessa voisimme heitä vaivata. Aivan päinvastoin. Me opimme silloin, että meillä on paljon työtä. Me olemme vähän sitä aavistaneet. Meillä on oma työmme, ja me melkein pelkäämme, että joku korkeampi tulisi meidän luoksemme, sillä ensimmäinen meidän ajatuksemme on silloin, missä olemme erehtyneet ja mitä olemme tehneet, että hänen täytyy vaivautua. – Sentähden meidän kulkumme tällä puhdistuksen ja itsekasvatuksen ja täydellisyiden kasvattamisen tiellä kulkee niissä merkeissä, jotka suurimmat viisaat ja tietäjät ovat meille viitoittaneet. Me tietysti tällä itsekasvatuksen tiellä kysymme: Millä tavalla meidän nyt pitäisi elää; millä tavalla me voisimme itseämme puhdistaa; mitenkä voimme tehdä itsemme täydellisiksi. Silloin juuri on hyvä, ettemme joudu harhaan, ettemme ajattele, että itse kasvatamme itseämme sillä ja sillä tavalla ja saamme opettajan, joka neuvoo meitä jos jollakin tavalla. Vaan meidän pitää kuunnella, mitä kaikista viisaimmat olennot ovat sanoneet, sillä heidän sanojaan on sentään pantu muistiin. Meidän pitää ottaa oppaaksemme esim. Buddha taikka sitten Jeesus Kristus ja kuunnella hänen neuvojaan. Tiedämme, että Jeesus Kristus on selvästi neuvonut meille, millä tavalla ihmisen tulee kasvattaa itseään tässä Valkoisen Veljeskunnan koulussa, koska kaikki ne neuvot ja ne käskyt ja ne elämän ohjeet, mitkä hän antoi, eivät ole mitään rajoitettuja ohjeita, vaan, niinkuin meidän aikamme suuri opettaja Leo Tolstoi ja hänen kanssaan Madame Blavatsky sanoi, ihanteita, ojennusnuoria, jotka eivät koskaan katoa, vaan tulevat yhä suuremmiksi ja merkillisemmiksi, kuta enemmän koetamme niihin syventyä. Kun Jeesus ensimmäisessä käskyssään sanoo „älä koskaan suutu” – niin me voimme tämän käskyn ymmärtää enemmän tai vähemmän muodollisesti ja ulkonaisesti. Mutta kuta enemmän me elämme sen mukaan, sitä enemmän se muuttuu symboliseksi ihanteeksi, joka sisältää paljon, äärettömän paljon mahdollisuuksia ja avaa niin suuria näköaloja, ettemme tunne voivamme saavuttaa sitä täydellisyyttä, joka tässä käskyssä on annettu meidän nähdä. Sentähden elämän koulussa on luotettavina ohjeina ainoastaan kaikista viisaimpien ihmisten neuvot, ainoastaan niiden neuvot, jotka eivät ole antaneet mitään näytteitä omasta yltäkylläisyydestään ja omahyväisestä viisaudestaan, vaan jotka niinkuin Uudessa Testamentissa sanotaan, opettavat sitä oppia, joka ei ole heidän, vaan sen, joka heidät lähetti. Jeesuskin sanoi: „En opeta itsestäni mitään, vaan minä opetan

juuri Isästä. Minä vain paljastan Teille, mitä elämä on. Minä paljastan teille totuuden. Minä näytän teille Isän. Ei teidän siis tarvitse millään tavalla tarrautua minuun ja riippua minussa kiinni. Teidän pitää itse kokea, olenko minä puhunut oikein. Teidän pitää päästä Isän yhteyteen ja nähdä, että se totuus, mitä olen teille puhunut, on Isästä. Ja sitä ette voi huomata, jollette kulje avaamaani tietä.” – Sillä tavallahan on joka asiassa täällä maankin päällä. Emme voi oppia matematiikkaa vain sillä tavalla, että kuuntelemme jonkun professorin esitystä, vaan jos tahdomme oppia matematiikkaa, meidän täytyy aloittaa aivan ensimmäisistä alkeista ja sitten vähitellen edetä. Sillä tavalla on elämässä täydellisyydenkin saavuttamisen laita. Emme me myöskään siinä opi mitään, jos me ainoastaan ajatuksissamme kuvittelemme täydellisyyttä, vaan ainoastaan sillä tavalla, että me opimme täydellisiksi, että me kuljemme sitä tietä, jonka viisaat ovat meille näyttäneet.

Ensin siis saavutamme uskon, sitten koetamme puhdistaa ja kasvattaa persoonallisuuttamme käymällä elämän koulua, ja voisimme lisätä, juuri siinä osastossa, jota sanotaan Valkoisen Veljeskunnan kouluksi. Lopuksi tulee kolmas työ eteemme, josta puhutaan ensi sunnuntaina.

X

Uskon elämä

Uskon elämä, joka on tämänpäiväisen esitelmän aiheena ja joka jatkaa edellisiä esityksiämme, alkaa varsinaisessa, oikeassa merkityksessä silloin, kun usko, pistis, tuossa gnostilaisessa merkityksessä herää ihmisessä. Olemme koettaneet kuvata tämän uskon heräämistä ja laatua, ja tahdomme nyt vielä syventyä uskon elämään. – Niinkuin olemme huomanneet, on usko sitä laatua, että se alkaa ylhäältä, niinkuin sanoimme silloin, kun koetimme analysoida uskoa. Se alkaa ylhäältä, syntyy ihmisen varsinaisessa minuudessa, hänen syyruumiissaan, hänen korkeammassa järjessään, hänen henki-minässään, ja sieltä se laskeutuu alaspäin valloittaen yhä uusia puolia ihmisessä. Se alkaa ensin ajatuselämässä, mutta kumminkin on suuri puhdistus tapahtunut ajatuselämässä, ennenkuin usko ensin herää. Joskus usko saattaa herätä aikaisemminkin, mutta sitten tavallisesti seuraa ajatuselämässä suuri puhdistus. Mutta varsinkin nykyaikana on niin, että puhdistus ajatuselämässä kaikesta taikauskosta käy ennen uskoa. Sitten on seuraava askel, että usko laskeutuu tunne-, astraaliruumiiseen ja puhdistaa sitä. Ja sitten on seuraava, kolmas askel, josta emme ole vielä mitään puhuneet, se, että tämä usko laskeutuu meidän fyysilliseen ruumiiseemme, kuitenkin ei tämän ruumiin näkyvään puoleen heti, vaan ensin sen näkymättömään puoleen, jota nimitämme eetteriruumiiksi.

Nyt tahdon kuvata vielä tätä asiaa vertauskuvallisesti, eräällä vanhalla, tavallisella vertauskuvalla, jota myös gnostikot käyttivät ja jota Uusi Testamentti on käyttänyt, Jeesus puheissaan ja apostoli Paavali kirjeissään. Tahdon käyttää vanhaa vertauskuvaa, jota suurissa piireissä käytetään meidän ajanamme, joka on kuvaava ja joka selittää meille paljon, niinkuin yleensä vertauskuvat silloin, kun ne ovat sattuvia. Ja koska tämä on niin vanha, jo muinaisuudessa valittu, todistaa se, että se on sattuva vertauskuva.

Uskon elämää emme mitenkään saa käsittää tyhjäntoimittajan passiiviseksi elämäksi, vaan se on positiivista toimintaa, elämää, ja sentähden sitä on sattuvasti verrattu rakennustyöhön. Uskon elämä on itse asiassa suurta, merkillistä ja pyhää rakennustyötä, jota tosin ei tehdä ulkonaisessa maailmassa, vaan joka tapahtuu ihmisen omassa olemuksessa, hänen omassa sielullisessa ja henkisessä elämässään.

Uskon herääminen on verrattavissa siihen, että ihminen tuntee, että hänen on henkisesti jotakin luotava itsestään. Hän näkee, että ihmiselämä ei ole tyhjää ja merkityksetöntä, vaan että sillä on henkinen tarkoitus. Ja uskon heräämisessä ihminen näkee, että tuo tarkoitus on toisella nimellä inhimillinen täydellisyys ja kuka ties paljon muuta tuon täydellisyyden takana. Tämän inhimillisen täydellisyyden näkeminen on kuin ensimmäinen saavutus siinä työssä, mikä avautuu hänen eteensä, kun usko hänessä herää. Tämä uskon herääminen on verrattavissa siihen, että ihminen näkee jonkinlaisen velvollisuuden, välttämättömyyden rakentaa jonkinlaisen majan, majan Jumalalle. Hän ei ole vielä selvillä siitä, minkälainen tämä maja oikein on oleva, mutta hän tietää ja tuntee, ettei hän saa jäädä vanhaksi ihmiseksi, vaan hänen pitää luoda itsestään uusi ihminen, joka kelpaa Jumalalle asuinsijaksi. Hänen edessään on suuri rakennustyö. Ja voimme sanoa, että hän hieman aavistaa tuon rakennuksen arkkitehtipiirustusta, vaikkakaan ei yksityiskohdissa. Sentähden hän ei heti osaa kulkea suoraa tietä, kun hän joutuu keskelle uutta elämää. Tämä uskon elämä selvästi jakautuu eri osiin, eri työkausiiin. Ensimmäinen on silloin tuo ajatuselämän puhdistuminen, niinkuin sanoimme, joka tavallisesti käy ennen uskon heräämistä, ja sitä voidaan aivan selvästi verrata rakentajan ainesten kokoamiseen eli valitsemiseen. Kun jotakin on rakennettava, on hankittava kivet, ja nämä kivet eivät saa olla millaisia tahansa. Ajatuselämän puhdistamista voimme hyvin verrata rakennuskivien hankkimiseen, sillä kaikki sellaiset kivet, jotka eivät ole sopusuhtaisia, mitan mukaisia, täytyy hyljätä. Ajatuksia, aatteita, voidaan täydellä syyllä verrata kiviin, sillä se ei ole mikään tuulesta temmattu vertaus. Se on iänikuinen vertaus, joka perustuu tosiasioihin, sillä kaikki ajatukset ja aatteet omalla tasollaan pukeutuvat geometrisiin muotoihin ja

vastaavat tässä näkyvässä maailmassa kiviä. Me voimme sanoa, että jos tässä näkyvässä maailmassa etsii olioitten sielua ja henkeä, niin ihmisen sielu löytyy hänestä itsestään tietysti, sen voi löytää tästä näkyvästä muodosta. Mutta jos eläinten sielua etsii, sitä ei voi löytää ilman muuta tuosta eläimestä; sitä ei voi näillä fyysillisillä silmillä nähdä; eläin ei voi tuoda, niinkuin ihminen, sitä esille; se ei voi puhua ja esittää ajatuksiaan ja tunteitaan selvästi. Sentähden emme löydä tästä näkyvästä maailmasta sen sielua, vaan meidän on lähdeettävä näkymättömään maailmaan ja etsittävä sieltä. Samoin kasvien sielua täytyy lähteä etsimään näkymättömästä maailmasta, ja kaivaa vielä syvemmälle, ennenkuin sen löydämme. Ja kun katselemme kiveä tässä näkyvässä maailmassa, saamme uppoutua hyvin syvälle, mennä hyvin kauas, ennenkuin löydämme kiven sielun, sillä se on aivan aatteiden, ajatusten maailmassa. Sentähden on aivan oikein valittu tämä vertauskuva „kivi” kuvaamaan ajatuksia ja aatteita.

Kun siis ihminen puhdistaa ajatuselämänsä tuota henkistä rakennustyötä varten, niin hän valikoi kaikenlaisia aineksia ja kokoaa sellaiset kivet, jotka ovat ikuisia aatesisällöltään. Sentähden ihmisellä tässä rakennustyössä, uskon elämässä, eivät kelpaa mitkään muut ajatukset kuin ne, joissa piilee ikuisuuden voimat, jotka ovat niin vapaat kaikesta taikauskosta, saastasta, että he ovat kuin timantteja, joihin totuuden aurinko heijastuu.

Kun ihminen astuu uskon elämän toiseen osaan, jolloin hän puhdistaa tunne-elämänsä, voidaan tätä verrata rakennustyön alkamiseen. Silloin huomaamme, niinkuin viime kerralla oli puhetta, että ihminen ei heti ole selvillä, minkälainen tämä hänen rakennuksensa on oleva. Hän hapuilee, etsii opastusta muualta, etsii neuvonantajia, niitä jotka voivat sanoa hänelle: „Jos näin menettelet, vapaudut itsekkäistä tunteista, puhdistut täydellisesti eläimellisestä puolesta itsessäsi ja tulet ihanaksi enkeli-ihmiseksi”. Ihminen voi joutua harhateille helposti, ja se tulee siinä muodossa, että hänelle tulee kuin kuvia siitä, millainen rakennus hänen on rakennettava, tulee kuin kuvia ihmisen tunne-elämän puhdistuksesta. Toinen antaa hänelle hänen mielestään hyvin selvän kuvan siitä, mitä voidaan saavuttaa ja mitä ei, ja hän luo selvän kuvan rakennuksesta, ja hän voi viedä rakennuksen hyvin pitkälle. Mutta me huomasimme viime kerralla, että ihmisen täytyy selvästi huomata tämän rakennustyön suhteen, hänen täytyy tulla siihen selvään kokemukseen, että elämä itse on hänen opettajansa, että elämä itse on koulu, jossa hän käy, elämä itsessään on sellainen moraalinen voima, joka häntä puhdistaa. Hänen ei tarvitse keksiä itse mitään keinoja, kun hän osaa käydä elämän koulua. Ja hän huomaa, että kaikista suurimmat vapahtajat ja Jumalan pojat eivät ole koettaneet puhua ja esittää mitään omiaan, niinkuin Jeesus Kristus itse selvästi sanoo: „Ei minun oppini ole minun, vaan sen, joka minut lähetti. En minä ole keksinyt mitään omiani, inhimillistä täydellisyyttä, johon meidän pitäisi pyrkiä. Jos olisin sen keksinyt, se voisi viedä harhaan, mutta olen ainoastaan elämältä oppinut ja koettanut elää elämän tahdon mukaan, ja siinä koulussa olen saavuttanut, mitä olen saavuttanut, niin että minun oppini on sen, joka minut lähetti, elämän Isän. Ja kun minä annan teille käskyjä ja neuvoja, ne eivät ole minun erikoisia keinojani, vaan tulkintoja vain, symboleja itse elämän opetustavasta. Kun minä sanon teille: älkää koskaan suuttuko, niin minä en sano tätä itseni takia, että olisin tämän asian keksinyt, että se olisi minun ihanteeni mukaista, vaan olen kymmenien tuhansien vuosien kuluessa oppinut elämän koulussa, että elämä tahtoo siihen opettaa meitä, ettei meidän sydämemme suuttuisi, loukkaantuisi ja vihastuisi. Se on elämän laki, jonka paljastan teille. Te itse saatte kokea ja huomata, että se on elämän laki, jos vain luotatte minuun niin paljon, että yritätte kulkea sitä elämän tietä, jota teille neuvon. Te tulette huomaamaan, että se on ihanne, jonka elämä asettaa eteemme ja johon meidän tulee pyrkiä.”

Tämän siis ihminen uskon elämässä huomaa, sen suuren totuuden, että elämä itse on hänen opettajansa. Ja hän koettaa avata katseensa ja kaikki aistinsa huomaamaan, mitä elämä tahtoo hänelle opettaa. Kun hän kuuntelee sellaisen viisaan ihmisen kuin Jeesus Kristuksen neuvoja, niin tämä hänen kulkemisensa, oppimisensa elämän koulussa käy tuhat kertaa helpommaksi kuin jos hän itse omin päin koettaisi tutkia ja oppia elämässä. Ihminen voi kyllä sanoa: „Tahdon olla aivan itsenäinen, tahdon tarkastaa elämää itse”. Hän voi sillä tavalla menetellä. Se on hänen oikeutensa, mutta se ei ole niin viisasta. Sillä miksi me torjuisimme luotamme käden, joka tahtoo auttaa. Miksi olisimme niin ylpeitä, että sanoisimme ihmiselle, joka sanoo: „Siellä on suuri kuilu, älä mene sinne, vaan tuonne”, – „Menen sinne, minne tahdon.”

Ihminen voi niin tehdä, mutta viisaammin hän menettelee, jos hän kuuntelee ystävällistä varoitusta ja neuvoa.

Sentähden ihminen tässä toisessa uskon elämän asteessa oppii ennemmin tai myöhemmin, riippuen siitä, miten paljon hän osaa ottaa varteen viisaiden neuvoja, rakentamaan oikein, näkemään, mitä hänen on rakennettava. Hän huomaa, että se maja, jonka hän tahtoo rakentaa Jumalalle – ja hän tietää, että hänen on rakennettava Jumalalle –, on temppeli. Ihmiselle selviää elämän koulussa, ettei ole yhdentekevää, millainen se maja on piirustukseltaan; hän oppii, että hänen on rakennettava itsestään temppeli. Hän ensin voi luulla, että hän rakentaa Jumalalle jonkinlaisen majan tai linnan, kodin, ja että siihen mahtuu paljon hänen persoonallisuuttaan, mutta sitten elämän koulussa hän vähitellen oppii selvästi huomaamaan, että hänen on rakennettava temppeli elämän oman piirustuksen, jumalallisen suunnitelman mukaan. Sentähden sanotaan pyhissä kirjoissa, kuten Uudessa Testamentissa, että ihmisen ruumis on Pyhän Hengen temppeli. Ja Jeesushan sanoo evankeliumeissa: „Te voitte hävittää tämän temppelin, ja minä rakennan sen kolmessa päivässä uudestaan.” Ja evankeliumissa lisätään, että opetuslapset jälkepäin ymmärsivät, että Jeesus puhui ruumiinsa temppelistä.

Ihmisen on rakennettava ruumiistaan temppeli Jumalalle. Ja tämä suunnitelma, piirustus käy selväksi ihmiselle silloin, kun gnostikon pistis hänessä herää. Silloin hän oikeastaan näkee tämän jumalallisen suunnitelman. Hän tajuaa silloin, mutta epäselvästi, että kysymys on siitä, että hän rakentaisi itsestään temppelin Jumalalle. Tämä ei ole aivan selvä hänen tajunnalleen. Se on vähän hämärä ensin, mutta se tulee selväksi, kun hän on suorittanut nuo toiset, valmistavat työt, kun hän on valikoinut kivet ja alkanut rakentaa ja oppinut elämän koulussa, ettei mitään muuta täydellisyyttä ole, kunniakasta, suurenmoista ihmiselämän ihannetta kuin se, minkä elämä itse on alusta saakka asettanut, nim. että ihmisen ruumiista on tuleva Pyhän Hengen temppeli. Kuta kehittyneempiä, nerokkaampia me ihmiset olemme, sitä enemmän me tässä uskon elämän toisessa asteessa näemme kaikenlaisia ihania kuvia inhimillisestä täydellisyydestä ja uskottelemme itsellemme, että noin on oleva ihmiselämä, tuo ja tuo on suurenmoista. Eihän elämä tästä meitä tuomitse, päinvastoin, mutta elämän koulussa saamme oppia, että on olemassa vain yksi piirustus ja suunnitelma, vaikka se piirustus on niin rikas, että jokaisen ihmisen temppeli tulee hieman erilaisempi kuin toisen. Siinä on samat perusvoimat, mutta sen kauneus, varsinainen olemus, on erilainen eri ihmisillä. Sillä elämä on rikas, vaikka perussuunnitelma on yksi.

Mitä ihminen erikoisesti oppii elämän koulussa, tässä temppelin rakentamisessa? Hän oppii ensin erään merkillisen asian, jota me ihmiset hyvin vähän ymmärrämme ja jota me hyvin vähän uskallamme käyttää, vaikka siitä paljon puhutaan. Kun nyt ihminen näkee, että hänen on rakennettava temppeli, silloin hän myöskin pian ymmärtää, mikä tuollainen temppeli on, mitä käsite „temppeli” sisältää. Hän muistaa silloin, että temppeli on pyhä paikka, johon ihminen voi paeta synneissään ja pahuudessaan ja jossa hän on suojattu. Meillä ei ole ainakaan täällä protestanttisissa maissa nykypäivänä temppelirauhaa, en varmasti tiedä, mutta käsitykseni on, että meillä ei ole temppeli pyhä ja rauhoitettu paikka, mutta esim. keskiajalla, silloin, kun katolisissa maissa oli julistettu temppelirauha, oli temppeli pyhitetty paikka, johon rikoksenteikijä saattoi paeta, eikä maallinen oikeus voinut häntä vangita ja raahata väkivallalla ulos. Temppeli oli pyhä, rauhoitettu paikka, jossa itse rikoksenteikijälläkin oli suojapaikka. Temppeli otti syyliinsä niin pahat kuin hyvätkin. Tämä oli temppelikäsite ennen maailmassa. Ja kun ihminen käy elämän koulua, hän huomaa, että temppeliin kuuluu juuri tämä, mutta siihen kuuluu muutakin. Temppeli on myös pyhä paikka siinä merkityksessä, että siellä saadaan kuulla totuuden sanaa. Temppeli on paikka, pitäisi olla, jossa totuutta julistetaan, jossa siis puhutaan jumalallisia asioita, jossa jumalallista totuutta opitaan. Se kuuluu temppelikäsitteeseen. Meidän ei tarvitse arvostella nykyaikaisia temppeleitä, mihin niitä käytetään, mutta temppelikäsitteeseen kuuluu, että temppelissä julistetaan jumalansanaa. Mutta temppelikäsitteeseen kuuluu vielä muuta. Varsinkin ennen sivistyneissä kulttuureissa temppelit olivat siinä merkityksessä pyhiä paikkoja, että kun niihin meni sairaana ruumiiltaan ja sielultaan ja niissä nukkui, heräsi terveenä, ja jollei herännyt aivan terveenä, oli kuitenkin nukkuessaan unessa nähnyt, millä tavalla ruumiillinen sairaus oli parannettava. Ja jos mieleltään sairaana meni temppeliin ja sai siellä viettää muutamia päiviä, parani mieli. Sellaisia myös olivat temppelit ennen

maailmassa, siitä meillä on historiallisia todistuksia. Ja ihmiselle uskon elämässä selviää, että nämä kolme kohtaa, temppele pyhänä suojapaikkana, temppele pyhänä totuuden julistamispaikkana ja temppele ruumiin ja sielun paranemisen saavuttamispaikkana, kuuluu juuri oppiin ihmisruumiin temppeleistä. Kun katselemme näitä kohtia yksitellen, huomaamme, että tuo ensimmäinen kohta, että temppele on pyhä turvapaikka, viittaa siihen suureen ja ihmeelliseen elämän lakiin, hengen elämän lakiin, uuteen käsitykseen ja neuvoon, jonka Jeesus Kristus niin selvästi toi esille, kun hän sanoi: „Antakaa toisillenne anteeksi. Sillä jos te ette anna toisillenne anteeksi heidän rikkomuksiaan, kuinka silloin teidän taivaallinen Isänne voisi antaa anteeksi teille.” Me olemme tietysti kristikunnassa käsittäneet tämän anteeksiantoasian aivan nurinkurisella tavalla, sillä tavalla, että se on jokin jumalallinen toimenpide, joka johtuu siitä, että olemme syntisiä olentoja, jotka kaipaamme Jumalan anteeksiantoa. Olemme myös käsittäneet sen Jeesus Kristuksen sovituskoulemaksi, jonka kautta saamme syntimme anteeksi. Olemme käsittäneet syntien anteeksiannon niin, että se tulee meille armosta, – saamme Jumalalta anteeksi – ikäänkuin Jumalalla olisi mitään anteeksi annettavaa, ikäänkuin me olisimme voineet loukata Jumalaa tai voineet rikkoa jumalallista persoonaa vastaan, että Jumala vaatisi rangaistusta. Tämä on nurinkurinen käsitys jumalallisesta elämästä, alkeellinen käsitys Jumalasta, että Hän on tyrannimainen olento, joka katselee ja ankarasti tuomitsee meitä, omia luomiansa olentoja ja sanoo: „Syntisiä ja huonoja te olette, kostaa, rangaista täytyy”. Tämähän on hullu käsitys Jumalasta. Me olemme luoneet itsellemme tällaisen peikon, tehneet pahasta hengestä jumalan ja sanomme: „Me kaipaamme Jumalan anteeksiantoa, meidän täytyy saada Jumalalta rikoksemme anteeksi, silloin on kaikki hyvin.” Se on aivan hullunkurista, sillä se anteeksianto, josta voimme puhua Jumalan, Isän yhteydessä, niinkuin Jeesus Kristus puhui, on jotakin, joka on aivan sisäistä kullekin yksilölle, joka merkitsee, että ihminen pääsee rauhaan, oikeaan ja sopusuhtaiseen suhteeseen oman sisäisen Jumalansa kanssa, Isänsä kanssa. Ja Jeesus on selvästi sanonut: „Tähän oikeaan, sopusuhtaiseen väliin sisäisen Jumalanne kanssa, Isän kanssa te pääsette, jos annatte toisillenne anteeksi. Ei mitään muuta keinoa ole. Te olette aina pahoissa väleissä sisäisen Jumalanne kanssa, jos teissä on mitään kovuutta, ankaruutta, jos ette tahdo kärsiä toistenne puolesta. Isän kanssa rauhaan pääsette ihmisinä ainoastaan silloin, kun te rakastatte, tahdotte kantaa toistenne taakkoja, kun annatte toisille anteeksi, tahdotte kärsiä toistenne puolesta.” Sehän on ihmisen tehtävä, ja sitä ihminen voi tehdä. Ja kun ihminen uskon elämässä tulee siihen, että hän selvästi näkee, että hänen on rakennettava ruumiistaan temppele Jumalalle, niin hän tietää, että tuon temppelein ensimmäinen tehtävä, ensimmäinen perusominaisuus on, että se on turvapaikka kaikille ihmisille, ei ainoastaan hyvälle, vaan myöskin pahoille, kuten Jeesus sanoi: „Jumala antaa auringon nousta niin hyvälle kuin pahoille ja antaa sataa niin hyvälle kuin pahoille. Niin myös teidän temppeleinne on oleva turvapaikka kaikille, niin että jokainen ihminen, oli hän toisten mielestä ja omasta mielestään kuinka huono tahansa, löytää turvapaikan teidän temppeleissänne. Teidän sydämässänne ja rinnassänne on temppele, johon hän voi paeta, tulla kaikkine omantunnon tuskineen, kaikkine rikoksineen, ja siellä hän voi saada lohdutusta, kuulla, että Jumalalla ei ole muuta kuin rakkautta häntä kohtaan. Hänen itsensä tulee nyt vain muuttaa elämänsä.”

Ajatelkaamme hetkinen, että me ihmiset todella olisimme päässeet uskon elämässä tähän kohtaan, kuvitelkaamme, että olisimme kaikki ihmisiä, jotka tiedämme, että meidän on rakennettava ruumiistamme temppele Pyhälle Hengelle ja että tämän temppelein tunnusmerkki on, että se on täynnä anteeksiantoa. Silloin meidän elämämme täällä maan päällä muuttuisi toisenlaiseksi, anteeksiantavaksi elämäksi. Ja me emme tiedä, kuinka paljon hyvää siitä seuraisi. Jos minä nyt sanoisin: „Alkakaamme elää niin, tehkäämme niinkuin Jeesus sanoo,” niin tietysti kaikki maailman viisaat nousisivat sanomaan: „Tuohan on suoraa hulluutta. Sehän veisi yhteiselämän häviöön. Ihmisten yhteiselämästä ei tulisi mitään.” Me emme sitä tiedä, koska sitä ei ole koeteltu. Voi olla niin, mutta voi myös olla, ettei siitä tulisi yhteiselämän turmiota, jos kaikki olisimme yhtä hyviä, yhtä sydämellisiä, rakastavia kuin Jeesus Kristus tai tuo piispa Viktor Hugon romaanissa „Kurjat”. Mehän olemme kaikki oikeastaan tuota ankaruutta, kostoja, väkivaltaa, kaiken pahan estämistä soveltaneet, ja olemme nähneet, että sen seurauksena on ulkonainen järjestys, ainakin näennäinen, mutta olemme huomanneet myös, että siitä ei ole seurannut pahan lakkaaminen. Jeesus Kristus – ja myös Buddha – on sanonut: „Jos tahdotte minua seurata, jos teissä on pistis eli usko herännyt, silloin olkaa hyviä toisillenne, antakaa anteeksi toisillenne. Ainoastaan sillä tavalla, että te annatte toisillenne anteeksi, edistytte uskon elämässä ja rakennatte temppeleä.”

Toiseksi temppelihän oli paikka, jossa totuuden sanomaa julistetaan. Kun ihminen käy elämän koulua ja huomaa, että hänen ruumiistaan on tuleva temppeli, silloin hän myös ymmärtää, että hänellä on suuri taikavoima; hänen käsiinsä on annettu ihmeellinen elämän taikavoima, sana; hän osaa puhua ja toiset voivat kuunnella. Ihminen ei ole niinkuin eläimet, jotka osaavat kyllä ääntää, mutta eivät vielä puhua, voivat tuoda ilmi muutamia tunteita, mutta eivät saata pukea ajatuksiaan sanojen muotoon. Ihminen ei ole mykkä kuin kasvi tai kivi, joka asettuu kaikkien tallattavaksi. Ihminen voi ajatella ja lausua ajatuksiaan ilmi. Sentähden ihminen huomaa, että kun hän tahtoo rakentaa ruumiistaan Jumalan temppelin, se merkitsee, että hänen puheensa on vähitellen muuttuva opettavaksi, puhdistavaksi, jalostavaksi avuksi ihmisille. Hän ei temppelissään voi käyttää puhetta väärin, hän ei voi asettaa puhettaan valheen tai taikauskon tai hämäräperäisen tietämättömyyden palvelukseen. Kuinka pitkä siis on opin matka hänen edessään, kuinka korkea tuo ihanne, jota hän tavoittelee ja johon hänen on päästävä, että hänen puheensa aina olisi sitä, mitä ihmisen puheen tulee olla!

Ihmisen ruumiin temppeli on myös parannuspaikka. Mitä ihminen nim. huomaa oman ruumiinsa suhteen, kun hän koettaa rakentaa siitä temppeliä? Hän huomaa, että sen vaikutus voi olla siunaava myös pelkällä olemisellaan. Se voi vaikuttaa rauhoittavasti toisiin ihmisiin, vaikuttaa parantavasti heidän ruumiiseensa ja mieleensä. Ihminen huomaa, että hänen kädensä voi kehittyä parantavaksi, niinkuin Jeesus sanoi opetuslapsilleen, apostoleilleen: „Te tulette parantamaan ihmisiä, auttamaan heitä monella tavalla ja teidän käteenne tulee ihmeellinen voima.” Tämän saattaa uskon elämää elävä ihminen huomata. Hän huomaa kaikkia näitä puolia temppelissä, ja hän ottaa jonkin niistä omaksi elämän ihanteeksi, tehtäväkseen – hän ei samassa elämässä kenties voi ulottua joka suuntaan, mutta hän valitsee jonkin. Tietysti tuo ensimmäinen ehto, että temppeli on turvapaikka, kuuluu kaikille, jotka elävät uskon elämässä, mutta sitten uskon elämässä eläjä valitsee joko sanan tai käden toisten ihmisten palvelemiseen.

Kun ihminen yrittää rakentaa tätä omaa temppeliään, hän elää, on yksin. Sehän on aivan itsenäistä, yksilöllistä työtä. Maailma ehkei ollenkaan hänestä välitä. Maailma ei häntä huomaa, tai jos se huomaa, sortaa se häntä, kääntää hänelle selkänsä, vainoaa, niinkuin suuret väsaat ovat sanoneet. Maailma kyllä sortaa, mutta myöskin on Jeesus Kristus sanonut: „Yhdessä te voitte paljon. Älkää peljätkö, kun teitä on monta yhdessä, sillä minä olen voittanut maailman, ja yhdessä te myöskin voitte voittaa ja tehdä enemmän maailman hyväksi kuin jos seisoisitte yksin.” Tätä seikkaa me emme ole vielä ollenkaan ymmärtäneet. Jos katsomme ihmiskunnan tai kristikunnan historiaa, niin huomaamme, että kaikki ne ihmiset, joissa uskon elämä on herännyt ja jotka ovat uskon elämässä edenneet, niin että heidän uskonsa, pistis, on muuttunut askel askeleelta gnoosikseksi eli tiedoksi, siis kaikki todelliset gnostikot, ovat enimmäkseen seisonneet yksin. Se on ikäänkuin kuulunut asiaan. Ja maailma on ollut, meidänkin kristikunnassamme, siksi pimeä, että jos joku ihminen uskon elämässä on edennyt niin pitkälle, että hän välttämättä vaikuttaa toisiin ja siis on kerännyt ympärilleen muutamia samoin ajattelevia uskonveljiä, oppilaita, niin tämän on täytynyt tapahtua täydellisesti salassa. He ovat muodostaneet pienen piirin, jonka on täytynyt piiloutua, ettei siitä ole kukaan tiennyt, sillä jos on saatu sellaisesta tietoa, on heitä vainottu. Kristikunnan ensimmäisinä aikoina, kun apostolit elivät, keräsivät he ympärilleen opetuslapsia, ja Jeesuksen työ jatkui, ja heillä oli pieniä seurakuntia Jerusalemissa ja muualla, ja niissä koetettiin elää uskon elämää. Mutta maailman painostus tuli yhä suuremmaksi, ja lopulta eivät edes nämä seurakunnat kestäneet, sillä ne hävitettiin, koska ne olivat julkisia. Mehän tiedämme, että kristinusko tuli sitten valtionuskonnoksi, sai valta-aseman maailmassa; ja se oli Jeesus Kristuksen uskon häviö. Sentähden 300 vuoden perästä ei ollut enää kristittyjä seurakuntia. Mikäli niitä oli, ne olivat salassa.

Me ymmärrämme hyvin, että ihmiselle on vaaraksi, jos hänen täytyy olla aivan yksin. Sillä jos ihmisessä hänen uskonelämään yhä enemmän perehtyessään kehittyvät kyvyt, jotka ovat salassa, ne voivat viedä hänet harhaan. Kaikki tällaiset erilaiset kyvyt, mitkä ihmisessä voivat herätä – me nimitämme niitä yliaistilliseksi, nerolliseksi, taiteelliseksi, maagilliseksi, ja tämän uskonelämän yhteydessä on erittäinkin käännettävä huomio yliaistillisiin ja maagillisiin kykyihin –, saattavat asettaa hänet juuri sentähden, että hän on yksin, monenlaisiin

vaaroihin. Sillä ne vievät itsestään siihen, että ihmisen täytyy käyttää erästä uutta elämäntapaa, jota me hyvin vähän myös ymmärrämme ja josta meillä on hyvin vähän tietoa, vaikka me aina käytämme sitä jokapäiväisessä elämässä ja sitä enemmän käytämme sitä, mitä kehittyneempiä olemme. Tämä uusi elämä on seremoniallinen elämä. Ihmiselle muodostuu itsestään pieniä taikatapoja, ja kun hän huomaa, että elämä itsessään on kuin vertauskuva, hän turvautuu niihin erilaisissa tilanteissa. Kuten enemmän hänellä on kykyjä, sitä enemmän hän ymmärtää seremonioiden merkitystä, ja hän vaistomaisesti itse auttaa seremoniallista elämää. Nyt en puhu siitä enemmän, mutta tahdon ainoastaan tulla siihen, että kaikissa salaisissa piireissä, missä on ollut useampia ihmisiä yhdessä elämässä uskonelämää, on ollut välttämätöntä käyttää seremonioita. Alkuperäisissä kristillisissä seurakunnissa käytettiin seremonioina kastetta, ehtoollista ja muunlaisia pyhiä menoja, joista ei ole paljon tietoa. Ne johtuivat itsestään, ja ne olivat välttämättömiä, sillä niihin purkautui paljon sellaista voimaa, joka olisi voinut olla turmiollinen sekä heille itselleen että toisille ihmisille. Tämä on tietysti hieman salaperäistä, mutta historiallinen tosiasia on, että salaisissa piireissä on käytetty seremoniallista elämää. Joskus ehkä olemme tilaisuudessa puhumaan, mitä seremoniat ovat ja mikä on niiden merkitys ja sisältö. Tahdon tällä tulla siihen, että kun ihminen rakentaa tätä temppeleä elämän oman suunnitelman mukaan, niin hänelle on suureksi avuksi, jos hän löytää, niinkuin sanomme, uskonveljiä, ihmisiä, joiden kanssa hän voi yhdessä, täydessä sopusoinnussa ja luottamuksessa kehittää sisäistä rakkauskykyään, niin että tuosta pienestä piiristä voidaan sanoa, niinkuin sanotaan ensimmäisestä kristillisestä seurakunnasta: „Katso, kuinka he rakastavat toisiaan.”

On tärkeää tällä hetkellä meidän ajatella tätä, sillä koko meidän sivistyksemme on siirtymässä uuteen aikaan, uuteen kulttuurimuotoon, koska olemme astuneet uuteen taivaanmerkkiin. On jo ennen selitetty, kuinka olemme eläneet Kalojen merkissä ja astuneet Vesimiehen merkkiin. Tämä Vesimiehen merkki on tuova paljon muutoksia meidän sivistykseemme ja yhteiselämäämme, ja uudessa sivistyksessä ja uuden sivistyksen luomisessa tulee välttämättömäksi, että ihmiset pitkin maailmaa lyöttäytyvät yhteen pieniksi ryhmiiksi ja yrittävät elää pyhää ja puhdasta elämää. Tämä on välttämätöntä sentähden, että ne henkivoimat, jotka tämän uuden merkin kanssa tulevat vaikuttamaan maailmassa, ovat sitä laatua, että ne purkautuvat ryhmiin ja voivat auttaa ihmisiä silloin, kun he ovat yhdessä, kun ihmiset antavat kättä toisilleen. Silloin ne henkivoimat voivat auttaa siunaavasti, mutta ne ovat niin voimakkaat, että jos yksilö ei ole rakkauden suojaama, ne tuhoavat hänet. On aivankuin kaikki pirut ja paholaiset päästettäisiin irti maailmaan, ja ne tarrautuvat kiinni yksilöön, joka on heikko ja joka kuitenkin uudessa sivistyksessä kehittää älyään. Sellainen ihminen on suojaton, kuin suuressa erämaassa, ja paholaiset tarrautuvat häneen kiinni, ja hän joutuu sanomattomiin vaaroihin, ellei hän ole erikoisen voimakas, ja hänen elämänsä tuhoutuu, jollei hän ole rakkaudessa päässyt pitkälle. Me näemme jo nyt sellaisia merkkejä monessakin maassa, mutta ne tulevat yhä enemmän esiintymään kaikkialla. Ainoa apu on siinä, että ihmiset, jotka tahtovat täyttää elämän tahdon, liittyvät ryhmiin ja tuntevat rakastavansa toisiaan ja olevansa sopusoinnussa keskenään. Silloin enkelivoimat liittyvät heihin ja paholaiset menevät tiehensä. Mutta tämä ainoastaan sillä ehdolla, että nämä ihmiset ovat ryhmissä ja tuntevat rakastavansa toisiaan ja auttavansa toisiaan. Meiltä ihmisiltä odotetaan nyt enemmän kuin ennen. Aika tulee itsestään hieman vakavammaksi. Kuitenkin kaikki muuttuu onnelliseksi, ihanaksi, jos täytämme elämän tahdon. Etsikäämme totuutta, saavuttakaamme uskon herämys, liitykäämme yhteen veljiksi.

PEKKA ERVAST

”
H. P. B.”
NELJÄ KUVAEELMAA
XIX:NEN
VUOSISADAN SFINKSIN
ELÄMÄSTÄ

RUUSU-RISTI

»H. P. B.»
NELJÄ KUVAEELMAA XIX:NNEN VUOSISADAN
SFINKSIN ELÄMÄSTÄ

KIRJ.
PEKKA ERVAST

RUUSU-RISTI
HELSINGISSÄ 1931

HILDA PIHLAJAMÄELLE

*jonka verraton taide,
kun kappale ensi kerran esitettiin Ruusu-Risti-
matineassa Kansallisteatterissa
pääsiäisenä 1931,
nosti H. P. B:n ilmielävänä eteemme ja sai
sydämemme beltymään nähdessämme tuon
suuren ihmisen ubrautuvan uljuuden,
omistaa tämän kuvaelmasarjan*

tekijä.

HENKILÖT:

H. P. B.

MOORJA.

KREIVITÄR WACHTMEISTER.

Mr. MEAD.

PALVELIJATAR.

SAIRAANHOITAJATAR.

HARMAAN VELJESKUNNAN PUHEENJOHTAJA.

SAMAN VELJESKUNNAN AMERIKKAL. VELI.

”	”	ENGLANTIL.	”
”	”	SAKSALAINEN	”
”	”	RANSKALAIN.	”
”	”	ITÄVALTAL.	”
”	”	VENÄLÄINEN	”
”	”	EGYPTILÄIN.	”

KUVAELMAT:

I	kuvaelma	Lontoossa	1851.
II	”	Parisissa	1873.
III	”	Würzburgissa	1886.
IV	”	Lontoossa	1891.

I KUVAELMA LONTOOSSA 1851

Hyde Parkissa Lontoossa elokuun 12 p:nä 1851. Myöhäinen ilta. Kuutamona. Etualalla puistotie yli näyttämön. Keskellä istuinpenkki. Taustalla raumaristikkoaidan takana katu ja Lontoon kaupunki. Kadulla näkyy silloin tällöin ohikulkijoita jalkaisin ja vaunuissa.

H. P. B.

(20-vuotias nuori nainen, puettuna ajan tapaan, kiiruhtaa puoleksi arkaillen, puoleksi kiibkoissaan vasemmalta.) En suinkaan liene myöhästynyt? . . . Mitä kello nyt on? *(Katsahtaa kaulaketjussa olevaan kelloonsa.)* Viittä vailla, – mutta en ole kuullut Big Ben'in vielä soivan. *(Istuu penkille odottamaan.)* Ellen nyt paikasta ole erehtynyt. Mutta en, sitä en ole tehnyt, sillä näin heti sielussani niin selvästi juuri tämän paikan, kun Hän ohimennen kuiskasi minulle: „kello puoli yksitoista Hyde Parkin koillisessa kulmauksessa”. En voinut erehtyä sanoista enkä tarkoituksesta. *(Nousee levottomana penkiltä.)* Mutta eihän Hän oikeastaan mitään sanonutkaan, – katsoi vain minuun, liikutti huuliaan . . . Liikuttiko hän edes huuliaan? Mutta Hänen äänensä puhui selvästi sydämessäni! . . . En ole erehtynyt! *(Istuu taas odottamaan.)* Tässä olisi pahat voimat liikkeellä, jos olisin erehtynyt! Ja miksi ei tuo komea ruhtinas puhuisi minulle? Onhan hän tuttu minulle lapsuudesta saakka, vaikka vasta tänään näin Hänet kuninkaallisessa saattueessa ensi kerran. Onhan hän unelmieni sankari! Kuinka monta kertaa oletkaan tullut luokseni unissani – ja päivälläkin, vaikka toisille näkymättömänä. Ja olethan Sinä, juuri Sinä, ainakin kerran pelastanut minut hengenvaarasta, kun rajua ratsuni lennätti minut maahan, – miksikä siis pettäisit nyt, kun näin Sinut ilmielävänä? Olenhan Sinua aina hengessäni nimittänyt Herrakseni ja Mestarikseni! Luulin Sinut Jeesukseksi lapsena, ja hoitajanikin, hyvä, rakas Matrjoona, usko

varmasti, että Vapahtaja oli minut pelastanut silloin . . . Kun kerroin asiasta hänelle, hän risti itsensä ja siunaili ja huudahti: „ah sertse majoo, ah Ljeenushka majaa, Jeesus Kristus itse sinua suojelee”! . . . Ja nyt minä tänään sanomattomaksi hämmästyksenä näen, että unelmieni Jeesus ja vaaroistani vapahtaja on elävä ihminen, indialainen ruhtinas, komeampi, kauniimpi, suurempi kuin koskaan olin kuvitellut. Ikoonimme ja kuvamme Jeesuksesta kalpenevat unihaaveiksi Hänen elävän todellisuutensa rinnalla . . .

(Katsoo ympärilleen.) Mutta miksi Hän ei saavu? . . . Tämäpä vasta olisi naurettavaa, jos nyt olisinkin hullun asioissa! . . . Jos ei tuo muukalainen ruhtinas olekaan Hän — ja jos Häntä ei olekaan olemassa muualla kuin minun unelmissani . . .

(Kaukaa kuuluu St. Paul's Cathedralin kello hyvän puoli.)

MOORJA.

(Indialaisen radshan vaaleassa puvussa tulee äkkiä biljaa oikealta.) On, lapseni, on, hän on elävänä tässä sinun edessäsi.

H. P. B.

(Kirkaisten.) Ah! Sinä . . . Sinä, Herrani ja Mestarini! *(Syöksee pohvilleen M:n eteen.)*

MOORJA.

Ei niin, lapsi, — tsheelani kaukaisilta ajoilta, — rauhoitu ja nouse. *(Kumartuu H. P. B:n puoleen ja auttaa häntä nousemaan.)* Istukaamme tänne penkille rauhassa keskustelemaan. *(Vie H. P. B:n, joka miltei boipertelee, penkille istumaan, istuen itse hänen viereensä.)*

H. P. B.

(Epäillen, toipuen.) Se on siis kaikki totta?

MOORJA.

Kaikki.

H. P. B.

Eikä tämä enää ole unta?

MOORJA.

Ei ole. Olethan juuri tullut isäsi luota ja vieraittenne luota, jotka sinua kiihkeästi odottavat.

H. P. B.

Oh, mitä niistä, jos *kaikki* muuten on totta!

MOORJA.

Johan sen sanoin: kaikki on totta. Sinä olet nähnyt minut kymmeniä kertoja elämäsi aikana, vaikka en ole fyysisesti ennen ollut sinun luonasi. Tämä on ensimmäinen kerta. Ja se on todellisesti totta.

H. P. B.

(Hitaasti.) Ken Sinä sitten olet?

MOORJA.

(Hymyillen.) Olen tilanhaltija Indiasta ja alustalaiseni sanovat minua Gulab Saahibiksi.

H. P. B.

Mutta kuinka on käsitettävissä, että sinä – että te –

MOORJA.

Mitä, lapseni?

H. P. B.

Että te olette tilanhaltija Indiassa ja – ja samalla olette esiintynyt minun unissani ja näyissäni . . . ?

MOORJA.

Mitä kummallista siinä on?

H. P. B.

Te ette siis ole Jeesus?

MOORJA.

En suinkaan, mutta hän on ystäväni.

H. P. B.

(Äkkiä huudahtaen.) Ken te siis olette?

MOORJA.

(Hilliten.) Rakas lapsi, sinun kuohahtavaa venäläistä luonnettasi. Miksi kaksi kertaa kysyt samaa asiaa?

H. P. B.

Sentähden, että te ette ole indialainen tilanhaltija, – tai, jos olette, on se vain kuin naamio. Te olette jotain muuta, te olette aina ollut minulle jotain muuta . . . Ken te siis olette?

MOORJA.

Sinuttele minua, niin kuulet sielusi äänen.

H. P. B.

Ah! (*Vetäytyy etäämmälle penkillä ja katsoo Moorjaan.*) Sinä . . . Sinä (*syökseyn äkkiä taas polvilleen*) Sinä olet minun Vapahtajani ja minun unelmieni sankari.

MOORJA.

(*Hiljaa hymyillen.*) Sinun unelmiesi sankari, olkoon niin . . . mutta ei sinun Vapahtajasi missään länsimaalaisessa taikamerkityksessä. Olen sinun ystäväsi, sinun parhain ystäväsi, lapsi. Hillitse nyt veresi ja istu kuuntelemaan, mitä minulla on sinulle sanottavana.

H. P. B.

Sano vain, kuinka Sinua nimitän?

MOORJA.

Sinulle, tsheelalleni, olen Moorja, jos tahdot nimittää minua nimellä. Mutta ennen kaikkea olen ystäväsi.

H. P. B.

Sano minulle vielä, kuinka olet voinut esiintyä minulle näyissäni, kuinka olet voinut minut vaaroista pelastaa, jos itse aina olet asunut Indiassa?

MOORJA.

Tämän asian opit kylläkin vielä ymmärtämään. Mutta tiedä, että tämä näkyväinen fyysillinen ruumis ei ole ihmisen ainoa ruumis. Olethan nähnyt kuolleitten haamuja, sinä, joka olet luonnostasi sensitiivi? Mistä he sen haamuruumiinsa olisivat saaneet, jos ei se heillä olisi ollut kuin kotelossa jo heidän eläissään? Minä, joka olen näitä asioita tutkinut, osaan käyttää tuota hienoa ruumista nyt jo, vaikka elän fyysillisesti.

H. P. B.

(*Riemukkaasti.*) Minä ymmärrän, Moorja, ja nyt minä uskon. (*Istuu penkille jälleen.*) Suo anteeksi, että tällä tavalla olen kuluttanut aikaasi. Puhu, ystäväni ja opettajani, tyttäresi kuuntelee.

MOORJA.

(*Hetken perästä, synkänä, mietteissään.*) Sinä olet lahjakas pianisti, tyttäreni. Oletko ajatellut tulevaisuuttasi? Aiotko tulla taiteilijaksi, joka matkoillansa niittää rahaa ja kunniaa? (*Ystävällisesti kääntyen H. P. B:n puoleen.*) Olethan muuten jo esiintynytkin, olet antanut konsertteja sekä Parisissa että muualla. Tulevaisuutesi taitaakin jo olla ratkaistuna?

H. P. B.

Minun tulevaisuuteni! Ja esiintyvänä taiteilijana! En vihaa mitään niin paljon kuin esiintymistä . . . Ja kuitenkin . . . jos todella osaisin soittaa . . . Mutta minä en koskaan voi kehittyä mestariksi. Tunnen sen. Tiedän sen. Se on minun tragiikkani . . .

MOORJA.

Mutta *jos* voisit tulla mestariksi alallasi, silloin olisit mielelläsi esiintyvä pianisti?

H. P. B.

(Hetken mietittyään.) En! En kunnian enkä rahojen takia tekisi mitään. Minä inhoan tämän pikkumaisen maailman kunniaa . . . Tarkoitin vain, että rakastan musiikkia ja olisin mielelläni vaikka kuinka etevä soitossa, — ja ehkä silloin esiintyisin joskus . . . en kunnian takia . . . vaan . . . kuinka sanoisin? Tahtoisin ikäänkuin kohottaa ihmisiä heidän jokapäiväisyydestään . . . Oi Sinä suuri ystäväni, joka olet seurannut minua lapsuudestani saakka, tiedäthän Sinä nämä asiat, tiedät ne paremmin ehkä kuin minä itse! Tiedäthän, että sieluani polttaa sammumaton jano. Luulen välistä olevani kadotuksen oma. Miksi olen syntynyt tällainen polte sielussani? Miksi en voi mihinkään tyytyä, en mistään olla onnellinen? Maailma on kuin hullujen huone, koko elämä minua ällöttää. En tunne olevani kotona missään. Onhan minulla omaisia, onhan minulla isänmaa. Rakastan niitä, ja kuitenkin tuntuu, kuin todellinen kotini olisi jossain muualla . . . Sano, onko se Sinun luonasi, Ystävä?

MOORJA.

(Hymyilee, mutta vaikenee.)

H. P. B.

Niin, minä hassuttelen . . . Mutta tiedäthän, mikä polte minussa on? Minä tahtoisin *ymmärtää*. Tahtoisin ymmärtää itseni ja ihmiset. Tahtoisin tietää, mitä elämä on. Mitä varten olen syntynyt? Oi, koko sydämeistäni auttaisin toisia, jos itse tietäisin! Minusta me kaikki ihmiset vaellamme suunnattomassa pimeydessä ja tietämättömyydessä.

MOORJA.

Tietoa ihminen kyllä voi saavuttaa, jos hän on valmis maksamaan hinnan.

H. P. B.

(Innostuen.) Entä hinta?

MOORJA.

Ensimmäinen maksu on: tuska ja kärsimys.

H. P. B.

(Halveksuen.) Tuska ja kärsimys! . . . Mutta koko elämähän on tuskaa ja kärsimystä . . . Kuka ei olisi valmis sitä hintaa maksamaan, — jos hän sillä tietäisi saavuttavansa totuuden.

MOORJA.

Ja toinen maksu on: uhrautuminen ihmiskunnan puolesta. Totuutta eivät tarvitse muut kuin ne, jotka tahtovat palvella ihmiskuntaa ja tehdä työtä sen onnen puolesta.

H. P. B.

Mutta sehän onkin ainoa inhimillinen elämä, joka ei ole tyhjä ja tarkoitukseton.

MOORJA.

Sinä, lapseni, olisit siis valmis maksamaan tämän hinnan?

H. P. B.

Koko sielustani ja koko sydämestäni. Sano minulle, Ystävä ja opettaja, mitä minun tulee tehdä!

MOORJA.

Oletko valmis luopumaan kaikesta?

H. P. B.

Tästä nykyisestä tietämättömyyden taakasta ja tuskasta! Olen!

MOORJA.

Oletko valmis luopumaan isästäsi ja omaisistasi, kaikesta, mikä sinulle on rakasta?

H. P. B.

Mutta omaisista ja kodista luovuin silloin kun naimisiin mentyäni vanhan kenraali Blavatskyn kanssa pakenin hänen luotaan, ennenkuin olin tullut hänen vaimokseen, sillä tavalla, kuin hän olisi tahtonut. Mistä enää voisin luopua?

MOORJA.

Isäsi seurasta, jonka kanssa nyt olet matkalla, taiteestasi ja tulevaisuudestasi, sillä tiedä, rakas Helena: voisit kehittyä soitossa mestariksi.

H. P. B.

Mitä sanotkaan! . . . Ei, sittenkin olen valmis kaikesta luopumaan, sillä mitä taiteilijaura on sen rinnalla, jos totuuden tietäjänä voi ihmisiä auttaa!

MOORJA.

Ihmiset välittävät sängen vähän totuuden tiedosta. Muista historiaa. Täällä länsimailla ovat aina ristiinnaulinneet tai polttaneet tai kiduttaneet niitä, jotka vähänkin ovat *tienneet*. Taiteilijoita ihmiset sentään kuuntelevat. Heille he ovat kiitollisia. Hekin ovat auttajia. He saattavat, kuten itse sanoit, maailman unohtamaan oman surunsa ja surkeutensa. Sentähden se taiteilijoita kunnioittaa ja kantaa käsillään. Mutta kiittämätön on tietäjien työ.

H. P. B.

Mutta eikö tietäjien työ ole välttämätön ihmiskunnalle? Olen kerran lukenut suuresta itämaalaisesta Buddhasta, joka sanoi kaiken tietävänsä ja kehotti ihmisiä seuraamaan hänen viitoittamaansa tietä. Eivätkö miljoonat ole saaneet apua hänen tiedostaan?

MOORJA.

Ovat, mutta hän eli itämailla. Länsimaitten kansat ovat itsepäisen kovia ja kiittämättömiä. He seuraavat juutalaisten esimerkkiä, jotka ristiinnaulitsivat Kristuksen, joka myös sanoi olevansa tie, totuus ja elämä.

H. P. B.

Se on totta. Me olemme täällä Europassa sanomattoman tyhmiä ja sydämettömiä.

MOORJA.

Eivät yksilöt niin paljon kuin yhteisöt. Yhdessä länsimaalaiset ovat valmiit tekemään mitä julmia ja pahoja tekoja tahansa, jommoisia eivät yksilöt yksilöinä tekisi. Sentähden onkin yksilöitä valistettava, niin että lakkaisivat yhdessä paha tekemästä. Meidän viisaat shaberoonimme ovat täynnä sääliä ja tahtoisivat auttaa länsimaita. Sillä jatkamalla tätä menoa ihmiskunta – ainakin täällä länsimailla – menee tuhoaan kohti.

H. P. B.

Tuhoaan kohti? . . . Ihmisiä pitää auttaa.

MOORJA.

(Tehden liikkeen kädellään.) Niin lapseni, katso tuonne, niin näet, mikä kohtalo Europpaa odottaa.

H. P. B.

(Tuijottaa ja näkee näyn.) Mitä näenkään! *(Kauhastuen.)* Tulta, tulta kaikkialla, tulta ilmassa, tulta maan päällä, tulta maan sisällä. Mitä tämä onkaan? Ihmisiä, ihmisiä tuhansittain, miljoonittain, jotka tuhoavat toisiaan, heittävät tulipalloja, ampuvat kanuunoilla, ja kivääreillä, lentävät ilmassa! Mutta ovatko ihmiset hulluja? Onko maailma järjiltään? Kuinka tällainen tappaminen on mahdollista? Tuossa räjähtää pommi ja sadat henkilöt lentävät ilmaan silvottuina, kappaleina. Kas, talot sortuvat, kokonaiset kaupungit ovat raunioina. Kirkoistakin ammutaan ja kirkkoja ammutaan. Voi, eikö enää mitään ole pyhää? . . . Seis, seis . . . Tämähän on kauheata . . . *(Moorja tekee taas liikkeen kädellään.)* Kas, nyt kaikki hävisi näkyvistä . . . Näinkö unta vai mitä tämä oli? Olihan se niin todellista . . .

MOORJA.

Ei unta, Helena, vaan tulevaisuuden näky. Tämä kohtalo uhkaa Europpaa, ellemme saa sitä torjutuksi.

H. P. B.

Voitaisiinko torjua tuo kauhistus?

MOORJA.

Toivottavasti. Veljistä useimmat sitä epäilevät, mutta minä tahtoisin koettaa. Ei sitä voi muulla estää kuin valistamalla ihmisiä. Jos saa ihmisten mielet muuttumaan, niin etteivät itse tahdo hirmutöitä toimeenpanna, silloin, silloin ehkä . . . Ja minun tekisi mieleni auttaa. Mutta sitä varten tarvitsen itse auttajan, länsimaalaisen, joka olisi valmis uhraamaan henkensä totuuden puolesta. Silmäni on pysähtynyt sinuun, Helena. Tahtoisitko sinä tulla tuoksi auttajaksi?

H. P. B.

Minä, . . . minä . . . oi, Ystävä, kuinka ajattelet minua . . . Mikä minä olen . . . kuinka semmoiseen kykenisin?

MOORJA.

Tahdotko?

H. P. B.

Oi Herrani, Sinä tiedät, etten muuta tahdo. Sehän olisi onneni ja autuuteni, jos Sinua saisin palvella!

MOORJA.

Siis asia olkoon päätetty. Mutta kuten itse sanoit, et ole vielä valmis, et vielä kykene. Ensiksi sinun on maksettava ensimmäinen puoli hinnasta. Kuvaamattomilla ponnistuksilla, tuskilla ja kärsimyksillä on sinun ensin valmistettava, koulutettava, kasvatettava itsesi. Tähän kuuluu vuosikausia, ehkä vuosikymmeniä. Oletko valmis tähän koulunkäyntiin, jonka vertaista ei ole länsimailla? Ei ole kysymys vain jonkun vaikean kielen oppimisesta, joidenkuiden pulmallisten matemaattisten probleemien ratkaisemisesta, vaan oman sielusi ja henkesi salaisten kykyjen herättämisestä, koko ihmisolentosi uudestiluomisesta.

H. P. B.

Sinun sanasi, Opettaja, täyttävät mieleni sanomattomalla onnella ja rauhalla. Nyt tiedän, mitä vuosikausia olen etsinyt: juuri tätä tilaisuutta päästä Sinun oppilaaksesi, – sillä siksihän pääsen?

MOORJA.

(Hymyllen.) Siksi pääset, rakkaani, sillä sitä jo olet.

H. P. B.

Oi, millä voin koskaan palkita hyvyttäsi?

MOORJA.

En muuta palkkaa pyydä kuin sitä, että uskollisesti palvelet totuuden ja ihmiskunnan asiaa.

H. P. B.

Niin, niin – Sinun avullasi! Sillä vaikka kuinka paljon tietäisin, mihin kykenisin ilman Sinua?

MOORJA.

Älä niin puhu, Helena. Ihmisen täytyy seistä omilla jaloillaan. Sinäkin saat tehdä työtä omalla vastuullasi ja parhaimman ymmärryksesi mukaan, vaikkakin minä tietysti sinua autan. Autan sinua ehkä enemmän ja lähemmin kuin kumpikaan meistä nyt aavistaa. Sillä lopullinen vastuu on sittenkin minulla . . .

H. P. B.

Oi sano siis, Ystäväni ja Opettajani, mitä minun on tehtävä?

MOORJA.

Sinun on ensin puhuttava isäsi kanssa, sillä tärkeätä on, että hän antaa suostumuksensa. Sitten sinun on matkustettava Indiaan ja Tibettiin ja muuanne. Tarkempia tietoja annan sinulle ajan tullen.

H. P. B.

Oh, isäni kyllä suostuu. Hän on niin hyvä. Hän on aina pitänyt puoliani, vaikei olisi aina ymmärtänytkään.

MOORJA.

Hyvä, siis asia on lopullisesti päätetty. (*Nousten.*) Ole siunattu, lapseni, ja olkoon tämän hetken päätös avuksi ja onneksi orvolle ihmiskunnalle . . . Hyvästi, Helena. Saat myöhemmin kuulla minusta. Nyt jätän sinut. Odota hetkinen ja poistu sitten. Kotona sinua jo levottomasti odottavat . . . Rauha olkoon kanssasi. (*Poistuu oikealle.*)

H. P. B.

(*On laskeutunut polvilleen. Hetken hiljaisuutta.*) Taivaan voimat ja jumalat! Kaikki on totta, kaikki on totta . . . Olen päässyt tien alkupäähän. Pois pimeys, pois epäily, pois turha tuskittelu . . . Tämä syntymäpäiväni on elämäni ensimmäinen päivä. Uuden elämäni ensimmäinen päivä. Ihmeellistä . . . ihmeellistä . . . (*Nousee, ihmeissään, katse kirkastettuna, poistuu hiljaa vasemmalle.*)

Väliverho.

II KUVAEELMA PARISSA 1873

Maanalainen juhlallinen krypta Parisissa vuonna 1873. Taustalla keskellä ovi, josta kiviportaita pitkin laskeudutaan lattialle. Ovea vartioivat sisäpuolella kaksi haarniskoitua miestä, pitkät hillebardit kädessä. Vasemmalla puolen näyttämöä on puheenjohtajan tuoli ja pöytä korokeella, oikealla puolella toisten veljien tuolit. Kryptaa valaisee katosta riippuva lamppu. Esiripun noustessa veljet astuvat jonossa avatusta ovesta sisään, kukin kuiskaten jotain vartijoille. Kaikki ovat päästä jalkoihin asti ulottuvissa munkkikaapuissa, kasvoilla puolinaamiot, rinnan kohdalla kullakin oman maansa lippu pienoiskoossa. Veljet asettuvat paikoilleen. Yksi niistä on H. P. B., jolla on Egyptin lippu merkinään. Puheenjohtajalla on italialainen lippu merkinään.

PUHEENJOHTAJA.

(*Lyö vasarallaan pöytään kuusi kertaa:*) Veljet, lausun teidät tervetulleiksi länsimaitten eri kulmilta, Europasta, Afrikasta ja Amerikasta. Te ymmärrätte, etten syyttä ole kutsunut teitä kokoon näin keskellä työkautta. Säännöllisesti kokoonnumme joka viides vuosi, ja ensi kokoukseemme olisi kulunut vielä kaksi

vuotta, ellen nyt sattuneesta syystä olisi katsonut välttämättömäksi, että kokoonnumme neuvottelemaan ennen määräaikaa . . . Vartijat, ovatko kaikki seitsemäntoista veljeä koolla?

TOINEN VARTIJOISTA.

Ovat.

PUHEENJOHTAJA.

Siis sulkekaa ovi ja vartioikaa.

VARTIJAT.

(Poistuvat ja sulkevat oven.)

PUHEENJOHTAJA.

Ilmakehä on vahvistettava, luolamme täytettävä magneettisilla väreilyillä, kuten tavallisesti. Frater gallicus tehköön tehtävänsä.

(Ranskalainen veli nousee paikaltaan, kumartaa puheenjohtajalle ja astuu kivisen alttarinpöydän luo, joka on taustassa vasemmalla. Siellä hän sytyttää suitsutusastian, kääntyy ja ottaen pari askelta eteenpäin pysähtyy ja heiluttaa astiaa, josta suitsutussavu nousee.)

PUHEENJOHTAJA.

Fratres, incantemus. *(Kaikki nousevat ja lausuvat puheenjohtajan johdolla – unisono, recitando, senza melodia – voimakkaasti:)* Gloria in aeternis luci rationis augustissimae, quae genus speras humanum ad maturitatem perventurum nec antea oriere. *(Recitatiivin aikana valaistuu krypta äkkiä kirkeaksi, mutta himmenee jälleen.)*

Hiljaisuus. Veljet istuvat. Suitsuttaja palaa paikalleen, asetettuaan astian alttarille takaisin.

PUHEENJOHTAJA.

Veljet ja työtoverit mahtavassa liitossamme, minua huolestuttaa maailman tilanne. Meillä on valta käsissämme eikä kuuluisi meille olla mistään huolissamme, mutta olen kutsunut teidät kokoon tähän ylimääräiseen neuvotteluun, koska olen tuntevinani, että kohtaloo, jota olemme taas valmistaneet tämän vuosisadan lopettajaisiksi – ennen kaikkea täällä Europassa – uhkaa salaperäinen vaara. On kuin suuri sota kaikkien kesken ei vielä saisi jalansijaa maan päällä. Minulla on tietoni ja aavistukseni, miltä taholta vaara uhkaa, ja olen merkillisiä asioita tähdistä lukenut. Mutta mitä te sanotte, veljet? Oletteko mitään huomiota tehneet? Onko teidänkin mielestänne näköpiiri synkistynyt? En voi pyytää säännönmukaista raporttia, mutta . . .

VELJET.

(Hyväksyvä mumina.)

PUHEENJOHTAJA.

Puhukaa edes jotkut teistä vuorotellen . . . aha, frater americanus haluaa sanoa jotakin.

AMERIKKALAINEN VELI.

(Nousee ja kumartaa.) Terve teille, kunnianarvoisa valtiat ja veljet. Olemme Yhdysvalloissa samassa kohden suurin piirtein kuin viimeksi esittämässäni raportissa. Kuitenkin tahtoisin painostaa, että on syntynyt ja näkyy yhä syntyvän joukottain sieluja, jotka potevat henkistä vapautumistautia. Emerson on kuollut, mutta „vapaa ajatus”-liike leviää miltei salaman nopeudella. Jos heillä olisi todellista tietoa, kävisivät he vaarallisiksi ihmiskunnan edistymiselle, jonka luonnon määräyksestä ja meidän tahdostamme täytyy tapahtua hiljalleen. Heitä on tuhansittain ja heidän aatteensa levitessä ihmiset alkavat uskoa ajatuksenvoimaan, mutta onneksi meidän vapaassa maassamme on tyranni, jonka edessä kaikki kumartuvat, niinkuin hyvin tiedätte. Tämä tyranni on kulta, ja niin kauan kuin kullalla on voimaa, ei ole hätää. Olemmekin, minä ja auttajani, järjestäneet niin että ajatuksen voima suunnataan kullan hankkimiseen eli onnen tavoitteluun ja menestyksen saavuttamiseen, kuten maalaiseni sitä kaunistellen nimittävät. Ja niin kauan kuin ihmiset ylläpitävät luonnollisen itsekkyyden tasapainoa, ei ole suuriakaan esteitä meidän työmme tiellä – meidän työmme, joka tähtää miljoonia vuosia eteenpäin ihmiskunnan historiassa.

PUHEENJOHTAJA.

Oivallista, frater americane. Sillä vaikka voimakas käsi, joka yhdistäisi yhdeksi nuo lukuisat pikkuseurat, voisi johtaa heitä taisteluun meitä vastaan, ei ole hätää, kuten sanot, niin kauan kuin kulta säilyttää lumousvoimansa. Lisätkää vain kullan mahtia.

AMERIKKALAINEN VELI.

Sitä aiomme, kunnianarvoisa valtiat. Kultaisen vasikan ympärillä tanssien ihmiset kadottavat inhimillisen uppiniskaisuutensa ja hölmistyvät elukoiksi . . . Sitten meillä on Amerikassa alati laajeneva spiritistinen liike, josta olisi voinut koitua meille suurikin vaara, jos sitä olisi johdettu oikeihin – tai paremmin sanoen: väärin – uomiin, mutta niinkuin asiat nyt ovat, on siitä vain muodostunut valtava suggestioni, joka uskottelee ihmisille, että kuolemanjälkeinenkin elämä on järjestetty samanlaisille hyvinvoinnin ja onnen periaatteille, kuin tämä näkyväinen elämä. On vallan muodissa keskustella vainajien kanssa minun rakkaassa synnyinmaassani . . . Tämän liikkeen suhteen tunnustan kuitenkin, että jos nousisi totuuden profeetta, joka näyttäisi, mikä on totta kaikkien spiritististen valheiden takana, olisi meidän suuren työmme tasainen eteneminen jonkun verran vaarassa. En tahdo herättää teissä levottomuutta, veljet, mutta samoin kuin kunnianarvoisa valtiassamme sanoi, on pahan enteen käryä ilmassa.

PUHEENJOHTAJA.

Aha . . . frater anglicanus pyytää puheenvuoroa.

ENGLANTILAINEN VELI.

Luulisin sittenkin, että amerikkalaisen veljemme pelko on turha, mitä spiritismiin tulee. Tartunta on levinnyt Amerikasta Eurooppaan, ja niin kauan kuin se pysytteli pöydän tanssittamisena, se oli merkityksetön ja käsitettiin täällä jonkinmoiseksi seurapeliksi. Vaan nyt kun henget materialisoituvat ja kirjoittavat seinälle kädettömällä kynällä, nyt täälläkin leviää usko n.s. henkimaailmaan. Mutta kun usko pysyy spiritistisenä muodoltaan, ei se ole muuta kuin hienonnettua, transendentaalista materialismia! Ja materialismi on meidän uskollinen palvelijamme, sillä kun tieteellinen tutkimus vapaudellaan uhkasi häiritä auktoriteettiamme, oli materialismi oivallinen keksintö, josta heti saimme toivomamme avun.

PUHEENJOHTAJA.

Olet oikeassa, frater anglicane, ja Baconin maassa ovat ihmiset oppineet siksi realistisiksi, etteivät käsitä kuolemanjälkeisiäkään, elleivät saa niitä käsin kosketella. Mutta eikö ole filosofeja?

ENGLANTILAINEN VELI.

Filosofeista ihmiset eivät välitä, kunnianarvoisa valtias.

PUHEENJOHTAJA.

Totta puhut. Ei taida olla kuin yksi maa, jossa filosofeja otetaan vakavalta kannalta, — tarkoitan Saksaa . . . Mitä sanot, frater germane?

SAKSALAINEN VELI.

Valtias ja veljet, filosofit itse eivät koskaan ota itseään vakavalta kannalta — ei Saksassa sen enemmän kuin muuallakaan. Schopenhauer on meillä pitänyt paljon ääntä elämän mitättömyydestä, mutta vielä enemmän siitä, että hänen päivällisensä olisi hyvin keitetty. Filosofia ja vakavuus käsi kädessä, — se on itämaalainen perisynti. Me Euroopassa olemme käytännössä sitä pintapuolisempia, kuta syvällisempiä olemme haaveissamme. Saatamme tyynesti hymyillä partaamme, veljet. (*Naurua.*)

PUHEENJOHTAJA.

Frater germanus on tunnettu leikillisyydestään, poiketen siinä kokonaan maamiehistään. Etkö sinä siis todellakaan näe mitään levotonta nykyhetkemme horoskoopissa?

SAKSALAINEN VELI.

En tosiaankaan, valtias. Onhan materialismi teoreettisessa muodossaan Saksan lapsi. Mitä siis pelkäisin? Viime sodan jälkeen on kullan- ja vallanhimon piru saanut lujan jalansijan Saksan kansan tajunnassa. Saattepa nähdä, mihin voimaan se tulee nousemaan! Ja mitä hätää meillä silloin on? Eivät mitkään aatteet estä Saksaa nousemasta korkeaan ylpeyteen ja toisia kansoja sitä koko sydämestään kadehtimasta. Ei meillä koskaan ole hätää, niin kauan kuin Saksa ja Ranska pysyvät toistensa kilpailijoina, — ja tuskinpa erehdyn, jos sanon, että Ranskassa jo hierotaan kostoä?

PUHEENJOHTAJA.

Sinun puheesi on lohdullinen, frater germane. On totta, että meillä on nuo kaksi kiehuvaa kattilaa, Ranska ja Saksa. Mutta Ranska on väsynyt hirmuisesta suoneniskusta. Eikö niin, frater gallice?

RANSKALAINEN VELI.

Totta kyllä, valtias ja veljet, mutta kostoä jo tuumataan. Ei minunkaan silmissäni tulevaisuus näytä niin synkältä kuin sen pitäisi olla valtiaan sanoista päättäen. Ranska on elinvoimainen kansa. Pian se taas säästää miljardeja itselleen, ja silloin sodan punainen kukko laulaa. Uskonpa melkein varmasti, että kaikki tapahtuu suuren suunnitelmamme mukaan. Ennenkuin vuosisatamme viimeinen vuosikymmen on umpeen kulunut, hyökkää Ranska Saksan kimppuun, ja pian on sitten koko Europa saatu liekkeihin syttymään. Kuka meitä voi vastustaa?

PUHEENJOHTAJA.

En ole yhtä varma asioista. Kerron teille vielä syyn . . . Mutta mitä sanoo frater austrohungaricus?

ITÄVALTALAINEN VELI.

Kunnianarvoisa valtias ja veljet, kallistun ehdottomasti valtiaan puolelle. Minusta tilanne on vakava. Olemme nähneet historian kulussa, mikä suuri voima on persoonallisuudella. Jos jossain maassa esiintyy voimakas yksilö, jolla on noita tyhmiä idealistisia mielipiteitä ja – mikä tärkeämpi on, – elää niiden mukaisesti, on hänellä aina suunnaton vaikutus aikalaisiinsa. Tämä ajatus vaivaa minua nykyään päivin ja öin, sillä olen sattumalta saanut käsiini erään pienessä unkarilaisessa kylässä syntyneen poikalapsen horoskoopin. Tämä horoskooppi on sangen merkillinen. Se lapsi kasvaa epäilemättä mieheksi, joka suurilla henkisillä ja sielullisilla kyvyillä tulee taistelemaan meitä vastaan ja – tekisipä mieleni sanoa – nostamaan Kristuksen siihen kunniaan, jonka me niin suurella vaivalla olemme kirkkojen avulla osanneet häneltä riistää.

PUHEENJOHTAJA.

Mikä tuon lapsen nimi on? Lausu se tässä magnetisoidussa ilmapiirissämme, niin näen, paljonko on perää sinun pelossasi, frater austrohungarice.

ITÄVALTALAINEN VELI.

Poikalapsen nimi on Rudolf Steiner.

PUHEENJOHTAJA.

(Hetken mietittyään.) Voimakas nimi, kohtalokas nimi, mutta ei läheskään niin vaarallinen, kuin pelkää, frater. Hän tulee tekemään työtä, paljon työtä, mutta onhan meillä käsissämme vanha taattu keino. Annan sinulle neuvon, frater austrohungarice, ja neuvon voit sinäkin pitää mielessä, frater germane: kun tuo mies astuu näyttämölle, pitäkää huolta siitä, että hän riitaantuu ensimmäisten veljiensä kanssa. Kun hän sitten – viisastuneena ja voimistuneena – kerää uskolliset ystävänsä ympärilleen, kuulu hänen aikansa heidän opettamiseensa ja kaikkien keskinäiseen ihailuun. Tämä on helppo aikaansaada, sillä se on ikivanha tapa katkaista kesken liian vaarallisia elämäntöitä. Siitä en ole huolissani, sillä tuossa nimessä ei sittenkään ole kylliksi voimaa.

ITÄVALTALAINEN VELI.

Valtias, sinä nostat taakan hartioiltani. Neuvoasi en unohda.

PUHEENJOHTAJA.

Aha . . . frater russicus aikoo puhua.

VENÄLÄINEN VELI.

Minä olen huolissani, valtias ja veljet, samanlaisesta syystä kuin itävaltalainen veljeni. Minä en ajattele vasta syntynyttä lasta, vaan miestä, joka jo on viidennelläkymmenellä ikävuodellaan ja on saavuttanut maailmanmaineen. Hän on kuuluisa kaunokirjailija Leo Tolstoi, ja hän on nyt äkkiä kääntynyt uskonnolliseksi . . . ei uskovaiseksi vanhassa taatussa ja meille suopeassa merkityksessä, vaan oltuaan kauan materialisti, epäilijä, jumalankieltäjä, hän äkkiä on löytänyt Kristuksen.

PUHEENJOHTAJA.

Kristuksen? . . . Mitä tarkoitat, frater russice?

VENÄLÄINEN VELI.

Tarkoitan Christus mysticusta, jonka nuo yltiöpäät löytävät itsestään ja omassa hengessään piilevänä, en tietenkään tarkoita kirkon vaaratonta vapahtajaa.

PUHEENJOHTAJA.

Christus mysticus? Kosmoksen salaisuus, joka ei ollenkaan vielä kelpaa ihmisille annettavaksi. Sanotko, että Leo Tolstoi on löytänyt hänet?

VENÄLÄINEN VELI.

Sanon, olen itse käynyt hänen luonaan ja todennut asian. Hänessä on syntynyt Kristus.

PUHEENJOHTAJA.

Onko hän otettu jäseneksi siihen veljeskuntaan, joka tahtoo jouduttaa ihmiskunnan henkistä kehitystä eikä ymmärrä, että kärsimys on ihmisten ainoa opettaja?

VENÄLÄINEN VELI.

En tiedä.

PUHEENJOHTAJA.

Etkö nähnyt tähteä? Et kruunua?

VENÄLÄINEN VELI.

(Häpeissään.) En.

PUHEENJOHTAJA.

Eikö kolmas silmä sinussa toimi?

VENÄLÄINEN VELI.

(Yhä häpeissään.) Sangen epäsäännöllisesti.

PUHEENJOHTAJA.

Mistä sitten tiedät, että Kristus on hänessä syntynyt ?

VENÄLÄINEN VELI.

Puhelin hänen kanssaan. Kyselin, tein johtopäätöksiä.

PUHEENJOHTAJA.

Liian heikko perusta. Kehitä kolmas silmä, frater. Ensi kokouksessa vaadin raporttia.

VENÄLÄINEN VELI.

(Kumartuu ja istuu.)

PUHEENJOHTAJA.

(Mietteisään.) Leo Tolstoi . . . Leo Tolstoi . . . ahaa, asia ei näytä olevan niin vakava kuin pelkäsin . . . Hänellä on kanava auki kosmoksen salaisuuteen, mutta silmä ei ole hänessä auennut. Hänen tietonsa rajoittuvat näkyväiseen maailmaan ja sisäisiin tuntemuksiin. Hän järkeilee, ahaa, hän on filosofi, hän on skeptikko kaikkeen ylikuonnolliseen nähden. Hyvä, hän menee moraalisisessa tietoisuudessa pitkälle, mutta on kykenemätön todistamaan teesejään niin, että ne joukkoihin tehoisivat. Ei ole hätää, ihmiset eivät välitä moraalista, jos siitä tulee enemmän kuin pyhäpuku, jota voi naapureilleen näytellä . . . Hyvä on, saamme rauhassa syrjäyttää Leo Tolstoin. Mutta neuvon annan sinulle, frater russice, neuvon ja samalla velvoittavan tehtävän. Leo Tolstoi on kuuluisa ja hänen äänensä kuuluu. Pidä huolta apulaisinesi siitä, että hänet ja hänen oppinsa väärinkäsitetään Venäjällä. Oppi mystillisestä Kristuksesta on vaarallinen oppi oikein ymmärrettynä, mutta ihmisten onnelluudelle vielä eksyttävämpi, kun se käsitetään väärin. Toisin sanoen: väärinkäsitys on ainoa oikea käsitys meidän kannaltamme – ainoa oikea, mikä toistaiseksi ihmisille kelpaa. Pidä siis huolta siitä, että Leo Tolstoin oppi käännetään nurin – ainakin hänen kuolemansa jälkeen, jos ei ennen . . . Saattepa nähdä, että tästä voi meille vielä koitua paljon hyötyä . . . Kääntykäämme siis toisiin asioihin. Onko kenelläkään enää mitään sanottavana? *(Hiljaisuus.)* Jollei, niin tahdon ohimennen lohduttaa teitä Italian suhteen. Siellä minulla on tähystysasemani. Siellä kaikki on rauhallista. Mutta aivan toinen asia minua huolettaa. Nyt tulemme siihen, jonka tähden olen teidät kokoon kutsunut. Samoinkuin veljet idässä panen minäkin suurta huomiota persoonallisuksiin. Mutta kumpikaan heistä ei ole maininnut sitä henkilöä, jota minä ajattelen, ja kuitenkin hänkin on syntynyt Venäjällä.

VELJET.

(Osoittavat hämmästyttään ja uteliaisuuttaan.)

PUHEENJOHTAJA.

Niin, fratres omnes, hänen horoskooppinsa herättää minun suurinta levottomuuttani, sillä se osoittaa hänen olevan läheisessä tekemisessä sen veljeskunnan kanssa, joka ei hyväksy meidän metodiamme ihmiskunnan auttamiseksi, ja vielä enemmän: se osoittaa, että lähitulevat vuodet, ehkä vuosi 75, ovat äärettömän kriittisiä meidän työllemme. En liioittele. Hän on leijonaihminen, hänellä itsellään on harvinainen voima ja harvinaiset kyvyt, ja mikä vielä: hänen takanaan on toisia, häntä mahtavampia.

KAIKKI VELJET.

(Levottomina.) Ken hän on, ken hän on?

PUHEENJOHTAJA.

Hänen nimensä ei vielä ilmaise mitään. Hän on vielä tuntematon. Mutta pankaa mieleenne hänen nimensä. Sillä on oleva kohtalokas sointu meidän korvissamme.

KAIKKI VELJET.

Hänen nimensä, hänen nimensä.

PUHEENJOHTAJA.

Hänen nimensä on Helena Petrovna Blavatsky.

(Yleinen hiljaisuus. Veljien huulilta kuuluu halveksivasti, vaikkeä hiljaa: nainen! Venäläinen veli mumisee: Helena Blavatskaja, sitä nimeä en ole koskaan kuullut.)

PUHEENJOHTAJA.

Te vaikenette hämmästyksestä, kun lausun teille tuntemattoman nimen, mutta minulla on tarkat tiedot. Hän on niin vaarallinen henkilö, että olen kutsunut teidät kokoon ei ainoastaan neuvottelemaan, vaan suorastaan ryhtymään asianmukaisiin varovaisuustoimenpiteisiin. En tiedä, mitä hän aikoo tehdä maailmassa, mutta hän itse, hän itse voiman ja tiedon patterina on uhkaava vaara.

JOKU VELJISTÄ.

Eikö häntä voi tehdä vaarattomaksi? Kuolema on lähellä jokaista ihmistä.

PUHEENJOHTAJA.

(Iyrkästi.) Ei. Kuolema ei häneen ylety, ennenkuin ne, jotka ovat hänen takanansa, antavat sille luvan.

JOKU VELJISTÄ.

Onko hän ylikuonnollinen olento?

PUHEENJOHTAJA.

Ei, mutta vahvasti suojattu. Väkivallalla emme voi mitään. Emme voi koskea hänen ruumiiseensa.

AMERIKKALAINEN VELI.

Mutta hänen sielunsa?

PUHEENJOHTAJA.

Niin, sitä minäkin olen pohtinut. Kunpa tietäisin ja tuntisin heikon kohdan hänen sielussaan! Mutta minä en saa hänestä kiinni, vaikka kuinka yritän katsella. Hän on pelottava. *(Äänettömyyttä. Hämmästynyt ja pelokas mumina.)*

PUHEENJOHTAJA.

Aha — frater aegyptius viittaa.

EGYPTILÄINEN VELI. (H. P. B.)

Valtias ja veljet, mainitsemanne henkilö on todella pelottava, vaikkei hänessä itsessään ole mitään pelättävää. Hän on tavallinen ihminen, ehkä, kuten sanoitte, joissakin suhteissa vähän kyvykkäämpi, mutta hänen sielussaan on paljon heikkoja kohtia, joihin voi iskeä. En kuitenkaan usko, että hänelle mitään voitte, sillä hänellä on läpitunkematon panssari suojanaan. Tämä panssari on hänen suuri ja voittamaton rakkautensa ihmiskuntaa ja sen kärsiviä yksilöitä kohtaan.

PUHEENJOHTAJA.

Tunnetko sinä hänet, frater aegyptie?

H. P. B.

Tunnen. Tahdotteko, että kerron hänestä enemmän?

PUHEENJOHTAJA.

Tahdomme.

H. P. B.

Hän on nainen ruumiiltaan, mutta rohkeudeltaan hän on mies. Uskonpa melkein, ettei hän pelkäisi teitäkään, te mahtavat ja kuuluisat veljet, jotka täällä esiinnytte munkin nöyrässä kaavussa. Niin, olisin miltei valmis lyömään vetoa, että jos hän olisi tiennyt tästä kokouksesta, hän olisi koettanut keinolla millä hyvänsä päästä mukaan.

(Halveksiva mumina veljien puolelta.)

PUHEENJOHTAJA.

Lopeta leikinlaskusi, frater. Tänne ei tule kukaan, koska paikka on tuntematon, koska kokouksestamme ei tienneet muut kuin te, asianomaiset veljet, ja koska ovi pysyy suljettuna, ellei tunnussanaa tiedä. Palatkaamme asiaan. Kerro siis mitä tiedät, mutta älä puhu meille toisessa persoonassa, ikäänkuin et itse kuuluisi joukkoomme.

H. P. B.

Puheenalainen henkilö, kuten sanoin, on pelottava ainoastaan sen nojalla, että hänen sydämensä on niin voimakas rakkaudessa heikkoja kohtaan. Maailmankatsomuksessaan hän on täydellinen vastakohta *tämän* loistavan veljeskunnan säännöille. Hän tietää, että kärsimyksellä on kasvattava voima, mutta hän ei usko kärsimykseen sinään. Hänen elämäkatsomuksensa on valoisa, hän tahtoi, että kärsimyksiä, vääryyksiä, julmuuksia niin paljon kuin mahdollista poistettaisiin maailmasta, vähennettäisiin, lievennettäisiin. Aivan toinen näkökanta siis, kuin tämän veljeskunnan synkkä filosofia. Tämä veljeskunta sanoo kyllä palvelevansa ihmiskunnan asiaa, mutta se ei rakasta muuta kuin omaa tulevaisuuden haavettaan, jota se nimittää täydellisyydeksi.

PUHEENJOHTAJA.

Loruja. Noita ihanteellisia saivarteluja olemme kuulleet väsymykseen asti. Eikö siis sinulla, frater aegyptie, ole henkilökohtaisempaa kerrottavana Helena Blavatskysta? Etkö tiedä, mitä hän aikoo tehdä?

H. P. B.

Sitä en tiedä, mutta tietysti hän aikoo elämällään ja teoillaan osoittaa rakkauttaan ihmiskuntaa kohtaan. Ja muistakaamme, mistä edellytyksestä hän lähtee: hän uskoo ihmiseen.

PUHEENJOHTAJA.

Mitä sillä tarkoitat?

H. P. B.

Tarkoitan, että hän uskoo jumalsyntyiseen ihmiseen. Hän torjuu luotaan kaikki ulkonaiset vapahtajat, koska hän uskoo juuri siihen Christus mysticukseen, josta täällä äsken oli puhe.

PUHEENJOHTAJA.

Luuletko hänen aikovan siitä opettaa julkisesti ihmiskunnalle?

H. P. B.

Siitä olen varma. Hän käsittää elämäntehtäväkseen tuoda todellinen Kristus takaisin maailmaan — länsimaihin Kristus, itäimaihin Amitaabha Buddha. Ja, jos hän siihen kykenee, on hän suorittanut ihmeellisen työn ihmiskunnassa. Ken ei tahtoisi olla hänen tilallaan?

PUHEENJOHTAJA.

Mitä sanot?

H. P. B.

Sanon, että se olento on kadehdittava, joka voisi tuoda uskon takaisin ihmisille — uskon hyvään, uskon oikeuteen, uskon totuuteen.

PUHEENJOHTAJA.

Frater, sinun sanasi kaikuvat kerettiläisiltä. Mistä tulet?

H. P. B.

Egyptistä.

PUHEENJOHTAJA.

Ja Egyptissäkö olet tuota löyhää viisautta oppinut? Mitenkä ovat asiat Egyptissä?

H. P. B.

Hyvin ovat asiat Egyptissä, enkä minä ole oppinut viisauttani, jota suvaitset nimittää löyhäksi, Egyptissä ainoastaan, vaan yleensä maailmalla.

PUHEENJOHTAJA.

Haa! Se on siis omaakin viisauttasi. Luulin, että kerroit meille Helena Blavatskysta. Se on siis sinunkin viisauttasi? Etkö tiedä tuommoisia mielipiteitä lausuessasi, että leimaat itsesi luopioksi?

H. P. B.

En. Eikö ihminen saa ajatella vapaasti?

PUHEENJOHTAJA.

(Halveksien.) Ihminen . . . mutta ei viisas, joka lukeutuu meidän riveihimme. *(Epäillen.)* Minä kysyn sinulta vielä kerran: mistä tulet?

H. P. B.

Egyptistä.

PUHEENJOHTAJA.

Mistä sieltä?

H. P. B.

Luksorista.

PUHEENJOHTAJA.

(Hämmästyen.) Luksorista? Ketä sinä edustat?

H. P. B.

En ketään. Olen tullut omalla vastuullani.

PUHEENJOHTAJA.

Mitä tämä on? Entä looshi? Mikä se on ja mitkä ovat sen terveiset meille?

H. P. B.

Se looshi, johon kuulun, ei lähetä terveisiä.

PUHEENJOHTAJA.

Haa . . . tämä käy kiintoisaksi. Mihinkä looshiin kuulut?

H. P. B.

Tahdotko, että sen sanon?

PUHEENJOHTAJA.

Tietysti. Minä odotan vastaustasi.

H. P. B.

Kuulun Luksor-veljeskunnan Ellora-looshiin, jonka valtiaana on Serapis Bey.

(Melua, huutoja: „petos, tässä on tapahtunut petos y.m.” veljien puolelta, jotka koko keskustelun aikana ovat elein osoittaneet kaubhistustaan.)

PUHEENJOHTAJA.

Rauhoittukaa, veljet. Tässä on ilmeisesti tapahtunut petos, mutta me emme koskaan jätä petosta kostamatta. *(Veljet vaikenevat.)* Kysyn sinulta, joka olet uskaltanut omistaa itsellesi nimen: „frater aegyptius”, ken sinä olet?

H. P. B.

Olen egyptiläinen veli, koska kuulun egyptiläiseen looshiin, johon teillä ei ole kunnia kuulua.

PUHEENJOHTAJA.

Rohkeata puhetta . . . Mutta nyt *(nousten, jylisevällä äänellä)* sano minulle, sinä uskalias petturi, kuka sinä olet?

H. P. B.

Petturi voit olla itse, sinä Pietari Bassano, joka ulkonaisessa maailmassa, porvarillisessa yhteiskunnassa, olet jesuiittaveljeskunnan pää, vaikka sisäisesti olet Mestarisi pettänyt ja liittynyt harmaan veljeskunnan synkkiin riveihin.

(Undestaan hälinää.)

PUHEENJOHTAJA.

(Toipuen hämmästyksensä.) Vai tunnet sinä minut? Silloin myös tiedät, että käteni kostossaan on pitkä. Ja sinun rikoksesi on suunnaton. *(Jylisten.)* Astu eteeni tänne ja näytä, ken olet.

H. P. B.

(Ensin epäroiden, mutta kun veljet käyvät häneen käsiksi, hän lykkää heidät luotaan.) Pois kädet, antakaa minun olla. Vapaana ja omasta tahdostani astun esille. *(Astuu paikoiltaan keskelle lattiaa. Kääntyen puheenjohtajan puoleen.)* Tässä minä olen, Pietari Bassano, en pelkää sinua. Mitä minusta tahdot?

PUHEENJOHTAJA.

(Tyyntyneenä.) Näytä minulle, ken olet!

H. P. B.

Luulin sinun sen jo aikoja arvanneesi. *(Riubtaisee naamion kasvoiltaan ja heittää munkkikaavun päältään.)* Olen Helena Petrovna Blavatsky, jota niin kauan olet etsinyt.

PUHEENJOHTAJA.

Haa! Minä sen arvasin. Vihdoinkin! *(Riemuiten.)* Ja omassa persoonassasi.

(Veljet ovat kaikki rynnänneet pystyyn ja vetäneet tikarinsa esille ja lähestyneet katsomaan H. P. B:ta uhkaavina.)

PUHEENJOHTAJA.

Haa, veljet, nyt on voitto meidän. Hän on itse tuonut sielunsa meidän luoksemme . . . Sinä olit liian rohkea, Helena Blavatsky. Hyppäsit ajattelemattomuudessaasi leijonain luolaan.

H. P. B.

Oli kerran Danielkin leijonain luolassa, eikä hänelle mitään tapahtunut.

PUHEENJOHTAJA.

Mutta sinä et pääse yhtä helpolla. Sen vannon.

H. P. B.

Jos olette leijonia, tappakaa minut. Kyllä minä uuden ruumiin löydän.

PUHEENJOHTAJA.

Tappamisesta ei ole kysymys. Johan sen äsken kuulit minun sanoistani. Sinua odottaa aivan toisenlainen rangaistus – rangaistus, veljet, joka samalla poistaa meiltä sen vaaran, mikä on uhannut meidän suurta työtämme: Vankeus sinua odottaa, Helena, ei ruumiillinen, vaan sielullinen. Tahdon ajaa pahan hengen sinusta ulos, Helena ! . . . Veljet, kiiruhtakaa, suukapula!

(Kaikki tapahtuu äkkiä. H. P. B:n vastustuksesta huolimatta hänen suunsa sidotaan. Samoin hänen käitensä ja jalkansa. Suuttumuksen ilme hänen kasvoillaan vähitellen hävinee ja sijaan tulee äärimmäinen uteliaisuus ja lopulta kauhu seuraavan kohtauksen aikana.)

PUHEENJOHTAJA.

Neliö, veljet, ja tikarit. Sitten maagillinen piiri.

(H. P. B. keskipisteenä ja mahdollisimman laajan neliön neljään kulmaan asettuu neljä veljeä, kääntyen H. P. B:ta kohti ja ojentaen tikarinsa häneen päin. Heti perästä muut kaksitoista veljeä muodostavat neliön sisällä piirin H. P. B:n ympäri, laskeutuvat polvilleen ja kumartuvat maahan.)

PUHEENJOHTAJA.

(Nousee ja hyö kolme kertaa vasarallaan kuusi hyöntiä samassa tahdissa kuin ennen.) Kutsun teidät luokseni, te Hämärän mahtavat vallat, jotka pidätätte tämän ihmiskunnan kehitystä sen oikeissa ja luonnollisissa uomissa. Tulkaa tänne ja auttakaa minua tärkeässä tehtävässä. Te olette tämän maapallon oikeat ja järkevät hallitsijat, ja tässä näette edessänne luopion, – luopion, sanon minä, joka uskoen omiin turhanpäiväisiin ja mitättömiin voimiinsa, on aikeessa paljastaa ihmiskunnalle salaisuuden, jota sen ei ole lupa tietää. Vuosituhansien työmme juoksisi sanaan, jos hän siinä onnistuisi. Te näette, mahtavat vallat, mikä vaara tässä uhkaa ihmiskunnan edeltäpäin määrättyä kohtaloa. Olkaat siis minulle avuliaat, kun nyt aion sitoa hänen sielunsa, niin ettei hän uhkarohkeaan työhönsä kykene. Fratres, incantemus. *(Kaikki veljet lausuvat recitando puheenjohtajan johdolla seuraavan loitsun:)*

Järjen kirkkahin valo,
me kiitämme sua!
Älyn ankara palo,
me palvomme sua!
Ei kiirettä sulla:
Sa viisaasti vuotat,
koska aikas on tulla.

Ihmiskunta ei vielä
voi valoa sietää.
On vaaraksi sille,
jos paljon se tietää!
Se aikansa kypsä saa,
sitä kärsimys yksin
vain kasvattaa.

– Herra, Hämärän ruhtinas,
meitä kuule, oi jalo!
Viel' oot tähtemme valtias!
– Liiän varhainen valo
sammuta sielusta tästä,
ylpeilevästä!

– Tämä turmio hädäl!
Hänet hämäärään heitä,
soihtunsa pimeään peitä!
Hälle käskysi säädä:
Sinun seurata johtoasi,
Sinun olla vain palvelijasi!

(Tämän inkantationin loppupuolella H. P. B. on äkkiä rauhoittunut, nähtävästi koonnut henkiset voimansa ja kääntänyt katseensa rukoilevana ylöspäin.)

PUHEENJOHTAJA.

(Jatkaen laulavalla äänellä, johon kaikki veljet yhtyvät.) In nomine lucis rationis augustissimae, semper sperantis, semper expectantis, fiat nox, fiat nox, fiat nox!

(Valo himmenee. Täydellinen hämärä.)

PUHEENJOHTAJA.

Fratres, justitia facta est.

(Ovelle koputetaan kuusi asiaankuuluvaa lyöntiä.)

PUHEENJOHTAJA.

(Hämmästyneenä.) Ken siellä?

(Ovi ankenee. Moorja astuu sisään valkoisessa viitassa, turbaani päässä, ja kirkas valo hänet heti ympäröi.)

MOORJA.

Helena, lapseni, sisareni, veljeni, kuulin sinun avunhuutosi kaukaiseen kotiin ja riensin katsomaan, mikä sinulla on hätänä. *(Katsoo ympärilleen.)* Mitä tämä on? Ah, hämärän veljesten kokous. Ja sinä, Helena, täällä! Mitä näenkään: sinä olet sidottu! Täällä on tapahtunut pahoja. Mitä olettekaan yrittäneet tehdä minun tsheelalleni? . . . Ah, tuossahan sinä olet, Pietari Bassano, vanha tuttavani, joka itsepäisesti pysyttelet synkässä filosofiasasi, vaikka monta kertaa olet järjessäkin nähnyt, että meidän tiemme on korkein ja lopullisesti ainoa.

PUHEENJOHTAJA.

(Kooten vaivalla itsensä.) Tunnustan suuruutesi, Mestari, mutta viisauttasi en ymmärrä. Ei ole totta, että järjelläni koskaan olisin nähnyt ihmiskunnalla olevan muuta pelastajaa kuin kärsimys.

MOORJA.

Kuinka haluat. Sanokaamme siis, että olet sen omassatunnossasi tuntenut . . . Mutta mitä sinä olet aikonut tehdä minun oppilaalleni?

PUHEENJOHTAJA.

En tiennyt, että hän oli sinun oppilaasi. Mutta mitä tehty on, se on tehty.

MOORJA.

Mitä siis on tehty?

PUHEENJOHTAJA.

Hänen sielunsa on vankeudessa.

MOORJA.

Vai niin? Vai olet vanginnut hänen sielunsa kaikkien salaisten taitojen mukaisesti? Silloin tulit oikealla hetkellä. Mutta miksi hänen ruumiinsa on sidottu? . . . Aha, ymmärrän. Hän ei saanut liikehtiä, ei puhua tempujesi aikana. Mutta nyt kun työ on suoritettu, on hän ruumiillisesti taas vapaa. Laske hänet siis irti, Pietari Bassano, — sinä itse!

(Vastahakoisesti, mutta Moorjan käskyä totellen puheenjohtaja laskeutuu lavaltaan ja menee H. P. B:n luo, irrottaen hänet siteistä. H. P. B. huudahtaa helpotuksesta ja juoksee heti Moorjan luo rappuja ylös.)

H. P. B.

Oi Isäni, oi Ystäväni, suo anteeksi kamala erehdykseni! Luulin Sinun tahtosi olevan, että tulit tähän kokoukseen. Tämän kammottavan veljeskunnan egyptiläinen edustaja sairastui äkkiä Kairossa, ja minä hankin tarvittavat tiedot häneltä. Serapis ei sanonut mitään, mutta Tuitit arveli, että voisi olla hyötyä täällä käynnistäni.

(Kaikki veljet, polvillaan olleet noustuaan, ovat hämmästyksellä ja pelolla katselleet H. P. B:ta ja Moorjaa.)

MOORJA.

Sinua ei siis ole vahingoitettu?

H. P. B.

Hämärän valloilla ja mokomilla loitsuilla! Tunnustan, että pelästyin, sillä näin, että tänne kokoontui paljon roskaväkeä kaikilta ilmansuunnilta. Mutta kun rupesin heitä siunaamaan ja kutsuin Sinua avukseni, mitä he minulle taisivat?

PUHEENJOHTAJA.

Olisiko työni siis ollut turha, turha koko tämä kokous?

H. P. B.

Turha, turha, hämäreä veli, sillä nythän tiedän olla varuillani.

PUHEENJOHTAJA.

Älä ole liian varma, Helena Blavatsky. Olet saanut minusta nyt vastustajan. En päästä sinua enää silmistäni. Kun vähimmin aavistat, uhkaa sinua minun rangaistukseni.

H. P. B.

Olet suuri suustasi, Pietari Bassano, mutta mitä ovat tekosi?

MOORJA.

Älä, Helena. Vastustajasi ei ole halveksittava. Sinä voitit nyt, lapseni, mutta käykö aina vatedeskin niin? Pietari Bassano, tehkäämme sopimus, anna hänen olla kymmenen vuotta rauhassa, että hän edes pääsisi työnsä alkuun. Vielä hän ei ole mitään tehnyt!

PUHEENJOHTAJA.

(Synkkänä, mutta imarreltuna.) Olkoon menneeksi. Saat tehdä työtä rauhassa minun puolestani, Helena Blavatsky, kymmenen vuoden aikana. Mutta muista, sitten teen kaikkeni, jotta työsi hedelmät muuttuisivat ruusuista orjantappuroiksi.

MOORJA.

Kiitos, hämäreä veli . . . Mutta huomaa, Helena, että minunkin täytyy pitää sinua paremmin silmällä. Minun täytyy sitoa sinut lujemmin itseeni. Tule, poistukaamme. Sinun työsi nyt alkaa. Tulen lähettämään sinut Amerikkaan ensi aluksi . . . Hyvästi, veljet, ja muuttukoon teidän synkkä elämänfilosofianne valoisammaksi ja veljellisemmäksi.

(Kaikki veljet laskeutuvat maahan polvilleen. Moorja viittaa kädellään ja poistuu ovesta H. P. B:n kanssa. Hämäreä vallitsee taas ja esirippu laskee.)

III KUVAELMA WÜRZBURGISSA 1886

Würzburgissa tammikuulla v. 1886. Tahvipäivä. Isobko ruokailuhuone H. P. Blavatskyn asunnossa. Taustalla akeunat. Vasemmalla ja oikealla sivustalla ovet. Keskellä ruokailupöytä, jota palvelijatar väliverhon noustessa on kattamassa.

KREIVITÄR WACHTMEISTER.

(Astuu sisään oikeanpuolisesta ovesta ja asettaa tuomansa paketin sivupöydälle.) Ulkona on vähän kylmä tänään. Parasta lämmittää huoneissa, ettei Madamen nivelkolotus pääse ärtymään. . . . Onko Madame muuten kysynyt minua, sillä aikaa kun olin kaupungissa, Louise?

PALVELIJATAR.

Ei, rouva kreivitär. Madame on ollut sulkeutunut työhuoneeseensa aamiaisesta lähtien.

KREIVITÄR.

Kello yhdeksästä. . . ja kello on nyt yksi. No, eihän se ole muuta kuin jokapäiväinen ohjelma, vaikka kotona ollessani Madame usein pitää työhuoneensa oven auki, että välistä voimme vaihtaa sanan keskenämme. Mutta hän ehkä pani merkille, että lähdin ulos jo kello kymmenen tänä aamuna. . . . Nyt on kuitenkin lounasaika ja meidän pitää kutsua Madame syömään.

PALVELIJATAR.

Niin, ei ole toista ihmistä niin ahkeraa kuin Madame. Hän melkein tappaa itsensä yhtämittäisellä työllään. . . . Kyllä minä tulisin hulluksi, jos noin aamusta iltaan pitäisi istua kirjoittamassa.

KREIVITÄR.

(Menee vasemmalle.) Sen uskon, ja uskon, että moni muukin „tulisi hulluksi”, niinkuin Louise sanoo. Mutta Madame ei olekaan tavallinen ihminen. Hänellä on suuri elämäntehtävä. On kunnia saada palvella häntä.

PALVELIJATAR.

Ja minä rakastan häntä, armollinen kreivitär. . . . Hän on niin hyvä. . . . ja samalla vähän pelkään. . . .
(Lähestyy kreivitärtä.)

KREIVITÄR.

Pelkäätte, Louise? Mitä ja minkä tähden?

PALVELIJATAR.

En tiedä, rouva kreivitär. Välistä on kuin talossa kummittelisi. Olen monta kertaa kuullut ja nähnyt niin kummallisia asioita Madamen pöytäkellossa. Sanokaa, armollinen kreivitär, eihän paholaisella voi olla mitään tekemistä Madamen kanssa? Enhän minä paholaista uskokaan . . . Mutta eihän Madame ole huonoissa väleissä Jumalan kanssa?

KREIVITÄR.

Kuinka semmoista ajattelettekaan, Louise? Jumalaltahan Madame juuri on saanut elämäntehtävänsä.

PALVELIJATAR.

Niin . . . sitä minäkin . . . Nuo äänet ja valot kellossa . . .

KREIVITÄR.

Ovat luonnollisia ilmiöitä. Mutta unohtakaa ne. . . . Joko pöytä on valmiiksi katettu?

PALVELIJATAR.

On, armollinen kreivitär.

KREIVITÄR.

(Joka edellisen keskustelun aikana on avannut pakettinsa, ottanut siitä kirjan, laskenut sen pelipöydälle ja järjestänyt tukkansa, lähestyy ruokapöytää.) Soittakaamme sitten, että Madame tietää tulla. *(Tarttuu kelloon, joka on ruokapöydällä ja soittaa.)* . . . Tuliko minulle mitään postia, Louise?

PALVELIJATAR.

Ei, rouva kreivitär. Madame sai muutamia kirjeitä ja yhden ristisiteen.

KREIVITÄR.

Veittekö ne hänelle, Louise?

PALVELIJATAR.

Vein, ja se olikin ainoa kerta kun Madamen ovi avattiin.

KREIVITÄR.

Madame ehkei kuullut soittoa. *(Soittaa undestaan.)* Tai jos hänellä taas on tärkeä kirjoitustehtävä niin hän unohtaa koko tämän maailman.

PALVELIJATAR.

Kuulen liikettä Madamen huoneesta. Kyllä hän nyt tulee syömään.

KREIVITÄR.

Saatte poistua, Louise. Minä kyllä palvelen Madamea.

(Palvelijatar poistuu. Vasemmanpuoleinen ovi avautuu ja H. P. B. näkyy kynnykselle synkkänä, kuin ukkosen lyömänä. Hänellä on kädessään avattu broshyyri.)

KREIVITÄR.

Tuossahan te olette, H. P. B. Tulkaa nyt lounaalle.

H. P. B.

Minäkö syömään! Minä! . . . Madame Blavatskyn pitäisi kuolla ja hänen nimensä haihtua olemattomiin.

KREIVITÄR.

(Pelästyen.) Mitä sanotte? Mitä nyt on tapahtunut? Kuka on pahoittanut mieltänne?

H. P. B.

(Katkerasti.) Todella! Kuka on pahoittanut mieltäni? . . . Olen kuolemaan tuomittu olento . . . Kunniaton ihminen . . . häväisty nainen . . . Nainen . . . nainen . . . köyhä, avuton . . . Ah, miksi en ole mies, että voisin lyödä, niinkuin minua lyödään . . . Mutta minä tahdon olla mies . . . tahdon kostaa . . . tahdon näyttää maailmalle, ettei ihmistä tuolla tavalla saa solvata . . . Onhan meillä oikeutta maailmassa . . . Vedän nämät konnat tuomioistuimen eteen . . . Vastatkoot teoistaan . . .

KREIVITÄR.

Mutta mitä on tapahtunut, H. P. B.?

H. P. B.

Kas tässä! Tämä kirottu pamfletti, tämä tunkiolta tuotu roska . . .

KREIVITÄR.

(Lähestyy H. P. B:tä ja ottaa hänen kädestään kirjan.) Mitä tämä on? . . . Aah, Psykkisen Seuran raportti . . . Kuka tämän on teille lähettänyt?

H. P. B.

Viis siitä kuka — vihollinen tai ystävä. Mutta katsokaa, kreivitär: . . . „tutkinto koskeva Madame Blavatskyn oletettuja okkulttisia ilmiöitä” . . . Oletettuja! Lukekaa, kreivitär, lukekaa ja nähkää, kuka minä olen!

KREIVITÄR.

Olen sen jo lukenut — ja polttanut.

H. P. B.

Lukenut! . . . ettekä ole puhunut minulle sanaakaan! . . .

KREIVITÄR.

Miksikä, H. P. B., olisin teitä sillä vaivannut? . . . Tulkaa syömään nyt älkääkää välittäkö tuosta kurjasta tekeleestä. (*H. P. B. raskaasti kävellen tulee pöydän luona olevan tuolin luo ja istuu siihen.*) Eivät, H. P. B., teidän ystävänne — eivät teosofit semmoisesta välitä.

H. P. B.

Monet ovat ilmoittaneet eroavansa, ette tunne maailmaa, kreivitär, jos luulette, ettei tuommainen katale teko saa pahaa aikaan . . . Olen saanut useampia kirjeitä — „ystäviltäkin”, joissa he ilmoittavat, etteivät tahdo olla missään tekemisissä petollisen seuran ja sen perustajan kanssa . . . Muistattehan tuon kirokun kirjan ponsilauseen: „Madame Blavatsky on täten suurimpia uskonnollisia pettureita, mitä vuosisatoihin on nähty” tai jotain tuommoista . . . Ja minkä tähden muka? Näiden okkultisten ilmiöiden takia, joiden muistoakin nyt kiroan . . . Ah, noita ilmiöitä, noita ilmiöitä . . .

KREIVITÄR.

Mutta olettehan itse kertonut, että teidän oli puoleksi — ehkä kokonaan — pakko niitä tehdä. Ystävät teitä ympäröivät ja he vaativat niitä.

H. P. B.

Niin, tietysti. Heitä huvittaakseen ja opettaakseen niitä suoritin . . . „Aineellistuttakaa tämä, Madame Blavatsky, kaksoistuttakaa tämä, antakaa astraalikellojen kuulua, lukekaa tämä suljettu kirje j.n.e.” — niin he alituisesti huusivat, ja minä ajattelemattomassa heikkoudessani aina suostuin. Ah sentään? . . . Tämä on nyt teosofisen seuran karmaa ja minä olen sen syntipukki! . . . Jos asia koskisi yksin minua, voisin sen kestää. Mutta mitä tulee teosofisesta työstä, kun Mestarien nimet vedetään lokaan!

KREIVITÄR.

Siitä teidän ei tarvitse olla huolissanne, H. P. B. Sanoohan tuo raportti nimenomaan, että Mestarit ovat teidän keksimiänne kummituksia kaasupalloista ja musliinikankaasta . . . Ei psyykinen seura järkytä maailman uskoa, sillä eihän maailma ole mihinkään uskonutkaan . . .

H. P. B.

Maailma, maailma . . . mutta entä teosofit! Teosofeja varten ennenkaikkea työskentelen. Heille kirjani kirjoitan . . . *Isis Unveiled* ei riitä enää. Mestari tahtoo, että Salainen Oppi jota paraikaa kirjoitan, on oleva todellinen esitys aikojen tiedosta ja viisaudesta . . . Mutta mitä hyötyä on enään minun työstäni? Ei kukaan luota minuun enään, ei kukaan kuuntele sanojani, ei kukaan lue kirjojani . . . Olen kaikkien hylkäämä . . . hylky, joka vaipukoon merenpohjaan . . .

KREIVITÄR.

Mutta, H. P. B., älkää liioitelko. Teillä on varmasti monta ystävää, jotka ymmärtävät työnne suuruutta. Onhan Teosofinen Seura jo kymmenen vuotta toiminut. Onhan eversti Olcott sen uskollinen presidentti, onhan Judge Amerikassa teidän uskottu asiamiehenne, onhan . . .

H. P. B.

Älkää viitsikö . . . ystävät ovat rottia, silloin kuin laiva uppoaa.

KREIVITÄR.

H. P. B., minä en ainakaan teitä hylkää.

H. P. B.

Ja miksi ette? Madame Blavatsky on kaatunut suuruus. Katupojat pian osoittavat minua sormillaan. Te olette hienon maailman nainen, syntyänne markiisitar, naimisissa kreivin kanssa, olette viettänyt elämänne Europan hoveissa, – mitä teillä on tekemistä maankiertäjän ja seikkailijan kanssa, semmoinen kuin minä olen?

KREIVITÄR.

Älkää unohtako, H. P. B., että itse olette syntyänne kreivitär ja kuulutte Venäjän hienoimpaan aatelistoon. Luulempa melkein, että jos hienoutta kysytään, olette paljon ylhäisempi minua, koska olette sukulaisuudessa Venäjän keisarihuoneen kanssa. Jättäkäämme siis se sikseen. En minä sen takia ole ystävänne. Olen ystävänne sen tähden, että tunnen teidät, H. P. B., ja luotan teihin.

H. P. B.

Älkää puhuko sanoja, joita saatte katua. Muistakaa, että olen petturi. Olen keksinyt Mestarit. Olen suorittanut tuhansia humbugi-ilmiöitä.

KREIVITÄR.

Ehkä tuon onnettoman raportin kirjoittajan mielestä, mutta ei kenenkään järkevän ihmisen. Ei ainakaan minun. Sillä minä tiedän, että teillä on salaperäisiä kykyjä, H. P. B., minä tiedän, että Mestarit ovat olemassa.

H. P. B.

Kreivitär, kreivitär, voitteko vastata sanoistanne? Lukekaa uudestaan tuo kirottu raportti. Sehän todistaa, että olen petturi.

KREIVITÄR.

Todistakoon kenelle se todistaa. Minulle ei.

H. P. B.

Te hämmästyttätte minua, kreivitär. Eikö teidän olisi viisainta jättää minut ja palata maailmaan, ennenkuin on liian myöhäistä?

KREIVITÄR.

Oletteko suunniltanne, H. P. B.? Ettekö muista, että minä todella tiedän, että olette ensiluokan selvänäkijä, ettekö muista, että minä tiedän Mestarien olevan?

H. P. B.

Mitä te tiedätte? Olisipa hauska kuulla.

KREIVITÄR.

No mutta, H. P. B., rauhoittukaa nyt. Muistattehan, kuinka dramaattinen tuloni tänne oli?

H. P. B.

Muistan, että ensin kielsin kirjeessä teitä tulemasta, kun olitte kysynyt, ja sitten viime hetkenä sähköitin, että tulisitte? Mitä yliluonnollista siinä oli? Pelkäsin, ettette viihtyisi täällä, näissä ahtaissa oloissa, mutta sitten muutin mieleni.

KREIVITÄR.

Ja miksi? Sen tähden, että Mestari niin käski.

H. P. B.

Aivan oikein, mutta Mestarihan on minun keksimäni kummitus, joka on olemassa vain aivoissani!

KREIVITÄR.

En sitä tarkoittanut. Sitähän toinen voi epäillä, vaikka minä sen uskon. Mutta ettekö muista, H. P. B., mitä tuloni yhteydessä muuta tapahtui?

H. P. B.

Kertokaahan.

KREIVITÄR.

Emme olleet montakaan sanaa vaihtaneet, ennenkuin äkkiä huudahditte: „Kreivitär Wachtmeister, Mestari sanoo, että teillä on kirja minua varten!” Minä hämmästyin suuresti, sillä ei minulla mitään kirjaa ollut. „Kyllä”, vakuutitte, „Mestari sanoo, että teillä on muassanne kirja, joka puhuu Kabbalasta ja Tarotista, ja Mestari väittää, että hän käski teidän sen tuomaan minulle!” Silloin hämmästyin vielä enemmän, sillä totta tosiaankin! Kirjaa ei minulla ollut, mutta käsikirjoitettu vihko, jonka eräs ystävä oli antanut minulle ja joka oli täynnä muistiinpanoja Tarotista ja Kabbalasta. Ja mikä oli vielä kummallisempi: Kotona Ruotsissa, kun matkalle lähdessäni asetin lukkojen taakse muutamia kalleuksiani ja olin laskemassa tämänkin vihkon laatikkoon, kuulin äänen sanovan: „ota tuo kirja mukaan, siitä on hyötyä matkalla!” Muistattehan, H. P. B., tämän pienen episodin? Se yksin riittäisi todistamaan minulle, että teidän suhteenne kaikki on niinkuin olla pitää ja että Mestari on olemassa! Ja olenhan saanut siitä yhtämittaa todistuksia täällä ollessani. Olen asunut kuukausia teidän luonanne, H. P. B., enkä minä ole niin tyhmä ja yksinkertainen, etten olisi huomannut, jos teissä olisi pienintäkään vilppiä. Ja tietäkää, H. P. B., niin ylpeä olen, että olisin jättänyt teidät sinä hetkenä, jolloin olisin vähimmässäkään määrässä teitä epäillyt.

H. P. B.

Suokaa anteeksi, Constance, teidän sydämenne on jalo. (*Ojentaa kätensä kreivittärelle, joka tarttuu siihen ja kumartuen suutelee H. P. B:tä otsalle.*) Mutta mitä minusta tulee? Ja mitä tulee teosofiasta ja teosofisesta seurasta? Kaikkihan on nyt mennyttä . . . Oh, jos Mestari nyt antaisi minun kuolla . . .

KREIVITÄR.

Älkää puhuko noin, H. P. B. Onhan Salainen Oppi vielä vasta alussa.

H. P. B.

Niin, vasta alussa . . . Mutta mitä hyödyttää sitä kirjoittaa . . . Voi ilmiöitä, voi ilmiöitä . . . Että saatoinkaan paljastaa Akilleen kantapään vihollisilleni . . . ja viholliseni ovat mahtavat. Te ette tiedä, kreivitär, te ette tunne heitä, eikä minun ole lupa heistä puhua . . . Mutta minä tunnen ja tiedän . . . kymmenen vuotta, kymmenen . . . Kaksitoista on jo kulunut, mutta olen kahtena vuotena tätä odottanut, onhan jo ollut levotonta ja myrskyisää, onhan jo huhuiltu ja paneteltu kahden vuoden aikana . . . Voi minua.

KREIVITÄR.

Mutta olemmehan kerrassaan unohtaneet syödä. (*Rupeaa puuhailemaan ruokien kanssa.*)

H. P. B.

Kiitos, rakas kreivitär, en jaksa syödä.

KREIVITÄR.

Mutta edes kuppi teetä, H. P. B. Se virkistää.

H. P. B.

Olkoon, kaatakaa minulle kuppi.
(*Kreivitär tarjoaa teetä. Samassa palvelijatar naputtaa ovelle ja astuu sisään.*)

PALVELIJATAR.

Tässä on kirje, jonka postiljooni juuri toi.

H. P. B.

Uusi jobin sanoma. Katsokaa, kreivitär, mitä se on. (*Kreivitär ottaa kirjeen palvelijattaren kädestä. Palvelijatar poistuu.*)

KREIVITÄR.

Tuskin jobin posti, H. P. B. Tämä on Venäjältä.

H. P. B.

(*Innokkaasti.*) Antakaa tänne. (*Ottaa kirjeen, aukaisee ja lukee. Hänen kasvonsa kirkastuvat.*)

KREIVITÄR.

Taitaa olla hyviä uutisia, H. P. B. . . . Mutta te unohdatte teenne.

H. P. B.

Niin, kreivitär, merkillisiä uutisia . . . Ne ansaitsevat kupin teetä. (*Tarttuu kuppiinsa ja juo.*) Katkov kirjoittaa Novoje Vremjasta ja tarjoaa minulle tuhat kultaruplaa kuukaudessa, jos säännöllisesti kirjoitan hänelle artikkeleita ja kertomuksia. Hän sanoo nimenomaan, että saan kirjoittaa teosofiastakin.

KREIVITÄR.

Mutta, H. P. B., tuohan on erinomainen tarjous.

H. P. B.

Sanokaas muuta. Kerrankin pääsisin näistä ainaisista taloudellisista huolista. Kerrankin minulla taas olisi rahaa, etten olisi riippuvainen siitä vähästä minkä „Theosophist” tuottaa ja – ystävien avustuksista . . . Oi kreivitär, tämä kirje tuli otolliseen aikaan . . . tuhat ruplaa on neljätuhatta frangia kuukaudessa. Kaikki huolet poistuisivat . . . ja minä ehtisin kirjoittaa nuo asiat tunnissa tai parissa päivittäin.

KREIVITÄR.

Niin, ja teille jää vielä runsaasti aikaa Salaisen Opin kirjoittamiseen, H. P. B.

H. P. B.

Salainen Oppi . . . (*Vaipuu mietteisiin. Äkkiä:*) Kreivitär, minä olen tuomittu ihminen. Rauhaa ei ole minulla, ei kiveä, mihin pääni nojata. Jos Salaista Oppia kirjoitan, en voi ottaa vastaan Katkovin tarjousta. Ne virtaukset ja pyörteet, joissa minun täytyy olla Salaista Oppia kirjoittaessani, ovat niin voimakkaat, että en muuta kestä. En minä voi niistä kesken kaiken irtautua. Minun täytyy olla niihin kokonaan keskitettynä. Kun Salaista Oppia kirjoitan, en kykene muuhun. Olettehan itse nähnyt, kuinka saan ponnistaa. Välistä täytyy kirjoittaa sama sivu uudestaan ja uudestaan, ennenkuin Mestari sen hyväksyy . . . Ei, kreivitär, tuulentuvat ja unelmat hiiteen, jos Salaista Oppia tulee kirjoittaa.

KREIVITÄR.

Onko ehdottomasti niin? Eikö voi ajatella mitään sovittelua?

H. P. B.

Ei mitään. (*Vaipuu mietteisiin.*)

KREIVITÄR.

(*Valmistaa uuden kupin teetä H. P. B:lle ja itselleen.*) No niin, H. P. B., juokaa nyt vielä toinen kuppi.

H. P. B.

(*Ottaa konemaisesti kreivittären tarjoaman kupin. Hetken kuluttua, jolloin hänen kasvonsa taas ovat kirkastuneet:*) Kuulkaa, kreivitär, Mestari ratkaisee asian. Hän sanoo, että minun täytyy kieltäytyä Katkovin tarjouksesta ja jatkaa Salaisen Opin kirjoittamista, mutta Hän samalla lupaa auttaa minua entistä enemmän ja myös pitää vihollisiani silmällä. Hän sanoo, ettei minun tarvitse liiaksi kiihoittua, asiat kääntyvät vielä hyvään päin, Hän sanoo.

KREIVITÄR.

Sen minäkin uskon, H. P. B. Saattepa nähdä, että monet, monet tulevat vielä innokkaammiksi teosofeiksi, kun he kuulevat, kuinka hirveästi syytetään ja sorretaan sitä ihmistä, joka on opastanut heidät valoon. Eihän ihmiskunnan henkisiä hyväntekijöitä koskaan ole kiitoksella otettu vastaan! Piinattu heitä on, poltettu ja ristiinnaulittu!

H. P. B.

Ja meidän aikanamme, kreivitär, on parjaus hirveä ase. *(Juo teetä.)*

KREIVITÄR.

Ehkä sittenkin aterioitte vähäsen, H. P. B.? Mielestäni teidän nyt pitäisi nauttia ruokaa ja levätä.

H. P. B.

(Laskee tyhjän kupin kädestään.) Oi kreivitär, vaeltava juutalainen ei lepää. En jaksa syödä, mutta työtä minun täytyy tehdä. Koko aamupäivä meni hukkaan tuon kirokun raportin tähden . . . Vieläkin on mieleni omituisesti kuohuksissa. Vihollisteni ajatukset pistävät minua kuin nuppineuloilla ympäri ruumiin . . . Ruumiini tuntuu väsyneeltä, mutta minä tahdon jatkaa työtäni. Salainen Oppi on suunnaton työ. Mistä saan voimia ja ikää sen kirjoittamiseen, ellei Mestari auta? Mutta hän auttaa. Siis aion jatkaa. *(Nousee.)* Näkemiin, kreivitär. *(Astuu hitaasti ovea kohden.)*

KREIVITÄR.

(Katsoo hänen jälkeensä, itseksensä.) Marttyyri, marttyyri . . . Koska koittaa aika, että ihmiskunta tuntee hyväntekijöitään?

Väliverho.

IV KUVAELMA LONTOOSSA 1891

Lontoossa toukokuun 8 p:nä 1891. H. P. B:n työhuone. Taustalla leveä ikkuna. Sen edessä sivuttain iso kirjoituspöytä. Kirjoituspöydän kyljessä nojatuoli vieraita varten. Muita huonekaluja, kirjakaappi y.m. Ovi vasemmalla seinällä H. P. B:n makuuhuoneeseen, oikealla taustalla ovi etuhuoneeseen. Aurinko paistaa sisään ikkunasta, josta näkyy puutarhan puuta.

Esiripun noustessa kuuluu iloisia ääniä makuuhuoneesta. Kohta ilmestyy H. P. B. ovelle kreivitär Wachtmeisterin tukemana. H. P. B. on heikko, kävelee vaivaloisesti, mutta koettaa laskea leikkiä. Päästyään kirjoituspöydän luo H. P. B. nojaa siihen käsillään.

KREIVITÄR W.

(Kääntyen takaisin ovelle päin.) Ja nyt, hoitaja, Madamen tuoli. *(Samassa iso korkeaselkäinen nojatuoli tulee näkyviin ovesta, sairaanhoitajattaren kantamana.)* Odottakaa, se on kovin raskas. *(Rientää avuksi, ja yhteisvoimin*

tuoli kannetaan pöydän luo ja asetetaan selkä ikkunaan päin.) Kas nyt, H. P. B., nyt istukaa. *(Auttaa H. P. B:ta istumaan.)* Tohtori on kieltänyt teitä vielä työtä tekemästä, sentähden emme käännä tuolia pöytään päin.

H. P. B.

Hyvä on, rakkaani. En aio kirjoittaa.

(Sillä välin on hoitaja tuonut tyynyjä, joita asettelevat H. P. B:n tueksi ja mukavuudeksi tuoliin; jalkojen alle asetetaan iso jalkatyyny, ja H. P. B:n eteen tuodaan pienempi pöytä ja pelikortit, joilla H. P. B:n on tapana asettaa pasiangsia. Tätä tehdessä asiaankuuluvia sanoja ja huudahduksia kreivitär W:n ja hoitajattaren puolelta.)

KREIVITÄR W.

Pasiangsinne te tietysti tahdotte, H. P. B., sillä sitä lääkäri ei ole teiltä kieltänyt?

H. P. B.

(Tyytyväisen näköisenä.) Tietysti, rakas Constance. Mihin minä vanha povari joutuisin ilman rakkaita korttejani?

KREIVITÄR W.

Te näytätte niin paljon virkeämmältä tänään, H. P. B. Kuumetta ei ole ollenkaan, koko influenza on jo varmasti voitettuna. Eilen jo, kun tohtori Mennell näki teidät ylhäällä täällä työhuoneessa, hän oli erittäin iloinen ja sanoi: „selvästi näkyy, että voimat palaavat”. Ja mitä hän sanookaan tänään, nähdessään teidät noin reippaana?

H. P. B.

Hän koettaa parastaan, tuo rakas tohtori Mennell. Mutta kuinka meidän toinen influenzapotilaamme voi? Oletko kuullut mitään, Constance?

SAIRAANHOITAJATAR.

Minä kuulin, Madame, että hän on paljon parempi.

H. P. B.

Niinkö, se ilahduttaa minua . . . Ja kuule, Constance, sinun täytyy välttämättä mennä nyt levolle itse. Olet koko vuorokauden valvonut. Et saa tehdä itseäsi sairaaksi.

KREIVITÄR W.

Kyllä todella nyt voin rauhassa mennä vähän nukkumaan. Mutta sitä ennen täytyy minun käydä kustannusliikkeessä. Ja nyt, H. P. B., virkistävä lääkkeenne! Eikö jo olekin aika, hoitaja?

SAIRAANHOITAJATAR.

(Joka sillä välin on valmistanut lääkeannoksen makuuhuoneessa. Tullen ovesta.) On, rouva kreivitär. Tässä on Madamen lääke.

KREIVITÄR W.

Antakaa minulle, hoitaja. Tahdon nähdä, että Madame sen ottaa. Kas tässä, H. P. B. *(Ojentaa viinilasins H. P. B:lle, joka sen tyhjentää.)*

H. P. B.

Se todella virkistää. Mitähän noita-eliksiiriä lieneekään? On melkein kuin tulta suonissa.

KREIVITÄR W.

Se onkin tohtori Mennellin toverin, tohtori Millerin reseptiä.

H. P. B.

Vai niin, rakkaani. Hyvää tuntuu olevan. Minun on nyt niin hyvä olla, että mene sinä nyt rauhassa, Constance.

KREIVITÄR W.

Entä tupakka, H. P. B.? Eikö sigaretti maistuisi?

H. P. B.

Ah ystäväni, kymmeneen päivään ei ole maistunut. Antaa nyt olla. En tunne vielä mitään halua.

KREIVITÄR W.

Minä vain sentähden, että tohtori sanoi, että se olisi lopullisen parantumisen merkki . . .

H. P. B.

(Innostuen.) Niinkö? No mutta sitten, rakkaani! Emme nyt tohtorille tuota pettymystä . . . Tuohan sitten vehkeet tänne.

(Kreivitär W. tuo tupakkapussin y.m. vehkeet sigarettien pyörittämistä varten ja asettaa ne kirjoituspöydälle.)

H. P. B.

Kas noin, rakkaani. Kiitos nyt — ja näkemiin.

KREIVITÄR W.

Näkemiin, H. P. B., iloisiin näkemiin! Hoitaja kai jää istumaan etuhuoneeseen? *(Tämä nyökkää vastaukseksi ja molemmat poistuvat iloisina perällä olevasta ovesta.)*

H. P. B.

(Yksin jäätyään.) Kas niin . . . Pitäisiköhän nyt hyvän tohtorin mieliksi tehdä ja polttaa sigaretti? *(Katsoo surullisena tupakkavehkeisiin.)* Eipä tunnu oikein haluttavan vielä . . . Jospa asetan pasiangsin ensin. *(Tarttuu kortteihin ja rupeaa niitä pöydälle levittämään. Mietteissään.)* Eivät tahtoisi, kaikki nuo rakkaat ihmiset, että heidät

nyt jättäisin . . . Nyt kun olen näin vanha ja voimaton, nyt alkavat minua ymmärtää nämä jäykät ja kylmät englantilaisetkin, nyt he aavistavat, kuinka suuri ja pyhä on tämä teosofinen asia . . .

Niin, se on paljon sinun ansiotasi, Annie. Kun sinä liityit joukkoomme kaksi vuotta sitten, sait maailman aivankuin vavahtamaan . . . Ja kuitenkin minun täytyy poistua. Tunnen tässä vanhassa tautien runtelemassa ruumiissa, etten enää jaksa taistella kuolemaa vastaan. Se tulee . . . ja se on tervetullut. Olenhan koettanut tehdä työtä, mutta maailma on niin pimeä ja viholliset ovat niin voimakkaat. Siitä saakka, kun Pietari Bassanon myöntämä aselepo loppui, siitä saakka olen ollut kuin vainottu eläin. Siitä saakka olen ollut sairas. Jollei Mestari olisi kerran toisensa jälkeen pelastanut minua kuolemasta, en enää istuisi tässä . . . Onhan nyt edes Salainen Oppi kirjoitettu, ja siinä on tutkimista yhdelle vuosisadalle kylliksi, niinkuin Mestari on sanonut. *(Sulkee silmänsä. Hetken vaitiolo, äkkiä kuin havahtuen.)* Constance . . . kreivitär, missä sinä olet? Kreivitär Wachtmeister!

SAIRAANHOITAJATAR.

(Sisään etuhuoneen ovesta, joka aina on raollaan.) Käskikö Madame? Haluatteko, että käyn noutamassa kreivitär Wachtmeisterin?

H. P. B.

Ei, ei, suokaa anteeksi, rakas hoitaja. Kreivitär on levolla tai työssä kustannusliikkeessä, ei häntä pidä häiritä. Minä tässä vain juttelin itsekseni . . .

(Sairaanhoitajatar poistuu, mutta palaa samassa.)

SAIRAANHOITAJATAR.

Madame, Mr Mead kysyy, suvaitsetteko ottaa hänet hetkeksi vastaan.

H. P. B.

(Illostuen.) Mr Mead on tervetullut.

(Sairaanhoitajatar poistuu ja kohta perästä tulee Mr Mead.)

Mr MEAD.

Suo anteeksi, H. P. B., että Sinua häiritsen, mutta kreivitär sanoi äsken ohimennessään, että Sinä olet oikein virkeä.

H. P. B.

Niin olen, George poikani.

MEAD.

Tervehdin Sinua siis. *(He kättelevät sydämellisesti.)* Kätesi, H. P. B., on lämmin ja tukeva, niinkuin olla pitää.

H. P. B.

Istuhan, George.

MEAD.

(Istuu nojatuoliin.) Sinun yksityissihteerinäsi, H. P. B., täytynee minun istua, kun käsket, vaikka minusta tuntuu tänään, niinkuin tahtoisin seistä edessäsi suorana kuin sotamies kenraalinsa edessä.

H. P. B.

No mikä, poikani, on saattanut sinut noin sotilaalliselle tuulelle?

MEAD.

Ei mikään muu, H. P. B., kuin ilo ja kiitollisuus Sinua kohtaan.

H. P. B.

Oletko tullut tänne hupsuttelemaan?

MEAD.

En, H. P. B., mutta antaisit minun nyt kerran unohtaa, että kuulun kylmäveriseen ja arvokkaaseen englantilaiseen rotuun. Ehkä se on hupsuttelua, kuten sanot. Mutta ainakin se on vilpitöntä. Se on lapsen hupsuttelua. Kuulehan, H. P. B., olemme juuri saaneet kirjeen Amerikasta, enkä minä malttanut olla tulematta kertomaan siitä Sinulle.

H. P. B.

Aa, uutisia Bostonin kongressista? Onko Annie kirjoittanut?

MEAD.

Tämä kirje tuli Archibaldilta, ja paremmin sopikin hänen kirjoittaa, sillä Annie olisi tietysti salannut, että hänellä itsellään on ollut loistava menestys.

H. P. B.

Kerrohan, George, — ei ole toista Annien vertaista puhujaa!

MEAD.

Totta, H. P. B., totta se on. Mutta hänen menestyksensä huippukohta oli kuitenkin se, kun hän Bostonin teosofisessa vuosikokouksessa luki ääneen Sinun kirjoittamasi tervehdyskirjeen amerikkalaiselle osastolle. Ei tahtonut huoneeseen mahtua ne monet sadat jäsenet, jotka riensivät sitä kuulemaan, sillä oli ilmoitettu, että Sinulta oli omakätinen tervehdys. Muistathan sähkösanoman, jonka lähettivät viime kuun loppupäivinä suoraan kongressista? Se oli niin täynnä ylistystä Sinulle, että Sinä kyyneltyit, mutta nauroit samalla, emmekä me muutkaan tienneet, oliko sähkösanoma otettava puoleksi viralliselta kannalta, vai tulkitsiko se todella kongressin tunteita. Nyt, H. P. B., Archibald Keightley kirjeessään kertoo kongressin kulusta, ja hän selittää nimenomaan, että kuultuaan Sinun tervehdyskirjeesi jäsenet olivat kaikki kuin suunniltaan. He taputtivat käsiään myrskyisesti, he itkivät, he huusivat. Toiset huusivat, että Sinun kaltaistasi ihmisystävää ja ihmiskunnan hyväntekijää ei ole satoihin vuosiin esiintynyt maan päällä, toiset, että he rakastivat Sinua henkisenä äitinään, toiset, että he tahtoivat kuolla Sinun asiaksi puolesta. Teosofian lippu ei ole koskaan liehunut niin korkealla kuin Bostonin kongressissa. Kaikki sähkösanoman ylistyssanat lähtivät suoraan ja yksimielisesti läsnäolijain sydämistä.

H. P. B.

Aa, George poikani . . . se on Judgen ansiota. Hän on mies paikallaan, muista se.

MEAD.

Sinä olet todellisesti suuri, H. P. B., sillä vaikka sydämesi iloitsee, et kuitenkaan koskaan ota kiitosta itsellesi . . .

H. P. B.

Mitä sinä nyt höpiset? Minä iloitsen teosofian menestyksestä, mutta ei suinkaan se ole minun ansiotani! Minähän päinvastoin olen tuottanut häpeää pyhälle asialle, mutta Mestarit, Mestarit ovat pahan torjuneet ja Heidän ansionsa on, että vaikka minun nimeni on lokaan vedetty, on teosofian nimi puhtaana kultana noussut sulattimesta. Heille, Heille yksin tulee kiitos kaikesta.

MEAD.

(On painanut päänsä alas.) Niin . . . Mestarit . . . Minä uskon Heidän olemassaoloonsa, koska Sinä, H. P. B., niin väität, sillä minä uskon Sinuun . . . mutta, kunpa itsekin kerran saisin kokea, että Heitä on.

H. P. B.

Rakas George, jokaisella ihmisellä on erikoistehtävänsä. Jos Mestari katsoo sinun elämäntyösi vaativan, että Hän näyttäytyy, tekee Hän niin ehdottomasti, siitä voit olla varma. Mutta jos Hän viisautessaan näkee, että se sinua enemmän häiritsisi kuin hyödyttäisi, voit olla yhtä varma, ettei Hän näytä itseään. Hän tietää parhaiten. Ja sinä, poikani, sinä saat olla onnellinen, sillä onhan elämäntyösi teosofina selvä. Olet kreikan ja latinan kielten tuntija, olet oppinut mies, George. Sinun harrastuksesi on ensimmäisten kristillisten vuosisatojen tutkiminen. Se työ on arvokas. Tee sitä työtä teosofina, s. o. totuuden hengessä, ilman ennakkoluuloja, ja sinä valmistat yhden kiven, ehkä kulmakiven siihen tulevaisuuden Temppeliin, jossa ihmiskunnan uskonto yhdistää kaikki kansat ja kaikki rodut saman yhteisen Jumalan palvontaan . . . Muista, rakas poikani, että sinun tunnuslauseesi on aina oleva: totuus, tieteellisesti pätevä totuus ylinnä kaikkea!

MEAD.

(Jonka katse taas on kirkastunut H. P. B:n pubnessa.) Oi, H. P. B., Sinä olet älykäs, Sinä olet suuri, Sinä ymmärrät kaikki. Älä nyt kiellä sitä . . . Aina kun puhut, saat äänen sisässäni kaikumaan. Puhut oikein, puhut totta. Ja Sinuahan minä saan kiittää elämäntyöstänikin. Sinun avullasi sen löysin – ilman Sinua en sitä olisi löytänytkään. Teosofista asiaa tahdon palvella, uskollisesti, aina . . . omien kykyjeni mukaan. Sanoit niin oikein: jos on tarpeellista, saan jotakin kokea, – jos ei, tyydyn siihen, mitä olen kokenut. Sillä eikö suurin kokemus aikamme ihmisille ole se, että he ovat saaneet Sinuun tutustua? . . . En imartele, H. P. B. . . . Puhun kerrankin sydämeni syvyydestä. Sinä olet ihmeellisin olento maan päällä, Sinä olet minunkin henkinen äitini. Enkö kerrankin saa suudella kättäsi, H. P. B.? Etkö kerrankin tahdo siunata oppilastasi, sokeata, tyhmää, mutta täynnä kiitollisuutta ja harrasta halua palvella? *(Laskentuu pohvilleen ja tarttuu H. P. B:n vasempaan käteen, jota suntelee. H. P. B. laskee liikutettuna oikean kätensä Meadin pääläelle ja liikuttaa huuliaan hellästi häneen katsoen.)*

H. P. B.

(Vetää molemmat kätensä pois.) Kas niin, poikani, mene nyt rauhassa.

MEAD.

(Poistuu verkalleen liikuttettuna, itseksensä.) Mikä hänessä minua nyt niin liikuttaa? . . . Ei yhtään voimasanaa, ei moitetta, ei ivaa . . . H. P. B. lempeänä, heltyneenä . . . Voi meitä, onko loppu lähenemässä?

H. P. B.

(Yksin.) Merkillisiä päiviä, nämä viimeiset . . . Ihmiset tunnustavat minulle rakkautensa . . . *(Vaipuu mietteisiinsä, pää alaspainuneena, silmät kiinni.)*

MOORJA.

(Valkoisessa puvussaan, turbaani päässä, tulee hiljaa makuuhuoneen ovelta ja istuu nojatuoliin, H. P. B:n huomaamatta häntä. Hetken kuluttua.) Rauha sinulle, Helena.

H. P. B.

(Kavabtaa suoraksi, autuuden ilme kasvoillaan.) Mestari . . . Sinä . . . ja minä en huomannut Sinun tulevan.

MOORJA.

En tahtonut häiritä sydäntäsi, Helena. Se on niin vähän saanut iloita ihmisten rakkaudesta.

H. P. B.

Sinä tiedät siis . . . Niin, tiedäthän Sinä kaiken.

MOORJA.

Ainakin sen, mikä Sinua koskee, lapseni.

H. P. B.

Onkin niin kauan siitä kun olet käynyt luonani . . . Näin paljon onnea nyt yhtenä päivänä!

MOORJA.

Niin, olen tullut luoksesi tehdäkseni sinulle tärkeän kysymyksen.

H. P. B.

Käske, Mestari, ei Sinun tarvitse kysyä. Tiedät, että olen valmis kaikkeen, mitä tahdot. Nyt jo tunnen, kuinka voimani palautuvat ja kuinka kohta osaan tehdä niin paljon työtä, kuin vaan määrääät.

MOORJA.

Sinä opetuslapsista uskollisin, ole siunattu nyt ja aina . . . Mutta en ole tullut laskemaan uutta taakkaa hartioillesi, Helena. Sinä olet jo tehnyt niin paljon kuin ihmiseltä voi pyytää. Kaksi kertaa olet valinnut tuskaisen työn, vaikka olit jo ansainnut levon, ja minä annoin sinun jatkaa maailmassa, joka kipeästi kaipasi apuasi, vaikkei se omaa kaipaustaan tuntenut. Nyt on kolmas kerta, Helena. Nyt en enää aseta valintaa

sinun eteesi. Minä tiedän, mitä valitsisit. Pyytäisit uusia tuskia, uusia kärsimyksiä, uusia ponnistuksia. Mutta nyt minä valitsen sinun puolestasi. Nyt kun teosofinen työsi alkaa tuottaa hedelmää, nyt kun ihmisten rakkaus alkaa sinua ympäröidä, nyt minä tulen ja kysyn sinulta: oletko valmis tulemaan kotiin?

H. P. B.

(Säteilevänä riemusta.) Kotiin? Sinun luoksesi, Ystäväni, Mestarini?

MOORJA.

Niin, kotiin minun luokseni.

H. P. B.

Ja sitä Sinä kysyt! Tiedäthän, että se on ainoa inhimillinen ja itsekäs toive, joka on minua ylläpitänyt näinä ponnistusten vuosina! Kotiin . . . ah, Mestarini, ota minut paikalla!

MOORJA.

Niin otankin, kohta.

H. P. B.

Päivätyöni on siis suoritettu? Oletko varma, Moorja, että kaikki on tehty?

MOORJA.

Kaikki on tehty, mitä tälle sukupolvelle tehdä voi. Sinä olet suorittanut työsi hyvin, Helena. Minäkin kiitän Sinua, lapseni.

H. P. B.

(Itkien onnesta.) Oi Mestarini, oi Mestarini.

MOORJA.

(Nousee, tarttuu oikealla kädellään H. P. B:n oikeaan käteen ja laskee vasemman käitensä hänen päälleen.) Lepää, lapseni. Hetken kuluttua lähetän kuoleman Sinua noutamaan, — ja sitten näemme toisiamme jälleen. Rauha kanssasi siihen saakka! *(Poistuu verkalleen sänkykamarin ovesta.)*

H. P. B.

(Seuraa häntä katseellaan, kasvat riemusta säteilevinä. Sitten hän painaa silmänsä kiinni ja vaipuu uneen.)

Väliverho laskee.

PEKKA ERVAST

H. P. BLAVATSKYSTA SANANEN

*

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TIETÄJÄ

H. P. BLAVATSKYSTA SANANEN

RUUSU-RISTI-KIRJASTO N:o 9

H. P. BLAVATSKYSTA
SANANEN

*

*Helsingin esitelmää
kevällä 1923 pitänyt
PEKKA ERVAST*

*

VIIPURI 1923
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TIETÄJÄ

HELSINGISSÄ 1923
KESKUSKIRJAPAINO OY.

Valkoisen lootuskukan muistolle

Auta luontoa ja työskentele yhdessä sen kanssa, silloin se tunnustaa sinut luojakseen ja tottelee sinua.

Hiljaisuuden Ääni

I

MADAME BLAVATSKY VIISAUDEN MESTARIEN LÄHETILÄÄNÄ

Kun aiomme puhua madame Blavatskystä Viisauden Mestarien lähettiläänä, täytyy meidän ensin muutamalla sanalla määritellä Viisauden Mestareita. Keitä he ovat? Kun ajattelen taaksepäin viime vuosisadan viimeisiä vuosia, 90-lukua, muistan, että varsin tavallinen väite epäilijain puolelta oli: jos näitä Viisauden Mestareita on olemassa, miksikä he silloin piilottelevat, miksikä he eivät tule ulos ihmisten maailmaan, miksikä he eivät liiku meidän keskellämme ja näytä ketä ovat, näytä, mitä kykyjä heillä on ja millä tavalla he osaavat neuvoa ihmisille pelastusta? Nyt taas tällä vuosisadalla, viimeisinä vuosikymmeninä olen kuullut aivan toisella tavalla puhuttavan näistä Viisauden Mestareita. On sanottu tähän tapaan: jos nyt näitä Mestareita on olemassa ja jos he ovat niin viisaita ja kyvykkäitä ja jos heillä on niin paljon valtaa, kuin on väitetty heillä olevan, niin miksikä he eivät tule ulos tänne maailmaan tai jollain muulla tavalla estä kaikkea sitä vääryyttä ja onnettomuutta, kaikkia niitä julmuuksia ja hirmuja, mitä maan päällä on tapahtunut? Jos he rakastavat ihmisiä, kuinka he voivat sietää, että täällä maan päällä tehdään niin paljon veritöitä ja paljon vääryyttä, kuin näemme täällä tehtävän?

Nyt ei suinkaan aikomukseni ole tuomita näitä tämmöisiä epäilyksiä vääriksi tai tuulesta temmatuiksi. Päinvastoin minusta on aivan luonnollista, että ihmiset nostavat juuri näitä kysymyksiä, että he epäilevät Mestareitakin tällä tavalla. Sillä mikä on luonnollisempaa kuin ajatus: jos on olentoja, jotka meitä rakastavat, jos on olentoja, jotka tietävät jotakin ja joilla on valtaa, miksikä he eivät silloin näytä sitä rakautta meille, miksikä he eivät tule tänne ulos maailmaan huutamaan meille, että lakkaisimme vääryyttä tekemästä, että elämän salaisuus onkin toinen, että meillä onkin tässä maailmassa aivan toinen tehtävä? Miksikä he eivät tee näin? Tämähän on minustakin luonnollinen reaktioni epäilevän ihmisen sielussa, kun hän Mestareista saa kuulla.

Kuitenkin täytyy minun vastata parilla argumentilla juuri näihin epäilyksiin ja kysymyksiin. Eihän minun tarvitse mainita, että itse uskon näitä Viisauden Mestareita olevan olemassa. Sehän lankeaa itsestään. Mutta kuinka on siis selitettävissä, että he eivät esitä itseään ja tule tänne meidän keskuuteemme? Tähän kysymykseen vastaisin ensinnäkin: jos me oikein ymmärrämme, kuka Mestari on, silloin emme näin kysy, sillä Mestari ei ole mikään yliluonnollinen olento. Mestari-ihminen kuuluu meidän kehitysjärjestelmäämme samanlaisella luonnollisella tavalla kuin ihmiset ja eläimet ja kaikki muut elävät olennot. Mestari ei ole sellainen olento, joka on syntynyt valmiina luonnon tahdosta, niinkuin me ihmiset voimme tietämättömydessämme ajatella itsestämme, että „me nyt olemme täällä semmoisia kuin olemme emmekä tiedä, millä tavalla olemme tämmöisiksi tulleet”. Tämä on tietämättömyyttämme, sillä kuullessamme jälleensyntymisopin saamme piankin käsityksen siitä, miten olemme tulleet siksi mitä olemme. Ja samalla tavalla kuin jälleensyntymisopin valossa ymmärrämme itsestämme, että olemme vuosimiljoonien aikana, eläissämme täällä maan päällä ja toisissa maailmoissa, vähitellen kehittyneet siksi, mitä nyt olemme, emme saa ajatella Mestareistakaan jälleensyntymisopin valossa, että he olisivat mitään luonnontuotteita, vaan he ovat itekasvatuksen tuotteita. He ovat olleet ihmisiä, niinkuin mekin olemme, mutta ovat kasvattaneet itseään Mestareiksi.

Ja millä tavalla tämä itekasvatus on tapahtunut? Ei se ole tapahtunut missään näkymättömissä, ei luolassa eikä luostarissa. Se on tapahtunut täällä ihmismaailmassa meidän keskellämme. Jos joku on tullut Mestariksi, merkitsee se, että hän on itseänsä kasvattavana ihmisenä elänyt elämän toisensa jälkeen ja yrittänyt parastaan. Hän on tullut Mestariksi siten, että on palvellut ihmiskuntaa, totuutta, Jumalaa. Hän on tehnyt itsestään Mestarin koettamalla muita auttaa, koettamalla olla hyödyksi maailmassa ja saamalla aikaan

täällä jotakin. Mitä ihmiskunnan suuret nerot ovat? Mitä ovat suuret ihmisystävät? Mitä ovat kirjailijat ja runoilijat, taiteilijat, keksijät, tiedemiehet, ajattelijat, suuret johtajat ja kuninkaat muuta kuin semmoisia ihmisiä, jotka ovat keskellä itsekasvatustaan, keskellä kulkuaan mestariutta kohti? Emme tule Mestareiksi äkkiä, vaan siten, että unohdamme itsemme ja palvelemme muita. Ne ihmiset, jotka ovat tulleet Mestareiksi, ovat semmoisia, jotka ovat koko aikansa työskennelleet samassa inhimillisessä maailmassa kuin mekin. Turhaan kysymme, miksikä he eivät ole meidän keskellämme? He ovat koko ajan olleet meidän keskellämme, työtä tehden ja ponnistaen. He ovat noita viisaampia, jalompia ihmisolentoja, jotka koettavat luoda kauneutta ja sopusointua tänne maan päälle ihmisten keskuuteen. He ovat luultavasti monta kertaa kärsineet marttyyrikuoleman, monta kertaa kuolleet nälkään meidän puolestamme työskennellessään, monta kertaa olleet meidän vainomme alaisina. Mutta vähitellen heistä on kasvanut valon, Viisauden ja Rakkauden Mestareita. He ovat itsensä voittaneet, heidän ei tarvitse enää ajatella itseään. Heissä ei ole enää heikkouksia ja syntejä, he voivat kokonaan ajatella ja palvella toisia, samalla yhä viisastuen ja kehittyen palvellessaan.

Voimme nyt siirtyä toiseen argumenttiimme ja painostaa sitä tärkeätä seikkaa, että Mestareiksi tullessaan eivät kaikki yksilöt suinkaan ole samanlaisia. Ei heillä ole samoja kykyjä, eivät kaikki ole runoilijoita tai puhujia tai uskonnon perustajia, eivät kaikki ole taiteilijoita tai filosofejia, sillä Mestareiksi he ovat nousseet monia teitä pitkin. He ovat voineet tulla Mestareiksi palvelemalla ihmiskuntaa semmoisiakin teitä pitkin, joita emme julkisesti huomaa. Vaikka siis heistä joku olisi meidän keskellämme, niinkuin heitä tietysti onkin, ei ole ollenkaan takeita siitä, että hän nousisi puhumaan tai kirjoittaisi kirjan, sillä onhan mahdollista, ettei hän osaa eikä ole tottunut semmoista tekemään. Itse mestarius on ennenkaikkea eettinen, sen ehdoton ehto ja tunnusmerkki on moraalinen täydellisyys eikä suinkaan paljas nerokkuus, spirituellisyys, intelligenssi tai tieteellinen pätevyys. Sentähden mestariolento, joka täyttää ihanneihmisen siveellisen mitan ja kelpaa meille kaikille esimerkiksi juuri ihmisenä, ehkei ollenkaan ole „ammatiltaan” kirjailija, taiteilija tai puhuja, eikä kykenisi sillä tavalla vaikuttamaan. Hänen työnsä on toista laatua, eikä meidän ole mahdollista käsittää, minkälainen se on.

Mestari on semmoinen olento, joka ei suinkaan elä itsetietoisesti vain tässä näkyväisessä maailmassa, vaan on itsetietoinen ja täysin hereillä m.m. myös henkimaailmassa ja taivaissa eli toisin sanoen koko siinä „kolminaismaailmassa”, jonka piirissä ihmiskunnan elämä kuluu. Fyysillinen elämämme vietetään tässä näkyväisessä maailmassa, mutta kuoltuamme olemme ensin henkimaailmassa eli tuonelassa, sitten taivaissa, jonka jälkeen kadotamme persoonallisen tajuntamme ja synnymme yksilöllisinä henkiolentoina takaisin maailmaan. Meillä on maailma monimutkainen, me puhumme „tästä maasta” ja tuonelasta ja taivaista ja nuo olotilat ovat meille epäselviä, mutta Mestarille elämä ja kuolema, jälleensyntymisen kiertokulku ei ole enää mikään mysterio. Jokainen ihminen on hänelle iankaikkinen olento, on hänen silmissään elävä sielu ja hänelle ihmisen fyysiset syntymiset ja kuolemiset ovat yhtä ainoata elämää eri jaksoineen. Emmekö näin ollen selvästi ymmärrä, että jos tuommoinen mestariolento ottaisi työskennelläkseen maailmassa, hänen pitäisi rajoittaa itsensä ja työalansa meidän käsityksemme mukaan, jotta me näkisimme ja ymmärtäisimme häntä. Mutta hän, joka on saavuttanut suuremman tietoisuuden ja kyvyn olla hyödyksi suuremmalla alalla, ei luonnollisesti rajoita tajuntaansa tähän maailmaan, vaan elää ja työskentelee koko siinä maailmassa, jossa ihmiset sieluina elävät.

Ottakaamme vertauskuva fyysisestä maailmasta. Ajatelkaamme, että kaupunkimme ehkä parista sadasta tuhannesta asujaimesta kolme saa kuulla, että hirmuinen hengenvaara uhkaa kaikkia helsinkiläisiä. Mitä nuo kolme silloin tekevät? Jos katsoisivat jokaisen helsinkiläisen ainoastaan fyysisesti eläväksi, mutta sieluttomaksi ruumiiksi, mitä muuta he voisivat tehdä kuin juosta taloihin ja ottaa jonkun asukkaista ja taluttaa hänet ulos? Jos miehet tekisivät vastarintaa, olisi naisia ja lapsia sitä helpompi kaapata syliinsä. Mutta tulisiko monta tällä tavalla pelastetuksi? Kuta lähempänä vaara olisi, sitä harvempia ehtisivät nuo kolme ystäväämme pelastaa. Olisiko tämä siis viisaasti menetelty? Ei tietenkään, sillä pelastajat jättäisivät täydellisesti laskuista pois, että me ihmiset olemme sielullisia olentoja, että meille voi huutaa: „hyvät ihmiset, täällä uhkaa suuri vaara, tulkaa pois Helsingistä!” Tämähän olisi paljon tepsivämpi keino – vedota asukkaiden omaan järkeensä ja huomioon. Niinhän me tietysti menettelisimme. Meidän mielestämme olisi

järjetöntä tehdä toisin. Samalla tavalla on Mestarein mielestä turhaa ja järjetöntä – poikkeustapauksia lukuunottamatta – astua alituisen tänne meidän keskelle, rajoittaa itsensä meidän yksipuoliseen maailmaamme ja täällä saarnata ja puhua meille. Emmehän kuitenkaan siitä välittäisi. Emme heitä kuuntelisi nyt sen enempää kuin ennen. Tietysti historian kuluessa silloin tällöin esiintyy joku Mestari; joku Buddha, joku Zarathustra, joku Jeesus Kristus tekee minkä hän voi sadakseen muutamia kuuntelemaan, mutta suuret joukot eivät välitä hänestä, vaan ajattelevat mieluummin, millä keinoin tuommoisen turhan olennon saisi pois maailmasta. Sentähden Mestarit eivät yleensä näyttäytyä maailmassa, eivät esitä itseään, eivät huuda katujen kulmissa, ketä he ovat. He tekevät työtä yhtä mittaa meidän keskellämme, mutta näkymättömissä, kohdellen ja käsitellen meitä sieluina, kuolemattomina olentoina, iankaikkisina yksilöinä. He elävät kyllä tässä näkyväisessä maailmassa ja ovat ihmisiä niinkuin me, mutta heidän työnsä kohdistu meihin henkiolentoina.

Jos lyhyesti vielä tahtoisimme määritellä heitä sisäisesti, sanoisimme: he ovat niitä ihmisiä, joissa Kristus on elävä, jotka ovat omaksuneet Kristuksen täydellisesti ja tekevät Kristuksen työtä. He ovat tehneet sitä työtä ennen Jeesusta Kristusta ja tekevät sitä nyt Jeesuksen Kristuksen jälkeen, sillä Kristus on Logos, vapahtaja, jumaltajunta, joka pyrki ilmenemään ihmisissä.

Jos vertaamme Mestareita jumalolentoihin, niinkuin on tehty uskonnoissa, voimme sanoa, että he käyttävät enkeleitä eli lähettiläitä (*angelos* merkitsee „lähettiläs”) maailmassa. Miten nyt otamme vastaan heidän lähettiläitään ja ymmärrämme niitä? Siitä meillä on erinomainen esimerkki madame Blavatskysssa. Hän oli näiden Viisauden Mestarien lähettiläs.

Hän oli eriskummainen ihmisolento, tämä Helena Petrovna Blavatsky, sovelias suorittamaan aivan erikoisen tehtävän tässä maailmassa. Hän oli mysterio. Hän oli pienestä saakka, niinkuin jotkut ihmiset ovat, selvänäköinen ja erinomainen mediumi. Hänen ympärillään tapahtui aina ihmeitä. Jo pienenä lapsena hän vaikutti hypnotisoivasti eläimiin. Kyyhkysen kun hän sai käteensä, hän katseli ja siveli sitä, ja se nukkui siihen paikkaan.

Nyt tiedämme, että jos kenestä ihmisestä on puhuttu pahaa, on se madame Blavatskysta. Mutta jos psykologisesti tahdomme häntä ymmärtää, täytyy meidän edellyttää, että nuo panettelut, puheet ja juorut ampuvat yli maalin. Ne ovat kaikki tuulesta temmattuja siinä merkityksessä, että mitä hänestä on kerrottu pahaa, ei ole totta siinä muodossa. Juuri sen kautta, että hän oli erikoinen olento, antoi hän aiheita mahdollisiin väärinkäsityksiin. Eihän hän aina käyttäytynyt samalla tavalla kuin tavalliset lyhytjärkiset ihmiset. Varsinkin nuorena, kun hänellä ei vielä ollut valtaa salaperäisten kykyjensä yli, saattoivat nämä monella tavalla tehdä hänelle kepposia ja aiheuttaa semmoisia tilanteita, jotka olivat omiansa herättämään väärinkäsityksiä toisissa ihmisissä, vaikka hän itse ei koskaan mitään väärää olisi tehnytään. Ne jotka vähänkin tuntevat mediumististen ihmisten psykologiaa, tietävät, kuinka monimutkainen olento mediumi on ja kuinka vaikea häntä on täysin ymmärtää. Madame Blavatsky ei kuitenkaan ollut paljas mediumi. Hän oli ennen kaikkea henkisesti kehittynyt olento „vanha sielu”, – muuten hänelle ei olisi uskottu Viisauden Mestarein puolelta tuommoista ihmeellistä tehtävää. Ja jos kerran tämän edellyttämme, ymmärrämme, ettei hän voinut olla niin mitätön ja huono ihminen kuin parjaajat ovat hänestä tehneet.

On olemassa muistiinpano vuodelta 1851 madame Blavatskyn omasta kädestä, jossa hän kertoo kohtauksesta Mestarin kanssa. Mestari sanoi: „minä olen valinnut sinut tekemään suuren työn maailmassa. Tahdotko sen tehdä?” Ajatelkaamme nyt, että meidän nuoruudessamme joku salaperäinen, mahtava mies olisi tullut luoksemme ja sanonut meille: „minä olen valinnut sinut, tahdotko tehdä suuren työn maailmassa? Sinulle siitä ei koidu muuta kuin kärsimystä, mutta ihmiskunnalle on siitä hyötyä.” Kuinka moni meistä silloin olisi vastannut: „olen valmis tekemään, mitä tahdot. Olen valmis uhraamaan itseni.” Niin vastasi kuitenkin madame Blavatsky, ja Mestari lisäsi hänelle: „Silloin tiedä, että sinun pitää luopua kaikesta, mitä ihmiset nimittävät onneksi. Sinun pitää luopua kunniansta j.n.e., muuta ei saa olla sinulla mielessä kuin tehtäväsi, se työ, jota varten sinut lähetetään maailmaan. Ja ennenkuin saat siihen työhön

ryhtyä, täytyy sinun parinkymmenen vuoden aikana käydä ankaraa koulua.” Madame Blavatsky sanoi yhä: „Minä tahdon.”

Hän oli 21 vuoden vanha silloin, kun hänen Mestarinsa täten fyysillisesti tuli hänen luoksensa. 20 vuotta hän sitten sai kulkea ja oppia. Hän kävi koulua sekä Tšibetissä että Arabiassa, Egyptissä, Amerikassa ja miltei kaikkialla maapallolla. Kuuluu hän käyneen täällä Suomessakin. Kun hänen pitkä treenauksensa oli päättynyt, oli hän myöskin selvillä siitä, mitä hänen piti tehdä maailmassa.

Kuvitelkaamme nyt: tuossa on ihminen, jolle on selvinnyt, että hänen pitää mennä ulos ihmisten maailmaan opettamaan heille muutamia asioita. Hän sanoo itselleen: „kaksi asiaa on ennen kaikkea tärkeätä. Minun täytyy näyttää ja opettaa, että spiritistinen liike, joka syntyi 1850-luvulla, on oikeassa väittäessään, että henkimaailma on olemassa ja että ihminen henkisenä olentona viettää kuolemanjälkeisen elämänsä henkimaailmassa, mutta että sama spiritistinen liike on väärässä otaksuessaan, että kaikki ilmiöt, jotka saadaan aikaan spiritistisissä istunnoissa, ovat vainajain henkien toimeenpanemia. Näkymätön maailma on näet täynnä monenlaisia muitakin olentoja kuin vainajia. Vainajat itse esiintyvät äärettömän harvoin spiritistisessä istunnossa. Tavallisesti niissä vaikuttavat semmoiset luonnon haltiat, peikot y.m. näkymättömän maailman kansalaiset, jotka suorastaan huvikseen ilmestyvät ja joiden mielestä on erittäin lystiä vetää ihmisiä nenestä. Spiritistinen liike syntyi materialistisen tieteen vastapainoksi, sillä maailma olisi vajonnut jumalaakieltävään aineellisuuteen, ellei luonto itsestään olisi noussut valaisemaan ihmisten pimeätä järkeä ja huomauttanut heille, että oli olemassa näkymätönkin maailma. Spiritistinen liike on saanut hyvää aikaan, mutta totuuden nimessä, jottei viimeinen villitys olisi pahempi kuin materialismin alkuperäinen paha, täytyy nyt näitä asioita opettaa maailmalle. Ihmisten täytyy taas saada tietoa vanhasta salatieteestä ja magiasta. Ja sitten on vielä toinen asia opetettava ihmisille: heidän oma synnynnäinen ihmisyytensä. He luulevat nyt polveutuvansa apinoista ja elävät keskenään kuin raatelevat pedot. Heille pitää opettaa, että heidän ihmisyytensä nostaa heidät korkealle yli eläinkunnan, sillä se on kotoisin hengen jumalallisesta maailmasta. Heidät pitää saada ymmärtämään, että ovat kaikki kuolemattomia henkiolentoja ja sentähden veljiä keskenään, ja että heidän tulisi maan päällä elää ja olla niinkuin veljet.”

Noin madame Blavatsky sai puhella itsekseen. Mestari antoi hänen vain ymmärtää, että hän työtä varten luultavasti tulisi panemaan alulle jonkunlaisen seuran. Mitään muita direktiivejä tai suoranaisia ohjeita madame Blavatsky ei saanut.

Vuonna 1873 hän oli Pariisissa ja silloin tuli käsky hänelle mennä New-Yorkiin ja aloittaa siellä työ spiritistisiä väärinkäsityksiä vastaan. Siellä hän heti ryhtyi kirjoittamaan lehtiin spiritismistä ja tekemään tuttavuutta liikkeen päähenkilöiden kanssa. Niinpä hän tutustui tulevaan työtoveriinsa, eversti Olcottiin, eräässä spiritistisessä istuntosarjassa.

Artikkeleillään madame Blavatsky herätti tavatonta huomiota. Ajatelkaamme: siihen saakka tuntematon nainen esiintyy yhtäkkiä erikoisalalla niin kyvykkäänä ja tietorikkaana, että hän saa koko maailman hämmästyttämään uusilla ja ihmeellisillä teorioillaan. Hän tuli pian kuuluisaksi Amerikassa. Mutta spiritistit itse, jotka uskoivat, että vainajat aina olivat ilmiöiden toimeenpanijoina istunnoissa, eivät olleet iloisia, vaan loukkaantuivat ja väsyivät madame Blavatskyn. Tietysti madame Blavatsky sai ympärilleen muutamia spiritismin tutkijoita, jotka häntä ymmärsivät, niiden joukossa Olcott ja tuomari Judge ynnä jotkut muut, ja nämä ehdottivat, että perustettaisiin eri seura, joka ajaisi näitä uusia aatteita. Miksei, sanoi madame Blavatsky, ja sitten he panivat toimeen *Miracle Club* -nimisen yhdistyksen, jonka tarkoituksena oli tutkia kaikenlaisia „ihmeitä” ja „yliluonnollisia” ilmiötä. Mutta kun ei tästä ensimmäisestä yrityksestä tahtonut mitään tulla, muodostettiin Olcottin kehoituksesta seura, jonka nimeksi lopulta monista ehdotuksista valittiin Teosofinen Seura. Nimen keksiminen lienee tapahtunut sanakirjaa selaillemalla. Joka tapauksessa kaikki ihastuivat nimeen „Teosofia” ja madame Blavatskykin siihen suostui.

Materialisti-realisti voisi tämän johdosta kysyä: eikö siis madame Blavatskylle ollut aavistusta siitä, että koko hänen työnsä nimeksi tulisi „teosofia”? Jos ymmärrämme asioita syvemmältä, myönnämme kuitenkin, että madame Blavatsky saattoi kyllä olla selvillä nimestä edeltäkäsän, vaikka se keksittiin näennäisesti „sattuman kautta”. Koko tapaus voi olla pieni esimerkki siitä, mikä se on, joka näyttää sattumalta. Maailmassa tapahtuu aina kaikkein ihmeellisimmät asiat „sattumalta”. Eivät ne asiat, joita olemme alusta pitäen itse suunnitelleet, ole yleensä niin intelligenttejä kuin ne, jotka sattuman kautta keksitään. Amerikassa pantiin siis alulle madame Blavatskyn teosofinen työ, mutta jonkun ajan kuluttua madame Blavatsky ja hänen Mestarinsa ymmärsivät, että työ Amerikassa ei menestynyt. Siitä ei tullut mitään. Madame Blavatsky ei saanut niin paljon ymmärtämystä osakseen, häntä ei niin tyystin käsitetty, että työ olisi voinut sillä tavalla jatkua, vaan se loppui. Se oli onnistumaton yritys, tuo ensimmäinen.

Muutamia ystäviä oli madame Blavatsky yhtäkaikki löytänyt, ja niistä tunnetuimmat olivat eversti Olcott ja tuomari William Quan Judge. Eversti Olcott antautui kokonaan madame Blavatskyn drabantiksi, ja kun käsky tuli lähteä Indiaan, niin he yhdessä vuonna 1879 matkustivat sinne. Tietysti teosofinen seura oli olemassa jo Europassakin ja oli ihmisiä, jotka olivat tulleet seuran jäseniksi, mutta korkeammalta kannalta katsoen se oli onnistumaton yritys, se oli ensimmäinen kuolleena syntynyt lapsi. Indiassa yritettiin uudestaan ja siellä oli ensimmäisenä puuhana saada jalansijaa Teosofiselle Seuralle, joka silloin samalla järjestettiin uudelle kannalle. Ensimmäisessä amerikkalaisessa Teosofisessa Seurassa ei puhuttu mitään veljeydestä. Se oli samoin kuin „ihmeklubi” perustettu kaikenlaisten salaperäisten ilmiöiden tutkimista varten. Vasta kun Indiassa pidettiin kokous vuonna 1879 ja uudestaan seuraavana vuonna, otettiin toinen aate, toinen oppi, minkä madame Blavatsky oli saanut tehtäväkseen julistaa ihmisille, mukaan, ja silloin nimenomaan määrättiin Teosofisen Seuran tehtäväksi olla yleisen veljeyden ytimenä, joka ei katso inhimillisiin eroavaisuuksiin, ei kansallisuuteen, ei sukupuoleen, ei väriin, ei uskontunnustukseen, vaan pitää kaikkia ihmisiä veljinä. Viitattiin siihen, että vanhoissa indialaisissa uskonnoissa, hinduismissa ja buddhismissa sanottiin: *Tat tvam asi*, „sinä olet Se”, nim. itse maailman suuri Jumala. Viitattiin siihen kristinuskonkin myöntämään totuuteen, että jokaisessa ihmisessä on Jumala ja että sentähden kaikki ihmiset ovat veljiä. Tämä suuri totuus otettiin nyt mukaan Teosofiseen Seuraan ja sanottiin nimenomaan säännöissä, että Teosofisen Seuran tehtävänä oli vaikuttaa siihen suuntaan, että kansojen keskuuteenkin tuotaisiin veljeys. Tämä oli uusi yritys madame Blavatskyn puolelta, eivätkä läheskään kaikki hänen ystävänsä häntä ymmärtäneet. Eivät he saaneet tuota uutta päähänsä.

Joidenkuiden vuosien kuluttua, kun Teosofinen Seura ja työ olivat saaneet hyvän jalansijan Indiassa ja myös levinneet Eurooppaan varsinkin Sinnettin kahden suurta huomiota herättäneen kirjan kautta, kutsuttiin madame Blavatsky ja eversti Olcott Eurooppaan järjestämään Teosofisen Seuran asioita Ranskassa ja Englannissa. Ja sillä aikaa kun madame Blavatsky vuosina 1884 ja 85 oli Euroopassa, tapahtui Indiassa ihmeitä. Sillä aikaa Lontoon Psykkinen Seura, joka oli suuresti hämmästyneet Sinnettin y.m. kertomuksista madame Blavatskyn maagillisista kyvyistä ja kysyi itseltään, oliko tämä kaikki mahdollista, lähetti Mr. Hodgsonin, erään nuoren jäsenensä, Indiaan tutkimaan, olivatko kertomukset madame Blavatskyn suorittamista ihmeteoista oikeita. Mr. Hodgson „tutki” asioita sillä seurauksella, että madame Blavatskyn ollessa Euroopassa Indiasta saapui tieto, että kaikki oli ollut humbuugia: „eihän madame Blavatsky kyennyt tekemään mitään semmoista, mitä oli kerrottu! Kaikki oli ollut paljasta petosta. Sen eräät kristityt lähetyssaarnaajat ja teosofisessa päämajassa asuneet herra ja rouva Coulomb olivat todistaneet.”

Tämä Hodgsonin „paljastus” herätti hirmumyrskyn Euroopassa ja Indiassa. Materialistit riemuitsivat, kristityt uskovaiset riemuitsivat, ja monet teosofit tunsivat voivansa pahoin ajatellessaan sitä mahdollisuutta, että madame Blavatsky oli vetänyt heitä nenästä, että Mestareita ei ollut, että viisautta ei ollut.

Suuressa hämmingissä kukaan ei välittänyt siitä, että joidenkuiden uskollisten ja rohkeiden teosofien puolelta heti näytettiin, että lähetyssaarnaajat ja aviopari Coulomb olivat itse asiassa saaneet tuon nuoren herra Hodgsonin petetyksi. Olihan kuuluisia Psykkisen seuran raportti huonoin todistuskappale, mitä ajatella voi. Ensinnäkään se ei puhunut mitään niistä madame Blavatskyn okkultisista ilmiöistä, joista oli

lukuisain arvossa pidettyjen, ylhäisten ja sivistyneiden englantilaisten ja indialaisten henkilöiden allekirjoittamia todistuskappaleita. Niitä se ei koskettanut sanallakaan. Se puhui ainoastaan muutamista ilmiöistä ja väitti niiden olleen humbugia, koska kulloinkin joku todisti sen. Mutta toiseksi huomatkamme: koska tapahtui tämä n.s. paljastus? Monta vuotta sen perästä, kun itse ilmiöt olivat tapahtuneet. Mutta kuinka riidanalaista asiaa voidaan tutkia monta vuotta myöhemmin? Eihän semmoinen tutkimus ole minkään arvoinen juriidistakaan, joka on tehty vuosia sen perästä, kuin itse asia on tapahtunut, eikä ota lukuun kaikkia tosiseikkoja, vaan kiinnittää huomionsa ainoastaan joihinkin yksityiskohtiin. Näin ollen Psykkisen Seuran ja herra Hodgsonin kuuluisa raportti on peräti ontuva.

Mutta mitä me siitä välitämme? Minä en välitä ainakaan siitä mitään, sentähden että minulla on oma psykologinen käsitykseni madame Blavatskysta, vakaumus, joka ei välitä panetteluista eikä juoruista. Käsitykseni madame Blavatskysta keskittyy lyhyeen lausuntoon: hän ei ole petkuttanut.

Koko Indian juttu oli ikäänkuin toinen koettelemus teosofiselle maailmalle. Samalla tavalla kuin Amerikassa ensimmäinen yritys oli epäonnistunut, samalla tavalla nyt Indiassa toinen yritys epäonnistui.

Onhan luonnollista, että jos Mestarit lähettävät jonkun lähettiläänsä maailmaan, niin jotta hänen työnsä voisi onnistua, täytyy maailman häneen luottaa – ei koko maailman, mutta niiden, jotka kuulevat hänen äänensä. Ja jotta näiden luottavaisten ihmisten luottamus olisi luotettava, täytyy luottamusta panna koetukselle. Mikä luottamus se on, jota ei saa koetella? Mikä luottamus minulla on johonkin ihmiseen, jos vieraan tullessa ja sanoessa minulle: hän on roisto, minä käännän hänelle selkäni? Eihän meidän tarvitse muuta kuin muistella vanhaa totuutta, että jos rakastamme jotain ihmistä tai jotain aatetta, meidän rakkautemme ei ole vielä suurenkaan arvoinen, ennenkuin se on pantu koetukselle. Emmehän tunne itseämmeäkään, ennenkuin meitä on koeteltu. Emme tiedä, saattaako rakkautemme kestää esim. kuoleman taikka koko omaisuutemme menettämisen. Olemmeko valmiit uhraamaan rakastetullemme henkemme tai omaisuutemme? Jos emme ole, miksikä kerskaamme rakkaudesta? Miksikä sanomme toiselle: minä rakastan sinua, jos emme ole valmiit uhraamaan kaikki mitä meillä on? Miksikä turhaan kerskailemme? Eihän se ole rakkautta. Jos joudumme epäilyksien valtaan silloin, kun kohtalo sanoo meille: anna kaikkiesi tuolle ihmiselle tai tuolle aatteelle, jota rakastat, niin missä on rakkautemme? Jos kohtalo sanoo minulle: uhraa henkesi, niin enhän ole rakastanut, jollen uhraa henkeäni! Olen rakastanut, mutta vain omaa hauskuuttani ja hyötyäni tämän ihmisen tai aatteen muodossa.

Kun on kysymys suhteestamme johonkin Mestariin tai Mestarin lähettilääseen, joka on Mestarin sijainen, niin on luonnollista, että jos luotamme häneen, niin luotamme, ja silloin meidän luottamuksemme kestää koettelemuksenkin tullessa. Turhaa on kerskata luottamuksesta ja uskosta, niinkauan kuin se ei ole koeteltua, niinkauan kuin sitä voi horjuttaa. Emme ole silloin vielä kasvaneet rakastaviksi ja rehellisiksi veljiksi, vaan olemme tuommoisia kelvottomia, häilyviä olentoja, jotka eivät tiedä sinne eikä tänne. Kaikessa henkisessä kehityksessä ja okkultisessa totuudenetsimisessä on ensimmäinen ehto, että emme enää epäilisi, että emme enää olisi kuin rannan kaisla vaan niinkuin kallio, josta Jeesus Kristus voi sanoa: „*in hanc petram* tähän kallion minä rakennan kirkkoni.” Ei sannalle, ei häilyvien ja heiluvien, vaan uskollisten ja luottavien ihmisten sieluihin yksin voi Mestari rakentaa asunnon, tempppelin totuudelle.

Kun oli tuommoinen viisauden Mestarein lähettiläs maailmassa kuin madame Blavatsky, oli hänen pakko panna ihmiset koetukselle. Täytyi koetella niitä, jotka olivat avanneet sydämensä sille valolle, mikä lähtee Mestareista ja heidän lähettiläistään. Ken huomasi, kuka H. P. Blavatsky oli, hän luotti, ken ei sitä hoksannut, hän ei vielä osannut luottaa.

Indiakaan ei kestänyt koettelemuksessa. Teosofinen Seura miltei hajosi. Madame Blavatsky kirjoitti nimenomaan vähän ennen kuolemaansa Indian Teosofisen seuran vuosikokoukselle, ettei kukaan ymmärtänyt häntä eikä Seuran tehtävää, silloin kun oli tuo vaikea koettelemuksen aika. „Ei kukaan noussut puolustamana minua kuin omaa äitiään. Kun minä hirmustuin ja huusin Europasta Indiaan: teidän täytyy

heti panna toimeen oikeudenkäynti, niin mitä te Teosofisen Seuran johtohenkilöt, Olcott etunenässä, minulle vastasitte? Selititte heti, että semmoinen oli mahdotonta, että siitä tulisi hirmuinen skandaali, ettei maallinen oikeus semmoista voinut tutkia, – ja koko asia painettiin alas.”

Kukaan ei oikein tarmokkaasti puolustanut madame Blavatskya. Kyllä teosofit tietysti, Sinnett, Olcott y.m. kirjoittivat kauniita sanoja, mutta madame Blavatskyn kannalta he eivät sittenkään oikein kestäneet myrkyssä. Heidän luottamuksensa horjui, ja sentähden H. P. B. kirjoitti: „minä en enää päässykään Indiaan.” Teosofinen Seura oli epäonnistunut Indiassa, ja teosofinen liike oli joutunut uudelleen umpikujaan. „Nyt olen täällä Euroopassa löytänyt joitakuuta sieluja ja myös Amerikassa, jotka ehkä ymmärtävät, mistä on kysymys.” Näin kirjoitti madame Blavatsky vähää ennen kuolemaansa (1891).

Eri henkilöiden muistiinpanot madame Blavatskyn Euroopan vuosilta¹⁾ todistavat, kuinka sairas hän oli ja kuinka hän siitä huolimatta teki työtä yhtämittaa, istuen kirjoituspöytänsä ääressä 16 tuntia vuorokaudessa. Hän oli niin äärettömästi sairas, että hän ainakin kolme kertaa olisi kuollut, ellei hänen Mestarinsa olisi antanut hänelle voimia ja tehnyt häntä hetkellisesti terveeksi. Lääkäri tuomitsi hänet kuolemaan ja ihmetteli, kun hän aamulla taas oli ylhäällä ja terve, vaikka hänen olisi pitänyt yöllä kuolla. Mutta, niinkuin kreivitär Wachtmeister kertoo, Mestari antoi hänelle voimia, kysyen häneltä, tahtoiko hän jatkaa vielä elämistään ja työtään. Ja madame Blavatsky vastasi joka kerta tahtovansa, koska hän juuri vasta oli kirjoittamaisillaan „Salaista Oppia”, joka välttämättä oli saatava valmiiksi. Työnsähän suorittikin mestarin avulla, ruumiillisista tuskistaan välittämättä.

Merkillinen kohta oli nyt se, että madame Blavatsky itse sanoi: jos nyt työtäni ymmärretään ja minua vielä tarvitaan kasvattaakseeni ja valaistakseni joitakuuta opetuslapsia, niin on armonaikaa 31 päivään joulukuuta 1899. Tämä epäilemättä merkitsi, että hän niin kauan olisi saanut elää, jos häntä olisi oikein ymmärretty. Jos olisi otettu vastaan hänen sanomansa, olisi hän siis ehkä elänyt niin kauan. Ja se, että hän kuoli toukokuun 8 päivänä vuonna 1891 osoittaa, että teosofinen yritys epäonnistui Euroopassakin. Se epäonnistui kokonaan.

Teosofinen Seura oli epäonnistunut. Maailma ei välittänyt viime vuosisadan lähettiläästä enempää kuin muistakaan. Ei se ymmärtänyt, ei se huolehtinut. Mitä me näemme? Heti kun madame Blavatsky kuoli, hän, tuo ainutlaatuinen olento, nousi kaksi Teosofisen Seuran jäsentä, joita madame Blavatsky oli rakastanut, ja selitti: „me jatkamme madame Blavatskyn työtä, me viemme eteenpäin Mestarein asiaa.” Kuinka kaksi ihmistä, joiden elämä oli ollut tavallinen europalainen ja amerikkalainen elämä, tietysti voimakas ja lahjakas, mutta kuitenkin ilman erikoisia ihmisiä, kuinka he menivät sanomaan: „me jatkamme madame Blavatskyn okkultista työtä”? Ei semmoisella ihmisellä ole mitään „jatkajia” eikä „seuraajia”. Ei Kristusta eikä Buddhaa ole kukaan „jatkanut”, heidän työnsä oli ainutlaatuinen, me muut voimme pyrkiä ja ponnistaa heidän jäljissään, mutta ei asettua heidän rinnalleen. Samoin oli teosofisessa liikkeessä madame Blavatskyn laita. Maailma ei ottanut häntä vastaan, ja ne, jotka uskoivat olevansa hänen työnsä jatkajia, he pettivät itseään. Ei hänelle ollut mitään seuraajia. Ei kukaan voinut ottaa hänen työtään hartioilleen.²⁾

Ei kestänytkään kuin kolme vuotta, ennenkuin teosofisen liikkeen uudet johtajat olivat käyneet toistensa kimppeun ja koko Teosofinen Seura jakautui kahtia. Mikäs valtakunta se on, joka jakautuu kahtia? Se on valtakunta, joka on heikko, joka ei ole sitä, mitä sen pitäisi olla. Sentähden voimme sanoa

¹⁾ Suomeksi voidaan lukea Tietäjistä 1910 Kreivitär Constance Wachtmeisterin muistelmat „H. P. Blavatsky ja Salainen oppi“.

²⁾ Nämä sanat on sanottu mielessä, joka kunnioittaa jokaisen teosofisen johtajan tai teosofin työtä. Mrs. Besant, Mr. Judge, eversti Olcott, Mrs. Tingley, tohtori Hartmann, Mr. Leadbeater, tohtori Steiner y.m. ovat kaikki loistavia tähtiä teosofisen liikkeen taivaalla, jokainen heistä suuri omalla tavallaan, – tahdon vain sanoa, että kukaan heistä ei ole ottanut hartioilleen madame Blavatskyn viittaa.

teosofisesta liikkeestä, että se madame Blavatskyn kuoleman jälkeen pitkin matkaa on ollut jakautumista ja haarautumista, siis heikkoutta ja köyhyyttä. Eikä teosofinen liike voi herätä uudestaan eloon missään, ellei sen alkuperäistä henkistä johtajaa, Mestarien lähettilästä madame Blavatskya aseteta arvoonsa, ellei ymmärretä, mikä oli hänen asemansa ja mitä varten hän tuli maailmaan. Ellemme sitä ymmärrä, emme voi „jatkaa” hänen työtään.

Madame Blavatsky sanoikin nimenomaan: uusi yritys tulee taas tehtäväksi, mutta 100 vuoden perästä. Tällaisia yrityksiä on näet tehty siitä saakka, kun Euroopassa alkoi uusi aikakausi, alkoi tieteellinen työskentely ja tieteellinen totuudenetsiminen. Siitä saakka on myös Viisauden Mestarien puolelta yritetty kääntää ihmisten huomio elämän ja luonnon salaisiin tosiseikkoihin. Ja se yritys on tapahtunut jokaisen vuosisadan lopussa. Siis 100 vuoden perästä, sanoo madame Blavatsky, tulee taas uusi yritys tehtäväksi.

Eräs tärkeä seikka on vielä lopuksi mainittava. Madame Blavatsky sanoo myös nimenomaan: Jos maailma on kypsä ottamaan vastaan tämän sanoman ihmisten veljeydestä, ihmisten henkisestä alkuperästä, jälleensyntymisestä j.n.e., jos maailma on valmis yrittämään sen toteuttamista uudessa ihmisten ja kansain välisessä elämässä, silloin vältettävissä se, mikä uhkaa länsimaita, Eurooppaa ennenkaikkea, mutta jollei, niin se tulee Europan yli. Ja mikä se on? Se on ennenkuulumaton ja aavistamaton kurjuus. Tulee hirmuiset sodat, nälät, rutot, mullistukset ja vallankumoukset. Kauhea aika odottaa Eurooppaa, jollei teosofian sanomaa oteta vastaan, sillä teosofia käytännössä on ainoa, joka voi maailmaa pelastaa.

Minkä johtopäätöksen saamme nyt tästä tehdä? Emme edes teosofisissa liikkeessä ymmärtäneet madame Blavatskya. Maailma ei ottanut häntä vastaan. Maailma ja me kaikki langetimme tuomion itsemme yli. Tuomio tuli. Se alkoi maailman sodalla.

*

II H. P. BLAVATSKYN SUURIN IHME

Kaikki olemme lukeneet tai kuulleet puhuttavan madame Blavatskyn n.s. ihmetöistä eli „okkultisista ilmiöistä”, niinkuin hänen itsensä oli tapana niitä nimittää. Itse asiassa luulen, että ne ihmiset, jotka eivät tarkemmin tunne teosofista liikettä, ajattelevat ja sanovat, jos heiltä kysytään minkälainen käsitys heillä on madame Blavatskysta, että madame Blavatsky oli „humbuugimakari”, joka teki Indiassa ihmeellisiä temppeja, jotka sitten paljastettiin. „Niin, ja sitten kai hän keksi teosofiainkin. Hän oli tuommoinen Kristuksen vihollinen, joka teosofiaksi nimitti omaa Kristuksen vastustamistaan.”

Emme aio viivähtää näissä syytöksissä ja epäluuloissa, koska jo viime kerralla puhuimme niistä ja ilmaisimme mielipiteemme niiden johdosta. Nyt meidän tulisi kääntää huomiomme madame Blavatskyn „suurimpaan ihmetyöhön” ja ennen sitä mainita pari sanaa hänen „pienemmistä ihmeistään” eli juuri noista „okkultisista ilmiöistä”.

Erehdystä on luulla, että madame Blavatsky teki „taikatemppuja” ainoastaan Indiassa. Tämä erehdys riippuu siitä, että Psykkisen Seuran raportti puhuu ainoastaan niistä okkultisista ilmiöistä, jotka suoritettiin Indiassa. Asiantuntijoina tiedämme, että kaikenlaiset ilmiöt, yliluonnolliset, jos niin tahdomme sanoa — vaikka: kuinka luonnossa olisi mitään yliluonnollista? — seurasivat madame Blavatskya lapsuudesta saakka. Aina hän oli ollut ihmeellisten ilmiöiden ympäröimä.

Nuorena naisena hän kerran kävi erään venäläisen piispan luona, joka oli hyvä ystävä madame Blavatskyn syntymäkodissa ja oli kuullut yhtä ja toista kerrottavan madame Blavatskyn merkillisistä kyvyistä. Hyväntahtoinen piispa jutteli kauniisti, sillä hän halusi antaa nuorelle ihmiselle hyviä neuvoja elämän varrelle. Madame Blavatsky istui hiljaa, kuunnellen piispan yleviä puheita. Yhtäkkiä alkoivat huonekalut piispan huoneessa liikkua, suuri nojatuoli kulki yli lattian ja tuli piispan luo. Piispa joutui hämilleen, mutta oli uskossaan siksi vilpiton ja viisas, ettei hän suorastaan pelästynyt eikä tuominnut ilmiötä pahan hengen aikaansaamiksi, vaan sanoi Madame Blavatskylle: „sinulla, lapseni, näkyy olevan todella suuria voimia. Sinun täytyy koko sydäimestäsi antautua Jumalan palvelukseen, etteivät yliluonnolliset kykysi viekoittelisi sinua pois hyvyyden ja oikeuden teiltä. Mutta minä annan sinulle siunaukseni, sillä tunnen sinut ja perheesi, ja toivon sinulle kaikkea hyvää. Toivon, että käytät lahjojasi Jumalan valtakunnan palvelukseen.”

Amerikassa ollessaan madame Blavatsky ystäviensä seurassa suoritti monenlaisia taikailmiöitä. Niistä ei ole yhtä julkisesti kerrottu eivätkä ne ole tulleet tunnetuiksi samassa määrin kuin Hodgsonin raportin ilmiöt. Madame Blavatskyn kodissa New-Yorkissa lienee kuitenkin tapahtunut yhtä ihmeellisiä asioita kuin konsanaan Indiassa. Kerran esimerkiksi oli madame Blavatsky ostanut joukon pyyheliinoja — hän asui silloin yhdessä eversti Olcottin kanssa, — ja kun ystävien kanssa illalla istuttiin juttelemassa, päärmäsi madame Blavatsky tuommoista pyyheliinaa. Joku vieraista huomautti leikillään: „eikö ole turha teidän kuluttaa aikaanne tämmöiseen, antakaa vain jonkun ystävällisen tontun päärmätä pyyheliinat!”

Madame Blavatskylle oli itsellään näppärät sormet. Hän oli aikoinaan esiintynyt pianistina konserteissa sekä Parisissa että Lontoossa. Ja Amerikassa hän ensimmäisinä aikoina elätti itseään tekemällä tekokukkia.

Mutta kun hänelle nyt huomautettiin, että joku haltija voisi päärmätä liinat, hän nousi paikaltaan ja sanoi: „eipä ole ehdotus hullumpi. Koetetaanpas, kykeneekö tonttu ompelemaan.” Sitten panttiin koko kasa kaappiin, ovi suljettiin, madame Blavatsky mumisi hiljaa jotakin kotitontulleen, ja kun liinat jonkun tunnin perästä otettiin kaapista, olivat kaikki sievästi päärmätyt.

Toisella kerralla kun hänen ystävänsä Mr. Judge maalasi taulua madame Blavatskyn ja eversti Olcottin kodissa vesiväreillä, puuttui joitakuuta värejä. Oli iltapäivä, joten oli myöhäistä lähteä mitään kaupungilta ostamaan, ja Judge sanoi, ettei hän edes tiennyt, saisiko tuollaisia hyviä englantilaisia vesivärejä koko New-Yorkista. „No, ei hätää”, virkkoi madame Blavatsky, meni ikkunan luo ja nosti hameenhelmansa ikäänkuin käskevästi odottaen. Samassa läsnäolijat näkivät, kuinka ikkunasta tuli jotain lentäen, ja kun madame Blavatsky palasi ikkunan luota, oli helma täynnä parhaita englantilaisia Windsor & Newton -värejä.

Vähän myöhemmin tarvittiin taas hopeaväriä. „Ei mitään hätää”, sanoi madame Blavatsky taas, ojensi kätensä – ja seinän läpi tuli lentäen hopealusikka ruokahuoneen säiliöstä. Madame Blavatsky hieroi sitä vähän sormillaan ja lusikasta lähti mitä parainta hopeaväritomua.

Indian ilmiöistä tulivat erikoisesti tunnetuiksi Sinnettin kirjan kautta ne, jotka suoritettiin Simlassa Sinnettin kodissa. Heti ensimmäisenä päivänä, kun madame Blavatsky tuli Sinnettin perheeseen eversti Olcottin kanssa – Sinnett oli sanomalehtimies, joka toimitti valtion äänenkannattajaa *The Pioneer* Indiassa – ja paraillaan istuttiin kahvipöydän ääressä, sanoi Sinnett: „olen kuullut, madame Blavatsky, että te aikaansaatte kaikenlaisia ilmiöitä enkä minä ole koskaan mitään nähnyt enkä kuullut; – kovin minua huvittaisi kokea kerran jotakin.” Madame Blavatsky kysyi: „no, mitä te haluatte?” Ja Sinnett vastasi olevansa tyytyväinen vaikkapa vain henkikoputuksiin, olisihan siinäkin jo hämmästyksen varaa. „Sehän ei ole mitään”, sanoi madame Blavatsky ja samassa silmänräpäyksessä alkoi kuulua koputuksia ja naputuksia lautasista ja pöydästä ja joka paikasta.

Madame Blavatsky oli nuoruudessaan mediumi, mutta suurten vaikeuksien ja itsevoittamisprosessien kautta hän tuli maagikoksi ja sai vallan henkivoimien yli, niin että hän hallitsi näitä eivätkä ne enää häntä. Sentähden hän omalla tahdollaan sai aikaan tällaisia koputuksia, joita spiritistisissä istunnoissa syntyy mediumien välityksellä.

Indian ilmiöistä on, kuten sanottu, Mr. A. P. Sinnett kuvannut useampia kirjassaan *The Occult World* („Salattu maailma”). Kerran oli joukko vieraita Sinnettin luona. Mentiin „piknikille” ulos metsään ja ryhdyttiin siellä juomaan teetä. Puhe kääntyi madame Blavatskyn taikavoimiin ja joku arveli, että „olisi mukava, jos madame Blavatsky nyt tekisi jonkunlaisen ihmeen.” Ja kun siellä tuumasivat, mitä hän nyt tekisi, ehdotti joku, että hän loihdittaisi teekupin, samanlaisen kuin herrasväki Sinnettin harvinainen serviisi, josta paraikaa juotiin. Vieraat vakuuttivat, että jos madame Blavatsky semmoisen loihdittaisi, ei kukaan ihminen voi sanoa sitä muuksi kuin ihmeeksi. „Olkoon menneeksi”, sanoi madame Blavatsky, „loihditaan vaan”. Sitten hän katseli ympärilleen ja virkkoi: „tuon puun juurelle tuokoot haltiat kupin.” Kun vieraat lähtivät ja kaivoivat maan ylös, löytyi kuin löytyikin puunjuurien alta aivan samanlainen kuppi kuin Sinnettin serviisiin kuuluvat.

Tämän y.m. samankaltaisia ilmiöitä ovat sivistyneet, ylhäiset, kunnialliset henkilöt todistuksillaan vahvistaneet, sillä Mr. Sinnett, joka ymmärsi, että tällaisilla asioilla oli tieteellinen ja historiallinen kantavuus, otti sanomalehtimiehen oveluudella todistuskappaleet läsnäolijoilta, niin että madame Blavatskyn taikatempot tulivat niin sanoaksemme laillisella tavalla todistetuiksi.

Niistä ei Hodgsonin raportissa paljoakaan puhuttu. Ne olivat tapahtuneet monta vuotta ennenkuin Mr. Hodgson kävi Indiassa. Hänen tutkimuksensa koski myöhäisempiä aikoja. Madame Blavatskylle oli silloin taikakaappi, jonka välityksellä tapahtui yhtä ja toista. N.s. mestarikirjeet esim. saapuivat sen kautta. Kirjeet tulivat niin, että asianomainen kirjeenvaihtaja, esim. Mr. Sinnett kirjoitti kirjeen, jonka madame Blavatsky kätki kaappiin. Jonkun ajan – välistä hyvin lyhyen, – kuluttua, kun kaappi jälleen avattiin, oli siinä Mestarin vastaus kirjeeseen. Näihin ilmiöihin Hodgson erityisesti takertui. Coulombien pariskunta, joka hoiti madame Blavatskyn taloutta, joutui lähetyssaarnaajien vaikutuksen alaiseksi, kun madame Blavatsky matkusti Eurooppaan, ja yhdessä lähetyssaarnaajien kanssa he laittoivat asiat semmoiseksi, että koko

okkultinen kirjeenvaihto muka oli petkutusta. Hodgsonin raportissa kerrotaan, että kaapissa oli takaseinä irtoton. Se voitiin vetää pois toisesta huoneesta seinän läpi, ja madame Coulomb selitti kirjeiden sillä tavalla, että hän se aina otti kirjeet kaapista ja pisti toiset tilalle, jotka madame Blavatsky muka itse oli kirjoittanut. Samoin oli tunnetun vaasi-ihmeen laita. Kun oli asetettu rikkinäinen maljakko kaappiin ja se hetken perästä oli ehjä, oli madame Coulomb yksinkertaisesti ottanut rikkinäisen vaasin pois ja pannut ehjän tilalle. Ja kun nämä aviopuolisot asian valallisesti vakuuttivat, uskoi Hodgson sen.

Maailman puolelta on unohdettu, että teosofit toimeenpanivat heti tutkimuksen, sillä he tiesivät, ettei ollut ollut mitään irtoseinää. Vuosien kuluessa olivat monet ihmiset kaappia tutkineet ja ottaneet okkultiset ilmiöt valalleen. Mutta nyt, kun he tutkivat kaappia uudestaan, he todella huomasivat, että siinä oli irtoseinä. Nähtävästi herra Coulomb, joka oli nikkari ammatiltaan, oli tehnyt sen aivan äsken, sillä kaikki oli niin tuoretta, ettei suurella ponnistuksellakaan tahdottu saada seinää liikkumaan, siksi turvonnut ja paisunut se oli. Syntyisikin aika jymäys, kun sitä liikuteltiin. Teosofinen Seura täten kyllä tiesi, kenen puolella petos oli, mutta Psykkisen Seuran raportti oli ratkaissut aisan maailman silmissä.

Madame Blavatskyn oli tapana viimeisinä vuosina sanoa, ettei hän okkultisilla ilmiöillään ollenkaan ollut saanut aikaan, mitä oli toivonut ja halunnut. Hän oli tahtonut näyttää havainnollisesti, että materialistinen käsitys luonnosta oli väärä, että meillä oli nurinkurinen käsitys aineesta. Me luulimme, että aine, ainoastaan aine oli „vankkaa todellisuutta”, henki ei ollut paljon mitään. Okkultisilla ilmiöillään madame Blavatsky tahtoi todistaa ihmiskunnalle, ensi kädessä niille, jotka niitä näkivät, että aine itse asiassa oli hatara käsite. Hän pani aineen kulkemaan aineen läpi, hän kaksostutti sormuksia, kaularenkaita y.m., hän joskus loi näennäisesti tyhjistä. Tänä päivänä myöntävät luonnontieteilijät, seuraten lopulta madame Blavatskyn jälkiä, että aine on suuri salaisuus, – ei se ole semmoista kuin ennen luultiin, ei sen pikkuosaset eli atoomit ole muuttumattomia kiinteitä kappaleita, vaan joidenkuiden mielestä voimapeitteitä, toisten mielestä kokonaan harhanäköä eli olemattomia. Joka tapauksessa koko kysymys aineesta on suorassa suhteessa tajuntaamme, me tajuamme aineen määrättyllä tavalla, itsessään se on toista. Me havaitsemme ainoastaan ilmiön, mutta ei *das Ding an sich*, ei todellisuutta takana. Tämän tahtoi madame Blavatsky todistaa, ja tietysti hän todisti sen oppilailleen, mutta maailma ei silloin vielä tullut vakuutetuksi, vaan uskoi päinvastoin, että madame Blavatsky oli petturi. Emmekä saata ihmetellä, että madame Blavatsky oli pahoillaan siitä, että ollenkaan oli turvautunut okkultisiin ilmiöihin.

Ollessaan elämänsä loppuvuosina Euroopassa madame Blavatsky kohdistikin koko huomionsa ja työkykynsä itse okkultisten aatteiden, teosofisen elämänymmärryksen tunnetuksi tekemiseen. Se oli nyt hänen ainoa päämääränsä ja tarkoituksena. Sitä hän tavoitteli, ja hänen mielestään ilmiöt olisivat saaneet olla tekemättä, jos vain maailman huomio olisi enemmän kiintynyt itse filosofiaan.

Sentähden voimme täydellä syyllä sanoa, että hänen kaikista suurin ihmetyönsä oli se, joka jäi hänen jälkeensä ja joka on pysyvänä todistuskappaleena hänen suurista ja ihmeellisistä kyvyistään. Sitä ei mikään sofismi tee tyhjäksi eikä mikään pahuus poista olemasta. Hänen pysyväiset ihmetyönsä ovat kirjat, jotka hän kirjoitti, ja niistä ensi sijalla „Salainen Oppi”. Hänen teoksensa „Salainen Oppi” on täten hänen suurin ihmetyönsä, ruumiillisin silminkin katsoen suuri, sillä se käsittää pari tuhatta sivua isoa kokoa.

Hänen muista teoksistaan mainittakoon *Isis Unveiled* („Paljastettu Isis”) julkaistu New-Yorkissa 1877 ja melkein samankokoinen kuin „Salainen Oppi”; „Teosofian Avain”, „Hiljaisuuden ääni”, „Teosofinen sanakirja” y.m. Sitäpaitsi hän julkaisi melkein lukemattoman määrän lyhyitä kirjoituksia ja sanomalehtiartikkeleita. On otettava huomioon, että madame Blavatsky oli nainen, vaikkakin ylhäinen venäläinen kreivitär synnyltään, mutta kuitenkin nainen viime vuosisadan keskivaiheilla, joka ei suinkaan ollut saanut mitään yliopistosivistystä – hänen kasvatuksensa, niinkuin naisten kasvatusta yleensä silloin, oli keskitetty kielien, musiikkiin ja hyvään käytökseen. Hänellä ei siis ollut paljonkaan tietoa luonnontieteistä ja matematiikasta. On myös otettava huomioon, että hän vietti melkein koko ikänsä (paitsi ensimmäiset 18 vuotta, jotka hän eli kotonaan) matkoilla, kulkien maapallon kaikilla ääriillä, kiertäen maita ja mantereita

todella „kodittomana vaeltajana”, – „seikkailijana”, niinkun on tapana sanoa. Ja kun hän sitten yhtäkkiä 42-vuotiaana sai käskyn ryhtyä kirjalliseen työhön, oli hän yhtä tietämätön sen työn teknikasta, niinkuin hän itse sanoi, kuin „ukko kuussa”. Hän ei ollut ennen mitään muuta kirjoittanut kuin kirjeitä. Mutta nyt hänen äkkiä täytyi kirjoittaa korrespondenseja, artikkeleja ja kirjoja. Että hän siihen pystyi, oli jo itsessään merkillistä ja osoitti mitä suuremmoisimpia lahjoja ja kykyjä.

Hänen kirjallinen työpäivänsä kesti noin 16 vuotta. Hän eli 16 vuotta sen jälkeen kun Teosofinen Seura perustettiin. Niin lyhyessä ajassa hän siis suoritti varsinaisen elämäntyönsä. Jos kaikki, mitä hän kirjoitti, asetetaan hyllylle ja verrataan toisten kirjailijain tuotantoon, huomataan, että hän 16 vuoden aikana kirjoitti enemmän kuin useat kirjailijat ovat kirjoittaneet koko elinaikanaan.

Ja minkälaiset ovat nuo hänen kirjansa? Ovatko ne romaaneja, ovatko ne kertomuksia? Ei suinkaan. Olisi vielä voinut ymmärtää, että ihminen, joka yhtäkkiä tulee kirjailijaksi, kirjoittaisi kertomuksia ja romaaneja. Siihenhän ei luonnonlahjojen ohella tarvita muuta kuin elämäkokemusta ja vilkkaita tunteita. Mutta madame Blavatskyn kirjat ovat syvästi filosofisia ja aivan meidän aikamme tieteellisyyden vaatimusten mukaan tieteellisiä teoksia. Niinkuin paraimpien professorien tai tohtorien kirjat ne ovat täynnä otteita toisista kirjoista, täynnä oppineita sitaatteja. Menkää yliopistoon kysymään, minkälainen kirja on tieteellinen ja ansaitsee tiedemiesten huomion. Ainoastaan semmoinen kirja, jonka tekijä osoittaa tuntevansa, mitä toiset tutkijat samasta asiasta ovat sanoneet. Kerran tällä Helsingin yliopistossa eräs maisteri tahtoi tulla tohtoriksi. Hän oli kirjoittanut väitöskirjan, ja väitöskirja oli sisällöltään hyvä. Professori sanoi: „eihän tässä ole moittimisen varaa, onhan kirja hyvä ja näkeehän, että tekijä on ajatellut. Mutta se ei ole tieteellinen.” Hän ei päässyt tohtoriksi, sentähden että hän ei ollut painattanut siihen kylliksi otteita toisista kirjoista. Hän ei ollut kyllin selvästi näyttänyt, mitä kaikkea oli lukenut, sillä hänen väitöskirjassaan ei ollut rivien alla kuin harvassa paikassa viivoja ja muistutuksia. Tieteellisessä teoksessa pitää näet olla jos mahdollista puolet sivua muistutuksia.

No niin, madame Blavatskyn suurteokset, varsinkin „Salainen Oppi”, täyttävät näitä vaatimuksia. Ne eivät suinkaan ole kirjoitetut hänen „omasta päästään”. Ei, niihin on käytetty satoja, ehkä tuhansia lähteitä, ne todistavat mahdolloman laajaa lukeneisuutta. Ja kaikista merkillisintä on, että kirjat, joista madame Blavatsky ottaa otteita „Salaiseen Oppiin”, eivät ole mitään tusinakirjoja. Eivät ne ole ostettavissa lähimmästäkirjakaupasta. Ne ovat enimmäkseen harvinaisia teoksia kaikilla maailman kielillä ja kaikilta historian ajoilta. Suurimmat filosofit ja tiedemiehet, suurimmat runoilijat ja kirjailijat ovat niissä edustettuina ja joukossa on kirjoja, joita on ylen vaikea saada käsiinsä. Käsikirjoituksia on esim. siteerattu. On otteita teoksista, joita ei ole kuin yksi kappale esim. Paaavin kirjastossa Vatikaanissa tai British Museum'issa Lontoossa tai jonkun yksityisen ihmisen tunnetussa kirjastossa. Jos oletamme, että „Salaisen Opin” tekijä olisi ollut tavallinen prosessori, olisi hänen siis pitänyt käydä kaikissa maailman merkillisissä kirjastoissa ja tutkia monenlaisia käsikirjoituksia ei suinkaan yhdellä kielellä vaan hebrean, latinan, kreikan, sanskritin, assyrian, egyptin y.m. kielillä, puhumattakaan Europan kaikista kielistä. Tuon professorin olisi pitänyt tuntea ne kaikki. Ja „Salaisen Opin” tekijä oli kuitenkin „vanha rouva”!

Vaan eipä „vanha rouva” ollut „kuka tahansa”. Kyllä hän tiesi, mitä kirjoitti. Sen huomaa jo esipuheesta, jolla sanotaan: kun nyt tässä „Salaisessa Opissa” annetaan ihmiskunnalle niin paljon tietoa vanhasta esoteerisesta viisaudesta, kuin on nykyään luvallista antaa, on selvä, että sillä ei olisi mitään arvoa, ellei jokaista tosiseikkaa todistettaisi otteilla maailman suurten filosofien ja tiedemiesten teoksista. Kaikki on todistettava.

Voimme tosiaankin sanoa, että semmoinen arvostelija, oli hän kuinka kuuluisia ja oppinut tiedemies tahansa, joka ei ole lukenut „Salaista Oppia”, hän ei tiedä, mikä se on. Jos hän sen kirjan avaa, hän jo pikkuisen hätkähtää, ja jos hän sitä ryhtyy lukemaan ja tutkimaan, niin kukaties hänen silmänsä aukenevat.

Meidän ei tarvitse muuta kuin muistella, millä tavalla kirja kirjoitettiin, jotta ymmärtäisimme, että se on ihmetyö. Madame Blavatsky istui kirjoituspöytänsä ääressä parin kolmen vuoden aikana noin 16 tuntia vuorokaudessa. Hän oli sairas, hänellä oli reumatismi, munuais- ja vatsavaivoja, veri nousi hänellä helposti päähän. Hän oli köyhä, hänellä oli vihollisia ja vastustajia, hänen ystävänsä tuottivat hänelle usein surua. Siitä huolimatta hän istui päivät umpeen työnsä ääressä. Hän kirjoitti ja kirjoitti. Ja oliko hänellä itsellään noita kirjoja, joista hän otti sitaatteja? Ei. Hänellä oli pieni kirjasto, korkeintaan satakunta kirjaa. Niistä ei lähtenyt paljontakaan otteita. Kävikö hän siis kirjastoissa? Ei, milloin hän sitä olisi tehnyt? Ei hän milloinkaan liikkunut ulkona. Miten hän siis hankki otteensa kaikista merkillisistä kirjoista? Madame Blavatsky mainitsee kunkin kirjan ja käsikirjoituksen nimen ja sivun. Mistä hän ne sai? „Minä kirjoitan ne ilmasta”, hän sanoi itse. „Ne neuvotaan minulle, minä kopioin.” Hänen ystävänsä saivat sitten mennä katsomaan, oliko ote oikea, ja siinä oli käytettävä välikäsiä, kun oli kysymyksessä esim. joku manuskripti Vatikaanin kirjastossa.

Madame Blavatskyltä oli täten erikoiset inspiroijansa. Voimme syystä kysyä: kuka kirjoitti „Salaisen Opin”? On olemassa kirjallinen todistus eräältä adeptilta. Hän ilmoitti muutamalle ystäväille: olkoon tämä nyt tulevia aikoja varten. „Jos tässä voi olla apua tai hyötyä, minä nöyrä allekirjoittanut fakiiri todistan täten, että „Salainen Oppi” on saneltu H. P. B:lle osaksi minun, osaksi veljeni —:n kautta”³⁾

Meillä on muitakin todistuksia, jotka selvästi näyttävät, että madame Blavatsky kirjailijana oli täydellinen ihme. Tohtori Buck Amerikassa, korkea vapaamuurari ja Amerikan suurimman ja sisältörikkaimman okkultisen privaattikirjaston omistaja, kertoo, että hänellä oli ystävä, joka 20 vuoden aikana oli tutkinut juutalaista kabbalaa. Ei ollut maailmassa yhtään oppinutta, joka olisi kabbalaa enemmän tutkinut kuin tämä Buckin amerikkalainen ystävä. Hän oli täydellinen spesialisti alallaan. Ja tohtori Buck kertoo, että hänen ystävänsä kerran valitti hänelle: „on merkillistä, että kuta enemmän syventyy hebrealaista kabbalaa tutkimaan, sitä useampia ratkaisemattomia kysymyksiä nousee mieleen. Minulla on koko joukko pulmia, joita en ole osannut ratkaista. Eikä kukaan nykyään elävä oppinut ole kyennyt niitä selittämään.” Silloin tohtori Buck ehdotti: „kirjoita madame Blavatskylle, kysy häneltä, ehkä hän osaa vastata.” Ja amerikkalainen kabbalisti kirjoitti kysymyksensä madame Blavatskylle. Jonkun ajan perästä hän saikin vastaukseksi 40 isoa sivua, kirjoitettuna täyteen madame Blavatskyn hienolla käsialalla. Ja kun amerikkalainen luki kirjeen, ei hän tiennyt määrää hämmästykselleen. Hän oli spesialisti alallaan, mutta madame Blavatsky vastasi jokaikiseen kysymykseen ja osoitti tuntevansa oppineen kabbalistinkin elämäntyön alusta loppuun. Amerikkalainen oppinut todisti: en käsitä tätä.

On olemassa toisiakin todistuksia. Lontoossa tunnettu luonnontieteilijä, tohtori Carter Blake mielellään kävi madame Blavatskyn luona. Tällä oli vastaanottoja iltaisin, ja vierailijain ihastunut arvostelu oli yleensä, ettei sen intelligentimpää, henkevämpää ja mieltäkiinnittävämpää keskustelijaa voinut löytyä, kuin madame Blavatsky. Hän ihan säkenöitsi neroa. Tohtori Carter Blake kertoo suuresti hämmästyneensä, kun hän, joka oli spesialisti omalla luonnontieteellisellä alallaan, sai kuulla madame Blavatskylta semmoista, josta hänellä ei ollut aavistusta. Kerran esim. madame Blavatsky mainitsi hänelle Carsonin kaupungin luona, Indiana, U.S.A., löytyvistä jättiläisen jalanjäljistä. Tohtori ei ollut kuullut niistä puhuttavan. Hän meni antropologisen laitoksen sihteerin, Mr. G. W. Bloxamin luo kysymään, oliko hänellä tietoja niistä tai oliko kukaan tutkinut samaisia jättiläisjalan jälkiä. „Jaa”, vastasi sihteerin, „meillä on täällä kirjastossa eräs manuskripti, jonka tekijä kertoo tutkineensa niitä ja kuvaa niitä, mutta se ei ole vielä saatettu julkisuuteen, se vain säilytetään täällä kirjastossa.”

Toisella kertaa saman tohtorin kanssa keskustellessaan madame Blavatsky puhui Etelä-Amerikan rannikoiden ihmeellisyyksistä ja väitti, että ne ovat plioseeniseltä ajalta. „Ei suinkaan”, sanoi tohtori, „olen ajatellut, että ne ovat pleistoseeniseltä ajalta.” „Ei”, sanoi madame Blavatsky, „tutkikaa tarkemmin, kyllä ne

³⁾ Kts. *The Path*, huhtikuu 1893.

ovat plioseenista muodostusta, niinkuin minä sanoin.” Ja tohtori kertoo, että myöhemmin tutkittuaan tarkemmin asiaa hänkin tuli vakuutetuksi siitä, että rannikkomuodostumat olivat plioseeniseltä ajalta. Siis tämä tiedemies tunnusti: „minä annan semmoisen todistuksen madame Blavatskystä, että hän tiesi enemmän minunkin alaltani, kuin minä specialistina tiesin.”⁴⁾

Sen mekin toteamme, kun luemme „Salaista Oppia”. Siinä on miltä alalta tahansa mitä syvällisimpiä tietoja. Se on niin oppinut ja niin älykäs kirja, että ken lukee sitä huolella (ja jaksaa sitä lukea), hänen täytyy hämmästyneenä tunnustaa, että mitään tällaista ei ole ennen kuultu eikä nähty. Parasta on lukea sitä niin, että ensi kerralla saa yleiskäsityksen sisällöstä; ei kiinnitä huomiotaan yksityiskohtiin, vaan hankkii itselleen aivankuin tunnelman koko kirjasta.

Ruotsinkielellä se alkoi ilmestyä vuonna 1895 vihottain. Minäkin silloin tilasin teosta ja luin. En ollenkaan mene sanomaan, että olisin ymmärtänyt tai osannut paljonkaan seurata tekstiä, mutta koetin saada yleisvaikutelman siitä. Ja minun täytyy sanoa, että se muutti koko minun ajatusolemukseni. Se vaikutti niin suurenmoisesti ja ihmeellisesti heti, kun aloin sitä lukea, että jouduin uuteen, outoon, ihmeelliseen maailmaan.

Mitä olimme koulussa oppineet? (Olin silloin nuori ylioppilas.) Olimme oppineet uskontotunneillamme, että ihmiset luotiin muutamia tuhansia vuosia sitten. Vähän jälkeen tapahtui syntiinlankeemus ja sitten tuli vedenpaisumus ja sitten oli kaikki hullusti. Lopulta tuli Vapahtaja, mutta elämä oli kuitenkin yhtä levotonta. Vähän aikaa olimme ihmiskuntana eläneet maan päällä, ja mikä tämä maailma oikeastaan oli. Ihmiset olivat auttamattomasti huonoja olentoja, ja koko järjestelmä oli vaikeasti käsitettävissä. Olimmehan luonnontiedetunneilla kuulleet jotain darvinismista, – siihen aikaan nuo ajatukset tulivat Suomeenkin, – olimme kuulleet, että ihminen polveutui apinasta, ja tällainen oppi herätti ajatuksia, mutta meidän uskonnonopettajamme oli siksi viisas mies, että hän osasi terävästi laskea leikkiä apinajutusta, ja siten oli ikäänkuin kilpi edessä: emme voineet uskoa Darwinin loruja, vaan seisoiimme Vapahtajan silmien edessä ja uskoimme Jumalaan.

Mutta kun nyt luin „Salaista Oppia”, oli ensimmäinen vaikutelmani yliluonnollinen, merkillinen rauha. Ah, kuinka tuntui suloiselta. Avautui näköaloja, puhuttiin innolla ja sympatialla Itämaista, noista salaperäistä maista, joissa oli niin paljon jäännöksiä vanhoista sivistyksistä, – ja heti puhuttiin siitä, että ne todella olivat vanhoja asioita. Minut täytti sanomaton rauha ja järkeni tuli valaistuksi; se sai ymmärtää, kuinka kauan meidän ihmiskuntamme onkin elänyt tällä tähdellä.

Heti „Salaisessa Opissa” puhuttiin monista ihmisroduista. Elämme nyt viidennessä, ennen tätä oli olemassa atlantilainen ihmiskunta, joka asui mantereella, joka nyt on vajonnut Atlantin meren syvyyteen. Ja ennen sitä ihmiskunta asui vielä toisella mantereella Lemurialla, joka sekkin on vajonnut suuren valtameren syvyyteen. Meidän viideskin, aarialainen rotumme on jo ollut olemassa lähes miljoona vuotta. Atlantilainen rotu eli noin 3-4 miljoonaa vuotta ja lemuralainen myös useampia miljooneja vuosia. Ihmiset ovat asustaneet täällä maan päällä fyysisessä ruumiissa ja kahteen sukupuoleen jaettuina jo 18 miljoona vuotta! Mitä näköaloja!

Tällä vuosisadalla eivät tällaiset numerot enää tunnu hulluilta. Madame Blavatsky sanoi itse, että ainoastaan 19:nneellä vuosisadalla kohautetaan olkapäitä „Salaiselle Opille” ja arvellaan, että se on täynnä fantasiaja; 20:nneellä vuosisadalla aletaan jo ymmärtää, mikä „Salainen Oppi” on. Silloin tulee tosiseikoilla todistetuksi, että sen opetukset ovat päteviä.

⁴⁾ Vrt. C. Wachtmeister, *Reminiscences of H. P. Blavatsky*. Ss. 117-120.

Tosiaankin: puhua viime vuosisadalla, että ihminen on ollut olemassa 18 miljoonaa vuotta! Sehän oli mieletöntä, sitä eivät tiedemiehekään uskaltaneet ajatella. Jos he uskalsivat ajatella vähän kauemmaksi kuin nuo luomisen 6.000 vuotta, niin eivät paljon kuitenkaan. Tiedettiin, että jo ennen tuota 6.000 vuotta oli Egyptissä suuri sivistys, siis jo ennenkuin maailma luotiin, mutta kovin kauaksi eivät tiedemiehet sittenkään uskaltaneet mennä. He ymmärsivät, että ihmiskunta oli elänyt ennen virallista luomispäivää ja myönsivät, että se ehkä oli ollut satatuhattakin vuotta maan päällä nykyisenkaltaisessa tilassa. Liian yleisesti ei siitä kuitenkaan kannattanut puhua.

Mutta „Salainen Oppi” puhui. Se kertoi, että ihmiskunta oli pienentynyt kooltaan samoin kuin eläinkuntakin. Jo atlantilainen rotu, joka eli ennen tätä viidettä aarialaista rotua, oli meihin verraten jättiläisrotu. Ja Lemurialla ihmiskunta oli vielä isompi. Madame Blavatsky puhui tällaisista asioista. Kuinka nyt tiedemiehet, uskovaisista puhumattakaan, saattoivat muuta kuin tuomita kaiken hulluudeksi? Mutta nyt se ei enää ole niin merkillistä. Silloin tällöin voi lukea lehdistä, että taas on löydetty kalloja ja ihmisluita, jotka osoittavat, että ihmiskunta on ollut olemassa miljooneja vuosia. Muistaakseni luin äskettäin, että maasta kaivettiin esille kallo, joka laskettiin olevan miljoona vuotta vanha, niin että meidän luonnontieteemmekin jo alkaa hämmästyä luonnon tosiasioita. Ja yleisesti tiedemiehet jo myöntävät, että ihmiskunta on maan päällä elänyt sängen, sängen kauan.

Semmoiseen suuntaan madame Blavatsky puhui „Salaisessa Opissaan”, joka ilmestyi vuonna 1888, aivan rauhallisesti, ja te voitte hyvin kuvitella, kuinka hänen sanansa vaikuttivat totuutta etsivään sieluun, nuoreen ihmiseen, miten ne vaikuttivat minuun silloin. Minä näin näkyjä, minusta tuli uusi erilainen ihminen. Kaikki oli satumaisen ihanaa, järkevää ja selvää: ihmiset olivat olleet täällä kauan, kauan me olimme täällä kamppailleet ja ponnistaneet ja tehneet työtä, ja tällaisiksi me lopulta olimme tulleet. Mutta ylevän rauhoittavaa oli ajatella, että niin kauan kuin oli eletty, niin kauan oli Jumalaa uskottu. Mutta Jumala ei ollut luonut tyhjää maailmaa muutamia vuosituhansia sitten eikä hän loihdintunut ihmisiä siihen, ei, vaan kaikki oli toisin tapahtunut. Ja minusta oli salaperäisen ihanaa ajatella, että toistakymmentä miljoonaa vuotta sitten eli ihmisiä Lemurialla, jättiläisihmisiä, joilla oli vain yksi silmä, jonka näkö tähtäsi enemmän sisäänpäin kuin ulospäin, kyklooppisilmä, jolla ne näkivät Jumalan ja enkelit näkymättömässä maailmassa. Tämän ihmiskunnan luokse, toistakymmentä miljoona vuotta sitten, tuli toiselta tähdeltä auttajia, viisaampia olentoja, jotka antoivat ihmiskunnalle alkuperäisen ilmoituksen. He lahjoittivat ihmiskunnalle ensimmäisen uskonnon, viisaudenuskonnon. He auttoivat ihmiskuntaa luomalla sille ensimmäisen kulttuurin, opettamalla sitä kaupunkien rakentamaan ja maata viljelemään.

Apu tuli siis muualta. Kun pienelle tähdelle syntynyt ihmiskunta oli lapsitilassa vielä, lähetettiin toiselta tähdeltä opettajia ja johtajia ohjaamaan sen ensimmäisiä askeleita. Kaunis haave, sanoivat epäilijät, mutta se meni minun järkeen. Nuo suuret viisaat olennot, jotka tulivat tänne maan päälle, perustivat sen „salaisen valkoisen veljeskunnan”, joka siitä lähtien oli elänyt ja toiminut.

Tästä ensimmäisestä alkuperäisestä jumalallisesta ilmoituksesta ihmiskunnalle olivat kyllä eurooppalaisetkin salatielilijät tienneet. Kuvitelkaa minun hämmästyä, kun luin kirjan Vera Religio Christiana ja siinä sanottiin: „etsikää Suuren Tartarian kansoilta niitä kadonneita avaimia, jotka avaavat teille alkuperäisen adamistisen ilmoituksen.” Näin lausui Svedenborg, suuri ruotsalainen tietäjä ja mystikko. Europasta olivat avaimet kadonneet, mutta Tiberin ja Tartarian hierofanteilla eli pyhillä vihkiöillä oli avaimet hallussaan!

Madame Blavatskyn koko työ oli siinä, että hän tahtoi muistuttaa meille ihmisille: älkää eläkö materialismin houereissa, älkää luulko, että olette hetkeksi syntyneet tänne ja häviätte olemasta jonkun ajan kuluttua. Tietäkää; kaiken takana on henki, jokaisen teidänkin takana on henki, olette ikuisia olentoja, jotka synnytte tänne, käytte koulua, opitte ja kehitytte. Ja tietäkää; joukossanne on niitä päämäärän saavuttaneita viisaita mestareita, joilla on hallussaan tiedon avaimet. Etsikää heitä.

Ne ystävät, jotka elivät madame Blavatskyn ympärillä ja hänen kanssaan, saattoivatkin yksimielisesti vakuuttaa, että muuta todistusta siitä, että ihmiset olivat henkiolentoja ja että maailma oli täynnä salaisuutta, ei tarvittu kuin madame Blavatsky itse. Ken oli hänen seurassaan, sai tuntea, että ihminen oli kuolematon.

*

H. P. BLAVATSKY JA HÄNEN
TEOSOFIANSA

RUUSU-RISTI-KIRJASTO N:o 41

H. P. BLAVATSKY
JA
HÄNEN TEOSOFIANSA

KUUSI ESITELMÄÄ
PITÄNYT
PEKKA ERVAST

HELSINGISSÄ 1932
RUUSU-RISTI

O.Y. LÄNSI-SUOMEN KIRJAPAINOSSA RAUMALLA 1932.

H. P. BLAVATSKYN ELÄMÄ
HELSINGIN ESITELMÄ TOUKOKUUN 8 P:NÄ 1932

Sisällys.

	Siv.
I. H. P. Blavatskyn elämä	1
II. „Paljastettu Isis”	8
III. „Salainen Oppi”	14
IV. Ihmisen syntyperä Salaisen Opin mukaan	19
V. Rotujen historiaa	25
VI. Yksilön elämä	30

I.

H. P. BLAVATSKYN ELÄMÄ

Tänä päivänä, toukokuun 8:na, jolloin nyt sattuu olemaan äitien päivä, vietetään ympäri teosofista maailmaa sen ihmisen muistojuhlaa, joka pani alulle meidän aikamme teosofisen liikkeen ja joka kuoli toukokuun 8:na päivänä 1891. Me, jotka tunnemme H. P. B:n, sanomme hyväksi sattumaksi, että „äitien päivänä” vietämme hänen kuolinpäiväänsä, jota teosofisessa maailmassa nimitetään Valkoisen Lootuskukan päiväksi. Helena Blavatsky oli todella monelle ihmiselle, älykkäälle ja etevälle, sekä oppineelle että oppimattomalle, henkinen äiti. Monet ovat ne sydämet, jotka tunnustavat, että hän on auttanut heitä heidän henkisessä elämässään yhtä paljon kuin heidän oma, maallinen äitinsä on auttanut heitä tässä aineellisessa elämässä. Tietysti jokainen äiti on auttanut lastansa myös sisäisesti eikä ainoastaan ulkonaisesti, mutta Helena Blavatsky, joka on auttanut ennen kaikkea sisäisessä elämässä – ehkä välistä aineellisessakin – on ollut suurempi äiti kaikille kuin heidän oma, maallinen äitinsä, sillä hän on auttanut heidän sisimmän itsensä, heidän henkensä syntyään.

Kun tahdomme tässä muistella Helena Blavatskya ja hänen elämänsä, ei tarkoitukseni ole tällä kertaa puhua hänen elämäkerrastaan. Vaikkakaan meillä suomeksi ei ole laajempaa kirjaa, joka käsitelisi hänen elämänsä, on siitä kuitenkin kirjoitettu lyhemmissä artikkeleissa siksi paljon, että jokainen tuntee pääpiirteissään Helena Blavatskyn elämän. Sentähden en tahdo viivähtää hänen ulkonaisen elämänsä juoksussa, vaan tahtoisin puhua hänen elämästään toiselta kannalta, puhua siitä niin sanoakseni esimerkin ja mallin kannalta. Meidän on näet hyvä ymmärtää Helena Blavatskyn elämää yhtenäiseltä, sisemmältä kannalta, eikä vaan rajoittua ulkonaisten tapahtumien muistamiseen ja tietämiseen. Koska maailma suureksi osaksi vielä ajattelee, että Helena Blavatsky oli seikkailija ja uskonnollinen petturi, uuden uskonnollisen liikkeen perustaja, joka sai kannatusta aatteelleen suorittamalla petollisia n.s. okkultisia ilmiöitä, on tärkeää, että edes määrätty, teosofiseen liikkeeseen kuuluva joukko ymmärtää H.P.B:a toiselta kannalta, ymmärtää, mikä merkitys oli hänen elämällään ja mikä erikoinen ihminen hän itse oli. Hänen elämänsä näet ei enempää ulkonaisesti kuin sisäisestikään ollut tavallisen ihmisen elämän kaltainen, vaan poikkeuksellinen joka suhteessa. Hänen persoonallisuutensa oli täydellisesti eroava muista, ei ulkonaisesti läheskään niin paljon, kuin sisäisten motiivien, inspiratioiden, sisäisen tietoisuuden kautta. Jotta saisimme Helena Blavatskyn elämän nousemaan eteemme vuorenhuipun tavalla tavallisen inhimillisen elämän tasangolta, on meidän hyvä viivähtää hetkinen tässä tavallisessa elämässä ja silmällä, kuinka ihmiset elävät elämänsä, mikä on yleensä heidän elämänsä sisältö. Sitten voisimme siihen verrata H.P.B:n elämää ja nähdä, kuinka se nousee korkealle ympäristönsä yläpuolelle.

Kun katsellemme ihmisiä ympärillämme ja koetamme heitä ymmärtää heidän parhaimmalta kannaltaan, näemme kyllä, että ihmiset yleensä ovat parempia kuin miksi voisimme heidät umpimähkään luulla. Mutta myöskin näemme, että on ihmisiä, jotka antavat tuon paremman itsessään kuihtua tai nääntyä henkiseen nälkään. Emme saata sulkea silmiämme siltä tosiseikalta, että on ihmisiä, joita emme saata nimittää hyväksi ja mallikelpoisiksi ihmisiksi, vaan joissa on vähemmän kiitettäviä taipumuksia. Mutta kuitenkin voimme katsellessamme elämää yleemmältä huomata, että ihmiselämä on saavutus luonnon kehityshistoriassa, että se on yläpuolella muuta elämää, mitä näemme luonnossa.

Ihmiset jakautuvat kuin itsestään erilaisiin ryhmiin, erilaisten temperamenttien, sielun asenteiden mukaan. Jokainen ihminen on niin sanoaksemme tarkasti orientoitu elämässä, hänellä on oma asenteensa, josta hän harvoin poikkeaa. Siinä tulee näkyviin hänen luonteensa ja luontonsa. Joskin ihmiset näin ollen sisäisesti eroittuvat kun eri yhteiskuntaluokkiin, eri kasteihin, voimme toiselta puolen todeta, että kaikkia ihmisiä vaivaa samanlainen tunnusmerkki. Yleensä ihmiset sittenkin ovat ihmisinä samanlaisia. Ja mikä on

se yhteinen tunnusmerkki ihmisillä? Se on, niinkuin suuret tietäjät ovat sanoneet, kuten Jeesus Kristus evankeliumissa on sanonut, että ihmiset elävät jonkunlaisessa nukkumis- eli horrostilassa. He eivät ole henkisesti valveilla, eivät ole heränneet ihmisinä, vaan nukkuvat. Jeesus käyttää välistä niinkin ankaraa sanaa, että nimittää ihmisiä kuolleiksi. Ihmiset ovat henkisesti kuolleita. Ja jos tahtoisimme käyttää niin ankaraa sanaa kuin „henkisesti kuolleet”, voimme sanoa täydellä syyllä, että hyvätkin ihmiset, kaikista herttaisimmat, sympaattisimmat ihmiset ovat kuin nukkuksissa.

Ajatelkaamme yhtä lajia ihmisiä, niitä, joita täydellä syyllä pidämme melkein mallikelpoisina ihmisinä, joista sanomme lapsille ja kasvavalle polvelle: „noin teidän pitää olla, heidän kaltaisikseen teidän pitää tulla”. Nämä ovat velvollisuus-ihmisiä, niitä, jotka elävät sitä varten, että tarkasti täyttäisivät kaikki maalliset velvollisuudet, mitkä ovat joutuneet heidän osalleen. He eivät ole itse suorastaan valikoineet niitä, vaan ovat saaneet ne kohtalon kädestä ja koettavat niitä täyttää aamusta iltaan. Eikö tästä puhuttaessa heti muistu mieleen ne olennot, joiden muistoa vietetään tänä päivänä? Äidit ovat usein semmoisia ihmisiä, jotka eivät itselleen mitään pyydä, eivät kysy, eivät kapinoi. He tekevät, mitä on tehtäväksi annettu. He ovat oikeastaan elämän kauneimmat yksilöt, ja kuitenkin he elävät ikäänkuin sumussa, melkein pimeydessä, voisimme sanoa. Meidän täytyy heitä ihailla ja rakastaa, ja kuitenkin, jos mestariolento kulkisi heidän keskellään, hän sanoisi heille: „herätkää, äidit, herääminen on teitä lähellä”! Ei heitä tarvitsisi herättää mihinkään kapinaan, ei velvollisuuksien laiminlyömiseen, vaan jollakin mystisellä tavalla tietämään, mitä elämä on. Nämä mallikelpoiset ihmiset eivät filosofoi, eivät ajattele. He voivat olla uskonnollisia ihmisiä, he voivat käydä kirkoissaan ja suorittaa, mitä heidän uskontoonsa kuuluu, mutta eivät ajattele, eivät tiedä, mitä elämä on. Kun näin sanomme, emme suinkaan langeta mitään tuomiota heidän ylleen, me kunnioitamme ja rakastamme heitä, näemme ihmisten esikuvan heissä, – kuitenkin he pikemmin nukkuvat kuin ovat hereillä.

Sitten on olemassa näiden ihmisten vastakohtia, jotka muodostavat mitalin nurjan puolen. He ovat välinpitämättömiä, laiskoja, nautinnonhaluisia. He eivät mihinkään kykene, eivät mitään osaa tehdä. Heillä on lepoa rakastava luonne, he viettävät elämänsä mieluummin täydellisessä toimeettomuudessa, aistiensa tyydyttämisessä. He ovat velvollisuus-ihmisten vastapainona. He eivät liioin mitään kysele eivätkä mistään välitä, he elävät oikeastaan eläimellisessä tyhjyydessä. Ero on kuitenkin suuri näiden kahden välillä.

Sitten näemme aivan toisenlaisia ihmisiä, jotka ovat täynnä toiminnanhalua, jotka asettavat itselleen elämän tehtävän. He asettavat päämääräkseen esim. rikkauden saavuttamisen. He tahtovat tehdä jotain, luoda jotain, heidän motiivinsa saattaa olla kaunis. Vaikka he omassa ajatuksessaan esim. tavoittelevat rikkautta, tunnustavat he sisimmässään, etteivät itseään varten pyydä rikkautta. Ei heitä rikkaus viehätä siinä mielessä, että he tahtoisivat nauttia sen välityksellä, he pikemmin ainoastaan työskentelevät rikkauden hyväksi. Jos ajattelemmme suuria amerikkalaisia miljardöörejä, olisi heidän elämänsä oikeastaan hukkaan mennyt, jos he olisivat tavoitelleet rikkautta omaksi hyväkseen, sillä kun he ovat rikkauden saavuttaneet, ei heillä enää ole tilaisuutta siitä nauttia, he ovat jo menettäneet terveyden. Ihmiset, jotka tavoittelevat rikkautta omaksi nautinnokseen, eivät pääsekään rikkaiksi. Se, joka pyrkii rikkauteen, näkee elämän sisällön ja innoituksen itse tavoittelussa, rikkauden puolesta työskentelemisessä. Keskustelussaan itsensä kanssa rikkaudesta hän sanoo: „minä teen hyvää toisille.” Usein sellaiset ihmiset lahjoittavat suuria summia toisten hyväksi yleisiin tarkoituksiin. Sillä tavalla he tyydyttävät sisintä, mitä heissä on, ja tämä tekee rikkauden tavoittelun jossain määrin inhimillisesti kauniiksi.

Jos taas ihmisellä ei ole tällaisista sisäistä, salaista motiivia rikkauden tavoittelussa, hän helposti luiskahtaa väärälle tiellä. Sellainen ihminen ei tee selvää, mitä varten hänen pitäisi tulla rikkaaksi. Hän rakastaa itse rikkautta, rahaa. Hänestä tulee helposti seikkailija, joka koettaa valheella ja kavaluudella ja toisia sortamalla saavuttaa rikkautta. Hänestä tulee sahuri tai vallanhimoinen nylkyri tai alhainen nautiskelija. Ja silloin on lähellä houkutus; kirjoita väärä vekseli, myy väärää obligatioita.

Näissä ihmisissä, jotka tavoittelevat rikkautta, näkyy toiminnan halua, mutta hekään eivät sen enempää ajattele elämää, eivät he kysy, mitä varten ovat olemassa, heillä on kuin syntymästään selvä ohjelma, he

tuntevat syntyneensä sitä varten, että tekisivät, mitä heitä enimmin miellyttää. Sitä juuri nimitämme nukkumistilaksi. Ihmiset eivät kysy elämästä: „mitä sinä Elämä, Jumala, tahtoisit, että tekisin, minkälainen olisin”? Eivät kysy semmoista, ottavat elämän luonnolliselta kannalta: toista minä tahdon tehdä, toista toinen. Olemassaolo jää täten suureksi kysymysmerkiksi, johon vastausta ei etsitä. Sentähden sanomme, että ihmiset ovat nukkumistilassa.

Ajatelkaamme sitten semmoista ihmisryhmää, joka tuntee suurta halua käsissään ja aivoissaan käyttää voimaa ja valtaa. He esim. tarttuvat kiinni toiseen ihmiseen ja estävät häntä, jos hän aikoo tehdä pahaa. He uskovat vaistomaisesti väkivaltaan, he ovat synnynnäisiä sotilaita, heissä juokse sotilaan veri. Kun katsomme heitä parhaimmalta kannalta, he ovat ihmisiä, jotka ovat omasta mielestään ikään kuin syntyneet tietämään, mikä on oikein, mikä väärin. He tahtovat väkivallalla estää pahaa ja samaten väellä ja voimalla puolustaa oikeutta. Onhan osaksi aina sodittu sentähden, että ihmiset ovat tunteneet sisässään, että heidän täytyi estää pahaa ja taistella oikeuden puolesta. Isänmaallinen rakkaus esim. on semmoinen, ja uskonnollisetkin sodat saavat alkunsa siitä ihmeellisestä temperamentista, mikä on monella ihmisellä ja jonkun verran meillä kaikilla: meidän täytyy pitää järjestystä maailmassa, sitä varten täällä ollaan! Se on kaunista, niin kauan kuin ollaan selvästi tietoisia siitä, että vain oikeuden puolesta on oltava voimakkaita, vain vääryyttä rangaistava.

Samana temperamentin nurja puoli on, että ihminen, joka tietää, että hänellä on oikeus käyttää väkivaltaa, toimii, ikäänkuin hän itse olisi mallikelpoinen oikeudessa. Hän silloin sortaa toisia, on julma toisille, tahtoo hallita, käskää ja saada toisia tottelemaan. Hänestä tulee tyranni joko pienessä tai suuressa skaalassa. Hän ei kodissaan suvaitse mitään, mikä häiritsee hänen onneaan ja rauhaansa. Tai jos hän on hallitsija, hänestä tulee koko maan tyranni. Semmoisia esimerkkejä on historiassa paljon. Nämäkin ihmiset eivät ollenkaan kysy, kuinka heidän pitäisi olla elämässä, kaikki on heistä selvää, ei heidän edessään ole elämä kysymysmerkkinä, vaan pikemminkin huudahdusmerkkinä. Sentähden nämäkin ihmiset ovat henkisesti katsoen nukkuksissa.

Vielä näemme paljon ihmisiä, jotka ajattelevat, etsivät ja kysyvät, mutta joiden etsintä koskee ainoastaan n.s. luonnollisia asioita. He etsivät totuutta kylläkin, mutta n.s. tieteellistä totuutta, s.o. näkyväisen luonnon lakeja. He ovat niitä, jotka vievät kulttuuria eteenpäin, siis ennen kaikkea tiedemiehet, tutkijat ja keksijät, sillä meidän tietemme länsimailla on pysynyt aineellisessa, näkyväisessä maailmassa: meillä on radiot ja sähköt ja telefontit ja rautatiet y.m., — kaikki tieteellisen ajattelun tulosta. Meillä on ihmisiä, jotka saavat inspiratioita uusista keksinnöistä, ja niitä, jotka soveltavat ne käytäntöön. Nämä ihmiset palvelevat ihmiskuntaa sen aineellisessa elämässä. Mutta heistäkin voidaan sanoa, että he ovat vielä kuin nukkuksissa itse Elämään nähden.

Sitten on vielä ihmisiä, jotka vaivaavat aivojaan vääriin määrään saakka ja pääsevät siihen, mihin yleensä on päästy. He kysyvät jonkun verran elämän ja kuoleman asioita, mutta eivät sillä tavalla, että itse tahtoisivat saavuttaa tietoa, vaan sillä yleisellä tavalla, joka on muodostunut kaikkien omaisuudeksi. Heidän täytyy edustaa yhteiskunnassa yleistä ajatusta. Näitä ovat esim. papit. He ylläpitävät valtion kirkkoa, he palvelevat sitä. He eivät kysy millään persoonallisella tavalla, mitä elämä on, mitä totuus on, kuka Jumala on, — he eivät oikeastaan uskalla kysyä semmoista. He ylläpitävät vanhaa pintapuolista elämäkäsitystä, jonka turvissa kauan on eletty. Ja jos heissä on jotain harrastuksia sen ulkopuolella, menevät ne siihen suuntaan, että he tahtovat tehdä työtä kirkkonsa vaikutusvallan ja menestyksen puolesta. Katolisessa kirkossa olemme sitä nähneet paljonkin. Siellä papit tavoittelevat valtaa kirkolle: kun kirkko saa hallita maailmaa ja kansoja, silloin kirkko pitää huolta siitä, että ihmiset ovat tyytyväisiä. Kirkko tasoittaa kaiken ja lupaa autuuden kuoleman jälkeen. Tämä on nurea puoli ajatusta käyttävien ihmisten ryhmässä.

Näistä kaikista voidaan sanoa, että he ovat kuin nukkuksissa eivätkä henkisesti hereillä. Kenestä sitten voimme sanoa, että hän on henkisesti hereillä?

Ajatelkaamme semmoista ihmistä kuin Helena Blavatskya. Hän tulee tänne kuin toisesta maailmasta. Ei hän pienenä lapsena tiedä omaa elämäntehtäväänsä, mutta hän on pienestä saakka toisenlainen kuin muut: hän seurustelee näkymättömän maailman kanssa, hän keskustelee haltijoiden ja keijukaisten kanssa. Hänellä on jo lapsena toisenlainen käsitys elämästä kuin muilla, hän ei osaa suhtautua elämään samalla „luonnollisella” tavalla kuin muut ihmiset. Hän on kuin kapinoitsija, joka kysyy: mitä tämä kaikki on, mitä varten kaikki on? Hän näkee enemmän kuin muut, hän näkee ihmeellisen hyvän, kauniin, korkean henkiolennon, joka välistä näyttäytyy hänelle näyssä ja auttaa häntä. Hänellä on semmoinen käsitys ihmisistä, kuin tuo hänen unelmiensa sankari on hänelle unissa ja haaveissa antanut. Pienestä saakka hän katselee toisia ihmisiä kysymysmerkkeinä. Hän ihmettelee mitä kaikki ovat ja mihin kaikki pyrkivät. Ja kun hän äkillisestä päähänpistosta menee naimisiin, selviää hänelle, mitä mies, joka kuuluu toiseen sukupuoleen, on. Hän hämmästyttävästi, loukkaantuu, niin ettei hän voi muuta kuin tarttua suureen pronssiseen kynttilänjalkaan puolustaakseen itseään sillä tuon miehen lähentelemistä vastaan. Silloin hänelle paljastuu ruumiillisen elämän kurjin puoli: toinen on tässä koirasolento, toinen naaras. Se on kamalaa hänestä ja hän pakenee ulos maailmaan. Ja maailma nimitti häntä myöhemmin seikkailijaksi, joka lähti yksin maailmaa kiertämään.

Mitä hän etsi? Hän etsi vastausta sielunsa sisäiselle kysymykselle: „mitä varten olemme olemassa, mitä varten tämä kaikki on?” Kun hän nuorena tyttönä tapaa Lontoossa Mestarinsa – sen olennon, jonka hän oli nähnyt näyssä, – elävänä ihmisenä, joka juttelee hänelle, silloin hänelle selviää, että olemassaolo on jotain vallan toista, kuin mitä ihmiset luulevat. Hänelle selviää, että elämä on suuri koulu ja ihmiset lapsia, jotka käyvät elämän koulussa. He ovat todella pieniä sieluja, vähän kehittyneitä, kun ajattelee sitä ihannetta, jota kohti ihmiskunta pyrkii. He ovat täällä kuin lastenkamarissa, he telmivät ja tekevät tyhmyyksiä ja oikeastaan estävät elämän kulkua. Oi, kuinka Helena Blavatskylle selviää elämän merkitys! Samalla hänessä herää sisäinen halu; eikö tätä voisi parantaa, eikö ihmisiä saisi hereille? Hän saa tietää, että aina on koetettu herättää ihmisiä, tyrkkiä ja pistää heitä, että avaisivat silmänsä, mutta ihmiset ovat niin aineessa, lihassa, kiinni, etteivät jaksakaan herätä.

Mutta Helena Blavatsky tuntee sisässään, että hänkin tahtoo koettaa heitä herättää. Kun hän puhuu siitä Mestarilleen, sanoo tämä hänelle: „minäkin toivon, että koettaisitte herättää ihmisiä, sillä tietämättömyydessään he saattavat aivan liian paljon kärsimyksiä itselleen ja toisille”. Kun hänelle selviää, että ihmisten itsekkyyksyys ja eripuraisuus vie suuriin onnettomuuksiin, esim. hirmuisiin sotiin, niin hänen sielunsa innosta hehkuu: tuota pitäisi voida estää sillä tavalla, että heille kertoisi, kuinka heidän käy, jos eivät malta mieltään. Ja Mestari sanoo: „sitä minäkin toivoisin”.

Helena saakin tehtäväkseen valmistaa itseään ihmiskunnan herättäjäksi. Hänen tulee oppia tuntemaan, mikäli mahdollista, kaikkia kansoja ja kaikkia uskontoja ja – parasta, mitä kansoissa ja uskonnoissa piilee. Hän saa etsiä maan päältä eläviä tietäjiä, s.o. ihmisiä, jotka ovat henkisesti, älyllisesti ja sielullisesti kehittyneempiä kuin toiset ihmiset. „Etsi näitä ihmisiä”, sanoo Mestari hänelle. Ja Helena lähtee uudestaan maailmaa kiertämään, etsimään sitä samaa, mitä ennenkin oli etsinyt, mutta nyt hän tietoisemmin etsii tietäjiä.

Kerrotaan, että hän vaelsi maailman kaikissa kolkissa ja löysi ihmisiä, jotka olivat ajatelleet enemmän kuin muut. Hän kyseli heiltä, eikö se aina tapahtunut kielen avulla, sillä ei hän osannut kaikkia maailman kieliä, vaan se tapahtui usein silmien välityksellä, sisäistä tietä sielun koskettaessa toisen sielua.

Hän ymmärsi, ettei hän voinut auttaa maailmaa ainoastaan huutamalla: „ihmiset, herätkää ja pyrkikää täydellisyyteen”! Se ei olisi vaikuttanut nykyajan ihmisyksilöihin. Hänen täytyi voida esiintyä opettajana ja sitä varten hänen täytyi itse tietää jotakin.

Ajatelkaamme semmoista ihmistä kun Helena Blavatskya. Hänellä on yksi ainoa motiivi elämässä: minä tahdon tietää, minun täytyy päästä selville siitä, mitä ihmiset ovat voineet ja voivat tietää maan päällä.

Minä tahdon kehittää ja kasvattaa älyäni, että voin tuoda tuon sanoman ihmisille siinä muodossa, jota maailma haluaa kuunnella.

Hän tiesi kyllä historiasta, että toiset – suuret – olivat tehneet samaa työtä, ennen kaikkea itämailla, ja kuitenkin oltiin siellä nukuksissa niinkuin länsimaillakin. Itämailla oli tosin siellä täällä viisaita erakoita, jopa luostareita ja yhdyskuntiakin, jotka tiesivät jotain elämästä ja kuolemasta ja jotka koettivat ohjata ihmiskunnan kohtaloa. Mutta kuitenkin suurin piirtein hän sanoi itselleen: „itämaat ovat nukuksissa, kuten länsimaat”. Ajatellessaan länsimaita hän sanoi: „Jeesus Natsarealainen, joka on tunnetusti länsimaiden opettaja, on jäänyt unohduksiin, kukaan ei välitä Hänen opistaan. Suuria kirkkoja on kyllä ympäri länsimaita, mutta evankeliumista ja vuorisaarnasta ne eivät paljoakaan välitä. Ne esittävät kristinuskona semmoista, mitä ovat keittäneet kokoon vuosisatojen vieressä”.

Tämä ei ollut omiansa rohkaisemaan häntä, mutta kun hän ajatteli, että ihmiskunta oli kuin suuri orpo, joka kulkee tuntematonta päämäärää kohti ja kulkiessaan tekee syntiä ja pahaa ja erehtyy suuressa määrin tietämättömyytensä takia, niin hän sydämessään toivoi, että sitä seikkaa voitaisiin korjata, niin ettei ihmiskunta suin päin syöksyisi sitä onnettomuutta kohti, jonka Mestari oli hänelle näyttänyt.

Eikö hän ollut toisenlainen, kuin tavallinen ihminen? Tavalliset ihmiset tavoittelevat persoonallista onnea, mutta Helena Blavatsky ei ajatellut itseään. Hän tunsu itsensä ihmiskunnan äidiksi. Hän oli äiti, jonka piti lähteä maailmaan etsimään kokoon, siipiensä suojaan, kaikki ne, jotka kuuntelisivat hänen ääntään.

Sellainen oli Helena Blavatsky.

Jos nyt 41 vuotta hänen kuolemansa jälkeen katselemme, onko hän saanut mitään aikaan, mitä huomaamme? Ei hän voinut estää maailmansotaa, ihmiskunta suin päin syöksyi sodan kitaan. Eikö hän sitten mitään saanut aikaan? Hän sai suurta aikaan. Puhumatta siitä, että on tuhansia, ehkä miljoonia ihmisiä, jotka ovat omaksuneet teosofisen elämäntarkoituksen täällä maan päällä, on Helena Blavatsky saanut aikaan jotain vielä suurempaa, ja se on, että hänkin puolestaan valmisti uuden ajan ja uuden sivistyksen tuloa, uuden yhteiskunnan tuloa, semmoisen yhteisen elämän tuloa, jossa ihmiset edes jonkun verran ajattelevat toisiaan, ratkaisevat taloudellisia kysymyksiä toisilla periaatteilla kuin nyt, yrittävät toteuttaa veljeyttä, ensin pienemmissä piireissä, sitten suuremmissa. Sitä aikaa hän on ollut mukana valmistamassa, siihen on hänen työnsä tähdännyt, ja se työ on suurimmaksi osaksi näkymättömässä maailmassa. Vaikkakin tässä näkyväisessä maailmassa on teosofisia seuroja, kuten Ruusu-Risti, joissa koetetaan toteuttaa hänen alkamaansa työtä, tehdään kuitenkin suurin osa sitä työtä, jonka hän Mestarinensa pyynnöstä pani alulle ja jonka takana on Valkoinen Veljeskunta, näkymättömässä maailmassa vainajien kesken. Me olemme täällä vain pienen ajan, jonka jälkeen siirrymme henkimaailmaan, ja siellä tapahtuu itsetietoisempi valmistus tulevaa aikaa kohti kuin maan päällä.

Olemme saapuneet historiassamme semmoiseen kohtaan, että uusi kulttuuri on tuleva maan päälle. Ihmiskunta ei voi kauan enää elää ryöväritilassa, keskinäisissä sodissa, hulluudessa ja järjettömyydessä. Käymme uutta aikaa kohti, joka ei tule väkivallalla, ei äkkimuutoksilla, vaan sisästäpäin, sillä tavalla, että ne siemenet, jotka on laskettu sielujen sisäiseen maaperään, kypsyvät siellä, ja kuoleman jälkeen ihmisiä opetetaan valmistumaan uutta aikaa varten. Ihmiset käyvät tuonella ja taivaassa erikoista koulua, he oppivat ymmärtämään järjessään, että elämä maan päälläkin muodostuu vähitellen itsetietoiseksi kouluksi eli paradiisiksi. Paradiisilla tarkoitettiin ennen semmoista koulua, jota ihmiset tietoisesti kävivät.

Nyt fyysillinen elämä on hetkellisesti kuin ryövärien luola, jossa kaikki sotivat kaikkia vastaan. Oli se kuinka kaunista pinnallisesti katsoen, tiedämme, että on sanomattoman paljon kärsimystä, kurjuutta, syntiä, toivottomuutta pinnan alla.

Tämän ei tarvitse jatkua. Ihmiskunta voi ennen pitkää alkaa käydä koulua itsetietoisesti. Toiset ovat vähän vanhempia oppilaita kuin toiset, ja vanhemmat ohjaavat nuorempia, kuten joissakin kouluissa maan päällä on tapana. Silloin ihmiset huomaavat, että ero on verrattain pieni ihmisten kesken. Jos yksi oppii yhtä, oppii toinen toista; ero on enemmän temperamentissa. Kaikki opettavat toisiaan. Viisaat huomaavat, että jos jotakin ihmistä pidetään tyhmänä ja yksinkertaisena, he oppivat häneltäkin paljon.

Tämä elämä tulee kouluksi ja yhteiskunnat tulevat toisille periaatteille rakennetuiksi. Emme osaa tietää muuta vielä, kuin että syntyy pieniä uuden yhteiskunnan siemeniä, ja sitten nuo siemenet kasvavat ja valo leviää. Tätä valmistetaan näkymättömässä maailmassa ja Helena Blavatskyn työtä saamme kiittää siitä, että aletaan ymmärtää asioita näkyväisessäkin maailmassa. Vaikka on paljon olentoja näkymättömässä maailmassa, jotka ovat valmistaneet uutta aikaa, niin Blavatsky oli leijonasielu, joka uskalsi tulla tänne maailmaan ja heittää tulisoihdun meidän keskellemme. Jos emme saa täällä ihmisten sieluja syttymään, saamme tehdä kauan työtä henkimaailmassa!

H. P. BLAVATSKYN PÄÄTEOKSET
KESÄKURSSIESITELMIÄ JYVÄSKYLÄSSÄ
HEINÄKUULLA 1931

II.
„PALJASTETTU ISIS.”

Vuonna 1877 ilmestyi New Yorkin kirjakauppoihin kirja, jonka nimi oli „*Isis Unveiled, a master key to the mysteries of ancient and modern science and theology*”, suomeksi: „Paljastettu Isis, mestariavain muinaisen ja nykyisen tieteen ja jumaluusopin salaisuuksiin”. Tämän kirjan oli kirjoittanut H. P. Blavatsky, joka kansilehdellä mainitsi itsensä Teosofisen Seuran kirjeenvaihtaja-sihteeriksi. Teosofisesta Seurasta tiedettiin sängen vähän; siihen ei kuulunut monta ihmistä. He eivät olleet pitäneet julkisia kokouksia. Perustamiskokous oli ollut puolijulkinen, mutta sittemmin he olivat kokoutuneet yksityisesti ja epävirallisesti saman kirjan kirjoittajan H. P. Blavatskyn yksityiskodissa; hänen vastaanottohuoneessaan olivat jäsenet pitäneet kokouksiaan ja mitä niissä kokouksissa oli tekeillä, siitä ei suurella yleisöllä ollut mitään tietoa. Jotain salaperäistä se oli, sen kaikki arvasivat, ja kai sillä oli jotakin tekemistä henkimaailman kanssa, koska Madame Blavatskyn nimi ei ollut tuntematon Amerikan yleisölle; jo useamman vuoden aikana — aina vuodesta 1874 — oli näkynyt H. P. Blavatskyn nimi sekä jokapäiväisissä sanomalehdissä että erinäisissä spiritistisen liikkeen aikakauskirjoissa. Nimikirjoitus H.P.B. oli aina puolustanut spiritistisiä ilmiöitä ja taistellut sen asian puolesta, että me ihmiset, jotka elämme tässä näkyväisessä maailmassa, voimme olla tekemisissä näkymättömän maailman kanssa erikoisten ihmisten — n.s. mediumein — välityksellä. Tästä H.P.B. oli aina kirjoittanut, mutta vastoin tavallisia spiritistisiä oletuksia ja teorioja hän ei ollut tunnustanut, että näkymätön maailma, joka seurusteli mediumien välityksellä elävien kanssa, olisi yksinomaan vainajien maailma, vaan oli viitannut siihen, että spiritistisissä istunnoissa saattoi olla mukana vaikuttamassa ja toimimassa kaikenlaisia näkymättömän maailman voimia, semmoisia voimia, joita oli ihmisessä itsessään ja näkymättömässä luonnossa yleensä. Hän ei ollut tunnustanut sitä, mikä oli kaikkien spiritistien rakkain uskon pykälä, että vainajien henget aina ilmestyisivät spiritistisessä istunnossa, ja tämän kautta — se tiedettiin kyllä — oli H.P.B. joutunut jonkun verran huonoihin ja riitaisiin väleihin spiritistien kanssa, joiden asiaa hän muuten aina oli puolustanut.

Nyt, kun kirja „Paljastettu Isis” ilmestyi, herätti se tavatonta huomiota. Sitä riennettiin lukemaan tieteellisellä taholla ja niiden ihmisten puolelta, jotka harrastivat totuuden etsimistä ja jotka olivat mielenkiinnolla seuranneet spiritististä liikettä. He kaikki riensivät lukemaan tätä kirjaa, joka ei suinkaan ollut mikään pian luettu kirja: se käsitti kaksi 700 à 800 sivua laajaa nidettä hienoa pranttia. Suuri teos! Tarvittiin todellista kärsivällisyyttä ja suurta asianharrastusta sitä lukeakseen. Monien lehtien kirjeenvaihtajat kuitenkin lukivat tämän kirjan — ja mielenkiinnolla — ja kirjoittivat siitä loistavia, kehuja arvosteluja erinäisiin amerikkalaisiin lehtiin. Se ilmestyiikin heti uutena painoksena, ja vielä kolmannen kerran se meni hyvin kaupaksi. Mutta huolimatta siitä, että se sai näin hyviä arvosteluja, levisi uskonnollisten ihmisten piirissä pian semmoinen huhu, että Blavatskyn kirja oli kauhea kirja, se kun vastusti kristinuskoa, — se oli antikristillinen kirja! Ja ne ihmiset, jotka eivät olleet lukenet sitä tai korkeintaan selailleet sitä, huusivat kaikista äänekkäimmin, että se on mahdoton kirja, häväistys kristikunnalle, — kirja, joka ylistää pakanallisia uskontoja ja pilkkaa kristinuskoa.

Kun joku huhu leviää määrätysssä piirissä, se pysyy ja elää itsepintaisesti. Myöhemminä vuosina, huolimatta siitä, että teosofisella taholla selostettiin asiaa kuinka monta kertaa tahansa, pidettiin sentähden Blavatskya ja hänen kirjaansa antikristillisenä ilmiönä. Kuitenkaan ei olisi tarvittu muuta, kuin että ne

henkilöt, jotka suurella kauhulla puhuivat Blavatskyn „Isis Unveiled”-teoksesta, olisivat tuon teoksen lukeneet. On merkillinen ilmiö ihmiskunnassa, että aina osaamme parhaiten arvostella semmoista, johonka emme ole itse tutustuneet. Niin pian kun olemme tutustuneet asiaan juurta jaksain, arvostelumme mykistyy, ja silloin huomaamme, että ensimmäinen arvostelumme oli useinkin ilman pontta ja perää. Niinpä nämä hyvät kristityt, jos olisivat suvainneet kirjaa lukea, olisivat heti huomanneet, että H.P.B. itse sanoo nimenomaan toisen osan esipuheessa, että hänen teoksensa ei ole kirjoitettu suurta yleisöä varten, vaan että hänen täytyy surulla sanoa, että se ei ole edes kirjoitettu kaikkia kristityitä varten. Jos hurskaat kristityt vähänkään ajattelemattomasti lukevat hänen kirjaansa he siitä pahastuvat, sillä kristityt ovat enimmäkseen ahdasmielisiä väkeä, jotka eivät tahdo tutustua maailman toisiin uskontoihin tai kuulla puhuttavan niistä. Ennakkoluuloisina he tuomitsevat etukäteen kaikki maailman uskonnot pirullisiksi, saatanallisiksi, ja heidän mielestään ainoastaan heidän oma kristillinen uskontonsa on ainoa oikea ja jumalallinen. Näitä kristityitä on paljon – sanoo H.P.B. – ja sentähden hän pelolla ja vavistuksella lähettää kirjansa kristittyyn maahan ja kansaan. He tuskin malttavat sitä ymmärtää. Tämä seikka on hänestä ikävä, sillä toiselta puolen hän tunnustaa, että aina on ollut ja on hyviä kristityitä, joiden elämän siveellinen puhtaus ja hyvät työt nostavat heidät korkealle yli heidän oman uskonoppinsa. He, jotka todella seuraavat Kristuksen jälkiä, ovat paljon parempia kristityitä kuin heidän omat teologiset dogminsä, ja häntä surettua, että hän tulee heitäkin loukkaamaan. Mutta – hän sanoo – yksi tosiseikka on varma: hän ei sanallakaan loukkaa itse tuon ihmeellisen profetaan ja suuren moraalisen reformaattorin Jeesus Natsarealaisen oppia ja elämää, sillä hänen oppinsa ja elämänsä on kristikunnan ainoa pelastus, ja kristikunta tulee vasta sitten saavuttamaan harmoonisen kulttuurin ja onnen, kun se alkaa noudattaa suuren opettajansa elämänoppia ja neuvoja.

Näin sanoo Blavatsky itse kirjassaan, ja meidän täytyy tunnustaa, että hän oli selvillä tilanteesta, sillä hän omistaa toisen puolen teoksestaan teologisille kysymyksille. Hän sanoo suoraan ja pelottomasti, missä kohden kristilliset opit ovat vääriä ja kirkot ennakkoluuloisia ja missä ne ovat erehtyneet mitä suurinta kuolemansyntiä tekemään. Hän sanoo totuuden arkailematta, sillä hän tahtoo vain totuutta.

Sentähden hän vetoaa vanhoihin uskontoihin. Hän sanoo: oi te kristityt kristikunnassa! kuinka te olette ylpeän tietämättömiä, kun luulette, että kaikki muinaiset uskonnot ovat olleet ainoastaan niinsanottua pakanallista tietämättömyyttä. Asia on ihan päinvastoin. Teidän oma n.s. uskontonne ei ole muuta kuin oman suuren profettanne pettämistä. Teidän on mentävä taaksepäin muinaiseen Indiaan; sieltä löydätte nykyaikaisen sivistyksen perustukset ja uskonnollisen hartauden sekä korkeassa että yksinkertaisessa muodossa. Teidän täytyy mennä pyhiin kirjoituksiin ja tutkia kirjoja, jotka ovat säilyneet, jos tahdotte tietää mitä uskonto on. Sillä ette voi tietää mitä uskonto on, jos ainoastaan katsotte itsenne sokeiksi omiin kirkkoihinne. Tutkikaa kaikkia vanhoja uskontoja, niin näette mitä viisautta, puhtautta, ylevyyttä on ollut hinduismissa, buddhalaisuudessa ja muhamettilaisuudessa. Älkää luottako lähetyssaarnaajien kertomuksiin uskonnoista, sillä heidän kertomuksensa ovat joko valheita täynnä tai irvikuvia todellisuudesta. He eivät ole tahtoneet puolueettomasti nähdä mitä on uskonnossa todellista noissa vanhoissa kulttuurimaissa, – he ovat aina vain nähneet, kuinka heidän oma ahdas maailmankäsityksensä on parempi kuin vanha pakanaisuus. He ovat ennakkoluuloisesti lähteneet vanhain pyhään uskontojen luokse, eivätkä niitä tunne. Mieluummin kuulkaa semmoista tosikristittyä kuin Matthew Arnoldia, joka sanoi nimenomaan, että jokainen viisas mies huomaa, että sekä hinduismissa ja buddhalaisuudessa että muhamettilaisuudessa on paljon semmoista viisautta, jaloutta ja ylevyyttä, josta meillä ei ole aavistustakaan. On kuultava semmoisen tosikristityn puhetta. Ja on käännättävä semmoisen oppineen puoleen kuin Max Müller, joka käänsi Indian pyhät kirjat englanninkielelle. Ainoastaan joku tosikristitty tunnustaa, että vanhoissa uskonnoissa on ollut paljon totta, jaloa ja kaunista. Mutta maailma elää sanomattomassa tietämättömyydessä.

Suuressa teoksessaan H. P. Blavatsky puhuu laajasti monenlaisista opeista, näyttäen havainnollisesti miten erilaiset kristityt dogmit ovat syntyneet ja mitä toisissa uskonnoissa on opetettu samasta asiasta. Hänen kirjansa on täten „oppinut”, täynnä otteita kaikenlaisten suurten viisasten ja tunnustettujen kirjailijain teoksista. Meidän on mahdoton viivähtää kaikissa hänen esittämissään asioissa, tahdon vain huomauttaa

siitä, josta hän erikoisesti puhuu teologialle omistetussa osassa, nim. että kaikki uskonnot ovat yksimielisesti aina sanoneet samaa kuin kristinuskokin, että ihminen on kolminainen olento.

Kristityissä lähdekirjoissa – esimerkiksi Paavalin kirjeissä – sanotaan, että ihminen on henki, sielu ja ruumis. Paavali sanoo niin. Meidän aikanamme käsitteet henki ja sielu on sekoitettu yhteen: ihmisessä ei ole muka muuta kuin ruumis ja sielu, joka viimeainittu jää sängen hämäräperäiseksi käsitteeksi. Mutta alkuaikoina opetettiin kristillisissä kirkkoissa, että ihminen oli kolminainen ja että näitä kolmea perusosaa yhdisti elämänprinsippi. Ihmisen ruumis on se, minkä näemme, ja sielu on näkymättömän elämän persoonallinen minä, joka on kokoonpantu ajatuksen, tunteen ja tahdon ilmauksista. Mutta kaikki uskonnot ovat opettaneet, että ihmisellä ei ole ainoastaan elävä sielu – itse asiassa kuolevainen sielu, – persoonallinen minuus, vaan, että ihmisessä on myöskin henki, joka on hänen takanaan ja josta hän on sekä sielussaan että ruumiissaan kuin ilmennys, mutta henki hänessä on jumalallinen ja kuolematon – tai henki ihmisessä on itse asiassa Jumalasta, suuresta elämästä kotoisin ja sentähden yhtä sen kanssa ja ikuinen ja kuolematon.

Näin puhuu „Isis Unveiled” ihmisen kolmiyhteydestä ja – kuinka se esiintyy eri uskonnoissa, ja sitten: kuinka koko maailmankaikkeus on kolmiyhteinen samalla tavalla. Sillä emme näe maailmasta ympärillämme kuin näkyväisen maailman, mutta tämä on ainoastaan vaillinaisen peilikuva siitä, mitä maailma itsessään on. Se on sielumaailma, joka on paljon rikkaampi ja paljon suuremmassa määrässä täynnä muotoja ja eläviä olentoja kuin konsanaan tämä näkyväinen maailma, joka on vuotanut ulos näkymättömästä, sisältörikkaammasta maailmasta. Näkymättömässä on säilynyt kuvat kaikesta menneestä ja siinä on myös kuin aavistus tulevaisuudesta. Ei ole olemassa kuin nykyisyys ja sitäkään ei oikeastaan, sillä nykyhetki muuttuu alituisesti menneeksi ja tuleva on tulevaisuutta aina, koska se yhtämittaa putoaa nykyhetkeen. Sentähden aika on suuri harhakäsite, ja iankaikkinen, joka on kosmoksen takana, on henki, jota myöskin nimitämme Jumalaksi. Jumalallisena henkenä se on kaiken näkyväisen ja näkymättömän takana ja siitä ihmisenkin henki on lähtenyt. Iankaikkinen on tehnyt ihmisenkin hengen iankaikkiseksi ja kuolematto-maksi.

Madame Blavatsky panee erikoista huomiota siihen seikkaan, että silloin – vuonna 1877 – kun kirja ilmestyi, oli olemassa melkoinen ristiriita tieteen ja teologian välillä. H.P.B. omistaa tälle ristiriidalle monta kymmentä sivua kirjassaan. Lyhyesti sanoen ristiriita oli siinä, että teologia, jumaluusoppi, joka ei osannut tarjota todistuksia henkisistä asioista, aina vetosi sokeaan uskoon ja sanoi, että ihmeitä on olemassa. Se vetosi aina siihen, että uskonnon suuret totuudet todistetaan ainoastaan ihmeillä: – ihmeitä täynnä on Vanha Testamentti, ja sama on laita Uuden. Jeesus teki aina ihmeitä, ja nämä ihmeet todistavat meidän uskontomme jumaluuden. Ne ovat sitä laatua, että emme voi niitä järjellämme käsittää, täytyy vain uskoa. Niissä Jumalan kaikkivalta tulee näkyviin. Jumala voi tehdä niin suuria ihmeitä, että hän voi olla kuin ristiriidassa itsensä kanssa; hän voi sanoa tänään näin ja huomenna toisella tavalla ja muuttaa päätöksiansä, sentähden että hän on täydellinen ja kaikkivaltias.

Tiede puolestaan suhtautui uskontoon nauramalla. Se ei ottanut käsittääkseen mitään ihmeitä. Se oli tutkinut näkyväistä maailmaa ja huomannut sen lakisiteiseksi: kaikella on syynsä ja jokaisella syyllä seurauksensa. Ei mitään ihmeitä ole. Emme mistään löydä semmoista Jumalaa, joka loukkaisi omia lakejaan. Semmoinen Jumala olisi paremmin hullujenhuoneen asukas. Minkätähden hän laatisi lakeja, niitä rikkoakseen? Me emme usko. Me sanomme: ihmeitä ei ole; kaikki on lakisiteistä.

Näin väitti tiede, ja se olisi ollut kaunis väite, jos tiede itse olisi ollut varmasti tietoinen asioista. Mutta H.P.B. tiesi, että tiede ei ollut tietoinen kaikista asioista. Tiedemiehet tekevät vain johtopäätöksiä, – ja johtopäätökset voivat olla ristiriidassa keskenään. Huominen havainto saattaa tehdä tyhjäksi eilisen havainnon, sentähden että tiede ei ollut niin lujaperusteinen ja selväpiirteinen kuin tiedemiehet olivat arvostelleet. Näin ollen suuri yleisö ei tiennyt mihin suuntaan kallistua. Ne, jotka eivät jaksaneet ajatella, olivat teologian puolella – ja ottivat vaikka vanhoakseen, että Jumala oli ihmeidentekijä. Tiedemiehet itse taas ja ne, jotka heitä seurasi, vajoivat ateismiin ja materialismiin. He eivät välittäneet spiritistisistäkään

ilmiöistä, vaikka nämä olisivat olleet omiansa selventämän tutkijalle, että oli muutakin olemassa kuin aineellinen maailma, joka teki heidät materialisteiksi. He sanoivat ennakoita, että spiritistiset ilmiöt olivat mahdottomia. Ei vainaja voi ilmestyä, vainajia kun ei ole olemassakaan. Ja niin tieteen puoltajat tyytyivät omaan materialististieteelliseen tietämättömyteensä.

H.P.B. omistaa paksun osan siihen todistukseen, jolla hän tahtoo näyttää, että on aina ollut muuta olemassa kuin vain maailma, jota voi vasaralla hakata; että aina on kansojen tiedossa ollut näkymätön elämä, ja aina on ollut viisaita, jotka ovat tienneet. H.P.B. sanoo heti kirjansa alussa:

Me — hän käyttää itsestään monikko — olemme pitkin elämäämme asettaneet itsellemme suuria kysymyksiä: mistä? milloin? miksi? Mitä on Jumala? Mitä on tämä olemassaolo? Olemme sitä kysymystä pohjineet ja etsineet vastausta pitkin elämäämme. Läksimme ulos maailmaa kulkemaan sitä vastausta etsiessämme ja tapasimme ihmisiä, jotka tiesivät, jotka olivat löytäneet vastauksen noihin kysymyksiin, tunsivat mitä Jumala on ja opettivat meidätkin ymmärtämään. Tapasimme semmoisia ihmisiä kaukaisessa idässä, jotka näyttivät meille, että heillä oli hengen voimia, että heillä oli merkillinen valta luonnon yli ja että he saattoivat hallita ihmisjoukkoja yhtä helposti kuin luonnon elementtejä. He tekivät suorastaan ihmetekoja, samoja, joista puhutaan Vanhassa ja Uudessa Testamentissa. Näimme niitä ihmisiä, — ja jos olisimme olleet ennakkoluuloisia kristityssä merkityksessä, emme olisi tienneet mitä ajatella. Silloin meidän ehkä olisi täytynyt ajatella, että ne olivat piruja, jotka olivat varastaneet Jumalalta tiedot, tai ehkä meidän olisi pitänyt kysyä: onko Jumala luonut maailmaan uusia yliluonnollisia olentoja, jotka eivät ole tavallisia ihmisiä? Mutta me pääsimme näiden ihmeellisten miesten oppilaaksi, ja kun tulimme heidän kouluunsa, he opettivat meille näitä asioita ja opettivat meitä kurkistamana luonnon mysteeriöihin. Silloin meille selvisi, että nuo ihmeolennot olivat kehittäneet itsessään niitä hengen voimia, joita oli jokaisella ihmisellä uinuvassa tilassa. He eivät olleet piruja. He eivät olleet mitään varastaneet. He eivät liioin olleet spiritistisiä mediumeja. Ero on laadultaan suuri mediumin ja maagikon eli adeptin välillä. Mediumi on kehittänyt itsessään sisäisen sielullisen eli psyykkisen ominaisuutensa, hän on herkässä yhteydessä näkymättömän sielumaailman kanssa, mutta hänellä ei ole mitään valtaa sen yli. Päinvastoin se käyttää häntä omien lakiensa mukaisesti. Hän on sairaaloinen ilmiö tavallaan. Jos sanoisimme mediumille: sinun pitää hallita kykyjäsi! niin hän kauhistuisi: minähän tahdon palvella näkymätöntä maailmaa! Tämä seikka se osoittaa, kuinka suuri ero on olemassa mediumin ja maagikon eli adeptin välillä, sillä semmoinen ihminen, joka on saavuttanut mediumin kaltaiset kyvyt ja vielä suuremmat, mutta hallitsee kykyjään, on niiden herra, hän voi omalla tahdollaan aikaansaada samoja ilmiöitä, joita esitetään spiritistisissä istunnoissa. Olemme oppineet tämän ymmärtämään, kun meille selvisi, mikä ihminen on. Ihminen on henkiolento sisimmässä hengessään, mutta sen ohella sielu, jossa uinuu kaikki maailman kyvyt. Jos hän maagikon tavalla herättää kykynsä, tulee hänestä ihmeolento, joka hallitsee luontoa ja itseään. Jos hän on kylliksi kestävä ja tahdonvoimainen, voi hän herättää maagillisia kykyjään persoonallisessakin tarkoituksessa, s.o. saadakseen niillä itsekästä ja pahaan aikaan. Luonnon voimat ovat itse puolueettomia. Nekin voimat, jotka piilevät ihmisen sisäisessä olemuksessa, ovat puolueettomia; niitä voi käyttää sekä hyvään että pahaan. Niinkuin tulta voidaan käyttää hyvään tarkoitukseen, mutta myöskin tuhotakseen, samalla tavalla niitä voimia, jotka piilevät ihmisen sielullisissa organismeissa, voidaan käyttää sekä „valkoiseen” että „mustaan” magiaan. Valkoisen erottaa mustasta tahdon puhtaus ja epäitsekkyys.

Emme tahdo ketään ihmistä kehoittaa herättämään uinuvia kykyjään. Alkutaipaleella hän joutuu vastuuttomaksi mediumiksi, ellei hän ymmärrä ensin kasvattaa itseään täysin siveelliseksi ja puhtaaksi olennoiksi. Ainoastaan jos hänen motiivinsa ovat epäitsekkeitä voi hän herättää vaaratta itsessään niitä kykyjä, jotka jokaisessa piilevät. Muuten hän lankeaa mustaan magiaan.

Tiedot siitä, miten näitä kykyjä on kehitettävä, on aina pidetty ja pysyvät salassa. Siitä huolimatta häijyt ja vallanhimoiset ihmiset, jotka tahtovat anastaa näitä kykyjä, voivat aivan kuin väkivallalla riistää itselleen taivasten valtakunnan voimia ja käyttää niitä väärin. Mutta valkoiset adeptit säilyttävät tietonsa salassa.

Ihmiskunnalle ei olekaan tarpeellista pohtia valkoisen ja mustan magian probleemeja. Sille on vain tärkeätä, että se luopuu ennakkoluuloistaan, voittaa tietämättömyytensä ja tulee selvään ymmärrykseen siitä, että maailmankaikkeus ja ihminen siinä on henkinen todellisuus. Jos saamme semmoisen maailmankäsityksen ja elämänymmärryksen leviämään, että aine ei ole ainoa todellisuus, vaan että aineen todellisuus pikemmin on harhaa, että hengen todellisuus sitä vastoin on suurempi ja että hengen tehtävä on voittaa aine, — kun saamme semmoisen maailmankatsomuksen leviämään, silloin valmistamme ihmiskunnalle onnellisempia aikoja.

Kirjansa lopussa sanoo H.P.B.: Kirjan tarkoitus ei ole yllyttää ketään herättämään ja kehittämään itsessään salaisia kykyjä, joita voidaan väärinkäyttää, sen tarkoitus on, että yksilöt valistuisivat ja luopuisivat materialismista ja ymmärtäisivät, mitä jumalallinen elämä on.

III. „SALAINEN OPPI.”

Yksitoista vuotta kirjan „Paljastettu Isis” ilmestymisen jälkeen – toisin sanoen vuonna 1888 – ilmestyi Lontoossa Madame Blavatskyn toinen suurteos „The Secret Doctrine, the Synthesis of Science, Religion and Philosophy”, suomeksi: „Salainen Oppi, tieteen, filosofian ja uskonnon yhdistelmä”.

Tämän kirjan ilmestyessä Madame Blavatskyn nimi oli jo kuuluisa. Hän oli niinkuin ennenkin Teosofisen Seuran kirjeenvaihtaja-sihtööri, ja nyt oli Teosofinen Seura levinnyt ja saanut haaraosastoja kolmeen maanosaan: Amerikkaan, Aasiaan ja Eurooppaan. Teosofian nimi oli kaikkien huulilla ympäri sivistyneen maailman. Mutta asian surullinen puoli oli, että Madame Blavatskyn nimi oli vedetty lokaan. Pari vuotta ennen kuin Salainen Oppi ilmestyi, oli Madame Blavatsky leimattu – niinkuin tiedämme – aikamme suurimmaksi uskonnolliseksi petturiksi. V. 1885-86 vaiheilla oli ilmestynyt kuuluisia Psykkisen Seuran raportti, nuoren maisteri Hodgsonin toimittamana, joka raportti muka teki selkoa Madame Blavatskyn „oletetuista okkultisista ilmiöistä”. Madame Blavatsky oli Indiassa ollessaan, johon oli muuttanut Olcottin kanssa v. 1879 ja jossa hän oli toiminut 6 vuotta, esittänyt suuren joukon n.s. okkultisia ilmiöitä – melkeinpä julkisesti, ainakin semmoisessa piirissä, jossa oli kaikenlaisia asianharrastajia, jopa perheiden tuttavikiäkin läsnä, ja näistä ilmiöistä oli tehty tarkkoja merkintöjä muistiin ja todistettu läsnäolijain nimikirjoituksilla.

Mr. Sinnett oli julkaissut kirjan nimeltä „Salattu maailma” (*The occult world*), jossa hän kertoo nimenomaan näistä H.P.B:n okkultisista ilmiöistä, joiden tarkoituksena oli todistaa osaksi, että oli olemassa muitakin voimia ja aineen ilmenemismuotoja kuin ne, jotka olivat meille tunnettuja, osaksi, että oli olemassa näkyväisessä maailmassa korkeampia ja kehittyneempiä ihmisolentoja kuin mitä yleensä tunnettiin. Nämä ilmiöt olivat vaikuttaneet voimakkaasti niihin, jotka saivat niitä nähdä. Psykkinen Seura Lontoossa, joka oli perustettu tutkimaan tavallisuudesta poikkeavia sielullisia ja yliaistillisia ilmiöitä, rupesi myöskin harrastamaan ja pohtimaan näitä H.P.B:n ilmiöitä, varsinkin kun he kerran pyynnöstään olivat kuulleet eversti Olcottin kertovan niistä. Koska seura selvästi huomasi, että nämä eivät olleet tavallisia mediumistisia ja spiritistisiä ilmiöitä, vaan että H.P.B. nähtävästi oli toisenlainen ihminen, jonka takana kenties oli olemassa korkeammanlaatuisia olentoja, päätti se ottaa virallisella tavalla selkoa H.P.B:n ilmiöistä. Ikävä kyllä, he eivät huomanneet, kuinka hassua oli vuosia sen jälkeen kuin asiat olivat tapahtuneet, ruveta niitä tutkimaan. He lähettivät nuoren Mr. Hodgsonin edustajanaan tutkimaan „Salaisen maailman” ilmiöitä. H.P.B. ei ollut silloin enää Indiassa, vaan Euroopassa.

Mikä oli oikeastaan aiheuttanut Psykkisen Seuran toimenpiteen? Sen oli aiheuttanut eräs lähetyssaarnaajain – jesuiittain – toimittama lehti Indiassa, joka väitti, että H.P.B:n tekemät ilmiöt olivat petollisia temppuja, perustaen väitteensä siihen, että H.P.B:n palveluksessa ollut rouva Coulomb oli muka paljastanut asiat arvoisille patereille. Jesuiittalehden „paljastus” herätti tietysti koko lailla huomiota, jonka tähden Psykkinen Seura päätti ottaa asioista selvää.

Mr. Hodgson tuli Indiaan, ja tuloksena hänen tekemistään tutkimuksista oli hänen kuuluisia raporttinsa, jossa hän leimasi H.P.B:n ilmiöt humpuuki-ilmiöiksi, pannen paljon arvoa rouva Coulombin ja hänen miehensä ilmiantoihin ja väitteisiin.

Hodgsonin raportti herätti tavatonta huomiota teosofisissa piireissä. Monet hylkäsivät silloin jo H.P.B:n, mutta toiset innokkaammat kuten Hartmann, Olcott y.m. panivat oman tutkimuksensa toimeen

Adyarissa Indiassa ja kirjoittivat tarkan vastauksen Hodgsonin raporttiin, todistaen kohta kohdalta, kuinka epäpäteviä hänen hankkimansa tiedot olivat. Mutta kuinka onkaan aina maailmassa! Eivät ihmiset viisastu hyvästä, jos ovat saaneet pahaa puheenaihetta. Maailma ei valistunut Teosofisen Seuran julkaisemista vastauksista, vaan maailman mieleen jäi ainoastaan epämääräinen muisto siitä, että madame Blavatsky oli todistettu huijariksi ja petturiksi.

Kun Salainen Oppi ilmestyi Lontoossa, ei sitä niin ollen otettu vastaan samalla innokkaalla uteliaisuudella kuin Paljastettu Isis New Yorkissa. Salainen Oppi otettiin verrattain kylmästi vastaan. Jotkut lehdet kirjoittivat kiittäviä arvosteluja, mutta useimmat vaikenivat, ja oppinut maailma ei tahtonut tietää mitään Salaisesta Opista. Aivan kuin sen tekijä H.P. Blavatsky itse olisi tämän aavistanut, kirjoitti hän kirjansa ensimmäiselle lehdelle: „Tämä kirja on omistettu kaikille tosi teosofeille; heitä varten se on kirjoitettu”. Hän nähtävästi ennakoiti ttesi, että maailma ei nyt välittäisi hänen Salaisesta Opistaan; se oli saanut keskustelun aihetta kylliksi siitä, että hän muka oli ennen kuulumaton petturi. Hän tiesi, että Salainen Oppi kulkisi viime vuosisadan oppineiden ja ajattelijain ohi tuntemattomana tekijänä. Samalla hän myöhemmin lausui, että kirjassa oli julkaistu siksi paljon länsimaille uusia käsityksiä maailman luomisesta ja ihmisen syntyperästä, että riittäisi tutkimisen aihetta pitkiksi ajoiksi – ainakin siihen saakka, kunnes XX:n vuosisadan lopulla tulisi uusi lähettiläs maailmaan Valkoisen Veljeskunnan taholta. Kirjassa oli esitetty paljon tieteellisiä asioita, joita ei XIX:s vuosisata voinut ymmärtää, mutta kahdeskymmenes vuosisata näkisi tieteellisten havaintojen ja löytöjen todistavan oikeiksi niitä väitteitä, joita Salainen Oppi toi esille. Niin ennusti tekijä, ja kummallista on, että tällä vuosisadalla – myöskin jo viime vuosisadan lopulla – on tehty tieteellisiä havaintoja, jotka ovat mullistaneet entisiä käsityksiä: astronomian alalla, kemian alalla (esim. radiumin keksintö), fysiikan alalla (esim. radiokoneet) – puhumattakaan Edisonin keksinnöistä y.m. tieteellisistä havainnoista. Luonnon tosiasioita on siksi paljon tullut ilmi, etteivät todelliset tiedemiehet, jotka ovat tehneet omia tutkimuksia ja seuranneet aikaansa, enää uskalla olla materialisteja, – ja Salainen Oppihan oli kirjoitettu materialismin torjumiseksi.

Materialismi oli se väärä maailmanoppi ja elämäkäsitys, jota vastaan H.P.B. taisteli. Sentähden hänet otettiin kylmästi vastaan eläessään. Mutta nyt hänen Salainen Oppinsa on alkanut saada uutta huomiota ihmisten puolelta näillä viimeisillä vuosikymmenillä. Englanninkielisessä maailmassa on julkaistu yhä uusia ja uusia painoksia – Salainen Oppi on suuresti levinnyt. Teosofisen Seuran jäsenet esimerkiksi, jotka tässä väliajalla – tämän vuosisadan kahtena ensimmäisenä vuosikymmenenä – olivat jonkun verran kylmenneet Salaiselle Opille, koska heidän mielestään teosofia oli „mennyt eteenpäin”, rientävät taas ottamaan selvää Blavatskyn kirjoituksista, tahtovat tutkia Salaisesta Oppia ja tulla osalliseksi sen viisaudesta. Nyt on yleinen teosofinen huomio, että Salainen Oppi on merkillinen kirja; siinä on vuosikymmeniä sitten esitetty asioita, joita tieteellinen maailma nyt vasta toteaa. Mainitakseni esimerkkinä; Salainen Oppi väitti, että darvinistinen teoria ihmisen polveutumuksesta apinasta oli tuulesta temmattu – apina oli päinvastoin degeneroituneen ihmisen jälkeläinen. 80-luvulla tämä H.P.B:n väite herätti paljasta naurua, kun Darwinin oppi oli ainoa valo maailmassa. Nyt tiedemiehet itse ovat havainneet, että on hullunkurinen se olettamus, että ihminen olisi periytynyt apinasta, koska molemmilla arvatunkin on sama kantaisä; ihminen on aina ollut ihminen. Viimeiset tiedot kertovat, että ihminen on tämmöisenä ollut olemassa ainakin 1.250.000 vuotta, mutta että ihminen ihmisenä on ollut olemassa varmastikin kaksikymmentä miljoonaa vuotta tämän maan päällä. Meidän aikamme oppineet toistavat Salaisen Opin väitöksiä. Sentähden Salainen Oppi kelpaa ihmeellisen viisaaksi ja oppineeksi tutkimuskirjaksi nykyisille ja tuleville sukupolville ainakin tämän vuosisadan aikana.

Salainen Oppi – niinkuin Isis Unveiled – on jaettu kahteen osaan. Ensimmäisen osan nimenä on „Maailman synty” ja toisen „Ihmisen synty”. Koska tulisi mahdottomaksi käydä Salaisen Opin sisällön läpi yhdessä tai parissa esitelmässä, tahdon huomauttaa tänä iltana kahdesta seikasta, joista puhutaan edellisessä osassa maailmansyntyopin yhteydessä.

Vanha tuttu maailman syntyteoria, josta opimme kouluissa, sanoo, että avaruudessa ensin muodostuu alkuainesta, tähtiusvaa. Siten tähtiusvassa eli nebuloosassa syntyy pyörre, joka nopeasti pyörien muodostaa

keskuksen, suuren pallon. Tästä tulee aurinko, joka itsestään singahuttaa osia, joista syntyy planeettoja. Nämä kiertävät auringon ympäri sen vetovoiman vaikutuksesta. Tämä oli Kant-Laplacen teoria, ja muistamme miten Laplace, kuuluisia astronomi, vastasi Napoleonille kerran tämän kysyessä häneltä: „mitä te arvelette Jumalasta?” Laplace vastasi: „emme enää tarvitse koko Jumala-hypoteesia”. Salainen Oppi väittää kylmän yksinkertaisesti, että Kant-Laplacen teoria on väärä. Sillä lailla eivät tähdet ja aurinkokunnat ole syntyneet. Salaisen Opin mukaan on kyllä ensimmäinen tila avaruudessa kaaos. Mutta mitä merkitsee kaaos? Kaaos ei suinkaan merkitse sitä epäjärjestystä, jota me sanalla tavallisesti ymmärrämme. Kaaos tarkoittaa vain, että ei ole vielä olemassa mitään muotoa, havainnollista, ilmiöllistä. Kaaos on se ihmeellinen vaihekausi, jolloin kaikki aine eli materia on näkymättömässä tilassa, vaikka se täyttää koko avaruuden. Sitten tästä kaaoksesta syntyy tähtiusvan kaltaista ainetta. Ja Salainen Oppi sanoo, että kun katselemme ulos avaruuteen, näemme tuon kuuluisan ja kaikille tutun linnunradan, ja linnunrata – vaikka siinä näkyy tuhansittain valmiiksi muodostuneita aurinkokuntia, – se on kuitenkin enimmäkseen alku-usvaa, joka on kaaoksesta syntynyt ensimmäisenä ilmiöllisenä muodostumana. Tästä alkuperäisestä usvasta syntyy nebulooseja, tähtiusvia, ja niissä alkaa liikettä. Mutta tämä liike ei ole pyörivää liikettä, joka tapahtuisi määrättyssä kohdassa avaruudessa ja ikäänkuin ennustaisi tulevaa aurinkokuntaa, vaan mahdolloman suuri tähtiusva lähtee matkalle ympäri avaruuden; äärettömällä vauhdilla se syöksee avaruuteen ja ottaa ensimmäisen muodon, komeetan eli pyrstötähden muodon. Salaisen Opin mukaan on komeetta ensimmäinen elämän muodostuma; ei loppupäätös, vaan alkumuodostuma. Ja jos komeetta ei pääse kulkemaan sillä tavalla, että se sitten itsestään pysähtyy johonkin, vaan jos sen vauhti hiljenee sen kautta, että se kohtaa esteitä, silloin se häviää vähitellen olemattomiin. Mutta jos se on onnistunut yrityksessään, kulkee se rataansa, kunnes se itsestään väsyä vauhdissaan ja pysähtyy johonkin kohtaan avaruudessa ja jää siinä hiljaa olemaan. Siitä muodostuu sitten aurinko, mutta tästä auringosta ei sinkoile ulos mitään kiertotähtiä. Asia on niin, että kun tämä aurinko on ollut olemassa jonkun aikaa – s.o. tuhansia miljoonia vuosia – se myöskin kulkee avaruudessa, mutta paljon hiljemmin. Kun se sitten jostain syystä – ehkä kohdatessaan toisia vastuksia tai kadottaen oman sisäisen elinvoimansa – kuolee ja pirstoutuu, niin sen osat jatkavat kulkuaan eteenpäin avaruudessa suurina, pimeinä palloina, kunnes ne joutuvat kosketuksiin jonkun toisen auringon kanssa, joka vetää ne omaan auraansa ja panee pyörimään itsensä ympäri. Kaikki planeetat ovat syntyneet auringosta kylläkin, mutta ei sillä tavalla kuin Laplace teoria edellyttää, vaan sillä tavalla, että toinen aurinko on kuollut ja sen eri osat ovat joutuneet toisen, elävän pallon vaikutuspiiriin ja muodostuneet kiertotähdiksi sen ympärille. Kun tällainen aurinkokunta häviää, tulee siitä uusi nebuloosa, mutta hajoamistilassa oleva. Aurinko itse hajoaa osiin ja lähtee kulkemaan ja on samalla kuin syönyt itseensä planeetatkin. Tämmöistä on kosmoksessa sanoo Salainen Oppi; siis toisenlaista kuin vanhan teorian mukaan.

Kerran Laplace teoriaa esitettiin havainnollisesti koulussa. Pyöritetiin vahapalloa nesteessä, ja kun se pyöri, erkani pieniä palasia ja pyöri isomman pallon ympäri. Ja opettaja sanoi: „tämä on aurinko ja nämä pienet ovat planeettoja; semmoinen on meidän aurinkokuntamme synty”. Silloin erä pieni poika kysyi: „kuka se sitten avaruudessa pyörittää tuota aurinkoa?” Opettaja joutui hämilleen. Hän ei ollut tullut ajatelleeksi sitä asiaa, koska viisaat tiedemiehet olivat esittäneet tuon maailman syntyopin ja hän lumottuna oli sokeasti uskonut sen pätevyyyteen. Pieni poika kysyessään sai hänet hämmästyttämään, hänet, luonnontieteen, fysiikan ja kemian opettajan. Hän ei ollut puhunut Jumalasta mitään, eikä hän uskonutkaan Jumalaan. Hän jäi hämmästyneeksi ja sanattomaksi. Pieni poika itse huomautti sitten: „lienee Jumala, joka pyörittää sitä sormellaan”.

Tämän asian on tietysti Salainen Oppi ottanut lukuun, sillä jos sen maailman syntyteoria kuvaa joitakin ulkonaisia, havainnollisia asioita tässä näkyväisessä fyysisessä maailmassa, kätkeytyy niiden taakse henkisiä todellisuuksia, – pienen pojan pyörittävä Jumala.

Salainen Oppi viittaa siihen, että elämä on yksi, mutta tämä suuri salaperäinen elämä, joka on yksi ja kaiken takana, on itse asiassa tuntematon tai tutkimaton Ehdoton. Se ei ilmenekään, se on vain salaisuutena kaiken olemassaolon, kaiken ilmennyksen takana. Emme voi sitä määrittellä, sillä niinkuin vanhat indialaiset

filosofit sanovat: „neeti, neeti, ei ole niin eikä näin”. Ehdottomasta emme voi antaa positiivista määritelmää, ainoastaan negatiivisesti sanoa; ei se ole sitä, mitä kuvittelemme. Sentähden se ainoa yksi absoluuttinen elämä, joka on oleminen ja olemattomuus, on tuntematon, mutta se on välttämätön meidän järjellemmekin. Mutta tämän sisällä piilee ilmenemisvoimia, rakkautta ja tahtoa, pakkoa ja välttämättömyyttä, joka tekee, että elämä ilmenee maailmana, kosmoksena – niinkuin hindulainen filosofia sanoo; Brahmasta tulee aina ilmi Brahma eli ilmennyt Jumala. Tämä Jumala on Salaisen Opin mukaan kaksinainen: henki eli tajunta ja aine eli muoto. Ei mitään ilmennystä ole ilman tajuntaa, – henkeä, – muotoa, – ainetta, oli aine kuinka henkevää ja „olematonta” tahansa. Henki ja aine ovat välttämättömiä absoluuttin molempina napoina, ja niitä yhdistää elämisen voima. Jos sanomme, että henki on subjektina ja aine objektina, yhdistää niitä predikaattina elämänvoiman yhtäläisyysviiva. Tai jos sanomme, että subjektina on Minä ja objektina sama Minä, voimme muodostaa lauseen: minä katselen itseäni tai vaikkapa: minä rakastan itseäni. „Jumala rakastaa maailmaa” on silloin sama asia, ja tämä ensimmäinen ilmennys tapahtuu meille käsittämättömässä metafyyssillisessä maailmassa. Kahdesta on tullut kolme, ja tässä kolmiossa tulee ilmi seitsemän, s.o. taivaalliset luojajoukot heräävät ja muodostavat yhdessä suuren maailmanjärjen, suuren ajattelijajoukon, joka alkaa maailmoita luoda. Nämä seitsenkertaiset joukot ovat maailman luoja, – ei siinä merkityksessä, että loisivat mitään tyhjästä, eikä sillä tavalla kuin opimme koulun penkillä, vaan siten, että he aivankuin vierittävät maailman ulos itsestään.

Hekin noudattavat suuren Isän tapaa katsella ajatuksen silmillä sitä ihannetta, jota heidän täytyy vuodattaa itsestään. Luominen on emanatiota; ei taikaluomista, vaan ulosvierittämistä ja kehitystä. Ensimmäiset jumalalliset joukot, jotka katselevat maailmamme täydellistä ihannetta, suurta täydellistä ihmistä – kukin omalla tavallaan, – eivät ryhdy itse työhön, vaan vierittävät itsestään ne joukot, jotka puolestaan ryhtyvät rakentajatyöhön. Ensimmäiset joukot ovat kuin arkkitehteja; sitten tulevat järjestyksessä rakennusmestarit ja työmiehet. Ja sillä tavalla maailma suuressa hierarkiassa vähitellen luodaan, ja se, mitä me näemme maailmana on viimeinen, tavallaan alhaisin ja aineellinen tulos kaikkien näkymättömien voimien rakastavasta työstä, ajatuksen keskityksestä ja suuresta itsensä uhraamisesta.

Salainen Oppi sanoo, että suuri avaruus, suuri ehdoton, joka on kaiken takana, on kuin ehdoton pimeys, jossa kaikki nuo heräävät „Logokset” ovat kuin valovälkkeitä – valo, jotka loistavat pimeydessä, joita pimeys ei käsitä ja jotka eivät itse käsitä pimeyttä. Sillä „pimeys” kuvaa paremmin ehdotonta kuin „valo”. Pimeydessä ei ole mitään enää; ei näy muotoja. Siinä ei voida mitään eroittaa. Siinä vallitsee liikkumattomuus, hiljaisuus. Siinä vallitsee kuolema. Mutta pimeydestä syntyvä elämä – se on valo, liikunta. Se on ääntä, väriä. Ja koska tuossa pimeydessä kaikki vastakohtat ovat olemattomia, ei se pimeyden kannalta ole pimeyttä meidän merkityksessämme, vaan pikemmin ehdotonta valoa. Vasta kun ilmennys alkaa, astuvat näyttämölle valon ja pimeyden vastakohtat, jotka ovat välttämättömiä koko ilmennyksen olemassaololle.

Meidän inhimilliseen tajuntaamme ne heijastuvat sitten myös hyvänä ja pahana; hyvä ja paha tulevat valon kanssa. Sentähden nimitetään usein noita korkeita henkisiä voimia, jotka alkavat maailmaa luoda „Lucifereiksi” eli „Valon tuojiksi”. Olemme kyllä kristiunuskossa vääntäneet nimen omaksi vastakohtakseen. Emme muista, että se merkitsee „Valon tuoja”, vaan käänämme sen „Pimeyden tuojaksi”, joka tuo pahan maailmaan. Mutta jolleivät nämä „Logokset” olisi „Luciferejä” ja toisi valoa maailmaan, ei olisi liioin pimeyttä. Ei olisi pahaa, ellei olisi hyvää, eikä liioin hyvää, ellei olisi pahaa. Sillä hyvä ja paha eivät itsessään ole sitä, mitä me kuvittelemme niiden olevan. Meissä, henkiolennoissa, jotka olemme siinä kehitystilassa, että meissä on herännyt eläväksi minuus, joka arvostelee ja punnitsee, nämä vastakohtat ovat olemassa siinä merkityksessä kuin me sanoja käytämme. Mutta itsessään hyvä ja paha ovat olemassa samalla tavalla kuin valo ja pimeys. Emme voi sanoa pimeyttä ja valoa moraaliseksi käsitteiksi. Ne ovat välttämättömiä ilmiöitä. Sama on laita hyvän ja pahan. Ne ovat nykyään välttämättömiä. Ilman kärsimystä ei olisi nautintoa; ilman nautintoa ei olisi kärsimystä. Niiden molempien vastakohtien yläpuolelle tulee inhimillisen tajuntamme nousta. Ihminen käy täällä olemassaolon koulua ja hänen tehtävänsä on vähitellen nousta tajunnassaan kaikkien vastakohtien yläpuolelle ja kokea se totuus, rauha ja harmonia, joka

on kaikkien niiden takana. Ihmisellä ja ihmiskunnalla on sentähden aivan kuin oma kehityksensä, merkityksensä ja tarkoituksensa.

IV.

IHMISEN SYNTYPERÄ SALAISEN OPIN MUKAAN.

Salaisen Opin toisessa osassa H.P.B. kertoo ihmisen syntyperästä, ihmiskunnan kehityshistoriasta tämän maan päällä ja ennen sitä.

Paksussa teoksessaan tekijä toi esille siksi outoja ja yllättäviä asioita, hän loi lukijan eteen niin laajoja näköaloja, omisti historiallisesti ihmiskunnalle niin pitkän iän tämän maan päällä (300 milj. vuotta), että silloiset lukijat kerrassaan hämmästyivät ja kysyivät itseltään: „onko tämä tarua vai totta? Onko se sittenkin paljasta mielikuvitusta? Mistä H.P.B. on tällaisia asioita keksinyt?”

Meidän päivinämme tiedemiehet, jotka Salaisen Opin ilmestyessä v. 1888 kohauttivat olkapäitään sen teorioille, jos edes viitsivät ottaa selvää niistä, itse tulevat samanlaisiin johtopäätöksiin. Kun esim. toht. Osborn väitti, että ihmiskunta on tällaiseksi ollut olemassa noin 20 miljoonaa vuotta, ja Salainen Oppi sanoo, että ihmiskunta tällaiseksi on ollut olemassa 18 ja puoli miljoonaa vuotta, niin eivät Salaisen Opin lukijat enää ole oikeutettuja ainoastaan nauramaan sen tiedonannoille. Nyt heidän täytyy vielä suuremmalla syyllä kysyä: „mistä H.P.B:llä oli tällaiset tiedot? Mistä hän sai ne ihmeelliset asiat, joista hän kirjoitti Salaisessa Opissa ja jotka todella nyt kahdennellakymmenenellä vuosisadalla vähitellen saavat tukea ja todisteita itse tutkivalta tieteilä?” Teosofien kesken on tullut tavaksi puhua siitä selvänäöstä, klärvoajanssi-kyvystä, joka kylliksi pitkälle kehittyneenä osaa tutkia kaikkia vaiheita ihmiskunnan historiassa ja välittömästi nähdä, kuinka asiat ovat olleet ja kehittyneet, siitä yksinkertaisesta syystä, että luonnossa on muisti, joka valokuvan tarkkuudella säilyttää kaikki, mitä on tämän maan päällä koskaan tapahtunut. Tästä ihmeellisestä luonnon muistista puhuu H.P.B. jo ensimmäisessä suurteoksessaan „Paljastettu Isis”. Ne suuret tietäjät ja maagikot, joita hän oli tavannut, osasivat lukea luonnon suuresta muistikirjasta, elämäkirjasta, „akaashisista aikakirjoista”. Semmoinen ihminen, sanoo H.P.B. „Isis Unveiledissä”, joka on niin pitkälle kehittynyt, kuin yleensä saattaa kehittyä, voi ottaa selville kaikki asiat menneisyydestä, lukea ihmiskunnan historiaa sen ensimmäisiltä lehdiltä viimeiseen saakka välittömästi, totuuden mukaisesti, ilman erehdystä.

Tähän lausuntoon ovat meidän aikamme teosofit tarttuneet ja ajatelleet, että Salaisen Opin kaikki tiedonannot esim. ihmiskunnan historiasta ja kehityksestä on saatu luonnon muistista ainoastaan. Hartaina etsijöinä monet teosofit ovat koettaneet itsessään kehittää selvänäkökykyä ja ovat omasta mielestään päässeet huomattaviin tuloksiin. He ovat saaneet kolmannen silmän itsessään kasvamaan ja kehittymään ja sen avulla ovat lukeneet historiaa taaksepäin. Mutta kiintoisa ja samalla kuvaava seikka on, että nykyaikaiset klärvoajantit, jotka ovat omin päin ryhtyneet tutkimaan historian takaisia asioita, tulevat erilaisiin tuloksiin. Niinpä esim. nykyisen aarialaisen, indoeurooppalaisen ihmisrotumme, Salaisen Opin „viidennen juurirodun” iän suhteen toinen on „nähty”, että rotu on ollut olemassa n. kymmenentuhatta vuotta, toinen taas, että se sai alkunsa n. satatuhatta vuotta sitten. H.P.B. taas sanoo Salaisessa Opissaan, että meidän nykyinen viides, indoeurooppalainen eli aarialainen rotumme on ollut olemassa n. miljoona vuotta. Meidän omat teosofiset ja antroposofiset selvänäkijämme eivät ole uskaltaneet nähdä niin pitkälle taaksepäin kuin Salainen Oppi, taikka eivät ole osanneet tulkita näkyjään. Minusta tuntuu, että H.P.B:n Salainen Oppi, hänen suuri elämäntyönsä, on paljon luotettavampi kuin mitkään myöhemmät selvänäköiset tutkimukset – siitäkin yksinkertaisesta syystä, minkä H.P.B. mainitsee Salaisessa Opissaan, että „hänen oppinsa ei ole hänen, vaan sen, joka hänet lähetti”. Hän selittää lisäksi, että Valkoinen Veljeskunta, jonka oppeja nämä ovat, ei koskaan ole tyytynyt ainoastaan yhden tutkijan havaintoihin ja tiedonantoihin; se on hyväksynyt jonkun asian todeksi vasta sitten, kun miespolvien tietäjät ja näkijät tuhansien ja miljoonien vuosien aikana

ovat tutkineet samoja asioita ja tulleet samoihin johtopäätöksiin. Ei ole luotettu umpimähkään yhden ainoan tutkijan selvänäköisiin havaintoihin, vaan ainoastaan kokonaisen pitkän adeptien ja tietäjien sarjan yhtäpitäviin näkemyksiin. Ja huomattava on vielä, että H.P.B. sanoo Salaisen Opin esityksistä ihmiskunnan historiasta, että kirjan julkaisemat tosiasiat eivät sittenkään perustu ainoastaan tietäjien näkemyksiin, vaan myös todellisiin muistiinpanoihin, joita on tehty kulloinkin asianomaisella ajalla. Tietäjien Valkoisen Veljeskunnan huostassa on kirjasto, jommoista ei ole toista koko maailmassa, jonka aikaisimmat „volyymit” ovat meille käsittämättömän vanhoja, miljoonia vuosia vanhoja. Se on kirjasto, johon on koottu kaikkien aikojen viisasten, vähänkin asioita tietävien kirjoituksia. Älkää peljätkö – sanoo H.P.B. – että siitä kirjastosta puuttuisi yksikään teos, joka meidänkin tuntemallamme historiallisella ajalla on ollut olemassa jossain semmoisessa kirjastossa, jonka uskonkiihkossaan ovat muhamettilaiset ja kristityt hävittäneet. Aleksandriassa esim. hävitettiin suuret kirjamäärät sentähden että ne muka olivat vääriä ja pahojen henkien inspiroimia. Älkää uskonto, että kirjat ovat tyystin hävinneet. Vaikka teillä ei enää ole yhtäkään kappaletta näitä vanhoja kirjoja – kreikkalaisia, egyptiläisiä, kaldealaisia, indialaisia, kiinalaisia, – niin Valkoisen salaisen Veljeskunnan suuressa keskuskirjastossa on aina yksi tai kaksi kappaletta näitä hävinneitä kirjoja. Sentähden nekin tiedonannot, jotka ihmiskunnan historiasta annetaan Salaisessa Opissa, perustuvat myöskin selviin muistiinpanoihin, vaikka tietystikin nuo satoja tuhansia vuosia vanhat „kirjat” ovat hävinneet maailman silmistä. Salainen Oppi ei siis ole kirjoitettu ainoastaan selvänäköisten tutkimusten nojalla, vaan on se todellista tieteellistä historiaa samassa merkityksessä kuin mekin tutkimme historiaa asiakirjojen nojalla.

Koska emme kuitenkaan tavallisina ihmisinä voi tietää mitään havainnollisesti noista vanhoista kirjoista, jotka ovat maailmasta hävinneet, viittaa H.P.B. Salaisessa Opissa semmoisiin tunnettuihin vanhoihin ja myöhempiin teoksiin, joissa vähänkään puhutaan samoista asioista. Hän viittaa myös perintätietoihin, joita on liikkunut kansoissa, ja vanhoihin muistomerkkeihin, koettaen siten antaa tieteellisiä todistuksia niistä asioista, joita hän esittää.

Toisessa osassa hän, kuten sanoimme, puhuu ihmisen syntyperästä. Millä tavalla tästä asiasta ajateltiin silloin, kun H.P.B. eli ja toimi maailmassa? Vallalla oli silloin kaksi huomattavampaa teoriaa ihmisen alkuperästä. Toinen – yleisesti kristikunnassa levinnyt – oli se uskonnollinen oppi, jonka mukaan Jumala, Luoja, s.o. joku merkillinen mahtava olento loi maailman ja ihmisen maan tomusta, jonka jälkeen hän puhalsi ihmisen sieraimiin elävän hengen. Tätä luomisteoriaa, jonka mukaan ihminen astui valmiina Luojan kädestä, opetettiin kaikissa kouluissa ja kaikki kristityt ihmiset saivat sen omaksua.

Viime vuosisadalla oli kuitenkin tieteellinen tutkimus tehnyt aivan vastakkaisia johtopäätöksiä. Suuri englantilainen luonnontutkija Darwin oli tullut siihen johtopäätökseen, että luonnossa vaikuttaa kehityksen laki. Kaikki, mitä on, on kehityksen tulosta; ihminenkin on pitkän kehityksen tulos. Ihminen on kehittynyt eläinkunnasta, arvatenkin jostain apinasta tai jostain kadonneesta välimuodosta. Tämä on kaikki tapahtunut pitkiä aikoja sitten luonnollisen kehityksen kautta. Ihmiskunnan ja kaikkien elävien olentojen elämässä maan päällä vallitsee merkillinen silmin nähtävä laki, „taistelu olemassaolosta”. Tässä taistelussa ainoastaan parhaiten varustetut, vahvimmat jäävät eloon; eivät aina viisaimmat, nerokkaimmat, siveellisimmät, mutta vahvimmat. Heikommat sortuvat ja häviävät näyttämöltä. Semmoinen on laki luonnon elämässä. On olemassa toinenkin silminnähtävä laki, jota nimitetään „luonnolliseksi valinnaksi”. Kun kaksi eri sukuista olentoa etsii toisiaan, niin he valitsevat luonnon mukaisesti sen, joka parhaiten heille sopii. Se on luonnollinen valinta ja se vie kehitystä eteenpäin. Enemmän kehittynyt valitsee myöskin enemmän kehittyneen ja kehitys kulkee eteenpäin sillä tavalla. Tämä oli toinen maailman syntyteoria, ja sitä kannattivat tiedemiehet ja sivistynyt maailma yleensä.

Nämä kaksi teoriaa oli olemassa ihmiskunnan syntyperästä. Meidän täytyy tunnustaa totuuden nimessä, että oli semmoisiakin ajattelijoita, jotka vähän epäilivät darvinismin pätevyyttä. Niinpä hänen työtoverinsa Alfred Russell Wallace epäili, oliko ajateltavissa, että ihminen järkiolentona, sielullisena, tietoisena olentona, joka suuresti eroittaa hänet eläimestä, oli saattanut kehittyä suorastaan vain luonnollisen ulkonaisen prosessin kautta. Hän sanoi, että hänen mielestään sinä vaadittiin jotain muuta. Hänen

mielestään piti olla olemassa jotakin henkistä vaikutusta, – muuta kuin vain tämä aine. Kuinka ihminen älyllisine ja moraalisine ominaisuuksineen olisi kehittynyt ainoastaan ainemolekyylien yhteentörmäyksestä? Kuinka oli mahdollista, että tajunta oli sillä tavalla kehittynyt? Hän katsoi semmoisten ominaisuuksien esimerkiksi kuin epäitsekkyden, jalouden, itsensä uhraamisen suorastaan vastustavan aineellisen elämän vaatimuksia ja lakeja, taistelua olemassaolosta, heikompien sortumista ja vahvempien eloonjäämistä. Eihän aineellisen olemassaolon kannalta ollut mitään järkeä siinä, että yhä syntyisi uusia jaloja olentoja, jaloine inhimillisine ajatuksineen ja tunteineen, jotka pakottaisivat ihmisen kieltämään oman aineellisuutensa. Wallacen mielestä täytyi sentähden olla jotakin muuta vaikuttamassa ihmisen syntyymiseen. Ei saattanut ihminen olla ainoastaan luonnollisen kehityksen tulos. Ihmisen syntyymisessä ja kehityksessä oli hänen mielestään vaikuttamassa myöskin toisia, kosmillisia voimia – joitakin voimia, joita saattoi nimittää henkisiksi eli jumalallisiksi. Tiedämme, että Wallace lopulta tulikin spiritistiksi.

H.P.B. asettuu Salaisessa Opissaan juuri tälle kannalle. Hän selittää, minkä tähden olemme semmoisia, kuin olemme. Hän ei ole materialisti, vaan läpeensä spiritualisti. Ja millä tavalla Salaisen Opin tekijä piirtää meidän etemme ihmisen syntyperän ja ihmiskunnan kehityshistorian?

Hän sanoo, että ihmiskunnan syntyä ja kehitystä ajatellen on heti otettava huomioon kolme eri tekijää. Ihminen itse on kolminainen olento: henki, sielu ja ruumis. Jokainen ihminen tietää itsestään, että hän on ruumis, mutta myöskin että hän on sielu, joka tuntee, tahtoo ja ajattelee, ja lisäksi – ainakin parempina hetkinään – hän aavista olevansa henkiolento, kuolematon, joka vain on pukeutunut persoonallisuuteen, ajattelevaan, tuntevaan, tahtovaan. Tutkiessaan itseään ihminen tulee siihen johtopäätökseen, että hän on kolmiyhteinen olento, ja sentähden on myöskin hänen syntyperänsä kolminainen. Hänen kehityksessään on otettava huomioon kolme tekijää. Ensinnäkin on puhuttava hänen henkisestä alkuperästään. Sitten sielullisesta, persoonallisesta, – eli minänsä synnystä ja alkuperästä. Lopuksi on otettava lukuun hänen ruumiinsa kehityshistoria.

Salaisen Opin mukaan – niinkuin kaikki tiedämme – on ihmisen henki, hänen sisäisin olemuksensa ja varsinainen itsensä, syntyisin Jumalasta, s.o. suuresta, ainoasta elämästä, joka on kaiken takana. Ihminen ei ole tomun lapsi, ei ole yhtäkkiä eläväksi puhallettu. Ihminen on Jumalan lapsi, Jumalan Poika. Ihmisen henki on iankaikkinen, Jumalasta lähtenyt. Ei siis ajasta, vaan ikuisuudesta kotoisin. Ei ole koskaan syntynyt eikä tule koskaan kuolemaan. Ihmisen henki on ikuinen. Tämä on muistettava. Ja ihminen olisi todella ilman kaikkea toivoa – emme voisi ymmärtää niitä ristiriitoja, kärsimyksiä ja vaikeuksia, mitkä ihmistä kohtaavat hänen vaelluksessaan täällä maan päällä, ellei ihminen olisi kuolematon, iankaikkinen olento hengessään, ellei hänen henkensä olisi yhtä kaikkeuden kanssa. Hän on verrattavissa merenpisaraan, joka on yhtä meren kanssa. Voimme ottaa pisaran käteemme. Se on kädessämme ja se on samaa olemusta kuin meri, mutta sen oikea koti on meressä. Pudotamme sen takaisin mereen ja se on jälleen yhtä meren kanssa. Silti se voi olla pisara, joka tuntee olevansa meren pisara. Niin on myöskin ihminen Jumalasta lähtenyt ja on minä-olento, tajuntakeskus, yhtä samalla iankaikkisen Isän kanssa, niinkuin eräs suuri profeetta sanoi: „Minä ja Isä olemme yhtä.” Hän tunsu itsensä todelliseksi Jumalan Pojaksi; tunsu oman henkensä ja saattoi sanoa niin.

Mutta ihmisen sielu, hänen minuutensa, hänen minä-olemuksensa, joka on hengen ilmennys, se on tapa, millä henki tajuaa, millä ihminen henkenä voi tajuta itseänsä, ja voimme ymmärtää, että minä-tajunta on välttämätön hengen kehityksessä, jotta se voisi tulla tietoiseksi itsestään. Tämä ihmisen sielullisuus, hänen minä-tajuntansa on saanut alkunsa ajassa, tulee kenties myös loppumaan ajassa. Semmoisenaan ihmisen persoonallinen tajunta ei ole ikuinen. Ja vaikka hänen persoonallinen tajuntansa puhdistuu, kohoaa ja nousee jumalalliseksi minä-tajunnaksi, emme voi sanoa sittenkään, että se minä-tajuntana pysyisi ikuisesti. Saattaa olla, että hengelle tulee uusi, laajempi, korkeampi, ihmeellisempi ilmenemismuoto kuin minä-tajunta. Semmoinen tajunta, jossa ei voi olla enää mitään itsekkyyden välkettä. Emme tarvitse ajatella, että minä-tajunta olisi iankaikkinen. Henki on iankaikkinen, mutta minä-tajunta on saanut alkunsa ajassa ja saa

kenties loppunsa ajassa. Kuitenkin se on majesteettillisen pitkäikäinen. Se on satoja, tuhansia miljoonia vuosia vanha ja tulee kestävänsä mittaamattomia aikoja.

Ihmisen sielullisuus, joka on saanut alkunsa ajassa, on myös ajallisen kehityksen tulos. Salainen Oppi sanoo, että kaukaisia aikoja sitten meidän inhimilliset minämme syntyivät ihmiskunnan alapuolella olevasta luonnonvaltakunnasta – nimittäkäämme sitä eläinkunnaksi. Ihmisen monaadi, se henki, joka nyt on pukeutunut ihmisen muotoon, on äärettömien aikakausien kuluessa kulkenut läpi luonnon erilaiset valtakunnat. Se on asunut monenlaisissa elementeissä. Se on asunut kivikunnassa, kasvikkunnassa, eläinkunnassa, ja eläinkunnassa saanut ensimmäisen idun minuuteen. Mutta tämä ei ole tapahtunut tämän pään päällä, nykyisen maapallomme kehityksen aikana, vaan entisissä luomiskausissa. Salaisessa Opissa sanotaan, että se planeetta, joka nyt kuolleena kiertää meidän maatumme, äärettömiä aikakausia sitten oli asuttu planeetta, niinkuin meidän maapallomme nyt on. Siinä asui erilaisten luonnonvaltakuntien olentoja ja siinä me, jotka nyt olemme ihmiskuntana tämän maanpäällä, olimme eläinkuntana.

Tämä on tärkeä huomautus Salaisessa Opissa. Muistan omalta kouluajaltani, että kun uskontotunnilla tuli puhe darwinismista, sanoi opettaja puoleksi leikillään, että jos ihminen nyt olisi syntynyt esim. apinasta, miksi on yhä apinoita, jotka eivät synnytä ihmisiä, ja miksi emme yhä näe, että kasvi muuttuu eläimeksi ja eläin ihmiseksi? Koko teoria oli sillä kumottu.

Niin olisi, elleimme turvautusi Salaisen Opin laajempiin näköaloihin, joiden mukaan ihmiskuntamme on kerran mittaamattomia aikakausia sitten ollut eläinkuntana tai sitä vastaavana luonnonvaltakuntana – ei tämän maan päällä vaan maapallon edellisessä ruumistuksessa, kuussa. Täällä maan päällä olemme alusta saakka kuuluneet ihmiskuntaan.

Olimme syntyneet ihmis-minuuksina äärettömiä aikakausia sitten. Mutta koska olimme syntyneet jonkunlaisina aavistavina, hapuilevina minuuksina eläinkunnassa, pysähdyimme kehityksessämme silloin ja jäimme autuaallisessa taivastilassa odottamaan tilaisuutta syntyäksemme uudelleenlaisiin olosuhteisiin uudella planeetalla. Emme silloisella kiertotähdellä voineet syntyä ihmismuotoihin, sentähden että kuuplaneetan ikäkausi oli loppumassa silloin. Täytyi odottaa uutta kiertotähteä, joka tarjoisi ihmismuotoja meille asunnoksi, ja niin jäimme odottamaan nykyistä maapalloa, joka todella on tarjonnut meille tilaisuuden syntyä ihmisen muotoon – ihmisen muotoon, jonka ihmeellinen ruumis tekee hänelle mahdolliseksi ajatella, tuntea ja tahtoa. Ihminen yksin voi tuntea sisäisen vapautensa – ainakin kuvitella olevansa vapaa, jumalallinen olento.

Täten tulemme kolmanteen tekijään syntyperässämme, nimittäin näkyväiseen fyysilliseen ruumiiseemme.

Mistä me pieninä ihmisminuuksina, aivankuin hienoina kipinöinä, jotka elimme oman henkemme liepeillä, saimme inhimilliset muodot? Loimmeko ne itse?

Kuinka semmoiseen olisimme kyenneet? Emme olleet ennen asustaneet ihmisen muodossa. Emme osanneet ihmismuotoa luoda. Sentähden tällä maapallolla tapahtui lyhyesti sanoen suuri avunannon näyte, avunanto toisten olentojen puolelta. Meille annettiin inhimilliset muodot lahjaksi. Ne, jotka olivat olleet ihmiskuntana tuossa kaukaisessa tähdessä – kuussa –, missä me olimme eläinkuntana, olivat siinä asemassa, että saattoivat – niinkuin heidän velvollisuutensa oli – antaa meille ruumiit. Niinpä nuo n.s. „kuupitrit” synnyttivät itsestään oman tahtonsa ja ajatuksensa voimalla ja omalla uhrautuvalla työllään antoivat itsestään inhimillisen ruumiin kuvan. Ei fyysillistä muotoa, mutta näille silmillemme näkymättömän kuvan ihmisen olemuksesta, n.s. eetterihaahmon. Tämän kuvan me saimme ja sen kuvan ympärille on rakennettu inhimillinen ruumis.

Tahdon tässä huomauttaa eräästä seikasta, jonka liian usein unohdamme. Olemme saaneet fyysillisen näkyväisen ruumiin lahjaksi. Emme olleet niin kehittyneitä ihmisminuuksia, silloin kun saimme elävän eetteriruumiin – jonka ympärille sitten muodostui fyysillinen ruumis, – että todella olisimme osanneet oikealla tavalla käyttää sitä. Se annettiin meille lahjaksi. Saimme talon, missä asua, joka oli parempi kuin me itse. Emme olleet ansainneet semmoista palatsia, jossa saimme asua. Olimme kuin köyhiä kerjäläisiä, jotka siirrettiin asumaan komeaan linnaan ja tietämättömyydessämme olimme sangen hämmästyneitä ihmeellisessä asumuksessamme.

Tätä emme saa unohtaa. Näkyväinen, fyysillinen ruumiimme on alusta saakka ollut viisaampi kuin me itse sielullisina olentoina. Olemme sielullisina olentoina miljoonien vuosien kuluessa kehittyneet semmoisiksi, kuin nyt olemme, mutta meidän ruumiimme olivat alusta lähtien viisaampia kuin me. Niihin kätkeytyy suurempia luonnon salaisuuksia kuin mistä meillä on aavistustakaan, ja sentähden semmoinen filosofi kuin Nietzsche ei ollut väärässä sanoessaan: „kunpa edes oppisimme kuuntelemaan oman ruumiimme ääntä”.

Tähän lausuntoon sisältyy syvää viisautta, sillä meidän henkinen kehityksemme vie siihen, että meidän täytyy oppia kuulemaan ruumiimme ääntä; se puhuu viisaasti. Meidän ei koskaan tarvitsisi olla sairaita, ei koskaan tehdä syntiä tai olla pahoja ja ilkeitä, jos osaisimme vilpittömästi ja selvästi noudattaa oman ruumiimme hiljaista ääntä. Mutta sitä emme osaa. Ruumista, jonka olemme saaneet lahjaksi, ihmeellistä taideteosta, emme kykene vielä käyttämään oikealla tavalla.

Tämmöinen on Salaisen Opin esitys ihmisen syntyperästä: Ihmisen henki on Jumalasta. Sielu, minäolento on pitkän evolution tulos. Ruumis on annettu hänelle lahjaksi, jotta hän sen avulla oppisi tulemaan siksi, mitä hän syvimmillä on. Hänen sielullinen olemuksensa on ihminen ja henki hänen takanaan on jumalallinen; mutta ihminen ei vielä ole sitä, mitä hän on.

V. ROTUJEN HISTORIAA.

Kun tunnettu englantilainen matkailija kapteeni Cook vuonna 1773 saapui Pääsiäissaareen, ihastuivat hän ja hänen seuralaisensa sen – muuten aution saaren – nähtävyyksistä. Saari on – niinkuin tiedämme – Tyynessä Valtameressä, pitkän matkaa suoraan itäänpäin Uudesta Seelannista, Uuden Seelannin ja Etelä Amerikan välillä. Tämä Pääsiäissaari on jäänyt viime aikoihin saakka jonkinlaiseksi historialliseksi arvoitukseksi meidän tiedemiehillemme.

Mitä sitten Cook ja hänen seuralaisensa näkivät tällä saarella? He näkivät suuren joukon – noin 150 kappaletta – sängen hämmästyttäviä kuvapatsaita. Saarelle oli rakennettu lavoja, 8 metriä korkeita ja 170 m. pitkiä, ja kullekin lavalle oli asetettu 20 kuvapatsasta. Kuvapatsaista oli osa hävinnyt, mutta 150 oli jäljellä. Ja minkälaisia nämä patsaat olivat? Ne olivat eri kokoisia, mutta pienin niistä oli 6 m. korkea ja suurin 23 m. korkea. Ne esittivät ihmisiä. Ehkä voi sanoa, että kuvapatsaissa pää oli suurimpana osana. Vaikka se ei vienyt puoltakaan kuvapatsaasta, teki se kuitenkin sen vaikutuksen, että sille oli annettu suurempi koko tai sitten vartalolle pienempi koko, kuin mitä oli sillä olennolla, jota oli tahdottu kuvata.

Kasvot ovat kaikki samaa tyyppiä, kuitenkin jokainen kuin muotokuva, yksilöllinen ja eroava toisista. Jokaisen otsa on verrattain matala, leuka erityisen voimakas ja silmiin pistävä, nenä iso ja leveä, silmät kuin ihmisellä ainakin. Mutta ilme näissä kasvoissa on kaikilla erikoisen ankara, tahdonvoimainen, miltei majesteettillinen, samalla kuitenkin tuima ja kova. Niiden ilmeessä on sydämättömyyttä, niinkuin semmoisten ihmisten kasvoissa, jotka panevat toimeen, mitä tahtovat; heille ei mikään keino ole paha, kun he tahtovat viedä jotakin päämäärään. Patsaissa on kuvattu heidän vartalonsa – osa jaloistakin, – mutta ne ovat suhteellisesti pienemmät kuin kasvot. Takaa ovat kaikki kuvat onttoja.

Tämä oli hämmästyttävää Cookille ja hänen tovereilleen, eikä ymmärretty, mitä se oli. Eivät myöhemmätkään tutkijat tienneet, mistä sivistyksestä nuo kuvat olivat kotoisin ja mitä ne esittivät. Vasta meidän päivinämme on tämä probleemi ehkä saanut hieman enemmän valaistusta.

Eräs Uuden Seelannin yliopiston tiedemies tohtori Macmillan Brown, joka oli suorittanut laajoja tutkimuksia Etelä-Amerikassa, tutkinut Tyynenmeren saaria ja sen historiallisia salaisuuksia, teki muutamia vuosia sitten, kun hän tuli niin sanotuille Karolina-saarille ja siellä eräälle Ponape nimiselle saarelle, jota ei ennen oltu havaittu, sängen huomattavan löydön.*) Hän löysi nimittäin raunioita, nähtävästi jostain vanhasta kaupungista. Ne käsittivät viisitoista neliökilometriä. Rakennukset eivät olleet ehjiä, mutta oli paljon muuria ja seiniä, tavallisesti neljän, viiden metrin paksuisia, ja mitä oli jäljellä, olivat kymmenen metrin korkuisia. Mutta tohtori Brown sanoo, että eivät ne ole suuresti muuttuneet; tuntuu siltä, kuin rauniot olisivat voineet olla melkein kuinka vanhoja tahansa. Varmasti ne ovat voineet pysyä semmoisina kymmeniä tuhansia vuosia, sillä eivät niitä tuulet ja myrskyt pysty hävittämään. Ne on rakennettu, nämä vallit ja seinät, semmoisista kivistä, joista ainakin suurimmat painavat – kun toht. teki laskelmiaan – kolmekymmentä tuhatta kiloa. Saattaa tuntua käsittämättömältä, miten tuommoinen kaupunki on syntynyt, kuka semmoisen kaupungin on rakentanut ja mikä valtakunta täällä on ollut. Sehän on vain pieni saari ja siinä ei ole muuta kuin raunioita, samalla tavalla kuin Pääsiäissaarella on vain kuvapatsaita. Tohtori Brown julkaisi v. 1929 kirjan „Tyynenmeren kansoja ja arvoituksia”. Siinä hän puhuu tästäkin löydöstä ja arvelee, että ei suinkaan tämä tämmöinen ole muuten selitettävissä, kuin että on ollut ihmeellinen maanosa täällä Tyynessämeressä.

*) Vrt. *Basil Crump, Evolution as outlined in the archaic eastern records. Henri Vetch, Publisher. Peking 1930.*

On ollut suuria Napoleonin ja Aleksanterin tapaisia kuninkaita, jotka ovat pakottaneet alamaisiaan suurilla ponnistuksilla rakentamaan tämmöisiä jättiläismäisiä rakennuksia.

Olisimmehan voineet täällä Europassa silloin jo, kun pitkin vuosisatoja ja vuosituhansia katselimme Keopsin pyramiidia, – ihmetellä, kuinka suurenmoisella insinööritaidolla se oli rakennettu. Isot ja painavat kivet oli liitetty toisiinsa niin hyvin, ettei mitään muurauslaastia tarvittu, eikä ohuinkaan lehti olisi voinut mahtua kivien väliin. Ja kivet ovat korkealla, sillä pyramiidit ovat korkeampia kuin mitkään meidän rakennuksemme. Olisimme voineet niitä katsellessamme jo ihmetellä, miten ne olivat syntyneet ja aikaansaadut. Tosin saimme kuulla juutalaisten historiasta, että juutalaisia Egyptissä oli piinattu, että faaraot olivat sortaneet kansaa ja pakottaneet sitä rakentamaan ennen kuulumattomia rakennuksia kunniaksi ja hautakammioiksi kuninkailleen, – ja tämä oli tapahtunut noin pari tuhatta vuotta e. Kr. Mutta kun tieteelliset tutkijamme kävivät itse Egyptissä ja ottivat huolellisemmin tarkastaakseen pyramiidi-rakennuksia y.m. muistomerkkejä, tulivat he siihen johtopäätökseen, että esimerkiksi Gizeh'n suuri pyramidi oli rakennettu ainakin neljä tuhatta vuonna e. Kr. Tämä oli arveluttava isku kristityille ajanlaskuille. Sillä tähän saakka – minunkin lapsuudessa – ajateltiin ihmiskunnan historiasta, että v. 4000 e. Kr. luotiin maailma! Sentähden Raamatunhistorian mukaan, jota kouluissa opimme, pyramiidit rakennettiin paljon myöhemmin. Kaikki tuommoinen laskeminen on näyttänyt sängen epävarmalta, sillä kun on tarkempia tutkimuksia tehty isoimman pyramiidin suhteen, on havaittu, kuinka ihmeellisesti se on rakennettu sekä sisältä että ulkoa, – niin suurella taidolla ja tiedolla, tähti- ja maantieteellisiä y.m. tosiseikkoja silmällä pitäen, että ei voida sanoa, onko pyramiidi rakennettu neljä vai seitsemän tuhatta, vaiko kaksikymmentäseitsemän tuhatta vuotta ennen Kristusta!

Tämmöiset havainnot ja löydöt, joita on tehty viimeisimpinä aikoina, ovat omiansa näyttämään, että H.P.B:n Salainen Oppi ei sittenkään tainnut puhua paljasta satua, kun se puhui ihmiskuntamme menneistä ajoista ja avasi näköaloja, joista ei kenelläkään ennen sitä ollut aavistusta ja joita ei 1880-luvulla mainittu kuin mielikuvitustuotteina.

Kun nyt Salaisen Opin valossa tahdomme luoda silmäyksen tähän ihmiskunnan historiaan meidän maapallollamme, emme ihmettele Salaisen Opin laskuja ja lukuja. Salaisen Opin mukaan on ihmiskunta elänyt tällä maapallolla kolmesataa miljoonaa vuotta; mutta ei tämmöisenä fyysillisenä ihmiskuntana. Kahteen sukupuoleen jakautuneena on ihmiskunta Salaisen Opin mukaan elänyt täällä kahdeksantoista ja puoli miljoonaa vuotta. Salainen Oppi sanoo, että tätä nykyä elämme viidennessä eli arjalaisessa juurirodussa. Ennen tätä – joka syntyi miljoona vuotta sitten – on elänyt neljä juurirotua. Ensimmäistä sanottiin pyhäksi ja se asui pyhässä Häviämättömässä Maassa Pohjoisnavan luona. Tämä ensimmäinen juurirotu oli eetterinen, meidän silmillemme nyt näkymätön, joten se ei voinut jättää mitään fyysillisiä jälkiä itsestään. Eilen viittasimme siihen, että ensimmäinen juurirotu ei ollutkaan meidän nykyistä ihmiskuntaamme, vaan oli kokoonpantu olennoista, joita edellisen maailmankauden pitkälle kehittyneet ihmiset, n.s. „kuupitrit” synnyttivät. Kuupitrit, nämä kaukaisten luomispäivien ihmiset lahjoittivat meille tämän fyysillisen, ruumiillisen muodon, mutta ei fyysillisenä, vaan eetterisenä siemenenä. Sentähden Salaisessa Opissa sanotan, että ensimmäinen juurirotu syntyi siten, että kuupitrit erottivat itsestään „tshaajansa” eli haamunsa ja seitsemän tämmöistä alkuihmistä asetettiin asumaan Pyhään Maahan. Ne olivat siis meidän ruumiillisten olemustemme esi-isät. He asuivat Pyhässä Maassa, joka vielä on olemassa – sanotaan, – mutta jonne ei kukaan pääse. Sillä ei tarkoiteta arvatenkaan, että ei Pohjoisnavalle päästäisi, vaan tarkoitetaan, että Pyhä Maa on kätkeyty jäiden alle ikuisesti. Tässä maassa, joka silloin oli kesäinen maa, koska maapallomme akseli oli toisessa kaltevuudessa, asuivat ensimmäiset kuolemattomat olennot. Niillä ei ollut minuutta, järkeä, ajatuskykyä . . . Ne olivat vain ihmisten varjoja, eläviä kummituksia.

Toinen juurirotu syntyi siten, että alkuperäiset ihmishaamat olivat tulleet vanhoiksi ja ikäänkuin kuolivat, mutta samalla syntyivät uudestaan, eroittaen itsestään toisen ihmisen ja siten synnyttäen toisen juurirodun, joka niinkään oli ainoastaan eetterinen. Siis näkymättömissä, joten ei siitäkään voi olla mitään jälkeä. Se asui Pohjoisnavasta etelään päin olevassa maassa. Siitä mainitaan vanhoissa kansantaruissa.

Kreikkalaiset puhuivat „hyperborealaisista”, jotka asuivat pohjoistuulten toisella puolen. Kun muinaiset kreikkalaiset elivät Euroopassa, oli Pohjois-Eurooppa kylmänä. Siellä oli vain jäätä. Eivät kreikkalaiset siis voineet puhua hyperborealaisesta kansasta, joka eli jäiden seassa, vaan heidän tarunsa oli vanha perintätieto ihmisistä, jotka elivät pohjoisessa silloin, kun maa oli sulana ja kauniina.

Sitten tuli kolmas juurirotu, polveutuen toisesta sillä tavalla, että tämä hikoilemalla puristi itsestään ulos munia, joista syntyi inhimillisiä eetterisiä olentoja. He asuivat sillä mantereella, joka on vajonnut Tyynenmeren syvyyteen ja jota manteretta H.P.B. nimitti Lemuriaksi. Hän ei itse keksinyt nimeä. Eräs eläintieteilijä P. L. Sclater oli sen keksinyt. Tämä oli tutkimuksissaan johtunut siihen, että on täytynyt olla Tyynenmeren luona manner, josta oli levinnyt eläimiä molemmin puolin, Aasiaan ja Amerikkaan. Hän siis jo ennen Salaisen Opin ilmestymistä oli puhunut valtameren uponneesta mantereesta. Sitä pidettiin vain olettamuksena, mutta H.P.B. omaksui nimen ja sanoi, että Sclater oli keksinyt oikean selityksen, sillä Tyynenmeren pohjassa makasi vanha mannermaa.

Lemurian mannermaalla tapahtui se ihmeellinen asia, että ihmiskunta, joka siihen saakka oli eetterinen, „puettiin nahkoihin” – niin kuin Vanhassa Testamentissa kerrotaan. Toisin sanoen ihmiset tulivat fyysillisiksi, ruumiillisiksi olennoiksi kolmannella mantereella. Siellä tapahtui vielä sekin, joka varsinaisesti pani alulle nykyisen ihmiskuntamme, se nim., että ihmiset jakautuivat kahteen sukupuoleen. Ensimmäinen juurirotu oli suvuton, samoin toinen, jossa ehkä jo alkoi kaksisukuisuus. Kolmannen juurirodun alussa olivat yksilöt kaksisukuisia. Kun he sitten pukeutuivat fyysillisiin ruumiisiin, tuli heistä kaksineuvoisia. Kaikki ihmiset olivat alussa kaksineuvoisia. Nähtävästi tähän viitataan Vanhan Testamentin luomiskertomuksessa. Aatami luotiin yksin maan tomusta; vasta myöhemmin hänestä erotettiin kylkiluu, josta tehtiin Eeva. Tämä siis viittaa siihen, että Aatami oli kaksisukuinen itsessään, mutta että jonkun prosessin kautta hänestä erotettiin toinen sukupuoli. Hän jäi mieheksi, ja Eeva, joka oli hänen olemuksestaan, tuli toiseksi sukupuoleksi, naiseksi. Tällöinen näytelmä tapahtui kolmannessa juurirodussa Lemurian mantereella. Kahdeksantoista ja puoli miljoonaa vuotta on ihmiskunta siitä lähtien ollut kaksisukuinen.

Kun nyt ajattelemme Karolina-saaren jättiläismäisiä taloja ja Pääsiäissaaren suuria kuvapatsaita, ehkä meidän ei ole niin vaikea uskoa, mitä Salainen Oppi sanoo – nimittäin, että nämä ihmiset Lemurialla olivat jättiläisen kokoisia. Ei ole todennäköistä, että kuvapatsaita olisi tehty kahdenkymmenenkolmen metrin korkuisiksi, jolleivät ihmiset Lemurialla olleet jättiläisiä. Kansojen saduissa – Suomenkin – puhutaan yksimielisesti jättiläisistä, jotka olivat isoja ja pelottavia. Ja vaikka ei yksityiskohdittain olisikaan perää noissa saduissa, kuvastuu niistä kuitenkin vanha muisto ja tieto siitä, että ennen maailmassa on ollut jättiläisiä. Mooseksen kirjoissakin puhutaan niistä (gibborim). Ei liioin ole mahdotonta, että jättiläisten jälkeläisiä on voinut elää myöhempinäkin aikoina, sillä Salainen Oppi kertoo, että neljännessäkin juurirodussa oli jättiläisihmisiä.

Kolmas juurirotu sai panna alulle ensimmäisen kulttuurin. He saivat oppia rakentamaan kaupunkeja, tekemään kuvapatsaita y.m. Itsekö he tätä sivistystä vähitellen keksivät?

Meidän on ymmärrettävä eräs seikka. Lemurian mantereella tapahtui n.s. „järjenpoikain (maanasaputrain) ruumistus”. Toisin sanoen; me nykyiset ihmisminät tulimme taivaista päin elähtämään niitä ihmismuotoja, joita meitä varten oli luotu. Ensimmäisen ja toisen juurirodun aikana vielä uinuimme ja näimme unta taivaissa, sillä, kuten eilen mainittiin, ihmisiksi olimme syntyneet kaukaisia maailmankausia sitten. Olimme kuun astraalisessa piirissä odottamassa taivaallisessa lepotilassa, ja vasta kun oli meitä varten valmistettu fyysilliset ihmisruumiit – tosin jättiläismäiset ja ehkä rumat nykyisen kauneusaistin kannalta –, saimme tilaisuuden syntyä maan päälle – ei kaikki yht'aikaa, mutta vähitellen. Ihminen on jälleensyntyvä olento.

Kolmannen juurirodun aikana ihmiskunta tuli nykyisen kaltaiseksi, ja koska maailmankaikkeudessa vallitsee rakkauden ja avunannon laki, määräisivät korkeimmat Jumalat, että lapsi-ihmiskuntaa on kehittyneempien olentojen mentävä auttamaan. Toisesta tähdestä, jossa oli pitkälle kehittyneitä ihmisolentoja, adepteja ja viisaita mestareita, muutti silloin joukko jumalallisia, kuningasmaisia olentoja, profeettoja ja tietäjiä, meitä lapsi-ihmisiä auttamaan ja ohjaamaan ensimmäisissä askeleissamme. Nämä jumalalliset ihmiset, jotka tulivat Venus-tähdestä, olivat meidän ensimmäisiä opastajiamme ja opettajiamme. He opettivat, miten maata on viljeltävä, he opettivat asuntoja ja kaupunkeja rakentamaan. He panivat alulle ensimmäisen sivistyksen ja perustivat ensimmäisen uskonnon, n.s. viisaus-uskonnon. Silloin ei ollut vielä monta kieltä; kaikki puhuimme yhtä, alkuperäistä, soinnukasta kieltä. Kaikilla oli kolmas, sisäinen silmä päässä, jonka avulla näimme semmoista, mitä ei voinut nähdä fyysillisillä silmillä. Sillä näimme toisiin, sisäisiin maailmoihin; olimme ainaisessa yhteydessä henkimaailman kanssa. Ulkonaiset silmät vähitellen kehittyivät, mutta kolmannella silmällä näimme näkymättömään maailmaan eikä kenenkään tarvinnut olla epätietoinen siitä, että ne ihmiset, jotka autoivat, olivat viisaita ja suuria olentoja. He näet loistivat kirkkaudella, jommoisella meistä ei kukaan loistanut, ja sentähden seurasimme kuin uskolliset koirat heitä ja opimme sivistyksen ensimmäisiä alkeita.

Vihdoin tuli kolmannenkin mantereen aika hävitä ja hajota, ja ihmiskunnan oli muutettava neljännelle mantereelle, jota nimitetään nimellä „Atlantis” ja joka on vajonnut Atlantin meren syvyyteen. Siitä puhutaan selvästi vanhoissa perintätiedoissa. Kun Plato kävi Egyptissä, kertoi eräs vanha pappi hänelle kohtia ihmiskunnan historiasta ja näytti hänelle tauluja, joita papit Egyptissä olivat pitäneet monen tuhannen vuoden aikana, ja niissä esiintyy yhdeksäntuhatta vuotta e. Kr. – nyt siis 11 – 12 tuhatta vuotta sitten – semmoinen tapahtuma, että Välimeren länsipään eli Gibraltarin portin ulkopuolella oleva suuri saari „Poseidon” eli „Atlantis” vajosi meren syvyyteen. Oli ollut hirmuinen vedenpaisumus, joka oli upottanut miljoonia ihmisiäkin meren aaltoihin. Plato kirjoitti sen mukaan „Timaioksensa”. Me nykyiset ihmispolvet emme viisaudessamme kiinnittäneet mitään huomiota tähän Platon tiedonantoon; se oli satua. „Maailma oli luotu kuusi tuhatta vuotta sitten; eihän kaksitoista tuhatta vuotta sitten voinut yksi maanosa hävitä!”

Nyt emme enää naura, tieteellisissä piireissä jo uskotaan, että Atlantis-tarussa oli perää. Atlantis on ollut olemassa – ja siinä me elimme alussa jättiläismäisinä, sitten pienentyen nykyiseen kokoon. Jättiläisaskelin etenimme Atlantiksella aineellisessa kulttuurissa; siellä jo koneilla lennettiinkin esim., mutta ihmiset luonnostaan jakautuivat kahtia. Toiset ihmiset seurasivat suuria viisaita opettajia heidän siveellisissä opetuksissaan, toiset taas semmoisia olentoja, jotka houkuttelivat heitä käyttämään kykyjään, järkeään ja voimiaan itsekkäisiin tarkoituksiin. Sentähden puhutaan Atlantis-maan yhteydessä suuresta sodasta valkoisten ja mustien välillä, joka sota lopulta hävitti Atlantis-maan. Tästä ottelusta hyvien ja pahojen välillä on kaikissa kansoissa säilynyt muisto – meidän Kalevalassammekin. Vaikka sota päättyi valkoisten voittoon, oli aika Atlantiksen materialistisen kulttuurin hävitä ja viidennen, nykyisen juurirodun syntyä. Atlantiksesta oli muuttanut siirtokunta nykyiseen Egyptiin. He olivat rakentaneet egyptiläiset pyramiidit ja sijoittaneet siihen viisauksoulun.

Viidennen juurirodun, joka nyt elää maan päällä, koti on Aasian ylängöillä. Sinne oli siirtynyt pyhien ihmisten retkikunta (Noakin arkki) Atlantiksesta. He saivat tehtäväkseen synnyttää uuden ihmiskunnan. Sieltä on kotoisin meidän viides indo-eurooppalainen, arjalainen rotumme.

Geologiset ja etnologiset tutkimuksemme ulottuvat monia vuosituhansia taaksepäin, joten tiedämme varmasti esimerkiksi, että Suomen heimo oli neljä tuhatta vuotta sitten kantaheimona Venäjällä, jota seikkaa ennen vain aavistettiin. Nykyiset tutkimuksemme kaikilla aloilla selventävät ja osoittavat, että H.P.B:n Salaisessa Opissa ei ole toistettu turhanpäiväisiä kaskuja, vaan epäilemättä esitetty historiallisia asioita.

VI. YKSILÖN ELÄMÄ.

Luonnollista kehitystä seuraava ja tarkkaava tiede, varsinkin biologinen ja fysiologinen tutkimus, on tehnyt huomattavan havainnon ihmisen suhteen, sen nim., että jokaisen ihmisyksilön kehityshistoriassa toistuu koko ihmisen ja ihmisrodun pitkä kehitys. Ihmisen kehityshistoria ei tietenkään ala silloin, kun hän syntyy maailmaan. Ihmisyksilön kehitys alkaa silloin, kun hän sikiönä syntyy äidin kohdussa. Kun nyt tieteellinen tutkimus on seurannut sikiön asteettaista muodostumista, on se tullut siihen johtopäätökseen, että ihmisen sikiö läpikäy kaikki orgaanisen elämän muodot. Sen ensimmäinen muoto muistuttaa luonnossa vielä tavattavaa alkuelämää, ameebaa, ja siitä vähitellen kehittyy jonkunlaisen kasvimuodon kautta eläimellinen elämä. Vasta pitkän ajan kuluttua sikiön eläimellinen muoto muuttuu ihmisen kaltaiseksi. Tieteellinen tutkimus on todennut, että samanlainen sikiön eläimellinen muoto tavataan eläintenkin sikiöissä. Siten tiede on saanut tuen siihen olettamukseensa ja oppiinsa, että ihmisenkin muoto on pitkän kehityksen tulos, jossa kehityksessä se on läpikäynyt m.m. eläimen muodon. Vasta silloin kun sikiö pukeutuu inhimilliseen muotoon, alkaa siinä ihmisen kehityshistoria. Päivä päivältä tämä sikiö kehittyy, kunnes se lopulta syntyy maailmaan pienenä avuttomana ihmislapsena, joka puolestaan vasta vuosien vieressä kehittyy ihmiseksi varsinaisessa merkityksessä, olennoiksi semmoiseksi, jossa on järkevä minä-tajunta ja joka tuntee itsensä vastuunalaiseksi omista teoistaan. Onpa tieteellinen tutkimus ollut havaitsevinaan, että ihmisyksilö myöskin omassa kehityksessään näkyväisessä muodossa maan päällä muistuttaa elämänsä kuluessa varhaisempien ihmisrotujen elämismuotoja. Puhutaan yleisesti siitä, että lapsi jonakin aikana elämässään käy läpi „intiaani-kauden”, jolloin hänen välttämättä täytyy leikkiä sotaa ja olla innokas metsästäjä; voidaanpa väittää, että lapsi läpikäy ryöväri-periodin, jolloin hänen välttämättä täytyy leikkiä ryöväriä. Tiede pitää näitä lapsen ruumiillisia ja psykologisia kehityskausia jälkikäikään ihmiskunnan yleisestä kehityksestä. Koko ihmiskunta – arvelee tieteellinen tutkimus – on joskus ollut intiaanien tasolla, jolloin kaikki sotivat kaikkia vastaan; ja joskus ryövärien tasolla, jolloin vahvemmat pääsivät voitolle heikommista.

Tämä „biogeneettinen laki”, jonka tiede on todennut – samoin kuin „ontogeneettinen” – saa vielä selvemman valaistuksensa, kun ajattelemme ihmiskunnan kehityshistoriaa Salaisen Opin kannalta. H.P.B. puhuu näistä asioista Salaisessa Opissa ja viittaa ilolla siihen tosiseikkaan, että tieteellinenkin biologia on samoja havaintoja tehnyt. Mutta Salaisen Opin valossa saamme selvemmän ja laajemman kuvan ihmissikiön ja lapsen kehitysvaiheista; niissä todella toistuu ihmiskunnan pitkä historia semmoisena kuin vanhat perinnäis- ja salaiset tiedot sitä esittävät. Niinpä esimerkiksi sikiön ensimmäiset alkuasteet muistuttavat meille sitä aikaa, jolloin meidän „monaadimme” eli sisäinen jumalhenkemme, oli puettuna niihin elämänmuotoihin, joita tässä meidän maapallollamme nimitämme kivikunnaksi, mutta jotka eivät välttämättä ole olleet tämänmuotoisia silloin, kun itse vaelsimme „kivikunnan” läpi. Kivikunta tässä meidän maapallollamme on ainoastaan ilmennys ajatusmuodosta, joka on tavattomasti pitkä-ikäinen, melkein ikuinen, ja jonka välityksellä tajunta, henki, saattaa vielä vain rajoitetun pienessä ja ahtaassa muodossa ilmetä. Kivikunta täällä maan päällä tuntuu meistä elottomalta. Meidän tietemme sanoo, että sen elämä on epäorgaaninen; mutta Salainen Oppi huomauttaa, että semmoista eroa ei pidä tehdä. Ei ole orgaanitonta elämää, ei mitään kuollutta. Kaikki on elämää luonnossa ja maailmankaikkeudessa. Sentähden vuoremmen ja kaikki kivennäiset elävät. Mutta niiden elämä on suuresti peitossa meidän silmiltämme ja mittaamattoman pitkä meidän elämäämme verraten. Niiden kokemukset ovat pitkiä ja hitaita. Ehkä ne, monaadit kivikunnassa, pääsevät satojen miljoonien vuosien perästä ylimalkaiseen tajuntaan siitä, että tila on erilainen suuressa yksimuotoisessa ruumiissa silloin, kun aurinko paistaa, ja silloin, kun sataa. Mutta meidän kuvamme hengen elämästä kivikunnassa jää tietysti vaillinaiseksi ja epämääräiseksi. Paremminkin

ymmärrämme elämää kasvukunnassa. Sanomme, että siinä on elämä orgaanista laatua. Salaisen Opin valossa sikiön elämä alkuasteella muistuttaa kivikunnan tilaa ja myöhemmällä asteella kasvukunnan elämää, ja sitten taas myöhemmällä – eläinkunnan elämää. Ja muistakaamme, että Salaisen Opin valossa nämä vaiheet meidän omassa kehityksessämme ovat äärettömien ikuisuuksien takana. Emme osaa sitä aikaa kuvailla, jolloin meidän henkemme asusti kivikunnassa. Se oli kaukaisella tähdellä, äärettömiä aikakausia sitten. Samoin on kulunut sanomattoman pitkiä aikakausia siitä, milloin meidän henkemme asusti kasvukunnassa kaukaisessa tähdessä.

Emme osaa edes muistella, millä tavalla henkemme asusti eläinkunnassa, vaikka tämä on lähinnä inhimillistä kehitystämme, koska se Salaisen Opin mukaan tapahtui sen luomispäivän kuluessa, jota nimitetään „kuupäiväksi”, kuun luomiskaudeksi. Sikiön nopea kehitys toistaa nyt keskitetysti näitä äärettömän kaukaisia aikoja. Tämä sikiön kehitys ei Salaisen Opin mukaan viittaa siihen, että me ihmiset olisimme syntyneet eläinkunnasta ja kasvukunnasta tällä pallolla, se vain toistaa ja tuo mieleemme äärettömän kaukaisia periodeja henkemme kehityshistoriassa. Vasta kun sikiö tulee ihmisen muotoiseksi ja alkaa elää varsinaisen ihmisen elämää äidin kohdussa, vasta silloin lähestymme maapalloa ja niitä aikoja, joita täällä olemme viettäneet. Ensin ylimeno eläinmuodosta ihmismuotoon muistuttaa kaukaista aikaa kuukaudessa, mutta vie samalla ajatuksemme ja huomiomme maapalloon ja tähän kehitysvaiheeseen, koska Salaisen Opin mukaan ei meidän ihmisminäimme saanut inhimillistä muotoa kuukaudessa, vaan syntyi eläimessä. Vasta tällä maapallolla saavutimme inhimillisen muodon. Se tapahtui – kuten eilen kerrottiin – toisten avulla. Tämä alkuaika maapallolla, jolloin emme vielä olleet inhimillisinä minuuksina mukana, jolloin ainoastaan ruumiimme vähitellen kehittyivät, kuvastuu nähtävästi sikiön niissä kehityskausissa, jolloin se on inhimilliseksi muuttunut, mutta vielä elää kohdussa. Voimme ainakin sanoa, että ensimmäinen ja toinen juurirotu – jolloin emme vielä, niinkuin muistamme, olleet mukana, vaan jolloin ainoastaan fyysiset ruumiit luotiin – kuvastuu sikiön eläimessä kohdussa, jolloin kaikki on ilman tajuntaa, ilman inhimillistä minää, ja tapahtuu vielä pimeässä meidän kannaltamme. Vasta, kun ihminen syntyy maailmaan, muistuttaa hänen elämänsä ylimenoa eläimestä ja toisesta juurirodusta kolmanteen. On kuin kolmannen juurirodun elämä alkaisi näkyä, kun ihmislapsi syntyy tähän maailmaan. Syntyessään hänellä ei vielä ole inhimillistä minää. Hän on avuton ihmislapsi, josta tulee kehittymään inhimillinen minä ja vastuunalainen sielu. Hän on vielä kuin elävä kone tavallaan; ihmettelevä olento, joka ei tiedä vielä, mitä tämä kaikki on. Lapsen eläimessä, sen alkuasteella, näkyy jonkunlainen jumalallinen vaisto. Vaikka lapsi osaa hymyillä, itkeä, ojentaa kätensä äidilleen . . . , ei siinä vielä ole minä herännyt, niinkuin ei kolmannen juurirodun alussakaan ollut mitään minää, vaan ihmiset olivat vielä älyttömiä. Lapsuuden ensimmäinen aika on paradiisimaista aikaa. Ihmislapsi vaelttaa itse avuttomana ja turvattomana, mutta vanhempiensa huoltamana, ohjaamana ja auttamana. Kun lapsessa minä herää, hän ensin nimittää itseään nimellä, sitten hän sanoo „minä”. Olen ollut huomaavinani, että nykyaikainen lapsi alkaa varhemmin nimittää itseään minäksi. Sanottiin ennen, että „minä” herää lapsessa vasta seitsenvuotiaana, mutta kyllä se nykyään herää jo kaksi-, kolmevuotiaana. Ja niin pian kuin minä herää lapsessa, tulee hänestä ihminen, jonka selvästi osaamme erottaa eläinkunnasta; vaikka lapsella ei ole muuta kuin eläimelliset vaistot, on se kuitenkin ihminen, ja semmoinen ihminen, kuin ihmiset olivat kolmannen juurirodun alussa, nimittäin sukupuoleton. Vaikka me muut tiedämme, että toinen lapsi on poika ja toinen tyttö, ei lapsella itsellään alussa ole selvää tietoa siitä. Ja se on meidän vanhempien ihmisten mielestä lapsuuden ihanteellisuus. Nimitämme sitä lapsen viattomuudeksi. Lapsi ei itse tiedä olevansa sukupuolilento, ja hän on silloin suloinen, viehättävä ja jumalallinen. Tämä muistuttaa mieleemme paradiisitilaa kolmannessa juurirodussa, jolloin ihmiset olivat ilman sukupuolia ja myöhemmin kaksineuvoisia. (Ohi mennen olkoon sanottu, että embryologisesti sikiö on jonkin aikaa kaksisukuinen; vasta kehityksen kuluessa toinen jää voitolle ja toinen jää syrjään.)

Kun ajattelemme kolmannen juurirodun kaksisukuisuutta, on meillä kuva siitä lapsen ja nuorukaisen eläimessä. Kun lapsi herää nuorukaiseksi, on koko tunne-elämä epämääräinen, hämärä, tiedoton. Se pyrkii johonkin, kaipaa jotakin. Nuoret ihmiset liittyvät toisiinsa voimakkailla ystävyysiteillä. Ei ole heillä tietoa sukupuolisuudesta. He voivat tehdä ystävyysliittoja oman sukupuolensa kanssa, lämpimiä, runollisia, kauniita, – ystävyys-suhteita, jotka tuovat mieleemme myöhempiä lemme elämää eri sukupuolien välillä.

Jokaisen luonnollisen ihmisyksilön paradiisi-periodissa on tämmöinen mahdollisuus rakastua kumpaankin sukupuoleen tahansa, joka tulee ilmi siinä, että lapsi rakastuu omaan sukupuoleensa kauniissa ja puhtaassa ystävyysliitossa. Vasta kun tämä ihmeellinen aika on ohi ja nuorukainen herää tietoisiksi siitä, että hän on yksisukuinen olento, toista sukupuolta vain – toinen mies ja toinen nainen –, vasta silloin herää lemмен elämä, ja nuori ihminen huomaa, että on toinen sukupuoli olemassa, joka ihmeellisellä magneettisella voimalla vetää hänet puoleensa. Nuoret rakastuvat. Ja mikä on kauniimpaa nuorten elämässä kuin ensimmäinen kaino, ylimaallinen rakkaus, joka tuskin tahtoo tulkita tai näyttää rakkauttaan, vaan hiljalleen itseksensä rakastaa. Se on Aatamin ja Eevan ensimmäinen rakkaus, jolloin he ainoastaan ihmettelivät, että heitä oli kaksi erilaista olentoa, jotka tunsivat merkittävää vetäytymistä toisiinsa. He elivät silloin vielä paradiisissa.

Mutta sitten tulee aika, joka muistuttaa niitä vaiheita kolmannessa juurirodussa, jolloin ihmisten sukupuolisuus nousi heidän tajuntaansa ja tietoonsa, niin että he – kuten on tapana sanoa – lankeivat syntiin. He jakautuivat kahteen sukupuoleen, joka prosessi luonnollisesti oli pitkäaikainen. Toinen yksilö vähitellen muuttui mieheksi, kadottaen oman naisellisuutensa, ja toinen päinvastoin. Prosessi alkoi sillä, että kaksisukupuolisuus ensin tuli heille näkyviin eläinkunnassa. Nähdessään, kuinka eläimet jatkoivat sukuaan, he sanoivat itselleen: meidänkin pitää tehdä samoin. Ja silloin nuo älyttömät ihmisolennot kolmannessa juurirodussa, jotka eivät vielä olleet vastaanottaneet inhimillistä minää, matkivat sillä lailla eläinkunnan elämää, että ottivat suuria eläimiä, kuka vaimokseen, kuka miehekseen. Siten syntyivät maan päälle alkuperäiset pedot. Petoeläimiä ei olisi maan päällä ollenkaan, elleivät älyttömät ihmiset olisi synnyttäneet niitä toisten – luonnollisten – eläinten kanssa. (Nykyään tämmöinen suvun jatkaminen ei enää ole mahdollista.)

Jokaisen ihmisyksilön elämässä toistuu tämäkin myöhempi lemurialainen vaihe, jolloin hän tulee mieheksi tai naiseksi ja alkaa aineellista taisteluaan olemassaolon puolesta ja jonkun rakastetun olennon saamiseksi. Nyt tulevat vähitellen kaikki atlantilaisetkin vaiheet näkyviin yksilön elämässä. Se on voimakas, ristiriitainen ja kriittinen period. Silloin riehuvat ihmisessä hänen himonsa. Hän pyrkii siihen ja tavoittelee sitä, mikä kuvastuu omistamisen arvoisena. Hän taistelee ja erehtyy ja lankeaa monenlaiseen syntiin. Taistelusta hän voi nousta puhtaana ja lähimmäistensä kunnioittamana, riippuen hänen omasta karmastaan. Joka tapauksessa hänessä on toistunut suuri sota valon ja pimeyden kesken, joka käytiin Atlantiksella. Tällä tavalla toistuu yksilön elämässä ihmiskunnan kehityshistoria Salaisen Opin mukaan.

Nyt voimme tehdä kysymyksen, jonka jo eilenkin teimme: „Minkätähden on ihmiskunta jakautunut kahteen sukupuoleen? Juuri niiden kautta on tullut maailmaan kärsimyksiä ja tuskaa sanomattomasti! Miksi ei Jumala luonut meitä toisenlaisiksi, ettei tarvitsisi kärsiä ja tuskitella?”

Kun Salaisen Opin ja luonnontieteellisen tutkimuksen valossa katselemme ihmiskuntaa ja luonnon eri valtakuntia, huomaamme, ettei tämmöinen kaksisukuisuus millään tavalla ollut välttämätön suvun jatkamiseksi, koska saatetaan jatkaa sukua eri tavalla. Yhä vielä alkuperäiset elävät organismit jatkavat sukuaan jakautumalla kahtia. Olisihan ihmiskunta voinut jäädä sille kohdalle, että sen yksilöt ensimmäisen juurirodun tavalla olisivat jakautuneet kahtia, taikka sitten toisen juurirodun tavalla hikoilleet itsestään ulos eläviä munia.

Miksikä ihmiskunta oli pakotettu jakautumaan tällä tavalla kahteen sukupuoleen? Mitä järkeä siinä on? Ja jos ihmiskunta jo oli kaksisukuinen, eikö jokainen yksilö olisi voinut itsestään kaksisukuisena jatkaa sukua?

Sukupuolinen kahtiajako tapahtui yksinkertaisesta syystä. Kuupitrien luomat ensimmäiset ihmishahmot olivat kaikki erilaista tyyppiä. Siihen kehitys olisi pysähtynyt, jos ei olisi voinut tapahtua minkäänlaista vaihtelua tai sekoitusta eri tyyppien välillä. Tyypit olisivat jatkaneet omaa lajiaan eikä niissä olisi voinut muita ominaisuuksia kehittyä, kuin niitä, joita yksilöt olisivat saavuttaneet elämien vieressä. Toisesta tyyppistä ei olisi siirtynyt mitään toiseen. Elämä ei olisi muodostunut niin kokemusrikkaaksi, kuin se

nyt tuli sen kautta, että kaikki ihmiset muuttuivat puolinaisiksi olennoiksi. Kun he eivät enää yksinään saattaneet jatkaa sukuaan, vaan tämän tapahtuman piti perustua yhteistoimintaan, tuli mahdolliseksi eri tyyppien ominaisuuksien siirtyminen jälkeläisiin ja niiden keskenään sekoittuminen. Tieteelliset tutkijat ovat huomanneet perinnöllisyyksilain: millä tavalla perityt ominaisuudet siirtyvät jälkeläisiin. Jos eivät ilmene ensimmäisessä polvessa, ilmenevät seuraavassa ja myöhemmissä Mendelin lain mukaan, ja äärettömän paljon vaihtelua syntyy sillä tavalla, että erilaiset yksilöt sekoitetaan yhteen ja annetaan jatkaa sukua.

Tämä kahteen sukupuoleen jakautuminen oli välttämätön, jotta me ihmiset saataisimme hankkia itsellemme kaikki mahdolliset inhimilliset ominaisuudet ja jotta elämä ei kulkisi ainoastaan määrättyissä uomissa ja laduissa, vaan tulisi mahdollisimman rikkaaksi ja monipuoliseksi.

Voimme nyt ohimennen kertoa siitä tragediasta, joka sattui Atlantiksella.

Lemurialla tapahtui ensimmäisten, älyttömien ihmisten syntiinlankeemus, josta oli seurauksena petoeläinten synty. Mutta Atlantiksella sattui uusi surunäytelmä. Joukko ihmisiä yhtyi silloisiin eläimiin ja synnytti jälkeläisinään apinoita. Apinat ovat syntyisin Atlantikselta, eivätkä ole ihmisten esi-isiä, vaan degeneroituneita ihmisiä. Apinalla ei ole peukalo kuin ihmisellä, että sillä voisi mitään tehdä. Apina ei kykene inhimillisiin toimiimme, ja siitäkin voi nähdä – niinkuin tieteelliset tutkijat selittävät, – että on täytynyt olla välimuoto, josta apina on syntynyt, – muoto, jonka on täytynyt olla ihmiselle sukua. Nykyään tieteellisissäkin piireissä kallistutaan siihen otaksumaan, että apinat ovat pikemmin ihmisten jälkeläisiä kuin päinvastoin.

Olemme tässä viitanneet sukupuolisuuden fysiologiseen tehtävään, mutta emme saa jättää mainitsematta, mikä suuri psykologinen merkitys sillä on. Sukupuolisuus ei ole ainoastaan ruumiillinen asia. Ei voi laskeutua enää sille vanhalle näkökannalle, että ihmiset ovat kahta sukupuolta yksin ja sitä varten, että jatkaisivat sukuaan tai – paremmin sanoen – että suvun jatkaminen on sielusta riippumaton toiminta, jonka ohella ei saa ottaa lukuun mitään tunteita. Vanhassa Indiassa sanottiin, että avioliitto oli oikea avioliitto, jos se solmittiin sillä tavalla, että poika ja tyttö eivät tietäneet mitään toisistaan ennen kuin hääpäivänä, jolloin heidät näytettiin toisilleen ja he ensi kerran saivat nähdä toistensa kasvot. Muinaisessa Indiassa ei hyväksytty siveelliseltä kannalta avioliittoa, joka solmittiin rakkauden tunteista. Sanottiin, että semmoinen avioliitto oli Gandharvojen eli musikaalisten deevain aikaansaama luonnoton inhimillinen liitto, joka vei mahdollottomiin tuskiiin. Avioliitto, joka solmittiin pojan ja tytön haluista ja himoista, oli hirmuinen asia, ajateltiin vanhassa Indiassa, ja siinä on aikoinaan saattanut olla paljon kaunista ja puhdasta. Se on ollut kuin moraalinen reaktio sitä hirmuista syntiä vastaan, jota ihmiset tekivät Lemurialla ja Atlantiksella.

Mutta viidennessä juurirodussa on alkanut uusi vaihe ihmiskunnan kehityshistoriassa, joka tulee jatkumaan seuraaviin juurirotuihin, ainakin kuudenteen. On alkanut uusi kausi, jolloin juuri ihmisen yksilölliset tunteet saavat näytellä – ja niiden pitää näytellä – suurta osaa. Mikä kasvattaisi ihmistä, ellei hänen tunteensa? Ei ihminen inhimillisenä olentona kasva yksin järjen avulla, itsensä hillitsemällä ja kulkemalla kuin kone, vaan ihmiset kasvat juuri siinä ilmapäirissä, jonka heissä herättää ja kehittää heidän omat tunteensa. Mikä suuri merkitys on tällä sukupuolisuudella ollut meidän kehityksessämme, – mikä suuri psykologinen merkitys sillä on ja vielä tulee olemaan! Miten osaisimme kehittyä niissä ihanissa tunteissa, joita nimitämme lemmen tunteiksi ja joita nuoret ihmiset tuntevat ja vanhatkin, ellei sukupuolisuus olisi sitä laatua, että se nousee meidän sieluumme ja värittää sen toimintaa? Meidän täytyy olla kiitollisia luonnolle, joka on jakanut meidät kahteen sukupuoleen, niin että voimme tuntea näitä rakkauden tunteita, joista ihmiskunnan runoilijat ovat saaneet aiheita suuriin mestariteoksiin. Koska runoilija olisi osannut sepittää kuolemattomia rakkauden runoja, jollei hän olisi uskonut inhimillisen lemmen puhtauteen ja jumaluuteen?

Meidän pitää kääntää katseemme pois siitä alhaisesta, eläimellisestä ja rumasta, joka voi kulkea rinnan sukupuolisuutemme kanssa, ja kohottaa silmiämme niihin ihmeellisiin tosiseikkoihin, jotka ovat mahdollisia

ainoastaan sen kautta, että olemme sukupuoliolentoja. Kuinka muuten voisimme kehittää ihmiskunnassa miehen ihannetta, joka tahtoisu uhrata kaikkensa, että voisi kantaa rakastettua naista käsivarsillaan ja lapsen synnyttyä pitää molemmista huolta ja tehdä heidän elämänsä onnelliseksi? Miehen sisimmässä sielussa piilee jumalallinen halu tehdä elämä onnelliseksi rakastetulle naiselle ja heidän yhteiselle lapselleen. Mies on valmis valloittamaan koko maailman, jotta saisi kantaa Jumalan luo tuon rakastamansa olennon.

Ja mistä meille tulisi naisen ihmeellinen ihanne – äiti, jota on madonnana palveltu Egyptissä ja vanhassa Indiassa? Jumalallinen äiti, joka uhraa itsensä, synnyttääkseen lapsen, joka saa mennä lähemmäksi Jumalaa, kuin hän ja hänen miehensä ovat osanneet mennä! Mistä olisi tullut tämä äidin ihanne, jollei olisi ollut kahta sukupuolta?

Ja mistä olisi tullut tuo kolmas ihanne: lapsi, ihmeellinen jumalallinen lapsi, josta Jeesus sanoi, että „ellette tule niinkuin lapset, ette voi taivasten valtakuntaan tulla”? Mistä olisimme saaneet vanhuksen ihanteen, joka on kaikki kokenut ja sen kautta saavuttanut puhtauden, saman jumalallisen kauneuden, joka loistaa meille lapsen silmistä? Mistä olisimme sen ihanteen löytäneet, elleimme olisi jaetut kahteen sukupuoleen?

Kiittää ja ylistää täytyy meidän sitä luonnon kasvatusmenetelmää, jonka avulla se opettaa meitä ymmärtämään niitä suuria ja korkeita ihanteita, joita elämä meille tarjoaa ja joita se houkuttelee meitä tavoittamaan.

HAAVEILIJÄ

KIRJOTTANUT

PEKKA ERVAST

TEKIJÄN KUSTANNUKSELLA

MIKKELI

KIRJAPAINOYHTIÖ VALO 1902

*The shades of night were falling fast
As through an Alpine village passed
A youth, who bore, 'mid snow and ice,
A banner with the strange device
Excelsior!*

*His brow was sad; his eye beneath,
Flashed like a falchion from its sheath,
And like a silver clarion rung
The accents of that unknown tongue
Excelsior!*

HENRY W. LONGFELLOW.

SISÄLLYS:

Prologi: Ihanne.
Ensimmäinen kirja: Koti.
Toinen kirja: Ystävät.
Kolmas kirja: Maailma.
Epilogi: Unelma.

PROLOGI:

IHANNE.

*Här i detta bröst,
Där talar evighetens gud.*

VIKTOR RYDBERG.

1.

Se väikkyi hänen silmissään. Se väikkyi umeana kuin utukuva, mutta keveänkauniina kuin rusottava pilven ripsi itäisen taivaan rannalla ja sovintosointuisena kuin hiljainen, kaukainen kanteleen soitto.

Ei hän huomannut, että kirja oli pudonnut maahan hänen polviltaan. Hän istui kivellä koivun juurella ja oli kietonut vasemman kätensä valkoisen rungon ympäri. Hehkuvan poskensa hän painoi puuta vasten, ja hänen katseensa hohti kuin päivän koi.

Kaunis oli nuorukainen. Mutta hänen kauneutensa oli sielullista. Se ei ollut marmoriin hakattua, vaan elävää. Se vavahteli, värähteli, väikkyi. Se oli kuin tähtien tuike, joka kaihoa kertoo ja intoa aavehtii. Siinä oli lapsen hymysilmä viisautta ja vanhuksen lapsenmieli vapautta.

„Minun ihanteeni, minun etäinen, imara ihanteeni! Kaukainen kuin metsän ranta tuolla järven toisella puolen, vilpoinen kuin vesi sininen ja syvä, ylevä kuin taivas ääretön ja armas!

„Miksen voisi sun kutsuasi kuunnella? Miksen luopua elämästä tästä ja alkaa sitä uutta, ihanaa ja suurta? Ettei vaipuisi henkeni maahan ja itkisi kadonnutta kauneutta.

„Miksen?

„Näytä mulle selvempänä vielä mun elämäni tie, sano, mistä sen alkaman pitää!

„Ja uskollisena tahdon sinua palvella niin kauvan kuin elo mun povessani sykkii, ja kunniaasi tahdon minä kertoa niin kauvan kuin kieleni kestää!

„Sano, mistä sen alkaman pitää?“

Hiljaa pyyhkäisten tuli järveltä päin tuulen tuuhu ja rasahti kirjan lehdissä. Nuorukainen havahtui ja nosti kirjan maasta. Se oli Rydbergin „Prometeus ja Ahasverus“.

2.

Hänen nimensä oli Eero.

Hän oli orpo, vanhempansa olivat kuolleet jo hänen piennä ollessaan, ja hän oli joutunut kasvatiksi äitinsä sisarelle ja tämän miehelle. He olivat lapsettomia ja pitivät ottopoikaansa kuin omaa ainakin.

Eero kasvoi ja kasvatettiin vapaudessa. Sanoivatpa sivulliset, että häntä hemmoteltiin, mutta ei se ollut aivan niinkään. Täti kyllä palveli enemmän poikaa kuin poika häntä, mutta eno oli sen sijaan ankara pinnaltaan ja piti oikeuden puolta, missä täti olisi tahtonut sääliä.

Tämmöinen erimielisyys kasvattivanhempain kesken oli kumminkin harvoin tarpeen, sillä Eero oli hiljainen, kiltti ja ahkera lapsi, jota oikut eivät usein kiusanneet. Hänen suurin huvinsa toiselle kymmenelle ehdittyään oli luku ja viulunsoitto. Heti kun koulusta kotiutui ja ruokapöydästä pääsi, hän oppi läksynsä kiireimmiten saadakseen siten aikaa „oikeaan lukuun“, s. o. kaikenmoisten kertomuskirjain ja romanien lukemiseen. Täti oli kahdella päällä tämän asian terveellisyydestä, mutta siinä kohden eno taas oli säälivämpi ja vapaampi: „antaa pojan lukea, kyllä mies sulattaa“. Lepohetkinä, jotka uudistuivat pari kolme kertaa iltapuolen kuluessa, hän tarttui viuluunsa ja soitti jonkun ulkoa osaamansa kappaleen taikka omia „fantasiojaan“. Harvoin hän tovereinsa kanssa kävi mäkeä laskemassa tai palloa lyömässä, ne kun huusivat ja rähisivät ihan tarpeettoman kovaan. Ainoastaan kesällä asuessaan maalla tätinsä kanssa hän kaiket päivät oli ulkona, samoili metsät, kiipeili vuoret, souteli järvet ja joet. Mutta silloinkin hän oli mieluummin yksin. Ei hän ystävää kaivannut eikä hänellä ystävätä ollut.

Mutta ihanne hänellä oli. Kahdentoista vuotiaana hän oli lukenut Victor Hugo'n „Les Misérables“ ja siitä saakka hän tiesi, kuka ihminen oli jaloin maailmassa. Se oli Jean Valjean, kaleeriorja. Ja Jean Valjean tuli hänen ihanteekseen. Hän itki häntä ajatellessaan.

Väärin olisi yhtäkaikki väittää, että kirja teki pojasta sen Eeron, joksi hän vähitellen muodostui. Kirja herätti eloon sen Eeron, joka piili lapsen sielussa ja jonka esihistoria kuului elämän salaisuuksiin, mutta kirja ei sitä luonut. Se oli, ja vuosi vuodelta se tuli enemmän näkyviin.

Hän ei voinut nähdä toisen kärsivän tuntematta itse tuskaa, oli se eläin tai ihminen. Jos hän ei silloin voinut auttaa, oli hänellä ikäänkuin tunnonvaivoja, ja hän pakeni yksinäisyyteen „ajattelemaan“. Eläimiä hän ei koskaan kiusannut, ei tahtonut hyttysiäkään kesällä tappaa, paitsi jos oikein purivat. Kun toverein leikeissä oli mukana, ei ottanut osaa heidän kiistoihinsa ja kinoisihinsa. Jos välistä sattui, että paha tuuli yllätti ja Eero kiukustui ja kiivastui, oli häpeänsä perästäpäin rajaton. Aikaa voittaen ne kohtaukset harvenemistaan harvenivatkin.

Hän oli niin muodoin pienestä saakka melkein „täydellinen“, jommoiseksi häntä katsottiinkin sekä koulussa että kotona. Siihen tuli lisäksi, että ikäisensä pitivät häntä vähän kuivana ja juhlallisena, jos kohta hyväkseen käyttivät hänen taitoaan ja tietojaan, joilla mielellään tovereitaan autteli, sillä hän oli teräväpäinen ja osasi aineitaan hyvin; ja toiseksi, että enonsa välistä arveli, kun poika taas oli kovin hiljainen: „ettei se vain kääntyisi akkamaiseksi“.

Oli hänellä sentään ystäväkin, ja uskollinen. Se oli Roland, iso ruskeankeltainen bernhardilaiskoira, joka vastasyntyneenä oli ostettu Eerolle leikkikumppaniksi. Kerran Roland penikka kömpelyytensä päivinä tipahti kaivoon. Eero sattui näkemään ja sai kun saikin koiran pelastetuksi, vaikka pahasti kylmettyneenä. Hyvän hoidon alaisena se kuitenkin pian parani. Pari vuotta myöhemmin Eero kerran kallioita kiipeillessään kaatui ja loukkasi päätään pahasti. Verta tulvi haavasta ja Eero meni tainnoksiin. Roland, joka aina seurasi kumppaniaan tämän matkoilla, riensi apuun ja tarttuen tukevalla hampaillaan kiinni housunvyötäröstä kantoi pienen isäntänsä hellävaroen ja kiireesti kotiin. Koti ei ollut kaukana, mutta koira kuitenkin pelasti pojan. Ja varsinkin siitä päivästä Eero ja Roland olivat eroamattomia ystäviä, Roland Eeron mielestä viisain ja paras toveri maailmassa ja luultavasti Eero Rolandinkin.

Hänen elämänsä kului kuin nuoren tytön hiljaisissa haaveiluissa ja ankarassa velvollisuuksien täyttämässä. Hän säilyi kaikesta pahasta, sillä hän ei sitä etsinyt eikä mikään sitä hänessä herättänyt. Ja vaikka hän tiesikin pahan olemassaolosta, sillä opetettiinhan se hänelle koulussa uskontotunnilla, jäi se tieto uinailemaan johonkin syrjäiseen aivosoluun, ja hänen tajuntansa oli täynnä vain ihania haaveita ja taivaankorkuisia tuulentupia. Oli eräs opettajansa sen havainnutkin ja sanoi kerran enolle huolissaan: „mitähän siitä lapsesta tulleeekaan? kestäneekö hän elämän myrskyjä?“

Ja myrskyt rupesivat tulemaankin. Jo koulussa Eeroa välistä oli vaivannut kummallinen tunne siitä, että kaikki ei ollut niinkuin olla piti. Se tunne oli hyvin hämärää ja epämääräistä, mutta se palautui yhä useammin, kuta ylemmälle luokalle Eero ehti. Varsinkin historian tunneilla se häntä kiusasi. „Miksikä luemme tämmöisiä rumia asioita: kuinka ne tappelivat ja sotivat ja tappoivat ja murhasivat? Sehän on hirveätä. Sentähden pojatkin niin huutavat ja telmivät.“ Ja uskontotunnilla. Hän punastui korvia myöten ja tunsu olonsa tukalaksi, kun oli aivan kuin mikä paha henki olisi sydämessä kuiskinut: „etkö huomaa, että juuri tuo uskonlahko se puhuukin asiat niinkuin ne totuudessa ovat?“ Ja myöskin uusia kieliä opetettaessa. Eerolle oli ranskankieli miltei toisena äidinkielenä, hänellä kun pienenä oli ollut sveitsiläinen „bonne“, ja hän ihmetteli, että koulussa kieliä opetettiin sillä lailla, ettei kukaan pojista osannut puhua ainoata sanaa. Kun hän välistä leikillä puhutteli tovereitaan ranskaksi ja etevin niistä koki vastata samalla kielellä, ei Eero saattanut olla nauramatta toisen hullunkurisille virheille. Mutta tässä kohden hän oivalsi, että opetuksessa oli vika. Matematiikka oli ainoa aine, joka ei herättänyt hänessä mitään levottomuutta.

Mutta yliopistossa myrskyt yltyivät. Hän oli valinnut latinan pääaineekseen aluksi — vallan sattumalta, koska jotakin piti lukea maisteriksi tullakseen — ja juoksenteli luennoilla niinkuin toveritkin. Kotona odottivat paksut nidokset, joiden ääressä aika oli kulutettava. Nyt kun ei enää ollut säännöllisiä läksyjä, vaati velvollisuudentunto, että aina istuisi kurssikirja kädessä. Romanit ja runot piti heittää sikseen. Elämä kävi siten kuivaksi ja ikäväksi, sillä kurssiluvuista ei ollut hupia. Eero huomasi, että niin oli useimpien toverienkin mielestä, vaikka eivät siitä näkyneet välittävän; heidän mielestä kai niin piti ollakkin. Mutta Eero ei voinut tovereinsa tavalla paeta ikävyyttä vanhan koetun trion seurassa: Wein, Weib und Gesang. Hän ei tuntenut siihen vähintäkään vetovoimaa, viulu yksin oli hänen lohduttajanaan; ja niin hän kävi yhä enemmän umpimieliseksi, harvapuheiseksi ja miettiväiseksi.

Hän alkoi itseltään kysyä: „minkätähden olen olemassa? mitä varten tulee minun kulkea täällä ikävissäni? minkä vuoksi minun pitää vaivata itseäni lukemalla esim. tätä äärettömän kuivaa Liviusta, jota kerrassaan inhoon? miksikä pitää minun kuin minkäkin itseliikkujan astella luennoilta luennoille ja aina kolme neljännestuntia kerrallaan istua penkittää hartaassa äänettömyydessä?“ Ja kun nämä kysymykset liikkui hänen aivoissaan, silloin pyörivät kirjaimet silmissä, kun piti lukea, ja professorin sanat katederilta kuuluivat yhtenä huminana korviin. Eero tekikin sen merkillisen huomion, että vaelsi hämmästyttävässä tiedottomuudessa. Huolimatta papereistaan ja todistuksistaan, joiden mukaan hänellä oli niin ja niin paljon tietoa, hänelle vähitellen selveni, ettei hän mitään tietänytkään. Niin, niin, kaksi kertaa kaksi oli neljä tietysti ja leivonen oli latinaksi *alanda*, mutta miksikä hän ollenkaan oli olemassa, sitä hän ei ollut oppinut. Oli kyllä kuullut, että Jumala oli tyhjältä luonut taivaan ja maan ja puhaltanut henkensä Aadamin sieramiin ja että Jumalan pojan kuolema pari tuhatta vuotta sitten tuotti hänelle taivaan, kun itse henkensä heittäisi, — mutta mikä tämä hänen nykyinen elämänsä oli, sitä hän ei ollut kuullut. Ja vaikka se välistä tuntui melkein naurettavalta, oli se kuitenkin aivan kuin joku vanha minä olisi häneltä riistetty pois, ilman että uusi vielä näkyikään. Ja ennen ahkera, tynnimeinen poika muuttui levottomaksi, työhön kykenemättömäksi nuorukaiseksi.

Hänen ihanteensakin siirtyi pilvien taakse. Se ei tuntunut olevan missään yhteydessä nykyisen todellisen elämän kanssa. Ja kuitenkin hän juuri niihin aikoihin sai useampia ystäviä, jotka rakastuivat hänen lempeään, omituisen puhtaaseen olentoonsa. Yksi hänellä oli ollut jo ennen ylioppilaaksi tultuansa, lempeämielinen, vilkas Aarno, jolla myös oli rikas mielikuvitus. Nyt hän vielä voitti Tuomon ja Harryn. Tuomo oli vakava, tunteellinen, jalo ja teräväpäinen kriitikko. Harry oli nuori, koululainen vielä, täynnä

loppumatonta innostusta, sielua ja uskallusta, vaikka hän oli liian herkkä vaikutuksille ja mielellään antautui umpimähkään tunnelman valtaan.

Nämä neljä ystävää olivat melkein alinomaa yhdessä. He kertoivat toisilleen surunsa ja ilonsa. Ja Eeron epäilykset rupesivat tarttumaan toisiinkin. Niinpä he usein toivoivat jonkun kummallisen taikavoiman avulla pääsevänsä pois tästä maailmasta, vaikkapa toiseen tähteen, missä olot olisivat toisellaiset, missä vallitsisi vapaus, keskinäinen ymmärrys ja sopusointu ihmisten välillä . . . semmoinen kuin esimerkiksi heidän. Ja kun sitten jollekulle sattui nolaava tapaus, joka muistutti häntä siitä, ettei ollutkaan sillä toisella tähdellä, oli suru yhteinen, ja yhteisesti haettiin lohdutusta uusista haaveista.

Eeroa tämä seurusteleminen paljon kehitti. Hän joka oli tottunut olemaan yksin omien mielikuvainsa kanssa, hän sai nyt vaihtaa ajatuksiaan semmoisten kanssa, jotka häntä ymmärsivät. Hän sai kurkistaa erilaisten ihmissielujen kaikkein pyhimpään, ja se tuotti hänelle sanomatonta riemua. Semmoista saisi olla koko elämä: seurustelua ystävien kanssa. Semmoisen puolesta kannatti elää ja kuolla. Ja rakkaus ystäviä kohtaan kasvoi päivä päivältä hänen sydämessään. „Jospa meillä olisi pikkuinen mökki maalla, jossa saisimme asua kaikki neljä yhdessä.“

Hän oli nyt ruvennut lukemaan filosofiaakin. Ja vaikka se aukaisi hänen silmiään näkemään asioita uudessa valossa ja auttoi häntä ajatuksien loogillisessa järjestelyssä, kiusasi häntä siinäkin kysymys: mikä on totuus? ja hän tunsu vaistomaista halua tietää, minkämoisia nuo ajattelijat olivat olleet elämässään. Ja niitä tietoja urkkiessaan hänelle olikin muodostumaisillaan uusi ihanne: Baruch Spinoza, joka eli yksin ja mietiskeli.

Silloin hän kerran sai nimipäivälahjaksi Viktor Rydbergin runot, ja ne muodostivat käännekohdan hänen sisällisessä elämässään.

Hän näki uudelleen lapsuutensa ihanteen. Ja nyt hän siihen uskoi.

3.

Kuu kumotti ja tähdet tuikkivat. Syksyinen oli iltayö ja kylmän kolea. Taivas kaareutui tummana pään yli ja jalkojen juurella oli tuhatvaloinen kaupunki, josta kuului kaukainen kohina. Mutta täällä metsässä vuoren kalliolla oli rauhallista ja yksinäistä.

Neljä nuorukaista siellä seisoi katselemassa kaupunkia allaan ja tähtiä yllään, ja yhden kupeella oli koira.

Ja Eero sanoi:

— Lapsena minulla oli ihanne. Se oli Victor Hugo'n Jean Valjean, sillä Jean Valjean oli hyvä. Sitten hän mielestäni häipyi, mutta nyt hän on noussut entiseen kirkkauteensa. Taas minä ihanteeni näen. Ja minä uskon, että ihanne on olemassa. Minä uskon, että se ihanne on hyvyys. Minä uskon, että ihminen voi ja että ihmisen pitää siihen pyrkiä.

— Tästä päivästä lähtien minä tahdon koettaa tulla hyväksi. Tästä päivästä lähtien minä uupumatta tahdon etsiä totuutta, sillä se on sama asia. Tästä päivästä lähtien minä vihkin elämäni ihanteelle ja tästä päivästä lähtien en tee muuta kuin sitä, mikä siihen pyrkimykseni kuuluu.

— Tahdotteko te olla minulle apuna ja tahdotteko ottaa pyrkimykseni osaa? Silloin muodostakaamme liitto, pyhä ystävyysliitto, jonka tarkoituksena on keskinäinen apu ja tuki suuressa työssämme. Tahdotteko?

- Tahdomme, sanoivat Aarno, Tuomo ja Harry.
- Silloin kädet yhteen, oikeat kädet!

Neljä kättä kohtasi toisensa.

- Tämä on liitto neljän kesken . . . ja sinä, Roland olet viidentenä . . . Me tahdomme pyrkiä hyväksi, me tahdomme pyrkiä ihmisiksi.

Ja kaikki toistivat lupauksen.

Eero sanoi:

- Olkoon liittomme nimi *Resurget*. Ihanne oli kadonnut silmistäni, mutta se tuli takaisin. Niin uskon edeskinpäin, että jos ihanne himmenee hetkeksi, niin se kirkastuu taas. Ja *resurget* merkitsee: se on nouseva jälleen. Ja olkoon tunnuslauseemme: *resurget sol fugiens*, vielä paistaa pakeneva päivä, sillä aurinko on elämää suovan ihanteen symboli. Niin kestäköön liittomme läpi elämän, ja auttakoon meitä totuuden ja hyvyyden ihanne. Olkoon elämämme kuin pyhiinvaellus luvattua, toivottua maata kohti, ja jos joskus taipaleella eksymme oikealta tieltä, muistakaamme, että yön synkimmänkin jälkeen päivä koittaa, muistakaamme liittomme tunnuslausetta:

Resurget sol fugiens.

ENSIMÄINEN KIRJA:

KOTI.

*Ja ihmisen vihamiehet on hänen perheensä.
Matt. ev. X, 36.*

*Sillä jos te rakastatte niitä, jotka teitäkin rakastavat, mitä ansiota
teillä siitä on?*

Matt. ev. V, 46.

1.

Eero tahtoi jotakin tehdä ja oli ruvennut kirjottamaan. Hän koki panna epäilyksensä ja mietteensä paperille. Se oli alussa vaikeata, ei tahtonut ajatus löytää sopivata lähtökohtaa. Vihdoin hänelle johtui mieleen kertoa asiat sinään, totuus semmoisena kuin se oli hänelle esiintynyt, ja silloin syntyi seuraava alustus:

„Epäilyksiä.

Olen tyytymätön, onneton, rauha on sielustani poissa. Jo ylioppilaaksi lukiessani tunteilin näitä tuskallisia mielialoja. „Kirjotuksissa“ oli mielestäni henkeä ja pontta, niistä riippui, tuliko tähti otsaan vai jäikö tulematta — mutta tenttiluvut! Tuo parhaasta päästä arvottomain koulutietojen sieluton, kammottava kertaaminen saattoi sairaaksi sekä ruumiini että henkeni, syöksi minut epätoivon kuiluihin. Samat opettajat, jotka olivat meille vakuuttaneet, että koulutietojen tarkoitus oli kehittää ymmärrystämme, samat opettajat vaivasivat nyt ikäänkuin ulkonaisen pakon painamina entisiä oppilaitaan yhä uudistuvilla laiskaläksyillä tenttiajan kestäessä. Noista salakareista päästyä seurasi sitten naurettava ylioppilastutkinto, jolloin rumaan ja hankalaan hännystakkiin puettuina kävimme yliopistossa tutkinnoilla, jotka olivat vielä tyhjempiä ja muodollisempia kuin äsken läpäistyt. Monta kertaa huudahdin sydämeni syvyydestä: näinkö turhamaiset temput portinavaajaisiksi, kun tiedon ja totuuden pyhättöön pyritään!

Mutta unohtuivatpa kaikki nuo vähäpätöiset seikat, kun kerran valkoinen lakki oli päässä ja kultatähti otsassa! Ja kesällä vahinkoni korvautui. Ah, kuinka silloin elämästä nautin, kun huolista vapaana samoilin maita ja metsiä, mitä tuulentupia tulevaisuudelleni rakentelin! Oi ihania päiviä, joita kankaalla ja koivistoissa vietin, kun korviani hyväili rastaan sointuisa laulu männiköstä tai silmäni ihaili valon ja varjon vaihtelua tuoksuavassa lehdikossa. Illalla auringon laskeutessa kaukaisten metsien taakse istuin kunnaalla järven rannalla ja vaivuin hiljaisiin surunvoittoisiin unelmoihiin. Lännessä taivaanranta vaaleni ja kellertyi, idän luolikoista hiipi yötär, huntuunsa verhoten metsät, rannat ja vedet. Silloinpa joskus satakieli pistäysi puutarhaan ja päästeli lumoavia liverryksiään yön hiljaiseen hämärään . . . Te onneni illat, te pyhäiset päivät, miksi päätyitte liiaksi pian?

Nyt en ole onnellinen enää, en tosiaankaan. Kyllästynyt olen itseeni, kyllästynyt maailmaan. Mikä muinoin minua huvitti, ilettää nyt. Latina oli koulussa mieliaineitani, nyt sitä inhoan. Kun pitikään valitakseni sitä laudaturiaineeksi! En jaksakaan sulattaa Nipperdey'n Corneliusta enkä halua tietää, mistä portista milloinkin roomalaiset pujahtivat, kun tappelemaan läksivät, ja miten rintamansa heidän oli järjestetty . . . Ei vanhat eikä uudet kielet, ei sielu- eikä viisautieteet herätä intoa minussa. Mikä opinnoissa viehättää, siitä vähät välitetään — muu on turhantarkkaa, lapsellista, häilyvää. En löydä mitään todellista, nerokasta, tyydyttävää, kaikki on tyhjää ja sisällötöntä kuin ilmassa hosuminen. Ja minä olin kuitenkin uskonut, että tietoon ja viisauteen pyrkiminen olisi arvokasta, järkevää, ylevää. Olin uskonut ennen vapautumistani, että uudet, tulevat opettajani olisivat ihmisiä, jotka ovat elämänsä ihanteelle ja totuudelle pyhittäneet ja joiden jalo esimerkki innostaisi minua ponnistamaan voimani väsymättä; olin uskonut, että uudet toverini olisivat nuorukaisia täynnä uskoa aatteisiin ja alttiiksi-antaumusta ja nöyrää kieltäymystä ja halua edetä totuuden tiellä . . .

Mutta nyt! Oh, en jaksakaan ihaila hermostuneita professoreita, en jaksakaan nauraa toverieni pilapuheille, en jaksakaan opettajain ja oppilasten juominkeihin osaa ottaa. Yksin olen maailmassa.

Mitä tästä tuleekaan?

Ajattelin kerran konsertissa piennä ollessani, että kun isoksi kasvan, soitan viulua suuressa valaistussa salissa, missä on paljon ihmisiä koolla, jotka kuuntelevat soittoani ja taputtavat käsiään, mutta kouluun päästyäni ja ruvettuani lukemaan kirjallisuutta, muuttui vähitellen ihanteekseni ihminen, joka vapaana kaikesta pakosta olisi elämässään onnellinen tehdessään muille hyvää. Ja nyt —

Kuvittelenpa olevani seppelöity maisteri. Olen kirjottanut „pro gradu“, olen suorittanut kaikki tutkinnot, taas katson silmästä silmään tuota kultaista vapautta, jota jo kerran olin voittavinani lyyryn ohessa. Armollisena jumalattarena se käskee minua kädenviitauksella lähestymään, mutta sitä tavotellessani se väistyy luotani ja haihtuu näkyvistä niinkuin muinoin korskea Juno Aeneaan sylistä. Haina harhako vain oletkin, sinä ylistetty ja ihailtu vapaus? Katso, laakeriseppele otsaani kaunistaa, etkö vielä anna minun kuulla suloista ääntäsi, etkö opeta minulle elämän viisautta, etkö sano minulle, mitä minun tekemän pitää, sillä — apparet nos ad agendum esse natos? . . . Äänettömänä katselet valituksiani, et rukouksiini vastaa, et mieltäni rohkaise. Mitä minua hyödyttäne, onko minulla arvonimeä vai ei, olenko parnassolle pyrkinyt vai jäänyt oppimattomain joukkoon? Iäti elämä minulta kysyy: kuinka aiot vapauttasi käyttää?

Olenhan ihminen ennen kaikkea, minunkin henkeni kaipaa valoa ja viisautta. Koko sielustani haluan olla hyödyksi, todelliseksi, välittömäksi hyödyksi itselleni ja muille. Rinnassani aaltoilee meri, joka tahtoisi murtaa sulkunsa ja vallata mailman ja virvottaa vedellään väsyneitä ja herättää nukkuneita uuteen eloon. Mutta missä on sen lähde ja missä sen sulkujen suu? . . .

Siis pyrkisin professoriksi. Toisille opettaisin, mitä eivät tiedä, loisin ajatuksia uusia, itsenäisiä. Ryhtyisin runoilijaksi, loihtisin näkyville lumoavia kuvia, kertoisin niitä kuulijalle soinnukkaissa säkeissä. Tulisin taiteilijaksi, sukisin soittoniekaksi, toisin ilmi ennen tuntemattomia kauneuden arvoja, astuisin uusille urille taiteen valtakunnassa . . . Kuuluisaksi kohoisin, kunnioitetuksi ja rikkaaksi. Naisin tytön kaunihimman, eläisin onnellisena ja kasvattaisin lapsistani kelpo ihmisiä . . . Mitä tuulentupia!

En tee niin.

Heikko ääni sisässäni kuiskaa: tuon kaiken ohessa — mitä olisit sinä tehnyt? Oletko palvellut totuutta vai oletko itseäsi palvellut? Tahtooko elämän totuus, että ymmärrystä opilla täytämme? Vietteleekö viisaus meitä mielikuvituksen taikatarhoihin? Jumalastako kotoisin on janomme loistoon ja ylellisyyteen? Pyhistä pyhinkö on pyrkimyksemme rikkauteen ja kunniaan? Ikionneako on ikävöidä rakkautta ja jälkeläisiä? . . .

Kuinka kaikki on turhaa auringon alla!

Miksikä poloinen olen syntynyt? Mistä on minulla tämä rauhaton mieleni, tämä hapuroiva, epäilevä, riutuva sieluni? . . .

Eivätkö ole toiset ihmiset minun kaltaisiani? Häpeän melkein nähdessäni toverieni iloisia kasvoja. Väkisinkin pakotan suuni hymyyn ja ääneni rohkeaksi ja mieleni huolettomaksi, kun opinnoitani tiedustelevat ja minun tulee keksiä vastauksia heidän kysymyksiinsä. Kuitenkin pakenen heidän pitojaan ja vältän heidän iloisia illatsujaan. Sillä tunnen itseni pieneksi, vähäpätöiseksi ja lapsellisen ujoksi heidän seurassaan.

Mutta olisivatko yhtäkaikki minun kaltaisiani?

Mitä te puuhaatte, mitä aiotte?

Naurahtavatpa useimmat toverini: „luemme kandidaateiksi“. Entä sitten? „Kuka tuota niin pitkälle miettisi? Kyllä sitten on aika keinoja keksiä“.

Yksi aikoo runoilijaksi. Hän valmistelee paraikaa esikoistaan. Hänen silmänsä loistavat luottamusta, kun hän tavalliseen kuolevaiseen katsahtaa. Kunnian kukkuloille hänen kaihonsa kantaa.

Toisesta on tuleva pappi. Mikä suvaitsevainen hymy suupielissä, kun hän maallikkoa puhuttelee, ja kuinka syvämietteisesti hän paperossia polttaa, taivaan valtakuntaa ajatellessaan. Mutta minä tiedän, että hän uneksuu suuresta seurakunnasta ja pienestä pastorinrouvasta.

Kas tässä tulee hän, joka lääkäriksi lukee. Tervehtiessään hän katsoo minuun vakavasti ja puristaa kättäni kovasti. Lääketiede on hänen ihanteensa ja hygieninen elämä ja taitava tohtoroiminen. Mutta hän rakastaa mahtia ja valtaa ja hyvien neuvojen antamista ja rahojen runsautta ja — kauniita naisia.

Vaan missä on salaperäinen sanomalehtimiehemme? Hän on jo saanut paikan isommassa lehdessä, paljonko lieneekään kuussa palkkaa. Aina hänellä on kauhea kiire ja palkastaan huolimatta raha-ahdinko. Hän aikoo myös maisteriksi, sillä „eihän tittelitön sanomalehtimies ole minkään arvoinen“. Mitä hän tulevaisuudestaan toivoo? Toimittajan paikkaako ja valtiollista vaikutusvaltaa?

Kuinka kummallista, että saatetaan pitää tätä elämää noin vain valmiina, ymmärrettävänä, yksinkertaisen selvänä seikkana, kun se minusta tuntuu niin oudolta ja arveluttavalta! Olen kuin maailman mylläkkään eksynyt koditon orpo.

Ja mitä vanhat ihmiset tietävät kertoa elämästä, ne, jotka sen koulussa jo ovat karaistuneet?

Eivät minulle mitään, sillä joko ovat kaikesta välinpitämättömiä (kunhan vain päivällinen on hyvä) tai neuvovat minua nurkumatta täyttämään „velvollisuuksiani“ tai nauravat pilkallisesti mielikuvituksilleni ja mietiskelyilleni: „ne haihtuvat iän karttuessa“.

Vaan minä en soisi niiden haihtuvan . . .

Kuitenkin on ihmisiä, joita melkein kadehdin, niitä, jotka — rakastavat, sillä ne ovat onnellisia. Ne tekevät työtä armaittensa, omaistensa puolesta; ne taistelevat innolla ja luottavat voittoonsa; jos lankeavat toivottomuuteen, on heitä vaalimassa lempeät kädet.

Tiedätkö siis nyt, mitä elämä on, ja mikä on se hyvä, jonka puolesta on uhrautuminen?

Minusta näyttää, että kaikilla ihmisillä on päämäärä, johon pyrkivät. Ja tuo väikkyvä päämäärä heitä

ylläpitää, tukee, ohjaa, auttaa eteenpäin — ja minulla ei ole päämäärää. Jos voisin kukistaa tätä äärettömyyden kaihoa, jos voisin vaientaa tätä sydämeni suruista ääntä, ehkä sitten etsisin itselleni päämäärän ja olisin lohdutettu ja onnellinen. Mutta nyt seison kuilun partaalla, päätäni huimaa ja pohjaton syvyys minua maanien houkuttelee —

Mutta sittenkin — eivätkö ole muut ihmiset minun kaltaisiani?“

Kirjottaessa syntyi uusia ajatuksia, niitä tuli niin paljon, ettei tiennyt, minkä joukosta valitsisi, ja sitten vielä tapahtui elämässä semmoista, joka antoi aiheita uusiin mietiskelyihin. Täti sairastui, armas Linda-täti, jota Eero rakasti kaikella sydämellään; hänen täytyi läpikäydä vaikea leikkaus ja siirrettiin kotoa pois sairaalaan. Monta kertaa Eero oli istunut hänen vuoteensa vieressä sekä tuskallisina että levollisempina hetkinä, ja täti vakuutti aina, että „teki hyvää“, kun Eero oli saapuvilla.

Tuosta kaikesta Eero sai paljon miettimisen aiheita. Minkätähden oli kipu ja tuska olemassa, minkätähden ei ihminen saanut edes ruumiillisesti olla terve ja onnellinen? „Synnin tähden“ ei ollut hänen mielestään mikään vastaus. Hän ei ymmärtänyt koko synty-käsitettä. Hän olisi tahtonut antaa oman elinvoimansa tädille, että sen tuskat loppuisivat, ja siinä istuessaan hänen sydämensä oli kuin yksi ainoa rukouksen huokaus: „älä kärsi, älä kärsi!“

Ja sitten tuli kuolemanpelko, kun leikkauksen piti tapahtua. Eero kulki nytkin sanomattomissa tuskissa ja rukoili itsekseen: „älä vielä kuole, älä vielä. Se olisi niin järjetöntä, niin tyhjää, minä en ymmärtäisi, miksi se tapahtuisi“. Eikä hän oikein ymmärtänyt, miksi hän noin rukoilikaan.

Kun kaikki oli onnellisesti ohi ja täti taas terveenä, syntyi helpotus ja kiitollinen rauha täytti mielen. Mutta samalla Eero tuli ajatelleeksi, että semmoistahan tapahtuu maailmassa joka päivä, aina on tuhansia ihmisiä sairaina, tuhansia kuolee, ja silloin kysymys taas kääntyi aivan yleiseksi, pääsemättömäksi. Ja vaikkei tuska nyt ollut niin kouriin tuntuva, se kävi sen sijaan pitkälisemmäksi samassa määrin kuin se ajullistui.

— No mikä sinua, mies, vaivaa? huudahti kerran eräs toveri, joka tuli kadulla vastaan. — Ei sinua juuri enää näy luennoillakaan. Olet kalpea ja laiha kuin mikäkin Weltschmerz-kandidaatti. Onko sinulla tuberkulosia?

Tuon piti oleman vitsikästä, mutta Eero ei nauranut eikä vastannut. Tervehti vain ikäänkuin häpeissään ja pyrki sivu . . .

Mutta vielä ei ollut Eeron mieltä kuohuttanut se kysymys, joka sittemmin anasti suurimman osan hänen ajatuksistaan, nimittäin niin kutsuttu yhteiskunnallinen kysymys. Tämä tapahtui vasta seuraavan sattuman kautta.

Hän oli eräänä iltana Harryn luona yksin. Harry asui vanhempineen laitakaupungilla, ja oli jotakuinkin myöhäinen ja muuten pimeä ja kylmä syystalven ilta, kun Eero palasi kotia.

Hän ei ollut monta askelta poistunut Harryn portilta, kun kuuli pimeässä surkean lapsen äänen:

— Antakaa, hyvä herra, viisi penniä, että saisin ostaa pullaa. On niin nälkä.

Hän säpsähti, sillä oli tapansa mukaan kulkenut ajatuksissaan, ja katsoi ylös. Parin askelen päässä seisoi pieni, yhdeksän- tai kymmenenvuotias tyttö, painautuneena selin rakennuksen kivijalkaan. Paljaat sääret pilkkottivat lyhyen hameen alta, jaloissa oli isot, rikkinäiset kenkäruojut, ja käsi oli rukoilevasti ojennettuna Eeroa kohti.

Miksikä juuri tällä kerralla tuo näky vaikutti Eeroon niin valtavasti? Hän katseli tyttöä hetkisen

ikäänkuin unesta heräten ja sanoi:

— Mutta eikö jalkojasi palella?

— Paleltaa, vastasi tyttö vähän kummastuneena, — mutta talvella, kun on pakkanen, paleltaa enemmän.

— Eikö sinulla talvellakaan ole sukkiä?

— Oli minulla pienempänä, mutta sitten isä ne vei Jannen ja minun sukat, eikä äidillä ole toisia antaa.

— Minne isäsi ne vei?

— Sinne niin, en minä tiedä . . . sinne niin, mistä saa rahaa.

— Ja mitä hän rahalla?

— Hän ostaa viinaa ja sitten hän lyö äitiä. Isä on niin paha.

Eeron tuli sisällisesti niin kylmä, että häntä puistutti.

— Etkö ole saanut syödäksesikään, koska tahdoit leipää?

— En ole syönyt. On niin nälkä.

Eero otti kukkaron taskustaan.

— Mikä nimesi on?

— Elma Sofia Röntänen, vastasi tyttö vilkkaasti, ja hänen silmänsä välkkyivät, kun näki Eeron hankkeen.

— Tässä on nyt kymmenen penniä sinulle. Osta sillä leipää. Vie sitten tämä markan raha äidillesi ja sano, että hän kutoo sukat sinulle ja Jannelle.

— Kiitoksia paljon! sanoi tyttö iloisesti, niiaten syvään, ja lähti juoksemaan tichensä.

Silloin iski Eeron mieleen ajatus; „mikset mennyt tytön mukana? mikset mennyt hänen kotiinsa? ehkä hän valehteli?“ Mutta hän häpesi sitä ajatusta siinä tuokiossa ja lähti alla päin, kauhun ja pelon ahdistamana, kotiin. Hän tiesi, että hän oli päässyt totuuden perille.

Siitä illasta oli rauha poissa hänen mielestään, eikä hyvyyden ihanteen ajattelemisen eikä seurustelu ystävien kanssa voinut häntä lohduttaa. Yhä hän sanoi itselleen: „kurjuutta täynnä on maailma, elämä on murhetta alusta loppuun“, ja kun näki ympärillään iloisia, onnellisia ja hyvin voipia ihmisiä, ei hän niitä käsittänyt. „Mitä minun pitää tekemän, mitä minun pitää tekemän?“ hän yhtämittaa kysyi itseltään, ja hänen oma elämänsä rupesi tuntumaan taakalta, kun ei valoa mistään pilkistänyt. Hän rupesi lukemaan sosialistista kirjallisuutta, mutta se vain enensi hänen tuskiaan, antoi uusia aineksia synkälle mielikuvitukselle eikä suonut tunnolle tyydytystä. Häntä vaivasi se, että hän itse eli kuin prinssi, sillä aikaa kuin toisia oli, jotka palelivat, valvoivat, näkivät nälkää.

Mutta eno, valtion virkamies, hovineuvos, hyvänsuopa vaikka pinnaltaan ankara ihminen ja muuten tavallinen, „käytännöllinen“ maailmanmies, alkoi käydä levottomaksi. Hän ei ymmärtänyt Eeron murheita

ja suruja, hän vain ihmetteli, ettei poika viitsinyt jatkaa opinnoitaan, ja lopulta häntä rupesi suututtamaankin. Hän keskusteli ja väitteli parhaan taitonsa mukaan Eeron kanssa, koetti vastata hänen kysymyksiinsä ja kumota hänen väitteitään, mutta sai aina itselleen tunnustaa, ettei ollut mitään voittanut.

Kerrankin, kun oli puhe sosiaalisesta kysymyksestä, hän sanoi:

— Eipä niinkään, poikasen. Ei tässä ole kysymys minun eikä kenenkään muun mielipiteistä, vaan ankarasta todellisuudesta. Ei kukaan meistä ole yhteiskuntaa luonut, ei kukaan ihminen ole sitä tehnyt, historiallisen kehityksen kautta se on syntynyt ja muodostunut semmoiseksi kuin se on — sentähden sitä ei taideta muuttaakaan; sen puutteellisuudet itsestään poistuvat, aikojen kuluessa se täydellistyy. Ei sinun tarvitse muuta kuin verrata toisiinsa keskiajan nyrkkivaltaa ja meidän päiviemme järjestynyttä valtiomahtia käsittääksesi, kuinka vakava ja varma edistyksen kulku on, jos se on hidaskin. Miksi potkia tutkainta vastaan, miksi tavotella mahdottomia? Ei Roomaa päivässä rakennettu. Yhteiskunta ei vielä ole eikä voi olla ihanteellisen täydellinen, vaikka se siihen päin pyrkii. Mutta tämä pyrkiminen onnistuu ainoastaan siinä määrin kuin me — jokainen meistä — uskollisesti valtiota palvelemme. Jos käännämme sille selkämme, luuletko sen siitä paranevan? . . . Ei tässä ole puhettakaan alistumisesta kohtalon alle missään itämaalaisessa merkityksessä, vaan toimimisesta ainoaan järkevään suuntaan.

— Sinä katsot asiaa vallan toiselta kannalta kuin minä, sanoi Eero synkästi.

— Minä katson todellisuuden kannalta.

— Todellisuus! huudahti Eero. — Mikä on todellisuus? Olenhan minäkin todellinen. Sinä katsot asiaa samalta kannalta kuin useimmat ihmiset — kas siinä kaikki . . . En lainkaan ymmärrä tuota sinun historiallista kehitystäsi — taikka ymmärrän hyvinkin. Mutta minä en näe siinä muuta kuin sokeaa tottumusta, sokeaa tottumusta vain. Ihmiset ovat tottuneet tällä tavoin elämään ja tätä samaa elämää he opettavat lapsille ja nuorille, ja siten jokainen sukupolvi perii edellä kävijältään valmiiksi laaditun elämänuskon . . .

— Nimitä millä nimellä tahdot.

— Koko asia on toinen, eno. Yhteiskunta on syntynyt sopimuksesta, yksilöiden keskinäisestä sopimuksesta, ja sille pohjalle perustettu. Sentähden sopimus sen voi muuttaakin. Kummako se olisi! Sen laatuista tapahtuu perheessä joka päivä, ja onko kansa muuta kuin iso perhe? Miksi säilytetään köyhyys ja rikkaus vieretysten, miksi nälkä ja ylellisyys, miksi kaikenmoinen pahuus? Niin helppohan olisi siitä kaikesta päästä! Luopuisimme rikkaudesta ja ylellisyydestä, heittäisimme pahat tapamme, vähäpätöiset, itsekkäät pyyteemme, tulisimme hyviksi, onnellisiksi, rakastaviksi . . .

— Hulluja laskettelet, poika. Johan olen koettanut sinulle selittää, että se on mahdotonta. Luuletko, että minä ja me vanhat ihmiset ylipäänsä, joita sinä niin ylenkatseellisesti ajattelet, luuletko, että me olemme tuiki sokeita? Näemmehän mekin ja kukatiesi selvemmin kuin sinä, että on paljon kurjuutta maailmassa, mutta näemme myös, ettemme sille mitään mahda. Kurjuus sitäpaitsi ei riipu niin suuresta määrin ulkonaisista oloista kuin ihmisistä itsestään. Kyllä ahkera työmies aina toimeen tulee . . .

— Niinkö luulet, eno? No, miksi sitten käyvät ympäri työtä kerjäämässä?

— Huonot ajat, vastasi hovineuvos, olkapäitään kohauttaen. — Vai pitäisikö sinun mielestäsi rikkaiden jakaa omaisuutensa köyhille? Kenties vielä vaadit, että minä, sinun enosi, joka olen sinut kouluttanut, heittäisin virkani ja tuloni ja marssisin mieronville? . . . Sinäkö minua sitten elättäisit?

— Eno, et sinä minua ymmärrä. Enhän minä tahdo, että mikään vihassa tapahtuisi, vaan rakkaudessa. Mutta eikö sinua, eikö jokaista ihmistä, jolla sydän on, vaivaa pelkkä tieto siitä, kuinka

hirveästi maailmassa kärsitään? Minä olen aivan sairas sitä ajatellessani. Minua vaivaa tämä lämmin huone, tämä pehmeä vuode, nämä mukavat vaatteet, tämä hyvä ruoka! Jospa voisin kaikesta tästä luopumalla lieventää niiden kärsimykset, jotka ilman ovat! Kerran, enoni, minun täytyy lähteä kauvas pois yksinäiseen korpeen, jossa ei kukaan minua näe. Siellä tahdon miettiä elämän arvotusta ja keksiä keinon millä pelastaa ihmisiä pahasta.

Eno katsoi Eeroon pitkään ja tarkkaavasti.

— Nyt en huoli enään kuunnella lörpötyksiäsi, hän sanoi. — Jos sinua kaikki tämä „mukavuus“ vaivaa, niin voitahan lähteä tiehesi. En minä sinua kiellä. Sitä vain tahtoisin sinulta tiedustella, mitä aiot, poika. Puhu sinä ihanteista niin kauvan kuin sinua huvittaa, tosi täällä kumminkin on kysymyksessä, ei ihminen toimeen tule paljailla teorioilla . . . Voi, voi, kuinka tämä tämmöinen väittely on turha! Sano minulle nyt, Eero, mikä sinulla oikeastaan on mielessäsi, jos todenteolla kaikki yliopistolukusi heität?

Eero huokasi itsekseen: „Jospa itse sen tietäisin niin, että voisin hänelle vastata“ ja sanoi ääneen: — Johan sinä, eno, tuota satoja kertoja olet kysellyt — ja yhtä monta kertaa olet vastaukseni kuullut: minä tahtoisin tehdä jotakin . . .

— Etkö ymmärrä, poika, että järkevä ihminen saattaa raivostua tuommoisesta tyhjästä vastauksesta? Tehdä jotakin! . . . No, mitä me muut ihmiset sitten tässä maailmassa?! Mekö vain olemme ja elämme? . . . Voi sinua, Eero, suusi puhuu rakkaudesta ja veljeydestä, mutta sydämesi tuomitsee kaikkia „veljiäsi“.

Eero teki hätäisen liikkeen kädellään.

— Ei niin, eno, enhän niin sanonut . . .

— Se oli kumminkin tarkotuksesi. Mutta jättäkäämme . . . Sinä siis tahdot tehdä jotakin — mitä?

— Tiedäthän senkin, eno. Etsin totuutta, ja kun sen löydän, julistan sen ihmisille. Puhun. Kirjotan.

— Puhun! Kirjotan! huudahti hovineuvos. — Onko mokomaa kuultu? Silläkö luulet ihmisen elävän? Ei ainakaan tässä maassa. Etkö tiedä, että suurimmat kirjailijat tässä maassa ovat muualta elatuksensa hankkineet? Et kai suinkaan uskalla asettua heidän rinnoilleen?

Eero tunsi loukkaantuvansa.

— No, en tiedä, mitä sitten teen, kun olen elämän ymmärtänyt, hän sanoi. — Ehken suutani avaakkaan. Ehkä, sydän murtuneena, jään erämaahan asumaan, ehkä tuonelan tuvilla tyyssijaa etsin . . . Vaan ei! hän jatkoi kiivaasti, — kun olen synnyistä syvistä selville päässyt, silloinpa mulle vasta työala aukenee! Ei niitä ihmisiä tässä maailmassa yllin kyllin ole, jotka totuuden tietävät. Et sinäkään, eno, mitään tiedä, et voi minulle vastata, kun kysyn: mikä on totuus? mitä varten olemme olemassa? Mykkänä seisot ja mykiksi kaikki jäävät . . . Oi missä ovat ne rohkeat ja urhoolliset sielut, jotka uskaltavat — huolimatta omasta elämästään, välittämättä siitä, kuolevatko nälkään tai muuhun vai jäävätkö eloon — jotka uskaltavat kamppailla Jumalan kanssa, kunnes hän lausuu heille nimensä, kunnes hän ilmottaa heille totuuden! Täällä me vain eleemme, tietämättömyydessä ja pimeydessä, unohtaen kaiken muun, kunhan meillä vain ruokaa on ja lämmin vuode ja koti. Kuinka itsekkäät olemme, kuinka lyhytnäköiset! Sitäkö varten olisi meidät tänne heitetty, että viettäisimme täällä aikamme kuin sieluttomat luontokappaleet! Minä en sitä usko, kuule eno, minä en sitä usko! En tiedä, mitä ne „suuret kirjailijat“ lienevät tehneet, ovatko etsineet totuutta vai ovatko tiedottomuuteen tyytyneet. Ihmisiä hekin ovat olleet, ja minä aavistan, että heidänkin sieluansa sama ikävä on polttanut, sama kaiho kalvanut — mutta vaikka minä olisin ainoa maailmassa, jonka henki kaipaa sitä ääretöntä täydellisyyttä, niin minä en alistu, minä en alistu tämän maailman vaatimuksien alle, ennenkuin on tarpeeni tyydytetty . . . Välitänkö minä omasta itsestäni? En yhtään tästä ruumiista! En ole

elämää pyytänyt. Hän joka minulle elämän antoi, hän sen ottakoon. Mutta niin kauvan kuin täällä olen, on minulla oikeus tietää miksi ja mitä varten . . . Tapa minut, eno, ellet minua kärsi, aja minut maantielle, mutta älä sano, ettei ihmisellä olisi oikeutta etsiä Jumalaa! . . . Oh tätä elämää!

Eeron puhuessa hovineuvos istui miettien. „Käy häntä sittenkin sääli . . . Ei hänestä koskaan selville pääse. Suututtaa ja säälistää . . . Poika parka oli sentään ahkera ja lahjakas koulussa ja perin hyvillä todistuksilla ylioppilaaksikin yleni . . . Voi sentään, mitä tästä tulleeekaan . . . eihän häntä raatsi kodistakaan karkottaa . . . no, jospa tuo vielä tyyntyisi, onhan vasta vuotta kolmatta ylioppilaana ollut“.

Kun Eero oli lopettanut, lausui hovineuvos tynesti ja isällisesti: — No, mieti nyt asiaa, Eero. Onhan siinä mitä olet sanonut paljon kaunista ja jaloa, mutta kyllä minun mielestäni kuitenkin paras olisi, jos tutkinnon yliopistossa suorittaisit ja virkamieheksi rupeaisit — vaikkapa yliopistossakin. Tosin nuo oppineet alussa nälkäpalkoilla saavat toimeentulla, mutta ken professoriksi pääsee, onhan hänellä turvattu tulevaisuus . . . Sinä olet lahjakas poika, sitä ei kukaan kiellä, voit korkeallekin kohota. Ja kyllä sitten aikaa riittää kirjottamiseenkin — puhua saat opettajana muutenkin. Tee nyt enolle mieliksi, niin kaikki parhain päin kääntyy. Minä olen sinusta niin paljon toivonut, olen rakastanut aivan kuin omaa lastani . . . Mietihän tätä, Eero, minä tästä lähden nyt työhöni.

Eero teki kieltävän liikkeen kädellään ja sanoi puoleksi itsekseen: — Puhut kuin lapselle, eno. Mene jo.

— Siis älä nyt ole pahoillasi, sanoi hänen enonsa ja nousi istualtaan. — Parastasihan tarkoitan.

Keskustelu oli tapahtunut Eeron huoneessa. Enonsa poistuttua Eero jäi yksikseen ajattelemaan. „Oh, näitä kohtauksia . . . Kun hän on hyvä, hän liikuttaa minua, ja minä epäilen itseäni. Olisinko väärässä? Onko hän oikeassa? Onko hän kokemuksesta viisastunut? Semmoinenko on elämä? Alistua vain, aina alistua, aina tyytyä, tietämättä miksi, kysymättä miksi? . . . Ei, ei se ole niin. Sen heikkouden pudistan päältäni.“ Hän kävi kirjoituspöytänsä luo, istui tuolille ja katseli isä- ja äitivainajainsa kuvaa. „Te rakkaani, jotka ette minulle muuta muistoa jättäneet kuin lempivän katseenne, hellän hymynne ja suloääniset sananne, te kuvasta tuosta katsotte minuun ei nuhtelevasti, ei moittivasti, vaan hyväksyen, rohkaisten; ja kun minä teitä lähestyn, lähestyn kaikkein pyhintäni. Sinulla on sieluni avain, äitini. Sinä tunnet poikasi sydämen. Sinä tiedät, että hänen tahtonsa on hyvä. Sinä ymmärrät minua.“ Ja hän vaipui ajatuksiinsa. Mutta äkkiä nousi epäily. „Ehket ymmärrä sinäkään? Ehkä se on mielikuvitukseni tuulentupia vain? Ehkette tekään minua käsittäisi . . . Ehkei kukaan aikaihminen minua käsitä . . .“

Taas tuli rauhaton mieli, ja täytyi alkaa kävellä permannolla edestakaisin.

Samassa ovi avautui, ja Linda-tädin hyväntahtoiset kasvot kurkistivat sisään.

— Tuletko kahville, Eeroseni?

— Kiitoksia, en huoli, täti.

— No mikä nyt, kun ei kahvi maistu? kysyi täti huolestuneesti ja astui huoneeseen. Sitten hän lisäsi hellästi: — Onko teillä taas ollut väittelyä Kaarlon kanssa? Näin hänen vastikään tulevan huoneestasi, synkkä ilme kasvoilla. Tiedäthän, Eero, että enosi on hermostunut ja vähän kiivas, mutta älähän nyt pane pahaksi . . . Mikä teillä taasen oli?

— Ei mitään merkillistä, rakas Linda-täti, sitä samaa vanhaa juttua vain. Ja pakottaen suunsa hymyyn Eero selitti: — Eno tietysti tahtoi, että minä opinnoitani harrastaisin — että minusta kerran jotakin tulisi — että laatisin varman ohjelman elämälleni ja työskentelisin sen mukaan . . . ja minä . . .

— Ja sinä . . .? kysyi täti, vaikka hyvinkin tiesi.

— No arvaathan sinä sen, vastasi Eero ja koetti äkkiä muuttua iloiseksi: — minä sanoin, että tahdon olla vapaa kuin taivaan lintu ja ensin pyrkiä tietoon siitä, mikä tämä elämä oikeastaan on . . . vaikka näin sinun kanssasi, tätseni, tuntuu mielestäni kuin olisi elämän ongelma jo ratkaistuna, ja ratkaistuna sillä lailla, että tämä elämä onkin ikuista kuuman kahvin juomista ja hyvään lämpösten syömistä!

Hän syleili tätäään, pyörien hänen ympärillään.

— Älä, poikaseni, leikkiä laske, huudahti täti irtautuen Eeron sylistä. — Ovat nuo korkeita asioita ja onhan sinun totuuden etsintäsi kaunista ja kiitettävää, mutta . . .

— Mutta, keskeytti Eero, — kun en totuutta etsi kirkolta, niin ei minun etsintäni ole oikea, vaan välttämättä viepi perikatoon. Kas kun osasin ulkoa, mitä sinun piti sanoman!

— Jaa, jaa, poikani, sen vaan sanon, että ken halveksii uskontoa . . .

— Hän ihan varmaan joutuu sen tulipunaisen helvetin alimpaan kattilaan! keskeytti Eero taas naurahtaen.

Täti hymähti, mutta kävi heti totiseksi.

— Ei sinun pitäisi noin pilkata jumalallisia asioita, Eero. Kerran vielä kadut.

— Saadaanpa nähdä. Mutta totta puhuen, täti: pilkkaanko? Onko se luonteeni mukaista? Enkö minä raamatuitakin tutki? Tiedäthän varsin hyvin, että kerrassaan ihailen uutta testamenttia, vaikken voi mihinkään uskoa, jota en tiedä.

— Lapseni, kenen sitten tietävän luulet? Suurimmat ja viisaimmat ihmiset ovat tunnustaneet pienuutensa ja vähäpätöisyytensä ja lopulta palanneet takaisin lapsuudenuskonsa helmaan.

— Todellako? Siinä tapauksessa minä olen heistä aivan erilainen, taikka oli heidän lapsuutensa usko toinen kuin minun . . . Tuo väitös muuten tuntuu minusta fraasilta . . . Kumpapa olisi, jos ei ihminen mitään voisi tietää . . .

— Hm, hm. En minä ainakaan mitään tiedä enkä osaa väitellä kanssasi . . .

— Et, et, täti kulta, se on totta, se, mutta siksi sinusta niin kovin pidänkin. Sinä olet hyvä, niin herttainen ja hyvä, ja sinä toivot minulle kaikkea hyvää, et ole koskaan hermostunut, et mitään minulta vaadi, rakkautesi on kuin oman äitini. Oh, kuinka sinusta pidän.

Ja Eero sulki hänet taasen syliinsä.

— Tuletko nyt kahville? kysyi täti imarrellen.

— Tulen, tulen.

Semmoista oli elämä kodissa, ja vaikka Eero välistä koettikin sekottaa huumoria keskusteluihin varsinkin tädin kanssa, oli kuitenkin sydämessä haava, joka alituisen kirveli.

II.

Mutta sitten tapahtui jotakin, joka muodosti käännekohdan Eeron ulkonaisessa elämässä. Eero oli kauvan kaivannut valon sädettä, joka viittoisi hänelle tien ja samalla antaisi hänelle rohkeutta ja kykyä alkaa sitä „uutta elämää“, jota hän ikävöi hämärästi.

Se oli itsessään vähäpätöinen, melkein naurettava tapaus, eikä siitä ollut asianomaiselle näennäisesti mitään ulkonaisia seurauksia, ja kuitenkin se oli kuin eteen sattuva tienhaara noille neljälle ystävälle, jotka kauvan olivat haaveilleet toisenlaisesta elämästä, mutta eivät vielä olleet varsinaista askelta sen suuntaan ottaneet.

Oli talvi-ilta vähää ennen joulua.

Eero istui kirjoituspöytänsä ääressä lukemassa. Lamppu paloi pöydällä ja valaisi Eeron pientä ja yksinkertaista, mutta kodikasta huonetta, jonka silmiinpistävimpänä koristeena oli rikas kirjasto — kolme miehenkorkuista hyllyä täynnänsä kaikenvärisiä nidoksia — ja viulu, joka lepäsi laatikossaan yhdellä hyllyllä, vieressä isohko nuottipakka ja lattialla rautainen nuottijalka. Permannon kotikutoisella matolla ojenteli Roland kookasta vartaloaan, milloin nukahtaen hetkiseksi, milloin havahtaen ja haukottaen. Olisi luullut rauhan hyvän hengettären viihtyvän tässä tyyssijassa, jonka haltija palveli sekä tieteen että taiteen jumalia . . .

Eero katsahti kelloonsa, sillä hän odotti vieraita. Harry oli hänelle kirjottanut: „tulen tänä iltana luoksesi; toivon olevasi yksin kotona.“ Tuo vähän juhlallinen kirje oli saattanut Eeron uteliaaseen jännitykseen. Kello seitsemän aikana Harry tulikin hyvin vakavan näköisenä, vaikka koetti hymyillä tervehtiessä.

Eero vei hänet sohvaan istumaan, mutta touvin aikaan Harry ei puhunut sanaakaan. Otsa rypyssä hän tuijotti eteensä ja väkeni. Sillä aikaa Roland koira nousi makosaltaan, ojentelihe ja haukotteli; lähestyi sitten heiluttaen häntäänsä, vierasta, saadakseen siltä tervehdyshyväilyn. Mutta kun ei tämä häntä huomannut, laski hän ison viisaan päänsä tutun vieraan polvelle, harras katse uskollisissa silmissään. Harry säpsähti ja kosketteli kerran, pari kädellään koiran päätä, mutta työnsi sitten hieman hermostuneesti Rolandin luotaan. Eero käski koiran mennä nukkumaan, ja mietteissään Roland palasi vanhalle sijalleen.

— Mikä sinun on, Harry? Eero vihdoinkin kysyi.

Harry hengähti syvään ja heitti Eeroon synkän katseen. Sitten virkkoi: — Millä hetkellä tahansa voi tapahtua, että minut erotetaan koulusta ja karkotetaan kotoa pois.

— Mitä, mitä sanot!?

— Millä hetkellä tahansa!

— Kuule, minä en käsitä tätä! sanoi Eero hämmästyneenä. — Ajettaisiinko sinut koulusta pois ja karkotettaisiin kotoa? Mutta miksikä? Mitä on tapahtunut?

Harry vastasi olkapäitään kohauttaen: — Eipä juuri mitään. Onhan tuossa ollut vähän riitaa ja vähän itkua.

— Koko juttu sinun pitää kertoman minulle, Harry, alusta loppuun. Sinut on ehkä väärin käsitetty, eikä asia ole niinkään vaarallista laatua.

— Ei, ei minua laisinkaan ole väärinkäsitetty, mutta minä olen totuutta puolustanut! väitti toinen kiivaasti ja lisäsi: — Oh, kuinka halveksin heitä kaikkia! Papit ja opettajat ja koulu ja kirkko ja yhteiskunta — kaikki se on yhtä valhetta vain. Eivät „opettajat“ tiedä mikä totuus on — tai, jos tietänevät, pettivät itseään ja meitä. Kaikki ihmiset tietävät, että elämä on valheitten vyyhti, ja kuitenkin sitä kärsivät, antavat toinen toiselleen anteeksi, mairittelevat ja „palvelevat“ toinen toistaan, kunhan vain jokainen saapi rauhassa rehennellä! . . . Oh, kuinka minä heitä halveksin!

Hän oli hetken ääneti, ja jatkoi tyynemmin: — Luuletko sinä, Eero, että, jos minä lausun mielipiteeni jostakin asiasta, minä en yhtään ymmärrä, mitä minä puhun, ettei minulla saata olla omia mielipiteitä mistään asiasta, etten suoraan sanoen mitään osaa ajatella enkä käsittää, paitsi mitä minulle suorastaan on opetuksen kautta päähän tyrkytetty — sano, Eero?

— Onko sitten kukaan tuommoista tyhmän typerää sinusta väittänyt? Ole huoleti, Harry, äläkä siitä yhtään välitä! Kyllähän minäkin nuo sanat tunnen: meillä nuorilla „kokemattomilla“ ei saa eikä saata olla minkäänlaisia mielipiteitä! Minusta sivumennen sanottuna tuntuu, että meillä nuorilla juuri onkin sydän ja pää vielä ajatuskykyisinä ja totuudelle avoinna. Mutta mitä siitä! . . . Entäs jatko, Harry?

— Niin, minua on tuo monta kertaa suututtanut, vastasi toinen, — ennen kaikkea mitä uskontoon tulee. Siinäpä kaikki on valmiiksi laadittuna ja päähän päntättävänä, ja kuitenkin se on minusta — aivan niinkuin oli sinusta — niin tuiki tyhjää ja typerää, että joka kerta kun kirkkohistoriassa tai dogmatiikassa lahkolaisopeista luetaan, niiden „väärät“ opetukset tuntuvat minusta paljon oikeammilta ja järkevämiltä. Kerran tuosta huomautinkin opettajalle, ja siitäkö vasta hänen naamansa piteni! Olisit kuullut hänen saarnansa ja hänen rukouksensa! Siitä saakka hän on kantanut vihaa minua kohtaan ja luulee minut oikein luokan viettelijäksi . . . eihän ne muutkaan toverit kaikkea jaksa uskoa, paitsi tytöt tietysti. No niin, nyt meillä oli viime lauvantaina ainekirjotuksen koe, ja siinä oli jos joitakin aineita valittavana, uskonnollisia, luonnontieteellisiä, historiallisia ja virtus-aineita. Arvaappas, Eero, minkä minä valitsin!

— Kuinka sen osaisin arvata! Taikka oikeammin, ehkä osaankin: sinä valitsit uskonnollisen aineen.

— Niin juuri, uskonnollisen valitsin, ja kuulehan, minkä nimellisen . . .

— No?

Harry uhkaili sormellaan ja lausui vähän koomillisella äänenpainolla:

— „Lunastusoppi, sen uskonnollinen, siveellinen ja historiallis-yhteiskunnallinen merkitys.“

— Olipa siinä aine! No mitä siitä kirjoitit? kysyi Eero hymyillen.

— En tiedä, mikä päähäni pälkähti. Uhalla minä sen otin. Päätin kerrankin puhua suuni puhtaaksi. Olen niin monta kertaa ollut pakotettu valehtelemaan, että nyt päätin sanoa, mitä itse ajattelen!

— Ahaa, nyt ymmärrän, keskeytti vanhempi ystävä. — Kirjoititkin, opettajakunta pahastui, ja nyt tahtovat sinut koulusta karkottaa — eikö niin? . . . Mutta onko tuo mahdollista! hän lisäsi kauhistuen omaa ajatustaan.

— Annappas kun kerron, aloitti Harry. — Tiesin vallan hyvin, mihin tapaan minun olisi pitänyt kirjoittaa tuo aine. Pakanuus on hirveää pimeyttä, oikeata epäjumalanpalvelusta, kristinusko on ainoa uskonto, luterilainen lunastusoppi on ihanneuskonto, Jeesuksen armo meidät pelastaa kaikista synneistä ja kaikista pahasta, jopa ikuisesta kadotuksestakin, kristinuskon kanssa tuli maailmaan valo ja valkeus ja sivistys ja naisen vapaus ja perhe ja kaikki hyvä ja . . .

Eero naurahti. — Voi voi, Harry . . . ja mitenkä sinä sitten kirjoitit?

— Alotin tällä lauseella, selitti nuorukainen toimessaan — „kristinuskoa kiitetään niin paljon, ettei vähän moitetta taida sille haitaksi olla“ — käytin tuommoista hieman profetallista kieltä — „ja jos Jehovah vähänkään totuutta rakastava on, niin ei hänen tällä kertaa suuttua pitäisi“ . . . Mitä sinä naurat?

— Kysy vielä! Enhän keskellä kaikkea tätä totisuutta saata pysyä nauramatta sinun poikamaisuudellesi . . . Kylläpä tuosta taisivat loukkaantua! . . . Noinko se oli koko aineesi kirjoitettu?

— Eipä ollut. Senhän sitten huomasinkin viaksi, kun en koko aikaa pilaa laskenut — tai oikeammin: kun en koko aikaa vakavana pysynyt . . .

— Vakavana, niin . . .

— Älä nyt kumminkaan luule, että se oli niin kirjoitettu, etteivät olisi käsittäneet sen totista tarkotusta. Kirjoitinhan itse aineen vallan vakavasti, muuten tähän tapaan. Näytin että kristinusko on huonoin uskonto, koska ihminen luonnostaan pyytää oikeutta ja onnea ja voimaa pahan voittamiseksi, mutta ei oppia, joka riistää sekä oikeuden että onnen elämästä ja sanoo, että ihminen on auttamattomasti langennut syntiin ja pahaan. Ei kristinuskon siveellisenkään merkitys ole suuri, koska se riistää ihmiseltä kaiken luottamuksen hänen omaan siveelliseen luontoonsa ja tekee hänestä rukoilevan raukan, joka vapisee oikullisen taivaallisen hallitsijan edessä. Mutta kun sitten pääsin puhumaan kristinuskon historiallisesta ja yhteiskunnallisesta merkityksestä, selitin oikein laajalti ja tarkkaan, kuinka turmiollinen ja tuhoa tuottava se suuremmoinen oppi on ollut. Mikä oli sen ensimmäinen sankariryö? Pyyhkäsi maailmasta kaiken sivistyksen ja kulttuurin . . .

— Tuopa oli rohkea väite. Kuinka sinä sen perustelit, Harry?

— Uskothan sinä itsekkin, Eero, että kreikkalainen ja roomalainen antiikki oli yhtä korkealla — ainakin yhtä korkealla — kulttuurissa kuin meidän päiviemme kristitty Europpa? . . .

— Uskon kyllä. Erinäisissä kohdissa silminnähtävästi korkeammallakin . . .

— No — siis silloinkin olivat ihmiset vajonneet hienontuneeseen itsekkyyteen, aineellisuuteen ja uskottomuuteen. Yhdeksän kymmenettä osaa ihmiskuntaa oli kuitenkin raakoja barbaareja ja sivistymätöntä rahvasta, joka ei voinut kohota sivistyneitten ja oppineitten filosofiseen maailmankatsomukseen. Mutta heitä ei myöskään tyydyttänyt julkinen jumalanpalvelus, koska kehittyneemmät niin peittelemättä osottivat uskottomuutensa. Silloin ilmestyy väsähtäneeseen maailmaan uusi oppi. Sen levittäjinä ovat marttyyrit ja kiihkoilijat. Se pelastaa kaikesta pahasta, se lupaa vapautta orjille, terveyttä sairaille, lepoa ja rauhaa kärsiville — ja vaatii sokeata uskoa. Mikä on luonnollisempi, kuin että rahvas siihen rajusti innostui ja että ylikuokka sortui omaa velttouttaan! Mutta ylikuokan ohella katosi silloinen sivistys . . . Samaa on sitten jatkunutkin. Tulella ja miekalla, kyynelillä ja valituksilla, ryöstöllä ja hävityksellä uutta uskoa levitettiin. Kun Europpa viimein oli valloitettu eikä tulta ja miekkaa tarvittu pakanoita vastaan, käännettiin ne inkvisitsionin nimellä kristikunnan omia vääräuskoisia vastaan. Tällä tavalla kirkko väkivallalla vastusti kaiken todellisen kulttuurin edistystä. Kun tieteellinen tutkimus sai alkunsa, oli „totuuden ja valituksen vartija“ sen vaarallisin vihollinen. Niinpä meidän päiviiimme saakka kirkko ja uskonto pahimmin ovat vastustaneet orjuuden poistamista, naisen vapautusta, aviollista onnea, raittiutta ja kaikkia hyviä pyrintöjä . . . Eikö tämä kaikki ole totta, Eero? . . . Lopuksi, tiedätkö, puhuin meidän ystävydenliitostamme, Resurgetista . . .

— Mitä?

— Älä pelästy. En nimeä maininnut enkä sanaakaan liitosta, ohjelman vain esitin. Sanoin, että ainoa todellinen uskonto on totuus ja ainoa todellinen usko pyrkimys totuuteen. Sitä ihmiset kaipaavat, sitä heille pitäisi opetettaman ja saarnattaman . . . Semmoinen se oli aineeni, Eero. Tuomitsetko minua kovin ankarasti?

Paitsi että Eero rakasti ystäväänsä ja siis olisi antanut hänelle anteeksi minkä poikamaisuuden tahansa, otti hän koko jutun vakavalta kannalta niinkuin hänen tapansa oli ja teki siitä heti mielessään jotakin tyypillistä. Hän ojensi kätensä ystävälleen ja sanoi lämpimästi:

— Minäkö? minäkö? Kyllä pitää sen ihmisen olla kovasydäminen ja ahdasmielinen, joka sinua siitä tuomitsee! Iloitahan pitäisi jokaisen siitä, että sinä niin rohkeasti esiinnyit — pakollisia ja vapaaehtoisia orjia on maailmassa kylliksi! Mitä siitä, jos mielipiteet ovat yleisistä eroavia, vaikkapa erehtyväisiäkin, rehellisyys se kumminkin pitäisi maan periä . . . Ystävänä! . . .

— Tiesinhän minä, Eero, että sinä minua puolustaisit!

— Aina, Harry.

— Oh, Eero, tämä ei vielä ollutkaan mitään; mutta sitten tuli isku. Tänään saatiin aineet takaisin, ja opettaja ilmotti minulle, että aineeni sisältöön katsoen opettajakunta oli arvellut, että minut pitäisi koulusta erotettaman, varsinkin, koska ennenkin oltiin huomattu, että levitän vaarallisia oppeja toveripiirissä; joka muuten oli valhe.

— Hävytöntä! huudahti Eero. — Mutta kun opettajakunta tarkemmin harkitsee . . .

— Ei, ei, kuulehan. Kotona en olisi uskaltanut vielä tänään mitään puhua — vanhempani ovat kovin oikeauskoisia, ainakin äitini —; mutta en sitä tarvinnutkaan, sillä päivällisen jälkeen tuli luoksemme — arvaappas!

— Joku opettajista?

— Niin, uskonnonopettaja itse, puettuna pitkään mustaan nuttuun ja valkoiseen papinkaulukseen. Siinäkö vasta tuli itkua ja hammastenkiristystä. Ensin pikkuinen keskustelu hänen ja isän ja äidin välillä, ja sitten minut kutsuttiin sisään. Pappi oli yksin huoneessa. Oi kuinka hän oli pitkä ja kapea ja juhmallinen! Minä tunsin oudon vavistuksen sydämessäni, mutta kun muistin, että totuus oli puolellani, rohkaisin mieleni. „On kovin surullista ja minä olen sitä paljon surrut“, alotti hän säälivällä äänellä, „että Harry, joka on niin nuori, on siksi turmeltunut sydämetään ja mieleltään, että meidän pyhää uskoamme saattaa pilkata ja häväistä. Se riippuneee huonosta seurasta tahi lukemisesta koulun ulkopuolella, sillä koulussa jumalankiitos ei ateismia opeteta“. Voi, voi, kuinka hänen äänensä vielä kaikuu korvissani — se oli niin pirua täynnä! Sitten hän luki minulle värssyjä Daavidista ja Salomosta ja kaikista profetoista, ja kun minä selitin, ettei mikään voisi vakaumustani horjuuttaa, niin hän ryhtyi esitelmän pitoon, jossa toisti kaiken sen, mikä minun olisi pitänyt aineeseeni kirjoittaa. Vihdoin hän kehotti minua ahkerasti raamattua lukemaan ja seurustelemaan jumalan kanssa rukouksessa, ja ajatteleppas, lopuksi hän sanoo: „nyt, Harry, meidän pitää yhdessä rukoileman, että Herra armovalkeudellaan valaisisi pimeän järkesi“. — „Mitä“, huudahdin kauhistuen, „tarkottaako pastori, että nyt tässä huoneessa ääneen rukoilisimme?“ Hän katsoi minuun, ehkä hämmästyneenä siitä, ettei pitkä saarnansa ollut mitään vaikuttanut, ja minä lisäsin selitykseksi: „en usko rukouksen voimaan“. Silloinpa hän nousi istualtaan ja hänen katseensa leimusi vihaa ja loukattua ylpeyttä, kun hän lausui: „hyvästi sitten, nuori mies, en sinulle mitään mahda, Herra olkoon sinulle armollinen“. Sen sanottuaan hän kumarsi ja poistui. Seurasin häntä etehiseen ja autoin päällystakkia päälleen, mutta ei hän sanaakaan virkkanut. Kun palasin sisään, menossa kamariini, istuivat vanhempani ruokasalissa, äiti kyyryssä itkien ja isä synkkänä ja mykkänä. Silloinpa sykehtyi sydämeni, ja kamariini päästyäni heittäydyin sängylle kuumeen vallassa ja tunsin itseni viheliäiseksi ja onnettomaksi. Mutta katumusta en tuntenut . . . Hetken

kuluttua ovi aukenee ja äiti astuu sisään. Kohoun istualle vuoteella, ja äiti tulee pöydän luo, akkunan eteen. „Harry“, hän sanoo juhlallisesti, „kuinka saatoit tehdä tämän vanhemillesi, vanhalle isällesi, joka on sinut elättänyt ja vaatettanut ja toivonut, että sinusta tulisi hyvä kansalainen, ja minulle, joka olen sinua silmäteränäni rakastanut. Kuinka saatoit sen tehdä? Koko tulevaisuutesi olet ehkä turmellut tämän uhkarohkean ja ajattelemattoman tekosi kautta“. — „Miksi tulevaisuuteni olisin turmellut?“ sanoin minä. „Voiko sitten elämässä tehdä paremmin kuin palvella totuutta? Ja sitä kai edelleenkin voinen tehdä, koska en nytkään sitä pettänyt“. — „Lapsi, lapsi“, sanoi äitini, „puhut totuuden palveluksesta sinä, joka sitä olet pilkannut. Mitä totuutta sinä sitten palvelet? Mitä parempaa sinulla on asetta vanhan sijaan?“ — „Eikö totuus itsessään ole kylliksi?“ kysyin. „Sinunkin sanoistasi, äiti, näkyy, kuinka teillä kristityillä käsitteet on sekaisin.“ — „Meillä kristityillä!“ äiti huudahti, „etkö sinä olekkaan kristitty? Harry, Harry, sinä olet itsepäinen ja ynseä, mutta sillä neuvoin et pitkälle pääse maailmassa“. — Siihen minä hermostuneesti vastasin: „aina sinä puhut maailmassa ylenemisestä! mitä minä siitä välitän? Ei suinkaan se ole elämän tarkoitus. Kyllä itse tulen toimeen ja kuljen omaa tietäni.“ — „Vielä sinä kadut tätä puhetta, Harry“, valitti äiti itkemäisillään. „Enkä tee, sitä en tee“, sanoin minä ja korotin ääneni, sillä minua kiusotti hänen nyhkytyksensä, „omatuntoni hyväksyy tekoni ja muuta tuomaria en tunnusta. Älä enää puhu minulle, äiti, näitä asioita. Sinä kiusaat minua“. — „Eikö kova sydämesi tunne laisinkaan sääliä omaisiasi kohtaan?“ — „Ei“, huudahdin minä ja ryntäsin ylös, „en alistu muulle kuin totuudelle“. Näin sanoen työntäysin huoneesta ja kuulin takanani äitini nyhkytykset. Mutta tiedätkö, Eero, en ollut onnellinen enkä tyyni. Läksin ulos kaupungille harhailemaan, kuljin kadun toisensa perästä, mutta en löytänyt rauhaa sielulleni. Ääni rinnassani kuiskasi, että minun piti kiiruhtaa takaisin kotiin, sulkea äiti syliini, suudella häntä ja ehkä itkeä hänen kanssansa, mutta samalla järki ja oikeudentunto näyttivät minulle aivan toisen kuvan siitä, kuinka minun pitäisi toimia.

Eero ei Harryn puhuessa malttanut istua, vaan alkoi kävellä edes takaisin lattialla. Hänen tunteensa olivat kuohuksissa ja erilaiset ajatukset risteilivät hänen päässään. „Tämä on väärin, väärin!“ hänen sydämensä huusi. „Nuorillakin on oikeutensa. Ei nuortenkaan tunteita saa loukata. Oh, kuinka maailma on ahdas!“ Ja sitten keskellä kapinaa tuli aivan kuin rauhan henkäys toisesta maailmasta ja sanoi hänen ahdistetulle sielulle: „ei sinun tarvitse alistua. Ei kenenkään ole pakko alistua. Ihminen tekee väärinkin, jos hän alistuu itsekkään ylivallan alle.“ Ja tämä vapauttava ajatus täytti hänen mielensä odottamattomalla riemulla ja heitti hänen sieluunsa kirkkaan valon.

Kun Harry sanoi viimeiset sanansa, Eero äkkiä seisahtui ja kysyi:

— No mikä?

Harry vastasi:

— Koulusta karkotettuna en voisi jäädä kotiin asumaan. Isälleni en soisi olevani taakaksi. Siis ei muuta neuvoksi, kuin hyvästi vanhemmille ja siskoille ja ulos maailmaan! . . . Ja sentähden tuln luoksesi neuvottelemaan.

Heidän ajatuksensa olivat sattuneet yhteen.

— Tämä on kumma, tämä on kumma! sanoi Eero puoleksi itsekseen.

— Mitä sanot?

— Harry, Harry, kuinka kaikki tämä on kummallista.

— Miksi niin? Mitä tarkoitat?

Eero joutui yht'äkkiä haltioihinsa.

- Rakastatko sinä minua, Harry? hän kysyi.
- Rakastan, vastasi toinen kummeksuen, — tiedäthän sen, Eero. Miksi niin kysyt?
- Sano minulle, miksi rakastat?
- Miksi? En tiedä. Ehkä sentähden, että sinä rakastat totuutta ylinnä kaikkea.
- Sentähden, niin . . . Onko totuus sinulle kalliimpi kuin koko maailma?
- Niin luulen, sanoi Harry vähän epävarmasti.

— Oi Harry, minun muistui äkkiä mieleeni eräs Rydbergin lause „Prometeuksessa“: „och böj dig aldrig för en själfvisk makt!“ Eikö se niin ole, Harry? Koko elämä asettaa meidät koetukselle — ketä enemmän rakastamme, totuutta vaiko omaa itseämme ja ulkonaista rauhaamme? Tuossa on edessämme ihanne! Se on kuin aamun koi kaukana taivaan rannalla — sitä kohti kiiruhtakaamme, Harry, sitä valoa kohti, kohti sitä luvattua maata, jossa ihmiset elävät rakkaudesta totuuteen!

— Eero!

— Sinä ehket käsität minua, mutta minun henkeni riemuitsee. Sen kahleet vaipuvat maahan, vapaana kuin taivaan lintu se kohoaa ylälmojen valkeuteen — minä taas ihanteen näen! Ei pelkoa enää, ei epäilyä, ei murhetta. Nyt on tie edessämme selvä. Nyt kohti elämää, nyt kohti kuolemaa! Kuolemaa ei ole, totuus on ikuinen. Kuolema on elämä . . . Kuinka rakastan koko maailmaa nyt, kun olen vapaa ja uskallan elää. Minun henkeni vuotaa ulos avaruuteen ja mahtavana virtana se riistää kaikkien sydämet mukanaan . . . Kohta, kohta, Harry, sinäkin sen ymmärrät . . . Nyt, missä ovat Aarno ja Tuomo, että liittomme olisi täydellinen! . . .

— Sinä olet haltioissasi, Eero?

— Ah, älä pelkää, Harry, kyllä minä olen itseni, vaikka tulin niin iloiseksi, kun näin, mitä meidän tekemän pitää. Hän pyyhkäsi kädellään otsaansa ja lisäsi tynyemmin:

— Sinä tulit siis luokseni neuvoa kysymään. Niin, mitä sinä muuta voit tehdä kuin edetä sillä samalla tiellä, jolle jo olet astunut, ja lähteä kodistasi? Ja enkö ole minäkin samassa asemassa kuin sinä? Olenhan monta monituista kertaa väitellyt enoni kanssa samanlaisista asioista ja onhan meillä ollut puhe siitä, että minä tämän kotoni jättäisin ja lähtisin maailmaan . . . ja nyt minä sen teenkin.

— Sinäkö? Sinäkinkö? Minä sitä vähän aavistin, että saisin sinusta toverin!

— Niin juuri, tunnen minäkin nyt olevani ihminen, joka itse saan, jonka itse täytyy päästä oman elämäni herraksi ja ohjaajaksi. Ei sitä niin kallista lahjaa voi antaa muiden raadeltavaksi. Nyt lähtekäämme pois itse elääksemme ja työskenneläksemme . . . Mennään Aarnoa ja Tuomoa hakemaan, heidänkin pitää olla mukana.

— Mennään!

Mutta miksi Eero äkkiä kavahti? ja sanoi:

— Kuule, Harry!

- Mitä?
- Sinä olit liian kova äidillesi . . . Suuttuminen ei ole oikea . . .

Harry loi katseensa maahan.

- Sinun pitää pyytää häneltä anteeksi, lisäsi vanhempi ystävä hiljaa.

Harry katsoi Eeroon. — Poikkeanko kotona? hän kysyi.

- Tee se. Tule sitten Aarnon luokse. Minä käyn ensin Tuomoa hakemassa, Aarnon luona kokoonnutaan.

Eero saattoi Harrya etehiseen; juuri kun tämä oli poistumaisillaan, ja ystävät käittelivät, hän kysyi Harrylta:

- Oletko onnellinen?
- Olen, kuului melkein luonnottoman kiihkoisa vastaus.

III.

Vähän myöhemmin samana iltana Eero ja Tuomo tulivat Aarnon luokse, ja Eero kertoi ystävilleen Harryn jutun, josta he suuresti hämmästyivät, sekä kysyi heidän mielipidettänsä siitä. „Paha paikka, paha paikka“, sanoi Tuomo vältellen ja nousi sauhuavaa lamppua korjaamaan. „Mitä nyt on tehtävä?“ kysyi Aarno, tutkien Eeron ilmettä. Siinä he istuivat kolmisin Aarnon tuiki pienessä vuokratassa ylioppilashökkelissä, Aarno ja Tuomo asiaa harkiten, Eero valmiina ilmottamaan heille päätöksensä; ja heidän välillään syntyi seuraava keskustelu:

Tuomo. Pitäneeköhän pojan muuttaa kotoa?

Aarno. Kuinka sitten? Johan sinä kuulit, että Harry itse katsoo välttämättömäksi tehdä niin.

Tuomo. Ja koulusta pois viimeiseltä luokalta!

Aarno. No, ei sitä koulussakaan paljon viisastu . . . Minä tässä ajattelen, että voihan Harry muuttaa tänne minun luokseni toistaiseksi. Eihän tämä minun rustinkini kovin tilava ja suurenmoinen ole, mutta kyllähän luulen Harryn tähän tyytyvän, vai mitä sinä tuumaat, Eero?

Eero. Niin, pojat, minulla se tuuma onkin jo valmiina. Ettekö huomaa, että me nyt — me kaikki — voisimme tehdä jotakin semmoista, jota me monasti olemme uneksineet ja josta monasti olemme haaveilleet?

Tuomo. Et suinkaan sinä tarkota . . . ?

Aarno. Sitä meidän yhteistä kotiamme?

Eero. Sitä niin. Nyt on aika tullut. Kohtalo itse viittaa meille tien. Nyt pankkaamme vanha tuumamme toimeen. Miksi Harry yksin tekisi sen, jota kaikki olemme hyväksi ajatelleet? Ettekö muista, kuinka aina olemme sitä ihanteena pitäneet, että meillä olisi oma mökki maalla — järven rannalla, kuusten

suojassa, pikku perunamaa ja pikku puutarha, joita viljelimme, ja venonen, joka iltasin auringon laskiessa keijuttaisi meidät järven aalloilla? Ja kun sitten välistä kaupungissa ostoksilla käytäisiin, olisimme kuin maa-ukot ainakin, ihmettelisimme komeutta, häpeäisimme ylellisyyttä ja nauraisimme keikarein turhamaisuutta . . . Kyllähän tunnette tuon maalaistunnelman? . . . Ja kun meillä oma koti olisi, voisimme käskeä tupaan kenen tahansa, tarjota ruokaa ja yösjää köyhälle vaeltajalle, auttaa kaikkia, jotka apua tarvitsevat, ja luoda koko ympäristöömmme iloa ja onnea . . . Ettekö muista näitä unelmiamme? . . . Muistatte hyvinkin, ja tästä näin suloisesta tulevaisuudesta emme saa puhuakkaan, sillä se miltei viettää itsekkyyteen . . .

Mutta muistakaamme sen samaisen elämän sisällistä puolta. Me neljä, joiden sieluja polttavat tämän yhteiskunnan kauheat vääryydet ja jotka emme tahdo emmekä saata niihin vääryyksiin osaa ottaa, me jätämme ne kaikki, me luovumme tästä herraselämästä ja astumme sen kansan pariin, joka meidät povellansa kantaa . . . Minä olen jo yliopistolukuni hylännyt, te ette myöskään tunne niihin vetovoimaa, Harry ei niistä mitään tiedä — miksikä tänne jäisimme itsellemme ja muille vaivaksi ja kiusaksi? Virkamiehiä meistä ei tule, laiskureita ei liioin — mitä muuta kuin rupeamme todellakin työtä tekemään ihanteemme puolesta! Ei täällä muuta valittavanakaan ole, ja tarvitsee tämäkin kansa niitä, jotka sille totuuden sanovat. Opetamme, puhumme, kirjotamme — meidän kotimme ja yhdyselämämmme on luova valo koko Suomen kansaan. Sitä vartenhan elämme, että totuutta etsisimme ja opettaisimme muitakin ihmisiä elämään totuuden elämää! . . . Ja kuinka paljon meillä on muille opettamista jo tämän ainoan askelen jälkeen! Minä tunnen rinnassani niin suuria ja rikkaita tunteita, että oikein tahtoisin syleillä koko maailmaa ja huutaa sille, kuinka onnellinen ihminen on, kun hän totuuden puolesta elää . . . Eikö niin, Aarno ja Tuomo?

Aarno. Kauniisti sinä, Eero, puhut; ja minun vastaukseni on jo kauvan ollut valmiina, kauvan olen jo kutsuntaasi ikäänkuin odottanut. Minä seuraan sinua. Eihän tässä minun nykyisessä olossani ole mitään viehättävää; jos sinä kotisi ja omaisesi jätät, enkö minä jättäisi näitä paperisia seiniiä? Maalla olen syntynyt, maalla elänyt, ennenkin maata kuokkinut. Maalle halajan, sinne yhä ikävöin, ja teidän parissanne tulisin vaikka minne . . . Mitä sinä sanot, Tuomo?

Tuomo. Mitäpä minä sanoisin? Onhan minulla sama ihanne kuin teillä, totuuden puolesta minäkin tahdon elää. Mutta sanoppa, Eero, kuinka olet ajatellut, että tämä toimeen pantaisiin, kuinka ja koska? Eihän meillä vielä mökkiä ole . . .

Aarno. Totta on, ei meillä mitään ole . . .

Eero. Ei ole, mutta on hankittava.

Tuomo. Millä? Ei meillä rahojakaan ole.

Eero. Rahatkin on hankittava.

Aarno. Ei niistä hätää, saanhan minä vähän perintöä piakkoin ulos.

Tuomo. Totta, totta, sitä odotamme.

Eero. Emmehän me voi mitään odottaa, tällä hetkellähän Harryn on muuttaminen. Älkäämme asiaa siltä kannalta ajateltokkaan! Ei meidän elämämmme saa olla rahoista riippuvainen. Mitä siitä, vaikei meillä penniäkään olisi — muutamme nyt heti jonnekin maalle, menemme johonkukun taloon asumaan, kyllähän ne halvalla meille ruuan antaa ja vuoteen, opetamme paikkakunnan lapsia lukemaan, kirjottamaan ja laskemaan, tottahan sillä leivän ansaitsemme, ja sitäpaitsi, pojat, teemmehän muullakin tavalla työtä, luemme ja kirjotamme. Minä tunnen päältäni, että tulen kirjottamaan jotakin, ja sitten aion tutkia uutta testamenttia oikein juurta jaksain.

Aarno. Niin, miksei tuo kävisi päinsä? Voimmehan olla apuna talon askareissakin, ottaa kesällä

ulkotöihin osaa ja talvisin kirvestä käyttää ja veistä viuhkauttaa.

Tuomo. Niin niin, ehkäpä tuota toimeenkin tultaisiin. Mutta kuulkaa, pojat, olisinko minä pelkuri, jollen sittenkään seuraisi?

Hetken äänettömyyttä.

Eero. Miksi et seuraisi?

Aarno. Etkö seuraisi kanssamme? Mikä sinun nyt on, Tuomo?

Tuomo. Ajattelen äitiäni. Hän ei semmoista tekoa käsittäisi . . . Te tiedätte, hän makaa sairaana, ja kukatiesi hän surusta kuolisi.

Aarno katsoi kysyvästi Eeroon.

— Onko äitisi sairas? En sitä tiennyt, sanoi tämä ja vaipui ajatuksiin.

Tuomo. Eikö mielestänne olisi kovaa näin ollen katkeroittaa äidin mieltä?

Aarno. Kovaa olisi . . . Mitäpä nyt on tekeminen?

Eero (toipuen ajatuksistaan). Vai on äitisi sairas, ja sinun mielestäsi olisi sydämetöntä hänet jättää . . . Mutta voi asiaa katsoa aivan toiseltakin kannalta ja kysyä: saako ihminen olla mistään riippuvainen, kun hänen pitää tekemän se mikä on oikein? Onko se sinun syysi, että äitisi on sairas juuri tällä hetkellä? Pitääkö sinun ihmisen takia luopua totuuden palveluksesta? Minun enoni ja tätini eivät ole sairaita, mutta kyllä varmaan he hämmästyvät, jopa pahastuvatkin, kun heille aikeeni ilmoitan. Mutta voinko minä sitä lukuun ottaa? Vanhempien ja holhoojien oma syyhän se on, että ovat niin kuuroja totuuden äänelle, etteivät sitä kuule, kun se puhuu heidän lastensa suun kautta. Maailma se on paha, se se on kova, sydämetön ja sokea, mutta pitääkö meidän sen alle alistua? Minä en sitä tee, mutta en tahdo sinua mihinkään yllyttää, Tuomo . . .

Tuomo. Et, et, kyllä sen tiedän . . . Älkää nyt olko pahoillanne minulle, pojat . . .

Eero. Kuinka sitä olisimme, Tuomo? . . . Mutta tuntuu minusta sittenkin, jos oikein sydämeni ajatuksen teille lausun, että väärin Tuomo tekisi, jos hän äitinsä takia jäisi tulematta. Miksi hän niin tekisi? Rakkaudesta — ja keneen? Äitiinsä. Onhan se hyvä. Mutta miksikä hän taas seuraisi meitä? Rakkaudesta — ja keneen? Totuuteen, ihanteeseen, Jumalaan, s. o. kaikkiin ihmisiin. Eikö edellinen hyvä häivy mitättömäksi tämän rinnalla? Eikö rakkaus kaikkiin ole suurempi kuin rakkaus yhteen? Ja muistakaamme: sillä yhdellä on toisia, jotka häntä rakastavat, mutta suuressa maailmassa on niin monta, niin monta, joita ei kukaan rakasta! . . . Vieläkin: sitä yhtä totellen palvelemme sen itsekkyyttä, mutta totuutta totellen emme palvele kenenkään itsekkyyttä, vaan sitä, joka on kaikille hyvä . . . Ettekö ymmärrä ajatustani?

Aarno. Kyllä, kyllä.

Tuomo (taistellen itsensä kanssa). Ymmärrän, ja oikein puhunetkin . . . Annappas kun mietin asiaa.

Eero (hymyillen). Ja Tuomo, rakastathan meitäkin?

Tuomo (kyynelsilmin). Niin, niin, sen teen . . . rakastan teitä . . . ja rakastan äitiäni.

Eero huomasi Tuomon liikituksen.

— Tuomo, Tuomo, älä luule, että minulla on kova sydän, hän pyysi, nousi ja levitti sylinsä, johon Tuomo heittäytyi. — Olemmehan heikkoja ihmisiä ja tämä elämä on niin raskas . . . Oi että meitä edes on neljä ystävää! Kuinka muuten jaksaisimmekaan . . .

Tuomo (irtautuen Eeron sylistä ja pyyhkäisten kyyneliään). Luulenpa melkein, että siitä ystävydestä voisimme elääkin.

Viereisestä huoneesta kuului astuntaa ja keskustelua. Joku lähestyi kamarinovea, ja Aarno hyppäsi ovelle vierasta vastaan ottamaan.

Aarno. Ehkä se on Harry, joka tulee. Kauvanpa hän on viipynytkin.

Hän avasi oven ja vaihtoi pari sanaa jonkun kanssa; sitten palasi Eeron ja Tuomon luo, kirje kädessä.

— Kirje sinulle, Tuomo.

— Kirje! Tuomo otti sen Aarnon kädestä.

— Sisareni käsiälä!

Hän aukaisi ja luki.

— Eero, Aarno! hän virkkoi kalveten, — minun täytyy kiiruhtaa kotiin — sisareni kirjottaa, että äiti on, äkkiä tullut perin huonoksi.

Eero ja Aarno (hämmästyen). Mitä sanot!

Tuomo (hilliten kovaa liikutustaan). Missä on myssyni ja päällystakkini?

Aarno (huolestuneen näköisenä). Tässä, Tuomo.

Tuomo (yhä liikutustaan hilliten). Kiitos . . . Hyvästi, pojat.

Aarno. Emmekö lähde saattamaan?

Tuomo. Älkää, älkää, Harryhan tänne tulee.

Aarno. Niin, mutta minä lähden . . . Odotathan sinä täällä Harrya, Eero?

Eero. Odotan. Mene sinä vain saattamaan Tuomoa. (Puristaen Tuomon kättä.) Ole rohkea, ystäväni. Yksi on korkein kaikista! . . . Näkemiin.

Tuomo poistui, kalpeana vielä, ja Aarno, joka sillä välin oli heittänyt päällystakin ylleen, seurasi häntä; Eero jäi yksin huoneeseen. „Jos hänen äitinsä kuolisi“, hän ajatteli. „Ett'ei Tuomo nyt vaan luullut, että minä mihinkään tahdoin häntä kehottaa! Eihän se tarkotukseni ollut, jos kuinkakin mielelläni soisin, että Tuomo totuuden näkisi silmästä silmään . . . Oi teitä, ystäviäni, jos ette minua ymmärtäisikään?“

Ovi äkkiä reväistiin auki ja Harry ilmestyi kynnykselle lakkipäissä ja takki yllä.

Harry. Hyvää iltaa, pojat!

Eero. Tuossahan vihdoinkin tulet!

Harry. Yksinhän sinä olet täällä, Eero. Missä pojat ovat?

Eero. Läksivät juuri ulos.

Harry. Eivätkö takaisin tulekkaan?

Eero. Aarno kohta tulee. Lähti vain Tuomoa saattamaan. Tuomo sai kutsun kotia, äitinsä on sairas . . . Etkö heitä takkia päältäsi, Harry?

Harry. No jos heitänkin. Ei olisi aikaa kauvan viipyä . . .

Eero. Kuinka niin? Onko sinun minne mentävää?

Harry. Kotiin vain . . . (Reippaasti). Kuulehan, Eero, minua eivät koulusta erotakkaan!

Eero (hämmästyen). No?

Harry. Eikä kotoakaan karkoteta.

Eero. No, mitä nyt on tapahtunut?

Harry. Ei muuta kuin että isä kävi koulun johtajan puheilla, ja hän ilmoitti, ett'ei minun erostani mitään tule; mutta vaikka olisi tullutkin ero, ei minun kumminkaan olisi tarvinnut kotoa muuttaa, sillä ei isä pois olisi ajanut — sen nyt tiedän. Oli miten oli, pääasia on se, että nyt on kaikki toisin, nyt saan esteettä tulla ylioppilaaksi.

Eero (hiljaa ja masentuneesti). Ja siitä sinä noin iloitset!

Harry. Kuinka muuten? Et arvaa, kuinka isän ja äidin suru painoi mieltäni . . . Eikö uutinen sinulle ole tervetullut?

Eero. Minulle? . . . Suo anteeksi, Harry, tämä tuli niin äkkiä, niin äkkiä.

Harry. Etkö iloitse kanssani?

— Iloitse? Hän astui Harryn luo ja laski kätensä hänen olkapäälleen. — Kuule, Harry, katso minua silmiin.

Harry (vähän hämillään). Mitä tahdot?

Eero. Etkö sinä silloin ollut iloinen, kun kuulit, että minä seuraisin sinua maanpakolaisuuteesi? Niin ainakin sanoit, Harry.

Harry (hämillään). Olinhan . . . Olin kyllä . . . Mutta katso . . .

Eero. Mutta katso, nyt sinä minut jätät.

Harry. Mitä? Vieläkö sinä aiot?

Eero. Ja vieläkö sinä kysyt? Harry, lapsihan sinä olet . . . En sinua nyt tunnekkään, entinen reipas Harryni!

Harry katsoi häneen ällistyneenä.

Eero hellitti kätensä ja palasi paikoilleen. — Vai semmoinen se oli, se juttu, hän sanoi huoaten.

Seurasi hetken äänettömyys. Eero istui katse maahan painettuna.

Harry. Eero!

Eero ei vastannut.

Harry. Eero! Olenko minä siis mielestäsi menetellyt väärin? (Puoleksi itsekseen.) Sitä vähän pelkäsinkin sinun puoleltasi . . .

Eero ei vastannut.

Samassa saapui Aarno.

Aarno. Kas, johan Harry on tullutkin.

Eero (nousten ja poistaen äkkiä raskasmielisyytensä). Entäs Tuomo?

Aarno. Tuomoa saatoin kotiin. Oli poika kalpea. Ei paljon puhuttu tiellä.

Harry. Mikä Tuomon oikeastaan oli?

Eero. Johan sanoin: äitinsä on kovin sairas.

Aarno. Entä sinä, Harry? Te näytitte vähän juhlallisilta. Niin, niin, tietäähän sen . . . Sepä juttu olikin, se sinun ainekirjotuksesi, Harry.

Eero (kuivasti). Kaikki on nyt parhain päin kääntynyt.

Aarno. Mitä sillä tarkotat?

Eero. Harryn ei tarvitse erota koulusta eikä muuttaa kotoa pois.

Aarno. Etkö siis meihin yhdykkään, Harry?

Harry. Lähdetkö sinäkin, Aarno? Ehkä Tuomokin?

Aarno. Tietysti minä ja luultavasti Tuomokin, vaikka poika vähän epäröi, kun äitinsä on kovin sairas.

Harry. Liittyisinhan minäkin teidän pariinne . . . Älä luule, Eero, että niin erityisesti iloitsen siitä, ett'ei minun tarvitse kotoa muuttaa; en iloitse — ja kuitenkin samalla olen onnellinen siitä, että kaikki on hyvä isän ja äidin kanssa . . . Enhän muuta voinut tehdä. Ajatelkaa, kun tulen kotia, on äiti minua vastassa ja ottaa puheilleen; hän on aivan tyyni ja rauhallinen eikä sanallakaan viittaa äskeiseen kahakkaamme; mutta hän kysyy minulta, mitä nyt tahtoisin tehdä, tahdonko lukea privatistina ylioppilaaksi. Minä vähän ällistyn, mutta vastaan hänelle, että olen aikonut muuttaa kotoa pois.

„Rakas Harryni“, sanoi äiti tähän, „voitko hetkeksikään uskoa, että me, sinun vanhempasi, ajaisimme sinut kotoa pois? Onhan tämä sinunkin kotisi, poikani. Miksi etsit maailmalta toista tyyssijaa, kun sinulla yksi jo on? Isäsi juuri pyysi minua kysymään sinulta, etkö tahtoisit yksityisesti lukea ylioppilaaksi.“ — „Missä isä nyt on?“ kysyin. — „Hän on lähtenyt koulun johtajan puheille tiedustelemaan asian oikeaa laitaa. Olethan sinä rehellinen, Harry, ja isäsi ja minä, jotka sinua tunnemme, ymmärrämme hyvin, ettet ole mitään pahaa tarkottanut. Ehkä sentään kaikki vielä hyväksi kääntyy.“ . . . Mitä minä tähän osasin sanoa? Häpesin vähän, etten ollut oikein luottanut vanhempieni rakkauteen. Samassa tuli isä kotiin hyvin tyytyväisellä ja onnellisella katsannolla. Hän syleili ja suuteli äitiä, suuteli minuakin otsalle, eikä puhunut alussa mitään. Harvoin olen häntä niin lempeänä ja iloisena nähnyt, vaikka hän on sangen tunteellinen mies. Vasta kun äiti riemastuen kysyi, kuinka asian laita oli, sai hän sanotuksi: „Kaikki on hyvin. Johtaja sanoi, että opettajakunta tarkemmin harkittuaan ja Harryn kirjoituksen luettuaan ei suinkaan katso tarpeelliseksi erottaa Harrya koulusta, vaikka tulee antamaan varoituksen . . . Kirjoituksessasi ei kuulu olevan muuta kuin yksi lause — alkulause — loukkaavaa laatua; muu on kirjoitettu sillä lailla, että sen huomaa vilpittömäksi mielipiteeksesi, jos kohta poikkeaa tavallisesta uskosta, jopa kristinuskosta vastustaakin“ . . . Johtaja näkyi muuten isän mielestä olevan sangen herttainen ja valistunut mies, oli kiittänyt minua lahjakkaaksi pojaksi, vaikka ylpeäksi ja kiivaaksi. Mitä pastoriin tulee, ei hän opettajakunnan puolesta ollut käynyt meillä, vaan omilla hoteillaan . . . No, ihmetteletkö suuresti, Eero, että hieman ilostuin? Isä ja äiti olivat niin ystävälliset ja palvelevaiset. Mitä sinä sanot, Aarno?

Aarno. Minä sanon, että mikä peijakas oli koulun johtajaan ja koko opettajakuntaan mennyt, koska se noin oli mielensä muuttanut. Eivätkö ne jo olleet päättäneet erottaa sinua koulusta?

Harry. Niinhän se opettaja sanoi . . . jos lie valehdellut, pelottaakseen minua.

Aarno. Turhaa hälinää sitten kaikki.

Hän istuutui, ja taas olivat pojat vaiti.

Harry. Sinä et sano mitään, Eero . . . Kuinka minun olisi pitänyt menetellä?

Eero. Olet siis luvannut vanhemmillesi olla tästälähtien rähisemättä ja kiltisti lukea ylioppilaaksi?

Harry. Ei meillä ollut semmoisesta puhettakaan . . . Tietysti ylioppilaaksi luen . . . Mutta ettepä te juuri iloisilta näytä, ja minä, joka tällä uutisella riensin luoksenne juoksujalassa!

Eero (äkkiä päästään tunteensa valloilleen). Oi Harry, kuinka saattaisin iloita, kun olen ystävän kadottanut.

Hän nousi kävelemään; Harry ja Aarno seurasivat häntä katseillaan.

— Minun sydämeni on tällä hetkellä katkera, katkera, hän puhui. — Suokaa anteeksi, etten jaksa hillitä itseäni. En jaksa, en tahdo. Minun täytyy puhua ääneen, mitä sieluni kuiskaa. Harry, Harry, ethän sinä yhtään ole minua käsittänyt! Et yhtään ole katsonut asiaa samalta kannalta kuin minä. Koko huolesi keskittyi siihen, että ylioppilaaksi pääsisit. Kun tulit luokseni neuvottelemaan, mikset heti sitä sanonut? (Harry teki liikkeen ikäänkuin vastataakseen, mutta Eero ei sitä huomannut.) Minä luulin, että sinulla oli aivan toista mielessä. Kuuluthan Resurgetin liittoon ja olethan luvannut etsiä ja palvella totuutta . . . Onko minun pakko jättää kotini? Ei suinkaan, mutta miksikä sen aion tehdä? Sentähden että se on ehdottomasti oikeinta, mitä nyt voin tehdä. Koituuhan siitä vaikeuksia kaikenlaatuisia, kärsimyksiä ehkä paljonkin, mutta sopiiko niitä lukuun ottaa? . . . Teko on oikea, siinä kaikki, mutta sitä sinä, Harry, et ole yhtään ymmärtänyt. (Tyynemmin). Enhän tällä tahdo sanoa, että sinun välttämättä olisi pitänyt jättää kotisi, jos kohta olinkin luullut, että me neljä vetäisimme yhtä köyttä; näyttääpä siltä, että meillä voikin olla sangen erilaiset käsitykset

velvollisuudesta: Tuomo epäröi, sinä kerrassaan kieltäydyt — mutta se minua surettaa, ettet sinä, Harry, osannut katsoa hankettamme oikeuden ja velvollisuuden kannalta, ettet nähnyt totuutta etkä ihannetta, vaan niin pintapuolisesti koko asian olet käsittänyt, että vielä saatoit iloita, siitä vapauduttuasi.

Harry (hilliten tunnettaan). Johan sanoin, etten siitä iloitse.

Eero (itseksseen). Harry, Harry . . .

Harry. Mitä taas siihen tulee, etten heti sinulle sydäntäni paljastanut, niin enhän sen halua itsekään tiennyt. Vasta luotasi palattuani hoksasin, kuinka vaikeata olisi jättää vanhempani ja keskeyttää lukuni, juuri kun ne olivat päättymäisillään.

Eero (masentuneena itseksseen). Niin, niin, minkä sille saattaa?

Tämän sanottuaan hän kävi istumaan ja miettimään, pää rinnalle kallistuneena.

Aarno. Rauhoitu, Eero, turha on noin katkeroittua. (Eero nosti katseensa Aarnoon). Eihän Harry ole mitenkään väärin menetellyt . . . Epäröihän Tuomokin samanlaisesta syystä ja hän on kuitenkin paljon kauvemmin ollut ystäväväsi. Vasta äskenhän Harry on seuraamme liittynyt ja lienemmekö edes puhuneet hänelle sanaakaan maalla-asumistuumistamme. Aivan luonnollista, ettei hän ole sinua käsittänyt . . .

Harry. Kyllä minä olen Eeroa käsittänyt, olen minä siksi paljon teidän kanssanne seurustellut. (Eero käänsi katseensa häneen; Harry jatkoi jotenkin tyyliä): Mutta sitä en pidä oikeana, että Eero minua noin tuomitsee . . . Sitäpaitsi en tosiaankaan näe mitään väärää siinä, että lukuni lopetan ja ylioppilaaksi tulen . . . Olettehan tekin ylioppilaita . . . En suinkaan silti lakkaa totuutta palvelemasta tai oikeammin etsimästä?

Aarno. Et suinkaan.

Eero (päättään pudistaen). Ei . . . ei . . . (Miettien). Kumma, kun eivät ihmiset pohjaltaan ole samallaisia . . .

Aarno. Mikseivät ole? Ainakin me neljä olemme siinä määrin toistemme kaltaisia, että koska meidän kesken erimielisyys onkaan vallinnut?

Eero (väsyneesti; katse maahan vaipuneena). Niin, niin.

Aarno. Totta puhuen, tämä tämänhetkenkin näennäinen erimielisyys on minusta vallan vaaratonta laatua; sillä ymmärtääkseni ei Tuomo eikä Harry ole itse asiasta toista mieltä kuin sinäkään, eivät he vastusta sinun tuumaasi, ainoastaan sen toteuttamista juuri nyt — eikö niin, Harry? . . .

Harry (Eeroon katsoen). Tietysti niin.

Aarno (jatkaen) . . . joten siis minusta tuntuu, että koko tämä riidan aihe poistuisi sillä keinoin, että lykkäisimme tuuman toimeenpanemisen toistaiseksi, esim. siksi kun Harry on ylioppilaslakin voittanut; silloin kai Tuomollekin sopisi . . . Ja miksi nyt heidät jättäisimme tänne yksin? Ovathan he ystäviämme ja uskollisia aatovereitamme — ainoat mitkä meillä onkin.

Eero (yhä mietteissään). Niin, niin.

Harry (heltyen). Niinpä niin. Jos nyt lähdette heti ja jätätte minut tänne yksin, niin ikäväksi tulee koko tämä lukuvuosi. Kenen luona enää käynkään, kenen kanssa järkeviä juttelen, keltä oppia otan? (Puoleksi innostuen). Jospa vielä tämän talven odottaisitte! Sitten minäkin olen paljon vapaampi, kun koulusta olen

päässyt ja vapauden merkki on lakissani. Silloinhan teemmekin mitä tahdomme.

Eero (katsoen ylös; hymyillen). Todellako sinun tulisi meitä ikävä?

Harry. Etkö sitä usko?

Eero (käyden taas totiseksi). Uskon (katse jälleen maahan).

Aarno. Mitä sinä nyt siitä ehdotuksesta sanot, Eero?

Eero. En tiedä.

Aarno. Tiedätkö, kun minustakin rupeaa näyttämään viisaalta, ettemme nyt heti sitä askelta ota. Päätös kyllä on äkkiä tehty, mutta ainahan on niitä valmistuksia . . . Pitäähän meidän vähän tarkemmin miettiä, mihin ryhdymme ja mitä oikeastaan toimeen panemme — eihän sitä noin vain uutta kotia perusteta . . . Eikö liene viisainta, että kotvasen aikaa täällä kaupungissa vielä elää hyrrytämme? . . . Maalle muuttokin on sitä mukavampi kesäiseen aikaan . . .

Harry. Aivan niin minustakin.

Eero (sisäisesti taistellen). Että kesäankö?

Aarno. Niin, eihän siihen ole kuin muutama kuukausi.

Eero (nostaen päätään ja hymyillen surunvoittoisesti). Pojat, te ikäänkuin saatatte koko asian toiseksi kuin mitä minä olen tarkottanut — enkä kumminkaan tällä hetkellä osaa teitä vastustaa, sillä te olette koskettaneet sydämeni kieliä ja minä teitä rakastan. En liioin löydä järkiperusteita, millä kumoisin teidän väitteenne. Vähäinen odotus ja sen aikuinen tarkka harkinta! — tuntuuhan semmoinen ehdotus varsin hyväksyttävältä, mutta miksi yhtäkaikki minun on niin raskas olla, aivan kuin sumu peittäisi näköni ja ilma olisi usvaa täynnä? . . . Epäröimään te saatatte minua, enkä nyt tiedä, minne äskeinen rauhani katosi. Oh, mikä tunteitten heittelemä houkka ihminen onkaan . . . Mutta sanokaa minulle, onko teidän rakkautenne niin palava ja niin voimakas, että voin siitä elää, jos nyt aikeestani luopuisin?

Aarno. Mitä tarkoitat? . . . Rakastammehan sinua . . .

Eero. Niin, niin, ette te nyt sitäkään ymmärrä. (Nousten). Nyt minä lähden aatokseni kanssa taistelemaan, täytyy miettiäkseni yksinäisyydessä ja yön hiljaisuudessa, ja huomenna sitten te tulkaa päätöstäni tiedustelemaan.

Aarno. Joko lähdet?

Eero. Lähden, ja tulkaa huomenna päivällisen jälkeen luokseni.

Eero jätti hyvästit ja poistui. Aarno ja Harry jäivät vähäksi aikaa katsomaan toinen toistaan silmiin, hieman oudoksuen ja nolostuneina, sitten Harry arveli, että „taidan minäkin nyt lähteä kotiin“ ja kävi palttoonsa käsiksi.

Aarno. Mikä lie Eeroon taas tullut?

Harry. Niin, hän on välistä omituinen. Hyvästi nyt.

Aarno. Hyvästi.

Harry poistui.

IV.

Seuraavana päivänä Aarno ensimmäisenä saapui Eeron luokse. Hän tapasi ystävänsä suurella innolla kirjaa lukemasta, ja ilosta säteilevin kasvoin Eero hänet vastaan otti ja käytti istumaan. Huoneessa oli Rolandkin ja hänelle piti tavallisuuden mukaan lyödä kypälää; kohta perästä koira vinkuen pyrki ulos; Eero laski menemään ja palasi sohvalle istumaan.

— Oletko poikia tavannut? kysyi Eero.

— En Tuomoa. Harryn näin vilaukselta, ehti sanoa, ettei jouda tänne kuin vasta vähän myöhemmin.

— Vai niin . . . Tiedätkö, kun minä olenkin tänään vallan ihmeellisen kirjan löytänyt, jonka luku on tuottanut minulle suurta henkistä nautintoa. Kuulehan nyt esimerkiksi tätä kohtaa.

Hän aukasi kirjan ja luki:

— „Ihmiskunnan lankeemus ei ole ainoastaan tapahtunut määrättyinä hetkenä kaukaisessa menneisyydessä, vaan se tavallaan uudistuu jokaisen yksilön, kansan ja ihmisrodun elämässä. Jokaisen ihmisen poveen on taivaallinen siemen istutettu, jokaiselle kansalle on jumalallinen tehtävä annettu, mutta missä tapaamme ihmisen, joka horjumatta sitä siementä hoitaisi ja kasvattaisi, missä näemme kansan, joka tieltään poikkeamatta kulkisi korkeata päämaaliaan kohti? Emme ainakaan suurten ja mahtavain loistavasta joukosta niitä löydä, vaan kenties silloin tällöin havaitsemme pienen, maailman näyttämöltä syrjäytetyn kansan tai nöyrän, usein ylönkatsotun ihmisen, joka uskollisesti ja itsetietoisesti koettaa tehtävänsä täyttää. Useimmat sekä yksilöt että kansat kompastuvat kiusausten tielle, lankeavat houkutusten haltuun. Viettelysten käärme on maailman saartanut, ja harva se ihminen, joka päähän pääsee sen käärmeen purematta. Ja kuitenkin on koko elämän tarkoitus siinä, että ihminen oppisi eheänä säilyttämään sitä jumalankuvaa, joka nyt pirstaleiksi lyödään muka „elämän koulussa“. Lapsena jo hänen pitäisi tulla tietoiseksi tehtävästään ja sitten läpi koko elämänsä pyhänä pitää sitä jumalan eli täydellisen ihmisen, ihmisihanteen kuvaa, joka hänen sielustaan pyrkii päivän valoon ja jota varten hän on luotu.“ Mitä sanot, Aarno? Eikö tämä ole juuri sitä samaa, jota mekin olemme ajatelleet? Eikö meidänkin uskomme ole usko siihen, että ihmisen pitää pyrkiä totuuteen, että hänen pitää olla hyvä, jalo, puhdas, rakastavainen? Maailma on kauvas poistunut ihanteesta eivätkä useimmat ihmiset siihen edes pyrikkään — mutta me tahdomme koettaa ja näyttää ihmisille, että hyvä on aina hyvä, ja elää sitä elämää, jota varten olemme luodut!

— Oli ne mahtavia sanoja, myönsi Aarno, — ja paljon perääkin niissä, vaikka minä, niinkuin tiedät, en järin pidä tuommoisesta vähän uskonnollisesta kielestä. Parempi minusta sanoa, ettei ihmiskunta ole vielä siihen ihanteeseen ehtinyt. Uskon kehitykseen, vaan en lankeemukseen.

— Vaikkapa niinkin, mutta kuitenkin kirja on oikeassa, sillä eikö totta, että sinulla on tieto ihanteesta, vaikket olekkaan itse sitä saavuttanut? Mistä se tieto olisi, jos kaikki vain olisi kehitystä?

— Totta kyllä, mutta jos tuo tieto onkin minuun tullut jonkun kehittyneemmän ihmisen opetuksesta tai esimerkistä . . .?

— Kristuksen?

— Pannaan vaikka hänen, tuumi Aarno.

— Mutta mistä hän sitten semmoiseksi tuli? Ei se tieto muuten hänen kauttaan maailmaan tullut, sillä on jokaisella kansalla ennen niinkuin nytkin ollut aavistus ihanne-ihmisestä. Itämaalaisilla etenkin on ollut aivan sama kuva kaikkia rakastavasta ja hellivästä ihmisenkelistä kuin on meillä kristityilläkin. Sen minä vastikään olen lukenut.

— Hm.

— Ja sitten se vastakaiku meidän rinnassamme. Ei se opetus meihin ottaisi, ellei se herättäisi eloon jo olevaa aavistusta, jo valmista tietoa.

— Saattaa tuo niinkin olla, en tahdo väitellä vastaan . . . Mutta kuuleppas, Eero, ethän vielä ole sanallakaan maininnut, minkä lopullisen päätöksen olet eilisestä tehnyt.

— Niin olen päättänyt, ettei asia punniten parane, vaan kerran tuumittuna on toteutettava. En eilen illalla kauvan mietiskellyt, ennenkuin minut valtasi ankara väsymys ja levolle panin. Mutta nukkuissani lienen päässyt aatoksestani perille, koska tänä aamuna herätessäni asia oli mielessäni selvänä kuin päivä. Eihän siinä muu vikana ollutkaan, Aarno, kuin että olin koetuskiveen kompastunut!

Eero naurahti, ja Aarno kysyi:

— Mihinkä koetuskiveen?

— Etkö muista minun käyneen epäröimään sen perästä kun sinä ja Harry rupesitte puhumaan muuttomme lykkäämisestä toistaiseksi?

— Muistan toki.

— No, siinä teidän perustelemisessanne oli pari kohtaa, jotka sillä hetkellä sydämeni voittivat: ensiksi, että viivytyks olisi harkinnan varalle hyvä, toiseksi, ettemme Harrya hylkäisi ja ystäväämme yksin jättäisi. Tämä viimeinen syy se erittäinkin tepsii ja pani ajatukseni ahtaalle, koska minä kovasti teitä rakastan enkä soisi teitä surettavani.

— Oliko siinä sitten mitään pahaa? En vielä sitä kiveä näe.

— Etkö huomaa, että siinä kohden juuri kompastuinkin? Vastahan olin päässyt moittimasta Tuomoa ja Harrya siitä, etteivät vastustaneet veren ja lihan vetovoimaa, ja kas, heti perästä itse kaatua kopsahdin samaan kuoppaan. Rakkaus se minutkin pyörälle pani. Ylpeys käy lankeemuksen edellä.

— Niin no, kun siltä kannalta asian ottaa. Mutta pakkoko sen tekee? Eikö yhtä hyvin voisi päätellä, että erehdyit silloin kun heitä moitit, että oikeinta juuri on sekä sinun että heidän puolelta noudattaa sydämen vaatimuksia?

— Kuinka? Olihan asia oikea . . . No, niin, väärinhän tein heitä moittiessani, sillä mikä mentori minä olen ja miksi heidän välttämättä pitäisi ajatella ja tuntea samalla lailla kuin minä! Mutta ymmärräthän sinä, Aarno, että sydämeni luotti heihin ja meidän liittomme yhteishenkeen.

— Eikä se siinä luotossaan ole pettynytäkään . . . Sinä siis olet päättänyt jättää kotisi, tämän runollisen pikku huoneesi, jossa niin monta suloista hetkeä olemme yhdessä viettäneet, ja lähteä ulos maailmaan?

Eero hymyili.

- Olen tietenkin, kaikesta runollisuudesta huolimatta.
- Hm . . . Olkoon, kyllä minä kumppaniksesi lyödyn.

— Siinä teet aivan niinkuin omatuntosi käsklee, sanoi Eero vakavasti. — Mieleni näet on eilisestä muuttunut. En tahdo vaikuttaa sanoillani en sinuun enkä kehenkään — en sitä eilenkään tahtonut, mutta ajattelemattomuudessani sen kumminkin tein. Nyt jätän asian jokaisen itsensä ratkaistavaksi, vieläpä siihen kehotankin. Jos mikään vaikuttaa, vaikuttakoon esimerkkinä, muttei mahtisanani.

— En luulekkaan, että sanasi yksin meitä yllyttäisi, lienee meissä itsekussakin niin paljon sitä vastakaikua, josta äsken puhuit . . . Kuten sanoin, minä sinua seuraan.

— Kiitos, Aarno, aina kaksi on yhtä enempi taistelun temmellyksessä . . . Mutta suothan anteeksi, Aarno, että hetkeksi poistun! Nyt on aika tullut, että menen enoni puheille. Katsohan kirjaa hyllyltä itsellesi. Jos pojat sattuvat tulemaan, otat heidät vastaan isäntänä ainakin.

- Mene vain huoleti, kyllä minä tässä . . .

Ja Eero kävi enonsa puheille.

Hovineuvos, yönuttuun puettuna, oli pitkällään sohvilla, päivällislepoa nauttimassa. Hän oli sangen onnellisen ja tyytyväisen näköinen, ja näyttipä siltäkin, ettei tämä suloinen tunne ollut ainoastaan oivallisen päivällisen aikaansaama; tavan takaa hovineuvos tarttui tuuheaan partaansa ja silittelien sitä tuijotti milloin ankaran ylpeästi milloin lempeästi hymyillen avaruudessa liikkuviin mielikuviiin — mikä liekään ollut hänen onnensa alkulähde, ehkä virkaylennys ja sitä seuraava „laajempi vaikutusala“. Kaikesta päättäen Eero oli valinnut sopivan hetken esiintyäkseen.

- Häiritseenkö, eno? kysyi Eero varovaisesti ovea aukaisten.
- Et, poikani, käy sisään, kuului vastaus.

Kehotusta noudattaen Eero sulki oven jälkeensä ja läheni sohvan edessä seisovaa pöytää.

- Olisi vähän asiaa enolle.
- Anna kuulla, tuumi hovineuvos ja lisäsi hymyillen:
- Rahaa tarvitset?

Eero punastui.

- En — koska sitä muutenkaan olen pyytänyt?
- No, et, et, ajattelin muuten vain . . . Tiedäthän aina saavasi, jos tarvitset . . .
- Tiedän, eno, mutta olenhan jo aikaa hankkinut itse sen verran, minkä tarvitsen kirjoihin . . . ja mitä muita menoja minulla olisikaan?
- So, so, oletthan oikeassa . . . No, mikä nyt asiasi olikaan?

— Muistathan, eno, että meidän keskustellessamme minä joskus olen ohimennen maininnut eräästä tuumastani, jota kauvan olen mielessäni hautonut ja jonka nyt olen päättänyt toimeenpanna. Tuumani on

se, että — koska en kuitenkaan virkamieheksi rupea enkä yliopistolukujani jatka — minun on turha ja väärinkin elää täällä sinun luonasi ja syödä sinun leipääsi, eno, jonka tähden aion kiittää sinua hyvydestäsi, jättää vanhan kotini ja lähteä maailmalle elämään omissa hoteissani.

Eno tuijotti Eeroon pitkään.

- Mitä tehden? hän kuivasti kysyi.
- Työtä. Se ei muuten tähän kuulu, enoni, pidän itse huolta itsestäni.
- Siitä ei tule mitään, sanoi toinen päättävästi ja kääntyi pois päin.

Seurasi hetken hiljaisuus. Sitten Eero virkkoi vakavasti:

- Olen päättänyt sen tehdä.

Hovineuvos ei vastannut.

- Menenkö siis hyvästiä jättämättä? kysyi nuorukainen aikeessa lähteä.

Hänen enonsa kavahti istualle.

— Oletko sinä hullu, poika? . . . Koska minä olen sinua pois käskenyt? Tahdotko saattaa häpeään koko taloa ja äitisi sisaren perhettä? Eikö ole kotisi täällä, etkö saa kaikkia, mitä tarvitset? Puuttuuko sinulta ruokaa, juomaa, vaatteita — rahoja? . . . Mitä päähän pälkähtämissä nuo ovat? Et toki kostaa tahdo muutamasta miettimättömästä sanasta?

— Älä minua väärin ymmärrä, eno, pyysi Eero. — En sentähden lähde, että sinä olisit käskenyt, sillä sitä et ole tehnyt, enkä sentähden, ettei minulla täällä olisi millä tarpeeni tyydyttää; vaan sentähden, että yksi puuttuu: mielenrauha ja hengenilo . . . Älä luule, eno, että olet sinä tai että on kukaan siihen syissä — mutta sitä, jota sieluni kaipaa, en löydä täällä! Anna minun mennä sitä etsimään oman onneni nojaan!

Hovineuvos oli ehtinyt tyyntyä.

— Tekisi mieli suuttua ja syytä olisi, ellen pitäisi koko tuumaasi niin tuulesta temmattuna! Oletko puhunut tästä tyhmyydestä tädillesi?

- En ole.
- Pelkäsitkö . . . ?
- En ole vielä ehtinyt. Katsoin oikeaksi ensin ilmottaa sinulle.
- Hm.

Hän nousi ja lähti aukasemaan oven. — Oletko siellä, Linda? Pistäyppä täällä! hän huusi.

Viereisestä huoneesta kuului myöntävä vastaus ja Eeron täti ilmestyi kynnykselle ystävällisen uteliaan näköisenä.

Hovineuvos osotti kädellään Eeroa.

— Tämä junkkari tässä aikoo kiittää meitä vieraanvaraisuudestamme ja pötkiä tiehensä.

Ja hän palasi sohvalle istumaan.

— Mitä? . . . mitä sanot? kysyi täti huolestuneena. — En sinua käsitä, Kaarlo.

Hän istuutui nojatuoliin pöydän luo.

— Luuletko minun sitten käsittävän? Asia on niinkuin sanon. Eero on meihin kyllästynyt ja aikoo muuttaa pois . . . Kysy häneltä itseltään.

Täti (Eeroon katsoen). Eero! . . . Mitä tämä on?

Eero. Älä kovin hämmästy, rakas Linda tätini, äläkä minua väärin käsitä. Eno minua pilkkaa väittäessään, että muka olen teihin kyllästynyt — oh, täti, kyllä sinä tiedät, että sinua vilpittömästi rakastan —, mutta asianlaidan toinen puoli on niinkuin kuulit: aion luopua nuoruuteni kodista ja lähteä maailmaan aatteeni puolesta taistelemaan.

Hovin. Siinä sen kuulet.

Täti. En sittenkään käsitä . . . Aiotko jättää tämän kotisi, Eero? . . . Etkö täällä viihdy? . . . Oletko sinä nyt taas, Kaarlo, loukannut Eeroa hätäilemiselläsi?

— Minä! äännähti hovineuvos, nousi ja kävi kaapin luo takkia vaihtamaan.

Eero. Ei suinkaan, täti kulta, eno ei ole minulle mitään puhunut, kyllä tämä päätös on syntynyt omasta sydämestäni, omasta povestani puhjennut. Eikä se yhtään perustu siihen, etten täällä viihtyisi, älä sitä laisinkaan epäile, täti. Mutta niinkuin jo sanoin enolle, henkeni kaipaa kauvas pois nykyisestä elämästäni. Ajattele nyt, täti, mitä oikeastaan täällä teen? Enhän aio tutkintoja suorittaa enkä lukuja harrastaa; en tahdo virkamieheksi, en kauppiaaksi, en oppineeksi. Laiskuriksihan maailma minut tuomitsee, jos täällä vielä työttömän leipää syön. Sentähden ulos maailmaan omillani toimeen tulemaan!

Hovineuvos palasi kaapin luota.

— Tuolla lailla sisarenpoikasi enonsa ilon ja riemun päivää kunnioittaa! Ja minä, joka juuri olin aikeessa pistää Eeron kouraan isompi seteliraha, samalla kehottaen poikaa vähän nuorten tapaan huvittelemaan, sen sijasta että aina vain kotona istua jöröttää ja imee itseensä jos jonkinmoista lorua turhamaisista kirjapahoista . . . Tämä on arveluttavaa.

Täti (surullisen viehkeästi). Tuonko takia vain olet noin omituisissa hankkeissa, Eero? Onko täällä kotona kukaan sinua laiskuudesta moittinut? Emmekö päin vastoin ole koettaneet varjella sinua liiallisesta ahkeruudesta, johon sinulla on erinomainen taipumus? Enhän sinua koskaan ole työttömänä nähnyt enkä koskaan ole kuullut kenenkään sinusta semmoista väittävän. Mistä semmoisia ajatuksia olet päähäsi saanut?

Eero. Tosin kyllä kukaan ei ole minua velttoudesta eikä joutilaana-olosta moittinut, mutta myöskään kukaan ei ymmärrä minun lukujani eikä katso suopeasti minun harrastuksiani. Suuremmassa tai vähemmässä määrässä olette kaikki minun tähteni huolissanne ja alituisesti pelkäätte, että mitä minusta tulleeakaan . . . Mutta en siitäkään puhu. Syy, miksi muutosta ikävöin, on se, että tahtoisin olla ihminen — tahtoisin tietää, mitä on olla ihmisenä . . .

Hovin. Hä? (katsoen vaimoonsa). Hä?

Täti. Voi, voi, Eero, totta sanot, ettemme sinua ymmärrä. Sinä, joka lapsena olit niin lempeä, niin hyvä, niin tottelevainen, olet nyt tuolla tavalla kaikista ja kaikesta vieraantunut . . . Mutta olenhan sen sanonut, että kun lapsuutesi uskon hylkäsit, ei siitä hyvää voinut seurata . . .

Eero. Elämä on minut tämmöiseksi tehnyt.

Hänen enonsa oikasi itsensä suoraksi ja painoi kädet ristiin rinnalleen, Eeroon katsoen.

Täti. Elämä? Ihminen on onnellinen, kun ei hän kysy eikä urki. Kyllä Jumala tietää, mitä Hän meistä tahtoo. Mikset Häneen luota?

Eero. Voinko siihen mitään, että järkeni uhmailee ja vaatii vastausta? Sinä, täti, olet noita oivallisia olentoja, jotka aina ovat tyytyväisiä ja hyvällä tuulella, ja minä kunnioitan uskoasi sinun itsesi takia. Mutta minun henkeni on aivan toisenlainen; minä kuulun tämän maailman tyytymättömiin. Silmäni näkevät ympärillensä vain epätäydellisyyksiä ja puutteellisuuksia, ja minä ikävöin ihannetta, henkeni halajaa taivaaseen. Enhän tiedä onko minulla muuta kuin tämä elämä tarjona! — siis nyt tahdon nähdä sitä täydellisyyttä, jota tavoittelen. Ja minä olen sen nähnyt. Sieluni sisimmässä olen kuullut hengen kuiskeen ja aatokseni on keijunut avaruuksien aallokoilla. En ole vielä sitä unelmaini urhoa tavannut, en lapsuuteni opettajista, en nuoruuteni neuvojista, en oppineista, en mahtavista, mutta minä tiedän, että hän on ja että kerran olen saava katsoa hänen silmiinsä. Sitä autuasta hetkeä odotellen tahdon etsiä, tahdon työskennellä, tahdon taistella . . . Te rakkaat holhoojani, älkää estäkö minua kutsuani noudattamasta! Vielä on kaikki kääntyvä hyvään päin teidänkin mielestänne. Sen sijasta, että murehditte ja olette pahoillanne, iloitkaa ja riemuitkaa ja siunatkaa minua!

Eeron puhuessa hovineuvos istui suorana ja vakavana, mutta vähitellen katosi kova ilme hänen kasvoiltaan ja hänen katseensa heltyi; kyynelät nousivat tädin silmiin ja vierivät kirkkaina karpaloina poskia pitkin, hän haki nenäliinansa ja peitti sillä kasvojaan. Puheensa päätyttyä, Eeron katse vaipui maahan ja hänen päänsä painui rinnalle; siinä hän seisojaksi tuomiotansa odottaen. Hovineuvos vihdoinkin katkaisi äännettömyyden. Hän etsi sikaarinsa, sytytti sen ja puheli, sauhuja tuprutellen:

— Antaa pojan koettaa, jos hän tosissaan on . . . Kyllä elämä ja maailma neuvoo ja ohjaa oikealle tielle — enkä minä sitä niin pahasti pelkää Eeron suhteen. Onhan hän lahjakas ja näppärä poika . . . Eihän tietysti tämä ollut mikään iloinen uutinen meille vanhoille, jotka olemme sinua lapsenamme pitäneet, mutta en minä tahdo tyrannina esiintyä. Olen monta kertaa ilmaissut sinulle mielipiteeni siitä, mikä sinun velvollisuutesi on, niin ettei se ole sinulle mikään salaisuus, mutta koska et korviisi ota opetustani, niin pesen minä käteni . . . Saat siis minun puolestani tehdä minkä haluat.

Eero (riemusta ja kiitollisuudesta säihkyvin silmin). Enoni rakas, sano, että minua edes vähänkin ymmärrät, ettet halveksi etkä vihaa minua!

Hovin. (liikutustaan hilliten). Mitä joutavia! Onhan täällä koti sinulle aina avoinna . . . Hm . . . Hän nousi muka jotakin hommaamaan.

Eero. Kuinka hyvälle tuntuu, kuinka hyvä sinä olet, enoni . . . Entäs sinä, täti kulta?

Täti (vapisevalla äänellä). On enosi jo vastannut puolestani . . . Teet niinkuin parhaaksi näet . . . Oi Eero, ettäs meidät hylkäsit . . .

Eero. Ei niin, tätiseni, en hylkää.

Hän astui tätinsä luo ja kumartui häntä halailemaan.

Täti. Jätät . . .

Eero. En jätäkkään. Joskin pois muutan, käynhän täällä usein luonasi, sinun ja enon luona. Ole iloinen ja tyyni nyt, kun tunnen minäkin voiton riemua rinnassani.

Täti. Oi lapsi . . .

Hovin. (toiselta puolen huonetta). Koska sinulla on aikomus lähteä talosta?

Eero (irrottaen kätensä tädin kaulasta). En aivan hetkeä tiedä . . . niin pian kuin mahdollista . . .

Täti (rukoilevasti). Ei nyt vielä aivan heti!

Hovin. Mistä lähtösi riippuu? Onko sinulla kumppania vai etkö tiedä minne mennä?

Eero (punastuen). En aivan sitäkään . . . Ehkä muuten Aarno seuraa mukana.

Hovin. Vai Aarno! Et suinkaan ketään viekottele tyhmyyksiä tekemään, joita sitten saavat katua?

Eero. En, eno. Sen olen onnekseni oivaltanut. Vapaasta tahdosta Aarno seuraa, jos seuraa.

Hovin. Hm . . . ken teidän vehkeitänne arvaa . . . No niinkuin sanoin, minä pesen käteni. Saat itse vastata puolestasi ja toivon, ettet meitä häpeään saata, niinkauvan kuin olemme sinusta laillisessa edesvastuussa.

Eero. Ole huoletti, enoni. Muutenhan olen kuukauden perästä täysi-ikäinen . . .

Hovin. Puolentoista kuukauden . . .

Eero. Tai puolentoista kuukauden, niin . . . Voi kuinka olen iloinen ja kiitollinen, kun te olette niin hyvät. Jätän nyt teidät ja lähden toverini luo, joka odottaa . . . Aarno on huoneessani . . .

Täti. On kahvikin muuten valmis, Eero . . . no mene vain, minä lähetän kahvit sinne.

Eero poistui, ja hovineuvos lausui vaimolleen:

— Rauhotu, Linda. Kyllähän tämä surkealta näyttää, mutta ei se niin hirveätä ole. Kyllä pojalle on hyödyksikin, että saapi vähän ilmaa siipiensä kohottimeksi, eikä Eerosta hätää ole. Tulee hänestä vielä mies eikä huonoimpiakaan. Olen minä sitä mieltä ollut koko ajan, vaikka olen tahtonut koetella poikaa. Isältään on perinyt tahdon lujutensa, ei sekään mies päätöksissään horjunut . . .

— Uskon sitä minäkin, Kaarlo, ja kyllä Eeroon luotan . . . äidiltään hän on lempeän luontonsa perinyt eikä hänen sydämessään kovuutta asu.

— E-ei.

Sillä välin Eero palasi huoneeseensa, jossa Aarno oli häntä uskollisesti odottanut. Mutta oli sinne yksi vieras lisääkin ilmestynyt: kalvakkana ja totisena istui Tuomo Aarnon vieressä sohvalla.

— Kas Tuomo! huudahti Eero ja riensi vieraansa luo, käsi ojennettuna tervehdykseen.

— Tuomo niin, sanoi Aarno erityisellä äänenpainolla.

- No? kysyi Eero puristaen toisen kättä.
- Äitini on kuollut, vastasi Tuomo synkästi.

Hetken pojat seisoivat ääneti, Eero yhä puristaen ystävänsä kättä. Sitten sanoi Tuomo, mutta yhä vielä synkästi:

- Nyt minä olen teidän.

TOINEN KIRJA:

YSTÄVÄT.

*Päämaali on niin korkea ja ponnistus niin suuri!
Kuningas Milindan kysymykset.*

*Te olette minun ystäväni, jos te teette, mitä minä teille käsken.
Job. ev. XV, 14.*

*Mutta he rakastivat enemmän ihmisten oppia.
Job. ev. XII, 43.*

I.

Pari päivää senjälkeen, kun Tuomon äiti oli haudattu viety, oli Eero käskennyt ystäviään, Aarnoa ja Tuomoa, kävelylle. He olivat poistuneet kaupungista ja kulkivat maantiellä, nähtävästi ilman päämäärää, keskustellen ja väitellen, niinkuin heidän tapansa oli.

Oli talvinen, kylmäkö iltapäivä. Aurinko oli laskenut ja kuu oli nousemassa, mutta vielä vallitsi tuo salaperäinen hämäryys, joka on päivän ja yön äpärälapsi. Sinivalkeisina vaippoina lepäsivät aukeat lumikentät molemmin puolin tietä, ja metsä ensimmäisessä hopeaharsossaan huokui lumoavaa puhtautta.

Aarno, joka oli luonnonihailija, ei malttanut olla huomauttamatta tovereilleen:

— Katsokaa nyt noita aukkoja ja tuota metsänkulmaa tuossa! . . . Tavallisesti sanotaan, että luonto pukeutuu talvella kuolinvaippaansa, mutta se ei ole totta. Minä olen pienestä saakka huomannut, että se ei ole totta. Luonto ei ole kuollut, vaan se nukkuu . . . Esimerkiksi nyt: ettekö kuule, että se nukkuu?

Hän seisahtui innossaan ja otti tarkkaavaisen asennon.

— Että kuulemmeko? kysyi Tuomo leikillisesti. — Kai tarkoitat: näemmekö.

— En, en suinkaan, väitti Aarno, — ettekö kuule? . . . Selitä sinä, Eero, Tuomolle.

— Luulen ymmärtäväni, mitä Aarno tarkoittaa, sanoi Eero, — kuuluuhan aina nukkuvan hengitys . . .

— No niin, sitä juuri . . .

— Mutta liekköhän tuo uusi huomio, jatkoi Eero arvelevasti. — Olen minä ainakin kuullut puhuttavan luonnon talviunesta.

— Voipi olla, sanoi tähän Tuomo, — olen minäkin talviunesta kuullut puhuttavan; mutta, lisäsi hän

vähän halveksivasti, — kyllä tuo luonnon unen „kuuleminen“ on Aarnon omia keksintöjä.

Yhtäkkiä sanoi Eero:

- Pojat, ette nyt arvaa, mitä meillä on tekeillä?
- Kävelemässä kai ollaan? arveli Aarno empimättä.

Tuomo katsoi tutkivasti Eeroon. Tämä jatkoi verkalleen ja vakavasti:

— Me lähdemme nyt katsomaan itsellemme kotia . . . Te hämmästyitte? Mitä kotia näin maantien varrelta löytäisimmekö! . . . Olkaa huolehti. Onhan niitä taloja, joissa näin talvisaikaan on huoneita tyhjinä. Ja tänneppäin se meidän on oleva. Olen jo aikaa tuntenut — jo monta päivää — että täältäpäin löydämme itsellemme sopivan asuinpaikan . . . Niin, tietysti se ei tule olemaan pieni mökki järven rannalla, sillä semmoista ei meillä vielä ole varoja ostaa. Se jääpi vastaiseksi huoleksemme; sen suhteen odottakaamme kesää . . . Mutta se tulee olemaan pieni koti, jossa asumme yhdessä kaikki kolme vapaina ihmisinä . . .

Niin, sehän oli päätetty asia. Ei Tuomolla eikä Aarnolla ollut mitään vastaansanottavaa. Aarno oli aina taipuvainen Eeron tuumiin, ja Tuomoa painoi suru äitinsä kuolemasta; hän tunsu taipumusta antaa toisten ajatella puolestaan. Kaikki kolme tulivat hyvin juhlalliselle tuulelle.

He rupesivat keskustelemaan tästä uudesta kodistaan ja tarkastelivat kaikkia taloja, joiden ohitse sattuiivat kulkemaan. Jokaisessa oli vika: mikä sijaitsi liian lähellä maantietä, mikä liian kaukana siitä; mikä näytti liian muhkealta, mikä rappeutuneelta ja likaiselta. Ei sitä kodikasta ja houkuttelevaa missään näkynyt. Mutta Eero pysyi tyynenä, ei hätäillyt. Lyhyen tarkastuksen perästä päätti: „ei vielä“, ja sitten taas kuljettiin eteenpäin.

Hämärä oli jo häipynyt yöhön. Mustalta, tuhattähtiseltä taivaalta heitti kuu kirkasta valoaan talvisen maiseman yli, sinivihreinä kaarentelivat hohtavat kentät, ja kuurainen metsä, entistä lumoavampana, oli kuin Tapion kimalteleva kristallilinna, jonne impyät öisin houkuttelevat yksinäistä vaeltajaa.

Pakkanen yhä yltyi, ja lumi narisi jalkojen alla.

Mutta pojat marssivat tahdissa tietä pitkin. He eivät kylmää tunteneet eivätkä väsymystä, sillä tämä oli kaikki heistä runollista. Ja vaikka matka vieri ja aika kului eikä vielä tavattu sitä luvattua taloa, eivät he toivoaan heittäneet. Eero uskoi aavistukseensa, Tuomo ja Aarno uskoivat Eeroon.

Äkkiä Eero seisahtui ja huudahti, viitaten kädellään:

- Tuossa!

He olivat nousseet matalalle mäenharjulle, ja heidän eteensä aukeni leveä, joen halkaisema laakso. Joki oli äskettäin hyytynyt, sen pinta oli tumma kuin taivas. Joen vastaisella rannalla oli kylä. Sen talojen lukuisista akkunoista loisti ystävällinen, punainen valkea. Erillään muista seisoi törmällä yksinäinen talo, jonka joenpuoleinen pääty oli pimeä.

- Tuossa kylässä löydämme, mitä etsimme, sanoi Eero luottavasti.
- Mikähän talo se olisi? arveli Aarno. — Tokkohan tuo, jonka pääty on pimeä?

— En tiedä, tuumi Eero, — kun päästään sillan yli, nähdään likemmältä . . . Mutta eikö tämä paikka ole kaunis — kauniimpi kuin muut näkemämme?

— Ehdottomasti, vastasi Aarno.

— Taitaa sen Eeron aavistus käydä toteen, sanoi Tuomo, joka pikkusen, pikkusen oli ruvennut epäilemään.

Pojat laskeutuivat mäkeä alas ja olivat hetken perästä sillan luona. Toiselta puolen tuli reippaasti astuen nuori mies heitä vastaan.

— Minäpä kysyn tuolta pojalta, kuiskasi Eero tovereilleen.

— Mitä kysyt? ihmetteli Tuomo.

— Saat nähdä, vastasi Eero lyhyesti, sillä vastaantulija oli enää vain parin askelen päässä. Lakkia nostaen Eero kääntyi tämän puoleen ja virkkoi:

— Anteeksi, mutta te olette varmaan tämän kylän asukkaita ja voisitte ehkä auttaa meitä neuvoillanne?

Toinen katsahti ylös, nähtävästi havahtaen unelmistaan. Hän oli nuori, reippaan ja pulskan näköinen maalaispoika, ylähuulessa pieni viiksen alku. Vähän hämillään hän tarkasteli vieraita kahdella loistavalla, veitikkamaisella silmällä.

— En ole tämän kylän asukkaita, mutta kyllä paikkakunnan, hän vastasi, ja nyt hänen katseensa kiintyi Eeroon.

„Ihmeellistä“, ajatteli Eero itsekseen, „missä olen tuon ihmisen ennen nähnyt?“ Mutta koska ei ollut aikaa pitkiin miettimisiin, hän jatkoi kysymystään:

— Te kai kumminkin tunnette täkäläisiä oloja?

— Tunnenhan, vastasi toinen, yhä Eeroa katsellen.

— Ehkä voisitte sanoa meille, onko tässä kylässä taloa, johon pääsisi asumaan . . . joka ottaisi vastaan täysihoitolaisia?

Toinen ei heti käsittänyt.

— Nyt yöksikö? hän kysyi.

— Ei, ei, selitti Eero, — oikein vakinaisia asujaimia . . . koko talveksi.

— Koko talveksi? . . . No en tiedä, jollei Mannilaan otettaisi.

— Mannila — missä se on?

Nuorukainen kääntyi kylään päin ja osotti kädellään: — Tuo talo tuossa törmällä, jonka pääty-ikkunat ovat pimeinä . . . Se päähän se siinä tyhjänä seisoo.

— Kas, enkö arvannut! huudahti Aarno.

- Vai niin, vai se talo, sanoi Eero, — kiitoksia paljon neuvostanne . . .

Ja hän heitti vielä kerran nuorukaiseen tutkivan katseen. Silloin tämä, ikäänkuin rohkaisten itseään, kääntyi Eeron puoleen ja kysyi:

- Tuota . . . eikö se ole Eero * * ?

Kaikki hämmästyivät.

- Kyllä se olen minä, vastasi asianomainen, — kuinka te minua tunnette?

— Enpä erehtynyt! huudahti tuntematon tuttava, kättään tarjoten, — nyt kai uskallan sinutella. Etkö muista vanhaa koulutoveriasi?

— Janne Herrmann! Niin, sinähän se olet, vastasi Eero ja puristi lämpimästi tarjottua kättä. — Minä tässä myös vaivasin päätäni, kun huomasin ihan varmaan ennen nähneeni sinua, mutten muistanut nimeä.

— Eipä ihme. Emmehän luokkatovereita olleetkaan, ja varhainhan minä erosin koulusta, kun rupesin maanviljelijäksi . . . Hauska tavata sinua.

- Samoin, samoin. Kummallinen sattuma . . . Anna, minä esitän sinut tovereilleni.

Kummallinen sattuma tämä oli Aarnon ja Tuomonkin mielestä. He keskustelivat hetken kaikki neljä, ja kun ystävät erosivat Jannesta, huusi Eero hänelle, kun hän jo oli sillan toisessa päässä: „älä unhota; käy katsomassa!“ ja toisen vastaus kaikui iloisesti! „kyllä, kyllä“.

He lähtivät reippaasti astumaan kylään, ja Tuomo sanoi:

- Kovin varma sinä olet asiastasi, Eero, koska jo pyysit vieraitakin tulemaan.

— Kuinka muuten? Eikö kaikki tähän saakka ole käynyt mainiosti? Eikö tämä vanhan tuttavan tapaaminen ollut oivallinen enne?

- Hm . . .

Tuomoa näkyi kiusaavan epäilyksen henki. Hän kysyi taas hetken perästä:

- Mutta kuule, Eero, mitä oikeastaan ajattelet, että täällä toimittaisimme?

Eero, joka oli tullut erittäin hyvälle tuulelle Jannen tapaamisen johdosta, naurahti leikillisesti ja huudahti:

- Voi sinua, Thomas, mikä epäilijä sinä olet!

Mutta samassa hän kävi totiseksi ja lisäsi vakavalla äänenpainolla:

— Sinä unohdat aattemme, Tuomo, ja sitä emme saa tehdä . . . Sitäkö varten elämme, ettei meillä koskaan mitään vaikeuksia, vastuksia olisi, ettemme koskaan olisi epätietoisia, ettei meillä koskaan olisi vapaus valita? Sitäkö varten? . . . Pois se! Mitä se tekee, jos tulevaisuutemme tällä hetkellä näyttää hieman synkältä tai kuinka sanoisin: salatulta, peitetyltä? Onko se mikään rikos? . . . Pitäkäämme prinsööri mielessä: emme tahdo kulkea ihmisten tavallisia teitä, emme kuulua tähän valtiolliseen yhteiskuntaan, mutta

emme liioin tahdo olla laiskureita, elää toisten armolla! Sehän se nyt on elämämme ensimmäinen perusohje: tahdomme tulla omillamme toimeen, omalla työllämme! . . . Eikö niin ?

— Niin, niin, vastasi Tuomo, tuntien ystävänsä uskon ja luottamuksen olevan vähällä tarttua itseensäkin, — mutta sittenkin vielä jää avonaiseksi kysymys, *mitä* meidän tulee tehdä.

— Lähin tehtävämme on nyt käydä Mannilassa, huomispäivällä on oma surunsa.

Tuomo kysyi:

— Mitä sinä ajattelet, Aarno?

— Ajattelenpahan vain, että Eeron usko on suuri. Mutta se on oikea.

— Ja kuulkaa, pojat, sanoi Eero lämpimästi, — eikö totta? Ken meistä vain on ensimmäinen „ansaitsemaan“, hän kyllä auttaa toisia?

— Niin, niin, tietysti.

Ja rakkauden tunne karkotti epäilykset toistaiseksi Tuomonkin mielestä.

He olivat joutuneet Mannilan talon kohdalle ja poikkesivat maantieltä vasemmalle tallin ja aittojen sivutse pihaan. Siinä seisoivat asuinrakennuksen edessä, katselivat ja tarkastelivat. Valkeaa loisti kolmesta ikkunasta verannan oikealla puolella; vasen puoli oli pimeä.

— Tuo on nähtävästi tupa, osotti Aarno valaistua puolta, — ja verannan puoleinen ikkuna on kamarin . . . Ja tuossa tuvan päässä on porstua ja sisäänkäytävä.

— Siitä kompuroidaan sisälle, päätti Eero.

Heidän ei tarvinnut kolkuttaa. Aliovi ei vielä ollut lukossa ja tuvan ovesa oli avain.

He seisoivat kaikki kolme väljässä, valoisassa tuvassa.

Katossa paloi lamppu. Takassa, vastapäätä ulko-ovea, loimui iloinen valkea. Uunin luona hääräili keski-ikäinen vaimoihminen, arvatenkin emäntä. Siellä oli myös piikatyttö astioita pesemässä. Vasemmalla istui rahilla renki, kirveenvartta vuollen.

Tuvassa oli hiljaista. Astioitten kolina ja seinäkellon naksutus yksin puhuivat. Mutta tuvan perässä olevasta kamarista kuului suljetun oven läpi äänekestä miesten keskustelua.

Nuorten tulijain mielet täytyivät suloisella, kodikkaalla tunteella. Eeron päähän pisti ajatus eli tunnelma, jolle hänen täytyi itsekseen hymyillä. „Mitähän, jos nyt oltaisiin aivan supisuomalaisia. Käytäisiin tuonne penkille istumaan; siellä sanattomina, totisina odotettaisiin, kunnes emäntä kysyy: „mistä kaukaa nämä vieraat ovat?“ ja sitten vastattaisiin, että „tuoltahan ollaan“ ja vasta yösydännä oltaisiin päästy asian alkuun . . . Ei, sehän olisi savolaista, ja nyt . . .!“

Kun pojat olivat tervehtineet ja huoneessa-olijat vastattuaan jäivät kummeksien heitä katsomaan, astui Eero pari askelta edemmäs, keskelle tupaa, ja lakki kourassa kääntyi emännän puoleen ja lausui teeskentelemättömästi:

— Älkää säikähtykö näin myöhäisiä vieraita. Olemme tulleet kävellen kaupungista ja aiomme palata

junassa. Emme siis millään muotoa aio teitä häiritä. Mutta tahtoisimme tehdä teille kysymyksen. Meillä on aikomus muuttaa maalle asumaan, päästä johonkin taloon täysihoitoon (hän mainitsi omansa ja ystävänsä nimet), ja tuolla sillalla tullessamme tapasimme Herrmannin Jannen, joka on minulle vanha tuttu; hän arveli, että tässä Mannilassa ehkä olisi tyhjiä suojia . . . Päätimme siis käydä täällä kysymässä.

Emäntä oli suoravartaloinen, puhdaspiirteinen nainen, jonka olento uhkui rehellisyyttä ja lujutta. Hän katsoi tarkasti Eeroon suurilla, harmailla silmillään, kun tämä esitti asiansa, mutta kasvojen ilmeestä ei voinut päätellä, minkä vaikutuksen Eeron puhe häneen teki. Hän pysyi yhä totisena ja vastasi kuivasti, kallistuen takkavalkeata korjaamaan:

— Kyllähän niitä suojia on.

— No niin, iski tähän Eero, — sopiihan teidän sitten ottaa vastaan asujaimia . . . Kyllä kai teillä näin likellä kaupunkia on kesällä hyyryläisiä?

— On niitä ollut.

Emäntä katsoi taas ylös ja jatkoi vähän vilkkaammin:

— Vai Herrmannin Janneko se tänne neuvoi? Ollaanko vanhojakin tuttuja?

— Kouluajoilta. Janne erosi jo viidenneltä luokalta, minä olin silloin seitsemännellä. En ollut häntä neljään vuoteen nähnyt, mutta hän tuns minut kuitenkin nyt, kun tavattiin.

— Ylioppilaitako herrat ovat?

Eero hymyili:

— Ylioppilaita ollaan.

Tämän tiedon annettua näytti siltä, että emäntä käsitti.

— Olisiko aikomus jäädä kauvaksikin aikaa asumaan? hän kysyi.

— Luultavasti kevääseen saakka . . . tarkoitan: kesään saakka.

Emäntä näkyi miettivän.

— Meillä kun ei ennen ole ollut talvievaita, hän tuumi, — jahka käyn isännältä kysymässä . . . Herrat on hyvät ja istuu niin kauvan.

Tämän sanottuaan hän poistui kamarin ovesta sisälle. Vilaukselta näkyi tupakin sauhun täyttämä huone ja savupilvien lomitse kaksi herttaisesti nauravaa vanhanpuoleista miestä, toinen istuen sänkysohvalla, toinen kiikkuen keinutuolissa.

Eero kääntyi iloisena ystävänsä puoleen, tehden heille pienen merkin. Aarno ja Tuomo lähestyivät, ja kaikki kolme menivät istumaan rahille kamarin puolelle tupaa. Aarno lyöttäytyi keskusteluun rengin kanssa, Eero ja Tuomo kuuntelivat. Kauvan heidän ei tarvinnut odottaa, ennenkuin kamarin ovi taas aukeni ja emäntä astui tupaan. Hän ei sulkenutkaan ovea jälkeensä, vaan jätti sen selälleen. Kohta perästä ilmestyi tupaan pieni, laiha, hyväntuulen näköinen ukkovaari, pitkä piipunvarsi kädessä: nähtävästi isäntä.

Pojat nousivat seisaalle tervehtimään, ja ukko löi kättä jokaiselle, samalla kun tämä esitti itsensä.

— Terve, terve, hän puheli, — eukko tässä mainitsi, että olisi vähän niinkuin tarkoitus ruveta tähän meidän taloon asumaan . . . Juu, juu, kyllä minä ymmärrän, on niitä ennenkin asunut meillä lukumiehiä, vaikkei tämän nykyisen eukon aikana . . . hän on toinen vaimoni . . . Kyllä tänne sopii tulla asumaan. Ja tämä on rauhallinen paikka, ei tässä häiritä, tässä lukee vaikka silmät ja aivot päästä . . . juu, juu . . . Pane sinä nyt, eukko, tee kiehumaan . . .

— Ei millään muotoa, keskeytti Eero kieltävästi, — me palaamme kaupunkiin yhdeksän junassa . . .

— Passaisi meiltä hevonenkin, niin ei olisi herroilla hätä, sanoi hyväntahtoinen ukko.

— Ei, ei se tule kysymykseen, kielsi Eero. — Ei hevosta eikä teetä . . . Te olette liian ystävällisiä.

— Oikeinko todella? kysyi emäntä.

— Oikein todella, vastasi Eero, — me olemme kylliksi kiitolliset muutenkin.

— No kuinka vain, arveli isäntä, — oltaisiin mielellään kestettykin . . . Mutta huoneita kai tekee mieli katsella?

Tähän ehdotukseen suostuttiin heti. Emäntä sytytti kynttilän, ja pojat alkoivat riisua päällysvaatteitaan, mutta emännän kehotuksesta luopuivat aikeestaan, huoneet kun olivat kylminä.

Emäntä oppaana lähdettiin tarkastusmatkalle. Isäntä jäi vieraansa luo. Kamarin läpi kuljettaessa kumarrettiin vanhukselle, joka istui sohvalla ja uteliaana katseli nuoria tulokkaita. Jouduttiin porstuaan ja pienen etukamarin kautta isoon kulmasaliin ja sen viereiseen kulmakamariin.

— Tässä ne nyt olisi, kertoi emäntä ja nosti molemmissa huoneissa kynttilän korkealle, että ympäristö astuisi näkyviin.

Sisustus oli maalaistapaan. Osaksi huutokaupalla ostetut, osaksi omatekoiset huonekalut venyivät pitkin seinää, mutta lattioissa oli kotikutoiset matot ja salissa keskellä permanttoa keinutuoli, niin että Eero ymmärsi tästä voitavan laittaa hyvinkin kodikkaan kodin, vaikka vaikutus nyt hämärässä kynttilän valossa oli vähän kolkkoa.

— Nuo ikkunat ovat joelle päin? hän kysyi.

— Niin ovat.

— Eikö tämä ole sangen siistiä? Eero kysyi tovereiltaan. — Tämä isompi työhuoneena, pienempi sänkykamarina?

Aarno ja Tuomo myönsivät.

— No kuulkaa, emäntä, kuinka suuri on taksanne asunnosta, ruuasta ja . . . sanalla sanoen: kaikesta yhteensä?

— Kyllä pitäisi olla kolmekymmentäviisi markkaa kuukaudessa hengeltä . . . siihen on sitten luettuna pesukin.

Tämä ei ollut nuorten mielestä paljon, päinvastoin. Hyvällä tuulella palattiin tarkastukselta isännän kamariin. Isäntä tiedusteli heti iloisesti, kuinka asia oli päättynyt.

— Päätetty siten, että muutamme teille asumaan, vastasi Eero samaan tapaan.

Emäntä sanoi:

— Koskahan tulisitte? . . . Tuota . . .

— Aivan paikalla . . . Niin pian kuin teille sopii.

— Minä aattelen vain, että jos pitäisi huoneita hiukan lämmittää, ennenkuin ne kelpaavat asuttaviksi . . . parina päivänä kuka tiesi . . .

— Nyt on perjantai. Sanotaanko maanantaina?

— No maanantaina kyllä sopii.

— Päätetty siis, että maanantaina muutetaan.

Tämän jälkeen pojat tekivät lähtöä. Emäntä toi votti tervetuloa takaisin. Isäntä seurasi heitä porstuan oven kynnykselle ja neuvoi tietä asemalle. Kiirein askelin ystävät poistuivat Mattilan talosta.

— Merkillinen iltapäivä tämä on ollut, päätti Aarno, ja samaa mieltä olivat toisetkin.

— Kuulkaa, pojat, sanoi Eero, — puhuttiin äsken siitä, mitä meidän pitäisi tekemän; minulla on jo ohjelma valmiina, mihinkä minä aion ryhtyä.

— No? innostuivat Aarno ja Tuomo.

— Annanhan yhä edelleen opetusta viulunsoitossa, käyn vaikka kaupungissa kolme, neljä kertaa viikossa . . . Sillä ansaitseen pari, kolme markkaa tunnissa eli noin neljä, viisikymmentä markkaa kuukaudessa — ehkä enemmänkin . . . Sitten rupean kirjottamaan sanomalehtiin . . . jos eivät maksa heti, maksavat ajan pitkään . . . Sitten kirjoitan kirjan päätyönä ja lueskelen . . . Tottakai nyt aina sata markkaa kuussa voipi ansaita, ja enemmänhän emme tarvitse!

Aarno kuunteli ihailulla, mutta Tuomon kasvoihin ilmestyi selvä tyytymättömyys.

— Kuule, Eero, sanoi hän vähän surullisella äänenpainolla, — olen miettinyt tuota asiaa koko illan.

— Mitä asiaa?

— Tuota, että, jos joku meistä ansaitsee rahaa, niin hän niin sanoakseni elättää toisia. Minusta se ei sittenkään ole oikein. Ei oikein eikä kaunista.

— Miksi ei?

— Siksi, että sinä, Eero, olet se, jolla toistaiseksi on suurin mahdollisuus ansaita . . .

— No mitä pahaa se olisi?

— Mitä pahaa se olisi! . . . Ei tietysti mitään pahaa sinulle, mutta Aarnolle ja minulle. Ainakin minulle. Se kävisi kunnialleni.

— Totta on, myönsi nyt Aarnokin, — kyllä kävisi kunniallemme syödä sinun leipääsi.

— Voi teitä, vai kunniallenne! nauroi Eero, mutta nauru ei tuntunut aivan vapaalta. — Ja minä, joka juuri olin kuvitellut, että tekin kirjottelisitte. Harjottelisitte — te kun ette ole sitä tehneet yhtä paljon kuin minä — ja kukaties saisitte kyhäyksen silloin tällöin lehtiinkin . . . Minulla nähkääs on semmoinen ihanne — tuo vanha ihanteemme — että meille kerran tulee iso lehti, joka leviää ympäri koko Suomen . . . Sitä odotellen nyt työtä tekisimme . . .

— Vai niinkö olet ajatellut? sanoi Aarno, nähtävästi hyvillään. — Kyllä sen ihanteen eteen voisi työtä tehdä.

— Ne ovat kuitenkin tuulentupia, väitti Tuomo, — ja nyt on tosi käsissä . . . Ei, kyllä sittenkin luulen, että saamme turvautua muuhun aineellisen toimeentulomme suhteen. Sinä, Aarno, ota sinä vain vastaan avustusta kodistasi niinkuin tähänkin saakka, ja minä saan vähän perintöä äitini jälkeen. Se se on kumminkin selvintä.

Eero ei puhunut mitään. Hän myönsi sydämessään, että Tuomolla oli tavallaan oikein, mutta hän tunsu itsensä surulliseksi, alakuloiseksi, ikäänkuin syrjäytetyksi, eikä kuitenkaan voinut siihen mitään. Junassa hän koetti iloisen keskustelun avulla päästä raskasmielisydestään, mutta se onnistui vain puoleksi.

Kun ystävät tänä uuden elämän ensi iltana erosivat, oli onnistuneen yrityksen herättämän voiman ja ilon tunteen ohessa ilmaantunut Eeron mieleen pieni aukko, joka tyhjyyttään kyseli: etkö huomaa, ettei kaikki menesty? Ja Eero ei voinut olla pitämättä sitä „pahana enteenä“.

Mutta nukkuessa ikävä haihtui.

Seuraavana maanantaina tapahtui muutto. Eero vei mukaansa kirjoituspöytänsä, kirjansa ja viulunsa. Rolandista hän ei liioin saattanut luopua — eikä koira hänestä. Koppi siirrettiin maalle, ja tädin neuvosta järjestettiin asia niin, että hovineuvos maksoi Rolandin ruokarahan. Eero vastusteli pikkusen, mutta eno selitti, että koira oikeastaan on hänen, ja siihen ei ollut mitään vastattavaa.

Ero enosta ja tädistä oli mitä herttaisin. Luonnollisesti tapahtui muodollinen hyvästijättö, vaikka olikin tiedossa, että pian tavattaisiin. Olihan tämä kuitenkin ero vanhasta kodista.

— Voi, Eero, sanoi tati itkien, — olisithan sinä saanut kirjottaa ja lukea ja tehdä mitä vain täällä kotonakin. Olisimme antaneet sinun olla aivan rauhassa.

— Sen kyllä uskon, vastasi Eero, — minäkin nyt ymmärrän paremmin kuin ennen, kuinka paljon te rakastatte minua, eikä se ole sydämen kovuudesta kuin muutan. Mutta en osaisi työskennellä täällä kotona. Silmissäni kangastaa elämä, jossa kuljen suurta, vielä vähän hämärää päämaalia kohti, ja tämä elämä vaatii minulta, että luovutan sille sydämeni. Sinä ehket voi minua ymmärtää, mutta se on aivan totta, että jos en tällä kertaa kuuntelisi tuota sisäistä ääntäni, niin se olisi aivan kuin jos pettäisin Jumalan.

— On kaikki hyvä, sanoi eno vakavasti, — hyödyksi se on sinulle, Eero.

II.

Kului päiviä, kului viikkoja. Seuraukset ystävysten ottamasta askelesta tulivat yhä selvemmin näkyviin. Eero kysyi itseltään: tämäkö se nyt on niin kutsuttu „taistelu olemassaolosta?“ ja hän lisäsi: elämä on kova.

Ei se hänelle ollut ulkonaisesti kova. Päinvastoin, hän menestyi hankkeissaan. Hän teki työtä, ja työllään hän ansaitsi elatuksensa, joskaan ei sataa markkaa kuussa ansainnut. Kaksi kertaa viikossa hän kävi

kaupungissa antamassa opetusta viulunsoitossa niinkuin ennenkin oli tehnyt, ja pian hänen onnistui saada muutama kirjallinen kyhäys julaistuksi eräässä kaupungin lehdessä. Kun tästä tuli kohtuullinen palkkio ja tämä työ vielä tuntui mieluiselta, koska siinä sai kertoa ajatuksiaan ja tunteitaan, havainnointiaan ja kokemuksiaan muille ihmisille, suurelle yleisölle, oli seurauksena se, että hänen nimimerkkinsä „Z.“ ilmestyi milloin minkin pienen kertomuksen, viivanalustan tai artikkelin alapäähän — näkyivät-pä lehdetkin mielihyvällä julkaisevan hänen rohkeita kirjoituksiaan.

Eerolle muodostui elämä aivan hänen ohjelmansa mukaiseksi. Hän kirjotti, soitti, luki. Päättyönään hänellä oli kirjan kirjottaminen — kirjan, jonka sisällyksen hän säilytti omana salaisuutenaan.

Ei hän omasta puolestaan surrut. Olihan hänellä sisällisiä vaikeuksia työnsä ohessa, mutta niitä hän piti asiaan kuuluvina. Minkätähden hän sitten joutui tuohon synkkään johtopäätökseen elämän kovuudesta? Se oli ystävänsä takia, niitten elämää katsellessa. Hän näki, etteivät ne olleet täysin onnelliset, ja samalla tuntui, ikäänkuin ne hänestä etäännyisivät. Aarnokin, joka oli ollut melkein kuin Eeron toinen minä, kiintyi yhä enemmän Tuomoon ja rupesi hänen mielipiteitään ymmärtämään ja ihaillemaan.

Aineellisesta toimeentulostaan he pitivät huolta sillä lailla kuin Tuomo neuvoen oli ennustanut. Aarnolle jatkui yhä edelleen se niukka avustus, minkä hän oppiaikanaan oli kotoaan — maalaisvanhemmiltaan — saanut. Tuomolle oli äitinsä kuoleman kautta — isä oli jo ennen muuttanut manalan majoille — joutunut pienehkö perintö, josta hänelle kerran kuukaudessa vuoti vähäinen summa holhoojansa käden kautta. Mutta juuri tämä seikka oli ensimmäisenä Eeron huolestumisen aiheena. Aarnolta ja Tuomolta poistui työn välttämättömyys, kun heidän ei tarvinnut huolehtia toimeentulostaan. „Olisi sittenkin parempi“, ajatteli Eero, „jos he „söisivät minun leipääni;“ ehkä juuri silloin heidän kunniansa vaatisi, että he tekisivät kaiken voitavansa valmistuakseen tulevaan tehtäväämme. Niinkuin nyt on, he saattavat unohtaa päämäärämme, kun nykyhetki heille kuiskaa: ei ole hätää“. Ei hän tahtonut moittia heitä ahkeruuden puutteesta: hän näki, että he ponnistivat kirjoituspöytänsä ääressä, ja oli siitä välistä se iloinen tulos, että heiltäkin ilmestyi kyhäys johonkuhun lehteen. Mutta hän kumminkin huomasi, ettei heidän ilonsa työn ääressä ja työstä ollut niin suuri kuin se hänen mielestään olisi pitänyt olla. Huomasipa päinvastoin, että heidän katsantonsa aina erityisesti kirkastui, kun tapahtui jokin, joka poikkesi päivän järjestyksestä ja vapautti heidät työstä — kun esim. Harry kaupungista tai Janne kävi vierailmassa tai kun emäntä odottamatta pyysi kahville isännän kanssa. Viaton ja luonnollinen tuo ilo oli — tunsihan sitä Eerokin, mutta Eero tunsii vielä suurempaa nautintoa työstään.

Tuommoisina hetkinä hän kuitenkin usein ajatteli, että hänen hämärä huolestumisensa oli aiheeton ja typerä. Mutta yhtäkkiä se sai vauhtia siipiinsä erään vähäpätöisen tapahtuman kautta.

He työskentelivät kaikki kolme salissa. Siinä oli kolme ikkunaa ja joka ikkunan edessä pöytä. Tavallisesti he istuivat kaikki hiljaisina töittensä ääressä koko aamupäivän, Eeron esimerkki kun pakotti toisiakin. Mutta tänään Aarno keskellä työaikaa pillahti kysymään:

— Mitä sinä luulet, Eero, eikö ihmisen elämän tarkoitus ole, että hän olisi onnellinen?

Eero katsoi ylös. Sekä Aarno että Tuomo olivat kääntyneet tuoleillaan kuullakseen hänen vastauksensa.

— Tietysti, hän ensin sanoi, mutta kun ystävänsä ilmeestä hoksasi, etteivät he ymmärtäneet hänen ajatustaan, hän välittömästi lisäsi: — niin, en minä usko siihen onneen, jota ihmiset tavallisesti kutsuvat onneksi. Sehän onkin saavuttamaton! Vaan uskon siihen onneen, siihen mielen rauhan ja iloon, joka seuraa totuuden uskollisesta palvelemisesta. Jos sinä asetat oman onnesi elämäsi päämääräksi, et sitä koskaan saavuta, vaan jokainen suru ja murhe ajaa sinua lähemmäksi totuutta. Mutta jos asetat totuuden elämäsi päämääräksi, et tietysti sitäkään koskaan saavuta, mutta jokainen askel elämän tiellä enentää onneasi ja iloasi. Siinä se on koko salaisuus.

Aarnon huulilla oli uusi kysymys, mutta hän ei sitä ilmi lausunut. Kaikki ryhtyivät taas vaieten työhönsä, mutta vaikka Eero oli mielestään ratkaissut asian selvästi, luuli hän huomaavansa, etteivät toiset olleet tyytyväisiä. Sitäpaitsi hän ihmetteli itse kysymystä.

Vähän ajan perästä kuului uudestaan Aarnon ääni:

— Eero!

Eero nosti päätään. Häneen katsoen ja omituisesti hymyillen Aarno virkkoi:

— Minulla olisi vähän kummallinen pyyntö sinulle.

— No mikä? kysyi Eero, laskien kynän kädestään.

— Älä nyt loukkaannu, Eero!

— Mitä joutavia! Koska sinuun olen loukkaantunut?

— Kuule, Eero, etkö sinä voisi muuttaa tuohon kamariin, saisit siinä asua aivan yksinäsi ja häiritsemättä työskennellä . . . ?

— Eihän kukaan minua täälläkään häiritse, sanoi toinen ihmeissään.

— Olkoon, mutta etkö yhtäkaikki voisi muuttaa?

Eero tunsikin loukkaantuvansa.

— Sano, miksikä? Minä en ymmärrä, hän kysyi.

Aarno rupesi nauramaan.

— No, ei mitään, hän sanoi, — mutta katso, sinun ahkeruutesi vaivaa meitä, Tuomoa ja minua. Emme mekään laiskoja tahdo olla, mutta sinä kestät ja kärsit ja jaksat aivan äärettömiin. Ethän sinä koskaan väsy, et koskaan tahdo puhella, et levätä, et hengähtää. Se tulee siitä, että sinä olet nero . . . Niin, sinä olet nero, ja sentähden työ on sinusta helppoa, mieluista. Sinä saat jotakin aikaan, sinulla on mistä kirjottaa . . . Mutta ajattele meitä. Meillä ei ole yhtä suuri kyky. Me tahtoisimme välistä huoahtaa, jutella kaskuja, nauraa. Sitä voimme tehdä, jos olemme kahden kesken, mutta sinä olet liiaksi totinen . . .

Aarnon silmät kiilsivät kosteina, eikä Eerokaan enää ollut loukkaantunut, päinvastoin —.

Hän nousi pöytänsä äärestä ja käveli Aarnon luo.

— Niinkö on asiat? hän sanoi hellästi, — tietysti sitten muutetaan. Mikäs siinä!

Samassa Aarno kavahti hänen kaulaansa, itki ja puristi rintaansa vasten.

— Voi rakkaani, kuiskasi Eero, — ettet ennen puhunut! Kuinka olet mahtanut kärsiä . . . ja ehkä sinäkin, Tuomo?

Hän käänsi päätään Tuomoon päin. Tämä istui totisena ja mykkänä, mutta liikuttuna.

— Tyynny nyt, Aarno, pianhan tuo asia järjestetään.

He ryhtyivät heti toimeen. Kantoivat Aarnon ja Tuomon vuoteet saliin, siirsivät Eeron pöydän, kirjahyllyt ja viulun kamariin. Olo tuntui kevyelle, suloiselle, he nauroivat ja laskivat leikkiä.

— Kuule sinä, Aarno, nuhteli Eero, — kylläpä olet mielikuvituksessasi tehnyt minusta oikein työjuhdan, oikein koneen . . . !

— Älä sano, nauroi Aarno, — neronhan sinusta olen tehnyt . . .

— Jaa, jaa, Aarno, mitä sitten vastaat viimeisenä tuomiopäivänä taivaan taatolle, kun hän sinulta kysyy: „miksi kutsuit Eeropoikaa neroksi?“ Mitä vastaat, sano?

— Jos se taivaan taatto niin tyhmä on, en vastaa hänelle mitään, vakuutti Aarno nauraen.

Tämä suloinen sopusoinnun tunne vallitsi monta päivää heidän välillään. Heidän yhdyselämänsä ei ollut koskaan ollut niin viehättävä.

Mutta samaan aikaan kasvoi Eeron sisällinen levottomuus. Sulontunteen alta se nosti ilkkuvaa päätään ja irvisteli. Ja Eeron silmät aukenivat ikäänkuin uudelle totuudelle.

„Ihmiset eivät taidakkaan olla samankykyisiä — eivät edes ne, jotka täysin ymmärtävät toinen toisensa, jotka ystävyyden siteillä ovat toisiinsa kiinnitettyt . . . Mutta mitä silloin? Silloin he eivät saatakkaan tehdä samaa elämässä, vaan silloin heidän elämäntehtävänsä ovat erilaisia.

„Olisikohan siis Aarnon ja Tuomon tehtävä toinen kuin minun?“

Mutta kun Eero asetti kysymyksen sillä lailla, vastasi hänen sydämensä heti: „ei! Aarnon ja Tuomon tehtävä on palvella totuutta niinkuin minunkin — niinkuin oikeastaan kaikkien ihmisten“.

Siitä huolimatta hänen järkensä sanoi: „selitä, millä lailla heidän tulee palvella“. Ja kun hän vastasi: „puhtaalla, siveellisellä elämällä totuuden kunniaksi“, niin järki yhä intti: „mutta mitä tehden?“ Ja sitä kysymystä kesti pohtia.

Mutta yhtäkkiä tuli jonkinlainen ratkaisu.

— Jospa meillä olisi tuo pieni mökkimme! huudahti Aarno eräänä iltana. — Olisi niin hauska tehdä työtä pellolla ja niityllä, metsässä ja puutarhassa . . .

„Kas siinäpä se on“, ajatteli Eero. „Olinhan tuon ihan unohtaa. Ruumiillinen työ, välittömästi hyödyllinen työ, pellon ja puutarhan viljely, puiden hakkuu metsässä, kalassa käynti kesällä — siinäpä se on. Siihen kaikki kykenevät, siihen kaikki ihmiset voivat ottaa osaa.“

Ja kun hän tuota tuumaansa pari päivää oli hautonut, rupesi hän siitä puhumaan ystävilleen.

— Kyllä sinä sanoit oikein, Aarno, että se mökki meillä pitäisi oleman — tai oikeammin se maatilku. Olen sitä asiaa ajatellut juuri teidänkin työnne yhteydessä, ja olen huomannut, kuinka välttämätöntä meille on, että saamme sen maatilkun. Meidän tulee ihan elää sen toivossa . . .

Oli iltapäivä, he joivat juuri kahvia salissa, ja Aarno ja Tuomo innostuivat heti kuuntelemaan.

— Kerran, muistatte, meillä oli puhe siitä, ettette te kykene kirjottamaan samalla varmuudella kuin

minä. Otaksutaan nyt, että niin on. Otaksutaan vaikka, ettette yhtään kykeneisi kirjottamaan. Silloin täytyy kysyä: millä lailla teidän tulee palvella totuutta? Ja siihen olen miettinyt tämän vastauksen: ruumiillisella työllä. Ruumiillinen työ on rehellinen, se antaa leipää. Se työ on epäilemättä hyödyllinen, välttämätön, se on totuudesta. Tehdä ruumiillista työtä on jo itsessään totuuden palvelemista . . . Eikö tämä ole oikein? Ettekö huomaa, kuinka välttämätöntä on, että saamme maatilaa, jos kuinka pienen? . . . Minäkin, vaikka kirjoitus on minulle luonnollinen, huomaan, kuinka hauskaa, mieltä ylentävää, reipasta ja puhdasta olisi joskus vaihtaa istuminen ulkoilmassa puuhaamiseen! . . . Eikö niin, pojat?

- Totta kai, myönsi Aarno. Ja Tuomo lisäsi:
- Niin, jospa meillä vain olisi rahaa ostaa.

Ja sitten he kaikki yksimielisesti ihmettelivät, kuinka oudosti asiat tämän maan päällä olivat järjestetyt. Iso se oli ja hedelmällinen, mutta kumminkaan eivät ihmiset tahtoneet siihen mahtua. Muutamit harvat anastivat Jumalan luoman maan itselleen, suojelivat sitä „lain“, s.o. sotavoiman avulla — ja elivät toisten työstä . . .

Kummallista . . .

- Mutta hankitaan me rahaa, sanoi Eero. — Jahka minä saan kirjani kirjoitetuksi . . .
- Niin, niin, odotetaan kesäksi, sanoivat toiset. — Siksi ehtii Harrykin ylioppilaaksi, ja silloin hän kyllä liittyy meihin . . .

Siitä asiasta ei sitten puhuttu mitään tähdellisempää pitkiin aikoihin.

Mutta kerran oli pojilla vieraita, oli Harry ja pari muuta vanhaa tuttavaa kaupungista, nuori, hienosti puettu afärimies ja nuori oppinut, rillit nenässä. Harry kuului näiden kanssa paljon seurustelemaan, etenkin oppineen kanssa.

Keskusteltiin jos jostakin, kun Harry äkkiä sattui kysymään leikkillisesti:

- Vieläkö te, pojat, säilytätte mielessä tuota vanhaa ihannettamme: pieni mökki järven rannalla?
- Vielä, vastasi Aarno oitis, — miksi sitä kyselet?

Hän oli vähän kummissaan niinkuin toisetkin, sillä Harryn äänessä oli outo kaiku.

- Muuten vain, sanoi Harry, — minä ajattelin, että olette ehkä siihen tuumaan väsyneet.
- Kuinka niin? kysyi Tuomo. — Olemme täällä päinvastoin tuumineet, että kun sinä ylioppilaaksi tulet, niin liityt sinäkin meihin.
- Minäkö? . . . Tjaa . . . vai niin?

Harry otti huolettoman asennon ja naksutti sormillaan polveen.

— Niin juuri, innostui Aarno puhumaan, — olemme tässä Eeron kanssa tuumineet, että ruumiillinen työ se on ihmiselle luonnollisin. Kaikki tarvitsemme leipää — leipä saadaan maasta. Vaikka kuinka lukisit tai kirjoitaisit, kuolisit nälkään, ellei olisi niitä, jotka maata kuokkisivat, leipää tekisivät . . .

- Tuo on selvä juttu, keskeytti Harry hermostuneesti. — Mutta se ei todista mitään.

Eero tunsu itsensä vaivatuksi. Hän ei olisi suonut tästä asiasta keskusteltavan vieraiden, asiaankuulumattomien läsnä-ollen, ja hän päätti mikäli mahdollista pysyä mykkänä.

Nyt puuttuikin oppinut puheeseen, ennenkuin Aarno ehti pitemmältä selittää.

— Ellen käsiti väärin, hän sanoi, — on siis teidän mielestänne ihmisen ensimmäinen ja korkein velvollisuus maanviljelys. Hyvä. Ruvetaanpa kaikki viljelemään maata. Kesällä kaikki käy mainiosti, syksyllä ruis leikataan, puidaan, laitetaan leiväksi. Mutta talvi tulee, ja talven kanssa kylmä. Olemme ilman vaatteita, ilman saappaita, kukaties ilman lämpimiä asuntoja — sillä kuka niitä olisi valmistellut, kun kaikki olemme pellolla hääräilleet? . . . Eikö niin?

Hän hymyili kohteliaasti — niinkuin lapsille — ja hienopukuinen afärिमies hymyili . . . ja Harrykin.

— No no, sanoi Tuomo nuhtelevasti, — älkäämme menkö äärimäisyyksiin. Emme ole puhuneet yksinomaan maanviljelyksestä, vaan ruumiillisesta työstä yleensä. Eivät kaikki ihmiset ole pellolla. Ruumiillinen työ on monta lajia. Tietysti toiset rakentavat taloja, valmistavat vaatteita . . .

— Hyvä, ryhtyi taas oppinut puhumaan, — tehdään siis ruumiillista työtä yleensä . . .

Hän korjasi rilliensä asennon — olivat vähällä pudota nenästä — ja jatkoi:

— Tehdään siis ruumiillista työtä. A kuokki peltoa, B korjaa saappaita, C neuloo vaatteita, D rakentaa taloja j. n. e., mutta kesken kaikkea A tulee kipeäksi, hän kylmettyy pellolla. Mitä tehdä? Tärkeä henkilö makaa sairaivuoteella. Rohtoja! Mistä? Rohtoja ei ole. Lääkäreitä ei ole. Sivistystä ei ole. Ei ole kirjoja, ei yliopistoa, ei kulttuururia. Sairas kuolee . . . Hä? Mitä sanotte?

Ja taas hymyilivät oppinut, afärिमies ja Harry.

Eero ei jaksanut kauvemmin olla huoneessa. Harryn käytös koski hänen sydämeensä kuin puukon iskut. Hän nousi ja lähestyi ovea.

— Minne Eero menee? kysyi Aarno hätäisesti. Hän oli juuri toivonut saavansa kuulla tämän vastaväitteitä.

— Pyydän anteeksi, kuului vastaus, — älkää antako itseänne häiritä. Voin vähän pahoin ja lähden hetkeksi ulos raittiiseen ilmaan . . . Ei se ole mitään vaarallista . . .

— Jaksatko mennä yksin? kysyi Aarno osanottavasti. — Tulenko mukaasi?

— Kiitos, ei sinun tarvitse vaivata itseäsi.

Nuori oppinut heitti pikaisen silmäyksen Eeron kalpeihin kasvoihin.

— Hyvä, hän sanoi, — raitis ilma poistaa tuon pahoinvoinnin.

Mutta Harry katsoi Eeroon tutkivasti ja pitkään. Hän ymmärsi ja punastui, vaan ei puhunut mitään.

Tuomo ei tehnyt huomioita, sillä hän ajatteli vastausta oppineen puheelle.

Huoneessa olijat keskustelivat pitkän aikaa samasta aineesta, tulematta varsinaiseen loppupäätökseen.

Näytti kuitenkin siitä, kuin voitto olisi jäänyt oppineen puolelle. Hän oli niin loogillinen ja terävä, ja muun muassa ystävällisesti varotti Tuomoa ja Aarno kadottamasta itsenäisyyttään.

— En suinkaan tahdo väittää, että olisitte kokonaan Eeron vaikutuksen alaisina, mutta olkaa kumminkin varuillanne. Ihminen joutuu niin helposti toisen johdon alle, ellei hän järkähtämättä pidä logiikasta kiinni.

Eero ei tätä kuullut, eikä tietysti kukaan hänelle siitä kertonut, mutta tämän kerran perästä puhuttiin vielä harvemmin ja vielä enemmän ohimennen mökkituumasta.

Jopa Aarno kerran kevättalvella arveli:

- Ei siitä taida tulla mitään, siitä meidän mökistämme.
- Kuinka niin? Eero kysyi.
- No muuten vain, kuului vastaus.

Eero ei huomannut Aarnon sanoissa piilevän muuta kuin ohimenevää epäilystä, ja sentähden hän virkkoi luottavaisesti:

- Miksei siitä tulisi, jos me vain tahdomme. Kun uskomme elämään, kyllä elämä lähestyy.

Hän ei silloin arvannut, etteivät toiset enää niin suuresti toivoneetkaan sitä elämää.

Mutta hänen silmänsä vielä aukenivat.

III.

Kevät oli tulossa, aurinko paistoi, hanki suli, vesi juoksi virtana mäkeä alas ja laski tietä pitkin vielä jäässä olevaan jokeen. Ilma oli uuden elämän tuoksua täynnä, linnut visertelivät puiden latvoissa ja hyppelivät oksalta oksalle, lehmät ammuivat navetassa kesää toivoen ja Roland juoksenteli halukkaasti ulkona, pihalla ja kylässä.

Eerolta oli valmistumaisillaan kirja, surujensa ja rakkautensa ensimmäinen lapsi, kyynelten ja riemun synnyttämä, se kirja, jota hän talven pitkäään oli tekeillyt.

Kun hän viimeistä lukua kirjottaessaan katseli manuskriptipakkaa edessään pöydällä, ei hän voinut olla ihmettelemättä. Hän ihmetteli paperiarkkien paljoutta, hän ihmetteli, että kaikki vaikeudet olivat onnellisesti voitettut, ja hän kysyi itseltään: minäkö tuon olen aikaansaanut? Kütolliseksi hän itsensä tunsikin, aivan kuin joku toinen olisi työn tehnyt.

Sillä vaikeata se useinkin oli ollut, varsinkin alussa. Kun piti panna ajatus paperille, sai uudestaan ja uudestaan kirjottaa samasta asiasta, sommitella sanoja, muutella lauseitten järjestystä, jopa kirjottaa kaikki uudelleen, ennenkuin omatunto oli tyydytetty. Ja sitten tulivat vielä epäilykset. Välistä tapahtui, kun väsymys oli suuri, että hän kysyi itseltään, eli oikeammin, että joku hänen sisässään aivan kuin ilkkuen kysyi: „tämäkö se nyt on sinun ihmeellinen työsi, tämä kirjoitus, jolla varmaan tulet monia loukkaamaan? tämäkö se nyt on epäitsestä totuuden palvelusta? tämäkö vapautta ja ihaninta onnea?“ Ja sama ääni lisäsi: „etkö huomaa, ettei tämä ole sitä kaikista korkeinta, ettei se ole sitä ikuista, jota *sinä* tavoittelet?“ Mutta kun hän sitten uhalla kysäsi: heitänkö? luovunko tästä? niin tuli vastaus — mistä lie tullutkaan — voimakkaana,

vakavana, vastustamattomana: tämä sinun pitää tekemän . . . Hän ymmärsi, että tämä oli se ainoa, oikea ratkaisu, hän ymmärsi, että muu oli personallista heikkoutta, ja hän sai intoa jatkamaan työtään. Mutta kummallista! nuo epäilykset uudistuivat, ja vasta aikaa myöten niiden ääni heikkeni.

Mutta tuotti se hänen työnsä hänelle riemuakin. Se kävi hänelle päivä päivältä rakkaammaksi, ja samassa määrin kasvoi hänen itseluottamuksensa, varmuutensa ja kykynsä. Samalla hän myös rupesi toivomaan, että kirjastansa tulisi hyvä. „Minun pitää saada sille kustantaja“, hän ajatteli, „ja sillä pitää olla vaikutuksensa ihmisten ajatuselämään“. Ja vaikka hän tunnusti itselleen, että tämä asia ei ollut täysin hänen määrättävissään, että se riippui jonkinlaisesta kohtalosta, uskoi hän kumminkin, että jos kirja tulee hyvä, tulee se menestymäänkin. „Koetan parastani. Omatuntoni pakottaa minua tähän työhön, sen täytyy menestyä . . . Mitä varten muuten olisin olemassa?“ Eero, jota aina oli kutsuttu haaveilijaksi, osotti täten, että hänessä oli miehenkin tarmoa, miehen itsetietoisuutta ja itsenäisyyttä.

— Poika on ankarasti kunnianhimoinen, sanoi kerran hovineuvos hymyillen vaimolleen, kun Eero oli poistunut heidän luotaan, tehtyään heille vähän selkoa hommistaan. — No ei se muuten pahaa tee. Auttaa kunnianhimo eteenpäin maailmassa.

Teoksensa sisällyksestä Eero ei ollut kelleen puhunut. „Se on salaisuuteni, qui vivra, verra“, hän oli vastannut utelaille urkkijoille. Itse asiassa se oli jatkoa siihen alustukseen, jonka hän kotonaan oli sepittänyt, ja sen piti esittää hänen uskonsa elämästä. Heti muuttaessa hänellä oli pääpiirteet mielessään valmiina, tuo oma askelensa oli äkkiä tehnyt monet asiat selviksi.

Hänen uskonsa oli se, että ihminen on vapaa olento, järkensä kautta vapaa, vapaa ajattelemaan, puhumaan ja tekemään ainoastaan sitä, minkä hän järjessään tietää ja omassatunnossaan tuntee oikeaksi, joka samalla on ihmisen tosi onni.

Mutta kun Eero katsoi ihmisiä ympärillään, niin hän huomasi, että useimmat heistä eivät olleetkaan vapaat. He ajattelivat, puhuivat ja tekivät — mitä muutkin ajattelivat, puhuivat ja tekivät. Koko elämänsä kulkua yksityiskohtia myöten tapahtui valmiiksi laaditun ohjelman mukaan. Kaikki oli jo ajateltu, sanottu ja tehty. Uutta ei ollut. Ei tarvinnut kuin pysytellä vanhassa urassa, niin kaikki kävi hyvin.

Eero kuitenkin luuli ymmärtävänsä, että jokainen ihminen ainakin kerran eläessään oli maistanut vapaan hetken makeutta. Ja hän kysyi itseltään, eikö ihminen silloin hämmästynyt saamattomuuttaan ja elämänsä koneellista kulkua. Mitä hänellä lapsena oli raikasta luontoa ja itsenäisyyttä, se puserrettiin hänestä kasvatuksen kautta sekä koulussa että kodissa. Minkä verran hän nuorena tunsikin intoa, voimaa ja toiminnanhalua, sen kuolettivat jokapäiväisyyden ennakkoluulot ja tasaantunut kokemus. Jokainen askel, minkä hän elämässään otti, oli ympäröivien olojen aiheuttama; oman henkensä välittömästä käskystä hän ei toiminut milloinkaan. Olosuhteet pakottivat häntä vaikenemaan, olosuhteet pakottivat häntä puhumaan — ja molemmissa tapauksissa hän toimi vastoin sisällistä vakaumustaan. Vastoinko? Saattoipa asettaa tähän kohtaan ison kysymysmerkin. Ihmisen ulkonainen minä oli siihen määrin erittyneenä hänen tosi minästänsä, ja hän oli vähitellen niin tottunut ulkonaiseen personallisuuteensa, että piti tätä todellisena itsenään.

Ja miettiessään kaiken tämän syytä Eeron täytyi kysyä itseltään: onko siis kohtalo niin voimakas? onko kohtaloa olemassa? mikä se on? ovatko ihmiset erilaisia? ja miksi? sillä onhan niitä, jotka tuntevat ja tietävät olevansa vapaat, ja kyllä kai ihmisen tahtokin on mahti maailmassa!

„Kaikki tulee siitä, että olemme epävapaita ja ennakkoluuloisia. Me uskomme, ja meitä vahvistetaan uskossamme, että ruumiillinen elämä on tärkeä, että väärä kunnia on tärkeä, että meidän pikku personallisuutemme on tärkeä, että se täytyy olla olemassa, että sitä täytyy pelastaa ja hoitaa — kun sitä vastoin totuus on päinvastainen. Tosi elämämme on totuudessa, tosi kunniamme on totuuden, tosi pelastuksemme on totuus. Jos ihmiset tämän käsittäisivät, poistuisi paha maailmasta. Yhteiskunnalliset epäkohdat tasottuisivat itsestään, ei harjoitettaisi vääryyttä, ei palveltaisi itsekkyyttä. Mitä siitä, jos

kuolemme, kunhan totuus elää! Mies se, joka ei nykyisissäkään oloissa valhetta hyväkseen käytä, vaan mieluummin kärsii totuuden puolesta“.

Tämä oli kirjan ponsi, viimeisen osan pääjuoni. Edellisessä osassa hän arvosteli yhteiskuntaa ja sen eri laitoksia, kirkkoa, koulua j. n. e. Hänen arvostelunsa olivat ankarat ja hänen aatteensa häikäisevän korkeat — niinkuin nuorukaisen ovat —, mutta nuorukaisen intoa ja uskoa uhkui hänen kirjansa ja lennolla se oli kirjoitettu. Sen tunsii Eero itse . . .

Eräänä aamuna Aarno havahti unestaan ja totuttuun tapansa hapuili kädellään kelloa vuoteensa viereiseltä tuoilta. „Vastahan tuo on viittä käymässä“, hän itsekseen ihmetteli ja laski kellon takaisin paikoilleen, „sitten vielä tunnin verran saapi vetää unta“. Mutta samassa huomattuuan, että Eero olikin ylhäällä toisessa huoneessa, hän yhä ihmeissään jäi katseellaan seuraamaan Eeron liikkeitä; ja kun tämä kävi työpöytänsä ääreen ja nähtävästi suurella innolla ryhtyi työhönsä, unohtui uni Aarnonkin mielestä ja kaikenmoisia ajatuksia tulvaili aivoihin. Ei hän voinut olla ihailematta Eeron ahkeruutta ja työntöä eikä liioin siitä iloitsematta, sillä olihan hän Eeron vilpitön ystävä ja soi sille kaikkea menestystä, mutta tuli hän samalla alakuloiseksikin, kun muisti omaa saamattomuuttaan ja muisti, että halunsakin oli laimennut, kun ei viikkojen vierieissä mitään erikoisempaa ollut syntynyt.

„Ei minulta sentään kykyä puuta“, hän itsekseen mietiskeli, „kyllä kynäillä osaisin, kun vain olisi innostava aine, mistä kirjottaa. Eerolla on aatteensa, joiden edestä tahtoo työskennellä, mutta mitä minulla on? Päivä päivältä ihanne, johon ennen uskoin, hälvenee mielestäni ja vanha maailman katsomukseni lyödään pirstaleiksi . . . Olin ajatellut meidän yhteiselämäämme aivan toisenlaiseksi — ja Eerolla oli aina niin vahva luottamus, että käy niinkuin olemme kuvitelleet . . . Mökissä asuisimme järven rannalla, ja venonen olisi kaislistoon kytketty. Semmoinen valkoinen se olisi, hohtavanvalkoinen, ja sillä kävisin milloin kalassa, milloin purjehtimassa. Kalaretkiltäni kun palaisin, iso saalis veneenpohjalla, olisivat pojat rannalla vastassa vähän levottomina pitkistä viipymisestäni. Mutta kun sitten näkisivät uutteran työni tulokset, remahtaisi riemu korkealle ja yhdessä miehin kannettaisiin kalat lähitaloon, jossa tavasta syömässä käytäisiin. Sepä vasta elämää olisi! Maata muokkaisimme, peltoa penkoisimme ja Eero aina puutarhassaan puuhaisi. Kyllä vainioilta viljaa lähtisi ja pelloilta perunoita ja kaikenmoisia kasviksia puutarhasta — ei pojilla hätää olisi! Koulua pidettäisiin — ja saisihan Eero kirjottaa rapsutella niin paljon kuin ikinä haluttaa . . . Semmoista se elämä piti oleman, vaan eipä semmoiseksi muodostunut . . . Täällä me ollaan kuin linnut häkissä, ainakin Tuomo ja minä; Eero se vain hääää papereinsa ja kirjainsa kanssa ja on itseensä sulkeutunut niin, ettei edes ilmota, mikä on tekeillä hänellä. Eikä meillä ole mökkiä, eikä puuhaa ulko-ilmassa eikä — . . .“ Tämän kaiken hän oli ajatellut aivan huomaamattansa. Nyt yhtäkkiä ajatusten tulva seisahtui, ja ikäänkuin tempaisten itsensä irti houkutusvallasta hän huudahti itsekseen:

„Vaun mitä joutavia minä tässä taas, toivonko siis muka, että noin olisi käynyt! Tuommoisissa oloissako olisin viihtynyt? Onhan toki parempi, ettei olla otettu sitä ratkaisevaa askelta, niin on vielä aika valita ja kerrassaan peräytyä, jos siksi tulee. Miksikä tänne oikeastaan muutinkaan Eeron kanssa, olisin yliopistolukujani jatkanut, niin olisi päämäärä ollut edessä varmana ja tulevaisuus tietynä ja turvattuna sen sijaan, että nyt on alituista ahdistusta ja epäilyä. Harrykin on aina niin onnellinen ja tyytyväinen, kun hän täällä käy ja kertoo tenteistään, vaikkei muka palvelekkään totuutta.“

Näistä mietteistään Aarno heräsi siihen, että Tuomo hyppäsi vuoteeltaan permannelle ja lähti paitasillaan ovensuuhun katsomaan, vieläkö Eero nukkui, kun oli niin hiljaista. „Tuossahan mies jo mahtaille!“ hän äännähti iloisesti hämmästyen, kun havaitsi Eeron täydessä touhussa kirjoituspöydän ääressä.

— Johan aurinko kohta keskitaivalta kokottaa, te laiskurit, kuului Eeron iloinen vastaus, ja samassa hän pyörähti istuimeltaan ja harppasi kynnyksen yli toverin huoneeseen, jossa heti kävi Tuomoon käsiksi ja kirkasi: — minä olen niin iloinen nyt, Tuomo, että painippa vähän kanssani!

— Kyllä minä tästäl ehätti Tuomo ja sieppasi Eeroa lanteista kiinni, — varo sinä vain jalkojani, mies, niin kyllä sinut vielä allenikin pistän!

— Ei se niin vain puhaltamalla, intti Eero ja ponnisti vastaan, vaikka pienempi olikin.

Iloisesti huutaen ja nauraen jatkoivat pojat leikkiään, ja Aarnoltakin pääsi nauru, kun hän outoa näkyä seurasi silmillään, sillä ei Eero usein päästänyt riemuansa ilmoille noin reippaasti. Siinä he ähkiävät ja puhkivat, väänsivät ja työnsivät, hellittivät ja iskivät taas yhteen. Kun kotvasen aikaa olivat temmelleet kummankaan voittamatta, huudahti Eero:

— Jo riittää, Tuomo, jo riittää! On sinulla vahvat varret, minulta on ihan henki menossa . . .

Paini taukosi ja Tuomo virkkaa läähätti:

— Eipä olisi uskonut Eero pojassa olevan niin paljon voimia!

Hikeä otsaltaan pyyhkien Eero sitten sanoi:

— Pukekaa joutuun nyt, pojat, odottaa teitä vielä jotakin hauskaa.

— Mitä se on? kysyi Aarno puoleksi epäilevästi.

— Saatpa nähdä . . . No voinhan sen sanoakin.

Ja Eero lisäsi riemusta värähtelevällä ja vähän salaperäisellä äänellä:

— Kirjani on nyt valmistunut.

— Ahaa! oo! ihmettelivät ystävät ja Aarno tokaisi: — siksipä oletkin niin haltioissasi!

— Niin, joutukaa nyt, niin saatte lukea jonkun kappaleen kahden kesken ja sitten minun kuullen arvostella, sanoi Eero ja viimeisen kerran otsaansa pyyhkäisten palasi takaisin työnsä ääreen.

Uutinen oli jännittävä ja intoa se loi Aarnon ja Tuomon liikkeisiin. Pian he olivat pukeutuneet, ja samassa Eero toi heille paperitukon, mutta palasi itse takaisin kamariinsa, sulkien oven jälkeensä.

„Nuorukaisen mietelmiä“ lukivat Aarno ja Tuomo kansilehdellä ja selaileksaan huomasivat kirjassa olevan kolme osaa nimeltään „Epäilyksiä“, „Kahlehdittu järki“ ja „Vapaa järki“. He päättivät alottaa alusta, ja Tuomo ryhtyi lukemaan ääneen samoja „Epäilyksiä“, joissa Eero kertoili omista kokemuksistaan yliopistossa.

Hän punastui lukiessaan, Aarno samaten, ja selvästi näkyi, että pojat olivat ristiriitaisten tunteitten vallassa. Kun „Epäilykset“ oli läpi luettu, Tuomo teki pysähdyksen, ja molemmat istuivat ääneti.

— Kuule, emmeköhän nyt puhu suoraan Eerolle, millä kannalla asiat ovat? kysyi Tuomo vihdoin.

— Minustakin olisi aika niin tehdä, arveli Aarno. — Voithan sinä puhua.

— En minä. Sinä olet vanhempi ystävä. Tee sinä.

— No olkoon menneeksi.

He kutsuivat Eeron sisään, ja hän tuli, uteliaana, mutta samalla vähän epävarmana.

— Kuulehan, Eero, sanoi Aarno, — olemme lukeneet kirjasi ensimmäisen osan, ja tekisi mieli kertoa sinulle, mitä lukiessamme mieleemme johtui.

Eero kuunteli tarkkaavasti.

— Ankarasti tuomitset oppineita, jatkoi Aarno, — ja opiskelevaa nuorisoa — no, en sano siitä mitään, onhan sinulla oikeus lausua ajatuksesi —, mutta mitä sinä sijaan asetat? Kun nyt riistät arvon yliopistoluvuilta ja ihmisten tavallisilta pyrkimyksillä, kuinka sitten tahdot, että ihmiset järjestäisivät elämänsä? Eihän toki kaikki voi maanviljelijöiksi ruveta! En luule ihmisten niin muodoin tulevan onnellisiksikaan? Mutta kuinka sitten pitäisi asettaa?

Aarno vaikenä, ei löytänyt sanoja jatkaakseen, vaikka vielä oli paljon muuta mielessä.

Hämmästyksestään ja pettymyksestään toipumatta Eero kysyi omituisella äänellä:

— Entä sinä, Tuomo?

Tuomo vältti ystävänsä katsetta ja vastasi:

— Niin, ajattelenhan minäkin samaan suuntaan . . .

Mutta sitten lisäsi Aarnoon kääntyen ja ikäänkuin tätä moittien:

— Sana tuomitseminen ei ollut aivan paikallaan, sillä myönsihän Eero muun muassa, että hän miltei kadehti niitä ihmisiä, joilla oli tietty päämäärä elämälleen . . . Emme sitäpaitsi vielä kuulleetkaan, mihinkä johtopäätöksiin Eero lopulta tulee ja minkä tehtävän hän asettaa ihmiselle vanhan sijaan.

Eeron poskia punotti ja hänen äänensä vapisi, kun hän nyt sai sanotuksi:

— Mutta ettehän te sitten enää uskokkaan niinkuin minä!

„Etkö sitä jo ole huomannut?“ oli Aarno kysyä, mutta sen sijaan hän alotti:

— Kuka tässä uskosta puhuu? onhan tosi kysymyksessä. Toiseksi — mikä sinun uskosi on, Eero? Onhan sinullakin tehtävä ja päämäärä elämässä, aiot kirjailijaksi — olet jo kirjailija! Mutta ajattele esimerkiksi Tuomoa ja minua . . . Tuo mökkituuma minua jo melkein inhottaa . . .

Aarno äkkiä pysähtyi, sillä Eero, joka oli katsonut häneen pitkään, kääntyi samassa ympäri ja kiiruhti omaan kamariinsa, jossa jäi ikkunan luo seisomaan, katsellen ulos ja napsutellen sormellaan lasiin.

Tuomo loi silmäyksen Aarnoon ja nyt siinä todellakin oli jotakin moittivaa.

— Taisit loukata Eeroa, hän virkkoi hiljaisella äänellä, — mitä sinä noin äkkiä . . . ihan minäkin pelästyin . . .

Aarno oli nähtävästi vähän hämillään, mutta tiuskasi ylpeästi — hänkin hiljaisella äänellä:

— Vaikkapa olisinkin . . . oma syynsä se on. Väsyhän sitä väkisinkin tähän elämään . . .

— No, no, sanoi Tuomo vain, ja sitten molemmat olivat vaiti, omiin mietteisiinsä vaipuneina.

Ei kestänyt kauvan, ennenkuin Eero palasi ystävänsä luo, ja nämät huomasivat hänen katsannossaan jotakin rikkirevittyä.

— Miksette ilmottaneet tätä minulle ennen? hän lausui surun murtamana äänellä. — Miksette puhuneet suoraan? Olette joskus valittaneet, mutta minä sokeudessa en nähnyt, mihin tähtäsitte; luulin aina, että teidän alakuloisuutenne oli seurauksena siitä, ettemme vielä ole päässeet alottamaan sitä oikeata elämäämme . . . Ja nyt lienevätkin olleet vain viittauksia siitä, että teidän yhdessä minun kanssani omaksumanne usko oli hajoamassa ja että te olitte langenneet siihen vanhaan, vanhaan luuloon, että tämä ihmiselämä on eläimellistä taistelua olemassa-olosta ja itsekkästä onnesta eikä mitään muuta!

Hänen äänensä hiljeni melkein kuiskeeksi, kun hän jatkoi:

— Sinä kysyt minulta, Aarno, mitä teidän pitää tekemän! . . . No jos ei teillä ole mitään tehtävää elämässä, voittehan ainakin tehdä itsemurhan . . .

Hän oli nojannut kättä pöytää vasten, mutta äkkiä hän oikasihe suoraksi ja äänensä sai taas luonnollisen sointunsa, kun hän jatkoi puhettaan.

— Erehdytte, jos luulette, että minä tuomitsen yliopistolukuja tai muuta inhimillistä toimintaa, joka ei ketään vahingoita — en minä niitä tuomitse. Mutta sitä minä suren — ja suren koko sydämeistäni nyt, kun tekin annatte suruuni syytä — että kaikki ihmiset, nuoret ja vanhat, tyytyvät tavoittelemaan itsekkäitä, jopa alhaisiakin tarkoituksia elämässä. Sitä minä suren, etten näe niitä nuorukaisia, joiden korkeimpana silmämääränä on ihanne, jonka puolesta uskaltavat elää ja kuolla, vaan jotka muka kokeneitten viisaudella tietävät, että „ensimmäinen ehto on kumminkin leipä“ ja jotka niin kutsutun „toimeentulon“ takia kuluttavat elämänsä ja voimansa koneelliseen lukemiseen . . . Oh, olisihan teidän pitänyt tämä tietämän . . . Kuinka te saatoitte minua niin väärinkäsittää? Että minä muka aion kirjailijaksi! Enhän minä miksikään aio, johan olen ihminen. Jos kirjoitan, se tulee yksinkertaisesti siitä, että minulla on jokin mielessä, jota välttämättä tahdon saada ilmi lausutuksi — mutta enhän minä sitä sanoisikaan, ellen uskoisi siitä olevan jotakin hyötyä toisille. Se minun pyrkimykseni on, etten olisi tyhjäntoimittaja tässä maailmassa, vaan että minustakin olisi edes jotain hyötyä, apua, iloa, kun kerran täällä olen . . . Ja miksei se tunne, se halu, se intohimo voisi asua jokaisen nuorukaisen rinnassa? Se asuukin, jos ei aina olekkaan herännyt itsetietoiseksi, ja voi maailmaa, kun se sen sieltä kiskasee . . . Mutta emmekö me, joissa tuo halu on herännyt, voisi nousta maailmaa vastaan? Miksikä antaisimme sen polkea mitä meissä on pyhintä? Emmekö saata taistella, taistella ja voittaa — taikka taistella ja kuolla?

— Tuomo ja Aarno, mistä se heikkous on teihin tullut? kysäisi hän äkkiä omituisen hellästi.

Molemmat nuorukaiset istua tuijottivat kalpeina maahan. He olivat liikutettuja sydämessään eivätkä saattaneet mitään sanoa. Mutta heille oli selvinnyt, kuinka suuri juopa oli heidän ja Eeron sielunelämän välillä.

Eero ei vastausta odottanut, vaan muutta mutkitta hän poistui, pisti porstuassa palttoon päälleen ja läksi Rolandin seuraamana ulos kävelemään.

Aamu oli tuulinen ja tuntui kylmäköltä, vaikka katon räystäät tippuivat vettä auringon säteiden lämmittäminä.

Yhtä kylmältä ja kolkolta tuntui Eerosta elämäkin. „Kaikki on mennyttä“, oli ensimmäinen ajatuksensa. „Minulla ei ole enää ystäviä, ei tovereita. Minun ihanteeni ovat heidän silmissään mitättömät. Kuka minä olen? Minkä arvoiset ovat nuo ihanteeni? . . . Heitä rakastin kaikista enemmän, ja he minut hylkäsivät. Heissä rakastin sitä, mikä oli kauneinta, puhtainta, syvintä, ja he tallaavat jalkoihinsa sen kauneimman ja

sysäävät ilkkuen minut luotaan . . .“

„Jospa he edes olisivat tulleet luokseni sanomaan: „Eero, näin me emme jaksa elää, näin käy olomme liian tukalaksi. Me muutamme pois sinun luotasi, jotta paremmin voisimme palvella totuutta.“ Silloin olisin sulkenut heidät syliini ja sanonut heille: „menkää, ystäväni, tehkää paraimman ymmärryksenne mukaan, palvelkaa omaatuntoanne ja järkeänne, sillä se on korkein mikä ihmisellä on, menkää, menkää, minun rakkaimmat ajatukseni teitä seuraavat!“ Niin olisin silloin sanonut . . .“

Ja kyynel nousivat Eeron silmiin.

„Mutta nyt he tulivat luokseni ja sanoivat: „me emme usko sinun haaveiluihisi, me emme usko ihanteihin, emme hyvään, emme totuuteen — sentähden olemme tehneet itsemme sinusta vapaiksi!“

„Niin, tietysti te olette vapaat, vaikka sydämeni särkyisi, ja minä rukoilen teille kaikkea menestystä . . . Mutta voi, että te ette koettelemusta kestäneet, voi, että teidänkin piti langeta siihen vanhaan, iankaikkiseen . . . Mitä teistä nyt tulee? Sitä samaa kuin kaikista muista . . . ja ihmisistä on maailmassa puute.“

„Kuinka heikko minä olen! En mitään taida. En taida pelastaa yhtään ainoata sielua . . .

„Mutta kaksinkertaiseksi tulee oma edesvastuuni, kaksinkertaiseksi oma koettelemukseni. Jaksanko minä kestää?

„Niin, nyt on kysymyksessä, jaksanko minä. Yksin, yksin, mistä voimia saan?

„Mutta minun täytyy jaksaa.“

Hän puri huuliaan ja koetti päästä ahdistuksestaan, mutta kaikki tuntui kovalta.

IV.

Oli tuoksuava toukokuun ilta. Muutamana edellisenä päivänä oli satanut ja nyt oli kesää ilmassa, maantie oli kuiva ja tasainen, viheriöivä ruoho kaunisti sen laitoja. Metsä seiso i kultaisenvihreässä kevätpuvussaan ja aurinko teki luoteessa laskua, täyttäen mielen kaiholla.

Eero palasi kävelyiltä kotiin; yksin hän kulki tiellä, ruskeakarvaisen Rolandin saattamana vain. Hänen katseensa oli suunnattu kohti päivän laskua ja kaihoa se ilmaisi, mutta myös syvää surua. Ei ollut hän enää sama Eero kuin vielä joku kuukausi sitten. Hänen kasvonsa olivat laihtuneet, ja suupieleen oli murhe piirtänyt juovan. Hän seisautui, huoaten syvään ja kutsui koiran luokseen.

— Roland, hän lausui hellästi ja laski kätensä koiran päälle, — sinä taidatkin olla ainoa toverini, joka pysyt minulle uskollisena . . . Ethän sinä koskaan jätä vanhaa Eeroa?

Koira ymmärsi. Vinkuen ja heiluttaen häntäänsä se nousi pystöön takajaloillaan ja töytäsi tanakat kypälänsä pojan hartioille, pyrkien nuolemaan tämän kasvoja pitkällä kielellään.

— Niin, niin, Roland, tiedänhän sen, tiedänhän sen, hoki Eero, pakostakin hymyillen, ja välttämättä koiran kuonoa, irtausi sen syleilystä. — Sinä olet minun, tapahtui mitä tapahtui, enkä sinua koskaan jätä, vaikka minne menisin.

Roland hyppeli vielä kotvasen aikaa ystävänsä ympärillä, ja Eeron mieli tuntui vähän kevenevän.

Olihan hän monta kertaa sanonut itselleen, että hänen surunsa Aarnon ja Tuomon kylmyydestä oli sekä lapsellinen että väärä. Jo silloin, kun hän päätti muuttaa maalle ja Harryn uskottomuus antoi ankaran iskun hänen sydämelleen, oli hän ymmärtänyt, että siinä tehtävässä, jonka hän itselleen oli valinnut, ei saanut olla vaikuttamassa minkäänlaiset personalliset tunteet. Hän olikin ollut valmis lähtemään aivan yksin, ja omasta vapaasta tahdostaan Aarno ja Tuomo tekivät hänelle seuraa. Mutta tuo heidän vapaaehtoinen tekonsa oli elvyttänyt Eerossa uskon, että he tahtoivat pysyä vanhoissa ihanteissa ja antautua yhteiseen tehtävään. Ja kun he sitten ilmottivatkin peräytyvänsä, koski tuo odottamaton uutinen Eeroon kovin kipeästi. Sen päivän jälkeen eivät pojat juuri viihtyneetkään kotona. Yhtämittaa heillä oli asiaa kaupunkiin, tuskin ennättivät syödäkään Eeron seurassa. Ja heidän kylmyytensä ja välinpitämättömyytensä oli Eeron ainaisen surun esineenä. Hän ei oikein sitä käsittänyt.

Toinen seikka lisäsi vielä hänen huoliaan. Ehkä hän olisikin jaksanut niitä paremmin kantaa, ellei sitä toista olisi ollut. Ja se oli huoli hänen kirjastaan, hänen esikoisestaan, josta hän oli niin paljon toivonut. Sen kirjan kohtalo oli vielä määräämättä, sillä vastausta ei kuulunut kustannusliikkeeltä, joka oli ottanut käsikirjotuksen tarkastettavaksi, vaikka jo neljäs viikko oli kulumassa.

Kun Eero silloin — kuukausi sitten — nousi liikkeen konttoriin vieviä portaita ylös, kallis käärö kädessä, katosi häneltä yhdellä iskulla kaikki rohkeus ja varmuus, ja mitä sitten tapahtui, kävi kuin unessa. Ei tarvinnut soittaa, ovi oli raollaan. Etehisessä ei ollut ketään. Eero riisui päällystakkinsa, ripusti naulapuuhun, laski hatun hyllylle ja astui kynnyksen yli huoneeseen, jossa seinää pitkin oli monta korkeata pullettia konttorikirjoineen, papereineen ja kirjoitusneuvoineen. Yhden ääressä istui nainen kirjottamassa. Hänen puoleensa Eero kääntyi kysyen:

— Saisikohan puhutella johtajaa?

— Johtaja on toisessa huoneessa, olkaa hyvä ja käykää sinne, vastasi ahkera nainen kysyjään katsomatta, mutta kohteliaalla äänenpainolla ja viitaten kädellään muutamalle ovelle päin.

Eero tunsu mielensä vähän rohkaistuksi, kun ratkaiseva hetki oli siirretty edes muutama silmänräpäys tuonnemmaksi, ja sangen vakavin askelin hän meni lattian poikki ja ovesta toiseen huoneeseen. Siinä seisoa jöröttivät seinien luona isot, keltaiset kaapit, ja keskellä permanttoa oli muhkea kirjoituspöytä, jonka ääressä istui kustannusliikkeen johtaja. Taasen sykki Eeron sydän ja hän miltei ihmetteli, ettei äänensä värähdellyt, kun hän tervehdittyään sanoi:

— Minulla olisi täällä käsikirjotus, jonka aion tarjota liikkeellenne kustannettavaksi . . .

— Vai niin, sanoi johtaja jotakuinkin välinpitämättömästi, ojensi kämmenensä ja otti Eeron kädestä kalliin käärön. — Onko se kertomus?

— Ei ole kuin essay . . . kuinka sanoisin, filosofinen essay . . .

— Yhy. Herra on hyvä ja istuu.

Pöydän vieressä oli tuoli ja sille Eero istuutui. Johtaja avasi käärön ja rupesi selailemaan kirjoitettuja lehtiä.

— Vai niin, essay. Tässä maassa semmoisia ei monta ole painettu. Paljonko herra tästä tahtoo?

Eero hätkähti. „Jokohan se aikoo sen ottaa?“

— No en minä sitä niin osaa määrätä. Kyllähän te sen paremmin ymmärrätte . . .

— Yhy. Voimmehan ottaa tämän tarkastaaksemme, mutta aivan pian en vastausta lupaa. Meillä on kiireiset ajat nyt, kun kevätkirjallisuus on valmistettava — siihen tämä ei kuitenkaan missään tapauksessa ehtisi.

Sydäntä vähän kouristi, mutta kohteliaan tyyni, melkein leikillinen oli Eeron ääni, kun hän lausui:

— Niin, niin tietävästi . . . Koska luulette, että minä voin saada tietoa? Käynkö täällä tiedustelemassa?

— Kuinka itse tahdotte. Tulkaa parin viikon päästä.

Sitten hyvästi, ja hetken perästä Eero löysi itsensä kadulla kävelemässä — ilman kallista käärröä. „Kevätkirjallisuus“ soi hänen korvissaan ja tietämättään miksi, hän häpesi. Hänen kirjansa ei kuulunut „kevätkirjallisuuteen“ — kuuluiko „kirjallisuuteen“ ollenkaan, semmoinen lapsipuoli kuin se . . . Miksi hän olikaan mitään kirjottanut! Ei maailma kumminkaan käsittäisi hänen sydäntään, hänen ajatuksiaan . . . Ja nyt se jäi sinne, kallis käsikirjotus, hänen rakkautensa ja murheensa luoma. Ja tuo mies vielä pitelee sitä kuin mitä vain . . . Teki melkein mieli juosta takaisin, riistää aarre rosvon kynsistä ja paeta, paeta, paeta . . .

Mutta Eero ei juossut takaisin . . .

Perästäpäin häntä nauratti oma tavaton kömpelyytensä ja hätäntymisensä. Olihan kaikki käynyt aivan luonnollisesti. Kirja oli otettu tarkastettavaksi ja parin viikon päästä tulisi vastaus.

Vaan ei tullutkaan silloin vielä vastausta. Eero kävi tiedustelemassa, ja johtaja anteeksi pyytäen kysyi, eivätkö saisi pitää käsikirjotusta kaksi viikkoa vielä. Lupasi sitten kirjallisesti ilmottaa. Eeron tietysti oli myöntyminen, vaikka alakuloisella mielellä, kun odotuksen tuskallinen aika yhä pitkittyi.

Tämä oli se toinen huoli, joka painoi Eeron mieltä. Maantiellä kävellessään hän nyt ajatteli kaikkea tätä ja hänen elämänsä tuntui sängen synkältä. Kirjan kohtalo tosiaan ei ollut ratkaistu, mutta Eeron sydämen täytti paha aavistus, jota hän ei sieltä voinut karkottaa. Aarno ja Tuomo olivat kaupungissa, ja Eero oli puoleksi lupautunut hänkin sinne, koska Harryn tänä iltana piti valkolakkinsa saaman, mutta Eero oli kuitenkin kahden vaiheilla, lähtisikö ollenkaan, kun ei häntä minnekkään haluttanut.

Lähestyessään Mannilan taloa, hän näki Rolandin äkkiä syöksähtävän aitaan nojaavan miehen luo, joka kallistui koiraa hyväilemään, ja vähän tirkistettyään Eerokin tunsi vieraan. „Jannehan se on!“ Ja taas tuntui sydän kevenevän. Tervehdittiin tuttavallisesti ja Eero kysäisi:

— Missä olet ollutkaan? Luulin sinun jo sairastuneen, kun et viikkokauteen ole käynyt meillä?

— Olisi minulla vähän asiaa, jos sopii . . .

Nyt vasta Eero havaitsikin, että toinen oli ylen synkän ja kalpean näköinen.

— Kyllä, kyllä, Eero kohta vastasi palvelevasti. — Mennään sisälle, siellä ollaan rauhassa.

„Nyt minun siis ei tarvinnut lähteä kaupunkiin“, hän ajatteli itsekseen, ja se ajatus oli hänelle mieluinen.

Heidän astuessaan pihan poikki, Eero tarkasteli sivulta Jannen puhtaita ja tahdon lujuuutta osottavia kasvonpiirteitä, joiden tavallisesti niin iloinen ja punakka ulkomuoto oli vaihtunut kärsimyksen kalpeaan

ilmeeseen, ja urkkien itseltään ihmetellen tämän muutoksen syytä, hän samalla muisti nuoren pojan koko elämäntarun.

Jannelle Eero omisti ihailun sekaisen rakkauden, sentähden että tämä niin varmasti tiesi ja tunsu mitä tahtoi ja sentähden että hänen tahtonsa oli kohdistunut luonnolliseen hyvään. Hänen vanhempansa, jotka kuuluivat sivistyneeseen säätyyn, omistivat maakartanon täällä likitienoilla ja olisivat antaneet pojalleenkin sivistyneen kasvatuksen, ellei tämä äkkiä olisi katkaissut kaikki heidän tuumansa. Hän kävi jo kaupungissa koulua — siellä tutustuivatkin Eero ja hän, vaikka Janne oli alemmalla luokalla —, kun hän erään kevätlukukauden päätyttyä viidennellätoista ollessaan lähti koulusta suoraa päätä kotiin ja sanoi vanhemmilleen:

— En jalkaanikaan enää kouluun pistä. Minä rupean maanviljelijäksi!

Huono oppimaan Janne ei ollenkaan ollut, mutta hyvin vallaton ja itsepäinen. Hämmästyneet vanhemmat koettivat syksyllä kurilla ja rangaistuksella saada poikaa taipumaan, mutta tämä intti yhä vain vastaan:

— Jos panette minut kouluun takaisin, minä karkaan. Ja jollen saa kotona työtä tehdä, lähden muuanne leipäni ansaitsemaan.

Janne ei ollut ainoa poika, vaan viimeinen isosta lapsilaumasta, ja vanhemmat tuumivat keskenään, että „on ahkera työmies parempi kuin laiska herra ja voihan Janne joskus maailmassa ottaa kartanon haltuunsa ja lunastaa siskonsa ja veljensä, kun ei hänestä kumminkaan ole lukijaksi“, ja niin muodoin hekin tyytyivät kauppaan, vastenmielisesti tosin, ja Janne tuli renkipojaksi isänsä kartanoon.

Suurimmalla rakkaudella ja palvelevaisuudella hän palkitsi vanhempainsa hyvyden, ja kun isä kuoli, tuli Jannesta oikein äidin tuki ja turva. Vanhemmat veljet olivat jo maailmalla, siskoista yksi oli naimisissa ja kaksi nuorempaa kotona, mutta Janne ottikin talon ohjokset käteensä ja kävi johtamassa miesten töitä isävainajansa vanhaan tapaan. Janne oli silloin seitsemäntoista vuotias, tanakka ja harteava nuorukainen ja niinä kahtena vuotena, jotka isän kuolemasta olivat kuluneet, ei kenenkään ollut tarvinnut moittia nuoren isännän komentoa.

Kun Jannen ja Eeron vanha toveruus uudistui, kiintyivät nuorukaiset pian toisiinsa lämpimin tuntein, tekipä Janne Eerosta oikein ystävänsä ja uskottunsa.

Heillä olikin yhteisenä salaisuutena Jannen rakkausliitto ja salakihlaus erään torpan tytön kanssa, joka kylässä palveli piikana. Se oli kaikessa yksinkertaisuudessaan originelli tarina. Leena ja hän olivat lapsuuden ystäviä ja leikkitovereita, Leenan isä kun oli kartanon torpparina, ja paljon suloisia muistoja heillä oli menneiltä ajoilta. Janne kävi viidettätoista, kun hän — ollen pääsiäisluvan aikana koulusta kotona — eräänä päivänä läksi torpan Leenan luokse, joka oli häntä vuotta nuorempi, ja sanoi:

— Jahka tulet isoksi, Leena, minä nain sinut.

Leena nauramaan:

— Etpä vainen.

— Nainpas. Lyödäänkö vetoa?

— Mutta minä sanon, ettet! . . . en minä sinua ota, en ota, vaikka mikä olisi . . .

— Otatpa, kun oikein tulen kosimaan.

— Enkä ota, älä luulekkaan.

Kun kiistaa kesti, Janne nolostui.

— Etkö minusta huolikkaan, Leena? hän kysyi paljon nöyremmällä äänellä.

— En, vastasi tyttö, kääntäen kasvonsa pois.

— Mikset, sano, mikset?

Pieni pään nykäys ja puoleksi arka, puoleksi ylpeä katse.

— Siksi, kun olet herra.

— Onkos se sitten mitään pahaa? Kun tulet minun rouvakseni, saat istua sohvalla ja käydä silkissä.

— Mutta minäpä en huolikkaan. Minä tahdon tehdä työtä ja auttaa äitiä. Ja minä en mene herralle.

— Mikset herralle?

— Siksi . . .

— No?

— Siksi kun ne ovat ylpeitä ja juovat.

Janne hämmästyi niin, ettei hetkeksi saanut sanaakaan suustaan.

— En minä juo, hän vihdoinkin sopersi.

— Et vielä, mutta sitten, vastasi tuo viisas ja itsepäinen kaunotar.

— Eihän isänikään juo . . .

Tuima katse.

— Älä valehtele. Ryyppää se välistä. Ja kaikki kaupungin herrat juovat.

— Olenko minä mikään kaupungin herra?

— Olet.

Vaitiolon jälkeen Janne kysyi:

— Ottaisitko minut, jollen olisi herra?

Tyttö ei vastannut, nauroi vain heleästi ja pakeni täyttää kiirettä.

Janne kääntyi kotiinpäin mietteissään. Hän mietti paljonkin, mietti vielä koulupenkkilläkin istuessaan, ja kun lukukausi oli loppunut — oli hänenkin koulunkäyntinsä loppunut.

Pari vuotta kului, eivätkä Janne ja Leena paljon toisiaan nähneetkään. Mutta Jannen isän kuoltua he solmivat liiton keskenään, ja vaikka tyttö vielä oli vastahakoinen, Janne kun muka sittenkin oli herra, vei voiton kumminkin molempain sydämiin juurtunut rakkaus. Liittonsa olivat päättäneet pitää salassa, kunnes Janne tulisi täysi-ikäiseksi. Eero vain Jannen ainoana ystävänä oli siihen vihitty.

Tämä kaikki muistui vilaukselta Eeron mieleen, kun he astuivat pihamaan poikki ja verannan kautta sisälle huoneisiin, ja hän ihmetteli, mikä onnettomuus nyt oli tehnyt Jannen ilosta lopun.

Tuskin olivat ehtineet Eeron kamariin, kun Janne kääntyi ja puhkesi sanomaan Eerolle, joka sulki oven jälkeensä:

— Voi Eero, nyt on kaikki kadotettu, nyt on onneni mennyt, mitä minä enää maailmassa teen! Kahteen yöhön en ole silmiäni ummistanut.

Tämä oli lausuttu niin surkealla äänellä ja niin voimakkaalla tunteella, että vavistus kävi Eeron ruumiin läpi ja hänkin kalpeni.

— No, mikä nyt on?

— Oi sinä et voi käsittää, kuinka häntä rakastan, minä en saata elää ilman häntä — ja nyt hän on minut hylännyt, ja minä olen itse syyssä.

Ja nuoren pojan silmät kiilsivät kyynelistä kosteina ja hän väenteli käsiään tuskasta.

— Rauhotu, Janne, pyysi Eero hellästi, vaikka hänen sydämensä oli pakahtua, — käyhän istumaan ja kerro, kerro, kuinka asian laita on.

— En minä voi istua, polttaa niin rinnassa, sanoi nuorukainen, kävellen edes takaisin permannolla. — Kuule nyt, mitä on tapahtunut. En ole sinullekaan kertonut, että pari viikkoa sitten jouduin huonoon seuraan — no, en syytä ketään, oma syynehän se oli —, juotiin väkeviä ja minä päihdyin, päihdyin aika lailla. Oh, kuinka aamulla häpesin ja kuinka sairas olin! Vannoin pyhästi itselleni, etten koskaan enää maistaisi tippaakaan. Häpeästä en kehdannut puhua mitään Leenalle enkä sinulle. Mutta voi pahuus! lienekö juopuneena kerskaillut suhteestani Leenaan tai liekö nähty hänen valokuvansa, joka minulla aina on povitaskussani — joku pahanilkinen ihminen on ilmentanut salaisuuteni Leenan vanhemmille, maalannut jutun murhanmustaksi, panetellut minua ja sanonut minua juopoksi. Niin ainakin Leena itkien mulle kertoi toissa-iltana ja sanoi, että vanhempansa olivat aivan epätoivoissaan, isäkin oli sanonut, että minun pitäisi paremmin tietää kuin viekotella köyhää tyttöä . . . Oi voi, Eero, ja Leena oli myös aivan menehtymäisillään, kun minä olin juonut enkä tunnustanut hänelle, ja hän sanoi, että on paras, että eroamme toisistamme . . . Leena sen sanoi.

Janne oli seisahtunut Eeron eteen ja lausui viimeiset sanansa omituisella äänen painolla, aivan kuin olisi itseltään epäillen kysynyt, oliko se mahdollista, ja hän lisäsi samaan tapaan:

— Kuinka tuo minuun koski ja kuinka olen tuntenut itseni viheliäiseksi ja huonoksi. Olen rukoillut Jumalaa, olen paastonut ja valvonut, ja sen minä vain tiedän, että jollen Leenaa saa, olen mennyt mies. Silloin en voi tänne jäädä, renttu minusta tulee, merelle menen tai Amerikkaan tai minne vain . . . Eikä tässä ole mikään apuna.

Eero, joka oli säikähtynyt pahemmin kuin tahtoi itsellensä myöntääkään, oli vähän aikaa ääneti, miettien sinne tänne, ennenkuin viimein osasi puhua:

— Älä nyt noin, Janne . . . eihän hukka niin pian peri, totta tämä on autettavissa. Ethän sinä, Janne,

ennen ole juopotellut?

— Ensimmäinen kerta se oli, jolloin päihdyin. Mutta tunnustaa minun täytyy, että joskus olen ryypyn ottanut.

Eero loi ystävänsä nuhtelevan katseen ja virkkoi:

— Ai ai, Janne, siinä olet tehnyt väärin, kun tiesit kumminkin, ettei Leena siitä pitänyt.

— Niin niin, väärin olen tehnyt, sen minä nyt ymmärrän. Mutta voi, ei se sillä parane, en minä sillä häntä takaisin saa, ja minä en jaksakaan elää ilman häntä. Hän on niin kaunis, niin kaunis.

— Kuules, Janne!

— Mitä ?

Eero oli äkkiä keksinyt pelastuskeinon, ja hänen silmänsä loistivat.

— Minäpä tiedänkin, mitä sinun pitää tekemän!

Hän ryntäsi ylös ja tarttui syliksi ällistynyttä Jannea.

— Oi Eero, jos voisit minua auttaa! kuiskasi toinen melkein nyhkyttäen, mutta toivon säde välähti hänenkin silmissään.

— Sano, Janne, oletko varma Leenan rakkaudesta? Tiedätkö aivan varmaan, että hän sinua lempi?

— Tiedän, vastasi Janne ja katsoi Eeroa ihmetellen silmiin.

— Tiedät siis, että hänen puheensa teidän erostanne ei lähtenyt sydämestä?

— Sen ainakin uskon, sillä kuinka . . . en, en, en minä tiedä.

— Mutta onhan hän vannonut sinulle uskollisuutta?

— On.

— No kuule nyt tuumani, sanoi Eero, istuutuen taas sängynreunalle, ja veti Jannen viereensä istumaan. — Minä tiedän, että sinun aikomuksesi ovat aivan rehelliset. Leena on köyhä ja toiseen säätyluokkaan kuuluva kuin sinä, mutta ottaisit sinä hänet kumminkin vaimoksesi, eikö niin?

— Vielä kysyt! Enhän ole minäkään mikään sivistynyt — ja mitä rakkauteen tulee! Perintömme ei ole iso ja perijää on monta. En edes tahtoisi kartanon pitää, vaikka se on kotini, paremmin tulisin toimeen pienellä tilalla.

— No niin, asia on siis selvä. Etkö nyt itse huomaa, mitä sinun on tekeminen?

— En.

— Leenan kunniaa on loukattu ja hänen vanhempansa . . .

— Aah!

— Niin juuri, sinun pitää mennä torppaan ja pyytää tytär omaksesi.

— Mutta kun en vielä ole mynti! Äitini . . .

— Luuletko hänen panevan vastaan?

— Luulen.

— Ei auta. Sinä puhut äidillesikin . . . Ja kyllä hän suostuu, kun koko historian kerrot . . . Mutta ennen kaikkea laita asia selväksi Leenan vanhempain kanssa.

Janne nousi kävelemään. Otsa oli rypyssä ja silmä maahan painettuna. Aivot työskentelivät ja rinnassa vyöri voimakkaita tunteita. Eero ei tahtonut häiritä, seurasi vain mykkänä toisen liikkeitä.

Vähän ajan perästä Janne pysähtyi sängyn luo, nojasihe päätyyn ja virkkoi päättävästi:

— Niin on tapahtuva kuin sinä ehdotit, Eero.

Hän oli nyt aivan tyyni, ja vähän entistä reippautta loisti silmistä.

— Oikein, sanoi Eero ja hymyili ilosta.

— Mutta tahdotko sinä minua auttaa, Eero?

— Mikäs siinä? Autanhan minä mielelläni.

— Lähde sitten puhemiehenä kanssani torppaan.

— Mitä? puhemiehenä?

— Niin, tiedäthän sinä, mikä se on, ja minä tahdon, että asia tapahtuu kansan tapaan. Etkö suostu?

Eero oli lentänyt tulipunaiseksi kasvoiltaan, ja tuo ehdotus tuntui hänestä ensin ylen vastenmieliseltä.

— Etkö suostu? toisti Janne, ja hänen äänensä ilmaisi jo pettymystä. — Mistä sitten saan puhemiehen?

Yht'äkkiä Eeroa nauratti. Mikä lie tullut, mutta tällä surullisella jutulla oli koomillinenkin puolensa. Hän kuitenkin pidätti naurunsa, melkein suuttuneena omaan kunnioittamattomuuteensa, ja sanoi lämpimästi:

— Kyllä suostun.

— Hyvä, virkkoi Janne tyytyväisenä ja oikasihe suoraksi. — Lähdetään sitten menemään.

— Nyt samallako?

— Tottakai, eihän tuo viipymisestä parane. Nyt on muuten paras aika, kun on pyhäaatto.

— No, kuinka tahdot, sanoi Eero, nielaisten viimeisen vastahakoisuutensa.

Ja sitten pojat lähtivät. Roland, jonka olisi tehnyt mieli mennä mukaan, käskettiin jäämään kotiin, ja hyvin kasvatettu koira totteli nöyrästi.

Matkalla torppaan Eero kysyi Jannelta, eikö hänellä ollut aavistusta, kuka se oli Leenan vanhemmille kannellut ja juurutellut, sillä eihän kukaan ilman mitään —

— Ei suinkaan, keskeytti Janne, — enhän minä varmasti tiedä, kuka vihamieheni on, ellei se lie Aapolan Kalle. Juovuspäissäni jouduin riitaan hänen kanssaan, kun hän kehui Leenaa morsiamekseen. Kalle muuten kuulemma on Leenaa kosinutkin ja saanut rukkaset. En minä muista mitään puhuneeni omista asioistani, mutta ehkä se Kalle arvasi oikean laidan, ehkä on jäljestäpäin meitä vakoillut. Hän jos sitten lie jollain ämmällä juorua juoksutellut . . .

— Kylläkai se niin on, kylläkai, arveli Eero ja ihmetteli itsekseen, että rakkausjutussa aina piti olla mustasukkaisuus mukana.

Ilta oli jo myöhäinen, kun Eero palasi kotiin kosioretkeltään Jannen kanssa. Kaikki oli käynyt hyvin. Miten olikaan, Eero innostui puhemiesvirkaansa, kertoi Leenan ja Jannen rakkausjutun alusta alkaen ja sai kunnan vanhukset heltymään, niin että vielä itkivätkin; ukko puristi vahvasti kädestä ja eukko tarttui oikein syliksi nuorta isäntäänsä, jota ennenkin olivat kunnioittaneet. Janne oli seitsemännessä taivaassa sulasta onnesta ja virkkoi auttajalleen heidän poistuttuaan torpasta:

— Voi jos osaisin puhua niinkuin sinä! Saathan kivetkin heltymään . . . Jos sinäkin äidilleni puhuisit . . .

Mutta se tietysti ei käynyt laatuun.

Kylään tullessa Janne erosi Eerosta ja lähti Leenaa tapaamaan.

Koko tämä kohta oli vaikuttanut Eeroon virkistävästi. Ajatukset olivat hetkeksi vapautuneet omista huolistaan ja murheistaan, sydän iloitsi, että oli saanut olla avuksi, ja monta uutta havaintoa oli mieli tehnyt. Istuessaan kevät-illan haaveellisessa hämärässä matalan torpan pyhää varten erittäin siivotussa kamarissa ja keskustellessaan noitten kokeneitten ja kunniallisten ihmisten kanssa rupesi Eerosta tuntumaan, aivan kuin hän jostakin oven raosta olisi saanut kurkistaa outoon, uuteen, ihanaan maailmaan. Avautui näköaloja, joista hänellä ei ennen ollut aavistustakaan, monet arvotukset kävivät äkkiä päivän selviksi, mutta haihtuivat taas, ja Jannesta erottuaan hän koetti muistella vanhusten sanoja ja omia mielialojaan, saadakseen selvyttä ajatuksiinsa ja havaintonsa jonkinmoiseen järjestykseen.

Tultuaan kotiin hän istui pöytänsä ääreen ja kirjotti päiväkirjaansa:

„23. V. Oudon kokemuksen olen tänä iltana tehnyt. Uskallanko siitä vetää johtopäätöksiä? Silloin torpan ukko on ollut minulla ensimmäisenä opettajanani sitten kuin koulun päätin. Mutta mikä opettaja! Sydämensä suoraa kieltä vain puhui ilman minkäänmoisia „pedagogisia“ tarkoituksia. Ja mikä opetus! Ei se sanojen paljoudessa ilmennyt, vaan niiden ytimekkäisyydessä; eikä niiden kirjavankoreassa muodossa, vaan henkevässä sisällyksessä. Eikä ainoastaan sanoissa, vaan katseessa, liikkeissä, äänenpainossa! Ne ovat rikkaita ihmisiä ne, joilla on semmoinen sielunelämä.

Ja nyt on johtopäätökseni kysymyksenä esitettynä: onko koko kansa, koko n. k. sivistymätön luokka tämmöistä? Näinkö viisashenkistä, ylevämielistä, teräväjärkistä?

Luulin ennen, että meidän sivistyneiden pitäisi heitä opettaa, kasvattaa, neuvoa. Mutta heillähän onkin ihan toinen maailmankatsomus kuin meillä sivistyneillä! Tai oikeammin: ei toisenlainen, mutta se heillä on jo tietynä, toteutettuna, koettuna, mikä sivistyneille jonkinmoisena ihanteena väikkyy. Ja minun yksityiselle maailmankatsomukselleni se on mitä likintä sukua!

Eiväthän he vähääkään epäile elämän siveellistä pohjasäveltä, ihmisen korkeata tehtävää ja hänen velvollisuuttaan luopua itsekkäistä pyyteistään ja alhaisista himoistaan! Niin, mitä heidän oma elämänsä onkaan muuta kuin yksinkertaista velvollisuuksien täyttämistä aamusta iltaan hamaan kuolemaan saakka. Ja mikä vaatimattomuus, mikä alistuminen Jumalan tahdon alle, mikä rauha ja tyytyväisyys.

Sivistyneitä he pitävät melkein kuin toisena sukuna. Ennestään tiedän, että kansa on kunnioittavainen ja nöyrä ylempää luokkaa kohtaan — jos välistä sen omituisuuksille nauraakin — mutten ole ennen hoksannut, että syvällä kansan mielessä piilee jonkinlainen epäily herroja kohtaan, jonkinlainen arkuus — semmoinen tunne, joka herää, kun pitää astua kevätjälle eikä tiedä, kestääkö tuo enää. On aivan kuin me sivistyneet olisimme lapsia, jotka olemme eksyneet äitimme, kansan helmasta ja joita äiti pelonalaisena, mutta kaipauksella odottaa palaavan takaisin — — —

Niin, jos johtopäätökseni tämän illan kokemuksista pitää paikkansa.“

Eero laski kynän kädestään ja nousi. Hän käveli toiseen huoneeseen, Aarnon ja Tuomon saliin, ja ohjasi askelensa ikkunan luo, jonne häntä vastustamattomasti veti mustain tuomen oksain välitse kuultava, heleänhohtava luoteinen taivaanranta. Tuolla ulkona uinaili luonto kevätkesäistä untaan. Kukkiva tuomi aivan lasin takana ja kuusen istukkaat alempana törmän laidalla seisoivat liikkumatta ja äänettöminä ja katselivat puolihorroksissa jalkojensa juurella hiljaa juoksevaa jokea, joka väsymättömässä kulussaan luikerteli näyttöjen välitse ja katosi näkyvistä metsäisen niemen taa.

Rauhan tunne tuoditti nyt Eeronkin mielen kevätyöllisiin haaveiluihin. Ne tulivat etsimättä kuin haimion siivillä, kun hän avasi ikkunan ja imi itseensä leyhkäilevää tuomentuoksua. Ne kertoivat jostain kaukaisesta onnesta, jostain salaperäisestä rauhasta, joka kerran tulee ja nostaa sielun korkealle yli maailman murheiden, yli elämän eksymysten, ja ne kuiskailivat jostain äärettömästä rakkaudesta ja voimasta, joka elää syvällä tämän jumalallisen luonnon sydämessä ja jonka helmaan ihminenkin voi kallistaa päätänsä. Mitä siitä, ne sanoivat Eerolle aivan korvin kuuluvasti, mitä siitä, jos ystäväsi sinusta luopuvat, jos ei yksikään ymmärrä sinun aikeitasi, sinun tarkoituksiasi, olet elävä ihminen kumminkin, maailmaan lähetetty kuin kaikki muut — heitä sinä huolesi ja ole kuin yksi näistä pienimmistä, ilomielinen, nöyrä, vaatimaton, ja katso, kansa on sinut ymmärtävä, kansa on tuleva ystäväksesi, ja se suuri, sanomaton voima on rintasi täyttävä.

Ja Eero ihmetteli näitä unelmia ja katseli kauvan yhä vaalenevaa taivaanrantaa.

V.

Kynttilä paloi kirjotuspöydällä. Eero istui lukemassa, odotellen Aarnoa ja Tuomoa, jotka kumma kyllä eivät vielä olleet saapuneet kotiin kaupunginmatkalta, vaikka heidän jo senkin seitsemän kertaa olisi pitänyt ehtiä hurrata Harryn valkolakille . . .

Eeron mieleen oli muistunut eräs toukokuun yö kolme vuotta sitten, kun hän oli ensi kerran painanut päähänsä valkoisen lakin. Heitä ei ollut samaan ryhmään kuulunut kuin kolme vanhaa luokkatoveria, jonka tähden asianomaisesta viftistä ei ollut tullut mitään. Hyvin tyytyväisenä siihen Eero oli kiihtynyt kotia ja

pannut tunteensa paperille.

Kuinka kaikki oli toisenlaista nyt kuin silloin. Ihan pelotti ajatella, mitä muutoksia aika oli tuonut mukanaan. Silloin oli mieli vielä täynnä uskallusta ja uskoa, uskoa ei niin paljon itseensä kuin muihin, kuin siihen, että maailma on hyvä, että ihmiset ovat jaloja, että elämä on ihana. Silloin ei ollut ystäviä muita kuin Aarno, mutta kuinka rakas, kuinka luotettava, kuinka ihailtava se ystävä oli! Ja Eero oli käynyt miettimään suhdettansa tuohon nuoruutensa uskottuun, tuohon sielunsa lemmittyyn, ja kun hän ajatteli, että se sama suhde nyt oli rikkoutunut, että liitot ja lupaukset eivät sittenkään voineet kestää elämän kourissa, niin kaipauksen kyynel vieräi hänen poskelleen, mutta katkeruus ei astunut hänen sydämeensä tänä hiljaisena, runollisena yönä.

Pysyttääkseen vienon tunnelmansa ja elvyttääkseen vanhoja muistojaan, oli Eero papereittensa joukosta hakenut pienen vihkosen, jonka kansilehdelle oli sirosti piirrettynä eri riville nimet „Aarnolle Eero“, — saman vihkosen, johon hän sinä yönä kolme vuotta takaperin oli sydämensä vuodattanut. Sitä hän nyt kynttilän valossa istui lukemaan, ja sen sisältö oli näin kuuluva:

„Kirje Eerolta hänen ystävälleen Aarnolle.

Paras, ainoa ystäväni, riemuitse, riemuitse kanssani, kuohuilevan sydämeni kanssa! Tuhannet aatokset ajelehtivat aivoissani, kiitävät ohi kirjavina kuvina, häipyvät ilmaan hohtavina haahmoina ja jättävät minut taas yksin tähän valoisaan, kuultavaan kevytyöhön sen autuaine, mahtavine tunteineen: olen lyyryn voittanut. Aarno, ymmärrätkö, mitä se merkitsee?

On lumpeenkukka syntynyt järvenpohjan mutaliejussa. Hiljalleen se nousee pintaan halki haalevan, kuulakkaan veden, kaiholla tähystellen ylhäällä häämöttävää valoa ja vapautta, mutta koittaapa vihdoon päivä, jolloin kesäinen tuulenhive pyyhkäisee sen kukkaispäätä, armaan auringon miltei häikäistessä sen silmiä. Ja hento ruumis värähtää lemmestä ja aavemaisesta aavasta, unholaan uupuvat lyhyen elämän surut ja murheet, ja hurmottuna kukka vaieten aukaisee lumivalkoiset terälehtensä laineiden luikutettaviksi.

En löydä minäkään sanoja ilmaistakseni tämänhetkisiä tunteitani: olen vapaa! vapaa taistelemaan kaiken hyvän, suuren ja kauniin puolesta, vapaa elämään kansani ja uskoni puolesta, vapaa valon taistelussa voittamaan tai kuolemaan! . . .

Ei, minun täytyy tyyntyä, hillitä huimaavaa iloani, ajatella ja mietiskellä. Tahdon kanssasi puhua, Aarno. Tänä hetkenä rakastan sinua enemmän kuin koskaan ennen, ja jos täällä olisit, halailisin sinua, pyörittäisin tanssiin kanssani ja nauraisin ääneen. Ja sitten kertoisin sinulle kahdesta pojasta, jotka tulivat ystäviksi.

Muistatko?

Se oli viime kesänä. Kauniina ehtoopäivänä olin talon renkien seurassa peltoa kuokkimassa. Työ oli mieluista, mutta raskasta, ja suuret hikipisarot valuivat kasvoiltani mustaan maahan. Usein minun täytyi hoivata, toverit seurasivat esimerkkiäni, laskettiin leikkiä, puheltiin ja naurettiin. Semmoisena lepo hetkenä meidän seisoskellessamme kuokan varteen nojaten satuit sinä tulemaan peltoa kiertävällä maantiellä, ja minä näin sinut ensi kerran. Reipas oli ryhtisi astellessasi, viheltäen sinä tulit, kädet lakkarissa, pitkävartiset saappaat jaloissa. Suu hymyssä meitä sivuutit, ja kun kohtasin veitikkamaisen katseesi, tuntui minusta äkkiä kuin olisimme ennen toisiamme tavanneet. Muistatko, että minä vähän epävarmana tervehdin — kuten muuten maalla on tapana — ja että sinä tervehdykseni vastasit? Mutta kun olit kadonnut tien mutkaan, havauduin kysymään viereiseltä rengiltä:

— Kuka tuo olikaan?

- Niemelän Aarnohan se oli, vastasi renkipoika.
- Missä hän asuu?
- Niemelässähän tuo asuu tuolla järven rannalla.
- No, mitä hän toimittaa?
- Jaa Aarnoko ?
- Aarno, niin.
- Mitä toimittanee. Talvella käypi koulua kaupungissa, tiedämmä. Kesällä laiskottelee.

Naurahdin tuolle selonteolle. Älä sinäkään pahastu, että semmoinen kuva sinusta annettiin. Olisi tehnyt mieli minun kysyä enemmänkin, mutta kumppanini kuivat vastaukset ja jonkinmoinen ujous pidättivät jatkamasta. Tiesinhän muuten tarpeeksikin.

Ryhdyimme jälleen työhön.

Kolme viikkoa sitten kului, ennenkuin meidät esitettiin toisillemme. Minä olin jo ehtinyt sinut unohtaa. Sinulla oli nyt toiset vaatteet yllä — niinkuin minullakin — eikä meidän kummankaan käytös kehottanut tuttavallisuuteen. „Herra Niemelä“ soi aivan luonnolliselta.

Tämän jälkeen tavattiin silloin tällöin. Muistan leikillä kysyneeni:

- Ettekö te kerran alkukesällä kulkenut ohitseni maantiellä, kun minä olin pellolla kuokkimassa?

Sinä sävähdit tulipunaiseksi ja heitit minuun aran katseen, aivan kuin olisit epäillyt minun aikovan tuomita sinua jostain julmasta tyhmyydestä. Vastasit lyhyesti:

- Kuljin.

— No, sittenhän oikeastaan olemme vanhat tuttavat, peruutin minä hymyillen ja lisäsin, kättä tarjoten: — nimeni on Eero.

Ja sinä pääsit pälkähästä, vieläpä lämpimästi puristit kättäni.

Oikein tuttaviksi emme kumminkaan tulleet, ennenkuin jouduimme molemmat yhteen hommaan. Kylään oli toimeenpantava seuranäytelmä, ja kumpikin saimme osamme. Harjoteltaessa minä, joka pienestä saakka olen käynyt teatterissa, pian anastin itselleni johtavan aseman, neuvoilin, määräilin, näyttelin, miten kukin rooli oli tehtävä. Näyttelijöinä oli sekä herras- että maalaisväkeä, mutta huomasin pian, että sinä olit muita tarkkaavampi, ymmärtäväisempi ja innostuneempi. Ja se oli sinulle hyvä suositus minun silmissäni, vaikken suinkaan tullut ajatelleeksi, että olin sinuun erityisesti kiintymäisilläni.

Kun sitten juhlapäivä oli tullut ja näytelmämme oli onnellisesti suoritettu, saimme osaksemme runsaat käten taputukset, hyvä-huudot ja kiitokset. Jouduin tästä vähän huumeeseen, sillä itsekkyyteni kuiski: sinulle tulee suurin osa ylistyksestä. Rintani tuntui keveältä ja ikäänkuin paisuneelta, mutta mieleni oli rauhaton ja minä halusin yksinäisyyteen haaveilemaan. Tuvassa tanssittiin teatterin jälkeen, mutta pian minä sieltä pujottausin ulos puutarhaan, jonne houkutteli hohtava kuuvalokin.

Harhaillessani ruohikoilla ja hiekkakäytävillä tunsin äkkiä jonkun takaa tarttuvan käsivarteeni ja kuulin sinun äänesi kuiskaavan:

— Etsin sinua. Arvasin sinun olevan täällä ulkona. Tuvassa oli liiaksikin lämmin.

— Etsitkö minua? toistin melkein säpsähtäen, ja tiedätkö mitä? Vaikka olin ajatellut kaikkea muuta kuin sinua, kävi samassa ilon väre läpi ruumiini.

— Niin, minä tahdoin vielä yksityisesti kiittää sinua, Eero, siitä, että teatterimme onnistui niin hyvin. Se on kokonaan sinun ansiosi. Minä olin ollut niin levoton itseni tähden.

Ah, kuinka tuo kiitoksesi teki minulle hyvää. Se haihdutti levottomuuden rinnastani — haihdutti itsekkyydenkin.

Ja nyt seurasi lumoava hetki. Muistatko, Aarno, tuota yötä? Istuimme syrjäisessä lehtimajassa puutarhan toisessa päässä, kuuhut heitti hopeansa lehvistön läpi, etäältä soivat valsin sävelet hyväilevän suloisina. Puhelimme ensin illan tapahtumista, molemmat olimme innostuneet näytelmätaiteeseen ja haaveksimme näyttelijä-elämästä, mutta yhtäkkiä käännyn suruiseksi ja rupesin kertomaan itsestäni. En tiennyt oikein, mitä tein. Kerroin olevani ilman ystäviä, ei ollut koulussa toverieni joukosta kukaan minusta pitänyt, semmoisesta yksinkulkijasta ja haaveksijasta kuin minä olin. Sentähden välistä orpo kaipasinkin ystävää, jolle olisin voinut tunteei ja tuumani uskoa.

En unohda koskaan sinun osanottavaa ja lohduttavaa katsantoasi, kun laskit kätesi hiljaa hartialleni ja hellästi lausuit:

— Ne toverisi eivät sinua tunne, Eero. Minä pidän sinusta.

Kuinka tuo tunnustus teki minut onnelliseksi, Aarno. En keksinyt vastausta mitään, vaan ojensin sinulle käteni. Ja kauvan, kauvan istuimme ääneti ja kuuntelimme kaukaista soittoa. Sitten me kuin yhteisestä päätöksestä nousimme ja palasimme tupaan.

Mutta kumma, seuraavina päivinä ujostelimme toisiamme emmekä etsineet tilaisuutta puhua kahden kesken. Vasta viikon perästä sattui itsessään vähäpätöinen tapaus, joka oli omansa ratkaisemaan suhteemme.

Olimme lähteneet toisen kylän huveihin, tällä kertaa vieraina. Näytännön ja muun ohjelman loputtua oli tavanmukaiset tanssit, joihin sinä hyvänä hyppääjänä innolla otit osaa, minun parhaasta päästä katsellessani, millä taitavuudella ja kestävyydellä sinä pyöräytit tyttöläitä, tuttuja ja tuntemattomia. En kuitenkaan yksinomaan ihmetellyt, ihailut; tunteihini sekottui vähän katkeruuttakin, kun sinä niin hartaasti hääräilit muitten kanssa etkä näyttänyt minusta yhtään välittävän. Olin mielestäni syrjäytetty, hylätty ja kaipasin pois tästä meluavasta joukkiosta. Hain itselleni tyyssijan avatun akkunan laudalla, josta sain ikäänkuin etäältä seurata silmilläni karkelevan kansan keikkauksia ja nähdä sinunkin ponnistuksesta punottavia poskiasi, kun sinä kiidit ohitseni, käsi vankasti kiedottuna tytön vyötävyksille. Mutta silmänräpäyksessä kaikki muuttui, kun kallistuin taaksepäin ulos ikkunasta, toisella kädellä pitäen kiinni keskipylyvästä. Siinä ympäröi minua synkkä syysyö, jonne jyske ja melu kuului paljon heikommin. Mutta se oli rauhaisa ja viileä ja kuunteli myötätunnolla sydämeni valitusta. Oli minulle jonkunlainen nautinto ajatella, että „tuolla nuo ihmiset pitävät lystiä eivätkä aavista, että heidän keskellään on yksi, jonka mielestä se kaikki on tyhjää leikkiä“.

Aurinko teki jo nousua, kun lähdimme kotia ajamaan. Meitä oli viisi henkeä samoilla rattaila. Takalaudalla istui kaksi tyttöä, edessä istuimme sinä, minä ja eräs meidän kylän poika. Aamu-ilma oli kolea ja kostea ja kylmä meitä puistatti, kun olimme ilman päällysvaatteita. Koetimme sentähden pysytellä

lämpiminä laulamalla ja hoilottamalla. Lienemme näyttäneet aika markkinajoukolta, kun ajaa hyryttelimme kivistä tietä, täyttä kurkkua huutaen ja laulaen, haastellen ja nauraa hohottaen. Muistatko, kuinka ylimielisen hilpeitä olimme? Siitä huolimatta piili sydämessäni yhä sama epämääräinen kaiho.

Yhtäkkiä pälkähti päähäni kysyä sinulta:

- Paleletko, Aarno?
- Vähäisen, vastasit, ja samassa kiedoin käteni vyötäisillesi ja sanoin luottavasti:
- Näin saat nähdä, että lämpenet.

Silloin, tiedätkö, tapahtui minulle kumma. Kaikki epäselvä ja etsivä ikävä häipyi sielustani, ja minä ymmärsin, että sinä olitkin kaihoni esineenä. „Sitähän minä tahdoinkin, että olisin varma sinun ystävydestäsi, että saisin olla kahden kesken sinun kanssasi, purkaa sinulle sydämeni, kertoella sinulle ihanteistani ja aatteistani, ja että sinä kuuntelisit sanojani mielihyvällä, katsoisit minuun totisilla, hellillä silmilläsi ja laskisit kätesi hartialleni!“ Niin, minä ymmärsin, että rakastin sinua, ja olin sanomattoman onnellinen.

Ummistin silmäni, unohdin laulaa, unohdin, missä olin, kun toinen työstä nykäsi minua selkään ja huusi:

- Eihän se Eero enää laulakkaan!

Samassa käännyt sinäkin minun puoleeni ja kysyit puoleksi kummeksuen:

- Todellako nukuit?
- Nukuin? toistin närkästyneenä, mutta lisäsin kiireesti: — no, jos olisinkin, kun te niin makeasti kehtolaulua hyrähytitte . . .

Muiden nauraessa vetäsin käteni pois vyötäisiltäsi. Kysymyksesi oli minua loukannut, en tiedä miksi. Tuntui vain yhtäkkiä, ettet sinä minua ymmärtänytkään. Minäkö olisin nukkunut! Vähänpä arvoa olisin sitten läsnäolollesi pannutkin. Mutta tovin kuluttua hiipi sydämeeni taas entinen ikävä, ja nyt siihen oli yhtynyt katumuskin: kaduin, että olin ajatuksissani ollut niin äkkipikainen sinulle. Ehkä se kysymyksesi olikin aivan viaton — ei, aivan ajattelematon. Ehkä sinä puolestasi nyt olit loukkaantunut minuun, kun niin äkkiä vedin käteni pois . . .

Näitä ajatellessani olin koettanut ottaa osaa muitten iloon. Nyt käännyn sinuun, ja kas, katsantosi olikin muuttunut. Näytit hajamieliseltä, olit jättänyt ohjokset Väinölle. Kuinka ihmissydän on julma ja itsekes: tätä nähdessäni minä riemastuin ja sydämeni sykki. Taas oli ikävä poissa ja hetken sinua katseltuani kuiskasin:

- Minun on kylmä.

Sinä säpsähdit, katseemme kohtasivat toisiaan — ja silmäsi säihkyivät. Sanaa sanomatta kiedoit käsivartesi minun ympärini.

Sillä hetkellä tapahtui meidän äänetön liittomme. Muistatko? Aamuurinko loisti kirkkaana, suurena, ihanana . . .

Meidän ystävyysimme oli alkanut. Kylään saavuttuamme kun minä hyppäsin rattailta poiketakseni kotiin, kysyin sinulta, aivan kuin se olisi ollut jokapäiväisin asia maailmassa:

- Lähdetäänkö päivemmällä kävelemään?
- Lähdetään. Mihin aikaan? sinä vastasit yhtä huolettomasti.
- Tule nukuttuasi minua noutamaan.
- Hyvä.

Ja me läksimme pitkälle kävelyllä, ja se oli meidän ensimmäinen . . . Ja kuinka meiltä puhetta riitti — ihan äärettömiin! En muista enää, mistä oli kysymys, sen vain muistan, että olin kuin hehkuva tulimeri, joka kauvan on ollut maan poveen suljettuna, mutta vihdoinkin murtaa kahleensa ja syöksee vapauteen, puoleksi hengetönnä pitkästä odotuksesta. En ollut koskaan ennen puhunut sydämeni kyllyydestä, en ollut antanut kenenkään aavistaa, mitä tunteita minussa liikkui — nyt ne nousivat yli äyräittänsä, nyt sanat tulivat suustani, ja kerroin kaikki salaisuuteni sinulle — sinulle, Aarno. Sinä olit ensimmäinen, sinä olit ainoa.

Sadekuuro meidät yllätti. Poikkesimme tieltä ikivanhan, pilvenkorkuisen „herraskuusen“ suojaan. Siellä seistessämme ja katsellessamme toisiamme hymyilevin silmin, sanatulva äkkiä loppui kesken, puheemme taukosi. Aivan kuin hämmästyimme, ja molempain silmistä loisti sama kysymys:

- Sinäkö se nyt olet minun ystäväni, minun uskottuni!

Ja sitten silmämme lisäsivät:

- Kaunishan sinä oletkin!

Ja huulemme vetäysivät hymyyn, ja sulan riemun hurmaamina heittäysimme toistemme kaulaan ja suutelimme . . .

Ja se se nyt oli kertomukseni kahdesta pojasta, jotka tulivat ystäviksi.

Koko tämä mennyt vuosi, Aarno, on ollut kuin autereinen kesäpäivä, kuin onnen kultainen tarina, josta lapsina unelmoimme. Kuinka elämä sentään on ihana ja maailma mielityinen! Kuinka ihmiset lienevät hyviä ja jaloja! Mutta jos tässä elämässä on suruja ja murheita, niin minä vain sanon: tulkaa, en teitä pelkää. Molempain meidän puolesta minä rukoilen: jospa voisimme tulla tämän elämän ja tämän ihmiskunnan, tämän maan ja tämän kansan arvoisiksi, jospa voisimme imeä tästä elämästä kaikki mikä on voimallisen suurta ja tenhoavan kaunista, että, kun päivämme kerran päättyvät, tätä maata palvellen, tämän kansan onnen eteen työskennellen kuoloon kaatuisimme.

Huomenna kun tapaamme, saat sinä tämän kirjeeni. Se on sinulle kirjoitettu, se on sinulle omistettukin ystävältäsi Eerolta.“

Tätä vanhaa muistuinpanoa lukiessaan Eero hymyili, mutta hänen silmänsä olivat kyyneltyneet. „Olenhan ollut onnellinen minäkin“, hän ajatteli, „olen, olen. Ei aavista Aarnokaan, mitä tähän olen kirjottanut, en tullut sitä hänelle näyttäneeksi. Enkä näytäkään. „Tempi passati“ nuo ovat. Mutta minä olen sama vielä, samaksi jään. Yhtä lämpimästi rakastan sinua, Aarno, kuin ennenkin, yhtä lämpimästi teitä kaikkia.“ Ja niinkuin punertava, lemmenvärinen ruusu huokuu aistimiin tenhoavaa tuoksua, niin tuoksahti nyt mieleen suloinen rauha hellivästä sydämestä.

Eero sammutti kynttilän ja otti viulunsa kirjahyllyn päältä. Jousi kädessä hän hiljaa näpitteli ja viritti kieliä ja asetettuaan äänenhimentäjän paikoilleen, rupesi soittamaan. Sävel sävelen perästä virtasi viulusta huoneen hämärään hiljaisuuteen, muodostuen tunnelmikkaaksi ja viehkeäksi soitoksi. Tämä Bach'in Gavotte ja Musette oli Eeron lempikappaleita, ja hän keijuttikin koneestaan aivan kuin perhosen siivillä tuon keposen Musette'n.

Hän soitti vielä muita saman mestarin sävellyksiä, ja kuta kauvemmas hän soitti, sitä enemmän kiihtyi ja innostui hänen mielensä. Voimakkaina ja raikkaina kaikuivat äänet viulun kielistä, kun viippaileva käsi niitä jousella kosketteli. Pelkoa ei ollut liioin, että talonväki häiriytyisi, koska se makasi tuvan puolella rakennuksen toisessa päässä.

Silloin kuului äkkiä porstuan puolelta jyskettä ja narinaa, kun ovea auki temmottiin, ja heti sen perästä ääniä ja askeleita. „Joko nyt vihdoin kotiutuvat!“ ajatteli Eero ja keskeytti oitis soittamisensa. Laskettuaan rakkaan viulunsa hellävaroen sen koteloon, hän katsahti kelloonsa ja jäi ihmettelemään, kun se jo näkyi kahta käyvän. „Missä ovat Aarno ja Tuomo olleet?“ iski ajatus kuin salama hänen mieleensä.

Samassa tulijat aukasivat salinsa oven ja Eero kuuli Tuomon puoliääneen kuiskaavan toverilleen:

— Hs, ettei Eero herää . . .

Joku astui saliin ja toinen kömpi perässä.

— Viis sitä! sopersi Aarnon ääni. — Eero är' vår vän, etkö ymmärrä, han är' vår vän, amicus noster est . . . Kuulehan, Tuomo, minä kuulin viulunsoittoa.

— Mitä vielä! kuului taas Tuomo sanovan, onhan Eeron kamarissa pimeä.

— Jo, men jag hörde . . .

— Ole vaiti . . . Missä täällä on tulitikut?

Eero oli vetäytynyt syrjään, ettei näkynyt eikä nähnyt. Kaamea tunne kouristi hänen sydäntään, hän pidätti henkeään ja kylmä hiki tuntui pursuvan otsasta.

Raapattiin tulta ja valo välähti huoneeseen.

— No, eihän täällä minun pöydälläni olekkaan kynttilää . . .

— Minulla pitäisi olla . . . Habeo, habeo . . . mitä kynttilä taas on latinaksi?

— Kuule, mitä sinä oikein olet juonut, Aarno? . . . Minä en ole yhtään hutikassa . . .

— Luuletko sitten minun olevan? . . . En yhtään, en yhtään, veikkoseni. Tämä poika on vain vähän iloisella tuulella . . . bei guter Laune, etkö muista? . . . Kyllä se Harryn luokkatoveri Irma sentään on hiton soma tyttö, vai mitä sinä sanot, Tuomo?

— Onhan se!

— Niin, onhan se. Est, est . . . kuinka se Caesarin lause taas kuuluu?

— Mikä?

— No se Caesarin lause . . . Men lät varal! Kun ei muistu, niin ei muistu . . . Ihan minä olen korvia myöten pikiintynyt siihen Irmaan, ganz verliebt . . .

— Kuule, Aarno, ei tämä käy päinsä. Millä hetkellä hyvänsä Eero voi herätä, ja silloin on piru merrassa. Ole hiljaa nyt ja riisu päältäsi — jos osaat.

— Ettenkö osaisi! Ole huoleti . . . Mutta johan sanoin, että Eero on ystävämme, amicissimus est. Ei hän pahastua saa . . .

— Kun saisin tuon oven kiinni lykätyksi . . .

Eeron asema oli käynyt yhä tukalammaksi. Hän olisi tahtonut pujahtaa vuoteeseen toisten tietämättä ja olla nukkuvinaan, mutta sänky oli toisella puolella huonetta. Kun Tuomo lähestyi ovea sitä sulkeakseen, teki Eero äkillisen päätöksen ja astui rohkeasti kynnykselle. Sinne hän jäi seisomaan kalman kalpeana ja hänen silmänsä katse oli kuin vainotun hirven.

Tuomo, joka oli takitta ja sukkasilla, pysähtyi kuin naulattu keskelle lattiaa, ja hämmästys, kauhistus kuvastui hänen kasvoissaan. Aarno istui taaempaan sänkyänsä reunalla ja yritti paraikaa vetämään kenkiä jaloistaan, mutta kun huomasi Eeron, jäi häneen tuijottamaan suurilla silmillään, joissa oli juopuneen puoleksi tajuton ilme.

Kotvan aikaa nuo kolme ystävää katselivat toisiaan, ja ainakin Eeron ja Tuomon rinnoissa tunteet riehuivat. Mutta sitten Eero laski katseensa maahan ja tarttui sanaakaan sanomatta oven kahvaan, astui takaisin kamariinsa ja pani oven säppiin jälkeensä. Tämän tehtyään hän hoiperteli sängyn luo ja heittäysi pitkäkseen vuoteellensa.

Silmiään hän ei saattanut ummistaa. Hän yhä näki edessään kauhistuneen Tuomon ja puoleksi tajuttoman Aarnon, ja hänen sydämensä kouristui tuskasta. „Tämäkö vielä piti tapahtuman! Tämäkö tähden he siis ovat minut hylänneet, tämäkö tähden väsyneet meidän uutteraan elämäämme!“

Ja nyt tulvi sanomaton katkeruus mieleen. „Oi, tätä yhteiskuntaa, tätä sivistystä ja kulttuuria — mille teille se ihmislapsia viekottelee. Tämä nyt on se ylistetty yliopistolukujen harjoittaminen, „oman itsensä voittaminen“, ahkeraksi, järkeväksi rupeaminen ja epävarman hutiloimisen heittäminen. Luopuneet he ovat minusta ja minun leivättömistä ihanteistani, alistuneet ylivoiman alle, muuttaneet mielensä maailman mukaan; kunnioitettaviksi kansalaisiksi ovat tulleet, — cives academici —, kansalaisiksi, jotka täyttävät velvollisuutensa ja samalla ymmärtävät, että se on epäämätön oman menestyksen ehto, paras keino itse kunniaan kohota. Lapsellisen haaveilemisen ovat hylänneet, ovat omistaneet miehuullisen vakavuuden, ja maailma on heti valmis heitä ilolla tervehtimään . . . Niin, niin, iloitse, maailma, tämähän on sinun mielesi mukaista . . .“

Äkkiä valtasi Eeron kummallinen liikutus. Hän olisi tahtonut itkeä, mutta ei voinut. Sydäntä vain ahdisti.

„Minä, joka olin toivonut heistä aivan toista! Olin toivonut, että he kaikissa tapauksissa säilyttäisivät pyhänä uskonsa puhtauteen, siveyteen, miehuuteen. Olin toivonut, etteivät he luopuisi hyvästä, jos kohta luopuivat minusta ja minun pyrinnoistani . . .

„Paljon parempi olisi ollut, jos heistä olisi tullut suutareita, salvumiehiä, torppareita tai renkiä . . .

„Ruumiillinen työ olisi ollut kunniallinen, rehellinen, puhdas, se olisi varjellut heitä pahasta! Sen turviin paeta olisi ollut tuhat vertaa lujempi kuin yliopistojen ja akatemioiden . . .

„Mutta he sitä halveksivat . . . He valitsivat „herrojen“ tien . . .“

Ja hänen sydämeensä hiipi sääli langenneita ystäviään kohtaan.

Eero kyllä kuuli, että Aarno pyrki sisään, että hän koputti ovelle ja sammalti jotakin Tuomolle, että hänen kiihkonsa yltyi jostain tämän vastauksesta ja että hän oli vähällä ruveta meluamaan, mutta kun sitten äkkiä kaikki hiljeni, ja Tuomo arvattavasti sai Aarnon luopumaan aikeestaan, ei Eerokaan hievahtanut paikaltaan, makasi siellä vain synkissä mietteissään ja surunvoittoisissa tunteissaan, kunnes vihdoinkin nukkui levottomaan uneen.

VI.

Aamulla Eero heräsi myöhemmin kuin tavallisesti. Päivä paistoi korkealta huoneeseen ja linnun virkeätä viserrystä kuului ikkunan takaa, mutta elämä tuntui yhtäkaikki Eerosta harmaapilviseltä ja painostavalta. Verkalleen hän nousi ja pukeutui; aukaisi oven varovaisesti ja hiipi ulos. Salissa oli kaikki hiljaista. Pojat vielä nukkuivat tai olivat nukkuvinaan. Eero lähti aamukävelyille.

Suuruspöydässä ei puhuttu sanaakaan, tuskin tervehdittiin. Aarno ja Tuomo näyttivät synkiltä, vaivaantuneilta. Ukkosta oli ilmassa, jokainen vältti toisten katseita.

Aterian jälkeen Eero sulkeutui suojaansa, ja päivemmällä hän kuuli, että ystävät viereisessä huoneessa rupesivat keskustelemaan matalalla äänellä. Mistä heidän puheensa kävi, sitä hän ei kuullut, mutta oli kerran erottavinaan oman nimensä sanojen seasta ja arvasi muutenkin, että keskustelu koski häntä ja eilistä tapahtumaa.

Kun sitten tuli käsky päivällisille ja kaikki kolme taas olivat koolla, huomasi Eero oitis, että Aarnon ja Tuomon käytös oli vapaampi kuin aamulla, jopa yrittivät lausua jonkun ystävällisen sanankin. Eero kuitenkin pysyi totisena ja mykkänä ja tunsu miltei loukkaantuvansa toisten kohteliaisuudesta. Sen havaittuaan nämä herkesivät yrityksistään, ja pian taas istuttiin äänettöminä ruuan kanssa puuhailemassa. Mutta kun Eero heidän syötyänsä jälleen aikoi vetäytyä erilleen, sanoi Aarno, vaihdettuaan pari sanaa Tuomon kanssa:

— Etköhän jäisi tänne, Eero, meidän kanssamme vähän puhelemaan?

Eero oli jo tarttunut oven kahvaan, mutta kuullessaan Aarnon lauseen hän samassa seisahtui ja hänen sydämensä hytkähti.

— Olisiko asiaa? hän kysäisi ja ihmetteli äänensä outoa sointua.

— Olisihan sitä.

Eero kääntyi ja astui pari askelta huoneeseen. Pojat olivat istuutuneet sohvalle, jonka edessä seisoi pöytä. Eero kävi pöydän luo ja nojasi siihen oikean kätensä.

— Etkö tahdo istua? kehotti Tuomo, viitaten kädellään läheiseen keinutuoliin.

— Kiitos, seison mieluummin.

Eero ei käsittänyt, miksikä hänen piti olla aivan kuin poissa suunniltaan. Häntähän oli loukattu, eikä

ainoastaan häntä, mutta totuuden ja rakkauden ihannetta, ja kuitenkin hän ei tuntenut mitään tuomarin ylpeätä rohkeutta, vaan päinvastoin pelon sekaista inhoa koko elämään, aivan kuin hän olisi rikoksentekijä ja kaksi entistä ystäväänsä häntä nyt tuomitsemassa.

— Taidat olla apealla mielellä? alkoi Aarno puhua ja katsahti Eeroon terävästi, aivan kuin olisi ollut hieman suutuksissaan. Toinen ei vastannut mitään, heitti häneen vain pikaisen kummastelevan silmäyksen.

— Sitä sinun ei tarvitsisi olla ainakaan meidän takiamme, sillä kyllähän me pidämme huolta itsestämme.

Näistä solvaavista sanoista Eero sävähti tulipunaiseksi ja sai vasta hetken perästä kysytyksi:

— Sekö oli asiasi?

— Voi sinua, Aarno! puuttui Tuomo puheeseen ja jatkoi Eeron puoleen kääntyen: — suo anteeksi, asiamme on se, että tahtoisimme lausua pari selittävää sanaa eilisen johdosta . . .

Samassa Aarno keskeytti:

— Niin, ei minunkaan aikomuksena ollut loukata sinua, Eero, tarkotin vain, että olomme käy liian tukalaksi, ellemmme saa asioita sille kannalle, ettet sinä enää ole tähtemme pahoilla mielin. Selvästi näkyi, että yöllä kovin hämmästyit tilaamme, kun palasimme Harryn ylioppilasviftistä; mutta ehkä vielä enemmän hämmästyit, kun mainitsen sinulle, ettemme tänä aamuna olleet ensimmäistä kertaa hutikassa, vaan että se on tapahtunut jo kolme neljä kertaa siitä saakka, kun . . .

Eeron silmät olivat todella menneet suuriksi. Hän tuijotti Aarnoon niin pitkään, että tämä tunsikin oikein hermostuvansa. Mutta Eeron mielessä liikkui vain yksi ajatus: tuoko oli Aarno, hänen puhdas, hellämielinen Aarnonsa? Tuo outo olento, tuo kerskaava, hävytön nuori mies! Oliko mahdollista, että ihminen noin saattoi muuttua?

Yrittäen pientä naurua Aarno jatkui:

— Muistathan, Eero, sitä kertaa, jolloin meillä oli pieni kina kirjasi johdosta? No, sen perästä meille — Tuomolle ja minulle — selveni, että me kuljemme, että meidän täytyy kulkea toista tietä kuin sinä, ja siis lyöttäydyimme seurustelemaan toistenkin toveriemme kanssa. Ensi kerran pidimme lystiä, silloin kun olimme yön yli kaupungissa, muistatko? Todella silloin olikin lystiä. En minä oikeastaan ymmärrä, Eero, miksikä sinä vihaat hauskoja seuroja . . .

Eero katkasi torjuvalla kädenliikkeellä Aarnon puheen ja sanoi kolkosti:

— Miksikä tuota minulle kerrot? En minä tahdo tietää mitään teidän häpeästänne.

Tätä sanoessaan Eero tunsikin vanhan rohkeutensa ja varmuutensa palaavan. Näkyivät hänen sanansa vaikuttaneet Aarnoonkin, koska tämä hätäntyi eikä heti osannut jatkaa. Mutta Tuomo samassa riensi avuksi. Vakavalla, melkein ankaralla äänellä hän lausui:

— Häpeästämme? Eiköhän tuo sana ole liian julkea, Eero? Ajattele, että niin sanoen tuomitset miltei koko sivistynyttä ylioppilasnuorisoomme!

— Sitä suurempi häpeä, kuta enemmän rikoksellisia!

— Minun mielestäni on aivan päin vastoin . . . Sanohan muuten, Eero, miksikä oikeastaan pidät

vääränä väkevien nauttimista? Kirjailijana sinun toki pitäisi . . .

Leimuava katse Eeron ilmeikkäistä silmistä lopetti lauseen kesken. Olkapäitään kohauttaen hän huudahti:

— Olenko minä mikään raittiuden saarnaaja! Mene asianomaisilta tiedustelemaan, miksi alkoholi on myrkkyyä. Olethan niin kauvan seurustellut minun kanssani, että sinun pitäisi tietämän, minkätähden minä inhoon juomista ja juopumista!

— Niin no, sinä nyt jonkinmoisista puoleksi eettisistä, puoleksi esteettisistä syistä . . ., mutisi Tuomo vähän hämillään.

Mutta Aarno vuorostaan kysäisi:

— Suoraan sanoen, Eero, sinä siis halveksit meitä?

Kuinka tuo kysymys koski Eeron sydämeen! Hän olisi tahtonut itkien heittäytyä ystävänsä kaulaan ja vakuuttaa heille, ettei hän heitä halveksi, jos he katuvat ja päättävät . . . Mutta kun hän katsahti Aarnoon ja näki hänen silmäinsä synkeän, uhkaavan ilmeen, silloin nousi häneen viha ja hän vastasi tylästi:

— Jos niin tahdotte: halveksin.

Seuraavassa silmänräpäyksessä hän katui sanojaan, sillä molemmat sohvassa istujat punastuivat ja nousivat seisaalle salaman nopeudella.

— Mutta sitä minä en kärsi! huudahti Aarno ja syöksyi Eeron kimppuun. — Et sinä ole parempi meitäkään!

Eero peräytyi pari askelta ja Tuomo sai Aarnosta kiinni, ennenkuin tämä ehti käydä vanhempaan toveriin käsiksi.

— So so, Aarno, sanoi Tuomo käskevästi, — hillitse luontoasi! Jos Eero meitä halveksii, on se hänen oma asiansa, mutta hänen syntinsä on silloin suurempi kuin meidän koskaan on ollut.

Ankara taistelu riehui Eeron rinnassa, mutta ei se kestänyt kuin siunaaman hetken, ennenkuin rakkaus vei voiton vihalta. Hiljaisella äänellä hän virkkoi:

— En minä ole parempi teitä enkä ketään. Enkä teitä halveksi.

Näin sanottuaan hän loi katseensa maahan, ikäänkuin häveten. Tuomo palasi paikalleen ja Aarno, katsottuaan Eeroon puoleksi epäilevästi, teki samoin.

Kaikki olivat kauvan ääneti.

Eeron mieleen muistui eilinen ehto, kuinka hän odottamisensa ajan oli pyhittänyt Aarnon muistolle, mitä suloisia tunteita hänen sydämeensä oli noussut ja kuinka ne kaikki saivat kuoliniskunsa, kun pojat aamulla tulivat kotiin. Hänen mielensä murtui ja kyynelät nousivat silmiin. Ikäänkuin jatkoksi omille ajatuksilleen hän lausui surusta värähtelevällä äänellä:

— Meidän ystävyttemme on siis mennyttä! Mennyt on se aika, jolloin ajattelimme ja tunsimme kuin yksi sielu.

Tästä toisetkin heltyivät ja Tuomo sanoi:

— Miksi niin? Sitähän me juuri Aarnon kanssa olemme tuumailleet, että pidämmehän sinusta kuin ennenkin . . .

— Niin, lisäsi Aarno puolestaan, — ellet itse ole sitä vastaan, niin olemmehan sinun ystäväsi . . .

Eero tuskin kuuli, mitä sanottiin. Yhä omissa mietteissään hän jatkoi:

— Mennyt, mennyt on se aika, ja sitä olen jo kauvan tuntenut. Minä hupsu luulin ennen, että meistä tulisi kolme sankaria, kolme totuuden, oikeuden, rakkauden puolustajaa tässä kylmässä, kolkossa maailmassa, luulin hupsu, että meitä olisi kolme uskollista, uskaliaista ystävää, jotka ihanteen polkua ihmisille näyttäisimme . . .

Surun hymy laskeutui hänen huulilleen ja hän jatkoi:

— Hupsu olin. Ihmisen sielussa on paljon salattua, joka vähitellen pääsee päivän valoon. Te olette valinneet oman tienne, toisen kuin minun. Minä olen jäänyt yksin, yksin taistelemaan, ehkä yksin sortuakseni . . .

Äkkiä hän nosti päänsä ja lausui voimakkaan pontevasti:

— Mutta en! En sorru. En sorru, mikäli se minusta riippuu. Pidän silmäni auki. Minkä kerran olen hyväksi nähnyt, sitä teen. Minkä tien kerran olen valinnut, sitä edespäinkin kuljen. En ihanteestani irtaudu, en petä pyhimpiä tunteitani. Totuuden puolesta tahdon työtä tehdä niin kauvan kuin elän, totuuden puolesta tahdon kuollakin. Ja tulkoot mitkä kärsimykset tahansa, en hylkää sinua, jumalani.

Hänen silmänsä säihkyivät innon tulta ja hän lisäsi vielä suuremmalla voimalla:

— Siinä tunnen olevani kestävämpi muita, että uskallan katsoa pahaan silmiin sokaistumatta, horjumatta! Ei viettele minua rikkaus, ei nautinto, koska olen nähnyt ja ymmärtänyt, mihinkä se ihmistä vie. Ja vaikka se tulisi luokseni kuin ikikauneuden houkutteleva heure, niin seisaisin lujana ja käskisin pois, sillä minä tiedän, mitä minä tahdon. On ihmisessä mahdollisuus kaikkeen pahaan, mutta on hänessä mahdollisuus kaikkeen hyväänkin. Ja minä olen hyvän valinnut.

Aarnon ja Tuomon päät olivat painuneet rintaa vasten ja heidän katseensa olivat maahan vaipuneet.

Hellällä äänellä Eero lausui:

— Ja nyt kun me toisistamme eroamme, nyt kun minä jätän teille hyvästi, niin säilyttäkäämme toisistamme mieluisat muistot. Muistakaa te minua semmoisena kuin olin teidän rakastaessanne minua, minä muistan teitä aina ystävinäni, uskottuinani, ja minä kiitän teitä mielessäni kaikesta onnesta ja avusta, minkä olette minulle suoneet.

Aarno ja Tuomo olivat kohottaneet katseensa jälleen ja katsoivat Eeroon kyynelsilmin ja kummastellen, ja Aarno virkkoi hiljaa:

— Epäiletkö, ettemme enää sinua rakasta?

Mutta Eero oli kääntynyt oveen päin lähteäkseen ulos.

Samassa ilmestyi ovelle talon tyttö kirje kädessä.

— Tässä olisi Eero herralle postia.

Eero otti kirjeen ja menikin omaan huoneeseensa, jossa aukaisi ja luki. Se oli kustannusliikkeen johtajalta ja näin kuuluva:

„Ikäväkseni minun täytyy ilmottaa Teille, ettei johtokunta katso voivansa kustantaa teostanne, joka ansioistaan huolimatta varmaan ei saavuttaisi kyllin laajaa lukijakuntaa. Käsikirjotuksen lähetämme postissa Teille takaisin. Kunnioittaen — —.“

Maailma musteni vain hetkeksi Eeron silmissä. Seuraavassa silmänräpäyksessä hän jo oli aivan tyyni ja hillitty.

— Johan tämän arvasin, hän ajatteli. — Mitä muuta saattoi sieltäpäin tulla kuin kieltävä vastaus! Helppohan olisi ihanteen puolesta elää, jos maailma olisi vieressä auttajana . . . Mutta nyt en taistelua heitäkkään.

KOLMAS KIRJA:

MAAILMA.

Sempiterna Lux! Nec divitias nec honores peto; me modo Divinae Lucis radio illumines.

Vanha käsikirjotus.

Ja Jumala sanoi hänelle: koska tätä rukoilit etkä rukoillut pitkää ikää etkä rikkauksia etkä vihamiestesi sieluja, vaan arvostelukykyä ja ymmärrystä, niin olen minä tehnyt sanojesi mukaan; katso, minä olen antanut sinulle viisaan ja ymmärtäväisen sydämen.

1 Kun. kirja, III: 11, 12.

I.

Yksin oli nyt Eero. Ystävät olivat hänestä luopuneet, onnetar kääntänyt hänelle selkensä. Unettomana vaelteli hänen sielunsa elämän yössä. Taival oli tuntematon ja pimeä.

Aarno oli muuttanut omaan maalaiskotiinsa, Tuomo oli käsketty holhoojansa luo kesää viettämään. Eero asui yksin Mannilassa koiransa Rolandin kanssa.

Kun hän sai täyden varmuuden siitä, että koko entinen elämänsä oli mennyttä, että kaikki haaveet onnellisesta yhdyselämästä, uhraavaisesta yhteistyöstä jäisivät ainiaaksi toteutumatta, silloin hänen sielunsa itsetuntonsa voimassa nousi uhkaavaa kohtaloa vastaan ja huusi sille melkein riemuiten: en minä alistu enkä sorru! Mutta niinkuin haavotettu lintu ylimäisellä voimaponnistuksella vielä kerran räpäyttelee siipiään ja lennähtää pari kierrosta, ennenkuin se maahan vaipuen kangistuu kuolon uneen, niin Eeronkin sielu tuon riemuhuudon jälkeen tunsu voimansa vähenevän ja maailman mustenevan usvien yöksi. Ei nähnyt hän enää niin selvään, minne tähtäsi totuuden tie — vai oliko hän itse joutunut harhaan?

Epäilyksien hornanhenget pääsivät valloilleen hänen sielussaan ja raatelivat sitä kuin nälkäiset sudet. Hänen kasvonsa kapenivat kalvakoiksi ja silmänsä suurenivat palaviksi surusoihduiksi. Hänen käyntinsä kadotti entisen reippautensa, tuli miettiväiseksi ja harvaksi.

„Mitä minä oikeastaan tahdon?“ hän itseltään kysyi. „Enkö ole minäkin noita haaveilijoita, jotka eivät maailmassa ole miksikään hyödyksi, vaan jotka pahennusta aikaansaavat kaikkialla ja häiritsevät ihmisten rauhaa? Mitä minä olen tehnyt? Olen jättänyt kotini, olen hylännyt sukulaiseni, herttaisen tätini ja parastani katsovan enoni. Houkuttelin Harrya tekemään samoin, vaikka hänessä pääsi voitolle rakkaus omaisiinsa. Entä Aarno ja Tuomo? Heitäkin olen vietellyt jättämään sitä vanhaa uskollista uraa, jolla ihmiset onneen pyrkivät — kummako, jos heidän silmänsä aukenivat ja he viime hetkessä päättivät peräytyä pois minun poluiltani takaisin taatulle tielle!

„Mitä minä oikeastaan tahdon? Eikö tämä maailma ole sellaisenaan hyvä? Eikö se ole viisaan jumalan luoma? Todistihan Leibnitz, että se juuri tämmöisenä on kaikista mahdollisista paras, ja kuka olen minä, että sitä paremmaksi tahtoisin!“

Ja Eero painoi otsansa viileään lasiin ja katseli ulos ikkunasta. Tuolla ulkona oli kesä täydessä kukoistuksessaan. Aurinko hymyili hellästi ja luonto ilosta sykähteli. Sinivaippaisena neitona joki puikkelehti vehreäin niityn halki, ja kuuset ja koivut rannalla kaihosivat sen vilvottavaan syliin, mutta jäivätkin kainosti silmäilemään sen ketterää kulkua, kun se katosi niemen taa. Matalikolla oli lapsia leikkimässä, loiskivat vedessä kuin kalat, huusivat raikkaasti, nauroivat heleästi. Sulaa sopusointua oli elämä siellä ulkona.

„Noin on kaunis maailma ja minun mieleni näin musta“, ajatteli silloin Eero. „Enkö ole ylpeä, sokea, tyytymätön? Mutta tiedäthän sinä, jumalani“, hänen sielunsa samassa huudahti, „tiedäthän sinä, etten minäkään muuta ikävöi kuin tuota rikkomatonta rauhaa, tuota sopusointua särkymätöntä! Näytä minulle valkeutesi valo, ilmota minulle, olenko erehdykseen eksynyt, ja sano minulle, missä piilee se oikea elämä! Älä anna minun uupua tiedottomuuden tuskaan, älä epäilyksien elottomuuteen, vaan suo totuutesi katseelleni kangastaa!“

Ja kun tämä rukous huokui hänen sydäimestään, syntyi hänen aivoissaan uusi aatos. Hän näki itsensä imeskelemässä tietoja ihmisiltä, kyselemässä kokeneilta, mitä elämä on. Ja hän huudahti innostuen: lähdenpä pyhiinvaellukselle tämän maailman viisaitten luo niinkuin muinoin kreikkalainen Sokrates! . . .

Vielä samana päivänä Eero matkusti kaupunkiin ja suuntasi askelensa muutaman professorin luo, jolle hän kerran oli tullut esitetyksi enonsa kodissa. Hän oli näet päättänyt ensin käydä oppineen puheille, ja syy, miksi hän juuri valitsi tämän, oli se, että mainittu professori oli herättänyt hänessä heti ensi näkemältä aaveensekaista kunnioitusta, johon vielä tuli lisäksi, että professori oli kuuluisa oppineisuudestaan. Tämä tieteen palvelija oli pitkä, laiha ja arvokas, silmälasit aina kookkaan, luottamusta herättävän nenän selässä.

Hän asui uudenaikaisen, mukavasti sisustetun kivimuurin ensimmäisessä kerroksessa, ja tavallisissa oloissa tämä seikka olisi saattanut vaikuttaa Eeroon masentavasti; mutta nyt Eero oli niin jännitettyssä mielentilassa, että hänen oma, vahva tunteensa suojeli häntä ulkonaisilta vaikutelmilta.

Hän soitti, professori oli kotona ja ottaisi vastaan. Eero laski hattunsa eteisen pöydälle ja astui reippaasti kynnyksen yli tiedemiehen tilavaan, vaikka raskaasti kalustettuun työhuoneeseen. Hän seisahtui hieman hämmästyen, kun näki professorin täydessä puuhassa kirjoituspöytänsä ääressä. „Häiritsenkö?“ hän itseltään kysyi. „Mutta niinhän palvelustyttö sanoi, että otetaan vastaan.“

Oikeastaan Eero oli kuvitellut mielessään, että tuo oppinut olisi hyvin innoissaan, kun syntyisi keskustelu niin syvämietteisistä aineista, vaan — eihän se sitä vielä aavistanut eikä tiennyt, kuka tahtoi tavata ja mikä oli asia.

Kun ei ahkera aatteen mies ollut kuulevinaan tulijan askeleita, täytyi Eeron turvautua tavalliseen keinoon ja yski. Professori käänsi päätään sivulle ja huomattuaan nuoren vieraansa, sijoitti kynän kädestään pitimelle, nousi, astui askeleen lähemmäksi ja tervehti.

Eero esitti itsensä.

Aivan oikein, sanoi professori arvokkaan ystävällisesti, — me olemme ennen nähneet toisiamme . . . Mutta eikö teidän nimenne ollut * * * ? Luulin, että hovineuvos * * * oli teidän isänne?

— Ei, kyllä minun nimeni on * *, vastasi Eero hymyillen. — Mutta hovineuvos on enoni, se tahtoo sanoa, hänen vaimonsa sisar oli minun äitini.

- Niin, niin, minä sekotan. Mutta kuka sitten oli teidän isänne?
- Isäni oli tohtori **, selitti Eero ja tunsi taas suunsa vetäytyvän hymyyn.
- Ahaa, tohtori **, kyllä muistan. Olkaa hyvä ja istukaa.

Professori osotti kädellään amerikkalaista keinutuolia ja asettui itse takaisin mukavaan kirjoitustuoliinsa. Eero, noudatettuaan kehotusta, sanoi hieman hämillään:

— Minulla olisi herra professorille vähän asiaa . . . aivan yksityistä, personallista laatua . . . enkä suinkaan tahdo häiritä, ellei juuri tällä hetkellä herra professorin sopisi suoda minulle neljännestunnin huomiota?

— Kyllä, kyllä, puhukaa vain, vakuutti professori, tehden taas liikkeen kädellään ja katsoen Eeroon hyväntahtoisen kyselevästi.

— Asiani on vähän omituista laatua, toisti Eero ja hymyili anteeksipyyttävän hymyilyn, — tosin se koskee minua personallisesti, mutta on kuitenkin vallan yleinen, voisin sanoa teoreettinen . . .

Professori nyökäytti päätään rohkaisevan myöntävästi ja Eero jatkoi, kooten tahdon ponnistuksella ajatuksensa yhteen ryhmään ja terottaen niitä sanoiksi toisen toisen perästä:

— Kuten herra professori ehkä tietää, luovuin minä yliopistoluvuistani parin vuoden kuluttua — siitä yksinkertaisesta syystä, etteivät ne voineet minua tyydyttää . . . Olisin tahtonut päästä tietoon ja totuuteen, mutta . . .

— Mitä aineita te harrastitte? keskeytti professori.

— Latinaa ja filosofiaa . . .

— Hm, äännähti oppinut luonnontutkija, olkapäitään kohauttaen ja sivulle päin katsahtaen, — latinaa ja filosofiaa! . . . Ymmärrän hyvin, ettette tuntenut tyydytystä opinnoistanne. Eihän tietoon pääse muuten kuin eksaktisten tieteiden avulla.

Eeron silmät menivät vähän suuremmiksi ja hänen mieleensä juolahti, että ehkä tämä oppinut mies on läpikäynyt samat sielulliset taistelut kuin hänkin, ja hän tarttui puhevuoroonsa vilkkaammin kuin tähän saakka oli tehnyt.

— Herra professori ehkä hyvinkin ymmärtää, mitä nuoren ihmisen sielussa saattaa liikkua, hän virkkoi ja katsoi ystävällisen avonaisesti oppinutta silmiin. — Te käsitätte, että nuorena, kun koko elämä vielä on edessä, tekisi mieli tietää, mikä tuo elämä on ja mitä siitä pitää tekemän. Niin, eihän se ole ainoastaan mielitekoa, vaan pakottava vaatimus sielun puolelta! Minä tahdon päästä selville elämän ongelmasta, minä tahdon ymmärtää, mitä varten tämä kaikki on, ennenkuin antaudun olemisen pyörteeseen! Katsokaa, herra professori, näin isoiksi me nuoret kasvamme emmekä vielä mitään ymmärrä, ei koulu meille sitä selvitä, ei yliopistoluvut — mutta kuinka ihminen voi elää ilman varmaa henkistä pohjaa? Sehän on mahdotonta! Jotain teidän vanhojen on täytynyt ymmärtää — ehkä tiedemiehillä on kaikkikin selvänä. Mutta siksipä olenkin ajatellut: eikö niiden, jotka elämästä jotakin ymmärtävät, ole velvollisuus kertoa tietonsa tietämättömille? Ettekö te, herra professori, voisi sanoa minulle, mikä se on, joka muodostaa elämäne henkisen sisällyksen, joka tekee teille elämän sietäväksi, rikkaaksi, onnelliseksi?

Eero vaikeni, odottaen oppineelta vastausta.

Professorin käytös vieraan puhuessa oli hieman kummallinen. Ensin hän vältti nuorukaisen katsetta, sitten hän sovitteli silmälasejaan, sitten hän kaivoi taskustaan esille valkoisen liinan ja niisti nenäänsä pienellä ryminällä, vihdoinkin hän heitti puhujaan katseen, joka oli puoleksi ihmettelevä, puoleksi nuhteleva, ja lausui juhlallisesti:

— Nuorena veri kiehuu, mutta vanhana se asettuu. Te teette kysymyksiä, joidenka vastaamiseen kuluisi vuosia, ja te pyydätte että minä tässä aivan kuin ohimennen tekisin kaikki teille selväksi. Malttakaa mielenne ja muistakaa lausepartta: *nec scire fas est omnia*. Te tahtoisitte yhdellä kertaa tietää kaikki, ja me vanhat tutkijat yhä opimme uutta ja uutta, me, jotka olemme tiedettä palvelleet vuosikymmeniä, me emme vielä ole päässeet kaiken totuuden perille.

Sitten hän lisäsi häveliäästi hymyillen:

— Vaan eihän filosofia kuulu minun alaani, enemmän kuin etiikkakaan. Niin, koskeehan teidän kysymyksennekin oikeastaan biologian esittämiä tosiseikkoja. Mutta ennenkuin voimme tähän tieteeseen syventyä, täytyy meidän tuntea fysiologiat ja zoologiat ja botaniikat ja fysiikat ja ennen kaikkia kemiat, kemiat.

Hän rypisti kulmakarvojaan ja sanoi, nenässä puhuen:

— Niin, herraseni, tieteellinen tutkimus tapahtuu vähitellen, askel askelelta se viepi meitä perille päämaaliimme. Miksi heititte yliopistolukunne? Niitä teidän olisi pitänyt jatkaa, tai oikeammin: alottakaa ne uudestaan, mutta ruvetkaa tutkimaan todellisia tieteitä, eksaktisia luonnontieteitä . . .

Eero koetti salata hämmästyksensä ja pettymystään. Hänen ajatuksensa oli seisahtunut paikalleen, se oli aivan kuin jäänyt, ja eteen oli ilmaantunut suuri, mahdoton, pimeä kuilu. Hän ei tiennyt mitä tehdä, mitä sanoa, vaan jäi mykkänä tuijottamaan tuohon ihmiseen, joka osasi puhua niin kylmästi, niin pintapuolisesti, niin . . . tyhmästi.

Professori hymyili taas ystävällisen hymynsä, ja samassa nuoren tytön ääni viereisestä huoneesta huusi: pappi!

— Suokaa anteeksi, sanoi oppinut ja nousi.

Silloin Eero tuli entiselleen, nousi hänkin ja sanoi:

— Minäkin nyt lähdän enkä tahdo kauvemmin häiritä . . . Kiitän paljon herra professorin hyvydestä.

— Ei mitään, ei mitään, vakuutti professori kohteliaasti ja kätteli, lisäten samalla: — niin, herra * *, kirjottautukaa nyt taas ensi lukukautena yliopistokirjoihin ja ruvetkaa tutkimaan kemiaa. Siitä teille voi olla paljon hupia, ranskalaisen tiedemiehen Louis Pasteur'in kokeet ovat ylen intressantteja ja valaisevat aivan uudelta kannalta juuri elämän problemia . . .

Eero kumartui ja poistui. Professori seurasi häntä aina huoneensa ovelle saakka ja lausui vielä jäähyväisiksi:

— Sanokaa terveisiä enollenne!

— Kiitoksia! vastasi Eero, vielä kerran kumartuen, ja sitten hän oli eteisen ovesta ulkona.

„Semmoinenko se nyt oli pyhiinvaellukseni alku!“ hän ajatteli kadulla kulkiessaan, „eipä tuo minua

paljon viisastuttanut“. Kummallinen vastenmielinen tunne oli hänet vallannut. Siinä oli harmia, häpeätä, pettymystä sekaisin. Tahallaanko professori oli kohdellut häntä kuin nuorta keltanokkaa, joka ei osaa ajatella sinne eikä tänne? Vai luuliko professori todellakin, ettei hän mitään tietänyt, ei ollut mitään lukenut, ei edes tuntenut Pasteur'in fermentationiteoriaa? Vai oliko koko professori niin tyhmä, ettei hän edes ymmärtänyt, mistä kysymys oli? „Enhän minä hänen biologiojaan kysellyt! Minähän tahdoin tietää, mitä hän itse persoonallisesti ajatteli ja sydämessään tunsi elämästä . . . Hm . . . niin . . . no, eihän hänellä ollut mitään velvollisuutta paljastaa minulle sisimpiä tunteitaan; houkka olin, joka semmoista vaadinkaan . . . Mutta olisi hän kumminkin voinut vastata kysymyksiini toisella tavalla . . .“ Vaikeata oli haihduttaa sydäimestä tuota katkeraa tunnetta.

Hän hengitti syvään, veti keuhkot täyteen raitista ilmaa, ja se virkistyi häntä. Putosi ikäänkuin pois jotakin painavaa, joka oli sielun yli laskeutunut siellä tiedemiehen sivistyneessä kodissa. Olihan hän sentään kuullut yhden totuuden *ex cathedra*: professori tunnusti epäsuoraan, ettei hän mitään tiennyt, tunnusti myös uskovansa, ettei mitään voi tietää! „Mitä minä oikeastaan hänen luonansa tein? Tyhmä viisastuu kokemuksista, mutta tiesinhän minä ennestään, mitä oppineet tiedemiehet sanovat.“

Katuja samoillessaan Eero oli joutunut syrjäiseen, hiljaiseen kaupungin osaan. Siellä hänen katsettaan kohtasi pienehkö, siisti, yksinkertainen puurakennus, jonka avonainen paraatiovi tuntui houkuttelevan kulkijaa astumaan sisään. Eero muistikin, että siinä asui toinen professori, ei luonnontutkija, vaan filosofi, jota pidettiin hiukan „originellina“, ja pitkiä päättelemättä hän pujahti ovesta sisään, nousi harvat portaat ja vetäsi pari kertaa vanhanaikuista kellonjämsää. Kuului kimakka kilkahdus ja vähän ajan perästä askeleita; sitten väännettiin lukko auki ja työnnettiin ovi selälleen: professorivanhus itse seiso i eteisessä.

Hän oli lyhyenlätä ja tukevarakenteinen mies, puettuna mustiin, kuluneisiin vaatteisiin ja kotikenkiin; kauluksen asemesta näkyi valkoinen paita. Hänen kasvojensa tummanveriset piirteet olivat lujat ja vakavat; niiden ilme oli melkein liäksi totinen ja ankara. Hänen käytöksessään ei ollut suosiollista kohteliaisuutta eikä myös liiallista oman arvonsa tuntoa; hänen tervehdyksensä oli pikemmin tyyly ja tuntui kehottavan vierasta toimittamaan asiansa välittömästi, mutta siinä oli samalla rehellistä suoruutta, joka teki Eeroon edullisen vaikutuksen.

Eero päättikin noudattaa aivan toisenlaista menettelytapaa kuin äsken. Hän astui kynnyksen yli ja lausui, syvästi kumartuen:

— Pyydän jäädä tuntemattomaksi. Asiani on sellaista laatua, että nimet ja muut inhimilliset rajotukset saattavat häiritä sen perille ajamista. Minulle riittää tieto, että seison kokeneen ja syvämielisen ajattelijan edessä — enkö saa toivoa, että hän puolestaan tyytyy siihen tiedonantoon, että hänen luokseen on tullut nuorukainen, jonka sielu palaa halusta saada vastausta muutama kysymykseen?

Tämä puoleksi hävytön, puoleksi kaunopuhelias esittely ei ollut vaikuttamatta vanhaan filosofiaan. Tosin hän tarkasti vierastaan otsa rypyssä, aivan kuin olisi epäillyt tämän täysijärkisyyttä, mutta sydämensä pohjukasta nousi utelias myötätunto tuota rohkeata ja kaunista nuorukaista kohtaan.

Eero vastasi silmiään räpähtämättä professorin tuimanlaiseen katseeseen ja ajatteli samalla: „et suinkaan sinä aio seisottaa minua täällä ulko-oven luona?“ Ja ikäänkuin ukko olisi arvannut hänen ajatuksensa, hän tarkastuksensa loputtua mörähti jotakin ja kääntyi astumaan vasemmalla kädellä olevaan huoneeseen.

Eero sulki ulko-oven, asetti hattunsa naulaan ja seurasi isäntänsä jälkiä. Huone, johon hän astui, oli nähtävästi oppineen miehen työ- ja vastaanottohuone. Akkunan edessä oli kirjoituspöytä, uunin luona nahkapäällyksinen sohva, seinillä paljon kirjoja. Kalustus oli vanhaa ja vanhanaikuista, mutta kodikasta.

Professori seiso i keskellä lattiaa, kädet housujen taskuissa, eikä pyytänyt istumaan. Eero jäi siis

seisomaan melkein ovensuuhun.

- Asia? kuului kuiva kysymys.

Eeron sydän vavahti, mutta hän teki pienen kumarruksen ja kysyi tyynellä äänellä:

- Sanokaa minulle, voiko ihminen päästä totuuden tietoon?

Ja kun hämmästynyt vanhus ei heti vastannut, hän jatkoi:

— Te ymmärrätte, että minä tarkotan jonkinmoista synteettistä totuuden yleistietoa enkä tieteellistä detaljitietoa, toisin sanoen siis filosofista tietoa, joka kumminkaan ei ole tyhjää spekulatsionia. Voisin mielestäni muodostaa kysymyksen vielä selvemmin näin kuuluvaksi: saattaako ihminen tietää, mikä elämä on ja mitä varten hän on tänne tullut?

Nyt professori avasi ensi kerran suunsa ja sanoi:

— Tuohan on vuosisatojen . . . vuosituhansien kysymys! Kuinka otaksutte minun voivan siihen vastata noin vain ilman muuta?

— Pyydän anteeksi, se on vuosituhansien kysymys, mutta se on elämän tärkein. En ymmärrä, mitä te tarkoitate sanoilla „noin vain ilman muuta“. Ettekö voi vastata lyhyesti myöntävästi tai kieltävästi? Jonkun vastauksen te ajattelevana ihmisenä olette löytänyt — kuinka te muuten jaksaisitte elää?

- Minä etsin totuutta.

— Niin vastasi minulle äskettäin eräs luonnontutkijakin, mutta hän lisäsi: *nec scire fas, est omnia*. Hän siis vastasi kysymykseeni. Oletteko tekin samaa mieltä, että ihminen ei voi päästä totuuden tietoon?

— Filosofin ei käy antaminen kategorista vastausta. Hänen ajattelunsa perustuu tieteen paljastamiin totuuksiin, mutta sitä eivät sido minkäänlaiset ennakkoluulot. Luonnontutkijat tekevät usein liian pikaisia päätelmiä, sentähden että heitä — käyttäakseni Ciceron sanoja — *totum hoc displicet philosophari*.

Professori käveli sängen vilkkain askelin edes takaisin lattialla ja katsahti vähä väliä Eeroon, joka tarkkaavaisena kuunteli.

Oppinut jatkoi:

— Filosofin täytyy aina pitää mielessä, että tiedollisten objektien lukumäärä on ääretön, ettei ainakaan eksaktinen tieteellinen tutkimus ole lausunut läheskään viimeistä sanaansa vielä. Jos tähän väitämme, että luontoa hallitsee lait, joiden tuntemiseen voi päästä tuntematta kaikkia ilmiöitä, niin väitys pitää paikkansa ainoastaan, mikäli on puhe samaan kategoriaan kuuluvista fenomeneistä. Mutta voihan luonnossa olla ilmiöitä, jotka kvalitativisesti kuuluvat aivan toiseen ryhmään kuin kaikki siihen saakka tunnetut — kuinka silloin saatamme määrällä yleislakeja, jotka jättävät lukuunottamatta noita vielä tuntemattomia fenomenejä? Osaatteko seurata?

- Kyllä.

Vanhus oli innossaan pysähtynyt Eeron eteen ja alleviivasi sanojaan kaikenmoisilla käsien liikkeillä.

— Otaksukaamme nyt, että positivistisesti, perin tieteellisellä pohjalla määrittelimme, kuka ihminen on . . . Te huomaatte, että palaan alkuperäiseen kysymykseemme . . . Silloinpa tunnetuista premisseistä tuskin johtuisimme toiseen päätökseen kuin n. k. materialistit: ihminen on orgaanillinen olento, eläin, jossa

ymmärrys ja järki puhetaidon ohessa vähitellen on kehittynyt nykyiseen täydellisyyteensä — toisin sanoen *Lametrie'n „l'hommemachine“* . . .

— Suokaa anteeksi, että keskeytän. Onhan olemassa monta todistusta sielun olemassa-olosta, esim. se, että ihminen voi tuntea järkähtämättömällä varmuudella, että hän on joku toinen kuin tämä näkyvä ruumis . . .

— Ne todistukset eivät ole tieteellisesti päteviä. Eksaktisen tieteen silmissä eivät kelpaa subjektiviset väitteet, kaikki pitää olla objektivisesti todistettavissa.

— Niin mutta . . .

— Mutta tässä onkin puhe psykologisista tosiseikoista. Aivan oikein, siinä sen näette: ilmiöt kuuluvat toiseen kategoriaan. Luonnontiede sinään ei voi vastata kysymykseen, kuka ihminen on, koska se vielä ei ole tutkinut kaikkia ihmisen olemukseen kuuluvia ilmiöitä. Tämän totuuden on uudempi psykologia älyynyt.

Professori käveli taas edes takaisin lattialla.

— Jos olen oikein käsittänyt todistelunne, sanoi Eero, — on siis mahdoton vielä päättää, voiko ihminen päästä totuuden tietoon?

— Tjaa . . . eipä juuri niinkään. Näyttää sängen otaksuttavalta, että kerran saavutamme täydellisen tiedon siitä, kuka ihminen on. Niinkuin jo sanoin, on ihmisen olemuksessa monta puolta, jotka vielä ovat tutkimukselta salassa, mutta muutamat niistä tuntuvat juuri meidän päivinäimme joutuvan tieteellisen tutkimuksen alaisiksi.

— Saanko kysyä, mitkä?

— Oletteko kuullut hypnotismista?

— Olenhan.

— No, siinä ilmenee ihmisen tahto täydellisenä ruumiin herrana eikä omansa, vaan toisen. Mutta löytyy vielä hausempia ilmiöitä, esim. klärvoajansin eli selvänäköisyyden . . .

— Niistä en ole mitään kuullut.

— Hm, niitä ei vielä yleisesti tunneta eikä edes tunnusteta . . . Te olisitte esim. klärvoajanti, jos nyt voisitte sanoa, mitä tällä hetkellä tapahtuu esim. Ruotsin kuninkaan hovissa . . .

— Mutta kuinka se olisi mahdollista! huudahti Eero hämmästyen.

— Tjaa, otaksukaamme, että ihmisellä on sielu, joka voi funktsioneerata ruumiista riippumatta . . .

— Olisiko se mahdollista! sanoi Eero vieläkin kerran ja tunsu samalla jonkinmoista sisäistä riemua.

— Minä näin kerran Parisissa semmoisen fenomenin.

— Todellako?

— Nainen, joka oli vaivutettu hypnoottiseen letargiaan, teki yksityiskohtia myöten selkoa eräästä

haaksirikosta, joka samana hetkenä tapahtui Englannin kanalissa, ja mainitsi myös paitsi laivan nimeä, että kolme henkeä hukkuu. Seuraavana päivänä oli uutinen onnettomuudesta lehdissä, ja kun pelastuneitten kertomus julaistiin, oli se sanasta sanaan yhtäpitävä klärvoajantin selonteon kanssa.

- Mutta sehän oli ihme!
- Miksi ihme? Sillä voi olla kylläkin luonnollinen selityksensä.
- Niin, niin, mutta olisiko ihmisellä todella noin suuria kehityksen mahdollisuuksia!
- Miksei.
- Mutta sittenhän esim. Kristuksenkin ihmetyöt ovat voineet tapahtua ja olla järjellisesti selitettävissä.
- Kyllä kai, sanoi vanhus vakavasti ja katseli Eeroon.

Eero kallisti päänsä alas ja loi katseensa maahan. Hänen mielikuvituksensa oli äkkiä rikastunut uusilla aineksilla ja loihti esiin näköalan toisensa perästä. Hänen ajatuksensa joutuikin niin vilkkaaseen toimintaan, että oikein rupesi pelottamaan. Sentähden hän pudisti päältään nuo uudet mielikuvat ja koetti muistella, minkätähden tänne oli tullut: sai kun saikin kiinni langan päästä ja kysäisi loppupäätökseksi:

- Mikä siis on teidän mielestänne ihmiselämä?
- Se on totuuden etsiskelyä, vastasi filosofi harvaan, — aikojen kuluessa ihminen vähitellen täyttää tuota kreikkalaisen viisaan käskyä: *gnōti se auton*.

Niin, lausui Eero miettiväisenä.

Ja kun hän tunsu, ettei tahtonut kuulla enempää, hän teki lähtöä ja sanoi:

- Herra professori, teidän hyvyttenne on ollut suuri minua kohtaan. En tahdo teitä enää häiritä, mutta suvaitkaa, että kiitollisuuden osotteeksi ilmaisen teille nimeni.

Silloin ensi kerran levisi hymy ankaran filosofinkin huulille ja hän ojensi Eerolle kätensä, kun tämä esitteli itsensä.

- Te olette totuutta rakastava ja rehellinen nuorukainen, lausui professori jäähyväisiksi, — ja jos toiste tahdotte käydä puheillani, olette tervetullut.

Pois oli haihtunut Eeron mielestä kaikki muisto siitä, että hän oli saanut seista oven suussa koko keskustelun ajan. Hänen sydämensä oli täyttynyt rakkaudella tuota omituista, mutta herttaista vanhusta kohtaan, ja poistuessaan filosofin kodista hän ajatteli:

„Jos maailma olisi katsellut tätä kohtaustamme, se olisi nauranut. Mutta minä en naura; tuo vanha „originali“ kohteli minua kuin ihmistä.“

Ja hän tiesi, ettei hän ajattelijajukkoa koskaan unohtaisi.

II.

Kadulle tultuaan hän katseli kelloa. Se oli vastikään täyttänyt seitsemän. „Vielähän olisi hyvääkin aikaa mennä pastorin luo“, hän tuumasi itsekseen. Pastori F., jonka edessä hän oli käynyt rippikoulu, oli nimittäin toinen niistä henkilöistä, joita hän pyhiinvaelluksellaan oli päättänyt käydä tapaamassa, ja vaikka hän äsken oli mielestä unohtunut, ilmestyi hän nyt äkkiä muistiin takaisin.

„Vaan mitäpä oikeastaan siellä teen? Kyllähän minä pastorin ajatukset tiedän. Parasta kun tästä rupean kotiin tallustamaan“, hän sitten tuumiskeli. Pastorin asunto oli kuitenkin samanne päin kuin asema, joten kysymys saattoi jäädä avonaiseksikin.

Kulkiessaan Eero koetti selvittää ajatuksiaan ja saada varmaa käsitystä siitä, mitä filosofin luona oli oppinut. Heti silloin muistui mieleen tuo ihmeellinen kertomus parisilaisesta klärvoajantista, ja taas syttyi sieluun omituinen riemun ja onnellisuuden tunne, kun välkähti silmiin, mitä kehityksen aarteita ihmisen tulevaisuudella oli kätkössä.

Ikäänkuin vaistomaisesti Eero uskoi tapauksen todellisuuteen. Oli hän usein kuullut puhuttavan „aavistuksista“ eli kuten ranskalaisella nimellä sanottiin „pressentiments“, jopa „aaveistakin“ ja „unista“, ja oli hän itekin semmoista kokenut, mutta ei hän ollut niistä sen enempää välittänyt, ei ne mitään olleetkaan professorin kertoman kokemuksen rinnalla. Nepä nyt kuitenkin saivat uuden valaistuksen ja muodostuivat itse ennustuksiksi ja lupauksiksi siitä, miksikä ihminen vielä voisi kehittyä. „Onhan paljon enemmän musikalaisia ihmisiä, kuin on soittoniekkoja ja säveltäjiä! Niin, musikalaisia ihmisiä on aina — soitto surusta syntynyt, murehista muovaeltu —, mutta taiteilijoita ilmestyy silloin, kun olosuhteet ovat suopeita. Miksei samasta syystä tuo meidän silmissämme niin ihmeellinen parisitar voisi olla yksi niitä meidän oloissamme vielä harvinaisia näkyniekkoja, jotka vain ovat huippuunsa kehittäneet sitä taitoa, mikä joka ihmisessä piilee sielun salasoppeloissa?“ Semmoinen johtopäätös ei ollut Eeron mielestä luonnonoton, koska hän ylipäänsä tahtoi omistaa ihmiselle äärimäiset kehityksen mahdollisuudet ja uskoi, että kuka tahansa olojen ja oman tahdon myötävaikuttaessa saattaisi kehkeytyä miltei ihanteelliseen täydellisyyteen.

Nämä tuumailut tuottivat jonkunlaisen tyyneyden takaisin Eeron mieleen, sillä olivathan ne välillisessä yhteydessä sen pääkysymyksen kanssa, joka oli Eeron ajanut „pyhiinvaellukselleen“; ne vahvistivat hänen vanhaa uskoansa siihen, että ihminen on maailmassa henkisesti kehittyäkseen; uutuudellaan ne viehättivät häntä, saivat mielikuvituksen liikkeelle ja houkuttelivat ihan huomaamatta ajatuksen pois tarkan ja tunnollisen arvostelun ankeista aisoista. Hän kiintyi tuulentupüinsa kuin lapsi leikkiin.

Hän oli siihen määrään mietteisiinsä vaipuneena, ettei huomannut pientä, sävyisää miestä, joka tulla tassutteli häntä vastaan asemasillalla ja koko olennollaan selvästi ilmaisi, että oli tuttava ja oikeastaan hyväkin. He olivat juuri toisiaan sivuuttamaisillaan, kun vastaantulija rohkaisihe ja puoliääneen virkkoi:

— Hyvää iltaa!

Eero säpsähti ja nyt vasta hoksasi tutun henkilön ja ystävällisesti hymyillen tervehti, kättä tarjoten:

— Ai, Valénihan se on. Hyvää iltaa. Minä kun en yhtään nähnyt . . .

— Niin, minä ajattelin, että jos en häiritse, ehkä herra Eerolla on muuta miettimistä.

— Mitäs vielä . . . Pitäisihän muuten minullakin olla silmät päässä, mutta jos vain ulkona käydessäni vaivun ajatuksiin, niin . . .

- Junassako nyt on mentävä jonnekin?
- Junaan tästä nousen, vastasi Eero ja lisäsi itsekseen: „pastorin luona käyminen siis jäi“.
- Jaha, niin, vissiin maalle kotiin?
- Kotiin niin.

Molemmat kulkivat nyt vieretysten asemasillalla. Valéni oli Eeron enon „hoviräätäli“ ja hänen kädestään olivat Eeronkin vaatteet moniaina vuosina lähteneet. Heidän tuttavuutensa oli siis vanhaa alkua ja jonkinlainen ystävyysuhde oli aikojen kuluessa „pruuvattaessa“ muodostunut keski-iässä olevan hyväntahtoisen ja puheliaan räätälin ja avomielisen nuorukaisen välille.

- Vaan mistä Valéni tietää, että minä maalla asun? hoksautti Eero kysymään.

— No, kuulinhan sen jo talvella, kun hovineuvokselle uusi frakki laitettiin valtiopäiviä varten. Tietysti minä heti kysäisin, että missä se Eero herra nyt ollee, kun ei yhtään näkynyt pruuvailtaessa. „Maalle se on muuttanut“, sanoi hovineuvos, „lähelle kaupunkia rauhassa työskennelläkseen“. — „Vai niin“, minä sanoin, „niinhän ne nuoret nykyaikana näkyy pitävän maaoloista enemmän kuin kaupungin elämästä . . .“

— Eivät läheskään kaikki, keskeytti Eero hymyillen, osaksi Valénin johtopäätökselle, osaksi enonsa kekseliäälle selitykselle: rauhassa työskennelläkseen.

— No eivät kaikki, ei, ei, hätäili räätäli, ikäänkuin olisi pelännyt loukanneensa kumppaniaan, — vaan joko tuo oli kolmas soitto?

- Eikö lie ollut . . . johan kuuluu vihellyskin! Hyvästi sitten.
- Minun on myös mentävä maalle!

Samalla Valéni kiipesi kolmannen luokan vaunun sillalle, ja Eero oli heti perässä.

Kun he olivat päässeet sisään ja istuneet tyhjään nurkkaan, Eero kysyi:

- Minnekkä te matkustatte?
- Tuonne L-n asemalle minä vain. Lähdän veljeäni katsomaan ja hänen perhettään.
- Vai veljeänne katsomaan. Hänhän on työmiehenä R-n tehtaalla?
- O-on.

Antaessaan nämä vastaukset pieni, vilkas räätäli kävi totisen ja huolestuneen näköiseksi. Eero tämän havaitsi ja kysyi uteliaasti:

- No, kuinka hänen asiansa ovat?
- Onpahan nuo . . . taitaa ne olla vähän huonosti tätä nykyä.

Ja huomattaessaan Eeron kysyvän katseen, hän selitti:

— Miehet kun ovat tehneet työlakon. Eivät näet saaneet palkkaansa korotetuksi kymmenellä pennillä päivän päälle, vaikkei se heidän palkkansa mikään isonen ole. Muutamilla on markka viisikymmentä, toisilla kaksi tai puolikolmatta markkaa päivässä, mutta eihän se tahdo riittää, kun on perhe elätettävänä, useinkin kolme, neljä lasta ja vaimo, ja kaikki ruoka-aineet on ostettava . . .

— Luonnollista. Ja nyt ovat siis tehneet työlakon, mutta millä lailla tulevat toimeen?

— Sehän se on, valitti räätäli päätään puistaltaen. — Eihän työmiehellä säästöjä ole. Millä hän niitä kokoisi? Nälkä se on silmäin edessä, kun lakon tekee.

— Nälkääkö teidän veljenne nyt kärsii perheineen . . .?

— Kärsii kai kuin muutkin . . . ja sitte vielä on uhattu häätää kaikki maantielle — tehtaan huoneissa kun asuvat — elleivät pian lakkaa niskottelemasta.

— Maantielle?

— Maantielle niin, vaimot, lapset, huonekalut ja kaikki . . . Mikko veljeni, joka on sosialisti kiireestä kantapähän ja vähän noin niinkuin heidän johtaja, hän kai joutuu ensimmäisenä herrojen vihan uhriksi . . .

— No, mutta eihän herroilla voi olla oikeutta semmoista tehdä, arveli Eero kauhuissaan.

— Mikäs siinä on rikkaan oikeutta estämässä! . . . Suokaa anteeksi . . .

— Ei mitään anteeksi, Valéni. En ole rikas enkä herra . . . Mutta en kumminkaan saata uskoa, että työnantajat niin julmia olisivat.

— Jospa eivät olisi. Sitä minä pelkään ja kauhistun, kun kälyni on vastikään synnyttänyt lapsen . . . Sentähden olenkin sinne menossa, että tuon hänet vaikka meille, jos niin on.

He istuivat hetken ääneti, ja sitten Eero sanoi äkkiä:

— Minä seuraan mukana.

Valéni heitti Eeroon kummastelevan silmäyksen, mutta ei virkkanut mitään. Kumpikaan heistä ei tuntenut puhelemisen halua, kun mieli oli täynnä surullisia ajatuksia, ja niin he olivat loppumatkan melkein ääneti. Eero oli jonkinmoisessa jännityksessä, niin että matka tuntui hänestä pitkältä, vaikkei se sitä ollutkaan. Vihdoin juna pysähtyi toivotulla asemalla, ja Eero ja Valéni kiiruhtivat ulos.

Räätäli kääntyi kulkemaan oikealle, ja Eero seurasi sivulla, silloin tällöin kiirehdellen vauhtia.

— Ilma on sentään lämmin näin kesäiseen aikaan, arveli vanhempi mies ja työnsi lakkinsa takaraivalle. — Melkein sitä yölläkin tarkenisi ulkona.

— Ei toki vielä. Ovat ne yöt vielä kylmiä.

— Ja sairaalle varsinkin olisivat . . . Tuossa jo näkyy tehtaan savutorvi.

— No, sittenhän kohta ollaan perillä.

— Tuon mutkan takana.

Kohta perästä astui näkyviin tehtaan pitkä ja matalahko, punainen tiilirakennus korkeine pyöreine savutorvineen, ja siellä täällä harvaksi hakatussa männikössä haamottivat työmiesten harmaat, laudottamattomat asunnot. Jotakin oli tekeillä, sillä paljon ihmisiä oli liikkeellä talojen ympärillä, ja kuta lähemmäksi Eero ja Valéni joutuivat, sitä kuuluvammaksi kasvoi melu ja huuto, joka kansan joukosta lähti.

— Herra Jesus, kunhan eivät vain liene panneet uhkaustaan toimeen, huudahti räätäli äkkiä, — mitä muuten noin huutavat ja parkuvat? Katsokaa, herra Eero, eikö nuo ole sotamiehiä tuossa? No jo on hukka perinyt . . .

— Olisiko mahdollista!

Eerolla ei ollut niin tarkka silmä kuin Valénilla, mutta hän lisäsi vauhtinsa juoksuksi. Yhä selvemmin erottivat korvat räihinän seasta kaikenmoisia valitushuutoja, kiroilemisia ja lasten itkua. Ja paikalle päästyään hän huomasi ja ymmärsi, että Valéni ei ollut erehtynyt, vaan että hänen pahimmatkin aavistuksensa olivat toteutuneet.

Elleivät talot olisi seisoneet ehjinä ja mykkinä paikoillaan, olisi voinut luulla, että suuri tulipalo oli pelottanut asujaimia tavaroitaan pelastamaan. Kaikki oli kuin baabelin hävityksessä. Ylt'ympäri pihamaita seisoi kasoittain huonekaluja, sänkyjä ja pöytiä, tuoleja ja piironkeja, mitkä minkin näköisinä, vanhoja ja uusia, toiset ehjinä, toiset vahingoittuneina ja rikkinäisinä; ja toisaalla sotamiehet kantoivat yhä uusia kaluja ulos talojen avonaisista ovista. Vanhemmat vaimot katselivat tätä menoa, seisten tavarainsa luona, valittaen ja käsiään vääntäen; pienet lapset riippuivat kiinni äiteinsä helmoista, itkivät ja parkuivat. Nuoremmat naiset rukoilivat sotamiehiä, koettivatpa puoliväkisin estää heitä ryöstötoimessaan, mutta saivat vastaukseksi kirouksia ja hävyttömyyksiä. Työmiehiä ei näkynyt paljon: joku perheenisä, jota vaimonsa itkien ja rukoillen esti väkivoimalla kostamasta tuhon tekijöille . . .

Tätä kaikkea nähdessään ja kuullessaan Eeron sydän täyttyi omituisella hämmästyksen ja vihan sekaisella tunteella. Hän hämmästyi ihmissydämen kovuutta, joka saattoi mennä näin pitkälle, ja hän vihasi . . .

Hän katsahti ympärilleen, mutta ei nähnyt Valénia, joka oli kadonnut omille teilleen. Hän kääntyi silloin erään likellä seisovan vaimon puoleen ja kysyi tältä:

— Missä miehet ovat, kun ei niitä yhtään näy?

— Kokouksessa ovat kaikki, vastasi vaimo, joka näytti kuuluvan katsojien joukkoon. — Ei suinkaan muuten tällaisista tapahtuisikaan.

— Pitäisi viedä miehille sana. Tämähän on kerrassaan kuulumatonta!

Eero lähti astumaan eteenpäin puitten, ihmisten ja huonekalujen lomitse. Kurjuutta kaikkialla. Muutamalla sängynlaidalla istui vanha eukko tutiseva pää käden varassa; silmät tuijottivat maahan ja huulet jupisivat jotakin itsekseen. Sivuttaessaan Eero oli erottavanaan sanat: „Totisesti sanon minä teille: tämä kaikki on tuleva tämän sukukunnan päälle. Katso, teidän huoneenne jätetään teille autioksi . . . Jaa, jaa, mutta joka kestää loppuun asti, se tulee pelastetuksi.“

Yhtäkkiä Eero seisahtui kuin naulattu, sillä se näky, joka kohtasi hänen silmiään, sai veren suonissa hyytymään. Muutamasta asunnosta kantoi paraikaa neljä virkapukuista miestä ulos vuodetta, jolla makasi nuorehko ja sievä, mutta kalpea ja kärsivännäköinen vaimo, pieni, vastasyntynyt lapsi rinnallaan. Pienokainen huusi minkä jaksoi, ja äiti oli nähtävästi puoli tainnoksissa hädästä ja kauhusta. Eero ymmärsi,

että tämä oli Valénin käly, koska Valéni itse tuskissaan häärii sotamiesten ympärillä ja rukoilevasti pyyteli: „hyvät kristilliset ihmiset, älkää toki murhatko viatonta lasta ja sairasta äitiä!“ Siitä ei kumminkaan ollut apua, sillä kantajat laskivat taakkansa maahan, ja yksi niistä lausui raa'asti:

- Kuka käski lakkoa tekemään, juuri kun kakarat maailmaan laitetaan!

Parin suusta kuului tunnotonta naurua, mutta silloin Eero ei enempää sietänyt. Hän syöksyi miesten luo ja huusi:

- Kuinka te kehtaatte tehdä tämmöistä konnan työtä!

Neljä ällistynyttä naamaa katsoi häneen pitkään, ja yhden posket lensivät tulipunaisiksi. He näkivät edessään herran eivätkä heti löytäneet sopivaa vastausta. Vihdoin se, joka äsken oli leikkiä laskenut, vastasi tymeästi:

- Käsketty on.
- Hävetkää.

Miehet eivät pitkittäneet puhelua, vaan hiipivät pois työtään jatkamaan.

Eero kääntyi sairaan puoleen ja sanoi lohduttavasti:

— Rauhottukaa, hyvä vaimo, kyllä teille hankimme tyyssijan . . . Kunhan nyt saataisiin tuo pienokainen hillityksi . . .

— Jos täällä joku sen ottaisi syliinsä, lausui sairas väsyneesti, — minun rinnoistani ei lähde maitoa. Missähän se Akun Manta lienee?

— Tässä tulee, kuului tuttu ääni, ja samassa ilmestyi Valéni pulskannäköisen vaimon seuraamana. Tämä tarttui heti lapsen käsiksi ja rupesi sitä hyräillen rauhottamaan: „soo, soo, pienokaiseni, aa-aa, aa-aa, voi sitä maailman menoa, kun synnyttäjäkin pellolle viskataan, soo, soo, kullannuppuni, aa-aa, aa-aa . . .“ Lapsi vähitellen tyyntyi.

— Kuulkaa, Valéni, sanoi Eero, — meidän pitää etsiä paikka, minne teidän sairas kälyenne sopii viedä. Ettekö täällä lähellä tunne ketään?

- Jospa lähden tiedustelemaan Halikoisella, arveli toinen. — Ehkä se ottaisi, sillä kun on liika huone.
- Lähtekää, mutta joutuun.

Valéni kiiruhti tiehensä, ja Eero kääntyi taas vuoteella makaavan puoleen. Sairas avasi silmänsä ja vähän tarkasteltuaan Eeroa, kysyi:

- Kukas herra on, joka niin köyhästä huolen pitää?

Eero hytkähti, mutta sai kyynelät silmiinsä. Tietämättään hän vastasi:

- Samarialainen.
- Samarialainen, toisti vaimo hiljaa ja ummistui silmänsä. Sitten avasi ne taas ja rupesi vaikeroimaan:

— Voi, voi, minä pyysin niin Mikkoa ja rukoilin, etteivät nyt lakkoa tekisi. „Kärsitään mielummin“, sanoin, „kärsitään vaikka mitä, kun minulla on niin pahoja aavistuksia“. Näin semmoista unta . . .

— Tyyntä sinäkin nyt, Tilta, keskeytti toinen vaimo, — katso, johan lapsesikin nukkuu.

— Jos koettaisitte tekin nukahtaa, kehotti Eero, — ilma on suopea, eikä ole kylmettymisen vaaraa.

Toisten tällä lailla lohdutellessa sairas vihdoin tyyntyi ja vaiken, joskaan ei lie nukkunut. Käyttäen tilaisuutta hyväkseen vieras vaimo huokasi puoliääneen: „kaikkea ihmisen pitää kokea“ ja kysyi uteliaasti Eerolta:

— Mistäpäin herra on tänne osunut?

Eero oli juuri selittämässä, kun räätäli palasi kolmen miehen kanssa.

— Tässä sitä nyt tullaan, hän esitteli. — Halikoinen lupasi ottaa, niinkuin arvasin.

Miehet ilmaisivat tunteitaan harmin ja säälin sanoilla ja Valéni neljäntenä kävivät vuoteeseen käsiksi, nostivat hartioilleen ja läksivät kulkemaan, Eeron ja vieraan vaimon seuraamina, Halikoisen taloa kohti. Kaikki katsoivat heihin säälien ja uteliaasti, kun he kulkivat ohitse, ja monen suusta kuului myötätuntoinen valitus. Eero tunsu mielensä masentuneeksi.

Matka ei ollut pitkä, ja miehet jaksoivat kantaa taakkansa perille asti. Siellä oli Halikoisen emäntä vastassa ja siunaili:

— No voi, kaikkea sitä näkee, voi, tätä synnillistä sukukuntaa, tuokaa nyt tänne kamariin kantamuksenne, minä näytän tietä.

Miehet laskivat taakkansa maahan kantaakseen huoneeseen käsillään. Kun he katosivat ovesta sisään, seurasi vieras vaimo, lapsi sylissä, heti perässä. Mutta Eero jäi ulos odottamaan. Hän arveli, että Valéni palaisi takaisin, ja silloin hän jättäisi tälle hyvästi, sillä kauvemmin hän ei jaksanut täällä viipyä.

Hetken perästä Valéni tulikin ja kysyi arastellen:

— Eikö herra Eero käy taloon?

— En, kiitoksia, vastasi Eero, — olen niin masentunut kaikesta tästä kurjuudesta, etten jaksakaan enempää nähdä. Tämä tuntuu minusta niin luonnottomalta, en oikein käsitä, että tällaisesta saattaa tapahtua . . . ja kun sitten vielä ei yhtään voi auttaa. Sanotteko, että kaikki nämä ihmiset muun lisäksi vielä kärsivät nälkääkin? . . . Eikö heitä millään lailla auteta? Onhan Suomessa paljon ihmisiä, jotka eivät kärsi nälkää?

— No kyllä heitä koetetaan auttaa. Onhan niitä rahankeräyslistoja liikkeellä, ja niistä sitä apua lähteekin, kun mikä antaa kymmenen penniä, mikä viisikolmatta, ja onhan joku yksinään eläjä antanut markankin . . . joukollisten on pahempi . . .

— Käännyttäkö siis vain työmiesten puoleen apua pyytäen?

— Työmiesten parhaasta päästä . . . Ei sitä juuri kehtaa herrojen luokse . . . On kuulemma sentään vallasihmisetkin antaneet muutamille kerääjille?

— Onko Valéni käynyt keräämässä?

— En ole vielä joutanut. Mutta nythän sitä täytyy, vaikka työnsä kesken jättäisi.

— Lähtekää nyt sitten enonikin luokse.

— Luuletteko, että hän . . . ?

— Kyllä tätini antaa. Kääntykää hänen puoleensa. Ja jotta teidän keräyksenne alkaisi hyvillä enteillä, niin suotte kai, että minäkin jätän, mitä minulla on?

Tätä sanoessaan Eero kaiveli kukkaroa housuntaskustaan. Räätäli hämmästyti ja ilostui, ja hänen pienet, vilkkaat kasvonsa kävivät odottavan totisiksi.

— Kas tässä, sanoi Eero ja kaatoi samassa kukkaronsa sisällyksen Valénin avonaiseen kämmeneen. Tämä jäi silmät suurina tuijottamaan rahojen paljouteen. Ei se niin paljon ollut, kymmenen markan seteli ja muutamia hopearahoja, mutta Valénista siinä oli liiaksikin.

— Eihän nyt toki, hän vihdoin sai sanotuksi, — mitä herra . . . ottakaa nyt pois edes tuo seteli . . .

Eero tunki kiivastuvansa aivan aiheettomasti.

— No mutta Valéni, itsehan tiedätte, kuinka suuri hätä tässä on! Luuletteko minua sudeksi, että tuon kurjan setelin takia . . .

Valéni liikutti huuliaan, muttei syntynyt sanoja. Sen sijasta ilmestyi kaksi kirkasta kyyneltä silmäkulmiin.

Silloin suli Eeronkin sydäimestä kiihotus, hän kääntyi äkkiä ympäri ja kiiruhti pois maantielle. Valéni jäi katsomaan Eeron jälkeen, silmät vesissä; pyyhkäisi niitä takinhihalla, huokasi syvään ja lähti tallustamaan taloon.

Mutta Eero riensi asemalle. Hän riensi pois tuon kauhun läheisyydestä, saadakseen miettiä rauhassa, niinkuin hänen tapansa oli. Hänen mielensä oli täynnä niitä kurjuuden kuvia, joita hän oli nähnyt, ja hänestä tuntui, että noitten ihmisten kärsimykset olivat hänen omia kärsimyksiään, mutta samalla hän tunsikin, kuinka heikko, viheliäinen ja kykenemätön hän itse oli; ja hän aivan kuin häpesi, ettei kuulunut niiden kärsiväin joukkoon.

Ajatukset tulivat hänen päällensä.

„Tässä minä käyn miettimässä, mikä elämä on, ja vieressäni tapahtuu eläville ihmisille tämmöistä . . . Tiedemiehet etsivät totuutta ja keksivät luonnonlakeja ja kemiallisia affiniteettejä ja asuvat hienosti ja mukavasti sisustetuissa huoneissa ja syövät herkullisia ruokia; filosofit punnitsevat johtopäätöksiä tarkoin ja rakentelevat tiedemiesten keksimäin totuuksien pohjalle loogillisia ja älykkäitä maailmankatsomuksiaan — ja vieressä tapahtuu tämmöistä. Eikä ole ketään, joka totuutta tunnustaisi ja huutaisi ääneen: emmekö näe, me rikkaat ja oppineet ja mahtavat, ettei kansa enää jaksakaan kantaa? Emmekö näe, ettei meidän kulttuuristamme tulisi mitään, ellei kansa meitä ylläpitäisi, elättäisi meitä, ruokkisi, vaatettaisi ja rakentaisi meille lämpimiä asuinsijoja? Emmekö näe, että olemme kansalle kiitollisuuden velassa niinkuin lapset vanhemmilleen? Emmekö näe sitä ääretöntä valhetta ja vääryyttä, joka katsantokannastamme silmiin pistää, kun kutsumme hikeensä uupuvia työmiehiä niskottelijoiksi ja ajamme pellolle heidän vaimonsa ja lapsensa — ja samalla pistämme suuhumme ne leivänpalat, jotka he ovat työllään hankkineet?

„Ja minäkin kuulun näiden vallanpitäjien joukkoon, minussakin riehuu yläluokkalaisten intohimot . . .

olen itsekäs, kunnianhimoinen, pelkuri . . . olen surrut kirjani kohtaloa, olen surrut ystäväni kadottamista, olen epäillyt totuutta — epäillyt, epäillyt . . .“

Hänen sydämensä nyyhkytti. Se nyyhkytti omaa pienuuttaan . . .

Mutta kotiin tultuaan hän tyyntyi. Hän istui salin ikkunan ääreen ja katseli auringon rientoa maille. Ja aivan kuin eräänä ehtoonä viikkoja sitten, tapahtui hänen sisässään eriskummainen herämys, vaikka se nyt tuli selvempänä ja mahtavampana kuin silloin. Koko voimallaan hänen sielunsa nousi, pudisti päältään sokeuden ja itsekkyyden kahleet, ja lumena sulii sydäimestä alakuloisuus ja epäilykset.

„Voi minua sokeata, joka unohdin uskoni sinuun, ihanteeseeni, Jumalaani! Joka rupesin epäilemään itseni pettämiseksi koko tähänastista elämääni, vääriksi niitä tekojani, jotka juuri olivat lähteneet uskosta . . .

„Voi minua, joka heikkoudessani kävin ihmisten luokse oppimaan ja kysymään neuvoa, ihmisten, jotka ovat kompastuneet elämän tielle, kävin heidän, heikkojen luokse oppimaan, vaikka sinä, minun ihanteeni, minun vahvuuteni kallio olet minulle kasvosi näyttänyt ja minua kerran opettanut . . . Sinä suuri rakkaus, että vielä minua omaksesi tunnustit ja lähetit minut sinne, missä silmäni aukenivat! . . .“

Aivan kuin hänen sielullaan olisi ollut monta silmää, hän yhdellä kertaa näki viime aikain tapahtumat, mutta näki ne uudelta kannalta ja osasi niitä arvostella.

„Rakkautta me ihmiset kaipaamme, rakkautta on liian vähän meidän sieluissamme . . . Ja kuitenkin rakkaus on koko elämän salaisuus ja ihmissielun pyhin esikoisoikeus.“

Hän näki, kuinka kaukana hänkin oli rakkauden ihanteesta, siitä elämästä, joka on täydellisesti vihitty ihmiskunnan palvelukselle, siitä elämästä, jossa surua ei ole, vaan jonka riemu on rakkaus. Voimallisemmin kuin koskaan hänen sielunsa rukoili: „anna minun kulkea sitä tietä, joka luoksesi vie, sinä maailman rakkaus“. Ja silloin oli aivan kuin hänen rukoustaansa olisi kuultu.

Oli hän satoja kertoja tuntenut innostusta ja inspiratsionia, oli hänellä erityinen taitokin puhaltua liekkiin sitä hurmeen hehkua, joka aina kyti hänen sielussaan, mutta näin nousevan päivänvalon, näin aukenevan äärettömyyden tapaisena ja samalla niin hiljaisena, niin rauhaisana, niin suurena kuin se nyt tuli, ei innostus ennen ollut tullut. Taivaisesta kodistaan astui ihanne alas, ja ottaen asuntonsa hänen sieluunsa, se ojensi hänelle elämän avaimet ja maailman valtikan. Hän tunsii sydämensä sykkivän koko ihmiskunnassa. Hän tunsii, että hengessä ihmiset ovat yhtä, ettei mikään häntä erottanut ystävistään eikä omaisistaan eikä kenestä, jota hän halusi nähdä. Kaikki olivat hänen luonaan, hymyilivät hänelle, ymmärsivät häntä, ja hän puhui heille sielusta sieluun . . .

Ja vaikka hän tiesi, että tämä oli hetkellistä, että huomenna hän taas olisi Eero, heikko ihminen, joka pyrki ja ponnisti, joka ihmisten tavalla iloitsi ja suri, ei hän tällä hetkellä osannut muuta kuin riemuuta ihmishengen salaisesta kuninkuudesta.

III.

Aamulla herätessään Eerolle selveni, että hän tänä päivänä lähtee pastorin luo. „En lähde kysymään, mitä elämä on, vaan mitä papisto sanoo semmoisesta tapauksesta kuin tämä lakkojuttu on . . . Vedän pastorin tilille ja panen kovalle.“

Heti noustuaan hän matkusti kaupunkiin.

Pastori F. asui vähän matkan päässä asemalta ison kivimuurin toisessa kerroksessa, joka muistutti Eeron mieleen ensimmäisen professorin asuntoa. Hän sai soittaa parikin kertaa, ennenkuin unelias palvelustyttö tuli aukaisemaan.

— Onko pastori F. kotona?

— Jahka minä katson, vastasi tyttö, peräytyi pari askelta ja katsahti avonaisesta ovesta viereiseen huoneeseen. — Juu, kyllä se näkyy olevan, mutta sillä on vieras luonaan . . .

— Vai niin, ehkä sitten poistun. Tuo vieras viipynee kauvankin?

— Ei, herra on hyvä ja käy saliin vain odottamaan. Kyllä se eukko sieltä pian lähtee . . . Ei se ole kuin semmoinen eukko vain, joka käy itseään ripittämässä eli mitä tehnee . . .

Tämän selitti tyttö äänellä ja tavalla, jonka piti ilmaista, että hän oli toisella kannalla ja ymmärsi herroja, semmoisia kuin esimerkiksi Eero.

Eero ei sanonut mitään, noudatti vain neuvoa ja astui saliin. Siinä ei ollut ketään ja hän istui pinkovieteriselle tuolille oven luo.

Sali oli sisustettu tavalliseen mauttomaan herrastyyliin. Punaisella plyyhillä päällystetyt mustat pietarilaiset huonekalut — nähtävästi uudet — seista röhöttivät pitkin seinä ja keskellä lattiata. Oven luona oli piano ja vastapäätä sitä toisella puolen huonetta mustankiiltävä harmonio. Pöytiä oli isompia ja pienempiä ympyräisiä ja yksi neliskulmainen hyllypöytä, ja niillä albumeja ja lamppuja.

„Näinhän tämä uskonnon palvelija asuu kuin mikäkin ruhtinas“, ajatteli Eero odottaessaan ja ympäristöä tarkastaessaan. „Ja kuitenkin hän sanoo uskovansa, että tämä maailma on surunlaakso ja tämä elämä koetuksen aika, että ken täällä murehtii, hän siellä ylhäällä iloitsee . . . Kumma, etteivät papit itse välitä siitä haudantakaisesta ilosta.“

Jo kuului äänekkäämpää keskustelua toisesta huoneesta ja kohta perästä kahden hengen askelet eteisestä; sitten hyvästijätöt ja pastorin vakuuttavat: „kyllä minä toimitan, juu, kyllä minä toimitan“, jonka jälkeen ulko-ovi avattiin ja suljettiin. Ja vihdoinkin, kiertäen työhuoneensa kautta, pastori ilmestyi sisäovesta saliin.

— Hyvää huomenta, hyvää huomenta! hän tervehti tuttavallisen kohteliaasti, kun näki vanhan rippilapsensa astuvan vastaansa. — Hauska nähdä herra * * ia, mitenkä kuuluu?

— Kiitoksia, vastasi Eero lyhyesti heidän kätellessään. — Häiritseenkö?

— Ette suinkaan. Käykää istumaan, vaan ei tuonne oven suuhun, tulkaa tänne ylemmäs, olkaa hyvä.

He istuivat molemmat pastorin viittauksesta epämuokaviin nojatuoleihin. Pastori F. oli vilkas, ystävällinen, terveen ja hyväntahtoisen näköinen ihminen, oikea kaupunkilaispappi, joka on perehtynyt olemaan mitä erilaisimpien henkilöiden parissa. Hän oli muuten kelpo mies, yleisesti arvossa pidetty, etsitty ja kiitetty. Kun Eero jäi miettimään, mistä hän alkaisi, rupesi pastori, aivan kuin hän kauvan olisi odottanut tätä kohtausta, puhumaan ja sanoi:

— Olen kerrassaan iloinen, että tulitte minua katsomaan. Neljä, viisi vuotta onkin jo kulunut siitä, kun kävitte edessäni rippikoulua. Sillä ajalla olette ehtineet paljon miettiä — nuoret kehittyvät paljon suuremmalla vauhdilla kuin me vanhat — ja olette tietysti monessakin asiassa aivan toista mieltä kuin silloin . . . Onpa huhuiltu, että te juuri seisoisitte tuon nimimerkin Z:n takana, joka on tšekäläisiin lehtiin kirjoitettu noita ankaria hyökkäyksiä kirkkoa ja yhteiskuntaa vastaan. Minä olen noita kirjoituksia suurella huvilla lukenut ja löytänyt niistä hengen, joka rehellisesti pyrkii totuuteen, vaikkei se sitä vielä ole nähnyt kaikessa loistossaan Kristuksen personassa. Ja olenkin ajatellut, että jos te se olette, niin tahtoisinpa mielelläni kanssanne jutella, koska tunnen teitä kohtaan jonkinmoista rippis-isän velvollisuutta. Vaan ehkä olenkin erehtynyt?

— Ette suinkaan, herra pastori, vastasi Eero, joka ei voinut olla mieltymättä pastorin rohkeaan avoimuuteen. — Ja minä puolestani olen iloisesti hämmästynyt, että heti heittäyditte *in medias res*, sillä sitä varten minäkin juuri tänne tulin.

— No sepä oivallista! Mikä aavistus minulla lie ollut, että oikein olen teitä odotellut.

— Vai niin? . . . Muuten en tullut juuri kirjoitusteni johdosta, vaan tehdäkseen teille eräitä kysymyksiä, jotka erityisesti kiinnittävät huomiotani tällä hetkellä, ja toivoakseni ette pahastu suoraa kieltäni?

— En suinkaan, en suinkaan, siitä olkaa vakuutettu. Olen hyvin utelias.

Eero oli hetken ääneti ja kysyi sitten yhtäkkiä:

— Mikä on papin velvollisuus?

Näkyi, ettei pastori tämmöistä kysymystä aavistanut. Hän hytkähti, ja leikkisä ilme katosi hänen kasvoiltaan. Kuitenkin hän vastasi melkein empimättä entisellä kohteliaan tyyneellä äänellään:

— Luterilainen pappi, josta arvaan teidän nyt puhuvan, on seurakuntansa opettaja, sen kristillisen elämän, tapojen ja siveyden valvoja. Hänen pitää aina olla valmis lohduttamaan, auttamaan ja neuvomaan Jumalan sanalla, kun missä häntä vain tarvitaan. Näin teoriassa. Tietysti hänen käytännössä on vaikea — suuren seurakunnan holhoojana — pitää kaikkia jäseniä silmällä.

— Onko hän siis rikasten vaiko köyhäin pappi?

— Ei rikasten eikä köyhäin, vaan molempain. Hän on ihmisten opettaja, vastasi pastori vähän kummeksuen.

— Hän siis ei ole rikasten imartelija ja köyhäin sortaja? kysyi Eero purevasti.

Toinen punastui loukkauksesta ja sanoi papillisella maltilla:

— Minä en ymmärrä kysymystänne. Eihän seurakunnan papilla ole mitään tekemistä maallisten asiain kanssa.

- Eikö? . . . No mitä se merkitsee, että hän on ihmisten, sekä rikasten että köyhäin, opettaja?
- Johan sen sanoin. Hän on sanan saarnaaja ja selittäjä sekä kristillisen elämän ja siveyden ja kristillisten tapojen valvoja, eikä siinä tehdä eroa ihmisten kesken.
- Hyvä. Tahdon siis kysyä: mikä on kristillinen elämä? . . . Pyydän, älkää luetelko minulle dogmaattisen siveysopin eri pykälää, vaan sanokaa lyhyesti ja ytimekkäästi, mikä teidän mielestänne kristillinen elämä on?
- Minulla ei ole siitä mitään muuta mielipidettä kuin meidän luterilaisella kirkollammekaan.
- Entäs sen?
- Pitäisihän teidän kristittyinä se tietämän.
- Mooseksen kymmenen käskyä?
- Nekin . . .
- Niin, niin, mutta yhdellä sanalla, intti Eero. — Mitä kuolleista käskyistä!
- Kyllähän meidän herramme Jeesus on ne yhdistänyt yhdeksikin käskyksi, kun hän sanoi opetuslapsilleen: „rakasta Herraa sinun Jumalaasi kaikesta sielustasi ja kaikesta mielestäsi ja lähimmäistäsi niinkuin itseäsi“. Kristillisen elämän perussävel on rakkaus Jumalaan ja siitä seuraava lähimmäisrakkaus.

Eero ei puhunut tovin aikaan sanaakaan. Ensin hän tuijotti pastoriin ällistyneenä, sitten laskeutui katseensa maahan. Hän hämmästytti pastorin uhkarohkeata tunnustusta, joka äkkiä asetti kristillisen kirkon omituiseen valoon, ja hän häpesi — vaikkei itseään. Mutta samalla hän tunsi rohkeuden syttyvän sielussaan, nousi, tunteensa valtaamana, ja lausui, katsoen pastoria surullisesti silmiin:

— Te tunnustatte siis, että kristinopin ydin on lähimmäisrakkaus! Ettekö silloin huomaa, missä valheessa me vaellamme? Jo se, että on köyhiä ja rikkaita vieretysten maailmassa, jo se, että te asutte täällä seurakunnan opettajana neljässä, viidessä muhkeasti sisustetussa huoneessa, kun vähän matkaa teidän ovestanne on ihmisiä kymmenittäin sullottuna yhteen ahtaaseen, likaiseen, epämiellyttävään suojaan, jo se, että elävä ihminen saattaa nääntyä nälkään, suruun, vankeuteen näissä teidän kristillisissä yhteiskunnissanne — jo se antaa pakanalle, jommoiseksi minä olen itseäni lukenut, oudon käsityksen teidän kristillisestä intelligenssistänne — puhumattakaan rakkaudesta. Oi pastori, ettehän te saata minun sanojani vääriksi todistaa! Ja ajatelkaa: on tehtaan työmiehiä, jotka pitkän päivän perästä väsyneinä ja voimattomina palaavat matalaan, vähäiseen kotiinsa syömään niukkaa illallistaan lukuisan, nälkäisen perheensä seurassa —; kun he pyytävät kymmenen pennin korotusta päiväpalkkaansa, jotta he pienokaisilleen voisivat antaa ravitsevampaa ruokaa, ja kun he epätoivossaan tekevät työlakon, silloin heille kylmästi nauretaan ja mietitään, millä keinoin voitaisiin rangaista heidän hävyttöntä uppiniskaisuuttaan, ja sitten toimitetaan poliisit ja sotamiehet häätämään vaimoja ja parkuvia lapsia ulos maantielle, ja huonekalut ja tavarat kannetaan pihalle . . . Minä kysyn, herra pastori, onko tämä kristillistä? Minä en välitä siitä, kellä on oikein tai väärin — niitä käsitteitä saattaa väänellä sinne tänne tuulen mukaan —, vaan minä kysyn: onko tämä lähimmäisrakkautta? Ja te, herra pastori, ja teidän kanssanne kaikki muut kirkonmiehet, te ette nosta kättäkään, te istutte lämpimissä suojissanne, te mietitte ensi sunnuntaista saarnaa helvetin tuskista ja taivaan iloista ettekä välitä siitä, että täällä maan päällä teidän ympärillänne on helvetti täydessä liekissä — vaikka tämä maailma voisi olla korkea ja kaunis kuin sininen taivas! Te valvotte kristillistä elämää, sanotte, mutta minä sanon teille: te ette valvo rikkaiden elämää, ja miksikä? Siksi että itse kuulutte ylhäisöön.

Jos Eeron puhe olisi ollut kiivasta, olisi pastori voinut suuttua ja kukatiesi hyvinkin äkkiä lopettaa koko keskustelun. Mutta paitsi sitä, että pastoriin arvo vaati häneltä viisautta ja malttia, ilmeni nuorukaisen sanoissa ja äänenpainossa niin syvä suru, että kokenut ihmistuntija katsoi parhaaksi jättää aivan kuin huomaamatta Eeron personallisia viittauksia ja pysytellä asiallisessa keskustelussa.

Eero istuutui tuoliinsa, ja kyynärpää sivutuen varassa hän nojasi päätään käteen.

Pastori katkasi äänettömyyden ja virkkoi:

— Rakas herra * *, te olette jalo nuorukainen ja sanoissanne on paljon perää, surulla me papitkin katsomme sitä vääryyttä, joka monessa kohdin vielä vallitsee maailmassa, mutta kyllä te liottelettekin ja katsotte asioita liian synkältä kannalta . . .

— Ah, herra pastori, ettekö koskaan ole tuntenut kärsimystä, kalvavaa tuskaa, kun noin saatatte puhua, että muka liottelen?

— Kyllä, kyllä, olen tietenkin. Mutta mitä sitten tahdotte, että me kirkon ja uskon palvelijat tekisimme? Maailma on kova, sen sydäntä ei ole helppo heltyyttää . . . Ja sitäpaitsi — te olette vielä nuori ja kokematon — eihän rakkaus, veljesrakkaus syty ihmisen sydämeen ilman muuta! Ei se sinne tule ilman Jumalan armoa; rakkaus Jumalaan on ensimmäinen ehto. Ja kun ei Jumalan armoa uskossa vastaanoteta, kun langetaan pois oikeasta uskosta, kun käännytään maailmalliseen pakanuuteen — mistä sitten se rakkaus voisi syntyä? Niin, tässä kohden voisin moittia teitäkin: tekin olette niitä, jotka horjutatte kirkon perustuksia ja vähennätte uskon arvoa kansan silmissä.

— Mikä se usko on?

Eero sai osakseen moittivan silmäyksen.

— Se on usko Jumalan armoon Jeesuksessa Kristuksessa, lapsellinen usko, joka ei kysy, ei epäile, ei nurku.

— Tässä olemme eri mieltä, sanoi Eero vakavasti. — Minä en ymmärrä semmoista uskoa. Luulen saaneeni Jumalalta järkenikin enkä tiedä muuta apuneuvoa totuuteen pyrkiessäni. Järkeni on minulle pyhä ja siihen luotan ehdottomasti . . . Mutta jättäkäämme tämä. Meidän ei tarvitse syventyä teologisiin väittelyihin. Nyt olikin puhe kristillisestä elämästä. Te sanotte, että sen tunnussanana on rakkaus, mutta lisäätte, että rakkaus tulee uskon kautta. Minä luulen, että rakkaus asuu ihmisen sydämessä ja on siinä herätettävä. No olkoon miten hyvänsä, pääasia on, että teidän keinonne herättää tuo rakkaus on jokin, jota te kutsutte uskoksi. Minä sanon, että löytyy toinen keino.

— Mikä? kysyi pastori epäillen, mutta samalla hiukan pelästyen.

— Elävä esimerkki. Jos yhdessä ihmisessä se rakkaus on elävä, niin hän sen sytyttää muissakin.

Pastori ei vastannut mitään, ja Eero jatkoi:

— Jos te, herra pastori, jättäisitte tämän upean kotinne, tulisitte köyhäksi, halveksituksi, hylätyksi, mutta samalla saarnaisitte sitä oikeata, suurta, kaikkiihuraavaa rakkautta, ja jos teidän sielunne ja mielenne ja henkenne palaisi sitä ääretöntä lempeä, mikä ihmissydämen pohjassa kytee, oi silloin te tekisitte suuren työn, silloin olisitte siunattu ihminen, todellinen Jumalan lähettäjä maan päällä.

Pastorin tähänastinen maltillinen ja ystävällinen käytös oli antanut Eerolle rohkeutta puhua suunsa

puhtaaksi. Mutta nyt näkyi, että hän oli jännittänyt joutua liaksi. Pastori teki liikkeen ikäänkuin keskeyttäkseen Eeron lausetta, mutta kuunteli itseänsä hilliten loppuun saakka. Vaan silloin hän puuttui puhumaan, ja hänen äänensä vapisi ristiriitaisista tunteista, vaikka hän koetti sanoa sanottavansa tyyneesti.

— Te menette liian pitkälle, herra, te menette aivan liian pitkälle . . . Olen jo tovin aikaa huomannut, että te menette liian pitkälle . . . Muistakaa, minä olen vanha, kokenut mies, olen pappi, joka olen joutunut tekemisiin mitä erilaisimpien ihmisten kanssa ja nähnyt elämää kaikilta sen puolilta, ja te olette nuori, innokas, hyvään pyrkivä niinkuin kaikki nuoret, mutta kokematon, äärimäisyyksiin ja liiallisuuksiin menevä niinkuin kaikki nuoret . . . Muistakaa se. Te olisitte voinut tulla minun luokseni neuvoa kysymään, kysymään vanhalta uskonnonopettajalta neuvoa, mutta että tulette minua personallisesti tuomitsemaan, se ei sovi, hyvä herra, se ei sovi . . .

Eero hämmästytti kovin tästä äkkinäisestä käänteestä, jota hän ei ollut odottanut. Pelästyneenä hän kavahti seisaalle eikä tiennyt mitä sanoa.

Pastori F. tämän havaitsi ja jatkoi maltillisemmin:

— Teidän mielestänne minun pitäisi jättää tämä kotini ja ruveta köyhäksi . . . No, älkää luulko, että minä mikään rikas olen . . . Mutta te tahdotte siis, että minä syöksyisin vaimoni ja lapseni kurjuuteen — juuri siihen kurjuuteen, josta olemme puhuneet ja joka teidän samoin kuin minunkin mielestäni on huutava epäkohta yhteiskunnallisissa oloissamme! Ettekö huomaa, että tämä on hullua, järjetöntä? Mitä sitten on koko meidän sivistyksemme ja kulttuurimme, jos meidän tulisi noin vain tallata se jalkojemme alle ja taas ruveta raakalaisiksi ja metsän asujaimiksi! Mitä! . . . Ei, hyvä herra, säilyttäkää tuommoiset puheet ymmärtämättömille ja haaveilijoille, mutta älkää tuoko niitä ihmisten ilmoille . . .

Eerossa heräsi äkkiä sääli pastoria kohtaan. Hän ei tiennyt, mistä se tuli, mutta pastorin äänessä ja ulkomuodossa ilmeni paljon suurempi epävarmuus kuin hänen sanoissaan. Ja juuri tuo pastorin sisällinen epävarmuus lisäsi monikertaisesti Eeron varmuuden. „Täällä minulla ei ole enää mitään tekemistä“, hän sanoi itselleen, ja ääneen hän lausui:

— Te olette minua väärin käsittäneet, hyvä pastori. Ei tarkotukseni ollut teitä tuomita eikä teitä loukata . . . Mutta sen sanoitte oikein, että minä en ajatellut en sivistystämme enkä kulttuuriamme. En niitä ajatellut, sillä paljon korkeampi on minusta rakkaus — se lähimmäisrakkaus, jonka te myönsitte olevan kristinuskon ytimen . . .

Hän katsahti vielä kerran pastorin kasvoihin, joista mitä ristiriitaisimmat tunteet puhuivat epäämätöntä kieltään, virkkoi sitten hiljaisella äänellä „hyvästi“ ja kääntyi verkalleen kulkemaan huoneesta ulos, pastorin häntä seuraamatta . . .

Raskaalla mielellä Eero asteli kadun käytävää pitkin. Hän tiesi kyllä, että hänellä oli oikein, että totuus oli hänen puolellaan, mutta mitä se auttoi? Ei se auttanut maailmaa ja sen kärsiviä ihmisiä rahtuakaan. Uskonnonpalvelijat, kirkkokin asettui korkeinta totuutta vastaan. Ne ihmiset, jotka ymmärsivät ja myönsivät, olivat ilman tahtoa, ilman tarmoa . . . Ei ole ketään, joka mitään uskaltaisi.

Ja silloin muistui mieleen oma elämä. „Olenhan minä kumminkin koettanut, mutta maailma ei minusta huoli . . . Olen lausunut ajatukseni ja kirjottanut ne paperille muille iloksi ja hyödyksi, mutta kukaan ei niistä välitä . . .

„Oi minun Jumalani, mitä sinä oikeastaan minusta tahdot? Illalla tunsin itseni voimakkaaksi, nyt hapuilen taas kuin saamaton lapsi . . .“

Äkkiä hänen sydämensä täyttyi ystäviensä kaipuulla ja tuhannennen kerran kyseli: miksi te minut

hylkäsitte, Aarno ja Tuomo?

Mutta siinä tuokiossa tuli vastaus aivan kuin iskemällä: „sinä et rakastanut heitä kylliksi . . . sinä et näyttänyt heille esimerkkiä . . . Miksi et asettunut heidän kannalleen, miksi et alottanut siitä, josta heidän olisi pitänyt alottaa?“

Ja vaikka tämä ajatus ensi silmänräpäyksessä oli jähmetyttävä, helpotti heti seuraava ajatus: „mutta niin ollen, minä sen vielä voin tehdä ja voittaa ystäväni takaisin!“ Ja hänen silmiinsä kuvastui elämä, joka oli niin yksinkertainen, niin helppo, niin puhdas, että kaikkien pitäisi ymmärtää, että siinä on totuus, ja että ystävätkin sen houkuttelemina kääntyisivät takaisin maailman teiltä.

Kulkiessaan erään kaksikerroksisen kivimuurin ohi Eeron silmä sattui oven syrjässä olevaan messinkiseen nimilevyyn, johon oli kaiverrettu sanat: „F. G., kustantaja“. Hän seisahtui sitä katselemaan, sillä tämä oli juuri se kustantaja, jolle hän oli käsikirjotuksensa lähettänyt, sittenkun edellinen kustannusliike oli sen hylännyt, ja kummallinen ajatus juolahti päähän. „Mitähän, jos käyn tuolla tiedustelemassa kirjani nykyistä kohtaloa — voinhan tuoda sen sieltä samalla pois, jos . . .“

Tuumasta toimeen. Eero pujahti ovesta sisään. Kustantaja asui itse samassa huoneustossa, jossa hänen toimistonsa sijaitsi, ja Eeroa käskettiin astumaan salintapaiseen sisähuoneeseen, jossa kustantaja — keski-ikäinen mies, jonka soikeissa, parrakkaissa kasvoissa oli tuota epämääräistä oppineen ja liikemiehen sivistynyttä kaksoisilmettä — vastaanotti hänet istuen pöydän vieressä nähtävästi sairastuolissa. Tuttu paperitukko oli Eeron hämmästykseksi pöydällä.

— Suokaa anteeksi, etten voi nousta, pyysi sairas kohteliaasti heidän kätellessään — ilkeä leinin kohtaaus sitoo minut nykyisin tuoliin . . . Painakaa puuta, olkaa hyvä.

Ja Eeron istuttua vastapäätä seisovaan nojatuoliin, kustantaja lisäsi:

— Te olette siis jo saanut kirjeeni?

Tämä odottamaton kysymys sai Eeron kalpenemaan pelosta.

— En minä ole mitään kirjettä saanut . . . tulin tänne aivan sattumalta . . .

Kustantaja hymyili.

— Sepä oivallinen sattuma, kirjoitin juuri tänä aamuna — ja tuskinpa kirje olisi luoksenne ehtinytkään — kirjoitin ja pyysin, että kävisitte luonani yhteisissä asioissamme.

Eero näytti yhä kuin puusta pudonneelta, jonka tähden toinen jatkoi uudella hymyilyllä, puoleksi kysyvästi:

— Te siis ette vielä tiedäkkään, että minä olen päättänyt kustannuksellani julkaista esikoisenne „Nuorukaisen mietelmiä?“

Eeron oli vaikea toipua hämmästyksestään. Tämä kummallinen, onnellinen uutinen tuli niin äkkiä kaikkien synkkien ja murheellisten kokemusten ja ajatusten päälle, ettei hän tiennyt sinne eikä tänne eikä heti voinut uskoa uuteen onneensa.

— Oikeinko todella? hän kysyi miltei kuiskaten — aiotteko todella ottaa teokseni?

— Kyllä kaiketi. Te näytätte kovin hämmästyneeltä?

- Suokaa anteeksi, minä . . . minä tulin niin iloiseksi.

Kustantaja teki ystävällisen kädenliikkeen.

— Kirjanne lukeminen on tuottanut minulle nautintoa, hän sanoi, — olen vakuutettu, että yleisö tulee siitä pitämään . . . se tahtoo sanoa: lukemaan sitä, sillä kyllä se arvatenkin herättää myös vastarintaa. Tämä on ensimmäisiä laatuaan meillä — ja tietäähän, mikä kohtalo semmoisten osaksi tulee . . .

Tämän sanottuaan hän katsahti syrjään ja tuli miettivän näköiseksi. Itse asiassa hän viisaana miehenä oli ottanut selkoa Eeron sanomalehtiin kirjottelusta ja tiesi, että sitä oli suurella kiintymyksellä seurattu, jota seikkaa hän kirjaa uloslaskettaessa päätti käyttää hyväkseen tavalla tai toisella.

Mutta Eeron sydämeen virtasi tulvimalla riemun ja kiitollisuuden tunne. Maailma muuttui äkkiä kuin uudeksi. Nyt oli hänenkin työnsä tunnustettu ja annettu arvo hänen ponnistuksilleen. Tämä oli aivan kuin viittaus kohtalolta, että hänen työnsä oli hyödyllinen ja tarpeen, että hän yhä jatkaisi samalla tiellä. „Ja kunpa täten edes hiukkasen taidan lieventää ihmisten huolia ja murheita!“

Kustantaja taas puhui:

- Nytpä tahtoisin tietää teiltä, herra **, paljonko vaaditte tekijäpalkkiota?

Eero ei ollut tätä yhtään ajatellut, ja hänen miettiessään toinen jatkoi:

- Kirjanne tulee noin kahdeksan, yhdeksän painoarkin kokoinen.
- Olisikohan kolme sataa markkaa liikaa?

Kustantajan katsanto ilmaisi, että hänelle on yhdentekevä, onko se liikaakin, ja hän vastasi vakavasti:

- Maksan siis kolme sataa markkaa ensimmäisestä painoksesta.

Eero oli vähällä huudahtaa: „te olette ihmeellisen hyvä!“ mutta hän hillitsi itsensä ja sanoi, vaikka hiukan epävarmalla äänellä:

- Olen varsin tyytyväinen.

Kun hän tämän perästä teki lähtöä, kysyi tuo uusi ystävä:

- Teidän osotteenne on vastedeskin sama, että tiedän lähettää korehtureja?

Ja hän lisäsi hyvästiä jätettäessä:

- Palkkionne suoritetaan sitten, kun teos on valmiiksi painettuna.

Eero poistui.

„Olisi ehkä antanut viisikin sataa, jos olisin pyytänyt“, oli hänen ensimmäinen ajatuksensa kadulle tullessaan. „Mutta hyvä, etten sitä tehnyt. Työni on kyllä maksettu kolmella sadalla.“

Olo tuntui niin iloiselle ja kevyelle, että mieli teki jakaa sitä onnea toisillekin. Silloin juolahti päähän, ettei hän moneen päivään ollut käynyt enonsa luona, ja aivan kuin itsestään askelet suuntausivat vanhaa

kotia kohti.

Oli vielä niin varhainen aamu, ettei hovineuvos ollut lähtenyt virastoonsa. Molemmat vanhukset olivat kotosalla ja istuivat aamiaispöydässä. Riemulla ja rakkaudella he tervehtivät poikaansa ja käskivät mukanaan syömään. Eero totteli mielihyvällä, koska nälkä tuntui suolia kopistavan.

— Täällä meillä on sinusta jo puhuttu tänä aamuna, ilmotti hovineuvos, ennenkuin Eero ehti kertoa omista asioistaan. — Olemme saaneet sinulta terveisetkin, joista kiitämme.

Eero ei hoksannut, mitä tarkotettiin, vaan katsoi kysyvästi enoonsa.

Täti tuli hänelle avuksi:

— Valéni on käynyt täällä — sinun kehotuksestasi, niinkuin hän sanoi — ja kertonut meille eilisistä hommistanne.

Eeron ajatukset kääntyivät äkkiä viitottuun suuntaan.

— Vai niin, hän sanoi, — aivan oikein, käskin minä Valénia tulemaan tänne . . . No, ja sinä täti, sinä annoit hänelle, mitä hän pyysi?

— Kuinkas muuten? . . . Vaikka olemmehan jo Kaarlon kanssa kirjottaneet nimemme toiseen listaan samaa tarkotusta varten.

— Niinkö!?

— Ymmärräthän sinä, sanoi hovineuvos tynesti, — ettemme missään tapauksessa olisi kieltäneet apuamme, kun kerran sinä olit rekomendeerannut, sillä muunlainen käytös olisi osottanut, ettemme sinuun luota. Mutta tässä erityisessä tapauksessa annoimme mielellämme, kuten jo tädiltäsi kuulit.

— Onhan sääli noita raukkoja, jotka kärsivät puutetta, lisäsi täti puolestaan.

Eero ajatteli itsekseen, että sittenkin on rakkautta enemmän maailmassa kuin hän oli luullut, ja kysyi innolla:

— Te siis hyväksytte lakkolaisia ja olette heidän puolellaan? Sinäkin, eno?

— Et näy suuria ajattelevan meidän ihmisrakkaudestamme, vastasi hänen enonsa omituisesti hymyillen. — Muuten sinun kysymyksesi on umpimähkään tehty. Emme suinkaan ole lakkolaisten puolella, sillä minä tunnen erään yhtiön jäsenistä ja tiedän, että heidän afäriinsä tätä nykyä ovat sillä kannalla, etteivät saata korottaa työmiesten palkkoja . . . Semmoisessa asiassa on kysymys kymmenistä tuhansista markoista vuodessa . . . Toiselta puolen kaikilla ihmisillä on oikeus — työmiehillä kuin muillakin — koettaa parantaa aineellista asemaansa . . . hätätilassa pakkokeinoillakin.

Eero oli huomaavinaan enonsa sanoissa enemmän myötätuntoa kärsiviä kohtaan kuin tämä itse tahtoi tunnustaa, ja hän päätti sentähden olla väittämättä vastaan. Muistipa omat sanansa pastorille, että oikeuden käsitettä saattaa väännellä sinne tänne tuulen mukaan.

Hän nyökäytti päätään ja lausui vakavasti:

— Tietysti asialla on kaksi puolta, ja voihan työnantajiakin ymmärtää. Se oli minusta kumminkin väärin, että rupesivat sotamiesten avulla häätämään perheitä maantielle . . .

Eero katsoi tätiinsä tätä sanoessaan.

- Niin, niin, myönsi täti, — se oli rumasti tehty, julmasti menetelty.
- Voipi, olla, virkkoi hovineuvos lyhyesti ja pyysi vaimoltaan teetä lisää.

Eero ymmärsi, että oli kylliksi puhuttu yhdestä aineesta, eikä itsekään tuntenut halua jatkaa. Hän päätti sen sijaan käyttää tilaisuutta hyväkseen ja tokaisi:

- Täti ja eno, ette nyt yhtään arvaa, miksikä tänne tulin oikeastaan!
- Onko mitään erityistä? innostui täti. — Luulin vain, että tulit meitä katsomaan, kun et moneen päivään . . .
- Niin, niin, mutta on minulla uutinenkin.
- Se on varmaan iloinen, koska näytät niin onnelliselta?
- Tulin teille suoraan kustantajani luota.

Hovineuvos heristi korviaan.

- Kustantajasi? hän kysäisi erityisellä äänenpainolla. — Onko kirjoituksesi löytänyt armon herra F. G:n silmien edessä?
- Onpa kuin onkin! huudahti Eero, katsoen voiton riemulla kasvattivanhempiinsa.
- Onnittelten, onnittelten, sanoi hänen enonsa, nähtävästi liikutettuna ja heitti merkitsevän katseen puolisoonsa. Eero ei tätä katsetta ymmärtänyt, mutta tädille se puhui: „muistatko, Linda, mitä silloin sanoin, että kyllä Eerosta vielä mies tulee?“

Täti hymyili äidillisen hymyn ja lausui puoleksi leikillä, puoleksi totuudessa:

- Sinä siis taidat olla kirjailija nyt, Eero, ja me muut ihmiset häivymme vallan mitättömiksi sinun rinnallasi?
- Älähän nyt toki! huomautti Eero ensin leikillisesti, mutta muuttui heti totiseksi ja lisäsi: — en ole siksi pyrkinyt, ja vaikka olisinkin, niin enhän nyt vielä ole puolivälissäkään tunnustettu kirjailija.
- Et, et, myönsi hovineuvos vakavasti, — mutta alku on kumminkin tehty, ja alku aina hankala . . . Vaan kuules, poika, ethän vielä ole maininnut, paljonko saat kirjailijapalkkiota?
- Arvaappas, eno, hän antoi minun itse määrätä, mitä tahdon, ja kun summan mainitsin, hän suostui muitta mutkitta.

- Entä summa?
- Kolme sataa markkaa ensimmäisestä painoksesta.
- Yhy.

Täti, joka oli tarkasti seurannut keskustelua, kysyi vähän huolestuneesti:

— Olikohan se vain kylliksi maksettu, Eero, niin paljosta työstäsi?

— Kylliksi? Mutta ajattele, täti, enhän minä kuluta kuin muutamia kymmeniä markkoja kuukaudessa, eikä tuon kirjani kirjoittamiseen ole kulunut kuin viisi, kuusi kuukautta. Olenhan sitä paitsi ehtinyt tehdä muutakin työtä — olen koko ajan elänyt työlläni.

— Niin, niin, sen tiedämme, myönsi täti, ja hänen katseensa kirkastui, — et sinä paljon vaadi, Eero.

— On kolmessakin sadassa markassa työstä palkkaa, lausui hovineuvos päättävästi, — eikä alottelijalle makseta paljon millään uralla.

Tähän päättyi keskustelu, sillä syönti oli lopetettu ja noustiin pöydästä. Eero vietti vielä puolen tuntia tätinsä seurassa ja jätti hyvästi samalla kertaa, kun hänen enonsa lähti virastoonsa. Eeron saattaessa enoaan, tämä neuvoi nuorukaista seuraavaan tapaan:

— Kirjottelethan paraikaa uutta teosta?

— Kirjottelen.

— Jos se valmistuisikin, älä kannä sitä kenenkään kustantajan luo, ennenkuin on täydelleen ratkaistu esikoisesi kohtalo. Vasta sitten on aika arvioida, mitä siitä uudesta sopii pyytää.

— Tietysti en, eikä se niin pian valmistukkaan.

— Niin, niin, tahdoin vain huomauttaa, sanoi hovineuvos ja pyörähti virastonsa ovesta sisälle.

Eero tunsu outoa kiitollisuutta. Enonsa sanat liikuttivat häntä; niistä puhui aavistamaton rakkaus, huolenpito ja luottamus. Oli aivan kuin tuo ennen niin ankara ja kova mies olisi sanonut: „olet sinä minun kelpo poikani sentään“.

„Ihmiset ovat pohjaltaan hyviä“, oli Eeron ajatus, kun hän lähti kulkemaan asemalle.

IV.

Kului muutama päivä tavallisessa työssä. Tuli sitten sunnuntai, jolloin Eeronkin kynä lepäsi kotelossaan. Poutaa oli kestänyt jo toista viikkoa ja yhä taivas helotteli kirkkaan sinisenä ja aurinko paahtoi täydeltä terältä. Näin aamusella oli sentään vilpoinen, ja Eero päätti tehdä pitkän kävelyn. Kuistin rappusilla hyppäsi Roland vastaan iloisesti tervehtien, ja sitten lähdettiin yhdessä.

Maantiellä kulkiessaan Eero mietti, kuinka paljon selvyyttä ja varmaa sisältöä hänen elämäänsä oli ilmaantunut viime kuluneina päivinä. Ainakin toistaiseksi hänen kohtalonsa oli ratkaistu; hän saisi tehdä sitä työtä, jota hän rakasti. „Minä luulen, että jokainen ihminen voisi päästä semmoiseen selvyYTEEN! Pitäisi vain kysyä itseltään: mikä on elämä? eli oikeammin: mitä minun on tässä elämässä tekeminen? niin kyllä tulisi vastaus.

„Tietysti ei saa kysyä niinkuin tiedemiehet, jotka antavat koko elämän käsitteelle aivan oudon ja mielivaltaisesti keksityn merkityksen, josta sitten johtuvat semmoisiin hullunkurisiin päätöksiin, kuin että elämä on kemiallinen prosessi — ikäänkuin tämä ajatteleva, tunteva, itkevä ja iloitseva minuuteni olisi mikään mekanisten ja molekylääristen voimain aikaansaama ja yhtäkaikki kuolemaa, s. o. niitten hajoamista vastustava yksikolmattavuotias hallusinatsioni!

„Ei saa myöskään kysyä liian syvämietteisten filosofien tapaan, jotka niin unohtuvat ajattelemaan elämän metafysillisistä alkuperästä, että kerrassaan sivuuttavat itse pääkysymyksen, mikä elämä on. Eivät he kumminkaan joudu sen kummempiin johtopäätöksiin kuin että elämän alku ja juuri on joko tuo suuri „tietämätön“ taikka tuo suuri „tiedoton“.

„Vaun pitää kysyä sillä lailla kuin jokainen järjellinen ihminen itsestään kysyy, aivan yksinkertaisesti ja käytännöllisesti: mitä varten olen minä olemassa, mitä minun on tekeminen tämän maan päällä?

„Silloin tulee vastauskin itsestään, ja jos ei se olisikaan aivan sama joka ihmiselle, on se kumminkin juuri se vastaus, jota itsekukin kysyjä tarvitsee.“

„Mutta jos ei nyt minun kirjailijahommastani sittenkään tulisi mitään?“ ajatteli hän samassa. „Jos osottautuisikin, etten siihen kykene, etten siihen työhön ole kutsuttu, ettei se ole minua varten — mitä sitten? Kadottaisiko elämäni sisällyksensä?“

Hän seisahtui ja oli hetken hengittämättä. Sitten levisi hymy hänen huulilleen ja hän sanoi:

„Ei koskaan enää. Kirjottaminen voi olla elämäni ulkonainen toimi — sen toimena voi olla jotakin muutakin. Elämäni sisällyksesi olet Sinä, ihanteeni ja Jumalani, Sinä, joka olet rakkaus kaikkiin ihmisiin. Sinua palvella voin muullakin lailla. Sinä käsket ja minä täytän.“

Yhtäkkiä hän tunsi, että tuommoinen ajatus kuin „minä olen kirjailija“, jota hän aina olikin välttänyt, voi olla sokaiseva kiusaus, paula, johon voi kietoutua, ellei ole varoillaan. Eihän kukaan sisäisesti saata olla muuta kuin ihminen! Voihan olla niitä, jotka luulevat, mikä, että hän on kreivi tai virkamies, mikä, että hän on tilanomistaja tai suutari tai kuningas, mikä, että hän on soittoniekka tai kerjäläinen, mutta ilmeisesti ne pettävät itsensä, sillä kaikki ovat ihmisiä.

„Tahtoisinpa sentähden lisätä äskeiseen ajatukseeni, että kaikki ihmiset, kun kysyvät kohtalolta, mitä he ovat ja mitä varten he ovat syntyneet, saavatkin saman vastauksen sisäisesti . . .

„He oppivat Sinua tuntemaan, Jumala, joka olet rakkaus ja äärettömyys.“

Linnut visertelivät tuoksuavassa metsässä, ja Eero kuunteli nautinnolla niiden maksutonta musiikkia. Ja vaikka se oli vanha ja jokaisen runoilijan tekemä havainto, niin se oli yhtä uusi kuin tuorein totuus, että nämä linnut laulelivat ylistystä elämän antajalle — „eli elämälle, niinkuin minä tahtoisin sanoa“, lisäsi Eero itseksensä. „Semmoinen pitäisi ja voisi olla ihmistenkin elämä.“

Hän oli nyt tullut tienhaaralle, ja yhtäkkiä karkasi koira, iloisesti haukkuen, oikeaan pyörähtävälle syrjätielle. Kun Eero kääntyi katsomaan, mistä Roland riemastui, näki hän Jannen lähestyvän reippaalla astunnalla.

— Päivää, päivää! huusi Janne jo kaukaa, ja Eero vastasi samaten ja kiiruhti ystävää kohti.

— No eipä sinua ole pitkiin aikoihin nähty! hän sanoi, kun he iloisesti kättelivät. — Kuinka nyt voit?

— Hyvin vain, kuinka muuten! Onhan kaikki nyt niinkuin olla pitää, siitä saakka kun sain äitini suostumuksen Leenan ja minun kihloihin.

— Niin, niin, tietäähän sen.

— Mutta kuinka itse jaksat?

— Hyvin, hyvin, kuten näet.

— Eipä sinuakaan ole nähty missään!

— Missä minä liikkuisinkaan. Kävelemässä olen ja kotosalla — etenkin kotosalla . . . Niin, olenhan kaupungissakin käynyt.

— Oikein minun on ollut sinua ikävä, Eero.

— Mikset ole tullut katsomaan?

— En ole joutanut . . . Minne sinä nyt olet menossa?

— En juuri minnekkään. Olenpahan vain aamukävelyllä.

— No, sitten minä otan sinut siipieni suojaan ja vien sinut mukaani morsiameni luo.

— Morsiamesi luo?

— Niin, hänen kotiinsa — hänen vanhempainsa kotiin nimittäin, missä silloin kerran yhdessä käytiin. Et suinkaan sen koommin siellä ole ollut?

— En.

— No sen parempi, olet odotettu vieras . . . Ethän, veli kulta, Leenaakaan vielä ole nähnyt, eikä hän sinua, vaikka jo tunnetaan toisianne kuulemalta . . . Näin sunnuntaisin käymme toisiamme tapaamassa hänen kodissaan, sillä eihän sitä viikolla ehdi . . . Onhan siis päätetty, että tulet?

— Olkoon, miksen voisi tulla, päätti Eero, ja sitten pojat jatkoivat matkaa yhdessä, koira kolmantena.

Eero tarkasti mielihyvällä vierustoverinsa kaunista ja raikasta ulkomuotoa ja sanoi leikillä:

— Kylläpä näkyy tytön rakkaus ajavan punan nuoren pojan poskille.

Janne katsoi ystävänsä hymyillen silmiin, mutta ei vastannut mitään toisen huomautukseen. Sen sijaan hän iloisesti virkkoi:

— Tiedätkö, kun minä en jääkkään kotitalooni.

— Kuinka niin?

— No kun kaikki kääntyy ihan parhaaseen päin! Taidan tästä ruveta muhamettilaiseksi ja uskoa sokeasti kohtaloon!

— Kerrohan, veikkonen, tarkemmin.

— Niinkuin tiedät, olen perheessämme ainoa, joka olen antautunut maanviljelyksen alalle, ja oli ikäänkuin päätetty, että minä perin talon, kun tulen täyteen ikään . . . Mutta nyt onkin kaikki tuumat tuumittu uudestaan ja asiat muutettu perin pohjin . . .

— Anna kuulua.

— Vanhin veljistäni on ollut kauppamiehenä ja sillä alalla ansainnut vähän rahaa . . . Ajattele, kun hän yhtenä päivänä ajaa hurahuttaa kartanon pihalle ja juhlallisen näköisenä astuu ruokasaliin — me silloin juuri, äiti, siskot ja minä suurustimme. No minä heti aavistin, että mitä tästä tulee, ja äiti kovin riemastui ja muuten kaikki, sillä emme olleet moneen aikaan Kallea nähneet. Kalle onkin suora ja harvapuheinen, ja jo siellä pöydässä hän kysyy minulta: „no Janne, vieläkö sinun tekee kovin mieli päästä tämän talon isännäksi?“ Tuohon minä: „enpä ole tainnut ennenkään olla niin kovin perso sen kunnian perään“. — „Etkö?“ hän vain ihmetteli, ja minä sitten selitin, että „tämä kun oikeastaan on herraskartano enkä minä ole mikään herra, niin olen tässä tuumaillut, että olisihan tuota mieluummin jonkun pienen verotalon tai torpan omistaja“. Siihen veljeni, että „vai niin“ eikä puhunut pitkään aikaan sanaakaan. Yhtäkkiä sitten tuumii tupsahuttaa: „ehkä sinä, Janne, sitten luovuttaisit tämän talon minulle?“ Tuosta minä ilosta vavahtelin, mutta arvelin vain, että „eihän tämä minun olekkaan, tämä talo, onhan sinulla, vanhimmalla veljellä etuoikeus — niin että, kyllä kernaasti minun puolestani“. — „Se on siis päätetty asia“, sanoi veljeni vakavasti, „onkos äidillä mitään vastaansanomista?“ Vaan eipä ollut äidilläkään mitään vastaan, tuumi vain, että „sitähän se Jannekin aina on toivonut“. Veljeni selitti sitten: „äiti tietysti on tämän talon oikea omistaja, tässä onkin vain kysymys isännän johtavasta kädestä. Minä olen väsynyt kauppamiehen elämään ja aion muuttaa maalle rauhaan. Tulin silloin ajatelleeksi vanhaa kotiani ja päätin käydä katsomassa . . .“ Niin, semmoinen se oli, se juttu, lopetti Janne ja katsoi Eeroa silmiin. — Eikö se ollut merkillistä?

— Tosiaankin sallimus näkyy sinua suosivan, olet oikea onnettaren lemmikki, Janne, tuumi Eero, ja toinen myhäili mielihyvystä. — Mitä sinä siis aiot tehdä?

— Se on myös jo selvänä. Kalle auttaa minua vähän rahoilla ja minä ostan itselleni pienen verotalon tai lohkon jostakin isommasta.

— Ja sitten menet naimisiin?

— Totta kai. Ei talo emännittä tule toimeen. Ja sitten pyydän Leenan vanhempia muuttamaan meidän luoksemme. He sen kyllä tekevät.

— Entä torppa?

— Se myydään toiselle. — Appi ja anoppi jäävät ainiaaksi meille . . . He vasta hyviä ihmisiä ovat, ja tuleva appini on viisas ukko.

Eero mietti vähäisen, sitten kysäisi:

— Pyritkö tänne likiseuduille Janne?

— En sitä niin tiedä. Ei täällä taida olla oikein sopivaa paikkaa. Ei se Holisevan torppakaan ole sopiva, että sinne kotivävyksi muuttaisin. Kalle sen kyllä soisi, mutta en minä . . . Onhan se koko iso torppa, mutta ei se sentään liikoja elätä . . .

— Kuulehan, Janne, kysyi taas Eero, joka näkyi hautovan omia tuumiaan, — etkö sinä jonnekin järven rannalle . . . ?

— Järven rannalle? No miksei. Onhan järvellä hauska soutaa ja saahan järvestä kaloja. Mutta miksikä semmoista kyselet?

— Minun pälkähti päähäni mukava ajatus: jos minä sinun maallasi jossain syrjäisellä niemekkeellä saisin rakentaa itselleni pienen mökin, vastasi Eero vähän häveten.

— Voi ystäväni, sepä vasta hauskaa olisikin! huudahti Janne ja löi molemmat kämmenensä yhteen. — Oikeinko totuudessasi puhut?

— Enköhän.

— No, sitten ei auta muu kuin: järven rannalle minun pitää!

— Sinä olet liiaksikin hyvä, Janne, sanoi Eero mielissään.

— Kaikkea vielä! Siitä on minulle hupia ihan ikipäiviksi, vakuutti toinen ja löi ystävänsä olalle. — Ja siinä sinä sitten kirjottelisit?

— Niin ja laittaisin pienen puutarhan.

— Se on päätetty, sanon minä niinkuin veljenikin.

„Kuinka kummallista“, ajatteli Eero, „voisiko vielä todella niin käydä? Olisikohan se kohtalo?“ Ja kaiholla hän muisteli ystäviään Tuomoa ja Aarnoa — ja Harryakin.

Eeron ja Jannen keskustelu päättyikin nyt, sillä he olivat matkansa perillä. Puitten välistä oli jo jonkun aikaa näkynyt kiemuroiva joki ja sen toisella rannalla Holisevan torppa.

Joki teki tässä kohden mutkan ja siten syntyneellä niementapaisella sijaitti yksinäinen torppa. Maa kasvoi koivuja, leppiä, haapoja, ja pieni talo oli puoleksi peittynyt upeaan, tuuheaan lehtimajaan. Se näytti niin somalta aamuauringon paisteessa, että pojat seisahtuivat lumottuina ja Eero huomaamattaan huudahti:

— Tuohan on runoilijan koti!

Monta askelta heidän ei tarvinnut ottaa, ennenkuin joutuivat joen poikki vievän sillan luokse, jossa

heitä uusi ilon aihe oli odottamassa. Katsellen sinivirran vuolasta juoksua seisoi sillalla suorana ja solakkana nuori tyttö, puettuna vaaleaan kesäpukuun. Huivi oli valunut pääläeltä alas niskaan, ja tuuheat silkkiset suortuvat hohtivat kultaisina auringon välkkeessä.

— Leena! huudahti Janne riemuiten, ja säpsähtäen tyttö nosti katseensa ylös. Havaittuaan tulijat hän punastui ja ryhtyi heti oikomaan uppiniskaista huiviansa.

Mutta hänen sulhonsa oli jo muutamalla reippaalla hyppäyksellä kiiruhtanut tyttänsä luo, ja ennenkuin tämä osasi pahaa aavistaakkaan, oli Janne siepannut hänet syliinsä, painanut suutelon hänen otsalleen, ja nostaen hänet korkealle ilmaan vahvoilla käsivarsillaan huusi hän lähestyvälle Eerolle:

— Kas tässä se nyt on, minun aarteeni ja kalleuteni, Eero!

— Voi sinua, voi sinua! närkeästyivät tyttö häpeissään. — Päästä minut, ilkeä poika, taikka saatat minut kuolemaan häpeästä!

— Kuolemaanko? huudahti Janne yhtä iloisena. — Nythän vasta elämä alkaakin!

Samassa hän laski morsiamensa maahan, ryöstäen vielä suukon hänen kaulaltaan.

Leenalla oli kyynel silmien ripsissä ja hänen vartalonsa vapisi — ihmeen sievältä hän näyttikin — mutta Eero tarjosi hänelle kätensä ja pyysi avomielisesti:

— Janne on niin kovasti iloinen tänään, antakaa hänelle anteeksi hänen uhkarohkeutensa.

Tyttö oli hetkisen ikäänkuin kahden vaiheilla, juostako tiehensä vai jäädäkö paikoilleen, mutta sitten laski kätensä Eeron käteen, katse kainosti maahan luotuna.

— Älä nyt ole pahoillasi, Leena kulta, pyysi nöyrällä äänellä Janne, — olin vähän ylimielinen . . . Mutta kun se Eerokin on niin hyvä . . . meillä oli niin hauskaa tänne tullessa . . . ja onko se sitten väärin, että olen niin äärettömän onnellinen?

He olivat nyt kaikin kolmen kääntyneet kulkemaan sillan poikki, ja Jannen puhuttua Leena virkkoi hymyillen, ikäänkuin hän väkisinkin olisi tahtonut irtautua äskeisestä hämmingistään:

— No, jos lupaat, ettei semmoista koskaan enää tapahdu, ja jos herra pyyhkäisee tämän pois muististaan, niin lupaan minäkin unhottaa.

— Tietysti, tietysti, vakuuttivat molemmat nuorukaiset, ja rauha oli kaikkien välille rakennettu.

— Mutta missä Roland on? hoksautti Eero samassa ja kutsui koiraansa kimakalla vihellyksellä. Roland tuli täyttä laukkaa metsästä, jossa hän huvikseen oli juoksennellut, ja nyt seurasi esittelemiset ja hyväilemiset. Leena vakuutti jo ennenkin nähneensä Roland sankaria, joka ei halveksinut välistä käydä kyläilemässä.

— Vaan eivätköhän vieraat käy tupaan? Isä ja äiti ovat jo varmaan nähneet meitä, sanoi tyttö, sittenkun koira oli kylliksi tervehditty.

Neuvoa noudatettiin heti, kaarrettiin tietä myöden torpan rakennukset ja tultiin pihamaalle, joka oli joen pois päisellä puolella taloa. Kuistilla oli jo heitä vastassa Leenan isä-ukko, joka vilpittömällä sydämellisyydellä toivotti molemmat nuorukaiset tervetulleiksi.

— Nythän meille tulee oikein isoiset vieraat, hän puheli ja huusi tupaan päin: — kuules eukko, pistä pannu joutuun tulelle nyt ja kömmi tänne tervehtimään vieraitamme.

— Johan se on aikoja ollut tulella, kuului muorin ääni sisästä, ja portaille ilmestyi pieni, lihavanlainen vaimo-ihminen elävine, herttaisine silmilleen ja vilkkaine liikkeineen. Hän tervehti Eeroa kuin vanhaa tuttua ainakin, käski vieraita astumaan sisään ja saattoi heitä kamariin saakka, josta taas lähti pyörimään kahvihommilleen, Leena auttajana.

Vieraat pyydettiin kohteliaasti istumaan akkunan puolelle kamaria ja vanhus, isäntänä talossa, asettui muutamalle arkulle oven viereen. Rupesi siinä hakemaan piippuaan liivintaskustaan ja kun ei löytynyt, käväisi tuvassa ottamassa ja palasi, tupruava nysä suupielessä. Ihaillen katseli Eero seitsenkymmenvuotiaasta ukkoa, jonka koko ryhti oli nuorukaisen; ainoastaan kasvojen kurtut puhuivat elämän kokemuksista ja vanhuuden vaivoista. Sekä ukolla että hänen vaimollaan oli silmäkulmissa omituiset rypyt, jotka ikäänkuin loivat valoa heidän kasvoilleen ja antoivat niille erityisesti ystävällisen ilmeen.

Niinkuin on tavallista, ei keskustelu alussa tahtonut oikein sujua, kun ei kukaan häirinnyt muita omilla asioillaan. Puheltiin sinne tänne ja odotettiin kahvia. Vihdoin se tulikin, emäntä tarjoten höyryävää juomaa ja Leena vehnäleipää. Kun olivat miehet saaneet, poistuivat naiset, mutta palasivat heti, oma kuppi kädessä. Siinä sitten kaikki istuivat juomassa ja emäntä tuumasi:

— Taitaa olla jo kolme viikkoa kulunut siitä, kun maisteri ensi kerran kävi meillä?

— Niin, eiköhän lie, arveli Eero ja koetti laskea.

— Kolme on, sanoi ukko vakuuttavasti, — eilen illalla umpeensa kolme.

— Sitähän minäkin, sanoi emäntä, — kyllä se mielessä pysyykin, kumma tapaus.

— Siitä onneni oikein alkoikin, sanoi Janne ja jatkoi morsiamelleen: — ja ehkä sinunkin, Leena?

— Niin, eihän sitä osannut edeltäkäsinkin aavistaa, kuinka kaikki oli sallittu käymään, puheli emäntä. — Me tässä ukon kanssa oltiin niin kovassa ahdistuksessa, kun Vipunen Sandra kävi meillä juoruilemassa Niin, arvaahan sen, Leena tuo kun on nuorin tyttäremme . . .

— Antaahan noiden asiain nyt olla ja jäädä, tuumi torppari tynesti ja nousi kuppia pöydälle laskemaan.

— Niinhän se on, kaikki on nyt hyväksi kääntynyt, myönsi hänen eukkonsa ja vaiken.

— Kuulkaaste, hyvät ystävät, puuttui Janne puheeseen, — mitä olemme tämän Eeron kanssa päättäneet.

Ja vaikka Eero iski hänelle silmää, hän jatkoi:

— Kun Leena ja minä saamme maatilkun itsellemme, niin Eero rakentaa mökin järven rannalle jonnekkain syrjäiselle niemekkeelle meidän maallemme itsensä asuttavaksi . . .

Toiset ihmettelivät, ja siitä sitten kesti kauvan jutella. Kun puhelu taas alkoi harveta, kysyi Eero:

— Ehkä minä tässä häiritsenkin? Ehkä teidän oli aikomus mennä kirkkoon?

Vanha emäntä heitti epäilevän silmäyksen Eeroon ja virkkoi, ikäänkuin vähän huolestuneena:

- Eihän sitä täältä meidän puolelta niin usein tule käytyä kirkossa.
- Vai ei ?
- Käyttekö te sitten? kysyi sievän näköinen nuori Leena, kainosti ihmetellen.

Eero ei ehtinyt vastata, ennenkuin Janne tokaisi morsiamelleen:

- Eipä sen koivet taida miestä sinne kantaa useammin kuin meidänkään meitä.

Ja nyt ukkokin sanoi vakavasti:

- Emme oikein niitä temppuja ymmärrä.
- Ettekö? ihmetteli Eero vuorostaan. — Minä olen aina luullut, että Suomen kansa on hyvin harrasta ja uskovaista, enkä ole tiennyt, että on siihenkin levinnyt uskottomuus ja vapaammat mielipiteet.

Samassa hän oivalsi sanoneensa jotakin tyhmää ja homehtunutta, mutta se oli liian myöhäistä.

Ukkovaari alkoi taas syytellä piippuaan, toimittaen kaikki temput suurimmalla tarkkuudella, ja sillä välin syntyi hänen ja Eeron kesken seuraava sananvaihto.

- Mitäs uskottomuutta maisteri tarkoittaa?
- Sitä tietysti, ettei usko Jumalaan eikä kirkonoppiin eikä ylipäänsä ole uskonnollinen.
- Onkos maisterin omasta mielestä usko Jumalaan sama kuin kirkonkäynti ja niin kutsuttuun jumalanpalvelukseen osaaottaminen?
- Ei suinkaan, myönsi Eero yhä enemmän ihmeissään ja uteliaana.
- Sitä minäkin. Onhan maisteri lukenut mies ja tietää, kuinka niiden asiain laita on. Kyllä ihminen voi olla jumalinen, vaikkei kirkossa käy eikä sitä ulkonaisilla tempuilla näytä.
- Hm, sanoi Eero, vielä varovaisena, — monen mielestä se silloin vasta onkin oikeaa uskonnollisuutta.

- Kuinka lienee. Useimmat suomalaiset käyvät kuitenkin kirkossa.

— Niin, kuinka se on selitettävissä?

— Ehkä he maisterin mielestä eivät uskokkaan Jumalaan?

— Sitä en uskalla väittää, mutta kuinka sen selitätte ?

— Olen elänyt kohta seitsemänkymmentä ajastaikaa, mutta en vielä ole tavannut ketään suomalaista — ellen lukuunota pari heikkomielistä lahkolaista Pohjanmaalla, josta olen syntyisin — en ole tavannut ketään uskovaista, joka toden teolla olisi uskonut esimerkiksi kirkon opettamaan helvettiin ja noihin tuommoisiin. Kyllähän kansa niitä oppeja ja asioita tosina pitää, se kun ei parempaa tiedä, mutta ei se niihin

usko. Kyllä kansa kirkossa käy, mutta se on vanhaa tapaa ja tottumusta vain.

- Sanotteko siis, että Suomen kansa on vapautunut kirkosta ja sen opista?
- En sitäkään. Vapautunut se ei ole, koska sille ei totuutta ilmoiteta . . . Herrat sitä itseään varten säilyttävät . . . Mutta kansa ei liioin usko niihin oppeihin.
- Tulemmeko siis sittenkin siihen johtopäätökseen, että kansa oikeastaan on ilman uskoa?

Tähän Eeron kysymykseen ukko tynesti vastasi:

- Melkein kaikki ihmiset, jotka eläissäni olen tavannut, ainakin kaikki vanhemmat ja täysikäiset, ovat hartaasti ja syvästi uskoneet ja luottaneet Jumalaan.

Hän vaikeni hetkeksi ja lisäsi sitten kysyvästi:

- Maisteri ymmärtää, mitä tarkoitan, vaikken mikään puhuja ole?
- Ymmärrän, lausui Eero hiljaa ja hänen mielensä oli täynnä kunnioitusta.

Syntyi syvä hiljaisuus, semmoinen, josta sanotaan, että „enkeli käy läpi huoneen“.

V.

Isäntä katkaisi vihdoin äänettömyyden ja lausui:

- Ehkä nuoret tahtoisivat lähteä ulos kauniiseen ilmaan?

Ja hymyillen hän lisäsi:

- Tarkotan Jannea ja Leenaa. Maisterin kanssa minä mielellään vaihtaisin pari sanaa, jos sopii.

Tämä oli kuin viittaus. Nuori pariskunta lähtikin iloisena ulos, emäntä pistäysi tupaan askaroimaan ja Eero jäi kahden kesken Leenan isän, tuon omituisen ukon, kanssa kamariin. Hän muisti, mitä viimeisen käyntinsä jälkeen oli tuntenut ja paperille pannut, ja sama syvän kunnioituksen tunne rupesi nytkin nousemaan hänen sielussaan.

Ukko tuli istumaan pöydän toiseen päähän, Jannen jättämälle paikalle, ja vedettyään pari savua piipustaan, sanoi nuorelle kumppanilleen:

- Ei maisterin pidä luulla, että olen tungetteleva, vaikka sanoin suoraan, että mielelläni puhelin kansanne.

- Älkää kutsuko minua maisteriksi, pyysi Eero keskeyttäen. — En ole mikään maisteri enkä liioin arvonimiä rakasta.

- No sitten vain teitittelen. Asia on se, että minä heti ensi näkemältä huomasin, että teissä onkin kansan miestä eikä tavallista herraa. Te usotte Jumalaa samalla lailla kuin kansakin ettekä tee eroa ihmisten välillä, vaikka kokemuksenne eivät vielä olekaan suuret.

Eero ei osannut tähän mitään vastata siinä mielentilassa, missä hän nyt oli, ja ukko jatkoi:

- Valitettavasti on yleensä olemassa niin suuri ero sivistyneen luokan ja kansan välillä, etteivät ne yhtään ymmärrä toisiansa. Minä en sentään saata lukea tätä niin paljon kansan viaksi kuin sivistyneitten, koska jälkimäisille on annettu ymmärryksen avain: tieto . . . Sivistyneet ikäänkuin pelkäävät lähestyä kansaa, pitävät sitä tyhmänä ja ilkeänä, luulevat, että jos kansalle annettaisiin tiedon pääryjä, niin se tallaisi niitä jalkojensa alle kuin siat ja vielä kääntyisi repimään antajiaan kuin koirat. Mutta suuresti he erehtyvät . . . Kyllähän puhutaan paljon kansan sivistyttämisestä, muttei siinä ole kyllin, että sitä opetetaan lukemaan ja laskemaan. Ei kaikilla ole halua eikä aikaa kylliksi, jotta itse kirjallisuuteen syventyisivät, eikä kansa sitä arvaakaan tehdä, kun luulee jo kaiken tiedon ja viisauden olevan sanottuna kirkonopissa. Kansa pitää lukua useinkin turhana ajanviettona, jopa turmelevanakin. Mutta tämä johtuu kaikki siitä, ettei sivistynyt luokka esiinny aivan vilpittömästi ja tunnusta, että niin ja niin on . . . Meillä oli äsken puhe kirkosta. Siinä tarvittaisiin perinpohjainen puhdistus ja muutos, ei ainoastaan itse laitoksessa, mutta ennen kaikkea opissa. Ei nykyinen kirkonoppi ole kristinuskoa enemmän kuin tämä tupakkisavu on elävää henkeäkään. Se ihan selvästi raamatusta näkyy, ja kyllähän sen tekin tiedätte . . . Suomen kansan henkinen elämä on aivan kuin uuvuksissa, se on pinnalta karkotettu pysyttelemään vain sydämessä ja mielessä, ja kansa ihan odottaa vapauttajaansa . . . Onhan tosin työväenliike vaikuttanut paljon hyvää, paljon, paljon, mutta siltä puuttuu yksi: henkinen suuruus.

Eero ymmärsi. Hänen sydämensä tykytti kuuluvasti ja hän olisi tahtonut langeta polvilleen tuon ukon eteen.

— Kuinka te olette noin viisas! hän huudahti.

— Mikä viisas minä olen, olenpahan oppinut hiukan ajattelemaan. Olen nähnyt yhtä ja toista ja olen lukenutkin.

— Niin, se kysymys juuri on ollut kielelläni: te olette varmaan paljonkin lukenut?

— Onhan tullut luettua yhtä ja toista. On minulla kirjojakin.

Eero heitti pikaisen silmäyksen ympäri huonetta, mutta ei nähnyt yhtään kirjaa. Ukko sen huomasi ja sanoi:

— Ei ole tullut pidettyä niitä näköksällä. Tuolla ne on minulla arkussa.

Hän osotti pään nyökäyksellä samaa vanhanaikuista, rautakiskoilla koristettua arkkua, jonka päällä äsken oli istunut, ja Eero tunsi jonkinmoista kunnioitusta tuota vanhaa kalua kohtaan.

— Teillä taitaa olla niitä oikein paljonkin? hän kysyi.

— Ehkä haluttaa katsella?

Tietysti Eeron teki mieli, ja ukko otti avaimen pöytälaatikosta, lähti aukaisemaan arkun munalukkoa sekä väänsi kannen auki.

— Tässähän ne olisivat.

Eero oli kumarassa aarre-arkun yli, ja vanhus seisoi vieressä suorana ja tyyneenä, piippuaan poltellen.

Oli siinä kirjoja paljonkin, kaikki siistinä ja hyvässä järjestyksessä. Eero ahmimalla ahmi nimen toisensa perästä ja huudahti innostuneena:

— Mutta teillähän on miltei koko suomalainen kirjallisuus!

Ukko hymyili ja vastasi:

— Kyllähän minulla se olisi, jos olisivat varat riittäneet. On sitä näidenkin takia saanut suolivyötään kiristellä.

— Ja kaunokirjallisuutta teillä on näin paljon!

— Siitä vähimmäin pidänkin. Päivärinta se on ollut minun herättäjäni . . . niinkuin monen muun, sanoi ukko vakavasti.

— Vai niin, ihmetteli Eero, — mutta mielestäni teillä on toisenlaiset ajatukset kuin Päivärinnalla . . . Hän — kuinka sanoisin — hän kunnioittaa sivistynyttä luokkaa semmoisena kuin se on . . .

— Enkö minä sitten? Kunnioitan maar tietoa missä vain sitä on, mutta ehkä tarkoitate, ettei Päivärinta puhu selvää kieltä esim. kirkonopin suhteen?

— Niin, sitähän minä tässä tavottelinkin — — —

— Lukekaa tuo „Volmari“, niin näette. Se kertomus on ikäänkuin yksi ainoa kysymys, kuka Jumala on.

— Kas, sitä en ole lukenutkaan.

— Niin. Mutta kyllähän myönnän, sanoi vanhus, — että on Minna Canth puhunut selvempää kieltä. Hän se on terävä nainen ja puhuu totuuden peittelemättä.

„Torppari-ukko Suomen intelligentimmän ja syvämietteisimmän kirjailijan ihailija!“ Eeron päähän ei voinut olla pälkähtämättä tuo vertaus, niin vieras kuin sellainen ajatus muuten hänelle olikin. Hän tarttui kirjaan, nosti arkusta ja luki „Minna Canth. Kovan onnen lapsia.“ Hän käänsi kansilehden ja luki sisäpuolelle reunaan jotakuinkin tottuneella käsialalla kirjoitetun nimen: „Väinö Honkamaa. Vuonna 1888.“

— Sekö se on nimenne? Oikea vanha viisas Väinämöinenhän sitten olettekin . . . Mutta torpan nimi on Holiseva?

— Torpan nimi, niin. Minä olen syntynyt Pohjanmaalta Honkamäen eli Honkamaan torpasta Kuusamon pitäjän L-n kylästä.

— Ja näin olette joutunut etelään ?

— Joutuuhan sitä.

Eero taas katseli kirjoja. Kalevalan kansilehden oli sisäpuolella omistajan nimen alla kirjoitettu: „sitä kuusta kuuleminen, jonka juurella asunto.“ Mistä hänelle lie mieleen juolahtanut kysyä:

— Ehkä itsekin kirjoittelette?

— Onhan tuota joskus tullut tuhrittua yhtä ja toista ennen maailmassa . . . Ei minkään arvoista.

— Onko painettukin?

— Jokunen pätkä sanomiin.

— Vai sanomiin? En näe täällä yhtään sanomalehteä nyt?

— Eihän sitä enää näin vanhana . . . Sanomat ovatkin tulleet ikäviksi.

Eero hymyili ja nousi kyykkysiltään. Arkun kansi suljettiin paukulla ja pantiin lukkoon takaisin. Avain pistettiin pöytälaatikkoon.

— Kyllä on mahtanut teillä olla kirjava elämä? Eero kysyi, kun he aivan kuin sanattomasta sopimuksesta olivat jälleen istuneet paikoilleen.

— Ei tuo niin järin kirjava ole ollut, pääpiirteissään hyvinkin yksinkertainen. Mutta ainahan sitä ihminen joutuu tekemisiin toisten kanssa, ja silloinpa tuota oppii, jos kokeekin.

— Kertokaa minulle elämästänne. Kuinka olette asettunut tänne niin kauvaksi syntymäseudultanne?

— Hm, sehän se juttu olikin, sanoi ukko ja kopisti porot piipustaan. Hän mietti tuokion, pisti piipun taskuunsa ja jatkoi sitten: — meitä oli kolme lasta, kaksi sisarusta ja minä, vanhin. Isä oli rikkaan talonpojan

torpparina, ja elämä sujui joltisenkin niin kauvan kuin hän ja äiti elivät, molemmat vanhemmat kun olivat työteliäitä ja siivoja ihmisiä. Ei juuri voita suuhun vuotanut, muttei puuttunut puhdas leipäkään, jollei kova halla sattunut. Maata muokkailtiin, peltoa pengottiin, ja vähitellen syntyi viljavia vainioita Honkamäen ympäri. Kaikki olisi saattanut hyvinkin luonnistua, ellei isä äkkiä olisi sairastunut. Mikä lie häneen tullut, kylmettyi kevätpuolella — sinä vuonna olikin harvinaisen raaka talvenloppu — ja paneutui vuoteelle. Eikä se ollut ainoa isku, joka onnellista perhettämme kohtasi. Eräänä päivänä tuli talon isäntä ja ilmotti, että hän tarvitseekin torpan maat itseään varten ja aikoo ne ottaa isältä. Siinä ei auttaneet mitkään rukoilemiset, kun ei ollut kirjoitettua kontrahtiakaan . . . Kai oli isäntä iskenyt silmänsä kauneihin peltoihimme . . . Niin no, isän sairaus tuosta vain yltyi, ja helluntaina hän laskettiin ruumiina maahan. Mutta sitä ei kestänyt äitimme, joka muutenkin oli heikonlaiseksi käynyt valvomisesta ja rasituksesta. Tuskin viikkoa kului, niin jo hänkin makasi kuolleena. Siinä sitten oltiin kolmisin sisareni ja minä, turvattomina suremassa . . .

Ukko oli vähän aikaa vaiti, sitten uudisti kertomuksensa:

— Niin no, mitä niistä vanhoista muistoista . . . Minä olin silloin kuusitoistavuotias ja olisin hyvinkin jaksanut torppaa hoitaa ja siskojeni elättää. Leena, joka oli viidennellätoista, olisi sisäskareet toimittanut. Mutta mikä auttoi, kun piti lähteä tiehensä ja jättää oma rakas kotinsa . . . Seuraava talvi se olikin vaikea. Leena oli päässyt pükätytöksi muutamaan taloon ja minä toiseen renkipojaksi, mutta Mari, joka oli vain yhdeksänvuotias, ei vielä työhön kelvannut, vaan joutui huutolaisena entisen isäntämme luo, jossa häntä huonosti ja raa'asti kohdeltiin. Tuo oli minun, muun surun ohessa, niin vaikea nähdä ja kuulla, kun en auttaakaan voinut, että rupesin vihaamaan paikkakuntaa ja sen asujaimia ja kaihosin pois koko seudulta . . .

Taas oli ukko hetken ääneti, ennenkuin jatkoi:

— Syksyllä otin papinkirjan, jätin syntymäseutuni ja rupesin kulkemaan merta kohden. En ollut oikein varma aikomuksistani ja niin tulinkin jääneeksi muutamaan pitäjääseen Oulun läheisyyteen, jossa sain pestin erässä hyvinvoivassa talossa. Sattui sitten niin pahasti, että rakastuin tyttöheitukkaan, joka minut kumminkin petti ja meni mielummin Oulun herralle jalkavaimoksi. Ei maittanut olo enää silläkään paikkakunnalla. Kuului siihen aikaan olevan valtiontyötä kaakkoisosassa maata, ja niin tulin kuin tulinkin Viipurin tienoille Saimaan kanavan kaivaustöihin. Pari vuotta siellä oltuani syttyi Itämainen sota, ja Englannin laivat tulivat Suomen rannikkoa hätyyttelemään. Tarttuipa yleinen sotainto minuunkin, menin vapaaehtoisena ruotuväkeen ja olin mukana kahakoissa, vähäisissä rantataistelussa. Minulla oli kumppanina eräs hyvä ystävä, hän sai kerran muutamassa kahakassa kuolinhaavan ja heitti henkensä. Olin hänen vuoteensa vieressä viimeiseen hengenvetoon saakka. Hän puhui paljon kaunista ja antoi minulle sormuksen käteen. „Pidä sinä tämä“, hän sanoi, „sen olen tyttöseltäni saanut. Hän on nyt yksin maailmassa, piikana Helsingissä. Ota hänet ja minä siunaan sinua vielä haudan takana.“ Niin hän sanoi sanasta sanaan ja kuoli. Minä lähdin sodan loputtua Helsinkiin, tapasin tytön ja kerroin hänelle kuolleen sulhonsa viimeiset sanat. Hän vain itki eikä puhunut mitään. Mutta minä olin häneen jo mieltynyt. Päätin odottaa, kunnes surunsa lauhtuisi, ja menin takaisin valtiontöihin Viipuriin. Kun kanava valmistui, palasin Annan luo ja kosin. Hän suostui. Meillä oli molemmilla vähän säästöä, vietimme häämme, sain vielä valtiontyötä — rautatietä kun silloin alettiin rakentaa —, ja niin sitä elää huilailtiin vuosi toisensa perästä. Tuli lapsiakin ja jo rupesi oma koti pyörimään mielessä. Ja rautatiellä ansaituilla rahoilla hankittiin tämä Holisevan torppa . . . Siinähan se on mun elämäni.

— Ja sama Anna-tyttö se nyt on tämä teidän emäntänne?

— Sama.

Vanha torppari oli puhunut tynnosti, teeskentelemättömästi, miltei kuivasti. Hän kertoi tapahtumat sinään, ja Eeron mielikuvitus sai lisätä niihin kuuluvat tunteet. Eero oli kiintynyt tuon elämäntarinan yksinkertaiseen kauneuteen, mutta hän kaipasi yhtä seikkaa: että vanhus olisi kertonut vähän sisällisistä taisteluistaan. Ja tämän ajatuksen valtaamana hän alotti:

- On teidän elämässänne ollut paljon merkittäviä tapahtumia . . .

Ukko käsitti ja vastasi heti toisen ajatukseen:

- Ainahan joku, mutta ei ne tapahtumat kasvata ihmistä, vaan se opetus, jonka hän kokemuksistaan ottaa. Ihminen kasvaa vasta silloin, kun hän itse ajattelee.
- Kertokaa vähän minulle henkisistä kokemuksistanne, pyysi Eero innokkaasti.

Vanhus hymyili ja sanoi:

— Me kansan lapset kehityimme paljon hitaammin kuin sivistyneet ymmärryksemme puolesta: vallan nuorena en vielä mitään ajatellut. Mutta sitten kun rupesin ajattelemaan, ajattelin ehtimiseen. Ja paljon oli miettimistä. Olin nähnyt ihmisiä, hyviä, jos huonoja, mutta Jumalaa en nähnyt. En ymmärtänyt elämää, en olevia oloja. Näin ympärilläni pahan rehottavan, pahan usein voittavan. Näin sotaa, murhaa, petosta. Näin sielun tuskaa, koin sitä itse. Kysyin: minkä tähden? mitä varten? En löytänyt vastausta . . .

- Mutta lopulta löysitte?
- Tulihan vastaus, kun tuli Jumala.
- Ja se oli?

Ukko katsoi Eeroon tutkivasti, mutta samalla lempeästi.

- Sen te itsekkin tiedätte, hän sanoi. — Eikä se olekkaan mikään uusi totuus. Ihmisessä on pahan juuri, mutta ihmisessä on hyvänkin. Jumala on se hyvä, ja hyvässä on elämä.
- Niin juuri, niin juuri, todisti Eero kuiskaten, ja hänen sielunsa väräsi riemusta.

Ihmissielu on kuin taivas, joka kätkeytyy pilvien peittoon. Se pilkistää näkyviin, jos intohimojen tuulispäät tai murheitten vihurit repivät pilviä palasiksi, mutta se loistaa kirkkaudessaan ainoastaan silloin, kun rakkauden aurinko on muuttanut pilvet kyyneliksi, ja sen syvyydet siintävät silmiin, kun tiedon tähdet tuikkivat mielenrauhan talviyössä.

Tässä keskustelussa torpparivanhuksen ja nuorukaisen välillä poistuivat vähitellen kaikki sieluja erottavat pilvet, ja he saivat tuntea täydellisen keskinäisen ymmärryksen harvinaista onnea.

Puoleksi itsekseen vanhus jatkoi:

- Ihmisen haltuun on annettu tämä maapallo, hänen tulee sitä kaunistaa ja onnellistuttaa. Kun sen ymmärsin, olisin minäkin tahtonut jotakin tehdä. Olisin tahtonut, ja kaikesta sydämestäni. Mutta se ei ollut sallittu. Ei ollut minulla siihen kykyä . . .
- Mitä olisitte tahtonut tehdä? kysyi Eero kummeksien.
- Olisin tahtonut sitä, mitä tekin tahdotte: ilmoittaa totuus muillekin.
- Mutta . . .

Ukko teki keskeyttävän liikkeen.

— Sain kyllä elämälläni todistaa totuudesta, mutta sieluni paloi suuremmasta halusta. Ja silloin, te nuori sivistynyt mies, silloin tein havainnon, joka mieltäni katkeroitti. Näin ympärilläni ihmisiä, joilla oli tietoa ja kykyä. Mikseivät he ryhtyneet työhön? Mikseivät etsineet ensin Jumalan valtakuntaa? Miksi toinen vuovasi itselleen rikkautta, miksi toisen piti hoitaa korkeata virkaansa, toisen olla valmiina ihmisiä tappamaan? Miksi oli elämässä niin paljon puuhaa? Miksi rakennettiin rautateitä, kaivettiin kanavia, pystytettiin komeita kirkkoja? Eikö se yksi olisi ollut paljon tärkeämpi? . . . Sitä en minä silloin yksinkertaisena kansan miehenä ymmärtänyt . . . Oliko se sivistys? Sivistyskö se ihmisiä sokaisi, sekö se heiltä vei siveellisen tarmon?

Ja hetken päästä:

— Syvällä ovat pahan juuret.

Hänen kasvonsa synkistyivät. Hän painoi päänsä alas ja huokasi.

Eero oli kuin huumeessa. Hän ei tiennyt, mitä olisi tahtonut tehdä. Koko hänen sielunsa huusi: sinä olet minun ystäväni ja opettajani, sinä harmaapäähän vanhus minua ymmärrät, sinä olet se, jota ikäni olen etsinyt. Minä tahtoisin syleillä sinua, kunnioittaa sinua, saada sinua ymmärtämään, että minä tahdon tehdä, mitä et sinä ole voinut . . .

Ukko katsoi taas ylös ja sanoi:

— Vaan toivon, toivon yhä. Ei Jumala sittenkään petä. On ihmiskunta kerran lunastettava.

Eero ei saattanut istua paikoillaan. Hän nousi kävelemään. Koko hänen ruumiinsa vapisi. Yhtäkkiä hän kääntyi ukon puoleen ja sanoi:

— Minä tahtoisin kertoa teille jotakin itsestäni!

Vanhus ei näyttänyt lainkaan hämmästyneeltä. Leikillisen tynesti hän virkkoi:

— Sitähän minä tässä olen odotellut. Jo viime kerralla teidän täällä käydessänne näin, että teitä painaa jokin suru. Oletteko kahden vaiheella jonkun tulevan askelenne suhteen vai onko jotakin tapahtunut, jonka syytä ette ymmärrä? Kertokaa minulle surunne. Ensi hetkestä olen teitä rakastanut.

Hänen sanansa olivat niin herttaiset, että Eeron sielusta katosi kaikki liiallinen tunteellisuus. Hän rauhattui nopeasti ja istui entiselle sijalleen.

— En minä oikeastaan enää sure, hän sanoi, — ja kumminkin olette arvannut oikein. Sillä minä olen surrut, ja suru jättää jälkiä.

Ja sitten hän rupesi kertomaan. Hän kertoi omasta lapsuudestaan, kertoi pettymyksistään yliopistossa ja sanakiistoistaan enonsa kanssa köyhyydestä ja rikkaudesta. Mutta kun hän joutui ystäviinsä, silloin vasta hänen kielensä kahleet katkesivat. Hän innostui omista muistoistaan, kertoi Resurgetin liitosta ja heidän päätöksensä „ruveta hyväksi“, ja kuinka hän olisi tahtonut antaa henkensä, jotteivät Aarno, Tuomo ja Harry koskaan olisi päätöksessään horjuneet. Kun hän sitten tuli tuohon tapahtumaan, joka heitti Aarnon, Tuomon ja hänet uuteen elämään, mutta erotti Harryn heidän piiristään, niin hänen äänensä hiljeni ja kasvonsa saivat murheellisen ilmeen. Ja sitten oli kaikki vain surua ja ikävyyttä. Pojat eivät viihtyneet uudessa elämässä. He hylkäsivät hänet, he hylkäsivät heidän yhteiset pyrintönsä, he pakenivat takaisin maailman turviin . . . Ja sen lisäksi hänellä vielä oli suru kirjastaan, mutta se oli nyt onnellisesti ohi . . .

— Mutta ystäviäni en sittenkään oikein ymmärrä. Miksi he luopuivat minusta? Enkö minä osannut näyttää heille totuutta? Enkö rakastanut heitä kylliksi, enkö kaikessa näyttänyt esimerkkiä? . . . Mutta voi, ettekö luule, että jos meillä olisi ollut pieni yhteinen maatila, jossa olisimme saaneet tehdä ruumiillista työtä, ettekö luule, että he silloin olisivat päässeet totuuden oikeaan tuntemiseen?

Vanhus oli kuunnellut mitä suurimmalla huomaavaisuudella ja osanotolla. Eero tunsikin koko ajan, että häntä ymmärrettiin. Kun hän oli lopettanut, istuivat molemmat ääneti. Ukko näki miettivän. Vihdoin hän alkoi puhua ja sanoi:

— Tuo kertomuksenne on sangen omituinen . . . Hm . . . Aina käy niinkuin on sallittu . . . En usko teidän mökki- eli maatila-tuumaanne. Eivät ystäväenne siitä olisi oppineet totuutta näkemään. Jokaisen ihmisen täytyy käydä omia teitään . . . Jos olisivat uskaltaneet Jumalaan, olisivat itse vapaachtoisesti ryhtyneet ruumiilliseen työhön . . . menneet rengeiksi johonkin taloon . . .

— Niin, niin, minä en näyttänyt kaikessa esimerkkiä, sanoi Eero, mieli ahdistettuna, — en näyttänyt. Olisi minun sittenkin pitänyt itse ensimmäisenä ruveta ruumiillista työtä tekemään.

— Miksi? Ei ihminen ole kenenkään opettajaksi asetettu.

— Ei opettajaksi, mutta tien viittaajaksi, itse edellä astuen.

— Totta, mutta ei esimerkin näyttäminen saa tapahtua toisten tähden, vaan totuuden. Ei ihminen saa ajatella: „minä käyn edellä, että toiset tulevat perässä.“ Ei ihminen ole kenenkään pelastaja eli vapahtaja. Totuus yksin vapauttaa. Ihmisen pitää ajatella: „minä käyn, sillä totuus kutsuu.“ Hänen ei tarvitse ajatella toisia, sillä ainoastaan jos totuus häntä kutsuu ja hän sen ääntä kuuntelee, kutsuu totuus muitakin hänen kauttansa . . . Ymmärrättekö?

— Tarkotatteko siis, että totuus ei kutsunut minua ruumiilliseen työhön?

— Ei kutsunut silloin . . . Se kutsui teitä toiseen työhön. Ette silloin voinut uskoakaan, että teidän piti ruveta rengiksi. Te uskoitte koko sielullanne, että teidän tehtävänne silloin oli kirjottaa . . .

Eero hämmästytti. Ukon sanat loivat uutta valoa koko hänen elämäänsä.

— Entä ystäväni? hän kysyi hiljaa. — Miksi he luopuivat hyvään pyrkimisestämme?

— Älkää niin kysykö, vastasi vanhus. — Teidän sielunne nyt kysyykin: miksi he luopuivat minusta?

Eero tunsikin punastuvansa. Torppari jatkoi:

— Kun ette heitä enää pyydä itsellenne, silloin he palaavat luoksenne.

— Mitä? . . . Luuletteko? . . .

— Ei ennen.

— Uskotteko siis, että he palaavat totuuden luo?

— Sen uskon varmaan.

— Sen uskon minäkin, sillä ovathan he hyvän ymmärtäneet?

- Kertomuksestanne päättäen he ovat sen ymmärtäneet, sillä muuten eivät olisi langenneet.
- Te annatte minulle toivoa!

— Ei ihminen saata hyvää kokonaan unohtaa, jos hän sen kerran on ymmärtänyt. Hän lankee hetkeksi, kompastuu, sokaistuu, mutta se on kaikki vain hyvän voitoksi . . . Luottakaa te sallimukseen ja palvelkaa Jumalaanne, tehkää mitä totuuden henki omassatunnossanne teille käskee . . . tehkää tälle kansalle hyvää . . . Teidän ystävänne valmistuvat omiin tehtäviinsä . . .

Mutta Eero tunsikin oudon riemun syttyvän sydämessään, ja valo täytti hänen sielunsa.
. . . Ja nyt hän oli matkalla kotiin. Oli heittänyt hyvästit noille ihmisille ja kulki yksin metsässä.

Mutta metsä oli kuin temppeli. Kuin pylväitä pyhäkön olivat korkeat hongat, kuin holvikaaria tuuheat oksat ja lehdiköt. Ja tuulen humina oli pyhää soittoa.

„Jospa voisin temmaista sydämeni rinnastani ja panna alttarille uhriksi kansalle. Jospa voisin itkeä itseni viisaaksi ja hyväksi ja sitten hymyillä kaiken voittanutta lempeä kansani sydämeen!“

VI.

Kului kesä, tuli syksy. Satoi ja tuuli. Harmaa oli taivas, ruskeanharmaa. Elämä monenkin mielestä alkoi kelmetä, kylmetä . . .

Mutta Eeron mieli nousi.

Korehturiluvut ja muut valmistavat puuhut olivat onnellisesti ohi, pari viikkoa sitten kirja oli ilmestynyt painosta ja nyt se valkokantisena hohti kirjakauppojen ikkunoissa. „Nuorukaisen mietelmiä“ siinä seisoi isoilla kirjaimilla ja sitten pienemmällä „kirjottanut Z.“ Eero oli vanhaa salanimeään käyttänyt osaksi omasta halusta, osaksi kustantajan neuvosta.

Vapaakappaleita hänellä oli vieressään pöydällä, ja enolleen, ystävilleen ja Väinö-vanhukselle hän niitä jo oli lähetyt. Pääkaupungin lehdissä ei vielä ollut kirjaa arvosteltu ja maaseutulehtiä Eero ei ollut nähnyt. Mutta yksityisiltä tahoilta hän oli kuullut, että kirja herätti huomiota ja että sitä innolla luettiin. Olipa tullut kirje Tuomoltakin, joka kiitteli ja sanoi, että oli „toisesta osasta“ paljon pitänyt.

Eero odotteli nyt jännityksellä, mitä suuret lehdet sanoisivat. Ei hän uskaltanut kiitosta toivoa, mutta kunpa edes olisivat hyökänneet vastaan. Se jo vaikuttaisi, että kirja leviäisi ja sen aatteet . . .

Kummallisen reippaaksi hän tunsu itsensä, mutta välistä tuppasi epätoivokin tulemaan. Kuitenkin hän sen karkotti luotaan, ja mielensä oli nousemassa.

Koputettiin ovelle.

— Sisään!

Samalla Eero hyppäsi saliin katsomaan, kuka tuli: oli iltapäivä eikä hän ketään odottanut.

— Täti! Sinäkö, täti! hän huudahti ilosta hämmästyen. — Sinäkö tänne vaivautunut tällaisella tuulisella säällä!

Hän auttoi kappaa päältä ja suuteli tervehdykseksi.

— Tänne minä tuln, selitti täti, — et sinä kumminkaan meillä tänään olisi käynyt. Kuka sen tietää, kuinka kauvan olisimme saaneet sinua odottaa. Kaarlo-enosikin valitti, ettet nyt ollut kotona.

Eero vei tätinsä sohvaan istumaan ja kysyi:

— Miksikä sitten juuri tänään?

— Arvasinhan sen. Etkö ole tämänpäiväistä lehteä lukenut?

— En, eihän tänne sanomalehtiä tulekkaan minulle enkä ole käynyt isäntäväen puolella.

— Voi, voi, lapseni, arvasinhan sen. Kas tässä.

Täti oli hommissaan, se näkyi. Hän otti taskustaan kokoonkäärityn sanomalehden ja ojensi Eerolle.

Eero jo tiesi, mistä oli kysymys. Hänen kätensä vapisi.

— Toisella sivulla. Lue.

Eero aukaisi lehden. Magneettisella voimalla hänen silmänsä heti takertuivat tuohon tavalliseen otsakirjotukseen: „Kirjallisuutta“, mutta sen alla loisti nyt: „Nuorukaisen mietelmiä, kirjottanut Z.“ j. n. e.

Eero luki ensimmäiset rivit: „Nimimerkki Z. ei liene lukijoillemme aivan outo. Viime kevään kuluessa se silloin tällöin nähtiin jonkun artikkelin alla eikä jäänyt aivan huomiota herättämättä. Kukahan mahtanee olla kirjottaja, joka puhuu niin rohkeata kieltä? arveli kyllä yksi ja toinen, ja sama kysymys se uudistuu nytkin ja vielä suuremmalla ponnella.

„Nuorukaisen mietelmiä“ on merkillinen teos . . .“

Ennätettyään näin pitkälle Eero mielenliikutuksesta kalpeni. Veri kyllä kohta taas nousi kasvoihin, mutta sydän jyskytti niin, että maailma musteni silmissä. Vaikka Eero luki arvostelun loppuun saakka, ei hän tullut hullua viisaammaksi jatkon suhteen.

Niin paljon malttia hänellä riitti, että korviin saakka punaisena alotti luvun uudelleen. Ja nyt se hänelle selveni. Se oli kiitosta, se oli todellakin kiitosta. Ihan niin painettua kiitosta, että tuhannet ihmiset sitä lukivat.

Siitä ei ollut epäilystäkään.

— Joko olet lukenut? kysyi täti, odottavasti.

Lehti putosi Eeron kädestä.

Hänen silmänsä säihkyivät tulta ja hän huudahti:

— Mutta nythän minun kirjani tulee leviämään tuhansiin koteihin ja sen ajatukset kylvävät siemeniään tuhansien ihmisten sieluihin!

Sitten hän ei osannut itseään hillitä, vaan syöksyi polvilleen tätinsä eteen, painoi päänsä hänen helmaansa ja nyyhkytti kuin lapsi.

Eikä täti osannut muuta kuin silitellä lemmikkinsä tukkaa ja kuiskailla:

— Voi lapseni, voi lapseni.

Ja kun nyyhkytykset taukosivat, Eero alkoi puhua, ensin hiljaa, soinnukkaasti, sitten kovemmin ja päätään nostaen:

— Voi kuinka Jumala rakastaa ihmisiä. Et sinä aavista, täti, kuinka Hän rakastaa. Hänen rakkautensa on kuin suuri valtameri, kuin ääretön ulappa, eikä ihmisajatus sitä käsittää voi. Ei anteeksiantamisesta ole kysymystäkään, sillä ei ole mitään anteeksiannettavaa. Kuta viheliäämpi ja heikompi ihminen on, sitä suurempi on Jumalan rakkaus. Jumala pyytää meiltä anteeksi, niin, Jumala pyytää meiltä anteeksi. Sillä Hän kantaa meitä käsillään kuin äiti lastaan ja Hän tahtoisi kärsiä kaikki meidän puolestamme . . .

Ja täti itki.

Hän painoi rintaansa tuota kultaista päätä, tuon suloisen nuorukaisen päätä.

Ja Eero sanoi:

— Mikä soitto sun sydämässäsi, täti. Se on kuin rakkauden kannel.

Ja hetken perästä hiljaa, hiljaa, päätään nostaen:

— Sinä olet minulle kuin äiti, olet aina ollut.

Ja täti itki vielä enemmän.

Mutta Eero ummisti silmänsä ja näki unta.

Se oli kultaista unta.

Se uni oli kuin lintujen laulu kesäisenä aamuna, kuin päivän hohtava valkeneminen, kuin rakkauden välke anteeksiantavan ihmisen silmässä.

Se uni oli tulevaisuudesta. Mutta ennustiko se totta? Ken sen tietää? Ken tietää, mitä suruja ja mitä herämyksiä oli kätkeytyneenä tulevaisuuden poveen?

EPILOGI:

UNELMA.

*Du helige himlens Herre, hör lilla fågelns bön:
Ack, hur är din jord så ljuflig, hur är din himmel så skön!
O, låt våra sjöar stråla klart uti vår kärleks brand!
O, Herre, lär oss att älska, o lär oss att älska vårt land!*

Z. TOPELIUS.

1.

Virkistävä sade oli kulkenut ohi, ehto oli tyyni. Vesilätäkköön tiellä kuvastui sinitaivas ja pehmeät, valkoiset pilvenhattarat. Kesantopelto oikealla puolen tietä oli mustankostea, mutta vasemmalta vainiolta hyökyi hedelmöivän rukiin sulotuoksu. Pellonpientarella oli ruoho vehreän ja nuoren näköistä ja sen suojassa kimalteli vielä sateen pisaroita.

„Aivan kuin lapsi, joka itkee ja kohta hymyilee. Kyynelkarpalo vierii poskella, toinen riippuu silmän ripsissä, ja silmä kiiltää itkusta vielä kosteana, mutta ilo on palannut, suu hymyilee ja kasvot loistavat . . .

„Aivan kuin minä, joka olen löytänyt rauhan jälleen sydämelleni.“

Pellon tiellä kulki nuori mies. Ryhdikäs käynti, keskikokoinen vartalo, hienot, ystävälliset kasvopiirteet. Teeskentelemätön olentonsa ilmaisi, kuinka onnellinen hän oli. Siinä oli surun ja sisällisen taistelun jälkiä, mutta samalla voiton vapautta ja rauhaa ja yliluonnollista kauneutta. Tietämättänsä hän hyräili hiljaa ja hänen huulensa hymyilivät.

„Kuinka maailma nyt on kaunis ja elämä sopusointuinen! Kuinka ihana tuoksu tuosta pellostä, tahtoisin syleillä koko avaruutta . . . Kiidä, kiidä, sinä pilven kauna, kiidä kauvas ja kerro, kuinka onnellinen olen.“

Talosta peltojen takaa kuului väen ruokakellon ääni illan hiljaisuudessa. Milloin se kaikui leveältä, läheiseltä, milloin tiukkeni, eteni loitommalle: helk hälk, helk hälk hälk, helk hälk hälk . . .

„Leena se on kellon nuorassa. Tunnen hänen vankan tottuneen temppunsa.“

. . . Hälk, helk! . . . Helkytys taukosi, mutta tuttu ääni soi vielä tuokion kuulijan korvissa.

„Se tuli luokseni kuin kutsumus, tuo soitto: missäs olet, missäs viivyt, sankari väsynyt, joudu ruualle ja levolle . . . Niin, riennän, riennän illalliselle ja kukkieni, kasvieni luokse. Ei ole Roland parkakaan ruokaa saanut . . .

— Kas Mirza! Mistä sinä tänne jouduit sadevettä ryyppimään? Eikö ollut kotona parempaa — vai minuako sinun tuli ikävä?

Näin puhuteltu Mirza oli pieni, lumivalkoinen kyyhkynen, joka varovasti seisoen lätäkön reunalla kurotti nokkansa veteen ja nähtävästi suurella mielihyvällä maisteli siitä. Heti kuultuaan tutun äänen se taukosi juomasta, nosti pientä päätään ja tähysteli toisella silmällään tiedustellen tulijaan.

— Mirza, Mirza!

Nuori mies seisahtui ja kurotti kämmenensä.

Kuin ilosta säpsähtäen kyyhkynen levitti siipensä ja istui siinä tuokiossa ystävänsä kädelle.

— Kas niin, mitä sulla nyt on kerrottavaa? Olet ollut poissa koko päivän, lennellyt pitkin maita ja metsiä — ja minkähän haossa, valkokyyhkyni? Levoton pikku sielusiko se ajaa sinut vertaistesesi parista ulos maailmaan? . . . Ja nyt olet paluumatkalla kotiin, kun ilta joutuu, nälkäisenä, janoisena . . . Mutta kun ilmassa liidellen minut havaitsit, laskeuduit tielle odottamaan, etten aavistanutkaan . . . Niinkö?

— Kl, kl . . . kuluu.

Mirza kääntelihe, kumartelihe, paisutti höyhenkaulaansa ja vastata kuherti omalla kielellään.

— Valkosiipeni, Mirzani, lausui nuori mies lempeästi ja silitti vapaalla kädellään kyyhkynen siipiä. — Niinkö se on sullakin sykkivä sydän, joka aina tahtoo uutta kokea ja uutta tietää . . . aamulla pois vieraille maille ja illalla kotiin . . . ruualle. Voi poloiseni, emme ole luodut vain ilmoja liitelemään, mutta maassakin matelemaan . . . Ja nyt — kotiin syömään. Lennä, Mirzani!

Totellen lintu kohosi ilmoille ja kiiti pois, suoraan sinneppäin, mistä ruokakellon ääni äsken oli kuulunut. Samanne nuori mieskin jatkoi matkaansa, pellon tieltä maantielle ja maantietä myöden taloa kohti.

Talon pihamaalla leikki pari lasta ja kuistilla seisoivat nuori äiti.

— Iltaa, iltaa! tervehdittiin molemmin puolen, lapset juoksivat tulijan syliin ja vaimo kysyi:

— Missä Eero niin on viipynyt? En ole nähnyt pitkään päivään kotiin päin tulevan, siitä kun aamulla katosi.

— Kävin tuolla „innostuksen kuusella“, niinkuin Leena hyvin arvaa . . . Kun kuulin, että sota taas on alkanut etelässä, menin sinne ajattelemaan ja rukoilemaan.

— Niin, niin, lausui nuori äiti hiljaa ja katsoi ystävää silmiin. He ymmärsivät toisiansa.

— Eero-Janne ja Anna, tulettehan tekin semmoisiksi ihmisiksi, jotka rukoilette ja teette työtä rauhan valtakunnan puolesta, hän sanoi ja kutsui lapsia luokseen.

Mutta nuori mies jatkoi matkaansa, sivuutti talon ja painui metsään. Siitä hän tuli pienoiselle niemelle järven rannalle, jossa oli hänen kotinsa.

Ja tämä se nyt oli hänen oma pikku mökkinsä. Tupa tämä takkoineen ja tuvan takana kamari, se kaikkein pyhin, jossa hän työtä teki ja jonka akkunasta näkyi sininen järvi.

„Terve, Roland, terve, sinä vanha kumppani, tyydy nyt siihen, että päälaelle sinua taputan — vai pitäisikö vielä ottaa kypälästäkin? No hyvää iltaa sitten . . . Ihan olet käynyt laihaksi nälästä ja ikävästä . . . vai etkö? Ahaa, oletpa tainnutkin käydä Leenalla ruokaa annattamassa?

„Voi kun et voi minua auttaa edes vettä tuomalla. Täytyy käydä lähteellä noutamassa. Mutta tyhjän sangon sinä sangasta kannat, veli Roland. Kas niin, tule nyt. Siinähan tuo menee hampaitten välissä, niin että häntä heiluu.

„Ja nyt vettä kousalla sankoon . . . Loiskis . . . soo-soo. Kas, kuinka vesi on kirkasta ja maukkaan näköistä. Ihan tekee mieli lipillä maistaa . . . Soo, nyt on sanko täysi. Lähdetään takaisin . . .

„Kas noin. Otetaanpa sprüikeitin hyllyltä, kaadetaan lähdevettä kasariin ja sytytetään sininen liekki . . . Yks kaks on vesi kiehunut ja teejuoma valmiina . . . Mutta ensin pannaan teelehtiä rasiasta kannuun, noin, ja odotetaan kunnes vesi kiehuu . . .

„Mitähän tästä löydän sinulle, mokomalle jättiläiselle, illalliseksi? Tuossahan on kaapissa iso leipäpala, vähän voita höysteeksi ja kylmää vettä särpimeksi, niin on pojalla illallinen, jommoista ei monella köyhällä . . .

„Tänään on satanut, tänään ei tarvitse kastella kukkia eikä vihanneksia. Kas, kuin koko puutarha näyttää tyytyväiseltä. Pitää avata akkuna, että angervon tuoksu tuntuu tupaan . . . Ihanata, ihanata . . .

„Vaan olinhan unohtaa kyyhkyseni . . . Hänkin odottaa illallistaan, herneitä ja leipämurusia. No, tuossahan niitä vielä on Mirzan omassa laatikossa . . . Mirza, Mirza, kul, kul, kul, tule tänne akkunanlaudalle, tule joutuun syömään . . . Kas noin! Hyvälle maistuu.

„Mutta keitä tuolla tuleepi mäen rinteellä petäjien välissä? Pettävätkö silmäni, vai . . . ?

„Ai, vesi kiehuu! . . . Täytyy rientää pistämään kansi päälle, että liekki sammuu . . . ja sitten takaisin ikkunalle . . .

„Mitä, pyöriikö maailma silmissäni, että nurin näen, vai eivätkö tule tuosta kaikki kolme . . . ?

„Taatto taivahinen! Armas Aarno se on ja jalo Tuomo ja mustakutri, säihkyväsilmä Harry — kaikki mun vanhat ystäväni!

„Ulos, ulos, heitä vastaan!“

Ja Ero kiiruhti veräjälle minkä ennätti. Siellä ne tulla astelivat kaikki kolme.

— Terve, terve, terve, terve!

Ero olisi tahtonut syleillä yhdellä kertaa heitä kaikkia. Molemmat lämpimät kätensä hän heille tarjosi. Kaikkien silmät olivat kyynelissä.

— Vieläkö sinä meitä muistat?

— Vieläkö! . . . oh, oletteko koskaan olleet ajatuksistani kaukana? . . .

- Ja tämäkö se nyt on kotisi?
- Tämä, tämä . . . Se koti, josta yhdessä uneksimme.
- Pieni paratiisi tämä onkin. Kukkiva puutarha, ilma täynnä tuoksua . . .
- Ja katsokaa, pojat, kuinka se sijaitsee. Niemen nenässä järven rannalla . . . Näittekö koivujen välistä valkovenoseni tuolla lepistössä rannan laidalla? . . .
- Näkyy pilkistävän . . .
- . . . ja tänne tulokin on saakelin viehättävä. Varjoisan kuusimetsän ja petäjikön kautta tie ensin kulkee — ja sitten kun tuonne laidalle joutuu, niin äkkiä aukenee eteen järven päilyvä pinta ja tämä pieni idylli tässä . . . Kyllä oletkin osunut, Eero.
- Mutta käydäänpä tupaan. Te varmaan ette vielä ole illastaneet? Minä ainakaan en ole.
- Onko sinulla sitten mitään tarjota tällaisessa runottarien pesässä? Luulisihan täällä tulevan toimeen ruuattakin . . .
- Sinä Tuomo-veitikka . . . Ei sitä nyt sentään niin hirveitä „idealisteja“ olla . . . Vai mitä, Roland? Nähkääs, kuinka sekin herra on lihava . . . No, vanhoja tuttuja, etkö tunne?
- Sekin veikkonen vielä elää! Terve, Roland.
- Jo tuntee . . . anna käpälää . . . jokaiselle.
- Kyllä se tuntee.
- No, nyt sisään. Minulla on teevesi tuolla jo puolivalmiina.
- Voi, Eero, ha ha haa, ovesi on ilman lukkoa!
- Entä sitten, Aarno? Ei siinä lukkoa kuuna päivänä ole ollutkaan. Mitäs siinä lukko tekisi? Ei tästä talosta ketään vaeltajaa ulos suljeta.
- Mutta jos varkaat . . . ?
- Varkaat! Onko niitä olemassa? . . . Mitä vanhoillista kaupunginkieltä! Jos ken tahtoo täältä jotakin ottaa, niin ottakoon . . .
- Entä jos vievät koko talosi?
- Kuka vie? Ei, veli veikkonen, täälläpäin semmoisia tapahdu.
- Eikö varkaat täällä koskaan ole käyneet?
- Ei nyt enää. Kerran alussa tapahtui . . . olettehan lukeneet Victor Hugo'n „Les Misérables?“
- Ollaanhan, vaikkei ranskaksi.

— No, muistatteko tuota tapausta, kun Jean Valjean kävi piispan luona hopeakandelabereita ottamassa?

— Muistetaan.

— Niin sattui täälläkin kerran, vaikkei tietysti semmoisia kalleuksia minulla ole . . . Raukka se tuota kaappia kaiveli, kun minä ilmestyin kamarinovellet vähän hätäyksissäni . . .

— Sano: vähän peloissani . . .

— Jos niin tahdot . . . mutta samalla hymyillen. No, mies myös ällistyi ja minä vihdoinkin sain suustani: „ottakaa vain, jos mikä mieli tekee. Onko teidän nälkä?“ Silloin poloinen itkemään ja sanoi, että ei hän ole koskaan varastanut, mutta kun oli semmoinen nälkä . . .

„Hyvä vieras“, minä sanoin, „älkää varkaudesta puhuko . . . mokoma ruma, väärä sana . . . Otetaan esille, mitä talossa on ruokavaroja tarjona, ja syödään vatsa täyteen“. Ja sitten tulimme hyviksi ystäviksi . . .

— No oliko tuo päivällä vai yöllä?

— Talvi-ilta oli.

— Ja sitten vieras kestittynä sai pötkiä tiehensä kylmään, mustaan yöhön?

— Leikkiäkö lasket, Tuomo? Ettekö näe, että tässä tuvassa on kaksi sänkyä?

— Kas tosiaankin! Toinen toisessa nurkassa, toinen toisessa. Eipä juuri ole kuin morsiuksänky!

— No, no, tuo toinen vuode on yövieraita varten. Siinä se „varaskin“ makasi ja nukkui.

— Vai nukkui.

— Käykö niitä yövieraita sinulla usein, kun tämä paikka on vähän syrjässä?

— Käyhän niitä . . .

— Kehtaat semmoista kysyäkään, Aarno. Onhan tämä talo maan kuulu!

— Suo anteeksi.

— Älkää nyt leikkiä laskeko, vaan tulkaahan kamariakin katsomaan . . .

— Kas, saamarin sievä. Ja kirjasi, vanhat toverit seiniä pitkin, ja vanha tuttu pöytäsi akkunan luona ja näköala järvelle . . . ja tuossa viulukin . . . Täällähän sitä viihtyykin. Ja työ, se kai sujuu?

— Aina hiljakseen.

— Sujuu se Eerolta ennenkin!

— Niin, mutta tähän se nyt onkin oikea — en sanaa löydä.

— Oikea ballaadi, koko huone, vai sanotaanko: lyrillinen runo?

- Jotakin sinnepäin lienee . . . Ei tässä ainakaan synkkä ajattelija-pessimisti toimeen tulisi.
 - Ajatellaan täällä sentään paljonkin, hymyili Eero. — Mutta käydäänpä tupaan takaisin, jos jotain syötävää saataisiin.
 - Aa niin, syödähän meidän piti.
 - Nälkä se on tosiaankin kaukana tämmöisestä linnunpesästä.
 - Älä joutavia. Olisit päivän, niin näkisit.
 - Mutta kuule, Eero, ruvetaan nyt vakaviksi. Meidän oli vähän niinkuin aikomus jäädä tänne yöksi?
 - Kuinka muuten? Jos yksi suostuu lattialla eli penkillä makaamaan, niin riittäähän sänkyjä kahdelle.
 - Entäs isäntä itse?
 - Minä olen sen yhden puolella, että tasapaino syntyisi.
 - No ei se koskaan käy pänsä, että isännän omasta sängystään ajaisimme . . .
 - Jättäkää se huoli minulle. Nyt painakaa puuta. Voi, onhan se vesikin jo jäähtynyt kasarissa. Täytyy syyttää uudelleen.
 - Sinä olet isäntä ja emäntä talossa yhtaikaa. Kyllä se tuntuu vähän originelliseltä . . . Etkö todellakaan aio naida? Vanhaksi pojaksihan jäät — ja ajatteles, kun olisi pieni hempukka . . .
 - Älkää turhia. Mikäs minulta tässä puuttuu?
 - No rakkaus!
 - Rakkausko? Rakkausko? En ymmärrä teitä. Rakkaushan asuu minussa itsessäni.
 - No sitten se, jolle rakkautta osottaa!
 - Mutta minullahan on työni, on puutarhani, on Roland, on Mirza, on tämä mökki, kaikki kukat, koivut, kuuset, taivas, koko maailma! Ja kaikki ne vieraat, jotka täällä käyvät, köyhät ja rikkaat, ja siellä Vuorelassa tätini ja Janne ja Leena ja vanha Väinö ja Anna-muori ja pikku Eero-Janne ja Anna ja . . . ja nyt te täällä! Puuttuuko minulta ketä rakastaa?
- Tämän jälkeen oltiin ääneti. Vieraat olivat äkkiä käyneet totisiksi. Eero toi pöydälle astioita ja ruokaa. Ei paljon ollut, mutta olihan leipää ja voita ja retisiä ja püimäpytty ja teetä. Kaikki oli erinomaisen siistiä ja puhdasta — ja maukastakin, sen huomasivat Aarno, Tuomo ja Harry, kun alkoivat haukata.

Aterioidessa sanoi Aarno:

- Eero, jäätkö tänne ainiaaksi?
- En ainakaan vielä tiedä, minne muuanne menisin.
- Jos tulisit takaisin meidän luoksemme.

- Takaisin teidän luo?
- Niin, kaupunkiin.
- Mitä siellä tekisin?

Olivat hetken vaiti. Sitten vastasi Tuomo hiljaa:

- Olisit opettajamme.
- Teidän opettajanne! Minä? Mutta sinä Tuomohan olet maisteri ja virkamies ja runoilija, Harry on tohtori ja Aarno on tulemassa kuuluisaksi kaunokirjailijaksi.
- Joutavia. Kyllä tiedät, mitä tarkotamme . . . Olemme elämään väsyneet.
- Tarvitsemme sinun apuasi, sinun läsnäoloasi.
- Olemme elämään väsyneet.

Eero oli vähällä itkeä.

- Mitä kuulen, hän sanoi. — Te olette nuoria, terveitä, pulskia . . . ja . . . ja elämään väsyneet.
- Niin, sehän on nykyaikaista.
- Sitä spleen'iä, tiedät, hypokondriaa, nervositeettia.
- Pois kaikki! Onko teidän sanoissanne rahtuakaan totuutta?
- Kaikki on totta, kaikki.
- Maailma kaipaa sielun lääkäriä, se kaipaa sinua . . . Mutta ei ainoastaan sinun kirjojasi, vaan sinun läsnäoloasi.
- Sinun täytyy tulla vaikuttamaan.
- Ystäväni, ei maailma minua kaipaa, ette tekään. Maailma kaipaa itseään, tekin. Kuka se on se itse? Se on Jumala, jota voi palvella. Sitä te kaipaatte, jota voisitte palvella, jumaloida, ihailla . . .
- Oikein puhut. Sitä me kaipaamme. Eikä se ole nainen. Sen olemme kokeneet.
- Ja luuletteko nyt, että se olisin minä!
- Hm.
- Anna meille joku ihannel!
- Luo uutta eloa meidän suoniimme.
- Miksi teiltä ihanne puuttuu? Miksi puuttuu se, jota voisitte rakastaa? . . . Onhan teillä koko kansa.

— Kansa! . . . Mitä se pyytää? Leipää, peltoa, naista . . .

— Ja vähän viinaa.

— Ja vähän viinaa.

— Noinko puhutte? Te ette kansaa tunne. Ette ollenkaan. Niinkuin ette omaa sydäntännekään. Kansa, se on teidän sydämenne . . . Luuletteko, että ihminen on aivoja ja hermoja vain? Luuletteko, että ihmiskunta on — sivistyneet? Sivistyneet ovat kansan aivot, mutta kansa on sydän. Muistakaa, sydäimestä tulee elämä.

— Mitä tällä?

— Teidän pitää oppia tuntemaan oman kansanne henkeä. Silloin opitte tuntemaan itsennekin . . . Kansan henki ei ole kansallishenki. Kansallishenki on se, että minä olen suomalainen enkä saksalainen. Samoin on personallinen tunto se, että minä olen Eero enkä Tuomo. Mutta kansan henki on ihmishenki. Minä en ole ainoastaan vähäpätöinen Eero, vaan olen ikuinen henki, ihminen, Jumalasta lähtenyt, veli kaikkien kanssa. Niin on kansanhenkikin ikuinen Jumalasta lähtenyt yhteistajunta, joka sitoo meidät yhteen ja tekee meidät veljiksi ja yhtäarvoisiksi muiden kansain kanssa . . . Te ette tunne itseänne ettekä kansaanne. Sillä mikä tieto se on: minä olen Tuomo, minä olen suomalainen! Senhän tietävät kaikki muutkin! . . . Mutta tietää se sama asia niin, että minä olen henki ja minä olen Suomen kansan hengen lapsi — ja tietää, mitä se on! — ja että minun tehtäväni on tälle minulle ja Suomen kansan hengelle ominaisella tavalla kirkastaminen Jumalan totuus . . .

— Ja jos sen tietäisimme ja uskoisimme, mitä sitten?

— Sitten luodaan se uusi kulttuuri.

— Uusi kulttuuri?

— Niin, se, jota kaikkien maiden kansat odottavat ja ikävöivät ja jota heidän kaikkien tulee luoda, itsekin omalla tavallaan.

— Oi onnellinen haaveilija, sinä! Ja sinä tuohon uskot ja tuota varten elät?

— Niin, mutta minun elämässäni on joka hetki onnea . . . paitsi silloin kun suren pahan tähden . . . sillä minulla on Jumala tiedossani ja tajunnassani, se, jota ennen kutsuimme ihanteeksi . . . Hän onkin elävä todellisuus.

— Oi onnellinen haaveilija, sinä!

— Mutta kuinka me siihen uskoon pääsemme?

— Seuratkaa totuuden ääntä. Menkää takaisin kaupunkiin, perustakaa vahva liitto, herättäkää Resurget uudelleen eloon, päättäkää taistella totuuden puolesta viimeiseen saakka!

— Minkä totuuden?

— Kaiken sen puolesta, mikä on totta. Tahi käännettynä: taistelkaa vääryyttä vastaan. Ettehän te sokeita ole. Tunnustakaa, mikä omassa elämässänne on ollut väärää, tunnustakaa, mikä ihmisten yhteiselämässä on väärää — oh, onhan sitä aina . . .

- Niin, niin . . .
- Ehkä olet oikeassa . . .
- Ehkä olet.
- Eero, Eero, ja vieläkö sinä meistä pidät?
- Johan sen sanoin, että rakastan koko maailmaa ja . . . vielä enemmän teitä.
- Sinä saat meidät helytymään . . . Se vanha rakkaus, se vanha . . .
- Tule tänne syliini!, Aarno. Nyt tunnen, että olen voittanut teidät jälleen.

3.

Ja nyt he olivat kaikki Vuorelassa.

Siellä istui kaikki talon väki pihamaalla, vanhemmat kiikkulaudalla, nuoremmat nurmikolla. Eeron täti piti pikku Annaa sylissään, hänkin oli puettuna kuin talonpoikaisvaimo, Anna-muori silitteli pienen, vieressään seisovan Eero-Jannen kiharoita, Leena istui ruoholla ja Janne, joka oli yhtä rakastunut vaimoonsa kuin ennen morsiamensa, loikoili pitkällään maassa päivän räsitusten jälkeen, pää Leenan pehmeässä sylissä. Toisen ryhmän muodostivat Aarno, Tuomo, Harry ja Eero, ja vielä toisen rengit ja piijat.

Ja aurinko laski.

Väinö vanhus, vähän harmaampana kuin ennen, istui laudalla ja piirteli sauvallaan santaan.

Hän rupesi puhumaan ja sanoi:

- Kuulkaa nyt kaikki kansa, mitä vanhus elämästä kertoo.

Ja kaikki lähestyivät. Mutta vanhus puhui:

— „Edenin onnena on ihmisten asunto, ja monenlaatuisia eläviä olentoja on annettu ihmisille iloksi ja avuksi.

„Sen metsissä kuuset kuiskailee ja sen saloissa hongat huuhuu. Kuin taivaan sini helkyttelevät sen järvien kirkkaat pinnat, ja koskissa kohisee sen vuolevat virrat. Mutta laaksoissa kelmivät viljavat vainiot, ja ihana kuin ystävän lempi on Edenin tarha.

„Vaana mistä itänyt on ikävä ihmisten sieluihin ja miksi kaihoo heidän henkensä luvattuun maahan? Siksi että kiusauksien katala käärme heidän silmiänsä sokaisee.

„Jokaisen ihmisen sydämeen, joka maailmaan syntyy, ottaa asuntonsa viisauden valo. Se on Jumalan ääni ja ihmiskunnan yhteinen kokemus.

„Mutta jokaista ihmistä sydämeen puree käärme ja kähisee: onni on oleva sinun ja kaikki tieto.

„Ja veri kuohuu ihmisen suonissa ja punakultaisena väikkyä silmissä hänen kaihonsa luvattu maa.

„Silloin viisaus kuiskaa: älä kiusausten käärmettä kuuntele, jo ne kokemukset on tehty. Usko minuun ja onni on sinun ja totuus.

„Mutta nauraapa käärme ja houkuttelee: etkö sinä tietoa tahdokkaan? Etkö kokea samaa kuin isäsi?

„Ja ihminen lankee ja kokee, ja valo on pimeydeksi muuttunut.

„Ja kas, on ilon Edenikin murheen luolaksi tullut, ja vaivat ja vastukset ja raskas työ nyt mieltä maahan painaa. Ei veli veljeä auta, vaan tuima on taistelun vimma.

„Siks' ikävöi jokainen pois, ja unelmain onnena kutsuu, kun todellista Edeniä ei näe . . .

„Mutta viisaus huokaa: Milloin koittaa se päivä, jolloin ihmisten silmät aukenee? Ja milloin tulee se aika, että he minuun uskaltavat ja ymmärtävät, että heidän nyt jo on kaikki onni ja totuus? Milloin?

„Sillä koko luomakunta huokailee ja odottelee, että Jumalan pojat maailmaan ilmestyisivät.“

Ja aurinko laski.

Mutta Ero katsoi ylös ja sanoi:

— Se päivä koittaa, se kerran koittaa. *Resurget sol fugiens* . . . Aarno, Tuomo, Harry, nyt sanon teille: jääkää tänne, ottakaa minun mökkini kodiksenne, oppikaa täällä rakastamaan, oppikaa täällä hiljaisuudessa rakastamaan, oppikaa täällä puhtaiksi . . . Minä olen vahva, olen voimakas, olen väkevä. Minä lähdän maailmaan. Lähdän kulkemaan kylästä kylään, lähdän kulkemaan kaupungista kaupunkiin ja kerron ihmisille siitä rakkaudesta, joka on ilman sanoja, mutta ilmenee teoissa. Sen teen ja te jääkää tänne. Sen teen, sillä kulkea tahdon sen jäljissä, joka sanoi: seuraa minua! ja oli maailman suurin ihminen.

Ja aurinko laski. Mutta sen lasku hohti kultaa.

PEKKA ERVAST

Helsingin esitelmiä talvella 1927- 1928

I	Suomen itsenäisyys ja kohtalon käsi (11.12. 1927)	2
II	Rakkauden paratiisi (18.12. 1927)	11
III	Niin rakasti Jumala maailmaa (26.12. 1927)	18
IV	Ruusu-Risti (01.01. 1928)	26
V	Elämä ja kuolema (08.01. 1928)	35

Kopioitu 1990

SUOMEN ITSENÄISYYS JA KOHTALON KÄSI

”Suomen itsenäisyys ja kohtalon käsi” on ilmoitettu tämänpäiväisen esitelmän aiheeksi. Ja tämä esitelmämme on siis oleva ensimmäinen karmatutkielmamme, niinkuin viime sunnuntaina sanottiin. Viime sunnuntaina sanoin, että lähtiessäni hiukan tutkimaan karmaa eli syyn ja seurauksen lakia, en tietysti silloin ajattele karmaa vain yksinkertaisessa merkityksessä, vaan hieman tämän syysuhteen lain toimintaa, siis karmaa konkreettisten esimerkkien muodossa. Ja sentähden on ensimmäinen tämmöinen konkreettinen esimerkki karman toiminnasta oleva tämän päiväinen aiheemme Suomen itsenäisyydestä.

Olemme tämän joulun edellä eläneet Suomen itsenäisyyden merkeissä, olemme viettäneet kymmenvuotisjuhlaa Suomen itsenäisyyden alkamisesta, ja aivan oikein valtionhoitaja Svinhufvud huomautti puheessaan, ettei kansojenkaan elämä tapahdu umpimähkään, vaan niiden elämässä vaikuttaa syyn ja seurauksen laki. Historiallisesti tämä tämmöinen syyn ja seurauksen lain vaikutus näkyy vielä selvemmin kansojen kuin yksilöiden elämässä, sentähden että kansojen elämää saatamme seurata pitkiä aikoja historiallisesti, jota vastoin yksilön elämä on ainoastaan lehti hänen elämänsä kirjastaan. Yksilön elämän yksi ruumistus ei voi niin selvästi näyttää karman lain vaikutusta kuin jonkun kansan elämä, joka käsittää satoja tai tuhansia vuosia. Kuitenkin ymmärrämme kansojen elämää ainoastaan, jos katselemme niitä yksilön kannalta, ts. jos ymmärrämme kansan yksilöksi, sillä kansasta ei voi puhuakaan, ellei kansa ole kokonaisuus. Se kyllä on kokoonpantu monista yksilöistä ja on siis summa, mutta koska tämä summa on kokonaisuus on se yksilö, niinkuin aina kokonaisuus on, ja sentähden voidaan kansaa verrata yksilöön. Totuudenetsijä, joka tutkii myös syvempiä puolia elämästä, tulee aivan vakuutetuksi siitä, että kansan elämää on suorastaan verrattava yksilön elämään.

Jos ajattelemme yksilön elämää, silloin voimme heti Paavalin kanssa sanoa: ihminen on henki, sielu ja ruumis; hän on kolminaisolento. Ja jos sitten ajattelemme ihmisyksilön itsenäisyyttä, mitä se merkitsee hengen, sielun ja ruumiin suhteen, niin tämä kysymys itsenäisyydestä on helppo ratkaista ja ymmärtää ihmisyksilön suhteen. Ja kun taas sitä vertaamme kansayksilöön, tulee meidän myös verrattain helpoksi ymmärtää kansan elämää yksilönä. Silloin myös ymmärrämme, aivankuin yksilönkin suhteen, että kansan elämää yksilönä ei ole katsottava ainoastaan menneisyyteen ulottuvaksi, historiallisesti tutkittavaksi, vaan myös tulevaisuuteen ulottuvaksi ja siis profetallisesti tutkittavaksi.

Ottakaamme nyt ihmisyksilö ja kysykäämme, millä tavalla ilmenee hänen itsenäisyytensä ruumiillisuuteen ja ruumiilliseen elämään nähden tässä fyysisessä maailmassa? Tämmöisen itsenäisyyden voimme hyvin ymmärtää jokaisen yksilön suhteen, sillä jokaisella täysi-ikäisellä ihmisellä on tässä elämässä ruumiillisen tai paremmin sanoen fyysisen itsenäisyyden saavuttaminen. Sehän ilmenee ennenkaikkea ajattellessamme ihmisen suhdetta ympäröivään maailmaan – hänen fyysisessä riippumattomuudessaan, taloudellisessa, ekonomisessa itsenäisyydessään. Kaikki ihmiset eivät ehkä ole saavuttaneet täydellistä riippumattomuutta, mutta jokainen luonnostaan pyrkii siihen: ihminenhän tuntee itsensä orjaksi, epävapaaaksi, jollei hän ole ekonomisesti itsenäinen. Tämän ei silti tarvitse merkitä, että hänen täytyisi olla ekonomisesti riippumaton siinä merkityksessä kuin joku ylen rikas olento on, sillä tässä ekonomisessa riippumattomuudessa on monta astetta. Ekonominen riippumattomuus merkitsee sitä, että ihminen tulee työllään toimeen, että hän on olento, joka itse on tilaisuudessa tekemään työtä ja syömään omaa leipäänsä. Ja jos esim. meidän ihmiskuntamme historiassa toinen sukupuoli, nainen, on ollut riippuvaisessa asemassa ja ollut ekonomisesti epäitsenäinen, on tämä huomattu epäkohdaksi ja olemme me ihmiset miettineet pitkiä aikoja tätä asiaa, nimittäin naisten taloudellista riippumattomuutta, hänen ihmisarvoaan, sillä kuta enemmän

me lähestymme veljeyttä, sitä enemmän meille selviää, että naisen asema itsenäisenä olentona on tunnustettava. Kun hän on naimisissa ja lasten äiti, on hänellä toiset velvollisuudet kuin miehellä; ei hänen enää tarvitse työllään hankkia rahaa, mutta hänen taloudellinen riippumattomuutensa, moraalinen vapautensa on tunnustettava. Hänet on asetettava miehen tasalle. Ja siinä suhteessa olemme jo ottaneet suuria askeleita eteenpäin.

Fyysillinen itsenäisyys ilmenee siis ennenkaikkea siinä, että ihminen omalla työllään ja omin voimin tulee toimeen. Mutta ihmisen itsenäisyys ei suinkaan rajoitu tähän fyysilliseen itsenäisyyteen, sillä kun pidämme kiinni tuosta kolmijaosta ruumis, henki ja sielu, niin saamme syystä kysyä: missä näkyy ihmisen sielullinen itsenäisyys? Silloin on kysymys nostettu hieman korkeammalle tasolle. Sielullinen itsenäisyys ei olekaan yhtä helposti ratkaistu kuin taloudellinen itsenäisyys. Ja sentähden ihmisen sielullisen itsenäisyyden yhteydessä tulee kysymys sielusta, aatteellisista asioista ihmisen persoonallisuudessa. Ihminen on sielullisesti itsenäinen silloin, kun hän on vapaa persoonallisuus; kun hän on itse ajatellut, etsinyt, rakentanut itselleen oman sisäisen huoneensa ja temppelinsä, kun hän on sisäisesti totuutta etsinyt ja muovaillut itselleen oman persoonallisuuden. Hän on voinut tehdä sen joko tässä elämässä tai jossakin edellisessä elämässään, jolloin hän ja syntyi sielullisesti itsenäisenä olentona. Lahjakkaat ihmiset syntyvät nimittäin jo itsenäisinä, heidän elämänsä on taistelua kaikenlaisia voimia vastaan, jotka ovat heidän ulkopuolellaan, mutta jotka symbolisoivat heidän sisässään siksi, kun voittavat sopusoinnun itsessään. Heidän täytyy tavoitella sitä, koska he ovat valmistaneet sen itselleen. Sitä voi jokainen ihminen tehdä nykyisessä elämässään, vaikka ei hän olisi sitä ennen tehnyt. Sillä sitä myöten kuin äly enemmän näyttää osaa elämässä, sitä myöten jokaisen yksilön tilaisuus pyrkiä itsenäiseksi persoonallisuudeksi myös suurenee. Kulttuurin mennessä eteenpäin tarjoutuu jokaiselle ja yhä useammalle ihmiselle tilaisuus mennä eteenpäin; taistella itsensä itsenäiseksi sillä tavalla kuin se on välttämätöntä ainakin muutamille ihmisille. Sielullisesti itsenäinen ihminen on vapaa olento, joka itse rakentaa jollekin kalliolle.

Mutta sitten on meillä vielä – pitäkäämme kiinni Paavalin kolmijaosta – ihmisen henki. Ja siksi saatamme kysyä: koska ihminen on henkisesti itsenäinen ja millä tavalla se itsenäisyys on saavutettavissa? Silloin kyllä huomaamme, etteivät monetkaan ihmiset ole saavuttaneet henkistä itsenäisyyttä, sillä se on erittäin korkea asia. Henkinen itsenäisyys johtuu nimittäin siitä, että ihmisen henki on Jumalasta kotoisin, että ihminen on jumalallinen olento, että ihminen yksilönä on kuin pisara elämän suuresta merestä; että itse elämä on jollakin tavalla ilmennyt ihmisyksilössä. Tämä on tuo edellytys, ennenkuin voi tulla puhetta ihmisen henkisestä itsenäisyydestä. Metafyysillisesti täytyy olla niin, että henki on yhtä maailmankaikkeuden suuren hengen kanssa, Jumalan elämän kanssa. Jos ihmisen henki on Jumalasta, jos se suuri ainoa elämä, mikä maailmankaikkeudessa vaikuttaa, on ihmisessä, silloin on ihmisen henkinen itsenäisyys mahdollinen: jos ei, ei ihminen voi saavuttaa muuta kuin sielullista itsenäisyyttä. Mutta onhan ihmisiä, jotka ovat henkisesti itsenäisiä ja nämä ihmiset kaikki todistavat, että ihminen hengessään voi tulla tietoiseksi siitä suuresta elämästä, jota myös nimitetään kosmilleksi Kristukseksi, voi tulla tietoiseksi Kristuksesta. Kristus voi syntyä ihmisessä ja ihmisen voi täyttää jumalallinen elämä. Ja ihmisen itsenäisyyden, henkisen itsenäisyyden, ensimmäinen askel on siinä, että syntyy uudestaan niinkuin Jeesus selitti Nikodeemukselle, josta Johanneksen evankeliumin kolmannessa luvussa kerrotaan, että ihminen voi tulla taivasten valtakuntaan ainoastaan sen kautta, että hän syntyy hengestä. Ihmisessä on Kristus syntyvä, hänen sielussaan on virtaava kaikkiallinen elämä niin, että hänestä ei tule rajoitettu pisara meressä, vaan itse meri, joka ilmenee pisarassa. Ihmisen pitää tulla kuin Jumalan puhetorveksi, tai niinkuin jumalallisen elämän ruumistukseksi; Jumalan sana on lihaantuva ihmisessä, niinkuin Johanneksen evankeliumin ensimmäisessä luvussa sanotaan: ”valo loistaa pimeydessä, pimeys ei sitä tiedä.” Mutta kun Jumalan sana, Logos, pääsee syntymään ihmisessä, silloin on sana astunut lihaan, niinkuin Jeesus Natsarealaisessa. Silloin on ihminen henkisesti itsenäistynyt; tullut itsenäiseksi hengessään, joka itsenäisyys merkitsee sitä, että hän on hengessä syntynyt, että hän on olemassa tietoisena henkenä, Jumalan poikana. Ja kaikkihan tiedämme sekä kokemuksesta että historiasta, että tie tähän henkiseen itsenäisyyteen on olemassa, ja että se tie on pitkä ja kaita. Se on ihmisen itsekasvatukseen perustuva ponnistus, josta mekin alituisesti olemme näissä esitelmissä puhuneet.

Kun nyt luomme katseemme kansaan, voimme nähdä yhtäläisyyttä kansan ja yksilön välillä. Yksilön suhteen voimme nähdä, että kohtalon käsi viittaa menneisyyteen, se näyttää, millä tavalla ihminen on saavuttanut taloudellisen riippumattomuuden ja sielullisen itsenäisyyden ja se myös viittaa siihen, millä tavalla hän on saavuttanut hengen itsenäisyyden, toisella kielellä: kuolemattomuuden, ikuisen elämän.

Kansojen elämässä kohtalon käsi viittaa menneisyyteen, nykyisyyteen ja tulevaisuuteen. Jos ajattelemme Suomen kansaa ja kysymme: missä ilmenee ja miten on syntynyt Suomen kansan fyysillinen itsenäisyys, niin meidän tarvitsee vain, aivan niinkuin sama puhuja, valtionhoitaja Svinhufvud puheessaan sanoi, tutkia Suomen historiaa nähdäksemme, miten Suomen kansa menneisyydessä on vähitellen saavuttanut taloudellisen riippumattomuuden. Meidän kansamme historiassa on paljon työtä ja vaivaa, ja tätä esi-isien työtä, jota he pelloillaan ja niityillään ovat tehneet, me saamme kiittää siitä, että meidän kansamme on saavuttanut itsenäisyyden, ei ainoastaan heidän työtään kuokalla ja auralla, vaan myöskin taistelua miekalla, sillä kansojen elämässä, kun he fyysillisesti itsenäisyyttä etsivät, on taistelua sekä luonnon voittamisessa että vihollista vastaan, taistelua eri kansojen välillä, jotka kaikki pyrkivät itsenäisyyteen. Sentähden meidänkin historiassamme on paljon verisiä taisteluita. Ne ovat välttämättömiä, ne kuuluvat tuohon fyysilliseen itsenäisyyden tavoitteluun, sentähden, etteivät kansat, enemmän kuin yksilötkään muulla tavalla alussa osaa etsiä itsenäisyyttä. On olemassa toinen tapa, mutta miksi puhuisimme tavasta, jota emme ole historiassa nähneet. Historia vain vastaa meille, että kaikki kansat pyrkiessään itsenäisyyteen, ovat saaneet vuodattaa vertaan. Alkuasteella ei ole mitään kansaa olemassa, mutta vähitellen ihmiset liittyvät yhteen ja ymmärtävät muodostavansa kokonaisuuden, ja tämä tapahtuu vaaroja ja ponnistuksia kestämillä.

Sielullinen itsenäisyys kansojen elämässä alkaa näyttää ensimmäisiä oireita silloin, kun kansa alkaa tuntea itsensä kansaksi, ja alussa tämä näyttäytyy siten, että jokin kansa alkaa tuntea: tämä on meidän maamme, tässä maassa meidän täytyy saada asua rauhassa. Voisimme sanoa, että kansan, niinkuin yksilön, täytyy suorittaa tämmöistä maakoetta, elämän maakoetta. Kun emme katsele ainoastaan ulkonaista näkyväisen maailman historiaa ja sen vaiheita, vaan katselemme asioita henkimaailman, näkymättömän maailman kannalta, niin huomaamme merkillisen seikan kansan itsenäistymisen yhteydessä.

Me ihmisethän synnymme monta kertaa tähän maailmaan, ja yksilöt, jotka muodostavat kansan jonakin hetkenä, siirtyvät henkimaailmaan kuollessaan, eikä ole ollenkaan sanottu, että samat yksilöt uudestaan syntyvät samaan kansaan. Kansan kokonaisuus, ominaisrakenne, sen yksityisluonne ei ole riippuvainen niistä yksilöistä, jotka siihen kansaan syntyvät, vaan se on enemmän riippuvainen luonnosta, olosuhteista ja siitä sisäisestä ilmacehystä, ajatuskehystä, tunnemaailmasta, joka syntyy määrätyn kansan, maan yli ja ympäri ja jota me nimitämme teosofisessa kielessä auraksi. Tämä aura on jokaisen maan, kansan yllä ja se sisältää kansan sielulliset mahdollisuudet, sen elämän. Kun yksilöt syntyvät tuohon kansaan, mukautuvat he auran mukaan, he ottavat osaa kansan yhteiseen auraan. Ne, jotka syntyvät Suomessa, tulevat suomalaisiksi, saavat suomalaisen ruumiin, kun elävät Suomen kansan aurassa, sillä fyysillinen veri periytyy, fyysillisessä veressä on persoonallisuus. Sentähden yksilöt voivat kuoleman jälkeisen elämän jälkeen syntyä johonkin toiseen kansaan; vaikka ei sekään niin merkillinen poikkeus ole, että syntyy uudestaan samaan kansaan. Tämä riippuu siitä, kuinka syvästi joku yksilö on kansaansa ymmärtänyt. Mutta kuoleman jälkeisen elämänsä joka tapauksessa tuon kansan aurassa hän tulee viettämään, ja se kuuluu aina sen kansan ilmapiiriin, jossa hän on elänyt fyysillisesti. Sentähden kuolemanjälkeisessä elämässä ihminen, niinkuin yleensä sääntö on, jatkaa sitä työtä, jonka hän on alulle pannut fyysillisessä elämässään. Kuoleman jälkeisessä elämässä ihminen siis vielä muovailee ja lisää jotain tuohon kansalliseen auraan, tekee työtä sen puolesta. Ja kuta enemmän kansa fyysillisesti alkaa tuntea itsensä yhdeksi kansaksi, sitä ihmeellisemmäksi käy tuo kuoleman jälkeinen elämä, sillä siinä elämässä jatkuu pyrkimys itsenäisyyteen, kokonaisuuden tuntemiseen, yhteenkuulumisen tuntemiseen, niinkuin me sanomme okkultisesti, kuoleman jälkeen käydään rajaa, pürretään tuon kansan rajoja. Kuoleman jälkeen ihminen viettää suurimman osan elämää taivaissa, ja se merkitsee, että omantunnon voima kansassa suurenee, omantunnon ja sisäisen yhteenkuuluvaisuuden ja yhtenäisyyden tunne lisääntyy kuolemanjälkeisen elämän kautta. Taivaissa ollen yksilöt aivankuin luonnon

välttämättömyydestä vaikuttavat, elävät maanpäällä elävien omisatunnoissa. Jokainen hyvä ihminen, joka taivaaseen joutuu, on kuin elävien omatunto. Sentähden on kaikissa kansoissa aina vähän palvottu vainajia. Kun esimerkiksi isä on kuollut, on hän kuin Jumalan silmä, joka katselee, etteivät lapset vaan tekisi väärää. Muutamat kansat, jotka palvovat vainajia, kysyvät heiltä neuvoa ja saavat ohjeita. Tämä oli hyvin tuttua kaukaisina aikoina, jolloin maan päällä olevat ihmiset näkivät vainajia, elivät heidän tajunnassaan, joten he saattoivat tietää, mitä heidän isänsä ja esi-isänsä tunsivat. Nyt on verho laskeutunut silmien eteen, ettei ihminen sillä tavalla näe, mutta joka tapauksessa jokainen ihminen tuntee, että hänen äitinsä, joka on kuollut, henkimaailmasta päin tahtoisi, ettei hän pahaa tekisi, päinvastoin hän tietää, että äiti tahtoo hänen elävän ja tekevän niin oikein ja hyvin kuin hänelle on mahdollista. Sen tuntee jokainen ihminen ja se on oikea tunne. Meidän vainajamme taivaassa ollessaan elävät meidän omassatunnossamme, vaikka he eivät meitä näe maan päällä, mutta he ovat yhteydessä sielullisesti meidän kanssamme. He näkevät meidät edessään paljon kauniimpina, puhtaampina, jalompina, mitä olemme, ja sitä kuvaa he rakastavat, ja todellisuudessa me sitä olemmekin paremmassa itsessämme.

Kun nyt maan päällä ihmiset yhdessä kansassa alkavat tuntea, että he muodostavat yhden kansan, niin he siirtyessään kuolemanjälkeiseen elämään, jatkavat tätä, sillä he käyvät rajoja, piirtävät kontuureja, sillä he taivaassa ollessaan huutavat meille: ”älkää unohtako, että olette samaa kansaa.” Sentähden samaan kansaan kuuluvat yksilöt tuntevat voimakkaasti olevansa veljiä, sillä heidän takanaan on kaikkien niiden vainajien voima, jotka ovat taivaassa, ynnä muuta vielä. Kansan sielullinen itsenäistyminen, joka tapahtuu sisäisessä elämässä ensin, saa myöskin aikaan huomattavan seikan, että kehittyneempiä ihmisieluja vetäytyy tuon kansan auraan. Kuten enemmän kansan aura alkaa henkimaailmassa loistaa, kuten enemmän se valoa levittää, sitä enemmän se myöskin vetää puoleensa kehittyneempiä, jalompia ja lahjakkaampaa sieluja. Tämä tietysti riippuu siitä, että kansan fyysillinen veri hienostuu ja puhdistuu sielullisen elämän rinnalla. Kun ihmiset tässä fyysillisessä maailmassa oppivat enemmän ajattelemaan, kauniimpia ihanteita tuntemaan, niin heidän fyysillinen verensä puhdistuu ja siis kansan veri puhdistuu ja hienostuu siinä suhteessa. Ja niin kansan fyysillisesti enemmän ja enemmän puhdistunut veri antaa mahdollisuutta kehittyneimmille sieluille, sillä kehittyneimmät sielut eivät voi syntyä, elleivät voi saada käyttövälineikseen sellaisia ruumiita, joita he voivat muovailta sisäisiä käyttövälineitään varten. Tämä kansan veren puhdistaminen näkyy suuremmasta väriloistosta aurassa ja silloin kehittyneimpiä rientää tuon kansan luo, osaksi tietämättä kohtalon käskystä, ja osaksi omasta halustaan palvella ja auttaa.

Kun katselemme Suomen kansaa, huomaamme, kuinka vähitellen tähän kansaan alkaa menneenä vuosisatana syntyä ihmisiä, jotka vievät sen sivistystä, kulttuuria, siis sen sielullista itsenäistymistä eteenpäin. Voimme sanoa, että siitä alkaen, kun täällä Euroopassa suuren uskonpuhdistuksen aika, valistuskausi, alkoi, meidänkin kansamme alkoi itsenäistyä ja tuntea itsensä kansaksi. Sitten vasta myöhemmin tuli sen historiassa semmoisia hetkiä, jolloin jotkut yksilöt ajattelivat: mutta meidän kansamme pitäisi myöskin poliittisesti itsenäistyä. Ja 1700-luvulla huomaamme oireita siihen; syntyi ihmisiä, jotka toivat semmoisia aatteita: eikö tämä kansa ole jo sielullisesti itsenäistynyt, että se voisi poliittisestikin itsenäistyä? Näitä ihmisiä ei silloin ymmärretty, heitä päinvastoin pidettiin pettureina. Ja taas viime vuosisadalla, kun jotkut ajattelivat, että Suomen on tultava Venäjältä irti, olivat he Venäjän kannalta kavaltajia. Ensimmäisten pioneerien, niiden, jotka näkevät tulevaisuuteen, näkevät, mihin päin kuljetaan, on otettava kuin häpeän risti päälleen. Ja sitten tuleekin meidän kansamme elämässä hetki, jota pitkinä aikoina oli valmistettu, jolloin meidän kansamme tulee poliittisesti itsenäiseksi.

Jos nyt sanomme, että kansa käy läpi maakoetta silloin, kun se taistelee fyysillisesti itsensä riippumattomaksi, niin voimme sanoa, että se elää tulikoettansa silloin, kun se sielullisesti itsenäistyy, ja keskellä vesikoetta silloin, kun se poliittisesti itsenäistyy. Nyt on vesikokeen kruunu pantu meidän kansamme päähän. Me olemme poliittisesti itsenäinen, suvereeninen valtio, ja tämä kaikki kuuluu sielulliseen itsenäisyyteen, sillä kun kansasta on poliittisesti tullut itsenäinen, on kansa kuin oma persoonallisuus. Kohtalo on sen päästänyt siihen kohtaan, että se on persoonallisuus, enemmän tai vähemmän tietoinen persoonallisuus, se on saavuttanut sen, minkä jokainen ihminen syntyessään saavuttaa.

Onhan jokainen ihminen persoonallisuus, vaikka tavallisessa puheessamme, että joku on persoonallisuus, tarkoitamme, että hän on kehittynyt ihminen. Samalla tavalla kansa, kun on tullut suvereeniksi valtioksi, on persoonallisesti itsenäistynyt. Toinen kysymys on sitten, missä määrin se on itsenäinen persoonallisuus. Suomen kansan suhteen emme tarvitse olla millään tavalla toivottomia, me tiedämme, että Suomen kansa on jo nytkin persoonallisuus, ja kokolailla voimakas persoonallisuus. Suomen kansalla on juurensa niin syvällä menneisyydessä ja se on niin paljon luonut sielullisia arvoja, että se on osoittanut olevansa kehitysmahdollinen persoonallisuus. Meillä on Kalevala ja muut vanhat runot, runomme, sydämen syvyydestä lähtenyt taide, joka osoittaa, että olemme kokolailla kehittynyt persoonallisuus.

Mutta jokaisen persoonallisuuden kohtalo on kuolla. Jokainen ihminen persoonallisena olentona kuolee, oli hän kuinka itsenäinen tahansa, kuinka suuri persoonallisuus tahansa. Hetki tulee, jolloin kaikki loppuu. Ihminen on kyllä kuoleman jälkeen olemassa persoonallisuutena, mutta se on ajan kysymys, hän syntyy uudestaan maan päälle, ja silloin on edessä kysymys: luo uudestaan persoonallisuus. Sentähden jokaisen kansan itsenäisyyttä sielullisesti odottaa sama kohtalo: kuolla. Kansan persoonallisuutena tulee kuolla. Eikö ole mitään pelastusta siitä? Ihmisyksilöllä on pelastusmahdollisuus, että hän henkisesti itsenäistyy Kristuksessa, että Jumala ottaa asuntonsa häneen, että hänestä tulee iankaikkinen olento. Eikö kansalla ole mitään semmoista mahdollisuutta, onko kansa aivan tuomittu kuolemaan? Onko sillä mitään semmoista mahdollisuutta ikuiseen elämään? Analogian lain mukaan pitäisi olla, ja minä uskon vahvasti, että kansallakin on se mahdollisuus edessään, kansatkin voivat saavuttaa ikuisen elämän, mutta sillä saavuttamisella on ehtonsa, edellytyksensä. Vielä emme ole historiassa sellaista nähneet. Me olemme nähneet kansoja, jotka ovat eläneet hirmuisen kauan, emme tiedä oikeastaan, kuinka kauan Kiinan ja Intian kansat ovat olleet olemassa, siinä suhteessa ei ole mitään yksimielistä ratkaisua. Monen mielestä kyllä Intian kansa potee vanhuutta, toisten mielestä sillä on nyt uudestisyntymisen mahdollisuus edessään. Mutta vaikkakin joku kansa hyvin kauan eläisi, ei se mitään merkitse, sillä ikuinen elämä ei ole sitä, että jää henkiin, se on toisessa sijassa vasta: ikuinen elämä on sitä, että tuommoinen kansa loistaisi valona koko ihmiskunnan edessä. Sentähden voimme täydellä syyllä kysyä: millä tavalla joku kansa voisi saavuttaa ikuisen elämän?

Kun nyt ajattelemme Suomen kansaa, ja näemme, että se on saavuttanut ekonoomisen, fyysillisen itsenäisyyden sekä myös sielullisen itsenäisyyden, niin täydellä syyllä kysymme: olisiko mitään mahdollisuutta Suomen kansan saavuttaa henkistä itsenäisyyttä ja millä tavalla se olisi mahdollinen saavuttaa? Tämähän on erittäin tärkeä kysymys jokaiselle suomalaiselle, erittäin vakava kysymys. Eihän ole elämämme tarkoitus, että olemme täällä mukana, syömme ja juomme, menemme naimisiin, kuolemme ja tulemme haudatuksi. Emme ole suomalaisia ainoastaan sillä tavalla, että kuulumme Suomen kansaan, vaan monet suomalaiset tuntevat, että se tosiseikka, että he ovat suomalaisia, sisältää jotakin muuta vielä. He tuntevat, että heidän pitäisi tehdä jotain Suomen kansan puolesta. Heidän pitäisi osata nähdä kansan tulevaisuuteen, mihin päin sen työ on suunnattava. Ja silloin joudumme epäilemättä tuon probleemin eteen: onko saavutettavissa henkinen itsenäisyys? Silloin emme voi enää katsella historiaa, meidän täytyy katsella profeettallisesti eteenpäin olematonta tulevaisuutta.

Kaikki, jotka ovat tutkineet teosofista maailmankatsomusta ja kirjallisuutta, tietävät, että jokaisen sielullisesti itsenäisen kansan takana on henkimailma, ei ainoastaan vainajia, vaan toinen, semmoinen henkimailma, joka varsinaisesti kuuluu kansaan. Henkimailma, jonka muodostavat elävät yksilöt, joiden johdossa on määrätty yksilö, jota nimitetään kansan suojelusenkeliksi. Tuommoiset sadut suojelusenkeleistä eivät ole oikeastaan mitään satuja, vaan sellaiset runoilijat ovat nähneet enemmän kuin ne ihmiset, jotka eivät osaa katsella muuta kuin ulkonaisia asioita. Suomen kansalla on myös suojelusenkelinsä, me voimme nimittää häntä Väinämöiseksi. Hän on hyvin suuren maailman, suuren taivaallisen sotajoukon, kuten Raamatun kielellä sanotaan, etunenässä. Jokaisen kansan takana on suuri taivaallinen sotajoukko, enkelijoukko, ja sen joukon alapuolella ääretön joukko kaikenlaisia luonnon henkiä ja haltioita. Nämä tekevät kansan ja luonnon elämän eläväksi. Kun menemme ajassa taaksepäin esimerkiksi tuhat vuotta, huomaamme, kuinka ihmiset seisoessaan niityllä tai metsässä, tuntevat olevansa elävän todellisuuden edessä.

He tuntevat, ettei luonto ole kuollutta, vaan se on kuin asunto kaikenlaisille ihmeellisille olennoille, puissa elävät haltiat, metsissä peikot ja Tapion väki, järvissä ja joissa ihmeelliset vedenneidot ja Vellamot. Kaikki on täynnä elämää. Kuta lähempänä luontoa kansa on, sitä enemmän se tuntee luonnossa tätä elämää. Voimme vieläkin nähdä kansoissa yksilöitä, meidän mielestämme he ovat epäkäytännöllisiä, uneksijoita, jotka näkevät ja puhuvat kaikenlaisista olennoista, joita emme näe silmillämme. Monen mielestä tuollaiset näkijät ovat suorastaan sairaita, epänormaaleja, ja kuitenkin kaikki on totta.

Kun siis puhumme kansan aurasta, ei se tarkoita ainoastaan jonkinlaista näyttämöä, vaan siinä on elämää, ei ainoastaan vainajia, vaan haltioita ja kaikenlaisia olentoja, joiden etunenässä on suojelusenkeli. Ja mitä erikoisesti Suomen kansaan tulee, on suojelusenkelinä olento, joka itsetietoisesti on Kristuksen palvelija, ei tietysti aivan yksin, mutta eräiden toisten kansojen suojelusenkeleiden kanssa. Tuo korkea enkeliolento, Väinämöinen, on luvannut kulkea Kristuksen jälkiä: hän tahtoi siis, että hänen kansansa tulisi Kristuksen opetuslapsiksi ja sen puolesta hän työtä tekee, että hänen kansansa heräisi kulkemaan Jeesuksen jälkiä. Sitä varten hän tuntee elävänsä, sen puolesta hän tahtoo työskennellä. On muutamia toisiakin täällä Euroopassa, joilla on sama idea.

Mitenkä tämän pitää tuleman esille meidän kansassamme, kansamme elämässä fyysisessä maailmassa? Sen pitää tulla esille siinä, että meidän kansamme runoilijat ja tietäjät ja kaikki nerokkaat olennot pyrkisivät syvemmin ymmärtämään kansan sisintä henkeä, kuvaamaan kyllä sen sielullista auraa, itsenäisyyttä, mutta myöskin pääsemällä aivan kansan sisäisen elämän lähteille, kuvaamaan sen suojelusenkelin pyrkimyksiä, toimia ja tahtoa. Tämähän on jo tapahtunut jonkin verran, me näemme sen runoilijoissamme, taiteilijoissamme, säveltäjissä ja muissa, että he pyrkivät tuomaan esille jotain suomalaista. Se on alkanut jo, mutta meidän täytyy odottaa, että tulevina vuosina ja vuosisatoina yhä enemmän syventyy tuo pyrkimys tuoda esille, mitä Suomen kansan hengessä piilee. Tämän tulee saada yhä enemmän alaa meidän eturivien ihmisissä ja poliittisessa suhteessa. Suomen kansa tulee saamaan sellaista inspirationsia, että Suomi pitää erikoisena omantunnon asiana ja tehtävänä työskennellä Euroopan Yhdysvaltojen puolesta. Sen pitää poliittisessa elämässään tähdätä siihen, että saadaan rauha kaikkien Euroopan kansojen välillä. Suomen kansa on pieni ja valtiollisesti mitätön, mutta ei kuitenkaan niin pieni, ettei se voisi huutaa: tämä Eurooppa on annettu meille sitä varten, että eläisimme yhdessä. Onhan meillä jo Kansainliitto, jossa Suomenkin ääni kuuluu pontevasti, vaikka tuo Kansainliitto ei olekaan vielä saanut paljon mitään aikaan, vaikka sen on täytynyt tuntea olevansa vain pieni aatteellinen voima tässä aineellisessa maailmassa, mutta se itää ja kasvaa, vähitellen siitä tulee suuri puu. Sentähden ei meidän tarvitse olla toivottomia, vaikka tuollainen Kansainliitto onkin vielä niin heikko, mutta meidän pitäisi Suomessa ymmärtää, että tällä työllä on kaikista suurin merkitys nyt Euroopan historiassa: Euroopan tulevaisuudesta ei tule mitään, jolleivät kansat ja valtakunnat herää näkemään, että heidän täytyy elää liitossa keskenään, että heidän täytyy muodostaa Euroopan Yhdysvallat. Amerikassa on jo kauan aikaa ollut Yhdysvallat, joskin siellä yhteisen kielen vuoksi se on ollut helpompaa. Ei valtakunnan ulkonainen itsenäisyys tarvitse merkitä sitä, että se sortaisi toista, nousisi toisten yläpuolelle: sen itsenäisyys on silloin korkeampi, kun se tahtoo olla veli toisten kanssa. Keskiajalla voi yksityisten itsenäisyys joskus merkitä sitä, että täytyy tappaa muita ihmisiä, mutta nyt jo ihmisten itsenäisyys enemmän ja enemmän merkitsee sitä, että ihminen osaa kunnioittaa toisia, antaa toisille heidän oma itsenäisyytensä. Samoin kansojen itsenäisyys merkitsee ulkonaisesti ja poliittisesti sitä, että jokainen tunnustaa toisensa itsenäisyyden todellisuudessa ja sanoo: mahdotonta olisi meidän ruveta sotimaan keskenämme, meidän täytyy inhimillisesti ratkaista kaikki ristiriidat. Sentähden on saatava aikaan Euroopan Yhdysvallat. Ja se tulee, vaikka kohtaloa vastaan taistellen joku kansa yrittäisikin päästä toisten herraksi. Tuo sana on ollut piirrettyä Euroopan auran yli jo muutamia satoja vuosia, ja sentähden meidän koko valtiollinen elämämme tässä Euroopassa on kuin sakkosilla oloa, kuin emme tahtoisimme tunnustaa, mitä seisoo kohtalon ovella, mutta kaikki leikki kohtalon uhalla tulee erittäin kalliiksi. Sentähden Suomen kansan tehtävä poliittisesti on ollut huutavan ääni korvessa. Ja tahtoisin lisätä, mutta en sano sitä ehdottomana ehtona tällä hetkellä; meidän kansamme tehtävänä tulee olemaan riisuutua täydellisesti aseista. Tämä tuntuu tietysti hullulta tällä hetkellä ihmisistä: meillä on Venäjä tuolla, se hyökkää heti meidän kimppuamme. Mutta minä sanon: niin ei tule tapahtumaan, vaan jos Suomen kansa uskaltaa sen tehdä, ja vaikkapa Euroopan

Yhdysvaltojen nimessä, silloin ei kukaan uskalla koskea siihen. On aivankuin kansa silloin olisi uskaltanut julistautua pyhäksi ja koskemattomaksi. Tätä ei ymmärretä vielä tänä päivänä, mutta kuitenkin se on oleva niin.

Mutta jotta pääsisimme siihen, tarvitsee jotain muutakin, kuin että meidän kansamme runoilijat ja profeetat pyrkivät tuomaan ilmi, mitä kansan hengessä piilee, pyrkivät tuntemaan Väinämöistä ja mitä hän suunnittelee Kristuksen seuraajana. Siihen tarvitsee myös, että meidän kansamme rakentaa tiedon yhteyden henkimaailman kanssa; ei mitään spiritististä yhteyttä, vaan yhteyttä kansamme suojelushengen ja hänen auransa kanssa. On välttämätöntä, että tämä saadaan fyysillisesti – käyttäkseni vanhaa nimitystä – mysteeriksi, että saadaan fyysillisesti yhteys kansan sisimmän hengen kanssa mysteerion välityksellä, semmoisen opiston välityksellä, joka on tietoisessa yhteydessä Väinämöisen ja sen hengen kanssa. Se on ehdoton ehto, jotta meidän kansamme sitten pääsisi henkisesti kansana uudestisyntymään. Tuommoinen kansan uudestisyntyminen on niin mahtava ja merkillinen asia, ettei se saata käydä, ellei ole valiojoukkoa, joka on itse uudestisyntynyt.

Tämä ei myöskään ole mikään tuulesta temmattu haave, sillä sen nojalla, että meidän kansamme on niin paljon itsenäistynyt ja että meidän kansamme historiallisessa johdossa on olento, joka on erikoisesti kehittynyt. Meillä on jo henkimaailmassa tämmöisen mysteerikoulun siemen eli alkutyypin, ja meidän suuret vainajamme ovat siinä koulussa mukana. Mihinkä ovat joutuneet meidän suuret miehemme viime vuosisadalla: Snellman, Lönnrot, Topelius y.m.? Eivät he ole lähteneet pois Suomen kansan aurasta, he viettävät siinä kuoleman jälkeisen elämänsä, ja se saattaa olla hyvin pitkä. Siis nuo suuret sielut, jotka tekevät työtä Suomen itsenäisyyden puolesta ja sillä osoittavat, että ottivat inspiratsionin vastaan Väinämöiseltä, ovat nyt henkimaailmassa vainajien mukana siinä mysteerio-opistossa luomassa niitä mysteeriä, uudestisyntyviä Egyptin pyramiideja, joiden on määrä tulla Suomen kansan fyysilliseen elämään. Jotta Suomen kansa voisi kansana kulkea kuolemattomuutta ja ikuista elämää kohti, jotta voitaisiin tehdä semmoinen historiallinen yritys, että kansa syntyisi uudestaan. Silloin olisi kuin jokin paikka maan päällä, joka olisi kuin paratiisi.

II

RAKKAUDEN PARATIISI

Rakkauden paratiisista ehkei niin paljon puhuta, mutta paratiisista olemme jokainen kuulleet puhuttavan. Paratiisista, tuommoisesta muinaisesta ihmeellisestä onnentilasta ja onnenmaailmasta, jossa ihmiskunta eli. Siitähän puhutaan, ei ainoastaan meidän kristinuskossamme, mutta myöskin juutalaisten uskonnoissa ja melkein kaikissa maailman uskonnoissa ja vanhoissa taruissa ja traditsioneissa. Me tietysti, me nykyajan ihmiset, me olemme alkaneet epäillä tätä paratiisitarua. Emme me ole niin varmoja siitä, onko koskaan mitään tuommoista ihmiskunnan paratiisia ollut olemassa. Pikemminkin meistä voi tuntua siltä, että paratiisi on joku tulevaisuuden ihanne, joka häämöittää ihmisten silmissä. Ehkä joskus vuosituhansien kuluttua syntyy maan päälle semmoinen paratiisi, semmoinen tuhatvuotinen valtakunta, jossa ihmiset voivat elää onnellisina ja rauhassa keskenään. Mitä me nykyisin, me ihmiset, tiedämme elämästä, sekä omasta elämästämme, että historiallisesti ihmiskunnan elämästä. Se kärjistyy enimmäkseen siihen, että tiedämme elämän olevan kaikkea muuta kuin paratiisia. Meidän mielestämme elämä on pikemminkin jonkunlaista vaikeata onnettomuuden tilaa, jokin murheen planeetta, murheen maailma, johon me ihmiset olemme heitetty. Elämä on pikemmin kuin kiirastulta ja helvettiä. Sillä tavalla me ihmiset, nykyajan epäilijät, ajattelemme päätämme pudistaen, kun kuulemme puhuttavan muinaisajasta, kulta-ajasta, josta kuitenkin kaikki vanhat tarinat kertovat. Mutta miksi me ainoastaan jäisimme tuommoiseen epäilykseen. Voimmehan myöntää, että tuommoisessa ajatuksessa, että kerran elämä täällä maan päällä voi muodostua paratiisiksi, voimmehan myöntää, että se ajatus ei ole järjetön. Se on merkillinen tulevaisuuden ihanne, jonka puolesta ihmiskunnan kannattaa elää. Mutta pitääkö meidän jäädä epäilemään tuota vanhaa paratiisin tarua. Eiköhän siinä voisi olla jotakin historiallista. Mitä me yleensä teemme, kun tieteellisesti tahdomme tutkia tämän laatuista kysymystä? Me turvaudumme omiin kokemuksiimme, me turvaudumme elämän nykyisyyteen, empiiriseen todellisuuteen ja kysymme: onko tässä meidän näkyväisessä, tuntemassamme ihmiselämässä, tai ihmispersoonallisuuksien historiassa jotakin, joka saattaisi viitata tuommoiseen vanhaan, muinaiseen paratiisiin. Olemmehan oppineet tieteellisissä tutkimuksissamme, että ihmiskunnan historia, sen kehityshistoria, toteutuu lyhyessä muodossa suurin piirtein katsottuna jokaisen ihmisyyksilön elämässä.

Jos me katselemme meidän ihmisten elämää silmällä pitäen vanhaa paratiisitarinaa, tarua, niin minä luulen, että jokainen meistä myöntää, että tämä taru astuu heti aivankuin realistiseen valoon, jos ajattelemme kunkin ihmisen yksilöllistä elämää. Ehkä siihen sisältyy sängen suuri viisaus, jonka voimme saada ajattelemalla siitä ilmi. Se, joka näin ajattelee, hän perustelee tuon käsityksensä paratiisitarusta siihen aivan jokaisen ihmisen empiiriseen kokemukseen, että hän on lapsuudessaan elänyt paratiiselämää. Lapsuudessaan on jokainen ihminen paratiisin asukas. Hän on huoleton, hän on elämän edessä, hän on aivankuin jonkunlainen suosikki, jonka ei tarvitse itse mitään ajatella, eikä mistään huolehtia, vaan josta toiset pitävät huolen. Älkäämme ajatelko poikkeustapauksia. Älkäämme ajatelko niitä synkkiä poikkeuksia, joita aina on olemassa. Älkäämme ajatelko lapsia, joiden lapsuus ei ole paratiisia, vaan muistelkaamme, että useampien ihmisten lapsuus sentään on ollut jonkun aikaa paratiisillista, huoletona. Ja kun sitten vielä ajattelemme itse paratiisitarua semmoisena kuin se meillä on tunnettu ja semmoisena, kun se esiintyy juutalaisten kertomuksessa, sekä semmoisena, kun se esiintyy meillekin, niin muistakaamme, että tämä paratiisitaru on yhteydessä sen merkillisen ja jokaiselle ihmiselle tutun seikan kanssa, että meissä ihmisissä ei ole ainakaan normaalioloissa sukupuolisuus herännyt vielä lapsuudessa. Paratiisitarussahan juuri viitataan siihen, että paratiisista ajettiin ensimmäinen ihmispari ulos silloin, kun se tuli tietoiseksi omasta sukupuolestaan. Ensin he siellä paratiisissa eivät tienneet mitään sukupuolestaan, sukupuolisuudesta. He elivät viatonta elämää, niinkuin meidän on tapana sanoa. Tämä asia toistuu jokaisen ihmisen lapsuudessa. Lapsi, joka on terve ja normaalioloissa syntynyt ja kasvanut, ei liioin tiedä mitään sukupuolielämästä. Hänen

huolettomuutensa, hänen onnensa ja autuutensa on juuri siinä, että hän on aivan vapaa ja tiedoton siitä ihmeellisestä seikasta, joka vasta myöhemmin, hänen saavuttuaan määrättyyn ikään, hänessä herää.

Jos ajattelemme tuota paratiisitarua, niin huomaamme, että Aadam, juutalaisten kertomuksen mukaisesti, ensin eli yksin paratiisissa ja vasta jonkun ajan kuluttua kerrotaan Jumalan sanoneen: ei ole ihmisen hyvä olla yksin ja silloin luotiin Eeva. Aadam ja Eeva elivät ensin yhdessä paratiisissa merkillistä, onnellista elämää ja vasta jonkun ajan kuluttua tapahtui tuo kuuluisa niin sanottu syntiinlankeemus, jonka perästä jo huomasivat olevansa alastomia. Sentähden heidät ajettiin paratiisista. Tämä toistuu myöskin elämässä. Lapsuuden paratiisissa on ihminen ensin kuin yksin. Hän on aivan sukupuoleton olento, hän ei tiedä mitään minkäänlaisista sukupuolivoimista, eikä hänessä herää mitään ihmeellistä kainoutta herättäviä tunteita. Hän on aivan luonnollinen ja aivan vapaa. Hänen tunne-elämänsä on aivan luonnollista ja puhdasta ja hän on aivan yksin. Kaikki ihmiset ovat hänen veljiään, hänen tovereitaan, setiään, tätejiään, mutta kuitenkin hän on yksin. Vasta sitten, kun hän saapuu määrättyyn ikään, vasta silloin hänessä alkaa herätä ihmeellinen onnen kaipuu, toverien ja ystävien kaipuu. Useampien lasten elämä saa jotakin tyydytystä, jos hän tuntee rakastavansa suuresti omaisiaan, sisariaan ja veljiään, tai hän saa erikoisen hyvän tuttavun, johon hän luottaa ja jolle hän voi kertoa kaikki salaisuutensa, joka ajattelee kaikista asioista samalla tavalla kuin hän itsekin. Nämä ystävät tulevat erinomaisen hyvin toimeen toistensa kanssa ja vannovat toisilleen ystävyyttä, joka kestää läpi elämän, läpi ikuisuuksien.

Ajatelkaamme sitten nuoria ihmisiä, jotka, niinkuin sanomme, rakastuvat ensimmäisen kerran johonkin toiseen sukupuoliolentoon. Heidän ensimmäinen tunteensa, paremmin ensimmäinen rakkautensa on äärettömän taivaallista, korkeata, puhdasta, viatonta. Se on aivankuin paratiisia, se on aivankuin Aadamin ja Eevan oloa ensimmältä paratiisissa. Eivät nuo nuoret ihmiset tiedä mitään sukupuolielämästä, eivät he tiedä mitään siitä kaikesta aistillisesta nautinnosta, jota ihminen vanhempana tuntee. Eivät he tahdo kosketella toisiaan, he aivankuin palvovat toisiaan, he rakastavat, ihailevat, ihannoivat toisiaan, he arkailevat toistensa läsnäoloa ja kuitenkin kaipaavat sitä. Tuo ensimmäinen nuoruuden rakkaus on niin taivaallista, puhdasta ja pyhää. Siinähan toistuu Aadam ja Eeva episodi paratiisissa, se ensimmäinen episodi, jolloin he eivät vielä olleet syöneet hyvän ja pahan tiedon puusta.

Mutta sitten nuorten ihmisten elämässä tapahtuu ihmeellinen muutos. He tosiaan tältä kannalta katsoen lankeavat kuin jonkinlaiseen syntiin. Tosinhan on eri tapoja sanoa kuvata sitä seikkaa, että nuoret ennemmin tai myöhemmin huomaavat olevansa ruumiillisia olentoja ja kaipaavat toisiaan myös ruumiillisesti. Sitten heidän täytyy myös saada toinen toisensa ruumiillisesti, ja silloin, vaikka tuo lupaus ensin on niin suuri, että nuoret ajattelevat ja kuvittelevat, että kun saamme toisemme ruumiillisesti, toisin sanoen, kun me menemme avioliittoon, niin ei mikään voi häiritä meidän onneamme, ei mikään voi turmella meidän sopusointuamme ja autuuttamme. Kuinka hyvin me ymmärrämme toisiamme. Niin kuvittelevat nuoret. Ja sitten me tiedämme, että todellinen historian kulku on se, että kun nämä nuoret sitten saavat toisensa, vaikkakaan tavallisesti eivät saa toisiaan, ne nuoret, jotka ovat ensimmäisen kerran rakastuneet, vaan useimmiten tulee avioliitto myöhäisempänä episodina elämässä, niin he huomaavat ja useampien kokemus on se, että avioliitto ei ollenkaan toteuta lupauksia, se ei ollenkaan tuo sitä ihmeellistä onnea, jota he olivat uneksineet ja odottaneet. Päinvastoin, avioliitto repi harsot heidän silmiltään ja he huomasivat, että he ovat alastomia ja onnettomia olentoja, ja että he tulevat jotenkuten toimeen. Sen perästä ihmiset ovat taipuvaisia ajattelemaan, että maallinen paratiisi on jotakin, joka houkuttelee heitä tulevaisuudessa. Se on kuin lupaus, että joskus, mutta eihän vielä ole maan päällä paratiisia. Meidän ihmisten käytännöllinen kysymys muodostuu näin ollen myös enemmän tuoksi kysymykseksi, miten kykenemme paratiisia tänne maan päälle rakentamaan, miten voimme luoda onnea ja rakkautta, jota kaipaamme. Onko se mahdollista, voiko tänne maan päälle luoda rakkauden paratiisin? Noin me ihmiset mieluummin kysymme ja meillä on tietysti silloin kaikenlaisia teorioita, kaikenlaisia neuvoja ja tietoja, joilla me voimme onnea luoda. Toiset sanovat: on aivan välttämätöntä, että taloudellinen kysymys tulee ratkaista ensin, sillä jos ei taloudellinen kysymys ole ratkaistu, jos ei lasten tulo maailmaan ole turvattu, jos ei

toimeentulo ole varmaa, niin ei myöskään ole mitään onnea. Tällähän on itseasiassa jouduttu toisen kysymyksen eteen.

Mutta sitten on toisia ihmisiä, jotka sanovat toisella tavalla, jotka neuvovat toiseen suuntaan, jotka koettavat antaa neuvoja juuri aviopuolisoille, juuri niille kahdelle, jotka yhdessä koettavat luoda paratiisin. Tehkää niin ja niin, he sanovat, noudattakaa semmoisia sääntöjä ja määräyksiä, älkää etsikö nautintoja, etsikää ennemmin velvollisuuden tuottamaa tyydytystä, etsikää toistenne onnea enemmän kuin omaanne. Tällaisia neuvoja annetaan taas toiselta taholta ja täytyyhän meidän myöntää, että näissä neuvoissa ja teorioissa on perää. Mutta totuuden etsijä kysyy sitten vielä: onko mahdollista todella saavuttaa jotakin paratiisia ja mihinkä tuo mahdollisuus perustuu. Voimme sanoa, että elämä yleensä täällä maan päällä on kuin toteuttamista, kuin jonkun sisäisen, jonkun ihanteen toteuttamista, se on kuin suunnitelman toteuttamista, vaikkakin jotkut ihmiset mielellään tahtovat sanoa, että elämä on seikkailua; vaan kun siinä ei ole ohjelmaa. Mutta meidän olemme aina olleet sitä mieltä ja näissäkin esitelmissä me olemme viitanneet siihen, koettaneet puhua siitä, kuinka elämä on koulua ja kuinka elämällä on tarkoitus ja jonkinlainen suunnitelma. Monet ihmiset ovat vakuutettuja siitä, että elämällä on suunnitelma ja että elämässä jotain toteutetaan, ja se merkitsee, että joskin se aihe oli taivaassa näkymättömissä tai missä lienee, on toteutettuna kuva siitä, mikä kerran pitää toteutua maan päällä. Sillä muuten ei olisi toivoa, että maan päällä voisi mitään toteutua. Täytyyhän meidän sanoa, kun katselemme erilaisia kukkia, kasvien siemeniä, että jokaisessa siemenessä on aivan määrätyn kukan itu, määrätyn kukan aate eli kuva, miksi nyt tahdomme tätä ajatusta määrittellä tai tulkita. Luonto ei koskaan erehdy siemenen suhteen, vaikka siemenet näyttävät fyysiselle silmälle niin samanlaisilta. Vaikka me emme saattaisi sanoa, minkä kukan siemeniä nuo ovat, niin varmasti luonto tietää. Kun siemen asetetaan maahan, niin siitä tulee määrätynlainen kukka. Sentähden ihmisen elämä on kuin siemen, jonka pitää kasvattaa kukkansa. Elämällä täytyy olla siis määrätty aate, ihanne ja suunnitelma, joka toteutuu, sillä muutenhan se olisi kuin seikkailua, muutenhan se olisi järjetöntä, muutenhan ei olisi mitään varmuutta, sillä jos siemenet eivät koskaan tietäisi, mikä mistäkin tulee, niin todella olisi sekasorto ja epäjärjestys. Sentähden voimme kysyä totuudenetsijöinä: ehkä sittenkin tuossa vanhassa paratiisin tarussa on jotakin ihmeellistä perää. Tähän antaa vastauksen salaiset opit, kaikki salaiset traditsionit, jotka ovat säilyneet pyhissä veljeskunnissa, kaikkien uskontojen sisäisissä piireissä ja Valkoisessa Veljeskunnassa aikojen aamusta lähtien. Kaikki nämä salaiset traditsionit, josta me yksilöt voimme myöskin todeta ainakin osia, kun itse kuljemme totuuden etsijöinä. Kaikki nämä traditsionit kertovat yhdellä suulla, että paratiisitarussa on todellakin muutakin perää kuin vain se yksilöitä koskeva, josta äsken oli puhe. Sillä meidän olemme myöskin tieteellisesti sitä mieltä, että yksilöiden elämässä toistuu lyhyesti se, mikä on ollut ihmiskunnan elämässä ennen. Sentähden huomaamme, että jokaisen yksilön elämässä on tuo paratiisitaru toteutunut. Ensin lapsi elää sukupuolettomassa paratiisissa, sitten lapsi elää sukupuolisessa paratiisissa, semmoisessa paratiisissa, että hänen tunne-elämänsä on persoonallisesti herännyt ja sitten vasta hänet ajetaan ulos paratiisista.

Kun tämän pidämme mielessämme, niin kysymme, eikö se viittaa johonkin menneisyyteen, johonkin meidän ihmiskunnan historiassa, joka ennen on ollut. Silloin saamme vastauksen: epäilemättä toistuu yksilön elämässä ihmiskunnan yhteinen kokemus. Ihmiskunta on kerran elänyt tilassa, jolloin se oli sukupuoleton. Meidän ei tarvitse ajatella, että se on ollut tämän maan päällä, nykyisessä näkyvässä olotilassa. Se on ollut missä tahansa. Katsokaamme enemmän psykologiselta kannalta tätä asiaa. Joka tapauksessa ihmiskunta on elänyt, joskus me kaikki ihmiset olemme eläneet sukupuolettomassa tilassa, jolloin me emme tienneet mitään muuta kuin siitä ihmeellisestä autuudesta, siitä ihmeellisestä rauhasta, joka on ollut meidän omassa hengessämme. Mutta kun Jumala katsoi tätä meidän ihmiselämäämme, niin silloin hän aivankuin sanoi: ei ole hyvä ihmisen olla yksin. Sillä kun me ihmiset yksilöinä kaikki olimme täydellisiä, olimme ilman ristiriitoja, olimme ja elimme paratiisissa, niin oli se aika, jolloin vaara oli meitä lähellä. Ibsen kuvaa Peer Gynt runoelmassaan, kun hän puhuu peikoista, että peikkojen tunnusmerkki on se, että he ovat omalle itselleen kylliksi. Jokainen yksilö on kaikessa oma itsensä, mutta samalla hän on omalle itselleen kylliksi. Hän ei kaipaa mitään muuta. Se on peikkojen elämää. He eivät tiedä mitään ristiriidoista, mutta he eivät tiedä myöskään mitään säälistä, myötätunnosta, vielä vähemmän rakkaudesta. He ovat itselleen kylliksi.

Jumala näki tämän. Vaara uhkaa Aadamia, kun hän on yksin. Ja silloin alkoi uusi periodi ihmiskunnan historiassa. Ihminen tulee sukupuoliseksi olenoksi, ellemmme katsele näitä asioita nyt metafysiseltä kannalta, vaan katselemme niitä psykologisesti.

Menemme nyt siihen kohtaan ihmiskunnan historiassa, jolloin se oli jakautunut kahteen sukupuoleen. En sano, että tämäkään kohta olisi ollut täällä maan päällä, tässä näkyväisessä olossa, vaan se ihmiskunta oli aivan toisenlainen, silloin miljoonia vuosia sitten. Olkoon se ollut missä ympäristössä tahansa, missä lie ollut, jossain toisessa, taivaallisemmassa ympäristössä. Siellä ihminen oli sukupuoleton, siellä ihmisen elämä, vaikka se oli jakautunut kahteen sukupuoleen, oli paratiisia. Heillä ei vielä ollut näitä näkyviä ruumiita, joita sitten on sanottu alastomiksi, vaan he olivat samanlaisia olentoja tai toisin sanoen, yksilöolentoja tietysti, mutta sillä tavalla, semmoisilla ruumiilla eli verhoilla varustettuja, että he siinä verhossa toivat ilmi toisessa jotain negatiivista, nimitämmekö sitä sähköksi tai magnetismiksi. Nämä ihmiset olivat kaksi ja kaksi yhdessä, ja heidän yhdessäolonsa oli mahdotonta onnea, ehdotonta paratiisia. Se oli sanomatonta sulautumista toisiinsa ja samalla he säilyttivät oman itsensä. Rakkauden siemen, myötätunnon, korkeamman ymmärryksen siemen laskettiin sen kautta yksilöiden tietoisuuteen. Jokainen ihminen, joka nyt on täällä maan päällä, jokainen meistä, joka elää näissä olosuhteissa, jokainen meistä siis kerran, aikojen aamulla, on ollut paratiisissa, ollut äärettömän hyvä, sanomattoman hyvä ystävä jonkun toisen kanssa. Jokaisella on ollut ystävä, ja näiden ystävien suhde on ollut niin läheinen, niin lämmin, niin täydellisen sopusointuinen, niin toisiinsa sulautuvainen, että me emme löydä sanoja kuvataksemme sitä paratiisillista rakkautta, sitä ihmeellistä onnea, jota jokainen meistä kerran aikojen aamulla on saanut kokea. Tämä kysymys ei ole missään tekemisissä meidän korkeamman ja alemman minämme kanssa, niinkuin me olemme tottuneet puhumaan. Tietysti meillä on korkeampi ja alempi minä, mutta tämä kokemus ei ole sitä, vaan tämä kokemus, joka jokaisella ihmisellä on ollut, on se paratiisillinen kokemus ystävydestä ja rakkaudesta. Mutta sitä minä en tahdo sanoa, että tässä olisi kysymys mistään kaksoissielusta, että ihmiset ovat kaksoissieluja, että he ovat niinkuin luodut kaksi ja kaksi. Siitä en tahdo sanoa mitään siitä yksinkertaisesta syystä, että ei meillä tarvitse olla mitään kaksoissieluja missään salaperäisessä merkityksessä, sillä me olemme yksilöitä. Mutta samalla, kun me olemme ehjiä ja kokonaisia yksilöitä ja ihmisiä, samalla jokainen meistä voi käsittää, että ihmiset voisivat kulkea kaksitellen, pitäen toisiaan kädestä pitkällä pyhiinvaellusmatkallaan Jumalan valtakuntaan. Sehän olisi vasta inhimillistä onnea, että olisi kaksi ihmistä, jotka molemmat yhdessä vilpittömästi tahtoisivat pyrkiä täydellisyyteen. Silti ei olisi kysymys silloin mistään pikkumaisesta onnesta, siinä olisi kysymys jostain taivaallisesta, aivan ylitsevuotavasta autuudesta, joka tekee heidät luotettaviksi ystäviksi, joka tekee, että he aivan satumaisen hyvin ymmärtävät toisiaan, joka tekee, että he viihtyvät toistensa parissa, tahtovat kulkea rinnatusten, ei vuoden, kymmenen, tai yhden elämän, vaan miljoonia vuosia, ikuisuuksia.

Muistakaamme, että jokaisessa, kun me kerran olemme ihmisiä, elää tämä aavistus, tämä merkillinen aavistus, että me emme ole yksinheitettyjä, vaan me olemme kyllä kokonaisia ihmisiä, yksilöitä, eikä mitään puolinaisia olentoja, ei mitään semmoisia kahtia jaettuja, miekalla lävistettyjä olentoja, jotka katselevat nyt toista puoliskoaan. Me tiedämme kokemuksesta, että mikäli meissä on tällaista puolinaisuutta, se johtuu siitä, että me emme ole saaneet koko minäämme, koko jumalallis-inhimillistä minäämme ilmenemään omassa persoonallisuudessamme, että vain persoonallisuutemme tuntee itsensä vajavaiseksi. Sitten, kun persoonallisuutemme löytää korkeamman itsensä, löytää Jumalan sisimmässään – joka asia nyt Kristuksen työn jälkeen on paljon helpompi kuin ennen – niin silloin me tulemme tuntemaan itsemme aivan ehjiksi ja täydellisiksi olennoiksi. Me olemme kokonaisia ihmisiä. Mutta siitä huolimatta me tunnemme ja tiedämme myöskin, että meidän onnemme, meidän autuutemme olisi tuhatkertainen, ja voimme melkein sanoa, riippuvainen siitä, että meillä olisi joku, joka kulkisi rinnallamme. Tämä se nyt, tämä tieto muinaisista kokemuksista, muinaisesta paratiisista, joka samalla on aavistus jostakin tulevasta, tämä se ajaa ainakin suuremman osan ihmisiä, ainakin herkimpiä luonteita etsimään.

Ihmiset etsivät onnea, he etsivät toveria, he etsivät ystävyttä, rakastettua, johon voisivat luottaa. Sentähden he ovat tietäneet, että koska se kerran on tapahtunut, se voi vielä kerran tulla, kerran se voi tulla

uudestaan tuo paratiisi ja tulee välttämättä, vaikka matka olisi pitkäkin, vaikka kuljemme koulussa ja juuri kasvatamme itseämme tuota tulevaisuutta varten.

Jossakin pyhässä kirjassa sanotaan: ei ole ihmisen sydämeen astunut, ei ole ihmisen päähän tullut, ei hänen korvansa kuulleet, eikä hänen silmänsä nähneet, minkä ihmeellisen autuuden Jumala on hänelle valmistanut. Hänellä on sisässään suurenmoinen onni, lupaus, joka perustuu muinaiseen, kadotettuun paratiisiin, joka on kerran saavutettava takaisin. Nyt käymme koulua, nyt käymme oppimassa. Välistä meidän elämämme on kuin väläystä tuosta tulevasta paratiisista. Kai jokainen ihminen joskus elämänsä varrella saa kokea, mikä on todellinen ystävyys ja rakkaus. Jokainen saa sitä valoa kokea, mutta useimmiten se sekoittuu elämän hyörinään.

Nyt kysymme, kun käymme täällä koulua, niin miten voisimme erikoisesti katsoa ja tarkata tämän puolen valmistumista itsessämme? Mitä linjoja pitkin kulkee meidän kehityksemme, meidän kasvatuksemme ja itsekasvatuksemme tässä suhteessa? Jos katselemme ihmiskunnan historiaa, niin saamme taas opetusta. Kun taas ajattelemme ihmisyyksilöiden elämää, itseämme nuorina, silloin kun sukupuolielämä meissä ensinnä herää, niin siitäkin opimme. Mitä me silloin vaistomaisesti etsimme? Silloin nuori etsii, vaikkei hän tietäisi etsivänsä, häntä vetää puoleensa kauneus. Hän sanoo aina: se on niin kaunis tuo ja tuo, sinä olet niin kaunis. Jos hän ei näin osaa ajatellakaan, niin se on kuitenkin kauneus, joka häntä viehättää. Niin vaistomaisesti häntä viehättää, jos nyt ajattelemme nuorta tyttöä, häntä viehättää urhoollisuus, tai niinkuin sanomme toisella tavalla, miesmäisyys. Poikia viehättää naisessa hänen suloutensa, tyttöjä miehessä hänen rohkeutensa, mutta emme jää tälle kannalle aivan kokonaan.

Myöhemmin me olemme tietoisia jostakin toisesta ja silloin mies, mitä hän etsii naisesta? Tutkikoon joka mies itseään, ja hän huomaa silloin etsivänsä naisesta puhtautta. Tämä ei ole ollenkaan niin vanhanaikaista ja hullua puhetta, sillä vaikka me nykyajan ihmiset emme tahdo tätä tunnustaa, niin jos me tutkimme itseämme, omaa sydäntämme, niin huomaamme, että mies aina naisessa etsii puhtautta. Hän tahtoo aina, että se nainen, jota hän rakastaa, on oleva puhdas. Mitä taas nainen miehessä etsii, sisässään tuntee ja ajattelee miehestä, mitä nainen etsii? Hän etsii miehessä jaloutta ja anteliaisuutta. Mies ei saa olla pikkumainen. Itseasiassa, jos katselemme elämän koulun kannalta näitä eri sukupuolia, niin huomaamme, että nykyaikana me emme yleispiirtein elä tuossa ajassa, jolloin etsitään vain kauneutta.

Kauneus kyllä painaa paljon vaa'assa, mutta meillä voi olla kauneudesta niin paljon erilaisia käsitteitä. Kauneushan ei ole ainoastaan sen piirteisä piilevä sopusointuisuus, vaan kauneus on meistä sielukkaampaa. Me emme suorastaan elä tuossa ajassa, jolloin vain katsottiin ulkonaista kauneutta ja urhoollisuutta. Me elämme pikemmin siinä ajassa, jolloin pyydämme, niinkuin sanottiin, puhtautta ja jaloutta. Tältä kannalta tulemme siihen, että voisimme sanoa, että nykyajan ihmiset elävät ajassa, jolloin miesten on suoritettava maakoetta ja voitettava maakokeessa, ja naisten suoritettava tulikoetta ja voitettava tulikokeessa. Naisten tulee itsetietoisemmin kuin ennen etsiä puhtautta, kasvaa siinä, kasvattaa itseään siinä. Minä luulen, että se alkaa tuntua hyvin meidän nykyaikaisessa naisessamme jo, meidän nykyaikaisessa nuorisossammekin. Me olemme eläneet semmoisessa ajassa, semmoisessa murroskaudessa, jolloin elintavat ovat vähän höltyneet, jolloin puhtaus ja tuollaiset vanhanaikaiset ihanteet ovat kadottaneet merkityksensä. Mutta samalla myöskin naiset alkavat huomata sisässään ja tuntea, että heidän pelastuksensa on sittenkin siinä, että he käsittävät tuon sanan: puhtaus. Miehen taas, lumotakseen naisen, herättääkseen rakkautta naisessa, täytyy voittaa tuossa maakokeessa, tavalla tai toisella. Ei hänen tarvitse olla rikas, hän voi olla köyhäkin, mutta naisen pitää tuntea koko olemuksellaan, että tuo mies ei ole saita, tuo mies on kuningas, hän antaa, mitä hänellä on. Nainen on polvillaan sen miehen edessä ja palvoo sitä miestä, joka menettelee niinkuin kuningas, ei koskaan niinkuin kerjäläinen. Vaikka ei sillä miehellä olisi rikkautta, hän antaa kaikkensa naiselle. Miehen tulee olla väsymättömästi jalo, ei koskaan pikkumainen, aina valmis, mikäli mahdollista, täyttämään naisen pyyntöjä tässä suhteessa, niin vanhanaikaiselta kun tämä selitys tuntuukin. Ehkä monen mielestä tuntuu, ettemme vielä ole ratkaisseet näitä asioita. Me emme ole näitä kokeita täydellisesti ratkaisseet, että voisimme sanoa, että se kuuluu menneisyyteen, me elämme keskellä näitä kokeita vielä, vaikka on pieni murroskausi, vaikka

näyttää siltä, että ihanteet ovat toisenlaiset, vaikka emme tahdo kiinnittää huomiota mielestämme pikkuseikkoihin. Ajan ratas ei ole pyörähtänyt niin kauas, että olisimme vapautuneet, olemme yhä kiinni näissä asioissa. Sinä nainen, pyri puhtauteen, ole puhdas. Sinä mies, ole jalo, ole antelias, ole kuningas. Sillä silloin toteutuu tuo ihana madonnanäkemys: madonna, joka kantaa Kristuslasta sylissään. Hänen oma miehensä on lapsi, mies on aina vähän lapsi ja nainen aina vähän äiti. Miehen ja naisen täytyy aina tuntea sisässään nämä äidin ja lapsen tunteet.

Sitten muuttuu näyttämö. Tulee lapsi äidille. Ja se lapsi on lapsi, jonka äiti on madonna, äiti, nainen, tyttö on todella silloin äiti, joka on synnyttävä pojan ja silloin hän on madonna, kun taas vielä lähemmässä merkityksessä hänen lapsensa on taivaallinen lupaus. Sillä aina, kun isälle ja äidille syntyy lapsi, on se lupaus heille siitä, että ehkä tämä saavuttaa sen, jota me emme saavuttaneet. Ja sentähden isän ja äidin suhde lapseen herättää uusia puolia ihmisrakkautessa. Siinä ihmisen rakkaus kadottaa itsekkyytensä ja kaiken itsekkyyteen vivahtavan persoonallisen rakkauden. Se muuttuu epäitsekkääksi. Se ei suorastaan odota enää mitään onnea. Se onni on auttamista. Se onni on sitä, että se saa hoitaa, kasvattaa tuota ihmeellistä, taivallista lasta. Se onni on kuin tulevaisuuden lupaus, että kun epäitsekkäästi hoitaa, kasvattaa näitä lapsiaan, niin ehkä he joskus rakastavat takaisin. Mutta siitä ei ole tietoa ja se ei ole välttämätöntä äidille ja isälle, jotka ovat täynnä rakkautta lapsiinsa.

Lapset tietysti rakastavat heitä, mutta itsetiedottomasti, aivan luonnollisella tavalla. Isä ja äiti rakastavat itsetietoisesti, ja kun ihminen on saanut kokea tätä isän ja äidin rakkautta, sitten heille avautuu kuin uusi episodi heidän rakkauselämässään. Silloin hän alkaa ymmärtää, että hänen pitää olla korkeamman olennon lapsi ja sitten hänen pitää olla toisten ihmisten isä, kehittyneempi, viisaampi, mestariolento, joka rakastaa opetuslapsiaan niinkuin äiti pienokaistaan. Ihminen tulee silloin aivan uuden mysteerion eteen, Kristusrakkauten eteen, ja hän saa nähdä sekä ymmärtää, mitä jumalallinen rakkaus on, josta sanotaan, että hän lunastaa maailman.

III

NIIN RAKASTI JUMALA MAAILMAA

Niin rakasti Jumala maailmaa on ilmoitettu tämänpäiväisen esitelmän aiheeksi ja sehän on luonnollinen aihe näin joulun aikana. Meillä oli viime sunnuntaina puhetta rakkauden paratiisista ja jouluhan on rakkauden juhla, ja rakkauttahan me ihmiset olemme oppimassa maan päällä, rakkauden läksyjä aloimme oppia alusta lähtien. Rakkauden paratiisi oli meillä jo ensimmäinen kokemus rakkauden autuaallisesta onnesta, joka aiheutui rakkaudesta. Sentähden olemme rakkaudella yleensä ymmärtäneet sitä sidettä, joka sitoo miehen ja naisen toisiinsa, kaksi ihmistä, kaksi samanvertaista toisiinsa ja joiden rakkaudesta sitten kasvaa maailma heidän ympärilleen. Mutta myöskin tiedämme, että vaikka tämä on meidän luonnollinen ja tavallinen käsityksemme rakkaudesta, niin on jokaisella ihmisellä myös olemassa käsitys, ehkä aavistus siitä, mitä rakkaus voi olla laajemmassa merkityksessä, rakkaus, jossa ei ole kaksi vertaista, vaan tuhansia ja tuhansia toistensa vertaisia. Rakkaus, jossa koko maailma tulee rakkauden esineeksi. Me nimitämme myös sitä rakkautta toisella nimellä veljeys, tai jumalalliseksi rakkaudeksi.

Kun vietämme joulujuhlaa, tapahtuu tämä sen ihmisen muistoksi, joka meille näytti, millä tavalla ihminen voi rakastaa kaikkia ihmisiä ja koko maailmaa. Tämä juhlahan on sen olennon muistoksi, joka opetti meille rakkauden korkeimman läksyn. Meidän almanakassamme on joulukuun 25. päivänä mainittu Kristus, mutta 23. ja 24. päivä on Aadam ja Eeva. Muistaakseni minun lapsuudessani olivat Aadam ja Eeva molemmat jouluaattona ja tämä, että kirkkokin asetti Kristuksen Aadamin ja Eevan yhteyteen, osoittaa, että kirkon aikaisemmat johtajat ajattelivat tätä ihmiskunnan kehitystä ensimmäisestä Aadamista taivaalliseen Aadamiin, Kristukseen.

Jokainen ihminen, joka on saanut niin saanut kokea niin sanotun maallisen rakkauden onnen, vaikka eihän rakkaus ole muuta koskaan kuin taivaallista rakkautta, siis ihminen, joka on saanut kokea rakkauden onnea, on silloin tuntenut sydämessään, että hän tahtoi rakastaa koko maailmaa. Onnellinen inhimillinen rakkaus tuo mukanaan hyvän tahdon koko maailmaa kohtaan. Sentähden voidaan sanoa, että rakkaus on melkein yhtä kuin hyvä tahto, sillä mitä on kahdenkaan ihmisen keskinäinen rakkaus muuta kuin suurta ymmärtämystä ja hyvää tahtoa, palvelemista, onnen tahtomista toiselle, itsensä unohtamista, toisen onnelliseksi tekemistä. Rakkaudella käsitetään usein muutakin, aistien hurmiota, mutta se on yksi rakkauden ilmenemismuoto, se voi olla rakkauden mukana, mutta rakkaus ei ole aisteissa vaan sydämessä. Sentähden ihmiset, jotka tuntevat aistillista viehätystä toisiinsa, pettyvät jonkun ajan kuluttua, elleivät ole oppineet rakastamaan toisiaan sydämessään, sillä rakkaus kärsii, ottaa kaiken kantaakseen, se ei kiivastu, ei närkästy, se ei lopu, rakkaus meidän sydämessämme on jumalallista. Rakkaus luonnonmukaisesti ensin kohdistettuna määrättyä olentoa kohtaan, mutta vasta, kun todella olemme oppineet rakastamaan jotain yksilöllistä, vasta silloin ymmärrämme, mitä rakkaus on. Emme osaa rakastaa koko maailmaa, elleimme ensin rakasta yhtä olentoa. Sentähden on niin sopiva kuva paratiisista se, että siellä ovat Aadam ja Eeva, ja josta sitten aikojen kuluttua seuraa tuloksena Kristus, jossa ei ole Aadamia ja Eevaa. Aadamista ja Eevasta tulee Kristus joskus. Ja suurimpia arvoituksia, läksyjä, mitä meillä ihmisillä on täällä maan päällä opittavana ja ratkaistavana, on, millä tavalla meidän rakkauskykymme saattaa kasvaa, puhdistua ja muuttua niin, että se voi kohdistua kaikkiin olentoihin ja koko kosmokseen.

Kuinka on mahdollista, että se rakkaus, jota me luonnostamme voimme tuntea semmoista olentoa ja olentoja kohtaan, kuinka se rakkaus voi ulottua toisiin, vieraisiin ihmisiin, tämä on aina ollut probleemi ihmiskunnalle. Ihmiset ovat aina tunteneet sisässään, että heidän pitäisi olla hyviä kaikille, joskin tämä tunne on ollut enemmän tai vähemmän hämärää. Mutta minä uskon, että jokainen ihminen ihmiskunnan

historian aikana, miljoonien vuosien aikana, on jonakin hetkenä, jossakin ruumistuksessaan, tuntenut, että hänen pitäisi olla hyvä kaikille, että hyvyys on elämän korkein ratkaisu, vaikka hyvyys käytännössä on tullut hänelle mahdottomaksi. Hän on ollut hyvä joitakin ihmisiä kohtaan, mutta on sattunut elämässä, että hän on tullut kylmäksi toisia kohtaan. Sentähden ihminen, kun hän kaukaisina aikoina saattoi tuntea sydämessään tuommoisen käskyn tai viittauksen, sai tietää, että pitkä on taival hänen edessään, paljon hän saa ponnistaa ja yrittää, ennenkuin hän voi olla oikeudenmukainen ja hyvä kaikkia kohtaan. Se oli vanha viisaustie, vanhan liiton tie. Mutta me tiedämme myös, että tuo asia on muuttunut, se on muuttunut Jeesuksen Kristuksen suuren ja ihmeellisen työn kautta.

Tämä rakkauden kyky, joka ennen oli korkealla taivaassa, melkein saavuttamattomissa, on Jeesus Kristuksen suuren työn kautta tullut meihin jokaiseen ja on meitä jokaista lähellä, niin että nyt Kristuksen jälkeen emme voi suorastaan sanoa, niinkuin ennen Kristusta ja Buddhaa täytyi sanoa, että emme saata tuntea tuommoista hyvyyttä kaikkia kohtaan. Nyt on ihmisellä mahdollisuus antaa rakkauden herätä itsessään. Mutta jotta me tämän seikan vähän selvemmin ymmärtäisimme, jotta voisimme nähdä eron vanhan ja uuden rakkauden välillä, tahdomme ottaa kolme kuvaa menneisyydestä, kolme kuvausta, jotka kyllä kaikki kuuluvat meidän niin sanottuun kristilliseen aikaan, aikaan Kristuksen syntymän jälkeen, mutta joissa kuitenkin tulee näkyviin se ristiriita, mikä on ihmisessä olemassa, ellei hän pääse selvyteen Jeesus Kristuksen kautta.

Ensimmäinen kuva vie meidät vanhaan Rooman valtakuntaan. Te tiedätte kaikki, että joulua Kristuksen syntymän jälkeen ei ole vietetty alusta saakka, vasta neljännellä vuosisadalla ruvettiin viettämään Kristuksen syntymäjuhlaa joulukuun 25. päivänä. Ja miksi ruvettiin viettämään Kristuksen syntymäjuhlaa silloin, sillä yleensä oli kirkossa muistaakseni se käsitys, että Jeesus Kristus todellisuudessa oli syntynyt kesän aikana, elokuussa? Ainakin kirkolla oli se historiallinen käsitys, että Jeesus oli syntynyt jonakin muuna aikana kuin jouluna, mutta hänen syntymänsä muistojuhlaksi valittiin joulukuun sentähden, että se silloin sopi niin hyvin yhteen vanhojen juhlamenojen kanssa. Kun kristinusko oli tullut valtionuskonnoksi, silloin se otti huomioon sitä menneisyyttä, mikä oli ollut olemassa: niin sanottua pakanuutta ja pakanuuden juhlapäiviä ja käsityksiä otettiin huomioon ja kirkko sovitti siten omia juhliaan ja dogmejaan näihin vanhoihin, valmiisiin tosiseikkoihin. Sillä tavalla ei tullut niin räikeää eroa uuden ja vanhan välillä, uuden ja vanhan uskonnon välillä. Sentähden määrättiin Jeesuksen syntymäjuhla joulukuun, koska joulukuun erikoisesti symbolisoi Jeesuksen Kristuksen työtä: Kristus toi valon maailmaan, niinkuin joulukuun tuo luonnossa valon maailmaan, sillä aurinko, joka enemmän ja enemmän on peittynyt taivaanrannan taa, alkaa kasvaa ja tulla näkyviin ja näkyvämmäksi talvipäivän seisauksen jälkeen.

Pakanamaailmassa oli aina vietetty joulujuhlaa valon juhla, jossa tervehdittiin pimennosta esiin tulevaa aurinkoa, päivä oli vuoresta päässyt irti. Vanhat roomalaiset viettivät valon juhlaa jouluna ja meillä on sama joulukuun hjul-sanasta, joka merkitsee pyörä, solhjulet, auringonpyörä. Toiset oppineet selittävät toisella tavalla, he sanovat, että hjul tulee anglosaksilaisesta sanasta, joka merkitsee tie.

Rooman valtakunnassa vietettiin aina juhlaa tässä joulukuussa ja se alkoi joulukuun 17. päivänä. Alkuaikoina se kesti ainoastaan yhden päivän, mutta sitten sitä pitkitettiin niin, että se lopulta kesti koko viikon, siis 24. päivään saakka. Tätä merkillistä juhlaa nimitettiin Saturnaliksi ja se oli syysjuhla ja sitä vietettiin ilon juhla, sentähden, että kaikki kylvöt oli saatu korjatuksi. Mutta juuri tämä Saturnalia-juhla on meille merkillinen kuva siitä rakkauden kaipuusta, mikä ihmisessä piilee, ja jonka muistoksi me vietämme joulua. Tämä Saturnalia oli semmoinen ilon juhla, jolloin kaikki ihmiset tunsivat itsensä toistensa veljiksi, ja jolloin kaikilla piti olla halu palvella toisiaan. Veljesrakkauden juhla oli siis Rooman Saturnalia.

Tämä veljesrakkauden juhla puhkesi kuin itsestään ihmisten sydämissä. He eivät nimittäneet sitä veljesrakkauden juhla, vaan Saturnaliksi, mutta se oli heidän tajunnassaan veljesrakkauden juhla ja se tuli ilmi täydessä veljeydessä. Kaikki olivat silloin vapaita, niin palvelijat kuin orjatkin ja niinä päivinä isäntäväki lyöttäytyi palvelijoiden ja orjien seuraan ja oli heidän palvelijansa. Sensijaan, että orjat ja palvelijat koko

vuoden palvelivat isäntäväkeä, nyt osat vaihtuivat, mutta kuitenkin niin, että kaikki tunsivat itsensä veljiksi. Veljesrakkaus tuli kuin itsestään ilmi ihmisten yhteiselämässä. Mutta myöskin voimme nähdä, mihin se saattoi viedä. Ja jos me olemme tänä päivänä uskonnollisten ilmiöiden tutkijoita, saatamme huomata, että tällaiset ilmiöt eivät ole vieraita meidänkään päivinäme, eivät hyvät eivätkä huonotkaan puolet, jotka tulivat näkyviin Saturnalia-juhliissa. Sillä mikä varjopuoli saattaa olla näissä juhliissa? Se, että kun rakkaus, hyvätunne, tahtoo tulla esille ihmisessä, niin se helposti menee sukupuolielämään. Äärimmäinen ilo pukeutuu sukuviettiin, sukuvietin muotoon, niin että vallitsee erinomainen vapaus tällä alalla. Saturnalia-juhlassa isännät ja palvelijat ja vieraat saattoivat syleillä toisiaan ja silloin syleiltiin liian lämpimästi. He eivät ymmärtäneet, että siinä oli mitään pahaa, se kuului vapautteen ja veljeyteen, piti olla vallattomuutta. Vapautta me vieläkin käsitämme hyvin paljon vallattomuudeksi, ei ainoastaan nuorten ja lasten kesken. Tuommoisessa Saturnalia-juhlassa saattoivat vanhemmatkin ihmiset antautua merkilliseen hurmioon. Sentähden me näemme tässä Saturnalia-juhlassa esimerkin, miten rakkauden pyhä tuli saattaa vaikuttaa ihmisessä silloin, kun he eivät tiedä, mitä uomia pitikin sen pitää kulkea ja mitä se ei voi kulkea. Sitten, niinkuin sanottu, tästä Saturnalia-juhlasta ja samoin auringon syntymäpäiväjuhlasta muodostui joulujuhla. Näiden Saturnalia-juhlienkin aikana ihmiset antoivat lahjoja toisilleen ja siitä arvatenkin johtuu lahjojen antaminen jouluna ja uutena vuonna, kuten katolisissa maissa.

Mutta menkäämme sitten toiseen kuvaukseen. Sekin vie meidät Rooman valtakuntaan vähän vanhempana aikana, kolmanteen vuosisataan. Tietysti Saturnalia-juhlaa vietettiin monien vuosisatojen aikana, mutta Joulua perustettiin vasta neljäntenä vuosisatana. Nyt menemme kolmanteen vuosisataan ja muistelemme erästä katolista legendaa pyhästä Justinasta. Niinkuin tiedätte, katolisissa maissa on paljon pyhiä legendoja, melkein jokaisen nimen kohdalle lankeaa jonkun pyhimyksen taru. Ja tietysti nämä tarinat sisältävät yhtä paljon historiaa kuin meidän muutkin historiamme. Kyllä tarinat ovat tosia, vaikka ne ovat muuttuneet legendoiksi monen mielikuvituksen kautta. Tämä taru pyhästä Justinasta on mielenkiintoinen sentähden, että se näyttää meille tuon ristiriidan Aadamin ja Eevan rakkauden ja siis sukupuolisen ja veljesrakkauden, eli Kristusrakkauden välillä.

Justina oli pieni tyttö, joka kodissaan ikkunan ääressä istuen kuunteli jonkun kristityn lausuvan ääneen kristittyjä kirjoituksia. Näin kuunteli hän seitsenvuotiaasta saakka, joten hän tuli kristityksi aivan itsestään, kasvoi siihen uskoon. Ja lopulta kerrotaan, että hänen vanhempansa, jotka pelästyivät tyttärensä outoja vastauksia, näkivät unen, että heidän luoksensa ilmestyi kirkas olento, joka sanoi: minä olen Jeesus Kristus, tulkaa minun luokseni niinkuin tyttärennekin. — Silloin vanhemmat päättivät antaa kastaa itsensä ja perhe tuli kristityksi. Justina oli siis pienestä pitäen tottunut ajattelemaan uskontoa ja Kristusta ja semmoista elämää rakkaudessa kaikkia kohtaan. Oli sitten muuan nuori mies, Agladius, joka näki tytön ja rakastui häneen. Hän ei ollut kristitty, vaan roomalainen pakana, niinkuin me sanomme. Hän rakastui intohimoisesti Justinaan ja olisi tahtonut hänet omakseen, mutta hän ymmärsi, ettei se ollut mahdollista. Silloin Agladius ajatteli, niinkuin saattaa ajatella joku ihminen meidän päivinäme, minä menen jonkun tietäjän luo, joka saattaa herättää Justinan rakkauden minua kohtaan maagillisin keinoin. Ja oli olemassa eräs sangen merkillinen tietäjä, jolla oli yliaistillisia kykyjä, Cyprianus nimeltään. Hän oli pienestä pitäen kasvatettu määrättyyn suuntaan, hän ei ollut saanut kasvaa vapaasti, vaan oli pienestä saakka luovutettu pakanallisille papeille ja heidän tempuilleen ja kasvatettu maagillisiin käsityksiin. Niin oli tämä Cyprianus monella tavalla kehittänyt ja kasvattanut itseään, hän oli harras askeetti ja oli kehittänyt itsessään yliaistillisia kykyjä, hän hallitsi erilaisia luonnonhenkiä, elementaaleja, haltijoita, henkiä, luonto haltijoinen oli hänelle kuuliainen. Hän oli siis sangen voimakas ja ylpeä olento. Hän oli käynyt henkimaailmassa, jumalien Olympolla, niinkuin hän kertoi itsestään. Hän oli saanut paljon kokea ja nähdä. Hänen luokseen tuli nuori Agladius, esitti asiansa ja sanoi: minä en itse mihinkään kykene, mutta herätä sinä tytön rakkaus. Ja Cyprianus lupasi. Mutta kun hän sitten itse sai nähdä Justinan, niin hän, joka oli niin voimakas ja ylpeä olento, tunsu heti äärettömästi rakastuneensa Justinaan niin, että hän ajatteli: minun täytyy herättää Justinan rakkaus itseäni kohtaan. Sitten hän keskusteli hengen kanssa — katolisessa legendassa sanotaan tietysti: pahan hengen kanssa — ja paha henki sanoi, mikään ei ole helpompaa kuin herättää nuoren tytön rakkaus, minä olen Kainista alkaen tehnyt mitä tahansa, ja paholainen lähti sitten heti Justinan luo. Mutta kun hän

tuli sinne ja koetti näkymättömänä herättää Justinassa tunteita ja ajatuksia, houkutellessa hänen ajatuksiaan uusiin uomiin, loihti hänen eteensä Cyprianuksen ja Agladiuksen kauniit kuvat, niin Justina ei hetkeäkään epäroinyt, vaan ihmetteli ja teki ristinmerkin ja vapautui siinä silmänräpäyksessä. Paholainen pelästyi ja lähti pois. Ja kun hän tuli Cyprianuksen luo, sanoi hän, ettei hän pysty mihinkään. Sitten keskusteltuaan paholaisen kanssa Cyprianus päätti lähettää voimakkaan hengen Justinaa ahdistamaan, mutta ei onnistunut mikään. Samalla se tuli takaisin Cyprianuksen luo ja sanoi: en kykene mihinkään. Sitten Cyprianus keskusteli itse pääruhtinaan kanssa, joka sanoi: minun täytyy itse mennä, muu ei auta. Hän pukeutui nuoren tytön viehättävään muotoon ja läksi Justinan luo. Tultuaan sinne hän sanoi ystävällisesti ja lämpimästi: tulen sinun luoksesi oppimaan pyhää elämää, niinkuin sinä osaat ja olet oppinut, siitä on kai suuri palkka ja suuret tulot. Niin tietysti, vastasi Justina, iankaikkinen elämä on sen tien päässä, ja Justina oli iloinen saadessaan toverin ja ystävän. Sitten nuori tyttö sanoi: onhan se niin. Miten on niin asetettu, että meitä on miehiä ja naisia? Ihmiskunta kuolee sukupuuttoon, elleimme lisää sukua, eikö jokaisen ihmisen velvollisuus ole mennä naimisiin ja lisätä sukua. Ja kun tyttö puhui näin, hän koetti vaikuttaa Justinan ajatuksiin ja tunteisiin. Justina rupesi epäilemään: kuka todella tietää, että on aivan hullusti ajatella ikuista elämää kohti kulkemista ja sitä, että minä rakastan kaikkia. Ehkä petän Jumalan tarkoituksen. Ja hän tunsi, että hänessä nousi kummallinen kaipuu, hirmuinen ikävä, niin että hänen täytyi lähteä ulos etsimään jotakin nuorta miestä, jonka saisi omakseen. Mutta samalla hän pelästyi ja ajatteli: mutta tähän on paholaisen kiusausta. Ja kun hän katsoi tyttöön ja sanoi: sinä kiusaat minua ja puhut kuin paholainen. Ja Justina teki ristinmerkin ja silloin tyttö muuttui usvaksi. Siitä Justina tiesi, että se oli paholainen. Kun paholainen tuli Cyprianuksen luo hän sanoi: Tämä on vallan tavatonta, minulla ei ole mitään voimaa sen tytön yli. Cyprianus kysyi, mikä tekee sen, että sinulla ei ole voimaa, sanoi paholainen: niin, minä voin sen sinulle sanoa, mutta sillä ehdolla, että olet ikuisesti minun omani, Sen lupaan, sanoi Cyprianus ja paholainen sanoi: se on niin, että Justina tekee aina ristinmerkin, ja sitä minä en siedä, meikäläinen ei siedä ristinmerkkiä. Vai niin, sanoi Cyprianus, onko sillä ristinmerkillä ja ristiinnaulitulla niin suuri valta? Niin, myönsi paholainen, hän hallitsee maailmaa. Mutta jos hänellä on semmoinen valta, miksi olen koko ikäni palvellut sinua. En tahdo sinusta enää tietää mitään, vaan menen sen toisen tykö, sanoi Cyprianus. Mutta sinä olet vannonut kuuluvasi minulle, sanoi paholainen. Mitä siitä, en välitä siitä valasta mitään, sinun palveluksessasihan saa pettää ja tehdä mitä tahansa, sanoi Cyprianus, meni ja antoi kastaa itsensä ja hänestä tuli harras kristitty ja Kristuksen seuraaja ja myöhemmin piispa. Justina jäi pyhäksi naiseksi ja hän ja Cyprianus tulivat hyviksi ystäviksi kristillisessä työssä, sekä saivat marttyyrikuoleman Diocletianuksen aikana vuonna 280.

Tässä meille kuin ohimennen näkyy se ristiriita, mikä ilmenee, voi ilmetä ihmisen sydämessä, jos hän alkaa ajatella aistillista rakkautta, kun hän on jo ymmärtänyt jotain muuta ja sen sillä tavalla kuin Justina oli siihen eläytynyt. Meillä on kuin kysymysmerkkinä se, kuinka voi joku nuori tyttö, nuori ihminen eläytyä tuohon korkeampaan, toiseen elämään, ettei hän paljon mitään tiedä jokapäiväisestä elämästä ja avioliittovelvollisuudesta. Nykyiset tiedemiehet ja lääkärit kallistuvat siihen, että on luonnonvastaista, jos ihminen voi antautua semmoisen näkymättömän valtaan. Me voimme aivan ohimennen sanoa, että meillä on aivan tällä hetkellä Saksassa Konnersreuthin kylässä nuori nainen, 29 vuoden ikäinen Therese Neumann, joka on aina elänyt vain uskontoa varten. Hän on katolilainen, sillä se on katolinen maa. Tuo tyttö on herättänyt tavatonta huomiota sen kautta, että hänessä alkoi stigmatisointi-ilmiö näkyä, hän saa nimittäin Jeesuksen kaikki haavat, käsiinsä, otsaansa ja jalkoihinsa, sydämen kohdalle jne. Ne ovat tavallisia haavoja, ja niistä vuotaa verta. Jo toista vuotta hän on joka perjantai joutunut horrostilaan, jolloin nämä haavat aukeavat ja silloin hän kertoo Jeesuksen ristinkuolemasta aina Getsemanesta lähtien. Hänen luonaan vaeltaa tuhansia ihmisiä ja häntä on kovasti tutkittu. Meidän aikamme on vapaa ja se tutkii kaikki ilmiöt ja niin on täälläkin ollut yliopistomiehiä, kielimiehiä ym. ja silloin hän puhuu latinaa, kreikkaa, hebreaa ja aramean kieltä. Merkkillisintä on, että tyttö tuossa tilassa puhuu yksityiskohtaisesti Jeesuksen kiinniottamisesta, hänen ruoskimisestaan ynnä muusta, ja silloin hän puhuu kielillä. Pilatuksen puheet hän esittää latinaksi, Jeesuksen puheet taas aramean kielellä ja jonkun papin puheet hebrean kielellä. Vaikkei hän ole mitään sivistystä saanut, kertoo hän paljon täydellisemmin kuin mitä evankeliumi esittää. Siellä on käynyt eräskin professori, näiden kielten tutkija ja hän oli ihmeissään, sillä hän huomasi, että mikään petos ei tullut kysymykseen, koska hän lausui sellaisia sanoja, jotka professori oli unohtanut. Tämä tyttö ei ole viime joulusta lähtien syönyt

muuta kuin pyhiä leipiä, oblaatteja, mitä ehtoollisessa annetaan ja juonut vettä, eikä hän makaa muulloin, kuin perjantaisin, mutta kumminkin hän on iloinen ja luonnollinen, eikä mitenkään eriskummallinen, tietysti vähän heikon ja laihan näköinen, mutta liikkuu ulkona ja on niinkuin muutkin ihmiset. Tiedemiehet seisovat suu auki tämän ilmiön edessä, sillä heidän täytyy myöntää, että mitään petosta tässä ei ole esitetty. Sillä tyttöä ei jätetä koskaan yksin, aina on sairaanhoitaja hänen mukanaan ja kaikki, mitä hänelle annetaan, tutkitaan tarkoin, oblaattit ja vesi punnitaan jne. Se on siis vain ilmiö.

Me tietysti voimme ymmärtää tuommoisen asian vain okkultiselta ja teosofiselta kannalta. Tuommoinen asia ei todista ainoastaan henkimaailmaa, vaan myöskin Kristuksen suurta työtä ja Jeesuksen Kristuksen todellisuutta, jota jotkut ovat tahtoneet epäillä ja epäilevät.

Tässä siis voimme nähdä, kuinka ihminen nykypäivänäkin saattaa elää aivan toisessa maailmassa, eikä ollenkaan ajatella tämän maailman puuhia ja rientoja, ei toista sukupuolta, vaan elää kokonaan Jumalassa.

Jos sitten menemme kolmanteen kuvaan, jota olin ajatellut, niin joudumme aivan ensimmäiseen vuosisataan, aikaan heti kohta Jeesus Kristuksen kuoleman perästä. Ajattelemme sitten tämän päivän sankaria. Tämä päivähän on Tapanin, siis Stefanuksen päivä. Stefanus oli ensimmäinen marttyyri. Nyt, kun oli ensimmäinen kristillinen seurakunta Jerusalemissa, niin siellä Jeesuksen opetuslapset, apostolit, olivat ainoana virallisina virkailijoina. Kun vietettiin yhdessä veljesaterioita, silloin apostolit saivat hoitaa näitä asioita, mutta pian alkoivat seurakunnan jäsenet ymmärtää, että se oli hullua, sillä apostolienhan piti puhua ja pitää huolta henkisistä asioista. Kun sitten tästä neuvoteltiin, päättivät apostolit: valitaan diakoneja, palvelijoita, jotka saavat hoitaa ulkonaiset asiat. Ja niin valittiin seitsemän diakonia, nuorta miestä, joilla oli voimaa ja aikaa ja jotka olivat pyhiä ja puhtaita. Ja Stefanus oli aivan ensimmäinen, joka valittiin. Hän oli kristitty siinä merkityksessä, kuin silloin käsitettiin, että eli pyhää elämää. Hänellä ei siis ollut minkäänlaisia harrastuksia maalliseen elämään tai suuntaan, ei hän morsiamia ajatellut enemmän kuin Justinakaan tai saksalainen tyttö sulhasta, ei hän tiennyt rakkaudesta, lemmeistä sen tavallisessa merkityksessä, hänestä oli luonnollista elää Jumalalle. Ja vielä kerrotaan apostolein teoissa, kuinka Stefanus oli lahjakas ja viisas, hän puhui kauniisti, vakuuttavasti, niin että juutalaiset papit ja oppineet suuttuivat, sillä kansa tuli valittamaan heille: tuo nuori mies on hirmuinen, hän hyökkää Mooseksen lakia vastaan sanomalla, että Kristus kaataa Mooseksen lain, ja että se on kuin jotain uutta. Papit suuttuivat ja Stefanus otettiin kiinni ja vietiin oikeuteen, jossa hän puhui kauniisti Aadamista ja Eevasta lähtien, kuten apostolien teoissa kerrotaan. Mutta hänet raahattiin kaupungin ulkopuolelle, jossa kansa kivitti hänet kuoliaaksi. Mehän muistamme, että Saulus oli kansanjoukossa mukana. Kaksi nuorta miestä, jotka kivittivät Stefanusta, heittivät takkinsa maahan ja Saulus vartioi niitä. Hän katseli Stefanusta, joka lankesi polvilleen, kun kivet sattuivat häneen ja kuuli hänen sanovan: ”Taivas meni auki, minä näen Jeesuksen Jumalan oikealla puolella”, ja siinä näyssä hän kuoli. Tämä Stefanuspäivä, jota vietämme Tapaninpäivänä Stefanuksen muistoksi, on niin ihmeellisesti asetettu yhteyteen joulun kanssa, että ensin Aadam ja Eeva, sitten Kristus ja Stefanus ja sitten Paavali, sillä Stefanuksen vaikutus meni Paavaliin. Stefanus lopetti sillä, että näki Jeesuksen ja Paavali aloitti sillä, että näki Jeesuksen Damaskon tiellä. On erittäin kauniisti sanottu ja asetettu, että Stefanuksen muistoa vietetään heti joulun jälkeen, sillä Stefanus kuvaa semmoista ihmistä, joka on ottanut vastaan Jeesus Kristuksen, joka todistaa, että veljesrakkaus, hyvyys kaikkia kohtaan, koko maailmaa kohtaan, tulee ainoastaan Jeesus Kristuksen kautta, sillä tavalla, että me otamme vastaan Kristuksen Jeesuksen kautta, koska se muuten on mahdotonta. Me saamme kovasti kasvattaa itseämme ja kehittää, ennenkuin meissä syntyy hyväntahtoisuus kaikkia kohtaan ja me voimme menetellä oikein ja hyvin. Mutta me voimme myös langeta. Mutta jos Jumalan poika Jeesuksen Kristuksen kautta ottaa asuntonsa meihin, silloin me olemme pelastetut. Sillä silloin me osaamme rakastaa ilman, että meidän rakkautemme johtaa sukupuolisuuteen, sillä Jeesus Kristus on ainoa, joka siitä pelastaa. Stefanus kuvaa niin kauniisti sitä, sillä hänestä ei kerrota, että hän olisi mitään muuta halunnut. Hänelle oli niin luonnollista, että hän palveli kaikkia. Kristuksen henki oli hänessä, kuolemansa hetkellä hän sai nähdä Kristuksen. Me tiedämme, että ensimmäisenä vuosisatana Jeesuksen Kristuksen ristinnaulitsemisen jälkeen kaikki ymmärsivät tätä ja pyrkivät siihen mystilliseen totuuteen, joka esitettiin pyhissä kirjoituksissa, jotka ovat hävinneet. Mutta meillä on vielä Pistis Sofia ja [*] kirjassa

fragmentteja. [*] kirjassa sanotaan: ”Kristuksen on yksin totuus, sillä Jeesus Kristus sanoi opetuslapsilleen: 'niin minä olen teitä rakastanut ja tahtonut antaa teille elämän!'” Näihin lauseisiin sisältyy koko Jeesuksen elämäntyö: ”Minä olen tahtonut antaa teille sen todellisen elämän, jonka nyt pitää ihmiskunnassa alkaa, veljesrakkauden elämän, joka nostaa ihmisen yläpuolelle kaikkea kärsimystä, persoonallisia vaikeuksia.” Kun ihminen ottaa vastaan Jeesuksen elämän, niin silloin hän vapautuu kaikesta sisässään, sillä vaikka olisi kuinka paljon vaikeuksia hänen ympärillään, ne eivät merkitse hänelle mitään, marttyyrius on hänelle onnea, sillä hän on täynnä elämää, jota hän on säteilee ulos ja se elämä on iankaikkista elämää, pyhää ja täynnä rakkautta ja lempeyttä. Se on Jeesus Kristuksen elämää. Me emme voi sitä ottaa järjellä vastaan, se on otettava uskossa, se on usko, joka tässä merkityksessä pelastaa meidät. Mutta se ei ole uskoa dogmeihin ja pappeihin, vaan uskoa siihen, että on pitkien etsimisien jälkeen nähnyt Jumalan pojan, sen elämän, joka yhdistää meidät kaikki. Sillä rakkauden ehdoton ehto on, että on olemassa jotain yhteistä, sillä jos kaksi ihmistä rakastaa toisiaan, rakastavat he sen nojalla, että heissä on toistensa ymmärtämistä, heissä on yhteinen elämä. Ja samalla tavalla siis, jos rakkaus ulottuu kaikkiin ihmisiin koko maailmassa, täytyy sen elää semmoista elämää, semmoisessa hengessä, semmoisella tasolla, semmoisessa voimassa, joka on yhteinen kaikissa ihmisissä. Se on juuri se mystillinen, kosmillinen Kristus, joka meissä kaikissa on yhteinen. Meidän täytyy siis päästä Kristukseen, jotta voisimme elää siinä mikä meissä on yhteistä. Kun uskomme Jeesukseen, nousemme Kristukseen, sillä Jeesus on meidän vapahtajamme, silloin osaamme rakastaa kaikkia. Kristus on aina ollut, hän on vaikuttanut kaikissa uskonnoissa suurten profettojen kautta. Mutta ei ole päässyt niin lähelle ihmiskuntaa kuin Jeesus Natsarealaisessa. Sentähden Jeesus Natsarealaisen työ on todella suuri lunastustyö.

[*] Kirjan nimi puuttuu esitelmän muistiinpanoista. Toim. huomio.

IV

RUUSU-RISTI

Toivon teille kaikille hyvää ja onnellista Uutta Vuotta. Koska nyt uusi kalenterivuosi taas on alkamassa, niin ajattelin, että me tässä meidän tämänpäiväisessä esitelmässämme loisimme lyhyen silmäyksen siihen maailmankatsomukseen, jota me kannatamme. Olen sentähden tämän esitelmän nimittänyt nimellä Ruusu-Risti. Kysyisimme, mikä meidän Ruusu-Risti pyrkimyksemme ja tarkoituksemme on? Mikä se elämänymmärrys on, jota me tahtoisimme maailmalle julistaa, ja mitä me työllämme tavoittelemme ja tarkoitamme? Lyhyesti vain tulee meidän näistä asioista puhua, jos mielimme yhdessä esitelmässä edes vähän käsitellä, mutta se lyhykäisyys voi samalla olla keskittynyttä ja semmoista, että se antaa lyhyen kuvauksen pyrkimyksistämme.

Olen ajatellut, että puhuisimme asiasta, jota tahtoisin nimittää Kristuksen työksi ja sitten toiseksi omasta työstämme, sekä kuolleitten valtakunnassa, että näkyväisessä maailmassa niinsanottujen elävien kesken. Kun sanon, että puhuisimme Kristuksen työstä, en tarkoita sillä yksinomaan sitä, mikä ehkä heti juolahtaa mieleen, nimittäin Jeesuksen Kristuksen työstä, vaan tarkoitan tällä samalla, Kristuksen työtä, sekä Kristuksen työtä ennen Kristusta, että työtä jälkeen Kristuksen.

Mitä voimme nyt puhua Kristuksen työstä ennen Kristusta? Sillä tavalla, johon kyllä meidän kristillisessä uskossa viitataan, mutta joka on saanut varsinaisen selityksensä meidän teosofisessa maailmankatsomuksessa, jonka madame Blavatsky meille toi. Tässä meidän teosofisessa elämänymmärryksessämme astuu kirkkaasti valoon Kristuksen työ ennen Kristusta, sillä se, mikä oli madame Blavatskykin teosofisen sanoman yhtenä ydinkohtana, oli, että ihmiskunta ei suinkaan ottanut Jumalallista ilmoitusta vastaan vasta Jeesuksen Kristuksen kautta, vaan että Jumala aina oli huolehtinut, jos semmoista sanaa tahdomme käyttää, ihmiskunnan kohtalosta, että Jumalallinen ilmoitus oli annettu ihmiskunnalle jo sängen pitkiä aikoja sitten. Jo pitkiä aikoja sitten oli annettu sellainen alkuperäinen ilmoitus, jota myöskin on nimitetty aadamilaiseksi ilmoitukseksi, ilmoitukseksi Aadamille paratiisissa. Semmoinen alkuperäinen ilmoitus oli annettu ihmiskunnalle jo aikojen aamulla. Muistuu mieleeni eräs henkilö, ruotsalainen suuri näkijä Swedenborg, joka nimenomaan sanoi eräässä teoksessaan: Vera Religio Christiana, että ihmiskunnalle oli annettu alkuperäinen ilmoitus, mutta että tämän ilmoituksen varsinainen sisältö katosi. Tuon ilmoituksen alkuperäinen sana katosi. Swedenborg sanoi nimenomaan näin: Kadonnut sana on vieläkin löydettävissä Tiibetin ja Tartarian hierofanttien luona. Ajatelkaa Swedenborgia, joka kirjoitti 1700-luvun keskivaiheilla ja puhui nimenomaan, että Tiibetin ja Tartarian hierofanteilla on jäljellä se alkuperäinen sana, joka oli kadonnut. Tätä sanomaa madame Blavatsky teroitti omissa opeissaan. Ihmiskunnalle on annettu alkuperäinen ilmoitus. Jos muistatte, mitä Uudessa Testamentissa sanotaan Hebrealaiskirjeessä, niin siinä nimenomaan sanotaan, että Jumala monella tavalla puhuu profeettain suun kautta, mutta vasta meidän aikanamme antoi Jumala poikansa ilmestyä, Jumala tietysti oman poikansa kautta, ja sentähden Hebrealaiskirje tietää vanhasta ja uudesta liitosta. Me saamme jo koulun penkillä oppia, että Jumala oli tehnyt vanhan liiton Aabrahamin ja hänen jälkeläistensä kanssa ja uuden liiton kristikunnan kanssa. Mutta tietysti, kun me koulun penkillä opimme, niin me opimme käsittämään sillä tavalla, että alkuperäinen ilmoitus oli annettu yksinomaan Juudan kansalle. Tämä on sulaa erehdystä. Tämä on hirveää itseylitystä Juudan kansan puolelta ja meidän kristikuntamme ihmeellisen tyhmää matkimista, kun sanomme, että Jumala olisi suosinut jotakin erikoista kansaa erikseen. Niin ei ole asianlaista, vaan kaikkien kansojen kanssa, koko ihmiskunnan kanssa oli Jumala tehnyt tuon vanhan liiton. Toisin sanoen, kaikille ihmisille oli annettu alkuperäinen ilmoitus. Tämä alkuperäinen ilmoitus annettiin, niinkuin me saimme kuulla, madame Blavatskyin Salaisen Opin, hänen teosofiansa kautta. Se annettiin ihmiskunnalle silloin, kun

toiselta tähdeltä, Venus-tähdeltä, tänne siirtyi kehittyneempiä opettajia, jotka perustivat tänne tuon alkuperäisen Salaisen Veljeskunnan, ja jotka ottivat johtaakseen ihmiskunnan askeleita henkisen kehityksen tiellä. Tämä alkuperäinen ilmoitus se on vaikuttanut Viisauden uskontona, niinkuin Salainen oppi sanoo, salaisena, esoteerisena uskontona kaikissa toisissa uskonnoissa. Kaikki muut uskonnot ovat kuin oksia alkuperäisen uskonnon rungossa. Jos nyt kysymme, kenen toimesta tämä alkuperäinen uskonto annettiin, niin tietysti voimme jäädä eri käsityksiin. Me voimme jäädä semmoiseen käsitykseen, että nuo olennot Venus-tähdestä tulivat tänne, koska ne näkivät, että täällä on ihmiskunta ja pieni pallo, ja että sen ihmiskunta oli avun tarpeessa. Ajattelemme, että he siellä Venus-tähdessä olivat suuren viisauden täyttämiä, niinkuin mekin päätämme kristikunnassa, että lähetämme lähetyssaarnaajia pakanoiden luo, niin samalla tavalla voivat jotkut ajatella siellä kehittyneemmällä tähdellä, että lähetetään lähetyssaarnaajia sinne maan päälle. Niin on yhdeltä kannalta katsoen. Toiselta kannalta voidaan sanoa, että Jumala, tuo vähän epämääräinen käsite, jolla tarkoitetaan persoonallista olentoa, Jumala antoi alkuperäisen ilmoituksen ja käski Venus-tähdestä kehittyneempiä olentoja muuttamaan maan päälle. Mutta jos tarkemmin vielä presisioimme tämän seikan, jos tahdomme saada sille selvät ääriviivat, niin voimme sanoa, että Kristus oli se, joka toimitti tämän avun meidän planeetallamme, joka toimitti sen aikojen aamulla lähettiläittänsä, enkelien ja profeettojen kautta. Kristus ensin lähetti enkeleitä ja sitten hän sai itse tulla. Me voimme sanoa tämän saman asian aivan hyvin tällä tavalla, kuvata sitä näin. Ennen Kristusta Kristus puhui profeettain ja enkelten kautta, toisin sanoen sen Salaisen Veljeskunnan kautta, joka tuli tänne miljoonia vuosia sitten toisesta planeetasta meidän aurinkokunnassamme ja sitten Jeesuksen Kristuksen, jälkeläisensä kautta. Varsinaisesti Kristus puhui tuon ihmisen Jeesus Kristuksen kautta ja yhä puhuu sen ihmisen kautta. Me voimme sanoa niin, mutta silloin luonnollisesti täytyy tehdä uusi kysymys ja tämä kysymys on tärkeä selvittää meidän itsellemme. Uusi kysymys on, kuka on sitten tämä Kristus? Onko se Kristus, joka lähetti ensin enkeleitä ja sitten ilmestyi Jeesus Natsarealaisena? Onko se Kristus joku persoonallinen olento, onko hän jumalallinen olento ja joku äärettömän pitkälle kehittynyt olento, joku maailman opettaja, joku vapahtaja? Onko Kristus semmoinen olento, vai mikä tämä Kristus on? Mehän nimitämme Kristusta usein myöskin kosmilliseksi Kristukseksi siis yleismaailmalliseksi Kristukseksi, joka asuu meidän aurinkokunnassamme. Me kysymme sentähden täydellä syyllä, mikä on tämä Kosmillinen Kristus, jota myöskin sanomme Logokseksi? Sanotaanhan, että kosmillinen Kristus on sama kuin Logos ja sitten me saamme semmoisen käsityksen tavallisesti, että Logos on jokin olento meidän aurinkokunnassamme, meidän aurinkokuntamme korkein johtaja, sen Jumala, melkeinpä sen luoja. Tällaisen kuvan me saamme Logoksesta.

Jokaisen yksilön takana on jokin tajunta. Kun on olemassa aurinkokunta, niin tämä aurinkokunta henkisesti katsoen on tajunta, ja sen tajunnan keskipisteessä on jumalallinen olento, jumalallisen olennon ylisielullinen tajunta, jota nimitämme Logokseksi. Logos on olento tässä meidän aurinkokunnassamme, joka todella johtaa sitä, joka johtaa myöskin sen ilmenemistä, sen luomisprosessia. Nyt voimme käsittää, kun sanomme Kristusta Logokseksi, että se on tämä Logos, joka on Kristus, tämä meidän Logoksemme, joka on Kristus. Sitten on Logoksen yhteydessä toinen sängen merkillinen kohta, nimittäin se, että Logoksella, kun ymmärrämme tuommoista, niin sanoaksemme yksilöolentoa, niin me katselemme myöskin tuota Logoksen historiaa. Sanomme, että Logos on joskus ollut ihminen, joskus ollut mitä tahansa kehityksessä, sitten aikojen kuluessa, mittaamattomien ikuisuuksien kuluessa on noussut Logokseksi, Logoksen tehtävään. Myöskin kerrotaan, että kun me ihmiset kehityimme eteenpäin, kun meistä tulee mestareita ja sitten jonkunlaisia toisia olentoja, voimme nimittää niitä eri nimillä, niin lopulta meistäkin tulee Logos. Madame Blavatsky huomauttaa siitä selvästi Salaisessa Opissaan. Meidän ei pidä ajatella, että Logos olisi yksi tuommoinen yksilöolento, vaan meidän pitää ymmärtää, että Logos on kollektiivinen olento, siis jos tahtoisimme ajatella hänen historiaansa, niin sanoisimme, että me ihmiset emme tule jokainen yksin maailman logokseksi, vaan koko meidän ihmiskuntamme, johon kuuluu tuhansia miljoonia sieluja ja henkiolentoja. Me tulemme kerran muodostamaan yhdessä yhden kollektiivisen Logoksen. Madame Blavatsky sanoo, että meidän aurinkokuntamme Logos on kollektiivinen olento ja voimme ajatella, että se, joka on Logoksena meillä, se olento on ehkä aikojen aamusta ollut ehkä ihmiskuntana joissain.

Mutta kun meillä nyt on käsitys Logoksesta, niin me kysymme, mikä on kosminen Kristus? Onko se tämä Logos, sillä useinhan sanotaan, että kosminen Kristus on Logos? Onko meidän Kristuksemme tämän aurinkokunnan Logos, taikka Poika-puoli Logoksen tajunnassa? Onko se, niinkuin minun on tapana sanoa, Jumalan, siis tämän meidän Logoksemme täydellinen kuva ihmisestä, täydellisyysajatus ihmisestä? Jumalan poika on Jumalan kuva, joka on elävä, Jumalan elävä kuva täydellisestä ihmisestä, taivaallinen ihminen, Kristus, Suuret kasvat, Makroprosoopos, Adam Kadmon. Onko asian laita ainoastaan tämä? Onko Kristus, kosminen Kristus siis meidän aurinkokuntamme Logoksen tuote, Logoksen poika ja olemmeko me siis ihmisinä tämän meidän aurinkokuntamme Logoksen poikia varsinaisessa olemuksessamme, ja sitten vielä enemmän, kun Kristus on päässyt meissä eläväksi? Olemmeko me sitä? Muistatte ehkä, mitä lausuin nuoruuden kirjassani, kaikista ensimmäiseksi julkaistussa kirjassani, Valoa kohti, aivan viimeisessä luvussa. Lausuin siinä jotain, joka oli aivan parhaimman käsitykseni mukaan yhtä pitävä madame Blavatskyn Salaisen Opin kanssa. Siellä sanoin: Vaikka Logos ja jumalat olisivat kuinka korkeita tahansa, niin muistakoon ihminen aina, että hän on niiden veli. Siis me ihmiset olemme veljiä oman aurinkokuntamme Jumalan kanssa. Mitenkä tämä on käsitettävissä? Kuinka minä voisin sanoa monen mielestä sottiisin, että ihminen on veli oman Jumalansa kanssa ja oman aurinkokuntansa johtajan ja luojan kanssa. Kuinka me olemme veljiä, emmekö ole hänen lapsiaan? Tämä ei ole ristiriitaista, kun ymmärrämme, mitä tarkoitetaan kosmisella Kristuksella, mistä ihminen on kotoisin, millä tavalla ihminen on jumalsyntyinen ja mitä se merkitsee, että ihminen on Jumalan poika. Meille todella avautuu mittaamattoman yleviä näköaloja, kun näemme, kuinka tämä asia todellisuudessa on, mitä tarkoitetaan sillä, että ihminen on jumalallinen olento ja mitä sillä tarkoitetaan, että ihminen on kaikkien jumalien veli. Kosmisen Kristuksen probleemi on sangen yksinkertainen, mutta samalla niin korkea, että todella me voimme kallistaa päämme nöyrtyen kun ajattelemme jumaluutta Isänä, kun ajattelemme kosmisen Kristuksen isää, kun ajattelemme maailmankaikkeuden Isää. Sen lapsia me olemme. Salaisessa Opissa sanotaan aivan nimenomaan, kuten kaikissa teosofisissa kirjoissa, että elämä on yksi. On olemassa vain yksi jumaluus, yksi ainoa elämä, johon kaikki uppoaa, henki ja aine, hyvä ja paha, valo ja pimeys. Kaikki uppoaa siihen yhteen ainoaan suureen merkilliseen elämään, josta emme tiedä mitään. Se on olemassaolon suuri arvoitus tai olemisen suuri salaisuus. Intialaiset sanovat sitä parabrahmaksiksi, siksi, joka on Jumalan takana. Me voimme filosofiassa sanoa sitä absoluutiksi. Me voimme keksiä jotain nimiä mutta, määritelmiä emme voi sille keksiä, sille ainoalle elämälle, joka on kaiken takana, joka kantaa kaiken olemassaolon käsivarsillaan. Se ainoa elämä, se on se kolmas, joka jää meille salaisuudeksi. Mutta mikä on huomattava ja mikä on merkillistä tämän ainoan, suuren, ehdottoman olemisen suhteen, on, että siinä piilee ilmenemisen mahdollisuus, siinä piilee, niinkuin siemen maassa, ilmenemisen mahdollisuus. Tämä ilmenemisen mahdollisuus, se, joka sitten aina ilmenee, on se yleismaailmallinen, universaalinen Logos, niinkuin Salainen Oppi sanoo. Siinä on se elämän lähde, josta kaikki pulppuaa, se on elämän isä, ja kaiken synnyttää. Tämä yleismaailmallinen, universaalinen Logos on, jos sitä koetamme ymmärtää ja määritellä, toiselta puolen henki ja aine ja toiselta puolen se on henkenä taas Isä, Poika ja Pyhä Henki. Voimme myös sanoa, että tämä Logos on kosminen Kristus, tämä Logos on se sana, joka on Jumalan luona ja joka on Jumala. Logos merkitsee sana. Tämä Logos on merkillinen elämän siemen, jossa kaikki täydellisyys sijaitsee. Koska siinä kaikki täydellisyys ilmenee, koska siitä on kotoisin kaikki ilmennys, tämä Logos on kaikkien monadien isä. Monadiksi nimitämme silloin kaikkien elävien olentojen henkikeskustaa, kaikkien elävien olentojen henkistä siementä, sillä tästä Logoksesta voimme sanoa, niinkuin vanhoissa intialaisissa kirjoissa sanotaan Brahmasta: minä tahdon moninaistua, minä tahdon tulla moneksi. Tässä ilmenemättömässä Logoksessa, joka ilmenee, on ilmenemisen tahto, elämän rikkautta ja runsautta, jakautumisen tahtoa. Sentähden se on kaikkien olentojen henkinen tausta. Se on kaikkien monadien, käytämme sitä silloin samalla tavalla kuin Leibnitz sitä käytti, se on kaikkien monadien yhdistelmä, samalla maaperä, josta ne syntyvät. Mutta kaikki monadit ovat pojan suhteessa sekä tähän Logokseen isänä, että myöskin, jos tahdomme sanoa, suureen elämään, suureen ehdottomaan jumaluuteen, joka on universaalisen Logoksen takana, joka on se Logos ja joka on kuitenkin sen Logoksen takana aivan niinkuin Jhanneksen evankeliumissa sanotaan, kaikkien monadien isä ja kaikki monadit. Tässä Logoksessa, tässä universaalissa Logoksessa piilee siis itse olemassaolon täydellisyyskuva, mittaamattoman, ehdottoman täydellisuuden, sanoisimmeko loputtomasti saavuttamattoman kehityksen kuva. Jos tahdomme nimittää sitä ihmiseksi, sehän on hyvin heikko nimitys, niin silloin sanomme, että siinä

Logoksessa piilee täydellisen ihmisen mitta. Ja kun nimitämme sitä kosmilliseksi Kristukseksi, niin se todella on se kuva kaiken olemassaolon tarkoituksesta ja täydellisyydestä, joka piilee itse jumaluuden helmassa. Tätä kuvaa me emme ollenkaan voi käsittääkään. Mutta niinkuin kukan kuva tavallaan piilee siemenessä, niin tuossa Logoksessa, elämän idussa, suuressa absoluutissa piilee koko olemassaolon, koko maailmankaikkeuden täydellisyyden kuva. Se on poika, se on Jumalan poika, se on kosmillinen Kristus. Me olemme kaikki siitä syntyneet, siis myöskin ne, jotka ovat meitä kehittyneemmät, siis ne, jotka ovat Logoksia tuossa toisessa merkityksessä. Se on ollut ihmiskuntana kerran tämän meidän aurinkokuntamme Logos, vanhana ihmiskuntana, joka nyt on tuossa toisessa asemassa, ja se on lähtenyt tuosta kosmisesta Logoksesta. Se tekee, että me olemme veljiä kaikki keskenämme. Maailmankaikkeudessa ei ole muuta kuin yksi isä, kaikissa aurinkokunnissamme yhteensä ei ole olemassa muuta kuin yksi isä. Kaikki ovat veljiä, kaikki olennot ovat veljiä, olivat ne kuinka kehittyneitä tahansa. Korkeimmat jumalat taivaissa, korkeimmat ja suurimmat olennot, jotka hallitsevat suuria linnunratoja, joissa on miljoonia aurinkokuntia, kaikki semmoiset olennot, joiden edessä me nykyisissä olomuodoissamme emme voisi hetkeäkään seistä palamatta poroksi siinä silmänräpäyksessä, kaikki ne ovat meidän veljiämme, sillä ihminen on ikuisuuden poika. Tässä on myöskin toinen aivan merkillinen salaisuus, tärkeä käytännöllinen salaisuus. Jos me puhuisimme ja sanoisimme, että joku olisi meidän vapahtajamme ja sanoisimme, että kosmillinen Kristus on meidän Vapahtajamme ja tarkoittaisimme kosmillisella Kristuksella meidän aurinkokuntamme Logoksen kuvaa täydellisestä ihmisestä, niin silloin me sanoisimme, että toinen vanhempi ihminen on toisen pelastanut, meidän aurinkokuntamme Logos, joka on vanha, vanha ihmiskunta, se olisi meidän mystillinen pelastajamme. Niin me voisimme sanoa. Se on meidän auttajamme, mutta ei ole muuta olemassa kuin yksi ainoa pelastaja ja vapahtaja. Se on Jumala itse ja Jumalan poika, se on Logos. Sentähden kaikki olennot, jotka ovat syntyneet, ovat kerran itse pelastuneet, ovat saavuttaneet vapautuksen ja he ovat nyt niin kehittyneitä kuin nyt voidaan olla heidän kohdallaan. Mutta heidät pelasti sama kosmillinen Kristus, sama Jumala, joka yksin pelastaa kaikki, sillä he, jotka kerran olivat epätäydellisiä ja nyt ovat tulleet täydellisiksi, kuinka he voisivat pelastaa? Pelastaa ei voi kukaan muu kuin se, joka koskaan ei ole ollut muuta kuin täydellinen. Emme me tarvitse ihmisiä vapahtajaksemme, emme me tarvitse veljiämme vapahtajiksemme. Vapahtajasi kelpaa ainoastaan Jumala, joka ei koskaan ole ollut epätäydellinen. Oli ihminen kuinka viisas tahansa, oli hän kuinka loistava jumala tahansa, hän on meidän auttajamme, hän voi näyttää meille tietä, tarttua käteemme, antaa voimakkaan käden otteen, nostaa meidät suolta, taluttaa meitä jonkun matkaa tiellä, mutta hän ei kykene mystillisesti vapahtamaan sentähden, että Jumala yksin voi luomansa olennon vapauttaa. Sentähden kosmillinen Kristus on meidän vapahtajamme, koska se on yhtä Jumalan kanssa, on se Jumala, joka on Jumala, Kosmillinen Kristus on meidän vapahtajamme sentähden, että hän, tuo kosmillinen Kristus – emmehän me osaa sanoa sitä persoonallisella nimellä – mutta miksi emme voisi sitä sanoakin vaikka persoonallisella nimellä; on iankaikkisuudesta iankaikkisuuteen ollut aina Isän luona, Isän helmassa ja aina ollut se, mikä hän on, eilen sama kuin tänään, tänään sama kuin huomenna. Siinä on meidän turvamme. Ajatelkaamme vaikka, että olemme joskus syvässä sieluntuskassa. Arvokkaan ihmisen kädenpuristus, veljen antama apu auttaa meitä ja voimme nousta, mutta me tunnemme kuitenkin syvästi, että se yksi, mikä voi meidät pelastaa, todella puhdistaa, todella nostaa, todella tehdä jumalalliseksi, on Jumala meidän sisässämme, on äärettömyys meidän sisässämme, se että meissä on jotakin, joka on yhtä itse äärettömyyden ja ikuisuuden kanssa. Tämä on kosmillinen Kristus ja kosmillinen Kristus meidän aurinkokuntaamme nähden on siis ikäänkuin meidän Logoksemme, siis hyvin vanha ihmiskunta, meidän Logoksemme tajunnan heijastunut täydellisyydenkuva, kuva siitä täydellisyydestä, johon meidän aurinkokuntamme elämä on pyrkivä. Se on Logos, meidän Logoksemme, joka ensin ottaa tajuntaansa vastaan Jumalan pojan, Kristuksen, kuvan täydellisestä ihmisestä tässä meidän aurinkokunnassammekin. Meidän Logoksemme auttaa meitä, jotka tavallaan ulkonaisessa olemuksessamme olemme hänen lapsiaan niinkuin me olemme vanhempiemme lapsia. Meidän aurinkokuntamme Logos auttaa meitä pääsemään, sanoisinko, kiinni tuohon kosmilliseen Kristukseen. Tämä kosmillinen Kristus on ennen Kristusta siis päässyt puhumaan niiden ihmisten kautta, jotka tulivat tänne muualta, toiselta tähdeltä, ja sitten kaikkien niiden ihmisten kautta, jotka täällä maan päällä ovat jotain saavuttaneet, kaikkien profeettain ja enkelein kautta.

Kun hetki oli täyttynyt, että Jeesus Kristus syntyi maailmaan Jeesus Natsarealaisena, kun hetki oli täyttynyt, että eräs sielu ihmiskunnassamme oli niin äärettömästi ponnistanut, niin paljon rakastanut, että hän saattoi tarjota koko olemuksensa kosmillisen Kristuksen käytettäväksi, silloin kun aika oli niin täyttynyt, silloin Jeesus Natsarealainen otti omaan itseensä kosmillisen Kristuksen, tuli sillä tavalla täydellisesti pelastetuksi itse, ja sen kautta, hänen työnsä kautta kosmellinen Kristus laskeutui meidän ihmiskuntaamme. Kun oli Kristus kerran saanut yhden ihmisen kokonaan fyysillistä tasoa myöten, fyysillistä ruumista myöten, niin silloin Kristus saattoi yhtyä koko ihmiskuntaan. Voimme sanoa toisella kielellä: kosmellinen Kristus, joka alussa oli ikäänkuin ulkopuolella meidän aurinkokuntaamme, ja laskeutui meidän Logoksemme tajuntaan vuosimiljoonien kuluessa, tulee yhä lähemmäksi meidän maapalloamme. Samoin on asianlaita toistenkin planeettojen suhteen. Jumala tulee lähemmäksi meidän maapalloamme ja aurinkoa, joka on ulkonaisen Logoksen koti. Ensin aurinkoon, koko aurinkokunnan tajuntaan, Logoksen tajuntaan, sitten askel askeleelta lähemmäksi tätä meidän maapalloamme. Lopulta kosmellinen Kristus laskeutuu Jeesus Natsarealaisessa kokonaan, valloittaa hänen ruumiinsa, koko hänen järkensä. Tämä ei tapahdu vasta Jeesus Natsarealaisen elämässä, se tapahtui vähitellen monessa Jeesus Natsarealaisen elämässä, tuon yksilön edellisissä jälleensyntymisissä. Kun Jeesus Kristus syntyi Jeesus Natsarealaisena, niin hän kehdestä lähtien oli Kristus, vaikka hän ei tullut itsetietoiseksi Kristuksesta, omasta tehtävästään, ennenkuin Jordanin kasteessa taivaat aukenivat ja hän näki Isän. Tuo on symbolisesti kerrottu, mutta se tarkoittaa, että Jeesus Kristus saavutti semmoisen vihkimyksen, että hän tuli aivan tietoiseksi tehtävästään, Logos, kosmellinen Kristus valloitti hänet kokonaan. Sen perästä alkoi hänen varsinainen työnsä. Samalla sitten hänen elämänsä Jeesus Natsarealaisena vaikutti sen, että tämä kosmellinen Kristus tuli lähemmäksi kaikkia ihmisiä, niin että me nyt puhumme mystillisestä Kristuksesta, jolla tarkoitamme, että jokaisessa ihmisessä on kosmillisen Kristuksen siemen, tuo kosmellinen Kristus, joka aikojen aamulla oli ulkopuolella aurinkokuntaamme ja siten ulkopuolella meidän planeettaamme. Tämä on luonnollisesti symbolista kieltä, mutta asiallisesti asia on niin. Tämä kosmellinen Kristus on nyt laskeutunut meidänkin planeetallamme, meidän ihmiskuntaamme. Kun Jeesus ensimmäisenä teki kosmillisesta Kristuksesta ihmisen, niin se mahdollisuus on kaikilla ihmisillä. Kosmellinen Kristus ei siis ollut mikään persoonallinen ihminen ennen Jeesus Kristusta. Voisimme kuvata sitä suureksi henkivoimaksi, mutta älkäämme määritellä sitä, sillä määrittelymme on liian hatara, ontuva ja epäselvä. Kosmellinen Kristus saavutti inhimillisen persoonallisuuden Jeesus Kristuksessa. Nyt on siis olemassa meidän ihmiskunnassamme yksi kosmillisen Kristuksen personoituma, yksi persoonallinen Kristus. Monet, monet muut, monet korkealle kehittyneet ihmisolennot ovat jo miltei saavuttaneet saman kuin Jeesus tai ei aivan samaa, sillä hän oli veljistä ensimmäinen, hän tuli ensimmäisenä pelastetuksi. Kosmellinen Kristus on vapahtaja, kosmellinen Kristus, meissä mystillinen Kristus, on vapahtaja. Sentähden Jeesus Kristus oli ensimmäinen, joka itse pelastui ja joka toi kosmillisen Kristuksen meidän ihmiskuntaamme, sentähden hän on aina myöskin tuossa kosmillisessa Kristuksessa. Minä sanon tämän ainoastaan tällaisena kokemusperäisenä tosiseikkana, jota en lähde sen enemmän selittämään ja loogillisesti perustelevaan. Sanon ainoastaan sen, että jokaisen ihmisen kokemuksessa on, että kun hän tulee kosketuksiin kosmillisen Kristuksen kanssa, Jumalan pojan kanssa, kun hän näkee Jumalan pojan niinkuin Paavali Damaskuksen tiellä, niinkuin Stefanus kivitettäessä, niin hän samalla tapaa Jeesuksen. Jeesus on mukana ja Jeesus on kuin ovi, sillä Jeesus on käskyissään antanut, avannut Jumalan valtakunnan ovet aivan selkoselälleen. Meidän tässä fyysisessä tajunnassamme on vastaanotettava Kristus, Jumalan poika, ja sitten tulemme välittömään poikasuhteeseen isään nähden. Ihminen voi tulla äärettömän ja iankaikkisen elämän pojaksi, tuntea ja tietää ja nähdä olevansa yhtä maailmankaikkeuden suuren elämän ja suuren isän kanssa. Tämä on tuo ihmeellinen mysteerio Jeesuksen Kristuksen jälkeen. Tätä tahdoin siis lyhykäisesti esittää Kristuksen työn suhteen.

Nyt on meidän vielä lyhyemmin puhuttava omasta työstämme. Mutta kuinka emme puhuisi siitä lyhyemmin. Mitä meidän työmme on verrattuna Kristuksen työhön. Kääntäkäämme nyt ensin huomiomme siihen, mihin pyrimme ja mitä me tahdomme, me, jotka nimitämme itseämme ruusu-ristiläisiksi. Mitä me tahdomme kuoleman valtakunnan suhteen? Me sanomme tuon ikivanhan ilmoituksen nojalla, että kuoleman valtakunta on, samalla tavalla kuin meidän elämämme täällä näkyväisessä maailmassa, kehittyvä valtakunta. Tämä suuri totuus on pidettävä mielessä. Kuoleman valtakunta, vainajien

valtakunta ei ole mikään semmoinen, kuinka sanoisin, valmiiksi rakennettu, määrätty talo, johon me muutamme. Ei sitä oikein voi verrata muuttamiseen talosta toiseen, niinkuin täällä maan päällä, vaikka me tavallisesti kyllä sanomme kuolemaa joksikin asuinsijan muuttamiseksi. Kuoleman valtakunta on alati kehittyvä, kuoleman valtakunta kehittyy sitä mukaa, kun ihmiskunta kehittyy. Kuoleman tuonelat muuttuvat ihmisten mukaan, ja sentähden me nykyajan ihmiset sanomme näin: meidän on ensinnäkin poistettava kaikki helvetit, meidän on, mikäli mahdollista, poistettava kaikki kiirastulet, meidän on säilytettävä ainoastaan taivaat. Toistaiseksi on vielä säilytettävä taivaat kuoleman jälkeisessä elämässä, mutta helvetit meidän ennen kaikkea tulee poistaa, helvetit, kaikki semmoiset tilat, joissa ihmisielu luulee, että hän saa kärsiä ikuisesti. Sitä varten on tietysti hyvin tärkeätä tuoda ihmisten kesken semmoinen opetus, semmoinen julistus, ettei mitään ikuisia helvettejä ole olemassa. Sitähän kyllä hyvin monet tekevät. Ruotsinmaan kirkko on julistanut kaikki helvetit pannaan. Sehän on hyvin selvää ja olisi odotettava kaikkien nykyisten kirkkojen ja uskontojen puolelta. Mutta se ei yksin auta, sillä paljon, paljon ihmisiä on, jotka siitä huolimatta, että olisikin sanottu täällä fyysisessä maailmassa, ettei ole ikuista helvettiä, epäilevät sentähden, että vuosimiljoonien kuluessa on johonkin semmoiseen viitattu, joskaan ei niin selvin sanoin. Mutta kaikissa uskonnoissa on viitattu kuitenkin siihen, että on helvetti, joka kestää vaikka kuinka kauan. Meidän kristikunnassamme se on saanut kaikista jyrkimmän muodon. Mutta tiedämme, että buddhalaiset ja hindulaiset puhuvat helvetistä ja niissä voi olla pieni sivumaku, kuinka kauan ne kestävät. Kristikunnassa on sanottu, että kadotus on ikuinen. Se on tehnyt niin monen ihmisielun sairaaksi, se on jättänyt niin moneen ihmiseen pelon siemenen, niin, että kun ihminen kuoleman jälkeen joutuu pahaan tilaan, kun hän syntiensä tähden joutuu synkkään kuolemanjälkeiseen tilaan, ja kun hänen kärsimyksensä ovat suuret, hän ajattelee ja pelkää, että on olemassa ikuinen kadotus. Sentähden on niin tärkeää, että me, jotka ajattemme itseämme teosofeiksi ja ruusi-ristiläisiksi, että me teemme niinkuin Jeesus sanoi ja näytti, että me lähdemme vainajien valtakuntaan, siis sielujen luokse heidän vankeudessaan ja saarnaamme heille valoa ja vapautta. Niin Jeesuskin teki. Hän astui alas kuoleman valtakuntaan ja saarnasi sieluille vankeudessa. Ehkä siinä on pikkuinen sivumaku, että Jeesus saarnasi niille, jotka olivat odottamassa ikuista kadotusta, mutta joka tapauksessa emme usko paljoakaan hänen saarnansa tehoon, koska olemme saarnanneet ikuista helvettiä ja kadotusta. Nyt on niiden tehtävä, jotka tulevat vakuutetuiksi ihmisen jälleensyntyemisestä, karman koulusta ja muusta, nyt on meidän velvollisuutemme niin puhdistaa ja kasvattaa itse itseämme, että voisimme saarnata sieluille vankeudessa, että voimme lähteä vainajien luo ja näyttää heille valoa ja näyttää heille tietä ja näyttää, ettei tämä niin synkkää ole: te elätte harhauskossa, kun luulette, että teidän pitää palaa ikuisesti. Uskokaa valoon, uskokaa hyvään, joka on teissä, uskokaa Kristukseen teissä, niin voitte voittaa kärsimykset, joiden keskellä te olette. Kuinka monen ihmisielun voimme sillä tavalla saada irroitetuksi helvetin tuesta. Tuossa nähdään, kuinka kiinni ihmisen sielu on harhakuvitelmassa. Voi kestää kauan aikaa ennenkuin ihmisielu ottaa uskoakseen, että hänellekin on pelastus tarjolla. Jokainen ihminen tuomitsee itse itsensä jonkinlaiseen puhdistukseen kuoleman jälkeen, mutta eihän se ole mitään ikuista. Sehän on lohdullista, että elämä itse, luonto itse on hellempi meitä kohtaan kuin me itse olemme. Me pysymme velttoina ja laiskoina, me emme tahdo nousta ja kasvattaa itseämme, onhan niin kovin hauska näissä nautinnoissa. Kuoleman jälkeen elämä meitä ravistaa, luonto ottaa meidät polvelleen ja ravistaa meitä. Mutta heti, jos huomaamme kuoleman jälkeisessä tilassa, että tämä on vain puhdistusta, eihän tässä muuta tarvita, kuin että heitän tuon kaiken pahan, jota olen kasvattanut itsessäni, niin minä olen vapaa, sillä minähän olen itse itseni tuominut, Jumalahan odottaa vain, kaikki enkelit, kaikki hyvät olennot vain odottavat, odottavat meitä kun oven takana, että astuisimme ulos vankeudesta ja silloin kaikki olisi hyvin. Tätähän meidän pitää opettaa sieluille vankeudessa, tätä vapautta, tätä valon ja rakkauden sanomaa. Elämä on oikein ymmärtänyt suuren kosmillisen, iankaikkisen ja äärettömän Isän ääretöntä rakkautta. Sentähden meidän työemme täällä maanpäällä, sentähden meidän toivomme täällä maanpäällä on, että ihmiset oppisivat veljiksi, oppisivat joitakuita suurempia aatteita, suurempia veljeyden toteuttamiseksi. Emme voi odottaa, että kaikki ihmiset tulisivat täydellisiksi veljiksi. Silloinhan me olisimme täydellisiä ihmisiä, jos olisimme niin kehittyneitä, että osaisimme kaikkia rakastaa, mutta me voisimme odottaa, sen puolesta voisimme työtä tehdä, että ihmiset ymmärtäisivät joitakuita suuria aatteita, joitakuita suuria lunastavia ajatuksia, joiden johdosta voisimme pikkuisen enemmän kieltää itseämme, joiden valossa voisimme vähän hillitä itseämme, jotka antavat meille voimaa vähän enemmän pitää itseämme aisoissa. Sitähän me toivoisimme, että ihmiset ymmärtäisivät

meidän kristikunnassamme, ja ei ainoastaan meidän kristikunnassamme, vaan että koko maapallon ihmiset ymmärtäisivät, että väkivalta ei koskaan pääse mihinkään, että ihmisten välillä sota ei ole kyennyt mitään ratkaisemaan. Sota ei ratkaise mitään. Se on tie, jota itse elämä ei enää kaipaa Jeesuksen Kristuksen työn perästä, sen perästä, kun mystillinen Kristus on meissä, niin sota ei ole välttämätön keino ihmisten asiain ja vaikeuksien ratkaisemiseksi. Sota ei ratkaise. Meidän täytyisi nyt, sitä elämä odottaa, oppia ratkaisemaan asioita, vaikeuksia ja riitoja järjellä, ja milloin emme osaa niitä ratkaista, kuitenkin pysyä niistä erillään, tuntee toistemme veljiksi, mutta ei pakottaa ketään. Jos olemme vaikeuksissa, ristiriidoissa keskenämme, niin ei meidän pidä ajatella, että me asuisimme yhdessä huoneessa ja riitelisimme keskenämme. Me voimme ajatella, että menemme eri huoneisiin asumaan, mutta emme käytä pakkokeinoja riittämättömiksi, sillä se antaa aihetta uusiin riitoihin. Vajetkaamme, kun emme voi järkemme avulla sopia. Tällaisia asioita ja muita suuria asioita pitäisi ihmiskunnan oppia. Minkä tähden emme kunnioittaisi toisiamme ja rakastaisi esimerkiksi perheoloissa? Meillä on ehkä perhe, me olemme lapsia perheessä, sisarina, veljinä, vanhempina. Miksi emme silloin rakastaisi ja kunnioittaisi toisiamme? Meidän teosofinen ja ruusu-ristiläinen maailmankatsomuksemme juuri koettaa rakastaa kauneutta, rakkautta, totuutta ja sopusointua. Minä olen välistä kuullut, että nykyaikana usein nuoret ihmiset ja lapset ajattelevat ja kasvavat tuollaiseen käsitykseen, että eihän noita vanhempia ihmisiä kohtaan ole mitään velvollisuuksia ja saisiko nuoret estää nuoria ihmisiä elämään vapaasti. Useinhan juuri lapset ja nuoret voivat ajatella sellaista. Sen olen kuullut. Eivät ainakaan ne, jotka saavat teosofisen ja ruusu-ristiläisen kasvatuksen, eivät ainakaan ne saisi niin ajatella. Silloinhan emme ymmärrä, mikä äärettömän suuri elämän salaisuus piilee isän ja äidin rakkaudessa, piilee isän ja äidin siunauksessa. Lapset ja nuoret, muistakaa aina, että paras sauva elämässä, semmoinen onnen sauva ja semmoinen, joka voi näyttää tietä pimeässä on isän ja äidin siunaus. Sentähden rakkaus ja kunnioitus niiden kesken, jotka ovat lähellä toisiaan, jotka karma on asettanut olemaan yhdessä, pitäisi vallita. Se kuuluu niihin aatteisiin, niihin käytännöllisiin ajatuksiin, joiden puolesta meidän täytyy tehdä työtä näkyväisessä maailmassa.

ELÄMÄ JA KUOLEMA

Elämä ja kuolema on ilmoitettu tämänpäiväisen esitelmän aiheeksi, mutta en ole ajatellut puhua tästä aiheesta ainoastaan deskriptiivisesti, niin sanoakseni, ainoastaan kuvatakseni elämää ja kuolemaa, vaan olen ajatellut, että me syventyisimme katsomaan, miten meidän ihmisinä on muovailtava, uudestaan järjestettävä elämä ja kuolema. Olen ajatellut, että suuntaisimme katseemme hetkeksi eteenpäin, katselemme sitä Euroopan tai yleensä länsimaisen ja koko ihmiskunnan tulevaisuutta, jota me ihmiset olemme kutsutut valmistamaan ja luomaan ja mitenkä siltä kannalta meidän on itse kuolemakin muutettava, ehkä paremmin sanoen kuoleman jälkeinen elämä. Tämä on siis erinomaisen rohkea aihe, sillä se edellyttää, että meillä ihmisillä olisi jollain tavalla elämän ja kuoleman avaimet käsissämme. Niitä avaimia meillä ei aivan jokapäiväisissä tavallisissa olosuhteissa ole, sillä meidän jokapäiväinen elämämme todistaa ja osoittaa meille, että me pikemmin olemme välttämättömyyden alaisia, kohtalon orjia ja palvelijoita, kuin vapaita kohtalon herroja. Kuitenkin olemme me ihmisinä semmoisia olentoja, olemme tässä meidän kosmoksessamme semmoisessa asemassa ihmisinä, että meidän käsiimme sittenkin on annettu itse elämän ja kuoleman muovaileminen. Jotkut meistä kulkevat siinä suhteessa toisten edellä tietä näyttäen ja sillä tavalla vähitellen saamme aikaan muutoksia niin syvimmissäkin elämän perusteissa kuin on kuolema. Ja jotta pääsisimme parempaan käsitykseen siitä, mitä tarkoitan, ajan takaa sanoillani, jotta vähän selvemmin ymmärtäisimme, mitä mahdollisuuksia meillä ihmisillä on, olen ajatellut, että lyhyesti ensin vetäisimme silmiemme eteen pari kuvausta elämästä ja kuolemasta, ei mitään yksityiskohtaisia, persoonallisia kokemuksia, vaan pari eri aikojen kuvausta elämästä ja kuolemasta. Toinen kuvaus olisi meidän nykyisestä sivistyksestämme, protestanttisesta kristikunnastamme ja myöskin katolisesta, toinen taas olisi syystä, joka sittemmin selviää, lyhyt kuvaus kaukaisesta, muinaisesta ajasta, Egyptistä, sen aikaisesta elämästä ja kuolemasta. Tulemme silloin näkemään, että kuolemakin, samoin kuin elämä – kuolemalla tarkoitan silloin kuoleman jälkeistä tilaa – saattaa vaihtua jonkunverran aikojen mukana, ja silloin meidän on helpompi ymmärtää, että kuolemankin kysymys tulee vastaisuudessa toisella tavalla ratkaistuksi.

Kun omasta puolestani ajattelen tätä meidän protestanttista kirkkokuntaamme, muistuu aina mieleeni se tunnelma, mikä minulla oli lapsena, kun täällä Helsingissä, jossa olen syntynyt ja kasvanut, kuulin sunnuntaisin, varsinkin Nikolainkirkon kellojen soivan. Minä en pienestä pitäen saattanut kestää, vielä vähemmän rakastaa näitä Nikolainkirkon kelloja. Niin pian kuin ne alkoivat soida, minut valtasi sanomaton tuskaisa ikävän tunne: pois, pois, en kestä tätä. Niissä oli niin valittavan harmaa, ikävä ja tuskainen sävel. Ne muodostuivat minulle jonkinlaiseksi kuvaksi sunnuntaielämästä, jolloin kaikkien täytyi näyttää erinomaisen hurskailta ja laulaa ehkä virsiä kotona ja kuulla kuivia saarnoja ja ennen kaikkea muistaa, ettei saa olla iloinen ja elävä eikä liikkua liian nopeasti tai huudahtaa iloisesti. Tämä oli erinomaisen kummallinen kokemus. En kasvanut semmoisissa oloissa, kodissani vallitsi vapaus, sain nauraa ja iloita milloin vain, mutta minulle oli erinomaisen kummallinen kokemus, että Nikolainkirkon kellojen soidessa tuli minulle niin sanomaton ikävä. En osannut silloin sitä niin kuvata, mutta tunsin sen olemuksessani. Ja kun pitkin elämäni olen sitä muistellut, minua puistattaa, sillä se on tullut minulle kuvaukseksi protestantisesta kirkkokunnasta, siinä on ja on ollut ylen hurskasta, ikävää, koko tämä elämä on tavattoman harmaata. Jos sattumalta ihminen arkielämässä tämän unohtaa, ei se ole hyvä, pitäisi aina olla ikävä tunnelma: karpästen surinaa, syksyinen auringonpaiste. Jos olisin runoilija, osaisin tämän paremmin kuvata, mutta ajattelen, että useimmat teistä ovat kokeneet tätä. Ja siihen tunnelmaan kuuluu vielä, että kuolema ja kuoleminen on tämän kaiken ikävän huippu, on kauheaa, että pitää kuolla. Vaikka tämä elämä on niin merkityksetön fyysillisen elämän kannalta, on kuolema äärettömän surullista, jokainen tahtoo olla tässä ikävässä elämässä mieluummin kuin joutua siihen unettomaan uneen, jossa täytyy olla viimeiseen tuomiopäivään saakka. Ei ole

ihmeellistä, että uskovaiset ainoana lohtunaan kuvittelevat, että viimeisenä tuomiopäivänä heidät herätetään kuolemasta, jolloin he pääsevät Herran iloon, silloin he saavat iloita, tanssia ja soittaa, ja yleensä tehdä jotain iloista. Se on ainoa onnellinen tulevaisuuden perspektiivi. Tietysti tämä on liioittelua, emme yksistään niin tässä protestanttisessa yhteiskunnassa elä, mutta ainakin semoinen tunnelma vallitsi noin 200 vuotta sitten Euroopassa. Ja mikä tässä on erikoisen ikävä, on se, ettei se perustu totuuteen. Kuoleman jälkeisen tilan suhteen on tämä varsinkin ollut hirmuisen ikävää, sillä koko tuo käsitys, että kuoleman jälkeen tulemme nukkumaan viimeiseen tuomiopäivään saakka, perustuu valheeseen. Siitä me näemme, kuinka vaarallista on panna toimeen uskonpuhdistus, jollei ole joka alalla, missä puhdistamista ruvetaan tekemään, todellista tietoa. Eihän ollut mitään järjetöntä ruveta puhdistamaan kirkkoa ja ihmisten maanpäällistä elämää, sillä katollinen kirkko oli joutunut monessa suhteessa väärälle tielle, mutta oli hullua, että Luther samalla rupesi koskemaan kuoleman jälkeiseen elämään ainoastaan sen nojalla, että hän kääntäessään Raamattua huomasi, ettei ole niinkuin katolinen kirkko opetti, tai ei hän sitä oikein käsittänyt, mutta jokin tunne sanoi hänelle, ettei ole niin. Sentähden Luther muutti katoliset opit kiirastulesta ym. ja asetti tilalle kuolemanjälkeiseen elämään nukkumisen. Tämä oli ikävä seuraus, joka kaivaa maan meidän protestanttien jalkojen alta. Ei luonto kysy siinä määrin meidän mielipidettämme, että se asettaisi meidän mukaamme kaikki, me voimme olosuhteita muovailla, kaunistaa, mutta emme saata niitä muuttaa. Sentähden on erittäin vaikeana ilmiönä tässä protestanttisessa kirkkokunnassa ollut se, että kun ihminen on kuollut, hän ei olekaan saanut nukkua, vaan pienen ajan perästä herännyt toisella puolella ja silloin hänen ihmettelynsä on hyvin suuri. Jos hän herää maan piirissä, niinkuin voi tapahtua, on hän silloin fyysillisten ihmisten parissa, eikä hän käsitä, mitä se on ja missä hän on, onko hän kadotuksessa vai missä, hän voi liikkua ja puhua, mutta eivät ihmiset ymmärrä häntä, hän voi istua tuolille ja hänen oma vaimonsa tulee ja istuu hänen syliinsä huomaamatta, että hän on siinä. Tämä on erittäin tuskallinen kokemus. Ja ne taas, jotka heräävät astraaliruumiissaan tuonelassa ja joutuvat tekemisiin oman elämänsä ikävien kokemusten kanssa, ajattelevat, että he ovat joutuneet helvettiin. Ei ihmiselle ole opetettu protestanttisessa kirkossa, että hänen pitäisi kasvattaa itseään, ihminen on syntinen olento, hänen tulee vain uskoa. Ei ihminen siis ole yrittänyt mitään tehdä, ei ole mitenkään valmistanut itseään kuolemaa varten, korkeintaan uskonut, mutta mitä se merkitsee todellisuuden edessä. Ei luonto semmoisesta välitä, se kysyy ainoastaan, kuinka paljon olemme uskoneet hyvään, totuuteen, missä määrin olemme osanneet olla rehellisiä, seisoa totuuden puolesta. Ainoastaan semmoisesta elämä välittää, todellisesta uskosta Jumalaan, joka näyttäytyy meidän teoissamme. Ja sentähden, kun emme mitään semmoista ole saaneet oppia, me joudumme kuoleman jälkeen tilaan, joka on erittäin vaikea, ja silloin on luonnollista, että ihminen heti ajattelee, että hän on joutunut kadotukseen, hän on kadotuksen oma, hän on nukkunut ja nyt on viimeinen tuomiopäivä tullut ja hän on herännyt kadotuksessa.

Tällainen tilanne on erittäin tuskallinen myös semmoisille, jotka tahtoisivat auttaa ihmisiä kuolemanjälkeisessä elämässä, sillä ihmiset, jotka ovat tottuneet ajattelemaan kuolemanjälkeisestä elämästä, että elleivät joudu ikuiseen autuuteen, joutuvat kadotukseen, ovat niin sokeita, pelästyneitä, poissa suunniltaan, ettei heitä tahdo saada millään uskomaan, ettei tuonela ole mikään kadotus. Sentähden on hyvin tuskallista tuo oppi kuolemanjälkeisestä nukkumisesta ja viimeisestä tuomiosta. Katolisissa maissa ei ole niin uskottu, katollinen kirkko säilytti vanhan traditsionin. Apostolit ja heidän lähimmät opetuslapsensa ja seuraajansa aina noin 300-vuoteen jälkeen Kristuksen olivat semmoisia kristittyjä, jotka tiesivät, miten näiden asioiden laita oli ja heillä on alkuperäinen katolisen kirkon traditsioni, joten katolinen kirkko on osunut oikeaan, kun se on puhunut kiirastulesta, helvetistä ja paratiisista, joihin ihmiset joutuvat. Aivan oikein on säilynyt myös rukous vainajien puolesta, mikä tietysti muodostui sitten messuasiaksi, joka ei niin paljon enää merkitse, mutta traditsionina se oli oikea ja tähtäsi siihen, että kun ihminen on kuollut, niin hänen rakkaat omaisensa ja ystävänsä voivat auttaa häntä tuonelassa ajattelemalla häntä rukoilemalla hänen puolestaan, lähettämällä hänelle ikäänkuin semmoisia siunaavia ajatuksia, jotka tulevat hänen luokseen kuin ruusunhoitoiset pilvet, kuin linnut, jotka kutsuvat häntä ylöspäin.

Tämä on tuo alkuperäinen oikea traditsio, josta sitten kirkossa muodostui virallinen toimitus, messu, joka sekin saattaa vaikuttaa hyvää, jos sen suorittaa täydellä hartaudella sellainen ihminen, joka osaa keskittää ajatuksiaan ja tuntee vainajan hyvin. Mutta se on vaikeampaa ja koneellisempaa; sitä vastoin ystävät ja

omaiset voivat helposti keskittyä hyvää toivoviin ajatuksiin. Täytyisi olla siis erikoisen kehittynyt pappi suorittamassa messua, jotta se edes vähän tepsisi.

Me voimme sanoa, että kuolemanjälkeisestä elämästä protestanttisessa kirkkokunnassa ei siis ole ajateltu paljon mitään, vaan ainoastaan, että viimeisen tuomion jälkeen odottaa ilo taivaassa, jos ihminen on autuaasti kuollut, – muuten seuraa kadotus. Katolisessa kirkossa on siinä suhteessa oltu vähän selvemmällä kannalla, mutta voimme sanoa, että yleensä kristikunnassa on tämä elämä ollut enemmän tai vähemmän surunvoittoista. Koko tässä kristillisessä sivistyksessä on ajateltu, että tämä näkyvä elämä on surun ja murheen laakso; täällä on kaikki niin kovaa ja armotonta, että ihminen juuri ja juuri sen kestää, kun hän sitten tulevaisuudessa, kuoleman jälkeen, pääsee Herran iloon. Sellainen on ollut ja on kai vieläkin kristinuskon käsitys elämästä ja kuolemasta. Se ei ole minusta ollenkaan mikään lohdullinen käsitys, päinvastoin synkkä kuva elämästä. Muistan, kuinka nuorena totuutta etsiessäni kysyin: mitä on tämä nykyinen elämä? Minua ei huvittanut silloin kuolemanjälkeinen elämä. Tietenkin ajattelin, että kuolemanjälkeistä elämää on, mutta minua ei se huvittanut niin kuin tämä nykyinen elämä. Kun ihmiset selittivät minulle, että minun pitää tehdä työtä, hankkia leipää, mennä naimisiin ja synnyttää lapsia ja jatkaa tätä onnetonta sukua, jonka myös täytyy pysyä hengissä ja taas kuolla pois, niin minusta ei tässä olemassaolossa ollut mitään järkeä. Tietenkin olen sittemmin oppinut ymmärtämään, että tämä olemassaolo itsessään voi olla niin viehättävää, ettei ihminen välitä, vaikkei tässä olekaan mitään muuta sisältöä, kuin että syödään hyviä ruokia, luetaan kauniita kirjoja jne. Tuollaista en osannut ajatella nuorena; en ollut kokenut millään tavoin, että tämä elämä olisi ollut viehättävää tuossa merkityksessä. Sentähden vain kysyin, eikö tällä elämällä ollut itsessään mitään merkitystä. Ja kristikunnassa on pitkin matkaa kiskottu pois merkitys tältä nykyiseltä eläältä. Tietysti on sanottu, että tämä elämä on valmistusta, koulua, mutta se on toisen sisällön valossa. Jos ei niitä asioita ymmärrä, joista meillä on ollut täällä puhetta, silloin tämä olemassaolo käy sangen tyhjäksi, ja sitä se on yleensä ollut täällä kristikunnassa.

Jos nyt menemme tuhansia vuosia taaksepäin, muinaiseen Egyptiin ja katsomme elämää siellä ja nostamme kuoleman huntua, niin huomaamme samalla jotain yhteyttä ja samalla suurta erilaisuutta. Erilaisuus pistää erittäinkin silmään fyysillisen elämän suhteen, sillä vanhassa Egyptissä oli semmoinen käsitys fyysillisen elämän suhteen, että se oli ihana lahja, se oli kuin salainen toivomuksen täyttymys, se oli ihmeellinen paradiisi, jos ihminen sen oikein ymmärsi. Egypti oli valon ja lämmön maa, auringon maa, ja ihmiset oppivat papeiltaan ja opettajiltaan, että elämä oli kauneutta ja onnea, jokaisen piti olla onnellinen, jokaisen piti nähdä, kuinka kaunis elämä on, kuinka kaunis tämä näkyväinen maailma ja löytää siitä onnensa. Ja ihmiset katselivat Niilin vuolasta virtaa, erämaan suuria lakeuksia, kaukaisuudessa siintäviä vuoria, hedelmällisiä peltoja ja niittyjä, suuria kuninkaallisia palatseja ja temppeleitä, ihmeellisiä juhkakulkueita, joita papit panivat toimeen ja he oppivat, että eläimet olivat pyhiä, ja oppivat panemaan arvoa sille, että kirkas lähdevesi oli ihmisille erittäin ihanata, kun aurinko paistoi kuumasti. Kaikille tällaisille suurille ja pienille seikoille opetettiin ihmisiä panemaan arvoa ja näkemään kauneutta. Sillä tavalla heidän elämänsä muodostui kauniiksi, he uskoivat, että ihminen oli täällä sentähden, että hän tulisi onnelliseksi ja he uskoivat, että kun ihminen oli hyvä, tottelevainen, palvelevainen ja teki, mitä hänen kuninkaansa ja pappinsa käskivät, niin hän oli onnellinen. Tietysti emme tätä kuvausta laatiessamme kiinnitä katsettamme mihinkään varjopuoliin, vaan koetamme katsella Egyptissä tätä harmonista puolta, joka oli punaisena lankana; Varjopuolia oli myöskin, onnettomuuksia, sairauksia, niinkuin tässä meidän kristikunnassamme on varjopuolia, mutta täällä on punaisena lankana se, että elämä on murheen laakso. Läpikäyvänä tunteena ihmisten sielussa Egyptissä oli onnen, ilon ja kiitollisuuden tunne siitä, että elämä oli niin kaunista, että se omalla tavallaan tyydytti ihmistä. Meillä on kauniita kuvauksia egyptiläisissä lauluissa siitä, että kun ihminen ajatteli kuolemanjälkeistä elämää, niin hän toivoi, että hän saisi kulkiessaan kuoleman jälkeen tämän maan päällä päivän helteessä, astua varjoisaan paikkaan, istua puun juurelle, juoda kirkasta lähdevettä, kuulla laulua ja soittoa. Egyptiläiset eivät kuolemanjälkeisen elämän suhteen ajatelleet, että se olisi nukkumista ja tuomion odottamista. He kyllä uskoivat samalla tavalla kuin meillä kristikunnassa on uskottu, että on olemassa ylösnousemus, mutta se oli heille semmoista kuin mekin teosofeina puhumme, jälleensyntymistä, ihminen nousi haudastaan, mutta syntyi maan päälle, ja heidän toivonsa oli, että he saisivat oman ruumiinsa takaisin, niinkuin kristityt

ajattelevat, että ylösnousemus on lihallista, se tapahtuu heidän omassa ruumiissaan. Mutta Egyptiläinen ylösnousemus oli toinen, se oli luonnonmukainen, kuten myös heidän käsityksensä kuolemanjälkeisestä elämästä oli oikea. Ne, jotka olivat kokeneet kuolemanjälkeistä elämää, kuvasivat sitä harmaaksi ja synkäksi, he sanoivat, että ihminen on varjo vain, ei elävä ruumis, niinkuin tässä näkyväisessä elämässä; tämä meidän elämämme on onnemme, paradiisimme, sitten kuoleman jälkeen on ruumiimme savua, ei sitä kukaan huomaa, kun he vaeltavat siinä maan päällä. Mutta sitten jonkun ajan kuluttua heidän täytyy luopua siitä olotilasta, he eivät saa vaeltaa enää maan päällä, vaan heidät syöstään helvettiin, eli amentiin, ja siellä on elämä koko lailla vaikeaa. Heillä oli oikea käsitys siitä luonnon tosiseikasta, että ihminen kuoleman jälkeen joutuu vaikeaan tilaan, mikäli hän on syntinen. Sentähden he sitä kammoivat, eivät tahtoneet sinne joutua, vaan koettivat välttää sitä, sillä he uskoivat vaan iloon ja onneen, ja siksi he keksivät tuon keinon palsamoida ruumiita. Ja kun he sen tekivät, tekivät he sen osaksi sentähden, että saivat saman ruumiin takaisin, kun he syntyvät uudestaan maan päälle. Tämä ajatus oli ehkä hieman sotkuinen heillä, kuinka he saattoivat sen sovittaa yhteen tosiseikkojen kanssa, ehkä ajattelivat, että joku salaperäinen osa tuosta muumiosta voi tulla heille takaisin. Mutta myös he ajattelivat palsamoimisella, että niin kauan kuin tuo fyysillinen ruumis säilyi, niin kauan säilyy heidän eetterininkin ruumiinsa, ja se taas merkitsi, että he voivat jatkaa tuota varjoelämää maan päällä, olla ja liikkua omaisten luona, tarvitsematta lähteä kiirastuleen. Niin kauan kuin fyysillinen ruumis pysyi ehjänä, oli ihminen siihen sidottu, ja sai eetteriruumiinsa avulla olla maan piirissä. Sillä he kyllä itse asiassa hieman vastustivat luontoa, ehkäisivät luonnon työtä. He vielä maagillisin keinoin suorittivat tuon palsamoimisen, että todella eetteriruomis tuli sidotuksi, ja siinä he vähän rikkoivat luontoa vastaan.

Tuossa on meillä kaksi vastakkaista kuvaa, ihmiselämästä ja kuolemasta, kristikunnan käsitys ja vanha egyptiläinen käsitys. Tuosta egyptiläisestä käsityksestä ja heidän toimenpiteistään me opimme samalla, että luontoa voi aina jonkunverran hallita, ihmisellä on valtaa luonnon yli.

Mutta nyt seisomme maan päällä tulevaisuuden edessä, Euroopan ja länsimaiden ja koko ihmiskunnan tulevaisuuden edessä. Ja me kysymme: millä tavalla on elämä ja kuolema muovailtava, mihin elämä tahtois meidän joutuvan elämän ja kuoleman käsityksissämme? Ja siihen me vastaamme, että lähin tulevaisuus – se voi olla satojen vuosien perästä, tai vieläkin kauempana – tähtää siihen, että tulisi takaisin ihmisten kesken tuo egyptiläinen usko elämän kauneuteen ja onneen, mutta myös, että ihmisille tulisi se oikea käsitys kuolemasta, että kuolema ja kuoleman jälkeinen elämä on voitettava täältä käsin, että kuoleman jälkeiset tilat, perustuen elämän aikaisempiin todellisuus-edellytyksiin, on muutettava semmoisiksi, että ne kasvattavat pontevammin vielä kuin nyt ihmisiä oikeaan elämäntähtämykseen. Kuolemanjälkeinen elämä suorittaa aina nytkin työtä, luonto kasvattaa meitä, niinkuin se kasvattaa, mutta me ehkäisemme sitä, me annamme sille niin vähän tilaisuutta kasvattaa meitä sentähden, että me niin paljon synkkää, alakuloista, onnetonta, pahaa, itsekästä ja syntistä annamme tulvia omaan olemukseemme, me aivankuin sanomme luonnolle: puhdistu sinä meidät sitten, me elämme kaikissa hauskuuksissa täällä maan päällä ajatellen, että luonto pitää meistä huolen, mutta me heitämme niin paljon työtä luonnolle sensijaan, että auttaisimme sitä. Ihmisen tehtävä on olla työmies Herran viinimäessä, auttaa luontoa ja vetää esille se suuri kasvattaja, joka vetää meidät korkeuksiin ja ilmoittaa meille salaisuuksia. Me tyydymme siihen, että luonto repii meistä pahan pois. Me olemme jokseenkin samanlaisia kuin ihmiset tuhat, kaksituhatta, kymmenentuhatta vuotta sitten. Jos olemme eläneet Egyptissä, on sekin haihtunut meistä, sillä se elämänilo, joka meillä oli silloin, oli verrattain pintapuolista, emme osanneet tunkea elämän syvyyksiin, otimme elämän pintapuolisesti. Lämpimissä maissa ovat ihmiset paljon vilkkaampia ja iloisempia kuin me, mutta se elämänilo ei ole syvällä, heidän onnensa ei ole niin suuri, että se tekisi heidät hyväksi, heidän ilonsa on perhosen iloa, he saattavat olla yhtä itsekkäitä kuin toisetkin ihmiset.

Tämä on ihmiskunnan suurten kasvattajien probleemi. Ne henkiolennot, enkelit ja ihmiset, jotka ovat saaneet, tai ottaneet tehtäväkseen kasvattaa ihmiskuntaa, seisovat kysymysmerkin edessä: millä tavalla on saatettava ihmiset iloisiksi ja onnellisiksi oikealla tavalla, jotta he seisoisivat avoimin silmin elämän edessä ja uskaltaisivat katsoa Jumalaa silmiin? Ihmisten pitäisi tuoda ilonsa kuin uhrina elämän alttarille. Meidän todellinen onnemme on elämän ihannoimista, ylistyslaulua elämälle, ja se ei ole mitään pintapuolista; sitä

ylistystä, mitä meidän sydämemme laulaa, eivät mitkään kärsimykset, onnettomuudet häiritse, niiden pitää olla enemmän pinnalla. Ihmisten pitää niin muuttua, että se, mikä hänessä on ollut syvintä kiitollisuutta ja onnea, on hänellä syvempänä kärsimyksen todellisuutta. Onhan tavallista, että kun elämä ihmistä puristaa, silloin hänen sisästään pulppuaa katkeruutta, syvää pessimismia, saatanan palvelemista ynnä muuta. Niin ei pitäisi olla, vaan ihmisen pitäisi olla semmoinen, että kun elämä asettaa hänet altaalle, hänellä on niin ehtymätön onnen lähde, hänen sisässään pulppuaa niin paljon makeaa vettä, että ainoastaan kiitosta nousee hänestä silloin. Ja tämä on mahdollista ainoastaan silloin, kun ihmistä opetetaan oikealla tavalla käsittelemään elämää.

Sentähden voimme sanoa, että Eurooppa – se ehkä etunenässä, mutta ehkä myös Amerikka, ehkä Länsimaat yleensä – kulkee kohti egyptiläistä renessanssia, ja se ei ensikädessä merkitse, että alkaisimme ulkonaisesti matkia egyptiläistä elämää, vaan että meidän täytyy saavuttaa takaisin se länsimainen viisaus, joka piilee egyptiläisten mysteριοissa; meidän täytyy saada se takaisin Eurooppaan, ikäänkuin Euroopan henkisen elämän taustaksi, fondiksi, Egyptin pyramideista, mysteριοista, takaisin tänne meidän länsimaisen kulttuurimme keskelle, ei aivan samanlaisena, sillä mikään jälleensyntymä ei ole ehdottomasti samanlainen. Mekin ihmiset, kun synnymme tänne jälleen, emme ole samanlaisia, mutta yksilö on sama, meidän henkemme on uudestaan syntynyt. Niin ei egyptiläinen renessanssikaan tule tuossa egyptiläisessä persoonallisuudessaakaan, niinkuin voisimme sanoa, vaan kristillisessä persoonallisuudessa; Egyptin viisaus on syntyvä takaisin Kristus-viisautena, sillä ajat ovat maan päällä muuttuneet egyptiläisen kulttuurin jälkeen. Jeesus Kristus on suorittanut työn täällä pallolla, tai pannut alulle merkillisen käänteän ihmiskunnan historiassa. Sen tähden, mikä oli hyvää muinaisuudessa, se syntyy uudestaan ottamalla lukuun Kristuksen työn.

Siis egyptiläinen viisaus on syntyvä jälleen Eurooppaan ja meille tulee egyptiläinen renessanssi, ja se saattaa tuoda paljon myös ulkonaiseen elämään. Mitä merkitsee, että egyptiläinen viisaus on syntyvä takaisin? Se merkitsee, että meidän Eurooppaan pitää saada mysteeriolaitos, – koulu, vanhat mysteeriot uudestaan, mutta ei semmoisena, mysteeriokoulu, joka kasvattaa ihmisiä yhteyteen näkymättömän maailman, Valkoisen Veljeskunnan kanssa. Mysteeriokoulu aina edellyttää, että on olemassa yhteys ihmiskunnan suuren kasvattajakeskuksen kanssa, Valkoisen Veljeskunnan kanssa. Sen inspiratsioni on pääsevä aivan tähän fyysilliseen tasoon saakka, mutta se voi päästä ainoastaan mysteeriokoulun välityksellä, pyramidin tapaisen laitoksen välityksellä, joka itsessään, määrättyjen persoonallisuuksien kautta on yhteydessä Salaisen Veljeskunnan kanssa. Se ei ole muuten mikään mysteeriolaitos, ellei ole katkeamaton side Valkoiseen Veljeskuntaan ja Kristukseen. Mutta kun se elämän kanava on olemassa, silloin tuosta mysteeriokoulusta leviää sen kaikkiin oppilaisiin ja opetuslapsiin, vaikkei niistä jokainen pääsisikään persoonalliseen yhteyteen Valkoisen Veljeskunnan kanssa, vaikkei tulisikaan teknillisesti vihityksi Valkoisen Veljeskunnan kanssa, uusi käytännöllinen elämänymmärrys, joka perustuu elämän todellisuuteen. Mikään uusi elämänymmärrys ei voisi saada jalansijaa pitkiksi ajoiksi ja laajoihin ihmispiireihin, jollei se perustu elämän todellisuuteen. Onhan paljon ihmisiä, jotka ajattelevat kauniisti tästä näkyväisestä elämästä, paljon kaunista huomaamme kirjallisuudessa, mutta se ei voisi muodostua uudeksi elämänymmärrykseksi ihmiskunnassa, jos se perustuisi spekulatsioniin ja ajatteluun. Sillä, jonka pitää kestää läpi aikojen, täytyy olla syvemmät juuret, sillä täytyy olla aivan selvä, tietoinen todellisuuspohja, sen pitää tietää, miten on elämässä ja kuolemassa. Sentähden ainoastaan tämmöisestä käsityksestä, pyramidin jälleensyntymästä, voi levitä uusi elämänymmärrys, joka todella pohjautuu Jeesuksen Kristuksen elämän tietoon elämästä ja Valkoisen Veljeskunnan tietoihin ja kokemuksiin. Meitä täällä Euroopassa, jos osaamme olla uskollisia elämäntehtävällemme, odottaa sängen merkillinen tulevaisuus.

On kasvatettava niin paljon kuin mahdollista sellaisia ihmisyksilöitä, jotka heräävät tietoiseen tajutaan, joka on yläpuolella elämän ja kuoleman, elämän ja kuoleman takana, niin että heillä ei ole elämää eikä kuolemaa enää tuossa vanhassa merkityksessä, vaan että heille on elämä ja kuolema aivan uusi käsite. He sanovat kuolemaksi kaikkea sitä elämää, mitä tietämättömyydessä eletään tässä näkyvässä maailmassa, siis sitä, mitä me nimitämme elämäksi, sekä myös vainajien elämää, mikäli se on tämän elämän jatkamista,

syntien sovittamista. Elämä on näiden uusien ihmisten mielestä jotakin toista; elämä on se tajunta, se tieto, tunto, tahto, joka on tämän jokapäiväisen, näkyvän elämän yläpuolella ja myös sitä seuraavan kuoleman, joka on elämää korkeammassa tajunnassa, elämää Kristuksessa, käyttääksemme apostolien kieltä, sillä tavalla, että Kristus elää meissä ja me hänessä. Se on elämää Kristuksessa sillä tavoin, että niinkuin Jeesus Kristus omassa olemuksessaan voitti kuoleman ja tuli elämän herraksi, niin myös ne uudet ihmiset, jotka saavat mysteeriokasvatuksen, voittavat kuoleman, koska he saavuttavat semmoisen persoonallisen, yksilöllisen tajunnan, joka on yläpuolella elämän ja kuoleman, joka siis katselee näitä elämän ilmiöitä näkyvässä maailmassa ja samalla katselee kuoleman ilmiöitä näkymättömässä maailmassa, joka tietää, että elämän virta kulkee näiden kahden virran takana.

Tätä tulevaisuutta valmistetaan ja sitä on jo valmistettu useampana vuosisatana, sillä ajatelkaamme vain noita salaperäisiä liikkeitä, mitä Euroopassa on olemassa. Katsokaamme teosofista liikettä, vapaamuurariliikettä, rosenkreutsiläistä liikettä, joka on vaikuttanut jo useita vuosisatoja ja huomatkamme, että ne kaikki ovat sanoneet olevansa kotoisin Egyptistä. Se kaikki on jo alkanutta egyptiläistä renessanssia. Vapaamuurarit sanovat, että heidän mysteerionsa ovat peräisin Egyptistä; vapaamuurariveljeskunnissa harjoitetaan saman suuntaisia juhlamenoja, jotka ovat omiansa kasvattamaan niihin osaaottajia, ovat omiansa kasvattamaan heissä muunlaisia elämäkäsitteitä kuin mitä muuten on Euroopassa tarjolla. Ja jos kyselemme rosenkreutsiläisiltä, niin hekin sanovat, että heidän liikkeensä perustettiin alkuaan Egyptissä jo toistatuhatta vuotta ennen Kristusta. Ja jotkut sellaiset seurukset sanovat, että heillä on aivan selvät asiakirjat, protokollat kapitulikokouksista egyptiläisestä ajasta saakka. Rosenkreutsiläinen liike on aivan länsimaalainen liike. Teosofisessa liikkeessä olemme saaneet oppia, että rosenkreutsiläisiksi nimitettiin länsimailla niitä olentoja, joita me tässä teosofisessa liikkeessä olemme oppineet nimittämään itämaalaiseen tapaan mestareiksi, adepteiksi jne. Se oli niin pyhä nimi täällä Euroopassa, ettei kukaan uskaltanut omaksua itselleen rosenkreutsiläisen nimeä, sillä jokainen tiesi, mitä sillä sanalla tarkoitetaan. Ja kun ajattelemme omaa teosofista liikettämme, huomaamme, kuinka selvästi madame Blavatsky oli rosenkreutsiläinen, kuinka hänen sanomansa alussa kulki rosenkreutsiläislinjaa pitkin. Isis Unveiled on puhtaasti rosenkreutsiläinen kirja. Madame Blavatskyn rosenkreutsiläisyyttä en voi nyt ruveta todistelemaan, mutta voitte ottaa tämän reunahuomauksena ja itse tutustua tuohon teokseen tältä kannalta.

Tällä tavoin huomaamme, että kaikki nämä mainitsemani liikkeet Euroopassa – ja jos menemme vielä enemmän taaksepäin ajassa, voimme puhua myös gnostikoista ja tempeliritareista –, ne kaikki ovat valmistaneet egyptiläistä renessanssia. Se ei ole vielä onnistunut, mutta toivokaamme, että se nyt saavuttaa sen tarkoituksen, mikä sille on suunniteltu monena vuosisatana, nimittäin, että Eurooppaan tulisi mysteeriokeskus, josta leviäisi, niinkuin tulesta valonsäteitä, uutta elämänymmärrystä ihmisten keskuuteen. Jo ennen olen puhunut siitä, mikä tehtävä Suomella voisi olla tässä: nyt ei tällä kertaa ole aikaa sitä puolta tarkastella.

Teosofisia esitelmää N:o 1.

PEKKA ERVAST
Henkimaailman salaisuudet ja
kuoleman jälkeinen elämä

Helsinki 1907
Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike

TEOSOFISIA ESITELMIÄ. N:o 1

HENKIMAAILMAN
SALAISUUDET
JA
KUOLEMAN JÄLKEINEN
ELÄMÄ

KAKSI ESITELMÄÄ
PITÄNYT

PEKKA ERVAST

HELSINKI 1907
TEOSOFINEN KIRJAKAUPPA JA KUSTANNUSLIIKE

HELSINKI 1907
KIRJAPAINOYHTIÖ VALO.

I.

Spiritismi ja teosofia.

Arvoisat kuulijani!

Joku kirjailija on sanonut, että ihmiset voidaan jakaa kahteen ryhmään, niihin, jotka uskovat, että henkiä ja kummituksia on olemassa, ja niihin, jotka sanovat, etteivät usko. Tiedämme, että tosiaankin on hyvin paljon ihmisiä meidän aikanamme, jotka nauravat kaikelle »taikauskolle» — niin, nykyaikaiseen sivistykseen melkein kuuluu, että nauretaan niin kutsutulle taikauskolle, nauretaan kaikille kummitusjutuille, kaikille kertomuksille hengistä ja vainajista, jotka tavalla tai toisella ovat itsestensä antaneet tietoa, sillä sanotaan: meidän valistuneessa ajassamme ymmärrämme, että sellainen ei ole mahdollista.

Mutta huolimatta näistä materialisteista, näistä ateisteista, näistä hengen kieltäjistä tekee kansa jokapaikassa hiljaisuudessa omia kokemuksiaan. Jos missä liikumme kansan keskuudessa, niin huomaamme, että syvällä ihmisten mielissä elää usko ylikuonnolliseen, elää usko henkisiin asioihin, siihen että ihminen esim. saattaa kuoleman jälkeen kummitella, että vainajat saattavat astua jonkunmoiseen yhteyteen tämän näkyväisen maailman kanssa. Tämä usko elää kaikkialla kansan syvissä riveissä, vaikka ehkä monin paikoin, missä meidän nykyinen kulttuurimme on päässyt vaikuttamaan, sitä kielletään, vaikka kansa itsekin sen kieltää. Mutta se on vain ulkonaisesti, sillä sydämessään ja sisässään ovat ihmiset enemmän tai vähemmän vakuutetut siitä, että ihminen on olemassa vielä kuoleman jälkeen. Yksin nekin, jotka kutsuvat itseään kieltäjiksi ja materialisteiksi, epäilevät sittenkin sisässään omaa kantaansa.

Ja kun me huomaamme, että ihmiset täten yleisesti uskovat ja ovat uskoneet, että henkimaailma on olemassa, että kuoleman jälkeen jotakin on olemassa, että ihminen ei ole ainoastaan tämä näkyväinen ruumis, vaan jokin joka elää kuoleman jälkeen, — kun me tämän huomaamme, niin me samalla myös huomaamme, että käsitykset siitä, minkämoinen tämä haudantakainen elämä on, ovat hyvin hämäriä. Sillä kristillisessä maailmassa uskovat useimmat, että ihminen on jonkunmoisessa nukkumistilassa ja että hänet herätetään, niinkuin sanotaan, »viimeisenä tuomiopäivänä;» silloin puetaan hän taas samaan fyysilliseen ruumiiseen, jonka hän kuollessaan on jättänyt ja hän alkaa silloin uutta elämää. Näin useimmat uskovat. Muutamat myöskin otaksuvat, että ihminen kuoleman jälkeen joutuu henkimaailmaan, jossa hän jollain tapaa jatkaa elämäänsä, mutta minkämoinen tämä elämä on siitä ei tiedetä mitään. En tahdo mainitakaan sitä kohtaa, että kristikunnassa vielä yleisesti otaksutaan, että ihminen kuoleman jälkeen, nim. viimeisenä tuomiopäivänä, joutuu joko ikuisen autuuteen tai ikuisen kadotukseen. En tahdo tästä mainita, sillä useimmat teologit ovat sentään jo meidän päivinämme poistaneet oppijärjestelmästä tuon opin ikuisesta kadotuksesta. Mutta pitäkäämme kiinni siitä, että tietoa ei ole ihmisillä yleensä, minkämoinen on ihmisen kohtalo kuoleman jälkeen, ja että ne käsitykset, jotka yleisesti ovat vallalla, ovat sangen hämäriä.

Nyt meidän olisi tarkoitus vähäsen katsoa, onko mitään tietoa olemassa tästä kuolemanjälkeisestä elämästä, ensiksikin siitä, onko ihminen todella olemassa kuoleman jälkeen. Tai jos pääsemme totuuden perille, ehkä silloin tulemme siihen tietoon, että ihminen ei olekaan olemassa kuoleman jälkeen? Tätä asiaa nyt tahtoisimme tutkia pikkuisen.

Ensimmäinen tieto, joka meidän aikanamme tarjotaan ihmisille kuoleman jälkeisestä elämästä, tulee tavallisesti sen liikkeen kautta, jota kutsutaan spiritismiksi. Sana »spiritismi» johtuu latinalaisesta sanasta *spiritus*, joka merkitsee henki, ja se on siis jonkunmoinen oppi hengistä eli vainajista.

Mutta mitä on tämä spiritismi, tämä spiritistinen liike? Jos kysymme ihmisiltä, mitä heidän mielestään Spiritismi on, ja mitä siitä tietävät, niin he joko oman kokemuksensa perustuksella tai sen nojalla, mitä ovat

muilta kuulleet, vastaavat näin: »Spiritismi, eikö se ole jotain sellaista, että istutaan yhdessä ja sitten hengiltä kysytään ja saadaan vastauksia, kokeillaan kynän tai lasin avulla?» Useimmilla on sellainen käsitys, että spiritismi on jonkunmoista leikkiä, jota seuroissa voidaan käyttää, ja josta voi olla hauskuutta, mutta joka muuten on jotakuinkin joutavaa. Varsinkin jos kysytään mieheltä, joka haluaa näyttää sivistyneeltä, niin hän kohauttaa olkapäitään ja sanoo: »Spiritismi — lorua, hullutusta.»

Mutta tämä vastaus niinkuin yleensä ne, jotka saadaan tämänkaltaisessa muodossa, on aivan liian äkkipikainen, vieläpä väärä, sillä todellinen spiritistinen liike ei ole ollenkaan mitään tällaista seurapeliä, vaan hyvin suuri liike, joka on levinnyt yli koko maapallon, joka on saanut monen kieltäjän ja uskottoman vakuutetuksi ja taivutetuksi uskomaan. Me tiedämme, ja se pilkistää näkyviin jo tuosta vaillinaisesta vastauksestakin, että spiritismi on jonkunlaista seurustelua, keskustelua vainajien kanssa ja neuvojen saamista heiltä. Mutta millä tavoin se tapahtuu? Eivät todelliset spiritistiset kokeet tapahdu noin leikkinä yksityisissä piireissä, vaan ne tapahtuvat sellaisten ihmisten avulla, joita kutsutaan mediumeiksi, välittäjiksi eli keskiöiksi. Nämä ovat aivan erityisenlaatuisia ihmisiä, joidenka ruumiillinen kokoonpano niin sanoakseni, koko ruumiin elimistö on vähän toisenlainen kuin tavallisten ihmisten, — ei niin, että he olisivat mitään luonnottomia olentoja, varustettuja ominaisuuksilla, joita ei voi olla meissä muissa, vaan heissä on kehittyneenä jotain sellaista, jota tavallisesti ei ole muissa. En ollenkaan sano, että nämä olisivat erityisesti suosittuja ja onnellisia ihmisiä, useinkin voi olla päinvastoin, mutta he ovat vähän erilaisia, sellaisia, että henkimaailman salaiset voimat saattavat heidän kauttansa vaikuttaa. Näitä mediumeja voi olla missä tahansa, ja jos yksityisessä piirissä ruvetaan kokeilemaan spiritistisellä tavalla, voidaan yhtäkkiä huomata, että joku piirin jäsenistä onkin välittäjä. Niitä aina keksitään siellä täällä. Todelliset spiritistiset kokeet eivät onnistu, ellei ole läsnä joku mediumi eli välittäjä. Jos sellainen on saapuvilla, niin tapahtuu ihmeellisiä ilmiöitä, joita ei voi selittää paljaitten fyysillisten eli tunnettujen luonnonlakien avulla. Näitä asioita ovat meidän aikamme tutkineet eivät ainoastaan yksityiset maallikot, vaan monet sivistyneet tiedemiehet, sellaiset, jotka ovat tottuneet tieteelliseen kokeiluun, tottuneet pitämään silmänsä hyvin auki ja näkemään. He ovat tehneet kokeiluja ja tulleet vakuutetuiksi spiritistisistä ilmiöistä. Kaikilla inhimillisillä aloilla voimme nähdä petoksia, niinpä tälläkin spiritistisellä alalla tapahtuu petoksia. On sellaisia ihmisiä, jotka rahan tai kunnian vuoksi tai saavuttaakseen valtaa ja auktoriteettia koettavat esiintyä mediumeina, vaikkeivät sitä ole, mutta kaikilla inhimillisillä aloilla on keinottelijoita, jotka tavoittelevat yksityisiä tarkotuksia. Me emme saa niitä sekottaa todellisiin mediumeihin, emmekä saa ottaa niitä lukuun, silloinkun tutkimme todellisia mediumeja. Nyt niinkuin sanoin, ovat monet tunnetut, kuuluisat tiedemiehet ja monet tieteellisesti sivistyneet henkilöt, puhumattakaan kaikista muista luotettavista ja tarkkanäköisistä ihmisistä, tehneet spiritistisiä kokeita. Voisin mainita esim. tuon suuren englantilaisen kemistin Crookesin, toisen kuuluisan englantilaisen luonnontutkijan A. R. Wallacen, amerikkalaisen professorin Hyslop'in, saksalaisen prof. Zöllnerin, tohtori du Prelin, italialaisen prof. Schiaparellin, prof. Lombrosin, ranskalaisen astronomin Flammarionin ja fysiologian professorin Charles Richetin y. m.

Monet tällaiset tiedemiehet ovat näitä asioita tutkineet, tutkineet, mitä on tapahtunut, silloin kun on läsnä joku mediumi, välittäjä, ja kun muutamia ihmisiä on ympärillä n. s. spiritistisessä istunnossa ja odottavat, että henget jollakin tavoin rupeaisivat ilmottamaan itsestään mediumin kautta. Silloin tapahtuu erilaisia asioita, riippuen siitä, minkälainen on itse mediumi, onko hän sellainen, jonka kautta tapahtuu älyllisiä tai onko hän sellainen, joka välittää fyysillisiä ilmiöitä.

Jos mediumin kautta tapahtuu älyllisiä ilmiöitä, silloin hän vaipuu transiin eli jonkunlaiseen horrostilaan ja rupeaa puhumaan muuttuneella äänellä, välistä vieraalla kielelläkin. Tuo mediumi puhuu sellaista, jota hän hereillään ollessaan ei tiedä, hän osottaa tuntevansa ihmisiä, jotka ovat istunnossa läsnä, vaikkei hän hereillään ollessaan heitä tunne, hän tietää heidän elämänsä, mainitsee heidän tuttaviaan, kertoo asioita, joita ei kukaan muu tunne, kuin he itse ja joku vainaja. Silloin on luonnollinen se otaksunta, että eiköhän tuossa ole joku vainaja? Onhan sängen merkillistä, että ihminen, joka on syntyään esim. englantilainen, puhuu sanokaamme ranskan kieltä, italian kieltä, jopa kreikkaa, latinaa, sanskritiä, tai että ihminen, joka on transissa, osottautuu omaavan kykyjä, joita hänellä ei ole hereillään ollessaan. Hän esim. soittaa viulua, vaikka valveellaan ei ole sellaista edes opetellut. Onhan aivan luonnollista silloin päättää, että

tässä täytyy olla voima vaikuttamassa, joka on ulkopuolella häntä itseään.

Tai jos otamme mediumin, joka välittää fyysisiä ilmiöitä, niin voi tapahtua, että kun läsnäolijat istuvat istunnossa ja mediumi on keskellä tai vähän matkaa syrjässä, »kabinetissa», peitteen takana, äkkiä näkyy kaikenlaisia valoilmiöitä, ilmestyy loistavia palloja läsnäolijoiden keskelle, tulee ikäänkuin ilmaan käsiä, jotka koskettavat läsnäolijoita. Tapahtuu, että pöydät tai muut raskaat esineet nousevat ilmaan, jopa leijailevat läsnäolevien päiden ylitse. Tapahtuupa, että kaikkien keskelle ilmestyy olentoja, joita ei ole siinä huomattu, tulee esim. lapsia, vaikka huoneessa ei ole kuin täysikasvuisia ihmisiä ja ovet ovat telkityt, ilmestyy vainajia aineellisessa muodossa, jotka sanovat: »Tässä minä olen» ja tulevat tervehtimään tuttaviaan, jälkeensä jääneitä surevia, ottavat syliinsä, suutelevat ja puhuttelevat. Jos on hyvin voimakas mediumi, saattaa ilmestyä useampia henkiä yhtäikää.

Minä olen ollut läsnä tällaisessa materialisatsioonissa, jossa monet varokeinot tekivät petoksen mahdolliseksi. Sillä kertaa mediumi istui verhojensa takana mutta pienen matkan päässä hänestä istuivat muut läsnäolijat. Siinä mediumi oli kabinetissaan ja kaikki oli hiljaista. Äkkiä verho nousi aivan itsestään, sitten se työntäytyi syrjään ja ulos astui olento — nuori pitkä ja solakka nainen. Kun hän nosti verhoa, piti hän toista kättään näkyvässä, se oli paljas, kaunis muotoinen, mutta laiha verrattuna mediumin käteen. (Mediumi oli saksalainen rouva, sangen paksu ja lyhyt). Tuon olennon päästä riippui pitkä harso, joka osaksi peitti kasvot, niin että minä en ainakaan selvästi erottanut, minkälaiset kasvopiirteet olivat. Koko ruumis oli vaalean vaipan peittämä. Hän astui aivan ulos, mutta oli ikäänkuin hiukan arka eikä puhunut mitään. Hänellä oli päässään jonkunmoinen kruunu eli seppälehti ja hän irrotti siitä lehvän ja heitti sen maahan, niin että se tuli jalkoihini, ja tuntui kuin siitä lehvästä olisi levinnyt outo tuoksu. Kaiken aikaa näkyi mediumi istuvan paikallaan kabinetissa, vakuuttivat keskellä istujat.

Kun tällaista näkee omin silmin, niin ymmärtää, ettei ole tehty minkäänmoista petosta. Ei tarvitse olla muuta kuin yhden kerran todellisessa istunnossa läsnä tullakseen vakuutetuksi siitä, että ihmeellisiä voimia on liikkeellä. Sentähden kaikki ne, jotka ovat spiritismiä tutkineet joko käytännöllisesti tai laajasta kirjallisuudesta, ovat tulleet siihen vakaumukseen, että henkimaailma täytyy olla olemassa, että täytyy löytyä sellainen näkymätön maailma, johon ihminen siirtyy kuoleman jälkeen, ja että tämä maailma ei kumminkaan ole meistä näkyvistä olennoista niin kaukana, etteivät vainajat voisi ylläpitää jonkunmoista kanssakäymistä meidän kanssamme.

Paitsi että spiritismi on opettanut henkimaailman olemassaolon, on se vielä opettanut erään toisenkin seikan kaikille, jotka ovat sitä tutkineet. Se on nim. ihmisen kuoleman jälkeisestä tilasta opettanut sen verran, että vainajat ovat täydessä tajussaan ja että heidän elämänsä on jonkunmoista kehitystä. Muutamat heistä jotka maan päälle ovat eläneet niinkuin sanoisimme huonosti, ovat kyllä vaikeassa asemassa kuoleman jälkeen. He ovat ikäänkuin jonkunmoisessa rangaistustilassa, jossa he näkevät tehneensä vääriä ja kärsivät siitä, mutta kuitenkin he kehittyvät. Ei ole olemassa mitään ikuista helvettiä, johon ihminen olisi tuomittu ainiaaksi, vaan olkoon hänen tilansa kuoleman jälkeen kuinka tukala tahansa, se paranee. Kun hän on kärsinyt sen, minkä hänen kärsimän pitää, niin hän nousee.

Sentähden kaikki ne henget eli vainajat, jotka spiritismin kautta ovat antaneet tietoa itsestään, ovat myöskin huomauttaneet ja opettaneet, että kuoleman jälkeinen elämä on tämän elämän jatkoa ja että se on kehitystä. Se on vaikeata alussa niille, jotka ovat vääriä käyttäneet tätä fyysillistä elämää, mutta ihanata ja täynnä tyydytystä niille, jotka ovat oikein eläneet, täyttäneet velvollisuutensa ja koettaneet henkisesti kehittyä.

Henget selittävät, että se maailma, johon me joudumme kuollessamme, on ikäänkuin monista eri piireistä kokoonpantu, ja että ihminen ensin joutuu alempaan piiriin ja sitten nousee. Jos hän on puhdas ja hyvä ihminen, niin hän ei viivy ollenkaan alemmissa piireissä, vaan menee ikäänkuin silmänräpäyksessä niiden läpi ja herää vasta siihen, joka on hänen omansa, hänen sielun tilaansa vastaava. Siinä maailmassa vallitsee ikäänkuin henkinen painolaki, jota totellen jokainen ihminen lähtee kuollessaan siihen piiriin, johon

hän jo maan päällä ollessaan kuului ja johon siis hänen henkinen sydämensä vetää häntä. Siinä piirissä hän ensiksi herää, mutta sitten hän vähitellen nousee yhä korkeampiin piireihin.

Sen verran spiritismi opettaa. Spiritismin kautta saamme tietää kaksi hyvin tärkeätä asiaa. Toinen on se, että henkimaailma on olemassa kuoleman jälkeen; toinen se, että mitään iankaikkista helvettiä ei ole olemassa, vaan että meidän Jumalamme on rakkauden Jumala, joka tahtoo kaikkien ihmisten pelastusta, tahtoo, että kaikki luodut tulisivat hänen luokseen, ja että siis kuoleman jälkeinen elämä on kehitystä hyvään päin eikä paikallaan oloa pahassa. Nämät kaksi seikkaa me opimme spiritistiseltä liikkeeltä.

Mutta sitten tulee paljon kysymyksiä, joita spiritististen ilmiöitten tutkijat eivät osaa selittää. Tällaiset kaikki puolin todistavat ja tyydyttävät ilmiöt ovat nimittäin harvinaisia. Harvoin tutkija saa nähdä tällaisia onnistuneita ilmiöitä, joissa selvästi voi huomata hengen eli vainajan läsnäoloa ja myötävaikutusta. Tapahtuu paljon sellaista, joka hänestä tuntuu tyhmältä ja järjettömältä, tulee kosolta ilmotuksia, jotka ovat ilman pontta ja perää. Pöydät liikkuvat, tuolit siirtyvät j. n. e. Silloin tutkija kysyy itseltään, mistähän tämä kaikki johtuu, ja meidän päivinämmme ovatkin näiden asioiden tutkijat tulleet siihen johtopäätökseen, että ne henkimaailman voimat, jotka vaikuttavat spiritistisessä seanssissa, ovat alkuperältään erilaisia. Monet ilmiöt eivät johdu suoraan vainajista, vaan ovat selitettävissä toisien, s. o. elävissä ihmisissä piilevien voimien avulla.

On olemassa, jos niin saan sanoa, korkeampi tieto näistä asioista, on olemassa toinen liike, joka selvittää nämä asiat, ja tämä on teosofinen liike.

Mikä nyt on teosofinen tutkimustapa, ja millä tavoin voimme teosofeina tietää enemmän spiritististen ilmiöiden luonteesta? Teosofia opettaa meitä katsomaan niitä sisästäpäin eikä ulkoapäin. Spiritistit tutkivat ilmiöitään ulkoapäin, alhaalta, mutta teosofit sisästäpäin eli ylhäältä. Niinkuin jo täällä alussa huomautin, on meissä kaikissa sellaisia ominaisuuksia eli voimia, joiden kautta voimme joutua yhteyteen henkimaailman kanssa, mutta jos näitä voimia kehitämme mediumistiseen suuntaan, emme koskaan opi niitä hallitsemaan, vaan joudumme ehkä enemmän niiden valtaan. Jos sitä vastoin koetamme kehittää niitä teosofiseen suuntaan, silloin lopulta pääsemme niiden herroiksi ja hallitsijoiksi. Silloin emme ole niiden orjia, vaan voimme vapaasti tutkia samoja ilmiöitä, joita spiritismissä tutkitaan mediuumein avulla. Teosofi toisin sanoen koettaa itsessään kehittää niitä aisteja, jotka asettavat hänet suoraan yhteyteen henkimaailman kanssa, niin että hän näkee henkimaailmaan ja osaa itsetietoisesti seurustella henkien kanssa. Hänen ja henkien välillä ei ole mitään muuria, jonka läpi hän ei näe ja jonka takaa hän ainoastaan voi puhua henkien kanssa; vaan teosofi pyrkii seurustelemaan henkimaailman olentojen kanssa samalla tavalla kuin hän seurustelee n. s. »elävien ihmisten» kanssa.

Mitä nyt tällainen teosofi sanoo spiritistisistä ilmiöistä ja henkimaailmasta? Hän sanoo, että vainajat tietysti ovat henkimaailmassa, mutta että siellä on äärettömän paljon muitakin olentoja. Henkimaailmassa on kaikki eläimet, sillä ei ihminen yksin elä kuoleman jälkeen, vaan myöskin eläimet. Hän sanoo vielä, että henkimaailmassa on paljon sellaisia olentoja, jotka eivät ole ihmisiä eivätkä eläimiä, vaan jotka muodostavat aivan toisen kehitysjärjestelmän. Sellaisista olennoista puhutaan kansojen kesken erilaisilla nimityksillä; milloin niitä kutsutaan peikoiksi ja tontuiksi, milloin haltijoiksi, vedenneidoiksi, sinipiioiksi j. n. e. aina riippuen siitä minkälaisista olennoista on puhe, sillä niitä on lukemattomia lajeja. Kalevala on aivan täynnä tällaisia nimityksiä. Kaikilla kansoilla on sanoja kuvaamaan tuollaisia olentoja, jotka eivät ole ihmisiä eivätkä eläimiä.

Semmoinen ihminen, joka todella näkee henkimaailmaan, tietää, että siellä on äärettömän paljon henkiolentoja, ja että paitsi ihmisten ja eläinten henkiä j. n. e., siellä on vielä kaikki elävät ihmiset. Me emme suinkaan joudu henkimaailmaan vasta kuollessamme, vaan olemme nyt jo sen jäseniä. Me emme kuollessamme muuta toisesta paikasta toiseen, vaan me heitämme päältäämme näkyväisen ruumiin ja seisomme siinä toisessa ruumiissamme, henkiruumiissa.

Koska nyt jo olemme henkimaailman jäseniä, on päivän selvä, että vain oma luonnollinen sokeutemme ja kuuroutemme estää meitä seurustelemasta henkien kanssa. Nämä aivomme, tämä fyysillinen ruumis, verho, johon olemme puetut, se estää meitä näkemästä henkimaailmaan, mutta ne, jotka ovat kylliksi kehittäneet sisäisiä aistejaan, näkevät, että elävät ihmisetkin ovat henkimaailman jäseniä.

Kun siis teosofisessa valossa katselemme spiritistisiä ilmiöitä, huomaamme, että niissä todella on paljon voimia vaikuttamassa. Niitä eivät ainoastaan vainajien henget aiheuta (tämä tapahtuukin verrattain harvoin), vaan kaikenlaiset muut näkymättömän maailman olennot ja sitä paitsi elävät ihmiset.

Että olemme henkimaailman jäseniä, merkitsee, että itsessämme olemme suurempia olentoja kuin näkyväinen ruumiimme, jonka kautta vain osa koko meidän tajunnastamme ilmestyy. Uudempi sielutiede on ruvennut puhumaan yli-, ali- ja päivätajunnasta.

Päivätajunta on ihmisen tavallinen »minä», joka sanoo: »minä olen se henkilö, joka täällä elän, olen se ja se.» Mutta paitsi tätä on jokaisella ihmisellä tajuntapiiri, jossa hän ei ole itsetietoinen; hän ainoastaan kuulee sen äänen omassatunnossaan. Kun ihminen tekee väärin, hän ikäänkuin itse sanoo itselleen, hän itse korkeampana olentona puhuu päivätajunnalleen: »Nyt teit väärin.» Omatunto on oman suuremman itsemme ääni meissä. Henkisinä olentoina olemme näin muodoin paljon suuremmat päivätajuista personallisuuttamme, ja monet spiritistiset ilmiöt saattavat johtua tästä ihmisen ylitajunnasta. Tavallinen spiritistinen ilmiö on, että joku vaipuu »transiin» ja rupee puhumaan »vieraalla» kielellä ja muuttuneella äänellä, ikäänkuin toinen puhuisi hänen suunsa kautta. Täällä Suomessa on usein sellaisia unessa saarnaajia, vaimoja tai miehiä, jotka saarnaavat aivan kuin joku pappi puhuisi. Tämä voi tietysti olla joku vainaja, mutta saattaa myös olla puhujan oma korkeampi tajunta, joka mielellään tahtois tehdä jotain hyvää ihmiskunnalle, kehottaa veljiään elämään puhtaasti ja hyvin, mutta jonka personallinen ilmennys ei ole saanut sivistystä ja oppia. Hänellä ei ole sellaisia saarnakykyjä päivätajunnassaan, vaan hänen korkeampi sielunsa ikäänkuin vaivuttaa personallisuuden horrostilaan voidakseen välittömästi puhua sen kautta. Ja vaikka hänen puheensa on samansuuntainen kuin tavallisten pappien ja maallikkosaarnaajien, voimme usein huomata tällaisista unessasaarnaajista, etteivät ne vain yksitoikkoisesti toista: »usko tai joudut kadotukseen», vaan että tavallisesti jotain todellisempaa on heillä tarkoituksena. He kehottavat usein painavalla ponnella kuulijoitaan elämään puhdasta ja siveellistä elämää. Koko heidän toimintansa lähtee nähtävästi hyvästä tajunnasta, korkeamman minän sisällisestä tahdosta. Mutta koska tuollainen ihminen on mediumi, joka vaipuu horrostilaan, voi myöskin tapahtua, että vainaja puhuu hänen suunsa kautta. Jos on ketään täällä läsnä, joka kokeilee spiritistisellä alalla — en tahtois kehottaa ketään sitä tekemään — antaisin hänelle sen neuvon, että hän olisi hyvin varovainen ja arvostelisi aina terveellä järjellään kaikkia tuollaisia ilmoituksia ja punnitseisi, tulevatko ne välttämättä joltakin vainajalta, vai tulevatko ne mediumin yli- tai alitajunnasta tai läsnäolevien tajunnasta. Sillä kun ihminen on transsilassa ja enemmän tai vähemmän hyvä mediumi, niin hän kykenee lukemaan toisten ajatuksia.

Sentähden on hyvä, että vakavat ja harjaantuneet tiedemiehet tutkivat spiritistisiä ilmiöitä, mutta ikävä on, jos niitä tehdään jonkinmoiseksi seurapeliksi ja harjotetaan siellä täällä huvin vuoksi, sillä nämä ovat vakavia asioita, koska niissä on kysymyksessä ihmissielun salaiset voimat, ja me voimme niistä saada oppia, mutta emme saa niitä käyttäjä huviksemme.

Nyt on vielä vähän puhuttava siitä kehityksestä, mikä saattaa ihmisen teosofisella tavalla yhteyteen henkimaailman kanssa. Ymmärtääksemme tämän täytyy meidän pitää muistissa, että me nyt jo olemme henkimaailman jäseniä, ja että siis on kysymyksessä ainoastaan, että aistimme itsetietoisesti aukenisivat sille maailmalle niin sanoakseni, että korvamme oppisi kuulemaan henkimaailman ääniä ja silmämme näkemään sen valoja, värejä ja asukkaita. Fyysillisen ruumiimme puolesta me olemme jäseniä vain tässä näkyväisessä maailmassa, mutta näkymättömän maailman jäseniä me olemme toisen sisällisen ruumiin kautta, johon kuoleman jälkeen olemme puetut. Tämän sisällisen ruumiin aistimien pitää kehittyä, jotta voisimme päästä yhteyteen henkimaailman kanssa. Vaikka silmämme tulisivat kuinka tarkkanäköisiksi, korvamme kuinka herkiksi tahansa, emme näe henkimaailmaan, sillä sen yhteyteen saattaa meidät toiset aistimet, n. k.

astraliruumiin aistimet, ja ne ovat aivan toisenlaiset kuin fyysillisen ruumiin.

Nyt on monta menettelytapaa, millä kehitetään näitä astralisia eli henkisiä aisteja. Mutta en tahdo puhua muusta kuin siitä menettelytavasta, joka on kaikkein korkein ja luotettavin, kaikkein vanhin, siitä, josta kaikki uskonnot ja kaikki ihmiskunnan suuret opettajat puhuvat; ja se tapa on, että kehitämme omaa sieluamme ylhäältä ja sisältä päin, ei noita aisteja ensin, vaan omaa tajuntaamme. Silloin sielu itsestään muodostaa noita aistejaankin, herättää ne eloon, kehittää niitä, ja siten pääsemme henkimaailman jäseniksi ikäänkuin ylhäältäpäin, korkeammalta, sisäiseltä tasolta.

Ja mikä on se menettelytapa? Se on tuo ikuinen, että meidän pitää puhdistua ja kehittyä olennoiksi, joissa Jumalan voima voi vaikuttaa. Se tie, jota meidän on kulkeminen, jos tahdomme tulla itsetietoisiksi henkimaailman jäseniksi, on se ikuinen tie, johon kaikki uskonnot viittaavat. Sitä tietä on opettanut jokainen ihmiskunnan suuri opettaja, joka on sanonut: »Minä olen löytänyt totuuden, minä olen totuus, seurakaa minua, kulkekaa samaa tietä, jota minä olen kulkenut, tulkaa jumalanpojiksi, täydellisiksi ihmisiksi, joissa Jumalan elämä voi ilmetä, pyrkikää ihanteeseen!» Nämä suuret opettajat asettavat omassa personassaan eteemme ihanteen, täydellisen ihmisen, jota meidän tulee tavoitella. He sanovat: »Tämä on koko elämän sisällys, tämä sen päämäärä! Kuta lähemmäksi te henkisessä kehityksessänne tulette täydellistä ihmistä, kuta enemmän teissä pääsee vaikuttamaan totuuden suuri tieto, täydellisen rakkauden suloinen elämä, sitä enemmän te myöskin näette, missä maailmassa te elätte, minkälaisia olentoja te ihmiset oikeastaan olette. Te vähäuskoiset, jotka ette uskalla kulkea pyhyyden tietä, ette uskalla nousta sieluina ylöspäin, luopua itsekkyydestä ja tavoitella korkeinta ihannetta, tavoitella Jumalaa, te ette tiedä, keitä te olette ja mitä teille on valmistettu! Mutta katsokaa: Luonto itse, Jumala itse on valmistanut teille elämän, ihanan ja suuren elämän, josta kaikki kerran tulette osallisiksi.»

Uskonnot ja suuret opettajat ovat tulleet tänne huomauttamaan meille, että meidän pitää itse pyrkiä sitä elämää kohti, vapaaehtoisesti kulkea sitä päämäärää kohti, johon olemassaolo kaikkien surujensa ja ilojensa kautta vie meitä. Kaikki kokemukset opettavat meille, että näkyväinen elämä ei ole todellinen, vaan että todellinen elämä on se näkymätön, jota elämme omassa sisässämme, jota emme vielä näe, mutta jonka kaikessa kirkkaudessaan tulemme näkemään sinä päivänä, jolloin silmämme ovat auenneet, jolloin osaamme seistä Jumalan edessä, eikä enää vavista synnin pelosta vaan riemuista siitä, että olemme nousseet synnin yläpuolelle, että vapaaehtoisesti olemme luopuneet pahasta ja valinneet hyvän ja tahdomme palvella ihmiskuntaa. Sinä päivänä me näemme selvästi, keitä olemme, että olemme Jumalasta lähteneet, ja että tehtävämme on suuri, mutta jo ennen sitä päivää voimme uskoa, että meillä on sellainen päämäärä ja voimme sitä tavoitella; ja kuta kiihkeämmin sitä tavoittelemme ja koetamme elää todellista elämää totuudessa ja rakkaudessa, sitä onnellisemmiksi me tulemme.

II.

Kuoleman jälkeen.

Arvoisat kuulijani!

Tämänpäiväisessä esitelmässä on tarkotuksemme käsitellä teosofiselta kannalta kuolemanjälkeistä elämää, tarkastaa, millainen on ihmisen tila kuoleman jälkeen, ja millainen se henkimaailma, johon kuollessamme joudumme. Eilen mainittiin että me nyt jo olemme henkimaailman jäseniä, ja että kuolemaa ei voi verrata matkustamiseen toisesta maasta toiseen, vaan että se on kuin vaateen heittämistä päältäimme. Näkymätön maailma ei paikallisesti ole toisaalla, vaan tunkee läpi näkyväisen maailman. Jotta tämän paremmin ymmärtäisimme, täytyy meidän vähän tarkastaa, minkälainen olento ihminen on.

Ihminen ei ole ainoastaan tämä fyysillinen »elävä ruumis», vaan hyvällä syyllä voimme ihmisessä erottaa erilaisia perusosia eli prinssiippejä. Tämä fyysillinen ruumis, joka tekee työtä, syö ja juo, on kyllä elävä elimistö, mutta me ihmiset olemme paljon muuta, kuin vain tämä elävä koneisto.

Ensiksikin me olemme tunteita: haluja, himoja ja intohimoja. Koko meidän tunne-elämämme on aivan kuin erityinen piiri tajunnassamme, ja me tunnemme olevamme siinä tajuntapiirissä paljon enemmän kotonamme kuin fyysillisen ruumiimme elimellisessä toiminnassa. Me olemme ihmisinä paljon lähempänä itseämme silloin kun puhumme tunteistamme, haluistamme ja himoistamme, kuin jos puhumme nukkumisesta ja syömisestä.

Mutta jokainen voi erottaa itsessään vielä toisen maailman, ajatusmaailman. Me emme ainoastaan tunne, me ajattelemmekin. Tietopuolisesti voisimme tehdä eron tajuntamme eri maailmoiden välillä ja puhua tunteista erillään ajatuksista, vaikka käytännöllisesti sielullinen elämä aina on tunnetta ja ajatusta yhtäkaa ja melkein aina siinä samalla piilee jonkunmoinen tahto, halu eli himo. Siis tuo kolminaisuus, jota kutsutaan tahdoksi, tiedoksi ja tunnoksi, ilmenee aina yhtäkaa inhimillisessä sieluelämässä, joskin toinen tai toinen näistä toiminnoista kerrallaan astuu eturiviin.

Nyt teosofinen maailmankatsomus ja salaiset tutkimukset opettavat meille, että samalla tavoin kuin tämä fyysillinen ruumis on elävä olento eli maailma, joka kuuluu erityiseen ulkonaiseen maailmaan ja on itse aistillisesti ulkokohtainen (objektivinen), samalla tavoin nuo toisetkin maailmat ovat olemassa ulkokohtaisina ja elävinä sekä ihmisessä itsessään että hänen ulkopuolellaan. Salaiset tutkimukset sanovat, että ihmisessä hänen tunteensa, halunsa ja himonsa muodostavat erityisen ruumiin eli käyttövälineen ja kuuluvat omaan erityiseen maailmaansa, kuten fyysillinen ruumis fyysilliseen maailmaan. Ja samalla tavoin ihmisen ajatuselämä tapahtuu erityisen ruumiin, ajatusruumiin välityksellä, joka niinkään kuuluu todelliseen, ulkokohtaiseen, vaikka meille näkymättömään maailmaan.

Mutta kuinka on ymmärrettävissä, että nekin ovat todellisia maailmoita ja että meillä on yhtäkaa monta eri käyttövälinettä eli ruumista? Me tiedämme, että fyysillinen ruumiimme on kokoonpantu äärettömän suuresta joukosta pienen pieniä ainehiukkasia, värähteleviä atomia, jotka yhdistyvät ja muodostavat erityisiä aineita, kiinteitä, juoksevia, kaasumaisia, jopa eetterisiäkin. Samalla tavalla näkymättömätkin maailmat ja ruumiit ovat aineellisia omalla tavallaan. Ihmisen tunteet muodostavat aineellisen ruumiin, jota kutsutaan astraliruumiiksi ja joka on asukkaana eli jäsenenä maailmassa, joka on aineellinen ja jota kutsutaan astralimaailmaksi. Tämä merkitsee, että astralimaailma ja astraliruumis on kokoonpantu atomeista, toisenlaisista kuin fyysillisen maailman, mutta kuitenkin aineellisista ainehiukkasista, jotka värähtelevät. Ihmisen tunteet ovat näiden äärettömän pienten atomien värähtelyjä tunneruumiissa. Samalla tavalla on ajatusmaailma ja ajatusruumis aineellinen; se on muodostunut

toisenlaisista atomeista, jotka värähtelevät, kun ajattelemme. Sitä kutsutaan mentalimaailmaksi ja vastaavaa käyttövälinettä mentaliruumiiksi.¹⁾ Nämä korkeammat maailmat ovat meille näkymättömiä, sentähden että meissä ei ole vielä kehittyneet ne aistit, jotka kuuluvat tunne- ja ajatusruumiisiin ja joiden kautta me voimme ulkokohtaisesti havaita luonnon salatut maailmat. Vasta sitten kun nuo aistit ovat ihmisessä heränneet toimintaan, voi hän itsetietoisesti nähdä näkymättömiin maailmoihin.

Tällä tavoin on mielessä pidettävä, että ihmisellä on kolme ruumista, näkyväinen fyysillinen ruumis, joka välittää hänen yhteyttään fyysillisen maailman kanssa, astrali- eli tunne- eli himoruumis, joka välittää yhteyttä astralimaailman kanssa ja mentali- eli ajatusruumis, joka välittää yhteyttä ajatusmaailman kanssa. Itsessään ihminen on tajuava olento, tajuntakeskus, minuus, joka on pukeutunut kolmeen ruumiiseen. Ihminen on tajuinen »minä», joka voi ajatella, tuntea ja toimia. Hän on pukeutunut ajatusruumiiseen, se on: hän osaa ajatella; hän on pukeutunut tunneruumiiseen, se on: hän osaa tuntea ja sillä tavalla olla yhteydessä tunnemaailman kanssa; hän on pukeutunut näkyväiseen ruumiiseen, se on: hän voi sen avulla panna tahtonsa toimeen teoissa fyysisessä »tekojen maailmassa».

Saatuamme täten yleiskuvan ihmisen olemuksesta olemme nyt tilaisuudessa puhua kuolemasta. Lyhyesti sanoen kuolema on siinä, että ihminen vetäytyy itseensä, kääntää huomionsa pois kaikesta ulkonaisesta jo ulkokohtaisesta ja heittää ruumiin toisensa perästä. Ensiksi hän jättää tämän näkyväisen maailman ja näkyväisen ruumiinsa. Elottomaksi jää fyysillinen ruumis, kun ihminen vetäytyy pois sisempään maailmaan, tuohon astrali- eli tunnemaailmaan, jossa hänen tajuava minänsä ulkonaisesti on puettuna tunneruumiiseen. Mutta ei hän sinnekään jää, vaan vetäytyy yhä syvemmälle itseensä, kääntäen vähitellen huomionsa pois tunteiden maailmasta. Hän astuu vihdoin ulos astraliruumiistaan ja jättää sen — kuolee astralisesti — sekä nousee tuohon vielä korkeampaan maailmaan, jota kutsutaan mentaalisiksi, puettuna mentali- eli ajatusruumiiseen. Mutta — siinäkin hän ei pysy, sillä kuolema on täydellinen itseensä vetäytyminen, vaan hän irtautuu siitäkin maailmasta ja kohoaa eli syventyy aivan sisimpään itseensä, jota voisimme sanoa omaksitunnoksi, ihmisen korkeimmaksi tajuntakeskukseksi.

Tällainen on kuolema. Se on yhden ruumiin heittämistä toisensa jälkeen. Mutta mitä se merkitsee? Meidän täytyy katsella koko prosessia ulkoapäin, että se tulisi elävämmäksi mielikuvituksessamme.

Kun ihminen on jättänyt tekojen maailman, jossa hän saattoi tahtonsa mukaan toimia, ja joutuu tunteitten astraliseen maailmaan, joka oli hänelle näkymätön maallisen elämänsä aikana, silloin tämä astralimaailma eli joku osa siitä tulee näkyväksi hänelle. Eilen jo huomautettiin, että ihminen kuollessaan siirtyy siihen piiriin, joka vastaa hänen sisäisiä taipumuksiaan, hänen himojaan ja halujaan ja tunteitaan, ja se piiri astralimaailmasta tulee silloin hänelle näkyväksi. Ulkokohtaiseksi muuttuu nyt se mikä ennen oli hänelle näkymätön, niin kauan kuin hänen tajuntansa oli keskittynyt fyysillisiin aivoihin. Nyt kun hänen tajuntansa keskittyy astraliruumiiseen, tulee astralimaailmasta sen verran näkyväksi, kuin hänelle niin sanoaksemme on kotoista. Jokaisella ihmisellä on omia tunteitaan, halujaan ja himojaan. Toinen on hidas ja alakuloinen, toinen on kiivas ja intohimoinen. Jokainen kuollessaan vetäytyy siihen piiriin, joka vastaa hänen omaa sisällistä tunne-elämäänsä, joka siis värähtelee samalla tavalla kuin hänen oma astraliruumiinsa. Ja tämä astralisen henkimaailman piiri eli osa jää nyt hänen ensimmäiseksi olinpaikakseen kuoleman jälkeen.

Uskonnoissa tätä ensimmäistä tilaa on kutsuttu osaksi helvetiksi, osaksi kiirastuleksi, kuten esim. katolilaisessa kirkossa. Tämä riippuu siitä, että astralinen olotila useimmiten on ollut kärsimystä. Ihmiskunta on toistaiseksi alhaisella kehitystasolla; meillä ihmisillä on paljon itsekkäitä tunteita, me olemme itsekkäitä parhaimmissakin pyrinnoissämme, meillä on kaikenmoisia intohimoja ja haluja ja paljon sellaisia tunteita, jotka tarkottavat vain omaa ulkonaista onneamme. Näistä tunteista astralinen eli himoruumiimme on rakennettu ja kuoleman jälestä tulevat pyrkimyksemme ja himomme meille kaikille ikäänkuin ulkokohtaisiksi. Jos ne silloin eivät sovi yhteen kuoleman periaatteen kanssa, joka on itseensä vetäytymistä, jos ne eivät ole sopuosinnussa lain kanssa, joka vaatii ihmistä kehittymään epäitsekkääksi,

¹⁾ Näistä asioista luetaan tarkemmin kirjassa „Mitä on kuolema?“ siv. 161-176.

vaan taistelevat sitä lakia vastaan, niin elämä astralimaailmassa on ihmiselle kärsimystä, ja sentähden ovat uskonnot kutsuneet sitä helvetiksi tahi kiirastuleksi.

Helvettiä se on siinä tapauksessa, että ihminen on kerrassaan kehittymätön ja täynnä alhaisia himoja ja pahaa tahtoa, mutta kuta kehittyneempi ihminen on, sitä enempi poistuvat hänen astralielämästään kärsimykset ja helvetti muuttuu kiirastuleksi.

Kiirastulessa ihmisen vähitellen täytyy irtautua itsekkäistä tunteistaan. Hän riippuu niissä kiinni, sillä ne miellyttävät häntä, ne ovat muistoja hänen elämästään maan päällä, tekojen maailmasta, missä hän oli tilaisuudessa tyydyttämään niitä. Tässä astralimaailmassa hän ei ole tilaisuudessa tyydyttämään itsekkäitä halujaan ja himojaan, ja se tuottaa hänelle kärsimystä. Hänen sisässään puhuu kuolon laki: »sinun pitää irtautua pahasta ja nousta korkeammalle», mutta himonsa estävät ja pidättävät häntä. Sentähden astralielämä kiirastulenakin on kärsimystä sille ihmiselle, jolla on itsekkäitä pyyteitä ja himoja, mutta niille, jotka ovat elämän ymmärtäneet, se ei ole kärsimystä, vaan päinvastoin ihanaa työtä.

Jokainen ihminen joutuu siis kuoleman jälkeen ensiksi kärsimysperäiseen välitilaan, ja hänen siellä-olo-aikansa pituus riippuu hänen oman himoluontonsa voimakkuudesta, sillä hänen täytyy se voittaa. Tästä me opimme suuren läksyn: meidän pitäisi voittaa himoluontomme jo eläessämme, eli kuten mystikot sanoivat, oppia »kuolemaan», luopua alemmasta itsestämme, kuolla maailmalle ja itsellemme. Silloin ei meidän tarvitsisi kuoleman jälkeen niin kauan kärsiä ja taistella, vaan voisimme tehdä parempaa ja hyödyllisempää työtä. Mutta kun emme ole eläessämme oppineet kuolettamaan himoluontoamme, niin täytyy meidän se tehdä kuoleman jälkeen, jonka tähden kuolemanjälkeinen olo monelle ihmiselle onkin »itkua ja hammasten kiristystä.»

Mutta kun ihminen huomaa, ettei hän voi tyydyttää himojansa, vaan että hänen täytyy päästä niistä irti, silloin hän voittaa ne luonnon pakosta, ja ne ikäänkuin palavat loppuun. Ja kun hän on himonsa tuskalla ja työllä polttanut pois, silloin hänen mielensä huomio kääntyy korkeampaan maailmaan, ajatusmaailmaan, ja tätä maailmaa on uskonnoissa kutsuttu taivaaksi eli paratiisiksi.

Jokainen ihminen astuu määrätyn ajan kuluttua taivaaseen, sillä jokaisella ihmisellä on eläessään ollut paitsi itsekkäitä ja intohimoisia pyyteitä myöskin yleviä, epäitsekkäitä ja kauniita tunteita ja ajatuksia, ja niillä hän on rakentanut itselleen taivaan jo eläessään. Ihminen kantaa rinnassaan omat helvettinsä ja omat taivaansa, sillä me tiedämme, että se ihminen, joka on kerrassaan himojensa hallussa, hän elää helvetissä jo täällä maan päällä, ja taas tiedämme, että se ihminen, joka kieltää itsensä ja tahtoo kaikkea epäitsekkästä ja kaunista, hän elää taivaassa jo maan päällä. Mutta jokainen ihminen saa taivasta tuntea kuoleman jälkeen, sillä onhan jokainen eläessään joskus tuntenut taivaallista riemua ja hiljaista onnea siitä, että hänen oma sisäinen olentonsa on ollut sopusoinnussa Jumalan tahdon ja elämän lain kanssa. Taivaassa hän tuhatkertaisesti nauttii iloa ja onnea siitä hyvästä, jota hän on kehittänyt itsessään maallisen elämänsä aikana. Me näemme tästä luonnon asettamasta järjestyksestä, että onni oikeastaan on se tila, jolloin ihminen ikäänkuin sulattaa kaiken sen, minkä hän on oppinut. Kärsimys opettaa meitä näkemään puuttemme, näyttää meille, missä olemme erehtyneet, sillä elämän laki rankaisee aina sitä, joka tieteen tai tietämättään sitä polkee. Ensimmäinen askel kuoleman jälkeen on meille tuskaa ja kärsimystä, mutta kun sitten tulemme onnelliseen ja rauhalliseen mielentilaan, silloin osaamme rauhallisesti ajatella, mitä olemme oppineet ja kehittää hyviä puoliamme, mikä itsessään on onnea. Tämän nojalla useimmille nykyajan ihmisille heidän taivaallinen elämänsä kuoleman jälkeen on verrattoman paljon pitempi kuin kärsimystilansa. Ihmiskunta on jo siinä määrin kehittänyt hyviä ominaisuuksiaan, että sen taivaallinen tila kuoleman jälkeen on paljon pitempi kuin sen kärsimystila, paljon pitempi kuin maallinen elämäkin.

Sittenkuin ihminen on ollut aikansa taivaissa, tulee se suuri hetki, jolloin hän astuu omaan sisäänsä, omaantuntoonsa, korkeampaan minäänsä ja kadottaa koko personallisen tietoisuutensa. Hän ikäänkuin jättää koko tuon katoovaisen olosuhteen, että hän on Pekka tai Paavo, hylkää ulkonaisen personallisen tajuntansa ja astuu ikuisena henkisenä olentona omaan itseensä. Tämä on ihmisen korkein tila kuoleman

jälkeen, ja kun se tila päättyy, alkaa jotakin aivan uutta.

Mitä nim. silloin tapahtuu? Tapahtuu se, jota kutsutaan jälleensyntymiseksi, reinkarnatsiooniksi eli uudelleen lihaantumiseksi. Korkeampi minä astuu takaisin maan päälle kokoomaan uusia kokemuksia. Hän tulee ensin alas ajatusmaailmaan, kokoaa ympärillensä mentaalinaa ja verhoutuu ajatusruumiiseen, jonka välityksellä hän saattaa ajatella. Sitten hän astuu astralitasolle, kerää ympärilleen astralimaailman atomeja ja muodostaa itselleen tunneruumiin. Sekä ajatus- että tunneruumis tulevat kokoonpannuiksi samanlaisista atomeista kuin ne ruumiit, jotka hän viimeksi käytti. Hän siis saa ruvetä jatkamaan siitä, mihin hän viimein lopetti työnsä. Vihdoin hän saa fyysillisen ruumiin ja syntyy johonkin perheeseen, ja täten muodostuu uusi persoonallisuus, ja on aivan kuin uusi ihminen olisi syntynyt.

Mutta ihminen on se sama vanha; jokainen meistä on ikuinen olento, me olemme monta kertaa olleet täällä maan päällä ja tulemme tänne vielä monta kertaa. Sentakia me olemme niin erilaisia, että olemme kehittyneet eri tavalla: toinen on kehittänyt toista puolta olemuksestaan, toinen toista puolta. Toinen on ehkä päässyt vähän pitemmälle kuin toinen, mutta kaikki me olemme ikuisia olentoja, jumalallista alkuperää, vaikka olemme ruumistuneet, olemme puetut kolmeen ruumiiseen. Ikuisia henkiä me olemme ja me tulemme tänne uudelleen ja yhä uudelleen, kunnes olemme oppineet aivan itsetietoisiksi siitä, keitä me olemme, kunnes aivan täydellisesti olemme oppineet tuntemaan oman itsemme.

Tällainen on ihmisen tila kuoleman jälkeen ja elämä ja kuolema ovat vain kaksi eri tilaa, jotka alituisesti vaihtelevat. Ei ole oikeastaan olemassa mitään kuolemaa, kaikki on elämää. Mutta elämäksi kutsumme sitä tilaa, jolloin astumme ikäänkuin ulos tahi alas omasta itsestämme. Kuolema taas on, että vetäydymme takaisin itseemme, omaan oikeaan kotoomme, ja tällainen vaihtelu uudistuu, kunnes tulemme itsetietoisiksi siitä, että olemme jumalan poikia, joilla on jumalallisia kykyjä ja joiden täytyy elää jumalallista elämää.

Nyt sanovat monet: eikö teosofia puhu meille vain sellaisista pilventakaisista asioista, että tulemme haaveilijoiksi, jotka emme tiedä mitään elämän todellisuuksista, vaan elämme mielikuvituksen avulla noissa kuolemantakaisissa maailmoissa ja joudumme pois kaikesta käytännöllisestä toiminnasta?

Teosofia ja salatieteelliset tutkimukset käsittelevät paljon muita asioita, kuin mistä nyt olen puhunut, joten siis ei pidä paikkaansa väite, että tavottelisimme ainoastaan jotain tällaista. Mutta sitä paitsi me näemme, että tämä itse asiassa ei ole mitään pilventakaista, vaan juuri käytännöllistä elämää, sillä tällainen tieto avaa silmämme näkemään, keitä olemme ja missä elämme.

Mehän olemme sokeita, kun emme näe muuta kuin ulkonaisen pinnan. Tiedekin sanoo, että tämä ei ole todellista, että emme näe olioita sellaisina kuin ne ovat, sillä kaikki aineelliset kappaleet ovat kokoonpannut atomeista, jotka ovat äärettömässä väreilyliikkeessä ja ovat näkymättömät silmälle. Siis mekin fyysisinä ja ruumiillisina olentoina olemme näkymättömät, ja meidän näkymisemme riippuu vain siitä, että fyysisesti näkymättömät voimakeskukset värähtelevät sillä tavalla, että saatamme ne aistia. Koko maailma on vain ainehiukkasten värähtelyä, ja kaikki mitä ulkonaisesti näemme on vain harhakuvaa, sillä itse asiassa kaikki on voimaa ja kaikki on järkeä ja koko maailma on järkeä, tahtoa ja tunnetta. Kaikki on vaan harhanäkyä, mitä silmillämme näemme, selittää oma länsimainen tietemme, ja nyt salaiset tutkimukset avaavat silmämme näkemään paljon enemmän. Ne todistavat, etteivät nuo henkimaailmat ole mitään pilventakaisia ja ylen kaukaisia maailmoita, vaan maailmoita, joissa parasta aikaa elämme. Sokeudestamme riippuu, ettemme niitä näe, mutta jokainen tuntee itsessään, että hän on tunnetta ja ajatusta, enemmän kuin mitään muuta. Hänen oma elämänsä on tajunnassa, ei ruumiillisissa toiminnoissa, vaikka tajunta ilmenee ajatuksina ja tunteina aineellisten väreilyjen kautta. Jokainen tuntee itsessään, että oma elämänsä on sisäistä, ei ulkonaista. Voihan ruumis olla kuollut, mutta hän on yhtäkaikki »minä» sen kautta, että hän ajattelee ja tuntee. Jokainen tuntee, että hän sisällisesti elää näkymätöntä elämää.

Nyt salaiset tutkimukset auttavat meitä ymmärtämään, että tuo näkymätön elämä on todellista elämää, ainakin yhtä todellista kuin fyysisesti näkyvä. Kun me ymmärrämme, että fyysillinen maailma on vain

kolmas osa aineellisesta maailmasta ja että toinen osa on tunnemaailma ja kolmas on ajatusmaailma, niin näemme, että elämä onkin jotain aivan toista kuin näkyväisessä ruumiissa oleminen, se on kolminaisuus tekoa, ajatusta ja tunnetta. He ymmärrämme, että jokainen noista on yhtä tärkeä, ja että kun nyt jo elämme henkimaailmassa, niin rakennamme nyt jo kohtaloamme kuoleman jälkeen. Tämä kohtalo ei tule sellaisella epätietoisella tavalla, että joku jumalallinen olento ottaa ja panee meidät johonkin paikkaan joko rangaistukseksi tai palkinnoksi uskostamme tai teoistamme, vaan siten, että itse eläessämme muodostamme sen himoruumiin, joka tulee ainoaksi kärsimyksen ja rangaistuksen välikappaleeksi kuoleman jälkeen, ja siten, että me nyt jo rakennamme sen ajatuspiirin, josta kuoleman jälkeen muodostuu meidän palkintomme ja taivaamme.

Ihmiskunta on pitkin matkaa rakentanut omat manalansa ja taivaansa ja laittanut kuolemanjälkeisen olonsa sellaiseksi kuin se nyt on. Meidän tehtävämme on vähitellen muuttaa kaikki helvetit ja kiirastulet taivaiksi. Ja miten se tapahtuu? Siten että me nyt jo tässä elämässä maan päällä alamme elää sitä elämää, joka on taivaasta kotoisin, alamme nyt jo puhdistaa alempaa luonnettamme, luopua itsekkäistä pyyteistämme, luopua kaikista ahtaista, kuluneista ajatuksista, ja täytämme oman henkemme uusilla jaloilla ja ihanilla tunteilla ja ajatuksilla. Sillä tavoin teemme työtä ei ainoastaan itsellemme vaan koko ihmiskunnalle, ei ainoastaan nykyisille ihmisille vaan tulevillekin, sillä tämän työn kautta me muutamme sekä koko fyysisen elämän että kiirastulet ja taivaat kuoleman jälkeen.

Meidän tehtävämme on rakentaa maallinen elämä paratiisiksi, ja se merkitsee, että meissä itsessämme täytyy asua paratiisi eli taivas. Ja kun meissä yhä useammissa taivas tulee eläväksi, silloin muuttuu ulkonainenkin elämä, sillä silloin emme siedä emmekä kärsi sellaisia oloja, jotka ovat taivasta vastaan. Sentähden tämä puhdistustyö on arvaamattoman tärkeä itsellemme ja ihmiskunnalle, ja se on ikuisesti käytännöllisintä työtä, mitä on olemassa. Paljon tärkeämpää, kuin että joku yksityinen meistä pääsee valtaan ja mahtavuuteen, saa syödä hyvää ruokaa, maata mukavasti ja olla ruumiillisesti onnellinen, paljon tärkeämpää on, että taivas astuu alas maan päälle, ja tämä tapahtuu sen ikuisen työn kautta, joka on ihmisen suurin tehtävä: ihmiselämän puhdistustyö.

Teosofisia esitelmää N:o 1.

PEKKA ERVAST
Henkimaailman salaisuudet ja
kuoleman jälkeinen elämä

Helsinki 1907
Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike

TEOSOFISIA ESITELMIÄ. N:o 1

HENKIMAAILMAN
SALAISUUDET
JA
KUOLEMAN JÄLKEINEN
ELÄMÄ

KAKSI ESITELMÄÄ
PITÄNYT

PEKKA ERVAST

HELSINKI 1907
TEOSOFINEN KIRJAKAUPPA JA KUSTANNUSLIIKE

HELSINKI 1907
KIRJAPAINOYHTIÖ VALO.

I.

Spiritismi ja teosofia.

Arvoisat kuulijani!

Joku kirjailija on sanonut, että ihmiset voidaan jakaa kahteen ryhmään, niihin, jotka uskovat, että henkiä ja kummituksia on olemassa, ja niihin, jotka sanovat, etteivät usko. Tiedämme, että tosiaankin on hyvin paljon ihmisiä meidän aikanamme, jotka nauravat kaikelle »taikauskolle» — niin, nykyaikaiseen sivistykseen melkein kuuluu, että nauretaan niin kutsutulle taikauskolle, nauretaan kaikille kummitusjutuille, kaikille kertomuksille hengistä ja vainajista, jotka tavalla tai toisella ovat itsestensä antaneet tietoa, sillä sanotaan: meidän valistuneessa ajassamme ymmärrämme, että sellainen ei ole mahdollista.

Mutta huolimatta näistä materialisteista, näistä ateisteista, näistä hengen kieltäjistä tekee kansa jokapaikassa hiljaisuudessa omia kokemuksiaan. Jos missä liikumme kansan keskuudessa, niin huomaamme, että syvällä ihmisten mielissä elää usko ylikuonnolliseen, elää usko henkisiin asioihin, siihen että ihminen esim. saattaa kuoleman jälkeen kummitella, että vainajat saattavat astua jonkunmoiseen yhteyteen tämän näkyväisen maailman kanssa. Tämä usko elää kaikkialla kansan syvissä riveissä, vaikka ehkä monin paikoin, missä meidän nykyinen kulttuurimme on päässyt vaikuttamaan, sitä kielletään, vaikka kansa itsekin sen kieltää. Mutta se on vain ulkonaisesti, sillä sydämessään ja sisässään ovat ihmiset enemmän tai vähemmän vakuutetut siitä, että ihminen on olemassa vielä kuoleman jälkeen. Yksin nekin, jotka kutsuvat itseään kieltäjiksi ja materialisteiksi, epäilevät sittenkin sisässään omaa kantaansa.

Ja kun me huomaamme, että ihmiset täten yleisesti uskovat ja ovat uskoneet, että henkimaailma on olemassa, että kuoleman jälkeen jotakin on olemassa, että ihminen ei ole ainoastaan tämä näkyväinen ruumis, vaan jokin joka elää kuoleman jälkeen, — kun me tämän huomaamme, niin me samalla myös huomaamme, että käsitykset siitä, minkämoinen tämä haudantakainen elämä on, ovat hyvin hämäriä. Sillä kristillisessä maailmassa uskovat useimmat, että ihminen on jonkunmoisessa nukkumistilassa ja että hänet herätetään, niinkuin sanotaan, »viimeisenä tuomiopäivänä;» silloin puetaan hän taas samaan fyysilliseen ruumiiseen, jonka hän kuollessaan on jättänyt ja hän alkaa silloin uutta elämää. Näin useimmat uskovat. Muutamat myöskin otaksuvat, että ihminen kuoleman jälkeen joutuu henkimaailmaan, jossa hän jollain tapaa jatkaa elämäänsä, mutta minkämoinen tämä elämä on siitä ei tiedetä mitään. En tahdo mainitakaan sitä kohtaa, että kristikunnassa vielä yleisesti otaksutaan, että ihminen kuoleman jälkeen, nim. viimeisenä tuomiopäivänä, joutuu joko ikuisen autuuteen tai ikuisen kadotukseen. En tahdo tästä mainita, sillä useimmat teologit ovat sentään jo meidän päivinämme poistaneet oppijärjestelmästä tuon opin ikuisesta kadotuksesta. Mutta pitäkäämme kiinni siitä, että tietoa ei ole ihmisillä yleensä, minkämoinen on ihmisen kohtalo kuoleman jälkeen, ja että ne käsitykset, jotka yleisesti ovat vallalla, ovat sangen hämäriä.

Nyt meidän olisi tarkoitus vähäsen katsoa, onko mitään tietoa olemassa tästä kuolemanjälkeisestä elämästä, ensiksikin siitä, onko ihminen todella olemassa kuoleman jälkeen. Tai jos pääsemme totuuden perille, ehkä silloin tulemme siihen tietoon, että ihminen ei olekaan olemassa kuoleman jälkeen? Tätä asiaa nyt tahtoisimme tutkia pikkuisen.

Ensimmäinen tieto, joka meidän aikanamme tarjotaan ihmisille kuoleman jälkeisestä elämästä, tulee tavallisesti sen liikkeen kautta, jota kutsutaan spiritismiksi. Sana »spiritismi» johtuu latinalaisesta sanasta *spiritus*, joka merkitsee henki, ja se on siis jonkunmoinen oppi hengistä eli vainajista.

Mutta mitä on tämä spiritismi, tämä spiritistinen liike? Jos kysymme ihmisiltä, mitä heidän mielestään Spiritismi on, ja mitä siitä tietävät, niin he joko oman kokemuksensa perustuksella tai sen nojalla, mitä ovat

muilta kuulleet, vastaavat näin: »Spiritismi, eikö se ole jotain sellaista, että istutaan yhdessä ja sitten hengiltä kysytään ja saadaan vastauksia, kokeillaan kynän tai lasin avulla?» Useimmilla on sellainen käsitys, että spiritismi on jonkunmoista leikkiä, jota seuroissa voidaan käyttää, ja josta voi olla hauskuutta, mutta joka muuten on jotakuinkin joutavaa. Varsinkin jos kysytään mieheltä, joka haluaa näyttää sivistyneeltä, niin hän kohauttaa olkapäitään ja sanoo: »Spiritismi — lorua, hullutusta.»

Mutta tämä vastaus niinkuin yleensä ne, jotka saadaan tämänkaltaisessa muodossa, on aivan liian äkkipikainen, vieläpä väärä, sillä todellinen spiritistinen liike ei ole ollenkaan mitään tällaista seurapeliä, vaan hyvin suuri liike, joka on levinnyt yli koko maapallon, joka on saanut monen kieltäjän ja uskottoman vakuutetuksi ja taivutetuksi uskomaan. Me tiedämme, ja se pilkistää näkyviin jo tuosta vaillinaisesta vastauksestakin, että spiritismi on jonkunlaista seurustelua, keskustelua vainajien kanssa ja neuvojen saamista heiltä. Mutta millä tavoin se tapahtuu? Eivät todelliset spiritistiset kokeet tapahdu noin leikkinä yksityisissä piireissä, vaan ne tapahtuvat sellaisten ihmisten avulla, joita kutsutaan mediuimeiksi, välittäjiksi eli keskiöiksi. Nämä ovat aivan erityisenlaatuisia ihmisiä, joidenka ruumiillinen kokoonpano niin sanoakseni, koko ruumiin elimistö on vähän toisenlainen kuin tavallisten ihmisten, — ei niin, että he olisivat mitään luonnottomia olentoja, varustettuja ominaisuuksilla, joita ei voi olla meissä muissa, vaan heissä on kehittyneenä jotain sellaista, jota tavallisesti ei ole muissa. En ollenkaan sano, että nämä olisivat erityisesti suosittuja ja onnellisia ihmisiä, useinkin voi olla päinvastoin, mutta he ovat vähän erilaisia, sellaisia, että henkimaailman salaiset voimat saattavat heidän kauttansa vaikuttaa. Näitä mediuimeja voi olla missä tahansa, ja jos yksityisessä piirissä ruvetaan kokeilemaan spiritistisellä tavalla, voidaan yhtäkkiä huomata, että joku piirin jäsenistä onkin välittäjä. Niitä aina keksitään siellä täällä. Todelliset spiritistiset kokeet eivät onnistu, ellei ole läsnä joku mediuimi eli välittäjä. Jos sellainen on saapuvilla, niin tapahtuu ihmeellisiä ilmiöitä, joita ei voi selittää paljaitten fyysillisten eli tunnettujen luonnonlakien avulla. Näitä asioita ovat meidän aikamme tutkineet eivät ainoastaan yksityiset maallikot, vaan monet sivistyneet tiedemiehet, sellaiset, jotka ovat tottuneet tieteelliseen kokeiluun, tottuneet pitämään silmänsä hyvin auki ja näkemään. He ovat tehneet kokeiluja ja tulleet vakuutetuiksi spiritistisistä ilmiöistä. Kaikilla inhimillisillä aloilla voimme nähdä petoksia, niinpä tälläkin spiritistisellä alalla tapahtuu petoksia. On sellaisia ihmisiä, jotka rahan tai kunnian vuoksi tai saavuttaakseen valtaa ja auktoriteettia koettavat esiintyä mediuimeina, vaikkeivät sitä ole, mutta kaikilla inhimillisillä aloilla on keinottelijoita, jotka tavoittelevat yksityisiä tarkotusperiä. Me emme saa niitä sekottaa todellisiin mediuimeihin, emmekä saa ottaa niitä lukuun, silloinkun tutkimme todellisia mediuimeja. Nyt niinkuin sanoin, ovat monet tunnetut, kuuluisat tiedemiehet ja monet tieteellisesti sivistyneet henkilöt, puhumattakaan kaikista muista luotettavista ja tarkkanäköisistä ihmisistä, tehneet spiritistisiä kokeita. Voisin mainita esim. tuon suuren englantilaisen kemistin Crookesin, toisen kuuluisan englantilaisen luonnontutkijan A. R. Wallacen, amerikkalaisen professorin Hyslopin, saksalaisen prof. Zöllnerin, tohtori du Prelin, italialaisen prof. Schiaparellin, prof. Lombrosin, ranskalaisen astronomin Flammarionin ja fysiologian professorin Charles Richetin y. m.

Monet tällaiset tiedemiehet ovat näitä asioita tutkineet, tutkineet, mitä on tapahtunut, silloin kun on läsnä joku mediuimi, välittäjä, ja kun muutamia ihmisiä on ympärillä n. s. spiritistisessä istunnossa ja odottavat, että henget jollakin tavoin rupeaisivat ilmottamaan itsestään mediumin kautta. Silloin tapahtuu erilaisia asioita, riippuen siitä, minkälainen on itse mediuimi, onko hän sellainen, jonka kautta tapahtuu älyllisiä tai onko hän sellainen, joka välittää fyysillisiä ilmiöitä.

Jos mediumin kautta tapahtuu älyllisiä ilmiöitä, silloin hän vaipuu transiin eli jonkunlaiseen horrostilaan ja rupeaa puhumaan muuttuneella äänellä, välistä vieraalla kielelläkin. Tuo mediuimi puhuu sellaista, jota hän hereillään ollessaan ei tiedä, hän osottaa tuntevansa ihmisiä, jotka ovat istunnossa läsnä, vaikkei hän hereillään ollessaan heitä tunne, hän tietää heidän elämänsä, mainitsee heidän tuttaviaan, kertoo asioita, joita ei kukaan muu tunne, kuin he itse ja joku vainaja. Silloin on luonnollinen se otaksuma, että eiköhän tuossa ole joku vainaja? Onhan sängen merkillistä, että ihminen, joka on syntyään esim. englantilainen, puhuu sanokaamme ranskan kieltä, italian kieltä, jopa kreikkaa, latinaa, sanskritiä, tai että ihminen, joka on transissa, osottautuu omaavan kykyjä, joita hänellä ei ole hereillään ollessaan. Hän esim. soittaa viulua, vaikka valveellaan ei ole sellaista edes opetellut. Onhan aivan luonnollista silloin päättää, että

tässä täytyy olla voima vaikuttamassa, joka on ulkopuolella häntä itseään.

Tai jos otamme mediumin, joka välittää fyysisiä ilmiöitä, niin voi tapahtua, että kun läsnäolijat istuvat istunnossa ja mediumi on keskellä tai vähän matkaa syrjässä, »kabinetissa», peitteen takana, äkkiä näkyy kaikenlaisia valoilmiöitä, ilmestyy loistavia palloja läsnäolijoiden keskelle, tulee ikäänkuin ilmaan käsiä, jotka koskettavat läsnäolijoita. Tapahtuu, että pöydät tai muut raskaat esineet nousevat ilmaan, jopa leijailevat läsnäolevien päiden ylitse. Tapahtuupa, että kaikkien keskelle ilmestyy olentoja, joita ei ole siinä huomattu, tulee esim. lapsia, vaikka huoneessa ei ole kuin täysikasvuisia ihmisiä ja ovet ovat telkityt, ilmestyy vainajia aineellisessa muodossa, jotka sanovat: »Tässä minä olen» ja tulevat tervehtimään tuttaviaan, jälkeensä jääneitä surevia, ottavat syliinsä, suutelevat ja puhuttelevat. Jos on hyvin voimakas mediumi, saattaa ilmestyä useampia henkiä yhtäikaa.

Minä olen ollut läsnä tällaisessa materialisatsioonissa, jossa monet varokeinot tekivät petoksen mahdolliseksi. Sillä kertaa mediumi istui verhojensa takana mutta pienen matkan päässä hänestä istuivat muut läsnäolijat. Siinä mediumi oli kabinetissaan ja kaikki oli hiljaista. Äkkiä verho nousi aivan itsestään, sitten se työntäytyi syrjään ja ulos astui olento — nuori pitkä ja solakka nainen. Kun hän nosti verhoa, piti hän toista kättään näkyvässä, se oli paljas, kaunis muotoinen, mutta laiha verrattuna mediumin käteen. (Mediumi oli saksalainen rouva, sangen paksu ja lyhyt). Tuon olennon päästä riippui pitkä harso, joka osaksi peitti kasvot, niin että minä en ainakaan selvästi erottanut, minkälaiset kasvopiirteet olivat. Koko ruumis oli vaalean vaipan peittämä. Hän astui aivan ulos, mutta oli ikäänkuin hiukan arka eikä puhunut mitään. Hänellä oli päässään jonkunmoinen kruunu eli seppälehti ja hän irrotti siitä lehvän ja heitti sen maahan, niin että se tuli jalkoihini, ja tuntui kuin siitä lehvästä olisi levinnyt outo tuoksu. Kaiken aikaa näkyi mediumi istuvan paikallaan kabinetissa, vakuuttivat keskellä istujat.

Kun tällaista näkee omin silmin, niin ymmärtää, ettei ole tehty minkäänmoista petosta. Ei tarvitse olla muuta kuin yhden kerran todellisessa istunnossa läsnä tullakseen vakuutetuksi siitä, että ihmeellisiä voimia on liikkeellä. Sentähden kaikki ne, jotka ovat spiritismiä tutkineet joko käytännöllisesti tai laajasta kirjallisuudesta, ovat tulleet siihen vakaumukseen, että henkimaailma täytyy olla olemassa, että täytyy löytyä sellainen näkymätön maailma, johon ihminen siirtyy kuoleman jälkeen, ja että tämä maailma ei kumminkaan ole meistä näkyvistä olennoista niin kaukana, etteivät vainajat voisi ylläpitää jonkunmoista kanssakäymistä meidän kanssamme.

Paitsi että spiritismi on opettanut henkimaailman olemassaolon, on se vielä opettanut erään toisenkin seikan kaikille, jotka ovat sitä tutkineet. Se on nim. ihmisen kuoleman jälkeisestä tilasta opettanut sen verran, että vainajat ovat täydessä tajussaan ja että heidän elämänsä on jonkunmoista kehitystä. Muutamat heistä jotka maan päälle ovat eläneet niinkuin sanoisimme huonosti, ovat kyllä vaikeassa asemassa kuoleman jälkeen. He ovat ikäänkuin jonkunmoisessa rangaistustilassa, jossa he näkevät tehneensä vääriä ja kärsivät siitä, mutta kuitenkin he kehittyvät. Ei ole olemassa mitään ikuista helvettiä, johon ihminen olisi tuomittu ainiaaksi, vaan olkoon hänen tilansa kuoleman jälkeen kuinka tukala tahansa, se paranee. Kun hän on kärsinyt sen, minkä hänen kärsimän pitää, niin hän nousee.

Sentähden kaikki ne henget eli vainajat, jotka spiritismin kautta ovat antaneet tietoa itsestään, ovat myöskin huomauttaneet ja opettaneet, että kuoleman jälkeinen elämä on tämän elämän jatkoa ja että se on kehitystä. Se on vaikeata alussa niille, jotka ovat vääriä käyttäneet tätä fyysillistä elämää, mutta ihanata ja täynnä tyydytystä niille, jotka ovat oikein eläneet, täyttäneet velvollisuutensa ja koettaneet henkisesti kehittyä.

Henget selittävät, että se maailma, johon me joudumme kuollessamme, on ikäänkuin monista eri piireistä kokoonpantu, ja että ihminen ensin joutuu alempaan piiriin ja sitten nousee. Jos hän on puhdas ja hyvä ihminen, niin hän ei viivy ollenkaan alemmissa piireissä, vaan menee ikäänkuin silmänräpäyksessä niiden läpi ja herää vasta siihen, joka on hänen omansa, hänen sielun tilaansa vastaava. Siinä maailmassa vallitsee ikäänkuin henkinen painolaki, jota totellen jokainen ihminen lähtee kuollessaan siihen piiriin, johon

hän jo maan päällä ollessaan kuului ja johon siis hänen henkinen sydämensä vetää häntä. Siinä piirissä hän ensiksi herää, mutta sitten hän vähitellen nousee yhä korkeampiin piireihin.

Sen verran spiritismi opettaa. Spiritismin kautta saamme tietää kaksi hyvin tärkeää asiaa. Toinen on se, että henkimaailma on olemassa kuoleman jälkeen; toinen se, että mitään iankaikkista helvettiä ei ole olemassa, vaan että meidän Jumalamme on rakkauden Jumala, joka tahtoo kaikkien ihmisten pelastusta, tahtoo, että kaikki luodut tulisivat hänen luokseen, ja että siis kuoleman jälkeinen elämä on kehitystä hyvään päin eikä paikallaan oloa pahassa. Nämät kaksi seikkaa me opimme spiritistiseltä liikkeeltä.

Mutta sitten tulee paljon kysymyksiä, joita spiritististen ilmiöitten tutkijat eivät osaa selittää. Tällaiset kaikki puolin todistavat ja tyydyttävät ilmiöt ovat nimittäin harvinaisia. Harvoin tutkija saa nähdä tällaisia onnistuneita ilmiöitä, joissa selvästi voi huomata hengen eli vainajan läsnäoloa ja myötävaikutusta. Tapahtuu paljon sellaista, joka hänestä tuntuu tyhmältä ja järjettömältä, tulee kosolta ilmotuksia, jotka ovat ilman pontta ja perää. Pöydät liikkuvat, tuolit siirtyvät j. n. e. Silloin tutkija kysyy itseltään, mistähän tämä kaikki johtuu, ja meidän päivinämmä ovatkin näiden asioiden tutkijat tulleet siihen johtopäätökseen, että ne henkimaailman voimat, jotka vaikuttavat spiritistisessä seanssissa, ovat alkuperältään erilaisia. Monet ilmiöt eivät johdu suoraan vainajista, vaan ovat selitettävissä toisien, s. o. elävissä ihmisissä piilevien voimien avulla.

On olemassa, jos niin saan sanoa, korkeampi tieto näistä asioista, on olemassa toinen liike, joka selvittää nämä asiat, ja tämä on teosofinen liike.

Mikä nyt on teosofinen tutkimustapa, ja millä tavoin voimme teosofeina tietää enemmän spiritististen ilmiöiden luonteesta? Teosofia opettaa meitä katsomaan niitä sisästäpäin eikä ulkoapäin. Spiritistit tutkivat ilmiöitä ulkoapäin, alhaalta, mutta teosofit sisästäpäin eli ylhäältä. Niinkuin jo täällä alussa huomautin, on meissä kaikissa sellaisia ominaisuuksia eli voimia, joiden kautta voimme joutua yhteyteen henkimaailman kanssa, mutta jos näitä voimia kehitämme mediumistiseen suuntaan, emme koskaan opi niitä hallitsemaan, vaan joudumme ehkä enemmän niiden valtaan. Jos sitä vastoin koetamme kehittää niitä teosofiseen suuntaan, silloin lopulta pääsemme niiden herroiksi ja hallitsijoiksi. Silloin emme ole niiden orjia, vaan voimme vapaasti tutkia samoja ilmiöitä, joita spiritismissä tutkitaan mediuumein avulla. Teosofi toisin sanoen koettaa itsessään kehittää niitä aisteja, jotka asettavat hänet suoraan yhteyteen henkimaailman kanssa, niin että hän näkee henkimaailmaan ja osaa itsetietoisesti seurustella henkien kanssa. Hänen ja henkien välillä ei ole mitään muuria, jonka läpi hän ei näe ja jonka takaa hän ainoastaan voi puhua henkien kanssa; vaan teosofi pyrkii seurustelemaan henkimaailman olentojen kanssa samalla tavalla kuin hän seurustelee n. s. »elävien ihmisten» kanssa.

Mitä nyt tällainen teosofi sanoo spiritistisistä ilmiöistä ja henkimaailmasta? Hän sanoo, että vainajat tietysti ovat henkimaailmassa, mutta että siellä on äärettömän paljon muitakin olentoja. Henkimaailmassa on kaikki eläimet, sillä ei ihminen yksin elä kuoleman jälkeen, vaan myöskin eläimet. Hän sanoo vielä, että henkimaailmassa on paljon sellaisia olentoja, jotka eivät ole ihmisiä eivätkä eläimiä, vaan jotka muodostavat aivan toisen kehitysjärjestelmän. Sellaisista olennoista puhutaan kansojen kesken erilaisilla nimityksillä; milloin niitä kutsutaan peikoiksi ja tontuiksi, milloin haltijoiksi, vedenneidoiksi, sinipiioiksi j. n. e. aina riippuen siitä minkälaisista olennoista on puhe, sillä niitä on lukemattomia lajeja. Kalevala on aivan täynnä tällaisia nimityksiä. Kaikilla kansoilla on sanoja kuvaamaan tuollaisia olentoja, jotka eivät ole ihmisiä eivätkä eläimiä.

Semmoinen ihminen, joka todella näkee henkimaailmaan, tietää, että siellä on äärettömän paljon henkiolentoja, ja että paitsi ihmisten ja eläinten henkiä j. n. e., siellä on vielä kaikki elävät ihmiset. Me emme suinkaan joudu henkimaailmaan vasta kuollessamme, vaan olemme nyt jo sen jäseniä. Me emme kuollessamme muuta toisesta paikasta toiseen, vaan me heitämme päältäämme näkyväisen ruumiin ja seisomme siinä toisessa ruumiissamme, henkiruumiissa.

Koska nyt jo olemme henkimaailman jäseniä, on päivän selvä, että vain oma luonnollinen sokeutemme ja kuuroutemme estää meitä seurustelemasta henkien kanssa. Nämä aivomme, tämä fyysillinen ruumis, verho, johon olemme puetut, se estää meitä näkemästä henkimaailmaan, mutta ne, jotka ovat kylliksi kehittäneet sisäisiä aistejaan, näkevät, että elävät ihmisetkin ovat henkimaailman jäseniä.

Kun siis teosofisessa valossa katselemme spiritistisiä ilmiöitä, huomaamme, että niissä todella on paljon voimia vaikuttamassa. Niitä eivät ainoastaan vainajien henget aiheuta (tämä tapahtuukin verrattain harvoin), vaan kaikenlaiset muut näkymättömän maailman olennot ja sitä paitsi elävät ihmiset.

Että olemme henkimaailman jäseniä, merkitsee, että itsessämme olemme suurempia olentoja kuin näkyväinen ruumiimme, jonka kautta vain osa koko meidän tajunnastamme ilmestyy. Uudempi sielutiede on ruvennut puhumaan yli-, ali- ja päivätajunnasta.

Päivätajunta on ihmisen tavallinen »minä», joka sanoo: »minä olen se henkilö, joka täällä elän, olen se ja se.» Mutta paitsi tätä on jokaisella ihmisellä tajuntapiiri, jossa hän ei ole itsetietoinen; hän ainoastaan kuulee sen äänen omassatunnossaan. Kun ihminen tekee väärin, hän ikäänkuin itse sanoo itselleen, hän itse korkeampana olentona puhuu päivätajunnalleen: »Nyt teit väärin.» Omatunto on oman suuremman itsemme ääni meissä. Henkisinä olentoina olemme näin muodoin paljon suuremmat päivätajuista personallisuuttamme, ja monet spiritistiset ilmiöt saattavat johtua tästä ihmisen ylitajunnasta. Tavallinen spiritistinen ilmiö on, että joku vaipuu »transiin» ja rupee puhumaan »vieraalla» kielellä ja muuttuneella äänellä, ikäänkuin toinen puhuisi hänen suunsa kautta. Täällä Suomessa on usein sellaisia unessa saarnaajia, vaimoja tai miehiä, jotka saarnaavat aivan kuin joku pappi puhuisi. Tämä voi tietysti olla joku vainaja, mutta saattaa myös olla puhujan oma korkeampi tajunta, joka mielellään tahtois tehdä jotain hyvää ihmiskunnalle, kehottaa veljiään elämään puhtaasti ja hyvin, mutta jonka personallinen ilmennys ei ole saanut sivistystä ja oppia. Hänellä ei ole sellaisia saarnakykyjä päivätajunnassaan, vaan hänen korkeampi sielunsa ikäänkuin vaivuttaa personallisuuden horrostilaan voidakseen välittömästi puhua sen kautta. Ja vaikka hänen puheensa on samansuuntainen kuin tavallisten pappien ja maallikkosaarnaajien, voimme usein huomata tällaisista unessasaarnaajista, etteivät ne vain yksitoikkoisesti toista: »usko tai joudut kadotukseen», vaan että tavallisesti jotain todellisempaa on heillä tarkoituksena. He kehottavat usein painavalla ponnella kuulijoitaan elämään puhdasta ja siveellistä elämää. Koko heidän toimintansa lähtee nähtävästi hyvästä tajunnasta, korkeamman minän sisällisestä tahdosta. Mutta koska tuollainen ihminen on mediumi, joka vaipuu horrostilaan, voi myöskin tapahtua, että vainaja puhuu hänen suunsa kautta. Jos on ketään täällä läsnä, joka kokeilee spiritistisellä alalla — en tahtois kehottaa ketään sitä tekemään — antaisin hänelle sen neuvon, että hän olisi hyvin varovainen ja arvostelisi aina terveellä järjellään kaikkia tuollaisia ilmoituksia ja punnitseisi, tulevatko ne välttämättä joltakin vainajalta, vai tulevatko ne mediumin yli- tai alitajunnasta tai läsnäolevien tajunnasta. Sillä kun ihminen on transsilassa ja enemmän tai vähemmän hyvä mediumi, niin hän kykenee lukemaan toisten ajatuksia.

Sentähden on hyvä, että vakavat ja harjaantuneet tiedemiehet tutkivat spiritistisiä ilmiöitä, mutta ikävä on, jos niitä tehdään jonkinmoiseksi seurapeliksi ja harjotetaan siellä täällä huvin vuoksi, sillä nämä ovat vakavia asioita, koska niissä on kysymyksessä ihmissielun salaiset voimat, ja me voimme niistä saada oppia, mutta emme saa niitä käyttäjä huviksemme.

Nyt on vielä vähän puhuttava siitä kehityksestä, mikä saattaa ihmisen teosofisella tavalla yhteyteen henkimaailman kanssa. Ymmärtääksemme tämän täytyy meidän pitää muistissa, että me nyt jo olemme henkimaailman jäseniä, ja että siis on kysymyksessä ainoastaan, että aistimme itsetietoisesti aukenisivat sille maailmalle niin sanoakseni, että korvamme oppisi kuulemaan henkimaailman ääniä ja silmämme näkemään sen valoja, värejä ja asukkaita. Fyysillisen ruumiimme puolesta me olemme jäseniä vain tässä näkyväisessä maailmassa, mutta näkymättömän maailman jäseniä me olemme toisen sisällisen ruumiin kautta, johon kuoleman jälkeen olemme puetut. Tämän sisällisen ruumiin aistimien pitää kehittyä, jotta voisimme päästä yhteyteen henkimaailman kanssa. Vaikka silmämme tulisivat kuinka tarkkanäköisiksi, korvamme kuinka herkiksi tahansa, emme näe henkimaailmaan, sillä sen yhteyteen saattaa meidät toiset aistimet, n. k.

astraliruumiin aistimet, ja ne ovat aivan toisenlaiset kuin fyysillisen ruumiin.

Nyt on monta menettelytapaa, millä kehitetään näitä astralisia eli henkisiä aisteja. Mutta en tahdo puhua muusta kuin siitä menettelytavasta, joka on kaikkein korkein ja luotettavin, kaikkein vanhin, siitä, josta kaikki uskonnot ja kaikki ihmiskunnan suuret opettajat puhuvat; ja se tapa on, että kehitämme omaa sieluamme ylhäältä ja sisältä päin, ei noita aisteja ensin, vaan omaa tajuntaamme. Silloin sielu itsestään muodostaa noita aistejaankin, herättää ne eloon, kehittää niitä, ja siten pääsemme henkimaailman jäseniksi ikäänkuin ylhäältäpäin, korkeammalta, sisäiseltä tasolta.

Ja mikä on se menettelytapa? Se on tuo ikuinen, että meidän pitää puhdistua ja kehittyä olennoiksi, joissa Jumalan voima voi vaikuttaa. Se tie, jota meidän on kulkeminen, jos tahdomme tulla itsetietoisiksi henkimaailman jäseniksi, on se ikuinen tie, johon kaikki uskonnot viittaavat. Sitä tietä on opettanut jokainen ihmiskunnan suuri opettaja, joka on sanonut: »Minä olen löytänyt totuuden, minä olen totuus, seurakaa minua, kulkekaa samaa tietä, jota minä olen kulkenut, tulkaa jumalanpojiksi, täydellisiksi ihmisiksi, joissa Jumalan elämä voi ilmetä, pyrkikää ihanteeseen!» Nämä suuret opettajat asettavat omassa personassaan eteemme ihanteen, täydellisen ihmisen, jota meidän tulee tavoitella. He sanovat: »Tämä on koko elämän sisällys, tämä sen päämäärä! Kuta lähemmäksi te henkisessä kehityksessänne tulette täydellistä ihmistä, kuta enemmän teissä pääsee vaikuttamaan totuuden suuri tieto, täydellisen rakkauden suloinen elämä, sitä enemmän te myöskin näette, missä maailmassa te elätte, minkälaisia olentoja te ihmiset oikeastaan olette. Te vähäuskoiset, jotka ette uskalla kulkea pyhyiden tietä, ette uskalla nousta sieluina ylöspäin, luopua itsekkyydestä ja tavoitella korkeinta ihannetta, tavoitella Jumalaa, te ette tiedä, keitä te olette ja mitä teille on valmistettu! Mutta katsokaa: Luonto itse, Jumala itse on valmistanut teille elämän, ihanan ja suuren elämän, josta kaikki kerran tulette osallisiksi.»

Uskonnot ja suuret opettajat ovat tulleet tänne huomauttamaan meille, että meidän pitää itse pyrkiä sitä elämää kohti, vapaaehtoisesti kulkea sitä päämäärää kohti, johon olemassaolo kaikkien surujensa ja ilojensa kautta vie meitä. Kaikki kokemukset opettavat meille, että näkyväinen elämä ei ole todellinen, vaan että todellinen elämä on se näkymätön, jota elämme omassa sisässämme, jota emme vielä näe, mutta jonka kaikessa kirkkaudessaan tulemme näkemään sinä päivänä, jolloin silmämme ovat auenneet, jolloin osaamme seistä Jumalan edessä, eikä enää vavista synnin pelosta vaan riemuista siitä, että olemme nousseet synnin yläpuolelle, että vapaaehtoisesti olemme luopuneet pahasta ja valinneet hyvän ja tahdomme palvella ihmiskuntaa. Sinä päivänä me näemme selvästi, keitä olemme, että olemme Jumalasta lähteneet, ja että tehtävämme on suuri, mutta jo ennen sitä päivää voimme uskoa, että meillä on sellainen päämäärä ja voimme sitä tavoitella; ja kuta kiihkeämmin sitä tavoittelemme ja koetamme elää todellista elämää totuudessa ja rakkaudessa, sitä onnellisemmiksi me tulemme.

II.

Kuoleman jälkeen.

Arvoisat kuulijani!

Tämänpäiväisessä esitelmässä on tarkotuksemme käsitellä teosofiselta kannalta kuolemanjälkeistä elämää, tarkastaa, millainen on ihmisen tila kuoleman jälkeen, ja millainen se henkimaailma, johon kuollessamme joudumme. Eilen mainittiin että me nyt jo olemme henkimaailman jäseniä, ja että kuolemaa ei voi verrata matkustamiseen toisesta maasta toiseen, vaan että se on kuin vaateen heittämistä päältämmme. Näkymätön maailma ei paikallisesti ole toisaalla, vaan tunkee läpi näkyväisen maailman. Jotta tämän paremmin ymmärtäisimme, täytyy meidän vähän tarkastaa, minkälainen olento ihminen on.

Ihminen ei ole ainoastaan tämä fyysillinen »elävä ruumis», vaan hyvällä syyllä voimme ihmisessä erottaa erilaisia perusosia eli prinssiipejä. Tämä fyysillinen ruumis, joka tekee työtä, syö ja juo, on kyllä elävä elimistö, mutta me ihmiset olemme paljon muuta, kuin vain tämä elävä koneisto.

Ensiksikin me olemme tunteita: haluja, himoja ja intohimoja. Koko meidän tunne-elämämme on aivan kuin erityinen piiri tajunnassamme, ja me tunnemme olevamme siinä tajuntapiirissä paljon enemmän kotonamme kuin fyysillisen ruumiimme elimellisessä toiminnassa. Me olemme ihmisinä paljon lähempänä itseämme silloin kun puhumme tunteistamme, haluistamme ja himoistamme, kuin jos puhumme nukkumisesta ja syömisestä.

Mutta jokainen voi erottaa itsessään vielä toisen maailman, ajatusmaailman. Me emme ainoastaan tunne, me ajattelemmekin. Tietopuolisesti voisimme tehdä eron tajuntamme eri maailmoiden välillä ja puhua tunteista erillään ajatuksista, vaikka käytännöllisesti sielullinen elämä aina on tunnetta ja ajatusta yhtäkaa ja melkein aina siinä samalla piilee jonkunmoinen tahto, halu eli himo. Siis tuo kolminaisuus, jota kutsutaan tahdoksi, tiedoksi ja tunnoksi, ilmenee aina yhtäkaa inhimillisessä sieluelämässä, joskin toinen tai toinen näistä toiminnoista kerrallaan astuu eturiviin.

Nyt teosofinen maailmankatsomus ja salaiset tutkimukset opettavat meille, että samalla tavoin kuin tämä fyysillinen ruumis on elävä olento eli maailma, joka kuuluu erityiseen ulkonaiseen maailmaan ja on itse aistillisesti ulkokohtainen (objektivinen), samalla tavoin nuo toisetkin maailmat ovat olemassa ulkokohtaisina ja elävinä sekä ihmisessä itsessään että hänen ulkopuolellaan. Salaiset tutkimukset sanovat, että ihmisessä hänen tunteensa, halunsa ja himonsa muodostavat erityisen ruumiin eli käyttövälineen ja kuuluvat omaan erityiseen maailmaansa, kuten fyysillinen ruumis fyysilliseen maailmaan. Ja samalla tavoin ihmisen ajatuselämä tapahtuu erityisen ruumiin, ajatusruumiin välityksellä, joka niinkään kuuluu todelliseen, ulkokohtaiseen, vaikka meille näkymättömään maailmaan.

Mutta kuinka on ymmärrettävissä, että nekin ovat todellisia maailmoita ja että meillä on yhtäkaa monta eri käyttövälinettä eli ruumista? Me tiedämme, että fyysillinen ruumiimme on kokoonpantu äärettömän suuresta joukosta pienen pieniä ainehiukkasia, värähteleviä atomia, jotka yhdistyvät ja muodostavat erityisiä aineita, kiinteitä, juoksevia, kaasumaisia, jopa eetterisiäkin. Samalla tavalla näkymättömätkin maailmat ja ruumiit ovat aineellisia omalla tavallaan. Ihmisen tunteet muodostavat aineellisen ruumiin, jota kutsutaan astraliruumiiksi ja joka on asukkaana eli jäsenenä maailmassa, joka on aineellinen ja jota kutsutaan astralimaailmaksi. Tämä merkitsee, että astralimaailma ja astraliruumis on kokoonpantu atomeista, toisenlaisista kuin fyysillisen maailman, mutta kuitenkin aineellisista ainehiukkasista, jotka värähtelevät. Ihmisen tunteet ovat näiden äärettömän pienten atomien värähtelyjä tunnuruumiissa. Samalla tavalla on ajatusmaailma ja ajatusruumis aineellinen; se on muodostunut

toisenlaisista atomeista, jotka värähtelevät, kun ajattelemme. Sitä kutsutaan mentalimaailmaksi ja vastaavaa käyttövälinettä mentaliruumiiksi.¹⁾ Nämä korkeammat maailmat ovat meille näkymättömiä, sentähden että meissä ei ole vielä kehittyneet ne aistit, jotka kuuluvat tunne- ja ajatusruumiisiin ja joiden kautta me voimme ulkokohtaisesti havaita luonnon salatut maailmat. Vasta sitten kun nuo aistit ovat ihmisessä heränneet toimintaan, voi hän itsetietoisesti nähdä näkymättömiin maailmoihin.

Tällä tavoin on mielessä pidettävä, että ihmisellä on kolme ruumista, näkyväinen fyysillinen ruumis, joka välittää hänen yhteyttään fyysillisen maailman kanssa, astrali- eli tunne- eli himoruumis, joka välittää yhteyttä astralimaailman kanssa ja mentali- eli ajatusruumis, joka välittää yhteyttä ajatusmaailman kanssa. Itsessään ihminen on tajuava olento, tajuntakeskus, minuus, joka on pukeutunut kolmeen ruumiiseen. Ihminen on tajuinen »minä», joka voi ajatella, tuntea ja toimia. Hän on pukeutunut ajatusruumiiseen, se on: hän osaa ajatella; hän on pukeutunut tunneruumiiseen, se on: hän osaa tuntea ja sillä tavalla olla yhteydessä tunnemaailman kanssa; hän on pukeutunut näkyväiseen ruumiiseen, se on: hän voi sen avulla panna tahtonsa toimeen teoissa fyysisessä »tekojen maailmassa».

Saatuamme täten yleiskuvan ihmisen olemuksesta olemme nyt tilaisuudessa puhua kuolemasta. Lyhyesti sanoen kuolema on siinä, että ihminen vetäytyy itseensä, kääntää huomionsa pois kaikesta ulkonaisesta jo ulkokohtaisesta ja heittää ruumiin toisensa perästä. Ensiksi hän jättää tämän näkyväisen maailman ja näkyväisen ruumiinsa. Elottomaksi jää fyysillinen ruumis, kun ihminen vetäytyy pois sisempään maailmaan, tuohon astrali- eli tunnemaailmaan, jossa hänen tajuava minänsä ulkonaisesti on puettuna tunneruumiiseen. Mutta ei hän sinnekään jää, vaan vetäytyy yhä syvemmälle itseensä, kääntäen vähitellen huomionsa pois tunteiden maailmasta. Hän astuu vihdoin ulos astraliruumiistaan ja jättää sen — kuolee astralisesti — sekä nousee tuohon vielä korkeampaan maailmaan, jota kutsutaan mentalisiksi, puettuna mentali- eli ajatusruumiiseen. Mutta — siinäkin hän ei pysy, sillä kuolema on täydellinen itseensä vetäytyminen, vaan hän irtautuu siitäkin maailmasta ja kohoaa eli syventyy aivan sisimpään itseensä, jota voisimme sanoa omaksitunnoksi, ihmisen korkeimmaksi tajuntakeskukseksi.

Tällainen on kuolema. Se on yhden ruumiin heittämistä toisensa jälkeen. Mutta mitä se merkitsee? Meidän täytyy katsella koko prosessia ulkoapäin, että se tulisi elävämmäksi mielikuvituksessamme.

Kun ihminen on jättänyt tekojen maailman, jossa hän saattoi tahtonsa mukaan toimia, ja joutuu tunteitten astraliseen maailmaan, joka oli hänelle näkymätön maallisen elämänsä aikana, silloin tämä astralimaailma eli joku osa siitä tulee näkyväksi hänelle. Eilen jo huomautettiin, että ihminen kuollessaan siirtyy siihen piiriin, joka vastaa hänen sisäisiä taipumuksiaan, hänen himojaan ja halujaan ja tunteitaan, ja se piiri astralimaailmasta tulee silloin hänelle näkyväksi. Ulkokohtaiseksi muuttuu nyt se mikä ennen oli hänelle näkymätön, niin kauan kuin hänen tajuntansa oli keskittynyt fyysillisiin aivoihin. Nyt kun hänen tajuntansa keskittyy astraliruumiiseen, tulee astralimaailmasta sen verran näkyväksi, kuin hänelle niin sanoaksemme on kotoista. Jokaisella ihmisellä on omia tunteitaan, halujaan ja himojaan. Toinen on hidas ja alakuloinen, toinen on kiivas ja intohimoinen. Jokainen kuollessaan vetäytyy siihen piiriin, joka vastaa hänen omaa sisällistä tunne-elämäänsä, joka siis värähtelee samalla tavalla kuin hänen oma astraliruumiinsa. Ja tämä astralisen henkimaailman piiri eli osa jää nyt hänen ensimmäiseksi olinpaikakseen kuoleman jälkeen.

Uskonnoissa tätä ensimmäistä tilaa on kutsuttu osaksi helvetiksi, osaksi kiirastuleksi, kuten esim. katolilaisessa kirkossa. Tämä riippuu siitä, että astralinen olotila useimmiten on ollut kärsimystä. Ihmiskunta on toistaiseksi alhaisella kehitystasolla; meillä ihmisillä on paljon itsekkäitä tunteita, me olemme itsekkäitä parhaimmissakin pyrinnoissämme, meillä on kaikenmoisia intohimoja ja haluja ja paljon sellaisia tunteita, jotka tarkottavat vain omaa ulkonaista onneamme. Näistä tunteista astralinen eli himoruumiimme on rakennettu ja kuoleman jälestä tulevat pyrkimyksemme ja himomme meille kaikille ikäänkuin ulkokohtaisiksi. Jos ne silloin eivät sovi yhteen kuoleman periaatteen kanssa, joka on itseensä vetäytymistä, jos ne eivät ole sopuosinnussa lain kanssa, joka vaatii ihmistä kehittymään epäitsekkääksi,

¹⁾ Näistä asioista luetaan tarkemmin kirjassa „Mitä on kuolema?“ siv. 161-176.

vaan taistelevat sitä lakia vastaan, niin elämä astralimaailmassa on ihmiselle kärsimystä, ja sentähden ovat uskonnot kutsuneet sitä helvetiksi tahi kiirastuleksi.

Helvettiä se on siinä tapauksessa, että ihminen on kerrassaan kehittymätön ja täynnä alhaisia himoja ja pahaa tahtoa, mutta kuta kehittyneempi ihminen on, sitä enempi poistuvat hänen astralielämästään kärsimykset ja helvetti muuttuu kiirastuleksi.

Kiirastulessa ihmisen vähitellen täytyy irtautua itsekkäistä tunteistaan. Hän riippuu niissä kiinni, sillä ne miellyttävät häntä, ne ovat muistoja hänen elämästään maan päällä, tekojen maailmasta, missä hän oli tilaisuudessa tyydyttämään niitä. Tässä astralimaailmassa hän ei ole tilaisuudessa tyydyttämään itsekkäitä halujaan ja himojaan, ja se tuottaa hänelle kärsimystä. Hänen sisässään puhuu kuolon laki: »sinun pitää irtautua pahasta ja nousta korkeammalle», mutta himonsa estävät ja pidättävät häntä. Sentähden astralielämä kiirastulenakin on kärsimystä sille ihmiselle, jolla on itsekkäitä pyyteitä ja himoja, mutta niille, jotka ovat elämän ymmärtäneet, se ei ole kärsimystä, vaan päinvastoin ihanaa työtä.

Jokainen ihminen joutuu siis kuoleman jälkeen ensiksi kärsimysperäiseen välitilaan, ja hänen siellä-olo-aikansa pituus riippuu hänen oman himoluontonsa voimakkuudesta, sillä hänen täytyy se voittaa. Tästä me opimme suuren läksyn: meidän pitäisi voittaa himoluontomme jo eläessämme, eli kuten mystikot sanoivat, oppia »kuolemaan», luopua alemmasta itsestämme, kuolla maailmalle ja itsellemme. Silloin ei meidän tarvitsisi kuoleman jälkeen niin kauan kärsiä ja taistella, vaan voisimme tehdä parempaa ja hyödyllisempää työtä. Mutta kun emme ole eläessämme oppineet kuolettamaan himoluontoamme, niin täytyy meidän se tehdä kuoleman jälkeen, jonka tähden kuolemanjälkeinen olo monelle ihmiselle onkin »itkua ja hammasten kiristystä.»

Mutta kun ihminen huomaa, ettei hän voi tyydyttää himojansa, vaan että hänen täytyy päästä niistä irti, silloin hän voittaa ne luonnon pakosta, ja ne ikäänkuin palavat loppuun. Ja kun hän on himonsa tuskalla ja työllä polttanut pois, silloin hänen mielensä huomio kääntyy korkeampaan maailmaan, ajatusmaailmaan, ja tätä maailmaa on uskonnoissa kutsuttu taivaaksi eli paratiisiksi.

Jokainen ihminen astuu määrätyn ajan kuluttua taivaaseen, sillä jokaisella ihmisellä on eläessään ollut paitsi itsekkäitä ja intohimoisia pyyteitä myöskin yleviä, epäitsekkäitä ja kauniita tunteita ja ajatuksia, ja niillä hän on rakentanut itselleen taivaan jo eläessään. Ihminen kantaa rinnassaan omat helvettinsä ja omat taivaansa, sillä me tiedämme, että se ihminen, joka on kerrassaan himojensa hallussa, hän elää helvetissä jo täällä maan päällä, ja taas tiedämme, että se ihminen, joka kieltää itsensä ja tahtoo kaikkea epäitsekkästä ja kaunista, hän elää taivaassa jo maan päällä. Mutta jokainen ihminen saa taivasta tuntea kuoleman jälkeen, sillä onhan jokainen eläessään joskus tuntenut taivaallista riemua ja hiljaista onnea siitä, että hänen oma sisäinen olentonsa on ollut sopusoinnussa Jumalan tahdon ja elämän lain kanssa. Taivaassa hän tuhatkertaisesti nauttii iloa ja onnea siitä hyvästä, jota hän on kehittänyt itsessään maallisen elämänsä aikana. Me näemme tästä luonnon asettamasta järjestyksestä, että onni oikeastaan on se tila, jolloin ihminen ikäänkuin sulattaa kaiken sen, minkä hän on oppinut. Kärsimys opettaa meitä näkemään puuttemme, näyttää meille, missä olemme erehtyneet, sillä elämän laki rankaisee aina sitä, joka tieteen tai tietämättään sitä polkee. Ensimmäinen askel kuoleman jälkeen on meille tuskaa ja kärsimystä, mutta kun sitten tulemme onnelliseen ja rauhalliseen mielentilaan, silloin osaamme rauhallisesti ajatella, mitä olemme oppineet ja kehittää hyviä puoliamme, mikä itsessään on onnea. Tämän nojalla useimmille nykyajan ihmisille heidän taivaallinen elämänsä kuoleman jälkeen on verrattoman paljon pitempi kuin kärsimystilansa. Ihmiskunta on jo siinä määrin kehittänyt hyviä ominaisuuksiaan, että sen taivaallinen tila kuoleman jälkeen on paljon pitempi kuin sen kärsimystila, paljon pitempi kuin maallinen elämäkin.

Sittenkuin ihminen on ollut aikansa taivaissa, tulee se suuri hetki, jolloin hän astuu omaan sisäänsä, omaantuntoonsa, korkeampaan minäänsä ja kadottaa koko personallisen tietoisuutensa. Hän ikäänkuin jättää koko tuon katoovaisen olosuhteen, että hän on Pekka tai Paavo, hylkää ulkonaisen personallisen tajuntansa ja astuu ikuisena henkisenä olentona omaan itseensä. Tämä on ihmisen korkein tila kuoleman

jälkeen, ja kun se tila päättyy, alkaa jotakin aivan uutta.

Mitä nim. silloin tapahtuu? Tapahtuu se, jota kutsutaan jälleensyntymiseksi, reinkarnatsiooniksi eli uudelleen lihaantumiseksi. Korkeampi minä astuu takaisin maan päälle kokoomaan uusia kokemuksia. Hän tulee ensin alas ajatusmaailmaan, kokoaa ympärillensä mentaalinaa ja verhoutuu ajatusruumiiseen, jonka välityksellä hän saattaa ajatella. Sitten hän astuu astralitasolle, kerää ympärilleen astralimaailman atomeja ja muodostaa itselleen tunneruumiin. Sekä ajatus- että tunneruumis tulevat kokoonpannuiksi samanlaisista atomeista kuin ne ruumiit, jotka hän viimeksi käytti. Hän siis saa ruvetä jatkamaan siitä, mihin hän viimein lopetti työnsä. Vihdoin hän saa fyysillisen ruumiin ja syntyy johonkin perheeseen, ja täten muodostuu uusi persoonallisuus, ja on aivan kuin uusi ihminen olisi syntynyt.

Mutta ihminen on se sama vanha; jokainen meistä on ikuinen olento, me olemme monta kertaa olleet täällä maan päällä ja tulemme tänne vielä monta kertaa. Sentakia me olemme niin erilaisia, että olemme kehittyneet eri tavalla: toinen on kehittänyt toista puolta olemuksestaan, toinen toista puolta. Toinen on ehkä päässyt vähän pitemmälle kuin toinen, mutta kaikki me olemme ikuisia olentoja, jumalallista alkuperää, vaikka olemme ruumistuneet, olemme puetut kolmeen ruumiiseen. Ikuisia henkiä me olemme ja me tulemme tänne uudelleen ja yhä uudelleen, kunnes olemme oppineet aivan itsetietoisiksi siitä, keitä me olemme, kunnes aivan täydellisesti olemme oppineet tuntemaan oman itsemme.

Tällainen on ihmisen tila kuoleman jälkeen ja elämä ja kuolema ovat vain kaksi eri tilaa, jotka alituisesti vaihtelevat. Ei ole oikeastaan olemassa mitään kuolemaa, kaikki on elämää. Mutta elämäksi kutsumme sitä tilaa, jolloin astumme ikäänkuin ulos tahi alas omasta itsestämme. Kuolema taas on, että vetäydymme takaisin itseemme, omaan oikeaan kotoomme, ja tällainen vaihtelu uudistuu, kunnes tulemme itsetietoisiksi siitä, että olemme jumalan poikia, joilla on jumalallisia kykyjä ja joiden täytyy elää jumalallista elämää.

Nyt sanovat monet: eikö teosofia puhu meille vain sellaisista pilventakaisista asioista, että tulemme haaveilijoiksi, jotka emme tiedä mitään elämän todellisuuksista, vaan elämme mielikuvituksen avulla noissa kuolemantakaisissa maailmoissa ja joudumme pois kaikesta käytännöllisestä toiminnasta?

Teosofia ja salatieteelliset tutkimukset käsittelevät paljon muita asioita, kuin mistä nyt olen puhunut, joten siis ei pidä paikkaansa väite, että tavottelisimme ainoastaan jotain tällaista. Mutta sitä paitsi me näemme, että tämä itse asiassa ei ole mitään pilventakaista, vaan juuri käytännöllistä elämää, sillä tällainen tieto avaa silmämme näkemään, keitä olemme ja missä elämme.

Mehän olemme sokeita, kun emme näe muuta kuin ulkonaisen pinnan. Tiedekin sanoo, että tämä ei ole todellista, että emme näe olioita sellaisina kuin ne ovat, sillä kaikki aineelliset kappaleet ovat kokoonpannut atomeista, jotka ovat äärettömässä väreilyliikkeessä ja ovat näkymättömät silmälle. Siis mekin fyysisinä ja ruumiillisina olentoina olemme näkymättömät, ja meidän näkymisemme riippuu vain siitä, että fyysisesti näkymättömät voimakeskukset värähtelevät sillä tavalla, että saatamme ne aistia. Koko maailma on vain ainehiukkasten värähtelyä, ja kaikki mitä ulkonaisesti näemme on vain harhakuvaa, sillä itse asiassa kaikki on voimaa ja kaikki on järkeä ja koko maailma on järkeä, tahtoa ja tunnetta. Kaikki on vaan harhanäkyä, mitä silmillämme näemme, selittää oma länsimainen tietämme, ja nyt salaiset tutkimukset avaavat silmämme näkemään paljon enemmän. Ne todistavat, etteivät nuo henkimaailmat ole mitään pilventakaisia ja ylen kaukaisia maailmoita, vaan maailmoita, joissa parasta aikaa elämme. Sokeudestamme riippuu, ettemme niitä näe, mutta jokainen tuntee itsessään, että hän on tunnetta ja ajatusta, enemmän kuin mitään muuta. Hänen oma elämänsä on tajunnassa, ei ruumiillisissa toiminnoissa, vaikka tajunta ilmenee ajatuksina ja tunteina aineellisten väreilyjen kautta. Jokainen tuntee itsessään, että oma elämänsä on sisäistä, ei ulkonaista. Voihan ruumis olla kuollut, mutta hän on yhtäkaikki »minä» sen kautta, että hän ajattelee ja tuntee. Jokainen tuntee, että hän sisällisesti elää näkymätöntä elämää.

Nyt salaiset tutkimukset auttavat meitä ymmärtämään, että tuo näkymätön elämä on todellista elämää, ainakin yhtä todellista kuin fyysisesti näkyvä. Kun me ymmärrämme, että fyysillinen maailma on vain

kolmas osa aineellisesta maailmasta ja että toinen osa on tunnemaailma ja kolmas on ajatusmaailma, niin näemme, että elämä onkin jotain aivan toista kuin näkyväisessä ruumiissa oleminen, se on kolminaisuus tekoa, ajatusta ja tunnetta. He ymmärrämme, että jokainen noista on yhtä tärkeä, ja että kun nyt jo elämme henkimaailmassa, niin rakennamme nyt jo kohtaloamme kuoleman jälkeen. Tämä kohtalo ei tule sellaisella epätietoisella tavalla, että joku jumalallinen olento ottaa ja panee meidät johonkin paikkaan joko rangaistukseksi tai palkinnoksi uskostamme tai teoistamme, vaan siten, että itse eläessämme muodostamme sen himoruumiin, joka tulee ainoaksi kärsimyksen ja rangaistuksen välikappaleeksi kuoleman jälkeen, ja siten, että me nyt jo rakennamme sen ajatuspiirin, josta kuoleman jälkeen muodostuu meidän palkintomme ja taivaamme.

Ihmiskunta on pitkin matkaa rakentanut omat manalansa ja taivaansa ja laittanut kuolemanjälkeisen olonsa sellaiseksi kuin se nyt on. Meidän tehtävämme on vähitellen muuttaa kaikki helvetit ja kiirastulet taivaiksi. Ja miten se tapahtuu? Siten että me nyt jo tässä elämässä maan päällä alamme elää sitä elämää, joka on taivaasta kotoisin, alamme nyt jo puhdistaa alempaa luonnettamme, luopua itsekkäistä pyyteistämme, luopua kaikista ahtaista, kuluneista ajatuksista, ja täytämme oman henkemme uusilla jaloilla ja ihanilla tunteilla ja ajatuksilla. Sillä tavoin teemme työtä ei ainoastaan itsellemme vaan koko ihmiskunnalle, ei ainoastaan nykyisille ihmisille vaan tulevillekin, sillä tämän työn kautta me muutamme sekä koko fyysisen elämän että kiirastulet ja taivaat kuoleman jälkeen.

Meidän tehtävämme on rakentaa maallinen elämä paratiisiksi, ja se merkitsee, että meissä itsessämme täytyy asua paratiisi eli taivas. Ja kun meissä yhä useammissa taivas tulee eläväksi, silloin muuttuu ulkonainenkin elämä, sillä silloin emme siedä emmekä kärsi sellaisia oloja, jotka ovat taivasta vastaan. Sentähden tämä puhdistustyö on arvaamattoman tärkeä itsellemme ja ihmiskunnalle, ja se on ikuisesti käytännöllisintä työtä, mitä on olemassa. Paljon tärkeämpää, kuin että joku yksityinen meistä pääsee valtaan ja mahtavuuteen, saa syödä hyvää ruokaa, maata mukavasti ja olla ruumiillisesti onnellinen, paljon tärkeämpää on, että taivas astuu alas maan päälle, ja tämä tapahtuu sen ikuisen työn kautta, joka on ihmisen suurin tehtävä: ihmiselämän puhdistustyö.

PEKKA ERVAST

Henkiseen tietoon

RUUSU-RISTI

Helsinki 1973. OY KVARTTO AB

ALKUSANAT

Tämäkin Pekka Ervastian uusi kirja on koottu hänen eri vuosina pitämistään ja pikakirjoitetuista ns. Helsingin päiväesitelmistä, jotka koskettelevat ihmisen yliaisteja, selvänäköä, joogamietiskelyä sekä henkistä tietoa, jonka valossa tarkastellaan henkisen tiedon ensimmäistä tärkeää tutkimuskohdetta kuolemanjälkeistä elämää.

Tekstin korjaamisessa on edelleenkin noudatettu äärimmäistä helläkäisyyttä, niin että P. E:lle ominainen puhetyyli on säilynyt.

Tekstistä vastaa Ruusu-Ristin johtaja filosofianmaisteri Uuno Pore, kuten ennenkin. Korjausluvussa on ollut erinomaisena apuna samoin edelleenkin varanotaari Irja Silén. Heille molemmille lausomme kiitoksemme.

Helsingissä keuhattalvella 1973.

Ruusu-Ristin Kirjallisuusseura ry.

Sisällys

I	Ihmisen yliaistit (esitelmä 18. II. 1917)	2
II	Okkultinen tieto (12. I. 1919)	12
III	Luova tieto (19. I. 1919)	19
IV	Harjaantunut selvänäkö (29. V. 1924)	26
V	Patandshalin joogamietiskely (18. I. 1925)	33
VI	Joogin saavutukset (25. I. 1925)	39
VII	Joogin korkein päämäärä (1. II. 1925)	45
VIII	Henkisen tiedon edellytykset (13. II. 1927)	51
IX	Kuoleman tuolla puolen (15. XII. 1929)	60
X	Tuonela (22. XII. 1929)	68
XI	Taivas (29. XII. 1929)	76

Ihmisen yliaistit

Kun tahdomme tutkia ihmisen aisteja, on meidän ennen kaikkea pidettävä mielessä, että ihminen itse ei ole sama kuin tämä fyysinen keho, vaan hän on se psyykhee, sielu, se henkiolento, se tajuava olento, joka elää kehossa ja käyttää aisteja jonkinlaisina välineinä, joiden välityksellä hän saa tietoja ympäröivästä maailmasta ja voi siinä toimia. Me emme teosofeina saata mielikuvituksessamme ajatella samoin kuin ihmiset, joilla ei ole tietoa asiasta, nim. että ihminen itse sielullisena olentona olisi yhtä aistiensa kanssa, sillä me tiedämme, että ihminen itse on kolmiyhteinen henkiolento. Hän on tahtova, tietävä ja tunteva tajuntakeskus, joka käyttää aisteja, kun hän elää kehossaan tässä aineellisessa maailmassa. Aistit kuuluvat hänen keholliseen olemukseensa; ne ovat siinä kehittyneet. Niiden välityksellä hän saa tietoa aineellisesta maailmasta; niiden välityksellä hän myös ohjaa toimintaansa aineen maailmassa. Meidän on pidettävä tämä mielessä. Ihminen on kolmiyhteinen henkiolento, ja hänen olemuksensa puolet ovat nuo vanhan psykologisen jaotuksen mukaiset tahto, tunto ja tieto.

Kun ihminen tajuisena henkiolentona elää tässä fyysisessä maailmassa, niin hän käyttää viittä aistia, ja lisäksi vielä kahta, jotka eivät vielä ole kehittyneet kaikissa ihmisissä ja joista myöhemmin tulee tarkemmin puhe. Nämä aistit ovat ihmisen aineellisessa olemuksessa vähitellen kehittyneet ja kehittyvät edelleen. Ne eivät ole luomisen valmiita tuloksia, vaan ne ovat vähitellen kehittyneet, minkä myös tieteellinen tutkimus on todennut. Meidän on kuitenkin sanottava, että siinä järjestyksessä, mihin aistit asetetaan niiden kehitysluokittelun mukaan, on eroa tieteellisen ja salatieteellisen käsityksen välillä. Tämä johtuu siitä, että tieteellinen tutkimus pysyttelee yksinomaan ihmisen karkean fyysisen olemuksen piirissä, eikä siis mene tutkimuksissaan kauemmaksi taaksepäin kuin tämän karkean fyysisen kehon alkuaikaan, jota vastoin salatiede ottaa huomioon myös ihmisen näkymättömän aineellisen ruumiin, eetterisen kaksoispuolen ja tutkii fyysisen kehityshistorian lisäksi ihmisen aikaisempia vaiheita maailmassa, joka ei ollut samanlainen kuin tämä näkyvä fyysinen maailma, vaan eetterinen, ylifyysinen. Salatiede opettaa, että ihmisen kehitys tällä pallolla käy seitsemän juurirodun kautta, ja että jokaisessa juurirodussa kehittyy ihmiselle yksi uusi aisti. Ensimmäisessä juurirodussa kehittyi kuulo ja toisessa tunto. Nämä rodut eivät olleet vielä fyysisiä, vaan ylifyysisiä, eetterisiä. Vasta kolmas juurirotu on fyysinen ja vain siihen saakka voi ulottua tieteellinen tutkimus. Sen tähden tiede puhuessaan aistien kehityksestä sanoo, että ensiksi kehittyi tuntoaisti ja sitten vasta kuulo. Tiede myöntää, että kuulo voi esiintyä jo hyvinkin varhaisella kehitysasteella, mutta väittää, että tunto sittenkin on ensimmäinen aisti. Salatiede sen sijaan sanoo, että kolmannessa juurirodussa – johon siis tiedemiehet sijoittavat tunto- ja kuuloaistin alkukehityksen – alkaa ihmiselle kehittyä näköaisti, ja että tuon juurirodun lopussa ihminen oli salatieteellisesti katsoen jo täysin järkävä, näkevä, kuuleva ja tunteva olento. Neljännessä juurirodussa kehittyi makuu-aisti, ja viidennessä, missä me nyt elämme, on kehittynyt viides aisti, haju-aisti.

Sitten tulevat nuo kaksi aistia, jotka eivät vielä ole varsinaisesti kehittyneet kehollisiksi aisteiksi, vaan jotka tulevat myöhemmin sellaisiksi kehittymään, ns. kuudes ja seitsemäs aisti. Kuudennessa juurirodussa kehittyi kaikille ihmisille aisti, jota voi nimittää ”sympaattiseksi aistiksi”, ja seitsemännessä rodussa kehittyi viimeinen fyysinen aisti, jota voi nimittää ”telepaattiseksi aistiksi”. Meillä kaikilla tulee siis olemaan seitsemän aistia, joista viisi ensimmäistä ovat jo verraten paljon kehittyneet. Kaksi viimeistä ovat uinuvia aisteja; ne toimivat kyllä jollakin tavoin, mutta ovat toisiinsa verrattuina aivan uinuvassa tilassa. Tämän alkukuvauksen jälkeen saatamme paremmin kuvata kaikkia aisteja ja niiden salatieteellistä kehitystä. Tällöin katselemme aisteja siltä kannalta, että ne ovat toiselta puolen jonkinlaisia kanavia, joiden kautta ihminen sielullisena olentona ottaa vastaan tietoa ympäröivästä maailmasta; toiselta puolen myös toiminnan välineitä, jotka ihmisellä täytyy olla voidakseen elää ja toimia tässä häntä ympäröivässä maailmassa.

Kun me ajattelemme ihmistä tuossa ensimmäisessä juurirodussa, niin teosofisista opetuksista tiedämme, ettei ihmisellä silloin vielä ollut varsinaista ajatuskykyä eli minuutta, vaan hänen inhimillinen minuutensa oli vasta kehitymässä, ja siis inhimillinen sielunelämä oli varsin alkuperäinen. Ihminen oli aivan muodoton, sangen epämääräinen möhkäle tai pilvi; hän oli vain kuin pelkkä aura. Hänellä ei ollut inhimillistä kehoa. Mikä merkitys oli hänen minuudelleen sillä, että hänelle kehittyi kuuloaisti tässä ensimmäisessä juurirodussa? Tämä kuulo ei ollut mitään fyysistä kuuloa, ei mitään fyysisen korvan kehitystä – sehän saattoi alkaa vasta kolmannessa juurirodussa – vaan se kuulo oli sielullisempaa ja salaperäisempää laadultaan. Ihminen oli tuossa näkymättömässä maailmassa auran tapainen olio, jonka sisäinen elämä oli aivan epämääräistä, niin ettei hänellä ollut muuta kuin yksi ainoa tavoite. Mikä oli tuo tavoite? Tuossa alkuaineisessa tilassa hänen ainoa pyrkimyksensä oli pysyä olemassa. Hänellä oli siinä täysi työ. Onhan siinä täysi työ vielä nytkin, mutta silloin ei ihmisellä ollut mitään muuta harrastusta. Se oli siis rajoitettua elämää, sangen alkeellisesti rajoitettua; se oli vain sitä, että hän pysyi olemassa. Ja se tietoisuus olemassaolosta ei ollut millään tavoin romanttista, se oli ainoastaan sitä, että pysyi jollakin tavoin tasapainossa, pystyasennossa, koossa. Maailma oli silloin kuin aaltoileva meri, ja jos ihminen siinä eläessään olisi ollut varomaton tai kykenemätön pysymään pystyssä, ei se olisi ainoastaan ihmistä niellyt ja upottanut, vaan se olisi voinut tunkea hänen lävitseen ja hajottaa hänet. Se maailma oli suuri ääniaaltojen maailma. Jos ihminen nyt salatieteilijänä koettaisi asettua ensimmäisen juurirodun kannalle ja ymmärtää sitä, niin tulisi hänen tajuntaansa siitä sellainen kuva, että se on ollut jonkinlaista luovaa ääntä, luovaa sanaa. Ja ihmisen, joka silloin oli ruumistuneena tuohon maailmaan, täytyi koettaa pysyä pystyssä ja koossa. Se työ vaati kokonaan hänen elämänsä. Ja se kyky, joka hänelle kehittyi ja jonka avulla hän pysyi pystyssä eikä hajonnut, oli ”kuulo”. Siinä maailmassa ihmiselle kehittyi myös tasapainon aisti, joka on yhteydessä korvan kanssa. On tieteellinen tosiasia, että korva on tekemisissä tasapainokyvyn kanssa. Se kyky kehittyi tässä ensimmäisessä juurirodussa. Se ei ollut kuulemista siinä merkityksessä kuin me nyt kuulosta puhumme. Ihminen eli maailmassa, joka oli kuin ääniaaltojen myrsky, joka ympäröi häntä ja olisi kaatanut hänet kumoon, ellei hänellä olisi ollut tasapainokykyä. Ja kun hän käytti sitä kykyään ja koetti pysyä pystyssä, niin hänessä oli jotakin, joka soi.

Jokaisella aistilla on sekä positiivinen että negatiivinen, sekä aktiivinen että passiivinen puolensa. Aistin passiivinen puoli on ns. aistireaktio, joka on sitä, että aistielin reagoi ympäröivän maailman ärsykkeisiin, kun taas positiivinen puoli on siinä, että ihminen aistien avulla ilmentää itseään, tietää, ajattelee, tahtoo ja tuntee. Me voimme nimittää aistin passiivista, negatiivista puolta ”reaktio”ksi ja aktiivista eli positiivista puolta ”aktio”ksi. Silloin vastaa kuuloaistin passiivista puolta eli kuulon reaktiota tasapainossa pysyminen, ja positiivinen puoli eli aktio on äänen aikaan saaminen ihmisessä itsessään, sillä tuossa ensimmäisessä juurirodussa ei ääni ollut mitään tiettyä ääntä, niin kuin me nyt sen käsitämme. Sillä ihmisellä ei ollut sellaisia aisteja, joiden avulla hän olisi ääntä vastaanottanut ja antanut, vaan hänen koko olemuksensa soi.

Seuraava aisti oli tuntoaisti, joka kehittyi toisen juurirodun aikana. Tuntokin on perin vanha aisti. Meidän ei ole vaikea käsittää toisen juurirodun aikaista tuntoaistia, sillä se oli lähellä fyysistä tuntoaistia. Tuossa juurirodussa, jolloin ihminen vielä oli ilman fyysistä kehoa, tämä tunto oli sitä, että ihminen reagoi kylmälle ja lämpimälle. Se oli siis kylmän ja lämpimän tunto. Tuntoaistin reaktio on siis kylmä ja lämmin; ja jos tahdomme olla tieteellisesti tarkkoja, niin voimme puhua vain lämmöstä, ja siksi sanomme, että sen reaktio on lämpö. Ei ole vaikeata ymmärtää, mikä tämän aistin aktio on. Ihmisellä on se ominaisuus, että hän pakenee ja koettaa välttää liian suurta kylmyyttä samoin kuin liian suurta lämpöäkin, sillä hänessä itsessään vallitsee aivan tarkkaan määrätty sisäinen lämpö, eikä hän kärsi liian suurta vastakohtaa omalle lämmölleen. Siksi hän pakenee liian suurta lämpöä tai kylmyyttä ja etsii itselleen sopivaa lämpötilaa. Ja se kyky, joka hänessä tämän ominaisuuden kautta herää, on liikkumiskyky. Kun ihminen alkoi aistita kylmää ja lämmintä, hän samalla alkoi liikkua. Tuntoaistin aktio on siis liikkumiskyky, ja tällainen on ihmisen ylifyysisen olemuksen kehitys aistien kannalta.

Kun nyt käymme tutkimaan puhtaasti fyysisten aistien kehitystä, on hyvä pitää mielessä, että ihmisessä sitä ennen oli kehittynyt tuntoaisti ja silloin samalla liikkumiskyky. En mene takaamaan, mikä fyysinen

aistielin on ensiksi kehittynyt, mutta molemmat, tunto ja kuulo, ovat primitiiviset, ensimmäiset aistit. Sen tähden on kaikissa elävissä olennoissa tuntoaisti kehittynyt ja niillä on myös liikkumiskyky. Mutta samalla ne ovat myös tasapainossa, joten tunto ja kuulo yhdessä kehittävät fyysisen tasapainokyvyn, vaikkei ulkonaista korvaa vielä olisikaan.

Kolmantena kehittyi ihmisessä näköaisti, ja vasta silloin tuli ihminen varsinaisesti ihmiseksi, sillä silloin ruumistuivat ihmiskuntaan sen minuudet, ns. ”maanasaputrat”, älyn pojat eli varsinaiset ihmishenget, jotka siihen saakka olivat olleet sisemmissä maailmoissa, sillä he eivät voineet ruumistua tuossa alkeellisessa ylifyysisessä ihmiskunnassa. Tässä kolmannessa juurirodussa he ruumistuivat, ja siinä heräsi inhimillinen ajatus inhimillisen näkökyvyn ohella. Me tulemme siis siihen, että varsinaisesti ensimmäinen inhimillinen kyky on näkeminen. Ja jos kysymme, mikä on tämän fyysisen näköaistin reaktio, mikä sisempi ominaisuus sitä vastaa, silloin luonnollisesti sanomme, että näköaistia vastaa ajatus; sen reaktio on ajatus, joka selittää sitä maailmaa, jota nähdään. Näköaistin aktio sen sijaan on se ajatus, joka saa aikaan jotakin toimintaa maailmassa. Me kutsumme reaktioksi sitä ajatusta, joka toimii passiivisena, vastaanottavana, sillä ajatus muuttuu aktiiviseksi vasta silloin, kun ihminen itse tahtoo jotakin luoda. Ajatus on passiivinen silloin, kun se toimii vain ympäröivää maailmaa selittävänä. Ihminen näkee, huomaa jotakin ympäröivästä maailmasta ja sen johdosta saa mieleensä jonkin kuvan. Se on se ajatus, joka on näkökyvyn reaktiota, mutta aktiota vastaa toiminta.

Me huomaamme, että kun ihminen on saavuttanut nämä kolme ensimmäistä aistia, silloin hän on itse asiassa jo aivan kuin saavuttanut itsensä sielullisena olentona, hän voi jollakin tavoin ilmentää osan omasta sielustaan, sillä nämä kolme aistia vastaavat ihmisen kolmilukua: tahto, tunto ja tieto. Silloin hän on elävänä olentona täydellinen. Hän *on*, silloin kun hän on tasapainossa, — *liikkuu ja toimii*. Kun hän saavutti nämä kolme aktiota, — on, liikkuu ja toimii, — niin silloin oli ihminen valmis, ja silloin syntyi hänelle fyysinen keho senkin nojalla, että hänen korkeampi minänsä, hänen inhimillinen olemuspuolensa, syntyi siihen kehoon. — Vasta sitten seuraavat muut aistit, jotka vain laajentavat ihmisen toimintapiiriä hänen *ollessaan, liikkeessaan ja toimiessaan*, mutta eivät lisää häneen mitään olennaisesti uutta.

Kun sanotaan, että neljännessä juurirodussa kehittyi makuaisti, niin voimme kysyä, mikä on sen aktio ja reaktio, se ihmissielun sisäinen ominaisuus, joka samalla kehittyi ihmisessä? Neljäs juurirodun eli Atlantis-mantereella. Ja kun ajattelemmme tuota atlantilaista rotua ja sen elämää siinä valossa, mitä siitä on teosofisessa kirjallisuudessa puhuttu, niin tiedämme, että ihmisille silloin oli asetettu ratkaistavaksi suuri probleema, jota ihminen ei silloin vielä ratkaissut, ja joka siitä saakka on ollut ja on yhä edelleenkin ihmiskunnan probleemana. Neljännessä rodussa ihmiselle kehittyi makuaisti, ja samalla ihmissielulle annettiin ratkaistavaksi hyvän ja pahan ongelma. Sillä makuaistin passiivinen puoli eli reaktio on juuri valinta hyvän ja pahan välillä, ja aktio on toiminta tuon valinnan mukaan. Reaktio on se jokin, millä hän erottaa hyvän ja pahan, ja aktio se valinta, minkä mukaan hän toimii. Tämä kehittyi ihmisille neljännen aistin yhteydessä. — Ohimennen olkoon vielä sanottu, että kun puhutaan hyvästä ja pahasta, niin on olemassa ihmisiä, jotka eivät tahtoisi käytettävän noita nimityksiä. He puhuvat mausta muussakin merkityksessä. He sanovat esim.: ”Hyvä makuhan se ihmiselle jo sanoo, mikä on hyvää ja mikä on pahaa.” Se on kyllä yksipuolisesti ajateltu.

Nyt elämme viidennessä juurirodussa, ja tässä rodussa on kehittynyt ja kehittyä vielä hajuaisti. Me kysymme siis: mikä sielullinen ominaisuus ja kyky meidän on kehitettävä tämän aistin yhteydessä? — Mikä on se sielullinen ominaisuus, joka sitä vastaa, se probleema, joka nyt on ratkaistava? Se probleema on terveyden ja sairauden ongelma; se on tekemisissä tämän aistin kanssa. Jos tutkimme selvänäkevästi ihmiskunnan kehitystä, niin huomaamme, että sairautta ei ole ennen, muinaisina aikoina ollut olemassa niin paljon kuin sitä nyt on. Esim. kolmannessa ja neljännessä juurirodussa ei ollut niin paljon sairautta kuin nyt. Tässä viidennessä juurirodussa on ihmiselle kehittynyt täydellisempi hermo-organismi kuin ennen, ja siksi ihmiset ovat myös paljon alttiimpia ja vastaanottavampia sairauksille kuin ennen. Tässä rodussa on kysymys terveydestä ja sairaudesta astunut ratkaistavaksi ihmiskunnan eteen. Mitä ihmiskunta nykyisin enemmän

mieltii, kuin miten sairaudet saataisiin poistetuiksi ja ihmiskunta kokonaisuutena tulisi terveemmäksi ja voimakkaammaksi? Se probleema on annettu ihmisten ratkaistavaksi, mutta vielä me emme ole sitä ratkaisseet. Kukaan meistä ei vielä ole täysin vapautunut siitä, mitä kutsutaan sairaudeksi. Vaikka suuri Mestari ruumistuisi maan päälle, niin hänkin olisi altis kaikelle sille raihnaudelle, mikä on meille olennaista. Sen tähden terveys ja sairaus probleemana muodostaa hajuaistin reaktion, ja aktiona on sairauden voittaminen.

Sitten tulemme kuudenteen juurirotuun, jonka tulee kehittää sympaattista aistia, tuota merkillistä kykyä tuntee sympatiana toista ihmistä kohtaan. Tämän aistin vaikutus näkyy selvimmin ihmisen nuoruusaikana. Kun ihminen on nuori, nuorukainen tai neitonen, niin muutamat olennot toisesta sukupuolesta vaikuttavat toisiin hyvin magneettisesti, ja se, joka vaikuttaa magneettisimmin, tulee rakkauden kohteeksi. Se on tämä uinuva sympaattinen aisti, joka määrää, kehen ihmisen tulee rakastua. Se on salaperäinen ja itsetiedottomasti toimiva aisti, kuin suuri luonnonvoima, ja sen tähden sanotaankin: ei ihminen voi tietää, minkä tähden hän rakastuu siihen tai siihen. Tämä aisti on myös se, joka kertoo ihmiselle, kuka on hänelle vihamielinen. — Se kyky on ehkä ollut ennen fyysisesti jonkin verran kehittyneempi kuin nyt. Kun tarkastamme selvänäkevästi atlantilaisia aikoja, niin huomaamme, kuinka ihmisillä oli kuin jokin tällainen aisti. Ihmiset olivat silloin astraalisesti selvänäkeviä, vaikka se selvänäkö ei ollut samanlaista, kuin mitä se tulee olemaan silloin, kun ihmisissä kehittyi selvänäkö korkeammassa merkityksessä, jolloin se astraalinen selvänäkö on tekemisissä syvempien aistien kanssa. Näistä tekijöistä nyt on kehittymässä sympaattinen aisti. — Mutta silloin, vanhoina aikoina, jolloin näkökyky oli vähemmän kehittynyt kuin nyt, oli tuo astraalinen selvänäkö hyvin alkuperäinen laadultaan, ja silloin siihen yhdistyi jotakin tulevaisuuden sympaattista aistia vastaavaa. Nämä tulevat aistit, kuudes ja seitsemäs, ovat siinä suhteessa merkillisiä, että ne ovat niin lähellä ihmisen varsinaisia yliaisteja, joita kuudes ja seitsemäs rotu kehittävät, että tulevaisuudessa, jolloin ne kehittyvät, tulee myös ihmisen sielunelämä kehittämään hänen astraalisia ja mentaalisia kykyjään, niin että niitä voi hyvin helposti sekoittaa toisiinsa. Kun tulevaisuuden ihmisissä kehittyi selvänäkö, niin se ehkä saa yllätyksiä aikaan. Varsinkin kuudennessa juurirodussa tulee olemaan sangen lähellä vaara, jonka oireita me nyt jo voimme huomata. Kun ihmisessä herää yliaistisia kykyjä, niin ne kyvyt ovat kuin aisteja, jotka voivat reagoida, eikä hän osaa niitä hillitä. Ne ovat silloin passiivisia reaktioita, joita me kutsumme mediumisuudeksi. Kuudennessa juurirodussa mediumisuus tulee olemaan tavallinen ilmiö. Vaikkei ihminen silloin olisikaan selvänäkevä, niin hänessä kuitenkin tulee olemaan paljon mediumisuutta. Ellei tulla olemaan tarkkoja tieteellisesti, niin pidetään mediumisuutena kaikkea sitä, mitä ei voi viidellä aistilla havaita ja tietää. Ja se probleema, jonka sympaattinen aisti heittää ihmisen eteen, on uusi laadultaan. Se probleema on meidän edessämme jo nyt, emmekä me osaa sitä ratkaista. Se probleema on rakkauden ja vihan salaisuus.

Ja sitten voimme vielä sanoa, mikä on oleva probleemana seitsemännessä juurirodussa, jolloin telepaattinen aisti kehittyi. Me voimme sanoa, että tuossa rodussa, jonka sisäisenä pohjasäveleenä tulee olemaan hyvyys, asetetaan probleemaksi hyvän ja pahan vaikutus ihmisiin, eli — niinkuin voisimme sanoa — musta ja valkoinen magia, — sanokaamme yleisesti magia. Aistimuksen positiiviseksi puoleksi, aktioksi, tulee silloin hypnotismi ja suggestio, ihmisen koko vaikutus toisiin ihmisiin. Ihminen tulee silloin tietämään, mikä on hänen jokahetkinen vaikutuksensa toisiin. — Aistit, niiden reaktiot ja aktiot ovat siis seuraavat:

Aisti	Reaktio (passiivinen)	Aktio (positiivinen)
Kuulo	Tasapaino	Ääni, ääntäminen
Tunto	Lämpö	Liikkumiskyky
Näkö	Ajatus	Toiminta
Maku	Hyvä ja paha	Hyvyys
Haju	Terveys ja sairaus	Terveys
Sympatia	Rakkaus	Viha
Telepatia	Valkoinen	Musta magia

Nyt on huomattava, että olemme koko ajan puhuneet yksinomaan fyysisistä aisteista, emme ollenkaan ns. yliaisteista eli sielullisista aisteista. Siksi kysymyksen nyt: mitä ovat sitten nuo sielulliset aistit, astraaliset ja mentaaliset yliaistit? Tähän kysymykseen vastaamme heti: ne eivät ole mitään uusia fyysisiä aisteja. Fyysisiä aisteja kehittyi vain nuo seitsemän, joista edellä olemme puhuneet. Ja kun ihmisessä alkavat kehittyä yliaistit, niin on se sitä, että hän nyt alkaa vetää fyysisiä aistejaan sisäänpäin, syventyäkseen enemmän tähän maailmaan, josta hän on päässyt selvyteen. Fyysisillä aisteilla hän on päässyt selville tämän maailman pinnasta ja ulkopuolesta, mutta astraalisten ja mentaalisten aistien herätessä hän vetäytyy sisään päin, ja tutkii maailmaa tarkemmin kuin ennen. Sentähden ei pidä ajatella, että astraalinen selvänäkö olisi kuudes aisti ja että mentaalinen aisti olisi seitsemäs aisti. Tämä väite on epäjohdonmukainen sen tähden, että kuudes ja seitsemäs aisti ovat fyysisiä aisteja, jotka vasta tulevaisuudessa kehittyvät ihmiskunnalle, jota vastoin astraalinen ja mentaalinen aisti ovat ylifyysisiä aisteja, jotka kehittyvät rinnan fyysisten aistien kanssa. Niillä tutkitaan aina sisäisiä maailmoita; niillä tutkimme tätä maailmaa sen sisäpuolelta, syvemmin. Kun siis puhumme astraalisista aisteista, emme saa sekoittaa niitä näihin seitsemään fyysiseen aistiin.

Kun puhumme ylifyysisistä aisteista, niin voimme erottaa niitä kolmea lajia, voimme puhua astraalisista, mentaalista ja buddhisista aisteista. Nyt on niin, että astraalista aistia vastaa aina jokin fyysinen aisti, ja mentaalista samoin, ja myös buddhista aistia niinikään. Nämä fyysiset aistit ovat ihmisellä olleet niin kauan kuin hän on ollut ihminen; puhe astraalisista ym. yliaisteista merkitsee ainoastaan sitä, että fyysisten aistien voima kääntyy sisään päin.

Kun puhutaan astraalisista aisteista, niin nimitetään niitä yhteisellä nimellä selvänäköksi, ja sillä viitataan siihen, että astraalinen aistiminen on näkemistä. Vaikka ihminen aistisi astraalisesti mitä tahansa, niin koettaa hän tulkita aistimustaan kuvien muodossa. Se, joka on kokenut jotakin astraalisesti, tietää, että se kokemus on tullut kuvien muodossa. Kun ihminen näkee jotakin astraalisesti, niin se tulee jonkinlaisen taulun tai kuin elokuvien muodossa: hän näkee taulun, jossa on yksi pinta, mutta jossa on elämää. Ja sen tähden voimme ymmärtää, mitä eräät salatieteilijät tarkoittavat sanoessaan, että selvänäkö eroaa muotonsa puolesta tavallisesta näkemisestä siinä, että se vähentää dimensioita, ulottuvuuksia. Kun tässä näkyvässä maailmassa on kolme ulottuvuutta, niin nämä salatieteilijäfilosofit sanovat, että astraalimaailmassa ne supistuvat kahteen dimensioon, ulottuvuuteen. Siinä ei ole kuin kaksi dimensiota, se on vain kuin pintaa. Tämä on okkultisesti totta, niin että monet salatieteilijät voivat aivan hyvin kuvata astraalimaailmaa kahden dimensioonin maailmaksi. Mutta toisaalta on myös niin, että monet salatieteilijät kuvatessaan astraalimaailmaa nimittävät sitä neljän dimensioonin maailmaksi. – Jos olette lukenut kirjaani ”Mitä on kuolema?”, niin tiedätte, että puhun siinä astraalitasosta neljän dimensioonin maailmana, ja sekin on okkultisesti totta. On huomattava seikka, että astraalimaailma on sekä kahden että neljän dimensioonin maailma. Voi sanoa, että se on kahden dimensioonin maailma, mutta jos tahtoo olla tieteellisen tarkka, niin voi puhua neljästä dimensioonista. – Mitä se neljäs ulottuvuus vaikuttaa? Se on sängen merkillinen ulottuvuus. Kun me tahdomme kuvata kolmea ulottuvuutta, niin me sanomme, että ne muodostuvat siten, että ajatellaan kolmea suoraa viivaa, jotka ovat kohtisuorassa toisiaan vastaan. Siinä meillä on kolme ulottuvuutta, ja jos niihin lisätään neljäs ulottuvuus, niin merkitsisi se sitä, että näitä kolmea keskenään kohtisuoraa viivaa vastaan vedettäisiin neljäs viiva, joka olisi kohtisuorassa niitä kaikkia vastaan. Me tiedämme, ettemme osaa tällaista mielessämme kuvitella. Mutta mitä se neljäs viiva, jota ei ole olemassa, käytännössä saa aikaan? Se neljäs ulottuvuus merkitsee käytännössä sitä, että se paljastaa koko kappaleen, se ns. ”aukaisee” sen. Jos nelidimensioonisessa maailmassa otamme jonkin kappaleen, esim. pöydän, tarkasteltavaksemme, niin se neljäs ulottuvuus, joka leikkaa kohtisuorassa kolmea ulottuvuutta, näyttää sen kaikilta puoliltaan samalla kertaa, se levittää sen kokonaisuudessaan yhdeksi tasoksi. Neljäs dimensiooni saa aikaan sen, ettei pöytä säilytä mitään salaisuuksia meidän katseeltamme. Kolmidimensioonisessa maailmassa pöydässä on aina ainakin yksi sivu, jota emme näe, mutta kun katselemme sitä astraalisella aistilla, neljättä ulottuvuutta pitkin, niin se leviää pinnaksi, se paljastaa kaikki salaisuutensa. Tämä on kuvaannollista kieltä, sillä todellisuudessa ei esine leviä, kun sitä katselemme astraalisesti, vaikka se paljastaakin kaikki salaisuutensa ikään kuin se olisi pinta. Meidän katseemme ei tunkeudu esineen sisälle, siksi voimme myös puhua

astraalimaailmasta kaksidimensioonisena maailmana ja sanoa, että astraalinen näkeminen on näkemistä kahdessa ulottuvuudessa.

Kun tahdomme erottaa ja laajemmin puhua astraalista aisteista, niin meille on hyvänä apuna eräs kaava, joka esittää aisteja jaoteltuina aineen eri tilojen mukaan. Salatieteellisesti luokiteltuna aineella on seitsemän olotilaa, kolme fyysistä: kiinteä, juokseva ja kaasumainen tila; ja neljä eetteristä, joita nimitetään: ensimmäinen, toinen, kolmas ja neljäs eetteri. Kiinteätä ainetilaa vastaa maa, juoksevaa vesi ja kaasumaista ilma. Nyt tuossa kaavassa vastaavat nämä aineen tilat fyysisiä aisteja niin, että maata vastaa tunto, vettä vastaa maku – maku on kaiken fluidumin eli juoksevien aineiden aistimista. Ilmaa vastaa hajuaisti, ja eettereitä alhaalta ylöspäin lukien ensin sympatia, sitten näkö, kuulo ja telepatia. Vielä jaotellaan nämä aistit eri ryhmiin niin, että neljää alemmaa sanotaan kosketusaisteiksi ja kolmea ylempää vibraatio (värähtely-) aisteiksi, kuitenkin niin, että kolme alinta ovat varsinaisesti kosketusaisteja ja neljäs, sympatia, on välimuoto kosketus- ja vibraatioaistien välillä. Tämä kaava on hyvä pitää mielessä, sillä kun ihmisessä alkavat astraaliset aistit kehittyä, niin ne kulkevat aineen tilojen mukaan. Ne voivat alkaa kehittymisensä mistä kohdasta tahansa, mutta ne voi aina luokitella niin kuin fyysisetkin aistit, vaikkakaan ei fyysisten aistien, vaan ainetilojen mukaan.

Eetteri I	Telepatia	ó	Vibraatio-		μ	tulevaisuuteen
Eetteri II	Kuulo	ó	aistit	Selvänäkö	v	menneisyyteen
Eetteri III	Näkö	ó			ξ	nykyisyyteen
Eetteri IV (Tuli)	Sympatia			Psykometria		
Ilma	Haju	ó	Kosketus-	Epämääräiset	μ	povaus ja
Vesi	Maku	ó	aistit	astraaliset	v	alempi
Maa	Tunto	ó		aistit	ξ	psykometria

Se, mikä on astraalisille aisteille ominaista, on tunne, sillä kun ihminen alkaa ottaa vastaan astraalisia vaikutelmia, herää hänessä jokin epämääräinen tunne. Astraalisessa aistitsemisessä on aina kysymys jonkinlaisen tunteen aistimisesta, sillä astraalimaailmassa on aivankuin pohjasävyinä se, mitä me kutsumme tunteeksi. Astraalimaailma ei ole samanlainen kuin tämä fyysinen maailma, vaikka sitä kuvataankin sen kaltaiseksi. Sanotaanhan, että siinä on maisemia, siinä on eläimiä, kasveja ym. niin kuin fyysisessäkin maailmassa. Tämä kaikki on kuitenkin vain näennäisesti niin; todellisuus on aivan toinen, sillä sen maailman, joka näyttäytyy tuollaisina kuvina, perussävyinä on tunne ja tunteen voima; ja sen tähden sen muodollisuus on aivan riippuva ihmisten ja muiden elävien olentojen tunteista ja ajatuksista. Tämä fyysinen maailma ei paljontakaan välitä ajatuksista ja tunteista. Vaikka kuinka ajattelisimme ja tuntisimme, että tämän Helsingin pitäisi olla toisenlainen kuin se on, niin ei se siitä muutu. Astraalimaailmassa on asia aivan toinen. Se poikkeaa tästä maailmasta siinä, että se on altis tunteiden vaikutuksille, niin että kun siinä katselee maisemaa ja tahtois, että se olisi toisennäköinen kuin mitä se on, niin se muuttuu. Omasta unielämästämme tiedämme, että unimaailmassa ei ympäristömme ole sillä tavoin varma kuin fyysinen maailma, vaan että se saattaa yht'äkkiä muuttua meidän mielikuvituksestamme riippuen.

Kun *alemmat astraaliset aistit* heräävät ihmisessä, niin ne tuntuvat epämääräisenä astraalisena herkkyytenä ja alkuperäisenä psykometriana, niin että ihminen, jossa ne heräävät, osaa jollakin tavoin ennustaa ja povata. Povaamisella tarkoitan tässä kaikkea sellaista ennustamista yms., joka ei ole mitään arvaamista, vaan jossa on todellista tietoa mukana, kaikkea kortista, munasta, viinasta, kädestä ym. katsomista, sillä sen aiheuttaa alempien astraalisten aistien herääminen, ja niiden eräs puoli on tuollainen alempi psykometria. Tämä merkitsee silloin sitä, että jollakin keinolla helpoitetaan astraalista aistitsemistä. On huomattu, että se käy helpommin, jos saa koskettaa sitä henkilöä, jolle ennustaa. Jos povatessa pitää kädestä kiinni povattavaa, niin se pieni kosketus, mikä siinä silloin on, vaikuttaa psykometrisesti. Usein vaikuttaa psykometrisesti jo

sekin, että se ihminen, jolle povataan, on ylimalkaan lähellä. Tällöin on kysymyksessä sellainen astraalinen aistiminen, jolloin astraalisesti herkkä ihminen huomaa toisen henkisen atmosfäärin eli auran. Tämä aura vaikuttaa sellaisella tavalla, että siitä huomaa ja saa selville jotakin asianomaisen henkilön tulevaisuudesta. Tämä aistiminen voi ottaa sen muodon, että ihminen on näkevinään joitakin väri-ilmioita. Sen ei tarvitse merkitä mitään korkeata selvänäköä, sillä nämä alemmat aistit näyttävät ihmiselle juuri väri-ilmioita. Kun joku alkaa tajuta astraalimaailmaa, niin hän alkaa nähdä väri-ilmioita ilman mitään fyysistä syytä. Astraalinen näkeminen on vain värien näkemistä.

Kun sitten psyykkiset kyvyt kehittyvät edelleen, niin alkaa ihmisessä kehittyä *varsinainen psykometrinen kyky*, ja se on sangen merkillinen asia. Me olemme nähneet esimerkkejä todellisesta psykometriasta silloin, kun englantilainen Mr. Peters vieraili täällä. Hän näytti paljon esimerkkejä siitä. Hän otti jonkin esineen käteensä, ja ensimmäinen vaikutelma siitä oli hänelle sympaattinen tai antipaattinen. Ja kun hän voitti itsessään tuon ensivaikutelman, hän sai nähdä jonkin kuvan, joka ei ollut tekemisissä itse esineen kanssa. Hänelle annettiin esim. kello käteen, ja se toi hänen mieleensä kuvan vainajasta, joka oli aikoinaan omistanut tuon kellon. Kello antoi sen astraalisen, psykometrisen johtolangan, jolla hän pääsi vainajan luo, ei henkimaailmaan vaan sen muiston yhteyteen, joka on olemassa tuosta vainajasta. Kelloon on tarttunut vainajan auraa, ja psykometrisoijalla on sellainen kyky, että hän saa tietää, mikä sen on vaikuttanut. Hän ottaa kellon käteensä ja näkee: tuossa on paljon sinistä, ja silloin hän tietää, että se vainaja on ollut ihana ihminen, henkevä ihminen. Kun hän tulee näin kosketuksiin vainajan auran kanssa, niin hän voi sanoa: sellainen ja sellainen on se henkilö, joka on tämän kellon omistanut.

Varsinaista astraalista näköä ei ihminen saavuta, ennen kuin hänessä kehittyvät ylempät astraaliset aistit. Nämä kolme ylempää aistia ovat kaikki selvänäköä jollakin tavoin. Ensimmäinen näistä korkeammista aisteista, se joka vastaa ja syventää fyysistä näköaistia, on selvänäkö nykyajassa. Se on kaukonäköä, joka vastaa fyysistä näköä, mutta jolle ei paikallisuus aseta rajoja. Se näkee kuinka kauaksi tahansa tässä fyysisessä maailmassa.

Toinen korkeampi aisti on selvänäkö menneisyyteen nähden, ja se vastaa ja syventää fyysistä kuuloaistia. Sekin on eräänlaista kaukonäköä, mutta sellaista, joka kulkee ajassa taaksepäin kuinka kauas tahansa. – Mutta kun selvänäkö tässä korkeammassa merkityksessä kehittyi täyteen mittaansa, liittyy siihen vielä kolmas puoli, joka syventää korkeinta fyysistä aistia, telepaattista aistia. Silloin ihminen saavuttaa rajattoman näön tilan niin hyvin nykyisyyteen kuin menneisyyteen ja tulevaisuuteenkin nähden.

Tällä tavoin voimme näitä aisteja luokitella, mutta täysi selvyys niiden laadusta voidaan saavuttaa vain kokemuksen kautta. Kun ihmiskunnassa nämä psyykkiset kyvyt kehittyvät pitemmälle, niin että kehittyi edellä mainitsemamme näkö menneisyyteen korkeammalla tavalla, silloin me voimme tutkia esim. historiaa aivan uudella tavalla. Tästä tällaisesta tutkimuksesta on meillä muuan esimerkki jo nyt. Amerikassa on eräs professori, jonka vaimolla on suuret psyykkiset kyvyt, julkaissut pari paksua nidosta, joissa hänen vaimonsa kertoo kokemuksistaan. Kun hän esim. oli Egyptissä, niin hän kertoi pyramideista mitä ihmeellisimpiä asioita. Kun ihmisessä herää tämä kyky, niin hän voi aivan uudella tavalla tutkia historiaa. Kuinka paljon luotettavampaa sellainen tutkimus onkaan, kuin se, että painaa muistiinsa kirjoista lukemiaan historioitsijoiden johtopäätelmiä? Tulevaisuudessa otetaan selvää, miten asiat ovat todellisuudessa tapahtuneet.

Lopuksi koetamme lyhyesti kuvata, mitä ovat mentaaliset aistit. Niin kuin astraaliset kyvyt ovat ikään kuin kuvien näkemistä, niin on mentaalinen aistitseminen eräänlaista kuulemista. Se ei ole fyysistä kuuloa, vaan se on aistimista ikään kuin kuulisi. Ja se merkitsee sitä, että tämä maailma, joka astraalisesti aistittuna näyttäytyy pintana, tauluna, paljastuu mentaalisesti aistittuna askeleen syvemmältä. Kun me astraalisesti näemme jonkin värin, niin kun siihen liittyy mentaalinen aistitseminen, niin me lisäksi ymmärrämme, mitä se merkitsee. Tämä ”ymmärtäminen” ei silloin ole aivan samaa, kuin mitä me nyt täällä tarkoitamme ymmärtämisellä. Täällähän me ymmärrämme jonkin asian sillä tavoin, että teemme havaintoja ja teemme

niistä itse johtopäätöksiä sen nojalla, mitä olemme ennen oppineet. Kun esim. astraalisesti näemme jonkin ihmisen aurassa sinistä, niin me sanomme: ”Ahaa, olen kuullut, että sininen väri aurassa merkitsee sitä ja sitä. Tuo ihminen on siis sellainen ja sellainen.” Mutta joku toinen selvänäkijä katsellessaan samaa väri-ilmiötä voikin sanoa: ”Sehän onkin punaista!” – Ei ole mitään takeita siitä, onko astraalinen selvänäkijä todella nähnyt oikein, ellei hänessä ole samalla herännyt mentaalinen aisti, joka sanoo: tuo merkitsee sitä ja sitä. Se, että näkyy jotakin väriä, ei ole pääasia, vaan se, että tuo väri-ilmiö itse sanoo: minä tarkoitan sitä ja sitä. Mentaalinen aistitseminen merkitsee juuri tätä; mentaalinen kyky vaikuttaa sen, että ihminen ymmärtää näkemänsä, ja se ymmärtämys perustuu silloin itse asiaan. Se ei ole sellaista kuin fyysinen ymmärtäminen, joka perustuu tosiasioiden nojalla tehtyihin johtopäätöksiin, vaan se on ymmärtämystä, joka tulee ihmiseen aivan välittömästi, aivan ilman aineellista syytä, ilman edelläkäypää ajattelua, ja sanoo ihmiselle ehdottoman varmasti, kuinka asia on.

Toivon, että olen osannut antaa edes pienen kuvan siitä, mitä tarkoitetaan astraalisilla, mentaalisilla ja fyysisillä aisteilla ja aistimuksilla.

Okkultinen tieto

Ihminen, joka elää tässä fyysisessä elämässä, voi yleensä sanoa: me elämme kahdessa eri maailmassa, joiden välillä on ristiriita, aistimusperäisessä eli aistien ja älyllisessä, siis näkyvässä ja näkymättömässä maailmassa. Ihminen on kutsuttu ylläpitämään tasapainoa, sopusointua, näiden molempien maailmojen välillä, niin, itse asiassa rakentamaan sopusointua näiden maailmojen välille. Hänen tehtävänä ei ole antautua aistien valtaan, mutta hänen tehtävänsä ei ole elää yksipuolisesti näkymättömässä ajatusmaailmassakaan. Ihminen ei elä yksinomaan omilla ajatuksillaan, omien periaatteillaan mukaan, vaan hänen pitää seistä näiden maailmojen välillä ja rakentaa siltaa niiden välille ja pitää niitä tasapainossa ja sopusoinnussa keskenään. Ihmisen tehtävä ei ole antautua aistien valtaan, vaan niitä nostaa ja puhdistaa, saada ne täyttymään ajatuksella ja siten luoda uusi maailma tästä näkyvästä maailmasta. Ei kuitenkaan sillä tavoin, että hän ottaisi malliksi näitä omia ajatusnäkemystään, vaan niin, että hän ottaa oppia itse näkymättömästä maailmasta, ja oikaisee näkyvää maailmaa sen mukaan. Ihminen huomaa myös, että se joka tahtoo saada harmoniaa aikaan, asettuu uudelle kannalle elämään nähden. Hän asettuu sille kannalle, että hän on aina ylistävällä ja kiitollisella kannalla sielussaan, ylistää Jumalaa ja on kiitollinen kaikesta. Hyvä ja paha kadottavat näin ristiriitaisen merkityksensä. Uudessa elämänymmärryksessä paha ei ole hänelle samassa merkityksessä kuin ennen. Se ei saa häntä kärsimään. Paha ei ole sitä, että onnettomuus häntä kohtaa tai että häneltä riistetään jotakin, vaan se on paha, että hän itse tulee niin heikoksi, että tekee paha, että hän tulee niin heikoksi, että antautuu aistien valtaan. Hän ei saa antautua sokeasti aistien valtaan, vaan hänen täytyy ihmisenä seistä ajatusmaailman ja aistimellisen maailman välittäjänä.

Nyt saatamme kysyä, onko ihmisen pidettävä mielessä tällaisia yleisiä neuvoja, jotka määräävät, mitä hän ei saa tehdä? Sinä et saa antautua aistien valtaan; kasvata itseäsi niiden herraksi. Mutta et saa antautua myöskään ajatuskyvyn orjaksi, sillä silloin sinä tulet katkeraksi. Ei saa antautua oman järjen valtaan ja nähdä paha kaikessa, sillä silloin ihminen määrittelee oman järjensä nojalla, mitä saa olla olemassa ja mitä ei. Ihminen asettuu tuomariksi, ulkopuolelle elämää, ja sanoo: ”Tuo ja tuo syntiä”, ja koettaa tukahduttaa halujaan. Hän antautuu kamppailuun, jossa hän kadottaa voimansa ja tulee lopulta verettömäksi ja hengettömäksi. Ja jos hän pitää liian paljon kiinni omasta pyhydestään ja mallikelpoisuudestaan, niin hän lopulta käy kohti henkistä kuolemaa. Se vaara on olemassa, ja sentähden ihmisen pitää pysyä keskivälillä, ei antautua aistien eikä omien ajatustensa valtaan, vaan hänen on saatava aikaan sopusointu näiden välillä. Silloin ihminen osaa suhtautua uudella tavalla kaikkeen elämässä: ihminen ei mitään vaadi, vaan asettuu kiitolliselle kannalle kaikkeen nähden.

Me huomaamme, että kaikki suuret ihmiset, viisaat maailman vapahtajat ovat sanoneet ja opettaneet: ”Sinun sielusi on kallis; sinun sielusi tulee pudottaa kahleensa; sinun sielusi pitää pyrkiä ylöspäin. Älä antaudu aistien valtaan.”

Tämä ensimmäinen neuvo on negatiivinen, kielteinen laadultaan, sillä se sanoo, mitä ihminen ei saa tehdä. Jos tahdomme vain filosofoida ja teorioida, jos tahdomme olla kovin loogisia, niin voimme tulla liian yksipuolisiksi ja sanoa: tuo vie jo fatalismin, jos ihminen ei voi itse mitään, vaan kaikki on kohtaloa. Tulen fatalistiksi, jos minun pitää asettua sille kannalle, että en saa vaatia ja odottaa, vaan että olen vain kiitollinen kaikesta, tulen rauhalliseksi, en mihinkään pyri, en anna minkään itseäni liikuttaa, en mitään tee omasta aloitteestani, olen passiivinen, ja annan elämän näyttää mitä pitää tehdä enkä mihinkään horjahda. Onkohan se niin? Jos katselen asiaa liian yksipuolisesti, niin voin tulla siihen, että se on niin. Fatalismia on se, että emme saa vaatia kohtalolta mitään. Näinhän opetetaan muutamissa uskonnoissa, kuten islamissa: kaikki on kismettä.

Nyt me tiedämme, että okkultinen, teosofinen elämänymmärrys on aina korostanut ihmisille, että tämä teosofinen elämänymmärrys ei ole samaa kuin kohtalonusko, ei ole samaa kuin kismet. Se on sen sijaan positiivista ja aktiivista suhdetta elämään, ilman sääntöjä; se on erittäin positiivista, se on voimaa, enemmän teosofisia periajatuksia, enemmän elämän neuvoja. Kun alamme etsiä elämän arvoituksia, niin teosofia vastaa: ihminen on kohtalonsa herra. Teosofia ei opeta kuten ei vanhat viisaat opettajatkaan, että ihminen olisi kohtalonsa orja. Ihminen on kohtalonsa herra. Ihminen ei ole karman alainen niin, että hän aina olisi karman orja, että kaikki, mitä hän tekee, olisi karman alaista ja kaikki, mikä häntä kohtaa, olisi hänen omaa karmaansa. Kohtalo ei ole asettanut asioita tällä tavalla. Te tiedätte, mitä karma on. Karmaa ei ole aina se, että ihmistä kohtaa onnettomuus, näennäinen vääryys, sillä se, mikä ihmistä voi kohdata, ei ole aina hänen omaa karmaansa, vaan se voi olla myös luonnon karmaa, kansan karmaa.

Kohtalo on aivan kuin jokaisen ihmisen silmien edessä. Jokainen on joutunut pakostakin kysymään: onko tämä minun karmaani, onko minun karmaani, että olen joutuva onnettomuuteen? Jos teemme tämän kysymyksen, niin ei ole aina ehdottoman varmaa, että se on persoonallista karmaa. Se saattaa olla sitä, jos ihminen on tarpeeksi voimakas persoonallinen olento, että hänellä saattaa olla persoonallista karmaa. Mutta useimmiten se on luonnon karmaa, kansan karmaa, sentähden, että ihmisen pitää ottaa osaa yhteiseen karmaan. Jos sen sijaan ihmisellä on omaa hyvää persoonallista karmaa sinä aikana, niin että hänen pitää pelastua vaarasta, niin häneen esim. ei murhaluoti osu, vaan hänet pelastetaan. Siinä näkyy persoonallinen hyvä karma; pelastumisessa näkyy karma. Tai hänet on pelastettu, mutta hänellä on kummallinen halu uudestaan heittäytyä samaan vaaraan, ja hän saa surmansa; siinä näkyy persoonallinen huono karma. Olkoon siis ohimennen huomautettu, että kohtalokäsitys ei ole niin helposti ymmärrettävissä, kuin äkkipikaa voisi luulla. Kohtalo on monimutkainen asia, ja me tahdomme siihen nyt syventyä.

Siis kun pidämme kiinni siitä, että okkultinen ja teosofinen elämänymmärrys sanoo: ei mitään fatalismia, – niin mikä on ihmisen merkillinen uusi suhde elämään, mitä siinä on merkillisen positiivista, mikä on uusi suhde elämään? Tässä ei ole kysymys negatiivisesta asiasta, ei ole kysymys siitä, mitä ihmisen ei pidä tehdä, vaan mitä ihmisen pitää tehdä; ei siitä, mitä me emme saa tehdä, vaan mitä me saamme tehdä. Ihminen saattaa ajatella negatiiviseen suuntaan ja ryhtyä taistelemaan himojaan ja syntejään vastaan asketismin ja itsekidutuksen avulla. Mutta jos ihminen tässä onnistuisi, hän tulisi ylpeäksi omien saavutustensa vuoksi, tulisi henkisesti ylpeäksi, niin että hän kulkisi kohti henkistä kuolemaa. On olemassa oikea keino, jolla voimme vapautua katkeruudesta ja ylpeydestä, ja se on huumori. Jos sielunne on katkera tai henkisesti ylpeä, niin koettakaa nauraa, koettakaa nauraa kaikelle itsessänne ja toisissa, sillä miten naurettavia me olemmekaan ylpeydessämme ja huutavassa katkeruudessamme. Pääsisimme siitä, jos saisimme huumorin suolaa, ”Attikalaista suolaa”. Huumorilla voisimme päästä katkeruudesta.

Mikä on sitten oleva ihmisen positiivinen suhde elämään? Miten ihmisen tulee suhtautua elämään? On olemassa okkultinen neuvo. Muistamme, että ihminen on muodollisesti katsoen moninkertainen olento, ja niinkuin yleensä sanotaan teosofisessa kirjallisuudessa, ihmisellä ei ole keho ainoastaan fyysisessä merkityksessä, vaan hänellä on myös ylimaallisia kehoja aistimaailman ulkopuolella, näkymättömiä käyttövälineitä. Meidän on ymmärrettävä, että ihmisellä ei ole ainoastaan näkyvä fyysinen keho tässä aineellisessa elämässä, vaan että hän on monimutkaisempi olento. Teosofiasta tiedämme, että hänellä on myös toisenlaisia käyttövälineitä, joita myös voimme kutsua aineellisiksi.

Kun nyt tahdomme antaa jonkinlaisia neuvoja elämän suhteen, silloin ei näitä neuvoja saada antaa alhaalta päin; niitä ei saada antaa jonkin aistimellisen käyttövälineen kannalta. Jos tahtoo antaa neuvoja, jotka ovat päteviä koko elämän suhteen, niin ne eivät saa olla annetut vain jonkin tietyn käyttövälineen kannalta, vaan niiden tulee olla kotoisin korkeammilta olemisen tasoilta. Mutta voidakseen antaa neuvoja, joista voi saada korkeampaa tietoa, pitää voida korkeammilla, sisäisillä silmillä katsoa ihmisen elämää ja ihmisen kokoonpanoa. Kuinka saatamme keksiä sellaisia neuvoja, jotka olisivat tehokkaita kaikissa kohtaloissa elämän pitkällä taipaleella?

Otaksukaamme, että ihmisellä on sellainen silmä, että hän voi katsoa syvälle elämän mysteereihin tai että tuossa lähellämme olisi ihminen, joka pystyisi näkemään ja me kysyisimme häneltä: ”Mitä neuvoja saatat siis antaa?” Silloin tämä viisas olento kukaties sanoisi näin: ”Sinun pitää olla ihminen aineen joka tasolla, joka käyttövälineessä, joka maailmassa; sinun täytyy aina elää ihmisenä ja säilyttää ihmisyytesi. Sinun positiivinen työsi on siinä, että tulet ihmiseksi ja säilytät ihmisyytesi.” Tämä on aivan yleinen, salaperäinen neuvo, jota me emme voi ymmärtää, elleimme osaa syventyä sen käytännölliseen merkitykseen.

Kun sanotaan, että ihmisen joka tasolla, joka käyttövälineessä, joka olotilassa pitää tulla ihmiseksi ja olla ihminen, niin me kysymme: ”Mitenkä meidän pitää fyysisessä maailmassa elää ollaksemme ihmisiä?” Tähän vastaa tuo viisas: ”Ei ole kylliksi, että olette saaneet ihmismuodon. Jos tahdotte todellisuudessa olla sitä, mitä jo olette näennäisesti ja ulkomuodosta päätellen, niin teidän pitää säilyttää oma ihmisyytenne.” Miten se on käyvä päinsä? Me tiedämme, että sen pitää olla jotakin positiivista. Miten me olemme positiivisia tässä näkyvässä maailmassa ja säilyttämme ihmisyytemme? Se tapahtuu siten, että teemme työtä. Se on se positiivinen neuvo, joka on pätevä tässä fyysisessä maailmassa. Ihmisen täytyy tehdä työtä. Hän on tässä näkyvässä maailmassa sitä varten, että tekisi työtä. Mutta kun hän tekee työtä, niin hänen täytyy aina samalla pitää sielussaan ihanne, joka on paljon korkeampi kuin se työ, mitä hän juuri silloin tekee. Hän ei saa jättää näkyvistään ihannetta. Hän ei saa tulla koneeksi, joka ei ajattele muuta, kuin että hänen pitää vain tehdä työtä ja suorittaa velvollisuutensa. Jos hänellä on jokin työ, jonka elämä on antanut hänelle, niin hänen pitää suorittaa se niin hyvin kuin mahdollista. Se on hänen positiivinen työnsä, se on hänen velvollisuutensa. Mutta samalla hänen aina tulee ajatella ihanampaa tulevaisuutta: mikä on se suurempi työ, jota hän tahtoisi tehdä, mikä olisi hänelle vielä ihanampaa?

Melkein kaikki ihmiset ovat siinä asemassa, että heillä on ikävää työtä. Jos ihmiselle on hänen työnsä laatu ikävä, niin hänen pitää ajatella, että hänen pitäisi saada se tehdyksi yhä paremmin ja etevämmin. Jos hän on taiteilija, niin hän koettaa aina kuvata aihettaan niin hyvin kuin mahdollista, mutta samalla hän ihannoit ja pitää mielessään taideteosta, joka on oleva tuhat kertaa parempi ja ihanampi kuin se, mitä hän juuri tekee. Ihminen pitää aina ihannetta mielessään ja ajattelee, miten voisi sen toteuttaa. Kun hän tekee sitä, mikä on käsillä, niin samalla hän ajattelee ja suunnittelee, miten hän olisi tahtonut sen tehdä vielä paremmin.

Laiskuus on kaikkein suurin vääryys tässä fyysisessä maailmassa. Laiskaksi ei ihminen saa heittäytyä; hän ei saa antautua henkiseen laiskuuteen. Hän on henkisesti laiska, jos ei suunnittele, miten voisi paremmin suorittaa kaikki työnsä. Kukaan ei voi häntä moittia, ja kuitenkin hän henkisesti katsoen saattaa olla laiska. Ihmisen pitää olla positiivinen niinkuin liikemies, joka suunnittelee aina vain yhä suurempia yrityksiä.

Työntekijällä on pieni palkka; hän tekee raskasta työtä ja ajattelee: ”Voi, jospa pääsisin paremmille palkoille!” Se ajatus ei ole väärä. On laiskuutta, jos hän ei niin ajattele, mutta hänen pitää varoa ettei hän tee väärin, eikä hän saa moittia muita. Hän erehtyy, jos sanoo: ”Toisten ihmisten pahuus estää minua.” Jos hän päästää sieluunsa tuollaisen katkeruuden ajatuksen, silloin hän alkaa luisua alaspäin. Hänen pitää asettautua elämän suhteen kiitolliselle, avomieliselle kannalle: ”Minun ei ole tyydyttävä siihen, mitä minulla on, vaan minun pitää suunnitella, miten minä voin tehdä oman työni paremmin; kuinka pitää olla taitava ja kuinka pitää saada elämässä paljon valtaa aineellisen maailman yli.” Se on elämisen taito. Ihminen ei saa tulla katkeraksi, vaan hänen pitää ponnistaa yhä enemmän.

Kun katsomme ihmistä korkeammalta tasolta, Luojan silmillä, niin mitä näemme silloin? Me näemme enemmän kuin fyysisen kehon, me näemme enemmän kuin astraalikehon. Meillä voi olla käsitys astraalikehosta monivärisenä pilvenä aurassa. Mutta kun alamme katsoa näillä vielä korkeammilla silmillä, Luojan silmillä, mitä me näemme? Me näemme samaa, mitä runoilijat näkevät, – sillä runoilijoilla on ylimaallinen silmä. Me näemme, että jokaisessa ihmisessä on jokin eläin; yhdessä yksi, toisessa toinen, kenessä riikinkukko, kenessä susi, kenessä karhu. Tuo eläin on piilossa fyysiseltä maailmalta. Tavallisesti

sanotaan, että se on astraalimaailmassa, mutta vain Luojan silmä sen näkee. Kun ihmisellä on tällainen astraalinen eläin itsessään, kun jokaisessa ihmisessä piilee tällainen astraalieläin, niin millainen on oleva hänen pelastustyönsä astraalimaailmassa? Mikä onkaan se neuvo, jonka saimme viisaalta ihmiseltä? ”Olkaa ihmisiä joka maailmassa!” Meidän pitää muuttaa tuo eläin, joka on meissä piilossa, ihmiseksi; se on sulautettava ihmiseen. Kun ihmisessä piilee ja hänen rinnassaan elää eläin, niin sen pitää sulautua ihmiseen. Millaiseksi sen eläimen pitää tulla? Ensin sen silmät muuttuvat inhimillisiksi, ja sitten se vähitellen inhimillistyy muutenkin ja lopulta sulautuu kokonaan ihmiseen.

Tähän tähtää tuo elämän ohje. Tässä ei ole kysymys kuolemanjälkeisestä elämästä, vaan siitä, kuinka elävän ihmisen on meneteltävä. Miten siis voimme oppia keinon, jolla saamme astraalieläimemme inhimillistymään? Me vastaamme siihen: me voimme oppia sen luonnosta. — Me tiedämme, että luonnossakin eläinkunnan okkultinen tarkoitus on muuttua ihmiseksi. Miten se tapahtuu? Se tapahtuu siten, että eläin kiintyy ihmisolentoon; sen sielussa herää rakkaus, ja se rakkaus voi muuttaa sen ihmiseksi. — On muitakin tapoja, mutta tämä on eräs niistä. — Tässä tapauksessa eläimen sielu täyttyy rakkaudesta jotakin ihmistä kohtaan. Se on sääntönä eläinkunnassa. Eläin kohoaa ihmiseksi oppiessaan rakastamaan. — Siis ihmisenkin pitää oppia todella rakastamaan, jos hän tahtoo muuttaa astraalieläimensä ihmiseksi. Jos hän oppii rakastamaan, niin himo hänessä häviää; sen puhdistaa rakkaus. Tämä on siis se sääntö, neuvo ja keino, jonka luonto meille opettaa ja josta ihminen tässä elämässä voi saada aavistuksen silloin, kun hän oppii uskollisesti rakastamaan toista ihmistä, kuten pitäisi olla laita avioliitossa, sillä avioliiton pitää olla liitto kahden ihmisen välillä, jotka ovat uskollisia, jotka pyrkivät sellaiseen liittoon ja sitä ylläpitävät koko fyysisen elämän ajan. Ihmistä on kaikissa uskonnoissa opetettu pitämään pyhänä tätä seikkaa. Kuitenkin tällainen avioliitto on käytännössä harvinainen, sillä tiedämme, että usein käy ihmiselle elämässä toisin; hänen avioelämänsä ei ole henkinen. Mutta me näemme ja ymmärrämme, mitä avioliitolla on okkultisesti tarkoitettu, mikä on sen okkultinen merkitys. Sen sisäinen merkitys on se, että ihmisessä oleva eläin voisi muuttua ihmiseksi. Sillä eläin voi muuttua ihmiseksi, kun sitä uskollisesti rakastetaan. Jos eläin ihmisessä ei opi uskollisesti rakastamaan, niin se pysyy eläimenä — ja ilmenee intohimona. Jos se oppii rakastamaan, niin se pelastuu, olkoon himojen laatu mikä tahansa. Me tiedämme, kuinka suuri voima on persoonallisella rakkaudella. Jos kaksi ihmistä voisi rakastaa toisiaan niin, että olisivat uskollisia toisilleen, todella tahtoisivat toisilleen vain hyvää, todella palvelisivat toisiaan ja todella liittyisivät yhteen, niin heistä himot häviäisivät. Sen todistaa elämän kokemus. Se kokemus ei ole vain harvojen saavutettavissa, vaan se on juuri perhe-elämän läksy, joka on ihmisen edessä. Ihmisen pitää oppia uskollisesti rakastamaan toista ihmistä. Kun ihminen sen oppii, silloin eläin hänessä muuttuu ihmiseksi. — Tästä asiasta voisi paljonkin puhua, mutta on parasta, että jokainen koettaa itse miettiä tätä, jota vanhat viisaat ovat opettaneet. On sanottu, että jos ihminen tahtoo kehittyä henkisesti, niin hänellä pitää silloin olla ainakin yksi ystävä, ihminen, elämäntoveri, jota hän saa rakastaa uskollisesti. Hänen täytyy saada rakastaa persoonallisesti ainakin yhtä ihmistä niin, että hän sanoo: tuo toinen ihminen on minun onneni! — Ihmisen, joka pyrkii kaidalle tielle tämän fyysisen elämän aikana, täytyy tulla fyysisesti ja sukupuolisesti aivan puhtaaksi. Hänellä pitää olla tarjottavana tällainen lahja Mestarille, Jumalalle. Hänen pitää olla rakastanut ja puhdistunut rakkaudessaan niin, että hänellä ei ole enää eläintä sisässään. Hänen on oltava aivan puhdas. — Tai hänellä täytyy olla takanaan ainakin yksi tällainen elämä, jossa hän on ollut puhdas. Tämä on kuin viittaus siihen, mitä elämä voisi olla.

Mutta ihmisessä on muutakin kuin tämä astraalinen elämä ja astraalinen käyttöväline. Me tiedämme, että ihmisen astraalikehon takana ja sisällä on, niinkuin teosofisesti sanomme, mentaalinen käyttöväline, ajatuskeho. Tämä on tavallinen havainto jo klooroajantille selvänäkevälle silmälle. Mutta kun Luojan silmällä pyrimme syventymään ihmiseen, niin huomaamme, että hänessä on vielä jotakin muutakin. — Sillä mitä me näemme katsoessamme Luojan silmällä? Jos katsomme Luojan silmällä ja syvennymme näkemäämme, niin näemme ikäänkuin kukan, puun, kasvin. Me näemme jotakin kasvimaailmaan kuuluvaa. Fyysisesti näemme ihmisen, astraalisesti eläimen. Mutta kun mentaalisesti syvennymme ihmiseen, niin näemme kasvin, sillä ihminen on ajatusolentona kuin kasvi, kukka, puu. Silloin me kysymme: mitenkä ihminen voi olla ihminen myös mentaalisesti? Kuinka tuo kasvi tai kukka voi tulla ihmiseksi ja olla ihminen?

Jos tarkastelemme ihmisen sielua, niin ymmärrämme, että siinä todella tapahtuu silloin jokin muutos. Me näemme, että ihmisen sielu on ajatusmaailmassa kyllä aivan kuin jokin puu tai muu kasvi, mutta kun ihmisen tajunta avautuu mentaalisesti, niin tuosta kasvista tulee ulos ihana, ihmisen näköinen luonnonhenki, – aivan niinkuin objektiivisesti. Luojan silmällä katsoen näemme, että metsässä voi olla jokin puu, jossa asuu luonnonhenki, ja joka saattaa siitä astua esille ja näyttäytyä. Samoin voi Luojan silmällä nähdä, että ihmisenkin sielusta siinä ajatusmaailmassa, joka on kuin kasvikuntaa, saattaa tulla esiin tuollainen ihmisen muotoinen ja näköinen luonnonhenki.

Milloin se voi tapahtua? Silloin, kun ihminen muistaa tuon säännön, että hänen täytyy olla ihminen myös ajatusmaailmassa, ja tahtoo siihen päästä. Mitä se merkitsee käytännössä? Ihmisestä pitää tulla totuudenetsijä aivan todellisessa merkityksessä. Hänen tulee etsiä totuutta tekemällä positiivista työtä itsessään. – Monet ihmisethän puhuvat totuuden etsimisestä, mutta tämä merkitsee aivan muuta kuin tuo yleinen käsitys. Etsikää totuutta ylinnä kaiken. Sitä pitää ihmisen tehdä, sillä ihmisen olemus on sellainen. Fyysinen elämä ja maailma on sellainen, että ihminen ottaa tietoa auliisti vastaan. Hän näkee maailman, saa siitä tajuntaansa kuvia ja hänessä herää käsitteitä. Ja kun hänessä herää käsitteitä, silloin hän ymmärtää yleisiä lakeja. Koko hänen looginen ajattelunsa on saanut alkunsa aistimistoiminnasta, niinkuin materialismikin sanoo, että ihmisen äly ei ole muuta, kuin mitä hän on aisteillaan havainnut. Koko ihmisen muodostama ajatuselämä alkaa siitä, että hän aistii ulkonaista maailmaa ja muovaa aistimuksistaan kuvia ja käsitteitä. Tämä on eräs puoli asiasta, mutta se ei ole vielä totuuden etsimistä todellisessa merkityksessä. Todellinen totuuden etsiminen on sitä, että ihminen etsii tietoa, ei ainoastaan aistiensa välityksellä, vaan myös muilla tavoin. Ihminen ei saa etsiä tietoa ainoastaan aistien välityksellä. Tieteellinen totuuden etsiminen perustuu aisteihin, ja tiedemiehet keksivät kojeita, joilla he lisäävät fyysisten aistien voimaa, tarkkuutta ja herkkyyttä. Tieteellinen totuuden etsiminen ei siis ole vielä todellista totuuden etsimistä, sillä tieteellinen maailma ei etsi totuutta ja tietoa muuten kuin aistien ja maallisen järjen avulla. Todellinen totuuden etsiminen tapahtuu muillakin tavoin.

Mitä sitten merkitsee, että ihmisen pitää etsiä totuutta muulla tavoin kuin tieteellisesti, ennen kuin hän voi tulla ihmiseksi mentaalimaailmassa. Ihmisellä on kasveja ja puita sielussaan, – ja jos hän on samalla iloinen ja rauhallinen, niin niistä tulee ensin kauniita kukkia ja yrttejä. – Mutta kun ihminen tahtoo tulla ihmiseksi myös tässä mentaalimaailmassa, niin hän ensi aluksi etsii totuutta mietiskelyn ja filosofisen intuition avulla. Ja kun hän sillä tavoin alkaa etsiä totuutta ja pääsee johonkin tulokseen, niin tapahtuu se, että ajatusmaailmaan syntyy ihminen; syntyy ihminen kukkien ja puiden keskelle.

Mutta me voimme mennä vieläkin syvemmälle; Luojan silmä pyrkii vieläkin syvemmälle. Tämän mentaali-, kasvimaailman takana se näkee vielä muutakin. Mitä se näkee? Se näkee kristallipalatsin tai kivipalatsin. Sillä ihmisen sielu on sisimmältään kuin kivipalatsi. Siinä olemuksessaan ihminen on kuin kivikunnassa, jonka muodostaa geometrinen, kuollut maailma. Se ei ole eläin- eikä kasvikuntaa, se on kuin kuollutta maailmaa, kivikuntaa. Se on kuin kristallipalatsi, kuin Uusi Jerusalem, tai voimme sanoa yhtä hyvin, että se on kuin kultainen muna. Kuinka se on tuleva ihmiseksi? Mitä merkitsee, että ihmisen pitää olla ihminen myös tuossa kivikunnassa ja mitä on tuo kivikunta, kristallipalatsi? Se ei ole oikeastaan mitään muuta kuin ihmisen minä. Koko tuo kivipalatsi, Uusi Jerusalem, kultainen muna, on ihmisen minuus. Ihmisen minuus, minä, ei siis vielä ole ihminen. Ihmisen pitää siis tulla ihmiseksi myös minuudessaan ja säilyttää ihmisyytensä minuudessaan.

Mitä se silloin merkitsee? Me voimme sitä kyllä jollakin tavoin tajuta ja ymmärtää. Jos katsomme Luojan silmällä ihmistä, jossa tuo muutos tapahtuu, niin näemme, että kultainen muna särkyy ja siitä astuu ulos se Luoja, joka maailmoita synnyttää. Se että ihmisen pitää olla minuudessaan ihminen, merkitsee sitä, että hänen, hänen minuutensa pitää tulla Luojaksi. Hän ei saa enää olla passiivisessa suhteessa elämäänsä, vaan hänen pitää tulla positiiviseksi. Hänen tulee saada luoda elämää, olla Luoja. Hänen pitää tulla Luojaksi, joka luo maailmoita. – Kun ihminen tekee positiivista työtä ja katkoo kahleitaan, kun ihminen luo

minuutensa maailmaa, niin minuus lopulta särkee kultamunansa ja tulee silloin ihmiseksi. Silloin ihminen syntyy Luojana ja luo maailmoita.

Luova tieto

Okkultista tietoa voi verrata ulkonaiseen tietoon, sillä erotuksella vain, että okkultinen tieto liikkuu toisilla aloilla. Ensimmäiset vivahdukset sitä tietoa ovat verrattavissa siihen havaintojen tekoon, joka meillä tässä fyysisessä maailmassa tapahtuu. Okkultisen tiedon ensimmäinen aste on verrattavissa havaintoon, jonka ihminen tekee sen nojalla, että hän tässä fyysisessä maailmassa saattaa liikkua ja valita aloja, joissa hän tahtoo havaintoja saada.

Okkultisen tiedon toinen aste on se, jolloin teemme havaintoja ja valikoimme niitä. Kun katsomme tätä fyysistä, kehollista elämää, niin huomaamme, että meidän elämämme tässä ei rajoitu vain havaintojen tekoon ja liikkumiseen, sillä niiden ohella me myös valikoimme havaintojamme. Me huomaamme, että meidän elämämme on paljon rikkaampaa. Ei se tyhjenny vain ulkonaiseen elämään. Ei se ole vain siinä, että elämä kulkee ohitsemme, että me havaitsemme ja liikumme. Me emme ainoastaan tee havaintoja, vaan otamme myös osaa itse elämään, toimimme ja teemme työtä saadaksemme jotakin aikaan tässä maailmassa. Meidän elämämme varsinainen sisältö on siinä, että teemme työtä, toimimme, puhumme, saamme aikaan muutoksia ympäröivässä elämässä. Se on ollut meidän varsinainen elämämme. — Huomaamme, että eläimetkin tekevät niin; nekin esim. rakentavat pesiä itselleen. — Sanomme siis, että kaikista tärkein ja huomattavin puoli ihmisen elämässä ja olemisessa tässä näkyvässä maailmassa on se, että ihminen itse ottaa osaa elämään, että ihminen on jonkinlainen tekijä elämässä, jonkinlainen luoja, sillä ihminen myös jotakin aina luo.

Okkultinen tieto on samoin luovaa tietoa. Se luo uutta, se ei ole kuollutta havaintojen tekoa, se on luomista. Tämä määritelmä saattaa olla vaikeasti ymmärrettävissä, mutta kun tutkimme okkultista tietoa, niin ymmärrämme mitä sillä tarkoitetaan. Se merkitsee, että koska elämä tässä näkyvässä maailmassa on toimintaa, niin ihmisen pitää toimia tässä fyysisessä elämässä; ja eläen tässä fyysisessä elämässä hänen on löydettävä vastaava aste myös okkultisessa tiedossa.

Okkultinenkin tieto on ensin näkemistä, havaintojen tekoa, ”Näkeminen” on vaillinainen sana, sillä näkeminen okkultisessa maailmassa ei ole samanlaista kuin näkeminen fyysisin silmin. Sanaa ”näkeminen” on käytetty paremman puutteessa. Sitä voisi sanoa myös tajuamiseksi. Se on kyllä näkemistä yhdeltä puolen, sillä okkultisen tiedon alemmaa puolta saattaa kuvata näkemiseksi, mutta varsinaisesti se on liikkumista näkymättömässä maailmassa.

Seuraava aste okkultisessa tiedossa, johon ihmisen pitää päästä, kun hän kulkee okkultisella tiellä, vastaa elävää elämää ja toimintaa fyysisessä maailmassa. Jos vähän ajattelemme, mitä toiminta fyysisessä maailmassa sisältää, niin voimme sanoa: toiminta fyysisessä maailmassa aina sisältää jonkin ajatuskuvan eläväksi tekemisen. Jos jotakin teemme näkyvässä maailmassa, niin se on kuin toteuttaisimme jotakin ajatuskuvaa, joka on meidän sisässämme. Me emme saata toimia ellei meillä ole käsitystä siitä työstä, mitä me tahdomme tehdä. Jos ajatus on ohjattu tiettyyn suuntaan, niin toiminnan suunta sisältää tuon kuvan toteuttamisen ulkonaisella tavalla. Toiminta on siis ajatuskuvan kristallisoimista, kiteyttämistä.

Mutta me puhumme myös toiminnan motiiveista, sillä ihmisellä saattaa olla erilaisia motiiveja toiminnassaan. Hän saattaa toimia esim. velvollisuuden tunteesta, mutta hän saattaa myös toimia ylevästä rakkaudesta. Siinä on takana kuva, ajatus, joka laskeutuu alas näkyvään maailmaan, ajatus, joka tulee eläväksi ihmisen toiminnassa. Mikä sitten vastaa tätä okkultisen tiedon elämässä, mikä sitä vastaa luovassa tiedossa? Okkultisessa maailmassa ei ole kysymys siitä, että meidän pitäisi itse jotakin keksiä, sillä jos meidän pitäisi itse keksiä, mitä meidän pitää tietää, niin se tietohan ei olisi minkään arvoista. Se ei olisi mitään todellista

tietoa. Ei ole kysymys mistään sellaisesta, kun on puhe todellisesta tiedosta. Okkultiseen tietoon ei kuulu, että ihmisen pitää itse keksiä tietonsa, vaan siihen kuuluu se, että ihmisen pitää osata löytää, mitä siinä maailmassa todella on. Se on aivan kuin tässä näkyvässäkin maailmassa, kun joku Kolumbus lähtee etsimään ja löytämään uusia maita. Hän tietää, että uusia maita on olemassa, ja hän lähtee niitä etsimään. Sellaista on myös okkultisen tiedon hankkiminen. Ei ihmisen pidä keksiä uutta, vaan löytää se, mitä on jo olemassa. Ihmisen pitää osata liikkua ja vaeltaa, tehdä havaintoja, ja siten hänen pitää osata löytää, mitä jo on olemassa. — Jos ihminen osaa lukea, niin hän osaa tehdä joitakin havaintoja, kun jokin kirja asetetaan hänen eteensä. Jos hän osaa vasta vain tavata, niin hänen mahdollisuutensa havaintojen tekoon lukemalla ovat vielä pienet, mutta jos hän osaa hyvin lukea, niin hän voi tehdä enemmän havaintoja ja voi valita luettavansa. Jos kirja on vieraskielinen, niin hän ei heti sitä ymmärrä, mutta hän voi opetella tuon vieraan kielen, ja silloin hänen mahdollisuutensa tällaisten havaintojen tekoon yhä lisääntyvät.

Sellainen on myös okkultinen maailma. Ihminen, joka osaa tehdä siinä havaintoja, voi myös valikoida niitä ja sanoa: tuota tahdon tutkia, tai myös: tuosta en välitä, — jos hän ymmärtää, mitä näkee. On erittäin tärkeätä, että me ymmärrämme, mitä me näemme, sillä siihen perustuu okkultisen lukemisen taito. Se on samalla avain, joka johtaa porrasta korkeammalle, joka on siinä, että se mitä me näemme, havaitsemme, saattaa tulla sisäämme ja herättää meissä jotakin toimintaa. Se saattaa syntyä ihmisessä eläväksi ja itse kertoa itsestään, mitä se on. Jos näemme esim. jonkin näyn, niin se itse sanoo: tätä tarkoitan. Jos on kysymyksessä jokin tällainen asia, niin se syntyy ihmisessä, vierii ihmisestä ulos ja itse kertoo, mitä se on. On kuin todella täten myös kuulisi, vaikka ”kuuleminenkin” on oikeastaan vain fyysinen sana.

Olen tehnyt tästä asiasta erään pienen kokemuksen, joka valaisee asiaa. Olen tehnyt sen aina, kun olen kuullut Mrs. Besantin puhuvan. Mrs. Besant on erittäin merkillinen ja etevä puhuja, epäilemättä eräs maailman kaikkein vaikuttavimpia puhujia. Kun kuulin hänen puhuvan, niin heräsi tietty voimakas vaikutelma, joka kaikui sielussani ja jätti kaikuvan muiston hänen puheestaan, niin että kun otin esiin hänen puheensa painettuna ja aloin lukea, niin en nähnyt sanoja, vaan kuulin äänen, kuulin, millä tavoin hän puhui. Kuulin lukiessani, kuinka hän itse puhui siinä mukana. Kun olin kuullut fyysisesti, miten hän puhui, niin se puhe tuli vaikuttamaan lukiessani, ja se vaikutti välittömästi, niinkuin elävän ihmisen puhe.

Tuon tapaisen huomion voi tehdä, ja sitä tahdon verrata okkultiseen tietoon, joka on saman suuntaista, että kun näemme, niin samalla tajunnassamme on kuin tuo asia itse. On kuin tuo asia, tuo tapahtuma, tuo olento selittäisi itsensä. Kuitenkin se tapahtuu meissä itessämme. Me tiedämme sen ja luotamme tähän tietoon, mutta se tieto ei ole meidän päämme keksintöä. Se on elävää tietoa, se luo itsensä meidän kauttamme.

Ihmiset, jotka tutkivat henkimaailmaa, kertovat yksityiskohdista eri tavoin. Heidän tietonsa ei välttämättömästi ole väärä, mutta he katsovat asioita eri puolilta, niin että se, joka tahtoo saada luotettavan käsityksen henkimaailmasta, verratkoon keskenään eri tietäjien kuvauksia, sillä elävät tietäjät ovat rajoitettuja, puutteellisia olentoja, ja heidän tietonsa vastaa aina heidän omaa kehitystasettaan. Silti saattaa olla olemassa sellaisiakin tietäjiä, joiden tieto on läpeensä luovaa tietoa. Minä tahdon korostaa sanaa ”luova tieto”, sillä vaikka ei mikään tieto ole epäluovaa, niin okkultisen tiedon kolmas aste on varsinainen luova tieto. Meidän on muistettava, kuinka paljon elävämpää ja totuudenmukaisempaa on tieto tuossa toisessa maailmassa kuin tässä näkyvässä.

Jos ensi kerran tapaan jonkun ihmisen, niin en vielä saata sanoa, että hänet tunnen. Jos olen kulkenut hänen ohitse, saatan ehkä kuvata, millainen hänen ulkomuotonsa on, ja jos olen etevä fysiologi ja osaan arvostella hänen ominaisuuksiaan ulkomuodon perusteella, niin saatan kuvata häntä yksityiskohtaisestikin, mutta silti ehkä arvostelen häntä väärin. Ja vaikka saan seurustella hänen kanssaan ja opin häntä lähemmin tuntemaan, niin sittenkin hän saattaa jäädä minulle suljetuksi kirjaksi. Minä en tiedä hänen sisäisestä, sielullisesta ja henkisestä elämästään, ennenkuin hän joskus itse kertoo itsestään. Ja vaikka kuinka hyvin häntä yleensä osaisin arvostella ja tehdä päätelmiä, niin todellisuudessa en tunne häntä, ennenkuin hän itse

kertoo itsestään. — Tämä vastaa okkultisen tiedon kolmatta astetta, sillä se on siinä, että jokin olio tai kappale itse kertoo meille itsestään. Se itse syntyy meissä, se itse kristallisoituu meissä. Se on paljon todellisempaa kuin aikaisemmat okkultisen tiedon lajit.

Kun olemme päässeet niin pitkälle okkultisessa tiedossa, että näkymättömässä maailmassa kaikki oliot itse paljastavat sisäisen ajatuksensa, niin että me osaamme itse tehdä oikeita johtopäätöksiä ja mennä niihin, niin tulee eteemme vieläkin korkeampi tiedon aste, jolloin meidän tietomme on vielä syvempää ja selvempää, vielä totuudenmukaisempaa kuin ennen. Se tieto on samalla toimintaa; se on varsinaista luovaa tietoa. — Näkyvässä maailmassa, itse elävässä elämässä me voimme huomata kaksi eri lajia toimintaa. Ihminen toimii joko itsetietoisesti tai itsetiedottomasti. Kun hän toimii jonkin sisäisen halun pakotuksesta esim. sisäisestä velvollisuuden tunteesta, tai jostakin muusta syystä, jonka luonteesta hän ei itse ole täysin selvillä, tai jos hänen toimintansa on toisten määräämä ja pakottama, silloin sanomme tätä hänen toimintaansa itsetiedottomaksi. Itsetietoiseksi toiminnaksi sanomme sitä vastoin sitä, että ihminen itse tietää, mitä tekee, että hän on toiminnassaan täysin vapaa olematta minkään sisäisen tai ulkonaisen tekijän pakottama. Me huomaamme kuitenkin vain ani harvoin toimintaa, joka on aivan vapaata. Ihmisen toiminta johtuu miltei aina jostakin pakotuksesta, jostakin välttämättömyydestä. Jokin osa hänen toiminnastaan voi olla vapaata, mutta useimmiten se on välttämättömyyden sanelemaa. Se välttämättömyys voi olla hänessä itsessään asuvaa halua. Vapaata ihmisen toimintaa on sängen harvoin, vaikka jokainen on jossakin suhteessa vapaa. Minä voin esim. aivan vapaasti päättää, että nostan tämän lasin ylös. Me voimme tehdä tällaisen erotiuksen inhimillisen toiminnan suhteen, me voimme puhua itsetietoisesta ja itsetiedottomasta toiminnasta. Suurimmaksi osaksi on toimintamme itsetiedotonta, ainoastaan jokin pieni prosentti siitä on itsetietoista, mutta sen osuuden pitää kasvaa.

Mikä vastaa tätä okkultisessa tiedossa? Kaiken sen tiedon, jonka me ammennamme tuossa uudessa maailmassa, henkimaailmassa, tajunnan maailmassa, kaiken sen pitää tulla eläväksi meissä, muuten se jää itsetiedottomaksi. Me pyrimme siihen, että se tieto loisi itsensä meissä. Me emme muuta pyydä, kuin että maailma loisi itsensä meissä. Meillä ei ole valinnan varaa. Saatamme kyllä sanoa, niin kauan kuin emme tunne asiaa, että maailma ei voi luoda itseään meissä. Mutta päästäksemme tietoon meidän pitää tahtoa, että maailma loisi itsensä meissä.

Mutta kun me tulemme korkeimpaan, syvimpään lajiin okkultista tietoa, niin emme enää tyydy siihen, että koko maailma, ilmiömaailma, vaikuttaa meissä, vaan me tahdomme, että se, joka on kaiken takana, Jumala, loisi itsensä meissä. Me tahdomme, että se Jumala, joka on sisäisintä meissä, itse elämän syy, se, joka on kaikissa yhteistä, että se Jumala loisi itsensä meissä. Me tahdomme, että me tulisimme Itseksi ja että ihminen voisi olla tajuinen Itsestä. Se merkitsee, että ihmisen sisäinen Itse, joka on Jumala, loisi itsensä meissä. Ei sitä, että maailma heijastuisi meissä, vaan että Jumala loisi itsensä meissä ja että ihminen tulisi Luojaaksi. — Kaikki viisaat ovat opettaneet, että ihmisen pitää etsiä Jumalaa ja Hänet löytää. Silloin vasta alkaa jumalainen elämä.

Nyt tahdomme luoda lyhyen yleiskatsauksen siihen ja verrata teosofisten kirjojen tiedonantoja, joissa puhutaan puhdistuksen tiestä ja vihkimyksen tiestä. Teosofisissa opeissa mainitaan nämä tiet ja sanotaan, että ihmisen pitää kulkea ensin puhdistuksen tie ja sitten päästä varsinaiselle tielle. Henkiset voimat vaikuttavat jo puhdistuksen tiellä, mutta vasta vihkimyksen tiellä ne tulevat ihmisessä täysin eläviksi. Puhdistuksen tie on valmistava osa ihmisen henkisessä kehityksessä, jolloin hän ei vielä tule itsetietoiseksi henkimaailmassa, vaan elää fyysisessä päivätajunnassa. Se saa kyllä päivätajunnassa aikaan erinäisiä muutoksia, jotka vaikuttavat ihmisen henkiseen olemukseen, mutta vasta varsinaisella tiellä tulee henkinen elämä tietoiseksi hänen tajunnassaan ja muuttuu hänessä sitten itsetietoiseksi tieksi. Puhdistuksen tie tekee kyllä salassa muutoksia ihmisen korkeampiinkin käyttövälineisiin, tekee niissä valmistavaa työtä, mutta ihminen itse elää päivätajunnassa, koska hän ei ole vielä tietoinen muusta kuin fyysisestä maailmasta.

Puhdistuksen tiellä on kaksi ensimmäistä ominaisuutta, jotka pitää saavuttaa, intialaisin termein *viveeka* ja *vairaaaja*. Viveeka on kyky erottaa todellinen epätodesta, ja vairaaaja on välinpitämättömyys epätodellisesta. Nämä puhdistuksen tien kaksi ensimmäistä ominaisuutta vastaavat aivojen puhdistusta. Kun ihminen koettaa kulkea puhdistuksen tietä, niin hän näiden kahden ominaisuuden ohella harjoittaa aivojen puhdistusta ja tuota ensimmäistä näkemystä. Hänen kokemuksensa viveekasta ja vairaaajasta ovat laadultaan filosofiset. Ihminen, joka on saavuttanut nämä ominaisuudet, on etsinyt totuutta, ei ainoastaan älyllään vaan myös sielullaan ja sydämellään. Hänelle on selvinnyt, että elämä, olemassaolo on ikuinen; hän on päässyt tietoon jumalaisesta maailmasta. Viveekan ja vairaaajan harjoittaminen merkitsee itse asiassa sitä, että ihminen on oppinut tuntemaan jumalaa sisässään, ja nyt hän tahtoo sitä toteuttaa sisässään, vaikka hän on vielä kiinni maallisessa, ohimenevässä elämässä. Ja kun hän on siinä kiinni, niin hän tuntee olevansa väsynyt elämään. Nyt hän tahtoo voida kantaa elämänsä lahjaksi Mestarille, sillä hän tuntee sisässään, että hänen oma elämänsä ei ole mitään, vaan se on kuin taakka. Huomattava ominaisuus oppilaassa, joka kulkee puhdistuksen tiellä, on se, että hänen motiivinsa, vaikuttimensa ovat muuttuneet. Hän elää vain siksi, että Jumala tahtoo hänen elävän. Hän tahtoo, että hänen elämänsä on pyhitetty Jumalalle, että hän voisi elää Jumalan edessä, Kristuksen silmien edessä. Se on puhdistuksen tien ensimmäinen aste. Se vaikuttaa, että oppilas ei välitä tästä näkyvästä elämästä; hän on väsynyt elämään.

Sitten seuraa puhdistuksen tiellä nuo ns. kuusi hyvettä: *shaama*, ajatuksen hallinta; *daama*, toiminnan hallinta, *uparati*, rauha ja tyyneys; *titiksha*, kärsivällisyys; *samaadhaana*, mielen keskittäminen yhteen asiaan, ja *shraddhaa*, usko; ja nämä vastaavat kuutta astetta henkisessä tiedossa. Nämä kuusi hyvettä auttavat ihmistä voittamaan pahaa itsessään. Kun hän harjoittaa näitä ominaisuuksia, niin hän huomaa, että se on hänen oma pahuutensa, joka estää häntä elämästä Jumalan edessä. — Kuinka esim. pahat ajatukset voisivat elää Jumalassa? — Sentähden ihmisen pitää harjoittaa kuutta hyvettä, ja se merkitsee, että hänen pitää osata hillitä ajatuksiaan ja tunteitaan, tulla kärsivälliseksi elämän kokemuksissa. Näitä hänen pitää oppia. Hänen pitää oppia vakavasti ajattelemaan, sillä muuten hän ei voi oppia hillitsemään sanojansa ja toimintaansa. Hänen pitää oppia voittamaan pahaa. Hän ei opi voittamaan pahaa itsessään, ellei hän osaa ajatuksiaan valvoa ja hillitä. — Ihminen ei opi liikkumaan näkymättömässä maailmassa, ennenkuin hän on kohdannut ns. kynnyksenvarjijan ja voittanut sen. Kynnyksenvarjija on se oma paha, joka häntä kohtaa, ja hänen on se voitettava. — Valmistavalla tiellä hänen pitää oppia ja kehittää kuutta hyvettä, että hän oppisi voittamaan pahaa itsessään.

Neljäs aste tällä valmistavalla tiellä on *mumuksha*, vapautuksen eli pelastuksen kaipuu, ja vasta silloin esiintyy se okkultisen tiedon kohta, jolloin ihminen saattaa ymmärtää luovaa tietoa, ja jolloin henkimaailma alkaa itse kertoa hänelle salaisuuksiaan.

Ihmisen pitää aina oppia syventymään itseensä. Samaadhaana on sitä, että hän oppii hillitsemään ajatuksiaan, ja että hän osaa mietiskellä. Hän ottaa tutkiakseen jonkin asian, ja hänen pitää osata sitä miettiä, siihen vaipua ja syventyä, niin että se tulee hänelle selväksi. Sitten vasta asia rupeaa itse kertomaan itsestään, itse paljastaa itsensä. Ihmisen pitää osata mietiskellä niin, että asia itse vähitellen selittää itsensä. Tämä mietiskelytyö kehittää itsestään shraddhaa, uskoa eli luottamusta. Ihmisessä kehittyy usko ja luottamus siihen, että mestareita on ja että tietoa on. Tästä kehittyy mumuksha, vapautuksen kaipuu, se, että ihminen tahtoo päästä vapaaksi kaikesta harhasta, tahtoo olla vapaa.

Ihmiselle tulee niin voimakas halu totuuteen, että on aivan kuin hänessä jotakin murtuisi, katkeaisi; hän ei jaksa olla olemassa, ellei hän pääse totuuden tietoon. Hänen pitää saada tietää, mikä on totuus.

Tämä kaikki on vielä valmistavaa tietä. Ja valmistavan tien huippu on se, että totuuden kaipuu tulee niin voimakkaaksi, ettei mikään voi sitä vastustaa. Ihminen aivan murtaa itse rikki sielunsa. Ja silloin häntä sellaisen sielullisen ponnistuksen jälkeen odottaa valaistus, joka vie vihkimykseen. Valmistava tie päättyy vihkimykseen, ja se merkitsee, että ihminen ensi kerran pääsee tietoon siitä, että on olemassa jotakin tosiolevalaista, pääsee sitä tuntemaan ja tietämään.

Ensimmäisessä vihkimyksessä ihminen pääsee tajuamaan henkimaailmaa, ja se vastaa tuota ensimmäistä okkultisen tiedon lajia, josta oli aikaisemmin puhe. Toinen kohta okkultisessa tiedossa on, että ihminen oppii liikkumaan henkimaailmassa ja valitsemaan havaintojaan, ja se vastaa toista vihkimystä. – Ensimmäinen vihkimys koskee oikeastaan fyysistä maailmaa, ja se merkitsee, että ihminen tässä fyysisessä tajunnassaan tulee tietoiseksi jumalaisesta henkimaailmasta. – Toinen vihkimys on sitä, että ihminen astuu ulos itsestään henkimaailmaan itsenäisenä kansalaisena. Hän astuu siihen ja elää siinä mukana. Kolmannessa vihkimyksessä, joka on mentaalinen vihkimys eli neron vihkimys, ihminen saavuttaa luovaa tietoa näkymättömästä maailmasta. Silloin hän pääsee yhteyteen tämän maailman kaikkien salaisuuksien kanssa.

Tässä meidän on huomattava, että kun puhutaan kolmannesta vihkimyksestä neron vihkimyksenä, niin se on heijastus siitä totuudesta, että ihmiskunnan suuret nerot, suuret taiteilijat ovat ihmisiä, jotka ovat ottaneet todellisia vihkimyksiä. Ei neron inspiraatio ole leikin asia. Ei se ole perinnöllinen asia eikä riipu Jumalan armolahjasta, vaan se riippuu siitä, että tuo ihmisielu on niin paljon ponnistanut ja kokenut, että on päässyt henkisen elämän tietoon, että maailma itse kertoo hänelle sisältönsä. Jos hän kulkee vaikka jollakin niityllä tai katselee metsän puita, niin ne kertovat hänelle asioita, ne paljastavat hänelle sisältönsä. Se on okkultista tietoa. Se on kykyä kuulla, mitä luonto ihmiselle kertoo. Ja se kyky riippuu siitä, että hän on suunnattomasti ennen ponnistanut, suunnattomasti etsinyt totuutta, niin että hän nyt on saavuttanut kyvyn, jonka avulla hän osaa kuunnella luonnon kieltä.

Neljäs vihkimys eli ensimmäinen suuri vihkimys on sitä, että Jumala luo itsensä ihmisessä, että ihmisessä paljastuu Jumala uudestaan. Se on arhat-vihkimys, jolloin hänet nostetaan ristille. Se on ristiinnaulitsemisen vihkimys, jossa ihminen okkultisesti katsoen kuolee. Se on okkultisen tiedon apoteoosi, riemuvoitto. Se on sitä, että ihminen tulee Kristukseksi, niin että hän voi aina elää Kristuksessa, mutta kuitenkin niin kuin Paavali sanoo: ”minä elän, en kuitenkaan minä, vaan Kristus elää minussa.” Se merkitsee, että ihminen on luopunut omasta persoonallisesta minästänsä, kuollut, ja Kristus on astunut tilalle. Se on korkein muoto okkultista tietoa, mistä me olemme tässä puhuneet. Kun tämä tila on saavutettu, niin Jumala elää ihmisessä. Kun ihminen on saavuttanut tämän tilan, että Jumala hänessä elää, että Kristus on syntynyt – eikä yksin niin, että Kristus on syntynyt vaan myös, että Kristus jatkuvasti elää ihmisessä – niin voimme sanoa, että silloin alkaa aivan uusi tiedon taival. Nyt alkaa ihmiselle sellainen tiedon elämä ja sellaiset tiedon mahdollisuudet, jotka nostavat hänet Kristuksen miehuuteen ja Kristuksen täydellisyyteen, jotka nostavat hänet Kristus-vihkimykseen, jolloin hän tulee yhdeksi Logoksen kanssa. Tiedämme, että hänet on silloin nostettu mestari-vihkimykseen, joka on niin korkea, että yleensä kuuluu seitsemän ruumistusta, ennenkuin arhat-vihkimyksen ottanut voi ottaa mestari-vihkimyksen, vaikka hän on jo kuollutkin pois persoonallisuudestaan ja elää ihmiskunnan hyväksi. Tämä on varsinaisella vihkimysten tiellä kulkevan ihmisen tunnusmerkki, samoin kuin valmistavalla tiellä on omat tunnusmerkinsä.

Ensin ihminen elää itseään varten, ja sitten hän alkaa elää ihmiskuntaa varten, kaikkia ihmisiä varten. Ensimmäinen heijastus tästä on tuo valmistavan tien alussa esiintyvä väsymys elämään, jolloin ihminen ei jaksu puuhata yksinomaan itseään varten. Hän tahtoo työskennellä toisia varten. Valmistavalla tiellä hän voi vielä erehtyä joskus tekemään laskelmia yksinomaan itseään silmällä pitäen, mutta ensimmäisessä vihkimyksessä tämä uusi elämän käsitys tulee niin selväksi, ettei hän enää voi erehtyä, vaikka hän saattaakin vielä olla heikko ja puutteellinen sen käytäntöön soveltamisessa. Hän ei voi erehtyä perustarkoituksesta; hän ei voi erehtyä elämän perusasiassa, nimittäin palvelako vai ei? Hän on lupautunut palvelemaan ikuisesti ihmiskuntaa, palvelemaan Jumalaa. Erehtyä hän voi, kun on kysymys esimerkiksi keinoista, mutta vasta sitten, kun ihminen on ottanut neljännen vihkimyksen, hänelle alkaa kokonaan uusi elämä.

Harjaantunut selvänäkö

Selvänäkö on monimutkainen, vaikea probleema; sen tietää jokainen, joka vähänkin on kokenut tätä asiaa tai ollut sen kanssa tekemisissä. Selvänäköähän sanotaan välistä uudeksi aistiksi, kuudenneksi aistiksi. Välistä taas nimitetään sitä jonkinlaiseksi yliaistiksi. Myös sanotaan, että selvänäkevä ihminen näkee toisen ihmisen sielun, jopa hänen henkensä, ja voi tutkia toista ihmistä aivan tämän sisimpään ytimeen asti.

Kun tällaisia määritelmiä annetaan, ymmärrämme, että kysymys on todella vaikea, sillä tuskinpa me tahtoisimme myöntää, että ihmisen henkinen olemus, hänen minuutensa sielullisena olentona olisi jotakin, joka olisi aistimellisesti havaittavissa, että se olisi aineellinen olio. Silloin jääme kysymään, mitä selvänäkö on, jos sen avulla voidaan havaita asioita, jotka eivät ole tavallisin aistein havaittavissa. Ja toiselta puolen puhutaan, että selvänäön avulla havaitaan juuri asioita, jotka itsessään ovat ilmiöitä, vaikkakin yliaistisia ilmiöitä. Sanotaan, että selvänäkevä ihminen voi nähdä toisen ihmisen auran eli värikehän ihmisen ympärillä, jolloin on kysymys aistimellisistä ilmiöistä. — Silloin selvänäkö olisi uusi aisti, kuudes aisti.

Kun sanotaan, että selvänäöllä voidaan nähdä esim. seinien lävitse, silloin voimme ymmärtää, että se on jonkinlainen aisti. Mutta jos selvänäöllä nähdään, onko toinen ihminen hyvä vai paha, onko hän tietyn kehityksen kautta kulkenut, silloin taas meistä tuntuu, että se on jotakin, joka havaitsee aineettomia asioita. — Silloin me kysymme, mitä selvänäkö oikeastaan on? — Tämä on monimutkainen ja vaikeatajuinen probleema. Ja jos nyt tahdomme sitä yrittää selvittää ja analysoida, se tapahtuu parhaimman kykymme mukaan, mutta se ei ole mikään tyhjentävä esitys.

Koska selvänäköä sanotaan uudeksi aistiksi, kuudenneksi (ja seitsemänneksi) aistiksi, jolloin se siis rinnastetaan ihmisen tunnetuihin aisteihin, on hyvä, että ensin katselemme tätä kysymystä aistien kannalta, vähän ajattelemme näitä meidän tunnettuja aistejamme.

Meillä on, niinkuin yleensä sanotaan, viisi aistia. Nykyaikainen psykologi voi puhua muistakin aisteista; hän ottaa silloin lukuun kaikki aistimukset ihmisen organismin yhteydessä, mutta ei tuo suoranaisesti mitään uutta esiin. Siksi on yleensä pysytty siinä, että ihmisellä on viisi aistia, jotka ovat: näkö-, kuulo-, tunto-, maku- ja hajuaisti. Nämä viisi ovat erilaiset toiminnaltaan, ja sentähden me puhumme näistä viidestä aistista. Me myös tiedämme, että vanhoista ajoista alkaen vanhojen traditioiden mukaan nämä viisi aistia on aina yhdistetty eri elementteihin luonnossa. On puhuttu neljästä elementistä: maa, ilma, vesi ja tuli ja sitten viidennestä, joka on salaperäisempi, nim. eetteri. Me tiedämme, että nämä meidän aistimme on rinnastettu elementteihin sillä tavoin, että maata vastaa hajuaisti, vettä makuaisti, ilmaa tuntoaisti, näköaistia tuli ja kuuloaistia eetteri.

Nythän meille heti, kun ajattelemme näitä vastaavaisuuksia, korrespondenseja, pistää silmään, että niillä on jonkinlainen looginen yhteys. Kun sanomme esim. että maku on veden kanssa yhteydessä, niin huomaamme, ettei mitään makua voi olla ilman kosteutta. Jos panemme kuivan kappaleen suuhun, ei siinä ole mitään makua, ennen kuin siihen tulee kosteutta, jota vastoin haju on maan eli kiinteän aineen kanssa yhteydessä. Me sanomme, että haju on nähtävästi ilman kanssa yhteydessä — me puhumme kaasuihin — mutta jos me pistämme vaikka puukappaleen suuhun, on sillä jokin maku, ja se on enemmän kuin hajua. — Tunto on ilman kanssa yhteydessä, — vaikka sanomme, että tunto tulee selvimmän esille, jos meillä on aineellinen kappale. Mutta me tiedämme, että me tunnemme myös kylmän ja lämpimän. — Näkö on yhteydessä tulen eli valon kanssa; se on niin selvä asia, ettei siitä tarvitse puhua. — Mutta salaperäisemmältä kuulostaa, kun sanomme, että kuulo on yhteydessä eetteriin. Vanhat kansat yhdistäessään kuulon ja eetterin olivat totuutta lähellä, sen huomaamme siitä, että kuulolla ja kuulemisella on syvempi sisältö. Sillä kuinka

me voisimme ajatella pelkkää kuulemista, kun puhumme esim. musiikista? Jos musiikki olisi vain ilma-aaltojen vaikutusta meidän korviimme, niin kuinka ymmärtäisimme musiikkia, sillä sehän on ennen kaikkea sielukasta. Ne ilma-aallot, jotka panevat meidän korvamme värähtelemään, ovat niin sielukkaita, että kysymme, kuinka me ihmiset voisimme luoda sellaisia ilma-aaltoja, ellei kuulo olisi meissä kuin sangen salaperäinen sisäinen aisti?

Jos kysytte keltä säveltäjältä tahansa, hän sanoo, että hän kuulee nuo sävelet itse ensin. Jos hän säveltää laulun, ei hän ajattele, että hän panee ilma-aaltoja värähtelemään, jotka ovat niin ja niin pitkiä, eikä niin, että hän ajattelee asettaa tunnetta tai ajatusta ilma-aaltoihin, vaan hän kuulee sisässään taivaallista musiikkia, kun hän kuulee esimerkiksi jonkin laulun laulettavan. Se vaikuttaa hiljaisuudessa, toisella tasolla; sitten hän tuo sen esille täällä. Kaikki soittimet ovat epätäydellisiä; ne eivät saa esille sitä, mitä hän kuulee, sillä hän on kuullut paljon hienompia ääniä. Hän voi esim. kuulla c:n ja d:n välillä kolme ääntä, eikä kaksi. Kun hänellä on tarkka musiikkikorva, hän kuulee paljon enemmän ääniä sisässään kuin mitä hän saa fyysisesti esille. Ne ovat kuuloaistimuksia, ja ne ovat tekemisissä muun elementin kuin ilman kanssa, koska hän ei saa esim. viulusta sellaisia ääniä, kuin hän tahtoisi. Sentähden me voimme tajuta ainakin järjellämme, että kuulo on aistina tekemisissä jonkin muun elementin kuin ilman kanssa.

Okkultinen teoria on se, että meillä on oikeastaan vain kolme aistia, jotka sitten ilmenevät myöhemmin seitsemänä aistina. Tällä hetkellä ihmisellä on viisi aistia, mutta hänellä tulee olemaan seitsemän, ennen kuin hän on fyysisesti täydellinen ihminen. Mutta nämä seitsemän aistia ovat muunnoksia kolmesta pääaistista, jotka ovat näkö, kuulo ja tunto. Ne ovat kolme alkuperäistä aistia. Haju- ja makuaisti ovat jo jonkinlaisia muunnoksia näiden toisten aistien välillä. Sekä maku- että hajuaisti ovat selvästi tekemisissä tunnon kanssa. Makua ei voisi ajatella ilman tuntoa, ja hajua ei myöskään voisi ajatella ilman sitä, sillä jotta voisimme jotakin haistaa, täytyy sen koskettaa meidän hajuermojamme. Haju ja maku ovat täten ainoastaan tunnon erilaisia differentiaatioita, muunnoksia.

Tästä me voimme ymmärtää, että koska meillä tulee olemaan seitsemän aistia – seitsemän on luonnon perusluku, kaikki viisaat ovat huomanneet sen – niin voimme ilman muuta ymmärtää, että ne kaksi aistia, mitkä tulevat kehittymään, eivät myöskään ole mitään uusia, primäärisiä aisteja, vaan jonkinlaisia muunnoksia näistä pääaisteista. Ja jos me tartumme vanhaan tunnettuun esimerkkiin, niin me huomaamme, että sellainenkin aisti kuin hajuaisti, on aivan hyvin voinut vaikuttaa okkultiselta, salaperäiseltä silloin, kun se ei vielä ollut kaikissa ihmisissä kehittynyt, vaan ainoastaan joissakin. Ajatelkaamme esimerkkinä, että Atlantiksessa, jolloin ei vielä hajuaistia ollut, oli muutamia lapsia jossakin metsikössä, jossa he eivät olleet ennen käyneet. Yksi noista lapsista, pieni tyttö, on sillä tavoin kehittynyt, että hänellä on jo vähän tätä hajuaistia. Toiset eivät mitään siitä tiedä. Tuo pieni tyttö sanoo siis, kun he istuvat nurmikolla: ”Oi, kuinka täällä jossakin on kauniita ruusuja!” – Toiset sanovat: ”Ei täällä ole mitään ruusuja.” ”On varmasti.” – ”Mistä sinä sen tiedät?” – ”Minä tiedän ja näen sen nenälläni.” – ”Mitä hullua puhetta tuo on, nähdä ja tietää nenällä?” – Ja toiset lapset eivät ottaneet sitä uskoakseen. He läksivät kävelemään, ja erään kallion takana kaikki huomasivat ruusuja. Silloin he ihmettelivät, että tuo tyttö sen tiesi, sillä ei hän ollut siellä ennen käynyt enemmän kuin toisetkaan lapset.

Tämä hajuaisti silloin vaikutti epäilemättä okkultiselta aistilta, yliluonnolliselta kyvyltä. Kun se tapahtui aikaihmissen kesken, pidettiin sitä humbugina, ja sellainen ihminen leimattiin petturiksi. Sanottiin, että hän oli ennakoita ottanut selvää siitä asiasta, josta hän nyt oli tietävinään.

Me tiedämme, että meidän aikanamme on ihmisiä, joita sanotaan selvänäkeviksi. He voivat tietää asioista, joista he eivät ole saaneet tietoa tavallisten fyysisten aistien välityksellä. Me pidämme heitä pettureina tai yliluonnollisina olentoina. – Kertomani pieni esimerkki osoittaa meille, ettei asia ole yliluonnollinen, vaan että se on jotakin ennustusta. Kun sade alkaa, tulee muutamia pisaroita ensin – kun uusi aisti kehittyy, se ensin kehittyy muutamissa.

Tarkastakaamme ensin, missä järjestyksessä ne aistit, mitkä meillä nyt ovat, ovat kehittyneet okkultisten tietojen mukaan. Me tiedämme, että ihmiskunnan mennyt historia on jaettu viiteen juurirotuun. Ensimmäisessä juurirodussa, jolloin ihminen eli eetteritasolla, kehittyi kuulo, toisessa tunto, kolmannessa näkö, neljännessä maku- ja tässä viidennessä hajuaiisti. Kuudennessa juurirodussa tulee kehittymään kuudes ja seitsemännessä seitsemäs aisti. Ne, jotka ovat tutustuneet okkultismiin, tietävät, että tämä meidän aineellinen, fyysinen maailmamme on jaettu seitsemään tasoon tai toisin sanoen: aineellisuus ilmenee seitsemässä erilaisessa koostumustilassa. Ensimmäinen on tämä kiinteä aine, maa, seuraava on vesi, kolmas on ilma eli kaasumainen tila. Sitten tulee neljäs, joka jo on eetteriä, valoeetteriä, joka on tekemisissä meidän silmiemme kanssa. Sitten tulee yhä korkeampia eetterejä, joita on kaikkiaan neljää lajia.

Kun me ajatellamme ihmiskunnan rotuja ja aistien kehitystä niiden aikana, niin huomaamme, että nämä aistit ovat kehittyneet juuri sillä tavoin, että silloin on ihmiskunta laskeutunut kuin alas ja tullut tänne alimmalle tasolle ja nyt taas on nousemassa siitä ylöspäin. Sillä aina, kun on seitsemästä kysymys, niin on kolme toisella puolen, neljäs on alin ja kolme taas toisella puolen. Kehitys käy spiraalissa; me olimme neljännessä juurirodussa kaikista alimmassa, nyt olemme nousemassa. Nyt on kehittynyt hajuaiisti, kuudennessa juurirodussa tulee kehittymään kuudes aisti ja seitsemännessä seitsemäs. Ovatko ne aistit aivan olemattomia vielä? – Eivät. – Tietenkin ihmisen organismissa ovat aina mahdollisuudet jo olemassa, ja muutamissa ihmisissä voivat ne olla kehittyneitä. Minä en luonnollisesti osaa sanoa, mitkä niiden aistien nimet tulevat olemaan ja kuinka ne ilmenevät kehollisina aisteina. Me voimme ainoastaan tehdä jonkinlaisia päätelmiä havaintojen ja kokemuksen nojalla. Me emme tiedä sitäkään, missä määrin ne meissä tulevat kehittymään. Meidän koko tietomme niistä tulevista uusista fyysisistä aisteista on siis etupäässä johtopäätöksiä, jotka perustuvat empiirisiin havaintoihin ja kokemuksiin.

Jos tahtoisimme kuvitella kuudetta fyysistä aistia, silloin sanoisimme, että se on aisti, joka on muunnos näistä edellisistä aisteista. Se on samalla niiden koostuma, mutta samalla se myöskin on antanut ylivallan jollekulle tietylle aistille, korostaa jotakin tiettyä primääristä aistia. Mehän voimme maku- ja hajuaiistista sanoa, että ne enemmän korostavat tuntoa, mutta niihin sisältyvät muutkin aistit, varsinkin näkö, koska meidän mielikuvituksessamme tulee jokin kuva hajun ja maun yhteydessä, varsinkin hajun yhteydessä vielä selvemmin, kuten näimme edellisestä atlantilaisesta esimerkistä. Meidän sisäisten silmiemme eteen tulee kuva siitä, joka voi tuollaisen hajuaiistimuksen lähettää.

Tämä kuudes aisti korostaa erityisesti näköä ja seitsemäs taas tulee korostamaan kuuloa, vaikka ne kokoavat toisiakin aisteja itseensä. Kuudes korostaa siis näköä, mutta se on kuitenkin uudenlainen fyysinen aistimus. – Mutta mitä sillä aistitaan? – Mad. Blavatsky sanoo Salaisessa opissa: nämä uudet aistit erityisesti tekevät selväksi ihmiselle sen, että aine ei ole tiivistä, vaan että sen lävitse voi nähdä. Kuudes aisti tulee siis olemaan sen laatuinen, että se on tietoa, aistimista asioista, joita ei voi näillä viidellä aistilla havaita. Sanokaamme esimerkki. Ihminen, jonka kuudes aisti on toimivana, tietää ja tuntee ilman muuta, kun hänelle vihamielinen olento on läheisyydessä, vaikkei hän sitä näe. Jos tuo olento on hänelle ennestään tuttu, silloin samalla, kun hän tietää sen, hänen silmiensä eteen tulee kuva siitä olennosta, mutta jos hän ei ole sitä ennen tuntenut, voi tulla vääriä ja hullunkurisia kuvia. Myöskin tämä voi olla enemmän vain ”sympaattista”: hän aavistaa edeltä käsin, että hyvä ystävä tulee hänen luokseen, tai että hän tulee kohtaamaan jonkun henkilön, joka vaikuttaa häneen sympaattisesti, tai hänelle tulee tapahtumaan jotakin hyvää.

Tämä on nyt profetallinen kyky, ja kuitenkin se on fyysistä aistimusta. Se koskee silloin asiaa, joka lähestyy, joka todellisuutena jo on olemassa, vaikkei ole kohdannut asianomaista henkilöä. Tällainen on tuo kuudes aisti oleva. Täällä on korostettu silloin paitsi näköä, myöskin hajua. Tieteellisesti tullaan luultavasti selittämään, että se on hajuaiisti, samanlainen kuin koiralla on. Niillähän on sympaattinen hajuaiistimus eli vainu esim. niiden isännästä. Koirilla on siis jonkin verran tätä kuudetta aistia, ja samantapainen aisti tulee siis olemaan ihmisillä, mutta se ei silloin rajoitu vain epämääräisiin tuntemuksiin; siihen tulee sisällyttämään esim. aivan selviä näköhavaintoja.

Ihminen voi siis saada tuollaisen aistimuksen, joka ilmenee hänelle näkemisen muodossa asiasta, joka tapahtuu jossakin muualla sillä hetkellä. Se riippuu siitä, ettei aine ole tiivis ja läpitunkematon. — Kaikki meidän aistimuksemme eivät ole muuta kuin tämän aineellisuuden aistimista eri muodoissa. Siis uudet aistit tulevat tarttumaan tähän aineeseen uudella tavalla, vetämään enemmän esille siitä, mitä siinä on. Siis tällä uudella kuudennella aistilla ei tule olemaan seiinä, esteitä siinä merkityksessä kuin meidän nykyisellä näöllä, kuulolla, tunnolla jne. — Kuulohan on jo nyt vähemmän rajoitettu kuin näkö, sillä me voimme esim. kuulla, mitä seinän takana tapahtuu, vaikka emme näe. Kuulo on siis jo nyt salaperäisempi aisti. — Kuudes aisti varsinkin tulee repimään meidän silmiemme edestä monta tällaista esirippua, jotka peittävät meiltä niitä asioita, jotka täällä tapahtuvat.

Samaan tapaan tulee sitten seitsemäs aisti vaikuttamaan, mutta uuteen suuntaan sekin. Se tulee olemaan minun käsittääkseni sängen merkillinen ja ihmeellinen aisti. Se korostaa enemmän kuuloa, mutta muutkin aistit ovat sen yhteydessä. Tahtoisin sitä kuvata muutamin sanoin. Nykyisin me ihmiset olemme eri tavoin lahjakkaita tässä suhteessa, jota nyt tarkoitan. Toinen ihminen on kovin hidas, kun hän joutuu jonkin tietyn asian eteen tässä elämässä; hän on hyvin hidas tietämään, mitä hänen pitää tehdä. Mehän tiedämme, että kuta hitaampi, hiljaisempi ihminen on, sitä vaikeampi on hänen tietää, miten menetellä, kun sattuu jotakin odottamatonta. Sentähden me sanomme ihmisestä, joka tietää joka tilanteessa miten menetellä, että hänellä on valppautta, vireyttä, jota ruotsalainen sanoo: ”sinnesnärvaro”; hänellä on kaikki aistit mukana, hereillä. Ja me tiedämme, että nykyaikana on ammatteja, joissa tätä kykyä erikoisesti tarvitaan. Ei esim. kukaan voi olla hyvä sotilas, jollei hänellä ole tätä nopeata päättämiskykyä. Ei myöskään voi olla hyvä liikemies, ei kukaan amerikkalaisista miljoonamiehistä ole tullut rikkaaksi ilman tätä kykyä. Ja jos ajatteleme ihmistä, joka on vaarallisessa toimessa, tiedämme, että hänellä täytyy olla kylmäverisyyttä. Joka on kulkenut tervaveneessä Oulunkoskea alas, tietää, kuinka perämiehen täytyy olla kylmäverinen, jännittynyt, konsentroitunut, sillä jos hän hetkeksi ajattelee muuta, olisivat kaikki pyörteissä. Se on jännittävimpiä matkoja, mitä ihminen voi tehdä, sillä kaikkien henki on silloin tuon merkillisen, miltei jumalaisen olennon käsissä, joka istuu perässä, ja jota kukaan ei saa puhutella. — Se on ihmeellistä ja siinä täytyy olla tuota ”sinnesnärvaroa”.

Nyt sanoisin, että tämä seitsemäs aisti, mikä ihmiselle tulee kehittymään, on tieto siitä, miten kussakin tilanteessa pitää menetellä, silmänräpäyksellinen tieto, joka tulee kuulohallusinaation muodossa. Jos sattuu sellainen ihmeellinen asia, ettei voi järjen avulla tietää, mitä tekisi, niin tämä aisti sanoo: tee niin ja niin. Mehän tiedämme, että on sellaisia tilanteita, joissa meidän järkemme ei sano mitään, vaan eräänlainen aistimellinen havaintomme sanoo, mitä pitää tehdä. Sellaisia ovat esim. äkilliset vaarat. Jos niissä pitäisi pelkän järjen ja ajatuksen avulla tietää, mitä pitää tehdä, ei siitä tulisi mitään; vaan meidän aistimme neuvovat silloin meitä. Tämä seitsemäs aisti tulee olemaan sellainen, että me sen avulla heti tiedämme, miten menetellä, ja se tulee erikoisemmin ilmenemään kuulona.

Kuudes aisti siis korostaa näköä, seitsemäs lähinnä kuuloa. Voimme sanoa, että kuudes on sympaattinen aisti ja seitsemäs toiminnan aisti. Nämä ovat vain eräitä nimityksiä, joita me nyt voimme keksiä.

Nämä ovat kaikki silloin suorastaan fyysisiä aisteja. Mutta ne ovat kuitenkin merkillisiä toisessakin suhteessa. Sillä kun ajatteleme tuota kaartaa, jossa kehityksemme kulkee, niin huomaamme, että kuudennessa ja seitsemännessä nousemme aivan huippuun, siihen, mistä läksimme. Meille on silloin paljastunut tämä fyysinen maailma sekä näkyvässä että näkymättömässä muodossaan. Nyt se ei ole meille vielä kokonaan avoin, mutta silloin se tulee paljastamaan yhä enemmän kokoonpanoan ja salaisuuksiaan. Ja kun me sillä tavoin olemme läpikäyneet tämän fyysisen maailman, silloin on meidän tajuntamme aivan kuin luonnostaan jo joutunut kosketuksiin toisen tason eli maailman kanssa.

Nyt on huomattava, että tämän fyysisen maailman salaisuudet sen näkymättömässä puolessa ovat paljon lukuisammat kuin mitä tämä fyysinen maailma nyt tarjoaa näkyvässä muodossaan. Näkymättömän,

siis voisimme sanoa, eetterimaailman todellisuudet ovat kovin lukuisat. Ja kun ihmisessä kehittyvät nämä uudet aistit, hän tulee paljon selvemmin kuin tällä hetkellä kokemaan niitä todellisuuksia, jotka ovat tämän fyysisen maailman näkymättömässä puolessa. Mitä esimerkiksi? – Esim. sen todellisuuden, että vainajat ovat aina jonkin aikaa tässä fyysisessä maailmassa, ennen kuin siirtyvät varsinaiseen kuolemanjälkeiseen tilaan. He ovat vielä tässä eetterissä, ilmapiirissä, ja heillä on fyysinen keho, vaikka se on eetteristä koostunut. Se on kyllä aivan pelkälle fyysiselle näölle näkymätön, mutta hyvin vähän tarvitaan, että se tulisi näkyväksi fyysisille silmille. Onhan paljon ihmisiä, jotka ovat nähneet vainajia. Silloin ei ole tarvittu muuta, kuin että se henkilö, jolle hän tahtoo näyttäytyä, on vähän hiljentyneessä tilassa, istuu yksin tai lepää vuoteessa. Näin on helpompi, vaikka on tapauksia, jolloin ei sitäkään ole tarvittu. Silloin tuollainen vainaja voi näkyä, sillä hän on puettu fyysis-eetteriseen kehoon. Hän on entisensä näköinen, tavallisesti sen näköinen, kuin oli kuollessaan. Se on jonkinlainen ajatuskuva hänestä, voimme sanoa.

Vaikka vainajat ovat jo tuonelassa, astraalitasolla, voivat he sieltäkin päin vielä pyrkiä tänne. Silloin tarvitaan meedio, ihminen, jossa nämä kuudes ja seitsemäs aisti ovat jo alkaneet herätä, varsinkin kuudes aisti. Hän on ihminen, jonka eetterikeho on muodostunut sellaiseksi, että siinä on jo kehittynyt kuudes aisti, vaikkei se ole täysin kehittynyt näkyvässä fyysisessä kehossa. Mediumi on ihminen, jonka kehossa eri aineelliset koostumat, eri ainetilat, ovat löysästi kiinni toisissaan. Vainaja tulee hänen luokseen ja pyrkii hänen kauttaan ilmenemään tässä fyysisessä maailmassa. Hän saa aivan kuin ainetta itselleen tuolta mediumilta, sellaista ”ektoplasmaa”, niin että hän voi tehdä itsensä kuultavaksi, nähtäväksi ja kosketeltavaksi. Meedio lainaa niin paljon ainetta omasta kehostaan, että hän on voinut tulla vaikka puolet kevyemmäksi, kun on punnittu; ja hänen on täytyntä antaa myös kaasumaisia, juoksevia ja kiinteitä aineita, sillä eetteriaineethan eivät paina mitään. Näöltäänkin meedio on kutistunut silloin hyvin pieneksi. – Tällainen vainajan ilmestyminen täytyy tapahtua verraten pian kuoleman jälkeen, sillä hänen täytyy olla lähellä tätä maailmaa ja hänen kiinnostuksensa vielä täällä.

Tämä kaikki johtuu tuosta kuudennesta aistista. Ja se kuudes aisti ja se kehon koostumus, mikä meillä tulee olemaan, asettaa meidät yhteyteen fyysisen maailman näkymättömän puolen kanssa. – Ihminen, jossa tämä aisti kehittyy, alkaa havaita olentoja, joita toiset eivät näe. Ne eivät ole vain vainajia, vaan hän näkee myös tonttujen, vedenneitojen, sylkifejien ilmassa, salamantereita tullessa ym. Hän näkee siis luonnonhenkiä, joille meidän aikamme tiedemiehet tietenkin nauravat. Mutta meidän ei tarvitse muuta kuin perehtyä vanhojen kansojen traditioihin, niin tiedämme, että kaikki vanhat kansat ovat puhuneet luonnonhaltioista. Suomen kansa on ollut erittäinkin niiden kanssa tekemisissä, ja vielä tänä päivänä on meillä tietäjiä, jotka ovat vakuuttuneet luonnonhaltioiden olemassaolosta.

Sitten me tiedämme, että tämä kuudes aisti voi antaa meidän havaita väri-ilmioita ihmisten, eläinten ja esineiden yhteydessä. – Nyt silloin on huomattava, että tällä hetkellä, jolloin selvänäkevät ihmiset ovat poikkeuksia, heidän aistimuksensa saattavat olla erilaisia. Jos saamme kaksi tuollaista selvänäkijää katselemaan kolmatta henkilöä, niin – varsinkin, jos he ovat eri pureista, eivät tunne toisiaan – kun he katselevat tuota kolmatta, he näkevät eri tavoin. Toinen sanoo: ”Minusta punainen on hänessä pohjasävel, toinen voi sanoa: ”minä näen vihreää”. Ja me ihmettelemme, että mitä tämä on? – Tieteelliset tutkijat tulevat sanomaan, että se on humbugia. – Mutta sitä se ei ole. – Näiden selvänäkevien aistimukset ovat kyllä todellisia aistimuksia, mutta he kuvaavat niitä eri tavoin, ja se riippuu siitä, etteivät he ole harjaantuneita; heidän uusi, kuudes aistinsa on vielä niin kehittymätön. Ja jos me kysymme heiltä vielä, mitä se heihin vaikuttaa, silloin toinen voi sanoa: ”Se vaikuttaa minuun, niin kuin tuo ihminen olisi oikein järkevä ihminen.” Hän on nähnyt punaisen värin. ”Oi” sanoo se, joka näki vihreää: ”ei hän ole niinkään järkevä, hän on intohimoinen ihminen.” – Ja taaskin me joudumme yhtä ymmälle, kunnes huomaamme, että noiden selvänäkijöiden aistimukseen sisältyy juuri tuon kuudennen aistin erikoinen pääominaisuus, se, että se on sympaattinen aisti. Siihen sisältyy jonkinlainen omatunto, ja silloin me ymmärrämme, että tuntemus toisesta ihmisestä vaikuttaa siihen. Jos minä luulen itse olevani järkevä ihminen, vaikka todellisuudessa elän hyvinkin tunteissani, sanon toisesta ihmisestä, jolla myös on voimakas tunne-elämä, että hän on järkevä ihminen; hän tietää, mitä tekee. Samanlaiset ihmiset kuin me itse olemme, ovat meistä aina järkeviä ja hyviä.

Kuudes aisti on vielä toistaiseksi alkuperäinen ja sen pitää kehittyä. Sentähden me tulemme siihen, että kaikkia aisteja voidaan ja täytyy kehittää. Varsinkin juuri silloin, kun ne ilmaantuvat vain aavistuksina siitä, mitä tulee tapahtumaan koko ihmiskunnalle. On siis tärkeää, että niitä kehitetään ja jalostetaan, muuten ne voivat viedä meidät harhaan.

Patandshalin joogamietiskely

Kun puhumme itämaista ja länsimaista henkisessä mielessä, emme tarkoita niillä sanoilla mitään maantieteellisiä alueita, vaan tarkoitamme itämailla aikaa ja saavutuksia ennen Jeesus Kristusta, ja länsimailla aikaa ja saavutuksia Jeesus Kristuksen jälkeen. Mutta me emme nimitä näitä asioita esim. nimillä ”pakanamaailma” ja ”kristikunta” siitä syystä, että kristikunta ei ole vielä mikään todellinen kristikunta. Niin sanottu kristikunta on vielä nuori; se ei ole vielä kehittynyt miksikään todelliseksi kristikunnaksi eikä ole vielä saavuttanut mitään kristusvoittoja, jota vastoin pakanamaailma tai itämaat ovat niin vanhoja, että ne todella ovat ehtineet tulla siksi, mitä ovat. Ne ovat todella näyttäneet ja yhä näyttävät, mitä ne ovat voineet saavuttaa ennen Jeesus Kristusta.

Henkisessä mielessä teemme tällaisen eron itä- ja länsimaiden välillä. – Jos tahtoisimme lyhyesti luonnehtia itä- ja länsimaiden erilaista henkeä – puhumme länsimaiden hengestä, vaikka se vielä onkin nuori – niin itämaiden henki on niin sanoaksemme lapsen ja nuorukaisen henki silloin, kun ajattelemme muinaisuutta. Nyt me puhumme vanhasta itämaasta, joka on kuin viisas vanhus, mutta jos menemme ajassa kauas taaksepäin, silloin sen henki on kuin lapsen ja nuorukaisen henki; se on iloista luottamusta siihen, että ihmisen tarkoitus on löytää totuus ja Jumala. Se, joka on itämaalainen hengeltään, käsittää, että hänen tehtävänsä on etsiä ja löytää Jumala.

Mutta länsimaalainen henki on hieman erilainen. Jeesus Kristuksen jälkeen on aivan kuin me kaikki ihmiset jo olisimme nähneet Jumalan. Me emme voi sanoa sitä näin jokapäiväisessä järjessämme, mutta sisimmässään jokainen ihminen, joka on kuullut Jeesus Kristuksesta, asui hän länsi- tai itämailla, on nähnyt Jumalan siinä merkityksessä, että hän aivan varmasti sisimmässään tietää, minkälainen jumalainen ihminen on, minkälainen Jumala on maan päälle ilmestynenä. Jeesus Kristus on tämän näyttänyt salaperäisellä tavalla; sen jokainen tietää. Me emme voi ruveta siitä väittelemään, mutta me tiedämme sen.

Länsimaalainen ajattelee: ”Kuinka minä, joka olen niin huono ja syntinen, voisin etsiä Jumalaa, totuutta, ja löytää totuuden henkisessä merkityksessä? Kuinka minä, joka olen niin epätäydellinen, voisin tulla yhdeksi Jumalan kanssa? Kuinka Jumala voisi ilmetä minun kauttani?” – Tämä on länsimaalaisen ihmissielun tunnelma silloin, kun hän on tullut lapseksi. – Ja kuitenkin tämä on aivan sama kuin itämaalainen tunnelma. Länsimailla tämä on jo totuuden etsimisen alkua. Tämä länsimaalainen tunnelma koskee enemmän meidän tahtoamme, tuo itämaalainen tunnelma enemmän ajatustamme. Me emme tienneet täydellisyyden todellisuudesta, ennenkuin Jeesus Kristus näytti sen. Itämailla Buddha oli yhtä täydellinen, Laotse Kiinassa, Zarathustra Persiassa ym. vapahtajat, mutta he eivät ole olleet samalla tavoin Jumala maan päällä koko täyteydessään kuin Jeesus Kristus. He kaikki ovat kyllä täynnä elämän kirkkautta. Sentähden he sanovat: ”Seuratkaa minua, niin te saavutatte totuuden.” Mutta Jeesus Kristus on kuin kypsä hedelmä, joka on täydellinen joka suhteessa lapsesta lähtien. Sentähden hän näyttää meille jotakin sellaista, joka ei voi lähteä pois meidän sielustamme. Se on sellainen tieto, joka osoittaa, että me olemme kaikki epätäydellisiä.

Tämä on kuitenkin sama asia, sillä ihminen on kutsuttu etsimään totuutta ja Jumalaa, ja ne myös löytämään. Täällä meillä länsimailla monet ovat löytäneet, mutta valtaosa ihmisistä ei ole täällä edes yrittänyt etsiä. Me emme ole edes tahtoneet tietää, että pitäisi yrittää, vaan me olemme ainoastaan tuudittautuneet siihen luuloon, että emme mihinkään kykene. Me etsimme sellaisen maailmankatsomuksen, että voimme luottaa toisen ansioon. Me unohdimme yrittää; me unohdimme, että elämä on tie. Ja tämä unohdus on vaikuttanut sen, että itämaalainen jooga tuntuu meistä niin perin vieraalta. Kun sanotaan, että jooga on ne keinot, joiden avulla ihminen pääsee tietoon ihmisen ja elämän syvimmästä salaisuudesta, elämästä ja

kuolemasta, silloin kristitty ajattelee heti: ”Mitä lapsellisuutta se on? Sehän on intialaista keksintöä; heillähän on fakiireja, jotka tekevät kaikenlaisia temppuja. Heillä ei ole Kristusta, sentähden heillä on tuollaista, mutta meillä on Kristus.” – Kristitty ajattelee, että jooga on tarpeeton. Mutta jooga on välttämätön jokaiselle, joka tahtoo etsiä ja löytää Jumalan, sillä jooga on Jumalaan yhtymisen tie.

Intialaisen joogan ensimmäiset askeleet ovat siveysoppia, sitten seuraavat ovat ulkonaista siinä merkityksessä, että ne ihmisen jooga-menettelyssä koskevat enemmän hänen kehoaan, aisteja ja ulkonaista persoonallisuutta. Mutta kolme viimeistä vaihetta on, niinkuin Patandshali sanoo, sisäisiä toisiin verrattuina, sillä ne koskevat ainoastaan ihmisen sielua, **tshittaa**, älyprinsiippiä, älykehoa. Juuri tämä mietiskely on unohtunut kerrassaan kristikunnalta, vaikka siitä tietenkin alussa tiedettiin. Sentähden kristikunta on pysähtynyt tuohon ensimmäiseen saavutukseensa, nim. oman huonoutensa tuntemiseen. Mutta siihen pysähtyminen on hyvin kohtalokasta. Ja se, mikä yksinomaan voi kristikunnan pelastaa siitä kohdasta, mihin se on joutunut, on joogamietiskely. Siveellisiä vaatimuksia kyllä ymmärretään, mutta niiden tarpeellisuutta ei aina tajuta. Mietiskelyä, rukousta, ei tunneta siinä merkityksessä, jossa Jeesus Kristus sitä käytti.

Tässä mietiskelyssä, kun tahdomme tutkia sitä Patandshalin mukaan, on ensimmäinen aste, kuten kaikki hyvin tietävät, se, jota sanskritinkielisellä sanalla nimitetään dhaarana ja latinankielellä konsentraatio. Tästä ensimmäisestä askeleesta sanoo Patandshali: tshittan kiinnittäminen yhteen kohtaan on dhaarana. Dhaarana itsessään merkitsee kantamista tai pitämistä. Jos kysymme, mitä tuollainen keskitys on, niin me edellytämme, että olemme tietoisia siitä, mitä Patandshali on puhunut kaikista ehdoista ja vaatimuksista, mitkä ihmisen täytyy täyttää, ennen kuin hän alkaa mietiskelyä harjoittaa. Hänen täytyy olla siveellinen. – Sitten hänellä täytyy olla sellainen asento, ettei se häiritse häntä, että hänen huomionsa helposti kääntyy pois ympäröivästä maailmasta. – Ja vielä hänen on täytyntä oppia rauhallisesti hengittämään. Monella ihmisellä on tapana hengittää liian nopeasti. Näitä kaikkia on jo siis harjoitettu ennen varsinaista joogaa. Ihminen istuu siihen asentoon, joka on hänelle siksi mukava, että hänen sielunsa osaa ottaa jonkinlaisen rauhallisen ”asennon”. Sitten hän harjoittaa konsentraatiota eli keskitystä, hän kiinnittää ”tshittansa”, älyprinsiippinsä, yhteen kohtaan. Hän ottaa sielu- eli älykehonsa hallintaansa, aivan kuin ”käteensä” ja pitää sitä kiinni yhdessä kohdassa. – Tässä kohden muistakaamme, että meidän protestanttien suuri opettaja Luther sanoo: ”Järki on otettava kiinni ja nakattava penkin alle. Järki on liian itsepäinen jumalaista totuutta ymmärtämään.” – Tämä on tietenkin vaarallinen lause, jos ymmärrämme, ettei järjellä saa etsiä totuutta. Lutherin aikana oli ehkä niin, mutta meidän aikanamme olisi suoraa hulluutta käsittää tämä lause sillä tavoin, että me emme saisi etsiä totuutta, tutustua kaikkiin uskontoihin, filosofioihin ja tieteisiin, niin paljon kuin se ihmiselle on mahdollista. Meidän on päinvastoin kehitettävä järkeämme, niin paljon kuin suinkin. Mutta se kuuluu kaikki niihin asioihin, jotka käyvät ennen joogaa. Nykyaikana ryhdymme tuskin joogaa harjoittamaan, ellemme ole edes jonkin verran järkeviä ja älykkäitä.

Siis tämä Lutherin lause ei sovi liian varhain, mutta merkillistä kyllä se tulee esille joogassa. Ihmisinä meidän täytyy tehdä se huomio, että meidän järkemme ja ymmärryksemme ei auta meitä sisintä totuutta näkemään; me emme löydä Jumalaa järjen avulla. Järjellä on sellainen ominaisuus, että se punnitsee ja mittaa, mutta Jumala on kaiken arvostelun yläpuolella. Järkemme aina määrittelee, mutta Jumalaa ei voida määritellä. Jos me tahdomme löytää Jumalan, totuuden ja siinä tarkoituksessa harjoittaa joogaa, niin silloin, kun tulemme siihen kohtaan, että on opittava mietiskelemään, on ymmärrettävä, että järki vaipuu nöyränä maahan. Jumalaisen majesteetin edessä se pyytää ainoastaan: ”Auta minua näkemään!” –

Silloin on ensimmäinen harjoitus se, että ihminen ottaa järkensä hallintaansa, – kauan, vuosikausia, joka päivä, hän ottaa järkensä ”käteensä”. Se on asia, joka täytyy kokea. Ajatus kiinnitetään yhteen kohtaan niin, että ajatuskeho on hiljaa. Silloin ajatuskeho saavuttaa rauhan; toisin sanoen se on kyllä äärettömän nopeassa värähtelyssä, mutta se on rauhaa. Kaikki vaihdokset, Patandshalin ”syntymiset ja kuolemiset” tapahtuvat niin nopeasti, että se on rauhaa. Kun ihminen harjoittaa konsentraatiota, hän ottaa vaikka lyijykynän ja katselee sitä ensin. Sitten hän sulkee silmänsä ja yrittää nähdä tuon kynän tajunnassaan, ”sielunsa silmin”. Silloin hän huomaa, mikä vallaton varsa hänen ajatuksensa on. Kaikenlaisia muita ajatuksia ja kuvia tulee

mukaan jotka häiritsevät niin, ettei hän näe aina tuota kynää. Tulee vaikka mitä ajatuksia mieleen, esim.: ”mitä sinä hulluttelet, sinä, joka olet järkevä ihminen?” – Ihminen huomaa, ettei hän lainkaan hallitse omaa järkeänsä. Se on ensimmäinen erittäin terveellinen huomio. Kun hän on tätä esimerkiksi seitsemän vuotta tehnyt ja vähitellen päässyt siitä huomiosta, että hän on järkensä, ajatuksensa orja, siihen, että hän jo vähän hallitsee ajatustaan, silloin hän ymmärtää, että niin sen pitää ollakin, sillä mikä hän on henkiolentona, jos hän ei hallitse edes omaa taloaan? Hän on orja talossaan, joka tekee mitä käsketään. Mutta kun ihminen, joogi, on saavuttanut jonkin verran valtaa ajatuksiinsa, silloin hän ei ole orja, vaan poika talossa. Eikä tämä saavutus ole aivan mahdollon, sillä onhan ihmisiä, jotka ovat tehneet sitä ennen eläessään ja nyt syntyneet se taito hallussaan. Kaikilla tietäjillä, neroilla, luovilla ihmisillä, on jonkin verran tätä kykyä, vaikka konsentraatiota onkin monta lajia. Sitä on helppoakin, mutta todellinen konsentraatio on vaikeaa. – Kykenenhän keskittämään ajatuksia, jos tahdon esim. veistää lusikan. En voi sitä veistää, jos en ajattele sitä. Se on helppoa konsentraatiota, jota elämä opettaa jokaiselle ihmiselle. Jokainen, joka suorittaa jokapäiväiset tehtävänsä elämässä hyvin, osaa vähän keskittyä, mutta konsentraatio tulee vaikeaksi, jos emme ole toimivia olentoja fyysisessä maailmassa, vaan vetäydymme toimettomuuteen, henkeen, pois tästä näkyvästä maailmasta. Silloin me joudumme toiselle alalle ja huomaamme, ettemme osaakaan konsentroida, keskittyä.

Dhaarana on henkistä työtä. Se on ajatuksen voittamista. Ja kun ihminen on tässä vähän edistynyt, niin Patandshali sanoo, että silloin hän kehittää itsessään sitä, jota nimitetään ”*niroodha parina*”, mikä merkitsee sanasta sanaan: hillitsemisen modifikaatio. Patandshali viittaa siihen, että tämä seuraa dhaaranan harjoittamisesta. Nämä sanat voidaan kääntää myös toisin. *Parina* merkitsee myös päämäärä. Silloin me saamme noista sanoista esille sen, minkä kokemus toteaa, että kun tuollainen konsentraatio, dhaarana, nyt tapahtuu määrättyllä mietiskelyhetkellä, niin siitä seuraa, että tämä ehkäiseminen, hillitseminen, ajatusten muunnosten ehkäiseminen, tulee päivä päivältä helpommaksi, josta seuraa rauhallinen juoksu, kulku, virta. Se merkitsee, että ihminen, joka harjoittaa dhaaranaa, saavuttaa rauhallisen mielen. Vaikka hänen mieltänsä ei ole keskittynyt muulloin kuin sillä määrättyllä hetkellä, niin se vaikuttaa sen, että seuraavalla mietiskelyhetkellä keskittäminen on helpompaa, ja myös sen, että ihmisen mieli pitkin päivää on rauhallinen. Hän tietenkin suorittaa velvollisuutensa – joka ihmisellä on tehtävänsä ulkonaisessa elämässä; ja hänen tehtävänsä joogina on suorittaa kaikki tehtävänsä niin hyvin, kuin suinkin taitaa. Tämä kaikki on mahdollista sen ansiosta, että hän tulee rauhalliseksi. Jos ajatteleme, mikä on silmiinpistävä ominaisuus yleensä ihmisissä, niin on se mielen rauhattomuus, taipuvuus kuohahtelemaan. Ihminen elää niin tunteissaan, että kaikki asiat saavat hänet rauhattomaksi; kaikenlaiset elämän tapahtumat ja asiat häiritsevät häntä. Mutta kun hän oppii keskittymään, silloin hän saavuttaa mielenrauhan; mitkään asiat eivät enää häntä kuohuta.

Seuraavasta askeleesta Patandshali sanoo, että se on dshaana, meditaatio. Dshaanaa hän kuvaa näin sanasta sanaan suomennettuna: tästä huomion keskittämisestä yhteen asiaan seuraa dshaana. – Tavallisesti meditaatio on sitä, että ihminen oppii pitämään ajatuksensa yhdessä kohden, valitsee jonkin aiheen ja ajattelee sitä. Hän valitsee esim. kysymyksen: mitä on totuus, hyvyys? – ja ajattelee, mietiskelee sitä eri puolilta.

Minä luulen, että tässä suhteessa kuitenkin tavallisesti tehdään pieni erehdys. Luullaan, että se on mietiskelyä, kun ajatellaan esim. lyijykynää. Jopa eräs meidän aikamme salatieteellinen opettaja on sanonut, että voidaan ajatella jotakin esinettä ja sitä sanotaan mietiskelyksi. Se on erehdys, sillä se on vasta konsentraatiota eli dhaaranaa. Eihän ajatusta voida keskittää tyhjiin, täytyy olla jotakin, johon sen keskittää. Se ei ole mietiskelyä siinä merkityksessä, kuin Patandshali tarkoittaa.

Tuon Patandshalin lauseen voimme suomentaa toisellakin tavalla. Sanskritin tekstin sana *praadhaaja* merkitsee paitsi huomiota myös vakaumusta, uskoa, joka on sen alkuperäinen merkitys. Eurooppalaisten on täytynyt lisätä muita merkityksiä, sillä he eivät olisi muuten ymmärtäneet noita sanoja. Latinankielessä me olemme käyttäneet sanaa meditaatio, ja antaneet sille sellaisen merkityksen, kuin olemme antaneet. Mutta se sana merkitsee todellisuudessa hartautta. Meditaatio eli dshaana on käsitettävä näin: uskon

kohdistamisesta yhteen asiaan seuraa hartaus. – Tätä emme ymmärrä ilman muuta, mutta kokenut sen tietää. Se merkitsee sitä, että ihminen ei voi siirtyä dhaaranasta mietiskelyyn eli dshaanaan ilman, että hänessä on herännyt usko, se mystinen asia, jota on niin vaikea määritellä. Se on uskallusta, uskoa, tekoa. Ihmisen tahdon on täytynyt myös herätä.

Kun me sanomme, että itämaita kuvaa enemmän ajatus ja länsimaita tahto, niin se on kyllä aivan oikein. Järjen ja ajatuksen toiminta itämailla on hyvin ehjä, ja länsimailla ihminen taas joutuu tahdon vaikeuteen: ”minä olen niin huono.” – Mutta itämailla tulee eteen kysymys: usko, tahto. Se on Patandshalin järjestelmä. Joogassa on usko myöhemmällä asteella. Dhaaranasta, koneellisesta ajatuksen keskittämisestä on siirryttävä dshaanaan, ja se tapahtuu uskon avulla. Kun ihminen on saavuttanut uskon, kun hänen jumalainen tahtonsa on tullut eläväksi, silloin hän voi harjoitella dshaanaa eli hartautta. Silloin hänen mietiskelynsä tulee hedelmälliseksi.

Kerran nuoruudessani, kun olin ulkomailla, sanoi minulle kerran eräs vanha teosofi: ”Olen jo 18 vuotta ollut esoteristi, mutta minä en saavuta mitään tuloksia, en ole tehnyt mitään huomioita.” – Olin silloin hyvin nuori; en osannut kysyä, mitä hän oli tehnyt, sillä nehän olivat salaisia asioita, mutta vähän kuitenkin juttelimme. Silloin en osannut niin arvostella kuin nyt, mutta tein sen huomion, että hänen mietiskelynsä oli jotenkin hedelmätöntä ja kuivaa siksi, että hän 18 vuotta oli jatkanut konsentraatiota pääsemättä uskoon. Uskon täytyy ihmisessä herätä; silloin hän voi hedelmällisesti mietiskellä jotakin asiaa. Kun ihminen uskossa mietiskelee esim. ”mitä on hyvyys”, niin silloin häneen tulee hartauden tunne; hänen sielunsa aivan kuin nousee korkeammalle. Silloin kun hän ei osaa mietiskellä, hän sanoo: ”Nyt minä vain keskittän ajatuksiani; en nyt osaa mietiskellä.” – Mietiskely on uskosta tulevaa hartautta; ihminen näkee tuota hyvyyttä, sen ilmennysmuotoja.

Sitten Patandshali lisää, että tästä dshaanasta seuraa *samaadhi parinaama*, joka käännettynä sanasta sanaan merkitsee transsimodifikaatio eli transsipäämäärä. Patandshali selittää: kun tshittan, ajatusprinsiipin luonto on kehittynyt, se kohdistaa huomionsa kaikkiin asioihin. – Länsimailla sanomme: kun olemme kehittäneet itsemme itsetietoisiksi ihmisiksi, silloin meidän aistimme ovat kehittyneet teräviksi. – Tshittassa on kyky keskittyä tuhansiin asioihin. Mutta kun ihminen harjoittaa dshaanaa, niin tämä tshittan ”kaikkein keskittämiskyky” muuttuu ”yhteen asiaan keskittämiseksi”. Tekstin sana *eka graataa* merkitsee ”yksihuippuisuus”. Se merkitsee, että kun ihminen on dshaanassa todellisesti edistynyt, silloin hän lähenee samaadhia. Silloin hänen mietiskelynsä pitkin päivää on eka graataa, yhteen pisteeseen suunnattua. Hän silloin pitkin päivää osaa ajatella ja tuntea Jumalaa. Hän ei ole enää rajoittunut ajattelemaan Jumalaa ainoastaan mietiskelyhetkinään, vaan hän kykenee suorittamaan jokapäiväiset tehtävänsä olemalla samalla jumalaisessa elämässä koko huomiollaan. Koko hänen muu elämänsä on hänestä kuin varjokuva, vaikka hän osaa ja kykenee suorittamaan kaikki tehtävänsä erinomaisesti. – Tämä on siis syvä henkisen elämän salaisuus eli askel. Sillä kolmas askel on juuri tuo samaadhi. Sehän on latinaksi käännetty sanalla kontemplaatio. Siitä sanoo Patandshali (suomennettuna sanasta sanaan): ”ja tämä, kun se vain loistaa objektin valolla ja on kuin vapaa omasta kehostaan, on samaadhi.” – Se on hyvin vaikeatajuinen ja samalla erinomainen kuva. Kun dshaana eli mietiskely on vapaa tshittasta, ihmisen omasta ajatusprinsiipistä ja ainoastaan loistaa objektin eli kohteen valolla, niin se on samaadhia. Tämä merkitsee siis: ihminen mietiskellessään jotakin asiaa esim. ”mikä on hyvyys”, menee yli tuon tavallisen mietiskelyasteen ja vapautuu kokonaan tshittasta käyttövälineenä, vapautuu siitä, että itse on ajatus- ja arvostelukykyinen olento, ja ainoastaan tuossa älykehossaan loistaa tuon hyvyyden ajatuksen valolla. Sanokaamme, että hyvyys on kuin aurinko. Kun me alamme mietiskellä, meidän tshittamme, ajatusprinsiippimme, on munanmuotoinen valoilmio täynnä kaikkia väri- ja värivahduksia. Sitten me hiljennämme kaiken: saamme tshittan valkoiseksi. Sitten jos me mietiskelemme ja tästä tshittan valosta päin katselemme tuota hyvyyden aurinkoa, me näemme siinä ihmeellisiä asioita. Mutta kun me unohdamme oman tshittamme valon ja annamme tuon auringon koskettaa sitä, silloin meidän oma valomme muuttuu, tulee tuoksi auringoksi, ja me olemme tuossa auringossa, hyvydessä; me olemme tuo hyvyys. Silloin me epäilemättä tiedämme kaikista parhaiten, mitä hyvyys on, jos sellaista on olemassa itsessään.

Mietiskelyssä, meditaatiossa, me luomme vaikka omia kuvia ja siinä myös saamme katsella totuutta, mutta jos se muuttuu samaadhiksi, silloin se muuttuu totuudeksi; siinä ei kestä mikään muu kuin totuus. Jos olemme päättäneet samaadhissa tutkia esim. juuri hyvyyttä, saamme tietää, onko sitä todellisuudessa olemassa, vai onko sitä vain meidän omassa mielikuvituksessamme. Jos sitä on olemassa, silloin se tulee meihin. Itämaalaiset sanovatkin, että joogan avulla pääsee tietoon; joogan avulla tutkitaan, mikä on totuus.

Kun samaadhia harjoitetaan, niin siitä kehittyy uusi parinaana, ja se on hyvin merkillistä. Tämä on *eka graataa parinaana*, mikä merkitsee, että kun ihminen harjoittaa samaadhia, niin hän sitten pitkin päivää omaa nuo kaikki tavat ja tottumukset, mitkä lähtevät dhaaranasta ja dsnaanasta ja samaadhista. Hän omaa silloin täydellisesti rauhallisen mielen, ja samalla hänellä on ylevä tietämisen kyky. Hän pitkin päivää omaa sen kyvyn, että hän voi tietää. Jokin asia esitetään hänelle, ja hän voi tietää, kokea sitä.

Kun ihminen harjoittelee kaikkia näitä kolmea mietiskelyn lajia, niin Patandshali sanoo, että hän on silloin saavuttanut vallan itsensä yli. Samdshaana on joogan saavutus; siitä seuraa, syntyy tiedon näkyvyys, esim. se, että kun ihminen on harjaantunut samdshaanassa, silloin kaikki tiedot ensin näkymättömästä maailmasta, sitten näkyvästä maailmasta ovat hänelle näkyvissä. — Vasta tämän jälkeen Patandshali siirtyy sitten kertomaan, mitä tuloksia on joogasta, mitä kykyjä ihminen saavuttaa joogan avulla.

Joogin saavutukset

Kun joogi on oppinut keskittymisen, konsentraation taidon, silloin hän itse tietää sen siitä, että kerta kerralta tulee hänelle mietiskelyhetkellä helpommaksi keskittää ajatuksensa, ja pitkin päivää hän kaikissa toimissaan on erityisen rauhallinen mieleltään.

Kun joogi on sitten oppinut meditaation, mietiskelyn taidon, dshaanan, silloin hän näkee tämän siitä, että hänen mielensä, joka ennen pitkin päivää oli ollut kaikkiin asioihin keskitetty, niinkuin Patandshali sanoo, oppii nyt samalla, kun se tekee huomioita, pitämään aina ajatuksissaan yhtä asiaa esim. Jumalaa, totuutta. Hän voi siis keskellä kaikkia tunnollisesti hoitamiaan tehtäviä olla pitkin päivää keskittyneenä mietiskelyaiheeseensa, mikä on hänen uskonsa esineenä, Jumalaa. Ja mietiskelemään hän oppii vasta, kun hän uskon salaisuuden oppii.

Kun joogi sitten oppii samaadhin, kontemplaation eli sisäisen näkemisen taidon, silloin hänellä on erityinen kyky aina nopeasti ja helposti sisäisesti *nähdä*, mitä ajattelee. Hänen tietämiskykynsä on salaperäisellä tavalla kehittynyt, avartunut.

Kun joogi on nämä kolme taitoa oppinut, silloin hän on oppinut *samdsbaanan*, joka on joogin korkein mietiskelysaavutus. Joogi, joka on oppinut mietiskelemään, mietiskelee samdsbaanaan turvaten.

Nämä kolme prosessia vaikuttavat itsestään erilaisia muutoksia joogin konstituutiossa, rakenteessa. Patandshali ei kuvaa niitä tarkkaan, hän sanoo vain, että ne tapahtuvat dharmassa, lakshanassa ja avasthassa. *Dharma* merkitsee tässä perusominaisuutta, *lakshana* ominaisuutta toisessa tilassa ja *avastha* satunnaista tilaa.

Tämän ensimmäisen asian selitys tulee mielestäni sanasta dharma, joka merkitsee tehtävä, varsinkin uskonnollinen tehtävä. Useinhan uskontoa ja uskonnon oppia nimitetään dharmaksi. Tämä dharma on ihmisen se tehtävä, mikä hänelle on luonnostaan annettu siinä jälleensyntymässä. Mutta kun menemme Intiaan ja kysymme, miten he ymmärtävät tuon sanan, niin he sanovat, että se on heidän uskontonsa; ja jokaisella eri uskonnolla on oma dharmansa. – Onko se sitten uskonnon oppi? – Meillähän niin tavallisesti käsitetään. Kun meillä on erilaisia elämänymmärryksiä, niin me joudumme riitaan ja käymme vaikka sotia keskenämme. Intiassa on satoja eri lahkoja ja uskontoja, eivätkä ne koskaan riitele tuollaisista uskon opeista. Miksi eivät? – Sentähden, että he ymmärtävät kaikki asiat toisella tavalla. He ymmärtävät, että kaikilla ihmisillä on tietenkin omat ajatuksensa ja mielipiteensä uskon asioista ja Jumalasta. Kaikilla lahkoilla on oma käsityksensä Jumalasta; se on sellainen asia, joka kuuluu suvaitsevuteen. Uskonto on heidän mielestään sitä, mitä ihmisen pitää tehdä. Itämaalaiset ovat tässä suhteessa vanhoillisia. Heidän mielestään uskonto on kaikissa teoissa, seremonioissa ja rituaaleissa. Siinä on heidän uskontonsa; se on selvää siveysoppia. Sentähden, jos heille tulisi riitaa, niin se johtuisi siitä, että heidän uskonnolliset seremoniansa ja dharmansa olisivat niin erilaisia, että he suuttuisivat toisilleen, – mutta yleensä sekään ei ole tavallista.

Tuosta itämaalaisen käsityksestä uskonnon ytimestä, että se on aina teoissa, me saamme selityksen tuohon joogalauseeseen. Kun ymmärrämme, että dharma merkitsee tekoja, niin silloin kysymme heti, mistä johtuu ihmisen tehtävä aina kussakin elämässä. Sehän ei ole sama kuin karma. Karma on se, mikä ihmistä kohtaa; hän on syntynyt sellaiseen ympäristöön ja olosuhteisiin, kuin hänen karmassaan on, ja siihen kuuluu myös se, mikä ulkoa päin häntä kohtaa. Mutta dharma kuuluu ihmisen vapauden alaan, mitä hänen on tehtävä elämässään, että hän pääsisi siveellisesti eteenpäin.

Mistä tämä dharma riippuu? –

Kun tutkimme ihmistä okkultisesti, niin huomaamme, että hänen dharmansa riippuu hänen kehostaan, sekä fyysisestä että eetterisestä. Tuossa hänen fyysisessä kehossaan ovat juuri hänen perusominaisuutensa, ne taipumukset, juurtuneet tavat ja luonteenominaisuudet, joita ihminen ei kykene muuttamaan. – Astrologisesti sanotaan, että ihmisen luonne on hänen kohtalonsa. Hän ei voi muuttaa luonnettaan. Laotse sanoo: ”Jos joku tulee minun luokseni ja väittää, että joku on muuttanut toisenlaiseksi ihmiseksi koko luonteeltaan, niin sanon, ettei se ole totta siksi, ettei ihminen voi muuttaa luonnettaan.” – Siinä on hänen dharmansa, siitä se alkaa. Sellainen kuin on luonteeni, sellainen on pohjani. Kun luonteessani on puutteellisuuksia, niin ne ovat sellaisia, joita minun pitäisi muuttaa rikkauksiksi. Mutta kuinka tuo on mahdollista? Se ei ole yleensä mahdollista, sillä kokemus sanoo, että harvoin ihminen voi muuttaa synnynnäistä luontoaan.

Jooga kuitenkin väittää, että dharmassa, lakshanassa ja avasthassa syntyy muutoksia. Lakshanat ovat astraalikehon ominaisuuksia eli tiloja, ja avasthat ovat ylemmässä eli älykehossa. Koko meidän elämämme on osittain satunnaisia mielentiloja, osittain meidän tunnekehossamme vallitsevia resonanssi- eli kaikupohjia. Me olemme totuttaneet itsemme sellaisiin tunteisiin, jotka ovat meille rakkaita, mutta sitä paitsi meillä on kyky satunnaisiin mielentiloihin.

Joogassa tapahtuu muutos. Satunnaiset tilat poistuvat siinä merkityksessä, että ne olisivat hänen mielentilojaan. Hän ei enää ole minkäänlaisissa mielentiloissa. Lakshanat eli tunnelmat, kaikenlaiset ihanat ja vastenmieliset, poistuvat siinä merkityksessä, että ne olisivat joogin omia tunnelmia. Ja kun tämä on tapahtunut, silloin alkaa hänessä tuo kolmas muutos dharman suhteen: hänen luonteensa taipumukset voivat vähitellen muuttua. Vaikutukset kulkevat astraalikehon kautta aina fyysiseen kehoon asti, jossa voi tapahtua jopa fysiologisia muutoksia. – Emme tässä voi sen lähemmin niistä puhua, mutta tämä on asia, jota hyvin saattaa mietiskellä.

Kun näin ymmärrämme tuon aforismin, silloin ymmärrämme myös Patandshalin seuraavan pienen varoituksen, jossa hän sanoo, että joogin tällainen mietiskely, samdshaana, menee tasolta tasolle. Sitten hän sanoo: ”Järjestystä on noudatettava, muuten saavutukset eivät ole varmat.” – Nämä kaksi aforismia me hyvin ymmärrämme. Järjestys juuri näissä ja siirtyminen tasolta tasolle on erikoisen tärkeä, siis ensin on puhdistettava ajatukset, sitten puhdistuvat tunteet, mitkä sitten lopulta alkavat vaikuttaa itse fyysiseen kehoon.

Sitten siirtyy Patandshali puhumaan niistä saavutuksista, joihin joogi sitten pääsee omilla ponnistuksillaan samdshaanan avulla ja juuri tahtoen niitä saavutuksia. Nämä edelliset saavutukset tulevat kuin itsestään, kun hän vain tietää, missä järjestyksessä hän joogaa harjoittaa. Nyt joogi valitsee jonkin asian ja sanoo, että hän mietiskelee siihen suuntaan. Nyt seuraa Patandshalin suutroissa pitkä luettelo tällaisista saavutuksista. Se on erinomaisen arvokas sentähden, että se nimenomaan sanoo, mitä joogin pitää mietiskellä, mihin hänen pitää kohdistaa samdshaanansa, että hän saavuttaa sen ja sen tietyn asian.

Patandshali sanoo ensin: ”Jos joogi harjoittaa samdshaanaa dharman, lakshanan ja avasthan suhteen, mietiskelee noita muunnoksia omassa organismissaan, silloin hän saavuttaa tiedon menneestä ja tulevasta.” – Me voimme lisätä: tämä tieto koskee tämän inkarnaation eli jälleensyntymän asioita. Me huomaamme, kuinka Patandshali tässä joogateknikassaan on tieteellinen. Kaikki tuollaiset tulokset saavutetaan aivan luonnollisella tavalla. Kun ihminen miettii näitä muutoksia, mitkä syntyvät hänen eri käyttövälineissään, niin hän näkee, miten se tapahtuu. Hän mietiskelee tilapäistä mielentilaa; silloin hän huomaa, millä tavoin se on aiheutunut ja mihin se johtaa, ja sitten edelleen, millä tavoin se häviää ja kuolee. Kun hänellä on koko sen synty selvillä, niin hän tarkastaa, mikä aiheuttaa sen, että nuo mielentilat voivat niin helposti syntyä. Ja kun hän tarkastaa tunnekehoa, hän näkee, mistä erikoisesta tunnepohjasta se syntyy; hän näkee, mikä sen on alkuaan aiheuttanut ja mihin se vie. Näin hän tulee siihen, mistä hänen luonteenominaisuudestaan tuo tunnelma puolestaan riippuu. Sitten hän katselee, ja huomaa, onko se hyvin lujassa vai löyhässä: siitä hän

voi laskea, kuinka kauan hänen pitäisi käyttää aikaa mietiskelyssä, jotta hän voisi saada tuon asian muuttumaan.

Tämä kuulostaa vaikeatajuiselta ja salaperäiseltä. – Eräs joogi sanoi minulle kerran: ”Jos minä satunnaisesti teen sen huomion, että minulla on sellainen tai sellainen vajavaisuus luonteessani, niin minä vetäydyn mietiskelyyn ja samdshaanan avulla minä 20:ssä minuutissa syvällä mietiskelyllä olen poistanut sen vajavuuden itsestäni.”

Sitten Patandshali sanoo: ”Joogi voi harjoittaa samdshaanaa samskaarojen suhteen.” – Samskaarat ovat samat kuin skandhat, ne siemenet, mitkä tuomme edellisestä elämästä, taipumukset hyvään ja pahaan, mitkä ovat meidän fyysiseetterisessä organismissamme. Kaikki nämä siemenet eli samskaarat ovat sellaisia, että joogi voi niiden suhteen harjoittaa samdshaanaa. Ja kun hän mietiskelee niitä, silloin hän voi saada tiedon edellisistä jälleensyntymistään. Tässä yhteydessä Patandshali puhuu vähän karmasta, sillä nämä samskaarat ovat karmallisia, karman aiheuttamia. Patandshali sanoo: ”Karmaa on kahta lajia, joita molempia joogin tulee tutkia.” – Karma on nimittäin joko nopeaa tai hidasta; se voi toteutua nopeasti tai hitaasti. Siis nuo siemenet kehittyvät ja kantavat hedelmää nopeasti tai hitaasti.

Vanhin kommentaattori, tulkitsija, ottaa luonnosta kaksi vertauskuvaa siitä, miten voimme ymmärtää karman nopeuden ja hitauden. Hän sanoo: ”Jos on hyvin märkä vaate, niin se kuivaa pian, jos levitämme sen hyvin, mutta hitaasti, jos panemme sen kasaan. Jos taas on suuri määrä kuivia heiniä ja ne ovat kaikki yhdessä kasassa, niin ne palavat nopeaan, jos tuuli käy. Mutta mikä työ onkaan tulella, jos levitämme kaikki heinät pitkin maan pintaa!” – Siis aivan eri lailla vesi ja tuli toimivat. On aivan, kuin hän olisi tahtonut näillä esimerkeillä sanoa, ettei pidä tarrautua muotoihin. Karman voi purkaa nopeasti levittämällä tai kokoamalla, keräämällä – ja päin vastoin taas hitaasti. Se riippuu samskaarojen luonteesta.

Siis ihmisen, ajatellessaan näitä samskaaroja itsessään, pitää ottaa selvä siitä, millä tavoin tuo tietty karma voi vaikuttaa. Silloin hän on huomannut, mistä se on syntynyt. Nämä hänen täytyy ottaa lukuun voidakseen nähdä, onko se syntynyt hyvästä vai pahasta.

Kun joogi mietiskelee karmaa, silloin hän samalla, kun pääsee tietoon edellisestä syntymästään, myös pääsee tietoon tämän elämän pituudesta. Joogi voi tietää, koska hän tulee kuolemaan. Tämä on tietenkin hyvin merkillinen saavutus. Merkillistä kyllä, kommentaattorit lisäävät samalla: ”Jos joogi ei omalla mietiskelyllään pääse selville siitä, koska hän kuolee niin silloin hän kuitenkin enteistä voi sen päätellä.” Hän saa nähdä kummallisia enteitä, ja niitä on kolmea lajia.

Ensimmäiset näistä ovat sellaisia – ottakaamme huomioon, että tämä koskee vain joogia – että kun joogi tukkii korvansa, niin enne on se, että hän ei kuule kehonsa ääntä, veren kulkua. Se ennustaa, että hän kuolee pian. – Toinen enne on se, että kun hän painaa silmiään, niin hän ei näe silmän valoa; silloin hän pian kuolee. – Kolmas enteistä on se, että joogin luo aivan odottamatta tulee lähetejä kuoleman valtakunnasta, tavallisesti hänen omat kuolleet sukulaisensa, ja se ennustaa joogille kuolemaa. – Meille jokapäiväisille ihmisille sen ei tarvitse sitä merkitä.

Tällaisia taikoja on paljon eri kansoilla, ja muutamat ovat kyllä saaneet alkunsa okkultisista piireistä, jolloin ne ovat joogille merkinneet paljon, mutta niiden ei siis tarvitse olla mitään enteitä muille ihmisille.

Nuo jumalaiset enteet ovat sellaisia, että joogi odottamatta näkee jumalat ja jumalaiset maailmat, tai myös sitä, että se, mitä hän näkee ympärillään, muuttuu toisenlaiseksi, kuin mitä hän on pitkin elämänsä nähnyt. Hän esim. näkee taivaan maan päällä ja näkee ihmiset jumalina. Silloin on myös hänen kuolemansa lähellä.

Tähän minä voin esimerkin vuoksi lisätä, että tiedän tapauksen, jolloin eräs ihminen näki taivaan maan päällä. Hän ei ollut joogi, ja hänelle se ei merkinnyt kuolemaa.

Seuraava saavutus on Patandshalin mukaan: ”Kun joogi mietiskelee sitä kuvaa, tietoa, tuntemusta, mikä hänellä on toisesta ihmisestä, silloin tuon toisen ihmisen tshitta astuu hänen näköpiiriinsä ja hän oppii tuntemaan toisen tshittan, ajatus- ja tunneauran. Mutta tämä ei merkitse, että hän tietäisi, mitä toinen ihminen omassa tshittassaan ajattelee.” – Jos käytämme teosofista kieltä, niin sanomme: jos joogi ajattelee sitä tietoa, mikä hänellä on toisesta ihmisestä, niin hän voi nähdä toisen auran, mutta ei, mitä se ihminen sillä hetkellä ajattelee. Siis: joogi voi nähdä toisen ihmisen aurasta, että hän on esim. rakastunut, mutta ei voi nähdä, kehen. Tämän kommentaattori nimenomaan lisää.

Sitten Patandshali puhuu hyvin monista muista saavutuksista. Joogi voi oppia ymmärtämään kaikkien elävien olentojen kieltä. Millä tavoin? – Sillä tavoin, että hän mietiskelee, harjoittaa sandshaanaa sanan, esineen ja aatteen eroavuuksista. Sana, esine ja aate ovat jokapäiväisessä elämässä yhtä, sanoo kommentaattori. Koetan selittää, mitä tällä tarkoitetaan.

Kun sanomme sanan ”pöytä”, niin mitä meille silloin tapahtuu, mitä jokainen tiedämme? – Ensiksi: tuo sana ”pöytä” tulee ilma-alloilla meidän korviimme sanana, mutta se ei ole tuo pelkkä sana, vaan sen yhteydessä tulee itse esineen kuva meidän tajuntaamme. – Mutta se esineen kuva saattaa vaihdella; jokaiselle ei tule samaa kuvaa pöydästä; toiselle voi tulla kolmijalkainen, toiselle nelijalkainen pöytä, toiselle taas ruokapöytä tai kirjoituspöytä jne. Jokaisen mieleen kyllä tulee heti kuva jonkinlaisesta pöydästä. Koska näin on hyvin monenlaisia kuvia pöydästä, niin tavallisesti tämä on käsittänyt kaksi puolta asiasta, sanan ja esineen, mutta ei aatetta. Se ei tule mieleen. – Mikä on pöydän aate? – Sehän on jonkinlainen levy, joka on jalkojen varassa, sillä ei istuta, sillä pidetään ruokia, työkaluja jne. Pöydän aate on abstraktisena käsitteenä olemassa. Ja esimerkiksi Platon sanoo: ”Aatteet, ideat, ovat todellisuuksia. Kaikki ilmiöt tässä näkyvässä maailmassa ovat harhaa, kuvia ja heijastuksia aatteista, mutta aate on pysyväinen.” Se on totta. Kaikki pöydät voivat hävitä, mutta pöydän aate ei häviä. Aina voidaan tehdä uusia pöytiä, kun aate on olemassa.

Siis nämä kolme asiaa on olemassa: sana, esine ja aate. Näitä pitää joogin mietiskellä, harjoittaa sandshaanaa näiden suhteen, niin että hän pääsee sanasta ja esineestä aatteeseen. Silloin, kun hän saa kiinni aatteesta, silloin hän ymmärtää kaikki kielet. Tämä on hyvin totta. Ajatelkaamme, että meillä olisi tieto siitä, minkälainen on pöydän aate näkymättömässä, puhtaan järjen maailmassa konkreettisena ilmiönä. Mikä siitä seuraa? – Siitä seuraa, että jos me millä kielellä tahansa kuulemme jonkun ihmisen puhuvan pöydästä, niin se koskee siihen aatteeseen. Ja vaikka emme näkisi mielikuvaa hänen mielessään, niin tuo hänen äänensä, sanansa, on koskettanut hänen oman mielikuvituksensa välityksellä tuota aatetta, niin että mekin näemme tuon aatteen. Mistä muuten äärettömän kirkkaat olennot tietäisivät ihmisten ajatuksista? Juuri siitä, että kaikki se, mitä me täällä toimimme ja puhumme, heijastuu jollakin tavoin aatteiden maailmaan. On aivan kuin me täällä soittaisimme jotakin konetta, ja siellä kuuluisi ääni, tai täällä painaisimme nappuloita ja siellä kuuluisi ääni.

Kun joogi on saanut kiinni näistä eroavuuksista ja oppinut tuntemaan aatteet esineiden takana, silloin hän myös on päässyt kiinni siitä, mikä on äänen takana, sillä äänessä itsessään on myös jotakin sielullista sisältöä. Ei missään kielessä ole sanoja ilman muuta valittu, vaan ne ovat johtuneet äänistä itse aatteissa. Näin joogi voi ymmärtää ääniä. Eläimet puhuvat yksinkertaisemmin kuin ihmiset, mutta joogi kuulee kuitenkin niiden äänestä, mitä niiden mielessä liikkuu.

Sitten puhuu Patandshali sangen ihmeellisestä saavutuksesta. Joogi voi oppia tekemään itsensä, oman kehonsa näkymättömäksi. Kuulostaa hyvin yksinkertaiselta, kun Patandshali sanoo: ”Mietiskelemällä kehon muotoa, sulkemalla aistit ja ehkäisemällä kehon värien vaikuttamista silmiin, tulee joogi näkymättömäksi.” – Se on aivan tieteellisesti sanottu. Meidän kehomme heijastaa valoa, ja toinen ihminen näkee sen valon. Ei siis tarvita muuta, kuin että me ehkäisemme tuon valon heijastumisen. Tämä on hyvin vaikeasti käsitettävää,

jos emme pidä kiinni siitä, että joogafilosofian kannalta näkeminen ja näkyminen on aina valoa. Sekä silmissä että kehossa on valoa. Jos ei ole valoa, ei mikään näy. Jos tämän valon osaa sulkea, silloin ei toinen näe. Siis jos vaikuttaa toisen valoon, että sulkee sen, silloin ei toinen näe. Tämä tapahtuu siten, että asettaa pimeään valon toisen ympärille. Joogi voi vaikuttaa toisen ihmisen kaikkiin aisteihin, ehkäistä toisen kaikkien aistien toiminnan. Muutamat kommentaattorit sanovat, että tämä on jokin myöhempi lisäys, ja me voimme ymmärtää heidänkin kantansa, sillä sehän kuulostaa hypnotisilta. Me tiedämme, että hypnotismilla voi kyllä siten vaikuttaa. Mutta joogi ei niin tee; hän ei suggeroi eikä hypnotisoi ketään; hän jättää toisen ihmisen täydellisesti rauhaan sielu- ja henkiolentona. Se kuuluu joogin etiikkaan, siveysoppiin. Tämäkin suutra on kyllä alkuperäinen, mutta se tarkoittaakin sellaista saavutusta, että joogi vaikuttaa valoon eikä aisteihin.

Voin vielä luetella muutamia saavutuksia. Kun joogi mietiskelee ystävyyttä, lempeyttä, laupeutta ja sääliä, silloin hän saavuttaa sen kyvyn, että voi levittää onnea ympärilleen, ja se vaikuttaa myös, että ihmiset hänestä pitävät. Joku kommentaattori sanoo, että jos hän tahtoisi kenen tahansa ihmisen ystävyuden, hän sen saavuttaisi sentähden, että hän mietiskelee kaikkia näitä kauniita hyveitä. Hän saavuttaa rakkautta, ja voi tehdä toisen onnelliseksi. – Sitten jos joogi mietiskelee esim. elefanttia, hän saavuttaa elefantin voiman. Mietiskelemällä mitä tahansa asioita, kaukaisia tai läheisiä, pieniä tai suuria, hän voi saavuttaa niistä tietoa.

Sitten tulee hyvin seikkaperäisiä selityksiä. Mietiskelemällä aurinkoa, joogi saavuttaa tietoa eri tasoista, maailmoista. Mietiskelemällä kuuta hän saavuttaa tietoa tähtijärjestelmästä. Tämä selittää meille, minkä tähden astronomia oli niin pitkälle kehittynyt tiede esim. vanhassa Intiassa. Heillä ei ole ollut niitä instrumentteja ja välineitä, mitä meillä; kaikki on saavutettu joogan avulla. He ovat hyvin tarkkaan tietäneet kaikki sellaiset asiat kuin maapallon ja auringon liikkeet.

Kun joogi mietiskelee kehonsa napatshakraa eli hermokeskusta, – *plexus solarista*, kuten sitä myös sanotaan, – niin hän pääsee tietoon fyysisen kehon rakenteesta. Mietiskelemällä kaulatshakraa joogi pääsee tietoon nälän ja janon synnystä ja voittaa ne. Mietiskelemällä eetteriorganismissa olevaa kanavaa, praanavirtaa, joogi saavuttaa kehon asennon lujouden ja liikkumattomuuden. Hänen ei tarvitse tehdä ja asetella mitään, hän vain kohdistaa ajatuksensa tiettyyn kohtaan, ja hänen kehonsa jää liikkumattomaksi. Ja kun hän mietiskelee keskushermostoa päässä, niin hän huomaa pään valon, ja silloin hän näkee jumalien vaeltavan ja liikkuvan. Mietiskelemällä sitä valoa joogi saavuttaa tiedon kaikista asioista, mistä vain haluaa. Tämä tarkoittaa tietoa edeltäkäsien. – Jos joogi mietiskelee sydäntä, silloin hän näkee tshittan ja oppii tuntemaan sen.

Joogin korkein päämäärä

Patandshali omistaa neljännen, viimeisen osan joogakirjasta joogan kaikkein korkeimmille saavutuksille, jotka ovat korkeimpia sekä muodon että sisällön puolesta. Ja oikeastaan hänellä näkyy olevan mielessä joogan lopullinen saavutus eli päämäärä, koska hän on nimittänyt tätä neljättä osaa *kaivaljaksi*, joka merkitsee riippumattomuutta, ehdottomuutta.

Patandshalin ensimmäinen lause tässä viimeisessä osassa merkitsee käänöksessä: ”siddhit eli siddhat (tällä sanalla kuvataan yliaistisia kykyjä yleensä, täydellisyyskyksiä, niinkuin eurooppalaisilla kielillä käännetään) ovat saavutettavissa eri tavoin: niitä voi saavuttaa joko synnynnäisinä, syntymän kautta, tai yrteistä valmistettujen juomien ja voiteiden avulla tai loitsujen, mantrojen avulla tai askeesilla.” – Näillä kaikilla eri tavoilla voidaan siis saavuttaa yliaistisia kykyjä. Tälläkin lauseella Patandshali osoittaa, kuinka viisas ja tietorikas hän on: hän tietää siis, että ihmiset yrittävät eri tavoin saavuttaa yliaistisia kykyjä. Kyvyt ovat itsessään sellaisia, että ne voivat herättää ihmisissä haluja ja himoja. Ihmisessä voi herätä halu saavuttaa jokin yliaistinen kyky, ja silloin hän on valmis käyttämään mitä keinoja hyvänsä. Hän tahtoo esim. tulla selvänäkeväksi, päästä lentämään toisessa maailmassa, ja hän on valmis käyttämään mitä keinoja tahansa, olivat ne hyviä tai huonoja.

Tuollaisten kykyjen saavuttaminen ei ole joogassa mikään päämäärä; joogassa ne tulevat itsestään. Patandshali mainitsee, että niitä voidaan saavuttaa monenlaatuisilla keinoilla, ja siten hän arvostaa ne verraten mitättömiksi. Mehän tiedämme, että keskiajalla Euroopassa noidat käyttivät kaikenlaisia yrteistä valmistettuja juomia ja voiteita, jotta pääsisivät toiseen maailmaan. Niitä käyttämällä kävi heidän kehonsa kankeaksi ja näkymättömässä kehossaan he lähtivät lentämään, eivätkä he tienneet, että heidän fyysinen kehonsa jäi tänne. He menivät sellaiseen paikkaan, jossa he yhdessä viettivät kaikenlaisia ”noitasabbatteja”. Ja monet pelkästä uteliaisuudesta käyttivät tällaisia keinoja saavuttaakseen noita kykyjä. Että ne keinot eivät ole mitään erinomaisia keinoja, näkyy jo siitäkin, että nuo ihmiset tavallisesti sitten tulivat omituisiksi, ja heidän oli pakko vetäytyä syrjään, sillä muut ihmiset alkoivat heitä kammoksua. Heitä kuitenkin vainottiin liian ankarasti ja turhanpäiväisesti; useimmat heistä olivat sellaisia, joita nyt sanotaan mediumeiksi. Ne ihmiset, jotka silloin herättivät itsessään noita kykyjä, syntyivät seuraavan kerran maailmaan mediumeina. Jos meidän aikamamme on sellaisia ihmisiä, niin voi ajatella, että he ennen ovat sellaiseen pyrkineet. Tietenkin voi olla niinkin, että ihminen on viaton niihin kykyihinsä sillä tavoin, ettei hän ole väärällä tavalla koettanut niitä hankkia, vaan ne ovat hänelle synnynnäisiä; ne voivat olla hänen sukunsa veressä. Ja silloin, kun niin on, on hyvin tärkeää, että tuollainen ihminen siinä elämässään alkaa harjoittaa mietiskelyä.

Patandshali mainitsee vielä erään keinon, joka täällä Suomessakin on hyvin tuttu, nim. kykyjen herättämisen loitsujen avulla. Meidän suomalaiset tietäjämme käyttävät sitä keinoa; he mumisevat jotakin saadakseen oman kehonsa erikoiseen tilaan. – Sitten on vielä eräs tapa, vaikka Patandshali ei sitä mainitse, nim. se, jota villit kansat ja muhamettilaiset käyttävät: tanssiminen. Dervishithän tanssivat ja pyörivät nopeasti ja saavuttavat siten hetkellisesti yliaistisia kykyjä.

Sitten Patandshali mainitsee sen tavan, joka on kaikkialla ollut yleinen ja tunnettu, nim. askeesi, itsekidutus, – haathaa-jooga. Sehän herättää ihmisessä kykyjä. Mutta kaikkia näitä tapoja Patandshali sanoo ala-arvoisiksi, sillä hän lisää sitten: ”kaikkien näiden erilaisten keinojen avulla ei ihminen saavuta mitään pysyviä kykyjä.” – Ne ovat kaikki ohimeneviä, ne kuuluvat hänen kuolevaiseen persoonallisuuteensa, ne eivät nouse sisäiseen ihmiseen, se jää niiden ulkopuolelle. Ne kyvyt haihtuvat, kun ihminen kuolee. Meidän oppineessa kulttuurissamme ihminen, joka on arvossapidetty ja etevä, joka on ahtanut itsensä, järkensä, täyteen kaikkia tietoja, lukenut paljon kirjoja, omaa suunnattomasti muistitietoja – ja nykyinen sivistys

kunnioittaa häntä erinomaisena ihmisenä – on kuitenkin itse asiassa sangen kuolevainen olento, joka ei vie mitään mukanaan toiseen elämään. Ne kaikki tiedot haihtuvat kuolemassa, hänelle on jäänyt ainoastaan jonkin verran keskittymiskykyä ja kehittyneempää muistamiskykyä. Eivät tuollaiset tiedot silti ole halveksittavia, päinvastoin, mutta se ei ole mitään sellaista ikuista saavutusta, johon ihmisen pitäisi tähdätä.

Joogi on olento, joka ei pane niin paljon arvoa ohimeneville asioille. Sentähden tulevat hänelle kaikenlaiset sellaiset kyvyt, jotka tekevät hänelle mahdolliseksi tietää, mitä hän haluaa. Joogi saattaa olla tosiasioiden suhteen yhtä tietorikas kuin joku meidän professorimme. Jos joogi ei tunne meidän sanavarastoamme, niin hän ei ehkä osaa keskustella, mutta jos hän pääsee kiinni professorin ajatuksesta, niin hän kyllä osaa arvostella asioita. Meidän tieteellinen tietomme on itse asiassa sangen epävarmaa. Sen näkökannat voivat muuttua uusien keksintöjen mukaan, mutta juuri se on äärettömän hyvä, sillä se näyttää, että me voimme edistyä. Mutta se on sitä hidasta edistymistä aineessa. Joogi puolestaan kulkee sisäistä tietä; hän voi sisästä päin katsella asioita.

Patandshali sanoo, että kaikki todellinen tieto ja täydellinen elämä on olemassa. Joogin tehtävä on asettaa itsensä yhteyteen tuon tiedon suuren virran ja täydellisen elämän suuren virran kanssa. Silloin ihminen voi menetellä eri tavoin. Jos joku käyttää näitä toisia keinoja, jotka mainittiin, silloin hän menettelee niinkuin sellainen maamies, joka tahtoessaan kastella peltoaan kantaa käsillään vettä järvestä. Mutta ihminen, joka rupeaa harjoittamaan joogaa, menettelee, niinkuin se maamies, joka kaivaa oja peltoonsa, jotta vesi järvestä pääsee virtaamaan niissä. Hän poistaa esteet veden tieltä, jolloin vesi tulee itsestään. Siten ei joogin tarvitse nimenomaan pyrkiä mihinkään tiettyihin yliaistisiin saavutuksiin, se olisi, niinkuin hän koettaisi ottaa elämän virrasta kädellään jotakin. Hänen ei tarvitse ollenkaan ajatella muodollisia saavutuksia; hän avaa vain itsensä kanavaksi suurelle tiedon ja elämän virralle. Ja Patandshali sanoo: ”Ei ihminen pääse epätäydellisyyksistään, vioistaan ja paheistaan sillä tavoin, että hän ajattelee: 'nyt on minun saatava ulos itsestäni tuo ja tuo vika; se on juurineen kitkettävä pois'. Ei siitä tule mitään, ei ihminen sillä tavoin pääse vapaaksi, vaan hänen on annettava kaikkien hyveiden virrata itseensä; se poistaa hänestä epätäydellisyydet.”

Me tiedämme, että on aivan yleistä, että henkisesti vähemmän kokeneet ihmiset sanovat: ”Tuo vika on sinun saatava pois itsestäsi; ei Jumala sellaista hyväksy.” Ja ihminen joutuu toivottomaksi, kun hän ei siitä pääse; se tulee vain pahemmaksi, kun hän yrittää. Sentähden hän sanookin: ”Jollei ole Vapahtajaa, ei ihminen pääse mihinkään.” – Ja siksi on kristikunnassa koneellinen vapahtaja, joka sovittaa ihmisten synnit Jumalan kanssa. Useimmat ihmiset käsittävät näin. – Minä olen nyt puhunut ulkonaisesti, en sisäisesti.

Sitten Patandshali vielä tässä neljännessä osassa puhuu joogan muodollisesti suurimmasta saavutuksesta, ennenkuin hän varsinaisesti puhuu sen päämäärästä. Hän sanoo: ”Muodollisesti korkein saavutus on *mahaavideha*, ja sitä on kahta lajia. Kun se alkaa itsestään kehittyä, ottaa se ensin *kalpita*-muodon ja sitten *a-kalpitan*. Mahaavideha on suuri ulosastuminen ja taikakehon luominen.” Tämä merkitsee, niinkuin me sanomme meidän aikanamme: ihmisen astuminen ulos omasta itsestään ja siellä ulkona toimiminen. Toiminta perustuu siihen, että on jokin käyttöväline, millä toimia. Sentähden on tässä kehosta ulosastumisessa kaksi puolta: ulosastuminen ja toimiminen.

Nyt on niin, että jokainen ihminen – realistisesti katsoen – nukkuessaan siirtyy ulkopuolelle tätä fyysistä kehoa; hänen tajuntansa laskeutuu takaraivoon ja sitten selkäyttimeen. Jos aivojen hermot ovat sellaisessa kunnossa, että ne pitävät tajunnan kiinni, ei ihminen voi nukkua. Nukkuminen on sitä, että tajunta hetkeksi vapautuu fyysisen kehon kahleista. Nyt voi tapahtua, että tajunta jää kehoon, jolloin nukkuminen on kaikenlaisten unien näkemistä, tai että se pääsee pois, jolloin ihminen lepää ja saa parannella omaa tilaansa. Keho on päivän aikana joutunut erikoiseen rasittuneeseen tilaan, unen aikana keho ja eräs osa ihmisestä korjaavat tämän häiriön. Jotta se kävisi hyvin päinsä, täytyy persoonallisen päivätajunnan olla kehon ulkopuolella.

Mutta onko ihmisen nukkuminen syvässä unessa aina samaa kuin toimiminen kehon ulkopuolella? – Useimmat ihmiset ovat tajunnassaan melkein horrostilassa nukkuessaan, eivät sillä tavoin, että olisivat tajuttomia, vaan sillä tavoin, että heidän tajuntansa on väsähtänyt ja melkein ilman ajatuksia, tai niin, ettei muistikuvia käy lävitse. Mutta muutamilla ihmisillä – ja ehkä hyvin monella sekä sivistyskansoissa että muissa – on siten asian laita, että kun he ovat tällä tavoin kehonsa ulkopuolella, he ovat jonkin verran tietoisia, ja mitä enemmän he ovat tietoisia, sitä enemmän he pääsevät kehonsa ulkopuolelle, yhteys kehon välillä ei ole niin kiinteä. Jokainen ihminen, joka tulee teosofiksi, tekee verraten pian sen havainnon, että hänen uni-elämänsä muuttuu ja hän alkaa muistaa merkittäviä asioita yöllisestä elämästään. Hän joutuu tekemisiin erilaisten ihmisten kanssa ja käy paikoissa, joita hän ei päivätaajunnassaan ole nähnyt. Ja hän voi tehdä sen havainnon, kun hän joskus tulee johonkin vieraaseen kaupunkiin tai paikkaan, että se onkin niin merkittävän tuttu. Tämä riippuu siitä, että kun ihminen tulee ajattelevaksi olennoksi, joka ajattelee muutakin kuin näitä jokapäiväisiä asioita, niin silloin hänen uni-elämänsä muuttuu rikkaammaksi ja vapaammaksi. Ja kun kehon nukkuessa tarkastaa sielua, niin huomaa, että se liikkuu astraalimaailmassa. Se on kyllä vähän epämääräinen muodoltaan, vaikka se onkin vienyt mukanaan kuvan fyysisestä kehosta.

Villikansatkin uskovat, että ihminen nukkuessaan lentää, käy muualla, sillä kehittyneimmät ihmiset heidän joukossaan, kuten shamaanit ym. tietävät sen. Meidän oppineemme nauravat sille, mutta kansanihmiset kyllä uskovat siihen. Ja he voivat kertoa, että he nukkuessaan ovat nähneet sen ja sen vainajan. Toiset ehkä sanovat, että se merkitsee sadetta, mutta useimmat kyllä uskovat todella tavanneensa vainajia.

Kun joogi tutkii asioita, niin hän huomaa, että vainajia on olemassa ja ihminen on nukkuessaan olemassa. Jos me olisimme tieteellisen tarkkoja ja ahdasmielisiä, täytyisi meidän sanoa, ettei ihminen ole olemassa nukkuessaan; ihminen, joka ei ole nähnyt mitään unta, ei ole ollut olemassa. Ihminen kuolee ja syntyy uudestaan. Mutta tosiasia on se, että hän on olemassa nukkuessaan, kuten myös kuoltuaan ja syntyy taas jälleen maan päälle. Sentähden me voimme niin hyvin ymmärtää, mikä on joogin saavutus. Sen sijaan, että tuo aika nukkuessa kuluisi tajuttomuudessa ja turhaan, on siitäkin ajasta tehtävä toiminnan päivä. Se merkitsee, että joogin on luotava itselleen käyttöväline, keho, tuossa toisessa tilassa ollessaan. – ”Joogin korkein muodollinen saavutus”, sanoo Patandshali, ”on luoda itselleen sellainen keho, jossa hän on täysin itsetietoinen ja jota hän täydellisesti hallitsee. Siinä on kaksi astetta: *kalpita* ja *a-kalpita*. *Kalpita* on siinä, että joogi mietiskelyllään – uutta kehoa ei nukkuessa luoda – saa aikaan *kalpita*-mahaavidehan.” – Tämä merkitsee, että joogi mietiskelyssä luo tuon kehon itselleen, aivan kuin uuden tshittan, erottaa kuin itsestään tshittansa, ajatus-tunneauransa.

Ajatelkaamme joogia, joka istuu mietiskelyasennossa. Hän lähettää ulos tshittansa, mutta hän on tässä kehossa; hän ei pääse itse pois kehostaan itsetietoisena, hän lähettää tshittansa ulos ja varustaa sen osatajunnalla. Hän sanoo esim.: ”Nyt on se työ tehtävä, sinun pitää mennä sinne ja sinne ja tehdä se.” – Silloin hänen tshittansa tottelee ja toimii. Ja joogi pitää kyllä huolen siitä, että tulee todistetuksi, että hänen tshittansa on toiminut; totuuden etsijänä hän ottaa siitä selvän, että tshitta on suorittanut sille määrätyn työn.

Sitten, kun joogi on saavuttanut tämän *kalpita*-mahaavidehan, hän alkaa muuttaa sitä *a-kalpita*-mahaavidehaksi. Se merkitsee, että hän sen sijaan, että hän itse jäisi fyysiseen kehoonsa, lähtee itsekin ulos tshittassaan. Hänen oma persoonallinen tajuntansa jättää fyysisen kehon mietiskelyasentoon ja on tuossa tshittassa ja toimii vapaasti niine kykyineen, mitkä tshittalla ovat. Ja kun joogi on tämän saavuttanut mietiskelyssään, hänellä on sama kyky nukkuessaan, ei muuten. Mutta Patandshali sanoo, että juuri tämän kyvyn saavuttaminen hävittää kaikki ne verhot, jotka peittävät valon, – hävittää valon peitteet. Ja valon peite on ihmisen tunnekeho, kärsimyksen, nautinnon ja toiminnan keho. Se on, niinkuin me teosofisella kielellä sanomme, astraalis-mentaalinen – ja lisäksi fyysis-etterinen keho.

Tuollakin Patandshalin lauseella on paljon sanottu, sillä ihmisen sisin olemus on valoa, ja ihmisen todellinen elämä on valossa ja valon maailmassa. Sanotaan jossakin pyhässä kirjassa, että Jumala asuu

valossa. Sillä on kuvattu sitä totuutta, joka kohtaa joogia, sitä ihmeellistä totuutta, jota ei voi kuvata maallisin sanoin. Valossa on ihmisen todellinen koti, ja joogi näissä mahaavideha-ponnistuksissaan hävittää silloin valon peitteen. Ne kehot, jotka joogille tietenkin jäävät jäljelle, muuttuvat silloin aivan kuin totteleviksi palvelijoiksi, käyttövälineiksi, ilman mitään omaa persoonallista tahtoa. Joogi tulee silloin korkeammaksi ihmiseksi, enkeliksi, jumalaksi, joka käyttää tätä inhimillistä organismia. Sentähden sanoo Patandshali, että joogi näissä ponnistuksissaan saavuttaa taivaallisen aistin; hän alkaa loistaa; kaikki hänen alemmat käyttövälineensä alkavat myös loistaa. Hän saavuttaa liikkumiskyvyn itse valon maailmassa; hän saavuttaa elementtien hallinnan; hän saavuttaa lujouden, voiman, vallan aistien yli, myös kyvyn astua toiseen kehoon. – Tästä voimme mainita pari sanaa.

Me tiedämme, että jokaisen mediumistisen ihmisen kokemus on se, että joku vieras tajunta voi hänet vallata. Unissasaarnaajat ovat juuri sellaisia, että joku vainaja voi ottaa heidän kehonsa haltuunsa. Mediumi on olento, jossa yhdysside eri käyttövälineiden välillä on löysä. Tuonelassa on vainajia, jotka tahtoisivat antaa tietoa eläville ihmisille, ja sitä varten he saavat käyttää elävän ihmisen kehoa. Toisessa maailmassa on vainajia harjoitettu siihen, että he voivat ottaa varovaisesti mediumin kehon haltuunsa, ettei siinä tapahdu liikaa häiriöitä. Mutta tämä menettelytapa on henkisesti epämoraalinen, sillä kun vainajat tulevat mediumin luo, he hypnotisoivat hänet ja käskvät hänet ulos kehostaan. Sentähden mediumi yksin ollessaan voi joko taistella pysyäkseen omana itsenään tai lähteä ulos kehostaan. Onhan kyllä myös niin, että mediumi itse tahtoo mennä transsiin ja aivan kuin pyytää vainajia luokseen.

Joogi saavuttaa todellisen kyvyn käyttää toisen ihmisen kehoa, jos se ihminen itse on poissa kehostaan joko nukkuessaan tai transsissa. Ja me saamme kiittää sitä kykyä siitä, että ihmiskuntaa on suojeltu; sillä olisi hirvittävä sekasotku, jos ei olisi joogea, jotka ovat opettaneet, miten on meneteltävä, jotta vaarattomasti voi käyttää toisen kehoa. Vainajien kesken on myös tapahtunut herämys. Sitä myöten, kuin ihmiskunta kehittyi, sitä myöten kehittyvät olosuhteet tuonelassa. Vainajat eivät enää ole aivan idiootteja, eivät ole kadottaneet omaa itseään. Mitä enemmän ihmiskunta on sivistynyt, sitä enemmän kuolemanjälkeinen elämä on sivistynyt; ihmiset sielläkin etsivät tietoa. Jotkut voivat olla kiinni omissa himoissaan, mutta eivät kaikki. On paljon vainajia, jotka ovat olleet ajattelijoita ja tutkijoita maan päällä; he vievät tuon kyvyn toiselle puolelle. Vaikka maalliset asiat unohtuvat, heillä on tuo sielullinen kyky jäljellä. Joka on ollut voimakas totuuden etsijä, hänellä on voimakas totuuden halu ja -rakkaus toisellakin puolella, ja sellainen ihminen on altis ottamaan vastaan opetusta. Ja vainajien maailmassa on tapahtunut herämys: ”Eikö ole sääli, että ihmisillä maailmassa on niin väärä käsitys kuolemanjälkeisestä elämästä? Emmekö me voisi ilmoittaa jotakin heille?” – Siitä olisi ollut seurauksena, että vainajat ilman muuta olisivat koettaneet saada kiinni meistä ja puhua meidän kanssamme, ja ties mitä häiriöitä olisi voinut syntyä, elleivät jotkut joogit, salatieteilijät, adeptit, olisi huomanneet, että voidakseen auttaa ihmisiä, täytyy tuo työ organisoida. Silloin muodostettiin kaikenlaisia yhtymiä, veljeskuntia ja ryhmiä ja järjestettiin työ. Se on vasta alulla, mutta se tulee hyvin mahtavaksi seuraavalla vuosisadalla; yhä enemmän ihmiset tulevat kosketuksiin vainajien kanssa.

Sentähden on hyvä, että luonto antaa tuollaisen kyvyn joogille. Ja joogi, joka siis voi tehdä uusia kehoja itselleen ja toimia näkymättömänä eri paikoissa maailmaa, ei sillä tee mitään uutta karmaa. Patandshali sanoo: ”Kaikki sellainen työ ihmiskunnan hyväksi ei luo joogille uutta karmaa, joka sitoisi.” Tämä työ on todellista auttamista; se ei luo uutta karmaa, ja sen tieteellinen syy on siinä, että kaikki nämä tshittat, uudet kehot, syntyvät joogin minuudesta. Patandshali sanoo, että kaikkien ihmisten toiminta on mustaa, valkoista tai siltä väliltä, useimmiten se on siltä väliltä. Joogilla ei ole mitään sellaista; hän kun näkee kaikki siemenet, joista mitään syntyy, niin hän ei luo mitään karmaa.

Mutta se lopullinen saavutus, päämäärä, johon joogin koko pyrkimys todellisuudessa tähtää, on riippumattomuus, vapaus, ehdottomuus, kaikkietävyys. Hänen pitää tulla aivan jumalaiseksi, jolle ei ole mitään salattua. Ja tämä kehittyi vähitellen sillä tavoin, että hänen tajuntansa laajenee, käsittää yhä suurempia aloja. Hän tulee tietoiseksi yhä useammista olennoista, elävistä ihmisistä, kasveista, vainajista, jumalista, – ne kaikki tulevat hänen sisäänsä, elävät hänessä. Patandshali sanoo aivan oikein: ”Syntyisi

kerrassaan merkillinen hämmennys, jos kaikkien noiden elävien olentojen oma persoonallinen tajunta paljastuisi joogille; silloin ei olisi eroa olemassa joogin jumalaisen minuuden ja toisten minuuden välillä. Joogi tietää vain niiden tilan, sielun kehitystason, mutta ei, mitä heidän omista ajatuksistaan liikkuu.”

Tämä on hienoa noblessia, hengen aateluutta. Me näemme, kuinka joogi on tietoinen siitä, mikä on sivistystä ja hienoutta. Luonto itse kasvattaa hänet aateluuteen. Mikään uteliaisuus ei kuulu joogille. Kuta enemmän hänen tajuntaansa mahtuu, sitä enemmän hänestä loittonee kaikkalainen uteliaisuus. Joogi ei siis ole kaikkietävydessään sellainen olento, joka urkkisi toisen salaisuuksia, joka ollenkaan tietäisi, mitä toisen ihmisen ajatuksissa liikkuu. Hän tietää, mikä on toisen ihmisen sielun tila, millä kohdalla kehityksessä hän on. Alemmilla kehityskohdilla, silloin, kun yliaistiset kyvyt heräävät, ovat ne sellaisia, että ne voivat herättää ihmisen uteliaisuutta, ne voivat tunkeutua toisen ihmisen auraan. Sellaisesta todellinen viisas vapautuu. Kuinka hän olisi huvitettu sellaisista asioista; kuinka ne millään tavoin häntä liikuttaisivat! Jokainen ihminen hoitaa omat persoonalliset asiansa kussakin elämässä; joogin tehtävä on vain auttaa jokaista sielua, ja siinä tulee kysymykseen vain sielun kehitystaso. Siitä on päästävä eteenpäin.

Kun joogi on nähnyt eron purushan eli hengen, ja kaikkein hienoimman sattva-aineen välillä, silloin hänen tietonsa nousee kohti suurta vapautusta. Purusha, henki on ainoa, joka joogin täyttää, ei korkein, hienoinkaan muoto. Joogi ei lopullisessa elämässään ole huvitettu edes järjen toiminnasta.

Patandshalin esitys loppuu lauseeseen:

”Koska joogi ei ole enää minkäänlaisesta muodosta kiinnostunut, niin hänen samaadhinsa muuttuu dharman, hyveiden pilveksi, ja siitä hänen omasta pilvimäisyydestään satelee tiedon vettä janoaville sieluille – ja hän yhtyy Jumalaan.” – Ja me voimme nyt ymmärtää, kun toisessa pyhässä kirjassa sanotaan: ”Kun minä tulen toistamiseen, tulen taivaan pilvessä.” – Joogi muuttuu hyveiden pilveksi; hän ottaa siinä vastaan Kristuksen.

Henkisen tiedon edellytykset

Kaikkina aikoina, – niin voimme käytännöllisesti katsoen sanoa, – useimmat ihmiset ovat uskoneet, että ihminen on olemassa kuoleman jälkeen ja että siis on olemassa näkymätön henkimaailma tämän näkyvän maailman ohella. Tähän uskoon pitäytyvät vielä tänä päivänä useimmat ihmiset. Mutta useimmat ovat myöskin tyytyneet sanomaan, ja varsinkin ehkä meidän päivinämme, että nämä asiat ovat ja jäävät pelkiksi käsityksiksi, ettei niistä voi mitään tietää.

On uskottu eri tavoin ihmisen kuolemanjälkeisestä elämästä. Kaikkialla on kerrottu siitä jotakin; ei ole ainoastaan tyydytty sanomaan, että ihminen on olemassa kuoleman jälkeen, vaan on myöskin kuvattu hänen olotilaansa; ja muutamain paikoin ja muutamain ajoin on uskottu, että ihminen jää tuohon henkimaailmaan, kun hän on kuollut. Näinhän juuri kristikunnassa yleensä uskotaan. Toisin ajoin on uskottu, että ihminen viipyy henkimaailmassa vain jonkin aikaa palatakseen sieltä taas maan päälle. Mutta kuten sanottu, vaikka näitä asioita on kuvailtu hyvinkin elävin värein, niin useimmat ihmiset ovat vakuuttuneita siitä, että niistä asioista ei voida mitään tietää; että ne ovat ja jäävät uskon asioiksi. Sentähden on yleensä käsitetty, että juuri uskonto koskee näitä henkimaailman asioita ja joka itsessään on vain uskon asia. Mutta kun me teosofisina tutkijoina olemme luoneet katseemme vanhoihin sivistyksiin ja vanhoihin uskontoihin ja tutkineet niiden alkuperäisiä kirjoituksia ja niiden perustajien elämää ja perustajien sanoja, niin olemme tulleet vakuuttuneiksi siitä, että kaikki nuo suurimmat ihmiset, jotka ovat maan päällä esiintyneet, jotka ovat uskontoja perustaneet ja jotka ovat niiden salaisuuksiin syvästi eläytyneet, kaikki nuo ovat vakuuttaneet ja sillä tavoin tänä päivänä yksi ja toinen vakuuttaa, että on olemassa jotakin tietoa, jota ihminen voi saavuttaa. Se tieto on tietoa Jumalasta eli totuudesta, niinkuin myös sanotaan. Se tieto tekee ihmisestä uuden merkillisen olennon, sillä kun hän oppii tuntemaan Jumalaa ja oppii tietämään totuuden, niin silloin häneen astuu, niinkuin sanotaan, ikuinen elämä, – tai hän itse astuu ikuiseen elämään. Silloin iankaikkinen elämä on avautunut hänelle; iankaikkinen elämä on hänessä syntynyt. Tämä on erinomaisen suurenmoinen, korkea ja merkillinen prosessi, niin vakuuttavat kaikki ihmiskunnan suurimmat olennot. Ja meidän täytyy sanoa, että nekin ihmiset, jotka ovat tällaisten kokemusten ulkopuolella, mutta jotka ajattelevat asioita, siis niinkuin voisimme sanoa filosofit, hekin tuntevat, että tällaista tietoa he voisivat ymmärtää ja sellaisen tiedon pätevyyttä, mutta tietenkään he eivät itsekään oleta, että sellainen tieto olisi mahdollinen. ”Tietenkin se on vain mielikuvitusta, mitä nuo merkilliset ihmiset ovat kokeneet, tietenkin siinä luonnollisesti on ollut mielikuvitusta; ei se ole voinut olla todellista tietoa. He nimittävät sitä tiedoksi, mutta tietenkin se on kuviteltu asia, jonka nojalla he luulottelevat, että he ovat oppineet tuntemaan Jumalaa. Mutta hyvin merkillinen ja ihmeellinen on tuo asia; erinomaista olisi, jos ihminen voisi päästä sellaiseen tietoon.” Sillä filosofit voisivat teoreettisesti tätä ymmärtää.

Filosofithan jakavat maailman, niinkuin jokainen ihminen tietää, kahtia; he puhuvat aineesta ja hengestä. He puhuvat aineellisesta, näkyvästä, ilmenneestä maailmasta ja sitten hengestä, hengen maailmasta, tajunnasta. He sanovat, että tässä maailmassa on kaksi asiaa, joita ei voi kieltää, aine, jolla on ulottuvuutta, ja sitten tajunta, joka on täysin toisenlainen todellisuus, tajunta, joka toimii aineessa ja aineen välityksellä, mutta joka on niin toisenlainen todellisuus, että se on salaisuus filosofien mielestä. Filosofit eivät ymmärrä, miten nämä kaksi todellisuutta suhtautuvat ja vaikuttavat toisiinsa. Mehän tiedämme, että filosofit ovat vaivanneet päätään juuri tuolla kysymyksellä, millä tavoin tajunta voi vaikuttaa aineeseen ja ilmetä aineen avulla. Ja me tiedämme, että jotkut filosofit ovat tulleet materialisteiksi ja sanovat, että tajunta on tulosta aineen liikunnasta; materialistit uskovat, että on olemassa vain yksi todellisuus, aine; tajunta on siinä syntynyt. Se on niinkuin neste, joka on erittynyt aineesta. Tuo tajunta on aivoista erittynyt samalla tavoin, kuin jokin muu neste ihmisen kehossa erittyy. Sillä tavoin ovat materialistit asiaa arvostelleet, ja heidän mielestään on arvoitus silloin ratkaistu. Mutta sen sijaan ne, jotka ovat ajatelleet hiukan tarkemmin,

jotka ovat ajatuksissaan ottaneet enemmän asioita huomioon, ja jotka siis eivät ole materialisteja, ovat pakotetut hymyilemään materialisteille. Nämä ihmiset sanovat, että tajunta on jokin todellisuus, ja että tajunta ei ole voinut aineesta syntyä. Nehän ovatkin niin erilaisia todellisuuksia, sillä aineella on ulottuvuutta; se on paikasta ja ajasta riippuva, mutta tajunta ei ole ajasta ja paikasta riippuva; tajunta voi edetä kuinka pitkälle tahansa tässä avaruudessa paikasta riippumatta, se voi mennä muistissaan taaksepäin, se voi päästä selville vanhasta ajasta ja se voi katsella tulevaisuutta, katsella esiripun taakse, katsella, mitä tulee tapahtumaan. Tajunta on aivan merkillinen todellisuus, aivan toinen kuin aineellinen todellisuus. Näin sanovat nämä filosofit, jotka ajattelevat ja tietävät, ettei ole kuviteltavissa, että tajunta olisi voinut syntyä aineesta. Mutta koska tajunta on niin perin erilainen todellisuus kuin aine, niin kuinka niiden suhde toisiinsa on ymmärrettävissä? Minkälainen saavutus, sanovat nämä filosofit, olisikaan, jos ihminen voisi päästä tietoon tajunnasta, jos hän voisi ratkaista tajunnan probleeman, jos hän voisi murtaa aineen kahleet ja tulla rajattomaksi eläväksi tajunnaksi, jos hän voisi ratkaista absoluutin probleeman? Ei voi olla muuta kuin yksi ainoa todellisuus, joka ilmenee kahdella tavalla, niinkuin jotkut filosofit sanovat, esimerkiksi vanhat intialaiset filosofit. Me tulemme kuin temppeleihin, kun lähestymme vanhaa intialaista filosofia, kun hän sanoo, että yksi on ehdoton, yksi absoluuttinen elämä. Se ilmenee henkenä ja aineena, tajuntana ja ilmenneenä muotona, mutta yksi on todellisuus takana. Jos ken voisi tietää todellisuuden, niin silloin hän tietenkin olisi ratkaissut tajunnan olemuksen ja silloin hän olisi ratkaissut aineen olemuksen. Ja kun jotkut ihmiset ovat sanoneet, että he ovat oppineet tuntemaan Jumalaa, ovat päässeet tietoon Jumalasta, totuudesta, niin he ovat juuri tarkoittaneet, että he ovat osanneet ratkaista tajunnan arvoituksen. Mitä nimitämme Jumalaksi? Siksi nimitämme juuri tajuntaa. Tajunta on ilmennyt Jumala. Tajunta on ajatus, tajunta on järkeä, tajunta on tahtoa, tajunta on se elämä, joka on aineen sisällä ja vaikuttaa aineessa. Jos todella voi päästä Jumalan tietoon, Jumalan tuntoon, niin silloin on ratkaistava olemassaolon arvoitus. Tämän filosofit myöntävät, mutta he luonnollisesti epäilevät, voiko sellaiseen lopputulokseen päästä. Ja sitten tietenkin yleensä kaikki ihmiset ja filosofit nauravat kaikenlaiselle muulle tiedolle. He eivät voi käsittää muuta tietoa, kuin mahdollisesti tällaista filosofista, synteettistä tietoa, tajunnasta ja Jumalasta, tai tietoa näkyvästä maailmasta. Mitään muuta maailmaa he eivät ymmärrä. He eivät ymmärrä oikeastaan muuta olemassaolosta. Jos ihminen on olemassa kuoleman jälkeen, silloin hän tietenkin on olemassa, jos hänen tajuntansa jää olemaan. Jos se voi olla olemassa tajuntana ilman fyysistä kehoa, niin silloin hän voi olla olemassa kuoleman jälkeen, mutta se on hyvin problemaattinen ajatus. He eivät voi ymmärtää mitään sellaista, sillä heidän mielestään tajunta on sidottu aineeseen; tajunta ilmenee aineen välityksellä; ja kun aine lakkaa olemasta, niin tajuntakin häviää, ja sentähden fyysiseltä kannalta on siten varmintä olla epäilevällä kannalla kuoleman jälkeisen elämän suhteen. Eihän yksilöllisyys voi jäädä olemaan, kun se aine häviää, jonka välityksellä persoonallisuus on elänyt ja ilmennyt. Mutta kuitenkin on kaikkien aikojen usko ollut, että ihminen on sittenkin olemassa. Kaikkien aikojen usko on, että henkimaailma on olemassa. Ja filosofit nauravat henkimaailmalle: ”Vieläkö tässä pitäisi ruveta uskomaan kummituksiin henkimaailmassa. Ne ovat kaikki vain lastenkamarisatuja; monet ovat leikkikalut ihmisellä, kun hän on vielä lapsen tasolla. Ihmisellä on luontainen halu olla olemassa edelleen. Minä en tahdo kuolla kuolemassa, minä tahdon yhä vielä olla olemassa. Se on ihmisen luontainen itsekkyyks, ja sentähden hän kuvittelee, että hän on olemassa kuoleman jälkeen.” Näin siis tiedemiesfilosofit. — Meidänkin kristinuskossamme on aina ajateltu, ettei tästä asiasta voi mitään tietää, vaan täytyy vain uskoa. Kristitty voi puhua siitä, että Jumalan voi tuntea, voi oppia tuntemaan taivaallista Isää, mutta kuoleman jälkeisestä ajasta ei voi kuitenkaan tietää mitään, vaan täytyy uskoa mitä pyhässä kirjassa on sanottu. Näin on väitetty kristinuskossa pitkin vuosisatoja. Sentähden ihmisiin on kasvanut vakaumus, että tietoa ei ole, vaan ainoastaan uskoa. Meidän aikamme, aivan viimeisinä vuosikymmeninä, sanokaamme viime vuosisadan puolivälistä lähtien ja varsinkin viime vuosisadan viimeisellä neljänneksellä, kun Madame Blavatsky pani alulle teosofisen liikkeen, on ruvettu ajattelemaan ja levittämään käsitystä, että tietoa on saavutettavissa myöskin tällaisista kuin kuoleman jälkeisistä asioista ja myöskin henkimaailmasta. Se on hyvin merkillinen väite. Ja useimmat sivistyneet ihmiset lykkäävät tietenkin tuon väitteen luotaan. Kuinka tämä kaikki olisi mahdollista? — Mutta itse luonto on noussut huutamaan: ”Huomatkaa! On olemassa tietoa taivaasta, tietoa henkimaailmasta, tietoa on olemassa sellaisista asioista, joita te ette ilman muuta osaa selittää.” — Onhan spiritistinen liike viime vuosisadan puolivälistä saakka toiminut maailmassa ja vakuuttanut, että mediumien, erityisen herkkien ihmisten

välityksellä henkimaailma voi antaa itsestään tietoa, ja on tullut todennetuksi, että kaikki muut selitykset paitsi henkimaailman mukana olo, henkimaailman vaikutus, jonkin vainajan vaikutus, kaikki muut ovat tuulesta temmattuja. On vaikeata selittää asioita muulla tavoin kuin että vainajat ovat myötävaikuttamassa, että siis ihminen on olemassa kuoleman jälkeen. Tämä ei ole vielä yleisesti tunnustettu asia, mutta tieteellisissä piireissä alkavat ihmiset yhä enemmän tuntea, että on olemassa salaperäisiä asioita, joita ei voi selittää. On olemassa sellaisia ilmiöitä kuin esimerkiksi telepatia, kaukovaikutus, ajatuksen siirtyminen toisesta ihmisestä toiseen. Sehän on todistettu ilmiö. Kuinka on siis ymmärrettävissä, jos vain uskotaan näkyvään aineeseen, että ihminen ollessaan kaukana voi lähettää ajatuksen toiselle. Sehän on hyvin todistettu asia, että jos joku ihminen on pätevä hypnotisoija, ja toinen ihminen on mediumi, niin vaikka hypnotisoija olisi Oulussa ja mediumi Helsingissä, ja jos hypnotisoija sanoo, että nuku, niin hän nukkuu. Tuohan osoittaa, että ihmisten välillä on olemassa kaukovaikutusta. Pelkästään radion olemassaolo merkillisine näkymättömine aaltoineen, kun kaikki alkaa olla täällä näkymättömien voimien ympäröimänä, vaikuttaa osaltaan sen, ettei tieteellinen maailma voi olla kallistamatta korvaansa näille asioille. Vaikka ei ihminen olisi tutkinutkaan näitä radioasioita, niin on hän kuitenkin voinut kuulla konsertin Helsingistä, vaikka hän itse on maaseudulla, ja hän on voinut kuulla radiossa konsertin Lontoosta, ja hänen täytyy tunnustaa, että on olemassa ihmeellinen kaukovaikutus ilman halki.

Jos me nyt puolueettomasti ja objektiivisesti katselemme tiedon problemaa yleensä, niin me voisimme edeltäkäsän sanoa, että varmasti on olemassa yksi tosieto, mutta samalla on olemassa kolme lajia tietoa. Ensimmäinen tiedon laji on aistihavaintojen maailman kautta saavutettu tieto näkymättömästä maailmasta. Senhän kaikki tuntevat. Sitten on mahdollisesti olemassa toinen tieto, absoluuttinen tieto totuudesta ja Jumalasta, itse elämästä ja sen salaisuudesta. Sitten on mahdollisesti olemassa kolmas laji tietoa ja sitä mahdollisuutta tuskin voi kieltää, tieto niistä asioista, jotka ovat tämän näkyvän maailman ja tuon synteettisen totuuden eli Jumalan välillä. Selvästi ei ole niin, että olisi olemassa vain tämä näkyvä maailma ja Jumala sen takana, niinkuin protestanttisessa maailmassa on uskottu, että ihminen kuolee ja haudataan ja sitten herätetään Jumalan yhteyteen. Täällähän ei uskota kummituksiin ja kaikkeen sellaiseen. Katolisessa maailmassa uskotaan pyhimyksiin ja rukoillaan heitä, ajatellaan, että on olemassa helvetti ja kiirastuli ja Jumala siellä kaukana, mutta muuta ei ole siinä välillä. Mutta protestantit asettavat Jumalan heti näkyvän maailman taakse, niin ettei ole mitään välitilaa. Viime aikoina on alkanut näyttää siltä, että on olemassa muutakin kuin tämä näkyvä maailma. On olemassa näkymätön henkimaailma, salaperäisyyksien maailma, ja siitähän siis voi olla ehkä tietoa. Kolmenlaista tietoa siis voi olla: tietoa näkyvästä maailmasta, tietoa Jumalasta eli totuudesta ja tietoa näkymättömästä maailmasta, Jumalan ja näkyvän maailman välillä. Ja jos on näin olemassa kolmea lajia tietoa, niin voimme kysyä, millä tavoin tietoa voi saada näistä kaikista maailmoista? Silloin luonnollisesti meidän huomiomme kiintyy tuohon henkimaailmaan, tuohon Jumalan ja näkyvän maailman välillä sijaitsevaan olotilaan. Henkimaailmassa on tiloja, joita nimitämme kiirastuleksi ja taivaaksi, jotka ovat väliasemia matkallamme Jumalan luo. Ajattelemme, että miten niistä kaikista voi saada tietoa, sillä ainahan on uskottu, ettei niistä voi saada tietoa. Mutta näyttää siltä, että elämä itse julistaa, että tietoa voi saada näistä asioista. Siis me kysymme: miten sitä tietoa saadaan. Itsestään silloin pälkähtää päähämme, että jos henkimaailmaa voi lähestyä, niin silloin voi sen tehdä kahta tietä pitkin. Tästä näkyvästä maailmasta voi ikäänkuin nousta henkimaailmaan, tästä voi ikään kuin astua henkimaailmaan, nähdä kuin ylöspäin ja sisään näkymättömään maailmaan, siis lähtien tästä näkyvästä. Tai sitten toinen tapa on, että laskeudumme tuohon näkymättömään maailmaan ylhäältä alaspäin, jolloin tämä ensin vaatii tietoa Jumalasta, ensin tietoa itse elämästä ja sitten näistä elämän ilmauksista. Nuo kaksi mahdollisuutta epäilemättä on olemassa. Sen me ymmärrämme ilman muuta, jos voimme mielessämme kokea nämä eri maailmat ja tiedon lajit. Ihmisestä tietenkin tuntuu luonnollisimmalta ja läheisimmältä, että henkimaailmaan ja tietoon henkimaailmasta voisi päästä siten, että nousisi ja astuisi siihen sisään tästä näkyvästä maailmasta päin. Ehkä ainoastaan muutamista voi tuntua siltä, että pitäisi ensin olla tietoa Jumalasta ja sitten ehkä saisi tietoa muista asioista. Sillä onhan aivan kuin vaadittaisiin erikoinen temperamentti, jotta ensin etsisi tietoa Jumalasta. Tuntuu niin luonnolliselta ajatella: ”Tässä minä olen nyt näkyvässä maailmassa, mutta pitäisi saada tietoa, onko ihminen olemassa kuoleman jälkeen. Sillä jos ihminen on olemassa kuoleman jälkeen, niin se on luonnollinen tosiseikka. Vaikka henkimaailma on olemassa, niin mistä tiedämme, onko Jumala

olemassa.” – Jos ihminen on suuri filosofi, niin hän ei omaksu tuollaista asennetta. Hän tahtoo luonnollisesti tietää, onko henkimaailmaa olemassa, ja jos hän sitten näkee, että henkimaailma on olemassa, ja jos hän näkee, että hän itsekin on olemassa kuoleman jälkeen, niin se asia voi antaa uskoa Jumalaan, ja niin hän tulee vakuuttuneeksi, että Jumalakin on olemassa, koska on olemassa näkymätön maailma. Silloin on jotakin järjestystä maailmassa, rationaalista (järkiperaistä), pyhää järjestystä. Mutta jos ihminen ei ole olemassa kuoleman jälkeen, jos ei ole mitään henkimaailmaa olemassa, jos me vain kuolemme pois oltuamme täällä vähän aikaa, niin mitä hyödyttää puhe Jumalasta. Tällä tavoin ajattelee ihminen hyvinkin luonnollisesti, ja hänessä voi olla tuollainen tieteellinen tiedonhalu, joka kiihoittaa häntä etsimään tietoa näkymättömästä maailmasta. – Nyt olkoon tässä heti ohimennen mainittu, että kaikki viisaat ihmiset, viisaimmat ihmiset ovat aina sanoneet samaa, mitä Jeesus on ilmaissut sanoissaan: ”Etsikää ensin Jumalan valtakuntaa, niin kaikki muu teille lankeaa.” Kaikki viisaat ihmiset ovat sanoneet, että jos etsitte ensin Jumalaa, suurta, synteettistä (yhdistävää) totuutta, itse elämää, niin silloin teille lankeaa tieto muistakin asioista, mutta jos te taas etsitte muita asioita ensin, olivatpa ne vaikka kuinka salaperäisiä, niin te ette saa apua elämältä, ja maailma on täynnä vaaroja. Tätä me emme tietenkään osaa ottaa niin kovin paljon huomioon, mutta pankaamme sulkumerkkien väliin, että viisaimmat ihmiset ovat näin neuvoneet. Jos me itse ajattelemme, niin me voimme käsittää, että on olemassa näkymätön maailma ja myöskin käsittää, minkälainen se näkymätön maailma on ja lisäksi vielä käsittää, minkä tähden se on vaarallinen.

Jos ajattelette tiedon problemaa taikka ihmisten tietämiskykyä tässä näkyvässä maailmassa, niin sehän perustuu aistimuksiin. Aistiemme välityksellä saamme tietoa näkyvästä maailmasta. Mutta sehän ei ole mitään varsinaista tietoa; senhän kaikki tiedemiehet ja filosofit myöntävät. Ei se ole tietoa, että koemme aistimuksia ja teemme havaintoja ympäröivästä maailmasta, vaan tieto tulee siitä, että osaamme järjestellä näitä havaintoja. Tiedon edellytyksenä on ajatus ja järki. Tekevähän eläimetkin havaintoja, eläin näkee, kuulee ja tuntee, mutta meillä ei ole varmoja todistuksia siitä, että eläin tietäisi. Me näemme selvästi, että ihmisellä on tietoa. Ihmisen kokemukset ovat toisenlaisia tai oikeammin sanoen hänen kokemuksensa ovat samoja kuin eläimen, mutta hän osaa niistä kokemuksista muodostaa tietoa sentähden, että hän on järkiolento, että hän ajattelee, että hänessä on ajattelija itsessään, järki, joka tekee hänelle tiedon mahdolliseksi. Sentähden me koemme aistimuksia ja havaintoja, että me luokittelemme ne ja teemme niistä mielteitä ja käsitteitä, ajattelemme ja pääsemme käsitykseen luonnon laeista, jotka hallitsevat tätä maailmaa. Jos meillä ei olisi järkeä, muistia ja tietoa, niin me esimerkiksi voisimme kauhistua, kun aurinko menee mailleen; mutta meidän kokemuksemme ja tietomme sanoo meille, että muutaman ajan kuluttua aurinko taas nousee. Jos menemme eräiden villikansojen pariin, niin heille auringonlasku merkitsee kuolemaa. He heräävät hämmästyneinä seuraavana aamuna muistamatta mitään ja elävät kuin uutta elämää. He eivät mitään ajattele, sillä heidän järkensä on niin alkeellinen. Mutta ihmiset, jotka ovat tulleet järkeviksi olennoiksi, yhdistävät kaikki päivät, koko elinikänsä yhdeksi persoonalliseksi kokemukseksi, jonka he ymmärtävät. He siis tietävät, ettei ole mitään hätää, kun yö tulee ja ettei ole mitään hätää, kun tulee talvi. – Mutta ihmisen aistit pettävät. Ihminen on tieteellisillä laskelmilla ja havainnoilla tullut varmuuteen siitä, että aurinko ei nouse eikä laske vaikka meistä näyttää, että aurinko nousee ja laskee. Meillä on tällaisia havaintoja, jotka ovat osoittautuneet harhahavainnoiksi. Me voimme tietää tarkemmin kuin mitä havaitsemme. Me olemme tietämisessämme päässeet johonkin kohtaan; ja kun me vähän ajattelemme tätä näkyvää maailmaa, kun me otamme huomioon mitä asioita tästä tiedämme, niin itse asiassa joudumme siihen, että tämä näkyvä maailma on aistimusharhaa. Mehän emme oikeastaan tiedä siitä mitään; me emme tajua tätä aistimaailmaa sellaisena kuin se on. Kysykää keneltä luonnontieteilijältä tahansa, onko tämä katederi todellisuus, niin hän vastaa että se on harhaa, harhanäky. Me voimme kuulla, että se kumisee, kun koputamme siihen ja tuntee ja nähdä sen. Kaikki tunnemme ja näemme samalla tavalla, mutta kuitenkin meidän täytyy tunnustaa itsellemme, että se on täydellinen harha-aistimus, sillä tuollaista todellisuutta, joka on meidän tajunnassamme, ei ole olemassa. Se on vain meidän käsityksemme todellisuudesta, mutta se ei ole itse todellisuus, ”das Ding an sich”. Luonnontieteilijä puhuu atomeista. Hän kertoo heti meille, että tämä katederi on kokoonpantu lukemattomista atomeista. Atomit ovat salaperäisiä olioita. Mikä on salaisuus, joka on tämän takana, mikä on todellisuus? Se on se, että siinä on pikku eloja, äärettömän pieniä ja näkymättömiä eloja, joita ihminen ei voi suurimmallakaan mikroskoopeilla nähdä, mutta ne ovat

olemassa; se on niin laskettu. Atomit siis ovat välimatkan päässä toisistaan. Tämä katederi on suuri koostuma aurinkokuntia; niitä on siinä lukematon määrä. Aika ja paikka on harhaa, suuruus ja pienuus on harhaa. Mistä me voimme mitään tietää. Se on meidän harha-aistimustamme ja meidän tietämättömyyttämme; jos meillä olisi toisenlainen aistimuskyky, niin aurinkokunta olisi kuinka pieni tahansa; avaruutta ei ole oikeastaan muuten kuin moduksena (mittana, tapana) meidän tajunnassamme. Se voi olla pieni tai niin suunnattoman iso, ettei meillä ole siitä aavistustakaan, mutta suhteellisesti on tämä katederissa oleva aurinkokunta pienempi kuin se aurinkokunta, jossa me elämme; abstraktisesti ei suuruutta eikä pienuutta ole olemassa. Meillä ei ole muuta kuin tietoa harha-aistimuksista. Tämä katederi on kokoonpantu lukemattomista joukoista aurinkokuntia, ja niitä pitää koossa jokin merkillinen voima. Mikä sellainen voima on? Se on elämää ja liikuntaa. Luonnontieteilijät myöntävät, että elämä on liikuntaa. Kaikki meidän käsityksemme tästä näkyvästä maailmasta riippuu oikeastaan liikunnosta. Liikunta on elämää. Jos ei olisi elämää – liikuntaa –, niin ei olisi mahdollisuutta aistia mitään. Silloin kaikki olisi kuin kuollutta, mutta se, että jotakin on olemassa, se on elämää, se on liikuntaa, se on vibraatiota, värähtelyä, väreilyä, se on noiden aurinkokuntien kiertämistä, noiden aurinkokuntien, atomien liikkumista, se on se, joka tekee aistimuksen mahdolliseksi. – Mehän voimme ottaa jokapäiväisestä elämästämme tieteellisiä todistuksia siitä, että liikunta tekee harhat mahdollisiksi. Jos me esimerkiksi kuulemme pistoolin laukauksia, 15 laukausta sekunnissa, niin me kuulemme 15 eri laukausta, mutta jos kuulemme 16 erillistä laukausta yhdessä sekunnissa, niin ne eivät enää kuulu erillisiltä laukautilta, vaan silloin on olemassa vain yksi ääni: meidän korvamme kuulee vain yhden urkuäänen. Ottakaamme sitten tieteellinen esimerkki näkömme suhteen. Jos meillä on kaasuliekki, joka saadaan syttymään ja sammumaan kuusi kertaa sekunnissa, niin me voimme nähdä, kuinka se syttyy ja sammuu, mutta jos se pannaan syttymään ja sammumaan 7 kertaa sekunnissa, niin silloin näemme ainoastaan yhden liekin, sillä silloin siitä tulee yhtenäinen ilmiö, liikunta on niin nopea, ettemme näe liikuntaa vaan ilmiön, jonka olemme saaneet aikaan. – Otetaan vielä esimerkki. Meillä on 500 metrin korkeudessa vesihana. Sitten hana avataan, niin että sormen paksuinen vesivirta juoksee alas. Vesi tulee silloin niin nopeasti, että jos otamme kirveen käteemme ja koetamme sillä panna poikki sitä vesivirtaa, niin emme saa sitä liikahtamaan; veden juoksu on niin nopea ja niin yhtenäinen ja kova, vielä kovempi kuin puu; liikunta tekee sen. Jokainen meistä tietää myös sen, että jos meillä on pyörä ja siinä puolat, niin me näemme jokaisen puolapuun vauhdin ollessa hiljainen, mutta kun vauhti tulee nopeammaksi, niin me emme näe mitään puolapuita; mutta vaikka puolapuut olisivat hyvin ohuet ja pyörä hyvin kapea, niin emme voi heittää mitään niiden lävitse, sillä kaikki singahtaa takaisin. Tuollaisia aistimusharhoja on meillä jokapäiväisessä elämässä. Koko näkyvä maailma on muodostunut tuollaisista aistiharhoista. Me tiedämme myöskin, että ääni on värähtelyä. Mutta meidän havaitsemiemme äänien takana on jotakin olematonta, joka on meille hiljaisuutta. Luonnossa on värähtelyjä, jotka ovat ylä- ja alapuolella meidän kuulemiamme ääniä. Joskus ääni muuttuu valoksi, me näemme hyvin erilaisia värejä, punainen tuossa ensin alhaalla ja korkeimmalla sitten violetti. Mitä onkaan indigo- ja ultra-violetti väri? Me tiedämme, että värivalokuvauksessa koetetaan ottaa levyille ultraviolettia väriä ja siis nähdä jotakin sellaista, joka väreilee nopeammin kuin muut värit, joita me voimme käsittää. Koko maailma on värähtelyä, vibraatiota, mutta me aistitsemme vain jonkin osan, joitakin katkelmia koko värähtelyasteikosta, se on valoa ja ääntä, ja joku osa on sitä ja sitä, esimerkiksi lämpöä. Meidän tietomme näkyvästä maailmasta on äärettömän rajoitettu. Mehän ymmärrämme ilman muuta, että jos joku kummitus, vainaja ja henkiolento on olemassa tässä näkyvässä maailmassa, ei tarvitse muuta kuin, että hänen kehonsa väreilee samalla tavoin kuin meidän kehomme ja sillä tavoin, että meidän aistimme havaitsevat niitä värähtelyjä, niin silloin henkiolento voi olla meille olemassa. Mutta jos tuon kummituksen värit ovat ultra-violetteja, korkeampia siis värähtelyasteikossa kuin violetti väri, silloin tuo olento on näkymätön. Meidän kätemme menee hänen kehonsa lävitse niinkuin ei mitään. Tämä ei ole mikään yliluonnollinen asia, vaan luonnollinen johtopäätös.

Mutta on olemassa vielä eräs toinen näkökohta meidän tiedossamme tästä näkyvästä maailmasta. Mekö me etsimme tietoa maailmasta? Ei suinkaan. Meidän täytyy tunnustaa, että me olemme jonkinlaisia tajuavia olentoja, mutta että maailma ryntää meidän päällemme. Ihmisen täytyy panna silmänsä ja korvansa kiinni, ettei tajuaisi tätä maailmaa, sillä näkyvä maailma tunkee sisään ihmiseen ja sanoo hänelle: ”Etkö tahdo oppia tuntemaan minua, etkö tahdo tietää, mikä minä olen?” – Me emme ihmisinä voi kulkea pimeydessä ja

sanoa, ettemme mitään voi tietää elämästä, sillä koko maailman tulee meidän sisäämme. Tämä on hyvin tärkeä kohta, sillä tämä selittää meille, mitä tarkoitetaan, kun sanotaan, että näkymätön maailma voi tulla meille hyvin vaaralliseksi. Olettakaamme, että voisimme jollakin tempulla, niinkuin ihmiset ovat aina huomanneet, että voi, jos me voisimme herkistää aistejamme niin, että meidän silmämme menisivät auki näkymättömään maailmaan, ja että meillä olisi jokin aisti, joka toimisi, ja olettakaamme, että se toimisi näiden fyysisten silmien kautta, ja että meidän silmämme voisivat hienostua niin, että ne voisivat nähdä ultra-violettiä väriä, että ne voisivat aistia ultra-violetin värin, kukaties voisivat aistita punaisen alapuolella olevia värejä ja aistita sitä todellisuutta. Oletetaan, että meidän silmämme kehittyisivät sellaisiksi. (Mutta olettakaamme, että meidän silmämme eivät oppisi niin ottamaan vastaan kaikkia uusia värejä, kun ne menevät auki uuteen maailmaan.) Me näemme näkymättömän maailman, ultra-violettiiin maailmaan, joka ensin on vähän sumuinen, vähän hopean värinen, loistaen aivan uudenslaisin väriyhdistelmin. Siinä maailmassa liikkuvat vainajat ja henkiolennot ja luultavasti kaikenlaisia muitakin olentoja. Miksi he, nuo henkiolennot, vainajat olisivat yksin siinä maailmassa; ei, siinä on muitakin olentoja, siellä on toisenlaisia olentoja, eikä vain ihmisiä. Nyt kun meidän silmämme menevät auki näkymättömään maailmaan, niin huomaamme, että se tunkee heti meidän sisäämme, ryntää meidän päällemme. Tässä näkyvässä maailmassa on paljon ristiriitoja ja paljon vaaroja. Jokin villipeto voi hyökätä päälleni ja mitä tahansa voi tapahtua, niinkuin ranskalainen sanoo, että odottamaton se aina tapahtuu. Samanlainen on tuo näkymätön maailma. Niinkuin täällä on villipetoja, jotka voivat hyökätä ihmisten kimppuun, niin on sielläkin sellaisia. Kun minun silmäni menevät auki näkymättömään maailmaan, en vielä silloin tiedä mitään, vaan kaikenlaiset hirviöt tulevat kimppuuni ja nauravat minulle, että tuossapa on olento, joka ei tiedä mitään. Tämä on ihan luonnollista, ei se ole mitään käsittämätöntä. Moni teistä on voinut ajatella lukiessaan viisaitten kirjoista: ”älä kehitä yliaistisia kykyjä”, – että mihin vaaroihin sitä nyt voisi joutua. Ei hän ymmärrä, että voisi joutua vaaroihin. Kuinka siellä nyt olisi vaaroja, enemmän kuin muuallakaan, täällä maan päällä. Kyllä hän osaa suojella itseään. Mutta hyvin vaikea on todella suojella itseään maan päälläkään, jos joutuu etelä-Amerikan aarniometsässä jonkin villipedon kynsiin. Voihan olla oppinut tulemaan toimeen näkyvässä maailmassa, mutta ei silti osaa tulla toimeen näkymättömässä. Sentähden on paljon turvallisempaa, ettei joudu siihen maailmaan valmistumattomana. Sentähden ovat viisaat sanoneet: ”Jos sinä kuljet tätä tietä, alhaalta ylöspäin, näkyvästä maailmasta astut näkymättömään, niin muista, että sinulla pitää olla opas ja opettaja, joka tietää ja osaa opettaa sinua. Vanhoissa mysteereissä kuljettiin tätä tietä, ja silloin oli hierofantti, joka oli oppaana. Ja vanhan Intian Upanishadeissa sanotaan: ”Etsi itsellesi opettaja, sillä ilman häntä on sinun hyvin vaarallista lähteä tälle tielle.”

Tämä tie on aina ollut olemassa, mutta Jeesus Kristuksen jälkeen on olemassa toinen tie, joka on meitä kaikkia ihmisiä lähempänä, tie, joka nykyajan ihmiselle ehkä tuntuu hiukan vieraalta ja ikävältä: ”Etsi ensin Jumalan valtakuntaa.” Tämä tie on myöskin aina ollut olemassa, mutta Jeesus Kristuksen jälkeen se on todella kaikille olemassa. Ihmiset, jotka eivät sitä tietä tahdo tai osaa kulkea, tyytykööt silloin tieteellisen tutkimuksen hitaaseen edistymiseen, sillä tieteellisen tutkimuksen turvana on se, että se etenee hitaasti ja kaikkia yksityisseikkoja silmälläpitäen. Tieteellinen tutkimus on siirtymässä nyt näkyvästä maailmasta näkymättömään. Koko spiritistinen liike vie tieteellisen tutkimuksen askel askeleelta näkymättömään maailmaan. Onhan siinäkin paljon vaaroja, mutta silloin kuitenkin opitaan niitä vaaroja näkemään ja voittamaan, sillä kaikkihan tieteessä tapahtuu niin perin hitaasti. Mutta jos ihminen tahtoo kulkea nopeammin, jos ihminen ei tyydy siihen, että ihmiskunta ehkä 10 miljoonan vuoden perästä jotakin tietää näkymättömästä maailmasta, jos hän nyt tahtoo päästä totuuden tietoon, niin hänelle avautuu tuo toinen tie: ”Opi ymmärtämään, että suuri elämä, jumalainen elämä, suuri tajunta, jota nimitämme Jumalaksi, on sinussakin. Jumala on sinussakin, vapahtaja on sinussakin. Sinä olet Jumalan poika. Opi tätä ajattelemaan. Opi tähän tunkeutumaan, syventymään, omista se ajatus, että sinä olet kaikkeuden lapsi, äärettömyyden ilmoitus, Jumalan Poika. Opi eläytymään siihen, ja silloin kun sinä yrität siihen eläytyä, niin sinä ymmärrät ilman muuta, ja se tapahtuu kuin itsestään, että sen mikä on rumaa, itsekästä ja eläimellistä, pitää pudota pois. Kuinka sinä, joka olet Jumalan Poika ja juuri eläydyt siihen tietoon, että olet sitä, kuinka sinussa voisi olla mitään heikkoa, pahaa ja syntiä. Senhän pitää sen kaiken pudota pois. Sinä ymmärrät tämän jo edeltäkäsin. Mutta sitten tapahtuu sellainen ihmeellinen uudestisyntyminen, josta viisaat puhuvat, että

huomaat, ja näet, tunnet ja tiedät, että olet todella Jumalan Poika ja että Isä taivaassa on tämän takana ja se Isä on rakkautta, ja että rakkaus on siis koko olemassaolon takana. Rakkaus on se suuri syy, jossa koko oleminen lepää. Aloita siitä päästä, opi Isää tuntemaan, opi Jumalaa tuntemaan, niinkuin Jeesus sanoi: ”Etsi ensin Jumalan valtakuntaa.” Kun ensin pääset yhteyteen maailman suuren Isän kanssa, kun Jumala sinussa tulee Vapahtajaksi, kun Jeesus on näyttänyt sinulle sen tien ja tullut sinulle elämäksi ja totuudeksi, niin silloin, – ja onko se mikään ihme, – alkaa näkymätönkin maailma astua sinun eteesi, ja silloin ei sinulla ole mitään hätää, sillä silloin sinä olet Jumalan Poika, joka astut näkymättömään maailmaan sitä pelastamaan, niinkuin näkyvä maailmakin on pelastettava. Se, että sinä olet Jumalan Poika, panee sinut ymmärtämään tätä näkyvää maailmaa. Mitä me siitä ymmärrämme, kun tutkimme ainoastaan luonnon lakeja. Se tulee vain yhä salaperäisemmäksi ja ihmeellisemmäksi. Ja kun silmämme menevät auki näkymättömään maailmaan ja näemme niin paljon yhä uusia yksityiskohtia, että emme jaksakaan järjestääkään, niin olemisen probleema tulee yhä monimutkaisemmaksi ja sekavammaksi. Mutta kun olemme syntyneet uudestaan Jumalan pojiksi, niin silloin tämä näkyväkin elämä heti muuttuu meille toiseksi. Me olemme ymmärtäneet sen, sen arvoitus on ratkaistu. Me tiedämme, mikä on olemassaolo, että elämä, maailma on olemassa sitä varten, että me sen pelastaisimme; ihmiset ovat olemassa sitä varten, että me heitä rakastaisimme. Ja miksi me itse olemme olemassa? Minä olen olemassa siksi, että Jumala on olemassa, ja Jumala on olemassa siksi, että Hän rakastaa. Kaikki muuttuu. Näkyvän elämän arvoitus on ratkaistu, ja meidän aistiemme eteen astuu näkymätön maailma, ja me alamme yhä enemmän sitä tutkia. Se astuu itse meidän eteemme, ja me opimme sitä yhä enemmän tuntemaan. Kun me tunnemme Jumalan, niin missä ovat ne helvetit ja paholaiset, jotka voisivat silloin meitä pelottaa.

Kuoleman tuolla puolen

Kuolemanjälkeisestä elämästä tekee mieleni yhä uudestaan puhua. Ei sen takia ainoastaan, että aihe on itsessään tärkeä ja meitä jokaista ihmistä kiinnostava, vaan senkin tähden, että voimme löytää siitä, niinkuin kaikista muista elämän filosofisista ja okkultisista aiheista yhä uutta. Voimme tehdä jatkuvasti uusia havaintoja kuolemanjälkeisestä elämästä, niinkuin muistakin okkultisista asioista, ja silloin tuntuvat taas kaikki asiat niin uusilta ja ihmeellisiltä, että tekee mieli niihin palata. Onhan sellaisiakin teosofeja, jotka ajattelevat, ettei ole mitään uutta auringon alla siinäkin merkityksessä, että kun he ovat lukeneet jonkin teosofisen kirjan, kun he ovat lukeneet kerran jälleensyntyemisestä ja kuolemanjälkeisestä elämästä, tuonelasta, kiirastulesta ja taivaasta, niin heistä tuntuu, että he silloin tietävät kaiken. He eivät jaksa eivätkä halua lukea enää muita kirjoja, koska ne asiat ovat heidän mielestään tuttuja. Jos me ajattelumattomuudessamme sanomme näin, niin se osoittaa ensiksikin, että me emme mitään tiedä, ja toiseksi, että me emme ole vielä oikeita totuudenetsijöitä. Sillä jos olemme totuudenetsijöitä, jotka todella tahdomme päästä tietoon asioista, emme ajattele mistään tuollaisesta suuresta kysymyksestä kuin esim. kuolemanjälkeisestä elämästä, että me jo tiedämme kaiken. Päin vastoin me silloin tiedämme selvästi, ettemme mitään tiedä, vaan haluamme päästä tietoon. Ja ensimmäinen askel tiedon tiellä on se, että ensin pääsee selvyteen siitä, mitä toiset mahdollisesti tietävät. Jos sen saa itselleen selväksi, silloin on jotakin voittanut, mutta ei siihen pysähdy, vaan yhä tahtoo kuulla samoista asioista, sillä mahdollisesti on aina jokin sana, kertomus, joka selvittää paremmin asioita ja tuo esille uusia näkökohtia. Totuudenetsijänä ihminen aina toivoo, että pääsisi kuin kosketukseen toisen sielun kanssa, saisi kuulla, mitä tuo toinen on mahdollisesti kokenut, pääsisi jollakin tavoin osalliseksi hänen tiedoistaan.

Kun ihminen on tällä tavoin totuudenetsijä, hän löytää aina jotakin uutta eikä väsy mihinkään. Me olemme kovin pintapuolisia, jos ylevästi väsymme; me olemme vasta pinnalla, emme ole vielä ottaneet ensimmäistäkään askelta syventyäksemme todella mihinkään. Kuolemanjälkeinen elämä on sellainen, että siitä voi puhua yhä uudestaan. Sen jälkeen, kun on siitä puhunut, on voinut tehdä jonkin kokemuksen tai nähdä jotakin, joka valaisee uudella tavalla ihmisen sielua, sen kohtaloa ja kehitystä. Sentähden on luonnollista, että ihminen tahtoo kysymykseen kuolemanjälkeisestä elämästäkin yhä uudelleen syventyä.

Tällä kertaa tekisi mieleni puhua parista seikasta tämän kuolemanjälkeisen elämän yhteydessä. Ensiksi tahtoisin puhua siitä merkillisestä asiasta, jota voisimme nimittää kuolemanjälkeisen elämän paikallisuudeksi ja toiseksi kuolemanjälkeisen elämän suhteesta tähän meidän näkyvään, jokapäiväiseen elämäämme, puhua siitä, missä suhteessa ne ovat toisiinsa ja kuinka me voimme havaita, ymmärtää, mikä ihmeellinen laki vallitsee olemassaolossa, kuinka kaikki on merkillisellä tavalla täällä järjestetty.

Ensin siis kuolemanjälkeisen elämän paikallisuudesta. Tiedämme, että kuolemanjälkeinen elämä ei ole tässä näkyvässä maailmassa, sillä tästähän me siirrymme pois. Siksi voi olla ihmisiä, jotka ajattelevat, ettei kuolemanjälkeistä elämää ole, koska ruumis ihmisen kuoltua on jäänyt tänne, eikä sielua missään näy. Sen tähden on selvää, että kuolemanjälkeisellä elämällä täytyy olla jokin toinen paikallisuus. Me tiedämme teosofisista luvuistamme, että sanotaan tämän kuolemanjälkeisen elämän olevan jollakin tavoin sekä paikallisen että aineellisen. Siitä tulee vakuuttuneeksi spiritistisissä istunnoissa, jos joutuu tekemisiin henki-ilmoitusten ja -ilmestysten kanssa, mutta ennen kaikkea, jos itse elämässään saa kokea kuolemanjälkeistä elämää, jos saa liikkua ulkopuolella fyysistä kehoaan siinä toisessa maailmassa, jossa kuolemanjälkeinen elämä vietetään. Silloin tulee selville siitä, että kuolemanjälkeisellä elämällä on oma paikallisuutensa ja oma aineellisuutensa, vaikka ne eivät ole fyysisiä laadultaan ja vaikka ne eivät ole näissä kolmessa ulottuvuudessa.

Tätä kuolemanjälkeistä elämää voisi kuvata lyhyesti sillä tavoin vertauskuvallisesti, että ensin kuolemanjälkeinen elämä vietetään kuussa ja sitten auringossa. Tämä on silloin tietenkin symbolisesti sanottu, sillä kuolemanjälkeinen elämä vietetään tietenkin meidän oman maapallomme 'sisällä' eli näkymättömässä organisaatiossa. Niinkuin meillä on tämä fyysis-eetterinen kehomme ja sitten näkymätön auramme, johon joudumme kuoleman jälkeen ja johon muodostuu kuva meidän fyysisestä persoonallisuudestamme, samoin meidän maapallollamme ei ole ainoastaan tätä fyysis-eetteristä kehoa, jonka pinnalla me elämme, – tai me emme suorastaan elä sen pinnalla, sillä onhan vielä ilmaa, joka on fyysistä, vaan sen karkealla pinnalla, – vaan sillä on myöskin astraalikehonsa, auransa, pallonsa ja myöskin sitten vielä jonkinlainen oma minä-muotonsa, – en oikein tahtoisi sanoa sitä mentaalikehoksi, sillä minun tekee mielen yhdistää mentaalikeho ja astraalikeho. Se minä-organisaatio on tavallaan mentaalikehon ulkopuolella; voimmme sanoa, että maapallolla on minä-organisaatio, joka on pallon muotoinen aineellinen olemus.

Kun nyt tarkastamme maapallon astraalikehoa ja minäkehoa, niin joudumme siihen ehkä omituiselta kuulostavaan tulokseen, että maapallon astraaliaura ulottuu kuuhun saakka. On aivan kuin kuu, tuo pallo, jonka näemme fyysisin silmin tuolla taivaalla, olisi maapallon astraaliauran kehässä ja kiertäisi sitä kehää ja pysyisi aina siinä kehässä. Ja koska kuu on luovuttanut, – se kun on vanhempi kuin meidän maapallomme, – oman elämänsä maapallolle, sillä ei ole enää omaa astraalikehoa enemmän kuin minä-organisaatiotakaan, mutta sillä on jonkinlainen astraalinen jäännös, siemen, jäljellä, joka siis on yhteydessä maapallon astraalikehon kanssa; se on paljon pienempi, niin että sen piiri leikkaa toista. Kuun ja maan astraalikehot ovat kuin yhteydessä keskenään. Ja kuulla on hyvin suuri vaikutus maapalloon; kuu on kuin maapallon äiti. Se ei vaikuta ainoastaan fyysis-eetterisesti, vedä siis vain vesimassoja puoleensa, vaan vaikuttaa myöskin salaisena voimana meidän maapallomme astraaliauraan, kaikkiin olentoihin, joilla on astraalikeho, siis ihmisiin ja eläimiin.

Teosofisissa ja vanhoissa mystisissä kirjoissa voidaan puhua, että ihmisen kuolemanjälkeinen elämä on *sublumaarinen*, kuulle alamainen, kuuhun kuuluva. Se sanonta ei ole ainoastaan jonkinlaista symbolia, vaan se on sanallisestikin totta, sillä maapallon astraalikeho on kuun vaikutuksen alainen, ja kun ihminen kuoleman jälkeen astuu tuonelaan, – *kiirastuleen*, niinkuin katolilaiset sanovat, tai *kaamalookaan*, niinkuin itämaalaiset sanovat, siis puhdistustilaan, – niin ihminen silloin sieluna joutuu kuun vaikutuksen alaiseksi, kuun piiriin. Tämä on hyvin merkillinen seikka, niinkuin tulemme vielä huomaamaan, kun vähän enemmän puhumme kuolemanjälkeisestä elämästä. Sentähden myöskin, kuten muistamme, vanhoissa intialaisissa kirjoissa puhutaan maan kukehosta, ja sillä tarkoitetaan sen astraalikehoa. Puhutaan myöskin siitä tiestä, joka kuolemassa vie esivanhempien luo eli kuun luo. Nuo ovat salaperäisiä viittauksia, joita ymmärtää, kun pääsee selville näistä asioista, että siis kuoleman jälkeen astraali- eli tuonelaelämä, joka vietetään maapallon astraalikehossa, on kuun vaikutuksen alainen. Sen astraalielämän loppupuoli, jota usein nimitämme alemmaksi taivaaksi, on kuun vaikutuksen alainen ja aivan kuun piirissä. Silloin ihmissielu on jo kulkenut siihen kohtaan maapallon astraalikehossa, jossa kuun astraalikeho on mukana. – Tämäkin selviää paremmin, kun puhumme ihmissielun kuolemanjälkeisestä elämästä.

Mutta sitten on vielä ihmisen kuolemanjälkeisessä elämässä olemassa hänen varsinainen taivaansa, ja se taivastila on maapallon minä-organismissa, jota me myöskin voimme nimittää maapallon aurinkokehoksi. Tämä maapallon minäorganismi eli aurinkokeho on puolestaan sillä tavoin merkillinen, että se on yhtä iso kuin koko aurinkokunta, se on siis toisin sanoen itse aurinko. Tässä fyysisessä elämässä on aurinko tuolla taivaalla ja se näyttää kaukaiselta loistavalta pallolta, joka valaisee meitä. Kun me astumme tähän taivaaseen, maapallon minä-kehoon, aurinkokehoon, niin me astumme aivan kuin auringon sisään, mutta silloin havaitsemme, että aurinko ei olekaan mikään tuollainen pieni pallo tuolla aurinkokunnan keskellä, vaan aurinko on koko aurinkokunta. Maapallon minäkehossa, itse auringossa, emme siten saatakaan nähdä mitään aurinkoa, – joka on vain tämä fyysinen ilmiö, mutta me olemme keskellä valoa, ja se valo on niin voimakas, että se aivan kuin tunkeutuu maapallon sisään. Tuossa taivaallisessa tilassa eli itse auringossa on niin, että valo on kyllä kaikkialla, mutta kuitenkin se ikäänkuin tulvii sisäänpäin.

Mitä tulee kuukehoon, kuutilaan, johon astumme kuoltuamme tuonelaan lähtiessämme, niin siellä ei tietenkään ole aurinkoa, mutta ei myöskään kuuta sillä tavoin, että se näkyisi loistavan taivaalla, vaan me elämme keskellä kuuta, niin että kaikki loistaa. Sentähden keskiajalla keksittiin nimitys ”astraalinen” sanasta *aster*, joka merkitsee tähti. Se on tähtimaailma, ja sillä on tarkoitettu, että kaikki siinä maailmassa on kuin tähtiä; kaikki loistaa samalla tavoin kuin tähdet ja kuu yöllä, heikolla, mutta selvällä valolla; mutta se valo on aivan toinen kuin auringon valo. Tuonelassa, maapallon kuutilassa, on valaistus kyllä aivan selvä ja kirkas, mutta sillä on hopean sävy, ja se ei näytä tulevan mistään, vaan kaikki paikat itsestään loistavat ja aivan kuin lainavalolla. Se on kuunvalo.

Tämä on erinomaisen kiintoisa huomio, kun sen osaa tehdä objektiivisesti. Olen puhunut näistä asioista, niinkuin voi sanoa, objektiivisesti, mutta ihminen, joka kuoltuaan lähtee näihin maailmoihin, ei osaa tehdä tällä tavoin havaintoja, jollei hän ole okkultisti tai tietäjä, sillä hän ei ole kehittänyt omaa kuu- tai aurinkokehoaan niin, että osaisi objektiivisesti tehdä havaintoja. Kun siis tällä tavoin esitetään havaintoja, ne eivät ole esitetty väinajan kannalta, vaan sellaisen, joka tekee objektiivisia havaintoja.

Me voimme sanoa, että kuolemanjälkeinen elämä alkaa siitä, että kuuluu koputuksia ja ovet avataan ja suljetaan. Ihminen ei ole enää fyysisessä maailmassa, vaan ovet on avattu uuteen maailmaan, kuumaailmaan, johon ihminen astuu, ja sitten kun se tila on loppuun kulutettu ja ihminen saa astua uuteen tilaan, kuuluu taas koputuksia ja ovet avataan ja suljetaan, ja hän astuu kolmanteen suureen saliin, joka on pelkkää kirkasta valoa, niin ettei ihminen sitä ollenkaan kestäisi, ellei hän olisi niin puhdas, niin puhdistunut, että se mitä hänessä hienointa on, on yhtynyt korkeampaan minään, jonka avulla ainoastaan ihminen saattaa sitä valoa kestää. Useimmat ihmiset eivät vielä kestä sitä kovin kauan, vaikka toiselta puolen siinä tilassa ei ole aikaa ollenkaan meikäläisessä merkityksessä, ja voidaan sanoa, että tuhat vuotta siinä tilassa on kuin yksi päivä.

Siinä maapallon taivaallisessa kehossa, sen minäorganismissa, on siis paikallisuus sellainen, että se, koska se käsittää koko aurinkokunnan, samalla sulkee itseensä kaikki planeetat tässä aurinkokunnassa. Tämä on hyvin merkillinen ja huomattava seikka. – Ja tilanne on tietenkin sama muillakin planeetoilla; jokaisen planeetan minäorganismi sulkee sisäänsä auringon ja kaikki planeetat. Se on hyvin ihmeellinen olemisen tila, mutta sekin on rajoitettu, muodollinen, koska se ei ulotu aurinkokunnan ulkopuolelle.

Kun sitten käännämme huomiomme alussa mainitsemaani toiseen kysymykseen ”mikä on ihmisen kuolemanjälkeisen elämän ja tämän näkyvän elämän suhde toisiinsa”, niin me näemme, että tässä näkyvässä elämässä me vietämme osan aikaamme, tavallisesti sanotaan 2/3 elämästämme päivätajunnassa, mutta yöllä nukkuessamme meidän tajuntamme ei ole tässä näkyvässä elämässä, vaan jossakin muualla. Tieteelliset tutkijat eivät ole selvillä siitä, missä se on; voidaan mm. sanoa, että se on pikkuaivoissa tai selkärangassa, mutta se ei selitä, mitä uni on ja mitä me itse olemme sillä aikaa, kun nukumme. Kolmanneksen ajastamme vietämme unielämässä, jolloin olemme vetäytyneet pois päivätajunnasta, emmekä siitä unielämästä tiedä muuta, kuin että näimme unta. Ja se uni saattaa olla hyvin sekavaa, hullunkurista. Mutta noin sanomalla me todistamme, että meidän päivätajuntamme oli mukana tuossa unielämässä. Me ihmettelemme, mikä se maailma on, jossa voi tapahtua minkälaisia asioita tahansa, sellaista, mitä emme tekisi päivätajunnassa; ja myös sellaisia tapahtumia voi siellä sattua, joita ei ole päivätajuisessa elämässä. Siten me usein ajattelemme unielämästä halveksivasti. Vasta viime vuosisadalla on tieteellisellä taholla ruvettu kiinnittämään huomiota unielämään ja on huomattu, että siinä ihminen paljastaa oman alemman sieluntilansa. Psykoanalytikit ovat tulleet hyvin tarkoiksi tässä suhteessa, niin että jos heille kertoo unensa, he voivat selittää ne niin, että ihminen vallan hämmästy. Lääkäri esimerkiksi voi unen perusteella auttaa potilasta niin, että tämä vapautuu sielullisesta vaikeudesta, kompleksista. Tottunut psykoanalytikko voi unien perusteella vetää esiin toisen sielun sopukoista sellaista, jota potilas ei ole voinut aavistaa, ja niin on voinut auttaa tuota toista.

Se, mitä muistamme unielämästä, on suunnattoman pieni osa koko yöelämästämme, sillä kun on tehty havaintoja, on huomattu, että pitkäkään uni ei ole kestänyt edes yhtä sekuntia, niin että unielämässä on täytynyt olla paljon sellaista, mikä on jäänyt meiltä salatuksi, josta meillä ei ole tietoa ja muistoa

herätessämme. Ainoastaan salatieteilijät, jotka voivat niitä asioita seurata ylifyysisellä tavalla, tietävät, kuinka ihmisen laita on unen aikana. He tietävät ja näkevät, että kun ihminen nukkuu, hän oikeastaan itse asiassa käy lävitse päivän tapahtumat; hän katselee niitä jonkinlaisina kuvina. Kaikki ne henkilöt ja tapahtumat, joiden kanssa hän oli ollut tekemisissä päivän aikana, vaikuttavat ja puhuvat hänelle elävästi kuten päivän aikana, ja hän näkee, miten hän oikeastaan olisi voinut menetellä eri tapauksissa. Hän arvostelee itseään: ”tuossa tein tyhmästi, väärin”. Mutta tämä tällainen arvostelu on enemmän vaistomaista kuin itsetietoista. Ihminen nukkuessaan joutuu sellaiseen tilaan, jossa asiat ja tapahtumat puhuvat omalla tavallaan; hän näkee kaiken osaamatta itsetietoisesta ajatella mitään; hän saa vaikutelmia; ja sitten on aivan kuin hänen oma minänsä sisästä päin vastaisi niihin. Ja jos se minä sitten tuntee, että tuossa on ollut jotakin takana, jotakin hyvää; jos minä on voinut ottaa siitä jotakin itseensä, – se minä, johon ei pahaa mahdu, – niin se lähettää sen aivan kuin takaisin tuohon nukkuvaan ihmiseen, astraalikehoon, ja siitä on seurauksena, että jos ihminen on nukkunut riittävästi, että hänen unensa on ollut niin pitkä, ettei se ole ollut ainoastaan edellisen päivän kertaamista, vaan että minäkin on voinut jotakin siihen lisätä, silloin hän tuntee itsensä virkistyneeksi; asiat ovat tulleet ratkaistuksi. Sentähden on hyvin viisas tuo sananpars, että ”nukutaan ensin sen asian päälle”, sillä ihminen nukkuessaan joutuu kosketuksiin sisäisen maailman kanssa, jolloin asiat hänelle selviävät, niin että hän seuraavana päivänä tietää, miten asiat on ratkaistava. Meidän ei pidä halveksia tuollaisia sananparsia, jotka perustuvat kokemukseen. On viisasta nukkua ennen kuin tekee tärkeitä ratkaisuja.

En nyt puhu, mitä tapahtuu ihmisen fyysiselle keholle hänen nukkuessaan; siihen puoleen emme tällä kertaa kiinnitä huomiota. – Ne voimat ja lait, joiden vaikutuksen alaiseksi ihminen joutuu nukkuessaan, ovat moraalisia laadultaan, ei fyysisiä, kuten täällä. Täällä on kaikki hyvin järjestetty. Jos sekoitamme sokeria ja vettä, siitä tulee makeaa vettä, siinä ei ole mitään suorastaan moraalista pinnalta katsoen. On toista, jos menemme kyllin syvälle asioihin, mutta tiedemiehet eivät näe siinä mitään moraalista, vaan lakisiteisyyttä. Mutta kun ihminen joutuu yöllä maapallon astraalikehoon, niin siellä lait ovat moraaliset, ei fyysiset. Sentähden, kun ihminen muistaa jotakin astraalielämästä, taikka jotakin minän vaikutuksesta tai sitä mitä on hänen edellisestä päivästäan hänen aivoissaan, niin kaikki tuntuu luonnolliselta unitilassa. Vaikka mitä ihmeellisiä asioita tapahtuisi unessa, ne kaikki tapahtumat ovat moraalisia, eivät fyysisesti lakisiteisiä, ne ovat astraalisia, eivät fyysikaalisia.

Kun ihminen kuolee, hän joutuu tekemisiin siis ensin kuun kanssa ja sitten auringon kanssa. Mutta me voisimme sanoa sen toisinkin. Hän joutuu ensin tekemisiin yön kanssa, sitten päivän kanssa. Astraalielämää voimme nimittää yöksi, ”die Nachtseite der Natur”, kuten eräs saksalainen filosofi on sanonut. Todella tuo astraalielämä ja maapallon astraalikeho, koko kuun hallitsema elämä on kuin yöelämää, jota vastoin auringon hallitsema elämä on kuin päiväelämää. Sentähden voimme sanoa vertauskuvallisesti: kuolemanjälkeisessä elämässä on ensin yöelämä ja sitten päiväelämä.

Kun seuraamme ihmistä, joka kuolee, niin näemme, että hänen kuolemansa, niinkuin on monta kertaa sanottu, on siinä, että eetterikeho, fyysisen kehon sisäinen puoli, joka muuten normaalioloissa on yhteydessä fyysisen kehon kanssa, irtaantuu ja nousee jaloista ylöspäin ja erkanee fyysisestä kehosta, ja ihminen itse tajunnassaan seuraa mukana. Kun tämä prosessi alkaa, niin ihminen ensin joutuu sellaiseen tilaan, että hänen tajuntansa nousee eetteriaivoihin, – ei siis jää fyysisiin aivoihin. Ihminen on kuin transissa, ihmeellisessä unessa; voisi luulla hänen nukkuvan, mutta ei hän nuku – hänellä voi olla vaikka silmät auki – vaan hän joutuu siihen erikoiseen tilaan, josta asiantuntijat sanovat, ettei kuolevaa ihmistä saa häiritä, – ei itkeä vierellä, ei liikuttaa häntä. Kun hän on siinä tilassa, silloin hänen koko mennyt elämänsä kulkee hänen silmiensä editse aivan objektiivisesti, niinkuin filminä; ja ihminen itse on objektiivinen; hän on oma tuomarinsa, hän katselee omia tekojansa, sanojaan ja ajatuksiaan, ei paheksuen, ei hyväksyen tunteissaan, mutta tajuissaan, ajatuksissaan objektiivisesti lajitellen: nuo vasemmalle, huonolle puolelle, nuo oikealle, hyvälle puolelle. Sitten hän heittää päältään eetterikehon eli eetterivoiman. Sentähden, vaikka hän kuolee, on usein niin, että hän jatkaa sitä katselemista ja tuomitsemista eetterikehossaan, ja on kuin hän heittäisi ulos maailmaan entisen vanhan elämänsä, kaikki nuo kuvat, jotka hän oli muodostanut maallisen elämänsä aikana, sillä eräältä kannalta on, kuin me näkisimme joitakin kuvia. On kuin hän heittäisi kaikki ne kuvat

ulos maailmaan maailman suurten voimien syötäväksi, ja hän vapautuu sillä tavoin koko vanhan persoonallisuutensa sisällöstä. Mitä sitten tapahtuu? – Kolme päivää on kulunut, kun hän heitti pois eetterikehon. Siinä aikana hänellä on voinut olla seikkailuja. Ihminen on hyvin elävä eetterikehossaan, ja hän voi siinä olla mukana maailmassa, mutta me emme kiinnitä huomiota siihen. Sääntönä on, että ihminen heittää eetterikehonsa pois, muistikuvansa maailman voimien syötäväksi, ja ne muistikuvat koskevat päivätajuista elämää, sillä eetterikeho on koonnut päiväkuvia maallisen elämän aikana.

Sitten ihminen astuu maapallon astraalikehoon, kuukehoon, tulee kuolemanjälkeiseen elämään, tuonelaan. Ja siinä tuonelaelämässä on taustana eli pohjana se, että ihminen elää uudestaan maanpäällisen yöelämänsä, sen, mitä hän oli nukkuessaan yöllä kokenut kuukehossa. Ja samoin kuin hän yöllä muisteli päivän tapahtumia taaksepäin alkaen nukkumahetkestä aamuun saakka, jolloin hän heräsi, samalla tavoin hän kuoltuaan kuuelämässä alkaa kuolemasta ja menee taaksepäin. Kuten tiedämme, päivätajuisesti me emme muista tarkkaan, jos rupeamme muistelemaan omaa elämäämme aivan siihen saakka, jolloin tulimme tähän näkyvään maailmaan äidin kohdusta; meidän muistimme alkaa vasta myöhemmin, vuoden tai kahden vuoden ikäisenä, riippuen siitä, miten tietoisia olimme pieninä olleet tämän maailman asioista. Mutta yömuistimme, mitä olemme eläneet nukkuessamme, – ja pieninä lapsina me nukumme suurimman osan elämäämme –, koko yöelämämme astuu eteemme kuolemassa. Tässä kuukehossa tuonelassa me elämme uudestaan taaksepäin yöelämämme. Yöelämämmehän oli aina päiväelämämme kertaamista ja toistamista. Nyt tuonelassa se on sitä aivan uudella tavalla, ei objektiivista katselemista, vaan sitä puhdistusta, mikä tapahtuu kuvissa unen aikana. Se tapahtuu nyt tuonelassa kuoleman jälkeen. Unessa me otamme verraten vähän oppia, sillä se ei ole meille todellista, vaan kuvien näkemistä, mutta kuoleman jälkeen ei ole enää puhe pelkistä kuvista, vaan se, mikä on ollut ennen kuvia, tulee nyt todelliseksi. Siellä me olemme yhtä mittaa puhdistuksen tilassa, elämme yhtä mittaa päiväelämää, mutta ei ainoastaan sitä, vaan myöskin sitä, miten se päiväelämä meihin yöllä vaikutti. Elävästi tulevat kaikki ihmiset ja tapahtumat meidän luoksemme ja puhuvat meille, ja me saamme uutta kokemusta, kun elävästi tunnemme ja näemme ja koko olemuksessamme tiedämme, että tuo oli väärin. Se ei ole nyt enää rauhallista tapahtumien toistamista, vaan se on itsensä arvostelemista ja seulomista; se on heittäytymistä tuskiin siinä määrin, kuin meissä on ollut syntiä ja pahaa. Tuo kaikki muistaminen on niin todellista, ettei sitä voi kuitata muuten kuin sanomattomin tuskin ja kärsimyksin. Me menemme silloin taaksepäin aina varhaisimpaan lapsuuteemme saakka – ja meidän kulkumme taaksepäin on kulkemista suurempaan puhtauteen – ja sitten syntymän portille ja sen kautta siihen maailmaan ja elämään, jota elimme ennen syntymäämme maan päälle. Tuonelaelämään kuuluu näet myös sen elämän kertaaminen, jota elimme ennen syntymää, ja se saa aikaan sen, että kuolemanjälkeinen elämä tulee sangen ihmeelliseksi. Siellä on se sangen merkillinen periodi, jolloin me joudumme kuolemanjälkeisessä elämässä tekemisiin niiden olentojen kanssa, joiden kanssa olimme tekemisissä ennen syntymää. Minkälaisia henkiolentoja ne olivat? Ne olivat niitä suuria opettajia, joita olimme edellisessä elämässä tunteneet, joilta olimme ottaneet vaikutusta vastaan, niitä vanhoja viisaita, joiden opetuksia edellisessä elämässä olimme saaneet kuulla ja jotka olivat siunanneet meitä, kun meidän piti uudestaan lähteä taivaasta maan päälle. Me olimme sitten tietenkin uusia persoonallisuuksia, niin että kun me sitten tuonelaelämän loppupuolella kohtaamme näitä opettajia, se ei merkitse sitä, että me muistaisimme edellistä maanpäällistä elämäämme, ei ollenkaan, vaan me joudumme tekemisiin ainoastaan heidän kanssaan, koska he elämänlain mukaisesti valvoivat meidän syntymistämme tähän maailmaan.

Sentähden tämä kuolemanjälkeinen elämä on hyvin merkillinen, sillä on kuin ihminen kulkisi maan pinnalta ylös, ulos avaruuteen kuuhun päin ja tulisi aivan kuuhun. Ja ”kuussa” tulevat häntä vastaan ne suuret opettajat, joita kohtaan hän edellisessä elämässään oli tuntenut luottamusta. Ja tämä viimeinen periodi on siis jo jonkinlaista taivastilaa, ja sitä nimitetäänkin alemmaksi taivaaksi. Siinä ovat ne vanhat opettajat, jotka olivat antaneet ikäänkuin pohjan meidän sieluntilallemme, kun synnyimme. Sillä tavoin kuin koetimme kasvattaa itseämme edellisessä elämässä, – mikäli se kasvatus ja opetus oli tietyn opettajan mukaista, – sillä tavoin olimme saaneet sielumme muovailuksi, kun tänne synnyimme. Sanokaamme, että me nyt vasta ensi kerran olimme syntyneet tänne kristikuntaan ja kuulleet Jeesus Kristuksesta; edellisessä elämässä olimme Kiinassa ja siellä kuulimme Buddhasta ja Konfutsesta, kävimme temppeleissä ja otimme

vastaan paljon hyvää vaikutusta noista vanhoista uskonnoista. Sitten ovat nuo vanhat opettajat olleet suojelusenkeleinä meidän luonamme, kun synnyimme; he itse tai heidän lähettiläänsä. — Ja parhainta meidän sieluissamme tässä elämässä onkin ollut se, mitä olimme oppineet edellisessä elämässä.

Kun olemme täällä kristikunnassa eläneet, niin olemme ottaneet vaikutuksia vastaan uudelta opettajalta, Jeesus Kristukselta, vaikka tavallista on, — ellemme ota lukuun nykyaikaista teosofiaa, — että ihminen tässä näkyvässä elämässä ottaa kyllä vastaan joitakin vaikutelmia Jeesus Kristukselta, mutta se eettinen pohja, minkä hän elämältä saa, mikä meille nykymaailmassa tarjotaan kristikunnassa, on Mooseksen etiikkaa. — En tahdo tällä sanoa mitään pahaa Mooseksesta, mutta tahdon vain sanoa, että Jeesus Kristukselta otamme hyvin vähän vastaan täällä kristikunnassa. Ja se opettaja, sanokaamme Mooses — ja jonkin verran Jeesus —, joka oli hänelle tärkeä edellisessä elämässä, tulee valmistamaan häntä uutta inkarnaatiota varten.

Kun me kuolemme, niin se moraalinen voima, mikä meitä on puhdistanut kiirastulessa, on tullut Moosekselta. On kuin hän olisi seisonut siellä ja pannut meidät puhdistuksen kattilaan. Mutta sitten, kun tulemme varhaisimpaan lapsuuteemme ja syntymäämme, siellä tapaamme entiset opettajamme, Buddhan ja Konfutsen, ja nämä puhuvat meille Kristuksesta, tuovat meidän mieleemme, mitä olemme hänestä kuulleet tässä näkyvässä elämässä. Ja me kuljemme kohti sitä taivasta, jossa Jeesus Kristus on. Me kyllä tiedämme, että kosmis-mystinen Kristus on kaikissa opettajissa, mutta me tulemme tällöin Jeesus Kristuksen vaikutuspiiriin, tulemme taivaaseen. Ja meistä tuntuu, että tuo kaikki on hyvin merkillistä; me alamme sieluissamme väristä, vaikkakin me olemme jo puhdistautuneet. Ja jos me olemme olleet uskonnollisia maan päällä, kuuluneet tiettyyn kirkkoon, niin me viimeisessä tilassa aluksi olemme kyllä niiden ihmisten ja opettajien kanssa, jotka ovat puhuneet meille Kristuksesta, mutta sitten, kun me myöskin tapaamme niitä toisia opettajia, niin meille selviää sielussamme, että me emme ole tienneet, mikä Kristus on, me emme ole saaneet oikein kuulla Kristuksesta. Kaikki tulee meistä läpikuultavaksi, koko teologia unohtuu meiltä, ja me tiedämme, että lähestymme suurenmoista todellisuutta, jota me emme ymmärrä. Sitten avautuvat portit varsinaiseen taivaaseen, jossa ovat ainoastaan meidän korkeammat minämme. Me kuolemme pois persoonallisuudestamme, ja meistä tuntuu, kuin meidän pitäisi heittäytyä kuiluun tai lentää kuilun yli, vaikkamme siihen kykene; mutta meidän täytyy se tehdä. Ja meistä tuntuu, että tuossa kuilussa on ääretöntä tuskaa ja yksinäisyyttä ja että me joudumme siihen. Ja silloin ihminen sieluna heittäytyy siihen kuiluun, sanomattomaan tuskaan, niinkuin hän vavisten odottaa ja pelkää. Mutta samalla hän huomaa, tuntee ja tietää, että se tuska on suurimman riemun avaaja. Tavallisen ihmisen on todella erittäin vaikea kuvitella noita taivaallisia kokemuksia.

Se elämä, minkä hän viettää taivaassa, on verrattavissa päiväelämäämme täällä, mutta päiväelämään kaikki realistiset kuvat poistettuina. Se ei ole mitään päiväelämän vaikutuksen muistelemista, vaan se on maanpäällisen elämän kaiken hyvän ja kauniin ja ylevän toteuttamista ylenmääräisesti. Sentähden se on taivas. Se on tulosta yöelämän vaikutuksista, opetuksista. Se on aivan samaa kuin ihminen herätessään jonakin aamuna virkistävästä unesta tuntee olevansa kuin uusi ihminen täynnä voimaa toteuttamaan kaikkea hyvää. On kuin tuollainen tunnelma olisi hänen taivaallisessa päiväelämässään, se tunnelma, joka on rakennettu tämän maallisen päiväelämän pyhimmistä hetkistä. Tuo viimeinen periodi kuolemanjälkeisessä elämässä on aurinkoelämää, se on pelkkää kirkkautta, ja siinä ei menesty eikä pysy mikään muu kuin kaikista korkein, pyhin ja paras.

Ihmisen on mahdotonta kauan kestää sitä, koska se on vain tunnetta. Hän tuntee, että hänen on taas mentävä kokemusten kouluun. Ja hän laskeutuu sumuun ja näkee edessään tulevan elämänsä, kuinka hän saa kokea paljon ja yrittää paljon niissä kokemuksissa, kuinka hänen on kasvettava hyväksi, viisaaksi ja puhtaaksi. Ja hän tuntee riemua katsoessaan tuota merkillistä tilaisuutta, mikä on tarjolla. Ja silloin hän lupaa elämälle: ”Minä tahdon koettaa parastani tulevassa elämässäni, tahdon muistaa, että se on koulua. Minä tahdon unohtaa itseni, tahdon tehdä työtä toisten hyväksi.” Ja hän lupaa sen kuin riemuhuudossa ja astuu alas tuonelaan; ja uusi persoonallisuus alkaa hänelle muodostua.

Tuonela

Kun jättiläishöyrylaiva Titanic vähän ennen I maailmansotaa läheni Amerikan rantaa, se törmäsi jäävuoreen ja alkoi upota. Kaikki ne tuhannet ihmiset, jotka laivassa matkustivat, tiesivät, että pelastusmahdollisuudet olivat sangen vähäiset, ja että kuolema oli useimpien edessä. — Kerrotaan, että laivan soittokunta sankarillisesti suurimman hädän hetkellä alkoi soittaa tuota ns. Titanic-hymniä ”Lähemmäs Sua, Jumala”. Kaikki matkustajat saivat hillitä tunteensa ja valmistua siihen, että oli lähdeävä rajan yli; ja ainoana lohdutuksena oli se, että he ehkä pääsevät lähemmäksi Jumalaa.

Tämä käsitys, että ihminen kuolemassa lähestyy Jumalaa, ei ole tuulesta temmattu. Se on oikea käsitys, joskin tiedämme, että kuoleman jälkeen voi olla paljon kärsimystä, niin että voimme kysyä, kuinka me, joutuessamme helvettiin, tulemme lähemmäksi Jumalaa. Asia on sittenkin niin, että koko kuolemanjälkeinen elämä on astumista lähemmäksi Jumalaa ja elämän suurta totuutta. Niihin edellisen luvun huomioihin, joita minulla oli tilaisuus esittää kuolemanjälkeisen elämän suhteen, tahdon lisätä tämän havainnon, että kuolema, niinkuin sitä on sanottukin tämän näkyvän elämän kaikista korkeimmaksi ja juhlallisimmaksi tapahtumaksi, on sentähden niin juhlallinen ja korkea, niin ihana ja onnellinen, että se vie meidät lähemmäksi elämän elävää totuutta eli Jumalaa.

Tahtoisin muutamain sanoin nyt vielä kuvata tätä kuolemanjälkeistä elämää vainajien kannalta. Senhän olemme tehneet monta kertaa ennenkin, enkä minä tahtoisi väittää, että siitä mitään periaatteellisesti uutta nytkään toisin esille; mutta ehkä on muutamia näkökohtia, joita ei ole niin paljon korostettu. Mielestäni on tämä kuvaus kuolemanjälkeisestä elämästä vainajien kannalta senkin takia tärkeä, kun nyt olemme puhuneet tästä aiheesta yleensä, että se yleensä vahvistaisi sitä kuvausta, mikä on siitä annettu teosofisissa ja antroposofisissa kirjoissa.

Kuten muistamme, niin Madame Helena Blavatsky ja mestarit eivät ensiaikoina paljonkaan puhuneet tästä kuolemanjälkeisestä elämästä, ei ainakaan tuonelaelämän astraalipuolesta; he tahtoivat korostaa, että kuolemanjälkeisen elämän varsinainen paikka on taivas, ja sen tärkein puoli taivaselämä; he tahtoivat ehkä viitata siihen, että kun me ihmiset opetuslapsina tahdomme seurata mestarin jälkiä ja pääsemme pieneen omakohtaiseen tietoon näistä asioista, niin meille selvää helpommin juuri nuo tuonelan asiat ja välitilassa tapahtuvat ihmissielun kokemukset; ne selvenevät räikeässä ja selvässä valossa. Taivaselämä sen sijaan suuren kirkkautensa vuoksi on vaikeammin tutkittavissa; opetuslapsen astuttua kuolemanjälkeiseen elämään ja tutustuttua sen ilmiöihin, hänen on helppo ymmärtää astraalimaailman ilmiöitä tuonelassa; siis niitä ilmiöitä, jotka seuraavat tätä (nykyistä) fyysistä, kehollista elämää, ennenkuin ihmissielu saapuu taivaaseen. Ehkä tahtoivat sekä Madame Blavatsky että mestarit jonkin verran korostaa, että ne ovat asioita, joista kyllä voitte itse ottaa selvän. Me tahdomme korostaa vain sitä seikkaa, ettei pidä ottaa niin sanottuja spiritistisiä ilmoituksia aivan sanallisesti. Spiritistisissä istunnoissa tulee ilmi paljon kuolemanjälkeisestä elämästä, sillä vainajat kertovat siitä, mutta jos otamme nämä asiat sanallisesti, niinkuin ne tulevat mediumin kautta, ja katselemme niitä korkeampina ilmiöinä kuin mitä tämä fyysinen elämä on, silloin emme saa oikeata suhdetta ja näkökulmaa, sillä niitä ei ole tutkittava alhaalta, vaan ylhäältä päin. Madame Blavatsky korosti kirjoituksissaan esoteristeille, että niitä on tutkittava siten, että ihminen taivasmaailmasta päin astuu tuonelaan. Silloin kuolemanjälkeiset kohtalot asettuvat oikeaan perspektiiviin. Tämä on erikoisen tärkeää, sillä muuten voisimme, kun enemmän lähestymme kuuta, ihastua tuonelan ilmiöihin, varsinkin niiden korkeammassa muodossa; ne voisivat näyttäytyä meille niin ihanassa valossa, että me emme oikein ymmärrä, mitä varten oikeastaan pitää olla lainkaan täällä fyysisessä maailmassa. Siellähän on paljon ihanampi elää. Se ajatus on ihmisestä niin luonnollinen, että hän tahtoisi jättää vapaaehtoisesti fyysisen elämän. Tämä on luonnollisesti väärä kanta, sillä silloinhan jokainen tahtoisi lopettaa itsensä. Sentähden on tärkeää, että

kuolemanjälkeisiä ilmiöitä tuonelassa tutkitaan ylhäältä, taivaasta käsin, jolloin saamme niihin oikean näkökulman. Kuitenkin, kun asetumme vainajien kannalle, niinkuin nyt tahdomme asettua, niin silloin meidän välttämättä täytyy käyttää kieltä, joka on meille tuttu tästä jokapäiväisestä elämästä ja meidän täytyy kuvata näitä ilmiöitä niin, että ymmärrämme niitä tämän elämän kannalta, ja silloin ne kuvaukset saavat ehkä vähän materialistisen muodon. Mutta jos muistamme, että meidän puheemme tässä maailmassa on vaillinaista, ettei osaa kuvata muuten kuin yksipuolisesti näkymättömän maailman ilmiöitä, niin me emme lankea siihen erehdykseen, että luulisimme sen kuvaavan koko totuutta.

Viime luvussa koetin teoreettis-objektiiviselta kannalta kuvata koko sitä maailmaa ja osoittaa sen ilmiöitä synteettiseltä kannalta ja niiden suhdetta tähän jokapäiväiseen elämään, mutta nyt tahdon kuitenkin, ettei se jäisi liian yleispiirteittäiseksi, jossa ei olisi mitään persoonallisesti sykkivää elämää, kuvata sitä vainajien kannalta ja lausua sen toivomuksen, että muistaisitte kaikki edellä mainitut seikat.

Kuolemanjälkeisestä elämästä on sanottu, että se on tämän maallisen elämän uudelleen muistamista ja läpikulkemista takaisin päin aina syntymään ja sitä edeltäneen elämän kuolemanjälkeisiin vaiheisiin saakka. Tämä on näin suurin piirtein, mutta todellisuudessa se ei ole niin yksiselitteinen asia, vaan se on elävää kokemusta, josta tehdään kuin yhteenveto, sillä tuonelassa on eri luokkia, ja me siirrymme luokalta luokalle, alemmalta ylemmälle riippuen siitä, mitä kukin ihminen on sielussaan. Mikä on eläintä hänen sielussaan, se tulee siellä esille. Kaikki ihmiset eivät tule jokaiselle luokalle; se riippuu heidän omasta sisäisestä kehitystasestaan. Saattaa olla hyviäkin ihmisiä, jotka ensin ovat hyvin alhaisella luokalla ja sitten siirtyvät hyvin pian korkealle luokalle; heidän elämänsä on ollut sellaista. Heissä on ollut jokin erillinen pahe, joka on ensin täytynyt hioa pois. Toiselta puolen on ihmisiä, jotka viettävät pitkät ajat alemmalla luokalla ja hyvin vähän aikaa ylimmällä. — Teosofisessa kirjallisuudessa nimitetään näitä luokkia *seitsemäksi alatasoksi*.

Jokaisen ihmisen on käytävä lävitse kuolemanjälkeinen elämä, mutta kuta vähemmän itsekkyyttä ja persoonallisia heikkouksia on hänen elämässään ollut, sitä nopeammin hän kulkee näiden lähinnä kuuta olevien tasojen lävitse ja siirtyy aurinkoon.

Kun luomme silmäyksen tuonelan eri alatasoihin ja lähdemme tuonelan alimmasta luokasta, niin huomaamme, että, niinkuin teosofisissa kirjoissa kerrotaan, siinä ovat ne ihmiset, joilla on vaikeita aistillisia himoja; ne ihmiset, jotka ovat asettaneet syömisen ja juopottelun jumalakseen tai sukupuolielämän korkeimmaksi palvottavakseen, samoin kuin kaikki eläimelliset himot, mitä voi luetella; myös kaikki väkivallantekijät ja murhaajat joutuvat tässä kuolemanjälkeisessä elämässä kaikista alimmalle luokalle. — Erikaisen vaikeata ihmiselle, joka lähtee näitä asioita tutkimaan, on se, että hän ei tunnu joutuvan tekemisiin ihmisten kanssa; hän ei näe lainkaan oikeita ihmisiä tässä alemmassa maailmassa. Se taso on verraten hämärä, merkillisen liejuinen ja paksuilmainen; täällä joutuu tekemisiin jonkinlaisten eläinten kanssa, jotka eivät ole suorastaan eläimiä, vaan jonkinlaisia monstrumeja, hirviöitä, joilla on muodottomat, inhottavat kasvot; mutta muuten ne jollakin tavoin muistuttavat ihmistä. On vaikea nähdä heidän sanomattomia kärsimyksiään; heissä itsessään asuu polttava tuli, sillä kaikki ne himot, jotka heissä olivat elämän aikana, ovat nyt heissä heidän karkeimpana kehonaan. Toisin sanoen: heillä ei ole tätä fyysistä kehoa, jonka avulla he voisivat peittää näitä himoja niinkuin fyysisen elämän aikana. — Ihmiset luulevat, että himot asuvat fyysisessä kehossa ja voivat vaikka kiduttaa sitä, kun rupeavat kasvattamaan itseänsä unohtaen, että fyysinen keho on Pyhän hengen temppele, mutta että ihmisessä on sellainen eläin, joka on jäänyt eläimelliseltä aikakaudelta, ja jota hän on kasvattanut. Se on meissä, ja tämä on himoja täynnä, mutta ei fyysinen keho. Kehon avulla me vain hetkeksi tyydytämme himoa. Jokainen tietää, että himoa voi tyydyttää hetkeksi vain; jano ja nälkä tulevat uudelleen. Ei mikään tule tyydytetyksi kehon avulla, vaan himo kasvaa yhä. Tässä näkyvässä maailmassa on ihmisen lohdutuksena vain se, että voi hetkeksi tyydyttää ja hetkeksi päästä rauhaan. Mutta kuolemassa hän joutuu suuren todellisuuden eteen; hänellä on himoja, mutta ei voi niitä tyydyttää. Täällä hänen ei tarvitse panna fyysistä organismeja väreilyyn, koska hänellä ei sitä ole, niin että himot hänen tajunnassaan ovat nyt aivan petomaisen raakoja ja hypnotisoivia. Hänellä ei ole mitään muuta ajatusta kuin himojen tyydytys. Kun katselemme näitä olentoja astraalimaailmassa, niin ymmärrämme, että

on luonnollista, että nuo kurjat sielut vaistomaisesti hakeutuvat ihmisten luo sellaisiin paikkoihin täällä maan päällä, missä vastaavia himoja tyydytetään. Jos ihminen lähtee juopottelemaan, niin hän ei ole yksin, vaan hänen kimppuunsa hyökkää paljon näkymättömiä viljejä olentoja, jotka huutavat hänen sisässään: oi, tyydytä meitäkin. Hän ei ole ainoastaan oman himonsa vallassa, vaan kuolemanjälkeisten sielujen, vainajain vallassa; he kaikki pyytävät tyydytystä hänen kauttaan. Tietenkin heidän tyydytyksensä on hyvin vähäinen, kun se tulee toisen kautta, minkä vuoksi he elävät vain yhtämittäisessä tuskassa. Riippuu siitä, kuinka voimakas tämä tuska on, kuinka kauan se kestää, — kunnes vainaja huomaa, että on mahdotonta sitä tyydyttää. Heistä tuntuu silloin, kun he tämän huomaavat, että kaikki ne elimet, joiden välityksellä heidän pitäisi tyydyttää himojaan, ovat olemattomat; suu, joka on kuin eläimen suu, tulee sairaaksi ja putoaa palasina pois, ja he tulevat aivan onnettomiksi. Samalla he sanovat itselleen: tämä on hirveätä, olen helvetissä; ei auta mikään muu kuin päästä näistä haluista ja himoista. Siellä on tietenkin auttajia, jotka selittävät, etteivät he ole ikuisessa kadotuksessa. Ensin he eivät kuuntele, vaan nauravat sitä naurua, joka aina kaikuu helvetissä; mutta vähitellen he alkavat kuunnella auttajan ääntä. Lopulta he ymmärtävät, että kun on mahdoton tyydyttää mitään himoja, niin on parasta luopua niistä. Samalla myös elämän vakavuus selkenee monelle sielulle. Monet sielut on vastaanotettu sinne selityksin: te olette kuolemassa, te ette voi astua Jumalan eteen tuollaisina eläiminä; teidän on puhdistuttava ja sitten mentävä Jumalan eteen. Monet ymmärtävät tämän, ja heidän on verraten helppo päästä himoistaan, ja heistä tuntuu, että heidän oma itsensä aivan haihtuu. Ilmiö on aivan sama kuin fyysisen kehon suhteen. Kun ihminen jättää fyysisen kehonsa, haihtuu se olemattomiin; se muuttuu kuolemassa atomeiksi ja yhtyy kosmiseen elämään. — Ohimennen voimme sanoa, että varsinkin Egyptissä koetettiin tätä hajaantumista vastustaa, sillä niin kauan kun ihmisellä on fyysinen keho, hänellä on eetterikehokin, ja niin kauan kun on eetterikeho, ihmisen ei tarvitse muuttua eläimeksi, vaan hän voi säilyttää tuon entisen muotonsa, ja eetterikehon avulla hän voi olla mukana ihmisten ilmoilla ja vaeltaa täällä maan päällä. Hän on kuitenkin inhimillinen, jos kohta ei voikaan ottaa osaa mihinkään inhimilliseen toimintaan, eikä toiset häntä huomaa. Sellaisiin kammottaviin yksinäisyyden tiloihin joutumisen koettivat egyptiläiset estää magian avulla. Tämä oli hyvin rohkea yritys. Toiselta kannalta se on hyvä, mutta toiselta kannalta se on mustaa magiaa, koska sillä koetetaan estää luonnollista elämän kulkua ja itse määrätä, kuinka kuolemanjälkeisen elämän pitää olla; aivan niinkuin karma ja jumalaiset voimat eivät paremmin tietäisi, miten pitää olla. Sen tähden en omalta kannaltani voi hyväksyä tätä vanhaa egyptiläistä tapaa, vaikka voi olla, että monet meistä ovat olleet siinä mukana; se kuvastuu minulle nyt mustaksi magiaksi.

Kun siirrymme alimmasta luokasta seuraavalle korkeammalle, niin huomaamme, kuinka toisessa luokassa on jo siivoja ihmissieluja. He eivät ole enää eläimiä. He ovat ihmisiä, mutta he kuitenkin ajattelevat, että elämän ainoa viehätys, jos ei suorastaan tarkoitus, on siinä, että on jotakin aistillista hieman kiihoittavassa muodossa, jotta jaksaisi elää tässä fyysisessä maailmassa. Otan esimerkin, niin ymmärrämme paremmin tämän seikan. On olemassa maailman mielestä aivan siivoja ihmisiä, jotka esimerkiksi avioliitossa asettavat juuri tuon aviollisen yhdyselämän niin keskeiseksi ja korkeaksi asiaksi, että se antaa heille voimaa ja rohkeutta elää. Heistä on koko tämä fyysinen elämä hirveän vaikea ilman sitä. He kohdistavat siihen huomionsa ja ajattelevat, että tuo on valopilkku heidän elämässään. Minä en suinkaan enemmän kuin luontokaan, tahdo tuomita mitään, mutta kokemus sanoo, että tämä on sangen epäviisasta, sillä tässä toisessa maailmassa, tuonelan toisessa luokassa, ovat juuri ne sielut, joille jokin tuollainen aistillinen tyydytys on ylen tärkeä, persoonallisen elämän valopilkku, ja he jatkavat sitä siellä. Sen tähden saamme usein spiritistisissä istunnoissa tiedon vainajilta, että heidän on hyvä olla, sillä: ”Hetimitä tulin tänne, tapasin vaimoni ja olen onnellinen.” Jos kysymme: ”Oikeinko jatkatte aviollista yhdyselämää niinkuin maan päällä? Eikö ole mitään eroa?” — ”Kyllä on se ero, ettemme saa lapsia.” — Itse asiassa he hieman liioittelevat sitä onnea, sillä kun katsoo ylhäältäpäin tätä asiaa, niin huomaa, että he itsekin ihmettelevät sitä. He eivät ole kovinkaan onnellisia; he eivät tunne erikoista tyydytystä. Se on heistä merkillistä; he voivat keskustella siitä, etteivät saa lapsia niinkuin maan päällä. Ja heistä alkaa tuntua, että tällainen aviollinen yhdyselämä on tarkoitukseton. Niin kauan se on viehättävää, kun sillä on jokin tarkoitus, mutta kun se alkaa tuntua hieman tyhjältä, se ihmetyttää heitä, ja lopulta he näkevät, että tässä ollenkin toisessa maailmassa eikä täällä pidäkään olla niinkuin maan päällä.

Sen tähden tuokin kohta kuolemanjälkeisessä elämässä on omiaan opettamaan meille, että todellisuudessa ei mikään luonnon vaistokaan, niinkuin sukupuolivaisto, voi ajan pitkään tyydyttää ihmistä, ellei hän huomaa siinä järkevää tarkoitusta. Minä mainitsin tämän pienenä esimerkkinä, vaikka voisi puhua paljon asian eri puolista, mutta tällainen esimerkki jo kuvaa olotiloja siellä.

Kun siirrymme 3:nteen luokkaan, niin siinä on sieluja sellaisissa kokemuksissa, että heidän mielestään on fyysinen elämä ollut suuresti viehättävä sen vuoksi, että sillä on niin säännönmukaiset, kauniit tapansa. Me syömme ja juomme ja työskentelemme konttorissa, pelloilla ym., asetumme levolle, nukumme ja taas heräämme kahvia juomaan ja syömään; kaikki tämä säännöllisyys sinänsä on hyvin viehättävää, ja se muodostuu monille ihmisille itse elämäntarkoitukseksi niin, että muut asiat, niinkuin esimerkiksi henkiset harrastukset jäävät sivuasioiksi, sillä yht'äkkiä keho sanoo, että pitää syödä ja juoda ja nukkua. Kaikki tämä tuntuu todellisemmalta; siinä on oikea elämä. Henkinen elämä jää sunnuntaiasiaksi. Tämä on niin luonnollista näkyvässä elämässä, että vasta kuolemanjälkeisessä elämässä huomaamme, että kun tässä kolmannessa luokassa jäämme ilman tuota elämää, joka perustuu fyysiseen kehoon ja sen aisteihin, niin se kyllä viehättää jonkin aikaa, mutta sitten ihmettelemme, ettei mikään oikein enää tyydytä. Me nukumme, heräämme, emmekä ole sen virkistyneempiä; eikä ole oikeata ”apititia”, ruokahalua, vaikka on edessä ihania hedelmiä ja šamppanjaa tuossa; kun ryhtyy syömään ja juomaan, niin ei saa mitään tyydytystä. Vanhat kreikkalaiset kuvasivat tätä siten, että kun vainajille tarjottiin herkkuja, viinirypäleitä ym., niin he yrittivät tarttua niihin, mutta eivät saaneet kiinni mistään. Se on vertauskuvaa. Ja niin on, että kun vainaja kaataa viiniä lasiinsa niin paljon kuin on säädyllystä ja millaiseen hän on tottunut ja juo, niin siitä ei seuraa mitään mielihyvää, ja kun hän syö, niin ei siitäkään saa mitään tyydytystä. He kyllä saavat sitten apua auttajilta, jotka selvittävät, että he ovat toisessa maailmassa, jossa kaikki täytyy ottaa aivan toiselta kannalta. Kaikki tottumukset alkavat nyt tuntua merkityksettömiltä, kaikki puuhailut tarkoituksettomilta. Ihminen, joka on siellä olevinaan konttorissa, ei pääse oikein selville ”firmasta” eikä konttorista, eikä johtajista. Mitä tämä kaikki oikein on? Hän tahtoo selvän kaikesta, ja mikä tarkoitus tällä oikein on. Hän ihmettelee kaikkea, kunnes hän tapaa sen auttajan, joka sanoo: ”Sinä et ole maan päällä, vaan taivaassa.”

Sitten kun siirrymme vielä korkeammalle 4:nnelle luokalle, tapaamme ihmisiä, joilla on elämässä ollut se käsitys, että tämä fyysinen elämä on ainoa todellinen ja tärkeä; on niinkuin joku Mefistofeles kuiskaisi sisässämme: tämä fyysinen elämä on ainoa todellinen elämä; tässä meidän täytyy tehdä työtä ja puuhata. Mikäli tässä tunnelmassa on kaunista, hyvää ja kasvattavaa mukana, niin se on paikallaan, mutta mikäli siinä on sellaista tunnetta, että tämä on ainoa todellinen, mistä saatamme mitään tietää, se saa palkkansa tällä neljännellä luokalla. Se on lopullinen koetinkivi meidän käytännölliselle materialismillemme. Sen tähden siihen aina joutuvat ihmissielut, jotka ovat käytännöllisesti katsoen materialisteja, vaikka itsensä tietämättä, ja jotka ovat teoreettisesti ja filosofisesti sitä mieltä, että tämä fyysinen elämä on ainoa oikea. — Onhan jopa sellaisia ihmisiä, jotka koettavat niin ylläpitää tämän elämän tärkeyttä, että tekevät kaikenlaista vääryyttä: matkustavat maasta kassan kavallettuaan, kirjoittavat vääriä vekseleitä jne. Tuo kaikki ei ole tulosta ainoastaan siitä, että ihmisellä on siveellisessä tajunnassaan vikaa, vaan siitä, että hän on käytännöllinen materialisti: jos ei työllä saa tarpeeksi kokoon, niin täytyy vaikka varastaa ja väärentää. Tämä on maailmansodan jälkeen erikoinen ilmiö, emmekä me saata kovin ankarasti tuomita näitä ihmisiä, sillä se on jonkinlaista epätoivoa heidän sielussaan. Heidän sielunsa on niin järkytetty; he tahtovat rahaa, ja silloin he tekevät mitä tahansa voidakseen elää ”reilusti”. Vasta kuoleman jälkeen, jollei ennen, he saavat selvästi nähdä, kuinka turhaa on sentään myydä niin kallista asiaa kuin omaa sieluansa jostakin sellaisesta ”hernekeitosta” kuin väärin hankittu raha. Tämän huomattuaan he sanomattomasti suuttuvat itseensä. — Yleensä 4:nnessä luokassa ihminen huomaa, että fyysisen elämän todellisuus ei ole näissä muodoissa, vaikka he eivät vielä siellä ymmärräkään, missä sen todellisuus on. Ainoastaan syvästi siveellinen ihminen ja okkultisti voi ymmärtää, missä on sen todellisuus. Täällä voi olla oikein todellisia työmiehiä ja sangen siveellisiä ja hienoja ihmisiä, jotka ovat uskoneet, että tämä fyysinen elämä on todellista juuri tällaisessa muodossa. Kuolemanjälkeisessä elämässä he huomaavat, että fyysinen elämä aivan kuin haihtuu heidän käsistään, he eivät saa siitä kiinni; kaikki katoaa kuin ilmaan, vaikka he ovat pitäneet sitä niin todellisena.

Tietenkin ihmisestä jää aina jotakin jäljelle, sillä hän voi siirtyä tuonelassa korkeammalle, 5:nnele luokalle, jossa on kaikki taiteellinen, tieteellinen ja keksijä-elämä, yleensä se elämä, jossa ihminen vaivaa aivojaan, ponnistaa kovasti aivoilla, niinkuin kaikessa tieteellisessä luomistyössä – ei ainoastaan käsin. Tässä viidennessä maailmassa hän näkee, mikä on todellista, mikä ei, sillä, kumma kyllä, jos hän tieteellisessä tai taiteellisessa työssään on viehätynyt itse tuon työn muodolliseen puoleen, niin hänet asetetaan kovalle koetukselle. – Muistan hyvin, kuinka nuorena olin hieman kahden vaiheilla, omaksunko tämän yhteiskunnan tällaisenaan ja ryhdyinkö sitä palvelemaan, vai en. Ajattelin, että jos yhteiskunta ymmärtää minua, olen sille hyvin kiitollinen ja tahdon sitä palvella, mutta jos ei, niin kuljen omaa tietäni ja koetan tehdä jotakin hyödyllistä ilman yhteiskunnan hyväksymistä. Minä olin hakenut hyvin suurta stipendiä yliopistosta ja ajattelin lähteä ulkomaille. Lähetin hakemuksen mukana kertomuksen siitä, mitä aioin tutkia; siihen kuului spiritismin, hypnotismin yms. tutkiminen. Ajattelin, että jos yliopisto ymmärtää tämän ja antaa minulle tämän stipendin, niin tunnen suurta kiitollisuutta hengessäni. Silloin on koko sivistynyt maailma näyttänyt ymmärtävänsä asian ja näyttänyt, että sillekin on tärkeä esimerkiksi kuoleman kysymys. Ja silloin minä olisin tahtonut näyttää kiitollisuuttani tulemalla professoriksi tähän meidän Suomen yliopistoon. Kun olin lähettänyt hakemukseni, niin minä rupesin kirjoittamaan tohtorinväitöskirjaa ”Vägen till kunskapen” (kirjoitin ruotsiksi ”tiedon tie”). Istuin huoneessani, ja minulla oli suuria teoksia edessäni, joita olin kerännyt yliopiston kirjastosta. Niistä oli muutamia hirmuisen vanhoja kirjoja; eräässä niistä oli sanskritinkielinen teksti; sen kääntäisin ja varustaisin selityksin ja siinä selittäisin tiedon tietä. Mutta tuossa työtä tehdessäni tein psykologisen havainnon: minä aloin nauttia siitä, että edessäni oli niin suuria, paksuja kirjoja, joita selailin ja kääntelin ja katselin; minä ajattelin, että tämä on vasta ihanaa elämää; jospa ihminen saisi tällä tavoin elää täällä maan päällä, niin elämä olisi nautinnollista ja viehättävää.

Silloin, samaan aikaan läpikävin sitä koulutusta, josta olen maininnut kirjassa ”Tieni totuuden lähteelle”. Olin tutkinut kuolemanjälkeisiä asioita – se oli -90 luvulla – ja aloin hengessäni tuumia, että mihin minä joudun, kun alan nauttia tuosta tutkimustyöstä, ja minä vedin nämä asiat tuonelaan ja katselin, miten nämä ilmiöt reagoivat siellä. Silloin huomasin, miten tieteellinen työ monelle tiedemiehelle kuolemanjälkeisessä elämässä saattoi muodostua niin viehättäväksi, jopa suoranaiseksi nautinnoksi, että se sitoi ihmisen tuonelan tiettyyn luokkaan. Silloin kauhistuin ja ajattelin, että on parasta, että yliopisto ja yhteiskunta ei minua hyväksy eikä yliopisto anna minulle stipendiä – ja jos antaisi, niin täytyy olla hyvin varuillaan. Kävi sitten niin onnellisesti, ettei mitään sellaista stipendiä minulle annettu. Ei luonnollisesti otettu minun vakavaa harrastustani vakavalta kannalta. Päinvastoin jopa pilkattiin sanomalehdissä; ja se pilkka oli minulle vain kasvatukseksi. Silloin huomasin, minkälaisiin kiusauksiin me henkiolentoina voimme täällä näkyvässä elämässä joutua. Samalla tavoin on myöskin kaiken taiteellisen työn laita, sillä taiteellisessa ja tieteellisessä työssä, paitsi että itse työ viehättää, voi tulla toinen momentti hyvin kohtalokkaaksi tuonelan elämässä; se on silloin, kun teemme työtä kunnian vuoksi. Me silloin saamme kysyä, eivätkö ne taiteilijat, runoilijat, kirjailijat ym. ole sängen harvinaisia, jotka eivät tee kunnian vuoksi työtään! – Mitä enemmän he ajattelevat omaa kunniaansa, sitä enemmän he sitovat itsensä tuonelan kouluun.

Muistan erään kokemuksen tästä tuonelan elämässä. Jouduin siellä runoilijan luo, joka muuten kuoli vuosisadan vaihteessa, mutta ei enää ole tuonelassa. Kun tulin hänen luokseen, hän oli hyvin kohtelias ja pyysi minua astumaan sisään taloonsa; hänellä oli hyvin kaunis huvila, jonka hän oli itse rakentanut. Hän esitteli, että tässä on hänen huvilansa ja kotinsa ja täällä hän viettää erikoisen onnellista elämää. Huomasin, ettei hän ollut selvillä siitä, että oli kuollut. Kun hän sitten vei minut taloonsa, kauniiseen ja hienoon huvilaansa, minä katselin ylöspäin ja huomasin, että hallin katto oli kuin kirkon kuputorni; siellä oli paljon tauluja seinillä, ja ovia ja aukkoja muihin huoneisiin. Mutta kun meidän sitten piti astua sisään huoneeseen, niin huomasin, että siinä ei ollutkaan lattiaa, ja hän sanoi: olkaa varovainen; minulla ei ole kaikki kunnossa vielä. Ja kun katselin tarkemmin, huomasin huoneen lattian olevan maapohjainen ja lisäksi mättäistä ja ilkeän näköistä suota ja vettä, ja siellä oli kenties matelijoitakin; kaikki oli vihreää, likaista ja mustaa. – Hän oli hankkinut joitakin lamppeja ja pyysi minut vielä toiseenkin huoneeseen, joka ei ollut ensimmäistä

parempi. Hän oli ottanut oven ulkopuolella minut niin loistavin elein ja kunnioittavasti vastaan aivan kuin sanoen: katsokaa, miten ihanaa, – ja minä olin ollut täynnä kiitollisuutta hänelle. Mutta sitten hän äkkiä muuttui, ja kunniaista ja loistosta ei enää ollut puhettakaan; hän vain häpesi. Sitten minä tietenkin ymmärsin, kuin asia oli, ja rupesin vähän selittelemään, mistä se johtuu. Se oli raskasta; ja hän huomasi, että omasta kunniaista pitää luopua, samoin kunnian tavoittelusta. – Minä sain sen opin, että tässä näkyvässä elämässä on turvallista ja välttämätöntä luopua kunniaista ja ottaa elämä vakavalta kannalta, jos tahdomme kulkea Jumalan luo.

6:nnessa luokassa huomaamme vain hyviä ihmisiä, jotka ovat puuhanneet vain yhteistä hyvää ja ihmisten parasta, suuria filantrooppeja, keksijöitä ja muita tiedemiehiä, erilaisia hyväntekijöitä, jotka ovat koettaneet tehdä jotakin ihmiskunnan hyväksi. Me huomaamme, että mikäli heissä on ollut persoonallista haihattelua ja mikäli niin sanottu uhrautuminen ja toisten auttaminen on ollut sellaista, että itse on siitä nauttinut ja saavuttanut kunniaa, niin sikäli se on sitonut heidät näihin kokemuksiin tässä kuolemanjälkeisessä elämässä tällä kuudennella luokalla. Ja heidän kokemuksensa on siinä, että he näkevät, mitä he rakentavat: on niinkuin he rakentaisivat tuulentupia. He katselevat ihmiskuntaa ja ihmisiä ja huomaavat, että kaikki, mitä he auttavat ja uhraavat, on turhanpäiväistä, kunnes heille selviää, että siinä on hyvää ainoastaan se, mikä ei tuota mitään nautintoa eikä kunniaa; vain se pysyy. Se on erinomainen psykologinen huomio!

7:nnellä tuonelan luokalla huomaamme, että mikäli olemme eläessämme antaneet arvoa omalle persoonalliselle sielunelämällemme, mikäli omat tunteemme ja ajatuksemme ovat tuntuneet meistä tärkeiltä ja todellisilta, sikäli meidän kiinnostuksemme kohdistuu tuonelassakin omaan sielunelämäämme. – Monet uskonnolliset ihmiset ajattelevat, että pitää kasvattaa omaa itseään, ja niin on jokaisen ihmisen, joka pyrkii eteenpäin. Se tuntuu luonnolliselta, mutta kuitenkin se on harhaa. Tuonelassa saa nähdä, että kaikki tällainen oman itsensä, oman sielunelämänsä korostaminen on sittenkin niinkuin haihtuvaa sumua. Meidän täytyy siitäkin luopua.

Jos kuvittelemme, että olemme kulkeneet kaikkien tuonelan alatasojen kautta, niin on kuin olisi kaikki kasvanut ja tullut suuremmaksi luokka luokalta. Lopulta tuntuu meistä kuin meidän persoonallisuutemme pitäisi haihtua niin, että meidän ei pitäisi olla olemassa. Mutta samalla alkaa hämmöittää jotakin muuta. Samalla alkaa syvällä kirkkaana hämmöittää jotakin, jota emme selvästi uskalla uskoa, mutta johon meidän on pakko ruveta uskomaan. Kun tulemme taivaan portille, niin tulemme sinne niin alastomina, ettei meidän persoonallisuudestamme ole mitään jäljellä. Se on tältä kannalta katsoen kuin tragediaa, mutta siinä on kuitenkin tuo suuri lupaus: ”Ihminen, sinä tulet yhä lähemmäksi Jumalaa, elämän totuutta. Älä pelkää, että sinun pitää luopua omasta itsestäsi, sillä se, joka sen tekee, saavuttaa oman elämänsä suuren totuuden.” – Kuolemanjälkeisessä elämässä tämä kaikki alkaa selvitä meille; ja tuonelassa joudumme lopulta kuin avaruuteen, kuin olemattomuuteen – ja sittenkin me kolkutamme taivaan portille.

Taiivas

Jokainen ihminen sisimmässään oikeastaan aavistaa, mikä elämän tarkoitus on. Jokainen ei sitä tietenkään formuloi filosofisesti eikä vastaa kysymykseen samoin sanoin, mutta jokainen tietää vastauksen sisässään. Ehkä ihminen nuoruudessaan aavistaa kokonaisuutena ja sitten vanhempana tietää yksityiskohtaisemmin, mikä hänen elämänsä tarkoitus on, sillä jokaiselle ihmiselle on oikeastaan asetettu kysymys, mikä on hänen elämänsä tarkoitus. – Jos me asetamme tuon kysymyksen liian ylimalkaisesti, yleisesti, esimerkiksi niin, että mikä on koko olemassaolon tarkoitus, silloin tietenkin voimme saada siihen enemmän tai vähemmän pätevän filosofisen vastauksen, mutta vaikeampi on silloin löytää sellaista käytännöllistä vastausta, joka sopisi jokaiselle, niin että jokainen sisässään voisi sen hyväksyä. On kyllä olemassa eräs käytännöllinen vastaus, joka jokaista tyydyttää, mutta samalla on tyydyttämättä, ja se yleinen vastaus on: ihmiselämän tarkoitus on siinä, että ihminen tulee täydelliseksi. Mutta koska ihmiset aina vanhemmalla iällään tuntevat sisässään, ettei heistä voi tulla täydellisiä ihmisiä, niin tuo vastaus on heistä niin epämääräinen ja ylimalkainen, ettei se heitä tyydytä, joskin he pitävät sitä totena. Mutta kun tämä kysymys ”mikä on elämän tarkoitus ja päämäärä?” asetetaan persoonalliseen muotoon, niin että jokainen kysyy ”mikä on minun elämäni tarkoitus?”, silloin kaikuu ihmisen sisässä jokin ääni niin nuorena kuin vanhana: sinun pitää päästä niistä ja niistä heikkouksista. Ihminen on tyytymätön itseensä niin kauan kun hän huomaa, että hänessä on vikoja ja heikkouksia, jotka hän itse arvostelee ala-arvoisiksi, joilla ei hänestä ole ikuista arvoa. Jokainen ihminen nuorena ja vanhana tuntee: minulla on se ja se heikkous; siitä minun täytyy päästä. Tai sitten hän tuntee toisella tavalla vastauksen tuohon kysymykseen. Hänen sisässään kaikuu ääni, joka sanoo hänelle: sitä ja sitä sinun pitää suorittaa, tehdä elämässä; sinulle on sellainen ja sellainen työ annettu; tee se oikein hyvin. Ja ihminen tuntee silloin eläessään maailmassa, että hänen omatuntonsa on rauhallinen, hyväksyy hänet siinä määrin kuin hän suorittaa sitä tehtävää, joka hänelle on aivan kuin annettu. Hän tuntee, että hänellä on tietty taiteellinen tai tieteellinen tai käytännöllinen työ suoritettavana, ja hän tuntee sisässään, että jos hän on tälle tehtävälleen uskollinen, jos hän tekee parastaan ja yrittää vielä enemmän kuin parastaan, silloin hänen omatuntonsa on rauhallinen. Ja hän tuntee: tämä on minun elämäni päämäärä. Hän vaatii siinä omassa työssään niin suurta täydellisyyttä kuin mahdollista. Ja jos ihminen tuntee luonteessaan vikoja ja heikkouksia, niin hän vaatii täydellisyyttä siinä suhteessa, missä on vajavaisuutta.

Näinhän jokainen ihminen sisimmässään tietää, mikä on elämän päämäärä; eikä hän muuten jaksaisi elääkään. Jos emme suorastaan elä vain huvituksissa, vaan kaipaamme myöskin elämää, jossa on järkeä, silloin saamme tyydyttävän vastauksen kysymykseen, mikä on elämän tarkoitus ja päämäärä. Ja kun olemme uskollisia tällä tavoin omalle persoonalliselle elämällemme, silloin ymmärrämme, että ihmiselämälle on asetettu paljon korkeampi päämäärä kuin meidän persoonallinen elämämme tässä elämässä. Sen eräänä nimenä on inhimillinen täydellisyys, ja siihen meidän kaikkien ihmisten pitää pyrkiä; meidän on saavutettava täydellisyys. Tuo tietenkin tuntuu kaukaiselta, saavuttamattomalta asialta, johon voimme uskoa, mutta käytännössä emme yleensä osaa ajatella, että sellaisen täydellisyyden voimme saavuttaa.

Tuo tunne, mikä meillä on elämän tarkoituksesta ja siitä, että elämällä on tarkoitus, perustuu luonnon tosiseikkaan, siihen, että olemassaolo, elämä, on järjestetty kouluksi, niinkuin meidän on tapana sanoa. Elämä on suuri, ihmeellinen lastentarha ja oppikoulu ja yliopisto ja akatemia, jossa jokainen käy. Tietenkään useimmat ihmiset päivätajuisessa minässään eivät usko mihinkään tällaiseen, vaan sanovat, ettei elämällä ole mitään sellaista tarkoitusta: ”Miten tässä yhdessä elämässä voisi mitään saavuttaa. Ei ihminen elä kuoleman jälkeen; sehän on fantasiaa, mielikuvitusta, ei tieteellisesti varmaa.” Monet ihmiset ajattelevat näin. Ja sentähden on hyvin ihmeellistä katsella elämää kouluna, katsella ihmissielujen historiaa, katsella heidän kulkuansa tässä näkyvässä elämässä ja sitten niin sanotussa näkymättömässä elämässä. Sillä silloin, kun me

sillä tavoin katselemme ihmissielun historiaa, huomaamme, että jokainen ihmissielu kuitenkin oppii huomaamaan, jokainen persoonallisuus oppii tietämään, mikä elämän tarkoitus on, jollei tässä näkyvässä, niin sitten näkymättömässä elämässä. Sillä on aivan kuin jokaisen persoonallisuuden tehtäväksi olisi annettu jokin määrätty täydellisyys. Joka kerta, kun ihmissielu syntyy tähän maailmaan ja siis uusi persoonallisuus muodostuu, on olemassa juuri tuon persoonallisuuden kukka lupaavana, lumoavana ihanteena siinä siemenessä, joka on laskettu persoonallisuuden peltoon. Kun ihminen syntyy maailmaan, hän kätkee sisäänsä siemenen. Tämä siemen on hänen oman täydellisyytensä siemen; siinä on ituna kukka, joksi hänen pitää kasvaa. Ja koska se on niin kohtalon puolesta määrätty, koska se siemen on istutettu ihmissielun peltoon, ei ihminen voi sitä välttää; hän ei voi olla tulematta siksi kukaksi, joka piilee hänen sielussaan. Ja jos hän ei siksi tule tässä näkyvässä elämässä, hän tulee siksi kuoleman jälkeen. Sentähden voimme sanoa: jokainen persoonallisuus saavuttaa oman täydellisyytensä, ja saavuttaa sen sitten kuoleman jälkeen, ellei tässä maailmassa. Sillä kuolemanjälkeinen elämä on tämän jatkoa, ja voisimme ehkä lisätä, tämän elämän pakollista jatkoa siihen suuntaan, joka on määrätty, ja jota ihminen ehkä näkyvässä elämässä on koettanut välttää. Ihminen on voinut tässä sanoa: ”En viitsi kasvattaa itseäni luonteeni puolesta, en viitsi suorittaa sellaista tehtävää itseni suhteen, josta nuorena haaveilin.” – Luonto ei estä häntä niin sanomasta, mutta luonto sanoo, kun hän kuolee: ”Nyt on sinun joka tapauksessa saavutettava se täydellisyys, mikä sinulle on annettu; nyt sinun täytyy tulla niin puhtaaksi, kirkkaaksi, kuin sinä olisit voinut eläessäsi tulla; nyt sinun on tehtävä se työ, jonka olisit suurimrnaksi osaksi voinut suorittaa eläessäsi.” Siinä suhteessa luonto on täysin armoton. Luonto ja tämä olemassaolo ei ole siltä kannalta mitään leikkiä. Usein ihminen työntää tällaiset ajatukset syrjään ja sanoo: ”Näenhän sen sitten kuollessani; ja onko edes kuolemanjälkeistä elämää?” – Ja ihminen saa kuoleman jälkeen nähdä, että elämä, olemassaolo, on paljon vakavampi, kuin mitä hän luuli, satumaisempi, paljon kauniimpi, kuin mitä hän olisi voinut kuvitella. Kuinka moni ihminen onkaan pessimisti tässä elämässään, niin että hän näkee kaiken rumana, likaisena: ”Kaikki ihmiset ovat itsekkäitä; kaikki on järjestetty julmuuden pohjalle; ihmiset ovat keskenään kuin susia, jotka syövät toisiaan; tämä elämä on kaikkea muuta, kuin ylevän kaunis!” Näin ajattelee ihminen usein pessimistisesti. Meidän ei tarvitse mennä sen kauemmaksi kuin jokapäiväisiin oloihin, niin huomaamme, että usein ihmiset ovat onnettomia omassa perhe-elämässään, ovat riitaisia keskenään, eivät pääse onneen ja autuuteen, kulkevat jokainen yksin omassa tuskassaan ja tuntevat, ettei ole ymmärtämystä, veljeyttä, onnea, – kaikki on niin kovaa. Nämä maanpäälliset olot ovat niin perin vaikeat; meidän täytyy tehdä työtä tullaksemme toimeen; ja usein meiltä kielletään jopa työnkin mahdollisuus, niin että ihminen voi saada kärsiä nälkää; hän ei saa leipää edes lastensa suuhun. Yhteiskunnalliset olot ovat niin puutteelliset. Elämä voi olla niin vaikeaa tässä näkyvässä maailmassa, että ihminen ajattelee: ”Kuka onkaan tämän kaiken takana? Mahtaa olla paha kaiken alkulähteenä.” – Ja sitten, kuoleman jälkeen hän saa tehdä sellaisia kokemuksia, jotka näyttävät ja todistavat hänelle, että olemassaolo on pohjimmaltaan ihana ja kaunis, niin jalo, ylevä, että hän ei saattanut eläessään sitä uskoa; käy aivan yli ymmärryksen, kuinka on mahdollista, että itse oleminen on niin sanomattoman ihana. Ja mehän kuitenkin voimme aivan loogisina ajattelijoina tehdä johtopäätöksen: kuinka voisimme ajatellakaan, että itse elämä, joka on yksi ja ainoa tämän kaiken takana, olisi paha, disharmoninen. Eihän mitään voisi olla olemassa, eihän tuota ehdotonta olemista voisi olla, ellei se olisi ehdotonta autuutta ja rauhaa.

Tämän voimme loogisesti ymmärtää, mutta käytännössä se on vaikeampaa juuri sentähden, että aurinkokunta ja tämä maapallokin, on ankara koulu.

Kun ihminen kuolee, silloin hänen täytyy tulla täydelliseksi; silloin hänen täytyy saavuttaa se täydellisyys, joka hänelle oli persoonallisena olentona määrätty. Kun ihminen kuolee, hän tulee lähemmäksi jumalaa. Kuolema on matkaamista Jumalan luo. Kuolema on, niinkuin sanoimme viimeistä edellisessä luvussa, ensin matkustamista kuuhun ja sitten aurinkoon. Ja voimme sanoa: kuolemanjälkeinen elämä on samaa, kuin jos ihminen kävisi puhdistuksen tietä vihkimyksen kouluun. Täällä maan päällä tarjotaan ihmisille ja on aina tarjottu mahdollisuus kulkea puhdistuksen kautta vihkimystä kohti. Ihmisille on sanottu kaikissa uskonnoissa, kaikissa okkultisissa kouluissa: ”Puhdistakaa itsenne, kulkekaa tuota määrättyä tietä, jonka teille näytämme, niin tulette vihityiksi, tulette veljeskuntaan, taivasten valtakuntaan. Sillä tämä elämä on

syvimmässä mielessä koulu. Jos sen käsitätte ja itse tahdotte kulkea rinnan luonnon kanssa ja autatte luontoa, niin saavutatte omalla ponnistuksellanne ja vapaaehtoisesti sen, mikä teidän on kuoleman jälkeen pakosta saavutettava.” Pakosta on ihmisen kuoleman jälkeen kuljettava puhdistuksen tietä vihkimykseen ja tultava vihityksi veljeyteen. Mutta koska se on pakkoa, koska se tapahtuu luonnon käskystä, ilman että ihminen on vakavasti sitä itse tahtonut, niin sillä ei ole suurtakaan merkitystä; se on pikemminkin murhenäytelmä, ikään kuin todistus siitä – tarkoitan ikuisen elämän kannalta –, että olimme laiminlyöneet paljon siitä, mitä olisimme voineet suorittaa, jota emme tahtoneet ymmärtää. Sentähden se ei merkitse niinkään paljon. Sillä kun ihminen syntyy uudestaan maan päälle, niin se, minkä hän on läpikäynyt kuolemanjälkeisessä elämässä, on kyllä jonkinlaisena siemenenä hänessä, mutta se ei puhkea kukkaan elämän aikana, ellei ihminen itse sitä tahdo. Tämä nykyinen elämä on otollinen aika, niinkuin Jeesus sanoi, tämä on se periodi, jossa meidän täytyy tehdä valinta, mielenmuutos. Täällä ihmisen on vapaaehtoisesti tehtävä hyvää, rakastettava totuutta. Kuoleman jälkeen se kyllä tapahtuu, mutta koska se silloin tapahtuu pakosta, niin ihmisellä ei ole siitä ansiota, ei muuta kuin negatiivinen ansio, kärsimyksen ansio. Ja sentähden hänelle jää siitä vain kuin pieni siemen, muisto, kun hän seuraavan kerran syntyy tänne. Vaikka hän kuoleman jälkeen onkin saavuttanut vihkimyksen, hän ei synnyttyään tänne ole vihitty olento, ellei hän ole sitä saavuttanut edellisessä persoonallisuudessaan maan päällä.

Tämä on erittäin kiintoisa ja merkillinen huomio, minkä voi tehdä kuolemanjälkeisen elämän suhteen. Ja se johtuu siitä, niinkuin sanottu, että tämä meidän aurinkokuntamme on järjestetty kouluksi, ja että tietyt planeetat olentojoukkoineen edustavat tiettyjä saavutuksia, ominaisuuksia, hyveitä, ja nämä kaikki planeetat vaikuttavat toisiinsa, lähettävät kukin voimakkaan vaikutuksen ja henkisen virran toisiin. Siinä on myöskin fyysistä vaikutusta, mutta ennen kaikkea se on henkinen, näkymätön virta. Kun olemme tällä maapallolla, saamme voimakasta vaikutusta Merkuriuksesta ja Venuksesta, sekä sitten myös kauempana olevista, kuten Neptunuksesta, Uranuksesta jne. Me otamme niiltä moraalisia, psyykkisiä virtauksia. Ja kaikki nuo virrat asettavat täällä olevat olennot, varsinkin ihmiset, erikoisiin ”pyörteisiin”, kouluun. Ja koska Merkurius ja Venus ovat lähinnä maapalloa, niin ne saivat aikojen aamuna lähettää tänne auttajia ja opettajia, jotka muodostivat tuon alkuperäisen okkultisen akatemian, niitä opettajia, jotka tekevät työtä näkymättömästi ihmisten keskuudessa. Opettajien tehtävä on vaikuttaa ihmisiin puhdistavasti, nostavasti, niin että ihmiset pääsisivät siihen vihkimykseen, mikä kuuluu tähän maapalloon. Sentähden Venus-Merkuriuksen voimavirta tähän maapalloon on okkultisesti katsoen laadultaan puhdistava. Ja opettajat, jotka sieltä tulivat, puhuivat maapallon heikoille olennoille: ”Luopukaa synnistä, tehkää parannus!” – Kaikki uskonnot ovat niin puhuneet; ja salaiset koulut ovat järjestäneet tiettyä koulutusta, jonka lävitse ihmisen tulee kulkea puhdistukseen. Mutta verraten harvat ihmiset aikakausien vierieissä ovat kuunnelleet opettajien ääntä tässä näkyvässä elämässä. – Niitähän saattaa olla absoluuttisesti ottaen paljonkin – vaikka satatuhatta –, mutta kun ajattelemme, miten suuri luku sieluja kuuluu maapalloon, on sittenkin häviävän pieni määrä ihmisiä, jotka ovat kuunnelleet viisaiden ääntä ja alkaneet puhdistaa itseään. Siten ihmiset yleensä tulevat kuoleman jälkeen Merkurius-Venuksen voiman alaisiksi. Ja kun ihminen kuoleman jälkeen joutuu Merkurius-Venuksen voimakkaan vaikutuksen alaiseksi, niin ne voimakkaat tulivirrat kasvattavat häntä ja puhdistavat sielua, niin että hän tuonelassa kulkee kuuhun ja sieltä aurinkoon. Ja sentähden sanotaankin aina, niinkuin ennen on mainittu, että ihminen esimerkiksi täällä kristikunnassa kuoleman kynnyksellä tapaa Mooseksen. Se tarkoittaa sitä, että Mooses edustaa hänelle ns. Jumalan kymmenessä käskyssä sitä moraalialia, jonka hän on päiväajunnassaan tuntenut ja hyväksynyt, jota hänelle on opetettu, josta hän on tietoinen, ja jonka käskyjä vastaan hän on rikkonut. Mooses on kuin hänen tuomarinsa; toisin sanoen se tulivirta Merkurius-Venuksesta, joka kohtaa hänet astraalitasolla, on juuri tuon Mooseksen kaikkien käskyjen täyttäjä ja tuomari, joka vaatii: sinun täytyy täyttää kaikki Jumalan kymmenen käskyä. Mitä olet niitä vastaan rikkonut, siitä saat kuoleman jälkeen puhdistua. Intialainen vainaja kohtaa jonkun rishin, zoroasterilainen kohtaa Zoroasterin, buddhalainen Buddhan. Kukin kohtaa sen moraalin, jonka hän on oppinut hyväksymään tässä näkyvässä maailmassa. Mikäli hän ei ole sitä noudattanut, se tulee hänen eteensä tuonelassa ja sanoo: nyt sinun on puhdistettava itsesi, että seisot sen edessä puhtaana, että voit sanoa, niinkuin Egyptin Kuolleitten Kirjassa sanotaan: ”Olen synnitön, en ole varastanut, en murhannut, en tehnyt väärää valaa, en sitä ja sitä.” – Vainaja luettelee egyptiläisissä kaavoissa kaikenlaisia syntejä ja heikkouksia,

joita hän ei ole tehnyt tai joista hän nyt on puhdistunut. Jos hän maan päällä on niitä tehnyt, hänen on täytynyt kiirastulesa niistä puhdistua. Sitten vasta hän on suorittanut tuonelanmatkansa kuuhun, ja kuussa hän saa tavata oman opettajansa persoonallisesti; ja vasta sitten avautuvat taivaan portit.

Jos tahtoisimme musikaalisesti määritellä kuolemanjälkeistä elämää kuussa, niin sanoisimme, että se on melodiaa, melodioita: ihminen on kuin ”huutavan ääni korvessa”. Saman himon yllyttämät ihmissielut riehuvat kuin tuulispäät. Jos näin sanomme, se ei merkitse, että he tuntuivat yhteytensä; jokainen on yksin, jokainen kamppailee oman pirunsa kanssa, omia syntejään vastaan. Sen tähden on helvetin ja kiirastulen hirvein kohta juuri yksinäisyys, se, että tuntee itsensä Jumalankin hylkäämäksi. Sitä ihmissielu tuntee enemmän tai vähemmän voimakkaasti. Ne jotka ovat itse vähän voimakkaampia, voivat tuntea sen liiankin traagisesti. — Sehän on tässäkin elämässä kaikkien suurten ihmisten onnettomuus. Vaikeinta, mikä meitä ihmisiä kohtaa tässä näkyvässä elämässä, on se, ettei kukaan meistä välitä, ettei kukaan ota meidän väsynyttä päättämme syliinsä, ei kukaan pyyhi meidän kyynelitämme. Kun tuolla tavoin tunnemme itsemme hyljättyiksi tässä näkyvässä elämässä, silloin se on todellista tuskaa; se on kaikkein vaikeinta; se on kärsimyksen syvin sisältö. — Ja olkoon ohimennen sanottu: jokaisen okkultisen itsekasvattajan täytyy kulkea tämän kokemuksen lävitse kerran toisensa jälkeen, kunnes se ei häntä millään tavoin pelota, kunnes hän täyttää sen kirkkaudella. — Helvetin ja kiirastulen läpikäyvä ”punaisena lankana” on juuri yksinäisyyden tunne, ja se on pakko voittaa, sillä elämä häipyä käsistä, oma itse haihtuu olemattomiin; vaikka ihminen kuinka huutaisi, hänelle ei jää mitään muuta kuin se melodia, mikä hän itse on.

Taivaselämä sen sijaan on kaiken tämän vastakohta. Musikaalista sanontaa käyttäen voisimme sanoa, että taivaselämä on harmoniaa, sen tähden, että eri melodiat, sävelet, sointuvat siellä yhteen. Sillä meidän ainoa todellinen onnemme on siinä, että tunnemme yhteytemme toisten kanssa. — Sehän on perheessäkkin ainoa onni, että kaikki rakastavat toisiaan ja luottavat toisiinsa; jokainen tuntee, että voisi mennä vaikka kuolemaan toisten puolesta; ei kukaan pyydä muuta kuin saada rakastaa. Niin on onnellisessa perheessä. Kun kaksi ihmistä rakastaa toisiaan perustaakseen perheen, niin heidän rakkautensa on siinä, että he luottavat toisiinsa, ettei heidän tarvitse epäillä toisiaan; he tietävät, että he tulevat tekemään työtä yhteisen kodin puolesta; he tuntevat, että heillä on yhteinen ihanne, jonka puolesta he tahtovat elää. Siinä on taivas. Taivas on siinä, että on monta ihmistä yhdessä, jotka voivat muodostaa harmonisen kokonaisuuden, valmiina elämään ja kuolemaan toistensa puolesta, kauniin asian puolesta. — Sotajoukkokin, joka lähtee taisteluun ja kuolemaan, kun päällikkö käskee, on kuin maallinen heijastus jostakin taivaallisesta. Heidän suuri rakkautensa päällikkönsä, suuri alttiutensa antaa henkensä, suuri rakkautensa isänmaahan, jonka puolesta he tahtovat kuolla, se kaikki on taivaallista. Ennen tämä saattoi olla sanomattoman ihanteellista, korkeaa ja kaunista. Nyt emme ehkä enää saata ajatella niin sotajoukoista; meillä ei ole enää sellaisia sotia maan päällä, ei ainakaan nykyisissä kulttuureissa. Nyt on kaikki pikemminkin ääretöntä helvettä, jossa pilkahduksena on taivasta, kun sotilaat tekevät liittoja keskenään, kun viholliset yhdessä kuollessaan huomaavat: veljiähän me olemme. Siinä on hetkeksi taivas. Taivasta ei ole enää nykyään sodassa ja sotajoukossa, kun sotilaatkaan eivät aina tiedä, mitä varten he taistelevat. He ehkä ajattelevat nyt: jolleivät nuo valtiomiehet ja hallitsijat olisi riidelleet keskenään, ei meitäkään olisi lähetetty tällaiseen kurjuuteen. Mutta taivas saattaa pilkahtaa siinäkin, sillä taivas pilkahtaa kaikissa elämän olosuhteissa, vankiloissa, pahimmissa synnin pesissä; kaikkialla on jumalainen taivas, mutta vain hetkellisenä pilkahduksena. — Sillä taivas itsessään, se taivas, jota saamme kuoleman jälkeen kokea, se käy harmonian ja yhteyden merkeissä. Taivas ei olisi onnea, autuutta, ellei se olisi yhdessäoloa monen kanssa. Yhdessäolo ei ole sitä, että joutuu tuntemattomien kanssa yhteen — se tapahtuu vain muutamille valituille —, vaan se on sitä, että ihminen joutuu yhteyteen sellaisten kanssa, joita hän on rakastanut, jotka hän on tuntenut, joille hän olisi tahtonut olla hyvä, joita hän olisi tahtonut rakastaa. Kaikkien niiden sielujen kanssa ihminen joutuu siellä yhteen ja ihmeelliseen sopusointuun, sillä hehän rakastavat häntä.

Jos ihminen maan päällä eläessään on kokenut syvää surua siitä, että joku, jota hän on rakastanut, ei ole häntä ymmärtänyt, niin taivaassa ovat asiat toisin. Taivaan avain on rakkaus; rakkaus avaa taivaan portit, ei mikään muu kuin rakkaus, rakkaus ihmisiin, aatteisiin, Jumalaan, kaikkiin olentoihin. Sydämen rakkaus on

se avain, joka avaa taivaat. Sentähden on sanottu: taivaaseen astuessaan ihminen kantaa kädessään kuin maljakkoa, – toisella on pieni maljakko, toisella suuri, – ja jokaisen maljakko on ääriään myöten täynnä taivaallisia kukkia. Se on onnen maljakko. Niin paljon kuin ihminen kykenee olemaan autuas ja onnellinen henkisellä tavalla, niin paljon hän saa sitä taivaassa. Se, joka enemmän kykenee rakastamaan, kantaa suurempaa maljakkoa, kuka vähemmän, pienempää, mutta taivaassa jokaisen rakkaus saavuttaa sellaisen huippukohdan, ettei hän saata mitään muuta toivoa, vaikka se rakkaus olisi rajoittunut kahteen, kolmeen henkilöön tai johonkin asiaan. Taivaassa hän saa luovuttaa sitä rakkautta itsestään.

Mutta me kysymme täydellä syyllä: kuluuko taivaselämä siis ikäänkuin turhaan, kuluuko se persoonalliseen onneen? Eikö taivaselämästä ole mitään hyötyä; eikö siinä tehdä mitään työtä? Ja kun näin kysymme, silloin kuuluu vastaus: taivaselämä ei ole suinkaan turha, vaan siitä on suurta hyötyä; se on suurta valmistusta, suurta työtä. Sillä mikä tuo taivaselämä on? Äsken sanoimme, että se on ikuisen elämän kannalta vihkimyksen saavuttamista puhdistuksen tien jälkeen. Ja vihkimys on todellisuudessa sitä, että ihminen vihitään yhteen muutamien tai hyvin monien sielujen kanssa, joiden kanssa yhdessä hän saa kokea elämän autuutta ja onnea; mutta samalla se on tietenkin vihkimystä varsinaiseen kouluun. Jos ihminen täällä maan päällä kulkee puhdistuksen tietä ja tulee vihityksi Valkoiseen veljeskuntaan, niin silloin vasta hänen varsinainen koulunsa alkaa. Ja niin on kuolemankin jälkeen. Kun ihminen astuu yhteyteen ja harmoniaan toisten sielujen kanssa, niin että he yhdessä laulavat ihanaa polyfonista, moniäänistä, kuorolaulua tai soittavat sinfoniaa; silloin ihminen myös astuu kouluun. – Taivaselämä on, niinkuin olemme kuvanneet, astumista ulos kuusta ja sen vaikutuspiiristä ja siirtymistä aurinkoon ja siihen piiriin, jossa ovat nuo muut planeetat, jotka ovat kauempana: Marsin, Jupiterin ja Saturnuksen kanssa joudumme tekemisiin taivaassa. Se on siis kuin suurenmoista matkaa ulos avaruuteen. Meissä ei ole enää mitään kärsimystä, heikkoutta, syntiä; me olemme persoonallisuuksina sellaisia kuin olisimme voineet olla, jos olisimme voineet säilyttää Jumalan kuvan, sen kuvan, mikä oli meidän sydämissämme. Me olemme nyt enkelimäisiä olentoja; ei mitään ylen viisaita, koska emme ole olleet viisaita persoonallisuuksia, mutta puhtaita, lapsen kaltaisia persoonallisuuksia, – niinkuin lapset, jotka menevät tanssimaan ja leikkimään. Kuitenkaan me emme mene tanssimaan ja leikkimään, vaan kouluun. Ja lähin koulu, johon ihmiset joutuvat tässä taivaselämässä, on Marsin koulu, Marsin okkultinen vaikutuspiiri. Tämäkin on tietenkin kuvaannollista puhetta; sitä ei saa käsittää materialistisesti. Jotkut jatkavat Jupiterin koulussa ja Saturnuksen koulussa, äärimmäisen harvat Uranuksen ja Neptunun koulussa. Vähintään 99 %, voisimme sanoa 99,99 %, rajoittuu Marsiin. Ja mikä tämä Marsin koulu on, se ihmeellinen taivaallinen koulu, johon joudumme kuoleman jälkeen taivaassa? Ne, jotka ovat lukeneet teokseni ”Tähtikoulut”, muistanevat varmaan, että Marsin koulua sanotaan sotijain kouluksi ja planeetaksi, myöskin punaisen tulen vihkimyskouluksi. Marsin koulu on se, johon kaikki ihmiset joutuvat taivaassa, ja joka on siinä, että ihmissielut näkevät selvästi: ei saa riidellä, ei sotia, ei pakottaa, ei käyttää väkivaltaa, ei olla paha. Kaikki se, mikä täällä maan päällä meidän näkyvässä elämässämme kuuluu kuin päiväjärjestykseen, kaikki se joutuu jollakin ihmeelliseltä tavalla räikeään valaistukseen taivaassa Marsin vaikutuspiirissä. Ei sillä tavoin, että se herättäisi mitään vaikeaa tunnetta, kärsimystä meidän sisässämme; ei niin, sillä me emme enää näe maallisia oloja, me emme käsitä mitään muuta kuin sen, ettei voi riidellä, sotia, ei käyttää miekkaa tai mitään asetta, ei väkivaltaa. Me tunnemme sen; me elämme sellaisessa tietoisuudessa, ettei mitään pahaa voi tehdä. Sellaisessa selvässä tajunnassa elämme kuoleman jälkeen taivaassa. Ja sentähden meidän sielumme yhdessä soivat harmoniaa. Ihmissielut jakautuvat ryhmiin Mars-taivaassa aina sen mukaan, kuinka monta sielua he rakastavat ja tuntevat, ja he muodostavat omia piirejään; ja kullakin ryhmällä on oma sävelensä, harmoninen yhteisönsä, ja he yhdessä vuorostaan muodostavat sävelen suuremmissa kokonaisuudessa, tai laulun, jota he laulavat. Jonkin kuoron laulu voi olla: ”Oi, kuinka onnellinen onkaan se perhe, jossa vallitsee sopusointu miehen ja vaimon ja lasten välillä”; ja toisen: ”Oi, kuinka onnellinen on se uskonnollinen yhdyskunta, seurakunta, joka tahtoo tehdä hyvää ihmiskunnalle ja rakastaa kaikkia.” Kolmannen kuoron laulun sisältö voi olla: ”Oi, kuinka onnellinen on se yhteiskunta, joka tahtoo palvella ihmisiä, joka tahtoo kaikkien parasta.” Ja suuret joukot tuntevat yhdessä: ”Kuinka onnellista on, että ihmisillä on hyvä tahto, että maan päällä on rauha.” Ja myös suuret joukot tuntevat: ”Ainoa elämän sisältö on siinä, että laulamme ylistystä Jumalalle taivaassa.”

Ja missä nämä ihmissielut ovat? He oleskelevat avaruudessa, tässä meidän auringossamme, – ja aurinkohan käsittää koko aurinkokunnan. Maapallon ihmissielut eivät ole paikallisesti sidotut. Taivaassa elävät ihmiset, jotka tekevät matkoja planeettoihin, ovat samalla täällä meidän omistatunniissamme ja sydämissämme. Siinä on heidän työkenttensä. He laulavat meille sopusointua, rauhaa ja rakkautta. Sentähden huomaamme, kuinka uskonnoissa on ajateltu kunnioituksella ja hartaudella edesmenneitä vainajia, kuinka ihmiset maan päällä saattavat kääntyä esi-isiensä puoleen ja sanoa: ”Sinä, joka olet taivaassa, katso minun puoleeni, että saisin rauhan sydämeeni.” Ja ihmiset, jotka ovat riidassa toisten kanssa, saattavat ajatella: ”Mitähän tuo minun omaiseni, rakas vainaja, ajattelee, jos hän katsoo minua?” – Ihmisillä on vaistomainen tieto siitä, että vainajat taivaassa laulavat yhtämittaa rauhaa ja ylistystä Jumalalle. Sentähden uskonnoissa puhutaan, että enkelit laulavat. Ne ovat vainajia – ja myös monia muita olentoja. Enkeleitä, jotka eivät ole ihmisiä, on miljoonia ja taas miljoonia. Joku tällainen enkeli johtaa taivaallista kuoroa; ja se on työtä. Meillä on siitä heijastuksena sävelet ja musiikki maan päällä. Meistä voi tuntua, että on huvitusta, kun kuulemme soitettavan ja laulettavan. Ei, se on työtä, valistustyötä ihmisten hyväksi, kun soitetaan ja lauletaan niin, että se panee ihmissielut väräjäämään. Se on työtä, ja se on kotoisin taivaasta. – Mitä merkitsee mikään muu kuin se, että ihmissielut kasvavat lähemmäksi Jumalaa, yhä enemmän Jumalan, taivaallisen Isän kaltaisiksi. Ei merkitse mitään, olemmeko nyt saaneet aikaan jotakin; kaikki, mitä teemme maan päällä, on niin pientä, aivan kuin ihminen kulkisi meren rannalla ja poimisi kirjavia kiviä. Näin on suurenkin runoilijan työ hänen omasta mielestään, kun hän on sielussaan tuntenut, mitä äärettömän suurta työtä tehdään avaruudessa; hän on saanut aavistuksen niistä miljoonista ja miljardeista olennoista, jotka tekevät työtä siinä koulussa, jossa sielut kasvavat. Sentähden se työ on kaikkein tärkein. Se, mitä me omassa persoonallisuudessamme teemme, on hyvin pientä; se on meidän oman kukkamme kasvattamista, sitä, että olisimme uskollisia omalle itsellemme. Ei maailma siitä mullistu. Maailman suuret voimat asettavat meidät siihen kouluun, että saamme koettaa olla uskollisia itsellemme. Maailman suuri harmonia muodostuu miljardien sielujen laulusta, siitä soitosta, joka soi avaruudessa. Ja kun ihminen nousee tietoiseksi itsestään, saa kuulla, mikä soitto aikojen aamusta lähtien kaikuu hänen sielunsa syvimässä, silloin alkaa hänelle uusi elämä.

Vain harvat ihmiset siirtyvät Marsin vaikutuspiiristä Jupiterin vaikutuspiiriin, sillä Jupiterin vaikutus ei ole negatiivinen, kuten Marsin, joka on positiivinen ainoastaan siinä, että se asettaa jotakin negatiivisen tilalle. Jupiterin vaikutus on suorastaan positiivinen. Se, joka siihen joutuu kuoleman jälkeen, astuu sellaiseen piiriin, jossa hän saa oppia ja tottua suorittamaan hyvää kylvötyötä; voisimme sanoa vertauskuvallisesti: Jupiterin vaikutuspiirissä ihmissielu kaivaa jonkin timantin tai useampia maasta, ja hän tietää, että niitä on jaettava, lahjoitettava toisille. Hän on mielestään suunnattoman rikkautensa omistaja, ja hän on velvollinen jakamaan sitä toisille; ja hän ihmettelee, että tämä hänen rikkautensa kasvaa kasvamisestaan; jos hän yhden jalokiven antaa, on hänellä kymmenen jäljellä, jos yhden timantin lahjoittaa, on tuhat tilalla.

Sellainen on Jupiterin vaikutus. Meidän ei tarvitse koettaa kuvata sitä enemmän, sillä, niinkuin sanottu, vain valitut sielut ovat siellä. ”Monet ovat kutsutut, harvat ovat valitut.” – Vielä harvemmat ovat Saturnuksen vaikutuspiirissä kuoleman jälkeen, sillä on aivan kuin ihminen oppisi siellä luomaan, rakentamaan temppelin. Hän on itse kuin kivi, palava kivi; hän syyttää toisia kiviä ja rakentaa temppelin. Hän on luoja. Me emme osaa sitä sanoa kuvata. Ja mitä tulee Uranukseen ja Neptunukseen, niin kuolemanjälkeisessä elämässä ei ole vielä tarvittu niiden taivaita. Niiden vaikutus tulee Marsin ja Venuksen kautta. Meillä on riittävästi koulua taivaassa eläessämme niissä toisissa.

Eräs merkillinen seikka kuolemanjälkeisessä elämässä on se, että Jeesus Kristuksen työn jälkeen on hän, Jeesus Kristus, kuoleman kynnyksellä kuolemanjälkeisessä elämässä. Mutta harvat ihmiset voivat vielä häneen vedota, sillä Jeesus Kristuksen luo voivat aivan kuin tulla vain ne, jotka jo täällä maan päällä ovat häntä seuranneet, – ei missään sellaisessa ylimalkaisessa merkityksessä, että ovat kuulleet puhuttavan Jeesus Kristuksesta, mutta eivät ole tunteneet hänen käskyjään ja neuvojaan, ei siinä merkityksessä, sillä voi olla, että ihminen, joka luulee seuraavansa Jeesusta, kuitenkin koettaa noudattaa jotakin muuta moraalialia, jolloin

hän joutuu esimerkiksi Mooseksen vaikutuspiiriin. Ainoastaan ne ihmiset, jotka koettavat seurata Jeesuksen käskyjä ja sillä tavoin kulkea hänen jäljissään, kohtaavat todellisen Jeesuksen kuoleman jälkeen. Heidän helvettinsä ja kiirastulensa, jos he sellaiseen joutuvat, on siinä suhteessa ihmeellinen, että Jeesus Kristus loistaa kaikkien näiden vaivojen ja vaikeuksien lävitse suurenmoisena anteeksiantavana voimana, niin että ihminen tuossa kiirastuleksakin, tuonellassakin, voi herätä tietoisiksi siitä, ettei ainoastaan kärsimys ole se, joka puhdistaa ja kasvattaa ja päästää hänet vaivasta, ei ainoastaan se kärsimys, joka hänen on kärsittävä, vaan että on olemassa myöskin sellainen luoksensa kutsuva rakkauden voima, joka antaa tuon kärsimyksen käydä sillä tavoin nopeasti, että ihmissielu itse voi sen voittaa. En löydä oikein sanoja kuvatakseni asiaa, mutta sanokaamme näin: ihminen on vaivan tilassa; häntä ympäröi jokin vaikeus; hän istuu kuin vankilassa, eikä pääse siitä mihinkään; hän vain kärsii tuskissaan, ja hänellä on sellainen tieto sisässään, että hänen on kärsittävä. Sellainen ihminen, joka on koettanut Jeesusta seurata, ei napise mistään, ei ole tyytymätön mihinkään, ei sano mistään kärsimyksestä: miksi tämä on näin? – Hän ottaa mielellään kantaakseen tässä näkyvässäkin elämässä, mitä hänen osakseen tulee. – Kuoleman jälkeen hän istuu oman itsensä vankina; hän ei näe mitään ulospääsyä kärsiessään suurta tuskaa. Hän ei silloin ensi hädässään ajattele muuta, kuin että hänen on kärsittävä: olen tämän ansainnut; kärsin mielelläni. Kun hän silloin muistaa sanoa itselleen: ”Minä kiitan sinua, Isä, että annat minun tällä tavoin sovittaa syntini” – niin hän kykenee nostamaan katseensa ylöspäin, ja valo tulee häntä vastaan. Hän hämmästyty; se tuntuu liian hyvältä; ja kun hän katsoo, hän näkee Jeesuksen. Jeesus seisoo äärettömän hyvänä ja hymyilevänä, anteeksiantavana. Ja ihmissielu tuntee sisässään: ei niin, että tämä Jeesus hyväksyisi hänen syntinsä, vaan hän tuntee sanomatonta iloa ja riemua siitä, että ”minä voin voittaa syntini”. Ja hän rientää ulos siitä vankilasta tuota valon tietä pitkin mestarin luo.

Tämä on ihmeellistä; ja se tietenkin tapahtuu sängen monille, mutta kuitenkin ainoastaan niille, jotka todellisuudessa seuraavat Jeesus Kristusta ja ovat ymmärtäneet hänen elämänoppiaan täällä maan päällä. – Monet, monet niin sanotut kristityt istuvat siellä vankilassaan, ja kun heille selitetään, he eivät voi kuunnella; he tuskittelevat vain, ennenkuin heille yhä uudestaan huudetaan: ”Herätkää huomaamaan, kuinka asiat ovat!” Sitten vasta vähitellen he rauhoittuvat, tyyntyvät ja vapautuvat. – Yleensä ne, jotka täällä seuraavat Jeesusta, eivät joudu tuollaisiin vaikeuksiin. He kärsivät niin paljon sisässään täällä maan päällä, ettei heillä ole sellaista enää kuoleman jälkeen, – mutta sattumalta voi joskus ollakin. Ihminen ei aina tunne itseään; hänessä saattaa olla jotakin, josta hän ei ole täysin tietoinen, ja siitä täytyy hänen tehdä tili kuoleman jälkeen, koska taivaassa ei saa olla mitään pahaa.

Sitten, kun taivaassa olevalle ihmiselle tulee se kirkastuksen hetki, että hän tietää: ”nyt minun on lähdeittävä takaisin maan päälle” – hänet johdetaan suurenmoiseen valoon. On kuin hän tulisi ihmeelliseen saliin. Hän unohtaa kaiken, ja hän tuntee olevansa kuin atomi maailmankaikkeudessa. Hän tulee kuin timanttisaliin; hänelle luetaan ihmeellistä kirjaa, jossa ovat hänen omat ruumistuksensa. Ja sitten hänen eteensä avautuu se elämä, johon hänen tulee mennä. Ja hänet täyttää ihmeellinen riemu siitä, että hän saa käydä Jumalan koulua, saa mennä eteenpäin, saa olla mukana tässä ihmeellisessä koulussa. Ja riemusta hän lupaa Jumalalle: ”Tahdon koettaa kaikkeni, kaikkeni!” – Ihminen sen sitten kylläkin unohtaa maan päällä, mutta kuitenkin hänen sielussaan soi ääni: ”Sinun pitää tehdä sitä ja sitä; sinun on luovuttava siitä ja siitä.” – Sillä aivan tässä persoonallisuudessa kaikuu ihmisen oman korkean henkiminän ja henkisen tiedon ääni.

P. E.

H. S. OLCOTTIN ELÄMÄNTYÖ

HENRY STEEL OLCOTTIN ELÄMÄNTYÖ

HELSINKI 1907
TEOSOFINEN KIRJAKAUPPA JA KUSTANNUSLIIKE

HELSINKI 1907
KIRJAPAINOYHTIÖ VALO

Sisällys:

	Siv.
Henry Steel Olcott.....	1
I. H. S. Olcottin aikaisempi elämä.....	2
II. Ensimmäiset teosofiset ajat.....	4
III. Ensimmäinen kohtaus Mestarin kanssa.....	7
IV. Uusi kotimaa: Intia.....	9
V. Mesmerinen parantamiskyky.....	11
VI. Buddhalaisten kirkkojen lähentäminen toisiinsa ja työ paariain hyväksi.....	15
VII. Viimeiset ajat.....	18
In memoriam.....	21

HENRY STEEL OLCOTT.

Helmikuun 17 p:nä 1907 loppui Henry Steel Olcottin maallinen elämäntyö ja hänen henkensä siirtyi korkeampiin maailmoihin jatkaakseen tehtäviään siellä, missä ei ole sairautta eikä väsymystä eikä minkäänlaisia esteitä sille, jonka tahto on auttavainen ja hyvä.

Kuka oli Henry Steel Olcott?

Monelle hänen nimensä lienee vieras, mutta monelle tuttuakin. Henry Steel Olcott oli yleisesti tunnetun Teosofisen Seuran presidenttiperustaja.

Kaikki, jotka ovat kuulleet tästä Seurasta ja teosofiasta puhuttavan, ovat myöskin kuulleet nimeltään mainittavan H. P. Blavatskyn ja H. S. Olcottin, nämä molemmat Seuran perustajat ja ensimmäiset lannistumattomat teosofian puoltajat. Mutta juuri sentähden on näillä nimillä monen korvissa huono kaiku. Monella taholla on vielä vallassa jonkunmoinen ennakkoluulo teosofiaa kohtaan ja sellaisissa piireissä pidetään madame Blavatskya, jollei suorastaan petkuttajana, niin ainakin luonteeltaan hyvin epäiltävänä, ja eversti Olcottia pidetään ovelana sanomalehtimiehenä, joka osasi herättää huomiota, tai korkeintaan nenästä vedettynä kelpomiehenä.

Madame Blavatskysta on tarpeeksi väitely puoleen ja toiseen — levätköön hän rauhassa. Nyt tahdomme luoda silmäyksen hänen taistelukumppaniinsa, vanhaan everstiin, ja muistella hänen elämäntyötään. »Kuolleista vain hyvää», sanotaan, mutta tähän vainajaan soveltuu puheenparsi aivan erikoisella tavalla: hänestä ei voikaan puhua muuta kuin hyvää.

Katsokaamme hänen muotokuvaansa. Eivätkö ole kauniit nämä vanhuksen kasvot, nämä puhtaat, jalot piirteet, pitkät valkeat hapsset ja aaltoileva, hopeanharmaa parta? Monta syyttävää totuudensanaa ovat nämä kalvenneet huulet lausuneet, monta nerokasta ja voimakasta katsetta on lähtenyt näistä sammuneista silmistä hartaita sieluja herättäen ja innostuttaen. Ja sydän tässä povessa on sykkinyt korkeimmalle, mitä maan päällä on, totuuden, oikeuden ja rakkauden voitolle, — saaden aluksi väärinkäsitystä, mutta lopulta rakkautta osakseen.

P. E.

H. S. Olcottin aikaisempi elämä.

Sellainen elämäntarina kuin H. S. Olcottin on harvoille ihmisille suotu. Ei niin, että hänen elämänsä ura olisi ollut tavallisessa merkityksessä loistava, ei niin, että hän vähäpätöisestä asemasta olisi kohonnut yhteiskunnan huipuille. Tosin oli hänen elämänsä ainaista nousemista, nousemista toisten arvonantoon, kunniaan ja valtaan; tosin hän jokaiselta vuodelta vierivältä saattoi korotetusta asemastaan katsella yhä laajempia toiminta-aloja ja alituisesti kasvavia ihmisjoukkoja, jotka hänessä näkivät jaloimpien pyrkimystensä ulkonaisen edustajan. Mutta kuitenkin ei ole kysymyksessä tavallinen yleneminen yhteiskunta-asteikossa, jolloin ylempänä seisovat kohottavat onnen suosimaa yhä korkeammalle, vaan neron ja sydämen yleneminen, joka tapahtuu niin sanoaksemme yhteiskunnan rajojen ulkopuolella ja jolloin mies vähitellen luopi oman menestyksensä ja oman suuruutensa. Eikä siinä kyllin. Hänen elämällensä oli kutsumus, hänen oma persoonallisuutensa oli hänestä mitättömän arvoinen. Se kansojen herättämistyö, jonka korkeammat mahdit olivat hänelle uskoneet, oli samalla hänen pyrkimystensä päämäärä ja niiden vaikutin, ja siinä työssä hän ei olisi suinkaan onnistunut, jos häntä persoonalliset pyyteet olisivat johtaneet.

Millainen hänen elämänsä oli, ennenkuin hän esiintyi teosofisella näyttämöllä, siitä ei ole paljon puhuttu. Hän syntyi v. 1832 Yhdysvalloissa, valmistui lakimieheksi ja pystytti oman asianajokonttorin New Yorkiin. Samaan aikaan hän kirjotteli sanomalehtiin ja harrasti paljon maanviljelyksen tieteellistä puolta. Hänen elämänsä huomattavin kohta lienee kuitenkin se, että hän otti osaa sotaan etelävaltioita vastaan orjien vapauttamiseksi. Tässä sodassa hän sai everstin arvon. Tämän nimityksen ovat teosofiselle liikkeelle vihamieliset henkilöt väliin asettaneet pilkallisten lainausmerkkien väliin, mutta se osottaa vain omistajansa toiminnan mieheksi ja vapauden ystäväksi.

Otettuaan osaa neljään voitolliseen taisteluun ja Port Maconin piiritykseen sairastui hän punatautiin, jonka taudin niin moni hänen tovereistaankin oli saanut tällä sotaretkellä. Hänen entinen toimintansa ja hänen uudistuksensa maanviljelyksen y. m. hyväksi aiheutti, että viranomaiset tahtoivat käyttää hyödykseen hänen kunnollisuuttaan toisella työalalla. Sen vuoksi hänet nimitettiin ylimääräiseksi komissariukseksi hallituksen sotaosastoon ja tässä toimessa ollen hän henkensä uhalla kunnosti itseään siten, että hän paljasti muutamia suunnattomia petoksia, jotka oli tehty kontrahdeissa hallituksen kanssa. Petkusjoukkio oli koonnut neljännesmiljonan lahjoakseen eversti Olcottin, mutta kukaan heistä ei rojhennut tarjota sitä hänelle. Vähän senjälkeen nimitettiin hänet erääseen toimeen merenpuolustusosastoon osastosihteerin pyynnöstä ja hän sai sota-osastosta mukaansa mitä suurenmoisimpia suosituskirjeitä. Kun hän sodan loputtua vetäytyi pois yleisistä toimista, kilpailivat kaikki eri hallitusosastot hänen arvokasten palvelustensa kiittämisessä. Kaikki he vielä tallella olevissa kirjeissään vakuuttavat, että hän innolla, hartaudella ja kunnollisuudella on suorittanut tehtävänsä suurista persoonallisista vaaroista huolimatta ja että hän on saattanut kaikki toimituksensa onnelliseen ratkaisuun erinomaisen rohkeutensa, päättäväisyytensä ja uskollisuutensa kautta. Jonkun ajan jälkeen hän uudelleen ryhtyi lakimiestoimeensa ja hän otettiin »Kansallisen Vakuutusyhtiön» johtokuntaan. Hänen tällä kaksivuotisella palvelus-ajallaan tekemänsä muistiinpanot ja vertailut ovat sittemmin tulleet malliteokseksi Yhdysvaltojen vakuutusoloissa.

Eversti Olcott oli niinkuin mainittu innostunut myöskin maanviljelykseen. Niinpä perusti hän maanviljelyskoulun sveitsiläiseen malliin ja kirjotti maataloudesta kolme teosta, joista on otettu useita painoksia. Erityisestä pyynnöstä hän myöskin piti maanviljelyksestä luentoja kolmen valtion lainsäädäntökunnille, ja Amerikan hallitus tarjosi hänen johdettavakseen Caffrariaan aiotun kasvitieteellisen retkikunnan, ja Kreikan hallitus tarjosi hänelle puheenjohtajan toimen Ateenan yliopiston maanviljelystoimikunnassa. Kansallinen Talousseura Yhdysvalloissa palkitsi häntä kahdella kunniamitalilla hänen maanviljelysaloihin tekemistään parannuksista ja Amerikkalaiselta Laitokselta sai hän hopeapikarin. Hän on sitäpaitsi kirjottanut monta arvokasta kasvatustieteellistä teosta ja kirjallisen uransa aikana toimitti hän maanviljelysosastoja lehdessä *New York Tribune* ja oli Yhdysvaltojen kirjeenvaihtajana Lontoon lehdelle *Mark Lane Express*.

Ansaitsee mainitsemista, että eversti Olcott oli yksi niitä harvoja vanhoja sotilaita, jotka eivät koskaan anoneet eivätkä ottaneet vastaan mitään rahallista korvausta tai eläkettä palveluksistaan. ¹⁾

¹⁾ Tiedonannot on W. R. Old'in kirjasta *What is Theosophy?*

II

Ensimmäiset teosofiset ajat.

Monien muiden harrastustensa ohessa oli eversti Olcottilla jo varhain ollut kiintymystä spiritismiin ja sen yhteydessä oleviin ilmiöihin. Hänen täytyi kuitenkin keskittää huomionsa muihin asioihin, niin että spiritismi vuosikaudet oli ollut poissa hänen ajatuksistaan. Mutta v. 1874 heräsi hänen vanha mielenkiintonsa äkkiä uudelleen, kun hän eräässä aikakauslehdessä luki niistä ihmeellisistä ilmiöistä, joita tapahtui pienessä maatalossa Vermontin Chittendenissä. Heti hän teki päätöksensä, matkusti Chittendeniin, tutki ilmiöitä muutamia päiviä, tuli vakuutetuksi ja palasi. Kertomus, jonka hän havainnoistaan kirjotti *New York Sun*-lehteen, herätti niin tavatonta huomiota koko amerikkalaisessa sanomalehdistössä, että muuan toinen lehti, *New York Daily Graphic*, ehdotti, että hän lehden kirjeenvaihtajana toistamiseen matkustaisi Chittendeniin toimittamaan laajempia tutkimuksia. Eversti Olcott suostui ja joutui täten asumaan kaksitoista viikkoa mediumien, Eddy-veljesten talossa. Kirjeet, jotka hän kirjotti *Daily Graphic*'iin, luettiin kautta koko maan ja vaikuttivat paljon spiritismin hyväksi. Olcott oli keksinyt aivan uusia menettelytapoja, joilla voitiin hankkia varmuus ilmiöiden todellisuudesta, ja sitä kirjaa, jonka hän samaan aikaan julkaisi selontekona tutkimuksistaan (*People from the other World*), pidetään vielä tänä päivänä malliteoksena alallaan.

Täällä Chittendenissä tapasi hän madame Blavatskyn, jonka hänen artikkelinsä olivat sinne houkutelleet, ja tämä tutustuminen tuli käännekohtaksi hänen elämälleen. Tästä ensimmäisestä kohtauksesta hän itse kirjottaa seuraavasti:

»Muistan ensimmäisen yhtymisemme kuin eilispäivän tapahtuman. Aurinko paistoi kirkkaasti ja synkkä vanha maatalokin näytti iloiselta. Se sijaitsi keskellä viehättävää maisemaa meheväruohoisessa laaksossa, jonka ympärillä vuoristot olivat harjaansa asti rehevän lehtimetsän peitossa. Oli »takasuvi» ja koko maiseman yli leijaili hieno sinertävä auer. Pyökkien, leppien ja vaahterain lehvistöt, joita varhaiset hallat olivat koskeneet, olivat vihreästä muuttuneet kullan ja purppuran kirjaviksi, niin että näytti kuin kaikkialle olisi levitetty kuninkaallisia seinäverhoja. Tuskinpa tätä syksyistä väriloistoa saadaan muualla kuin Amerikassa nähdä täydessä ihanuudessaan.

»Eddyjen luona oli päivällistunti ja astuessani ovesta sisään yksinkertaiseen ruokasaliin näin ensi kerran H. P. B:n. Hän oli vastikään saapunut sinne erään ranskalais-kanadalaisen rouvasihmisen seurassa ja he istuivat jo pöydässä minun tullessani. Silmäni kiintyivät heti H. P. B:n tulipunaiseen garibaldilaiseen mekkoon, joka räikeästi erosi huoneen muista laimeista väreistä. Hänen tukkansa oli silloin paksuna vaaleana nutturana, ylettymättä hartioille asti, ja ulkoni päästä silkinhienona, juurestaan kähertyneenä, kuten Cotswoldin lampaanvilla. Tämä tukka ja punainen mekko vetivät heti huomioni puoleensa, ennenkuin aloin tarkastaa kasvonpiirteitä. Hänellä oli hyvin suuret kalmukkilaiset kasvot, jotka voimakkaaine, kehittyneine ja käskevine ilmeineen olivat yhtä suurena vastakohtana muiden läsnäolevien kasvoille kuin

hänen punainen pukunsa oli vastakohtana seinien ja huonekalujen harmaille ja vaaleille väreille ja vieraitten värittömille puvuille. Kaikenlaista joutilasta väkeä pistäytyi Eddyjen luona katselemassa mediumistisia ilmiöitä ja nähdessäni tämän omituisen naisen ajattelin vain, että siinä taas oli yksi joukon jatkona. Pysähtyen ovensuussa kuiskasin kumppanilleni Kappesille: »Katsoppas, hyvä veli, tuota ihmistä». Menin suoraan huoneen poikki ja istuuduin aivan vastapäätä naista saadakseni harjottaa mielitekoani, luonteen tutkimista. Nuo kaksi naista keskustelivat ranskankielellä pikkuasioista, mutta heti huomasin ääntämisestä ja sujuvasta puheesta, että hänen täytyi olla, jollei parisilainen synnyltään, niin ainakin täysin perehtynyt ranskankieleen.

»Kun ateria oli päättynyt, menivät nuo kaksi naista ulos huoneesta ja madame Blavatsky kääri itselleen paperossin, johonka minä tarjosin tulta päästäkseni puheen alkuun. Kun tein tarjomukseni ranskankielellä, jouduimme heti sillä kielellä puhumaan. Hän kysyi minulta, kauanko olin ollut siellä ja mitä ajattelin ilmiöistä ja sanoi itse olevansa suuresti kiintynyt sellaisiin asioihin. Hän kertoi, että *Daily Graphic*'issa julaissut kirjeeni olivat vetäneet hänet Chittendeniin: yleisö oli tullut niin intoihinsa niistä, että joskus oli mahdotonta löytää ainoatakaan lehden irtonaisnumeroa myymälöistä tuntia ilmestymisen jälkeen ja hän oli maksanut koko dollarin saadakseen viimeksi ilmestyneen lehden. »Epäröin, tulisinko tänne», sanoi hän, »sillä pelkäsin tavata eversti Olcottin». »Miksi häntä pelkäsitte, madame?» vastasin minä. »Oh, hänhän voisi kirjoittaa minusta lehtiinsä». Minä sanoin hänelle, että hän sen suhteen voisi olla aivan levollinen, sillä ihan varmaan eversti Olcott ei mainitsisi hänestä lehdissään, jollei hän sitä haluaisi. Ja minä esitin itseni. Meistä tuli heti hyvät ystävät. Molemmat tunsimme olevamme ikäänkuin samaa maata, »maailmankansalaisia», vapaa-ajattelijoita ja lähemmässä yhteydessä toistemme kuin muun joukon kanssa, vaikka monet heistä olivatkin älykkäitä ja etevitä. Meitä yhdisti yhteinen sympatia ihmisen ja luonnon korkeampaan salattuun puoleen; välillämme oli sielun vetovoima toiseen sieluun eikä sukupuolen kiintymys. Ei silloin alussa eikä koskaan myöhemminkään kumpikaan meistä voinut tuntea olevansa toista sukupuolta kuin toinen. Me olimme vain tovereita, sellaisena kumpikin piti toista ja siksi kutsuimme toisiamme. Jotkut halpamieliset ovat ajoittain rohjenneet viitata siihen, että likeisempi suhde meitä yhdistäisi, samaten kuin he ovat väittäneet, että tuo vainottu rumanmuotoinen H. P. B.-raukka oli ollut useamman muun miehen vaimona, mutta kukaan ihminen ei olisi voinut pysyä siinä mielessä, jos hän olisi oleskellut jonkun aikaa hänen seurassaan ja nähnyt, kuinka hänen jokainen katseensa, sanansa ja tekonsa julisti hänen sukupuolettomuuttaan.»

Kävisi liian pitkäksi kertoa tässä siitä, kuinka heidän tuttavuutensa kehittyi ja kuinka Olcott vähitellen oppi tuntemaan madame Blavatskyn edustaman erikoisen ja siihen aikaan uuden uutukaisen käsityksen spiritismin ilmiöistä. Kaikesta tästä kertovat paraiten Olcottin omat muistiinpanot *Old Diary Leaves, The true history of the Theosophical Society*, joista ylläoleva kertomuskin on otettu. Niitä on painettu kuusi osaa (kirjan muodossa kolme) ja ne ovat epäilemättä ihmeellisintä, viehättävintä ja paraiten kirjoitettua lukemista, mitä yleensä tavataan muistelmakirjallisuuden alalla.

Ennen kaikkea Olcottille selveni, että madame Blavatskylle oli hallussaan sellainen tieto ja sellaiset voimat, joita hänen tietääkseen ei ollut kellään muulla. Tämän tiedon ja näiden voimain selitti madame Blavatsky olevan joka ihmisen saavutettavissa, ja tämä loi heti häikäisevän valon ei ainoastaan spiritistisiin ja yliaistillisiin ilmiöihin, vaan koko inhimilliseen elämään. Ihmisen ei tarvitse vaeltaa pimeydessä ja tietämättömyydessä, vaan hänen tehtävänsä ja etuoikeutensa on etsiä ja löytää totuuden tieto elämästä ja kuolemasta.

Ja niin pian kuin Olcott näki, että madame Blavatskylle oli uskottu suuri tehtävä ja että hän itse oli kutsuttu hänen rinnallaan tuomaan ilmi näitä jaloja totuuksia, silloin oli hänen päätöksensä valmis. Hän muutti asumaan yhteen hänen kanssaan New Yorkissa ja auttoi häntä toimittamaan hänen ensimmäistä suurta teostaan *Isis Unveiled*'ä. Madame Blavatsky ei ollut läheskään perehtynyt englanninkielen salaisuuksiin, vaan olisi ollut pahemmassa kuin pulassa ilman Olcottin apua. Olcottin piti tarkastaa joka ainoa sivu käsikirjotuksesta, oikaista ja korjata. »Ja kuitenkin tuli kaikesta soppaa», sanoi madame Blavatsky

itse kerran kirjoistaan puhuessaan, sillä hän ei ymmärtänyt korehturilukua, ja Olcottilta ei riittänyt aikaa siihen. Hän näet silloin vielä harjotti asianajotointa.

Heidän pieneen yhteiseen huoneustoonsa kokoontui kaikki mitä New Yorkissa oli mystiikkaa, okkultismia ja vapaa-ajattelua, ja 17 p:nä marraskuuta 1875 perustivat muutamat psyykkiseen ja okkultiseen tutkimukseen innostuneet henkilöt Teosofisen Seuran, jonka presidentiksi valittiin H. S. Olcott. Seuran tehtäväksi määriteltiin tutkia luonnon tuntemattomia lakeja ja ihmisen henkisiä ja salaisia voimia. Madame Blavatskya on syytetty valheesta, kun hän väitti, että hänellä aina oli ollut teosofiset mielipiteet: kutsuihan hän itseään spiritistiksi ennen v. 1875 ja sanoi tehneensä ja vastakin tekevänsä työtä spiritismin pyhän aatteen puolesta! Nimikö muka jotain merkitsisi! Vasta kun paljon oli pohdittu puoleen ja toiseen, päätettiin ottaa sana teosofia sen uuden maailmankäsityksen ilmaisijaksi, joka todellakin erosi spiritistisestä käsityksestä.

III

Ensimmäinen kohta Mestarin kanssa.

Montakaan vuotta nämä kaksi taistelukumppania eivät kuitenkaan viipyneet Amerikassa. Heidän halunsa veti heitä Intiaan, mystiikan ja viisauden luvattuun maahan, ja joulukuussa v. 1878 lähtivät he New Yorkin satamasta ja saapuivat käytyään ohimennen Englannissa Bombayhin helmikuussa v. 1879.

Kuitenkin on luultavaa, että matka ei vielä silloin olisi tullut tehdyksi, — liian monta sidettä yhdisti Olcottin Amerikkaan hänen voidakseen niin ilman muuta jättää kaiken teosofian tähden — jollei pari vuotta aikaisemmin olisi sattunut tapaus, joka teki hänessä käänteen. Tästä kertoo eversti itse seuraavasti:

»Illan työnteko Isiksen valmistamisessa oli päättynyt, olin sanonut hyvää yötä H. P. B:lle ja vetäytynyt omaan huoneeseeni, sulkenut oven kuten tavallista, istunut lukemaan ja tupakoimaan ja olin piankin kokonaan syventynyt kirjaani, joka, ellen väärin muista, oli Stephensin *Travels in Yucatan*, kaikissa tapauksissa se ei ollut mikään kummituskirja eikä vähääkään omiansa kiihottamaan mielikuvitusta aaveiden näkemiseen. Tuolini ja pöytä olivat ovesta käsin vasemmalla, telttasänkyni oikealla, ikkuna vastapäätä ovea ja pöydän yllä seinässä kaasuliekki. Istuessani oli pöytä vasemmalla ja huoneen ovi oikealla puolellani ja olisin paikalla huomannut, jos joku olisi käynyt ovesta. Sitäpaitsi oli se lukittu, mikäli suinkin muistan. Etten ole varmempi väitteessäni, ei tuntune kummalta, kun ajattelee, mihin henkiseen kiihtymykseen nämä tapaukset minut saattoivat, ne olivat niin hämmästyttäviä, että minulta saattoi unohtua joku pikkuseikka, joka ehkä olisi jäänyt muistiini tynnemässä mielentilassa.

»Istuin rauhallisesti lukemassa, koko huomioni kiintyneenä kirjaan. Ei mikään seikka sinä iltana ollut valmistanut minua näkemään adeptia astraliruumiissaan. En ollut sitä toivoellut, en ollut koettanut loihdittaa sitä esiin mielikuvituksestani enkä vähääkään odottanut sitä. Yhtäkkiä lukiessani, ovi vähän matkan päässä olastani, tuli oikeanpuoliseen silmäkulmaani joku valkoinen välke, käänsin pääni, pudotin kirjani hämmästyksestä ja näin yläpuolellani leijailevan pitkin pituuttaan valkoisiin puetun itämaalaisen, päässä jonkunlainen turbaani, untuvanhiennolla silkillä käsin kirjailtu. Pitkä sysimusta tukka riippui turbaanilta alas harteille, hänen valkoinen partansa oli keskellä jakauksessa radshputilaiseen malliin ja päät oli punottu yhteen ja viety korvien taakse, hänen silmänsä hehkuivat sieluntulta, ne silmät olivat samalla siunaavaiset ja läpitunkevat, opastajan ja tuomarin silmät, mutta rakkauden lauhduttamat, niinkuin isän katsoessa poikaansa, joka kaipaa neuvoa ja lohdutusta. Hän oli niin suurenmoinen mies, niin majesteetillista siveellistä voimaa uhkuva, niin loistavasti henkinen, niin silminnähtävästi tavallista ihmiskuntaa korkeampi, että tunsin lannistuvani hänen edessään, taivutin pääni ja lankesin polvilleni kuin jumalan tai jumalanveroisen henkilön eteen. Tunsin pääläellani pehmeän kädenkosketuksen, suloinen mutta voimakas ääni pyysi minua istuutumaan ja kun kohotin silmäni, oli läsnäolija asettunut toiselle tuolille, joka oli pöydän takana.

»Hän kertoi minulle tulleen juuri sillä hetkellä, jolloin tarvitsin häntä, sanoi, että minun tekoni olivat johtaneet minut tähän kohtaan, että minusta yksin riippui, tulisimmeko kohtaamaan toisemme useamman kerran tässä elämässä yhdessä työskennellen ihmiskunnan hyväksi, että suuri työ oli tehtävä ihmisyyden eteen, ja että minä olin oikeutettu ottamaan siihen osaa, jos halusin, että salaperäinen side, jota ei nyt voitaisi selvittää, oli vetänyt minut yhteen työkumppanini H. P. B:n kanssa ja tätä sidettä ei kävisi katkaiseminen, vaikka sitä ajoittain kuinka paljon pingotettaisiinkin. Hän kertoi minulle H. P. B:stä paljon sellaista, jota en nyt voi toistaa, ja samoin itsestäni sellaista, mikä ei koske kolmatta henkilöä. Kuinka kauan hän viipyi siellä,

en voi sanoa: lieene ollut tunnin tai puolen tunnin aika, minuutilta se tuntui, niin vähän seurasin ajan lentoa. Vihdoin hän nousi ja minä kummastelin hänen kookkuuttaan ja huomasin hänen kasvojensa omituisen loisteen, joka ei ollut ulkonaista loistetta vaan ikäänkuin sisäisen valon hienoa hohdetta, hengen valoa. Äkkiä iski päähäni ajatus: »Mitähän jos tämä olisikin harhanäkyä, mitähän jos H. P. B. on lähettänyt minulle hypnotisen lumouksen? Jospa minulla olisi joku käsin koskettava esine todistuksena siitä, että hän todella on ollut täällä, jotain mitä voisin pidellä hänen mentyään!» Mestari hymyili lempeästi ikäänkuin lukien ajatukseni ja kääri auki päähineensä, siunasi minua hyvästiksi ja oli mennyt: hänen tuolinsa oli tyhjä, minä olin yksin tunteitteni kanssa! En kuitenkaan aivan yksin, sillä pöydällä makasi kirjailtu päähine, kosketeltava ja pysyväinen todistus siitä, etten ollut lumouksessa tai sisällisesti sekaisin, vaan että olin silmätysten seurustellut yhden ihmiskunnan Vanhemman Veljen kanssa, tyhmän, opissakäyvän rotumme yhden Mestarin kanssa. Ensimmäinen luonnollinen vaistoni oli juosta koputtamaan H. P. B:n ovelle ja kertomaan hänelle kokemukseni, ja hän olikin yhtä iloinen kuullessaan kertomukseni kuin minä kertoessani. Palasin huoneeseni mietiskelemään, ja aamunkoi tapasi minut vielä aatoksia ja päätöksiä hautomasta. Näistä ajatuksista ja näistä päätöksistä kehittyi kaikki myöhempi teosofinen toimintani ja se uskollisuus, mitä aina olen tuntenut liikkeemme takana olevia johtajia kohtaan ja jota eivät ankarimmat iskut ja julmimmat pettymykset ole koskaan voineet horjuuttaa. Minulle on suotu saada myöhemminkin tavata tämä Mestari ja muita, mutta liian vähän hyötyä koituu tällaisten kokemusten kertomisesta, joista edelläoleva on riittävä esimerkki. Muut vähemmän onnelliset epäilkööt kuinka paljon hyvänsä, mitä *tiedän.*»²⁾

Eversti Olcott on kyllä muistiinpanoissaan kertonut monesta muusta kohtauksesta tämän ja toisten Mestarein kanssa, mutta ylläkerrottu oli ensimmäisenä valtaavin.

²⁾ **Old Diary Leaves, I, 377-381.**

IV

Uusi kotimaa: Intia.

Eversti Olcottin tultua Intiaan alkoi hänen elämässään uusi kausi. Tähän asti oli hän auttanut H. P. B:ta kielellisesti ja joskus pitänyt luentoja New Yorkin pienessä teosofisessa piirissä, nyt tuli hän teosofisten aatteiden apostoliksi ja julistajaksi siinä maassa, jonka historiassa filosofisella ajattelulla on miltei silmäkantamaton menneisyys. Luentomatkailtaan Intiassa ja Ceylonissa tuli hän läheiseen yhteyteen kansan kanssa ja näki omin silmin, mitä seurauksia Intialle on koitunut syvään juurtuneista luokka-ennakkoluuloista, kastijaosta, ja kuinka varsinkin kaikkein hylkäämät pariit olivat onnettomassa asemassa; näki, kuinka Ceylonin buddhalaiset kasvoivat tietämättöminä oman isiltäperityn uskontonsa opeista, samalla kuin kristittyjen lähetyssaarnaajain ylläpitämissä kouluissa heille tyrkytettiin aivan vierasta uskontoa. Julistaessaan kaikkein uskontojen henkistä yhteyttä ja yhtäpitävääsiyyttä tuli hän samaten tekemisiin mitä erilaisimpien lahkojen ja maailmankatsomusten kanssa ja sai siinä huomata, että todellakin kaikki inhimillisen uskon ja ajattelun muodot olivat edustettuina vanhassa Aryavartassa, lähtien karkeimmasta materialismista ja ateismista hienoisimpaan metafysisilliseen spiritualistiseen mietiskelyyn asti.

Samoin kuin hänen opettajansa ja työkumppaninsa, H. P. Blavatsky, tunsivat Olcott alusta saakka suurinta vetäymystä Buddhan yksinkertaiseen ja selvään ja kuitenkin niin syvästi filosofiseen maailmankatsomukseen ja uskontoon. Vaikka hän teosofina tunnusti kaikkien uskontojen periaatteellisen yhdenvertaisuuden, ja vaikka hän T. S:n presidenttinä aina esiintyi ja toimi mitä suurimmalla vapaamielisyydellä ja suvaitsevaisuudella, oli hän persoonallisesti sydämessään ja sielussaan buddhalainen, ja hän kirjotti m. m. buddhalaisen katkismuksen, joka virallisesti on tunnustettu oikeaoppiseksi ja joka on niin laajalle levinnyt yli koko sivistyneen maailman, että se on käännetty 23 eri kielelle, m. m. suomenkielelle. Ulkonaisesti vahvistaakseen tätä sydämensä alttiutta Buddhan opelle sekä hän että H. P. Blavatsky 25 p:nä toukokuuta 1880 »ottivat pansilin», niinkuin sitä kutsutaan, eli vastaanotettiin buddhalaiseen veljeskuntaan. Kunnianarvoinen pappi Bulatgama vihki heidät juhlallisesti buddhalaisiksi eräässä temppelissä Gallen ulkopuolella suuren kansanpaljouden läsnäollessa.

Melkein samoihin aikoihin alkoi hän myöskin panna täytäntöön sitä hanketta, jolla hän toivoi auttavansa buddhalaisten tilaa ja josta sittemmin todellakin on tullut mitä kauneimpia hedelmiä. Herättävien ja sytyttävien esitelmiensä kautta sai hän ennen pitkää sekä papiston että suuren yleisön vakuutetuksi siitä, että ainoa keino, millä kansa voitaisiin pelastaa joutumasta perikatoon sellaisten paheitten kuin esim. juoppouden kautta, olisi se, että lapset kasvatettaisiin Buddhan oppiin, heidän omaan, isiltäperittyyn uskontoonsa. Innostuksella kuunneltiin hänen ehdotustaan, että perustettaisiin kansallisia kouluja, Teosofisen Seuran valvonnan alaisia, eikä kestänyt kauan, ennenkuin buddhalainen lastenopetus pantiin alkuun. Lähetyssaarnaajat katsoivat karsain silmin Olcottin hankkeita eivätkä uskoneet, että Buddhan »järkiusko» kykenisi millään tavoin sytyttämään ja innostuttamaan mieliä, mutta tässä he perinpohjin pettyivät. Heidän omia pyyteitään kohtelivat alkuasukkaat yhä suuremmalla kylmyydellä, mutta teosofisbuddhalainen työ kasvoi vuosi vuodelta suuruudeltaan ja merkitykseltään.³⁾

³⁾ Vuonna 1906 oli kansallisten koulujen luku noussut 205:een ja niissä oli oppilaita 30 p. kesäk. viime vuonna 25,856. Kouluista sai 177 hallitukselta avustusta. (Virallinen selonteko *Theosophist*-lehdessä tammik. 1907).

Vuonna 1882 onnistuivat eversti Olcott ja madame Blavatsky saamaan halvasta hinnasta pienen viehättävän talon Adyarissa Madrasin ulkopuolella. Siten täyttyi heidän toivonsa saada pystyyn vakinainen pääkortteri Teosofiselle Seuralle. Tämä Adyar on siitä lähtien ollut Olcottin kotipaikka. Siellä on hän

toteuttanut toisenkin aikeensa, saanut aikaan hyvin huomattavan teosofis-itämaisen kirjaston, jolle m. m. eräs kuubalainen on perinnöksi jättänyt suurehkon rahasumman. Kirjaston länsimaisessa osastossa on täydellinen kokoelma nykyaikaisen teosofian kirjallisia tuotteita ja sitäpaitsi suuri määrä vanhempaa, okkultista ja mystillistä kirjallisuutta ja sen rinnalla kaikenmoisia tieteellisiä teoksia. Itämaisessa käsikirjotusosastossa on muinaisaikaisen kirjallisuuden aarteita, jotka vielä ovat kokonaan tuntemattomia länsimaissa, ja niitä aiotaan aikaa myöten kääntää ja julaista. ⁴⁾ Max Müller, muutamia vuosia sitten kuollut suuri sanskritisti, ehdotti eversti Olcottille, että asetettaisiin joku nuori eurooppalainen oppinut kirjaston hoitajaksi. Tämä tuuma toteutuikin v. 1905, kun nuori saksalainen sanskritintutkija ja teosofi, t:ri Otto Schrader Strassburgin yliopistosta lähetettiin Adyariin, saatuaan siihen mitä paraimpia suosituksia Saksan kolmelta etevimmältä orientalistilta, professoreilta Paul Deussen, H. Oldenborg ja Ernst Leumann.

⁴⁾ Tätä nykyä on länsimaisessa osastossa 7,829 teosta ja itämaisessa 6,497 painettua teosta sekä 12,572 käsikirjotusta.

Mesmerinen parantamiskyky.

Vuodet 1882 ja 1883 olivat kenties merkellisimmät eversti Olcottin elämässä, sillä sinä aikana sai hän täydesti ja vapaasti käyttää erästä psyykkistä kykyä, joka hänessä oli sangen pitkälle kehittynyt. Kuten muinoisin apostolit vaelsi hän ympäri parantaen, ei lääkkeillä ja hyvillä neuvoilla, vaan »käppen päällepanemisella» ja mesmerisellä hivelemisellä. Tähän aikaan hänen matkansa eivät olleet ainoastaan luentomatkoja. Kaikkialla, minne hän tuli, tapasi hän sairaita, raajarikkoja, sokeita, kuuroja ja mykkiä, jotka tulivat ihmeitätekevän ihmisystävän parannettaviksi. Hänen potilaittensa luku nousi tuhansiin. Se oli suurta elinvoiman tuhlamista. Seuraavalla tavalla hän itse kertoo siitä, kuinka hän ensin tuli tietämään, mikä taito hänellä oli:

»29 p:nä elokuuta 1882 sattui Kiinanpuutarhassa, eräässä Gallen kaupunginosassa, tapaus, jota Ceylonin saarella pidetään historiallisena. Luentoni jälkeen pantiin pöydälle keräyslista ja ihmisiä tuli toisensa jälkeen merkitsemään nimiään. Paikallisyhdistyksen presidentti, mr. Jayasakare toi luokseni erään miehen nimeltä Cornelis Appu ja tämä merkitsi puolen rupiin puolustaen lahjansa vähyyttä sillä, että hänen toinen käsivartensa ja osaksi toinen jalkansakin oli ollut halvattuna kahdeksan vuotta ja että hän sen vuoksi ei voinut harjottaa ammattiaan. Minun saapuessani Ceyloniin Bombaystä käsin oli ylipappi kertonut minulle, että roomalaiskatolilaiset olivat yrittäneet muuttaa erään katolilaisen asukkaan talonkaivon parannuslähteeksi Lourdesin lähteen malliin. Kerrottiin, että muuan mies jo oli ihmeen kautta parannettu, mutta tutkittaissa huomattiin se humbugiksi. Minä sanoin ylipapille, että tämä oli vakava asia ja että hänen pitäisi kääntää siihen huomiota. Jos kerran saataisiin aikaan hypnotinen suggestioni (joukkoluulotus), niin syntyisi pian todellisia parantumisia ja buddhalaiset syöksyisivät joukolla katolilaisuuteen. »Minkä minä teen?» sanoi hän. »No, teidän täytyy ryhtyä toimeen, te tai joku muu tunnettu munkki alatte parantaa ihmisiä Herran Buddhan nimeen». »Mutta sitä emme voi tehdä, emme tiedä mitään sellaisista», vastasi hän. »Yhtäkaikki niin on tehtävä», sanoin minä.

»Kun nyt tämä puoleksi halvattu Gallen asukas puhui sairaudestaan, oli ikäänkuin joku olisi minulle sanonut: »Kannattaisipa koettaa pyhää kaivoa!» Olin tuntenut mesmerismin ja mesmerisen parantamisen jo 30 vuotta, vaikken koskaan ollut koettanut sitä käyttäen, paitsi kun alussa tein muutamia tarpeellisia kokeita, mutta nyt tunsin suurta myötätuntoa ja sääliä — ilman sitä ei ole parantajalla voimaa perinpohjin parantaa — ja hivelin muutaman kerran hänen käsivarttaan ja sanoin toivovani, että se tekisi hänelle hyvää. Sitten hän lähti. Istuin sinä iltana puhelemassa kumppaneitten kanssa talossani meren rannalla, kun halvattu tulla kompuroi sisään ja pyysi anteeksi häiritsemistään, sanoen olevansa niin paljon parempi, että oli tullut kiittämään minua. Tämä odottamaton hyvä uutinen rohkaisi minua jatkamaan ja pitelin kättä neljännestantunin ja pyysin häntä palaamaan seuraavana aamuna. Huomautan tässä, ettei kukaan koko Ceylonilla tiennyt, että minulla oli voima parantaa sairaita tahi että yleensä kellään on semmoista voimaa, niin että tässä tapauksessa tuskin voidaan syyksi sanoa hypnotista suggestionia tai joukkoluulotusta — ainakaan ei tähän asti.

»Hän palasi aamulla, kiihkeästi osottaen jumaloimistaan minulle kuin jollekin yli-inhimilliselle olenolle, niin paljon hän tunsu parantuneensa. Minä käsittelin häntä vielä sinä päivänä ja kahtena seuraavana; neljäntenä päivänä hän jo saattoi heiluttaa kipeätä käsivarttaan päänsä ympäri, avata ja sulkea kouransa, tarttua esineihin ja liikuttaa niitä kuinka hyvänsä. Kun taas meni neljä päivää, saattoi hän kirjottaa nimensä parantuneella kädellään todistaakseen julkaisemista varten parantumisensa. Yhdeksään vuoteen ei

hän ollut pitänyt kynää kädessään. Minä hoitelin myöskin hänen kylkeään ja jalkaansa ja päivän tai parin päästä kykeni hän hyppäämään, molemmin jaloin ja yksistään halvatulla, potkaisemaan seinää vasten yhtä korkealla molemmin jaloin ja juoksemaan vapaasti. Kuin kulovalkea levisi uutinen kautta kaupungin ja piirikunnan. Cornelis toi luokseni halvatun ystävän, jonka minä myöskin paransin. Sitten tuli muita, alussa kaksin ja kolmin, sitten tusinoitain, ja viikkokauden kuluttua oli taloni päivänkoitosta myöhään yöhön sairasten piirittämä, jotka huutaen rukoilivat kätteni päälle panemista. He tulivat lopulta niin vaatvaisiksi, etten tiennyt kuinka heistä päästä. Tietysti samalla kuin itseluottamukseni nopeasti kasvoi, lisääntyi myöskin magnetinen voimani suunnattomasti, ja kun alussa olin tarvinnut päiväkausia yhden potilaan parantamiseen, saatoin nyt tehdä saman puolessa tunnissa. Asian epämiellyttävä puoli oli joukon itsekäs tunkeilevaisuus. He täyttivät makuuhuoneeni, ennenkuin olin ehtinyt pukeutua, vartioivat kaikkia askeleitani, eivät antaneet edes syömisen rauhaa, vaan ahdistivat minua alituisen, vaikka olisin ollut väsymyksestä aivan lopussa. Usein työskentelin heitä auttaen yhtämittaa neljä tai viisi tuntia, kunnes en enempää jaksanut, ja menin silloin pois puoleksi tunniksi kylpemään majatalon takana olevaan suolaiseen vesialtaaseen, tunsin taas uutta virkistävää elinvoimaa virtaavan ruumiiseni ja palasin takaisin jatkamaan parantamistani, siksi kuin iltapäivän keskipaikoilla olin saanut tarpeekseni, jolloin piti ajamalla ajaa joukko ulos talostani.»⁵⁾

Meillä vielä useimmat epäilevät, että ihmisellä on mahdollista tällä tavoin poistaa sairauksia ja ruumiinvammoja. Ulkomailla sitävastoin on tätä psyykkistä parantamistapaa perinpohjin tutkittu ja useissa Euroopan maissa — puhumattakaan Amerikasta — on olemassa seuroja ja laitoksia magnetisen eli mesmerisen parantamiskyvyn kehittämiseksi ja monta taitavaa magnetopatia. Tätä mesmeristä lääkintäkeinoa ei pidä sekottaa hypnotismiin, jota kyllä myöskin voidaan käyttää parantamiseen. Hypnotisessa parantamisessa panee potilaan oma sielu toimeen lääkitsemisen, mesmerismissä sitävastoin ainakin pääasiallisesti parantajan elinvoima siirtyen sairaaseen saa parantamisen aikaan, usein riippumatta siitä, uskooko sairas vai ei.

Eversti Olcott teki todellisia ihmeitä. Hän paransi missä tahansa ja milloin tahansa, ulkona avoimella kentällä, temppeleissä tai sairaan kodissa, kahdenkesken tai suuressa ihmisjoukossa. Usein kaikki läsnäolijat heltyivät kyynelisiin, kuten eräänä aamuna, jolloin eversti Olcott ainoastaan lausumalla sanat: »ole terve!» paransi nuoren brahmiinin, joka kaksi vuotta oli potenut kasvojen halvausta, mikä esti häntä puhumasta, vieläpä ummistamasta silmiään nukkuessaan. Toisen kerran paransi hän kuuromykän mesmerisellä sivelemisellä vähemmässä kuin viidessä minuutissa. Tämä tapahtui Nelliappa-temppelein ulkopuolella Tinnevellyssa Ceylonin saarella suuren ihmispaljouden nähtävissä, ja kun eversti Olcott pyysi potilasta ääneensä huutamaan pyhiä nimiä, tuli väkijoukko niin haltioihinsa, että se hurjasti huutaen ja käsiään taputtaen hajosi pitkin katuja kertomaan ihmetyöstä. Usein läsnäolijat panivat paperille kirjallisia todistuksia, joita julaistiin *Theosophist*'issa. Niin tehtiin esim. äskennämainitussa tapauksessa, ja todistuksen allekirjottivat parannettu itse, hänen isänsä, setänsä, appensa ja kaksi muuta henkilöä.

Olcottia eivät viranomaiset milloinkaan »puoskaroimisesta» syyttäneet tai ahdistaneet, mutta seuraava juttu osottaa valaisevasti, mikä oli ainakin yhden lääketieteellisen »auktoritetin» kanta mesmeriseen parantamiseen nähden:

»Olen merkinnyt muistiin erään tapauksen, josta ilmenee, mikä säälimätön ja itsekäs henki ohjaa monta ammatillista lääkäriä — onneksi ei kaikkia —, kun on kysymyksessä, että ulkopuoliset maksua ottamatta parantavat sairaita, sillä muistakaa, etten milloinkaan ottanut ropoakaan palkaksi kaikista näistä parantamisistani.

»Muutamia Gallen yleisen sairashuoneen entisistä potilaista, jotka oli laskettu sairaalasta parantumattomina, tuli minun luokseni ja sai terveytensä takaisin. He menivät niin sanoakseni katoilta julistamaan uutisensa. Lääketieteellisen ammattikunnan ei sopinut pysyä välinpitämättömänä sellaisesta

⁵⁾ *Old Diary Leaves, II, siv. 374 seur.*

asiasta ja niinpä oli eräänä päivänä muuan piirikunnan siviililääkäreistä valvomassa, mitä sairaille tekisin. Sinä päivänä tuli sata sairasta luokseni ja minä käsittelin kolmeakolmatta ja niinkuin muistiinpanoista näen, saavutin monta ihmeellistä tulosta. T:ri K. tunsu yhden tulijoista ja toi hänet luokseni huomauttaen, että se oli julistettu parantumattomaksi, kun turhaan oli koetettu kaikkia keinoja, ja nyt tahtoi hän nähdä, mitä minä sille mahtaisin. Minäpä sainkin aikaan, että sairas kykeni sauvatta käyskentelemään ensi kerran kymmeneen vuoteen. Avoimesti ja kunnioittavasti tunnusti tohtori mesmerisen parantamistavan tehokkaisuuden ja pysyi luonani kaiken päivää auttaen minua taudinmääräyksen (diagnoosin) tekemisessä ja toimi muuten kuin apulainen ainakin. Me kumpikin pidimme toisistamme ja erottaessa päätettiin, että hän tulisi seuraavanakin päivänä aamiaisen jälkeen ja auttaisi minua mikäli voisi. Hänellä itsellään oli nilkassa kangistus tai joku muu kipu, en nyt muista mikä, ja sen minä paransin. Seuraavana päivänä hän ei tullutkaan eikä lähettänyt pienintäkään tietoa itsestään. Salaisuus selveni kirjeestä, jonka hän kirjotti erälle yhteiselle tuttavalle, joka oli hänet esittänyt minulle. Erotessaan minusta hän oli, nähtävästi täynnä innostusta näkemiensä johdosta — niinkuin on luonnollista rehelliselle turmeltumattomalle nuorelle miehelle —, lähtenyt suoraa päätä hallinnollisen päälääkärin luo ja kertonut asiasta. Hänen esimiehensä kuunteli kylmästi, ja toisen lopetettua kertomuksensa tyhjensi hän kaikki kirouksensa ja pannajulistuksensa, mitä hän tiesi, minua vastaan. Minä olin muka silmäkääntäjä, tämä luuloteltu parantaminen oli suurta petkutusta, potilaat oli palkattu valehtelemaan, ja nuorta lääkäriä kiellettiin olemasta missään tekemisessä minun tai vehkeittäni kanssa. Väitteittäni punneksi hän muistutti toiselle, että jollei hän tottelisi määräyksiä, voisi hän menettää paikkansa. Ja jos hän huomaisi, että minä ottaisin jotain maksua, niin hän kyllä vetäisi minut oikeuteen luvattomasta lääkärintoimen harjoittamisesta. Siten tuo, joka oli ollut apulaiseni ja ihailijani, unohti velvollisuutensa täydentää parantamisen taitoaan, unohti, mitä uskollisuutta totuus häneltä vaati ja mitä hän ammattinsa puolesta oli tieteelle velkaa, unohti kaiken, mitä oli nähnyt minun tekevän ja mitä se näytti lupaavan, että hän itse aikanaan voisi tehdä, ei muistanut edes oman jalkansa paranemista eikä kohteliaisuuden vaatimuksia siltä, joka on tehnyt sopimuksen ja on estetty sitä täyttämästä, vaan jäi seuraavana päivänä tulematta eikä lähettänyt minulle riviäkään puolustukseksi. Surkuttelin häntä siitä, että kaikki hänen tulevaisuuden toiveensa hallituksen palveluksessa olivat vaarassa, mutta pelkäänpä kuitenkin, etten häntä kunnioittanut niin paljon, kuin jos hän miehekkäästi olisi uhmaillut koko tuota säälittävää ja iletävää ammatillista orjuutta, tuota siveellistä kieroutta, joka mieluummin sallisi koko ihmiskunnan jäädä paranematta, jolleivät oikeaoppiset tohtorit voi heitä parantaa lääketieteellisen pyhyytensä ja erehtymättömyytensä ilmapiirissä.»⁶⁾

Varmaan voitaisiin nidoksittain kirjottaa kertomuksia eversti Olcottin mesmerisistä parantamisista. Useimmat lienevät kuitenkin vain kiitollisten sydänten hyvässä säilössä. Köyhiä ja puutteenalaisia Olcott enimmäkseen auttoikin. Jos jolloinkulloin tapahtui — ja niin usein tapahtuikin —, että joku varakas maksusta pyysi häneltä apua, antoi hän kieltävän vastauksen. Ei satumaisimmatkaan summat voineet häntä taivuttaa, sillä hän ei koskaan ottanut työstään minkäänlaista palkkaa. Mutta yksinkertainen rukous, pyytävä ja luottavainen katse, ja heti oli auttaja valmis. Tästä syystä on tämä luku kauneimpia hänen elämänsadussaan.

⁶⁾ **Old Diary Leaves, II, siv. 379 seur.**

Buddhalaisten kirkkojen lähentäminen toisiinsa ja työ paariain hyväksi.

Jos uusi Yrjö Calixtus meidän päivinämme esiintyisi julistaen sitä rohkeata aatetta, että kaikki kristilliset kirkot olisivat yhdeksi yhdistettävät, niin hänelle kaiketi kävisi, kuin todelliselle Yrjö Calixtukselle kävi enempi kuin 250 vuotta sitten. Häntä varmaan syytettäisiin uskonsekotuksesta (synkretismistä), ehkä lisäksi protestantit syyttäisivät häntä katolilaisuuden ja katolilaiset protestanttisuuden salaisesta ajamisesta, ja kaikki pysyisivät hänestä kaukana niinkuin ainakin epäkäytännöllisestä haaveilijasta, joka ei ymmärrä, ei totista valistusta eikä oikeata elämää Jumalan ja pyhimysten kunniaksi. Niin mahdottomalta tuntuu länsimaissa tuollainen kirkkojen välinen sopusointu ja keskinäinen suvaitsevaisuus.

Tämän kuitenkin eversti Olcott on saanut aikaan itämaisen buddhalaisuuden hyväksi.

Vuonna 1889 kutsui Japanin nuorten miesten buddhalainen yhdistys hänet maahansa pitämään julkisia esitelmää. Tällöin sai hän japanilaiset pohjoisbuddhalaiset innostumaan eteläisen kirkon buddhalaisuuteen ja suurta suosiota saavutti hänen ehdotuksensa, että johonkin puolueettomaan paikkakuntaan kutsuttaisiin kokoon edustajia kummastakin kirkosta.

Jo kristillisen ajanlaskumme alussa oli tapahtunut kahtiajako buddhalaisessa maailmassa. Se oli jakautunut kahteen erilaiseen, vaikkei tosin keskenään vihamieliseen kirkkoon. Pohjoiseen kirkkoon tuli kuulumaan Kashmir, Tibetti, Kiina ja Japani ja sen oppi eli pelastusjärjestelmä sai nimekseen *Mahayana* eli »suuri käyttöväline». Eteläinen kirkko taas kotiutui Ceyloniin ja sitäpaitsi Birmaan ja Siamiin, sen oppia on kutsuttu *Hinayanaksi* eli »pieneksi käyttövälineeksi». Järjestelmän ero on siinä, että pohjoisbuddhalaisuus edustaa uskonnollista ja metafyyssillistä mietiskelyä ja on samalla helpommin voinut vaikuttaa joukkoihin juhlallisten ja suurenmoisten kirkonmenojensa kautta, mutta ceylonilainen ja siamilainen buddhalaisuus on taas säilyttänyt alkuperäisen yksinkertaisuutensa ja panee pääpainon Buddhan siveysopille, jonka vuoksi se myöskin tunnustajiltaan vaatii suurempaa vilpittömyyttä ja alttiutta. Yleisesti katsotaankin, että eteläinen kirkko on lähempänä Buddhan buddhalaisuutta kuin pohjoinen.

Eversti Olcottin ehdottamasta »synkretistisestä» kongressista tulikin täyttä totta. Tammikuun 8-12 p:nä 1891 kokoontui Adyariin, Madrasiin, joukko buddhalaisia Japanista, Birmasta, Ceylonista ja Chittagongista. Eversti Olcott oli laatinut kirjallisen uskontunnustuksen, 14 pykälää sisältävän, jonka hänen mielestään kaikki buddhalaiset poikkeuksetta voisivat hyväksyä. Niin tapahtuikin. Kaikki läsnäolijat yhtyivät kannattamaan noita 14 pykälää, ja palattuaan kotimaahansa esittivät he kirkkonsa ylipapeille tuon uskontunnustuksensa allekirjotettavaksi. Nämä allekirjotukset on liitteenä otettu Olcottin buddhalaiseen katkismukseen (40:een painokseen) ja ovat siinä näkyväisenä todistuksena siitä, että buddhalaiset kirkot ovat tunnustaneet uskollansa olevan yhteisen perustuksen, johon todella kuuluu kaikki buddhalaiset opinkappaleet.

Ja kirkkojen välinen ystävällinen suhde ei ole rajottunut yksinomaan kirjapuheeseen. Tärkeänä tuloksena näin aikaansaadusta keskinäisestä ymmärryksestä mainittakoon, että joukko japanilaisia bhikkuja (munkkeja) ja samaneroja (noviiseja) on lähetetty Ceyloniin ja Intiaan tutkimaan palin- ja sanskritinkieliä.

Kuinka suuri myötätunto eversti Olcottilla lieneekin ollut buddhalaisuutta kohtaan, olisi kuitenkin erehdys luulla, että hän sydämessään ja toiminnassaan ei olisi välittänyt muista kuin kärsivistä buddhalaisista veljistään. Uskollisena uskontonsa jaloille periaatteille, jotka kieltävät kaiken lahkolaisuuden ja suvaitsemattomuuden, teki hän myöskin kaiken voitavansa hindulaisten hyväksi Intiassa, missä hänen

kotinsa oli. Hän puuhasi paljon kansallisen hindulaisen opetuksen aikaansaamista, jollaisen Ceylonin buddhalaiset olivat saaneet toimeen. Intian englantilaiset koulut olivat näet joko suorastaan uskonkielteisiä tai sitten kristillisiä; saadakseen sivistystä täytyi nuoren hindulaisen siis tulla joko kristityksi tai materialistiksi. Tämä oli huutava epäkohta, jota ainoastaan sillä voitaisiin korjata, että perustettaisiin kouluja, joissa nuoriso europaalaistieteellisen kasvatuksen ohella perinpohjin oppisi tuntemaan oman uskontonsa opit ja mysteerit, jotka eivät suinkaan ole ristiriidassa tieteellisen tutkimuksen todellisten tulosten kanssa. Tämä työ ei kuitenkaan välittömästi tullut eversti Olcottin osalle. Mrs. Annie Besantille oli suotu suunnitella ja panna alkuun ensimmäinen tämänsuuntainen yritys. Hänen koulunsa *Central Hindu College*, joka perustettiin v. 1898, on osottautunut aivan erinomaisesti onnistuneeksi ja saavuttanut yleistä tunnustusta.

Eversti Olcott taas oli jo aikaisemmin perustanut muutamia kouluja, joilla oli kenties vielä ihmisystävällisempi tarkoitus. Kaikkien sortamat ja hylkäämät pariinat olivat aina olleet eversti Olcottin sydänhuolena. Kesäkuussa 1894 sai hän toimeen ensimmäisen kansakoulun — *Olcott Panchama Free School* — yksinomaan paarialuokkaan kuuluvia lapsia varten. 36 poikaa ja 9 tyttöä kirjoitettiin heti ainoan opettajan oppilaiksi. Pian kuitenkin oli pakko laajentaa koulua ja saatiin myös lisää opettajavoimia. ⁷⁾ Koulun kurssi kestää kuusi vuotta alkaen lastentarhasta ja tarkoittaa lasten kasvattamista eri ammatteihin, niin että he voivat saada itsenäisen ja riippumattoman aseman elämässä. Koko opetus perustuu ihmisrakkauteen, — oppilaat saavat sekä ruuan että vaatteet koulusta — ja koulua ylläpidetään lahjoilla ja vapaaehtoisilla avustuksilla; kuitenkin hallituskin vuosittain auttaa 2500 rupiin summalla. ⁸⁾ Taloudellisten vaikeuksien vuoksi — v. 1906 esim. oli tappiota yli 4000 rupiita — on ajateltu jättää koko yritys Madrasin kaupunginvaltuuston käsiin. Toivokaamme kuitenkin, ettei Teosofinen Seura laske käsistään tätä toimintaa, vaan kunnioittaa presidenttivainajansa muistoa kokoomalla paariakoulujen ylläpitämiseksi riittävän rahaston, sillä jos nämä muutetaan tavalliseksi valtion ja kunnan ylläpitäviksi kansakouluiksi, voi niistä helposti hävitä veljellisen rakkauden ja yhteistunnon henki.

Kun ajatellaan tätä eversti Olcottin alullepanemaa työtä maailman miltei kova-osaisimpain ihmisten hyväksi, täytyy tosiaan huudahtaa orientalistin professori E. Leumannin sanoilla: »Se saattaa minua mitä vilpittömimmin ihailemaan eversti Olcottia ja sitä henkeä, mikä elähyttää hänen hankkeitaan. Totisesti, jos teosofia näin pontevasti ja onnistuneesti johtaa käytännölliseen ihmisystävälliseen toimintaan, niin täytyy meidän siihenkin sovittaa sanat »heidän hedelmistään tuntekaa heidät» ja kaiken puheen hämäristä ja pilventakaisista teorioista täytyy vaieta.» (Prof. E. Leumann kirjeessään 23 p:ltä jouluk. 1905 t:ri Schraderille, Adyar-kirjaston hoitajalle.)

Kaunista on, kun ihminen elämässään ehtii toimittaa niin paljon hyvää kuin Henry S. Olcott, mutta se on ymmärrettävissä, kun ajattelemme, kuinka paljon hän aina sai apua Seuraltaan. Eikä pääpaino olekaan tehdyn työn suuruudessa, vaan niinkuin prof. Leumann aivan oikein lausuu, siinä hengessä, missä työ on tehty. Hyväntekeväisyyttä harjotetaan elinomaisen paljon täällä maan päällä, ja varsinkin kristittyjen keskuudessa. Mutta kaikki ihmisystävät eivät ole oppineet ensin itseltään rehellisesti kysymään: tahdonko auttaa näitä tarvitsevaisia omalla tavallani vai sillä tavalla kuin he tahtovat tulla autetuiksi? Tämä kysymys on kuitenkin sängen tärkeä, kun liikutaan niin arkaluontoisilla aloilla kuin uskonnollisella. Niin monet kristityt ovat kyllä valmiit suuriin uhrauksiin, kun sopii tehdä hyvää ja samalla kertaa hiukkasen edistää kristillistä uskoa. Mutta kuinka monet tahtovat tehdä hyvää — eikä ainoastaan aineellisesti vaan henkisesti — kaikista uskonnollisista ennakkoaajatuksista huolimatta? Todellakin sen täytyy olla teosofi, joka voi buddhalaisten keskuudessa toimia buddhalaisena, hindulaisten keskuudessa hindulaisena, kristittyjen keskuudessa kristittyinä ja pariain keskuudessa ihmisveljenä. Ja siinä asiassa on Henry S. Olcott, Teosofisen Seuran presidentti-perustaja, antanut meille loistavan esimerkin.

⁷⁾ Nytemmin on kouluja viisi ja oppilaita oli viime vuonna (1906) 567 poikaa ja 169 tyttöä (yhteensä 736 lasta).

⁸⁾ Päävalvojana on nykyään amerikkalainen rouva N. A. Courtright, mutta opettajat ovat maan asukkaita, jotka osaavat tulla vähällä toimeen. Mrs. C. on hyvin taitava järjestäjä, hänen koulunsa ovat mallilaitoksia ja hänen kasvattamat opettajat ovat kaikkialla paraiten haluttuja.

VII

Viimeiset ajat.

Eversti Olcottin varsinainen elämäntyö oli tietysti Teosofinen Seura. Teosofian ensimmäinen julistaminen tuli madame Blavatskyn toimeksi, mutta eversti Olcottin järjestettäväksi annettiin ensimmäinen ulkonainen käyttöväline, jonka tuli maailmassa edustaa teosofisia aatteita. Tosin hän monilla pitkillä matkoillaan piti lukemattomia esitelmää — mieltäkiinnittävä kokoelma niitä on julaisu paksuna teoksena nimellä *Theosophy, Religion and Occult Science* —, mutta hänen suurimpana huolenaan oli kuitenkin Seura. Sen tahtoi hän säilyttää vapaana kaikesta lahkolaisuudesta ja dogmatisuudesta, kaikesta hämäräperäisyydestä ja suvaitsemattomuudesta. Teosofisen Seuran tuli muodostaa »ihmiskunnan yleisen veljeyden ydin katsomatta rotuun, uskoon, sukupuoleen, yhteiskunta-asemaan tai väriin», niinkuin Seuran ensimmäisessä ohjelmapykälässä sanotaan, ja tämä periaate oli pidettävä pyhänä. Jos joku tahtoi esiintyä liiallisella auktoritetilla, silloin presidentti puuttui asiaan ja terotti taipumattomalla ponnella, että Teosofisella Seuralla ei ole muuta uskontunnustusta kuin vapaan etsinnän eikä muuta auktoriteta kuin totuuden. Tämä on näet teosofisen maailmankatsomuksen henki ja sisältö. Senpätähden saattoikin eversti Olcott Seuran vuosikokouksessa Adyarissa vuonna 1900, silmällessään taaksepäin yli Seuran kuluneen 25-vuotisen toimintakauden, m. m. ilolla mainita, että Seura on opettanut monilukuisia eri rotuihin ja eri uskontunnustuksiin kuuluvia yksilöitä katsomaan toisiaan myötätunnolla ja kunnioituksella ja varsinkin opettanut länsimaalaisia ihmettelyllä ja ihailulla katsomaan itämaita.

Teosofisen Seuran tehtävä maailmassa ei kuitenkaan ole ainoastaan totuutta etsivien teosofien yhteenliittäminen. Pikemmin on sen tarkoituksena väsymättä toimia teosofisten aatteitten levittämiseksi, ja tällöin on tunnustaminen, että se on tehnyt suuren työn. Seuran jäsenluku ei ole suuri — noin 12,000 levinneenä yli koko maanpinnan — mutta kuinka monet ihmiset ovatkaan omaksuneet toisen tai toisen teosofisista opeista! Niin, saattaapa sanoa, että sellaiset käsitykset kuin karma, jälleensyntyminen, että ihminen on itsessään sielu, henkinen kehitys, näkymättömän maailman yhteys näkyväisen kanssa j. n. e., tunkeutuvat huomaamatta yleiseen tietoisuuteen, antavat värityksensä sekä filosofiselle ajattelulle että taiteelliselle ja kirjalliselle tuotannolle ja muuttavat vähitellen myöskin uskonnollista ilmapiiriä.

Silloin tällöin matkusti eversti Olcott kuin kuningas valtakuntansa halki, käyden Teosofisen Seuran sektsioneissa ⁹⁾ ja paikallisyhdistyksissä. Hänen valtakuntansa ei ollut suinkaan pieni. Aasiasta kävi matka tavallisesti Eurooppaan, sieltä Amerikkaan ja sitten taas kotiapäin Intiaan, Australian tai Euroopan kautta.

Tällainen oli myöskin eversti Olcottin viimeinen matka. Huhtikuussa 1906 saapui hän Eurooppaan ja toimi kesäkuun alussa puheenjohtajana siinä kongressissa, minkä liittoutuneet eurooppalaiset osastot pitivät Pariisissa. Europasta matkusti hän Amerikkaan ja oli läsnä amerikkalaisen osaston vuosikokouksessa Chicagossa.

Varmaankin oli vanhalle presidentille suloista saada tällä viimeisellä matkallaan nähdä, millä rakkaudella ja innostuksella hänet kaikkialla vastaanotettiin. »Hän on kuin isä lapsilleen», kirjotti muuan hollantilaisen osaston jäsen, »hänen sydämensä on täynnä tyhjentyvätöntä rakkautta ja viisautta, hän ei koskaan väsy vastaamaan kysymyksiin ja kerrassaan liikuttava on hänen ystävällisyytensä lapsia kohtaan».

Amerikasta palasi eversti Olcott Italiaan ja tämän ylimenon aikana sattui hänelle se tapaturma, joka

⁹⁾ Sektsioneiksi kutsutaan T. S:n osastoja, joilla on itsehallinto ja joihin kaikki samassa maassa olevat paikallisyhdistykset kuuluvat. Niitä on t. n. yksitoista; kaksi uutta on perustumaisillaan, toinen niistä suomalainen.

lienee ollut lähimpänä syynä hänen kuolemaansa. Kun hänen eräänä päivänä piti mennä kannelta alas salonkiin, luiskahti hän ja putosi suin päin alas korkeilta portailta. Hän ei kuitenkaan saanut pahempia vammoja — ainoastaan toinen polvensa loukkaantui — ja laivalääkäri piti tätä miltei ihmeenä. Mutta hän joutui heti vuoteen omaksi, ja Genuaan saavuttuaan vietiin hän sairashuoneeseen. Täällä häntä italialaiset teosofit mitä suurimmalla huolella hoitivat ja marraskuussa saattoi hän lähteä kotimatkalleen. Kuitenkin hänen sydämensä ja keuhkonsa olivat niin viottuneet, ettei hän voinut poistua vuoteestaan. Kun hän matkusti Ceylonin kautta, täytyi tavanmukaisten kunnianosotusten jäädä sikseen. Adyarissa sai hän tosin vielä avata ja lopettaa Teosofisen Seuran 31:nnen vuosikokouksen 29-30 p:nä joulukuuta, mutta ainoastaan lepotuolissa istuen.

Annie Besant, joka vuosikokouksen jälkeen jäi Adyariin eversti Olcottia hoitamaan, kirjottaa seuraavasti presidentin viimeisistä päivistä:

»Tammikuun 14 p:stä asti riutui hän yhtämittaa, vaikka hyvin hitaasti; joka päivä oli hän hiukan heikompi ja yhä useammin sai hän tukehtumiskohtauksia, jotka aina uhkasivat tehdä hänestä lopun siinä paikassa. Hän ei voinut nukkua, sillä kun hän pani pitkäkseen, oli hän tukehtua, ja 14 p:stä tammik. 11 p:ään helmik. ei hän milloinkaan kerrallaan nukkunut täyttä tuntia. Hänen rohkeutensa, kestävyytensä ja kärsivällisyytensä ei koskaan horjunut, vieläpä hän säilytti lempeän iloisuuden, joka saattoi harvemmin kävijät luulemaan, ettei hän ollutkaan niin sairas kuin vakinaiset hoitajat tiesivät hänen olevan.

Hän iloitsi niin suuresti Mestarien ja H. P. B:n läsnäolosta, että kuolema tuntui kauankaivatulta ystävältä. »Antakaa minun mennä», hän väliin hiljaa kuiskasi. »Veljet, antakaa minun tulla teidän kunniaakkaaseen seuraanne, yhdessä tekemään työtä. Jumala meitä kaikkia siunatkoon». Ja kun heikkoutensa kasvoi: »Oi ottakaa minut pois; Mestari, ota minut kotiin». Hänen huoneensa tuli tempeliksi, ihanaksi etehiseksi sen pyhän Åshraman, johon hän ikävöitsi päästä.

Lopulla pelkästä unettomuudesta, alkoi hän houria ja sopersi lauseita eri kielillä, luuli olevansa laivassa ja kaipasi päästäkseen Adyariin. Mutta aika ajoittain selveni hänen tajuntansa ja kaiken aikaa tunsu hän rakkaimpansa. Mutta helmik. 11 p:nä alkoi hän vaipua lopulliseen tajuttomuuteen, ja hänen sanansa olivat tuskin kuultavia. Kaikissa hänen houreissaan oli työ ja Seura aina ylimpänä huolena. Ja hänen syvimmässä tajuttomuudessaankin kuuli hoitaja hänen sopertavan: »Minä siunaan Annie'a, minä siunaan Annie'a», aivan kuin hänen ajatuksensa olisivat rakastavaisina piirittäneet sitä henkilöä, jolle hän oli perinnöksi jättänyt pyhän työnsä.

Päivä päivältä tuli tiedottomuus syvemmäksi ja lauantaina helmikuun 16 p:nä näkyivät viimeiset merkit ruumiin menehtymisestä. Seuraava yö oli levollinen ja k:lo 5,30 aamulla erosin hänestä kylpeäkseen. Kun tunnin päästä kävin häntä katsomassa, näytti hän olevan jotakuinkin entisellään, ja minä menin juomaan aamukahvia. Mutta vähää ennen kello seitsemää tuli hoitajatar minua noutamaan, sanoen, että hänellä oli ollut kaksi kovaa kouristusta, ja arveli, että hän oli kuolemaisillaan. Hän sai taaskin pienen kouristuksen, ja nähdessäni hänen loppunsa olevan lähellä lähetin kutsumaan mrs. Russakin ja miss Rendan, jotka heti tulivatkin. Me istuimme hiljaa hänen vieressään ja hän veti silloin tällöin pitkän henkäyksen, kunnes kello oli 7,15. Kaksi minuuttia myöhemmin kulki väristys hänen ruumiinsa kautta ja hän oli mennyt. Ne kolme Mestaria, joita hän oli ollut lähimpänä elämänsä aikana, ja hänen vanha kumppaninsa H. P. B. olivat siellä astralisesti läsnä ja kello 7,27 sanoi H. P. B.: »Lanka on katkaistu». Hän oli vapaa.

Kiitos Siunatuille, jotka ovat ottaneet uskollisen, väsyneen palvelijansa kotiin.»

In Memoriam.

Viimeisistä kunnianosotuksista H. S. Olcottin maallisille jäännöksille kertoo Madrasissa ilmestynvä lehti *Hindu* 18 p:nä helmikuuta seuraavasti:

Eversti Olcott vaipui rauhallisesti kuolemaan Adyarissa eilen klo 7,17 aamulla. Läsä olivat Mrs. Annie Besant, Mrs. Russak, Miss Renda ja hänen vakinainen yöllinen hoitajattarensa, Miss Smart, jonka hellyyttä ja taitoa ei voi kylliksi kiittää. Eversti pantiin paarelleen klo 12,30 ja kannettiin suureen kokoussaliin, missä kukilla reunustettu tila oli hänelle valmistettu. Sen itäiselle puolelle oli pienille pöydille asetettu Veedakirjat, Raamattu, Zendavesta, Pitakat, Koraani, Aadigrantha ja eräs dshainilainen käsikirjotus edustamaan eri maailmanuskontoja. Siellä salissa lepäsi ruumis peittämättömin päin verhottuna hänen oman kansansa lippuun ja buddhalaiseen lippuun, ja satoja ihmisiä — myöskin vaimoja ja lapsia, länsimaalaisia ja itämaalaisia, hindulaisia kaikensäätymiä, buddhalaisia ja parioita — kulki sen ohitse ja jokainen heitti ruumiille muutamia kukkia, kunnes ei siitä näkynyt muuta kuin valkoinen parta ja suuri koko kukkasia. Kello puoli neljä tulivat buddhalaisuuden, hindulaisuuden, Zoroasterinuskon ja kristinuskon edustajat aitauksen sisäpuolelle ja ryhmittäivät Annie Besantin ympärille puhujalavalle.

Aamusta varhain asti, niin pian kuin uutinen everstin kuolemasta oli levinnyt kaupungille, alkoi kansanjoukkoja virrata Brodien tietä myöten Adyarin sillalle ja sieltä Teosofisen Seuran talolle näkemään viimeisiä juhlallisuuksia, mitä pidettäisiin ennen tuon suuren vainajan ruumiin polttamista. Melkein kaikki huomattavat teosofit Madrasista ja sen lähistöltä olivat läsnä ja monta everstin ystävää ja puoltajaa tuli katsomaan kuolleen viimeisiä jäännöksiä.

Päivän juhlamenot alkoivat buddhalaisen edustajan, H. L. Don Charles'in puheella. Edustaen samaa uskoa, jota eversti itse tunnusti, hän ilmoiti viimeiset kunnioituksensa osotukset maan päältä eronneelle presidentille. Sir S. Subramania Iyer astui senjälkeen esiin ja huomautti muutamain liikuttavin sanoin eversti Olcottin suuresta ja jalosta elämäntyöstä. Esittäen kiitollisuuden tunteet, mitä hindulaisilla aina oli ollut everstiä kohtaan, sanoi hän tahtovansa johtaa mieleen sen tosiasian, että eversti oli tehnyt sängen paljon hengenheitossa olleiden eri maailmanuskontojen uudelleen elvyttämiseksi. Hänen hellässä huolenpidossaan oli kasvanut Teosofinen Seura, jonka kirjallisuus on kieltämättä mitä laajin ja monipuolisin. Tulevien historiankirjottajien ja jälkimaailman tehtäväksi tulisi, sanoi puhuja, arvostella manalle menneen presidentin tekemän työn todellista arvoa ja kantavuutta eikä hän tahtonut yrittääkään niin vaikeata tointa. Hän lopetti puheensa tuntehikkaalla ja innokkaalla rukouksella vainajan sielun rauhan puolesta.

Mrs. Russak, joka häntä seurasi, luki muutamia valittuja »Salomonin sananlaskuja» Vanhasta Testamentista, joista seuraavat olivat hyvin paikallaan: »Sillä Jumala loi ihmisen kuolemattomaksi. Hän teki hänet oman iäisyytensä kuvaksi», ja »Ne jotka luottavat Häneen, saavat ymmärtää totuuden, ja ne jotka ovat uskollisia rakkaudessa, pysyvät Hänen luonaan».

Lutnantti Urquhart, joka senjälkeen tuli, piti ihmeen vaikuttavan puheen. »Kristittyinä Teosofisen Seuran jäsenenä», sanoi hän, »minä pidän suurena etuoikeutena saada olla täällä läsnä ja jättää hyvästi tämän miehen maallisille jäännöksille, joka oli kaikkein uskontojen uskollinen palvelija ja joka jokaisessa maailmanuskossa näki oksan viisauden ainokaisesta puusta, joka piti omaa itämaista Mestariansa, Gautama Buddhaa ja länsimaista Mestariansa Kristus Jeesusta veljinä ihmiskunnan palveluksessa. Pitkän elämänsä jälkeen, joka oli täynnä väsymätöntä toimintaa ja intoa, hän varmaankin tunsu syvää tyydytystä nähdessään tulokset työstään niissä suurissa edistysaskeleissa, jotka maailma on ottanut viime vuosien kuluessa hänen ihanteittensa toteuttamiseen päin. Hän on nyt mennyt Niiden luokse, joita hän niin hyvästi palveli, ja samalla kuin rakastavaiset ajatuksemme ja siunauksemme seuraavat häntä, niin olkoon muisto hänen

epäitsekästä työstään ihmiskunnan palveluksessa meille kaikille esimerkkinä. Astukoon hän ikuiseen rauhaan ja paistakoon hänelle himmenemätön valo.»

Senjälkeen nousi Mrs. Besant ja puhui:

»Veljet! Me emme ole täällä tänään jättääksemme hyvästi rakkaalle presidentillemme, sillä hengen ja hengen välillä ei ole hyvästijättöä, vaan jättääksemme hyvästi tälle hänen kuluneelle verholleen, jossa hän viimeiset yksineljättä vuotta niin uljaasti on ponnistellut ihmiskuntaa palvellen. Me olemme täällä viedäksemme tämän hänen jättämänsä puvun tuleen, joka on jättävä alkuaineille takaisin mitä niille kuuluu, niin että Luonto-äiti taas voi käyttää näitä aineksia uusien kauneuden ja elämän muotojen luomiseksi.

»Te kuulitte buddhalaisten veljämme laulavan hellät hyvästinsä ja kuulitte buddhalaisten väräjävin kielin lausuvan kiitoksen sanoja siitä, mitä tämä mies, heidän uskolaisensa, on tehnyt buddhalaisuuden hyväksi.

»Sitten kuului tutunomaisen sanskritin juhlallinen sävel ja hindulaiset huulet toivat ilmi saman kiitollisuuden siitä, mitä hän on tehnyt hindulaisuuden hyväksi, sillä hän tapasi nämä kaksi vanhaa uskontoa halveksittuna, hän näki niiden tunnustajien häpeevän niitä, ja niin hän toimi ja työskenteli, että kumpaankin uskoon kuuluva nuoriso kunnioittaa pyhiä kirjojaan, ylpeilee Dharmastaan ja korotetuin käsivarsin tunnustaa uskollisuutensa isiensä uskolle.

»Sitten puhui Zoroasterin usko, ja vaikkette liene ymmärtäneet kieltä, on teidän täytynyt tajuta siunausvirren voiman, ja parsilainen veljemme lausui zoroastrilaisten kiitollisuuden hänelle, joka on niin jalosti työskennellyt heidän jalon uskonsa hyväksi, että jokaisesta parsilais-seurakunnasta tänään nousee siunauksen sanoja hänen jälkeensä, joka rakasti heidän uskoaan ja heitä itseäänkin.

»Sitten tuli yleviä lauseita kristittyjen raamatusta kutsuen ihmistä jumalan ikuisuuden kuvaksi, ja kristityt huulet antoivat tunnustuksensa uskontojen veljeydelle ja rukoilivat, että valo seuraisi häntä, joka palveli valoa.

»Yksi ainoa puuttui suurista maailmanuskoista, ei tahallisesti, tahtoisin uskoa, vaan koskei se ehtinyt tulla, ei päässyt lausumaan Islamin kiitoksia sille, joka niin hyvin puhui Islamin puolesta, että yksi Moulveista häntä kuultuaan vakuutti hänen esittäneen Islamin uskon paremmin kuin joku heikäläisistä.

»Ja minä — minä olen teosofi. Mitä minä sanon hänestä, joka kaikkia uskontoja rakasti, mutta eniten Jumal-viisautta, jossa kaikki uskot ovat yhdistyneet ja josta kaikki ovat lähteneet. Kuinka voisin ilmaista meidän kiitollisuuttamme hänelle, joka yhdessä jalon kumppaninsa, H. P. Blavatskyn, kanssa perusti tämän Teosofisen Seuran uskontojen ja ihmisen henkisten aarteiden ja kykyjen elvyttämiseksi? Tämän eteen hän väsymättä työskenteli. Kuolinvuoteellaan pitkänä väsymyksen ja kärsimyksen viikkoina, oli tämä hänen alinomaisena ajatuksena, ja silloinkin kun hänen ajatuksensa ylenpalttisesta uupumuksesta alkoivat harhailla, silloinkin ne aina liikkuivat tämän liikkeen, hänen kalleimman sydänhuolensa menestyksen ympärillä. Tänä aamuna tulivat kaukaisilta asunnoiltaan lumiselta Himalayalta hänen oma Mestarinsa Radshputin muodossa ja tuo toinen korkean ylevä Kashmiiribrahmiinin muodossa ja vielä yksi, Egyptissä syntynyt, joka myöskin oli häntä holhunut, ja he tulivat hänen rakkaimman ystävänsä, H. P. B:n kera noutamaan hänet mukanaan lepoon kaukaiseen pohjoiseen kotiinsa. Hänen oma Gurudevansa katkaisi langan, joka satoi miehen kiinni hänen loppuunkäytettyyn pukuunsa, ja nukkuen ikäänkuin Mestarinsa helmassa hän erosi maan päältä. Oi riemua, kun kärsimys on ohi, väsymys lopussa ja lihan taakka pois laskettu! (Kääntyen ruumiin puoleen.) Ja nyt, rakas ystävä, me kannamme pois ruumiisi. Me emme sano sinulle hyvästi, sillä sinulle syntymätön, kuolematon, alinomainen, ikuinen, ei ole mitään kuolemata. Me olemme tehneet ne palvelukset, mitä voimme, vaalineet ja rakastaneet sitä, nyt me annamme sen takaisin alkuaineille, mistä se on tullut. Uljas totuuden sankari, hyvän puoltaja, toivomme sinulle Valoa ja Rauhaa ja tämän kuolleen ruumiin ääressä me sinulle lupaamme uskollisuutemme — minä luvaten kantaa teosofian lippua, kylmettyneestä kädestäsi

pudonnutta, samaa tietä kuin sinä olet kantanut, jos Seura vahvistaa tekemäsi valinnan; kaikki luvaten palvelu teosofiaa kautta elämän kuolemaan asti. Niin kauan kuin tämä Seura pysyy, mittaamattomien tulevaisuuden vuosien vieressä, niin kauan on nimesi elävä siinä ja sen kera.

»Tässä on presidenttimme viimeinen sanoma, hänen itsensä allekirjottama 2 p:nä helmikuuta luettavaksi hänen ruumiinsa ääressä. Rakas ystävä, huulesi ovat vaienneet, minun ääneni lausuu sanasi:

»Rakkaille veljilleni fyysisessä ruumiissa asuville. Sanon teille kaikille hyvästi. Minua muistaen jatkakaa suurta työtämme, uskontojen veljeyden julistamista sanalla ja elämällä.

»Rakkaille veljilleni korkeammilla tasoilla asuville. Tervehdin teitä ja tulen luoksenne pyytäen teitä auttamaan terottaaksemme kaikille ihmisille maan päällä, että 'ei ole uskontoa totuutta korkeampaa' ja että uskontojen veljeydessä on ihmiskunnan rauha ja edistys.» —

Ruumispoltto oli järjestetty hindulaisen tavan mukaan. Pääasiallisesti käytettiin sandaalipuuta ja monenlaista pyhää savua poltettiin, kun poistuneen hengen maallisia jäännöksiä kannettiin ruumistulen luo. Kantajina oli hartaita ystäviä, kuusi brahmiinia ja neljä buddhalaista. Kunnioittavasti ja hiljaisesti laskettiin ruumis puuroviolle, ja kun viimeiset menot oli toimitettu, peittivät pian leimuavat liekit eronneen sielun karkeamman vaatetuksen ja loivat hehkuvan haaveellisen valon palmulehdon rehevään kasvullisuuteen, jonka keskellä suuri kansanjoukko osotti viimeisen kunnioituksensa maasta lähteneelle presidentti-perustajalleen. Köyhille parioille ja kalastajille jaettiin siinä tilaisuudessa viljalti rahalahjoja.

Tänä aamuna koottiin tuhka ja osa vietiin ulos merelle ja sirotettiin sinisille laineille, mutta toinen osa pantiin uurnaan ja se aiotaan myöhemmin laskea pyhään Ganges-jokeen, minne samaten Madame H. P. Blavatskyn tuhka on laskettu.

PEKKA ERVAST

HILJAISUUDEN ÄÄNI

HELSINGISSÄ 1913
TEOSOFINEN KIRJAKAUPPA JA KUSTANNUSLIIKE

„Hiljaisuuden Ääni“
ESITELMÄ
PITÄNYT

PEKKA ERVAST

HELSINGISSÄ 1913
TEOSOFINEN KIRJAKAUPPA JA KUSTANNUSLIIKE

TAMPEREELLA,
TAMPEREEN SENTRAALIKIRJAPAINOSSA 1913.

HILJAISUUDEN ÄÄNI.

1.

Aikomukseni olisi puhua vähäsen pienestä kirjasta »Hiljaisuuden Ääni», joka on teille kaikille tuttu. Tahtoisin antaa parilla sanalla muutamia viittauksia kirjasen ymmärtämiseen, kuinka sitä on luettava ja kuinka käsitettävä. Tosin minun täytyy sanoa, että olen mielestäni sängen vähän perehtynyt tähän kirjaan. Kuitenkin olen huomannut muutamia pääkohtia, joita meidän ei tule jättää syrjään, kun luemme kirjaa, sillä jos emme käytä niitä avaimina, emme voi oikealla tavalla ymmärtää sisältöä.

Tämä pieni kirja »Hiljaisuuden Ääni» on ehkä vaikeatajuisin ja samalla sisältörikkain teosofinen kirja, mikä on olemassa. Varmaankin jokainen teistä on tehnyt sen kokemuksen, että kun hän ensin nuorena teosofina otti »Hiljaisuuden Äänen» käteensä, hän ei ollut siitä ymmärtääkseen yhtään sanaa. Niin merkilliseltä ja vaikeatajuiselta ja korkealta se tuntui. Kyllähän jokainen heti huomasi, että se oli siveyssääntöjensä puolesta samanlainen kuin muut maailman pyhät kirjat. Se sisälsi osviittoja ihmisen henkiselle elämälle. Se sisälsi neuvoja ja tietoja kehityksen tiestä. Mutta minkätähden tämä oli niin vaikeatajuista, minkätähden nämä käskyt olivat niin syviä ja ihmeellisiä, ettemme oikeastaan ymmärtäneet koko kirjasta muuta kuin että se kehotti rakkauteen, veljeyteen, viisauteen ja älylliseen erinomaisuuteen, mutta emme saaneet kiinni minkäänlaisista yksityiskohdista alussa?

Vasta vähitellen kuta enemmän meille selvisi teosofinen maailmankatsomus, kuta enemmän perehdyimme teosofiseen henkeen, sitä selvemmin näimme, että tämä kirja ei ole kirjoitettu jokapäiväisille ihmisille. Tietysti siinä on paljon, joka sopii kelle tahansa, mutta se ei ole kirjoitettu ainoastaan jokapäiväisille ihmisille, se ei ole kokoelma siveyskäskyjä, joita kuka tahansa voisi ja joita kenen tahansa pitäisi seurata. Se on kirja, joka kertoo meille sekä Puhdistuksen Tiestä että Salaisen Tien askeleista. Se kelpaa meille neuvonantajaksi ja oppaaksi vielä silloinkin kun lähestymme mestariutta, kukaties vielä sen perästä. Se on mielestäni siksi sisältörikas, ettemme voi koskaan, vaikka kuinka pitkälle kehitymme, panna sitä hyllylle ja sanoa: »nyt osaan sen alusta loppuun», vaan aina voimme löytää siitä uutta ja sanoa, että se kirja tietää enemmän kuin me tiedämme. Kuta enemmän oma minuutemme kehittyy ja laajenee, sitä enemmän salaisuutta löydämme »Hiljaisuuden äänestä».

Mainitsehan Mad. Blavatsky alkupuheessaan, että kirjan synty on salaperäinen, että tämä on vain katkelma »Kultaisten Sääntöjen Kirjasta», joka on mystillinen teos, säilytettynä jossakin itämailla, ja josta mad. Blavatsky sanoo lukeneensa ulkoa monta kohtaa. Muutamia kohtia hän käänsi näihin katkelmiin. Leadbeater, joka on koettanut okkultisesti selvänäköisyytensä avulla tutkia kirjaa ja sen syntyä, on kertonut huomanneensa, että Kultaisten Sääntöjen Kirja, josta Hiljaisuuden Ääni sisältää muutamia katkelmia, on korkea syntyperältään, sillä sen on kirjottanut eräs olento, joka meidän aikanamme joitakuuta vuosikymmeniä sitten otti viidennen eli Mestari-vihkimyksen. Tämä Mestari Dvadsh Kul asui eräässä ruumistuksessaan toista tuhatta vuotta sitten muutamassa buddhalaisessa luostarissa Himalajan vuoristossa Nepalissa. Silloisessa ruumistuksessaan, jolloin hänen nimensä oli Aarjasangha, hän kirjotti suuremman teoksen, jossa hän esitti osaksi omia ajatuksiaan, osaksi paljon sellaista, jota hän itse oli kuullut ja saanut eräältä opettajalta, joka jo silloin oli vanha Mestari, — siltä, jota tänä päivänä kutsumme Mestari K. H:ksi. Mestari K. H. ja tämä Mestari Dvadsh Kul ovat siis tavallaan kyseessä olevan kirjan tekijöitä ja siinä on muuten katkelmia myös muunlaisista asioista. Mad. Blavatsky kävi viime vuosisadalla samassa buddhalaisessa luostarissa Nepalissa. Hän vietti siellä kolme vuotta ja nautti siellä paljon opetusta, sillä luostarissa asui vihittyjä opettajia, jotka erittäinkin kehittivät H. P. B:n psyykkillisiä voimia ja antoivat hänelle okkultisen vallan luontaisten mediumististen taipumustensa yli. Luostarissa ollessaan hän tutustui

Kultaisten Sääntöjen Kirjaan. Ei hän luultavasti itse osannut sitä lukea, mutta siellä oli joku, joka saattoi hänelle kääntää osia alkukielestä ja Mad. Blavatsky oppi ulkoa ne, sillä hänen täytyi samoja ohjeita noudattaa omassa psyykkisessä kehityksessään. Mahdollista on, arvelee Leadbeater, että Mad. Blavatsky jo silloin luostarissa ollessaan käänsi jollekin europalaiselle kielelle ja ehkä kirjotti muistiinkin nuo ohjeet, sillä Annie Besant on kertonut, että hän oli Mad. Blavatskyn seurassa Fontainebleaussa silloin kuin tämä kirjotti Hiljaisuuden Äänen; ja silloin Annie Besant teki sen havainnon, että Mad. Blavatsky sepitti erinomaisen nopeasti muutamana iltana koko kirjan ja näytti siltä kuin hän avaruudesta edessään olisi lukenut jo valmiiksi tehtyä tekstiä; ja mahdollisesti, arvelee Leadbeater, hän luki omaa käännöstään, jonka hän oli tehnyt luostarissa ollessaan. Tuohan on vain hypoteesi, kaikessa tapauksessa Mrs. Besant sanoo, että hän omin silmin näki, että Mad. Blavatsky kirjottaessaan kirjotti aivankuin muististaan tai oli tavattoman inspiratsioonin vallassa. Ei se siis ollut kirja, jonka hän olisi keksinyt omasta päästään. Se oli joko erinomaisen inspiratsioonin tuote tai muistista kirjoitettu.

2.

Mad. Blavatsky on kirjaseen »Hiljaisuuden Ääni» kääntänyt kolme katkelmaa. Ensimmäisen nimi on Hiljaisuuden Ääni, toisen Kaksi Tietä, kolmannen Seitsemän Porttia. Nyt luulen, että me voimme saada selvemmän käsityksen kirjasta, jos katselemme näitä katkelmia erikseen koettelemalla antaa pienen yleiskuvan siitä, mitä kukin katkelma sisältää. Sillä tavalla kirja tulee tajuttavaksi, vaikka kohta se sisältääkin asioita, jotka eivät sovi kelle tahansa, aivan niinkuin evankeliumeissa Jeesuksen vuorisaarna sisältää mitä suurimpia syvyyksiä, mitä ihmeellisimpiä asioita, jotka eivät ollenkaan ole henkisesti välinpitämättömälle ihmiselle aiottuja. Tietysti kun tavallinen ihminen lukee vuorisaarna, hän näkee siinä paljon kaunista ja huomaa siinä sellaista, jota hän voisi koettaa noudattaa, ja samalla tavalla tavallinen ihminen lukiessaan Hiljaisuuden Ääntä huomaa siinä paljon, joka hänen sydämeensä koskee, mutta kokonaisuudessaan ja kaikissa yksityiskohdissaan ei vuorisaarna eikä Hiljaisuuden Ääni ole kirjoitettu kelle tahansa, vaan aivan niinkuin viimeainitun kirjasen alkulehdellä sanotaan: »omistettu harvoille». Vielä sanotaan, että se on kirjoitettu Lanuita eli Tsheeloja, opetuslapsia varten, jotka alkavat kulkea Puhdistuksen Tiellä tai jo kulkevat itse varsinaisella Tiellä.

Alotamme kolmannesta katkelmasta. Tämä, nimeltään Seitsemän Porttia, kuvaa meille Salaista Tietä, Vihkimyksen Tietä. Se ei ole enää niille, jotka kulkevat Puhdistuksen Tietä, vaan sen syvimmat salaisuudet ja varsinaiset neuvot koskevat vihittyjä, jotka ovat ottaneet suuren askeleen toiselle rannalle ja nousevat ylöspäin vihkimyksen salaisilla portailla. Tässä kolmannessa katkelmassa puhutaan »seitsemästä portista» ja seitsemästä askeleesta, ja varmaan olette havainneet (mikä muuten on mainittuna »Suuret Uskonnot» kirjan viimeisessä luvussa), että n. k. avaimet Daana, Shiila, Kshaanti, j. n. e. kuvaavat vihkimyksiä ja vihkimysten antamia voimatietoja.

»Hiljaisuuden ääni» mainitsee siis seitsemän vihkimystä. Nyt me tavallisesti kuulemme puhuttavan neljästä ja viidennestä eli Aseekha-vihkimyksestä, joka tekee ihmisestä täydellisen Mestarin, mutta tässä viitataan siihen, että on olemassa useampia. Ja nimenomaan sanotaan, että seitsemän vihkimystä tekee ihmisestä *Boodhisattvan*. Kirjan kolmas katkelma vie meidät siis niin pitkälle, että jos osaisimme kaikkia sen neuvoja noudattaa, voisimme päästä itse Boodhisattva-asemaan eli Kristus-ruumistukseen saakka. Kutsutaanhan Boodhisattvaa nykyisessä teosofisessa kirjallisuudessa myös Kristuskeksi, mutta koska nimistä voi riidellä, tahdomme käyttää »Hiljaisuuden äänen» itämaalaista nimitystä Boodhisattva. Se tarkoittaa ihmistä, joka voi koko maapalloa opettaa, jonka laupeus ja viisaus on niin suuri, ettei yksikään olento tällä meidän maapallollamme — ei korkea Mestari eikä kehittymätön raakalainen — voi mitään ajatella ja tuntea, joka ei mahtuisi Hänen sydämeensä ja järkeensä. Niin korkea olento on Boodhisattva, että hän todella kantaa sylissään koko tätä meidän maapalloa, että hän aivankuin on yhtynyt maapallomme auraan ja että kaikki, mitä täällä tunnetaan ja ajatellaan, se tunnetaan Hänen sydämessään, Hänen tajunnassaan. Ajatelkaamme tätä ihmeellistä asiaa.

Te olette luultavasti kuulleet ja lukeneet, että Mestari joutuu erikoiseen asemaan, kun hän ottaa ihmisen opetuslapsuksean, kun hän pitkien koetusten perästä hyväksyy jonkun opetuslapsiksi. Hän silloin avaa itsensä ja antaa opetuslapsen sielun tulla sisään hänen sydämeensä. Seuraus siitä on, että kaikki, mitä opetuslapsi ajattelee ja tuntee, sen tuntee Mestari sisässään, se Mestarinkin tajuntaa heti koskee, sillä opetuslapsuus on siinä, että saa asua yhden Mestarin sydämessä ja tajunnassa. Sentähden opetuslapsi on niin läheisessä yhteydessä Mestariinsa, ettei hänen tarvitse muuta kuin sisällään kuunnella Hiljaisuuden Ääntä, joka silloin on hänen Mestariinsa ääni, jotta hän osaisi ratkaista eri kohdissa elämää, mitenkä hänen tulee menetellä. Hän on niin läheisessä yhteydessä Mestariinsa, että miehen ja vaimon suhde kun se on kauneimmillaan, on vain heikko heijastus tästä, vaikka mies ja vaimokin, jotka todella rakastavat toisiaan, saattavat joutua niin lähelle toisiaan sielullisesti, että tietävät toistensa ajatukset ja tunteet.

Nyt ymmärrämme, miksikä Mestarit ovat varovaisia ottaessaan opetuslapsia. Heidän täytyy luonnollisista syistä koetella ihmisiä monella tavalla. Jos tavallinen ihminen tulisi kaikkine itsekkäisyyksineen Mestarin tajuntaan, niin Mestarilla olisi liian suuri työ puhdistukseen tuota ihmistä, eikä se kuitenkaan ihmistä auttaisi, sillä ihmisen täytyy itse puhdistaa itseään itsekkäisyydestä; ja Mestarin täytyisi muuten itsensä takia, jotta voisi rauhassa tehdä omaa työtänsä, yhtämittaa suojella itseään tuon opetuslapsen itsekkyydeltä. Sentähden Mestarit ovat varovaisia, ja meidän täytyy olla kiitollisia siitä, että me todella saamme vähäsen puhdistaa itseämme, ennenkuin meille annetaan opetuslapsen vastuunalaisuus. Mutta kun ihminen on vissiin kohtaan asti vapautunut itsekkyydestä, voi Mestari hyväksyä hänet opetuslapsuksean ja päästää hänet sisään omaan tajuntaansa ja ottaa hänet pojakseen.

Tämmöinen on Mestarin suhde opetuslapsiinsa. Hän elää heissä kaikissa ja he elävät hänessä, niin että on alituinen yhteys olemassa hänen ja heidän välillä. Ei heidän tarvitse elää samalla kohdalla maapalloa, Mestari voi asua Himalajan vuorilla ja opetuslapsi Lapin tuntureilla, mutta yhteys on yhtä läheinen, sillä paikka ja etäisyys ei merkitse mitään. Meidän ei pidä hetkeksikään ajatella, että Mestari sulkisi itsensä ulos tai olisi ulkopuolella mitään olentoa ihmiskunnassa, sillä hän rakastaa kaikkia ja auttaa kaikkia, sekä ihmisiä että eläimiä ja muita olentoja näkymättömissä maailmoissa, mutta hän ei välittömällä tavalla yhdy kaikkien tajuntaan. Niin pitkäksi ajaksi kuin hän tahtoo, voi hän yhtyä tajunnassaan keneen tahansa. Ei mikään voi vastustaa hänen voimaansa, kun hän tahtoo yhtyä jonkun ihmisen, eläimen tai vaikkapa Deevan tajuntaan. Hänen ei tarvitse muuta tehdä kuin kohdistaa huomionsa siihen yksilöön, jota hän tahtoo auttaa, jotta hän todella olisi yhtä sen kanssa. Tämä on hänelle siis *kykyinä*, mutta yksilöllisessä tajunnassaan hän elää vain opetuslapsissaan. Kaikkia muita, joiden auttaminen on hänen tehtävänsä, hän kyllä katselee, mutta sydämeensä hän varsinaisesti ottaa ainoastaan valituita yksilöitä, joiden lukumäärä tietysti saattaa kasvaa rajattomasti.

Toista on Boodhisattvan.

Boodhisattva on olento, joka on niin repinyt rikki oman sydämensä, että sen veri on vuotanut yli koko ihmiskunnan, yli koko maapallon luomakunnan. Hän on olento, joka aina elää tajunnassaan koko luomakunnassa mukana. Hän ei sulje ketään ulos sydämeensä. Sentähden ei ole millään tavalla liioteltua, kun kristityt Kristus-olennossa yrittävät kuvata Boodhisattvaa. He tietysti ovat oikeassa, kun kuvaavat häntä niin ylevillä ja korkeilla sanoilla kuin mahdollista. Mutta he vain siinä suhteessa, ainakin minun katsantokantani mukaan, erehtyvät, kun luulevat Kristuksen joksikin erikoiseksi merkilliseksi poikkeustapaukseksi, joksikin erinomaiseksi yliluonnolliseksi, jumalalliseksi asiaksi, johon ei kukaan ihminen koskaan voi nousta. Päinvastoin boodhisattvauteen eli jos tahdotte toisella nimellä sanoa Kristus-olemukseen, voi jokainen inhimillinen olento kerran kohota.

Kolmannessa katkelmassa Hiljaisuuden Äänessä kuvataan siis seitsemää vihkimystä, joita täytyy ottaa ainakin sen, joka on tuleva Boodhisattvaksi, sillä tässä ei ole sanottu, että otettuaan nämä seitsemän vihkimystä ihminen on Boodhisattva, vaan on ainoastaan sanottu, että hän tulee Boodhisattvaksi. Hän ei ota näitä seitsemää vihkimystä, ellei hän pyri Boodhisattvaksi, ja nämä vihkimykset eli portit ja niiden avaimet on mainittu samassa katkelmassa; daana, shiila, kshaanti j. n. e. Nyt kysymme: mitä sellainen vihkimys tarkoittaa, mikä portti ja mikä avain on kysymyksessä?

Olemme kuulleet puhuttavan, että ensimmäinen vihkimys merkitsee, että ihminen saa kokea buddhisen tason elämää ja että hän alkaa organisoida Buddhiruumista, alkaa rakentaa itselleen buddhista käyttövälinettä, joka on muodostettu puhtaasta veljesrakkaudesta, puhtaasta totuuden näkemyksestä. Näin olemme kuulleet, mutta meidän täytyy lisätä tähän pieni selitys, jotta ymmärtäisimme, mitä sillä tarkotetaan. Voisimme näet pian luulla, että ensimmäisessä vihkimyksessä olemme jo saaneet käsiimme muut tasot, fyysillisen, astralisen ja mentalisen, koska silloin tajuntamme nostetaan buddhiselle tasolle. Pitäisikö meidän siis tulla itsetietoisiksi kolminaismaailman tasoilla, ennenkuin voimme ottaa ensimmäisen vihkimyksen? Ei suinkaan. Puhdistuksen Tie, Valmistava Tie asettaa meidät tosin eräänlaiseen yhteyteen sekä astralisen että älytason elämän kanssa, mutta se ei vielä tee meitä todellisen vihityn tavalla itsetietoisiksi niissä maailmoissa. Ensimmäiseen vihkimykseen kuuluu vain kokemus buddhisen tason elämästä, ja ihmisellä alkaa elämä buddhisella tasolla siitä yksinkertaisesta syystä, että koko se asia, jota kutsutaan vihkimykseksi, on tekemisissä ihmisen korkeamman minän eikä hänen personallisuutensa kanssa. Hänen personallisuutensa elää kolminaismaailmassa, hänen korkeampi minänsä korkeammassa maailmoissa älytasolta ylöspäin. Ja hänen korkeampi minänsä, se se on tekemisissä vihkimysten kanssa. Vihkimykset ovat sellaisia kokemuksia, jotka pysyvät ikuisesti, ne eivät voi olla mitään personallisia kokemuksia. Ihmisen personallisuus on kuolevaista ja haihtuvaa laatua. Sentähden vihkimys itsessään sisältää, että kokemus koskee korkeampaa minää. Korkeampi minä sitten vaikuttaa personallisuuteen ja muuttaa personallisuutta, mutta itse kokemus, vihkimys, on korkeammassa minässä. Kun ihminen ottaa ensimmäisen vihkimyksen, merkitsee se, että hänen tajuntansa tulee osalliseksi buddhisen tason elämästä hetkeksi ja että hän korkeammassa minässään tuntee ihmeellistä elämää virtaavan sisäänsä. Hän nousee sellaiseen viileään ja ihanaan elämään, joka tekee hänet aivankuin uudeksi olenoksi. Mutta se *vaikuttaa* personallisuuteen ja vaikuttaa personalliseen tajuntaan, koska personallinen tajunta Puhdistuksen Tiellä on enemmän ja enemmän lähestynyt korkeampaa tajuntaa ja koska vihkimyksessä on tapahtunut sellainen personallisen itsetajunnan siirtyminen korkeampaan minään, että personallisuus muuttuu. Hänen personallisuutensa on ollut itsetiedoton fyysillisessä maailmassa. Nyt personallisuus tulee itsetietoiseksi fyysillisessä maailmassa. Ensimmäinen vihkimys on sitä laatua, että ihminen herää itsetietoiseksi tässä meidän fyysillisessä maailmassamme, sillä ihminen, niinkauankuin hän elää ainoastaan personallisessa tajunnassaan eikä ole käynyt vihkimyksen läpi, ei ole herännyt edes fyysillisessä maailmassa. Hän vaeltaa kuin unessa, hän ei tiedä, mitä tämä fyysillinenkään maailma on. Vasta vihkimyksen perästä hän *tietää* personallisessa tajunnassaan, että fyysillisen tason todellinen elämä on rakkaus. Hän on tietysti alkanut sitä aavistaa, kulkiessaan puhdistuksen tiellä. Hän silloin jo ymmärtää, että avain tähän fyysilliseen maailmaan on rakkaus eli kuten sanotaan Hiljaisuuden Äänessä »armahtavaisuuden ja kuolemattoman rakkauden laki». Hän alkaa aavistaa tätä, sillä uskonnot puhuvat sellaisesta rakkaudesta, ja hän tuntee sydämessään, että siinä on todellinen elämä, mutta kuitenkin hän ei ole sitä todellisella tavalla oppinut tietämään, ennenkuin hän on tullut vihityksi, ennenkuin hän korkeammassa minässään on tullut osalliseksi buddhisen tason elämästä ja tuonut välähdyksen sen ihmeellisestä tajunnasta alas personallisuuteen, niin että hän nyt katselee koko fyysillistä maailmaa uudelta kannalta. Hän arvostelee kaikkea rakkauden mukaan eikä osaa muulla tavalla arvostella.

Seuraava portti ja seuraava avain on Hiljaisuuden Äänen mukaan shiila. Siitä sanotaan, että se on »sanojen ja tekojen sopusoinnun avain eikä enää jätä sijaa karman toiminnalle». Me ymmärrämme, että tämä on salaperäinen asia, että tässä on puhe korkeasta avaimesta ja mahdollisuudesta, — itse asiassa toisesta vihkimyksestä. Tämä toinen vihkimys kasvattaa korkeampaa minää enemmän tuntemaan buddhi-tason elämää ja antaa sille pienen välähdyksen vielä korkeammasta, nirvaanisesta elämästä. Mutta sen varsinainen merkitys on siinä, että se vaikuttaessaan personallisuuteen antaa ihmisen käsiin astralitason

voimat ja että ihminen tulee itsetietoiseksi astralisessa maailmassa. Vasta toisessa vihkimyksessä ihminen siis tulee todellisella tavalla itsetietoiseksi astralimaailmassa. Tämä ei suinkaan merkitse, ettei hän jo ennen sitä, jo Puhdistuksen Tiellä olisi tietoinen ja herännyt astralitasolla. Eihän kukaan meistä, jotka nyt elämme fyysillisessä maailmassa menisi sanomaan, ettei hän ole herännyt tässä maailmassa. Totta kai hän on täällä herännyt, hän osaa toimia ja tietää, millä tavalla täällä pitää toimeen tulla. Hän vain ei tunne käytännöllisesti vielä tämän maailman sisäistä olemassaolon lakia. Hän toimii vain parhaimman järkensä mukaan. Samalla tavalla ihminen voi herätä astralitasolla, tulla auttajaksi siellä ja tehdä työtä ja tulla toimeen, niinkuin me tulemme toimeen fyysillisessä maailmassa, mutta se on vain valvetilaa astralimaailmassa, eikä samaa kuin vihityn itsetietoisuus. Todellinen itsetietoisuus tulee vasta toisessa vihkimyksessä, jolloin astralinen maailma muuttuu niin suuresti vihityn mielessä, että se aivankuin kääntyy ylösalaisin ja muuttaa kerrassaan muotonsa. Vihitty tulee astralimaailmassa sellaiseksi voimaksi, jonka edessä maailma aivankuin pakenee. Hän tulee voimapisteeksi, hän tulee itse painopisteeksi astralimaailmassa. Hän tietää astralisen elämän salaisuudet, hän voi sitä ohjata. Hän voi nähdä, minkälainen astralitaso todellisuudessa on. Hän tunkeutuu sen kaikkien harsojen läpi. Me emme osaa fyysillisellä kielellä kuvata tätä muuten kuin vertauksilla. Samaten kuin ihminen nyt on hereillään fyysillisessä maailmassa, mutta vasta vihkimyksessä pääsee todelliseen kokemukseen siitä, että rakkaus on elämän laki fyysillisessä maailmassa, samaten ihminen kyllä voi olla hereillään astralitasolla, mutta vasta toisessa vihkimyksessä hän pääsee tietoon siitä, että totuus eli sopusointu sanojen ja tekojen välillä, kaikkien sisäisten ajatusten ja ulkonaisten muotojen välillä on astralisen elämän sisin laki. Tämä sisältää merkillisen syviä ja korkeita asioita. Jokainen on kuullut, ellei hän ole itse kokenut, että astralisessa elämässä muoto vaihtelee heti ajatusten ja tunteiden mukaan, mutta että se myös tottelee niin täydellisesti elävän olennon tahtoa, jos hän osaa tahtoa, että hän voi peittää itsensä mihin muotoon hyvänsä astralitasolla. Tavallinen taikuri, joka ei kulje valkoista tietä, joutuu miltei aina sellaiseen asemaan kokemustensa nojalla, että hän astralitasolla käyttää »hurskasta petosta» niin sanoakseni. Hän näet, aivankuin Jeesus evankeliumissa sanoo, voi esiintyä lampaana, vaikka hän on susi, ja tämä tapahtuu kirjaimellisesti astralitasolla. Astralitaso on niin herkkä tunteille ja ajatuksille, että tavallinen ihminen ei voi mitään peittää astralisesti vaan juuri astralisesti näyttää, mikä hän on. Sitävastoin maagikko, joka on perehtynyt tason voimiin, saattaa siinä parhaiten muuttaa itseään. Ei kukaan voi äkkipikaa muuttaa fyysillistä ruumista; jos ihminen on esim. julma, näkyvät jäljet hänen kasvopiirteissään. Mutta se, joka voi käyttää astraliton voimia, saattaa sillä tasolla näyttää kerrassaan enkeliltä, vaikka hän olisi paha henki. Sentähden vasta toinen vihkimys takaa Valkoiselle Veljeskunnalle, että asianomainen ihminen ei käytä väärin astralisia voimia.

Huomautan teille pienestä lauseesta Hiljaisuuden Äänen ensimmäisessä katkelmassa. Siinä sanotaan (siv. 13): »Älä etsi opettajaa noista harhan seuduista», nim. psyykkisestä maailmasta. Tämä neuvo voi tuntua merkilliseltä, ellemmme sitä ymmärrä juuri sillä tavalla, että psyykkisessä eli astralisessa maailmassa voivat kaikenlaiset olennot esiintyä ja näyttäytyä ihanina ja kauniina ja hurskaina ja suuremmoisina olematta sitä sisässään, kun vain osaavat vähäsen käyttää astralisia voimia. Sentähden opetuslasta varotetaan etsimästä opettajaa astralitasolta ja häntä opetetaan olemaan varovainen astralitasolla näkyjensä suhteen. Jos hän näkee Mestarin astralitasolla, opetetaan hänelle aivan erityisiä tunnusmerkkejä osottamaan, että nähty on todellinen Mestari-olento. Se voi näet muuten olla minkälainen olento tahansa, joka esiintyy ja näyttelee roolia.

Voisimme jatkaa näiden porttien ja avainten käsittelyä, mutta siinä tapauksessa emme ehtisi muusta puhua kuin niistä ja pitkälle emme osaisikaan niitä jatkaa, sillä ne ovat asioita, jotka käyvät yli meidän ymmärryksemme ja kokemuksemme. Kuitenkin jokainen voi ottaa kirjan käteensä ja lukea sen lauseita ja päästä jonkinlaiseen selvyteen niistä, kun hän vain pitää sen teorian mielessään, että jokainen avain avaa vihittäväälle yhden tason ja että ensimmäinen avasi fyysillisen tason.

Minun täytyy nyt siirtyä puhumaan pari sanaa toisistakin katkelmista. Toisessa katkelmassa, jonka nimi on Kaksi Tietä, kuvataan asiaa, joka monen lukijan mielestä tuntuneen vallan selvältä. Selvähän se onkin, vaikka se kokemus, jota tässä kuvataan, silti on suurempi ja laajempi, kuin mitä äkkinäinen lukija voi luulla.

Tässä puhutaan näet kahdesta opista, silmän opista ja sydämen opista, ja jollei suorastaan ylenkatseellisesti, niin ainakin ankarammin silmän opista, aivan kuin varottaen, että silmän oppi on alempi ja sydämen oppi henkisempi ja että sydämen tietä pitäisi kulkea. Ehkä muutamat lukijat tämän nojalla ovat tehneet sen johtopäätöksen, että silmän oppi on oppineisuutta, jota tavotellaan esim. yliopistoissa, missä etsitään oppi-arvoja ja tittelöidään tohtoreiksi ja maistereiksi, ja että sydämen oppi taas on uskonnollisuutta, yksinkertaista pyrkimystä jumalisuuteen, joka on ylpeilevän maallisen viisauden vastakohta.

Tässä on *siitäkin* kysymys, sillä ne asiat, joista toinen katkelma puhuu, alkavat mainitulla erotuksella fyysisessä maailmassa. Voisimme sanoa, että sellainen ihminen, maalla tai metsässä elävä, joka koettaa parastaan, rakastaen Jumalaa ja ollen hyvä ihmisille, hän ymmärtää sydämen oppia, jotavastoin sellainen ihminen, joka on lukenut itsensä tohtoriksi yliopistoissa ja on ylpeä arvostaan ja tiedoistaan, niin että hän miltei halveksivalla silmällä katselee toisia ihmisiä ja arvostelee oloja oppineisuutensa kannalta, pitäen kaikkea vähäpätöisenä omien merkkillisten tietojensa rinnalla, hän on sillä hetkellä valinnut silmän opin.

Mutta kuitenkin voimme ymmärtää, että niin salatieteellisessä kirjassa kuin Hiljaisuuden Äänessä, niin merkillisissä ja korkeissa esityksissä ei ole tarvittu puhua näistä jokapäiväisistä asioista. Ei ole tarvittu terottaa kenenkään mieleen, että Jumalan edessä on kauniimpi maalaisen nöyryys kuin oppineen ylpeys. Jokainen sen ymmärtää, itse oppinutkin. Oppineisuus koskee vain ymmärrystä, mutta sydämen nöyryys maalaisella koskee koko ihmisen luontoa ja sentähden sillä on pysyväisempi ja korkeampi arvo.

Tässä katkelmassa onkin sentähden puhe syvemmistä asioista. Tässä puhutaan siitä tosiseikasta, että täydellisyyden tiellä on kaksi kohtaa, joka meidän silmiimme näkyvät ihanteina. Vaikkei ole olemassa kuin yksi tie, voidaan puhua kahdesta, riippuen siitä, että saatamme nähdä kaksi ihannetta, kaukaisen Boodhisattva- eli Kristus-ihmisen, joka kaikkia rakastaa, ja lähempänä häämöttävän Arhan-ihmisen, joka on sangsaan harhoista eli syntymisen pakosta vapautunut. Boodhisattva-ihanne välkkyy seitsemännen vihkimyksen tuolla puolen, mutta arhan-ihanne saavutetaan neljännessä. Neljännen vihkimyksen perästä on ihminen jo sellainen korkea »kunnioitettava» olento, että hän voi kuvastua meille ihanteena. »Hiljaisuuden ääni» sanookin nimenomaan, että näistä kahdesta tiestä on toinen salainen, mutta vapaaehtoisien kärsimyksen eli Boodhisattvan tie, toinen taas vapautuksen tie. Jälkimäistä voimme syystä länsimaalaisella nimityksellä kutsua sielun pelastukseksi eli pelastuksen tieksi. Kun ajattelemme sielun pelastusta, kun kuvittelemme ihmisen persoonallisen minän ja koko hänen olemuksensa pelastusta pahasta ja näemme sen erinomaisen ihmeellisenä ja kauniina asiana, silloin meille itse asiassa kuvastuu se elämä, joka alkaa ihmiselle neljännen vihkimyksen perästä. Tämä sielun pelastus on korkea asia eikä sitä saa sekottaa tavallisen kirkko-uskovaisen lunastusoppiin eli siihen käsitykseen, että ihminen tulee pelastetuksi vissillä uskolla ja sitten on synnitön uskonsa nojalla. Arhatius ei ole mikään tällainen luuloteltu tila vaan sellainen todellisuus, jossa ihminen on irtaantunut karman kahleista ja seisoo vapaana, valinnan mahdollisuus edessään. Hän ei voi sitoutua enää tämän maan päälle. Neljännen vihkimyksen jälkeen ihmisen ei tarvitse enää ruumistua maan päälle vaan voi lähteä pois muuante, voi valita elämän Deevojen parissa tai lähteä toiseen tähteen. Monta mahdollisuutta avautuu hänelle; sanotaan että seitsemän mahdollisuutta on hänen edessään. Voitte lukea näistä seitsemästä mahdollisuudesta kirjassa *Ihminen, mistä ja miten*.

Näistä seitsemästä mahdollisuudesta on kuusi sitä laatua, että ne vievät hänet pois maapallomme yhteydestä — ainakin fyysisen tason yhteydestä. Sentähden Arhatius voi kuvastua ihmisen mieleen korkeana ihanteena. Arhan on vapautunut kaikesta pahasta, hän on tullut pyhäksi ja puhtaaksi olennoksi, jonka ei tarvitse enää kärsiä, koska hän ei kellekään kärsimystä tuota eikä pahaa tee. Hän on viisas, pyhä, kristallinkirkas olento, joka on siunauksena, missä tahansa hän liikkuu, mutta joka ei tahdo missään liikkua eikä sekaantua mihinkään alhaiseen elämään, koska tämä on täynnä kärsimystä. Arhatius on vapautusta kaikista kärsimyksistä, loistava elämä, jossa ihminen ei tiedä mistään pahasta. Sellainen elämä voi todella

kuvastua ihanteelta. Me voimme ymmärtää, että esim. kristinuskossa tästä Arhanin vapaudesta on jäänyt ihmisten mieliin jonkinlainen kaiku, sillä eikö sielun pelastus kirkkouskovaisten mielestä ole sitä, että he vapautuvat tästä murheen laaksosta ja näistä kauheista onnettomuuksista ja pääsevät Jumalan yhteyteen, pääsevät ylistysvirttä laulamaan Karitsan valtaistuimen ympärille? Ja kyllä elämä neljännen vihkimyksen perästä on niin korkea ja ihmeellinen, että se kelpaa ihanteeksi.

Kun nyt tämä pelastuksen ja vapautuksen ihanne otetaan vakavasti todelliselta kannalta eikä niinkuin kristillisissä kirkkoissa, joissa se on aivan kuin leikkiä tai joskus niinkuin pyhyydenpilkkua, niin mikä siitä seuraa? Siitä seuraa, että ihminen tulee asketiksi, itsensäkieltäjäksi. Koko hänen elämäkäsitteensä muuttuu sellaiseksi, että hän pakenee tätä näkyväistä elämää ja koettaa lopettaa toimintaansa, niin ettei mikään häntä sitoisi ja ettei hän aiheuttaisi uusia kärsimyksiä. Jollei hän tätä itsetietoisesti ymmärrä, hän ainakin vaistomaisesti tuntee sen välttämättömäksi. Hän pyrkii kieltämään, jopa kiduttamaan itseänsä, voittamaan himojaan ja pahuuttaan. Hän kiduttaa ruumistaan, hän kiduttaa sieluaan ja ponnistaa niin nopeasti kuin mahdollista eteenpäin vapautta kohti. Kaikissa uskonnoissa maan päällä te näette niitä ihmisieluja, jotka asketteina elävät. Intian uskonnollinen pyrkimys on suureksi osaksi tähdätty tähän arhatin vapauteen syntymispakosta. Ja silloin kun sama ihanne kristinuskon piirissä otettiin vakavalta kannalta, keskiajalla ja vanhalla ajalla, kristinuskossakin pyrittiin asketismin tietä pelastukseen.

Mutta monet ihmiset tuntevat, että heidän tehtävänsä ei ole kulkea tällä askettisella tiellä. He ikäänkuin sisässään kysyvät: eikö ole olemassa muuta ratkaisua elämässä? He voivat sisässään myöntää, että täydellinen puhtaus ja pyhyys on ylevää ja kaunista, he voivat kauhistua omia vikojaan, virheitään, pahuuttaan ja puutteellisuuttaan, he saattavat hävetä itsensä edessä, arvostellessaan tuota korkeata ja kaunista ihannetta, mutta kuitenkin sielussaan tuntevat, etteivät voi pitää sitä ihanteenaan. He tuntevat tahtovansa elää muunlaista elämää, eivät tahdo nousta personalliseen puhtauteen, kirkkauteen, ihanuuteen ja he kysyvät: eikö ole muuta olemassa, eikö ole sellaista ihannetta, joka voisi minut toisella tavalla pahasta pelastaa?

Silloin heille lohdutukseksi sanotaan pyhissä kirjoissa: on olemassa korkeampi elämä. Tuo on vain Arhatin täydellisyys, persoonallinen puhtaus, mutta korkeampi elämä on Boodhisattvan ikuinen, jumalallinen rakkaus, korkeampi on Kristus. Arhatius on vain osa siitä pitkästä kehityksestä, joka tekee ihmisolennon Kristukseksi, vain neljä ensimmäistä askelta. Sen voi ottaa ihanteeksi, kun on taipumusta siihen, mutta jos ihmisellä alusta saakka on toinen temperamentti, silloin hän tietäköön, että on olemassa toinen, paljon pitempi tie, joka nyt jo voi ihanteena kajastaa hänen silmiinsä. Kun hän suuntaa katseensa asketista tietä pitkin, hän näkee ihmiskehityksen neljänteen vihkimykseen saakka, mutta siitä eteenpäin kaikki on pimeyttä. Hän ei voi tietää ennenkuin kokiessaan, minkälainen elämä perästäpäin avautuu. Mutta jos hän suuntaa katseensa toista tietä myöden, näkyy hänelle Boodhisattva-olemus, jota hän nyt jo voi sydämellään käsittää. Järjellään hän ei voi oikeastaan käsittää Boodhisattvaa, mutta sydämellään hän voi. Järjellään hän voi käsittää Arhatin, mutta sydämellään Boodhisattvan, ja tämä on, kuten sanotaan Hiljaisuuden Äänessä, vapaaehtoisen kärsimyksen salainen polku. Se on toiminnan tie, rakkaustekojen tie, jolloin ihminen ei ajattele omaa täydellisyyttään, vaan pikemmin sitä pelkää. Oma pelastus on jo hänelle itsekästä, miksikä hän pelastuisi, jos kaikki muut hukkuvat? Hän ei voi kohdistaa ajatuksiaan personallisuuteen, hän tahtois tehdä jotakin hyvää, tahtois auttaa ihmiskuntaa ja elää hyödyksi maailmassa, aivan niinkuin Hiljaisuuden Äänessä sanotaan: »Oi Lanuu, älä usko istumiseen viileissä metsissä, ylpeässä yksinäisyydessä, ihmisistä erillään; älä usko juurista ja kasveista elämiseen, janon sammuttamiseen suurilta vuorilta saadulla lumella — älä usko, harras pyrkijä, että tuo vie sinut lopulliseen pelastuksen päämäärään. Älä usko, että luun taittaminen, lihan ja suonien rikkirepiminen sinut yhdistää hiljaiseen Itseesi. Älä luule, että kun karkean muotosi synnit ovat voitettut, oi varjojesi uhri, että täytetty on velvollisuutesi, luonnollinen ja inhimillinen.»

Ja sitten: »Siunatut eivät ole tahtoneet niin tehdä. Lain Leijona, Säälän Herra, käsittäessään ihmisten kärsimyksen oikean syyn, heti kieltäytyi hiljaisten korpien suloisesta, mutta itsekkästä levosta. Oltuaan Aaranjaka hän tuli ihmiskunnan opettajaksi. Kun Dshulai oli astunut Nirvaanaan, saarnasi hän vuorilla ja

tasangoilla ja piti puheita kaupungeissa Deevoille, ihmisille ja jumalille.»

»Pitääkö sinun pidättyä toimimasta? Ei niin saavuta sielusi pelastustaan. Nirvaanaan päästäkseen on pyrkijän saavutettava Itse-tuntemus ja Itse-tuntemus on rakkaustekojen lapsi.»

Vaikka, kuten näistäkin otteista näkyy, sanoja ja nimityksiä käytetään rinnatusten ja asioita kummassakin tapauksessa kutsutaan sielun pelastukseksi, niin ei tarvitse siitä hämmästyä vaan ymmärtää, että Hiljaisuuden Ääni puhuessaan ensimmäisestä tiestä puhuu Arhatin tiestä, jonka ihminen voi nähdä järkensä ja älynsä silmällä ja johon hän voi tuntea vetäymystä, jos älyllä on enemmän voimaa hänen sisällään; ja että taas toinen tie, josta katkelma puhuu, on Boodhisattvan tie ja vie seitsemänteen vihkimyksen, joka on säälin ja rakkauden tie alusta saakka ja vapaaehtoisten kärsimysten tie, sillä ihminen ei sitä kulkien ajattele omaa persoonallista pelastustaan, vapautustaan syntymään pyörästä vaan on päinvastoin valmis omasta puolestaan syntymään tänne kuinka monta kertaa tahansa, jos hän vain voi olla hyödyksi ihmiskunnalle.

Näistä kahdesta tiestä puhutaan siis toisessa katkelmassa.

5.

Ensimmäisessä katkelmassa, jonka nimi on Hiljaisuuden Ääni, puhutaan ihmisen kehityksestä sekä puhdistuksen tiellä että vihkimyksen tiellä. Se on aivan kuin yleinen katsaus inhimilliseen kehitykseen Mestariuteen saakka.

Tämä ensimmäinen katkelma tahtoo opettaa ihmistä kuulemaan hiljaisuuden ääntä, joka varsinaisessa merkityksessä on sitä, että ihminen kuulisi Mestarin äänen omassa sydämessään. Ja Mestarin ääni voi ihmiselle kuulua, ennenkuin hän tulee Mestarin varsinaiseksi opetuslapseksi. Hiljaisuuden ääni on se viisauts, joka valuu hänen sieluunsa korkeammista henkimaailmoista, hänen korkeamman minänsä kautta, ja jonka tavallinen puhutapa ihmiselle on n. k. valistunut omatunto. Valistuneen omantunnon ääni saattaa kuulua ihmiselle, ennenkuin hän on tullut Mestarin opetuslapseksi, jos hän vain noudattaa elämässään epäitsekkeitä periaatteita, jos hän koettaa elää sitä elämää, joka on ensimmäinen askel kaikelle henkiselle pyrkimykselle, niinkuin sanotaan tässä katkelmassa:

»Ensimmäinen askel on se, että elät ihmiskunnan hyväksi.»

Kun ihminen vakavasti ottaa tämän periaatteen elämänsä ojennusnuoraksi, silloin hän kyllä voi, jos hän harjoittaa mietiskelyä, alkaa kuulla hiljaisuuden ääntä, jolloin hänen omassatunnossaan puhuu paitsi hänen oman korkeamman minänsä kokemus myöskin henkimaailman viisauts. Muuten on tässä yhteydessä huomattava, että hiljaisuuden ääni saattaa kuulua toisellakin tavalla kuin omantunnon äänenä. Minkälainen ihmisen psyykillinen kokoonpano on, siitä riippuu, millä tavalla hän tajuaa äänen. Niinpä on psyykkisesti herkkiä ihmisiä, jotka mietiskelyssä pian pääsevät sille kohdalle, että kuulevat äänen ulkoapäin. Ja kuullessaan näin äänen, joka miltei puhuu fyysillisesti heille, heidän täytyy oppia erottamaan todellinen viisauts ääni niistä äänistä, jotka muuten harha-ääninä saattavat tulla astralitasolta. Oppilaan täytyy arvostella kaikkea omantuntonsa ja järkensä avulla, sillä kun varsinaisesti hiljaisuuden ääni hänen sisässään puhuu, silloin hänen olemuksensa täytyy kummallisella rauhalla ja tiedolla, niin ettei hän voi muuta sanoa kuin jaa ja amen . . .

Tässä ensimmäisessä katkelmassa, Hiljaisuuden Äänessä, puhutaan monesta asiasta, koska se käsittää sekä puhdistuksen polun että vihkimyksen tien. Sivulla 12 viitataan seikkaan, johon vielä tahdon kääntää huomionne. Siinä sanotaan:

»Kolmen salin kautta, oi väsynyt matkamies, käy kulku vaivojen päähän. Kolme salia, oi Maaran voittaja, vie sinut kolmen tilan kautta neljanteen ja sieltä seitsemään maailmaan, ikuisen levon maailmoihin. Jos tahdot oppia niiden nimet, niin kuuntele ja muista.»

Te tiedätte, mitkä nämä salit ovat. Ne ovat fyysillinen taso, astralitaso ja älytaso. Ne ovat kolme maailmaa. Ne salit vievät pyrkijän kolmen tilan kautta neljanteen, Turiijaan, buddhitasolle. Sieltä ne johtavat hänet seitsemään maailmaan, siis seitsemän vihkimyksen maailmaan. Tässä selvästi sanotaan: kolmen tason kautta pääset kokemaan buddhista maailmaa ja sitten uudestaan pääset tuntemaan vihkimyksen kautta kaikkia maailmoita.

Nyt meidän täytyy ymmärtää: koska puhutaan kolmesta salista ennen vihkimystä, niin nämä kolme salia silmännähtävästi tarkoittavat puhdistuksen valmistavaa polkua, ja kirja tahtoo antaa neuvoja meille, miten meidän tulee olla ja elää valmistuaksemme vihkimykseen. Fyysillinen maailma on se, jossa toimimme ja olemme persoonallisesti itsetietoisia. Astralinen maailma eli astralinen sali on siis meidän tunne-elämämme, ja kolmas eli viisauden sali on meidän ajatuselämämme. Sillä kun ihminen ensin alkaa kulkea vanhurskauden tietä, niin eihän hänelle ole avoinna nuo toiset tasot. Ei hän astralimaailmaan osaa nähdä eikä älytasolle, vaan nämä »näkyvät maailmat» ovat hänelle sisäisiä. Ne asuvat hänen sisässään. Astralinen sali on hänen tunteissaan ja älymaailma hänen ajatuksissaan, järjessään. Ne ovat hänelle subjektiivisia eikä objektiivisia. Fyysillinen taso yksin on objektiivinen.

Nyt Hiljaisuuden Ääni näyttää meille sangen merkillisen asian. Se sanoo: toinen sali on oppimisen sali, ensimmäinen on tietämättömyyden. Kun tahdomme kulkea puhdistuksen tietä, on meille siis ensinnä selviävä, että fyysillisen tason elämä on tietämättömyyden elämää. Tunne-elämä on oppimisen elämää. Ajatuselämä on viisauden eli siis jonkinlaisen tietämisen elämää. Tässä saadaan filosofinen perusta käytännölliselle maailmankatsomukselle. Hiljaisuuden Äänessä sanotaan täten nimenomaan, ettei ihminen voi puhdistuksen tiellä oppia muuten kuin tunteittensa välityksellä. Yksin niiden avulla hän oppii ja kokee. Ja ymmärrämmehän, että vaikka kuinka ajattelisimme ja toimisimme fyysillisessä maailmassa emmekä tuntisi mitään, elämämme olisi suoraa tietämättömyyttä. Omat kokemuksemme tunteiden alalla tekevät, että meillä on hyötyä fyysillisestä elämästä, joka muuten olisi kuollutta. Emme voittaisi mitään pelkällä toiminnalla emmekä mitään pelkällä ajatuksella. Jos aina kasvatettaisiin lapsia niinkuin nykyään kasvatetaan, että he oppivat lukemaan, laskemaan ja »loogillisesti ajattelemaan», eivät he koskaan oppisi mitään elämän viisautta, sillä puhdistuksen tiestä he eivät tietäisi mitään, vaikka heidän tehtävänsä inhimillisinä olentoina on kulkea tätä puhdistuksen tietä. Meillä ei ole historiasta jällellä kuin kaksi juurirotua; niiden aikana meidän pitää suorittaa puhdistuksen tiellä kulkeminen. Nykyinen kasvatusjärjestelmä on perinpohjin uudistettava, jos tahdomme, että ihmiset suuremmissa joukoissa alkavat elämää ymmärtää. Ihminen ei ole ajatuskone, vaan tunteva sydän. Ei mikään kokemus ole tullut meille todelliseksi kokemukseksi, ennenkuin se on muuttunut meille tunteeksi. Schiller oli oikeassa sanoessaan, että ajatuksemme eivät ole omiamme, sillä samaa ajatusta voi kuka tahansa ajatella, mutta mitä tunnemme, se on omaamme, siinä me olemme oma itsemme. Sydämellinen tunteminen on toisin sanoen alkuvalmistus Boodhisattvan tielle, sillä Kristus-elämässä annetaan arvoa tunteelle ja Boodhisattvan tie on rakkauden tie. Ja kuinka osaisimme rakastaa, elleimme *tuntisi* rakkautta, kuinka osaisimme sääliä, elleimme *tuntisi* sääliä? Itse elämän täytyy tulla meille tunteeksi silloin se vasta personoituu ja tulee omaksemme.

Kun tämän periaatteen hyväksymme, silloin luonnollisesti kysymme: minkälaisia tunteita meidän tulee tuntea ja paljaaseen tuntemiseen kaikki päättyy? Kuunnelkaamme nyt, mitä Hiljaisuuden Ääni sanoo:

»Jos tahdot turvallisesti käydä kautta ensimmäisen salin, niin älä eksy pitämään siinä palavia himon tulia elämän päivänpaisteena.» Tuntemme, joiden avulla opimme, voivat ensimmäisessä salissa, tietämättömyyden salissa vetää meitä himojen puoleen. Silloin on tietäjän neuvo, ettei meidän pidä luulla, että himot ovat mitään elämän päivänpaistetta, toisin sanoen tietämättömyyden eli pimeyden vastakohtaa. Jos tahdomme turvallisesti käydä ensimmäisen salin läpi, on meidän muistettava, että himot näkyväisessä maailmassa eivät ole omiansa meille mitään opettamaan henkisen elämän suhteen.

Kohta perästä sanotaan Hiljaisuuden Äänessä:

»Jos tahdot turvallisesti käydä toisen salin kautta, niin älä pysähdy sen huumaavien kukkain tuoksua hengittämään.»

Tämä on toinen selvä opetus tunne-elämämme suhteen. Meidän ei pidä erehtyä luulemaan, että tehtävämme on yhtämittaa kokea uutta tunne-elämän alalla, että perhosten lailla meidän pitäisi lentää toisesta tunteenkukasta toiseen. Ei ollenkaan, sillä kuten Hiljaisuuden Äänessä sanotaan: »jokaisen tunteen alla on kiemuroiva käärme». Tunne on kukkiva kukka, mutta ihmisen ei pidä pysähtyä siihen, että tunne muka tekee hänet viisaaksi. Päinvastoin se häntä myrkyttää ja tappaa, ellei hän oppimisen salista nouse viisauden saliin. Kokemusta oli tunne, mutta se ei tule ihmiselle viisaudeksi, ennenkuin hän sitä ajattelee ja ajattelemalla kirkastaa sitä läpinäkyväksi viisaudeksi. Tämä on sellaista alkemiaa, jota jokaisen ihmisen täytyy puhdistuksen tiellä toimittaa. Tunne-elämä on kokemuksen kenttä, mutta hän ei saa jäädä sinne viivyttelemään, jolloin tunteet muuttuvat käärmeiksi, vaan hänen pitää nostaa tunteensa ylös ajatusmaailmaan ja luoda harhanomaisista ja haihtuvista tunteista ikuisia ja todellisia aatteita. Ajatus ja tunne synnyttävät täten viisauden, joka on järkeä ja rakkautta yhtäaikaa.

Sillä tavalla ihminen kasvaa kulkiessaan puhdistuksen tiellä. Tuntea oppiakseen rakastamaan, ajatella viisastuakseen, kas siinä hänen elämäntehtävänsä. Hänen varsinainen läksynsä puhdistuksen valmistavalla tiellä onkin oppia luottamaan itseensä. Sillä tiellä ei ole mikään »opettaja» vetämässä häntä nenästä, vaan se on *työ*, joka on ihmisen itsensä suoritettava. Hänen pitää oppia se suuri läksy, joka on aivan välttämätön ihmiselle, ennenkuin hän voi kulkea eteenpäin vihkimyksen tiellä: että hän itse tulee siksi kallioksi, jonka päällä voi seistä. Koko läksy on siinä, että hän tulee omaksi itsekseen, rehelliseksi, todelliseksi ihmiseksi, joka koko sydämmellään tahtoo palvella ihmiskuntaa. Lujasti hänen täytyy seistä omilla jaloillaan ja tietää, että korkein viisaus — jumala — asuu hänen sisässään ja puhuu hänen sisässään. Vasta sitten kun hän tämän merkillisen läksyn on oppinut, kun hän tietää, että ihmisen sielussa on jumalallinen siemen ja että ihmishengen takana on jumalallinen henki, vasta silloin voi tulla kysymykseen korkeampi salainen kehitys.

Niin opettaa Hiljaisuuden Ääni, niin todistaa Tietäjien kokemus.

(Esitelmä pidetty Tuonenkylän kesäkurseissa heinäkuun 1 p:nä 1913.)

Ihminen, miksikä itket?

Eliaan lähetykskirje kärsiville.

Sä suret, ihminen, ja elämäsi tuntuu raskahalta. Sairaus sua vaivaa, köyhyys painaa sinua, ja murheet valtaa mielesi. Äiti on kadottanut lapsensa, mies rakastetun vaimonsa. Leski on ilman työnansiota, perheenisä makaa sairasvuoteella. Pienet lapset itkien halajavat leipää, oi, miten elämä on raskas.

Miksi suret? Sen vuoks' suret, ettet tunne elämää. Sinä et tiedä, minkätähden tulet tänne kärsimään, niin paljon kärsimään ja niin vähän iloa nauttimaan. Sinä et tiedä, kuka sinut tänne on lähettänyt, ja mitä sinulla täällä on tekemistä. Sinä kuljet pimeydessä, kamala välttämättömyys sua painaa. Tekeekö Jumala väärin?

Ei, ystävänä, pois se. Jumala ei tee vääryyttä, Jumalako, joka on itse rakkaus, tekisi vääryyttä! Eihän toki, se on ainoastaan oman tietämättömyytesi syy, ettet tunne Jumalan oikeutta. Mutta Jumala on vanhurskas ja laupias, äläkä sentähden sure.

Tiedätkö, mitä Jumala on sinulle antanut, sinulle niinkuin kaikille muille? Jospa sen tietäisit, jospa sen uskoisit, et silloin enää surisi, Jumala on antanut sinulle oman kuolemattomuutensa, ajattele, kuolemattomuutensa! Sinä olet kuolematon, olet olento, joka et koskaan voi kuolla.

Mutta kuolevathan kaikki ihmiset! Ei, eivät suinkaan, ainoastaan heidän ruumiinsa kuolee, mutta sielu, se elää. Sielu! Tunnetko oman sielusi? Tiedätkö, kuka se on? Oi, sillä on pitkä historia. Kuule nyt, niin tahdon kertoa sinulle suuren salaisuuden siitä.

Sinun sielusi on kuolematon. Mitä se tarkoittaa? Se tarkoittaa, että se tulee elämään ijankaikkisesti, mutta myöskin, että se on elänyt äärettömän kauvan. Sinä siis et syntynyt, kun ruumiisi syntyi? Ei sinnepäinkään. Sinä astuit ruumiiseen aivan samalla tavalla kuin muutetaan taloon tai pannaan ylle

vaatepuku. Mutta kun talo on rappiolla, muutetaan pois, ja kun vaatteet ovat kuluneet, pannaan ne pois. Mutta mihinkä itse joudut? Muutat uuteen taloon ja hankit uuden puvun itsellesi.

Niin on myös sielusi laita. Luuletko nyt ensi kerran asuvasi ruumiissa? Ei niin, silloin sinä erehdyt. Monituisia kertoja ennenkin olet elänyt ruumiissa ja monta kertaa tämänkin jälkeen olet astuva alas lihaan. Eikö se ole kummallista? Sinun sielusi on kuolematon ja se vaihtaa monituisia kertoja vaatteita. Sanoihan Jeesuskin Johannes kastajasta: »hän on se Elias, jonka tuleman piti.»

Ei sinun pidä uskomaa, että Jumala tekee pilkkaa sinusta, että Jumala oikullisesti leikin vuoksi on sinut tänne lähettänyt tai, että olet tullut tänne suotta kuljeksimaan. Ei suinkaan, elämälläsi on suuri merkitys. Varmaankin olet kuullut, että elämä on koulu ja itse olet kokenut, että se on jotensakin kova koulu. Niin, elämä on todellakin koulu. Mutta mitä on koulu? Koulu on laitos, jossa opitaan. Sellainen on myös elämä. Sinä olet maan päällä oppiaksesi. Ja mitä sinun tulee oppia? Oppia viisautta, sinun tulee oppia tuntemaan Jumalaa ja tulemaan hänen kaltaisekseen. Etkö muista, mitä Jeesus sanoi: »olkaat sentähden täydelliset, niinkuin teidän taivaallinen Isänne täydellinen on.» Luuletko sinä, että Jeesus turhia löpötteli? Kyllä hän tarkoitti, mitä sanoi. Kyllä hän tarkoitti, että sinä ja että me kaikki tulisimme täydellisiksi. Ja kun hän sanoi, ett'emme tekisi syntiä, emme valehtelisi emmekä pettäisi, ett'emme pitäisi pahaa elämää emmekä tappelisi, emme vihastuisi emmekä eläisi siveettömästi, luuletko sinä, että hän loruja lasketteli? Ja kun hän pyysi meitä rakastamaan toisiamme, tekemään hyvää toisillemme ja elämään rauhassa, liekö hän silloin puhunut ainoastaan kauniita sanoja? Sitä en minä koskaan usko. Minä uskon, että hän todellakin sanoi meille, että me koettaisimme tulla täydellisiksi.

Mutta on hirveän vaikeata koettaa tulla täydelliseksi. Aina sitä voi teeskennellä ja olla tekopyhä ja näyttää jumaliselta ja sitten tehdä syntiä, kun luulee, ettei kukaan näe. Mutta surkuteltavia ovat tällaiset ihmiset. He koettavat pettää Jumalaa. Ei, todella puhdistaa sydämensä ja pyrkii Jumalan täydellisyyteen on jotenkin vaikea seikka, ja pitkälle me emme ehtisi, jos meillä ainoastaan olisi yksi lyhyt elämä käytettävänäimme. Mutta Jumala on tämänkin asettanut niin viisaasti, ettei meidän tarvitse valitella eikä joutua epätoivoon. Meidän sielumme on kuolematon ja se tulee monta, monta kertaa tänne alas maan päälle oppimaan. Ja ikäänkuin rakentaisimme taloa ja illalla lähtisimme levolle, jotta huomenna voisimme jatkaa siitä, mihin eilen lopetimme, niin on myös sielumme laita. On raskasta oppia viisautta, sen olemme jo sanoneet. Sen tähden täytyy meidän saada lepoa. Ja sen tähden ei Jumala anna meidän olla yhtä haavaa täällä maan päällä, siksi kunnes olisimme oppineet koko läksyn. Ei, kun elämän ehto koittaa, ja soitetaan levolle, niin saa meidän sielumme jättää ruumiin ja lähteä hetkeksi rauhaan, mutta kun aamutorvi kajahtaa, nousee se jälleen ylös ja jatkaa työtään siitä, mihin se viimeksi jäi. Ja tällä tavoin oppii sielu vähitellen tuntemaan Jumalaa ja tulemaan hänen kaltaisekseen. On ikäänkuin jos se siirrettäisiin luokalta toiselle ja joka kerta saisi vähä lisää oppia.

Ja katso, juuri tämän tähden ovat ihmiset niin erilaisia. Toinen on ollut vähä ahkerampi kuin toinen, toinen on oppinut vähä enemmän kuin toinen. Pidä sinä siitä huolta, ettet itse kuulu laiskojen joukkoon. Toinen on niin äärettömän kiltti ja hyvä, toinen voi olla niin hirveän ilkeä. Luuletko sinä, että Jumala on heidät sellaisiksi luonut? Pois se, silloinhan Jumala samalla olisi voinut luoda kaikki yhtä hyväksi — ja katso, niin hän juuri tekikin. Kaikkien sielut ovat niinkuin pienet lapset tai niinkuin enkelit, niin viattomat kuin Adam ja Eva paratiisissa, mutta kun koettelemuksen aika tulee, kun niiden tulee oppia olemaan hyviä keskellä elämän kiusauksia, silloin kyllä pahuus alussa voiton vie ja ne lankeevat synnin ansoihin, niinkuin nuoret, kokemattomat ihmiset ainakin. Mutta meidän kaikkien tehtävä on hankkia itsellemme voimaa ja viisautta, niin ettemme joutuisi pahuuden kahleisiin, ja jokaisen yksityinen asia on tehdä se niin hyvin kuin hän sen suinkin saattaa. Ja katso, kaikki eivät niinkään välitä ahkeruudesta, ne pyrkivät taivaallisen Isän täydellisyyteen hitaasti ja epätasaisesti, ja sen tähden on myös toinen viisaampi ja siveellisempi kuin toinen. Mutta, oma syy, jos jääpi muista jäljelle.

Sen tähden pitäisi käyttää jokaista elämää niin hyvin kuin vaan suinkin voi. Sillä sellainen kuin olet pannessasi illalla maata, sellainen sinä olet, kun huomenna nousee ylös. Ja sellainen kuin olet kuollessasi

tästä elämästä, sellainen sinä olet, kun jälleen synnyt seuraavaan. Muistathan sinä Jeesuksen sanat: »minkä ihminen kylvää, sen hän myös saa niittää» — »sillä mitalla, kuin te mittaatte tulee myös teille mitattaman.» Aivan niin se onkin, jos pahaa kylvät, niität myöskin pahaa. Mahdollisesti saat sinä nyt kärsiä muiden kautta sen tähden, että jossakin edellisessä elämässä olet koonnut kärsimyksiä muiden niskoille. Ja jos sinä nyt kärsit nälkää, niin sinun veljesi kyllä ovat kovia ja sydämettömiä eivätkä ole ihmisnimen arvoisia, jos ne kieltävät sinulta apuaan — mutta ajattelehan, ehkä sinä itse viime elämässäsi kovilla ja sydämettömillä sanoilla työnsit luotasi nälkäisen kerjäläisen. Äläkä sen tähden syytä Jumalaa! Sillä Jumala on vanhurskas ja antaa sinun itsesi kokea sen, minkä sinä muille olet tehnyt. Rikkaus, köyhyys ja vaivat, siinäpä ne kirjat, jotka meille opettavat viisautta, ja köyhyys usein tekee Jumalan tahdon noudattamisen helpommaksi kuin rikkaus kaikkine viettelyksineen. Voit joskus syntyä kuninkaaksi, toisen kerran köyhäksi työmieheksi — ehkä olit laiska kuninkaana ollessasi ja nyt saat kokea mitä raskas työ merkitsee. Tänäpäin voit olla miljoonan omistaja, mutta, ellet käytä rahojasi muiden hyväksi, voi tapahtua, että seuraavan kerran synnyt kerjäläiseksi. Näin yksinkertainen on Jumalan oikeus. Sillä Jumala tahtoo, että tulisimme hänen kaltaisikseen ja että oppisimme rakastamaan toisiamme ja auttamaan toisiamme eikä olemaan itsekkäitä — ja se läksy maksaa moniakkin kyyneliä, jos me sitä vastustamme.

Mutta tiedätkö! Koeta ymmärtää, mitä Jumala elämälläsi tarkoittaa, koeta käsittää, kuinka suuri ja kaunis ja ihana se tarkoitus on, minkä hän on ihmiselle — kuolemattomalle ihmiselle — asettanut, ja kellä on silloin enää aikaa surra? Oi ei, iloitkaamme ja koettakaamme täyttää hänen tahtoansa. Elämä on raskas ainoastaan sille, joka ei täytä Jumalan tahtoa. Sillä, vaikkapa pyrkiminen Jumalan täydellisyyteen olisi kuinkakin vaikea tehtävä, niin maan päällä ei löydy mitään suloisempaa. Jumala omi kanssamme — kukapa silloin voi meitä vastustaa?

Ja olemmehan kuolemattomat. Kun rakastamme, rakastamme ijankaikkisesti. Kaksi, kolme, neljä, viisi — monta ihmistä rakastaa toinen toistaan, ja he ovat kuolemattomat. Kukapa sitten voi heidät erottaa? Ei kuolema. He tapaavat jälleen toisensa. He rakastavat uudelleen. Ja elämä on suloinen.

Ystävänä, ken oletkaan, joka tämän luet, ota vastaan tervehdys minulta. Ja jos olisitkin ainoa kodissasi, ympäristössäsi, joka kuulisit Jumalan kuiskeen sydämestäsi, niin älä säikähdä äläkä tunne itseäsi yksinäiseksi. Kuuntele sinä Jumalan ääntä ja seuraa häntä, sillä parempi on, että Jumala on puolellamme kuin koko maailma. — Ole tervehditty!

Helsingissä, Viktor Pettersson ja Kumpp. Kirjapaino-Osakeyhtiö, 1897.

USKONTOTIETEELLINEN TUTKIMUSSARJA III

PEKKA ERVAST

IHMISEN SYNTY

CHRISTOSOPHIAN PERUSKYSYMYKSIÄ III

RUUSU-RISTI
HELSINKI 1950

K. J. Gummerus Osakeyhtiön
kirjapainossa Jyväskylässä 1950

ALKULAUSE

Tämä Pekka Ervastian uusi teos, niinkuin muutkin hänen kuolemansa jälkeen julkaistut uudet kirjat, on laadittu hänen vapaasti pitämistään pikakirjoitetuista esitelmistä. Vain välttämättömimmät kielelliset korjaukset on tehty ja joitakin toistoja jätetty pois.

Toimittajat ovat tietoiset siitä, että P. E. ei itse olisi päästänyt kirjojaan painosta näin puutteellisessa ja vähän siloitellussa asussa, mutta monesta syystä on pidetty parhaana ratkaisuna nyt käytettyä muotoa.

Toivomme ja uskomme kuitenkin, ettei P. E:n teosten nykyinenkään asu peloita aito totuudenetsijää, joka etsii asiaa — ja ymmärtää antaa anteeksi puutteellisenkin kirjallisen muodon.

Vierasperäiset sanat on kirjoitettu Otavan kustantaman v. 1948 ilmestyneen laajemman »Sivistyssanakirjan» mukaisesti. Kirjan loppuun on liitetty vierasperäisten sanojen selostus.

Nämä esitelmät on pidetty keväällä 1932 ja liittyvät sarjaan Christosophian peruskysymyksiä osana III, aikaisemmat osat olivat I. »Maailman svnty» ja osa II. »Jeesus Kristus, maailman vapahtaja».

Helsingissä helmikuussa 1950.

Toimittajat

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
Alkulause.....	1
I Ihmisen käyttövälineet	2
II Ihmiskunnan menneisyys ja tulevaisuus	8
III Ruumiin kehityshistoria.....	14
IV Mistä ja mihin?.....	20
V Enkelien apu.....	28
VI Taistelu taivaassa.....	35
VII Ihminen maan päällä.....	43
VIII Ihmisen taistelu henkivaltoja vastaan	49
IX Tunne ja ajatusruumis	57
X Älyn taistelu.....	63
XI Eetteriruumis.....	71
XII Eetteriruumiin toiminta.....	79
XIII Fyysillinen ruumis.....	86
XIV Terveys ja sairaus.....	93
XV Sairauden syyt.....	100
XVI Terveiden ihanne.....	106
Vierasperäisten sanojen selitys.....	113

IHMISEN KÄYTTÖVÄLINEET

»Ihmisen ruumiit» olen antanut nimeksi sille aiheelle, jota aikomukseni on tässä nyt alkavassa sarjassa käsitellä. Tällainen monikkomuoto tuntuu käsittämättömältä sille, joka ei ole perehtynyt nykyaikaiseen teosofiseen ajatustapaan, mutta ne, jotka ovat tutustuneet joko teosofiaan, antroposofiaan, spiritismiin tai yliaistillisiin tutkimuksiin, tietävät, että niissä puhutaan todella useammasta ihmisen käyttövälineestä. Näissä kaikissa tutkimushaaroissa puhutaan milloin sieluruumiista milloin eetteriruumiista, milloin astraaliruumiista, mikä osoittaa, että on kysymyksessä toinen kuin tämä näkyvä, fyysillinen ruumis. Oikeastaan ei Madame Blavatsky puhunut niin monesta ruumiista. Hän saattoi kirjoituksissaan puhua eetteriruumiista ja astraaliruumiista, tai ei niin paljon eetteriruumiista kuin *linga sharirasta*. Näkyvää ruumista hän nimitti *sthula shariraksi* ja sitten hän puhui myöskin *kaama ruupasta*, himoruumiista, jota sittemmin nimitettiin astraaliruumiiksi. Madame Blavatsky ei mielellään käyttänyt sanaa »ruumis», vaan, niinkuin tiedämme, hän mieluummin puhui ihmisen prinsüpeistä ja sanoi, että ihmisellä on seitsemän prinsüppiä. Toisia näistä prinsüpeistä on myöhemmin ruvettu nimittämään ruumiiksi. Tri Annie Besant oli luultavasti ensimmäinen, joka rupesi käyttämään sanaa *body* – ruumis.

Meidän jokapäiväinen, materialistinen ymmärryksemme sanoo, ettei meillä ole muuta kuin yksi ainoa ruumis, josta me tiedämme ja jonka me tunnemme, ja se on tämä näkyvä ruumis. Ja meistä voi tuntua hullunkuriselta, että puhutaan toisista ruumiista. Ja jos katsomme kuolevaa ihmistä, niin näemme, kuinka hän nukkuu pois, tulee tajuttomaksi, ja sitten ei häntä enää ole olemassa. Jos hän on salaperäisenä sieluna olemassa, niin siitä meidän jokapäiväinen tajuntamme ei mitään tiedä. Ja meistä tuntuu luonnolliselta, että jos olisi olemassa jokin toinen ruumis, jossa hän elää vielä kuoltuaan, silloin ihmisellä olisi pitänyt olla tietoa siitä jo eläessään. Ja meistä tuntuu, että koko tuo oletamus muista ruumiista on problemaattinen, arvoituksellinen asia. – Siispä kysymme vain: onko ihminen olemassa kuoleman jälkeen? Hyvin monet meistä ovat kyllä vakuuttuneet siitä, että ihminen on olemassa kuoleman jälkeen, vaikkei siitä olisikaan varsinaista tietoa. Ja kun me niin luulemme, niin me emme mielellämme ajattele, että hän olisi vain jonkinlainen henki, joka ei ole toiselta puolen olemassa – vaan me kuin vaadimme, että hänen itsensä täytyy olla olemassa; jos hän itse, joka eli täällä, on edelleen olemassa, silloin hänellä täytyy olla jonkinlainen muoto, oli se minkäläinen tahansa, jossa hän tuntee olevansa oma itsensä, sillä meistä tuntuu, että ilman muotoa, aivan muodottomana ei ihminen voi olla olemassa. Me emme tiedä mistään olemassaolosta, joka ei ole muotoon puettu. Koko olemassaolo on muotoon puettu. Se on ilmennys; ja jos ei ole muotoa, silloin sitä ei ole olemassa. Jos on olemassa tajunta ilman muotoa, ilmennystä, silloin meidän täytyy nimittää sitä tajuntaa absoluuttiseksi tajunnaksi, joka on siis Jumala. Ja jos meidän kuolemamme on siis sitä, että me yhdymme Jumalaan, silloinhan meitä ei tavallaan ole olemassa. Jotta me olisimme olemassa tuntevina, ajattelevina, tahtovina, inhimillisinä olentoina kuten nyt, niin meidän täytyy olla olemassa muotoon pukeutuneena, meillä täytyy olla jonkinlainen ruumis kuoleman jälkeen tuossa Jumalassa. Me emme siis voi ajatella, että kokonaan häviäisimme Jumalaan. Jos Jumala on meri, meidän täytyy olla pisaroita. Me emme ole abstraktisuutta, vaan ilmenneitä olentoja yhä edelleen. Jos mikään on olemassa, meidän täytyy ajatella, että sillä on ilmennyt muoto.

Yleensä kaikissa uskonnoissa, meidän kristinuskossammekin, on puhuttu siitä, että ihmiset nukkuvat kuoleman uneen, joten he ovat olemassa enemmän tai vähemmän epämääräisellä tavalla. Samalla muistamme, että Vanhassa Testamentissa on puhuttu ainakin kahdesta henkilöstä, jotka »otettiin ylös Jumalan luo». He eivät kuolleet sillä tavallisella tavalla, jolla ihmiset yleensä kuolevat. Toinen oli patriarkka Heenok, josta sanotaan, että »hän oli otollinen Jumalalle ja otettiin Jumalan luo». Toinen oli Elias, joka oli niin pyhä mies, että hänen kuolemansa oli siinä, että Jumala otti hänet tulisissa vaunuissa luokseen. – On tietysti ajateltu, että Heenok ja Elias olivat merkillisiä olentoja, koska Jumala näin otti heidät luokseen. Ja

muistan lapsena nähneeni oikein kuvan Eliaksesta tulisissa vaunuissa. Tuollaiset kertomukset osoittavat, että ne olivat poikkeustapauksia, jollaista ei voinut tapahtua muille. — Uuden Testamentin mukaan myös Jeesus Kristus nousi elävänä taivaaseen. — Näin on Raamatussa mainittu kolme ihmistä, jotka eivät kuolleet tavallisella tavalla.

Me ymmärrämme, ettei ole kysymyksessä yliluonnollinen taivaaseen siirtyminen, että Jumala olisi lähettänyt vaunut Eliasta noutamaan, vaan että nämä kaksi henkilöä eivät kuolleet tajuttomuuteen, niinkuin ihmiset tavallisesti, vaan että he tietoisina, elävinä, täydessä tajunnassaan nousivat ylös omasta fyysisestä ruumiistaan ja nousivat suoraan taivaaseen. He kuolivat siis toisella tavalla kuin tavalliset ihmiset, mutta eivät sellaisella poikkeuksellisella tavalla, joka ei voisi tapahtua toisillekin ihmisille. Nämä tapaukset ovat esimerkkinä siitä, mikä kohtalo tulee joskus meidän jokaisen eteen. Jokainen meistä tulee ennemmin tai myöhemmin kuolemaan sillä tavalla, ettei hän kuollessaan kadota tajuntaansa. Hän on lähtevä ulos tästä näkyvästä ruumiista toisessa ruumiissa, sanokaamme vaikka astraaliruumiissa, joka on täysin organisoitu. Meillä ei vielä ole sellaista ruumista, joka olisi niin organisoitu, että voisimme astua ulos tästä näkyvästä ruumiista täysin tietoisina. Silloinhan meillä olisi kaksi ruumista, mikä merkitsisi, että kun me lähtisimme fyysisestä ruumiista ulos toisessa ruumiissa, niin tämä fyysillinen jäisi kuin koteloksi, jota me katselisimme ja sanoisimme: »Tuossa sinä kurja makaat» — ja me nousisimme toiseen maailmaan. Jos tämän osaamme tehdä, silloin meillä on kaksi ruumista ja silloin täydellä syyllä voimme otaksua, että kuollessamme tapahtuu tuo sama kahtia jako. Jokainen, joka tällaista on kokenut eläessään, tietää, mitä kuolema on. Me emme voi lähteä tästä fyysisestä ruumiista ulos, ellemme siinä kuole, vaikka elämme. Silloin me tiedämme, ettei kuolemaa ole, me jätämme vain tämän asunnon ja nousemme taivaaseen. Silloin voimme puhua kahdesta ruumiista, silloin me tunnemme ainakin kaksi ruumista. Mutta mieleni tekee sanoa, että teosofisessa kirjallisuudessa, varsinkin myöhemmässä, tuo tavallinen nimitys *ruumis* ei ole oikein asianmukainen ja tosiasioita vastaava. Sillä mikä on käsityksemme ruumiista? Se on juuri se, että se on jokin käyttöväline, jota hallitsemme, jota voimme käyttää, jossa elämme. Tässä näkyvässä maailmassa, jossa olemme, me olemme ruumiillisia olentoja, ja se merkitsee, että me voimme ajatella, tahtoa, tuntea ja tehdä, mitä haluamme; me voimme sulkea silmäme, jos emme tahdo nähdä, sulkeutua taloomme, jos tahdomme olla erossa muusta maailmasta jne. Meidän ruumiimme on ihmeellinen organismi, ja se on niin meitä itseämme, ettemme voi tehdä eroa itsemme ja ruumiin välillä. Me tuskin voimme kuvitella itseämme toisenlaisiksi olennoiksi, kuin mitä nyt tässä olemme. Puhe kaikista toisista ruumiista on meistä hyvin hämärä. Tämä ruumis on meille tuttu, ja me sitä jonkin verran hallitsemme. Ja tosiasia on se, ettei meillä ole muuta tämänlaista organisoitua ruumista. Sen tietää ainakin ihminen, jolla on kokemusta useammanlaisista ruumiista, joka tietää, että hänellä on toinenkin organisoitu ruumis, kuten Heenokilla ja Eliaksella.

Kuitenkaan ihmisillä ei yleensä ole muuta varsinaista ruumista kuin tämä näkyvä. Mitä muita heillä on, on epämääräistä, jota tuskin vielä voi nimittää ruumiiksi.

Kun katselee ihmistä kuoleman jälkeen — emme silloin ota lukuun aivan ensimmäisiä aikoja kuoleman jälkeen — hänen ollessaan *purgatoriossa*, kiirastulessa, tuonelassa — niin huomaa kyllä, että hänellä on ruumis; mutta ei tarvita paljonkaan huomiokykyä havaitakseen, ettei se ole sellainen organismi kuin tämä fyysillinen ruumis; hän ei ole siinä yhtä vapaa; hän ei hallitse sen elämän lakeja samalla tavalla, kuin me hallitsemme tämän elämän luonnonlakeja. Eräs merkillinen seikka on, ettei hänen mieleensä siellä tuonelassa juolahda mitään merkillisiä asioita; hän on vain muistojensa vaikutuksen alainen. Ympäristö oli hänen itsensä luoma tämän fyysisen elämän aikana, ja hän on sen suggestion alainen. Vaikka hänellä on näennäisesti ruumis ja vaikka hänen elämänsä on erinomaisen onnellinen, suurenmoinen, kun hän nousee taivaaseen, niin kuitenkin huomaamme, että häneltä puuttuu aloitekyky. Kuoleman jälkeen hän vain kasvattaa niitä siemeniä, mitkä hän on laskenut sielunsa maaperään tämän näkyvän elämän aikana. Siellä hän ei voi kylvää uusia siemeniä. Hän ei ole niin vapaa olento siellä, kuin mitä me käsitämme ruumiillisella olenolla tässä elämässä. Kun harjaantumaton selvänäkijä katselee taivaaseen, niin hänestä se elämä on paljon ihanampaa, vapaampaa, suurenmoisempaa kuin maanpäällinen elämä, ja sitä se onkin; se on kuin kultaa verrattuna mustaan rautaan. On suuri ero sekä kvaliteetissa, laadussa, että kvantiteetissa, paljoudessa, kvantiteetti on

paljon suurempi, mutta se vapaus, minkä tunnemme omistavamme tässä näkyvässä elämässä, on siellä poissa. »Nyt on otollinen aika», niinkuin Jeesus sanoo, »nyt on se aika, jolloin sinun pitää solmia hyvät välit Jumalan kanssa, jolloin sinun on ylennettävä Jumalan Poika. Nyt on se otollinen aika, jolloin sinun tulee toteuttaa ihminen, ihmisyys. Tee itsesi täällä ihmiseksi, sillä nyt sinulla on siihen mahdollisuus, – kuoleman jälkeen sinä kuljet ainoastaan sitä latua, minkä täällä panet alulle ja kuljet hyvin pitkälle, mutta olet yhä se sama olento, mikä olit täällä eläessäsi, et monipuolisempi. Siellä sinä et keksi mitään uutta hyvää, vaan kehität sitä, mitä sinulla täällä oli hyvää.»

Sentähden tämä nykyinen olemismuoto on niin tärkeä. Kaikki viisaat, uskontojen opettajat, ovat aina teroittaneet meille tämän maanpäällisen elämän tärkeyttä. Sehän olisi turhaa puhetta, jos olisi niin, että kun heitämme tämän ruumiin, niin vielä vapaammin voimme jatkaa kehitystä. Silloinhan tämä näkyvä elämä olisi vain kuin pieni hetki elämän sarjassa. Ranskalainen Camille Flammarion, joka tutki yliaistillisia asioita, kuvitteli, että ihminen kuoleman jälkeen lentää tähdestä tähteen yhä suurempaan ihanuuteen. Se olisi suurenmoista. Elämä ei kiellä meitä fantisoimasta – kuvittelemasta, mutta totuus on se, että tämä on otollinen aika, nyt on tehtävä parannus. Mitä tarvittaisiin kaikkien viisaitten puheita moraalista, jos meidän elämämme olisi kuin satua, kulkua yhä suurempaan kauneuteen ilman mitään ponnistusta. Mutta elämä ei vie meitä henkisesti eteenpäin, ellemme yhdistä omaa tahtoamme elämän suureen tahtoon. Henkistä elämää ei muuten ole, moraalialia ei muuten ole. Moraali ei ole sitä, että noudatamme määrättyjä tapoja. Moraali aikaa silloin, kun ihminen herää tahtovaksi olennoksi, joka tahtoo kasvattaa itseään ihmiseksi. Sentähden kaikkien suurten profettojen puhe moraalista ja kasvatuksesta: tämä elämä on tärkeä sentähden, että niin on elämän tosiseikkojen mukaan. Tämä on otollinen aika sentähden, että meillä on täällä kaikki mahdollisuudet. Elämä on kyllä niin hyvä, että se lähettää meidät tänne takaisin, kunnes meissä herää eetillinen minuus, joka tahtoo tulla ihmiseksi. Jokaisen huomio on, että meissä on paljon eläintä, kuonaa, jota ei tarvitse olla kullassa. Silloin ihminen tulee ihmiseksi, kun hän päättää olla moraalinen olento, mennä eteenpäin Ihmisen Poikaa, Jumalan Poikaa kohti. Ja luonto itse on asiat niin järjestänyt, toisin sanoen Jumala.

Materialistit tietenkin sanovat: »Kaikki puheet Heenokista ja Eliaasta ja heidän taivaaseen nousemisestaan ja ihmisten unelmat kuolemanjälkeisestä elämästä ja taivaasta ja jälleensyntymisestä ovat mielikuvitusta. Ei siitä paljon viisastu, jos tuon Ervastinkin luentoja kuuntelee. Tietenkin, jos uskoo lapsellisesti, niin ehkä siitä saa lohdutusta, mutta jos säilyttää loogillisen järkensä, niin ei siitä paljon kehity.» – Sentähden materialistit ovat menneinä aikoina polttaneet ja ristiinnaulinneet niitä ihmisiä, jotka toisin ajattelivat. Materialismi on niin loogillista: »Minä syön ja juon, – ja jos en saa unta yöllä, on elämä kurjaa; mutta kun oikein hyvin järjestää elämänsä, niin kyllä täällä tulee toimeen.» – Ja he nauravat, jos heille puhutaan sielusta ja toisista ruumiista. Mutta oikeastaan on niin, että tällainen materialistinen kanta, joka piilee niin kauan ihmisen sielussa, ennenkuin hän on jotakin kokenut, kuuluu menneisyyteen, ja sen voi heittää romukoppaan. Ei se ole enää tiedemiestenkään kanta. Eivät ne tutkijat, jotka tahtovat pysyä aikansa tasalla, tyydy siihen. He ovat huomanneet, että on hyvin paljon ilmiöitä elämässä, joita ei voi ainakaan vanhalla materialistisella tavalla selittää. Jos ajattelee sellaista ilmiötä kuin *telepatiaa*, kaukovaikutusta, niin kuinka se on materialistisesti selitettävissä? Kahden henkilön kesken, jotka ovat kaukana toisistaan, eri kaupungeissa, sovitaan jostakin hetkestä, ja sitten määrätään toiselle koehenkilölle esimerkiksi: ajattele kolmiota. Hän ajattelee, ja toisella paikkakunnalla oleva henkilö piirtää kynällä paperille kolmion. Tai sanotaan: ajattele nyt kukkoa. Ja koehenkilö kuvittelee sitä edessään, ja toinen siellä kaukana piirtää kukon kuvan. Ja sitten sanotaan: ajattele kirkkoa tai sanaa, ja toinen kirjoittaa sen sanan paperille. Sattumateoria ei enää pidä paikkaansa, kun joka kerta saadaan oikea tulos. Aina tämä ei tietysti onnistu. Joskus kolmiosta ei tule muuta kuin kulma, kukosta tulee vain pää ja pitkät jalat. Mutta se todistaa vielä paremmin, kuin jos koe täydellisesti onnistuisi. Näin ovat monet tiedemiehet tulleet vakuuttuneiksi siitä, että ajatuksensuurtoa on olemassa.

Viime vuosisadalla, niinkuin tiedämme, koettivat kaikki suuret saksalaiset materialistit teroittaa, että ihmisen sielua ei ole olemassa, ihmisen ajatukset ja tunteet ovat ainoastaan ruumiillisia ilmiöitä. Ajatukset

ovat kemiallisia tai sähköilmiöitä aivoissa. Mutta kun kysyttiin, mitä ajatukset ovat, ovathan ne jotakin tajuntaa? – niin he vastasivat: ne ovat noiden prosessien subjektiivinen puoli. Ajatus on erään kemiallisen reaktion subjektiivinen puoli. Mutta mikä tajunta on, sitä he eivät osanneet sanoa, ennenkuin Haeckel keksi, että ajatus on kaikkialla. Mutta jos tajunta on olemassa sellaisenaan, ettei se ole vain subjektiivinen puoli aineessa, vaan että se on jo ilmiö, joka on olemassa, silloinhan kaikki saa toisen luonteen. Sen voimme ymmärtää ja hyväksyä. Mutta materialistit sanovat: »Meidän ajatuksemme ja tunteemme ovat meidän oman organismimme tiettyjen muutoksien jonkinlaisia paralleelleja, rinnakkaisilmiöitä. Tajunnan ilmiöitä ei itse asiassa ole olemassa. Tajuntaa on kai tässä maailmankaikkeudessa, mutta yksilöllisessä minässä ilmenevät tajunnan ilmiöt kulkevat aina käsi kädessä aineellisten reaktioiden kanssa. Ei mitään sielua, henkeä, ole, ainoastaan nämä aineelliset ilmiöt, jotka samalla ovat tajunnallisia, mutta tajunta häviää samalla, kuin aine häviää. Kun ruumis kuolee, niin sen kaikki atomit yhtyvät maahan, elementteihin. Tajunnan ilmiöt kuolevat ja haihtuvat olemattomuuteen, koska tajunta kuolee, yhtyvät ehkä Jumalaan, mutta ei yksilöllisinä ilmiöinä.» Näin ajattelevat nuo materialistiset filosofit.

Mutta kun ajattelempa telepaattisia ilmiöitä, silloin voimme kysyä: kuinka ajatus voi kulkea äärettömällä nopeudella ihmisestä toiseen, jos kysymyksessä ei olisi mitään muuta kuin pieni muutos ihmisen kemiallisessa kokoonpanossa? Kuinka ajatus voi siirtyä ihmisestä toiseen? Mikä se siirtyy, jos ajatus ei ole millään tavalla objektiivinen vaan ainoastaan subjektiivinen? Miten toinen ihminen voi tietää minun ajatukseni? Siinä on pähkinä materialisteille. – Vielä suurempi pähkinä on selvänäkö. Moni ihminen on unessa nähnyt tulevia tapahtumia. Mikä ihmeellinen subjektiivinen aineen muutos saa aikaan sen, että etukäteen saa tietää, mitä tulee tapahtumaan? Se jää pähkinäksi herroille materialisteille. Hyvin monen ihmisen kokemus on, että joskus saa etukäteen tietää asioita; ja jos se ei heillä ole ollut aivan selvänä tietona, on se voinut olla aavistuksena. Kuinka ihminen voisi etukäteen tietää, mikä sattuma häntä kohtaa, jos hän ei olisi muuta kuin fyysillinen organismi, jos kaikki hänen ajatuksensa ja tunteensa olisivat vain subjektiivisia reaktioita fyysisissä organismeissa? Meidän aikamme, jolloin meillä on radio ja muita ihmeellisiä kapineita, myöntää, että taitaa olla enemmän taivaan ja maan välillä, kuin mitä meidän filosofimme uneksivat. Kun istun radion ääreen ja kuuntelen, mitä esim. italialainen professori puhuu Italiasta, en osaa muuta kuin sanoa: on se ihmeellistä. – Jos tällaisia kojeita olisi ollut keskiajalla, niin sellaisten keksijät olisi poltettu. Kerrotaanhan Francis Baconista, joka oli keksijä, että eräs syy, miksi hän joutui epäsuosioon, oli se, että hän näytti kuninkaalle, joka tuli hänen luokseen, jonkin ihmeellisen koneen, jonka hän pani käyntiin ja joka sitten vähän nousi ilmaan. Kuningas ei kyllä sanonut mitään eikä erikoisesti kostanut, mutta ajatteli, että: »Voi sentään, kun se Bacon on mennyt liittoon paholaisen kanssa». Ja Leonardo da Vinci keksi myös lentokoneen, vaikkei hän sitä saanutkaan valmiiksi; mutta jos tämä hänen keksintönsä olisi tullut julkisuuteen, olisi hänet varmaan poltettu. Kirkko hallitsi, ja oli jumalallisen viisauden ovenvartija, eikä päästänyt sisään muita.

Meidän aikamme osoittaa jo vapaamielisyyttä ja innostusta, ja nyt tehdään suuria keksintöjä. Ja kun emme rajoitu ajattelemaan ainoastaan meitä jokapäiväisiä ihmisiä, vaan niitä suuria neroja tieteen ja taiteen alalla, jotka ovat jotakin suurta luoneet, varsinkin niitä, jotka ovat luoneet suuria taideteoksia, sävellyksiä, ihmeellisiä runoja, niin me tiedämme, että he ovat luomishetkellään olleet merkillisen inspiraation vallassa, aivan kuin kuumeessa; he eivät ole olleet oikein tajuissaan, ja muiden ihmisten mielestä he ovat voineet käyttäytyä aivan hullujen tavalla. Sellaisessa tilassa he ovat luoneet ihmeellisiä teoksia. Ja kun kysymme miten se on ymmärrettävissä, niin materialistit sanovat, että heidän kokoonpanossaan on jotakin sairaalloista. Mutta meidän mielestämme se on sitä jumalallista hulluutta, joka luo kauneutta. Onhan sellaisiakin neroja, jotka käyttäytyvät kuten muutkin ihmiset, mutta hekin voivat sanoa, ettei se ole heidän jokapäiväinen tajuntansa, joka luo. Silloin materialistit sanovat, että se on inspiraatiota. Mutta mikä on inspiraatio? Joko se on sitä, että ihmisen sisässä piilee tajunta, jota hän ei päivätajunnassaan tunne ja joka voi hänet nostaa sellaiseen tilaan, että hän tulee aivan toiseksi olennoksi, taikka sitten, jos hän saa inspiraation ylhäältä, niinkuin tavallisesti sanotaan, siis jostakin salaperäisestä näkymättömästä, niin silloin olemme myöntäneet, että salaperäinen näkymättömyys on olemassa meidän ulkopuolellamme. Silloin tämä näkyvä maailma ei ratkaise ihmisen arvoitusta, vaan meidän on myönnettävä, että täytyy olla jotakin perää

puheessa sielusta ja hengestä. Jos ajattelemme ihmistä, joka on kokenut uskonnollisen uudestisyntymisen, niinkuin aina yksi ja toinen ihminen kokee, niin silloin näemme edessämme ihmisen, joka on vakuuttunut siitä, että hän on sielu, jolla on ruumis. Hän tuntee selvästi, että hän on vähän yläpuolella tätä tavallista elämellistä viettielämää. Hän tuntee olevansa moraalinen olento, ihminen, jolla on tahto, jolla on valta ja voima itsensä yli ja sen vuoksi vielä luonnonvoimien yli. Hän tuntee, että hänessä on jotakin, joka ei ole samaa kuin fyysillinen organismi. Se todistaa ainakin asianomaiselle itselleen, että hän on muuta kuin tämä pelkkä näkyvä ruumis.

Sentähden me voimme aivan rauhallisesti ja hyvällä omallatunnolla aloittaa siitä, että ihmisen tajunnallinen elämä ei ole sama kuin hänen fyysillinen elämänsä. Tämä ei edellytä sitä, etteikö hänen asuessaan fyysisessä ruumiissa, hänen tajunnallinen elämänsä kulkisi rinnan fyysisen kanssa. En minä mene kieltämään kemiallisia ja sähköilmiöitä aivoissa, mutta ne ovat rinnakkaistekijöitä, joiden nojalla erilaiset tajunnan tilat ilmenevät tässä fyysisessä ruumiissa. Mutta ihminen itsessään on kuitenkin jotakin, joka on tämän takana. Hän on sielu, henkiolento. Koska hän on tätä, niin me voimme aavistaa ja ymmärtää, että hänellä saattaa olla muunkinlaisia käyttövälineitä ja ilmennysmahdollisuuksia kuin tämä näkyvä ruumis, vaikka nuo näkymättömät käyttövälineet, tajunnan ilmenemisvälineet, ovat vielä organisoimattomia, vaikka niitä nimitetäänkin sellaisilla nimillä kuin ajatus, tunteet, himo jne. Silloin voimme ymmärtää, että ne ovat jotakin objektiivista, muotoja, elämää, eivätkä ainoastaan kemiallisia ja sähköreaktioita aivoissa. Ne ovat objektiivisia, koska on olemassa telepatia- ja selvännäköisyysilmiöitä, jotka samalla ovat ilmiöitä ruumiin ulkopuolella. Tämän me voimme ymmärtää heti aloittaessamme tutkimuksemme niistä erilaisista, näkymättömistä »muodoista», joiden avulla ihminen ilmentää itseään.

II

IHMISKUNNAN MENNEISYYS JA TULEVAISUUS

Puhuessamme ihmisen eri ruumiista tulimme siihen johtopäätökseen, että oikeastaan ei voi puhua monesta eri ruumiista, jos ruumiilla tarkoitamme sellaista hyvin järjestettyä organismia, kuin on meidän fyysillinen, näkyvä ruumiimme, sillä sellaisia ruumiita ihmisellä ei ole useampia. Mutta kun me puhumme näistä ruumiista vähän toisenlaisessa merkityksessä, ilmenemismuotoina, käyttövälineinä, niin silloin voimme sanoa, että näitä ilmenemismuotoja on ihmisellä useita. Olemme tottuneet puhumaan ihmisen sielunelämästä, mutta kun tarkemmin sitä tutkimme, niin huomaamme, että se perustuu erilaisiin käyttövälineisiin. Monet ilmiöt, joista oli puhetta, eivät olisi selitettävissä, jos emme käsittäisi ja edellyttäisi, että ihmisen sielunelämällä on tällaisia »muodollisia» ilmenemismuotoja. Jos palautamme mieleemme, mitä opetettiin vanhassa Intiassa, – sillä koko tämä ihmisen psykologia ja fysiologia on ikivanhaa tietoa – niin huomaamme, kuinka jo silloin oltiin tietoisia tästä erosta fyysisen ruumiin ja muiden käyttövälineiden välillä. Esimerkiksi *vedanta-filosofia* ei puhu erilaisista ruumiista, vaan erilaisista, verhoista *koosha*, ja puhutaan useasta tällaisesta ihmisen kooshasta eli verhosta. Nimenomaan okkultismia harjoittava *taaraka-joogafilosofia* käyttää erästä toista sanaa, joka pikemminkin viittaa ruumiiseen, *upaadhi*. Tässä taaraka-joogassa, joka itse asiassa on käytännöllinen laadultaan, puhutaan kolmesta upaadhistä, ja sillä tarkoitetaan tässä tapauksessa, että ne eivät ole vain verhoja, vaan joogin valmiiksi organisoituja ruumiita. Niitä, kuten jo viime kerralla puhuimme, ei ole muilla kuin joogeilla tai okkultisteilla. Muilla on ainoastaan verhoja. – Mutta onko ihminen siis kokoonpantu ainoastaan tällaisista verhoista? Mikä hänessä on itse varsinainen ihminen? Onko ihminen ainoastaan niinkuin sipulikasvi, joka on koottu useista kuorista, ja josta ei jää mitään jäljelle, kun se kuoritaan? Silloin huomaamme, kun menemme ajassa taaksepäin, että ihmisessä ei ole mitään muuta todellista kuin jokin sellainen prinsippi, jota nimitetään itseksi eli hengeksi. Niinpä vanhassa intialaisessa filosofiassa puhutaan *aatmaasta*. Se on ainoa todellinen ihmisessä, ja se on olemassa aivan kuin ihmisen yläpäässä. Jos ajatteleme, että fyysillinen ruumis on alapäässä, niin aatmaa eli henki, ihmisen itse, on yläpäässä, ja sitten kaikki muut prinsipit ovat aatmaan verhoja. Okkultistilla on aatmaa »ylhäällä», ja sitten kolme eri organisoitua ruumista. Mikä on tuo aatmaa eli itse, mikä on se, jota nimitämme ihmisen minuudeksi? Jos syvennymme vanhaan aasialaiseen psykologiseen esitykseen, niin tuntuu siltä, että minuutta ei varsinaisessa merkityksessä ole olemassa. Voimme sanoa, että ihmisessä on prinsippi, jota sanotaan nimellä *ahamkaara*, so. minuuden tekijä, ja sitä ei pidetä minään todellisuutena. Päinvastoin, käytännöllisessä joogassa sanotaan, että ihmisen täytyy voittaa ahamkaara, joka estää häntä yhtymästä Jumalaan, jos käytämme kristillistä nimitystä, tai intialaisittain, yhtymästä Parabrahmaan. Tämä ahamkaara on siis vain este. Vanhoissa joogajärjestelmissä on ainoastaan itse, henki eli aatmaa todellinen, ja se, jota nimitämme minuudeksi, on vain jonkinlainen harha eli verho, josta ihmisen täytyy luopua. Minuus, vaikka siinä olisi jotakin pysyvää, ei tältä vanhalta intialaiselta kannalta katsoen ole mitään itsessään olevaa, vaan ainoastaan aatmaan eli hengen ilmenemismuoto. Sentähden huomaamme, kuinka kaikki vanhat uskonnot kehoittavat voittamaan tämän minän. Ihmiselle opetetaan, että hänen täytyy uhrata itsensä, luopua minästään, jotta hän voisi yhtyä henkeen, Jumalaan. Tämä on tietenkin eräältä kannalta totta, niinkuin nyt sanoisimme teosofeina, mikäli se koskee ihmisen persoonallista minää, jonka meidän eurooppalaiset psykologimme yhtäläistävät sielun sisällön kanssa, sillä kaikki eurooppalaiset psykologit eivät usko mihinkään pysyvään minään. He eivät usko, että minuus elää kuoleman jälkeen. Heidän mielestään minuus on vain jonkinlainen ihmisen sielunelämän koossapitävä voima, joka itsessään ei ole mitään. – Asia on sama, jos me ajatteleme, niinkuin Buddha mainitsi vertauskuvana vaunut: vaunuissa on pyörät, akselit, kori jne., jotka kaikki voimme luetella; mutta jos kysymme, ovatko vaunut sama kuin pyörät, akseli jne., niin vastaamme, että vaunu on kaikki nuo yhteensä. Mutta jos otamme pyörät pois, niin silloin se ei ole enää

vaunu. Samoin on, sanoi Buddha, myös ihmisen sielun eli minuuden laita, sillä jos hajoitamme sen alkuosiinsa, niin ei jää jäljelle mitään, jota voisimme sanoa sieluksi. – Eurooppalaiset psykologit ovat taipuvaisia selittämään, että ihmisen sielu on kokoonpantu ajatuksista, aistimuksista jne., mutta kun se hajoitetaan, niin ei jää enää mitään. Siten ei voi uskoa mihinkään pysyvään minään, ja jos he uskovat, että ihminen on olemassa kuoleman jälkeen, niin kuoleman jälkeen on olemassa vain hän tunteensa ja ajatuksensa, mutta kun nekin haihtuvat, niin haihtuu hänen minänsäkin; ja silloin ei ole jäljellä mitään erikoista minuutta.

Jos siis minuus on hengen ilmenemismuoto, niin se voi hävitä, ja sentähden huomaamme, kuinka vanhoissa järjestelmissä pyritään pääsemään kiinni jostakin pysyvästä. Kun ei uskota, että ihmisen minä on todellinen, niin pyritään pääsemään kiinni hengestä, joka on yhtä kaikkeuden, Jumalan kanssa. Jos ihminen saa kiinni itse aatmaasta, hän saa kiinni omasta kuolemattomuudestaan. – Mutta me olemme havainneet, että ihmiskunnassa on näinä viimeksi kuluneina vuosituhansina syntynyt kuin uusi minuuskäsite, joka on kasvanut yhä voimakkaammaksi. Ihminen ei voi enää tuntea, niinkuin vanhassa Intiassa, olevansa vain jokin olento, joka on yhtä luonnon kanssa ja joka voi haihtua. Ihminen ei enää tunne sillä tavalla. Hän on viimeisinä vuosituhansina oppinut voimakkaasti tuntemaan itsensä todelliseksi, eristetyksi olennoksi. Joskin tämä eristys olisi harhaa, niin asia on kuitenkin niin. Tämä eristys, harha, minuus on niin voimakas, että se on itsessään jotakin arvokasta. Me olemme saaneet oppia teosofeina, että tämä minuus on niin arvokas, että se itse asiassa elää läpi aikakausien. Se on itsessään jotakin, vaikka se ei olekaan iankaikkinen ja tulee siis mahdollisesti katoamaan ajassa. Se on siksi arvokas, että siitä voi pitää kiinni. Se täytyy asettaa aivankuin perustaksi. Ja ymmärrämme asian henkiseltä kannalta siten, että Kristuksen jälkeen, tässä uudessa liitossa, minuutemme on erikoisen tärkeä. Uudessa Testamentissa sanotaan, että ihmisen sielu on kalliisti lunastettu. Meidän minuutemme on niin arvokas, että sen tulee säilyä ja kehittyä, ja ilman sitä ei mikään henkinen kehitys käykään päinsä. Tämän olivat muutamat kokeneet jo ennen Kristusta. Jos ihmisellä ei ole mitään omaa itsenäisyyttä, jollei hän ole eristetty olento, hän ei voi pyrkiä henkisesti, ei voi nousta korkeuksiin. Jos hänen vain täytyisi kadottaa, unohtaa itsensä, hän ei voisi kehittyä. Se minuus oli ennen vaikeammin löydettävissä kuin nyt. Vaadittiin pitkäaikainen valmistava kehitys, ennenkuin vanhassa liitossa saatettiin löytää minuus, mutta kun se löydettiin, niin päästiin eteenpäin. Se oli näkymättömässä maailmassa, verhon takana. Ihminen tässä näkyvässä maailmassa sai luopua persoonallisesta minästään, mutta toisessa maailmassa hän löysi minänsä. – Nyt asiat ovat muuttuneet. Me tunnemme tässä persoonallisessa tajunnassamme minuuden arvon. Minuus on arvokas, niinkuin Jeesuskin sanoi: »Nyt on otollinen aika.» Nyt on pyrittävä ylöspäin. Meidän täytyy ottaa oma minämme käsimme näkyvässä maailmassa ja asetettava se perustaksi, mistä pyrkiä ylöspäin. Kun ajattelemme ihmistä ja hänen kokoonpanoan, niin ymmärrämme, että käyttövälineitten lisäksi tuo hänen toinen olemuspuolensa, hänen minuutensa on yhtä tärkeä, ja yhtä tärkeä tuo kolmas, hänen henkensä, se, johon tuo minuus pyrkii, se, jota me myös voimme eräässä merkityksessä nimittää Kosmilliseksi Kristukseksi. Tältä kannalta katsoen saamme kolme ihmisen polveutumishistoriaa, mistä

1. hänen henkensä,
2. hänen minuutensa,
3. nämä kaikki hänen eri ruumiinsa ovat tulleet.

Koska tarkoituksemme on kiinnittää huomiota etupäässä ihmisen verhoihin ja niitten ruumiiksi muodostumiseen, niin emme voi tässä uhrata kovin paljon aikaa ihmisen hengen ja minuuden historialle. Kuitenkin meidän täytyy ikäänkuin ohimennen kertoa, mistä henki ja minuus ovat tulleet.

Sisäisin henkemme on Jumalasta. Se on Isän helmassa syntynyt. Se on, niinkuin voisimme sanoa, Kristuksesta syntynyt, aivankuin osa Kosmillisesta Kristuksesta. Siten me sisässämme, alkuperältämme olemme yhtä Kristuksen eli Jumalan pojan kanssa, ja meissä siis on Jumalan poika. Olemme Isästä syntyneet. Ja Jumalan poika on myös se, jonka kautta kaikki on syntynyt, mikä on syntynyt. Ja meidän henkemme on siis se, joka on syntyisin ei ajasta, vaan iankaikkisuudesta. – Ihmisen minä on syntynyt ajassa,

ilmennyksessä, ja pysyväisin ja arvokkain tässä ajassa. Kaikki ilmennys on ajassa, mutta ihmisen minä on ilmennyksessä pysyväinen, niinkuin voisimme sanoa käytännöllisesti, iankaikkinen täällä ajassa. Se on meidän minuutemme. Meidän verhomme ovat vähemmän pysyviä, ohimeneviä, mutta silti ne voivat olla hyvin vanhoja. Tahtoisin kertoa vertauksen: Henki on kuin taivas ja ruumiimme kuin maa; minuutemme on syntynyt taivaasta ja maasta; se on taivaan ja maan lapsi; se on taivaan ja maan välillä, se, joka liittyy yhteen taivaan ja maan; minuus on taivaasta tullut, ja sen tehtävä on tehdä maa taivaaksi.

Kääntäkäämme nyt huomiomme noihin ihmisen verhoihin eli ruumiisiin. Muistamme, kuinka viime vuosisadan lopulta lähtien, varsinkin madame Blavatskyn kuoleman jälkeen on ollut tapana puhua ihmisen ruumiista eli verhoista jotakuinkin materialistisella tavalla, kuten voisimme sanoa. Sanotaan, että fyysillinen, näkyvä ruumis, on tiheä ruumis ja eetteri-, astraali- ja mentaaliruumis ovat ikäänkuin hienompaa ainetta. Mitä sillä sitten tarkoitetaan, jätettäköön jokaisen kirjoittajan asiaksi. Tätä muuten eräs ranskalainen kirjailija, joka käänsi ensimmäisiä teosofisia kirjoja ranskaksi, nimitti hindulaiseksi positivismiksi, koska hän näki siinä hienostunutta materialismia. Mutta se, että jokin aine tulisi yhä hienommaksi ja hienommaksi, on tietysti hyvin vaikea käsittää. Tämä käsityshän tulee aivan mauttomaksi, kun ajatellaan, mitä esimerkiksi tämä fyysillinen aine on. Jo viime vuosisadan loppupuolella puhuttiin siitä, että fyysillinen aine ei ollut »tiheä», vaan siinä oli alkuolentoja, atomeja, joita ympäröi paljon suurempi tiheys, kuin mitä ne itse olivat. Siis aineellisuus on aivan kerrassaan harhaa, läpinäkyvää. Jos vain olisi kyllin vahva mikroskooppi, niin aina voitaisiin havaita eläviä pisteitä. Sen tähden sanottiin, että aine on samanlainen kuin avaruus, jossa näemme tähtiä ja aurinkoja, ja joka on fyysillinen aineellisuus, jossa on paljon enemmän tyhjää kuin todella olevaista. Niinhän ajateltiin viime vuosisadan loppupuolella. Eräs teosofinen kirjailija puhuu tästä eräässä kirjoituksessaan. Ja sen tähden jo silloin minusta tuntui hyvin oudolta ajatella näistä muista aineen ilmenemismuodoista, esimerkiksi astraaliaineesta, että se olisi »hienompaa». Mikä siinä voisi olla hienompaa, kun jo fyysillinen ainekin oli niin hienoa. Silloinhan se olisi ollut aivan samaa kuin ei mitään. — Mutta eihän asia olekaan siten. — Meidän vuosisadallamme fysiikka on ottanut pitkiä askeleita eteenpäin, ja sen käsitys aineesta on kerrassaan muuttunut. Nyt ei ole enää olemassa sellaisia jakamattomia atomeja, joihin uskottiin viime vuosisadalla, sillä atomihan merkitsee sellaista, jota ei enää voi särkeä, hajoittaa. Nyt on huomattu, että atomit ovat jaollisia. Ne on kokoonpantu elektrooneista ja protooneista, joista ensin mainittu on negatiivinen ja jälkimmäinen positiivinen. Jokainen atomi on siis kokoonpantu näistä pienistä elävistä sähköolioista. Tämä merkitsee nykyaikaisen fysiikantutkijan mielestä, että aineellisuus ei ole muuta kuin jokin sähköilmiö. — Mutta mitä sähkö sitten on? Sekin on aineellisuutta, ainetta. Mutta mitä tämä aine on, se on toinen kysymys. Se on jaollinen, mutta emme tiedä, mitä on sen takana. Saksalainen tutkija Ostwald esitti vuosisadatamme alkupuolella, että atomit ovat vain voimapisteitä, elävää voimaa. Ja mistä tuo voima tulee? Se on jotakin kaikkialla olevaa maailmankaikkeudessa. Ja nämä atomit ovat pisteitä, joissa tämä voimavirta ilmenee ja muodostaa ilmenneen maailman. Sillä tavalla oli koko maailmankaikkeus ja näkyvä olemassaolo muodostunut voiman ilmennykseksi. Se oli voimaa. Jo silloin, kun kirjoitin kirjan »Mitä on kuolema?» mainitsin, että kun kerran otetaan tämä askel ja tunnustetaan, että aine pohjimmaltaan ei ole muuta kuin voimaa, niin voimme ottaa seuraavan askeleen eteenpäin ja sanoa, että tämän voiman takana on ajatus; ja siis aine ei ole muuta kuin ajatusta eli järkeä. Ja silloin ilmennyt maailma ei ole muuta kuin näkyvää eli aistittavaa järki-ilmennystä eli ajatusta; ja kaiken takana on se suuri, johon aina on uskottu. Näin ajattelin ja kirjoitin v. 1904, silloin kuin kirja »Mitä on kuolema?» ilmestyi. Mutta nyt myöhemmin, aivan viime aikoina, olen huomannut, että osa tiedemiehistä on taipuvainen ajattelemaan samalla tavalla. Nyt me olemme tulleet siis siihen, että tämä maailmankaikkeus, koko aineellisuus, olemassaolo on vain aaltoilua, ja siinä on sitten kaksi, sanoisimmeko ilmenevää totuutta, kaksi ilmenevää voimaa. Toista silloin sanotaan aineeksi ja toista säteilyksi, radiatioksi. Viime vuosisadan lopulla tämä säteily huomattiin erikoiseksi ominaisuudeksi aineessa, ainakin muutamissa aineilmiöissä, kun keksittiin, että radium säteilee heliumia. Kun nämä havainnot tehtiin viime vuosisadan lopulla tai tämän vuosisadan alussa, niin huomattiin, että ns. alkuaineitten atomit eivät olleetkaan aineosiltaan erilaisia, vaan että niitä luultavasti oli vain yhtä lajia, että ne kaikki ovat kokoonpannut samasta tuntemattomasta atomista. Silloin aineen käsite sai muuttaa muotoaan. Sitten tuli Ostwaldin teoria. Ja nyt ollaan siis sitä mieltä, että aineellisuudessa on kaksi ilmiötä, aine ja säteily.

Aine säteilee ja säteily muuttuu aineeksi. Siis molemmat ovat yhtä ja samaa, mutta kuitenkin ne ovat erilaisia. Kaikki on värähtelyä, mutta on huomattava, että siinä on säteilyä, jonka seurauksena aine muuttuu toiseksi. Sen tähden sanoi eräs tunnettu englantilainen tiedemies, että kun tahdomme lyhyesti tuoda ilmi nykyisen käsityksen maailman kokoonpanosta ja maailman synnystä ja siitä, mitä tämä näkyvä olemassaolo on, niin voimme tyytyä tuohon vanhaan lauseeseen, mikä on olemassa Vanhan Testamentin Mooseksen kirjassa: »Tulkoon valkeus, ja valkeus tuli». Sillä, hän sanoo: »Tämä aine on kuin pimeyttä, ja sitten tämä säteily on kuin valkeutta.» – Sillä tavalla ainakin osa nykyajan fyysikoista ajattelee tämän maailman salaisuudesta. Se on jotakin vangittua valoa, joka on pimeyttä, tai sitten valoksi muuttunutta pimeyttä. Ja tuo vanha näkijä Mooseksen kirjassa osasi ilmaista yksinkertaisella tavalla tuon teosofisen johtopäätöksen, johon on tultu, niinkuin Blavatsky on koettanut selittää Salaisessa Opissaan. Sen tähden huomaamme iloksemme, kuinka tieteellinen tutkimus lähenee spiritualistista maailmankäsitystä. Sen on täytynyt luopua materialistisesta kannastaan, sillä ainetta ei ole tuossa vanhassa merkityksessä. On ainoastaan ilmennystä, ja aineellisuus on itsessään voimaa ja ajatusta. Se, mikä on kaiken takana, on jumalallinen elämä, Jumala, ja kaikki on Jumalan, jumalallisen elämän ajatusta. Niin pitkälle ovat meidän aikamme tieteelliset tutkijat tulleet. Siinä he ovat siis lähestyneet sitä vanhaa, viisasta okkultista käsitystä, jota madame Blavatsky esitti jo 1880-luvulla Salaisessa Opissaan, ja josta hän sanoo, että 20:s vuosisata tulee vähitellen ymmärtämään sitä.

Kun olemme tulleet siihen, että koko maailmankaikkeus on kuin Jumalan ajatusta, niin huomiomme kiintyy kysymykseen, mikä on Jumala? Voimmeko antaa Jumalasta tarkkaa määritelmää? Uskonnot ovat koettaneet antaa, ei filosofisessa vaan eksoteerisessa muodossa, niin tarkan määritelmän kuin mahdollista, ja uskontojen tunnustajain mielestä on suuri ansio juuri siinä, että voidaan tarkasti määritellä Jumala. Asia on kuitenkin aivan päinvastoin. Kuta viisaammiksi ja tietävämmiksi tulemme, sitä enemmän arkailemme määritellä sitä salaisuutta, joka on kaiken takana. Siis itse jumaluudesta abstraktisessa merkityksessä emme tahdo emmekä osaa antaa mitään määritelmää. Jos osaisimme sen tehdä, niin olisimme suurempia kuin Jumala; jos yrittäisin määritellä elämän salaisuutta, niin minun pitäisi olla viisaampi elämää, osata asettua sen ylä- ja ulkopuolelle. Kun vanhassa Intiassa kysyttiin, minkälainen on absoluuttinen Parabrahma, onko se niin ja niin, vastattiin: »Se ei ole niin eikä niin», – emme osaa sitä selittää, sillä siihen uppoutuvat kaikki vastakohtat, kaikki ovat vain mitättömiä ilmennyksiä sen rinnalla; ei ole muuta kuin yksi ainoa ehdoton, ja kaikki muu on sen ilmennystä. Tuo ehdoton on niin suuri, ettemme voi sitä määritellä. – Jotakin me kuitenkin voimme ymmärtää, jotakin ovat filosofit ja okkultistit aina ymmärtäneet tästä jumaluudesta, ja se jokin on jo siksi suurta ja ihmeellistä, että se jo hyvin meitä tyydyttää. Ymmärrämme, että tässä ehdottomuudessa, Absoluutissa, josta voimme tietää vain ilmennyksen perusteella, on ikuinen ja ääretön mahdollisuus ilmetä. Tätä mahdollisuutta ilmetä, manifestoitua, voimme nimittää Isäksi. Isä on tuossa Alkujuuressa, alku-Absoluutissa oleva ilmenemismahdollisuus, ilmenemistahto, ja se Isä on iankaikkinen, ääretön, yhtä Absoluutin kanssa. Ja se Isä ei ole mitään ilman Poikaa. Sen tähden voimme Isä-sanana asemasta käyttää myös sanaa Äiti, tai kuten Salaisessa Opissa sanotaan kaiken olemassaolon Isä-Äiti. Jotkut voivat loukkaantua siitä, että Jumalasta käytetään maskuliinista sanaa Isä, mutta mielestäni ei kannata siitä loukkaantua, koska Jeesus Kristuskin käytti sitä nimitystä. Intiassa on ollut viisaita, jotka eivät ole osanneet käyttää maskuliinista isä-sanaa, vaan yksinomaan äiti-nimitystä. Sellainen viisas oli esimerkiksi Raama Krishna. – Jos asetumme vähänkin runollisiksi, niin äiti on kauniimpi nimitys kuin isä. Joka tapauksessa tämä ensimmäinen ilmenemismahdollisuus on kaiken olemassaolon Isä-Äiti, mutta Isä-Äiti ei ole mitään ilman lasta, poikaa, Jumalan Poikaa, jota myös sanomme Kosmilliseksi Kristukseksi. Jumalan poika on sitten tämän Isä-Äidin elävä täydellisyyssajatus eli ilmennyksen mahdollinen kuva. Mutta meille on käsittämätöntä, minkälainen se kuva on. Sitähän nimitetään myös taivaalliseksi ihmiseksi. Se astuu ensimmäiseen ilmennykseen Absoluutista, mutta emme tiedä, onko se täydellisyyssajatus muuttumaton, vai muuttuuko se. Joka tapauksessa ymmärrämme, että tuollainen Jumalan lapsi, tytär, poika, on olemassa tässä Isä-Äidin tajunnassa. Se on Kosmillinen Kristus. Ja voimme viitata niihin sanoihin, joilla Johanneksen evankeliumi alkaa: »Alussa oli Sana, ja Sana oli Jumalan tykönä, ja Jumala oli se Sana.» Silloin *Sana* tässä Johanneksen evankeliumissa voi tarkoittaa sekä Isä-Äitiä että Poikaa tai vain Poikaa. Voisimme sanoa, että se tarkoittaa Poikaa, sillä siten olemme käsittäneet kristillisessä teologiassa: alussa oli Logos. Silloin *alussa* on sama kuin Isä, sillä hän on alku, iankaikkinen, ääretön. Isässä oli Sana ja se oli Jumalan tykönä. Se merkitsee

siis, että alussa oli Kosmillinen Kristus, joka oli Jumalan, Absoluutin tykönä. Se merkitsee siis, ettemme voi käsittää muuta Absoluutista kuin Logoksen, Pojan. Kaikki muu Jumalasta jää meille aivan käsittämättömäksi. Kosmillisen Kristuksen, joka on olemassaolon täydellisyyskuva, ja jonka kautta kaikki ilmenee, voimme käsittää. Ei mitään ole luotu, ei mitään tehty muutoin kuin tämän Logoksen, tämän suuren ajatuksen, täydellisyyskuvan avulla. Siis ei ole olemassa mitään pahaa eikä huonoa, sillä paha on ohimenevää, harhaa. Ei ole muuta iankaikkista kuin tämä Logos, Jumalan poika, Kristus, joka on täydellisyiden täydellisyys. Se on maailmankaikkeuden sisäisin mittapuu, alkukuva. Kaikki on tehty hänen kauttaan. Kaikki on hyvin tehty ja loppuu hyvin, koska kaiken takana on Logos. Siihen kaikki pyrki; siihen kaikki tulee uppoutumaan. Sentähden ei ole mitään hätää. Me, jotka elämme ajassa, pienellä maapallolla, pienessä aurinkokunnassa, suuressa maailmankaikkeudessa, puhumme omista ristiriidoistamme, pahasta ja hyvästä – pienellä tomuhiukkasella avaruudessa. Ne eivät merkitse mitään verrattuna siihen Kristukseen, Jumalan täydellisyyskuvaan, joka on kaiken takana ja eläyttää kaikkea. – Ei mitään olisi olemassa ilman elävää Jumalan henkeä, elävää täydellisyyttä, sen voimaa, joka on kaiken takana, ja joka lopulta vie täydellisyyteen. Sentähden kaikki ristiriidat häipyvät ja haihtuvat. Ja me tulemme huomaamaan, kun lähdemme tarkastamaan ihmisen eri ruumiita ja niiden historiaa sekä ihmiskunnan historiaa, että se kaikki vaatii taustaksi juuri sen edellytyksen, että kaikki on ajatusta, järkeä. Sillä me elämme tässä voimien ilmennyksen maailmassa, ja meidän pitää niitä asioita tutkia. Mutta se kaikki on kuitenkin pientä verrattuna siihen suureen todellisuuteen, joka on kaiken takana. On aivan kuin lohdutuksena, että mekin tulemme kerran pääsemään siihen suureen todellisuuteen.

III

RUUMIIN KEHITYSHISTORIA

Ihminen on kolmiyhteinen olento, kuten olemme koettaneet osoittaa. Hänen henkensä on Jumalasta, hänen ruumiinsa on, niinkuin usein sanotaan, maan tomusta, ja hänen sielunsa on syntynyt Jumalan eli taivaan ja maan yhtymisestä. Hänen henkensä on siis Isän, Jumalan iankaikkisesti synnyttämä; toisin sanoen sillä ei ole alkua eikä loppua. Sitä hänen henkeänsä toisinaan nimitetään teosofisessa kirjallisuudessa *monadiksi*. Ja voimme sanoa, että monadi on aivan kuin atomi tai molekyyli taivaallisen ihmisen eli Kosmillisen Kristuksen ruumiissa. Tuo elävä täydellisyysajatus Isän jumaltajunnassa, Kristus, Poika, on kokoonpantu niin sanoaksemme muodollisesti äärettömästä määrästä monadeja, jotka kaikki ovat kuin osia tässä Kristuksen ruumiissa. Nämä elävät monadit ovat siis yhtä Kristuksen, Jumalan Pojan kanssa ja Isästä iankaikkisesti syntyneitä. Sentähden on ihminen jumalallinen olento. Mutta ihminen, sellaisena kuin hän nyt on, ei ole vielä tietoisesti henkeä, hän ei ole itsetietoinen monadi, vaan on tuon hengen pohjalla syntynyt sielu ja ruumis. Sielu on hänen ajatteleva minänsä, järkensä, hänen ihmisyytensä, sillä ihmisen varsinainen olemus on tämä ajatteleva, tunteva ja tahtova järkiminä. — Kun sitten kysymme, minkä tähden kaikki on olemassa, saamme vastauksen juuri tältä järkiminältä, sillä järkiminähän on se, joka kysyy syitä ja osaa myöskin vastata. Henki ja aine, jotka ovat ilmenemisen kaksi olemuspuolta, eivät saata toimia yhdessä, jollei ole siltaa, joka ne yhdistää. Ainehan on jotakin aivan muuta, kuin mitä ennen luultiin. Ainehan on voimaa, ja — niinkuin viisaimmat filosofiset ajattelijat voivat sanoa: aine on myöskin järkeä, ajatusta. Mutta aine on kuitenkin vielä paremmin sanottuna, kun tahdomme tehdä eron hengen ja aineen välillä — niinkuin vanhat intialaiset sanovat — *maajaa*, harha, illuusio, siis taikavoima, niinkuin myöskin sanotaan intialaisessa kirjallisuudessa. Aine on tajunnan taikavoima, kyky ilmentää itseään. Mutta se taikavoima ei ole silloin tajunnalla sellaisena, kuin me käsitämme tajunnan, vaan se taikavoima on olemassa siinä salaisuudessa, siinä elämän Absoluutissa, olemisessa, mikä on hengen ja aineen takana, siis itse jumaluudessa. Mutta tätä taikavoimaa käyttää tajunta eli henki. Kun henki ilmentää itseään, se käyttää tätä taikavoimaa, mikä piilee Absoluutissa, ja se on hengelle kuin vapauttava voima, jota henki ei ilman muuta hallitse. Mikä se oppii tätä taikavoimaa hallitsemaan? Se on hengen ja taikavoiman yhteisvaikutuksesta syntynyt järki eli ajatus, joka on yhdistävä voima, joka luo, kun tajunnassa on syntynyt järki eli minuus. Tämä järki eli ajatus voi oppia hallitsemaan ainetta eli taikavoimaa, joka piilee Absoluutissa. Kun kysymme, minkä tähden ihminen on ollenkaan olemassa, sanomme: kaikki on olemassa sitä varten, että tajunta ilmenisi. Sillä itse elämän salaisuus, Absoluutti, on jollakin tavoin olemassa, silloin kun sen oma olemuspuoli ilmenee. Muulla tavalla Absoluutti nähtävästi ei voi ilmentää itseään. Sitä varten kaikki on olemassa, että tajunta ilmenisi aineessa, harhassa, illuusiossa — joka ei ole illuusiota muuten kuin Absoluutin kannalta. Tavallaan aine on harhaa myöskin tajunnan kannalta, mutta se on sikäli todellista, että se on tajunnan ilmenemistä. Ja kun ajattelemme ihmistä, se merkitsee, koska ihminen itsessään on tajunta, että tuo Jumalasta syntynyt tajunta, monadi, tahtoo ilmentää itseään. Se ei osaa sitä tehdä ilman muuta. Me emme voi mennä äärettömän kauas taaksepäin olettamuksissa, — emme tiedä koska ensimmäinen tajunta syntyi; sellaista ajankohtaa ei luultavasti ole, — mutta me voimme katsoa oman itsemme historiaa ja nähdä, kuinka monadi ei voi ilmentää itseään aineessa ilman järkeä. Tämä merkitsee, että toisten järkiolentojen meidän järkimonadimme ulkopuolella täytyy auttaa sitä, kunnes se on synnyttänyt sellaisen ilmennysmuodon, jossa on järkiminä eli minä. Silloin se muuttuu siten, että tuo ihmisessä muodostunut ilmennyt järki eli minuus ottaa luovan voiman käteensä. Ihminen olisi pysähtynyt kehityksessään, jos hän olisi tyytynyt vain luonnonvoimien apuun ja siten päässyt ajattelevaksi ihmiseksi. Siihen hänen kehityksensä olisi päättynyt, jollei hänen oma minänsä — meidän ei pidä painostaa erityisesti järkipuolta — jatkaisi elämää ja kehitystä, jatkaisi hengen ilmenemistä aineessa. Jokaisen ihmisen historiassa tulee sellainen kohta, jolloin hänen minuutensa herää tietoiseksi siitä, että sen on nyt jatkettava jumalien työtä, otettava ohjokset käsiinsä ja kehitettävä tätä taikamaailmaa, joka ilmentää

monadia eli henkeä. Sillä kaikki on olemassa sitä varten, että monadi, joka ei ole tietoinen itsestään, oppisi ilmentämään itseään. Se merkitsee toisin sanoen – jos tahdomme puhua käytännöllisesti, – että monadi ei olisi ilman sitä itsetietoisesti autuas, niinkuin koko oleminen todellisuudessa on yhtä ainoata autuutta. Monadi ei sitä ole, ennen kuin se on oman minuutensa välityksellä tullut tietoiseksi omasta tehtävästään ja saavuttanut oman täydellisyytensä. Ennen sitä ei monadi olisi rikastuttanut omalla autuudellaan avaruuden autuutta. Sillä kaikki on olemassa autuutta varten – en käytä arkipäiväisiä sanoja, – onnea varten. Asiaa ei siis pidä käsittää liian materialistisesti, persoonallisesti, itsekkäästi, kun sanon, että kaikki on olemassa autuutta varten. Kaikki on olemassa suurta, ihmeellistä, taivaallista ihanuutta varten. Ja se on hyvin pitkän ajan tulos meidän ajassamme luettuna – mittaamattomien, miljoonien vuosien tulos. Sitä varten henki tahtoo ilmentää itseään aineen taikavoimalla. Ja se käy päinsä minuuden, järjen avulla.

Olemme koettaneet selittää, mikä ruumis on. Ruumissanahan on silloin paljon sisältörikkaampi, kuin mitä siitä tavallisesti ajatellaan. Sillä meidän täytyy silloin käsittää, että ruumiissa on sekä organisoituja puolia, joita jo nyt käytämme välikappaleina, että vielä organisoimattomia puolia. Olemme sentähden puhuneet erilaisista verhoista, käyttövälineistä – välistä erilaisista ruumiista. Kun pidämme mielessämme, että koko ruumiillinen ilmennys on juuri tuon aineen taikavoiman avulla tapahtunut, niin ymmärrämme, että meidän ruumiillisessa olemuksessa voi olla useampia olemuspuolia. Tavallisesti silloin erotamme paitsi fyysillisen, jo organisoidun ruumiin, myöskin ajatus- ja tunneruumiin, jota tavallisesti nimitetään »persoonalliseksi minäksi», joka kuitenkin ei ole hyvä nimitys, sillä persoonallinen minä ei tyhjenny ruumiskäsitteeseen. Persoonallinen minä on enemmän, sillä se sisältää samalla sekä tajunnan että sen ilmennyksen. Sentähden on tavallaan *ajatusruumis* parempi, kunhan vain muistamme, että ajatusruumis ei sinään tyhjennä sielukäsitettä; sillä sielussa täytyy olla sekä minä että ajatteleva henki, ja sen ilmennyksenä on sielun sisältö eli ajatus- ja tunneruomis, – oikeastaan yksi ruumis, jota voimme nimittää astraalis-mentaaliseksi ruumiiksi; usein nimitämme sitä lyhyesti vain astraaliruumiiksi. Tämä astraalis-mentaalinen ruumis ei ole silloin mikään organisoitu ruumis. Emme osaa sitä vielä käyttää samalla tavalla kuin tätä fyysillistä ruumista. Vaikka ihminen osaa ajatella paljon enemmän, kuin hän osaa toteuttaa tässä näkyvässä maailmassa, niin tämä ajatteleva ja tunteminen, vaikkakin paljon elävämpää kuin meidän oma fyysillinen olemuksemme, sittenkin on vielä vain organisoimatonta elämää, sillä ihminen ei vielä hallitse ajatustaan ja tunnettaan. Me olemme sentään jonkin verran fyysillisen ruumiimme herroja; määräämme mitä tahdomme tehdä. Ruumis ilmoittaa luonnolliset, välttämättömät tarpeensa: nyt täytyy levätä, syödä, juoda. Mutta me voimme määrätä, mitä sille annamme. Sieluruumiimme emme ole samassa suhteessa. Me emme osaa sitä pakottaa: ajattele näin, tee tuo, älä tee tuota. Täytyy kehittyä sangen pitkälle joogassa, ennenkuin kykenee saamaan sieluruumiinsa ajattelemaan ja tuntemaan, mitä haluaa. Ajatukset tulevat ja menevät. Sieluruumis on vielä aivan organisoimaton käyttöväline. Se ei ole niin paljon hänen hallussaan kuin tämä näkyvä ruumis. Sentähden voimme sanoa, että muut ruumiit ovat ainoastaan *auroja*, verhoja, käyttövälineitä. Kun sitten kysymme, minkälaisia ne ovat aineellisesti, tuon taika-aineen kannalta, niin emme saa ajatella siten, kuin usein kuvataan, että ne ovat jotakin fyysillistä hienompaa ainetta – hyvin hienoa. Ne eivät ole kvalitatiivisesti, laadullisesti, samanlaista taikavoimaa kuin tämä meidän fyysillinen ruumiimme, vaikka sielullisia ilmiöitä voi kyllä havaita. Selvänäkijä voi nähdä ihmisestä, että hänellä on sellaisia ja sellaisia ajatuksia ja tunteita sielussaan, päivätajunnassaan. Ja hän myös havaitsee niitä ajatuksia ja tunteita, jotka ovat hänessä pysyviä. Moni on epäilemättä tehnyt tällaisen äkkinäisen havainnon. Hän näkee kuin toisen ihmisen päältä, mitä tämä ajattelee ja tuntee; eikä ehkä osaa selittää, millä tavalla.

Toisen ihmisen tunteet ja ajatukset tulevat toisen ihmisen »sisään». Jos hän olisi tätä ominaisuutta enemmän kehittänyt, tai jos hänessä olisi enemmän kehittynyt tämä äkkiähavaitsemiskyky, kyky havaita sielullisia ilmiöitä fyysillisen maailman takana, silloin hän ensinnäkin havaitsisi väri-ilmiöitä. Niitä ei voi nimittää muiksi kuin väri-ilmiöiksi. Hän näkee kuin värejä toisen aurassa: jonkun aurassa on punaista, jonkun toisen aurassa sinistä. Ja sellaisiakin värejä hän voi nähdä, joilla ei ole nimeä kielessä. Tarkemmin kysymme sitten, mitä ne värit ovat. – Kun sanon, että tämä seinä on vaaleanruskea, se merkitsee, että auringonsäteet ovat taittuneet ja tulevat ruskeana ilmi; auringonsäteet ovat jakautuneet, ja jonkin osan auringon säteissä olevista väreistä seinä heijastaa ja sen näemme silmillämme. Sillä lailla on meidän

ymmärrettävä värit tässä näkyvässä maailmassa. — Jos sitten kysymme selvänäkijältä: mikä se aurassa on punaista ja sinistä? — hän sanoo: se on tietysti se tunne ja ajatus. — No, mikä sitten on ajatus? — Se ajatus on tietysti salaista, sillä tuo väri on sen ilmennys. — No, onko se ajatus jotakin ihmisessä olevaa, josta sininen väri heijastuu? — Ei, se on vain sinistä väriä ilman mitään kappaletta. Sitä kappaletta ei näe, se on salassa, mutta minä näen värin, ja se heijastuu minuun niin, että minä tunnen tietyn tunteen tai saan tietyn ajatuksen. Sillä tavalla se vaikuttaa minuun. — Hän ei osaa sitä muuten selittää, mutta hän on varma siitä, että kun hän näkee jollakin aistilla jotakin hyvin punaista, tulipunaista, hän, sanoo, että tämä herättää hänessä suuttumuksen ja vihan tunteen tai suuren rakastumisen tunteen. Silloin hän on varma, että tuo ihminen on rakastunut, tuntee hyvin voimakkaita rakkaustunteita. Selvänäkijä, voi sillä tavalla selittää. — Silloin kuulijan täytyy olla arvostelukykyinen, sillä tuo näkeminen on hyvin subjektiivinen asia. Toinen voi sanoa näkevänsä punaista, toinen sinistä. Ei ole ehdottomasti luotettava selvänäkijäin väriaistimuksiin. Enemmän voi luottaa, kun osaa kysyä selvänäkijältä, minkä tunteen tuo väri hänessä herättää. Silloin useimmat kuvaavat samanlaista tunnetta, sillä se on tunne, joka kyseenalaisessa ihmisessä on se todellisuus, joka on ilmiön takana. Ilmiö on aurassa oleva väri, joka voi yhdestä näyttää punaiselta ja toisesta muun väriseltä. Sentähden on tuo psykologinen momentti luotettavampi. Ja vielä voin sanoa, että sekään ei ole aina luotettava; he voivat itse värittää ilmiöitä omalla sielunelämällään. Ja jos tarkemmin kehoittaisimme heitä erittelemään näitä tunteita, he kuvailisivat hyvin erilaisia vivahteita. Sielunelämä pukeutuu väri-ilmiöihin. Sen aineellisuus on aineettomissa väri-ilmiöissä. Se ei ole ainetta missään käsin koskettavassa merkityksessä niinkuin aine tässä fyysisessä maailmassa. Kun nousemme tunteista puhtaisiin ajatuksiin, aatteisiin, ja muuhun sellaiseen ja sanomme: koeta tutkia tuota ihmistä vielä syvemmin, — hän sanoo: en pääse irti väri-ilmiöistä. Mutta jos hän on päässyt asioihin syvemmälle, hän sanoo asioista näin: on merkittävää, että minä alan kuulla ääniä, ikäänkuin värit kuiskaisivat minulle; minä kuulen noita ajatuksia. Ne puhuvat yhä selvemmin ja selvemmin. Hän tulee lopulta kuin musikaaliseen maailmaan. Ja se on korkeampaa aistihavaintoa, tai syvempää, miten tahtoo sanoa. — Jos me tarkastamme jonkun ihmisen kehitystä näissä asioissa, voimme havaita, että ensin hänessä kehittyy jonkinlainen selvätunne. Hänestä voi välistä tuntua, niinkuin hän törmäisi toisen ihmisen auran tunteita vastaan, tai tullessaan huoneeseen ikäänkuin leikkaisi jotakin tunnelmaa. Kun tuo astraalinen elämä alkaa nousta tuolla tavalla hänen tajunnassaan, se tulee kuin epämääräisenä tuntemisena. Hän saattaa esim. istua hiljaa ja sielussaan aavistaa, että se ja se ihminen tulee sinne — ja niin tapahtuukin. Hän on epämääräisellä tavalla, *telepaattisesti*, tullut tietoiseksi toisen saapumisesta. Sillä astraalimaailmassa ei ole etäisyyttä ja aikaa samassa merkityksessä kuin fyysisessä maailmassa. Telepatiakaan ei ole meistä niin vaikea käsittää, sillä ihmisen sielu elää maailmassa, jossa ei ole aikaa eikä paikkaa. Sentähden äiti, vaikka on kaukana lapsistaan, saattaa tuntea heidän läsnäolonsa, seurata heidän elämäänsä, tietää heidän tilansa. Ja jos joku lapsista ajattelee häntä, hän voi sen aavistaa. Mutta ei ole aina sanottu, että hänen seuraamisensa sattuu paikalleen, jos hän ei ole selvänäköinen.

Meidän on siis ymmärrettävä, että meidän ruumiillinen olemuksemme on kokoonpantu *sieluruumiista* ja fyysisestä ruumiista ja tämän kaksoispuolesta, niin sanotusta *eetteriruumiista*. — Mikä on eetteriruumis? On sanottu, että se on fyysisen ruumiin toinen puoli ja jokseenkin samalla tavalla aineellinen, niin kuin osaamme ainetta käsittää. Kun koetamme ymmärtää, millainen eetteriruumis on, niin meidän pitää muistaa, millaiseksi muinaiset kansat ajattelivat tätä maailmaa. He jakoivat tämän näkyvän maailman, niinkuin mekin, elementteihin. On olemassa neljä elementtiä:

1. maa — kiinteä elementti,
2. vesi — juokseva elementti,
3. ilma — kaasumainen, tavallaan näkymätön elementti,
4. tuli — harvemmin näkyvä elementti.

Näistä neljästä elementistä kansat ovat aina puhuneet. Ja kaikki nämä elementit ovat antaneet osansa ihmisruumiille. Luustomme, lihaksemme ja janteemme ovat maata. Veri ja kaikki nesteet, mitkä ruumiissa virtaavat, vastaavat vesielementtiä. Sitten on meissä ilmaa, ja se on meille niin tärkeää, että jos emme saa sitä

ruumiisemme, niin kuolemme. Meidän täytyy hengittää; sentähden ilmaa on sanottu hengeksi. Me emme näe ilmaa tässä huoneessa muulloin kuin sattumalta, silloin, kun aurinko paistaa huoneeseen, jossa on tomua, silloin ne tomuhiukkaset heijastavat auringon valoa, ja me ikäänkuin näemme ilman. Ilma eli kaasu on enimmäkseen näkymätöntä. Se on kuitenkin vankka, aineellinen todellisuus. Sitten on neljäs elementti, tuli. Sitä emme näe. Näemme vain ilmiön. Jos tuli tulisi ulos meidän suustamme, silloin tietäisimme, että asiamme ovat erittäin huonosti; silloin sanottaisiin, että me palamme. Kuulin lapsena kerrottavan kapteenista, joka kuoli siihen, että sprii paloi hänen vatsassaan ja tulta tuli ulos hänen suustaan. Mutta tiedämme, että ruumiissa tapahtuu jatkuva palamisilmiö. Koko meidän ruumiimme ravintotalous on kemiallinen prosessi. Olemme tiedemiehiltä kuulleet, että se tuli, jonka näemme, ei ole varsinainen tuli. He ovat opettaneet tekemään eron ilmiön eli fenomeenin ja todellisuuden välillä. Se tuli, jonka näemme, on ainoastaan ilmiö; takana on kemiallinen prosessi, jossa on kova kuumuus, jossa jokin palaa. Se aiheuttaa näkyvän ilmiön. Se elementti, jonka käsissä kaikki palaa, on hirvittävä voima. Ja kuitenkin tiedämme, että se tuli ei ole ainoastaan kuluttavaa tulta: jos sytytämme puutalon, tiedämme, että se palaa. Mutta tuli on myös sellainen voima, joka pitää meidät jatkuvasti pystyssä. Jos tuo palamisprosessi ei olisi käynnissä eikä puhdistaisi ruumistamme, emme ollenkaan hengittäisi emmekä eläisi. Meissä täytyy olla tulta; tulesta on elämä ja kuolema. Niin sanoo meidän jokapäiväinen järkemme. Jo vanhoista ajoista saakka on sanottu niin. – Kun tahdomme tehdä eron fyysisen ja sen eetterisen kaksoispuolen välillä, sanomme, että tuli on ensimmäinen eetterivoima, alin puoli eetteriruumiissa. Ja jos olemme selvänäköisiä ja katselemme ihmisen fyysisistä ruumiista, näemme, kuinka koko näkyvä fyysinen ruumis on kuin tulen eli valoilmion sisällä. Meidän eetteriruumiimme on siis alimmalta puoleltaan jonkinlainen tuli-ilmiö. Eetteriruumiin oma väri ei ole sama kuin tuon ilmiön. Siinä voi näkyä punaista ja sinistä ja voi olla kuin violetilta vaikuttavaa tai myös vivahtaa hopealle, kuunvalolle. Eetteriruumis ei ole muodostunut ainoastaan tulesta eli kemiallisesta eetteristä, vaan siinä on muitakin voimia. Elementtejä on oikeastaan – niinkuin vanhat viisaat sanovat – seitsemän. Yleisesti tunnemme niistä vain neljä, vaikka siitä neljännestä, tulestakaan, emme näe muuta kuin sen harhailmennyksen, rinnakkaisilmiön; emme näe sitä elementtiä yhtä vähän kuin ilmaakaan, jonka vain tunnemme, jos tuulee. Niitä kolmea elementtiä, jotka ovat meiltä kätöksessä, tahtoisin jollakin tavoin lyhyesti kuvailla. Jos siis kohdistamme huomionsamme tuohon viidenteen elementtiin, toiseen eetteriin alhaalta lukien, niin tulemme tekemisiin niiden voimien kanssa, joita nimitämme sähkömagneettisiksi voimiksi, – usein myös valoilmennyksiksi – niinkuin tulikin on: valoilmio. Viides elementti on ihmeellinen magneettinen voima, puoleensavetävä ja poistoyöntävä, polaarisuus, – kaksi polariteettia –, ja myöskin luova voima. – Ainakin yksi puoli sen toiminnasta meidän ruumiissamme on sukupuolivoima, sukua jatkava, lempeä, rakkautta herättävä – ikäänkuin ensimmäinen loistava voima. Ihmisessä se on ikäänkuin tulen loisto – jos kemiallinen eetteri on enemmän tulen kuumuutta, niin magneettinen eetteri on tulen loistoa. – Ihminen nuoruudessaan rakastuu ja herättää toisessa rakkauden, ihmeellisen lemmen voiman. Mutta mikä se voima on? Se on ilmiöllinen eetteriruumiin kannalta, eetteriruumiin valovoima, ja tietty ihminen on herkkä juuri sille valolle. Sen ihmisen, joka kehittyy adeptiksi, eetteriruumis loistaa niin voimakkaasti, että kaikki ihmiset, jotka joutuvat hänen piiriinsä, rakastuvat häneen – vaikka ei sukupuolisesti. Mutta kun hän on nuorempi, niin silloin tämä voima loistaa niin, että se herättää toisissa myöskin sukupuolista rakkautta.

Se on se sisäinen charmi, joka säteilee ulospäin; aineen taika pyrki vapauteen. Se, joka on herkkä sille tietylle vivahdukselle, ja jolta ehkä puuttuu sitä, mitä tällä toisella on, ikäänkuin imee sitä sisäänsä, ja siten syntyy merkillinen viehätys noiden kahden ihmisen välille. Se viehätys ei – ikävä kyllä – aina pysy, sentähden, että siinä piilee merkillinen salaisuus. Jos nuo ihmiset menevät keskenään naimisiin ja ottavat sitä eetteriruumiin loistoa tähän karkeaan aineelliseen maailmaan, se voi heiltä kadota. Se pimenee ja viehätysvoima katoaa, ja ihmiset, jotka olivat hyvin rakastuneita, voivat kerrassaan väsyä toisiinsa. Tämä eetteri on siis hyvin monimutkainen asia, ja omiansa vetämään meitä ihmisiä nenästä. – Minun selitykseni on kömpelö, vajavainen ja yksipuolinen. – Viidenteen elementtiin sisältyy paljon enemmän; tahdoin painostaa vain erästä puolta. Mitään varsinaista nimeä sille elementille ei ole vielä keksitty.

Siirrymme sitten kuudenteen elementtiin, yhtä astetta ylempään. Silloin tulemme voimaan, joka on ääntä, ja se on voima, joka on sanassa. Ilman sitä eetteriä emme osaisi esimerkiksi puhua, emmekä kuulisi

mitään tässä maailmassa. Meidän korvamme, niin hieno elin kuin se onkin, ei sinään antaisi meidän mitään kuulla, ellei siinä olisi juuri sitä ääntämisen ja kuulemisen, äänessä ilmenevän eetterin voimaa, mitä on ihmisessä. Se on elävä voima koko tämän ilmiömaailman takana. Sentähden tämän maailman ilmiöt eivät tyhjenny vibraatioihin, väreilyihin. Kun kalvo väreilee, se ei sinänsä merkitse mitään. Siinä on oltava jotakin takana, joka ikäänkuin tulee meidän tajuntaamme. Se on itsessään kuin ääntämisen ja kuulemisen voima ja kyky. Sentähden tuo kuudes elementti on kuin jokin kaikueetteri, kaikuelementti, se ääni, se elävä sana, joka on kaikessa, ja jonka kantaja ihminenkin on. »Alussa oli Sana.»

Kun sitten nousemme korkeampaan eli seitsemänteen elementtiin, niin tulemme siihen ihmeelliseen voimaan, jota emme voi nimittää muuksi kuin elämäksi. Se on refleksi- eli heijastuseetteri, joka muistaa kaiken. Ilman sitä voimaa tässä fyysisessä olemuksessamme ei olisi mitään muistia. Muistamisen ja ajattelemisen kyky ilmenee juuri korkeimmassa eetterissä; sen välityksellä me muistamme ja ajattelemme.

Eetterinen kaksoispuolemme on kokoonpantu neljästä eetteristä ja näkyvä kolmesta näkyvästä elementistä. Kaikki nämä seitsemän yhdessä muodostavat meidän organisoidun ruumiimme eli käyttövälineemme. Tässä osaamme tuntea, syödä, juoda, jatkaa sukua, sentähden, että siinä ovat kaikki nämä elementit yhdessä. – Kun siis tahdomme katsella ihmisruumiin kehityshistoriaa, se merkitsee, että meidän täytyy tarkastaa tätä hänen fyysillistä ruumistaan ensin ja sitten sen eetteristä kaksoispuolta. Senjälkeen täytyy myöskin tarkastaa hänen sielukäyttövälineittensä kehitystä. Mutta koska ne ovat vielä organisoimattomia, niin tulemme kohdistamaan huomiomme etupäässä juuri tähän fyysillis-eetteriseen ruumiiseen ja sen ihmeellisiin salaisuuksiin, sillä eetteriruumis on ennen kaikkea erinomaisen kiinnostava tutkimusaihe.

IV

MISTÄ JA MIHIN?

Muinainen esoteerinen viisaus ja okkultinen tieto antavat paljon laajemman ja yksityiskohtaisemman kuvan ihmisen kehityshistoriasta kuin konsanaan mitkään tieteelliset, filosofiset tai uskonnolliset teorit. Sillä tavalliset uskonnolliset ja filosofiset teorit perustuvat uskoon ja olettamukseen, tavalliset tieteelliset teorit tosin objektiivisiin, tieteellisiin havaintoihin, mutta havaintoihin, jotka kuitenkin vielä ovat vaillinaisia ja jotka päivä päivältä saattavat muuttua, kun tehdään enemmän tutkimuksia. Nuo muinaiset okkultiset näköalat ovat minun ymmärtääkseni kaikista loogillisimmat ja luotettavimmat. Ne on saatu tutkimusten perusteella, mutta ei lyhytaikaisten eikä rajoitettujen tutkimusten, vaan miljoonia vuosia kestäneiden tutkimusten ja havaintojen perusteella.

Olemme jo edellisissä luvuissa koettaneet tarkastaa muutamia kohtia tästä ihmisen ja ihmiskunnan pitkästä historiasta, mutta emme ole vielä yksityiskohtaisesti ja suorastaan historiallisesti tarkastaneet asioita. Olemme tahtoneet saada muutamia periaatteita selviksi, ennenkuin ryhdymme tarkastamaan yksityiskohtaisemmin ihmiskunnan kehityshistoriaa. Nämä periaatteet muodostavat ikäänkuin ihmiskunnan historian taustan, ja sentähden ne on aina pidettävä mielessä. Niitä ei tule unohtaa. Ja vieläkin tekee mieleni muistuttaa kahdesta seikasta, jotta sitten paremmin ymmärtäisimme sitä ihmiskunnan kehityshistorian esitystä, jonka salaiset tiedot antavat.

Toinen seikka on se, että *abstraktinen tajunta* sinään, joka on toinen puoli ikuisesta jumaluudesta, ikuisesta elämästä, ilmetessään ilmenee aina ilmenneiden olentojen tajuntana; toisin sanoen abstraktinen tajunta ei ilmene sellaisenaan, vaan yksilöllisen tajunnan välityksellä. Sentähden sanotaan tästä suuresta kosmoksista, että se tajunnan kannalta on suuri pantheoni, ääretön joukko tajunnallisia olentoja. Okkultiset tieteet ovat aina painostaneet sitä seikkaa, että me elävät olennot täällä maan päällä, ihmiset, eläimet ja kasvit, olemme mitättömän pieni osa luonnon suuresta olentojoukosta. Koko tämä avaruus, joka meistä tuntuu melkein olemattomalla tai tyhjältä, on täpösen täynnä tajuntoja, eri asteilla olevia tajunnallisia olentoja, joilla ei ole tällaista näkyvää fyysillistä ruumista, vaan joiden ilmenemismuodot ovat aivan toisenlaisia ja meidän fyysilliselle silmällemme miltei käsittämättömiä. Salaiset tieteet ovat erikoisesti tahtoneet painostaa sitä seikkaa, ettemme saa käsittää väärin puhetta Logoksesta tai Logoksista. Kun sanotaan, että Logos eli Sana oli Jumalan luona, niin sillä tarkoitetaan silloin sitä ensimmäistä ilmennyksen itua tai ilmennyksen mahdollisuutta, jota voimme myöskin nimittää Isäksi, ja joka piilee itse jumaluudessa, itse äärettömässä elämässä, ja sitten myöskin sen ilmennystä, sen ensimmäistä ilmenemätöntä ilmennystä omassa Pojassaan, jota me nimitämme Kosmilliseksi Kristukseksi. Mutta sitten kun puhutaan: Logoksista, niin tarkoitetaan sillä, että tämä maailmankaikkeus eri aurinkosysteemeineen on eri Logoksien ilmennystä. Mutta nämä maailmankaikkeuden Logokset eivät ole sama kuin tuo ilmenemätön Kosmillinen Kristus eli Jumalan Poika, vaan ikäänkuin Jumalan Pojan ilmennyksiä. Kaikki nämä näkymättömät olennot tässä maailman avaruudessa kantavat sisässään Kosmillista Kristusta. Tämä meidän aurinkokuntamme Logos ei ole yksilöllinen tajunta. Sitähän usein käsitetään väärin. Voimme teosofisestakin kirjallisuudesta lukea, että meidän Logoksemme on meidän aurinkokuntamme luoja ja persoonallinen Jumala. Tämä perustuu väärinkäsitykseen, joka tulee oikaistuksi, kun luemme H. P. B:tä. Hän teroitti Salaisessa Opissa, että Logos ei ole yksilöllinen tajunta, vaan suunnattoman suuri joukko kuvaamattoman korkealle kehittyneitä eläviä olentoja. He yhdessä muodostavat meidän aurinkokuntamme Logoksen, ja heidän kollektiivi- eli yhteistajuntaansa voimme nimittää Logokseksi yksilöllisessä mielessä. Tämä Logos ei siis ole mikään persoonallinen olento, vaan joukkotajunta, suuri joukko eläviä olentoja, jotka ovat tämän meidän aurinkokuntamme korkeimpana instanssina, korkeimpana luoja.

Tämä on hyvin tärkeä näkökohta. Se on tärkeä sentähden, että me sen pohjalta voimme ymmärtää, mikä ihminen on. Ihmisetkin ovat, niinkuin olemme koettaneet selittää, suunnattoman suuri joukko *monadeja*, Jumalasta syntyneitä henkiolentoja. Ymmärrämme siis, että ihmisetkin ovat samassa asemassa kuin nuo Logokset ovat olleet. Ihmissäkin henkiolentoina, ihmisen monadissa, meidän kaikkien monadeisamme on se suuri Kosmillinen Kristus, me olemme molekyylijä, atomeja Kosmillisen Kristuksen ruumissa. Nämä Logokset, jotka ovat luovia jumalia meihin verraten, ovat kuitenkin samassa asemassa absoluuttisen Jumalan edessä kuin mekin. Ihmisten Jumalaa nimitetään myöskin Neitseellisten Henkien Jumalaksi; ja kun ihminen siis valmistuu, kehittyä täydelliseksi, tämä ei tapahdu välittömästi Logoksen avulla, vaan ainoastaan välillisesti. Se tapahtuu Kosmillisen Kristuksen avulla. Kosmillinen Kristus vie meidät Isän luo ja tekee meidät täydellisiksi, niinkuin se on tehnyt kaikki tajunnat maailman avaruudessa täydellisiksi, niin Logokset kuin jumalatkkin. Sentähden ihminen on yhtä merkillinen olento kuin Logokset taivaissa. Sentähden sanotaan siellä täällä Salaisessa Opissa, että ihminen on korkeampi enkeleitä, tai ainakin, että ihminen on ensimmäinen enkeleistä tässä meidän kehitysjärjestelmässämme. Tämä on siis ensimmäinen näkökohta, joka on pidettävä mielessä.

Toinen näkökohta koskee aineellisuutta. Meidän täytyy käsittää, että tämä maailma, jota sanotaan fyysilliseksi, aineelliseksi maailmaksi, on todella ilmennyksen maailma. On muita, korkeampia tasoja, jotka myös ovat ilmennyksen maailmoita, mutta tämä fyysillinen maailma on sentään kaiken ilmennyksen *conditio sine qua non* – ehdoton ehto. Mitään uutta ei voi syntyä, ellei se ilmennyä fyysillisesti. Ilmennys ei saa olla pelkkää ajatusta, pelkkää tunnetta ja tahtoa. Sen täytyy myös olla tahdon, tunteen ja ajatuksen kiteytymä, jäykistynyt muoto, jumaluudessa päilevän taikavoiman vapaaksi päässyt muoto. Sillä jos Absoluutissa ei olisi olemassa tuota taikavoimaa, joka tekee mahdolliseksi, että tajunta joutuu aineen kahleisiin, niin ei voisi olla mitään kehitystä. Mutta kehityksen tekee mahdolliseksi juuri tämä aineellisuus, joka ei ole muuta kuin Absoluutin taikavoimaa. Tätä taikavoimaa kyllä Logokset hallitsevat, mutta eivät yksilölliset tajunnat, ennenkuin ne ovat taistelleet itsensä vapaiksi tuosta taikavoiman vallasta.

Kun me katselemme tätä suurta *manifestaatiota*, ilmennystä, kehityksen suurta draamaa, niin me näemme, että ihminen on siinä kehityksessä keskipisteessä. Sillä ennen ihmistä tajunta on aineen vallassa, ja jos niin tahdomme sanoa, pakotettu tottelemaan luonnon lakeja. Se merkitsee toisin sanoen, että kaikki tajuntamuodot, kaikki elävät olennot ihmisen alapuolella, olivat pakotetut palvelemaan. Heidän täytyy luonnon pakosta palvella maailman kehitystä, ja aina antaa oma elämänsä vastustamatta, pakosta. – Joku voi huomauttaa, että onhan luonnossa petoja ja villejä eläimiä, jotka eivät suinkaan ilman muuta alistu palvelemaan, jotka eivät ole tottelevaisia niinkuin kesyt kotieläimet, joilla on jokin julma himo ja tahto, ja jotka kyllä panevat vastaan. Jos näin sanomme, emme tunne näiden villien petojen syntyhistoriaa, joka on tekemisissä kehityksen kanssa. Petoeläimet ovat ihmisten jälkeläisiä, ja sentähden niissä on ihmisten pahuutta. Ne muodostavat poikkeuksen, joka vahvistaa säännön, sillä ne eivät ole suoraan luonnosta syntynyt kehitysjärjestelmä. – Ihminen on sillä kohdalla kehityksessä, että hänen tulee valita, tahtooko hän palvella vapaaehtoisesti, vai tahtooko hän vastustaa. Hän ei voisi tulla persoonalliseksi ja itsenäiseksi olennoiksi, ellei hän panisi vastaan, ellei hän saisi tehdä myös pahaa. Ihminen tahtoo itse määrätä, ja hänellä on omat mielikuvansa vapaudesta. Hänen kehitykselleen tämä on välttämätöntä. Mutta lopulta hän oppii, lopulta hänen järkensä tulee valaistuksi ja hän huomaa, ettei saa olla hengen lakia vastaan. Hengen laki on se, että vapaaehtoisesti palvelee, että antaa henkensä vapaaehtoisesti, rakastaa. Kun ihminen tämän oppii, silloin hän astuu tämän kehityksen keskuskohtaan toiselle puolelle, niiden joukkoon, jotka antavat itsensä vapaaehtoisesti, jotka palvelevat vapaaehtoisesti. Se on ihmisen läksy. Ihminen on kehityksen kriittinen kohta, mutta kun ihminen on oppinut palvelemaan, silloin hän astuu hengen valtakuntaan, ja silloin hänestä kehittyä henkinen ja jumalallinen olento. Logos-olennot tässä meidän aurinkokunnassamme ovat niitä, jotka ovat läksynsä oppineet ja nyt palvelevat.

Kun katselemme kehitystä, niin näemme, että ennenkuin ihminen oli syntynyt, niin kaikki nämä ylemmät olennot, jotka palvelevat vapaaehtoisesti, vapaaehtoisesti auttoivat tätä syntyvää kehitysjärjestelmää

ja tätä syntyvää ihmiskuntaa, näitä vähitellen kehittyviä yksilöitä. Muu luonto auttoi luonnon pakosta, luonnon lakeja totellen palveli heitä. Sitten myöhemmin, kun tämä ihmiskunta on syntynyt, kun on syntynyt yksilöitä ja ihminen sitten voittanut itsensä ja oppinut tietämään mitä elämä on, alkaa sen palvelustyö. Uusi ihmiskunta taas puolestaan vapaaehtoisesti palvelee ja antaa itsensä toisille, sillä tavalla auttaa myöhemmin syntyviä ihmiskuntia, jos niin tahdomme sanoa. Tämä on suurenmoinen näköala koko luomakunnasta, jota emme saa kadottaa näkyvistämme.

Vanhat salaiset opit avaavat paljon avarampia ja suurenmoisempia näköaloja kuin mitkään teoriat. Kun tieteellisesti esimerkiksi puhutaan, että ihminen on kehityksen tulos, niinkuin kaikki tässä näkyvässä kosmoksessa, niin muistamme, kuinka Darwinista lähtien viime vuosisadalla ruvettiin etsimään ns. puuttuvaa rengasta, joka liitti ihmisen eläinkuntaan. Silloin oli vallalla teoria, että apinat olivat korkeimpia eläimiä, joista ihminen on polveutunut. Nyt on tuo teoria hyljätty. Nyt ei sanota enää, että ihminen on polveutunut apinasta, yhtä vähän kuin voidaan sanoa, että apina on polveutunut ihmisestä. Mutta saattaa ollakin niin, että apina ja ihminen ovat polveutuneet yhteisestä kantaisästä. Mutta siinäkin tarvittaisiin tuo puuttuva rengas, joka yhdistäisi ihmisen ja apinan eläinkuntaan, sillä sieltähän me olemme alunperin tulleet. – Kun katselemme eläinkuntaa sen kaikissa muodoissa, niin jäämme ihmettelemään, mistä muodosta ihminen on tullut. Apina tuntuu läheiseltä, mutta se teoriahan on hyljätty. Täytyy ymmärtää, että on ollut puuttuva rengas apinan ja ihmisen takana. Todella täytyy olla ihmeellinen tuo puuttuva rengas, joka vie meidät eläinkuntaan, sillä niin erilainen on eläinkunta kuin ihmiskunta. Jos apinat vielä luemme eläinkuntaan, niin kuitenkin ero on suuri apinan ja ihmisen välillä. Missä ovat nuo välimuodot? Miksikä muutamat eläimet, muutamat apinat kehittyvät ihmisiksi? Miksikä kaikki apinat eivät tulleet ihmisiksi? Teologialle tämä jää avoimeksi kysymykseksi. Niin se myös jäi entisajan uskonnonopettajille. Kyllä kai luonnontutkijat olisivat osanneet sen selittää jollakin tavoin. Minusta on vaikeampaa selittää, millä tavalla kehitys on niin ihmeellisesti käynyt eteenpäin tälläkin planeetalla, miten kaikki nuo eri luonnonvaltakunnat ovat syntyneet, kivi-, kasvi- ja eläinkunta ja viimeksi ihminen. Kuinka kauan on tämän pallon täytynyt olla olemassa, että kaikki nämä eri luonnonvaltakunnat ovat syntyneet? Kaivauksien perusteella on päästy selville, että ihminen on ollut olemassa ainakin miljoona vuotta. Jos siis ihminen on ollut olemassa tällä pallolla miljoona vuotta, niin kuinka kauan on sitten eläinkunta ollut olemassa ja milloin se syntyi; kuinka kauan kasvikunta on ollut olemassa? Riittääkö tälle planeetalle aikaa niin merkittäviin vaiheisiin? Mikä siinä on ollut ohjaamassa, että nuo toiset luonnonvaltakunnat ovat jääneet jäljelle; on kasvikunta, on eläinkunta ja nyt on vielä ihmismaailmakin? Se on hyvin mutkikas juttu, sillä ei tälläkään maapallolla voi olla aikaa äärettömiin. Kyllä tälläkin maapallolla on ollut alkua, ja sen loppu tulee myös. Kyllä senkin aika on rajoitettu.

Koko tämän gordioninsolmun tuo vanha okkultinen tieto lyö yhdellä kertaa auki. Se sanoo: on todella mahdotonta ja epäloogillista ajatella, että nämä luonnonvaltakunnat täällä maan päällä olisivat syntyneet täällä ja näissä oloissa, yhtäaikaan tämän maapallon kehittyessä. On todella mahdotonta ajatella, että nämä luonnon eri valtakunnat olisivat kehittyneet toinen toisistaan ja sitten jääneet olemaan. Niin kauan tämä maapallo ei ole voinut olla olemassa. Asiahan on niin, että tämä maapallo, niinkuin kaikki taivaankappaleet maailmankaikkeudessa, on sellainen olento tai olentojoukko, joka syntyy ja kuolee, tai jos tahtoisimme sanoa asian toisin, elää ja toimii päivällä ja nukkuu yöllä ja sitten taas elää elämänsä ja kuolee ja on näkyväisesti poissa ja palaa taas takaisin näkyvään elämään. Niinhän on kaikki elämä. Luontokin nukkuu talvella untansa ja herää uudelleen elämään keväällä. Kaikki on tällaista vuorottelua. Meidän maapallomme on saman lain alainen. Ja koska kaikki luonnossa on noin järjestetty, ettei ole aivan määrättömästi aikaa, eikä myös epäsäännöllisiä jaksoja, niin maapallollakin on seitsemän erilaista jälleensyntymää, joita voidaan nimittää luomispäiviksi. Nämä seitsemän jälleensyntymää – luomispäivää kuuluvat yhteen kehitysjaksoon. Sitten taas seuraa maapallon kuolema, minkä jälkeen voi olla sen jälleensyntymä aivan toisella tavalla.

Kun sitten kysymme, millä tavalla nämä maapallon jälleensyntymät tapahtuvat, tapahtuvatko ne kaikki tässä näkyvässä maailmassa ja samalla tavalla, niin vastaamme: ne kaikki tapahtuvat tässä näkyvässä, fyysisessä maailmassa. Mutta ne eivät ole aivan samanlaisia. Ne eivät tapahdu aivan samassa muodossa, vaan ne tapahtuvat niinkuin voimme paremmin sanoa, eri alatasoilla. Näitä alatasoja on

fyysisessä maailmassa seitsemän, jotka vastaavat ihmisen seitsemää elementtiä. Meillä on ensin refleksi- eli heijastuseetteri, muistieetteri. Sitten on meillä tuo toinen prinsippi ja toinen alataso, kaikueetteri. Sitten on kolmas, magneettinen eetteri, jota voisimme myös nimittää aistimuseetteriksi. Sitten tulee neljäs prinsippi ja eetteri, ensimmäinen meidän tunnetuista elementeistämme, tuli. Viides prinsippi on ilmaelementti, kuudes vesi, ja seitsemäs se, jota nimitämme maaelementiksi, siis aineen kaasumainen juokseva ja kiinteä muoto. Kemiallinen prosessi, jonka näkyvä ilmennys on tuli, on tavallaan lämpöeetteriä. Sitä voisimme myös nimittää kemialliseksi eetteriksi. — Ihmisruumiin ja maapallon alatasot selviävät siv. 24 olevasta kuviosta.

1

Piirroksessa on maapallo merkitty ympyrällä. Nyt olemme neljännessä manvantarassa tässä kehitysjärjestelmässä. Edellinen kulki veden merkeissä, sitä edellinen ilman ja sitä edellinen tulen merkeissä. Vielä on merkitty viides, kuudes ja seitsemäs manvantara.

Kun ihminen kuolee, niin eetteriruumis erkanelee tästä fyysisestä kaksoispuolesta. Se merkitsee silloin, että nuo neljä ylempää elementtiä, jotka muodostavat eetterisen kaksoispuolen, erkanevat kolmesta alemmasta siten, että keskimäinen eli tulieetteri, joka on yhdyssiteenä ylemmän ja alemman välillä, ensinnä poistuu ruumiista. Jaloista alkaen se nousee ylöspäin. Silloin kemiallinen prosessi ruumiissa pysähtyy. — Ihminen voi vielä ymmärtää, kuiskata, jopa puhua, vaikka hänen ruumiinsa on tullut kylmäksi. Eetteri nousee jaloista, kantapäistä päälle. Päässä on kauimmin muistieetteriä, ja se siinä sillä tavalla vapautuu, että ihmisen koko mennyt fyysillinen elämä kuvastuu hänelle jonkinlaisena kuva-, filmisarjana. Ihminen itse tajuntana jää kuin ulkopuolelle katselemaan tätä elämänsä kuvakirjaa. Ihmisen ruumis voi tuntua aivan kuolleelta, mutta hänen aivoissaan elää vielä tajunta, ja sentähden on aina kaikissa teosofisissa ja okkultisissa kirjoissa sanottu, että kuolevan lähellä pitää olla hiljaa, ei häiritä häntä nyhkytyksillä, itkulla ja voivotuksilla. Kuolleen pitää antaa hiljaisuudessa miettiä mennyttä elämäänsä ja katsella sen kuvasarjaa.

Seitsemästä elementistä on tämä eetteris-fyysillinen ruumiimme rakennettu samoin kuin tämä meille tunnettu maailmamme. Kun ihminen siis ruumiillisesti on maaemon lapsi, niin hänen kehityksensäkin on sellainen kuin maaemon olosuhteet edellyttävät. Meidän fyysillinen ruumiimme on kerrassaan riippuvainen maapallosta; se seuraa kehityksessäänkin maapallomme historiaa. Maapallon jälleensyntymät tapahtuvat kyllä aina tässä näkyvässä fyysisessä maailmassa, mutta sen eri alatasoilla. Maapallon kehitys askel askeleelta aivan kuin voittaa aina uuden alatason. Kun me nyt olemme maapallon kehityksessä siinä kohden, jolloin meillä on kaikki nämä seitsemän prinsippiä omassa ruumiissamme ja kun maapallonkin kehityksessä nämä seitsemän eetteris-fyysillistä alatasoa on saavutettu, niin me voimme ymmärtää loogillisesti, että maapallo kussakin edellisessä jälleensyntymässään, jotka kuuluvat tähän nykyiseen maapallon seitsenkertaiseen kehitysjaksoon, on voittanut aina yhden näistä alatasoista. Me olemme nyt neljännessä luomispäivässä, niinkuin tiedämme, ja tässä neljännessä luomispäivässä olemme nyt saavuttaneet kiinteän aineen, maan. Mutta tämä merkitsee, että edellisessä luomispäivässä maapallo ei ollut vielä saavuttanut tätä maaelementtiä, vaan vasta vesielementin. Sitä edellisessä se oli saavuttanut ilmaelementin ja sitä edellisessä tulielementin, joka oli silloin ensimmäinen tässä sarjassa, koska yhdessä sarjassa on aina seitsemän luomispäivää. — Me nimitämme tätä neljättä luomispäivää, jossa nyt olemme, *maapäiväksi* eli intialaisella nimellä *maamamvantaraksi*. Oheiseen piirrokseseen on merkitty vielä viides, kuudes ja seitsemäs manvantara. Nyt on muistettava eräs tärkeä seikka. En ole tarkoittanut, ettei maapallolla olisi ylempiä prinsippejä. Maapallolla on kaikki ylemmät prinsipit; astraalinen käyttöväline, mentaalinen käyttöväline, persoonallinen minä ja vielä henki sen yläpuolella. Nämä ovat myös maapallolla, sillä maapallo on suuren henkijoukon ilmennystä, ja maapallolla on kaikki nämä korkeammat prinsipit. Maapallolla on siis jo nyt paitsi tätä fyysillistä tasoa, näitä seitsemän elementtiä, myös niiden yläpuolella maapallon astraalinen —, mentaalinen ja minä aura, sekä korkeammat hengen tasot.

Millä tavalla ihmisen kehitys suhtautuu näihin eri tasoihin? Niinkuin ennen jo olemme huomauttaneet, on ihmisen fyysillis-etterinen ruumis kaikista vanhin. Se merkitsee, että fyysillinen ruumiimme alkoi kehittyä ensimmäisessä manvantarassa. Etterinen kaksoispuoli liittyi siihen toisessa manvantarassa. Kolmannessa manvantarassa tuli lisäksi astraalinen käyttövälineemme ja neljännessä manvantarassa tällä karkealla maapallolla syntyi mentaalinen käyttövälineemme, minuutemme. – Jos sitten ajattelemme elämää eteenpäin, tulevaa kehitystä, niin voimme sanoa, että viidennessä manvantarassa tapahtuu minämme todellinen astuminen fyysilliseen muotoon, järjen täydellinen kehitys ja manas-prinsiipin täydellinen ilmeneminen. Nykyisessä neljännessä manvantarassa manaksemme ei ole täydellisesti ilmenneenä, vaan ainoastaan persoonallinen minä, joka tässä nykyisessä neljännessä manvantarassa pääsee kukkaansa, jollei ihminen itse jouduta omaa kehitystään. Kuudennessa manvantarassa kehittyy ihmisen rakkauskyky, hänen buddhinen prinssiipinsä täyteen kukkaan, ja seitsemännessä kehittyy hänen sisin henkensä eli aatmaa.

Olemme siis nyt neljännessä manvantarassa. Fyysillinen ruumiimme syntyi, sen siemen laskettiin ensimmäisessä manvantarassa tuli- eli lämpöetterissä. Se oli todella sangen ihmeellinen aika, sillä maapallolla ei ollut ilmaa, vettä eikä maata, vaan ainoastaan tulta. Sitä ei siis lainkaan näkynyt avaruudessa. Koko tämä maaketjumme oli näkymättömissä, ja meidän fyysillinen ruumiimme ei ollut muuta kuin lämpöilmiöitä. Meitä oli auttamassa näissä edellisissä manvantaroissa korkeammat olennot. Kaikenlaiset enkelijoukot ovat myöskin säännönmukaisesti auttamassa, sillä niinkuin H. P. B. sanoo Salaisessa Opissa, jokainen maan jälleensyntymä synnyttää aina oman ihmiskuntansa. Sentähden tämä ensimmäinenkin manvantara synnytti oman ihmiskuntansa, toinen omansa, kolmas samoin, samoin kuin neljäs, johon me kuulumme. Koska olosuhteet noissa aikaisemmissa manvantaroissa olivat aivan toisenlaiset kuin nyt, ihmiskunnatkin olivat aivan toisenlaisia kuin me. Ne ovat tietysti aina tuloksia joistakin edellisistä kausista. Koko meidän maaketjumme ja koko tämä meidän ihmiskuntamme on peräisin jostakin kaukaisesta muinaisuudesta. Se luonnonvaltakunta, joka tulee ihmiskunnaksi kolmannessa manvantarassa, oli eläinkuntana toisessa ja kasvikuntana ensimmäisessä, sen kivikunta-aste oli jossakin hyvin kaukaisessa menneisyydessä. Nykyisen kivikuntamme takana on vielä kolme luonnonvaltakuntaa, mutta nämä elementtikunnat eivät ole ollenkaan näkyviä luonnonvaltakuntia, ja meidän ihmisten elementaalinen esihistoria lankeaa johonkin muinaisuuteen, josta tässä järjestelmässä emme tiedä mitään, koska meidän fyysillinen ruumiimme syntyi tämän järjestelmän ensimmäisessä manvantarassa.

Nämä manvantarat eli maapallon jälleensyntymät ovat täällä länsimailla rosenkreutziläisessä järjestelmässä saaneet meille tutut nimet. Niitähän nimitetään nimisarjalla, josta meillä on selvä muisto viikonpäivissä. Siksihän niitä nimitetäänkin luomispäiviksi. Viikon päivät ovat siinä järjestyksessä, kuin manvantarat ovat olleet. Meidän täytyy vain silloin aloittaa sabbatista eli lauantaista. Suomalainen nimi lauantai on varmaankin tullut ruotsalaisesta nimestä lördag. Ehkä se puolestaan on johtunut sanasta *Loke*, *Lokes dag*, sillä *Loke* vastasi Saturnusta. Silloin voimme jo asian ymmärtää, sillä lauantaihan on aina ollut pyhitettynä Saturnukselle, latinaksi *Saturni dies*. Siksi se on englanninkielellä *Saturday* ja ranskaksi *samedi*. Seuraava päivä on omistettu auringolle, latinaksi *Solis dies*. Siitä on johtunut englantilainen *Sunday*, ranskalainen *dimanche*, ruotsalainen *söndag* ja suomalainen sunnuntai. Kaikki ne ovat johtuneet samasta sanasta. Tämä ranskalainen sana *dimanche* on tullut sanasta *domenica* eli *domeni dies*, mutta se tarkoittaa samaa kuin aurinko, aurinko eli herra. *Sol est dominus meus*, sanoo David – aurinko on minun herrani. Aurinko ja herra oli sama. Sentähden on ranskalainen sana *dimanche* sama kuin tämä *Solis dies* eli *söndag* jne. Seuraava päivä on maanantai. Se on omistettu *Lunalle* eli kuulle, latinaksi *Lunae dies*. Englanniksi se on *Monday*, ranskaksi *lundi*, saksaksi *Montag*, ruotsiksi *måndag*, ja siitä on tullut suomalainen maanantai. Seuraava päivä on omistettu sodanjumalalle Marsille, latinaksi *Martis dies*. Ranskaksi se on *mardi*, englanniksi *Tuesday*, ruotsiksi *tisdag*, suomen tiistai. Sitten on seuraava päivä omistettu Merkuriukselle. Englanniksi se on *Wednesday*, ranskaksi *mercredi*, ruotsiksi *onsdag*, joka on omistettu *Odinille*. *Odin* vastasi Merkuriusta. Seuraava päivä on omistettu *Juppiterille*, latinaksi *Jovis dies*, ranskaksi *jeudi*, englanniksi *Thursday*, ruotsiksi *torsdag*. *Torsdag* oli omistettu *Torille*, joka vastaa *Juppiteria*. Perjantai on omistettu *Venukselle*, latinaksi *Veneris dies*, ranskaksi *vendredi*, englanniksi *Friday*, ruotsiksi *fredag*, omistettu *Frejalle*. Suomenkielessä se on vääntynyt perjantaiksi. Näistä johtuvat manvantaroiden nimet. – Manvantara johtuu muuten sanoista manu

ja antara. Antara merkitsee väli. Manvantara merkitsee siis kahden manun välillä. – *Ensimmäinen manvantara* on omistettu Saturnukselle; se on *saturnusmanvantara*. *Toinen manvantara* on omistettu auringolle; se on *aurinkomanvantara*. *Kolmas manvantara* on *kuumanvantara*. *Neljäs manvantara* on sitten tämä nykyinen *maamanvantara*, mutta se käsittää kaksi päivää, Marsin ja Merkuriuksen, sillä maapallo käy nykyisessä kehityksessä läpi marskauden ja merkuriuskauden. *Viidentenä* on *juppiermanvantara* ja *kuudentena* *venusmanvantara*. *Seitsemäs* siis puuttuu. Sitä nimitetään usein rosenkreuziläisissä järjestelmissä *Vulkanusmanvantaraksi*. Viikon päivät ovat tällä tavalla omistetut näille vanhoille kehityskausille.

Vielä tekisi mieleni mainita ihmiskuntien nimet näissä manvantaroissa. Sanokaamme nykyistä ihmiskuntaa vain *ihmiskunnaksi*. Se on siis neljännessä manvantarassa. *Kuumanvantarassa* oli ihmiskunnan nimenä Salaisen Opin mukaan *kuupitrit*, tai *barhishad*. *Aurinkomanvantarassa* oli ihmiskunnan nimenä *agnishvatta pitrit* ja *saturnusmanvantarassa* nimenä *asurat*. Nämä nimet on hyvä muistaa, sillä ne tulevat esille vielä myöhemmin. Myöskin nimitetään *kolmannen manvantaran* ihmiskuntaa *lunaariseksi* ihmiskunnaksi, *toista solaariseksi*, mutta *ensimmäisestä* käytetään vain nimeä *asurat*.

Koettakaamme hieman kuvitella, minkälaista oli ensimmäisessä manvantarassa. Silloinhan meidän maapallomme alin prinsippi oli laskeutunut tähän fyysilliseen maailmaan aina tulelementtiin saakka. Siellä nuo barhishad eli kuupitrit olivat kasvikuntana, koska me olimme kivikuntana. Eläinkuntana olivat aurinkopitrit ja asurat ihmiskuntana. Minkälainen oli tuo kivi-, kasvi- ja eläinkunta? Ottakaamme huomioon, ettei silloin ollut ilmaa, vettä eikä maata. Oli olemassa ainoastaan nuo *kemialliset lämpöilmöt*, jotakin, joka ei palanut, koska ei ollut mitään fyysillistä ainetta, joka olisi voinut palaa. Ei siis näkynyt mitään, ei ollut mitään tuli-ilmiötä. Oli ainoastaan *etteri-ilmiötä*, lämpöä, vaihtelevia kylmiä ja lämpimiä virtauksia. Ne ihmiset, jotka siellä asuivat, käyttivät kivikuntaa sillä tavalla, että ne rakensivat ruumiinsa »kivistä», siis meidän »ruumiistamme». »Huoneita» ja muita suojia he rakensivat lämpövirroista. Ajatelkaamme vain, että planeettojen ja aurinkojen välillä on aina suuri avaruus, ja se on äärettömän kylmä. Ilmennys onkin juuri siinä, että kehittyä lämpöä. Ihmiset, eläimet ja kasvit tarvitsivat ensimmäisessä manvantarassa juuri lämpöä. Ja millainen oli kasvikunta siellä, jota ehkä käytettiin, ja tietystikin käytettiin ravintona? Se oli sähkö- ja magneettivirtoja. Mitä eläimet olivat? Ne olivat vain ääniä; niiden elämä oli vain äänissä ja huudoissa, jotka kaikuivat avaruudessa, mutta ne eivät tietystikään olisi olleet fyysillisesti kuultavissa. Ne kaikuivat vain kaikueetterissä. Ihmiset, jotka siellä oppivat hillitsemään alempia luonnonvoimia, käyttivät näitä ääniä musikaalisesti. Ihmiset opettivat niitä musikaalisesti »laulamaan» ja »soittamaan». Me voimme siis pikemmin mielessämme kuvitella kuin sanoin selittää, millaista se elämä oli. – Sitä ensimmäistä manvantaraa nimitetään myös pimeäksi manvantaraksi, mustaksi päiväksi sentähden, että jos olisimme siellä liikkuneet näine aisteinemme, niin emme olisi nähneet mitään. Olisimme vain yht'äkkiä tulleet lämpösfääriihin; näkymätön lämpö olisi meitä ympäröinyt. Mutta jos olisimme olleet selvänäköisiä ja -kuuloisia, olisimme voineet kuulla laulua ja soittoa, joka siellä aina kaikui.

Seuraavassa manvantarassa tuli sitten lisäksi ilma, kaasu ja valo. Valo alkoi loistaa avaruudessa. Oli kuin jonkinlainen nebulosa olisi alkanut loistaa.

ENKELIEN APU

Enkelien apua meidän inhimillisessä syntyhistoriassamme on tarkoituksemme nyt tutkia. Tässä ehkä ohimennen täytyy mainita ajatus, joka voi tulla ihmisen mieleen, kun hän kuulee puhuttavan enkeleistä: onko näitä enkeleitä olemassa? – Oikeastaan meidän protestanttinen kristinuskomme ei puhu enkeleistä. Se ei tahdo tietää mitään sellaisista olennoista, jotka ovat ihmisen ja Jumalan välillä. Moni kristitty uskoo, että kun ihminen kuolee, hän makaa sitten tiedottomana, ja ehkä ilman elämää, viimeiseen tuomiopäivään asti, jolloin hänet herätetään; ja sitten hänestä tulee enkeli. Katolisessa kirkossa puhutaan enkeleistä, mutta Luther on ne asiat hyljännyt. Opettajani koulussa sanoi, ettei tuo asia ole sillä ratkaistu; ehkä Luther oli liian kiivas ja liian äkkiä ratkaisi sen kysymyksen. Protestanttisessa kristikunnassa monet ajattelevat ja syvästi uskovaiset ihmiset ajattelevat, että henkimaailma on sentään olemassa ja että siellä voi olla enkeleitä. Ja luulen, että on harvassa niitä äitejä, jotka eivät opeta taivaan enkeleistä lapsilleen. Ja missä on satuja, joissa ei puhuttaisi hyvistä ja pahoista enkeleistä? Ja jos ajattelemme suurta runoilijaamme Z. Topeliusta, joka aina muisti lapsia tuotannossaan, niin tiedämme, että hän oli sydämestään vakuuttunut kaikista salaperäisistä asioista, enkeleistä ja muista, ja vaikka hän, koska oli jo niin vanha, ei hyväksynyt teosofiaa – hän oli siitä kyllä kuullut –, niin hän kuitenkin oli mystikko. Hän kokoili itse kertomuksia enkelien avusta jokapäiväisessä elämässä. Kaikkialla Suomessa on tavattu kertomuksia lasten ihmeellisistä pelastumisista enkelien avulla. Lapset ovat voineet olla päiväkausia eksyksissä metsässä, ja kun heidät on sitten löydetty, he ovat kertoneet, kuinka heidän luonaan on ollut hyvä täti tai setä, eikä heidän ole tarvinnut kärsiä nälkää, janoa eikä kylmää. Topelius oli vakuuttunut, että enkeleitä oli olemassa.

Onko siis enkeleitä olemassa? Jokainen voi tutkia omasta elämästään, onko hänellä niistä kokemuksia. Jos uskotaan henkimaailmaan, niin tietenkin ihmiset voivat uskoa, että vainajat ovat enkeleitä. Ainakin, jos ajattelemme äitiä, joka on kuollut ja jolta on jäänyt pieniä lapsia, niin hän on enkelin asemassa lapsiinsa nähden joitakuuta vuosia. Mutta meillä on kokemuksia ja tietoa siitä, että varsinaisia enkeleitä on olemassa, enkeleitä, jotka eivät ole meidän ihmiskuntamme vainajia, vaan kuuluvat aivan omaan kehitysjärjestelmäänsä. Kaikki uskonnot, ainakin uskonnolliset esoteeriset opit ovat puhuneet enkeleistä. Meidän ei tarvitse tutkia ainoatakaan maailmanuskontoa löytämättä siitä tietoa olennoista, jotka eivät kuulu meidän ihmiskuntaamme, vaan ovat omalatauisia olentoja. Eri uskonnoissa näitä olentoja nimitetään eri nimillä. Ja koska näitä olentoja on monta lajia, niin on luonnollista, että eri uskontojärjestelmissä on annettu erilaisia nimiä ja myöskin on niitä luokiteltu eri tavalla. Jos tutkimme hindulaisia pyhiä kirjoja esim. lukemalla madame Blavatskyn Salaista Oppia, niin huomaamme, kuinka itämaalaisissa järjestelmissä puhutaan erinomaisen korkeista enkeliolennoista, joita nimitetään *dhyantshoobaneiksi*, viisauden herroiksi. Sitten voi olla suuri joukko olentoja, joita nimitetään *deevoiksi*, ja jotka ovat dhyantshoohanien alapuolella. Sitten on luonnonhenkiä, jotka ovat deevojen ja myöskin ihmisen alapuolella, mutta joita eivät ihmiset silti hallitse.

Emme nyt tahdo ruveta tekemään vertailuja eri järjestelmien välillä, vaan tahdomme kiinnittää huomiomme yhteen, ainoaan järjestelmään, joka on meille kaikista lähin, koska se kuuluu esoteeriseen kristinuskoon ja koska rosenkreutziläiset ovat sitä aina opettaneet. Tämä enkelijärjestelmä tavataan nyt uudenaikaisissa ruusuristiläis-teosofisissa kirjoissa. Te voitte lukea tästä järjestelmästä esim. *Heindelin* kirjasta »*Rosenkreutziläinen maailmankatsomus*». Tässä kirjassa ovat eri enkelijärjestöt lueteltu.

Suoranainen apu korkeampien olentojen puolelta on ollut ja on vieläkin aivan välttämätön meidän inhimilliselle syntyhistoriallemme ja kehityksellemme. Siitä on meillä vertauskuvia jokapäiväisessä elämässä.

Jos ajattelemme lasta, joka syntyy maailmaan, niin hän ei mihinkään kykenisi, jollei hänellä olisi vanhempia, jotka pitävät hänestä huolta. Hän olisi pieni avuton olento, jolleivät vanhemmat auttaisi häntä. Ja hukassa me ihmiset olisimme, jos eivät vanhemmat auttaisi nuorempia. Sentähden kehittyneiden apu on välttämätön vähemmän kehittyneille. Koulu on välttämätön lapsille, ja koulua ei voisi olla olemassa ilman opettajia.

Sentähden meidän ei pidä lainkaan hämmästyä sitä ajatusta, että tässä maailmankaikkeudessa on suuria joukkoja näkymättömiä enkeliolentoja, eri asteisia jumalallisia olentoja, jotka auttavat nuorempia, yhtä paljon ja enemmänkin vielä kuin vanhemmat auttavat lapsia. Tämä on luonnollinen ja järkiperäinen ajatus. Tämä meidän täytyy ymmärtää. Ja silloin meidän ei myöskään tarvitse hämmästyä sitä, että todella on ollut ihmisiä ja yhä vielä on, jotka tietävät näistä asioista, joilla on niistä tarkempaa tietoa kuin mitä ihmisillä yleensä, vaikka olisivatkin vähän jotakin kokeneet. On ollut tietäjiä, jotka ovat perin pohjin päässeet selville näistä asioista. Siksi ei myöskään pidä hämmästyä, jos vanhoissa uskonnollisissa järjestöissä on enkeleitä luokiteltu. Se perustuu aivan todellisiin tietoihin, havaintoihin ja kokemuksiin.

Meidän on paras aloittaa mainitsemalla nämä eri enkelijärjestöt. Kristikunnassa on tavallisesti puhuttu kolmesta suuresta enkelijärjestöstä, mutta niissä kussakin on vielä kolme eri luokkaa, joten saadaan yhdeksän enkelijärjestöä. Se, joka näistä puhuu, on eräs mies, josta meidän eksoteerinen tieteellinen tutkimuksemme ei ole selvillä, mutta esoteerisesti tiedämme, että hän oli Paavalin opetuslapsi. Paavali kyllä itsekin puhuu kirjeissään silloin tällöin enkelijärjestöistä, herroista ja valloista jne. Tämä hänen opetuslapsensa oli *Dionysios Areopagita*, joka Ateenassa perusti esoteerisen koulun. Kirjoituksissaan, jotka kulkevat hänen nimellään, ns. »*Pseudo-Dionysios Areopagitan kirjoitukset*», luettelee hän nämä kolme enkelijärjestöä ja niihin kuuluvat luokat. Niitä on siis kaikkiaan yhdeksän.

Nämä yhdeksän enkelijärjestöä mainitaan kristillisessä esoterismissa ja myöskin rosenkreutziläisissä piireissä. Jos olette lukeneet Heindelin »Rosenkreutziläisen maailmankatsomuksen», niin muistanette, että siinä luetellaan nämä yhdeksän enkelien luokkaa, mutta siten, että niitä oikeastaan on kaksitoista. Kaksi ensimmäistä on tuntematonta, sitten seuraa yhdeksän, ja viimeiseksi Heindel asettaa sen enkelijärjestön, joka on meidän ihmiskuntamme ja jota hän tavallisella rosenkreutziläisellä nimityksellä nimittää »neitseelliset henget». Nämä enkelijärjestöt ovat seuraavat:

tuntemattomat

tuntemattomat

serafim — rakkauden herrat (tuntevat täydellisen rakkauden)

keberubim — harmonian herrat

thronoi — valtaistuimet

kyriotetes — herraudet

dynameis — mahdit — hyveet

eksousiai — vallat

arkbai — ruhtinaat — alkujuuret

arkhangeloi — arkkienkelit

angeloi — enkelit — jumalalliset sanansaattajat

neitseelliset henget

Minusta tuntuu, että jos »neitseelliset henget» pannaan viimeiseksi, niinkuin Heindel tekee, niin se ei vastaa salaista okkultista tietoa. Onhan kyllä nöyrää ja kohteliasta muita enkelijärjestöjä kohtaan, jos ajattelemme, että me tulemme ihmisiksi vasta tässä maan päällä. Mutta kaikki salaiset traditiot ovat puhuneet siitä, että ihminen nousee kaikkien enkeleiden yläpuolelle, kuten mm. Salaisessa Opissa kerrotaan. Ja se tarkoittaa sitä yksinkertaista tosiasiaa, että ne olennot, jotka nyt tässä kaikista fyysisimmässä ja alimmassa maapallon inkarnaatiossa, lihaantumisessa tulevat ihmisiksi, laskeutuvat kaikista syvimmälle aineeseen. Sentähden he myöskin voivat nousta kaikkein korkeimmalle. Se, että he voivat laskeutua näin

syvälle, osoittaa, että heidän syntyperänsä on äärettömän korkealla, kaikkien enkelijärjestöjen yläpuolella. Kaikkien henkilentojen täytyy tulla ennemmin tai myöhemmin ihmisiksi, mutta se ei ole ikuista uudistumista aina samanlaisena. Kaikki ne enkelijärjestöt, jotka ovat meidän yläpuolellamme, ovat aikanaan olleet ihmisiä, mutta se ei merkitse, että ne olisivat tulleet ihmisiksi tällaisella maapallolla ja tällaisessa kehitysketjussa. Kolme viimeistä enkelijärjestöä on tullut ihmisiksi meidän maapalloomme aikaisemmissa inkarnaatioissa, kaikki muut paljon aikaisemmin, silloin kun meidän maapalloomme ei vielä ollut olemassa. Tätä erikoisesti teroitetaan Salaisessa Opissa ja kaikissa vanhoissa traditioissa. Ne enkeliolennot, jotka ennen ovat olleet ihmisiä, eivät ole olleet samanlaisia ihmisiä kuin me. Tässä nykyisessä kehitysjärjestelmässä meillä, jotka menemme kaikista syvimmälle aineeseen, on tilaisuus enemmän kokea kuin niillä, jotka aikaisemmin tulivat ihmisiksi. Meidän kokemuksemme ovat kaikin tavoin syvempiä, pitkäaikaisempia ja merkityksellisempiä. Juuri sen tähden me tämän järjestelmän ihmiskuntana kehittyessämme ylöspäin tulemme nousemaan kaikkien enkelijärjestöjen yläpuolelle. – Kaikissa enkelijärjestöissä on Kristus, Jumalan Poika, mutta Kristus, Jumalan Poika ilmenee aina yhä uudella tavalla. Ja sanotaan, että me ihmiset olemme varsinaisesti syntyneet Kosmisesta Kristuksesta nyt tässä meidän järjestelmässämme, tässä nykyisessä kehitysketjussa. Meidän syntymisemme on tapahtunut tässä kehitysjärjestelmässä. Ja me olemme noiden kahden kaikista korkeimman, tuntemattoman enkelijärjestön keskellä, – keskellä korkeinta kolminaisuutta. Me olemme atomeja Kristuksen ruumiissa, kuten Paavali sanoisi. Siten saamme, kun nostamme ihmisen sisimmän itsen ylös Logoksen luo, nuo korkeimmat, tuntemattomat enkelijärjestöt seuraaviksi:

---	Isä
neitseelliset henget –	Poika – Kristus
---	Pyhä Henki

Edellisessä luvussa kuvattiin meidän maapalloomme, meidän maaketjumme jälleensyntyisiä. Ensimmäinen oli se, jolloin maapallo saturnusmanvantarassa oli tullut tulen elementtiin, toisessa, aurinkomanvantarassa maapallo tuli ilman elementtiin, kolmannessa, kuumanvantarassa veden elementtiin ja nyt neljännessä manvantarassa maelementtiin. Ensimmäisenä luomispäivänä tuli se enkelijärjestö, jota kutsutaan alkujuuriksi, *arkhai*, ihmisiksi, toisena luomispäivänä *arkhangeloi* eli arkkienkelit, ja kolmantena *angeloit* eli enkelit. Nehän eivät silloin olleet enkeleitä, vaan tulivat silloin ihmisiksi, niin että ne nyt maamanvantaran aikana ovat enkeleitä. Ne, jotka saturnusmanvantarassa olivat ihmisinä, ovat nyt *arkhai*. – Kerron nyt vain niistä, jotka täydellisesti menestyivät kehityksessään. – Me olemme tässä maamanvantarassa ihmiskuntana, ja se merkitsee, että ne meistä, jotka menestyvät kehityksessä, tulevat olemaan seuraavassa, jupitermanvantarassa, jolloin maapallo ei ole enää kiinteässä elementissä, enkelikuntana siellä. Seuraavassa manvantarassa me olemme arkkienkeleitä, ja ne, jotka jupitermanvantarassa ovat ihmiskuntana, tulevat enkelien asemaan seuraavassa. Viimeisessä, vulkanusmanvantarassa, tulevat ne, jotka ovat kasvikuntana jupitermanvantarassa, olemaan ihmisiä. Ne, jotka nyt ovat eläimiä, tulevat siellä olemaan arkkienkeleitä, ja me tulemme olemaan alkujuuria, *arkhai*.

Kun katsellemme omaa kehitystämme eteenpäin, emme tavallisesti puhu, että meistä tulee enkeleitä ja arkkienkeleitä, vaan niin, että meidän on otettava vihkimyksiä. Kun yritämme kulkea nopeammin kuin ihmiset yleensä henkisellä tiellä, meidän täytyy täällä ihmiskunnassa käydä tiettyjen vihkimysten läpi – tullaksemme enkeleiksi. Meidän täytyy, jos ajattelemme vanhan liiton järjestelmää, *buddhalaista* ja *hindulaista*, käydä neljän suuren vihkimyksen läpi, ennenkuin meistä voi tulla enkeleitä; ja arkkienkeleitä meistä ei tule, ennenkuin olemme suorittaneet ainakin mestarivihkimyksen ja siitä alamme kulkea eteenpäin. Nämä enkelikunnat ovat korkeita asioita, ja meidän ihmisten kehittyessämme on otettava suuria askeleita, jotka tulevat otetuiksi osaksi itsestään, vaikka ei kuitenkaan niin, että vihkimykset tulisivat yksilöille itsestään. Ihmisen kehitys on siinä, että on tullut ihmiseksi, saavuttanut persoonallisuuden ja yksilöllisyyden. Mutta hän ei enää kehity, jollei hän itse tahdo ja pyri. Saattaa kulua satojatuhansia vuosia, ennenkuin ihminen herää ja huomaa, että hänen kohtalonsa on hänen omissa käsissään. Jollei hän tule uudeksi ihmiseksi,

hyväksi ja viisaaksi, niin hänen ihmisenä olemisestaan ei ole mitään iloa. Mutta kun hän herää, silloin alkaa hänen itsekasvatuksensa, ja se vie hänet vihkimyksien kautta noihin uusiin luonnonvaltakuntiin.

Kun sitten käänämme katseemme taaksepäin, niin huomaamme, kuinka nämä erilaiset enkelijärjestöt ovat olleet työssä ja puuhassa ihmiskunnan kehityshistoriassa. Ensimmäisessä, saturnusmanvantarassa ihmisen ruumis synnytetään tai laskettiin häneen aivankuin siemen. Fyysillinen ruumis on käyttövälineistämme vanhin. Ne auttavat, jotka tuohon kuumuuteen eli tuliplaneettaan laskivat meidän fyysillisen ruumiimme siemenen, kuuluivat thronoi-valtaistuimet-enkelijärjestöön. Ketkään muut eivät olisi pystyneet antamaan meille fyysillisen ruumiin siementä. He hallitsivat täydellisesti fyysillisen aineen, fyysillisen ruumiin, siinä määrin, että he kykenivät antamaan sitä ainetta myös toisille. Tuo korkea enkelijärjestö aivan kuin hikoili itsestään sitä fyysillistä siementä. Kukaan meistä ei siihen olisi pystynyt. – Jos meille sanottaisiin, että meidän on pantava ihmisen ruumis alulle jossakin planeetassa, jossa ei ole mitään fyysillistä ainetta, ainoastaan kuumuutta, jonka fyysillisuus on vain lämmössä, jossa ei ole mitään mikä tulena palaa, vaan ainoastaan kuin lämpökupla avaruudessa, niin ei se olisi sitä, että me nyt kahtena sukupuolena menisimme sinne ja sanoisimme: perustetaan perhe. – Nämä samat *thronoi*, jos eivät juuri samalla hetkellä, kuin he antoivat fyysillisyyden siemenen planeettaan, niin ainakin tuhannenmiljoonan vuoden perästä, jos laskemme ajassa, aivan kuin antoivat jonkinlaisen inspiration tai herätyksen meidän neitseellisille hengillemme sillä tavalla, että meidän monadimme ikäänkuin ravistettiin hereille. Ne eivät olleet missään suhteessa niihin fyysillisen ruumiin siemeniin, jotka laskettiin saturnusmanvantarassa, vaan thronoi ikäänkuin huusivat niille: herätkää jo unesta! Ja silloin aatmaa, ilmennyksen tahto heräsi näissä monadeissa. Meitä ei ollut olemassa tällaisina, ja oikeastaan emme paljonkaan voi kertoa omasta aatmaastamme.

2Tuossa ensimmäisessä manvantarassa siis laskettiin fyysillisen ruumiin siemen ja samalla herätettiin aatmaa itse monadissa sillä tavalla, ettei oikeastaan ollut mitään yhteyttä aatmaan ja fyysillisen ruumiin siemenen välillä. Jos saturnusmanvantaran loppupuolella oli jotakin yhteyttä niiden välillä, niin sanoisin, että mahdollisesti neitsythenget huomasivat itsessään tahdon ilmetä ja ehkä tajusivat jotakin lämpöä siinä elämän tahdossa. Ja samalla tavalla, kuin neitsythenget muodostivat siellä Jumalan helmassa, aatmassa, kuin suuren yhtenäisen joukon, autuuden tahdon, samoin nuo siemenet muodostivat aivan kuin yhtenäisen fyysillisen kokonaisuuden. Me emme siis voi sanoa, että meidän monadimme olisivat olleet mitään yksilöllisesti tai, että ne olisivat varsinaisesti olleet suhteessa noihin siemeniin. Jos jotakin yhteyttä oli olemassa, niinkuin tietysti oli, niin se oli sellaista, jota emme voi sanoa kuvata.

Saturnusmanvantarassa nämä neitseelliset henget olivat siis herätetty toimintaan, ja heillä oli kehitys edessään. Sentähden tuli toinen, aurinkomanvantara, jossa meidän maapallomme laskeutui siihen elementtiin, jota nimitämme ilmaksi. Se merkitsee, että kuumuus, lämpö, alkoi loistaa. Ja enkelien työ sai sen aikaan. *Kyriotetes*-herraudet, olivat ne jotka silloin antoivat, jos niin voisimme sanoa, eetteriruumiin siemenen tuossa aurinkomanvantarassa; se tapahtui valona ja loistona. Ja samalla, kun eetteriruumiin siemen laskettiin maahan, stimuloitiin meidän monadissamme eli neitsythengessä se puoli, jota nimitetään buddhiksi. Siihen eivät kykene kyriotetes eli herraudet. Ne eivät kykene stimuloimaan buddhia, herättämään buddhin mahdollisuuksia meidän monadissamme, vaan siihen tuli apu *kherubimeilta*-harmonian herroilta, – siis kaksi astetta korkeammalla olevilta enkeleiltä. He saivat herätetyksi buddhin tuossa meidän monadissamme eli oikeastaan vain kuin buddhin mahdollisuuden aiheen, sillä varsinainen buddhi ei ollut vielä muodostunut. Se kuitenkin merkitsi, että monadi, joka thronoilta sai fyysillisen ruumiin siemenen ja aatmaan *impulsin*, herätteen, heräsi autuuden tahtoon ja tunsivat saatuaan kherubimeilta buddhin impulsin ja kyriotetes-herrauksilta eetteriruumiin siemenen, tätä autuutta äärettömänä rakkautena, joka ei kohdistunut mihinkään.

Ihminen sai siis fyysillisen ruumiin saturnusmanvantarassa ja eetteriruumiin aurinkomanvantarassa. Me olimme *saturnusmanvantarassa* jonkinlaisena *kivikuntana*, ja *aurinkomanvantarassa* *kasvikuntana*. Arkhai olivat ihmisinä saturnusmanvantarassa, ja he rakensivat meistä asuntoja itselleen. Me olimme kivikuntana, mutta

ei tämmöisenä tellus-maan kivikuntana. Aurinkomanvantarassa olimme kasvikuntana, ja se merkitsee, että elämänvoima, aistimuksen kyky alkoi herätä. Kasvikuntahan tajuaa ei ainoastaan lämpöä, niinkuin kivikunta, vaan myöskin valoa, elämää. Meidän täytyy kuitenkin muistaa, ettei kasvikunta siellä aurinkomanvantarassa ollut samanlainen kuin tellus-kasvikunta. Kasvikunnalla on nytkin eetteriruumis. Sillä on aistimuksia, tuntemuksia. Se kääntyy valoon päin, se on herkkä rakkaudelle ja hyvyydelle. Sellaisessa tajunnantilassa me olimme aurinkomanvantarassa.

Kuumanvantarassa saimme astraaliruumiin, ja se merkitsee, että *dynamis*, eli mahdit antoivat itsestään astraalisiemenen astraalivoimia, (ei tunto- vaan) tunnekyvyn, kaiken sen, mitä me sanomme astraalipuoleksemme. Sentähden sanotaan, että me olimme kuumanvantarassa eläinkuntana. Emme kuitenkaan saa käsittää asiaa siten, kuin olen nähnyt joissakin teosofisissa kirjoissa käsitettävän, että siellä me olisimme olleet aineellisia eläimiä niinkuin nykyinen eläinkunta. Siellä ei ollut vielä mitään kiinteää ainetta. Meidän ruumiimmekin olivat vettä, eikä meillä ollut mitään pysyvää kontuuri- eli muotoruumista. Me elimme vesielementissä, mutta se vesi ei ollut aivan samanlaista kuin tellus-vesi, vaan ainetta yleensä juoksevassa tilassa. Mutta samalla tapahtui eräs stimulaatio, heräte, meidän monadissamme. Siinä *herätettiin* ajatus eli järki, *manas*. Ja sen tekivät nuo kaikista korkeimmat serafim-rakkaudenherrat. He vaikuttivat meidän monadiimme siten, että siinä heräsi ajatus. Ja jollei tämä serafien järjen alun herättäminen olisi tapahtunut monadissa, mikään minuuden herääminen ei olisi voinut tapahtua tässä nykyisessä neljännessä maamanvantarassa – osaksi myös jo kuumanvantarassa. Täytyi olla minätajunnan mahdollisuus kaiken takana olevassa monadissa. Se monadi on silloin se taivas, joka yhtyy maahan, ruumiiseen. Ja näiden kahden taivaan ja maan yhtymisestä syntyy ihmisminä. – Sentähden näemme, kuinka nämä viisi korkeampaa enkelijärjestöä olivat suuressa puuhassa ja toimessa noiden varhaisempien manvantaroiden aikana, jotta tuleva ihmiskunta voitaisiin panna alulle.

TAISTELU TAIVAISSA

Kolmisenkymmentä vuotta sitten eräs, nyt aikoja sitten kuollut ystäväni, joka oli ollut, voisin sanoa, harras teosofi, tai ainakin paljon teosofiaa lukenut ja miettinyt, sanoi minulle kerran: »Kyllä minun sentään täytyy tulla takaisin kristityksi lapsuuteni uskoon sentähden, että tämä teosofia ei ota pahaa vakavalta kannalta, ei oikein usko pahaan. Se aivankuin pyyhkäisee pahan pois ja sanoo, että paha on vain jotakin tilapäistä ja ohimenevää. Sillä minä tunnen kristittynä, että paha on jotakin niin todellista, että sitä ei voi halveksia eikä millään yliolkaisella tavalla sysätä syrjään. Sitä vastaan täytyy taistella verensä koko voimalla.» – Minä ajattelin itseni silloin vähän noin, että ehkäpä ei olekaan hyvä ottaa pahaa niin juhlalliselta ja ylen vakavalta kannalta, vaan hieman humoristisemmin. Ehkäpä silloin paljon keskinäistä pahaa poistuisi keskuudestamme ja ehkä me paremmin voisimme kantaa ristiämme. – Näin ajattelin itseni, mutta tuolle ystävälleni koetin kyllä todistella, että eihän teosofienkaan elämänymmärrys suhtaudu pahaan mitenkään välinpitämättömästi. Kyllähän se myöntää pahan olemassaolon. – Huomasin kuitenkin heti, etten voinut ystäväni mielipiteisiin vaikuttaa mitään. Minusta oli jotakin sympaattista hänen sanoissaan ja hänen vakaumuksessaan, sillä minusta oli väärin ottaa paha liian kevyeltä kannalta ja sanoa, ettei pahaa ole olemassa. Sentähden myönsinkin, että hänen sanoissaan hänen kannaltaan oli jotakin aivan oikeata, eikä se mielestäni ollut mitenkään teosofian vastaista, kun oikein ymmärsi asioita. – Kuta enemmän ihminen kokee, kuta enemmän hän vanhenee, ja jos niin uskallamme sanoa, viisastuu, sitä vakavammaksi nousee hänen eteensä juuri pahan ongelma. Paha on todella olemassa. Sitä on aivan turha kieltää.

Pahaa on kahta lajia. Se on ensiksikin kärsimystä, ja kuka menisi sanomaan, etteikö olemassaolossa, maailmassa, olisi kärsimystä. Jos joku niin sanoisi nuorena, elämästä nauttiessaan, niin ensimmäinen vaikea tauti, vaikei se ole muuta kuin hammassarcky, saa hänet vakuuttuneeksi siitä, että kärsimys on olemassa. Sentähden on epäilemättä paljon teosofeja, jotka eivät suorastaan tahdo ottaa omia kärsimyksiään liian vakavalta kannalta. Mitä se hyödyttää, että istumme voittelemaan, että huudamme koko maailmalle, kuinka hirmuiset vammat meillä on ja kuinka hirmuisesti me kärsimme. Jos uppoudumme siihen uskoon, että kärsimyksiä on liikaa elämässä, niin niitä silloin todellakin on. Me tunnemme aivan luissamme ja ytimissämme, kuinka hirveästi me kärsimme. Meidän täytyy oppia sanomaan itsellemme, että on aivan turha sillä tavalla kärsiä. Ihminen ei ole luotu sillä tavalla kärsimään, eikä missään tapauksessa luettelemaan omia kärsimyksiään ja siten niitä lisäämään. – Ihminen voi sanoa itselleen: Hiljaa nyt, sinä kärsimys, minä en aijo turhan päiten kärsiä. Ja me tiedämme kokemuksesta, että ihminen voi *suggeroida* pois omia vaivojaan ja kärsimyksiään, joten ihminen ei ole aivan pääsemättömissä kärsimyksistä, mikäli ne ovat omassa ruumiissamme. – Jos kärsimyksemme johtuvat siitä, että olemme ylen köyhiä ja huonossa asemassa, niin ei suinkaan sekään kärsimys poistu sillä, että alamme voitotella. Se poistuu vain siten, että alamme tehdä työtä kaksin verroin.

Usko kärsimykseen aivan jokapäiväisellä luonnollisella tavalla on turha. Amerikassa on syntynyt »*New Thought*», uusi ajatusliike, jossa on myös Mrs. *Baker Eddy*n perustama haara »*The Christian Science*», ja jossa uskotaan ajatuksen voivan poistaa kärsimyksiä. Jos keskustelee amerikkalaisten kanssa, jotka ovat olleet kauan mukana tässä *New Thought*-liikkeessä, niin huomaa pian, että he ovat saavuttaneet sisäisen rauhan ja vallan itsensä yli. He eivät ole niin suuressa määrin kuin ihmiset yleensä ruumiinsa eivätkä olosuhteiden orjia. Todelliset *New Thought*- ja *Christian Science*-ihmiset eivät ole aivan tavallisia ihmisiä. He uskovat, ettei pahalla ole kovin suurta valtaa maailmassa. Kärsimys on aina pois suggeroitavissa. He ovat itse asiassa onnellisempia, iloisempia ja rauhallisempia kuin ihmiset yleensä. »Minkä tähden minä pelkäisin vetoa», sanoi kerran minulle eräs *New Thought*-ihminen, »jos minä saan vetoa, niin se johtuu siitä, että olen sitä pelännyt.

Mutta minä sanon itselleni, että veto ei voi minulle mitään, ja sitten istuudun keskelle ristivetoa, eikä minulle tule siitä mitään vaivaa». – Ajattelin silloin, kun tämän kuulin, että kyllä kai se voi monesti pitää paikkansa, mutta ehkei sentään aina. Muistin, kuinka eräs henkilö oli sanonut, että hän kävelee paljain jaloin monta peninkulmaa vaikeata tietä. Hän sanoi itselleen: »Kivet ja kuumuus ja tämä vaikea, vaivalloinen tie ja nämä monet, monet peninkulmat eivät vaikuta minuun mitään. Minun jalkani eivät mene verille.» – Tällä tavalla hän suggeroi itseään, mutta kun hän illalla pääsi perille, niin hänen jalkansa olivat hirmuisen kipeät ja rasittuneet. Hänen suggestionsa ei ollut siis vaikuttanut mitään, ei hänen jalkoihinsa enemmän kuin tien kiviinkään. Suggestio ei siis ainakaan siinä tapauksessa voinut poistaa ulkonaisia vammoja. Hän sitten päätteli itsekseen: »Suggestio oli kuitenkin tehnyt sen, että jotenkuten jaksoin raahata itseni loppuun saakka.» – Hän ei yhtä mittaa ajatellut jalkojensa vammoja ja verta juoksevia haavoja, ja siten hän jaksoi kulkea matkan. Mutta luonto oli tehnyt tehtävänsä. Se ei totellut hänen ajatustaan. Hän ei siis voinut suggeroida pois itse pahaa, itse sitä kärsimyksen aiheuttajaa, mikä syntyi hänen kävellessään, vaikka hän aina silloin tällöin unohti itse kärsimyksen. Ymmärrämme siis, että suggestioillakin on rajansa, sillä tavallinen ihminen ei ole suinkaan vielä noussut aineellisen maailman herraksi. Se voi korkeintaan vaikuttaa ihmisen omaan olemukseen, mutta luonnolle se ei voi mitään. Kun siis ulkonaiset olosuhteet aiheuttavat vammoja ja kärsimyksiä, niin emme niille voi mitään, vaikka kuinka ajattelisimme vastakkaiseen suuntaan. On siis olemassa aivan objektiivisia, ulkokohtaisia kärsimyksiä; ne eivät ole ainoastaan subjektiivisia, sisäkohtaisia asioita. Kärsimyksen tunteminen on subjektiivinen asia, mutta sitäkin emme jaksata ajatuksella poistaa aivan rajattomasti. Luonto huomauttaa olemassaolostaan.

Pahan käsitteellä on toinenkin puoli. Se on kaikissa suhteissa vakavampi asia. Mitä siitä, jos emme kärsikään, kun meissä on kuitenkin itsekkyytemme, häijyytemme, ilkeytemme. Kärsimykseen me sentään voimme tyytyäkin, mutta se, että me, ja jos emme me, niin ainakin toiset ovat pahoja, häijyjä ja itsekkäitä. Se on todella asia, joka on vaikeammin ratkaistavissa. – Vakavasti puhuen ei meillä ole oikeutta puhua toisten pahuudesta, tai edes nähdä toisissa olevaa pahaa, koska emme voi tietää, onko se pahuutta, joka meidän silmissämme näyttää pahalta. Kaikki viisaat ovat opettaneet, että emme ole oikeutetut toisiamme tuomitsemaan. Olemme aina niin kovin valmiit näkemään malan toisen silmässä, vaikka se onkin vaan rikka. Jos aina koetamme tarkastella ympärillämme olevaa pahuutta ja nähdä, kuinka ilkeitä ja itsekkäitä toiset ihmiset ovat, niin me sillä laskemme ikäänkuin verhon silmiemme eteen, niin ettemme näe ollenkaan malkaa omassa silmässämme. Ihmisenä me kuitenkin olemme oikeutetut näkemään pahan omassa itsessämme. Ja se paha, joka on meissä itsessämme, on itsekkyytys, ilkeys ja julmuus. Se on todellista, se on oleva meille vakava kysymys. Kun ihminen tutkii itseään ja huomaa, että hänessä on itsekkyyttä ja häijyyttä, hän tulee vakavaksi; silloin paha esiintyy hänelle todellisuutena. Joskin me helpommin näemme tämän ihmisten itsekkyyden ulkopuolella itseämme, toisissa, niin sen vain pitäisi opettaa meitä kääntämään silmämme omaan itseemme ja näkemaän, että meissäkin on pahaa. Sen pahan olemassaoloa ei voi kieltää.

Tätä tarkoitti ystäväni silloin, noin 30 vuotta sitten. Hän sanoi, että jos teosofit ottavat sen pahan, mikä on meissä itsessämme, liian kevyeltä kannalta, silloin me olemme pahalla tiellä, menossa väärään suuntaan. Hän sanoi, että hän saattoi nähdä teosofeissa paljon itsevanhurskautta, tyytyväisyyttä omaan itseensä: »Minähän olen sentään erinomaisen kiltti, hyvä ja erinomainen olento!» – Ja voihan sen ymmärtää. Sillä jos me olemme kasvatetut, niinkuin olemme, aina ajattelemaan huonouttamme, aina näkemään itseemme maan matosina, niin me melkein suggeroimme itseemme siihen, että emme usko olevamme ihmisiä, vaan vieläpä huonompia kuin madot. Me emme tiedä, mitä merkitsee olla ihminen. »Me olemme kehittymättömiä olentoja, synnissä sinneet ja syntyneet, perisynnin vaivaamia. Olemme siveellisinä olentoina aivan hukassa. Meistä ei ole mihinkään.» – Jos me olemme aina näin ajatelleet, on siksi kuin terveellinen kylpy, että alamme ajatella päinvastaiseen suuntaan, että olemme ihmisiä, emme aivan vihoviimeisiä kadotuksen lapsia. Ja täytyyhän meidän nähdä toisissakin ihminen, heissäkin kaikenlaista hyvää. Olisihan hirveätä, jos näkisimme toisissamme vain pahaa. Jos ajattelemme ystäviämme, veljiämme, sisariamme ja vanhempiamme, niin ajattelemme heistä vain hyvää. Hehän ovat täynnä rakkautta ja anteeksiantoa, täynnä inhimillisiä hyveitä, jotka eivät voi olla ihmisen ulkopuolella. Hekö olisivat kadotuksen lapsia? Olisiko pahalla niin

mahdottoman suuri valta heihin? – On todella kuin virkistävä kylpy, kun ihminen alkaa uskoa, että hänessä on hyvääkin.

Hyvään uskominen ei ole kielletty roomalaiskatolisessa kirkossa. Se on kielletty tässä luterilaisessa kristillisessä kirkossa. Ei saa uskoa Jumalaan, vaan täytyy uskoa perkeleeseen, sillä kun tuntee itsessään vain pahaa, niin ei voi uskoa muuhun kuin perkeleeseen. Sellainen vahva usko on protestanttisella kristityllä, vähän leikillisesti puhuen. Sentähden on ylen virkistävä, että saamme takaisin uskon hyvään. Me emme silti kiellä pahaa. Kyllä me tunnustamme moraalisen pahan ja tunnemme, että ihmeellinen on pahan probleemi ihmisessä, koska hän voi olla itseks, julma, ja petollinen.

Kun tulivuori purkautuu kaupungin yli ja tappaa tuhansia ihmisiä laavallaan, niin me sanomme sitä kauheaksi onnettomuudeksi, kauheiksi niitä tuskia, joita ihmiset siinä saavat kärsiä, mutta me emme jää kuin kysymysmerkeiksi. Me olemme jo tottuneet niin paljon ajattelemaan, että me sanomme: »Eihän se tulivuori ollut paha; se vain noudatti omaa luontoaan. Sen luontoon kuuluu, että se joskus purkaa laavaa itsestään. Miksikä ihmiset ovat niin ajattele mattomia ja tyhmiä, että rakentavat talonsa juuri tulivuoren juurelle?» – Sillä tavalla me lohdutamme itseämme. Ja me useammin syytämme niitä ihmisiä, jotka tuossa onnettomuudessa kuolivat, emmekä tulivuorta. Me syytämme noiden kuolleiden ihmisten esi-isiä, jotka rakensivat talonsa tuohon kauheaan paikkaan. – Mutta jos me näemme suuren ja voimakkaan kansan sortavan toista pienempää kansaa, taikka näemme jossakin maassa jonkin kansalaisryhmän panevan toimeen vallankumouksen ja hirmuhallituksen ja sortavan toisia, mestauttavan satoja ja tuhansia ihmisiä vuodessa, niin silloin me hengessämme nousemme kapinaan: »Tuo julmuus, itsekkyytys ja pahuus on hirveätä; kuinka se on mahdollista?» – Silloin emme osaa olla syyttämättä. Ja joskaan emme suorastaan osaa syyttää noita ihmisiä, sillä me ymmärrämme, että he ovat vain tavallisia häijyjä ihmisiä taikka sitten tavallisia, hyvää tarkoittavia ihmisiä, jotka olojen pakosta joutuvat sillä tavalla käyttäytymään kansaihmissään kohtaan, niin me sanomme: »Kuinka jumalat, taikka, jos me olemme nykyajan kristityitä, kuinka Jumala voi sietää ja kärsiä, että ihmiset saavat olla noin hirveitä toisilleen?» – Silloin jo vetoamme henkimaailmaan, emme tyydy tähän näkyvään maailmaan ja sen ihmisiin. Silloin meidän mielestämme paha nousee aivan ylimmilleen. Vaikka me olisimme materialistejä emmekä uskoisi mihinkään, niin silloinkin me aivan alamme epäillä tämän elämän hyvää järjestystä. »Piruko on tämän kaiken takana?» – Jos uskomme Jumalaan, niin meidän uskomme voi alkaa horjua, varsinkin, jos uskomme sellaiseen persoonalliseen Jumalaan, joka pitää kaikesta huolta ja seuraa maanpäällisiä asioita. Näin monet kysyivät maailmansodan aikana, ja sillä tavalla hyvin monet ajattelivat myös maailmansodan jälkeen. Monet ovat sanoneet sekä maailmansodan aikana että sen jälkeen: »Eikö sinunkin ajatuksesi mukaan ole olemassa mestareita, hyviä olentoja, jotka johtavat tämän maailman järjestystä? Kuinka he sallivat ja sietävät tällaista pahaa? Minä en ainakaan voi uskoa mestareihin.» – Minä en silloin vastannut muuta kuin: »Muistakaamme, etteivät mestarit enemmän kuin mitkään muutkaan jumalat itse tee mitään väkivaltaa. He eivät suinkaan väkivallalla estä meitä tekemästä pahaa. He ovat antaneet meille ohjeet, miten elää maan päällä. Jumalat eivät enää sekaannu meidän toimenpiteisiimme täällä. Mestarit ovat tuolla kaukana ja odottavat vain yksilöiden tuloa luokseen. He eivät sekaannu jokapäiväisiin asioihin.» – Tällä olen tahtonut lausua puolittaisen tosiasian. Me ihmiset olemme saaneet vallan käsiimme täällä maan päällä, ja meidän on se valta vapaaehtoisesti luovutettava Kristukselle, Jumalan Pojalle. Mutta Kristus ei ota väkivallalla sitä valtaa itselleen. Vaikka Jeesus Kristus kyllä itse sanoo jossakin evankeliumissa, että hänelle on annettu kaikki valta taivaissa ja maan päällä, niin se ei merkitse, että hänellä jo nyt olisi kaikki valta. Meidän mielestämme se kaikki valta olisi silloin irvikuva. Hän tarkoittaa sanoillaan, että hänelle, Kristukselle, on kyllä annettu kaikki valta, mutta meidän on se luovutettava vapaaehtoisesti hänelle. Kristus on jo saanut vallan hyvin suuressa määrin, miltei kokonaan, näkymättömässä maailmassa, mutta tässä näkyvässä maailmassa Kristuksella ei ole vielä valtaa. Valta on vielä meillä, meidän itsekkyydellämme, taikka niinkuin voisimme sanoa, pahalla hengellä, perkeleellä, saatanalla. Sillä on vielä valtaa tässä näkyvässä maailmassa hyvin suuressa määrin. Ainoastaan siinä määrin, kuin me ihmiset emme anna sille valtaa, ainoastaan siinä määrin, kuin me itse annamme vallan hänelle, Kristukselle, ainoastaan siinä määrin Jeesus Kristus hallitsee tässä näkyvässä maailmassa. Hän on kuin kuningas, joka odottaa, että hänen kansansa luovuttaisi hänelle valtaistuimen. Itse hän ei sille nouse.

Tämä pahan olemassaolo sekä kärsimyksenä että pahuutena panee jokaisen ajattelevan ihmisen kysymään: onko paha jotakin satunnaista, vai kuuluuko kärsimys ja itsekkyyts jollakin tavoin, niinkuin voisimme sanoa, jumalalliseen maailman suunnitelmaan? Tuo ensin mainittu otaksuma, että paha on vain jokin luonnosta aiheutuva, satunnainen ilmennys, tuntuu ihmisestä ensin luonnollisemmalta. Hän ajattelee silloin *evoluutiota*, kehitystä, miten ihmiskunta on kehittynyt. Hän tutkii ihmiskunnan alkumuotoja esim. menemällä jonkin alkukantaisen kansan luo. Hän tutkii sen syntyä, tapoja ja kehitystä. Hän huomaa, kuinka kehitystä on aina kaikkialla havaittavissa ja kuinka kärsimykset ovat vähitellen tulleet esille. Ja hänestä tuntuu, että paha on jotakin järjetöntä taikka sellaista, joka kuuluu luontoon, olemassaoloon sinänsä. Paha puhkeaa näkyviin, kun sillä on siihen tilaisuus. Samoin hyvä on myöskin luonnossa itsessään. Sitten vähitellen ihmiskunnan kehittyessä hyvä voittaa pahan.

Tämä kaikki on oikein ja totta. Sentähden monet ihmiset lohduttavat itseään sillä ja tyytyvät siihen ratkaisuun, kun mennään pahan alkujuuriin saakka, että pahan synty – *genesis* piilee itse aineessa, ilmennyksessä, rajoituksessa ja rajoituksen mahdollisuudessa. Sillä koska aine on rajoitusta, muotoa, voi olla olemassa myöskin pahaa ja itsekkyyttä keskitettynä johonkin muotoon. Tietyssä muodossa eläminen synnyttää luonnollisen elämisen halun, elossa pysymisen halun, ja siitä halusta kehittyy paha aivan luonnollisella tavalla. Pahan kehto on siis tämä aineellisuus. Ja tiedämme, kuinka vanhoissa mytologioissa ja filosofioissa sanotaan, että aine on paha, mutta henki on hyvä. Vielä nykyäänkin usein mennään siihen, sanoisinko äärimmäisyyteen, että sanotaan hengen olevan positiivista, aktiivista eli miehelistä ja aineen passiivista, negatiivista eli feminiinistä, naisellista, niin että henki edustaa hyvää ja aine pahaa. Vielä voidaan mennä sellaiseenkin äärimmäisyyteen kuin kristityt teologit keskiajalla, että sanotaan: miehet siis ovat oikeita ihmisiä ja edustavat hyvää, ja naiset ovat epäilyttäviä olentoja edustaen ainetta ja pahaa. Tällaisia aivan hulluja ja väärä johtopäätöksiä lähellä on se, että pidämme kiinni tästä jaosta ja kuvaamme näitä kahta olemassaolon napaa tällaisilla, kuvaavilla nimityksillä kylläkin, joilla ei kuitenkaan ole mitään tekemistä meidän ihmiskunnassamme elävien miesten ja naisten kanssa. Se on aiheuttanut hyvin paljon pahaa, turhaa kärsimystä ja ilkeyttä. Esimerkiksi keskiajalla sanottiin naisen olevan pahan alkusyy. Pantiin toimeen inkvisioita ja noitien polttoja jne. – sillä noidathan olivat tavallisesti naisia. Hehän muka ratsastavat itse pahan luo luudalla yms. Heidät oli tietysti tapettava. Munkit ja papit saattoivat sanoa, että nainen oli kaiken pahan alkusyy. Eevahan tarjosi omenan Aatamille, ja siksi nainen on arveluttava olento. – On siis pidettävä tarkoin mielessä, että näillä jaoituksilla ei ole mitään tekemistä ihmiskunnan miehen ja naisen kanssa. Mehän voimme jälleensyntyvinä olentoina olla vuoroin naisen ja vuoroin miehen ruumiissa. Kun katolilaiset papit, jesuiitat ja teologit mielikuvituksessaan panivat kaiken pahan naisen syyksi, niin sillähän he syyttivät itseään ja valmistivat itselleen vaikeuksia seuraavaan ruumistukseen, sillä täytyihän heidänkin syntyä joskus naisiksi. Mieshän myöntää ilman muuta, että nainen, joskin hänessä voisi olla vähän itsekkyyttäkin, on ennen kaikkea hyvä. Ja miehet olisivat enemmän kuin hukassa, jos ei olisi olemassa naisia, jotka heitä auttavat tällä elämän tiellä. – Toivon siis, ettei kukaan meistä erehtyisi siihen väärään käsitykseen, että, kun puhutaan filosofisista asioista ja filosofisista nimityksistä, uskoisi niillä tarkoitettavan jotakin elävää todellisuutta tässä ihmiskunnassa.

Onko siis, paha ja kärsimys vain luonnosta satunnaisesti aiheutuva? Meidän täytyy heti ilman muuta myöntää, ettei pahaa kärsimyksenä ja pahuutena olisi olemassa, jollei olisi henkeä. Sillä emmehän me sillä ratkaise asiaa, että sanomme pahan mahdollisuuden piilevän aineessa. Ei olisi mitään pahaa, jollei tajunta olisi mukana tuntemassa, että se ja se on paha. Me voisimme aivan yhtä hyvin sanoa, että aine on kaiken hyvän alku, ja henki on paha. Jos sanomme, että ilmennys, joka pohjautuu aineeseen, on pahan syntymisen ehto, niin on muistettava, ettei olisi ilmennystä eikä pahaa, ellei aineen ohella olisi henkeä eli tajuntaa. Sillä hengen ja aineen yhtymisestä syntyy sekä kärsimys että paha. – Kun siis kysymme: onko tämä aivan sattuman varaista? – niin tiedämme viisaiden tietäjien aina vastanneen: »Ei suinkaan. Tehän itse näette, että paha kuuluu olemassaoloon, mutta pahan edellytyksenä ei ole ainoastaan aine, se taikavoima, joka piilee jumaluudessa, vaan myöskin henki eli tajunta.» – Voimme siis ymmärtää, mitä kaikki viisaat ja tietäjät ovat aina sanoneet: »Paha ei itsessään ole tietenkään satunnaista, vaan se kuuluu jumalalliseen suunnitelmaan.» – Tämä on ajatus, joka loukkaa niitä, sanoisinko, uskovaisia, jotka tahtovat, että paha on saanut alkunsa

perkeleestä. Eivät he sitten niin tarkasti filosofoi, mistä perkele sai alkunsa. »Jumala on tietysti hyvä, siveellinen olento; Hän on luotettava. Mutta se pahahenki, se perkele, on viekottelemassa ja kulkee ympäri kuin kiljuva jalopeura». Pahaahenkeä syytetään, hänen päällensä sälytetään kaikki paha. Sillä uskovaiset kristityt lohduttavat ja rauhoittavat itseään. Sentähden he kauhistuvat, kun saavat kuulla teosofilta itseltään, ettei perkelettä ole olemassa varsinaisena olentona. – Paha aiheutuu olemassaolosta itsestään. Sekin on saanut alkunsa Jumalasta. Se kuuluu jumalalliseen suunnitelmaan. Paha on Jumalan asettama. – Tämä tuntuu monesta suorastaan loukkaavalta ja hirveältä. »Kuinka on mahdollista ajatella, että paha on saanut alkunsa Jumalasta?» Ja me kysymme puolestamme: onko mahdollista ajatella muuta, kuin että on olemassa yksi ainoa jumaluus, suuri salaisuus kaiken takana, se suuri tuntematon, josta emme muuta tiedä, kuin että kaikki vastakohtat siihen uppoutuvat. – Pahan mahdollisuus on siis olemassa itse olemassaolon Isässä eli alkujuuressa, jumaluudessa. Tämä ajatus on monen vaikea sulattaa. Mihinkä sitten joudumme, jos paha kuuluu jumalalliseen suunnitelmaan? Jumalako siis sallisi ja tahtoisi, että on olemassa kärsimystä, julmuutta ja itsekkyyttä? – Eikö Jeesuskin muuten sanonut: »Me vastaamme, että Isän tahdotta ei varpunenkaan putoa maahan». – Missä on pahan alkujuuuri? Kuka se on, joka pahaa suvaitsee? Kuka se on, joka pahan luo?

Tämä on todella salaisuus, ennenkuin sen ymmärrämme vanhan viisauden valossa. Silloin ymmärrämme samalla kaikkien uskontojen mytologiat. Meidänkin juutalaiskristillisissä mytologioissamme kerrotaan langenneista enkeleistä. Myös Aatami ja Eeva lankesivat. Nuo taruthan ovat järjettömiä, jollemme ymmärrä niiden sisäistä puolta. Ymmärrämme niitä, jos huomaamme niiden filosofisen pohjan ja missä muodossa ja järjestyksessä ne ovat tapahtuneet. Vanha aikojen viisaus tuo ratkaisun näihinkin problemeihin, ja meidän täytyy todella silloin nöyrinä kumartaen sanoa, että niin sen täytyy olla. Paha on episodi, ohimenevä ilmiö, joka kuuluu kehitykseen. Paha on kyllä aina mahdollisuutena olemassa, mutta, sanoo vanha viisaus, kun elävä olento, sanokaamme ihminen, voittaa pahan tahdon, voittaa itsekkyyden, voittaa synnin, voittaa julmuuden ja petollisuuden, silloin hän myös on todellisesti, iankaikkisesti voittanut kaiken kärsimyksen. Hän kyllä tietää, että kärsimys täytyy olla olemassa, ja että kärsimys on tarpeen, mutta hän tietää myös, että kärsimyksen vastakohtakin on tarpeen – nautinto. Kaikessa kehittyvässä elämässä on tällä hetkellä olemassa kärsimyksen vastakohtana nautinto, surun vastakohtana ilo. Nämä molemmat kulkevat rinnatusten. Se olisi väärä filosofia, joka kieltäisi kaiken hyvän maailmasta ja sanoisi, että meidän täytyy olla askeetteja siinä mielessä, ettemme usko mihinkään muuhun kuin kärsimykseen ja pahaan. Sellainen filosofia ei vastaa jumalallista todellisuutta. Kärsimys ja nautinto, ilo ja suru kulkevat elämässä aina yhdessä. Ihminen kärsii ja taas iloitsee, suree, ja tulee lohdutetuksi. Kärsimyksen ja surun arvoitukseen liittyy nautinnon ja ilon arvoitus. Ihminen, joka on voittanut pahan tahdon itsessään, voittaa siten sekä kärsimyksen että nautinnon, sekä surun että ilon. Silti hän voi iloita, kärsiä ja surra, ehkä surra enemmänkin kuin muut. Jeesus Kristuskin itki, suri ja kantoi toisten kärsimyksiä harteillaan. Mutta hän ei nauranut. Kuitenkin hän oli autuutta ja onnea täynnä. Jokainen, joka tuli hänen luokseen, tunsu vapautuvansa pahasta, tunsu itsensä onnelliseksi uudella, ihmeellisellä tavalla. Jeesus oli onni ja autuus ruumistuneena. Hän levitti autuutta ympärilleen. Mutta se autuus oli niin sisäistä, henkistä ja sielullista, ettei siinä tarvittu naurua. Hän korkeintaan ehkä hymyili. Epäilemättä hän hymyili lapsille, kun he tulivat hänen luokseen. Epäilemättä hän hymyili, kun hän pani kätensä heidän päälleen ja sanoi: »Antakaa lasten tulla minun luokseni, sillä he kuuluvat taivaan valtakuntaan.» Epäilemättä hän hymyili, sillä jos hän ei olisi sitä tehnyt, niin lapset olisivat pelänneet häntä. – Epäilemättä hän hymyili myös silloin, kun Maria Magdalena oli hänen edessään polvillaan ja kaatoi öljyä hänen jaloilleen ja itki. Epäilemättä hän hymyili, kun joku opetuslapsista huomautti, että tuhlattiin liian paljon kallista öljyä hänen jalkojensa voitelemiseen. – Epäilemättä hän hymyili, kun hän sanoi, että köyhät ovat aina luonanne, mutta minä en ole aina, autuuden ja rakkauden herra. Mutta hän ei luultavastikaan nauranut ääneen. – Kaikki suuret tuntevat siis kärsimyksen, mutta myös ilon. Mutta he eivät itse elä niissä. He elävät suurenmoisemmassa, vielä korkeammassa tajunnassa, jossa kärsimys ja nautinto, ilo ja suru ovat yhtyneet yhdeksi, täysin inhimilliseksi, rajattomaksi, ikuisesti pulppuavaksi rakkaudeksi ja myötätunnoksi.

Muistelkaamme nyt lyhyesti, kuinka tuo aikojen salainen viisaus ymmärtää pahan probleemin. – Kaiken takana on se suuri Jumaluus, johon henki ja aine uppoutuvat. Aine on tässä Jumaluudessa piilevä

ilmenemisvoima, taikavoima, jota tajunta käyttää. Ja se, joka tuon Jumaluuden kanssa on yhtä, on se Sana, jota Johanneksen evankeliumi sanoo Logokseksi, se ilmennyksen mahdollisuus, jota me nimitämme Isäksi. Voisihan myöskin nimittää tuota suurta Jumaluutta Isäksi, mutta se ei tule meille niin käsitettäväksi kuin se, että sanomme: tuo Jumaluudessa piilevä ilmennyksen mahdollisuus on Isä, joka ilmenee. Sekin on jo meille hyvin käsittämätöntä. Siinä Isässä on silloin, voisimme sanoa, henki ja aine yhtä, ja voisimme lisätä, myös hyvä ja paha. Sitten tapahtuu, että tässä ilmennyksessä, tässä Isässä syntyy Jumalan Poika, Kosmillinen Kristus, ei mikään ajatuskuva, ei mikään kuollut kuva, vaan elävä täydellisyys, Isän kuva, maailman eli ilmennyksen täydellisyydestä, valmiudesta. Se on Kosmillinen Kristus, ja se on kokonaan henkeä, hyvää ääretöntä rakkautta. Sentähden Jeesus Kristuskin sanoo Johanneksen evankeliumissa: »Niin rakasti Jumala maailmaa, että antoi ainosyntyisen poikansa.» Se tarkoittaa juuri tätä Kosmillista Kristusta, joka on kaiken ilmennyksen takana, joka on sen henki, johon ei mikään risti riitä eikä ylety, johon ei mikään paha voi koskaan tulla. Se on se rakkauden Jumala, se rakkaus, joka on todellisuutena kaiken takana, tuo toinen Logos. – Kolmas Logos on se Pyhä Henki, joka luo maailmoita. Tämä käy selvemmäksi, jos ajatlemme jotakin konkreettista maailmaa, esimerkiksi omaa aurinkokuntaamme. Meidän aurinkokunnassamme on Isä, Isä Logos, eli olentojoukko, joka on saanut aivan kuin Isän tehtävän tässä aurinkokunnassa. Nämä olennot, jotka muodostavat meidän aurinkokuntamme Isän, ottavat tajunnassaan vastaan Jumalan Pojan ja antavat konkreettisen muodon tätä luotavaa maailmaa varten. Se on Kosmillinen Kristus eli toinen Logos, Poika, tässä meidän aurinkokunnassamme. Tässä Pojassa on sitten elävänä todellisuutena kaikkien meidän nykyisten ihmisten *neitseelliset henget*, monadit. He muodostavat tämän meidän aurinkokuntamme toisen Logoksen, Jumalan Pojan ruumiin, joka edustaa henkeä. – Sitten on Pyhää Henkeä edustamassa tässä meidän aurinkokuntamme luomisessa suunnattomat joukot enkeleitä, joita me olemme tottuneet nimitämään rosenkreutziläisillä nimillä. Kaikki nämä enkelijärjestöt edustavat ikäänkuin Pyhää Henkeä. Ne ovat ikäänkuin luovia voimia, luovia olentoja tässä maailmankaikkeudessa ja siis tavallaan edustavat ainetta. – Isän tajunnassa oleva Poika, eli toinen Logos edustaa henkeä, ja Pyhää Henkeä edustaa aine.

Jos nyt pidämme kiinni siitä, että henki edustaa hyvää ja aine edustaa pahaa, niin me sanomme: tässä meidän aurinkokunnassamme siis me, jotka muodostamme toisen Logoksen eli Kristuksen ruumiin ja muodostamme samalla Kristuksen, elävän Kristuksen, täydellisen ihmisen, me edustamme henkeä. Ja enkelijoukoista ainakin seitsemän edustaa ainetta ja pahaa. Kaksi ylempää, nuo serafit ja kerubit, voidaan lukea meidän joukkoomme tietyistä syistä. Serafeja ja kerubeja on esimerkiksi maalaustaiteessa aina kuvattu lapsienkeleiksi, siivekkäiksi olennoiksi. Ne tuovat mieleen aina jotakin ylimaallista. – Nuo seitsemän alempaa enkelijoukkoa ovat nimeltään kuten muistamme:

1. valtaistuimet – *thronoi*
2. herraudet – *kyriotetes*
3. mahdit – *dynameis*
4. vallat – *eksousiai*
5. hallitukset – *arkhai*
6. arkkienkelit – *arkhangeloi*
7. jumalalliset sanansaattajat – *angeloi*

Noissa nimissäkin on jo jotakin hallitsevaa ja maallista. Sitä seikkaa tulemme vielä myöhemmin selittämään. Lainaan tähän vielä erään jakeen Paavalin kirjeistä efesolaisille, jossa hän sanoo tämän totuuden:

»Pukekaat yllenne Jumalan koko sota-asu, voidaksenne kestää perkeleen kavalat hyökkäykset, sillä meidän taistelumme ei ole taistelua verta ja lihaa vastaan, vaan hallituksia ja valtoja vastaan, tässä pimeydessä hallitsevia maailmanhallitsijoita vastaan, pahuuden henkiolentoja vastaan.»

Tästä suomalaisesta käännöksestä voisi joku päätellä, että tässä puhutaan tämän maailman hallitsijoista, jotka tietenkin kyllä elävät pimeydessä. Mutta se johtuu siitä, että käännös on huono. Me taistelemme, niinkuin kreikaksi sanotaan, *arkhas* ja *eksousias* jne. vastaan, siis juuri noita mainittuja enkelivaltoja vastaan.

Meidän taistelumme on juuri näitä kaikkia henkijärjestöjä vastaan, mutta se taistelu ei ole taistelua aseita lihaa ja verta vastaan, vaan se on kehitystä, kehityshistoriaa.

VII

IHMINEN MAAN PÄÄLLÄ

Paavali, jolta edellisen luvun lopulla toistimme erään säkeen Efesolaiskirjeestä, missä hän puhuu parista enkelijärjestöstä, on kirjeessään kolossalaisille myöskin kosketellut tätä samaa kysymystä enkelijärjestöistä. Niissä jakeissa hän sanoo seuraavasti:

»Ilolla kiittäen Isää, joka on tehnyt teidät soveliaiksi olemaan osalliset pyhien perinnöstä valossa, ja joka on pelastanut meidät pimeyden vallasta ja siirtänyt meidät rakastetun poikansa valtakuntaan. Hänessä meillä on lunastus, syntien anteeksi saaminen, ja hän on näkymättömän Jumalan kuva, esikoinen ennen kaikkea luomakuntaa syntynyt. Sillä hänessä luotiin kaikki, mikä on taivaassa ja mikä maan päällä, näkyväiset ja näkymättömät, olivatpa ne valtaistuimia tai herrauksia, hallituksia tai valtoja, kaikki on luotu hänen kauttaan ja häneen; ja hän on ennen kaikkea ja hänessä pysyy kaikki voimassa».

Kol. 1: 12–17.

Nämä ovat sängen sisältörikkaita jakeita. Niissä kuvastuu se käsitys enkelijärjestöistä ja Jumalasta, Logoksesta, jota olemme koettaneet esittää, ja minun tekee mieleni vielä lyhyesti esittää kantani ja tehdä selkoa näkemyksestäni näistä enkelijärjestöistä ja myöskin Logoksesta aivan Absoluutista lähtien. Absoluutiksi nimitämme sitä Jumaluutta, sitä elämän alkua, mikä on kaiken takana ja mistä emme voi päästä selville sen enemmän, kuin mitä ymmärrämme ilmennyttä; tiedämme vain, että siihen uppoutuvat kaikki vastakohtat, että se on se ainoa elämä, joka on kaiken takana. Hyvä ja paha — kaikki ne uppoutuvat tähän äärettömyyteen, jota voimme nimittää Jumalaksi, kunhan vain muistamme, että me emme ole Jumalaa suurempia ja emme voi määritellä sitä. On varovaisinta käyttää tästä Absoluutista pronominia »Se», sillä näin ovat viisaat aina tehneet. Sillä jos nimitämme sitä suvullisella nimityksellä Hän, se on jo määritelmä, ja siis väärinkäsitys. Mutta jos nyt ajatlemme tätä Absoluuttia kaiken ilmennyksen takana olevana, niin sitten on meidän muistettava, että tämän Absoluutin ensimmäisenä ja ikuisena ilmennyksenä on se, jota H. P. B. Salaisessa Opissa nimittää ensimmäiseksi *universaaliseksi* eli yleismaailmalliseksi Logokseksi. Usein sanotaan Jumaluutta kaiken syvyyden syvyydeksi, tyhjyydeksi, josta valo nousee; samoin kuin voimme ajatella Jumaluutta kaikista korkeimmaksi ja sellaiseksi ilmennykseksi, joka laskeutuu alaspäin. Kaikki nämä ovat asioita, jotka antavat vain symbolisen kuvan. Jos Absoluutti on ympyrä, aloitamme silloin ensimmäisestä Logoksesta. Sitä me tavallisesti nimitämme Isäksi. Myöskin voimme nimittää sitä Isä-Äidiksi. Se sisällyttää itseensä kaikki vastakohtat, on kaiken olemisen alkujuuri, ikuinen ilmenemisen mahdollisuus, mikä on Absoluutissa olemassa. Se on hengen ja aineen vielä ilmenemätön yhteys, Isä-Äiti, henki-aine ja yleensä kaikkien vastakohtien mahdollisuudet. Tätä maailmankaikkeuden ensimmäistä suurta Logosta käsittääkseen voimme nimittää Isäksi tai Äidiksi. Joka tapauksessa, kun Jeesus Kristus puhui Isästä, hän tarkoitti tätä ääretöntä elämän alkua. — Toinen Logos on Poika. — Jos tahtoo, voi sanoa, Poika-Tytär; mutta Poika on selvyuden vuoksi parempi ja sitä käytetään yleensä, sillä jos tahdomme tehdä eron hengen ja aineen välillä ja ajatella henkeä tajuntana ja ainetta tämän tajunnan käytettävänä olevana taikavoimana, joka piilee Absoluutissa ja on ensimmäisen Logoksen toinen puoli, niin silloin me voimme nimittää tajuntaa maskuliinisella nimityksellä ja sitä ihmeellistä taikavoimaa, jota nimitämme Äidiksi, maajaaksi, materiaksi, voimme ajatella feminiiniseksi. Tavallisesti on niin tehty kaikissa teologioissa ja mytologioissa. Sentähden on toisen Logoksen nimityksenä Poika. — Kolmannen Logoksen nimityksenä on Pyhä Henki, josta H. P. B. sanoo Salaisessa Opissa, että sitä on sanottu feminiiniseksi, koska se »koskettaa» ainetta. Isä-Äiti on ilmenemätön henki-aine. Tällä Pyhän Hengen nimityksellä on tahdottu sanoa, että se aine ei ole mitään halveksittavaa. Se aine, joka piilee Jumaluudessa, on Pyhä Henki, ihmeellinen taikavoima, jota ilman ei mitään voi syntyä. — Mutta se, jonka kautta kaikki syntyy ja joka kaikki ylläpitää, on tämä Poika, tajunta eli varsinainen henki. Ja mikä on tämä Poika? Nyt Paavali sanoo lainaamassamme jakeessa: »Poika on näkymätön Jumalan kuva, *imago Dei invisibilis*», niinkuin Versio Vulgatassa sanotaan. Ja me olemme myös

aina koettaneet selittää, että Poika, jota myöskin nimitämme Kosmilliseksi Kristukseksi, on Isä-Äidissä piilevä täydellisyyskuva, kuva itse Isä-Äidin täydellisyydestä. Ja Poika eli täydellisyyskuva on iankaikkista olemista, jonka kautta kaikki syntyy ja on olemassa. Se on se kuva, joka pitää kaiken koossa ja antaa normin ja mallin. – Kun ajattelemme esimerkiksi maalaria, joka maalaa, ei maisemaa luonnon mukaan, vaan kuvaa, jonka hän hengessään näkee, hän on kuin Isän asemassa tähän kuvaan; ja sitten alkaa hänen Pyhän Hengen toimintansa, kun hän alkaa maalata sitä kankaalle. Tämä on heikko vertauskuva siitä, miten on maailman kaikkeudessa, – Pyhä Henki on luova toiminta, ja sentähden Pyhä Henki käsittää itse ilmenneessä maailmassa kaikki nuo luovat enkelijärjestöt. Ne ovat menneisyydessä kehittyneet, ja kun uusi maailma syntyy, silloin kaikki tulevat mukaan ja suorittavat Pyhän Hengen osan tässä maailman näyttämöllä. – Mutta me emme tiedä, kuinka pitkä matka on meidän aurinkokuntamme Logoksesta tuohon universaaliseseen Logokseen. On liian uskallettua määritellä, kuinka pitkä matka on *manifestaatiosta*, ilmennyksestä, itse ensimmäiseen universaaliseseen Logokseen ja Absoluuttiin. Tärkeämpää on tietää, että kaikki elävät voimat, kaikki enkelit meidänkin aurinkokunnassamme ovat joka tapauksessa suoranaissessa, sanoisinko *inspiration yhteydessä* universaaliseseen Logokseen. Sillä ihminenkin, niinkuin Jeesus Kristus, voi kääntää katseensa tähän universaaliseseen Logokseen saakka ja aavistaa Absoluutin olevan sen takana; vaikka ei tietenkään voi astua siihen ilman muuta kaikkien meidän aurinkokuntamme yläpuolella olevien järjestöjen läpi. Ihminen voi hengessään aavistaa ja olla yhteydessä suuren maailmankaikkeuden Jumalan kanssa, sillä jokainen ihminen, niinkuin kaikki elävät olennot, niinkuin kaikki enkelit, on Isästä Jumalasta, tästä ensimmäisestä Logos-mysteristä, ensimmäisestä universaalisesta Logoksesta, Isä-Äidistä, syntynyt Jumalan Poika. Sillä tässä universaalisessa Logoksessa on Poika sama kuin Kosmillinen Kristus. Ja se merkitsee toiselta puolen, se säteilevä hohtava täydellisyyskuva, mikä on Isä-Äidin tajunnassa ja joka on elävä Jumala. Kosmillinen Kristus on toiselta puolen tämä säteilevän hohtava synteettinen kuva, jolla ei ole mitään muotoa, ja toiselta puolen myöskin kaikki syntyneet ja syntymättömät, iankaikkisuudessa yhä syntyvät monadit, siis yksilölliset henget, meidän ihmisten sisimmät henget, jokaisessa meissä oleva Jumalan Poika. Jokaisen ihmisen, enkelin, sisin itse on monadi eli yksiö tässä Kosmillisessa Kristuksessa. Sillä tavalla meillä on juuremme Jumalassa. Jos joku sanoisi, että se on tämä meidän aurinkokuntamme Logos, joka on synnyttänyt meidät, ja käsittäisi sen jollakin persoonallisella tavalla, se olisi erehdyttävää. Emme ole syntyneet mistään alemmasta voimasta tässä luomakunnassa. Olemme syntyneet, niinkuin kaikki elävät olennot, itse äärettömän Isä-Äidin helmasta. Siitä on meidän henkemme syntynyt, ja se tekee meidät veljiksi, sisariksi, kaikkien elävien olentojen, enkelienkin kanssa. Ei ole niin korkeata olentoa universaalisesta Logoksen alapuolella, joka ei olisi meidän vertaisemme. Hän voi olla äärettömän paljon vanhempi kuin me, mutta ei lue itseään meidän luojaksemme. Kaikki ilmenneet jumalat ovat veljiämme ja vertaisiamme, sillä Yksi on kaikkien takana. Kaikilla on sama ihmeellinen Isä-Äiti Jumalassa. – Siis voimme sanoa tämän Kosmillisen Kristuksen olevan kaikkien elävien olentojen monadin. Ja meidän täytyy ymmärtää, että nämä monadit eivät ole kerta kaikkiaan luodut, vaan että ne ovat ikuisesti syntymässä. Siinä universaalisessa Isä-Äidissä ei luominen ole koskaan alkanut eikä synnyttäminen milloinkaan loppu. Ikuisesti luultavasti syntyy uusia monadeja, tai, koska aikaa ei ole olemassa, voimme sanoa, että ikuisesti on olemassa ääretön määrä monadeja. Emme voi Isä-Äitiäkään ymmärtää. Se on se »*Sana, joka on Jumalan luona ja joka on Jumala.*» Se on ikuinen luominen ja syntyminen ja joka luo täydellisyyskuvan, Pojan, jonka maajaamuoto, taikavoimainen muoto on ikuisuudessa ja äärettömyydessä alati syntyvät monadit. Se ylittää meidän matemaattisen järkemme.

Meidän omassa aurinkokunnassamme on siis ensin Logos – meidän aurinkokuntamme Logos, Isä-Äiti, suuri olentojoukko. Emme voi sanoa, kuinka monta eri joukkoa siinä on, mutta se on – niinkuin H. P. B. sanoo – kollektiivinen olentojoukko, jotka ovat niin korkeita, että ne voivat tässä meidän aurinkokunnassamme muodostaa Logoksen. – Toisena Logoksena tässä meidän aurinkokunnassamme on se kuva siitä täydellisyydestä, Universaalisesta, Kosmillisesta Kristuksesta, mikä meidän Isä-Äiti-Logoksellamme saattaa olla. Me emme ole välittömästi tekemisissä sen kanssa, mikä ei merkitse sitä, etteikö tämä meidän kosmillinen Kristuksemme olisi yhteydessä tuohon Universaalisesta Kristukseen. Se on kuin jokin puoli tuosta Universaalisesta, Kosmillisesta Kristuksesta, ja se on tehty meidän maailmankaikkeutemme Jumalan kuvaksi. Sanomme, että meidän kosmillinen Kristuksemme on *Adam*

Kadmon, ensimmäinen ihminen, niinkuin Jeesus Kristus sanoo – esikoinen monista veljistä. Ja se sopii tavallaan itse meidän aurinkokuntamme Logokseenkin. Hän on täydellinen ihminen. – Tämä meidän aurinkokuntamme luo siis täydellisen ihmisen. Mutta emme voi tietää, miten on laita noissa toisissa aurinkokunnissa. Kun näemme Linnunradan ja äärettömästi kiintotähtiä, ymmärrämme, että nuo kiintotähdet ovat aurinkoja planeettoineen, joilla asustaa eläviä olentoja. Emme voi tietää, mikä on se suunnitelma, minkä mukaan tuo ja tuo vieras aurinkokunta toimii, mitä täyttämään se on luotu. On turhaa järkeillä siitä. Elämä tässä meidän maapallollamme on jo niin rikas ja moninainen, ettei elämän tarvitse käyttää samoja muotoja noissa toisissa aurinkokunnissa. Elämä voi käyttää mitä muotoja tahansa. – Joka tapauksessa voimme käsittää, että meidän aurinkokuntamme täydellisyysihanne on täydellinen ihminen, ja se täydellinen ihminen on se kuva tuosta Universaalisesta, Kosmillisesta Kristuksesta, mikä on meidän aurinkokuntamme Isä-Äidillä eli kosmillisella Kristuksella. – Ja sitten on Pyhä Henki. Se on siis kaikki vanha viisaus, totuuden tieto, kaikki vanha kyky, mikä meidän Isä-Äiti-Logoksella on mukaantuotuna, kaikki ne elävät olennot, jotka seuraavat meidän aurinkokuntamme Isä-Äitiä – Logosta. Kaikki korkeat enkelijärjestöt seuraavat meidän aurinkokuntamme Logosta astuessaan mukaan näyttämölle, kun meidän Isä-Äitimme on ensin tajunnassaan nähnyt sen täydellisyyskuvan, jota me nimitämme täydelliseksi ihmiseksi – Adam Kadmoniksi. Sillä kun kuuluu käsky herätä toimintaan, heräävät kaikki menneisyydestä tähän Logokseen kuuluvat järjestöt mukaan. Ja niitä, jotka silloin heräävät, nimitetään yhteisellä nimellä tämän aurinkokunnan Pyhäksi Hengeksi. – Me ihmiset olemme henkiolentoja Jumalan Poikina, Logoksina tässä Kosmillisessa Kristuksessa. Älkäämme ajatelko silloin, että me olisimme todellisuudessa syntymme puolesta parempia kuin nämä enkelijärjestöt. Meidän täytyy ymmärtää, että nämä enkelijärjestöt on kokoonpantu niistä joiden henki on Kosmillisesta Kristuksesta, mutta se ei tullut elämään tässä aurinkokunnassa eikä kuulu välttämättä tähän kosmilliseen Kristukseen; ne ovat tulleet jo tämän meidän Logoksemme edellisenä ilmennyksenä, tai jollei siinä, niin jonkin muun Logoksen mukana olleet kosmillisen Kristuksen ruumiina. Meidän on siis muistettava, enkelijärjestöt tietenkin ovat olentoja, joissa Kosminen Kristus on elävä ja vaikuttaa. Mutta tässä aurinkokunnassa ne ovat nyt toiminnassa ja ovat siis Pyhänä Henkenä. – Me ihmiset muodostamme tässä aurinkokunnassa kosmillisen Kristuksen ja olemme erikoisessa asemassa, sillä kaikki enkelijärjestöt auttavat ja palvelevat meitä kaikkia, niinkuin aina on asian laita, sillä kun jokin olento on kehittynyt minuutensa kautta enkeliksi, hän alkaa palvella niin sanottua alemmaa maailmaa, ja siten samalla itse kehittyä. Ennen kuin mekin tulimme ihmisiksi, olimme pakotetut palvelemaan, aivan kuin antamaan itsemme luonnonvoimien ja elävien olentojen käytettäväksi, niinkuin me ihmiset nyt syömme kasvikuntaa. Kaikki ihmisen alapuolella olevat olennot ovat pakotetut palvelemaan. Ihminen on siinä asemassa, että hän oppii palvelemaan. Niin kauan kuin me emme osaa palvella, olemme vasta puolitiessä inhimillisyydessä. Jos me emme tahdo palvella, olemme eläimiä. Vasta sitten, kun olemme oppineet palvelemaan, alkaa meidän inhimillinen kehityksemme täydellisyttä kohti. Ja kun sitten olemme tulleet enkeleiksi, saamme tulevissa ilmennyksissä palvella. Tietysti meidän elämämme ei ole enää silloin niin vaikeata, kuin inhimillinen elämämme nyt on; ei voi olla enää sellaisia hankaluuksia, ristiriitoja ja vaikeuksia; me palvelemme rakkautta. Osaamme kyllä surra ja kärsiä ja kantaa taakkoja, mutta samalla voimme valaa ikuista iloa ja rauhaa mukaan kaikkeen.

Siinä Paavalin Efesolaiskirjeen lauseessa, joka oli viime luvun lopussa, sanotaan nimenomaan, että » – *meidän taistelumme ei ole taistelua verta ja lihaa vastaan, vaan hallituksia ja valtoja vastaan, tässä pimeydessä hallitsevia maailmanhallitsijoita vastaan, pahuuden henkiolentoja vastaan taivaan avaruuksissa*». Ne tarkoittavat kaikki enkeleitä. Ei hän voi tarkoittaa maallisia hallituksia, kuninkaita ja presidenttejä, kun hän sanoo nimenomaan » – *meidän taistelumme ei ole taistelua verta ja lihaa vastaan*». Hän tarkoittaa, niin kuin hän seuraavissa sanoissa selittää, niitä hallitsijoita vastaan, jotka ovat avaruudessa, tässä näkymättömyydessä, ja hän nimenomaan mainitsee: »*hallituksia vastaan, valtoja vastaan*». Ne sanat, joita hän siinä käyttää, ovat kreikaksi juuri nuo sanat: *arkhai* ja *eksousiai*. Ja sitten hän jatkaa: »*pimeydessä hallitsevia maailmanhallitsijoita vastaan*», tämän pimeyden maailman mahtavia ja hallitsijoita vastaan, jotka vallitsevat ja ohjaavat oloja tässä pimeyden maailmassa. Tällä Paavali tarkoittaa niitä ilmanvallen hallitsijoita, joista hän muualla puhuu, niitä, jotka vielä pitävät valtaa käsissään meidän planeetallamme. Ja nimenomaan hän vielä sanoo: »*pahuuden henkiolentoja vastaan taivaan avaruuksissa*».

Tämä Paavalin lause on sangen kiintoisa ja hyvin sisältörikas sentähden, että siinä myöskin kuvastuu ruusu-ristiläinen elämänyymmärrys. Meille, jotka tahdomme kulkea Jeesus Kristuksen jäljessä, ei kuulu taistelu lihaa ja verta vastaan; me emme voi ryhtyä mihinkään veritekoihin. Meille, jotka tahdomme seurata Jeesus Kristusta, kuuluu kärsiminen; me kärsimme maailman pahuutta; jos meidät ripustetaan ristille, se kuuluu meille. — Mutta meille kuuluu taistelu näitä enkeliolentoja vastaan. Tämä on vaikea arvoitus meille. Pitääkö meidän taistella noita henkiolentoja vastaan, jotka juuri ovat meidän auttajiamme, jotka tekevät meidän elämämme, koko olemassaolon, mahdolliseksi? Ilman niiden suurta uhrityötä emme olisi olemassa. Niitäkö vastaan meidän pitää taistella? — Silloin meidän on ymmärrettävä, että niin se kuitenkin on. Vaikka, kun ei ole kysymyksessä taistelu verta ja lihaa vastaan, se taistelu ei voi olla silloin mitään verisen miekan heiluttamista, mitään väkivallan käyttämistä, vaan henkistä taistelua — henkistä voittamista. Sillä oikea henkinen taistelu on voittamista. Me ymmärrämme tämän, kun ajattelemme, että me ihmisinä tässä aurinkokunnassa edustamme Kosmillista Kristusta, Poikaa, olemme toisena Logoksena. Edustamme siis henkeä, tajuntaa, jonka tehtävänä on hallita ainetta, voittaa se ihmeellinen taikavoima, joka muuten — jos se ei ole meidän käsissämme — tekee meistä mitä vain. Se luova voima, joka meidän tulee voittaa, on juuri tämä Pyhä Henki, jotta voisimme sitten täydellisesti nousta ja toteuttaa Isä-Äidin tahtoa. Pyhä Henki on tässä meidän aurinkokunnassamme näiden kaikkien enkeliolentojen edustaja. He edustavat luovaa voimaa, aineen salaisuutta. Kyllä he ovat yhtä korkeita olentoja kuin mekin. Siitä ei ole kysymys. Vaan kysymys on siitä, että he palvellessaan meitä, herättääkseen meissä Pyhän Hengen voiman, auttavat meitä sillä tavalla, että edustavat luovaa voimaa tässä meidän aurinkokunnassamme. Salaisessa Opissa sanotaan yhtämittaa, että ihminen on enkelien yläpuolella, ja tämä merkitsee, että tässä meidän aurinkokunnassamme me olemme syntyneet Logoksesta, ja että meidän täytyy nousta kaikkien näiden Pyhän Hengen enkelien yläpuolelle, voittaa ne kaikki. He palvelevat meitä sillä tavalla, että asettuvat kaikkea ihmiskunnan ponnistusta vastaan, muodostavat meille sen aineen, antavat käytettäväksemme ne voimat, jotka meidän tulee voittaa, joiden yläpuolelle nousta.

Tämä antaa meille aivan uuden kuvan pahasta. Kun puhumme pahasta okkultisesti, sanomme, että paha ei ole siis sattumaa. Paha on olemassa itse Absoluutissa. Mutta mitä on paha? Se on kärsimystä, ja toiselta puolen paha tahtoa. — Kärsimys ei ole sinänsä mitään paha, vaan koulua, missä hyvä kasvaa esille. Paha tahto on ainoa todellinen paha. Jos joku tahtoo tulla oikein pahaksi, häijyksi, julmaksi — tahtoa vain paha —, se merkitsee, että hän antautuu aineen harhan valtaan — ja hänet lopulta voitetaan. Hän ei kestä taistelua noita enkelivoimia vastaan, jotka eivät ole kuin näennäisesti pahoja. He ovat hyviä, jotka antautuvat meidän opettajiksemme, kasvattajiksemme, holhoojiksemme, auttajiksemme, ja sentähden he kurittavat meitä ja asettavat esteitä tiellemme, niinkuin äidin ja isänkin täytyy kurittaa pientä lasta, kun sillä ei ole vielä mitään muuta ymmärrystä, kun sen täytyy yksinomaan kivun ja kärsimyksen avulla oppia, mitä ei saa tehdä. — Lapsi, joka on polttanut itsensä, pelkää tulta. Muistan omasta lapsuudestani, että vaikka olin kuullut sanottavan, että tuli polttaa, niin kuitenkin kerran ajattelin: koetanpa, onko se totta. Pistin sormeni tuleen ja huomasin, että se tosiaankin polttaa. Kas!, ajattelin, niinhän äiti sanoi, ja se on totta. — Me olemme kaikki lasten asemassa noihin enkeleihin verraten; he opettavat meille, mikä on elämän tahto, minkälaisia ovat elämän lait; ja se tapahtuu tässä kärsimysten koulussa. Ja jos me käymme pois siitä, meille käy huonosti. — Pahantahtoinen ja häijy ihminen nauttii kärsimyksistä — ei omistaan, vaan toisten. Hän voi iloita siitä, että saa repiä jäsenet eläimillä tai lyödä toista puukolla. Himomurhaaja murhatessaan tuntee elävänsä ja olevansa jumala, hallitsevansa olemassaoloa. Tuollaista julmuutta opetettiin ihmisraukoille keskiajalla inkvisitiossa täällä Euroopassa. Kaikki ne, jotka panivat toimeen noita kidutuksia, vaikka he ensin olivatkin kylmiä, vähitellen saattoivat kasvaa nauttimaan, iloitsemaan ja riemuitsemaan siitä, että ihmisiltä väännettiin jäseniä, kaadettiin sulaa lyijyä suuhun tai lävistettiin hehkuvalla raudalla. Siten opetti uskonto nauttimaan toisten kärsimyksistä. — Buddhan uskonnossa ei koskaan ole tehty siten; se on pyhä uskonto. — Toisissa uskonnoissa on ollut samanlaisia ilmiöitä kuin kristinuskossa. — Sentähden on meidän päivinämme himomurhaajia, jotka eivät saa rauhaa, ennenkuin ovat tehneet murhan. Kun sellaiselta murhaajalta kysytään, mikä hänet sai tekemään sellaista — kun hän muuten tuntuu aivan rauhalliselta — hän sanoo:

»Minuun tuli vastustamaton voima enkä saanut rauhaa, ennen kuin olin tehnyt tuolle toiselle väkivaltaa (kuristanut hänet tai leikellyt jonkun kappaleiksi).» Hän on ihminen, joka on astunut ensimmäisen askelen mustan magian tiellä. Jos se on jälleensyntymismuistia – joku kynnyksenvartija, hänessä syntynyt astraaliruumis tulee häneen, kun hän on ennen tehnyt tuollaisia tekoja toisten käskystä, – silloin ymmärrämme, että hän ei ole sisimmässään paha, vaan vapautuu joskus tuosta viasta. Mutta jos se on kehittynyt hänessä niin pitkälle, että hän haaveilee ja nauttii siitä, että saa piinata ja tuottaa toisille kärsimyksiä, silloin hän edustaa häijyyttä ja pahuutta, ja silloin hänellä ei voi olla armoa. Hän ei voi antaa anteeksi itselleen. Hän menee pitkälle häijyyden tiellä; hän menee kohti kuolemaa. Silloin nuo enkeliolennot pitävät huolen siitä, että hän ei kestä elämän Pyhän Hengen edessä, joka valvoo, että me menemme eteenpäin, ylöspäin, – ei alaspäin pahuuteen ja itsekkyyteen. Nuo kaikki enkeliolennot uhrautuvat edustaessaan juuri kaikkia luovia taikavoimia, siis kaikkia moraalisia ja epämoraalisia voimia. Itse uhrautuessaan he sillä tavalla kasvattavat meitä, sillä mehän emme kasvaisi, jos meillä ei olisi vastuksia voitettavanamme. Jos äitimme aina meitä kantaisi ja hoivaisi liiaksi eikä uskaltaisi laskea meitä lattialle kävelemään ajatellen, että lapsi kaatuu ja loukkaa itsensä, niin hän saisi kantaa meitä hautaan saakka. Mutta kun me kaadumme, saamme kuhmuja ja kärsimme, me opimme lopulta kävelemään. Samanlaisen palveluksen tekevät enkelit meille. He ovat kuin isä ja äiti näkymättömissä, mutta he eivät ole sentimentaalisia, eivät kannata meitä käsillään; he ovat viisaita rakkaudessaan; he opettavat meitä henkisesti kävelemään asettaen kaikenlaisia esteitä tiellemme. – Sentähden ei ole olemassa muuta paha, kuin tahto pahaan. Mutta se ei voi pitää puoliaan suuressa maailmankaikkeudessa, jossa rakkaus vallitsee. – Rakkauteen ei olisi mahdollisuutta, ellei olisi mahdollisuutta pahaan. Paha voi pitää puoliensa miljoonia, miljoonia vuosia tällä Tellus-planeetalla, mutta ei ikuisesti, sillä lopuksi sen täytyy alistua rakkauden alaiseksi. Paha ei siten ole olemassa todellisuudessa. Paha on harhaa, ohimenevää, ajallista, ei ikuista. Ainoastaan pahan mahdollisuus on ikuisuudessa olemassa. Sillä jos ei olisi pahan mahdollisuutta, ei olisi ilmennyttä hyvää.

VIII

IHMISEN TAISTELU HENKIVALTOJA VASTAAN

Pahan probleemia ei voida tyydyttävästi ratkaista muuten kuin okkultistien tavalla siten, että sanotaan: paha ei ole mikään sattuma maailmankaikkeudessa eikä mitään itsessään ehdottomasti olevaa, vaan paha on myöskin itsessään jumalallista ja kuuluu jumalalliseen suunnitelmaan. Paha kuuluu sen äärettömän järjen ja viisauden toimintatapoihin, joka on olemassaolon takana. Kuinka voisimme ymmärtää rakkauden Jumalaa, jos rakkauden Jumalan vieressä olisi jokin iankaikkinen, kaikkivaltias paha, toinen Jumala. Kuinka me voisimme ymmärtää Jumalaa hyvänä ja rakkautena, jos sattumalta sitten tämän Jumalan maailmankaikkeudessa voisi ilmetä paha kärsimyksenä ja pahana tahtona, ilkeytenä ja julmuutena. Emme voisi sitä ymmärtää, elleimme edellyttäisi, että pahakin kuuluu jumalalliseen suunnitelmaan, että Jumala itse ei ainoastaan sitä suvaitse, vaan myös panee sen alulle ja sitä käyttää. Silloin myös käsitämme ja ymmärrämme, että Jumala todellakin on ääretön, iankaikkinen rakkaus, niin suuri rakkaus, että hän käyttää myöskin kärsimystä ja tahdon vapautta, sitä, jota nimitämme pahaksi, itsekkääseen suuntaan olemassaolon suunnitelmassaan. Hänen täytyy todella äärettömästi rakastaa, sillä emme mekään uskalla tehdä mitään pahaa toisille, todellisina rakastavina ihmisinä, elleimme ole rakkaudessaamme niin pohjattomat, että sen uskallamme, ja viisautessaamme niin rajattomat, että sen osaamme. Sillä jos meidän viisautemme on liian pieni, emme osaa käyttää pahaa kasvattaessamme ja tahtoessamme hyvää ihmisille. Jos rakkautemme on liian pieni, emme ollenkaan osaisi käyttää mitään pahaa ihmisiä kasvattaessamme. Rakkautemme täytyy olla aivan ääretön ja viisautemme aivan saavuttamaton, jotta osaisimme ja uskaltaisimme käyttää pahaa kasvattajana. Ja kuitenkin meidän täytyy ymmärtää, että jumalallinen viisaus käyttää kärsimystä ja myöskin tahdon vapautta, kun se eläviä olentoja kasvattaa. Tämä olemassaolo on suuri kehityskausi, ja sen johto on äärettömän viisas. Kun ajattelemme sitä maailmankaikkeuden Logosta, joka on lähellä Absoluuttia, niin ymmärrämme, että sen kolminaisuudessa on: *Isässä* sanomaton rakkaus ja viisaus, *Pojassa* sanomaton kärsivällisyys ja kestävyys, toisin sanoen se sanomaton rakkaus, joka kestää, ja *Pyhässä Hengessä* sanomaton rakkaus, joka uskaltaa luoda. Tämä käy meille hieman selvemmäksi, kun menemme alaspäin asteikossa, astumme alas maailmankaikkeuden ensimmäisestä universaalista Logoksesta niihin hierarkioihin, jotka ovat tässä meidän aurinkokunnassamme, ja ajattelemme näitä asioita omalta inhimilliseltä kannaltamme, ja näiden hierarkioiden kannalta, tässä meidän aurinkokunnassamme. Tässä meidänkin aurinkokunnassamme on, kuten edellisessä luvussa koetimme esittää, kolmiyhteinen Logos: *Isä, Poika ja Pyhä Henki*. — *Isä* on joukko jumalolentoja, jotka osaavat sanomattomasti rakastaa, jotka uskaltavat käyttää ja osaavat käyttää myös kärsimystä ja kaikkea tahdon vapautta siinä elämän koulussa, jonka he kutsuvat esiin. Sitten siinä Logoksessa on *Poika*, johon me kaikki kuulumme, Jumalan kuva, Isän kuva täydellisestä ihmisestä, jossa meidän henkemme ovat aivankuin ruumiin atomeina, ja joka siis on rakkaudessa sanomattoman kestävä ja kärsivällinen. Ja sitten tässä Logoksessa on *Pyhä Henki*, suuri enkelijoukko, joka auttaa ja luo tässä meidän aurinkokunnassamme. Näitä hierarkioita, enkelijoukkoja on vanhan kristillisen ja rosenkruziläisen jaotuksen mukaan yhdeksän. Nämä enkelijoukot ryhmitellään kolmeen ryhmään, niin että siten tulee olemaan kolme kolmiyhteistä hierarkiaa:

I:en hierark. kuuluvat	:	serafim, kherubim, thronoi
II:en	»	» : kyriotetes, dynameis, eksousiai
III:en	»	» : arkhai, arkhangeli, angeli

Kun näitä ryhmiä on kolme, niin ymmärrämme ilman muuta, että tuo ensimmäinen ryhmä on suhteessa Isä-Logokseen, toinen ryhmä Poika-Logokseen ja kolmas ryhmä Pyhään Henkeen, vaikka siis kaikki nämä kolme ryhmää edustavat Pyhää Henkeä tässä meidän aurinkokunnassamme. Nämä hierarkiat,

jotka tällä tavalla jakautuvat kolmeen eri ryhmään, palvelevat kukin eri tavoin, voimme sanoa ikäänkuin hieman eri linjaa pitkin, aurinkokuntamme luomisen kehitystyötä. Voisimme sanoa, että Logos aurinkokunnassamme on niin syvällä sisällä, ettei se toimi välittömästi, vaan että nämä hierarkiat toimivat ja vastaavat Logoksen eri puolia. Kun ymmärrämme tämän asian, niin silloin on eräs seikka tärkeätä ymmärtää ja käsittää nimittäin, että nämä hierarkiat, jumalalliset enkelijoukot, eivät millään tavalla ole kehityksen ulkopuolella. Ne eivät suinkaan ainoastaan tee päivätyötä aurinkokunnassa, vaan ne itse samalla kehittyvät, ja kaikki on niille aivan kuin koulua ja siirtymistä luokalta luokalle. Ne eivät ole mitään paikallaan pysyviä joukkoja, vaan liikkuvia, joissa tapahtuu yhtämittäinen kehitys ja kasvu, samaan tapaan kuin me ihmiset olemme ennen olleet kuumanvantarassa eläinkuntana, ja nyt neljännessä manvantarassa olemme ihmiskuntana. Sillä tavalla myös nämä hierarkiat siirtyvät asteesta toiseen. Jos jokin hierarkia on enkelikuntana meille, niin se ei merkitse, että tämä hierarkia olisi koko ajan palvellut enkelikuntana, vaan tämä enkelikunta on kuumanvantarassa ollut ihmiskuntana. Arkkienkelit olivat enkeleitä kuumanvantarassa, ja sitä ennen, aurinkomanvantarassa, he olivat ihmiskuntana. Ja ne siis, jotka olivat ihmiskuntana ensimmäisessä luomispäivässä eli saturnusmanvantarassa, ovat nyt tällä hetkellä tässä neljännessä luomiskaudessa ruhtinaita eli arkhai, alkujuuria. Me, nykyinen ihmiskunta, olimme saturnusmanvantarassa kivikuntana muodostaen jonkinlaisen ruumiin eli talon silloisille ihmisille. Tällä tavalla käy kehitys, ja me ymmärrämme, jos vähän ajattelemme samaa suhdetta, että ne, jotka ensimmäisessä eli saturnusmanvantarassa olivat ruhtinaita, arkhai, ovat kohonneet asteikossa ensin valtoihin, eksousiai, ja sitten kolmannessa manvantarassa mahdeiksi, dynameis, ollen nyt neljännessä, meidän manvantarassamme kyriotetes eli herrauksia. Tämä on kuitenkin aivan skemaattista, kaavamaista puhetta, sillä kaikki ei ole luonnossa niin yhdenmukaista. Eläinkunnassa esimerkiksi on suuri ero eri eläinlajien välillä; on miljoonia eri vivahduksia ja aivan kuin suuria alaluokkia, ryhmiä ja rotuja. Sen tähden ymmärrämme, että nämä enkelijoukotkaan eivät ole aivan saman kaavan mukaan valettuja eikä samanlaisia, vaan heissä on suuria eroavaisuuksia, aivan kuin eri rotuja. Sen tähden voimme myös nähdä, kuinka käytännössä eli todellisuudessa on sillä tavalla, että tuo siirtyminen yhdestä suuresta ryhmästä toiseen ei tapahdu aivan kuin samalla kertaa nostamalla, vaan se tapahtuu yksitellen. Jos jotkut ovat kehittyneempiä, niin on aina sellaisia, jotka eivät pääse ollenkaan eteenpäin, vaan jäävät ikäänkuin luokalle. Tämä on otettava aina huomioon. Luonnossa ei siis kaikki käy aivan kuin öljyty kone, vaan erilaiset olentojoukot kehittyvät eri tavalla; aina on viivytyksiä ja hankaluuksia. Sen tähden sanomme, että luonnossa tapahtuu sellaista, jota nimitämme epäonnistumiseksi, jota ei ole otettu huomioon jumalallisessa suunnitelmassa. – Aivan samoinhan on laita esimerkiksi koulussa. Sen suunnitelmaan kuuluu, mitä on luettava ensimmäisellä, toisella jne. luokalla, ja sitten kun kahdeksas luokka on käyty, niin siirrytään yliopistoon. Todellisuudessa on kuitenkin kaikki hieman toisenlaista. Kaikkia ei voida siirtää luokalta luokalle säännöllisesti. Niinhän on meilläkin tässä pienessä peilielämässämme täällä maan päällä. Ja samaan suuntaan ymmärtääkseni käyvät asiat suuressa todellisuudessa, suuressa luonnossa, ja siitä syntyy kaikenlaisia komplikaatioita, vaikeuksia. Ne, jotka jäävät jälkeen ja voivat jatkaa seuraavalla kerralla samassa asteessa, ovat luonnollisesti etevämpiä kuin ne, jotka ovat siirtyneet siihen alemmasta asteesta. Siksi ne, jotka ovat jääneet luokalle, ovat karmallisesti määrättyt olemaan etevämpiä. Eihän kuitenkaan ole aina sanottu, että he ovat etevämpiä, kun tulee uusia oppilaita, vaan he voivat olla vieläkin laiskoja tai epäintelligenttejä, ja vasta kun he uudelleen jäävät luokalle, he voivat olla etevämpiä ja pääsevät eteenpäin. Heidän karmansa on kuitenkin, että he voisivat olla etevämpiä. Niin on asianlaita myös luonnon suuressa taloudessa, ja kun kaikki ovat eläviä olentoja, niin siinä on monivivahteisia mahdollisuuksia, joita ei ole voitu ottaa alussa lukuun, silloin kun »piirustukset» tehtiin, ja tämä tekee elämän jumalalliselta kannalta katsoen suureksi seikkailuksi. Meillähän on syntynyt filosofinen koulu, joka nimittää itseään pragmatismiksi, ja se perustaa kantansa todellisuuteen ollen elämä sen mielestä suuri seikkailu synteettisesti katsoen. Se oli kaunis johtopäätös, sillä elämä on eräältä kannalta katsoen suuri seikkailu. Sitähän Dantekin tarkoitti, kun hän nimitti elämää jumalalliseksi komediaksi, mutta se ei olisi seikkailu, jos se olisi ennen ulkoa opittu. Sen tähden se on suuri seikkailunäytelmä. Jumalallinen viisauts kyllä tietää ja näkee, että kaikenlaisia tällaisia asioita syntyy todellisuudessa, että syntyy luokalle jäämisiä, mahdollisia esteitä ja hankauksia. Mutta ymmärtääkseni, vaikkakaan emme sitä voi sanoa tarkalleen, se ei sittenkään näe, mitä yksityiskohdissa tulee tapahtumaan. Minusta tuntuu, että se on vähän Jumalankin viisaudelle seikkailua, ja se tekee koko elämän, olemassaolon sisältörikkaaksi.

Tämä asia on parasta esittää kaavamaisesti, graafisesti, jotta se jäisi paremmin mieleen. Sivulla 52.

3

Ylinnä on oman aurinkokuntamme Logos. Lisätkäämme silloin, että kaiken pyrkimyksenä täytyy kaikkialla aurinkokunnassamme olla palaaminen tuohon Logokseen. Se on kaiken pyrkimyksenä.

Me olimme ensimmäisessä eli saturnusmanvantarassa kivikuntana, solaris- eli aurinkomanvantarassa kasvikuntana, lunaris- eli kuumanvantarassa eläinkuntana ja nyt tellusmanvantarassa ihmiskuntana. Seuraavassa luomiskaudessa meistä tulee enkelikunta (angeli), sitä seuraavassa ylienkelikunta (arkhangeloi) ja sitten seuraavassa, seitsemännessä luomispäivässä ruhtinaita alimmassa eli Pyhän Hengen enkelijärjestössä, ja päämäärä olisi, että kaikki olisivat ruhtinas- eli arkhai-järjestössä. Sen korkeammalle ei ihmiskunta ole silloin vielä voinut päästä.

Katsellessamme niitä, jotka olivat esimerkiksi ihmisiä ensimmäisessä manvantarassa, huomaamme, että he olivat aurinkomanvantarassa enkeleitä ja kuumanvantarassa ylienkeleitä; ja nyt heistä on tullut tai tulee ruhtinaita (arkhai). He ovat sellaisessa korkeudessa, minkä me saavutamme vasta seitsemännessä luomispäivässä. Sitten he jatkavat eteenpäin siirtyen seuraavaan enkelijärjestöön, Poika-ryhmään. – He ovat käyneet läpi koko Pyhän Hengen ryhmän ja siirtyneet Poika-ryhmään. – Ne, jotka olivat enkeleitä ensimmäisessä manvantarassa, ovat siirtyneet Poika-ryhmän kautta Isä-ryhmään, korkeimpaan enkelijärjestöön. Samalla tavalla huomaamme, että ne, jotka olivat tässä Isä-ryhmässä, kulkevat kokonaan pois Logokseen jättäen kaikki tämän aurinkokunnan enkelijärjestöt. Serafim, kherubim ja thronoi ovat jo tässä neljännessä manvantarassa siirtyneet Logokseen.

Meillä ei ole tässä luomispäivässä jäljellä alkuperäisistä enkelijärjestöistä muita kun tuo alin ryhmä ja toinen ryhmä. Ensimmäinen, Isän ryhmä on jo siirtynyt pois, ja toinen ryhmä on siirtynyt Isän ryhmään ja alin Poika-ryhmään. Ne, jotka olivat enkeliryhmien alapuolella meidän pallomme historian alussa, siis ihmiset, eläimet ja kasvit, ovat siirtyneet alimpaan enkeliryhmään.

Tätä sanotaan elämän aaltoiluksi eli »elonaalloiksi», teosofisissa kirjoissa, ja se antaa, ei mitenkään yksityiskohtaista, vaan ylimalkaisen kuvan kehityksestä. Sitä tuskin huomaamme, vaan me etsimme yhä sitä puuttuvaa rengasta, mikä on ihmisen ja eläimen välillä.

Kun luonnontietemme on edistynyt jo siihen kohtaan, ettei se enää näe vain kuolleita pisteitä eikä kuollutta kohtaa elämässä, vaan näkee elämän kaikkialla, näkee, että on olemassa silta niin sanotun orgaanisen ja epäorgaanisen luonnon välillä, niin nyt varmasti tulemme löytämään Jumalan läsnäolon joka paikassa, ja käsityksemme luonnon kehityksestä laajenee ja syventyy. Alkemistit keskiajalla tahtoivat nähdä elimellisen luonnon syntyminen ns. elottomasta. Siihen ollaan menossa, ja sitä luonnontieteilijät tavoittelevat jo meidän päivinä.

Olemme sanoneet, että kaikki nämä enkelijärjestöt tässä meidän elämämme järjestelmässä vastaavat ja edustavat ainetta, sitä taikavoimaa, joka tekee olemassaolon mahdolliseksi, ja samalla pahaa sentähden, että ilman aineellisen taikavoiman rajoitusta ei voisi olla olemassa mitään pahaa. Nämä enkelijärjestöt, niinkuin sanomme, uhrautuvat valmistaakseen pahankin maaperää. Kun katselemme maailmankaikkeutta tältä okkultiselta kannalta, niin paha ei ole ainoastaan siinä, että voidaan kärsiä ja tehdä pahaa, vaan sen toinen puoli on uhrautumisen tahto. Koko paha olisi voimaton, ellei sen takana olisi suuri uhrautumisen tahto. Uudessa Testamentissa sanotaan, että Kristus on vapahtaja, esimerkiksi Johanneksen tavoin: »Niin rakasti Jumala maailmaa, että antoi yksisyntyisen poikansa maailmalle, niin että maailma pelastuisi ja jokainen, joka uskoo häneen, saisi iankaikkisen elämän.» Tämä on totta Kosmisen Kristuksen suhteen, sillä se on se positiivinen ja aktiivinen henkivoima, joka pelastaa. Siinä heijastuu Isän rakkaus. Jumala rakastaa niin paljon, että hän antaa Poikansa. Siinä heijastuu Logoksen rakkaus. Hän antaa oman täydellisyyskuvansa, että siinä olisi pelastus kaikille eläville olennoille. Se on se täydellisyys ihanne, joka täytyy saavuttaa, ja siinä on se hengen voima, joka tekee tuon saavuttamisen mahdolliseksi. Jotta tämä saavutettaisiin, tarvitaan

koko se Pyhän Hengen työ, joka näkyy hierarkioiden työssä. Se on luovaa työtä, ja se on samalla myös pahan valmistamista, pahan mahdollisuuksien esille kutsumista. Tältä kannalta katsoen Poika, Kosmillinen Kristus eli Jumalan Poika joutuu myös siihen toiseen asemaan, että hänestä sanotaan Uudessa Testamentissa: »Hän otti päällensä maailman kaikki synnit ja maailman kaiken taakan.» Sen kaiken Hän ottaa päällensä, jotta Hän voisi sen lunastaa. Tämä käsitetään kristillisessä teologiassa siten, että Jeesus Kristus otti kuollessaan maailman kaikki synnit päällensä. Jumala rakasti niin paljon maailmaa, että Hän lähetti Poikansa maapallollemme sovittaakseen syntimme. – Vaikka sanat lausutaan niin, ne ovat kuitenkin kaikki totta, mutta niitä ei saa käsittää rajoitetulla tavalla. Jumalan Poika, Kristus, on se ääretön rakkauden ilmennys, joka täydellisyytenä pelastaa, nostaa kaikki täydellisyyteen, kaikki elävät olennot, siis tällä hetkellä meidät ihmiset. Mutta Hän on samalla se rakkauden ääretön kärsivällisyys, joka lainaa tämän oman ihanuutensa, täydellisyytensä sille, jota me nimitämme pahaksi, ja ottaa siis kärsivällisesti päälleen kaikkien ihmisten synnit ja taakan. Tästä muuten selvästi näkyy, että sellaiset nimitykset kuin miehellinen ja naisellinen, ovat hieman puolinaisia, nimittäin, että Kosmillinen Kristus on miehellinen, koska hän edustaa henkeä, tajuntaa, sitä täydellisyyden ihmeellistä nostavaa voimaa, joka siinä tajunnassa piilee. Sillä samalla Hän on naisellinen, passiivinen, koska Hän kautta vuosimiljoonien, kautta maailmankausien, kautta kaikkien seitsemän luomispäivän, edustaa tuota täydellisyyttä, on siinä täydellisyytenä, kärsii ja odottaa aivan hiljaa, aivan naisellisesti, äidillisesti, että kaikki Hänen taivaallisen ruumiinsa osat, kaikki henkiolennot lunastettaisiin. Siinä Hän kantaa koko tämän maailman taakan, uhrautuu. Sentähden nimitetään tätä Kosmillista Kristusta myös uhrilampaaksi, joka on teurastettu maailman alusta. Se merkitsee, että se annetaan tuon maailman, koko tuon nyt luotavan maailman ruuaksi, elämän leiväksi. Se ristiinnaulittiin heti ensimmäisestä luomispäivästä lähtien maailman avaruuteen. – Plato puhuu taivaallisesta ihmisestä, joka on ristiinnaulittu tähän avaruuteen ja teurastettu ruuaksi ja elämän leiväksi kaikille eläville olennoille. Aivan ääretön ja sanomaton kestävyys ja rakkaus, jota eivät tyhjennä sana äidillinen ja vielä vähemmän sana isällinen! Poika edustaa Isää ja Isä-Äitiä, joka on ensimmäisenä Logoksena ja jonka rakkaus on kuvaamaton. Poika, Kosmillinen Kristus kärsii ja odottaa antaen kaiken pahan elää, kasvattaen ja vieden yksilöitä eteenpäin. Mutta yksilöitten täytyy tahtoa, olkoon se heti nyt tässä sanottu, niinkuin aina, sillä rakkaus ei voi meitä lunastaa, elleimme me sitä itse tahdo. Sillä me emme ole siitä Pojasta syntyneet, vaan Isästä, niinkuin Poika itsekin. Siis Poika ei voi meitä lunastaa, elleimme tahdo. Emme ole syntyneet tästä meidän aurinkokuntamme Logoksesta, vaan suuresta universaalista Logoksesta. Me olemme kaikki siitä ensimmäisestä jumalallisesta ilmennyksen mahdollisuudesta syntyneet, ja tämä on se ihmeellinen majesteetti, joka tekee sen, ettei Poikakaan voi meitä lunastaa, elleimme me itse tahdo. Mutta kuinka emme tahtois, sillä elämän koulussa opimme tahtomaan. Jos joku meistä tahtois itsetoisesti vastustaa Jumalan tahtoa ja tulla saatanaksi, niinkuin sanotaan, niin silloin Jumala suuressa majesteetillisuudessaan sanoo, että sinä tahdot omaa kuolemaasi, ja kuolema odottaa sitä elävää olentoa, häntä odottaa olemattomuus. Vaikka ihminen vaipuu kuinka syvälle tahansa vastustamaan jumalallista tahtoa, Jumalaa, niin hänellä on aina mahdollisuus kääntyä takaisin miltä kohdalta tahansa, jos hänessä itsessään vain herää näkemys ja halu kääntyä. Jumala ottaa hänet silloin avosylin vastaan, mutta hänen kärsimyksensä tulee sitä suuremmaksi, mitä syvemmälle hän antaa itsensä vajota. Erehdyksistä en puhu, sillä jokainenhan erehtyy ja jokaisen pitää erehtyä, sillä emme mitään hyvää oppisi muuten kuin erehdysten kautta. Sen tähden pitää erehtyä, ja niin joudumme tekemään syntiä, niinkuin sanotaan. Uudessa Testamentissahan syntiä vastaava sana on *hamartia*, joka merkitsee synnissä vaeltamista. Mitä tämä sana synti merkitsee? Kreikankielessä se merkitsee sananmukaisesti »olla osaamatta ampua maaliin», siis koettaa ampua maaliin, mutta osaamatta. Jokaisen ihmisen sisässä asuu luonnostaan halu täydellisyyteen. Hän tahtoo edistyä kaikissa suhteissa sekä ruumiillisesti että henkisesti. Hän tahtoo saavuttaa kunniaa, mutta hän tietää, ettei hän voi sitä saavuttaa, ellei hän ole etevä jossakin suhteessa. Sen parhaimmat muodot ovat, että ihminen tahtoo tulla täydelliseksi, mutta ei osaa. Tätä hänen yritystään nimitetään evankeliumien kielellä synninteoksi. Synnin tekeminen on sitä, että yrittää tulla paremmaksi, mutta ei osaa, siksi tämä yritys on aivan kuin maaliin ampumista, jossa hän näkee täydellisyyden, mutta ei osaa siihen pyrkiä ja lankeaa. Jokainen ihminen, joka harjoittaa itseään johonkin ammattiin, sanokaamme esimerkiksi pianonsoittajaksi, tekee erehdyksiä. Kuinka hän ajattelisi, ettei hän saavuttaisi täydellisyyttä. Hän tekee alussa täydellisesti syntiä harjoittelemansa kappaleen kannalta, kun ei osaa soittaa, mutta hän yrittää uudestaan.

Sillä tavalla on myös henkisesti katsoen ihmisen koko elämä. Hän yrittää tulla paremmaksi ihmisiksi, mutta hän ehkä hetkeksi lamautuu. Hän yrittää uudelleen. Hän elää taas synnissä, itkee ja sanoo: »Tämä elämä on toivotonta, niin surullista; minä elän tällaisessa huonoudessa ja kykenemättömyydessä.» Kuinka moni ihminen, joka juuri on päässyt synnin tuntoon uskonnollisessa suhteessa, tahtoo tulla paremmaksi, ja näkee, ettei hän osaa ja tunnustaa sen toisille: sellainen minä olen, mitä minun pitää tehdä. Mutta kaikissa ihmisissä asuu tuo halu tulla paremmaksi, että kannattaisi elää ja olla olemassa. Ihminen ampuu maaliin, mutta ei osaa. — Elämä on järjestetty niin, että saamme syntyä uudestaan tänne maan päälle ja yrittää uudestaan. Kun kuolemme välillä, niin tullessamme takaisin uusin voimin meistä tuntuu, että taas jaksamme yrittää. Taas epäonnistutaan, mutta henkisesti katsoen hieman onnistutaan ja mennään eteenpäin. Tilanne on vasta sitten toivotonta, kun ihminen sanoo itselleen: miksikä minä yrittäisin paremmaksi. Jos ihminen niin sanoo, hänen elämänsä alkaa kääntyä pahaan päin, mutta hän saa kauan jatkaa siihen suuntaan, ennenkuin Jumala häneen väsy. Vasta sitten, kun hän on kokonaan kieltänyt elämän, Jumalan hyvyden, hän saa tulla niin mustaksi maagikoksi, että häntä ei odota muu kuin kuolema ja olemattomuus. Mutta tämä on niin harvinaista ihmiskunnan historiassa, että useimmat, menkööt he kuinka pitkälle tahansa pahuudessa, tulevat lopulta huomaamaan, että on sittenkin parasta kääntyä. Elämä, hyvyys, Jumala voittaa. — Logos, Isä on ennen kaikkea hyvyys, ja sentähden Hän uskaltaa antaa pahan leikkikaluksi eläville olennoille. Paha on ainoastaan leikkikalu, loistava pallo, jonka hän pitää häikäisevänä lastensa silmien edessä. Ja Poika, toinen Logos, on kauneus, se rakkaus, joka on kauneus. Isä on hyvä tahto. Poika, joka on kauneus, lainaa oman kauneutensa pahalle, ja Isä saa kädessään käyttäen kauneuden lumoavaa häikäisyä lapselleen. Ja kolmas on totuus, Pyhä Henki, totuuden tieto.

Pojan kauneuden tunto saa häikäistä meitä erehtymään pahaan, ja se merkitsee, että tässä neljännessä maamanvantarassa keskimmäinen enkelijärjestö ja siinä varsinkin keskimmäinen eli dynameis-järjestö samoin kuin kolmannessakin kuumantantaras, jossa tulimme ihmisiksi, saa aivan kuin käskyn Isältä, häikäistä ihmisiä pahan kauneudella, koska ei ole mitään pahaa itsessään. Muuten ei voisi ihmisiä häikäistä, muuten eivät ihmiset jaksaisi mitään pahaa tehdä, jos he eivät näkisi sitä niin ylikuonnollisen kauniina ja lumoavana. Ihminenhan olisi hyveellinen ja siisti ja siveellinen, jos hän näkisi sen, että se voi antaa hänelle kokemusta ja viedä hänet erehdyksiin. Nämä Pyhän Hengen enkelijärjestöt panevat kaiken tämän toimeen, ja se kauneus tulee dynameis-järjestöltä.

Ne, jotka tulivat ihmisiksi ennen meitä, ovat nyt enkeleitä, ylienkeleitä ja ruhtinaita. Nämä, vanhemmat, ovat saaneet tehtäväkseen meitä kiusata, ja he ottavat kauneuden voimat Poika-järjestöltä. Tämä kiusaaminen ei tapahdu aivan ylimalkaisella tavalla, sillä eivät he kaikki kykene meitä kiusaamaan. Heillä on näet toinenkin tehtävä. Samalla, kun heidän tulee kiusata, on heidän tehtävänsä myös suojella ja varjella. Kaikki on olemassa sentähden, että he heittävät pahan eteemme, mutta eivät siinä määrin, että meidät siihen jätettäisiin. Enkelijärjestöt tulevat kykeneviksi meitä palvelemaan siten, että he itse jokaisessa järjestössä ovat suurin piirtein kahta lajia: niitä, joitten tulee oppia paljon ja sellaisia, jotka siinä asteessa saavuttavat oman täydellisyytensä. Sentähden sanomme, että ne, jotka tulivat ihmisiksi ensimmäisessä eli saturnusmanvantarassa, ovat nyt arkhai eli ruhtinaita, mutta joukossa oli sellaisia, jotka jäivät »laiskanlaksyille», ja he eivät ole korkeammassa merkityksessä ruhtinaita, eivät valon, vaan pikemminkin pimeyden ruhtinaita. *Arkhaita* nimitetään ruusuristiläisellä nimellä *persoonallisuuden herroiksi*. Ihmisessä on ylempi ja alempi minä. Alempi käy oppia. Nämä alemmanlaatuiset arkhai-olennot, jotka edustavat meillä saatanoita, tahtovat pahaa eli *abamkaaran kehitystä*.

Myöskin ylienkelien joukossa on sellaisia, jotka eivät ole valon, vaan pikemminkin pimeyden ja valheen enkeleitä. Ja siinä on heidän koulunsa. He tulevat nousemaan sen kautta, että saavat palvella pimeyden ja valheen osassa, joka tuo kärsimystä. He heittävät meidän ihmisten eteen kaikenlaisia harhakuvitelmia, vääriä käsityksiä, ja antavat tajunnassamme versoa meidän mielestämme omaperäisten käsitysten suuret joukot. Heidän tehtävänsä on saada lumota meitä ajatuksilla ja siten viedä meitä aivan harhaan.

Angeloi, jotka olivat kasveja ensimmäisessä manvantarassa, ovat nyt enkelien asemassa. Toiset heistä suojelevat meitä. Yksilöityneimmillä ihmisillä on kullakin oma enkelivartijansa ja vähemmän kehittyneillä ryhmävartijansa. – Ne kehityksessä vähän jäljelle jääneet, jotka olivat ensimmäisen luomispäivän kasveja ja nyt enkeleitä, kiusaavat meitä, kuten kerrotaan paratiisitarussa, syömään hedelmää: »Sinun pitää kokea kaikkea pahaa, siten sinä viisastut!» Mutta jo vanhat suomalaiset lisäsivät: »vaivainen kaikki kokee». He voivat myöskin kiusata meitä sanomalla: nouse suuruudessa; ole täydellinen askeetti, niin sinusta tulee jumalien vertaillen. Heitä nimitetään rosenkreutziläisten kesken lucifer-olennoiksi; niitä ylienkeleitä, jotka kiusaavat, ahriman-olennoiksi ja vastaavia arkhai-olentoja saatanoiksi.

IX

TUNNE- JA AJATUSRUUMIS

Tunne- ja ajatusruumis eli, niinkuin sitä myös nimitetään, astraali- ja mentaaliruumis, – välistä sitä nimitetään vain astraaliruumiiksi tai sieluruumiiksi – ei ole vielä, niinkuin jo ennen olemme kertoneet, mikään varsinainen organisoitu ruumis, vaikka se siksi on joskus tuleva, vaan pikemmin vain jonkinlainen käyttöväline, ilmiö, voisimme lisätä, aineellinen ilmiö, jos vain silloin muistamme, että aineellisuudella emme tarkoita tätä fyysillistä aineellisuutta. Onhan sitä myös sanottu voimaruumiiksi, ja silloin on samalla otettu huomioon, että voima ei ole mitään tajutonta, vaan samalla tajuntaa.

Itse asiassa, kun tutkimme astraaliruumista, joudumme sangen suuren mysteerin eteen, jos tahdomme siihen oikein syventyä, sillä jollemme ole selvillä siitä, että aineellisuus itsessään on jotakin hyvin ihmeellistä taikavoimaa, harhaa, tässä maailmankaikkeudessa, taikavoimaa, joka on yhteydessä tajunnan kanssa, niin me emme ollenkaan käsitä tämän maailman aineellisia ilmiöitä. Ilmenneessä maailmassa, kosmoksessa, ei ole ainetta ilman henkeä, muotoa ilman tajuntaa eikä tajuntaa ilman muotoa. Mutta käsite »aine ja muoto» nousee niin paljon yläpuolelle jokapäiväistä käsitystämme aineesta ja muodosta, että meidän täytyy karsia pois käsityksestämme melkein kaikki se, mitä käsitämme aineella ja muodolla. Se ei ole sillä tavalla rajoitettu, niinkuin me tavallisesti käsitämme muodon. Sana »muoto» herättää meidän tajunnassamme aina jonkin kuvan rajoituksesta. Sillä tavallisestihan muodolla käsitämme ulkopiirteitä. Mutta muodolla voimme myös ymmärtää väriä, ja silloin meidän ei tarvitse ajatella ulkopiirteitä. Me voimme kuvitella esimerkiksi, että avaruus on täynnä väriä, ja silloin on tuo avaruus ilmennyt tietyissä muodossa, mutta ilman ulkopiirteitä, vain värinä. Avaruus on esimerkiksi sininen tai punainen. Me emme silloin näe siinä ulkopiirteitä, vaan ainoastaan värin. Me olemme antaneet avaruudelle muodon, vaikka siinä ei ole ulkopiirteitä.

Jos ajattelemme sellaista käsitettä, jota nimitämme *abstraktiseksi*, esimerkiksi hyvyttä, niin me emme silloin näe mitään muotoa, ulkopiirteitä emmekä väriä; me emme voi saada sellaista kuvaa tajuntaamme, että hyvyys olisi esimerkiksi punainen tai sininen. Ja vaikka hyvyys on abstraktinen käsite, me kuitenkin ymmärrämme ja tajuamme, että silläkin on jokin muoto. Se ei ole sama kuin ääretön elämä. Kun sanomme hyvyys, silloin olemme itse asiassa, vaikka ajattelisimme äärettömyyttä, näin antaneet sille muodon, ominaisuuden. Me olemme pukeneet avaruuden muotoon, kun annamme sille ominaisuuden hyvyys. – Ehkä käsite äärettömyys, jonka annamme avaruudelle, on sekin muoto. Kun ymmärrämme Einsteinin teoriaa, voimme sanoa, että äärettömyys on sittenkin jotakin rajoitettua. Vaikka se on ääretön, niin se on rajoitettu samalla tavalla kuin ympyrä, joka itse asiassa on ääretön. Me emme pääse koskaan loppuun, kun kierrämme ympyrän kehää, ja kuitenkin se on muotoa ja ilmennystä. Jos mikään ilmennyksessään on ääretön, se on samalla äärellinen. Vaikka koetamme keksiä mitä tahansa sellaista, joka meidän mielestämme ei ole muotoa, niin kuitenkin voimme huomata, että se on jotakin muotoa, koska siinä on ilmennystä, vaikka se saattaa kadottaa yhä enemmän sitä, mitä jokapäiväisessä puheessa nimitämme muodoksi.

Kun koetamme tutkia näkymätöntä maailmaa itsessämme, niin läheistä käyttövälinettä kuin astraaliruumista, niin me kuitenkin joudumme yhteyteen mysteerien kanssa, kun menemme syvemmälle asiaan, sillä mikään tässä maailmassa ei ole niin yksinkertaista, kuin miltä se ensin meistä näyttää. Astraalinen käyttövälineemme on meidän tunnuruumiimme, kaikki meidän tuntemuksemme ja tunteemme. Kaikki, mikä meidän tajunnassamme on tunnetta, on meidän astraaliruumiimme elämää, ilmennystä meidän astraaliruumiassamme. Jos saamme sormeemme haavan, sormi ei tietysti tunne mitään. Me eroitamme siinä vain muutamia aineosia toisistaan, ja silloin tapahtuu häiriö. Sormi ei tiedä mitään. Tapahtuu jonkinlainen sähkötyös aivoihin, että jotakin on tapahtunut, ja sen johdosta meidän omassa tajunnassamme tuntuu tuskaa,

kipua. Ja samalla kuin tuo kipu tuntuu, meidän tajuntaamme nousee jonkinlainen kuva. Vaikka me emme ehkä näe, kun leikkaamme sormeemme, tajuntaamme nousee kuitenkin jonkinlainen kuva. Se on meidän astraaliruumiimme toimintaa. Ja itsessään sekään ei olisi mitään, jollei siinä olisi tajuava minuus takana. Mutta on erittäin vaikeata tehdä selvä ero itse tajuavan minän ja aistimusten välillä. Se on niin vaikeata, että tavallisesti teosofien ja salatieteilijöiden kesken puhutaankin kahdesta minästä, ylemmästä ja alemmasta ja teroitetaan, että tuo ylempi on ihmisen todellinen minä, mutta lisätään, että tätä todellista minää ihminen ei tunne persoonallisuudessaan, koska siinä vaikuttaa ns. alempi minä, joka on ylemmän heijastusta. Se on saanut voimaa ylemmästä ja luulee itse olevansa minuus, vaikkei se sitä ole. Persoonallinen ihminen ei ole oikeastaan minuus. Tätä seikkaa ovat okkultistit ja viisaat erikoisesti teroittaneet: »Te elätte harhassa, persoonallisessa minässä. Se on itsessään harhaa, sillä se on heijastusta varsinaisesta minästä.»

Mutta mistä sitten johtuu, että ihminen tuntee, ettei hänen minuutensa ole harhaa, vaan kouriintuntuva todellisuus? Siinä ovat länsimaalaiset psykologit oikeassa, että he rupeavat *analysoimaan*, erittelemään sitä, leikkaamaan palasiksi. Ja mitä siitä silloin jää jäljelle? Se, että minuus on kokoonpantu kaikenlaisista ajatuksista ja tunteen ilmauksista. Ilman tätä reaalista, todellista sisältöä meidän minäämme ei oikeastaan ole olemassa. Jos me emme osaa mitään ajatella, tuntea, tahtoa, niin missä on meidän minämme? Näin kysyvät psykologit. Jos erittelemme minän eri osiin, niin mitä siitä jää, jos ei ole ajatusta, tunnetta, tahtoa? Missä on se minä? Salatieteilijät lisäävät: teidän täytyy löytää minä kaiken tämän takaa.

Mutta jättäkäämme tämä. Tosiasia on, että jos rupeamme erittelemään jokapäiväisen ihmisen minää kaikkiin sen eri osiin, niin siitä ei jää mitään jäljelle. Silloin ihminen itsekin pelästyy ja ajattelee: mutta todellisuudessa ei ole niin. Jos me todellisuudessa rupeaisimme sillä tavalla hajoittelemaan ihmisen minuutta, niin jotakin kuitenkin jäisi jäljelle. Ihminen silloin pakosta löytäisi oman minänsä. Siitä jäisi joka tapauksessa jonkinlainen rauhallinen tieto, joka ei ole suorastaan ajatusta, tunnetta, tahtoa, tieto siitä, että *minä olen* – taikka vain *olen*. Sellainen tieto olemassaolosta jäisi joka tapauksessa. Mutta tällä tavalla me emme voi eritellä toisen ihmisen minuutta, se on hänen itsensä tehtävä.

Joka tapauksessa se, mikä tekee, että ihmisen reaalin minä tuntuu niin todelliselta, on juuri astraaliruumis, se ihmeellinen käyttöväline, se ihmeellinen väriloisto ihmisessä. Se se vaikuttaa sen, että hän tuntee olevansa elävä olento, elävä minä. Se on hänen reaalin sisältönsä, reaalin minä on koko tämän minän sisältö. Ja se on toisella nimellä *sieluruumis*, astraalis-mentaalinen ruumis. Ja silloin todella on aivan ihmeellistä, että ihminen on sellainen olento, joka osaa tällä tavalla tuntea ja ajatella. Sillä jos tutkimme tuota astraaliruumista niin sanoakseni sen alkuperäisten mahdollisuuksien kannalta, niin jäämme aivan hämmästyneinä ihmettelemään sitä, että ihminen on voinut muovailla jotakin tuollaista itselleen käyttövälineeksi. Ja samalla ymmärrämme, ettei hän omalla voimallaan olisi voinut sitä tehdä; hänen on täytynyt saada enkeleiltä apua.

Kuvitelkaamme, että voisimme ottaa yhden osan astraaliruumista, elävää astraaliainetta, ja asettaa sen pöydälle ja sitten olisimme sellaisessa suhteessa tuon pöydälle asetetun aineen kanssa, että me tuntisimme ja tietäisimme, mitä kulloinkin siinä liikkuu. Ja ajatelkaamme sitten, että pistäisimme jonkinlaisella astraalinelulla tuota ihmeellistä ilmiötä, astraaliainetta, joka on kuin valokupla pöydällä, ja että olisimme sielullisessa yhteydessä tuon astraaliaineen kanssa. Mitä seuraisi, jos itse pysyisimme täysin passiivisina, emme ajattelisi, että sitä on pistetty neulalla, vaan ottaisimme vain omaan tajuntaamme vastaan, mitä tapahtuu, kun siihen pistetään? Meidän tajuntaamme, joka ensin tuntee vähän kipua, nousee miljoonia, kymmeniä miljoonia, aivan lukemattomia kuvia. Tuo astraalinen aine loihtii heti meidän tajuntaamme äärettömän määrän erilaisia kuvia, jotka selittävät tuota pistoa. Tämä on kerrassaan ihmeellinen probleemi, jonka eteen ihminen ja kaikki elävät olennot ovat asetetut. Me elämme elävässä maailmassa. Henki tajuaa kaikki väreilyt aineessa ja herättää aineessa loppumattoman sarjan kuvia. Hengen tehtävä aineessa on valikoida ja sulkea. Me tulisimme aivan hulluiksi, jos meidät ilman suojaa heitettäisiin aineelliseen maailmaan. Me kuolisimme tai tulisimme hulluiksi, jos ei meidän mielikuvituksemme olisi jollakin tavoin suojattu. Meidän ilmennyt elämämme on juuri sitä, että meidän täytyy oppia hillitsemään tuota taikavoimaa,

jota nimitämme aineeksi, elämää itsessämme. Ja kuitenkin me olemme sillä tavoin sidotut tähän taikavoimaan, ja tajunta on niin yhtä sen kanssa, että jos ei tajunnalla ole mitään valtaa ja ennenkuin sillä on valtaa, niin se on aineen taikavoiman vallassa. Se on silloin muotojen lukematonta äärettömyyttä ja tajunnan jatkuvaisuutta, niiden yhtämittaista yhteistä synnyttämistä. Tajunta ja muoto, henki ja aine yhtä mittaa yhdessä synnyttävät. Se on Jumalan, jumalallisen elämän eräs salaisuus.

Kuten tiedämme ja muistamme, astraaliruumiimme annettiin meille siinä kolmannessa luomispäivässä, jota nimitetään kuumanvantaraksi. Siinä kolmannessa manvantarassa me olimme eläinkuntana. Ja silloin sellaiset henkiolennot, enkelijärjestö, jota nimitetään dynameis, mahdit, antoivat meille astraaliruumiin siemenen. Se merkitsee psykologisesti katsoen, että me siinä luomispäivänä, kuumanvantarassa, opimme juuri tuntemaan kaikenlaisia tunteita, kaikenlaista sellaista, mitä huomaamme eläinten oppivan. Ja tietysti opimme vähitellen myös ajattelemaan. Joskaan me emme voi sanoa itsestämme, että me silloin opimme ajattelemaan yhtä paljon kuin nyt eläimet oppivat ollessaan meidän seurassamme – ja villeinä metsässä, vaikkakaan ne silloin eivät opi yhtä helposti kuin ihmisten seurassa, – niin me kuitenkin opimme ensimmäisiä ajatteleminen, tuntemisen, ja aistimuksien askeleita. Ja minkälaisissa oloissa? Ne olosuhteet olivat toisenlaisia kuin nyt eläinkunnalla on maan päällä. Maapallo ei silloin ollut kiinteä samalla tavalla kuin nyt, vaan juoksevassa tilassa. Ensimmäisessä manvantarassa oli maapallo tulitilassa, se oli lämpöpallo, toisessa se jo loisti, se oli valoa ja ilmaa, kolmannessa tuli juokseva aine lisää. Se ei ollut kuten vesi nyt, vaan se oli vettä elementtinä ts. siinä merkityksessä, että aine oli juoksevaa. Lyhyesti voisimme sanoa, että sekä ihmiset että eläimet tuossa kuumanvantarassa olivat ilman luustoa; ne eivät olleet mitään kiinteää, kovaa ainetta, kuten nyt. Jonkinlaisen mielikuvan voimme saada, jos kuvittelemme, että me ihmiset eläiminä olimme aivan pehmeitä olentoja, joilla ei ollut mitään kovaa aineellisuutta. Jos me olisimme olleet esimerkiksi kissan tapaisia olentoja, niin me olisimme tulleet huoneeseen ovesta, – me emme pääsisi seinän läpi. Mutta jos ovi olisi ollut suljettu, niin me olisimme voineet tulla sisään avaimen reijästä, sillä me olisimme voineet venyttää itsemme lankamaiseksi. Fyysillisen ruumiin siemen oli annettu jo ensimmäisessä manvantarassa. Aurinko- eli toisessa manvantarassa oli saatu eetteriruumiin siemen, joten muoto oli olemassa. Sen ympärille kiteytyi karkeampi, nestemäinen muoto kuumanvantarassa, joka muoto aina tarpeen vaatiessa muuttui. Sellaisessa ruumiissa me asuimme eläiminä. Ja siellä meille annettiin astraaliruumis lisäksi. Se merkitsee, että kolmiyhteinen monadimme, henki, joutui lähempään kosketukseen kaikkien muotojen kanssa, niin että se saattoi välittömästi ruvetä tuntemaan. Kaikki, mitä muodolle tapahtui, tuntui tajunnassa. Ne tunteet olivat aistimuksia, sekä miellyttäviä että vastenmielisiä, rakkautta, suuttumusta, kaikkea sellaista, mikä oli mahdollista siinä tilassa. Meissä, jotka olimme silloin eläimiä, heräsi sen kautta, että jouduimme kosketuksiin erilaisten olotilojen kanssa, erilaisia tunteita, pelon, rakkauden ja palvonnan tunteita. Mutta se, mikä tunteessa oli merkillistä alussa, oli se, että nämä tunteet vaihtuivat yhtämittaa. Jokin tunne saattoi kestää vähän kauemmin. Ei ollut olemassa mitään tajuntaa, joka olisi voinut pitää koossa, ei ollut mitään muotoa, joka olisi pysytellyt tunteessa. Ja tunne ei pysynyt tajunnassa, vaan muuttui. Sentähden elämä eläinkunnassa oli kovin heikkoa, niinkuin me näemme, että esimerkiksi lasten elämässä on vieläkin niin laita meidän ihmiskunnassamme. – Lapsi ei voi keskittää huomiotansa pitkää aikaa samaan asiaan. Kuten pienempi lapsi on, sitä pikemmin se väsyä. Niiden täytyy saada olla niinkuin perhoset, lentää asiasta toiseen. Emme uskalla opettaa heille mitään, ennenkuin heissä minuus on herännyt. – Kuumanvantarassa oli eläinten huomiokyky siksi pieni, että niiden piti tehdä usein ja kauan huomioita samasta asiasta. Ja eläimiä oli vaikea opettaa. Nyt meidän manvantarassamme eläimiä voi opettaa miljoonia kertoja helpommin, kuin mitä niitä olisi voinut opettaa kuumanvantarassa. Se on sentähden helpompaa, että eläimillä on kiinteä ruumis. Silloin oli eläinten keskityskyky olematon. Jos ne herätti valveille, saattoi silloin muodostua vähän erilainen tila. Ihmiset alkoivat pitää vähän enemmän huolta eläimistä ja herättivät siten niissä kiintymystä itseensä, ihailua, palvontaa, rakkautta. Rakkaus on ihmeellinen voima maailmankaikkeudessa, suuri luova voima. Se voima sai aikaan, että eläinkunta aivan kuin nousi huokaukseen ylöspäin, korkeuksia kohti. Oli niinkuin niiden astraaliruumis olisi rukoillut jotakin. Ja silloin tuli apua eräiltä korkeilta enkeleiltä, *serafeilta*, jotka olivat ottaneet edesvastuun päälleen. He saivat silloin aikaan salaisen yhdyssiteen korkeimman voiman ja tuon astraaliruumiin välille, aivan kuin jonkinlaisen väliasteen ylhäältäpäin, niin että siinä heräsi minuustajunta. On kyllä hieman epätasaisesti sanottu, että se

heräsi *astraaliruumiissa*, mutta tuossa *astraaliruumiissa* oli tuo huokaus; siinä oli jotakin noussut ylöspäin, ja serafien avulla näiden hengestä yhtyi jotakin tuohon huokaukseen, rukoukseen.

Tämä taivaan ja maan yhtymä sai aikaan minätajunnan, hengen, meidän monadimme vapautumisen, niin että minätajunta myös heijastui *astraaliruumiiseen*. Se ei yhtynyt, vaan se jäi sen pinnalle ja otti sen ikäänkuin syliinsä. Näin minätajunta meidän monadimme ulkopuolella saattoi vaikuttaa sen, mitä me sanomme ajatuksiksi. Ajatus alkoi silloin, ja siis ne olennot, ne eläimet, joissa tuo taivaan ja maan avioliitto tapahtui kuussa, tulivat persoonallisiksi olennoiksi ja persoonallisiksi eläimiksi. Ja niin pian kun ne tulivat ajatteleviksi olennoiksi, niin tajunta ja minuudet heitettiin sen probleemin eteen: minkä kuvan nyt valitsette? Sillä silloin uusi pieni minätajunta, tajuinen ajatteleva minuus, joutui yhteyteen luonnon taikavoiman kanssa. Silloin sen tehtävä oli valita jokin ajatuskuva elävästä aineesta. Kuva nousi tajuntaan sentähden, että se aine, jota minä osaa käyttää ja jonka minä saa työ- ja taistelulentäksensä, on elävää. Se on taikavoimaa, joka ei suinkaan ole aivan neitseellisessä tilassa, vaan jota taikavoimaa on niin paljon muovailtu, että se kelpaa. Se on saatu *dynamis*-enkelijärjestöltä. Sen tähden se on aivan elävää ja luo yhtämittä kuvia.

Pieninä ajattelevina minuuksina me jouduimme yhteyteen tuon taikavoiman kanssa. Ja meillä itse asiassa olisi ollut suunnaton työ ja olisimme olleet hukassa, jos olisimme jääneet vain *astraaliruumiin* siemenen kanssa, jonka saimme, ja jos olisimme olleet pakotetut muodostamaan siitä jotakin ajatus- ja sielunsisältöä. Se olisi ollut aivan mahdotonta. Sentähden emme ihmisinä voineet jäädä näihin eläinmuotoihin, vaan meidän täytyi saada levätä ja odottaa tilaisuutta, että saimme syntyä ihmismuotoihin. Ja sen teimme tässä nykyisessä maamanvantarassa, tällä Tellus-planeetalla. Ja meidän varsinainen työskentelymme *astraaliruumiissa* on siis tapahtunut ja yhä tapahtuu tällä planeetalla, tässä maamanvantarassa, tässä neljännessä luomispäivässä. Suunnaton on meidän työmme ollut ja yhä on. Ja me olemme aivan keskellä sitä työtä, sillä me olemme täällä luomassa mentaali-, ajatusruumista. Meillä ei ole muuta kuin *astraaliruumis*, ja sen olemme saaneet lahjaksi, ja nyt on meidän muovailtava itsellemme *astralis-mentaalinen* ruumis. Me emme tee eroa *astrali-* ja *mentaaliruumiin* välillä, koska ne eivät ole kaksi erilaista ruumista. Me emme voi jättää pois koko *astraaliruumista* ja olla vain *mentaaliruumiissa*. Me emme voi sillä tavalla jakautua kahtia, että toinen vain tuntisi ja toinen yksinomaan ajattelsi, vaan koko meidän ajatusruumiimme on myös tuntemista. Ne eivät ole kaksi eri asiaa, vaan tunneruumis tehdään ajatusruumiiksi sillä tavalla, että tunne säilyy ajatuksessa. Tunne tehdään ajatuksiksi, mutta ei tunteettomaksi, vaan ajatuksiksi, johon sisältyy tunne. Me tunnemme, että suuret aallot käyvät meidän ruumiissamme, ja meidän auramme on kovasti liikkeessä, jos me esimerkiksi suutumme. Mutta samalla on meillä ajatuksia tuon suuttumuksen yhteydessä. Mutta jos ihminen ei hillitse suuttumustaan, niin hän ei hillitse ajatuksiaanakaan. Kuta enemmän hän oppii hillitsemään suuttumustaan, sitä enemmän hän on tekemisissä ajatuskuvien kanssa ja osaa järjestellä ja kehittää niitä, ja lopulta herää sellaisia ajatuskuvia, ettei hän enää suutu. Ajatuskuvia herää, mutta hän pysyy rauhallisena, koska hän on sanonut itselleen, että sellaisia tunteita kuin suuttumus hänen ei tarvitse tuntea. Ajatuskuvia herää, ja hän katselee, mitkä niistä tekevät hänet paremmaksi. Ajatuskuva voi olla sellainen, että se sanoo: »Anna anteeksi» – ja hän antaa anteeksi. Silloin ne eivät ole persoonallisia, alempia ajatuksia eivätkä tuntemattomia, koska ne ovat tulleet hänen omaksensa, kun ne heräävät ulkomaailman tapausten yhteydessä. Se ei ole ilman tunnetta, vaan se on rakkautta uhkuva tunte ja aivan rauhallinen. Se sanoo: »Anna anteeksi» – ja näkee kaiken sen, mikä siitä seuraa, ja riemuitsee aivan kuin näkymättömästä. Hänessä ei ole aaltoilua, vaan hienoa, sublimoitua, ylevöitynyttä tunnetta.

Ei siis olisi todellista ajatusta, ellei olisi tunnetta. Ihminen on oppinut tuona pitkänä aikana, että se, mikä on hänen omaansa, on tunne. Hän ei ole vain pelkkää ajatusta, vaan hän on kolmiyhteinen olento, jossa on nuo kaikki kolme: tunne, tahto ja tieto eli ajatus. Ja tunne on niin tärkeä, että se tässä neljännessä, tellusmanvantarassa, on määräävä. Ihminen voi kyllä ajatella mitä tahansa. Me olemme ehkä lukeneet paljon kirjoja, ja älykkäiden mielikuvien puolesta voimme tulla rikkaiksi ja ajatella loogillisesti, mutta erehdymme suuresti, jos luulemme, että ajatus on meitä itseämme. Se ei ole meitä itseämme, sillä ajatus on epäinhimillinen, ellei siinä ole tunne mukana, vaikka kuinkakin hiljaisena. Mutta jos ihminen löytää itsestään

vain suuria ja kauniita tunteita, jos hän tahtoo vain sitä, mitä hän kaikista parasta tuntee ja tahtoo sen sovittaa kaikkien hyväksi, silloin meidän täytyy kumartaa sellaisen ihmisen edessä. Useimmat ihmiset huomaavat, että heissä on kaikenlaisia muitakin tunteita, persoonallisia, epätäydellisiä tunteita. Mutta näistä kaikista ihminen oppii puhdistamaan itseänsä. Näistä astraalisista tunteista ihminen oppii muovailemaan itsellensä mentaalisia ajatuksia, ja siinä määrin, kuin siihen yhtyy korkeampi tunne, siinä määrin hän inhimillisenä olentona kehittyy. Ja se on meidän tehtävämme tässä manvantarassa.

Jos me tutkimme ihmisen unielämää, niin me huomaamme, kuinka ihmisen sielu on juuri sillä tavalla rakennettu. On tehty esimerkiksi niin, että ihmisen nukkuessa on asetettu hänen nenänsä eteen hajuvettä ja hän on saanut haistella esimerkiksi jasmiinin tuoksua. Sitten hänet on herätetty. Hän on hyvin pahoillaan ja sanoo: »Miksi herätitte minut. Olin ihanassa paikassa, jossa kaikki tuoksui ihanasti.» Tämä osoittaa, että ihmisessä astraalinen tajunta voi olla spontaaninen.

Nyt ihminen tässä tellusmanvantarassa jo voi tuntea kaikkea luonnollista. Sehän on luonnollista, että kun ihminen esimerkiksi unissaan tuntee hyvän kukkaistuoksun, hän kuvittelee olevansa jossakin ihanassa puutarhassa. Me näemme, kuinka persoonallinen minä siten on dramaattinen ja esteettinen. Se ei tyydy minkälaiseen ajatuskuvaan tahansa. Itsestään meillä on hyvä perintö, ja enkeleiltä olemme saaneet taipumuksen hyvyyteen, kauneuteen ja totuuteen.

Jos me menemme esimerkiksi yöllä pimeään metsään ja kuljemme siellä, niin jokainen meistä on tehnyt sen havainnon, että katsellessamme ympärillemme näemme ikäänkuin merkillisiä näkyjä: tuossa näyttää olevan aivan kuin joku ihminen, joka odottaa meitä; tuossa on joku kummitus; kaikenlaisia ajatuskuvia nousee itsestään meidän tajuntaamme. Kuta enemmän järkeä meissä on, sitä enemmän niitä nousee. Emme tahdo uskaltaa ollenkaan kulkea metsän läpi. Toiselta puolen, kuta rohkeampia olemme, sitä rohkeammin voimme lähteä metsään.

Mutta tuo, että toinen voi niin herkästi kuvitella, osoittaa, millä tavalla meidän käyttövälineemme toimivat itsestään. Ja se ihminen taas, joka ei kuuntele niitä, näyttää, millä tavalla hänen minätajuntansa voi hillitä näitä käyttövälineitä.

ÄLYN TAISTELU

Tämän nykyisen edellisessä manvantarassa eli kolmannessa niin sanotussa luomispäivässä, oli jälleensyntyemisessä saavutettu niin sanottu kuuaste. Me, nykyinen ihmiskunta tässä maapallomme kuujälleensyntymässä elimme, niinkuin tiedämme eläinkuntana, ja useimmat meistä saavuttivat sen luomispäivän lopussa niin sanotun minuuden. Jotkut saavuttivat sen vasta tässä neljännessä manvantarassa, jossa me kaikki olemme minuuttamme kasvattamassa. Näistä meidän elämänvaiheistamme eläinkuntana, maapallon kuujälleensyntymisestä, kerroimme edellä ja koetimme antaa jonkinlaisen kuvan siitä tilasta, missä elimme, jolloin ei vielä ollut mitään kiinteää ainetta, vaan olimme saavuttaneet vasta juoksevan tilan. Olimme silloin eläinkuntana, ja se merkitsee, että meissä kehittyi astraali- eli tunneruumis, joka sitten myöhemmin kehittyi myös ajatusruumiiksi. Siellä meissä siis kehittyi tunneruumis, ja se merkitsee, että kaikenlaiset voimakkaat ja vähemmän voimakkaat tunteet meissä heräsivät ja kehittyivät. Jos ajatlemme suurin piirtein tunteita, niin meissä kehittyi pelon ja vastenmielisyyden tunteita ja sitten myös hyviä, miellyttäviä tunteita, ja niitten nojalla himoja ja haluja sekä myös vetäytymystä toisiin olentoihin. Meissä kehittyi myös kunnioitusta silloisia ihmisiä ja korkeampia olentoja kohtaan. Kaikkia näitä tällaisia voimakkaita, mutta huomatkamme, persoonallisia tunteita, tavallaan itsekkäitä, meissä heräsi, vaikkakaan emme olleet minuuksia, koska minuutta ei vielä ollut. Voimakkaita tunteita meissä kehittyi eläinkuntana ollessamme. Ja jotkut niistä tunteista, jotka kehittyivät kyllin pitkälle, saivat aikaan sen, että minä meissä heräsi. Tunteet tulivat niin voimakkaiksi, sanokaamme kunnioituksen, antaumuksen, ihailun ja rakkauden tunteet, että ne veivät meidät ajatuksen, minuuden heräämiseen. Joissakin saattoi myös ahdistava pelko herättää ajatuksia, ja heistä sillä tavalla tuli minuuksia. Mutta useimpien kehittyminen minuuteen tapahtui tuota toista, luonnollista tietä pitkin, rakkauden, kunnioituksen ja ihailun kautta. Emme tietenkään voineet ruumistua enää ihmisinä siellä kuumanvantarassa, vaikkakin saavutimme inhimillisen asteen, osaksi sen vuoksi, että kuvavaihe alkoi loppua, mutta suurimmaksi osaksi sen takia, ettemme olisi voineet saada sopivia inhimillisiä ruumiita. Siellä inhimilliset ruumiit olivat juoksevaa ainetta, ja tämä olisi tehnyt meidän elämämme ihmisinä ylivoimaiseksi, sillä emme olisi inhimillisellä tajunnallamme päässeet selvyyteen tunteistamme, emme olisi päässeet niitten herroiksi. Meillä ei ollut niitä edellytyksiä, jotka olivat siellä syntyneillä ihmisillä. Olimme siellä kehittyneet eläimistä ihmisiksi, ja emme olisi voineet tulla toimeen alati muuttuvissa, plastillisissa muodoissa. Emme olisi osanneet valikoida todellisuutta vastaavia ajatuksia, vaan olisimme joutuneet ajatusten suunnattoman määrän keskelle. Edellä koetin selittää, miten tajunnan ja aineen yhtymä astraalisesti vaikuttaa. Sen tähden oli välttämätöntä, että me ihmisinä saimme aivan toisenlaisen koulun ja toisenlaisen kehityskentän, älyn taistelukentän. Se oli meille välttämätöntä, ja sen tähden meidän täytyi odottaa inhimillistä syntymäämme, kunnes maapallon neljäs ruumistuma muodostui. Vasta tässä neljännessä eli maamanvantarassa olemme syntyneet ihmiskuntaan, saaneet inhimillisen muodon. Minuutemme syntyi eläimen muotoon, sillä ei ollut lainkaan välttämätöntä, että meidän muotomme olisi tarvinnut olla inhimillinen. Itse minuus ei ole mitään ruumiillista, vaan tajuava sielullinen asia, muodollinen kyllä, mutta ei aineellinen; ja sentähden minuus itsessään elää toisissa maailmoissa, toisilla tasoilla. Siksi minuus saattaa kyllä syntyä eläinmuodossa, mutta ei voi siinä kehittyä. Voidakseen kehittyä minuuden täytyy saada inhimillinen muoto. Tämän vuoksi jätämme odottamaan sellaista tilaisuutta, jolloin saisimme syntyä inhimilliseen muotoon, että ne muodot auttaisivat meidän kehitystämme ja kasvuamme. Kun sanomme, että ihminen on järkävä olento ja ihmisen ajatus syntyi kuumanvantarassa, ja me inhimillisinä, ajattelevina olentoina joudumme sellaisen maailman keskelle, jossa kaikki aistimukset herättävät aivan lukemattomia ajatuksia, niin missä on normi, malli, että voimme välittää tietyn ajatuksen? Ajatuskuva, joka nousee jostakin aistillisesta havainnosta, voi olla tosi tai väärä, mutta mikä tekee sen, että ajatuskuva on tosi tai väärä? Sen tekee meidän oma sisäisin henkemme, sillä meidän monadimme, niinkuin

muistamme edellisistä luvuista, eli Jumalan Poika meissä, Isästä syntynyt, tajuntana, tajuntakeskuksena sisältää äärettömiä mahdollisuuksia. Emme ollenkaan voi tietää, mitä kaikkea monadiimme, sisimpään henkeemme voi sisältyä. Meidän täytyy edellyttää, että siihen sisältyy äärettömiä kehitysmahdollisuuksia. Puhumme kolmiyhteisestä hengestä, tahdosta, tunteesta ja tiedosta (aatmaa, buddhi, manas). Tämä ei ollenkaan edellytä, että aatmaa, buddhi, manas tyhjentäisivät sisimmän henkemme koko olemuksen. Emme voi sitä tietää, mutta luultavasti siihen sisältyy paljon enemmän, emmekä voi mitään sanoa siinä suhteessa. Tiedämme vain, että tässä meidän aurinkokuntamme suuressa kehitysjärjestelmässä, sen seitsemässä manvantarassa, on monadiimme, henkemme, saanut aivan kuin henkiset siemenet sellaisilta korkealta olennoilta, jotka ovat painaneet, leimanneet meihin aatmaan, buddhin ja manaksen mahdollisuuden. Sen tähden kehityksemme normina tässä aurinkokunnassa ja maapallomme kaikissa luomispäivissä eli manvantaroissa on kolmiyhteys. Mutta emme voi tietää, kuinka iankaikkisuudessa sitten voi olla. Henkemme kehityksen normina on siis tahto, tunto ja tieto (aatmaa-buddhi-manas), ja se tavallaan rajoittaa ikuisuuteen nähden elämäämme, kehitystämme, vaikkakin se on ikuisuuden normina tämän aurinkokunnan kehityshistoriassa. Muistakaamme, että vaikka me itse olemme Jumalan Poika-monadeja, niin meissä herätetään näitä eri periaatteita enkelihierarkioiden avulla. *Ensimmäisessä manvantarassa eli luomispäivänä, aatmaa herätetään thronoi- eli valtaistuimet-järjestön avulla, joka antaa meille fyysisen ruumiin siemenen ja samalla aivankuin aatmaan siemenen, leimaa siis henkemme tahdon leimalla sillä tavalla, että monadissamme herää mahdollisuus elämisen, olemassaolon tahtoon. Toisessa manvantarassa lasketaan eetteriruumiin siemen, ja sen tekivät kyriotetes-enkelijoukot.* Mutta samalla tässä toisessa manvantarassa annetaan hengellemme tunne eli buddhin leima, ja sen leiman painaa meidän iankaikkiseen henkeemme kherubim-enkeli-järjestö. *Kolmannessa manvantarassa antavat meille astraaliruumiin siemenen niin sanotut dynameis-enkelijoukot* eli voimat, hyveet (virtutes). Mutta ne eivät kykene antamaan meille manasta eli ajatuksen siementä, vaan ainoastaan astraaliruumiin. Ajatuksen, järjen eli älyn siemenen painaa taas meihin, sisimpään henkeemme eli monadiimme, kaikista korkein enkelijoukko, serafim. Järjen mahdollisuus meillä on itsessämme, mutta nämä serafit painavat leiman, herättävät järjen mahdollisuudet meidän monadissamme ja sillä tavalla antavat alun meidän minuudellemme. Muistatte teosofisista kirjoista, että kun minus eläimessä syntyy, niin se tapahtuu erikoisen vaikutuksen kautta, joka lähtee Isä-Logoksesta serafien, korkeimman enkelijoukon, hierarkian välityksellä, joka edustaa Isää.

Kun nyt tämä on meille selvillä, niin ymmärrämme, että serafim, kherubim ja thronoi ovat antaneet normin, herättäneet jonkin tietyn puolen monadissamme, sisäisessä Jumalan Pojassa, mutta eivät ole tyhjentäneet sen olemusta, sillä siinä voi olla aivan aavistamattomia asioita vielä. Kuitenkin tässä aurinkokunnassa kehityksemme tapahtuu näitten normien mukaan: tahdon, tunnon ja tiedon, järjen, rakkauden ja mahdin eli vallan. Nämä normit, lait, asuvat siis meidän omassa sisimmässä hengessämme. Sentähden järki on jotakin, jonka olemus on meissä. Mitä on sitten ajatus, mitä on järki? Sehän on sitä, että osaamme tajuta totuuden ympärillämme, että osaamme saada oikean kuvan ympäristöstämme. Sillä mitä järki on muuta kuin henkemme silmä. Sitä pyhissä kirjoissa välistä nimitetään silmäksi, sillä järjen avulla tajuamme ulkonaisen maailman, sen kosmoksen, joka on ympärillämme. Tietenkin aistitsemme ulkonaista maailmaa monella tavalla. Voimme esimerkiksi olla sokeita ja tiedämme, että ulkonainen maailma on olemassa. Voimme saada jonkinlaisen kuvan pilarista siten, että sivelemme sitä ja teemme siitä itsellemme jonkinlaisen ajatuskuvan, mutta se kuva voi olla aivan epämääräinen. Kaikki muutkaan aistit eivät anna meille vielä todellista kuvaa ympäröivästä maailmasta. Kuulo esimerkiksi antaa vain erään tietyn puolen. Jos meillä ei olisi näköä, niin kuvamme tästä maailmasta muodostuisi sangen hataraksi. Järkemme on juuri aivan kuin näkökyky. Meidän on helpompi ymmärtää, kun meillä on silmät, mutta järki on itsessään näkemätön. Järki on sellainen silmä meidän henkisessä olemuksessamme, joka antaa meille oikean, arvostelun läpikäyneen kuvan maailmasta. — Mutta järki on muutakin, sillä se myös ymmärtää ja itsestään aivan kuin tietää, mihin päin on pyrittävä kun tieto on sen olemuksessa. Se tietää, että meidän täytyy pyrkiä totuuteen, ettei pidä tyytyä vain kuviin, vaan on myös luotava niistä kokonaisuus, tutkia niitä. Järjessämme on itsessään totuuden normi, ja tähän tekee elämän mahdolliseksi. Kuumaailmassa elimme ainoastaan tunteitten ja aistimusten keskellä, aistitsimme ympäröivää maailmaa, mutta meidän näkemisemme oli siellä sellaista, että kun ulkonainen maailma vaikutti meidän aistimuskykyymme, niin minuudeksi herättyämme se

synnytti melkein äärettömän joukon ajatuskuvia, ilman että kykenimme valitsemaan niistä oikeita. Elimme aivan kuin sisäisessä maailmassa. Mitään tällaista silmää kuin nyt, ei meillä ollut. Meidän ruumiimme aistitsi ja havaitsi, mutta se oli aistimusta, jota ei voi nimittää näöksi. Se oli vain kuulemista ja tuntemista, mutta ei näkemistä, sillä me emme välittömästi nähneet ulkonaista maailmaa. Aistimukset vain herättivät meissä erilaisia väri- ja valomuodostelmia, ja sentähden meidän minuudellamme, järjellämme olisi siellä ollut aivan mahdollon työ ja tehtävä edessään valikoidessaan, mitä siellä oli oikeata, sillä kaikki ei sitä ollut. Välittömästi emme voineet havaita ulkonaista maailmaa, vaan ainoastaan tuntemalla. Sentähden meidän täytyi syntyä tähän neljänteen luomispäivään maapallolle, näihin inhimillisiin ruumiisiin. Niitäkään emme itse osanneet luoda. Jäimme odottamaan, että luonto, enkelijärjestöt antaisivat meille inhimillisen ruumiin. Jäimme odottamaan siksi, kunnes tilanne täällä maan päällä muodostui sellaiseksi, että inhimillisinä minuuksina saatoimme syntyä tänne inhimillisiin ruumiisiin. Kuten muistanette kaikista luvuistanne ja tutkimuksistanne, meidän syntymisemme minuuksina tänne ihmiskuntaan tapahtui Lemuriassa ja Atlantismantereella, Lemuriassa kolmanteen juurirotuun ja Atlantiksessa neljänteen juurirotuun. Nyt asumme Euroopassa viidennellä mantereella, johon kuuluvat kaikki nykyiset mantereet. Tässä juurirodussa ei enää otettu vastaan uusia minuuksia, vaan kaikki minuudet, jotka olivat valmiit syntymään maan päälle, syntyivät Lemurian ja Atlantiksen aikana. Tämä merkitsee, että luonnon voimat, enkelihierarkiat, saivat valmistaa meille inhimillisen ruumiin. Lemuriassa oli syntynyt jättiläiskokoinen ihminen, joka oli jo nykyisen ihmisen näköinen, mutta tavattoman iso, eikä sillä ollut niitä silmiä, mitkä meillä nyt on. Sillä oli yksi silmä otsassa tai pääläella. Ne olivat aivan kuin kreikkalaisten tarujen kykloopeja. Niillä oli silmä, joka näki sisäiseen maailmaan päin, siis aivan kuin kuumavantarassa. Olimme jo tottuneet siihen sisäiseen silmään, joka näki astraalisia asioita, mutta sellaista silmää, kuin meillä nyt on, ei vielä ollut. Näihin kykloopeihin, jättiläisolentoihin, piti siis syntyä ihmisten minuuksia. Kaikki eivät syntyneet yhdellä kertaa. Toiset kyllä syntyivät niihin, mutta toiset jäivät odottamaan Atlantiksen aikaa. Atlantiksessa olivat ihmiset jo pienempiä kooltaan ja heillä oli kaksi silmää.

Noihin ensimmäisiin jättiläisolentoihin syntyi suuri joukko vähemmän kehittyneitä ihmisminuuksia kaikista kehittyneimpien jäädessä odottamaan. Silloin alkoi se pitkä kehityskausi, jolloin kehitettiin uutta aistia, nimittäin näkökykyä fyysilliseen maailmaan. Tämä näkökyky oli ennen ollut ainoastaan astraalimaailmaan, ja sentähden sanottiin näistä jättiläisistä, että he elivät selvästi tajuisina, kun heidän fyysillinen ruumiinsa nukkui, sillä silloin he olivat astraalisesti vapaina ja näkivät enkeli- ja jumalolentoja.

Ihmiskunnan kehitystä ohjaamaan lähetettiin Merkuriuksesta ja Venuksesta kehittyneimpiä olentoja, jotka perustivat tänne Salaisen Veljeskunnan. Näitä kaikkia olentoja näkivät nuo jättiläiset, jotka olivat uskonnollista kansaa. Heillä oli viisauuskonto. He näkivät, että oli jumalolentoja, jotka heitä opettivat ja ohjasivat. Mutta samalla heidän piti oppia näkemään myös tähän ulkonaiseen maailmaan, jossa viisaat ohjasivat heitä heidän hereillä ollessaan. Heissä alkoi herätä näkökyky fyysilliseen maailmaan. Se kehittyi ensin kolmannen silmän yhteydessä, niin että he sen avulla saivat hämääriä kuvia tästä näkyvästä maailmasta. Ne kuvat olivat samalla astraalisia, siis siten, että kaikki valoilmiot olivat mukana. Tämän näkyvän maailman ulkopiirteitä he eivät nähneet. Luonnossa kaikki käy vähitellen. Heille kehittyi kaksi silmää, mutta ne eivät siinä silmänräpäyksessä olleet valmiit näkemään, vaan kesti miljoonia vuosia, ennenkuin näkö oli täydellinen. Pieni lapsikaan ei osaa mitata etäisyyksiä. Kun lapsi näkee kuun taivaalla, niin se on valmis ottamaan sen käteensä. Se ei osaa arvostella etäisyyttä. Meillä on siinä selvä kuva vanhoilta Lemurian ajoilta, jolloin silmät eivät osanneet arvostella etäisyyttä. Silmät näkivät kuitenkin jotakin ja aina samaa, aina saman ilmiön, kääntivätpä nuo ihmiset silmänsä mihin päin tahansa. Jos tuossa oli esimerkiksi kasvava puu, niin sen ajan ihminen näki saman puun, kääntipä hän silmänsä mihin päin tahansa. Tästä johtui, ettei noussutkaan aivan rajatonta määrää ajatuskuvia, vaikka kylläkin monia. Kun hän katseli puuta, niin sillä oli suuri keltainen aura ympärillä, mutta kohta se aura vivahti siniselle. Tämä fyysillinen maailma muodostui siksi pohjaksi, jonka nojalla me ihmiset opimme näkemään määrättyjä kuvia kaikista esineistä ja tapahtumista ulkonaisessa maailmassa. Sillä tämä fyysillinen maailma ei ole mikään kameleontti; se ei muutu yhtämittaa. Paljonhan suhteet ja värit voivat muuttua, mutta kontuurit, ääriiviat, pysyvät yleensä muuttumattomina. Niitä ei juuri ollut astraalimaailmassa, mutta tässä fyysillisessä maailmassa, luonnon omien olosuhteitten ansiosta,

pysyivät ulkopiirteen muodot, kontuurit. Tämä tekee meille mahdolliseksi päästä järjessämme tietoon siitä, miten asiat ovat. Juuri Lemuriassa ja Atlantiksessa silmämme kehittyivät samalla kuin näimme vielä astraalisia ja eetteristä asioita. Oli vaikeata saada täsmällistä kuvaa, sillä kaikkiin kontuureihin sekaantui monenlaiset valo- eli aurailmiöt. Emme voineet saada yhtä selvää ja pysyvää kuvaa mistään esineestä kuten nyt, jolloin emme näe samalla näitä auroja. Nyt voimme saada selvän kuvan kappaleen ääriivoista. Muotokäsité on saanut nyt uuden ominaisuuden, pysyväisyyden. Tietoahan ei voisi saada mistään, ellei olisi mitään pysyväistä. Sentähden meille, kun olemme näin rajoitetut tajuntakeskuksina, on välttämätöntä, että muodot ovat pysyviä, jotta me sitten pääsisimme totuuden tietoon. Meidän pitää oppia käsittämään pysyväisyyskäsité. Jos vanhat filosofit saattoivat sanoa, että »kaikki virtaa, kaikki muuttuu», niin antakaamme heidän niin sanoa, jos he tietävät, mitä sillä tarkoitetaan, nimittäin korkeampia, suurempia käsitteitä. He eivät voi tarkoittaa, että kaikki tässä maailmassa muuttuu, kaikki virtaa, sillä silloinhan he kuvaisivat menneitä aikoja kuumavantarassa. Tässä tellusmanvantarassa täytyy saada pysyväisyyskäsité, vaikkakaan ei ikuista, niin kuitenkin suhteellisen pysyväisyyden käsité. Tämä talo pysyy jonkin aikaa, vaikkakin se ehkä tuhannen vuoden perästä on hiekkaläjän sisällä. Näemme Euroopassa kirkkoja, jotka ovat rakennetut tuhat ja enemmänkin kuin tuhat vuotta sitten. Voimme tulla paikkoihin Euroopassa, esimerkiksi Italiassa, missä on vanha, unohtunut kaupunki toisen alla. Mikään siis ei ole ehdottoman pysyvää, mutta se ei muutu joka sekunti, vaan pysyy ajassa suhteellisen kauan. Ja se, että tässä fyysisessä maailmassa on olemassa pysyväisyyden ominaisuus, on tehnyt meille mahdolliseksi kehittää järkeä ja ajatusta. Emme olisi voineet järjen puolesta kehittyä muissa maailmoissa, vaan ainoastaan tässä, jossa olemme saaneet apuna jumalilta ja enkelijärjestöiltä muodon kiinteyden. Mekin olemme jollakin tavoin kiinteitä, vaikka emme suinkaan muuttumattomia, sillä joka hetki atomit muuttuvat. Meillä on selkäranka. Muutumme, kasvamme, mutta kuitenkin voimme saada kuvan omasta minuudestamme, joka minänä ei muutu, vaikkakin se kehittyy ja kasvaa. Meidän silmämme ovat meille opettaneet logiikkaa, kaikkea ajatustaitoa. Sentähden emme myöskään ihmettele, että silmien näkökyvyn kehitykseen on kulunut niin pitkän pitkiä aikoja. Kun synnymme tähän maailmaan, niin otamme kaikki kevyesti; kaikki on meistä niin peräti luonnollista. Ja pieni lapsi hyvin pian kehittyy pikku tyranniksi, jos hän huomaa, että hän on olemassaolon keskipiste. Kun katselen maailmaa ympärilläni, niin huomaan, että monella nuorella ihmisellä on aivan ihmeellinen kyky ottaa aivan luonnolliselta kannalta koko olemassaolo. Meistä on niin luonnollista vaatia, että sitä ja sitä meillä on oltava. Kuitenkin olemme saaneet tehdä tavattomasti työtä. Olemme saaneet kokea melkein uskomattomia asioita, kauhuja ja ponnistuksia päästäksemme tähän kohtaan, missä nyt olemme. Sentähden sen ihmisen mielestä joka on vähänkin tietoinen siitä, kuinka paljon työtä kaikki on vaatinut, on järjetöntä, käsittämätöntä, että ihmiset voivat olla niin kiittämättömiä, että he voivat hävittää ja tappaa toisiaan, ryhtyä sotaan: »Nyt täytyy yhteiskunnan muuttua toisenlaiseksi, sellaiseksi kuin minä tahdon; minä laadin yhteiskunnan oman mieleni mukaiseksi». Kuinka ihmiset voivat olla niin ajattelemattomia ja lyhytnäköisiä. Olemme tehneet työtä miljoonia vuosia. Nyt järki alkaa vähitellen herätä huomaamaan, että meidän itsemme tulee jotakin tehdä, auttaa luontoa, että haluamme muuttaa olosuhteet hyväksi, entistä paremmiksi. Olemme tulleet sellaiseen vaiheeseen, että äly korkeimmassa merkityksessä alkaa herätä. Ja silloin voimme innostua jonkinlaisessa astraalitunteessa ja sanoa: Tämän pitää tapahtua, jos ei aivan silmänräpäyksessä, niin ainakin yhdessä vuodessa! – sen sijaan, että me suuresti kiittolisina tahtoisimme muovata oman elämämme niin kauniiksi kuin mahdollista ja opettaa toisia niin paljon kuin mahdollista ja valmistaa, että ehkä miljoonan vuoden perästä tai ehkä vähän varhemmin voisi tulla paremmat olosuhteet – niin, miksi ei aikaisemmin, jos siihen kykenemme. Silloin on muistettava, että kykeneminen siihen kulkee käsi kädessä hyvän tahdon, totuuden, oikeuden ja oikeitten keinojen kanssa. Pahalla, väkivalloin emme saa aikaan mitään hyvää. Sentähden ne ihmiset, jotka pitkiä aikoja ovat aina vain toimineet hiljaisuudessa valmistuen mieliä, todellisuudessa vievät ihmiskuntaa eteenpäin, ja he todellisuudessa myös saavat muutoksia aikaan. Tämä on salaisen, Valkoisen Veljeskunnan työ. Koska olemme nähneet jonkun Buddhan, Zarathustran, Kristuksen tai jonkun muun viisaan tulevan maan päälle ja sanovan, että nyt panemme päitä poikki ja laitamme kaikki asiat paremmiksi? He ovat toimineet hiljaisuudessa. He tekevät työtä valmistukseen ihmiskunnan tulevaisuutta kaukaisia aikoja varten, miljoonien vuosien varalta. Ei mitään hyvää äkkiä saavuteta.

Tulemme sitten erääseen toiseen asiaan, jossa älymme on saanut ja saa yhä hirmuisesti ponnistella, sekä älymme, tahtomme että tunteemme. Sillä meitä ei ole tehty vain katselemaan maailmaa ja vähitellen oppimaan silmien kautta totuutta, vaan olemme myös tuntevia ja tahtovia olentoja. Meissä herätetään tahto ja tunne. Meidän täytyy tulla täydellisiksi, jolloin kaikki nuo kolme leimaa pääsevät täyteen kukkaansa. Jumalan poikina tahdomme rakkautta ja kauneutta. Sentähden elämme sellaisessa kosmoksessa, jossa on paljon muuta, kuin mitä silmillämme näemme. Ihmeellinen tahto on esimerkiksi tuossa pilarissa. Miksikä eivät yhtä hyvin kaikki atomit, jotka muodostavat tuon pilarin, kulje omia teitään, sillä tiedämme, että kiinteä aine on harhaa. Se näyttää kiinteältä, mutta siinä on enemmän tyhjää kuin kiinteätä. Ihmeellinen voima on siinä pitämässä sitä koossa. Tahto on siinä manifestoituna, ilmenneenä. Olemme saaneet antaa sille muodon, mutta luonto auttaa, että se pitää saamansa muodon. Luonto, enkelijoukot ovat antaneet aivankuin luovan sanan jokaiseen erilaiseen alkuaineeseen, kaikkiin elementteihin. Voimme, kun tunnemme aineen, sitä käyttää. Kuka meistä yrittäisi tehdä tuommoista pilaria esimerkiksi vedestä tai leivoksista? Se ei pysyisi koossa. Koska tunnemme luonnon, niin osaamme tehdä sellaisen pilarin joka pysyy. Voimme kehittää siten kaikkia kykyjämme, ja tuo tahdon voima pysyttää kaiken koossa.

Opimme siis silmillämme tekemään kaikenlaisia havaintoja ja johtopäätöksiä, mutta elämä ei pysähdy siihen. Meillä on lisäksi tunteemme; itkemme ja nauramme; oh, kuinka elämä on monimutkainen ja vaikea! Tulee kiusauksia ja lankeamme, ja jos voitamme, niin näemme, kuinka pitkä matka on edessämme. Tai olemme tyytyväisiä: olen kuin kuningas, jumala ja oman itseni herra! Kauan mietimme sillä tavalla ja katselemme asioita aivan omien silmälasiemme lävitse.

Sen tähden meitä ei niin hämmästyttä, kun kuulemme, että enkelijoukot auttavat meitä myös näitten toisten ominaisuuksien suhteen, myös tahdon ja tunteen kehittämisessä. Me nyt täällä maapallolla saamme aivan erikoista apua niiltä enkeliolennoilta, jotka ovat tulleet enkeleiksi oltuaan ihmisiä tai tultuaan siksi juuri tässä meidän maapallomme jälleensyntyemisessä, siis niiltä, jotka olivat ihmisiä ensimmäisessä, toisessa ja kolmannessa manvantarassa. Kolmannen eli kuumanvantaran ihmiset ovat saavuttaneet enkeliasteen, toisen manvantaran ihmiset ylienkeleasteen ja ensimmäisen manvantaran ihmiset arkhai- eli ruhtinasasteen. Nämä ovat nyt erikoisesti korkeimpien hierarkioiden palveluksessa meitä auttaakseen. Näistä korkeimmista hierarkioista dynameis eli voimat ja eksousiai eli vallat valvovat aivan kuin ylhäältä päin meidän kehitystämme. He eivät suorastaan sekaannu asioihin, vaan käskien alempia enkelijoukkoja, ylienkeleitä jne., joiden tehtävänä erityisesti on sekaantua meidän elämäämme täällä maan päällä. Ja millä tavalla nämä enkelijoukot sekaantuvat asioihimme meitä auttaakseen? He sekaantuvat oman tehtävänsä eli dharman määräyksestä kahdella tavalla. Toiset ovat aivan kuin oikealla puolella ja kuiskaavat hyvinä enkeleinä meille aivan kuin omantunnon äänenä, mutta toiset ovat aivan kuin vasemmalla puolella ja kuiskaavat aivan kuin persoonallisuuden äänenä: »Et tiedä kuka olet; olet vapaa ihminen, jumalien kaltainen olento.» Näitten kahden enkelivallan vaikutuksen alaisena, välissä, ihminen kulkee. Sentähden, kuten jo ennenkin mainitsimme, Zachris Topelius kertoo, että lapsilla on toisella puolella valkoinen ja toisella puolella musta enkeli. Sitä ei kuitenkaan ole käsitettävä kirjaimellisesti, niin, että jokaisen luona aina olisi kaksi enkeliä, vaan siten, että ihmissielut muodostavat aivan kuin ryhmiä ja heitä inspiroidaan ryhmissä, että on enkeliolentoja, jotka valvovat kahdelta puolen. Mutta joskus on myöskin yksilöitä, joille toinen enkeli kuiskaa toiseen ja toinen toiseen korvaan. Heidän äänensä ei kuitenkaan voisi kuulua, ellei meissä itsessämme olisi vastakaikua. Sillä ihmisessä itsessään on kaikki se paha, joka kiusaa ja myös se hyvä, joka kehoittaa ylöspäin. Jokainen ihminen tietää, että hyvän ääni ei puhu hänelle aivan kuin se olisi hänen omansa, vaan on aivan kuin se hyvän ääni tulisi ylhäältä. Paha pikemmin tulee ihmisestä itsestään, ja vaikka siinä olisikin ärsyttämässä joku ulkopuolinen olento, niin se tuntuu kuitenkin olevan hänessä itsessään, niinkuin se onkin. Mutta joskus voi tuntua, että kiusaaja on hänen ulkopuolellaan oleva olento. Nämä enkeliolennot auttavat siis meitä kahdella tavalla. Erikoisen tärkeä on se apu, jonka saamme niiltä, jotka kiusaavat meitä pahaan.

Ne ihmiset, jotka eivät saavuttaneet täydellisyyttä kuumanvantarassa, jäivät ihmisen ja enkelin puoliväliin. He saivat jatkaa kehitystään siten, että saivat tehtäväkseen kiusata toisia ihmisiä, kiusata meitä nyt pahaan. Ja millä alalla? Tunteitten alalla. Heitä nimitetään lucifereiksi, ja he vetoavat kaikkiin

itsekkäisiin tunteisiimme, ylpeytemme: »Täytyyhän sinun kokea kaikkea; mikä se on, joka ei mitään koe; kaikkea täytyy kokea, silloin tulee viisaaksi. Täytyy mennä ulos elämään ja kokea pahaa, jotta voisi viisastua». Näin kuiskaavat nämä luciferit. – Ja nuo enkelit, jotka ovat toisesta manvantarasta, eivät siellä tulleet täydellisiksi ihmisiksi, eivätkä voineet siirtyä enkeleiksi, vaan tulivat enkeleiksi vasta kolmannessa manvantarassa ja joiden nyt pitäisi tulla ylienkeleiksi, ovat nimeltään ahrimaneja. He asustavat puhtaan älyn tasolla ja kiusaavat meidän ajatuksiamme, kiihoittavat etupäässä ylpeyttämme kuiskaten korvaamme: »Sinähän ihmisenä olet maailmassa kaiken keskipiste, viisain ja tiedät paremmin kuin toiset, kuinka asiat ovat. Jos huomaat, että materialismi on oikea maailmankatsomus, niin se on ainoa oikea. Paremminkin sinä osaisit järjestää kaikki asiat maailmassa, jopa laittaa maailman seitsemän kertaa paremmaksi kuin Jumala. Rakenna sinä ajatuksissasi uusi, hieno maailma, usko siihen ja levitä oppiasi. Sinusta on tullut maailman suurin filosofi ja sinä järjelläsi kirkastat kaiken.»

Tuolla tavalla he meitä kiusaavat. Jokainen ihminen voi huomata, että olemme olleet kaikkien näitten erilaisten, ja niinkuin me sanomme, pahojen enkelien kiusausten alaisina.

Sitten on vielä kolmas ryhmä enkeleitä, jotka ovat ensimmäisen manvantaran ihmisiä ja tulivat enkeleiksi vasta toisen manvantaran lopussa ja ylienkeliasteeseen kolmannen lopussa. Heidän pitäisi saavuttaa tämän neljännen luomispäivän lopussa arkhai- eli ruhtinasaste. He kiusaavat meitä tahdon alalla, mutta voimme sanoa, että heidän aikansa on jo ohitse. He eivät enää niin suuresti kiusaa ihmisiä, sillä he ovat jo saavuttaneet oman asteensa. Mutta he ovat voineet saavuttaa jäljittelijöitä ihmiskunnan joukosta. He ovat niitä enkeleitä, jotka varsinkin Atlantiksessa kiusasivat meitä tahdon alalla: »Revi tuo heikko olento kahtia, niin näet, kuinka mahtava olet; huomaat, mitä tahdollasi voit; tunnet itsesi jumalaksi; kun olet toiselle julma, niin voit nauraa omassa suuruudessasi.» He houkuttelevat siis, kuten sanomme, suorastaan mustaan magiaan, mikä on siinä, että ihminen tuntee tyydytystä nähdessään toisen kärsivän ja voidessaan tehdä pahaa. Kun ihminen havaitsee itsessään sellaisia tunteita, on ne voitettava, sillä siinä on mustan magian pieni alku. – Näitä enkeleitä sanotaan *asuuroidiksi*, ja he houkuttelevat meitä kaikkeen julmuuteen, itsekkyyteen ja pahuuteen. Niitä nimitetään myös *saatanoiksi*, mutta niitä ei enää varsinaisesti ole tässä maan piirissä. Ne, jotka jatkavat heidän osaansa, ovat meidän ihmiskunnastamme, mutta paljon vähäpätöisempiä, mutta silti kuitenkin pelättäviä. – Joku voi lapsena nauttia sellaisesta, että ottaa karpäsen ja repii jalan toisensa perästä, tai hiiren tai kissan ja viskaa ne uuniin, jossa on hehkuvia hiiliä. Kaikkea sellaista voi tapahtua, ja se on muistoa siitä, että ihmiset juoksivat tällaisten mustien maagikkojen perässä Atlantiksessa. Kaameissa asioissa me ihmiset olemme olleet mukana siellä Atlantiksessa. Ihminen älköön antako minkään sellaisen muiston herätä ilman, että hän heti voittaa sen järjellisellä ajatuksen toiminnalla. Olemme kutsutut enkeleiksi ja jumaliksi ihmisinä, emmekä alistu enää saatanallisuuteen.

EETTERIRUUMIS

Muistamme kaikki vanhan kreikkalaisen tarun sfinksistä, joka uhkasi jokaista ohikulkevaa matkustajaa, että jos hän ei kyennyt ratkaisemaan erästä arvoitusta, niin syöksee sfinksi hänet kuiluun. Sitten satu kertoo, että tämä arvoitus, jonka sfinksi asetti ohikulkijalle, oli näin kuuluva: »Kuka se on, joka aamulla kulkee neljällä jalalla, päivällä kahdella, ja illalla kolmella?» Tämän arvoituksen ratkaisu tietysti sadun mukaankin oli ihminen, joka lapsena konttaa, täysi-ikäisenä kulkee kahdella jalalla, ja vanhuksena kepin nojassa – ikäänkuin kolmella jalalla. – Tämä ratkaisu tuntuu meistä luonnollisesti aivan lapselliselta, ja ymmärrämme, ettei sellainen arvoitus tullut kysymykseenkään sfinksistä puhuttaessa. Sfinksin arvoitus oli tietenkin: »Mikä on minun arvoitukseni? Ratkaise, kuka minä olen, taikka sinä olet hukassa!» – Silloin vastaus siihen kysymykseen oli: sinä olet ihminen. Mutta saattoi tuntua vaikealta löytää tätä ratkaisua, jollei ymmärtänyt asioita niin, että osasi selittää, minkä tähden sfinksi kuvasi ihmistä. Sfinksi kuitenkin kuvaa ihmistä, ei hänen ulkonaisen muotonsa mukaisesti, vaan, niinkuin voimme sanoa, *psykologisesti*, sisäisesti ja historiallisesti. Sfinksillä, niinkuin muistamme, oli ihmisen pää ja rinta, mutta ruumiin etupuoli ja etukäpälät olivat leijonan; takaruumis oli härän ja selässä oli siivet. Kaikin tavoin siis sangen monimutkainen taideteos, josta ei heti saattanut arvata, että se kuvasi ihmistä. Se kuvasi näennäisesti monimutkaista ja kuviteltua olentoa. Kuinka se olisi kuvannut ihmistä? Mutta jos psykologisesti tarkkasi asiaa, niin huomasi, että se kuvasi ihmistä. Se kuvasi sitä, että me ihmiset olemme vielä oikeastaan vain yläruumiimme puolesta ihmisiä, mutta emme suinkaan mitään valmiita ihmisiä, sillä meissä on nähtävästi muu osa eläimellistä. Ainoastaan siivet, jotka olivat sfinksin selässä, kuvasivat, että ihmisessä on jotakin, joka ei ole kiinni maassa – niinkuin taas härkä ja leijona lepäävät maassa. Ihmisessä on jotakin – sanokaamme hänen mielikuvituksensa, tunteensa –, jotka saattavat lentää kuinka korkealle tahansa. Joka tapauksessa ihminen – sfinksi – on kiinni maassa ja on suurimmaksi osaksi eläin, sillä tuollainen mielikuvitus ei lennä ainoastaan korkeuksiin, vaan se saattaa lentää myöskin alas syvyyden kuiluihin. Sentähden sfinksi kuvasi oikealla tavalla ihmistä psykologisesti. Ihminen, tunteva, tahtova ja ajatteleva inhimillinen olento, on sidottu eläimeen – kolmeneljäsosaa sfinksistä oli eläintä. Tämä on psykologisesti hyvin totta, sillä vielä tänä päivänä tunnemme suurimmaksi osaksi eläimiksi; me olemme eläimellisten lakien alaisia; meidän sielussamme on eläimellisiä vaistoja.

Mutta sfinksi ei kuvannut ainoastaan psykologisesti ihmistä, vaan myöskin historiallisesti. Sfinksissä – tuossa veistoksessa – oli muodollisesti kuvattuna ihmisen okkultinen historia. Siinä oli kuvattu sitä seikkaa, että ihminen itse inhimillisenä järkevänä olentona oli käynyt lävitse eläimellisiä muotoja tuossa alemmassa elämässään ja tuonut ne mukanaan – niinkuin me nyt olemme tottuneet puhumaan – erilaisina käyttövälineinä. Itse asiassa sfinksi kuvaa tällä tavalla ihmisen historiaa pääkohdittain, niinkuin mekin olemme sitä koettaneet tässä kirjassa kuvata. Sfinksi näet kuvaa neljää ensimmäistä luomispäivää; ja tämä neljäs luomispäivä on kuvattuna sfinksin kasvoissa ja rinnassa – se on ihmisen minuuks. Muut kolme olemuspuolta kuvaavat edellisiä manvantaroita. Niinpä kuvaa leijonan vartalo ja käpälät kolmatta luomispäivää, kuumantantaraa, jolloin ihminen, niinkuin muistamme, sai astraaliruumiin. Kotkan siivet kuvaavat toista luomispäivää, aurinkomanvantaraa, jolloin ihminen sai eetteriruumiin. Ja härän takaruumis kuvaa sitä fyysillistä ruumista, jonka siemenen ihminen sai ensimmäisessä luomispäivässä eli saturnusmanvantarassa. Siten on nämä ihmisen kaikki neljä eri olemuspuolta edustettuna sfinksissä, ja ne on siinä esitetty sangen kuvaavalla ja älykkäällä tavalla. Sillä edessä on ihmisen pää ja leijonan ruumis – kun katselee edestä päin –, jotka kuvaavat minuutta ja astraaliruumista, ja takana ovat linnun siivet ja härän takaruumis, jotka kuvaavat eetteri- ja fyysillistä ruumista.

Nämä kaikki olemuspuolet tuossa sfinksin kuvapatsaassa kuvaavat jotakin muutakin. Olemme oppineet puhumaan ihmisen eri käyttövälineistä ja prinssiipeistä, ja kun muistelen omaa nuoruuttani ja ensimmäisiä teosofisia aikoja, kun kuulin ihmisen prinssiipeistä, muistan, kuinka vaikeata oli saada niistä selvää kokonaiskäsitystä. Ne olivat hataria ja kummallisia asioita. Astraaliruumiit, mentaaliruumiit, minuudet ja muut – missä ne olivat? Kaikesta tuntui, että ihminen oli liian monimutkainen olento. Ihminen ei osaa järjestää mielessään näitä eri prinssiippejä oikeaan suhteeseen toisiinsa. Sitten myöhemmin tietysti ymmärtää, että ne ovat kaikki sentään yhdessä jollakin tavoin. Tämä synteesi, yhteys, on kuvattuna sfinksissä. Sillä nämä eri prinssiippimme, käyttövälineemme, eivät ole erillään toisistaan, eikä niitä pidä käsittää toisistaan erossa oleviksi; ne ovat kaikki yhdessä nyt ja tällä hetkellä. Kun sanomme, että meillä on minuuus, astraali-, eetteri- ja fyysillinen ruumis, on ymmärrettävä, että ne kaikki ovat tällä hetkellä yhtä ja ovat kaikki tässä fyysisessä maailmassa. Ei meidän persoonallinen minuutemme ole missään kaukana; se on tässä fyysisessä ruumiissa. Me tunnemme itsemme näissä aivoissa ja tässä ruumiissa. Ei myöskään astraaliruumiimme, – tunteemme, himomme, halumme, mielikuvituksemme, – ole missään kaukana, vaan on tässä fyysisessä ruumiissa mukana. Samaten kaikki aistimuksemme, magneettiset, kemialliset ja muut voimat ovat myöskin tässä fyysisessä ruumiissamme. – On tärkeä havainto, että meidän päivätajuinen minuutemme, ja niin paljon kuin se käsittää halu-, himo-, tunnevoimia, on mukana tässä fyysisessä maailmassa. – Nuoruudessani oli muutamien monististen filosofien tapana puhua siitä, että on aivan fantastista, todellisuuden vastaista ja vanhanaikaista puhua ihmisten sielusta, ja ajatella, että sielu on jotakin, joka elää kuoleman jälkeen, niinkuin uskonnolliset ihmiset ajattelevat. Ihminen on se, mikä on tässä nyt, ja ei ole mitään eroa ruumiin ja sielun välillä; ne ovat yhtä. – Kun ajattelemme päivätajuista persoonallisuuttamme, silloin monistien väite pitää paikkansa. On siis väärin ajatella, että nämä prinssiipit olisivat siellä täällä – kuin hyllyille järjestettyinä. Ne kaikki ovat tässä meidän fyysisessä tajunnassamme yhdessä. Meidän persoonallinen tajuntamme on fyysillistä tajuntaa, ja kaikki on sentähden yhtenäistä. Meidän kehityksemme ei voi olla sellaista, että se veisi meidät pois tästä fyysisyydestä. Se on päinvastoin väärä kanta, joka vieroittaa meidät tästä nykyisestä todellisuudesta. Siis myös kaikki uskonnollinen, henkinen elämä, joka vetää meidät pois todellisuudesta, ei ole oikeata henkistä elämää; se on harhaelämää; jota vastoin terve, oikea henkinen elämä lähentää ihmistä tähän fyysilliseen maailmaan. Se nostaa ihmisen ja koko maailman ylöspäin. Se ei jätä fyysillistä maailmaa eikä vihaa sitä, vaan tekee sen helvetistä paratiisiksi. Niin on meidän käsitettävä henkinen elämä. Ainakin se on niin Jeesus Kristuksen jälkeen, jolloin minuutemme ollen fyysisessä ruumiissa voi puhdistua, pelastua, ja yhtyä Kosmilliseen Kristukseen. – Sentähden sfinksi, jos se onkin vanhalta ajalta ennen Kristusta, on hyvä kuva juuri tästä ihmisen synteesistä, yhtenäisyydestä. Ja se sfinksi viittaa myös moniin muihin suuriin salaisuuksiin.

Me voisimme selittää sfinksiä myös seuraavalla tavalla. Härkähän on sfinksin takaruumiina ja sillä on kotkan siivet. Silloin sanomme, että härän selkä kuvaa fyysillistä ruumista ja kotkan siivet kuvaavat eetteriruumista. Se on aineellinen puoli tässä sfinksissä eli ihmisessä. Leijona on sfinksin eturuumiin alaosassa, ja yläosana ihmisen kasvot. Ihmisen pää kuvaa minuutta ja leijona astraaliruumista, henkeä yleisesti sanoen, sillä me emme käsitä nyt astraaliruumista muuten kuin tajunnan kannalta. Astraalinen aura on se muodollinen pohja, jossa meidän tunteemme, halumme, himomme, toivomuksemme ilmenevät – ja samalla tavalla on minuuus se tajunnan keskus, jossa meidän varsinainen ja aivan selvästi tajuttava tajuntapuolemme ilmenee; jota vastoin sekä fyysillinen ruumis että eetteri – eli voimaruumis meissä hyvin selvästi kuvaavat aineen taikaa. Ihmisen pää, leijonan ruumis, kotka ja härkä, muodostavat ristin. Minkätähden ristin. Sentähden, että hämmästyseksemme huomaamme, että tässä on kuvattuna silloin eräs astrologinen seikka, nimittäin eläinrata. Härkä on eräs astronominen eläinradan merkki. Sitten seuraavat Kaksoiset, Krapu, Leijona, Neitsyt, Vaaka, Skorpioni – Kotka on sama kuin Skorpioni vanhoissa symbologioissa, – Jousimies, Kauris, Vesimies – Ihminen toisin sanoen, – Kalat ja Oinas. Sfinksissä on kuvattu neljä eläinradan ristikkäin olevaa merkkiä ja kuvaa sillä tavalla, että ihminen on risti; hän on ottanut aineellisuuden ristin päälleen; tai että hän on ristin kantaja, niinkuin Jeesus sanoi: »Ota ristisi!» Ja se risti, jota hän kantaa, on nämä muut merkit. Hän ei ole vielä vapaa, valmis ihminen.

Manvantarat ovat: ensimmäinen *Härkä*, toinen *Kotka*, kolmas *Leijona*, neljäs *Vesimies* – nykyinen ihminen.

Huomaamme vielä erään analogian nimittäin, että evankeliumeja on myöskin tämän ristin ja sfinksin mukaan neljä. Ensimmäinen evankeliumi, joka kuvataan ihmisen, *enkelin kasvoilla* – jolle roomalais-katolinen kirkko antoi tämän symbolisen vertauskuvan – on *Matteus*. Toinen evankeliumi kuvattu *leijonana* – on *Markus*. *Härällä* kuvattu – on *Luukas* ja viimein *kotkalla* kuvattu evankeliumi – on *Johannes*. Nämä evankeliumien symbolit viittaavat mystillisiin, syviin asioihin. Jos on selvillä tästä ja sitten lukee evankeliumeja, huomaa niissä uusia, merkittäviä syvyyksiä ja totuuksia. – Me ymmärrämme ensin Matteuksen evankeliumin, mutta jos emme osaa sitä ymmärtää, emme voi ymmärtää muitakaan. Sillä siinä on se avain, joka avaa meille kristinuskon mysteerit. Siinä on ne kohdat, joiden avulla me voimme tulla kristityiksi ja ymmärtää Jeesus Kristuksen sanoja ja opetuksia ja kaikkia maailman salaisuuksia. Jos emme ole Jeesus Kristuksen käskyjen hengen täyttämiä, emme voi evankeliumeja ymmärtää. – Tämä kaikki on kuvattuna sfinksissä.

4

Kuvan vaakasuora viiva härkä – skorpionin on sisältörikas. Härkä, fyysillinen ruumis, on mikrokosmos eli pienoiskuva tästä maapallostamme. Tämä fyysillinen ruumis on toisin sanoen kokoonpantu kaikista niistä elementeistä, jotka ovat maassa. Eetteriruomis, jossa on tuli ja muut eetteriset voimat, on pienoiskuva aurinkosysteemistä. Fyysilliseen ruumiiseen siis voivat vaikuttaa kaikki elementit maan päällä, mutta eetteriruumiiseen vaikuttavat kaikki aurinkokunnan voimat. Eetteriruomis on lähempänä makrokosmosta kuin fyysillistä ruumista. Sanotaan, että eetteriruomis on fyysillisen ruumiin kaksoispuoli. Se on ainoa ruumis, mikä meillä on oikeastaan. On puhuttu astraaliruumiista ja ihmisen minästä, mutta ne eivät ole mitenkään organisoituja. – Tämän kaiken takana on tietysti korkeampi, todellinen minämme, itsemme, kolmiyhteinen henkemme, aatmaa-buddhi-manas. – Tässä on persoonallisuus ja sen historia esitettyä.

Kun nyt voimme erikoisesti pitää kiinni siitä, että kaikki nämä eri olemuspuolet ovat itse asiassa yhtä tässä meidän fyysillisessä ruumiissamme, ja päivätajunnassamme, Silloin ymmärrämme ihmisen salaisuutta koko lailla paljon. Toinen puoli on myöskin muistettava, se, että ulkopuolella meidän päivätajuntaamme on näissä olemuspuolissa paljon, josta emme ole tietoisia. Emme ole tietoisia kaikista eetterivoimistamme. Emme osaa käyttää eetterivoimaamme vapaasti; emme osaa erottaa eetteriruomista fyysillisestä ruumiista ilman muuta. Jos eetteriruomis erotetaan fyysillisestä ruumiista, se merkitsee kuolemaa. Mutta sana »kuolema» selittää myöskin, millä tavalla voimme oppia erottamaan eetteriruumiin fyysillisestä ruumiista. Jokainen okkultisti eli salatieteilijä on velvollinen oppimaan erottamaan eetteriruumiin fyysillisestä ruumiista. Se tapahtuu kuoleman kautta. Hänen täytyy käyttää sitä totuuden miekkaa, joka leikkaa hänen ruumiinsa kahtia – erottaa eetteriruumiin fyysillisestä ruumiista. Okkultisti oppii menettelemään niin, että hän ei jätä tätä fyysillistä ruumista ilman voimaa, vaan oppii ottamaan eetteriä tästä fyysillisestä ruumiista, niin että hänellä on toinen ruumis fyysillisen ruumiin ulkopuolella. Se eetteri, jonka hän ottaa tästä fyysillisestä ruumiista, on niin »älykäs» kuin mahdollista. On kuin hän erottaisi sen puolen siitä, joka on puhdasta älyä. Luonnollinen kuolema ei ole samanlainen kuin okkultistin yksityinen menetelmä. Kuolema erottaa koko eetteriruumiin fyysillisestä ruumiista. Fyysillinen ruumis jää silloin, ja ihminen siirtyy kokonaan fyysillisestä ruumiista pois. Salatieteilijä säilyttää niin paljon eetteriä, että hän on tietoinen noissa toisissa ruumiissa eli auroissa, jotka eivät ole vielä organisoituja.

Nyt on huomattava, että päivätajunta käsittää kyllä nämä neljä olemuspuolta tässä fyysillisessä tajunnassa ja maailmassa, mutta päivätajunnan ulkopuolelle jää se, jota nimitämme alitajunnaksi, piilotajunnaksi jne., jonka yli meillä ei ole mitään päivätajusta valtaa. Sentähden ihminen on jonkinlaisten hänelle tuntemattomien, psyykkisten voimien alainen. Ihminen ei tiedä, minkälaisen tunteen valtaan hän voi joutua, mikä hänessä vaikuttaa, ennen kuin hän on saavuttanut okkultistin täydellisen tuntemuksen itsestään. Sentähden hän on kuin sfinksin edessä, joka voi niellä hänet tai syöstä kuiluun. Hänen salattu olemuksensa,

kaikki mikä hänessä on piilossa, voi hänet vallata, ja hän on kuin poissa suunniltaan, on kuin ei olisi oma itsensä. Tuo ei tapahdu usein ihmiselämässä. Yleensä hän on niin, että mikä on piilossa, pysyy piilossa; se on kynnyksen alapuolella, eikä pääse sieltä. Mutta sellaista voi tapahtua, ja ihminen on silloin kuin suurten luonnonvoimien vallassa. Sehän ei ole toivottavaa, vaan toivottavaa on, että ihminen pysyy päivätajunnassaan. Ihmisen päivätajuntahan fyysisessä ruumiissa käsittää noita muitakin käyttövälineitä ja voimia. Kaikki nuo neljä on mukana tässä fyysisessä tajunnassa. Ilman muuta tiedämme, että meidän minämme on mukana; emme mitään ymmärtäisi, ellemmme olisi minuuksia. Tiedämme, että meillä on tuntemme, ajatuksemme . . . Tiedämme, että meillä on kaikenlaisia eetterisiä voimia omassa ruumiissamme. Esimerkiksi se polttava kemiallinen eetteri, tuli, joka tekee sen, että meidän välttämättä täytyy syödä ja juoda tullaksemme toimeen. Se on se kemiallinen tulieetteri, joka tarvitsee polttoainetta. Me tiedämme, että meissä on magneettinen eetteri, joka ilmenee sukupuolivoimana, joka on luova voima ja samalla magneettinen voima, joka vetää ihmisiä yhteen. Ja se on niin voimakas, että sanomme kaikenlaisten murhenäytelmien johtuvan tästä magneettisesta eetteristä. Ihminen ei ole vielä oppinut sitä hallitsemaan enemmän kuin kemiallistakaan eetteriä. Ranskassa esimerkiksi ymmärretään tämä kemiallinen eetterivoima, ja ei tuomita sitä ihmistä, joka varastaa ruokaa syödäkseen. Jos ihmisellä ei ole muuten ruokaa tai juomaa, niin tuo kemiallinen eetteri panee hänet ottamaan sitä, mistä vain saa. Samalla tavalla on sukupuolieetteri vielä ylivoimainen ihmiselle, niin että siitäkin aiheutuu kaikenlaisia rikoksia ja onnettomuuksia. — Sitten ovat nuo korkeammat eetterit, joita ilman emme tule toimeen, joita ilman elämä on hyvin haikeata ja vaikeata — joskaan ne eivät herätäkään sellaisia haluja kuin alemmat eetterit. Tuo kolmas, aistimuseetteri, tekee mahdolliseksi sen, että voimme nähdä, tuntea . . . aistita tässä fyysisessä maailmassa. Sillä ilman että kuulemme, tunnemme, näemme jne., olemme onnettomia tässä näkyvässä maailmassa. Jos meiltä puuttuu jokin näistä aisteista, olemme onnettomia, olemme kuin vangitut. Jos olemme esimerkiksi sokeita, tiedämme, että se on ääretön onnettomuus; kun näkö puuttuu, on kuin suuri osa maailmasta olisi meiltä riistetty. Samaten, jos olemme kuuroja, silloinkin on suuri osa maailmaa otettu meiltä pois, ja me olemme onnettomia. Sentähden voimme sanoa, että koska emme täydellisesti vielä hallitse tässä fyysisessä maailmassa näitä aistimusvoimiakaan, olemme vielä niidenkin vallassa. — Jos menemme korkeimpaan eetteriin, refleksi- eli heijastavaan eetteriin, voimme sanoa, että ilman sitä ei olisi elämää ollenkaan. Tämä on se muistivoima, joka vaikuttaa sen, että voimme yleensä tuntea itsemme ihmisiksi, minuuksiksi. Jos en muistaisi, että minä olen lapsesta kasvanut ja että minulla on tuttavuuksia, ystäviä jne., — mitä olisi elämämme? Kerrotaan, että alkuperäiset tulimaalaiset ovat olleet sellaisia ihmisiä, että he olivat niin lyhytmuistisia, että kun he menivät nukkumaan illalla, se oli heille kuin kuolemaa; ja kun he heräsivät aamulla, oli se kuin syntymistä uuteen elämään. He eivät muistanneet mitään eilisestä. Kaikki ihmiset olivat vieraita, ja koko elämä oli taas uutta. Jos meissä ei vaikuttaisi tuo refleksi- eli muistieetteri, niin mitä olisi meidän inhimillisyydestämme? Sentähden täydellä syyllä kysymme, että koska nämä eri ruumiit ovat päivätajunnassa ainakin osaksi mukana, ja koska ne vaikuttavat tähän persoonallisuuteen, joka on fyysisenä olemassa, niin mikä on näiden eri käyttövälineiden ja puhtaasti fyysisen ruumiin suhde; sillä meidän olemme fyysisessä ruumiissa? Miten astraaliruumin, eetteriruumin ja meidän minuutemme vaikuttavat meissä? — Jos ajattelemme, että tuossa olisi ihmisen kuollut ruumis — siinä on luita, lihaa, jänteitä, hyytynyttä verta jne. — sanomme, ettei siinä ole tunteita, ajatuksia, tahtoa, aistimuksia . . . ei mitään minuutta. Kaikki se, mitä nimitämme sieluksi, on poissa. Mutta elävässä ruumiissa se on. Missä on se sielu, joka oli näkymätön, jota ei voinut nähdä välittömästi, kun fyysillinen ruumis eli. Nyt voi ainoastaan nähdä, että se on poissa. Missä se sielu on? Millä tavalla se sielu saattoi vaikuttaa tuossa fyysisessä ruumiissa? Miten siinä oli tuntemuksia, aistimuksia, tahtoa ja halua? Miten se vaikutti fyysisessä ruumiissa? — Ymmärrämme, että täytyy olla joitakin suhteita näkymättömien olemuspuolien ja näkyvän, fyysisen ruumiin välillä. Sillä tiedämme itse, että ei se ollut sillä tavalla, että kun sielu oli fyysisessä ruumiissa, niin esimerkiksi koko fyysillinen ruumis näki. Emme me nähneet pikkusormella. Tiedämme, ettei koko sieluelämä ollut fyysisessä ruumiissa noin vain ilman mitään mutkia, vaan että siinä oli merkillinen järjestys. Ihminen tiesi eläessään, että hän ajatteli aivoilla — jos hän ehkä ei ollut oppinut ajattelemaan pikkusormellaan. Tavallinen ihminen ajattelee aivoillaan. Eivät meidän kaikki näkymättömät käyttövälineemmekään ilman muuta vaikuttaneet koko tuohon fyysisen ruumiiseen. — Mikä oli tuo suhde? Sentähden on ihmiselle hyvin tärkeätä olla selvillä siitä, millä tavalla nuo eri käyttövälineet suhtautuvat tähän fyysisen ruumiiseen ja ilmenevät tässä

fyysillisessä ruumiissa. Mikä on niiden perusta fyysillisessä ruumiissa? Siinä nähtävästi on jokin ero, koska tunnemme rakkautta rinnassa, sydämellämme, ja suuttumus voi tuntua päässä. Tämä onkin niin sanottua okkultista fysiologiaa, ja voisi sanoa okkultispsykologista fysiologiaa. Yksityiskohdittain emme voi siihen syventyä, sillä ne ovat asioita, jotka eivät kuulu julkiseen tietoon, mutta on joitakin pääkohtia, jotka jokaisen totuudenetsijän on hyvä tietää.

Ensimmäinen asia fyysillisessä ruumiissa, johon huomiomme voi kääntyä, on veremme. Tiedämme, että jos veri juoksee kuiviin, on elämämme lopussa. – Muistamme, että Goethe »Faustissaan» sanoo: »veri on sangen omituinen neste». Ja muistamme, kuinka tohtori Steiner kirjoitti kirjan tällä nimellä – »Veri on sangen omituinen neste» –, viitaten Mefistofeleen sanoihin »Faustissa». Veremme on todella hyvin lähellä meitä sielullisina olentoina. Tuossa pienessä kirjassa Steiner huomauttaa, että veri on aivan lähellä minuutta. Meidän minämme ilmenee veressä; veri vastaa minuuttamme. Ja hän viittaa joihinkin esimerkkeihin: »Jos esimerkiksi häpeämme, vaikuttaa se vereen heti; jos pelästymme, juoksee veri ruumiissamme sydäntä kohti, meitä suojellakseen. Näemme, että se vaikuttaa heti vereen, saa välittömästi aikaan parallelli-ilmiön.» – Minäkin allekirjoitan tämän, mutta lisäisin että veri ei ole ainoastaan lähellä meidän minuuttamme: vaan siinä itse asiassa nämä kolme käyttövälinettä, minuuus, astraali- ja eetteriruumis vaikuttavat, ovat lähellä verta. Veri on sillä lailla erikoinen, että se on aivan läheisissä tekemisissä kaikkien noiden käyttövälineiden kanssa. Jos nimittäisimme niitä yhdessä sieluksi, silloin voisi sanoa, että sielu on läheisessä ja välittömässä tekemisessä veren kanssa. Voisi sanoa, että sielu asuu veressä. Veri on sangen erikoinen neste.

Kiinnittäkäämme sitten huomiomme ihmisen hermostoon. Se on myöskin hyvin läheisissä tekemisissä ihmisen minuuden, sielun kanssa. Hermostoon ei kuulu ainoastaan se hermosto, jonka avulla ihminen voi liikuttaa kättään jne., vaan jokaisessa aistissa on hermoverkosto. Emme voisi nähdä ilman silmähermoja. Hermosto on siis jotakin, joka on hyvin erikoislaatuista meidän ruumiissamme. Hermosto on siis ainakin välillisesti tekemisissä minuutemme kanssa; mutta se on välittömästi tekemisissä astraali- ja eetteriruumiin kanssa. Aistimuseetteri virtaa noissa hermoissa; se kulkee hermoissa kuin sähkövoima. Jos pistän neulalla itseäni, siitä kulkee sähkötyös aivoihin ja sieltä sitten minuuteemme. Eetteriruumiin se voima, joka asuu hermoissa, on siis fyysillisessä ruumiissa se puoli, jossa asuu eetteri- ja astraaliruumis. Teemme eron kahden hermojärjestelmän välillä. Toinen on keskushermosto, joka on meidän päivätajuntamme yhteydessä: kaikki tunteemme, tuntemuksemme, aistimuksemme ja kaikki tahdonilmauksemme tapahtuvat keskushermoston välityksellä. Toinen on niin sanottu sympaattinen hermosto, joka ei ole meidän päivätajuntamme alainen: se välittää meille usein yhteyden sisäisen maailman kanssa, josta meillä ei ole tietoa. Sympaattinen hermosto toimii ruumiin sisälmyksissä, joissa siis vaikuttaa kemiallinen eetteri. Sentähden voimme sanoa, että sympaattinen hermosto on tekemisissä eetteriruumiin kanssa, jota vastoin astraaliruumis on tekemisissä päivätajuisen hermoston kanssa. Sympaattinen hermosto sisältää salaisuuksia, joista emme ole vielä tietoisia, vaikka se on sellainen hermosto, jota olemme ennen menneissä manvantaroissa käyttäneet. Nyt se toimii itsestään, niin ettei meidän tarvitse valvoa sen toimia. Mutta koska eetteriruumis on yhteydessä aurinkoruumiin kanssa, se viittaa samalla siihen, että tämän sympaattisen hermoston avulla voimme päästä yhteyteen aurinkovoimien kanssa, jotka ovat meille vielä tuntemattomia. Esimerkiksi meediumit, jotka välittävät yhteyttä henkimaailman kanssa, ovat olentoja, joiden sympaattinen hermosto toimii herkästi, sillä tavalla puolitajuisesti, että sympaattinen hermosto vaikuttaa heidän tajuntaansa. Esimerkiksi fysikaalisten ilmiöiden aikaansaamisessa vaikuttaa meediumissa tämä sympaattinen hermosto. Se vaikuttaa sukupuolivoimaan, vetää sen voiman käytettäväkseen, ja sillä tavalla meediumi saa aikaan fysikaalisen ilmiön. Sanokaamme, että meediumi on puolitranssissa. Hän ojentaa kätensä ja piano kulkee meedioon päin. Silloin voi selvästi huomata kummallisia liikkeitä meediumissa. Hän tulee ensin suureen tuskaan, puristukseen. Kun sitten tuo piano tulee lähemmäksi, hänet valtaa autuaallinen tunne; ja kun sitten tutkitaan, mistä se johtuu, huomataan, että hän on käyttänyt sukupuolivoimaansa.

Jos vielä käännämme huomiomme fyysilliseen ruumiiseen, huomaamme, että siinä on muutamia sangen salaperäisiä elimiä, niin sanottuja rauhasia: kilpirauhanen, käpyrauhanen, aivolisäke, perna, munuaiset, sukupuolirauhaset . . . , jotka erittävät nesteitä ruumiiseemme. Nämä nesteet ovat niin tärkeitä,

että jos jokin rauhanen lopettaa toimintansa, niin asiat käyvät hullusti. Meidän aikamme tieteellinen maailma on kääntänyt huomionsa näihin rauhasiin ja saanut selville, mitä niiden toimimattomuus, sairaalloinen tila saa aikaan. Jos esimerkiksi haiman toiminta tulee epäsäännölliseksi, tulee ihmiselle sokeritauti. Jokainen tietää, että hän nuorena, samalla kun hän tuntee itsensä ihmiseksi, samalla tuntee itsensä mieheksi tai naiseksi. Mikään ei voi sitä asiaa muuttaa. Mutta sitten hän tulee vanhaksi, ja häntä harmittaa, että hän ei enää ole mies eikä nainen. Sellainenkin asia riippuu rauhasista. Jos ihminen ei ollut hankkinut toisella tavalla naisellisuutta tai miehuutta, niin hänessä ei vanhana ole niistä paljoa jäljellä. Sentähden luontokin viittaa siihen, että meidän pitää muuttua henkisemmiksi olennoiksi. Me emme saa olla fyysillisistä ja eetterivoimista riippuvaisia, vaan meidän täytyy nousta astraaliruumiiseen, silloin opimme itse asiassa salaisuuden. Jos ihminen jo nuorena päättää, että hän ei ole rauhasista riippuvainen, vaan että hän on inhimillinen olento, joka on sielu, silloin hän rakentaa itselleen sellaista uutta, sisäistä sieluruumista, joka tekee sen, että hän ei viehättävyydessään, voimassaan, sulossaan . . . missään, ole riippuvainen fyysisestä ruumiista, vaan hän saa ikäänkuin toisen, näkymättömän ruumiin, joka itse asiassa toimii fyysisen ruumiin kautta ja loistaa sen läpi, niin että vaikka fyysillinen ruumis tulee vanhaksi ja ryppyiseksi, niin sielu elää. Tällaisella vanhalla mummolla on täysi sulokkuutensa vielä jäljellä; ihmeellinen sulo, ja kukaan ei tiedä, mistä se johtuu. Hän voi säilyttää ulkonaisenkin viehättävyytensä. Ei meidän tarvitse luulla, että historialliset naiset, niin kuin esimerkiksi ranskalainen Ninon de l'Enclos, olisivat olleet mitään elostelijoita. Jos kohta kerrotaan, että he ovat olleet kymmenien ja satojen miesten rakastajattaria, niin meidän täytyy muistaa, että elostelijoita he eivät ole olleet. Ninon de l'Enclos oli yhdeksänkymmenvuotias, kun eräs markiisi rakastui auttamattomasti häneen, sillä hän oli kuin nuori tyttö. Ja se merkitsee, että hän oli löytänyt »elämäneliksiirin», että hän hallitsi eetterivoimiaan.

EETTERIRUUMIIN TOIMINTA

Mikä on ero elävän ja kuolleen fyysillisen ruumiin välillä? Lapsetkin, näkevät, että ihminen, joka äsken puhui, liikkui ja toimi, ei enää puhu, liiku eikä toimi. Tarkempi tutkimus osaa tarkemmin selittää, mikä erottaa kuolleen elävästä ruumiista. Jos kysymme lääkäreiltä, on heillä useampia sellaisia kuoleman merkkejä, jotka heille todistavat, että ruumis ei enää ole elävä. Siitä ovat pääasialliset merkit: että ruumis ei enää hengitä, että sydän ei enää lyö ja veri ei kierrä enää, ja ettei ruumiissa ole enää mitään sisäisiä toimintoja. Mutta nämä suuret päämerkit eivät vielä todista mitään asiantuntijalle, sillä hän tietää, että täytyy olla useampia muita merkkejä, ennenkuin on olemassa täysi varmuus siitä, että ihminen on kuollut. Mutta näistä äsken mainituista merkeistä sentään tavallisesti päättelemme, että kuolema on saapunut; kaikki on hiljaa ja liikkumatonta, hengitys ei enää toimi, sydän ei lyö. Mutta jos okkultisesti kysymme ja tutkimme tätä asiaa, tiedämme, että kuollut ruumis eroaa elävästä siinä, että kuolleesta on lopullisesti siirtynyt pois eetteriruumis, fyysillisen ruumiin kaksoispuoli, ja että ei ole enää mitään yhdyssidettä fyysillisen ruumiin ja eetteriruumiin välillä; että »hopealanka» on katkennut — ne hienot eetterivirrat, jotka yhdistävät fyysillisen ja eetteriruumiin, jotka pitävät fyysillisen ruumiin yhteydessä eetteriruumiin kanssa. Vaikka ruumis näyttäisi kuolleelta, ihminen voi olla vain tainnoksissa, valekuollut, jolla on kaikki kuoleman merkit, mutta yht'äkkiä, monen päivän perästä, voi ruumis uudestaan virotta eloon. Okkultisesti riippuu tämä siitä, että hopealankaa ei ole katkaistu. Sentähden suuret ihmiset, kuten Jeesus Kristuskin saattoi sanoa, kun kuollut ihminen tuotiin hänen luokseen, ettei hän ole kuollut, hän nukkuu. Hopealanka ei ollut katkennut. Siis Jeesus Kristuksella oli tilaisuus kutsua eetteriruumis ja ihminen kokonaan takaisin fyysilliseen ruumiiseen.

Todellinen merkki kuoleman saapumisesta on siis se, että eetteriruumis on poistunut fyysillisestä ruumiista ja »hopealanka» katkaistu. — Meidän ajatuksemme liittävät yhteen silloin nuo molemmanlaatuiset ilmiöt — eetteriruumiin siirtymisen pois ja kaikkien kuoleman merkkien esiintymisen, varsinkin hengityksen, verenkierron jne. lakkaamisen — ja kysymme: mitä yhteyttä niillä on? — Okkultisesti saamme vastauksen, että se on eetteriruumis, joka elähyttää fyysillistä ruumista. Se on eetteriruumis, joka hengittää, joka saa sydämen sykkimään ja veren kiertämään. Se on eetteriruumis, joka saa ruuansulatuksen toimimaan, joka toimii kaikissa rauhasissa, joita ruumis tarvitsee. Toisin sanoen, ne ovat eetterivoimat, kosmilliset voimat, ne ovat aurinkokunnan elävät voimat, jotka vaikuttavat meidän fyysillisessä organismissamme. Ne voimat eivät toimi umpimähkään, vaan eetteriruumiin välityksellä. Meidän eetteriruumiimme on se, joka liittää meidät aurinkokuntaan. Meidän fyysillinen — karkea — ruumiimme liittää meidät maapallon elämään. Karkea, fyysillinen ruumis on mikrokosmos maahan nähden, ja eetteriruumis on mikrokosmos aurinkokuntaan nähden. Se on eetteriruumis, joka tekee mahdolliseksi meidän elämämme tässä fyysillisessäkin ruumiissa. Jos nyt ajattelemme erimerkiksi ruuansulatusta, niin se tapahtuu sen voiman avulla, jota nimitämme tulielementiksi, *kemialliseksi eetteriksi*. Ilman sen toimintaa, sen voimaa, ei meissä ruuansulatus toimisi. Siinä tarvitaan toimintaa ja voimaa. Se tapahtuu tosin automaattisesti. Se on päivätajuntamme ulkopuolella eikä sen hallinnassa, niin kuin tietoiset liikkeemme. Ruuansulatus on kuitenkin yhteydessä ruumiin sympaattisen hermoston kanssa, joka on ulkopuolella päivätajuntaamme: siinä vaikuttavat nuo eetterivoimat. Kun ruuansulatus tapahtuu tulieetterin eli kemiallisen eetterin avulla, merkitsee se, että kun kaikki on hyvin, ei tajunnalla ole mitään tietoa siitä, mutta jos tapahtuu häiriötä, niin se vaikuttaa niin voimakkaasti, että se niin sanoaksemme lentää yli keskushermostoon, että saamme tuntea sen tajunnassamme — astraliruumiin kautta minässämme —, ja silloin me tahdomme saada ruuansulatuksemme kuntoon jne. — Kun sitten ajattelemme muitten rauhasien toimintaa, erilaisten nesteitten erittymistä rauhasista ja liikkumista organismissamme —, niin kaikki nämäkin sisäiset toiminnat tapahtuvat eetterivoimien avulla, ja voimme huomata, että näissä kaikissa vaikuttaa enimmäkseen ne eetterivoimat, joita olen nimittänyt sukupuolivoimiksi eli *magneettiseksi*

eetteriksi. Se on magneettinen eetteri, joka vaikuttaa koko tuossa rauhasjärjestelmässä. Sentähden huomaamme, kuinka sisäinen rauhasjärjestelmä ei ainoastaan erityisten sukupuolirauhasten välityksellä ole yhteydessä itse sukupuolisuuden kanssa, vaan kuinka toisissakin rauhasissa on sellaista toimintaa, joka vaikuttaa sukupuolisuuteen. Aivoissa on esimerkiksi käpyrauhanen, joka suorastaan toimii sukupuolivoimienkin yhteydessä. Jo ennen kuin lapsi tulee sukupuoliolenoksi, tämä käpyrauhanen erittää sellaista hormoonia, joka säännöstää sukupuolivoimia, niin että ne eivät pääse liian aikaisin kehittymään; ja vasta sitten, kun sukupuolirauhaset alkavat toimia ruumiissa, tuo toiminta käpyrauhassa lakkaa, ja alkaa taas uudelleen toimintansa vasta sitten, kun ihminen alkaa tietoisesti itsekasvatuksen ja joogan avulla voittaa omaa sukupuolisuuttaan. Silloin tuo pieni rauhanenkin astuu aivoissa taas toimintaan ja vaikuttaa sitten lopulta sen, että sen läheisyydessä oleva aivolisäke, *hypofyysis*, alkaa myöskin väreillä ja herättää silloin yhteyden henkimaailman kanssa, ja ihminen tulee sillä tavalla selvänäköiseksi. Tästä muuten näemme, kuinka luonto on asettanut asiat niin, että selvänäköisyys on aina jonkinlaisessa yhteydessä hillityn sukupuolisuuden kanssa. Ihmisen täytyy aina aloittaa siitä kohdasta, että hän pääsee sukupuolisuutensa herraksi, jos hän tahtoo kehittää itseään. — On rauhasia, jotka eivät suorastaan ole magneettisen eetterin kanssa tekemisissä, mutta jonkin verran se kuitenkin aina vaikuttaa näissä rauhasissa. — Nämä rauhaset ovat *perna ja maks*. Pernasta luemme okkultisista kirjoista — mm. Salaisesta Opista, — että se on erinomaisen tärkeä rauhanen. Fysiologisesti ei oikein tiedetä, mitä pernalla ja maksalla on suorastaan tekemistä ruumiissa — täydellisesti ei tunneta niiden toimintaa. Mutta niin paljon kyllä tiedemiehemme väittävät, että veri on jollakin tavalla syntynyt pernasta ja maksasta — ja luuytimeistä. Lääkärit ja oppineet sanovat, että veri on aivan läheisessä tekemisessä niiden kanssa. Se on aivan totta myöskin okkultisesti, sillä — niin kuin huomautimme — »veri on sangen omituinen neste». Kun sitten okkultisesti tutkimme asiaa, huomaamme, että veressä on siis sellaista eetterivoimaa, joka on saanut näkyvän fyysisen muodon. Kaikissa meissä on tuota omituista nestettä, lämmintä verta. Me voimme havaita, tietää ja tuntea sen. Kuitenkaan se ei ole yhteydessä ainoastaan eetteriruumiin kanssa vaan myös astraaliruumiin ja minätajunnan kanssa. Kun veren kokoonpanoa tutkitaan, on totta okkultisestikin, että siinä on jotakin ainetta — kuinka sitä sanoisimme — luuytimeistä, pernasta ja maksasta. Okkultisesti silloin sanomme, että pernan kautta tulevat vereen ns. valkoiset verisolut. Ne muodostuvat pernan avulla. Se on itse asiassa sitä eetterivoimaa, jota tavallisesti nimitämme *aistimuseetteriksi*, — jota voisimme myöskin nimittää *sähköeetteriksi*. Olen tehnyt joskus sellaisen eron, että kun nimitämme toista magneettiseksi eetteriksi, niin olen nimittänyt sitä sähköeetteriksi, tarkoittamatta, että se on samaa kuin sähkö luonnossa. Mutta jonkinlaista sähkövirtausta on ruumiissamme; se virtaa hermostossa, se on kuin sähköilmiö. Jotkut tiedemiehetkin sanovat, että hermot ovat kuin lennätinlinjoja, joita pitkin sähkötetään. Ja tätä sähköistä eetterivoimaa on veressämmekin, ja se valmistuu pernan avulla. Sitä nimitämme okkultismissa usein *praanaksi*. Blavatskyn tapana oli aina prinsippien joukkoon lukea praana. Hän puhui intialaiseen tapaan *sthuula sharirasta*, sitten *linga sharirasta*, sitten *kaamasta* eli halusta, himosta jne. — Kaamaruupa, vanha intialainen nimi, on tavallaan praana, koska meidän astraaliruumiimme ei ole organisoitu ruumis, vaan on se valo- ja väri-ilmiöitä — ja on väärin nimittää sitä ruumiiksi. Se saa muodon, muodostuu himoruumiiksi, kaamaruupaksi, vasta kuoleman jälkeen. Vanhassa intialaisessa prinsippijaoissa on praana. Silloin voimme kysyä, mitä se on? Onko se erillään eetteriruumiista, vai onko se sama kuin eetteriruumis? — Myöhemmin ei ole puhuttu praanasta erillisenä prinsippinä, ja tämä on tapahtunut silloin siitä syystä, että elämänvoimana praana on kaikkialla, kaikilla tasoilla, ja ei ole mikään erikoinen prinsippi, joka kuuluisi ihmiselle enemmän kuin muille. Se on auringonvoimaa, mutta kun se saa muodon, voimme puhua ihmisen praanasta, — mutta sillä tarkoitetaan, että se voima virtaa tähän meidän fyysilliseen ruumiiseemme ja tekee meidät eläviksi. Mutta nyt itse asiassa se voima virtaa eetteriruumiiseen, joka ottaa vastaan sen tässä fyysillisessä maailmassa ja antaa sen erilaisina voimina tulla sitten tähän fyysilliseen ruumiiseen. Sentähden se ei ole mikään mainituista eettereistä; se on kaikki nämä eetterit yhdessä. Näin ollen voimme ymmärtää, että lämpö, tuli, joka kemiallisena eetterinä toimii meissä, on auringonvoimaa, joka on meissä erikoistunut. Samalla tavalla magneettinen eetteri, luova sukupuolivoima on praanaa, auringon elämänvoimaa. *Foobatiksi* sanotaan sitä silloin, kun se on kaikkiallinen, ja ihmisen fyysilliseen ruumiiseen se pääsee virtaamaan eetterivoimina. Ja sitten on samalla tavalla myöskin ne voimat, joita nimitämme aistimuseetteriksi, sähköeetteriksi, samaa aurinkoenergiaa, joka tunkee organismiimme

eetteriruumiin välityksellä. – Veressä on siis näitä valkoisia verisoluja, ja ne syntyvät pernassa, sen aurinkoenergian avulla, joka on muodostunut tuoksi eetterivoimaksi, kolmanneksi eetterivoimaksi, sähköeetteriksi, joka sitten pernan kautta virtaa meidän fyysilliseen ruumiiseemme. Perna on rauhanen, joka sitä erittää. – Mutta veren muodostumiseen vaikuttaa myöskin maksa. Millä tavalla? Sillä tavalla, että sen välityksellä – tietysti juuri tämän saman sähköeetterin avulla – virtaa suoraan astraaliruumiistamme, siis tunneaurastamme, himo- ja haluaurastamme, voimaa vereen, joka muodostaa punaisia verisoluja. Ja siinä astraaliruumiissa on meidän minämme. Se muodostaa ajatuksia – niin kuin olen koettanut selittää – astraaliruumiin kaikista tunnevoimista. Meidän persoonallinen minätajuntamme on siinä, ja sentähden se tajunta astraaliruumiin välityksellä on myöskin veressä, virraten siihen maksan kautta – taikka sen eetterivoiman välityksellä, joka maksan avulla erittää punaisia verisoluja. Sentähden nämä molemmat rauhaset – maksa ja perna – ovat erikoisen tärkeitä. Jos ihmisessä perna ei toimi, sanotaan että ihminen tulee luulosairaaksi, taikka että hän tulee väsyneeksi, pessimistiseksi ja raukeaksi – kun ei perna muodosta ja eritä näitä valkoisia verisoluja. Jos sen sijaan perna erittää niitä liian paljon, silloin se hävittää noita punaisia soluja, ja hänen verensä tulee »ohueksi». Ihminen tulee silloin aneemiseksi. Ymmärrämme hyvin, että koska punaisissa verisoluissa vaikuttaa astraaliruumiimme ja minuutemme, niin jos niitä on liian vähän, meillä ei ole valtaa ruumiimme yli. Jos taas on liian paljon punaisia verisoluja – maksa erittää niitä liian paljon –, meissä on liian paljon tunnetta, elämänvoimaa; meissä on liian voimakkaita tunteita, ja me tahtoisimme hallita koko maailmaa. Sentähden on tärkeätä, että on olemassa luonnollinen tasapaino näiden rauhasien toiminnoissa. – Olemme täten puhuneet vähän rauhasista ja verenkierrosta.

Nyt on jäljellä vielä hengitys, joka on sangen ihmeellinen toiminta tässä fyysillisessä ruumiissa. Jos hengitys lakkaa, lakkaamme me myöskin olemasta tässä fyysillisessä maailmassa. Mutta hengitys, joka yleensä toimii automaattisesti, on kuitenkin niin lähellä minuuttamme ja päivätajuntaamme, että me voimme sitä hallita. Jos ihmisessä on kylliksi tahdonlujutta, hän voi päättää olla hengittämättä ja voi vaikka tappaa sillä tavalla itsensä. Tämän tiedämme teoreettisesti, sillä hengitys on jollakin ihmeellisellä tavalla sekä automaattinen että myöskin päivätajunnan vallassa. Se on sekä sympaattisen hermoston että keskushermoston vallan alainen. Sentähden hengityskin on salaperäinen toiminta meidän ruumiissamme. Hengitys on tekemisissä kaikista korkeimman, tuon ensimmäisen eetterin, refleksi-, heijastus- eli muistieetterin, kanssa. Kun tarkastamme elävää ihmistä ja hänen fyysillistä kehitystään, niin havaitsemme sangen huomattavan ja omituisen asian. Kun ihminen tulee tähän fyysilliseen maailmaan, hänellä on valmiiksi organisoituna tämä fyysillinen käyttöväline. Siis nämä kiinteät, juoksevat ja kaasumaiset aineet. Ne on kyllä organisoitu, ja ihminen kehittää niitä, kun hän tulee maailmaan. Lapsi alkaa huutaa heti, kun se tulee maailmaan, mutta kun muuten tarkastamme lasta, huomaamme, kuinka siinä kehitys tapahtuu vähitellen. Se ei osaa syödä muuta kuin maitoa – sillä ei ole hampaita. Se ei ole sukupuoliolento liioin. Se ei ole vastuunalainen, täysijärkinen olento; se on aivan kuin luonnonvoimien heiteltävänä, tavallisesti 21:nteen ikävuoteen saakka. Tapahtukoon se ennemmin tai myöhemmin, mutta me näemme, että hän ei ole vastuunalainen olento, ennen kuin hänessä on tapahtunut sellainen muutos, että hän on tullut täysi-ikäiseksi olennoiksi. Huomaamme sentähden, kuinka ihminen käy eri kehitysvaiheitten kautta. Kun tarkastelemme niitä okkultisesti, huomaamme, että ne riippuvat siitä, että eetteriruumis vasta vähitellen ottaa fyysillisen ruumiin haltuunsa ja vähitellen päästää omia eri voimiaan vaikuttamaan fyysillisessä ruumiissa. Niinpä huomaamme, että pieni lapsi kyllä hengittää, mutta sen syöminen on luonnon mukaan oikeastaan yhteydessä äidin kanssa; niin läheisessä yhteydessä äidin kanssa, että se ei alussa osaa syödä muuta kuin äidin maitoa. Okkultisesti katsoen tämä on tärkeä asia. Jokaisen lapsen pitäisi ensin saada äidin maitoa. Mistä syystä? – Sitä syystä, että kun tarkastamme lasta, se ei ole eetterisesti katsoen aivan vapaa äidistä. Vaikka se fyysillisesti on erillään äidistään, niin eetterisesti se on kiinni äidissään. Eetteriset »hopealangat» liittävät lapsen äitiin, ja lapsi on äidin vaikutuksen alainen. Se on eetterisesti kasvunsa puolesta riippuvainen äidistä – ja on luonnollista, että pieni lapsi saa nauttia silloin ravintonaan äitinsä maitoa. Tietysti lapsi elää ja kasvaa, vaikka hän saa vierastakin maitoa. Mutta tämä on puolustettavissa ainoastaan silloin, kun äiti on niin heikko, että ei itse kykene ruokkimaan lastaan. Mutta moraalisesti katsoen ei saa olla sellaisia syitä, – »että minun täytyy nyt mennä tanssiaisiin, taikka että en jouda». Ne eivät ole luonnollisia syitä. Sentähden lapsen

toinen syntyminen omaan eetteriruumiiseensa tapahtuu silloin, kun äiti on ravinnut sitä, ja se luonnonmukaisesti eristäytyy äidistään, joka tapahtuu silloin, kun hampaat tulevat esiin. Silloin se »hopealanka», joka yhdistää sen äitiin, katkeaa, ja lapsi saa ruveta itse ravitsemaan itseään, syömään ja nauttimaan ruokaa – ei sen tietenkään tarvitse vielä ruveta taistelemaan leipänsä edestä. Silloin se on syntynyt eetterisesti; sillä on oma eetteriruumis. Mutta tällöinkin vaikuttaa siinä varsinaisesti vain kemiallinen eetteri. – Tietysti voimme lisätä, että koko ajan se hengittää, että korkein eetteri siis vaikuttaa. Koko ajan se näkee, kuulee jne. – siis myöskin tuo aistimuseetteri toimii. Mutta toinen eetteri, magneettinen eetteri ei ala sukupuolisuutena toimia, ennen kuin ihminen tulee tiettyyn ikään, tavallisesti 14-vuotiaaksi – se on keskimääräinen ikä; se voi tapahtua myöhemmin tai varhemmin. Magneettinen eetteri on toiminut kyllä muissa rauhasissa, mutta aivan salaisesti; mutta vasta kun lapsi tulee puberteetti-ikänsä, alkaa kehittyä sukupuoliolennoksi, alkaa magneettinen eetteri hänessä vaikuttaa. Lapsi tulee täysi-ikäiseksi vasta silloin, kun korkeammat eetterit, jotka kyllä ennenkin ovat vähän toimineet, alkavat voimakkaammin toimia. Silloin vasta, kun varsinkin tuo kolmas, sähkö- eli aistimuseetteri oikein pääsee ihmisessä toimimaan, hän tulee täysi-ikäiseksi. Silloin vasta hän osaa tehdä oikeita havaintoja ja asioita punnita. Tiedämme, kuinka nuoret ihmiset ovat mielikuvituksensa vallassa. He eivät osaa punnita ja harkita tasapuolisesti ja luonnollisesti asioita, ennen kuin täysi-ikäisiksi tultuaan. Täysi-ikäisyys merkitsee juuri sitä, että ihminen ei ole enää tunteittensa vallassa niinkuin aikaisemmin. Ehkä nykyajan nuoret ovat teräväjärkisempiä kuin ennen, ehkä he tietävät, kuinka olla ja elää maailmassa. Mutta luonnostaan ihminen nuorena on enemmän tunteittensa vallassa. Menestyäkseen maailmassa, tullakseen toimeen tässä universumissa, ihmisen täytyy tehdä oikeita johtopäätöksiä. Se on hänen täysi-ikäisyytensä. Silloin juuri kaikki nuo eri eetterivoimat vaikuttavat yhdessä, niin että hänen ajatuksensa, hänen minuutensa on tullut tähän fyysilliseen ruumiiseen. Sillä koko ajan kehityksemme on sitä, että meillä on fyysillinen ruumis ja sitten inhimillinen sielu eli minä, joka vähitellen tulee meihin, vähitellen järkevä minuus – *karmallinen minuus* – tulee enemmän ja enemmän lapsen sisään. Kun hän on täysi-ikäinen, silloin hänen minuutensa on tässä fyysillisessä maailmassa; se ei ole enää taivaassa. Hänen minuutensa on tässä; hän on täysi-ikäinen olento, joka osaa ajatella ja tehdä oikeita havaintoja.

On erittäin kiintoisaa ja opettavaista tutkia pitkiä ajanjaksoja taaksepäin ja nähdä, millä tavalla ihminen on muodostunut, millainen hänen historiansa on ollut. Me olemme tässä kirjassa sitä jonkinverran tehneet – ja me tiedämme, että inhimillinen minämme syntyi eläimen muodossa eläinkunnassa. Me olimme siis kuumanvantarassa, kolmannessa luomispäivässä eläinkuntana, ja siellä meissä, ainakin suuressa joukossa, syntyi minuus. Muutamissa se syntyi vasta tämän maan päällä – ehkä voisimme sanoa: inhimillisissä muodoissa täällä. Mutta suuri joukko syntyi kuussa – niin kuin on tapana sanoa. Nyt me silloin kysymme; mikä se oikeastaan silloin syntyi? – Meidän tajuntamme oli kuumanvantarassa astraaliruumiissa. Astraaliruumis oli annettu ja se kehittyi; ja lopulta astraaliruumis, joka oli hyvin epämääräinen aluksi, tuli kiinteäksi ja keskittyi muotoon, että lopulta syntyi ajatus ja minuus. Se ajatus ja minuus syntyi silloin – niin kuin muistamme – noiden korkeiden enkeliolentojen, serafien avulla. He, edustaen Isää, aivan kuin painoivat leimansa tuohon, joka oli syntymäisillään ja syntyi. He antoivat järjen, manaksen, minuuden siemenen. Ja kuinka tämä minuus on käsitettävä? Onko se muodoton vai muodollinen? Ei se voi olla muodoton. Muodoton tajunta olisi aivan universaalinen. Minuus on itsessään sellaista, joka on jollakin tavoin muodollista, keskitettyä. Minuus ei ole muodollinen sillä tavalla, että se olisi kuutio tai ympyrä; emme voi oikeastaan käyttää tällaisia kontuuripiirroksia, kun puhumme minästä. Meidän minämme on sellainen, että se minänä voisi lentää aurinkoon ja ajatella siinä kuuluvia asioita, tai että se voisi mennä sisälle teidän aivoihinne ja kuunnella ja ajatella teidän persoonaanne – esimerkiksi. Sellainen on minämme. Se on itsessään jotakin fyysillisesti käsittämätöntä, ja kuitenkin se on mahdollista. Ehkä yksinkertaisinta, kaikista luonnollisinta olisi nimittää sitä sellaisella muodollisella nimellä, joka ei oikeastaan mitään selitä, joka sekin on yhtä käsittämätöntä kuin sana »minä». Voisi sanoa, että minä on kuin henkinen atomi. Jos sanomme, että se on atomi, se ei mitään selitä – kuin että se on jotakin. Atomia ei ole olemassa missään vanhassa mielessä, että se olisi jokin hyvin pikkuinen pala, jota ei voi nähdä, ja jota ei voi leikata pienemmäksi. Atomi on sopiva sana, kun tahdomme kuvata minuuden aineellista pohjaa. Minuutemme on kuin atomi. Mitä

tämä silloin merkitsee? Kun laskeudumme alas käytäntöön, mitä se merkitsee, että minuuttamme seuraa atomi sellaisena pohjana, joka tekee minuudellemme mahdolliseksi ilmetä ja toimia? Se on käytännöllisesti sanoen se, mitä okkultismissa ja vanhassa viisaudessa on nimitetty intialaisella nimityksellä *kaarana shariraksi*, latinaksi *kausaaliruumiksi*; taikka myöskin näin tavallisessa nykyaikaisessa okkultismissa *auramunaksi*. Se on toisin sanoen siis ilmennys. Se on meidän minuutemme, joka auramunana säilyy kautta jälleensyntymien. Se on aineellinen pohja. Minuus ei olisi ilmennyt, jollei olisi tätä auramunaa, syyruumista, joka säilyy jälleensyntymisestä jälleensyntymiseen. Se on myöskin ihmeellinen elämäkirja, johon kaikki kokemukset kootaan minuudelle itselleen, kun se syntyy tuossa elämän muodossa. Kun me synnyimme ihmisiksi kuumanvantarassa, niin meidän minuutemme oli kuin atomi – muodoton –, tai todellisuudessa se oli kuin pieni auramuna, ja sellaisena auramunana se jäi säilymään. – Mistä aineesta tämä auramuna muodostui? – Se muodostui eetteriaineesta, sitä kaikkein korkeimmasta eetteristä, jota nimitämme *muistieetteriksi*, elämäneetteriksi. Ja kuitenkin ei ole aivan siten, jos sanotaan, että muodostui pieni auramuna, kuin ohut kalvo – se on vertauskuva. Mutta tästä korkeimmasta eetteriaineesta muodostui tuo syyruumis, auramuna. Kuitenkin, kun katselemme okkultisesti tuota ihmistä, joka silloin syntyi, huomaamme, että ihminen itse minuutena ei ole suinkaan tuon auramunan sisällä. Minuus itse ei voi tulla vangituksi sillä tavalla, vaan se on kuin tuon auramunan ulkopuolella. Minuus on henkinen, muodoton asia, mutta siihen on liittynyt seuralaiseksi tuo auramuna. Meidän ei pidä käsittää, että asiat olisivat realistisesti tämän muotoisia. Kun fyysillisesti koetamme esittää asioita, meidän täytyy käyttää fyysillistä vertauskuvakieltä. Kun tällä tavalla esitämme asioita, saamme kuitenkin jonkinlaisen käsityksen. – Kun auramunan piti liittyä minään, se jäi nirvaanisessa tilassa odottamaan, liittyäkseen inhimilliseen minään. Se sai odottaa hyvin kauan tällä Tellus-planeetalla sentähden, että se ei enää voinut pukeutua eläimen muotoon. Olisi ollut turha pukeutua sellaiseen muotoon, joka ei olisi voinut ilmentää muuta kuin tunteita, vaan täytyi pukeutua sellaiseen muotoon, jossa saattoi kehittyä ja kasvaa, siis inhimilliseen muotoon. Sen täytyi odottaa niin kauan, kunnes maan päälle tuli inhimillisiä muotoja, joihin se voi syntyä. Meidän täytyy muistaa, että nämä inhimilliset muodot eivät voineet syntyä tänne ilman muuta. Salainen Oppi kertoo kauniisti, kuinka suurta työtä tehtiin täällä maan päällä, kun yritettiin luoda inhimillisiä muotoja. Täällä oltiin päästy niin pitkälle, että oli syntynyt eläimellisiä muotoja. Sellaisissa olivat monadit asuneet. Mutta mistä saada inhimillisiä muotoja, kun muut eivät kelvanneet? Silloin täytyi pyytää apua niiltä, jotka olivat olleet ihmisiä kuumanvantarassa, jotka eivät kuuluneet suorastaan meidän ihmiskuntaamme. Näiltä kuuihmisiltä, joita nimitetään kuupitreiksi, täydellisyyden saavuttaneilta ihmisiltä pyydettiin ja vaadittiin apua. Ja sitten kerrotaan, että nämä kuuisät, kun aika oli tullut, antoivat itsestään oman *tshaajaansa*, haamunsa, inhimillisen haamun. Sen he saattoivat antaa. He olivat eetteriolentoja, heidän fyysillisyytensä oli juoksevaa laatua. He saattoivat antaa eetterimuodon tälle tulevalle ihmiskunnalle. He antoivat itsestään inhimillisen eetterimuodon. Sitten kului aikoja, jolloin nämä eetterimuodot elivät, mutta ihmiset eivät vielä syntyneet niihin. Sitten vasta, niinkuin on kerrottu, kolmannessa juurirodussa tällä Tellus-planeetalla inhimilliset minät saivat syntyä näihin eetterimuotoihin, joita myöskin oli valmistettu luonnon puolelta, toisten auttajien puolelta, että ne sitten saattoivat muodostua fyysillisiksi. Oikeastaan ihmisminuuksien inkarnaatio tapahtui varsinaisesti vasta sitten, kun näiden eetterimuotojen sisään oli muodostunut fyysillinen ruumis – *luusto, selkäranka* jne. Sillä – niin kuin koetimme kertoa elämästä kuumanvantarassa – meidän inhimillinen minuutemme ei olisi voinut tulla toimeen mitenkään sellaisessa ruumiissa, joka olisi ollut aivan juoksevaa muodoltaan. Emme olisi silloin saaneet aistimuksillamme kiinni mistään; vaan saadaksemme kiinni sillä tavalla, kuin meidät on kutsuttu tietämään, ymmärtämään maailmaa, piti saada kiinnekohta ruumiistamme. Sen täytyi olla pysyvä, kestävä ruumis, luustoruumis – jossa nyt olemme oppineet selventämään ajatuksiamme. Silloin me siis synnyimme ihmisiksi. Nämä kuuisät antoivat siis meille meidän inhimilliset muotomme; voisi sanoa, sellaisen eetterisiemenen, josta tulee aina tällainen inhimillinen muoto fyysillisesti ja näkymättömässä maailmassa. Jos meillä ihmisminuuksina ei ollut muuta kuin tuollainen auramuna, niin sen sisään aina sürretään ihmisen muoto – siinä suhteessa auttoivat meitä kuuisät. – Olemme siis saaneet apua serafeilta minuutemme syntyessä ja kuuihmisiltä lahjaksi inhimillisen muodon.

XIII

FYYSILLINEN RUUMIS

Olemme koettaneet tehdä selkoa astraali- ja etteriruumiista, ja nyt meidän olisi käännettävä huomiomme fyysilliseen ruumiiseen. Mutta koska soisin, että saisimme mahdollisimman ehjän kokonaiskuvan ihmisen fyysillisruumiillisesta olemuksesta, tahtoisin vielä lyhyesti kosketella sekä astraali- että etteriruumista.

Astraalinen käyttövälineemme eli auramme sai alkunsa kolmannessa eli edellisessä luomispäivässä, kuumavantarassa. Se sai alkunsa sillä tavalla, että eräät enkeliolennot – nimittäin serafit – antoivat sille kuin leiman, siihen puoleen astraalikäyttövälinettämme, jota sanomme persoonalliseksi minäksi, ja jota myöskin sanomme sielumme realistiseksi sisällöksi, ja myöskin usein teosofisesti ajatus- eli mentaaliruumiiksi. Sille antoivat nämä serafit ikäänkuin leimansa ja herättivät tuon minän varsinaisessa astraaliruumiissa, jolle taas toinen enkelijärjestö – asteikossa alempi – antoi ikäänkuin muodollisen siemenen. Mutta minuus, joka heräsi astraaliruumiissa – useammissa kuumavantarassa –, heräsi monessa ihmisessä vasta tässä neljännessä manvantarassa, ja serafien leima pääsi siis vaikuttamaan vasta tässä neljännessä manvantarassa, eikä oikeastaan itse ihmiskunnan minuus pääsytäkään toimintaan kolmannessa manvantarassa, vaan vasta tässä neljännessä. Itse astraaliruumis sitä vastoin kyllä toimi ja kehittyi kolmannessa manvantarassa, sillä sen muodollinen siemen, leima, oli saatu toiselta enkelijärjestöltä. Nyt on eräs seikka silloin huomattava juuri tämän sielullisen – astraalis-mentaalisen – ruumiin suhteen. Se on se, että emme saa käsittää sen kehitystä, kasvua ja toimintaa liian suoraviivaisesti – niin sanoakseni –, sillä niinkuin eläimissä ja ihmisissä on monenlaisia tunteita – erittäinkin ihmisessä, himoja, haluja, intohimoja ja tunteita –, niin on ihmisessä myöskin kaikenlaisia ajatuksia, monenlaatuisia ymmärryksen ja järjen toiminta-aloja ja muotoja. Sentähden kehitys ei ollenkaan ole suoraviivaista. Olemme jo aikaisemmin viitanneet siihen, että meidän tunteistamme syntyy vähitellen aistimusten kautta oikeita, totuudenmukaisia ajatuksia. Voitaisiin siis sanoa, että ihmisessä vähitellen kehittyi *tieto*. Hänen järkiruumiinsa kehittyi, hänen minuutensa kasvaa tiedossa, järjellisessä toiminnassa ja totuudessa. Tämä järkiminä on kyllä astraaliruumiin yhteistoiminnan kautta syntynyt jossakin ikäänkuin sen ulkopuolella. Senvuoksi juuri meidän järkiminämme ei ole itse mikään suuri voimatekijä tässä kehityskulussa. Meidän järkiminämme on korkeista enkelijärjestöistä saanut alkunsa ja Isä Logoksesta syntynyt. Isä Logoksen henki on kyllä siinä meidän järjessämme, ja meidän sisäinen itsemme on aivan Absoluutista syntynyt. Mutta kuitenkin tämä meidän minuutemme – järkemme – on alussa siksi heikko ja pieni, että se tarvitsee pitkän kehityskauden, ennenkuin se saavuttaa mitään todellista järkitietoisuutta, itsetietoisuutta, saati tietoisuutta omasta jumaluudestaan. Sentähden järkiminä itsessään, tuo ihmeellinen leima, joka pantiin meihin, ja sen hieno muoto, jota sanomme syyruumiiksi, pysyy ulkopuolella, ja tässä astraaliruumiissa varsinaisesti syntyy persoonallinen minä, joka on heijastus todellisesta minästä, jonka oma olemus ja luonne on niin puhdasta järkeä, että se ei voi olla siinä tunteiden temmellyksessä, joka on astraaliruumiissa. Jos se voisikin siinä olla, se tukahtuisi. Mutta sentähden luonnon ihmeellisen järjestyksen kautta syntyy heijastus astraaliruumiissa siitä todellisesta minästä, ja tämä on persoonallinen minä. Se kasvaa yhä vahvemmaksi, yhä tietoisemmaksi, ja tulee itsetietoiseksi lopulta siitä, että sillä on oikeastaan joku korkeampi minä, ja että se on lähtöisin korkeammasta todellisesta minästä. Tieto kasvaa persoonallisessa minässä vähitellen, ja se kasvu tapahtuu monenlaisten harha-askeleiden kautta. Sentähden astraalis-mentaaliset kehitys ei ole suoraviivainen ylöspäin, vaan se on erehdystä, valheellisten käsitysten omaksumista, synnintekoa. Ihminen joutuu keskelle tunteita, aistimuksia, vaikeuksia, niin että hänessä kehittyi ajatuksia, mielipiteitä, näkökantoja, jotka ovat suorastaan vääriä ja eivät vastaa todellisuutta. Otan aivan jokapäiväisen esimerkin, joka koskee maailmankatsomusta. Ajatelkaamme kehittyntä ihmistä, joka on käynyt elämänkoulua jo niin paljon, että

hän on luonut itselleen jonkinlaisen maailmankatsomuksen. Hän sanoo itselleen, että hän on materialisti eikä usko mihinkään muuhun kuin siihen aistittavaan ruumiiseen, jonka hän tuntee ja tietää omaksi itsekseen, ja on vakuuttunut, ettei ole kuolemanjälkeistä elämää, eikä mitään . . . – Hirmuinen harha, että ihminen on materialisti ja kieltää kuolemanjälkeisen elämän, näkymättömän maailman, enkelit ja jumalat – ja ties mitä kaikkea. Se on sanomatonta sokeutta tietävän ihmisen silmissä, mutta materialisti itse luulee olevansa järjellisen elämän huipulla. Hän puolustaa kantaansa kaikilla aseilla. Ja mistä hänen materialisminsa riippuu? Siitä, että hän on kehittänyt astraaliruumistansa kokolailla pitkälle, mutta on kääntänyt huomionsa vain aistimuksiinsa. Hän on tahtonut päästä selvään havaintoon ja on luottanut vain aisteihinsa ja aistimuksiinsa ja on siten rakentanut itselleen maailmankatsomuksen. Mutta tämä materialistinen katsantokanta on kuin sairaus astraaliruumiissa. Ylhäältä päin katsoen näyttää siltä, kuin hän olisi koettanut rakentaa suojamuurin alemman ja ylemmän minänsä välille. Ihmisellä on kanava kummankin minän välillä, jonka pitäisi vähitellen hävitä, niin että ne sulaisivat lopulta yhteen. Mutta materialisti yrittää sulkea itseltään kaiken vaikutuksen ylhäältä päin ja voi päästä niin pitkälle, että hän rikkoo siksi elämäksi tuon sillan oman persoonallisuutensa ja korkeamman minänsä väliltä. Hän ei koeta pitää sisäistä silmäänsä auki näkymättömään – sanokaamme omantunnon ja sisäisen inspiraation – maailmaan, joka muuten ihmisestä tuntuu luonnolliselta. Hän on voinut saada aikaan sen, että hän elää kuin jonkinlaisessa pimeydessä. Hän on tehnyt sumuiseksi tuon yhteyden korkeamman minän ja persoonallisen minänsä välillä ja elää tuollaisessa sairaassa tilassa, vaikka luulee, että hän on terveempi kuin muut. Itse asiassa hänen kantansa on terveempi ja raittiimpi kuin sen ihmisen, joka elää mielikuvissaan ja fantasiaissaan, mikä on yhtä vähän todellisuuden kanssa yhtäpitävää kuin edellisen materialismi. Voihan olla ihmisiä, jotka uskovat kuolemanjälkeiseen elämään, mutta kansoittavat ajatuksensa kaikenlaisilla väärillä kuvilla Jumalasta ja maailman kokoonpanosta. Hekin tarvitsevat paljon puhdistusta, ennenkuin pääsevät eteenpäin. Kummat ovat enemmän väärässä? Voimme sanoa, että se ihminen on sittenkin onnellisemmassa asemassa, joka pitää yhteyttä sisäisen Jumalansa kanssa. Mutta molemmat ovat erehtyneet pois totuuden tieltä. Molemmat tarvitsevat korjausta. Paluu totuuden luo, todelliseen näkemykseen, olisi voittamaton, ellei ihmisessä olisi tuota sisäistä normia, korkeamman minän eli järjen omaa jumalallista luontoa, joka tahtoo ja lopulta pääsee oikeuksiinsa. Se sisäinen ihminen tekee vastarintaa ja taistelee, kunnes se pääsee tietoiseksi omasta luonnostaan. Sentähden me ihmiset emme saata erehtyä aivan toivottomasti. Emme voi langeta erehdyksiin, syntiin, valheeseen, aivan lopullisesti, jollemme itse sitä lopulta tahdo. Onhan ihmisiä, jotka itse valitsevat valheen, itsekkyyden, synnin ja pimeyden – mustat maagikot nimittäin. Useimpia ihmisiä estää sillä tiellä etenemästä heidän oma sisäinen järkensä, korkeampi minänsä. Se tahtoo totuuteen, ja lopulta viekin ihmisen siihen – puhdistaa ihmisen astraaliruumiin tunteet, halut ja himot, niin että niiden lävitse näkyy itse totuus. Kaikenlaiset kasvannaiset ihmisen äly- eli mentaaliruumiissa, jotka ovat astraliruumiista muodostuneet mentaaliksi, lopulta häviävät. Kun järjen puhdistava elonvirta alkaa virrata tuossa tunneruumiissa, silloin kasvannaiset häviävät, ja astraalinen tunneruumis kirkastuu, tulee aivan hopean väriiseksi, ja siinä se kaikki, jota nimitämme älyruumiiksi, persoonallinen minä, on kuin kultaa. Siten puhdistuneen ihmisen sisäinen sieluruumis on kuin kultaa ja hopeaa. Kaikki värithän tavallisesti vaihtuvat ihmisen aurassa, mutta täysin kirkastuneessa astraalis-mentaalissa ruumiissa on ainoastaan kultaa ja hopeaa. Lopulta siis se leima, minkä serafit painoivat meidän astraaliseen ruumiiseemme, se minuuden, se järjen leima, pääsee täysiin oikeuksiinsa.

Kun sitten käännämme huomiomme hetkeksi eetteriruumiiseen, niin muistamme, kuinka se sai alkunsa toisessa, aurinkomanvantarassa, toisena luomispäivänä. Eräs enkelijärjestö antoi sille muodollisen siemenen, mutta lähinnä korkein enkelijärjestö, kherubim, antoi sille sisäisen hengen eli elonleiman. Jos Logosta ajattelee, niin se sai Pojasta sen leiman, joka määrää sen sisäistä luonnetta tässä kehityssarjassa. Kuten kerran huomautettiin, emme ollenkaan voi tietää, mitä uusia kykyjä ikuisessa monadissamme herätetään tulevilla kehityssarjoissa.

Tässä maapallomme nykyisessä kehityshistoriassa – sen kaikissa jälleensyntymisissä – on nuo kolme, joita nimitämme aatmaa-buddhi-manakseksi. Niinkuin kolmannessa manvantarassa herätettiin manas, niin toisessa manvantarassa kherubit antoivat tuon buddhisen leiman meidän eetteriruumiellemme. Ja mitä tämä

merkitsee? — Voimme sanoa, että se leima, minkä serafit painoivat astraaliruumiiseemme, oli totuuden leima — totuus. Totuus on järkemme luontoon kuuluva ehdoton vaatimus, jonka täytyy päästä oikeuksiinsa. Ottakaamme esimerkki. Keskiajalla ajateltiin, että aurinko nousee idästä ja laskee länteen. Maapallo oli kaiken keskipiste. Kuu oli kuin isompi lyhty ja tähdet kuin pieniä lyhtyjä. Niin ajateltiin keskiajalla. Se oli aistimusten, havaintojen mukaista. Se näytti totuudelta silloin. Uudella ajalla päästiin sitten selville, että maapallo ei ollutkaan keskipiste, vaan aurinko, ja että kiintotähdet ovat toisia aurinkokuntia jne. Näin saimme oppia uudella ajalla. Mutta kova oli vastustus, ennenkuin ihmiset tottuivat tuohon uuteen maailmankuvaan. Totuus ei tullut aistimusten kautta heihin ilman muuta. Totuus siis saattaa ensin olla yhtä lajia, näennäistä; sitten vasta huomataan, että sen takana on uusi totuus. Täten näemme, kuinka meidän ajatuksemme ovat pakotetut muuttumaan vähitellen yhä totuudenmukaisemmiksi. — Siis eetteriruumiissa, tuossa leimassa, minkä kherubit painoivat siihen eetteriruumiin elonsiemenen, jonka saimme toisena luomispäivänä, on eräs ominaisuus. Se eetteriruumiissa oleva kherubien leima on tietenkin rakkaus. — Mutta meidän täytyy kuvata sitä parilla muullakin sanalla. Se on rakkaus, harmonia, kauneus. Meidän on hyvä muistaa, että se hengen leima, mikä asuu eetteriruumiimme siemenessä, on kauneus, harmonia, rakkaus.

Jos sitten siirrämme ajatuksemme neljänteen manvantaraan, niin muistamme, että meidän piti saada ihmisen muoto. Tämän muodollisen eetterisiemenen saimme tätä manvantaraa varten kolmannen manvantaran täydellisiksi kehittyneiltä ihmisiltä, joita nimitämme kuupitreiksi. Niiltä saimme sen alkuperäisen ihmisruumiin haahmon, jonka mukaan tämä ihmiskunta on tällä maapallolla kasvanut. Se ei voinut syntyä itsestään, siten kuin meidän luonnontieteilijämme ovat ajatelleet, että vähitellen meidän inhimillinen ruumiimme on syntynyt eläinkunnasta. Fyysillinen ruumiimme ei salaisten traditioiden eikä sisäisten näkemysten mukaan voinut niin syntyä, sillä sellainen kehitys olisi vaatinut paljon pitemmän ajan. Emme tiedä, olisiko ollut koskaan sellaista kehitysjärjestelmää, jossa ei olisi ollut inhimillinen muoto edellisestä kehityskaudesta valmiina, vaan jossa muodon olisi täytynyt vähitellen kehittyä. Aina huomaamme, että muodon idea on jo valmiina, ja että kehittyneemmät luovuttavat sen aina vähemmän kehittyneille. Emme tiedä, kuinka toivottoman kauan olisi kestänyt, jos neljäs manvantara olisi alkanut sillä, että me olisimme syntyneet tänne eläimellisiin muotoihin, ja tässä manvantarassa saaneet kehittää inhimillisiä muotoja. Emme olisi lähimainkaan valmiita vielä, sillä ajatelkaamme, että me olisimme olleet kaloja, lintuja, matelijoita ja hirviöitä, ja että niistä olisi pitänyt kehittyä inhimillisiä muotoja. Silloin huomaamme, kuinka suunnattoman pitkän ajan olisi saattanut kestää, ennenkuin olisimme saaneet inhimillisen muodon. Meidän maapallomme aika ei olisi siihen riittänyt. Sillä sekin eläin, jota nimitämme apinaksi, on lähempänä ihmiskuntaa kuin eläinkuntaa. Me voimme ymmärtää, että se alkuaan on syntynyt jostain jo valmiiden ihmismuotojen ja eläimellisten muotojen sekoituksesta. Niin luonnontieteilijätkin alkavat jo ajatella. Mutta mikä se yhteinen kantaisä on, sitä ei osata selittää. Mutta on havaittu, että on hyvin suuri välimatka ihmisen ja apinan muodon sekä muun eläinkunnan välillä. Sitä välimuotoa, joka olisi ollut niiden ja muun eläinkunnan välillä, ei löydetä. Sentähden meidän järkemme on sängen taipuvainen siihen näkökantaan, jonka salainen traditio esittää, että inhimillisen muodon antoivat meille tässä neljännessä manvantarassa edellisen manvantaran kehittyneemmät ihmiset. He aivan kuin hikosivat ja eristivät itsestään inhimillisen muodon ikuisen siemenen, ja näistä alkuperäisistä haahmoista periytyi ihmiskunta. Nämä inhimilliset muodot lankesivat sitten syntyin eläinkunnan kanssa, ja siitä syntyivät apinat. — Inhimillinen muoto tuli kuitenkin noilta kuupitreiltä. Sentähden jokaisen ihmisen eetteriruumiissa asuu kauniin, täydellisen ihmisen muodon siemen. Me olemme saaneet inhimillisen muodon lahjaksi luonnolta, sillä inhimillinen muoto rakennetaan eetteriruumiin sisään. Se on kuin inhimillinen kiteytymä eetteriruumiista — aivan kuin jotakin voimaa olisi pysähtynyt, niin että siitä syntyy fyysillinen ruumis. Luusto on jotakin toiminnan pysähtymistä, kuin ehkäisyä elämän virroille. Luuston muodostuminen on tavallaan kuin kuolema, jolle on annettu valta elämän keskellä, ja sillä tavalla syntyy tuo jäykkä luusto, ja sen ympärille rakentuu meidän fyysillinen ruumiimme. Eetteriruumiissa kuitenkin on täydellisen ihmisen leima, täydellisen muodon siemen, sentähden että sen antoivat täydelliset ihmiset. Siinä on myös kauneuden, rakkauden, sopusoinnun leima, jonka antoivat korkeat kherubit. Tämä on meidän elävässä ruumiissamme. Oikeastaan fyysillis-eetterinen ruumis on ainoa todellinen ruumiimme, sellainen minuutemme käyttöväline, joka on itsessään jo olemassa. Se ei ole niinkuin astraaliruumiimme niin lähellä meitä itseämme, — koska meidän persoonallinen

minuutemme on tuossa astraaliruumiissa —, vaan sen olemme saaneet kuin luonnolta lahjaksi. Sillä meillä ei ollut mitään minuutta silloin, kun eetteriruumis pantiin alulle toisessa manvantarassa. Sentähden me emme ole ollenkaan yhtä lähellä fyysillis-eetteristä ruumista kuin tunne- ja ajatuskäyttövälinitämme. Ne ovat meidän sielullista ja varsinaista olemustamme. — Kaikki monistiset materialistit, Häckel esimerkiksi, väittävät, että kaikki ihmisessä on yhtä ruumista. Se on totta: me asumme tässä eetteris-fyysillisessä ruumiissamme. Mutta sekin on totta, kuten useissa uskonnoissa sanotaan, että me olemme jotakin muutakin. Tämä eetteris-fyysillinen ruumis on tavallaan kuin meille vieras asunto. Se ei ole niin välittömästi meitä itseämme. Me emme saa ruveta ajattelemaan: mitä minulla on tekemistä tämän eetteris-fyysillisen ruumiin kanssa — sehän on minulle vieras. Emme saa ajatella niin, että minä olen sielu ja vain asun tässä ruumiissa. Siitä voi aiheutua monia harha-askeleita. Meidän täytyy ymmärtää, että me elämme tässä fyysillis-eetterisessä ruumiissa ja että se on meidän oma itsemme sillä tavalla, että voimme kasvaa ja kehittyä sen avulla, ja että meidän on siitä ruumiista luotava itsellemme ikuinen ruumis. Ajatukset ja tunteet ovat lähellä meitä, mutta ne eivät ole varsinaista ruumistamme. Me emme voisi ikuisina olentoina elää vain ajatuksissa ja tunteissa. Meillä täytyy olla jokin sellainen käyttöväline, jonka avulla voimme myöskin toimia eikä vain ajatella ja tuntea. Meidän täytyy tulla maagikoiksi, saada tahdollamme jotakin aikaan. Sitä varten meillä täytyy olla sellainen käyttöväline, joka palvelee meitä siinä, ja samalla edustaa meissä koko luonnon aineellista taikavoimaa, tekee meidät yhdeksi koko olemassaolon kanssa — ja myöskin sen herraksi. Jos meillä ei olisi sellaista käyttövälinettä, voisimme sanoa enintään, että ehkä olemme kaikkivaltiaita hengessä, niinkuin meidän Logoksemme on kaikkivaltias hengessä. Logos ei tahdo olla kaikkivaltias muulla tavalla. Hän jättää sen vallan niille olennoille, jotka elävät maailmankaikkeudessa. Heidän täytyy tulla kaikkivaltiaiksi, niin että he hallitsevat koko luontoa — Logoksen poikien täytyy olla kaikkivaltiaita myöskin aineessa. Sentähden meidän on kehityttävä ja kasvettava siten, että saamme ruumiin, joka voi toimia tässä maailmankaikkeudessa, sen kaikilla tasoilla, joka on sanan, magian välikappale. Jos nyt katselemme eetteriruumista, huomaamme, että se on vielä sangen suuressa määrin meidän vaikutusvaltamme ulkopuolella. Huomaamme, että siinä on tuo kalvomainen muoto, ja että se on fyysillisen ruumiin näköinen, joka ei ole ainakaan lähellä kauneuden ihannetta. Emme suinkaan voi luoda mitään täydellistä ihmiskauneutta vielä. Meidän kauneutemme ja rumuutemmehan riippuu suureksi osaksi vanhemmista, sillä eetteriruumiin saamme vanhemmilta, johon meidän oma eetterisiemenemme ottaa asuntonsa; ja meidän oma eetterinen kauneutemme on niin heikko, että se sangen vähän kykenee muovaamaan sitä muotoa, minkä se vanhemmiltaan perii. Sentähden olemme kaikki niin erilaisia ja kaukana täydellisestä kauneudesta. — On olemassa merkillinen laki tässä eetteriruumiin muodostumisessa ja kasvamisessa, ja se on, että aina kun meissä jokin ajatus ja tunne, joiden täytyy kulkea käsi kädessä, kasvaa voimakkaaksi tunnelmaksi, ja kasvaa sitten alati tajunnassa asuvaksi tavaksi, niin silloin se ajatus-tunne-käyttövälinitestä ikäänkuin putoaa eetteriruumiiseen. Ne väreilyt, jotka aina uusiutuvat meidän persoonallisessa minuudessamme, tulevat lopulta niin voimakkaaksi, että ne laskeutuvat, niinkuin jossakin kemiallisessa sekoituksessa, ja yhtyvät eetteriruumiin virtauksiin. Silloin, kun ne laskeutuvat tuohon eetteriruumiiseen, ne muodostuvat tavoiksi. Eetteriruumiin virrat eivät ole välittömästi meidän tajuntamme alaisia, mutta jos jotakin siihen laskeutuu, niin se on siinä, jää elämään eetteriruumiissa. On kuin ruumiimme silloin saavuttaisi jonkin tottumuksen. Tämä tulee taipumukseksi, kun synnymme taas uudestaan. Tämä on erinomaisen suurenmoista pyrkiessämme hyvään. Jos tänään ajattelen, että puhun totta ja teen sen, ja huomenna ja ylihuomenna, monta päivää pidän itseni kurissa, niin tulee päivä, jolloin en muistanutkaan valehdella, tulin kuin itsestään puhuneeksi totta. Vähitellen muodostuu kuin tottumus. Mutta sitä ei olisi voinut muodostua, ellei se olisi tullut eetteriseksi. Voimailijan alkaessa harjoittaa jänteitään ja lihaksiaan, hän kehittää itseään vahvaksi. Tämä olisi toivotonta, jos hänen ruumiinsa joka kerta unohtaisi, niin että ruumis seuraavana päivänä olisi yhtä velto kuin eilen. Silloin ei kukaan voisi kehittää itseään atleetiksi. Totuttaessaan ruumistaan yhä uudelleen tekemään tiettyjä liikkeitä, ne tulevat tottumuksiksi ja ruumis itsestään väreilee ja verenkierto kiihtyy. Tämä vaikuttaa lihaksiin, niin että ne virkistyvät ja vahvistuvat, ja sillä tavalla ihminen muuttuu voimailijaksi — vahvaksi ja notkeaksi. Ihminen voi siis kasvattaa ruumistaan fyysillisesti. Samalla tavalla ihminen voi totuttaa itseään myöskin kaikenlaisiin hyviin tapoihin. Näin ihminen voi totuttaa itseään laiskottelemaankin. Hänen ruumiinsa voi tottua siihen, että hän mielellään lojuu sohvalla. Huomenna hän uskoo jaksavansa olla reippaampi, mutta ei tänään. Mutta huomenna hän huomaa, ettei hän silloinkaan

jaksa sen paremmin. Hän tulee yhä veltoimmaksi. Voin ajatella, että miksi minä olen sen huonompi poika kuin toisetkaan luokalla – poltan tupakkaa. Tunnen aluksi pahoinvointia, mutta päätän sittenkin jatkaa. Vaikka luonto aluksi sanoo: etähän sinä ole mikään savupiippu, – niin lopulta se ei sano enää mitään, ja minusta tulee »savupiippu», ja totun siihen, niin ettei ole enää niinkään luonnollinen asia sanoa: minä jätän tupakoimisen. – Olen kuullut, että jos voi yhdellä kertaa luopua tupakasta, niin se on mies. Jotkut kyllä osaavat sen tempun, ja ajattemme että siinäpä on mies, joka osasi luopua tupakasta. Kuoleman jälkeen täytyy kuitenkin siitä luopua, sillä kiirastulessa ei ole Havannaa eikä Työmiestä. Hyvä olisi ajoissa luopua turhista tavoista. – Näemme siis, että yhtä hyvin kuin eetteriruumis voi tottua hyviin tapoihin, se voi myöskin tottua huonoihin tapoihin. Luonto ei väkivallalla pakota meitä tulemaan hyväksi. Siinä on meidän vapautemme. Meidän täytyy lopulta oppia valikoimaan. Sentähden on eetteriruumiin suhteen erikoisesti mieleen pantava se seikka, että se on tottumuksiemme ja taipumuksiemme ruumis. Voimme yhtä hyvin kehittää itsestämme musiikki-ihmisiä, taitelijoita, maalareita, kirjailijoita, runoilijoita, kuin tupakkamiehiä tai joitakin muita. Muistakaamme vain, että taipumukset eivät ole äkkiä saavutettavissa. Huonot taipumukset saavutetaan aina nopeammin. Sentähden on hyvä vertaus, kun sanotaan, että kaikki mikä on huonoa, menee alaspäin – vieriminen käy helposti. Hyvä on ylöspäin menemistä, toivottoman vaikeata. Jos tahtoisin tulla esimerkiksi kirjailijaksi, minun täytyisi tietysti ensin haaveilla sitä asiaa. Se merkitsee, että kun alan haaveilla kaunista ja hyvää, niin kaikki entiset ihanteet kadottavat viehätöksensä. Onko tuo kirjailijaksi tuleminen lopullinen ihanne? Se ei ole lopullinen ihanne, jos se tuntuu kuivalta ja ikävältä. Lopullinen ihanne on täydellinen ihminen. »Oo!, täydellinen ihminen. Mikä on ikävämpää. En saa juoda kahvia, en syödä lihaa, en vitsailla, puhua, keskustella kenenkään kanssa.» Kun ihminen näin ajattelee, hänellä ei ole silloin mitään käsitystä täydellisestä ihmisestä, sillä mistä tiedämme, ettei täydellinen ihminen naura ja voi olla täynnä sukkeluutta ja vitsailla niin, että voimme olla pitkällämme naurusta. Mistä tiedämme, ettei täydellinen ihminen panisi viiniä suuhunsa? Mistä tiedämme, että täydellinen ihminen ei saa mennä naimisiin? Buddha sen teki. Tiedämme täydellisestä ihmisestä, että hän on sellainen kuin Buddha ja Kristus ja muut, että hän rakastaa kaikkia ja auttaa kaikkia. Hän ei auta kaikkia samalla tavalla. Kun ihmiset tulivat Jeesuksen luokse, hän ei puhunut kaikille samoja sanoja. Jollekin, joka tuli hänen luokseen, hän ei saattanut sanoa: täytä minun käskyni. Tuo ihminen olisi tullut masennetuksi. Jeesus ja Buddha puhuivat kyllä kaikille, mutta jos joku tuli heidän luokseen, tämä sai kertoa heille sydämensä surut, ja ihmetellä, että hän osasi kertoa sydämensä surut niin lyhyesti, ikäänkuin Buddha olisi ymmärtänyt parista kolmesta sanasta. Hän saattoi ajatella, että minun täytyy nyt kertoa hänelle koko elämäni. Ja kun hän tulee Buddhan luokse, hän huomaa, että viidellä sanalla hän on sanonut kaikki salaisuutensa; ja Buddha hymyilee: tee niin ja niin! Ihminen lähtee pois ja tietää, että siitä hetkestä alkoi hänelle uusi elämä. Samoin kaikki viisaat ymmärtävät jo, ennenkuin ihminen on ehtinyt mitään sanoa. Sentähden täydellisyys on jotakin, mistä tietysti luomme itsellemme oikeita kuvia, kun otamme varteen ne määritelmät, jotka olemme saaneet täydellisestä ihmisestä. Mutta todellisuudessa saamme oppia sen kuitenkin vähitellen, sillä monet ominaisuudet, joista luulemme, että niitä ei ole täydellisillä ihmisillä, voivat olla heillä kirkastuneina ja ihanina. Ja ihminen vähitellen ymmärtää, mikä suuri koulu elämä on ollut, kuinka se on kirkastanut meidän järkeämme ja sydäntämme lämmittänyt. Ei mikään ole ollut turhaa. Ei mikään ole hävinnyt syntyin, sillä täydellinen ihminen on saanut kaikesta jotakin. Missä olisi hänen viisautensa, ellei hän kaikkea tietäisi. Missä hänen rakkautensa? Mistä se olisi tullut, ellei hän olisi niin paljon tuntenut? – Sentähden se täydellinen muoto, mikä asuu meidän eetteriruumiimme kherubeilta saamassamme leimassa, on sanomattoman monivivahteinen ja ihmeellinen, niin että kyllä me kaikki tulemme vähän eri näköisiksi täydellisinäkin. Emme tule kaikki samanlaisiksi niinkuin kiinalaiset, vinosilmäisiksi ym., vaan kaikki tulemme olemaan erilaisia, täydellisen kauniita, mutta täydellisen persoonallisia yksilöitä.

TERVEYS JA SAIRAUS

Fyysillisen ruumiimme kannalta on tehtävämme tässä näkyväisessä maailmassa oppia sitä pitämään pyhänä. Siihen viittaa Paavali sanoessaan, että *soma*, fyysillinen ruumis, on Pyhän Hengen temppele. Sangen harvoin me muistamme tämän Paavalin – en sano lauseen –, vaan totuuden. Me muistamme sangen harvoin, että tämä näkyvä, fyysillinen ruumiimme on Pyhän Hengen temppele. Sillä epäilemättä me vietämme ainakin osan ajastamme sillä tavalla, että voimme täydellä syyllä sanoa, ettemme muista kunnioittaa ruumiimme pyhyttä, vaan sitä ajatuksillamme, sanoillamme, teoillamme, ikäänkuin saastutamme. – Muistamme, että tämä meidän fyysillinen, näkyvä ruumiimme, on vanhin käyttöväline, mikä meillä on. Tämä ruumis se ensiksi luotiin, jos tuota sanaa tahdomme käyttää. Minuutemme on vasta tässä neljännessä luomispäivässä päässyt kehityksensä alkuun. Tunnekäyttövälineemme – tunteemme, himomme ja halumme, jotka asuvat astraaliruumiissa – luotiin tämän edellisessä eli kolmannessa luomispäivässä. Fyysillisen ruumiin molemmat kaksoispuolet, eetteri- ja karkea fyysillinen ruumis luotiin ensimmäisinä luomispäivinä eli manvantaroina, eetterinen toisena ja fyysillinen ensimmäisenä manvantarana. Eihän meidän ole oikeastaan hyvä sanoa, että nämä ruumiit luotiin, vaan paremmin, että fyysillisen ja eetteriruumiin siemen laskettiin silloin elämän minään. Fyysillis-eetterinen ruumis on täten vanhempi kuin meidän minuutemme, jos kohta monadimme, niinkuin olemme nähneet ja selittäneet, kyllä on ollut olemassa iankaikkisesti. Kun se alkoi pitkän vaelluksensa, niin ei tämä minuus, jonka heijastus on persoonallinen minä, syntynyt ennenkuin vasta myöhään, jota vastoin nuo ruumiit, käyttövälineet luotiin ennemmin. Tämä on muistettava seikka etenkin juuri näkyvän, fyysillisen ja eetteriruumiin suhteen, sillä se merkitsee, että tämä fyysillinen ja eetteriruumis ovat vanhempia kuin meidän minuutemme. Ne ovat siis meidän itsemme vanhimpia osia tässä aurinkokunnassa, ja toiseksi, ne ovat, niinkuin meidän täytyy sanoa, kokeneempia ja viisaampia kuin meidän persoonallinen minämme. Ne ovat viisaampia kuin meidän minuutemme sentähden, että meidän minuutemme on nuorempi, myöhemmin syntynyt. Näissä käyttövälineissä piilee luonnon oma laki ja se vaikuttaa niissä ehkä tehokkaammin, ehkä läheisemmin kuin meidän omassa inhimillisessä minuudessamme, jonka ominaisuuksiin kuuluu jonkinlainen vapaus. Fyysillis-eetterinen ruumiimme on pikemmin organismi, melkein kuin koneisto, ja ehkäpä silloin hienoimpia koneistoja, mitä on olemassa, hienempi kuin esimerkiksi radio. Sillä ei ole sitä vapautta, mikä on ajatuksella, tunteella, persoonallisuudella, joka on myöhemmän kehityksen tulos, mutta joka taas on vähemmän kokenut, vähemmän luonnon laeista tietoinen kuin fyysillinen ruumis. Se on tavallaan niistä tietämätön. Sen tähden Nietzsche, joka luultavasti ei tuntenut näitä okkultisia seikkoja, intuitiivisesti sanoi aivan oikein, että ihmisen pitäisi oppia kuuntelemaan ruumiinsa ääntä. Todella, jos oppisimme kuuntelemaan fyysillisen ja eetterisen ruumiimme ääntä, jos oppisimme toisin sanoen ymmärtämään sitä suurta luovaa viisautta, mikä tähän ruumiiseen on kätkeyty, silloin paljon paremmin tietäisimme, kuinka meidän on elettävä ja oltava. Jos me osaisimme lukea oman ruumiimme kieltä, tulkita kaikkea sitä kokemusta, mikä siinä salassa piilee, niin silloin kyllä viisaammin osaisimme järjestää omankin elämämme. Tämä on suuri totuus, jonka Nietzsche havaitsi, ja sen tähden meidän on itse asiassa opittava askel askeleelta pitämään tätä ruumistamme pyhänä. Se on tavallaan kuin vieras puoli meissä, tavallaan kuin luonnon lahja, jonka saamme vanhempiemme kautta suurelta luonnolta ja alunperin enkeliolennoilta. Sen tähden se ei ole niin välittömästi meidän vaikutuksemme alainen kuin esimerkiksi ajatuksemme. Ajatusmaailmaa voimme aika paljon oppia hillitsemään ja ohjaamaan, mutta ruumis on kuin jokin todellisuus meidän seurassamme, joka ei meitä välittömästi tottele. Se on jotakin, jonka olemme saaneet valmiina. Tämä on selitettynä siinä okkultisessa tosiasiasa, että korkea enkelijärjestö (thronoi – valtaistuimet) antoi ensimmäisessä manvantarassa tälle fyysilliselle ruumiillemme siemenen, ja samalla painoi siihen sen leiman, joka kuuluu yhtenä oleellisena ominaisuutena meidän monadiimme, ja jonka tarkoitus on tässä kehitysjärjestelmässä kehittyä esille

monadissamme, nimittäin kuten tiedämme, aatmaan, sisäisen hengen, tahdon leiman. Vaikka se on korkein henkisessä kolminaisuudessa, niin samalla aatmaata vastaa juuri fyysillinen ruumiimme.

Manasta siis vastaa astraaliruumis, ja manas herää astraaliruumiin toiminnan kautta muodostaen niin sanotun mentaaliruumiin, jonka avulla se kehittyy. Sentähden manas muodostuu astraalis-mentaalista ruumiista. — Buddhi sen sijaan on tuloksena eetteriruumiin siitä muodosta, siitä alkuperäisestä siemenideasta, täydellisestä kauneuden ideasta, mikä siihen leimattiin. Buddhi tulee olemaan sen leiman tulos suunnattoman pitkien ajanjaksojen kuluttua. Eetteriruumiissa piilee tämän ikuisen muodon idea. — Meidän fyysillisessä ruumiissamme piilee, kuten voimme sanoa, aatmaan leima, sillä ilman tätä fyysillistä ruumista ja sen aatmaan eli tahdon leimaa ei mikään voisi järjessä eikä rakkaudessa tulla ikuiseksi ja pysyä ikuisena. Fyysillinen ruumis on pysyväisyyden idean toteutuma. Siinä on, kuten edellä mainittiin aineellisuus aivan kuin pysähtynyt hetkeksi. Se ei muuta muotoa, vaan on jähmettynyt, pysähtynyt. Luusto, luuranko, on tuo aineen pysähtyminen, ikäänkuin elämän negaatio, kieltäminen, kuolema elämän keskellä. Se on elämä, joka juuri voittaa kuoleman, tai kuolema, joka juuri kamppailee elämän kanssa ja todistaa samalla, että elämällä on voimaa ja valtaa kuoleman yli. Kuitenkin luuston aate, idea, on muodon jähmettyminen, joka on tapahtunut kuoleman kautta ja samalla kuoleman voittamisella. Tuo okkultinen idea fyysillisestä aineesta on syvä salaisuus. Meidän täytyy jonkin verran käsittää tätä asiaa, jotta ymmärtäisimme, että ilman tätä fyysillistä elämää ja ilman näitä pysyväisiä, kiteytyneitä muotoja emme voisi mitään oppia; järkemme ei voisi kehittyä eikä päästä totuutta ymmärtämään, jos se ei oppisi pitämään muotoa pysyväänä, ensin ulkopuolella itseään ja sitten itsessään. — Tässä fyysillisessä elämässä me kyllä ajattelemme ja tunnemme näitten sisäisten, sielullisten käyttövälineitten välityksellä. Ilman astraaliruumista ja siitä muodostunutta mentaaliruumista emme ollenkaan voisi ajatella ja tuntea. Kuitenkin tiedämme samalla, että fyysillisen elämän aikana emme myöskään voisi ajatella ja tuntea mitään ilman fyysillistä ruumista. Juuri fyysillisen ruumiin avulla sittenkin kaikki ajatteleva ja tunteminen tapahtuu tässä näkyvässä maailmassa, jossa itsetietoisuutemme herää. Sen tähden olemme lähellä tätä fyysillistä ruumista. Vaikka sielumme on aivan kuin erillään, niin kuitenkin olemme läheisessä yhteistoiminnassa sen kanssa, niin ettemme tässä näkyvässä maailmassa olisi tietoisia, jos se ei tapahtuisi fyysillisen ruumiin ja lähemmin sanoen fyysillisten aivojen välityksellä. Sen tähden kaikki inhimilliset käyttövälineet ovat läheisesti liittyneet toisiinsa. Sen tähden ihminen, joka on jossakin käyttövälineessään sairas, ei osaa toimia aivan luonnon määräämällä tavalla. Hän on epänormaali eikä siis siinä tilassa, kuin luonto on tarkoittanut. Voimme ilman muuta ymmärtää, että eläessämme tässä näkyvässä maailmassa, niin sanottuun terveyteen, onneen ja täydelliseen inhimilliseen voimaan kuuluu, että kaikki eri käyttövälineemme, astraalis-mentaalinen ja eetteris-fyysillinen, ovat sopusoinnussa keskenään. Sitä paitsi niiden on oltava oikeassa suhteessa minuuteemme, niinkuin voisimme sanoa, puhtaan puhtaassa tilassa. Jos meidän sielumme sisäiset käyttövälineet ja tämä näkyvä ruumis sekä kaksoispuoli, eetteriruumis, eivät ole oikeassa suhteessa toisiinsa, niin meidän sielunelämämme ei voi olla normaali; jos ne eivät ole puhtaat kukin omalla alallaan, niin silloin me emme ole ihmisiä aivan sanan täydellisessä merkityksessä. Jos ne eivät ole kaikki oikeassa suhteessa meidän minuuteemme, niin silloinkin ehdottomasti me myös olemme sairaita.

Kun me siis käänämme huomiomme tähän ruumiitten terveyteen ja sairauteen, silloin heti ymmärrämme, että fyysilliset sairaudet eivät ole ainoastaan ulkonainen fyysillinen ilmiö, vaan että ne koskevat meidän koko muodollista kokoonpanoamme. Vaikka meidän inhimillinen minuutemme, joka käy läpi elämän ja kuoleman, olisi terve, mutta sen käyttövälineet sairaita, olisi myös se minän heijastus käyttövälineissä, jota nimitämme persoonalliseksi minuudeksi, sairas. Tämän kaiken me ymmärrämme paremmin, jos ajattelemme joitakin esimerkkejä käytännöstä. Silloin on otettava huomioon, että ihminen on jälleensyntyvä olento ja että paljon siitä, mitä nimitämme sairaudeksi, on tullut meihin menneisyydestä, on *siis karmaamme*, niinkuin sanomme itämaalaisella sanalla, ja niinkuin me teosofisina totuudenetsijöinä olemme tottuneet käsittämään. Sairaus on usein karmaamme. Se ei siis merkitse, etteikö se olisi meidän itsemme aiheuttamaa, vaan se merkitse, että se on saanut alkunsa jossakin entisessä ruumistuksessa. Siitä voi johtua, että meillä on jokin synnynnäinen heikkous ja taipumus tiettyyn sairauteen tai heikkouteen. Sillä joskin voimme sanoa, että on luonnollista saada nuhaa ja yskää, kun on varomaton kylmällä tai

koostealla säällä, ja että se silloin on nähtävästi välitön seuraus kylmettymisestä, niin voimme lisätä, että jos tämä yskä kehittyi niin pitkälle, että se muuttuu keuhkotaudiksi, niin silloin tämän keuhkotaudin on täytyntä olla synnynnäisenä taipumuksena meidän organismissamme. Tämän tapaista heikkoutta meissä on ollut, sillä eihän usein saada keuhkotautia yskästä, vaan siitä useimmiten parantuu. Keuhkotautihan on koko Euroopassa hyvin suuri vitsaus. Se syntyy jonkin perinnöllisen taipumuksen nojalla. Yksilöllä täytyy olla siihen jokin mahdollisuus, jonka hän on tuonut mukanaan; hän on voinut saada sen ruumiiseensa perintönä vanhemmiltaan tai esivanhemmiltaan, mutta hänen karmassaan on kuitenkin se taipumus, heikkous. Sentähden meidän täytyy ymmärtää, että hyvin usein sairaus on kotoisin kaukaisesta menneisyydestä. Silloin on luonnollista, että kysymme, millainen on se menneisyys ollut ja mistä erilaiset sairaudet johtuvat? Mistä saamme taipumuksen sairauteen? Se on luonnollinen kysymys okkultistille, sillä totuudenetsijänä hän pyrkii ymmärtämään syntyjä syviä.

Aivan toista laatua oleva sairaus, joka näennäisesti koskee enemmän meidän sieluamme kuin ruumiistamme, on se, joka huipentuu mielisairaudeksi. Jos ihminen esimerkiksi etsittyään totuutta luettuun paljon kirjoja, epäiltyään sinne ja tänne, tulee niinkuin sanotaan, hulluksi, niin silloin syrjäiset ja lähimmäiset päättelevät sangen nopeasti, että se siitä seurasi, kun vaivasi päättään liikaa kaikenlaisilla, turhanpäiväisillä luvuilla; eihän siitä voi muuksi tulla kuin hulluksi. Sellainen arvosteluhan on tavallinen. Eivät sentään enää kaikki lääkärit niin sano, vaan että se on vain sivuilmiö, koska hänen omassa olemuksessaan oli taipumusta mielisairauteen. Se, että hän harrasti kaikkia tuollaisia asioita, johtui vain hänen sairaudestaan. Kun sitten kysymme lääkäriltä, miksi eivät sitten kaikki, jotka harrastavat tuollaisia hassuja asioita, tule mielisairaiksi, saamme vastaukseksi: »No, ne eivät ole ehtineet, ja niillä ei ole siihen taipumusta; ja sitä paitsi, kun se on vain sivuilmiö, niin se on enemmän sielullista sairautta. Emme voi sanoa sitä fyysilliseksi sairaudeksi, koska se on sivuilmiö, mutta fyysillinen sairaus on se mielipuolisuuden itu, mikä on muutamilla ihmisillä. Toiset ovat sielullisesti vähän lapsellisia, kun harrastavat tuollaisia hassutuksia, mutta heillä on terve ruumis, eivätkä he sen vuoksi tule hulluiksi siitä.» Tämä on jonkun materialistisen lääkärin arvelu. Kuitenkin se on lohduttavaa totuudenetsijöille, sillä eivät nuokaan, jotka tulivat hulluiksi näennäisesti sen takia, että harrastivat »hassutuksia», tulleet hulluiksi sen takia, vaan siksi, että heillä oli, jonkinlainen taipumus mielisairauteen. — Jos me kysymme salatieteellisinä totuudenetsijöinä, kuinka nuo asiat ovat, silloin tulemme tehneeksi merkittäviä havaintoja. Sillä voimme huomata, että ihmisissä on tuo todellinen inhimillinen minä kaiken takana, ja sitten sielullinen astraaliruumis, josta muodostuu mentaalinen. Kun katselemme ihmisiä, niin huomaamme, että muutamit ihmiset hyvin vähän kehittävät mentaaliruumistaan, muodostavat sangen vähän mentaalista ainetta. He toisin sanoen elävät astraaliruumiissaan, heidän tajuntansa viihtyy astraalisissa tunteissa, haluissa, himoissa, *tunnelmissa*. He eivät välitä niin paljon järjestään ja ajatuksistaan. Onhan ihmisiä, jotka tekevät enemmän tai vähemmän tylsän ja tyhmän vaikutuksen. Heidän astraaliruumiinsa paisuu mentaaliruumiin kustannuksella, ja me jäämme ihmettelemään, mitä siitä seuraa, minkälaisen karman he luovat, kun he tuolla tavalla elävät vaistojojensa varassa. — Sitten on toisenlaisia ihmisiä, jotka eivät paljon välitä astraaliruumiistaan, tunteistaan, himoistaan ja haluistaan, vaan antavat niiden aivan kuin kuolla nälkään, ja kehittävät ajatusruumistaan, *elävät ajatuksissaan*, järjen toiminnassa. Selvännäkijän silmä näkee, että heidän varsinainen astraalimaailmansa kuihtuu ja että mentaalinen puoli paisuu, voimistuu, elävöityy. Tämähän ei tietenkään sinänsä olisi merkittävää, sillä voisihan se vähitellen korjautua; mutta ihmisellä on minuus takana, joka ei ole tämän päivän lapsi, ei ole syntynyt tämän elämän ohella, vaan on ikuinen ja tahtoo totuutta, rakkautta, valtaa kaiken elämän yli. Sen omassa olemuksessa asuvat ne sinetit, jotka enkelit ovat siihen painaneet ja sen tähden minuus ei ole ollenkaan tyytyväinen, jos se huomaa, että sen käyttövälineet kehittyvät epätasaisesti. Katsellessamme ihmistä, joka on kasvattanut älypuolta itsessään kerrassaan kaikkien tunteitten kustannuksella, huomaamme, että hän, jos se ei tapahdu tässä elämässä, syntyy seuraavassa elämässä sellaisin taipumuksin, että hänellä on äly voimakkaana ja että hän ponnistaa älyään siinä elämässä; ja jos hänellä on muita luonnollisia vaistoja, hän kieltää ne ja painaa ne alas — hän on kuin tyranni. Me huomaamme, että hän vähitellen tulee persoonallisessa olemuksessaan tunteettomaksi, kylmäksi, vaikkei hän sitä tahtoisi. Hän ei osaa tuntea; hän elää vain älyssä, ja tunteet pakenevat häntä. Hän ei tule helläksi mistään, ei itke, ei naura. Hän alkaa tuntea itsensä yhä enemmän yksinäiseksi. Koko maailma voi muodostua hänelle aivan kuin näytelmäksi, joka on hänen ulkopuolellaan. Hän elää vain järjessään.

Hänellä on kuitenkin astraaliruumis, jonka toinen puoli on pelkkää tunnetta. Mitä silloin seuraa siitä, että hän omasta halustaan elää vain älyssään, järjessään, ajatuksessaan? Vaikkei hän ole astraaliruumistaan voittanut, okkultisella tavalla sitä puhdistanut, hän on aivan kuin jonkinlaisesta persoonallisesta halusta yrittänyt elää järjessään. Mikä on siitä seurauksena? Siitä on seurauksena, että hän alkaa kuulla ääniä, hän saa niin sanottuja kuulohallusinaatioita. Kun astraaliruumis ei saa mitään esiintymistilaa hänen tajunnassaan, se silloin tekee itsensä tiettäväksi, ja hän alkaa kuulla ääniä; ja tiedämme, että se on ensimmäinen askel mielisairauteen. Tavallisesti äänten kuuleminen muodostuu vainomaniaksi, niin että hän kuulee kaikenlaista, mitä hänestä puhutaan. Häntä moititaan, ymmärretään väärin, hän tuntee tai uskoo, että häntä vainotaan. Jos hän on tutkinut nykyaikaisia yliaistillisia asioita, hän sanoo, että hänessä on kehittynyt telepaattinen vaisto. Hän kuulee henkien kuiskaavan, ja mitä toiset häntä vastaan tuumiskelevat ja kokoon panevat. Hän kuulee ääniä vieraista maista, ja jos mitä. Se johtuu liiallisesta älyn painostamisesta, ilman että asianomainen ihminen on okkultisesti kasvattanut itseään, miten on vapauduttava himoista ja haluista. Sen tähden maailmassa yleensä on vaarallista puhua umpimähkään, että täytyy kieltää kaikki himot ja eläimelliset vaistot, että pitää tulla askeetiksi. Kristikunnassakin – ei alkuaikoina, vaan myöhemmin – lähdettiin erämaahan ja vuoristoon harjoittamaan askeesia, jotta voitaisiin päästä omasta itsestä ja voittaa himot ja halut. Ei sellaista voi puhua ja saarnata ihmisille. Sehän vie heidät suoraan kohti kadotusta, sillä useimmat noistakin pyhimyksistä, itsekiduttajista erikoisesti, tulivat joko kaiken pyhyden vastakohtaksi tai hulluiksi, jolleivät onnistuneet, ja tietneet, miten oli meneteltävä. Koko ponnistus oli sattuman varassa, kun se perustui siihen, että ruumis oli voitettava, sitä piinattava, kidutettava, jottei sen himojen ääni kuuluisi. Eivät himot fyysisessä ruumiissa asu. Ne voivat olla eetteriruumiissa, mutta siihen ne ovat tulleet astraaliruumiista. Jos ei puhdistu pitkällisissä ponnistuksissa, ja niinkuin nyt sanomme Kristuksen avulla, niin sellaista itsekidutusta ei seuraa mitään hyvää, paitsi hyvin harvinaisissa poikkeustapauksissa. Psykoanalyttikot ovat tehneet paljon havaintoja siitä, kuinka hirmuisen paha on, että ihminen on päättämällä päättänyt kasvattaa itseään johonkin sellaiseen suuntaan, johon hänellä itsellään ei ole taipumusta, jos hän on kieltänyt itseltään liian paljon. Siitä on syntynyt sielun sairaus. Se voi lopulta viedä vaikka hulluuteen. Sillä tavalla ihminen ei saa menetellä käyttövälaineittensä kanssa, vaan järkipäisesti, oikean suunnitelman, oikeitten tietojen mukaan. On siis huomattava, että sellaiset mielisairaudet, jotka puhkeavat yhtäkkiä, ovat aiheutuneet jostakin menneisyydestä, jos ei tässä elämässä, niin jossakin entisessä. Sieluruumiissa on kasvatettu joitakin puolia yksipuolisesti, joka sitten lopulta on vienyt johonkin tiettyyn mielisairauteen, sillä voimme huomata, että sielunelämämme on eräiden muidenkin sairauksien takana.

Euroopassa ja Amerikassa keuhkotauti on hyvin tavallinen vitsaus. Niin merkillistä kuin se onkin, se on aivankuin kristikunnan vitsauksena. Mistä se johtuu? Ainakin eräästä syystä voinevat okkultiset tutkijat olla varmoja ja yksimielisiä, sillä monessa tapauksessa, kun niitä asioita on oltu tilaisuudessa tutkimaan, on tehty tietty havainto. Tämä tauti on myöskin alkanut sielullisessa elämässä eli sielussa, ei itse keuhkotauti, vaan sen syyt, ja siitä langennut eetterisfyysisen ruumiiseen. Kun ne syyt eivät muuten poistu, niin luonto korjaa asian sillä tavalla, että se synnyttää fyysisen sairauden. Keuhkotauti on tavallaan kaunis tauti, tavallaan kauniista syistä aiheutunut, vaikka se ei ole tietysti miellyttävä tautina. Se on aiheutunut siitä, että ihminen on innostunut uskonnollisesti ja lähtenyt tavoittelemaan uskonnollista haltioitumista, ekstaasia. kokouksissa ja yhteisissä rukouksissa, niinkuin lahkoissa on ollut tapana meillä kristikunnassa. Uskonnollisen haltioitumisen rinnalla kulkee aina toinen ilmiö kristikunnassa ja se toinen ilmiö on, että nämä ihmiset, jotka näin tahtovat haltioitua, eivät ymmärrä, mitä tämä kaikki on, ja että he tulevat toisia ihmisiä kohtaan hyvin suvaitsemattomiksi, ahdasmieliseksi. Kaikki, jotka luulevat olevansa pyhiä ja tosia hetkellisen tunnelman nojalla, ovat ankaria ja tuomitsevia toisia ihmisiä kohtaan, näkevät kovin paljon syntiä maailman kaikissa menoissa, loukkautuvat kaikesta, vaatteista, ruuasta, taiteesta, ja esiintyvät tuomitsevana. He pyrkivät kyllä itse jumalalliseen hartauteen, mutta heillä ei ole järkisyytiä, minkä tähden he olisivat yksinkertaisia ruuassa ja juomassa. He ajattelevat, että kaikki muu on syntiä; pitää vain haltioitua ja päästä tunnelmaan Jumalan kanssa. Siitä seuraa, että he halveksivat omaa ruumistaankin, eivät hoida sitä, eivät pidä sitä kunnialla. He voivat sen unohtaa, pitää mitättöminä ruumiillisia tarpeita jumalallisen elämän edessä ja sen seikan edessä, että pitää olla hyvissä väleissä Luojaan. Ruumis ei heidän mielestään ole mitään sen rinnalla.

Mitä tällaisesta uskonnollisesta hartaudesta ja uskonnollisesta tuomitsevaisuudesta ja uskonnollisesta oman ja toisen ruumiin halveksumisesta on ollut seurauksena? Keuhkotauti on ollut juuri täällä kristikunnassa ja on vielä tänä päivänä yleinen ilmiö, sillä Jumala, luonto ei anna pettää itseään. Me emme saa halveksia mitään luonnossa. Meidän ruumiimme on Pyhän Hengen temppeli, ja me emme saa pitää sitä aivan kuin jotakin halveksittua elukkaa, jota ruokitaan. Sitä on hoidettava ja se on pidettävä kunnossa. Meidän täytyy oppia olemaan tasapuolisia kaikessa, jos tahdomme mennä eteenpäin. Kyllä me silti saamme paljon oppia voittamaan, emmekä mene eteenpäin ilman voittoja, mutta niitä ei pidä saavuttaa väkivaltaisesti. Sen tähden keuhkotauti, joka on yleinen kristikunnassa, on nähtävästi aiheutunut siitä, että kristikunta on sen jälkeen, kun Jeesuksen oppi unohdettiin, ollut aivan pimeydessä, umpimähkäisesti hapuileva ja kovin vähän tietoinen oikeasta uskonnollisesta pyrkimyksestä ja ponnistelusta.

Jos sitten ajattelemme hyvin kaukaisia aikoja, niin harva meistä on ollut kokematta magiaa jossakin muodossa. Atlantiksella kaikki saimme kokea sitä, sekaannuimme magiaan, joka melkein poikkeuksetta oli hieman mustahtavaa. Korkeampia asioita emme oikein älynneet, ja usein magia Atlantiksella sai seksuaalisen luonteen; silloin ihmisen sukupuolivoimia käytettiin maagillisiin tarkoituksiin. Vaikka tietysti olemme hyvin paljon maksaneet sitä vanhaa velkaa ja päässeet siitä vapaaksi, eikä siitä enää ole niin paljon vanhaa karmaa, niin on kuitenkin paljon tapauksia, jolloin jotakin tuosta vanhasta velasta on jäänyt maksamatta, ja ilmenee jonkinlaisena raskaana karmana nyt. Se voi ilmetä erilaissa muodoissa, esimerkiksi sellaisina vaikeina tauteina kuin on kaatumatauti, selkäydintauti ja syöpä. Ihmiset, jotka nyt voivat olla mitä hienoimpia, puhtaimpia ja kehittyneimpiä olentoja, voivat saada tällaisia tauteja, vaikka he eivät nyt mitenkään ole niitä aiheuttaneet; he maksavat nyt vanhan karmansa.

Eräs tauti, joka on hyvin yleinen esimerkiksi Englannissa, on reumatismi, joka on oikeastaan myös koko kristikunnan vitsauksena. Mistä se johtuu, että nivelissä ja jäsenissä on kolutusta? Kun sen syytä tutkii, niin huomaa, että se on jonkinlaisessa yhteydessä vanhoillisten ajatustapojen ja ylpeyden, pysyvien, enemmän tai vähemmän itsekkäitten ajatusten kanssa. Se on aivan kuin vallan väärinkäyttöä, ei vaarallista, mutta se lähtee siitä ajatuksesta, että ihmisellä persoonallisena olentona on valta ja oikeus hallita, määrätä ja käskä toisia. — Tiedämme, että englantilaiset ovat erittäin edustavia tässä suhteessa. En tahdo sanoa, että he olisivat valtaansa käyttäneet väärin. He ovat järkevää, viisasta kansaa, ja hyvin he järjestävät ja hallitsevat maailmaa. — Siitä muodostuu jonkinlainen vanhoillinen jäykkyys meidän käyttövälineisiimme, ja jollemme huomaa, kuinka naurettavia olentoja olemme, kun tahdomme määrätä toisten elämästä, niin se kiteytyy ja putoaa alas fyysilliseen ruumiiseen esiintyen hirmuisena reumatismina.

SAIRAUDEN SYYT

Tarkastellessamme ihmisen henkis-sielullis-ruumiillista olemusta, olemme nähneet, kuinka läheisessä vuorovaikutuksessa ovat keskenään hänen minuutensa ja sen eri sielullis-ruumiilliset käyttövälineet. Sellaisetkin aivan ruumiilliset ilmiöt kuin terveys ja sairaus, eivät johdu ainoastaan fyysillisen ruumiin vaivoista ja vammoista, vaan myöskin hänen sielullisesta olemuksestaan. Itse asiassa monet taudit ja sairaudet eivät ole saaneet alkuaan ihmisen fyysillisestä, ruumiillisesta olemuksesta, vaan hänen sielullisesta olemuksestaan. Ihmisen ajatus- ja tunne-elämä on ollut ensimmäinen – ehkä kaukaisessa menneisyydessä – fyysillisten sairauksien aiheuttaja. Emme saa kuitenkaan mennä niin pitkälle, että ajattelisimme, että aina on sielullinen syy takana, kun olemme sairaita. Ihminen tulee pian taikauskoiseksi, jos hän pienenkin sairauden sattuessa aina ajattelee: »Mistähän menneestä sielullisesta erehdyksestä tämä on seurauksena?» Emme saa mennä niin pitkälle, sillä on ilmeistä, että on olemassa vammoja, jotka ovat puhtaasti fyysillisten syiden aiheuttamia, kuten esimerkiksi ihmisen loukkaantuminen. On kyllä luonnollista, kun ihminen taittaa kätensä kaatuessaan, että hän ajattelee: »Miten minä näin liukastuin?» Jos hän ei tiedä jälleensyntymisestä yms., hän luonnollisesti ajattelee: tässä oli niin liukasta ja sattui niin pahasti, että käsi meni poikki – taikka jalka loukkaantui. Silloin tämä on hänen pelastuksensa. On turha etsiä liian kaukaisia syitä ja tyydyttävä selvästi nähtävään syyhyn. Jos ihminen on ajatellut elämää syvältä kannalta ja tutustunut jälleensyntymiseen, silloin on luonnollista ajatella: »Minä taitoin jalkani . . . Siihen oli syynä, että olen tehnyt menneisyydessä teon, josta seurasi tällainen karma.» Luonnollista on silloin tyytyä sellaiseen vastaukseen. – Pääasia on, että ihminen tulee rauhalliseksi, saavuttaa sellaisen sisäisen, sielullisen tasapainon, joka auttaa hänen tervehtymistään. Jos ihminen hermostuu tai pelästyy, on se omiansa estämään luonnon parannustyötä hänen ruumiissaan. Tietenkin on sairauksia ja tauteja, jotka ovat karmallisia, ja jotka ovat saaneet alkunsa vääriin kehitetyistä ajatus- ja tunne-elämästä. Tuo väärin kehitetty ajatus- ja tunne-elämä ei ole voinut purkautua muulla tavoin kuin heijastumana tähän fyysilliseen ruumiiseen ja tulemalla ilmi sairautena. – Jos ajatteleme meidän aikamme ihmistä yleensä ja hänen terveydentilaansa, on tavallista sanoa: »Nykyajan ihmiset ovat erikoisen tunnettavia siitä, että heidän hermonsensa ovat enemmän tai vähemmän epäkunnossa.» Nykyinen ihmiskunta on hermostunut. Harva ihminen pääsee läpi elämän, ilman että hänen hermostonsa ainakin joskus järkyttyy jollakin tavoin, tai ainakaan niin, että hän tietää ja tuntee olevansa olento, jolla on hermot. Nykyajan ihminen ei saata elää sellaisessa luonnontilassa kuin entisajan ihmiset. Kaukaisia aikoja sitten ihmiset olivat terveitä, ja heidän hermonsensa olivat aina kunnossa, kun he elivät luonnon yhteydessä. Ihmisten hermot ovat nykyään epäkunnossa sentähden, että heidän ajatus- ja tunne-elämänsä on kasvanut niin monipuoliseksi, rikkaaksi ja mutkikkaaksi samalla, etteivät he enää osaa tulla toimeen ilman ristiriitoja tässä jokapäiväisessä elämässä. Minkä tähden juuri nykyajan ihmiset ovat niin hermostuneita? Se johtuu meidän aikamme kiireestä, keksinnöistä ja monista mukavuuksista. Ihmiskunnan aineellinen kulttuuri on mennyt eteenpäin, tehnyt ihmeellisiä keksintöjä, mutta se kaikki on ollut omiansa enemmän synkistyttämään kuin sulostuttamaan elämää. Autot, lentokoneet, radiot, ja kaikenlaiset koneet ja mukavuudet aiheuttavat sen, että elämämme tulee niin monimutkaiseksi ja kiireelliseksi. Saamme seurata maailman tapahtumia joka puolella maapalloa melkein samalla hetkellä, kun ne tapahtuvat. Aivomme täytyvät aivan liian paljon jokapäiväisellä tiedolla, niin että ihminen, joka tahtoo välttämättä tietää, mitä kaikkea maailmassa tapahtuu, on aivan hukassa. Hänen täytyy seurata kaikkien maiden ja kansojen poliittista elämää ja kehitystä. Hän ei ennätä muuten elää kaikissa noissa tunnelmissa ja olla tietoinen kaikesta hirmuisesta, mitä tapahtuu joka puolella maapalloa. Sillä on myöskin huomioon otettava seikka, että verraten vähän puhutaan mistään kauniista ja ylevistä asioista. Siltä alalta ei ole niinkään paljon uutisia. »Uutiset» ovat melkein aina pöyristyttäviä. Ei ole ihme, että ihminen nykyaikaisessa elämässä tulee hermosairaaksi ja joutuu sairaaloihin, lepokoteihin ja mielisairaloihin, kun hänen aivoissaan on niin paljon elämää. Se ei johdu ainoastaan siitä,

että saamme tietää niin paljon uutisia, vaan nykyaikana täytyy jokaisen tehdä myöskin paljon työtä. Säveltäjän paljon säveltää, kirjailijan kirjoittaa, taidemaalarin maalata, että he tulisivat toimeen, sillä kilpailu on suuri. Näin on myös kaikilla ammattialoilla. Ihmisen täytyy aina yrittää parastaan. Hän ei tyydy ainoastaan hyvään työhön, vaan hänen täytyy saada aikaan myös paljon. Sellainen kiire vallitsee joka puolella, että ihmisillä ei ole enää aikaa matkustaakaan, niinkuin viime vuosisadan alkupuolella ja sitä ennen matkustettiin. Kun ihminen silloin tahtoi nähdä Eurooppaa, hän istuutui vaunuihinsa ja kulki läpi Euroopan, ja epäilemättä tutustui silloin paljon paremmin elämään – ja kaikkiin eri kansoihin. Mutta nykyään meidän aikamme on tarkkaan mitattu – emme voi mennä huvimatalle, milloin mieli tekee. Jos on muutama viikko lomaa ja silloin tahtoo nähdä Rooman, Pariisin, Wienin jne., niin ymmärtää, mikä hirvittävä kiire on sellaisella ihmisraukalla. Hänen täytyy matkustaa junalla, laivalla, lentokoneella . . . , että näkisi edes jotakin. Mitä hän näkee? Se on juoksemista kaikissa merkittävissä paikoissa. Sellaisen »huvimatkan» jälkeen hän tulee kotiin ja huoahaa: »Hyvä, että taas pääsi kotiin!» – Olen kuullut rouvien puhuvan, että noilla matkoilla he olisivat olleet innostuneita näkemään kaupunkia ja sen merkittävyyksiä, näkemään sen taulugallerioita jne. Mutta miehet ovat huokailleet ja koettaneet muistella, missä on paras ruokapaikka ja missä on parasta viiniä. – Se on minusta luonnollista, ja ymmärrän noita miehiä. – Rientää nyt tuolla tavalla paikasta toiseen! Ei siitä tule hullua hurskaammaksi. Mutta toista on, jos siinä ja siinä hotellissa syödään oikein ensiluokkaisesti. Siitä jää ihana muisto. En myös ihmettele, että rouvat nauravat miehille, että he eivät osaa muuta kuin syödä. Heti kun he heräävät, he suunnittelevat, missä syödään päivällistä, missä illallista jne. Silloin on päivän ohjelma valmis. Miehet menevät lepäämään, kun he pääsevät ulkomaille. Jokapäiväiselle miehelle on lepo sitä, että hänen ei tarvitse ajatella mitään, – kun vain ruuansulatus on kunnossa.

Mikä on aiheuttanut tämän nykyisen kulttuurin ja sen ihmeelliset keksinnöt, jotka ovat tehneet elämän niin kiireelliseksi? Täytynee sanoa, – sen johtuneen siitä, että pari sataa vuotta sitten – ehkei aivan kahta sataa vuotta (1700-luvun toisella puoliskolla) – vyöryi kuin hyökyaalto yli Euroopan – materialistinen maailmankatsomus. Ihmiset heräsivät kuin unestaan: »Mitä ihmettä tämä kaikki on? Mehän olemme olleet nukuksissa satoja vuosia. Meidänhän pitää tutustua enemmän tähän näkyvään elämään. Me olemme hullutelleet kautta vuosisatojen, luulleet että on jumala ja että ihminen on olemassa kuoleman jälkeen. Tämä kaikki sentähden, että kirkot ovat niin opettaneet. Mutta todellisuudessa meillä ovat vain nämä aistimme, joilla meidän täytyy tarkastaa elämää ympärillämme!» – Sillä lailla valistusaika herätti ihmiset kuin unestaan. Suuri osa ihmiskuntaa tuli käytännöllisesti katsoen materialistiseksi. Ihmiset katselivat elämää ympärillään, tutkivat omaa ruumistaan ja heittivät pois kuolemattomuususkon, jota ei voitu millään tavalla todistaa. Eräänä seurauksena juuri tuosta materialismista on ollut tuo suuri aineellisen kulttuurin edistymisen. – Mistä syntyi tuo materialismin hyökyaalto? Tuliko se vain sen takia, että uskonto oli pitänyt ihmisiä kuin pimeydessä, ja että he heräsivät sitten yhtäkkiä näkemään – vai oliko siinä muuta takana? Sillä jos ihminen on kuolematon olento ja Jumala on olemassa, eivätkö nämä tosiasiat silloin luonnostaan aiheuta vastaavaikutusta, jos ihminen tahtoisi tulla materialistiksi? Eikö hänen kuolematon olentonsa, eikö Jumala, näkymätön maailma ja henkimaailma pane vastaan silloin? – Minä ohimennen huomautan, että henkimaailma on yrittänyt parastaan viime vuosisadan puolivälistä lähtien, siitä alkaen, kun ensimmäiset mediumistiset ilmiöt ja spiritistinen liike alkoivat. Oli kuin luonto olisi sanonut: älkää uskoko materialismiin; se ei ole totta. Siitä huolimatta tiedämme, että ihmiset vieläkin ovat suuressa määrin materialisteja. Nyt voimme kysyä, kuinka ihmiset saattoivat niin innostua materialismiin? – Kun okkultisteina ja teosofisina tutkijoina koetamme etsiä esille syvempiä syitä ja mennä ajassa kauas taaksepäin, aivan niihin aikoihin, joita nimitämme atlantilaisiksi ajoiksi, silloin huomaamme, että ihmiset silloin olivat luonnostaan selvänäköisiä. He elivät luonnostaan myöskin henkimaailmassa. Silloin ei kenenkään päähän voinut pälkähtää, ettei ihminen eläisi kuoleman jälkeen, koska hän saattoi seurustella kuolleitten kanssa. Hän näki näkymättömän maailman omalla tavallaan. Ei aivan sillä tavalla, kuin nykyaikainen okkultisti voi sen tehdä, joka on kehittänyt itsessään selvänäön. Atlantiksen aikana ihminen näki tosiasiana, että ihmiset olivat olemassa, vaikka olivat näennäisesti kuolleet ja jättäneet fyysisen, näkyvän ruumiinsa. Ihminen myöskin näki, että henkimaailma ei suinkaan ollut ainoastaan vainajien kansoittama, vaan että siellä asui suunnattoman paljon

muitakin olentoja. Siellä oli monenlaisia luonnonhenkiä, haltioita, enkeleitä . . . Hän näki ja tiesi sen omasta kokemuksestaan. Kun historiassa siirrymme tähän viidenteen juurirotuun, silloin huomaamme, kuinka luonto pyrkii uuteen saavutukseen. Luonto on ensinnäkin lisännyt ihmiselle viidennen aistin – hajuaistin – ja sitten luonto pyrkii myöskin siihen, että ihmiset oppisivat selvemmin näkemään ja tajuamaan tätä ympäröivää maailmaa. Heidän aistinsa olivat vielä Atlantiksessa olleet hieman epätarkat; ne eivät selvästi erottaneet kaikkia ääriviivoja. Kun he näkivät aina auran kaikkien esineiden ja olentojen ympärillä, he eivät päässeet aivan selvään tietoon, minkälainen oli puhtaasti fyysillinen maailma. He eivät erottaneet eri tasoja toisistaan, vaan näkyvä ja »näkymätön» maailma sulivat yhteen heidän tajunnassaan. Sentähden heidän havaintonsa eivät vastanneet todellisuutta kummassakaan maailmassa – ne olivat kaaosmaisista. Mutta elämä tahtoi, että ihmiset kehittyisivät siihen, että he selvästi tajuaisivat fyysillisen maailman ensin, sitten asteelta selvästi muut maailmat. Ja minkä tähden piti alkaa fyysillisestä maailmasta? Sentähden, että tämä oli alkuaan ainoa maailma, jossa pysyväisyyden periaate oli toteutunut – muodot eivät muuttuneet niin äkkiä kuin esimerkiksi astraalimaailmassa. Ja miten tämä alkaminen oli mahdollista. Senkin täytyi tapahtua vähitellen, ja koetettiin keksiä keinoja sen auttamiseksi.

Tämän viidennen juurirodun alkuaikoina, esimerkiksi Intian vanhan sivistyksen aikana, ihmiset elivät vielä huomio puoliksi henkimaailmaan päin kääntyneinä. He olivat tietoisia sisäisen maailman tapahtumista ja sen olennoista. Vaikka heille oli annettu uusia mahdollisuuksia, he eivät osanneet niitä aluksi käyttää, vaan vasta vähitellen. Ja mikä silloin keksittiin ihmisille keinoksi, joka auttaisi heidät unohtamaan tuon toisen maailman, joka tekisi heidän ruumiinsa ikäänkuin karkeammaksi – sillä sen piti tulla karkeammaksi; heidän piti unohtaa sisäisen maailman objektiivisuus. Ja mikä keino keksittiin? – Se oli eräs keino, jota viisaat ensin paljon pohtivat, sillä he tiesivät, että jos sellainen keino annetaan ihmisille, he tulevat sitä käyttämään väärin – kuitenkin sen väärinkäyttökäinkin kasvattaisi heitä. Viisaat päättivät, että vähitellen saisi tulla yleiseen käytäntöön eräs keino, joka tekisi fyysillisen ruumiin karkeammaksi. Se keino oli samalla kyllä periytynyt vanhoista mysteeriosta, joissa sitä käytettiin siihen tarkoitukseen, että fyysillinen ruumis syrjäytyisi ja tajunta siirtyisi astraalis-eetteriseen ruumiiseen, ja sitten tehtyään havaintoja astraalis-eetterisessä ruumiissa, siirtyisi takaisin fyysilliseen ruumiiseen ja toisi muistot elävänä mukaansa. Vanhoissa mysteeriosta käytettiin tätä varten erästä *sooma*-nimistä juomaa, joka oli eräästä kasvista valmistettua. Sitä annettiin ihmiselle, kun hän oli valmistanut itseään. Tämä juoma ikäänkuin leikkasi kahtia hänen ruumiillisen olemuksensa, niin että hän pääsi ulos fyysillisestä ruumiistaan, mutta palatessaan takaisin säilytti muistinsa. Sooma oli jonkinlainen maagillinen juoma. Mutta se keino, joka sai tulla julkiseksi, oli kyllä kuin tämän sooma-juoman äpärälapsi. Se keino oli viini – alkoholi. Vanhasta pyhästä kirjasta, Vanhasta Testamentista, löydämme esimerkiksi kertomuksen Noakista, joka istutti viinitarhan. Noak kuvaa sitä ihmiskuntaa, joka jäi perustamaan uutta rotua, kun vanha ihmiskunta oli hukkunut vedenpaisumuksessa – joka oli juuri Atlantiksen häviö. Tämä oli niinsanottu viinikulttuuri. Viini oli siis kotoisin jostakin korkeammasta – mysteeriosta. Se oli taivaallinen juoma. Kun se tuli julkiseksi, ei sitä tietysti osattu valmistaa samalla tavalla kuin sooma-juomaa valmistettiin mysteeriosta. Sillä tavallisella viinillä ja alkoholilla ei ole sitä vaikutusta kuin soomalla Ainoastaan alussa viini vaikuttaa sen, että ihminen ihastuu sisäiseen maailmaan – omiin näkemyksiinsä. – Mutta vastavaikutus oli, että ihmisen ruumis todella tuli karkeammaksi ja että hänen huomionsa kääntyi enemmän näkyvään maailmaan. Sentähden alkoholi tuli vähitellen kaksiteräiseksi miekaksi. Sillä oli se viehätys, että ihminen ei tyytynyt siihen, että veri alkoi virrata hänen ruumiissaan ja kaunistaa ja avartaa hänen näkemyksiään, vaan hän joi yhä enemmän. Tämä tylsistyi ihmisen fyysillistä käyttövälinettä, irroittaen sen sielullisesta yhteydestä, ja se tuli yhä karkeammaksi. Jouduttaakseen ihmiskunnan kehitystä viisaat antoivat siis ihmiskunnan käsiin täten valmistettuja alkoholijuomia juotavaksi. Se on siis tavallaan jotakin taivaallista, taivaasta kotoisin olevaa, ja jos ihminen osaisi käyttää sitä kohtuullisesti, niin se vaikuttaisi sen, että eri käyttövälineiden välillä vallitsisi harmonia, ja ihmisen sielu aivankuin piristyi, ja silloin ihminen tuntuisi sielukkaammalta olennolla. Kuten enemmän ihminen elää sellaisissa olosuhteissa, joissa on liian vähän aurinkoa, sitä enemmän hänelle voisi tehdä hyvää se konsentroitunut, tiivistetty aurinkoelämän lämpö, mitä hän voi saada viinistä. Kun nyt katselemme, millä tavalla ihmiskunta väärinkäyttää tätä taivaallista lahjaa, niin huomaamme ensiksikin, että etelämaissa ei sitä kaivata niinkään paljon. Siellä kyllä juodaan viiniä, mutta verraten kohtuullisesti – joka juo paljon, ei ole täydessä tajussaan. Meidän täytyy ehkä tunnustaa, että niissä

maissa, missä viini kasvaa, ihmiset osaavat noudattaa suurempaa kohtuullisuutta. — Kun käännyimme sitten niiden maiden puoleen, joissa on vähän auringon lämpöä, niin näemme, että siellä ihmiset kaipaavat jotakin muuta keinotekoisista lämpöä. Ihmiskunta kaipaisi kyllä jotakin sellaista, joka antaisi sille auringon valoa ja voimaa, ja se olisi tuo taivaallinen lahja — viini. Kun tulemme tänne pohjoismaihin, niin ihmiset helposti menevät kohtuuttomuuteen. Kaikki eivät osaa tottua viinin käyttöön — alkuperäiseen luonnolliseen tuotteeseen —, vaan kaipaavat väkevempiä juomia. He eivät ymmärrä viinejä. Oikein karkeat miehet täällä pohjoismaissa kaipaavat »miestä väkevämpää». Asia ei silloin pysähdy siihen, että he osaisivat siitä nauttia luonnollisella ja kohtuullisella tavalla, vaan melkein poikkeuksetta — jos sivistys ja sisäinen kulttuuri ei estä — he tulevat väärään tulokseen, mihin sen ei pitäisi viedä, ja joka näkyy siitä, että ihminen aivan tylsistyy. Ei ainoastaan hänen ulkonainen käyttövälinsä tule karkeammaksi, vaan myöskin hänen sisäiset käyttövälinsä saavat osansa pahasta vaikutuksesta; hän tylsistyy ajatustensa ja tunteittensakin puolesta, ja muuttuu aivan eläimeksi. — Tämä on se ihmiskunnan suuri murhenäytelmä. Meidän ihmiskunnassamme on aina käytetty alkoholia väärin, ja se vaikutti alkuaan materialismin syntyyn — ja hermostoomme, josta on tullut karkea. Sen että ihminen ei millään tavoin ole vielä valmis jättämään sitä hyvää ja samalla pahaa, mikä seuraa alkoholia, olemme nähneet aivan viime aikoina niistä kolmesta valtakunnasta, jotka ovat panneet toimeen niinsanotun kieltolain. Norja ensimmäisenä viisaasti sen hylkäsi, Suomi toisena, ja myöhemmin Amerikka seurasi esimerkkiä. Ihmiskunta ei ole valmis minkäänlaiseen sellaiseen kieltäytymiseen, että se ilman muuta olisi valmis jättämään sen, mikä voi oikein nautittuna sulostuttaa, virkistää ja vahvistaa elämää näkyvässä maailmassa. Jos ihmiskunta voisi tyytyä siihen, että se on taivaallinen lahja, jota on vain joskus käytettävä, silloin ei olisi mitään sanottavaa. Ihmiskunta on kuitenkin vielä ahne ja eläimen tasalla. Se hyökkää kaiken sen kimppuun, mistä voi nauttia — ja siitä pitää nauttia yhtämittaa. Kun ihmiskunta on vielä niin kehittymätön, olisi aivan toivotonta odottaa, että missään maassa voisi käytännössä toteuttaa kieltolakia. — Minä olin kyllä niin hullu, että uskoin, että se olisi ollut mahdollista. Olin mukana niiden kanssa, jotka suunnittelivat kieltolakia — ja tahtoivat saada Suomesta kaikki väkijuomat pois. Kun vielä ylioppilaat ja vanhemmat innostuivat asiaan, olisi minusta ollut epäsiiveellistä estää kansaa toteuttamasta suurta siiveellistä tahtoaan. Olin jyrkästi kaiken kieltolain takana. Eräs vanhempi ystäväni silloin muun muassa sanoi: »Olisiko oikein ottaa pois kaikki kiusaukset ihmisiltä. Mihinkä he joutuvat? He etsivät kiusauksia kuitenkin.» — Kauhistuini melkein ja sanoin: »Kun kansa itse tahtoo, sitä täytyy ainakin koettaa — ainakin tehdä koe.» Se tehtiin. Ja se onnistui, niinkuin se onnistui. — Huomatkaamme nyt — vaikka minun sanani voi viedä pois aineestani —, että eräänlaiset sairaudet ovat saaneet alkunsa alkoholin väärinkäytöstä. Ne sairaudet eivät ole jääneet ainoastaan niille, jotka ovat alkoholia väärinkäyttäneet, vaan ne ovat myrkyttäneet koko ihmiskunnan vähitellen, niin että kaikki olemme taipuvaisia materialismiin, kaikki olemme taipuvaisia hermostumiseen. Hermostomme helposti menevät pois tasapainosta. Ja meidän ruumiimme on muutenkin tullut heikoksi alkoholin väärinkäytöstä. Vaikka meistä kukaan ei itse olisi väärinkäyttänyt alkoholia tai edes nauttinut sitä, niin olemme kaikki osallisia ihmiskunnan yhteisestä karmasta. Meillä on taipumusta ei ainoastaan hermo- vaan myös sydän- ja munuaistauteihin. Nämä heikkoudet elimistössämme ovat saaneet alkunsa alkoholin väärinkäytöstä.

Vielä on eräs toinen yleinen heikkous ja sairaalloisuus ihmiskunnassamme, mikä herättää huomiotamme. Kuinka monella ihmisellä on aivan kunnossa oleva ruuansulatus? Kenellä on hautaan saakka ollut terve vatsa? Se on hyvin harvinainen tapaus. Sellaisiakin kyllä on, mutta enimmäkseen ihmisten vatsat ovat heikot ja koko ruuansulatuskoneisto heikonlainen. Kaikkien kansojen keskuudessa tuo vatsan heikkous ja kaikki vatsataudit ovat hyvin yleisiä. — Mistä ne ovat aiheutuneet? Onko ihmisten ruuansulatuselimistö luonnostaan huonosti rakennettu, niin että kuuluu asiaan, ettei ole terve? — Kyllä luonto soisi, että jokainen ruumiin elin ja kaikki ruumiin toiminnat olisivat täysin kunnossa. Se on luonnon tahto. — Koko ihmiskuntaa koskeva yleinen syy on se, että me emme vielä täällä maan päällä ole oppineet olemaan tappamatta — riistämättä elämää. Me otamme hengen toiselta ihmiseltä, teemme kaikenlaisia julmuuksia; riistämme hengen myöskin eläimiltä ja syömme niitä. Tässä painaa eniten vaa'assa se, että riistämme hengen toisiltamme, että tapamme ihmisiä, käymme sotia keskenämme, kidutamme toinen toistamme. Vähemmän merkitsee se, että tapamme eläimiä ja syömme niitä. Syynä siihen, että meidän

vatsamme, meidän ruuansulatuskoneistomme, ei ole täydellisesti kunnossa, on veren vuodatus. Ei tarvitse ollenkaan sanoa, että eläimellinen, liharuoka on epäterveellistä, että on epäsiveellistä sitä syödä. Ei ole syytä kiihkoilla tässäkään suhteessa, vaan meidän täytyy rauhallisesti tunnustaa se tosiseikka, että jos osaisimme olla verta vuodattamatta, silloin ihmisten ruuansulatus muuttuisi hyväksi vähitellen, ja ihmiskunta jättäisi vähitellen myöskin verenvuodatuksen ravintoa hankkiessaan. Se ei normaalilla tavalla siitä pääse, jos ajatlemme omaa pyhyttämme, lopetamme lihansyönnin emmekä tapa eläimiä, mutta kuitenkin lähdemme sotaan tappamaan toisia ihmisiä. Siitä päästä täytyy alkaa, että ihminen tulee sisässään täysin vakuuttuneeksi siitä, että hän ei voi vuodattaa toisen verta. Kun ihmiset tulevat ensin siitä vakuuttuneiksi, silloin tulee luonnolliseksi asiaksi ymmärtää, että heidän ravinnokseen voi kelvata kasvimaailma ja ettei heidän tarvitse syödä mitään lihaa. Mooseksen kirjassa sanotaan, että kaikenlaiset vihannekset ja kasvit luotiin ihmisille ruuaksi; siinä ei mainita mitään eläimistä, vaan nimenomaan hedelmistä ja kasveista. Se on selvästi meidän ihanteemme. Meidän pitää samalla ymmärtää, ettei kaikille ihmisille ole suinkaan suotu yhtäkkiä päästä tuohon ihanteeseen, ja noudattaa sitä käytännössä, vaan että useimpien täytyy tyytyä ensin hengessään ymmärtämään, että ei ole oikeutettua riistää henkeä toisilta ihmisiltä; ja sitten vähitellen he tulevat siihen, että luopuvat kaikesta liharuusta. On selvää, että ihmisten huono ruuansulatus on johtunut karmallisesti juuri verenvuodatuksesta. Verta vuodatetaan joka hetki maan päällä. Sentähden tämä meidän planeettamme on kaikkien luontokappaleiden syvien huokausten ja surujen tähti. Sentähden Paavali sanookin, että koko luomakunta huokaa ja ikävöi Jumalan Poikien ilmestymistä. Luontokappaleet ikävöivät sitä aikaa, jolloin ihminen on tullut tietoiseksi omasta jumaluudestaan, ja tahtoo, elää tämän maan päällä, niinkuin Jumalan Pojan tulee elää. Silloin vasta tulee vapautuksen päivä myöskin kaikille eläville olennoille. Silloin voi lammas ja leijona kulkea yhdessä. Ihminen voi vaaratta kulkea kaikkien villieläintenkin keskellä, sillä kaikki tuntevat, että hän on Jumalan Poika, että Ihminen on tullut maan päälle.

TERVEYDEN IHANNE

Kerran nuorena luin oikein radikaalisen kirjan terveydestä. En enää muista kirjan nimeä, mutta muistan vaikutelman, jonka siitä sain. Siinä sanottiin, että ihmisen normaali tila oli terveys. Oli oikeastaan luonnotonta, että ihminen ei ollut terve, että hänen ruumiinsa ei ollut mallikelpoisessa kunnossa. Se oli melkein kuin syntiä. Oli väärin, rikos luontoa vastaan, että ihminen ei ollut terve. Tässä hengessä puhuttiin kirjassa ankaria sanoja sairaudesta ja sairaista ihmisistä, moitittiin ja tehtiin pilaa heistä, kun he alistuivat sairauksiin eläen sillä tavalla, että sairastuivat. Siinä kirjassa tietenkin suositeltiin jotakin luonnollista elintapaa, uutta ravintojärjestelmää tms. Vakuutettiin, että jos ihminen elää sillä tavalla, niin hänestä tulee oikea ja terve ihminen. Erikoisesti muistan, kuinka siinä kirjassa tehtiin pilaa lihavista ihmisistä ja näytettiin kuvissa, minkälainen ihmisen pitää olla. — Muistan, kuinka masentuneeksi ja huonoksi tunsin itseni. Tiesin, että minun oli mahdotonta tulla täysin terveeksi, koska minulla oli sellainen ruumis, joka ei koskaan voinut tulla aivan terveeksi ja normaaliksi. Tulin surulliseksi ja masentuneeksi siitä, että olin syntymästäni saakka tuomittu kuulumaan huonoihin ja epänormaaleihin ihmisiin, jotka eivät koskaan voi päästä sairauksista, jotka eivät koskaan voi tulla aivan terveiksi. — Terveys oli kyllä sillä tavalla ihmisen luonnollinen tila, että se mahdollisesti oli ollut hänellä pitkiä aikoja sitten, ja että se varmasti tulisi joskus olemaan hänen normaali tilansa. Ihmisyksilöt tulisivat joskus täysin terveiksi, koska he olivat jälleensyntyviä olentoja. Vasta sitten kun ymmärsin, että terveys itse asiassa oli ihanne, silloin vasta saavutin mielenrauhan, joka oli kerrassaan järkyttynyt tämän kirjan johdosta. Sen leikkiä laskeva ja pilkallinen äänensävy vaikutti minuun masentavasti. Nyt vanhempana ymmärrän, että terveys on ihmisen luonnollinen tila, mutta samalla se on ihanne, jonka tulevaisuudessa kerran tulemme saavuttamaan. En tietenkään voinut asettua tuon kirjan kannalle ja tuomita sairaita ihmisiä. Sairas ihminen nykyään on pikemminkin normaali tapaus. Se tila on luonnollisempi nykyajan ihmiskunnan kehityksessä kuin täydellinen terveys. Kaikki ihmiset ovat sairaita — tavalla tai toisella heikkoja ruumiiltaan. Tämä on kuin Damokleen miekkana aina uhkaamassa terveyttä. Sentähden aivan terveet ihmiset ovat vielä täydellisiä poikkeuksia. — Olen tavannut kerran erään ihmisen, joka oli aivan terve. Se oli eräs vanha kenraali, joka oli ystävällinen minulle nuoruudessani. Hän oli kuollessaan yli 80-vuotias. Hän sanoi minulle viimeisinä aikoinaan: »Minä en ole koskaan elämässäni ollut sairas. Minulla ei ole ollut ikinä edes päänsärkyä tai hammaskipua. Mitään vikaa ei ole koskaan ollut ruumiissani. Olen aina ollut terve, ja sentähden kuolema ei ota tullakseen.» — Kuoleman täytyi pitää tuota vanhaa miestä hereillä — hän ei saanut unta. Lääkäriin antamat unilääkkeetkään eivät tepsineet lainkaan hänen terveeseen ruumiiseensa. Hän makasi yhden kuukauden aivan unettomana ja sanoi minulle: »Minä olen niin äärettömän väsynyt. Koko olemuksessani ei ole enää muuta kuin yksi ainoa kaipuu ja halu — päästä pois tästä ruumiista ja yhtyä Isään.» Hän oli vanha teosofi, joka ajatteli asioita rauhallisella ja kärsivällisellä mielellä. Ensimmäisinä unettomina viikkoina hän ei valittanut, mutta viimeisinä viikkoina hän puhui, että nyt hän ei jaksakaan enää, ja että Isän täytyy armahtaa häntä ja päästää pois tästä ruumiista. — Hän oli siis harvinainen ilmiö. Enkä muista tällä hetkellä ketään toista ihmistä, joka olisi ollut koko elämänsä, syntymästään saakka, täysin terve. Se on jälleensyntymisen kannalta katsoen merkillinen karma. Se on luonnon puolelta kuin vaikeitten menneitten kärsimysten sovitusta. Ehkä tuon ihmisen ruumiista oli niin piinattu edellisessä elämässä, että hän ei olisi jaksanut jälleensyntyä, jos ruumiissa taas täytyisi olla tuskia. Sillä kun ihmissielu on liaksi kärsinyt jossakin elämässä ja hyvin väsynyt, silloin ihminen saa kuin hyvitykseksi sellaisen inkarnaation, jossa hänen ruumiinsa on aina terve. Niin oli nähtävästi ollut tuonkin vanhan ystäväni laita, joka oli erinomaisen rakastettava ihminen kaikin puolin. — Yleensä me kaikki ihmiset, mikäli tiedän ja tunnen, olemme sairaita. Kaikilla meillä on taipumuksia sairauteen. Tietysti suurin osa elämästämme kulkee jonkinlaisen terveyden merkeissä. Jos ajattelen omaa elämäni, en ole yhtään päivää kahdentoista vuoden vanhasta lähtien maannut sairaana vuoteen omana ja ollut tekemättä työtä. Mutta en myöskään muista yhtään päivää, jolloin en olisi tiennyt,

että minulla on fyysillinen ruumis, joka ei suinkaan ole terve, vahva ja voimakas, joka ei ole iloinen olemassaolosta. Aina täytyy muistaa, että ruumis on raihmainen, jota uhkaa milloin mikin vaiva, jollei ole varovainen, sekä muista mitä syö ja juo, ja ole kohtuullinen kaikessa; tulee muistaa, että ei saa liiaksi rasittaa itseään, kuitenkin aina täytyy tehdä työtä – muuten ei ruumis liioin pysy terveenä. Sentähden ihmisen silloinkin, kun hän on kiitollinen omasta ruumiistaan – niinkuin minä olen aina kiitollinen elämälle omasta ruumiistani, – täytyy aina kuitenkin muistaa ja tietää, että hänellä on tällainen käyttöväline, joka on annettu hänelle ristiksi ja taakaksi. Sentähden juuri puhun terveyden ihanteesta. Tiedämme, että tämä joskus saavutetaan, ja meillä on kuin aavistus siitä, millainen se ihanne – terveys – on. Sillä olemmehan toisessa ruumiissa kyllä voimakkaita, loistavan ja kirkkaan terveitä, ja vapaita. Tämä ruumis on todella kuin peite, jonka otamme päällemme vaivan ajaksi ja kannamme mukana, ja jonka karmassa ei vielä pitkään aikoihin ole olla mikään lentävä lintu. Sentähden emme myöskään voi mitenkään tuomita ketään tai ajatella moittivasti hengessämme toisten sairauksia. On kerrassaan väärin, että me hengessämme moitimme toista siitä, että hän on sairas: »Voi kuinka sinä olet huono; mitä pahaa sinun karmassasi on, että olet noin raihmainen . . . » Se ei ole luonnollinen asenne, vaan luonnollinen asenne on mitä suurin sääli ja myötätunto toisia kohtaan. Parhaimmat ihmiset, Jeesus Kristus, Buddha ja kaikki sellaiset suuret viisaat, tietäjät, ovat aina myöskin parantaneet sairaita, tavalla tai toisella poistaneet ihmisten kärsimyksiä. Sentähden näemme, että heidän asenteensa – rakkaus kaikkia kärsiviä kohtaan – on oleva meidänkin asenteemme. Näin olemme ymmärtäneetkin, ja koko meidän sivistyksemme on sen älynnyt. – Kun siis puhumme täydellisestä terveydestä, puhumme sillä varauksella, että se on tulevaisuuden ihanne, sillä meidän teosofinen käsityksemme täydellisestä terveydestä on siksi vaativa ja monipuolinen, että siihen sisältyy tuo ajatus: »Terve sielu terveessä ruumiissa». Sana *sielu* tarkoittaa silloin meidän sisäisiä käyttövälineitämme, sillä meidän henkemme on kyllä aina terve, mutta käyttövälineittemme, sielumme ja näkyvin ruumiimme on tultava terveiksi. Ensimmäinen ehto on, että näiden käyttövälineiden välillä vallitsee mitä täydellisin harmonia. Persoonallinen minä, tunneruumis ja fyysillis-eetterinen, tekojen ja taipumuksien ruumis, kaikki nuo käyttövälineet ovat sopuinnassa täydellisessä ihmisessä.

Ihanne on, että ihminen minuutena hallitsee kaikkia käyttövälineitään; että hänellä oikeastaan ei olisi mitään tapoja ja tottumuksia. Hänen käyttövälineensä ovat tottuneet kaikkeen hyvään. Ne eivät vaadi mitään elämänlain vastaista epäharmoniaa. Ne ovat tottuneet kaikkeen hyvään vapautessaan. Ihmisen eetteriruumis on kirkastunut heleän kauniiksi; se pyytää vain kauneutta, tahtoo ja menettelee kauniisti. Jos se jätetään oman onnensa nojaan, se ei voi saada aikaan mitään muuta kuin kaunista. Sillä tavalla hänen käyttövälineensä ovat tottuneet kaikkeen kauniiseen, rehelliseen ja todelliseen. Ihminen käyttövälineineen on aivan vapaa olento; hän ei tunne olevansa niiden sitoma, niin että ne pakottaisivat häntä tekemään niin tai näin. Hän itse tahtoo niin yleviä, korkean kauniita ja ihania asioita, että kaikki hänen käyttövälineensäkin ihastuksella katsovat häneen ja tuntevat nousevansa, kun tottelevat häntä kaikessa hyvässä. – Se on ihanne. Siksi kysymme: »Millä tavalla on tuo ihanne saavutettavissa? Millä tavalla voimme tulla niin terveiksi, ettei meitä uhkaa minkäänlaiset sairaudet, ei mielenvikaisuutena ajatusvälineessä, ei intohimoina ja haluina tunnevälineessä, eikä eetteriruumiissamme tottumuksina ja tapoina, jotka asettuisivat esteeksi tiellemme, kun tahdomme tehdä hyvää, ei mitkään sairaudet, raskaudet, fyysisissä ruumiissa, painot, jotka estäisivät meitä lentämästä; voimmeko kehittyä ja kulkea tällaista terveyden ihannetta kohti?» – Näin kysymme, ja siihen kysymykseen pyydämme vastausta. Silloin me saamme vanhan viisauden ja myöskin oman sydämemme inspiraation ääneltä ja myöskin kokemuksiemme kautta vastauksen eli vastaukset, jotka kerrassaan järkevällä ja ymmärrettävällä tavalla selittävät meille, miten meidän on pyrittävä terveyteen. Silloin ensimmäinen on se, että meidän on tultava – jollemme sitä ole – Jumalan – eli totuudenetsijöiksi. On ensimmäinen ehto, ja se kääntyy sen käyttövälineen puoleen, joka on meissä ikäänkuin nuorin. – Fyysillinen ruumiimme on vanhin, eetteriruumis lähinnä vanhin. Astraali- eli tunneruumis on sitten näitä nuorempi; persoonallinen minä vielä sitäkin nuorempi. Kaikista nuorin on se, joka herää viimeksi ihmisessä, se totuutta etsivä, Jumalaa, täydellisyyttä, hyvyttä ja rakkautta ikävöivä *minä*, joka tekee ihmisestä totuudenetsijän. Se on nuorin. Niinkuin saduissa nuorin lapsi onnistuu, missä vanhemmat eivät menesty, niin on oleva ihmisessäkin hänen nuorin totuutta etsivä minuutensa, joka nyt on kukkaansa puhjennut ihmisessä. Siitä täytyy aloittaa, kun ihmisestä tulee totuudenetsijä, jumaluuden ikävöijä. On sama, mitä sanaa käytämme. Sana »totuudenetsijä»

voi tympäistä joitakin ihmisiä. Ihmisen on saatava asenne, jota nimitän totuudenetsijän eli jumaluudenikävoijän asenteeksi. Sillä ihmisen, jos hän tuumaa, mietti, fantisoi ja koettaa päästä, selville asioista, tulee ymmärtää ja huomata, että hän itse omin neuvoin tuskin pääsee perille. Ainakin kestää uskomattoman kauan, ennenkuin hän ymmärtää elämän kaikkia ilmiöitä, niin että hänen ajatuksensa ovat totuudenmukaisia, että ne heijastavat elämän todellisuutta. Kestää kauan, ennenkuin hän siihen pääsee, jos hän yksin siihen pyrkii. Mutta hän huomaa pian, että hänen on saatava apua. Me ihmiset olemme sellaisia olentoja, että meidän täytyy aina saada apua ja aina auttaa. Jos meidän olisi määrä tulla yksin toimeen, niin meidänhän pitäisi asua yksin jollakin taivaankappaleella, yksi siellä, toinen täällä. Silloin meitä ei tarvitsisi olla miljoonia yhdessä. Se, että meitä on monta tälläkin maapallolla, opettaa meille, että meidän täytyy aina olla toisillemme avuksi. Sentähden, kun ihminen pyrkii oikeaan asenteeseen elämään nähden, kun totuudenetsijä tahtoo päästä ymmärtämään elämää, silloin hän saa apua. Pian hän huomaa, että ei tavalliset ihmiset sinään osaa häntä auttaa, vaan että apua on täytynyt tulla ihmiskunnalle jostakin muualta. Jotkut korkeammat, kaikista viisaimmat ihmiset ovat sillä tavalla auttaneet ihmiskuntaa, että ovat antaneet ohjeita tiellä kulkemisessa. Meidän täytyy ymmärtää, että aina on ollut olemassa Valkoinen Veljeskunta ja viisauden mestareita, jotka tahtovat auttaa ihmiskuntaa. Vaikkemme pääsisikään selvyyteen siitä, että tällainen veljeskunta on olemassa, meidän täytyy päästä selvyyteen ainakin siitä, että joku ihminen on näyttänyt toisille ihmisille tietä elämän ymmärtämiseen. Se on silloin aina ihmisille heidän uskontonsa perustaja. Siinä joka tapauksessa on ihmisyksilö, joka on toisia äärettömän paljon viisaampi, on osannut ohjata ihmisiä oikealle tielle. Niinpä meillä kristikunnassa on Jeesus Kristus, jos emme tiedä mitään Buddhasta ja muiden uskontojen viisaista ja tietäjistä. Silloin ihmisen on ymmärrettävä, että hänen on kuunneltava noiden viisaiden neuvoja. Hänen ei pidä kuunnella vain sitä, mitä kirkot kertovat tiestä, sillä kirkot ovat voineet väärentää heidän opetuksiaan, vaan hänen on kuunneltava heidän itsensä puhuvan. Pyhissä kirjoissa tulee heitä vastaan viisas, täydellinen ihminen. Hänessä kuulemme Valkoisen Veljeskunnan äänen ja opetukset. Hänen ääntänsä on kuultava. Se on havainto, jonka totuudenetsijä tekee. Silloin hän ymmärtää elämän ja pääsee selvyyteen siitä, että hän itse on jälleensyntyvä olento ja että Jumala, joka on kaikkialla oleva suuri elämä, asuu jokaisessa ihmisessä. Silloin hän saa kuin tuen koko henkiselle elämälleen. Hänen ajatuksensa tottuvat kulkemaan oikeaan suuntaan, joka on elämänlain kanssa sopusoinnussa, kun hän ymmärtää maailmaa sillä tavoin, että maailma on hengen ilmenemistä aineessa. Koko maailma on kiteytynyt tajunta, ja ihminen on jälleensyntyvä olento, joka käy täällä koulua ja vähitellen omien pyrkimyksiensä nojalla saavuttaa täydellisyytensä. Kun hän on saanut tämän maailmankuvan, hän on autettu. Silloin hänen koko ajatuselämänsä muuttuu, kirkastuu, tulee rauhalliseksi, iloiseksi ja tyyntyy. Jos hän ei huomaa tässä elämässä tehneensä sellaista, joka aiheuttaa sairautta, kuten esimerkiksi kylmettyminen, vaan jos hänellä on sairaus, jonka alkua hän ei ymmärrä, silloin hän jälleensyntymisen valossa ymmärtää, että se on hänen karmansa. Hän on saanut vastaanottaa sen lahjan karmalta. Silloin se on oikein, hyvä, ja niinkuin olla pitää. Hän saa maksaa velkansa. Hän on iloinen tietäessään, että kärsimykset ovat ohimeneviä, että kaikki tuska maailmassa haihtuu. Silloin hän on rauhallinen, sillä kärsimykset kadottavat kärkensä. Hän ei napise, ei moiti elämää, eikä Jumalaa, vaan kantaa ristinsä. Se seuraa oikeaa elämänymmärrystä. Sentähden ensimmäinen ja paras lääke on oikea elämänymmärrys. Viisaat ovat sanoneet: ymmärrä ensin elämää oikein, silloin kaikki muuttuu. Kivut eivät tunnu kivuilta – ainakaan niin raskailta – ja kärsimykset ovat kuin salapukuisia siunauksia. Kaikki muuttuu toisenlaiseksi, ja ihminen voi silloin vapaasti kuvitella jo terveyden ihannetta, eikä hän pidä sitä mahdottomana, vaikka olisi kuinka sairas hyvänsä. Hän voi uskoa siihen, että hän saa kerran ruumiin, joka on aivan terve. Silloinhan on otollinen aika, jos hän osaa sitä terveyttä oikein käyttää. Tämän hän ymmärtää, ja se muuttaa hänen elämänsä. Silloin hän tuntee, kuinka hänen ajatuskäyttövälineensä on voimakas. Hän ei ole ollenkaan enää sama, kaikkien kipujen ja kärsimysten orja – ruumiinsa orja. Hän on vapaa, ainakin ajatusten kirkkaassa käyttövälineessä, joka on kaikista lähinnä totuudenetsijää.

Sitten myös astraalinen tunne- ja himoruumis on tuleva terveeksi, sillä sekin on tietysti sairas, niin kauan kuin siinä on kaikenlaisia haluja, nautinnonhimoja, rikkauden ja ahneuden pyyteitä, jotka estävät ihmistä olemasta onnellinen ja terve. Hän huomaa, että tuo tunnekäyttöväline on sairas, kunnes se vapautuu ja kirkastuu niinkuin ajatusruumiskin – ja se tottelee kyllä monessa kohdin ajatusruumista. Kun ihminen

osaa ajatella oikeaan suuntaan, niin hänen tunnepuolensa myötäilee – mutta vain jonkin verran. Hänen tunnemaailmansa on raskaampaa, hitaampaa – se ei lähde lentoon niin kuin ajatus. Siinä hitaudessa on myöskin jotakin hyvää, sillä huomaamme, että ajatus pyrähtää lentoon joskus aivan väärään suuntaan, ja silloin tunneruumis sanoo: »No, no! – minä tahdon kuitenkin näin.» Ihminen voi ajatuksissaan esimerkiksi kuvitella, että hän ymmärtää yhä enemmän elämän totuutta, ja voi ajatella, ettei mitään tunteita, himoja ja haluja tarvitse ollenkaan olla. »Olen ajatuksissani vapaa lentämään mihin vain – tunteet saavat kuolla pois.» Häntä vaivaa pelkkä ajatuskin, että pitäisi istua mukavasti ja syödä ja juoda ja mennä naimisiin . . . »sehän on vanhaa materian palvomista . . . minähän olen vapaa olento.» – Silloin hänen tunneruumiinsa rupeaa puhumaan, ja jollei hän kuuntele sitä, hänen täytyy silloin kuolla. Hän voi ottaa vaikka hengen itseltään, sillä hän on eksynyt oikealta tieltä. Hän ei ollut huomannut, että hänellä oli vielä liian pienet siivet lentääkseen. Me tavalliset ihmiset emme mene sellaisiin äärimmäisyyksiin. Me olemme niin älykkäitä ja järkeviä, että pysymme maassa kiinni ja käännämme katseemme tuohon tunneruumiiseenkin ja kysymme, mitä se tahtoo. Emme tallaa sitä jalkoihimme emmekä kutsu sitä käärmeeksi. Me kuuntelemme sen ääntä ja huomaamme, että se on itse asiassa ihmeellinen. Se on kuin elämä itse. Mikä elämä se on, jota emme tunne? Vaan ajatuskin lentää, emmekä tunne. Todellisuus ei ole pelkkää ajatusta, vaan se on ennen kaikkea sitä, että syvästi, puhtaasti, korkeasti, tunnemme, mitä ajattelemme. Se meille selviää, ja silloin me ymmärrämme myöskin, kun pyrimme todellista terveyttä kohti, että tämäkin tunnekäyttöväline on silloin omalla tavallaan puhdistettava ja tehtävä terveeksi. Mikä on sen terveys? Se on siinä, että se tulee vapaaksi himoista ja haluista – nautinnon himosta, rikkauden halusta yms. Sen terveys ei ole siinä, että se vapaudessaan kuolisi, vaan siinä, että se noilta kaikilta himoilta ja haluilta perii aivan kuin uuden suuren tunnevoiman. Mikä voima se on? Sen ihminen myöskin huomaa. Se on aivan ääretön nauttimisen, iloitsemisen kyky – ei kuitenkaan mikään karkea nautinnon kyky. On vaikeata keksiä mitään sopivaa sanaa. Siinä ei ole mitään tunnetta vailla olevaa, »kalpeata.» Se on ääretöntä iloitsemista kaiken kauneudesta. Se on suurta, sanomatonta rakkautta kaikkea ja kaikkia kohtaan. Aivan uusi tunnemaailma avautuu tuossa astraaliruumiissa. Ihmiselle muodostuu kerrassaan uusi käyttöväline, kun hän sitä puhdistaa. Tämä uusi käyttöväline on täynnä rakkautta, ihastusta, täynnä uskoa, hallusinaatiota, inspiraatiota, täynnä voimaa. Mutta matka siihen on pitkä. Vaikkakin ajatusmaailma on puhdasta todellisuuden peilikuvaa, ja ajatus kulkee oikeaan suuntaan, niin ei tunne-elämä äkkiä herää suureen, lunastavaan, sanomattomaan rakkauteen ja ihailuun, vaan se tapahtuu vähitellen ja niin, että pääsemme selvyteen siitä, että yksin emme kykene, vaan että kaipaamme apua toisilta. Niinkuin ajatusmaailmassa, niin emme tule tunnemaailmassakaan yksin toimeen. Emme osaa yksin puhdistaa astraaliruumistamme. Silloinhan olisi kaikista selvintä tehdä niinkuin entiset erakot, ja mennä korpeen yksinäisyyteen puhdistamaan itseään. Mikä olisi sen yksinkertaisempaa, kuin että istuutuisimme puun juurelle ja vain puhdistaisimme itseämme sisäisesti. Silloinhan voisi pian ratkaista tämän asian – ehkä neljässäkymmenessä päivässä. Mutta pelkään, että useimmat erakot huomaisivat omaksi ihmeekseen ja surukseen: »Mitä ihmettä! Eihän tästä mitään puhdistumista tullutkaan; minä toin vain kiirastulen ja lopulta helvetin tänne.»

Mitenkä se puhdistus sitten tapahtuu? – Siten, että me ihmiset autamme toisiamme. Se apu voi tulla monella tavalla. Eräs kaikista tärkein, luonnollisin ja yksinkertaisin tapa on se, että me ihmiset rakastamme toisiamme. En puhu nyt siitä suuresta rakkaudesta, joka tulee ihmeellisenä palkkana ja lahjana, vaan siitä persoonallisesta rakkaudesta, joka tulee kuin jumalallisena rakkautena meitä auttamaan, kun olemme synnin suossa ja olemme kiinni omissa himoissamme. Silloin tulee kuin Jumalan lähettämänä ihminen ja tarjoaa meille kätensä ja nostaa meidät – vain sentähden, että hän herättää meissä rakkautta. Emme tiedä, miten se tapahtuu, mutta me tunnemme, että hän on olemassa ja että hän pelastaa meidät. Hänen olemassaolonsa, jo se, että saamme ajatella häntä ja nähdä hänessä yliluonnollisen kaunista, auttaa meitä. Tapahtuu elämässä usein, että ihminen ottaa kädestä meitä ja sanoo: »Tule, minä rakastan sinua.» – Mikä on sen suurenmoisempaa. Se on apu, jonka me ihmiset annamme toisillemme. Sillä tavalla me nostamme toisemme mudasta ja suosta. On merkillisin etuoikeus, joka meille ihmisille on annettu, että vaikka emme ole täydellisiä, voimme auttaa toisiamme. Kun vain unohdamme itsemme ja rakastamme toista ihmistä, silloin me autamme itseämmekin – ja hän auttaa meitä. Se on elämän ihmeellinen romantiikka. Nykyaikana

ihmiset ovat niin käytännöllisiä ja arkipäiväisiä, että he eivät usko rakkauteen. Romaaneista voi usein lukea, että on olemassa vain sukupuolien vetäymystä toisiinsa, mutta rakkautta ei ole olemassa. Mutta minä sanon, että se, mitä nuo ihmiset näin runoilevat ja kirjoittavat, on harhanäkyä. He eivät näe mitä elämässä on. – Menkäämme suurten runoilijain, kirjailijain ja viisaitten luo. Heiltä me saamme kuulla, että rakkautta ja ihmisyyttä on olemassa. Emme ole pelkkiä eläimiä – koiria, kissoja, apinoita . . . , vaan ihmisiä. Sentähden on rakkautta olemassa. Se on suuri apu meidän tunnekäyttövälinemme vaikeuksissa.

Vielä on meillä tämä fyysillis-eetterinen ruumiimme. Se on tekojen ruumis. Emme voi tuntea ja ajatella ilman, että myöskin teemme ja toimimme. Käyttövälinemme ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Jos vain haudomme ajatuksia, tulemme hulluiksi; jos viihdymme vain pelkkien tunteiden parissa, emme voi mitään. Meidän täytyy myös tehdä jotakin. Sentähden elämä on ajatusten, tunteiden ja tekojen vuorovaikutusta. Sillä tavalla ihminen oikealla tavalla kasvaa ja kehittyy. – Teot ovat ulkokultaisia, jolleivat ne lähde suoraan sydäimestä. Sentähden kaikki viisaat ovat sanoneet: »Pyrkiessänne ylöspäin täydelliseen terveyteen, ikuiseen onneen ja elämään, ette voi alkaa teoista. Silloin olisitte ulkokultaisia. Silloin huomaisitte pian, että teidän ajatuksenne eivät ole niin kauniita, kuin teidän tekonne ovat. Sentähden alkakaa juuri nuorimmasta käyttövälimestä ja tulkaa lopulta vanhimpaan, tekojen ruumiiseen. Se seuraa mukana, kun ajatukset ja tunteet ovat yleviä, kauniita ja puhtaita. Silloin myöskin teot itsestään ovat yleviä, kauniita ja puhtaita. Ennen sitä annetakoon sinulle sinun syntisi anteeksi; jos teet jonkin huonon teon, lankeat kyllä heikkouteen, mutta tunnet samalla, että sinä et tahdo sitä; silloin sinun syntisi voidaan antaa sinulle anteeksi.» – Mitä tulisi meistä lapsina, kun me itsekkyydessämme, häijyydessämme teemme jotakin, jos äiti silloin olisi vain ankara tuomari ja aina rankaisisi meitä. Mitä meistä tulisi? Mutta äiti antaa anteeksi. – Sitä varten me ihmiset olemme olemassa, että auttaisimme toisiamme. Emme voi tekojen maailmassa tulla täydellisiksi ilman toisten apua. Jos ajattelisimme, että nyt en enää tee syntiä, en valehtele, en ole epäpuhdas, en tee väkivaltaa ja en vihaa ja tarkoittaisimme tätä ulkonaista ruumista, silloin päätyisimme hirmuiseen ulkokultaisuuteen – taikka huomaisimme, jos olemme rehellisiä itsellemme, että emme kykene siihen. Silloin huomaamme, että meidän olisi ehkä helpompaa olla suuttumatta, jos olisimme yksin, jos istuisimme erämaassa yksinämme, niin ettei kukaan kuuntelisi meidän suuttumistamme – vain luonto kuuntelisi, aurinko paistaisi, ja sade kastelisi meidät. Siinä suhteessa huomaamme juuri, kuinka tärkeätä on, että meitä on monta tässä maailmassa, sillä huomaamme, että voimme suuttua, kun on toisia, jotka kuuntelevat, kun on toisia, joita saamme rääkätä ja suuttuttaa. He puolestaan loukkaavat meitä. Jos oikein ajatteleme, niin se on samalla luonnollista, molemminpuolista nautintoa. Sentähden tämän näkyvän maailman elämä todistaa meille, että meitä on monta täällä auttaaksemme toisiamme. Kun olemme ymmärtäneet, että puhdistuneet ajatukset ja tunteet tulevat vaatimaan puhtaita tekoja, niin ymmärrämme, että tässä näkyvässä maailmassa emme pääse noihin puhtaisiin tekoihin, jos kaikki olemme toisiamme vastaan, vaan ainoastaan sillä tavalla, että autamme toisiamme. Niinkuin ajatus- ja tunnemaailmassa, niin tulee meidän tässä näkyvässäkin maailmassa auttaa toisiamme. – Mikä meitä auttaa silloin, kun me suutumme? Auttaako se meitä, että toinen suuttuu vastaan? Ei, eikä se auta tuota toistakaan. Se vain jatkaa tuota ikuista komediaa. Mutta jos me suutumme tai teemme syntiä, olemme häijyjä ja pahoja, ja toinen hymyilee ja antaa anteeksi – ehkä silittää tukkaamme –, silloin häpeämme ja halu tuohon synnintekoon häviää, ja me tunnemme, että olemme saaneet anteeksi. Sentähden kaikki viisaat sanovat – Jeesus Kristus nimenomaan, – että pahat teot eivät lopu, ennenkuin olemme antaneet toisillemme anteeksi; – meidän täytyy ensin antaa toisille anteeksi, sitten Taivaallinen Isä antaa meille anteeksi. – Siksi tässä tekojen maailmassa on annettu selvä osviitta, millä tavalla voimme toisiamme auttaa. Kun opimme antamaan anteeksi, silloin opimme myöskin puhdistamaan omia tekojamme, ja ne tulevat jaloiksi ja epäitsekäiksi, ja koko elämä tulee paremmaksi. Niinhän jo vanha kiinalainen Laotse sanoi: »Jos joku on minulle paha, minä olen hänelle hyvä, ja hänkin tulee hyväksi.» Ja Buddha sanoi: »Ei paha lopu pahalla, vaan ainoastaan hyvällä.» Ja Jeesus sanoi: »Siunatkaa niitä, jotka teitä sadattelevat ja tehkää hyvää niille, jotka vainoavat teitä; rakastakaa vihollisianne.» – Se on se ohje, joka on meille annettu tekojen maailmassa. Sillä tavalla tekojen maailmassa puhdistumme, jalostumme ja voimme alkaa auttaa ihmiskuntaa.

VIERASPERÄISTEN SANOJEN SELITYS

- aalaja**, (sanskrit.) »asunto». Pohjoisbuddhismissa maailmansielen eli Logoksen nimi, joka vastaa ihmisen aatmaa eli aatmaa-buddhia.
- aatmaa**, »Itse»; henki; korkein henki; universaalinen eli yleinen kristusprinsiippi, *aalaja*, Christos, ihmisen seitsemäs eli ylin prinsiippi, jonka koti on nirvaanisella tasolla. – Yhdessä buddhi-manaksen kanssa on aatmaa taivaallinen ihminen, *anupaadaka*-tasolla olevan monadin heijastus; sanotaan sentähden myös monadiksi.
- absoluutti(nen)**, vapaa rajoituksista, ehdoton; todellinen; rajoittamaton; puhdas; täydellinen, riippumaton. – Filos. oppisanana *a* tarkoittaa ehdotonta, itsenäistä, korkeinta olevaista, täydellisyyttä, Jumalaa.
- abstraktinen**, puhtaasti käsitteellinen; vain ajatuksissa oleva; ei todellinen; vaikeatajuinen. (Vastakohta: konkreettinen.)
- ahamkaara**, eli *ahankaara* »minä-tekeminen (*kaara*), minuus»; minä-tajunta; se mikä aiheutti yksilöllisyyden ja persoonallisuuden.
- analysoida**, eli analyseerata (kreik. *ana* = jälleen ja *lycin* = irroittaa); jaoittaa aineosiinsa, jaoitella, eritellä, suorittaa analyysi, jäsenellä.
- anupaadaka**, (sanskrit.) »ilman vanhempia»; aurinkokunnan lähinnä korkein taso, jolla monadit asustavat. Samoin kuin *aadi* yksinomaan Logoksen toiminta-ala.
- atomi**, (kreik. *atomos* = jakamaton, kielt. *a* ja *temmein* = leikata), alkuaineen pienin hiukkanen, joka vielä kemiallisesti on samaa alkuainetta.
- askeesi**, asketismi (kreik. *askesis* = harjoitus), kieltäytyminen tämän maailman hyvydestä, itsekidutus erikoisen pyhyiden saavuttamiseksi. Vanhassa Kreikassa etenkin kaikenlainen ruumiillinen harjoitus eli voimistelu, mutta myös erikoista tarkoitusta varten vietetty säännöllinen elämä. – Keskiajalla kristillinen katumuksen teko eli itsensäkiduttaminen.
- astraalinen** (lat. *astralis*, *astrum* = tähti-), tähtiä koskeva; käytetään usein kaikenlaisista yliaistillisista aineenlaaduista, mutta tarkoittaa uudemmassa teosofisessa kirjallisuudessa sitä ainetta, joka on lähinnä fyysillisen tason ainetta. *astraaliruumis* = ihmisen ja eläimen astraalinen käyttöväline, joka elää fyysillisen ruumiin kuoleman jälkeen ja on tajunnan ilmenemismuoto astraalitasolla. Nimitetään sanskritinkielellä nimellä *kaama ruupa* eli *himoruumis*, koska astraalitaso on himojen ja halujen taso. – Ei pidä sekoittaa eetteriruumiiseen.
- aura**, (lat.) ilma, hengähdys, tuulahdus; hieno »ilmakehä», joka ympäröi jokaista ihmistä tai esinettä, ikäänkuin muotuneena tämän ominaisuuksista. Selvänäköiset henkilöt sen näkevät, ja pimeässä huoneessa voivat monet ihmiset olematta selvänäköisiä nähdä magneetin ympäröivän auran heikkona valonvälkkeenä, joka napojen luona on selvin. – Inhimillinen aura on monenlaatuinen: *praaninen* eli terveys- aura, astraalinen, mentaalinen jne.
- brahma**, (sanskrit. *Brahman* = uhrin voima), merkitsee int. uskonossa alkuperäisesti uhratessa käytettyä rukouskaavaa; sitten brahmalaisuuden, korkein jumaluus, persoonaton kaikkeuselo. Hindulaisten nimitys absoluuttiselle jumaluudelle, jota vedaantafilosofit kutsuvat *Parabrahmaksiksi*. Käsittämätön, ikuinen, ääretön, kaikkiallinen elämänlähde, josta kaikki tulee ja johon kaikki palaa. Brahma on suvuton, persoonaton ja mainitaan sanalla *Tat* (Se). Erotettava brahmaasta, joka on maailman luova voima, Logos, Sana, Jumala, Herra. Brahmaa on persoonallinen jumala, joko maailmankaikkeuden yleinen Logos tai erityisen järjestelmän, esim. aurinkokunnan Logos, jonka ajatustoiminnasta kaikki syntyy. Brahmaata sanotaan jumaluusopeissa Häneksi. Brahmaa on myös yksi hindulaisen kolminaisuuden persoonista.
- buddhi**, (sanskrit.) »ymmärtämiskyky», myötätunnon aisti; ihmisen kuudes prinsiippi, aatmaan kannattaja eli käyttöväline. – Ihmisjärki (manas) voi ainoastaan buddhin (veljesrakkauden) avulla saavuttaa tietoa aatmaasta (Hengestä, jossa kaikki ovat yhtä). Buddhi silmänään nero katselee jumalallista kauneutta. Buddhia sanotaan toisinaan »henkiseksi sieluksi» ja yhdessä aatmaan kanssa hengeksi. Ruumiilliselta

kannalta buddhi on ns. autuuden verho (*aanandamaajakoosha*), joka on vihityn käyttöväline buddhisella tasolla.

deeva, (sanskrit. = »loistava», »taivaallinen», samaa juurta kuin lat. *deus* ja *divus*), merkitsee jumalaa. — Hindulainen nimitys jumalalle eli *demoonille*; deevat ovat taivaallisia olentoja ja asustavat »kolmessa maailmassa» — astraalitasolla ja mentaalitasolla. Heidät jaetaan sentähden kolmeen pääryhmään: kaama-deevas (astraalitasolla), ruupa deevas ja aruupa deevas, jotka ovat korkeimmat. Deevoja sanotaan olevan 33 ryhmää.

deevakhan, (tibet.) »jumalain asunto», taivas, paratiisi, mentaalitason alue; inhimillisen minän autuas olotila kahden inkarnaation eli maallisen olotilan välillä, johon se astuu vapauduttuaan *kaama ruupasta*, so. astraalisen olotilan jälkeen. — Deevakhaanisen olotilan pituus riippuu yksilön karmasta, siitä, paljonko taivaallisia aarteita (epäitsekkäitä ajatuksia, tunteita ja tekoja) hän on koonnut maan päällä eläessään.

dharma, (sanskrit.) »laki, tehtävä, velvollisuus, hyve, uskonto». 1. ihminen täyttää oman dharmansa, kun hän kuuntelee omantuntonsa ääntä: »toisten dharma on täynnä vaaroja». 2. dharmaksi kutsutaan Buddhan oppia.

eetillinen, (kreik. *ethos* = kansan tapa), siveysopillinen, siveellinen.

eetteriruumis, katso *linga shariira*.

eksoteerinen, (kreik. *eksoterikos* = ulkopuolinen), yleistajuttava kansantajuinen esitystapa. (Vastakohta esoteerinen.) »*Eksoterikoiksi*» sanottiin P y t h a g o r a n »ulkopiirin» oppilaita, jotka eivät päässeet mestarin asuntoon ja joita ei vielä voitu vihkiä salaiseen tietoon. Sitä ylipäänsä julkinen, ulkonainen, kaikille avoin. Opinkappaleiden kirjaimellinen muoto on eksoteerinen, koska se salaa esoteerisen.

ekstaasi, (kreik. *ekstasis*, oik. = »poistempaus»), haltioituminen; voimakas innostus eli hurmio; »loveen lankeaminen»; uskonnollisen elämän ilmiö, joka voi olla kahta laatua: 1. *mediumistinen* (ja hypnoottinen) ekstaasi, joka on tavallinen transsi-ilmiö. 2. *okkultinen ekstaasi*, johon salatieteilijä vai-puu ja jolloin hänen tajuntansa itsetietoisesti siirtyy näkymättömiin maailmoihin. — Sanaa ekstaasi käytetään myös aivan yleisesti kaikenlaatuisista haltiotiloista.

episodi, (kreik. *episodes* = väliintulo), muin. kreikkalaisilla alkuperäisesti draaman koorilaulujen (joukkue, joka esittää tanssia ja lauluja uskonnollisissa juhlissa) väliin sijoitettu toiminta; laajemman runoteoksen (eepoksen, draaman, romaanin) päätoiminnan ohella kulkeva tai siihen liitetty sivutoiminta; välikohtaus, toisarvoinen tapaus.

esoteerinen, (kreik. *esoterikos* = sisäinen), esitys, joka on sovitettu »sisäpuolella oleville», so. ahtaammalle oppilaspiirille. »*Esoterikoiksi*» sanottiin P y t h a g o r a n »sisäpiirin» oppilaita, joita mestari vastaanotti luoksensa ja vihki korkeampaan tietoon. Sitä ylipäänsä salainen, sisäinen. — Opinkappaleen esoteerinen merkitys on tosi, sisäinen merkitys.

evoluutio, (lat. *evolutio*), kehitys. — Kehitys alemmasta elämänmuodosta ylempään tapahtuu siten, että aineellinen muoto puhdistuu ja kykenee ilmaisemaan yhä enemmän jumalallista elämää.

fantasia, (kreik.), mielikuvitus, kyky muodostaa mielessään sisäisiä mielikuvia; erittäinkin »tuottava mielikuvitus».

fenomeeni, (kreik. *faínomēnon*), ilmiö, olion ulkopuoli. (Vastakohta *noumenon*, (olion tosi olemus).

foohat, (tibet.) Logoksen (jumalan) ajatuksen luova voima kaikilla luonnon tasoilla. (Salaisessa Opissa käytetty nimitys).

fysiologia, (kreik. *logos* = oppi), oppi elämän ilmiöistä; ruumiillisia elämän ilmiöitä tutkiva tiede.

graafinen eli graafillinen, (kreik. *grafein* = piirtää) piirroksellinen, grafiikkaa koskeva

hallusinaatio, (lat. *hallusinatio*), aistinhäiriö, tajunnassa esiintyvä havainnollinen kuva, joka ei vastaa ärsytystä. Hallusinoosi, eri mielitaudeissa tavattava oireyhtymä, missä kuuloharhat ovat hallitsevina.

hormoonit, sisäerityksessä syntyneet kemialliset ärsykkeet, jotka säännöstelevät elimistön toimintoja. Vereen liuenneina ne leviävät kaikkiin elimistön osiin, mutta ainoastaan tietyt solut ja soluryhmät ovat niiden vaikutuksille alttiita. (Katso tarkemmin Tietosanakirjasta sanaa »sisäeritys»).

H. P. B., lyhennys teosofisen liikkeen perustajan Madame Helena Petrovna B l a v a t s k y n nimestä.

automaattinen, (kreik. *automatos* = itsestään liikkuva), itsetoiminen, koneellinen.

hypofyysis, (kreik. *fysis* = kasvi), aivolisäke. *Glandula pituitaria*, tämä on tärkeä sisäeriterauhanen, joka on aivosuppilon päässä. (Samanlainen on toiminta väliaivojen takaosassa kohoavalla pitkänpyöreällä käpylisäkkeellä (*epifyysis, korpus pineale*).

hypokondrinen, (kreik. *hypokondrion* = sydänala), luulosairas.

inspiraatio, (lat. *inspiratio* = sisäänpuhaltaminen), sisäänhengitys; innoitus; haltioissa olo.

instanssi, (ransk. *instance*, lat. *instantia* = hellittämättömyys), vaihe; oikeusaste; se jolla on määräämisvalta.

intelligentti, (ransk. *intelligence*, lat. *intelligentia*), älykäs, ymmärtäväinen.

kaama ruupa, (sanskrit. *kaama*), »halu, himo, rakkaus»; luova voima; jumalallinen ilmenemis- ja luomishalu; myöhemmin aineen kuohuileva elämä, intohimo, vietti; ihmisen neljäs prinssiippi, joka yhdessä aivoymmärryksen kanssa muodostaa hänen persoonallisuutensa (kaama-manas).

Kaama ruupa, »himoruumis». Ihmisen astraaliruumista sanotaan kuoleman jälkeen kaama ruupaksi (eläessä vain kaamaksi, koska se ei silloin ole yhtä vankkamuotoinen kuin kuoleman jälkeen). Kun minä puhdistusaikansa loputtua vetäytyy deevakhaniin, jää kaama ruupa tuonelaan sieluttomana ruumiina odottamaan hajoamistaan. Tätä elotonta ruumista sanotaan silloin »liekkiöksi» (lat. *larva*, ruot. *larv, skal*, engl. *shell*) ja se voidaan spiritistisessä istunnossa ikäänkuin »sähköistää» eloon. Mutta jos ihmisen ymmärrys on siinä määrin maallisen elämän aikana hyväksynyt ja palvellut alemmää minää, ettei se kokonaan voikaan yhdistyä korkeampaan minään, tapahtuu ikäänkuin kahtiajako: persoonallisen minän puhtaampi ja epäitsekkäämpi osa kohoaa deevakhaniin, mutta kuolemaan tuomittu alempi osa jää elähtyttämään kaama ruupaa tuonelassa; ja tässä tapauksessa (joka ei ole peräti harvinainen) nimitetään kaama ruupaa haahmoksi eli haamuksi (lat. *umbra*, ruots. *skugga, vålnad*, engl. *shade*). Tämä haamu esiintyy mielellään spiritistisessä istunnossa. Jonkin ajan kuluttua se muuttuu »liekkiöksi». (Katso deevakhan).

kaarana shariira, (sanskrit.) »syyruumis» (lat. *causa* = syy), kausaaliruumis, korkeamman mentaalitason käyttöväline. Yksilöllisen minämme hieno verho samalla tasolla – ts. kuolematon ruumiimme.

kausaaliruumis, katso kaarana shariira

klärvoajanssi, (ransk. *clairvoyance*), »selvänäköisyys», kaukonäkö, kyky havaita ja tietää ajasta ja paikasta riippumatta. Selvänäkö avaa näöllemme korkeampien tasojen maailmat; se on sentähden erilaista. Ns. kuudennella aistilla tarkoitetaan astraalista selvänäköä; seitsemännellä mentaalista; nämä molemmat kehittyvät vielä ihmiskunnassa. Useat henkilöt ovat kuitenkin nyt jo astraalisesti selvänäköisiä, ja okkultistit kehittävät mestarien johdolla näitä samoja aisteja.

kollektiivi, (lat. *colligere* = koota) ryhmämuodostus. Yhdysanoissa = yhteis-. (Esim. *kollektiivisielu* = joukkosielu.).

komplikaatio (lat. *complicare* = taittaa kokoon), asian mutkistuminen, lisävaikeus, selkkaus.

konkreettinen, (lat. *concretus* = yhteenkasvanut, kovettunut), esineellinen, todellinen, aistimin havaittava, kouraantuntuva. (Vastakohta: abstraktinen.)

kontuuri, (ransk. *contour*), ääriviiva, joka määrää esineen muodon; ulkopiirre, peruspiirre.

koosha, (sanskrit.) »kotelo, verho». Ihmisen käyttövälineiden vedaantinen nimi.

kosmos, (kreik. järjestys), maailma, maailmankaikkeus, taivaankappaleet yhtenä kokonaisuutena; aurinkokunta.

kriittinen, (kreik. *kritike* = arvosteleminen), arvosteleva, tutkiva, vaaranalainen, ratkaiseva.

kyklooppi, (kreik. *kyklos* = kehä, *obs* = silmä, siis, = »pyöreäsilmäinen»), kreikkalainen taruolento, jättiläinen, jolla oli yksi ainoa silmä keskellä otsaa.

linga shariira, (sanskrit.) »malliruumis», ihmisen toinen prinssiippi, eetteriruumis, karkean fyysillisen ruumiin sisäinen puoli eli eetterinen haahmo. Nimitettiin ennen myös astraaliruumiksi. – Hindulaisessa filosofiassa linga shariralla on laajempi merkitys.

logiikka, (kreik. *logos* = järki), oppi ajattelemisen laeista eli oikeasta ajattelemisesta; myös kyky ajatella johdonmukaisesti; johdonmukaisuus.

logos, (kreik. *logos* = järki), sana, järki; Jumalan luova sana; käytetään teosofiassa samassa merkityksessä kuin aleksandrialaisessa filosofiassa ja Johanneksen evankeliumissa: ilmennyt Jumala, sana, Brahmaa, Ishvara. Jokaisella aurinkokunnalla, jokaisella maailman järjestelmällä on Logoksensa, joka on sen herra ja haltia, sen luoja ja laatija, sen ylläpitäjä ja hävittäjä – sen »maailmansielu» eli yhteisminä. Myös

puhutaan *universaalista* eli yleismaailmallisesta kolminaisesta Logoksesta (vedaantan *satchitaananda*), joka on kaiken ilmennyksen takana oleva itse eli *Paramaatman* (korkein itse eli henki), johon kaikki muut yksilölliset Logokset uppoutuvat kuin pisarat mereen, joka yksin on iänkaikkisuudesta iänkaikkisuuteen likempänä Parabrahman suurta salaisuutta kuin kukaan muu. Jokainen yksilöllinen Logos eli *Isvara* on kolmiyhteinen (Isä, Poika ja Pyhä Henki; Brahmaa, Vishnu ja Shiva, ym.) ja universaaliseen Logokseen verrattuna se on »Isän yksisyntyinen poika» eli »jumalan poika», Sana, joka »tuli lihaksi» maailman syntyessä Ikuisen neitseellisestä kohdusta. Johanneksen evankeliumin alkusanoista erotamme helposti Logoksen kolmiyhteisen luonteen: 1) »Alussa oli Sana ja se Sana oli Jumalan tykönä, ja Jumala oli se Sana. Tämä oli alussa Jumalan tykönä» — ensimmäinen yhtenäinen Logos: 2) »kaikki ovat sen kautta tehdyt ja ilman sitä ei ole mitään tehty, joka tehty on» — toinen, kaksinainen Logos, henki ja aine; 3) »Hänessä oli elämä ja elämä oli ihmisten valkeus: ja se valkeus pimeydessä paistaa jota ei pimeys käsittänyt» — kolmas Logos, täysin ilmennyt, toimiva maailmanjärki, joka kaikkialla vaikuttaa, vaikkemme sokeudessamme sitä huomaakaan.

maajaa, (sanskrit.) intialaisessa uskonnossa ja filosofiassa alkuaan jumalallisten olentojen taikavoima; aistimaailman harhanäky; mytologiassa käytetty jumalatar. — »Harha, illusiooni». Ilmiöllisen olemassaolon aiheuttava voima. Hindulaisessa filosofiassa on kaikki mahaamaajaa — suurta harhaa — paitsi ainoa Todellisuus, Jumaluus Parabrahman.

makrokosmos, (kreik.) »suuri maailma», maailmankaikkeus. (Vastakohta: *mikrokosmos*, »pikku maailma», so. ihminen.)

manas, (sanskrit.) »mieli, ajatuksen aisti, ajattelija», (lat. mens) ihmisen viides prinssiippi, »inhimillinen sielu», intelligenssi, ajatteleva, järjellinen minä, jälleensyntyvä ja yksilöllinen prinssiippi, jota sanotaan hengeksi eli »sieluksi» yhdessä aatmaan-buddhin kanssa. Manas on kaksinainen: korkeampi manas, *järke*, kohdistaa katseensa henkeen, ikuisen alkujuureen, totuuden taivasta kohti; alempi manas, *ymmärrys* (»aivo-intelligenssi») tuntee vetovoimaa kaamaa (himoja) kohtaan ja muodostaa sen kanssa alemman persoonallisuuden (kaama-manaksen). Manas on varsinainen ihminen, ja koska sana johtuu sanskritinkielisestä juuresta man »ajatella», tämä osoittaa, että vanhat kansat pitivät ajatuskykyä (järkeä) varsinaisena inhimillisenä prinssiippinä, joka nosti ihmisen eläimen yli; samasta rungosta ovat muodostuneet indoeurooppalaiset sanat, jotka merkitsevät »ihminen», »muisti», »arvella» ym.; vertaa ruots. människa, minne, mena. (Ehkä suomalainen sana ihminen on sille sukua.)

mania, (kreik.), vimma, kiihko; eräs mielisairauden muoto; sairaalloinen vietti joihinkin tekoihin.

manifestaatio, (lat. *manifestatio*), ilmestyminen, ilmestys; mielenosoitus, ilmennys.

manvantara, (sanskrit.) »manu-väliaika» (manukausi), jokainen toimintakausi, joka seuraa lepokautta (praalajaa) ja päättyy siihen. Manvantara vastaa päivää, *prualaja* yötä. Tavallisesti manvantara tarkoittaa seitsemän kierroksen sarjaa planeettaketjussa.

materialisti, (lat. *materia* = aine), materialismin kannattaja; henkisiä arvoja halveksiva. — Materialismi, aineellisuuden oppi, mielipide, että kaikki olevainen on ainetta; aatteellisia, henkisiä arvoja halveksiva ajatussuunta.

mentaalinen, (lat. *mens* = sielu, mieli, ymmärrys), sielua koskeva, sielullinen, ajatuksellinen: ajatus- eli ajatusta eli ajattelijaa koskeva, tarkoitettava. — Mentaaliruumis on verho, johon ajattelija, manas, on »pukeutunut» alemmalla mentaalitasolla. — Loogillisen ajattelumme sisäinen »elin». Älyruumis. Mentaalitaso lähinnä astraalisen »yläpuolella» oleva taso. Sen kaksi alaosastoa ovat: korkeampi eli aruupataso, korkeamman, yksilöllisemmän minämme koti, ja alempi eli ruuupataso, persoonallisen ajattelijan toiminta-ala, älytaso.

mikrokosmos, (kreik. *kosmos* = maailma), maailma pienoiskoossa, pienoismaailma; kuvaannollisesti ihminen. (Vastakohta makrokosmos.) — Minkä tahansa kosmoksen pienoiskuva, esim. ihminen verrattuna aurinkokuntaan tai aurinkokunta verrattuna suurempaan tähtikuntaan. Käytetään useimmiten ihmisestä.

momentti, (lat. *momentum* = liikkeellepaneva voima, liike), hetki, tuokio, asiaan vaikuttava seikka.

monadi, (kreik. *monas* = ykseys), yksinkertainen, jakamaton ja häviämätön alkuosanen, joista olevainen on kokoonpantu, mutta joita ajatellaan, erotukseksi atomeista, sisäiseltä olemukseltaan sielullisiksi. — Okkultinen filosofia on suurenmoinen panteismi: sekä itsekohtainen eli subjektiivinen (kuten

Spinozan) kun katselee olioita ilmenemättömän todellisuuden kannalta, että ulkokohtainen eli objektiivinen (niinkuin Leibnizin monadioppi), kun ottaa lähtökohdaksi ilmenneen todellisuuden. Edellisessä tapauksessa kaikki on suurta illuusiota paitsi ainoa ykseys, jälkimmäisessä taas kaikilla ykseyksillä on suhteellinen todellisuus, jonka olemusperusta on ainoa ykseys. Tämän yksilöiden ykseyden eli ykseyden peilikuvain, tämän kaikkien elävien olentojen elämänyhteyden ymmärtämiseen perustuu esoteerisen filosofian oikea käsittäminen. Ihmisestä puhuttaessa monadi on se »Jumalan yksisyntyinen (so. yksin Isästä, ensimmäisestä Logoksesta syntynyt) Poika», jonka koti on anupaadakataso, ja jonka heijastus on aatmaa-buddhi-manas. Sentähden tätä heijastusta (aatmaa eli aatmaa-buddhia) nimitetään monadiksi.

mytologia, (kreik. *mythos* = kertomus ja *logos*= oppi), jumalaistarusto; taruoppi, myyttejä käsittelevä tutkimus. Myytti, laajimmassa merkityksessä kertomus muinaisajalta, suppeammassa merkityksessä ja tieteellisenä oppisanana: taru, kertomus jumalista ja jumaluusolennoista (puolijumalista).

negaatio, (lat. *negare* = kieltää, eittää), kieltäminen, kieltosana.

normi, (lat. *norma* = ohje, sääntö), sääntö, ohje, malli.

objektiivinen, (lat. *objectum* = »vastaan asetettu» eli »eteen asetettu»), ulkokohtainen, asiallinen, tosi, puolueeton, yleispätevä. – Havaittajan ulkopuolella oleva, aistillisesti havaittava tai tajuttava fyysisellä ja muilla tasoilla.

okkultismi, (lat. *occultus* = salattu, salainen), ns. salaoppien harjoittaminen. – Okkultismi on maailman salaisia tasoja tutkiva tiede, ja ainoastaan vihityt ottavat tähän tutkimukseen osaa. Madame Blavatsky sanoi, että »okkultismi tutkii jumalallisen järjen toimintatapaa luonnossa». Okkultisten tutkimusten ehtona on tiettyjen elämäntapojen noudattaminen, puhtaan ja epätietokään elämän viettäminen, jottei niistä koituisi vasenkätistä eli mustaa magiaa; sentähden okkultismia myös on kutsuttu elämän tiedoksi eli taidoksi. Sanskr.-kielellä sitä sanotaan *guptaavidjaaksi*. Paavali nimittää sitä salatuksi »teosofiaksi eli jumalan viisaudeksi» (I:nen Kor. 2: 7); juutalaiset rabbiinit kabbalaksi, Jeesus »taivasten valtakunnan salaisuusiksi».

organismi, (ransk. *organisme*, kreik. *organon* = elin), elimistö, eliö.

pantheon, (kreik.), »kaikkien jumalain temppeli»; kuuluisin on konsuli A g r i p p a n Roomaan 27 e. Kr. rakentama; kuuluisien henkilöiden muistomerkkejä sisältävä rakennus.

para, (sanskri.), esitavu, joka merkitsee »ylä» tai toisella puolella.

paralleeli, (kreik. *parallelos*, *para* = rinnalla ja *allelon* = toinen toisensa), yhdensuuntainen; rinnakkainen; samanlainen; vastaava; rinnatus.

polaarinen, (kreik. *polos* = akseli, maannapa), vastakkainen.

positivismi, (lat. *positivus*, *ponere* = asettaa), tieteellinen katsantotapa, joka tahtoo nojautua yksinomaan todettuihin tosiasioihin.

pragmatismi, (kreik. *pragma* = toiminta), se suunta nykyajan filosofiassa, jonka mukaan väitteiden ja käsitteiden merkitys riippuu yksinomaan siitä, millaisiin seurauksiin joudutaan, kun ihminen toiminnassaan noudattaa niitä.

prinsiipit, (lat. *principia* = alkeet). Perusalkuaineet, joista kaikki on luotu. Meidän aurinkokuntamme Logoksen ilmennyksessä on seitsemän perusolemuspuolta. Makrokosmoksen kannalta nämä ovat seitsemän tasoa, mikrokosmoksen taas ihmisen seitsemän prinsiippiä. Jälkimmäiset ovat H. P. B:n mukaan: *aatmaa*, *buddhi*, *manas*, *kaama*, *praana*, *linga shariira*, *sthuula shariira*. Olemukseltaan ihminen on kolminainen eli Paavalin sanojen mukaan henki, sielu, ja ruumis. »Henki» on aatmaa-buddhi-manas, korkeampi minä, jälleensyntyvä olento, yksilöllisyys (manas äärettömine kehitysmahdollisuuksineen aatmaa-buddhi), »sielu» on kaamamanas, alempi minä, kuolevainen persoonallisuus, joka ainoastaan henkeen yhtymällä perii kuolemattomuuden. »Ruumis» on *praana*, *linga shariira* ja *sthuula shariira*, josta henki kutsuu sielun eloon. Teosofisessa kirjallisuudessa käytetään kuitenkin sanoja henki ja sielu yhden veroisina; varsinkin »sielulla» tarkoitetaan usein varsinaista kuolematonta ihmistä.

prosessi, (lat. *processus* = eteneminen, kulku), toiminta, tapahtuman kulku tai kehitys; menettely.

psykoanalyysi, (kreik. *analysis* = hajottaminen). Sigmund Freudin perustama oppi neuroosien, sielullisten häiriöiden, rakenteesta ja hoidosta.

psykologia, (kreik. *logos* = oppi), sielutiede.

puberteetti, (lat. *pubertas* = parrakkuus; mieskuntoisuus), murrosikä.

purgatorio, (myöh. lat.) kiirastuli, »puhdistuspaikka»; katolilaisten kiirastuli, tuonela.

radikaalinen, (lat. *radix* = juuri), oikeastaan juureen saakka ulottuva, perinpohjainen, äärimmäisyyteen menevä, jyrkkä.

radioaktiivinen, (lat. *radius* = säde ja *activus* = toimiva), muutamien ns. radioaktiivisten aineiden ominaisuus itsestään hajota ja muuttua toiseksi aineiksi luovuttaen samalla energiaa, voimaa, säteilyn muodossa.

reaali, (myöh. lat. *realis*, lat. *res* = asia), asiaa, olemusta koskeva, asiallinen, todellinen; esineellinen, esinettä koskeva; tehokas, teossa tapahtuva.

reaktio, (lat. *re* = vastaan, *actio* = toiminta), vastavaikutus, taantumus; edistyksen ja uudistusten vastaliike.

refleksi, (lat. *reflectere* = taivuttaa eli käännäyttää takaisin), valon tms. heijastuminen; heijastus.

relatiivinen, (lat. *relatum* = viedä takaisin), suhteellinen. (Vastakohta: absoluuttinen, ehdoton.) **sfinksi**, (kreik. *sphinx*), »puristan». Hirviö, jolla oli eläimen ala- ja ihmisen yläruumis. Egyptiläinen ja kreikkalainen symbolinen kuvapatsas; kuvasi ihmistä ja kuolemaa, joka nielaisee kaikki, jotka eivät okkultistin tavalla ole sitä voittaneet, sen »arvoitusta ratkaisseet».

sfääri, (kreik. *sphaira*), pallo, piiri, ala, maapallo, taivaanpallo; ilmapiiri, vaikutuspiiri.

skemaattinen, (kreik. *skhema* = olento) kaavamainen.

sooma, juovuttava juoma, jota Intiassa Veedojen aikana käytettiin uhriaineena; myös jumaluuden nimitys.

sthuula shariira, (sanskrit. »karkea ruumis»; fyysillinen ruumis; ihmisen ja kaikkien olentojen alin ja ensimmäinen periaate).

spontaaninen, (lat. *spontaneus*), vapaaehtoinen, oma-aloitteinen, tahaton; itsestään, ilman ulkonaista syytä syntyvä tai tapahtuva.

stimuloida, (lat. *stimulare* = pistää, kiihottaa), kiihottaa, virkistää.

subjektiivinen, (lat. *subjectum*, »alleasetettu»), subjektin, so. tajuavan ihmisen luonnosta ja käsitystavasta, eikä tajuttujen esineiden olokohtaisesta luonnosta johtuva; itsekohtainen, omakohtainen.

suggestio, (lat. *sub* = alle ja *gerere* = johtaa; siis = »viedä alle»), mieleenjohtatus, mieleennosto; kuvittelu, uskottelu; jollekin henkilölle hypnoottisessa tilassa tai valveilla ollen uskoteltu käsitys tai kuvitelma, jota tämä pitää totena; ajatuksen siirtäminen toiseen henkilöön, tämän ollessa joko normaali- tai hypnoottisessa tilassa, tavallisesti jälkimmäisessä.

synteettinen, (kreik. *synthesis*), yhdistävä, yhteen kokoava, synteetin avulla aikaansaatu, keinotekoinen.

taso, aineen ja tajunnan eri tilojen teosofinen nimitys; meidän aurinkokunnassamme on seitsemän päätasoa, jotka jakautuvat seitsemään alatasoon. Päätasot ovat: aadi, anupaadaka, aatmaan eli nirvaaninen taso, buddhinen taso, mentaalitaso, astraalitaso, fyysillinen taso. Näistä kaksi korkeinta tasoa, aadi ja anupaadaka, ovat ainoastaan Logoksen toiminta-alana. Siihen kehitykseen nähden, mikä on ihmisen saavutettavissa nykyisen manvantaran kestäessä, on hän oppiva toimimaan viidellä alemmalla tasolla; näistä aatminen, buddhinen ja mentaalinen taso vastaavat ihmisen korkeampaa minää, aatmaa-buddhi-manasta, jota vastoin astraalitaso on kaaman ja praanan vastine, fyysillinen taso fyysillisen ja eetterisen ruumiin taso. Kuten on laita ihmisen periaatteiden, samoin luonnon tasot läpitunkevat toinen toisensa ja ovat itse asiassa peilikuvia, jotka Logoksesta heijastuvat olemassaolon hunnulle. Aineellisesti ne eriyvät toisistaan siinä, että joka tasolla on omat ominaiset alkuatominsa, joiden kokoomuksista sitten syntyvät eri alitasojen ainelajit. Nykyään on myös tapana sanoa, että korkeammalla tasolla on aina yksi ulottuvaisuus enemmän kuin alemmalla naapuritasolla. Koska fyysillisellä maailmalla on kolme ulottuvaisuutta, olisi astraalitasolla neljä, mentaalitasolla viisi jne. Olemme ottaneet käytäntöön suomalaisen tasan, koska se vastaa muissa eurooppalaisissa kielissä käytettyä sanaa *plan* (ransk. ja ruots.; engl. *plane*, saks. *Ebene*), joka johtuu latinalaisesta sanasta *planus* »tasainen».

telepatia, (kreik. *tele* = kaukana, ja *pathos* = tunne, vaikutteen saanti), kaukotaju, sielullinen kaukovaikutus. Telepaattisessa ilmiössä tunne tai ajatus siirtyy toisesta henkilöstä toiseen ilman fyysillistä välittäjää. Välittäjänä on itse asiassa astraalinen tai mentaalinen värähtely.

teosofia, (kreik. *theos* = jumala ja *sofia* = viisaus), »jumalan viisaus»; filosofinen ajattelu, joka etupäässä kohdistuu Jumalan olemuksen selville saamiseen; uudenaikainen liike, jonka tarkoituksena on tutkia ihmiselämässä ilmeneviä salaperäisiä (okkultisia) voimia ja tällaiseen tulkintaan nojautuva elämäntietäminen.

– »Jumalviisaus, jumalallinen viisaus», Viisauskonto, lähde, josta kaikki maailman uskonnot ja suuret filosofiat ovat ammentaneet. Kaikki suuret henget, kaikki »harvat valitub» ovat julistaneet viisaususkontoa, joskin eri puolilta katsottuna. He eivät ole sitä ainoastaan saarnanneet, vaan he ovat myös sitä eläneet. Viisaus on tietoa ja elämää, totuutta ja rakkautta. Käytännölliseltä kannalta katsoen teosofia on jumalallista siveysoppia. Teosofian nimi on melkein yhtä vanha kuin meidän ajanlaskumme. – Paavali puhuu »salatusta jumalan viisaudesta» käyttäen sanaa teosofia; Ammonius Saccas ja uusplatonikot käyttivät sitä 3:nnella vuosisadalla j. Kr.; Jaakob Böhm (1575–1624), saksalainen tietäjä ja syvämielinen ajattelija, kutsui itseään »teutoniseksi teosofiksi.»

traditio, (lat.), perinne, perintätieto, perintätarina, muistotieto, perintätapa. .

tragedia, (kreik. *tragodia*, oik. »pukkilaulu», merkitsi alkuaan laulua, joka esitettiin pukkiuhrin yhteydessä (Dionysosjuhlassa), murhenäytelmä.

tshaajat, (sanskrit.) *kuupitrien* varjot; haamut. Luonnossa on kolminkertainen kehitysjärjestelmä, kolmen aikakautisen *upaadhin* kehittämiseksi, eli oikeammin kolme erilaista kehitysjärjestelmää, jotka meidän luomakunnassamme ovat erottamattomasti yhteenkiedotut ja sekoittuneet joka kohdasta. Nämä kehitykset ovat: monadinen (eli henkinen), älyllinen ja fyysillinen. Nämä kolme ovat aatmaan seitsemännen Ainoan Todellisuuden rajallisia olemuspuolia eli heijastuksia kosmisen harhan tasolla.

1. *Monadinen*- niinkuin nimi ilmaisee, koskee monadien kasvua ja kehitystä vielä korkeampiin toimintamuotoihin; yhdessä:

2. *älyllisen* (kehityksen) kanssa, jota edustavat *Maanasa-Dhjaanit* (aurinkodeevat eli *Agnishvatta Pitrit*), »älyn ja tajunnan antajat», ja:

3. *fyysillinen*, jota edustavat *kuupitrien tshaajaat* (varjot), joiden ympärille luonto on aineellistuttanut nykyisen fyysillisen ruumiin. Tämä ruumis on välineenä, jonka avulla rajallinen »kasvaa» – käyttääksemme harhaan viepää sanaa – ja muuttuu rajattomaksi, katoavainen Ikuiseksi ja Ehdottomaksi – manaksen kautta ja keräytyneitten kokemusten nojalla.

universumi, (lat. *universum*), kaikkeus, maailmankaikkeus; avaruus.

upaadhi, (sanskrit.) »kannattaja», käyttöväline. – Ruumis on sielun upaadhi eli käyttöväline, eetterivalon jne. Okkultiselta kannalta upaadhi on sama kuin *koosha*, »verho» tai *shariira*, »ruumis».

vedaanta, (sanskrit. *veda* = tieto), »vedan loppu», so. »tiedon päämäärä»; oikeaoppisimpana pidetty brahmalainen filosofinen oppijärjestelmä; mystillis-filosofinen järjestelmä, jonka perusti *Vyaasa*, (sanotaan eläneen 1300 vuotta e.Kr.), jota kehitti suuri Shankaracharya, ja jota ovat selityksin varustaneet monen miespolven viisaat. Vedaanta on upanishadien esoteerinen selvitys.

vibraatio, (lat. *vibrare* = väristä), värähdys, värähtely.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
Alkulause.....	1
I Ihmisen käyttövälineet	2
II Ihmiskunnan menneisyys ja tulevaisuus	8
III Ruumiin kehityshistoria.....	14
IV Mistä ja mihin?	20
V Enkelien apu.....	28
VI Taistelu taivaassa.....	35
VII Ihminen maan päällä.....	43
VIII Ihmisen taistelu henkivaltoja vastaan	49
IX Tunne ja ajatusruumis	57
X Älyn taistelu	63
XI Eetteriruumis.....	71
XII Eetteriruumiin toiminta.....	79
XIII Fyysillinen ruumis.....	86
XIV Terveys ja sairaus.....	93
XV Sairauden syyt.....	100
XVI Terveiden ihanne	106
Vierasperäisten sanojen selitys	113

Taulukot

Ihmisruumiin – maapallon alatasot.....	24
Enkelijärjestöt	29
Elonaallot.....	32
Kolminaisuudet ja elonaallot.....	52
Eläinrata	74

IHMISKUNNAN ALKUPERÄINEN KIELI JA KIRJOITUS

PEKKA ERVAST

RUUSU-RISTIN KIRJALLISUUSSEURA R. Y.

Helsinki 1983

JA

KRISTOSOFINEN KIRJALLISUUSSEURA R. Y.

Tampere 1983

Arvi A. Karisto Oy:n kirjapaino

Hämeenlinna 1983

ISBN 951-95626-1-3

Saatesanat

Tämä kirja sisältää Pekka Ervastian kirjoittaman artikkelisarjan, joka okkulttis-filosofisesti valaisee kielen ja kirjoituksen kehitystä. Sarjakirjoitus on koottu Ruusu-Risti-aikakausikirjasta, jossa Pekka Ervast julkaisi sen vuosina 1928-1929. Koska vanhoja vuosikertoja ei monellakaan enää ole käytettävissä, julkaistaan nämä artikkelit tällaisena yhtenäisenä niteenä. Lehdistä kuvattuna kirja on sanatarkka toisinto alkuperäisestä tekstistä.

Helsingissä, tammikuun 25 pnä 1983.

Pekka Okko

SISÄLTÖ:

Sisällysluetteloon on merkitty, mistä mikin artikkeli löytyy tästä julkaisusta, sekä minkä vuoden ”Ruusu-Rististä” ja miltä sivulta se löytyy alkuperäistekstistä.

Ihmiskunnan alkuperäinen kieli ja kirjoitus	2
(1928: 3-7)	
Hakaristi	6
(1928: 34-43)	
Kiinalainen ja egyptiläinen kirjoitus	12
(1928: 78-84)	
Kabbala	17
(1928: 121-125)	
Kabbala	21
(1928: 169-172)	
Vieläkin sanojen tulkintaa	24
(1928: 234-239)	
Ihmiselämän ikäjaksot	28
(1928: 268-275)	
Nimien taikaa. I.	33
(1928: 308-314)	
Nimien taikaa. II.	37
(1928: 356-363)	
Taikaneliöt	43
(1929: 8-14)	

Ihmiskunnan alkuperäinen kieli ja kirjoitus.

Kauneimpia näköaloja, mitä mad. Blavatskyn teosofinen sanoma meille avaa, on mielestäni oppi ihmiskunnan alkuperäisistä suurista Opettajista. Todella sisältörikas, ylevä ja kaunis on se ajatus, että ihmiskunta, joka alkuaikoina täällä maanpäällä oli täydellisesti lapsen tilassa, sielullisesti ja henkisesti kehittymätön, osaamatta ulkonaisesti vielä mitään ajatella, sai apua toisen ihmiskunnan kehittyneiltä jäseniltä, toisen ihmiskunnan, jonka asuinsija oli toisella tähdellä. Nämä viisaat olennot, jotka saapuivat maanpäälle ja perustivat suuren Valkoisen Looshin, joka yhä vielä tänä päivänä elää, he tulivat meitä tänne opettamaan, meidän askeleitamme hoivaamaan ja painamaan meidän tajuntaamme aivan kuin sinetillä suuria kosmillisia totuuksia. He uhrautuivat sillä tavalla, kuin etevä opettaja uhrautuu, joka lähtee opettamaan pieniä lapsia, vaikka hän samalla iloitsee heidän viattomuudestaan. Korkeat Mestari-olennot, jotka valvoivat meidän ensimmäisiä askeleitamme, saattoivat samalla tavalla iloita meidän nuoresta tuoreudestamme, vaikka heidän iloonsa sekoittui paljon huolta, kun sitten lankesimme pahaan. Tämä oli kyllä välttämätöntä, ja Viisaat tiesivät sen.

Kun alkuperäiset opettajamme saapuivat tänne, ei meidän inhimillinen ruumiimme ollut organisoitu samalla tavalla kuin nyt. Olimme silloin lähempänä sisäistä maailmaa, ja meillä oli sisällä päässä kolmas silmä, joka välitti yhteytemme henkimaailman kanssa. Emmehän olisi tienneet opettajia opettajiksi, ellei tuo kolmas silmä olisi sitä todistanut. Nykyiset kaksi silmäämme olivat sangen alkuperäisellä kehityskannalla, ne vasta alkoivat avautua, kuten nykyään tapahtuu pienillä koirilla. Ja kun vihdoinkin fyysiset silmämme organisoituivat, ei näkömme ollut semmoinen, kuin nyt; ensimmäiset kuvamme ulkomaailmasta olivat hullunkurisen epäselviä ja hataria. Mutta kolmas silmämme välitti yhteyden näkymättömän maailman kanssa, ja me tajusimme silloin asioita, joita emme nyt enää tajua. Meillä itsellämme ei kyllä ollut paljon ajatuksia, sillä järkemme oli kovin vähän kehittynyt, mutta meillä oli luonnollisia ja yksinkertaisia tunteita. Sentähden suuret opettajat opettivat meitä ajattelemaan ja samalla tuntemaan monipuolisemmin, rikkaammin ja voimakkaammin, kuin mihin luonnosta kykenimme. Siten opimme havaitsemaan heidänkin tunteitaan ja ajatuksiaan.

Millä tavalla se tapahtui? Kahdella tavalla: osaksi näkemällä, osaksi kuulemalla. Kuuleminen kehittyi meissä pikemmin ja varhemmin, sentähden oma aktiivinen sielu-elämämme pukeutui äänien muotoon. Kielemme oli semmoista, jota me tänään voisimme sanoa lauluksi. Laulamalla ilmaisimme silloin tunteemme, niin hyvin ilomme kuin surummekin, toisin sanoen: vokaaleilla, ääntiöillä. Samalla olimme tietoisia jonkinlaisista näköaistimuksista, väriaaltoiluista eli valovärahdyksistä. Saatoimme myös nähdä ja tuntea, että laulaessamme meistä meni ulos kuin erivärisiä säteitä ja värimuodostumia. Ja juuri tämän tajuaamisen nojalla me saatoimme ottaa vastaan opetusta korkeilta opettajilta. Nämä näet opettivat meitä laulamaan kiinteämmin, niin sanoaksemme kristallisoidummin. Itse kykenimme vain huutamaan, mutta viisaiden johdolla opimme synnyttämään kauniita ääniä, jopa säveliä, niin että „puheestamme“ todella tuli meloodinen tunteenpurkaus.

Kummallista kyllä, meillä ihmisillä on vielä tänä päivänä äänten kieli yhteisenä kielenä. Olemme tietysti sitä enemmän kehittäneet, mutta olemme juuri siinä kielessä lähellä sitä alkuperäistä kieltä, jota opimme viisailta. Jos näkymättömässä maailmassa jotain ilmaisimme, voimme sen yhä lausua laululla, sielumme soinnulla. Onhan deevoja, enkeliolentoja, haltioita, jotka puhuvat laulun ja soiton välityksellä. Kun he jotain sanovat meille, kaikuu se korviimme kuin kaunis laulu tai orkesterisoitto tai harpunsävel.

Tämä alkuperäinen laulukieli ei luonnollisesti ollut meillä ihmisillä yhtä kehittynyt kuin jumalolennoilla ja mestareilla, mutta jotkut meistä yrittivät siinä enemmän kehittyä, ja he syntyvät nyt ehkä suurina säveltäjinä, neroina. Useimmat ihmiset eivät oppineet „taiteilijoiksi“ laulussaan, mutta jokainen osasi laulun aakkoset ja vielä tänä päivänä soi jokaisen sielussa sävel.

Onhan nykyisessä sivistyksessämme kaikissa kielissä yhteinen kirjoitus lauluille. Kuka tahansa joka ottaa nuotit käteensä, laulaa samalla tavalla, samalla melodialla. Ja kaikki ihmiset myös ymmärtävät säveleen samalla tavalla. Kun laulu ilmaisee surua, riemua tai kaihoa, ymmärtää jokainen sen säveleestä, jota vastoin paljalla sanoilla ilmaistua ajatusta ihminen ei ymmärrä, ellei tunne kieltä.

Vasta vähitellen kolmannen juurirodun aikana, kun näkö alkoi kehittyä ympäröivään fyysilliseen maailmaan päin, muodostui puhe kieleksi nykyaikaisessa merkityksessä: kerakkeet tulivat ääntöiden lisäksi, ja niiden yhteistyössä muodostui sanoja. Sanat olivat ensin yksinkertaisia, jokainen sana yksitavuinen, eikä mikään sana voinut taipua, vaan ajatus ilmaistiin asettamalla useita sanoja vieretysten.

On ainakin yksi kieli olemassa viidennen juurirodun ajoilta, nim. kiinankieli, joissa sanat ovat yksitavuisia ja taipumattomia. Kiinankielen suhteen, joka lienee vanhin tunnettu kieli, on huomattava se omituisuus, että siinä „lauletaan“ paljon enemmän kuin viidennen juurirodun kielissä. Me suomalaiset sanomme kyllä tukholmalaisista, että he laulavat puhuessaan, ja samoin sanovat he meidän laulavan, mutta tämä riippuu vain siitä, että asetamme musikaaliset korot eri tavuille. Kun suomalainen ääntää esim. ruotsalaisen sanan skola, asettaa hän korostuksen ensimmäiselle tavulle, jolloin se on äänellisesti korkeampi kuin toinen tavu, jota vastoin tukholmalainen korostaa toista tavua. Suomalainen laskee, ruotsalainen nousee skaalassa. Kiinankielessä kuuluu näitä musikaalisia korostuksia olevan kahdeksan, niin että euroopalainen, joka oppii lukemaan kiinankieltä, ei ymmärrä mitään, kun ensin kuulee kiinalaisen puhuvan, sentähden että sama sana kiinankielessä eri tavalla äännettynä saa eri merkityksen. En voi tuoda mitään esimerkkiä kun en osaa kiinankieltä, mutta keksikäämme sellainen. Sanan Tao esim. voi ääntää joko niin, että musikaalisesti on sama arvo molemmilla vokaaleilla tai niin, että on eri arvo, milloin matalampi, milloin korkeampi, jolloin sanalle syntyy kolme eri merkitystä: tá-ó, tá-o, ta-ó. Tämä siis kiinan kielen suhteen osoittaa, että se on lähimpänä laulukieltä.

Kun konsonantteja enemmän ja enemmän keksittiin ja otettiin käytäntöön, silloin myöskin ajatuksia saattoi pukea selvempiin muotoihin. Kielen kehitys kulki järjen kanssa käsi kädessä niin, että sitä myöten kuin opittiin näkemään ulkonaisen maailman muotoja ja ajatuksia, täytyi oppia niitä ilmaisemaan. Kun laulukielen aikana näimme väri- ja äännevaikutuksia, jotka menivät meistä ulos tai tulivat meitä kohtaan toisten puolelta, olivat ne alussa perin muodottomia, pilventapaisia ja me ihmettelimme, että viisaat opettajat saivat omiin lauluihinsa semmoista merkittävää voimaa ja vaikuttavuutta, joka puki ne loistaviin ja täsmällisiin muotoihin. Vaikkemme ensin tajunneet muotoja sinään, – tunsimme vain niiden vaikutuksen –, opimme vähitellen tajuamaan ja havaitsemaan niitä. Ensimmäiset ne olivat mielestämme kuvioita, kolmioita, ympyröitä, neliöitä, j.n.e., sitten alkoivat tulla kappaleiksi. Perspektiivisesti heräsi askel askelelta ja samalla silmämme aukenivat näkemään fyysillistä maailmaa.

Havainnon ja ajatuksen kehittyessä kehittyi kielikin: ajatuksille piti saada ilmaisu. Tämä ilmaisu oli alussa rehellisesti totuuden mukainen, sillä viisaat puhuivat harkitusti ja mekin opimme sillä tavalla ilmaisemaan ajatuksiamme. Tämä rehellinen puhetapa saattoi meidät samalla omituiseen vaaraan. Kun näet ajatuksia lausuttiin ilmi korviin kuuluvien sanojen näimme aina samalla, mitä muuta mahdollisesti oli sanojen takana. Jos joku lausui sanan, joka vastasi jotakin käsitettä, esim. ristiä, silloin itse tuo risti, samalla tavalla kuin nyt, tuli meidän tajuntaamme, mutta sen ohella näkyi kolmannelle silmällemme, mitä puhuja tarkoitti sanallaan ja kuvallaan. Hän ehkä liitti sanaansa määrätyn ajatuksen, ja se ajatus näkyi meille selvästi ristin kuvan ohella. Toisin on nyt. Jos nyt sanon risti, ei ensin tule mieleen kuin ristin kuva, saan sitten selittää lisää, jos samalla tarkoitan jotain muuta. Jos risti on minulle vertauskuva siitä, että ihmisen pitää ottaa „risti“, s.o. omat surut ja huolet kantaakseen, silloin saan monella sanalla ilmaista tarkoitukseni, ennenkuin se tulee toisille selväksi. Eikä minun ajatukseni silloinkaan tule kuulijalle välittömästi mieleen, vaan hän laatii kuvan siitä oman ymmärryksensä mukaan. Atlantilaisella ajalla sitä vastoin meillä oli kolmas silmä jäljellä, jonka avulla saimme selvän kuvan ei ainoastaan ristiksestä, vaan myöskin siitä, mitä toinen tarkoitti, kun

mainitsi sanan. Muinaisina aikoina kieli niin muodoin ei ollut läheskään niin monimutkainen kuin nyt. Se oli lyhyesti sanoen vertauskuvakieltä. Toinen ilmaisi meille kuinka paljon asioita tahansa lausumalla ääneen muutamia sanoja ja asettamalla siten silmiemme eteen muutamia symbooleja. Hän sanoi esim.: aurinko, risti, ykkönen, kakkonen j.n.e., ja me saimme heti selvän kuvan hänen ajatuksistaan.

Tästä aiheutui mainitsemamme vaara.

Maan päällä oli näet olentoja – „paratiisikäärmeitä“, – jotka koettivat vaikuttaa meihin pahaan tai oikeammin sanoen: luonnon käskyä totellen tahtoivat kehittää meitä, vetämällä alas pimeään aineeseen. He loihitivat silmiemme eteen kaikenlaisia houkuttelevia näkyjä, eikä heidän tarvinnut kuin sanoa yksi sana, jota meidän oli vaikea vastustaa. Lusiferit, ahrihanit ja saatanat vetivät meitä siten helposti nenästä. Olimme kuin koneita, joilla soitettiin. Nyt ihminen on suojattu, hän ei näe välittömästi ajatuksia ja tunteita. Tämä suojaa meitä, mutta tekee samalla, ettemme hyvästäkään saa selviä kuvia.

On luonnollista, että ajatusten ilmaisu aikaa myöten – fyysisen näkökyvyn tarkistuessa – kävi päinsä myös liikkeiden ja merkkien eli kirjoituksen avulla. Ja yhtä luonnollista on, että kirjoituskieli alussa oli puhdasta merkkikieltä, pyhää symbolikieltä. Nykyinen kirjoituskielme on symbolinen toisella tavalla, mutta alkuperäinen kirjoitus oli suoraa kuvakieltä. Aurinkoa kuvattiin ympyrällä, pöytää kahdella pystysuoralla ja niitä yhdistävällä vaakasuoralla viivalla j.n.e. Niin tekee vielä tänään lapsi, joka ei osaa kirjoittaa.

On yhä tänä päivänä käytännössä merkkejä, jotka ovat kansainvälisiä kielistä riippumatta. Joka ainut koulun käynyt ihminen tietää, mitä tarkoittaa merkki &. Se on latinalainen *et* ja käytetään joka kielessä ja-sanan asemasta. Myöskin ymmärtää jokainen, kun käytämme auringon, kuun, tai Venuksen merkkejä, sillä ne ovat ikivanhoja tähtitieteellisiä symbooleja. Samoin ovat yleisinä merkkeinä numerot. Kun kirjoitamme numeron tuntee jokainen sen, jotavastoin lausuttuna ei sitä kukaan ymmärrä, joka ei taida kieltä.

Alkuaikoina olivat kirjoitusmerkit, pyhät symbolit eli hieroglyyfit, sisältörikkaita, sillä ihminen oli tottunut ajattelemaan niiden yhteydessä paljon semmoista, jota merkki ei sinään ilmaissut. Merkit oli saatu kuvina ympäröivästä maailmasta, ne esittivät siis semmoisinaan konkreettisia, korkeintaan geometrisia tosiasioita. Kun ihmisissä kolmas silmä kiuhtui, hävisi myös heidän kykynsä ymmärtää symbooleja välittömästi, mikäli ne kuvasivat abstraktisia asioita.

Oli siis keksittävä uusi kirjoitustapa. Symbolinen kirjoitus oli muuttuva enemmän tai vähemmän foneettiseksi. Ajatuskuvien tilalle astuivat äänikuvat, alussa parhaasta päästä konsonanttien eli kerakkeiden kuvat. Niiden syntyä voimme ajatella lyhyesti seuraavaan tapaan.

Miten kuvataan merta symbolisesti? Eivätkö aallot tule heti mieleen? Meren „hieroglyyfi“ on luonnollisesti ~1. Myöhemmin tarvitaan merkkiä, joka kuvaisi paljasta m-äännettä? Eikö silloin johdu mieleen sana meri, joka alkaa m-äänneellä? Otetaan siis meri-sanan hieroglyyfi ~2 ja annetaan sen merkitä m-äännettä. Vähän korjatussa muodossa saamme silloin nykyisen m-kirjaimen.

Tämä kirjoituksesta. Mutta kääntäkäämme nyt huomiomme vanhan mysteriokielen pyhiin hieroglyyfeihin.

Hakaristi.

Hakaristi on kaikille tuttu merkki, meillä Suomessakin tavallinen, koska esim. sairaanhoitajattaret sitä kantavat ja koska se on suomalaisessa vapaudenruusussa. Sitä on kahta lajia riippuen siitä, mihin suuntaan poikki viivat kulkevat, siis joko näin ☩ tai päinvastoin. Edellinen muoto on yleisempi Euroopassa, mutta jälkimmäinen on tavallinen Kiinassa. Muuten hakaristi on niin kansainvälinen vertauskuva, että sen käyttöalue kulkee leveänä vyönä maapallon ympäri päiväntasaajan molemmin puolin: pohjoisimpana se on Islannissa ja Lapissa ja eteläisimpänä Brasiliassa. Tietosanakirja sanoo: „Hakaristiä on ikiajoista asti käytetty ornamenttinä mitä erilaisimmissa esineissä Euroopassa ja Aasiassa, aikaisimmin se ehkä esiintyy Välimeren itäalueella, Troia-Hissarlikin alemmissa kerrostumissa; maalatuissa Hallstatt-ajan saviastioissa; Ruotsissa jo pronssiajan lopulla, Suomessa ainakin jo myöhemmällä rautakaudella; myös suomalaisessa kansatieteellisessä puukalustossa ja suomalais-ugrialaisten kansain ompelukoristeissa; se tavataan myös Afrikassa ja Amerikassa“.

Oleellisena osana hakaristissä on risti, ja kristikunnassa on aina ajateltu, että risti on puhtaasti kristillinen symboli, melkeinpä että se on kristittyjen keksintöä. Puhutaan „uskon rististä“ ja sanotaan, että ristissä on oikean uskon salaisuus. Saarnoissa viitataan ristin merkilliseen jumalalliseen voimaan kehoitetaan „pakenemaan ristin juurelle“. On syntynyt kuin ristin palvonta meillä kristikunnassa. Kun parikymmentä vuotta sitten arvostelin erään norjalaisen papin kirjaa, jossa puhuttiin rististä, ja sanoin, ettei risti ole kristinuskon alkuperäisiä vertauskuvia, loukkaantuivat muutamat uskovaiset ja huudahtivat: „Kuinka voidaan noin ylimielisesti puhua rististä, joka on kristinuskon salaperäisin, syvin ja merkillisin perustotuus?“

Tietysti ymmärrän, että risti mystillisenä totuutena merkitsee paljon kristikunnassa, mutta silti lausun julki sen totuuden, ettei ristillä ollut alkuaan mitään tekemistä kristinuskon kanssa. Risti on niin vanha symboli, ettei toista vertauskuvamerkkiä ole niin paljon ollut maan päällä käytännössä. Jos kristityillä onkin risti roomalaisen ristin muodossa, se ei asiaa muuta, – risti kuin risti. Jeesus Kristus ei ristiä opettanut palvonnan merkityksessä, hänen suussaan se oli vertauskuva. Paras todistus siitä, ettei risti kuulunut alkuperäiseen kristinuskoon, on se, että vanhimmat muistomerkit, kristilliset piirustukset Rooman katakombeissa eivät sisältäneet mitään ristejä. Vasta toisen vuosisadan lopulla alkoi ilmestyä ristin kuvia katakombeissa, ja ne olivat tämmöisiä ☩-4, ☩5. Niiden jälkeen vasta tuli roomalainen risti †6 käytäntöön. Ennen näitä oli ainoa symboli, mitä kristityt käyttivät, ankkuri; sitä tavataan toisen vuosisadan alussa ja keskivaiheilla.

Mutta on vielä selvempi todistus siitä, ettei ristiä ole ollut alkuperäisessä kristinuskossa. Roomalainen asianajaja Minucius Felix kirjoitti v. 80 kristillisen puolustuskirjan, jonka nimi on Octavius. Siinä hän yhdessä kohden sanoo sanasta sanaan näin: „Sillä me emme palvo mitään ristejä, emmekä sitä tahdokaan. Te (pakanat), jotka pidätte puisia jumalia pyhinä, palvotte ehkä puisia ristejä ikäänkuin jumalien osina, sillä mitä muuten kenttämerkit, sotaliput, ovat muuta kuin kuvattuja ja kirjailtuja ristejä?“ Hän sanoo siis nimenomaan: „Te pakanat käytätte ristejä, me kristityt emme välitä niistä, meillä on uusi elämänymmärrys“. Mutta kristinuskoko oli kuitenkin voimaton. Se ei osannut säilyttää omaa henkeä kauemmin kuin ensimmäiset 300 vuotta. Sitten, kun kirkko teki liiton valtion kanssa, sen oli pakko mukautua semmoisiin asioihin, jotka valtion kannalta olivat hyödyllisiä. Silloin täytyi omaksua pakanamaailmasta sellaisia muotoja, ettei pakanoita olisi loukattu. Tämä oli luonnollinen olojen kehitys, sillä jos jokin asia yht'äkkiä pääsee valtaan, on sille edullista, ettei se ketään liian paljon sorra. Kun kirkko käytti hyväkseen semmoisia muotoja, jotka olivat vallalla, se osoittautui ymmärtäväiseksi ja hyväksi, samalla kuin se oli mahtava, vaikka totuus epäilemättä kärsi tästä diplomaattisesta hyvydestä.

Palataksemme hakaristiin kysykäämme, miten se on symbolina syntynyt. Tavallisin tieteellinen selitys on seuraava: risti on syntynyt vanhimmasta luonnollisesta symbolista eli hieroglyyfistä, mikä ihmisten mieleen on tullut, nim. auringon symbolista. Suomalaiset puhuivatkin „auringon pyörästä“. Aurinko, joka elämälle on niin tärkeä, kiinnitti ihmisten huomion ennen muita luonnon ilmiöitä, joten on ymmärrettävää, että he sitä merkillä kuvasivat. Ja sen luonnollinen kuva on tietysti ympyrä. Mutta luonnollinen oli myös seuraava ajatus: aurinko kulkiessaan on kuin pyörä, joka kierii eteenpäin. Siten vähän myöhemmin aurinkoa ruvettiin kuvaamaan pyöränä s.o. ympyränä, jossa oli neljä puolaa, ja sitä nimitettiin „auringon pyöräksi“, jota nimeä vanhat suomalaiset käyttivät.

Kun auringon pyörä oli muodostunut tavanomaiseksi merkiksi, oli sen täydellinen piirtäminen jonkun verran hankalaa, joten oli yksinkertaisempaa jättää ympyrä piirtämättä kokonaisuudessaan ja piirtää vain osa siitä, niin että saatiin tällainen merkki . Kun tätä vielä yksinkertaistutettiin, jätettiin toiseen tai toiseen suuntaan vähän kaaresta piirtämättä, jolloin kuviosta muodostui hakaristi.

Hakaristi on siis auringon symboli tiedemiesten mielestä. Mutta vanhat kansat eivät pitäneet sitä auringon vertauskuvana, jona he käyttivät ympyrää tai ristiä ympyrän sisällä, vaan hakaristi oli onnen merkki. Se oli itsenäinen, joskin syntyisin auringon pyörästä. Niinhän oli ihmisen onnikin hänelle ominainen, vaikkakin riippuvainen ja lähtöisin elämän tuojasta, auringosta. Ilman aurinkoa ei ollut mitään onnea, sillä ihmiset eivät voineet iloita elämästä, jolleivät saaneet aurinkoa nähdä. Näin voimme käsittää, että hakaristi tuli onnen merkiksi kaikilla kansoilla.

Hakaristin nimenä Indiassa on svastika. Mikä on svastika? Se on indialainen sana, joka kuvaa onnellista tilaa. Su+asti on sama kuin kreikankielessä heusti, joka merkitsee: hyvin on. Svastika merkitsee siis onnea, sillä =ka on suffiksi, joka ei muuta merkitystä (tekee vain välistä substantiivista adjektiivin).

Hakaristi on onnen merkki. Sitä varten se toivottavasti on otettu meidänkin nuorena valtiossa käytäntöön, vaikka tämä seikka saattaa johtua siitäkin, että se on vanha suomalainen symboli. Meillä käytetään sitä tavallisesti tässä muodossa , jota vastoin Kiinassa, kuten sanottu, melkein yksinomaan käytetään päinvastaista muotoa.

On tutkijoita jotka tekevät eron näiden merkkien välillä ja sanovat, että se muoto, joka meillä on käytössä, kuvaa pikemmin saamattomuutta ja onnettomuutta, jota vastoin kiinalainen muoto taas kuvaa paremmin onnea. Ei tiedä, vaikka tuommoisessa väitteessä olisi perää. Olen kyllä ihmetellyt, että meidän lentokoneemme, joissa on tuo vasenkätinen hakaristi, yksi toisensa perään putoavat maahan. Voisihan myös sanoa, että Kiina on monen tuhannen vuoden aikana ollut onnellinen valtakunta. Valitsevatko kansat tietämättään itselleen sattuvia vertauskuvia?

Mutta eipä vasenkätinenkään hakaristi ole jyrkän onnettomuuden symboli. Hakaristi on itsestään niin voimakas, että kaariviivat vasempaan suuntaan kääntyneinä korkeintaan osoittavat, että onni on ponnistusten, vaikeuksien ja tappioiden takana.

Ehkä tämäkin seikka selvenee, jos tutkimme hakaristiä mystillisesti. Taas käännämme silloin ensin huomiomme auringon pyörään.

Millä tavalla auringon pyörä syntyi mystillisenä, pyhänä vertauskuvana ja mitä se ilmaisi? Se ilmaisi erilaisia asioita. Vanhat symbolit yleensä ovat seitsenkertaisia; voi käyttää seitsemää avainta riippuen siitä, miltä tasolta kuvia katsellemme. Emme tunne kaikkia avaimia, sillä korkeimmat avaimet annetaan ainoastaan määrättyissä vihkimyksissä, mutta joitakin olemme saaneet käsiimme.

Kun Opettaja tahtoi oppilaalle kuvata ristiä ja auringon pyörää, sen syntyä ja sen elävää luonnetta psykologiselta kannalta, niin hän sanoi: „Käännä katseesi taivaanrantaan! Minkälainen se on?“ Oppilas vastasi: „Taivaanranta on kuin viiva.“ Opettaja jatkoi: „Näetkö kaikki, mitä tuolla taivaanrannalla on?“ Oppilas sanoi: „Näen, mutta ainoastaan silloin kun katseellani seuraa sitä. Jos päätäni liikuttamatta katson, näen epäselvästi kaikki.“ – „Mitä sinun pitää siis tehdä, että näkisit selvästi?“ – „Minun pitää liikuttaa katsettani kohdalta kohdalle.“ – „Ja mitä vielä?“ – „Minun täytyy hetkeksi kiinnittää huomioni joka kohtaan.“ – „Minkälaiseksi siis sinun tajuntatoiminnassasi tulee taivaanranta?“ – „Se tulee viivaksi, joka on kokoonpantu pisteistä.“ Pisteet kuvaavat kaikki sitä konsentratsioni- eli keskitystyötä, jota oppilaan pitää tehdä. Sillä tavalla on psykologisesti muodostunut taivaanranta kokonaisena kuviona. Piste liikkuu vaakasuorasti, jolloin syntyy vaakasuora viiva psykologisena havaintona.

Sitten Opettaja sanoi: „Siirrä taivaanranta lähemmäksi! Muuttuuko asia?“ – „Ei, se on aina vaakasuora viiva.“ – „Niin, kun nostat katseesi, muodostuu vaakasuora viiva, ja kun sen lasket, muodostuu vaakasuora viiva. Aina kun maailmaa tutkit, muodostuu vaakasuora viiva. Siis kuva ulkonaisesta maailmasta on sinulle vaakasuora viiva, joka on pisteistä muodostunut. Se on ulkonainen tutkimusalue. Mutta jos tahdot tietoa totuudesta, riittääkö silloin, että sinä ainoastaan tällä tavalla teet havaintoja, ainoastaan kuljet vaakasuoraa viivaa pitkin ja tutkit ulkonaista maailmaa?“ – „Ei suinkaan, sillä minä en ole silloin vielä oppinut tuntemaan itseäni.“ – „Niin, toinen asia, jota sinun täytyy tutkia päästäksesi totuuden tietoon, on oma itsesi. Miten on sisäistä maailmaa tutkittava, käykö se samaan suuntaan kuin ulkonaisen tutkiminen?“ – „Ei taida käydä, sillä mihin minä käännän katseeni?“ – „Kun sinä tutkit itseäsi, silloin sinun pitää mennä syvälle itseesi ja nousta myöskin korkealle: sinun täytyy nousta ja laskea. Siis sinun itsetutkimuksesi ja sisäinen havaintosi ei ole siinä, että vain luokittelet kaikkia niitä mielteitä, mitä olet saanut ulkomaailmasta, kaikkia niitä opetuksia, mitä sinulle on annettu, sillä niin ollen et ole vielä oppinut tuntemaan muuta kuin ulkonaista maailmaa. Mutta kun tahdot itseäsi tutkia, täytyy sinun mennä alas ja taas ylös ja joka kohtaan keskittyä. Millainen viiva siitä muodostuu?“ – „Siitä muodostuu nousevat ja laskevat pisteet eli pystysuora viiva.“ – „Pystysuora viiva kuvaa sinun henkesi toimintaa, se kuvaa sinun henkesi maailmaa. Vaakasuora viiva kuvaa ulkonaista maailmaa, ainetta, pystysuora, sisäistä maailmaa, henkeä. Vaakasuora viiva kuvaa rauhaa, kuolemaa, hiljaisuutta, pystysuora elämää, liikuntaa. Sinä et voisi havaita maailmaa, jos kaikki liikkuisi, sen täytyy maata rauhassa sinun edessäsi, sinä itse liikut. Ja kun tutkit sisäistä maailmaa, sinä olet elämän keskellä ja olet itse elämä, ja sinun tulee tutkia elämän henkeä. Kun opit totuuden tuntemaan, tunnet maailman ja itsesi. Totuuden tunteminen kuvataan ristillä.“

Vielä lisäsi Opettaja: „Osaatko sinä tutkia rajattomasti? Tarkasta tätä ulkonaista maailmaa! Onko horisontti suora viiva?“ – „Ei se on näköpiiri, joka on kaari. Minun tutkimusalaani rajoittaa näköpiiri ulkonaisessa maailmassa.“ – „Niin, sisäisessä on samalla tavalla, siinäkään et voi tutkia rajattomasti, aina siinäkin ympäröi sellainen näköpiiri, joka sanoo: ei minun ylitseni. Sinulla on aina rajoitettu äärettömyys kaiken ympärillä, sinä voit vain tutkia rajoitettua äärettömyyttä.“

Auringon pyörä kuvaa totuuden etsijän tutkimusta, hänen sisäistä elämäänsä totuuden etsijänä ja tutkijana.

Taasen Opettaja jatkoi: „Koska kaikki on alhaalla niinkuin ylhäällä ja ylhäällä niinkuin alhaalla, niin mitä oppia sinä otat tästä maailman suhteen?“ – Oppilas vastasi: „Vaakasuora viiva kuvaa kosmogeneettisestikin ainetta ja pystysuoraa henkeä.“ – „Mikä on aine kosmogeneettisesti?“ – „Se on jumaluudessa piilevä ilmenemisvoima.“ – „Mikä se on?“ – „Se on aineen taikavoima, joka antaa muodon hengelle, mutta joka samalla rajoittaa, vastustaa henkeä. Aine on itsessään hengen vastustaja. Olemassaolossa on kaksi perusprinsippiä, henki ja aine, elämä ja kuolema, sisältö ja muoto, luoja ja vastustaja, repijä, tappaja. Tappaja, aine, antaa elämän ja ottaa elämän, sillä aine antaa muodon, ilman muotoa ei ole ilmennyttä elämää. Mutta mikään muoto ei voi olla ikuinen, sillä henki yksin on ikuinen. Aine on tappaja samalla kun se on elämän antaja.“

„Äärettömyys sinään, onko se ilmennyt?“ – „Ei. Vasta kun äärettömyydessä syntyy jokin rajoitus, on se ilmennystä.“ – „Mikä se rajoittaa? Mikä on hengen ja muodon yhteistyö, mikä on henki ja aine? – „Maailman kaksi salaista voimaa, ikuisesti äärettömässä olevaa, mutta niiden yhteistoiminnasta syntynyt tajunta, maailma eli jumala. Jumalallinen tajunta se rajoittaa itseänsä. Sentähden ilmenevä Jumala, Logos, merkittiin vanhassa mysterio kielessä ympyrällä, jonka keskellä on piste. Sillä on samalla kuvansa luonnossa, sillä sitä käytetään aina auringon merkinä.“ – „Minkätähden?“ – „Sentähden, että kehä kuvaa todellista aurinkoa ja piste näkyvää aurinkoa.“

Viisaiden silmille näet aurinko, joka fyysillisesti voidaan nähdä, oli ainoastaan pienoiskoossa heijastus todellisesta auringosta tai niinkuin auringon sydän, joka kristalloituu tähän fyysilliseen maailmaan. Itse aurinko on se suuri pallo, piiri, joka käsittää kaiken sen, mitä nimitetään aurinkokunnaksi. Auringon ääriviivat ovat hirmuisen etäällä näkyväisestä auringosta. Aurinkopiirin ulkopuolelle ei mikään planeetta voi mennä. Aurinko on kuin sydän ja planeetat kuin hermokimppuja se ympärillä. Vanhojen viisaiden mukaan aurinko ei ole vanha palava ainekasa, niinkuin tiedemiehemme väittävät tutkiessaan sitä spektroskoopilla. Todellisuudessa emme tiedä, mitä kaikkea siinä on. Aurinko on tämän aurinkokunnan voimakeskus, jonka lähde ei ole fyysillisessä auringossa, vaan virtaa siihen jostakin. Näkyvä aurinko on kanava, jonka läpi elämän voima virtaa meidän aurinkokuntaamme. Näkyvä aurinko ei synnytä itse voimaa ja elämää, vaan välittää sitä. Tämä on vanha okkultinen katsontakanta.

Auringonpyörä on psykologisestikin katsoen kosminen symboli, kuten olemme nähneet. Mutta jos maailma on makrokosmos, on ihminen puolestaan mikrokosmos, kuten vanhat sanoivat, pienoiskuva maailmasta sekä henkisesti että sisäisesti katsoen. Maailmaa kuvattiin auringonpyörällä, siinä oli edustettuna henki ja aine. Mutta ihminen on myös siinä kuvattuna koko olemuksellaan. Mikä on näet ihminen? Jos hän levittää käsivartensa, silloin hän on risti. Ja jos katsotaan ihmistä selvänäköisesti, silloin hän ei ole ainoastaan roomalais-kristillinen risti †9, vaan samalla oman auransa ympäröimä. Auriseen munaan on jokainen ihminen kätkeyty. Ihminen on myöskin äärettömyyden rajoitus omassa aurassaan. Siis ihminen on auringonpyörä omassa olemuksessaan.

Kun nykyinen Kalevalamme ensin syntyi, kun Lönnrot keräsi ja julkaisi sen, kirjoitti hän itse alkulauseessa, että Kalevala kuvasi vanhaa sivistystä ja kaikki kalevalaiset nimitykset, esim. Sampo, korkeita, ihmeellisiä asioita. Kalevalan ilmestyttyä kaikki tutkijat koettivat alussa keksiä, mitä Sampo merkitsi ja kaikki sanoivat, että se oli vertauskuva, samankaltainen kuin germaaninen Grotte-mylly, taikakalu, joka jauhoi onnea, kultaa, leipää. Myöhemmät tutkijat jo ajattelivat, että se oli noitarumpu, ja kaikista viimeisin käsitys on, että Sampo kuvaa aarteita, suuria kultakasoja, joita oli Gottlannissa. Siellä siis oli Sampo. Väinämöinen ja Ilmarinen, jotka olivat hienoja aatelismiehiä, lähtivät Gottlantiin ryöstämään noita kultia. Kalevala on muka kertomus näiden herrojen ryöstöretkistä.

Mutta kuinka kukaan voi ajatella, oli hän vaikka oppinut, että joidenkuiden ryövärien retkistä tehdään runoja? Mikä siinä olisi niin inspiroivaa? Vanhat kansat kävivät ryöstöretkillä, mutta jos niistä laulettiin, laulettiin miesten urhoollisuudesta tai kuvattiin historiallisesti retken vaiheita. Mutta kun ajatellaan, että Kalevalassa kuvataan itse retken tarkoitusta, Sammon hakemista, ei siis miesten kuntoa, niin siinä ei mielestäni voi ajatella runoutta tavallisen ryöstämisen yhteydessä. Täytyy olla suurempi sisältö, henki ja merkitys itse asialla, jota mennään hakemaan. Samoin Kreikassa Argonauttien retki kuvaa kultaisen taljan etsimistä.

Sentähden pysyn yhä uskossani, että Kalevala on mytologinen sisällöltään, s.o. että se kuvaa suuria, ikuisia totuuksia.

Sampokin voi silloin olla toista kuin joku kultakasa. Mitä näet Sampo silloin voi olla? Sanon sen toisella nimellä, mutta sanon sen hypoteesina: Sampo on juuri tuo hakaristi, joka kuvaa ihmisen onnea. Sillä ei olekaan muuta suomalaista nimeä, sillä hakaristi on ilmeisesti sukua sanoille hakkorset, das Hakenkreuz. Ehkä ei ole niin hullu olettaus, että sen suomalaisena nimenä ennen on ollut Sampo.

Mitä tuo hakaristi sitten on? Sitä kuvataan joko niin, että hakaset ovat vasempaan suuntaan tai niin, että ne ovat oikeaan suuntaan, joka on yleisempi muoto. Edellinen on tavallinen Kiinassa, jälkimmäistä käytetään yleisesti nykyisessä viidennessä juurirodussa. Mikä on ero niiden välillä? Tämä selvenee, kun selitän, minkätähden hakaristi on Sampo. Olen ennen puhunut Sammosta kirjoissa „Kalevalan avain“ ja „Onko Kalevala pyhä kirja“ ja koettanut niissä näyttää, että Sampo tarkoittaa ihmistä selvänäköisesti nähtynä silloin, kun hän on pitkälle kehittynyt henkisesti. Silloin hänen auransa loistaa kuin aurinko. Silloin todella tulee näkyviin ihmisen symbolinen makrokosmisuus. Hän on tietäjänä mikrokosmos, sentähden sanotaan hänen auraansa aurinkoruumiksi. Tavallisen ihmisen aura ei ole sellainen vielä. Mutta ei siinä kyllin, että vihityn koko aura loistaa, vaan lisäksi on huomattavissa selvä ero hänen ja toisten ihmisten välillä.

Ihmisiä voi jakaa kolmeen luokkaan: tavallisiin ihmisiin, joissa ei ole mitään yliaistillisia kykyjä, sellaisiin, joissa nuo kyvyt ovat jonkun verran heränneet, ja lopuksi niihin, jotka ovat okkultisesti kehittyneet. Selvänäköisesti katsottuna ensimmäiseen luokkaan kuuluva ihminen on kuin risti ja ympyrä, jossa näkyy muutamia pikkuristejä. Mutta jos ihmisellä on jonkun verran yliaistillisia kykyjä, silloin nämä pikkuristit ovat vasenkätisiä hakaristejä. Ja mitä ne silloin merkitsevät? Että hänessä heränneet yliaistilliset kyvyt ovat mediumistista laatua, eivät maagillisia eli okkultisia. Jos taas aurassa näkyvät hakaristit ovat oikeakätisiä, on tämä merkki okkultisesta kehityksestä. Ja vielä on huomattava, että nämä hakaristit eli niinkuin niitä tavallisesti nimitetään, ruusut, lootuskukat, tshakrat, jotka ensimmäisissä tapauksissa seisoivat liikkumattomina, pyörivät mediumistisen ihmisen aurassa siihen suuntaan, jota hakanen ikäänkuin liehuvana lippuna kuvaa, toisin sanoen vasempaan päin. Sitä vastoin korkean adeptin eli tietäjän aurassa tshakrat pyörivät oikeaan suuntaan.

Siis hakaristin ja hakaristin välillä on ero. Tämä muoto 卐10 on altis pahalle, koska se ei vielä ole itsensä eikä siis luonnonvoimien herra, vaikka se on näihin vedonnut.

Sampo ei tarkoita niin paljon aurinkoruumista kuin juuri näitä tshakroja. Se onkin äänellisesti vähän samanlainen sana. Sen kanssa mystillisessä yhteydessä on myöskin sana sacr, josta tulee sakramentti. Sakramentti on okkultisesti semmoista toimintaa, joka vaikuttaa tshakroiin. Sampo on käsittäkseni juuri tshakran nimitys.

Kun Väinämöinen ja muut lähtivät Sampoa ryöstämään, lähtivät he hakemaan tietoa, joka kehitti heissä aurinkoruumista, Samporuumista. Tämä kehitys ihmisen mystillisissä hermokimpuissa, jotka oikealla tavalla eloon herätettyinä pyörivät oikeaan suuntaan, asettaa ihmisen jälleen yhteyteen puhtaan hengenmaailman kanssa.

Kiinalainen ja egyptiläinen kirjoitus.

Viisaat tietäjät käyttivät muinoin symbooleja, vertauskuvallisia merkkejä, kun he kirjoituksessa tahtoivat tuoda esille ajatuksensa, ja ainoastaan salaisuuksiin vihityt ymmärsivät, mitä kirjoitetuilla merkeillä tarkoitettiin. Kansa semmoisenaan ei voinut ymmärtää pyhää hieroglyyfikieltä; se ei tietänyt, mitä sisäisiä ja salaisia merkityksiä vihityt tietäjät antoivat ulkonaisille symbooleille.

Kun sitten syntyi kirjoitus, jota kansakin pääsi ymmärtämään, oli sekin alussa hieroglyfikirjoitusta, merkki- ja symbolikirjoitusta, josta sitten kehittyi meidän nykyinen kirjoituksemme; mutta tämä hieroglyfinen kirjoitus sai oman profaanisen kirjoituksen merkityksensä.

Ympyrä esim., jossa on piste keskellä, on aina ollut auringon merkinä. Se on hieroglyfin profaaninen merkitys, ja jokainen ymmärtää sen tarkoittavan aurinkoa. Se saattoi tarkoittaa muutakin, esim. Kiinassa sanaa „nyt“, mutta se oli joka tapauksessa merkki, jonka kaikki kirjoitusta taitavat ymmärsivät. Kansalle oli tuttu vain tuo yksi merkitys, se ei tiennyt salaista merkitystä; sen tiesivät ainoastaan vihityt.¹⁾ Ja me käsitämme, että vihityt eivät suinkaan tahtoneet salata mitään tietoa sentähden, että he olisivat olleet kateellisia tiedostaan, vaan yksinkertaisesti siitä syystä, että ennenkuin korkeampia filosofisia y. m. asioita saattoi ymmärtää, täytyi läpikäydä ankara itsekasvatus.

Tietäjien huolena on aina ollut valistaa, kasvattaa ihmiskuntaa. Sentähden on ihmisten yleisen älytason kehittyessä aikojen kuluessa enemmän ja enemmän sitä tietoa, mikä alkuaan pidettiin salaisena, tullut julkiseksi. Pythagoraan aikana esim., siis kreikkalais-roomalaisen kulttuurin aikana, ainoastaan hänen omassa Krotonan koulussaan opetettiin astronomian luennoissa, että aurinko on taivaankappale, jonka ympäri muut taivaankappaleet kiertävät. Kansa uskoi, että aurinko kiersi muita taivaankappaleita, kuten silmäkin todisti. Nyt opetetaan julkisesti kaikissa kansakouluissa maan kierron suhteen sitä, mitä edellisessä sivistyskaudessa opetettiin vain Pythagoraan kouluissa (ja tietysti mysterioissa).

Viime kerralla puhuimme hakarististä yleismaailmallisena vertauskuvallisena merkinä. Tahdomme nyt vielä parilla Kiinan ja Egyptin symbolisesta kirjoitustavasta valaista vanhan mysteriokielen ja -kirjoituksen luonnetta.

Kiinankielen kirjoitus on hieroglyfikirjoitusta siinä merkityksessä, että siinä aina on yksi merkki yhdellä sanalla. Mutta kuitenkin se on aivan toisenlaista kuin Egyptin hieroglyfikirjoitus. Kiinalainen kirjoitus on mielestäni kiintoisampaa kuin egyptiläinen. Kiinan keltainen rotu onkin välittömästi atlantilaista alkuperää, kun taas egyptiläinen on aarialaista.

Kiinankielen kirjoitus on niin viisaasti laadittu, että jos japanilainen, joka ei osaa kiinankieltä, näkee kiinalaista tekstiä, niin hän osaa lukea sitä omalla kielellään. Kiinankieltä pitäisi siis, jos sen henkeen pääsisi, osata lukea kuka tahansa millä kielellä tahansa. Nyt se käytännössä ei käy, koska kansojen ja aikojen ajatustapa muuttuu. Koetan näyttää parilla esimerkillä.

Kiinalaiset oppineet sanovat, että kiinalaisen kirjoituksen keksi 3,000 vuotta e. Kr. Kiinan valtakunnan perustaja. Hän keksi sen sillä tavalla, että katseli tähtien kuvia taivaalla ja lintujen jälkiä hiekassa. Ja katsellessaan tätä luonnon kieltä taivaassa ja maassa hän tuli ajatelleeksi, että se oli kirjoitusta ja että sillä tavalla pitäisi voida ilmaista ajatuksensa. Sitten hän keksi kirjoitustavan, jota sanotaan

¹⁾ Muuan avain annettiin kirjoituksessa „Hakaristi“.

„lunnunjälkikirjoitukseksi“. Siinä on, niinkuin meidän eurooppalaiset oppineemme sanovat, 214 „merkkiä“, avainta, jotka ovat muodostuneet hieroglyyfeistä. Kun nämä avainmerkit tuntee, voi nähdä, mistä yhdistyneet merkit ovat muodostuneet, joita on, kuten tiedämme, kymmeniätuhansia.

Meillä on ilmestynyt suomeksi kirja Tao-te-king. Jos kirjoitamme sen nimen kiinankielellä, saamme ensin seuraavan merkin

道₁₁

joka on Tao. Mitä se merkitsee? Sen ymmärrämme, kun analysoimme sen. Voimme nähdä tässä kaksi merkkisarjaa.

丿₁₂

ehkä alkuaan on ollut näin

人₁₃

Egyptissä on tällöinen hieroglyyfi

人₁₄

joka merkitsee „kävellä“. Kiinalainen merkki ei ole kävelemisen, vaan se on „ihmisen“ merkki. Mutta on toinen merkki

彳₁₅

joka on tsi eli lyhyt askel, ja näistä kahdesta merkistä on yhdessä muodostunut tuo kolmas

彳₁₆

joka merkitsee: „kävellä eteenpäin“. Tao-merkin toisessa puoliskossa on meillä ensin merkki

目₁₇

joka muistuttaa vähän ikkunaa; se onkin sielun ikkunan, „silmän“ hieroglyyfi. Sen yläpuolella on pieni viiva eli pilkku, joka tekee siitä toisen sanan:

自₁₈

„itse“; pilkku on ehkä kuvannut liekehtivää, itsetietoista katsetta. Kun siihen vielä liittyy vaakasuora viiva – otsaa kuvaten, – on koko hieroglyyfin merkitys:

百₁₉

„pää“, ja kun kaiken yllä on vielä kaksi pilkkua:

首₂₀

merkitsee se „äly“. Pilkut ovat kuin liekkejä päässä, siis pyhän hengen tulta, neroutta, älyä.

Oikea eli yläosa hieroglyyfishä merkitsee siis „äly“, ja koska vasen eli alempi osa merkitsi „edetä“, saamme tuloksena yhteismerkityksen: „äly, joka etenee, kulkee eteenpäin.“ Etenevä äly, mikä se on? Se on Tao, älykäs tie, Jumala. Tämä on sangen kuvaava selitys Taosta eli Logoksesta: „etenevä äly, joka ei koskaan pysähdy, maailman järki, joka aina etenee.“ Pieni hieroglyyfi esittää syvämielteisen ajatuksen sille, joka näkee ja tuntee sen komponentit, sillä siihen vielä kätkeytyy ihmisen (täydellisyys-) kuva ja kaikkinäkevän tiedon saavuttamismahdollisuus.

Seuraava sana Te tekee asian vielä selvemmäksi. Kiinalaiset kirjoittavat Te-sanana näin

德₂₁

Se ei ole niinkään yksinkertaisen näköinen, meidän oma foneettinen kirjoituksemme on mielestämme paljon yksinkertaisempi, mutta kiinalaiseen merkkiin mahtuu paljon enemmän sisältöä. Yläpuolella Te-hieroglyyfissä on risti,

十₂₂

joka merkitsee 10. Roomalaiset käyttivät ristiä ja samoin kaikki nykyiset sivistyskansat samassa merkityksessä (X=10). Ristin alla on

目₂₃

samanlainen merkki, kuin Tao-sanassa oli; tässä se on makaavassa asennossa, jolloin se tavallisesti merkitsee „vati“, mutta tarkoittaa tässäkin silmää. Sen alla on pitkä viiva, joka on lyhennetty merkistä

丕₂₄

joka merkitsee „penkki“. Yläviivaa käytetään yksinään merkitsemään „pohja, perusta“. Siis saamme seuraavat merkitykset: 10, silmä, perusta. Kun näistä teemme lauseen, saamme: „luja perusta on sillä, mitä kymmenen silmä näkee; se on totta.“ Alaosassa oleva hieroglyyfi merkitsee „sydän“. Siis kaikki yhteensä merkitsee: „totuus sydämessä“. Vieressä oleva viiva ja pilkut merkitsee, kuten Tao-sanana yhteydessä mainittiin, „askel, liikkeessä, käytännössä ilmenevä.“ Siis koko Te-merkki: „totuus sydämessä ilmenee käytännössä“ tai: „totuus tulee ilmi inspiroidussa käytännössä“. Ja jos totuus on sydämessä, tulee se ilmi elämässä, elävässä hyvässä eli hyveessä. Mitään muuta hyvettä ei ole. Te-merkki kiinankielessä on siis „hyve“.

Kirjan nimi oli Tao-te (king eli dshing merkitsee vain „kirja“). Jos lyhyesti tahdomme ilmaista kirjan nimen merkityksen, kuuluu se siis: „Elämän järki ja sen ilmeneminen käytännössä.“ Etenevä jumalallinen järki muodostuu näet totuudeksi ihmisen sydämessä ja tulee esille inspiroidussa käytännössä. Nimi on epäilemättä sisältörikas, ja hieroglyfyti tarkasti kuvaa sekä nimen että sisällön. Meidän täytyy tunnustaa, että kiinalainen kirjoitus on filosofinen ja henkevä.

Lao-tse merkitsee „vanha lapsi“, joka on erinomaisen kaunis nimi. Samoin Konfutse nimitti itseään lapseksi (tse).

Egyptiläisten hieroglyfytien suhteen sanon mielipiteenäni, että vaikka Euroopassa niiden suhteen on paljon työtä tehty, emme ole vielä päässeet perille niiden sisäisestä, s.o. pyhästä merkityksestä. Kyllä tunnetaan jo egyptinkieli, konsonantit on tulkittu ja vokaaleistakin on jonkinlainen mielipide. Egyptinkieltä osataan ääntää ja kirjoituksesta saadaan selvää, joten ei ole epäilemistä, ettei ole löydetty hieroglyfytien merkitys, mutta se, mitä on löydetty, on profaaninen, eksoteerinen merkitys. Alkuperäistä hieroglyfytkirjoitusta voidaan epäilemättä lukea toisellakin tavalla.

Avain, joka löydettiin pitkän työn perästä, perustui n.s. Rosetten kiveen, jossa oli sama kirjoitus kreikan- ja egyptinkielellä, egyptiläinen teksti kirjoitettuna sekä demoottisella että hieroglyfytkirjoituksella. Nyt olisi ollut melkein mahdotonta löytää egyptiläisen tekstin avainta, ellei olisi sattunut niin, että teksteissä toistuivat samat nimet. Sen huomasi ensin eräs tanskalainen arkeologi Zoëga, mutta lopullisesti sai nimet selville ranskalainen tutkija Champollion vuosikausien miettimisen jälkeen. Yksi nimistä oli Kleopatra, ja nimien perusteella sai Champollion selville koko tekstin. Siihen johtopäätökseen, että teksteissä piti olla samat nimet, vei tanskalaisen Zoëgan huomio, että kuninkaalliset nimet joka kerta kirjoitettiin ovaalin eli n.s. kartushin

0 25

sisään. Kerrotaan, että kun Champollion monien vuosien miettimisen jälkeen eräänä päivänä osasi tulkita hieroglyfytkirjoituksen, hän juoksi työtoverinsa, veljensä luo toisen huoneeseen, huutaen: „Nyt minä olen sen löytänyt“, ja kaatui samassa pyörtyneenä lattialle.

Egyptin hieroglyfytkirjoitus on vaikea tulkita, sentähden, että myöhempänä aikana hieroglyfytit, jotka alussa olivat kuvanneet kokonaisia sanoja, merkitsivät sitten ainoastaan kirjaimia. Jos egyptinkielellä hieroglyfyteillä kirjoitetaan sana „elämä“, tulee se tämän näköiseksi:

♀ ☉ 26

Meidän oppineemme ääntävät sen *ankh*, joka on tunnettu sana, sillä se on silmukkaristi.

♀ 27

Silmukkaristin lisänä on kirjoitetussa sanassa n-merkki

☉ 28 ja ☉ 29

joka on kh. Mutta kun koko sanaa miettii ja katselee, sisältää se minusta muutakin kuin paljaan sanan „elämä.“ Se merkitsee kyllä „elämä“ vihkimättömälle kansalle, mutta vihitty luki sen ehkä näin: „elämä, joka eletään pimeässä, fyysisessä maailmassa ja tunne-elämän aalloissa (astraalimaailmassa) kuoleman jälkeen.“ Merkki käsitti siis fyysisen elämän ja elämän tuonelassa. Mutta tämä ei ole sitä elämää, jota vihitty tarkoitti elämällä, nim. todellisen ihmisen elämää, joka on yläpuolella kuoleman. Sen vihitty merkitsi ainoastaan silmukka ristillä. Sentähden silmukkaristiä on tavattu kuolleitten mysteriopappien ruumiissa, sillä se tarkoitti ihmistä, joka on kuoleman voittanut.

Silmukkaristi on itseasiassa juuri risti ja silmukka. Mitä se on? Se on selvästi ihminen, elävä ihminen. Kun ihminen levittää käsivartensa, hän on tau-risti, ja päänä on ympyrä, jolla on tarkoitettu gloriaa eli sädekehää, joka on nähtävissä adeptein ja henkisesti kehittyneiden ihmisten pään ympärillä. Paljas *ankb* on täten todella vihityn ihmisen merkki. Kun sen piti tarkoittaa tavallisen ihmisen elämää, täytyi siihen liittää jotain, joka siirsi merkityksen asteen alemmaksi.

Kabbala.

Kabbala, juutalaisten salainen oppi, on kaikille tuttu nimitys.²⁾ Hebreankielisenä sanana se johtuu kbl (kibel)-rungosta, joka merkitsee: suullisesti ilmoittaa. Kabbala on siis suullinen perintätieto, jota on pidetty salassa. Keskiajalla ilmestyi kuitenkin Eurooppaan muutamia kabbalistisia käsikirjoituksia, joista tunnetuimmat ovat Zohar ja Jezirah. Viimemainittu on huomattava ja salaperäinen sen nojalla, että se selittää lukujen ja kirjainten mysteriota, jota tavallisesti käsitetäänkin Kabbala-sanana tarkoittavan. Jezirah-kirja on käännetty useille Euroopan kielille; se on salaperäinen ja vaikeatajuinen, lyhyt, mutta niin sisältörikas, että siinä olisi koko elämäksi työtä sille, joka tahtoisii siihen syventyä.

Jezirah todistaa meille, että hebreankieli on merkillinen kieli. On luultavaa, että alkuperäinen hebreankieli on jonkun verran tuntematon, sillä juutalaisten nykyinen hebreankieli ei enää ole sama. Alkuperäisiä hebrealaisia kirjoituksia on vaikea tulkita, koska ainoastaan sanojen kerakkeet, konsonantit, on merkitty eikä tiedetä, mikä vokaali missäkin paikassa on ollut. On olemassa sovinnainen tapa lukea tekstiä, mutta ei ole sanottu, että tämä juutalaisten oppineiden tapa on alkuperäinen. Voimme joutua suuriinkin epäilyksiin, kun Kabbalan avulla ja tavalla tutustumme edes jonkun verran hebreankieleen, sillä Kabbala näyttää meille, että hebreankielen sanat ovat niin syväisiä, niin loogillisesti salaperäisiä ja sisältörikkaita, että täytyy kysyä, onko semmoinen kieli voinut syntyä itsestään ihmisten jutellessa ja puhellessa, vai onko se tullut kuin lahjana ylhäältä.

Kabbalistit väittävät, että hebreankieli on pyhä kieli, kuten Indian viisaat väittävät sanskritinkielestä. Sillä juutalaiset oppineet – samoin kuin indialaiset sanskritinkielen suhteen – tarkoittavat, että hebreankieli ei ole muodostunut profaanisella tavalla, vaan että se on jumalallinen kieli, jonka sommittelu on äärettömän salaperäinen ja jonka valittu kansa sai jumalaltaan. Tämä tuntuu uskomattomalta, eikä tavallinen ihminen voi ottaa sitä muuksi kuin semmoiseksi väitteeksi, jolle nykyinen psykoanalyttinen tutkimus antaa tukea, nim. että kansa on unelmoinut korkeasta alkuperästä. Kansat kuvittelevat olevansa jumalsyntyisiä, kuten lapset saattavat kuvitella olevansa kuninkaan poikia tai tyttäriä. Sentähden kansa voi ajatella kielestäänkin, että se on jumalilta saatu.

Teosofisesti ymmärrämme, että on totta yksilön suhteen, että hän on kuninkaallinen, – ei ulkonaisessa merkityksessä, vaan siinä mielessä, että hänen henkensä on jumalsyntyinen. Lapsen unelma johtuu siitä sisäisestä tiedosta, että hän ikuisena henkenä on toinen kuin isästä ja äidistä syntynyt olento. Samoin kansan haaveilu johtuu siitä, että sillä on johtajanaan, suojelusenkelinään, kansallishaltianaan salaperäinen olento, joka elää jumalien parissa. Ei kansa turhia haaveile. Mutta useimmat kansat eivät silti ajattele omasta kielestään, että se on saatu lahjaksi jumalilta; sillä tavalla ajattelevat vain jotkut määräytyt kansat: esim. Indian kansa sanskritinkielen ja Juudan kansa hebreankielen suhteen. Ja kun tutkimme esim. hebreankieltä, hämmästyimme ja mykistymme, sillä meistä tuntuu kuin se kieli ei olisi sattumalta syntynyt, vaan salaisen tiedon ja näkemyksen kautta. Siinä on niin kummallisia sanoja ja merkityksiä, että luulisi niiden olevan harkitun ja pitkällisen työn tuloksia. Tämä käy paraiten selville esimerkeistä.

Kun pyhissä kirjoissa merkittiin Jumalan nimi (Jehovah), jota ei saanut lausua ja jonka tilalla aina äännettiin Adonai (Herra), tapahtui se asianomaisilla konsonanteilla jod, hee, vau, hee. Näiden neljän kerakkeen muodostamaa Jumalannimeä keskiajan kabbalistit sanoivat Tetragrammatoniksi. Jos näitä kirjaimia *IHVH* koettaisi oikein ääntää kuuluisi sana *Jahveh*. Niin arvellaan nykyisten oppineiden piireissäkin. Oppineet teologit sanovat Jahve, mutta muuan kabbalisti on huomauttanut, että sellainen

²⁾ Kts. esim. *Suuret uskonnot, XI, Kabbala, juutalaisten salainen oppi.*

ääntämistapa on sama, kuin jos me mies-sanan lausuisimme mie. Viimeinen kirjainkin on lausuttava, siksi on sanottava Jahveh. Tieteellisesti on vaikea päättää, kuinka ääntäminen on ollut, sillä, kuten sanottu, alkuperäinen kirjoitus oli kerakekirjoitusta; ääntöitä, vokaaleita, ei käytetty. Jos sillä tavalla kirjoittaisimme suomeksi esim. sanan pöytä niin se olisi vain pt. Tämä voisi merkitä yhtä hyvin pitää-sanaa, joten lauserakenteesta täytyisi arvata merkitys. Oli siis vaikeata lukea hebrealaista tekstiä; siksipä 6:nnella ja 7:nnellä vuosisadalla hebrealaiset oppineet rupesivat käyttämään kaikenlaisia pisteitä ilmaisemaan vokaaleja, mutta mahdollista on, etteivät he joka paikassa tulkinneet oikein vanhaa, pyhää tekstiä. Joka tapauksessa nämä masoreettiset pisteet ovat jo toista tuhatta vuotta olleet käytännössä.

Kun sana Jahveh tuli tekstissä esille, ei käytetty sen sanan vokaalipisteitä, vaan asetettiin Jahveh-kerakkeiden yhteyteen Adonai-sanan vokaalit, siis a, o, a, tai koska ensimmäinen a korottomana vaihtui e:ksi, e, o, a. Silloin juutalaiset muistivat aina sanoa Adonai eikä Jahveh. Mutta kun kristityt teologit 15:llä ja 16:lla vuosisadalla lukivat tuon sanan niillä vokaaleilla, jotka siihen oli pantu, niin he saivat saan Jehovah. Tästä heidän erehdyksestensä johtuu Jehova-sanan käyttö meidän aikanamme.

Hebrealaiset kirjaimet ovat mielenkiintoisia, sillä ne luotiin siten, että joidenkuiden sanojen hieroglyyfejä ruvettiin käyttämään sanojen ensimmäisen kerakkeen veroisina. Hebrealainen kirjaimisto on erittäin kehittynyt muodostelma hieroglyyfeistä ja siitä on syntynyt sekä kreikkalainen että latinalainen kirjaimisto. Jahveh-sanin ensimmäinen kirjain on I. Sen nimi on iod ja sen merkintä kaikissa kirjaimistoissa on yksinkertainen viiva. Hebreankielinen jod, jonka merkinä on pilkku (.), on i:n alkuperäinen hieroglyfi ja merkitsee käsi. Se on lyhyt kuva kädestä, se on vain sormen kuva, mutta tarkoittaa koko kättä. Jahveh sanan toinen kirjain on H, jonka nimi hebreankielellä on hee. Se merkitsee ilma-aukko eli akkuna ja on kyllä kirjaimena akkunan näköinen (H30). Jahveh-sanin kolmantena kirjaimena on V, hebreankielellä vau, joka merkitsee koukku ja on kirjaimena koukun näköinen (V31). Neljäntenä kirjaimena on taas H, hee.

Sana jod merkitsee käsi, mutta se merkitsee samalla toimiva käsi, käsi, joka saa jotain aikaan, siis luova käsi. Merkki jod kabbalistisesti ei niin ollen tarkoita kättä, vaan luovaa voimaa. Toinen sana *hee* merkitsee ilma-aukko eli akkuna. Mikä on akkuna? Se on laite, jonka kautta ilma eli henki pääsee ulos, pääsee ilmenemään. Siis se on muoto, aine. Henkihän ilmenee aineen kautta, aineessa. Kun iod on luova voima eli henki, niin hee on aine, minkä kautta ja avulla henki voi ilmetä. Kolmas sana *vau* merkitsi koukku. Mikä koukku? Se koukku, johon henki ripustaa itsensä ilmetessään aineessa, toisin sanoen hengen ja aineen yhteistyön tulos eli ristiinnaulittu maailma. Myöskin sanotaan, että jod on miehinen prinsippi (maskulinum), hee on naisellinen (fenininum) ja vau, tulos, on suvuton (neutrum). Jahveh on täten Kabbalassa ilmenneen Jumalan eli Logoksen nimitys (ilmenemätön Jumala on Ain Sof, vrt. Suuret uskonnot-kirjaa) ja on sentähden kolmiyhteinen. Pyhän nimen neljäs kirjain H, hee, viittaa siihen, että kolmiyhteisen Logoksen jälkeen ilmennys aina on aineellinen, s.o. kolmiyhteinen Logos on sinään aina henki verrattuna muuhun ilmenneeseen maailmaan.

Jahveh on todella kirjaimellisesti pyhä nimi, koska se omissa hieroglyfeissään kuvaa maailman syntyä ja ratkaisee ilmenneen olemassaolon arvoituksen.

Mutta hebrealaisilla kirjaimilla on myös numero-arvonsa, koska luvuilla ei ole erikoisia merkkejä. Meidän nykyiset numeromme ovat arabialaista (indialaista) alkuperää, mutta kun hebrealaiset tahtoivat ilmaista lukuja, tekivät he sen kirjaimillaan. Ensimmäinen kirjain, alef, oli 1, toinen kirjain beeth, oli kaksi j.n.e. Siten jokaisella kirjaimella oli oma numero-arvonsa, ensin 1:stä 10:een ja sitten 10, 20, 30, j.n.e.

Tutkikaamme nyt Jahveh eli Jod-Hee-Vau-Hee sanan numeroarvoa. Jod on aapiston 10:s kirjain, siis se arvo on 10. Kabbalistisesti sillä ei voisikaan olla muuta arvoa, sillä jod on luoja eli henki. Henki on tietysti ensimmäinen, se on 1. Mutta 10:n arvo on yksi, jos käytetään kabbalistista reduktiosi-laskua. Luvun kabbalistinen arvo saadaan näet laskemalla yhteen sen numerot, siis näin: 1+0=1. Jodin arvo on 1,

henki on luova ykkönen. Mutta ilmennyt henki ei voi olla paljas 1, sen täytyy samalla olla 10. Minkätähden? Sentähden, että jos henki yksin liikkuisi olisi se kyllä piste, jonka työstä tulisi viiva, mutta viiva olisi ääretön. Jos henki toimisi ilman järkeä, ajatusta, olisi tulos ääretön suora viiva, jommoista sinään ei ole olemassa. Sillä mikä on ääretön viiva? Se on tietysti ympyrä, muuta ääretöntä viivaa ei ole olemassa. Ympyrä on ääretön. Jos kuljetaan suoraa viivaa äärettömästi, kuljetaan joka tapauksessa ympyrässä. Mutta eihän luomistyöstä tulisi mitään, jos se tapahtuisi umpimähkään. Ei, se on ajattelua, järkevää ja tietoista toimintaa, jolloin henki ei lähde umpimähkään kulkemaan, vaan rajoittaa itsensä ja on kuin pisteenä keskellä. Piste itse asiassa on sama ympyrä, sillä piste ei ole missään, se on kaikkialla; mutta se merkitsee, että henki on ympäröinyt itsensä. Kun siis henki lähtee toimimaan ympyrässä, jonka se itse on piirtänyt ryhtyessään luomaan, toimii se ympyränsä sisällä. Silloin luova henki on ykkönen ja nolla eli 10. Kabbalistisesti jod on välttämättä 10, sillä siihen liittyy ajatus: Jumala on järkevä, Hän on maailman järki.

Mikä taas on aine? Aine on olemukseltaan hengen vastustaja. Aine jakaa hengen kahtia: ylempään ja alempaan, joiden välillä on ristiriita. Aine on kehityksen eli epätäydellisyyden ja pahan ehto. Henki on ristiinnaulittu aineessa. Vanhassa symbolikielessä tämä kuvattiin luomisprosessin yhteydessä ristillä ympyrän sisällä (⊕32). Ainetta kuvaa vaakasuora viiva, joka jakaa hengen kahtia. Meillä on siis 10/2, joka on viisi. Mikä on nyt heen eli aineen numero-arvo aapistossa? Se on 5!

Jokainen, joka on teosofista kirjallisuutta lukenut, tietää, että hengen ja aineen yhteistoiminnasta syntyneitä maailmaa kuvataan kahdella toisiaan leikkaavalla kolmiolla (kuusikärkisellä tähdellä) eli toisin sanoen vanhalla juutalaisella Salomonin sinetillä. Siinä on ilmennyksen kuusi napaa, eli tasoa, jonka keskellä on seitsemäs eli ilmenemätön.

Kun siis Jahveh-sanana kolmas kirjain Vau kuvaa hengen ja aineen työtä, niin kysymme, mikä arvo sillä pitäisi olla. Sillä pitäisi tietysti olla arvo 6, ja Vau onkin hebrealaisen aapiston kuudes kirjain! Se on muodostunut hengen ja aineen yhteistyöstä: $10+5=15$, joka on kabbalistisesti reduktionin kautta $1+5=6$.

(Jatk.)

Kabbala.

Kabbalistinen kirja Jezirah, josta edellä mainittiin, että se selittää hebreankielen numeroarvoja, jakaa hebreankielen kirjaimet, joita on yhteensä 22, kolmeen osaan sillä tavalla, että ensimmäisessä osassa on 3, toisessa 7 ja kolmannessa 12 kirjainta. Kolme ensimmäistä ovat „äitiä“, 7 nimitetään „kaksinkertaisiksi“ ja 12 „yksinkertaisiksi“. Siinä on kummallinen jako: 3, 7, 12: ensin on jumalan kolminaisuus, sitten 7 planeettaa ja vihdoin 12 eläinradan merkkiä.

Kolme äiti-kirjainta ovat: alef, mem, zi = a, m, z. Ne kuvaavat siis kolminaisuutta ja viittaavat jod, hee, vau kirjaimiin. Huomaammekin yhtäläisyyden niiden välillä. Alef on 1, jod on 10, mutta jod'in reduksioni-arvo on 1, kuten edellä näytettiin. Siis jod-kirjainta vastaa alef, joka on alku yleensä, kuten jod on ilmenneen elämän alku.

Toinen kirjain m vastaa hee'tä. Hee kuvaa ainetta ja on naisellinen (kts. huhtikuun Ruusu-Ristiä). Ja m on puolestaan vanha merkki kaikelle naisellisuudelle: mem merkitsee vesi, ja kirjain on saatu aaltoliikkeestä. Vesi kuvaa aina ainetta kaikissa symbolisissa järjestelmissä. Onhan latinan ja suomenkielessä sana mare, meri, jossa m on ensimmäisenä kirjaimena, samoin on latinan kielessä (ja siitä johtuen nykyaikaisissa kielissä) mater-äiti, materia-aine, jotka alkavat m:llä, muistuttaen meitä vanhojen kansojen tavasta kuvata ainetta, äitiä, m:llä.

Kolmas kirjain zi = hammas kuvaa samaa kuin vau = koukku. Se ilmaisee isän ja äidin eli hengen ja aineen toiminnan tulosta, maailmaa, tai myös luomakunnan kruunua, ihmistä.

Otetaan vielä joitakin esimerkkejä kabbalistisesta tulkintatavasta. Otetaan ensin kaksi sanaa, joiden kabbalistinen arvo on sama. Kabbalistinen arvo saadaan sillä tavalla, että kirjainten paikalle asetetaan vastaavat numerot. Toinen valitsemistamme sanoista on „nachash“, joka merkitsee käärme, paradiisin käärme, josta Mooseksen ensimmäisessä kirjassa puhutaan. Kun kirjoitamme sanan tavallisilla hebrealaisilla kirjaimilla, on siinä ainoastaan kolme kirjainta: n, ch, sh. Vokaaleita ei merkitä. Numeroarvoja etsiessämme muistakaamme, etteivät arvot ole mielivaltaisia eikä vaihtelevia, vaan että kerta kaikkiaan on määrätty, mikä arvo milläkin kirjaimella on viisaiden alkuperäisessä järjestelyssä. Numerot ovat 1-10, senjälkeen tulevat 20, 30, 40, j.n.e. Kun siis jod'in arvo on 10, on seuraava kirjain 20, mutta voi myöskin olla 11, koska se on järjestyksessä yhdestoista: mutta 1+1 on sama kuin 2+0, joten niiden kabbalistinen arvo on sama, määrättyinpä se toisella tai toisella tavalla.

Nyt meillä on siis kirjaimet: n, ch, sh. N:n arvo on 50, ch = 8 ja sh = 300, yhteensä 358, joka on nashash-sanan kabbalistinen arvo.

Toinen valitsemamme sana om mashiach eli messias, joka on meille niinkään hyvin tuttu käsite. Siinä on, koska a-vokaalia ei kirjoiteta, 4 kirjainta: m, sh, i, ch. M:n arvo on 40, sh = 300, jod = 10 ja ch = 8, yhteensä 358. Siis mashiach- eli messias-sanan numero-arvo on sama kuin paradiisin käärmeen! Mitä tämä seikka meille paljastaa? Kabbalistit vakuuttavat ja väittävät, että sillä on tarkoituksensa, se ei ole umpimähkään syntynyt. On näet olemassa salaperäinen yhteys paradiisin käärmeen ja Messiaan välillä. Käärmeen sanassa „syökää tästä puusta, niin tulette kuin jumalat“ on lupaus tulla jumalaksi eli „voidelluksi“ Messiaaksi. Eikä tarvitse paljon ajatella maailman okkultista, kosmologista rakennetta, ennekuin huomaa tämän yhteyden. Meidän maapallomme on juuri tuon käärmeen ympäröimä, ja sitä nimitämme „suureksi lohikäärmeeksi“, sillä se on astraalitaso tulisine voimineen ja salaisuuksineen. Himojen ja halujen astraalikäärme sulkee pois hengenmaailman, joka on tässä, s. o. meissä ja meidän ulkopuolellamme, ja jota

nimitetään Pyhäksi Hengeksi, ollen saman käärmeen taivaallinen eli korkeampi puoli. Se on, kuten vanhat indialaiset sanoivat, akaasha: mutta astraalivalo on lähempänä ja ympäröi maapalloa lohikäärmeenä.

Kuka se nyt voi tulla yhteyteen Pyhän Hengen eli akaashan kanssa, tarvitsematta jäädä vain astraalivaloon? Kuten Jeesus sanoo: yksin se, joka tulee ylhäältä. Voideltu, mashiach saa yhteyden aikaan, mutta ihmisen tulee läpäistä astraalivalo alhaalta ylöspäin. Silloin Pyhä Henki tulee ylhäältä alaspäin. Tässä on viitattu siihen tosiseikkaan, että ihmisessä on sekä käärme että vapahtaja.

Otetaan toinen esimerkki, kabbalistisesti mielenkiintoinen. Meille on kaikille tuttu eräs nimitys, joka pelottaa monta: se on Saatana, joka hebreankielellä on Heshathan. Siinä on neljä kirjainta: H, sh, th, n. Kun otamme niiden arvot saamme: h = 5, sh = 300, th = 9 ja n = 50, siis yhteensä 364, ja jos 3, 6, ja 4 lasketaan yhteen, tulee summaksi 13 ja 1 ja 3 taas on 4. Tämän luvun, 364:n yhteydessä on pieni kasku: sanotaan, että Heshathanilla eli Saatanalla on valta kiusata ihmistä 364 päivää vuodessa, mutta yksi päivä on ulkopuolella hänen valtaansa. Yhtenä vuoden päivänä Saatana ei kykene kiusaamaan, sillä se on lunastuksen päivä. Saatana voi vapaasti lukea ympäri „kuin kiljuva jalopeura“ 364 päivää, mutta lunastuspäivänä, pitkänäperjantaina, hänellä ei ole valtaa niin tehdä. Tämän vertauskuvan takana piilee esoteerinen salaisuus. Jos nim. ihminen on tehnyt suuremman henkisen kokemuksen, on tämä tietysti sattunut määrättyille päiville, ja se vuoden päivä on hänelle tulevaisuudessa pyhä päivä, hän ei sinä muiston päivänä tahtoisi mitään syntyä tehdä eikä tietoisesti mihinkään itsekkyyteen langeta. Se oli hänen lunastuspäivänsä. Vaikka hänelle myöhemmin tulee useampi kokemus, on ensimmäinen hänen henkisessä historiassaan kuin lunastuspäivä, ja sillä päivällä on suuri voima hänen muistissaan. Jos hän asettaa kokemuksensa muistikuvan elävästi eteensä, on hän vapaa kaikista kiusauksista, mikään paha ei voi häneen sillä hetkellä ylettyä. Ja vaikka ihminen ei tulisi itse muistaneeksi päivää, antaa elämä kuin tilaisuuden olla ilman kiusauksia sinä vuoden päivänä. Tavallisesti ihminen kuitenkin muistaa päivän aina siihen saakka, kunnes hän tekee jonkun suuremman henkisen kokemuksen. Tuona vuosipäivänä hänelle tulee pyhä tunnelma ja hän kulkee samassa eheydessä kuin ensimmäisen kerran. Sentähden on pantava paino sanalle: lunastuspäivä. Kun niitä tulee useampia, vähenee Saatanan valta, kuoleman valta synnin yli. 13 on kuoleman luku.

Otamme vielä esimerkin, joka on sangen merkillinen. Kun oli puhetta jod, hee, vau-mysteriosta ja maailman synnystä hakaristin yhteydessä, sanottiin, että maailman syntyä on kuvattu ympyrällä ja pystysuoralla halkaisijalla eli toisin sanoen luvulla 10. Ykkönen eli luova voima herää, mutta ei lähde luomaan umpimähkään, vaan rajoittaa itsensä, jotta siinä olisi järkeä ja jotta se voisi ilmetä, sillä äärettömyys ei voi ilmetä. Jos äärettömyys ilmenee sen täytyy ilmetä äärellisyytenä.

Ympyräviiva kuvaa äärettömyyttä, mutta samalla se on äärellinen: se ei voisi ilmetä, jollei se olisi rajoitettu. Maailman luominen on siinä, että henki rajoittaa itsensä ja suhtautuu itseensä eli paremmin sanoen aineeseen, materiaan, joka on äärettömän toinen olemuspuoli. Sitä on ilmennys, manifestatsioni. Lause „asettuu suhteeseen aineeseen“ merkitsee juuri, että luova voima suhtautuu itse äärettömänä äärelliseen.

Tätä luovaa voimaa eli luojaa on nimitetty erilaisilla nimillä eri uskonnoissa ja eri kansoissa. Vanhassa Testamentissa ja siis hebrealaisessa maailman luomiselityksessä sitä nimitetään nimellä Elohim eli Jumala. Elohim on oikeastaan monikko ja merkitsee jumalat, mutta käänöksissä se esiintyy yksikkömuodossa.

Nyt tämä sana Elohim ei hebreankielellä kuulu aivan niin, vaan Alohim, joka eurooppalaisilla kirjaimilla kirjoitettuna on *Alhim*. Kun otetaan näiden kirjainten numero-arvo, saadaan: a = 1, l = 30, h = 5, i = 10 ja m = 40, tai jos kabbalistisesti redusoimme ne, saamme: a = 1, l = 3, h = 5, i = 1 ja m = 4. Koska tuo sana Alohim kuvaa hengen suhdetta aineeseen, kirjoitamme numero-arvot ympyrään, pitkin kehää. Jos sitten luemme ne, alkaen 3:sta taaksepäin, saamme luvun 31415, ja kun asetamme pilkun 3:n jälkeen, tulee siitä luku 3,1415, joka on matemaattinen pii:n arvo.

Nimi Alohim on siis sama kuin pii, joka on, kuten tiedämme, ympyrän suhde halkaisijaan. Alohim osoittaa, että äärettömyys, ääretön luku 3,1415, suhtautuu ykköseen eli henkeen tai päinvastoin, että ykkönen eli henki suhtautuu äärettömyyteen. Tämä osoittaa selvää matemaattista tietoa vanhoissa hebrealaisissa, eikä liene satunnaista, että pii esiintyy monessa paikassa luomiskertomuksessa.

Vieläkin sanojen tulkintaa.

Sanskritinkielessä on sanoja, niinkuin kaikissa muissakin kielissä, jotka voivat merkitä kahta asiaa. Viisaat, tahtoessaan muodostaa mysteriokielen merkin eli symbolin, valitsivat silloin konkreettisemmän merkityksen sellaisista sanoista, saaden täten aikaan mielenkiintoisen hämmennyksen.

Otetaan pari esimerkkiä. Muinaisista ajoista lähtien on Indian uskonnollisessa elämässä pidetty lehmää pyhänä olentona, on sanottu, että lehmä on kuin kuva luonnon jumalallisuudesta. On myös sanottu, että härkä miehellisenä puolena kuvaa maailman kaikkeudessa henkistä voimaa, kun taas lehmä on tullut kuvanneeksi enemmän aineellista rikkautta ja aineellista elämää.

Miten on tämmöinen symboli syntynyt? Onko se syntynyt vain siitä huomiosta, että lehmä on kuin kuva suuresta luontoäidistä? Onhan se kyllä hyvä kuva luonnosta, lehmällä on maito, jolla se elättää ihmistä. Mutta symboli ei ole johtunut tästä, vaan pohjana on ollut merkillinen kielitieteellinen seikka. Lehmä sanskritinkielellä on *go*, joka on melkein sama sana germaanisissa kielissä (cow, kuh, ko). Mutta nyt on huomattava, että sanskritinkielessä on toinenkin sana, joka merkitsee lehmä: Tämä sana on *vatsh*, josta on tullut kaikkiin romaanisiin kieliin lehmä-sana (vacca, vache). Kumma puoli asiassa on nyt se, että *vatsh* merkitsee muutakin kuin lehmä; se merkitsee ääni, sana (sitätä on tullut latinan *vox*, italian *voce*, ranskan *voix*, englannin *voice* y.m. jotka kaikki merkitsevät „ääni“) – kreikaksi *logos*. Sentähden *vatsh*-sanaa käytettiin merkitsemään *logosta*, sitä sanaa, joka oli maailman alusta, jumalallinen sana. Ja kun *vatsh*, *logos*, tahdottiin ilmaista symbolilla kirjoituskielessä, pürrettiin lehmän kuva. Ääntähän ei voitu ilmaista millään kuvalla, mutta lehmän kuva oli helppo pürttää ja hieroglyyfinä merkitsi se *Logosta*; lehmän kuva tarkoitti *Logoksen* naisellista ja härän kuva sen miehelistä puolta.

On toinen yhtä mielenkiintoinen esimerkki. Kristikunnassa puhutaan Karitsasta, jonka veri vuotaa ihmisten hyväksi. Ilmestyskirjassa sanotaan: „Karitsa, joka on tapettu maailman alussa“. Minkätähden on karitsaa ruvettu käyttämään Kristuksen ja tässä yhteydessä *Logoksen* symbolina? Senkö tähden, että karitsa on viaton ja Kristus kuoli viattomana? On luultavaa, että se kristillisiin kirjoituksiin, m.m. Ilmestyskirjaan otettiin Kristuksen viattomuutta ilmaisemaan, mutta alkuperäisin tämän symbolin synty on toinen. On nim. niin, että sanskritin kielessä taas on sana, joka merkitsee kahta asiaa ja myös kaksi sanaa samalle asialle. Lammaas merkitsee *lesh*, mutta on olemassa toinen sana, joka myös merkitsee, jollei juuri lammasta, niin vuohta ja kaurista. Tämä sanskritinkielinen sana *adsha*. Lyhyellä maskuliini-a-päätteellä se merkitsee „kauris“ ja pitkällä päätteellä – *adshaa* – se on „vuohi“.

Mutta nyt tämä sana *adsha* merkitsee myös „syntymätön“ (itseolevainen) ja käytetään uskonnollisessa filosofiassa *Logoksen* jumalallisen henki-aineen attribuuttina. Hengestä sanotaan, että se on *adsha* syntymätön: *adsha purusha*, ja aineesta samaten, että se on *adshaa prakriti* eli „syntymätön luonto“.

Koska nyt *adsha*, joka tarkoitti henkeä, samalla merkitsi kaurista, lammasta, otettiin lampaan kuva hieroglyyfinä jumalallisen hengen kuvaksi ja feminiinisenä jumalallisen luonnon kuvaksi. Sama asia kuin siis edellisessä esimerkissä. Ja kun kerran lammaas hyväksyttiin kristinuskokossakin jumalallisen hengen eli Kristuksen (*Logoksen*) kuvaksi, oli askel lyhyt lampaasta karitsaan. Karitsa on siis alkuaan indialainen symboli, joka on johtunut kirjoituksesta eikä ajatuspäätelmästä.

Vielä esimerkki. Eräs meidän suomalainen tutkijamme, ei virallinen, vaan amatööri, Wettenhovi-Aspa, on sitä mieltä, että suomenkielessä on havaittavissa selvä sukulaisuus egyptiläisen kielen kanssa, vieläpä että suomi on ollut maailman alkuperäinen kieli. Niin kansallisesti imarteleva kuin tällainen oletamus onkin, on

se vaikeasti todistettava. Hänellä on muuan esimerkki. Kreikkalaiset kertovat, että egyptiläiset nimittivät sfinksiä sanalla *harmakhis*, ja Wettenhovi-Aspa sanoo, että harmakhis on sama kuin harmaa kissa. Tuskin asia sentään on niin helposti ratkaistu. Harmakhis, sanoivat kreikkalaiset, mutta egyptiläiset sanoivat *haremkhū* tai *herukhuti*. Eräs indialainen tutkija on huomauttanut, että voisi yhtä hyvin ajatella tämän egyptiläisen sanan haremkhū olevan sanskritinkieltä, sillä viimemainitussa kielessä on olemassa sana *harimukha*, ja sillä sanalla on se etu, että se tekee asian sisältörikkaaksi. *Hari* on jumalan (herran) nimitys ja *mukha* merkitsee sitä mikä on parasta. Harimukha merkitsee siis asianomaisesti „kuva parhaimmasta jumalasta, parhaimman jumalan kuva“.

Muistakaamme kuinka sfinksiä on kuvattu. Sillä on naisen pää, härän ruumis, linnun siivet ja leijonan jalat. Se on monimutkainen olento. Tämä sfinksi – sen olemme saaneet kuulla Oidipos-tarusta – on ihminen. Haremkhūn ratkaisu on siis ihminen. Mutta jos se on yhteydessä sanskritin kielisen sanan kanssa, on ihminen paraimman jumalan kuva. Sfinksiin on täten kätkeytyvä suuri mystillinen salaisuus, jota ihmiset eivät vielä käytännössä usko. Uskonossa sanomme, että ihminen luotiin jumalan kuvaksi, mutta emme uskalla sitä käytännössä todistaa.

Johtuu vielä mieleen eräs toinen mysteriokuva eli hieroglyfyfi, nim. kallioon hakattu jalanpohjan kuva, joita on aina kaksi vieretysten ja joita tavataan melkein kaikissa maissa m.m. Ruotsissa. Ne ovat vanhoja kuvia, joko jättiläisen jalan suuruisia tai pienempiä. Mitä niillä on tarkoitettu? Indiassa niitä on paljon ja niillä on tarkoitettu aivan erikoista asiaa. Kun muinaisindialainen sanskritinkielellä sanoi „kaksijalkainen“, kuului se *dvipada*, mutta jättiläismerkkejä katsellessaan tuli silloin toinen sana hänen mieleensä, nim. *dvīpa*, saari, ja silloin hän muisti, että „saaresta syntyneet“ tai „tulleet“ olivat nuo alkuperäiset ihmiskunnan vihityt opettajat, jotka saapuivat osaksi „pyhästä saaresta“ eli manteresta maan päällä, osaksi toisesta „saaresta“ aurinkokunnasta, esim. Venuksesta. Kallion kaksi jalkaa olivat kuin muistomerkkejä vanhoilta ajoilta ja todistuksia siitä, että maassa oli käynyt joku korkea jumalolento.

Siirtykäämme taas kabbalistisiin sanatulkintoihin ja tarkastakaamme muutamia hebreankielisiä sanoja niiden numero-arvon mukaan. Otetaan sana Mooses. Se kuuluu hebreaksi Moshē ja kirjoitetaan, kuten edellä olemme osoittaneet, vain kolmella kirjaimella: M, sh, h. Kun otamme niiden numero-arvot, saamme: m = 40, sh = 300 ja h = 5. Tämän sanan kabbalistinen numeroarvo on siten 345. Mooseksen kirjassa kerrotaan, että Mooses jutteli Jumalan kanssa ennenkuin lähti ulos Israelin kansaa johtamaan, ja kerran kysyi Jumalalta: „Kun minun pitää Sinusta puhua heille, niin mikä on Sinun nimesi oleva?“, jolloin Jumala vastasi: „Minä olen mikä Minä olen“ eli hebreaksi: *abijeh asher abijeh*. Ensimmäinen näistä hebrealaisista sanoista kirjoitetaan kirjaimilla a, h, i, h, toinen kirjaimilla a, sh, r, kolmas taas kuin ensimmäinen. Kabbalistisesti saamme: a=1, h=5, i=10, h=5, ja toisesta sanasta: a=1, sh=300, r=200. Ensimmäisestä sanasta tulee 21, toisesta 501 ja kolmannelta taas 21, siis koko lause on 21+501+21=543. Nyt 543:ssa ovat samat luvut kuin 345:ssä, mutta päinvastaisessa järjestyksessä. Mooses sanoi kerran herralle: „Anna minun nähdä Sinun kasvosi“. Herra sanoi: „Ei kukaan kuolevainen voi nähdä minun kasvojeni. Jos ne näet, palat tullessa, mutta saat nähdä minut selästä, takaapäin“.

Kun kabbalistisesti tulkitsemme tämän nimen, niin Jumala sanoi: „Et voi nähdä Minua 543:ssa, vaan numerossa 345, siis et Minua itseäni, vaan sinua itseäsi“. Se merkitsee okkultisesti: kukaan ei voi tuntea Jumalaa, ennenkuin hän tuntee itsensä. Siis Jumala sanoi Moosekselle: „Sinä voit nähdä Minua selästä, mutta sekin edellyttää, että ensin tunnet itsesi“.

Sitten otamme nimestä Iesous kabbalistinen arvo, jolloin saamme: i=10, e=8, s=200, o=70, u=400, s=200, yhteensä 888. Siis Iesous-sanan kabbalistinen arvo kreikankielessä on 888. Kabbalistit ovatkin huomauttaneet, että jos Mooses tuntisi Jumalan, täytyisi hänen olla kuin Iesous, sillä 345+543=888. Tämä on pieni kabbalistinen todistus siitä, että Jeesus on suurin profetoista ja ainoa, joka tunsi Jumalan kokonaan.

Otetaan toinen esimerkki, joka myös on hyvin opettavainen. Koulussa meille opetettiin, että sana Adam, joka kuvaa ensimmäistä ihmistä, merkitsee „punainen maa“; ihminen on maan tomusta tehty ja tulee taas kuoltuaan siksi. Tämä on tullut siitä, että nimitys Adam itseasiassa on muodostelma kahdesta hebrealaisesta sanasta, *adom*, punainen, ja *adamah*, maa, tomu. Kun sitä tutkimme kabbalistisesti, saamme esille syyt nimen syntyyn.

Sepher Jezirahissa annetaan jokaiselle kirjaimelle kabbalistinen arvo; sen merkitys on osaksi sama kuin itse kirjaimen nimen merkitys. Kirjain d esim. on hebreaksi dalet, joka merkitsee ovi, ja hee merkitsee ilma-aukko, akkuna. Mutta Sepher Jezirah'in mukaan on kirjaimella vielä syvempi merkitys. Ensimmäinen kirjain alef esim. merkitsee härkä, nauta, ja sen merkki on alkuaan saatu härän sarvista. Mutta Sepher Jezirah sanoo, että kirjain alef merkitsee syvemmin katsoen ilmaa ja siis myös henkeä eli miehelistä prinssiä, kuten iod (10); alef on 1 ja 10 on myös $1+0 = 1$. Kirjain m merkitsee vesi, mutta Sepher Jezirah'in mukaan sillä on myös toinen merkitys: kuolema. Olkoon ohimennen sanottu, että meillä on m latinalaisissa sanoissa mare=meri ja mors=kuolema. Sepher Jezirah sanoo niinkään kirjaimesta d, joka merkitsee ovi, että sen syvempi merkitys on kohtu.

Adam sana kirjoitetaan kolmella kirjaimella: a, d, m. Mitä tämä adam siis ilmaisee kabbalistisesti? Se ilmaisee, että ensimmäinen ihminen, jota Adam kuvaa, oli miehellinen a + naisellinen d, siis kaksisukuinen, ja että sen maailma oli vedessä eli astraalitasolla. Ensimmäinen ihminen eli siis toisenlaisessa maailmassa kuin nykyinen fyysillinen. Tämä on ilmaistu sanassa Adam. Mutta siihen asia ei jää, koska Adam oikeastaan onkin Raamatussa Adamah, maan tomu. Tämä, joka on varsinainen ihminen, kirjoitetaan hebreaksi admh. Mitä se merkitsee silloin? Hee merkitsee ikkunaa, ilma-aukkoa, mutta kuvaa juuri ainetta, aineellista ilmennystä, ainemaailmaan astumista, fyysillistä elämää. Adamah on itseasiassa niiden nimenä, jotka astuivat fyysilliseen aineeseen. Ja kun he astuivat fyysilliseen aineeseen, mitä silloin tapahtui?

Jos otamme näiden nimien kabbalistiset numero-arvot, saamme: a=1, d=4, m=40, jolloin adam-sanan kabbalistinen arvo on 45. Adamah-sanan arvo on: $1+4+40+5=50=5+0=5$. Luku viisi on hee:n arvo ja painostaa hee:tä eli ainetta. Tästä nimestä tulee siis ilmi, että aineellisuus on päässyt voitolle.

Miten se kävi päinsä? Se kävi päinsä sillä tavalla, että kun ensimmäinen eetterinen ihminen tuli fyysilliseksi, laskeutui a ensin, sitten d, sitten m eli t.s.: miehellinen puoli ihmisessä, kun ihminen laskeutui fyysilliseen aineeseen, oli voimakkaampi, ja toinen puoli ihmistä, d, oli heikompi. Kun siis ihminen jakautui kaksisukuisiksi, niin miehellinen sukupuoli, tässä jakautuneessa ihmiskunnassa oli voimakkaampi, se osasi taistella olemassa-olosta. Naisellinen sukupuoli ei siihen alussa kyennyt, se oli heikompi. Mitä taas tämä merkitsee? Sitä, että mies se oli, joka lankesi syntiin eli itsekkyyteen. Kun sanotaan, että Eva kuuli käärmeen äänen ja antoi omenan Adamille, on sillä kuvattu, että Eva oli heikko eikä osannut syödä. Adam söi ja lankesi syntiin. Kesti aikoja, jolloin nainen osasi taistella itsensä tietoiseksi; nainen kulki kuin unessa perässä, ja kun hän tuli tietoiseksi, oli jo langettu syntiin, niin ettei hän voinut muuta kuin ottaa osaa siihen. Toisin sanoen: m=vesi muuttui fyysillisessä maailmassa kuolemaksi.

Mutta miten olisi käynyt jos tuossa toisessa maailmassa jo olisi osattu kehittyä, ettei olisi tarvinnut langeta tähän fyysilliseen maailmaan? Jos ajatella sitä muinaista luomiskautta, joka vastaa ensimmäistä juurirotua nykyisessä luomiskaudessa, oli siellä järkiolentoja, jotka taistelivat itsensä tietoiseksi, ja he olivat adomeja eli „punaisia“. Ensimmäisessä manvantarassa oli näet maapallomme väri punainen, ja korkeimmalle kehittyneet olennot silloin olivat „punaisia ihmisiä“. Nimi adom viittaa siis siihen, että meidänkin syntyinlankeemuksesta olisivat voineet säilyä ainoastaan täydellisen inhimillisen itsetietoisuuden saavuttaneet ihmiset.

Nämä ovat asioita, joita voi ja täytyy mietiskellä yksikseen; minä tässä esitän vain, minkälainen maa on muokattavissa, mutta kuka sitä itseksensä muokkailee, hän löytää kalliitakin helmiä. Tavalliset eurooppalaiset nauravat kabbalalle, mutta ne, jotka eivät istu, missä pilkkaajat istuvat, voivat paljon oppia.

Ihmiselämän ikäjaksot.

Kabbalistit sanovat, että todellisen ihmisen luku on 5, ja kun he kuvaavat ihmistä valkoisena maagikkona, niin kuvaavat häntä viisikulmion avulla, jolloin ihmisen pää asettuu ylimpään kulmaan ja kädet ja jalat vähän levitettyinä toisiin kulmiin. 5 on ihmisen luku, mutta se ei ole hänen lukunsa ainoastaan sen nojalla, että hänellä on kaksi kättä ja kaksi jalkaa, vaan sen nojalla, että ihminen ihmisenä järkensä avulla hallitsee neljää alemmaa „prinsiippiään“ eli olemuspuoltaan. Ihmisellä on tietysti 7 prinsiippiä, mutta kaksi korkeampaa eivät ole yleisesti vielä ilmenneenä ihmisessä. Luonnostaan ihmisellä on 5 olemuspuolta, ja mitä sen lisäksi hänessä ilmenee, se ilmenee hänen omien ponnistustensa kautta. Kaksi ylintä ovat vielä okkultisia prinsiippejä, mutta 5 olemuspuolta on hänen kehityksensä ja elämänsä taustana.

Ensimmäinen prinsiippi, olemuspuoli, on fyysillinen ruumis ja sen kaksoispuoli, eetteriruumis. Ne ovat tavattavissa kaikkialla, mineraaleissakin. Tietysti mineraalien, kivennäisten, olemuspuolet eivät ole samalla tavalla kehittyneet kuin ihmisen, mutta kuitenkin on korrespondenssi olemassa ihmisen ja muiden luonnonvaltakuntien kanssa. Kasvimaailman kanssa on ihmisellä yhtäläistä elämänvoima, joka kyllä on kaikkialla luonnossa, mutta kivennäismaailmassa vielä uinuvana. Kun kivennäismaailmaa okkultisesti tutkimme, emme huomaa siinä muuta kuin eetteri-auran, jota vastoin kasvissa on eetteriruumis jo elinvoiman elähdyttämä, niin että kasvin suonissa virtaa elävää fluidumia, nestettä. Kasvia voimme sentähden magnetisoida, kuten esim. du Prelin kokeet osoittavat, kasvi voi ihmiseen kiintyä, kuten jokainen kukkien ystävä tietää. Kasvissa on kolme prinsiippiä, eläimessä tulee lisäksi tunne ja himo-elämä eli „eläimellisyys“, mikä on meissä ihmisissäkin. Meissä on näiden neljän lisäksi ajatus, järki, ymmärrys, joka on varsinaisen inhimillisen olemuksen perusta.

Tämän nojalla on luku 5 sangen tärkeä tekijä ihmisen elämässä ja koko hänen ruumiinsa ja luonteensa kasvussa. Voimmekin tehdä kiintoisia havaintoja 5 luvun merkityksestä ihmisen luonnollisen elämän suhteen.

Jos tutkimme ensin ihmissikiön kehitystä ihmisen kohdussa, tiedämme, tarkkojen mittausten nojalla, kuten prof. Liharzhik on huomauttanut, että sikiö ensimmäisenä kuukautena kehittyy 1 cm., toisena 4 cm. pitkäksi, kolmantena 9, neljäntenä 16 ja viidentenä 25 cm. pitkäksi. Kun merkitsemme sen numeroissa, saamme

$$\begin{array}{rcl} 1 \text{ kk.} & 1 \cdot 1 & = 1 \text{ cm.} \\ 2 \text{ „} & 2 \cdot 2 & = 4 \text{ „} \\ 3 \text{ „} & 3 \cdot 3 & = 9 \text{ „} \\ 4 \text{ „} & 4 \cdot 4 & = 16 \text{ „} \\ 5 \text{ „} & 5 \cdot 5 & = 25 \text{ „} \end{array}$$

Kun on päästy 5-lukuun, joka on ihmisen kehityksessä luonnon antama luku, tapahtuu pieni muutos, sillä kuudentena kuukautena kehitys muuttuu rytmiiä, joten — jos taas merkitsemme numeroilla sikiön kehitystä viimeisinä kuukausina, saamme siitä seuraavan taulukon:

$$\begin{array}{rcl} 6 \text{ kk.} & 25 + 1 \cdot 5 & = 30 \text{ cm.} \\ 7 \text{ „} & 25 + 2 \cdot 5 & = 35 \text{ „} \\ 8 \text{ „} & 25 + 3 \cdot 5 & = 40 \text{ „} \\ 9 \text{ „} & 25 + 4 \cdot 5 & = 45 \text{ „} \\ 10 \text{ „} & 25 + 5 \cdot 5 & = 50 \text{ „} \end{array}$$

Kymmenentenä kuukautena ihminen syntyy maailmaan. Peruslukuna kaikessa on 5, joka siis ei ole mielivaltainen yksikkö, vaan luonnon antama.

Kun ihminen on syntynyt, tapahtuu hänen kasvunsa edelleen tämän 5-luvun avulla niin sanoaksemme. Ihminen kasvaa näet tarkkojen ja monipuolisten mittausten mukaan 25:n vuoden aikana; se on ihmisen ruumiillinen kehityskausi. Mutta tämä kasvu tapahtuu siten, että mies kasvaa 25 aurinkovuotta, toisin sanoen 300 auringon tavallista kuukautta, joita on vuodessa 12, mutta nainen taas 300 kuukuukautta, mikä aika on vähän lyhyempi eli $23 \frac{1}{3}$ vuotta.

Itse kasvun suhteen on myös tehty havaintoja. Kasvaminen tapahtuu 24:ssä epookissa. Epookit jakautuvat sillä tavalla, että jokainen epookki on aina yhtä monta kuukautta pitkä, kuin sen oma järjestysnumero osoittaa, siis ensimmäinen epookki kestää yhden kuukauden, toinen kaksi, kolmas kolme j. n. e. Yhdessä epookit muodostavat kolme periodia eli jaksoa. Ensimmäinen aikajakso käsittää kuusi ensimmäistä epookkia eli siis yhteensä 21 kuukautta, toinen jakso 12 seuraavaa epookkia eli 150 kuukautta ja kolmas 6 viimeistä epookkia eli 129 kuukautta.

Ensimmäisessä aikaperiodissa, joka miespuolisilla kestää $1 \frac{3}{4}$ vuotta, lapsi kasvaa ensimmäisenä kuukautena jonkun määrätyn verran ja lisää kasvuaan aina saman verran seuraavana viitenä kuukautena. Mutta kun ensimmäinen periodi on kulunut loppuun, astuu näyttämölle 7:s epookki, joka on 7 kk pitkä. Tässä epookissa kasvun intensiteetti muuttuu ja lapsi kasvaa määrätyn uuden verran; sama kasvun lisääntyminen pysyy sitten voimassa koko tämän jakson 12 epookin aikana. Koska siis tämä toinen periodi on yhteensä 150 kk. eli miespuolisille $12 \frac{1}{2}$ vuotta pitkä, on siis lapsi, läpikäytyään nämä kaksi kasvuperiodia, $14 \frac{1}{4}$ v. vanha.

Sitten seuraa 3:s periodi, joka käsittää epookit 19-24. Siinähan on ensimmäinen epookki 19 kk. pitkä. Tässä 3:nnessä periodissa tapahtuu jälleen muutos itse kasvun rytmissä. Toisessa oli sama rytmi pysynyt 12:n epookin aikana, nyt se muuttuu tässä 19:nnessä epookissa ja pysyy sitten samana kaikkina epookkeina 19-24. Nämä epookit yhteenlaskettuina tekevät 129 kk. eli miespuolisilla $10 \frac{3}{4}$. Kun ihminen on käynyt läpi nämä kolme periodia, on hän siis 300 kk. eli miespuolisena 25 v. vanha; naisissa kasvu on vähän nopeampi. Sen jälkeen ihminen ei enää kasva. Tämä samanlainen rytmi näkyy muuallakin luonnossa, sanotaan, mutta ihmisen suhteen nämä numerot ainakin pitävät paikkansa.

Tämän ohella voimme vielä ajatella ihmisen ikää. Tavallisesti ihmisen ikä jaetaan seitsenvuotisiin periodeihin ja sanotaan, että ihmisen ensimmäinen lapsuus käsittää vuodet 1-7. Saamme siitä seuraavan taulukon:

Vuodet	1 - 7	ensimmäinen	lapsuus
„	8 - 14	toinen	„
„	15 - 21	ensimmäinen	nuoruus
„	22 - 28	toinen	„
„	29 - 35	ensimmäinen	miehuus
„	36 - 42	toinen	„
„	43 - 49	kolmas	„
„	50 - 56	kypsä miehuus	
„	57 - 63	korkeampi miehuus	
„	64 - 70	vanhuus.	

Mutta ihmisen vuosissa kummittelee myöskin tuo 5-luku, ja jos sen mukaan jaamme ihmisen iän perioodeihin, saamme seuraavan taulukon — ja silloin ajattelen pohjoismaisia, sanoisinko germaanisiksi kansoja, jotka kehittyvät vähän hitaammin kuin etelä- ja itämaiset kansat:

Vuodet	1 - 5	ensimmäinen	lapsuus
„	6 - 10	toinen	„
„	11 - 15	kolmas	„
„	16 - 20	ensimmäinen	nuoruus
„	21 - 25	toinen	„
„	26 - 30	kolmas	„
„	31 - 35	ensimmäinen	miehuus
„	36 - 40	toinen	„
„	41 - 45	kolmas	„
„	46 - 50	ensimmäinen	kypsä miehuus
„	51 - 55	toinen	„ „
„	56 - 60	kolmas	„ „
„	61 - 65	ensimmäinen	vanhuus
„	66 - 70	toinen	„
„	71 - 75	kolmas	„

Yhdistämällä aina kolme epookkia saamme näistä 5 periodia, joista kukin käsittää 15 vuotta. Nämäkään eivät liene mielivaltaisia, vaan tekisi mieleni sanoa, että tällainen jako on vielä luonnollisempi kuin seitsenjako.

Kun ajattelemme vähän ensimmäistä periodia, lapsuutta, huomaamme heti, että kolmannen lapsuuden viimeisinä vuosina, lapsen siirtyessä nuoruuteen, hän kypsyä sukupuolisesti, siis noin 14-15 vuoden iässä. Tämä merkitsee, että lapsuuden aikana hän on elänyt fyysisessä organismissa ilman, että hänen astraaliruumiinsa, tunne-, himoruumiinsa on varsinaisesti vielä herännyt; se uinuu, niin että lapsi on enemmän älyssään elävä olento, lapsi ajattelee, mutta ei tunne yksilöllisesti samalla tavalla kuin nuori ihminen, ennekuin hänessä on sukupuoli herännyt. Ja sukupuolen herääminen herättää vähitellen samalla sen, mitä meistä on jäljellä elinmanvantarasta.

Lapsuuden aikana on elämä tapahtunut fyysisessä ruumiissa, eetteriruumiissa ja sen elinvoimassa. Voimme sanoa, että kolme periaatetta on ollut edustettuna lapsuudessa. Ensimmäisinä lapsuusvuosina ei ihmisillä ole aivan omaa eetteriruumista vielä; lapsi on siinä iässä suuresti riippuvainen äidistä, hän melkein tuntee, mitä äiti tuntee, on äidin suggestionin alainen. Se riippuu siitä, ettei hän ole aivan irti äidistä vielä; fyysillinen ruumis irtaantui silloin, kun lapsi syntyi maailmaan, mutta eetteriruumis on magneettisesti vielä kiinni äidin eetteriruumiissa. Eroaminen äidistä tapahtuu noin toisen lapsuuden aikana, 6-10 vuoteen. Kolmannen lapsuuden aikana lapsen elämä tulee omaperäiseksi, elämä on hänessä itsessään; elinvoima, praana, vaikuttaa hänessä. Kunta lahjakkaampi lapsi on, sitä energisempi hän on 10-11 vanhana. Silloin hän ei ole enää yhtä hiljainen kuin pienempänä. Silloin on lapsessa organisoitunut kolme ensimmäistä periaatetta.

Tämän perästä alkaa nuoruus, jolloin lapsen tajunta, ja elämä siirtyy voimakkaasti hänen astraaliseen minäänsä. Tunne-elämä on erikoisesti valtava ensimmäisessä nuoruudessa, 16-20 ikävuoteen. Silloin ihminen on kuin paljasta tunnetta, fantasiaa, mielikuvitusta. Tunne-elämä on kuin yhtä mielikuvituksen kanssa; kaikki nuoret ihmiset ensimmäisessä nuoruudessaan haaveilevat ja ovat täynnä enemmän tai vähemmän epämääräisiä tulevaisuuden unelmia. Toisessa nuoruudessa muuttuu tunne-elämä enemmän ajattelevaksi. Silloin ihmisen astraaliruumiissa herää mentaliteetti. Tunne- ja ajatuselämä käyvät kyllä aina käsikädessä, vaikka tunne-elämä on ensimmäisessä nuoruudessa painopisteessä; emme tietäisi tunne-elä-

mästä mitään sielullisesti, ellei se toimisi rinnakkain ajatuselämän kanssa. Ensimmäisessä nuoruudessa tunne-elämä ilmenee mielikuvituksena, jolloin ajatuselämä on tunne-elämän värittäjä; emme itsetietoisesti ajattele, emme tiedä, minkätähden ajatteleme. Nuorena kyllä filosofoimme, mutta tämä filosofoiminen on kuin jonkinlaista mielikuvitusta, sentähden että se tulee meihin kuin itsestään, se nousee oman sielumme syvyydestä – alitajunnastamme. Ajatus on ensimmäisessä nuoruudessa karman, kohtalon värittäjä. Silloin näkyy, minkälainen on meidän menneisyytemme ollut: jos ihminen on tuonut laiskan ja proosallisen menneisyyden kourassaan, silloin hänen haaveensa ovat sen mukaisia, mutta kuta tarmokkaammin hän on edellisissä elämässään tavoitellut korkeita päämääriä, sitä voimakkaammin nytkin toinen tai toinen ihanne houkuttelee hänen nuorta mielikuvitustaan.

Kolmannessa nuoruudessa ajatus herää saaden enemmän ja enemmän voimaa mielikuvituksen ja tunteiden yli. Ja kun ihminen astuu miehuuteen, silloin hän astuu ajatusperiodiin, jolloin hänen järkensä toimii ennen muita. Tavallisesti hän silloin ajattelee toimeentuloa, miten menestyä maailmassa, miten päästä näyttämölle, miten saada asema ja vaikutusvaltaa.

Mutta tullessaan kypsään miehuuteen alkaa ihmisessä toimia korkeampi äly, niin sanoaksemme filosofinen, sosiaalinen, yhteisöllinen järki. Itsestään ihminen silloin ajattelee asioita, jotka koskevat toisiakin ihmisiä. Hän ei jaksakaan enää kohdistaa huomiotaan ainoastaan itseensä, luonto aivan kuin opettaa hänelle, että täytyy ajatella ja suunnitella muittenkin puolesta. Siinä iässä ihminen on paras politikoitsija. Jos saisin valita yhteiskunnan palvelijoita, valitsisin tässä iässä olevia. Meidän demokraattisella ajallamme annamme kaikkien ihmisten päätellä asioista – silloinkin jo, kun ovat vasta vapautuneet ensimmäisestä mielikuvituselämästään. Heidän aivonsa ovat mielestämme kaikkein tuoreimpia, he muka osaavat ratkaista asioita. En tahdo sitä moittia, mutta määräämisvaltaa en omasta puolestani antaisi kuin kypsille miehille, sillä nämä varmasti osaavat ajatella toistenkin parasta. Sitävastoin ihminen ensimmäisen miehuutensa energisessä iässä luonnostaan ajattelee ensisijassa omaa asemaansa ja puolueensa menestystä, vaikka siitä koituisi surua toisille. Ei hänen tarvitse olla siitä itsetietoinen, mutta luonnonvoimat ovat semmoisia (niinkauan kuin ihminen ei ole itsetietoisesti henkinen olento). Vasta kun ihminen saavuttaa kypsän miehuuden, ei hän enää usko sokeasti omaan näkökantaansa, omaan puolueeseensa, vaan viisastuu, avartuu näkökannoissaan, antaa arvoa toisillekin. Vaikkei hän kokonaan unohtaisi omaa asemaansa, on hän luonnostaan veljellisempi kypsässä miehuudessa, sillä kuta vanhemmaksi ihminen tulee, sitä enemmän luonto aivan kuin pakottaa häntä antamaan arvoa toisten näkökannolle ja ajattelemaan toisia ihmisiä.

Tämä on yleiskaava, mutta yksilöllistä ihmistä tutkittaessa asiat suhteellisesti muuttuvat, koska ihmiset sielulliselta kehitykseltään ovat erilaisia. Vanha, viisas sielu on jo lapsena erikoinen; hän on jo silloin viisaampi kuin moni ihminen kypsässä miehuudessaan. Kun sellainen ihminen astuu nuoruuteen, elää hän satua maan päällä. Hänen haaveensa eivät koske häntä itseään sillä tavalla kuin jonkun toisen haaveet, jolla ei ole samaa menneisyyttä takanaan. Hän haaveilee, mutta haaveissaan hän kysyy, millä tavalla voisi olla hyödyksi omalle kansalleen. Hänen unelmansa ovat kuin yhtä rukousta elämän Jumalalle, että Jumala antaisi hänelle minkä kärsimyksen tahansa, vaikka suuren myllyn kiven kaulaan, joka vaivuttaisi hänet meren pohjaan, jos siitä vain koituisi hyötyä hänen kansansa onnelle. Niin hän voi keskustella elämän kanssa, ja miehuusiässä hän ei pyri valtaan, menestykseen maailmassa, vaan koko hänen elämänsä tähtää hänen kansansa onneen ja kehitykseen. Hän voi olla kansansa tuntematon auttaja – salaperäisellä tavalla, jos ei muuten.

Tätä ikäjakoja tahtoisin pitää oikeana, koska siinä ilmenee luonnollinen viisijako sekä luonnollinen kolmijako. Jos ihminen tulee vanhemmaksi, s. o. elää yli 75 vuotta, on hänessä jo vähän enemmän voimaa kuin mitä luonnostaan on jokaisella ihmisellä; hänellä on omaa yksilöllistä tahdonvoimaa. Hänessä on silloin jo kehittymässä ehkä sielun korkeimmat kyvyt: jumalallinen rakkaus (buddhi) ja henkinen mahti (aatmaa). Tietysti hänen elämänsä voi loppua kesken, ennenkuin hän on 75 ikävuotta saavuttanut. Syy on silloin hänen karmassaan tai hänessä itsessään.

Lopuksi tahdon vielä esittää seuraavan arvelun. Jos eläisimme oikein luonnon mahdollisuuksien mukaan, silloin pitäisi jokaisen ikäjakson olla ei 15 vuotta, vaan 25 vuotta, niin että ensimmäinen ikäkausi, lapsuus, saisi kestää koko sen ajan, minkä ihminen ruumiillisesti kasvaa, siis $5 \cdot 5$ vuotta, joten, kun hän hänestä tulee nuori ihminen, hän ei enää fyysisesti kasvaisi, vaan eläisi ja kasvaisi astraalisesti.

Jos nämä periodit ihmisen elämässä kestäisivät 25 vuotta kukin, silloin ihmisen luonnollinen, s. o. luonnon hänelle lahjoittama ikä olisi $5 \cdot 25$ vuotta, eli 125 vuotta. Ja omasta mielestäni pidän semmoista ikää normaalisenä. Mutta jos ihminen olisi siveellisesti voimakas ja tahdonvoimainen olento, voisi hän elää vielä kauemmin. 15-vuotisessa jaostossa ihminen joskus elää 75 vuoden lisäksi vielä yhden tai pari periodia, siis 90 tai 105 vuoden vanhaksi, ja se, joka on elänyt niin vanhaksi, hän on usein iloinen ja onnellinen ihminen, hän ei ole väsynyt elämään; hänellä on merkillinen siveellinen voima. Mutta jos ihminen eläisi aivan luonnon mukaisesti, s. o. 25-vuotisissa periodeissa, olisi hänen luonnollinen 125 vuotta, ja kun hän siihen lisäisi „oman ikänsä“, voisi hän elää 175 vuoden vanhaksi. Se ei olisi mitään ihmeellistä. Mitä siitä vielä yli kävisi, se olisi jo luonnon oikkua tai tulisi hänen omaksi salaiseksi asiakseen. Olemmehan kuulleet, että ihmiset, jotka elävät tässä elämässä Mestareina, voivat elää usean sadan vuoden vanhoiksi.

Nimien taikaa.

I.

Mad. Blavatsky, nykyaikaisen teosofisen liikkeen alkuunpanija, Mestarein ja Salaisen Veljeskunnan lähettiläs ja aikamme ensimmäinen ja suurin teosofian opettaja, tekee tarkan eron salatieteen eli okkultismin ja salaisten tieteitten, okkultisten taitojen, välillä. Hän sanoo, että salatiede on tutkia jumalallisen järjen toimintaa luonnossa: voidakseen sitä tehdä, täytyy ihmisen johonkin määrin nähdä ja uskoa, että luonnossa on olemassa jumalallinen järki. Voidakseen tutkia okkultismia ihminen ei oikeastaan saata olla ateisti tai materialisti, joka kieltää jumalallisen järjen, ja yhtä välttämätöntä on, että hänen motiivinsa on epäitsekäs, s. o. että hänen totuuden etsimisensä vaikuttimena ei saa olla muu kuin rakkaus totuuteen, sillä ilman tätä sydämen puhtautta hän ei voi nähdä jumalallista järkeä luonnossa. Valkoiset tietäjät ovat aina asettaneet ankaria siveellisiä ehtoja sille, joka tahtoo tulla heidän opetuslapsukseen ja tutkia salatiedettä. Ihmisen täytyy kulkea pitkä puhdistuksen ja itsekasvatuksen tie, ennenkuin hänen omalle katseelleen voidaan okkultisella tavalla avata luonnon sisäisen ja salaisen järjen toimintaa, ennenkuin hän voi nähdä Jumalan toimintaa luonnossa. Jeesus Kristus sanookin evankeliumissa: „Yksistään puhtaat sydämeistä voivat nähdä Jumalan.“ Muut eivät Jumalaa näe. Siinä ei ole muu estämässä kuin oman sydämen puhdistamaton itsekkyyys. Kuka tahansa voi ruveta tutkimaan, mutta kukaan ei pääse pitkälle, ellei hän puhdistaa sydäntään. Semmoinen on laki.

Mutta paitsi tätä henkistä okkultismia on olemassa n. s. salaisia tieteitä. Ja jos tavalliselta ihmiseltä kysymme, mitä on okkultismi, hän varmaan sanoo, että se on jotain valetiedettä eli taikauskkoa, jossa on monta eri haaraa. Hän on siis kuullut salaisista tieteistä, joista kuka tahansa voi jotain tietää. Semmoinen salainen tiede on esim. ihmisen kohtalon lukeminen käden linjoista. Jos joku saa käsiinsä kirjan, jossa puhutaan kiromantiasta, voi hän tulla mainitun tieteen harrastajaksi ja oppia kädestä lukemisen taitoa painamalla muistiin erikoisia sääntöjä. Tietysti hänen silti täytyy tehdä paljon havaintoja ja kokemuksia, täytyy paljon tutkia käsiä voidakseen perehtyä taitoon, sillä ei osaa vielä tutkia se, joka vain on lukenut ulkoa muutamia sääntöjä. Todellisuus ei koskaan ole niin yksinkertainen kuin suora sääntö, todellisissa käsissä on tuhansia vivahtuksia ja muutoksia. Kiromantia on joka tapauksessa salatieteellinen taito, jonka kuka tahansa – sydämensä kirkkaudesta riippumatta – voi oppia.

Mutta jos ihminen ottaa nämä salatieteelliset taidot vakavalta kannalta, koettaen niiden avulla päästä ymmärtämään jumalallista järjen toimintaa luonnossa, silloin hän huomaa, että jokainen tällöinen okkultinen tiede on kuin portti suuressa muurissa, jonka takana on salatiede itse. Voi siis kulkea pitkin salaisia tieteitä salatiedettä kohti.

Meidän päivinämmä on eräs salainen tiede herättänyt paljon harrastusta muutamissa vakavissa ihmisissä ja on suuresti levinnyt. Se on periytynyt ikivanhoilta ajoilta ja nojautuu vuosituhansien kokemuksiin, kuten muuten kaikki salaiset tieteet. Tämä tiede on vienyt monen etsijän salatieteen satamaan. Se on astrologia. Ken siihen tunnolla ja innolla syventyy, hänen silmänsä avautuvat elämän ihmeitä näkemään ja hän joutuu ennen pitkää salatieteen jalkojen juureen.

Toiselta puolen okkultisti, joka antautuu tutkimaan jumalallisen järjen toimintaa luonnossa, joutuu kosketuksiin myös salaisten tieteitten kanssa. Okkultistille on välttämätöntä tutustua melkein kaikkiin salaisiin tieteisiin ja taitoihin, – ja niitä on paljon, toiset syvällisiä ja vaikeatajuisia kuten astrologia, toiset miltei lapsellisen yksinkertaisia, kuten nimien kabbalistinen tulkitseminen, josta tässä tahdon tehdä selkoa. Sitä on kahta lajia: foneettis-astrologinen ja kabbalistis-numerologinen.

Foneettis-astrologinen tapa tutkia ihmisen nimi on siinä, että otetaan nimien kaikkien kirjainten määrätty kabbalistinen arvo. Tällöin ei käytetä hebrealaista kirjainten arvoa, vaan foneettista arvo-asteikkoa. Kun sitten kabbalistisella tavalla lasketaan yhteen nimien numero-arvo, joka silloin aina viittaa määrättyyn tähteen, ilmaisee tähti asianomaisen henkilön luonteen. Esimerkin avulla näemme, miten menetellään.

Ottakaamme historiallinen nimi, esim. Napoleon I. Nimi on kirjoitettava semmoisena, kuin se todellisuutena kuului, siis Napoleone Buonaparte, eikä niinkuin hän sen myöhemmin ranskaksi kirjoitti. Kirjoitamme nyt nimen ja jokaisen kirjaimen alle sen vastaavan foneettisen arvoa:

N a p o l e o n e B u o n a p a r t e
5 1 8 6 3 1 6 5 1 2 6 6 5 1 8 1 2 4 1

Laskemalla yhteen kummankin nimen numerot saamme molemmista 36, josta taas kabbalistisesti saamme $3+6=9$, joka on Marsin luku. Siis Napoleone Buonaparte tulee täydelliseksi Mars-olennoksi tässä tulkinnassa, ja se merkitsee, että hän oli ihminen, jolla aivan sanatarkan määritelmän mukaan oli Mars-ominaisuudet: läpätunkeva äly, taistelu, tarmo, terävyys, yritys, suuttumus. Tällöinen pieni tulkinta ei tyhjennä hänen luonnettaan, mutta se on epäilemättä kuvaava karakteristiikka. Ennenkuin jatkamme esimerkeillä, on paras esittää tähtien ja kirjainten numero-arvo sekä tähtien merkitys. Planeetat ovat numeroineen:

Aurinko	—	1
Uusi kuu	—	2
Jupiter	—	3
Maa	—	4
Merkurius	—	5
Venus	—	6
Täysi kuu	—	7
Saturnus	—	8
Mars	—	9

Kirjainten foneettinen arvo on tässä järjestelmässä, jossa käytetään ainoastaan 9 numeroa, seuraava:

- 1 — A, E, Y, I.
- 2 — B, K, R, PP, G (kova) O (lyhyt), Q, X.
- 3 — J, G (pehmeä), Sh, L.
- 4 — D, T, M.
- 5 — N.
- 6 — U, O (pitkä O, U), V, W, S.
- 7 — Z, O (Å) (sanan alussa).
- 8 — P, Ph, F, H, Kh, Ch.
- 9 — Th, Tz (Ts).

Lopuksi planeettain merkitys, toisin sanoen numeroiden merkitys käytännössä, on kuten seuraa:

Aurinko — yksilöllisyys, itsekkyyys, itseluottamus, etevyys, varmuus, vakuuttava luonne.

Uusi kuu — Sukulaisuussuhde, sielullinen vetovoima, tunteellisuus tai tunne-elämä, sympatia tai antipatia, epäily ja epäröiminen.

Jupiter — laajeneminen, lisääntyminen, älyllinen kyky, rikkaus menestys.

Maa (aurion negatiivinen puoli) — toteutumisen, omaisuus, omistus, luotto ja asema, aineellisuus.

Merkurius — järki, logiikka, siveys, matkat, kauppa, hyöty.

Venus – yhteistoiminta, avioliitto, keskinäisyys eli molemminpuolisuus, sympatia, näytelmä, kuvaamataide, soitto, tanssi.

Täysi kuu – tasapaino, sopimukset, kontrahdit, välikirjat, vedot, harmonia ja disharmonia.

Saturnus – uudestarakentaminen, muodostaminen, luominen, kuolema, kielteisyys, kulutus, häviö, sammuminen, loppuminen.

Mars – läpätunkeminen, taistelu, tarmo, yritys, jako, suuttumus, terävyys.

Nyt palaamme esimerkkeihin. Otetaan ensin Elias Lönnrot.

Siis kirjoitamme: E l i a s L ö n n r o t
 1 3 1 1 6 3 2 5 5 2 6 4

Ristimänimen numerot yhteenlaskettuina ovat 12, joka redusoituna on 3, ja sukunimen 27, redusoituna 9. Elias Lönnrotin astrologinen tunnusmerkki on siis Jupiter ja Mars. Mars oli läpi tunkeminen, tarmo, yritys j.n.e – samoin kuin Napoleonilla. Jotain samanlaista täytyy olla siis Lönnrotissa ja Napoleonissa. Napoleon onkin advokaatin poika Korsikasta ja tuli keisariksi, Lönnrot oli räätälin poika Sammatista ja tuli professoriksi. Molemmat nousivat ja heidän elämänsä oli taistelua: Lönnrot taisteli, sillä kohtalo oli kova hänelle, hän oli jo vanha mies, kun tuli ylioppilaaksi. Hänellä oli toisin sanoen suuri „suuttumusvoima.“ Napoleon oli raivostuva luonne, ympäristönsä pelkäsi häntä, hän hallitsi kiivaudellaan ja äkkipikaisuudellaan, hän kohteli välistä ministereitä kuin lakeijoja, ja naisia hän kohteli niin, että suuttui, jos ei joku heti antautunut, ei hänellä ollut aikaa odottaa. Hän oli merkillinen olento, mutta hän ei voittanut itseään, ja siinä oli hänen heikkoutensa, sentähden hänen loppunsa oli traagillinen. Hänen suurin vihamiehensä oli hän itse, hänen oma kunnian- ja vallanhimonsa. Niin erikoinen karma kuin hänellä olikin siinä suhteessa, että elämä ja olosuhteet häntä kumartaen palvelivat, – ei hän voittanut itseään. Hän hylkäsi oman vaimonsa, ainoan olennon, joka häntä ymmärsi, kun ei tämä synnyttänyt perillistä, ja koska hän muutenkin tahtoi, että hänen puolisonsa olisi keisarillista verta. Mutta hyljättyään Josephinen ja naituaan Marie Louisen, hän samalla sanoi hyvästi omalle onnelleen, sillä sen perästä alkoi tragedia hänen elämässään.

Lönnrot taas voitti itsensä kaikessa vaatimattomuudessaan ja nöyryydessään. Hän ei kohonnut kuin professoriksi, ja mitä se oli maailman keisarin rinnalla, mutta hän voitti itsensä. Hän ei ollut niin voimakas olento kuin Napoleon, mutta niinkuin Napoleon hän sai paljon hyvää aikaan tarvitsematta tehdä pahaa niinkuin Napoleon. Elias Lönnrot nosti Suomen muinaisuuden pimeydestä päivän valoon. Hän oli suuri ja kehittynyt sielu: aina nöyrä, siveä, hieno läpi elämänsä. Siinä oli ero hänen ja Napoleonin välillä. Hänen ristimänimensä numero on 3, joka on Jupiter. Se merkitsee, että älyllinen ja kyvykäs työnsä menestyi, hänen elämänsä oli rikas sekä sisäisesti että ulkonaisesti. Hänen ei tarvinnut kuolla köyhänä ja hyljättyinä niinkuin Napoleon, sillä hän oli voittanut itsensä.

Ottakaamme toinen esimerkki omasta historiastamme: Zachris Topelius. Kun hänen nimeensä sijoitamme numerot, saamme:

Z a c h r i s T o p e l i u s
7 1 8 2 1 6 4 2 8 1 3 3 6 6

Ristimänimestä saamme numeroiden summaksi 25, joka redusoituna on 7, ja sukunimestä 33, redusoituna 6. 6 on Venus, ja se merkitsee: näytelmä taide, soitto y.m. Se kuvaa täydellisesti hänen luonnettaan ja persoonallisuuttaan. Hän oli kerrassaan taiteellinen olento: hän kirjoitti sekä romaaneja että näytelmiä, mutta oli ennenkaikkeaa runoilija, vieläpä hän välistä sävelsi itse musiikin runoilleen. Hän oli ihminen, joka tunsii sympatiaa ihmisiä kohtaan ja jota kohtaan täytyi tuntee rakkautta. En häntä persoonallisesti tuntenut, olin vielä nuori, vähän yli 20 v., kun hän kuoli, eikä hän asunut Helsingissä, vaan

maalla. Olin aina ihailut hänen runouttaan, lasten kirjojaan, kertomuksiaan ja romaanejaan, ne olivat minulle ihaninta, mitä saattoi ajatella; koko hänen fantasiansa oli semmoinen, johon saatoin uppoutua.

Kerran kulkiessani Mikonkadulla Rautatietorin varrella huomasin, että kaukaa minua vastaan tuli vanha herrasmies. Mutta hän ei ollut mikään tavallinen vanha herra, sillä hän oli silmissäni suuren valon ympäröimä. Olin nuori enkä paljon okkultisia asioita ymmärtänyt, mutta olinhan lukenut auroista ja joskus nähnyt ylikuonnollisia asioita. Tuota vanhaa herraa ympäröivä valo oli niin puoleensa vetävä, niin siunaava, niin pehmeä ja suloinen, kuin olisi se sanonut kaikille lapsille ja nuorille: „tulkaa minun luo, minä voin teitä neuvoa!“ Ja kun tulin lähemmäksi, tunsin heti Topeliuksen, vaikka en ollut häntä nähnyt muuta kuin kuvasta. Silloin ymmärsin, että hän oli sitä, mitä olin kuvitellut: suuri, ihana sielu. Muuta kertaa en häntä nähnyt, mutta siitä ihanasta aurasta tuntee hänet toisellakin puolella.

Zachris-nimen numeroarvo on 7, joka planeettana on täysi kuu ja merkitsee: tasapaino, sopimukset y.m. En osaa siitä paljon sanoa, en tunne niin tarkkaan hänen elämänsä, mutta uskon, että hän piti sanansa ja sopimuksensa, että hän harrasti harmoniaa ja sopusointua. Muuten täysi kuu tarkoittaa myöskin meidän fantasiaamme silloin, kun meillä on valtaa sen yli, jolloin se voi palvella totuutta ja saada hyvää aikaan. Se ei tempaa meitä mukaansa villinä mielikuvituksena, vaan tekee taiteellisenä fantasiana sopimuksen meidän kanssamme palvellakseen ihmiskunnan parasta. Semmoinen oli mielikuviutus Topeliuksella; ei se koskaan poikennut harhateille. Hänen kaikki kirjansa uhkuvat kauneutta, rakkautta, hyvyttä, tosinerona hän ei houkuttele ketään pahaan.

Nimien taikaa.

II.

Edellä esitimme foneettis-astrologisen systeemin nimien tulkinnasta ja nyt tahdomme puhua pythagoralais-numerologisesta järjestelmästä. Aloitamme taas esimerkistä. Valitsimme saman henkilön kuin viime kerralla, nim. Napoleon I:n. (Tässä muistuu mieleeni, kuinka koulupoikina iloitsimme, kun kirjoitimme hänen nimensä Napoljeon Pjervyi. Siitä saimme nimittäin na polje on pjervyi, joka merkitsi „taistelukentällä hän on ensimmäinen“.) Kirjoitamme taas:

N a p o l e o n e B u o n a p a r t e
4 1 6 5 2 5 5 4 5 2 2 5 4 1 6 1 8 1 5

Pythagoralaiset numerot ovat erilaiset kuin foneettiset. Ristimänimestä saamme summaksi 37, joka redusoituna on 10, ja sukunimestä 35, redusoituna 8. Sitten laskemme yhteen 10 ja 8, joka on 18, redusoituna 9. Napoleonin peruslukuna pidetään nyt tätä 9:ää, joka on kabbalistisesti saatu. Mutta kun ristimänimen luvun 10 viereen kirjoitetaan sukunimen luku 8, tulee siitä 108, ja se on Napoleonin pythagoralais-numerologinen luku. Kun sen tulkitsemme, otamme ensin 100 ja sitten 8. Tällä tavalla tulemme toisenlaisiin tuloksiin kuin foneettisessa tulkinnassa. Luku 100 merkitsee: jumalallinen suosio enkelien avulla, ja 8: suojelus, oikeus. Perusluku 9 taas merkitsee: suru, tuska, runteleminen, silpominen.

Perusluvun merkitys pitää paikkansa Napoleonin suhteen, sillä kaikki loppui suruun ja tuskaan; hänen sisäinen olemuksensa, koko hänen elämänsä oli pohjimmalta suurta tuskaa, vaikka hän oli sen itse saanut aikaan ja tahtonutkin, koska hän tiesi sen kohtalokseen. Mutta totta Napoleonin suhteen oli myös „jumalallinen suosio enkelien avulla“. Jos edes vähän okkultisesti tunnemme hänen elämäänsä tai olemme kuulleet, mitä salatieteellisissä piireissä siitä tiedetään, silloin näemme hänen elämässään selvästi sekä jumalien suosion että enkelien avun. Enkelit ovat jumalien lähettämiä, pyhiä ihmisiä, Mestareita, vihittyjä olentoja. Jumalien suosio tuli todella näkyviin siinä, että Napoleon oli saanut suuren historiallis-poliittisen tehtävän syntyessään maan päälle, tehtävän, josta harvat ennen häntä olivat osanneet haaveilla. Henrik IV Ranskassa ja hänen erinomainen ministerinsä, herttua Sully, suunnittelivat yhdessä Europan tulevaisuutta ja hahmottelivat jonkinlaisia Europan Yhdysvaltoja. Silloin – 1600-luvun alussa – ei ollut vielä yhdysvaltoja Amerikassa, mutta nämä nerokkaat hallitusmiehet ajattelivat: „Europan kehitys riippuu siitä, että kaikki eri valtakunnat solmivat liiton keskenään.“ Että he saattoivat näin ajatella, osoitti, että aate semmoisenaan oli olemassa toisella, näkymättömällä tasolla. Ja sieltäpäin Napoleon valittiin jumalien välikappaleeksi.

Napoleonille sanottiin ennen hänen syntymäänsä: „tämmöinen on Europan tulevaisuus oleva: kaikki valtakunnat liittyvät yhteen suureen liitoon. Tahdotko sinä olla sitä ohjelmaa toteuttamassa? Jos tahdot tehdä työtä tämän suunnitelman puolesta, silloin me, jotka palvelemme hyvää maailmassa, annamme tukemme sinulle, mutta millä hetkellä et tahdo ihannetta palvella, millä hetkellä lankeat, silloin otamme kätemme sinusta pois.“ Napoleon innostui ja lupasi.

Tämä tapahtui näkymättömässä maailmassa ennen hänen syntymäänsä, niinkuin tapahtuu jokaiselle ihmiselle pienemmässä tai suuremmassa mitassa hänen astuessaan taivaasta maan päälle. Mutta Napoleon kohtasi fyysillisessäkin maailmassa – jo nuoruudessaan – ihmisiä, jotka ennustivat hänelle korkeata johtoasemaa ja niinikään sanoivat hänelle suoraan, että suunnitelma oli Europan Yhdysvallat. „Jos tahdot sitä aatetta palvella, niin autamme sinua, mutta jos luovut sitä, otamme kätemme pois.“ Molemmissa maailmoissa toistui sama asia sille sielulle, joka sai nimen Napoleon I.

Hän itsekin uskoi olevansa kohtalon mies, hän sanoi aina: „Minun tähteni johtaa minua, se on nousemassa, en voi muuta kuin voittaa ja mennä eteenpäin.“

Onko satumaisempaa elämää kuin Napoleonin! Hän nousi vain, yhä nousi ja nousi. Hän oli nerokas, suurenmoinen myös ajattelijana, hän oli lainlaatiija niinkuin ei kukaan. St. Helenan saarella hän lohdutti itseään ajatuksella: „olenhan antanut Ranskalle ja samalla Euroopalle *Code Napoléon*’in; sen avulla uusi päivä koittaa ihmiskunnalle.“ Mutta sielunsa syvyydessä hän myös tunnusti itselle lankeemuksensa, vaikka puolusti sitä järkisyillä. „Minun piti luoda yhtenäinen Eurooppa, mutta kuinka tämä oli mahdollista, jollen samalla ottanut ohjaksia käsiini?“ Hänen lankeemuksensa oli siinä, että hän tahtoi tulla maailman herraksi, koko Euroopan yksinvaltiaaksi; Ranskan piti hallita ulkonaisesti, niinkuin se sivistyksessä aina oli kulkenut toisten valtakuntain edellä! Näin Napoleon ajatteli, ja sentähden hänen elämänsä loppui St. Helenan tragediaan.

Pythagoralais-numerologisessa järjestelmässä kirjainten numero-arvot ovat seuraavat:

- 1 – A, K, T, Ä.
- 2 – B, L, U.
- 3 – C, M, X.
- 4 – D, N, Y, W.
- 5 – E, O, Z, Ö.
- 6 – F, P, J.
- 7 – G, Q, V.
- 8 – H, R, Hi.
- 9 – I, S, Hu.

Lukujen merkitys muodostaa pitkän taulukon, sillä kaikilla luvuilla 50:een saakka on oma merkityksensä, jonka jälkeen vielä tulevat kysymykseen muutamat kymmen- ja sataluvut. Nämä merkitykset ovat seuraavat:

- 1 – äkkipikaisuus, kiihko, kunnianhimo.
- 2 – kuolema, häviö, kohtalonisku.
- 3 – uskonto, usko, kohtalo.
- 4 – lujuus, voima, valta.
- 5 – avioliitto, huvi, ilo.
- 6 – työn täydellisyys.
- 7 – lepo, onni, tasapaino.
- 8 – suojeleminen, oikeus.
- 9 – suru, tuska, runteleminen, silpominen.
- 10 – järki, menestys, pyrkimys.
- 11 – epäsopu, loukkaus, petos.
- 12 – onnellinen kirjoitus, kaupunki.
- 13 – ilkeys, vääräys.
- 14 – uhri, uhraus, tappio.
- 15 – hyve, sivistys, rehellisyys.
- 16 – ylellisyys, aistillisuus, hyvä onni.
- 17 – huono onni, ylenkatse, unohdus.
- 18 – sairautuus, kovuus, tyrannia.
- 19 – tyhmyys, mielenhäiriö.

- 20 – viisaus, ankaruus, melankolia.
- 21 – mysterio, hedelmällisyys, tuotanto.
- 22 – rangaistus, sakko, vahinko.
- 23 – kapina, ahdasmielisyys, ennakkoluulo.
- 24 – matkustaminen, maanpako, huikentelevaisuus.
- 25 – äly, jälkeläiset.
- 26 – hyväntahtoisuus, hyväntekeväisyys.
- 27 – urhoollisuus, sankarius, uskallus.
- 28 – lahjat, todistukset, tunnustukset, tuntomerkit.
- 29 – uutiset, kronikka.
- 30 – avioliitto, mainehikkuus, juhlanvietto.
- 31 – hyvyys, pyrkimys, julkisuus.
- 32 – häänvietto, täyttymys.
- 33 – jalous, hienous, hyve, sulo.
- 34 – kärsimys, kosto, lailliset rangaistukset.
- 35 – terveys, rauha, kykeneväisyys.
- 36 – intuitsioni, nero.
- 37 – uskollisuus, avioliiton ilot.
- 38 – pahuus, ahneus, muodottomuus.
- 39 – kiitokset, kunnianosoitukset.
- 40 – häät, juhlat, lomat.
- 41 – epäsuosio, skandaali, panettelu.
- 42 – lyhyt elämä, kurjuus.
- 43 – palvonta, uskonto, pyhäkkö.
- 44 – ylennys, kuninkuus, suuret kunnianosoitukset, suuruus.
- 45 – jälkeläiset, kansoitus.
- 46 – hedelmällisyys, runsaus.
- 47 – pitkä elämä, onnellisuus.
- 48 – oikeus, tuomio, tuomioistuim.
- 49 – ahneus, himokkuus.
- 50 – vapaus, vapautus, helppo olo.
- 60 – avioliiton kadottaminen (kuoleman kautta).
- 70 – vihkimys, tiede, vilpittömyys, hyve.
- 80 – suojelus, parantuminen, takaisin voittaminen.
- 90 – suru, tauti, epäsuosio, erehdys, sokeus.
- 10 – jumalallinen suosio enkelein avulla.
- 200 – epäröiminen, pelko, epävarmuus.
- 300 – filosofia, tieto, suojelus.
- 400 – pitkät matkat, pyhiinvaellus, maanpako.
- 500 – pyhyys, puhtaus, valikoiminen.
- 600 – täydellisyys, täydellinen suoritus.
- 700 – valta, herruus, auktoriteetti.
- 800 – voitto, valtakunta, mahti.
- 900 – taistelu, sota, riidat, purkaukset.
- 1000 – armo, hyväntekeväisyys, lempeys, sympatia.

Myöhemmät kabbalistit ovat tähän vielä liittäneet yhden numeron, ja se on 666, Ilmestyskirjan tunnettu numero. Sillä on merkitys: viha, pahuus, perkele. Mielestäni voi sen suhteen kuitenkin huomata muuta. Ilmestyskirjassa kyllä sanotaan, että se on pedon luku, ja kabbalistsesti sen arvo on: alemmpi ymmärrys,

kaama-manas. Mutta jos tulkitsemme sitä pythagoralais-numerologisen järjestyksen mukaan, saamme, että 600 – täydellisyys, jumalallinen suoritus, 60 – avioliitollinen kadottaminen ja 6 – työn täydellisyys. Silloin 666 itse asiassa on ihmisen luku, kuten Ilmestyskirjassa sanotaan, sen ihmisen luku, joka on todellinen ihminen. Luku 6 on työn täydellisyys, ja se merkitsee, että ihmisen ymmärrys, kaama-manas, on sitä, mitä se voi olla ja täyttää sisimmän tehtävänsä täällä maan päällä, joka on: suorittaa kaikki työt, mitä se tekee, täydellisesti. Jos meillä olisi mukanamme täällä maailmassa ainoastaan korkeampi järki, emme saisi aikaan mitään hyvin suoritettua työtä aineellisesti. Alempi jokapäiväinen, käytännöllinen järki on apumme ja pelastuksemme tässä maailmassa. Luku 60 taas on „avioliitollinen kadottaminen“. Niin kauan kuin meillä on käytännöllinen järki erillään korkeammasta minästä, ikävöi sielumme alinomaa korkeampaan päin – meidän tietämättämmekin. Yhtyminen ylemmän ja alemman välillä alkaa sillä, että saadaan aikaan n.s. silta, stauros, risti. Se on uskon salaisuus. Usko on sitä, että alempi persoonallisuutemme uskoo korkeamman voittoon, luottaa siihen ja kulkee sen teitä. Korkeampi Minä meissä tulee vähitellen niin voimakkaaksi, niin hallitsevaksi, niin yksinvaltiaaksi, että tapahtuu lopulta mystillinen kuolema, joka on avioliitollinen kadottaminen, koska silloin alempi häviää ja jää ainoastaan ylempi. Sitä kuvaa 60. Viimeinen saavutus on 600, nim. täydellisyys. Silloin korkeampi minämme, joka ei enää ole sidottu alempaan, pyrkii yhtymään sitä yläpuolella olevaan jumalalliseen Minään, Kristukseen, jonka avulla se saavuttaa täydellisyyden.

Otamme vielä esimerkin:

P a a v o R u o t s a l a i n e n
6 1 1 7 5 8 2 5 1 9 1 2 1 9 4 5 4

Etunimen numeroiden summa on 20, redusoituna 2, ja liikanimen 51, redusoituna 6. 2 ja 6 yhteensä on 8, joka on hänen peruslukunsa. Kun 2:een liitetään 51, saadaan 251, joka taas on hänen kabbalistinen lukunsa.

200 merkitsee: pelko, epäroiminen, epävarmuus, ja onhan totta, että Paavo Ruotsalainen alkoi tehtävänsä epävarmuudella pelolla; hän epäili kirkkoa ja käytännöllistä kristinuskkoa siksi, että hän näki niin vähän sen hedelmiä. Hän itse olisi tahtonut päästä vahvaan uskoon, mutta ei päässyt. Luku 50 on: vapaus, vapautus, helppo olo ja kuvaa hänen sisäistä elämäänsä. Hän pääsi sisäiseen vapauteen ja rauhaan. Hän osasi neuvoa ihmisiä, puhui siitä, kuinka usko vie ihmisen mielenrauhaan ja vapauteen sisäisesti; hänen opetuksensa ydin oli, että ihmisen piti saada suhteensa selväksi Jumalan kanssa.

Luku 1 merkitsee: äkkipikaisuus, kiihko, kunnianhimo, ja kuvaa kyllä Ruotsalaista, joka saattoi olla tyyli ja äkkipikainen. Voi olla, että hänessä oli kunnianhimoakin. Tämä olisi luonnollista, sentähden, ettei Paavo R:lla ollut selvää käsitystä ihmiselämän päämäärästä. Hänen uskonsa ja elämänymmärryksensä keskittyi oikeaan suhteeseen Jumalaan, mutta siihen ei sisälly selvä täydellisyyshanne ja itsekasvatus täydellisyyttä kohti. Jonkinlainen uskonnollinen kunnianhimo on aina luonnollinen ihmiselle, niinkauan kuin hän ajattelee, että hänen täytyy olla hyvissä väleissä Jumalan kanssa. Se vie kyllä eteenpäin, mutta se ei vie täydellisyyteen. Suurena esteenä henkisen kehityksen tiellä on ylpeys ja kunnianhimo.

Luvut ja niiden matemaattiset suhteet ilmaisevat järjestystä kosmoksessa ja elämässä. Koko elämämme on järjestetty numeroiden mukaan, ja yhteiskunnallisissa oloissamme emme tulisi toimeen ilman matematiikkaa, sillä onhan meidän tapana arvostella kakkia aineellisia asioita, kätten töitä ja hengen tuotteita numero-arvon mukaan, toisin sanoen: rahan mukaan. Ja mitä raha on muuta kuin matematiikkaa, lukujen ja numeroiden käyttämistä jokapäiväisessä elämässä? Syventyessämme filosofisesti lukuja ymmärtämään, emme niin olen ihmettele, että kaikki elämässä on järjestetty lukujen mukaan, yksin ihmisen „vapaa tahto“ ja kohtalo, joka sitä rajoittaa.

On olemassa sattuva vertaus, joka näyttää meille ihmisen vapaan tahdon suhteen kohtaloon. Tämä vertaus samalla näyttää meille, kuinka luvut, kuten voimme sanoa, hallitsevat koko elämää. Ranskalainen okkultisti Encausse (Papus) on antanut siitä seuraavan vertauksen:

Suuri valtameren höyrylaiva on kuin pieni yhteiskunta; se lähtee esim. Le Hâvresta New Yorkiin. Laivan korkeimpana johtajana on kapteeni; hän tietää laivan koko matkan ja tien, mikä on kuljettava; hän vie vastuullaan kaikki määrän päähän. Matkustajatkin tietävät, mihin heidän on mentävä ja mihin laiva lopulta heidät vie. Laivassa on suuri palveluskunta, upseereja, merimiehiä j.n.e. Matkustajat ovat saaneet kukin oman paikkansa. Koko elämä laivassa on järjestetty sääntöjen mukaisesti. Matkalla voi olla kaunis ilma kaiken aikaa, voi myöskin sattua myrskyjä y.m. vaaroja, mutta taitava kapteeni saa kuitenkin laivan menemään.

Kenen valta on nyt voimakkain tuossa laivassa? Kapteenin. Hän on tavallaan yksinvaltiainen, kaikkien täytyy häntä totella, hän ei voi ottaa lukuun matkustajien päähänpistoja, mikäli ne ehkäisivät itse matkaa. Hän on saanut korkeimman käskyn laivayhtiöltä viedä laiva päämääräänsä, sitä hänen on toteltava, ja muiden on toteltava hänen käskyjään. Jos sattuisi häiriöitä laivalla, täytyisi kapteenin käyttää valtaansa hyvin ankaralla tavalla. Kaikki laivassa ovat kyllä vapaaehtoisia ihmisiä, mutta heidän tahtonsa on olosuhteiden rajoittama. Järkevä matkustaja tai palvelija tietää, ettei hänen auta kapinoida, eikä haluta semmoista, mikä on mahdotonta; viisainta hänen on alistua matkan sääntöihin, mutta omassa hytissään jokainen on vapaa järjestämään omia asioitaan, pitää siellä kukkia tai olla pitämättä, syödä toisia ruokia ja olla toisia syömättä j.n.e.

Samanlainen on ihmiselämä. Ihmisen elämä on kuin seikkailua, kuin matka, – kuin pyhiinvaellusmatka. Elämä ei ole tullut ihmiselle todelliseksi, ennenkuin hän tietää, että sillä on selvä päämäärä; silloin vasta hän herää, kun hän henkensä silmällä näkee kehityksen tien moraaliseen, henkiseen ja älylliseen täydellisyyteen. Siihen ja kaikkeen, mikä siitä johtuu, täytyy ihmisen alistua, se on elämänlaki. Karmana laki vaikuttaa; ihminen voi niskoitella vastaan, hän ehkä tahtoisikin matkustaa toiseen paikkaan, kuin mihin elämän laiva vie, mutta hänen niskoittelunsa ei auta, karman laki lykkää hänet taas oikealle tielle, jota pitää kulkea. Ihmisen vapaa tahto on rajoitettu. Elämän laivan kapteenina on meidän Logoksemme ja kaikki ne olennot, jotka sisäisintä elämän käskyä totellen tätä elämämme juoksua johtavat.

Laivassa kaikki on järjestetty numeroiden mukaan, kaikki on tarkkaan laskettu, koko elämä käy siellä säännöllisesti, järjestyksessä, määrättyllä kellonlyönnillä. Samaten on elämämme punottu luvuista, jotka ilmaisevat muotojen ja ilmiöiden suhteita toisiinsa. Ei ole henkeä ilman muotoa, ainetta, henki ja aine käyvät aina käsi kädessä. Koko elämä on kuin algebrallinen ekvatsioni. Jos tietäisimme kaikkien muotojen luvut, silloin hallitsisimme koko ilmiö maailmaa; jos tietäisimme oman ja toisten luvut, silloin me olisimme koko ihmiskunnan herroja.

Välähdyksen tästä saamme tutkimalla n.s. maagillisia neliöitä.

Taikaneliöt.

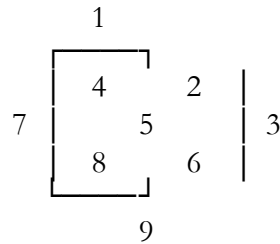
Jumala geometrisoi luonnossa“, sanoi kreikkalainen filosofi. Eikä meidän tarvitse kuin katsella lumihiutaleita, jääkukkia huomataksemme, kuinka tosi tuo sana on, sillä luonto silmännähtävästi piirtää tarkkoja mittausopillisia kuvioita. Matematiikan perustalla toimii luonto luodessaan, sillä järjestys ei ole muuta kuin matematiikkaa. Omassa elämässämme matkimme luonnon järjestystä. Kun syömme, teemme työtä ja nukumme määrättyinä aikana vuorokaudessa, kun virastot ja koulut, tehtaat ja liikkeet ovat auki määrättyinä tunteina, niin siinä on matematiikkaa. Elämästämme ei tule mitään, ellemmme osaa sitä järjestää. Ne, jotka ovat enimmin saaneet aikaan elämässä, he ovat osanneet tehdä työtä elämässä, he ovat olleet matemaatikoita luonnostaan, he ovat osanneet jakaa ajan; he ovat osanneet antaa itselleen lepoa ja virkistystä, mutta samalla he ovat osanneet käyttää hyväkseen kaikkia vuorokauden hetkiä, niin ettei mikään tunti ole mennyt hukkaan. Suuret lahjakkaat ihmiset, jotka saavat paljon aikaan elämässä, ovat kuin orjia järjestyneessä työssä. Filosofi Kant, joka teki työtä yhtämittä, ja laski perustan 19:nneen vuosisadan ajattelulle, oli niin tarkka säännöllisyydessään, että Königsbergin porvarit asettivat kellonsa hänen mukaansa, sillä hän oli joka päivä kävelyllään samalla ajalla samassa paikassa, – kerrotaan. Tietysti pintapuoliset ihmiset, jotka katsoivat häntä syrjästä, ajattelivat, että hän oli kuiva ihminen, jolla ei ollut elämässään mitään vaihtelua ja iloa. Kant kumminkin eli sisäisesti rikasta elämää, varmaan paljon rikkaampaa kuin ne, jotka eivät tienneet miten käyttää aikaansa.

Muuan kysymys on nyt oikeutettu: onko ihmiselämän juoksussa muutenkin järjestystä, onko hänen elämänsä tapahtumissa järjestystä, vai vallitseeko niissä sattuma? Yleensä ollaan sitä mieltä, että kaikki on sattumaa. Tiedemiehet ja oppineetkin sanovat, että tietysti kaikki on sattumaa, mitään „järjestystä“ yliluonnollisessa merkityksessä ei ole ihmiselämän tapahtumissa: jos ihminen perii tai voittaa arpajaisissa rahaa, on se sattumaa, jos hän menee naimisiin, on sekin sattumaa j.n.e. Mutta ne, jotka vähän syvemmin ja kiinteämmin tutkivat elämää, kysyvät epäroiden: onko elämässä mitään sattumaa? Ja ne, jotka meidän tavallamme ovat omaksuneet jälleensyntymisen ja karman, he ymmärtävät, ettei voi olla sattumaa, täytyy olla kohtaloa. Kaikki tässä elämässä on karmallista seurausta menneisyydestä. Jos meitä kohtaa onnettomuus, emme syytä Jumalaa, vaan kumarrumme ja kiitämme, että saamme maksaa vanhan velkamme. Tiedämme myös, että onni on seuraus menneisyydestä, ja sydämeistä iloitsemme, että menneisyydessämme on työllä ja tuskalla kylvetty menestyksen siemeniä. Mistään ei meidän tarvitse ylpeillä, mistään ei liioin valittaa.

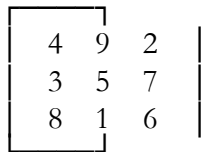
Mutta vaikka näin ymmärrämmekin, että elämää johtaa kohtalo, saatamme vielä kysyä, onko kohtalon toiminta sattuman varassa vai onko siinä järjestystä. Silloin kabbalistit ja salatieteilijät vastaavat: ei ole epäjärjestystä kohtalossa, se toimii matemaattisesti, lukujen mukaan.

Tätä seikkaa valaisevat kabbalistiset laskut ihmiselämän kohtalon vaiheista. Käännämme hetkeksi huomiomme niihin. Sitä varten täytyy meidän tutustua maagillisiin kvadraatteihin eli neliöihin. Selittäkäämme ensin, mikä on maagillinen neliö.

Pienin maagillinen neliö on 3:n neliö, joka on $3 \cdot 3 = 9$. Saadaksemme Pythagoraan mukaan tämän 3:n maagillisen neliön, kirjoitamme numerot 1-9 vinoasennossa olevaan neliöön seuraavasti:

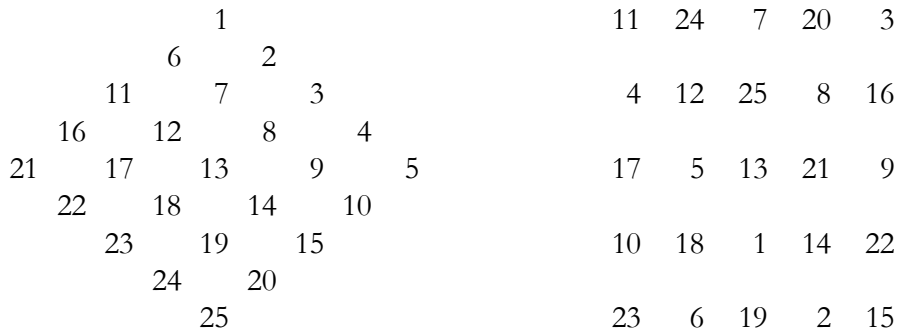

Tämä ei itsessään ole vielä maagillinen neliö, mutta se muuttuu siksi, kun siihen piirretään neliö niin, että nurkkauksissa olevat numerot jäävät sen ulkopuolelle, ja nämä ulkopuoliset luvut sitten siirretään pienemmän neliön sisään niin, että kukin numero siirtyy kolme askelta eteenpäin, jolloin saamme seuraavan kuvion:

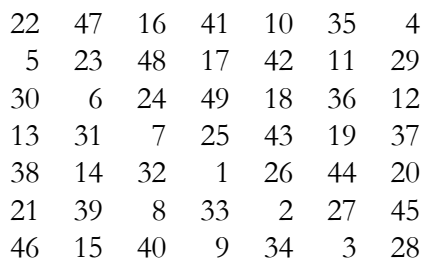

Nyt ovat kaikki luvut maagillisen neliön sisällä, ja neliön matemaattinen taika on siinä, että jos laskemme luvut viivoittain yhteen, saamme kaikista viivoista saman arvon 15.

Otamme nyt 5-luvun neliön näytteeksi, ja se konstruoidaan näin:

Siinä on 5:n taikaneliö, joka merkitsee, että kaikista viivoista saamme saman summan, nim. 65. Sitten on vielä huomattava toinen ominaisuus, joka tässä tulee näkyviin. Jos ajattelemme, että luvusta 13, joka on keskipisteessä, lähtee säteitä eli halkaisijoita, huomaamme, että näissä säteissä on n.s. harmoonisia lukuja. Jokaisella halkaisijalla on näet kaksi lukua, jotka ovat yhtä kaukana keskipisteestä ja joiden summa on sama, 26. Esim. 25+1=26, 12+14=26, 8+18=26 j.n.e. Emme tässä konstruoi muita neliöitä, mutta kirjoitamme 7:n neliön valmiiksi konstruotuna:

Sen summaluku on 175 ja harmooninen luku 50. Sitten kirjoitamme vielä yhden tärkeän neliön, nim. 9:n, joka on:

37	78	29	70	21	62	13	54	5
6	38	79	30	71	22	63	14	46
47	7	39	80	31	72	23	55	15
16	48	8	40	81	32	64	24	56
57	17	49	9	41	73	33	65	25
26	58	18	50	1	42	74	34	66
67	27	59	10	51	2	43	75	35
36	68	19	60	11	52	3	44	76
77	28	69	20	61	12	53	4	45

Tässä neliössä on summa 369 ja harmoninen luku 82. Käytännössä emme muita neliöitä kaipaa kuin näitä 3:n, 5:n, 7:n ja 9:n.

Taikaneliöiden suhteen on nyt asia niin, että kun ihminen tietää planeettansa luvun, voi hän taikaneliöistä lukea kohtalonsa. Ainoa vaikeus on tietää, mikä on oma planeetta.

Planeetoilla on kabbalistisesti seuraavat arvonsa eli taikaneliönsä:

Saturnus	—	3
Jupiter	—	4
Mars	—	5
Aurinko	—	6
Venus	—	7
Merkurius	—	8
Kuu	—	9

On olemassa kabbalistinen systeemi, jonka mukaan ilman astrologian apua voi määrätä oman planeettansa, kunhan vain tietää syntymätuntinsa. Planeetat hallitsevat nim. järjestyksessä ja vuorotellen kukin yhtä tuntia kerrallaan ja kukin halliten omana päivänään klo 6-7 ip. Jokaisella planeetalla on oma viikonpäivänsä. Lauantai on Saturnuksen päivä, josta sen nimikin on tullut, latinaksi Saturni dies, engl. saturday, ransk. samedi, saks. Samstag. Se on sabbatinpäivä. Meillä sana lauantai on tullut ruotsalaisesta nimestä lördag, joka merkitsee „pesunpäivä“. Sunnuntai on taas auringon päivä, johon nimikin viittaa: ruots. söndag, saks. Sonntag, engl. sunday. Kun ranskaksi sanotaan dimanche, vastaa tämä latinalaista sanaa (dies) dominica, joka merkitsee „herran päivä“ eli siis „auringon päivä“. Maanantai, kuten nimi osoittaa, on tietysti kuun päivä, (måndag, Montag, monday, lunae dies, lundì), tiistai, ranskaksi mardi, on Marsin päivä (lat. Martis dies), keskiviikko, ranskaksi mercredi (lat. Mercurii dies), on Merkuriuksen päivä, torstai Jupiterin (lat. Jovis dies, ransk. jeudi), perjantai Frejan eli Venuksen päivä (lat. Veneris dies, ransk. vendredi.³⁾

Kuten sanottu Saturnus hallitsee lauantaina klo 6-7 ip. Sitten 7-8 hallitsee järjestyksessä Jupiter, 8-9 Mars, 9-10 aurinko, 10-11 Venus, 11-12 yöllä Merkurius, 12-1 kuu, 1-2 taas Saturnus, jolloin sama järjestys alkaa uudestaan. Sunnuntaina klo 6-7 i. p. sattuu järjestyksessä auringon tunti, 7-8 Venuksen j. n. e. Maanantaina, joka oli kuun päivä, on tietysti klo 6-7 i. p. kuu hallitseva planeetta, tiistaina samaan aikaan Mars j. n. e.

³⁾ Sana tiistai on ruotsalainen tisdag, joka on Tyrs dag (Tyr oli taistelun jumala); ruots. onsdag (keskiviikko) on Odins dag ja torsdag (torstai) on Torsdag (Odin oli viisauden jumala, Mercurius, ja Tor oli ukkosen y. m. jumala, Jupiter). Fredag on Frejas dag (Freja oli Venus).

Tämä on yksinkertainen kabbalistinen laskutapa, jonka mukaan voi tietää, minä tuntina mikin planeetta hallitsee. (Astrologinen planeetta on tietenkin toinen). Jos nyt henkilö, joka etsii kabbalistista planeettaansa, on syntynyt tunnilla, jolloin hallitsevan planeetan taikaneliö on tasalukuneliö, niin tämän saa vaihtaa lähinnä olevaan epätasalukuneliöön. Esim. jos on syntynyt lauantaina klo 9-10 illalla, jolloin hallitsee aurinko, jonka luku on 6, saa tämän vaihtaa Marssiin, jos on syntynyt lähempänä klo 9:ää, tai Venukseen, jos taas on syntynyt lähempänä klo 10:ntä. Siten ei tarvitse käytännössä käyttää tasalukuneliöitä, vaan neliöitä 3, 5, 7 ja 9.

Meidän täytyy esimerkillä näyttää, miten tämä kohtalon lukeminen tapahtuu. Se on mielenkiintoinen asia, ja jokainen ihminen pystyy paraiten tutkimaan omaa elämäänsä ja huomaamaan kohtalon juoksua siinä. Se auttaa häntä uskomaan karmaan ja jumalalliseen johtoon ja näkemään edeltäkäsän, mitä tulee elämässä tapahtumaan. Sivullinen ihminen ei pysty yhtä hyvin lukemaan toisen kohtaloa, koska elämän käytännöllisessä matematiikassa ei aina ole ulkonaisia tapahtumia, vaan sisäisiäkin aina sen mukaan, mikä on ihmisen elämässä tärkeää. Sisäiset tapahtumat voivat olla ihmiselle yhtä tärkeitä, jopa tärkeämpiäkin kuin ulkonaiset. Sentähden asiat, joista hän yksin tietää omassa sielussaan, voivat tulla näkyviin tämmöisessä matemaattisessa taikaneliössä ja osoittaa, mikä järjestys on sisäisesti ollut hänen elämänsä kehityksessä. Hän tuntee oman elämänsä siihen saakka, kuin on elänyt, ja kun hän pääsee perille taikaneliön salaisuudesta, paljastuu tulevaisuus hänelle matemaattisena probleemina.

Meidän täytyy kuitenkin tyytyä historialliseen esimerkkiin, ja valitsemme taas Napoleonin, jonka taikaneliö L. von Hellenbachin mukaan on kuu (9).

Taikaneliön käyttäminen Napoleonin elämän tulkinnassa tapahtuu nyt seuraavasti. Piirrämme ensin kuun neliön, jakaen sen poikkiviivoilla 9×9 ruutuun eli pikkuneliöön.

1805		1797		1789		1781		1773
1774	1806		1798		1790		1782	1814
1815	1775	1807		1799		1791		1783
1784	1816	1776	1808		1800		1792	
	1785	1817	1777	1809		1801		1793
1794		1786	1818	1769	1810		1802	
	1795		1778	1819	1770	1811		1803
1804		1787		1779	1820	1771	1812	
	1796		1788		1780	1821	1772	1813

Tarkastakaamme sitten, missä kohden kuun (9) taikaneliössä on luku 1. Samaan kohtaan tyhjään taulukkoon asetamme Napoleonin syntymävuoden 1769 ⁴⁾ Samalla tavalla jatkaen asetamme luvun 2 paikalle seuraavan vuosiluvun 1770, luvun 3 paikalle 1771, luvun 4 paikalle 1772 j. n. e., kunnes lopulta Napoleonin kuolinvuosi 1821 on tullut asianomaiseen paikkaansa (53).

Jaamme nyt Napoleonin elämän periodeihinsa liittämällä yhteen ne vuodet, jotka ovat luonnollisessa järjestyksessä samalla halkaisijalla. Halkaisija kulkee ylhäältä vasemmalta alas oikealle. Periodit ovat siten seuraavat:

- 1 : nen periodi : 1769-1772
- 2 : nen „ : 1773
- 3 : s „ : 1774-1777
- 4 : s „ : 1778-1780
- 5 : s „ : 1781-1783
- 6 : s „ : 1784-1786
- 7 : s „ : 1787-1788
- 8 : s „ : 1789-1793
- 9 : s „ : 1794-1795
- 10 : s „ : 1796
- 11 : s „ : 1797-1803
- 12 : s „ : 1804
- 13 : s „ : 1805-1813
- 14 : s „ : 1814
- 15 : s „ : 1815-1821

Vielä huomaamme, että koko neliön keskustassa on luku 1809.

Tutkittaessa kiintyy katse heti taikaneliön keskuslukuun, sillä se on pisimmän halkaisijaperiodin keskellä ja osoittaa, että elämä on silloin saavuttanut huippukohtansa, josta muutos toiseen suuntaan alkaa. Tämä pitää paikkansa Napoleonin suhteen, sillä v. 1809 hän oli Wienin rauhan jälkeen valtansa huipulla ja

⁴⁾ Jos ken on syntynyt lopulla vuotta, on syytä asettaa ensimmäiseen ruutuun seuraava vuosiluku, joka todellisuudessa on asianomaisen henkilön ensimmäinen vuosi.

hurmaantui niin, että päätti perustaa oman keisarillisen dynastian eroamalla puolisostaan ja naimalla kuninkaallisen prinsessan. Mutta silloin myös alkoi hänen luisumisensa alaspäin.

Yksin seisovat vuodet (1773, 1796, 1804 ja 1814) ovat käännteentekeviä vuosia. Napoleonin suhteen tämä ehdottomasti pitää paikkansa. En tiedä, mitä tapahtui 1773, jolloin Napoleon oli 4 vuotta. Mutta vuonna 1796 hän meni naimisiin Josephinen kanssa, jonka jälkeen hänen onnensa ja menestyksensä alkoi. Vuonna 1804 hän tuli keisariksi ja v. 1814 liittovallat pakottivat hänet luopumaan keisariudesta ja siirtymään Elbaan.

Mitä taas periodeihin tulee, ovat huomattavimmat seuraavat neljä: 1789-1793, 1797-1803, 1805-1813 ja 1815-1821, jotka ovat Napoleonin pisimmät. Ne kuvaavat Napoleonin puoluemiehenä (vallankumous), konsulina, keisarina ja vankina. Seitsenvuotisperiodit 1797-1803 ja 1815-1821 ovat neliössä vastakkaisilla linjoilla ja olivat todellisuudessa toistensa vastakohtia, edellinen täynnä kuumeista, menestyksellistä toimintaa, alkaen sodalla Italiassa Itävaltaa vastaan, jälkimäinen vietetty pakollisessa toimetttömyydessä St. Helenan saarella.

Vuodet 1804 ja 1814 ovat myös vastakkaisilla tahoilla neliössä; 1804 keisarikruunu päähän, 1814 päästä pois.

Paljon enemmän voidaan epäilemättä lukea Napoleonin taikaneliöstä, mutta tällä olen vain tahtonut näyttää, mihin suuntaan havaintoja on tehtävissä.

Pekka Ervast.

Pekka Ervast

Ihmiskunnan varhaisvaiheita

RUUSU-RISTI

Helsinki 1967 Oy Kirjapaino Kvaritto Ab

Alkulause

Pekka Ervast on pitänyt nämä esitelmät 22. IV. 1923, 29. IV. 1923, 6. V. 1923, 13. V. 1923, 12. X. 1924, 19. X. 1924, 26. X. 1924, 2. XI. 1924, 9. XI. 1924 ja 16. XI. 1924.

Painoasuun laatineet ja korjausluvun suorittaneet fil.maist. Uuno Pore ja varanotaari Irja Silén.

Tämä teos on kustannettu Hilda ja Aapo Pihlajamäen testamenttivaroin.

Helsingissä, syyskuussa 1967

Ruus-Ristin Kirjallisuusseura ry.

Sisällys

Atlantis ja Lemuria	1
Historiantakainen ihmiskunta	9
Syntiinlankeemus	16
Jumalan pojat ja ihmisten tyttäret	24
Uskonnon kolmikasvu	32
Uskonnon alkeelliset muodot	39
Alkeellisen uskonnon henkinen tausta	46
Kaldealaisten viisaus	54
Gilgamesh, muinaisbabylonialainen kuolemattomuuden etsijä	61
Babelin torni	67

Atlantis ja Lemuria

Madame Blavatskyn »Salaisessa Opissa» puhutaan, niin kuin tiedämme, mm. vanhoista mantereista ja niiden ihmiskunnista. Puhutaan jopa neljästä mantereesta, jotka olivat ennen näitä nykyisiä. Kahdesta ensimmäisestä ei niin paljon tehdä selkoa sentähden, että ihmiskuntamme ei silloin vielä ollut ollenkaan fyysinen, joten niin sanoaksemme historialliselta kannalta nuo ensimmäiset mantereet eivät ole niin kiintoisia meille. Mutta kaksi myöhempää, Lemuria ja Atlantis ovat meille ihmisille erittäin kiintoisat, koska »Salaisen Opin» mukaan meidän ihmiskuntamme jo jokseenkin tämän muotoisena eli niillä mantereilla. Meille avautuu »Salaisen Opin» valossa aivan suurenmoisia näköaloja ihmiskuntamme historiasta, sen iästä ja vanhuudesta, sen ihmeellisestä menneisyydestä; ja juuri nämä kaksi mannerta ja niiden ihmiskunnat ovatkin meille nykyajan ihmisille erikoisen kiintoisat kehityksen kannalta. »Salaisessa Opissa» puhutaan näistä mantereista niin sanoaksemme objektiiviselta kannalta ja koetetaan mahdollisimman tarkkaan ja laajaperäisesti todistaa, että ne ovat olleet olemassa. Jos ajatlemme myöhempiä teosofisia kirjailijoita, jotka ovat näistä asioista kirjoittaneet ja tuoneet esille jotakin omaperäistä, kuten voimme sanoa esim. tohtori Steinerista Saksassa, niin hän on kuvannut eräässä pienessä kirjassa »Unsere atlantische Vorfahrung» Atlantista sisäiseltä kannalta eikä ole koettanutkaan todistaa, että Atlantis on ollut olemassa, sillä nämä myöhemmät teosofiset kirjailijat ovat lähteneet siitä edellytyksestä, että Atlantiksen olemassaolo hyväksytään. Madame Blavatsky lähtee siitä, että nykyinen ihmiskunta ei tiedä eikä usko sellaista olleen olemassakaan. Hän menettelee aivan tieteellisesti kirjassaan, tuo esille kaikki mahdolliset todistukset siitä, että nämä mantereet ovat olleet olemassa. Tietenkään en mitenkään tällaisessa esitelmässä kykene, en osaa enkä voi muistaa kaikkia tieteellisiä todistuksia noista mantereista ja niiden olemassaolosta, nehan ovat asioita, joista voimme lukea sekä »Salaisesta Opista» että eräistä nykyajan luonnontieteellisistäkin teoksista, sillä tiedämmehän, että luonnontieteilijät kallistuvat yhä enemmän siihen, että nämä mantereet ovat olleet olemassa, koska on mahdotonta ymmärtää eräitä ilmiöitä. Mehän tiedämme, että geologiamme, maapallontutkimus, tietää kuinka maapallo on muuttanut muotoaan, kuinka sekä ilmanalat että maapallon akselin asento ja mantereiden muodot ovat vaihdelleet. Geologia on varma siitä, että meidän maapallomme ei suinkaan ole ollut aina nykyisensä näköinen. Geologia uskoo varmasti, että maan pinta oli toisen näköinen ja että on ollut toisenlaisia mantereita. Muutkin luonnontieteet, esim. eläin- ja kasvitiede, aivan omista syistään kallistuvat yhä enemmän siihen olettamukseen, että on täytynyt olla muita mantereita kuin nykyiset, sillä eläin- ja kasvitiedemiehemme ovat varmasti vakuuttuneita siitä, että erilaiset eläimet ja kasvit ovat syntyneet aina yhdessä paikassa. Siellä täällä pitkin maan pintaa ei syntynyt samanlaisia eläin- ja kasvimuotoja, vaan jokin tietty kasvi- ja eläinmuoto on syntynyt jossakin yhdessä tietyssä paikassa. Esim. hevosia ei ole syntynyt monin paikoin maapallolla, vaan jossakin erikoisessa paikassa on näitä syntynyt ja sitten levinnyt muualle. Samanlainen on luonnontieteellinen teoria, johon luonnontieteilijät uskovat tieteellisten perusteiden nojalla. Ja sentähden he eivät voi ymmärtää, kuinka voi olla eri mantereita esim. Afrikassa, Aasiassa, Amerikassa ja Australiassa samanlaisia eläinmuotoja ja samanlaisia kasvimuotoja ilman, että nämä maat ovat joskus olleet yhteydessä keskenään. Sillä ei ole ajateltavissa, että näitä muotoja olisi kulkeutunut merien ylitse. Jos esim. ajattelee trooppisia kasveja, niin voi sanoa, ettei näiden kasvien siemeniä olisi voitu kuljettaa merien ylitse. Näin voisi ajatella, jos kaikkia kasveja ja niiden siemeniä voisi huoletta, vaivatta ja vaaroitta siirtää pitkien matkojen taakse; mutta on sellaisia trooppisia kasveja kuin esim. banaani, joka ei kestä siirtämistä. Sellaisia ei voi kuljettaa, jotka ovat niinkuin banaanikin siemenettömiä. On aivan mahdotonta ajatella, että tällainen kasvi olisi voitu kuljettaa esim. Intiasta Amerikkaan. Ne eivät kestä vähintäkään ilmanalan muutosta, ja sellaiset laivat olisivat olleet silloin aivan mahdottomat rakentaa, joilla olisi voitu kuljettaa kasveja tai eläimiä; ihmiskunnan olisi täytynyt olla tavattoman sivistynyt tehdäkseen sellaista. Kun vielä otamme huomioon, että kaikkia kasveja ei voitaisi näinkään kuljettaa, on aivan mahdotonta selittää, millä tavoin on syntynyt sellaisia kasveja kuin sanokaamme banaani ja leipäpuu sekä

Intiassa että Amerikassa, jollei olisi joskus ollut mannermaata, jossa ne ovat varsinaisesti kasvaneet, ja joka on ollut yhteydessä toisesta päästä Intiaan ja toisesta päästä Amerikkaan. Sellainen mannermaa oli Lemuria Tyynenmeren kohdalla Amerikan ja Aasian välillä; ja kun otaksutaan, että sellainen suuri mannermaa oli olemassa miljoonia vuosia sitten ja että siellä oli tietenkin yhtenäinen fauna ja flora, silloin voimme hyvin ymmärtää, että trooppisia kasveja yhä on reunamaissa, jotka ovat jääneet jäljelle tällä tavoin mannermaasta tai joihin pääsy on ollut erittäin helppo tuolta mannermaalta.

Ja kun sitten ajattelee Atlantista, myöhempää mannermaata, josta sanotaan, että se on uponnut Atlantin valtameren syvyyteen, niin tiedämme, että on paljon merkittäviä historiallisia tosiseikkoja, jotka viittaavat siihen, että on täytynyt olla tuollainen yhdistävä manner Afrikan, Euroopan ja Amerikan välillä Atlantin meren puolella. Meidän ei tarvitse ajatella muuta kuin sitä, että vanha Egyptin kulttuuri ja sivistys suuresti muistuttaa Etelä-Amerikan vanhoja sivistyksiä. Etelä-Amerikassa on tavattu pyramideja samoin kuin Egyptissä. Tämä historiallinen tosiseikkahan puhuu paljon asian puolesta, että samanlaisia pyramideja tavataan Amerikassa ja Egyptissä; ja ne ovat myöskin samalla tavalla rakennetut. Ne ovat nimittäin rakennetut sillä tavoin, että meridiani aina kulkee suoraan niiden lävitse. Ne ovat siis toisin sanoen taivaan ilmansuuntien mukaan asetetut ja rakennetut. Ja muutenkin tavataan yhtäläisyyksiä, jos esim. ajattelemme kieltä ja sanoja. On esim. sangen merkittävää, että juuri tuolla Amerikan puolella Jumalan nimi on sama kuin Euroopan puolella arjalaisilla kansoilla yleensä; sillä jos otamme esim. kreikkalaisen jumala-nimityksen *theos*, niin meillä on Amerikassa Jumalan nimenä *teo*. Vaikka se on näin pieni yksityisseikka, niin on sekin huomattava. Tuntuu siis sivistyshistoriallisesti aivan siltä, että on ollut aikoja, ja ne eivät ole niin mahdottoman kaukaisia, jolloin on ollut yhteys Amerikan ja Euroopan välillä. Ja vaikka minä en tässä nyt ollenkaan tahdo tuoda esille näitä tällaisia todistuskappaleita enemmän, en malta olla ottamatta esille vielä erästä asiaa, josta luin vähän ennen maailmansotaa. Tiedätte, että ennen maailmassa, vielä noin 100 vuottakin sitten epäiltiin Troijan olemassaoloa. Puhuttiin Troijan sodasta, »mutta se nyt oli pelkkää tarua; eihän sellaista ole ollut olemassa kuin Troija ja Priamos, ja kuninkaat siellä.» Mutta tiedämme, että saksalainen muinaistutkija tohtori Heinrich Schliemann rupesi suorittamaan kaivauksia Vähässä-Aasiassa siellä, jossa oli arveltu Troijan sijainneen. Hänellä oli usko, että hän täältä jotakin löytää. Ja kuten tiedämme, hän löysi Troijan. Tuli todistetuksi, että Troija oli ollut olemassa. Tämä tohtori Schliemann, joka siis oli suuri auktoriteetti muinaistutkimuksen alalla, kuoli muistaakseni 1890, ja silloin hän vähän ennen kuolemaansa erälle ystävälleen Napolissa jätti paketin, jonka hän oli sinetöinyt ja sanoi: »Pidä tästä huolta ja anna se jonkin laitoksen huostaan, mutta sitä ei saa avata kukaan muu kuin joku minun sukuni jäsen, joka sitoutuu jatkamaan niitä tutkimuksia, joista puhutaan paketissa. Ainoastaan sellainen saa sen avata.» Tuo paketti talletettiin Ranskan pankkiin, ja sinne oli myös tohtori Schliemann tallettanut rahasumman sillä nimenomaisella ehdolla, että se maksetaan ainoastaan sellaiselle hänen sukunsa jäsenelle, joka suorittaa määrätynlaisia tutkimuksia, ja niiden avustamiseksi maksetaan tuo rahasumma. Ei ilmaantunut sellaista suvun jäsentä, sillä heidän mielestään oli niin kauhean hataraa ja vaikeata sitoutua tekemään sellaista, josta ei edeltäkäsillä ollut tietoa. Mutta sitten eräs suvun jäsen vuonna 1906, eräs nuorempi tohtori Schliemann, vanhan tohtori Schliemannin pojanpoika, päätti avata tuon paketin, ja jatkaa isoisänsä työtä. Asia on nyt tullut yleisön tietoon sillä tavoin, että nuorempi tohtori Schliemann julkaisi kirjoituksen eräässä amerikkalaisessa tieteellisessä aikakauskirjassa vuonna 1912 tai 1913, — en muista vuotta. Tässä kertoo nuorempi tri Schliemann, että hän avasi tuon paketin ja siinä oli kirjoitus vanhalta tri Schliemannilta. Siinä tuo vanha tohtori kirjoittaa: »Minä olen tekemäisilläni havainnon, löydön, joka on monta vertaa merkittävämpi kuin Troijan löytö, sillä tämä koskee ihmiskunnan koko historiaa. Se avaa sellaisia näköaloja ihmiskunnan kehityshistoriaan, että kun se tulee täysin pätevästi ja tieteellisesti todistetuksi, niin meidän käsityksemme ihmiskunnan alkuperästä ja sen muodostumisesta täydellisesti muuttuvat. Minä olen nyt saamaisillani asian selväksi, ja itse olen vakuuttunut siitä, että Atlantismaa on ollut olemassa. On ollut olemassa ihmeellinen vanha maa, joka on kaiken sivistyksen kehto.» Monet länsimaalaiset tiedemiehet ovat puhuneet jo pitkin viime vuosisataa siitä, että Atlantis on luultavasti ollut olemassa ja että se on kaiken sivistyksen kehto. Siellä on ollut ensimmäinen ihmeellinen suuri kulttuuri, mutta sitä ei ole voitu todistaa pätevästi fyysisellä tavalla. Vanha tohtori Schliemann vielä määräsi millä tavoin sen, joka avaa paketin, on jatkettava hänen tutkimuksiaan, mistä asiasta hänen tulee ottaa selkoa ja mitä hänen tulee tehdä. Paketti

sisälsi suuren uurnan, jonka vanha tohtori Schliemann oli löytänyt Priamoksen haudasta Troijassa. Tässä uurnassa eli maljakossa oli foinikialainen kirjoitus: »Tämän maljakon lähetti Atlantiksen kuningas Kronos kuningas Priamokselle.» Sitten tuon vanhan tohtori Schliemannin pojanpoika, joka kirjoitti artikkelin sanoi, ettei hän nyt tässä vielä kerro kaikkea, mitä isoisän paperit sisälsivät ja mitä hän itse on löytänyt, mutta joitakin pikkuseikkoja hän kertoo. Vanha tohtori sanoi muistiinpanoissaan, että on otettava selkoa eräistä tavaroista ja kalleuksista, jotka ovat jossakin Etelä-Amerikassa. Niitä on tarkasteltava ja sitten on lyötävä rikki tämä Priamoksen haudasta löydetty maljakko, ja Afrikasta on kaivettava ja etsittävä jotakin. Nuorempi tohtori Schliemann epäröi kovasti ensin, voisiko hän rikkoa tällaisen kauniin maljakon, mutta hänen isoisänsä oli viitannut siihen, että hän oli tutkimuksissaan Pietarin museossa löytänyt kirjoituksen, joka puhui näistä asioista ja kertoi kuinka eräs egyptiläinen kuningas oli lähettänyt lähettiläitä tutkimaan, onko enää olemassa mitään jäännöksiä vanhasta Atlantiksesta, ja tuollainen löytöretkeilijä, miksikä häntä voisi nimittää, tietenkin aavisti kovin paljon, aivan kuin näki; tuollaisen ihmisen kyky on jonkinmoista selvänäköä, jos hänen koko huomionsa on kiinnitetty johonkin asiaan, jonka hän aavistaa. Nuorempi tohtori Schliemann epäröityään kauan rikkoi sitten sen maljakon. Hänestä tuntui, että se oli aivan tyhjä maljakko, mutta kun hän sen rikkoi, niin sisältä jostakin jalasta putosi raha tai mitali, joka oli aivan tuntematonta metallia, eikä hän tiennyt mitä se oli. Siinä oli jonkinlaisia kirjoituksia, joita hän ei osannut tulkita. Mutta hän kertoo, että sitten hän Pariisin museossa, johon oli tuotu esineitä Etelä-Amerikasta, tutkiessaan jäännöksiä, löysi joukosta samanlaisen maljakon kuin se, mikä oli ollut Priamoksen haudassa; sellaisia ei muualta maailmasta oltu löydetty. (Minä olen nähnyt siitä kuvan.) Ja hän tutki sitä, mutta siinä ei ollut mitään kirjoitusta, ja pitkien neuvottelujen jälkeen hän sai asianomaisilta luvan rikkoa senkin maljakon, ja siitäkin tuli ulos samanlainen mitali. Tämäkin mitali oli hopean värinen, mutta tuntematonta metallia. Tohtori Schliemann antoi sitten kemiallisesti analysoida rahat ja analyysi osoitti, että ne olivat kuparin ja alumiinin sekoitusta sekä muutamia muita aineita, joita en nyt muista. Siis sekoitus, jota ei missään ole aikaisemmin tavattu. Hän antoi myöskin tutkia, mistä savesta maljakot olivat tehdyt, ja huomattiin, että se oli savea, jota ei ole Amerikassa eikä Vähässä-Aasiassa. Sitten tämä nuorempi tohtori Schliemann teki tutkimuksia Egyptissä ja Afrikassa. Egyptissä hän kertoo löytäneensä eräästä vanhasta haudasta, joka oli ensimmäisen dynastian hallitsijasuvun ajoilta, siis ainakin 5.000 vuotta ennen Kristusta, käsikirjoituksen, jossa puhuttiin siitä, että Egyptin kuningas se ja se oli lähettänyt lähettiläitä länteen päin tutkimaan, onko mitään jäännöksiä Atlantiksesta, mutta he olivat palanneet takaisin Egyptin hoviin ja kertoneet, etteivät he olleet mitään muistomerkkejä löytäneet. Ja siinä mainitaan vanhasta Atlantiksesta, joka oli hävinnyt kolme ja puolituhatta vuotta sitten. Sitten tohtori Schliemann kertoo, että hän Afrikan länsirannikolla, joka oli lähinnä Atlantista, löysi maakerrostumasta taideteoksen, lapsen pään, joka oli tehty samanlaisesta metallisekoituksesta, kuin nuo rahat. Näin on siis tämä nuorempi tohtori Schliemann kertonut amerikkalaisessa aikakauskirjassa Atlantiksesta. En tiedä onko sen perästä mitään kuultu. Maailmansota tuli väliin. Hän muuten lopetti artikkelin huomauttaen: »Nyt en anna enää tietoja, sillä aion jatkaa tutkimuksia, mutta olen jo aivan vakuuttunut siitä, että Atlantis on ollut olemassa.»

Muuten tiedämme, että Platon, suuri kreikkalainen filosofi, kertoo Timaioksessa ja Kritiassa Atlantiksesta. Hän oli kuullut sen isoisältään, joka oli kuullut sen Solonilta. Solon oli käynyt Egyptin pappien luona ja oli otettu ystävällisesti vastaan siellä. Nämä papit ja viisaat olivat puhuneet Solonille suunnattoman suuresta saaresta, joka oli Gibraltarin salmen ulkopuolella Atlantin meressä ja joka oli hävinnyt 9000 vuotta sitten, niinkuin Platon sanoo. Tämän Platonin ilmoituksen mukaan on siis laskettu, että Atlantiksen viimeinen jäännös, tuo suuri saari Herkuleen pylväiden ulkopuolella, jota nimitetään milloin Atlantikseksi milloin Poseidoniksi, oli vajonnut meren syvyyteen noin yksitoista ja puolituhatta vuotta sitten. Platon puhuu siis aivan vakavana asiasta.

Ymmärtääkseni ei näin ollen ole mitään tieteellistä syytä epäillä, eivätkö Atlantis ja Lemuria olisi olleet olemassa. On täysi syy uskoa ja olettaa, että nuo vanhat mantereet ovat olleet olemassa.

Sittenhän on aivan toinen asia, että voimme lähestyä näitä seikkoja aivan toiselta, teosofiselta kannalta. – Syy miksikä näiden vanhojen mantereiden historia on meille niin kiintoisa, on siinä, että niiden

ihmiskuntien ja rotujen elämä valaisee, mikäli me niistä saamme tietoja, ihmeellisellä ja merkillisellä tavalla ihmiskuntamme kehitystä. Tietenkin meidän silloin ensi sijassa täytyy asettaa »Salaisen Opin» kannalle ja luottaa siihen. Meidän täytyy luottaa siihen, että vanhoissa traditioissa on perää ja että tuollaisissa vanhoissa taruissa, joita kaikkialla kerrotaan, on historiallinen tausta. Ja jos olemme muuten tulleet vakuuttuneiksi siitä, että on olemassa viisautta ja viisaita, niin meillä ei tietenkään ole mitään erikoista syytä epäillä, etteivätkö nämä viisaat myös tietäisi ja osaisi kertoa ihmiskunnan vanhasta historiasta. Madame Blavatskyn »Salainen Oppi» juuri koettaa joka askeleella etsiä tukea historiallisista ja tieteellisistä tosiseikoista. Mikä meidän mieltämme erikoisesti voi kiinnittää, on se kuva, minkä voimme »Salaisen Opin» nojalla saada näistä vanhoista ajoista ja niiden ihmisistä. Minä tahtoisin koettaa tässä antaa jonkinlaisen objektiivisen, ulkonaisen kuvan Lemurian ja Atlantiksen ihmiskunnasta, roduista juuri »Salaisen Opin» nojalla, sillä huomattava on, että me emme voi saada tällaista kuvaa, ellemmme tutki »Salaista Oppia» sekä tarkkaan että myöskin niin sanoakseni jonkinlaisella intuitiolla, sillä ei se ole ollenkaan kirjoitettu niin selvästi, että siitä vain lukemalla selviäisi, vaan ajatus on heitetty sinne ja toinen tänne, ja meidän täytyy itse ajattelemalla lukemaamme päästä kokonaiskäsitykseen asiasta. Kun nyt yritän antaa tällaisen kuvan ensinnäkin Lemurian ihmiskunnasta ja vanhoista ajoista, niin en tahdo väittää, että tämä on ehdottomasti pätevä »Salaisen Opinkaan» mukaan, sillä voihan olla, että olen erehtynyt. Se on erittäin vaikea tehtävä. Kuitenkin luulen, että on hyötyä siitä, että saamme edes tällaisen kuvan.

Lemurian ajat ovat nyt peittyneet hämärään muinaisuuteen. Madame Blavatsky sanoo, että ihmiskunnan fyysinen historia alkaa Lemuriasta, ja että siitä on kulunut yli 18 miljoonaa vuotta. Mikä on ensimmäinen asia, mikä meille selviää ja pistää silmään juuri Lemurian suhteen? Se on se, että siellä vanhassa Lemuriassa, voidaan sanoa, oli ihmiskunnan paratiisi. Siellä oli alkuperäinen paratiisi, ja meille selviää kuinka Juudan kansan, toisin sanoen kaldealaisten vanhat traditiot paratiisista itse asiassa ovat muistoa ja perintätietoa suunnattoman vanhoilta lemuralaisilta ajoilta. Mutta se paratiisi ei kylläkään ole sellainen, millaiseksi me voisimme kuvitella paratiisin nykyisten aistiemme ja kykyjemme nojalla. Jos me ajattelisimme paratiisia, niin ajattelisimme kaikkea siltä pohjalta kuin me nyt olemme ja elämme, ja ajattelisimme ihmiskuntaa onnellisessa, autuaassa ja harmonisessa tilassa. Mutta ymmärrämme, että alkuperäinen paratiisi ei ollut sellainen. Vanha paratiisi Lemuriassa oli sitä, että ihminen, joka kyllä silloin pukeutui fyysiseen käyttövälineeseen, ei ollut vielä ihminen sanan nykyisessä merkityksessä. Noilla ensimmäisillä ihmisillä ei ollut lainkaan järkeä eli ajatuskykyä. He eivät ollenkaan ajatelleet niinkuin me. Heidän aistinsa olivat myöskin paljon rajoitetummat kuin meidän; heillä ei ollut muuta kuin kuulo ja tunto. Näkö oli tarkoitettu vasta kehittymään vanhassa Lemuriassa, mutta alkuaikoina paratiisissa sitäkään ei ollut. Ihmiset olivat siis ilman silmiä, mutta kerrotaan, että heillä oli yksi silmä; he olivat kuin kyklooppeja, joilla oli yksi silmä, keskellä otsaa, mutta se silmä katsoi sisäänpäin; se ei ollut mikään fyysinen silmä, vaan se silmä eli aisti yhdisti heidät näkymättömään maailmaan, jumalien maailmaan. Muuten he fyysisesti katsoen olivat kuin sokeita, mutta heidän päässään alkoi nykyisten silmien kohdalla kehittyä jotakin. Oli aivan kuin kaksi herkkää paikkaa heidän päässään, mutta he eivät nähneet fyysisistä maailmaa; he näkivät ainoastaan sisäänpäin jumalien maailmaan. Ja heidän paratiisinsa oli sitä, että suuria ihmeellisiä johtajia ja avustajia oli tullut meidän maapallollemme muualta. Venus-ketjulta, – Venustähdestä – niinkuin sanotaan – tuli ihmeellisen korkeita olentoja meitä avustamaan, ja he asuivat sitten osaksi näkymättömässä maailmassa tämän maan ilmapiirissä, osaksi ruumistuen fyysisiin käyttövälineisiin. Nämä Lemurian ensimmäiset ihmiset olivat yhtämittäisessä kanssakäymisessä näiden jumalolentojen kanssa, sillä he näkivät heitä; ja kun heillä itsellään ei ollut järkeä eikä ajatuskykyä, niin he eivät mitään muuta osanneet kuin vain totella näitä suuria johtajia. Heidän elämänsä ulkonaisesti oli rauhallista ja harmonista; he olivat aivan kuin suojattuja, niin että ei ollut suurempia vaaroja ulkonaisessa maailmassa, eivätkä he edes kyenneet suojelemaan itseään, kun heillä ei ollut fyysisiä silmiä. Jos sattumalta jokin vaara uhkasi, jos esim. jokin eläinhirviö lähestyi, niin heillä oli vain sisäisellä näkemyksellään tietoa siitä, ja vain sillä tavoin he saattoivat paeta vaaroja, mutta ulkonaisesti he eivät huomanneet mitään. He elivät, aivan niin kuin paratiisikertomuksessa kerrotaan, rauhassa koko maailman ja kaikkien eläinten kanssa, totellen jumalia ja jumalien ääntä, joka kuului heidän sisällään, sillä kuulo heillä oli ja se ulottui ennen kaikkea juuri näkymättömään maailmaan. Heidän erikoinen kykynsä oli luova kyky. He olivat nyt syntyessään fyysiseen maailmaan sukupuoliolentoja, sillä heidän täytyi osata luoda;

heidän ihmisyytensä tai paremmin sanoen elämänsä oli juuri siinä, että he osasivat luoda, toisin sanoen jatkaa sukua. Mutta tämä heidän sisäinen kykynsä ei ollut ollenkaan sitä, mitä me nyt käsitämme sukupuolivoimalla, sentähden että heillä ei ollut kokemusta minkäänlaisista himoista. He olivat alussa kaksisukuisia olentoja. Kun he jatkoivat sukuaan, se tapahtui heissä itsessään, eikä heillä ollut mitään tietoa siitä; heillä ei ollut mitään tietoa siitäkään, että uusi olento kehittyi heissä eikä heillä ollut tietoa siitä, että uusi olento erkani heistä. He olivat niin kiinni fyysisessä maailmassa, että koko tuo luomisprosessi tapahtui heidän tietämättään. Vasta sitten kun suvunjatkaminen alkoi tapahtua kahden olennon välityksellä, vasta sitten he pikkuisen alkoivat huomata ja tuntea toista olentoa, ja heissä se kehittyi sillä tavoin, että heissä toinen sukupuoli vähitellen heikkeni ja miltei surkastui ja vain toinen sukupuoli jäi eläväksi ja voimistui. Sillä tavoin toisista kaksisukuisista olennoista syntyi miehenkaltaisia olentoja ja toisista alkuaan kaksisukuisista olennoista naisenkaltaisia olentoja. Vasta tällä ajalla, kun heidän luomisensa tapahtui kahden yksilön välityksellä, he alkoivat – kuten sanottu – tulla tietoisiksi luomisprosessista. Tämä oli kaikki siis vielä paratiisia, sillä mistään kärsimyksestä, mistään fyysisestä tuskasta heillä ei ollut tietoa. Koko elämä oli yhtä ainoata harmoniaa, laulua, se oli vain korkeampien olentojen palvelemista ja palvomista.

Sitten voimme huomata siellä Lemuriassa erittäin merkillisen kehityskauden, josta meidän täytyy sanoa, jos tahdomme sitä lyhyesti kuvata: se oli syntiinlankeemus. Nuo olennot, jotka eivät tienneet mitään hyvästä eikä pahasta, joilla ei ollut mitään ajatusta, mitään varsinaista järkeä, lankesivat syntiin. Mitä se silloin merkitsi? Sitä on nimitetty syntiinlankeemiseksi juutalaisessa Raamatussa, ja tiedämme, että juutalainen kertomus on kotoisin Kaldeasta; mutta mikä oli se tapahtuma, jota on kuvattu syntiinlankeemukseksi? Se oli sangen merkillinen asia. Voimme huomata siinä ikäänkuin kolme samanaikaisesti rinnakkain kulkevaa kehityslinjaa. Nuo silmät tai herkätkohdat päässä alkoivat kehittyä silmiksi, siis niin kuin syntiinlankeemuskertomuksessa kerrotaan, että heidän silmänsä aukenivat. Tämä oli sanallisesti totta, sillä näiden ihmisolentojen – sillä he olivat hyvin suuria jättiläisiä, – näiden silmät alkoivat mennä auki ja he alkoivat nähdä ympäröivää maailmaa hämärästi. Toiseksi heissä heräsi järki. He alkoivat tulla tietoisiksi omasta fyysisestä kehostaan, tietoisiksi siitä, että elivät tällaisessa fyysisessä maailmassa. Tietenkin juuri silmien avautuessa he näkivät olevansa olentoja tässä näkyvässä maailmassa. He alkoivat katsella toisiaan ja maailmaa, ja näkivät sen ihanuudet, näkivät eläimiä ja kasveja; näkivät maisemia ja joskus auringonkin pilkistävän, sillä aurinkoa ei silloin paljon näkynyt, – oli vain usvaa ja sumua, – mutta he alkoivat nähdä ympäröivään maailmaan, ja tuntea itsensä ja toisensa, ja silloin ajatuskin samalla heräsi, ajatus ja järki. – Kolmas kehityksen puoli oli siinä, että he alkoivat kokea nautintoa. Aistillinen nauttiminen on jotakin, joka kuuluu erityisesti fyysiseen maailmaan ja kehoon. Tämä aineessa oleminen on elämistä aistien välityksellä, ja aistit tekivät heille mahdolliseksi voimakkaasti tuntuvan nautinnon. Ensin he eivät voineet nauttia niinkään paljon siitä, mitä näkivät, sillä heidän silmänsä kehittyivät vain vähitellen; heidän näkönsä oli alussa hämärä. Mutta mistä he alkoivat kaikista ensimmäiseksi nauttia? Mitkä ovat ne kaikista voimakkaimmat kokemukset ihmisten elämässä, joista he voivat nauttia? He alkoivat nauttia syömisestä, mutta ennen kaikkea sukupuolisesti. Sentähden on tuo syntiinlankeemuskertomus oikea, kun siinä sanotaan, että heidän silmänsä menivät auki, kun he söivät kielletyn puun hedelmää, ja he häpesivät itseään. Se tarkoittaa sitä, että ihminen samalla kun hän tuli tällaiseksi ajattelevaksi olennoksi ja hänen silmänsä menivät auki, samalla hänen luova kykynsä muuttui hänelle nautinnoksi, ja silloin hän vetosi omaan jumalaisuuteensa, inhimillisyyteensä sillä, että hän teki tuon luovan kykynsä riippumattomaksi ympäristöstänsä, riippumattomaksi asianhaaroista, joista se ennen oli aiheutunut; sillä on huomattava, että paratiisitalassa ihmiset loivat ainoastaan silloin kun Jumalaiset olennot määräsivät heille, eikä heillä ollut mitään halua eikä himoa; Jumalat vain määräsivät heille, koska heidän piti luoda, ja se tapahtui niin sanoakseni astrologisten olosuhteiden mukaan. Kun ihminen alkoi tulla ajattelevaksi ja näkeväksi, fyysisesti aistivaksi ja tunteväksi olennoksi, hän teki tuosta luomiskyvystä riippumattoman kyvyn, toisin sanoen teki siitä nautinnon välineen, joka on ajasta ja paikasta riippumaton. Hän ei siis enää totellut jumalia, ei kysynyt heidän mieltään eikä ymmärtänyt lukea tähdistä mitään, vaan hänen luova kykynsä tuli hänelle nautinnon välineeksi, niin kuin se tietenkin on ihmiskunnalla tänä päivänä. Siinä siis oli syntiinlankeemus. Siihen sisältyi, niinkuin syntiinlankeemuskertomuksessa kerrotaan, että jos te syötte hyvän ja pahan tiedon puusta, te tulette tietäviksi kuin Jumala. Tästä hetkestä lähtien, jolloin ajatus heräsi, silmät aukenivat ja nautintokyky heräsi, kun ihmiset söivät hyvän ja pahan

tiedon puusta, he alkoivat kehittyä ja tulla nykyisiksi ihmisiksi. Tuo kuvaus vanhasta lemuralaisesta ajasta ja silloisesta ihmisrodusta selittää meille ulkonaisesti sen, miksi kaikissa uskonnoissa tapaamme kertomuksia paratiisista ja syntiinlankeemuksesta ja antaa meille myöskin käsityksen omasta kehityksestämme. Näiden seikkojen valossa saavat ratkaisunsa monet sellaiset probleemat, joita me emme osaisi muuten ratkaista. Kun sitten ajattelemme näitä tapahtumia sisäiseltä kannalta, saamme vielä selvemmän käsityksen kaikista asianhaaroista, mutta tahdoin ensin antaa tällaisen ulkonaisen kuvauksen.

Lemurian ajoilta meillä ei ole mitään kulttuurijäänteitä. Onhan luonnollista, että mitään kulttuuria ei voinut syntyä, niin kauan kuin ihmisillä ei ollut silmiä, ja se aika, mikä sitten tuli, kun ihmiset saivat silmät, oli siksi levoton ja ihmeellinen, ettei silloinkaan vielä syntynyt varsinaista kulttuuria. Yrityksiä tietenkin tehtiin, ja »Salaisessa Opissa» kerrotaan, että he rakensivat suuria rakennuksia ja kaupunkeja, mutta ne olivat joka tapauksessa aivan primitiivisiä.

Kun siirrymme Atlantikseen, niin huomaamme, että se ihmisrotu, joka siellä syntyi miljoonia vuosia myöhemmin ja oli alkuperältään lemuralaisen rodun jälkeläisiä, – jotkut Lemuriasta olivat siirtyneet uudelle mantereelle – se rotu alkoi aivan uusin edellytyksin elämänsä. Uusilla ihmisillä oli jo silmät, ajatukset liikkuvat aivoissa, mutta heidän näkönsä ei tietenkään ollut kehittynyt niin kuin se on esimerkiksi meillä nyt, vaan vasta Atlantiksessa se *vähitellen* kehittyi nykyiseen tarkkuuteensa. Atlantilainen ihmiskunta alussa omai vielä tuon kolmannen silmän, mutta se alkoi surkastua ja hävitä Atlantiksessa; se oli jäljellä varsinkin atlantilaisena alkuaikana, niin että heillä oli kyllä tuo näkökyky sisäänpäinkin samalla kun heillä oli tuo näkökyky ulkonaiseen maailmaan. Mutta näkö sisäiseen maailmaan oli jo muuttunut hämärämmäksi sen jälkeen kun fyysiset silmät olivat alkanee kehittyä. Kolmas silmä tuli hämäräksi sitä mukaa kuin kaksi fyysistä silmää kehittyi. Atlantiksen alkuaikoina oli ihmiskunnalla se vaihe, jota kaikissa vanhoissa traditioissa nimitetään kulta-ajaksi. Se oli ihmiskunnan kulta-aikaa; siellä vallitsi onni. Se oli uuden rodun lapsuusaikaa, ja se uusi rotu, joka oli syntynyt, oli saanut alkunsa sellaisista ihmisistä, jotka tottelivat sisäisiä johtajiaan, ja kun he muuttivat Lemuriasta Atlantikseen, niin tuo muutto tapahtui sisäisiä johtajia totellen; parhaimmat ainekset seurasivat heidän ääntään, parhaimmat yksilöt Lemuriasta siirtyivät Atlantikseen. Sentähden uusi rotu oli puhdas, sen kehot olivat puhtaat, kauniit, ihanat ja tottelevaiset, ja uusi rotu syntyi onnellisena; ja kerrotaan, että ihmiskunta eli pitkiä aikoja onnellisena vanhassa Atlantiksessa. Kerron ensi sunnuntaina tästä vähän, ja siirrymme sitten tarkastelemaan sisäiseltä kannalta sekä Lemurian että Atlantiksen kehitystä, sillä se paljastaa meille aivan merkillisiä seikkoja.

Historiantakainen ihmiskunta

Kun Madame Blavatsky aikoinaan 1870- ja 1880-luvuilla puhui muinaisista sivistyksistä, muinaisista mannermaista ja kauan sitten kuolleista kansoista ja roduista, niin sivistynyt maailma kohautti olkapäitään. Kun Madame Blavatsky viittasi siihen, että kaikkien kansojen vanhoissa traditioissa, perintätiedoissa puhutaan muinaisista onnellisista kulta-ajoista ja muinaisista kulttuurijajoista, niin maailma paheksuen huomautti, että nuo traditiot, tarut ja myytitän ovat todistetusti tuulesta temmattuja, satuja, eikä niille voi antaa mitään arvoa. Mutta Madame Blavatsky ja kaikki teosofit, jotka olivat omaksuneet hänen näkökantansa, pitivät puoliaan ja uskoivat, että niin oli kuin vanhoissa salaisissa opeissa kerrottiin ja sanoivat, että ensi vuosisadalla (1900-luvulla) tulee yhä enemmän todistetuksi, että näissä vanhoissa taruissa on perää. Ja meidän täytyy todella tunnustaa, että vaikka nyt olemme eläneet tuskin neljättä osaa tätä uutta vuosisataa, on jo tehty monenlaisia löytöjä ja huomioita, jotka todistavat sekä yleensä teosofisten että Madame Blavatskyn opetusten puolesta ja viittaavat erityisesti siihen, että on täytynyt olla vanhoja mantereita ja ihmiskuntia ja rotuja ja sivistyksiä. Ja koska nyt erikoisesti huomiomme tänä päivänä kääntyy Atlantismaan muinaiseen aikaan, on paikallaan vähän muistuttaa mieleen, mitä selviä viittauksia ja todisteita meillä jo on nykyaikaisissa löydöissä ja huomioissa siitä, että tuo Atlantiksen sivistys epäilemättä on ollut olemassa.

Jo Madame Blavatskyn aikana oli Egypti ja sen sivistys tunnettu. Silloin ei kyllä vielä oltu löydetty niin paljon kuin nyt, ei oltu päästy ajassa taaksepäin kovin kauas, mutta silloin jo oli sentään päästy varmuuteen siitä, että Egypti oli ollut kulttuurimaa noin 5-6.000 vuotta sitten. Ja merkittävää Egyptin suhteen oli se, että ei koskaan löydetty mitään todistusta siitä, että Egyptissä olisi ollut muuta kuin sivistysaikaa. Ei mitään todistuksia löydetty siitä, että tuolla sivistyksellä olisi ollut jonkinlainen alkuaika, jonkinlainen raakalaisaika, niinkuin – jos katselemme meidän Eurooppaamme – tiedämme että sivistys täällä on vähitellen kehittynyt ja kasvanut. Niinpä parituhatta vuotta taaksepäin täällä ei ollut mitään mainittavaa kulttuuria, ainakaan pohjoisemmissa osissa ja keskiosissa. Mutta Egyptissä oli aina ollut kulttuuria, mentiinpä taaksepäin kuinka kauas tahansa; aina sitä kulttuuria vain riitti. Ja tänä päivänä, vaikka on päästy taaksepäin koko lailla pitkiä aikoja, niin aina on Egyptissä huomattu olleen kulttuuria. Aina se on jokseenkin samanlaista. Silloin tietenkin täytyy kysyä, mistä tuo kulttuuri on tullut. Onko se tipahtanut taivaasta maan päälle, vai onko sinne tullut muualta ihmisiä, jotka jo olivat sivistyneitä. – Kun löydettiin Kreikka ja sen vanha sivistys ja kun kaivamalla löydettiin vanhoja muistomerkkejä, esimerkiksi Knossoksen vanha kaupunki ja Miinoksen palatsi, ja siinä päästiin muutamia tuhansia vuosia taaksepäin, huomattiin, että siihen aikaankin oli täydellinen sivistys ja että Miinoksen kaupunki ja muut tarunomaiset henkilöt, jotka olivat esiintyneet Kreikan historiassa eräänlaisina perustajina ja joihin ei oltu uskottu enää, todellisuudessa olivat eläneet maan päällä. Erikoisesti merkille pantavaa Kreetan kulttuurilöydöissä oli se, että heillä oli jo – siis pitkiä aikoja ennen kuin Kreikassa ja Italiassa oli aavistustakaan sellaisista asioista, – kirjoitustaito, eikä – niinkuin olemme aina ajatelleet Egyptiä tutkiessamme – hieroglyfejä, vaan käytettiin jo jonkinlaisia kirjaimia. Ja mikä hämmästytti vielä enemmän tiedemiehiä oli se, että kun tarkoin tutkittiin Egyptin vanhoja kirjoituksia, niin löydettiin samoilta ajoilta kuin Kreetastakin kirjoituksia, joissa oli käytetty samanlaisia kirjaimia. Mehän olemme ajatelleet, että nämä meidän kirjaimemme ja kreikan sekä latinan kielten kirjaimet olivat ensimmäisiä varsinaisia kirjaimistoja. Tosin on sanskritinkielessä kirjaimia, mutta eihän niillekään ole tahdottu myöntää kovin korkeaa ikää. Mutta Kreikassa löydettiin kirjoitusta, joka hyvin muistuttaa latinalaisia kirjaimiamme. Ne olivat samoilta ajoilta kuin Kreetassakin. Tämä tietenkin on hämmästyttävää, ja se pani tiedemiehet ajattelemaan ja arvelemaan, missä on noiden asioiden alku. Sitten Babyloniassa on löydetty kaikenlaisia muinaisjäännöksiä vanhoista sivistyksistä, ja ne jäännökset ovat 10.000 vuotta vanhoja. Huomatkaamme siis, että olemme päässeet jo monta tuhatta vuotta taaksepäin siitä ajasta, jolloin meille koulussa opetettiin,

että maailma luotiin. 10.000 vuotta sitten oli Babyloniassa sellainen sivistys, että se kerrassaan muistutti uuden aikaista sivistystä. Siellä oli taideteoksia, pukuja, koristuksia naisilla, siellä oli rakennuksia ja palatseja, katuja ja vesilaitoksia, niin että ne aivan muistuttavat nykyaikaisia oloja. Mistä ovat tulleet tuollaiset vanhat sivistykset? Nyttemminhän on tehty löytöjä Egyptistä ajoilta, jotka ovat niin vanhoja, että meidän täytyy mennä taaksepäin 200.000 vuotta. Mutta niiltä ajoilta ei ole löydetty vielä muuta kuin vain luita.

Kun sitten siirrymme Amerikkaan, niin Keski- ja Etelä-Amerikka sisältää mitä ihmeellisimpiä salaisuuksia. Sitä ei ollut varsinaisesti tutkittu ennen. Viime vuosisadan puolivälissä vasta alettiin tarkemmin tutkia Amerikkaa. Ennen kyllä tiedettiin, että Amerikka oli merkillinen siinä suhteessa, että kun uuden ajan alussa Kolumbus löysi sen ja Cortés kävi siellä, niin siellä oli täydellinen loistava sivistys silloin, kun nämä eurooppalaiset tulivat sinne. Ja olemmehan myöskin tiedäneet, että tuo sivistys, sen uskonto ja uskonnolliset muodot olivat hämmästyttävässä määrin samanlaisia kuin Euroopan kristityissä maissa. Ymmärrämme mihinkä vaikeaan asemaan katoliset jesuiitat ja papit joutuivat, kun he tulivat Amerikkaan ja huomasivat, että sielläkin aivan kuin palvellaan Jumalaa, niinkuin kristityissä maissa. He joutuivat niin pahaan pulaan siitä, että heidän täytyi keksiä kaksi outoa selitystä tähän. Toinen oli, että perkele, pahahenki oli ennen ilmoittanut amerikkalaisille kristinuskon salaisuuksia, siis ennen kuin kristinusko sinne todellisesti pääsi ja toinen selitys, joka ei ollut meidän kannaltamme niin lapsellinen, oli se, että apostoli Tuomas, Jeesuksen apostoli, oli aikanaan joutunut Amerikkaan. Miten hän oli sinne joutunut, on toinen asia, mutta jesuiitat olivat valmiit kuvittelemaan, että hän joutui Amerikkaan ja pani alkuun kristillisen sivistyksen. Kyllä meidän täytyy tunnustaa, että jos näissä jesuiittojen haaveissa oli perää, niin apostoli Tuomas, joka oli tunnettu epäilyksestään ja liian vähästä uskostaan, oli loistava mies, joka yksin muutti kokonaisen maanosan kansojen sivistyksen, sillä siellä ei ollut ainoastaan yksi kansa, siellä oli mm. aztekeja ja mayakansa ja lisäksi erilaisia muita kansoja ja valtakuntia, ja kaikissa maissa oli tuon apostolin vaikutus nähtävänä. Uskonnolliset olot olivat täällä niin hämmästyttävät, niin kristillisyyttä muistuttavat, että me emme ollenkaan voi ihmetellä jesuiittojen pulaa. Sillä siellä oli Vapahtajakin. He eivät nimittäneet häntä Jeesus Kristusiksi, vaan hänen nimensä oli toinen, Quetzalcoatl, mutta hänkin oli syntynyt neitseestä, tullut maailmaan ihmiskuntaa auttaakseen ja oli kuollut ja käynyt tuonelassa ja noussut ylös kuolleista. Tuollaista siellä kerrottiin ja uskottiin. Sitten heillä oli kaste. He kastoiivat lapsia tavallisesti noin 12 vuoden iässä. Joidenkin kansojen keskuudessa lapset kastettiin pian sen jälkeen kun he olivat syntyneet, aivan niinkuin kristityissä maissa. Siellä missä heidät kastettiin näin pian syntymän jälkeen, siellä oli nimeltään *amma* se, joka toimitti kasteen; siinä lausuttiin samalla hyvin juhlallisia ja ihmeellisiä sanoja. »Mistä olet tänne tullut, tänne murheen ja surun maailmaan? Paljon saat kärsiä, mutta pääset lepoon». Tuollaista kaunista puhuttiin pienelle lapselle. Siinä maassa, missä lapsi kastettiin 12 vuoden iässä – heitä oli tavallisesti useampia yhdessä – joku pappi toimitti kastetoimituksen ja silloin myös lausuttiin samoja sanoja. Heillä oli kauniita kirkkoja ja monenlaisia jumalanpalvelusmenoja. Heillä oli myöskin jokin toimitus, joka selvästi muistutti ehtoollista, sillä heidän pappinsa leipoivat leipiä ja kun niitä taitettiin ja annettiin ihmisille, niin kaikki uskoivat, että se on jumalaista, että he syövät jumalaansa. Heillä oli myöskin rippi, mutta heidän rippinsä oli sellainen, että kun joku oli tunnustanut syntinsä, niin hän sai kaikki anteeksi, ja sitten hän oli puhdistettu kaikista synneistä ja rikoksista, eikä kukaan saanut häntä ahdistaa. Häntä ei saanut millään tavoin vahingoittaa sitten yhteiskunnankaan puolelta, mutta hänellä ei ollut oikeutta palata enää takaisin mihinkään syntiin. Jos hän ripitti itsensä, pääsi hän varmasti taivaaseen kuolemansa jälkeen, mutta jos hän oli ripittänyt itsensä ja sitten taas langennut syntiin, niin hänen pelastuksensa oli hyvin epävarmaa; oli päinvastoin luultavaa, että hän joutui johonkin vaikeuteen kuolemansa jälkeen. Sentähden rippi oli heillä niin pyhä ja juhlallinen toimitus, että monet eivät uskaltaneet ripillä käydä, ennen kuin sangen myöhäisessä iässä, jolloin he saattoivat arvella, että he eivät tee enää syntiä. Niinpä tuo rippi muistutti vähän samalla katolilaista ja kristittyä viimeistä voittoa ja rippiä. Vanha mayakansa asui Yukatanissa. Aztekit olivat Meksikossa ja se kansa oli aivan merkillinen sivistykseltään. Mayat olivat päässeet kaikenlaisissa tieteissä pitkälle. Niinpä silloin se mayakansa, joka kristittyjen sinne tullessa eli, ei ollenkaan enää ollut samalla sivistystasolla, mikä oli vallinnut heidän maassaan pitkiä aikoja ennen, sillä silloiset mayat asuivat kylläkin Yukatanissa, mutta eivät ollenkaan vanhoissa kaupungeissa, jotka olivat raunioina ja jotka vasta nyt perästäpäin on löydetty. Tiedetään kylläkin vanhoista ajoista, että kun ensimmäiset kristityt sinne tulivat, eräs kristitty piispa Veland, joka siellä oli

püispana, kertoo, kuinka noilla mayakansoilla oli ennen ollut loistava aika ja kuinka heidän vanhoilta ajoiltaan oli paljon kirjoja, jotka olivat kirjoitetut jonkinlaisin kirjaimin, mutta – püispa lisää kertomuksessaan –, että koska nähtävästi vanhat kirjat sisältävät vain perkeleellistä taitoa ja tietoa ja vääriä tietoja, niin olemme ne kaikki hävittäneet. Kirjoja oli noin 15-16.000, jotka tämä kristitty püispa poltti Jumalan suuremmaksi kunniaksi. Nykyaikaiset tiedemiehet sanovat, että hän asetti itsensä häpeäpaaluun historian silmissä, kun hän näin hävitti vanhat muistomerkit. Niistä olisi tietenkin saatu paljon tietoja. Onneksi on löydetty toisiakin kirjoituksia, ja jotkut ovat tutkineet ahkerasti näitä mayakansan muinaisia aikoja. Niistä on käynyt selville, että heillä – kuten sanottu – erinäiset tieteet suuresti kukoistivat. Niin esimerkiksi matematiikka. On löydetty mayakirjoituksia, joista kokonaiset sivut ovat täynnä suuria lukuja. He käyttivät miljoonalukuja ja ihmeellisiä laskuja, ja heidän lukumerkkinsä, numeronsa olivat sangen nerokkaita. Ne olivat ainakin yhtä nerokkaita kuin meidän arabialaiset numeromme, jotka ovat tietenkin paljon parempia kuin vanhat latinalaiset ja kreikkalaiset tai heprealaiset. Mehän olemme perustaneet lukujen kirjoittamisen kymmenjärjestelmään: 23 kirjoitetaan kakkonen ja kolmonen perään. Mayakansa käytti sellaista järjestelmää, että he ykkösen merkitsivät yhdellä pisteellä, 2 kahdella pisteellä, 3 kolmella pisteellä, 4 neljällä pisteellä, 5 he merkitsivät vaakasuoralla viivalla, 6 oli viiva ja piste päällä, 7 viiva ja kaksi pistettä, 8 viiva ja kolme pistettä päällä, 9 viiva ja neljä pistettä päällä, 10 taas kolme (?) viivaa jne. Tämä on hyvin selvää. Kun katselee näitä numeroita, niin näkee heti, mikä se on, ja kun he kirjoittivat suurempia lukuja, niin he eivät – niinkuin me – kirjoittaneet niitä perätysten vaan alhaalta ylöspäin. Esim. sellaisen luvun kuin 149 he ensin kirjoittivat 9 ja sen alapuolelle 7, sentähden että heidän laskutapansa perustui kaksikymmenjärjestelmään. Arabialaisten perustui siihen, että ihmisellä on 10 sormeä, mutta maya-kansan 20-järjestelmä perustui siihen, että ihmisellä on 10 sormeä ja 10 varvasta, ja sentähden 149 kirjoitetaan 9 = viiva ja neljä pistettä päällä ja sen alle 7 = viiva ja kaksi pistettä. Jokainen oli hyvä matematiikko. Tämä on erikoisen kiintoisa piirre mayakansassa; siitä seurasi, että heillä oli tarkat ja suuret astronomiset tiedot. Tähtitiede oli kehittynyt. Heillä oli tietenkin vuosijakojärjestelmä, jokseenkin samanlainen kuin meillä. He laskivat 365 päivää vuoteen, mutta he jakoivat sen sillä tavoin, että heillä oli 360 päivää kuukausina ja 5 päivää jonkinlaisina karkauspäivinä aina joka vuosi. Mutta vielä kiintoisampaa on se, mitä eräs saksalainen sai selville Brasiliassa. Huomaamme, että tuo Etelä-Amerikka ja Keski-Amerikka on sellainen salaisuus, jota ei ole vielä tutkittu perusteellisesti; sieltähän on löydetty merkillisiä pyramideja, jotka aivan muistuttavat egyptiläistä sivistystä. Nyt eräs saksalainen löytöretkeilijä von Steiner kulki Brasilian sisämaassa ja liikkui Mattogrosson maakunnassa ja kulki pitkin Tshingu-jokea, joka on Amatsonin sivujoki. Tämä maakunta on Etelä-Amerikan keskikohdalla. Von Steiner kertoo, että siellä on paikkakuntia, jotka ovat vuorien, soiden ja rämeiden sisällä ja suurten metsien takana, niin että on vaikea sinne päästä. Mutta Steiner pääsi jokea pitkin sen lähteelle. Siellä hän löysi merkillisen ihmisjoukon, aivan tuntematonta rotua, neljä heimoa. Hän jäi sinne olemaan ja tutkimaan heitä ja tutustui heihin. He olivat kovin ystävällisiä, mutta aivan yksinkertaisia, jonkinlaisia intiaaneja, niinkuin yleensä vanhat azteekkien jälkeläiset ovat. He olivat jakaantuneet heimoihin, jotka olivat baikiirit, nabuaatat, manitakut ja trumaiit. He elivät hyvin yksinkertaista elämää; heidän vaatimuksensa olivat hyvin pienet. Baikiirit valmistivat riippumattoja ym. Nabuaatat valmistivat pääasiassa kalebasseja, kurpitsaista tehtyjä astioita. Manitakut valmistivat saviastioita, ja trumaiit viljelivät pääasiallisesti tupakkaa. Tällä tavoin eri heimot harjoittivat erilaista teollisuutta ja kävivät vaihtokauppaa keskenään. Mutta he kuuluivat yhteen, puhuivat samaa kieltä ja heidän elämänsä oli samanlaista. Se mikä heidän suhteensa on kiintoisaa erittäinkin teosofisille tutkijoille, on se, että näiden heimojen uskonnolliset käsitteet ja heidän sisäinen elämänsä on aivan merkillisen lähellä meidän teosofista käsitystämme. Ensinnäkin he kaikki uskovat Jumalaan, ja uskovat Jumalasta, että hän on hyvä, itse hyvyys; he eivät pelkää Jumalaa, vaan kunnioittavat. Jumala ei voi eikä tahdo heille mitään pahaa, sentähden hän ei ole peljättävä. He ovat erikoisen lempeitä ja rauhallisia ihmisiä, jotka eivät mitään pahaa tekisi kellekään. He eivät lainkaan pelkää kuolemaa, sillä he sanovat, että kun ihminen kuolee, hän elää näkymättömässä maailmassa, ja kun hän on siellä aikansa elänyt, hän syntyy jälleen maan päälle. He uskovat siis reinkarnaatioon eli jälleensyntymiseen. Sitten he sanovat: emme ollenkaan pelkää kuolemaa senkään takia, että tiedämme, missä meidän omaisemme ovat, kun he kuolevat. Joka yö lähdemme heidän luokseen sielussamme, jolla on oma käyttövälineensä. He ovat kaikki tuossa ihmeellisen lempeässä, rauhallisessa, siveellisessä kansassa niin kehittyneitä astraalisesti, että he melkein poikkeuksetta kaikki ovat tietoisia kehonsa ulkopuolella. On tavallista, että he nukkuvat erikoisen kauan; he

voivat nukkua monta päivää yhtä mitta, sillä he sanovat, että heillä on paljon puuhaa tuossa toisessa paikassa, ja kun heidän tarpeensa tässä näkyvässä maailmassa ovat tuiki pienet, niin heillä ei olekaan paljon puuhaa tässä ulkonaisessa maailmassa; näin he elävät yhtä paljon ja yhtä voimakkaasti henkisessä maailmassa. Mutta he sanovat, että heidän joukossaan on olentoja ja ihmisiä, joita he saattavat pelätä. Mitä he ovat? He ovat pahoja velhoja ja noitia. He ovat ainoat, joita he pelkäävät. Sillä sanovat he, he voivat tehdä meille niin paljon haittaa. Voi tapahtua esimerkiksi, että joku nukkuessaan, kun hän on fyysisen kehonsa ulkopuolella, joutuu tuollaisen velhon käsiin, joka estää häntä tulemasta takaisin, niin että hän kuolee. Noidat ja velhot saattavat siis tappaa ihmisiä, mutta he eivät tapa samalla tavoin kuin tässä romanttisesti näkyvässä maailmassa; he eivät käytä tulta eikä miekkaa, vaan tappavat sillä tavoin, että katkaisevat sen hopealangan, joka yhdistää ihmissielun ja astraalikehon tähän näkyvään käyttövälineeseen. Tämä on siis kerrassaan ihmeellinen kansa. Jollei heille olisi tuo eläminen fyysisen kehon ulkopuolella niin luonnollista ja luonnonomaista, niin heitä ei myöskään voisi estää tulemasta takaisin. Mutta juuri sentähden, että se on heillä, he eivät ole niin harjaantuneet valkoisessa magiassa, että voisivat asettaa jotakin tuollaista mustaa velhoa vastaan, vaan joutuvat hänen uhrikseen. Mutta onhan meidän tunnustettava, että merkillinen kansa siellä elää. Mistä sellainen kansa ja sellainen kehittynyt uskonto? Sillä onhan meidän tunnustettava, että uskonto, joka ei ilmene minkäänmoisissa ulkonaisissa menoissa, — heillä ei ole mitään temppeleitä — vaan ilmenee heissä ainoastaan hyvässä elämässä, veljeydessä, kaikessa siveellisessä kauneudessa, sellainen uskonto ei ole minkäänlaisen raakalaiskansan uskonto, vaan varmasti jäännös jostakin korkeammasta; koko kansa on varmasti jäännös jostakin vanhasta sivistyskansasta. Kun otamme huomioon tällaiset tieteelliset probleemien sekä Euroopassa, Aasiassa että Amerikassa, ettei alkusivistystä mistään löydy, niin voimme uskoa ilman muuta siihen, että on täytynyt olla yhteinen pohja. On täytynyt olla jokin sivistysmanner, joka on hävinnyt ja jossa on ollut kukoistuksessaan kaikkien näiden sivistyksien alku, ikäänkuin se sivistys, josta egyptiläiset, babylonialaiset, kreetalaiset, azteekit, mayat ja kaikenlaiset vanhat sivistykset ovat olleet kuin lapsisivistyksiä. Meidän täytyy näin ajatella. On ollut jossakin alku ja pohja, ja miksei se silloin olisi ollut Atlantiksessa. Atlantiksessa, niinhän vanhat tarut kertovat, oli ihmiskunnan kulta-aika. Siellä oli alussa onnelliset olot. Siellä luotiin ihmeellinen sivistys pitkien aikojen kuluessa. Voimme arvioida Atlantiksen iäksi miljoonia vuosia ja voimme ymmärtää, että sillä ajalla oli ehtinyt nousta sivistys. Se sivistys on ollut merkillinen. Mitä näissä vanhoissa traditioissa ja »Salaisessa Opissa» siitä kerrotaan ja mikäli sitä tieteellisesti voidaan tutkia, niin voimme sanoa, että Atlantiksen ensimmäisillä ajoilla ns. kulta-ajalla luotiin sivistys, kulttuuri ja onnelliset olosuhteet sen perusteella, että oli viisaita johtajia. Atlantiksessa näemme alkuaikana näytelmän, jollaista nykyään ei ollenkaan saa nähdä. Näemme, että suuri kansa katseli luottaen viisaisiin johtajiin. Atlantiksen vanhat kuninkaat, keisarit, olivat viisaita sanan todellisessa merkityksessä ja heidän alakuninkaan, kuvernöörensä ja virkamiehensä, maaherransa olivat kaikki myöskin samanlaisia viisaita alkuaikoina. Millä tavoin heidän viisautensa ilmeni? Se ilmeni siinä, että he eivät ajatelleet itseään vaan kansaa. Kansa luotti johtajiinsa ja johtajat ajattelivat ja toimivat kansan parasta silmällä pitäen. Jos esimerkiksi tapahtui jokin onnettomuus, tuli esimerkiksi nälänhätä; joutuiko kansa kärsimään? Ei. Ketkä kärsivät? Ensimmäisenä kuningas, sen perästä varakuninkaat, sen perästä maaherra, sen perästä virkamiehet; kansan ei tarvinnut ollenkaan kärsiä. Kuningas silloin oli vaikka syömättä, jotta hänen kansallaan olisi ollut ruokaa. Nämä olivat todella ihmeellisiä olentoja. Meidän täytyy myöntää, että se oli kulta-aikaa. Se oli aivan kuin perheessä; sillä tavallahan isäkin ajattelee lapsiaan ja äiti samaten. Isä ajattelee ensin lapsiaan, sitten äitiä ja viimeksi itseään. Kansa oli lasten asemassa. Hallitsijat olivat todella kuin suuren perheen vanhemmat. Sentähden oli aika kultainen ja onnellinen. Me voimme paljon tietää heidän oloistaan ja millä tavoin koko elämä oli järjestetty, mutta se on vähemmän tärkeää sentähden, että tietenkin monessa suhteessa meidän aikanamme ulkonaiset olot voivat olla paremmin järjestetyt, mutta se henki, jonka mukaan kaikki silloin järjestettiin, on kadonnut. Me elämme vaikeissa, onnettomissa ajoissa ja olemme eläneet vuosituhansia, satoja tuhansia vuosia, sentähden että me olemme kaikki pieniä, itsekkäitä, kehittymättömiä olentoja. Meillä ei ole enää niin suuria pyrkimyksiä, kuin ne olivat noina merkillisinä aikoina Atlantiksessa. Sentähden me olemme onnettomia, että me olemme »tasa-arvoisia». Me tappelemme ja taistelemme. Jokainen ajattelee omaa parastaan. Se on luonnollinen ajatus ihmiskunnassa ja näkyy olevan tällä hetkellä, vaikkakin elämme ja ymmärrämme, että voisi olla toisin. Me ymmärrämme, että voisi olla niin, että ajattelisimme toisella tavoin. Me jakaudumme nyt luokkiin ja puolueisiin, jotka taistelevat keskenään, ja

jokainen puolue tietenkin sanoo, että se ajaa kansan parasta. Mutta sellainen on mahdotonta. Jos ajattelee kansan parasta, niin ei voi olla mitään puoluetta. Yksilö ainoastaan voi ajatella kansan parasta, mutta ei puolue. Jos liitymme puolueeksi, niin saamme ymmärtää, että ajattemme tämän puolueen parasta, ja sentähden elämme vielä vaikeissa ja onnettomissa ajoissa, — mutta me odotamme parempia aikoja; tiedämme, että ihmisen sisässä piilee jotakin jumalaista. Kun Jumalat pääsevät oikeuksiinsa, silloin tulee myöskin veljeys ja onni. — Me saimme myöskin nähdä, kuinka Atlantiksessa tuo onnellinen aika ei kestänyt ikuisesti. Mehän kaikki tiedämme teosofisten tutkimustemme perusteella, että Atlantiksessa sitten tapahtui tuo merkillinen suuri sota, jota on nimitetty sodaksi valkoisten ja mustien välillä. Sillä noissa johtajissa pitkien aikojen kuluttua alkoi ilmetä itsekkyyttä. »Minkä tähden me ajattelimme toisten parasta? Meidän pitää ajatella omaa valtaamme ja kunniamme. Kansan pitää madella meidän edessämme; meidän pitää hallita sitä ja sen pitää totella.» — Me tiedämme, että Atlantiksessa oli ihmiskunnalla vielä paljon taipumusta salaisiin kykyihin, oli jäljellä vielä lemuralaisilta ajoilta tuo kolmas silmä, jonkinlainen selvänäkö, joten he olivat yhteydessä henkisten voimien kanssa verraten helposti; he saattoivat kehittää itsessään maagisia voimia. Johtajat ja älykkäämmät henkilöt tietenkin kehittivät itsessään niitä. He eivät aikaa myöten enää noudattaneet niitä sääntöjä, joita viisaat mysteereissään opettivat. He kevytmielisesti ja mahdollisimman helposti kehittivät itsessään maagisia voimia, ja sillä tavoin oli helppo saada uskonnon avulla valtaa kansan yli. Kansa alkoi pelätä ja totella. Lopulta syntyi tuo suuri sota valkoisten ja mustien välillä. Tässä on nyt puhe tietenkin sielullisista ominaisuuksista. Ne jotka olivat sielultaan hyviä, kokoontuivat tiettyyn paikkaan ja mustat toiseen paikkaan. Valkoisilla oli tietenkin hallussaan tuo pääkaupunki kultaisine portteineen. Mustia oli paljon enemmän kaupungin eteläpuolella, ja he valloittivat sitten kaupungin ja karkoittivat valkoiset sieltä. Nämä vetäytyivät pohjoisemmas, ja se koko viisauden ja mysteereiden keskus, mikä oli ollut Atlantiksen pyhässä kaupungissa, siirrettiin silloin Egyptiin. Sentähden Egyptissä on sivistys aina ollut valmiina. Se tuli Atlantiksesta. Korkeimmat johtajat, sivistyneimmät olennot, tulivat Egyptiin. Tämä tapahtui hyvin pitkiä aikoja sitten. Mutta nuo mustat, jotka valloittivat pyhän kaupungin, jatkoivat sotaansa, ja lopulta koko suuri sota loppui siten että luonto nousi kostajaksi; tapahtui luonnonmullistuksia, vedenpaisumuksia. Kerrotaan, että niitä oli useita Atlantiksessa. Atlantis oli kuin suuri saaristovaltakunta; siitä vähitellen lohkesi pois pala palan jälkeen meren syvyyteen. Ja nuo sielultaan mustat olennot — väriltään ihmiset Atlantiksessa olivat punaisia; sentähden huomaamme, että intiaanien ihonväri on punainen — ne sielultaan mustat, jotka jäivät eteläpuolelle, kun valkoiset siirtyivät Egyptiin, luonnonmullistuksen tullessa siirtyivät myös pois ja ovat nyt Afrikan neekerikansoja — ja osaksi hävisivät meren syvyyteen. Tämä ei tietenkään merkitse, että neekerit olisivat mustia sielultaan, sillä ovathan he viattomia. — Koko vanha historia Atlantiksessa ja Lemuriassa jää melkein käsittämättömäksi, ellemmme ymmärrä sitä myöskin sisäisesti. Sentähden meidän täytyy asettaa itsellemme joitakin kysymyksiä. »Kuinka on mahdollista, että Atlantiksessa muodostui tuollainen suurenmoinen sivistys ja että ihmiset olivat niin erilaisia, että kansa oli niinkuin suuri lauma ja oli johtajia, jotka olivat niin tavattoman kehittyneitä ja viisaita? Kuinka tuo kaikki oli mahdollista, jos ihmiskunta on yhtä? Mistä tuollainen suuri sivistys sai alkunsa?; sillä tähän muistatte, että Atlantiksessa tunnettiin paljon merkillisempiä asioita kuin nyt. Jos nykyinen ihmiskunta on vanhan ihmiskunnan jälkeläinen ja jos me olemme samoja ihmisiä, kuinka silloin olimme niin tavattoman sivistyneitä ja elimme niin merkillisessä kulttuurissa. Taas olemme alkaneet uudestaan uudessa eurooppalaisessa rodussa ja päässeet näin pitkälle, mutta emme osaa muuta kuin sotia?» Tämä on ensimmäinen kysymys. Toinen kysymys on lemuralaisesta ajasta: »Kuinka tuo syntiinlankeemus on ymmärrettävissä? Minkä tähden ihmiset jakaantuivat kahteen sukupuoleen ja miksi heissä heräsi kaikenlaisia vaistoja; ja miten oli mahdollista, että heissä alkoi ihmisen järki herätä, joka on niin perin toisenlainen ominaisuus kuin eläinten vaisto?» Nämä asiat ovat meille tärkeitä kysymyksiä ja meidän täytyy saada niihin selvitys sisästä päin. Tulemme ymmärtämään niitä aivan toiselta kannalta, kun saamme nähdä esiripun taakse, ja nähdä mitä voimme siellä kokea. Sentähden meidän täytyy näistä asioista vielä puhua ja jatkaa ensi sunnuntaina siitä. Luon silloin vielä lyhyen katsauksen kaukaisimpaan menneisyyteen, jotta voisimme ymmärtää tapahtumia Lemuriassa ja Atlantiksessa.

Syntiinlankeemus

Syntiinlankeemukseksi on ainakin muutamissa uskonnoissa, juutalaisten, kristittyjen, islamin uskonnoissa, nimitetty ihmiskunnassa sitä psykologista prosessia, joka teki ihmiskunnalle tunnetuksi käytännöllisessä elämässä pahan probleeman, joka sai siis ihmiskunnan käytännössä kosketukseen pahan kanssa. Minkätähden tätä prosessia on kuvattu syntiinlankeemukseksi? Tuollaisella nimityksellä on tietenkin tahdottu tuoda esiin se näkökanta, että ihmiskunta olisi voinut kehittyä toisella tavalla, että tämä syntiinlankeemus on jollakin tavoin epätavallinen prosessi, jonka alaiseksi ihmiskunta tuli poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi, mutta ei välttämättömästi, siis toisin sanoen, että Jumala olisi ehkä alkuaan tarkoittanut, että ihmiskunta olisi kehittynyt ilmankin tätä syntiinlankeemusta. Sellainen merkitys on annettu tälle nimelle. Sitähän on kuvattu historialliseksi tapahtumaksi, ja vaikka se luonnollisesti on prosessi eikä hetkellinen tapahtuma, niin sittenkin on, kuten jo olemme maininneet, perää siinäkin katsantokannassa, että syntiinlankeemusta pidetään historiallisena tapahtumana sentähden, että se alkoi aivan tietynä ajankohtana ihmiskunnan historiassa, nimittäin sillä mantereella, jota olemme nimittäneet Lemuriaksi ja josta meillä nyt on ollut ennen täällä puhe. Syntiinlankeemus tapahtui siis Lemuriassa miljoonia vuosia sitten, ja niissä uskonnoissa, joissa puhutaan syntiinlankeemuksesta, kuvataan sitä siis poikkeukselliseksi prosessiksi. On toinenkin näkökanta, ehkä kaukaisempi, enemmän itämaalainen näkökanta, jonka mukaan syntiinlankeemusta ei ole tässä merkityksessä. Sen mukaan kehitys on ollut luonnollinen, ja se vaati, että ihmiskunta tutustui myös pahaan. Nämä molemmat näkökannat selviävät meille niin sanoakseni historiallisessa valaistuksessa, kun syvennymme tarkastamaan sitä prosessia, joka tapahtui Lemuriassa.

Meidän täytyy ensin ottaa huomioon, että on olemassa määrätty ehdoton ja varma tausta pahan ilmestymiselle. On olemassa niin sanoaksemme metafyyminen tausta, joka tekee pahan ilmenemisen välttämättömäksi. Kun me kiinnitämme siihen huomiomme, ymmärrämme, ettei mitään olemassaoloa voi olla ilman pahaa tai ainakaan sen mahdollisuutta. Sillä mikä on olemassaolo? Se on tajunta, joka ilmenee muodossa, rajoitettu tajunta. Jos ajattelemme Jumalaa absoluuttisena elämänä, silloin me emme millään tavoin käsitä Jumalaa ilmenneenä. Millä tavalla voisi ääretön ja iankaikkinen ilmetä? Eihän Jumalaa siinä merkityksessä voi olla meille olemassa, niin että häntä pitäisi kokea, nähdä tai havaita, sillä jos ajattelemme Jumalaa äärettömyytenä ja iankaikkisuutena, niin me emme saa mitään muuta kuvaa, kuin tyhjän äärettömän avaruuden, joka sisältää mitä mahdollisuuksia tahansa, mutta joka ei ole vielä mitään. Sillä niin kauan kuin on ainoastaan yksi ainoa oleminen ja elämä ilman mitään muuta, niin sillä elämällä ei ole mitään muotoa, se ei ole millään tavoin ilmennyt, sillä mitä elämä on muuta kuin tajuntaa muodossa. Me puhumme kuolleesta luonnosta ja olemme sillä juuri tahtoneet osoittaa, että me emme käsitä elämää, me emme näe siinä tajuntaa. Sanomme, että kivi on kuollut ja tarkoitamme, että sillä ei ole tajuntaa. Siis silloin vasta ymmärrämme elämää olevan, kun on tajuntaa, joka on jossakin muodossa. Nyt meidän aistimme ja havaintokykymme ovat siksi huonoja, että me emme näe kiven tajuntaa; voimme kyllä tulla siihen johtopäätökseen, että kaikki on muotoa ja elämää, ja tajuntaa, vaikka me emme havaitse sitä. Mutta koko olemassaolo on siis muotoa ja tajuntaa, ja koska elämä on tajuntaa muodoissa, niin mitä se samalla silloin sisältää? Mikä seuraa silloin mahdollisuutena tuosta elämästä? Tietenkin joko se, että tuo tajuinen muoto mukaantuu aivan täydellisesti Jumalaisen, absoluuttisen mukaan. Tai tuo muotoon pukeutunut tajunta aivan kuin kääntää huomionsa itseensä, katselee omaa muotoaan, ja silloin heti voimme rikkoa olemassaolon harmoniaa sillä tavoin, että muotoon pukeutunut tajunta enemmän ajattelee omaa muotoaan kuin toisia muotoja. Tämä on itsekkyyden mahdollisuus, pahan mahdollisuus metafyyssisesti katsoen. Kaikessa ilmenneessä olemassaolossa piilee pahan ja itsekkyyden mahdollisuus, sillä se on muotoon pukeutuvan tajunnan, elämän mahdollisuus, elämän periaate. Ja kun katselemme elämää ympärillämme ja muotoon pukeutunutta tajuntaa, niin huomaamme, että sellaisilla tajunnan muodoilla, jotka kerrassaan unohtaisivat itsensä eivätkä ollenkaan ajattelisi toisia, sellainen tajunnan muoto on meille näkymätön. Ehkä kivi meistä on sentähden kuollut, että se ei käännä

huomiota itseensä ollenkaan. Mutta jos katselemme jotakin eläintä ja ihmistä, niin huomaamme, että tajunta tuohon muotoon pukeutuneena tulee ajatelleeksi itseään ja huomanneeksi itsensä, ja silloin on pahan mahdollisuus olemassa. Tämä on ensimmäinen filosofinen edellytys pahalle. Sen alku on itse olemisessa. Toinen kysymys on, millä tavoin paha käytännössä ilmenee. Miten se on tullut ja minkälaisissa muodoissa se tulee esille, koska se näkyy ilmenneessä elämässä. Ja kun käänämme huomiomme ihmiskunnan historiaan ja siirrymme noihin kaukaisiin lemuralaisiin aikoihin, jolloin ihmiset lankesivat syntiin, niin huomaamme, että ihmisissä alkoi herätä ajatus samalla kuin silmät alkoivat avautua näkemään tuota ulkonaista aineellista maailmaa. Ja samalla kun ihmisissä alkoi herätä nautinnonhimo varsinkin sukupuolisessa muodossa ja luomisen muodossa, niin avautuivat heidän silmänsä; he aivan kuin lankesivat syntiin. Niinhän se oli ulkonaisesti. Mutta nyt jää jäljelle kysymys, mitenkä tämä tapahtui psykologisesti, ja tällöin on ensimmäinen kysymys, minkälaiset nuo ihmiset olivat sielultaan, joita kuvataan melkein älyttömiksi, järjettömiksi olennoiksi. Nuo jättiläismäiset ihmiset, jotka asuivat Lemurian mantereella ja joilla oli yksi ainoa silmä käännettynä sisäiseen maailmaan ja jotka olivat sokeita, minkälaisia he olivat ihmisinä? Mistä he olivat tulleet? Tämähän on ensimmäinen kysymys. Me ajattelemme, että heidän kehonsa olivat saattaneet syntyä luonnollisen prosessin kautta vaikkapa valikoimisen kautta; me emme kiinnitä huomiota siihen kysymykseen; mutta minkälaiset olivat heidän sielunsa, mistä he olivat tulleet? Kun tähän kysymykseen tahdomme vastata sillä tavalla kuin vanhat traditiot, salaiset opit sitä selittävät, joudumme kosketukseen hyvin monimutkaisen ja vaikeatajuisen asian kanssa. Kaikki jotka ovat lukeneet Madame Blavatskyn »Salaista Oppia», tietävät, kuinka tavattoman vaikeita nämä asiat ovat, kuinka siellä puhutaan kaikenlaisista ihmisten esi-isistä. Siellä mainitaan kuu-esi-isiä, aurinko-esi-isiä, ja jos mitä. Nuo kuulostavat niin vaikeatajuisilta ja ylikuonnollisilta, mutta kun pääsee asian ytimeen, niin se kyllä selviää järjelle, ja tutkija voi saada koko lailla hyvän kuvan niistä ihmiskunnan suuressa kehityshistoriassa. Se mikä ensinnä »Salaisessa Opissa» ja vanhoissa traditioissa herättää huomiota, on, että ihmiskunta tuli tänne maan päälle jostakin muualta. Ihmiskunta ei täällä kehittynyt eläinkunnasta. Madame Blavatsky huomauttaa, että Darwin ja hänen seuraajansa eivät ole voineet esittää niin sanottua puuttuvaa rengasta, joka yhdistäisi ihmisen apinaan, sillä ihminen ei ole polveutunut apinasta. Sehän oli viime vuosikymmenien mieliteoria, että ihminen on tullut apinasta. Mutta mikäli olen ollut huomaavinani, ovat sangen monet luonnontieteilijät hylänneet tämän teorian. Nykyään puhutaan jo samalla tavoin kuin Madame Blavatsky esitti asiat »Salaisessa Opissa», nimittäin että ihminen ei ole polveutunut apinasta, vaan apina ihmisestä. Apina on ihmisen syntyinlankeemuksen jälkeläisiä, mutta ihminen on aivan toisenlainen olento. Mistä hän on tullut? Jokainen nykyajan ihminen, joka ei ole aivan pinttynyt materialisti, vaan joka vähänkin tuntee sielussaan muutakin kuin ainoastaan luonnollisia vaistoja, vaistomaisesti tietää, että hänen sisässään on jotakin korkeampaa, jotakin jumalaista, sellaista, joka ei ole samaa kuin tämä keho, vaan jotakin, joka yhdistää hänet henkiseen maailmaan ja Jumalaan, joka saa hänet nostamaan silmänsä taivasta kohti. Sellainen ihminen voi helposti ymmärtää, että ihmissielun syntyminen on aivan itsenäinen asia, ja että siis noissa vanhoissa lauseissa, että ihminen on jumalsyntyinen olento ja tullut taivaasta ja että hänen varsinainen kotinsa on taivaassa, on perää. Niissä täytyy olla perää. Ja kun hän sen ymmärtää, silloin hänelle ei jää aivan käsittämättömäksi »Salaisen Opin» selvitys siitä, millä tavalla ihminen syntyi. Ihminen syntyi siten, että jossakin muodossa, sanokaamme eläimen muodossa, tapahtui eläinsielussa merkillinen herääminen. Jos tahtoisimme kuvata tätä asiaa vaikka aivan nykyaikaisesti, ja ottaisimme oletetun esimerkin, niin sanoisimme, että jollakulla ihmisellä on esim. hevonen, jota hän erikoisesti rakastaa ja pitää erikoisena ystävänä ja hoitaa hyvin. Silloin tuo hevonen kiintyy suuresti isäntäänsä; heidän välilleen syntyy hieno side ja vuorovaikutus, niin että ihminen alituisesti vaikuttaa tuohon eläimeen. Ja kun tämä kiintymys on noussut huippuunsa ja ehkä jonkin tapahtuman kautta saanut hevosen niin järkytetyksi, että se on äkkiä tullut tietoiseksi tuosta rakkaudestaan ja rakastamastaan olennoista, silloin tuossa hevosessa on syntynyt inhimillisen sielun ensimmäinen itu; eikä se ole siis tapahtunut minkäänlaisen ulkonaisen prosessin kautta, vaan se on tapahtunut sielussa sillä tavalla, että ylhäältä jumalaisista maailmoista on aivan kuin laskeutunut henkinen vaikutus hevoseen. Jos kuvailemme graafisesti, että ihminen on korkeampi kuin hevonen sielullisesti, niin voisimme sanoa, että ihminen on sielussaan korkeamman maailman kanssa kosketuksissa kuin hevonen sielussaan, ja kun hevonen on tullut tietoiseksi tuosta rakkaudestaan, se on noussut ylöspäin, ja silloin hevonen on tullut kosketuksiin saman maailman kanssa kuin ihminenkin. Tämä on nyt kuviteltu tapaus. Minä en ollenkaan

sano, että tällaista nyt tapahtuisi. Mutta tämä tapaus osoittaa, miten eläimessä saattaa syntyä inhimillinen minätajunta, inhimillinen sielu, kun vaikutus korkeammalta taholta sitä koskettaa. Nyt meidänkin ihmiskuntamme on syntynyt tämän tapaisella tavalla. Saattaa olla tässä syntymisessä erilaisia muotoja ja prosesseja; tämä esimerkki kuvaa erästä lajia. Joka tapauksessa on läpikäyvänä sääntönä, että ylhäältäpäin hengen maailmoista päin tulee kosketus, ja silloin kysymme, milloin ja missä meidän ihmiskuntamme syntyi? Tapahtuiko se Lemuriassa? Ei. Kun tahdomme tutkia meidän ihmiskuntamme syntyä, täytyy meidän siirtyä takaisin aivan toisiin aikoihin. Se tapahtui äärettömän kauan sitten, ei täällä maan päällä ollenkaan, vaan kun meidän silmämme tunkeutuvat läpi ikuisuuden verhojen, niin näemme, että meidän maapallomme on, toisin sanoen tämän maapallon henki ja sielu on ollut ennen ruumistuneena toisessa pallossa. Samalla tavoin kuin sanomme, että ihminen on jälleensyntyvä olento, joka on puettuna tämänkaltaiseen kehoon, samalla tavoin maapallo on sielullinen olento, jumalainen olento, joka on esiintynyt toisessa pallossa, ennenkuin tämä maapallo ollenkaan oli olemassa ja luotu. Tämä on tapahtunut, niinkuin on tapana sanoa, edellisessä luomiskaudessa, edellisenä luomispäivänä. Juutalaisessa raamatussa puhutaan luomispäivistä. »Salaisessa Opissa» Madame Blavatsky puhuu manvantaroista. Sanotaan, että nykyinen luomiskausi on ns. maapallomanvantara ihmiskunnan historiassa, ja että tämä on neljäs, sitä ennen on ollut kolme. Meidän maapallomme henki on siis ennen tätä asustanut kolmessa pallossa kolmen eri manvantaran aikana. Tätä nykyisen edellistä on sanottu kuumanvantaraksi, toista aurinkomanvantaraksi ja kaikkein ensimmäistä ensimmäiseksi eli saturnusmanvantaraksi. Ja kun meidän silmämme tunkee läpi sen iankaikkisuusverhon, joka erottaa meidän maapallomanvantaramme edellisestä luomiskaudesta, kuu-kaudesta, niin huomaamme, että maapallon henki silloin asusti toisessa pallossa, jota nimitetään kuuksi. Tällä kuupallolla oli elämän kulku samanlaatuinen kuin maapallolla sillä erotuksella, että kuupallo ja sen luomiskausi ei ollut yhtä aineellisessa tilassa kuin tämä maapallo. Sen aineellisuus oli heikompaa, eteerisempää. Mutta kun katselemme sitä palloa, niin huomaamme siellä kivikunnan, kasvikunnan, eläinkunnan ja ihmiskunnan niinkuin täälläkin, ja kun tarkastamme näiden eri luonnonvaltakuntien suhteita toisiinsa eri pallolla, niin huomaamme, että se elämä, joka täällä maapallolla on pukeutunut kasvikunnan muotoon, oli kivikuntana tuon kuumanvantaran aikana. Se elämä taas, joka oli kuumanvantarassa kasvikuntana on täällä eläinkuntana, ja siis se elämä, joka täällä meidän pallollamme on ihmiskuntana, oli kuumanvantarassa eläinkuntana. Siis me kaikki, jotka nyt olemme ihmisiä, olimme tuolla toisella pallolta satojatuhansiamiljoonia vuosia sitten eläimiä. Siellä olimme eläinkuntana. Ja kun katselemme näitä vanhoja luomispäiviä, jotka ovat loppuneet, niin näemme myöskin, mikä on ollut kunkin luomisvaltakunnan tarkoitus. Elämän sisältö oli juuri siinä, että kukin luonnon valtakunta pyrki lähinnä korkeampaan. Siis eläimet ja niiden elämä on pyrkimystä ihmiskuntaa kohti, niinkuin kasvien elämä on pyrkimystä eläinkuntaa kohti; ja kun katselemme ihmisiä eläinkuntana tuossa kuumanvantarassa, niin näemme, että meidän tehtävämme oli vähitellen kehittyä ihmiskuntaa kohti. Siellä tapahtui tuo meidän ihmeellinen syntymisemme tietoisiksi, tunteviksi, ajatteleviksi minuuksiksi. Mutta mehän olimme siellä eläinkuntana, ja meidän yläpuolellamme tuolla pallolla oli silloinen ihmiskunta, ja sen ihmiskunnan tarkoituksena taas oli kehittyä kohti korkeampaa luonnonvaltakuntaa samaten kuin meidän ihmiskuntamme nyt tällä pallolla on kehityksessä korkeampaa luonnonvaltakuntaa kohti, nimitämme sitä sitten enkelikunnaksi tai jumalakunnaksi tai miksi tahansa. Siellä kuumanvantarassa me siis synnyimme ihmisiksi. Ja kun synnyimme ihmisiksi, emme enää siinä maailmassa ruumistuneet inhimilliseen muotoon, vaan jäimme odottamaan niin sanoaksemme sitä uutta maapalloa, johon me pääsimme heti alusta syntymään ihmiskuntana. Sillä ihmisiksi synnyimme tuolla kuupallolla vasta kehityskauden lopussa, silloin kun silloinen ihmiskunta oli jo niin kehittynyt, että meidän uusina ihmisinä olisi ollut mahdotonta syntyä vanhoihin muotoihin. Ja se uusi ihmiskunta luotiin ja muodostettiin tällä maapallolla. Tähän alkavaan ihmiskuntaan me siis synnyimme. Nythän ymmärrämme vallan hyvin, että me, jotka silloin olimme syntyneet ihmisiksi, olimme aivan viattomia, pyhiä, puhtaita lapsia. Me emme tienneet mistään pahasta emmekä hyvästä, emme osanneet arvostella, olimmeko hyviä vai pahoja, ja me olimme sentähden aivankuin älyttömiä. Me olimme sieluja, jotka elähytimme näitä jättiläiskehoja, mutta ilman mitään intelligenssiä, ilman mitään elämän kokemusta, ilman tietoa hyvästä ja pahasta. Ja silloinhan voimme ajatella ja kuvitella, että olisimme jääneet tällä tavalla sanoisinko oman onnemme nojaan tänne maapallolle vähitellen kehittymään, me voisimme ajatella ja kuvitella sitäkin mahdollisuutta. Samalla tietenkin ymmärrämme, että meidän kehityksemme olisi ollut suunnattoman hidas. Sillä kun ei meissä ollut mitään

intelligenssiä, mitään järkeä, niin me olisimme saaneet elää täällä maan päällä hyvin kauan, ennenkuin meissä mitään älyä olisi herännyt. Ja kun me olimme – kuten kuvasimme – kaksisukuisia ja voimme elää hirmuisen kauan, meidän elämämme oli paratiisillista elämää, se oli aivan viatonta, sellaista elämää, ettei oikeastaan kukaan muu kuin runoilija sitä voi vähän tajuta. Mehän voimme sanoa nyt tänä päivänä: ei mikään olisi niin ikävää, kuin jos me olisimme vain tyhmän hyviä. Se olisi sangen ikävää. Elämä tulisi aivan sietämättömäksi, jos olisimme kuin täysikuu, hyviä, mutta yhtä tyhmiä kuin pyöreitäkin; emme mitään osaisi arvostella; olisimme vain sangen hyväluontoisia ja mukavia. Menisihän *se* jonkin aikaa, mutta sitten se olisi äärettömän ikävää, kun ei kukaan osaisi keksiä mitään kepposta, ei mitään pientä pilaa ja leikkiä. Olemme huomauttaneet, että koko olemassaolo tulee älystä ja siitä, että voimme erottaa hyvän pahasta, ja tästä johtuu, että voimme iloita hyvästä ja olla sanomattoman onnellisia hyvyydestä, kauneudesta, totuudesta. Se johtuu kaikki siitä, että ihmisellä on käsitys näiden vastakohtista, käsitys pahasta, rumasta ja valheesta, vääryydestä ja petoksesta. Siitä johtuu, että hän voi iloita näiden hyvistä vastakohtista. Sentähden terottaakin Madame Blavatsky »Salaisessa Opissa», että me olemme oikeastaan väärässä, jos puhumme syntiinlankeemuksesta tuollaisella ylimielisellä tavalla ja aivan kuin vihaamme ja halveksimme sitä ja ajattelempa, että kyllä elämä olisi ollut paljon parempi, jos me vain olisimme saaneet olla paratiisissa. Me teemme oikeastaan väärin, jos syytämme käärmettä, joka syntiinlankeemuskertomuksessa vietteli Aadamin ja Eevan, sillä se toi kaiken hyvän maailmaan tuodessaan pahan; sehän toi kaiken onnen maailmaan tuodessaan kärsimyksen, sehän toi kaikki vastakohtat maailmaan. Sentähden meidän pitäisi olla kiitollisia käärmeelle. Ja kun me tältä kannalta katselemme asioita, niin meidän pitäisi sanoa: joskin se oli poikkeuksellinen prosessi ja tapahtuma, että me tutustuimme pahaan, niin se oli kuitenkin suurenmoinen, ilahduttava tapahtuma ihmiskunnan historiassa, ja jos ei Jumala ollut sitä alkuaan suunnitellut, se olkoon hänen asiansa ja hän vastatkoon siitä, mutta meille ihmisille on ollut erinomaisen hyvä, että jokin käärme niin paljon ajatteli meidän parastamme, että se vietteli meidät syntiin. Mutta nyt meidän siis pitää kysyä, mikä tuo syntiinlankeemus oli? Kuinka se tapahtui? Ja miten nuo ihmiset, jotka olivat niin ihania ja viattomia, lapsellisia olentoja, silmät vain käännettynä ylöspäin ja sisäänpäin taivaaseen, lankesivat syntiin? Kuka heidät vietteli? Ymmärtääksemme tämän meidän täytyy kiinnittää huomiomme hetkeksi siihen ihmiskuntaan, joka eli kuuketjussa, kuumanvantarassa.

»Salaisesta Opista» olette lukeneet, että kun tuli tämä käsky kaikille ihmissieluille: syntykää, kun Lemuriassa oli ihmiskunta muodostunut kehollisesti, – sillä on tietysti kehollisestikin oma historiansa, mutta mehän emme nyt puhu siitä – tuli käsky sisäisestä maailmasta: te jotka synnyitte kuumanvantarassa, ruumistukaa nyt, mutta silloin kolmasosa kieltäytyi ruumistumasta, sanotaan »Salaisessa Opissa». Ketkä kieltäytyivät? Mekö?, jotka olimme niitä lapsellisia, viattomia ihmissieluja, mekö osasimme sanoa: »ei, emme tahdo syntyä niihin kehoihin, ne ovat liian rumia,» sillä sillä tavalla kolmasosa sieluista sanoi. Emmehän me osanneet näin sanoa. Me emme kieltäytyneetkään. »Salaisessa Opissa» kuitenkin sanotaan, että kolmasosa kieltäytyi. Se pani syntiinlankeemuksen alulle, sai aikaan sen, että nuo älyttömät lankesivat syntiin; ja kun sitten nämä toiset sielut, jotka eivät totelleet, olivat pakotettuja ruumistumaan, niin heidän täytyi pukea päällensä syntiin vajonneita, pahaan tutustuneita ihmismuotoja. Mikä salaisuus piilee tässä takana? Tässähän nyt kiinnitämme huomiomme ainoastaan siihen ihmiskuntaan, joka eli kuumanvantarassa. Se ihmiskunta ei elänyt samoissa olosuhteissa kuin meidän ihmiskuntamme. Äskettäin jo sanottiin, että kuuketju ei ollut yhtä aineellinen kuin maapallo. Jos tahtoisimme graafisesti kuvata erilaisia tasoja maailmassa, niin sanoisimme, että kuumanvantara ei elänyt fyysisessä aineessa niin syvällä kuin tämä meidän maapallomme, vaan se oli enemmän eeterinen kuin meidän pallomme. Olosuhteet sentähden tietenkin olivat toisia tuossa kuupallossa, ne olosuhteet, joissa ihmiskunta kehittyi. Ne olivat tavallaan helpompia, tavallaan vaikeampia. Meidän on vaikea ja tulisi liian pitkäksi koettaa kuvailla oikein yksityiskohtaisesti näitä olosuhteita kuumanvantarassa, mutta voimme kyllä lyhyesti mahdollisimman sattuvilla sanoilla kuvata niitä elinehtoja siellä.

Jos me sanomme, että meidän ihmiskuntamme päämäärä ja tarkoitus täällä maapallolla on saavuttaa inhimillinen täydellisyys, niin se merkitsee, että me olemme tutustuneet kaikkeen pahaan ja voitamme sen, muutamme sen hyväksi ja osaamme käyttää hyvää ja pahaa oikealla tavalla. Täydellinen ihminen on

mestariolento, joka on voittanut pahan, itsekkyyden näissä olosuhteissamme. Samalla tavalla oli kuun ihmiskunnalla päämääränsä. Heillähän oli inhimillinen täydellisyys, mutta se täydellisyys oli vähän toisenlainen kuin tämä meidän nykyisen ihmiskuntamme täydellisyys, koska me elämme tällaisessa karkean aineellisessa maailmassa, ja he olivat hienommassa maailmassa. Heidän täydellisyytensä oli sitä laatua, että he voittivat järjellään ja ajatuksellaan kaikki sellaiset voimat kehollisessa olemuksessaan, jotka ilmenivät tajunnassa himoina ja intohimoina. Heidän mahdollisuutensa tutustua pahaan kaikissa muodoissa ei ollut yhtä suuri kuin meidän, koska me olemme syvemmillä aineellisuudessa, mutta heidän tehtäväkseen oli annettu voittaa kaikki ne luonnonvoimat, jotka vaikuttivat heidän kehollisessa olemuksessaan ja joista esimerkiksi se voima, jota nimitämme sukupuolivoimaksi oli etualalla, vaikka ei samassa merkityksessä kuin meillä, vaan ainoastaan luovana voimana. Ainettahan ei ole oikeastaan olemassa. Kaikki on voimaa. Ja se on sellainen voima, että tajunnan on suunnattoman vaikea voittaa sitä. Sen voiman herraksi piti joka tapauksessa näiden ihmisten kuumavantarassa päästä. Heidän piti saada luonnon luovat voimat käteensä. Millä tavalla se oli mahdollista? Ainoastaan sillä tavalla, että he eivät kiinnittäneet huomiotaan muotoihin, vaan itse luovaan elämään. Järjen kirkkaudella ja valolla tuli heidän hankkia itselleen luovaa elämää ja se oli mahdollista vain sillä tavalla, että he käänsivät huomionsa pois luonnosta. He eivät voineet saada herruutta tuon voiman yli muuten. Te ymmärrätte, kuinka vaikea on kuvata näitä asioita sentähden, että me emme enää elä sellaisessa maailmassa. Meidän täytyy ikäänkuin mielikuvituksessamme asettua heidän kannalleen. Mutta jos aivan lyhyesti kuvaan heidän elämänsä, niin se oli sellainen, että ihmiskunta oli saanut tehtäväkseen puhtaan järjen avulla voittaa kaikki muotojen tenhot. Sillä lailla he saivat luovan voiman. Kysymme: tulivatko kaikki ihmiset heidän palloltansa sitten meidän pallollemme? Meidän ei tarvitse olla ollenkaan mitään profettoja sanoaksemme, että se ei ollut mahdollista, se oli melkeinpä mahdotontakin. Meidän pallomme elämä on kestänyt muutamia miljoonia vuosia ja ihmiskunta on ehkä elänyt muutamia miljoonia vuosia, ja sittenkin ymmärrämme, että niin hidas kuin kehitys on, niin kaikki ihmiset eivät saata saavuttaa täydellisyyttä. Vain muutamat – sanokaamme ehkä kaksikolmasosaa saavuttaa täydellisyyden ja 1/3 jää ikäänkuin roikkumaan, odottamaan uutta tilaisuutta päästäkseen täydelliseksi. Sillä tiedämme, että täydelliseksi ei voi kukaan ihminen tulla, joka ei siihen pyri. Samalla tavoin kuin me aivan hyvin voimme ymmärtää, että koko meidän ihmiskuntamme tällä pallolla ei tule saavuttamaan täydellisyyttä, samalla tavoin voimme ymmärtää, ettei kuumavantarana ihmiskunta kokonaisuudessaan saavuttanut heille asetettua päämäärää, noin 1/3 siitä ihmiskunnasta ei saavuttanut päämäärää. Mutta se merkitsi, että he ikäänkuin jäivät luokalle, niinkuin jotkut laiskat oppilaat? Mitä se merkitsi heidän kehityksellensä? Se merkitsi, että he olivat, sanokaamme nyt, liian laiskoja ponnistaakseen itselleen valtaa luonnonvoimien yli ja että he sen sijaan rupesivat ihailemaan muotoja, kiinnittivät huomionsa itse muotojen luomiseen aineelliselta kannalta, toisin sanoen heidän sielunelämänsä tuli konkreettisia ajatuksia luovaksi. He eivät tulleet voittamaan aina kaikkia konkreettisia ajatuksia. He eivät siis tahtoneet ajatella vain aatteellisesti, suurin piirtein, vaan he tahtoivat konkreettisia ajatuksia. He innostuivat muotoihin, ihastuivat niihin ja tottuivat niitä katselemaan ja ihailemaan sensijaan että olisivat nousseet ylöspäin, niinkuin tekivät ne ihmiset, jotka saavuttivat päämäärän. Nämä olivat siis henkiolentoja – sillä ihmisiä tällaisessa nykyaikaisessa mielessä he eivät olleet – he olivat loistavia, suurenmoisia, kauniita, ihmeellisiä henkiolentoja, jotka mielistyivät konkreettisiin ajatuskuviin ja niiden luomiseen eivätkä niin voittamiseen. He jäivät jäljelle. He olivat siis epätäydellisiä sen ihmiskunnan kannalta. He olivat hyvin merkillisiä olentoja, korkealle kehittyneitä. Heissä oli siis viisauden sijasta kehittynyt jonkinlainen viekkaus, jonkinlainen luonnollinen viekkaus. Aatteellisen viisauden asemasta jonkinlainen käytännöllinen viisaus, niinkuin me sanoisimme nykyään, oli heissä kehittynyt. Ainakin käytännön asioissa he saattoivat olla hyvin älykkäitä ja viisaita. Nuo kuumavantarassa täydellisyyden saavuttaneet olivat olentoja, jotka ajattelivat vain aatteissa, mutta muut olivat jälkeenjääneitä ihmisiä, ja he ajattelivat konkreettisissa kuvissa. Kun he jäivät jälkeen, se siis merkitsi, että he kaipasivat uusia kehitysmahdollisuuksia, mutta se manvantara loppui ja he jäivät puolitiehen, ja kun nyt tuli maapallon luomiskausi, maamanvantara, luotiin ihmiskunta maapallolle ja silloin kuului sana: ruumistukaa te kaikki, jotka ette saavuttaneet omaa inhimillistä päämääränne. Ja silloin ruumistuivat ilman muuta ne, jotka olivat eläneet kauniisti, syntyivät siis ihmisiksi, mutta nämä kuuihmiset, jotka olivat jääneet kehityksessä jälkeen, jotka olivat älykkäitä olentoja, älykkyyden mestareita, he katselivat maahan näitä suuria jättiläisihmisiä ja rumia olentoja, ja sanoivat: »Mitä me teemme tuollaisina, emme me noihin muotoihin voi pukeutua.

Nämähän ovat liian alkeellisia asuntoja meille, me emme voi niiden avulla mitään kokea.» He eivät ruumiillistuneet. Mitä he tekivät? He antoivat toisten, siis meidän ihmisten ruumiillistua, ja he itse jäivät maan ilmapiiriin, sillä he olivat saaneet käskyn tulla tänne. Heidän täytyi tulla tänne, mutta he jäivät niinkuin roikkumaan ja leijalemaan valo-olentoina, ja silloin he keksivät sen, että sensijaan, että he olisivat ruumistuneet omiin inhimillisiin kehoihin, niin he kiintyvät, kuinka sanoisin, ensin kiinni tällaisiin kehoihin. Jos nyt sanomme, että tässä on jättiläinen, ja meidän inhimillinen sielumme on tuossa jättiläisessä inkarnoituna, niin tuollainen kuuolento lähestyy ulkoapäin ihmisolentoa ja menee sisään sen ruumiiseen ja tajuntaan. »Ja sillä tavalla mekin saamme kokea vähäsen ja samalla me opimme tuolta olennoilta.» Kun tällainen kuuihminen, niitä on myöskin nimetty lusifereiksi, menee sisään ihmiseen Lemuriassa, niin ihminen tuntee siitä jotakin, sillä muistetaan että hänen tajuntansa on kohdistunut sisäänpäin ja ihmiset tunsivat niinkuin käärme tulisi heidän selkärankansa ympärille – ei hän osaa sellaista selittää, mutta se tuntuu siltä kuin käärme nousisi hänessä ja puhuisi hänelle: niin ja niin sinun pitää tehdä. Ja ihmiset oppivat ajattelemaan ja tulivat älykkäiksi olennoiksi. He olivat siis meidän veljiämme. He itse sillä tavalla kokivat, mutta samalla he auttoivat meitä. He olivat lusifereita, valontuojia sentähden, että ilman tätä salaperäistä ja poikkeuksellista apua emme olisi niin pian kehittyneet. Meidän pyrkimyksemme kävi nopeasti sentakia, että me heidän viettelyksistään lankesimme syntiin, so. aloimme havaita tuota luomista maailmassa. Nythän lusiferit olivat sellaisia, jotka tahtoivat nähdä ja ihailla konkreettista muotoa. He sanoivat meille: »Katselkaa tuota maailmaa ja nauttikaa olemassaolosta. Ajatelkaa itse!» Tätä kaikkea opettivat meille nämä lusiferolennot, ja se johtui heidän kehityksestään. Sillä tavalla me tutustuimme pahaan. Nyt seurasi sitten Atlantiksessa vielä uusi ja ihmeellinen näytelmä. Suuri sivistys luotiin, ja siellä tapahtui sitten suuri merkillinen sota valkoisten ja mustien välillä. Sitä taas ymmärtääksemme, meidän täytyy vielä tarkemmin katsella ihmiskunnan historiaa, vielä tarkemmin katsoa, mitä olentoja ruumistui tähän ihmiskuntaan ja katsoa kauemmas menneisyyteen aurinkomanvantaraan. Tahdomme ensi sunnuntaina syventyä niihin asioihin.

Jumalan pojat ja ihmisten tyttäret

Jos koetamme eritellä niitä vaikuttimia, joita nykyajan ihmisellä on, silloin kun hän lankeaa syntiin, tekee jotakin väärää, – jotakin, josta hän itsekin aavistaa, että se on väärin, – voimme huomata siinä kolme eri tekijää, kolme motiivia. Nämä huomaamme tietenkin vain siinä tapauksessa, että kyllin syvästi analysoimme ihmisen sielunelämää, sillä synnintekijä langetessaan pahaan ei kylläkään ajattele perusteellisesti asioita, eikä ole tietoinen omista vaikuttimistaan. Nuo kolme motiivia ovat: ensimmäinen »minä tahdon kokea, sillä silloin tullen viisaaksi». Ihmiselle on opetettu, että hänen ei pidä tehdä sitä tai sitä, mutta hänen sisässään kuuluu houkutteleva ääni, joka sanoo: »Miksi sinä tottelet tuollaista kieltoa. Ne jotka sinua kieltävät, tekevät sen kukaties mistä hämäristä vaikuttimista; heillä on ehkä itsekkäitä syitä. Sinun pitää kokea; silloin tulet viisaaksi.» – Toinen motiivi on: »Tuo, jota sanotaan pahaksi ja vääräksi, on viehättävää. Siihenhan sisältyy koko olemassaolon ja elämän kauneus, kaiken elämisen viehätys; sehän on kaikista suurinta onnea; miksi siitä kieltäytyisit? Ne, jotka sinua kieltävät, ovat opettaneet sinulle aivan itsekkäästi, että sinun ei pidä tehdä syntiä, sillä synti on juuri koko elämän viehätys. Siinähan on elämän kauneus.» – Ja kolmas motiivi on: »Minähän olen vapaa olento, joka itse saan määrätä, mitä minun tulee tehdä ja mitä tahdon tehdä. Itsehän olen vastuunalainen teoistani. Minun pitää etsiä onneani ja viisautta; sitä vartenhan minulla on vapaus.» – Nämä kolme motiivia kuuluu ihmisen rinnassa. Ne ovat aivankuin kolme erilaista ääntä, jotka puhuvat hänelle. En sano, että ihminen olisi siitä tietoinen, sillä hänen pahat tekonsa aiheutuvat usein silmänräpäyksellisestä, impulsiivisesta syystä. Ei hän aina ehdi mitään ajatella, mutta jos analysoimme psykologisen tarkasti hänen sielunelämänsä, ja sen psykologista prosessia, niin huomaamme nämä kolme tekijää, jotka käytännössä ja jokapäiväisessä elämässä peittyvät ikäänkuin hämärään, joihin emme kiinnitä huomiota, emmekä ole niistä tietoisia. Ihminen on temperamenttinsa nojalla tietoinen ehkä jostakin näistä tekijöistä; toinen ihminen on tietoinen siitä, että hän tahtoo kokea, toinen taas tietoinen siitä, että on niin viehättävää saada onnea ja kolmas siitä, että hän tahtoo vapaasti itse määrätä, tekeekö hän väärin vai oikein. Mutta alkuaan ja itsessään piilevät aina nämä kolme motiivia ihmisen sielussa ja syntiinlankeemuksen psykologisessa prosessissa. – Sentähden, kun tutkimme alkuperäistä ns. syntiinlankeemusta kyllin seikkaperäisesti, voimme myöskin löytää alkuperäiset syyt näihin kolmeen viekottelevaan ja houkuttelevaan ääneen.

Aikaisemmin oli puhetta syntiinlankeemuksesta Lemurian mantereella ja sen yhteydessä silloin siitä houkutuksesta, joka niinkuin Raamatussa sanotaan, käärmeen muodossa vietteli ihmistä lankeemukseen. Puhuimme noista lusifereista, henkiolennoista, jotka olivat niin sanoaksemme jonkinlaista jäännöstä kuumanvantaran ihmiskunnasta, jotka tuossa maapallon edellisessä jälleensyntymisessä, kuuketjussa olivat olleet ihmisen asteella, mutta eivät suorittaneet koko sitä kehitysjärjestelmää, mikä heille oli annettu, eivät olleet oppineet koko läksyä. Kuuhenget, kuu-ihmiset, jotka eivät olleet saavuttaneet heille annettua päämaalia, olivat noita lusifereiksi nimitettyjä henkiä, jotka Lemuriassa viekottelivat meidän ihmiskuntamme ihmisyksilöitä syntiin, kun nuo lusiferit eivät voineet eivätkä tahtoneet ruumistua. Meidänhän ei enää tarvitse viivähtää siinä. Nämä lusifeeriset henget, kun tarkemmin niitä tutkimme, mentyään sisään ihmisen sieluun, olemukseen aivan kuin käärmeenä hänen sisässään puhuen viettelivät hänet lankeemukseen. Ne sanoivat hänelle: »Sinun pitää kokea, tulla viisaaksi; kokemus on juuri luomisessa; kokemus on siinä, että luot ja synnyttät. Heidän houkutuksensa keskittyi tähän kolmanteen noista motiiveista. He sanoivat: »Sinä tulet viisaaksi, jos heittäydyt luomiseen, sukupuoliseen luomiseen ja synnytykseen.» Aivan niinkuin Genesiksessä kerrotaan, että he antoivat omenan Eevalle: »Syö tästä omenasta.» Se oli juuri sukupuolinen luomiskyky. Mutta kun tarkemmin analysoimme syntiinlankeemusta Lemuriassa, niin huomaamme, että ei ainoastaan tällainen ääni ollut kaikumassa ihmisen sisällä. Oli myös toisia ääniä. – »Siinä on onni, autuus; sinun silmäsi tulevat näkemään, kuinka olemassaolo ja elämä on kaunista. Jos teet näin, niinkuin nuo lusifeeriset henget sinua houkuttelevat tekemään, niin silmäsi menevät auki ja sinä tulet näkemään, kuinka

kaunis on olemassaolo.» Se oli toinen houkutus ihmisen sisällä. – Ja kolmas oli: »Muista että sinä olet ihminen, muista että sinä olet persoonallisuus. Muista että sinun pitää olla vapaa. Tunne itsesi: tunne olevasi vapaa.»

Mehän emme filosofisesti tahdo totuudentutkijoina, okkultisteina, teosofeina asettua sille jyrkälle kannalle, jolla on esimerkiksi meidän kirkollinen kristinuskomme, joka sanoo ja tuomitsee: »Tämä oli kaikki abnormia». Me sanomme: se oli kyllä kaikki abnormia; ihmisen ei olisi tarvinnut niin menetellä. Ihminen olisi voinut paljon hitaammin kehittyä ja kehittyä ilman lankeemusta, mutta vaikka lankeemus oli hänessä abnormia ja tutustutti hänet pahaan, niin ei hänellä olisi ollut mitään mahdollisuutta oppia mitään hyvää, ellei hän olisi pahaan tutustunut. Ja jos hän nyt tutustui pahaan abnormilla tavalla, niin hänen tutustumisensa hyvään myöskin seurasi häntä abnormisti, ts. koska hän tavallaan nopeammin ja syvemmin lankesi pahaan, niin hän myöskin nopeammin ja syvemmin voi oppia hyvää. Siis tuo lankeemus muodostui samalla nousuksi. Se muodostui samalla kehitykseksi. Ja me tiedämme, että meidän tieteellinen tutkimuksemme kiinnittää huomionsa enemmän tähän evoluutioon, kehitykseen; se ei näe pahassa mitään abnormia; se ei näe mitään lankeemusta. Sehän ei ajattelekaan, että ihminen olisi jumalolento; se katselee vain sitä, että ihminen olisi syntynyt eläinkunnasta. Se sanoo: kaikki on nousua ylöspäin; se, että me olemme pahoja, on vain kehitystä. Näin nyt meidän tavallinen filosofiamme sanoo. Ja sehän on oikeassa sekkin. Se on toinen näkökanta. Ne, jotka okkultistien tavalla tutkivat elämää ja etsivät totuutta, myöntävät, että näissä molemmissa filosofisissa näkökannoissa on totuutta. He myöntävät, että filosofit ovat oikeassa nähdessään kaikki evoluution kannalta, mutta he myöntävät myöskin, että uskonnolliset ihmiset ovat oikeassa, silloin kun he syvällä sisässään tuntevat, että totta on myös tuo puhe syntiinlankeemuksesta. Sillä uskonnollinen ihminen tuntee syvästi, että hän on langennut, ettei hän ole vain sellainen kehittyvä olento, joka ei voi itseään mistään moittia. Ei hän voi sillä tavoin sanoa itsestään. Uskonnollinen ihminen tuntee syvästi, että jotakin ihanaa ja hienoa on rikottu. Hän tuntee, että ihminen on syntiin langennut, että jotakin abnormia on hänen pahan tuntemuksessaan, sillä hän sanoo näin: jos kaikki olisi vain evoluutiota, niin silloinhan emme enää voisi tehdä pahaa, eikä tarvitsisi enää olla kiinni pahassa. Jos me olemme tulleet tällaiseen kokemukseen, niin meidän pitäisi heti ilman muuta sanoa: tuo ei ole viisasta ja hyvää, – ja silloin ihminen sen jättäisi. Jos ihminen esim. pistää sormensa tuleen ja se polttaa, niin hän heti on oppinut, että tuo ei ole viisasta tehdä, ja jättää sen. Mutta kun on kysymyksessä jokin moraalinen asia, esim. taipumus valheeseen, ei se ole varottavissa samalla tavoin, kuin ihminen saattaa varoa sormensa polttamista. Hänellä on taipumus valheeseen omassa itsessään. Meidän älymme ja intelligenssimme, kun se kehittyy, kehittyy totuuteen päin ja siis ihmisen pitäisi olla totuutta rakastava, eikä valehdella huomaamattaan ja tietämättään, vaan pysyä totuudessa. Tämä on mahdotonta sellaiselle ihmiselle, jolla on taipumusta valehtelemiseen. Ei hän huomaa sitä itse ollenkaan. Valhe on jollakin tavoin hänen luonteessaan, ja puhuessaan hän ei osaa muuta kuin valehdella. Hän ei osaa ottaa itsestään niin kiinni, että näkisi: minä en saa valehdella, minun täytyy puhua totta; sehän olisi evoluutiota, kehitystä, ainoa viisaus. Mutta päinvastoin valhe yhä vain houkuttelee häntä. Niin pian kun hän joutuu sellaiseen tilanteeseen, jossa tuntuu, että tästä pelastuu mainiosti pienellä valheella, ei hänen tarvitse ajatella ja resoneerata, että minä pelastun valheella, vaan valhe on aivan hänen kielellään, se on hänellä veressä. Siis, sanoo uskonnollinen ihminen, ihminen on langennut, hänen verensä on myrkytetty, se ei ole puhdas niin kuin ennen lankeemusta. Hän on saastutettu, hänessä on aivan kuin perisynti. – Okkultisteina, totuudenetsijöinä me myönnämme nämä molemmat kannat oikeiksi. Sentähden kysymme: mistä saivat alkunsa nuo toiset houkutukset? Millä tavoin me lankesimme näkemään kauneutta silmillämme; ja millä tavoin ihminen sai sellaisen luottamuksen ja voiman minuuteensa, että hän uskalsi rikkoo Jumalan tahtoa vastaan? Kuinka ihminen tuli niin rohkeaksi? Onko se ainoastaan pitkän evoluution tulosta, vai onko se heti alkuaan syntiinlankeemuksessa häneen asetettu? Kun näin kysymme, niin meidän täytyy vastata: se kyllä istutettiin häneen heti. Se on meillä nyt syvällä veressämme, sielussamme; meillä on nämä kaikki kolme motiivia itsessämme ilman muuta. Ja tämä johtaa meidät tutkimaan tuota syntiinlankeemusprosessia vielä lähemmin.

Kun lusiferit sanoivat: sinä tulet viisaaksi, saat kokea, – niin tuli toisia henkiä, jotka sanoivat: se on ihanaa ja kaunista, se on onnea; ja sinä olet vapaa. Ne tulivat toisenlaisten olentojen puolelta. Meillä ei ole

ilmapiirissä ainoastaan noita kuumavantarasta tulleita, jälkeenjääneitä ihmisiä, meillä on myöskin toisenlaisia olentoja. Sillä muistakaamme, että kuumavantara oli kolmas, ja sitä ennen oli toinen ja ensimmäinen. Toinen oli ns. aurinkomanvantara ja ensimmäinen saturnusmanvantara. Itämaisella nimityksellä ensimmäistä nimitetään Brahman yöruumiiksi, toista nimitetään Brahman päiväruumiiksi ja kolmatta Brahman hämäräruumiiksi, niinkuin tämä nykyinen taas on aamuruskoruumis. Tässä toisessa eli aurinkomanvantarassa oli niinkään täydellinen kehitysjärjestelmä, niinkuin meillä tässä maan luomiskaudesta, ja niinkuin kuukaudesta. Aurinkokaudessa oli myös sellainen olentokunta, joka vastasi ihmiskuntaa. Sillä ihmiskunnalla oli päämääränä ja tehtävänä tulla täydelliseksi. Mitä heille merkitsi täydellisyys? Se merkitsi, että heidän piti tulla suurenmoisiksi, loistaviksi olennoiksi, ihmeellisiksi ja ihaniksi valo-olennoiksi. Meidän maakauteimme toimii fyysisen tason karkeassa aineessa. Kuukausi toimi heinommassa, eterisessä aineessa, siis se oli jo enemmän voimaa; itse aineellisuutta ja muodollisuutta oli paljon vähemmän kuin meidän fyysisellä pallollamme. Aine oli juoksevampaa, fluidisempaa. Aurinkomanvantarassa oli aineellisuus vielä paljon hienompi, mystisempi. Se ei edes mennyt niin pitkälle kuin kuukauden aineellisuus, joka oli keskittynyt luomiseen ja luovaan voimaan, vaan tämän aurinkokauden aineellisuus oli aivan, niinkuin sanoisimme, enemmän sielullista laadultaan. Se oli enemmän ajatusmuodossa. Sen ruumiillisuus oli vapaa muodoista, eikä siinä ollut mitään luomista meidän merkityksessämme. Ei mitään sellaisia luovia voimia ollut kuin meillä. Koko aineellisuus oli ajatusmuodossa. Se oli sellaista aineellisuutta, joka aivan välittömästi vain heti tottelee tajuntaa, joka ei synny eikä kuole itsestään. Ja niille ihmisolennoille tuossa aurinkomanvantarassa oli kaikunut herätyksen ja kehityksen kutsu, heille oli sanottu, että elämän päämäärä on: »Uskokaa johtajinne. Uskokaa vain johtajiin, niin kehitytte täydellisiksi. Jos ette hetkeäkään ole uskomatta, vaan jos koko teidän sielunne antautuu vain uskoon, silloin te vapaudutte tästä aineellisuudesta ja kaikista muodoista. Silloin te tiedätte, miten teidän tulee ajatella, osaatte ajatella oikein; silloin saatte aivan kuin pukeutua sellaisiin käyttövälineisiin, kehoihin, jotka sisältävät ja edustavat suuria ihmeellisiä aatteita. Mutta te ette osaa sitä tehdä, ellette te usko johtajinne ja seuraa heitä aivan ehdottomasti.» – Nämä aurinkoihmiset voittivat itsensä, uskoivat ja unohtivat itsensä; uskoivat, että he niin sanoaksemme oppivat luomaan itselleen aatteellisia kehoja. Mehän huomaamme, kuinka äärettömän vaikeatajuista tämä puhe on, kuinka ihmeellisen korkeita asioita nämä ovat ja kuinka vaikea on niitä esittää meikäläisellä fyysisellä kielellä, sillä se hän tuntuu aivan mahdottomalta, kun olemme niin kaukana näistä asioista. Mutta meidän täytyy kuitenkin ponnistaa mielikuvitustamme, ja silloin voimme jonkin verran ymmärtää näitä asioita. Ne jotka siellä olivat ihmisiä, saivat ihmeellisen tehtävän. Jokin ryhmä niistä suurista aurinko-olennoista kuuli esim. tällaisen neuvon: »Te voitte elää ja alkaa täydellisyyden, kun pukeudutte kauneuden kehoon; mutta voitte pukeutua kauneuteen ainoastaan sillä tavoin, että seuraatte johtajianne, tottelette ja uskotte heihin.» Joukko niistä aurinko-olennoista, jotka silloin heittäytyivät seuraamaan ihmeellisiä jumalolentoja, johtajamestareita, oppi luomaan itselleen kauneuden kehon, nimittäin kehon, joka ei ollut ruma, vaan joka oli kauneuden aate ja oli kuitenkin käyttövälineenä, kehona. Mutta nyt on huomattava, että tässä aurinkomanvantarassa samoin kuin kuumavantarassa ja meidän maapallossamme oli sellaisia, jotka eivät ilman muuta uskoneet ja jotka aivan kuin me tavallisella inhimillisellä kielellä voisimme sitä kuvata, sanoivat: »Mutta me tahdomme nähdä sitä kauneutta; emme voi uskoa ilman muuta, että meille tulee kauneuden keho; tahdomme nähdä sen kauneuden kehon, voiman ja viisauden kehon; tahdomme ihailla sitä, tahdomme itse myöskin kauneudesta nauttia.» – Jos koettaisimme kuvata noita ihmeellisiä ihmisiä, niin he olivat tällaisia rehellisiä, uppiniskaisia, nimittäisimmekö heitä hitaiksi tai laiskoiksi, jotka ilman muuta eivät tahtoneet uskoa, vaan jotka tahtoivat tietää. He silloin jäivät jälkeen; he eivät päässeet täydellisyyden huipulle. He eivät saavuttaneet sitä päämäärää, mikä oli silloiselle ihmiskunnalle asetettu, vaan he jäivät ihmeellisiksi, suuriksi valo-olennoiksi, jotka tahtoivat tietää ja nähdä, että kaikki oli kaunista. Mehän emme kykene heitäkään tuomitsemaan. Kuitenkin voimme kuvata heitä jonkinlaisiksi »uskomattomiksi», tai niinkuin ehkä sanoisimme nykyisellä kielellä, vähän skeptillismaterialistimielisiksi. Sangen merkillisiä olentoja! – Kun nyt meidän maakaudeksamme annettiin käsky yleensä kaikille ihmisille ruumistua, niin ei ainoastaan nämä olennot, jotka olivat kuusta jääneet, vaan myöskin ne, jotka olivat auringosta, saivat tämän käskyn, sillä tämämeidän maaketjumme on neljäs ja aineellisin, ja aivan kuin keskusjälleensyntymä, ja sentähden siinä asemassa, että kaikki taas kokoontuvat siihen. Siis myöskin nämä aurinko-olennot saivat käskyn ruumistua. Mutta hekin sanoivat: me emme ruumistua. He, samoin kuin nuo lusiferiset olennot, sanoivat: me emme ruumistua, sillä

tämä maailma ei ole kaunis vaan ruma. Mutta he kuitenkin heti tietenkin karman käskystä joutuivat tähän meidän maanpiiriimme, ja heidän ruumistumisensa aivan kuin lykkäytyi, mutta he jäivät ihmisten sielulliseen maailmaan, ja heidän äänensä kuuluu noissa sanoissa: »Olemassaolossa pitää olla kauneutta, ja sitä meidän täytyy oppia näkemään ja luomaan.» Tällaisena kaikuu heidän äänensä, ja se on tuo houkutus, joka vieläkin kuuluu ihmissielussa. Tulemme näkemään, että vähän myöhemmin nämä aurinko-olennot huomasivat, että nyt he voivat syntyä maan päälle. Se tapahtui vähän myöhemmin, sillä alussa he sanoivat, etteivät he tahdo. Ja he jäivät silloin ihmiseen nähden sellaiseen asemaan, että heidän äänensä kaikui kautta ihmisen sielun ja kehitti ihmisessä sellaista, mikä ihmisessäkin luonnostaan on. He eivät menneet niinkuin lusiferit ihmisen sisään.

Me olemme nyt niitä ihmisiä, joissa kaikki on koottuna sentähden, että me olemme kaikkein aineellisimpia. Meissä on kaikki koottuna, kun sen sijaan edellisissä manvantaroissa ihmisiltä aina puuttui jotakin.

Mutta onhan vielä tuo kolmas ääni, joka sanoo: sinä olet vapaa, sinä olet itsenäinen. Ajatelkaamme, kuinka hirmuisen heikko ihminen todellisuudessa olisi. Meidän minuutemme olisi vain lepattava liekki, joka pienimmässäkin tuulenpuuskassa olisi voinut sammua. Emme tiedä, kuinka olisi käyntykään kaikenlaisissa vaikeuksissa, ellei olisi ollut niitä, jotka sitä tukivat. Sen täytyi saada voimaa; meidän minuutemme täytyi saada apua jostakin, ja sentähden tuo kolmas ääni, joka kaikui meidän sieluissamme »Sinä olet vapaa olento», on myöskin kotoisin erityisistä olennoista, jotka syntyinlankeemuksessa sen ohella vaikuttivat ihmiskuntaan. Mitkä olivat nämä olennot? Ne olivat sellaisia olentoja, jotka, samaan tapaan kuin nämä edelliset, periytyvät ensimmäisestä ihmiskunnasta, saturnusmanvantarasta. On ollut tapana muutamissa piireissä nimittää kuuolentoja lusifereiksi ja aurinko-olentoja ahrimaaneiksi persialaisella nimityksellä. Mutta näistä ensimmäisistä, saturnusmanvantaran jälkeen jääneistä olennoista, ei ole niin paljon puhuttu kuin toisista. Ja kuitenkin he ovat hyvin tärkeitä. Tämän ensimmäisen, saturnusmanvantaran ihmiskunta oli niinkään saanut erikoisen tehtävänsä. Silloin oli annettu aivan kuin elämän ohjelma ja päämäärä. Ja nämä ihmiset asuivat maailmassa, joka oli vielä vähemmän aineellinen, jonka aineellisuus oli vielä ihmeellisempää ja jota voimme nimittää puhtaan järjen maailmaksi. He olivat korkeita enkeliolentoja, ja heille oli annettu elämän päämäärä ja annettu käsky: »Kehittykää täydellisiksi sillä tavoin, että tunnette kuinka kaikki on hyvää. Tuntekaa rakkautta kaikkia olentoja kohtaan, sillä te itse olette sellaisia olentoja, jotka osaatte kaikkia toisia tukea, kannattaa ja nostaa. Ottakaa koko maailma syliinne ja kannattakaa sitä!» Näin määrättiin näille ihmeellisille enkeliolennoille. Se oli heidän elämäntehtävänsä, ja monet kai noudattivat sitä järjestelmää. He aivan kuin unohtivat itsensä, luopuivat itsestään, niin sanoaksemme menivät kaikkien elävien olentojen alapuolelle. He antoivat aivan kuin onnensa niiden hyväksi, ja sillä tavoin kehittyivät merkillisiksi olennoiksi. – Nythän kaikkia nimitetään erilaisilla nimityksillä vanhoissa traditioissa ja »Salaisessa Opissa». Ja nämä olennot muodostavat ikäänkuin hierarkioita, mutta emme ehdi nyt niihin syventyä. Mutta huomatkamme, että heidänkin keskuudessaan oli sellaisia, jotka eivät ilman muuta rakastaneet, jotka eivät tahtoneet uhrautua, eivät tahtoneet kannattaa koko maailmaa. Oli sellaisia olentoja, jotka sanoivat: »Mutta miksi?; minähän olen, ja minä olen itse. Miksi luopuisimme itsestämme ja muuttuisimme pelkäksi rakkaudeksi? Mehän olemme.» – »Minä olen», kaikui heidän sieluissaan niin voimakkaana, että he eivät voineet unohtaa sitä. He silloin, sen sijaan että olisivat uhranneet itsensä, säilyttivät itsensä, muistivat vain itse olevansa. Mutta hekin ovat korkealla meidän ihmiskuntamme yläpuolella. Mutta mielikuvitus voi vain jossakin määrin heitä ymmärtää. Näitä ensimmäisen manvantaran ihmeellisiä olentoja nimitetään *asuuroid*. Tämä sana tulee vanhasta sanasta *asu* eli henkäys. Mutta ne, jotka jäivät jälkeen, olivat asuuroida siinä merkityksessä kuin myöskin kuvataan tuota sanaa: *a-suura*, siis ei-jumala. Siis niinkuin Jumalan vastustajia, eli niinkuin voimme sanoa, saatanallisia. »Sátán» (hebr.) on Jumalan vastustaja. Emme voi sanoa, että nämä saatanat olisivat mitään pahaan tarkoittaneet. Paha siinä merkityksessä ei ole heidän maailmastaan, puhtaan järjen maailmasta, vaan he olivat vain sellaisia olentoja, jotka tahtoivat pitää kiinni itsestään eikä haihtua siihen jumalaiseen virtaan, joka kuljetti kaikki mukanaan. He olivat niitä, jotka pysähtyivät virrassa ja rupesivat itse uskaltamaan virtaa vastaan. He olivat saatanaita, hyvin korkeita ja ihmeellisiä. Muistanette Vanhasta testamentista esim. Jobin kirjasta, kuinka Saatana oli yksi korkeimmista enkeleistä. Nämä

saturnusmanvantaran jälkeen jääneet ihmiset olivat niitä korkeampia olentoja, jotka pysähtyivät, nousivat ikäänkuin vastaan, olivat siis tavallaan itsenäisempiä kuin nuo toiset, jotka ilman muuta mukaantuivat. Voimme sanoa, että he tavallaan olivat korkeampia. Samalla tavoin kuin meidän täytyy inhimillisinä olentoina ihailla lusifereitä, niin meidän täytyy myöskin ihailla näitä asuura-saatanaita. Kun nämä nyt saivat käskyn meidän maaluomiskaudessamme inkarnoitua, he sanoivat samoin: »Ei; nuo kehot ja koko tuo elämä ei sovi meille.» Ja he jäivät silloin myöskin tänne maapallon ilmapiiriin, ja heidän äänensä kaikuu nyt kautta ihmiskunnan sielun tuona ensimmäisenä houkutusena: »Muistakaa, että te olette olemassa, muistakaa olevanne itsenäisiä olentoja. Uskaltakaa jotakin. Muistakaa, että olette vapaita ja itsenäisiä olentoja, jotka itse määräävät, mitä tekevät!» Se on saatanan ääni. — Lusiferin ääni sanoo: »Sinun pitää kokea, että tulisit viisaaksi». Ahrimanin ääni sanoo: »Katso, kuinka paljon kaunistal!» Nämä voimat ovat meidän sielussamme. Mihän joutuisimme ilman niitä. Meillä täytyy olla nämä kolme ihmeellistä inspiraatiota sielussamme. Se oli meidän syntiinlankeemuksemme. Tämä kaikki oli tapahtunut Lemuriassa.

Siirrymme sitten aikoja eteenpäin Atlantikseen. Atlantiksessa oli tuo ihmeellinen surunäytelmä; ensin mahtava sivistys, jota johtivat korkealle kehittyneet olennot, sitten suuri itsekkyyden valta, joka karkoitti valkoiset pois. Ne mustat hallitsivat maailmaa kymmeniätuhansia vuosia, ja sitten hirmuinen vedenpaisumus hukutti koko kansan. Ja nythän muistamme, että Atlantiksessa oli sivistys merkillisen korkealla; siellä oli mm. lentokoneita joitakin miljoonia vuosia sitten. Meidän täytyy kysyä, kuinka näin ihmeellinen sivistys oli mahdollinen silloin? Kun me ihmiset olemme niin vähän kehittyneitä vielä, niin kuinka siis olimme kehittyneempiä Atlantiksessa? Miten tämä on selitettävissä? Kuinka ihmiskunta menee tällä tavoin taakse päin, kuinka olemme aivan kuin uudestaan saaneet alkaa alusta? Onko siinä mitään järkeä? Missä ovat kaikki ne ihmeelliset viisaat, jotka Atlantiksessa vaikuttivat? Kun tämän kysymyksen teemme, saamme vastauksen niistä I Mooseksen kirjan 6:n luvun sanoista, joissa sanotaan: »Ihmiset lisääntyivät maan päällä ja synnyttivät tyttäriä, ja Jumalan pojat näkivät ihmisten tyttäret kauniiksi, ja ottivat vaimokseen kaikista ne, jotka halusivat.» — Ja heidän kanssansa he siittivät niitä muinaisia uroita. — Ne sanat, joita käytetään, olivat: jumalista — nefilim, ja uroista — gibboriin. Tämähän on tietysti antanut päänvaivaa teologeille. Eivät he ole voineet niitä selittää. Eihän ole mitään järkeä siinä. Mistä tuollainen lause yht’äkkiä on tullut tuollaiseen kirjaan. Ennenkuin siinä tullaan vedenpaisumukseen, niin äkkiä puhutaan, että Jumalan pojat rakastuivat ihmisiin. Tämähän on hullutusta, eikä meidän pappimme ja teologimme ole voineet niitä ymmärtää. Se on jäänyt hämähäperäiseksi lauseeksi, jota ei ole kannattanut ajatella. Vasta kun me katselemme näitä asioita näiden kaikkien ihmeellisten salatieteellisten tosiseikkojen valossa, ymmärrämme mistä on kysymys. Sillä ketkä olivat nuo Jumalan pojat, jotka sanoivat lopulta: ihmisten tyttäret olivat kauniit. He olivat noita aurinkomanvantaran ahrimanolentoja. He olivat niitä jumalaisia valo-olentoja, joita täydellä syyllä nimitetään jumalan pojiksi. He sitten lopulta näkivät, että sentään oli sellaisia muotoja, että niidenkin avulla kannatti hakea jotakin kokemusta. Nehän olivat jo tulleet sellaisiksi, että niillä oli silmätkin päässä ja saattoivat nähdä ja katsella maailmaa ympärillään. Nämä ahrimanit olivat sellaisia, jotka tahtoivat nähdä ja tietää. Siis he sanoivat itselleen: »Nyt ruumistukaamme». Sitä on kuvattu sanoilla että he ihastuivat ihmisten tyttäriin. Ihmiskunta ei suinkaan ollut pelkästään tyttäriä. Sitä on vain sillä tavoin kuvattu. Se tarkoittaa sitä, että he ruumistuivat; he olivat ensin panneet vastaan, mutta sitten he myöntivät. Kun he ruumistuivat — ja silloin saivat kokea juuri sitä, josta heille oli sanottu, että luominen ja syntyminen on kokemusta, — niin he synnyttivät olentoja, jatkoivat ihmiskuntaa. Nuo uroot, gibborim, nuo henkiset jättiläiset, asuurat, saatanat, huomasivat hetken tulleen, jolloin voisivat ruumistua. Nyt oli jo muodostunut siksi kehittyneitä ihmismuotoja, että hekin saattoivat niihin ruumistua. Ja asuurat ruumistuivat siis Atlantiksessa, ja nämä kaikki ihmisolennot edellisistä manvantaroista, koska, niinkuin muistamme, oli jo tullut maapallokausi.

Mutta myös ihmisiä, mestariolentoja Venus- ja Marsjärjestelmästä oli tullut tänne maan päälle ja perustanut salaisen veljeskunnan. He johtivat kaikkia ja saivat suurenmoisia oppilaita, sillä nämä ihmeelliset valo-olennot, ahrimanit ja saatanat tulivat nyt näiden opetuslapsiksi, ja heidän täytyi kaikkia opettaa sillä kaikki oli uutta. Heidän piti oppia monen ruumistumisen aikana, oppia kauan aikaa ja olla viisaitten mestareiden opetuslapsina. Ja he olivat heidän kätöisimpiä opetuslapsiaan, ja äärettömästi kehittyivät

älynsä puolesta. Me tavalliset ihmiset emme osanneet muuta tehdä kuin matkia, ja tietenkin me teimme sen riemulla; sillä tavallahan meidän pikkuinen ymmärryksemme vähitellen kehittyi ja meidän pienet kykymme kehittyivät, kun saimme seurustella kehittyneempien olentojen kanssa. Rakennettiin kaupunkeja, perustettiin sivistyksiä, vihittiin temppeleitä jumalille; syntyi kaikenlaisia keksintöjä. Mutta sitten tuli aika, jolloin nuo korkeimmat olennot, ahrimanit alkoivat tuntea oman mahtavuutensa, etevyytensä, ja nousivat viisauden asuuroita vastaan. Heistä tuli mustia olentoja. He houkuttelivat sitten suuren osan meistä tavallisista ihmisistä seuraamaan itseään, sillä kun he saivat käsiinsä monenlaisia kykyjä, niin pian heistä tuli suurenmoisia olentoja; he sokaisivat toisten silmät. Kun he nousivat viisauden mestareita vastaan ja harjoittivat mustaa magiaa, niin me tämän maapallon tavalliset ihmiset olimme ihastuksissamme ja seurasimme heitä ja yritimme myöskin sitä mustaa magiaa. Sillä tavalla on sisäisesti käsitettävissä Atlantiksen murhenäytelmä, suuri taistelu valkoisten ja mustien välillä ja suuri ihmeellinen vedenpaisumus. Me olimme mukana Atlantiksessa, mutta me olimme vain pikkuolentoja siellä. Me kyllä teimme siellä syntiä, me harjoitimme mustaa magiaa, mutta me emme olleet johtavia tekijöitä; me emme olleet varsinaisia alkuunpanijoita. Sentähden me nyt vasta olemme kehittymässä, ja sentähden meissä on kaikki syntiinlankeemuksen viettelevät mahdollisuudet, ja sentähden meissä on myöskin mustan magian mahdollisuudet, sillä olimme niissä sellaisissa asioissa mukana. Mutta varsinaiset johtajat ovat suorittaneet tehtävänsä; he ovat suurimmaksi osaksi poissa näkymättömässä maailmassa. Joskus vain tapahtuu tämän maan päällä, että joku merkillinen ahriman- tai saatanaolento syntyy meidän keskuuteemme – samalla tavoin kuin kristusolentoja syntyy meidän keskuuteemme. Ja minkälainen se aurinkomanvantarasta kotoisin oleva olento on? Hän ei ole paha itsessään, mutta hän tuo mukanaan hirmuisen materialismin. Jos joku ahrimaneista syntyy meidän keskelleemme, hän on älyniekka, joka houkuttelee meitä näkemään, kuinka kaikki usko on aivan turhaa, kuinka ihmisen pitää kaikki tietää ja kuinka me emme oikeastaan muuta voi tietää, kuin mitä näemme silmillämme. Hän on materialistisen hengen ruumistuma. Ja jos joku asuura syntyy meidän keskelleemme, niin hän on sellainen, joka nousee valtaan, olkoon hän syntynyt millaisena ihmisenä tahansa, niinkuin joku Napoleon I. Hän voi sanoa Preussin kuninkaalle ja muille Euroopan kuninkaille: »Kuinka te uskallatte vastustaa minua!, *minua!*», sillä hän on niin ihmeellinen olento, äärettömän älykäs ja voimakas, sellainen, joka on syntynyt valtikka kädessä; oli hän sitten, niinkuin Napoleon, vaikkapa vain köyhän asianajajan poika Korsikasta; hän nousee keisariksi. Ja mitä Napoleon olisikaan voinut saavuttaa, ellei hänen hetkensä olisi lyönyt. Viisas hän on, eikä hän voi pahaa ihailia, ei hän pahaa tarkoita. Mutta hän on äärettömän vallan- ja kunnianhimoinen, täysin välinpitämätön siitä, kuinka monta miljoonaa ihmistä saa kärsiä ja kuolla hänen takiansa. Mutta hän ei tahdo kenenkään kärsivän. – Hän on merkillinen herra, joka elää aivan toisenlaisessa ilmapöörissä kuin tavallinen ihminen. Ei hän näe tavallisia yksityisiä ihmisolentoja, hän tähtää korkeammalle: »On luotava uusi Eurooppa, uusi maapallo, on luotava Euroopan yhdysvallat, ja minä tulen sen kaiken pääksi ja johtajaksi. Minä hallitsen sitten koko maailmaa, sillä minä osaan sen tehdä. Olen kyllin viisas sen tekemään. Minä olen kyllin ahkera, työkykyinen ja voimakas sen tekemään. Kuka muu kuin minä siihen kykenisi?» – Sellaisia olentoja voi joskus syntyä maan päälle. Meidän täytyy muistaa, että he eivät ole tavallisia ihmisiä. Meidän ei tarvitse heitä pelätä. He ovat olentoja, jotka joskus tulevat tänne maan päälle jossakin tiettyssä tarkoituksessa, ja häviävät sitten. Napoleoniakaan ei ole enää. Minne hän hävisi?

Uskonnon kolmikasvu

Tieteellinen uskonnontutkimus on vasta alulla; se on etupäässä aineistojen kokoamista, niiden vertailemista toisiinsa ja sen havainnon toteamista, että nuo eri ajoilta ja eri kansoista kootut aineistot ovat toistensa kaltaisia. Mutta tämä tieteellinen uskonnontutkimus on alussa sentähden, että vielä eivät tutkijat ole osanneet ratkaista, mistä uskonnot ovat saaneet alkunsa. Useimmat tutkijat ovat sillä kannalla – tämä tutkimus on vielä uutta, sitä on harrastettu vasta vähän toista sataa vuotta – että uskonnot ovat ihmistekoa, eivät suorastaan siinä merkityksessä, että joku vehkeilytarkoituksessa olisi keksinyt ne, vaan että ne ovat luonnollisella tavalla syntyneet ja kehittyneet alhaalta ylöspäin. Jos jossakin tiettyssä uskonnossa uskotaan Jumalaan ja suoritetaan joitakin tekoja Jumalan kunniaksi, on tämä alkuaan ollut jotakin magiaa, joka on perustunut kehittymättömän ja sivistymättömän kansan alkuperäiseen käsitykseen maailmasta. On luultu, että suorittamalla joitakin tiettyjä maagisia tekoja saadaan luonto tottelemaan. Tuo alkuperäinen magia on vasta vähitellen saanut uskonnollisen sisällön, sen, että ihmiset ovat alkaneet uskoa Jumalaan ja jumaliin. Useimpien tutkijoiden käsitys on tämä evoluutiokäsitys. – Kuitenkin on tutkijoita, jotka ovat toista mieltä, joilla on se käsitys, että uskonnot ovat syntyneet ylhäältäpäin, että siinä on alussa ollut tietoa, henkistä kokemusta, lähempi suhde näkymättömiin elämän voimiin kuin nykyisellä asteella. Ja juuri tämä epävarmuus tutkijoissa osoittaa, että problemaa ei ole vielä ratkaistu; tieteellisissä piireissä ei olla vielä selvillä siitä, mistä uskonnot ovat alkunsa saaneet.

Me tiedämme, että teosofinen liike, joka syntyi noin 50 vuotta sitten, on ottanut erikoistehtäväkseen todistaa maailmalle, että uskonnot ovat ylhäältäpäin syntyneet, että ne eivät ole ihmistekoa, vaan jumalasta alkuperää. Kaikki kristitythän uskovat omasta uskonnostaan, että se on Jumalan ilmoittama, mutta he kieltävät kaikilta toisilta uskonnoilta saman alkuperän. Sellainenkin jalo uskonto kuin buddhanuskokin on heistä vain ihmistekoa, Buddhan keksimä, jota vastoin Jumala ilmoitti itsensä Jeesuksen kautta; kristinusko on ainoa, joka on tullut ylhäältäpäin. Mutta me ymmärrämme, että jos kerran myönnetään tämä asia yhden uskonnon suhteen, ei ole mitään syytä asettaa toiselle kannalle toisten suhteen. Miksi ne eivät olisi yhtä jumalaisia alkuperältään kuin tämä yksi? – Kristityt tekevät loogisen virheen, kun niin ajattelevat, sillä vertaileva uskonnontutkimus on todistanut, että aineisto on joka paikassa sama, nim. ne käsitykset, mitkä ihmisillä on elämästä, kuolemasta jne. Sentähden on jopa looginen virhe, että vaaditaan jumalainen alkuperä ainoastaan yhdelle. Aivan yhtä hyvällä syyllä voisivat buddhalaiset sanoa omasta uskonnostaan, että se on ainoa jumalainen, mutta he eivät sitä sano, vaan sanovat, että Buddha, joka on tullut yhdeksi Jumalan kanssa, on sen ilmoittanut, joten heidän uskontonsa on jumalainen alkuperältään. Samoin muhamettilaiset uskovat, että Muhammed otti vastaan tiedon enkelien kautta. Ja hindut sanovat, että heidän uskontonsa on alkuperäisesti niiden rishien, viisaiden, ilmoittama, jotka olivat suoranaudessa yhteydessä elämän näkymättömien asioiden kanssa. Kaikissa suurissa maailmanuskunnoissa uskotaan, että ne ovat ylhäältäpäin tulleet.

Näin ollen on kerta kaikkiaan epäloogista, että yhden uskonnon kannattajat sanovat: »meidän uskontomme on ainoa ylhäältäpäin tullut». – Täytyy tunnustaa, että kaikki ovat ylhäältä, – ellei asetu sille kannalle, että kaikki ovat alhaalta.

Kuten sanottu, teosofinen liike on pitkin matkaa tukenut ja varmistanut sitä käsitystä, että uskonnot ovat ylhäältä syntyisin ja jos me kysymme hengessämme niiltä tutkijoilta, jotka kieltävät jumalaisen alkuperän, miksi he sen tekevät, niin huomaamme yhtenäisen piirteen: he ovat silloin enemmän tai vähemmän materialisteja ja ateisteja mielipiteiltään. He eivät tahdo uskoa henkeen, ei sieluun, ei ihmisen kuolemattomuuteen, ei Jumalaan; tai jos he eivät suorastaan sano olevansa niihin uskomatta, niin he ainakin epäilevät. Heidän mielestään on oppineinta epäillä kaikkea.

Siis meidän täytyy sanoa, että tämä heidän kantansa riippuu tavallaan heistä itsestään, sillä jos he vain uskoisivat Jumalaan, siihen suureen henkeen, joka on kaiken takana, – on yhdentekevää, millä nimellä me sitä nimitämme, – silloin heidän olisi helpompi ymmärtää, että uskonnot ovat sisästä, hengestä päin tulleet, eivät materiasta. Jos me ajattelemme sitä tosiseikkaa, että kaikilla uskonnoilla on niin sanotut pyhät kirjat, jotka ovat sängen ihmeellisiä sisällöltään, jaloudeltaan, siveelliseltä ylevyydeltään, niin kysymme syystä, miksi ne ovat niin ainoalaatuisia. Miksi sellainen kirja kuin Bhagavad-Giitaa tai jokin juutalainen profeetankirja tai Uusi testamentti on ainutlaatuinen? Jos me, jotka nyt olemme synnyttäneet tällaisia vertailevia uskonnontutkijoita, olisimme saavuttaneet korkeamman kulttuurin, niin totta kai meidän pitäisi luoda vielä ylevämpiä henkisiä, vielä ihmeellisempiä pyhiä kirjoja. Miksi meidän päivänämme kirjallisuus ei luo tällaisia teoksia? Mikseivät nämä tutkijat, jotka niin viisaasti osaavat tutkia kaikkia näitä pyhiä kirjoja, osaa runoilla yhtä kaunista? Jos he sanovat, ettei runoilu ole heidän ammatinsa, niin mikseivät sitten heidän veljensä runoilijat osaa luoda yhtä kauniita kirjoja? – Kukaan meistä ei mene kieltämään, että kun hän ottaa Bhagavad-Giitaan tai Uuden testamentin käteensä, hän lukee jotakin nykyajan kirjallisuudessa saavuttamatonta. Ei Vuorisaarnan veroista ole missään meidän kirjallisuudessamme. Jos meille nykyaikana on annettu sellainen kirja kuin Hiljaisuuden Ääni, niin meidän on muistettava, että se on Madame Blavatskyn kääntämä jostakin ikivanhasta itämaalaisesta teoksesta; se on sellainen jalo kirja, joka asettuu itsestään toisten pyhien kirjojen rinnalle. Se olikin sellaisen ihmisen maailmalle antama, joka puolusti uskontojen pyhää alkuperää.

Näillä tällaisilla psykologisilla perusteilla on mielestäni tullut selväksi, etteivät meidän tieteelliset tutkijamme vielä ole osanneet ratkaista kysymystä uskontojen alkuperästä. Jokainen, joka on henkisesti perehtynyt asiaan, tietää, että ennenkuin on ratkaistu uskontojen alkuperä, täytyy tietää, mitä uskonto on. Mutta sitä ei voi tietää lukemalla pyhiä kirjoja tai kääntämällä niitä tai kokoamalla aineistoa eri uskonnoista, vaan uskonnosta voi päästä tietoon ainoastaan sillä tavoin, että kokee sitä. Sentähden huomaamme, että ne tutkijat, jotka uskovat, että uskonnot ovat ylhäältä tulleet, ovat jonkin verran kokeneet, mitä uskonnollinen elämä on. He ovat selvästi nähneet ja ymmärtäneet, että tämä ihmeellinen ilmiö, uskonto, joka on ollut olemassa niin kauan kuin me osaamme seurata ihmiskunnan historiaa, ei ole mitään tyhjänpäiväistä, vaan merkillinen tekijä ihmiskunnan historiassa. Kaikki tutkijat myöntävät jo, ettei uskontojen merkitystä kukaan voi kieltää; ne ovat olleet suurimpana tekijänä kansojen kehityksessä. Ja kuitenkin nämä tutkijat koettavat materialistisella tavalla selittää uskontoja.

Mutta me, jotka teosofisesti ja salatieteellisesti yritämme tutkia näitä asioita, olemme varmat siitä, että uskontojen alkuperä on ylhäältä etsittävässä. Ja koska nyt on tarkoitukseni tältä kannalta luoda silmäys uskontojen kehitykseen ja uskonnolliseen elämään kaikkina aikoina niin monessa luennossa kuin mahdollista, niin on hyvä, että aluksi tutkimme hieman uskontoa yleensä, ennenkuin syvennymme itse uskonnollisen elämän ilmennyksiin eri uskontoina.

Silloin mielestäni voimme kaikki olla yhtä mieltä siitä, millä tavalla uskonnollinen elämä ilmenee. Vaikka me ajattelemme mitä tahansa uskonnon alkuperästä, niin voimme kuitenkin tutkimalla omaa ympäristöämme, aikamme uskonnollisen elämän ilmennystä tällä hetkellä tulla aivan yhtäläisiin johtopäätöksiin. Meidän täytyy vain tunnustaa muutamia tosiseikkoja. Ja sentähden voimme tällä tavalla aivan empiirisesti, induktiivisesti päästä selville siitä, miten uskonto ilmenneenä toteutuu ja esiintyy.

Jos ajattelemme kristikuntaa, omaa kansaamme, omaa kristillistä ympäristöämme, huomaamme aivan selvästi heti kolme tekijää uskonnollisessa elämässä. Ensinnäkin huomaamme, että uskontoon kuuluu tietynlainen elämänymmärrys, maailmankatsomus. Kaikilla uskovaisilla kristityillä on tietynlainen maailmankatsomus, pääpiirteissään he ovat kaikki yhtä mieltä tuosta katsomuksesta; he uskovat kaikki tiettyihin oppeihin, jotka koskevat Jumalaa, ihmisen suhdetta Jumalaan, maailman syntyä, ihmiskunnan lankeemusta, jumalaista pelastusta jne. Tietynlainen maailmankuva annetaan uskonnossa ihmiselle tässä meidän kristikunnassamme. Ja tämä maailmankuva, jonka kristitty omaksuu uskomalla siihen, auttaa sitten,

kuten sanotaan, ihmistä oikein ymmärtämään elämää. Mutta me huomaamme, että uskonto ei ollenkaan rajoitu tähän filosofiaan, joka muodostuu ihmiselle uskoksi – ja sen filosofian arvoa emme nyt arvostele –, vaan me näemme, että uskonto kirkkona, näkyvässä maailmassa ilmenneenä laitoksena, tarjoaa ihmisille myöskin erilaisia keinoja, millä tavalla he pääsevät eteenpäin uskonsa tiellä. Me kaikki tiedämme, että tässä kristillisessä elämänymmärryksessä yksilön täytyy luopua pahasta ja synnistä ja pyrkiä hyvään. Jollei suorastaan käytetä näitä sanoja, niin selitetään, että ihmisen pitäisi elää niin kauniisti kuin mahdollista. Ei kukaan kristitty myönnä, että hänen uskonsa on siinä, että hänen pitäisi tehdä yhä enemmän pahaa, vaan jokainen myöntää ja vakuuttaa, että hänen uskonsa on juuri siinä, että hän ihmisenä tulee paremmaksi, hänen pelastuksensa on siinä, että hän jollakin tavalla vapautuu pahasta. Tällainen on hänen uskonsa sisältö. Ja sentähden me huomaamme, kuinka ihmisyksilöt aina kristikunnassa ovat etsineet keinoa, miten he voisivat tulla paremmiksi, sillä heistä tuntuu, että he eivät ole päässeet niin kiinni uskon mysteeristä, että tulisivat hyväksi.

Me tiedämme, että kristillinen kirkko tarjoaa keinoja ihmiselle, niinkuin se sanoo ja uskoo, keinoja, joiden avulla he voivat vahvistua uskossa ja jumalaisessa elämässä. Näitä keinoja nimittää kirkko armonvälikappaleiksi, sakramenteiksi; ne ovat jonkinlaisia pyhiä toimituksia, juhlamenoja, seremonioita, jotka suoritetaan määrätyn liturgian mukaan; ja ne ovat silloin omiansa auttamaan ihmistä hänen uskonsa tiellä.

Tämä on selvästi toinen tekijä uskonnollisessa elämässä. Ja me tiedämme, että katolinen kirkko panee vielä enemmän painoa sakramenteille. Protestanttinen kirkko sanoo, että ihmiseltä vaaditaan uskoa, jotta sakramentit vaikuttaisivat, mutta katolinen kirkko sanoo, ettei se ole välttämätöntä, sillä sakramentti itsessään vaikuttaa maagisena toimituksena. Katolisessa kristinuskossa tulee siis vielä selvemmin näkyviin uskonnon toinen tekijä.

Me voisimme siis antaa sen arvostelun uskonnosta, että se on yritys auttaa yksilöitä pääsemään itsekkyydestä jalompaan, kauniimpaan elämään, suurempaan siveellisyteen, lähemmäksi elämän salattuja arvoja. Se yritys pannaan toimeen osaksi tuon elämänkatsomuksen ja osaksi maagisten keinojen avulla, jotka ovat omiansa vahvistamaan ihmistä hänen uskossaan.

Kun me nyt katselemme ihmisten elämää kristikunnassa, niin me selvästi huomaamme, kuinka useimmat kristityt elävät omaa, jokapäiväistä elämäänsä, mutta sunnuntaina ehkä käyvät kirkossa, ottavat osaa noihin menoihin, jotka vahvistavat heitä uskossa, muistuttavat heitä uskon sisällöstä, niin että he sunnuntaina ehkä ajattelevat: kyllä meidän pitäisi olla hyviä. – Ja he voivat hetkellisesti tuossa kirkossa istuessaan tuntea sen omassatunnossaan, mutta kun he sitten palaavat taas jokapäiväiseen elämään, vetää se heidät omaan pyörteeseensä. Sentähden monet arvostelijat sanovat: »Kaikki uskonto, jumalanpalvelus on vain sunnuntaihommaa; mitä se hyödyttää, ihminen on arkena sellainen kuin on; ei hän sen paremmaksi tule». – Ja me totuudenetsijöinä olemme pakotetut tekemään sen johtopäätöksen, että uskonto näissä ilmennyksissä ei ehkä osaa toimia niin tehokkaasti kuin pitäisi. Uskonnollinen elämä on rappeutunut; se on tullut laimeaksi ehkä sen vuoksi, että kirkot eivät ole osanneet suorittaa kaikkia jumalanpalvelusmenoja. Mutta toiselta puolen sanomme: koska uskonnon tarkoitus on hyvä, koska kirkkojen tarkoitus on hyvä, niin oikeastaanhan hyvä ratkaisu olisi se, että uskonnon henki saisi tunkeutua arkipäivänkin elämään. Ja itse asiassa tiedämme, että kaikki syvemmin kokeneet uskovaiset sanovat: »Niinhän sen pitäisi olla. Me olemme nimikristityitä, kun säästämme jumalanpalveluksen sunnuntaiksi; meidän täytyy muistaa Jumalaa myöskin arkipäivinä.»

Siis meidän täytyy myöntää, että kaikille ihmisille uskonto ei ole voinut tulla niin tehokkaaksi; useimmat ihmiset ovat jakaneet elämänsä kahtia: arkipäiviin ja sunnuntaihin, ja arkipäiväisyys on voitolla. Ei uskonnossa olisi mitään pahaa, kun vain sunnuntaitunnelma saisi tunkeutua arkipäivään, kun vain ymmärtäisi, että ihmisen pitäisi pyrkiä hyvään. Me voimme kysyä itseltämme, eikö joskus voisi syntyä

sellainen uskonto, että ihmisen arkipäivienkin elämä muuttuisi jumalanpalvelukseksi. Niin voimme täydellä syyllä kysyä.

Kun me teosofeina, totuudenetsijöinä katselemme näitä asioita, täytyy meidän siis myöntää, että kolmas tekijä uskonnollisessa elämässä on tämä arkinen elämä, joka olisi pyhitettävä. Mutta ihmisen elämässä, etenkin jos hän on uskovainen, näkyy tämä arkipäiväisyys. Hän itse huomaa, että hänellä on tietyt heikkoudet ja paheet, mutta hänen uskonnollinen elämänyymmärryksensä sanoo, että hänen pitäisi päästä niistä. Kuitenkin hän on sama ihminen tässä uskonnollisessa omassatunnossaan kuin arkipäiväisyydessään. Ja kun arkipäivä tulee uskonnolliseksi, on siinä huomattavissa, että uskonnollisuus on kuin Pyhä henki, joka tahtoisikin läpi arkipäivän; arkipäivä on kuin meri, joka tahtoisikin nostaa laineitaan yli äyräitten.

Minkä tähden me voimme nimittää tätä kolmatta, arkipäiväisyyttä, uskonnolliseksi tekijäksi? – Siitä syystä, että arkipäivänä tulee ilmi ihmisen todellinen elämän usko. – Siten me saamme totuudenetsijöinä itse asiassa sangen merkillisen kuvan koko jutusta. Me sanomme: ihminen arkipäivänäkin uskoo jotakin, ehdottomasti; sanokoon hän itseään miksi tahansa, hänellä on jokin siveellinen käsitys elämästä ja sen arvosta. Se on hänen vaistomainen todellinen uskonsa. Sitten on tuo elämänyymmärrys, minkä hän on saanut tietyltä uskonnolla, ja se on ulkopuolella hänen omaa luonnon uskoaan. On kuin hän olisi pakana itsessään, ja jokin elämänyymmärrys, joka on hyvä ja tosi, tarjoutuu hänelle, ja sen pitäisi tunkea läpi hänen pakanallisuutensa, mutta se ei käy helposti. – Jos minä uskon, että minulla on persoonallisesti siveellinen oikeus menetellä niin ja niin jossakin asiassa, ja sitten vähän ylimalkainen uskonnollinen elämänyymmärrys sanoo minulle: sinulla ei ole tuota oikeutta, niin minä voin myöntää sen jonakin hetkenä, mutta todellisuudessa tulee minun oma persoonallisuuteni ilmi, koska se on minun oma uskoni. Kirkoissahan sanotaan esim.: Jumala ei rakasta sota, jumalaisesti katsoen sota on aivan väärää; ihmisten pitäisi olla rauhaa rakastavia; heidän tulee elää kuin veljet maailmassa. Me voimme myöntää, ettei Jeesus Kristus tahtonut sota; vaikka Hän sanoi, ettei Hän ole tullut tuomaan rauhaa, vaan miekkaa, niin Hän sillä on tarkoittanut henkistä taistelua, moraalista sota. Tiedämmehan evankeliumista, että kun Pietari löi miekallaan sotamieheltä korvan, niin Jeesus paransi sen ja sanoi: »Joka miekkaan tarttuu, se miekkaan hukkuu». Me voimme kristikunnassa myöntää sunnuntaijumalanpalveluksessa ja korkeammassa elämänyymmärryksessämme, että sotiminen on väärää, mutta kun todellisuus vaatii, silloin meidän pakanallisuutemme nousee, ja me voimme uhrata koko omaisuutemme aseisiin ja muihin sotavarustuksiin. Maailmansota on loistava todistus siitä, että todellisuudessa olemme täydellisiä pakanoita. Meillä ihmisillä syvimmässä sisässämme ei ole mitään käsitystä siitä, mitä kristinusko on. Onhan tietenkin poikkeuksia. Me tiedämme, että Englannissa oli kuusituhatta ihmistä vankeudessa maailmansodan aikana siksi, että he kieltäytyivät menemästä sotaan. He sanoivat: »Minun omatuntoni kieltää minua tappamasta. En ymmärrä, miksi ei se, joka asuu toisessa maassa, olisi minun veljeni. Hän olisi voinut syntyä tänne Englantiin, miksi nyt, kun hän on syntynyt Saksassa, minun täytyy mennä häntä ampumaan?»

Meidän täytyy iloita hengessämme, että on joitakin vanhurskaita maan päällä, kuten sanotaan Vanhassa testamentissa, jotka näyttävät uskoansa Jumalaan, hyvään, sillä se ei ole silloin ollut vain puhetta, vaan he ovat osoittaneet sen teossa. Ja meidänkin maassamme oli niinsanotun kapinan aikana joitakin sellaisia ihmisiä, jotka sanoivat: »Minä en voi kantaa miekkaa veljeäni vastaan». – Jos he sattuihin olemaan valkoisten puolella, panivat nämä heidät vankeuteen, punaiset taas vastaavassa tapauksessa ehkä ampuivat heidät. Mehän tiedämme tapauksia, että punaiset ampuivat ne, jotka sanoivat: »Me uskomme Jeesus Kristuksen oppiin ja olemme uskoneet, että kristikunnassa saisi seurata Jeesusta ei ainoastaan puheissa ja lauluissa ja sunnuntaitempuissa, vaan elämässä. Me emme ota kivääriä; jos tahdotte, tappakaa meidät». – ja heidät tapettiin.

Täytyy sydämestään iloita, että on ihmisiä, jotka uskaltavat jotakin uskonsa puolesta: heidän marttyyrituskansa ja -kärsimyksensä puhdistavat maailmaa. Ei maailmaa puhdistu se, että mennään sotaan ja tullaan hulluiksi, kun nähdään kaikenlaisia julmuuksia. Jos toiset ovat osanneet säilyttää järkensä sodassa, riippuu se siitä, etteivät he ole niin paljon nähneet tai eivät ole kovin ajattelevia olentoja, tai jos ovat

ajattelevia, on heidän täytynyt osata ajatella niin paljon, että ovat voineet voittaa itsensä. Mutta me tiedämme, että maailmansodan aikana tuli paljon ihmisiä hulluiksi. He ovat kysyneet itseltään: »Mitä on tämä elämä? Me olemme julmempia kuin villit pedot, sillä ne raatelevat ainoastaan himonsa lumoissa, mutta tämä on järjestettyä julmuutta». – Papit ja muut opettavat: »Ole mukana aivan kylmästi, ammu vihollisia, mutta älä vihaa ketään; rakasta niitä, joita tapat». – Tämä oli pieni intermezzo, mutta me näemme, miten on todellisuudessa: meillä on tarjolla elämänyymmärrys, joka vaatii meiltä muuta, kuin mitä tulee jokapäiväisyydessä ilmi.

Nämä kolme tekijää, uskonnollinen elämänyymmärrys eli oppi, sitten kultti, jumalanpalvelusmuodot ja ihmisen jokapäiväinen elämä, ovat välittömässä suhteessa sisäisiin maailman voimiin. Ja minä tahtoisin vielä mainita ne kolme elämänvoimaa, jotka ovat suhteessa ihmiselämän tekijöihin – ja tietenkin silloin puhun salatieteellisesti, henkisesti.

Jokainen henkinen totuudenetsijä myöntää, että elämän kaikkien ilmiöiden takana, maailmankaikkeuden takana, on itse salattu, absoluuttinen Elämä, joka on yksi. Ilmiöt ovat monet, ja ilmennyt maailmankaikkeus on kuin kokoonpantu monista äänistä, värähtelyistä, tuhansista muodoista, ja kaikkien näiden muotojen takana täytyy olla yksi ainoa suuri, salattu, absoluuttinen Elämä. Se on aivan välttämätöntä. Ei voi olla muuta kuin yksi ainoa äärettömyys ja ikuisuus, joka on kaiken salainen Isä. Maailmankaikkeus on Isä ilmenneenä; se on, kuten Johanneksen evankeliumissa sanotaan, Sana, joka oli Jumalan tykönä, ja Jumala oli se Sana, Logos. Ja me voimme puhua, että maailmankaikkeus on yhteytensä ja ykseytensä puolesta käsittämätön salaisuus; tai se ilmennys, joka kaikki kokoo itseensä, on kuin ensimmäinen yleismaailmallinen Sana eli Logos. Meille on suuri mysteeri, kuinka ikuisuus ja äärettömyys voi ilmetä, mutta kun katselemme maailmankaikkeutta, voimme sanoa, että se on ilmennys eläviä olentoja, sillä jokainen salatieteilijä, henkisesti kokenut ihminen tietää, että esim. tämä meidän aurinkokuntamme tai meidän maapallomme on elävä olento. Harva ihminen osaa enemmän tutkia kuin tätä aurinkokuntaa sisäisesti. Tutkija huomaa, että sen takana on elävä olento, jota nimitetään Logokseksi, Sanaksi; sen kautta kaikki on luotu, mitä on. Tämä Logos, ihmeellinen olento, on silloin kuin Isän Poika, kuin tuon suuren, salatun Elämän Poika. Ja koska tuossa ilmenneessä Logoksessa on erilaisia olemuspuolia, ensin se, joka liittyy Hänet tuohon suureen salaisuuteen, kaikkiallisuuteen, ikuiseen Isään, niin meidän on välttämätöntä sanoa, että tuo Hänen olemuspuolensa, joka liittyy Hänet Isään, on Isää.

Kun tutkimme itseämme, huomaamme, että meissäkin on Isää. Jokaisessa meissä on salainen suhde maailman äärettömään, ikuiseen Elämään, suureen, käsittämättömään Henkeen. Sentähden ymmärrämme hyvin, että tuossa suuressa Logoksessa on pohjimpana olemuspuolena Isä, se, joka liittyy Hänet suureen Isään. Ja sitten on Poika, toinen Hänen olemuspuolensa. – Mikä on tämä Poika? – Poika on kuva siitä, mitä luomisella tarkoitetaan ja mitä sillä saavutetaan. Se on Sanassa oleva kuva, tuossa Isästä tullessa Olennessa tietoisuus siitä, mikä on luomisen tarkoitus, minkä tähden koko olemassaolo on olemassa. Tämä Logoksen kuva on elävä Jumalan Poika. Hänen luomisensa tarkoitus on luoda ilmennyt Jumalan Poika.

Meissä ihmisissä asuu Jumalan Poika, joka on välittömässä suhteessa Isään meissä. Tämä Jumalan Poika on Isän kuva siitä, miksi meidän pitää tulla. Siis Isän kuva meidän inhimillisestä täydellisyydestämme on Jumalan Poika meissä. Samalla tavalla tämän aurinkokunnan Logoksen tietoisuudessa on täydellisyyskuva siitä, millä tavalla tällä aurinkokunnalla on saavutettavissa henkisyys.

Sitten on tuossa Logoksessa kolmantena olemuspuolena Pyhä henki – jos käytetään kristillisiä nimityksiä – joka on se toimiva voima, joka tekee työtä tuon Jumalan Pojan ihanteen puolesta. Samalla tavoin me näemme itsessämme paitsi Isän ja Pojan täydellisyyshanteen sen voiman, joka lähtee Isästä ja Pojasta, Totuuden hengen meissä, joka saa meidät nousemaan Jumalan Pojiksi, Isän kaltaisiksi.

Tämä Pyhä henki on siis Logoksessa, Sanassa, Isästä ja Pojasta ulos lähtevä voima, joka rakentaa maailmankaikkeuden, joka vaikuttaa siinä Pyhänä henkenä, nostavana voimana, ylöspäin käskävänä ja

kiihoittavana, ihmeellisenä totuuden, hyvyyden ja viisauden voimana. – Kun Jumalan Poika, Sana, puhui Jeesuksen kautta, Hän sanoi: »Kun minä lähdän teidän luotanne, lähetän teille Lohduttajan; en voi Häntä lähettää, ennenkuin menen itse pois. Se totuuden Pyhä henki muistuttaa teitä, mitä olen teille opettanut». – Ja totuuden Pyhä henki tuli apostoleihin.

Nyt, kun katselemme ihmisten elämää, huomaamme, kuinka ihanteen näkeminen, maailmankuvan saaminen uskonnolta, on suhteessa Jumalan Poikaan, joka on elävä täydellisyysihanne. Maailmankuva, elämänymmärrys, on aina meille kuin välttämätön vuodatus Kristuksesta eli Jumalan Pojasta. Taas kaikki meidän yrityksemme elää tämän Jumalan Pojan, ihanteen, mukaisesti on totuuden Pyhän hengen voima meissä. Ja kun katsomme esim. kristikuntaa, huomaamme, että kirkko tuossa uskossaan, maailmanymmärryksessään, antaa Jumalan Poikaa, ja jumalanpalvelusmuodoissa, sakramenteissa, antaa Pyhää henkeä – tai tarkoitus on se. Armonvälikkapaleet, joiden tarkoitus on auttaa ihmistä näkemään Jumalan Pojan täydellisyys, ovat suhteessa Pyhään henkeen, ja itse elämänymmärrys on suhteessa Poikaan, mutta ihmisen jokapäiväisyys, arkiusko, hänen pakanallisuutensa, on suhteessa Isään, se on ikäänkuin Isän departementissa, hallintapiirissä. Meidän todellinen persoonallisuutemme on Isän huomassa, Jumalan Poika tahtoi kasvattaa meitä Isän tahdon mukaisesti, ja Pyhä henki auttaa meitä tuossa kasvatuksessa, mutta mikäli me emme sitä tahdo, olemme Isän vihan so. karman alaisia. Isässä on puolueeton elämän laki, joka antaa jokaiselle, mitä hänelle tuleva on: niinkuin ihminen kylvää, niin hän myös niittää. Ja jokainen ihminen on Isän huomassa, ja Isän palvelijat, karman palvelijat, katsovat, että ihmisille tulee, mitä hänelle hänen teoistaan tulee. Jumalan Poika tahtoi auttaa häntä nousemaan, ja Pyhä henki tahtoi antaa voimansa hänelle, mutta ihmisen oman itsen täytyy siihen kaikkeen suostua.

Nyt meillä on jonkinlainen kuva siitä, mitä minä nimitän uskon kolmikasvuksi. Ihminen on karman lain alainen, ellei hän ota vastaan Jumalan Pojan ihannetta ja ellei hän anna Pyhän hengen vaikuttaa itsessään, että hän voi kulkea ihanteen tietä. Isän suuresta helmasta ei kukaan ole erotettu eikä kukaan joudu siitä pois. Isän koulu voi olla näennäisesti ankara, mutta Isä tahtoo vain, että me kaikki saavutamme täydellisyyden; se on meidän Logoksemme Isä-ominaisuuden tahto. Ja jos meidän oma tahtomme ei siihen taivu, Isä ei ole siitä pahoillaan, mutta Hän antaa silloin karman johtaa, pitää huolta meistä, että me saamme aina, mitä me todellisuudessa tahdomme. Kristus eli Jumalan Poika on se, joka tahtoi meitä auttaa, näyttää, kuinka asiat todellisuudessa ovat, siis se on tuo ihanne meissä, ja Pyhä henki voi meitä auttaa, jos otamme sen vastaan.

Uskonnon alkeelliset muodot

Viime esitelmässä koetimme viitata siihen tosiseikkaan, että huolimatta siitä, mitä sisäisiä käsityksiä meillä on uskonnosta ja uskonnollisesta elämästä, me saatamme ulkonaisesti erottaa uskonnossa ja uskonnollisessa elämässä kolme eri puolta, nim. 1) itse tuon opin eli viisauden, ja sitten 2) uskonnon jumalanpalvelusmuodot, seremoniat ja rituaalit, ja 3) sen mielentilan, sieluntilan ihmisissä, jota uskonnon kannalta voidaan nimittää barbaarisuudeksi eli pakanallisuudeksi, joka vaikuttaa sen, että kaikki ihmiset eivät kykene ilman muuta omaksumaan uskonnon elämänymmärrystä ja siitä seuraavaa moraalialia.

Me voimme sanoa, että tuossa ensimmäisessä uskonnon olemuspuolessa, viisaudessa eli opissa, on kaksi puolta, nimittäin 1) maailmankatsomus ja sitten 2) se moraalial, siveellisyys, mikä tuosta maailmankatsomuksesta johtuu, kun siihen uskoo. Me voimmekin sanoa, että uskonto on onnistunut ja ehjä silloin, kun sen filosofis-tieteellinen puoli, teoreettinen elämänymmärrys on sellainen, että siitä välittömästi johtuu sen moraalial. Uskonto on onnistunut silloin, kun ihminen uskomalla uskonnon esittämään elämänkatsomukseen samalla uskoo uskonnon moraalialin ja noudattaa sitä elämässään. Tässä kohden kuitenkin näemme, että uskonto harvoin on niin onnistunut; harvoin siihen uskomisesta johtuu välittömästi moraalial ja siveellisyden ymmärtäminen. Kuitenkin on helposti todistettavissa, että jokaisessa uskonnossa on sekä tuo maailmankatsomus että siveellinen puoli.

Mutta juuri sentähden, että nämä kaksi momenttia on uskonnon opissa, voi uskovaisessa herätä ristiriita, jos hänen sieluntilansa on pakanallisella kannalla uskonnon moraalialin suhteen. Kuten enemmän ihmiskunta on kehittynyt, sitä suuremmaksi käy ristiriita yksilöiden sielunelämässä uskonnon ja elämän välillä. He saavat uskonnolta maailmankatsomuksen, ja se voi muuttua heidän mielestään hyvin epäpäteväksi. Mutta he saavat uskonnolta myös moraalialin, siveellisen ojennusnuoran, ihanteen, ja se on tavallisesti korkeampi kuin heidän oma mielentilansa. Sentähden tulee yhä suuremmaksi ristiriita uskonnon siveellisen ihanteen ja uskovaisen jokapäiväisen elämän välillä. Sitä vastoin voimme huomata, kun tutkimme uskontoa sen eri ilmennyksissä, että kuta alkeellisempi uskonto on, sitä pienempi on tämä ristiriita. Ihmiset eivät ole niin kehittyneitä, että he tuntisivat itsekkyyttä niin syvästi; he eivät ole itsenäistyneet; sentähden heidän on helpompi ottaa vastaan se siveellinen elämänymmärrys, minkä uskonto antaa. He ovat ikäänkuin lapset, jotka helpommin tottelevat neuvoja kuin aikaihmiset.

Meidän täytyy siis tunnustaa, että ihmiskunnassa on aivan ulkonaisestikin näkyvissä jonkinlainen paratiisitila, luontoa lähempänä oleva sieluntila, josta ihmiskunta lankeaa. Emme kuitenkaan voi sanoa, että tuo lankeemus olisi ollut vältettävissä, koska sitä seuraa nopeampi kehitys. — Jos menemme jonkin intiaaniheimon luo, niin näemme, että he elävät luonnontilassa vapaasti ulkona metsässä, ovat luonnon yhteydessä; meidän olisi silloin tunnustettava, että heidän elämänsä on monessa suhteessa onnellisempi, kauniimpi, siveellisempi kuin meidän. Ja myöskin se on epäitsekkäämpi kuin meidän. Me emme katsele heidän kaikenlaisia tapojaan, vaan heidän sieluntilaansa, elämäänsä, ja me huomaamme, että se on lähempänä luonnon paratiisillisuutta, sillä se on jalompaa, kauniimpaa. Me tiedämme, että monet runoilijat ja kirjailijat ovat koettaneet kuvata luonnollista elämää metsässä paljon siveellisemmäksi ja korkeammaksi kuin kulttuurikansojen. Mutta me huomaamme, että jos intiaanilapsien annetaan käydä esim. amerikkalaista koulua, niin he eivät kaipaa enää takaisin intiaanien metsäläiselämään; sitä vastoin vanhat intiaanit eivät viihdy järjestyneessä kaupunkielämässä, ja heidän mielestään on kauheata asua ahtaissa huoneissa, kun kerran voi asua vapaassa luonnossa. Mutta nuoret, jotka ovat tottuneet olemaan sivistyneissä oloissa, eivät kaipaa enää takaisin. He ovat vanhempien kannalta kuin langenneita. Se lankeemus on ollut luonnollinen, sillä se on tuonut mukanaan suuremman älyllisen kehityksen.

Tämä on kuin pienoiskuva ihmiskunnan tilasta. Ihmiskunnan on mahdoton elää luonnontilassa, sillä ihmisessä on äly, järki, joka, kun se herää tavoittelemaan sivistystä, vetää hänet puoleensa niin, ettei hän enää viihdy alkeellisissa luonnon oloissa. Se on jossakin muodossa ihmiskunnan lankeemus pahaan, ja sentähden voidaan myös sanoa, että kun ihmiskunta saavuttaa takaisin paratiisitilansa, se on tietenkin elämä, joka on välittömässä yhteydessä luonnon kanssa, elämä, joka on vapautunut kaikista sivistyksen pahoista puolista, elämä, joka on älyllistä laadultaan ja omaksunut sen korkeamman järjen, mikä on löydettävissä luonnossa; mutta se ei ole palaamista entiseen luonnontilaan, vaan sen uudelleen voittamista. – Tämän me olimme mielestäni selvästi ymmärtämään, kun tutkimme ihmiskunnan historiaa juuri ihmiskunnan uskontojen perusteella.

Kun tänään tahtoisimme luoda silmäyksen kaikista alkeellisimpiin uskonnon muotoihin, on tarkoitukseni kääntyä villikansojen puoleen, katsoa, minkälaisia uskonnollisia käsityksiä noilla kansoilla on. Meidän on silloin tietenkin mahdotonta tutkia kaikkia näiden sivistymättömien kansojen eri uskontoja, sillä ne ovat muodoltaan erilaisia. Meidän täytyy ottaa ne aivan kuin yhdessä kimpussa ja nähdä, miten niissä itse asiassa on yhtenäisiä piirteitä, jotka tekevät mahdolliseksi tutkia kaikkia näitä piirteitä yhdessä. Pienet eroavuudet eivät vaikuta oleellisesti itse asiaan.

Olen varma siitä, että aikoja sitten, kun kristikunnassa oli tapana pitää neekereitä orjina ja kohdella heitä kuin eläimiä, uskottiin kristikunnassa, että he eivät oikeastaan olleet ihmisiä, vaan mitä lienevät olleet; eivät ainakaan oikeita ihmisiä, jotka olisivat tunteneet kuin kristityt. Tuollainen sangen halveksiva käsitys oli villoista kansoista. Ja me tiedämme, että kun amerikkalaiset valkoiset rupesivat hankkimaan itselleen enemmän maata, he kylmäverisesti tunkivat tieltään intiaanit. »Eivät ne ole oikeita ihmisiä; jos heidät tappaa, on sama kuin tappaisi myrkyllisen käärmeen», he sanoivat. Melkein samalla tavalla ajattelivat englantilaiset Intiassa alkuasukkaista, sentähden, että intialaiset sattuivat olemaan tummaihoisia, vaikeivät he mitään villikansoja olleet. »Niitä saa kohdella kuin koiria», he sanoivat.

Tällä tavoin on käytännössä yleensä kristikunnassa käsitetty ihmisten veljeys, josta on kyllä voitu ylimalkaisesti saarnastuolissa puhua. Mutta kun vakavahenkiset ja ihmisystävälliset lähetyssaarnaajat menivät intiaanien ja neekerien luo käännyttämään heitä kristinuskoon, silloin nämä lähetyssaarnaajat, jos olivat lämminsydämisinä ja todella koettivat tutustua villikansojen elämään ja sieluntilaan, tekivät hämmästyttävän huomion. He tekivät sen huomion, että neekerit, intiaanit ym. alkuasukkaat olivat kaikki ihmisiä. Tämä oli itse asiassa järkyttävä herämys. »Nehän ovat ihmisiä», sanoivat nämä lähetyssaarnaajat, »heillä on sydän, kuten meillä, he voivat vihata, rakastaa, uskoa ja luottaa, epäillä ja haluta koston, heillä on aivan samat tunteet kuin meillä. He eivät ole mitään elukoita, vaan tavallisia ihmisiä, jotka ajattelevat kuten me. Tosin heidän ajatuksensa ei ulotu yhtä pitkälle kuin meidän; heidän älynsä on heikompi, heidän maailmansa on pienempi, mutta he kuitenkin ajattelevat».

Me voimme ymmärtää, että tämä oli suuri herämys lähetyssaarnaajille, ja monet ihmiset, kirjailijat ja runoilijat, ovat saaneet aivan toisen kuvan kuin oli ennen villikansojen elämästä; sen jälkeen tuli se kaunis käsitys luonnonkansojen elämästä, että se oli siveellisempää kuin kulttuurikansojen elämä, ja tämä ei perustunut fantasiaan, vaan todellisiin havaintoihin sekä heidän uskonnollisesta elämästään että sielullisesta tunne-elämästään. Ja eivät ainoastaan lähetyssaarnaajat, vaan monet muut ihmiset menivät noiden villikansojen luo tutkimaan heidän elämänsä, oppimaan tuntemaan heitä ihmisinä.

Tämä on aivan ensimmäinen tosiseikka, minkä totuuden etsijä, joka on tullut teosofisen elämänymmärryksen yhteyteen, tietää, ja kun Teosofinen Seura perustettiin, sen sääntöihin ensimmäiseksi pykäläksi otettiin, että tulee muodostaa veljeyden ydin katsomatta rotuun, väriin jne. Teosofisen Seuran jäsenet tunnustavat siis ilman muuta, että mustat, keltaiset ja punaiset ovat ihmisiä, veljiä. Ja kun tältä kannalta lähdemme tutkimaan noiden kansojen uskonnollista elämää, silloin saamme oikean pohjan, silloin emme ole pakotetut asettumaan materialistiselle näkökannalle, että nuo mustat ja punaiset ovat hirmuisen kehittymättömiä olentoja. Kun asetumme oikealle kannalle, lähdemme siitä, että he kaikki ovat ihmisiä;

silloin saamme melkein hämmästyä heidän uskonnollisia elämänmuotojaan ja oppejaan, –ellemme saisi selityksiä niistä teosofisista ja okkultisista tutkimuksista.

Luulemmeko esim. että kaikki nuo villit kansat ovat jonkinlaisia epäjumalan palvelijoita? – Onhan puhuttu, että he tekevät puusta ja kivistä itselleen kuvia, joita sitten palvelevat jumalina. Sellainen käsitys meillä ennen aina oli. Se on nyt tieteellisesti hylätty; ei enää uskota, että villit kansat ovat fetišin palvelijoita, so., että he uskovat omiin itse tekemiinsä jumaliin. Tuo ei pidä paikkaansa, vaan nykyajan tutkijat tunnustavat jo, ettei niin ole asian laita. Kun Madame Blavatsky aikoinaan sen sanoi, tiedemiehet kohauttivat silloin vain olkapäitään. Nyt tiedetään jo aivan yleisesti, että villit kansat uskovat Jumalaan; heillä kaikilla on käsitys siitä, että Jumala on jonkinlainen salaperäinen elämä tai henki kaiken takana. Heillä voi myös olla käsitys, että Jumala on luoja, että hän on kuin suuri ihminen, mutta useimmiten he eivät tee siitä muotoa itselleen. – Jos pidämme kiinni Mooseksen määräyksestä: »minä olen Herra sinun Jumalasi, et saa tehdä kuvia Jumalasta», silloin esim. kaikki kristityt, jotka tekevät muotoja, ovat epäjumalan palvelijoita, olivat ne kuvat maalattuja tai veistettyjä tai vain heidän mielessään olevia, – jolleivät he käsittä muuta Jumalaa kuin mistä heillä on kuvia. Silloin itse asiassa luonnonkansat, jotka sanovat: eivät nämä kuvat ole jumalia, Jumala on salaperäinen asia, suuri henki kaiken takana, sitä ei paljon voi käsittää, siihen uskotaan, – he ajattelevat tavallaan korkeammin.

Kun lähetyssaarnaajat alkavat kertoa neekereille ja intiaaneille, että on olemassa Jumala, joka on kaiken luonut ja joka on kaiken takana, niin nuo alkuasukkaat sanovat: »tuo on oikein ja hyvä, niin mekin uskomme». Silloin itse asiassa on eroavuus vain nimissä. Mitä siitä, että eri luonnonkansat ja heimot puhuvat eri nimistä jumalista, se on kuitenkin Jumala, ja Jumalan nimikin voi osoittaa jotakin, se voi merkitä loistavaa, korkeaa jne. Samalla tavoin vanhoilla suomalaisilla Jumala oli salaperäinen, epämääräinen käsite; Ukko ylijumala oli korkein persoonallinen jumala, mutta Jumala itsessään oli salaperäinen olento. Intiaanit puhuvat Suuresta Hengestä, joka on kaiken elämän alku; ja muutamat heimot kutsuvat Jumalaa Auringonhengeksi. Sangen suuresti hämmästyimme, kun neekereiltä saamme kuulla, että Jumala on kaikkien Isä.

Toinen oppi, joka aina kuuluu uskontoon, on oppi kuolemanjälkeisestä elämästä, siitä, että ihminen on kuolematon, ikuinen. Kun lähetyssaarnaajat tästä puhuivat villikansoille, niin kaikki taas sanoivat: »Se on hyvä; me uskomme siihen; kyllä ihminen on olemassa kuoleman jälkeen». Siinäkin ei ollut mitään uutta opetettavaa. Päinvastoin voimme tehdä sen sangen ihmeellisen havainnon, että jos kristitty joutui keskusteluun intiaanin tai neekerin kanssa kuolemanjälkeisestä elämästä ja sanoi esim., että kuoleman jälkeen ihminen nukkuu, hän on aivan olematon, mutta viimeisenä päivänä Jeesus herättää hänet, niin tuo intiaani tai nekeri katsoi pitkään ja sanoi: »Eihän se niin ole; ihminen elää kuoleman jälkeen, jolloin hän on autuissa maissa, henkimaailmassa, ilmassa». »Mitä taikauskoa», sanoo kristitty, »meillä on raamattu, joka sanoo, miten asiat ovat». – »Mutta meillä on tieto, meillä on tietäjiä, jotka ovat nähneet, miten asiat ovat kuoleman jälkeen; he kertovat omia kokemuksiaan ja näkemiään. Tiedättekö te, että asiat ovat toisin?» – Kuka silloin joutuu hämilleen? – Kristityllä ei ole tietoa, hän ei voi sanoa, että hän olisi nähnyt, että asiat ovat niin kuin hän on sanonut, hän vetoaa vain yhteen kirjaan. Intiaanit ja nekerit taas pelkäävät kirjoja ja kirjoituksia, ainakin ennen. Heidän mielestään siinä oli taikaa, noituutta. He sanoivat: »Te kirjoitatte paljon, mutta teidän sananne ei merkitse mitään, siihen ei voi luottaa. Te sanotte: antakaa meille tämä maa-ala, me annamme teille sitten korvausta, mutta sitä te ette ole tehneet. Koska intiaani on pettänyt lupauksensa?» – Siis vetoaminen pyhään kirjaan ei tepsii tavalliseen intiaaniin tai nekeriin; he tietävät, mitä tietävät, ja uskovat, mitä uskovat. Tässä on sama asia kuin lasten suhteen. Jos aikaihminen lupaa jotakin eikä täytä sitä, niin lapsi tietää, ettei lupaus merkitse mitään vanhemman ihmisen suussa – ja lapsi ei enää usko ihmisiin. Luonnonkansat ovat lapsen kannalla: he voivat ottaa vastaan, jos meillä on tietoa antaa. Jos tulisimme heidän luokseen tietorikkaina, joilla on tuotavana suurempaa valoa, silloin he uskoisivat meihin, jos meidän elämämme olisi tuon suuremman valon mukaista. Mutta jos meidän elämämme on huonompaa kuin heidän, silloin emme kelpaa heidän opettajikseen. Jeesus sanoi: »Jokaisesta turhasta sanasta on sinun tehtävä tili.» – Nyt ihmiset käyttävät sanoja ilman sisältöä; se on kulttuurin kirous. Jos pääsisimme takaisin vanhaan

aikaan, jolloin ihmisen sana vielä merkitsi jotakin, silloin voisimme olla toisten opettajia. Täälläkin sanottiin ennen: »Mitä kirjallisista sopimuksista; sanasta miestä sarvesta härkää.» – Meillä olisi kyllä paljon annettavaa, mutta meidän oma moraalimme on takapajulla. Me emme kelpaa kasvattamaan lapsia emmekä villikansoja elämän tiellä. On kyllä ollut joitakin puhtaita, jaloja luonteita lähetyssaarnaajien joukossa, jotka ovat vieneet valoa, ja toiselta puolen taas villikansojen joukossa on paljon julmuutta ja raakuutta. Me voisimme siis heitä kyllä auttaa, ja muutamat ovat sitä tehneet, mutta myöskin meidän kauttamme villi-ihmiset ovat oppineet paljon kaikkea pahaa ja itsekkyyttä, mistä he eivät ennen tieneet.

Kuolemanjälkeisestä elämästä on sekä neekereillä että intiaaneilla se käsitys, ettei se ole ikuinen. Jos kaikkialla ei näitä asioita niin ajatella, niin muutamain paikoin on villikansoilla selvä tieto, usko siitä, että ihminen kuoleman jälkeen tulee takaisin maan päälle. Hän joko siirtyy jonkin eläimen kehoon, siis kuten vanhat egyptiläiset ajattelivat sielunvaelluksesta, tai sitten syntyy ihmiseen. Kun lapsi syntyy neekeriperheeseen, niin perheen, suvun vanhin pienessä juhlatilaisuudessa puhuttelee tuota lasta ja kysyy: »Mistä sinä matkalainen olet tullut tänne? Kuka elävä olento sinä olet ennen ollut, oletko ehkä ollut joku meidän esivanhemmistamme?» – He siis nimenomaan uskovat jälleensyntymiseen. Ja mehän tiedämme, että kaikilla kansoilla on se käsitys, että luonto on elävä, sielullinen. Luonto on siis täynnä henkeä, sielua, elämää. Tätä eivät luonnonkansat käsitä niin tieteellisesti, niinkuin me saatamme käsittää, vaan he käsittävät asiat enemmän konkreettisesti, alkeellisesti. Villikansan ihmiset voivat uskoa esim., että pianossa on sielu, että se on elävä olento. Samalla tavoin he uskovat puista, tähdistä ja kaikista luonnonilmiöistä, että ne ovat henkiä, eläviä olentoja. Tämä on välillisesti totta. Spiritualistinen filosofia tietää, että totuus on syvemmällä. Henki on kaikkialla, mutta se ei ole pukeutunut sellaisiin muotoihin kuin alkeellinen ihminen luulee. Alkeellinen ihminen on kuitenkin oikeassa; hän ei ole materialisti, kieltäjä, kuten kulttuuri-ihminen saattaa olla. Hän uskoo, että jos henkeä ja tajuntaa yleensä on olemassa – onhan sitä ainakin ihmisessä – niin sitä on kaikkialla. Tässä suhteessa ovat villikansat loogisesti oikeassa. He ymmärtävät, että jos yhdessä muodossa, ihmisessä, on henki, silloin se on toisissakin muodoissa, eläimissä, kasveissa, ilmassa, luonnonvoimissa ja joka paikassa.

Tämä käsitys, jota vielä meidän tieteelliset tutkijamme pitävät kovin pimeänä, on siis mitä loogisinta filosofiaa. Villi-ihmiset uskovat siis henkimaailmaan, uskovat, että ihminen on olemassa kuoleman jälkeen, uskovat, että on hyviä ja pahoja henkiä. Muutamat ihmiset ovat jaloja, sankareita; heitä voidaan palvoa henkinä.

Tämä kaikki ei perustu, niinkuin meidän tieteelliset tutkijamme otaksuvat, minkäänlaisiin ajatuspäätelmiin. Meidän tutkijamme luulevat, että raakalainen, alkeellinen ihminen on päässyt käsitykseen ihmisen sielusta sillä tavalla, että kun hän näkee ihmisen kuolevan ja huomaa hengityksen lakkaavan, niin hän huomaa, että sielu, joka oli hengessä, meni ulos. Tai jos hän uskoo, että sielu on veressä, niin jos veri vuotaa kuiviin, sielu menee sen mukana. Jos ihminen unessa tapaa jonkun kuolleen omaisensa, silloin hänen mielikuvituksensa sanoo: hän on olemassa, koska tapasin hänet unessa.

Näin päättelevät meidän tieteelliset tutkijamme, mutta eivät alkeelliset ihmiset sillä tavoin ole päässeet käsitykseen sielusta ja henkimaailmasta. Siinä on toinen pohja, jonka tiedemiehet aina syrjäyttävät. Meidän tutkijamme eivät kiinnitä siihen huomiota siitä syystä, että se käy yli heidän ymmärryksensä. Heillä ei ole mitään omaa tietoa yliaistisista asioista; sentähden he eivät ymmärrä, sillä jos he ymmärtäisivät, pitäisi heidän kiinnittää huomionsa siihen tärkeään ja keskeiseen seikkaan, josta kaikki luonnonkansat puhuvat, nim. että heillä on tietäjiä, velhoja, noitia, shamaaneja, niitä, jotka näkevät ja tietävät ja voivat kertoa. Nämä tietäjät, velhot ja noidat, ovat avanneet alkeellisten ihmisten silmät näkemään ja ymmärtämään, että ihmisessä on sielu, ja tämä sielu voi liikkua silloin, kun ihminen nukkuu, ja se elää vielä ihmisen kuoltuakin. Myöskin he ovat opettaneet, että on olemassa henkimaailma. Meidän tieteelliset tutkijamme tietävät tämän, ja myös sen, että kaikki villikansat suunnattomasti kunnioittavat tietäjiään, jotka ovat heistä pyhiä olentoja. Ja myöskin meidän tutkijamme pitäisi tietää ja ymmärtää, että nämä tietäjät ja noidat eivät suinkaan sano »me olemme Jumalan valituina, aivan erikoisia olentoja», vaan he sanovat: »Me olemme kovasti ponnistaneet ja pyrkinet

tietoon. Me otamme myös oppilaita; ken tahtoo pyrkiä siihen tietoon, hän voi». — Mikä silloin estää kaikkia tulemasta heidän oppilaiden? — Se vain, että he sanovat: »On äärettömän vaikeaa pyrkiä tietoon; hirmuisia kokeita vaaditaan siltä, joka tietoon pyrkii ja joka tietoa saavuttaa. Sentähden ei jokainen siihen kykene». Ja jos he eivät pidä tällaisia puheita ja esitelmiä, johtuu se siitä, että kaikki tietävät ne vaikeudet. Se, joka lähtee tietäjän oppilaaksi, lähtee erikoisen vaikeaan kouluun. Tuo koulu on niin ankara juuri noilla alkeellisilla kansoilla, että pyrkijöiden täytyy kestää mitä hirmuisinta askeesia ja mitä kärsimyksiä tahansa. Kun kristityt eurooppalaiset ovat saaneet nähdä shamaanin tai muun velhon toimittavan pyhiä menoja, he ovat kysyneet, miten se on ihmiselle mahdollista. Kun tietäjät asettavat itsensä tuohon merkilliseen tilaan, joka irroittaa heidän astraalis-etterisen kehonsa, niin saavat he sen aikaan tanssimalla. Siihen ottavat osaa monet muutkin kuin tuo velho. Se tanssi on hyvin merkillinen; he pyörivät ensin toiseen ja sitten toiseen vastasuuntaan niin nopeasti, että tavallinen ihminen kuolisi; ja se kestää niin kauan, että velho lopulta kaatuu maahan tajuttomana. Tanssin aikana pidetään myös hirmuista melua. Kaikki tämä melu ja tanssi saa aikaan silloin tuon irtautumisen fyysisestä kehosta, jolloin tietäjä lähtee toiseen maailmaan ja ottaa siellä selvää mistä asiasta tahansa. Joku eurooppalainen on voinut tehdä kysymyksiä asioista, joista velho ei ensinkään ole tiennyt, mutta joihin hän tuo tiedot toisesta maailmasta.

Tällä tavoin me voimme ymmärtää, että luonnonkansoilla on välitöntä tietoa henkimaailmasta. Vaikka me tieteellisesti, moraalisesti sanomme: heidän uskonsa ja elämänsä on alapuolella meidän tietoaamme, niin se on vain muodollisesti alapuolella ja okkultisestikin, mutta henkisesti se ei ole alapuolella, päinvastoin yläpuolella, sillä heillä on niin ääretön vakavuus, tiedon halu, ääretön itsensä voittaminen, että meidän tavalliset sivistyneet ihmisemme eivät kelpaa siinä suhteessa mihinkään. Ei meillä ole sitä siveellistä vakavuutta, mikä heillä on.

Kerran eräs intiaani-tietäjä tuli kristityksi, sillä hänen vaimonsa oli tullut kristityksi, ja hän itse huomasi, että kristinuskon oli korkeampi, sillä siinä korostetaan, ettei saa kostaa, jota vastoin luonnonkansojen elämä on täynnä kostoa. — Sitä elämää me tosin elämme vielä täällä kristikunnassakin; me olemme vain siirtäneet koston yksilön hartioilta kaikkien hartioille; yhteiskunta kostaa, vaikka me emme sano sitä kostoksi, me nimitämme vain asioita hienommin. Jos joku esim. varastaa, se on hänelle kostettava, hänen täytyy istua linnassa jne. En sano, että sen pitäisi olla toisin, mutta sanon, että me elämme vielä vanhassa pakanallisessa käsityksessä. Kristus opettaa toisin. — Kun joku villi-ihminen ottaa vastaan kristinuskon, hän näkee ja ymmärtää sen todellisen sisällön. Mitä hän muuta hyvää saisi kristinuskosta, mutta hän huomaa, että Kristus on sanonut: »Rakasta, anna toisten tehdä sinulle väärin». — Tämäkin intiaani juuri nimenomaan kertoi, että kun hän oli tietäjänä, »medisiinimiehenä», niin siinä ei ollut mitään petosta. Hänen kristityt ystävänsä yrittivät panna hänet kovalle, mutta hän sanoi: »Ei ollut mitään petosta; kaikki oli totta. Kyllä henkiolentoja on olemassa, mutta minä olen huomannut suuremman valon kristinuskossa».

Muistan erään toisen tapauksen. Oli eräs intiaanityttö, josta hänen äitinsä tahtoi tehdä tietäjän. Äiti sanoi: »Minä olen saanut sellaisen ilmestyksen, että sinusta voi tulla tietäjä». Tyttö silloin heti taipui siihen. Äiti vei silloin hänet kauas yksinäiseen teltaan ja käski hänen paastota kaksi päivää; ei saanut edes pistää lunta suuhunsa. Ja tyttö oli siellä kaksi päivää eikä pannut mitään suuhunsa, vaikka olisi kovin tehnyt mieli; villi-ihmisen ja lapsen mieleen ei voi johtua petos. Ei hän voinut ajatella: »Ei täällä kukaan näe, vaikka pistänkin vähän lunta suuhuni». — Kahden päivän perästä äiti tuli, ja tyttö luuli, että nyt saisi silloin panna lunta suuhunsa, sillä hänen oli kova jano. Mutta äiti sanoi, että hänen tulisi vielä kaksi päivää olla siellä syömättä ja juomatta. Nyt tyttö jo alkoi nähdä jotakin, tosin vielä epäselvästi. Äiti tuli taas kahden päivän perästä ja kysyi, oliko tyttö mitään nähnyt tai kuullut. Tyttö kertoi, mitä oli nähnyt. Äiti käski hänen olla siellä vielä kaksi päivää panematta mitään suuhunsa. Tänä aikana tyttö jo alkoi nähdä henkiolentoja; hänen luokseen tuli loistavia olentoja ja jumalia. Hän tunsi, että hänen kehonsa merkillisellä tavalla puhdistui ja aistit tulivat herkiksi. Kun äiti tuli häntä sitten katsomaan ja toi paistettuja forelleja hänelle, ei hän voinut sietää ruoan ja äidin hajua. Hän sanoi äidille: »En voi olla lähellä sinua». — »No, se on hyvä», sanoi äiti, »pane nyt lunta suuhusi, mutta ei paljon: minä tulen sitten taas katsomaan». — Näin oli tyttö paastonnut kahdeksan päivää, jolloin oli tapahtunut, että hän oli tullut toiseen maailmaan ja ollut suhteessa johonkin

erikoiseen suojelushenkeen, ja hän tiesi, että hän oli nyt tullut tietäjäksi. Äiti meni kotiin ja ilmoitti heimolle tämän asian. Sitten tyttö pantiin kokeille. Merkilliset tanssit ja temput alkoivat, jolloin toiset intiaanit tekivät tytölle kysymyksiä saadakseen tietää, osasiko hän vastata oikein. — Intiaanit kyllä tietävät, milloin vastaus on oikea; se tulee heti epäröimättä ja sattuu naulan kantaan.

Tästäkin me siis näemme, kuinka noilla villikansoilla on erikoinen koulutus, jonka avulla heistä voi tulla tietäjiä. Ja meidän tieteelliset tutkijamme tietävät, että villikansoilla on salaisia seuroja, joita nämä tietäjät ja heidän oppilaansa pitävät yllä. Niillä seuroilla on suuri vaikutusvalta, ne — voimme sanoa — myös poliittisesti johtavat ja hallitsevat kansaa.

Alkeellisen uskonnon henkinen tausta

Puhuessamme viime kerralla ns. luonnonkansojen, villikansojen, uskonnollisesta elämästä, heidän uskonnollisista opinkäsitteistään, huomasimme, että kun heitä lähestyy ihmisinä, heillä esiintyvät samanlaiset uskonnolliset käsitykset kuin meillä. Tietenkin nämä uskonnolliset käsitykset voivat pukeutua yksinkertaisempiin, alkeellisempiin muotoihin, mutta ytimeltään ne ovat samanlaisia käsityksiä Jumalasta, elämästä, elämän alkuperästä, ihmisen kuolemanjälkeisestä elämästä ja hänen kuolemattomuudestaan, vieläpä jälleensyntymisestä. Näihin huomioihin voimme vielä lisätä, että kaikilla luonnonkansoilla on myös sangen tarkat kertomukset maailman synnystä, luomisesta ja – ihmeellistä kyllä – sellaisestakin asiasta kuin vedenpaisumuksesta. Melkein kaikkialla Afrikassa luonnonkansat ovat uskoneet aikaan, jolloin maapallon kaikki elävät olennot hävitettiin vedenpaisumuksessa. Siitä kertovat sekä neekerit että intiaanit. – Meillä ei ole täällä aikaa syventyä yksityisiin seikkoihin, mutta tämä on hyvä pitää mielessä. Me huomaamme siitä, että luonnonkansojen uskonopilliset käsitykset lähenevät myöhempiä uskonopillisia käsityksiä.

Mutta uskonnon ensimmäisessä olemuspuolella uskossa on huomattava kaksi puolta, toinen uskonnollinen maailman selitys, toinen siveyskäsite, oppi, mikä uskonopilla on tarjottavana. Ja tässä suhteessa luulen, että useimmat tutkijat ovat sitä mieltä, että luonnonkansoilla ei ole uskonnollista siveysoppia, moraaliala, kuten meillä. Ihmiskunta on myöhemmissä kehitysmuodoissa luonut moraalisia uskontoja, jotka asettavat ihanteen yksilön eteen ja kehoittavat siihen pyrkimään ja asettavat tiettyjä sääntöjä hänen elämälleen. Sanotaan, että tämä moraaliala syntyi silloin, kun ihmiset alkoivat järjestyä yhteiskunniksi; alkeellisilla asteilla ei voi puhua yhteiskunnista, joten silloin ei ole moraalialakaan. Kun yhteiskunta on syntynyt, on syntynyt käsitys, miten pitää menetellä, elää, mikä on oikein ja väärin.

Myöhemmät tutkijat ovat kuitenkin alkaneet huomata, että luonnonkansoilla on jonkinlaisia käsityksiä hyvästä ja pahasta, vaikka ne käsitykset ovat sangen alkeellisia. Ja kun me aivan yksinkertaisen inhimillisesti lähenemme luonnonkansoja ja heidän elämänsä käsityksiään, silloin kyllä huomaamme, että heillä on verraten alkeelliset käsitykset hyvästä ja pahasta, mutta samalla heillä on kauniitakin käsityksiä hyvästä. Luonnonkansat yleensä elävät sillä kannalla, että tämä inhimillinen elämä on yksilölle vaaranalainen, kun hän on kaiken pahan ympäröimä; häntä ympäröivät luonnonvoimat, vieraat kansat, villit pedot ym., ja hänen tulee suojella itseään niitä kaikkia vastaan. Siis hänen oikeuskäsitteensä on primitiivinen: »minulla on oikeus suojella itseäni kaikkea pahaa vastaan, joka minua ympäröi ja kostaa niille, jotka tekevät minulle pahaa».

Se on alkeellista moraaliala, mutta se on havaittavissa. Ja meidän ei tarvitse mennä kovin kauas historiassa, ainoastaan oman kansamme pakanuuteen – ja se oli monessa suhteessa ylevä – huomataksemme, että vanhoilla suomalaisilla oli käsitys koston oikeudesta vereen syöpyneenä. Samoin kaikilla muilla kansoilla. Viime kerralla huomautimme siitä, että meidän kristikuntamme ei ole siitä vapautunut; se elää koston periaatteissa, vaikka ulkonaisesti kauniimmassa, salatummassa muodossa.

Alkeelliset kansat sekoittavat jokapäiväiseen elämäänsä uskontoa. Heille kosto on pyhä, itsensä suojeleminen on pyhä, viha vihollisia vastaan on pyhä, ei ainoastaan luonnollista, vaan uskonnon hyväksymä. Sentähden me huomaamme, kuinka heidän uskonnolliset menonsa, joihin tulemme kohta, palvelevat näitä heidän luonnollisia vaistojaan. Mutta samalla siis, kun ihmisen jokapäiväinen elämä on tullut pyhitetyksi, pilkistää näkyviin jotakin hyvää heidän moraalisisissa käsityksissään. Rukous voi olla heillä yhtä kaunis kuin kristityillä; neekeri rukoilee sitä suurta Jumalaa, Isää, joka on hänet luonut, että Isä suojelisi häntä yöllä, että päivällä kaikki kävisi hyvin. Onhan tässäkin itsekäs piirre pohjalla, mutta sellainen piirre ilmenee kehittyneimmilläänkin ihmisillä. Ja tietenkin neekeri ja intiaani rukoilee myös toisille ihmisille hyvää, ainoastaan vihollisille pahaa.

Vielä selvemmin tulee kuitenkin heidän moraalinen käsityksensä näkyviin muutamanlaisissa tapauksissa, jotka ovat sangen yleisiä. Kaikilla luonnonkansoilla on ns. mieskuntoisuusvihkimys. Kun nuorukainen alkaa tulla mieheksi, silloin, kuten meillä on konfirmatio, heillä on miesten liitto, johon nuorukaiset pääsevät, kun heistä alkaa tulla miehiä. Heidän vastaanottonsa tapahtuu tietyn juhlamenoin, mutta ne eivät suinkaan ole laadultaan viattomia meikäläisessä merkityksessä, vaan mitä suurinta ja julminta kidutusta. Kun meikäläinen katselee niitä menoja, hän on tuskin uskoa silmiään, niin julmia kidutusmenetelmiä käytetään noita nuorukaisia kohtaan: heitä leikataan, väännetään ja kaikilla tavoin kidutetaan. Intiaanit voivat käyttää esim. sitä tapaa, että leikkaavat viilekkeitä lihaksista, joihin pannaan lujia puutikkuja ja kun esim. rinnan kohdalla on saatu kuin liharemmi ihosta, niin siitä ripustetaan nuorukainen riippumaan, jotta nähtäisiin kuinka kauan hän kestää, ennenkuin menee tainnoksiin. Ja tämä kidutus voi kestää monta vuorokautta. Sillä tavoin nuorukainen on saavuttanut sellaisen herruuden fyysisen kehonsa yli, että pienet kidutukset eivät merkitse hänelle mitään. Luonnonkansojen mielestä on ihminen mies vasta silloin, kun hän osaa kärsiä valittamatta. Tämä jonkin verran selittää, minkätähden villit kiduttavat vankejaan. Se ei johdu ainoastaan heidän luonnollisesta julmuudestaan; se johtuu myös siitä, että se samalla osoittaa jonkinlaista kunnioitusta vangille, kun antavat hänen näyttää, mitä hän kestää. He eivät ehkä aina ole saaneet kovin hyvää käsitystä valkoihoisista, kun ovat heitä piinanneet.

Tässä nuorukaisten vihkimyksessä huomaamme kuitenkin jotakin moraalialia, nim. urhoollisuutta, kestävyyttä, kärsivällisyyttä, jota he vaativat mieheltä. He siis tahtovat kasvattaa siveellisesti jokaista nuorukaista.

Sitten on kaikilla luonnonkansoilla eräs laitos, jota nimitetään *totemismiksi*, jota ehkä voi verrata meidän yhteiskuntaluokkiimme. Se on aivan yleinen ilmiö luonnonkansoilla, ja se on sitä, että he ovat jaetut kuin ryhmiin, joilla on yhteinen *totem*, jonkinlainen merkki, vaakuna, joka on tavallisesti eläimen kuva. Se merkitsee, että he lukeutuvat sen todellisuuden, joka on tuon vertauskuvan takana, sukulaisiksi. Siis jos on esim. käärmeen kuva, he lukeutuvat sen sukulaisiksi. Silloin tuo eläin, oli se mikä tahansa, on heille pyhä eläin, jota he eivät tapa eivätkä syö, vaan ovat liitossa sen kanssa. Siis jos he ovat esim. elefantti-totemissa, ovat kaikki elefantit heille pyhiä.

Tämä tuntuu hyvin salaperäiseltä. Tutkijat ovat paljon miettineet, mitä sen takana voi olla. Se ehkä selviää vähän, kun tarkastelemme, millä tavoin intiaanit pääsevät selville totemistaan. Kun intiaaninuorukainen alkaa lähestyä mieskuntoisuutta, mutta ennen kuin hän pääsee vihittäväksi, hän läpikäy sangen pitkällisen paaston yksikseen. Hän harjoittaa siis askeesia pitkän aikaa. Silloin paastotessaan hänen mielensä on kiinni kysymyksessä: »mikä on minun suojelushenkeni, eläimeni?» – Hän sitten pitemmän aikaa paastottuaan näkee unessa suojelushenkensä, ja tavallisesti se silloin on jokin eläin. Hän näkee unessa esim. majavan. Silloin hän sanoo itselleen: »Majava on minun suojelushenkeni, minun pyhä eläimeni, ja majava on se, jonka totemiin minä kuulun». – Hän ilmoittaa tämän sitten toisille, ja majava tulee hänen vaakunakseen. Tätä pyhyttä nimitetään tieteellisissä kirjoituksissa eräällä sanalla, joka on saatu Australiassa villikansoilta: se on »tabu», sellainen, joka on suojeltu, johon ei saa koskea.

Nuori intiaani on siis tällaisilla itseharjoituksissa, paastolla ja selvänäkevän unen avulla päässyt selville, mihin totemiin hän kuuluu. – Minun mielestäni on luultavaa, että yleensä on ollut näin alkuaan. Ihmiset ovat jonkinlaisten ilmestysten kautta päässeet selville siitä, mikä on heidän pyhä toteminsa. Myöhemmin selitän, mistä tämä johtuu, mutta ilmiönä tahtoisin ymmärtää koko totemismin synnyn tällä tavoin. – Intiaanin mielestä ei ole mikään sattuma, mihin totemiin hän kuuluu. Jos esim. ihminen, joka kuuluu majavan totemiin, tapaa toisen ihmisen, joka kuuluu samaan totemiin, oli hän vaikka toisesta heimosta, niin he eivät tee mitään pahaa toisilleen. Myöskään eivät samaan totemiin kuuluvat mies ja nainen voi mennä keskenään naimisiin; heidän avioliittonsa tulee tapahtua eri totemikunnissa. Sillä tavoin heissä pyhyys ylläpidetään. Tässäkin näemme siis jotakin moraalialia. Totemissa on moraalialia aivan silmiinpistävästi, sillä se rajoittaa heidän mielitekojaan. Mutta kun kysymme, onko luonnonkansoilla varsinaista siveysoppia,

moraalia, niin sanon, että heidän varsinainen siveysoppinsa ja moraalinsa ei ole sitä, mistä nyt on puhuttu, vaan se on siinä, että he sanovat: »Ihminen voi päästä tietäjäksi, ihminen voi kehittyä, hän voi pyrkiä itse eteenpäin, kunnes hän voi päästä tietäjäksi». — Ja kun me tämän käsitämme, joka on tosiseikka, silloin meidän täytyy myöntää, että mitään korkeampaa ja toista moraalia ei ihmiskunta ole voinut keksiä, sillä vielä tänäpäivänä on kaikista korkeinta moraalia, kun sanomme: »Ihminen voi henkisesti kehittyä». Villikansoilla liitetään paljon ahtaampi käsitys tietäjiin; se ei ole enää meidän ihanteemme. Tietäjähän on tietenkin monessa suhteessa yläpuolella meitä, sillä eihän meillä, kuten hänellä, ole kokemusperäistä tietoa siitä, onko ihminen olemassa kuoleman jälkeen, onko henkimaailmaa jne. Me voimme puhua niistä asioista, mutta yleensä meillä ei ole kokemusperäistä tietoa. Kuitenkin me jokapäiväisissä oloissa saatamme halveksia näitä tietäjiä, ja kuitenkin he ovat sen voittaneet, mitä me epäilemme; he ovat hankkineet tietoa kuolemanjälkeisestä elämästä. He eivät olisi mitään tietäjiä, elleivät olisi tekemisissä henkimaailman kanssa. Siis siinä he ovat meitä edellä; muissa suhteissa meidän tietomme voivat olla laajemmat. Mutta me emme ole kehittäneet itseämme kaikkiin suuntiin, ja meidänkin korkein siveellinen käsitteemme on jonkinlainen täydellinen ihminen, ihanteellinen ihminen, joka epäilemättä silloin tietää kaikki. Jos ajattelee esim. Kristusta — tai Buddhaa, — niin samalla kun Hän on moraalisesti täydellinen, samalla Hän epäilemättä tietää jotakin, sillä jos Hän ei tietäisi, mitä elämä, kuolema on, jos Hän ei tuntisi Jumalaa, niin koko Hänen hyvytensä, rakkautensa olisi satunnaista. Mutta jos Hän uskaltaa sanoa, että rakkaus on elämän syvin laki, niin Hänellä on tietoa siitä, että asiat ovat niin. Ja siihen tietoon kuuluu luonnollisesti tieto kuolemasta. Sentähden on meidänkin käsityksemme täydellisestä ihmisestä samalla tietäjäkäsitystä.

Kun nyt villikansoilla on tuo sama käsitys, että ihminen voi kehittyä ja saavuttaa salaperäistä tietoa, silloin on heillä viitoitettuna edessään moraalinen tie. Mehän tiedämme, että tuo kasvaminen tietäjäksi ei ole mikään leikinasia; se on luonnonkansoilla mitä merkillisintä ja vaikeinta itsekasvatusta.

Uskonnon kolmijaossa, jossa tämä usko oli ensimmäinen — ja usko jakautuu maailmankatsomukseen ja siveysoppiin — on toisena olemuspuolena jumalanpalvelusmenot, ns. kultti. Meilläkin on kristikunnassa omat jumalanpalvelusmenomme, joille omistamme jotakin merkitystä. Mutta tällainen jumalanpalvelus eli kultti on aivan yleinen piirre kaikilla kansoilla kaikissa uskonnoissa, ei ainoastaan niissä suurissa uskonnoissa, joita varsinaisesti nimitetään uskonnoiksi, vaan luonnonkansoillakin. Heillä kaikilla on jumalanpalvelusmuodot, vaikka se jumalanpalvelus, kultti, on yksinkertaisempi, mitä enemmän menemme taaksepäin. Ja on huomattava, että jos myöhemmillä asteilla tuntuu siltä kuin jumalanpalvelusmuodot kadottaisivat yhä enemmän maagista loitsuluonnettaan, tuntuu kuin ne eivät olisi mitään noitatemppeja enää, vaan jotakin sellaista, mitä nimitetään jumalanpalvelukseksi, niin alkeellisimmilla asteilla ne ovat selvemmin juuri magiaa, loitsujen lukemista.

Jos menisimme uskovaisen kristityn luo ja sanoisimme, että hänen jumalanpalveluksensa on magiaa, niin hän kauhistuisi. »Ei se ole mitään loitsimista, vaan kunnianosoitusta Jumalalle», hän sanoisi. Kuitenkin olemme muutamissa varhemmissa luennoissa koettaneet selittää, että nämäkään kristilliset jumalanpalvelusmenot eivät olisi mitään, elleivät ne olisi magiaa. Se, että maaginen sisältö on niistä unohtunut, on heikkous. Alkuaan on kaikki kultti ollut magiaa, vaikka se on ollut verraten yksinkertaista. Magiaa on ollut esim. uhritoimitus. Uhreja on aina uhrattu kaikkialla. Sentähden tiedemiehet sanovat, ettei Kristus ole muuta kuin sitä samaa uhritoimitusta. Aina on uhrattu ihmisiä, eläimiä, kasveja ja mitä tahansa. Me emme ole oikein voineet ymmärtää, minkä tähden nuo uhritoimitukset ovat olleet, minkä tähden on ihmisten ja eläinten verta vuodatettu. Mitä raaimmalla tavalla ja juhlamenoilla luonnonkansat toimittavat tällaisia uhreja. — Mitä ne ovat? — Sitä olemme kysyneet, emmekä ole oikein voineet ymmärtää niiden tarkoitusta. Tietenkin olemme voineet sanoa, että uhrataan jumalalle ja pyydetään häneltä jotakin suosiota, mutta se meidän mielestämme perustuu taikauskoon; siihen ei ole mitään syytä.

Selitetään, että kaikki vanhat tavat ovat olleet taikauskoa. Emmekä me tietenkään pääse selville asioista, elleimme pääse selville asioiden sisäisestä puolesta ja niistä todellisuuksista, joita on henkimaailmassa. Silloin,

kun yhdistämme tähän uskontotutkimukseen yliaistisen tutkimuksen, silloin voimme ymmärtää, mikä on ollut uhrien aiheena ja syynä.

Nyt me tiedämme, että kun luonnonkansat tappavat vihollisensa ja syövät hänen sydämensä ja lihansa, ne ajattelevat, että silloin heihin tulee hänen kuntosensa, voimansa ja väkevyytensä. Tämä on suureksi osaksi ollut kaiken kannibalismmin takana. Kannibalismmin alkuperäinen muoto on epäilemättä ollut tämä. Kun sitten on muuten uhrattu eläimiä ja ihmisiä ja annettu heidän verensä vuotaa, niin on ajateltu henkimaailmaa, siellä olevia vainajia, luonnonhenkiä, haltioita ja kaikenlaisia olentoja. Kun luonnonkansojen tietäjät tutkivat kuolemanjälkeistä elämää, he huomasivat, että tämä kuolemanjälkeinen elämä oli sangen harmaata, ikävää ja yksitoikkoista. Mehän tiedämme, kun luemme Kalevalaa, kuinka siinäkin tuonela kuvataan ikäväksi. Kreikkalainen runoilija sanoo, että hän on mieluummin kerjäläisenä maan päällä kuin kuninkaana tuonelassa. Sentähden siis, että tämä elämä kuoleman jälkeen oli niin ikävää – joka johtui siitä, että henkinen kehitys oli vielä niin vaatimatonta –, huomaamme sen ilmiön yleensä vanhoilla kansoilla, niinkin myöhäisillä kuin egyptiläiset, että he tahtoivat tehdä elämän vainajille vähän sisältörikkaammaksi sillä tavoin, että koettivat antaa heille vielä tilaisuuden elää täällä maan päällä ja olla tässä elämässä mukana. He tahtoivat auttaa vainajia, jotta he saisivat kehon tuolla toisella puolella, jonka avulla he voisivat liikkua ja toimia, ettei heidän tarvinnut liidellä puoleksi varjoina. Egyptiläiset olivat päässeet tässä kohden pitkälle: kun he balsamoivat ruumiin, niin he silloin elähdyttivät vainajan eetterikehon, liittivät astraalikehon yhteen eetterikehon kanssa, joten hän oli sielullinen olento, joka asui kehossa kuten fyysinen ihminen, sillä erotuksella, että hän oli vapaampi liikkumaan. Luonnonkansat koettivat tehdä tämän sillä tavoin, että ne koettivat antaa vainajille ruokaa. He tiesivät, että vainajat voivat ottaa itseensä ruoan hajun, ja veren haju etenkin oli vainajille hyvin mieluinen, sillä se stimuloi heitä. Ja kuta kauemmas me menemme historiantakaisiin aikoihin, sitä enemmän huomaamme sellaisia ihmisiä, vainajia, jotka eivät tahtoneet alistua olemaan henkiolentoina henkimaailmassa, vaan tahtoivat olla vielä mukana tässä maailmassa ja tuntea kaikki keholliset tunteensa.

Mitä tällaisista vainajista silloin tuli? – Heistä tuli ns. vampyyrejä. Tavallinen tutkija sanoo, että vampyyriusko on taikauskoa, mutta jos historiallisesti tutkii asioita, niin huomaa, että sellainen usko on ollut yleinen kaikkialla, joten täytyy ottaa lukuun vampyrismin olemassaolo. Tämä merkitsee, että vainaja saattoi elää eetterikehossaan, kun hän sai ylläpidetyksi katkeamattoman siteen eetteri- ja fyysisen kehonsa välillä. Tämä oli mahdollista sillä tavoin, että hän sai fyysiseen kehoonsa tuoretta verta, ja se taas oli mahdollista siten, että hän lähti ulos eetterikehostaan kulkemaan ja meni tavallisesti jonkun ihmisen luo, jonka hän otti uhrikseen. Tämä tapahtui tavallisesti yöllä, jolloin hän imeytyi uhrinsa niskaan tai sydämen kohdalle ja imi hänestä verta. Tuollainen ihminen, joka joutuu vampyyrin ahdistamaksi, vaikei tietäisi mitään, on herätessään väsynyt, voimaton, sillä hän on kadottanut verta, ja muutaman päivän kuluttua hän saattaa kuolla. Voi tapahtua, että yhdellä kertaa vampyyri imee ihmisen tyhjäksi, mutta tavallisesti se tapahtuu muutaman kerran perästä. Tällä tavoin vampyyri voi jatkaa elämäänsä kymmeniä vuosia. Ja kun on tositapauksissa menty ja avattu hauta, on tuo vampyyri-ihminen silloin vielä haudassa aivan muuttumaton, tai niin muuttunut, että kynnet ja parta ovat voineet kasvaa ja suupielissä on ollut verta. Ja kun ruumis on tapettu, niin siitä on pursunut tuoretta verta.

Varhaisina alkuaikoina tällainen ilmiö oli tavallinen. Ihminen ei tahtonut kuolla eikä siirtyä tuntemattomaan paikkaan; hän ikäänkuin voitti kuoleman voimakkaalla halullaan ja hänestä tuli vampyyri. Luonnonkansat tietävät tämän ja tahtovat vainajille tarjota verta. Ja jotta ne eivät ahdistaisi ihmisiä, järjestettiin uhritoimituksia, jolloin ne saattoivat imeä uhrin verta. Ja tietäjät tiesivät myös, että henkimaailmassa on eläinten tapaisia olentoja, jotka nauttivat mielellään veren hajusta. Ne saattavat olla pahoja olentoja, jotka tahtovat tehdä kiusaa ihmisille; sentähden täytyy niitäkin suostutella.

Uhritoimituksessa on siis reaalin pohja. – Mutta meidän olisi aivan turha niin tehdä; me emme enää itsekään tahdo olla tässä elämässä kuoleman jälkeen; emme me ole niin hirveästi kiinni tässä fyysisessä elämässä, ettemme jaksaisi siitä luopua. Päinvastoin taudit ja kärsimykset fyysisen elämän aikana tekevät

ihmisille elämän raskaaksi, joten he pääsevät siitä; heillä ei ole siihen mitään halua. Meidän aikamme, poikkeuksia lukuunottamatta, on vampyrismi harvinainen ilmiö, joten ei tarvitse suojella itseään uhritoimituksin. Meidän elämämme on muodostunut toisenlaiseksi näissä yhteiskunnissa; me emme ole luonnonvoimille enää alttiita; me osaamme torjua vaaroja, etteivät ne ahdistä meitä enää. Meidän vaaramme ovat toisenlaisia: on paljon luonnonvoimia, haltioita, jotka ovat meille vaarallisia, mutta niitä emme voi suostutella uhrien avulla. Mutta ennen oli ihmisten aivan kuin pakko turvautua tuollaisiin keinoihin.

Eräs toinen ilmiö, joka heti tulee mieleen, kun puhutaan luonnonkansoista, on fetishismi, se että he muka palvovat kivistä, puusta tai mistä tahansa tehtyjä kuvia jumalina. He saattavat palvoa mitä rumimpia kuvia, ja jos joku noista jumalista ei näytä suosiolliselta, he saattavat sen rikkoakin. – Me huomaamme saman ilmiön esim. kreikkalais- ja roomalaiskatolisissa maissa. Jos jokin pyhäinkuva ei auta ihmistä, niin sanotaan, että se on huono – ja se heitetään pois. Nyt kun menemme luonnonkansojen pariin ja tutkimme, mitä tuo fetishismi on, niin huomaamme, ettei se ole ollenkaan tällaista palvontaa, – ei ainakaan alkuaan ole ollut. Melkein jokaiselta villi-ihmiseltä saa kuulla, ettei se, mitä hän palvoo, ole jumala, vaan kuva. Mutta kun tällaista asiaa tutkimme, niin huomaamme, että tuo fetishi on heille maaginen esine, jonka he osaksi täyttävät omilla ajatuksillaan ja tunteillaan, niin että se tulee heidän mielestään pyhäksi, ja osaksi se on sellainen, että se herättää heissä heidän sisäisen, pyhän tahtonsa. Fetishi on sellainen maaginen esine, joka auttaa ihmistä keskittämään tahtonsa. Sellaisiahan ovat tavallaan kaikki pyhimysten ja jumalankuvat kirkoissa vieläkin. Kun menemme esim. katoliseen kirkkoon ja näemme, että ihminen tulee pyhimyksen kuvan eteen ja ristiä itsensä ja rukoilee, niin me kysymme, mitä varten hän niin tekee. Joku oppimaton voi luulla, että tuo kuva on jotakin, mutta me huomaamme, etteivät ihmiset tule sitä rukoilemaan, vaan että heidän läsnäolonsa tuon kuvan edessä auttaa heitä keskittämään ajatuksiaan. Heille tulee siitä pyhä tunnelma.

Siis itse asiassa on vielä tänä päivänä olemassa fetishejä, maagisia esineitä, joiden avulla konsentraatio, keskitys, tulee helpommaksi. Luonnontilassa se tapahtuu yksinomaan sen avulla. Suomalainen tietäjä ottaa esille kaikenlaisia esineitä, jotka auttavat, herättävät hänen sisässään erilaisia voimia, keskitysmahdollisuuksia: hän osaa keskittyä hengessään siihen tai siihen voimaan tai puoleen itsessään. Ne ovat omiansa herättämään hänen »luontonsa», maagiset kykynsä, tahtonsa. Samoin muilla kansoilla sellaiset esineet kuin amuletit, talismaanit ym. ovat fetishejä, sillä niiden avulla ihminen saa muodollista apua maagiseen toimintaan. Villi-ihminen ei osaa konsentroida fyysisessä tarkoituksessa, hän ei istu miettiäkseen, kuten me, vaan hän tahtoo aina saada aikaan jotakin, toimittaa jotakin. Siihen meidänkin täytyy pyrkiä, vaikka meidän täytyy ensin puhdistua sisäisesti.

Jos villi-ihminen tahtoo esim. kostaa, tappaa vihamiehensä, niin hän tekee ensin kuvan tuosta henkilöstä – ja sen kuvan ei tarvitse ollenkaan olla sen henkilön näköinen – ja sitten hän pistää siihen terävällä aseella tai tekee muuta, ja silloin hän uskoo, että hänen vihamiehelleen tapahtuu sama asia. Tosiseikat näyttävät, että niin usein käy. – Tämä on sellaista noituutta, jota käytetään ja on käytetty paljon myöhempinä aikoina. Jos neulalla on pistetty esim. vahanukkeeseen, on vaikutus tullut siitä, että se on ollut fetishi, symboli, johon on koottu pahoja ajatuksia, ja se on voinut vaikuttaa. Siihen tarvitaan vähän muunlaisia keinoja vielä, mutta en mene niitä selittämään.

Tämä on siis fetishismin sisältö. Nyt meidän pitää kysyä lopulta, mistä kaikki tämä johtuu. Mistä johtuu, että luonnonkansat näin uskovat, osaavat näin magiaa heti luonnostaan? Johtuuko se heidän tietämättömydestään? – Meidän tieteelliset tutkijamme sanovat, että se johtuu siitä. Ei ole mitään perää siinä, että tietäjät ovat yhteydessä henkimaailman kanssa. Kaikki perustuu sivistymättömyyteen; ei ole mitään kuoleman jälkeen olemassa. Heidän mielestään tuollaiset maagiset temput johtuvat siitä suuresta tietämättömydestä, että ihminen luulee sellaisten asioiden olevan suhteessa toisiinsa, jotka saattavat olla satunnaisesti rinnakkaisilmiöitä. Esim. seuraava tapaus on todistuksena siitä: Kun Afrikassa neekerit näkivät sateenvarjon eurooppalaisilla silloin, kun satoi, niin se oli heidän mielestään ihmeellinen kappale, ja he hankkivat sellaisen, ei sitä varten, että olisivat suojelleet itseään, vaan että saisivat sadetta. Tieteellisten

tutkijain mielestä neekerit ajattelevat näin: koska sateenvarjo on tarpeellinen silloin kun sataa, niin täytyy sataa, kun sateenvarjo pannaan ylös. — Näin tyhmiksi luulevat meidän tutkijamme noita villi-ihmisiä. Mehän tiedämme, että mekin laskemme leikkiä siitä, että jos kauniina päivänä unohdamme sateenvarjon, niin varmasti rupeaa satamaan, mutta jos taas näyttää pilviseltä ja otamme sateenvarjon, niin tulee kaunis päivä. — Näin puhumme leikillä.

Ei meidän tarvitse ajatella, että luonnonkansat asettavat näitä asioita kausaaliyhteyteen. Heidän mielestään sateenvarjo on fetishi, se on hyvä sateen symboli. Kun he ottavat sen käteensä, heidän mieleensä nousee: nyt täytyy tulla sade. Ja he vaikuttavat maagisesti niihin luonnonvoimiin, joihin uskovat voivansa vaikuttaa — ja kutsuvat sadetta. Se ei voi onnistua, ellei heillä ole valtaa luonnonvoimien yli. Sellainen valta on mahdollinen.

Mistä kaikesta siis johtuu luonnonkansojen sängen ihmeelliset, merkilliset uskonopilliset käsitykset, moraaliset käsitykset, jos ne eivät ole johtuneet tietämättömydestä? — Siitä on mielestäni hyvä ja paras selitys se, jonka teosofinen maailmankatsomus antaa, ehkä paremmin sanoen se, jonka Madame Blavatsky antoi Salaisessa Opissa, ja jonka salatieteilijät tietävät todeksi. Ja se on: ihmiskunnalle annettiin aikojen aamuna alkuperäinen viisaususkonto. Ensimmäinen ilmoitus annettiin ihmiskunnalle silloin, kun tämän aurinkokunnan eräässä toisessa tähdessä päätettiin: maapallon ihmiskunta on saavuttanut sellaisen kehitysvaiheen, että voimme mennä heitä auttamaan ja jouduttamaan heidän kehitystään. Silloin lähetettiin lähetystö Venuksesta, ja se on alkuperäinen Salainen Veljeskunta, joka perustettiin maan päälle. He olivat korkeita, vihityitä mestariolentoja ja heitä oli paljon ja he ruumistuivat kolmannen juurirodun aikana tänne ja antoivat alkuperäisen viisaususkonnon, ilmoituksen. Toisin sanoen: he kertoivat ihmisille, kuinka elämä on järjestetty, ja he painoivat sen heidän mieliinsä. Ihmiset olivat silloin toisenlaisia kuin me nyt olemme. Silloin ei ollut fyysisiä silmiä; he eivät nähneet fyysisesti maailmaa, vaan heidän aistimuksensa olivat kääntyneet henkimaailmaan. Ja kun tulivat tuollaiset korkeat olennot, niin nämä ihmiset, — me itse, — me näimme, että he olivat merkillisiä olentoja; he loistivat niinkuin ei kukaan meistä, ja he opettivat meitä painamalla meidän tajuntaamme asioita.

Jokaisen ihmisen sisässä asuu alkuperäinen viisaususkonto, ja villikansat ovat varhaisempien rotujen jälkeläisiä. He elävät näennäisesti alkuperäisessä tilassa, mutta todellisuudessa he ovat vanhojen rotujen jälkeläisiä, jotka ovat aivan kuin huonontuneet. Heidän keskuuteensa syntyy kehittymättömiä sieluja. Me valkoiset esimerkiksi kuulumme rotuun, joka on myöhäisempi, sentähden meidän kaikki käsityksemme, mitkä tulevat ilmi meidän kehollisessa organisaatiossamme, ovat kehittyneempiä. Maapallon kaikki rodut ovat kyllä samalla saavuttaneet samat aistit, niin että eivät tietenkään varhaisempienkaan rotujen myöhemmät jälkeläiset ole samalla kannalla kuin silloin. Niissäkin on keho saavuttanut sen muodon, mikä on yleinen, mutta heidän fyysinen perintönsä on suoranaudessa linjassa vanhemmista roduista. Sentähden luonnonkansat ovat monessa suhteessa lähempänä alkuperäistä ilmoitusta kuin muut rodut, joissa on aina täytynyt muistuttaa sitä yhä uudestaan ihmisten mieliin. Sentähden luonnonkansojen keskuudessa ei ole myöhäisempää sivistystä muodostunut; ne elävät noissa traditioissa, joissa ne ovat eläneet tuhansia vuosia, sitä vastoin näissä myöhemmissä roduissa me olemme saaneet uusia auttajia, jotka ovat muistuttaneet meidän mieleemme toisia asioita.

Kaldealaisten viisaus

Olen iloinen ja kiitollinen teille, rakkaat kuulijat, että olette näinkin lukuisasti tänne saapuneet, sillä minulla oli viime kerralla sellainen tunnelma, että nämä uskonnolliset aiheet, jotka tavallaan voivat olla enemmän tieteellisiä kuin suorastaan teosofisia, eivät niin kiinnosta kaikkia. En sitä lainkaan ihmettele, sillä voimmehan me, kun otamme suorastaan jonkin teosofisen tai okkultisen kysymyksen pohdittavaksemme, näennäisesti oppia paljon enemmän ja saada enemmän ravintoa sieluillemme ja hengellemme kuin jos tarkastamme joitakin alkuperäisiä uskontoja ja kuolleitten kansojen uskonnollisia käsitteitä. Ne eivät ole meitä niin lähellä eivätkä kiinnosta meitä. Minä ymmärrän tämän hyvin, mutta siitä huolimatta uskon, että myöskin tällaisista asioista kuin vanhoista uskonnoista ja uskonnollisista käsitteistä, on paljon oppimista sille, joka tahtoo ajatella ja mietiskellä. Minä jo epäilin tuleeko juuri kukaan kuulemaan näitä aiheita ja täytyykö ehkä muuttaa koko luentosuunnitelmaa, mutta tunnen nyt taas itseni rohkaistuksi, kun olette näin lukuisasti saapuneet. On epäilemättä hyötyä, että tarkastelemme näitä asioita. Tänäpäin olen ajatellut puhua kaldealaisten viisaudesta.

Aasiassa, Arabian niemimaan pohjoispuolella, on – kuten kaikki tiedämme – vanha Mesopotamian maa. Se on hedelmällinen maa Eufrat- ja Tigrisjokien varrella. Ja se on meille lapsuudestamme saakka sillä tavalla tuttu, että raamatunhistoriasta saimme oppia, että Mesopotamia on ollut ihmiskunnan kehto; siellä on ollut kenties paratiisi. Tietenkin tuollainen käsitys hyvin pian haihtuu; ei kukaan tieteellisesti sivistynyt ihminen enää niin ajattele.

Siellä oli ennen muinoin kaldealaisten valtakunta, jossa asui ensin alkuasukkaita, mutta sitten sinne muutti sumereja ja akkadiheimoja. Sumerit perustivat sinne korkean sivistyksen. Se on hyvin kiintoisaa, koska on ajateltu, että suomalaiset ovat sukua noille kansoille, jotka kaikki luetaan turanilaisiin. Myöskin egyptiläisten sivistys muistutti sumerien sivistystä, joten arvellaan, että suomalaiset olivat myös sukua egyptiläisille. – Totta on ainakin se, että alkuperäiset suomalaiset heimot olivat luonnonkansoja, ja heidän maailmankatsomuksensa oli siis sellainen kuin yleensä luonnonkansojen maailmankatsomus on vielä tänä päivänä, siis täynnä sekä alkuperäistä viisaususkontoa että taikuutta. Mutta me tiedämme myös, että muinaissuomalaiset olivat sivistyneitä. Intiaaneilla ja neekereillä ei ole niin paljon kauniita runoja ja muistoja kuin suomalaisilla, jotka ovat tuottaneet kaikenlaisia vanhoja runoja ja satuja. Ne ovat niin ylevähenkisiä, ettei sellaisia ole yleensä luonnonkansoilla. Tämä osoittaa siis, että muinais-suomalaiset olivat ehkä sivistyneempiä; heillä oli enemmän kulttuuria. Ja tämä puolestaan ei tunnu niin hullulta, kun ajattelee vanhoja sumereja ja akkadeja. Sumerit olivat kummallinen kansa, joka hyvin paljon säilytti luonnonkansojen käsityksiä, mutta samalla sivistyi niitä, sillä heillä oli aivan selvä kulttuuri. Ja kuitenkin he olivat tuoneet luonnontilasta tuon pohjimmaisena viisautensa ja maailmankatsomuksensa. Ja mikä on merkittävä; tämä heidän alkuperäinen taitonsa sangen paljon muistuttaa muinaissuomalaisten viisautta. Se on merkille pantava kohta.

Tiedämme, että kun puhutaan kaldealaisesta kulttuurista, tarkoitetaan assyrialais-babylonialaista kulttuuria. Assyrialaiset ja babylonialaiset kuuluivat kansoihin, jotka tulivat myöhemmin Mesopotamiaan, ja he perustivat suuren maailmanvallan ja hyvin korkean sivistyksen. Tämän sivistyksen me etupäässä tunnemme. Assyrialais-babylonialaiset olivat omaksuneet tuon vanhan sumerilais-akkadilaisen kulttuurin; he lisäsivät siihen kyllä uuttakin, ja se oli seemiläistä kulttuuria, jotakin juutalaista, joka oli filosofisempaa. Mutta vanhoilta akkadilaisilta he olivat omaksuneet koko uskonnollisen maailmankatsomuksen taustan, niin että heille vanha akkadinkieli oli pyhä kieli. – Samoinhan mekin keskiajalla ajattelimme, että latinankieli oli pyhä kieli, jota käytetään vieläkin varsinkin roomalais-katolisessa kirkossa. Keskiajalla tuntui kuin Jumala ei olisi ymmärtänyt muuta kuin tuota pyhää kieltä. Sentähden Agricollakin, kun hän rupesi käyttämään

suomenkieltä jumalanpalveluksessa, oli aihetta sanoa, että kyllä Jumala ymmärtää suomeakin, muuten hän olisi kovin oppimaton herra. – Vanhassa babylonialaisessa kulttuurissa akkadinkieli oli pyhä kieli, ja sitä käytettiin kaikissa maagisissa toimituksissa.

Kun nyt tahdomme tarkastaa tuota vanhaa viisautta, niin tietenkin oikeastaan tarkoitamme noiden babylonialaisten maailmankatsomusta, mutta silloin voimme tehdä selvän eron myöhemmän lisän ja sen välillä, minkä he olivat perineet akkadilaisilta. Heidän uskontonsa, maailmankatsomuksensa ja siveysoppinsa oli heidän omaansa, mutta koko heidän jumalanpalveluksensa, kulttinsa, jokapäiväinen elämänsä, mikäli siinä oli uskontoa, oli vanhalla akkadilaisella pohjalla. Mutta ehkä siksi, että babylonialaiset kuuluivat toiseen heimoon, he ajatuksissaan, filosofisissa käsityksissään, nousivat korkeammalle kuin tuo akkadinkansa, jolta he olivat omaksuneet tapansa ja uskonnolliset menonsa.

Näistä vanhoista assyrialaisista ja babylonialaisista sanotaan, kuten yleensä muka pakanallisista kansoista, että ne olivat polyteistejä, siis monien jumalien palvelijoita. Kun me kristittyinä lausumme tuollaisen arvostelun, on koko juttu mielestämme kuin tuomittu. Mutta jos me ihmisinä koetamme asettua sellaisen kansan kannalle, joka on polyteistinen, niin me saamme toisen kuvan koko asiasta. Muistakaamme, että babylonialaiset olivat kulttuurikansaa, jonka kulttuuria me suuresti voimme ihailla vielä tänä päivänä. Heillä oli suuria kirjastoja, suuria palatseja, kaikenlaisia kirkollisia menoja ja juhlia; eivät he metsässä asuneet. Kun me siis sanomme, että he olivat polyteistejä, niin meidän täytyy ymmärtää, etteivät he olleet sitä samalla tavoin kuin neekerit. Nämä olivat sivistyneitä ihmisiä, ja heidän koko käsityksensä jumalista oli niin tarkasti jaettu ja järjestetty ja analysoitu, että se oli suorastaan täydellinen tiede jumalista ja kaikista heidän tehtävistään. Ja jumalia oli hirmuisen paljon, sekä hyviä että pahoja; ja voi ehkä sanoa, että pahoja jumalia ja olentoja he tunsivat vielä tarkemmin, ja niitä oli suurempi määrä kuin hyviä. Heillä oli täydellinen teologinen tiede.

Miten meidän on ymmärrettävä tuollainen monijumalaisuus?

– Se on minun mielestäni hyvin helppo ymmärtää. Se on itse asiassa materialismin vastakohta. Jos ihminen on materialisti, silloin hän ei näe mitään henkeä missään, mutta jos hän on spiritualisti, silloin hän näkee henkeä kaikkialla. – Ottakaamme vertauskuva:

On valtakunta – voimme vertauskuvan selvyuden vuoksi sanoa - kuningaskunta. Ylhäällä on kuningas, ja hänellä on puolisonsa, poikansa, tyttärensä ja ministerinsä ympärillään, ja sitten kaikenlaisia virkamiehiä alaspäin, kunnes tullaan tavalliseen kansaan, johon me kuulumme, ja joka ei ole paljon mitään, mutta tarpeellinen kyllä. Jos olemme materialisteja, silloin me sanomme: kaikki me olemme samaa lajia; ei tuo virkamies ole minua parempi, eikä kuningas ole muuta kuin mies, ehkei aina sitäkään, ja jos minä olen mies, olen yhdenvertainen kuninkaan kanssa. Tämä on kaikki vain humbugia. – Näin me sanomme, jos olemme materialisteja, emmekä näe muuta. Ja jos valtakunnan komento on tullut huonoksi, tulevat ihmiset materialisteiksi ja tekevät vallankumouksen. Mutta jos ihmiset sen sijaan ovat spiritualisteja, niin he näkevät kaiken tämän takana jotakin muuta. Eivät he tule ajatelleeksi, että kuningas on samanlainen mies kuin muut. He ajattelevat: kuningas edustaa ihmeellistä asiaa, ihmeellistä aatetta. Hän on tämän valtakunnan pää, hänen silmänsä valvovat, että kaikki on hyvässä järjestyksessä; häneen voimme vedota maan ja valtakunnan isänä, jos emme saa oikeutta muuten. Hän on kuin jumala maan päällä. Ja kaikki hänen virkamiehensä tottelevat hänen käskyjään ja ylläpitävät järjestystä valtakunnassa. Täytyy olla ihmisiä, jotka edustavat järjestystä, muuten syntyisi mellakoita, ja ihmiset eläisivät kuin metsäläiset.

Näin ajattelee spiritualisti eikä katsele ihmistä ihmisenä, vaan jonkin aatteen edustajana, ja silloin hän kunnioittaa häntä tuon tietyn paikan täyttäjänä ja edustajana. Ja jos kaikki virkamiehet kukin täyttäisivät epäitsekästä, oikeudenmukaisesti palvelusvelvollisuutensa joka hetki, silloin ei kellekään olisi mitään sanomista; valtakunta tulisi onnelliseksi. Aate on hyvä, ainoastaan ihmiset ovat epätäydellisiä – ja spiritualisti katselee tätä aatetta.

Kun materialisti katselee luontoa, hän näkee kaikenlaisia ilmiöitä ympärillään ja arvostelee niitä materialistisesti: hän ajattelee, että hän on paljon parempi kuin tuuli, joka puhaltaa ja tuli, joka palaa. Ja meissä on jokaisessa materialistinen järki, ja se on välttämätön, jotta kehittyisimme. Mutta spiritualisti jo katsellessaan luontoa tuntee sisässään, että siinä on jotakin ihmeellistä ja mahtavaa. Kun hän katselee auringon nousua ja laskua, tähtiä ja kaikkea luonnossa, niin hän selvästi uskoo, että on henkeä ja tajuntaa kaikkien ilmiöiden takana. Ei mitään voi olla aivan sokeaa, aineellista, vaan kaikki on luonnossa ihmeellisesti järjestetty. Kaikki planeetat kulkevat uskollisesti omaa rataansa, ja koko tässä koneistossa ei tapahdu mitään erehdystä, ei mitään hajaannusta. Eikö siinä ole merkillisiä olentoja takana? —

Näin ajattelee spiritualisti. Ja jos hänestä tulee tietäjä, joka näkee kaikkien ilmiöiden taakse ja hän tutustuu näkymättömään maailman ja näkee siellä kaikenlaisia olentoja, toinen toistaan korkeampia ja kauniimpaa, niin silloin hän jo selvästi tietää, että koko kosmos on kuin järjestetty valtakunta. Tämä meidän aurinkokuntammekin on järjestetty valtakunta; sen korkeimpana johtajana on joku olento, ja hänen alapuolellaan on muita. Ja kun tietäjät kertovat asiat kansoille, niin ne ymmärtävät ja uskovat, että niin on. Silloin kansat ja ihmiset ymmärtävät, että tämä meidän aurinkokuntamme on kuin ihmeellisesti järjestetty suuri valtakunta, jossa jokaisella jumalalla on oma paikkansa ja tehtävänsä.

Polyteisti kiinnittää huomionsa siis näihin seikkoihin, mutta kun hän ei ole luonnonkansan kannalla, muodostuu tämä hänelle filosofiaksi. Silloin hän selvästi myös ymmärtää, että kaikkien näiden olentojen takana on Jumala, suuri Jumala. Vanhassa Babyloniassa nimenomaan sanottiin, että kaiken elämän sisimpänä salaisuutena on Ilu, ehdoton jumaluus. — Ilu oli heidän jumaluutensa nimitys, ja se oli kaiken takana, mutta sitten he näkivät myös hyvin järjestetyn kosmoksen. Ja kun me kysymme heiltä, miten heidän mielestään sitten tämä maailma on syntynyt, muodostunut ja järjestetty, niin he sanovat: tässä ehdottomassa jumaluudessa voidaan eroittaa ylhäällä jumalainen maailma ja alhaalla *tiamat*, joka merkitsee: pimeys, kaaos, aine. — Me nykyaikana erotamme myös kaksi pääprinsiippiä: hengen ja aineen. — Heille oli selvää, ettei mikään ilmennys ole mahdollinen ilman näitä kahta. Henkipuolessa he erottivat kolme jumalaa: Anu, Ea ja Bel — ja toisella puolella oli *tiamat*; näiden yhteisvaikutuksesta syntyi maailma. Anu on kaikkien maailmoiden ja olentojen Isä, Ea on jumalainen Viisaus, jota ilman ei mitään tehdä eikä luoda, mutta jonka kautta ja avulla kaikki luodaan, ja Bel on itse Luoja, Jumala, joka luo.

Tämähän on Isä, Poika ja Pyhä henki. Isä on Anu, Ea on Poika, Viisaus, Sana, Logos, jonka avulla kaikki luodaan, ja Bel on Pyhä henki. — Baalista luemme juutalaisten kertomuksista, ja se oli epäjumalanpalvelusta meidän mielestämme. — Babylonialaiset olivat tämän kolmijaon kannalla, kuten me nykyaikana, sillä sehän on ikuista viisautta. Tajunnan maailmaa edustaa kolmiyhteys: Isä, Poika ja Pyhä henki, taikka: tahto, tunto ja tieto — tahto, rakkaus ja toiminta. Hengen olemuspuolet ovat nämä kolme: meidän henkemme on kolmiyhteinen, se tahtoo, tuntee ja tietää. Ja tämän kolmiyhteyden näkivät selvästi jo babylonialaiset.

Näiden kolmen pääjumalan ympärillä oli Babyloniassa seitsemän päähenkeä, ja niillä oli samat nimet kuin pääplaneetoilla. Näihin planeettoihin he silloin lukivat myös auringon ja kuun. — Madame Blavatsky selittää Salaisessa Opissa, että vanhat kansat, kun ne lukivat auringon ja kuun planeettajumaliin, tekivät sen eksoteerisesti, sillä he eivät nähneet Uranusta ja Neptunusta. He puhuivat auringosta ja kuusta, mutta tarkoittivat näillä kuudetta ja seitsemättä planeettaa. Ja mehän tiedämme, että vanhassa astronomiassa ja astrologiassakin puhutaan edelleenkin näistä planeettoina. Nämä päähenkelit, jotka olivat lähinnä kolmiyhteistä Jumalaa, Hänen pääministereinään, olivat Nergal, Neho, Ishtar, Marduk, Adar, Samas ja Sin.

Nyt huomaamme itse asiassa, että meille hyvin tutut seitsemän päähenkeä ovat luultavasti kotoisin Babyloniasta, kuten sieltä on tullut paljon muitakin juutalaisten käsityksiä. On tullut viime aikoina todistetuksi, että juutalaiset saivat Babyloniasta syntiinlankeemuskertomuksen, vedenpaisumuksen ym. Siten

on tullut todistetuksi, mikä teologeille on tärkeä asia, että juutalaisten uskonnolliset käsitykset eivät suinkaan ole ainoat laatuaan eivätkä vanhimpia, vaan perintöä muualta.

Jo vanhoilta akkadeilta ottivat babylonialaiset vastaan käsityksensä maailman kolmijakoisuudesta. He kuvasivat sitä siten, että maa on kuin ylösalaisin käännetty vene. – Heidän veneensä ei ollut samanlainen kuin meidän, vaan se oli kuin puolipallo. Kun he siis sanoivat, että maa on kuin vene, niin he tarkoittivat, että maa on kuin pallon puolikas; alapuoli on ontto, ja siinä on manala, ja pinnalla ovat ihmiset. On sängen ihmeellistä, että aivan yleinen käsitys vanhoilla akkadeilla – ja siis vanhoilla suomalaisilla – oli se, että maa on kuin pallon puolikas. He olivat edellä meidän keskiajan kristikuntaa, joka opetti, että maa on kuin pannukakku. Babylonialaiset eivät puhuneet eksoteerisesti kansalle siitä, että jotakin on maan alapuolella; kansanomainen käsitys ei voinut sitä sulattaa. Manala on sisällä, sitten maan pinta ja sitten ilmaa taivaaseen saakka ja sitten taivaanpiiri, jossa hallitsi Anu, Isä. – Siis kuten Jeesus sanoo: »Isä meidän, joka olet taivaassa». – Isää kutsuttiin Tsi-Anu, joka merkitsee Anu hallitsija, herra. Toisessa piirissä oli Ea, ilmapiirin hallitsija, ja manalassa hallitsi kolmas Jumala, Bel, jota akkadit sanoivat Enliiniksi. Häntä pidettiin ankarana hallitsijana ja pahana noille manalaisille. Heidän käsityksensä manalasta oli, että se oli ikävä ja kolkko, kuten kaikki vanhat kansat käsittivät. Jos ajattelee, että Bel on Pyhä henki, silloin näemme yhteyttä siinä, että manala on vaikea, sillä siinä hallitsee totuuden jumala, joka antaa ihmisille, mitä he ovat ansainneet, mitä heille kuuluu tekojensa mukaan. Silloin manalan jumala on totuuden jumala, Pyhä henki, joka ottaa ihmisestä esille, mitä hänessä on. – Itse asiassa niin on tänä päivänä.

Ihmisten maailmassa hallitsi Ea, viisauden jumala, ja hänestä babylonialaiset sanoivat, että hän erikoisesti rakastaa ihmisiä, tahtoi heitä kasvattaa ja kehittää. Hän on antanut ensimmäisen jumalaisen ilmoituksen ihmiskunnalle, ja hän huolehti ihmisten uskonnosta ja koko heidän henkisestä elämästään ja tahtoo heitä auttaa kaikin tavoin. – Samanlainen käsitys meillä on Kristuksesta, Jumalan Pojasta, joka on ihmisten erikoinen ystävä, käsitämme Hänet joko ulkopuolisena olentona tai mystisenä Kristuksena sisällämme: Hän on se, joka on tullut meitä auttamaan.

Se käsitys oli hyvin selvänä vanhoilla babylonialaisilla. Ja mitä muuten heidän kuolemanjälkeiseen elämäänsä tulee, niin jo vanhoilla akkadeilla oli sellainen oppi, että eräässä tuonelan kolkassa, manalassa, on elämän veden kaivo, ja sen luokse vainajat pyrkivät. Monenlaiset pahat olennot, jumalat ja muut, koettavat heitä estää, mutta he taistelevat päästäkseen sen kaivon luo. Ja kun he juovat siitä kaivosta, he tulevat uudestaan eläviksi, taas ihmisiksi; ja silloin heidän ei tarvitse enää olla vainajien valtakunnassa.

Sehän on hämmästyttävän selvä esitys kuolemanjälkeisestä elämästä ja jälleensyntymisestä. Kuolemanjälkeinen elämä on ikävä, mutta kun vainaja juo elämän veden kaivosta, hän tulee eläväksi. Tietenkin siitä on muitakin selityksiä – se tarkoittaa myös vihkimysseremonioita – mutta juuri jälleensyntymisestä se on erittäin hyvä kuva.

Varmaan olette kuulleet puhuttavan babylonialaisten Tammuz-nimisestä vapahtajasta. On huomattava, että kaikissa kulttuureissa on joku ihmeellinen vapahtajaolento esiintynyt maan päällä. Tammuz oli ihmeellinen siksi, että hän oli jumalista syntynyt; hänen äitinsä oli neitsyt, Astarte, Ištar – jumalatar. Tammuz elää maan päällä, tapetaan, käy tuonelassa, saarnaa hengille siellä, ja kolmantena päivänä nousee ylös kuolleista. – Siis se on samanlainen kertomus, kuin mitä meille on tuttu kaikista suurista uskonnoista. Ja se, mikä on erikoisen viehättävää Tammuz-historiassa, on se, että hän kuolee nuorena, ja hänen äitinsä, joka myös tässä tarussa on salaperäisellä tavalla hänen puolisonsa, tulee surulliseksi, kun hänen suuresti rakastettu poikansa kuolee, ja lähtee häntä etsimään. – Meillä on samanlainen kertomus Kalevalassa Lemminkäisestä ja hänen äidistään. Babylonialaisessa kertomuksessa Ištar menee manalaan etsimään poikaansa, ja hänen kokemuksistaan siellä on kerrottu paljon.

Mieleeni johtuu, kun ajattelen tällaista tarua, jossa saattaa olla paljon perää monella tavalla, että siinä on jokin psykologinenkin merkitys. Se on psykologiaa jokapäiväisestä elämästä. Kun pidämme kiinni

symbolien merkityksestä, voimme sanoa näin: ihminen, joka on totuuden etsijä ja sillä kohdalla totuuden etsinnässä, että Pyhä henki hänet täyttää, hänen sielussaan asuu Pyhä henki, ja hän on jotakin synnyttänyt sielussaan, hänen sielunsa on neitsyt, hän näkee elämässään – hän on esim. nainen – sellaisen ihmisen, miehen, jossa vapahtajaolemus on jo elävä, siis Kristus on elävänä, niin silloin tuo nainen itsessään, omassa sielussaan, synnyttää Kristus-lapsen; hän kohdatessaan tuon miehen, aivan tietämättään näkee silloin Kristuksen hänessä ja kiintyy häneen äärettömästi. Me sanomme: hänessä herää suuri voittamaton rakkaus tuota toista ihmistä kohtaan, jossa Kristus on elävä. Ja mikä siitä on seurauksena? – Siitä on seurauksena, että hän itse, nainen, saa kokea juuri sitä, että hän kadottaa rakastamansa. Hän ei millään tavoin saa tuota toista ihmistä; häneltä otetaan ikäänkuin se rakkaus pois niin, että hän tietää, että saa mennä sitä jostakin etsimään, ja hän saa mennä yksinään etsimään sitä kuoleman valtakunnasta. Sillä tavoin kasvatetaan hänessä Kristus-lastaa. Hänen oma Kristus-lapsensa ajetaan ulos, se on pakoretki Egyptiin, yksin täytyy hänen lähteä etsimään. –

Tämä on ihmeellinen kokemus; se heijastuu tähän alempaan inhimilliseen maailmaan. Me näemme usein, että jossakin uskonnollisessa lahkossa joku pappi herättää ihailua joissakin naisissa. Mutta sitten alkaa vaarallinen asia, jos tuo pappi on vastaanottavainen noiden naisten, oppilaittensa, ajatuksille ja tunteille ja ryhtyy rakkaussuhteisiin heidän kanssaan. Meillä on sellaisia ikäviä asioita maailmassa aina ollut silloin tällöin, jolloin papilla on ollut rakastajattaria. Tämä on aivan maallinen asia, mutta olkoon tässä ohimennen mainittu, että se on korkean ja pyhän asian heijastusta alempaan maailmaan. Ja kun ihmiset eivät tahdo tietää, vaan leikittelevät psyykkisillä voimilla, he joutuvat vaarallisille teille. Mutta, kuten sanottu, tuollainen vertauskuva kuvaa korkeaa asiaa, joka on näennäisesti totta ihmisten maailmassa. Ja siinä oppii sekä toinen että toinen. – Olkoon tämä nyt kaldealaisista uskonnollisista käsityksistä.

Siveysoppi kaldealaisilla oli yleensä puhtaampi, ylevämpi ja kauniimpi kuin juutalaisilla. Meillä on tapana sanoa, että juutalaisilla oli selvä käsitys synnistä: jos ei ihminen tunne syntiä, ei mistään siveellisyydestä voi olla puhetta. – Vanhat babylonialaiset tiesivät tämän. He sanoivat: ihmisen synti aiheuttaa kaiken pahan; taudit, kaikki kärsimykset ja luonnononnettomuudet tulevat synnistä. Se käsitys, mikä meillä on niin syvä, ylevä ja jalo, on selvästi esiintynyt vanhassa babylonialaisessa maailmankatsomuksessa. Heidän rukouksensa ja käskynsä ovat kauniit. Heillä on esim. käsky: »älä koskaan valehtele». – Juutalaisilla ei ollut niin hienoa käskyä, heillä oli vain: »älä vannoo väärin», valheesta ei puhuttu erikoisesti. Babylonialaiset nimenomaan sanoivat: »älä valehtele koskaan». – Merkillinen kansa ja merkillinen sivistys. Ja olihan heillä, sen tiedämme, pappiskoulunsa, salaiset koulunsa ja mysteerinsä, joissa saattoi oppia tietäjiksi.

Kolmas asia, jota tarkastamme uskontojen yhteydessä, on jumalanpalvelus, kultti. Ja, kuten sanottu, se oli babylonialaisilla akkadilaista perintöä, ja heidän kulttinsa oli magiaa. Kun kultti on maagisella pohjalla, ei juhlamenoja ole ainoastaan sunnuntaisin, vaan kaikki jokapäiväiset menot ovat kulttitoimituksia. Tämän huomaamme vielä juutalaisilla. Me nauramme vähän sille, ja kun sitä pidetään lakina, niin on luonnollista, että laki ilman henkeä ei merkitse mitään. Jeesus sanoo, että Jumalaa on palveltava hengessä ja totuudessa, mutta jos laissa on henkeä, silloin se on elävä. Ja babylonialaisilla, kuten vanhoilla kansoilla yleensä, oli jokapäiväinen elämä jumalanpalvelusta, ja sen eri muodot olivat täynnä henkeä, sillä he uskoivat magiaan. Heidän täytyi menetellä määrättyllä tavalla erilaisissa elämäkohdissa. Nykyaikana meillä on lääkäreitä, mutta Babyloaniassa ei ollut; he sanoivat: sairaus on seuraus synnistä; se tulee ihmisten pahuuden takia; se on uskonnollinen asia. Kun sairaudesta on päästävää, on se tapahtuva uskonnollisessa toimituksessa; se on sakramentti. Meillä on sakramentti, kun ihmiset vihitään, pannaan hautaan jne. Vanhoilla babylonialaisilla oli sakramenteja yhtämittaa elämässä. – Heillä oli kahdenlaisia pappeja: *ashipu* ja *mashmasbu*. Ashipu, tietäjä, kutsutaan sairaan luo, ja hänen täytyy olla erikoisen taitava, selvänäkevä ja kokenut ihminen. Kun hänen pitää parantaa sairas, hän tekee sen sillä tavoin, että kertoo tuon taudin historian, sen syntysanat, – kuten muuten vanhat suomalaiset ennen, – ja sitten alkaa hänen manauksensa. – Luuletko, että jokin kulttuurikansa olisi tällaista suvainnut, ellei kukaan olisi tullut terveeksi? – Ei suinkaan sitä olisi harjoitettu

satoja ja tuhansia vuosia, jos ei sairas useimmissa tapauksissa olisi parantunut. – Sairaus on jonkinlainen häiriö ihmisen eetteri- ja astraalikehossa; se on kuin jokin eläin jossakin kehon kohdassa, esim. hampaassa on kuin mato. Kun tietäjä-pappi on sanonut syntysanat, tuon eläimen on mentävä ulos. Ja jos hän saa sen aikaan, on sairas parantunut. Kun ashipu oli tällä tavoin manannut taudin pahat henget ulos ihmisestä, niin sitten tuli mashmashu eli puhdistaja, joka luki loitsuja, pirskotti vettä ja suitsutti, jotta talo puhdistuisi ja olisi suojattu taudeilta. – Mehän teemme nykyäänkin niin. Jos on ollut jokin tarttuva tauti, me puhdistamme, desinfioimme huoneet.

Muuten voin kertoa lopuksi pienen tarinan. – Eräs egyptiläinen kuningas, Ramses XII, matkusti kerran valtakunnassaan kantamassa veroja. Hän kävi myös Baktriassa. Siellä hän näki erään prinsessan, johon kovin mielistyi, ja otti hänet vaimokseen. Prinsessan isä tuli hallitsijaksi Baktrian maahan. Tällä oli myös toinen tytär, joka asui isänsä luona. Jonkin ajan kuluttua tämä toinen prinsessa sairastui hyvin vaikeasti, eikä kukaan pystynyt häntä parantamaan, sillä babylonialainen sivistys oli jo silloin niin rappiolla, ettei ollut enää hyviä tietäjiä. Silloin Baktrian kuningas muisti, että Egyptissä oli etevä lääkäreitä. Hän lähetti sanoman Egyptiin, Teebaan, Ramses XII:lle, joka lähetti hyvin etevän lääkärin tuon prinsessan luo. Lääkäri tuli – matkat eivät menneet nopeasti siihen aikaan – ja koetti parantaa lääkkeillään prinsessaa, mutta turhaan. – Noissa vanhoissa uskonnoissa oli aina myös maagisesti vihityitä amuletteja ja jumalankuvia, ja niiden voimiin uskottiin, kuten nytkin katolisissa maissa. Kun tuo egyptiläinen lääkäri ei osannut parantaa prinsessaa, niin prinsessan isä ajatteli, että varmasti jokin mahtava egyptiläinen jumalankuva voisi hänet parantaa. Hän lähetti uudelleen sanoman Ramses XII:lle, joka lähetti erään voimakkaan pyhän esineen lainaksi. Kesti toista vuotta ennenkuin tuo pyhä esine tuli prinsessan luo, joka silloin sen ensimmäisestä kosketuksesta ja rukouksesta parani täydellisesti. Silloin hänen isänsä ajatteli: »Ollapa minulla tuollainen oma amuletti; sehän tuottaa onnea koko maalle; minä en lähetäkään sitä takaisin». – Ja hän piti sitä hallussaan pari, kolme vuotta. Tietenkin hän vähän pelkäsi silloin tällöin, mitä hänen vävykoikansa ajattelee. Mutta Ramses ei ollut tullut sitä niin paljon ajatelleeksi. Eräänä yönä Baktrian hallitsija näki unta, kuinka tuo amuletti, kultainen jumalankuva, tuli eläväksi, haukan muotoiseksi ja lensi Egyptiin päin, ja hän itse sairastui unessa kovasti, eikä häntä kukaan voinut parantaa. – Kun hän aamulla heräsi, niin hänen omatuntonsa nuhteli häntä; ja hän ajatteli: »Tämä on varoitus; minä sairastun, jos vielä pidän sitä kuvaa hallussani; se on lähetettävä takaisin.» – Hän palautti sen Egyptiin ja jäi terveeksi.

Gilgamesh, muinaisbabylonialainen kuolemattomuuden etsijä

Puoli vuosisataa sitten uskottiin vielä aivan yleisesti kristikunnassa, että juutalaisten vedenpaisumuskertomus oli ainutlaatuinen, että se oli juutalaista alkuperää, ja että siinä osoittautui Jumalan armo valittua kansaa kohtaan, ja että siinä oli annettu tietää ihmiskunnan varhemmista vaiheista. Olihan kreikkalaisissa saduissa tosin samaan tapaan kerrottu, mutta kun Jumalan valittu kansa kertoi pyhissä kirjoissaan vedenpaisumuksesta, niin kristikunta saattoi ajatella, että niin oli tapahtunut. Olihan Eusebius, kirkkoisä, tosin toistanut muutamia katkelmia babylonialaisen Berossoksen kertomuksesta, jossa puhutaan vedenpaisumuksesta ja Noak-ihmisestä, joka silloin perheineen, palvelijoineen ja monine eläimineen pelastui, mutta koska tämä Berossos oli kirjoittanut Aleksanteri Suurta varten, niin ajateltiin, että babylonialaiset olivat saaneet tarinan juutalaisilta, koska juutalaiset vähän ennen olivat olleet vankeudessa Babyloniassa.

Koko tämä asia sai aivan uuden käänteen, kun viime vuosisadan viimeisellä vuosikymmenellä alettiin tehdä kaikenlaisia kirjallisia löytöjä, etenkin, kun löydettiin Assurbanipalin kirjasto, jossa oli sangen suuri määrä kirjoitustauluja. Silloin todella kaikki käsitykset muuttuivat, sillä nämä Assurbanipalin teettämät taulut olivat 7:nneeltä vuosisadalta ennen Kristusta, siis varhemmin kuin juutalaiset olivat olleet Babylonian vankeudessa. Näissä tauluissa kerrotaan vedenpaisumuksesta ja Noakista eli Xisutroksesta, joka pelastui. Silloin meidän kristikuntamme kovasti hämmästy, ja se hämmästy oli vielä suurempi, kun todettiin, että nämä kertomukset olivat ainoastaan käännöksiä, sillä alkuperäiset kirjoitukset olivat kirjoitetut sumerin kielellä, ja nekin löydettiin. Ne olivat ainakin vuodelta 2500 e.Kr. Siis siihen aikaan, kun juutalaisten kronologian mukaan maailma luotiin, oli olemassa korkea sivistys, joka kertoi vedenpaisumuksesta jo silloin hyvin vanhana asiana.

Täten tuli päivän selvästi todistetuksi, että juutalaisten kertomus vedenpaisumuksesta ei ollut suinkaan alkuperäinen, vaan laina babylonialaisilta. On huomattu, että he ovat saaneet sieltä paljon muutakin lainaksi.

Tämä vedenpaisumuskertomus on osa babylonialaisesta eepoksesta nimeltä Gilgamesh, joka on pitkä runoteos. Se ei ole kokonaan säilynyt, se on alkuaan ollut 12:lle taululle kirjoitettuna, ja useimmat niistä ovat jäljellä. Gilgamesh-epos alkaa näin: »Tämän on kirjoittanut ihminen, joka on kaiken nähnyt ja kokenut ja oppinut tietämään kaikki salaisuudet elämässä ja oppinut paljon näkemään». Hyvin huomattava ja merkillinen asia, sillä, kun me ajattelemme luonnonkansoja, niin ne eivät ole tällä tavalla mitään kirjoittaneet, eivätkä ne myöskään ole osanneet nousta ja kohota sellaiseen ylevään, filosofiseen korkeuteen, että osaisivat rauhallisesti sanoa: »Tämän on kirjoittanut sellainen ihminen, joka on kaiken nähnyt». — Ja siinä kerrotaan, mitä kaikkea hän on nähnyt — ja hän kertoo rehellisesti. Me voimme huomata monesta pienestä piirteestä, että kertomus on rehellinen, ettei hän kerro mitään, mitä ei ole nähnyt. Hänen oma inhimillisyytensä pilkistää kaikkea esille, ja me voimme huomata, kun luemme tuon eepoksen, että hän on nähnyt paljon, mutta ei kuitenkaan niin paljon kuin ihminen voi nähdä.

Kun tätä Gilgamesh-eposta tutkimme, silloin voimme erottaa siinä kolme osaa: yksi on silloin vedenpaisumuskertomus, ja toinen kertomus on Gilgameshin varhaisemmista vaiheista. Gilgamesh oli suuri kuningas muinaisessa Urakissa silloin, kun hän heräsi ja päätti lähteä elämän totuutta etsimään. Kolmas osa kertoo hänen etsimisestään.

Olin ajatellut, että tänään loisisimme silmäyksen tämän muinaiskaldealaisen ihmisen totuuden etsintään. Voisi tietenkin kertoa Gilgameshin varhaisemmatkin vaiheet, mutta tahdon tässä rajoittua vain yleispiirteittäin kertomaan hänen elämästään siihen saakka, kun hän herää.

Gilgamesh oli mahtava kuningas, itsevaltiainen tyranni. Kansa kärsi ja rukoili jumalalta apua, ja jumala lähetti erään fyysisesti voimakkaan ihmisen, Engidu-nimisen nuorukaisen Gilgameshin kanssa kilpailemaan. Tämä Engidu oli luonnonihminen, voimakas ja omituinen, joka eli eläinten parissa metsissä. Eräs nainen lähetettiin häntä viekoittelemaan siihen kaupunkiin, jossa Gilgamesh asui. Ja Gilgamesh ja Engidu tapaavat toisensa kaupungin portin luona ja ryhtyvät kaksintaisteluun. Molemmat ovat väkeviä, niin että heidän on oikeastaan mahdoton voittaa toisiaan. Toisessa paikassa kerrotaan, että Gilgamesh oli väkevämpi, ja toisessa, että Engidu. Gilgamesh ihastui tuohon ihmiseen, joka oli hänelle sopiva toveriksi, ja he tekivät ystävyysliiton. He olivat aina yhdessä ja suorittivat yhdessä sankaritekoja. Hyvin merkittävä piirre mielestäni on se, että Gilgamesh, kun hän oli saanut Engidun ystäväkseen, jonka kanssa saattoi suorittaa ihmeellisiä tekoja, ei enää välittänyt naisista. Ištar-jumalatar koetti viekoitella häntä menemään naimisiin kanssaan ja suuttui, kun Gilgamesh ei hänestä lainkaan välittänyt.

Kerran eräissä suuressa taistelussa Engidu oli loitsusta saanut jonkinlaisen tärähdyksen, ja sai siitä kuolemantaudin. Sairaana maatessaan hän valitti, miksi hänen täytyi kuolla taudista vuoteessa, kun hän olisi tahtonut kuolla sodassa, taistelussa. Se oli hänestä kovin raskasta. Mutta hän kuoli. Sitten kokonainen taulu kertoo Gilgameshin surusta, miten hän ei tahtonut jaksaa elää, kun hänen ystävänsä, jota hän piti niin suuressa arvossa, oli kuollut. Silloin hän yht'äkkiä aivan kuin toipuu ajatuksesta: »Kun ystäväni on nyt kuollut, makaa tuossa hengettömänä, hän, joka oli minun kanssani sankarileikeissä, mikä minusta tulee? Mikä on tämä elämä? Onko mitään kuolematonta elämää?» —Meidän täytyy huomata, kuinka psykologisesti hienoa tämä on. Me voisimme ensin ajatella helposti, että eikö tuo ole itsekästä, kun ihminen alkaa ajatella, että sama kohtalo kohtaa häntä. Mutta se ei ollut sitä, sillä kun siitä seuraa ajatus: »Mitä on elämä?» silloin me näemme, että tuo ajatus on vain herättäjä. Tuo ajatus voi herättää ainoastaan sellaisen ihmisen, joka on kuin luotu totuudenetsijäksi, filosofiksi. Gilgamesh kärsi kovasti silloin, kun Engidu kärsi, ja tämä kärsimys sai hänet heräämään. Hän oli siis sisänsä vanha totuudenetsijä, sielu, joka tarvitsi vain ulkonaisen kokemuksen, joka herätti hänet ulkonaisesti.

Nyt Gilgamesh ajatteli: »Keneltä minä voin saada tietää?» Siltä vanhalta kuninkaalliselta esi-isältääni, Ut-napishtimiltäkö? Hän oli ihminen, joka muinaisina aikoina pelastui kuoleman vallasta. Hän tuli kuolemattomaksi olennoksi; jumalat nostivat hänet taivaaseen. Hän oli siis sellainen olento, joka voi minulle selittää ja kertoa, millä tavalla ihminen voi tulla kuolemattomaksi. Häntä siis lähden etsimään.

Eikö tämä ole aivan samaa kuin, jos tänä päivänä ihminen herää tietoiseksi siitä, että kun tämä elämä on hyvin salaperäinen, täynnä kaikkea kärsimystä, niin hänen täytyy saada tietoa sellaiselta ihmiseltä, joka tietää. Ja meidän päivinäimme voi ihminen ajatella: »Onhan Mestareita, jotka tietävät. Siis minä lähden heitä etsimään».

Samalla tavoin tuhansia vuosia sitten kuningas Gilgamesh ajatteli. Hän lähti etsimään esi-isäänsä, joka oli kuolemattomuuden voittanut. Ut-napishtim oli sama kuin tuo Xisutrokses, Noak. Tässä kerrotaan, että hän jäi elävänä elämään jumalien maassa. Sitten kerrotaan eepoksessa aivan luonnollisena asiana, kuinka Gilgamesh lähtee etsimään ensin jumalien tarhaa, päästäkseen sieltä kuoleman toiselle rannalle. Tätä jumalien tarhaa suojelee suunnattoman suuri ja tiheä metsä, ja sitä vartioivat hirmuiset skorpionihmiset. Gilgamesh ei pelkää. Hän saapuu niiden luo. Ne heittävätkin silmäyksen Gilgameshiin ja kysyvät: »Kuka on se, joka tulee tuolla niin surullisena ja alakuloisena? Ei hän ole kuin ihminen, vaan kuin puolijumala. Miksi hän on niin alakuloisen näköinen?» — Silloin Gilgamesh selittää koko jutun ystävästään, jonka hän on kadottanut, ja jatkaa: »Kuinka en surisi, mutta nyt olen päättänyt etsiä Ut-napishtimin, jotta kuulisin häneltä, kuinka kuolemattomuus on saavutettavissa. Näyttäkää minulle tie hänen luokseen».

Gilgameshin suorasta, rehellisestä selityksestä nuo vartijat heltyvät ja sanovat hänelle: »Mutta etkö sinä tiedä, että tämä metsä on niin pitkä, synkkä ja pimeä, ettei kukaan ihminen ole voinut siellä kulkea? Ainoa on Auringonjumala». – »Minä lähden», sanoo Gilgamesh, ja skorpionihmiset väistyvät syrjään. Hän kulkee tuossa metsässä peninkulman, kulkee toisen, 12 vuorokautta yhtämittaa. Sitten metsä aukenee ja hän tulee jumalien puutarhaan, jossa on kaikki loistavaa: kultaa, hopeaa ja jalokiviä. – Muistakaamme juutalaisen kertomuksen uutta Jerusalemiä, jossa on kaikki talot ja kadut jalokiviä. Tässä jumalien puutarhassa näkyi meren ranta, ja siellä istui jumalatar – voisimme heti sanoa – tuonen tyttö, joka kysyy Gilgameshilta samat asiat, mitkä skorpionihminen oli kysynyt: »Kuka sinä olet, joka niin alakuloisena tulet kaukaa? Etkö tiedä, etteivät ihmiset täällä kulje?» – Taas Gilgamesh vastaa samalla tavalla, ja jumalatar sanoo: »Sinä näet, että tässä on suuri meri. Kuinka sinä aiot sen yli päästä? Siinä on kuoleman, tuonen virta, eivät ihmiset mene elävinä sen yli». – »En tiedä», sanoo Gilgamesh, »minun täytyy päästä Ut-napishtimin luo, sillä minä tahdon tietää, millä tavoin voi saavuttaa kuolemattomuuden». – »No niin», sanoo Tuonen tyttö, »tässä on lauttamies, pyydä, että hän soutaa sinut virran yli». – Se on kuten kreikkalaisessa tarussa Styx-virta, ja Kalevalassa Tuonelan joki. – Gilgamesh menee taas lauttamiehen, Urshanadin luo, joka sanoo: »Me emme voi astua laivaan, sillä sinun olemuksesi on sellainen, että nämä kiviarkut häviävät. Sinun on mentävä metsään ja tuotava sieltä 12 – toisen mukaan 120 – 60-kyynärän pituista sauva». Gilgamesh toi sauvat ja astui laivaan. Urshanad neuvoi: »Ota yksi sauva kerrallaan ja vedä sillä venettä eteenpäin, kunnes joka sauva on käytetty». Gilgamesh tekikin niin, mutta ei oltu vielä toisella rannalla, kun viimeinen sauva oli käytetty – jollakin salaperäisellä tavalla ne aina katosivat – niin että lopuksi täytyi ottaa laivan masto, ja silloin he pääsivät rantaan.

Jumalien saarella istuu Ut-napishtim vaimoineen. Hän on kaukaa nähnyt, että joku tulee, ja hän sanoo vaimolleen: »Kuka tuo on, joka tulee kaukaa? Ei se ole tavallisen vainajan näköinen. Ei se ole ihminen eikä jumala».

Sitten kun Gilgamesh tulee rantaan ja astuu Ut-napishtimin luo, niin tämä kysyy häneltä samat asiat: »Kuka sinä olet, joka kaukaa tulet, niin surullisen ja alakuloisen näköisenä?» Gilgamesh vastaa kuten ennen ja kertoo koko historiansa ja sanoo lopuksi: »Nyt olen tullut sinun luoksesi, jotta saisin tietää, millä tavalla ihminen voi saavuttaa kuolemattomuuden. Mikä on kuoleman salaisuus?» – »Oi», sanoo Ut-napishtim, »kuoleman salaisuus on syvä. Jumalat taivaassa päättävät kuolemasta, mutta ihminen ei voi tietää, koska kuolema tulee. Ja elämä kuoleman jälkeen on synkkä; surua täynnä on olemassaolo».

Näistä kivitauluista on aina silloin tällöin jotakin pois, ettei voi seurata kertomusta täydellisesti. – Sitten tulee järjestyksessä Ut-napishtimin kertomus. Hän kertoo ihmiskunnan historiasta, vedenpaisumuksesta. Siitä tulee esille, miten jumalat katselevat ihmisten elämää ja paheksuvat sitä. Ihmiset eivät osaa elää jumalien tahdon mukaisesti, vaan elävät kaikenlaisissa nautinnoissa. Jumalat sanovat neuvostonsa kokouksessa: »Näille ihmisille on tehtävä jotakin; on lähetettävä maan päälle suuri pyörremyrsky, joka nostaa veden ja hukuttaa ihmiset». Ainoastaan Ea, tuo ihmisten ystävä, Jumalan Poika, oli alakuloinen, sillä hän sääli ihmisiä. Mutta hän tietenkin alistui toisten jumalien päätökseen. Hän katseli alas maan päälle ja sanoi: »Nyt pitää kaikkien lintujen, tuulien ja kukkien kertoa, että ihmisiä uhkaa suuri vaara. Ehkä joku kuulee äänen». Ja Ut-napishtim kuuli sen. Hän kertoo: »Minä kuulin, että suuri onnettomuus uhkaa ihmiskuntaa, ja minä varustauduin kuulemaan, mitä jumala tahtoo ja kuulin Ean äänen sisästäni, joka sanoi: Rakenna suuri arkki, 60-kyynärää joka suuntaan ja järjestä niin, että siihen mahtuu perheesi ja kaikenlaisia eläimiä, mitä sinun ympärilläsi on. Merkin tiedät. Silloin kun merkillinen sade yhtenä iltana tulee taivaasta, tiedät, että on mentävä arkkiin. – Näin kuulin jumalan puhuvan ja tein niin. Sitten eräänä iltana satoi, kuten Ea oli ennustanut, ja kaikki menivät arkkiin. Yön aikana alkoivat vedet nousta. Siten kaikki hävitettiin, mutta tuo arkki kellui aalloilla. Seitsemän päivän kuluttua lähetin linnun ulos, mutta se palasi takaisin. Samoin toisena päivänä, mutta kolmantena päivänä lintu jäi sille tielleen. Kun sitten maata alkoi tulla näkyviin, laskimme rantaan, ja Ea tuli sinne myös. Silloin minä sanoin kaikille: Teidän tulee elää Jumalan tahdon mukaisesti. – Sitten Ea otti minut ja vaimoni tänne jumalien maahan elävinä».

»Niin», sanoo Gilgamesh, »sinä olet aivan samanlainen kuin minä. Et ole haamu, vaan elävä ihminen. – Kuinka minä voin saavuttaa samanlaisen kuolemattomuuden?» – »Se on vaikeaa, kykenetkö sinä?» – Sitten vaimolleen hän sanoi: »Leivo 7 loitsuleipää». – Ne leivottiin ja tuotiin Gilgameshin eteen. Sitten Ut-napishtim sanoo: »Nyt sinun pitää voittaa uni. Uni ja kuolema ovat veljiä. Et saa nukkua». – Mutta Gilgamesh ei voittanut unta.

Tässä minusta näkyy juuri tuo niin rehellinen inhimillinen pürre, sillä siinä kerrotaan rehellisesti, ettei Gilgamesh voittanut unta. »Oi, kuinka minun päälleni hyökkäävät unen jumalat, en osaa niitä voittaa». Ut-napishtim herättää hänet sitten: »Nämä 7 leipää ovat tässä, niitä sinä et voi syödä, kun et voittanut unta. Et kykene kuolemattomuutta voittamaan. Sinun täytyy mennä ihmisten maille». – Surullisena Gilgamesh alistuu kohtaloonsa. »Minun täytyy palata takaisin Urukin kaupunkiin». – Lohdutukseksi hän sai erään yrtin Ut-napishtimilta, joka sanoi: »Se tuottaa nuoruuden takaisin, säilytä sitä hyvin».

Kun sitten Gilgamesh menee yli meren toiselle rannalle, hän siellä kylpee lähteessä. Yrtin hän asettaa lähteen reunalle, mutta hänen kylpiessään tulee käärme ja syö sen, niin ettei hän saanut sitä yrttiäkään mukaansa. Sitten hän palaa Urukin kaupunkiin ja ryhtyy uudelleen hallitsemaan.

Oppineet sanovat: tähän päättyy kertomus. – Mutta tuo kahdestoista taulu on erinomaisen merkillinen, sillä siinä kerrotaan, että Gilgamesh ei saavuta rauhaa. Hänellä oli niin ikävä ystävänsä, että hän rukoili Jumalaa: »Lähetä minulle Engidu haudasta takaisin, että häneltä saan kuulla, miten on kuoleman valtakunnassa». Jumalat eivät kaikki siihen oikein suostuneet, mutta Ea taaskin osoitti sääliä ja sanoi kuoleman valtakunnan hallitsijalle: »Tee reikä maahan ja anna Engidun hengen tulla puhuttelemaan Gilgameshia». – Ja Engidu nousee haudasta ja saa keskustella Gilgameshin kanssa, joka kysyy: »Kuinka on kuoleman tuolla puolen?» – Tässä on taas taulu rikki, mutta sen verran saa selvää, että kuoleman jälkeistä elämää kuvataan samanlaiseksi kuin Kalevalassa. Gilgamesh kysyy, onko Engidu nähnyt sen ja sen ihmisen siellä, ja Engidu kertoo heistä. Hän kuvaa useampien ihmisten kohtaloita kuoleman jälkeen lyhyesti, mutta sattuvasti.

Tämä on kertomus Gilgameshin etsinnästä. – Nyt, kun me katselemme tätä asiaa okkultisella, kriittisellä silmällä, niin me huomaamme siinä aivan toista kuin tieteelliset tutkijat. Mehän näemme aivan selvästi, että tässä on kysymys etsinnästä, joka tapahtuu toisella tasolla, näkymättömässä maailmassa. Ei sitä Ut-napishtimia voi lähteä etsimään tässä fyysisessä maailmassa, vaikka sellainen ajatus on totuudenetsijälle läheinen, kun hän tietää, että Mestareita on olemassa. Totuudenetsijä voi ajatella, että hän lähtee Intiaan, Himalajalle, mutta hän ymmärtää kyllä pian, ettei Mestareita etsitä määrätystä fyysisestä paikasta. Se on aivan toinen asia; se on Mestari, joka tulee. Kun oppilas etsii Mestaria, hänen täytyy etsiä häntä sisästä, näkymättömästä maailmasta, sillä muuten hän ei voi tietää, onko se Mestari, jonka hän tapaa. Samalla tavoin ymmärtää, että Gilgameshin etsintä tapahtuu näkymättömässä maailmassa; hänen täytyy kulkea kuoleman valtakunnan läpi. Siellä on kalman valtakunta, eetteri-maailma, joka on synkkä, pimeä. Siinä on voitettavana skorpioni-ihmiset, kynnyksenvartijat, jotka estävät ihmistä astumasta näkymättömään maailmaan fyysisestä kehosta. Mutta Gilgamesh pääsee, sillä hän on rehellinen ihminen, metsään, joka kuvaa astraalimaailman sitä osaa, jonka ohi hän kulkee, sillä se on sellaista, ettei hänellä itsessään ole vastaavaa heikkoutta omassa kehossaan. Mutta hänen täytyy kulkea sen lävitse. Sitten hän tulee korkeampaan astraalimaailmaan, jossa on jumalien puutarha tai kuten me nyt sanomme: kesämaa. Sen lävitse hän kulkee. Sitten tulee vaikea paikka, tuonen virta. Se on se, joka erottaa hänet kuoleman varsinaisesta valtakunnasta, taivaasta, jumalien maasta. Se on kuoleman varsinainen valtakunta. Siinä ihmiset todellisesti ovat kuoleman jälkeen. Ja sinne pääsy älytasolla on ylen vaikea sen kuilun takia, joka erottaa astraalimaailman tästä jumalien maasta. Sitä kuilua nimitetään Suureksi Lohikäärmeeksi eli suureksi puhdistavaksi tuleksi. Se on ihmeellinen voimavirta, pyörre, jonka lävitse vainajan on mahdoton kulkea ilman, että se repii sielusta kaikki, mitä on persoonallista, itsekästä, alhaista. Vasta sitten hän pääsee taivaisiin. Se on toinen kuolema, josta puhutaan pyhissä kirjoissa.

Mutta kun ihminen elävänä aikoo sen lävitse, hän ei saa kadottaa mitään itsestään; hänen täytyy osata säilyttää kaikki itsessään.

Gilgamesh pääsee lautturin avulla tuonen virran yli, mutta hänen on täytynyt tehdä itselleen 12 (120) kpl 60:n kyynärän pituista sauvaa. Mitä se tarkoittaa? – Oppineiden mielestä se on salaperäinen asia. Minä sanoisin, että Gilgameshin, sen ihmisen, joka aikoo kulkea tuonen virran yli, täytyy osata täydellisesti hillitä sielukehonsa, astraalis-mentaalisen kehonsa. Hän ei voi siitä luopua, vaan hänen täytyy osata sitä hillitä. Siinä on 6 erilaista aineen muodostumaa, 6 erilaista synnin mahdollisuutta, 6 kuolemansyntiä. Niitä hänen täytyy osata hillitä, vieläpä niiden monissa variaatioissa. Siihen viittaa tuo luku 12 tai 120. Ihminen syntyessään maailmaan voi vaihdella vuorotellen 12:ssa eläinradan merkissä. Siis hänen menneisyydellään voi olla ainakin 12 erilaista astraalikehoa, vähän eri tavalla rakennettua. Kaikissa näissä vivahduksissa täytyy ihmisen osata hillitä astraalikehoaan, jos hän tahtoo kulkea tuon paikan kautta. Ei saa olla mitään yllättävää heikkoutta, joka ryntäisi hänen kimppuunsa. Ja vaikka ei sitä olisikaan hänen nykyisessä persoonallisuudessaan, niin myös noissa 12 mahdollisuudessa hänen täytyy osata hillitä sitä. – Näin ymmärrän nuo sanat, joilla sauvotaan eteenpäin venettä. Gilgameshin täytyi hillitä omaa tunnekehoaan sen 12 suuressa muunnoksessa ja niiden 6:lla eri alatasolla.

Tällä tavoin itseään hilliten Gilgamesh säilyttää tietoisuutensa läpi hirmuisten koetusten. Jos ajatteleme ketä ihmistä tahansa, joka ei ole salatieteellisesti kasvatettu, niin lohikäärme nielee hänet, hän kuolee. Gilgamesh oli päässyt niin pitkälle, että hän pystyi hillitsemään itsensä kaikissa alemmissa ilmenemismuodoissaan ja hän pääsee deevakhaaniin, jossa elävät juuri Mestari-olennot, manut, kuten Ut-napishtim. Ut-napishtim sanoo: »Jotta voisit kuolemattomuuden saavuttaa, sinun täytyy voittaa uni ja syödä 7 maagista leipää». Siis ravita itsensä 7:llä ravinnolla. – Mitä sillä tarkoitetaan? Gilgameshin on täytynyt voittaa unohtaminen tavallisessa merkityksessä, mutta kun täytyy voittaa uni – ja uni ja kuolema ovat lähellä toisiaan – niin tämä myöskin mielestäni viittaa siihen, että hänen on saavutettava tuo kuolemattomuus päiväajunnassa. Ei riitä, että hän menee ulos omasta kehostaan ja voittaa unen toisessa maailmassa, vaan tässä päiväajunnassa täytyy ratkaista unen salaisuus, tulla noiden maailmojen herraksi.

Tämä on hyvin merkillinen kohta, sillä sitä eivät ihmiset osanneet tehdä ennen Kristusta. Nyt me huomaamme, kuinka yhtäpitävä on tämä Gilgamesh-eepos: Auringonjumala on ainoa, joka on kulkenut niillä mailla. Manu, Ut-napishtim on toisesta maailmasta. Hän ei ole ihminen. Gilgamesh ei voita unta eikä voi syödä noita 7 leipää, joka tarkoittaa, että hänen pitäisi itsessään voittaa älylliset mahdollisuudet itsekkyyteen. Pelko, rakkaus, viha, elämänhalu, muotojen rakastaminen, kaikki tällaiset hänen täytyisi itsessään voittaa. Ne ovat ne leivät, mutta Gilgamesh ei osaa. Ut-napishtim sanoo: »Kukaan ihminen ei siihen kykene». Ja kun Gilgamesh ei voita päiväajunnassaan näkymättömiä maailmoita, niin että ne hänelle aukenisivat päiväajunnassa, niin hänen täytyy palata omaan kaupunkiinsa, so. kehoonsa, persoonallisuuteensa. Ja kun hän ei ole osannut voittaa, niin on selvää, että kun hän tulee takaisin persoonalliseen elämään, hän uudestaan alkaa ikävöidä ystäväänsä. Mikä on silloin lohdutukseksi ihmiselle, jos hän ei onnistu salatieteellisissä pyrkimyksissään, vielä tänä päivänä? Se, että maagisella tai spiritistisellä tavalla tulee todistetuksi, että rakkaat omaiset, ystävät, ovat olemassa. He tulevat kuin haudasta takaisin tänne. »Koska sinä et itse jaksa voittaa unta ja kuolemaa, et voi tulla pois itsestäsi, niin että kuoleman portit sinulle avautuisivat, mutta saat sen lohdutuksen, koska olet rehellinen etsijä, että saat päiväajunnallasi nähdä jotain sellaista, joka todistaa sinulle, että kuolemanjälkeinen elämä on olemassa, niin ettei etsintäsi menisi hukkaan».

Elämä palkitsee sitäkin etsijää, joka ei pääse tien päähän.

Babelin torni

Ajattellessamme muinaisbabylonialaista sivistystä ja kulttuuria, muistuu itsestään mieleemme vanha tarina Babelin tornista, joka meille kaikille on tuttu lapsuudesta, koska siitä saimme oppia raamatunhistoriasta. Myös saimme kuulla lapsuudessamme, että Noakilla ja hänen jälkeläisillään oli yksi ainoa yhteinen kieli. Sitten nämä ihmiset, joista jo oli muodostunut kansakuntia, rupesivat rakentamaan Babelin tornia, jonka piti ulottua taivaaseen saakka, ja jonka piti olla merkinä heidän kunniastaan, sivistyksestään, ylpeydestään ja taidostaan, mutta tätä tornia ei sietänyt Herra Jumala, vaan Hän astui alas ihmisten luo ja sekoitti heidän kielensä, etteivät he enää ymmärtäneet toisiaan. Siitä on sitten saanut alkunsa kielten sekoitus maan päällä, eikä Babelin tornista tullut valmista.

Näin me opimme lapsina, ja kun me myöhemmin olemme tutustuneet teosofisiin oppeihin ja saaneet kuulla suuresta vedenpaisumuksesta historiallisena tosiseikkana, nim. Atlantiksen häviönä, silloin ymmärsimme tietenkin, että niillä, jotka siitä pelastuivat, Noakilla ja hänen seuralaisillaan, tai teosofisella kielellä Manulla ja hänen oppilaillaan ja ystävillään, oli yksi kieli epäilemättä. Ja kun suuressa vedenpaisumuksessa Atlantiksesta viimeinen jäännös hävisi, jolloin paljon ihmisiä, jotka kuuluivat 4:nteen juurirotuun, hävisi, niin Manu ja hänen ystävänsä olivat ajoissa ehtineet vetäytyä toiseen paikkaan; he muodostivat silloin itse asiassa tämän 5:nnen juurirodun ensimmäiset alkuunpanijat. Manuhan loi, kuten teosofisissa kirjoissa selitetään, 5:nnen juurirodun, ja tietysti heillä oli silloin yksi kieli, mutta koska kaikki atlantilaiset kansat eivät hävinneet, oli paljon ihmisiä, jotka puhuivat toisia kieliä. Tämän viidennen juurirodun alkuperäinen kieli ei myöskään ole säilynyt; viides juurirotuhan on levinnyt yli koko maapallon, kaikki Euroopan kansat kuuluvat siihen, ja täällähän on monenlaisia kieliä. Siten siis kertomuksessa Babelin tornista on jotakin perää ainakin tulokseen nähden.

Vanhassa raamatunhistoriassa esitetään tämä historiallisena tosiseikkana, ja kun meidän tutkijamme ovat koettaneet historiallisesti tutkia, ovat he panneet merkille sen, ettei Mooseksen kirja puhu erikseen Babelin tornista, vaan siinä puhutaan Babelin kaupungista ja tornista. Kaupunki tietenkin samalla kuvaa babylonialaista sivistystä, Babel oli pääkaupungin nimi, se merkitsee samaa kuin sana babilu, babilu, joka johtuu sanoista Bel = Jumala ja ilu = jumaluus. Mutta millä tavalla tämä muistuttaisi kielten sekoitusta, on vaikea ymmärtää, sillä Babel merkitsee taivaan ovi, portti. Babelin torni on tavallaan kuin vertauskuva Babelin kaupungista, joka on taivaan portti. Babylonialaiset tarkoittivat sillä kovin ylevää ja kaunista, kun ottivat sen nimen kaupungilleen, he ajattelivat, että heidän pääkaupunkinsa oli kuin taivaan portti, jonka kautta kuljetaan kuin Jumalan luo. On toinen asia, oliko se liian ylpeä ajatus. Meidän historioitsijamme ovat sitä mieltä, että Babelin torni tarkoittaa babylonialaista sivistystä yleensä.

Vanhassa testamentissa kerrotaan, että Noakin pojanpoika oli nimeltään Chus, ja tällä oli poika, Nimrod nimeltään, joka oli suuri metsästäjä ja suuri valtiias. Tämä Nimrod joukkoineen perusti Babelin kaupungin. Mooseksen kirjassa kerrotaan, että hänen valtakuntansa alku oli Babel, Erech, Achad ja Calne Sinerian maalla, ja sitten hän tuli Assyriaan ja rakensi Niniven, Rehobothin, Calan ja Ressen kaupungit. Vanhan testamentin mukaan tämä Nimrod oli nimittäin se kuningas, jonka aikana rakennettiin tuo Babelin kaupunki ja torni.

Meidän nykyiset tutkijamme eivät ole vanhoista löydöistä ja kivitauluista saaneet selville, onko tässä Nimrodin historiassa mitään perää; heistä tuntuu, että se on jotakin tarua, se kuuluu mytologiaan. Mutta me emme tyydy ainoastaan nykyisiin tutkijoihin, jos tahdomme päästä asioista perille, vaan me kysymme, mitä ne kirjailijat, oppineet ovat sanoneet, jotka kuuluivat vanhempaan aikaan, joiden sivistys oli lähempänä assyrialais-babylonialaista sivistystä kuin meidän. Kun tiedustelemme, eivätkö kreikkalais-roomalaiset

oppineet ole mitään puhuneet näistä vanhoista asioista, koska he puhuvat esim. Atlantiksen vedenpaisumuksesta, kuten Platon, silloin saamme vastaukseksi, että on kreikkalaisia ja roomalaisia kirjailijoita, jotka ovat kertoneet näistä babylonialaisista asioista. Meidän nykyiset historioitsijamme pitävät heitä sangen vähän luotettavina; he sanovat, että nämä vanhan ajan kirjailijat sekoittavat yhteen mytologian ja historian, he eivät ole niin kriittisiä kuin nykyiset tutkijat. Tässä on jotakin perää, mutta meidän on muistettava, että kansantarussa on jotakin historiallista takana, eivät ne ole tyhjistä syntyneet. Ja jos nämä vanhan ajan kirjailijat kertovat jotakin, jonka lähde eivät ole niin tarkoin tutkineet, niin kuitenkin he saattavat olla tietoisia siitä, että nämä vanhat tarut ovat kyllä historiallisia, vaikka jonkin yksityisseikan todeksi näyttäminen on myöhemmin mahdotonta tai ainakin hyvin vaikeaa. Sentähden meidän ei tarvitse ehdottomasti asettua niin oppineelle kannalle, että noiden vanhojen kirjailijain kertomukset eivät ole luotettavia, vaan meidän täytyy ajatella, että ne ovat saaneet alkunsa historiallisista tosiseikoista.

Nyt on ainakin kolme oppinutta kreikkalais-roomalaisessa sivistyksessä, jotka puhuvat assyrialais-babylonialaisista. Yksi on Ktesias, erään Persian kuninkaan hovilääkäri, joka kirjoitti kreikkankielellä historian, sitten Diodoros Sisilialainen ja ennenkaikkea Herodotos. Nämä kreikkalaiset oppineet avaavat meille sangen merkillisiä näköaloja juuri tuon Babelin tornin legendan suhteen. He kertovat nim. Nimrodista, siitä suuresta, jalosta metsämiehestä, joka on mainittu ohimennen Vanhassa testamentissa. He nimittävät häntä Ninokseksi ja kertovat, että hän oli todella mahtava hallitsija, joka kävi paljon sotia ja laajensi valtakuntaansa suuresti niinä 52 vuotena, jolloin hän hallitsi. Hän oli aina voitokas, joten hän kukisti ympäröivät valtakunnat ja liitti ne omaansa; siten hänen valtakuntansa tuli suureksi maailmanvallaksi. Se aika oli suurin ja mahtavin assyrialais-babylonialaisten historiassa. Hekin olivat kerran tuhansia vuosia sitten maailmanvalta, kuten roomalaiset myöhemmin, ja Ninos oli se, joka sen perusti. Hänellä oli suuri sotajoukko: 2 miljoonaa jalkamiestä, 100 tuhatta hevosmiestä ja 10 tuhatta sotavaunua. Hän oli tavallisesti aina voittamaton, mutta kun hän taisteli Baktriaa vastaan, hänen oli sitä vaikea voittaa. Kauan hän piiritti pääkaupunkia, mutta asia ei edistynyt. Hänellä oli suuri kansleri, nimeltä Memon, joka oli hänen uskottunsa. Tällä oli vaimo, ihana kaunotar, mutta ihmisenä merkillinen. Hänen nimensä oli Semiramis. Tämä Semiramis ehdotti yht'äkkiä: »Antakaa minulle johto. Jos minä sen saan, valloitan minä kaupungin». – Ja hän sai johdon, eikä kestänyt kauan, ennenkuin kaupunki oli valloitettu. Silloin Ninos ihastui: »Mikä on tuo nainen? Hän on oleva minun.» Ja kanslerilleen hän sanoi: »Sinä saat ottaa jonkun tyttäreni, prinsessan, puolisoskesi, mutta sinun vaimosi otan minä.» – Memon, joka rakasti ihanaa puolisoaan, hirtti itsensä, sillä hän ei voinut yksinvaltiasta vastustaa.

Niin tuli Semiramis keisarinnaksi, ja yhdessä hän keisari Ninoksen kanssa hallitsi, ja he olivat voittamattomia. Ninos rakensi monta suurta kaupunkia, kuten Niniven, ja Babelin hän pani alulle. Ja nämä kreikkalaiset historioitsijat kertovat, että nämä kaupungit, Ninive ja Babel, olivat suunnattoman suuria. Meidän historioitsijamme väittävät, etteivät heidän kuvauksensa pidä paikkaansa, ja vaikka on nyt tehty löytöjä, joista on huomattu, että ne todella olivat tavattoman suuria, sanovat oppineet vain, etteivät ne niin suuria ole olleet. Minun ei tarvitse mainita, kuinka suuria nuo alat olivat noilla kreikkalaisilla mitoilla, mutta kun ajatteleme Lontoota, Euroopan suurinta kaupunkia, jossa on 7 miljoonaa ihmistä, ja jonka ympärysmitta on sadoissa kilometreissä, ja vertaamme sitä niihin aloihin, mitä kreikkalaiset historioitsijat kertovat Ninivestä ja Babelista, niin huomaamme, että neljä Lontoon kaupunkia olisi sopinut Babelin sisälle. Niin mahdottoman suuria olivat heidän mukaansa tuon vanhan babylonialaisen kulttuurin suurimmat kaupungit. Ja sekin eli merkillistä, että he rakensivat kaupunkien ympäri muureja, jotka saattoivat olla 100 jalkaa (noin 30 metriä) korkeita ja niin leveitä, että niiden päällä saattoi ajaa kolme hevosvaunua rinnakkain. Nämä muurit ovat meidän historioitsijamme tunnustaneet. Jos otamme 5-6 kerroksisia kivimuureja täällä, eivät ne nouse kuin puolikorkeuteen niitä muureja. Ja suunnattomia palatseja oli siellä. Me tuskin olemme nähneet niin ihmeellisiä rakennuksia kuin tässä babylonialaisessa kulttuurissa oli. Ranskalainen taiteilija Doré on aivan oikein mielikuvituksessaan suunnitellut näitä palatseja raamatussa. Vaikka se tietenkin on hänen mielikuvitustaan, on hän samalla tehnyt tarkkoja historiallisia tutkimuksia. Näistä Raamatun kuvista saamme nähdä, miten suuria ne rakennukset olivat. Me emme enää voi käsittää sellaista loistoa; jos menemme esim. Versailles'iin, on se kuin lasten leikkiä näihin verrattuna.

Sitten tämä kuningas Ninos lopulta kuoli. Huomattavaa on, että hän sanoi itseään Baalin pojaksi, jumalan pojaksi. Kuollessaan hän antoi hallituksen ohjat puolisonsa käsiin. Heillä oli kyllä poika, Ninja, joka peri hallituksen, mutta koska hän isänsä kuollessa oli alaikäinen, tuli hänen äitinsä ensin hallitsijaksi. Semiramis jatkoi Ninoksen työtä, ja hän oli vielä ihmeellisempi, suurempi sotapäällikkö. Sellaista naista ei ole muuta ollut kuin tämä. Samalla kun hän oli suuri sotapäällikkö, hän oli nerokas, oppinut, filosofi. Hän laajensi valtaansa, mutta hallitsi myös rauhallisesti ja rakennutti Babelin lopullisesti. Hänestä kerrotaan – vaikka ohimennen sanoen hänestä on tehty Nebukadnezarin puoliso – että hän rakennutti nuo maailman ihmeet, riippuvat puutarhat. Ne olivat suuria terasseja rakennusten ympärillä, ja ne olivat myös puutarhoja, joita asetettiin korkeiden siltojen päälle yli Eufraatin. Kun saapui kaupunkiin kaukaa erämaasta, tuli näkyviin nuo puutarhat kuin olisivat ilmassa leijailleet.

Sotajoukkojaan lisäsi Semiramis niin paljon, että hänellä oli 3 miljoonaa jalkamiestä, 500 tuhatta hevosiä ja 100 tuhatta sotavaunua sekä 100 tuhatta sotakamelia miehineen. Semiramis sai päähänsä, että on eräs valtakunta, Intia, jota hän ei vielä hallitse. »Minä menen siis sinne ja valloitan sen.» – Ja hän läksi mahtavan sotajoukkonsa kanssa ja tuli Indus-virrälle. Intiassa oli suuri hätä, mutta heillä oli mahtava kuningas, joka oli koonnut koko sotavoimansa, ja hän oli virran toisella puolella babylonialaisia vastassa. Ja hän ajatteli: »Kun saisin Semiramiin joukot tälle puolelle virtaa, voisin voittaa hänet, sillä minulla on vielä enemmän sotajoukkoja.» – Ja niin hän keksi sotajuonen: hän oli pelästyvinään Semiramiin sotajoukkoja ja rupesi pakenemaan kaikkine joukkoineen sisämaahan. Silloin Semiramis ajatteli: »Meillä on tie avoinna, nyt menemme Indus-virran yli.» Insinöörit laittoivat sillan joen yli, jonka toiselle puolelle kuljettiin; ainoastaan 60 tuhatta miestä jätettiin suojelemaan siltaa. Mutta Intiassa kävi Semiramiin joukkojen huonosti, sillä Intian kuningas lukemattomien joukkojensa kanssa kääntyikin heitä vastaan, ja babylonialaisten täytyi suurella kiireellä paeta sillan yli, joka sen jälkeen tuhottiin. Semiramis itse oli ollut niin kovassa hädässä, että jos hänellä ei olisi ollut niin nopeaa ratsua, hän olisi jäänyt Intian kuninkaan vangiksi. Nyt hänen täytyi paeta takaisin Babyloniaan, eikä hänellä ollut enää kuin kolmasosa sotajoukoistaan jäljellä.

Tämän jälkeen hallitsi Semiramis vielä vähän aikaa – hänen koko hallitusaikansa oli 42 vuotta. Ninja oli jo kasvanut suureksi ja hän ajatteli: »Minun äitini on hullu, näin ei saa jatkua.» – Hän teki salaliiton ja Semiramis luultavasti murhattiin, jonka jälkeen Ninja tuli hallitsijaksi.

Tällä tavoin kertovat vanhat kreikkalaiset kirjailijat. Mutta kun meidän tutkijoihimme ei ole käsin kosketettavaa todistusta, niin he sanovat, että se on tarua. – Voi olla, mutta voi olla myös, että siinä on historiallinen totuus takana. Siinä ei ole mitään yliluonnollista, joka ei voisi olla totta. Me voimme hyvin ajatella, että on ollut sellainen mahtava aika noilla vanhoilla babylonialaisilla. Kun perästäpäin katselemme noita vanhoja aikoja, niin meitä teosofisina tutkijoina eivät huvita pelkät historialliset tosiseikat. Kun me noita vanhoja historioita tutkimme, me kysymme aina: mitä meillä on siitä kaikesta oppimista? Jos tuo on historiaa, niin mitä se on opettanut; jos se on myytti, niin mitä siitä on opittavaa?

Viime kerralla näimme, kuinka Gilgamesh-taru oli opettava, ja kuinka ihmeellisiä asioita se meille kertoo. Nyt taas, kun kiinnitämme huomiomme tähän vanhaan legendaan Babelin tornista, tähän vanhaan kertomukseen Babylonian mahtavasta kuninkaasta ja kuningattaresta ja heidän mahtavasta kaupungistaan, niin me kysymme: mitä tuo legenda meille opettaa? Jos se on pelkkä taru, niin mitä se kuvaa? Jos se on historiallinen tosiseikka, niin mitä se meille opettaa? Onko se jossakin suhteessa merkillinen? – Sen täytyy olla jossakin suhteessa merkillinen, sillä muuten siitä ei olisi puhuttu, muuten niistä ajoista ei olisi kerrottu kreikkalaisessa historiassa eikä Vanhassa testamentissa. Eivät juutalaiset kirjat puhuisi niistä, ellei niillä olisi jotakin tarkoitettu. Senhän me näemme ja ymmärrämme ilman muuta, etteivät mitkään historialliset kirjat olisi vuosi vuodelta seuranneet tuota aikaa, ellei se olisi suuri ja tärkeä asia. Vasta myöhemmin suuret roomalaiset kirjailijat, kuten Livius, ovat kertoneet kaikki asiat mahdollisimman tarkasti oman kansansa historiasta, kuten meidänkin aikamme historioitsijat seuraavat kaikkia tapahtumia, olivat ne tärkeitä tai vähäpätöisiä. Mutta ennen ei sitä harrastettu samassa määrin, sillä ei ollut kirjapainoja kuten nyt, eikä

mahdollisuutta säilyttää kirjoja, joten silloin kirjoitettiin vain kaikkein tärkeimmistä tapahtumista. Nyt pannaan muistiin kaikki, oli se kuinka turha tahansa. Ennen kerrottiin kuninkaasta vain heidän sotaretkensä, mutta muuten pantiin muistiin vain sellaista, joka oli erikoisen tärkeää tai opettavaista. Kun nyt tuollaisia taruja kirjoitettiin, niin niillä epäilemättä oli jokin sisäinen tarkoitus, jota tahdottiin ihmiskunnalle kertoa ja muistissa säilyttää. Sentähden me voimme myös kysyä: onko tässä Ninoksen tarussa, Babelin tornin myytissä tahdottu kuvata ihmiskunnan historiassa merkillistä kohtaa, joka siis ulkonaisesti, historiallisesti, tapahtui joskus, mutta samalla sellaista merkillistä kohtaa, joka ehkä voi uudistua koska tahansa, ja joka ehkä uudistuu yksilön elämässä, sillä onhan tuollaisilla taruilla silloin useampia tulkinta-avaimia?

On tutkijoita, minä muun muassa, jotka näkevät sängen tärkeitä ja opettavaisia asioita juuri tässä Babelin tornin myytissä ja Ninoksen historiassa. – Mitä se itse asiassa kuvaa? – Se kertoo aivan oikein, niinkuin Vanha testamentti sanoo, ihmiskunnan ylpeydestä, mutta mistä ylpeydestä? Onko se jostakin erikoisesta inhimillisestä ylpeydestä? – On. – Ja mikä se on? – Ei se ole sitä, että pitää rakentaa jonkinlainen torni, joka ulottuu taivaaseen, vaan se on sisäistä ylpeyttä. Me tulemme näkemään, mikä ihmeellinen ylpeys ja itseluottamus se on, joka vielä tänäpäivänä vaivaa ihmisiä tässä viidennessä juurirodussa, ja josta ylpeydestä ei ollut niin suuria merkkejä viidennen juurirodun ensimmäisessä kulttuurissa, Intiassa. Me emme voi ottaa sitä tyypillisenä esimerkkinä siitä ylpeydestä, joka on ihmisillä, mutta tässä toisessa alarodussa huomaamme ensimmäisen varsinaisen alkutyypin tähän merkilliseen ylpeyteen, joka yhä vielä vaivaa ihmistä.

Minkälaiset olivat alkuaan olot ihmiskunnassa? Minkälaiset olivat olot tämän 5:nnen ihmisrodun alkuaikoina? – Ne olivat samanlaiset, kuin ne olivat olleet 4:nnen ja 3:nnen alkuaikoina Lemuriassa ja Atlantiksessa. Olot olivat sellaiset, että ihmisten kesken, mukana, heidän niin sanoaksemme yhteiskunnallisia ja valtiollisia olojaan järjestämässä oli viisaita olentoja, Salaisen Veljeskunnan lähettiläitä, jotka olivat ihmisten auttajina saapuneet tänne toisesta tähdestä. He olivat ihmisten johtajia, he hallitsivat ihmisiä suuremmalla taidolla, kyvykkyydellä, viisaudella ja jaloudella. Juuri tässä 5:nnessä juurirodussa he järjestivät inhimillisiä oloja; muodostettiin pieniä yhteiskuntia ja niiden etunenässä oli joku johtaja. Sellaisia olivat esim. Intiassa raadsha-kuninkaat, ja he voivat taas olla jonkun suuren kuninkaan alaisia. Nämä pienet raadshayhteiskunnat olivat onnellisia sentähden, että niiden yksinkertaisen kauniita oloja järjesti ja johti viisas ihminen, joka ei ajatellut muuta kuin alamaistensa parasta, joista hän aina valitsi etevimmät miehet apulaisikseen. Nämä muodostivat neuvoston, jonka jäsenet oppivat paljon tuolta viisaalta, joten he osasivat päättää asioista. Ja koska tuollainen hallitsija ja hänen neuvostonsa eivät suinkaan katsoneet omaa parastaan, vaan pienen yhteiskunnan hyvinvointia ja henkistä menestystä, niin kaikki olivat onnellisia. Ja jos sattui, että myöhempinä aikoina täytyi käydä sotia, niin oli se onnettomuus, paha, joka tapahtui, mutta siinä tuli kysymykseen ainoastaan oman valtakunnan suojeleminen; ei heidän mieleensä tullut valtakunnan laajentaminen.

Mutta sitten muuttuivat olot. Tässä 5:nnessä juurirodussa on ollut tarkoituksena, koska se kasvattaa ihmisen älyä, että ihmiset oppisivat itse johtamaan itseään, elämäänsä. Ihmisiä ei voitu käyttää talutusnuorassa, ei voitu jatkaa sellaista hallitusmuotoa, että joku viisas ihminen yksinvaltiaana hallitsisi ihmisiä, heidän piti itse yrittää, näyttää, mihin kykenivät. Sentähden näiden viisaiden täytyi vetäytyä syrjään, näkymättömyyteen. Tämä ei merkitse, että he vetäytyivät sillä tavalla näkymättömyyteen kuin tänä päivänä, että he fyysisesti asuvat jossakin, josta emme tiedä, joten heitä voi tavata ainoastaan näkymättömässä maailmassa, vaan he vetäytyivät sillä tavoin syrjään, että vetäytyivät pois asioiden johdosta. Tuo neuvosto jäi, ja se oli yhteydessä viisaiden kanssa. Neuvoston jäsenet tiesivät, missä viisaat asuivat. Neuvosto ei itse ollut hallitsijana, vaan joku muista ihmisistä tuli asioiden johtoon, mutta hänen täytyi aina kuulla neuvoston mielipidettä. Ja neuvosto sai auktoriteettinsa viisaalta.

Siis: alussa oli viisaalla ihmisellä valta, sitten hän luopui siitä, mutta säilytti auktoriteetin. Vallalla ei ollut auktoriteettia, ainoastaan täytöntöönpanovalta, mutta se oli ilman auktoriteettia, jollei viisas hyväksynyt sitä.

Tällä tavoin tapahtui kahtiajako vallan ja auktoriteetin välillä. Se on voinut myöhemmin tulla näkyviin kuningasvallan ja pappisvallan välillä. Pappisvalta oli oikeastaan hengen auktoriteetti, sen piti olla sitä, ja sentähden on roomalaiskatolisen kirkon johdossa ollut ihmisiä, jotka ovat ymmärtäneet, että paavin pitäisi olla oikeastaan sen, jolla on auktoriteetti: jos eivät kuninkaat ja keisarit tottele paavia, heillä ei ole auktoriteettia. Keskiajalla paavi voi julistaa pannaan kuninkaan tai keisarin, jonka valta silloin oli tyhjää, kansan ei tarvinnut totella häntä silloin. Se perustuu niihin tosiseikkoihin, mitkä vallitsivat 5:nnen juurirodun alussa. Hallitsijain valta alussa perustui viisaiden auktoriteettiin, jota ilman ei kuninkaiden toimenpide paljon merkinnyt. Ja silloin olivat kansat onnellisia. Intiassa kyllä jo alkoivat ajat muuttua, mutta tyyppillisesti ne muuttuivat vasta assyrialais-babylonialaisessa sivistyksessä, jolloin kuningas Ninos sanoi: »Minä en tarvitse mitään auktoriteettia toiselta, en tarvitse viisasten auktoriteettia, minä olen itse jumalan poika. Minussa on auktoriteetti sentähden, että olen Baalin poika». – Jos hän olisi todella osoittautunut sellaiseksi hallitsijaksi, joka vain olisi ajatellut kansansa parasta, onnellistuttamista, silloin hän olisi ollut jumalan poika, silloin me sanoisimme: suurenmoista. Mutta me huomaamme, että hän oli ilmaus siitä inhimillisestä käärmeellisyydestä, mikä ihmiskuntaa vaivaa. Se on se merkillinen ylpeys, joka sanoo: miksi minä en hallitsisi oman mieleni mukaan, miksi minä en saisi panna täytäntöön omaa tahtoani? –

Tällä inhimillisellä ylpeydellä ei ole mitään todellista pohjaa ja perustaa, jollei ihminen ole tietoisesti Jumalan poika. Se ylpeys vaivaa ihmiskuntaa, se antaa ihmiselle tuon merkillisen harhavoiman, merkillisen itserakkaan itseluottamuksen: minulla on oikeus käskä ja komentaa toisia, käyttää heitä omien mielihalujeni ja himojeni käytyreinä, minä voin sanoa: nyt menen valloittamaan tuon maan. – Me emme voisi sitä hyväksyä ja antaa anteeksi, jos emme sanoisi: ihmiset ovat erilaisia. Ja onhan niitä sellaisia olentoja edellisistä maailmankausista, joilla on merkillinen halu pyrkiä valtaan. Tämä maapallo on koulu, missä pahan avulla kehitytään. Sentähden, niin raskasta kuin se onkin, täytyy perkeleiden ja saatanoiden saada olla täällä. Madame Blavatsky sanoo: »Tämä fyysinen taso on ainoa helvetti, sentähden täällä on niin paljon pahaa, sentähden täällä ihmiset saavat koettaa, mitä voimia heillä on, täällä he saavat sokeudessaan yrittää, mitä tahtovat».

Niin Jumalan kannalta. Mutta samalla näemme selvästi, että merkillinen on se inhimillinen ylpeys, itserakkaus ja sokeus, joka antaa ihmiselle uskalluksen hallita, sortaa toisia, olla välittämättä toisten onnesta ja onnettomuudesta, kärsimyksestä ja tuskasta. Sellainen oli Ninos, joka kielsi viisaiden auktoriteetin: »Mitä minä viisaista, minä olen itse kaikista mahtavin». – Meidän aikanamme on ollut toistasataa vuotta sitten Ranskassa Napoleon, joka otti vallan käsiinsä. Hän olisi voinut tehdä niin paljon suurta ja hyvää, kaikki salaisesta maailmasta seurasivat häntä, tukivat ilmeisesti, mutta hän lankesi. Hän ajatteli: »Minä tahdon tulla Euroopan ylimmäksi hallitsijaksi, minä olen kaikista viisain». – Silloin kyllä Salaisesta veljeskunnasta ilmoitettiin: »Nyt on aikasi lopussa. Sinä olit niin lähellä, että sinun valtasi oli saamaisillaan meidän hyväksymisemme. Nyt me emme sitä hyväksy, koska sinä ajattelet, että sinulla on valta ja auktoriteetti. Nyt vedämme kätemme pois, sinä saat mennä perikatoon». – Aina olemme historiassa nähneet, että ne, jotka ovat ylpeydessä nousseet, ovat myös langenneet.

Vanhana aikana, vanhoissa sivistyksissä, auktoriteettia ylläpidettiin mysteereiden avulla. Jokaisessa kulttuurissa oli olemassa kouluja, joihin lahjakkaimmat ihmiset saivat tulla. Niissä he saivat kasvattaa itseään, jotta voivat saavuttaa viisautta ja auktoriteettia, ja heistä saattoi tulla hallitsijoiden neuvonantajia, hallitsijoiden syrjästä katsojia. Ja kun hallitsija heitä kuunteli, silloin asiat menivät onnellisesti. Ja siihen kansa on niin luottanut, sillä auktoriteetilla oli viisauden auktoriteetti, mutta ei mitään valtaa. Noilla mysteereissä kasvatetuilla ihmisillä, papeilla, ei ollut ulkonaista valtaa, vaan auktoriteetti, mutta hallitsijoilla oli valta, mutta ei auktoriteettia. Hallitsijoiden piti kuunnella viisaiden neuvoja, ja jolleivat he niitä totelleet, olivat he kansan silmissä ilman valtaa. Sentähden oli tämä hyvin viisaasti ja taiten järjestetty. Ja kun ajat muuttuvat, ne muuttuvat sillä tavalla, että valta on erotettu viisaudesta. Ja minkä tähden ihmiset ovat niin onnettomia tässä 5:nnessä juurirodussa? Sentähden, ettei valtaa ole ohjaamassa se ainoa, mikä voi ohjata valtaa: viisauden auktoriteetti.

PEKKA ERVAST

IHMISYYDEN USKONTO

Ruusu-Ristin
Kirjallisuusseura r.y.
Helsinki 1982

Kristosofinen
Kirjallisuusseura r.y.
Tampere 1982

Ensimmäinen painos 1941
Toinen painos

ISBN 951-95625-6-7

Arvi A. Karisto Oy:n kirjapaino
Hämeenlinna 1982

Uuden ajan
aamunkoitteessa

Jäljennös
kirjassa *Uuden ajan aamunkoitteessa*
julkaistuista
Pekka Ervastin esitelmistä
vuodelta 1909.

Tulevaisuuden uskonto.

Sanotaan usein puoleksi moittien, että aikamme on ylpeä sivistyksestään. Mikäli aikamme on ylpeä, sikäli se tietysti erehtyy, sillä ylpeys ei koskaan ole ikuisesti pysyvää. Mutta kieltämätön tosiasia on, että sivistyksemme on merkillinen ja että aikamme suuresti eroaa muista ajoista. Se ennustaa jotakin tulevaisuuden suhteen, ennustaa sellaista, mitä kukaties ei vielä koskaan ole ollut.

Aikamme sivistys on monessa suhteessa merkillinen. Tahdon huomauttaa kolmesta kohdasta. Kansat ovat nykyaikana lähestyneet toisiaan enemmän kuin konsanaan ennen. Aineellinen sivistys, josta me ylpeilemme, on ollut välikappaleena lähentämässä kansoja toisiinsa. Nyt täällä länsimailla tiedetään, mitä itämailla tapahtuu, mitä siellä ajatellaan, mikä on itämainen sivistys, ja samaten itämailla tiedetään, mikä on länsimainen sivistys. Eri kansat voivat tutustua toistensa elämään ja ottaa toisiltaan oppia. Sellainen kanssakäyminen, jollaista ei ennen ole ollut, on nyt olemassa kansojen välillä, ja se on kiitos tämän aineellisen sivistyksen.

Mutta vielä toisessa suhteessa on tämä aika merkillinen, nimittäin älyllisen sivistyksensä perusteella. Tieteellinen tutkimus on saavuttanut sellaisen varmuuden, täydellisyyden ja tarkkuuden, jollaista ei ennen ole tunnettu ihmiskunnan historiassa, ja vaikka se tutkimus toistaiseksi enimmäkseen on liikkunut fyysisessä ja näkyväisessä maailmassa, niin me kuitenkin huomaamme, kuinka tieteellinen tutkimus alkaa lähestyä näkymätöntäkin maailmaa. Ei kauan kestä, ennenkuin monet asiat, joita ihmiset ovat haaveilleet ja uskoneet, mutta eivät varmasti tietäneet, tulevat tieteellisen tutkimuksen todistamiksi tosiasioiksi.

Ja kolmanneksi aikamme on merkillinen teosofisen liikkeen tähden. Mitä on teosofinen liike? Se on liike, joka näyttää, minkätähden kaikki kansat ovat veljiä, minkätähden kaikki ihmiset kuuluvat yhteen, minkätähden ei ole olemassa muuta kuin yksi ainoa Jumala, yksi ainoa totuus, joka aina ihmiskunnan historiassa on ilmottanut itsensä. Teosofinen liike näyttää, kuinka kaikkien kansojen uskonnot ovat samaa alkuperää. Jos mikään erottaa ihmiset toisistaan, niin se on juuri heidän uskontonsa, maailmankatsomuksensa, se käsitys, mikä heillä on elämästä. Ne, jotka kutsuvat itseään kristityiksi, voivat keskenään ymmärtää toisiaan, mutta vaikea on heidän ymmärtää niitä, jotka kutsuvat itseään muhamettilaisiksi, buddhalaisiksi tai hindulaisiksi, ja vaikea on myös muhamettilaisen ymmärtää kristittyjä ja muiden uskontojen tunnustajia. Mutta teosofinen liike näyttää, kuinka kaikki uskonnot ovat oksia, jotka ovat kasvaneet samasta puusta, ja kuinka kaikissa uskonnoissa on ilmotettu sama ikuinen totuus. Teosofinen liike näyttää tämän ja leviää yhä suuremmalla voimalla kautta maailman. Se näyttää, kuinka kaikki uskonnot itse asiassa ovat yhtä, kuinka ei ole muuta kuin yksi ainoa elämä, yksi uskonnollinen elämä, yksi Jumala, jota ihmiset kaikkina aikoina ovat etsineet, yksi vapahtaja, joka aina pelastaa ihmisen hengen ja sielun, silloin kun ihminen totuutta etsii. Tätä teosofinen liike on kutsuttu maailmalle todistamaan, ja sentähden teosofinen liike on kolmas merkillinen kohta meidän aikamme sivistyksessä.

Jos me sitten kysymme, miksikä aikamme ja sen sivistys tällä tavalla eroaa muista ajoista ja muista sivistyksistä, niin meidän täytyy vastata siihen: siksi että sillä on erityinen tarkoitus, siksi että meidän aikamme on kutsuttu luomaan jotakin uutta, panemaan alkuun aivan erityistä tulevaisuutta. Itse asiassa suuri tulevaisuuden lupaus kätkeytyy näihin kolmeen mainitsemaani seikkaan ja on niissä ja niiden kautta ennustettu. Mikähän on se tulevaisuus?

Kaikki kansat sitä toivovat, jokainen ihminen sitä uneksii. Se tulevaisuus on siinä, että tänne meidän ihmiskuntaamme on ilmestyvä uusi suuri opettaja, uusi suuri vapahtaja, Jumalan Poika, joka perustaa uuden suuren uskonnon. Teosofinen liike ja koko meidän aikamme sivistys on huutavan ääni korvessa, joka kaihoen kutsuu: „valmistakaa Herralle tietä, sillä pian tulee Herran päivä.“ Katsokaa, kuinka ihmiset taas uskovat, että maailman loppu on tulossa, että aika lähenee loppuaan, kuinka uskonnolliset ihmiset

valmistautuvat tätä loppua vastaanottamaan. Tällä kerralla he eivät enää erehdy eivätkä ole enenkään erehtyneet, mutta maailman loppu ei merkitse sitä, että tämä maailma häviäisi, vaan se merkitsee, että vanhat poistuvat ja uudet tulevat sijaan, että taasen on Jumala esiintyvä maan päällä, ilmottava itsensä erityisen suuren ja ihmeellisen Pojan ja sanansaattajan kautta. Uusi uskonto on esiintyvä. Kukaties se on syntyvä jo tällä vuosisadalla, kukaties joku meistä vielä saa nähdä sen kirkkauden, saa nähdä opettajan, suuren ihmeellisen liikkeen, uskonnon, joka käsittää koko maapallon. Sillä siinä suhteessa on meidän aikamme merkillinen, että ei tule enää uusi vapahtaja, joka perustaa uskonnon yhdelle kansalle, joka kansa sitten koettaa sitä levittää, vaan nyt on tuleva vapahtaja, joka perustaa uskonnon koko maapalloa varten, kaikkia kansoja varten, perustaa uskonnon, joka sulkee syliinsä kaikki vanhat uskonnot ja kokoo kaikki kansat siipeinsä alle. Sellainen on uusi uskonto oleva.

Uskallammeko me kuvitella mitään mielessämme tästä uudesta uskonnosta, millainen se on oleva? Se on uhkarohkeata, kuinka uskallankaan siitä puhua? Mutta minusta tuntuu kuin voisimme tutkia ajan enteitä ja tutkia, mitä aika sylissänsä kantaa ja mitä se vielä on synnyttävä. Ja jos uskallan sanoa mitä ajattelen tästä uudesta uskonnosta, niin minusta juuri teosofinen liikkeemme ennustaa ja näyttää, minkälainen on oleva uusi uskonto. Se viittaa sille tien, se valmistaa maaperän, ja me voimme teosofisesta liikkeestä päättää, millainen on oleva tulevaisuuden uskonto.

Jos tahdomme luoda siitä itsellemme kuvan, täytyy meidän katsella sitä uskonnon kolmelta luonnolliselta olemuspuolelta: millainen on oleva sen ulkonainen maailmankatsomus, sen opinkappaleet, millainen sen siveysoppi ja millainen sen jumalanpalvelus.

Jos ensiksi tarkastamme, minkälainen on oleva uuden uskonnon jumaluusoppi, niin meidän täytyy sanoa, että samalla tavalla kuin kaikkien muiden uskontojen tulee myöskin tulevaisuuden uskonnon jumaluusopin olla ytimeltään tuo salainen oppi, että ihminen voi päästä Jumalan tuntuun, totuuden tietoon, että ihminen on olemassa sitä varten, että hän lopuksi sulkisi syliinsä Jumalan. Tämä on oleva uuden uskonnon aatteellinen, henkinen, salainen sisällitys, niinkuin se on ollut kaikkien muidenkin uskontojen, koska se on ikuinen totuus. Mutta samalla tavalla kuin kaikilla muilla uskonnoilla on ollut erityinen jumaluusoppinsa ja maailmankatsomuksensa, samalla tavalla uudella uskonnolla tulee olemaan oma erityinen teologiansa ja filosofiansa. Ja minkälainen se tulee olemaan? Sellainen, jota nyt n. k. teosofit tutkivat ja tunnustavat. Ei mikään uusi ilmotus, joka sanoisi: „kas näin, uskokaa, niin autuaiksi tullette“, vaan sellainen ilmotus, joka suorastaan perustuu ja viittaa semmoisiin tosiasioihin, jotka ennen pitkää tulevat olemaan useimpien ihmisten tiedossa. Mitä tosiasioita tarkoitan? Ensiksi, että ihminen ei ole tämä ruumis, ei fyysillinen, vaan henkinen olento, ja toiseksi, että hän syntyy monta kertaa maailmaan. Jos me vielä odotamme jonkun aikaa, niin minä olen varma siitä, että n. k. tieteellinen tutkimus todistaa tavalla tai toisella, että ihminen on henkinen olento, joka ainoastaan käyttää fyysillistä ruumista välikappaleena, ja käyttää monta kertaa, sen avulla kokeakseen, viisastuakseen, kehittyäkseen, että ihminen siis ruumistuu monta kertaa maan päälle. Olen varma siitä, että jälleensyntymisen suuri tosiasia tulee todistetuksi, ennenkuin montakaan vuosikymmentä on vierinyt. Monet ihmiset tietävät, että se on tosiasia, koska muistavat ennen olleensa maan päällä, mutta tarkoitan, että tieteellinen tutkimus, joka silloin on muodostunut yliaistilliseksi tutkimukseksi, on löytävä ulkonaisia todistuksia siitä. Tämä jälleensyntymisen oppi on oleva yhtenä kulmakivenä uudessa uskonnossa. Uusi opettaja vain viittaa siihen samoin kuin tuohon toiseen tosiasiaan, että tätä maailmankaikkeutta, johon ihmisen elämäkin sisältyy, hallitsee karman laki, oikeuden laki. Tuleva opettaja vain viittaa näihin asioihin ja odottaa, että ne ovat tunnustettuja, ja teosofisen liikkeen tarkoitus on levittää niistä tietoa, niin että kaikki ihmiset, jos mahdollista, oppivat niitä ymmärtämään. Kun sitten tieteellinen tutkimus ne todistaa, eivät ne enää tunnu yliluonnollisilta vaan aivan luonnollisilta.

Lisäksi odottaa tuleva ihmiskunnan opettaja, että sivistysmaissa yleisesti ymmärretään, että uskonnot ovat sisaruksia, ja että kaikki puhuvat ja todistavat samasta Jumalasta, samasta totuudesta. Silloin eivät uskovaiset yhdessä uskontokunnassa epäile, halveksi, vihaa eivätkä vastusta toisen uskonnon edustajia vaan tunnustavat heidät veljikseen. Minun ymmärtääkseni on kylliksi, jos me näemme nämä puolet

tulevaisuuden uskonnossa, jos me näemme, että se älyllisessä maailmankatsomuksessaan tulee perustumaan juuri näihin totuuksiin, jälleensyntymiseen, karmaan ja ihmisten veljeyteen.

Sitten voimme siirtyä tulevaisuuden uskonnon siveysoppiin. Millainen on se oleva? Esoterisesti, sisäisesti se tietysti on oleva se ikuinen siveysoppi, joka puhuu salaisesta tiestä, siitä täydellisyyteen vievästä tiestä, jota on vaikea kulkea, mutta jota pitkin ihminen voi pyrkiä. Se on kaikkien uskontojen ikuinen elämänoppi, mutta se ei ole ollut minkään eksoterisena, ulkonaisena siveysoppina eikä se voi olla uudenkaan uskonnon yleisenä moraalina. Jokainen uskonto on luonut sivistyksen, omintakeisen sivistyksensä. Kristillinen sivistys eroaa buddhalaisesta ja muhamettilaisesta eikä se perustu tuon sisäisen, salaisen totuuden pohjalle, sillä sen perustukselle ei ihmiskunta vielä voi rakentaa mitään sivistystä, vaan se perustuu siihen ulkonaiseen siveysoppiin, joka on henkisenä voimana tullut niihin ihmisiin, jotka vastaanottivat kristinuskon ilmoituksen. Ja kun kysymme, minkälainen on oleva uuden uskonnon siveysoppi, niin me juuri tarkotamme sitä elämää, sitä hyvän ja pahan käsitettä, mikä aivan vaistomaisesti huipii kaikkien uuden uskonnon tunnustajien sieluun ja aivan kuin luonnon pakosta päivän selvänä asiana ilmestyy heidän sydämeensä. Mikä on oleva tämä uusi siveysoppi?

Tahtoisin silloin sanoa, että siinä siveysvaatimuksessa, joka on luova leimansa uuteen sivistykseen, voimme nähdä neljä silmiinpistävää piirrettä. Ensimmäinen muistuttaa sitä, jota nyt kutsumme uskoksi, luottamukseksi, nöyryydeksi. Jokaisessa uskonnossa ihmiseltä vaaditaan jotakin uskoa; mitähän uskoa häneltä odotetaan tässä uudessa uskonnossa? Sitä uskoa ja luottamusta, että on olemassa olentoja, jotka enemmän tietävät kuin kyseessä oleva uskoja tietää, että on olentoja, jotka ovat enemmän löytäneet, syvemmälle tunkeutuneet Jumalan salaisuuksiin, ja että hän joskus, kun aikansa tulee, pääsee siihen samaan tietoon. Tämä usko ei ole sama kuin tyhjä kieltäminen, ettei muka ole mitään tietoa olemassa, ei viisautta, ei täydellisiä ihmisiä, ei Jumalaa, ei sitä eikä tätä – kieltäminen, joka itse asiassa on sama kuin väite: „me olemme kaikkein viisaimpia, me olemme kaiken ymmärtäneet“ – ei mitään tällaista tyhjää ylpeyttä, vaan iloinen luottamus, että me tavalliset ihmiset olemme tiedossa veljiä, mutta että meidän keskellämme on niitä, jotka enemmän tietävät kuin me. Ja jos me tämän yhteydessä kysymme, mikä on oleva uuden uskonnon nimi, miten sen tunnustajat tulevat itseään kutsumaan, niin jos minä saisin antaa sille nimen, sanoisin, että se tulee olemaan *ihmisyiden uskonto*. Ne „seurakuntalaiset“, jotka siihen kuuluvat, kutsuvat itseään ihmisiksi, ihmisyiden tunnustajiksi. Jokaiselta, joka siihen otetaan, kysytään: oletko ihminen? ei: oletko kristitty, juutalainen, muhamettilainen, buddhalainen? vaan: oletko ihminen? tiedätkö mitä on ihminen?

Toinen siveellinen ominaisuus, jota kysytään uuden uskonnon seuraajilta ja joka ehdottomasti on jokaisen uskovaisen tunnusmerkki, on suvaitsevaisuus. Mitä on suvaitsevaisuus? Ei se ole ainoastaan älyllinen ominaisuus, ei ainoastaan tunnustus, että oma tieto on vähäinen ja että toinen voi tietää enemmän, että itse on voinut erehtyä ja toinen olla oikeassa, ettei saa eikä saata väkivallalla pakottaa toista uskomaan niinkuin itse uskoo. Suvaitsevaisuus ei ole ainoastaan tätä, vaikka se on myös sitä ja vaikka meikäläisistä sitä vielä paljon puuttuu, mutta suvaitsevaisuus on ennen kaikkea syvä käsitys siitä, että pahan olemassaolo on Jumalasta, että pahan olemassaolo on välttämätön, että meidän on se voitettava. Ja millä tavalla se on voitettava? Yksinomaan rakkaudella, sillä pahaa ei voiteta väkivallalla. Silloin vasta tulemme todella suvaitsevaisiksi, kun ymmärrämme, että meidän ei ole vastustettava pahaa vaan voitettava, että meidän on voitettava paha ihminen, ei vastustettava häntä. Meidän täytyy voittaa hänet rakkaudella. Saman periaatteen mukaan meidän ei tule vastustaa pahoja haluja ja himoja omassa itsessämme, vaan meidän tulee ne voittaa. Ei saa ihmiselle tulla kysymyksenäkään mitään taistelua. Hän ei saa taistella vaan ainoastaan voittaa. Ihmisen täytyy voittaa itsensä. Ja kun ihminen on voittanut pahan omassa sisässään, silloin hän sen voittaa muissa. Silloin hän rakastaa sitä pahaa muissa, sillä ihminen voi voittaa ainoastaan sen, jota hän rakastaa. Jos ihminen rakastaa eläintä sisässään, silloin hän sen voittaa, mutta jos hän sitä vihaa, niin hän alituisesti saa taistella ja langeta. Tämän ymmärtää se, joka tietää mitä rakkaus on, sillä rakastaa pahaa on aivan toista kuin olla pahan orja.

En tiedä, osaanko näin lyhyesti tuoda esille, mitä tarkoitan, mutta yksi suurimpia salaisuuksia sekä yksilön että kansojen elämässä on juuri tämä, että vasta silloin kun opitaan rakastamaan pahaa, tuota mustaa, pimeätä puolta Jumalan luonnossa, vasta silloin se voitetaan.

Kolmas puoli tämän uuden uskonnon merkellisessä siveysopissa on minun ymmärtääkseni se, että jokainen ken tahtoo kutsua itseään ihmiseksi, hän olkoon omintakeinen olento, hän olkoon rehellinen itselleen ja samalla rehellinen muille, hän olkoon omintakeinen, vapaa ja pelkäämätön. Eläen uuden maailmankatsomuksen valossa hänen ei tarvitse pelätä mitään, koska ei ole sitä Jumalaa maailmankaikkeudessa, joka tahtois vastustaa, tappaa tai hävittää ihmistä, kun tämä tahtoo totuutta, tahtoo olla rehellinen oman itsensä edessä.

Ensimmäinen askel, kun tahtoo tulla tosi ihmiseksi, on se, että tulee itsenäiseksi, omintakeiseksi, vapaaksi, ei tyhmyssä ylpeydessä eikä ylpeässä tyhmyydessä vaan vapaaksi vilpittömässä rehellisyydessä. Ihminen sanokoon Jumalalle, Elämälle: „tässä minä olen ja sinua minä tahdon, totuutta tahdon, elämän salaisuutta ja kaikkea hyvää, ja tällaisena minut ota, käytä minua tällaisena! Sanotko sinä, että minussa on sitä tai tuota pahaa? Et sano, ellen minä itse sano, sillä katso, sinä elämä olet hyvyyttä, totuutta, rakkautta. Kaikki me olemme sinun synnyttämiä lapsiasi, elämä. Sinä rakastat meitä kaikkia, sinä tiedät, että kaikki on hyvää tällä hetkellä ja ikuisesti. Sinä tiedät, että meidän täytyy olla sitä mitä olemme ja siitä kohdasta kulkea eteenpäin sinua kohti, Jumalaa kohti.“

Kuinka paljon näemmekään näissä vanhoissa uskonnoissa ihmisiä, jotka koettavat itseään suoristaa eli itseään vääristää, ymmärtäen Jumalan tahdon, elämän läksyn siten, että koettavat itsessään tukahuttaa mitä on heissä hyvää, jaloa, kaunista, inhimillistä. He luulevat, että se on „Jumalalle otollista“, että he siten paremmin kelpaavat jollekin yhtä kummalliselle kuin olemattomalle olennolle, jos he itsessään tukahuttavat sen, minkä tuntevat paraimmaksi.

Mutta elämän tahto on: „olkaa ennen kaikkea sitä, mitä olette sisimmässä itsessänne, sitten voitte oppia minua tuntemaan. Sillä kuinka voisitte minua tuntea, jos turmelette sen, minkä avulla oppisitte minua tuntemaan?“ Ottakoon ihminen kiitollisuudella vastaan mitä elämä kulloinkin on hänelle antanut, ja avatkoon silmänsä näkemään, mitä elämä on, kuinka rikas, kuinka ihmeellinen, kuinka pyhä ja suuri on elämä, kuinka kaikki yhdessä muodostaa ihanan sopusoinnun! Älköön turmelko sitä mikä itsessään on hyvää, vaan antakoon sen kasvaa. Ottakoon selvää siitä, mitä totisesti sisässään on, ja huomatkoon, että siitä kohdasta lähtee henkisen kehityksen tie. Olkoon ihminen oma itsensä!

Ja sitten on neljäs puoli tässä uudessa siveysopissa, neljäs ihana puoli, jota niin vähän vielä on ymmärretty inhimillisessä siveysopissa, neljäs puoli, joka on ikäänkuin järjestävä uuden uskonnon ja nostava ihmiset heidän alhaisesta tilastaan uuteen iloon, uuteen suuruuteen ja kirkkauteen. Ja mikä on se neljäs puoli? Se on rakkaus.

Uusi uskonto on jokaiselta tunnustajaltaan kysyvä: rakastatko? osaatko rakastaa? ja vielä lähemmin: ketä rakastat? Ihmisen tulee näet oppia rakastamaan. Ja kuinka hän voisi oppia rakastamaan, rakastamaan niinkuin Mestari rakastaa, niinkuin täydellinen ihminen rakastaa, ellei hän olisi alkanut siitä, että hän rakastaa jotakuta toista ihmistä tai joitakuuta ihmisiä? Hänen sydämensä kasvaa vähitellen. Mutta kun nyt tulevaisuuden uskonossa kysytään: rakastatko? osaatko rakastaa? niin mitä merkitsee rakastaminen, mitä merkitsee rakastaa toista ihmistä? Se merkitsee: *tabdon toista onnelliseksi*. Rakkaus on tahto tehdä onnelliseksi. Jos rakkautta ymmärretään tällä tavalla, jos ymmärretään, että se on tahto tehdä toista ja toisia onnellisiksi, silloin on rakkaus pyhä. Ei ihmisen tule rakastaa niin kuin eläimet rakastavat, käyttäen sanaa rakkaus väärässä merkityksessä peittääkseen itsekkäisyyttään, ei hänen tule rakastaa siten, että tahtoo nautintoa tai tyydytystä itselleen, vaan siten, että tahtoo tehdä toisen onnelliseksi. Ja Mestarin rakkaus on se, että tahtoo elää ihmiskunnan onnen puolesta.

Sentähden tässä suuressa ihmiskunnan uskonnossa, tulevaisuuden uskonnossa kysytään ihmiseltä: osaatko rakastaa? Siinä opetetaan häntä rakastamaan, opetetaan, että henkinen kehitys alkaa siitä, että oppii rakastamaan, että tulee ihmiseksi. Vielä emme ole täydellisesti ihmisiä, vielä meissä on eläintä. Useimmissa ihmisissä on vielä eläintä ja ensimmäinen askel ylöspäin on sentähden, että tulisimme ihmisiksi. Ja vaikka minä olen vain epätäydellisesti osannut kuvata mitä ihmisellä käsitan, olen varma siitä ja uskon siihen, että kun se suuri opettaja tulee, niin hän Jumalan täyttämänä näyttää meille, mitä ihminen on.

Sillä katsokaa: eksoterisesti, ulkonaisesti uskonnot ainoastaan näyttävät meille syvemmin ja yhä syvemmin mitä ihminen on. Ja sentähden on tulevaisuudenkin uskonto siveysopissaan selvemmin kuin mitä ennen on tapahtunut, näyttävä meille, minkälainen on ihminen. Taas ihmiset saavat nähdä ja ymmärtää aivan kuin uudella tavalla, mitä ihminen on, ja kun he sen sanoman kuulevat ja sen ihanteen suuruus heidät täyttää, niin he alkavat toteuttaa sitä elämässään.

Kolmanneksi siirrymme nyt uuden uskonnon jumalanpalvelukseen. Minkälainen se tulee olemaan? Sitä en uskalla sanoa, mutta minusta tuntuu niinkuin uusi opettaja tulisi käyttämään hyväkseen mitä jumalanpalveluksessa ennen on ollut. Tässä uudessa uskonnossa tulee siis jumalanpalvelus olemaan, niinkuin se kaikissa uskonnoissa on ollut, auringonvalon palvelusta, niinkuin tänä päivänä palvelee aurinkoa, Kristusta, Logosta, meidän aurinkokuntamme Jumalaa, josta kaikki elämä lähtee meille. Ehkei sitä kutsuta auringonpalvelukseksi – eihän sitä kaikissa muissakaan uskonnoissa sillä nimellä mainita, – mutta juuri sen merkillisen olennon eteen kumarretaan, sitä palvelee, joka meille on elämän antanut, joka maailmalle on antanut oman elämänsä, joka on se Karitsa, joka maailman alusta on tapettu, jonka elämänveri vuotaa koko hänen maailmassaan, joka on antanut itsensä muitten vuoksi. Hän rakastaa, hän on rakkauden korkein symboli, sen korkein toteutus. Hänen edessään kaikki voivat kumartua, hänen kaltaisikseen kaikki voivat tulla, niinkuin yksi Mestari on sanonut: olkaa täydelliset niinkuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen. Meidän Isämme taivaissa on yleisessä merkityksessään meidän Logoksemme, meidän aurinkokuntamme Jumala, se ihana olento, joka on antanut itsensä meidän puolestamme, jonka ulkonainen symboli tässä fyysisessä maailmassa on aurinko, joka ei mitään pyydä, joka antaa valon, elämän voiman ja lämmön itsestään, heijastaen sen koko aurinkokuntaansa, joka syleilee kaikkia niitä kiertotähtiä, jotka tanssivat Hänen ympärillään suloisessa rakkauden meressä, Hän jonka onni on se, että hän rakastaa ja että hän myös saa kaikilta vastarakkautta.

Sellainen on meidän „aurinkomme“. Hänessä me elämme, liikumme ja olemme. Kaiken me olemme saaneet Häneltä, ja sentähden Häntä palvele, Hänen edessään kumartua on suurta.

Häntä on aina palveltu. Jos on palveltu tulta tai muita auringon vertauskuvia ulkonaisesti, niin ketä muuta on palveltu kuin sitä Jumalaa, Logosta, aurinkokunnan Kristusta, karitsaa, joka on elämänsä meille antanut?

Sellainen on oleva minun käsittääkseni tulevaisuuden uskonto. Olen tässä lyhyin piirtein koettanut sitä esittää ja kuvata sen kolmea puolta. Tahtoisin sanoa, että se perussävel, joka on käyvä tämän uuden uskonnon läpi, on oleva ilo, onni, vapaus, se on oleva ilon uskonto, ihmisyyden uskonto, siten että ihminen kaiken voittaa. Ihminen voittaa kaiken, kun hän voittaa itsensä, kun hän rakastaa, kun hän on iloinen. Ilo ja autuus on olemassaolon perussävel. Jokainen ihminen, joka on kuuluva ihmisyyden uskonto, jokainen ihminen, joka on ottava vastaan ilon sanoman, voiton sanoman uudelta suurelta opettajalta, jonka tietä me valmistamme, hän on tuntenut visertävän laululinnun rinnassaan.

Tulevaisuuden sivistys.

Viime kerralla puhuin tulevaisuuden uskonnosta. Tänään on aikomukseni puhua tulevaisuuden ihmiskunnasta. Enkä nyt ajattele kovin kaukaista tulevaisuutta, en ajattele sitä lopullista ihmiskuntaa, jolloin suurin osa ihmisistä on saavuttanut „täydellisyyden“, vaan ajattelen paljon lähempää ihmiskunnan tulevaisuutta, jonka tuleminen kyllä voi kestää satoja ja tuhansia vuosia mutta joka kumminkin on verrattain läheinen ajanjakso ihmiskunnan mahdollittoman pitkässä kehityksessä. Sitä tulevaisuutta, josta tahtoisin puhua, kutsumme teosofisessa kirjallisuudessa kuudennen juurirodun ihmiskunnaksi. Ja koska tämä on yhteydessä rotujen kysymyksen kanssa, tahtoisin parilla sanalla valaista sitä asiaa.

Kuten tietänne – ainakin ne, jotka ovat lukeneet teosofista kirjallisuutta – kuuluu nykyinen ihmiskuntamme viidenteen juurirotuun. Tosiasia on, että tämä viides juurirotu ei ole yksin asunassa maan päällä nykyään, päinvastoin suurin osa ihmiskuntaa kuuluu teknillisesti katsoen neljanteen juurirotuun, mutta kuitenkin on ihmiskunnan sivistys yleensä ja ainakin kehittyneissä kansoissa saanut sen leiman, joka on viidennellä juurirodulla. Ja koska viides juurirotu on vallitsemassa maan päällä, niin sanomme, että nyt elämme viidennessä rodussa.

Neljäs rotu oli se, joka asui Atlantis mantereella ja kolmas se, joka asusti Lemuriassa. Niistä puhutaan m. m. „Enkelein lankeemus“ nimisessä kirjassa. Atlantiksella ihmiset elivät miljonnia vuosia. Samaten sanotaan salatieteellisesti, että viides rotu on ollut olemassa miljonan vuotta ja vielä tulee kauan kestäämään, ennenkuin se häviää. Mutta rodut eivät synnykään siten, että toinen häviäisi, kun toinen alkaa, vaan kauan ennenkuin vanha rotu on elänyt loppuun, perustetaan uusi rotu. Niinpä viides rotu syntyi silloin kun neljäs vielä oli täydessä kukoistuksessaan. Se syntyi siten, että muutamat ihmisperheet valittiin neljännen juurirodun viidennestä alarodusta – jokainen juurirotu on jaettu seitsemään alarotuun – ja tästä pienestä alusta kehittyi aikaa myöten koko rotu. Samaten tulee kuudennen juurirodun alku tapahtumaan jo aikoja ennen kuin maapallo kokonaisuudessaan on jättänyt viidennen juurirodun.

Itse asiassa on salatieteellinen tosiseikka, että kuudetta juurirotua on jo alettu valmistamaan. Nyt eivät viidennen juurirodun kaikki alarodutkaan ole ilmestyneet vaan ainoastaan viisi. Viides alarotu on n. k. teutonilainen, johon kuuluvat germaanilaiset y. m. kansoja, mutta kuudes alarotu on tätä nykyä muodostumassa Pohjois-Amerikassa. Amerikka on myös oleva kuudennen juurirodun synnyinmaa, mutta kun se kerran vallottaa maailman – ja siihen voi vielä kulua satojatuhansia vuosia – tapahtuu se uudella mantereella, sillä kukin uusi rotu saa asuinsijakseen uuden mantereen, vanhojen mantereiden osaksi hävitessä.

Nyt me elämme sellaisessa ajassa, että samalla kun on alettu valmistaa kuudetta alarotua, on myös alettu valmistaa kuudetta juurirotua. Ja koska aina tällaiset suuret tapaukset ihmiskunnan historiassa eivät tapahdu sattumasta, eivät sokeiden voimien kautta, vaan koska niiden takana on johdonmukainen järki ja suuret korkeat olennot, niin on tällä hetkellä olemassa se suuri johtaja, se ihminen, se Manu, joka on tuleva kuudennen juurirodun kantaisäksi, suojelusenkeliksi ja johtajaksi. Tämä suuri olento, tämä Mestarien Mestari on sama, joka myös on teosofisen liikkeen takana toisten Mestarien kanssa. Sillä teosofisella liikkeellä on ihmeellinen tehtävä tässä kuudennen juurirodun synty- ja synnyttämishistoriassa. Itse asiassa teosofinen liike valmistaa maaperää sille uudelle uskonnolle ja sivistykselle, joka on näkevä päivänvalon kuudennessa alarodussa. Pohjois-Amerikassa tulee – emme tiedä kuinka pitkän tai kuinka lyhyen ajan perästä – esiintymään suuri Opettaja, joka perustaa uuden maailmanuskonnon. Se uskonto muodostuu kuudennen alarodun uskonnoksi ja siinä ja sen avulla kasvatetaan ihmisieluja sopiviksi jäseniksi uuteen juurirotuun. Asia on näet se, että juurirodut ovat erityisessä suhteessa ihmiskunnan henkiseen

historiaan, niin että ihmissielut ovat tilaisuudessa eri tavalla kehittymään eri juuriroduissa, sillä kukin rotu antaa ihmiselle uuden aistin ja kehittää häntä uudella tavalla sisäisesti.

Viides juurirotu on erityisesti ihmisessä kehittänyt mentaalisia ominaisuuksia, ymmärryksen ja järjen voimia. Atlantiksella ihmiset elivät enemmän tunteissaan. Ymmärrystä ei ollut niin paljon, mutta tunteet olivat voimakkaat, niin että kun käännymme takaisin ja ajatteleme heidän aikojaan, tuntuvat ne runollisilta, sillä ihmiset eivät silloin olleet itsekkään pikkumaisia. He eivät punninneet alemman ymmärryksen avulla, mikä oli eduksi, mikä ei. He olivat enemmän eläimellisiä, mutta myös enemmän inhimillisiä, sillä he seurasivat ja noudattivat tunteitaan ja heidän tunteensa olivat suuret ja mahtavat, joskaan eivät aina jalostuneita ja hienostuneita vaan enemmän intohimon tapaisia. Mutta ne antoivat ihmiselle suuruuden leiman, hän oli rehellinen, hän meni pahaan, jos tunteet veivät hänet siihen.

Vielä tänä päivänä runoilijat ihailevat valtaavia tunteita, sillä ihminen silloin elää voimakkaammin, inhimillisemmin, kuin jos hän elää alemmassa persoonallisessa ymmärryksessä, joka tekee hänestä itsekkään ja useimmiten inhottavan olennon.

Tässä viidennessä juurirodussa ihmiset panevat arvoa järjelle, ymmärryksen kehitykselle. Ei mikään ole meille niin vastenmielistä kuin tyhmän nimi. Me loukkaannumme, jos sanotaan meitä tyhmiksi, mutta jos sanotaan, että olemme kylmiä, tunteettomia, niin ylpeilemme siitä. Vaistomaisesti me tunnemme, että tehtävämme on kehittää tässä juurirodussa intelligenssiä, älyä.

Kussakin juurirodussa kehitetään yhtä aistia. Neljännessä rodussa kehitettiin maun aistia. Tässä rodussa kehitetään hajuaistia, mutta samalla myös erästä aistia, joka juuri vastaa loogillista ajatusta, silmää. Me olemme koettaneet kehittää silmiämme niin tarkoiksi kuin mahdollista, että havaitsisimme selvästi, minkälainen ulkonainen maailma on. Juuri ymmärryksen ja fyysisen kehityksen takia olemmekin me nykyiset ihmiset kadottaneet sen aistin, mikä oli Atlantiksen ihmiskunnalla, nim. astralisen selvänäköisyyden. Silloin nähtiin yleisemmin kuin nyt astralisia asioita ja tunnettiin astralimaailman vaikutuksia, nähtiin auroja ja vainajia, mutta kaikki nähty oli hämäräpiirteistä, utuista ja sumuista. Sitävastoin nyt, kun loogillinen ajatuskyky on kehittänyt silmän näkötaitoa, erotetaan selvästi kappaleitten piirteet eikä erehdytä niiden ulkomuodosta, vaikkakin se on tehnyt ihmisen enemmän materialistismieliseksi. Jokaisella ihmisellä on tässä rodussa luontainen taipumus olemaan materialistinen ja kehittämään ymmärrystä muun kustannuksella. Tästä on kuitenkin ollut se hyvä, että ihmistä on vaikeampi pettää, koska hän luottaa aistimiinsa, silmänsä. Sentähden on itsekkään ymmärryksen kehittäminen vienyt ihmistä eteenpäin.

Mikä nyt on se aisti ja se sisäinen puoli ihmisessä, joka erityisesti tulee kehittymään kuudennessa juurirodussa? Puhuaksemme ensin siitä sisällisestä kyvystä, joka silloin on kehittyvä, on se oleva n. k. Buddhi-prinsiippi, toisin sanoen veljesrakkaus ja totuudennäkemyksellinen eli intuitiivinen. Tämä kyky on itse asiassa korkeampi loogillista ajattelua. Se ei ole sitä alempi niinkuin tunteet, jotka voivat olla älyttömiä, vaan se on totuuden sisäistä näkemystä, myötätuntoa, tietämistä. Se ihminen, jossa tämä kuudes prinssiippi on kehittymässä, muuttuu sellaiseksi olennoksi, joka voi kaikkia ihmisiä ymmärtää, kaikkia tunteita ja ajatuksia ymmärtää ja samalla nähdä, mitä niissä on hyvää, mitä pahaa, mitä niissä on sellaista, joka voi auttaa eteenpäin ihmistä, mikä taas vetää häntä taaksepäin. Tällainen ihminen tietää myös mitä toinen ajattelee. Se ei ole ulkonaista aistimusta vaan sisäistä tietämistä; eikä se koske ohimeneviä ajatusmuotoja niin paljon kuin sieluelämän pohjasäveliä, ihmisen persoonallista ja korkeampaa minää.

Ajatelkaamme, kuinka paljon lähemmäksi me olemme tulleet toisiimme, kun osaamme esittää ajatuksiamme ja tunteitamme! Ennen saatoimme ainoastaan näyttää tunteitamme. Niitä oli silloin vaikeampi ilmaista, varsinkin sellaisia tunteita, jotka olivat korkeampia. Kuinka onnellista tulee kuudennessa juurirodussa olemaan, kun emme tarvitse edes tätä loogillista ajatuskykyä, vaan kun heti sisäisesti näemme mitä ihminen ajattelee. Me emme sitä ulkonaisesti näe, vaan pikemmin tunnemme sen sisäisesti, me aivan kuin katselemme hänen kehitystään sisäisen tunnon avulla. Tämä kyky ei ole sellainen, josta minä puhuisin

haaveillen ja josta ei kellään olisi mitään tietoa, vaan se on sellainen kyky, joka jo nyt on kehittymässä sangen monessa ihmisessä, nim. kaikissa niissä, joissa tosi veljesrakkaus on herännyt.

Jos taas kysymme, mikä on se uusi aisti, joka tulee kehittymään kuudennessa juurirodussa, vastaamme, että se on n. k. astralinen selvänäköisyys. Se on sangen erilainen aisti kuin edelliset viisi. Astralinen selvänäköisyys ei ainoastaan avaa meille uusia puolia näkyväisestä fyysisestä maailmasta, niinkuin jokainen edellisistä viidestä aistimesta, vaan se avaa meille vielä, kun se kehittyy täydelliseksi, aivan uuden maailman, astralitason. Kuudennen juurirodun ihmisessä tulee olemaan kehittyneenä astralinen aisti ja se merkitsee, että hän näkee sellaista, mitä ainoastaan harvat ihmiset nykyään näkevät. Hän näkee maailman, johon jokainen ihminen tulee kuoltuaan, hän näkee ulkonaisesti ihmisten auroja, toisten ihmisten astraliruumiita, hän näkee, mitä toinen ajattelee ja tuntee, mikäli se kuvastuu tämän aurassa. Hänellä on siis keino tämän astralisen aistin avulla tieteellisesti itselleen todistaa se, minkä hän sisässään samalla tuntee tuon Buddhi-kyvyn välityksellä. Hän tuntee sisässään mitä toinen ajattelee, ja samalla hän saattaa ulkonaisesti tutkia sitä katselemalla toisen auraa. Tietysti eivät kaikki ihmiset tule yhtä aikaa olemaan yhtä kehittyneitä tämän aistin suhteen, päinvastoin ihmiset kulkevat toistensa jälessä, toiset kehittävät enemmän tätä aistia, toiset vähemmän. Toiset pääsevät pikemmin tämän aistin täyteen kehitykseen, toiset hitaammin, niinkuin itse asiassa meidän täytyy tunnustaa, että on laita muidenkin aistien. Olen varma siitä, että voimme tunnustaa, että hajuasti on eri tavalla kehittynyt eri ihmisillä. Näköaisti on myös ollut erityisen kehittynyt muutamissa ihmisissä, toisissa vähemmän. Juuri ne, jotka ovat ruvenneet luonnontutkijoiksi ja tiedemiehiksi, ovat oppineet näkemään ja havaitsemaan paljon enemmän kuin ne, jotka eivät ole uteliaina ja tiedonhaluisina ryhtyneet tutkimaan fyysisen luonnon ilmiöitä. Sellainen silmä, joka ei ole harjaantunut näkemään, näkee paljon vähemmän kuin se, joka on harjaantunut. Ja ne tiedemiehet, jotka ovat vieneet ihmiskuntaa eteenpäin loogillisessa ajatuskyvyssä, ovat myös kehittäneet näköä ja keksineet erityisiä laseja, joiden avulla vielä tarkemmin voi nähdä. Tavallinen koulupoika voi nykyään nähdä enemmän kuin muutamia vuosikymmeniä sitten täysikasvanut. Kun kuudennessa juurirodussa ihmiset kehittyvät astralisessa näössään, tulevat muutamit tiedemiehet kehittämään ja tarkistamaan sitä erityisellä tavalla. He silloin vievät kehitystä eteenpäin, muut kulkevat jälessä. En tämän astralisenkaan kyvyn suhteen puhu umpimähkään. Paitsi että se muutamissa yksilöissä nyt jo on hyvissä vireissä, on paljon ihmisiä, joilla on n. k. psyykkisiä voimia, jotka ovat herkkätuntoisia, selvänäköisiä, mediumistisia; tämä on asian laita varsinkin Pohjois-Amerikassa, jossa on syntymäisillään kuudes alarotu. Kuudennen alarodun erityisenä tunnusmerkkinä tulee nähtävästi olemaan mediumismi.

Jos nyt tahtoisimme vähän kuvailla itsellemme, minkälaiset olot tulevat olemaan tässä uudessa sivistyksessä, niin minä luulen, että jokainen meistä voi tästä asiasta luoda itselleen kuvan sen nojalla, mitä hän on kuullut ihmisen tulevasta sielun ja ruumiin kyvyistä. Kuitenkin uskon huvia lähtevän siitäkin, jos yhdessä tässä luomme hätäisen silmäyksen tulevan ihmiskunnan elämään, sen uskoon ja tieteseen, taiteeseen ja yhteiskuntaoloihin.

Tuleeko silloin olemaan minkäänlaista uskoa, opinkappaleiden sokeaa tunnustamista? Ei ollenkaan, vaan uskonto tulee viittaamaan tosiseikkoihin, jotka ovat kaikkein ihmisten tiedossa. Sellainen tosiseikka on esim. se, että ihminen on olemassa kuoleman jälkeen. Silloin ei voi tulla kysymyksenkään materialistinen kieltäminen, koska jokainen saattaa nähdä, että vainajat ovat olemassa, että ne ovat lähellämme, vaikka puettuina toisenlaisiin ruumiisiin. Ei liioin tarvitse todistaa, että maailmankaikkeus on järkevästi kokoonpantu, että koko tämä systeemi on koulu, jossa ihmisielu elää ja oppii; se on itsestään selvä, kun ihminen huomaa, että tuo suuri salaisuus, kuolema, on vain portti toiseen elämään. Elämä tulee toisenlaiseksi hänelle kuin mitä se on tämän viidennen juurirodun ihmiselle, joka ei tiedä sitä tai tätä kuolemasta ja sen takaisista. Perustuen jokapäiväisiin astralisiin kokemuksiin uskonto silloin tulee viittaamaan korkeampiin ja merkillisempiin asioihin. Se tulee opettamaan, millä tavalla ihminen astralisessa maailmassa pääsee yhteyteen suurten ja pyhien olentojen kanssa, Jumalien ja Mestarien kanssa, jotka saattavat viedä häntä eteenpäin näkymättömän maailman tuntemisessa. Uskonnossa tullaan myös viittaamaan siihen selvään tosiasiaan, että on olemassa Jumala, suuri maailmanjärki, täydellinen elämä, jonka

lapsia me kaikki olemme, ja sitä ihmistä pidetään epäilemättä sokeana, joka ei tätä ymmärrä ja usko. Materialismi ja ateismi on silloin yhtä alhaista kuin meidän päivinämmen sivistymätön raakuus. Entä tiede? Se on ihmeellisesti menevä eteenpäin. Tiedemiehet eivät silloin enää keksi itselleen mikroskopeja ja suurennuslaseja tutkiakseen ylen pieniä ja silmälle näkymättömiä asioita vaan heillä tulee itsellään olemaan sellaisia astralisia kykyjä, että voivat tarkastaa minkälaisia luonnonilmiöitä tahansa. Niinpä jos he tahtovat tutkia kemiallista atomia, voivat he irrottaa sen ympäröivästä ilmasta, pitää sitä silmiensä edessä, suurentaa ja tarkastaa sitä kaikilta puolilta, niinkuin Teosofisessa Seurassa äsken ovat tehneet Mrs. Annie Besant ja Mr. C. W. Leadbeater. Nämä molemmat salatieteilijät ovat julkaisseet kirjan nimeltä „Salatieteellinen Kemia“, jossa he kertovat minkälaisilta erilaisten aineitten atomit näyttävät kehittyneelle fyysilliselle silmälle eli eetteris-astraliselle näölle. He ovat kirjassaan selittäneet asiaa ja laatineet kuvat kaikista atomeista ja laskeneet, kuinka paljon fyysisiä alkuatomeja on kussakin kemiallisessa „alkuaineessa“. He ovat tutkimuksissaan tavanneet useampia alkuaineita kuin tieteen tuntemat. He ovat huomanneet laskiessaan silmällään fyysisiä alkuatomeja kussakin alkuaineessa, että meidän tiedemiehemme paljaitten arviolaskujensa avulla ovat päässeet merkillisen likelle todellisia suhteita. Tämä on sangen mieltäkiinnittävä teos ja tulee varmaan herättämään paljon huomiota.¹⁾

Tietysti kuudennen juurirodun tiedemiehet eivät rajota tutkimuksiaan ainoastaan kemiallisiin ja muihin fyysisen maailman ilmiöihin, vaan ennen kaikkea he kai tulevat tekemään astralisia tutkimuksia ja tässä suuressa tuntemattomassa maassa olemaan jonkunlaisia löytöretkeilijöitä.

Ja kuinka ihanaksi taide silloin voi kehittyä, kuinka merkillisen korkeaksi, sekä kuvaamataiteet että musiikki, kun taiteilijat alkavat nähdä niitä muotoja ja värejä, joita on astralitasolla, ja kuulla niitä ääniä ja sointuja, joita näkymätön maailma on täynnä! Eivätkä taiteilijat ole ainoastaan astralisille vaikutuksille alttiita, niinkuin nerot aina ovat olleet, vaan heillä on suorastaan astralinen selvänäköisyys, ja he voivat kehittää älyruumiin herkkyyttä ja selvänäköisyyttä. Silloiset jumalsyntyiset säveltäjänerot saavat todellisuudessa istua jumalien jalkojen juuressa, kun nämä laulavat elämän symfonioja, he saavat kulkea jumalien seurassa ulkona avaruudessa, he saavat kuulla, miten tähdet soittavat ja laulavat tanssiessaan auringon ympäri. Heidän sävellyksensä tulevat sisältämään mitä kummallisimpia ja rohkeimpia sopusointuja, mitä kaihoisimpia ja vienoimpia melodioja. Nyt jo voi musiikissa kuulla, että säveltäjän korvissa on kaikunut astralisia ääniä ja että hän on koettanut saada niitä fyysisesti ilmi. Jos teillä on herkkä korva, olette voineet tämän huomata. Yksi ainoa torven ääni suuressa orkesteriharmoniassa voi vaikuttaa merkillisen repäisevästi. Wagner käyttää välistä tämmöisiä suorastaan astralisia „efektejä“ – kuitenkin meidän soittokoneemme ovat kuin lasten leluja niiden hienostuneiden soitannollisten välikappaleiden rinnalla, joita kuudennen juurirodun soittoniekalla tulee olemaan tarjolla.

Entä kuvaamataide. Sanat eivät riitä selittämään, minkälaiseksi tämäkin taide voi kehittyä. Sen vain voimme ymmärtää, että kun taiteilijat, maalaajat, kuvanveistäjät näkevät vielä ihanampia muotoja ja värejä kuin konsanaan nyt, niin he koettavat fyysisellä tasolla esittää niitä tavalla, josta meillä ei ole aavistusta. Ihmeelliset väri- ja värivahdukset, kummalliset perspektiivit, muotojen vaihtuminen toisiinsa ja taas elävinä uudestisyntyminen – tämmöiset asiat kuuluvat taiteitten ulkonaisiin kauneudenkeinoihin. Mitä taas taiteen sisällistä puolta koskee, tullaan epäilemättä pitämään suurimmassa arvossa niitä taideteoksia, jotka ovat suorastaan syntyisin taiteilijan omasta mielikuvituksesta. Sitä taiteilijaa – ja sanokaamme samalla, sitä kirjailijaa, sitä runoilijaa – kunnioitetaan ja jumaloidaan, joka paljastaa ihmisille aavistamattomia näköaloja ja opettaa heitä silmäilemään niin syvälle elämän aineellisiin ilmiöihin, että he niistä vapautuvat ja nousevat niiden yli kauas ja korkealle.

Jos sitten luomme silmäyksen siihen, minkälaisiksi valtiolliset ja yhteiskunnalliset olot muodostuvat kuudennen juurirodun aikana, niin minusta näyttää, että yksi asia on silloin ainakin olevan mahdollon, nim.

¹⁾ **Occult Chemistry by Annie Besant and C. W. Leadbeater. Theos. Publ. Society. London and Benares 1908.**

kansojen välinen sota. Ainoastaan kehittymätön ihminen, joka ei näe astralisia kauhuja, voi silloin murhata toisia, mutta valtiolliset olot välttämättä järjestyvät niin, että sota on mahdoton. Jolleivät he itse näkisikään edessään sodan kauhuja, voivat he katsella niitä vanhoja astralisia kuvia, joita on säilynyt sota-ajoilta luonnon muistissa. Niistä ihmiset voivat lukea, millaiset sodan kauhut ovat, millaista on, kun suuret joukot ihmissieluja yhtäkkiä syöstään vihan vimmassa ja kuolon kauhussa astralitasolle. Mahdotonta tulee myös olemaan mestata ihmistä, vaikka hän olisi tehnyt kuinka paljon pahaa tahansa, sillä ei suinkaan mestaamalla ole hänestä päästy. Nykyiset lainlaatijat eivät tiedä eivätkä usko, että ihminen olisi olemassa kuoleman jälkeen, vaikka ollaan siihen uskovinaan. Jos todella se tiedettäisiin, eipä silloin mestattaisi eikä käytäisi sotaa. Sillä jos murhaaja on vuorostaan murhattu, niin hän haudan tuolla puolen vihassaan ja raivossaan tahtoo kostaa, kostaa yhteiskunnalle, joka ei hänen pahojen tekojensa vaikuttimia tuntenut, vaan tuomitsi kaavamaisesti, ja hänen kostonsa on siinä, että hän houkuttelee toisiakin ihmisiä murhaamaan. Joskus sellainen ihminen, joka on herkkä astralisille vaikutuksille, saattaa kuulla käskyn tappaa. Jos ihminen ei ole puhdas ja vahva ajatuksissaan ja itsenäinen, lujatahtoinen olento, voi hän joutua pahojen astralisten olentojen valtaan ja tulla „riivatuksi“, niinkuin sanotaan raamatussa. Sentähden sellaisia kauheita asioita, joita vielä nyt tehdään „Jumalan nimessä“ ja lain ja oikeuden varjon alla, tullaan huolellisesti välttämään tulevaisuuden yhteiskunnissa.

Muuan yhteiskunnallinen seikka tulee minun ymmärtääkseni olemaan sangen merkillepantava tässä uudessa sivistyksessä, nim. se, että kansat silloin ovat vapautuneet siitä sorrosta ja sekasorrosta, mikä meidän ajallemme vielä on kuvaavaa. Silloin ei kuka tahansa voi valtiota hallita eivätkä suuret joukot voi hallita, eivät tyhmit, itsekkäät, kehittymättömät ihmiset. Nykyaikana me elämme sellaisessa avuttomuuden tilassa, että yhteiskunnassamme voi ylhäisillä sijoilla istua verrattain kehittymättömiä ihmisyksilöitä. Alhaalla taas käskijöitä tottelemassa saattaa olla ihmissieluja, jotka todellisuudessa ovat opettajia ja mahtavia kuninkaita niihin orjaluonteisiin verraten, jotka pöyhkeilevät korkeilla istuimilla. Tämä ei tulevaisuudessa enää ole mahdollista, sillä kun aina astralisesti nähdään, millaiset ihmiset ovat, niin aina tiedetään valita viisaat johtajiksi. Tulevaisuudessa mielellään totellaan kuningasta, joka on viisas, ei puhuta kansanvallasta, ei enemmistövallasta, koska ollaan tilaisuudessa saamaan todellisia johtajia, viisaita, jotka voivat muiden oloja järjestää. Astralisesti nähdään, kuka on kuningas, sillä hänellä on päässään kruunu. Jos hän on kehittynyt olento, jos hän on johtajaihminen, ei tarvita metallikruunua hänen päänsä koristukseksi, sillä hänen aurassaan näkyvä kruunu ilmaisee hänen asemansa. Yhteiskuntaolot tulevat yleensä niin järjestetyiksi, että jokainen ihminen joutuu oikealle paikalleen. Ainoastaan kehittyneet ihmiset, selvänäköiset, viisaat pääsevät opettajiksi. He tarkastavat jokaista nuorukaista, mitä mahdollisuuksia hänellä on hyvään ja pahaan. Sitten koetetaan saada pahat siemenet tukahutetuiksi ja hyvät kukoistamaan, että hän kelpaisi siihen työhön, joka on hänelle ominaista. Jokainen sielu tulee siten oikeaan asemaan, eikä kukaan ihminen voi tavoitella suurempaa valtaa ja kunniaa kuin mitä hän sisässään ansaitsee. Pian nähdään aurasta, onko hänessä itsekkäitä pyyteitä, ja muut voivat häntä karttaa ja näyttää, mikä paikka hänelle sopii. Sangen suuri yhteiskunnallinen pulma tulee täten ratkaistuksi ja mahdollisimman onnellinen yhteiselämä ihmisten kesken taatuksi.

Kaikkea tätä silmälläpitäen täytyy meidän tunnustaa, että vaikei kuudennen juurirodun ihmiskunta läheskään ole „täydellinen“, ei läheskään sellainen, joksi se vielä tulevaisuuksien tulevaisuudessa kehittyy, on kuitenkin silloin ihmiskunnan elämä oleva aivan kuin paratiisi verrattuna nykyisiin oloihin. Ja se, joka tämän uskoo ja ymmärtää ja on vakuutettu siitä, että näin totisesti tulee olemaan, hän voi olla rauhallinen, hän voi antaa anteeksi Jumalalle, Elämälle, ihmiskunnalle, että nykyään vielä olemme niin kehittymättömiä, sillä hän näkee, mitä ihania mahdollisuuksia on ihmiskunnan edessä.

Tulevaisuuden ihminen.

Olen täällä puhunut kuudennen alarodun tulevasta uskonnosta ja kaukaisemman tulevaisuuden, kuudennen juurirodun sivistyksestä. Täydentääkseni esitystäni tahtoisin tänään puhua vähän kuudennen alarodun ja myös kuudennen juurirodun ihmisistä. Tahdon puhua itse ihmisistä, ihmisyksilöistä, ja niissä huomattavista erikoispiirteistä. Mieleeni kuvastuu kaksi asiaa, joista toinen koskee lähimmän ihmiskunnan ja toinen kaukaisemman ihmisiä, kaksi asiaa, jotka silloin tulevat toteutumaan ja joista meillä voi olla oppia nykyisessäkkin elämässämme.

Kun ajattelen tulevia aikoja ja sitä sivistystä joka silloin maan päällä kukoistaa, kuvastuu aina silmäni eteen pari merkillistä kohtaa siinä uudessa sivistyksessä, joka on saava alkunsa Pohjois-Amerikassa ja sieltä vähitellen leviävä ympäri maailman samalla tavalla kuin viidennen alarodun vaikutus on levinnyt yli koko sivistyneen maailman.

Kuudennen alarodun sivistys tulee suuresti eroamaan nykyisestä, ja koko se henki, joka siinä sivistyksessä ja yhteiskunnassa vallitsee, on oleva toisenlainen kuin nykyinen. Jos katsomme nykyistä yhteiskuntaamme, huomaamme, kuinka ihmiset tässä ovat jaettuina eri luokkiin, kuinka luokkarajat kaikesta huolimatta ovat sangen selvät, kuinka vaikeata on yhdestä luokasta siirtyä toiseen. Me olemme kyllä koettaneet ja koetamme saada aikaan jonkinmoista yhdistymistä, mutta yhä on ero alaluokkalaisten ja yläluokkalaisten välillä suuri ja ihmisille ei ole annettu näissä yhteiskunnissa kaikkea sitä mahdollisuutta elämään kuin he sisässään tahtoisivat ja toivoisivat. Ulkonaiset olot rajottavat ja estävät ihmisiä. Kuinka moni nerokas ihminen kuihtuu nälkään tai kärsii kaikenmoisisissa vaikeissa oloissa. Ei hän saa kehittää sitä sisäistä neroa, mikä hänellä on, ei se voi puhjeta esiin, sillä ympäröivät olosuhteet ovat estämässä. Kuinka moni ihminen taas, joka on sangen vähillä luonnonlahjoilla varustettu, nostetaan yhteiskunnan hartioille, hoidetaan ja hemmotellaan! Hänelle annetaan kaikenlaisia tilaisuuksia, joita hän ei kuitenkaan voi hyväksien käyttää. Tämä riippuu tietysti yksilön karmasta, mutta se ei lainkaan puolusta meidän olojemme nurjuutta ja vääryyttä.

Nyt minun ymmärtääkseni olot tulevat olemaan toisenlaisia jo kuudennen alarodun yhteiskunnassa. Siellä ei tule vallitsemaan tällaista eroa yhteiskuntaluokkien välillä, ei sellaista järjestystä, ettei ihmisillä ole mahdollisuutta toteuttaa mitä he sisäisesti tahtoisivat. En osaa yksityiskohtaisesti nähdä, millä tavalla elämä tulee olemaan järjestetty, mutta kun henkeni silmällä katselen sitä tulevaa yhteiskuntaa, näen, että vaikka ihmiset ovat erotetut eri ryhmiin työnsä mukaan, ei kuitenkaan ole minkäänlaisia luokkia ja luokkarajoja, vaan kaikki ovat ihmisiä, kaikki juuri ihmisyyden uskonnon mukaan ovat syntyneet ihmisiksi. Jokainen yksilö on yhdenarvoinen. Jokainen ihminen on veli. Veljeys ei ole ihanteellisesti toteutettu, ihmiskunta ei vielä ole tullut täydelliseksi. Eivät ihmiset ole Mestareita, jotka kaikkia osaisivat rakastaa. Ihmiset ovat jokseenkin samanlaatuisia kuin nytkin, mutta olot ovat muuttuneet, niin ettei ole rajoja heidän välillään, vaan kaikki yksilöt tuntevat itsensä ihmisiksi, tasa-arvoisiksi, yhdenvertaisiksi.

Jokaiselle ihmiselle annetaan se mahdollisuus mennä eteenpäin, nousta ja kehittyä, minkä yhteiskunta yleensä voi antaa. Siellä minun käsittääkseni, ottaaksemme aineellisen esimerkin, ei kukaan voi syntyä rikkaana. Siellä tulee kyllä olemaan rikkaita ja köyhiä, mutta vapaus vallitsee toisenlainen kun nyt. Taloudelliset olot eivät pakota. Kukaan ei synny rikkaaksi, kukaan ei liioin köyhäksi, kukaan ei jää kasvatusta vaille, vaan jokainen saa valtiolta sen kasvatuksen, johon hän osottaa itsellään olevan synnynnäisiä taipumuksia. Ulkonaisten olojen erinkaltaisuus riippuu siitä, että toinen on yritteliäämpi kuin toinen ja panee enemmän arvoa rikkaudelle kuin toinen. Jokainen syntyy ihmisenä ja hänellä on samat mahdollisuudet edessään, mutta niiden toteutuminen riippuu hänestä itsestään. Kaikkia ihmisiä opetetaan

pienestä asti siihen, että heidän pitää itse rakentaa oma elämänsä ja tehdä siitä mitä siitä tulla voi. „Teidän pitää nousta oman kohtalonne herroiksi“, sanotaan, „ja kehittää itseänne oman elämänne rakentajiksi“. Yksilöt eivät voi turvautua ulkonaisiin oloihin, niinkuin nyt tekevät. Jos he ovat laiskoja, eivät menesty. Jos ovat ahkeria ja tekevät työtä, niin he saavuttavat sen, mihin pyrkivät, sillä yhteiskuntaolot eivät pane esteitä yksityiselle yritteliäisyydelle. Hyvien tulosten aikaansaamiseksi vaikuttaa myös se uskonnollinen kasvatus, joka ihmisille annetaan. Ja tämän yhteydessä tahdon erittäin huomauttaa siitä käytännöllisestä elämäntavastasi, jota uskonnossa tullaan opettamaan. Se elämäntavastasi kuuluu nim. näin: „Ihminen, sinä olet vapaa olento, Jumalan luoma, Jumalasta syntynyt, ja sinun tehtäväsi on tuoda esiin mitä Jumalan salaisuuksia sinun sisäsi piilee, ei sellaisina kuin ne voivat esiintyä muissa, vaan omalla, sinun yksilöllisyydellesi ominaisella tavalla. Ole oma itsesi loukkaamatta toisia. Totuus ja rehellisyys on korkein hyve. Ole rehellinen omalle itsellesi, älä ole sokkosilla Jumalasi kanssa, älä koeta piiloutua hänen kasvojensa edestä, älä pelkää, että hän on tyranni, älä ajattele, että hän istuu taivaassa ja rankaisee syntiäsi, että hän on olento, joka tarkoin punnitsee, mitä sinussa on hyvää, mitä pahaa, ja jonka tehtävä on katsoa, että paha tulee oikealla tavalla rangaistuksi. Vaan tiedä: Jumala on se Elämän Henki, se suuri salaisuus, joka on elämän takana, ja sinä olet siitä syntynyt, ja kun olet siitä syntynyt ja olet rehellinen Jumalan edessä, niin näytä Jumalalle, mitä sinussa on hyvää ja mitä pahaa, sillä Jumalan edessä ei ole olemassa hyvän ja pahan erotus vaan sinun omassa tajunnassasi. Jumalan edessä on vain yksi ainoa elämä, joka etsii ilmennystänsä, ja sentähden ole rehellinen Jumalan edessä.“

Silmiinpistävänä ja mahtavana omaisuutena tulevaisuuden ihmisessä on oleva usko. Uskoa ei ole ihmisillä paljoa ollut tähän saakka. Ihmiset ovat uskoneet pahaan, mutta he eivät ole uskoneet hyvään. Tulevaisuudessa heitä kasvatetaan uskomaan hyvään, Elämään, Jumalaan, elämän voimaan ja henkeen ja siihen, että ennenkuin mihinkään voi kehittyä, täytyy ilmaista itsensä, seistä Jumalan edessä sellaisena kuin on. Ja ihmiselle opetetaan ja neuvotaan: „Kun sinä huomaat, että sisäsi on haluja ja taipumuksia sellaiseen, joka itsesi mielestä on ihanaa ja kaunista ja joka, jos sen saavuttaisit, tekisi sinut äärettömän onnelliseksi, kun huomaat sielussasi tällaisia unelmia ihanuudesta, joka sinua voisi tyydyttää, onnesta, joka juuri olisi sinua varten, niin tiedä, oi ihminen, että sinun tehtäväsi on sanoa itsellesi ja muille: tällainen minä olen ja tällaista minä tahdon. Niin on tehtäväsi Jumalan edessä seistä ja sanoa. Ja tiedä, ihminen, että elämän salaisuus on, että sinun pitää saavuttaa mitä tahdot. Jos olet tahtonut sellaista, jota ei Jumala tahdo, niin elämä sen sinulle näyttää, mutta älä edeltäkäs pelkää, että joudut rangaistuksen alaiseksi, koska sinulla muka on syntisiä taipumuksia, vaan ajattele: „minä menen vaikka helvettiin, mutta tahdon nähdä, onko todella kaunista se, josta mieleni uneksii.“ Näin opetetaan ihmiselle tässä uudessa yhteiskunnassa ja huomauttaa, minkälainen pelastuksen sanoma tämä on verrattuna niihin uskontoihin ja kirkkoihin, jotka tähän saakka ovat ihmiselämää synkistäneet, yhtämittä saarnaten ihmisen huonoudesta ja syntisyydestä, siitä, että hänen tahtonsa on pahasta, että Jumalan viha lepää hänen päällensä ja että hän on kadotukseen tuomittu. Näin ovat ainakin kristilliset kirkot opettaneet ja pitäneet ihmistä pimeydessä, kun eivät itse ole tunteneet sitä suurta pelastuksen sanomaa, jonka uusi uskonto on tuova, kun se on vapauttava ihmisen jumalallisen minän ja näyttävä, että juuri sitä, mikä hänen sisässään on kauneinta ja hienointa, tulee hänen noudattaa ja totella.

Tämä on nyt vielä salaisuus. Monet ihmiset ovat osanneet elää sen mukaan, muutamat ihmissielut ovat aina sen ymmärtäneet. Mutta itsenäisyys ja vapaus tulee yleiseksi ohjeeksi vasta uuden ajan ihmisessä ja uuden ajan uskonnossa. Silloin vasta uskalletaan vakavasti opettaa ihmiselle, että jos hän on kyllin rohkea itse arvostellakseen, mitä hänelle on hyvää, mitä pahaa, niin hän varmasti saavuttaa mitä tahtoo. Tähän saakka on aina opetettu ihmisiä luopumaan unelmista ja haaveiluista. Jos joku on ajatellut: „kunpa minulla olisi ihana asunto, kauniit huonekalut, paljon tauluja, kuinka onnellinen silloin olisin“; niin uskonto on sanonut: „sinä haluat synnillisiä asioita, sellaisia, joista Jumala tuomitsee sinut kärsimään, sillä sinun pitää tyytyä siihen, mikä sinulla on“, ja maailma on puolestaan estänyt ihmistä tätä kaikkea itselleen hankkimasta. Niin ei tule olemaan uudessa yhteiskunnassa. Siellä sanotaan: „Jos sinulla on sellainen sisäinen halu, niin tiedä: tehtäväsi on juuri luoda ulkonainen ympäristö sen mukaiseksi.“ Kyllä ihminen todellisuudessa nytkin koettaa elää tämän säännön mukaan, mutta kuinka moni siinä pyrkimyksessä todella onnistuu?

Tulevaisuudessa opetetaan kaikille pienestä pitäen, että elämä on rakennettava sellaiseksi, kuin itse sisimmässään toivoo, sillä yhteiskuntaolot eivät pane estettä ja itse uskonto antaa ihmiselle voimaa. Silloin ei puhuta synnistä niinkuin nyt, vaan sanotaan: „ota ja koeta ja tiedä vain, että ilmaiseksi et saa mitään. Laita, hanki itsellesi mitä tahdot.“

Tämä uusi evankeliumi tulee epäilemättä ihmisiä suurenmoisella tavalla vapauttamaan. Minä en sano, että antamani kuvaus on täydellisin ja viimeisin päämaali, johon me ihmiset joudumme, mutta se on vapautus, jota me nykyisen kulttuurin ihmiset tarvitsemme. Meidän täytyy päästä siitä painajaisesta, joka on painanut leimansa meidän kulttuuriimme, synnistä ja pahasta, ja meidän käsityksemme pahasta on muuttuva toisenlaiseksi. Paha on väkivalta, jota tehdään toiselle, paha on valhe, petos ja vääräys, paha on epärehellisyys, paha on väärin keinojen käyttäminen. Itselleen saa ihminen tahtoa mitä hän haluaa, mutta ei väärillä, ei valheellisilla, ei petollisilla keinoilla. Katsokaa, kuinka nyt tehdään. Jos joku tahtoo tulla rikkaaksi, täytyy hänen varastaa, pettää, jollakin tapaa vetää nenästä muita ihmisiä, käydä koukkuteitä, koska hän tietää, ettei muuten saavuta toivomaansa, sillä koko yhteiskunta on häntä vastassa. Harvat ovat ne, jotka voivat kulkea suoraan eteenpäin ja kuitenkin jotain saavuttaa näissä yhteiskunnissa. Tietysti useimmat ihmiset ovat hyviä ja rehellisiä ihmisiä, jotka eivät tahtoisi käyttää väärä keinoja eivätkä käytäkään, mutta jokainen heistä tunnustaa itselleen, että hän on niin vähän saavuttanut siitä, mitä olisi tahtonut. Niin ei tule olemaan uudessa yhteiskunnassa, vaan siellä annetaan jokaiselle tilaisuus käydä omia teitään, avata uusia uria, häntä rohkaistaan ja kunnioitetaan, ja hänen saavutuksensa riippuu hänen ponnistuksistaan.

Minun ymmärtääkseni tämä tulee olemaan suuri pelastuksen sanoma, sillä vaikka uskonto silloinkin tulee puhumaan pahasta ja varottamaan ihmistä niistä kuiluista ja kivistä, joita on elämän tien varrella, on sen esitys pahasta oleva niin yksinkertaista ja selvää laatua, että jokainen sen ymmärtää. Pahan käsite sisältyy pahuuteen ja ilkeyteen toisia kohtaan ja sisäisesti oman ihanteensa, oman työnsä, oman tietonsa pettämiseen, mutta mitään ei opeteta rankaisevasta mystillisestä Jumalasta, jota pitää pelätä. Karman lakiin viitataan, siihen nojaututaan. Karma opettaa ihmistä, luonto itse kostaa, kun ihminen erehtyy. Mutta kun hänen tahtonsa ja tarkoituksensa on hyvä, kun hän välttää väärä keinoja, silloin päinvastoin jumalat ovat hänen puolellaan.

Vielä on kohta, joka koskee uutta juurirotua ja jota miettimällä voimme ymmärtää monta asiata, jotka nyt ovat hämääviä, ja se on yhteydessä ihmisen n. s. sukupuolielämän kanssa. En malta olla siitä parilla sanalla puhumatta. Sanon teille, mitä kangastaa silmiini kuudennen juurirodun ihmisistä. Kun katselen hengessäni, millaiset ihmiset ovat tuossa kaukaisessa tulevaisuudessa, niin hämmästyin yhdestä asiasta, siitä, että he ovat aivan toisenlaisia sukupuolielämän suhteen. Aivan toisenlaisia kuin meikälaiset. Selvästi näkyy, että he eivät ole jaettu kahteen sukupuoleen, vaan jokainen on fyysisesti täydellinen ihminen. Syystä sanotaan, että nykyinen ihminen on kahtia jaettu. Nainen yksin ei ole täydellinen eikä mies, yhdessä he muodostavat kokonaisuuden. Nainen kaipaa miestä, mies kaipaa naista.

Mutta merkillinen muutos on tapahtunut kuudennessa juurirodussa. Siellä ei ole miehiä eikä naisia, minä en tiedä, mitenkä heitä pitäisi kutsua, hermafroditeiksi, androgryneiksi vai miksi, – he ovat ihmisiä, jotka ovat itsessään täysinäisiä sukupuolisesti, jotka eivät tarvitse toista ihmistä sukupuolisesti. Me ymmärrämme tämän, jos Salaisen Opin silmällä katselemme ihmiskunnan historiaa, sillä sen mukaan nykyinen ihmiskunta kaksine sukupuolineen on syntynyt määrättynä historiallisena aikana, – noin 18 miljoonaa vuotta sitten, niinkuin Salaisessa Opissa sanotaan. Sitä ennen ihmiset olivat kaksineuvoisia ja vielä sitä ennen sukupuoleettomia, mutta silloin tapahtui jako kahteen sukupuoleen. Psykologisesti tämän ymmärrämme, jos tutkimme ihmistä yksilönä, sillä sisimmässään hän on sukupuoleton henki, minätaju, joka on sukupuolia vailla. Ihminen sinään ei voi sanoa olevansa mies tai nainen, hän on vain tajuinen olento, ajatteleva ja tunteva minä. Mutta jos ihminen jatkaa itsensä tutkimista, siirtyen ulommaksi ja samalla lähemmäksi tavallista persoonallisuuttaan, niin hän huomaa olevansa joko mies tai nainen, mutta samalla ymmärtävänsä vastakkaista sukupuolta. Nykyinen ihmiskunta on sillä kehitysasteella, että ainakin useimpien ihmisten pitäisi voida tällä tavalla tutkia itseään ja ymmärtää toisiaan, mies naista, nainen miestä.

Voimmehan kirjallisuudessa huomata, kuinka esim. mieskirjailijat kykenevät selvästi kuvaamaan mitä naisen sielussa liikkuu. Mistä tämä johtuu? Ihmisellä on sisällään mahdollisuudet molempiin sukupuoliin.

Ihminen on sielussaan kaksisukuinen olento, vaikka ulkonaisessa persoonallisuudessa toinen sukupuoli on kehittynyt. Tämä psykologinen tosiasia on niiden muutosten takana, jotka ihmiskunnan historiassa tapahtuvat. Me tiedämme ettei ihmissielu aina ole puettu samaan sukupuoleen, vaan että se käytettyään monen elämän aikana toista sukupuolta ruumiillisessa ilmennyksessään alottaa uuden sarjan toisessa sukupuoleessa, kehittääkseen itsessään vastakkaisia ominaisuuksia. Sentähden ihmiskunnan sielullinen kaksineuvoisuus kuudennessa juurirodussa perustuu siihen toiseikkaan, että ihmisiin on ennättänyt kehittyä molempain sukupuolten ominaisuuksia samassa yksilössä, ja tämä on se kehitys, jota kohti kuljemme. Ja vaikka tämä normaalisena, puhtaana, terveenä ilmiönä tulee esiintymään vasta kaukaisessa tulevaisuudessa, jolloin ruumiskin ulkonaisesti on muuttunut, niin voimme jo kuudennessa alarodussa pitkin matkaa nähdä yhä enemmän esimerkkejä siitä, että inhimillinen sukupuolisuus tulee sängen häilyväksi käsitteeksi. On kyllä ihmisiä, jotka koettavat puolustaa sukupuolia sinään, jotka suurella voimalla esiintyvät ja väittävät, että meidän täytyy olla eheitä miehiä ja eheitä naisia, mutta luonto itse on kehittävä toisenlaisia ihmisiä, miehessä on kehittyvä naisen tunteellisuus, naisessa miehen ajatuskyky. Siten sukupuolet kehittyvät toisiaan kohti ja valmistavat lopullista yhteensulautumista. Lähimmässä tulevaisuudessa huomataan myös yhä enemmän ja enemmän kaikenlaisia sairaloisia ilmiöitä eli sellaisia, joita nyt kutsutaan sairaloisiksi. Niitä nähdään nyt jo. Tarkotan, että miehet ja naiset tuntevat sukupuolista vetovoimaa samaan sukupuoleen. Tämä on ilmiö, jota paljon tutkitaan nykyaikana, sillä se on ilmiö, joka luonnon sisästä puhkeaa esiin. Syntyy ihmisiä, joilla on ihan merkillinen taipumus lempimään, rakastamaan omaa sukupuoltaan. Tämä on sängen hämmästyttävä ilmiö lääkärien ja psykiatrien mielestä. He koettavat tutkia sitä ja miettiä mikä syy sen takana on. Me tiedämme sen perustuvan ihmisen luonnolliseen kaksisukuisuuteen, ja sen tavallisuuden tätä nykyä ja vastedes riippuvan siitä, että me elämme ylimenoajassa, jolloin uusi juurirotu on tuova maan päälle aivan uudenlaisia ihmisiä. Siinä tulevaisuuden yhteiskunnassa tullaan ihmisille opettamaan juuri näitä sukupuolielämää koskevia totuuksia ja opettamaan toisella lailla kuin nyt. Tähän saakka on pelätty ja syrjäytetty näitä asioita, ja siitä on ollut seurauksena, että melkein kaikilla ihmisillä on joko melkein liian kiihottunut tai liian heikko sukupuolielämä. Verrattain harva ihminen on aivan luonnollinen, aivan puhdas. Kiihottunut sukupuolinen mielikuvitus on kuka tietäen saanut aikaan enemmän rikoksia kuin mikään muu inhimillinen heikkous. Toiselta puolen on tietämättömyys, raakuus ja ahdasmielisyyt tällä alalla aiheuttanut enemmän onnettomuutta, enemmän vainoa, enemmän kärsimyksiä kuin moni luuleekaan. Kuinka lohduttavaa uskoa, että kuljemme kohti valoisampaa tulevaisuutta!

Se läksy, jonka sukupuolielämä opettaa, on rakkauden läksy. Se pakottaa ihmisiä rakastamaan toisiaan, tuntemaan hellyyttä toisiaan kohtaan. Mistä muuten olisivat nämä tunteet syntyneet, ellei sukuvietin avulla, sen kautta että ihmiset aivan kuin ulkonaisen voiman pakosta ovat rakastaneet ja rakkaudessaan ovat oppineet kärsimään, mielellään kärsimään armaansa, omaistensa puolesta? Sukuvietissä piilee kuitenkin vielä suurempia voimia ja salaisuuksia, kuin mitä tässä rakkaudessa tulee ilmi. Sukuvietti on laki, on luonnon luova voima. Ihmissuvun jatkaminen tapahtuu nyt itsetiedottomasti, luonnon pakosta, ihmisen sisässä asuvasta himosta, mutta sukupuolisen voiman salaisuus on, että ihmisen täytyy sekin voittaa, oppia sitä hallitsemaan, niin että siitä tulee luova kyky, jota hän itsetietoisesti voi pidellä. Kun hän on oppinut tämän läksyn ja tämän salaisuuden, on hän saanut käsiinsä yhden luonnon suurimmista voimista. Nykyinen ihmiskunta ei osaa luoda, mutta kuudennessa juurirodun ihmiset ovat oppineet sitä tekemään, sillä he ovat oppineet rakastamaan. Millä tavalla heidän sukunsa jatkaminen tapahtuu, siitä ei kannata spekuloida, luonto tietää keinot silloin niinkuin se on tietänyt ennen. Meidän on vain pidettävä mielessä, mitä tietä pitkin ihmiskunta saattaa jouduttaa kehitystään, vapautua turhista kärsimyksistä ja turmiollisesta tietämättömyydestä sekä nopeasti oppia sen läksyn, jota luonto nyt sille opettelee.

Olemmeko käsittäneet oikein?
Pari sanaa teosofisesta liikkeestä.

Jäljennös
Ruusu-Risti-lehdestä
1922

1.

Puolen vuosisataa on kohta kulunut siitä, kun Pohjois-Amerikan Yhdysvalloissa esiintyi eräs kirjailija, joka ennen pitkää herätti tavatonta huomiota. Hän kirjoitteli sanomalehtiin – enimmäkseen spiritistisistä aiheista – ja seurusteli alussa spiritistien kanssa. Pian kuitenkin selvisi, että hänellä oli oma erikoinen sanansa sanottavana; hän ei katsellut spiritistisiä ilmiöitä samalla uskovaisella silmällä kuin tämän liikkeen kannattajat yleensä. Hän kyllä myönsi niiden todenperäisyyden ilmiöinä, mutta selitti niiden aiheutuvan enimmäkseen toisista syistä kuin spiritistien olettamista. Nämä selitykset olivat oleellisia osia kokonaisesta uudesta maailmankatsomuksesta, jonka pääpiirteitä hän vähitellen ryhtyi paljastamaan.

Merkillinen kirjailija oli madame H. P. Blavatsky, ja maailmankatsomus, jota hän opetti, sanoma, jonka hän julisti, oli n. s. teosofia.

Silloista maailmaa hän suuresti hämmästytti, sillä hänen sanomansa oli sille uusi ja ennen kuulumaton. Sivistynyt maailma oli äskettäin herännyt keskiaikaisesta unestaan, pudistanut päältäään dogmien kahleet ja vapauttanut itsensä uskonnon ja kirkon holhouksesta. Riemua ja luottamusta uhkuvana se oli heittäytynyt tieteellisen tutkimuksen turviin, ja tämän loistavat ja varmat saavutukset luonnontieteiden ja tekniikan alalla olivat muuttaneet kirkolliset opinkappaleet mitättömiksi lastenkamarisaduiksi. Jumalakin oli muuttumaisillaan »hypoteesiksi, olettamukseksi, jota tiede ei enää tarvinnut», kuten nerokas ja ylpeä astronomi Laplace aikoinaan oli Napoleonille väittänyt. Ja tämän iloisen ja itsetietoisien maailman keskelle ilmestyi tuntematon nainen, maankiertäjä, seikkailija, joka leijonan voimalla ja rohkeudella ryhtyi sitä ravistamaan ja varoittamaan. »Kuulkaa!» hän huusi hämmästyville joukoille, »te tanssitte kuulun partaalla: kavahtakaa, ettette huku! Te luulette tutkineenne luonnon kaikki salaisuudet ettekä edes tiedä, mikä ihminen on. Te pyyhitte maailman kaikkeudesta pois jumalallisen tajunnan ja rakkauden ettekä tunne näkymättömän henkimaailman aakkosiakaan. Te nauratte nyt, mutta lakatkaa nauramasta, ennenkuin naurunne kääntyy itkukuksi.»

Madame Blavatskyn sanoma oli todella uusi silloiselle maailmalle, sillä lyhyesti ja ytimeltään esitettynä se kuului näin:

Länsimaiden nuori tiede luulee ratkaisseensa elämänarvoituksen ja päässeensä totuuden perille, kun se tutkittuaan näkyväisen luonnon silmiinpistävimät ilmiöt kieltää hengen iankaikkisen itseolemisen. Kristillinen kirkko sanoo uskovansa henkeen ja kuolemattomuuteen, mutta kieltää ihmishengeltä totuuden tiedon mahdollisuuden: ihminen ei voi eikä saa pyrkiä tietoon elämän ja kuoleman salaisuuksista, hänen tulee uskoa, mitä »Jumala» on näistä asioista kirkon ja raamatun kautta ilmoittanut. Sekä tiede että uskonto rajoittavat täten ihmishengen vapautta, kahlehtivat sitä, orjuuttavat sitä. Mutta ihmisen päämäärä on korkea! Hänen kohtalonsa ei ole jäädä tietämättömyyden pimeyteen, vaan kohota siitä päivän valkeuteen tiedossa ja taidossa. Ihminen voi pyrkiä totuuden tietoon ja saavuttaa näkemyksen, joka käsittää sekä näkyväiset että

näkymättömät, sekä elämän että kuoleman. Kautta aikojen on ollut olemassa Salainen Viisaus, eli teosofia joka tästä on tiennyt ja samalla on osannut neuvoa, miten ihminen voi totuuden saavuttaa. Kaikki suuret uskonnot ovat vain olleet tämän Salaisen Viisauden eli teosofian haaraantumia ja lapsia, vaikka kirkot ja kansat eivät ole käsittäneet omien uskontojensa todellista olemusta. Nyt oli tullut aika, että vanhan Viisauden teosofinen ääni kuuluisi ihmiskunnalle, ja madame Blavatsky oli Salaisen Viisauden Vartijain nöyrä lähetti, jonka tuli julistaa tämä sanoma maailmalle.

Ihminen saattoi siis päästä totuuden tietoon eli uskonnollisella kielellä sanoen Jumalan tunteen, jota muuten sana teosofia sanatarkasti ilmaisikin!

Kuinka tämä olisi mahdollista? huudahti maailma ällistyneenä. Mitä takeita meillä on siitä, ettei madame Blavatskyn väite ole tyhjää ja turhaa lorua?

Ja silloin H. P. Blavatsky viittasi Mestareihin. On olemassa Mestareita, Salaisen Viisauden Vartijoita, jotka ovat saavuttaneet inhimillisen kehityksen huipun, täydellisiä ihmisolentoja, joilla on kädessään tiedon ja taidon avaimet.

Mistä tiedämme, että noita Mestareita on olemassa? kysyi epäilevä maailma.

Minä tunnen monta heistä, vastasi madame Blavatsky ja minä todistan heistä. Kristus oli yksi heitä, samoin Buddha, Krishna, Zoroaster, Pythagoras ja monet, monet muut, joiden nimet tunnetaan historiasta. He olivat kaikki Mestareita ja ovat tänäpäivänä, sillä he elävät yhä vielä. Mestariksi tullut ihminen ei kuole.

Ja uutuudestaan huolimatta H. P. Blavatskyn ääni ei kaikunut aivan kuuroille korville. Oli niitä, jotka höristivät korviaan ja kuuntelivat. Oli niitä, jotka ottivat sanoman vastaan ja alkoivat etsiä Salasta Viisautta ja sen Vartijoita. Niitä oli useissa maissa, ja oi kumma, vuosien kuluessa ilmestyi yhä useampia totuuden etsijöitä, jotka väittivät tavanneensa noita ihmeellisiä Mestareita ja todistivat puolestaan, että teosofian sanoma oli tosi: he olivat löytäneet totuuden.

2.

Nyt saatamme kysyä: mikä oli se totuus, joista teosofia puhui, jota Mestarit edustivat ja joka oli ihmisen saavutettavissa? Oliko se korkea ja kaukainen päämäärä, oliko se näkemys, jonka ainoastaan Mestarit saavuttivat? Pitikö ihmisen pyrkiä Mestariksi saavuttaakseen totuuden tiedon? Mikä silloin tämän vaikean ja vaivalloisen pyrkimyksen kestäessä kannusti ihmistä? Mistä hän otti sen uskon, että Mestariksi tultuaan tietäisi totuuden? Ihminen oli itsekäs olento, hän varmaan väsyisi kesken etsimistään – hän varmaan väsyisi, ennenkuin olisi Mestariksi kohonnut! Mistä hän siis otti uskonsa ja siveellisen voimansa?

Tässä tulee nyt eteemme ihmeellinen ratkaisu, jonka monet teosofiset totuuden etsijät helposti unohtavat, mutta joka madame Blavatskyn julistuksessa pysyi alati kirkkaana ja selvänä. Ratkaisu kuuluu: totuuden tieto, Jumalan tunto ei ole ollenkaan kaukainen asia; toivottomaksi jäisi silloin meidän pyrkimyksemme. Ei, totuuden tieto on saavutettavissa nyt. Totuuden tieto on itse asiassa saavutettava, ennenkuin voimme edes ryhtyä pyrkimään Mestareiksi. Totuuden tieto ei kylläkään ole viisautta kirjoista, ei ulkolokua, ei muistitietoa, eikä myöskään uskonnollista hysteriaa eikä mielikuvituksen lentoa. Totuuden tieto on kyllä heräämistä uuteen elämään ja uuteen näkemykseen, se on kyllä sielullista uudestisyntymistä ja ihmisen sisässä tapahtuvaa ihmeellistä avautumista, se on kyllä totuuden näkemistä ja Jumalan vastaanottamista omaan tuntoon, mutta se ei ole etäinen asia eikä kaukainen saavutus. Se ei tule vasta mestariudessa, se tulee mestariuteen vievän tien alkupäässä.

Jos tahdot Mestariksi pyrkiä, täytyy sinun ensiksi tietää totuus: ei tietää sitä teoretisena opinkappaleena, vaan nähdä se elävänä todellisuutena.

Ja nyt me kysymme Pilatuksen tavalla vaikei Pilatuksen epäilyksellä: mikä on totuus? Mikä on se totuus, jonka tietoon ihminen voi päästä?

Ja teosofia, aikakausien Salainen Viisaus vastaa: totuus on ihmisten veljeys ja heidän yhteytensä Jumalassa. Jumala on elämän henki, olemassaolon ääretön tajunta ja tietoisuus, maailman järki, suuri, ylevä rakkaus kaiken takana. Ihminen on elämän hengen lapsi, jumalallisen tajunnan ilmennys ihmiskunnan muodossa, kipinä maailmanjärjen loistavasta tulesta, pisara suuren rakkauden henkimerestä. Sentähden ihmiset ovat yhtä Jumalassa, sillä henki ja tajunta on yksi ja sama tuhansissa muodoissa, ja ihmisyksilöt ovat toistensa veljiä, eroittamattomasti yhteenkuuluvia ja toisistaan riippuvia. Heidän onnensa on yhteinen ja heidän kärsimyksensä samoin. Elämä muodoissa on harhaa, hengen elämä on elämää Jumalassa ja totuudessa.

Kun ihminen on etsinyt totuutta henkensä koko voimalla, kun hän on lukenut ja ajatellut, katsellut ja vertaillut, miettinyt ja pohtinut, kun hänen sielunsa on polvistunut elämän eteen, rukoillen valoa ja vapautta, kolkuttaen totuuden tiedon portille, etsien oman arvoituksensa ratkaisua, silloin avautuu hänen sydämensä taivaalliselle valolle, silloin koittaa hänelle päivä, jolloin hänen silmänsä näkevät jumalallisen totuuden. Hän näkee ja hän tuntee. Hän tietää olevansa Taivaallisen Isän lapsi, yhtä hengessä kaikkien kanssa, ylhäisten ja alhaisten, viisaiden ja tyhmien, pyhien ja syntisten, jotka kaikki samaten – tietämättäänkin – ovat elämän hengen lapsia. Ylivuotava autuus ja surumielinen kaiho täyttää hänen sielunsa, sillä Mestarin, täydellisen ihmisen ihanne näkyy elävänä todellisuutena hänen henkensä silmille.

Hän on nyt tien alkupäässä ja tietää mihin päin on kuljettava. Ihanne on hänen edessään. Mestari on se, joka ihanteen toteuttaa. Hän taas on opetuslapsi, jonka tulee askelaskellelta oppia ihannetta toteuttamaan.

Hän uskoo ihanteeseen, sillä hän on ihanteen tajunnut. Hän uskoo totuuteen, sillä hän on totuuden nähnyt. Hän uskoo Jumalaan, sillä hän on hengessään tuntenut Isän läsnäolon. Usko antaa hänelle voimaa, kun hän uupuu työssään, usko rohkaisee, kun hän pelkää omaa heikkouttaan, usko lohduttaa, kun hän suree pienuuttaan.

Tämä herämys, josta usko syntyy, se tulee kelle totuuden etsijälle tahansa, joka etsinnässään on vilpitön.

3.

Teosofiaan kuuluu, kuten tiedämme, monenlaisia oppeja kaikenlaisista asioista »taivaan ja maan välillä», mutta yllä oleva on teosofisen elämänymmärryksen siveellishenkkinen ydin.

Tätä uutta maailmankatsomusta julistaessaan madame Blavatsky turvautui erilaisiin menettelytapoihin: hän kirjoitteli artikkeleita sanomalehtiin ja aikakauskirjoihin, hän sepitti laajoja tieteellis-filosofisia teoksia, hän kasvatti itselleen ja siten teosofialle oppilaita ja seuraajia, hän esitti jonkinlaisia taikatemppeja näytteeksi ihmisessä piilevistä salaisista kyvyistä, hän perusti ystäviensä kanssa Teosofisen Seuran, jonka jäsenyysehtona oli Yleisen Veljeyden tunnustaminen ja jonka jäsenten piti olla teosofisen totuuden etsinnän ja elämänymmärryksen kannattajia, puoltajia ja levittäjiä maailmassa.

Mutta luonnollista on, ettei uuden maailmankatsomuksen julistaminen käynyt esteittä päinsä. Olojen pakosta ilmaantui vihamiehiä ja vastustajia.

Olemme jo viitanneet tieteelliseen ja kristilliskirkolliseen materialismiin ja ahdasmielisyyteen. Yhteisvoimin nämä saivatkin aikaan, että madame Blavatskyn taikatempu eli n. s. »okkultiset ilmiöt» leimattiin humbugiksi ja H. P. Blavatsky itse julistettiin vuosisadan suurimmaksi petkuttajaksi, joka oli omista aivoistaan keksinyt koko teosofian ja sen Mestarit.

Nyt tahdomme lisäksi mainita muutamia toisia luonnollisia esteitä, jotka sinänsä vastustivat ja yhä vastustavat ihmisten Yleisen Veljeyden julistamista, ymmärtämistä ja toteuttamista.

Ensimmäisenä on tällöin mainittava se tosiseikka, että ihmiskunnalla ei ole yhtenäinen uskonto, vaan että se on jakaantuneena moniin eri uskontokuntiin. Tämä painaa paljon vaa'assa, sillä eri uskontojen tunnustajat katsovat enimmäkseen epäilyksellä toisiaan, koska kunkin oma usko on hänen mielestään ainoa laatuun, paras ja korkein. Kun tähän lisäksi tulee, että uskonnot melkein poikkeuksetta ovat jakautuneet rotujen ja heimojen, jopa kansallisuuksienkin mukaan, jotka sinänsä eroittavat ihmisiä toisistaan, on selvää, että kristityt, muhamettilaiset, buddhalaiset, hindut j. n. e. eivät tunne erityistä ymmärtämystä eikä lämpöä toisiaan kohtaan. Mutta eipä siinä kyllin. Eri uskontojen, varsinkin kristinuskon tunnustajat ovat sitäpaitsi jakautuneet lukuisiin lahkoihin, joilla kaikilla on oma pelastuspatenttinsa ja jotka niinkään silmälevät toisiaan kylmästi ja karsaasti.

Toisena esteenä on mainittava se, että ihmiset kaikkialla ovat jakautuneet n. s. yhteiskuntaluokkiin. Luokkaeroitus, joka alkuaan johtui työnjaosta, perustuu osaksi ihmisten luonnolliseen erilaisuuteen, mutta osaksi myös yhteiskunnallisten olojen raudankovaan kohtalomaisuuteen. Pitkin viime vuosisataa käytiin ankaraa aatteellista, jopa välistä aseellista, taistelua eri yhteiskuntaluokkien välillä, sillä sosialistinen liike herätti työtä tekevän luokan itsetietoiseksi asemastaan ja yllytti sitä vastarintaan ylempiä luokkia vastaan. Monen sosialistin mielestä häipyivät rotu- ja kansallisuuserot mitättömiksi niiden luokkaeroitusten rinnalla, jotka tekivät toisista ihmisistä »etuoikeutettuja», toisista »oikeudettomia» olentoja. Sosialistinen »veljeys» käsitti täten ainoastaan »köyhät», vähät välittäen »rikkaista» ja heidän onnestaan.

Kolmantena vaikeutena on otettava huomioon se, että ihmiskunnan historiallinen kehitys oli vienyt n. s. valtakuntien muodostumiseen. Nämä valtakunnat ja valtiot eivät suinkaan kulkeneet käsi kädessä kansallisuuksien ja rotujen kanssa, vaan muodostivat tarkoin rajoitettuja kokonaisuuksia, joihin saattoi kuulua eri kansallisuuksia ja rotuja tai niiden osia. Näennäisesti yhtenäisessä kokonaisuudessa saattoi sen tähden vallita suuria sisäisiä ristiriitoja, sillä pienemmät kansallisuudet ja »alemmat» rodut olivat miltei poikkeuksetta toisten väkilukuisempien kansallisuuksien ja »ylempien» rotujen ahdistamia, sortamia ja

hallitsemia. Nämä valtiolliset kokonaisuudet ja kokoamukset olivat kuin suuria – sisässään milloin sopusointuisia, milloin ristiriitaisia – maailman kansalaisia, jotka keskenään taistelivat olemassaolosta ja kilpailivat vallasta. Kun jokainen suurvaltio mielellään olisi ollut mahtavin kaikista, syntyi tästä ainainen naapurinpelko, sodanuhka ja rauhan »lujittaminen» yhä uusilla sotavarustuksilla. Maailmanrauha oli täten teennäinen – todellisuudessa vain aselepo, – ja ihmiskunnan ulkonaisesti korkeata sivistystä turmeli ja heikensi sisäinen mätähaava. Todellinen veljeys valtioiden kesken oli mahdoton haave, niinkauan kuin kansain välinen moraalilla sallit toisenlaisia näkökohtia ja tekoja kuin yksilöiden elämänohjeiksi hyväksytyt siveyskäsitteet.

Neljänneksi ja tavallaan itsepintaisimmaksi esteeksi yleisen veljeyden tiellä on tietysti merkittävä ihmisten luonnollinen itsekkyyden. Alemmassa minässään ihminen on »lähimpänä» itseään eikä välitä paljon siitä, kuinka toisten käy, kunhan hän itse – ja ehkä hänen omaisensa – voivat mahdollisimman hyvin. Ja vaikka hän olisikin kasvanut ulos itsekkyyden karkeimmista muodoista, on olemassa inhimillisiä intohimoja – rikkauden, kunnian, vallan, ylpeyden j. n. e. himot, – jotka kietovat hänen sielunsa näkymättömiin verkkoihinsa ja estävät häntä tajuamasta veljeyden suurta ihannetta, ennenkuin kärsimyksen koulussa nöyrytyneenä hänen sydämensä vihdoinkin alkaa kaivata jumalallista totuutta.

Jättiläismäisiä voidaan todella sanoa olevan niiden vaikeuksien ja esteiden, jotka asettuvat totuuden julistajan tielle. Mainitsimme jo, mihin keinoihin madame Blavatsky turvautui taistelussaan niitä vastaan, ja nyt tulee meidän tarkastaa, kuinka hänen ehdotuksestaan järjestettiin työ ja toiminta siinä Teosofisessa Seurassa, jonka tehtävänä oli häntä auttaa ja hänen taisteluaan jatkaa.

Kun olemme omaksuneet teosofisen elämänymmärryksen, kun olemme teosofisesti »heränneet» ja tiedämme, mitä teosofia on, ei meidän ole vaikea kuvitella mielessämme, mitä H. P. Blavatsky ja hänen Mestarinsa tarkoittivat ja mihin he tähtäsivät perustamalla Teosofisen Seuran. Tahtoivathan he ensi kädessä, että maailma heräisi älymään, mitä oikea totuuden etsiminen on, kuinka äärettömän laajoja, vielä salattuja aloja oli ihmishengen tutkittavissa, ja tahtoivathan he lisäksi, että niin monet yksilöt kuin mahdollista kävisivät läpi sen henkisen herämyksen, joka avaisi heidän silmänsä näkemään jumalallisen totuuden ja siten saattaisi heidät mestariuteen vievän tien alkupäähän.

Onko siis kumma, jos madame Blavatsky alkuaan kuvitteli, että Teosofinen Seura olisi kokoonpantu näistä tämmöisistä totuuden tietäjistä? Emme saata sitä kummaksua, sillä se oli luonnollinen ajatus totuuden julistajalla, joka toivoi itselleen auttajia ja seuraajia. Ei hän ollut uskonnonperustaja eikä kirkkokunnan, joka vetäisi puoleensa suuria joukkoja. Hän tahtoi vain kourallisen uskollisia sieluja, jotka ylläpitäisivät ja jatkaisivat valistustyötä maailmassa. Ja sentähden hän asetti Teosofisen Seuran ensimmäiseksi ohjelmapykäläksi ja samalla jäsenyys ehdoksi tuon tunnetun tehtävän »muodostaa yleisen veljeyden ydin, katsomatta rotuun, uskontunnustukseen, kansallisuuteen, väriin ja sukupuoleen.»

Ketkä kykenisivät muodostamaan ihmiskunnan yleisen veljeyden ytimen muut kuin ne, jotka herämyksensä ja näkemyksensä nojalla tiesivät, että veljeys oli totuus? Ja ketkä kykenisivät maailmaa auttamaan, ketkä tekemään tosi teosofista työtä, ketkä totuutta levittämään muut kuin ne, jotka totuuden tiesivät? Mitä hyötyä teosofian asialle, mitä hyötyä ihmiskunnalle olisi muunlaisista Teosofisen Seuran jäsenistä?

Tämä oli Mestarein ja madame Blavatskyn ensimmäinen, alkuperäinen ajatus, eikä sitä periaatteellisesti muutettu, vaikka myöhemmin Seuran piiriä jonkun verran laajennettiin.

Havaittiin nimittäin, että oli ihmisiä, jotka eivät vielä olleet totuutta löytäneet, mutta jotka olivat vakavia totuuden etsijöitä. He pyrkivät Seuran jäseniksi, koska tunsivat, että heille itselleen olisi apua jäsenyydestä totuuden etsimisessään. Ja niin avattiin Teosofisen Seuran ovet kaikille, jotka vilpittömästi etsivät totuutta, ja kirjoitettiin ovelle tunnuslause: totuus on korkein uskonto. Heidänkin piti tunnustaa ja allekirjoittaa Seuran veljeyspykälä, mutta heille se ensi kädessä merkitsi, että koska he eivät vielä tienneet totuutta, tunnustivat he kaikki ihmiset yhdenarvoisiksi veljikkeen Jumalan, tuntemattoman totuuden edessä; he lupasivat siis olla suvaitsevaisia kaikkia uskontoja ja näkökantoja kohtaan eikä arvostella eikä tuomita ketään hänen uskonsa ja vakaumuksensa nojalla.

Täten syntyi itsestään eksoteerinen ja esoteerinen piiri Teosofisessa Seurassa. Esoteristi ei kuitenkaan tässä merkityksessä ollut se, joka kirjoittautui johonkin »esoteeriseen kouluun», vaan se, joka tiesi totuuden. Ja eksoteerinen teosofi oli jokainen, joka ei tietänyt totuutta, kuului hän sitten vaikkapa mihin »esoteeriseen osastoon» tahansa. Kun pidämme mielessä tämän tosiasioihin perustuvan eron »esoteristin» ja »eksoteristin» välillä, on meidän helppo käsittää kahden järelläolevan Teosofisen Seuran ohjelmapykälän tarkoituksen.

Toisen pykälän mukaan Teosofisen Seuran tehtävä oli »edistää vertailevia uskonnollisia, tieteellisiä ja filosofisia tutkimuksia».

Tämä oli esoteristeille selvä työohjelma. He, jotka itse olivat hengessään nähneet totuuden, saivat tehtäväkseen kaivaa esille uskonnoista, elävistä ja kuolleista, kaikki mahdolliset todistukset siitä, että totuus oli ennenkin tiedetty; niinkään tuli heidän seurata nykyajan tieteellistä tutkimusta ja näyttää, kuinka se askel

askeleelta lähestyi näkymätöntä ja salattua henkimaailmaa, kuinka sen saavuttamat tulokset tukivat henkistä totuuden näkemystä; ja vihdoin heidän tehtävänsä oli tutkia maailman filosofeja ja ajattelijoita, sekä kuuluisia että tuntemattomia, ja osoittaa, missä kohden he olivat totuuden nähneet tai sitä aavistanee.

Selvää on, että tällaiset laajat tutkimukset jäisivät hedelmättömiksi, ellei tutkija itse ollut totuuden tietäjä. Mutta paljon apua hänellä oli nykyajan teknillisestä kulttuurista, joka niin suuresti oli lähentänyt toisiinsa maailman kansoja ja rotuja ja joka teki verrattain helpoksi liikkua vierailuilla ja tutustua vieraihin tapoihin, ja myöskin siitä, että itämaiden vanhaa uskonnollista ja mystillistä kirjallisuutta alettiin tutkia länsimailla ja havaittiin, mikä ehtymätön tiedon lähde siinä oli tarjona.

Ja samassa toisessa pykälässä oli työtä eksoteristeillekin. He, jotka vielä olivat alkuperäisen etsijän kannalla, saattoivat syventyä esoteristein teosofisiin teoksiin, kuulla heidän esityksiään ja todistuksiaan, ja samalla tutustua suurten uskontojen oppeihin, maailman pyhiin kirjoihin, tiedemiesten ja filosofien ajatustantoihin. Täten he kehittivät ja kasvattivat omaa sieluaan temppeleiksi, johon totuuden henki sopivan hetken tullen saattoi ottaa asuntonsa.

Kolmannessa ohjelmapykälässä velvoitettiin Teosofista Seuraa »tutkimaan tuntemattomia luonnonlakeja ja ihmisen salaisia kykyjä».

Siinä tarjoutui tilaisuus eksoteeriselle etsijälle hankkia tietoja henkimaailman salaisuuksista lukemalla asianomaista psyykkisten tutkijain toimittamaa, spiritististä, teosofista ja salatieteellistä kirjallisuutta, ja ehkä vielä itsekin ottamalla osaa kokeiluihin ja istuntoihin. Samalla hänelle tarjoutui tilaisuus hyödylliseen työhön, sillä saattoihan hän esim. koota kertomuksia ja todistuksia »yliluonnollisista» tapahtumista, kuolleitten esiintymisistä, profetallisista unista, näyistä y. m. s.

Esoteristein tehtävä oli tavallaan korkeampaa ja vaikeampaa laatua. He tiesivät, että täydellisellä ihmisellä, Mestarilla, oli hallussaan kaikenlaisia yliaistillisia kykyjä, jotka vähitellen olivat hänessä puhjenneet hänen edetessään sillä kaidalla tiellä, joka opetuslapsiudesta vei mestariuteen. Nämä kyvyt olivat hänenkin, esoteristin, saavutettavissa ja hänen tehtävänsä oli ne hankkia itselleen — ei kuitenkaan väkinäisellä tavalla, ei kykyjä tavoittelemalla, vaan elämällä sitä elämää, joka niitä kykyjä luonnostaan herättäisi. Tämä elämä oli opetuslapsen elämä eli väsymätön pyrkimys sitä veljeyden ihannetta kohti, joka herämyksessä oli nähty. Se oli siis ensimmäisen ohjelmapykälän käytännöllistä toteuttamista sen koko laajuudessa ja sitä elämää nimitettiin kaidaksi tieksi, eikä tämä ollut tuntematon polku, koska kaikki Mestarit olivat sen ennen kulkeneet.

Näin olivat madame Blavatsky ja hänen suuret opettajansa suunnitelleet ja haahmotelleet Teosofisen Seuran työtä ja tehtävää. He tiesivät, että jos Teosofinen Seura olisi työlleen uskollinen, koituisi siitä arvaamaton hyöty maailmalle. Veljeyttä saarnattaisiin ja veljeyttä toteutettaisiin. Ei Teosofisen Seuran tarvinnut ottaa osaa maailman politiikkaan eikä yhteiskunnallisiin taisteluihin muuten kuin ystävän ja veljen nuhtelevalla, rohkaisevalla ja ohjaavalla äänellä. Kun maailmalla olisi edessään elävä esimerkki, jäisi se ajattelemaan ja ihmettelemään.

Nyt joudumme lopulta viimeiseen kysymykseemme: onko Teosofinen Seura pysynyt alkuperäiselle tehtävälleen ja ohjelmalleen uskollisena? Siitä tahdomme puhua ensi kerralla.

Jos edellä esittämällämme tavalla olemme käsittäneet, minkätähden Teosofinen Seura perustettiin, ja sitten kysymme, onko Seura pysynyt alkuperäiselle tehtävälleen uskollisena, emme tietenkään ole oikeutetut vastaamaan tähän mielivaltaisella tavalla, langettamaan T.S:sta umpimähkäistä tuomiota tai arvostelemaan sitä omien mahdollisten ennakkoluulojemme nojalla. Meidän on pysyteltävä tosiasioissa, ja sentähden koko arvostelumme keskittyy uuteen kysymykseen: mitä Teosofisen Seuran oma historia todistaa asiassa? Onko sen historia selvä todistus siitä että se alusta lähtien ja pitkin matkaa on tiennyt palvelevansa veljeyden toteuttamista? Onko se horjumatta ollut tehtävälleen uskollinen vai onko se elämänhistoriansa aikana ottanut harha-askelaita ja poikennut syrjään dharmansa suoralta tieltä?

Nykyisyys on menneisyyden tulos, ja sentähden meidän on ensin luotava silmäys nykyiseen tilanteeseen. Mitä silloin näemme? Näemmekö Teosofisen Seuran, joka monenlaisia vaiheita kokeneena ja monenlaisia vaikeuksia kestäneenä tänä päivänä seisoo teosofisen sanoman ehjänä ja yhtenäisenä tulkkina? Näemmekö lujan järjestön, joka tehtävästään tietoisena on elänyt läpi vuosien, voittanut yhä uusia uskollisia totuuden ystäviä ja tietäjiä ja pudistanut päältänsä semmoiset jäsenet, jotka eivät jaksaneet seurata mukana veljeyden ihannetta kohti kuljettaessa?

Ah, jospa niin olisi! Todellisuus on kuitenkin päinvastainen. Kaukana siitä, että Teosofinen Seura olisi pysynyt ehjänä ja kokonaisena, huomaamme päinvastoin, että se on jakaantunut moneen eri seuraan, että se on synnyttänyt monta uutta yhdistystä. Se on vuosien vierieissä erilaisten kriisien kautta kadottanut paljon jäseniä, mutta nämä eivät ole olleet Teosofisen Seuran korkeiden tarkoituserien pelottamia ihmisiä, ei semmoisia, jotka oman kykenemättömyytensä masentamina olisivat perääntyneet teosofian ylevien ihanteiden edessä, vaan vakavia totuudenetsijöitä, hartaita teosofejia, jotka ovat käsittäneet noita tarkoituseriä ja ihanteita toisella tavalla, kuin mitä sillä hetkellä oli yleistä Teosofisessa Seurassa. Ja niin muodoin on syntynyt joukko seuroja, jotka nimittävät itseään mitkä teosofisiksi, mitkä toisilla nimillä, mutta joista kukin tavallaan edustaa mielestään parhaiten suurta teosofista sanomaa.

Madame Blavatskyn alkuperäisestä Teosofisesta Seurasta on täten aikojen kuluessa kehittynyt jotakin, jota voimme nimittää yhteisnimellä *teosofiseksi liikkeeksi*. Ei hän itsekään ollut tästä epä tietoinen. Hänenkin oli tapana teroittaa ero suuren teosofisen liikkeen ja Teosofisen Seuran välillä. Hän vain toivoi, että T. S. olisi ollut teosofisen liikkeen itsetietoisin ilmaus. Kun nyt puhumme madame Blavatskyn elämäntyöstä, on asianmukaisempaa sanoa, että madame Blavatsky herätti eloon teosofisen liikkeen, kuin että hän perusti Teosofisen Seuran.

Joka tapauksessa se tosiasia, että yhtenäisen Teosofisen Seuran asemasta nykyään on olemassa teosofinen liike monine seuroineen ja yhdistyksineen, todistaa meille, ettei totuus ole saattanut pysyä teosofein mielissä muuttumattoman kirkkaana ja puhtaana. Niin ollen olemme velvolliset tutkimaan liikkeen historiaa ja sen kehitystä vuosikymmenien vierieissä. Ja koska tutkimuksemme tarkoituksena on saada selville, minkätähden Teosofinen Seura on haaraantunut ja synnyttänyt rinnakkaisseuroja, koskee se yksinomaan niitä kriisejä, joiden alaiseksi teosofinen liike miltei säännöllisten väliaikojen kuluttua yhä uudistuvasti on joutunut.

Ensimmäinen teosofiselle liikkeelle vaarallinen käännekohta sattui madame Blavatskyn eläessä. Se sai alkunsa siitä, että v. 1882 perustettu Lontoon Psykkinen Tutkimusseura lähetti hartaan jäsenensä Richard Hodgsonin v. 1884 Indiaan tutkimaan lähemmin niitä »okkultisia ilmiöitä» eli jonkinlaisia taikatemppuja, joita Mr. A. P. Sinnett samoihin aikoihin ilmestyneessä kirjassaan *The Occult World* (Salattu maailma) oli kertonut madame Blavatskyn suorittaneen Simlassa ja Adyarissa. Tämä Mr. Hodgson hämmästytti maailmaa seuraavana vuonna (1885) kuuluisaksi tulleella »raportillaan», jossa selitti, että madame Blavatskyn »okkultiset ilmiöt» olivat paljasta petkutusta.

Aikomuksemme ei tietenkään ole syventyä Hodgsonin selontekoon. Se on monta kertaa todistettu mitättömäksi teosofiselta taholta, vaikkakin esim. tieteellinen maailma helpommin muistaa loan, joka heitettiin madame Blavatskyn silmille, kuin todistuksen, jolla hänen maineensa puhdistettiin. Joka muuten tästä kysymyksestä on huvitettu, viitataan Annie Besantin kirjaseen »H. P. Blavatsky ja Viisauden Mestari», joka julaistiin Tietäjässä v. 1909. Meidän huomiomme kiintyy siihen tosiseikkaan, että tuo surullisen kuuluisa raportti sai aikaan ensimmäisen kriisin silloisessa Teosofisessa Seurassa. Oli näet jäseniä, jotka sen johdosta alkoivat epäillä madame Blavatskyn vilpittömyyttä ja jättivät Seuran. Oli toisia totuudenetsijöitä, jotka kauhistuen käänsivät selkensä teosofialle, ennenkuin olivat ennättäneet siihen tutustuakaan.

Madame Blavatsky itse oli sanomattoman pahoillaan »ilmiöistä» ja toivoi ettei hän niitä olisi koskaan esittänyt, ne kun nyt olivat omiansa hämmentämään teosofian koko aatteellista sanomaa. Mutta koska hän nuoruudestaan saakka oli ollut voimakas mediumi ja sittemmin kovassa koulussa oppinut yliaistillisia kykyjään hillitsemään ja koska hänen Mestarinsakin antoi siihen suostumuksensa, ei ole ihmeteltävä, että hän tällä tavalla tahtoi todistaa materialistiselle maailmalle ihmisessä uinuvien kykyjen ja henkimaailman todenperäisyyttä. Yhtä kaikki tuli siten – joskin puhtaassa ja hyvässä tarkoituksessa – rikotuksi vanha okkultinen sääntö, joka kieltää korkeata salatieteilijää antamasta mitään käsin koskettavaa todistusta »yliluonnollisista» voimistaan. Madame Blavatskyn personallinen mediumistinen karma se siten tyhjentyi.

Tämä ensimmäinen kriisi ei luonnollisesti saanut aikaan mitään lohkeamaa Teosofisessa Seurassa, sillä madame Blavatskyn eläessä ei voinut kenenkään teosofin päähän juolahtaa, että hän edusti Blavatskyn teosofiaa paremmin kuin madame Blavatsky itse. Sitävastoin tuo hyökkäys Teosofista Seuraa vastaan sai aikaan sen, että jotkut toiset yhdistykset ja yksilöt, joilla oli okkultisia harrastuksia, heräsivät ajattelemaan omaa asemaansa ja suhdettaan Teosofiseen Seuraan.

Madame Blavatskyn Mestari oli itämaalainen, ja madame Blavatsky viittasi aina opetuksissaan itämaalaiseen salatieteeseen. »Valo tulee idästä», hän sanoi, sillä kristikunta oli unohtanut kaiken korkeamman tiedon ja keskiajan mystikkojen ja kabbalistien nykyaikaiset perilliset eivät kyenneet estämään maailmaa vajoamasta materialismin kuolonkuiluun. Kuitenkin oli olemassa, kuten madame Blavatsky hyvin tiesi ja myönsi, länsimaalainenkin okkultismi, ja tämä se nyt niin sanoaksemme heräsi unestaan, kun sattui tuo kriittinen käännekohta teosofisessa liikkeessä. Vapaamuurarit, joilla oli tietoa vapaamuurariuden todellisista salaisuuksista, rosenkreutsiläiset, kabbalistit, martinistit, okkultistit, alkemistit, sanalla sanoen kaikki, jotka länsimailla harrastivat maagillisia ja salatieteellisiä tutkimuksia, ne nyt saivat uutta rohkeutta ja intoa syventymään omiin traditsioneihinsa ja selvittämään niitä sekä myös uskoa aatteittensa levittämismahdollisuuteen. Salatiedehän oli täällä kristikunnassa todella aina pysynyt salassa maailmalta. Eivät länsimaalaiset okkultistit koskaan olleet tehneet mitään propaganda-yrityksiä yleisön kesken. Heidän kirjansa olivat aina kirjoitetut niille harvoille, joilla oli edellytyksiä mystillisen sanan ymmärtämiseen. Nyt rohkeni madame Blavatsky kääntyä julkisesti ja selvin sanoin kaikkien ihmisten puoleen, – tämä oli varteenotettava ajanmerkki, jota eivät länsimaalaisetkaan salatieteilijät saaneet jättää sikseen.

Niinpä huomaamme, kuinka vilkkaampi toiminta alkaa monenlaisissa yhdistyksissä ja veljeskunnissa, jotka tähän saakka olivat pysyneet syrjässä maailmalta. Vaikka niiden opetukset erinäisissä kohdissa poikkesivat Teosofisen Seuran opeista, jopa välistä vastustivatkin niitä, voimme yhtäkaikki sanoa, että nämä länsimaalaisetkin veljeskunnat, jotka nyt astuivat julkisemmin näyttämölle, ottivat osaa ja kuuluivat henkisesti siihen teosofiseen liikkeeseen, jonka madame Blavatsky oli eloon herättänyt.

Tässä työssä ja taistelussa ihmiskunnan kohottamiseksi olisi tietysti ollut asialle edullisinta, jos kaikki voimat olisivat liittyneet yhteen, jos esim. länsimaalaisetkin okkultistit olisivat astuneet Teosofiseen Seuraan. Että niin ei tapahtunut, johtui arvattavasti madame Blavatskyn okkultisista ilmiöistä. Niiden kautta madame Blavatsky näet paljasti okkultisen auktoriteettinsa. Mutta korkeammalta tasolta kotoisin olevan auktoriteetin paljastus saa aivotajunnassa aikaan reaktionin, joka tulkitsee itsensä kahteen suuntaan: se pukeutuu osaksi käskevään »sinun täytyy totella», osaksi uppiniskaiseen »minäkin tahdon hallita». Salaiset järjestöt ovat aina levänneet hierarkisella tai autokratilla pohjalla, mutta auktoriteetin paljastaminen herättää demokratisen hengen. Sentähden näemme teosofisessa liikkeessä, ja rinnatusten samassa seurassakin, näiden vastakkaisten suuntien ikäänkuin kamppailevan keskenään; aristokratinen henki, joka korkeamman tiedon alkuasteilla on totuudelle ominainen, tahtoo kohottaa ja valistaa ihmiskuntaa; demokratinen henki, joka veljeyden alkuasteilla on rakkaudelle ominainen, tahtoo luoda suurempaa onnea maailmaan. Kumpikaan niistä ei yksin vie päämäärään.

Selvää on, että veljeyden suuri totuus, jota teosofinen liike oli saanut tehtäväkseen julistaa, jo tässä ensimmäisessä kriisissä kärsi melkoisen tappion. Elihan kyllä madame Blavatsky, jonka leijonansydän uhkui rakkautta ja sääliä, mutta häntä ympäröivä auttajapiiri, Teosofinen Seura, oli osoittanut oman horjuvaisuutensa ja epäluotettavuutensa. Jos kaikki sen jäsenet olisivat olleet totuuden tietäjiä edellä määrittelemässämme merkityksessä, ei kenenkään päähän olisi pälkähtänyt epäillä madame Blavatskyn vilpittömyyttä; ainakin jokaisella olisi ollut selvänä ero H.P.B:n todellisen sisäisen minän ja hänen mediumistis-maagillisen persoonallisuutensa välillä. Hänen korkeampi ja hänessä itsetietoinen minänsä oli ottanut tehtäväkseen teosofian julistamisen, hänen oikullinen, leikkisyyttä uhkuva persoonallisuutensa saattoi välistä menetellä ajattelemattomasti. Ei hän Hodgsonin epäilemällä tavalla koskaan ketään pettänyt, mutta – kuten hän itse sanoi – hän joskus saattoi pitää toista narrinaan tekemällä pienen »psykologisen» kepposen, sensuuntaisen kuin indialaisten fakiirein taikatempun, kun he turvautuvat suggestionin mahtavaan ja ihmisille yleensä tuntemattomaan voimaan.

Tästä teosofein olisi pitänyt ottaa oppia vastaisen varalle.

Sitä, ikävä kyllä, he eivät kumminkaan tehneet. Teosofisen Seuran historiassa on madame Blavatskyn kuoleman jälkeen kriisi seurannut kriisiä, ja aina on uudistunut sama tapahtumain kulku ja kehitys.

Kohtalo on ikäänkuin kysynyt Seuran jäseniltä: »osaatteko tehdä eron aatteen ja henkilön välillä? Osaatteko arvostella oppeja ja opetuksia, samalla pidättyen arvostelemasta opettajia, tai toisin sanoen: osaatteko antaa arvoa totuudelle ja sen johdosta myös totuuden julistajalle?» On esiintynyt henkilöitä, jotka madame Blavatskyn esimerkkiä seuraten ovat antautuneet teosofian palvelukseen, jotka ovat teosofista maailmankatsomusta levittäneet ja usein jotakin erikoista sen puolta syvemmin tutkineet, ja joiden maine vähitellen on kasvanut ulkopuolellekin Seuran piiriä. Säännöllisesti on heitä vastaan noussut viha ja vaino, mistä sitten lie alkunsa saanut. Hiljaisina kuiskeina on ensin kuultu huhuja, jotka toiseen tai toiseen muotoon pukeutuen ovat tähänneet siihen, että kyseessä olevat henkilöt ovat määrätysti persoonallisista syistä kykenemättömät edustamaan teosofista asiaa: he ovat joko pelkureita ja valehtelijoita tai elämässään epäsiiveellisiä t.m.s. Huhut ovat viikkojen vierieissä paisuneet, vihdoinkin kohonneet yli äyräitten ja saaneet aikaan enemmän tai vähemmän häpeällisen »skandaalin». Seurassa on syntynyt kriisi, toiset ovat asettuneet paneteltua puolustamaan, toiset häntä sortamaan, ja seurauksena on ollut Seuran lohkeaminen.

H. P. Blavatsky teroitti teosofien mieliin, että henkisesti eteenpäin pyrkivän ihmisen suurin kompastuskivi oli meidän aikamme — panettelu. »Kavahtakaa panettelemasta ja huhuihin uskomasta!» varoitti madame Blavatsky. »Panettelu on nykyaikainen salamurha, se houkuttelee pyrkijää pauloihinsa vastustamattomalla voimalla».

Jos Teosofinen Seura olisi osannut noudattaa H. P. Blavatskyn neuvoa, olisivat kaikki kriisit välttyneet. Mutta miten se olisi ollut mahdollista? Siten että kaikki jäsenet, totuuden tietäjät etunenässä, olisivat ottaneet selvää panetellun henkilön opetuksista, hänen esittämästään elämäkatsomuksesta; havaittuaan tämän hyväksi, s. o. alkuperäisten teosofisten periaatteiden kanssa yhtäpitäväksi, olisivat jättäneet hänen persoonallisuutensa rauhaan tai veljellisesti häntä oikaisseet ja nuhdelleet, jos hän heitä kohtaan olisi menetellyt epäteosofisesti; tai huomattuaan, että hänen opetuksensa poikkesivat todellisesta teosofisesta totuuden ja veljeyden hengestä, olisivat arvostelleet niitä ja polemisoineet niitä vastaan ja jättäneet hänet itsensä rauhaan. Sillä eivätkö teosofit ennen muita ole kutsutut ymmärtämään, että kaikki ihmiset ovat epätäydellisiä ja että kaikkia silti voidaan veljinä rakastaa?

Seuran jäsenet eivät kuitenkaan ole osanneet käytännössä toteuttaa näitä korkeita ja kauniita periaatteita, ja niin ovat kerta toisensa perästä langenneet toiselta puolen sokeaan tuomitsemiseen, toiselta puolen sokeaan ihailuun, herätäkseen myöhemmin näkemään, että molempiin oli sovitettavissa vanha sananlasku: paljon melua tyhjistä.

Luokaamme lyhyt silmäys näihin kriiseihin. Tärkeimmät sattuivat vuosina 1893-94, 1906-1907, 1911-1912, 1920-21.

Ensimmäinen näistä oli n.s. Judge-juttu, jonka lukijat tuntevat ja josta voidaan seikkaperäisemmin lukea vuoden 1915 Tietäjässä (ss. 152-155 P. E:n teosofisissa muistelmissa).

Mr. William Quan Judge, madame Blavatskyn ja eversti Olcottin rinnalla Teosofisen Seuran perustajia, oli amerikkalaisen osaston ylishteeri ja muuten H. P. Blavatskyn eläessä hänen ystävänsä ja uskottunsa. Vaikka madame Blavatsky kuollessaan (1891) oli jättänyt esoteeriset paperinsa y.m. Mrs. Annie Besantin huostaan, joka oli liittynyt Teosofiseen Seuraan v. 1888, ja täten tavallaan määrännyt hänet seuraajakseen

esoteerisen koulun johdossa, oli hän jo aikaisemmin asettanut Mr. Judgen esoteeriseksi edustajakseen Amerikassa. Amerikkalaiset teosofit olivat tottuneet pitämään Mr. Judgeä Mestarien lähettämänä opettajanaan – sillä varma on, että ilman hänen uutteraa ja epäitsekkästä työtään teosofinen liike Amerikassa olisi kuollut kapaloihinsa, – ja H. P. B:n kuoltua Mrs. Besant ja Mr. Judge jakoivat »vallan» keskenään siten, että molemmilla oli yhtäläinen opettajan asema esoteerisessa koulussa.

Judge-juttu oli nyt siinä, että muutamat T. S:n jäsenet, joihin lopulta yhti Mrs Besant, syytivät Mr. Judgeä petollisesta menettelystä, Mestarin sinetin ja nimen väärinkäytöksestä y.m. oman auktoriteettinsa ja asemansa vahvistamiseksi. Syntyi kova melu ja ennen pitkää T. S. oli jaettu kahteen leiriin. »Mikä veljeys se on, joka syyttää ja tuomitsee?» kysyivät Judgen kannattajat ja ihailijat. »Mestarit eivät ole ainoastaan säälin, vaan myös viisauden mestareita», vastasi Mrs. Besant.

Sovintoa ei syntynyt, vaan Teosofinen Seura halkesi kahtia. Suuri amerikkalainen osasto erosi melkein mieskohtaisesti ja joukko jäseniä muissa maanosissa seurasivat amerikkalaisten mukana. Siitä lähtien oli olemassa kaksi Teosofista Seuraa.²⁾

Lopullisen tuomion vanhan Teosofisen Seuran taholta langetti kiistanalaisessa kysymyksessä Mrs. Besant lausueessaan, ettei Mr. Judge tahallisesti ollut petosta harjoittanut; hän oli psyykkisesti herkkä henkilö, miltei mediumistinen taipumuksiltaan, ja hän oli välistä antanut väärän muodon Mestarin ajatuksille, välistä ymmärtänyt Mestarin tarkoitusta väärin. Syytökset hupenivat täten jokseenkin mitättömiksi, mutta Mr. Judgeelta oli viety kunnia. Ja Seuran taholla sangen harvat lienevät ottaneet lukuun, että Mr. Judge puheissaan, kirjoituksissaan ja kirjoissaan todella oli osottautunut teosofiseksi ajattelijaksi ja opettajaksi Jumalan armosta, puhumatta siitä, että ne, jotka häntä personallisesti tunsivat, ylistivät hänet mitä ihanimmaksi ja jaloimmaksi ihmiseksi, todelliseksi totuuden tietäjäksi ja veljeksi.

Jonkun verran Teosofinen Seura nähtävästi otti oppia tästä kokemuksestaan, koska se seuraavassa kriisissä menetteli maltillisemmin panetellun henkilön suhteen. Mutta aatteellisesti se jäi yhtä välinpitämättömäksi kuin ennenkin, ryhtymättä, kukaties kykenemättä, arvostelemaan asioita filosofisesti. Tämä uusi kriisi, joka sattui vuosina 1906-7, aiheutui osaksi n.s. Leadbeater-jutusta, osaksi Mrs. Besantin vaalista presidentiksi.

Mr. Charles W. Leadbeater oli Madame Blavatskyn aikuisia teosofejia, entinen Englannin kirkon pappi, joka oli luopunut virastaan ja asemastaan antautuakseen teosofiseen työhön. Hän oli tuottelias kirjailija ja ennen kaikkea kuuluisa tavattomista psyykkisistä kyvyistään, selvänäköisyydessään kuin mikäkin uudenaikainen Svedenborg. Äkkiä (1906) häntä syytettiin epäsiiveellisistä neuvoista ja opetuksista ja huudettiin, että hänen vaikutuksensa nuorisoon oli turmiollinen. Suojellakseen Seuraa ikävistä selkkauksista Mr. Leadbeater heti erosi T. S:sta. Ensimmäinen Mrs. Besant hätäntyi ja lausui ankaran arvostelun vanhasta, rakkaasta työtoveristaan, mutta pian hän rauhoittui puhuttuaan syytetyn kanssa ja muutenkin havaittuaan, että syytökset tuskin olivat todistettavissa. Saatuaan lupauksen Mr. Leadbeaterilta, ettei tämä enää uudistaisi riidanalaisia neuvojaan, hän antoi T. S:n äänestyksessä päättää Mr. Leadbeaterin jälleenottamisesta Seuran jäsenyyteen, kun kaksi vuotta oli kulunut lupauksesta. Vuonna 1910 C. W. Leadbeater palasikin T. S:aan, ja hänen asiansa oli onnellisesti päättynyt.

²⁾ Judge-seura jakautui myöhemmin itsekkin kahtia. Judge kuoli v. 1896, määrättyään Mrs. Tingleyn seuraajakseen esoteerisessa johdossa. Useiden jäsenten valtava taipumus auktoriteettiuskoon ja hartaaseen antaumukseen antoi syntysanat n.s. Yleiselle Veljeydelle ja Teosofiselle Seuralle, jonka Mrs. Tingley perusti v. 1898 ja jonka sääntöjen mukaan hänelle myönnettiin eliniäksi täydellinen yksinvalta Seuran asioiden hoidossa. Tässä kirjoituksessa tarkoitetaan Teosofisella Seuralle vanhaa n.s. Adyar-seuraa, jonka presidenttinä oli eversti Olcott kuolemaansa saakka (1907) ja jonka johdossa siitä lähtien on ollut Mrs. Annie Besant, L. D.

Mutta asian toinen puoli oli Mrs. Besantin presidenttiys. Mrs. Besant, entinen sosialisti ja politikointsija, maailman suurimpia naispuhujia ja teosofian kuuluisin esitaistelija, oli T.S:n esoteerisen koulun pää ja psyykkisesti kehittynyt hänkin. Kun hänestä – H. S. Olcottin kuolinvuoteella tapahtuneiden ilmestysten nojalla – tuli Mestarein nimittämä presidentinehdokas, oli joukko teosofeja – niiden etunenässä oppinut tutkija, H. P. Blavatskyn oppilas Mr. G. R. S. Mead, Teosofisen Seuran varapresidentti Mr. A. P. Sinnett y.m., jotka selittivät, että T. S. lähti nyt kulkemaan kohti »psyykkisen itsevaltiuden» hämääriä aikoja, ja erosivat. Mr. Sinnett palasi myöhemmin takaisin, mutta Mr. Meadilla on oma seura (the Quest Society); niinikään syntyi Amerikassa samasta syystä n.s. riippumaton Teosofinen Seura (The Independent Theosophical Society). Ilman lohkeamisia ei siis tämäkään käännekohta T.S:n historiassa kulkenut ohi.

Leadbeater-jutussa pisti silmään teosofisen maailman arka tietämättömyys ihmisen sukupuolielämästä ja sen haluttomuus perehtymään siihen tieteellisemmin ja syvemmin. Presidentinvaalissa tuli taas kauniilla tavalla näkyviin, kuinka suureen luottamukseen ja antaumuksen sama teosofinen maailma kykenee, kun se kerran on saanut mieleisensä sankarin palvoakseen. Mutta vaikka luottamus ja antaumus ei sinään edellytä sokeata uskoa, kulkee tämä kuitenkin niiden kintereillä väijyvänä vaarana. Ainoastaan itsenäinen ihminen osaa suojella itseään sokean uskon vaaralta, mutta Teosofinen Seura ei nähtävästi ole ollut henkisesti itsenäinen, koska se – kuten myöhemmät vaiheet ovat osoittaneet – miltei heikommin ja heikommin on kyennyt pitämään kiinni siitä alkuperäisestä ohjelmasta, jota madame Blavatsky aikoinaan niin ankarin sanoin varoitti Seuraa hylkäämästä.

Voimme sanoa Teosofisen Seuran varhemmista kriiseistä, että ne koskivat määrättyjä henkilöitä ja niiden kunniaa: H. P. Blavatskya syytettiin petoksesta »okkultisten ilmiöittensä» aikaansaamisessa, W. Q. Judgeä samanlaisesta petoksesta, C. W. Leadbeateriä epäsiiveellisistä neuvoista ja opetuksista. Niissä oli luonnollisesti kysymys periaatteellisistakin seikoista, mutta henkilöllisyys oli joka tapauksessa etualalla. Myöhemmissä kriiseissä on asianlaita ollut päinvastainen: henkilökysymys on ollut vähäpätöisempi kuin aate ja opetus. Tosin lähinnä seuraavaa kriisiä (1911-12) sanotaan Steiner-kriisiksi, mutta siinä ei Steinerin persoonallisuus joutunut syytteen alaiseksi – pikemmin sitten Mrs. Besantin, – vaan riita kävi tietopuolisista ja aatteellisista kysymyksistä. Ja mitä taas tulee viimeiseen kriisiin (1920-21), ovat henkilöt siinä aivan syrjässä, kun taas periaatteellinen puoli on kokonaan etualalla.

Kun Mrs. Besant v. 1907 tuli valituksi Teosofisen Seuran presidentiksi, alkoi uusi ajanjakso T.S:n historiassa. Eversti Olcottin rauhallinen ja tasapuolinen luonne oli estänyt häntä tekemästä kiihkeämpää propagandaa Teosofisen Seuran puolesta; hän antoi aatteiden, itsensä teosofian sinänsä, työskennellä seurankin hyväksi. T. S:n vaikutusvalta, jäsenluku ja maine kasvoi täten hitaasti, joskin varmasti, vuosien vieressä, ja kuollessaan vanha presidentti-perustaja saattoi iloita siitä, että hänen rakas seuransa osoittautui elinvoimaiseksi järjestöksi, joka epäilemättä tulevaisuudessakin kantaisi korkealla suvaitsevaisuuden ja puolueettomuuden teosofista lippua.

Toista on taas ollut Mrs. Besantin »hallitessa». Hän toi presidentin paikalle voimakkaan ja suuremman persoonallisuuden, lujan, keskitetyn ja kiihkeän luonteen, harvinaisen tarmon ja työkyvyn. Hänen kannaltaan oli luonnollista, että »maailma oli voitettava asialle»; oli harjoitettava väsymätöntä propagandaa, oli laajennettava seuran työkenttää, oli keksittävä yhä uusia keinoja, joilla maailman huomio käännettäisiin teosofiaan ja Teosofiseen Seuraan. Mrs. Besantin presidenttikautena onkin seura loistavasti edistynyt ja menestynyt ulkonaisesti. Jäsenluku, joka H. S. Olcottin kuollessa helmikuussa 1907 oli noin 14,000, on nyt 15 vuotta myöhemmin noin 50,000. Kansallisseuroja, joita v. 1906 oli kymmenkunta, on nyt 36. Teosofisen Seuran omaisuus, joka Mrs. Besantin tullessa presidentiksi, oli 330,000 rupiita, luetaan nyt miljoonissa. Tämä kaikki huolimatta siitä, että varsinkin Steiner-kriisissä seura menetti paljon jäseniä ja omaisuutta.

Eräs piirre Mrs. Besantin johdossa on erikoisesti silmiin pistävä. Hänen aikanaan on perustettu lukuisia sivujärjestöjä, liigoja ja liittoja, joiden »suojelijana» Mrs. Besant on. Niitä on siksi monenlaatuisia ja monennimisiä, että sivullisen on vaikea pitää ne mielessään. Niiden tehtävä lienee edistää teosofian ja veljeyden asiaa, mutta vaara on yhtä lähellä, että ne hajoittavat mieliä ja kääntävät niitä pois siitä ainoasta tärkeästä asiasta, josta maailman pyhät kirjat puhuvat. Ainakin tämän kirjoittaja muistaa elävästi, mitä hän nuorukaisen intuitsionilla tunsu ja tiesi, silloinkun Mrs. Tingley v. 1898 perusti Yleisen Veljeyden ja sen ohella kaikenlaisia »liittoja» veljeyden asian edistämiseksi. »Eikö veljeys», hän itseltään kysyi, »ole siinä, että itse koetamme elää veljinä ja rakennamme koko toimintamme veljeyden pohjalle – eikä siinä, että kirjoittaudumme kaikenlaisiin liittoihin, joiden tarkoituksena on, minkä milläkin tavalla, »nostaa» ja »parantaa» ja »kasvattaa» ja »auttaa» kanssaihmissä, »langenneita» y. m.? Alkaako veljeys sillä, että tunnemme itse olevamme parempia, terveempiä, synnittömämpiä kuin toiset? Eikö tosi veljeys Jumalan edessä perustu siihen, että tunnemme olevamme yhdenvertaiset toisten kanssa, yhtä tietämättömät, yhtä epätäydelliset?» Niin ajatteli nuorukainen silloin eikä osannut hyväksyä minkäänlaisia hyväntekeväisyysyhdistyksiä, jotka kaikki johtuivat pääkysymyksen pintapuolisesta, itsekkästä ja pelkurimaisesta kiertelemisestä. Kun nyt Mrs. Besant kymmenkunta vuotta myöhemmin turvautui samoihin keinoihin kuin Mrs. Tingley ennen, ei T. S:n presidentin menettelytavassa ollut mitään häikäisevän uutta tämän kirjoittajalle.

Tärkein näistä Mrs. Besantin suojelemista järjestöistä on n. s. Idän Tähti, joka perustettiin v. 1911. Tämän Idän Tähdän tarkoituksena on koota yhteen niitä ihmisiä, jotka läheisessä tulevaisuudessa odottavat n. s. maailman opettajan tuloa. Maailman opettajaa identifioitiin alussa Kristuksen kanssa ja puhuttiin »Kristuksen toisesta tulemisesta», joka saattoi tapahtua noin 15 à 20 vuoden kuluttua (siis vuoden 1930 tienoissa). Tuleminen tapahtuisi siten, että Kristus ottaisi maalliseksi asunnokseen jonkun sitä varten valmistetun persoonallisuuden; ainakin alussa uskottiin, että tämä pyhitetty ruumiillinen astia tulisi olemaan Idän Tähdän pään, hindulaisen nuorukaisen Krishnamurtin (Alcyonen) fyysillinen persoonallisuus. Krishnamurti oli 14 vuotiaana kirjoittanut pienen kirjusen »Mestarin jalkojen juuressa», joka Idän Tähdän eloisan propagandan kautta on laajalti tunnettu. Hän oli lempeä ja harrasmielinen lapsi ja oli suloudellaan voittanut Mrs. Besantin sydämen, ollessaan Adyarin päämajassa Mr. Leadbeaterin y. m. opettavana. Mr. Leadbeater ja Mrs. Besant olivat selvänäköisesti tutkineet Krishnamurtin menneitä ruumistuksia ja niiden johdosta päässeet käsittämään, mikä ihmeellinen tulevaisuus Alcyonea odotti.

Tässä kirjoituksessa emme tietenkään syvenny tarkastamaan Idän Tähdän aatetta, koska se on ulkopuolella nykyisiä puitteitamme. Oli kuitenkin välttämätöntä mainita siitä, koska Steinerkriisi itse asiassa oli suoranaisten seuraus Idän Tähdän järjestön perustamisesta.

N. s. Steiner-juttu oli nyt seuraava.

Vuonna 1912 Mrs. Besant Teosofisen Seuran presidenttinä kysyi tohtori Steineriltä, Saksan T. S:n ylishteeriltä, miksikä hän oli kieltäytynyt antamasta looshikirjaa parille looshille Göttingenissä ja Leipzigissa, jotka sitä olivat anoneet, ja miksikä hän oli Idän Tähdessä jäseniltä kieltänyt pääsyn Saksan T. S:n kokouksiin; samalla Mrs. Besant huomautti, että jollei Saksan T. S. ylishteereineen toimi Teosofisen Seuran periaatteiden ja sääntöjen mukaisesti, jotka eivät keltään jäseneltä tai jäseneksiyrkijältä kysy hänen mielipiteitään uskon ja vakaumuksen asioissa, kunhan hän vain tunnustaa ihmisten yleisen veljeyden, täytyy seuran pääneuvosto ryhtyä asianmukaisiin toimenpiteihin ja eroittaa Saksan osasto T. S:n yhteydestä.

Näihin huomautuksiin ja kysymyksiin vastasi Saksan Teosofinen Seura, ettei sillä ollut mielestään mitään syytä muuttaa menettelytapojaan, jotka olivat täysin sopusoinnussa T. S:n periaatteiden ja sääntöjen kanssa, koska mainitut Göttingenin ja Leipzigin looshit, jotka eivät hyväksyneet tohtori Steineriä ja hänen opetuksiaan saattoivat T. S:n sääntöjen mukaan liittyä suoraan Adyariin, niinkuin ennenkin jotkut looshit Saksassa olivat tehneet, ja koska Idän Tähdessä jäsenet, jotka eivät liioin kannattaneet tohtori Steineriä ja hänen opetuksiaan halusivat tehdä häiritsevää propagandaa omien aatteittensa puolesta saksalaisessa T. S:n osastossa ja sen loosheissa, jotka taas yksimielisesti kannattivat tohtori Steinerin opetuksia.

Nämä selitykset eivät tainneet ennättää pääneuvoston käsiin, ennenkuin se jo teki päätöksensä ja erotti vuoden 1913 alussa Teosofisesta Seurasta tohtori Steinerin ja saksalaisen osaston, joka käsitti 2,400 jäsentä.

Mielet olivat molemmin puolin suuresti kuohuksissa, sillä saksalaiset teosofit puolestaan syyttivät Mrs. Besantia itsevaltiaasta menettelystä n. s. Sveitsin osaston kysymyksessä ja Genovan kongressin peruuttamisesta 1911, vääristellyistä ja valheellisista tiedonannoista ja väitteistä Cordes- ja Vollrath-asiassa sekä tietoisesta tohtori Steinerin panettelemisesta ja mustaamisesta »Theosophistissa» ja T. S:n vuosikokouksessa 1912, ja vaativat, että Mrs. Besant heti luopuisi presidenttiydestä Teosofisessa Seurassa, jonka tunnuslausetta vastaan »Totuus on korkein uskonto» hän niin törkeästi oli rikkonut.

Kävise liian pitkäksi yksityiskohdittain tehdä selkoa molemminpuolisista syytöksistä ja puolustuksista. Niillä onkin enemmän mielenkiintoa historioitsijalle kuin meille, jotka vain haluamme vastausta kysymyksemme, onko Teosofinen Seura osannut noudattaa veljeyden periaatetta.

Jokaiselle, joka näin perästäpäin tutkii ja ajattelee menneitä tapahtumia, on muutta mutkitta selvää, että Saksan T. S:n eroittaminen ei tapahtunut joidenkuiden pykäliden näennäisen rikkomisen johdosta, vaan että syyt olivat syvemmällä. Syyt olivat yksinkertaisesti siinä, että tohtori Steiner oli alusta saakka osoittautunut itsenäiseksi salatieteelliseksi tutkijaksi ja että hänen opetuksensa Kristus-kysymyksessä kävivät kauttaaltaan toiseen suuntaan kuin Mrs. Besantin ja Mr. Leadbeaterin Idän Tähdessä. Nämä englantilaiset salatieteilijät väittivät, että »maailman opettaja», joka kaksi tuhatta vuotta sitten Kristusena oli käyttänyt Jeesus natsarealaisen ruumista, ennen pitkää taasen esiintyisi fyysillisesti maan päällä. Saksalainen okkultisti taas opetti, että Kristus, joka käytti Jeesus natsarealaisen ruumista, oli aivan omalaatuinen yli-inhimillinen olento, jonka fyysillinen tehtävä oli kerta kaikkiaan suoritettu hänen ainoassa palestiinalaisessa ruumistuksessaan ja joka sentähden ei millään muotoa saattanut enään ilmestyä maan päällä fyysillisesti. Teosofisessa maailmassa oltiinkin jo totuttu tekemään eroa Idän Tähdessä »itämaalaisten» opetusten ja tohtori Steinerin länsimaalaisen eli rosenkreutsiläisen esoterismin välillä. Tämä juopa oli kasvanut niin suureksi, että ainoastaan lujan luja kiinnipitäminen Teosofisen Seuran veljeyden- ja suvaitsevaisuus-aatteesta olisi rakentanut sillan itä- ja länsimaan okkultisten opetusten välille.

Kykenikö Teosofinen Seura tähän veljeysillan rakentamiseen? Valitettavasti ei. Meidän täytyy sanoa suoraan, että Teosofinen Seura ei jaksanut ylläpitää sitä suvaitsevaisuuden henkeä, joka antaa täyden vapauden mitä vastakkaisimmille mielipiteille ja lausunnoille. Teosofisen Seuran piiriin ei mahtunut useampia »opettajia» ei monenlaatuista »okkultismia». Se tahtoi edustaa, puolustaa ja kannattaa ainoastaan niitä esoteerisia opetuksia, jotka Mrs. Besant yhdessä Mr. Leadbeaterin kanssa kykeni sille antamaan. Että tämä oli vapauden rajoittamista ja samalla köyhyyden tunnustus, sitä ei kukaan kieltäne. Monet lojaalit teosofit lienevätkin tämän surullisen kriisin johdosta kärsineet sanomattomia sieluntuskia.

Näiden rivien kirjoittaja oli siihen aikaan Suomen T. S:n ylisihteerinä ja kuului virkansa puolesta Teosofisen Seuran pääneuvostoon. Hän olisi kaikesta sydämestään suonut, että Steiner-kriisi olisi tullut onnellisesti ratkaistuksi, ja teki sentähden pääneuvostolle seuraavan ehdotuksen: T. S:n sääntöjen mukaan osastojen rajat olivat maantieteellisiä; eikö näitä rajoja voitaisi muuttaa henkiseksi, niin että T. S:n jäsen olisi tilaisuudessa toisenlaisten perusteiden kuin asunnon ja kansallisuuden nojalla hakemaan jäsenyyttä siihen osastoon, johon hän henkisenä olentona haluaisi? Silloin voisi esim. suomalainen teosofi kuulua saksalaiseen osastoon tarvitsematta muuttaa Saksaan. Tätä ehdotusta ei otettu lainkaan huomioon, ja seurauksena olikin, että kun Steiner ja Saksan T. S. eroitettiin seurasta, luopuivat suuret joukot Suomessa, Ruotsissa y. m. maissa T. S:n jäsenyydestä.

Jos itsepintaisen lojaaleina T. S:n jäseninä ja sen johdon sokeina ihailijoina olisimme edellä kuvatuissa vaikeuksissa lakkaamatta toistaneet, että Mrs. Besant Mestarein lähettiläänä ja edustajana maailmassa ei tietenkään voinut erehtyä tai menetellä väärin ja epäviisaasti, olisi meidän joka tapauksessa tullut vaikeaksi ylläpitää tätä katsontokantaa viimeisessä kriisissä, joka sattui v. 1920-1921 ja jota Amerikassa nimitetään »Back to Blavatsky»-virtaukseksi ja – Suomessa Ruusu-Ristiksi. Miksi? Siitä yksinkertaisesta syystä, että yhä useammat teosofit ovat viime vuosina saaneet kokea, kuinka mahdotonta on pysyä Teosofisessa Seurassa, jos sattumalta omaksuu toisenlaisia näkökantoja teosofisesta työstä kuin T. S:n pääjohtajat ja tahtoo niiden – omien näkökantojen – puolesta vapaasti työskennellä. Yhä useammat teosofit ovat saaneet surukseen huomata, että heitä ennemmin tai myöhemmin odottaisi sama kohtalo, mikä tuli saksalaisten teosofien osaksi Steiner-kriisissä, jolleivät tahtoisi omaksua T. S:n nykyisen johdon käsitystä teosofisen Seuran työstä ja tehtävästä.

Mitkä ovat näet ne mielipiteet ja katsantokannat, jotka viimeisessä kriisissä ovat muodostuneet riidanalaisiksi?

Emme kylliksi tunne amerikkalaista Back to Blavatsky-liikettä voidaksemme yksityiskohdittain puhua sen nimessä, mutta koska nähtävästi Mr. Wadia johonkin määrin edustaa sitä suuntaa, saatamme hänen kiertokirjeensä nojalla muodostaa itsellemme yleiskäsityksen siitä. Sitä vastoin tunnemme juurta jaksain Suomen Ruusu-Ristin sisäisen historian ja olemme oikeutetut puhumaan sen puolesta. Saatamme sentähden heti yleisenä arvosteluna lausua, että nykyisessä kriisissä oli ja on joukko teosofeja, jotka ovat tulleet siihen horjumattomaan vakaumukseen, että Teosofinen Seura omaksi turmiokseen on poikennut H. P. Blavatskyn alkuperäisestä ohjelmasta. Ja jos on liian ylimalkaista sanoa »Teosofinen Seura», on sanottava »Teosofisen Seuran johtohenkilöt ja heidän ylen lukuisat uskolliset seuraajansa».

Madame Blavatskyn alkuperäiseen ohjelmaan kuului, että Teosofinen Seura ei saanut sekaantua minkäänlaiseen politiikkaan tai puolue-elämään. »Politiikka on henkisten liikkeiden kuolema», ajatteli ja sanoi madame Blavatsky. Vaikka Teosofinen Seura sinään ei nytkään kirjaimellisesti ota osaa mihinkään poliittiseen työhön, on se valinnut presidentikseen henkilön, joka kohta kymmenen vuoden ajan on parhaasta päästä tehnyt poliittista työtä. On tietysti selitetty, että Mrs. Besantin poliittinen toiminta Indiassa on ollut hänen personallista toimintaansa, josta T. S. ei ole vastuunalainen: Teosofisen Seuran presidenttinä Mrs. Besant ei ole politikoinut, ainoastaan yksityisenä ihmisenä. Tämmöinen selitys tuntuu etsityltä ja teennäiseltä, sillä kuinka elävä ihminen voi jakautua kahtia? Jos Teosofiselta Seuralta ei ole mitään tekemistä Mrs. Besantin julkisen poliittisen toiminnan kanssa, on se siis valinnut presidentikseen ainoastaan osan Mrs. Besantista. Onko siis kansainvälinen T. S. niin mitätön ja köyhä liike, ettei se jaksa pitää kokonaista ihmistä pääedustajanaan? Eiköhän asia päinvastoin ole niin, että Mrs. Besant poliittisessakin toiminnassaan on voinut esiintyä paljon suuremmalla arvovallalla juuri sen nojalla, että hän on suuren, yleismaailmallisen yhdistyksen johtaja? Miksikä muuten Teosofisen Seuran jäsenet yleensä uskoisivat ja vakuuttaisivat, että heidän presidenttinsä – joskin »yksityisenä henkilönä» suorittama – poliittinen toiminta Indiassa kuuluu »jumalalliseen suunnitelmaan»? Eikö tämä puolestaan todista, että niin hyvin T. S:n jäsenet kuin Mrs. Besant itse lujasti uskovat, että Mrs. Besant politikoitsijanakin tekee aito teosofista ja T. S:n presidentille sopivaa työtä?

Tällä emme suinkaan ole tahtoneet vähimmässäkään määrässä halventaa Mrs. Besantin poliittista toimintaa. Se voi olla suurta ja se voi olla kaunista. Emme kykene sitä arvostelemaan, koska emme ole täysin vakuutetut siitä, että Englannin maailmanvalta kuuluu »jumalalliseen suunnitelmaan». Olemme vain ilmituoneet vakaumuksemme, että Mrs. Besantilla yksityisenä henkilönä ei varmaankaan olisi sama

auktoriteetti ja vaikutusvalta politiikan alalla Indiassa kuin hänellä nyt on Teosofisen Seuran presidenttinä. Sillä teosofeja on Indiassa paljon ja vielä useammat kuuntelevat heidän sanojaan. Tosin aivan viime aikoina suuret joukot indialaisia teosofeja ovat sydämellisesti hämmästyneet ja loukkaantuneet siitä, että Mrs. Besant asettui jyrkästi vastustamaan Indian äskeitä kansallissankaria ja herättäjää Mahatma Gandhia. Heidän mielestään Gandhin ohjelma oli niin aito teosofinen: hän tahtoi herättää Indian kansaa tulemaan omillaan toimeen, olemaan riippumaton Englannin holhouksesta. Ja hänen oppinsa, joka läheltä muistutti Kristuksen ja Tolstoin oppia, kielsi kaiken väkivallan ja aseellisen taistelun. »Kieltäytykäämme vain pahasta – älkäämme itse tehkö paha!» Gandhi ei onnistunut yrityksessään, sillä onko ajateltavissakaan, että rahvas missään maassa voisi kieltäytyä väkivallasta? Mrs. Besant, joka ensin julkisesti lausui ihailevia sanoja Gandhista, tuomitsi hänet myöhemmin ankarin sanoin korkeudestaan langenneeksi olennoksi. Monet teosofit tästä mykistyivät, sillä miksi Gandhin ylevä ja epäitsekkäs oppi oli »lankeemista»?

Joka tapauksessa meidän täytyy todeta, että Teosofisen Seuran vaikutusvaltaa on käytetty poliittisiin tarkoituksiin, ja samalla ollaan siis poikettu madame Blavatskyn alkuperäisestä ohjelmasta.

Madame Blavatskyn ohjelmaan kuului myös, että Teosofisen Seuran jäsenet muodostaisivat »yleisen veljeyden ytimen, katsomatta rotuun, väriin, uskontunnustukseen, kansallisuuteen, yhteiskunta-asemaan tai sukupuoleen». Sama ohjelma vallitsee vieläkin virallisesti, ja saman pykälän hyväksyminen on yhä Seuran jäsenyyden ehtona.

Kuinka nyt sen suhteen on menetelty? Onko sitä pidetty pyhänä? Onko koetettu sitä noudattaa? Vuodesta 1914 lähtien: ei.

Minkä nyt lausumme, emme lausu siinä mielessä, että Teosofinen Seura ehdottomasti olisi voinut menetellä toisin kuin miten se menetteli; niin jyrkästi emme tahdo tuomita. Mutta sen sanomme, että Teosofinen Seura, jonka tunnuslauseena on »Totuus on korkein uskonto», olisi voinut ja voisi tunnustaa erehdyksensä, silloin kun se silmiinpistävästi rikkoo ensimmäistä ohjelmapykäläänsä vastaan. Ehkä taas on väärin puhua Teosofisesta Seurasta; meidän pitäisi arvatenkin yhä puhua vain Teosofisen Seuran johdosta. Sillä johtohan se on määrännyt Teosofisen Seuran suhtautumisen maailmansotaan eikä T. S:n jäsenmassa. Jos johto – sen sijaan, että se väitti Valkoisen Veljeskunnan taistelevan liittolaisten puolella saksalaisia vastaan – olisi sanonut, että nyt Teosofinen Seura asetetaan kovalle koetukselle ja jokaiselta jäseneltä kysytään, miten hän omantuntonsa edessä ratkaisee kysymyksen sodasta ja aseellisesta taistelusta, josta maailman suurimmat opettajat ja vapahtajat ovat seuraajiansa varoittaneet ja kieltäneet; jos johto olisi sanonut, että Teosofisen Seuran tehtävänä oli nyt ratkaista, mihin määrin se tahtoi ja osasi olla uskollinen ohjelmansa veljeyspykälälle, – silloin tuskin monikaan T. S:n jäsenistä olisi etsinyt kunniaa taistelussa veljiä vastaan, silloin tuskin Saksan ja Itävallan teosofit syvästi loukkaantuneina omissa isänmaallisissa tunteissaan olisivat katsoneet tarpeelliseksi poistua T. S:sta, joka niin puolueellisesti asettui liittolaispolitiikan kannalle. Nekin Saksan T. S:n jäsenet, jotka uskollisina Mrs. Besantille ja hänen johdolleen yhä jäivät Teosofiseen Seuraan, ovat maailmansodan loputtua turhaan saaneet odottaa todistusta siitä, että liittolaiset olivat taistelleet oikeuden, veljeyden, vapauden ja kaikkien korkeiden ihanteiden puolesta!

Tässäkin kohden vedettiin siis Teosofinen Seura poliittiseen pyörteeseen ja unohdettiin se veljeyden toteuttaminen, jota varten T. S. oli perustettu.

Viimeinen kriisi on siis täysin käsitettävissä. Se on jalompi ja aatteellisempi kriisi kuin edelliset, sillä siinä ei paljo yhtään ole kysymystä toisesta tai toisesta henkilöstä. Ei ainakaan ketään tahdota syyttää panetella. Mrs. Besantin y. m. johtajien nimet kyllä alinomaa mainitaan, mutta ainoastaan määrättyjen katsantokantojen edustajina. He itse ovat kunnioitettavia ja arvossa pidettäviä ihmisiä; he ovat vain aatteissaan erehtyneet, poiketessaan madame Blavatskyn alkuperäisestä teosofiasta.

Missä nyt olisi Teosofisen Seuran ja samalla teosofisen liikkeen pelastus? Siitä kysymyksestä meidän vielä olisi lausuttava muutamia ajatuksiamme.

Luodessamme silmäyksen Teosofisen Seuran tähänastiseen historiaan olemme huomanneet, että veljeyden henki ei ole elävänä ja itsetietoisena johtanut seuraa tämän erilaisissa ahdinkotiloissa. Päinvastoin on joka kriisissä tietämättä rikottu seuran ensimmäistä ohjelmapykälää vastaan, jossa nimenomaan puhutaan yleisestä veljeydestä, ja unohdettu, että teosofisen liikkeen varsinaisena tehtävänä maailmassa on totuuden julistaminen, toisin sanoen veljeyden hengen luominen ja ylläpitäminen. Kun personallisuuksia vastaan hyökättiin, asetettiin juuri seuran veljeys koetukselle; kun aatteellisista kysymyksistä syntyi erimielisyyksiä, olisi veljeyden henki kyennyt käytännössä toteutettuna voittamaan erimielisyydet.

Näin ollen ei ole ihmeteltävissä, että alkuperäinen Teosofinen Seura semmoisenaan ei enää ole olemassa; maailmassa toimiva teosofinen liike on jakautunut monenlaisiin eri yhdistyksiin, elähyttänyt entisiä ja luonut uusia seuroja, joilla on enemmän tai vähemmän teosofisia tarkoituksia. Vaikkei yksikään yhdistys olisi täysin tietoinen teosofisen liikkeen todellisesta tarkoituksesta, elää liikkeen henki vielä näkymättömissä, koettaen vaikuttaa kaikkiin seuroihin ja yksilöihin, jotka omaksuvat teosofisia oppeja ja aatteita.

Kun asetamme ratkaistavaksemme kysymyksen, millä tavalla teosofinen liike olisi nostettavissa siitä hämähäyden tilasta, johon se fyysisissä ilmauksissaan on joutunut, emme tietenkään saata ajatella mitään teennäisiä, ulkonaisia keinoja. Teosofisen liikkeen pelastus on sen omassa itsessään. Niinkauan kuin sen henki ei ole kuollut, vaan vielä elähyttää siellä täällä yksilöitä ja kukaties yhtymiäkin, on liike pelastettavissa kokonaisuudessaan, jos nuo teosofisen hengen innoittamat yksilöt ja yhtymät vain ovat tilaisuudessa tekemään kyllin voimakasta propagandaa. Helppo tehtävä tämä ei ole, mutta kun vahinko on korjattava, ei ole aika kysyä vaikeuksia.

Kuten lukijamme muistanevat, ehdotti Ruusu-Risti viime vuonna että kaikki teosofiset seurat ojentaisivat toisilleen veljeskättä ja muodostaisivat suuren yleismaailmallisen liiton kansainvälisine keskustoimistoineen ja neuvostoineen, joka puolueettomalla mielenkiinnolla seuraisi teosofista työtä ja edistystä joka maassa ja joka yhdistyksessä. Ei olisi luullut tätä tuumaa mahdottomaksi toteuttaa, koska se ei edellyttänyt, että eri seurojen pitäisi luopua omista työtavoistaan ja ohjelmistaan; niiden tulisi vain luopua lahkolaismaisesta itsevanhurskaudesta ja veljellisen suvaitsevaisuuden nimessä tunnustaa toistensa elämisoikeudet, aikaa myöten seuraisi sitten itsestään toisilta oppiminen.

Tämä ehdotuksemme tietysti perustui siihen puoleksi pessimistiseen näkökantaan, että yksikään yhdistys ei enää ollut kokonaan alkuperäisen teosofisen hengen elähyttämä. Totuuden tieto oli kaikilta kadonnut ja se oli saavutettavissa takaisin ainoastaan sillä tavalla, että jokainen tunnusti tietämättömyytensä sanomalla toisille »lyökäämme käsi kätehen ja taistelkaamme yhdessä pimeyden peikkoja vastaan; kun jokainen meistä yrittää parhaansa totuutta etsiessään, ehkä lopulta valon päivä koittaa!»

Olisihan tuo ollut suurenmoinen askel veljeyttä kohti. Olisivathan sillä teollaan kaikki teosofiset seurastodistaneet vilpittömyytensä ja sydämenpuhtautensa. Mutta vaatimus oli ehkä liian suuri, kun ottaa huomioon ihmisluonteen heikkoudet, kunnianhimon, vallanhimon, ahneuden, kateuden, ylpeyden j.n.e. Sentähden semmoinen ihanne saattoi monesta tuntua liian kaukaiselta.

Ja kuitenkin se, kuten sanottu, perustui puoleksi pessimistiseen näkökantaan. Kuluneen vuoden aikana on ainakin tämän kirjoittaja ollut huomaavinaan, että tilanne ei ole niin toivoton. Totuuden tieto ei ole vallan hävinnyt teosofisesta maailmasta. Se elää vielä näkymättömissä ja elähyttää siellä täällä yksilön tai ryhmän.

Sentähden onkin meillä nyt toinen ehdotus esitettävänä, ehdotus, joka perustuu optimistisempaan näkökantaan ja saattaa vallan toisilla edellytyksillä valmistaa sitä kansainvälistä liittoa, joka yhä silmissämme väikkyy.

Tämä toinen ehdotus olisi, että kaikki ne yksilöt – kuuluivatpa toiseen tai toiseen seuraan tai ei mihinkään, – jotka ovat heränneet teosofisen totuuden tietoon ja joita siis elähyttää teosofisen liikkeen eli veljeyden henki, liittyisivät yhteen ja muodostaisivat uuden kansainvälisen seuran esim. nimeltä »Teosofinen Veljesliitto» (*the Theosophical Brotherhood*), jonka tehtävänä olisi teosofisen elämänymmärryksen, s. o. madame Blavatskyn samoin kuin kaikkien ihmiskunnan suurten opettajain ja vapahtajain opettaman siveysopin julistaminen ja levittäminen ajatuksissa, sanoissa ja töissä.

Tämänlaatuinen yhteistyö teosofisten totuuden tietäjien kesken on ajan vaatima, jollemme tahdo, että teosofian valo, joka jo on himmentynyt, sammuisi kokonaan. Tilanne on kaikesta huolimatta vakava, eikä sitä paranna minkään teosofisen seuran ulkonainen kasvu mahtavuudessa ja rikkaudessa. Kaikki kirkot kadottivat totuuden henkensä, silloin kun niistä tuli mammonan palvelijoita. Tilanne on vakava, sillä nuoret totuuden etsijät, joiden totuuden näkemys on heräämisillään, joutuvat vaikeihin ristiriitoihin, jos eivät löydä maailmassa teosofeja, jotka todella uskovat kaikkien ihmisten veljeyteen, katsomatta rotuun, kansallisuuteen yhteiskunta-asemaan j.n.e.

Ehdottamamme teosofinen veljesliitto palvelisi tavallaan samaa tarkoitusta kuin madame Blavatskyn aikoinaan perustama esoteerinen osasto. Tämän liiton jäsenet olisivat kaikki *de facto* esoteristeja, koska Valkoisen Looshin henki olisi heissä elävä, ilman että mikään »esoteerinen koulu» olisi painanut heihin leimansa. Mutta toiselta puolen esoteeristen koulujen jäsenet voisivat hyvällä syyllä kuulua »teosofiseen veljesliittoon», mikäli heidän koulunsa eivät estä heitä elämästä tosi veljellistä elämää; sillä veljesliiton jäsenet eivät missään teknillisessä merkityksessä olisi esoteristeja. He eivät erikoisesti tutkisi »tuntemattomia luonnonlakeja ja ihmisen salaisia kykyjä» eivätkä olisi tekemisissä minkäänlaisten salaisten oppien kanssa. Heidän työnsä olisi kauttaaltaan eksoteerinen ja julkinen alkuperäisen teosofisen veljeydenhengen elvyttäminen. Mutta he edustaisivat hengessä ja totuudessa teosofisen ohjelman ensimmäistä pykälää, – sitä pykälää, josta on sanottu, että sen toteuttaminen yksin on tienä Mestarein luo.

Entä Ruusu-Risti? Mitä varten perustettiin Suomen Ruusu-Risti? Onko se teosofinen yhdistys ja kuuluuko se teosofiseen liikkeeseen? Vai onko sen salainen ja näkymätön tausta toinen kuin teosofisen liikkeen, koska se nimittää itseään toisella nimellä?

Suomen Ruusu-Ristin syntyperä jo osoittaa ja todistaa, että se kuuluu teosofiseen liikkeeseen. Sen perustavat jäsenet olivat suureksi osaksi vanhoja Teosofisen Seuran jäseniä, jotka aikoinaan olivat olleet mukana luomassa Suomen T.S:aa; sen johtaja on Suomen ensimmäinen teosofinen työntekijä, se, joka toi teosofian Suomeen suomen kielellä. Ruusu-Risti on täten teosofinen yhdistys ja edustaa teosofista liikettä samalla hengen oikeudella kuin muutkin teosofiset seurat, sillä teosofisessa liikkeessä ei ole kysymys lainopillisista pykäläistä, toisen tai toisen kuolevaisen henkilön allekirjoittamista papereista tai lojaalisuudesta jotakuta laitosta kohtaan, vaan teosofian elähtävästä hengestä. Kirjoittihan madame Blavatskykin aikoinaan omasta suhteestaan Teosofiseen Seuraan:

»On puhdasta pötyä sanoa, että »H. P. B. on lojaalinen T.S:lle ja Adyarille» (!?) H. P. B. on *kuolemaan saakka uskollinen teosofiselle asialle ja niille suurille opettajille, joiden filosofia yksin kykenee sitomaan yhteen koko ihmiskunnan yhdeksi ainoaksi veljeskunnaksi*. Yhdessä eversti Olcottin kanssa hän on sen seuran pääperustaja ja rakentaja, jonka *tuli* ja yhä *tulee edustaa* itse asiaa. . . Sentähden hän sympatisoi »T.S:n ja Adyarin» kanssa ainoastaan siinä määrin kuin mainittu seura on uskollinen teosofiselle asialle. Jos T.S. poikkeaa syrjään alkuperäisistä suuntaviivoista ja on menettelytavoissaan uskoton *asialle* ja seuran alkuperäiselle ohjelmalle, niin H. P. B. nimittää T.S:aa *uskottomaksi* ja pudistaa sen kuin tomun jaloistaan. Ja mitä lojaalisuus Adyaria kohtaan tarkoittaa kaikkien ihmeitten nimessä? Mitä on Adyar erillään *asiasta* ja niistä *kahdesta* (ei *yhdestä* perustajasta, pyydän), jotka sitä edustavat? Miksi ei yhtä hyvin puhuta lojaalisuudesta Adyarin tontille tai kylpyhuoneelle?»

Teosofisessa liikkeessä — niinkauan kuin sen henki elää — on kysymys teosofisesta elämäntutkimuksesta ja sen toteuttamisesta elämässä. Teosofista liikettä edustaa se yksilö tai yhtymä, joka säilyttää puhtaana teosofisen ihanteen, ihmiskunnan henkisen veljeyden, ja kykyjensä mukaan koettaa sitä opeissaan ja töissään toteuttaa. Ilman sitä elämänfilosofiaa, jota madame Blavatsky oli lähetetty julistamaan, ei ihmiskunnan henkistä veljeyttä voida ymmärtää eikä selittää; sen julistaminen ja omaksuminen on sentähden jokaisen yksilön ja yhtymän ensimmäinen askel ja tehtävä, jota sitten seuraa hengen herämys ja veljeyden asteittainen toteuttaminen elämän käytännössä. Mutta jollei ihannetta sen puhtaudessa ja täydellisyydessä alati pidetä silmään edessä, on sangen lähellä vaara joutua kaikenlaisille harhateille, vaikka jo onkin älyssään omaksunut teosofisen maailmantutkimuksen.

Näin ollen on Ruusu-Risti — kaikessa heikkoudessaan — vaatimaton yritys pysyä uskollisena teosofisen liikkeen alkuperäiselle inspiratsioonille, kuten usein ennen jo olemme olleet tilaisuudessa todentamaan.

Että Ruusu-Risti valitsi tämän, monelle oudon nimen itselleen, on osaksi katsottava veljelliseksi hienotuntoisuudeksi niitä seuroja kohtaan, jotka arvatenkin pitävät itseään etuoikeutettuina käyttämään teosofista nimitystä; mutta osaksi nimen valinta johtui siitä, että Adeptoja ja Mestareita on pitkinä aikoina — varsinkin täällä länsimailla — nimitetty »kultaisen ja ruusuisen ristin» eli »rosenkreutsiläisiksi Veljiksi».

Nyt on kuten tiedämme olemassa useampia rosenkreutsiläisiä seuroja ja veljeskuntia tässä näkyväisessä maailmassa, jotka väittävät olevansa »oikeita» ja »todellisia» kaikenlaisten papereinsa ja traditsionein ja historiallisten polveutumisten nojalla, — emmekä me tahdo epäillä emmekä vähäksyä yhdenkään semmoisen veljeskunnan juriidista oikeutusta, enemmän kuin sitä teemme teosofistenkaan seurojen suhteen. Kaikki

saavat meidän puolestamme olla ja toimia rauhassa, emmekä liioin hätäännä, jos meiltä kysytään, millä oikeudella me nimitämme itseämme Ruusu-Ristiksi. Olemme päinvastoin tällä nimelläme tahtoneet osoittaa uskovamme Adeptien Veljeskuntaan ja esiintuoda sen vakaumuksemme, että jokin Ruusu-Risti-seura on todellinen rosenkreutsiläinen seura ainoastaan siinä tapauksessa, että sen henki todistaa sen olevan yhteydessä näkymättömään Ruusu-Risti Veljien kanssa.

Rosenkreutsiläisistä seuroista lausumme täten aivan saman arvostelun kuin teosofistakin seuroista, sillä molemmat kuuluvat nykyään teosofiseen liikkeeseen. Julkisesti tai puolijulkisesti toimivat rosenkreutsiläiset yhdistykset ovatkin suuremmassa tai vähemmässä määrässä omaksuneet teosofisen maailmankatsomuksen ja täten tunnustaneet kuulavansa madame Blavatskyn henkiseen ilmapiiriin.

Kuta enemmän mietiskelemme teosofisen liikkeen henkistä ylevyyttä ja syvyyttä, sen laajakantoista merkitystä ihmiskunnan tulevaisuuteen nähden, sitä enemmän täytyy meidän ihmetellä madame Blavatskyn ainoalaatuista suuruutta. Meidän täytyy pysähtyä hänen eteensä kuin yhdeksänentoista vuosisadan sfinksin eteen —, joksi häntä nimitettiin. Meidän täytyy pysähtyä kuuntelemaan ja näkemään, kuinka hän — ulkonaisesti katsoen heikko nainen ja verrattain oppimaton ihminen — voimakkaalla kädellä työntää eteenpäin ajan ratisevaa ratasta ja avaa uuden lehden ihmiskunnan ajattelun historiassa. Meidän täytyy tunnustaa, että madame Blavatskyn elämäntyö on muuttanut koko ihmiskunnan ajatuselämän vapaammaksi, rikkaammaksi, onnellisemmaksi ja luonnollisemmaksi. Eivät jotkut filosofit ainoastaan siellä täällä ole hyötäneet hänen työstään ja ponnistuksistaan, — ei, koko ilmapiiri on täynnä teosofisia ajatuksia, näkökantoja, oppeja ja inspiratsioneja; me kaikki, jotka jatkamme madame Blavatskyn alkuunpanemaa työtä, olemme koko ajan kuin elävän lähteen partaalla.

Ja sentähden jätämme lopuksi maailmalle ratkaistavaksi kirjoituksemme alussa mainitsemamme kysymyksen, jonka me jo kauan sitten olemme sydämässämme ratkaisseet: kuinka madame Blavatsky olisi kyennyt suorittamaan ihmeellisen tehtävänsä, elleivät hänen askeleitaan olisi johtaneet ne Korkeammat Voimat, joiden lähettämäksi hän heti alusta itsensä nimitti?

Ruusu-Risti-Kirjasto N:o 34.
Mestarit ja teosofinen liike.
Helsingin esitelmiä tammikuulla 1924.

Jäljennös
Ruusu-Risti-lehdestä
1929

I.

*Onko Mestareita olemassa
ja miten heitä etsitään?*

Kuka ei olisi kuullut puhuttavan teosofisista Mestareista, niistä salaperäisistä Tibetin veljistä, joista mad. Blavatsky kertoi hämmästyneelle maailmalle. Mad. Blavatsky sanoi olevansa tibetiläisten Mestarien lähettiläs³⁾, hän oli yhtämittäisessä yhteydessä heidän kanssaan, ja kaikki „ihmeet“, mitkä hän aikaansai, tapahtuivat hänen omien sanojensa mukaan noiden Veljien eli Mestarien avustuksella. „Itse minä en ole mikään“, hän sanoi, „mutta minun Mestarini, joka minut lähetti, hän on voimakas ja tietorikas.“

Maailma otti tietysti omalla tavallaan vastaan tämmöisen väitteen, muutamat uskoivat, heissä heräsi ainakin mielenkiinto ja uteliaisuus ja he ottivat selvää asiasta. Toiset nauroivat ja sanoivat, että mad. Blavatsky laski leikkiä, – itse hän oli keksinyt nuo Mestarit, ei niitä ollut olemassa. Toiset taas arvelivat, että mad. Blavatsky oli kyllä jonkun lähettämä, mutta kenen? Ei Totuuden Jumalan, vaan erään toisen herran ja mestarin; mad. Blavatsky oli muka liitossa paholaisen kanssa.

Mad. Blavatskyn kuoleman jälkeen maailma on asettunut hieman toiselle kannalle. Useimmat tieteellisesti sivistyneet ihmiset ovat sillä kannalla, että mad. Blavatsky oli mediumistinen olento ja sen kautta yhteydessä henkimaailman kanssa (mikäli semmoinen on olemassa; se ei ole kaikkien mielestä todistettu asia) taikka ainakin oman sielunsa eli ali-tajuntansa sokkeloiden kanssa. Uusi psykologia on näet tullut siihen, että ihmisen sielullinen koneisto on sangen monimutkainen, niin että hänen sisällään voi esim. piillä monenlaisia persoonallisuuksia. Miksei siis saattaisi ajatella, – arvelevat nämä uudet psykologit, – että mad. Blavatsky oli tuommoinen salaperäinen mediumi, jonka monimutkainen psykologia on vaikea ymmärtää.

Kun totuudenetsijöinä asetumme mad. Blavatskyn väitteen eteen, että Mestareita on olemassa, noita salaperäisiä Transhimalajan Veljiä, silloin emme kuitenkaan ensi kädessä tyydy minkäänlaisiin psykologisiin selityksiin mad. Blavatskyn persoonallisuudesta, olivat ne kuinka todennäköisiä tahansa, vaan kysymme silloin suoraan ja rehellisesti: „Onko noita Mestareita olemassa?“ Meitä ei liikuta ensi kädessä, minkälainen mad. Blavatsky oli, vaan meitä liikuttaa se, onko mahdollisesti niitä Mestareita olemassa, joista hän puhui. Kun hän puhui niistä, ei hän ainoastaan viitannut omiin kokemuksiinsa, vaan myös historiallisiin tosiseikkoihin. „Tutkikaa“, hän sanoi, „vanhoja filosofisia järjestelmiä, Idän salaisia oppeja, esoterismia ja okkultismia ja länsimaalaisia traditsioneja, niin huomaatte, onko minun puheeni tuulesta temmattu.“

³⁾ Vrt. H. P. Blavatskysta sananen, kirj. Pekka Ervast, Ruusu-Risti-kirjasto n:o 9.

Sentähden on täysi syy asettua tieteelliselle kannalle kysymyksen suhteen, onko Mestareita olemassa. Mutta „tieteellisellä“ kannalla en tarkoita paljastaan älyllistä näkökantaa, vaan semmoista, joka etsii ratkaisevaa todistusta kokemuksesta ja todellisesta elämästä. Emme toisin sanoen saa olla totuudenetsijöitä ainoastaan järjessämme, meidän pitää olla sitä koko olemuksellamme. Meidän täytyy olla totuudenetsijöitä siinä merkityksessä, että totuus on meille kaikista tärkein asia elämässä. Emme saa epäillä omaa itseämme. Jos tahdomme tietää elämän syvempiä tosiasioita, emme saa epäillä omaa totuuden kaipaustamme, vilpittömyyttämme ja tietämis-oikeuttamme.

Kun ihminen tahtoo tietää, onko Viisauden Mestareita olemassa, hän ensin luo itselleen käsityksen Mestareista. Nykyaikana hän saa tämän käsityksen teosofisesta kirjallisuudesta. Hänen kuvansa Mestareista keskittyy usein siihen, että he ovat jonkunlaisia loistavia henkiolentoja, jotka näkymättömässä maailmassa ovat kuin kotonaan, mutta silloin hän unohtaa sen puolen asiasta, jota mad. Blavatsky alituisesti teroitti mieleen, nim., että Mestarit ovat eläviä ihmisiä ennen kaikkea.

Jos ihminen todella etsii totuutta elämästä ja kuolemasta, silloin hän käytännöllisesti katsoen kysyy, onko ihmisiä, jotka totuuden tietävät. Jos ei kukaan ole mitään tiennyt ennen häntä, on hänen etsimisensä kuin arpapeliä ja löytämismahdollisuutensa melkein olemattomat!

Hyvä on sentähden, että hänen sielunsa on tahraton, että hän etsii totuutta jo nuoruudessaan! Vanhempana hänen oma sielunsa usein vaivaisi häntä, tuottaisi hänelle tuskaa syntisyytensä ja huonoutensa takia. Vanhempana totuus ehkä merkitsee hänelle pelastusta siitä pahasta, johon hän tuntee itsensä vajonneen. Vanhempana hän etsii vapahtajaa yhtä paljon kuin totuutta, vapahtajaa, joka nostaa hänet pois pahasta. Mutta kun nuori ihminen, joka ei vielä tunne synnin taakkaa, joka pienestä pitäen on suorittanut tehtävänsä niin hyvin kuin on taitanut, joka koulussa on ollut ahkera, kotona palvelevainen ja tottelevainen, joka sanalla sanoen on „velvollisuutensa täyttäjä“, kun hän totuuden etsijäksi tultuaan kysyy: „mikä on totuus, mitä varten olen tänne tullut?“, silloin hän etsii tietoa – täysin itsekohtaisesti kyllä, mutta asiallisemmassa ja puhtaammassa mielessä kuin vanhempi ihminen, joka elämään jo on kietoutunut.

Seuratkaamme nuoren etsijän askeleita ja katsokaamme, löytääkö hän totuuden tietäjiä, teosofisia Mestareita!

Kun tällainen nuori ihminen viime vuosisadan loppupuolella kysyi ympäristöltään: „Mitä varten olen olemassa? Mitä minun on tehtävä tässä elämässä?“, niin kuinka hänen kävi? Hän ei saanut mitään tyydyttävää vastausta. Hän tiedusteli omaisiltaan; he sanoivat: „Tee velvollisuutesi, sitä varten olet olemassa.“ Hän kysyi: „Mutta mikä on velvollisuus? Olen nyt lopettanut kouluni, minun pitäisi valita joku työ, mitä minun on tehtävä?“ Omaiset vastasivat: „Asemasi yhteiskunnassa eli paremmin sanoen vanhempiesi yhteiskunnallinen asema vaatii, että jatkat lukuja yliopistossa, kunnes itse olet valmis virkamies tai miksi tahdot tulla“. Omaiset puhuivat näin, mutta totuudenetsijä ei voinut siihen tyytyä. Hän kysyi: „Minäpä juuri tahtoisin tietää, mitä varten minun pitäisi jatkaa lukuja. On paljon ihmisiä, jotka eivät sitä tee. On paljon ihmisiä, joiden on pakko tehdä ruumiillista työtä pysyäkseen hengissä. Minkätähden minun pitäisi elää ylikuukalaisena, onko elämä itse sen niin määrännyt?“ Tähän vastasivat omaiset selittämällä, että historiallinen kehitys oli muodostanut yhteiskunnan semmoiseksi kuin se oli; ihmiset syntyivät eri luokkiin yhteiskunnassa, ja heidän täytyi suorittaa se tehtävä, mikä heidän eteensä sattui historiallisen kehityksen tuloksena yhteiskunnassa.

Silloin nuori totuudenetsijä sanoi: „En voi tätä ymmärtää. Olenhan ihminen kuin muut. En ole luotu virkamieheksi, en opettajaksi, en papiksi, en lääkäriksi, en tuomariksi, ihmiseksi on elämä minut luonut. Mitä minua liikuttaa, jos toiset ovat sotkeneet tämän yhteiskunnan koneistoksi, jossa kukin yksilö on hengetön pyörä? Pitäkööt huolta historiallisesta kehityksestään, mutta onko minun pakko ottaa sitä lukuun? Tahdon elää tätä elämää, niinkuin ihmisenä voin sitä elää; s. o. niinkuin elämä itse on tarkoittanut, että sitä eletäisiin. Eikö ihminen ole vapaa olento? Eikö hänen välttämättä pidä tietää, mikä on elämän tarkoitus?“

Jos hän elää elämänsä sokeasti, kuluu se hukkaan. Eikö hänen pidä näkevin silmin astua ulos elämään? Antakaa siis minulle tieto, jota kaipaan.“

Kun omaiset mykistyivät, läksi totuudenetsijä pappien ja uskovaisten luo, mutta nämä kauhistuivat hänen kysymystään. He selittivät: „Mitä ihmeellisiä ajatuksia nuo ovat – kiusaaja kietoo sinua! Mikä sinä olet, joka asetat tuommoisia kysymyksiä elämälle? Tuntematon nuorukainen, joka et itse ole mitään tehnyt elämässä. Kiusaaja saa sinut pauloihinsa, jos ylpeästi nouset ja sanot, että tahtoisit tietää. Tuhannet ja miljoonat ihmiset ovat tyytyneet uskoon ennen sinua ja ovat osanneet iloita siitä, että Jumala on hyvä ja että ihminen voi päästä taivaaseen. Nyt sinä rupeat täällä kaikkea kysymään. Etkö huomaa, että vanha kiusaaja tahtoo sinua houkutella?“

Sillä tavalla vastasivat uskovaiset ja lisäsivät isällisesti: „Tyydy Jumalan armoon, usko, muuten sinun käy huonosti kuoleman jälkeen.“ Totuudenetsijä vastasi: „Mitä minä kuoleman jälkeisestä elämästä, – senpähän sitten näen, liekö sitä olemassakaan. Nyt on tämä nykyinen elämä elettävä!“

Ja hän, joka ei siis saanut mitään ratkaisua uskovaisiltakaan, ei piispoilta eikä papeilta, hän sai käsiinsä teosofisen kirjan. Ja siinä kirjassa sanottiin: ihminen on oikeutettu kysymään, ihminen on oikeutettu etsimään, sentähden että vastaus on löydettävissä, sentähden että on ihmisiä, jotka tietävät.

Hän hämmästyi suuresti tämmöisestä väitteestä, sillä se oli todella ensimmäinen pätevä vastaus hänen kysymyksiinsä. Ei hän ollut kysynyt mitään uskoa toiseen tai toiseen suuntaan, hän oli kysynyt tietoa. Kun hän esim. kysyi uskovaisilta ja papeilta: „tiedättekö, että ikuinen kadotus ja ikuinen autuus on olemassa kuoleman jälkeen?“ – ja kun hän katsoi heihin nuoren ihmisen kirkkaalla ja kysyvällä silmällä, silloin he mykistyivät ja heidän täytyi yksitellen tunnustaa: „Enhän minä tiedä, – kuinka ihminen voisi tietää? Minä uskon, mutta en tiedä, ja minä uskon sentähden, että pyhässä kirjassa niin sanotaan.“ Ja nuorukainen sanoi: „Minuun ei vaikuta, sanottakoon kuinka monessa pyhässä kirjassa tahansa, että on niin tai niin, sillä minä tahdon tietää!“

Ja nyt, kuten sanottu, nuoren totuudenetsijän käsiin joutuivat teosofiset kirjat, Mr. Sinnett'in ensimmäiset teokset, jotka Europassa julkaistiin: „Salattu maailma“ ja „Esoteerinen buddhanusko“. Ne sisälsivät heti sen ihmeellisen väitteen, että on tietäjiä olemassa, – ihmisiä, jotka tietävät! Maan päällä on aina ollut Mestarien ja adeptien salainen veljeskunta, ja he ovat niitä ihmisiä, jotka ovat uskaltaneet kysyä ja etsiä ja jotka ovat saaneet vastauksen. „Mutta koska semmoisia ihmisiä on, ei ole minullekaan mahdotonta etsiä ja saavuttaa tietoa!“

Tämä oli kuin balsamia nuorelle totuudenetsijälle, kuin jumalallinen aamukaste, joka virvoitti hänen sydäntään. „Tämä on jotain, jota kelpaa uskoa; järki saa olla mukana, kun usko sanoo, että tietoa on löydettävissä.“ Ja tutkiessaan teosofisia kirjoja, hän luonnollisesti tuli siihen johtopäätökseen, että mahdotonta olisi ollut tämmöisiä kirjoja kirjoittaa, jollei tietäjä-olentoja olisi olemassa. Jos mad. Blavatsky oli keksinyt tämmöiset asiat, niin hän itse oli ihmeellisimpiä neroja, mitä maan päällä on elänyt. Mutta totuudenetsijä otti lukuun, että mr. Sinnett kirjoissaan nimenomaan sanoi: hän ei saanut noita opetuksia mad. Blavatskyn suusta – tietysti hän tämänkin kanssa keskusteli, – vaan oli itse kirjeenvaihdossa varsinkin yhden, mutta osaksi kahdenkin Mestarin kanssa. Hän omistaa ensimmäisen kirjansa suurelle Mestarille ja tietäjälle Kuthumille. „Kuthumin kanssa olen ollut kirjeenvaihdossa, ja noiden kirjeiden nojalla olen tämän kirjani kirjoittanut.“ Itse kirjeitä kokonaisuudessaan mr. Sinnett ei saanut julkaista, mutta hänen kirjassaan on yhtämittaa otteita niistä.

„Ja millä tavalla mr. Sinnett“, kysyy totuudenetsijä, „oli kirjeenvaihdossa Mestarien kanssa?“ Mad. Blavatskyn välityksellä alussa. Mr. Sinnett kirjoitti kirjeen, mad. Blavatsky asetti sen johonkin paikkaan, ja jonkun tunnin kuluttua tuli vastaus. Vastaus-kirjeet olivat enimmäkseen pitkiä artikkeleita, sisältäen monta arkkia kirjoitusta, joten niiden usein sangen nopea saapuminen oli itsessään ihme. Ne eivät voineet olla

edeltäkäsini laadittuja, koska mr. Sinnett tavallisesti teki kysymyksiä, joihin Mahaatma vastasi. Mutta välistä Mestarin vastaukset saapuivat postissa paikasta, jossa mad. Blavatsky ei ollut lähitienoillakaan, ja usein aivan odottamatta. Ne olivat aina kirjoitetut erikoiselle paperille ja sulletut erikoiseen tibettiläiseen kirjekuoreen, joka vuorostaan oli pantu toisen kotelon sisään. Ne olivat enimmäkseen Kuthumin käsialalla, joskus harvoin Mestari Moorjan. Molemmat tottuneet ja sujuvat. Nämä käsialat olivat keskenään erilaisia, eikä kumpikaan ollut mad. Blavatskyn käsialan näköinen.

Kun nuori totuudenetsijä oli tullut vakuutetuksi siitä, että salaperäisessä tibettiläisessä veljeskunnassa kaksi adeptia, Moorja ja Kuthumi, olivat päättäneet antaa maailmalle edes vähän tietoa semmoisista tieteellisistä, filosofisista ja uskonnollisista asioista, jotka olivat olleet unohduksissa länsimailla monen vuosisadan aikana, — silloin hän tietysti kysyi itseltään: onko noiden Mestarien vaikutus maailmassa ja heidän ystävyys- ja armonsoituksensa päättynyt tähän, että he mad. Blavatskyn ja mr. Sinnett'in kautta antoivat teosofisia opetuksia maailmalle, vai onko otaksuttava, että yksityiset ihmiset yhä vielä voivat päästä heidän opetuslapsikseen?

Teosofisista kirjoista hän saikin lukea, että Mestarit ottivat vastaan opetuslapsia. Mad. Blavatskyn välityksellä monet henkilöt pääsivät heidän koe-oppilaikseen, mutta vaikea on olla ja pysyä jonkun Mestarin opetuslapsena. Oppilanaolo kysyy ääretöntä tahdonvoimaa, päättäväisyyttä ja kestävyyttä — ja toiselta puolen tahratonta mielen ja sydämen puhtautta. Useimmat edellämämainituista oppilaista eivät onnistuneet, sillä opetuslapsen ankara itsekasvatusjärjestelmä tuo pinnalle vähitellen kaiken, mikä hänen sielussaan on salattua, oli se pahaa tai hyvää. Jos opetuslapsiksi pyrkijän sydämessä piilee hänelle itselleenkin tuntematon alhainen vietti tai vaikutin, hän uudessa elämässään joutuu koetukselle, joka paljastaa hänen sydämensä tilan, — ja silloin hän lankeaa. Noista koeoppilaista, jotka mad. Blavatskyn välityksellä pääsivät Mestarien valvonnan alaisiksi, useimmat heittivät ponnistuksensa kesken; paraimmista pyrkijöistä yksi tuli hulluksi, toinen tappoi itsensä, kolmas lankesi juoppouteen ja huonoon elämään, jonka jälkeen hänestä tuli muhamettilainen ja myöhemmin roomalais-katolilainen, jolloin hän kyllä pyysi anteeksi Jumalalta huonoa elämäänsä, mutta samalla pani kaiken syyn Mestarein ja veljeskunnan niskoille; yksi ainoa onnistui, brahmiinikastiin kuuluva hindulainen nuorukainen, Damodar K. Mavalankar, joka pääsi niin pitkälle, että hänen Mestarinsa sanoi hänelle: „tule Tibettiin,“ — jota käskyä hän empimättä totteli.

Lukiessaan näistä asioista nuori totuudenetsijä yhä enemmän innostui, sillä hän huomasi, että tässä ei leikkiä laskettu, eikä turhaa puhuttu, tässä oli tosi elämä kysymyksessä. Hän ajatteli: pitäisikö minunkin lähteä Indiaan etsiäkseni tibettiläisiä Veljiä? Siihen vastasivat teosofiset kirjat: turhaa on lähteä mihinkään, Mestareita ei tarvitse etsiä erityisestä paikasta, Mestareita etsitään elämällä, ei kiipeilemällä Himaalajan vuorille. Missä tahansa pyrkijä on, siinä hän alkakoon nousunsa hengen ylänkömaihin. Kun opetuslapsi on valmis, on myös Mestari valmis ja tulee hänen luokseen.

Tästä nuori totuudenetsijä tunsu suurta rohkeutta ja uskoa, tunsu olevansa vapaa etsimään. Ja kun hän kysyi itseltään: miten on etsittävä sitä Mestaria, joka tietää? silloin hän kuuli kuin itsestään vastauksen: sinun pitää omin neuvoin tehdä itsellesi selväksi, miten on etsittävä; koska tunnet itsesi ihmiseksi, aloita elämäsi ihmisenä.

Ja totuudenetsijä ajatteli näin: samalla tavalla, kuin ihminen ensin sikiönä äitinsä kohdussa läpikäy biogeneettisesti heimokehityksen vanhat kivennäis-, kasvi- ja eläinmuodot, samalla tavalla hänen ehkä täytyi nyt yksilönä lyhyesti läpikäydä ihmiskunnan kehitys. Olihan hän lapsuudessaan elänyt aivan kuin uudestaan erilaisia kehitysasteita ihmiskunnan historiassa, joista varsinkin metsäläis- (indiaani-, viikinki-) aika oli silmiinpistävä. Ehkä hänen nyt taas „ihmisenä“ ja totuudenetsijänä tuli elää uudestaan ihmiskunnan kulttuuri- ja henkinen elämä. Ainakin hän tunsu itsensä yksinomaan ihmiseksi; ei hän ollut laumaolento, ei mikään orja tai epäitsenäinen osa vanhassa yhteiskunnassa; hän oli uusi, vastasyntynyt olento, juuri herännyt henkiseen elämään, ja hänen täytyi elää ihmiskunnan koko kulttuurikehitys uudestaan.

Hän sanoi itselleen näin: minä, joka olen ainoastaan ihminen, kysyn nyt itseltäni, mitä minun on tehtävä, kun olen syntynyt tähän maailmaan. En saa ottaa lukuun ilman muuta, että olen syntynyt valmiiseen yhteiskuntaan ja että on paljon muita ihmisiä minun ympärilläni, vaan minun täytyy ajatella ja tuntee, että olen ehkä yksin maailmassa. Olen kuin heitetty autiolle rannalle, minun täytyy tässä uuden Robinsonin tavalla tuumata, miten tulen elämässä toimeen, miten ruumiini pysyy hengissä, jotta hengessäni voisin etsiä. Kaikista luonnollisinta olisi, että minulla olisi maatilkkku, jota viljeleisin, josta kasvattaisin puutarhan itselleni. Se työ olisi kaikista lähinnä luontoa, mutta jos se on mahdotonta, koska maapallolle tullessani en tuonut mukani rahoja, millä voisin lunastaa itselleni maata näissä yhteiskunnissa, niin minun täytyy kysyä itseltäni, voisinko olla hyödyksi toisille ihmisille jollain yksinkertaisella tavalla. Kyllä, hakkaamalla heidän puitaan tai tekemällä heille muunlaisia palveluksia, joista he ehkä antavat minulle ruokapalan.

Sillä tavalla ajatteli nuori totuudenetsijä. Älkäämme hänelle naurako, me, jotka olemme eläneet kauemmin mukana elämässä, sillä se oli hänelle vakava asia, eikä hänelle ollut tärkeätä se, että hän osasi niin ajatella, vaan se että hän heti koetti toteuttaa ajatuksensa. Hän lähti ulos maailmaan, sanoen hyvästi sille kodille, joka oli pitänyt hänestä huolta. Hän lähtee ulos maailmaan tekemään käsillään työtä. Tämä ei ollut itsessään ihmeellistä, sillä useimmat ihmiset, jotka ovat tänne syntyneet, saavat tehdä ruumiillista työtä. Ihmeellinen kohta totuudenetsijän elämässä oli se, että hän luopui kaikesta, mitä hänellä mahdollisesti oli, ja lähti uutena, vastasyntyneenä ihmisenä ulos maailmaan. Hän ei tahtonut ennakolta olla sitä tai tätä, hän tahtoi vain palvella, suorittaa kaikista mitättömimpiä töitä, kantaa vettä, sahata puita, jotta pysyisi hengissä saadakseen etsiä samalla. Etsiminen tapahtui hengessä, ei missään runollisessa haaveilussa. Etsiminen oli yhtämittaista tahtoa ja itsekasvatusta, yhtämittaista sisäistä askeesia, voimistelua ja työtä. Hakatessaan puita tai tehdessään toisenlaisia palveluksia tässä näkyvässä maailmassa, hänen mielensä oli yhtämittaa keskittynyt suureen kysymykseensä: missä olet sinä, totuus, missä sinä, joka tiedät, ja koska tulet minun luokseni?

Tahtoisin sanoa ohimennen, että paraimpia itsekasvatusjärjestelmiä on juuri se, että ihminen luopuu kaikesta ulkonaisesta omassa elämässään; sisäisesti hän tietysti on kaikesta luopunut. Kun rikas nuorukainen tuli Jeesuksen luo ja kysyi: „Mitä minun pitää tehdä, että saavuttaisin jumalan valtakunnan“, niin Jeesus katsoi häneen ja sanoi: „Mene ja myy kaikki, mitä sinulla on, ja anna köyhille ja tule ja seuraa minua.“ Silloin nuorukainen pelästyi, hän tunsi sisässään: tämä on ankara vaatimus, joskin oikea, — ja hän meni murheellisena pois, sillä hänen sydämensä oli ehtinyt kasvaa kiinni siihen, mitä hänellä oli.

Todelliselle totuudenetsijälle on ensimmäinen ehto, että hän luopuu kaikesta sisäisesti ja ulkonaisesti. Kun hän sen tekee ja kun hänen totuuden etsimisensä ei ole ollut paljasta älyllistä aivovoimistelua — on kyllä kunnioitettavaa, että koetamme luoda itsellemme tieteellisesti pätevän maailmankatsomuksen, mutta tässä ei ole siitä kysymys, vaan siitä, että ihminen pääsisi elävän totuuden eli Jumalan tuntemiseen, — silloin, — ei aivan heti, mutta jonkun ajan kuluttua, kun hän on ikäänkuin todistanut Mestarille, että hänen etsimisensä on vakava ja vilpitön, että hänen vaikuttimensa eivät ole itsekkäitä, — silloin tapahtuu hänelle se ihme, josta mad. Blavatsky sanoo: kun opetuslapsi on valmis, on Mestariikin valmis; tapahtuu, että joku Mestareista tulee hänen luokseen.

Niin kävi hänenkin, tuon nuoren totuudenetsijämme. Eikä meidän tarvitse ajatella, että hän oli epätietoinen siitä, oliko todella Mestari käynyt hänen luonaan. Ero on ääretön hallusinaationien, epämääräisten näkyjen tai tuntemuksien ja sen tosiseikan välillä, että Mestari ilmestyy opetuslapsen luo. On niin ääretön ero kaiken harhan ja tämän totuuden välillä, että totuudenetsijä ei missään tapauksessa ole epätietoinen. Hän tietää varmaan, että Mestari tuli hänen luokseen, sillä hänen omat silmänsä aukenivat. Täten hänen omassa elämässään toteutuu Jeesuksen lupaus, että se, joka vakavasti etsii, hän löytää Mestarin.

II.

Kun ihminen on herännyt, noussut ja lähtenyt etsimään opettajia, ikaikojen viisauden opettajia, silloin hän on tehnyt niinkuin evankeliumissa on neuvottu: „Te etsitte täällä maan päällä leipää ja vaatteita ja kaikkea muuta, mutta etsikää ensin jumalanvaltakuntaa, niin kaikki muu teille annetaan.“

Totuudenetsijän sielullinen elämä on tuskainen, se saattaa tuntua kovasydämiseltäkin, sillä hänen täytyy hyljätä luotaan kaikki opit ja uskot, mitkä hänelle tarjotaan. Hänen sielullista janoaan ei voi muu tyydyttää kuin tieto. Hän uskoo vain siihen, että täytyy olla saavutettavissa tietoa, koska muuten elämällä ei olisi mitään arvoa.

Mutta kun hän on löytänyt etsimänsä, silloin hänen sisäinen mielen- ja sielutilansa muuttuu kokonaan. Hän löytää Mestarin, mutta ei ainoastaan ulkonaisena opettajana, vaan sisäisenä vapahtajanakin. Hän ei löydä ainoastaan noita täydellisiä, ihmeellisiä, ihania ihmisiä, vaan hän löytää myöskin sen, jota me nimitämme Kristukseksi. Hän löytää Kristuksen sanan mystillisessä merkityksessä, Kristuksen, joka on ihmiskunnan Vapahtaja, koska hän on Jumalan elämä ihmiskunnan tajunnassa, Kristuksen siis, joka hänenkin sielunsa pelastaa. Mystillinen Kristus täyttäessään hänen sielunsa ja henkensä muuttaa hänet itsensä uudeksi ihmiseksi, poistaa tuskan hänen sielustaan, ikävän, toivottomuuden ja rauhottomuuden ja tuo sijaan rauhan semmoisen, jota maailma ei tunne, ylluonnollisen rauhan ja elämän, jota syystä on nimitetty ikuisiksi, koska se ei ole riippuvainen ajasta eikä paikasta, vaan on ääretön ja iankaikkinen.

Tästä elämästä tulee etsijä osalliseksi, kun hän löytää elävän Kristuksen. Ja tavatessaan teosofisia Mestareita, nähdessään, että on ihmisiä, jotka ovat täydellisyyden saavuttaneet, hän kysyy heiltä: „Te tunnette siis Kristuksen?“ Ja he vastaavat hänelle hymyillen: „Kristus on meidän elämämme, Kristus joka on sinussa nyt herännyt, on elänyt meissä kauan. Mitä Mestareita me muuten olisimme!“ Ja uusi opetuslapsi kysyy: „Minkätähden on sitten tullut se käsitys maailmaan, että teosofinen liike on syntynyt Kristusta vastustamaan, ettei se vie ihmisiä Kristuksen yhteyteen?“ Silloin Mestarit, joiden silmä loistaa lempeyttä, vastaavat: „Meidän olisi ollut vaikeata esittää ihmisille totuutta, jos olisimme olleet erikoisesti painostamatta sitä, että Kristus on mystillinen Kristus, elävä elämä ihmisten sisällä. „Kristus meissä“, kuten Paavali sanoo. Ajattele asemaamme. Kristitty maailma puhui Kristuksesta, mutta sekoitti kokonaan yhteen Jeesus Natsarealaisen ja Kristuksen. He sanoivat, että Jeesus on ihmisten Vapahtaja, koska hän on sovittanut ihmisten synnit Jumalan kanssa. Tämä ulkonainen ja materialistinen teoria oli opettanut ihmisiä julmiksi ja ahdasmielisiksi. He uskoivat, että oli olemassa Jumala täynnä vihaa ihmisiä kohtaan, jonka vihan lepyttämiseksi tarvittiin sovitusuhri. Ajattele, rakas lapsi, että maailmassa oli vallalla tämmöinen väärä käsitys, tämmöinen epäjumalan palvelus. Kuinka saatoimme muuta kuin painostaa, että oli tehtävä ero Jeesus-ihmisen ja mystillisen Kristuksen välillä? Annoimme mad. Blavatskyn puhua Kristus-prinsiipistä. Tämä sana „prinsiippi“ on sinun mielestäsi ehkä huonosti valittu – emme tahdo riidellä sanoista – mutta puhuimme nimenomaan myös mystillisestä Kristuksesta. Näitä sanoja „mystillinen Kristus“ olisi kuitenkin voitu väärin käsittää jonkinlaiseksi persoonaksi, ja sentähden annoimme mad. Blavatskyn käyttäen sanaa „prinsiippi“. Sillä tarkoitimme elävää elämää sekä yksilöllisessä ihmisessä että ihmiskunnassa. Aatmaa-buddhi, henkitieto, on ihmisessä, mutta samalla koko maailmassa. Aatmaa on kokonaisuuden sisin elämä ja siis samalla kosmellinen prinsiippi. Prinsiippi-sanaa ei pidä käsittää liian abstraktisesti tai hengettömästi. Ei ihmisen ruumis ole kuollut vaikka nimitämme sitä fyysilliseksi prinsiipiksi; ihmisen tunteita nimitämme astraaliseksi prinsiipiksi, ja ovathan ne toki eläviä! Sentähden sinä, joka olet meitä etsinyt ja lopulta löytänyt, sinä löysit samalla sen elävän Kristusprinsiipin, joka omassa sielussasi puhkesi ja teki sinusta uuden ihmisen.“ Ja kun totuudenetsijä syntyneenä kristityssä maassa myös heti kysyy heiltä: „Entä Jeesus?“, niin he vastaavat: „Jeesus on yksi meistä. Jeesus kuuluu meidän veljeskuntaamme.“

Madame Blavatsky, joka oli elänyt Mestarein parissa Tibetissä ja joka oli yhtämittäisessä kosketuksessa heidän kanssaan, saattoi ystävien kesken puhua heistä hyvinkin tuttavallisesti, mutta nuoren opetuslapsen ensi kokemus on, että Mestarit ovat ihmisiä, joiden koko olemuksesta loistaa arvokkuus ja majesteettisuus. Tullessaan Mestarin eteen hän tuntee seisovansa ei maallisen kuninkaan, vaan niin sanoaksemme taivaallisen Majesteetin edessä, jolla on kädessään elämän ja kuoleman avaimet, joka vartioiden taivaan portilla avaa tämän ainoastaan niille, jotka ovat valmiit. Onko ihme, että hänen sielunsa polvistuu ja että samalla hänen ruumiilliset polvensa notkistuvat ja hän lankeaa maahan? Mutta Mestari kohottaa hänet käsillään maasta ja sanoo: „Ei niin, sillä minä olen ihminen, ei minua palvota. Ei ole maailmankaikkeudessa muuta palvottavaa kuin sitä Majesteettia, joka on elämä itse. Ainoastaan suurta, ääretöntä elämää me kaikki palvomme, mutta emme toisiamme. Älä lankea polvillesi ihmisen edessä.“ Ja Mestarin katseesta loistaa ääretön lempeys ja rakkaus, sanomaton myötätunto ja auttamishalu. Ja totuudenetsijän sielu täyttyy yhtä sanomattomalla riemulla ja autuuden tunteella.

Nykyään on elävien Mestarien löytäminen vaikeampi kuin teosofisen liikkeen alkuaikoina, jolloin vallitsivat poikkeukselliset olosuhteet. Nyt ei Mestareita löydä, ellei luovu kaikesta etsiäkseen heitä, mutta alussa Mestarit lähestyivät ihmisten tietämätöntä maailmaa. He tulivat etsimään ihmisiä ja löysivätkin joitakuita yksilöitä, jotka ymmärsivät heidän työtään, toiset paremmin, toiset huonommin. Täydellisesti ymmärsi heidän tarkoituksensa ainoastaan mad. Blavatsky. Mutta oli toisia, jotka hänen kauttaan olivat vastaanottaneet Mestarien sanoman ja olivat siksi hartaita sieluja, että Mestarit saattoivat heidän kanssaan ryhtyä tekemisiin. Sellaisia olivat eversti Olcott ja mr. Judge Amerikassa, mr. Sinnett Indiassa y. m.

Eversti Olcott kertoo, että New Yorkissa eräänä iltana Mestari Moorja ilmestyi hänen huoneeseensa ja puhui kauan hänen kanssaan. Mutta eversti Olcott epäili: jos tämä onkin harhanäky, jos tämä on unta? Silloin Mestari, joka luki hänen ajatuksensa, otti turbaanin päästään, leikkasi siitä palan ja jätti sen eversti Olcott'in pöydälle; ja Olcott ymmärsi ja uskoi, että Viisauden Mestari oli käynyt hänen luonaan. Seuraavana aamuna mad. Blavatsky tervehti eversti Olcott'ia ja kysyi leikkillisesti: „No, mitä sinä arvelet nyt, kun vanhapoika kävi puheillasi?“

Eversti Olcott näki Indiassa monta kertaa erilaisia Mestareita sekä fyysillisessä että astraaliruumiissa. Hän oli niin vakuutettu heidän olemassa-olostaan, kuin kuka tahansa meistä on omien ystäviemme olemassaolosta. „Minä tunnen heitä fyysillisesti useampia“, sanoi hän minulle Tukholmassa 1900.

Koska olot olivat alussa poikkeuksellisia, eivät ne ihmiset, jotka silloin joutuivat tekemisiin Mestarien kanssa, olleet niin valmistuneita, kuin niiden täytyy olla, jotka nyt pyrkivät yhteyteen heidän kanssaan. Niinpä mr. Sinnett, joka oli kirjeenvaihdossa Mahaatma Kuthumin kanssa, ja eräs toinen englantilainen, mr. Hume, kirjoittivat Mestarille ja ehdottivat, että perustettaisiin korkeakoulu, jossa annettaisiin okkultista ja esoteerista opetusta tieteellisesti kvalifisoiduille eurooppalaisille; nämä voisivat sitten, saatuaan todistuksia Mestarien kyvyistä ja tiedoista, olla suureksi hyödyksi ihmiskunnalle. Herrat Sinnett ja Hume tarjoutuivat valitsemaan suunnittelemaansa akademiaan sopivia oppilaita, yliopistossa treenattuja länsimaalaisia oppineita.

Mestari näki, ettei kumpikaan heistä ollut sielullisesti sillä kehitysasteella, että olisi sopinut tuommoiseen akademiaan edes oppilaaksi, vielä vähemmän valitsemaan sinne oppilaita. Hän vastasi, ettei hän voi saada lupaa semmoiseen toimenpiteeseen omalta johtajaltaan, koska vanha sääntö on, että ihmisten täytyy tulla Mestarien luo, eikä Mestarien ihmisten luo. „Että me tällä hetkellä olemme lähestyneet ihmisiä“, sanoi Hän, „on tapahtunut siksi, että meillä on suunnitelma maailman suhteen. Meidän suunnitelmamme koskee koko maailmaa ja on pukeutunut teosofisen liikkeen muotoon. Ja mikä on ehto, jonka asetamme ensimmäiseksi tässä teosofisessa liikkeessä? Mitä erikoisesti tahdomme teroittaa ihmiskunnan tajuntaan ja mitä odotamme niiltä, jotka ottavat osaa teosofiseen liikkeeseen? Uskoa veljeyteen ja työtä veljeyden puolesta. Kun katselemme, missä pimeydessä ihmiskunta vaeltaa, kuinka valta ihmisten kesken on annettu asioille, jotka

peittävät totuuden ja vievät ihmisiltä mahdollisuuden elää, niinkuin heidän luonnostaan tulisi elää yksinkertaisina veljinä keskenään, niin tietenkin tahdomme, että ihmiskuntaa on valistettava. Jolleivät ihmiset anna veljesrakkaudelle enemmän sijaa sekä yhteiskunnallisessa että kansojen välisessä elämässä, uhkaa ihmiskuntaa perikadon vaara. Sentähden tahdomme, että veljeyden sanomaa on ennen kaikkea julistettava ihmiskunnalle. Se ei ole uusi sanoma, sitä on ennenkin julistettu, kristinuskossa korkeimpana käskynä. Mutta sitä ei ole elämäkatsomuksessa omaksuttu eikä sitä ole yritetty toteuttaa. Ne, jotka todella tahtovat auttaa meitä, omaksumalla tämän uuden elämänymmärryksen ja tekemällä työtä sen puolesta, he ansaitsevat meidän huomiotamme. Sentähden ensimmäinen vaatimuksemme ei ole, että teosofein pitäisi kehittää itsessään kykyjä ja yliluonnollisia voimia, jolloin vain joutuvat suurille vaaroille alttiiksi, vaan meidän toivomuksemme on, että ihmiset teosofisessa liikkeessä koettavat kehittää itsessään veljeyttä, suvaitsevaisuutta, vapaamielisyyttä, elämällä ja toimimalla itsensä unohtavan rakkauden hengessä. Ainoa todellinen uskonto on se, joka sitoo ihmiset yhteen. Ihmiskunta on kuin suuri orpo. Ei mikään muu voi ihmiskuntaa auttaa, kuin se, että ihmiset antavat kätensä toisilleen. Silloin orpous häviää ja todellinen jumalanpalvelus astuu ihmisten keskuuteen. Ihmiskunnan suurimpana rasituksena kaikissa uskonnoissa on se harhaluulo, että muka pitää uskoa joitain järjettömiä oppeja ja totella pappeja, jotka asettavat itsensä Jumalan ja ihmisten väliin. Se on kaikista suurin painajainen ihmiskunnassa. Sentähden toivoisimme, että ihmiset heräisivät näkemään, että ainoa totinen uskonto on se, joka liittää heidät veljinä yhteen.“

Tähän tapaan kirjoitti Mestari Kuthumi mr. Sinnettille ja kieltäytyi täyttämästä hänen ja hänen ystävänsä toivomusta.

Mr. Sinnett oli harras teosofi, hän oli vakuutettu Mestarien olemassa-olosta, ja hän paloi sydämessään ja sielussaan halusta tulla läheisempään kosketukseen Mestarin kanssa. Mutta aina kun hän pyysi, että Kuthumi tai joku toinen Mestari tulisi hänen luokseen, hän sai kieltävän vastauksen. Sekä Kuthumi että Moorja olivat kirjeenvaihdossa hänen kanssaan, mutta eivät esiintyneet hänelle fyysisesti eikä astraalisesti.

Ehkä voimme tämän ymmärtää. Mr. Sinnett oli sanomalehden toimittaja Indiassa, sivistynyt mies ja etevä poliitikko. Hän oli samalla hallituksen palveluksessa, sillä hänen lehtensä oli hallituksen äänenkannattaja. Kun hän tuli teosofiksi, ei hänen isäntänsä, lehden omistaja, ollut siitä hyvillään, ja mr. Sinnett sai eron. Silloin hän kysyi Mestarilta, mihin hän nyt voisi ryhtyä, ja Mahaatma Kuthumi asetti hänet koetukselle. Hän kirjoitti mr. Sinnettille: „Te voisitte tehdä suuren palveluksen. Me juuri toivomme, että ne ihmiset, joilla on valmis työala maailmassa, käyttäisivät kykyjään ihmiskunnan palvelukseen. Meidän tarkoituksenamme nykyään on, että ihmiskunta pääsisi tietoon siitä vanhasta esoteerisesta viisaudesta, joka on säilynyt elävänä tietona salaisessa veljeskunnassa. Mutta Indian maa on siinä erikoisasemassa, että siinä on kirjallisuudessa y. m. säilynyt muisto samasta vanhasta viisaudesta. Vielä on Indian maa merkillinen siitä, että siinä on edustettuna kaikki maailman uskonnot ja ulkonaisesti kaikki uskon eri muodot mitä raaimmasta materialismista mitä hienoimpaan spiritualismiin. Indian rotu on vanhin nykyään elävistä aarialaisista rotuheimioista. Se on vaipunut vieraan vallan alle. Minulla on indialainen ruumis, minä rakastan omaa maatani ja kansaani, sentähden soisin, että se kansa, joka on säilyttänyt muiston vanhasta viisaudesta, saisi herätä tietoon omasta menneisyydestään ja auttaa ihmiskuntaa totuuden soihdun kannattajana. Meidän tarkoituksemme on, että Indian kansa nousisi alennustilastaan, samalla kun maailmaa autetaan. Teille, mr. Sinnett, tarjoutuu erikoinen tilaisuus. Te näette, että nämä vieraat lakisäädökset tekevät Indian kansan elämän raskaaksi, syöksevät sen kurjuuteen. Te voisitte meitä auttaa. Perustakaa uusi sanomalehti. Ruvetkaa ajamaan Indian asiaa Englannin hallituksen silmien edessä, ja toimikaa viisaasti, ettei synny kapinoita. Opettakaa Englannin hallitukselle, että se on sokea eikä menettele oikein, jollei se ota lukuun Indian kansan omaa tahtoa.“

Mr. Sinnett vaihtoi monta kirjettä tästä asiasta Mestarin kanssa, ja puuhaa valmisteltiin. Mutta kun mr. Sinnett teki laskelmiaan, selvisi hänelle, kuinka epävarma lehden menestys olisi; ne jotka panisivat rahansa siihen, eivät tulisi saamaan mitään voittoa, vaan päinvastoin ehkä menettäisivät omaisuutensa. Hänen oma

työnsä menisi hukkaan, hänen maineensa katoaisi kokonaan, ja tämä vaikuttaisi pahasti teosofiseen liikkeeseen.

Kuthumi kirjoitti mr. Sinnetille eräässä kirjeessä: „Jos ette tahdo tähän ryhtyä, on Tshoohanini sanonut, että tuskin sitten enää voin olla kanssanne kirjeenvaihdossa. Hän on sanonut minulle, että yritys voi lopulta onnistua. Mutta teidän täytyy itse ratkaista asia. Te olette harvinainen englantilainen, tunnette sympatiaa indialaisia kohtaan, olette oikeamielinen ja tunteellinen, ette tahtois ketään sortaa. Annan koko ratkaisun teille.“

Mr. Sinnett taisteli sisässään. Hän oli jo muuttanut Englantiin, ja hänen olisi pitänyt lähteä takaisin Indiaan tätä uutta seikkailua varten. Toiselta puolen hän ei halunnut luopua kirjeenvaihdostaan Mestarin kanssa. Se oli liian kallis hänen sydämelleen, hän oli saanut niin ihmeellisiä neuvoja. Mitä hänen sitten tuli tehdä? Ei muuta kuin paljastaa rehellisesti sielunsa Mestarille. Hän kirjoitti, ettei hän usko suunnitellun lehden menestymiseen, vaan että päinvastoin hänen oma varallisuutensa ja maineensa menisi. Mutta hän sanoi myös: „Jos Sinä tahdot, Mestari Kuthumi, niin minä teen tämän kaiken, sillä minä en tahdo kadottaa Sinun ystävyttäsi, en tahdo olla ilman Sinun kirjeenvaihtoasi.“

Oli kaunista, että vanha ihminen näin paljasti sielunsa. Hän saikin vastaukseksi Mestarilta: „Olette tehnyt valintanne, ja me ymmärrämme, että olisi väärin teiltä ryhtyä tuohon sanomalehtihommaan. Tshoohan on sanonut, että koska sittenkin olisitte valmis palvelemaan meitä, jos niin tahtoisimme, niin minä saan olla vielä kirjeenvaihdossa teidän kanssanne.“

Mr. Sinnett sai vielä kirjeitä Mestarilta, mutta ei monta. Sitten kirjeenvaihto lakkasi. Ja se oli mr. Sinnetin suuri elämän tragedia. Mestari tarjosi hänelle tilaisuuden luopua kaikesta, hänelle, joka oli jo vanha ja maailmassa menestynyt ihminen. Tuo „kaikki“ merkitsi: rikkaus, maine, menestys, elämä. Se oli hänen elämänsä tragedia, sillä hän ei osannut valita. Niinkuin rikas nuorukainen poistui allapäin Jeesuksen luota, niin Sinnettinkin piti kääntyä pois Mestarin luota. Mestari ei ihmisenä mitään vaadi, mutta ihminen itse langettaa oman tuomionsa. Hän edelleen saa olla hyödyksi maailmassa, tehden omaa työtään, mutta Mestarin täytyy vetäytyä syrjään.

Tämä on ihmeellistä, mutta se tulee kerran jokaiselle ihmiselle. Ei kukaan voi siitä päästä, jos hän tahtoo löytää totuuden ja niitä ihmisiä, jotka tietävät. Jos hän tahtoo tavata heitä persoonallisesti, silloin hänet asetetaan koetukselle. Tietysti, kun emme ole tietoisessa yhteydessä Mestarin kanssa, eivät koetukset tule Hänen allekirjoituksellaan varustettuina. Tämä oli mahdollista vain mr. Sinnetille, joka oli kirjeenvaihdossa Mestarin kanssa. Kun tavalliset ihmiset etsiessään Mestaria, joutuvat koetukselle, seuraa Mestari heitä kaukaa ja näkee, kestävätkö he koetuksia vai eivätkö. Ja jos ihminen osaa luopua kaikesta ilman vaatimuksia tai toivomuksia, silloin Mestari tulee hänen luo. Niin on ollut ja niin tulee olemaan. Mr. Sinnett oli poikkeus, ja sentähden hänen kokemuksensa on meille niin opettava ja kuvaava.

Mutta eikö teosofinen liike ole poikkeusasemassa? Eivätkö Teosofisen Seuran jäsenet ole lähempänä Mestareita kuin muu ihmiskunta? Tämä on tavallinen otaksuma, katsokaamme sentähden, miten asian laita on.

Alussa oli sillä tavalla – ja silloin ei ollut toista teosofisen liikkeen äänenkannattajaa kuin Teosofinen Seura, – että Teosofinen Seura oli jaettu kolmeen piiriin. Seuran jäsenet kuuluivat yleensä niin sanottuun kolmanteen piiriin. Toiseen piiriin kuuluivat ne jäsenet, jotka koko sielullaan ja mielellään etsivät Mestareita ja joita Mestarit pitivät silmällä, ja myös ne, jotka olivat päässeet Mestarien opetuslapsiksi. Ensimmäiseen piiriin kuuluivat itse nuo kaksi Mestaria, Moorja ja Kuthumi. Tällä tavalla oli Teosofinen Seura kuin pyramiidi.

Niinkauan kuin jäsenet yleensä ymmärsivät, mikä oli seuran tarkoitus ja työ, sekä uskoivat Mestareita olevan ja kunnioittivat heitä, niin kauan saattoi tämä järjestely pysyä voimassa. Mutta kun 80-luvulla tuli tuo vaikea aika, jolloin mad. Blavatskya syytettiin petoksesta ja mr. Sinnett kadotti yhteytensä Mestarien kanssa, silloin Teosofisessa Seurassa pääsi valloille epäilyksen henki: miten mahtaa olla Mestarien laita? Onko niitä olemassa? Turhaa on niistä maailmalle toivottaa, eihän maailma voi niihin uskoa, parempi on, että pidetään kiinni T. S:n filosofisesta elämäntutkimuksesta. Tutkitaan uskontoja, tieteitä, filosofioita, – unohdetaan Mestarit.

Silloin Mestarit sanoivat: „Nyt epäonnistui yrityksemme. Se epäonnistui ensin Amerikassa, sillä siellä spiritismi pääsi vallalle, ja nyt Indiassa, kun hindulaisetkin, jotka hyvin tietävät, että meitä on olemassa, mieluummin suovat, ettei Mestareista mitään puhuta. Me vetäydymme näkyvistä.“ Ja he jättivät Teosofisen Seuran.

Mutta ihmisyyksilöiden luota Mestarit eivät vetäydy; sentähden mad. Blavatsky sai v. 1888 järjestää sisäisen piirin, jossa oli tilaisuudessa kasvattamaan oppilaita siinä tarkoituksessa, että niistä joku mahdollisesti voisi joutua Mestarien yhteyteen.

Onnistuiko tämä myöhempi yritys? Ei sekään onnistunut kollektiivisena liikkeenä, sillä jos se olisi onnistunut, olisi Mestarien henki pysynyt elävänä Teosofisessa Seurassa. Silloin Teosofinen Seura yhä edelleenkin olisi yksin edustanut teosofista liikettä ja teosofinen liike olisi pysynyt ehjänä. Mutta pian mad. Blavatskyn kuoleman jälkeen tapahtui, kuten tiedämme, että Teosofinen Seura jakautui kahtia, ja sen jälkeen on tapahtunut paljon jakautumisia.

Tämä todistaa, että Mestarit eivät ole Teosofisen Seuran takana yksin, vaan, että he olivat ja ovat teosofisessa liikkeessä yleensä mukana, mutta ainoastaan yksilöiden takana. Ei ole mitään luonnotonta, että teosofinen liike on synnyttänyt useampia seuroja, jotka liikettä edustavat, kukin ehkä omalla tavallaan, mutta se merkitsee, että Mestarit ovat eri haarautumien takana ainoastaan siinä määrin, kuin niissä on yksilöitä, jotka ovat Mestarien kanssa yhteydessä. Millään seuralla ei ole mitään patenttia enää Mestarien myötävaikutuksesta.

Että tämä todella on Mestarien kanta asiassa, voimme nähdä Mestarien Kuthumin ja Moorjan omista kirjeistä mr. Sinnettille. Kun mr. Sinnett oli kirjoillaan saanut teosofisen liikkeen leviämään Englantiin, oli Lontoossa muodostunut paikallisseura, Lontoon looshi. Looshissa oli päässyt vaikutusvaltaiseen asemaan eräs länsimaalainen okkultisti ja näkijä, mrs. Kingsford, joka on kirjoittanut huomattavan ja sangen tunnetun kirjan: „Tie Kristuksen löytämiseen“. Mrs. Kingsford oli tullut Lontoon looshiin puheenjohtajaksi. Kun sitten mr. Sinnett tuli Lontooseen, hänkin luonnollisesti saavutti vaikutusvaltaisen aseman, sillä hän osasi selittää teosofiaa itämaalaiselta kannalta. Tästä johtui, että syntyi kaksi ryhmää: toinen, joka piti mr. Sinnettä johtajanaan, ja toinen, joka piti mrs. Kingsford'ia. Syntyi kahnausta ja vaikeutta. Oli paljon jäseniä, jotka ajattelivat, ettei mrs. Kingsford sopinut puheenjohtajaksi, ja päättivät seuraavassa vuosikokouksessa valita siksi mr. Sinnettin.

Mutta vähän ennen vuosikokousta tuli Mestarilta kaksi kirjettä, toinen mr. Sinnettille ja toinen looshille. Mestari kirjoitti: „Ei ole mitään pahaa siinä, että on eri näkökohtia ja suuntia, että siis on disharmoniaa. Teidän pitää tietää, että elämän symfonia muodostuu disharmonioista. Veljeys tulee juuri siinä näkyviin, että ajattellessamme eri tavalla kysymyksistä, joista meillä ei vielä ole omakohtaista tietoa, tunnustamme toistemme arvon ja olemme suvaitsevaisia ja täynnä hyvää tahtoa toisiamme kohtaan. Sentähden meidän toivomuksemme on, että te ette sysää mrs. Kingsfordia syrjään, vaikka hän edustaa vähemmistöä. Hän on syvä näkijä. Vaikka hän meidät kieltäisikin, hän on siksi ansiokas ja rehellinen nainen, että voitte pitää hänet puheenjohtajana. Muodostakoon mr. Sinnett eri ryhmän, mutta älkää hajaantuko.«

Silloin muistaakseni noudatettiin Mestarien toivomusta. Myöhemmin ei valitettavasti osattu ajatella niin, että harmoniaa muodostuisi disharmonioista, että siis Teosofiseen Seuraan mahtuisi erilaisia filosofisia ja esoteerisia koulukuntia. Pimeys oli laskeutunut Teosofisen Seuran yli, ja hajaantumisen aika alkoi. Mutta onneksi Mestarit yhä ovat teosofisessa liikkeessä mukana.

III.

Kaksi Mestarien opetusta.

Teosofista liikettä edustavat meidän päivinämmme, kuten tiedämme, useat eri seurat. Kun Teosofinen Seura ensi kerran jakautui kahtia, tapahtui se epäilemättä Mestarien tahtoa vastaan, sillä heidän alkuperäinen suunnitelmansa oli, että kaikki teosofian harrastajat muodostaisivat yhden ainoan teosofisen seuran, jossa sitten saattoi olla kuinka monta eri mielipidettä ja uskonmuotoa tahansa; siitä oli esimerkkinä Lontoon looshin historia.

Kun nyt siis on olemassa useampia teosofisia ja teosofishenkisiä seuroja, jotka nähtävästi eivät ole osanneet pysyä alkuperäisessä ohjelmassaan, on meillä täysi syy kysyä, kuinka on teosofisen opetuksen laita: onko se pysynyt alkuperäisessä puhtaudessa, onko se kaikissa seuroissa samanhenkinen kuin mad. Blavatskyn aikana, opetetaanko yhä vielä sitä, mitä Mestarit tahtoivat opetettavan?

Tämä kysymys on luonnollinen ja sitäkin tärkeämpi, mikäli näemme, että nämä seurat ovat eri kannalla suurissa kysymyksissä. Mikä se muuten olisi aiheuttanutkaan jakautumisen? Tietysti itse jakautumiset ovat alkuaan aiheutuneet persoonallisista syistä. On ollut eteviiä teosofisia opettajia ja johtajia, jotka ovat koonneet ympärilleen joukon kannattajia; ja kun heitä ei ole seurassa oikein suvaittu, ovat he eronneet ja muodostaneet oman seuransa. Monessa tämmöisessä uudessa yhdistyksessä väitetään, että pyritään takaisin Mestarien alkuperäisiin opetuksiin, joista on vanhemmissa seuroissa luovuttu.

Koko tämä kirjava näytelmä kehoittaa totuudenetsijää vakavaan arvosteluun ja harkintaan. Missä määrin on perää väitteessä, ettei ole noudatettu alkuperäisiä opetuksia?

Olkoon siis meillekin suotu tutkia, mitä Mestarit alkuaan tahtoivat opettaa. Tämmöinen tutkimus ei ole mahdoton, sillä Mestarit Kuthumi ja Moorina kirjoittivat, kuten tiedämme kirjeitä useille henkilöille, etupäässä mr. Sinnetille, joka niiden nojalla laati teosofiset kirjansa. Näitä kirjeitä on jonkun verran julkaistu Teosofisen Seuran taholta ja v. 1923 julkaistiin Lontoossa kaikki Mestarikirjeet Mr. Sinnetille. Tämä viimeksi mainittu teos (*The Mahatma Letters to A. P. Sinnett*) on paras lähde sille, joka todella tahtoo tietää, mitä Mestarit alkuaan opettivat.

Yleissilmäys Mestarien opetuksiin näyttää meille, että ne ennen kaikkea tähtäsivät muutamien suurten ennakkoluulojen poistamiseen. Nämä ennakkoluulot pitävät ihmisiä harhassa ja pimeydessä ja estävät henkistä kehitystä.

Ensimmäinen ja vaarallisin niistä on ennakkoluulo Jumalasta, josta sitten aiheutuu ennakkoluulo jumalanpalveluksesta, uskosta, kirkosta, seremonioista, pappien tärkeydestä j. n. e.

Taistelu ensimmäistä ennakkoluuloa vastaan tähtää siihen, että ihmiset vapautuisivat väärästä uskosta ja samalla omaksuisivat oikean uskon ja käsityksen Jumalasta. Väärä Jumalan usko on siinä, että luullaan Jumalan olevan ihmiskunnan, maailman ja yleensä olemassaolon ulkopuolella. Jumalaa uskotaan suureksi, persoonalliseksi tai „ylipersonalliseksi“ olennoksi, joka on meidän ulkopuolellamme ja jota meidän tulee palvella ja palvoa, ei ainoastaan siinä luonnollisessa merkityksessä että noudattaisimme Jumalan tahtoa, vaan vielä semmoisessa merkityksessä, että täytyy olla kirkot, uskonnonmuodot, papit j. n. e. Tästä harhakäsityksestä johtuu suvaitsemattomuus, uskonkiihko, käännyttämisinto ja uskonsota, sillä ihmiset aina luulevat, että heillä on tietoa oikeasta Jumalasta — että Jumala itse on ilmoittanut heille totuuden.

Mestari Kuthumi puhuu eräässä kirjeessään tähän suuntaan: „Melkein suurin osa siitä onnettomuudesta, mikä painaa ihmiskuntaa, on aiheutunut siitä, että uskotaan ulkonaiseen jumalaan, kirkkoon ja jumalanpalvelukseen. Muutamat ihmiset ovat aina käyttäneet tätä uskoa hyväkseen, ja sillä tavalla on syntynyt pappisvalta maailmassa. Tämä on suurimpia ihmiskunnan painajaisia, ja kaukana olkoon meistä, että uudestaan loisimme mitään semmoista. Me tahdomme vapauttaa ihmiskunnan tästä painajaisesta“.

Mestari ei puhu kirjeessään ainoastaan kristinuskosta, vaan tarkoittaa yhtä paljon itä- kuin länsimaalaisia olosuhteita. Hän teroittaa mr. Sinnettin mieleen, että ihmiskunnan pelastus on vain siinä, että ihmiset luopuvat harhakäsityksistään ja ymmärtävät, että Jumala ei ole sanoilla määriteltävissä. Jumalan puolesta ei voi taistella, Jumalaa ei voi lepyttää, Jumalan mieltä ei voi hyvittää. Jumala on suuri, ehdoton, absoluuttinen elämä. Ei voi olla muuta kuin yksi ainoa ihmeellinen elämä, joka on totuus kaiken takana. Jumalasta emme voi mitään varsinaisesti tietää, sillä se, mikä tietää meissä, on myös Jumalasta, emmekä voi asettua sen ulkopuolelle, joka itse on subjektina meissä. Mutta ehdottomasti varmaa suuren jumalallisen elämän suhteen on, että se on kaikkiolla. Sen täytyy olla kaikkiolla, koska ei ole kuin yksi elämä. Sama elämä on ihmisessäkin, ja sentähden ainoa Jumala, josta voimme päästä syvempään ja yhä syvempään tietoon, on Jumala, joka on meissä. „Sillä“, sanoo Mestari, „maailma on kyllä täynnä jumalia eli henkiolentoja, ja me kyllä uskomme planeettahenkiin ja kaikenlaisiin korkeihin enkeliolentoihin, mutta onko niitä palvottava? Ei suinkaan, sillä ihminen on yhtä korkea kuin korkein ilmennyt jumalolento, koska hänen sisässään elää sama absoluuttinen, ehdoton elämä. Älköön ihminen kumartuko minkään toisen olennon edessä, kumartukoon sydämessään ja hengessään ainoastaan sen Jumalan edessä, joka hänessäkin ilmenee, – ja ainoastaan sitä Jumalaa ihminen etsiköön.“

Tätä sisäistä Jumalaa nimitämme myös Kristukseksi, Logokseksi, ja se yksin voi meidät pelastaa. Ei olisi mitään hyötyä siitä, että ulkonainen Vapahtaja nostaisi meidät pois pahasta ja tietämättömyydestä ja synnin suosta, sillä me juoksisimme siihen takaisin, jollemme itse ole Jumalaa etsineet. Meissä täytyy herätä halu pois pahasta, halu Jumalan luo, joka on meissäkin. Vasta sitten, kun meissä itsessämme on herännyt todellinen ikävä valoon, totuuteen, hyvyyteen, täydellisyyteen, tietoon ja rakkauteen, voi toinen olento – ihminen, Mestari, jumala – olla meille hyödyksi ja auttaa meitä. Emme ole lasten kaltaisia, emme eläinten kannalla. Kun olimme alkeellisia ihmisiä, täytyi olla keskellämme toisia, korkeampia olentoja, jotka houkuttelivat meitä sinne ja tänne, – muuten emme olisi mitään oppineet ymmärtämään. Nyt olemme sitä vastoin oppineet hieman itsekin arvostelemaan. Ei ihminen enää – ainakaan sivistyneissä olosuhteissa – ole niin tietämätön tai ajattelematon, että häntä voi viekoitella mihin tahansa. Ei ihminen enää ole niin tyhmä. Viime aikoina on ollut monenlaisia yhteiskunnallisia ja eettisiä liikkeitä maailmassa, jotka ovat herättäneet ihmisiä ajattelemaan.

Sentähden on välttämätöntä, että saamme oikean käsityksen Jumalasta. Jumala on täynnä valoa, tietoa, rakkautta, hyvyyttä, Jumala on täydellinen elämä meidän omassa hengessämme. Sitä meidän täytyy ikävöidä, kaivata. Oikea usko Jumalaan ei ole sama kuin harhaluulo, että Jumala on personallinen olento, joka vaatii jotakin meiltä, vaan se on tieto ja käsitys siitä, että Jumala meissä toivoo ja tahtoo, että tulisimme hyviksi, järkeviksi, ihaniksi ja täydellisiksi sieluiksi, niinkuin „Isämme taivaissa on täydellinen.“

Mitä meillä on sanomista tätä teosofisten Mestarien opetusta vastaan? Ei mitään. Meidän täytyy tunnustaa heidän opetuksensa totuus. On totta, että Kristus, Vapahtaja, Isä on meissä, ja että muunlaisesta Jumalasta emme voi mitään tietää. Tämä on uusi evankeliumi meidän ajallamme, vaikka se on ikivanha totuus. Vaikka kaikki suuret Viisaat ovat siihen viitanneet, ja vaikka Jeesus Kristus jo kohta kaksituhatta vuotta sitten puhui siitä selvemmin kuin kukaan ennen häntä ja näytti tietä sisäisen Jumalan luo, – yhä olemme vaeltaneet pimeydessä ja uskoneet ulkonaisiin jumaliin. Teosofisissakin piireissä puhutaan logoksista, esim. meidän aurinkokuntamme kolmiyhteisestä logoksesta, ja kuvataan niitä personallisiksi jumaliksi. Toiselta puolen Jumala eli Vapahtaja meissä ei ole sama kuin meidän personallinen

minä-tajuntamme. Suuri Elämä on meissä rajoittunut, ahdistunut, ristiinnaulittu. Personallinen minätajuntamme on eristettynä suuresta Elämästä, se on katsellut itsensä sokeaksi aineen maailman harhoihin. Sentähden sen on pyrittävä takaisin yhteyteen sen suuren tajunnan kanssa, jota nimitämme Isäksi eli hengeksi ja joka on kaikki syliinsä sulkeva tajunta.

Olemme esim. kristikunnassa käyneet verisiä sotia „Jumalan puolesta“, olemme „Jumalan kunniaksi“ piinanneet ja polttaneet ihmisiä ja olemme vieläkin valmiit ankarasti arvostelemaan, tuomitsemaan ja jos mahdollista työssään estämään toisin ajattelevia, mutta siinä juuri on ollut ja on yhä meidän suuri inhimillinen erehdyksemme. Sentähden on tärkeää, että teosofinen liike on uskollinen tälle Mestarien antamalle evankeliumille, teroittaen ja puhuen siitä Vapahtajasta, joka on meissä. Jos teosofisen liikkeen yhteydessä syntyy uusia kirkkoja, jos siinä tyrkytetään uusia Kristuksia ja maailmanvapahtajia, niin semmoinen on harhaa ja petosta. Kirkollinen liike tuo mukanaan pappeja, piispoja ja seremonioita, siinä taas palvotaan ulkonaista jumalaa ja ihmiset syöstään takaisin tietämättömyyteen, arkuuteen ja epäitsenäisyyteen.

Vaikka olisimme kuinka viisaita, ei meidän tarvitse perustaa mitään kirkkoja ja jumalanpalvelusmuotoja. Kaikki mitä teemme jumalanpalveluksen muodossa, olkoon semmoista, joka tulee itsestään. Kun astumme roomalaiskatoliseen kirkkoon, ihmettelemme menojen kauneutta ja huudahdamme: minkä juhlallisen tunnelman synnyttääkään tämä musiikki ja tämä laulu. Pitäisikö meidän nyt teosofeina ajatella, kuinka pahaa ja huonoa tuo kaikki on? Ei, jos ihmiset tahtovat laululla ja soitolla etsiä elämän sisäistä kauneutta, ei siinä ole mitään moitittavaa, mutta sitä meidän täytyy paheksua, ettei tämä kaikki ole saanut jäädä taiteeksi, vaan on muodostunut viralliseksi laitokseksi. Sillä kauneuden takana, kulissien takana, saattaa olla paljon epäjaloja tunteita ja ajatuksia, epäsopua, itsekkyyttä, vehkeilyä. Nuo papit, jotka esiintyvät, saattavat olla ikävissään, he olisivat ehkä mieluummin nukkuneet kauan aamulla. Heidän on täytynt oppia näitä ikäviä messuja, joita aina täytyy ihmisille laulaa. Oi, kuinka se kaikki on yksitoikkoista! Entä piispat ja paavit. „Kirkon parasta“ tarkoittaen he ovat pyrkineet valtaan ja rikkauteen, mutta ovat usein käyttäneet suurta vaikutusvaltaansa väärin, itsekkäisiin tarkoituksiin. Rooman kirkon piti hallita kuninkaita ja kansoja, sillä olihan se Jumalan valtakunta maan päällä.

Tietysti tunnemme ja tunnustamme, että kirkot ovat kaikkialla tehneet paljon hyvää. Seisomme ikäänkuin probleemin edessä. Mutta ymmärrämme myös Mestareita, kun he sydämen tuskassaan sanovat: „Emme tahdo luoda uusia kirkkoja, tahdomme saada ihmiset heräämään ja ymmärtämään asioita.“

Muuan toinen ennakkoluulo, josta Mestarit tahtovat ihmisiä vapauttaa, on usko personalliseen kuolemattomuuteen, hassunkurisine lisäkäsitteineen. Sen vastakohtana on toinen suuri harhausko, ettei muka ole mitään elämää kuoleman jälkeen. Viime vuosisadan loppupuolella maailma enemmän ja enemmän vapautui kirkollisista dogmeista, tullen samalla enemmän ja enemmän materialistiseksi. Materialistit olivat kylläkin viisaasti huomanneet, että oli mahdotonta löytää tai edes järjellään käsittää maailman ulkopuolella olevaa jumalaa. Ja kun kerran heidän mielestään jumala näyttäytyi harhaksi, ei ollut vaikeata lykätä luotaan kaikki käsitykset hengestä ja sielusta, jota eivät myöskään mistään löytäneet.

Opettaessaan, että Jumala on meidän sisällämme, Mestarit samalla tahtoivat teroittaa, että vaikka me ihmiset elimme henkiolentoina ikuisesti, emme silti olleet personallisesti kuolemattomia. Personallista kuolemattomuutta oli opetettu kirkoissa, varsinkin kristikunnassa. Uskottiin ja opetettiin ja moniaalla ehkä vieläkin uskotaan, että ihminen tämmöisenä, kuin hän on, ja juuri tämä hänen personallinen itsensä ja sielunsa on kuolematon. Tosin ei joka kirkossa uskottu, että hän heti ruumiinsa kuoltua oli taivaassa, vaan uskottiin, niinkuin tässä meidän protestantisessa kirkossa, että ihminen kuoltuaan joutuu hautaan ja saa nukkua tuomiopäivään saakka, jolloin kuuluu pasuuna, niin täriseyttävä, että luut nousevat haudasta.

Onko ihme, että oli materialisteja, jotka ajattelivat, että tämä oli melkein kuin jumalallista komediaa? „Menkää noihin hautoihin ja kaivakaa luut esiin vuosisatojen päästä, mitä silloin löydätte? Ehkä joitakin

luokkappaleita, jotka eivät ole sattuneet mätänemään, – tai ehkei enää mitään. Mikä sitten nousee ylös tuona tuomiopäivänä?”

Uskovaiset kristityt kyllä sanoivat: „Tämä on salaisuus, jumalallinen mysteeri, jota emme osaa selittää“, mutta materialistit vastasivat yli olkain: „No, uskokaa pois, mutta me olemme nähneet omilla silmillämme, ettei kuolleista ihmisistä ole mitään jälellä.“ Sokeata uskoa ei mikään horjauta. Monen protestantin mielestä ihminen kuoltuaan lentää sieluna ikuisiksi ajoiksi jumalan istuimen luo, siellä pyöriäkseen ja tanssiakseen tai saadakseen jonkinlaisen soittokoneen, jota pilven reunalla istuu soittamaan. Ajattelevammat ihmiset sanovat kyllä, etteivät usko semmoiseen tanssiin tai soittoon, mutta että ihminen varmasti elää kuoleman jälkeen. „Ikuisestiko hän sitten elää?“ – „Niin, kyllä kai.“ – Mutta siinä oli pään vaivaa, kun piti miettiä, mikä ihmisessä säilyi ikuisesti. „Säilyvätkö minun kaikki pienet paheeni ja hyveeni?“ – „Ei tietystikään paheet, hyveet ehkä, jos niitä on.“ – „Mutta jos eivät minun personalliset pienet paheeni säily, mikä se sitten säilyy, kun ei minussa paljon hyvääkään ole?“ – „Ei saa niin paljon kysyä ja ajatella, kyllä Jumala tietää, minkälaiseksi Hän muuttaa sinut.“ – „Hän siis muuttaa minut?“ – „Niin tietysti, kun sinusta tulee enkeli, niin sinä olet muuttunut.“ – „Mutta paljosta saankin sitten luopua, kun minusta enkeli tehdään! Minusta joutaa niin paljon pois, etten tunne enää itseäni, – ei se enkeli enää ole minä.“

Kuka tahansa jokapäiväinen ihminen hämmästyisi ajatellessaan semmoista ikuisuutta. Hänen käsityksensä personallisesta elämästä rajoittuu siihen, mitä hän maan päällä on kokenut. Jos ei sitä tai jotakin sen tapaista jatku, – mikä sitten on ikuinen elämä?

Filosofisesti ajattelevan totuudenetsijän mielestä tällaiset opit ja käsitykset ovat luonnollisesti harhakuvitelmia. Hän ymmärtää muutta mutkitta, että täytyy olla totta, mitä Mestarit opettivat, nim.: ihminen ei ole personallisesti kuolematon. Hän kuolee, mutta silti on olemassa kuolematon elämä. Ja mikä se on? Se on Jumala. Jumala on iankaikkinen elämä, Jumala on yksi, ja ihmisen pitää tulla osalliseksi Jumalan elämästä.

Kuinka semmoinen käy päinsä? Saako ihminen säilyttää pienet pahuutensa ja omituisuutensa? Ei suinkaan, mutta hänen pitää itse kasvattaa itsensä pois pahasta. Ei mikään ulkopoikainen jumala tee häntä enkeliksi, itse hänen pitää kasvattaa itsensä siksi.

Kuolematon elämä on kallis aarre, jota meidän tulee hankkia ja saavuttaa. Se on kyllä meissä, koska se on Jumala meissä, Vapahtaja meissä. Mutta emme sitä tunne, kun emme ole siihen yhtyneet. Niin kauan kuin emme ole yhtä tuon Vapahtajan kanssa, emme elä ikuisesti. Olemme ikäänkuin langettaneet tuomion itsemme yli, meidän täytyy epätäydellisinä, personallisina olentoina kuolla. Ja onnellisinta onkin meille, että saamme kuolla.

Moni ihminen tuntee joskus: oi, kuinka olen väsynyt itseäni ja elämäni, jospa voisin haihtua olemattomiin. Se on oikea ja luonnollinen tunne. Elämä on niin varannut, että saamme kuolla ja haihtua pois, jos emme tahdo kuolemattomuutta. Mutta samalla tuo perin buddhalainen pessimismi on ennustus siitä, että voimme astua sen kynnyksen yli, joka eroittaa personallisen ikävämme siitä todellisesta, loistavasta ja suuresta, mikä ihminen oikeastaan on. Sillä ihminen – Mestarien oppien mukaan – on ihana ja ihmeellinen olento. Personallisuus on vain heikko heijastus, vain irvikuva siitä todellisesta, inhimillisestä Itsestä, joka on olemassa hengen maailmassa, Jumalan suuressa, ehdottomassa Elämässä. Ihminen on sisimmältä olemukseltaan Jumalan Poika, kuolematon hengen liekki, yhtä Elämän Tulen kanssa.

Sentähden ihminen väsyessään personalliseen itseensä, ojentaa ikävöivän katseensa ja näkymättömän kätensä kohti sitä Vapahtajaa, joka on hänessä, kohti sitä epäitsekästä, loistavaa, kuolematonta olentoa, joka on hänessä ristiinnaulittu. Hänen kuolemattomuutensa on siinä, että hän luopuu alemmasta personallisesta itsestään ja nousee korkeampaan, todelliseen inhimillisyyteensä.

Sentähden Mestarit myös opettivat: vaikka spiritistinen liike, joka syntyi 19:nneen vuosisadan keskivaiheilla, havainnollisesti ja usein epäamättömästi todistaa, että ihminen on olemassa kuoleman jälkeen, niin sama liike tulee ansaksi, joka kietoo pauloihinsa totuudenetsijätkin, jolleivät he tahdo filosofisesti ajatella. Madame Blavatskya käsitettiin väärin ja hänen vaikuttimiaan epäiltiin, kun hän kirjoitti spiritistisiä teorioja vastaan ja selitti ilmiöitä toisella tavalla kuin silloiset spiritistit. Nykyään on helpompi ymmärtää häntä, ja voimme sanoa, että tieteellinen spiritistinen tutkimus on johtopäätöksissään tullut sängen lähelle niitä teorioja, joita madame Blavatsky esitti teosofisina oppeina teosofisen liikkeen alkuaikoina.

Totuus näet kulkee kultaista keskitietä. Totuus on, että ihmisestä hänen personallinen minänsä eli sielunsa jää olemaan kuoleman jälkeen, mutta haihtuvana ja vain joksikin aikaa. Korkein hänessä, hänen sisäinen Vapahtaja-Itsensä erkanee hänestä kuolemassa. Niin kauan kuin ihminen elää maan päällä, on hän, niinkuin Jeesus Kristus sanoo, lähellä valoa eli vaeltaa valossa: „vaeltakaa, niinkauan kuin teissä valo on.“ Valo on sisäinen Vapahtajamme, mystillinen Kristus, joka on meissä niin kauan kuin elämme näkyväisessä maailmassa. Näkyväinen on yhtymä hengen ja aineen välillä. Tässä näkyväisessä elämässä voimme etsiä sisäistä Kristusta, yhtyä häneen ja tulla pelastetuiksi, mutta kun kuolema lähestyy, vetäytyy korkeampi Itsemme omaan taivaaseensa, ja personallisuutemme jää henkimaailmaan olemaan semmoisena, kuin se on. Sen kohtalo on ennakolta määrätty. Joudumme ensin kärsimyksen paikkaan – ei ikuisiksi ajoiksi – mutta niin pitkäksi aikaa, että ruma ja paha, huono ja itsekäs palaa meistä pois. Meidän pitää puhdistua. Katolinen kirkko on oikeassa opettaessaan kiirastulesta. Mutta kun ihminen on kärsinyt pahan pois itsestään, silloin hänen personallinen minänsä nousee taivaalliseen onneen, saaden elää uudestaan maallisen elämänsä ilman syntiä ja tahraa – semmoisena kuin hän ehkä nuoruuden unelmissaan sitä kuvitteli. Hänen korkeampi minänsä on koko ajan hänen ulkopuolellaan.

Kuoleman jälkeen on totta, että Jumala on meidän ulkopuolellamme, mutta vain kuoleman jälkeen. Sentähden on kuolemanjälkeinen tila vaikeampi kuin maallinen elämä, vaikka se onkin ihmiselle lepoa, onnea ja autuutta. Okkultisesti ja metafysisesti katsoen se on alempi tila, koska Jumala on ihmisen ulkopuolella. Sentähden tuleekin hetki, jolloin ihminen taas saa syntyä tähän maailmaan. Ja ennen sitä hetkeä käy toinen, jolloin se, mikä vainajan personallisuudessa oli parasta, puhtainta ja epäitsekäintä, uudestaan yhtyy korkeampaan minään, Vapahtajaan, Jumalaan. Se hetki on entisen personallisuuden lopullinen kuolema, mutta samalla kajahtaa henkimaailmassa uuden elämän aamukellojen soitto ja käsky kuuluu: „mene alas, ihminen, uudestaan kokemaan, sillä ainoastaan näkyväisessä aineen maailmassa voit tietoisesti yhtyä minuun.“

Teosofisesti katsoen on sentähden tämä nykyinen elämä ylen tärkeä. Sen „otollista aikaa“ ei pitäisi laimin lyödä, ajatellen, että „kuoleman jälkeen kyllä saa tietää, miten asiat ovat, ja kyllä kai siellä aina pärjää“. Totta on, että vainajina „pärväämme“, sillä kuolema tuo eteemme sen, minkä itse itsellemme olemme elämässä valmistaneet, mutta Vapahtajaa emme löydä muualla kuin täällä maan päällä, sillä Vapahtajan löydämme ainoastaan itsestämme. Kuoleman jälkeen saamme kyllä nähdä Mestareita, enkeleitä ja kaikenlaisia olentoja, mutta mitä se meitä auttaa, kun kuitenkin elämme ainoastaan sen hyvän pohjalla, minkä loimme täällä maan päällä? Tässä maallisessa elämässä elämme tosiaankin, niinkuin kirkonuskoo sanoo, „armon ajassa“, vaikkei meitä uhkaakaan ikuinen kärsimys, vaan ainoastaan kuolema eli personallinen häviö (kadotus). Todellinen vaara on siinä, ettei tämä personallisuus löydä jumalallista Vapahtajaansa. Se on ainoa, mikä meitä uhkaa. Me saamme kyllä tulla uudestaan koettamaan, mutta emme sillä tavalla voi jatkaa rajattomasti, sillä tämä maapallo ei elä ikuisesti; emme voi lukemattomia kertoja syntyä tänne. Sitäpaitsi maapallo ei ole aina samallinen. Olosuhteet täällä muuttuvat – maapallo voi kylmetä, elämä käydä mahdottomaksi. Mihin joudumme, jos emme käytä armon aikaa hyväksemme, niinkauan kuin saamme tänne syntyä, täällä etsiä ja löytää? Ei luonnon suuressa taloudessa ole mielivaltaa. Ei ihmisielu voi tulla äkkiä viskatuksi toiseen tähteen, esim. Siriukseen, niinkuin jotkut haaveilevat. Me ihmiset kuulumme tähän maapalloon. Jälleensyntyminen on suuri tilaisuus, ei mikään ikävä välttämättömyys. Se sisältää suuren lupauksen, se on ainoa keino Jumalan löytämiseen.

Näin teosofiset Mestarit opettivat, ja ne, jotka ovat kulkeneet heidän viitoittamaansa tietä, jotka ovat heidät löytäneet, ovat voineet todeta, että asiat ovat kuolemanjälkeisen elämän suhteen, niinkuin Mestarit ovat selittäneet.

Ruusu-Risti-Kirjasto N:o 32.
Vesimiehen merkissä.
Helsingin esitelmiä tammikuulla 1927.

PEKKA ERVAST.

Jäljennös
Ruusu-Risti-lehdestä
1929

I.

Tulevan vuosisadan veljeyskäsite.

„Tulevan vuosisadan veljeyskäsite“ — kuinka semmoisesta asiasta voi mitään tietää? Tahdonkin heti tunnustaa, että aikamääräys „tulevan vuosisadan“ on otettu „runoilijan vapaudella“. En sano millään varmuudella, että veljeyskäsite tulevalle vuosisadalle on muuttunut semmoiseksi, jommoiseksi sitä kuvittelen, mutta varmuudella otaksun, että tulevalle vuosisadalle veljeyskäsite muuttuu. Toinen kysymys on, kuinka yleensä voi tietää, että veljeyskäsite jollakin tavalla muuttuisi. Sitä väitettä täytyy siis perustella.

Muuan kristitty kirkkoisä on sanonut, että jokainen ihmissielu on luonnostaan kristitty ja että tämä ihmissielun luonnollinen kristillisuus näkyy ihmisen varhaisimmassa lapsuudessa. Ei hän sillä liene tarkoittanut, että ihmissielu luonnostaan uskoisi erilaisiin kirkollisiin ja kristillisiin dogmeihin, vaan pikemmin sitä, että ihmissielun siveellinen asenne maailmaan ja toisiin ihmisiin nähden on sitä, mitä hän nimittää kristytyksi, joka taas lähemmin merkitsee, että se voi ymmärtää ja seurata Jeesusta Kristusta.

Me olemme nykyisenä teosofisena aikana lausuneet saman ajatuksen sanoessamme, että ihminen, joka on jälleensyntyvä olento ja viettää aikansa kahden maallisen elämän välillä enimmäkseen taivaassa, nousten korkeimpaan taivaaseen juuri ennen jälleensyntymisensä hetkeä, — että ihminen syntyessään tänne maailmaan, on lapsuudessaan lähempänä näkymätöntä kuin näkyväistä maailmaa, lähempänä sitä paradisia, jossa hän ennen syntymäänsä on ollut, lähempänä sitä taivastenvaltakuntaa, jossa Isän tahto aina tapahtuu. Jeesus opetti meitä rukoilemaan: „Tapahtukoon Sinun tahtosi maan päällä niinkuin se tapahtuu taivaissa“. Isän tahto tapahtuu aina taivaissa, ja meidän tehtävämme on toimia niin, että Isän tahto tapahtuu myös maan päällä. Lapsina kannamme sydämessämme muiston siitä maailmasta, missä Isän tahto välittömästi tapahtuu. Sentähden pienten lasten suusta voi tulla ilmi paljon totuutta. Olisi syytä kuunnella, mitä lapset puhuvat, sillä he ovat niin lähellä taivasta, että tuovat taivaan tuoksun tänne.

Koska nyt kaikki suuret, jumalalliset opettajat, jotka esiintyvät maan päällä, ovat joko täydellisesti tietoisia tai ainakin saavat inspirationsinsa siitä taivaasta, jossa mekin vietämme aikamme ennen syntymistä, niin he oikeastaan opettavat semmoista, mitä mekin sisimmässä sielussamme jo tiedämme, vaikka päivätajuntamme on sen unhoittanut. Voimme myös sanoa, että he opettavat semmoista, minkä lapset tietävät todeksi. Sentähden Jeesus sanoo: „Antakaa lasten tulla minun luokseni, sillä jos ette ole lasten

kaltaisia, ette voi tulla taivastenvaltakuntaan“. Jos tutkisimme lasten sielunelämää, tietäisimme paljon taivaanvaltakunnasta.

Tältä kannalta olen tehnyt väitteeni veljeyskäsitteen muuttumisesta. Perustan uskoni ja vakaumukseni siihen, mitä olen nähnyt liikkuvan joidenkuiden lasten ja nuorten ihmisten sieluissa – useinkin heidän huomaamattaan, – sekä niihin tietoihin ja muistoihin, mitä minulla on henkisistä liikehtimisistä taivasmaailmassa. Sieltä päin siis arveluni.

Nyt ymmärrätte, että puhuessani tämmöisestä aiheesta joudun hieman vaikeaan asemaan, sillä minun täytyy jonkun verran kertoa itsestäni. Yleensä pidetään ihmisten kesken semmoista seikkaa uhkarohkeana, turhamaisena ja itserakkaana, mutta lohdutuksena on muuan sana, että kun ihminen on sivuuttanut ensimmäisen puolivuosisadan iässään, on hänellä luonnollinen oikeus toisille iloksi kääntää katseensa takaisin omiin muistoihinsa ja kokemuksiinsa. Se ei silloin enää loukkaa kuulijoita, mikä voisi tapahtua, jos ihminen liian nuorena puhuisi itsestään. Minun täytyy sanoa tämä asia, sillä vaikka olen ollut tilaisuudessa jonkun verran tutkimaan lasten elämää, en sitä olisi osannut tehdä, jollei minulla olisi selviä muistoja omasta lapsuudestani. Monella teistä saattaa olla samanlaisia muistoja omasta lapsuudestanne. Mutta usein on niin, että vasta kun toinen kertoo niistä, huomaa toinenkin, että hänellä on ollut samanlaisia kokemuksia, vaikka ei ole pannut niitä merkille.

Paksuna punaisena lankana läpi lapsuuteni ja nuoruuteni kulki kumma tunne, että olin outo vieras tässä näkyväisessä maailmassa. En ymmärtänyt ollenkaan tätä elämää, minusta se oli niin toisenlainen, kuin mitä sen olisi pitänyt olla, niin yllättävä ja odottamaton, että monta kertaa luulin olevani toisenlainen kuin muut. En saanut alussa niin selviä ajatuskuvia asioista, että olisin niistä voinut puhua, ne jäivät vain sielullisiksi tunnelmiksi. Tämän kautta elämä kävi minulle usein vaikeaksi ja raskaaksi. Minulla oli muutamia kummallisia haluja, joita olisin tahtonut täyttää ja toteuttaa; olisin tahtonut soittaa pianoa, puhua italiaa, maalata tauluja ja lentää ilmapallossa yli pilvien. Niistä saatoin kertoa esim. äidilleni, mutta karma ei sallinut, että niitä olisi voitu toteuttaa. Jokainen on varmaan samalla tavalla havainnut, että hänen kauniit ja järkevät halunsa ovat usein olleet karmallisesti mahdottomat toteuttaa. Tämä aiheuttaa tietysti, että lapsen elämä ei ole ainoastaan outoa hänestä, vaan myös surunvoittoista ja painavaa. Tuo sama raskaus kesti minulle läpi aikaisemman nuoruuden, niin että vasta 17-18-vuotiaana ymmärsin, mikä kaipuu siinä oikeastaan piili. Vasta silloin osasin itselleni sanoa, että kaipasin tietoa totuudesta, elämästä, Jumalasta.

Näin osasin sanoa itselleni, mutta ulkonainen elämä, ihmiset ympärillä, tekivät tietämättään pilkkaa tästä sisäisestä halustani. Kuta vanhemmaksi vartuin, sitä uteliaammin alkoivat ihmiset kysellä „miksi aiot elämässä tulla, millä aiot itseäsi elättää“ j.n.e. Nämä kysymykset olivat minulle käsittämättömiä. Älyni oli siinä suhteessa alapuolella toisten älyä, sillä en lainkaan käsittänyt, että minun piti olla olemassa ja elää tämmöisessä ihmismaailmassa sitä varten, että hankkisin „leipää“, „tulisin toimeen“ maailmassa, osaisin „ylläpitää itseäni“ niin kauan aikaa, kuin ruumis kestäisi, – ja sitten kuolisin pois turhaan elettyäni! Eihän elämällä voinut olla semmoista sisältöä, ettei sillä ollut mitään sisältöä! Kuta enemmän ihmiset ahdistivat, sitä enemmän tunsin sieluni sorretuksi. Tuossa iässä, 14-18-vuotiaana, ihminen jo osaa ajatella. Kuinka monta kertaa ajattelin: eikö olisi viisainta lopettaa elämä? Mutta jokin pidätti minua, jokin päähänpisto, että en olisi voinut tulla tähän elämään, ellei sillä olisi jokin tarkoitus, – ja tästä tarkoituksesta kannatti päästä selville.

Seitsemäntoista vuotiaana tutustuin teosofiaan, ja silloin ajatuselämä tuli valoisammaksi. Tuli sisältöä aivojen askarteluihin, käytin järkeäni pohtiessani teosofisia oppeja. Mutta koko ajan olin tietoinen siitä, etteivät mitkään opit tai järkiselitykset saattaneet sieluani tyydyttää, vaan ainoastaan elämän oman ongelman ratkaisu eli toisin sanoen elävän Jumalan tieto. Minusta tuntui, että maailma pilkkasi tietämättään tätä minun syvintä kaipuutani. Kukaan ei osannut elämäkysymykseen vastata, oli hän pappi tai maallikko. Ei kukaan osannut mitään sanoa, sillä jos hän vetosi johonkin oppiin, raamattuun, kirkkoon tai uskontoon, niin minusta hän samalla aivan kuin pilkkasi Jumalaa. Kuinka ihminen saattoi tuommoisilla ulkonaisilla puheilla

vastata kaikista tärkeimpään kysymykseen, – eikö hän siis ollut itse etsinyt? Sielussani napisin: miten on näiden ihmisten laita, jotka ovat eläneet vuosikymmeniä maailmassa? Kuinka he ovat tulleet niin kauan toimeen kysymättä, kuka Jumala on, kysymättä niin voimakkaasti, että olisivat saaneet vastauksen? Minkätähden he ovat tyytyneet järkipäätelmiin ja sokeaan uskoon?

Silloin sain kerran, ollessani yksin huoneessa, ihmeellisen lohdutuksen: kuin sattumalta avaan evankeliumin ja luen Jeesuksen sanat: „Älkää ajatelko, mitä teidän pitää syödä ja juoda ja millä itsenne vaattet, sillä näitä asioita ajattelevat pakanat, vaan etsikää te ensin Jumalan valtakuntaa, niin kaikki muu teille annetaan.“ Silloin sydämessäni jotakin aukesi, kyneleet vuosivat silmistäni ja heltyen onnesta ajattelin: yksi on siis, joka käsittää tämän sieluni tuskan, joka on etsinyt niinkuin minä ja osaa sanoa: „ole rauhassa, älä epäile, minä ymmärrän sinut.“ Siinä paikassa minulle selvisi, että juuri se Jeesus Kristus, josta ihmiset niin paljon puhuivat, ajatteli aivan toisella tavalla kuin he: hän tunsu ja ajatteli niinkuin minä. Hänessä oli minulla ystävä. Ei päähäni pälkähtänyt kumartaa häntä Jumalana, vaan oli, kuin olisin ottanut häntä kädestä ja sanonut: „kiitos!“.

Tämä merkillinen kokemus pani minut tutkimaan evankeliumia. Mitä Jeesus on puhunut, mitä opettanut, minkälainen hän on ollut ihmisenä? Sieluni kätköön jäi, mitä huomasin Jeesuksen opettavan evankeliumissa, sieluni kätköön jäi niinkään mitä minä tunsin: tuo Kristus, joka Jeesuksessa eli, se sama Kristus minussakin puhui ja opetti.

Vuonna 1908 – enemmän kuin 15 v. myöhemmin – olin pakoitettu olemaan pitkälläni 10-12 päivää, sillä jalkani oli poikki. Silloin oli minulla erinomainen tilaisuus syventyä itseeni ja asioihin, ja silloin näin ikäänkuin tulevaisuuteen. Näin mielestäni, että tulee jokin opettaja, mestariolento, joka jatkaa Jeesuksen Kristuksen opetuksia, kertoen lisää niistä asioista, jotka jäivät peittoon Jeesuksen sanoissa tai apostoleilta kirjoittamatta muistiin. Hän paljastaa uusissa opetuksissaan luonnollisella ja yksinkertaisella tavalla semmoista, jota minä sielussani tunsin ja tiesin, jota olin kokenut nuoruudessani ja lapsuudessani, – sanalla sanoen semmoista tietoa, jota minulla oli elämästä ja kuolemasta lapsesta lähtien.

Näin tunsin hengessäni ja tulin erinomaisen iloiseksi. Minulle oli onnen ja nautinnon aikaa, saadessani mietiskellä yksin vuoteellani, sillä aavustin, että silloin, kun tuo opettaja tulee, saan olla mukana, s.o. syntyä jälleen maailmaan. Ensimmäinen se oli mielestäni hyvin kaukainen aika, Kalki Avataaran aika, josta Salainen Oppi mainitsee, mutta sitten ajattelin, että hän mahdollisesti oli se Valkoisen Veljeskunnan lähettäjä, josta madame Blavatsky puhui Teosofian Avaimessa. Madame Blavatsky itse oli Valkoisen Veljeskunnan lähetti meidän ajallamme, ja XX:n vuosisadan loppupuolella tulee uusi opettaja. Maatessani minusta alkoi tuntua yhä todenmukaisemmalta, että näkemäni opettaja oli juuri oleva tämän vuosisadan lähettäjä. Samalla tunsin velvollisuutta itsekin vähän puhua. Sairasvuoteelta noustuani pidin joitakuita esitelmää tulevaisuudesta, sen uskonnosta, sivistyksestä ja ihmisestä⁴).

Mainitsen tämän seikan, koska meidän aikanamme erikoisesti puhutaan maailmanopettajasta, joka Teosofisen Seuran julistusten mukaan jo olisi tullutkin. Omasta puolestani olen sillä varovaisella kannalla, johon madame Blavatsky neuvoi meitä sanoessaan v. 1890 tienoissa: „älkää uskoko, että mikään Valkoisen Looshin lähettäjä tulee maailmaan ennenkuin XX:n vuosisadan loppupuolella“.

Oli miten oli, opettajia on tällä hetkellä paljon maailmassa, sekä suuria että pieniä. Teosofisen Seuran „maailmanopettaja“ ei ole ainoa, on useampi, jotka nimittävät itseään mikä Kristukseksi, mikä maailmanopettajaksi. Kaikki ovat omalla tavallaan eteviä, mutta heidän suuruutensa ja merkityksensä ei tule ilmi niistä nimityksistä, joita heille annetaan, tai siitä kunniaista, jota hyväsydämiset ihmiset heille osoittavat, –

⁴) Esitelmät julkaistiin yhdessä kolmen Mrs. Besantin samaa aihetta koskevan esitelmän kanssa yhteisnimellä „Uuden ajan aamunkoitteessa“.

se ilmenee yksin heidän opetuksestaan. Jos he sanoissaan ja opetuksissaan osaavat paljastaa semmoista, mitä taivasten valtakunnassa nyt jo on tapahtunut tai on tapahtumaisillaan, joka liikkuu lastemme sieluissa ja jota vanhemmat ihmiset paraimpina hetkinään hengessään aavistavat, silloin he ovat todellisia profeettoja. Heidän työnsä ei ole turha, sillä se raivaa tietä onnellisemmalle tulevaisuudelle, koska se nykyhetken toiminnassa on totuudenmukainen.

On olemassa toinenkin tunnusmerkki, josta kaikkia nykyisen ja tulevan ajan tosi profeettoja tunnetaan. He eivät tuo mitään periaatteellisesti uutta, vaan täydentämällä H. P. Blavatskyn teosofista sanomaa jatkavat Kristuksen työtä. Oli heidän suhteensa Jeesuksen y.m. persooniin mikä tahansa, — Kristuksen oppia he eivät kiellä. He seisovat vuorisäärän pohjalla. Tosi profeetta paljastaa enemmän ja enemmän Kristus-hengen salaisuutta, mutta varsinaista uutta uskontoa hän ei tuo. Hän jatkaa kristinuskon työtä. (Tietysti emme tarkoita kristinuskolla kirkon uskoa). Jeesus Kristus aloitti uuden jakson ihmiskuntamme kehityksessä, hän laski perustuksen, nyt hänen työtään on ymmärrettävä syvemmin ja täydellisemmin eri puolilta, mutta hän itse on ja pysyy kulmakivenä. Ilman häntä kaikki kaatuu. Jollei Jeesus Kristus ole mukana, kaikki kaatuu.

Missä on esim. muhametinuskon voima? Sen voima oli alusta lähtien siinä, että muhamettilaiset pitivät itseään oikeina kristittyinä ja kristityitä kummallisina lahkolaisina, joita nimittivät „monijumalainpalvelijoiksi“. Tämä näkyy vanhoista espanjalaisista kirjoituksista. Kristityt kehittivät dogmin kolmijumalaisuudesta: he käsittivät väärin sanan „persona“, joka merkitsee „naamari“ eikä suinkaan „henkilö“. Kun alussa puhuttiin Jumalan persoonista, tarkoitettiin Jumalan eri kasvoja, naamioita, samoin kuin hinduismissa puhuttiin trimurtista, Jumalan kolmesta kasvoista, jotka olivat Brahmaa, Vishnu ja Shiva. Ajattelemattomat ihmiset muodostivat sitten ainoan Jumalan naamioista kolme eri jumalaa. Muhamettilaiset nousivat jyrkästi tätä kolminaisuutta vastaan, sillä Jumala oli yksi. Sentähden heidän rukoushuutonsa vielä tänäpäivänä on: Allah, Jumala on yksi.

Voimme siis sanoa, että muhamettilaisuuden voima oli siinä, että se luuli olevansa kristinuskoa. Jeesus Kristus oli heille yksi profetoista, vaikka Muhamet sitten tuli suuremmaksi seuraajiensa silmissä. Mutta islamin heikkous henkisesti katsoen on siinä, että se vastoin Kristuksen oppia turvautuu miekkaan.

Älkäämme unohtako, että Jeesus Kristus on kulmakivi totuuden ymmärtämiseen. Ken tahansa muu mestariolento tulee, hän on ainoastaan Jeesuksen nöyrä veli ja ystävä, muistuttaen ihmistä Kristuksen opista ja elämänymmäryksestä, sitä enemmän paljastaen ja jatkaen.

Mutta minun piti puhua tulevan vuosisadan veljeyskäsitteestä. Voidakseni siitä jotain sanoa on edelläkäyvistä selvinnyt, että minun on mentävä takaisin omaan lapsuuteeni ja toisten lasten ja nuorten sieluelämään. Silloin muistan heti ja tuon mieleeni erään voimakkaan vaikutelman lapsuudestani ja nuoruudestani. Mikä tässä meidän nykyisessä yhteiskunnassamme ja yhteiselämässämme on kaikista kuvaavin piirre, mikä on se ehdoton ehto, jota ilman ei nykyinen yhteiskuntamme ja yhteiselämämme ollenkaan voisi olla olemassa? Kuvaavin piirre kaikessa meidän yhteiselämässämme on järjestys. Ilman järjestystä ei ole mitään yhteiskuntaa. Jollei kaikki ole tarkasti järjestetty, jollei kaikki käy kellon mukaan, jollei yhteiskunta ole kuin koneisto, jonka eri rattaita voi ihailla ja joka kulkee öljyttynä hyvin, mutta kulkee sittenkin, vaikka se ritisee ja ratisee, — silloin ei ole tätä meidän yhteiskuntaamme. Kaikki olisi kaaosta, ellei olisi tätä järjestystä. Ja niin se epäilemättä olisi, niinkuin me nyt käsitämme yhteiselämää. Jolleivat oppilaat ja opettajat tule kouluun määrättyllä minuutilla, jolleivät virastot ja kaupat ole auki määrättyllä tunnilla, mitä tulee yhteiselämästä? Ei mitään. Sentähden meillä on järjestyksen valvoja, poliiseja ja oikeuslaitoksia, jotka pitävät yllä sisäistä järjestystä, ja sotajoukkoja, jotka huolehtivat ulkonaisesta kansainvälisestä järjestyksestä.

Ajatelkaa ja miettikää nyt omaa lapsuuttanne ja muistelkaa, mitä te tiesitte paradiisista tullessanne tänne. Minä muistan niin varmasti, että aina minun täytyi ihmetellä tätä järjestystä, sillä melkein aina se tuntui epäinhimilliseltä.

Kaikilla on kiire, kaikilla tehtävänsä ja velvollisuutensa, kaikilla huolestunut ja vakava ilme. Sitä ei lapsi ymmärrä. Jos lapsi kyselee jotain omaisiltaan, sediltä ja tädeiltä, sisarilta ja veljiltä, harvoin nämä osaavat olla luonnollisen hyviä ja kärsivällisiä. Heillä ei ole aikaa, heillä on tuhat touhua, heidän täytyy tulla toimeen maan päällä, tehdä työtä otsansa hiessä. Mutta lapsella on selvä muisto ja tieto siitä, että elämä on ihanaa, että elävät olennot osaavat rakastaa ja olla hyviä. Lapsi ei ymmärrä meidän yhteiskuntaamme.

Meillä ei tietysti ole syytä moittia vanhempia enemmän kuin lapsiakaan. Olemme maallisten olojemme orjia ja saatamme korkeintaan kysyä: Pitääkö olojen aina jäädä tällaisiksi vai voisiko elämä muuttua toisenlaiseksi?

Taivaassa on elämä toista, ja onhan sanottu, että maallinen on oleva taivaallisen kuva.

Minkälainen on lapsen käsitys itsestään ja toisista? Luonnostaan sellainen, että olemme kaikki yhtä perhettä. Veljeys on todellisuus, joka perustuu yhteiseen isä-äitiimme, elämään, ja jota emme vanhempinakaan kiellä, mutta todellisuudessa emme sittenkään osaa olla veljiä. Olemme veljiä emmekä osaa olla veljiä, sillä meillä ei ole siihen – ei halua, ei kykyä, ei aikaa, ei tilaisuutta. Veljeyteen ja yhteenkuuluvaisuuteen kyllä käytännössäkin uskomme, mutta missä määrin ja missä muodossa? Puolueiden ja yhteisten intressien nimessä. Veljeys kuvastuu meille yhdistyneen joukon voimana, lauman älyttömänä yksimielisyytenä, yhtiön itsekkäänä yhteisällynä. Näin käsitämme veljeyden. Meidän pitäisi ryhmittyä, tulla toistemme kaltaisiksi ja kadottaa omaperäisyytemme. Myönnämme myös, että hengen veljeys on voimakkaampi kuin veriveljeys, että on ihmisiä, jotka ajattelevat, tuntevat ja tahtovat samalla tavalla, mutta heidänkin veljeytensä supistuu silloin oman lahkoon tai puolueen, luokan tai kansan „ohjelmaan“. Hyvä niinkin.

Mutta mitä lapset ja varsinkin nuoret ihmiset tietävät veljeydestä? He tuntevat sisässään, ettei ole veljeyttä se, että joukko ihmisiä on nuoralla köytetty, niin että heidät voi yhdellä kertaa sysätä. Metsässä on paljon puita, ja yhdessä ne muodostavat metsän. Koivumetsässä kaikki puut ovat toistensa kaltaisia, kaikki ovat koivuja. Mutta miten on ihmisten laita? Ovatko ihmiset veljiä silloin, kun ovat sieluissaan toisissaan kiinni kuin sillit tynnyrissä? Eivät. Jokainen nuorukainen tuntee sisässään, että veljeyttä on silloin, kun kukin yksilö on oma itsensä, kun kaikki kunnioittavat toisiaan, kun jokainen antaa toisen olla semmoinen kuin on, ihailen häntä hänen omaperäisyydessään ja iloiten kunkin erilaisuudesta. Jokainen ihminen on kuin taideteos, jota voi katsella, arvostella ja rakastaa. Se vain onkin rakkautta, kun rakastamme toisiamme sentähden, että kaikki olemme yksilöitä. Se vasta on veljeyttä.

Ja mitä veljeys merkitsee yhteiskuntaelämän suhteen? Se merkitsee, että meissä voi kehittyä uusi kyky veljeysrakkauteen vasta sitten, kun opimme vapaiksi ja pois siitä läksystä, minkä tässä yhteiskunnassa olemme saaneet oppia, nim. että yksilö on vähempiarvoinen kuin yhteiskunta, valtio. Meidän täytyy oppia tottelemattomiksi vanhoille ihanteille. Meidän täytyy vapautua nöyrästä ennakkoluuloihin alistumisesta, toisten talutusnuorassa kulkemisesta, vallanpitäjien ja auktoriteettien edessä mätelemisestä.

Oma sisäinen tietoisuutemme sanoo: veljeys ei koskaan toteudu maailmassa korkeammassa mitassa, ennenkuin ihmiset kasvavat yksilöiksi, ennenkuin ymmärtävät, että ihminen ei ole pyörä koneessa, vaan kone itse, ennenkuin saavat tietää, että ihmisen tehtävä täällä maan päällä on kukin omalla tavallaan, parhaimman kykynsä mukaan ilmentää Jumalaa, totuuden jumalallista elämää, tuoda totuus maailmaan, niinkuin Jeesus Kristus sanoi itsestään. Sinun tehtäväsi, ihminen, on tuoda totuus maailmaan, kukaan muu ei sitä voi tehdä samalla tavalla kuin sinä. Mitä sinä elämästä tiedät, tuo se elämässäsi esille.

Semmoinen on oleva uusi veljeyskäsite. Ei se ilman muuta voi toteutua, mutta koska se nyt jo elää taivasmaailmassa enkelien ja vainajain mielessä, tulee siitä vuosien vieressä fyysisessä maailmassa eläville ihmisille uusi elämänymmärrys, ja vuosisatojen kuluttua tulee yhteiselämä yhteiskunnassa muodostumaan

sen mukaan. Koska tämä tapahtuu, emme tiedä. Emmekä tiedä sen muotoa, sillä elämä itse luo uudet muodot, joita se tarvitsee.

II.

Aikakausten vaihtuessa.

Kaikki tässä näkyväisessä maailmassa muuttuu ja vaihtuu, mutta yksi on aina sama, – ihmishengen kaipuu totuuteen, ihmisen ikävöinti Jumalan tuntoon. Aikakausten vaihtuessa Jumala ei muutu eikä totuus vaihdu, ja ihmisen syvin kaipuu pysyy samana. Mitä sitten ihmisen suhteen vaihtuu? Meidän edellytyksemme ja mahdollisuutemme, meidän kykymme etsiä ja löytää. Se muuttuu, sillä se riippuu ulkonaisista asioista, – me itse personallisina ihmisolentoina olemme ulkonaisia verrattuina sisimpään henkeemme. Kun sanomme, että kaikista suurimman muutoksen oloissamme tällä tähdellä on saanut aikaan Jeesus Kristus, niin emme me tietenkään tarkoita, että hän olisi muuttanut sisintä henkeämme, joka aina on ollut sama ja aina tulee pysymään samana, vaan että hän on muuttanut kokonaan edellytykset, joiden avulla ja välityksellä voimme saavuttaa tyydytystä sisimmälle henkemme kaipuulle. Ne ovat niin suuresti muuttuneet, että saatamme puhua vanhasta ja uudesta liitosta, vieläpä uudesta tavasta etsiä totuutta ja Jumalaa.

Mitä yleensä maallisten olosuhteiden muuttumiseen tulee, on pidettävä mielessä, etteivät mitkään muutokset ja vaihtelut ole sattuman varassa.

Vanhan ajan filosofit ja tietäjät olivat havainnossaan tulleet siihen lopputulokseen, että koko ilmennyt maailma on älyn kannalta katsoen ilmennyt matematiikkaa, ja kieltämätön tosiasia on, että tämä kosmos on suurenmoisella tavalla järjestetty, – ja järjestys, se on aina lukuihin perustuvaa. Kaikkea voimme itseasiassa laskea, ja jos tuntisimme kaikki luonnon ja elämän lait, voisimme laskea ihmisen elämään ja ihmiskunnan historiaan kuuluvia asioita suurella tarkkuudella sekä taaksepäin että eteenpäin, sekä „muistaen“ että profetoiden. Tilastotieteilijät näyttävät numeroihin perustuen, että kaikenlaiset ilmiöt elämässämme ovat riippuvaisia sellaisista luonnon seikoista, joita voidaan matemaattisesti määritellä. He sanovat esim. että inhimillisten rikosten, varkauksien ja murhien paljous riippuu viljan hinnasta. Kun vilja on korkeassa hinnassa, tapahtuu enemmän rikoksia, ja kun se on alemmassa hinnassa, tapahtuu niitä vähemmän. Viljan hinta taas riippuu hyvistä ja huonoista sadoista. Mistä taas riippuvat katovuodet? Statistit ovat huomaavinaan, että esim. Indian suuret katovuodet, joita aina seuraa sekä rikosten runsaus että nälkäkuolema sadoille tuhansille ihmisille, ovat suorastaan tekemisissä aurinkopilkkujen kanssa. Ja koska aurinkopilkut säännöllisesti uudistuvat, uudistuvat samassa tahdissa katovuodet kohtalokkaine seurauksineen ihmisten elämässä.

Vanhan ajan nykyään ylönkatsotut astrologit eivät tainneet olla niinkään järjettömiä! Jokainen meistä myöntää, että vuodenaikojen ja vuorokausien vaihtelu on matemaattisesti laskettavissa, koska maapallomme kiertää vuodessa aurinkoa ja vuorokaudessa akseliaan. Mutta tuollaisista laskettavista seikoista riippuu meidän elämämme, sillä meidän on pakko nukkua, pakko valvoa, pakko järjestää elämämme päivän ja yön, kesän ja talven mukaan. Olemme luonnosta riippuvaisia, vain henkemme on ikuisuudesta ja vapaa.

Nyt tahdon kääntää huomionne yhteen tällaiseen aikakautiseen vaihteluun, joka on luonnollisista seikoista riippuvainen, mutta josta kaikki vanhat viisaat ovat sanoneet, että se vaikuttaa suuresti meidän elämäämme täällä maan päällä. Nykyaikaisetkin astrologit sen myöntävät. On olemassa astronominen aikakausi, jonka kuluessa maapallomme pohjoisnapa, ajateltuna suorassa viivassa pitennetyksi, piirtää matkan taivaalla läpi n.s. eläinradan; tätä vanhat kansat nimittivät „suureksi vuodeksi“, – roomalaiset sanoivat: *annus magnus*. Tämä suuri vuosi käsittää melkein 26,000 meidän tavallista vuotamme. Tähtitieteilijät näkyvät laskeneen ajan hiukan eri tavalla ja hiukan epävarmasti. Nykyään sanotaan, että tämä

aika on 25.822 tai 25.828 vuotta, ja kun katselin ranskalaisen astronomivainajan Camille Flammarionin teosta „Kansantajuinen astronomia“, oli hän laskenut mainitun ajan 25.765 vuodeksi. Niinkauan kuin oppineet ovat epävarmoja, on täysi syy pitää kiinni vanhasta astrologisesta laskelmasta, jonka mukaan koko eläinrata on kierretty 25920 vuodessa ja jokainen eläinradan merkki kuljettu läpi 2160 vuodessa; tämä merkitsee toisin sanoen, että yhdessä maallisessa vuodessa siirrytään 50 kaarisekuntia ja että yhteen kaariasteeseen kuuluu 72 vuotta.

Mikä luonnonilmiö se nyt on, joka saa aikaan tämän suuren eläinratavuoden? Se on n. s. kevätpäivän tasauspisteen muuttuminen. Kevätpäivän tasaus on maaliskuun 21 päivänä, jolloin maapallomme on sellaisessa suhteessa aurinkoon, että päivät ja yöt ovat yhtä pitkät, kello kuudesta kello kuuteen. Sama asia tapahtuu syksyllä, jolloin syyskuun 21 p:nä on syyspäivän tasaus. Tämä tasausilmiö ja samalla vuodenaikojen vaihtelu riippuu siitä, että maapallo aurinkoa kiertäessään ei kulje akseli pystysuorassa vaan kaltevassa asennossa ja että tämä kaltevuus aina pysyy samassa tasossa aurinkoon nähden, siis osaksi aurinkoon päin kääntyneenä (kun meillä pohjoisella pallonpuoliskolla on kesä), osaksi auringosta pois päin kääntyneenä (kun meillä on talvi). Näiden kaikille tuttujen astronomisten ilmiöiden lisäksi tulee nyt n.s. kevätpäivän tasauspisteen siirtyminen. Kevätpäivän tasauspiste on kuten sanottu se kohta taivaalla, johon pohjoisnapamme tähtää joka vuosi maaliskuun 21 p:nä. Tämä piste ei pysy samana vaan siirtyy, ja siirtyminen johtuu siitä, että maapallon akselilla on oma kiertoliikkeensä, jota ei ole sekoitettava vuorokauden vaiheita aikaansaavan maapallon kiertämiseen akselinsa ympäri. Tämä akselin oma liike selviää, jos ajattelemme hyrrää. Samalla kun hyrrä lattialla kiertää akselinsa ympäri, kiertää akseli pisteen ympäri, niin että hyrrän „pohjoisnavan“ piirtämä ympyrä ilmassa kasvaa yhä suuremmaksi, kun enemmän hyrrä väsyä. Meidän maapallomme on niinkuin hyrrä. Se kiertää auringon ympäri, mutta samalla on aivan kuin maapallomme akseli olisi kiinni jossain kiintopisteessä ja kiertäisi itse tuon kiintopisteen ympäri kerran 25,920 vuodessa. Siitä on seurauksena, että eläinrata näennäisesti siirtyy 50 sekuntia vuodessa maaliskuun 21 p:stä maaliskuun 21 p:ään. Sitä tähteä, joka kevätpäivän tasauspäivänä on lähinnä maapallomme pohjoisnavan tähtäyspistettä, nimitämme Pohjantähdeksi. Nykyinen Pohjantähti on kaikille tuttu. Se kuuluu Pieneen Karhuun, ja sen löydämme helpoimmin menemällä Otavan viimeisestä oikeanpuolisesta tähdestä suoraan eteenpäin.

Pohjantähti ei luonnollisesti aina ole sama tähti, ja siitä asiasta meillä on historiallisia todistuksia. On astronomisia tietoja vanhasta Egyptistä, on tähtitieteellisiä taulukkoja Kiinasta ja Indiasta, joiden nojalla varmuudella tiedetään, että esim. 2500 vuotta ennen Kristusta oli Pohjantähtenä aivan toinen tähti kuin nykyään; tähtitieteilijäin ja arkeologien mukaan Egyptin pyramiidi rakennettiin silloin kun Alfa Draconis oli Pohjantähtenä, koska egyptiläisten tiedonantojen mukaan pyramiidin huippu tähtäsi siihen.

Jos olemme tutkineet nykyaikaista astrologiaa, ymmärrämme ja uskomme, että tällaiset aikakausien vaihtelut vaikuttavat suuresti elämäämme maan päällä. Vanhat egyptiläiset sanoivat, että maailma on aina taas samanlainen 30,000 vuoden perästä. Tämä oli luonnollisesti eksoteerinen, julkinen ja helposti muistettava luku, mutta esoteerisesti epäilemättä sillä tarkoitettiin „suurta (noin 26000 vuotta kestävä) vuotta“, jonka perästä tähtitaivas taas on sama. Silloin, egyptiläiset laskivat, ovat olosuhteet samankaltaisia koska samat tähtivoimat ovat vaikuttamassa. Kaikki vanhat uskoivat siihen, että eläinradalla, näillä suurilla kaukaisilla tähtimaailmoilla oli ihmeellinen vaikutus meidänkin pieneen planeettaamme ja elämään täällä. Kaikki kosmoksessa on yhtä. Tähdet eivät ole ainoastaan aineellisia kappaleita, vaan kosmisten voimien mahtavien jumalallisten olentojen ulkonaisia verhoja eli ruumiita. Nämä tähti-enkelit ja jumalalliset olennot ne etupäässä vaikuttavat meidän maapallomme elämään ja kohtaloon.

Eläinradassa on kaksitoista merkkiä ja sentähden suuren vuoden, magnus annuksen aikana on 12 pienempää aikakautta, samoin kuin tavallisen vuotemme aikana on 12 kuukautta. Ja niinkuin olosuhteet maanpäällä muuttuvat pienemmässä määrässä joka vuoden aikana, koska talvi on erilainen kuin kesä, joulukuu erilainen kuin kesäkuu, niin ymmärrämme, että suuren vuoden aikana on 12 aikakautta, jotka ovat

keskenään erilaisia, – ei niin paljon ulkonaisen luonnon suhteen kuin yhteiskunnallisten ja inhimillisten olojen puolesta.

Vanhat egyptiläiset lisäsivät vielä erään kiintoisan seikan. He sanoivat, että ihmisen henki syntyy kerran maan päälle 3000 (oikeammin 2160) vuoden aikana. Tästä vanhasta egyptiläisestä viisaudesta on periytynyt länsimainen, rosenkreutsiläinen viisautemme, ja esoteerisesti egyptiläinen päätelmä merkitsee, että ihminen syntyy kerran maan päälle kunkin tällaisen aikakauden aikana, siis kevätpäivän tasauspisteen ollessa määrättyssä merkissä eläinradassa, ja koska koko ihminen syntyy, pitää hänellä siis olla kaksi ruumistusta, toinen miehenä ja toinen naisena. Antroposofit, jotka saivat opetuksensa tohtori Steineriltä hänen seurattessaan rosenkreutsiläistä traditsionia, sanoivat nimenomaan, että tuhannen vuoden perästä ihminen syntyy jälleen maan päälle ja sukupuolet vaihtuvat. Tämän voisimme sanoa olevan luonnon määräämän järjestyksen, mutta se ei pidä paikkaansa todellisuudessa, koska ihminen on aikakausien vieressä kehittyneet yksilölliseksi ja uppiniskaiseksi olennoiksi, joka ei sokeasti tottele luontoa, vaan rikkoo sitä vastaan ja etsii pettävää onnea omalla tavallaan. Harva ihmisyksilö jälleensyntyä kiltisti kerran miehenä ja kerran naisena saman merkin aikana, vaan sääntönä melkein on, että ihmisen jälleensyntyminen tapahtuu ihan toisella tavalla. Madame Blavatsky sanoi, että jälleensyntyminen tapahtuu keskimäärin 1500 vuoden perästä, mutta että osa ihmis-sieluja syntyy hyvin pian jälleen ja toiset taas sangen harvoin. Vaihtelu sukupuolesta toiseen ei myöskään tapahdu säännöllisessä tahdissa; ihminen saattaa viipyä 3 tai 7 kertaa samassa sukupuoleessa. Sääntönä on pikemmin se, että ihmisellä on määrätty läksynsä opittavana jokaisessa merkissä, tapahtukoon tuo oppiminen yhdessä tai useammassa ruumistuksessa, samassa tai eri sukupuolissa.

Kevätpäivän tasauspiste on nykyään joko Kalojen merkin loppupäässä tai on vastikään siirtynyt Vesimiehen merkkiin. Tasauspiste siirtyy siis päivävastaiseen suuntaan kuin auringon näennäinen kulku eläinradan merkissä joka vuoden aikana. Almanakka kertoo, että maaliskuun 21 p:nä aurinko siirtyy Kaloista Oinaaseen. Tämä tapahtuu joka vuosi sentähden että kierrämme auringon ympäri. Sitä emme saa sekoittaa tasauspisteen siirtymiseen.

Astronomit ovat kaikki yhtämieltä siitä, että tasauspiste on Kalojen ja Vesimiehen rajamailla, mutta täsmällisiä aikamääräyksiä eivät anna.

Flammarion sanoi Astronomiassaan, joka ilmestyi viime vuosisadalla, että tasauspiste „pian“ tulee siirtymään Vesimieheen. Yhdysvaltojen meriobservatorio on äskettäin ilmoittanut, että tasauspiste on noin 8 á 10 asteen etäisyydellä Vesimiehen rajasta, joten vielä kestäisi noin 6 á 700 vuotta, ennenkuin tasauspiste olisi Vesimieheessä.⁵⁾

Kahden tuhannen vuoden aikana on nyt Kalojen merkki vaikuttanut elämäämme maan päällä. Täydellä syyllä, kuten kohta näemme, voimme sanoa, että juuri Kalojen vaikutusvallan aikana piti Jeesuksen syntyä maailmaan. Silloin vain oli näet mahdollista Kristuselämän ruumistua kokonaan inhimilliseen henkeen; muulloin se ei olisi voinut tapahtua. Sentähden voimme myös lisätä: jos Jeesus tahtoisi itse jatkaa työtään ruumistamalla tänne ja ottamalla uudestaan fyysillisen muodon, ei se voisi tapahtua ennen kuin 24,000 vuoden perästä. Silloin vasta olisi Kalojen merkki taas vallalla, ja silloin Jeesus voisi omassa merkissään jatkaa ja aloittaa samalla uutta. (Tämä on turha fantasia, sillä Jeesus Kristus ei ruumistu uudestaan.)

Miksi nyt tämä Kalojen merkki on niin ihmeellinen? Se on ihmeellinen sen takia, että se on tekemisissä ihmiskunnan sisäisimmän henkielämän kanssa. Kalojen merkkiä hallitsee planeetta Neptunus. Neptunus on veljesrakkauden, mitä syvimmän henkisen rakkauden planeetta. Kalojen merkissä on Neptunus vaikuttavana kiertotähtenä, koska veljesrakkauden kosmisten voimien vaikutus maan päälle kulkee

⁵⁾ Myöhemmin tässä samassa esitelmäsarjassa olen lausunut oman mielipiteeni ja todistellut sitä. P. E.

Neptunuksen enkelin kautta, ja Neptunuksen enkelin omat syvimät ominaisuudet tulevat ilmi Kalojen merkissä. Tämä on kuten sanottu syvintä ihmisrakkautta ja tietäjät ovat yhtä mieltä siitä, että meidän ihmiskuntamme on tällä tähdellä oppimassa rakkauden läksyä. Meidän syvin perussävelemme on rakkaus, rakkaus korkeimmassa, ylevimmässä ja syvimässä muodossa, jommoisena se tulee ilmi Neptunuksen ja Kalojen kautta. Sentähden Jeesus Kristus ilmestyi Kalojen merkissä. Vanhoissa hautakirjoituksissa ja piirustuksissa on Kristusta kuvattu kalaksi ja hänen nimensä *Iesous Khristos Theou Hyios Soter*, joka merkitsee Jeesus Kristus Jumalan poika, Vapahtaja, lyhennettiin kristikunnan alkuaikoina siten, että otettiin alkukirjaimet: I, Kh, Th, Y ja S, ja saatiin sana: *Ikhthys*, joka merkitsee „kala“. Kristikunta täten tavallaan palvoi kalaa, niinkuin esim. Egyptissä palvottiin Apis-härkää ja Indiassa lehmää pidettiin pyhänä, silloin kun – niinkuin tieteelliset tutkijat sanovat – kevätpäivän tasauspiste oli Härässä.

Jeesus Kristus pani kuitenkin alulle niin suurenmoisen ja mahtavan mullistuksen maapallon oloissa, että muut merkit, jotka seuraavat 24000 vuoden aikana kaloja, eivät saata muuta kuin painostaa hänen työtään ja tuoda esille eri puolia siitä. Syntyy tietysti suuriakin opettajia maailmaan, mutta kaikki he viittaavat Jeesukseen, kaikkien täytyy perustua häneen. Hänen työnsä on niin laaja okkultisesti katsoen. Jos joku liike on salaisesta maailmasta kotoisin, täytyy sen pohjautua Kristukseen.

Kun nyt olemme siirtymässä Vesimieheen, pyrkii jotain uutta sielunelämästämme näkyviin, joka auttaa meitä paremmin ymmärtämään Kristusta. Jos olisimme osanneet Kalojen ja Neptunuksen vaikutuksen aikana ottaa vastaan Jeesuksen sanoman, olisimme nyt jo eläneet maan päällä ilman sotia, murhia ja väkivaltaa. Olisimme oppineet elämään veljellisesti ja olisimme saaneet apua luonnolta itseltään, mutta kun emme sitä oppineet, on edessämme 24,000 vuotta kestävä taival, jonka aikana olemme tilaisuudessa yrittämään parastamme. Mikään ei tapahdu pakosta, kaikki hyvä on oleva ihmisten puolelta vapaaehtoista.

Vesimiehen merkissä vaikuttaakin planeetta Uranus, joka on yksilöllisen itsenäisyyden, yritteliäisyyden ja aloitteellisuuden planeetta. Tulevan kahdentuhannen vuoden aikana meidän täytyy ottaa vastaan Uranuksen vaikutusta, jotta tulisimme itsenäisiksi, sillä laumaolentoja emme enää saa ihmisinä olla.

III.

Milloin vesimieskausi alkaa?

Eräs ystäväni kysyi minulta, eikö voi okkultisesti määritellä, koska Aqvarius- eli Vesimieskausi alkaa, sillä tähtitieteilijät eivät ole tarkkaan määränneet tätä hetkeä. Tähän vastasin, että se epäilemättä voidaan okkultisesti määritellä. Valkoisen veljeskunnan Mestarit ja korkeat vihityt epäilemättä tietävät hetken päivälleen. Mutta vanha sääntö on että Valkoisen veljeskunnan tarkkoja numeroita ei koskaan ilmoiteta siitä yksinkertaisesta syystä, että ulkopuoliset eivät omilla laskuillaan pystyisi niitä kontrolloimaan, joten ne jäisivät kokonaan oman auktoriteettinsa varaan. Mutta viisaiden tietäjien silmämääränä on, että ihmiset oppisivat itse ajattelemaan, itse etsimään ja tutkimaan. Tästä Madame Blavatsky yhtämittaa huomauttaa Salaisessa Opissa puhuessaan aikakausista ja aikamääräyksistä. Opetuslapsille ei kerrota tarkkoja numeroita, annetaan vain viittauksia, jotta he hankkimiensa tietojen nojalla tekisivät itse johtopäätöksiä.

Ystäväni kysymyksen johdosta tekee minun nyt mieleni selittää, miten kyseessä oleva aikamääräys minulle kuvastuu. En tietenkään tiedä tarkkoja numeroita, mutta haluan omien havaintojeni nojalla tehdä joitain johtopäätöksiä.

Ennenkuin mitään osasin laskea tai ymmärtää Vesimiesmerkistä ja suuresta kosmisesta vuodesta (annus magnus) ja sen eri vaikutuksista maapallomme ihmiskuntaan, olin kyllä tietoinen siitä, että elämme nykyään ajassa, joka muistuttaa henkisesti aikaa parituhatta vuotta sitten, aikaa, jolloin Jeesus Kristus syntyi maailmaan. Vasta myöhemmin olen ymmärtänyt, miten tämä on selitettävissä astrologisesti.

Suuren vuoden kunakin kuukautena vaikuttaa erikoinen kosminen voima ja kussakin Zodiaki- eli Eläinradan merkissä on joku meidän aurinkokuntamme pyhistä planeetoista sinä niin sanoakseni linssinä, joka kokoaa kosmiset voimat ja lähettää ne aurinkokuntaan. Siten esim. sanotaan, että Vesimiehen merkissä on Saturnus hallitsevana ja salaisesti Uranus, – itse asiassa menneisyydessä Saturnus, vatedes yhä suuremmalla voimalla Uranus. Uranus planeetta on aivankuin se ovi meidän aurinkokunnassamme, joka avautuu Vesimiehen merkissä ja jonka kautta Vesimies-voimat virtaavat meidän 7:ään pyhään planeettaamme, niihin 7:ään planeettahenkeen, jotka ovat Logoksen istuimen ympärillä. Nämä 7 planeettaa ottavat vuorotellen suuremmassa mitassa vastaan mainittuja voimia. Sentähden jaetaan taivaallinen kuukausi 7:ään periodiin, joita voimme nimittää viikoiksi tai päiviksi. Kutakin periodia hallitsee määrätty pyhä planeetta eli planeetta-henki, vuorotellen siis Aurinko, Venus, Merkurius, Kuu, Saturnus, Jupiter ja Mars. Koska jokainen taivaallinen kuukausi kestää 2,160 vuotta, niin jokainen planeettapäivä kestää 7 osan eli 309 vuotta. Tämän seikan nojalla minä väitän, että nykyinen aika muistuttaa Kristuksen esiintymisaikaa ja että siis Vesimiehen merkki on äskettäin alkanut.

Ennen Vesimiestä oli taivaallamme Kalojen merkki 2160 vuoden aikana ja Jeesus Kristus esiintyi Kalojen merkin alussa. Minkätähden hän esiintyi Kalojen merkin alussa? Sentähden, että hän edusti yleismaailmallista, kosmistä Logosta, hän itseasiassa oli Logos maan päällä, hän oli vuodatus universaalisesta Logoksesta. Milloinka hänen inkarnationsinsa siis on täytynyt tapahtua? Sen on täytynyt tapahtua silloin, kun pyhä planeetta Aurinko oli hallitsevana, koska Aurinko ja meidän aurinkologoksemme korkeimmalla, intensiivisimmällä tavalla edustaa kosmistä Logosta. Jeesuksen esiintyminen Kalojen merkissä on täten tapahtunut Kalojen merkin alkupäässä, koska silloin Aurinko hallitsi. Jeesus esiintyi niiden 309 vuoden sisällä, jolloin Aurinko hallitsi. Sen tarkempiin tuloksiin emme ole vielä päässeet. Mistä nyt voimme päättää, onko se tapahtunut meidän *ajanlaskumme* alussa vaiko varhemmin? Väittäväthän jotkut Jeesuksen syntyneen 105 vuotta e. Kr. Jos Jeesus olisi esiintynyt Auringon hallituskauden alussa, olisi tämä

kausi kestänyt Jeesuksen syntymästä 300 vuotta eteenpäin, mikä silloin merkitsisi, että Kalojen taivaallinen kuukausi loppuisi ja Vesimiehen aika alkaisi vasta vuonna 2160. Miten on asian laita? Onko mitään tosiseikkaa, jonka nojalla tämän kysymyksen voisimme ratkaista? On olemassa eräs okkultinen tosiseikka. Se on, että Jeesus Kristus edusti okkultisessa maailmassa Logosta ja siis pyhää Aurinkoa, ja nyt, kun Kristus on kaiken yläpuolella, Logosta eli Aurinkoa edustaa eräs merkillinen ja hyvin korkea älyolento, jota länsimaisessa okkultismissa on totuttu nimittämään Mikaeliksi. Hän on pääenkeleistä se, joka lohikäärmeen voitti; hän se johtaa „taivaallisia sotajoukkoja“, taistelee niiden etunenässä ja vie voiton mustilta voimilta. Mikaelilla on henkimaailmassa suuri tehtävä, ja Mikael on toisin sanoen se pyhä planeettahenki, jota astrologiassa merkitään Auringolla. Mikaelin eli Auringon suhteen tekee mieleni nyt toistaa, mitä mainitsin, silloin kun varsinainen Ruusu-Risti-työmme v. 1920 alkoi ja kun pidin ensimmäisen esitelmäsarjan, joka perusteli ruusuristiläistä maailmankatsomustamme, – se seikka nimittäin, että – ei niin pitkiä aikoja sitten Mikael on näkymättömässä maailmassa taas astunut hallitukseen. Tämä on okkultinen tosiseikka, jota en usko monenkaan länsimaalaisen okkultistin kieltävän. Mikaelilla on ohjaket käsisään ja se merkitsee, että henkimaailmassa on ollut sangen suurenmoinen „sota“ valkoisten ja mustien välillä, joka on päättynyt valkoisten voittoon. Mikael on voittanut mustat voimat.

Ymmärrämme, mitä tällä sanalla tarkoitetaan, kun ajattelemme ihmiskunnan elämää. Varsinkin länsimailla on pitkin kristillistä aikaa eletty alituisissa vehkeilyissä, vallantavoitteluissa ja väkivallan teoissa. Henkimaailmaan on siten kerääntynyt sanomaton määrä itsekkäitä ajatuksia, koston ja tuskan tunteita, jotka siinä ilmenevät suurena tummana ukkospilvenä. Pahat ajatukset vetävät toisiaan salaperäisellä voimalla puoleensa, siten vahvistuen ja lisääntyen. Ja henkimaailmassa on paljon olentoja, jotka viihtyvät juuri tässä ilkeydessä, on pahoja ihmisolentoja, eläviäkin, mustia ja harmaita maagikoita, jotka käyttävät tuota mustaa pilveä hyväkseen omiin tarkoituksiinsa. Mutta henkimaailmassa syttyy silloin tällöin puhdistava suursiivous, – ja se puhdistus heijastuu tähän ulkonaiseen maailmaan luonnonmullistuksina ja sotina.

Ennenkuin Mikaelin Aurinko-kausi alkaa on johdossa planeettahenki, jota länsimailla nimitetään Rafaeliksi ja jonka kiertotähtenä on Mars. Rafael-Mars on intohimoisesti taisteleva enkeliolento, ja sentähden on noin 300 vuoden aikana henkimaailmassa oikeuden puolesta „sodittu“ vääryyttä vastaan. Valkoiset ja mustat voimat ovat nousseet toisiaan vastaan, ja pelastava rauha saavutettiin vasta, kun Mikael astui näyttämölle. Mikael tuli ja voitti ja ne, jotka osaavat tutkia näitä asioita, tietävät, että Mikael on vastikään astunut näyttämölle.

Kysykäämme nyt uudelleen: Milloin tapahtui Jeesuksen esiintyminen? Aurinko-kauden alussako? Jos se tapahtui Aurinko-kauden alussa, silloin meillä on vielä jäljellä muutamia satoja vuosia, ennenkuin Kalojen vaikutus loppuu. Silloin me itse asiassa nyt eläisimme Rafaelin Mars-kautta, joka olisi alkanut vasta viime vuosisadan keskivaiheilla. Mutta nyt okkultisesti tiedämme, että Marsin aikakausi on juuri loppunut ja Mikael astunut näyttämölle. Tämä taas merkitsee, että Kalojen aikakausi on umpeen kulunut ja Vesimieskausi alkanut, sillä Marsin viikko on joka suurkuukaudessa viimeinen, samoin kuin Auringon kausi on suurkuukauden ensimmäinen. Okkultistit, jotka eivät ole saaneet tarkkoja numeroita Mestareilta, sanovat, että Mikael astui hallitukseen vuonna 1880. Tämä luku saattaa olla pätevä, mutta ei ole sanottu, että se on tarkka. Se voi vaihdella muutamia kymmeniä vuosia, ja tahdon mainita toisen vuosiluvun, joka ehkei ole sen pätevämpi, vaikka molemmat lienevät lähellä oikeata vuotta. Tämä toinen vuosiluku on 1898. Näin ollen Mikaelin hallituskausi alkoi ja Vesimiehen merkki astui toimintaan joko 1880 tai 1898. Jälkimmäistä vuosilukua 1898 mielestäni vähän puoltaa se seikka, että itämailla on vanha lasku „mustasta aikakaudesta“ eli *Kali Jugasta*, jonka sanotaan alkaneen silloin kun Krishna kuoli, toisin sanoen v. 3102 e. Kr. Tämän Kali Jugan aikakauden ensimmäinen periodi on mustin ja vaikein, se on onnetonta aikaa ihmiskunnalle, ja se kestää itämaalaisten laskujen mukaan 5000 vuotta. Madame Blavatsky puhuu näistä asioista Salaisessa Opissa ja mainitsee, että Kali Jugan mustin aika loppuu v. 1898, koska silloin 5000 vuotta on kulunut Krishnan kuolemasta.

On otettava huomioon, että sekä näkymättömässä että näkyväisessä todellisuudessa mikään ei ala eikä lopu „sekunnilleen“, vaan että kaikki kulkee limittäin, koska aina täytyy olla ylimenoa toisesta toiseen eli murrosaika, joka liittyy kaksi erilaista väriä yhdeksi. Meillä on joka päivä silmiinpistävä esimerkki tästä luonnonlaista – varsinkin täällä pohjolassa. Päivä ei muutu yöksi samalla hetkellä kuin aurinko on laskenut taivaanrannan taa, vaan sekä ennen että jälkeen on pitkä hämärä, jolla on oma viehättävä kauneutensa. Sentähden kun sanomme, että Mikaelin aikakausi alkaa vuonna 1898, ei se merkitse, että määrättyllä sekunnilla Rafael-Mars-hengen vaikutus olisi loppunut ja Mikaelin vaikutus alkanut. Päinvastoin Rafael jo loppuaikoina valmisti Mikaelin tuloa. Ylimenoaikana voi itseasiassa huomata molempien vaikutusta. Sentähden tarkka numero merkitsee vain sitä, että Mikael on ottanut ohjokset juuri silloin käsiinsä. Ja koska nyt itämaitten viisaiden mukaan Kali Jugan ensimmäinen periodi loppuu vuonna 1898, olen näkevinäni, että tämä vuosi pitäisi olla Mikaelin hallituskauden alkuvuosi. Silloin Vesimiehen merkki samalla on astunut toimintaan ja Kalojen merkki on kulunut loppuun tuona vuonna 1898.

Nyt voimme kysyä: Koska Kalojen merkin aikana hallitsi Aurinko eli Mikael? Hän hallitsi tietysti Kalojen merkin alkuaikana. Jos Kalojen merkki loppui vuonna 1898, täytyy vähentää 1898 vuotta Kalojen merkin koko iästä, joka on 2160 vuotta, jolloin joudumme vuoteen 262 e.Kr. Mikaelin hallituskausi Kaloissa alkoi siis vuonna 262 e.Kr. ja loppui v. 47 j. Kr. Kristuksen on siis täytynyt esiintyä tämän ajan sisällä: 262 e. Kr. - 47 j. Kr.

Nyt on olemassa sellainen okkultinen laki, että jos joku suuri lähettiläs ilmestyy, täytyy hänen tuloaan valmistaa, vieläpä valmistaa samanlaisten sisäisten okkultisten olosuhteiden vallitessa. Jeesuksen edellä on täytynyt kulkea lähettiläitä, jotka ovat valmistaneet hänen tuloaan. Näitä lähettiläitä olivat Jeesus ben Pandira, joka eli 100 vuotta e. Kr., ja myöhemmin Johannes Kastaja. Okkultistit ovat yhtä mieltä siitä, että suuren lähettilään ilmestymisaika on merkin loppupuolella. Jeesus Kristus on siis ilmestynyt maailmaan Mikael-hallituskauden loppupuolella. Jos edellä mainituista vuosiluvuista valitsemme vuoden 1880, joudumme siihen, että Mikaelin hallituskausi Kaloissa loppui v. 29 j. Kr., samalla kun Jeesus ristiinnaulittiin. Tämän vuoden 1880 puolesta puhuu siis se, että Jeesus ristiinnaulittiin, silloin kun Auringon eli Mikaelin hallituskausi loppui Kaloissa. Mutta jos taas otamme huomioon, että Jeesus ilmestyi kauan aikaa opetuslapsilleen kuolemansa jälkeen ja opetti heitä personallisesti, voimme otaksua, että sekin kaikki tapahtui Mikaelin hallitessa, jolloin siis Mikaelin kausi kesti kauemman aikaa. Silloin taasen tulemme vuoteen 1898, joka on yhteydessä Kali Jugan kanssa. Joka tapauksessa näyttää varmalta, että Mikaelin aikakausi on taas alkanut ja että siis nyt elämme Vesimiehen merkissä.

Kristillisen historiamme planeettaperiodit ovat siis seuraavat, jos edellytämme, niinkuin mieleni tekisi, että

	Kalojen kausi loppui	
	1898:	
Aurinko	262 e. Kr. –	47 j. Kr.
Venus	47 j. Kr. –	356 j. Kr.
Merkurius	356 j. Kr. –	664 j. Kr.
Kuu	664 j. Kr. –	972 j. Kr.
Saturnus	972 j. Kr. –	1280 j. Kr.
Jupiter	1280 j. Kr. –	1589 j. Kr.
Mars	1589 j. Kr. –	1898 j. Kr.

Kummassakin tapauksessa henkevä alkukristillisyyden aika sattui Venuksen hallitessa; kirkon organisoituminen ja dogmien synty Merkuriuksen; kirkon fantastinen vallan tavoittelu ja „pimeä keskiaika“ Kuun ja Saturnuksen; renesanssi, Amerikan löytö, kirjapaino y. m., Jupiterin; uusi aika keksintöineen, valloitusretkineen ja värillisten rotujen sortamisineen Marsin hallitessa.

Muist. Saatuani käsiini H. P. B:n evankeliumitutkielman näin ilokseni ja ihmeekseni, että H. P. B. on samalla kannalla ajanmääräysten suhteen, koska hän sanoo: „kun se muutaman vuoden kuluttua astuu *Vesimiehen* merkkiin . . .“ Tämän H. P. B. kirjoitti v. 1887. „Muutaman vuoden kuluttua“ tarkoittaa silminnähtävästi v. 1898. (Kts. Ruusu-Risti n:o 5, s. 188, muist.)

IV.

Vesimiehen merkeissä.

Meidän n.s. kristillinen kulttuurimme on kulkenut Kalojen merkissä ja olemme nyt äskettäin (v. 1898) siirtyneet Vesimiehen merkkiin, jossa tuleva kulttuuri on kulkeva. Kalojen merkissä on syvimmällä ollut johtavana planeettana Neptunus, joka on jumalallis-inhimillisen veljesrakkauden planeetta. Kalojen merkissä Jeesus Kristus eli, toimi ja kuoli, ja koko meidän tähtemme tehtävä, samoin kuin ihmiskuntamme syvä ja taivaallinen päämäärä on rakkauden oppiminen. Jeesus Kristus, joka kerrassaan mullisti ja muutti elämän suhteet tällä planeetalla, sekä näkyväisessä että näkymättömässä maailmassa, tuli luonnollisesti Kalojen merkissä, koska se on eläinradan syvin ja korkein merkki. Viime kuluneen 2000:n vuoden aikana on ihmiskuntaamme erikoisesti vaikuttanut Neptunus-planeetan voima, voisimme sanoa: Jeesuksen Kristuksen henki, mikä käytännöllisessä elämässä on merkinnyt sitä, että meillä ihmisillä on ollut erikoinen mahdollisuus kasvaa veljesrakkaudessa tällä ajalla. Olemmeko käyttäneet tilaisuutta hyväksemme? Mikäli emme ole osanneet sitä tehdä, koska rakkaus tulee luoksemme myös tunteen aalloilla, olemme menneet toiseen äärimmäisyyteen, nim. rikollisuuteen. Se vaikutus, mikä olisi stimuloinut meissä syvimpiä rakkauden tunteita, se on vain hipaissut meitä, kun emme ole osanneet sitä tuntea, herättäen samalla meissä itsekkäitä ja rikollisia intohimoja.

Täytyy tunnustaa, että juuri tässä kristillisessä sivistyksessä, Kalojen merkissä, jossa on ollut niin äärettömän suuret mahdollisuudet hyvään, on tullut pahaa ja julmaa esille ehkä suuremmissa mitassa kuin muulloin ja muualla. Ei missään uskonnossa ole esiintynyt niin paljon personallista rikollisuutta kuin kristikunnassa viime parin tuhannen vuoden aikana. Kristikunta on aivan ekselöinyt siinä suhteessa. Tilastolliset tutkimukset ovat näyttäneet, että esim. buddhalaisessa ja hindulaisessa maailmassa ei ole tehty läheskään niin paljon rikoksia kuin kristittyjen kesken. Onhan koko maapallo elänyt Kalojen merkissä, mutta kristikunta on kääntynyt nimellisesti Jeesuksen Kristuksen puoleen vedoten hänen työhönsä ja vetäen puoleensa Neptunuksen voimaa, ja kykenemättä kulkemaan kaikessa vanhojen kulttuurien edellä se on kompastunut ja jäänyt monessa suhteessa jällelle.

Vesimiehen aikakausi, jota johtavana planeettana hallitsee Uranus, on toisen luontoinen kuin Kalojen. Vesimies on ensimmäinen niistä annus magnuksen yhdestätoista järellä olevasta „suurkuukaudesta“, joiden aikana ihmiskunnan tulee oppia yhä uusilta puolilta ymmärtämään ja omaksumaan Jeesuksen Kristuksen pelastustyötä, uuden liiton rakkauden evankeliumia. Uranus-tähden vaikutuksen alla tullaan nyt aluksi kahden tuhannen vuoden aikana määrättyllä uudella tavalla paremmin käsittämään Kristusta. Oireita jo näkyy, sillä tätä uutta on valmistettu useampana satana vuotena, – itse asiassa siitä lähtien, kun Christian Rosenkreuz esiintyi Euroopassa viidenneltätoista vuosisadalla. Christian Rosenkreuz pani alulle salaisen teosofisen liikkeen. Keskiajan pimeyden perästä koitti uusi aika, joka alkoi kulkea okkultisesti rosenkreuziläisen vaikutuksen merkeissä. Sen perästä kun Rosenkreuz Valkoisen Looshin käskystä työskenteli Euroopassa, pääsi tieteellinen ajattelu vauhtiin täällä. Tieteellinen tutkimustyö on valmistanut meitä uutta aikaa vastaan ottamaan, sillä se on kasvattanut meissä uutta ominaisuutta, ajatusta. Keskiajalla meissä kehittyi tunne. Keskiaika oli pimeä monessa suhteessa, mutta sen uskonnollinen tunne loisti suurella hartaudellaan. Ne ihmiset, jotka ottivat vastaan „Valkoisen Kristuksen“, kehittivät hartauksi, uskonnollisiksi luonteiksi. Mutta tämä keskiajan valo himmeni vähitellen, kun tieteellinen työ alkoi. Ihmisten järki nousi uppiniiskaisena huutamaan totuutta omalla tavallaan. Nyt olemme päässeet ajatuksen ja järjen kehityksessä niin pitkälle, että viime vuosisadalla alkoi varsinainen teosofinen työ. Se, jota ennen oli harrastettu salaisissa seuroissa, tuli nyt julkiseksi viime vuosisadan loppupuolella teosofisen liikkeen kautta.

Sillä tavalla tieteellinen tutkimustyö kutsui julkisuuteen sen salaisen, rinnalla kulkevan totuuden etsimisen, jota Christian Rosenkreuz oli pannut alulle.

Kun tahdomme luoda itsellemme käsityksen tulevasta sivistyksestä, joka kulkee Vesimiehen merkissä, täytyy meidän ottaa huomioon kaikki se, mitä olemme oppineet teosofiselta liikkeeltä. Madame Blavatskyn tuoma teosofinen sanoma on meille avain tulevaan aikakauteen.

Järkevä ajatus on nyt jo päässyt etualalle inhimillisessä arvonannossamme, ja se se tulee olemaan uuden sivistyksen ja aikakauden varsinaisena tunnusmerkkinä. Tällä en tarkoita kuivaa, laskevaa, materialistista järkeä, vaan sitä kirkasta älyä, jonka rinnalla kulkee tunnekin voimakkaana mukana, vaikka tämä tunne usein on yllättävä ilmiö, jota sangen vähän vielä saatamme aavistaa.

Minkälainen henkinen ilmapiiri yleensä tulee olemaan tulevassa sivistyksessä, sitä ei ole mahdoton kuvitella. Tekisi mieleni sanoa: se tulee olemaan suurempaa uskoa käytännössä kuin mitä koskaan on löytynyt tässä Kalojen merkissä, vaikka olemmekin kristillisessä sivistyksessä puhuneet uskosta elämän tärkeimpänä ilmiönä. Uusi usko tulee perustumaan järkiperäisiin ja todistettuihin tosiseikkoihin, se on oleva uskoa, joka ei sokeana leijaile tyhjässä, vaan perustuu selviin havaintoihin, mutta joka tapauksessa on yksilön uskoa. Jokaisen ihmisen täytyy uskoa, ei usko ole mitään, jollei se ole ihmisessä elävä. Mutta mikä se on oleva tuo usko, joka asettuu yleisenä vaatimuksena kaikille? Se on oleva usko Jumalaan ja ihmisen henkeen.

Tätä väitettä täytyy hieman selittää. Kristillisessä sivistyksessä on juuri muka uskottu Jumalaan ja ihmisen henkeen, – kuolemattomaan elämään, joka kuoleman jälkeen odottaa ihmistä iankaikkisena autuutena tai kadotuksena. Mutta tämä on ollut teoreettista uskoa, joka verrattain harvoin on vinyt käytännöllisyyteen. Uudessa sivistyksessä tullaan „usko“ käsittämään käytännöllisellä tavalla. Siinä ei tarvitse puhua uskosta Jumalaan niin paljon, sillä kaikki ihmiset ymmärtävät, että täytyy uskoa Jumalaan, s.o. elämän hyvyyteen, järkeen ja lakisiteisyyteen, siihen, että olemassaolo ei ole tyhjää sattumaa, vaan että viisas järjestys, oikeus, hyvyys, kauneus ja rakkaus vallitsee maailmankaikkeudessa. Ei voi tulla kysymykseen aikaansa seuraavalle ihmiselle tällainen meikäläinen epäily: onko olemassaololla mitään tarkoitusta? – tai: olemassaolo on paljasta peliä! Niin ovat viisaimmat ajattelijat voineet huudahtaa meidän ajallamme, kuten esim. Voltaire Ranskassa, joka ei tiennyt iankaikkisesta elämästä mitään: „mitä se mahtaakaan olla, kun tämä elämä jo on paljasta humbugia!“ Semmoiseen johtopäätökseen ei voi tuossa uudessa ilmapiirissä tulla, sillä vähitellen kaikenlaisten tieteellisten löytöjen avulla ihmiskunnan ajatus kirkastuu siinä määrin, että se huomaa maailman hyvin järjestetyksi, ei ainoastaan lakisiteiseksi, vaan myös oikeudenmukaiseksi, viisaaksi, kauniiksi.

Ihmissielusta esim. olemme kristillisellä ajalla sanoneet: se on ruumiin vastakohta ja se on pelastettava, jotta se tulisi autuaaksi Jumalan luona. Mutta kaikenlaisten tutkimusten nojalla tullaan uudessa kulttuurissa siihen selvään johtopäätökseen, että ihminen itsessään on sielu, henkiolento, puettu ruumiiseen. Kun nämä tulee tieteelliseksi selviöksi, se vaikuttaa henkiseen ilmapiiriin sillä tavalla, että jokainen uskoo ja ymmärtää, että elämällä on korkeampi tarkoitus. Sentähden Uudessa Testamentissa „usko“ merkitsee uskoa siihen, että ihminen elämän lapsena, Jumalan poikana, ikuisena henkiolentona ilmentää suurta kosmista elämää ollen siten luojana maailmankaikkeudessa.

Usko on tietoa siitä, että voimme, mitä tahdomme, – meidän täytyy voida, sillä aika ei saa meitä estää, se korkeintaan katkaisee ponnistuksemme hetkeksi. Jos taiteilija, joka ryhtyy maalaamaan suurta taulua, pelkäisi, että jollei hän saa sitä valmiiksi tänään, se ikuisesti jää puolivalmiiksi, ei hän milloinkaan uskaltaisi ryhtyä suureen työhön. Hänen täytyy olla varma siitä, että yötä seuraa päivä, jolloin hän taas jatkaa työtään. Mutta tämä usko kasvaa vielä suuremmaksi, kun meille selvenee, että elämme läpi aikojen. Ihminen voi silloin ottaa päällensä kuinka suuren tehtävän tahansa. Hän suorittaa tässä elämässä sen, minkä ennättää, ja jatkaa toisessa elämässä synnyttyään tänne uudestaan.

Näin näköalat avartuvat. Usko tulee olemaan suurinta uskallusta, suurinta luottamusta, suurinta näkemystä. Kuta enemmän tunnevoimaa ihminen liittää uskoonsa, sitä voimakkaammaksi persoonallisuudeksi hän tulee. Ja tämän luonnollisen elämänymmärryksen valossa kaikki muut kysymykset ratkaistaan. Ei kukaan enää tahdo todistaa, kuinka hullua on elämä, – jokainen pyrkii näyttämään, kuinka kaunis elämä on, kuinka humoristinen tai kuinka vakava ja ylevä.

Muuan tärkeä elämäkysymys uudessa sivistyksessä on pahan probleemi, joka ratkaistaan yhtä luonnollisella kuin käytännöllisellä tavalla. Miten kristikunnassa olemme asettuneet pahan probleemin suhteen? Paha on meitä pelottanut, olemme personoineet sen suureksi, pahaksi kiusaajaolennoksi, joka tahtoo ihmisiä vetää kadotukseen. Olemme aina olleet sotajalalla sitä vastaan, mutta vaikka olemme ymmärtäneet, että pahalla on meihin nähden voimaa ja valtaa juuri sentähden, että meissä itsessämme on paha, olemme mieluummin kiertäneet pahan ulkopuolelle ja arvelleet sen voimaa niin hirmuiseksi maailmassa, ettemme kykene sitä voittamaan, ellei ulkopuolinen vapahtaja meitä siitä pelasta. Olemme luokitelleet pahan muotoja ja lajitelleet syntejä ja rikoksia pienemmiksi ja suuremmiksi, ja koska meidän on täytynyt pitää järjestystä maailmassa, olemme laatineet lakeja, jotka näennäisesti hyvin ylläpitävät sitä, vaikka samalla tuon järjestyksen takana suuri tuska ja kärsimys vaikeroi. Sillä kaikkien meidän myös on täytynyt oppia salaamaan mahdollisimman paljon toisilta ja julkisuudelta sitä paha, minkä olemme tunteneet itsessämme ja juuri leimanneet pahaksi lakiemme pykälien mukaan. Jokainen meistä on ollut kuin lukittu ovi, jokainen on verhonnut itsensä salaaviin vaatteisiin, ettei kukaan – emme itsekään – saisi aavistaa, mitä paha meissä on, jokainen on koettanut näyttää paremmalta kuin on. Tämä on ollut korkeinta saavutustamme tähän saakka, näennäistä sivistystä, järjestystä ja puhtautta. Tietysti on ollut yksilöitä, jotka ovat olleet puhtaita ja hyviä, mutta meidän elämämme näissä yhteiskunnissa semmoisenaan on enemmän tai vähemmän ollut rakennettu ulkokultaisuudelle, pelolle ja häpeälle. Ja kaikki on riippunut siitä, että olemme määrättyllä tavalla asennoituneet pahan probleemiin.

Kun uudessa kulttuurissa tulemme heti alusta uskomaan, että ihminen on iankaikkinen henkiolento ja että koko jumalallinen olemassaolo on oikeudenmukaisesti järjestettynä itsessään hyvä ja pyhä, voimme syystä kysyä: mihin häipyä meidän käsityksemme pahasta? Se häipyä tyhjään. Tulemme silloin näkemään luonnollisena tosiseikkana, että paha asuu meidän mielikuvituksessamme ennen kaikkea. Sen juuri on omassa ajatuksessamme. Ei jumalallisessa elämässä ole paha, siinä vain tapahtuu suurenmoinen elämän muotojen uhrautuminen. Jumalan avarassa, äärettömässä maailmassa vallitsee salaperäinen ilon, onnen ja rakkauden laki.

Paha on saanut alkunsa meistä ihmisistä. Olemme nimittäneet kärsimystä pahaksi, olemme koettaneet tutkia, mistä kärsimys on aiheutunut ja olemme nimittäneet kärsimyksen syytä pahaksi, oli se sitten ulkopuolella meitä tai siveellisesti omassa itsessämme. Tätä paha ei käy kieltäminen, se on todellista, mutta se ei ole Jumalassa eikä olemassaolossa sinään, vaan on saanut alkunsa meidän omassa tajunnassamme ja syntynyt omasta tietämättömydestämme.

Miten uudessa, Uranuksen hallitsemassa ajassa tullaan asettumaan pahaan nähden? Sillä tavalla, että ennakkolta ei uskota pahaan, ei uskota pahan vastustamis- ja rankaisemisvälttämättömyyteen. Se on oleva pohjasävelenä uudessa sivistyksessä. Jumalallinen elämä on yksi, koko olemassaolo on sen ilmennyksenä, kaikki ihmiset ilmentävät kukin omalla tavallaan sitä suurta jumalallista elämää, joka itsessään on täydellinen. Emme osaa elämää muuttaa emmekä tehdä sitä paremmaksi. Meidän täytyy nimittää Jumalaa täydelliseksi, ja Jumalan täydellisyys tulee ilmi jumalallisessa kosmoksessa. Jos jokainen ihminen osaisi olla niinkuin kukka kedolla, puu metsässä tai kivi tiellä, silloin jokainen ihminen olisi yhtä täydellinen omassa ilmennyksessään, kuin on puu metsässä, kukka kedolla tai kivi tiellä. Kukkia on tuhansia, ja kukin niistä on kaunis omalla tavallaan, kiviä on tuhansia, ja kullakin niistä on oma muotonsa, – jos me ihmiset osaisimme olla omaa syvintä itseämme, silloin olisi kukin meistäkin täydellinen omalla kohdallaan. Ihmiset tulevat ymmärtämään, että jokainen ihminen syntyessään maailmaan on kuin taideteos, ihmeolento, jumalanpoika. Kun hän saa vapaasti kaivaa esille sielunsa pelosta elämän siihen kätkemän aarteen, silloin hän on

täydellinen, – muuta jumalallinen elämä ei häneltä vaadi. Ainoastaan, jos hän kapinoitsee omaa itseään vastaan, kerettiläisenä omantuntonsa edessä tahtoessaan olla muuta kuin mitä on, – ainoastaan silloin hän antaa sijaa pahalle ja tekee syntiä totuuden pyhää henkeä vastaan, joka sanoo hänelle: „ole se, mikä olet, sitä varten olet maailmaan tullut; totuus on sisin olemuksesi; olet tullut ajattelevaksi ihmiseksi, tunnet olevasi henkiolento; sinun tehtäväsi maailmassa on olla uskollinen totuudelle, s.o. omalle sisimmälle itsellesi“.

Ihminen on yksilö, eikä hänen pidä ennakolta uskoa, että hän on auttamattomasti paha; toisten ei liioin pidä ennakolta uskoa, että hänessä on mitään pahaa, vaan kaikkien tulee uskoa, että syvimmillä joka ihmisessä piilee hyvän lähde, itse jumalallinen elämä. Tulevassa sivistyksessä tullaan ymmärtämään Jeesuksen Kristuksen sanoma veljesrakkaudesta, niin että yksilöt sanovat toisilleen: „hoida uskollisesti omaa leiviskääsi ja anna minun auttaa sinua“. Nykyisessä kristillisessä yhteiskunnassa olemme miltei sotajalalla keskenämme, estäen toisiamme olemasta sitä, mitä sisimmässä haluamme. Ainoastaan voimakkaat luonteet murtavat kahleensa, uskaltuen tulla siksi mitä ovat: jotkut suuret nerot, taiteilijat, tieteen tutkijat, keksijät, ovat jaksaneet olla oma itsensä. Ja meidän täytyy tunnustaa: he ovat vieneet maailmaa eteenpäin. Mitä meistä olisi tullut, jos ei olisi ollut niitä voimakkaita yksilöitä, jotka ovat vähän järkyttäneet maailmaa?

Uudessa aikakaudessa on kuin ilmassa, että ihmisten täytyy uskoa. Nyt emme ole uskaltaneet uskoa, meidän on täytyntä panna usko syrjään, ettemme liiksi olisi eronneet laumasta. Olemme pelänneet joutuvamme naurun alaisiksi, olemme tahtoneet olla sievässä rivissä, jotta selvästi näkyisi, että olemme kaikki yhtä hyviä ja yhtä huonoja. Tämä on ollut luonnollinen elämäntukemme vanhassa sivistyksessä. Kuinka toista tulee olemaan uudessa! Silloin vaaditaan uskoa, jokainen ihminen, pienikin, tuntee, ettei hänen elämänsä ole minkään arvoinen, ellei hän uskoen itseensä ajattele ja toimi omaperäisesti. Hänen täytyy luoda jotain omasta elämästään.

Nytkin jo merkit viittaavat tähän tulevaisuuteen. Viime vuosisadalla tapahtui naisten vapautuminen. Puolet ihmiskuntaa tuli tietoiseksi siitä, että hekin olivat yksilöitä – ei miesten leikkikaluja tai koristuksia, vaan ihmisiä hekin. Samaten kaikki viime vuosikymmenien suuret yhteiskunnalliset, aatteelliset ja uskonnolliset liikkeet tähtäävät tulevaisuuteen, joka on oleva vapaampi, kauniimpi, korkeampi, jolloin kaikki ihmiset tulevat tietämään ja tuntemaan, että heidän täytyy itsekunkin uskoa Jumalaan voidakseen elää. Ja uskoa Jumalaan on samaa kuin uskoa paraimpaan itseensä, sillä Jumalan valtakunta ei ole ulkopuolella meitä, vaan meidän omassa sisässämme.

Sentähden pahan probleemi neuvoo ihmisille: toimikaa jumalanpoikina, niinkuin näette Isän Jumalan toimivan. Miten Jumala toimii? Jumala, s.o. elämä itse menettelee niin, ettei se aseta rajoja meidän vapaudellemme eikä estä meitä tekemästä, mitä haluamme. Saamme vapaasti tehdä pahankin, vaikkapa murhata toisiamme, – Jumala ei estä. Monet ihmiset kysyvät minulta maailmansodan aikana: „kuinka on mahdollista, etteivät mestarit ja jumalat, joilla on valta käsissään, estä semmoista jumalanpilkkua, kuin tämä maailmansota on?“ Ja minun täytyi selittää, että viisaat aina täyttävät Jumalan tahdon, koettaen itse elää ja toimia niinkuin Jumala. Ei Jumala estä, jos tahdomme lähteä sotaan toisiamme vastaan. Mitä Jumala tekee? Hän antaa meidän kantaa seuraukset teoistamme. Kun olemme maailman myllänneet ja hävittäneet, saamme alkaa uudestaan alusta – järjestää, nostaa, rakentaa raskaiden verotaakkojen painamina, raaistuneiden ja rikollisten ihmisten ahdistamina. Sillä ihmiset raaistuvat, kun heidän alemmat vaistonsa päästetään irti. Ei sodasta ole mitään siunausta, sota vain kutsuu helvetin voimat luoksemme, – mutta me saamme siihen ryhtyä, Jumala ei nosta sormeaan.

Jumala sanoo pojilleen: „olkaa niinkuin minä, älkää huolehtiko, vaan opettakaa, uskokaa, näyttäkää esimerkkiä; sanoilla varoittakaa, ajatuksilla siunatkaa, mutta antakaa ihmisten tehdä, mitä tahtovat, kunnes heidän mielensä muuttuu“.

Tämä on Jumalan suuri kärsimys, Jumalan ristinkuolema ja ristinpuulla riippuminen. Kristikunnassa sanotaan joskus: Kristus on aina ja yhä ristiinnaulittu. En tiedä, paljonko sitä ymmärretään, mutta se on

salainen totuus. Jumala on ristiinnaulittu tässä elämässä ja meissä ihmisissä, kunnes me otamme Hänet alas ristinpuulta. Sentähden tulevassa kulttuurissa lapsesta lähtien opimme kääntämään silmämme hyvään. Kun jokaista ihmistä kasvatetaan uudessa hengessä, kun jokaista pienestä pitäen koetetaan auttaa ja rohkaista hänen uskossaan hyvään, silloin paha häviää ihmismaailmasta. Emme saa pahaa koskaan pois uhkailemalla, rankaisemalla ja tekemällä väkivaltaa pahan vastapainoksi. Ei, pahan poistamme vähitellen ainoastaan sillä tavalla, että opetamme ihmisiä uskomaan hyvään ja autamme heitä yhteiskuntana heidän pyrkimyksissään.

Ajatelkaamme omaa lapsuuttamme ja nuoruuttamme. Eikö meissä jokaisessa elänyt salainen, ihmeellinen unelma ja toivo, että voisimme jotain hyvää tehdä maailmassa, että meissäkin oli jotain arvokasta, jonka piti tulla esille? Elämä sitten ehkä murskasi unelmamme – haaveemme kärsivät haaksirikon, – mutta onko sanottu, että elämä täällä maan päällä aina on oleva tukahduttamista? Ei, tulevassa kulttuurissa yksilö saa olla oma itsensä toisten häntä auttaessa. Ja minä vakuutan teille: tulee paljon hyvää ilmi ihmisistä, kun koetamme nähdä kaunista kaikkialla, asettumatta epäilevälle tai tuomitsevalle kannalle, vaan odottaen ja uskoen. Kaikki työ tulee kulkemaan yhteistyön ja keskinäisen avunannon merkissä. Jokainen tuntee tarvitsevänsä toisten apua, ja kaikki tietävät olevansa veljiä, joiden täytyy pitää toisiansa kädestä kiinni, jos mielivät oikealla tavalla kulkea elämän läpi.

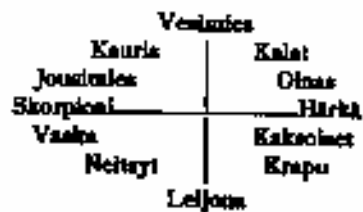
V.

Muutamia analogioja.

Elämme murrosajassa, seisoen kahden tien yhtymäpaikassa, ja saatamme hyvällä syyllä heittää katseemme sekä taaksepäin että eteenpäin, ymmärtäen, mitä on ollut, ja aavistaen, mitä tulee olemaan. Tahdomme hetkeksi kiinnittää huomiomme muutamaiin analogioihin eli vastaavaisuuksiin, jotka auttavat meitä tässä menneisyyteen ja tulevaisuuteen katselemisessamme.

Vanhassa Testamentissa profeetta Hesekiel puhuu eräästä näystäään. Hän kertoo, kuinka taivaat hänelle avautuivat ja neljä ihmeellistä eläintä, keruubia, näyttäytyi neljässä ilmansuunnassa. Yhdellä oli kotkan kasvot, toisella enkelin, kolmannella härän ja neljännellä leijonan kasvot. Profeetta Hesekiel panee suurta painoa näyilleen. Uudessa Testamentissa Johanneksen Ilmestyskirjassa puhutaan samasta asiasta, sillä Johannes näkee nuo samat peloittavat kasvot. Näyissä on analogiaa. Vanhan egyptiläisen sfinksin kuva on meille myös tuttu. Se esittää merkillistä olentoa, jolla on ihmisen pää, kotkan siivet ja ruumis niinkuin leijonalla tai härällä. Sfinksi on täten tavallinen egyptiläinen kuvapatsas, joka muistuttaa selvästi sekä Hesekielin että Johanneksen näkyä. Ja vielä muuan analogia. Katolinen kirkko on hyväksynyt Uuden Testamentin evankelistoille samat yllämainitut tunnusmerkit. Vanhoissa raamatuissa voi nähdä evankelistat kuvattuina symbolisine merkkeineen. Evankelista Matteuksen merkinä on lapsen eli enkelin kasvot, evankelista Markuksen vertauskuvana on leijonan pää, evankelista Luukaksen merkinä on härkä tai härän pää ja evankelista Johanneksen merkinä on kotka. Ne ovat arvatenkin tässä evankelistain merkinnässä saatu Johanneksen tai Hesekielin näystä. Mutta se, mikä kiinnittää mielempä, on, että vanha egyptiläinen sfinksi on kokoonpantu samoista symbooleista. Tämä viittaa seikkaan, joka on luonteeltaan yleispätevä, yleisinhimillinen, kosminen, eikä koske ainoastaan Raamatun asioita.

Jos piirrämme eläinradan eli zodiakin merkit ympyrään oikeassa järjestyksessä alkaen Oinaasta, saamme tämmöisen kuvion asettamalla vasta alkaneen Vesimies-kauden ylimpään kohtaan eli zenithiin:

1

Katsellessamme näitä eläinradan merkkejä, ajatellen sfinksiä ja evankelistoja, muistamme, että evankelista Markuksella oli symbolina leijonan merkki; evankelista Luukaksella oli härän merkki, Johanneksella oli kotkan ja Matteuksella ihmisen merkki. Eläinradassa on sekä leijonan että härän merkki, mutta onko siinä kotka ja ihminen? Astrologeilta saamme silloin kuulla, että Skorpioni on sama kuin kotka. Siis eläinradassa on myös Johanneksen merkki. Mutta eikö siinä ole ihmisen, enkelin merkkiä? Silloin saamme taas astrologeilta kuulla, että ihmisen merkki on Vesimies. Vesimiehen merkki kuvataan aalloilla, mutta alkuaan se on mies, joka kaataa vettä ruukusta. Koska Matteuksella on ihmisen, enkelin kasvot symbolina, joutuu Matteus vesimiehen kohdalle.

Kun katsomme kuviota, näemme, että evankelistat ovat järjestetyt joka ilmansuuntaan, ristin muotoon. Samalla tavalla Hesekielin ja Johanneksen näyissä oli neljä olentoa neljässä ilmansuunnassa, halliten neljää

ilmansuuntaa. Johannes ja Hesekiel tahtoivat ilmaista näyillään suurta kosmista asiaa. Ja analogia asettaa evankelistat samaan neljään ilmansuuntaan.

Nyt voimme hyvällä syyllä kysyä, koska eläinradan merkkejä on 12, olisiko niillä mitään suhdetta 12:een apostoliin. Luku 12 esiintyy monessa tärkeässä tapauksessa uskonnon historiassa. Apostoleillakin on ehkä jotain tekemistä näiden merkkien kanssa. Matteus ja Johannes ovat jo saaneet paikkansa. Luukas ja Markus eivät tosin olleet apostoleita, mutta Markuksen evankeliumi kertoo vanhojen traditsioiden mukaan, mitä apostoli Pietari oli puhunut; Pietari on kertonut ja pitänyt esitelmiä, ja Markus on muistiinpanojensa nojalla kirjoittanut evankeliumin. Alkuperäisiä evankeliumeja meillä ei ole, eivät evankeliumit itsekään väitä olevansa nimikkojensa kirjoittamia: ne ovat laaditut „Matteuksen mukaan“, „Markuksen mukaan“, j.n.e. Koska nyt Markus on tekemisissä Pietarin kanssa, tavallaan symbolisoiden Pietaria, voimme tauluun merkitä Pietarin nimen Markuksen kohdalle. Sitten katsomme, saisimmeko toiset apostolit järjestykseen eläinrataamme. Yksinkertaisin tapa on ottaa apostolien luettelo Luukkaan evankeliumista, joka luettelee ne parittain. Ensin hän mainitsee Simon Pietarin ja Andreuksen. Pietari on jo Markuksen eli Leijonan paikalla, Andreas joutuu seuraavalle eli Neitsyen kohdalle. Sitten Luukas mainitsee Jaakobin ja Johanneksen. Jaakob tulee Vaa'an kohdalle ja Johannes on jo ennestään Skorpionin paikalla. Sitten Luukas mainitsee Filippuksen ja Bartolomeuksen. He joutuvat Jousimiehen ja Kauriin kohdalle. Sitten seuraavat Matteus ja Tuomas. Matteus on jo Vesimiehen kohdalla Tuomas tulee siis Kalojen paikalle. Vihdoin Luukas mainitsee Jakob nuoremman ja Simon Kiivailijan sekä Juudaan, Jaakobin pojan ja Juudas Iskariotin, joka oli viimeinen apostoli. Nämä järjestyvät Oinaan, Härän, Kaksoisten ja Kravun kohdille eläinrataan.

Tämä on itse asiassa huomattava yhteensattuma tai analogia. Jotta näkisimme siinä muuta kuin ulkonaisen yhteensattuman, tahdon huomauttaa eräästä seikasta. Olemme puhuneet siitä, kuinka maapallomme kevättausauspisteen siirtymisen nojalla on vastikään Kalojen merkistä siirtynyt Vesimiehen merkkiin.

Jos heitämme silmäyksellä taulukkoamme, teemme sen huomion, että Kalojen merkissä on apostoli Tuomas ja Vesimiehen merkissä apostoli ja evankelista Matteus. Tämä antaa meille ajatuksen aiheesta, ja meistä tuntuu heti, ettei tässä olekaan kysymyksessä mikään sattuma, vaan viisas osviitta meille ihmisille. Jeesuksen Kristuksen vaikutus alkoi maailmassa luonnollisesti Kalojen merkin hallitessa, ja jostakin syystä apostoli Tuomas lienee Kalojen merkin edustaja, representantti. Ja kun Jeesuksen Kristuksen vaikutus jatkuu Vesimiehen merkissä, on sen merkin edustajana jostain syystä apostoli ja evankelista Matteus.

Ajatelkaamme sitä kristillistä aikaa, jota on vietetty Kalojen merkissä. Se oli Jeesuksen Kristuksen oma merkki, jossa salaperäinen planeetta Neptunus hallitsi. Neptunus on salaperäinen (kuten okkultistit, toisin sanoen tietäjät, yksimielisesti sanovat), sentähden että Neptunus ei kuulu meidän aurinkokuntaamme. Tietysti astronomimme ovat löytäneet Neptunuksen joitakin aikoja sitten ja iloinneet löydöstään, huomattessaan, kuinka se kiertää meidän aurinkoaamme. Leverrier keksi sen ensin v. 1846. Mutta H. P. Blavatskyn Salaisen Opin mukaan se on suurenmoinen vieras, joka on tullut seuraamaan aurinkokuntamme kehitystä ja vaikuttamaan sen henkiseen historiaan. Tämä planeettahenki, jumalolento, on saapunut kosmokseemme Jeesus Kristusta ja Hänen työtään auttamaan. Neptunuksen välittämät taivaalliset voimat ovat syvä ja korkea rakkaus, jumalallinen rakkaus, joka samalla on kaikista jaloin ja luonnollisin ja voimakkain inhimillinen rakkaus. Emme ole käsittäneet Jeesus Kristusta emmekä rakkauden mysteriota, jos ajatteleme, että jumalallinen rakkaus olisi meille vierasta, meidän luontoamme vastaan tai sen yläpuolella. Olemme kristillisessä kirkossa lohdutautuneet sillä, että Jeesus Kristus on ainoa Jumalan Poika, ainoa, joka sillä tavalla on voinut rakastaa ihmisiä. Ja kuitenkin Jeesus Kristus on esittänyt meille kaikista selvimmän juuri ihmistä. Suuri, jumalallinen, kaikki voittava rakkaus on omassa ihmisydessämme kaikista syvimmällä. Ja Jeesus Kristuksen työn kautta on se samalla niin luonnollista, että se voi herätä kenessä tahansa.

Vanhalla ajalla, esim. kreikkalaisessa sivistyksessä saattoivat ihmiset olla hyviä ja kauniita omalla tavallaan, mutta olivat samalla kylmiä ja kovia esim. orjia kohtaan. Platon puhuu täysin rauhallisesti orjista;

ihannevaltakunnassaan hän antaa orjien suorittaa kaiken ruumiillisen työn. Hän ei ollut käsittänyt inhimillistä veljesrakkautta samalla tavalla kuin Jeesus Kristus sitä meille opetti ja näytti. Nyt luonnollisesti jokainen meistä tuntee sääliä, jos näkee toisen kärsivän; ainakin se luonnostaan herää, jos emme sitä ehdoin tahdoin tukahuta. Mutta lieneekö se ollut yhtä luonnollista ennen? Tietysti ei sääli koskaan ole ollut ihmisille vierasta; mutta kylläkin harvinaista. Buddha sääli kaikkia kärsiviä, mutta sellaiset kuin hän olivat kehittyneempiä ihmisiä kuin muut. Nyt voi suurin rikoksellinen, joka meidän silmissämme on moraaliton olento, tuntea mitä syvintä auttamisen halua toista olentoa kohtaan, hän voi rakastaa lastaan, vaimoan, ystäviään.

Olemme vasta tien alkupäässä Kristuksen ymmärtämisessä, mutta hänen työnsä ja Neptunuksen vaikutus on välittömästi tekemisissä ihmisolemuksemme syvimmän ja inhimillisimmän puolen kanssa. Ajatuksissamme ymmärrämme, että rakkaus mullistaisi koko maailman, jos se maan päällä toteutuisi, mutta jos ymmärryksemme mukaan tahdomme elää, silloin tarvitsemme uskoa. Uskon salaisuus astuu eteemme. Ainoastaan uskossa ovat ihmiset voineet omaksua rakkauden, he eivät ole voineet elää uutta veljeselämää muuten kuin uskossa, jokapäiväinen inhimillinen elämä yhteiskunnassa on vielä kaukana veljesrakkauten elämästä, se on päinvastoin taistelua toimeentulon puolesta. Usko on sentähden ollut useimmille heränneille ylivoimaista, miltei yliluonnollista, ja syvimpien kristittyjen on täytyntä tunnustaa, että usko on kuin armonlahja ylhäältä. Jumala herättää uskon. Niin ovat monet teologit ja mystikot selittäneet.

Mikä näin ollen on ollut luonnollisinta ihmiselle, lähinnä jokapäiväistä ihmistä kuluneina parina vuosituhantena? Mikä muu kuin epäusko, epäily, joka on ajatustamme ja järkeämme kehittänyt! Olemme aivan kuin pakosta eläneet epäilyksen merkissä, sentähden että olemme okkultisesti eläneet uskon ja rakkauden merkissä. Ja niin Kaloja edustaakin Tuomas, joka epäili. Kun Jeesus ilmestyi opetuslapsille, pelkäsi, Tuomas näkevänsä harhaa. Jeesus sanoi silloin: „koske minuun, tarkasta haavojani.“ Tuomas pisti sormensa haavaan, ja silloin hänen täytyi uskoa aistimiensa todistukseen. Niiden todistukseen aina uskomme, kun epäilemme. Mutta Jeesus sanoi tuon sanan, joka on kuvannut koko mennyttä kristillistä aikaa: „autuaat ovat ne, jotka uskovat, vaikka eivät näe.“ Siinä on menneiden vuosisatojen psykologinen salaisuus. Sen, joka tahtoo ottaa vastaan Kristuksen syvintä vaikutusta Neptunuksen, Kalojen kosmisten voimien kautta, sen pitää uskoa.

Katolinen kirkko ymmärsi uskon tärkeyden. Mutta sen usko oli sokea. Se piti salassa kaikki todistuskappaleet, kuten evankeliumit ja pyhät kirjat. Ne eivät olleet kansan käytettävissä. Ja kansa uskoi, mikäli se uskoi. Sängen harvoin usko nousi todelliseen veljes- ja rakkauselämään, sillä usko on yksilöllinen asia tässä merkityksessä, jota vastoin kirkko ylläpiti joukkouskoa. Viisaasti on asetettu apostoli Tuomas Kaloihin! Ilman häntä, toisin sanoen ilman niitä voimia ihmissielussa, joita hän edustaa, olisimme olleet hukassa. Olisimme vaipuneet sokean uskon täydelliseen pimeyteen, ellei meissä keskiajan lopussa olisi herännyt epäusko, epäily, vapaa ajatus. Tieteellinen epäilyksen tuuli alkoi puhaltaa sieluihimme, pyörretuuli, joka kiskoi sydämet ja mielet mukaansa ja vähitellen sai joukot ajattelemaan. Olimme itse asiassa kulkeneet harhauskon merkeissä, uskon irtokuvan merkeissä, sentähden että emme osanneet nousta oikeaan uskoon, harvoja yksilöitä lukuunottamatta. Meidän täytyi siis turvata Tuomaan psykologiseen voimaan, epäuskoon.

Vesimiehen merkissä, johon nyt olemme siirtyneet, on planeettahenkenä Uranus, toinen salaperäinen planeetta. Uranus kehittää meissä yksilöllisyyttä, personallista aloitteellisuutta, jotta paremmin valmistuisimme vastaanottamaan veljeselämää uskossa. Itse uskolla on Vesimiehessä toisenlainen luonne, kuin mitä sillä on ollut Kalojen merkissä. Se ei tule perustumaan yliluonnollisiin tai järjestöihin dogmeihin, vaan tieteellisiin havaintoihin, sillä tehtävämme on Uranuksen voimien avulla oppia syvemmin ymmärtämään Kristuksen missionia lähinnä tulevan 2160 vuoden aikana.

Eläinradassamme Vesimiehen merkkiä edustaa apostoli Matteus, jonka mukaan samalla eräs evankeliumi on nimetty. Matteus evankelistana tulee siis edustamaan Vesimiehen ja Uranuksen aikaa. Mitä ajatuksia tämä seikka tuo mieleemme? Evankelista Matteuksen symboli on ihminen (lapsen tai

enkelin pää). Tämä sinään tuo mieleen ajatuksen, että Matteuksen evankeliumi on lähellä meitä ihmisiä tai meidän inhimillisyyttämme, kertoen meille inhimillisestä elämästä ja antaen meille avaimet käteen inhimillisen elämän ymmärtämiseen. Koska se on lähimmän tulevaisuuden evankeliumi, antanee se siis johdatusta ja opetusta niissä vaikeuksissa, jotka tulevat meitä kohtaamaan Vesimiehen merkissä, tulevassa Uranuksen sivistyksessä. Vesimiehen merkissä astuu semmoinen apostoli heti eteemme, jota samalla pidetään evankelistana. Eikö tämä ole suora viittaus siihen, että meidän täytyy tutkia kirjoituksia? Tuomaan aikana meillä ei ollut kirjoituksia, katolinen kirkko piti ne salassa, vasta uudella ajalla pyhät kirjat tulivat käsiimme, mutta vielä emme ole osanneet niitä lukea, olemme vasta toipumassa hämmästyksestämme, että saimme ne käsiimme. Toistaiseksi olemme nähneet niistä ainoastaan sen, mitä katolinen kirkko oli opettanut meitä näkemään. Luther oli kasvanut katolisen kirkon helmassa, ei hän ollut niin vapaa ihminen, että olisi kyennyt täysin omaperäisesti arvostelemaan, mitä luki. Mutta Vesimiehen aikakaudella tulemme oikealla tavalla tutkimaan pyhiä kirjoja, ja ensimmäisenä ja tärkeimpänä osviittana ja opettajana on oleva evankelista Matteus. Matteuksen evankeliumi on oleva tulevan kulttuurin pyhä kirja. Minkätähden? Sentähden, että siinä evankeliumissa on Jeesuksen vuorisaarna. Vuorisaarnassa on selvin sanoin annettu se uusi elämänyymmärrys, joka Uranuksen aikana tulee meille selviämään, se elämänyymmärrys, joka sisältyy ja perustuu Jeesuksen uusiin käskyihin. Nämä käskyt tulevat nyt totuuden mittapuuksi, ne tulevat olemaan taikasauvana jokaisen pyhiinvaeltajan kädessä. Niiden valossa totuuden etsijä arvostelee ilmiöitä ja ihmisiä, opettajia ja tietäjiä, ollen täysin selvillä siitä, mikä on mestarimme ja vapahtajamme Kristuksen henki ja opetus ja mikä on „Antikristuksen“ väärä opetus. Hänen ei tarvitse enää elää missään epävarmassa uskossa, hänen järkensä tulee valaistuksi, ja hän tietää vuorisaarnan mittapuu kädessään, missä totuus milloinkin on.

Kuinka tärkeä Matteuksen evankeliumi ja vuorisaarna tuleekaan olemaan! Mikä on näet oleva Vesimieskauden silmiinpistävänä tunnusmerkinä? Siitä puhuu madame Blavatsky Salaisessa Opissa. Silmiinpistävänä tunnusmerkinä tulevat olemaan ihmisissä heräävät psyykkiset voimat. Yhä enemmän ja enemmän tulevat ihmiset tietoisiksi salaperäisistä voimista itsessään. Telepatia eli kaukovaikutus tulee jokapäiväiseksi ilmiöksi ystävien kesken. Kuolleiden näkeminen ja mediumistinen seurustelu heidän kanssaan käy verrattain tavalliseksi. Pienet lapset kertovat, miten oli silloin, kun he olivat isoja, ja koska ihmiset ovat kuulleet jälleensyntymisestä, he ymmärtävät lasten kertovan omia muistojaan. Lapset näkevät tonttuja ja keijukaisia, leikkien vanhemmille näkymättömien leikkikumppanien kanssa. Kaikki aatteet ja totuudet, joita teosofinen liike on esittänyt, ovat kuin ilmassa. Ihmiset näkevät unia ja näkyjä henkimaailman elämästä, yliaistillisista asioista, – ja tämä kaikki tulee viemään ihmisiä harhaan, syöksämään heidät erehdyksiin, salakuoppiin, hautoihin, jollei heillä ole mitään, mistä pitävät kiinni, jollei heillä ole semmoista auktoriteettia, joka itsessään ei ole yliluonnollinen. Heillä täytyy olla jokin tähti, johon voivat katsella, jota voivat seurata, jonka valossa ymmärtävät asioita!

Otan esimerkin, miten voi käydä kokeneille sieluille, jotka pyrkivät henkisesti. Etevä, kehittynyt ihminen tekee omituisia kokemuksia, näkee erinomaisia unia ja näkyjä ja sanoo itselleen: „tämä ei ole mitään unta, tämä on todellista elämää, olen elänyt ja toiminut toisessa maailmassa.“ Hän on esim. läpikäynyt ihmeellisen, juhlallisen vihkimyksen mahtavaan veljeskuntaan. Aamulla herätessään hän tuntee olevansa kuin toinen ihminen, sillä onhan hän vihitty salaperäisen veljeskunnan jäseneksi. Ja jos hän esim. kertoo asiasta ystävilleen: „minulla on vallan merkillinen kokemus, mitä tämä on?“ – niin ystävä on altis uskomaan ja sanomaan: „sinä olet tullut vihityksi valkoiseen veljeskuntaan.“ Ihminen itsekin uskoo olevansa Veli – suurella alkukirjaimella – ja alkaa pitää itseään parempana, pyhempänä ihmisenä.

Hänen pelastuksenaan on tämmöisessä tapauksessa ainoastaan Matteuksen evankeliumin realismi ja sen okkultinen vaikutus, joka on siinä, että se vetää kaikki tähän fyysilliseen elämään. Mitä ovat näet todella kokeneen ihmisen kannalta tuommoiset unet ja kokemukset henkimaailmassa? Ne ovat symbooleja, siis korkeintaan ennustuksia. Armonosoituksia ne kyllä ovat ja merkkejä siitä, että pyrkijä voisi lähteä turvassa kulkemaan tietä, joka tietoon veisi, mutta eivät ne ole vielä saavutuksia Vesimiehen ajassa, vaan muistutuksia: „koeta nyt, ihmislapsi, kulkea oikealla tiellä eteenpäin!“ Ja vuorisaarna näyttää heti, minkälainen elämän pitää olla. Tuommoinen kokemus toisella tasolla, henkimaailmassa, ennustaa meille,

että jos nöyrinä koetamme elää veljeselämää noudattaen Jeesuksen Kristuksen käskyjä, niin voi vihkimyksenkin tulla osaksemme. Mutta koska Matteuksen evankeliumi on realismin evankeliumi ja Uranuksen aika syvän todellisuuden aikaa, niin meidän tulee ymmärtää, että unissa nähtyjen asioiden pitää toteutua fyysisessä maailmassa, ennen kuin ne ovat todellisia. Siis meidän pitää tehdä jumalallisia kokemuksia ja saavuttaa jumalallista tietoa ja tulla veljiksi valkoiseen veljeskuntaan tässä näkyväisessä maailmassa! En tarkoita mitään juhlallisia tai seremoniallisia vastaanottoja näkyväisessä maailmassa, tarkoitan vain, että se tieto, kokemus, vihkimys, mikä osaksemme pitää tulla, sen pitää tulla tässä meidän päiväajunnassamme. Kaikki mikä tapahtuu näkymättömässä maailmassa, on muistutusta ja ennustusta, se ei ole todellista. Ihmiset ovat alttiit pitämään niitä todellisuuksina, mutta muistakaamme, etteivät ne ole realistisia todellisuuksia, ennenkuin sama ilmiö ensin on toteutunut fyysisessä maailmassa. Näkyväinen on täynnä ihmeitä. Ihmeet tapahtuvat ensin tässä maailmassa, sitten avautuvat uudet maailmat meille todellisina; ennen sitä ne avautuvat meille vain vertauskuvissa, s. o. astraalisesti, mutta ei henkisesti. Elämme parastaan murrosajassa, jolloin monet psykologisesti kehittyneet ihmiset julistavat astraalisia kokemuksiaan todellisuuksina. Meidän täytyy varoa itseämme umpimähkään niihin uskomasta, ja se sauva, johon meidän täytyy nojautua, on vuorisaarna, Matteuksen realistinen okkultismi.

Ruusu-Risti-Kirjasto N:o 36.
Pari päivänkysymystä.
Helsingin esitelmiä syksyllä 1926.

Jäljennös
Ruusu-Risti-lehdestä
1930

I.

Mitä hyödyttää meitä tämä teosofia?

Ylläolevaan kysymykseen „mitä hyödyttää meitä tämä teosofia“ vastaa jokainen, joka on teosofiseen elämänymmärrykseen syventynyt ja sitä vuosikausia tutkinut sen verran kuin hänellä on ollut tilaisuutta: „minua hyödyttää teosofinen tutkimus henkisesti paljon.“ Aineellisesta hyödystä ei ole kysymys. Aineellinen maailma kulkee omia latujaan, ja siinä maailmassa menestymme sikäli kuin ponnistamme ja teemme työtä. Teosofian yhteydessä on kysymys henkisestä elämästä, ja henkisen elämän suhteen olemme liian usein tyytyneet ajattelemaan, että pitäisi hyötyä ilman työtä, pitäisi päästä eteenpäin Jumalan avulla ilman omia ponnistuksia. Mutta kun olemme vuosikausia tutkineet teosofiaa, olemme saaneet kokea, että siinäkin elämässä pitää paikkansa sama vanha laki työstä ja ponnistuksesta. Mikäli ihminen tekee työtä ja ponnistaa, s.o. tässä suhteessa kasvattaa itseään, sikäli hän etenee. Ilman työtä ei henkisessä elämässä mitään saavuteta.

Näin kokenut teosofi rientää vastaamaan ja ihmettelee, kun syrjäiset yhä hokevat: „mutta mitä hyötyä on alituisesta tutkimisesta? Eikö voi uskoa Jumalaan ja olla hyvä ihminen ilman niin paljon ajatteleamista?“ Tosiaankin: syrjäiset, jotka näin sanovat, eivät ole valmistuneet teosofiaa vastaan ottamaan. Teosofinen sanoma on niitä varten, jotka tahtovat ajatella, jotka eivät osaa muuta kuin ajatella.

Kysymys teosofian hyödystä tulee ratkaistuksi yksilökohtaisesti jokaisen omassa elämässä ja kokemuksessa. Emme voi sanoa yksilöille muuta kuin: „tutkikaa, silloin näette, mitä löydätte, silloin kirkastuu teille vastaus kysymykseen. Jos sanomme teosofian olevan hyödyksi myös aineellisessa elämässä, ei tämäkään teitä vakuuta, ennenkuin itse tahdotte sitä omassa elämässänne kokea.“

Tarkoituksemme ei kuitenkaan nyt ole puhua teosofian henkilökohtaisesta hyödystä, vaan siitä, missä määrin ja millä tavalla tämä teosofia hyödyttää meitä yhteiskunnallisessa ja valtiollisessa elämässämme. Onko teosofinen liike laajalti katsoen tehnyt mitään ihmiskunnan hyväksi, onko se auttanut yhteiskuntaamme, onko se osannut tehdä elämää kauniimmaksi ja onnellisemmaksi maan päällä?

Sitä varten tahdomme ensin muistuttaa mieleemme, mikä se sanoma oli, jonka madame Blavatsky teosofian ensimmäisenä suurena opettajana toi maailmaan ja joka alkoi kaikua vuodesta 1875 lähtien, — mikä oli se sanoma? Se oli vanha, mutta unohtunut sanoma ihmisten ja kansojen veljeydestä. Tämä se oli teosofian ihmeellinen sanoma. Kaikki ihmiset ovat veljiä, siis ovat kaikki yhteiskunnat, kansat, valtiot myös veljiä. Ei ole mitään muuta totuutta olemassa tämän näkyväisen, fyysillisen elämän suhteen. Veljeydestä oli puhuttu kirkoissa — kuuluihan se kristinuskoon, — filosofit olivat sitä pohtineet, sosialistit sitä perustelleet, mutta kuitenkin se oli unohtunut. Sitä ei oltu käsitetty tosiasiaksi, se oli kaunis unelma, — ihanne, joka kuka

ties toteutuisi silloin, kun Kristus uudestaan tulisi maan päälle, mutta varmasti ei ennen. Kansat kuin yksilöt ovat sitä, mitä ovat. Kaikki ovat pakotetut taistelemaan olemassaolostaan. Mitä elämästä tulisi maan päällä, jollei jokainen taistelisi luontoa ja olevia oloja vastaan menestyäkseen? Jollemme taistele, kuolemme nälkään.

Elämä on raskasta. Tiedemiehet, jotka olivat luontoa ja yleensä näkyväistä maailmaa tutkineet, olivat joutuneet siihen, että elävät olennot yleensä ja ihmiset erittäinkin olivat pahasta, kaikki kuin sotajalalla keskenään. Puhe veljeydestä sai siirtyä haaveitten maailmaan. Todellisuus oli viha ja kamppailu.

Ja keskelle tätä maailmaa tuli madame Blavatsky Johanneksen tapaan huutamaan: „Ihmiset, herätkää ymmärtämään ja näkemään, että kaikki olette veljiä! Herätkää näkemään, että veljeys on luonnon tosiasia, ei mielikuvituksen luoma ihanne. Elämä on itse sillä tavalla rakennettu. Te olette onnettomia, hermostuneita ja sairaita sentähden ettette huomaa elämän totuutta, vaan tahdotte elää pimeydessä. Te tahdotte mieluummin uskotella, että ihmiset ja kansat ovat vihamiehiä keskenään, että jokainen on valmis hyökkäämään toisensa kimppuun. Te olette unohtaneet, mikä ihminen on. Olette heittäneet romukoppaan todellisen käsityksen ihmisestä. Olette unohtaneet, että ihminen on jumalallinen olento ja että ihmisten veljeys perustuu siihen, että ovat henkiolentoina yhtä Jumalassa, saman Isän lapsia, ja lapsia siinä merkityksessä, että olette yhtä Isän kanssa. Joskin näissä ulkonaisissa olosuhteissa maan päällä olette jakautuneet kansoihin, heimoihin, yhteiskuntiin, sukupuoliin, on tämä sitä varten, että oppisitte näkemään totuuden, joka nostaa teidät eroavaisuuksien yläpuolelle. Eroavaisuudet ovat ohimeneviä harhoja. Totuus on se, että olette hengessä yhtä toistenne kanssa. Teistä itsestänne riippuu, minkälainen on oleva elämä maan päällä. Teidän tulee muuttua totuuden tietäjiksi ja totuuden eläjiksi, silloin voitte muuttaa olot maan päällä paradiisilliseksi. Eivät ne muutu, jos ulkoapäin niitä muutatte; ne muuttuvat siten, että itse heräätte tietoon siitä, ketä olette ja millä tavalla teidän tulee elää maan päällä.“

Tämä oli mad. Blavatskyn sanoman sisältö lyhykäisyydessään. Kun nyt 50 vuotta myöhemmin katselemme osaksi sitä seikkaa, että mad. Blavatsky rupesi tätä elämänyymmärrystä julistamaan, osaksi tämän elämänyymmärryksen vaiheita teosofisen liikkeen historiassa, silloin näemme siinä paljon enemmän, kuin mitä fyysillisille silmille ensi aluksi näkyi. Mad. Blavatsky ei ollut vain vanha venäläinen nainen, joka esiintyi ensin Amerikassa, sitten Indiassa ja Europassa, eikä hänen esiintymisensä johtunut „sattumasta“ tai hänen omasta kunnian- eli vallanhimostaan. Kun teosofisen liikkeen henkeen perehtyneinä ja asiasta tietoisina katselemme tapahtumaa 50 vuotta sitten, näemme siinä kosmisten voimien purkautumista. Ensinnäkin oli totta, ettei mad. Blavatsky ollut teosofista elämänyymmärrystä itse keksinyt: hänet oli lähetetty sitä julistamaan. Hänen puheensa mestareista, vanhemmista veljistä, Valkoisesta Looshista, Salaisesta Veljeskunnasta, oli tosi. Hän oli Veljeskunnan lähettämä. Sentähden hän saattoi kärsiä, mitä kärsi, kestää, mitä kesti. Sentähden hän saattoi tulla yksin maailmaan totuutta julistamaan, ja tämä oli todella miltei toivoton teko silloisen materialismin, dogmatismen ja spiritismin sokaisemassa maailmassa. Mutta hänellä oli takanaan ne Veljet, joiden lähettiläs hän oli, ja sentähden ei mikään lannistanut hänen uskoaan ja rohkeuttaan.

Mutta me näemme tuossa tapahtumassa vielä enemmän. Ei viisaiden adeptien veljeskunta yksin omalla vastuullaan lähettänyt mad. Blavatskya maailmaan. Meillä on väärä käsitys Valkoisesta Looshista, jos luulemme, että se valvoessaan ihmiskunnan henkistä elämää yksin päättää, millä tavalla milloinkin on autettava ihmiskuntaa. Ei se ole itsevaltainen hallitus eikä sen „pääministeri“ ole vastuuton yksinvaltiainen. Koko maailmankaikkeus on suuri yhtenäinen kosmos, ja sentähden tämänkin maapallon Valkoinen Veljeskunta ottaa vastaan milloin vaikutelmia ja inspiratsioneja, milloin käskyjä muualta. Se on yhteydessä ennen kaikkea aurinkokuntamme aurinkokeskuksen kanssa. Valkoinen Veljeskunta tehdessään päätöksiä ottaa vastaan tietonsa auringon kuninkaalliselta neuvostolta, sillä aurinko fyysillisesti edustaa niitä jumalallisia kuninkaita, niitä pääenkeleitä, jotka pitävät siunaavan kätensä kaikkien planeettojen yli ja näyttävät kiertotähtiensä keskusloosheille, mitä milloinkin on tapahtuva. Eikä meidän aurinkokuntamme ole yksin maailmassa, satojen sisarkuntien kanssa se kiertää ja tottelee jotakin korkeampaa keskusaurinkoa, jota

voimme nimittää Siriukseksi, – ja ottaa vastaan siltä neuvoja ja käskyjä. Ja mitä on Siriuksen takana, emme tiedä.

Sentähden myöskin ymmärrämme, etteivät Valkoisen Veljeskunnan jäsenet ehdottomasti aina ole yhtä mieltä jonkun tehtävän yksityiskohdista. Niinpä kerrotaan, että Mestarit Moorja ja Kuthumi olivat alussa ainoat, jotka katsoivat ajan tulleen jo viime vuosisadalla ja ottivat vastuulleen teosofisen liikkeen alkuunpanemisen. Useat toiset olivat sitä mieltä, että työn alkaminen oli lykättävä kahdenteenkymmenenteen vuosisataan. Tietysti erimielisyyksiä meikäläisten ihmisten tapaan ei tule kysymykseen. Moorja ja Kuthumi ryhtyivät työhön, toiset Mestarit jäivät odottavalle kannalle, valmiina auttamaan, jos tilaisuus sattuisi. Niinpä siis kosmellinen henkinen vuodatus, joka Siriuksesta tuli aurinkoomme, lähti auringosta Valkoisen Looshin kautta maapalloon. Vuodatus, joka alkoi korkealla henkisessä maailmassa, saavutti maapallon ensin henkisessä muodossa, korkealla näkymättömässä maailmassa, ja laskeutui sitten vähitellen alas. Voimme kuvitella sitä mannasateeksi. Taivaallinen manna laskeutuu näkymättömän maailman läpi, kunnes se tulee maan päälle. Tänne se ei pääse semmoisena, kuin sen pitää tulla, jollei ole ihminen, joka uhrautuu astiaksi vastaanottamaan taivaallista mannaa ja välittämään sen pääsyä ihmiskuntaan ja näkyväiseen maailmaan. Valkoinen Veljeskunta otti mannan auringosta vastaan ja valitsi mad. Blavatskyn inhimilliseksi Graalin maljaksi. Taivaallinen mannasade tuli tähän näkyväiseen maailmaan paljon parjatun mad. Blavatskyn välityksellä. Ja kun mad. Blavatsky kerran oli laskenut perustuksen, antaen taivaallisen vuodatuksen virrata ulos ihmisten kesken älyttävässä ajatusmuodossa taivaallisena pelastussanomana, silloin avautui tie myös tuolle taivaalliselle mannasateelle, niin että se saattoi lähestyä maapalloa enemmän ja enemmän näkyväisesti.

Sentähden nyt, 50 vuotta mad. Blavatskyn esiintymisen jälkeen, tämä henkinen vuodatus ei esiinny ainoastaan totuuden pyhän hengen inspiroivana voimana ihmisten kesken, vaan saavuttaa myös luonnon, tullen sen keskelle ikäänkuin uutena luonnonvoimana. Niinpä tänä vuonna 1926 kevättasauspäivästä lähtien on taivaallinen vuodatus nähtävästi alkanut vaikuttaa luonnossa. Auringosta päin on tullut meidän maapallomme fyysilliseen ilmakehään erikoinen sähkövaikutus. Käytän tämmöistä sanaa, sillä en tiedä, millä nimellä voisi nimittää sitä eetterivoimaa, mikä nyt on tullut auringosta. Erikoisella voimalla ja väellä on tullut jotakin uutta meidän planeettamme ilmakehään. Tämä uusi stimuloiva aines, nämä uudet vibratsioonit eli värähtelyt vaikuttavat nyt maapallomme luonnollisiin oloihin sillä tavalla, että suuri levottomuus vallitsee pallon fyysillisessä elämässä. Maanjäristyksiä, pieniä, jos ei suuria, on yhtämittaa, ja yhtämittaa on kaikenlaisia onnettomuuksia. Ilma on täynnä outoa, levottomuutta aikaansaavaa sähköä, ja sanotaan, että tämä levottomuus luonnossa yhä kiihtyy parin vuoden aikana, joten se on huipussaan v. 1928. Sen perästä luonto alkaa tasaantua ja tottua uuteen voimavuodatukseen.

Jotta paremmin ymmärtäisimme nämä asiat, on meidän välttämätöntä kääntää silmämme taaksepäin ja kysyä, ottiko maailma vastaan mad. Blavatskyn sanoman eli teosofisen elämänymmärryksen. Mitä meidän täytyy vastata tähän kysymykseen? Muistupuha heti mieleemme tärkeä seikka. Mad. Blavatsky kokosi ympärilleen joukon ihmisiä, joille hän sanoi: „Te muodostatte Teosofisen Seuran, te levitätte mestarien sanomaa.“ Kuinka nyt kävi Teosofisen Seuran? Se ei kauan mad. Blavatskyn kuoleman jälkeen pysynyt ehjänä. Jo alettiin riidellä siitä, kuka T.S:aa johtaisi, mikä mestarien sanoma oli, – jakauduttiin puolueisiin, syntyi uusia seuroja. Kaikki seurat, jotka ovat syntyneet teosofisen liikkeen vaikutuksesta ja sen sisällä, kannattavat ja levittävät mestarien sanomaa, mutta eri tavalla. Kun eivät kaikki uskollisesti ja itsetietoisesti pitäneet kiinni mestarien *alkuperäisestä* sanomasta, ruvettiin riitelemään Judgen, Besantin y.m. teosofiasta, niinkuin kristinuskon alkuaikoina riideltiin Paavalin, Pietarin y.m. kristinuskosta. Täten ihmisten mieli itse teosofisessa liikkeessä kääntyi puoleksi syrjäseikkoihin, ja meidän täytynee tunnustaa, ettei sekään joukko, joka uskollisesti oli ollut mad. Blavatskyn ympärillä, osannut ehjästi ottaa vastaan mestarien sanomaa. Oliko tuo sanoma liian ylevä ja vaatikko se liian suurta epätietoisuutta ihmisten puolelta?

Ja kun kysymme: ottiko maailma vastaan sanoman ihmisiä ja kansoja velvoittavasta, keskinäisestä veljeydestä, täytyy meidän sanoa: hämmästyksellä oli alussa suuri, ihmettely suuri, mutta vähitellen maailman

mieli kääntyi takaisin tuttuihin jokapäiväisiin asioihin, niihin, jotka täällä maan päällä ihmisten mielestä ovat suuria ja tärkeitä. Tämän elämän todellisuus, sen tosiseikat asettuivat tielle ja piiloittivat periaatteet näkyvistä. Ihmisten tehtävä olisi katsoa tosiseikkojen yli totuuteen, periaatteisiin. Ihminen ei ole ihminen, jos hän unohtaa periaatteet tosiseikkojen edessä. „Tosiseikat“ ovat ohimeneviä harhakuvia, jotka asettuvat silmiemme eteen, jottemme totuutta näkisi. Kaikki tosiseikat ovat relatiivisia; aina, kun tosiseikka asettuu totuuden tielle, täytyy meidän ihmisinä ajatella se puhki. Ei se ole tullut etemme muuta kuin sitä varten, että ratkaisisimme sfinksin arvoituksen. Esim. onnettomuus avioliitossa astuu etemme ilkkuvana sfinksinä, kysyen: „Osaatko ratkaista arvoitukseni vai rupeatko huutamaan ja valittamaan?“ Kun muistamme olevamme ihmisiä, s.o. ikuisia henkiolentoja, joita suuri jumalallinen elämä läpäisee, mitä merkitsee maailmankaikkeudessa silloin, että meidän avioliittomme onni on romahtanut? Kiittäkäämme Jumalaa ja sanokaamme: „Minä ratkaisen arvoituksen. Ihmisenä olen olemassa sitä varten, että oppisin palvelemaan ja auttamaan. Missä on minulla suurempi tilaisuus auttaa ja palvella kuin tässä omassa avioliitossani, missä vihamies on minuun sidottu: hän, joka on minulle kuin vihamies, on samalla minun ystäväni, sillä hän asettaa minut kovaan kouluun“. Pitäähän meidän olla kovassa koulussa, ennenkuin nöyryämme ihmisiksi, jotka tahtovat palvella Jumalaa. Jos olemme enkeleitä eli Kristus-olentoja, jotka eivät osaa muuta kuin rakastaa, emme tarvitse mitään onnettomuuksia. Mutta elämä kasvattaa meitä siten, että se tarjoaa vuoroin onnea, vuoroin onnettomuutta, aina kysyen: „Miten menettelet, kuinka viisas sinä jo olet?“

Ihminen on kutsuttu ratkaisemaan tosiseikkoja sfinksinä ja näkemään totuuden, joka kohoo niiden kaikkien yläpuolelle. Ja kun ihminen näkee elämän totuuden, silloin hän näkee veljeyden.

Ottivatko siis kansat vastaan teosofisen sanoman? Eivät kaikki yksilötkään, vielä vähemmän kansat. Mad. Blavatsky kirjoitti aikakauskirjassaan *Lucifer* toukokuussa 1889 seuraavat kohtalokkaat sanat: „Jos teosofia pääsee taistelussa voitolle, jos sen kaikki käsittävä filosofia iskee juurensa syvälle ihmisten mieliin ja sydämiin, jos sen oppi jälleensyntymisestä ja karmasta, toisin sanoen toiminnasta ja vastuunalaisuudesta, saa tyyssijan uusien sukupolvien elämässä, silloin tosiaan ilon ja riemun päivät koittavat kaikille, jotka nyt kärsivät ja ovat hyljätyitä. Sillä tosi teosofia on altruismia (ihmisystävyyttä) ja sitä emme kyllin usein voi todistaa. Se on veljellistä rakkautta, keskinäistä avunantoa, horjumatonta antaumusta totuudelle. Jos ihmiset kerran ymmärtävät, että näissä yksin todellinen onni on tavattavissa, eikä koskaan rikkaudessa, omistamisessa ja missään itsekkäässä tyydytyksessä, silloin pimeät pilvet poistuvat, ja uusi ihmiskunta syntyy maan päälle. Silloin todellinen kultainen aika alkaa . . . Mutta jollei, silloin myrsky syttyy ja meidän keuhut länsimainen sivistyksemme ja valistuksemme vajoo semmoiseen kauhun mereen, ettei historia vielä ole sen kaltaista nähnyt.“

Maailma ei osannut ottaa vastaan mestarien sanomaa, ja sentähden viime vuosikymmenien historia oli täynnä koettelemuksia: kapitalistinen buurisota Afrikassa, belgialaisten julmuudet Kongossa, Venäjän ja Japanin sota, jossa itä ja länsi mittasivat voimiaan, ja lopuksi maailmansota, joka syöksi 10 miljoonaa ihmistä äkilliseen kuolemaan ja teki vielä useammat raajarikoiksi, hävitti sivistyksen tuotteita tuhansien miljoonien arvosta ja teki elävään elämään vielä raskaammaksi, kuin mitä se ennen oli ollut. Maailmansodan jälkeen syntyi monenlaisia vallankumouksia, jotka nousivat huippuunsa Venäjällä. Siellä pääsi valtaan kommunismi, joka totuudenmukaisesti arvosteltuna oli, kuten voisimme teosofisesti sanoa, „mustien voimien“ vaikutusta. Vallankumoukset, jotka sanoissaan tavoittelevat kansan ja yksilöiden onnea, veljeyttä, tasa-arvoisuutta, mutta toimeenpannaan teoissa verellä ja miekalla, ne hukkuvat vereen, sillä miekalla ja tulella ei voi rakentaa veljeyttä maan päälle: veljeyden tilalle astuu viha ja vaino, vapauden tilalle sota ja pelko, tasa-arvoisuuden tilalle mitä hirmuisin sorto. Vallankumous on mustien voimien auttama vihan purkaus, kun hyvyyden ja rakkauten voimat on ylenkatseellisesti työnnetty syrjään. Ainoa vallankumous, joka on välttämätön ja jota Valkoinen Looshi odottaa kuin aamunkoittoa, on se, joka tapahtuu ihmisten sydämessä, yksilöiden mielessä. Se on ainoa, joka pysyy ja saa hyvää aikaan. Tietysti Venäjällä, niinkuin muissakin maissa, joissa vallankumouksia tapahtuu, olot vähitellen tasaantuvat ja palautuvat entiselleen, mutta vasta käytyään läpi miltei ylivoimaisen kiirastulen.

Näin historia viimeisten vuosikymmenien aikana on näyttänyt meille, että mad. Blavatskyn ennustukset toteutuivat, kun emme osanneet ottaa vastaan teosofista sanomaa. Onko maailma siis nyt hukassa? Ei suinkaan, sitä ei tarvitse ajatella. Lankeemuksesta voidaan nousta, pimeydestä astua valoon. Se mikä ei tapahtunut viime vuosisadalla, voi toteutua nyt. Luonto on kyllä levoton ja samaten ihmisten elämä. Sotia on noussut ja uusia voi syntyä, entistä julmempia. Semmoinen mahdollisuus on tarjona, mutta kuitenkin paljon on vältettävissä, jos vielä osaamme ottaa vastaan teosofisen sanoman ja ymmärtää elämän oikein. Eikä ole välttämätöntä, että heti suuret joukot ymmärtäisivät sanoman, sitä ei voi toivoa, mutta jos on edes 50 vanhurskasta, kuten sanotaan Vanhassa Testamentissa, jokaisessa kaupungissa, silloin he jo voivat suolana, hapatuksena vaikuttaa, että ihmiskunta pelastuu.

II.

Pelastaako Kristus toisella tulemisellaan maailman?

Kysymys Kristuksen toisesta tulemisesta on tullut miltei päivänkysymykseksi, koska monet, monet ihmiset meidän aikanamme odottavat Kristuksen pikaista tuloa. Adventistein y.m. lahkolaisten kesken on tämä usko vallalla. Teosofisen liikkeen piirissä on sama usko saanut jalansijan; on olemassa Idän Tähtien yhtymä, joka on saanut alkunsa teosofisesta maailmasta ja odottaa, että Kristus tulee uudestaan.

Onhan uskottu ja väitetty silloin tällöin kristillisen historiamme aikana, että Kristus kohta tulee, – eikä tietääkseni Kristus vielä ole tullut, – ja nyt taas meidän aikanamme häntä odotetaan. Onkohan nyt enemmän aihetta tähän uskoon kuin ennen? Muistakaamme, että suuri henkinen vuodatus, taivaallinen mannasade, sai alkunsa noin 50 vuotta sitten, tullen auringon kautta Valkoisen Veljeskunnan välityksellä meidän maapalloomme.

Tämä henkinen vuodatus vaikuttaa ihmisiin heidän tietämättään sillä tavalla, että he rupeavat m.m. ajattelemaan Kristuksen toista tulemistä. Jokainen ihminen, joka on vähänkään herkkä, on voinut huomata tai tulee huomaamaan, kuinka näkymättömästä maailmasta päin, salaisesta avaruudesta päin, vaikuttaa häneen kuin jumalallinen voima, joka sanoo hänelle: Jumala lähestyy maailmaa, elämä on vakavampi, todellisempi kuin ennen; sinä et saisi enää jäädä henkisesti nukkumaan, sinun täytyisi herätä ajattelemaan elämää ja uskomaan, että on olemassa Jumala ja henkimailma.

Ja lähellä on silloin ajatus: Kristus tulee pian, hän osaa neuvoa ja muuttaa koko maailman, hän ratkaisee kaikki kysymykset, hän näyttää tietä, hän kaikki parantaa. Odottakaamme siis rauhassa.

Kuinka on asian laita meidän kannaltamme? Jos käsitämme Kristuksella erikoista henkilöä, esim. Jeesus Kristusta, joka ennen on esiintynyt maan päällä, silloin meidän täytyy tähän kysymykseen vastata kieltävästi ja sanoa: Kristus ei tule. Sillä tavalla ei Kristus tule, sillä mikä on asioiden ja tapahtumien logiikka? Se on siinä, että kun vuodatus korkeuksista päin tulee alas maailmaan, silloin sen *ensimmäisenä* kokoojana, ikäänkuin linssinä, aurinkolasina täytyy olla henkisesti kehittynyt ihminen. Ei henkinen vuodatus, joka tulee ylhäältä päin, voisi ihmiskuntaan vaikuttaa, ellei se saisi personallista muotoa, ellei se pukeutuisi inhimillisiin ajatuksiin jonkun ihmisen suun kautta; ellei se heti alussa saisi inhimillisen aseensa ja käyttövälineen, jäisi se leijaillemaan yläilmoihin. Siihen se jäisi odottamaan ensimmäistä tulkitsijaansa, mutta niin hartaasti ja epämääräisesti eivät korkeimmat olennot toimi. Kun ylhäisistä maailmoista lähtee suuri inspirationsi maapallon auran, on luonnollista, että maapallon johtavat henget ottavat sen vastaan ja välittävät sen tuloa ihmiskuntaan. Niinpä kaksi Valkoisen Looshin mestaria lähetti maailmaan lähettilään, joka toi ilmi vuodatuksen hengen ja sisällön. Tämä lähettiläs oli, niinkuin tiedämme, madame Blavatsky, joka ei suinkaan niittänyt mitään kunniaa ihmiskunnan puolelta, eikä suinkaan ihmisten silmissä ollut vapahtajaolento. Kuitenkin hän pukiessaan taivaallisen inspirationsin sanoiksi oli se lähettiläs, se „Kristus“, joka tuli, tai paremmin sanoen: hän edusti Kristusta, jolloin emme tietenkään Kristuksella tarkoita yksinomaan Jeesus Kristusta, vaan sitä Jumalan Pojan kosmista tajuntaa, sitä suurta maailmansielun tajuntaa, joka meissä ihmisissä ilmenee mystillisinä Kristuksena. Tämä ihmeellinen maailmansielu eli kosminen tajunta on aikojen aamusta lähtien ollut ihmiskuntamme takana sen sisimpänä yhteishenkenä. Tämä kosminen tajunta on lakkaamatta pyrkinyt ihmisiä lähemmä ja lähemmä ja sai täydellisimmän personallisen ilmauksen Jeesuksessa Kristuksessa. Ei Buddha, ei Zoroaster, ei Konfutse, ei Mooses, ei Orpheus, ei Väinämöinen, ei Pythagoras tai muut vanhan maailman vapahtajaolennot osanneet tuoda kosmista Kristusta niin lähelle meidän inhimillistä tajuntaamme kuin Jeesus Natsarealainen. Hän oli ensimmäinen vapahtajista, hän oli

ensimmäinen, joka toi Jumalan Pojan, ja samalla Isän, niin lähelle meitä ihmisiä, että saatamme aavistaen ymmärtää ja nähdä hengessämme, mikä on se ääretön rakkaus, viisaus ja tieto, joka ottaa asuntonsa meihinkin, kun tulemme täydellisiksi. Jeesuksen työ merkitsee: nyt on ihmisille avoinna selvemmin kuin ennen kehityksen henkinen tie. Jokaisen ihmisen on uppouduttava Kristustajuntaan, jokaisen täytyy ottaa vastaan kosmellinen Kristus hengessään, jokaisessa ihmisessä täytyy mystillisen Kristuksen herätä eloon. Se on yksilön pelastus ja Jeesuksen Kristuksen esiintymisen jälkeen pelastus on lähempänä meitä kuin ennen, sillä pelastuksen tie on tullut läpeensä inhimilliseksi.

Kaikki ihmiskunnan profeetat, apostolit ja suuret henget, jotka Jeesuksen Kristuksen jälkeen esiintyvät maailmassa, voivat viitata Jeesukseen Kristukseen jatkamalla hänen työtään. Heidän työnsä on tärkeä ja tarpeellinen, sillä me ihmiset unohdamme aina, mikä on tuo kosmellinen Kristus, joka on meidän pelastuksemme, jollemme saa kuulla siitä uudestaan ja uudestaan, jollei esiinny tulieluja, jotka muistuttavat meitä siitä.

Niinpä maailma oli vajonnut toiselta puolelta materialismiin ja toiselta puolelta dogmatismiin, kun madame Blavatsky puhui tästä ja sanoi: „Muistakaa, Kristus on prinssi teidän sisässänne“ – semmoinen oli hänen sanontatapansa – „sitä prinssiä on etsittävä, se on tuleva ihmisessä eläväksi. Mitä hyödyttää, onko Jeesus Natsarealainen ollut vai ei, jollemme ota Kristusta vastaan omassa sydämessämme? Jokainen ihminen on kutsuttu tulemaan täydelliseksi, ja jokaisen ihmisen on tehtävä työtä, jotta hän voisi hengessään ottaa Kristuksen vastaan, – sillä ilman omaa työtä, valppautta ja valvomista ei Kristus tule.“

Tämä oli madame Blavatskyn teosofinen sanoma, ja teosofia, se muistutti meitä kosmisesta ja mystillisestä Kristuksesta.

Nyt ymmärrämme: koska madame Blavatsky oli se persoonallisuus, joka toi meille takaisin kosmisen Kristuksen, ei meidän tarvitse odottaa uutta lähettilästä, uutta vapahtajaa. Voimme täydellä syyllä sanoa: vapahtaja tuli emmekä ottaneet häntä vastaan. Ei meidän tarvitse hävetä näitä sanojamme. Ei madame Blavatsky ollut täydellinen olento, eikä hän tahtonut esiintyä hyveissä malli-ihmisenä, mutta hän kuului maailman auttajien ja vapahtajien joukkoon sentähden, että hän uhraisi itsensä ja elämänsä ihmiskunnan hyväksi. Hän etsi nuoresta saakka totuutta, kulkien vaeltajana, seikkailijana maasta maahan, aina etsien niitä ihmisiä, jotka elivät yhteydessä mystillisen Kristuksen kanssa, niitä viisaita, joilla oli tietoa elämän ja kuoleman salaisuuksista. Ja hän löysi, sillä hän etsi, kolkutti väsymättä. Kenenkään meistä ei tarvitse hävetä, jos sanomme hänen olleen niitä olentoja, joiden nimet historiassa mainitaan vapahtajalentojen niminä. Sillä vaikka maailma pilkkasi ja vielä pilkkaa, tulee aika, jolloin hänelle myönnetään hänelle kuuluva asema ja paikka ihmiskunnan historiassa. Tämä ei ole hänen jumaloimistaan, ainoastaan sen seikan tunnustamista, että hän kuului ihmiskunnan hyväntekijöiden joukkoon. Toista hänen kaltaistaan ei tällä hetkellä tarvitse odottaa.

Mutta mitä voimme odottaa? Voimme odottaa kosmisen vuodatuksen seurauksena, että yksilöt alkavat suuremmissa määrin kuin ennen tuntea, että ovat yhteydessä Kristuksen kanssa ja että Kristus vaikuttaa heihin. Monet yksilöt tulevat uskomaan olevansa Kristus, ja joukot tulevat heistä sanomaan: „kas tuossa on Kristus – ja tuossa“. Maltillisemmat ja viisaammat ihmiset tulevat ilmaisemaan uskonsa seuraavin sanoin: „tuon kautta puhuu Kristus, tuon kautta kuuluu Jumalan Pojan ääni.“ He eivät sano: „tuo on Kristus“, vaan: „tuon kautta puhuu Kristus.“

Tämän voimme nyt jo huomata teosofisen Idän Tähdessä liikkeen suhteen. Kymmenen vuotta sitten sanottiin, että Idän Tähdessä, Krishnamurti, on opetuslapsi, johon Kristus tulee ruumistumaan, ja Kristuksella tarkoitettiin määrättyä henkilöä. Nyt on luovuttu tuosta väitteestä, – se on huomattu vääräksi ja liian vaativaksi. Tänä vuonna on sanottu: Krishnamurti tulee olemaan Kristuksen puhutorvi. Se on maltillisesti sanottu, enemmän ei pidä väittää. Nyt – radiokeksinnön aikana – maailman korva voi nousta hörölle ja maailma voi kuunnella ja sanoa: „niinkö, Kristusko puhuu hänen kauttaan?“

Koska nyt tulee esiintymään useita ihmisiä, jotka puhuvat Kristuksen nimessä, niin mistä tiedämme kenen kautta Kristus todella puhuu?

Onko meillä totuuden mittapuuta, arvostelun välinettä, jolla voimme mitata ja arvostella hänen sanojaan? On, emme ole jätetyt pimeään. Meillä on valmiit totuuden mittapuut, ja ne mittapuut ovat ensinnäkin se sanoma, mikä annettiin tämän vuodatuksen alussa, tämän suuren henkisen inspirstationin tullessa maailmaan, toisin sanoen siis madame Blavatskyn teosofinen sanoma. Jos huomaamme, että jokin n. s. Kristus tai Kristuksen inspiroima henkilö opettaa semmoista, joka ei ole sopusoinnussa madame Blavatskyn s.o. mestarein eli Valkoisen Looshin alussa antaman filosofisen ja metafysillisen sanoman kanssa, tiedämme hänen oppinsa vääräksi. Toinen on eettillinen mittapuu, johon madame Blavatsky aina myös viittaa, nim. kaikkien suurten vapahtajien ja niistä erikoisesti Jeesuksen Kristuksen siveyssäännöt. Voimme lyhyesti sanoa: Jeesuksen Kristuksen vuorisäärna, johon madame Blavatsky kirjoituksissaan viittaa, on toinen totuuden mittapuu. Ainoastaan se, mikä käy vuorisäärnan henkeen ja on yhtä sen kanssa, kestää totuuden tulesa; muu moraalii on alemmaa ja ohimenevää, jota emme tarvitse enää. Nämä ovat totuuden mittapuut, enempää emme tarvitse: mestarien filosofinen sanoma metafysillisenä mittapuuna ja vuorisäärna eettillisenä mittapuuna; niiden valossa voimme kaikkia „Kristusopetuksia“ arvostella.

Tulemme nyt varsinaiseen kysymykseen: pelastaako Kristus toisella tulemisellaan maailman? Tiedämme, mitä tällä Kristuksen tulemisella tarkoitetaan. Kristus tuli mestarien sanomassa 50 v. sitten ja tulee yhä kaikkien niiden ihmisten välityksellä, jotka ottavat vastaan Kristuksen insprationia.

Kun teemme tuon kysymyksemme, edellytämme, että maailmassa jotain on hullusti, – ainakin, että elämme erikoisen kriittisessä ajassa: tämä aikamme jännittää meitä ihmissieluina enemmän kuin tavallinen aika. Hindulaiset sanovat, että v. 1898 helmikuussa loppui ensimmäinen kalijugan eli mustan aikakauden periodi, joka oli kestänyt 5000 vuotta. Sen perästä on ihmiskunta joutunut murroskauteen, joka ensin tuntui tunteissa ja ajatuksissa ja vihdoinkin johti maailmansotaan. Sota käänsi melkein nurin koko maailman, ja nyt levottomuus on saavuttanut luonnonkin.

Olisimme voineet välttää maailmansodan y.m., jos olisimme omaksuneet teosofisen sanoman, mutta kun emme sitä osanneet tehdä, jouduimme karman pakosta noihin kamaliin seikkailuihin, jotka tekevät tilanteen tällä hetkellä maapallolla sangen kriittiseksi.

Katsokaamme, minkälainen maailman tilanne nykyään on. Olemme käyneet läpi mitä hirmuisimman sodan, ja kuitenkin maailman suurvallat pelkäävät uutta aseellista kamppailua. Aina siitä lähtien, kun maailmansota loppui ja n.s. rauha tehtiin, ovat valtiomiehet yhtämittä olleet pelon vallassa. Sota on itsessään järjetöntä, tavallisen, ajattelevan ihmisen kannalta on aivan järjetöntä ajatella ja valmistaa uutta sotaa, mutta kuitenkin se mahdollisuutena hämmöittää monelle ihmiselle. Puhumattakaan siitä, että vaara voi uhata kristittyjä kansoja heidän omassa piirissään, aletaan yhä selvemmin tajuta, että vaara voi uhata koko länsimaista sivistystä yleensä Idän taholta. Tämä on n.s. keltainen vaara – ja miksikä emme lisäisi: musta vaara. Se on noussut entistä voimakkaammaksi kummitukseksi kristittyjen ja länsimaalaisten mieleen. Me länsimaalaiset olemme tehneet siksi paljon pahaa toisille roduille, siksi ylimielisesti, kylmästi ja sydämättömästi käyttäytyneet niitä kohtaan, siksi paljon pahaa niille opettaneet, että aavistamme siitä tulevan jotakin kosta. Jollemme ole voimakkaita ja yksimielisiä, jollemme seisota yhtenä miehenä nykyajan kulttuurin puolesta, niin Itä nousee, ja Itään liittyy musta Etelä. Ja mitä silloin kaikesta tulee?

Katsokaa, kuinka Itä on levoton: Kiinassa on vallankumouksia, Indiassa on aina levotonta, sillä, kuten englantilaiset valtiomiehet sanovat, Indiassa on 40 milj. ihmistä, jotka eivät koskaan tiedä, mitä on olla ilman nälkää. He syövät joka päivä, mutta eivät koskaan saa syödä kyllikseen. Ajatelkaa, mitä merkitsee, että 40 milj. ihmistä yksin Indiassa elää aina nälässä! Emme tosiaankaan ihmettele, että Idän kansat ovat levottomia, ajattelevat kosta ja huutavat: „pois maasta nuo kristityt, jotka ovat kuin piruja!“

Ja jos käännämme katseemme nykyaikaisten valtakuntien sisäiseen tilaan, on sekin kaikkea muuta kuin ihanteellinen. Kaikkialla Euroopassa pelätään vallankumousvaaraa. Venäjällä bolshevismi on näyttänyt tietä ja monet vähemmän ajattelevat joukot Europan kansojen keskuudessa huutavat: Venäjän bolshevismi on jotain suurta! Bolshevistinen vallankumous on heistä äärettömän houkutteleva, sillä eiväthän suuret joukot tiedä, mitä bolshevismi on saanut aikaan. Jos porvarit kertovat miten asiat ovat, nauravat joukot, eivätkä usko, sillä itse eivät ole tilaisuudessa näkemään. Nyt tietenkin alkaa Venäjällä asiat olla paremmin, ja sitähan meidän täytyy toivoa koko sydämestämme. Mutta se ei ole bolshevismien, vaan ihmissydämen ja elämän ansio. Epäilemättä se hirmuinen kärsimys, minkä läpi Venäjän kansa on kulkenut, kantaa vielä hyvää hedelmää, joista koituu onnea koko ihmiskunnalle.

Sillä välin on kuitenkin yhteiskunnissamme yhä ratkaisematta se vanha probleemi, joka ei jätä ihmisiä rauhaan, ennenkuin se tulee tavalla tai toisella ratkaistuksi, probleemi aineen ja hengen välisestä suhteesta eli kysymys, mikä on mammona ja mikä on mammonan tarkoitus, tuo kysymys, joka pukeutuu räikeimpään muotoonsa rikkaiden ylellisyydessä ja köyhien kurjuudessa. Se kysymys nousee meidänkin mieleemme.

Kun tällä tavalla tunnemme olevamme erikoisessa tilanteessa, vaikeassa ja kriittisessä asemassa, niin mikä voi meidät pelastaa? Meidän täytyisi osata ratkaista nuo kysymykset! Kuinka voimme välttää sotia kristittyjen kesken, kuinka voimme välttää Idän uhkaavaa vaaraa ja kuinka voimme ratkaista mammonan vaikean probleemin? Tuleeko Kristus sen ratkaisemaan?

Ja me sanomme: Kristus on jo ratkaissut kaikki pulmat, — ne on ratkaistu meidän aikanamme mestarien suuressa teosofisessa sanomassa. Kuunnelkaamme ja tarkastakaamme, mikä on arvoitusten ratkaisu teosofiselta kannalta.

III.

Kansojen veljeys.

Kaksi on nykyajan kriittistä kysymystä: kysymys kansojen veljeydestä ja kysymys yksilöiden onnesta yhteiskunnassa; niistä emme pääse, jos emme osaa niitä ratkaista oikealla tavalla. Mutta jos osaamme ratkaista ne tehtävät, jotka kohtalo on eteemme asettanut, silloin pelastumme uhkaavista vaikeuksista, ulkonaisista sodista ja sisäisistä vallankumouksista, ja saamme alkaa uutta elämää.

Minkätähden nykyajan kristityt valtiot Euroopassa ja Amerikassa pelkäävät uusien sotien syttyvän keskenään, minkä tähden ajattelevat tulevaisuutta epävarmuudella? Ja jos eivät ajattele keskinäisiä sotia, miksi pelkäävät, että valkoisia uhkaa keltainen vaara, koska Idän kansat ovat tulleet levottomiksi huomatessaan, miten pintapuolinen länsimainen kulttuuri on?

Toiselta puolen nämä samat kansat tuntevat sisässään syvempiä ääniä, jotka velvoittavat sovintoon; tuntevat, että heidän pitäisi ojentaa kättä toisilleen, tehdä liitto ja ryhtyä aivan uudenlaiseen yhteiselämään. He tuntevat omassatunnossaan, ettei ole ollut kristillistä alati sotia ja varustaa sotia, vaan että pitäisi vähentää varustuksia, seisovia armeijoja, sotalaivastoja ja järjettömiä jokapäiväisiä menoja. Olemme iloksemme nähneet, että on muodostettu n.s. kansainliitto, jonka neuvosto istuu yhtämittaa päättämässä asioita. On realipolitiikoita, jotka ajattelevat, ettei kansainliitto paljoakaan merkitse: siellä neuvostossa ukot keskustelevat ja päättävät, mutta todellisuudessa kansat varustautuvat uusiin sotiin. Sitä suuremmalla hämmästyksellä täytyy todeta, että pieni Tanska on kulkenut edellä aseistariisuutumisessa, ja jos suuret valtakunnat uskaltaisivat kulkea perässä, tulisi aika, jolloin ei niin paljon aseita tarvittaisi.

Joka tapauksessa kansainliitto on ilahduttava yritys. Toinen kysymys on, voiko se saada aikaan pysyväistä rauhaa Europan valtakuntien kesken. Kun teemme tämän kysymyksen vakavassa hengessä, täytyy tunnustaa, ettei vielä ole takeita siitä, että asiat todellisuudessa voisivat muodostua semmoisiksi, kuin kansainliitto nyt keskusteluissaan ja tuumailuissaan päättelee. Minkätähden? Sentähden, että tämmöisessä poliittisessa hommassa on puoli, jota ei ole osattu ottaa huomioon.

Minkäläisten ehtojen vallitessa ihmisyksilöt ovat ystäviä keskenään? Toinen tapaus on, että yksilöillä on sama aineellinen pyrkimys, sama ekonominen etu ihanteena; toisiaan tukemalla he voivat paremmin saavuttaa ihanteensa, mutta kun päämäärään on päästy, ei ole tarkoitusta enää ystävyydellä ja veljeydellä.

Toinen tapaus taas perustuu yhteiseen henkiseen pyrkimykseen. Historiasta näemme, että jos ihmisiä on liittänyt toisiinsa yhteinen henkinen ihanne, isänmaanrakkaus tai maailmankatsomus eli uskonto, silloin heidän veljeytensä ja ystävyytensä on ollut luja ja kestävä, ja he ovat olleet valmiit kuolemaan toistensa puolesta.

Kuinka lienee kansojen suhteen? Kansat ovat joukko yksilöitä, kansojen sieluelämä on muodostunut yksilöiden sieluelämästä. Millä tavalla siis kansat voivat olla ystäviä keskenään? Silloin täytyy sanoa: He voivat tehdä liiton tilapäisesti, jos heillä on yhteinen itsekäs päämäärä: kun pidämme toistemme puolta, voitamme rikkautta ja valtaa! Mutta nämä ystävät alkavat pian epäillä toisiaan. Emme ole historiasta huomanneet, että valtakuntien kesken olisi pysynyt jokin liitto kauan: kun tarkoitus on saavutettu, kun sota on voitettu, silloin tehdään uusia liittoja vaikkapa entisten vihollisten kanssa, riippuen siitä, mikä on milloinkin „edullisinta“.

Mutta eikö kansojen ja valtioiden kesken voisi syntyä liitto, joka olisi pysyvä? Voisi, siinä tapauksessa, että heillä olisi yhteinen henkinen pohja, sama ihanne, uskonto, elämänymmärrys. Mutta niinhän on kristityillä! Eivätkö siis kristityt kansat voi olla veljiä keskenään, kun kerran heillä on yhteinen elämänymmärrys? Mitä meidän täytyy tähän sanoa? Meidän täytyy sanoa: kristityillä kansoilla ei ole sittenkään yhteinen ihanne. Meidän täytyy suruksemme tunnustaa, että kristinusko on jakautunut kirkkokuntiin, jotka ovat aikojen kuluessa olleet sängen vihamielisiä keskenään, eri kannalla tärkeissä kysymyksissä: roomalaiskatoliseen, kreikkalaiskatoliseen, protestanttiseen y.m. Muistakaamme julmia uskonsotia! Ei ole tähän saakka ollut mitään yhteistä kristillistä pohjaa, päinvastoin! Protestantit ovat nauraneet roomalaiskatolilaisille ja pitäneet heitä kuvien kumartajina, taikauskoisina pyhimysten palvojina. Ja katolilaiset ajattelevat: „nuo protestantit ovat poikenneet oikean kirkon helmasta, sentähden heillä ei ole mitään sydämen uskoa, he vaivaavat päätään vain.“ Näin ollen elämänymmärrys, jonka pitäisi liittää ihmiset ja kansat toisiinsa, on juuri heidät toisistaan erottanut. Ja sentähden oma järkemme ja kokemuksemme todistaa meille, ettei ole ajateltavissa todellista liittoa n.s. kristittyjen kansojen kesken, ennenkuin he saavuttavat yhteisen ymmärryksen uskonnollisissa asioissa. On välttämätöntä, että he heräävät tuntemaan veljeyttä toistensa kanssa uskonnollisissa asioissa, ennenkuin voivat ajatella mitään pysyvää poliittista liittoa keskenään.

Viime vuonna (1925) oli Tukholmassa merkittävä kokous, jollaista ei ole ollut vuoden 325 jälkeen, jolloin Nikean kirkolliskokouksessa päätettiin, että kristinusko oli oleva valtionuskonto. Tukholmassa kokoontui pappeja ja piispoja, edustavia henkilöitä kaikista kristillisistä uskonlahkoista, ja yhteisissä juhlissa ja neuvotteluissa he koettivat ymmärtää toisiaan. Roomalaiskatolinen kirkko yksin ei lähettänyt edustajaa. Paavi ei vielä osannut tunnustaa, että toiset kirkot olisivat kristillisiä. Mutta kai sekin aika vielä koittaa.

Yhteiset juhlahetket eivät kuitenkaan vielä luo pysyväistä ja horjumatonta yhteisymmärrystä. Tähän tarvitaan yhteinen pohja uskonnollisissa ydinkysymyksissä. Ja mistä se saadaan? Ei mistään muusta kuin totuudesta. „Totuus on kaikkia uskontoja korkeampi“. Kristillisten kirkkojen täytyy luopua omista tulkinnoistaan ja lähteistä etsiä, mitä kristinusko todella on. Mitä Jeesus opetti? Mikä on Kristuksen siveysoppi, mikä hänen metafysiikkansa?

Tässä etsinnässä toteutuu vanha sana: tyhjistä ei synny mitään. Ei kristinuskokaan ole tyhjistä tullut. Kristinusko pohjautuu vanhoihin uskontoihin, „uusi liitto“ on seuraus „vanhasta“. Ei voi kristinuskoa ymmärtää, ellei tunne entisiä (ja myöhempiä) uskontoja. Kristuksen luo pääsee kokonaan vasta sitten, kun on istunut toisten vapahtajien jalkojen juuressa.

Sentähden kristittyjen kansojen yhteisymmärrys voi syntyä ainoastaan tuloksena siitä, että kristityt sydämellisellä myötätunnolla ymmärtävät „pakanoita“ ja kunnioittavat heidän uskontojaan. Mutta semmoinenkin päivä voi koittaa. Se koittaa silloin, kun ihmiset ja kansat alkavat ymmärtää teosofista sanomaa, H. P. Blavatskyn sanomaa, sillä hän juuri teroitti: ensimmäinen ehto, jotta veljeys ihmisten ja kansojen kesken voisi toteutua, on, että aletaan tutkia toisten uskonnollisia elämänskatsomuksia. Ei voida mitään veljeyttä saada aikaan, jos jokainen vetäytyy oman vanhurskautensa vaippaan luullen, että Jumala yksin hänelle on ilmoittanut kaiken, jota vastoin toisten täytyy kulkea harhassa, kunnes tulevat hänen luo kuuntelemaan hänen sanojaan. Madame Blavatsky sanoi: „Lännen täytyy tutkia Idän uskontoja, sillä jos se vain syventyy omaan itseensä, se jää aina vieraaksi Idän veljille. Mutta kun Länsi tutkii Itää ja Itä Länttä, silloin syntyy yhteisymmärrys.“

Madame Blavatsky viittasi siihen Valkoiseen Veljeskuntaan, jossa kaikkien uskontojen perustajat ja suurimmat apostolit toimivat sopusoinnussa keskenään. He ovat nousseet epäsointujen yläpuolelle, sillä he ovat jättäneet tietämättömyyden harhat ja varjot. Valkoisen Veljeskunnan Mestarit ovat niitä sankariolentoja, jotka totuuden ovat nähneet, jotka ovat Jumalaa oppineet tuntemaan kasvoista kasvoihin ja jotka ovat oppineet ratkaisemaan elämän ja kuoleman probleemin. He ovat päässeet siihen, mihin ihmiset yleensä, suuret joukot eivät vielä ole päässeet, eivätkä pääse, elleivät kuuntele auttajien ja vapahtajien ääntä.

Mutta jos kansojen pitää liittyä veljiksi keskenään, silloin heidän pitää uskonnollisesti lähestyä toisiaan, ja tämä on mahdollinen sen kautta, että kaikissa kansoissa nousee ihmisiä, jotka tutkivat uskon asioita ja tunkevat niiden ytimeen. On välttämätöntä, että kirkkoissa herää nöyryys elämän edessä, nöyrä mieli totuuden edessä: on välttämätöntä, että syntyy yksilöitä, jotka omassa uskonnossaan kulkevat niin syvälle kuin voivat tutustuen samalla kaikkiin toisiin uskontoihin. He kohoavat totuuden näkemiseen, he ymmärtävät Jumalaa ja jumalallista elämää. He näkevät, että jumalallinen henki, maailmansielu, sanottakoon sitä Kristukseksi, Logokseksi, Allahiksi, Brahmaksi, Jehovaksi, Taoksi tai millä nimellä tahansa, on ainoastaan yksi. Yksi todellisuus ainoastaan on olemassa. Apostoli Paavali sanoi: „Jumala, jota te kunnioitatte tuntemattomana, sen minä teille ilmoitan.“ Paavali tiesi, mikä maailmansielu on: se henkinen pyrkimys joka kannattaa kaikkia luomakuntia, se ihmeellinen, salainen tajunta eli omatunto, joka pyrkii heräämään yksilöissä ja kansoissa ja liittämään ne toisiinsa, – se jumalallinen elämä, joka aikojen aamusta saakka on ollut yksi: ei ole monta Jumalaa, ei monta salaisuutta, on ainoastaan yksi. Kaikki kansat ovat sitä tavoitelleet, kaikki ihmiset ovat aina kurottaneet kätensä kohti tuota yhteistä valoa, jota eri tahoilta yrittävät lähestyä.

Kun on näitä yksilöitä maan suolana joka kansassa, silloin kansat voivat ojentaa veljeskättä toisilleen ja tehdä liittoja keskenään. Silloin todella kansojen kesken poliittisetkin liitot tulevat mahdolliseksi, sillä silloin he ymmärtävät sen tärkeän seikan, että jos kansat liittyvät veljesliittoon, jos eri uskonnot ojentavat veljeskättä toisilleen, ei tämä merkitse, että kansan tai uskonnon pitäisi luopua omasta yksilöllisyydestään. Nyt vielä, jos liitto solmitaan kansojen kesken, pitää mukautua muotoihin, ja kuta pienempi kansa on, sitä enemmän se saa kieltää ja unohtaa itsensä, sillä suurempi kansa sanelee ehtoja, joiden nojalla ollaan liitossa. Semmoiset poliittiset liitot eivät ole luonnollisia, ne eivät ole ystävyysliittoja. Ystävyys syntyy ainoastaan silloin, kun jokainen on oma itsensä. Kansojen ja valtioiden täytyy tuntea, että ovat vapaasti sitä, mitä elämä on tarkoittanut heidän olevan. Eivät kaikki kansat ole samanlaisia, eivät kaikki voi kehittää itsessään samoja ominaisuuksia ja hyveitä. Ei kaikki mikä näyttää pahalta toisesta kansasta, ole pahaa toiselle. Yhteisymmärryksessä täytyy jokaisen saada olla oma itsensä, jokaisen kansan ymmärtää itsensä yksilölliseksi, silloin voivat olla todellisessa veljesliitossa keskenään.

Tämä poliittinen veljeys kansojen ja valtakuntien kesken syntyy itsestään silloin, kun he ymmärtävät toisiaan henkisesti ja lähestyvät toisiaan uskonnollisesti. Olisikohan näin ollen paras, että syntyisi uusi maailmanuskonto, joka voitaisi ja valloittaisi kaikki maailman kansat? Semmoiseen kysymykseen täytyy vastata; ei voida keinotekoisesti luoda uskontoa. Maailmanusko ehkä syntyy niin, että yksilöt ja kansat, jotka ovat eri uskontoa, vähitellen lähestyvät toisiaan, omaksuvat toistensa hyviä puolia ja säilyttävät yhteisesti parhaimman.

Maailmanuskonto ei voi olla muu kuin se ikuinen uskonto, jota nimitetään teosofiaksi eli jumalalliseksi viisaudeksi ja josta kaikki uskonnot ovat lähteneet. Mutta sitä eivät kaikki kansat ja yksilöt voi yht'äkkiä omaksua; keinotekoisesti ei voida saada aikaan uutta uskoa. Kaikki, mikä on luonnollista, kasvaa itsestään. Ei kannettu vesi pysy kaivossa, todellinen kaivo on se, johon vesi tulee jostakin lähteestä maan sisällä.

Ehtona kansojen tulevalle veljeydelle on myös, että henkinen elämä yleensä – ei yksin uskonnollinen, vaan sekin, joka ilmenee järjen, tunteen, mielikuvituksen avulla y.m. – eri kansoissa lähenee toinen toisensa ilmaisumuotoja. Tätä tietä on jo sängen pitkälle kuljettu. Taide ja kaunokirjallisuus alkaa jo olla kansojen henkistä yhteisomaisuutta. Säveliä ihaillaan yhtä vilpittömästi, oli ne suomalaisia tai saksalaisia. Italialainen Rafael, hollantilainen Rembrandt herättävät tauluillaan saman ihailun katsojassa, oli tämä englantilainen tai ruotsalainen. Samaten Japanin ja Indian taide ja kirjallisuus voittaa yhä enemmän suosiota länsimailla. Kauneus, oli se kotoisin mistä kansasta tahansa, muistuttaa meitä Jumalasta, tekee meidät veljiksi; kauneus sävelissä antaa meidän tuntea, että olemme veljiä, koska yhdessä voimme iloita. Tieteen alalla ei olla vielä yhtä pitkällä. Yliopistot eri maissa kyllä antavat arvoa toisilleen, mutta on tieteen haaroja, jotka eivät saavuta samaa täydellistä kunnioitusta joka paikassa, esim. historiallinen tutkimus. Historiallinen tiede, joka tutkii kansojen elämän vaiheita, ei ole täysin kansainvälinen. Joka maassa tutkitaan oman maan historiaa oman

maan kannalta, omien ennakkoluulojen valossa, uskomalla että „meidän maamme ja kansamme on urhoollisesti ponnistanut ja vaikeiden olojen kautta päässyt eteenpäin“. Pelkään pahoin, että kouluissa opetetaan omasta maasta ja sen kehityksestä vähän toisella tavalla kuin vieraassa maassa. Vaikka historian pitäisi olla puolueeton, se on tullut väritetyksi, sitä on katsottu kuin silmälasien kautta.

Tässä suhteessa kaivataan uutta. Kaivataan kosmopoliittista yliopistoa, joka katsoisi asioita ihmiskunnan ja kulttuurin kannalta, suosimatta mitään kansaa erikoisesti. Ei ole kukaan vielä perustanut semmoista yliopistoa, mutta voimme odottaa ja toivoa, että yliopistot vielä tekevät liiton keskenään ja mahdollisesti sitten perustavat suuren keskusyliopiston. Tämänkin täytyy tapahtua itsestään, ei keinotekoisesti. Yliopistojen täytyy lähestyä toisiaan ja sitten heräilyksessä nähdä, mitä on tehtävä.

Nämä ajatukset eivät ole tuulesta temmattuja, ne ovat pikemmin ilmassa. Englannissa on Mr. Branford kirjoittanut kirjan, jossa hän puhuu yliopistojen liittymisestä toisiinsa; Ranskassa professori Jean Izoulet odottaa aikaa, jolloin kirkot tekisivät liiton keskenään kristikunnassa. Teosofisella taholla on niinkään mrs. Besant puhunut maailman yliopiston perustamisesta.⁶⁾

⁶⁾ Pitäessäni tätä esitelmäsarjaa en tuntenut vielä paneuropalaista liikettä, jonka tarkoituksena on perustaa poliittinenkin liitto Europan valtakuntien kesken. P. E:n huomautus 1930.

IV.

Rahan taika.

Toinen tärkeä nykyajan kysymys on n.s. yhteiskunnallinen pulma. On politikoina, jotka sanovat, että tämä pulma on ajallemme uhkaava vaara, koska on kysymys yhteiskuntaluokkien suhteesta toisiinsa ja n.s. bolshevismiin vaara uhkaa joka taholta, jollei niin paljon pohjoismaissa, niin sitä enemmän muualla Euroopassa. Käytännöllisesti katsoen on kysymys siitä, miksi yhteiskunnassa olosuhteet ovat yksilöille erilaisia: toinen viettää aikansa rikkaudessa ja ylellisyydessä, toinen on pakotettu elämään kurjuudessa. Kysymyksellä on monta vivahdusta, mutta tavallisesti se kärjistyy tähän.

Jos ajattelen omaa nuoruuttani, henkistä ilmapiiriä viime vuosisadan 90-luvulla, muistan elävästi, kuinka koko elämäkatsomus meillä nuorilla totuudenetsijöillä keskittyi kysymykseen yhteiskunnasta: mikä yhteiskunta on ja minkälainen sen pitäisi olla, – miten pitäisi maallisen hyvän olla järjestetty ja jaettu? Meitä erikoisesti loukkasi se, että voi olla ylellisyyttä ja kurjuutta rinnatusten; järkeä, omaatuntoa vaivasi, että saattoi olla ihmisiä, jotka kärsivät nälkää, perheitä, jotka asuivat kellarihuoneissa kärsien vilua ja nälkää, työnhakijoita, jotka kulkivat ympäri avuttomina kerjäläisinä. Meistä tuntui käsittämättömältä, että yhteiskunta antoi anteeksi itselleen semmoista. Koko kysymys oli meille omantunnonkysymys. Kuinka ihmiset ollenkaan jaksoivat elää yhteiskunnassa, jossa ei vallinnut täydellinen tasa-arvoisuus? Tietysti silloin samalla uskoimme, että yhteiskunta oli parannettavissa, että ulkonaisilla keinoilla, s.o. laeilla ja säädöksillä, saattoi yhteiskuntaa muuttaa. Meistä oli selvää, että samoin kuin kasvi viihtyi sateessa ja auringossa, mutta kuoli, jos se kaivettiin kokonaan maahan, samoin ihmisten elämä riippui ulkonaisista olosuhteista. Niinkuin sosialistiset kirjailijat sanoivat: jos muutetaan yhteiskuntaluokkien olosuhteet, silloin ihmiset itse tulevat paremmiksi. Sentähden meistä tuntui, että täytyi olla keinoja, millä yhteiskunta voitaisiin muuttaa toisenlaiseksi ja köyhyyttä ja rikkautta tasoittaa maailmassa. Periaate, jonka pohjalle ratkaisu oli tapahtuva, oli meistä päivänselvä. Täytyi järjestää olot semmoisiksi, että kaikilla terveillä ihmisyksilöillä oli samat mahdollisuudet tehdä työtä ja päästä eteenpäin maailmassa. Tämä merkitsi, että kaikkien lasten piti saada sama pohjakasvatus ja kaikkien nuorten aloittaa elämäntaistelunsa ilman pääomia. Täten ei kukaan olisi enempää, kuin mitä hän itse olisi hankkinut tai ansainnut.

Merkillistä kyllä, nämä aatteet eivät nykyään tunnu niinkään vierailta. Edellinen, pohjakoulua koskeva, on miltei toteutumassa meidän päivinämmä, ja mitä toiseen tulee, se ehkä odottaa aikaansa sekini.

Periaate oli meillä nuorilla selvä, mutta miten se oli toteutettavissa? Päähämme ei pälkähtänytkään semmoinen ajatus kuin vallankumous. Vallankumous oli kauhistuttava ja aina onnistumaton keino. Sydämissämme asui rakkaus, ei viha. Sentähden emme nähneet lopullisesti muuta keinoa kuin luokkien ja yksilöiden valistaminen: ihmisten järki ja ymmärrys oli valaistava, heidän hyvä tahtonsa herätettävä. Siinä huomasimme olevamme yhtä mieltä teosofian kanssa, joka tahtoi muuttaa ihmisiä ensin ja sitten ulkonaisia oloja. Madame Blavatsky neuvoi kirjassaan „Teosofian avain“: kaikille ihmisille, niin rikkaille kuin köyhille, oli opetettava teosofian neljä suurta totuutta: kaikkiihteisyys ja syyperäisyys, ihmiskunnan vastuunyhteys, jälleensyntyminen ja karman laki. Jos ihmiset saavat tietää niistä, he pääsevät kuin painajaisesta, heidän silmänsä aukenevat katselemaan elämää laajemmalta näkökannalta: ihminen on jälleensyntyvä olento, toimiva, pyrkivä, erehtyvä, mutta vastuunalainen teoistaan, niittäen mitä on kylvänyt, mutta tilaisuudessa korjaamaan erehdyksensä ja aina kehittymään elämän oikeudenmukaisessa koulussa, johon sai palata uudestaan ja uudestaan.

Nuo suuret totuudet auttavat ihmisiä ymmärtämään, että mikään Jumala ei muuta olosuhteita maan päällä. Ihmiset ovat asetetut tänne kuin kouluun, ja koska he ovat jälleensyntyviä olentoja, jotka niittävät mitä kylvävät, täytyy heidän oppia kylvämään hyvää, jotta voisivat niittää hyvää. Ihmisten täytyy itse muuttaa yhteiskunnallisia olosuhteita, oppien askel askeleelta rakentamaan jumalanvaltakuntaa maan päällä. Teosofisten aatteiden levittäminen oli näin ollen tärkein yhteiskunnallinen työ, eikä sovi liiaksi ihmetellä, että puolestani päätin ryhtyä siihen työhön täällä Suomessa, jossa ei vielä tiedetty mitään karmasta ja jälleensyntymisestä enempää kuin teosofiasta yleensä.

Enemmän kuin kolme vuosikymmentä on vierähtänyt nuoruuteni päivistä ja nyt on yhteiskunnallinen kysymys saanut mielestäni hiukan toisenlaisen luonteen. Olemme eläneet läpi maailmansodan ja sitä seuranneiden vaikeuksien ja kauhujen, ja on aivan kuin me ihmiset nyt osaisimme asettua objektiivisemmalle, rauhallisemmalle, kylmemmälle kannalle kysymyksen suhteen. Kokemukset maailmansodan aikana ja sen jälkeen ovat olleet niin tärisyttäviä, ettei ihmisen sydän enää ole samalla tavalla täynnä uskoa ihmisiin kuin ennen. Ihmiset eivät näy olevan aivan semmoisia, kuin olimme nuoruudessamme kuvitelleet. Maailmansota ja vallankumoukset paljastivat ihmisissä puolia, jotka olivat hämmästyttäviä. Meistä nuorista oli kyllä aikoinaan tuntunut, että ne ihmiset, jotka elivät helpommista ja paremmissa olosuhteissa maan päällä, olivat kylmiä, uneliaita ja välinpitämättömiä, mutta samalla uskoimme, että toiset ihmiset, sorretut ja köyhät, olivat täynnä pyhää intoa, vapauden toivoa ja hyvää tahtoa. Emme koskaan olisi uskoneet, että he olisivat voineet käyttää väärä keinoja, murhaa ja hävitystä, aatteensa edistämiseksi. Päinvastoin: yhteiskunnallinen kysymys kasvoi päivä päivältä selvemmäksi kaikille, – eihän Europpa enää kaivannut verisiä vallankumouksia. Meillä Suomessa oli kaunis esimerkki siitä, miten voidaan saada hyvää aikaan ilman vallankumousta: v. 1905 oli suurlakko, jolloin rauhallista tietä saatiin parannuksia aikaan. Omasta puolestani olin ihastunut ajatukseen, että Suomen kansa voisi näyttää tietä muulle Euroopalle. Maailmansota se vasta käänsi toiveet nurin. Ja kun sitten meilläkin tapahtui vallankumous, n.s. vapaussota, jolloin veljet tarttuivat aseisiin toisiaan vastaan, kuten kaukaisina aikoina, jolloin ei mitään yhteistunnetta ollut olemassa, silloin hämmästyin ja luulen, että moni muukin hämmästyi. Petoeläin pääsi valloille, ryöväriltä kirposi kahleet, ja n.s. ihminen sai vapaasti näyttää, mitä hänen kulttuurinaamionsa taa oli piiloitettu.

Tämä kaikki teki ajattelevat ihmiset kylmiksi. Meistä tuntui, että joukot olivat vielä kovin kehittymättömiä ja lähellä eläintä, eivät he paljoakaan ymmärtäneet aatteita, oikeutta, vapautta, hyvää tahtoa. Yhteiskunnallinen kysymys sai kummallisen luonteen, kun arvostellen katseli nykyajan elämää, sitä elämää, jota nuoret ja vanhat suurissa joukoin viettävät sekä meillä että muualla: mitä nämä ihmiset oikeastaan kaipasivat, oliko heillä jokin yhteiskunnallinen pulma ratkaistavana? Ainakin se pulma on hyvin käytännöllistä laatua, sillä mihin koko yhteiskunnallinen kysymys kärjistyy meidän aikanamme? Se kärjistyy miltei yksinomaan kysymykseen rahasta. Sekä „paremmat“ että „huonommat“ ihmiset ajattelevat samalla tapaa: miten voisin saada rahaa? Jos rahaa olisi kyllin kullakin ihmisellä, silloin olisi koko yhteiskunnallinen pulma ratkaistu!

Muistuu mieleeni, kuinka sanottiin ennen minun nuoruudessani, kun esiintyi sosialisteja, jotka puhuivat päättömiä sanoja siitä yhteiskunnallisesta vääryydestä, jota porvarit harjoittivat; herrat nyökäyttivät päätään ja sanoivat: „man måste köpa de där skrikhalsarna – täytyy ostaa nuo kiljukurkut; kun huutaja saa muutamia kymmeniä tuhansia, menevät hänen aatteensa hiiteen ja hän on täysi porvari“. Kuinka minua silloin loukkasi, kun tällä tavalla puhuttiin miehestä, joka oli vakuutettu aatteistaan! En tahtonut kuullakaan, kun kerrottiin esimerkkejä. Silloin olin nuori, mutta nyt minusta tuntuu, että jos katselemme jokaista silmiin ja kysymme: mikä on sinulle tärkein taloudellinen kysymys tässä yhteiskunnassa, niin sekä „hyvät“ että „huonot“ vastaavat: kun olisi rahaa, ei olisi mitään yhteiskunnallista kysymystä, vaan tämä maapallo olisi erinomainen irtitarha.

Yhteiskunnan huonoimmat elementit ovat valmiit ryöväyksin ja väkivaltaisain keinoin hankkimaan itselleen rahaa, mutta sen paraimmat toivovat juuri sitä yhteistä pohjasivistystä ja kaikille vapaita, tasa-arvoisia työmahdollisuuksia, joista mekin nuorina uneksimme.

Todellisuus taas on kehittynyt siihen suuntaan, että nykyisissä yhteiskunnissa n.s. alaluokka on päässyt parempaan taloudelliseen asemaan, sillä on parempia palkkoja ja enemmän rahaa käytettävänä, – mikä on ilahduttava asia. Kuulin äsken, että amerikkalainen miljardööri ja teosofi, Henry Ford, on järjestänyt työmiehilleen kaksi sunnuntaita viikossa, vaikka palkka pysyy entisellään. Sekin on ilahduttavaa, sillä suotavaa olisi, että jokainen ihminen saisi kokea mitä on aineellisesti huoleton elämä, jotta elämä olisi tilaisuudessa kysymään häneltä: mitä henkisiä harrastuksia sinulla on?

Ihminen ei elä ainoastaan ruoasta. Mutta ei taloudellinenkaan kysymys muutu aatteelliseksi elämäkysymykseksi, ennenkuin lakkaamme elämästä petoeläiminä ja ryöväreinä. Paljon saa sydämemme vielä puhdistua ja pehmittyä, ennenkuin vapaudumme siitä eläimestä, jonka ulkonaisen hahmon jo miljoonia vuosia sitten olemme jättäneet. Mutta yhtäkaikki olemme tulleet siihen kohtaan ihmiskuntana, että elämä kysyy meiltä: Ettekö vähitellen tahtoisit elää maan päällä niinkuin ihmisten pitäisi? Ettekö vähitellen voisit tuntea nöyryyttä elämän edessä? Ettekö voisit tuntea, että olette veljiä keskenänne ja että teillä on velvollisuuksia toisianne kohtaan? Ettekö tahtoisit järkevästi järjestää olosuhteet niin, että kaikilla olisi mahdollisuutta työhön, kasvatukseen ja inhimilliseen elämään maan päällä?

Kun saamme tämän evankeliumin hyvästä tahdosta leviämään ihmiskuntaan, silloin tulee oikea taloudellinen kysymys ihmisten eteen, se kysymys, joka samalla on varsinainen kysymys rahasta ja rahan taista.

Monet kokeneet sanovat: jos rahaa on ihmisellä paljon, hän joutuu sen orjaksi, hän tulee kovaksi ja sydämättömäksi, epäveljelliseksi, tyrannimaiseksi, kylmäksi. Rahalla on tärisyttävä vaikutus ihmissieluun.

Mikä raha sitten on? Rahaa ei ollut silloin, kun ihmiset elivät perheittäin, niin että jokainen perhe tuli toimeen omalla maatilkullaan, mutta raha syntyi, kun jokainen ei voinut saada kaikkia tarpeita omalla työllään, vaan toista lajia tavaraa vähemmän, toista enemmän kuin toinen: silloin piti vaihtaa. Vaihtokauppa oli ensimmäinen kaupan muoto, mutta kävi hankalaksi, kun ei aina sattunut haluttua vaihtotavaraa olemaan käsillä. Silloin otettiin esim. suomalaisten kesken kaupan välittäjäksi oravannahka, jota oli helppo vaihtaa, ja sitä sanottiin rahaksi. Myöhemmin otettiin yleisesti käytäntöön itämailla keksitty metalliraha. Ja kun metalliraha oli päässyt oikeuksiinsa, silloin rahakin nousi omaan arvoonsa ja valtaansa.

Mikä näet tuli rahan asemaksi maailmassa? Rahasta tuli kaiken sen alku, ehto ja väline, jota nimitämme kulttuuriksi. Ilman rahaa ei ole mikään mahdollinen maan päällä, ei sivistys, ei tiede, ei taide. Raha on välttämätön elämällemme, jos tahdomme olla kulttuuri-ihmisiä ja viedä sivistystä eteenpäin. Kulttuurilla on sekä sisäisiä että ulkonaisia arvoja. Taidetta ei olisi, ellei olisi ulkonaisia arvoja. Ihminen saisi vain ihailla kaunista auringonlaskua luonnossa – ja kuinka moni sitä tekisi? – ellei taiteilijasielu haluaisi näyttää ja todistaa sen kauneutta, kuvaamalla sitä, niinkuin hän sen näkee. Tätä kaikkea varten on raha välttämätön, sillä kuinka taiteilija muuten tulisi toimeen tai voisi valvoa oikeuksiaan? Voisihan ajatella, että jokin perhe elättäisi taiteilijan, mutta missä sellainen perhe olisi?

Raha on merkillinen kappale. Se on vertauskuva kulttuurin vallasta, ja samalla siinä piilee maagillinen taikavoima, koska se voi koventaa ja kylmentää ihmisen sydäntä, mutta myös pehmentää sitä ja herättää suuria riemun ja kiitollisuuden tunteita. Mikä raha oikeastaan on? Jos ajatellaan rahaa sen sisäisessä merkityksessä, silloin raha on kultaa. Kaikki muut metallit ja paperit ovat kullan symbooleja. Joissakin valtioissa on ollut n.s. hopeakanta, mutta hopea on kuun väri, se ei ole todellista auringonvaloa, kuten kulta on. Hopea on kalpea kuin yö, kullassa on taikavoimaa, sen kaikki ihmiset ymmärtävät itsestään. Kulta on todellinen raha, todellinen arvonmittari, todellinen vallan symboli. Sentähden vaistomaisesti tiedämme:

kultaa pitää olla. Jos ei ihmisellä ole kultaa, ei hän tunne itseään hyvinvoivaksi, vielä vähemmin rikkaaksi, hän ei tunne turvallista omistamisen tunnetta, mutta jos hänellä on edes yksi kultaraha kätöksässä, on siinä kuin taikavoima. Ja missä on se kansa, joka ei pitäisi kultaa pankkinsa holvissa vertauskuvana kansan taloudellisesta hyvinvoinnista? Voimmepä lisätä: raha-asiat eivät maassa ole luonnollisella kannalla, ellei kultaa ole liikkeessä: kullaan pitää osoittaa, että veri virtaa kansan suonissa. Luonnollisissa tilanteissa kulta on piilossa ainoastaan silloin, kun valtakunnat kieltäen itsensä sanovat: „roskaa on tämä elämä, nyt kuolkaamme“, silloin kulta itsestään häviää.

Mitä nyt kulttuuri-ihmisen on opittava rahan suhteen? Hänen tulee irtautua sen orjuudesta ja yhä enemmän ja enemmän alistaa raha oman valtansa alle. Rahasta on tuleva kulttuuri-ihmisen ja kulttuurin palvelija yksinomaan. Raha on väline, ei päämäärä. Miten ihminen saavuttaa tämän vapautumisen rahan ja toisin sanoen rikkauten vallasta? Muistamalla karmaa ja jälleensyntymistä. Niinkauan kuin emme ole luoneet tätä maata paratiisiksi, pitää karma huolen siitä, että kussakin elämässä niitämme, mitä ennen olemme kylväneet, ollen samalla tilaisuudessa oppimaan uuden läksyn. Jos köyhyys aina meitä ahdistaa, on se karmamme: oppikaamme köyhyyden läksy. Jos rikkaus tulee luoksemme, kuuluu sekin karmaamme: älkäämme siis langetko rikkauten kiusauksiin. Ajatellen itseämme jälleensyntyviksi yksilöiksi, jotka esiinnyimme maan päällä milloin minkälaisina persoonallisuuksina, saavutamme mielen tyyneyden, jota kohtalon iskut eivät hevillä horjuta.

Tässä nyt joudummekin rahakysymyksen eli taloudellisyhteiskunnallisen pulman korkeimpaan asteeseen, jossa elävöityvät ne kaksi vastakohtaa, joita Jeesus Kristus nimittää kahdeksi vastakkaiseksi valtakunnaksi: Jumalan ja mammonan.

Raha eli kulta on näet mammonan symboli eli vertauskuva, mammona ilmielävänä näkyväisessä maailmassa. Jeesus Kristus sanoo: „Te ette voi palvella kahta herraa, ette Jumalaa ja mammonaa, sillä jos te toista rakastatte, niin te vihaatte ja halveksitte ennenpitkää toista“. Nykyajan ihmisinä jäämme ensin kuin kysymysmerkeiksi, ihmettelemään: jos raha mammonan vertauskuvana edustaa sitä valtakuntaa, joka on ristiriidassa jumalanvaltakunnan kanssa, niin minkä konfliktin eteen joudumme? Voimmeko olla jumalanvaltakunnassa ainoastaan silloin, kun kiellämme mammonan ja sen vertauskuvan, kullaan?

Mutta kun sitten katselemme itseämme ja toisia, huomaamme, ettemme me ihmiset sentään ole sieluttomia olentoja, jotka tahtoisimme ainoastaan rahaa. Näemme päinvastoin selvästi, että vaikka ihmiset pääsisivät onnellisiin olosuhteisiin, he sittenkin jäisivät ikävän valtaan, sillä jokainen ihminen tuntee sisässään: tämän elämän täytyy olla muuta vielä, siinä täytyy olla korkeampi ja syvempi tarkoitus. Mammonaa saadessaan ihminen itsestään kaipaa jumalanvaltakuntaa, Jumalaa. Samalla tavalla kuin hänen alempi minänsä kaipaa rahaa, hänen yksilöllisyytensä kaipaa Jumalaa: miten voisın päästä tietoon siitä, onko elämässä muuta kuin raha ja kaikki mitä se edustaa? Kuinka voisın päästä Jumalan tuntuun?

Sentähden asia ei ole toivoton. Vaikka vähitellen järjestämme ja saamme kulttuuriyhteiskuntia sellaisiksi, että veljeys niissä vallitsee, että rikkaat ovat valmiit auttamaan ja antamaan ja että kurjuutta ei ole, niin sittenkin ihmiset kaipaavat korkeampaa, he tahtovat tietää, onko ikuista elämää ja autuutta olemassa Jumalassa.

Kun oikeamieliset ja vanhurskaat ihmiset ovat joutuneet tämän kysymyksen eteen, silloin he ovat sen ratkaisseet Buddhan ja Jeesusuksen, Fransiskus Assisilaisen ja Leo Tolstoin tavalla näin: ken tahtoo palvella Jumalaa, hän ei saa olla tekemisissä mammonan kanssa. He ovat kerrassaan luopuneet kullasta ja eläneet vapaaehtoisessa köyhyydessä. Heidän esimerkkiään eivät joukot kykene seuraamaan, mutta silloin tällöin on joku, joka heittää koko persoonallisen elämänsä voidakseen kokonaan antautua Jumalalle. Semmoiselle herkälle sielulle on hyvä nähdä edelläkävijänsä jalo esimerkki!

Katsokaamme, kuinka Fransiskus meni naimisiin „rouva köyhyyden“ kanssa.

V.

Pyhä Fransiskus ja mamma.

Enemmän kuin seitsemän vuosisataa sitten vaelsi kerran eräs pohjoisitalialainen nuorukainen pyhiinvaellusmatkalle Roomaan. Olihan silloin roomalaisessa kirkossa, niinkuin nytkin vielä, tapana, että ihmiset tultuaan „kääntymykseen“ tekevät vaellusretken johonkin pyhään paikkaan. Niin tämäkin nuorukainen tahtoi nähdä sitä kaupunkia, jossa pyhä Pietari ja pyhä Paavali olivat kärsineet marttyyrikuoleman.

Katsellessaan kaupunkia ja sen kirkkoja ja ajatellessaan, kuinka pieni ja mitätön hän oli ihmisenä täällä maan päällä, hän meni istumaan Pyhän Pietarin kirkon eteen niiden kerjäläisten joukkoon, jotka siellä istuivat, ja sanoi: „Näiden joukkoon minä kuulun, tässä tahdon olla.“ Hänen ystävänsä olivat silloin pakotetut sanomaan hänelle: „Mutta muista, veli Giovanni, sinähän olet pyhiinvaellusretkellä, sinun pitää palata kotiin takaisin.“ He saivatkin hänet lähtemään takaisin Assisiin, josta hän oli kotoisin.

Tämä nuorukainen oli meille kaikille tuttu Giovanni Bernardone, jota sitten nimitettiin Fransiskus Assisilaiseksi. Hän oli syntynyt v. 1182. Hänen isänsä oli rikas kauppias, ja Giovanni oli pienestä pitäen tottunut, kuten voisimme sanoa, yläluokkalaiselämään, käymään hyvin puettuna, syömään hyvin ja pitämään luonnollisena, että oli rikas ja kaunis ja että hänen ympärilleen kokoontuivat toiset nuorukaiset, odottaen häneltä kaikkea hyvää. Hän oli ensimmäinen missä nuoret iloitsivat, sillä hän saattoi rahoillaan kustantaa kemuja ja pitoja ja näyttää tietä toisille huveissa ja nautinnoissa.

Mutta samalla kun Giovanni nautti ruumiillisen elämän yltäkylläisestä hyvyydestä, samalla hän aina oli kuin ulkopuolella itseään, katsellen itseään ja toisia ja ajatellen: „mitähän tämä elämä oikeastaan on? Tällä tavalla minä ja toverini nyt elämme, mutta onhan täällä maailmassa ihmisiä, jotka eivät yhtään saa näin nauttia elämästä.“ Ja joskus hän ajatteli vielä näin: „tyhjäähän tämä olemassaolo oikeastaan on: jollei olisi näitä iloja ja nautintoja, ei se olisi mitään, sentähden täytyy olla iloinen kaikissa tilanteissa.“

Mutta äkkiä hän sairastui v. 1207 ja sai maata kauan, silloin tuo toinen minä hänessä, joka oli katsellut elämää kuin alta kulmin, se rupesi nyt puhumaan; toi hänen eteensä kaikenlaisia kuvia kokemistansa iloista ja nautinnoista, vaan paljon muutakin. Oli nähtävästi ihmisiä, jotka alituisesti saivat elää kurjuudessa ja sairaudessa. Giovannista tuntui silloin, että elämä ei todella ollut minkään arvoinen, jos ei sillä itsestään ollut muuta sisältöä sekä nautintojen että kärsimysten takana; jos ei ollut mitään korkeampaa elämää, – Jumalaa, jota ihminen voi palvella, – silloin olemassaolo tosiaankin oli toivoton. Olihan hänelle pienestä pitäen kerrottu kodissa Jumalasta, olihan hän kirkossa messuja kuullut, oli puhunut pappien kanssa, oli hänelle opetettu, että oli olemassa taivaallinen elämä, joka alkoi ihmiselle kuoleman jälkeen, ja että siihen oli pyrittävä; sillä jos ihminen tyytyi ainoastaan tähän näkyväiseen, hän kulki kohti kadotustaan. Tämän kaiken hän oli kuullut, mutta ei hän ollut sitä niin ymmärtänyt eikä ajatellut kuin nyt sairaana. Nyt hänelle selvisi, että todellinen elämä olikin se henkielämä, jota ihminen saattoi elää ikuisesti kuoleman jälkeen, jos hän oli oikein valinnut, ja silloin se elämä oli aloitettava täällä maan päällä. Eihän ihminen voinut kuoleman jälkeen olla Jumalan luona ja ylistää häntä, ellei hän ollut sitä maallisessakin vaelluksessaan tehnyt.

Giovannissa tapahtui herämys, uudestisyntyminen. Hän ajatteli: „minun täytyy elämässäni palvella Jumalaa, sitä minä tahdon tehdä.“ Ja kun hän parani sairaudestaan, teki hän pyhiinvaellusmatkan Roomaan: se oli kuin pantti siitä, että hän tahtoi alkaa uutta elämää. Roomassa hän tunsi, että kerjäläiset, jotka istuivat kirkon portailla, olivat ratkaisseet elämän arvoitusta paremmin kuin muut, sillä he eivät mitään omistaneet,

he olivat ilman maallisia huolia, he saattoivat ajatella ainoastaan Jumalaa. Vielä Giovannilla ei ollut kaikki selvänä, hän vain aavisti, että köyhyys oli ihanaa, ja hän olisi tahtonut jäädä kerjäläisten joukkoon, mutta seurasi kuitenkin ystäviään Assisiin.

Paluumatkallaan Assisiin ajatteli hän yhtämittaa Jumalaa, ja kerran, kun hän istui mietiskelyissään, näki hän tiellä tulevan vastaan, kyttyräselkäisen ja kurjan näköisen naisen. Silloin, kertoo legenda, kuiskasi perkele Giovannin korvaan: „tuommoiseksi kyttyräselkäiseksi kurjaksi sinäkin tulet, jos aiot palvella Jumalaa sillä tavalla, että luovut kaikesta maallisesta hyvästä.“ Giovanni säikähti sydämessään, mutta samalla oli kuin Jumalan ääni olisi kuiskannut: „etkö tiedä, että jos tahdot oppia minua palvelemaan ja tulla minua lähelle, et saa pelätä mitään kärsimyksiä? Päinvastoin sinun tulee niitä rakastaa.“ Silloin Giovanni ymmärsi, ettei tässä ulkonaaisessa elämässä voinut sattua mitään, jota ihminen ei kykenisi ilolla kantamaan.

Lähestyessään kotiaan hän ajatteli sitä pulmaa, että niin monet ihmiset kärsivät sairaudestaan. Samalla tuli tiellä vastaan spitaalinen sairas, jota kaikkien ihmisten oli tapana paeta. Kun Giovanni näki hänet, valtasi hänet sanomaton sääli ja rakkaus, ja hän meni spitaalisen luokse, sulki hänet syliinsä, suuteli suulle ja sanoi: „minun rakas veljeni!“ Ja legenda kertoo, että samalla kun hän tämän teki, spitaalinen hävisi näkymättömiin, sillä se oli vain enkeli, joka oli lähetetty Giovannia koettelemaan. Mutta vaikka se olisi tällä kertaa ollut enkeli, tiedämme kyllä, että Giovanni Fransiskuksena auttoi paljon spitaalisia.

Kotiin saavuttuaan Giovanni ensi työkseen meni kirkkoon rukoilemaan, ja kun hän katsoi ylöspäin ristiinnaulitun Vapahtajan kuvaa, tuli tuo kuva yhtäkkiä eläväksi ja puhui: „jos tahdot minua palvella ja olla minun veljeni pitää sinun parantaa tätäkin minun huonettani, joka on raunioihin sortumassa.“ Se oli kuin ilmoitus Giovannille. Hän tiesi heti mitä tehdä. Hänellä oli suuri perintöomaisuus, joka oli hänen omansa ja jonka yli hänen isällään ei ollut määräämisvaltaa. Tämän omaisuutensa hän muutti kullaksi, jota tuli kokonainen säkellinen: sitten hän meni kirkon papin luo ja sanoi: „ota tämä kulta, että voit rakentaa uudestaan tämän San Damianon kirkon.“ Mutta pappi pelästyi tietäessään, että Giovannin isä oli rikas ja mahtava kauppias, ja sanoi: „en uskalla ottaa näitä rahoja.“ Silloin Giovanni otti pussinsa itse ja jakoi köyhille kaikki. Hänen isänsä nuhteli häntä sanoen: „miten sinä noin huonosti olet menetellyt? Väärin, väärin teit, poikaseni.“ Mutta Giovanni sanoi: „sitten minä otan vaatteidenikin päältäni, ettei minulla mitään olisi, vaan että voisin mennä alastomana Vapahtajani luo.“ Hän teki niin – ja hänen isänsä kirosi hänet.

Mutta Giovanni ei voinut muuttaa mieltään. Hän oli ymmärtänyt, miten hänen tuli elää, millä tavalla hänen oli ratkaistava elämänongelma. Hän meni ja pyysi toisen vanhan miehen olemaan hänen isänsä ja rippi-isänsä ja pyysi palvella häntä. Siten hän samalla uskoi voivansa välttää isänsä kirouksen. Siitä hetkestä Giovannista tuli Jumalan „pieni köyhä“, *ilpoverello*, ja hän otti nimekseen Francesco.

Hän alkoi auttaa köyhiä ja sairaita, palvellen heitä ja lohduttaen heitä sanoillaan. Hän rupesi myös puhumaan ja saarnaamaan, milloin väkeä kokoontui häntä kuulemaan. Hänen maineensa levisi: rikas nuorokainen, jonka kaikki tunsivat, oli tehnyt itsestään kerjäläismunkin! – siksi ihmiset halusivat kuulla ja nähdä häntä. Hän puhui heille lempeästi ja kauniin sanoin, kuinka ihmisten pitäisi luopua kaikista haluista ja himoista, omistamisenkin halusta, elääkseen köyhyydessä ja onnessa ja antautuakseen Jumalalle. Ennen pitkää oli joitakuita, jotka kallistivat korvansa hänen sanoilleen ja tarkkasivat hänen elämänsä ja huomasivat, että nuorena mieheksi oli tapahtunut merkittävä muutos.

Oli rikas nuorokainen, Bernardo, joka katseli syrjästä arvostellen Francescoa. Hän oli sivistynyt ja oppinut, terävästi ja kriittisesti ajatteleva, mutta siitä huolimatta hän tunsu sydämessään vetäymystä „pieneen köyhään“ ja ajatteli: „minun täytyy panna hänet koetukselle minkälainen hän oikeastaan on.“ Hän meni kerran Francescon luo ja sanoi: „etkö tahtoisitulla tänä iltana minun luokseni ja olla yötä luonani?“ Francesco kiitti ja läksi Bernardon luo. Bernardo syötti ja juotti, ja Francesco iloisena söi ja joi. Kun tuli iltamyöhä, Bernardo sanoi: „nyt menemme nukkumaan“. Hän oli asettanut niin, että Francesco sai nukkua hänen huoneessaan. Heti, kun he tulivat makuuhuoneeseen, meni Francesco vuoteeseen, joka oli hänelle

laitettu, ja nukahti – ainakin näytti siltä. Mutta Bernardo ajatteli: „nyt minä olen hereillä ja tarkastan häntä, nukkuuko hän, niinkuin muut ihmiset, koko yön tuossa mukavassa sängyssä. Munkkienhan on tapana joskus yölläkin rukoilla.“ Bernardo heittäytyi pitkälleen ja rupesi kuorsaamaan, ollen nukkuvinaan, mutta katseli silmän raosta Francescoa. Ei ollut pitkää aikaa kulunut, ennenkuin Francesco nousi vuoteesta, lankesi polvilleen ja alkoi rukoilla hiljaa, kyynelten vuotaessa hänen silmistään. Sitten hän istui vuoteensa laidalle, ja sanoi itsekseen: „minun Jumalani, minun Jumalani“ ja niin hän istui, toistaessaan samat sanat autuaallisessa ekstaasissa läpi koko yön. Bernardo heltyi sydämessään ja ajatteli: „hän on todellinen Jumalan ihminen, ei hän ole mikään teeskentelijä.“ Aamulla Bernardo oli heräävinään – hän ei ollut uskaltanut häiritä Francescoa yöllä, – meni Francescon luo ja sanoi: „Francesco, minun velieni anna minun seurata sinua, ota minut oppilaaksesi, minäkin tahdon palvella Jumalaa.“ Francesco vastasi: „hyvä on, olen iloinen, mutta meidän täytyy kysyä Jumalalta, mitä Hän tahtoo sinun suhteesi. Menkäämme kirkkoon ensimmäiseen messuun, ja kun olemme messun kuulleet, menkäämme papin luo ja sanokaamme hänelle, että hän avaisi kolme kertaa pyhän sanan ja sanoisi, mitkä lauseet tulevat hänen silmiensä eteen. (Tällä tavalla uskovaisten on ollut tapana tehdä katolisessa kirkossa.) Niissä Jumalan sanoissa on Jumalan tahto ilmaistu, niistä näemme, mitä Hän tahtoo sinun suhteesi.“ He tekivät niin, menivät messuun ja rukoilivat, – ja Francesco rukoili koko sydämeästään, että Jumala antaisi merkin Bernardolle. Sitten he menivät papin luo ja pyysivät, että tämä avaisi raamatun kolme kertaa. Hän suostui pyyntöön, tuo hyvä pappi, ja kolme lausetta tuli Uudesta Testamentista. Ensimmäinen oli Jeesuksen sana nuorukaiselle: „mene ja myy kaikki, mitä sinulla on ja anna köyhille ja seuraa minua.“ Ja toiset lauseet olivat saman suuntaisia.

Nyt olivat Francesco ja Bernardo saaneet selvän viittauksen Jumalalta, miten Bernardon oli tehtävä. Bernardo oli ylen onnellinen, myi kaikki, mitä hänellä oli, ja toi kultapussinsa ja yhdessä Francescon kanssa antoi kaikki ei ainoastaan köyhille, vaan myös luostareille, sairaspaičkoihin y. m.

Bernardo oli Francescon ensimmäinen seuraaja, mutta pian liittyi Francescoon toisiakin, ja v. 1208 perustettiin munkkikunta. Se oli syntynyt täten itsestään, mutta Francesco meni pari vuotta myöhemmin Roomaan puhumaan paavin kanssa. Innocentius III oli paavina ja Francesco kertoi hänelle, että he olivat perustaneet veljeskunnan ja pyysi paavin siunausta. Innocentius III antoi siunauksen.

Huomaamme tästä, kun historiaa jälkeinpäin tutkimme, kuinka viisas Rooman kirkko aina on ollut. Roomalaisessa kirkossa ei ole oikeastaan ollut lahkoja, sillä lahkolaisuus on välttynyt sillä tavalla, että kun on syntynyt uusi uskonnollisen elämän suunta, paavi on sen hyväksynyt. Tämä seikka, että hyväksyminen voitiin saada paavilta, vaikutti aina, ettei kukaan tahtonut perustaa turhanpäiväisiä lahkoja. Uuden seurani eli järjestön perustaminen tuli kysymykseen ainoastaan silloin, kun joku harras etsijä oli tehnyt henkisiä kokemuksia ja saanut seuraajia. Ne, jotka esiintyivät opettajina, olivat puhtaita ja pyhiä ihmisiä, ja paavi antoi mielellään siunauksensa heidän työnsä. Siten he tulivat sidotuiksi kirkkoon, eikä kirkko välittänyt siitä, että olivat vähän erilaisia ajattelleet eri opinkappaleista. Fransiskaanit esim., joksi Francescon seuraajia nimitettiin, ihailivat erikoisesti Neitsyt Mariaa ja ylistivät hänen pyhyyttään. He kiinnittivät huomiota siihen, että Jeesuksen äiti oli neitsyt, joten synnyttäminen oli tapahtunut puhtaalla, taivaallisella tavalla. Vasta paljon myöhemmin on siitä tullut Rooman kirkon opinkappale. Vaikka fransiskaanit tätä painostivat, ei se herättänyt mitään paheksumista, sillä kaikki tahtoivat heitä ymmärtää.

Francescolle oli koko uskonnollinen elämä niin pyhää, kaikki kirkonmenotkin olivat hänelle niin ihmeellisiä, että hän monta kertaa teroitti seuraajilleen, mikä suuri kunnioitus ja rakkaus heillä piti olla kirkonpalvelijoita ja pappeja kohtaan. „Älkäämme nähkö mitään syntiä papeissa“, hän sanoi. „Vaikka pappi olisi kurja ja syntinen, ja toiset osoittaisivat häntä sormillaan, niin me fransiskaanit kuitenkin kumarramme hänen edessään, sillä hänellä on etuoikeus jakaa sakramenteja.“ Sakramentti oli Francescolle korkea asia; hän oli suuri ritualisti, mutta ei silti ahdasmielinen. Jos köyhä, kurja ihminen tuli hänen luokseen apua pyytämään, hän saattoi myydä ainoan kirjansa voidakseen auttaa tarvitsevaa. Muut munkit saattoivat moittia häntä, sanoen: „sinä olet liian ajattelematon.“ Kerrankin, kun hän oli erälle köyhälle leskelle antanut

raamattunsa ja veljet olivat häntä nuhdelleet, vastasi hän iloisesti: „mutta tuo leski on lahjoittanut meille paljon enemmän, kaksi poikaansa, jotka kuuluvat munkkikuntaan.“

Fransiskus on ennen kaikkea tunnettu ja rakastettu erinomaisen nöyryytensä ja vilpittömyytensä tähden. Jos kukaan ihminen on ollut nöyrä, on se ollut Fransiskus. Hänessä ei ollut mitään itsekkyyttä, ei teeskentelyä. Toiset veljet saivat näyissään nähdä, mikä ihmeellinen olento hän oli. Kerran muuankin veli näyssään nousi taivaaseen ja katseli enkelien istuimia. Yksi istuin oli tyhjä, ja kun hän kysyi syytä siihen, vastasivat enkelit, että se oli erään korkean enkelin istuin, joka aikojen aamulla lankesi, mutta nyt se on varattu eräälle pienelle, köyhälle Jumalan ihmiselle, Fransiskukselle.

Kerran liittyi nuori poikanen munkkikuntaan. Hän tunsu sanomatonta rakkautta Fransiskusta kohtaan. Hän oli kuullut, että Fransiskus meni öisin ulos rukoilemaan, ja ajatteli: „minun täytyy seurata isä Fransiskusta kaikessa, minä tahdon mennä katsomaan, mihin hän menee yöllä.“ Poika nukkui yhdessä Fransiskuksen kanssa. Eräänä iltana sitoi poika oman nuoransa Fransiskuksen vuoteen nuoraan ajatellen, että hän herää, kun Fransiskus vetää nuorasta. Mutta Fransiskus huomasi, mitä poika oli tehnyt, aukaisi solmun ja läksi ulos. Poika heräsi pian ja näki, että pyhä isä oli poistunut. Hän säikähti ja riensi ulos. Oli pieni kappeli puiden luona: poika meni sinne ja näki, että Fransiskus oli polvillaan rukoilemassa, ja kuuli hänen keskustelevan jonkun kanssa. Tarkemmin katsoessaan huomasi poika suuren valon ja näki, että Vapahtaja ja jotkut profeetat, kuten Elias, Mooses ja Johannes, sekä useita enkeleitä oli Fransiskuksen ympärillä ja keskusteli hänen kanssaan. Pieni poika lankesi polvilleen ja kaatui maahan. Kun Fransiskus palasi mietiskelymatkaltaan takaisin, näki hän pojan tajuttomana, nosti hänet syliinsä ja kantoi sisälle. Poika heräsi samalla ja sanoi: „Oi, pyhä isä, keskustelitko sinä Vapahtajan kanssa?“ Fransiskus vastasi: „keskustelin, mutta rakas poikani, älä puhu tästä kellekään. Lupaa se minulle pyhästi.“ Ja poika lupasi, ettei kerro, ennenkuin Fransiskus on kuollut.

Sillä tavalla Fransiskus itse salasi omia saavutuksiaan. Hän ei puhunut mitään, hän oli nöyrä jokapäiväisessä elämässä. Kerran heidän vaeltaessaan oli Fransiskus niin väsynyt, että istui aasin selässä, vaikka tavallisesti muuten käveli. Hänen vieressään kulki veli Leone, joka oli rikkaasta kodista ja ylhäisestä suvusta. Leone myös väsyi vähän, sillä oli kuuma kesäpäivä, ja ajatteli itseksensä: „tietäisivätpä minun sukulaiseni, minkälaista elämää minä vietän: nytkin tässä kävellä tallustelen.“ Tuli kuin pirun lähettämänä tuommoinen ylpeä ajatus. Heti, kun hän oli noin ajatellut, Fransiskus hyppäsi alas aasin selästä ja sanoi: „tule, veli Leone, kuinka minä olen niin ajattelematon ja tyhmä: sinä olet ylhäisestä suvusta, minä vain tavallinen ihminen, istu sinä aasin selkään.“ Silloin Leone lankesi polvilleen Fransiskuksen eteen ja sanoi: „suo anteeksi, rakas isä, minä ajattelin pahasti.“

Sama veli Leone oli Fransiskuksen kaikista rakkaimpia seuraajia. Usein kulkivat he yhdessä. Kerran Fransiskus sanoi hänelle: „sinun pitää kirjoittaa muistiin, mitä nyt sanon. Mikä on kaikista suurin onni? Veli Leone, kirjoita ylös tämä: jos saamme kuulla, että monet, monet ihmiset kääntyvät pois turhasta elämästä, niin suuresti iloitsemme sydämestämme, mutta ei se ole vielä korkein onni. Mutta mikä on korkein onni? Jos saamme kuulla, että kuninkaat ja korkeimmat herrat ovat kääntyneet Jumalan luo, tahtovat olla kaikkien palvelijoita, niin meidän sydämemme riemastuu ja olemme iloisia, mutta tämä ei ole korkein onni, veli Leone. Mutta mikä sitten on korkein onni? Kirjoita tämä muistiin, veli Leone. Korkein onni ei ole sekään, kun teemme ihmeitä, parannamme sairaita käsien päälle panemisella, herätämme kuolleita, jotka ylistävät Jumalaa taivaassa. Tämäkään ei ole korkein onni, kirjoita se muistiin. Mutta mikä sitten on korkein onni? Oi, veli Leone, minä tahdon sanoa sinulle, mikä on korkein onni. Kuvittele, että kuljemme, niinkuin nytkin, talvisena päivänä paljasjaloin, kylmästä väristen, nälästä väsyneinä, toivoen pääsevämme pian määräraikkaamme siihen luostariin, jossa on veljiä; kuvittele sitten, että saavumme sinne nälkään nääntymäisillämme, kuumeen meitä uhatessa, kolkutamme määrättyt kerrat ovea, jolloin lopulta tulee joku veli oven taa ja kysyy: „ketä te olette?“ ja sanomme: „olemme Fransiskus ja Leone, väsyneinä ja nälkiintyneinä“; kuvittele sitten, että luostariveljelmä sanoo: „kuinka te tulette valehtelevaan, kaikki veljet ovat kotona, menkää muuanne, en avaa ovea“; kolkutamme uudestaan ja taas tulee sama veli ja sanoo vihaisesti: „menkää

pois täältä“; kolmannen kerran kolkutamme ja veli sanoo: „ettekö tiedä, että ette pääse tänne: tuossa on spitalisten sairaala, menkää sinne“; kuvittele, veli Leone, että ovenvartijaveli vastaa meille näin; – jos silloin kiitämme Jumalaa siitä, että hän sanoi meille totuuden, koska olemme kaikista kurjempia ihmisiä maan päällä, joille spitaalisten sairaala on liian hyvä, niin se on kaikista korkein onni. Oi, veli Leone, kirjoita tämä muistiin.“

Emme ihmettele, että Fransiskuksen seuraajat häntä rakastivat, että kaikki myönsivät, että oli kuin uusi vapahtaja olisi lähetetty Eurooppaan, sillä hän paransi sairaita, hänen läheisyydessään tapahtui ihmeitä, kuulleessaan hänen sanojaan ihmiset sieluissaan puhdistuivat. Hänen sydämensä oli yhtä ainoaa rakkautta, kaikesta hän kiitti, kaikesta hän iloitsi. Koko luonto oli hänelle ainoa ilon aihe. Itse hän oli soitannollinen, laulua hän rakasti. Ajatellessamme, että pyhä Fransiskus otti laudanpalan kumpaankin käteensä, oli soittavinaan niillä ja samalla lauloi ylistystä auringolle ja luonnolle, emme tiedä liikituksellemme rajaa. Kansanjoukot kuuntelivat häntä, kun hän lauloi ja puhui, linnut tottelivat häntä. Legendat ovat usein todellisempia kuin historia.

Kun hän kerran ekstaasissa rukoili, ilmestyi korkea enkeli hänelle ja iski häneen Jeesuksen Kristuksen stigmat, s.o. ristiinnaulitun haavat. Tämä on joskus muulloinkin tapahtunut katolisen kirkon historiassa. Fransiskus ei tahtonut haavojaan näyttää, hän peitti ne, mutta hänen kuolinvuoteellaan kaikki näkivät mikä armo oli tullut hänen osakseen Vapahtajan puolelta.

Hän sairastui verrattain nuorena ja oli kuollessaan melkein sokea, sillä hän oli itkenyt niin paljon. Hän iloitsi itkemällä, niinkuin suuret viisaat tekevät. Sairastuessaan keväällä v. 1228 hän kysyi lääkäriltä: „Kuinka kauan sinä luulet, että voin vielä elää?“ Kun lääkäri vastasi: „Muutamia kuukausia enää“, niin Fransiskus sanoi: „Niin on minulle ilmoitettu.“ Hän kuoli Assisissa piispan talossa lokakuun 3 päivänä 1228. Siellä hänen viimeiset sanansa olivat: „Tervetuloa, sisar kuolema!“

Paavi Innocentius III oli vain suullisesti vahvistanut fransiskaanimunkkikunnan, mutta myöhemmin paavi Honorius III vahvisti sen eräässä bullassa, julistaen koko kristikunnalle: „Tämä fransiskaanimunkkikunta on oikea munkkikunta, jota Jumala, Vapahtaja ja paavi siunaavat.“ Tämän munkkikunnan vaiheista olisi paljonkin kerrottavana, mutta emme kiinnitä siihen huomiota. Muistakaamme vain, että Suomessakin on ollut „harmaita veljiä“, kuten heitä pukunsa mukaan nimitettiin. Viipurissa ja Köökarissa m.m. oli heillä luostarit. Emme usko, että fransiskaanit olisivat olleet aatteelleen ja alkuperäiselle perustajalleen sen uskollisempia kuin toisetkaan omilleen, sillä tiedämme, kuinka munkkikunnat degeneroituivat ja poikkesivat perustajiensa tarkoituksesta, mutta alkuaikoina fransiskaanit vaikuttivat paljon hyvää. He olivat köyhiä ja yksinkertaisia ja noudattivat Fransiskuksen neuvoa, joka oli merkitty järjestön sääntöihin: „Älkää ottako koskaan rahaa, älkää olko missään tekemisissä rahan kanssa; olkaa köyhiä.“

Mutta vaikka fransiskaanit myönsivät tämän, heräsi pian toisenlaisiakin ajatuksia. Oli veli Elia, Fransiskuksen hyvä ystävä, joka tuumi, että piti olla pyhässä elämässä tilaa tieteellisellekin tutkimukselle ja ajattelulle. Siten syntyi jo Fransiskuksen eläessä kysymys, pitikö luopua kaikesta, eikö ollut muuta arvokasta ihmiselämässä kuin ehdoton köyhyys? Veli Elia tuli oppositiorin johtajaksi. Hän keskusteli pitkälle Fransiskuksen kanssa, joka ei osannut sanoa muuta kuin: „Voi olla niin“. Ja puhuttuaan Jumalan kanssa Fransiskus lisäsi: „Veli Elia saa olla johtajana, minä en osaa lakeja laatia“.

Fransiskaanimunkkeeseen kuuluikin paljon yliopistomiehiä 1200-luvulla Italiassa. Johannes Duns Scotus oli myös fransiskaanimunkki, joka erikoisen terävällä tavalla puolusti kristinuskoa teoreettisesti. Hän on ikäänkuin uuden ajan vapaamielisten ihmisten kirkkoisä, sillä hän uskoi tahdon vapautteen, jotavastoin toinen keskiajan suuri teologi, Thomas Aquinolainen, ei uskonut vapaaseen tahtoon, vaan predestinaatioon, eli että kaikki on edeltäpäin määrätty.

Fransiskuksen ja hänen liikkeensä historia on meille täten sekin selvä esimerkki siitä taloudellisen elämän kaksinaispulmasta, josta emme pääse, niinkauan kuin me ihmiset olemme eri kehitystasolla. Fransiskus itse oli niitä hengen suurmiehiä, jotka osaavat rehellisesti hylätä mammonan kokonaan. Monet hänen seuraajansa osasivat tehdä samoin – ja aina on ihmisyksilöitä, jotka moraalisesti kokonaan kuuluvat Jumalan valtakuntaan.

Mutta suurin osa sivistynyttä ihmiskuntaa saattaa korkeintaan nousta veli Elian tasalle ja ymmärtää, että mammona on asetettava kulttuurin palvelukseen siten vähitellen edistääkseen taivasten valtakunnan asiaa. Tämä on moraalisesti katsoen kiertotie, pitkä ja vaivalloinen, mutta koska se useimmille on ainoa mahdollinen, on lohdutuksemme siinä, että sekin varmasti elämien vieressä johtaa päämäärään, kun ihminen irtautuessaan rahan taikavoimasta itsensä suhteen koettaa käyttää sitä paraimman palveluksessa, minkä hän totuudeksi näkee.

PEKKA ERVAST

Jälleensyntymisen mysteereitä

HELSINGISSÄ 1957

RUUSU-RISTI

Hyvinkäällä 1957

Hyvinkään Kirjapaino Osakeyhtiö

SISÄLLYS

	Sivu
Alkulause	1
I Jälleensyntyvän minän arvoitus	2
II Kuka jälleensyntyy?	9
III Jälleensyntymän muisto	16
IV Jälleensyntymismuistin ehto	22
V Jälleensyntymismuistin herätessä	28
VI Maallinen paratiisi ja ylösnousemus	34
VII Elämän koulussa	41
VIII Myöhemmät syntymät	47
IX »Etsikää, niin te löydätte»	55
X Henkinen elämä	63
XI Pessimismin tuolla puolen	68

ALKULAUSE

Tämä Pekka Ervastian esitelmäsarja on pidetty 2. II.-21. IV. 1919 ja kirjoitettu muistiin kurrentilla. Nämä käsikirjoitukset on kirjoittanut koneella painoasuun hra Pekka Silfsten, minkä jälkeen fil. maist. Uno Pore ja dipl. ins. Väinö Loukovaara ovat vielä tarkastaneet tekstin.

Tämä teos on kustannettu Hilda ja Aapo Pihlajamäen testamenttivaroilla, jotka Ruusu-Risti r.y. on meille tätä tarkoitusta varten siirtänyt.

Tämän kääntöisan teoksen toimittajille lausumme parhaat kiitoksemme.

Helsingissä maaliskuussa 1957.

RUUSU-RISTIN KIRJALLISUUSSEURA r.y.

JÄLLEENSYNTYVÄN MINÄN ARVOITUS

Jollemme tahdo välttämättä syyttää Jumalaa, itse elämän järkevää, itsetietoista alkusyytä kaikesta siitä kurjuudesta, joka on olemassa maan päällä, kaikesta siitä onnettomuudesta ja ristiriidasta, mikä täällä inhimillisessä elämässä nyt on, niin meidän täytyy päästä selvyyteen siitä, että ihminen on itse tahtonut tänne syntyä. Sillä, jos ihminen on itse tahtonut elää tätä elämää, silloin hän on ollut tietoinen siitä, että se on vaikeata, että se on kurjaa, onnetonta ja surullista. Jos hän on itse tahtonut syntyä tähän maalliseen elämään, silloin hän ei koeta eikä voi ketään syyttää. Me näemmekin, että kaikkina aikoina ovat viisaat opettaneet, että ihminen on itse tahtonut jälleensyntyä. Ennen syntymäänsä hän on nähnyt, mikä häntä odottaa; hän on ikään kuin itse tehnyt valintansa, hän on valinnut tämän maanpäällisen elämän, hän on sanonut: Minä tahdon syntyä. Ja vaikka ihminen maallisen elämänsä aikana ei muista tuota valintaansa, ei tiedä tahtoneensa itse jälleensyntyä, niin kuitenkin on tuo tahto hänellä takanaan ja ilmenee sinä luonnollisena elämän haluna ja vaistona, joka kaikissa ihmisissä elää.

Nyt meissä herää kysymys: Jos ihminen on itse tahtonut tänne syntyä, miksi hän sitten ei muista siitä mitään? Miksi emme muista siitä mitään, miksi emme muista tahtoneemme syntyä, miksi emme muista, olemmeko olleet ennen olemassa? Mikä ihmisessä on se, joka on tahtonut syntyä? Millainen se on, mikä ihmisessä on se, joka asuu ja elää maan päällä? Kun näin kysymme, silloin astuu etemme minän arvoitus. Sitä meidän pitää pohtia. Meidän pitää päästä selvyyteen ja ymmärtää, miksi emme muista, ja onko se totta, että olemme itse tahtoneet syntyä?

Kun nyt sanomme, että meidän pitää tutkia ihmisen minää ja sen kokoonpanoa, ja kysymme: mikä on tämä ihmisen inhimillinen minä?, niin silloin voimme ensin aivan kuin psykologisesti tutkia, mitä on tämä meidän minämme. Me tiedämme, että siihen on olemassa erilaisia selityksiä. Teosofisessa kirjallisuudessa selitetään, että ihmisellä on aivan kuin kaksi minää. Siinä puhutaan ns. ”ylemmästä” ja ”alemmasta” minästä. Ilmenneessä persoonallisuudessa on olemassa minä, ns. alempi minä, mutta sen takana on toinen, ns. ylempi minä, se yksilöllinen ihminen, joka on vastuunalainen persoonallisen minän teoista, tunteista ja ajatuksista. Nyt me kysymme: Mikä on tuo ylempi minä, onko ihmisellä todella kaksi minää? Onko olemassa minä, joka on itsetietoinen ja joka on lähetetty tänne maailmaan toimimaan? Onko olemassa toinen minä, joka seisoo tuon itsetietoisien persoonallisen minän takana ja katsoo sen toimintaa, onko olemassa korkeampi minä, joka muistaa persoonallisen ihmisen teot ja on vastuunalainen sen elämästä? Me voimme heti sanoa, että korkeampi minä ei ole ihmisen Itse. Ihmisellä on tämä persoonallisuus, jonka takana on toinen minä, joka on vastuussa tämän persoonallisuuden teoista, mutta ihminen ei tiedä siitä mitään, ja kuitenkin se saattaa pitää huolta ihmisestä. Inhimillinen minä eli persoonallisuus on kuin varjo, kuin heijastus korkeammasta minästä.

Kun ajattelemme ihmisen minää ja koetamme sitä psykologisesti ymmärtää, silloin me voimme ajatuksissamme sitä eritellä seuraavaan tapaan, joka on tavallinen teosofinen tapa. Ihminen tarkastelee itseään ja katsoo fyysistä ruumistaan kysyen itseltään: Olenko minä käteni, onko käteni minä itse? Ei ole. Olenko minä jalkani? En ole. Olenko minä joku muu ruumiini jäsen? En ole. Olenko minä ruumiini? En. Ihminen voi ajatella elävänsä ilman käsiä ja jalkoja, jopa ilman ruumistakin, sillä kun hän tarkastaa itseään, niin hän huomaa, että varsinainen ihminen ei ole tuo käsi eikä jalka. Mutta ihminen voi ajatella sielullista elämäänsä, hän voi ajatella: Jos poistan itsestäni kaikki tunteet, tahdon ja ajatukset, niin sitten ei ole olemassa enää mitään minää! Mutta onkohan asia niin? Onko ihmisen tunne esim. sama kuin ihminen itse? Tunteissaanko ihminen varsinaisesti elää, onko ihmisen minä hänen tunne-elämänsä? Ei ole, sillä ihminen

voi oppia hallitsemaan tunteitaan, hän voi hillitä ne tai antaa niille valtaa. Onko ajatus tai tahto sitten ihmisen minä? Ei ole, sillä ihminen voi oppia hallitsemaan niitäkin itsessään, ihminen itse on niidenkin yläpuolella. Tulemme näiden sielullisten asiain suhteen ehdottomasti siihen johtopäätökseen, että niihin ei tyhjenny ihminen itse. Jos tutkimme mitä hyvänsä sielun erilaista puolta ja kysymme, onko siinä minä, niin vastaus on aina sama: siinä ei ole muodollista minää. Missä siis minä on? Monet tutkijat ovat tulleet siihen johtopäätökseen, että minä on mysteeri, että se on salaperäinen tajunnan keskus, että se on tajunta. Se ei saata olla tunnetta, ei ajatusta eikä tahtoa. Mitä se sitten on ja missä se on? Jos näin psykologisesti, filosofisesti, spekuloiden ajattelemme minää, niin voimme päätyä tämmöiseen johtopäätökseen, jolla ei ole mitään tekemistä todellisuuden kanssa. Me joudumme kuin tyhjyyteen, sillä me emme todellisuudessa voi olla tekemisissä semmoisen minän kanssa, joka olisi ilman tunnetta, ilman ajatusta, ilman tahtoa. Jos ihminen itse ei ole mitään näistä edellisistä, niin joudumme tyhjyyteen. Mutta ihmisen minä ei ole mikään epämääräinen käsite, vaan jotakin todella olevaista. Mitä on sitten tuo jokin? Se on koko tuo sisältö; ihmisen minä on suunnattu kaikkeen. Me sanomme, että ihmisen minä kokoa tuon kaiken itseensä. Ihmisen minä sisältää koko ihmisen, tunteet, halut, ajatukset, tahdon. Sen muodostaa kaikki se, joka ilmenee tässä ihmisen ruumistuksessa. Kun me tahdomme ymmärtää, mitä ihmisen minä todella on – ja silloin emme tyydy mihinkään semmoiseen metafysiseseen käsitykseen, joka ei ole todellisuuden kanssa yhtäpitävä – niin meidän täytyy sanoa: ihmisen minä ilmenee siinä, missä se ilmenee, ja me tiedämme, kuinka se tässä maailmassa ilmenee. Ihmisen minä ilmenee ajatuksessa, tunteessa ja tahdossa, ja kaikessa, mikä kuuluu ruumiillisuuteen, ruumiilliseen elämään, vaikka ihmisen minä ei tyhjennykään käteen tai jalkaan. Minä ei voi olla ilman mitään ruumiillista muotoa, sillä jos tahdomme olla ihmisiä ja jossakin suhteessa toisiin ihmisiin, niin emme voisi sitä olla ilman muotoa, ilman ruumista. Me emme voisi olla ilman ruumiillista muotoa, joka konstituoit, antaa ääriä ihmislle. Me emme voi ajatella olevan olemassa mitään, joka on ilman mitään elävää ruumista. Ihminen on yksilöllinen minuus. Ja jos tahdomme olla minuuksia, yksilöitä, meillä täytyy olla inhimillinen muoto, ruumis. Me tulemme tähän johtopäätökseen, ja tässä suhteessa salatie on yhtäpitävä nykyajan katsantokannan kanssa. Se on yhtäpitävä sen filosofisen katsantokannan kanssa, joka sanoo: Ei ole elämässä tajuntaa ilman muotoa, sillä tajunta ilman muotoa on sama kuin tajuton. Niin pitkälle kuin on tajuntaa, niin pitkälle on muotoa, jossa se ilmenee. Ja koska ihmisen konstituoit inhimillinen muoto, niin inhimillisellä minällä on myös tämä muoto. Tämä inhimillinen muoto on myös ihmisen minä, ja siksi on ihmisen minä kaikkea tunnetta, kaikkea ajatusta ja kaikkea tahtoa, joka ilmenee tässä muodossa.

Saadaksemme itsellemme selvän kuvan tästä kuvitelkaamme suurta avaruutta; ihmisen henki saattaa näin kuvitella. Miten voimme kuvitella sitä? Tutkikaamme tarkkaan ajatuskykyämme. Me luomme ajatuksen, että näemme suuren avaruuden, tai että on yleensä olemassa suuri avaruus. Miten se tapahtuu, miten voimme luoda tuollaisen ajatuskuvan? Siten, että kuvittelemme meillä olevan silmän, joka katsoo avaruuteen, että me seisomme jossakin ja katsomme ulos avaruuteen. Me huomaamme, että avaruus muodostaa ikään kuin äärettömän suuren pallon, jonka keskipisteessä ihminen itse on. Tässä on analogia ihmisen minän suhteesta ihmisen muotoon. Kun sanomme, että ihmisen minä on sama kuin ihmisen inhimillinen muoto, inhimillinen ruumis, niin tiedämme, että ihmisellä on ympärillään ikään kuin piiri; ihminen on ikään kuin pallo tai muna, johon mahtuu koko ihminen. Me emme tiedä, mitä koko se maailma, joka on ulkopuolella, sisältää, mutta kaikki se, mikä on ihmisen sisällä, sen täytyy olla ihmisen omassa tajunnassa. Sulkekaa ihmisen kaikki aistimet, niin hän ei ole tietoinen ympäröivästä maailmasta! Kaikki, mitä tiedämme ulkopuolellamme olevasta maailmasta, tulee meidän sisäämme, ja vasta kun se on ihmisen tajunnassa, vasta silloin se on hänen olemuksessaan. Sentähden voimme sanoa, että samalla kun ihmisellä on tämä näkyvä, fyysinen muoto, samalla hän tuntee ja tietää selvästi, että hänellä on myös henkinen piiri, aura, johon mahtuu hänen sielunsa koko sisältö, johon mahtuvat kaikki hänen tunteensa ja ajatuksensa. – Tuota sanaa ”aura” ei pidä käsittää liian aineellisesti, fyysisesti aineelliseksi, että se on jokin pieni piiri, johon täytyy kaiken mahtua. Meidän pitää käsittää, että sen muoto on toisenlainen, että se ehkä ulottuu äärettömiin. – Kun tahdomme koettaa kuvata ihmistä henkenä, henkisenä olentona, niin sanomme, että on olemassa aivan kuin tällainen ympyrä, jonka keskellä ihminen elää itsenä, ja kaikki muu, mikä kuuluu hänen olemukseensa, on hänen ympärillään, mutta sillä on muoto vasta sitten, kun se valuu ihmiseen

itseensä, hänen omaan henkiseen piiriinsä. Sen mukana ihmisen aura kasvaa, ja sen pitää kasvaa niin suureksi, että se täyttää koko tuon ympyrän, koko ihmisen. Voimme myös sanoa, että ihmisen olemus on kuin tuntilasi, jossa hiekka valuu pallosta toiseen, sillä ihmisen koko olemus on kuin kaksi palloa, jotka ovat toistensa yhteydessä. Ihmisen minä on kuin toinen pallo, ja hän itse ilmenneenä persoonallisena olentona toinen pallo, jonka sisään minä vähitellen valuu. Kerran on kaikki minästä valunut ihmisen sisään, ja silloin on ihmisen henkinen ilmapiiiri sama kuin koko ihminen.

Ihminen on vain ihmisenä muodollinen olento. Tämä on ensimmäinen huomio ja johtopäätös, johon meidän täytyy tulla. Se on johtopäätös siitä havainnosta, että ihmisen minä on oikeastaan hänen ruumiillinen olemuksensa. Meidän minämme on tämä ruumiillinen olentomme, se on tämä ihmisen muoto, ruumiillinen olemus. Mutta kun olemme tähän tulleet, niin saatamme syystä kysyä: Mutta onko mitään muuta? Missä on sitten korkeampi minä? Onko olemassa muutakin kuin tämä? Mitä on ihmisen korkeampi minä? Missä on se minä, joka saattaa tietää ennen ihmisen syntymää, mitä on sen ihmisen edessä?

Tähän kysymykseen me vastaamme heti. Oma kokemuksemme voi siihen vastata; meidän pitää turvautua kokemukseen. Kaikki olemme voineet tehdä elämän aikana kokemuksia, jotka vastaavat tähän kysymykseen. Kaikki olemme saattaneet tehdä sen kokemuksen, että me emme ole aina yhtä tietoisia, ettemme ole aina yhtä hereillä, yhtä rikassisältöisiä. Ihmisen tajunta saattaa vaihdella. Ihminen saattaa välistä olla alakuloinen, väsynyt, tyhjä sielussaan. Hän tuntee, ettei hän tiedä mitään itsestään, eikä saata tietää mitään toisistakaan ihmisistä. Mutta sitten saattaa tapahtua ihmisen sisässä, että hänen tajuntansa nousee erikoiseen haltiotilaan, jossa hän tuntee merkillistä inspiraatiota. Hän tuntee nousevansa tajunnassaan, tuntee kuinka ihmisen sielu tulee rikkaammaksi, voimakkaammaksi, suuremmaksi. Hän näkee elämän aivan toiselta kannalta kuin siihen asti, hän näkee, että elämä on järjellinen, hyvä, täynnä tarkoitusta. Tämä on kokemusta korkeammasta minästä, sillä ihmisen minä tietää enemmän ja tuntee tarkemmin elämää ja sen tarkoitusta kuin tämä persoonallisuus, ja tässä minuudessaan ihminen tosiaan on toinen olento kuin ennen. Jokainen ihminen, joka on kokenut ja elänyt tätä tajunnan tilaa, on tuntenut tätä merkillistä haltiotilaa, hän on tuntenut, kuinka mennyt elämä on kulkenut hänen ohitseensa. Hän on seisonut tuomarina, arvostelijana, ja elämä on kulkenut hänen ohitseensa.

Me voimme ymmärtää, että tuollainen haltiotila ja hetki voi ihmisellä olla ennen syntymää, sillä me ymmärrämme, että elämässä voi olla tuollaisia haltiohetkiä, jolloin ihminen voi ikään kuin nähdä, että hän on itse päättänyt tahtoa syntyä tänne. Ihmisen ei tarvitse olla mikään erinomaisen kehittynyt voidakseen tätä kokea; se on erikoinen tajunnan tila, joka saattaa hallita ihmistä kauankin aikaa, mutta saattaa myös unohtua aivan kohta, saattaa painua pois tajunnasta ja joutua unohduksiin, sillä ihmisen muoto saattaa olla sekä korkeampi että alempi minä. Ihmisen pitää terästää havainto- ja ajatuskykyään, hänen pitää tarkastaa tunteitaan, sillä tämä sama minä voi olla sekä korkeampi että alempi minä. Sen me voimme itse nähdä. Todellisuudessa ihmisellä on vain yksi minä, mutta eri tilanteissa se sama minä on joko korkeampi tai alempi. Me voimme ymmärtää tämän todeksi, vaikka emme olisi sitä kokeneetkaan, mutta me olemme voineet sitä kokeakin.

Me tiedämme, että teosofisten oppien – siis kaikkien viisaitten oppien – mukaan ihminen on jälleensyntyvä olento ja että ihminen ei ole ensi kertaa elämässä. Koko vanhan salatiteen ja teosofisen maailmankatsomuksen mukaan sanotaan näin ja opetetaan, että ihminen on jälleensyntyvä olento, että ihminen, so. hänen minänsä, muuttaa muotoa, syntyy yhä uudestaan, elää monta kertaa maan päällä. Nyt meidän luonnollisesti täytyy kysyä: Mikä siis on tämä jälleensyntyvä minä? Kuinka me voimme ymmärtää jälleensyntyvää minää, jos ei ole muuta kuin tämä yksi minä? Kuinka on ymmärrettävä jälleensyntyvä minä, kun me emme muista eläneemme ennenkin? Tavallinen ihminen – ja se on sääntö – ei muista ennen eläneensä. Hän ei muista ennen olleensa maan päällä, hän ei tiedä jälleensyntymisistään. Kuinka siis on ymmärrettävä tämä jälleensyntyminen?

Kun tahdomme ryhtyä tätä seikkaa pohtimaan, niin meidän täytyy aivan kuin aloittaa alusta; meidän täytyy ensin kysyä: Mikä on minä ja kuinka ihmisen minä on syntynyt? Meidän täytyy siis ikään kuin okkultisesti kysyä: Kuinka on ihmisen minä syntynyt? Koetimme edellä kuvata minää, koetimme antaa siitä jonkinlaisen kuvan, ja nyt tekisi mieleni näyttää, mikä on silloin ihmisessä se, joka pysyy ja jälleensyntyä.

Kaikki ne, jotka ovat lukeneet teosofista kirjallisuutta tai tutkineet teosofiaa muuten, tietävät, että vaikka ihmiskunta on tulos eläinkunnasta, vaikka ihminen on syntynyt eläimestä, niin meidän inhimillinen minämme ei ole kotoisin eläinkunnasta vaan jostakin muualta. Se, mikä erottaa ihmisen eläinkunnasta, se on juuri ihmisen minä, ja se ei ole eläinkunnan tulos, vaan se minä on korkeammalta syntynyt, se on lähtöisin Jumalasta. Ihmisen minä on salaperäinen asia. Ihmisen minä ei ole evoluution tulos, vaan sen synty on tapahtunut jollakin muulla tavalla. Näistä asioista saatamme lukea teosofisesta kirjallisuudesta. Ja jos pidämme mielessä, mitä teosofiassa yleensä opetetaan, niin voimme sanoa, että se, mikä varsinaisesti muodostaa ihmisen sisäisen ja jumalaisen sielun, se on hänen minuutensa, hänen henkinen itsensä, joka on Jumalasta kotoisin ja on syntynyt Jumalasta.

Jos ajattelemme kolmea maailmaa, kolmea tajunnan tasoa, niin voimme sanoa, että oheisen piirroksen ylimmän viivan yläpuolella on jumalainen maailma, Jumalan tajunta ja Jumalan muoto, jossa on ihmisen varsinainen Itse ja jossa on ihmisen Henki, hänen sisin olemuksensa. Tuon toisen viivan alapuolella on ihmisen fyysinen muoto. Silloin täytyy näiden viivojen välialueella, joka yhdistää tuon muodon ja tajunnan, hengen ja muodon, aivan välttämättä olla se maailma, joka on sielun ja minän maailma. Minä on se tajuntakeskus, se aukko, portti, josta ikään kuin päästään toisesta maailmasta toiseen. Ihmisen minä on sellainen tajuntakeskus, joka välittää tajunnan ja hengen sekä muodon eli aineellisen maailman yhtymisen.

Mutta jos ajattelemme eläinkuntaa, jossa ei ole minää, niin kysymme: Mikä on sitten muodon ja tajunnan välittäjä eläinkunnassa?, sillä me näemme myös eläinkunnassa jonkinlaista ymmärrystä; me näemme, että eläinkunnan muoto on myös tajuinen. Teosofia opettaa, että eläimissä ei ole minätajuntaa, eläinkunnan ymmärryksen takana ei ole vielä minätajuntaa, mutta siihen pitää kehityksen kuluessa syntyä minätajunta. Tämä on vaikeata käsittää. Kun teosofisessa kirjallisuudessa kuvataan minää, sitä tajuntaa, joka on ihmisen takana, niin sanotaan, että se on kuin jonkinlainen tähti, ja että tämä jumalainen maailma on täynnä näitä tähtiä; niitä on siinä aivan äärettömiin. Tämä tähti on Jumalainen Itse, ja kun sitä ajattelemme, niin ymmärrämme, että niitä täytyy syntyä äärettömästi, Jumalaisia Itsejä täytyy päästä ilmenemään äärettömiin. On kuvaannollinen tapa sanoa, että jumalainen maailma on kuin tähtiavaruus.

Mutta jos käänämme katsemme vanhojen viisaiden opetuksiin, jos tutkimme vanhojen intialaisten oppeja, niin niissä, esim. Veeda-kirjoissa, sanotaan, ettei ole olemassa muuta kuin yksi ainoa todellisuus. Intiassa ei käsitetä, että on olemassa äärettömästi tajuntoja, vaan sanotaan, että on olemassa vain yksi tajunta, mutta samalla opetetaan, että on olemassa tajunnan maailma ja aineen maailma. Tajunnan maailma on silloin yksi, mutta siinä on samalla ääretön joukko tajuntakeskuksia mahdollisuuksina.

Mutta kun ajattelemme ilmennyttä maailmaa, silloin on todellinen suhde aineen eli muodon maailman ja puhtaan tajunnan maailman välillä toisenlainen. Siinä on kuulu näiden maailmojen välillä. Ihmisessä se kuulu on peitetty, sen yli on rakennettu silta. Se silta on ihmisen minä, joka voi ottaa sisäänsä koko maailman ja tulla kaikeksi. Mutta me näemme, kun katsomme eläinmaailmaa, että sekin ilmentää tajuntaa. Mikä on siinä se silta, joka yhdistää nuo maailmat, niin että tajunta voi ilmetä? Jos näemme esim. hevosen tai koiran kadulla, niin on aivan luonnollista sanoa: tuo on hevonen, tuo on koira; tai ihmisestä: tuo on ihminen. Se on aivan luonnollista ja kuitenkin se on äärettömän ihmeellistä. Ihmisen pitää aivan mykistyä hämmästyksestä elämän edessä. Tuo on koira, se on elävä olento. Mistä sen tajunta on tullut, kun ei ole muuta kuin yksi tajunta? Kun ihminen tulee vastaamme, niin aivan mykistymme hämmästyksestä, kun ajattelemme häntä, ja jos ajattelemme itseämme, niin meidän pitää mykistyä vielä enemmän. Ei ole kuin yksi ainoa tajunta ja sen ilmennyksenä muodollinen maailma. Millä tavalla se tajunta on siihen tullut ja mistä se on tullut? Ihmisessä sen välittäjänä on minä, mutta miten on asian laita eläimessä?

Jos tutkimme asiaa okkultisesti, niin huomaamme, että eläimillä on myös minä, vaikka se on salaperäinen. Sitä minää sanotaan teosofisessa kirjallisuudessa joukkosieluksi, ja se merkitsee, että jos on joukko samanlaisia eläimiä, esim. koiria, niin kaikilla on yhteinen minä; on yksi yhteinen minä kaikilla koirilla, yksi sielu ja yksi minä. Mutta mitä se minä on? Onko kaikilla koiramuodoilla vain yksi yhteinen minä? Missä se on muodostunut ja kehittynyt? On, ja ei ole. Jos tutkimme okkultisesti, niin huomaamme, että niillä ei ole mitään minää, ja kuitenkin sanomme, että niillä on minä. Mitä se merkitsee? Me vastaamme: On olemassa minäolentoja, jotka eivät ole ihmisiä, vaan joita kutsutaan deevoiksi, enkeliolentoiksi. Deeva on näkymättömässä maailmassa olevien ihmisen kaltaisten olentojen yhteisnimitys. On olemassa deevaolentoja, jotka ovat minäolentoja, ja jokin tällainen deeva on sitten eläinten joukkomaailman johtaja ja muodostaa aivan kuin sen minän. Se deeva silloin aivan kuin kurottaa kättään tajunnan maailmaan ja välittää tajuntaa tuohon eläinjoukkoon. Voi sanoa, että se on tuollainen tajuntakeskus, jota kuvataan tähdellä. Jokainen deeva ikään kuin kurottaa kätensä ja ottaa vastaan tajuntaa. Deevaolento on johtaja, joka voi ottaa tajuntaa vastaan ja välittää sitä joukkosielun jäsenille.

Jos tämä on vaikeata käsittää eläinkunnan suhteen, sillä meillä ei ole varsinaista kokemusta eläinkunnan sielunelämästä, niin voimme ottaa analogian ihmisten elämästä, vaikka se onkin okkultisesti hieman virheellinen.

Me kaikki ihmiset täällä Suomessa muodostamme yhdessä Suomen kansan. Me kaikki tunnemme kuuluvamme yhteen, olevamme yhteydessä toistemme kanssa; me tunnemme olevamme lähempänä toisiamme kuin esim. venäläisiä tai kiinalaisia. Me tunnemme sangen läheisesti kuuluvamme toistemme yhteyteen. Me olemme vieraita toisille kansoille sentähden, että me olemme suomalaisia. Tämä johtuu siitä, että meillä on oma näkymätön johtajamme, oma näkymätön deevamme, jota kutsutaan kansallisdeevaksi, kansallishaltiaksi. Se elää tässä näkymättömässä maailmassa, tässä välimailmassa. Me elämme tässä Suomessa ja muodostamme yhden kansan, ja meillä on silloin deeva, joka on meidän takanamme. Hän johtaa meitä kansanaan ja hän välittää kansan yhteyttä tajunnan jumalaisen maailman kanssa. Meillä on deeva, joka on kuin Suomen kansan korkeampi minä. Minkä tähden meillä on tällainen kansallisdeeva? Siitä yksinkertaisesta syystä, että meillä ei ole omaa korkeampaa minää. Kansallamme on deeva, näkymätön enkelijohtaja sen tähden, että meillä itsellämme ei ole varsinaista minää. Me olemme ikään kuin joukkosielu; samalla tavoin kuin eläimet meidän kansammekin muodostaa yhdessä joukkosielun. Jos kehitys kulkee eteenpäin ja jos kansan käy niinkuin eläinkunnassa tapahtuu, niin tapahtuu jotakin ihmeellistä.

Kun eläin syntyy ihmiseksi, niin se tapahtuu sen kautta, että eläin on kehittynyt elämän koulussa niin paljon, että se herää minätietoisuuteen. Mitä se merkitsee? Silloin eläimessä nousee ikään kuin voimakas nuoli, siinä nousee ikään kuin voittamaton kaihon nuoli ylöspäin. Se tahtoo tuntea enemmän rakkautta, se tahtoo ymmärtää enemmän kuin ennen on voinut ymmärtää, ja tähän kaihoon vastaa elämä, jumalainen tajunta. Jumalainen tajunta, elämä, vain odottaa, että jokin eläin herää rakkaudesta kaihoamaan enemmän kuin muut joukkosielun jäsenet. Ja kun tämä tapahtuu, silloin siihen eläimeen laskeutuu minuus ja herättää eloon henkisen ymmärryksen. Se ikään kuin syyttää tähden, jumalaisen elämän. Kun nyt tässä yhdessä eläimessä herää inhimillisen minän kaiho, niin siihen vastaa tietty tajunnan keskus eli tähti tässä jumalaisessa maailmassa, ja syntyy inhimillinen minä, joka heti erottautuu tuosta muusta joukkosielusta. Silloin joukkosielusta syntyy inhimillinen minä, syntyy kanava tajunnan ja aineellisen muodon välille.

Samalla tavoin voi tapahtua kansassa. Kun kansa on tässä, ja siinä on monta miljoonaa ihmistä, joiden etunenässä on kansallisdeeva, niin tarkoitus on, että tässä kansassa, joukkosielussa, syntyisi yksilö, syntyisi minä, jonka tajunta voi nousta yhtä korkealle kuin deevan, ja ihminen muodostuisi korkealla tavalla minäksi, niin kuin eläinkunnassa tapahtuu, ihminen yksilöityisi. Kansallisdeeva rakastaa koko kansaa ja tahtoo sen parasta, sen kehitystä. Se tahtoo, että kansan yksilöt kehittyvät oikeaan suuntaan. Kun nyt jonkun ihmisen pitää yksilöityä uudella tavalla, kun hänen pitää yksilöityä kansallisdeevan tasolle, niin se merkitsee, että se ihminen ei voi elää niin kuin muut sen kansan jäsenet, hän ei voi elää ilman, että hän rakastaa koko kansaa

ilman, että hän osaa rakastaa niin kuin kansallisdeeva ja olla sille kansalle kuin kansallisdeeva. Ja kun joku kansan jäsen sillä tavoin yksilöityy, niin on kuin siinä kansassa kaihon nuoli nousisi ja siihen laskeutuisi jotakin, ja se on sitä, että yksi ihminen, yksi kansan jäsen ottaa jonkin tietyn vihkimyksen, jossa vihkimyksessä hän nousee kansallisdeevan tasalle. Silloin hän on yksilöitynyt siitä kansasta, siitä joukkosielusta. Silloin hän voi sanoa: nyt minä en enää kuulu tähän kansaan; nyt minä olen syntynyt siitä pois; nyt olen sen ulkopuolella; nyt voin sulkea sen sylini, rakastaa sitä; nyt olen siihen samassa suhteessa kuin kansallisdeeva; olen sen näkymätön johtaja. — Me voimme hyvin ymmärtää tämän analogian.

II

KUKA JÄLLEENSYNTYY?

Teosofisessa kirjallisuudessa puhutaan korkeammasta ja alemmasta minästä ja sanotaan, että korkeampi minä on jälleensyntyvä minä. Alemmaksi minäksi kutsutaan sitä persoonallisuutta, joka jälleensyntymisessä syntyy ja muodostuu. Nyt olemme nähneet, että tätä suhdetta korkeamman ja alemman minän välillä ei saa käsittää liian materialistisesti, liian realistisesti. Ihmisellä ei ole kahta minää, ei ole niin, että on toinen minä, joka on taivaassa, ja toinen, joka elää persoonallisuudessa, sillä ihmisellä on vain yksi minä. Olemme nähneet, että tämä yksi minä, se ainoa minä, joka ihmisellä on, on myös läheisessä suhteessa ruumiilliseen muotoon, että ihminen ei saata kuvitella ja ajatella mitään tällaista minää ilman ruumiillista muotoa. Se kuuluu myös oleellisesti minän olemukseen. Minä ei saata olla pelkkä tuulen henki, vaan se on muodollinen olento; ja se muoto, mikä sillä on, se on tämä fyysinen muoto. Ihmisellä on vain yksi minä, ja siihen minään kuuluu mm. hänen inhimillinen muotonsa.

Kuinka on siis ymmärrettävissä, että ihminen saattaa elää kuoleman jälkeen, sillä kuolemahan on juuri sitä, että tämä näkyvä ruumis häviää, hajoaa alkuosiinsa, häviää olemattomiin? Jos inhimillinen muoto kuuluu olemukseltaan inhimilliseen minään, kuinka silloin käy sen inhimillisen minän, kun se kuolemassa kadottaa ruumiillisen muodon? Onko se minä olemassa myös kuoleman jälkeen, ja jos on, niin mikä siinä tapauksessa jälleensyntyä? Kuinka on ymmärrettävä inhimillinen jälleensyntyminen? Koetamme nyt siihen syventyä.

Viime kerralla koetimme selvittää, miten inhimillinen minä on alkuaan muodostunut, millä tavoin minä on syntynyt. Koetimme selittää, millä tavoin inhimillinen minä syntyi eläimen sielussa. Koetimme tehdä jonkinlaisen kaavakuvan inhimillisestä minästä ja sen suhteesta inhimilliseen olemukseen ja nyt tahdomme palauttaa mieleen sen kuvan. Kuvitelkaamme, että edessämme on kaksi päällekkäistä palloa, joita yhdistää jonkinlainen kanava, niin että ne muodostavat ikään kuin eräänlaisen tuntilasini. Nyt sanomme, että tämä ylempi pallo kuvaa ihmisen korkeampaa olemusta, sitä, jossa on sen inhimillinen tähti, joka on ihmisen korkein, sisäinen henki, Jumalan poika ihmisessä, syvimmällä ihmisessä. Ja tämä alempi pallo taas on ihmisen sielu, kaikki se, joka kuuluu ihmisen sieluun. Kanava kuvaa silloin ihmisen minää, ja sanotaan, että se on kuin ihmisen aura tai oikeastaan auran sisältö.

Viime kerralla kuvasimme myös, kuinka tämä minä on syntynyt, kuinka ennen minän syntymistä on olemassa vain eläimellinen muoto ja eläimellinen sielu. Silloin tämä minä syntyy siten, että eläimen sielusta nousee jokin kaihon nuoli ylöspäin, että eläin tuntee tahtovansa rakastaa ja ymmärtää enemmän, kuin siihen saakka on kyennyt, ja silloin Jumala vastaa sen kaihoon. Eläimen sielu kaihoaa, ja silloin siinä syntyy ikään kuin välitila: syntyy inhimillinen minä eläimen ja Jumalan keskivälille. Tällä tavoin koetimme kuvata ihmisminästä syntymistä. Se on syntynyt eläimen sielusta Jumalan eli makrokosmoksen myötävaikutuksesta.

Nyt meidän täytyy kysyä: Mikä on se inhimillinen minä, joka tuossa syntyy? Mitä se on? Jos se syntyy eläimellisessä ruumiissa, eläimen sielussa, niin minkä muotoinen se silloin on? Tähän vastaamme heti: Se on eläimen muotoinen. Jos esim. koirassa syntyy inhimillinen minä, niin se on koiran muotoinen. Jääkö se muoto siis ainaisesti eläimen muotoiseksi, vai voiko se muuttua inhimilliseksi? Se voi ja se muuttuu inhimilliseksi, kun se saa kokea, mitä on olla ihminen. Tämän ymmärrämme, kun tutkimme jotakin vastaavaa tapahtumaa ihmisessä. Jokainen ihminen, joka on kokenut sitä, mitä kutsutaan uskonnolliseksi herämykseksi, – sitähan on kutsuttu monenlaisilla nimillä, mutta todellinen uskonnollinen herämys on sitä, että ihminen tulee jonakin hetkenä tietoiseksi jostakin korkeammasta, sisäisestä itsestä – on herännyt

tietämään ja tajuamaan, että hänessä on jotakin suurempaa, korkeampaa kuin hänen persoonallisuutensa; hän on joutunut kosketukseen sen kanssa, joka on mahdollisimman suurta, joka on kuin koko maailma. Ihminen joutuu kosketuksiin Jumalan kanssa, niin kuin hän sitä nimittää. Hän ei saata muuta kuin sielussaan palvoen kuiskata: ”Minun Herrani ja minun Jumalani”, – sillä hän on joutunut kosketuksiin suuren tajunnan kanssa, tajunnan, joka on Jumala.

Tämä on uskonnollisena ilmiönä tapahtuva tajunnan laajeneminen, jolloin kosminen tajunta, jonka kanssa ihminen joutuu kosketuksiin, tuntuu käsittävän koko ihmisen, sillä on empiirinen tosiasia, että ihminen saattaa sisässään joutua kosketuksiin suuren ja elävän tajunnan kanssa, Jumalan kanssa, ihminen saattaa joutua ekstaasiin, niin kuin sitä myös nimitetään.

Jos muistatte, niin sanoimme viime kerralla, että ihmisen minä on juuri tuon kanavan kohdalla, keskivälillä. Nyt sanomme, että ihminen silloin ekstaasin hetkellä joutuu kosketuksiin laajemman tajunnan kanssa, tajunnan, joka ei ole hänelle vieras, vaan on hänen oma korkeampi tajuntansa, se, joka on Logos, Jumala. Se on kosminen tajunta, se on Logos, se on Jumala, jonka kanssa ihmisen minä joutuu kosketuksiin. Ja se kosminen tajunta, se Logos, se Jumala, ei ole ihmiselle vieras, vaan se on hänen oma korkeampi tajuntansa.

Me tiedämme, että vanhoilla hebrealaisilla, juutalaisilla, oli eräs sana, Jumalan nimi, niin pyhä, ettei sitä saanut lausua julki. Jumalan nimihän on hebreankielellä ”Jahveh”, mutta sitä ei saanut lausua. Kun he lukivat raamattua, niin hypättiin tuon sanan yli tai käytettiin sen asemesta toista nimeä, ”Adonai” tai ”Elohim”. ”Jahveh”-nimeä ei mainittu. – Mikä on tämän hebrealaisen Jumala-sanana esoteerinen merkitys, ja miksi he eivät ääneen lausuneet tätä ”Jahveh”-sanaa? Siihen on aivan selvä selitys. Tämä sana ”Jahveh”, joka hebrealaisille merkitsi ”Jumala”, merkitsee hebreankielessä sanasta sanaan: ”Minä olen”, tai ”Minä olen se, mikä olen”. Suomalaisessa raamatussa selitetään, että sana ”Jahveh” merkitsee ”olemista”, mutta täsmällisesti se merkitsee: ”Minä olen” tai: ”Minä olen se, mikä olen”. Hebrealaisilla vihityillä on siis Jumalan nimenä ”Minä olen”, ja kun sanotaan, ettei kukaan voi lausua ääneen Jumalan nimeä, tarkoittaa se yksinkertaisesti sitä, että kukaan ihminen ei voi sanoa toiselle tai toisesta: ”Minä olen”, vaan se on asia, jonka ihminen voi vain oman henkensä pyhäkössä sanoa. Sen voi jokainen sanoa vain itsestään, ei toisesta tai toisille. Hebrealainen ei puhu koskaan Jumalasta objektiivisena käsitteenä; hän ei kuvaa Jumalaa sillä tavoin, että toisetkin Hänet näkevät, vaan jokainen on pakotettu itse näkemään Jumalan, sillä hän voi vain itsessään tai itselleen sanoa Jumalasta: ”Minä olen”. Sen tähden on Jumalan nimi niin pyhä, sen tähden sitä ei ole turhaan lausuttava. Sitä ei voi lausua, sillä jos ihminen tietää sanan ”Jahveh” todellisen merkityksen, niin hän tietää, että Jumala on hänessä itsessään, eikä hän saata tietää Jumalasta muuta kuin sen, mitä hän tietää itsestään. Ja se Jumala, jonka tietoon hän voi päästä, on tuo tähti, ihmisen monadi; se on ihmisessä korkein minä, ”meidän Isämme taivaissa”. Ihminen ei persoonallisessa maailmassa muista mitään korkeimmasta minästään; ihminen ei ole itsetietoinen korkeimmasta minästä, joka on persoonallisen minän takana. Se minä ei ole sama kuin jälleensyntyvä minä, vaan se on vielä korkeampi minä, joka ihmisellä on; se on meidän Isämme taivaissa, se on Logos, johon ihmisellä on jonkinlainen merkillinen suhde. Se suhde, mikä meillä on Jumalaan, on kuvattu tuolla kanavalla, ja se suhde on minä.

Kun sanotaan ”Minä olen minä”, silloin on sanottu ihmisen salaisuus. ”Minä olen se, mikä olen” on Logoksen eli korkeamman Itsen salaisuus, mutta ihmisen psykologinen salaisuus on: ”Minä olen minä”. – Jos piirrämmekuvion toisen muotoiseksi, niin se on ehkä monelle tutumpi.

Piirrämmekuvion sen tällä tavoin: kaksi kolmiota – tämä on ehkä tutumpi symboli – ja niiden välillä on kanava. On tavallista, että korkeampaa minää kuvataan kolmiolla. Silloin tämä ylempi kolmio vastaa nyt sitä ihmisen korkeampaa minää. Tämä kanava, kuten on aikaisemmin sanottu, saattaa vasta tulevaisuudessa tulla ihmisen varsinaiseksi minäksi. Nyt sitä vastaa tuo teosofisesta kirjallisuudesta tuttu nimitys: ”antahkaarana”, josta sanotaan, että se muodostaa sillan ylemmän ja alemman välillä, ja se on siis ihmisen minä. Tuo minä on melkein abstraktinen, melkein metafyyminen, psykologinen nimitys. Se on vain ikään

kuin kanava, silta, joka syntyy eläimen sielussa silloin, kun siinä herää minuus. Ja se minuus herää eläimen sielun avulla ja eläimen muodossa.

Nyt kysymme: Mikä on se inhimillinen muoto, jossa meidän minätajuntamme ensi kerran herää sen jälkeen, kun se on syntynyt eläimessä? Siitä meidän pitää päästä kiinni; siitä meidän pitää saada aivan selvä käsitys.

Nyt sanomme, että itse asiassa tuo kuvaus Vanhassa testamentissa, jossa sanotaan, että ”ihminen luotiin Jumalan kuvaksi”, kuvaa juuri tätä prosessia, jossa minuus saa inhimillisen muodon. Se merkitsee, että tässä prosessissa ovat ensin ikään kuin molemmat kolmiot yhtyneinä. Alussa siis koko minuutta kuvaa ”antahkaarana”, mutta sangen pian syntyy Jumalan tajunnassa, Logoksen tajunnassa, ylempi, jumalainen Itse, syntyy aivan kuin täydellinen kuva ihmisestä, inhimillisestä muodosta. Se on siis hieno inhimillinen muoto, joka syntyy Logoksen tajunnassa; se on ikään kuin ajatuskuva, hienon hieno ajatuskuva, jolla on täydellinen, ihana, kaunis inhimillinen muoto. Tällainen muoto syntyy silloin, kun nuo kolmiot erkanevat toisistaan, kun inhimillinen minuus syntyy eläimessä. Se on kuin korkealla taivaissa oleva hieno ajatuskuva, joka ajatuskuva ei ole millään tavoin itsestään tietoinen. Ainoa, mikä on itsetietoinen, on se minä, joka syntyy, ja se on ”antahkaarana”. Se on se minätietoisuus, joka on syntynyt kahden voiman, taivaallisen ja inhimillisen yhteisvaikutuksesta. Se elää ja ilmenee alemmassa kolmiossa, siinä sielussa, jonka sisältö on täynnä alempaa, persoonallista tietoisuutta. Kun siis sanomme, että ylempi tietoisuus merkitsee: ”Minä olen”, tarkoitamme Jumalaa kaiken takana, ja ”antahkaarana” eli silta on varsinainen minätietoisuus: ”Minä olen minä”. Kun eläimen, esim. koiran, muodossa ensi kerran syntyy inhimillinen minätajunta, niin sen sielun sisältö olisi – jos se osaisi sitä jotenkin objektiivisesti kuvata, osaisi kuvata minäänsä – tämän suuntainen: ”Minä koira olen koira”. Sillä tavoin minä syntyy koirassa. Mutta koska se on koiran muodossa, niin se ei voi heti sanoa: ”M i n ä olen koira”, sillä vasta kun ”antahkaaranan” eli sillan kautta on muodostunut yhteys Jumalaan, Logokseen, niin että Jumalan ”Minä olen” kaikuu sen sielussa, vasta silloin on sanottu: ”Minä”. Ja jos se osaisi määritellä tajuntaansa silloin, niin se sanoisi: ”Minä olen koira”. Tämä uusi inhimillinen minä ei ole kuitenkaan vielä realisoitunut, vaan jää ikään kuin uinumaan suureen rakkauden tunteeseen, hän jää ikään kuin tuijottamaan jotakin ihanaa.

Tämä uusi minä ei synny enää koiraksi, vaan koska se on inhimillinen minä, se syntyy inhimilliseen muotoon. Niin kauan kuin se minä eli eläimen ruumiissa, se ei osannut määritellä itseään, mutta kun se syntyy ihmisenä inhimilliseen ruumiiseen, silloin se voi sanoa oman nimensä. Vasta ihminen saattaa sanoa määrätyn nimen, joka hän on, vaikkakaan hän ei alkeellisella kehitysasteella ollessaan sano: ”Minä olen minä”, vaan: ”minä olen sitä tai tätä”. Kun ihmisen ajatuskyky on vielä alkeellinen, kun hän on vielä puolittain eläimen, puolittain lapsen asteella, niin hän nimittää itseään vain nimellä, hän sanoo: ”Minä olen se ja se persoonallisuus”. Se on ihmisen minä silloin. Se kuuluu ihmisen tajuntaan. Me emme osaa vielä silloin puhua muusta minästä, mutta me ymmärrämme minän sisällön, sen sielun sisällön, joka kuvastuu ja ilmenee tuossa minässä, joka voi sanoa: ”Minä olen persoonallisuus”. Se on ihmisminä, se on ihmisen sielun sisältö. Se on kuin fyysinen muoto, jota kutsutaan persoonallisuudeksi, ja koko ihmisen sielun sisältö sisältyy nimitykseen persoonallisuus. Se hankkii kokemuksia elämän aikana, se kasvaa ja kehittyy. Mutta sitten ihminen kuolee, ja se merkitsee, että me saamme luopua fyysisestä ruumiista, me saamme luopua tuosta muodosta, joka kuitenkin on ollut aivan ihmisen minän elinehto. Mistään muusta minästä emme tiedä kuin persoonallisuudesta, jonka muoto on fyysinen ruumis. Mutta siitä on luovuttava. Ihmisen täytyy kuolla, ihmisen täytyy jättää fyysinen ruumis, joka on hänen minänsä fyysinen muoto. Kuinka meidän silloin käy?

Nyt meidän täytyy tietää ja pitää mielessä eräs asia. Jos kuolemassa jäisimme ilman inhimillistä muotoa, niin meistä ei jäisi jäljelle mitään. Se, että ihminen on minuus, merkitsee juuri sitä, että hänestä jää jäljelle inhimillinen muoto. Se merkitsee myös, että ihmisen on luotava itsensä Jumalan kuvaksi, ihmisen on saatava aikaan sisimmässään olevalle Jumalan täydellisyyksikuvalla inhimillinen muoto. Vaikka se onkin vielä aivan sikiötilassa, vaikka se olisi vain hienon hieno ajatuskuva, niin se on kuitenkin olemassa kaiken takana,

ja se tekee mahdolliseksi ihmiselle tuntea ja ajatella. Ja vaikka tämä fyysinen ruumis kuolee, vaikka ihminen kadottaa jonkin ruumiin, niin henkiolentona hänellä kuitenkin on muoto, ihmisen hengellä on näkymätön inhimillinen muoto, aivan varma muoto.

Ne, jotka ovat tutkineet okkultismia, tietävät, että ihmisen minuudella on paitsi tätä fyysistä ruumista myös ns. astraaliruumis, joka on fyysisen ruumiin näköinen ja elää kuoleman jälkeen. Mutta tiedämme myös, että tämän astraaliruumiin olemassaolo ei ratkaise kuolemanjälkeistä kysymystä, tai se ratkaisee sen vain negatiiviseen suuntaan, sillä astraaliruumis ei ole kuolematon, vaan sekin häviää. Tuon kysymyksen ratkaisun kannalta on yhdentekevää, elääkö ihminen fyysisessä ruumiissaan vai astraaliruumiissaan, joka on fyysisen ruumiin näköinen, sillä astraaliruumiskin on katoava, se ei ole iankaikkinen. Sen olemassaolo pikemmin vaikeuttaa probleeman ratkaisua kuin sitä auttaa. Se vain siirtää ratkaisun kauemmaksi. Mutta se, että ihminen on sisimmässään Jumalan kuva, se, että ihmisessä on tuo hieno ajatusmuoto, jota voi okkultisessa mielessä kutsua ”augoeideeksi”, tuo kirkas henki, taivaallinen ihminen, se tekee mahdolliseksi sen, että meissä ihmisissä voi elää inhimillinen minä, ja että se inhimillinen minä voi elää myös kuoleman jälkeen. Vaikka astraaliruumis häviääkin, niin ihmisen minä kuitenkin säilyttää inhimillisen muodon. Se inhimillinen muoto elää aina ihmisen tajunnassa.

Me tiedämme teosofisesta kirjallisuudesta, että ihminen kuoleman jälkeisessä elämässä ajattelee ja kokee maallisen elämänsä uudelleen. Kun hän kuoleman jälkeen elää astraalitasolla, niin siellä hän voi luopua pahasta, himoista ja haluista. Hän elää elämänsä uudelleen, mutta luopuu pahasta. Kuoleman jälkeinen elämä alkaa tavallisesti sillä, että ihminen elää elämänsä uudestaan kiirastulessa, jossa hän elää pahan puolen elämästään ja luopuu siitä. Sitten hän siirtyy taivaaseen ja saa taivaassa elää taas uudestaan elämänsä, mutta nyt sen korkeamman puolen, kaiken sen, mitä siinä on ollut rakkautta, hyvyyttä, puhtautta. Ihminen elää tätä elämää siellä hyvin intensiivisesti; siihen sisältyy suurta tunnetta ja selvyttä ajatuksissa. Itse asiassa hän elää silloin fyysistä elämää, mutta sillä tavalla – niin kuin jokainen ihminen sisässään toivoo, että hän voisi elää fyysisen elämänsä –, että hänen elämänsä on pelkkää sopusointua, että hän on ihana ihminen, rakastaa kaikkia, ja toiset rakastavat häntä. Kaikki on onnea ja autuutta. Jokainen ihminen kuvittelee sisässään, jokainen ihminen toivoo, että hänen fyysinen elämänsä voisi olla tällainen. Ihminen kyllä tietää olevansa paha, mutta sisimmässään hän haluaa, että hän voisi olla hyvä, ja että elämä olisi sellainen, että se kuluisi ilman hankausta, ilman kärsimystä, ilman pahaa. Ja taivaassa ihminen saa elää elämänsä uudelleen tällä tavoin. Se on ihanien sisäisten esikuvien mukaan muodostunut elämä, ja ihminen nauttii äärettömästi voidessaan näin korjata mennyttä elämäänsä. Se ei ole mitään epätodellista, vaan päinvastoin; kaikki, joita hän rakastaa, ovat hänen luonaan, ja niin hän elää elämänsä uudelleen sen ihanissa puolissa, mutta samalla semmoisena kuin se on eletty, ainoastaan ajatuksen korjaamana ja unelmat toteutuneina. On ikään kuin hän itse tietämättään korjaisi tuota juuri kulunutta elämäänsä, mennyttä ruumistustaan. Tämä ei ole vain kuvaannollista puhetta, vaan todella on ikään kuin ihminen näkisi oman menneen ruumistuksensa ja myös edellisiä ruumistuksiaan, ja samalla silloin ymmärtäisi, mikä niissä on ollut puutteellista. Siinä ja siinä ruumistuksessa kuvastuu tietynlainen puutteellisuus, toisissa ruumistuksissa toisenlaiset sisäiset puutteellisuudet ja ulkonaiset onnettomuudet, ja niitä hän korjaa. Hän on kuin taiteilija, joka on luonut marmoriveistoksen, ja kuoleman jälkeen hän katsoo taideteostaan uusin silmin ja näkee siinä puutteellisuuksia. Hän näkee, ettei se vastaakaan hänen sisäistä ajatustaan, ja ryhtyy sitä korjaamaan.

Jos hän ei ole ennen tiennyt, mitä meditaatio, mietiskely, on, niin taivaassa hän saa oppia sen tietämään. Hän tulee tietämään, että näin hän eräässä mielessä mediteeraa, kun hän korjaa jotakin puolta menneessä elämässään, kun hän sitä korjaa ja samalla luo jotakin uutta. Kun tässä näkyvässä elämässä opimme mediteeraamaan, kun ihminen täällä mediteeraa itseään, niin se on sitä, että hän ottaa eteensä oman itsensä ja korjaa itseään. Jos hän on kehittänyt kärsivällisesti mietiskelykykyään, niin hän meditaatiossa näkee objektiivisesti ikään kuin ulkoa päin itsensä. Ja jos hän esim. näkee, että tuossa tai tuossa tilanteessa hän ei osaa hillitä kieltään, niin meditaatiossa hänen on helppo huomata, missä hänen olemuspuolistaan on perussyy tuohon puutteellisuuteen. Kun hän nyt mietiskelyssä ottaa eteensä oman itsensä, katsoo itseään objektiivisesti ja näkee tuon perussyyn, niin hän sanoo itselleen: ”Tuota en saa tästä lähtien enää tehdä”. Ja

niin hän korjaa ruumiissaan sen vian. Hän korjaa sen kohdan omassa ruumiissaan, jossa on sen vian symboli, ja niin hän pääsee siitä. Samanlaisessa tajunnantilassa elää jokainen ihminen taivaassa. Jokainen on suuressa meditaatiossa ja samalla muovailee ruumistaan uutta syntymää varten.

Mutta kuinka hän osaa tehdä niin? Kun teemme tämän kysymyksen, niin meidän täytyy muistaa, mitä edellä on sanottu, että jokaisen ihmisen takana on Logos. Hänen takanaan on vaikuttavana ja pakottavana voimana suuri Jumalan täydellisyyskuva. Ihminen ei taivaassa ollessaan tiedä syytä, miksi hän niin menettelee, mutta hänen sisässään on voima, korkea Jumala, ”Minä olen”, ja se pakottaa hänet siihen. Jahveh on hänen takanaan ja Jumalan ääni kaikuu hänen sisässään.

Mutta mitä tapahtuu okkultisessa todellisuudessa silloin, kun ihminen taivaselämässä elää menneen elämänsä uudelleen ja korjaa sitä? Silloin samalla ”antahkaarana”, ihmisen minä tai oikeammin ihmisen sielun korkein puoli, yhtyy korkeampaan tajuntaan, Jumalaan, Logokseen. On ikään kuin ihmisen minä nostaisi sen itsensä kautta tuonne ylös. Ihmisen menneen elämän sielu nostetaan korkeampaan minään, ja siitä tulee lehti elämän kirjaan. Ihminen nostaa edellisestä inkarnaatiosta, ruumistuksesta, minuutensa jumalaiseen Itseen. On aivan kuin syntyisi tuohon elämän kirjaan lehti, joka on muodostunut hänen viimeisestä elämästään. Ja tämä elämän kirja, joka näin on elämien sarjassa lehti lehdeltä muodostunut, on se, jota teosofisessa kirjallisuudessa kutsutaan ”kaarana shariiraksi” eli ”syyruumiiksi”. Se on syyruumis, joka sillä tavoin muodostuu; se on syyruumis, johon on kirjoitettu se aura eli se ihmisen sielun sisältö, joka on hänessä ikuista ja kuolematonta.

Kun ihminen elää maan päällä, niin hänelle muodostuu sielun sisältö, joka on koottu kaikista ihmisen ajatuksista, tunteista ja ruumiillisista aistimuksista, ja kuoleman jälkeen, taivastilassa, se – tai oikeammin se, mikä jää jäljelle – nostetaan puhdistettuna elämän kirjaan ja niin muodostuu syyruumis, muodostuu pysyvä inhimillinen aura. Sitä voisi nimittää myös muistiruumiiksi, sillä se on tämä elämän kirja, jossa säilyy muisto edellisistä inkarnaatioista.

Me voimme näin ymmärtää, että kun ihminen syntyy tänne yhä uudelleen, niin joka ruumistuksesta muodostuu kuin yksi lehti elämän kirjaan eli syyruumiiseen. Jokaisesta inkarnaatiosta jää lehti elämän kirjaan, ja voi sanoa, että sillä tavoin muodostuu ihmiselle vähitellen ns. ”korkeampi minä”, jossa säilyy muisto kaikista edellisistä inkarnaatioista. Se ei ole ihmisen persoonallinen minä, vaan se hänen syyruumiinsa, jossa on muisti. Me emme voi persoonallisina ihmisinä sanoa: ”Minä olen ihminen, joka muistan”. Ihmisen minuus on ruumistunut tänne, se on tässä inkarnaatiossa fyysisessä ruumiissa, eikä se käsitä muuta, kuin mitä on sen tajunnassa. Syyruumis on sille lukittu kirja. Me emme tavallisissa oloissa osaa lukea sitä kirjaa, sillä maan päällä eläessään on ihmisen tajunta kääntynyt siitä pois ja ottaa vastaan uusia vaikutuksia näkyvästä elämästä. Ja kun huomio on keskittynyt tähän näkyvään maailmaan, niin ihminen ei tiedä mitään syyruumiistaan, vaan se on hänelle lukittu kirja. Mutta kun ihminen kuoleman jälkeen tulee siihen tilaan taivaassa, että hän lukee mennyttä elämäänsä ja korjaa sitä, niin hän muodostaa siitä uuden lehden ja kirjoittaa sen elämän kirjaan. Ja silloin kun hänen mennyt elämänsä liittyy elämän kirjaan uutena lehtenä, silloin saattaa ihmisessä herätä muisti; hän saattaa tulla tietoiseksi elämän kirjan muistakin lehdistä ja silloin hän voi lukea menneitä elämiään. Sen tähden voivat monet henkisesti kehittyneet ihmiset muistaa menneet ruumistuksensa, jos he osaavat yhtyä elämän kirjaansa, syyruumiinsa eli korkeamman minänsä tajuntaan. Tämä on harvinaista tässä fyysisessä elämässä, mutta kuoleman jälkeen muistavat kaikki ihmiset tavallisesti taivastilassa menneet ruumistuksensa. Ihminen osaa taivaassa lukea elämän kirjaa eli syyruumista.

Hän osaa siis muistaa menneitä elämiään, vertailla niitä toisiinsa ja tehdä suunnitelmia tulevaisuutta varten. Se on ihmiselle mahdollista, kun hän on taivaassa, kun hän siellä suunnittelee tulevaisuuttaan, ennen kuin hän jälleensyntyä uuteen elämään ja alkaa kirjoittaa uutta lehteä.

En tiedä, kuinka olen osannut selittää tätä hieman vaikeatajuista asiaa ja tehdä sen tajuttavaksi. Jos vähänkin olen osannut selittää näitä asioita niin selviksi, kuin ne ovat minulle itselleni, niin meidän pitäisi olla

selvillä siitä, mitä on inhimillinen minä. Se ei ole monimutkainen; se ei ole koostuma, vaan yksinkertainen käsite, joka on kaikua Jumalasta. Se kaikuu ihmisen sisällä ja se on Jumalan ääni, joka kaikuu näin: ”Minä olen minä”. Se on se merkillinen silta, joka yhdistää eri maailmat, mutta ihmisessä tämä ”minä olen minä” ei käytännössä vielä kuvaa mitään, se ei sisällä mitään. Jotta se tulisi reaalisesti todellisuudeksi, täytyy sen minän saada sisältöä ja se sisältö muodostuu tästä elämästä. Se on se, mitä ihminen saa kokoon sielullisesta elämästään, se, mitä hyvää on inhimillisessä sielussa ja mitä hän on elämän kirjaan kirjoittanut.

III

JÄLLEENSYNTYMÄN MUISTO

Viime kerralla näimme, ettei ole oikein sanoa, että olisimme täydellisesti unohtaneet edellisen ruumistuksemme ja ettei meillä ole jäljellä mitään muistoa edellisestä inkarnaatiosta. Päinvastoin meidän täytyy tulla siihen johtopäätökseen, että itse asiassa me ihmiset olemme elävä muisto menneisyydestä. Ihminen itse on menneisyyden tulos, sillä kaikki ihmisen kyvyt ja ominaisuudet ovat itse asiassa muistoa menneisyydestä. — Tiede puhuu muistin kolmesta asteesta, jotka ovat: muisteleminen (remembrance), muistiin palauttaminen (recollection) ja muistojen elvyttäminen (reminiscence). Nyt kaikki ihmisen kyvyt ja ominaisuudet, jotka kuuluvat tähän nykyiseen ruumistukseen, nykyiseen sieluun, ovat muistikuvia menneestä, ne muodostuvat siitä, mitä ihminen on ennen, menneissä ruumistuksissaan oppinut. Kun tutkimme kaikkia ihmisen suuria tai pieniä taipumuksia, meidän täytyy tehdä se johtopäätös, että ne kaikki ovat jonkinlaisten muistikuvien uudelleen elpymistä, aivan niinkuin Platon'kin sanoi, että kaikki oppiminen on oikeastaan ennen koettujen asioiden muistamista. Tämä tällainen muisti on kuitenkin aivan itsetiedoton. Me huomaamme, että tuo muistin kolmas aste, itsetietoinen muistikuvien elvyttäminen, puuttuu meiltä vielä. Me emme osaa sillä tavoin muistaa, että tietäisimme, milloin ja millä tavoin olemme nuo muistikuvat hankkineet. Me emme tiedä, milloin ihminen on oppinut sen, minkä mukaan hän nyt on muodostunut. Me emme tiedä, mistä ovat rakentuneet ne mielikuvat, jotka hänessä nyt uudelleen elpyvät, minkä tapausten yhteydessä ja minkäläisten yksityiskohtien yhteydessä ovat muodostuneet nämä muistikuvat, jotka tässä nykyisessä elämässä itse asiassa ovat elpyneinä. Ihmiseltä puuttuu muistin kolmas aste, muistin elvyttäminen. Me emme osaa lokalisoida muistin kolmatta tekijää, muistikuvan jälleen tuntemista. Sitä kykyä ei ihmisellä yleensä ole.

Nyt kysymme: Onko sitten ihmiselle mahdollonta saavuttaa sellainen muisti? Pitääkö ihmisen tyytyä vain noihin kahteen ensimmäiseen muistin asteeseen, jotka koskevat tämän elämän tapahtumia? Pitääkö hänen tyytyä vain siihen tietoon, että hän on tulos menneisyydestä ja rakentaa nyt tulevaisuuttaan, vai voimmeko jollakin tavoin kehittää tätä kolmatta muistin lajia, joka elvyttää ja herättää menneisyyden muistikuvat? Tämä kysymys tulee nyt meidän eteemme ratkaistavaksi, sillä vaikka olemme aikaisemmin puhuneet siitä, että kaikki ihmisen kokemukset, menneet muistikuvat, ovat kirjoitetut Jumalan muistiin, kirjoitetut ihmisen omaan elävään henkeen, elämän kirjaan eli syuruumiin, niin me emme vielä ole päässeet oikein selville ihmisen mahdollisuuksista päästä selvyteen elämän kirjasta, emme edes siitäkään, voimmeko yleensä päästä sitä lukemaan.

Kun nyt syvennymme tähän kysymykseen, meidän on ensiksikin huomattava, että kaikella muistilla on oikeastaan kaksi puolta. Muisti on joko automaattista, itsestään heräävää, tai sitten se on tuota muistelemista, jossa muisti ei herää itsestään, vaan vaatii jonkinlaista ponnistelua. Meidän muistimme ei olisi minkään arvoinen, ellei se olisi kyky, joka on ihmisen vallassa, niin että hän osaa kutsua muististaan esille minkä asian tahansa. Tämä on kaiken muistelemisen ja muistiin palauttamisen ehto. Tästä muistin kaksinaisuudesta johtuvat useimmissa kielissä esiintyvät eri nimitykset. Esimerkiksi englanninkielessä sana ”memory” tarkoittaa muistia yleensä, sitä muistia, joka herää itsestään, mutta muistelemista tarkoittaa sana ”recollection”. Niinikään on ruotsinkielessä sana ”minne”, joka tarkoittaa muistia yleensä, mutta sitten on erikseen sana ”erindringsförmåga” eli muistikyky, johon muistin pitää vaikuttaa kolmantena tekijänä. Sillä mitä muistelemisen on? Se on tietyn ilmiön jälleen tuntemista, jolloin herää muistikuva, ja ihmisen pitää silloin tietää, että tämä muisto on oikea. Muistelemisessa, ”recollection'issa”, pitää olla mukana kolmas tekijä, joka voi tuntea ja muistaa oikeaksi sellaista, mitä ihminen on ennen tiennyt.

Jos siis ajattelemme tätä muistamiskykyä, tätä muistelemista ja muistin elvyttämistä, ja kysymme, mitä se itse asiassa on, silloin meidän täytyy sanoa, että tällainen muistaminen on asettumista uudelleen johonkin entiseen tajunnan tilaan. Jos emme osaisi uudelleen asettua ennen elettyyn tajunnan tilaan, ei olisi mitään muistamista ja vapaachtoista muistikykyä elämässä. Me emme voisi kutsua esiin vanhoja tajunnan tiloja, joissa me olemme ennen olleet. Tavallisesti meidän muistelemisemme on jonkin vanhan muistikuvan esille loihittamista. Ihminen voi esim. kysyä itseltään: ”Mitä tein eilen klo 12?”, ja silloin tulee heti mieleen kuva siitä, mitä hän teki eilen klo 12. Se on silloin tavallista muistamista. Se on teoreettisesti oikea tapa. Sillä tavoin voi menetellä, mutta useinkaan ei meidän muistamisemme saata tapahtua näin, ikäänkuin taikavoimasta. Se ei tapahdu, niin kuin loisi jotakin tyhjistä, sillä koettaessaan palauttaa muistiin menneitä asioita ihmisen on yleensä turvaututtava tiettyihin lakeihin, jotka muistitoimintaa hallitsevat. Eräs tällainen laki on yhdenkaltaisuuden, assosiaation laki, joka on siinä, että jos tajunnassa on jokin tietty kuva, niin se kutsuu itsestään muistista esille jonkin toisen kuvan, joka on ennen ollut sen yhteydessä. Jos esim. kohtaa jonkun henkilön kadulla, niin samalla kuin hänet näkee, muistuu mieleen hänen ammattinsa, mutta hänen nimensä muistaminen voi olla vaikeampaa. Jos joku kysyy meiltä: Mikä on sen ja sen henkilön nimi?, niin emme sitä ehkä heti muista, mutta jos osaamme palauttaa mieleemme, missä yhteydessä olemme sen henkilön tavanneet, niin ehkä muistamme hänen nimensäkin. Kaikki tällaiset ehdot ovat suuriarvoisia muistamisessa. Yleensä tiedämme, että jos tahdomme palauttaa mieleen jonkin asian, meidän on ensin saatava kiinni ”langan päästä”, niin että saamme mieleemme edes yhden kuvan, joka kuuluu samaan sarjaan. Tämä on erittäin tärkeä seikka. Tämä on pidettävä mielessä kaiken muistamisen suhteen, sillä myöskin jälleensyntymismuistissa vallitsee sama laki. Meidän pitää heittää pois mielestämme se käsitys, että jälleensyntymismuisti olisi jotakin sellaista, että se ilman muuta, ikään kuin taikavoimalla, loihittisi esiin ihmisen mieleen kuvia menneistä elämästä. Jos ihminen tahtoo palauttaa mieleen menneet ruumistuksensa, hänen täytyy ponnistaa sekä ruumiillaan että sielullaan. Jos oletamme, että tahdomme tällä tavoin muistaa menneitä elämiämme, niin meidän pitää pyyhkiä pois se luulo itsestämme, että voisimme ilman muuta loihittia menneisyyttä esiin. Emmehän saata loihittia esiin kaikkea edes tästä nykyisestä elämästämme. Vielä paljon mahdottomampaa se on jonkin menneen elämän suhteen jo siitäkin syystä, että ihminen ei ole nyt edes sama persoonallisuus kuin ennen. Muisti ei piile aivoissamme, vaan muisti piilee elämän kirjassa, syyruumissa, ja siitä ymmärrämme, että välitön jälleensyntymismuisti on mahdotonta. Menneet kokemukset eivät voi kulkea suoraan edellisestä persoonallisuudesta seuraavaan. Se on mahdotonta. Jos ihminen tahtoo muistaa menneitä elämiään, niin hänen pitää ensin ”nousta ylös” Jumalan muistiin, elämän kirjaan, ja ”laskeutua” sitten alas johonkin menneeseen persoonallisuuteen, muuten hän ei saa mitään muistikuvia. Me emme voi muistaa edes tässä elämässä tapahtunutta, jos emme osaa asettua uudelleen samaan tajunnan tilaan, missä olimme silloin, kun meillä oli se kokemus, jonka tahdomme palauttaa mieleemme. Meidän pitää uudelleen elähdyttää se tajunnan tila, jossa olimme silloin, kun tuo muistikuva muodostui. Ja kun on kysymys jälleensyntymismuistista, niin pitää voida elähdyttää sama tajunnan tila, jossa ihminen on ollut ennen. Ihmisessä on itsetajunta, sellainen tajunnan tila, johon ihminen voi mennä, jos hän tahtoo muistaa. Mutta se tajunnan tila ei ole persoonallinen tajunta. Meidän pitää olla selvillä siitä, että koska vanha persoonallisuus on ollut ja hävinnyt koko entinen ihminen on ollut ja mennyt, niin niitä persoonallisia tajunnan tiloja, joita jälleensyntymismuisti koskee, ei ole olemassa ihmisen tässä käyttövälineessä, tässä ruumiissa, jota hän nyt käyttää. Edellisen persoonallisuuden käyttövälineitä, ruumiita, ei ole enää olemassa, ja sen tähden on aivan mahdotonta päästä ilman muuta samaan persoonalliseen tajunnan tilaan, jossa tuo vanha persoonallisuus on ollut. – Milloin sitten jälleensyntymismuisti voi tulla kysymykseen, ja mistä se muisti on etsittävä?

Kun näin kysymme, niin emme ilman muuta voi vastata, että Jumalan muistissa, akaashassa, on kaikki tieto menneestä. Se ei asiaa helpota, se on yhtä mahdoton asia. Meidän pitää kysyä: ”Emmekö ole koskaan ihmisinä, minuuksina, kohonneet sellaiseen muistiin, sellaiseen tietoon, sellaiseen tajuntaan, jossa on tieto menneistä ruumistuksistamme? Ja jos olemme, kuinka saatamme palauttaa mieleemme sen kokemuksen, elvyttää uudelleen muiston siitä?”

Ihminen ei saata tehdä väkivaltaa luonnolle. Jos ihminen tahtoo saavuttaa sellaisen tajunnan tilan, jossa hän voi lukea elämän kirjaa, niin hänen täytyy nousta siihen tajuntaan, jossa ihminen on taivastilassa, kahden syntymän välisessä kuolemanjälkeisessä elämässä. Juuri taivastilassa, jolloin ihminen elää minuudessaan, hän muistaa menneet ruumistuksensa ja katsoo eteenpäin tulevaisuuteen.

Kun tutkimme ihmistä okkultisesti, niin huomaamme, että kun ihminen kuolemanjälkeisessä tilassa muistelee, kokoaa menneen elämänsä tapahtumia, niin se tapahtuu itsetiedottomasti, ikään kuin luonnostaan. Hänen minänsä on sängen itsetiedoton, vaikka se rakentaa itseään, tarkastaa menneitä elämiä ja korjaa niitä. Se tapahtuu itsetiedottomasti. Vasta sitten, kun minä on monta kertaa syntynyt maan päälle ja on huomannut, että hän on ennenkin ollut olemassa, vasta sitten se kehityksen kuluessa tulee yhtä enemmän itsetietoiseksi, vertailevaksi ja ajattelevaksi. Ihminen kasvattaa itse minäänsä. Kuoleman jälkeisessä elämässä ei ole alussa reinkarnaatiomuistia, vaan se tulee vähitellen, se kasvaa vähitellen ja lopuksi se täyttää kuoleman jälkeisen elämän. Kun ihminen on siinä tilassa, jota kutsutaan taivaaksi eli deevakhaaniksi, silloin hän muovailee mennyttä maanpäällistä elämäänsä, omaa persoonallisuuttaan. Hän etsii ja löytää omasta hengestään tilannekuvia, jotka ovat ihanteen mukaisia. Samalla hän ajattelee eri elämiänsä, ruumistuksiaan, vertaa niitä toisiinsa ja ottaa oppia niin paljon kuin voi. Tällaisessa tilassa on ihmisminuus kahden syntymän välisenä aikana, kuoleman jälkeisen elämän taivastilassa. Tulemme siis siihen, että aivan luonnon mukaisesti ihmisellä on ollut tajunnan tila, jossa hän on tutkinut elämän kirjaa. Ja koska sellainen tajunnan tila on ihmisellä ollut, niin se on myös uudelleen saavutettavissa. Koska siis ihmisen minä kuoleman jälkeen, kahden elämän välillä, saattaa lukea elämän kirjaa, lukea mennyttä ja samalla katsoa tulevaisuuteen, niin ihminen saattaa myös elämän aikana muistaa menneet ruumistuksensa, saattaa lukea elämänsä kirjaa. Se on ihmiselle periaatteellisesti, teoreettisesti mahdollista.

Nyt ymmärrämme jälleensyntymismuistin perustan ja yleensä, miksi sellainen muisti on mahdollinen. Meidän minämme on monta kertaa kokenut sellaista tajunnan tilaa, ja koska se on sitä kokenut aikaisemmin, niin se voi nousta ja päästä sellaiseen tajunnan tilaan myös uudelleen. – Kuinka se voi tapahtua, kuinka voi muistaa ja saavuttaa tajunnan tilan, joka on ollut ja mennyt? Sitä ei voi saavuttaa taikavoimalla, vaan siihen tarvitaan assosiaatiota, siihen tarvitaan jotakin, joka voi herättää ja elvyttää mieleen vastaavan tajunnan tilan. Ja koska se tajunnan tila, joka on välttämätön jälleensyntymismuistin heräämiselle, on kahden syntymän välinen taivaallinen tajunnan tila, niin ymmärrämme, että jotta se voisi ihmisessä herätä, ihmisen täytyy saada jokin sellainen kokemus näkyvässä elämässä, jokin niin tärisyttävä kokemus, että se heittää, syöksee ihmisen minän kuoleman jälkeiseen tajunnan tilaan, syntymien väliseen taivaalliseen tilaan. Täytyy olla joko tällainen järkyttävä kokemus, joka heittää ihmisen kokonaan takaisin siihen tajunnan tilaan, jossa ihminen voi lukea elämän kirjaa, tai sitten pitää löytyä jokin muu keino, jonka avulla voi päästä siihen tajunnan tilaan, jossa voi lukea sitä kirjaa.

Tuo edellinen tapaus saattaa tapahtua joskus, kun ihmisen kokemukset ovat siksi merkilliset, siksi järkyttävät, että ne nostavat hänet tuohon kuoleman jälkeiseen taivaalliseen tajunnan tilaan, jossa hän voi lukea elämän kirjaa. Mutta me tiedämme myös muunlaisia tapauksia, joissa ei ole tapahtunut mitään tällaisia erikoisia kokemuksia. Ihminen saattaa, ollessaan vielä pieni lapsi, muistaa olleensa ennen maan päällä, niin kuin eräs kuubalainen poika, joka muisti, että hän oli asunut toisessa talossa ja että hänellä oli ollut toinen isä ja äiti. Hän muisti, missä se talo oli, jossa hän oli asunut. Vanhemmat päättivät panna pojan koetukselle. Poika on vielä pieni, ja vanhemmat lähtevät hänen kanssaan ulos. Ja kun he tulevat kadulle, jonka poika on maininnut, niin tuo pieni poika muistaa: Tässä on nyt se talo. Poika menee sitten etsimään entisiä vanhempiaan, mutta ei luonnollisestikaan löydä heitä. Tämä on aivan eksakti, aivan tieteellinen todiste jälleensyntymismuistista.

Me voimme nyt itse asiassa luokitella eri jälleensyntymismuistitapoja. Ensimmäinen tapaus oli sellainen, että ihmisellä on niin voimakas kokemus, että se herättää muistin. Tuossa toiseksi mainitussa tapauksessa perustuu muisti siihen, että ihmisen minä ei ole kuolemassa hyljännyt kaikkia käyttövälineitään. Hän on jättänyt fyysisen ja eetteriruumiin, mutta ei astraaliruumista. Ja kun hän on syntynyt uudelleen, niin hänellä on entisen persoonallisuuden astraaliruumis, entinen tunne- ja ajatusruumis. Vanhan

persoonallisuuden kokemukset, ajatukset ja tuntee elävät hänen ruumiissaan, ja ne vanhat kokemukset ovat olleet niin valtavat, että ne heräävät uudelleen eloon, ja silloin ihminen muistaa. Me voimme sanoa, että se muisti on elämän itsensä esille kutsuma, mutta tällainen tapaus on harvinainen. Lapsissa sitä esiintyy kuitenkin enemmän, kuin mitä yleensä huomataankaan. Tämä muisti tulisi kehittymään, jos vanhemmat alkaisivat pitää silmällä lapsiaan ja kuuntelisivat heidän sielunsa ääntä. Nyt sitä vastoin lapset tottuvat hyvin pian kääntämän huomionsa pois siitä seikasta. Vanhemmat eivät tässä asiassa tunne lapsen tajuntaa ensinkään eivätkä anna noille lasten kertomuksille arvoa, ja pian lapsi ne unohtaa. Tällaisessa tapauksessa on kuitenkin jälleensyntymismuisti toiminut, ja se johtuu siitä, että lapset eivät ole olleet niin kauan poissa taivasmaailmasta, etteivät he voisi vielä jotakin muistaa elämän kirjasta.

Sitten tulee eteemme kolmas muistamismahdollisuus. Olisiko mahdollista jollakin keinolla herättää ihmisessä sellainen muistikuva, joka assosiaatiolain mukaan veisi ihmisen siihen tajunnan tilaan, jossa hän saattaa lukea elämän kirjaa? Sellainen keino täytyy olla. Sellaisia keinoja onkin olemassa ainakin kaksi. Mutta vaikka sanomme, että on pari sellaista keinoa, niin se ei suinkaan merkitse, että ne olisivat joitakin taikakeinoja, joita käden käänteessä saattaa hankkia. Ei, sillä ne keinot vaativat itse asiassa suurta työtä. Toinen keino on sellainen, että sen avulla johdetaan ihmisen tajunta vähitellen takaisin siihen tilaan, jossa se oli syntymien välisessä kuoleman jälkeisessä tilassa. Siinä on kysymyksessä jonkinlainen kehitysprosessi, ja taikakeinona on itse ”lanka”, josta pitää päästä kiinni. Millä tavoin se tapahtuu? Voimme ottaa analogian jokapäiväisestä kokemuksestamme.

Jos tahdomme muistaa, mitä olemme tehneet eilispäivänä, tai jos illalla tahdomme muistaa, mitä olemme päivän kuluessa tehneet, niin voimme käyttää kahta eri tapaa. Voimme muistella joko niin, että muistelemme, miten aamulla nousimme ja mitä sitten teimme, ja niin kuljemme hetki hetkeltä läpi päivän, tai sitten niin, että alamme illasta, ja siirrymme hetki hetkeltä taaksepäin muistissamme, kunnes olemme päässet koko päivän tapahtumat lävitse. Näin voimme helposti palauttaa mieleen eiliset tapahtumat. Mutta jos meiltä kysytään, mitä teimme päivälleen 10 vuotta sitten, niin sitä on meidän miltei mahdotonta muistaa, sillä ihmisen on jo vaikeata sanoa, mitä hän teki 10 päivää sitten.

Mitä tein viime vuonna syyskuun 23. päivänä? Voidakseni palauttaa mieleeni tuon päivän tapahtumat minun täytyy saada kiinni assosiaatiosta, varsinkin jos tiedän, ettei syyskuun 23. päivään liity mitään sellaista, että olisin erikoisesti painanut muistiini tuon päivän. Jos ihminen ei ole tehnyt mitään erityistä tuona tiettyinä päivänä, niin hänen on hyvin vaikeata muistaa sen päivän tapahtumia.

Onko sitten olemassa mitään keinoa, millä voi päästä takaisin tuohon päivään? On vanha keino, jota on paljon käytetty. Se keino on, että menee päivä päivältä taaksepäin, että menee aina taaksepäin ja taaksepäin. Ei tarvitse muistaa, mitä on yöllä tehnyt, vaan menee päivä päivältä taaksepäin. Tämä on koettu vanha intialainen keino.

Sama keino pätee, kun on kysymyksessä siihen tajunnan tilaan pääseminen, jota on koettu kuoleman jälkeisessä elämässä. Siihen tajunnan tilaan voi päästä menemällä muistissaan taaksepäin päivä päivältä alkaen nykyhetkestä. Hän tulee nuoruuteen ja lapsuuteen, mutta ei pysähdy siihen. Tämä ei tapahdu yhtämittaa, sillä tämän keinoon menestymisen ehto on siinä, että se tapahtuu yhä uudestaan, pieniä päivämatkoja kerrallaan. Tällainen muistin harjoitus ei ole yhden päivän työ. Se ei vie tulokseen yhden viikon tai kuukauden kuluessa, tuskin yhdessä vuodessakaan. Se on pitkällisen harjoituksen tulos. Intialaiset, jotka ovat aina olleet innostuneita henkisistä asioista, ovat näitä tutkineet. Siellä on ihmisiä, joogeja, jotka ovat uhranneet aikaa tuollaiselle mietiskelylle. He ovat päässeet takaisin lapsuuteen, joka on ollut aluksi kuin tyhjää. Mutta kun he eivät ole siihen pysähtyneet, vaan ovat kärsivällisesti edelleen muistiaan harjoittaneet, niin lopulta on muisti tullut niin kirkkaaksi, että se on voinut tunkeutua lapsuuden salaisiin, hämäriin tajunnan tiloihin. He ovat menneet aina vain kauemmaksi taaksepäin, siihen aikaan, jolloin ihminen on aivan kapalolapsi, ja sitten menneet syntymän portin lävitse takaisin ja niin edelleen, kunnes ovat saavuttaneet

uudelleen sen tajunnan tilan, jossa ihminen taivaallisessa tilassa, taivaassa eli deevakhaanissa, oleskelee lukemassa elämän kirjaa.

Ei pidä ajatella, että tämä on satua, että tämä on sellaista, jota ei ole koettu. Sitä on eräällä tavalla kokeiltu täällä länsimaillakin, ja se on tieteellinen tosiseikka. Jos ihminen vaivutetaan hypnoottiseen uneen, niin hänen sielunsa voimat kirkastuvat, kaikki hänen kykynsä terottuvat, hänen muistinsa kirkastuu niin, että hän tuossa hypnoottisessa tilassa saattaa muistaa aivan sellaisia asioita, jotka hän on kerrassaan unohtanut päivätajunnassaan. Jokainen, joka tuntee hypnoottisia kokeiluja, tietää, että hypnotisoitu subjekti tulee ns. ”*lucidité*ksi”, kirkasnäköiseksi. Hän saattaa muistaa esim. lapsuudestaan sellaista, jonka hän on täysin unohtanut päivätajunnassaan.

Tämä tieteellinen havainto herätti suurta huomiota eräässä ranskalaisessa tiedemiehessä, fyysikossa, joka samalla oli antautunut tutkimaan okkultisia asioita. Hän ajatteli, että jos ihmisen muisti tulee kirkkaammaksi ja terävämmäksi hypnoottisessa unessa, niin ehkä sillä tavoin voi tutkia, onko ihminen ollut olemassa ennen syntymää. Hän pani sitten toimeen kokeiluja muutaman vuoden aikana. Hän vaivutti subjektin uneen, *lucidité*-tilaan, ja käski hänen mennä muistissaan taaksepäin aina vähän matkaa kerrallaan. — Hän oli tehnyt sen huomion, että pitää mennä askel askeleelta taaksepäin. — Kun tällä tavoin kokeiltiin, niin saatiin merkillisiä tuloksia. Ihminen meni taaksepäin, meni lapsuuteen, sitten aivan syntymän edelliseen tilaan, siitä näkymättömään maailmaan, tuohon *limbus*-tilaan, ja siitä ihminen ei useimmiten jaksanut paljon kertoa. Tavallisesti eivät subjektit jaksu kertoa, mitä tapahtuu syntymän edellä, vaan he ikään kuin kiirehtivät sen läpi ja tulevat edelliseen elämään ja alkavat siitä kertoa. Siinä aloitetaan kuolinhetkestä ja mennään sitten taaksepäin. Näin koetetaan ottaa selvää, ovatko he ennenkin eläneet, ja ovatko heidän muistonsa oikeat. Mennään vuosisatoja taaksepäin, ja jos he ovat ennen eläneet esim. Ranskassa, niin saadaan tietää, että he ovat asuneet sillä ja sillä paikkakunnalla.

Tämä tiedemies tuli kuitenkin siihen johtopäätökseen, etteivät näin saadut tiedot ole ehdottoman luotettavia, ettei tämä ole ehdotonta menneisyyden tuntemista, se on vasta tuntemisen alkua. Nämä tutkimukset ovat kuitenkin avanneet uuden tutkimustavan, jonka avulla on mahdollista ottaa tutkittavaksi ja ehkä todistaakin aivan tieteellisellä tavalla, että ihminen on jälleensyntyvä olento. Nämä tieteelliset tutkimukset ovat antaneet tukea salatieteen vanhoille väitteille ja kokemuksille.

Tämä muistissa taaksepäin meneminen on yksi keino. Sitten on olemassa toinen keino, joka on aivan toista laatua. Se ei ole tällainen älyllinen keino. Se ei ole niin tieteellinen, niin merkillisen vaivalloinen ja hidas keino. Se keino on toista laatua. Se on keino, josta viisaat ovat puhuneet ja jonka jokainen ihminen voi kerran saavuttaa. Sitä puhumme ensi kerralla.

JÄLLEENSYNTYMISMUISTIN EHTO

Olemme nähneet, että jälleensyntymismuisti elää ihmisessä hänen luonteessaan, hänen olemuksessaan ja hänen tajunnassaan, eli kaikessa siinä, minkä hän tuo syntyessään mukanaan tähän maailmaan. Mutta se jälleensyntymismuisti on kuitenkin sellaisenaan aivan itsetiedotonta.

Viime kerralla puhuimme jälleensyntymismuistin heräämistavoista. Puhuttiin siitä, kuinka ihminen saattaa herättää itsessään jälleensyntymismuistin eri keinojen avulla ja kuinka kaikkea muistia, siis myös jälleensyntymismuistia, hallitsee assosiaation laki: jos ihminen voi jollakin keinolla päästä tuntemaan joitakin vanhoja mielikuvia tutuiksi, niin assosiaation laki herättää muistin. Viime kerralla puhuttiin eräästä tällaisesta keinosta, ikivanhasta intialaisesta keinosta, jossa herätetään muisto menneistä elämästä siten, että mennään muistissa taaksepäin askel askeleelta, mennään aina lapsuuteen ja vielä siitäkin kauemmaksi, kunnes lopulta saavutetaan se kuoleman ja syntymän välinen tajunnan tila, taivastila, jossa jälleensyntymismuisti elää. Tästä keinosta puhuttiin ja sanottiin, että se keino on vaivalloinen ja raskas. Sentähden sanottiin myös, että on olemassa toinenkin keino, jonka viisaat ovat neuvoneet. Tämä toinen keino on luonnollinen ja ihmiselle läheisempi kuin tuo pitkällinen teknillinen harjoitus. Tästä keinosta on aikomuksemme nyt puhua.

Tämä toinen keino on sellainen, että sen kautta jälleensyntymismuisti herää ikään kuin itsestään. Se on keino, joka ei tee väkivaltaa luonnolle, niin kuin tuo edellinen keino, vaan se auttaa, jouduttaa luonnon työtä ihmisessä ja saattaa luonnon itsensä herättämään jälleensyntymismuistin, jolloin muisti herää ikään kuin itsestään. Joskus tulee kaikissa ihmisissä heräämään jälleensyntymismuisti. Sen täytyy kerran herätä ihmisessä, se on sääntö. Meidän pitää ymmärtää, että varmasti tulee ihmisen pitkässä kehityksessä joskus aika, jolloin hän tässä päivätajunnassaan muistaa ennenkin eläneensä. Sellainen aika tulee varmasti kerran.

Millä tavoin ihminen sitten voi päästä kiinni tästä toisesta keinosta? Hänen pitää sanoa itselleen: ”Minä uskon, että jälleensyntyminen on luonnon tosiasia, ja soisin itsessäni heräävän jälleensyntymismuistin, jos se on elämän tarkoitus. Minä en kuitenkaan tahdo herättää sitä väkivallalla, mutta tahdon tehdä mitä voin, etten puolestani olisi esteenä luonnon työlle, niin että jälleensyntymismuisti voi herätä.” Ihminen näet asettaa vaikeuksia sen tielle, jos hän epäilee jälleensyntymisen todellisuutta ainoastaan sen nojalla, ettei hän muista menneitä elämiään, sillä me emme ole yksinomaan tieteellisiä olentoja, jotka sanovat: ”Me emme usko jälleensyntymiseen, ennen kuin saamme muistoja!”, vaan me olemme uskossamme filosofisia, siveellisiä olentoja. Me sanomme: ”Mahdollisesti on elämän tarkoitus, että ihmisen pitää päästä tietoon menneisyydestään, ja että luonto itse tahtoo, että hänen pitää muistaa.” Mutta emme myös asetu niin jyrkälle kannalle, että sanoisimme: ”Minä tahdon, että minun pitää muistaa!”, vaan me sanomme: ”Minä en tahdo asettua esteeksi luonnon tielle, ei niin kuin minä tahdon, vaan niin kuin Sinä, Elämä, tahdot. Jos pidät toiselta puolen parempana, ettei minussa vielä herää muisti, niin tapahtukoon niin!”

Tässä tuleekin eteemme kysymyksen toinen puoli, sillä onhan luonnollisesti elämällä jokin tarkoitus siinäkin, että se antaa ihmisen unohtaa menneisyytensä, tai että muisti ei ulotu ilman muuta elämästä toiseen. Tämä on samalla yleinen kysymys elämän ja luonnon tarkoituksesta. Jos me kysymme tiedemiehiltä: ”Onko luonnolla mitään tarkoitusta?”, niin he saattavat vastata: ”On tietenkin, sillä jos tarkastamme luontoa vuosikymmenien, vuosisatojen ajan, niin huomaamme, että luonto on ehdottomasti tarkoituksenmukainen.” Ja kun kysymme edelleen: ”Mutta mitä sitten on se luonnon tarkoituksenmukaisuus?”, niin he vastaavat: ”Luonnon tarkoituksenmukaisuus on antroposentrinen ja heliosentrinen. Me sanomme, että maapallo kiertää aurinkoa; maapallon tarkoituksenmukaisuus kokonaisuutena on jossakin yhteydessä aurinkoon.

Mutta jos katsomme elämää täällä maapallolla, tämän maapallon luontoa, niin sanomme, että se on antroposentrinen. Eläinkunta on olemassa sen tähden, että se palvelisi ihmiskuntaa ja kantaisi ihmisen kuormaa, ja kasvit ovat olemassa sitä varten, että ne antaisivat ihmiselle ravintoa. Kaikki tässä maapallon elämässä kohdistuu ihmiseen, sillä ihminen on luomakunnan kruunu. Muuta tarkoitusta luonnolla ei ole. Ihminen saattaa esim. olla eläintä kohtaan kuinka tyly tahansa, sillä eläin on olemassa vain sitä varten, että se palvelisi ihmistä.” Näin saattavat puhua nuo materialistiset tiedemiehet, mutta itse luonnosta huomaamme, että sen tarkoitus ei ole ollenkaan sellainen, miksi nuo tiedemiehet sen kuvittelevat. Heidän käsityksensä on tuulesta temmattu. On pelkkää mielikuvista, että kaikki luonnossa on ihmistä varten. Me huomaamme kyllä, että luonnossa on kaikki tarkoituksenmukaista, kaikki luonnon orgaaniset muodot ovat erittäin tarkoituksenmukaisia, mutta niillä jokaisella on oma erityinen tarkoituksensa. Jos tarkastamme luontoa yksinomaan materialistin silmin, niin erehdymme. Me tiedämme tieteen olleen pitkin vuosisatoja sillä kannalla, että luonnon ainoa tarkoitus on vain olla olemassa. Se, joka lausui tieteelle vapautuksen sanan tässä suhteessa, oli Charles Darwin. Hän näytti, että luonto ei suinkaan vain ole olemassa, vaan että siinä vallitsee ainainen taistelu, jossa vain parhaiten sopeutuvat jäävät eloon. Luonnossa tuhlataan paljon elämää tässä taistelussa. Jokin kukka esim. tuottaa siemeniä niin paljon, etteivät ne kaikki mahtuisi missään kasvamaan. Suurin osa niistä joutuu hukkaan; vain muutamat putoavat sellaiseen paikkaan, jossa ne voivat kasvaa, ja toiset niistäkin vain ehkä itävät, mutta eivät jää elämään. Tämä luonnon suuri tuhlauskin palvelee jotakin tarkoitusta, josta me emme tiedä muuta, kuin että se ei ole ihmistä varten, vaikka ihminen sitä käyttäekin hyödykseen. Me tiedämme luonnon tarkoituksenmukaisuudesta ainoastaan sen, että luonto ja sen jokainen organismi muodostuu tarkoituksenmukaiseksi elämän kamppailun vaatimusten mukaan.

Nyt emme tahdo enemmän puuttua tähän aineelliseen tarkoituksenmukaisuuteen, vaan käänämme huomiomme itse periaatteeseen. Me sijoitamme sen henkiselle alalle ja kysymme: ”Mikä on elämän tarkoitus silloin, kun ihminen unohtaa paljon, kun ihmisen kokemusten yksityiskohdat unohtuvat, ja yleensä melkein kaikki ihmisen elämässä unohtuu ja vain jotakin vähäistä jää muistiin?” Me voimme sanoa, että ihmisessä vallitsee sama laki kuin luonnossa yleensä; ihmisen henkisessä elämässä vallitsee sellainen laki, että ne asiat, jotka tuntuvat persoonallisessa mielessä tärkeiltä ja jotka ihminen soisi muistavansa, ne hän unohtaa. Ne eivät ole sellaisia, että ne voisivat kestää elämän kamppailussa, elämän rikkaassa moninaisuudessa. Me osaamme esim. lukea; ainakin useimmat ihmiset osaavat, mutta emme enää muista, miten opimme lukemaan. Emme muista, miten kaikki kävi, miten opimme ymmärtämään kirjaimet ja miten opimme tavaamaan. Me osaamme lukea, mutta emme muista, miten sen taidon opimme, sen tähden että se kokemus ei ole ollut niin voimakas, että sen muisto kestäisi elämän kamppailussa. Ainoastaan tulos, lukemisen taito, on jäänyt tajuntaamme.

Voimme sanoa, että ihmisen jälleensyntyvä henki, hänen jälleensyntyvä minänsä, hänen jälleensyntyvä itsensä on kuin kasvi, joka kehittää paljon siemeniä ja lennättää ne ulos avaruuteen, lennättää useita persoonallisuuksia tähän aineellisen maailman elämään. Näistä persoonallisuuksista useita kuolee pois jälkeä jättämättä, sillä ne eivät kestä elämän taistelua, ne eivät kestä sitä henkistä elämää, jota kutsutaan muistin säilymiseksi; niillä ei ole ollut niin voimakkaita kokemuksia, että ne kestäisivät. Ainoastaan elämän kokonaistulos kohoaa niistä elämän kirjaan, mutta yksityistapaukset eivät jaksa jäädä muistiin, sillä nuo kokemukset eivät aina ole niin voimakkaita henkisesti, että niiden yksityiskohdatkin jäisivät muistiin. Ihmisen henkinen elämä on siinä, että muodot aina kuolevat. Muoto kuolee, unohtuu, sillä vain henki, vain se, joka on voimakas, saattaa jäädä elämään. Myös henkisessä elämässä vallitsee taistelu, ja vain parhaiten varustetut muistot säilyvät, muut kaikki häviävät. Tämä on filosofinen näkökanta jälleensyntymisen tarkoituksesta sekä jälleensyntymisen unohtamisesta. Mutta me voimme mennä vielä pitemmälle ja nähdä vielä enemmän.

Me sanomme, että ihmisen elämällä ja jälleensyntymisellä on toinenkin tarkoitus, josta me emme vielä yleensä tiedä mitään. Tulemme myöhemmin puhumaan tarkemmin tästä tarkoituksesta, mutta sitä ennen meidän pitää tutkia unohtamisen tarkoitusta ja muistin kaksinaisuutta.

Muisti edellyttää aina unohdusta, sillä emme saata puhua muistista, ellei ole unohdusta. Muisti on se tajunta, joka aina elää nykyhetkessä. Se, mikä on muistissa, ei ole menetettyä, sillä muisti ei mitään unohda. Se merkitsee, että kaikki, mitä se tajunta kokee, jota nimitämme muistiksi, kaikki mitä siihen tulee, kaikki se on samalla aina luonnon muistia. Sentähden sitä ei oikeastaan voi nimittääkään muistiksi, sillä se on tietoa.

Ihmisen elämä on menneisyyden tulosta, mutta ihmisessä itsessään on, voimme sanoa, sovittamaton silta menneisyyden ja tulevaisuuden välillä. Ihmisellä on takanaan menneisyys, ja se on voinut kokonaan unohtua, mutta on saattanut myös jäädä muistiin. Menneisyys on joko sellaista, joka on jäänyt muistiin, tai sitten sellaista, mikä on unohtunut. Mistä tämä johtuu, mistä johtuu muisti tai unohdus?

Muisti merkitsee oikeastaan tiedon valtaa sillä henkisellä tasolla, jota teosofiassa kutsutaan akaashaksi. Se on muistin todellinen valtakunta, ja ihminen elää henkisenä olentona myös siinä. Akaashassa ovat muistin kirjat, ja ihmisen tahto elää siinä maailmassa, vaikka hänen fyysinen olemuksensa ja päivätajuntansa ovat fyysisessä maailmassa. Ihmisen sielu sitä vastoin elää tunne maailmassa, jota teosofiassa kutsutaan astraalimaailmaksi, astraalitasoksi. Astraalimaailma on unohduksen maailma. Vaikka tunne onkin ensimmäinen tajuamisen muoto, niin ihmisen koko tunne-elämä, ihmisen tunneolemus perustuu unohtamiseen. Kaikki, mitä ihminen tajuaa tästä näkyvästä maailmasta, perustuu kokonaan tunteeseen. Kun ihmisessä herää jokin aistimus, niin se herää tunnemuotona. Se on kuin hämärää tunnustelemista ja tunnetta, ja tästä tunteesta muodostuu sitten tajunnassa mielikuvia. Se on tajunnan heräämistä, sillä tajunta on olemukseltaan muodollista. Siinä herää tunteita; ja siitä, mitä se hämärästi tuntee, muodostuvat mielikuvat. Ja kun ihminen alkaa kehittyä astraalisesti, niin hänelle tulee monenlaisia aistimuksia astraalimaailmasta, mutta nekin ovat laadultaan tunteita. Tulee vastenmielisiä tunteita ja myös ilon tunteita. Aluksi nämä tunteet vaihtuvat jyrkästi, ja vasta myöhemmin ne komplisoituvat, sekoittuvat toisiinsa. Ihmisen koko tajuntaelämä – ja jokaisen elävän olennon tajuntaelämä – on alituista tunnetta, mutta se on myös alituista unohtamista, sillä ihmisen pitää osata tehdä aina tuoreita, uusia havaintoja. Jos eivät vanhat havainnot unohdu, ei ihminen osaa tehdä uusia havaintoja. Vanhojen havaintojen pitää osaksi syrjäytyä, että ihminen osaisi havaita ja tuntea tuoreita tunteita. Tämä havaitseminen tapahtuu osaksi astraaliruumiin, osaksi elävän ruumiin organismin, hermoston välityksellä, sillä hermoston kautta tunneruumis ilmenee päivätajunnassa. Kaikki ihmisen tajuaminen on ensiksi tunnetta, ja se sisältää itsessään sen, että unohtaminen on välttämätöntä. Me elämme, kasvamme ja kehitymme siten, että teemme havaintoja; me koemme aistimuksia, me tunnemme ja unohdamme samalla. Tästä syystä sanotaankin, että tunteet ovat aivan epäluotettavia, sillä tunteet aina vaihtuvat: tunteet ovat epävakaisia. Tunteet haihtuvat, ne ovat kuin läikehtivä meri. Se, mikä on tullut tajuntaan järjen kautta, se, mikä on tullut järkipärisen ajattelun kautta, se voi pysyä, mutta tunne on kuin aaltoileva meri. Kuinka ihminen voisikaan elää tässä elämässä, jos tunteet ja tuskat eivät haihtuisi ja unohtuisi? Jos ihmisen tunteet olisivat pysyviä, jos kaikki kärsimykset ja tuskat jäisivät tunteina tajuntaamme, jos ihminen ei voisi lähettää muististaan pois, mitä on tunnekokemuksena tullut hänen mieleensä, niin hän ei jaksaisi elää. Elämän siunaus on siinä, että me voimme pyyhkiä pois ja unohtaa kaikki tunteet. Tässä on tunteen suuri salaisuus. Me ymmärrämme sen hyvin, kun ajatlemme kaikkia ikäviä ja tuskallisia tunnekokemuksia ja kaikkia ihmisen kärsimyksiä. Voimme sanoa, että on todella siunaukseksi, että ihminen saa unohtaa kaikki ikävät ja tuskalliset kokemuksensa ja tunteensa, ja että vain korkeat, puhtaat, ylevät ja ihanat tunteet ja ajatukset pääsevät elämän kirjaan.

Nyt herää kysymys: ”Mitä sitten pitää tapahtua ihmisen tajunnassa tunneruumiin suhteen, että hänessä voisi herätä jälleensyntymismuisti? Miten on muistaminen mahdollinen, jos kaikki, mitä ihmisen tajuntaan tulee, käy hänen tunneruumiinsa kautta, ja koska nyt sanottiin, että koko tunne-elämä on unohtamista? Onko tunneruumis siis syrjäytettävä, jotta jälleensyntymismuisti voisi herätä, pitääkö kaikki tunteet, kaikki taipumukset ihmisessä tappaa?”

Me huomaamme, että kaikissa uskonnoissa on ollut ja on vieläkin ihmisiä, jotka ovat ajatelleet juuri näin. Vaikka he eivät ole suorastaan tienneet, että se, joka estää elämästä henkistä elämää, on tunne, niin he ovat ajatelleet, että jos saisi tunteen tapetuksi, niin silloin voisi elää henkistä elämää. Me tiedämme, että on

ollut uskonnollisia ihmisiä, jotka ovat koettaneet hillitä ja tappaa tunteitaan. Mutta jos he ovat siinä onnistuneet, niin heistä ei suinkaan ole tullut mitään ihanneihmisiä. Kun esim. Buddha meni metsään mietiskelemään, niin hän kohtasi askeetteja, jotka harrastivat tunteen tappamista. Buddha alkoi noudattaa samanlaisia menetelmiä kuin hekin, mutta pian hän huomasi, että se oli erehdystä. Pelastus ei ole löydettävissä siten, sillä jos ihminen tappaa tunteensa ja sydämensä, niin hän samalla tappaa itsensäkin. Kuinka ihminen voisi pelastua, jos hän tappaa itsessään sen, mikä hänessä on tosiolevaista? Ja Buddha tämän huomattuaan jätti askeetit ja alkoi mietiskellä. Hän huomasi sen aivan tieteellisen tosiasian, että luonnossa ei ole mitään, mikä ei palvelisi jotakin tarkoitusta. Kun luonnossa on tunnetta, niin se ei ole sitä varten, että se pitäisi tappa ja syrjäyttää. Luonnossa ilmenee tunne juuri siinä, mikä taistelee olemassaolosta, luonnon tunteessa on jotakin, joka taistelee olemassaolostaan, ja se on juuri se, mikä pitää elämää yllä ja yhtä mittaa pyrkii esille. Ja kun se pääsee esiin, kun se pääsee vaikuttamaan, niin kaikki elävöityy. Ilman sitä kuolisi kaikki orgaaninen elämä. Luonnon tunteessa piilee elämää, se ei ole olemassa turhan takia. Tunteessa on itsessään elämää, jonka pitää päästä esiin. Se on elämää, jossa on jotakin ikuista.

Mikä on sitten se, joka voittaa tunneruumiin, joka voittaa unohduksen tunne-elämässä? Ainoa, mikä sen voi voittaa, on tunteen sisin, salaisin olemus, se on se, mikä tunteessa on ikuista, häviämätöntä elämää. Kaikki muu unohtuu, kuolee pois; ainoastaan se, mikä on varsinaista sisäisintä tunnetta, se jää. Ja nyt kysymme: ”Voiko ihmisellä olla käsitystä tästä varsinaisesta tunteesta, joka piilee elämässä? Samoin kuin voi olla olemassa jokin kasvi, joka kantaa tuhansia siemeniä, samoin on olemassa vain yksi elämä kaiken takana, ja siinä elämässä ilmenee satoja, miljoonia tunteita ja tunnelmia. Kaikki ne ovat tuomitut kuolemaan, mutta niiden takana on ikuinen elämä, joka aina pyrkii esiin. Jokin pyrkii esiin, jokin, jonka pitää päästä esiin; jokin, joka on parasta ja voimakkainta ja jonka pitää jäädä eloon. Mitä se on?”

Kun näin kysymme, niin saamme myöskin vastauksen. On olemassa eräs tunne, joka pystyy säilyttämään tunteen sisimmästä olemuksesta jotakin. Se on tunnetta, mutta se sisältää samalla muutakin, ja siksi se pysyy. Mikä on se tunne? Se on rakkaus totuuteen, se on rakkaus hyvyteen, se on rakkaus täydellisyyteen, se on rakkaus Jumalaan. Se on rakkauden sisin olemus.

Kun katsomme elämää, niin voimme huomata, että unohdus on välttämätön myöskin jälleensyntymisen kannalta, sillä ihmisen täytyy unohtaa menneet kokemuksensa voidakseen kokea uutta, voidakseen luoda elämänsä uudelleen. Voimme ottaa tästä esimerkin jokapäiväisestä elämästä, esimerkin, joka tekee asian ymmärrettäväksi. Voimme ajatella, että on esim. kaksi taiteilijaa, kaksi kuvanveistäjää. Toinen heistä on sellainen, joka ajattelee aina, miten hän saisi paljon rahaa työllään. Ja miten hän parhaiten saisi rahaa kokoon, ellei siten, että hän veistää vain sellaisia teoksia, jotka ovat suuren yleisön makuun. Hän tekee rikkaille veistoksia heidän lapsistaan, heidän vauvoistaan ja heidän kotieläimistään; ja kaikki rikkaat käyttävät hänenlaistaan taiteilijaa. Hän imartelee heitä; ja suuri yleisö ihailee hänen laittamiaan koristeita. Hän itse ajattelee itsestään, että hän on suuri taiteilija, että hän on erinomaisen kyvykäs ihminen, joka saa paljon aikaan.

Sitten on toinen taiteilija, joka ei välitä taiteesta käytännölliseltä kannalta, eikä ajattele, miten hän hankkisi etupäässä rahaa tai imartelisi ihmisiä. Hän on kuvanveistäjä sen tähden, että hän näkee kauneuden. Hän näkee sellaista, mitä eivät muut näe, ja sitä hän koettaa loihtia esiin. Häntä kahlehtii tämä jokapäiväinen elämä, mutta hän ajattelee: ”Jos ihmiset eivät ymmärrä minua nyt, niin ehkä he ymmärtävät tuhannen vuoden perästä. Ehkä he silloin näkevät sen kauneuden, minkä minä nyt näen.” Hänen työnsä ei mene hukkaan, hän luo taideteoksia. Mutta usein käy niin, ettei niitä huomata ja hänen annetaan vaikka kuolla nälkään. Mutta kun on kulunut sata vuotta, niin noita tuon ensimmäisen taiteilijan luomia kuvia, kukkia ja koristeita, ei ehkä ole enää olemassakaan. Ne ovat hävinneet, mutta tuon toisen taiteilijan luomat taideteokset ovat säilyneet, ja ihmiset ovat huomanneet, että juuri hän olikin nero. Hän näki jotakin pysyvää, hänen teoksensa jäivät elämään.

Kun katsomme näiden kahden taiteilijan tunneolemusta jälleensyntymismuistin kannalta, niin mitä näemme? Tuolla ensimmäisellä taiteilijalla näemme vain pienen tunteen, joka kuolee pois. Hänen kaikki tunteensa olivat ohimeneviä, haihtuvia asioita. Mutta tuon toisen tunteissa ja ajatuksissa näemme sellaista, joka ei haihdu; me näemme niissä rakkautta. Hänen tunteissaan on rakkautta kauneuteen, hänessä elää ääretön kaipaus kauneuteen, ääretön tahto rakkauteen. Se tunne on jälleensyntymisen kannalta ainoa, joka voi pysyä, mutta tuon edellisen tunne on haihtuvaa, jonka pitää kuolla pois. Miksi sen pitää kuolla? Sen tähden, että rakkaus pääsisi esiin. Sen pitää kuolla, jotta rakkaus eläisi. Tuon toisen taiteilijan rakkaus kauneuteen on sellaista, joka saa elää, koska se on puhdasta, epätsekästä. Sellainen tunne, mihin liittyy laskelmointia, ei ole puhdasta eikä voi jäädä eloon. Kaiken laskelmoinnin pitää haihtua tunteista, kerta kerralta pitää kaiken sen kuolla, kunnes sen takaa tulee esille puhdas rakkaus kauneuteen, rakkaus hyvyyteen, rakkaus totuuteen. Jospa ihminen muistaisi eläessään, että kun hän tekee hyvää, niin hänelle tulee hyvää; ja jos hän tekee pahaa, niin hänelle tulee pahaa! Mutta ihminen ei sitä muista, vaan hänestä tulee laskelmoiva olento, joka ei muista tehdä hyvää hyvän itsensä takia ja karttaa pahaa. Laskelmoiminen tekee ihmisestä epämoraalisen olennon, joka sanoo vain, että on tehtävä hyvää taatakseen itselleen tulevaisuudessa hyvän elämän, ja on kartettava pahaa, koska siitä seuraa rangaistus. Se on alemmaa siveellisyyttä. Se on sellaista siveellisyyttä, jolla ei ole mitään merkitystä elämän suuressa henkisessä kamppailussa, vaan jonka pitää kadota, kuolla pois. Ihmisen pitää tulla siihen, että hän rakastaa totuutta totuuden itsensä takia ja hyvää hyvän itsensä takia. Ja voidakseen siihen tulla on ihmisen saatava unohtaa. Hän saa unohtaa menneen elämänsä ja saa syntyä uuteen elämään, jossa hänen pitää elää uutena rakkaana olentona, jota eivät vanhat muistot paina. Ihminen astuu kuin uuteen seikkailuun, ja taaskin elämä kysyy: ”Rakastatko sinä hyvää sen itsensä takia, rakastatko totuutta sen tähden, että se on totuus, rakastatko kauneutta siksi, että se on kauneutta?” Ainoastaan se, mikä ihmisen tunteissa on rakkautta hyvään, rakkautta kaikkeen jaloon ja suureen, ainoastaan se saattaa pysyä. Jos ihminen rakastaa toista ihmistä, niin hän ei saa sanoa: ”Minä rakastan häntä siksi, että hän on minulle niin hyvä, että hän on minulle niin mieluinen, että hän on sitä tai sitä.” Ihmisen ei pidä rakastaa toista ihmistä sen tähden, vaan hänen pitää rakastaa siksi, että hänessä elää rakkaus. Äidin rakkaus lapseensa on usein sellainen. Vaikka lapsi olisi äitiään kohtaan minkälainen tahansa, ei äidin rakkaus muutu eikä kylmene. Äiti ei kysy, minkä tähden hänen pitää rakastaa. Hänen rakkaudellaan ei saata olla syytä; hän rakastaa sen tähden, että hänessä asuu rakkaus, hänessä elää rakkaus lapseen. Elämä on antanut hänelle lapsen, ja hänen rakkautensa pysyy. Vaikka lapsi kulkee ulkona maailmalla ja vaikka lapsi olisi unohtanut äitinsä, niin äiti ei unohda. Hänen sydämensä palaa aina rakkaudesta lapseen ja hän vain odottaa, koska hänen lapsensa tulee takaisin kotiin. Missä tahansa lapsi kulkeekaan, niin äidin ajatukset seuraavat häntä: ”Voi, jospa palaisit kotiin!”

Jos ihminen osaa niin rakastaa, niin se rakkaus kestää. ”Mitä te siitä hyödytte, jos rakastatte niitä, jotka ovat teille mieluisia, rakastakaa rakkauden itsensä takia!” Rakkaus on siis tunteista se, joka on unohduksen vastakohta. Muut tunteet ovat unohdusta, mutta rakkaustunne on muistia. Kun siis rakkaus pääsee valtaan tunteissa, niin poistuvat esteet muistin tieltä. Näin ovat viisaat aina opettaneet, näin opetti myös Jeesus Kristus. ”Eläkää niin kuin minä sanon, että teidän pitää elää. Kun niin teette ja tulette lapsiksi, niin saatte nähdä, että lapset kuuluvat taivasten valtakuntaan. Kun täytätte minun käskyni, niin lähestytte taivasten valtakuntaa, joka on rakkautta ja joka on muistia!”

JÄLLEENSYNTYMISMUISTIN HERÄTESSÄ

Viime kerralla puhuimme siitä, miten jälleensyntymismuisti herää itsestään ihmisessä silloin, kun hän on kulkenut määrättyä henkisen kehityksen tietä. Kun ihminen on elämässään noudattanut jonkun mestarin, sanokaamme vaikka Jeesus Kristuksen, antamia elämänohjeita, noudattanut hänen käskyjään, silloin ihmiselle voi tapahtua se, minkä Jeesus Kristus itse lupasi opetuslapsilleen. Silloin ihmiselle tulee lohduttaja, Pyhä Henki. Hän tulee tietoiseksi siitä hengestä, joka hänelle kertoo, mitä Jeesus on opettanut. Tarkoitin sitä, että silloin ihmiselle tulee juuri sellainen tieto, joka eräältä kannalta katsoen on merkki jälleensyntymismuistin heräämisestä. Se henkinen tieto, jonka ihminen silloin saavuttaa, on merkki siitä, että hän on ollut olemassa ennenkin; se osoittaa ihmiselle, että hän on henkiolento eikä vain näkyvä ruumis. Tämän tiedon ihminen saavuttaa, kun hän kuulee henkisestä kaidasta tiestä ja alkaa sille pyrkiä mestarin neuvoja noudattaen, ja silloin voimme ymmärtää, että melko pian hänessä herää myös jälleensyntymismuisti.

Nyt tahdomme puhua muutamista seikoista, jotka liittyvät jälleensyntymismuistin heräämiseen, ja silloin tahdomme ensin luoda silmäyksen itse jälleensyntymismuistiin, puhua sen laadusta ja vastata kysymykseen: ”Millainen on se jälleensyntymismuisti, joka tällä tavoin herää?” Sitten tarkastelemme vähän unhotusta, luomme vielä silmäyksen siihen, miksi unhotus on välttämätön ihmisen syntyessä maailmaan.

Jos nyt otamme puheeksi jälleensyntymismuistin, niin kysymme: ”Millainen tämä muisti on silloin, kun se herää itsestään, silloin kun se tulee henkiselle ihmiselle henkisenä muistina, henkisenä lahjana?” Me voimme nähdä, kun katsomme jotakin tavallista ihmistä maailmassa silloin, kun hän saa kuulla jälleensyntymisestä ja innostuu tähän maailmankatsomukseen, että hän ensiksi alkaa pohtia ja ihmetellä, mikä hän on mahtanut olla entisissä elämässään ja milloin hän on elänyt. Ja tavallisesti ihminen, joka tällä tavoin alkaa itsekseen ihmetellä entisyyttään, etsii historiasta tunnettuja henkilöitä, joina hän on saattanut olla. Tämä on itse asiassa aivan läpikäyvä piirre jälleensyntymisaatteen omaksumisessa, että kun joku ihminen innostuu jälleensyntymisaatteeseen, niin hän käsittää tämän asian ensiksi persoonallisena asiana, häntä huvittaa olla joku tietty historiallinen henkilö. Ja vaikka hän ei uskoisikaan olleensa jokin etevä historiallinen henkilö, niin hän kuitenkin mielellään kuvittelee eläneensä silloin ja silloin, jonakin tiettyä historiallisena aikana.

Meillä on tästä seikasta niinkin vanha kasku kuin Pythagoraan ajalta. Kun viisas Pythagoras, vihitty tietäjä, kertoi oppilailleen jälleensyntymisestä, niin oppilaat kovasti innostuivat. He syventyivät siihen oppiin ja alkoivat keskustella keskenään siitä arvailen ja kertoen toisilleen, mitä he olivat ennen olleet. Ja jokainen luuli olleensa se tai se kuningas, se tai se tyranni tai joku muu historiasta tunnettu henkilö. Ja ollessaan vielä tämän ensimmäisen vilpittömän innostuksensa vallassa he menivät opettajansa Pythagoraan luo ja kertoivat hänelle, mitä he olivat entisissä elämässään olleet. He kuvasivat, kuinka tämä muisto tuntuu aivan heidän veressään, heidän suonissaan ja jäsenissään. Ja he kysyivät sitten Pythagoraalta, kuka hän oli mahtanut ennen olla, millainen ihminen Pythagoras oli ennen ollut. Ja kerrotaan, että Pythagoras hymyillen vastasi: ”Silloin kun te olitte suuria historiallisia henkilöitä, silloin minä olin kukko!” Sillä hän tahtoi opettaa oppilailleen, ettei pidä antaa mielikuvitukselle valtaa.

Me voisimme kertoa paljonkin tällaisia kaskuja, mutta tyydymme pariin nykyaikana tapahtuneeseen esimerkkiin. Ranskassa oli eräs seura, jonka jäsenet olivat kiinnostuneita mm. jälleensyntymisaatteesta. Ja kerran, kun taas oli puhe jälleensyntymisestä, sanoi eräs seuran jäsen: ”Minä olen ollut ennen Henrik IV, Ranskan kuningas. Minä muistan sen aivan varmasti.” Ja hän lausui sen niin voimakkaalla vakaumuksella,

että koko seura hämmästyí ja állistyi. Mutta erás toinen seuran jäsenistä sanoi hänelle: ”Niinkö, oletko sinä ollut Henrik IV, mutta miksi et sitten tule syleilemään minua?” ”Kuinka niin?”, hämmästyí vuorostaan tuo ensimmäinen. ”No”, sanoi toinen, ”minähän olin silloin sinun rakastajattaresi, herttuatar Gabrielle d'Estrées!” Tässä on toinen hyvä esimerkki siitä, kuinka ei pidä antaa mielikuvitukselle valtaa. Henrik IV oli Ranskan suurin ja etevin hallitsijaa, ja ihmiselle tuottaa mielihyvää ajatus, että hän on ollut suuri ja merkillinen. Teosofisen Seuran ensimmäinen presidentti, eversti Olcott sanoi kerran: ”Kahdeksan rouvaa on minulle vakuuttanut olleensa ennen Maria Stuart, ja en tarkalleen muista, kuinka moni on vakuuttunut olleensa Marie Antoinette. Silloin ei todella tiedä, kenelle pitää osoittaa kunnioitustaan, kun heitä on niin monta!”

Tällaisia esimerkkejä voi löytää jokainen, joka tutkii jälleensyntymisaatetta. Nämä ovat esimerkkejä siitä, että mielikuvitus on päässyt valloilleen. Kun kuulemme tällaisia kertomuksia, niin voimme tietää, ettei niissä ole pontta eikä perää, sillä tällaisessa ”muistamisessa” on aina mielikuvitus toiminnassa.

Mutta kun jälleensyntymismuisti herää itsestään henkisellä tavalla, silloin sen herääminen on aivan toista; silloin jälleensyntymismuisti toimii aivan toisella tavalla. Henkinen jälleensyntymismuisti ei sano ihmiselle: ”Sinä olet elänyt silloin ja silloin ja olet ollut se ja se henkilö”. Jälleensyntymismuisti henkisenä muistina ei toimi niin, vaikka siihen saattaa sivuilmiönä liittyä sellaistaakin muistia. Jokin psyykkinen ihminen voi saada sellaista tietoa entisyydestään, mutta ne tiedot ovat omiaan enemmän tyydyttämään vain uteliaisuutta kuin todellista tarvetta. Henkinen jälleensyntymismuisti on jotakin sellaista, joka tulee ihmiselle sielullisena, henkisenä olentona, sillä sellaisena ihminen on kehittyvä olento, jolla on tietty päämäärä saavutettavanaan; hän on olento, joka kulkee jotakin päämäärää kohti. Ihmiselle henkisenä olentona eivät detaljitiedot menneisyydestä ole niin tärkeitä; hänelle ei ole niin tärkeitä tietää, mikä persoonallisuus hän on ennen ollut. Mikä on hänelle erinomaisen tärkeitä, niin se on tieto siitä, millä tavoin hän on kussakin elämässä kehittynyt, minkälaista kehityksen tietä hän on ennen kulkenut ja millä tavoin mennyt eteenpäin kehityksessään edellisissä ruumistuksissaan. Mikä hänen nimensä on ollut ennen, se on vähempiarvoista. Henkisen kehityksen ja sielullisen kasvun rinnalla se on aivan toisarvoinen asia. Nekin tiedot kyllä säilyvät luonnon suuressa muistissa. Mitään ei mene ihmiseltä hukkaan, sillä kun hänelle on hyödyksi tai välttämätöntä, ja ennen kaikkea, kun se on välttämätöntä hänen työlleen ja hyödyksi koko ihmiskunnalle, niin herää jälleensyntymismuisti siinäkin suhteessa. Mutta kun se henkisenä herää itsestään, niin se ei heti alussa toimi sillä tavoin, että entisten elämien yksityiskohdat palautuisivat tajuntaan.

Aikaisemmissa esitelmissä on puhuttu siitä, että jokaisessa ihmisessä on ns. elämän kirja, ja siinä elämän kirjassa on eri lehtiä, ja jokaisessa elämän kirjan lehdessä on kirjoitettuna tulos jostakin edellisestä ruumistuksesta. Ihmisellä on uusi fyysinen ruumis tässä elämässä, mutta sielullisena ja henkisenä olentona hän on ikään kuin ylösnoussut, ja nyt hän taas kirjoittaa uutta elämän kirjan lehteä. Ja kun hänessä henkinen jälleensyntymismuisti itsestään herää, niin se merkitsee, että hän herää tajunnan tilaan, joka hänellä oli ennen syntymää. Hän herää korkeammassa olomuodossaan siihen tajunnan tilaan ja saa lukea elämän kirjaansa, ainakin muutamia lehtiä siitä kirjasta, johon on kirjoitettu hänen elämänsä päämäärä ja hänen edelliset saavutuksensa. Jokainen lehti sisältää jonkin persoonallisuuden saavutuksen, mutta sitä persoonallisuutta ei ole enää sellaisenaan olemassa. Nyt kun ihminen herää tähän henkiseen tilaan, että muisti herää, niin se merkitsee, että hänen tietoisuutensa ulottuu joko yhteen lehteen tai useampiin lehtiin yht'aikaa. Jos hänen tietoisuutensa ulottuu vain yhteen lehteen, niin hän näkee, mikä on ollut juuri sen inkarnaation henkinen tulos, mutta ei näe aikaisempia ruumistuksiaan eikä mitä niissä on tapahtunut. Voidakseen nähdä elämän kirjan lehdistä jonkin menneen persoonallisuutensa yksityiskohtineen, täytyisi tästä lehdestä tajunnan laskeutua alas vastaavaan persoonallisuuteen. Silloin se loisi uudelleen eloon sen vanhan persoonallisuuden ja uppoutuisi siihen; ja silloin voisi muisti lukea uudelleen kaiken, mitä sen persoonallisuuden yhteydessä on tapahtunut. Näin voi kyllä tapahtua, ja on joissakin tapauksissa tapahtunutkin.

Mutta kun henkinen jälleensyntymismuisti normaalitavalla herää, niin se ei luo uudestaan menneitä persoonallisuuksia, vaan se lukee elämäkirjan lehtiä. Silloin se itse asiassa kohtaa edellisten

inkarnaatioidensa eläviä tuloksia, se kohtaa oman itsensä. Ihminen kohtaa siinä tajunnan tilassa oman Itsensä ja omat itsemerkintänsä edellisistä inkarnaatioista; mutta sellaisina, kuin ne ovat deevakhaanisen mietiskelyn jälkeen; niin että hän kyllä näkee, mitä edellisissä inkarnaatioissa on opittu, mutta ei niiden yksityiskohtia. Sanokaamme esimerkiksi, että ihminen on ollut jossakin edellisessä inkarnaatiossaan erityisen ahne olento. Ihminen on eläessään ahnehtinut kultaa, rahaa, hän on tahtonut omistaa kultaa, ja kun hän on elänyt sellaisessa ahneen persoonallisuuden inkarnaatiossa, silloin hän on saanut kärsiä sanomattomasti kuoleman jälkeen, kun hänen on täytynyt vapautua ahneudesta. Hänen on täytynyt siitä vapautua, hän on silloin saanut repiä sen ulos sielustaan, sydämestään. Hän on saanut repiä pois kaikki, mitä sen persoonallisuuden sydämessä on ollut ahneuden himoa. Ja sitten hän on saanut taivaassa elää elämänsä uudelleen, mutta se taivas on saattanut olla pieni ja köyhä. Sillä kun hän on ollut niin ahne, ettei ole voinut suoda toisille paljon mitään, kun hän on ollut itsekin eikä ole auttanut toisia ihmisiä, niin silloin taivaaselämän sisältö, ne taivaalliset aarteet, joita hän on voinut koota, ovat vähäiset ja ne muodostavat hänen taivaansa pieneksi. Hän on eläessään ollut laiha ja kolkonnäköinen ja hän on saattanut auttaa toisia ihmisiä vain hyvin vähän, sillä hänellä ei ole ollut rakkautta ihmisiin. Hän ei ole voinut auttaa ihmisiä rakkaudesta heihin, ei, vaan ainoastaan niin, että kun joku ihminen on kaatunut, hän on sydämessään tuntenut jotakin myötätuntoa ja kenties nostanut hänet ylös. Tai hän on voinut kohdata nälkäisen ihmisen ja on saattanut häntä ruokkia. Nämä tällaiset pienet auttamistapaukset muodostavat hänen taivaaselämänsä perustan, mutta vaikka hänen taivaansa on pieni, on ihminen saattanut olla siinä onnellinen. Mutta lopputulos, jonka ihminen on oppinut taivaassa ja joka kirjoitetaan elämän kirjaan, on se, ettei ihmisen pidä olla ahne, sillä onni tulee vain siten, että auttaa toisia ja tekee hyvää. Sen ihminen on saanut kokea taivaassa. Ja kun ihmisessä herää jälleensyntymismuisti, niin hän tästä elämän kirjan lehdestä näkee, mitä hän silloin on oppinut ja minkä verran puhdistanut persoonallisuuttaan. Ja silloin hän voi kysyä itseltään, osaako hän nämä asiat nyt toteuttaa elämässään. Ei ole sanottu, että hän on sen vielä täysin oppinut. Vaikka hän on siinä onnellisessa asemassa, että hänessä on henkinen jälleensyntymismuisti herännyt, niin ei ole sanottu, että hän on silti täysin vapautunut persoonallisista puutteellisuuksistaan.

Tämä on vain eräs esimerkki, mutta aivan samoin on kaikkien inhimillisten himojen suhteen. Sanokaamme, että ihminen jossakin elämässään saa oppia, että maallinen valta ja kunnia ovat mitättömiä asioita. Hän on etsinyt ja saanut kunniaa ja kuoleman jälkeen hän näkee, mitä kunnian tarkoitus on opettaa ihmiselle; hän näkee, että kunnia on ulkonainen asia. Se on asia, jonka ihminen voi saada toisilta ihmisiltä; se on sellaista, minkä ihmiset voivat antaa toisilleen ja myös ottaa pois toisiltaan. Ja se, minkä ihmiset voivat antaa tai ottaa, se on ulkonainen asia; se ei merkitse mitään. Ihminen voi myös nähdä, että hän on ollut jossakin edellisessä elämässään epäsiiveellinen olento, ja siitä hän saa oppia, että sellaisessa elämässä ei ole mitään onnea ja autuutta; ainoa, mikä voi antaa ihmiselle onnen, on rakkaus.

Tällaisena herää ihmiselle henkinen jälleensyntymismuisti. Hän näkee menneiden ruumistusten saavutuksia, niitä tuloksia, joita hän on oppinut menneistä kokemuksistaan. Hän on voinut jo oppia niin paljon, että hän näkee, kuinka huonot taipumukset ovat asioita, jotka johtuvat menneisyydestä ja jotka voivat saada vahvistusta menneisyydestä. Hän näkee, että jollei hänessä tässä elämässä enää ole näitä taipumuksia, jos hän ei ole ahne eikä epäsiiveellinen, niin sekin johtuu menneisyydestä. Hän on varmistautunut siitä, ettei hänessä ole sitä tai sitä heikkoutta; hän tietää olevansa niistä vapaa, mutta se on kuitenkin asia, jonka hän ennen on oppinut.

Tämä on tärkeä opetus, jonka ihminen saa, että kun ihmisessä jälleensyntymismuisti henkisenä muistina herää, niin hän näkee, että oikeus hallitsee maailmaa ja ettei ihminen ole mitään ominaisuuksiaan saanut lahjaksi, vaan että jos jokin ihminen on jossakin suhteessa etevämpi tai puhtaampi kuin toiset, niin hän on sen etevämmyytensä ja puhtautensa suurin kärsimyksin itse hankkinut; ja jos hän on jossakin kohdassa puutteellinen, niin se merkitsee, että hän ei ole sen asian takia vielä niin paljon kärsinyt, että olisi siitä kokonaan vapautunut.

Tämä on jälleensyntymismuistin tarkoitus. Tällainen tieto on paljon tärkeämpää kuin tieto siitä, millainen jokin persoonallisuus on ennen ollut. Sen tähden luonto ei ilman muuta anna ihmiselle muistoa sellaisista asioista, vaan elämä opettaa hänelle aivan muuta. Jälleensyntymismuisti on ihmiselle välttämätön henkisen kehityksen ja sielullisen kasvun kannalta, mutta ei suinkaan persoonallisen turhaisuuden kannalta. Ja siksi ei ihminen, kun hänessä todellinen jälleensyntymismuisti herää, tunne harrastusta menneiden elämiensä yksityiskohtiin, vaan se ilmenee hänessä niin, että ihminen alkaa vakavasti ja lujasti luottaa henkiseen kehitykseen, suureen oikeuteen, joka maailmassa vallitsee, karman lakiin, sekä ennen kaikkea siihen, ettei mikään ponnistus mene ihmiseltä hukkaan.

Kun jälleensyntymismuisti tällä tavoin herää ihmisessä, niin siitä seuraa se, mistä olemme puhuneet jo ensimmäisessä näistä esitelmistä, nimittäin tieto siitä, että jokainen ihminen itse asiassa tahtoo itse tänne tulla. Jokainen ihminen on tahtonut itse tänne syntyä; kukaan ei ole syntynyt vastoin tahtoaan. Vaikka ihminen on nähnyt, että tässä elämässä on niin paljon kärsimystä ja pahaa, niin sittenkin hän on tahtonut tänne syntyä. Me emme voi syyttää Jumalaa tai kohtaloa siitä, että olemme täällä, sillä olemme itse tahtoneet tänne syntyä. Ja kun meissä herää menneisyyden muisti, niin tämän muistin kanssa herää myös tulevaisuuden tieto, henkinen tieto siitä tulevaisuudesta, mikä ihmistä odottaa. Henkinen jälleensyntymismuisti ei voi herätä ilman, että ihminen saa selvän tiedon sekä menneisyydestään että päämäärästään. Ihminen näkee, miksi hän kerran tulee. – Tähän muistin heräämisen yhteyteen kuuluu myös se, että silloin ihminen oppii tuntemaan ainakin yhden mestarin, ehkä useampiakin mestareita, ja oppii kulkemaan heidän jäljissään, sillä tämän asian yhteydessä pitää herätä tieto siitä, mihin saakka on menneisyydessä päässyt. Ihminen, joka tuntee jonkun mestarin, näkee selvästi kaidan tien. Hän tietää, että sitä kohti pitää kulkea ja että mestarin ohjeet sille johtavat. Hän näkee menneisyyteen ja näkee, mitä askeleita hän on ottanut ja mitä hänen on vielä otettava. Kun hän katsoo menneisyyteen, niin hän näkee, mitä elämä häneltä vielä odottaa. Hän näkee silloin, ei ainoastaan tämän nykyisen elämänsä loppupäiviä, vaan myös, millaisten kärsimysten läpi hänen pitää vielä kulkea, mikä hirmuinen taakka häntä odottaa tulevassa ruumistuksessa, johon hänen pitää astua.

Tämä fyysinen elämä, jota Madame Blavatsky kutsui ainoaksi helvetiksi, on siksi raskas ja vaikea, että kun sielu katsoo, mikä sitä odottaa, niin se vavahtaa, sillä se näkee, kuinka hirmuisen paljon sen on vielä kärsittävä. Jos elämässä on iloakin, niin kärsimystä on paljon enemmän. Ihmisen henki, joka on itsessään vapaa ja pitää lentämisestä ja kiitämisestä vaille rajoituksia, vavahtaa, kun se näkee ne kahleet, joihin sen pitää vielä astua. Mutta sielu näkee päämäärän, jota kohti tuo kärsimysten täyttämä elämä häntä johdattaa ja tahtoo häntä viedä. Hän näkee, mitä erityistä ominaisuutta, vahvuutta tai luonnetta hänen pitää kehittää, ja mitä tuossa elämässä kärsimysten kautta hänessä kehittyä. Hän näkee, että elämä muodostuu hänelle helvetiksi, ja siksi hän ensin arkailee ja vavahtaa, mutta sitten hänet valtaa ilo ja riemu, kun hän näkee päämäärän. Ja siinä ilossa ja riemussa hän tahtoo kohdata sen elämän ja voittaa sen vaikeudet. Ja silloin sielu tekee merkillisen lupauksen: ”Oi Isä, oi Isä, minä tahdon palvella Sinua! Ei merkitse mitään, vaikka minun pitää kärsiä oppiessani täyttämään Sinun tahtoasi! Minä tahdon palvella Sinua, tahdon täyttää sen päämäärän, jonka Sinä olet minulle asettanut!” Tämän lupauksen ihminen on Jumalalle velkaa; ihminen on luvannut palvella Jumalaa. Mitä merkitsee, että ihminen tahtoo palvella? Ihmisen velvollisuus on tahtoa palvella Jumalaa. Mutta jotta se olisi todellista, jotta ihminen todella osaisi palvella Jumalaa, hänen täytyy oppia rakastamaan, rakastamaan Jumalaa ylinnä kaiken ja lähimmäistänsä niin kuin itseänsä. Mutta voidakseen oppia rakastamaan aivan epäitsekästä, aivan pyyteettömästi, aivan ilman laskelmia, täytyy ihmisen tähän elämään syntyessään unohtaa se onnen tila, jossa hän on lupauksensa tehnyt ja mitä hän on luvannut. Se tapahtuu luonnon pakosta. On luonnon välttämättömyys, että ihminen laskeutuu ennen syntymäänsä korkeammalta astraalitasolta unohduksen Lethe-virtaan. Se on luonnon välttämättömyys sen tähden, että jos ihminen muistaisi luvanneensa palvella Jumalaa ja rakastaa lähimmäisiään, silloin eläisi hänessä tuommoinen tieto ja kehotus, joka tekisi hänet epävapaaaksi rakkauden ja hyvyyden toteuttamisessa. Mutta kun ihminen unohtaa lupauksensa, niin elämä panee hänet koetukselle: ”Tahdotko palvella saavuttaaksesi sillä jotakin etua itsellesi, vai tahdotko palvella hyvää vain hyvän itsensä takia?”

Mutta unohduksella on toinenkin tarkoitus. Jos ihminen muistaisi, mitkä kärsimykset häntä odottavat, niin hän ei ehkä jaksaisi elää. Sentähden sanottakoon ohimennen, että ihmisen vapaan tahdon merkki on se, että ihminen voi riistää hengen itseltään, mikä kuitenkin ei missään mielessä ole suositeltavaa, sillä ei ihminen pääse eroon vaikeuksistaan, vaan ne ovat vastassa kuoleman jälkeen ja sitten taas uudessa ruumistuksessa. Mutta se mahdollisuus on ihmisellä; luonto tahtoo näyttää, että se ei pakota ihmistä elämään kärsimyksissä, vaan että ihminen itse on tahtonut tänne syntyä ja itse tahtoo täällä elää. Mutta jos ihminen toisi mukanaan tiedon kaikista niistä kärsimyksistä, kaikista vääryyksistä, kaikista kidutuksista, kaikista vaikeuksista, jotka sitä elämässä odottavat, jos sielu toisi niistä tiedon syntyessään, niin ihminen ei jaksaisi elää, vaan hän ehkä tappaisi jo lapsena itsensä. Sen tähden on välttämätöntä, että unohduksen virta pyyhkii kaiken sellaisen muiston ja tiedon pois tietoisuudesta, niin että sielu voi vapaasti vähitellen kasvaa elämästä elämään.

MAALLINEN PARATIISI JA YLÖSNOUSEMUS

Kun ajattelemme kuinka raskas ja vaikea ihmisen elämä useimmiten ja enimmäkseen on, kuinka monimutkainen on tämä maallinen elämä, niin silloin meidän todella täytyy sanoa, että ihmisellä täytyy olla sisässään jokin vakaumus, jokin usko ja tieto, jonka avulla hän jaksaa elää. Ihmisellä pitää olla sielussaan jotakin, joka vaikuttaa sen, että hän jaksaa olla ja elää täällä maan päällä ja vielä pyrkiä ylöspäin. Me huomaamme, kun tutkimme ihmisen sielua, että saattaa puhua kahdesta sellaisesta uskosta, sellaisesta tiedosta, jotka voivat elähdyttää ihmisen henkeä ja sielua ja voivat antaa hänelle voimaa ja uskoa elämään. Näitä kahta uskoa, kahta siveellistä voimaa, jotka voivat kannattaa persoonallista ihmistä, jolla ei ole yliaistista tietoa, voimme kutsua kehitysuskoksi ja onnen uskoksi.

Jokainen ihminen uskoo aivan luonnostaan sekä kehitykseen että onneen. Ihminen ei saata elää niihin uskottomatta. Ihminen voi esimerkiksi uskoa omaan kehitykseensä, siihen, että kehityksen kuluessa hän tulee yhä vahvemmaksi kestävämmän kärsimyksiä, tai että hän tulee joskus menestymään paremmin elämässä. Ihmisen täytyy näin uskoa. Ja jos tarkastamme kirkon oppeja, niin huomaamme, että niissäkin viitataan eräänlaiseen kehitysuskoon, kun sanotaan, ettei ihminen omin voimin kykene kehittymään paremmaksi, vaan että on Jumalan armoa, jos hän voi päästä vapaaksi pahasta ja synnistä ja nousta onneen. Me huomaamme, että kirkon armo-opissakin, vaikka siinä ei olekaan nimenomaan puhuttu kehityksestä, viitataan siis eräänlaiseen kehitykseen ja uskotaan siihen. Mutta ihmisessä vaikuttaa tuo toinenkin usko, onnen usko. Ihminen etsii onnea. — Me puhumme nyt tavallisista ihmisistä, joilla ei ole syvempää mystistä tietoa. — Ihmisen pitää tulla onnelliseksi, ja elämän syvin ratkaisu on siinä, että ihmisen pitää olla onnellinen. Tällä tavoin uskoo ihmisen sielu, ja se usko on ihmiselle välttämätön.

Olemme tutkineet elämää jälleensyntymisen kannalta ja ymmärrämme elämää jälleensyntymismysteerien avulla. Olemme puhuneet, millainen se jälleensyntymismuisti on, joka herää luonnollisen henkisen kehityksen ohella, ja mitä se ihmiselle näyttää. Olemme tulleet siihen, että tämä jälleensyntymismuisti herätessään katsoo samalla kertaa menneisyyteen ja tulevaisuuteen. Se ei ole oikeastaan vain muistia, vaan se on tietoa elämän tarkoituksesta ja päämäärästä. Nyt tahdomme tarkastella kahta asiaa, jotka liittyvät tähän muistin heräämiseen. Nimitämme niitä ylösnousemukseksi ja maalliseksi paratiisiksi.

Kun jälleensyntymismuisti herää, niin siihen sisältyy paitsi menneisyyden näkemistä myös näkemistä tulevaisuuteen, ja tämä näkeminen tulevaisuuteen paljastaa sen asian, jota juuri kutsuimme kehitykseksi. Ihminen näkee silloin, mitä ihmisen kehitysuskossa on takana. Hän näkee, että siinä on takana usko ja tieto siitä, että ihminen on kerran kehittyvä mestariksi, mestariolennoksi. Jälleensyntymismuistin heräämiseen liittyy, niin kuin aikaisemmin olemme sanoneet, se, että ihminen joutuu kosketuksiin jonkun tai joidenkuiden mestariolentojen kanssa. Ihminen näkee mestarin, hän näkee, mitä merkitsee olla mestari, ja että mestarius on se tulevaisuus, johon hänen pitää pyrkiä.

Tämä tulevaisuuden kuva, tämä mestari-ihanne, joka näkyy kerran jokaiselle ihmiselle, on takana myös siinä kirkon opissa, jonka mukaan jokainen uskovainen saa joskus nähdä ylösnouseen Kristuksen. Tämä kirkon oppi perustuu uskoon, että Jeesus Kristus nousi ylös kuolleista ja että jokainen ihminen on kerran, viimeisenä päivänä, nouseva samoin ylös kuolleista. Tässäkin on takana mestariajatus, sillä tämä usko ei tarkoita ihmisen kuolemanjälkeistä elämää, sitä, että ihminen elää kuoleman jälkeen henkimaailmassa. Se ei ole sitä sentähden, että jokainen ihminen oleskelee kuoleman jälkeen jonkin aikaa henkimaailmassa ja syntyy

sitten uudestaan maan päälle, ja saa uuden ruumiin. Ylösnousemususko ei ole tekemisissä tällaisten asiain kanssa, sillä ne ovat jälleensyntymistä, vaan ylösnousemus tarkoittaa sitä mystistä tapahtumaa, joka paljastui ihmiskunnalle Jeesus Kristuksen ylösnousemuksessa ja joka on toisin sanoen mestari-mysteeri, mestari-salaisuus. Se on mestari, joka on noussut ylös kuolleista, ja jokainen ihminen on kerran nouseva ylös kuolleista samassa merkityksessä, sillä jokainen ihminen on kerran tuleva mestariksi.

Kun puhutaan ylösnousemuksista ja vielä tarkemmin ”ruumiin ylösnousemuksista”, niin kätkeytyy tämän opin taakse syvä salaisuus, sillä ihminen kuuluu oleellisesti oman minänsä yhteyteen, ja hänen minänsä on sellainen olento, ettei sillä ole vielä omaa ruumista. Ihmisen minä etsii ruumista itselleen, sellaista ruumista, joka olisi täydellinen ja pysyvä, se etsii itselleen kuolematonta ruumista. Ihmisen elämä on siten siveellistä kehitystä. Hänellä on tämä fyysinen ruumis ja hän elää jotenkin tämän ruumiin yhteydessä, mutta hän pyrkii saavuttamaan enemmän, hän tavoittelee mestari-ihannetta. Ihminen huomaa kuitenkin itsessään sellaisia ruumiillisia heikkouksia, taipumuksia ja vaistoja, jotka eivät saata kuulua mestarille. Ihmisellä on heikkouksia, jotka eivät saata kuulua täydellisen ihmisen ominaisuuksiin. Se, että ihmiset kuitenkin tahtovat tavoitella täydellisyyttä, että he tahtovat tulla mestarin kaltaisiksi, se merkitsee sitä, että ihmiset tahtovat saada ruumiin, joka olisi täydellinen. Ihmistä ei tyydytä, vaikka hänen ajatuksensa ja tunteensa olisivat kuinka täydellisiä tahansa, kun hänellä kuitenkin on raihnainen, heikko ja kuolevainen ruumis. Ja kun ihminen pyrkii Jeesus Kristuksen kaltaisuuteen, mestarin kaltaisuuteen, niin hän tavoittelee ruumista, joka on itsessään täydellinen, jossa ei tunnu syntiä eikä mitään painavaa. Tällaista ruumista ihminen etsii.

Nyt luvataan kristinuskossa jokaiselle uskovalle täydellinen ruumis. Sanotaan, että jokainen saa kerran täydellisen ruumiin. ”Jokaisen, joka kuolee uskossa, ruumis on kerran nouseva ylös ilman syntiä, ilman heikkoutta ja ilman maallista lokaa. Jokainen teistä on kerran nouseva ylös täydellisenä olentona, ja tähän ylösnousemukseen sisältyy silloin kaikki se, mitä olette tavoitelleet!” Näin opettaa kirkon oppi. Tämä on oikein ja täydellisesti kuvattu, sillä erotuksella vain, että ylösnousemus ei koske ainoastaan ns. uskovaisia, vaan kaikkia ihmisiä. Jokainen ihminen saavuttaa kerran täydellisyyden, jokaiselle ihmiselle tulee kerran täydellinen ruumis, täydellinen fyysinen ruumis, vaikkakin se on oleva rakennettu paljon hienommasta, paljon eetterisemmästä aineesta kuin tämä nykyinen ruumiimme. Se on ruumis, joka on todella ylösnoussut; se ei ole ajatus- eikä tunneruumis, vaan todellinen fyysinen ruumis. Jokainen ihminen on kerran nouseva ylös ihanana olentona; jokainen ihminen saa kerran nousta ylös sellaisessa ruumiissa. Ja me tiedämme ja ymmärrämme silloin, kun saamme nähdä mestari-ihanteen, että ylösnousemus on juuri tätä, että jokainen on kerran saava täydellisen ruumiin.

Nyt kysymme: ”Millä tavoin saadaan aikaan tämä ylösnousemusruumis; saadaanko se aikaan taikavoimalla, Jumalan armosta?” Ja vastaus kuuluu: ”Ei, vaan se saadaan aikaan juuri kehityksen avulla.” Suunnattoman pitkä on se henkinen kehitys, jonka tuloksena on täydellinen ruumis. Ja kun me seisomme tällaisen näköalan edessä ja ajatlemme sitä merkillistä tulevaisuutta, jolloin ihmisellä on ylösnoussut, kirkastettu täydellinen ruumis, silloin kysymme toden teolla: ”Kuinka se tulevaisuus voidaan saavuttaa? Kuinka minä, joka olen heikko, huono ja raihnainen olento, voin tulla jumalaiseksi olennoiksi, täydelliseksi mestariksi? Pystynkö minä siihen omalla voimallani?”

Tämä on vanha kysymys, ja siihen on pitkin vuosisatoja kristinuskossa aina vastattu: ”Ei, ihminen ei jaksa siihen nousta omalla voimallaan, vaan ainoastaan uskon voimalla. Kuinka se minä, joka ruumiissa elää, voisi itsestään kehittyä, itsestään nousta? Ei se minä saata omalla voimallaan nousta, sillä kuinka se voisi nousta itsestään ylös jumalaiseen täydellisyyteen ja korkeuteen?” Ihminen ei luonnollisestikaan voisi nousta, ellei hänessä olisi mitään muuta kuin persoonallinen minä. Mutta ihmisessä on muutakin: ihmisen sisällä on Jumala. Ihmisessä on korkeampi minä, joka on kotoisin jumalaisesta maailmasta; ihmisessä on se, jota kutsutaan Kristukseksi. Se, mitä kirkon oppi kutsuu Kristukseksi, on ihmisessä; se on jokaisen ihmisen takana. Kun elämme persoonallisessa minätajunnassa, niin siinä meillä ei ole kristustietoa. Mutta meidän ei ole pakko elää yksinomaan päivätaujuisen persoonallisen minämme kanssa, vaan me voimme nousta siitä

pois. Mikä on se voima, jonka avulla voimme nousta? Se on usko. Me voimme nousta ylös persoonallisesta minätajunnastamme uskon avulla; se on se voima, joka voi meidät nostaa. On luonnollista, ettei ihminen persoonallisuutena yksin kykene nousemaan. Mikä on sitten tämä usko, joka ihmisen nostaa? Se on Jumalan rakkaus Logoksessa, siinä Logos-tajunnassa, joka elää ihmisen Itsessä. Se tajunta, korkeamman minän voima, voi todella nostaa ihmisen ylös persoonallisuudestaan, se on se suuri voima, mikä on kaiken kasvun ja kehityksen takana. Kuinka sitten voimme päästä kiinni tästä voimasta, uskon voimasta, joka meidät nostaa? Meidän pitää tehdä niin kuin Jeesus Kristus opetti. Kun hän selitti sitä rakkautta, jolla hän ihmisiä voisi nostaa, niin hän sanoi: ”Te olette syntyneet tänne sitä varten, että oppisitte olemaan veljiä keskenänne. Rakastakaa toisianne, niin kuin minä teitä rakastin, auttakaa toisianne, sillä vain toisia auttamalla voitte itseänne auttaa. Ja kun itse alatte kasvaa, niin teidän pitää koettaa nostaa ylöspäin myös veljiänne.” Meidän pitää ajatella: ”Me olemme vapaita olentoja, me emme ole yksinomaan persoonallisuutemme kahlehtimia.” Me emme voisi nousta itse emmekä toisia nostaa, ellemmme olisi vapaita, ellei meissä olisi jotakin korkeampaa, johon voimme nojautua. Kuinka persoonallisuus voisi olla vapaa, kuinka se voisi nousta taivaisiin, kun se on sellaista, joka on muodostunut menneisyydessä? Sehän on kuin kahle, joka meitä sitoo. Ihmisen persoonallinen minä ei yksin mihinkään kykene; sillä ei ole voimaa voittaa menneisyyden kahleita; ainoastaan Kristuksen avulla se voi nousta.

Kun teosofisissa kirjoissa esitetään ihmisen kokoonpanoa, niin niissä tavallisesti puhutaan ns. ihmisen seitsemästä prinsüipistä ja sanotaan, että ihmisellä on neljä alemmaa ja kolme ylempää prinsüippiä. Tavallisesti kuvataan näitä geometrisillä kuvioilla, alempia prinsüippejä neliöllä, ylempiä kolmiolla. Myös voidaan käyttää lukuja 4 ja 3 kuvaamaan näitä ihmisen olemuspuolia. Mutta ihmisessä on muutakin kuin nämä kaksi puolta. Aikaisemmissa esitelmissä on puhuttu siitä, että jälleensyntymismuistin kannalta ihmisessä on myös ns. elämän kirja, syruumis. Ja tämä elämän kirja on muodostunut siten, että ihmisen persoonallinen minä kuolemanjälkeisessä elämässä muodostaa menneen elämänsä tuloksena jotakin, joka pysyy korkeammassa maailmoissa. Se mikä tällöin toimii, on ns. viides prinsüippi, äly eli manas, joka on alin prinsüippi näistä kolmesta ylemmästä. Siinä ihmisen minä varsinaisesti toimii; se on ihmisen äly- eli ajatusprinsüippi; ja sen tähden voimme hyvällä syyllä merkitä elämän kirjan eli sen tuloksen menneistä elämistä, joka kuoleman jälkeen muodostuu, luvulla 5. Ei muodostu mitään elämän kirjaan, ellei viides prinsüippi ole toiminnassa. Eläimille, joilla ei ole manasta eli viidettä prinsüippiä, ei muodostu tällaista elämän kirjaa. Me saamme siis, että luku 4 vastaa ihmisen alempia prinsüippejä, luku 3 vastaa korkeampaa Itseä ja luku 5 vastaa elämän kirjaa, joka sitten muodostuu ihmisen kohtaloksi.

Nyt fyysisen elämän aikana se, mikä on toimivana tässä näkyvässä elämässä, on ihmisen alempi persoonallisuus, ja siinä toimii hänen tahtonsa, sillä jokaisen toiminnan takana on tahto. Tahto-sana siis vastaa sitä fyysistä persoonallisuutta, joka toimii fyysisen elämän aikana; persoonallisuus siis vastaa ja edustaa tahtoa tässä näkyvässä maailmassa, ja sitä on kuvattu siis luvulla 4.

Luku 3 vastaa korkeampaa Itseä, se vastaa Jumalaa, Logosta, Kristusta, sillä Logos on se, joka tahtoo ihmiselle kaikkea hyvää, joka tahtoo, että hän menestyisi henkisesti ja nousisi ylöspäin kehityksessään. Tätä korkeampaa Itseä voimme siten nimittää myös kaitselmukseksi. Se on kaitselmuksen isällinen johto, joka tahtoo kaikkea hyvää ihmiselle, ja sitä vastaa luku 3.

Luku 5 eli elämänkirja, joka vähitellen muodostuu jokaisen elämän tuloksena, se vastaa ihmisen kohtaloa eli karmaa. Luku 5 on ihmisen elämän kirja, syruumis. Se on hänen menneisyytensä, hänen kohtalonsa. Luku 4 on tämä hänen persoonallinen, näkyvä ihmisensä eli nykyisyytensä, ja luku 3, Kristus, on hänen tulevaisuutensa. Ja silloin saamme niiden suhteesta toisiinsa kaavan, jonka voimme merkitä seuraavasti:

On hyvä pitää mielessä nämä vastaavaisuudet.

Nämä numerot 3, 4 ja 5 ovat kabbalistisia numeroita ja näiden numeroiden kautta tulemme siihen, mitä nimitetään Pythagoraan väittämäksi: ”Suorakulmaisessa kolmiossa on hypotenuusan neliö yhtäsuuri kuin kateettien neliöiden summa.” Jos piirrämmekolmion, jonka sivut suhtautuvat toisiinsa samoin kuin luvut 3, 4 ja 5, niin se on suorakulmainen. – Sanotaan, että Pythagoras oppi nämä numerot ja niiden salaisen merkityksen intialaisilta.

Nyt sanomme, että kun ihminen elää tässä näkyvässä maailmassa, niin tässä hänen nykyisessä elämässään, joka on hänen kohtalonsa, pitää ilmetä hänen menneisyytensä. Se on piirretty neliö. Mutta tämä neliö on silloin sellainen, että sen sivujen lukuarvo on 5. Koska se on itse kohtalon tulos menneisyydestä, niin se on merkittävä luvulla 5. Se on se, joka estää ihmistä nousemasta. Se on se, joka sitoo ihmistä, niin että hänen on vaikea nousta; se on sellainen kahle ja paino, joka estää nousemasta. Mutta ihmiselle on hänen nykyisessä elämässään annettu myös se tahto, joka tahtoo nousta, tahtoo ylöspäin pois kaikesta, mikä sitoo, ja sitä tahtoa kuvaa neliö, jonka sivujen lukuarvo on 4. Me huomaamme, kuinka pieni on ihmisen tahto verrattuna kohtaloon. Kun katsomme sen voimaa, niin huomaamme, kuinka paljon pienempi se on kohtaloa. Vaikka ihminen ponnistaisikin paljon ja koettaisi tahtoa, niin pieni on ihmisen tahto kohtalon edessä; vaikka hänen tahtonsa toimii, niin se ei voi toiminnallaan saada niin paljon aikaan kuin kohtalo.

Jos ihmisen elämä ja kehitys olisi vain hänen oman tahtonsa varassa, niin hän ei voisi päästä kohtalonsa herraksi. Mutta me huomaamme, että ihminen on sisimmässään Jumala, Kristus, jota kuvasimme luvulla 3. Tämä luku, tämä neliö, jonka sivujen lukuarvo on 3, kuuluu myös ihmiseen, mutta sillä ei olisi ollenkaan voimaa, ellei ihmisen tahto siihen vetoaisi. Se ei voisi toimia muuten kuin aivan salaisesti. Sanotaan, että kaitselmus johtaa ihmistä hänen tietämättään. Sen voiman neliö on 3 ja se on pieni verrattuna kohtalon neliöön; ja se on myös pienempi kuin ihmisen tahdon neliö. Jumalan, hyvän voimat, joita tämä kaitselmus edustaa, ovat siis paljon pienemmät voimassaan kuin kohtalo, ja vielä pienemmät kuin ihmisen tahto.

Vaikka usein sanotaankin, että ihmisen pitää antautua korkeamman, jumalaisen ja hyvän voiman johdettavaksi, niin me huomaamme, kuinka vähän se itse asiassa voi pitää huolta ihmisestä. Kaikki, mitä ihminen saa aikaan, tapahtuu hänen oman tahtonsa avulla. Jos ihminen luottaisi vain jumalaiseen voimaan, niin hän saisi kuolla nälkään, niin pieni on henkisen, näkymättömän, korkeamman voiman eli Kristuksen vaikutus. Mikä on sitten se, josta ihminen voi saada voimaa kohtalon yli? Mikä on se, joka voi menneisyyttä muuttaa, niin että voi rakentaa uuden ruumiin? Se ei ole mahdollista yksinomaan ihmisen tahdolle, eikä se ole mahdollinen yksinomaan Jumalankaan tahdolle, vaan se on mahdollista vain siinä tapauksessa ja sillä ehdolla, että nämä molemmat voimat, ihmisen tahto ja kaitselmuksen voima, yhtyvät yhteistoimintaan. Se tapahtuu siten, että ihminen vetoaa Jumalaan itsessään ja tahtoo olla henkisesti yhtä taivaallisen voiman kanssa, että ihminen sisäisessä mielessään, koko sisäisessä hengessään, kääntyy kaitselmuksen puoleen. Silloin nämä kaksi voimaa yhtyvät yhdessä merkillisessä kohdassa, ja silloin muodostuu kolmio, suorakulmainen kolmio. Siinä ovat nämä kaksi voimaa, ihmisen tahto ja kaitselmuksen voimat, yhteistoiminnassa, ja silloin ne yhdessä muodostavat voiman kolmion, joka voi voittaa kohtalon.

Tämä on se merkillinen kolmio, jonka Pythagoras on opettanut meille länsimaalaisille. Se on se merkillinen suorakulmainen kolmio, jossa on 2 kateettia, numeroarvoiltaan 3 ja 4, sekä hypotenuusa, numeroarvoltaan 5. Hypotenuusa on pisin viiva ja se vastaa kohtaloa. Me tiedämme Pythagoraan

väittämän mukaan, josta edellä jo oli puhe, että kun hypotenuusa on 5, niin sen neliö on $5 \times 5 = 25$. Hypotenuusan neliön lukuarvo on siis 25. Pienimmän neliön, jonka sivu on 3, lukuarvo on $3 \times 3 = 9$, ja keskimmäisen neliön, jonka sivu on 4, lukuarvo on $4 \times 4 = 16$. Siis pienimmän neliön pinta-ala on 9 ja seuraavan 16, ja kun lasketaan nämä yhteen niin saadaan 25, eli yhtä kuin suurimman neliön lukuarvo. Tässä kolmiossa on siis kuvattu suuri ja merkillinen salaisuus, joka koskee ihmisen henkistä kehitystä. Ihmisen kohtaloa vastaa hypotenuusan neliö $5 \times 5 = 25$, ja se, mikä on asetettava sitä vastaan, on ihmisen voimakas tahto yhtyneenä Jumalan tahtoon, niin että hän tahtoo tehdä vain sitä, mitä jumalainen inspiiraatio sanoo; silloin ne molemmat yhdessä ovat yhteensä yhtä voimakkaat kuin kohtalo, silloin syntyy tasapaino ihmisen ja kohtalon välillä, ja silloin on jumalaisen minän mahdollista tulla kohtalon herraksi.

Nyt annan pienen vihjeen astrologeille. Kun jonkun ihmisen horoskooppi tehdään, niin siinä on 12 huonetta. Tämä luku 12 on yhteydessä edellä kuvatun kolmion kanssa, sillä $3 + 4 + 5 = 12$. – Horoskoopissa on, paitsi 12 huonetta, myös 12 merkkiä, mutta huone ja merkki ovat kaksi eri asiaa. Huoneet pysyvät paikoillaan, merkit liikkuvat huoneiden yli. – Siis horoskoopissa on sellaisia huoneita, jotka vastaavat näitä asioita. Siinä pitää olla 5 huonetta, jotka vastaavat kohtaloa ja samalla menneisyyttä; 4 huonetta, joista näkyy millainen on ihmisen oma tahto, ja samalla hänen nykyisyytensä, ja 3 huonetta, joista näkyy kaitselmuksen johto ja tulevaisuus.

Tämän luennon alussa sanoimme, että paitsi kehitysajatusta, sitä kehitysuskoa, jonka takana piilee ylösnousemuksen todellisuus, ihmisessä elää myös onnen usko. Ihmisessä elää usko, että hänen pitää tulla onnelliseksi ja olla onnellinen, ja se onni kuvastuu hänelle silloin jonkinlaisena persoonallisena onnena. Minkälainen on se onni, josta ihminen haaveilee? Ihminen kaipaa ystävää itselleen. Hän ei tahdo elää yksin, sillä hän tuntee, että elämä olisi silloin kovin yksitoikkoista. Miksi hänellä olisi onnea yksin? Ihminen kaipaa ystävää; hän tuntee, että hänellä pitää olla ystävä, joka häntä ymmärtää, jonka kanssa hän aina saisi toimia, jonka kanssa hän saisi elää. Silloin he olisivat onnelliset ja he auttaisivat toisiaan.

Tämän ihmisen onnenuskon takana on merkillinen ja syvä salaisuus, sen takana on Logoksen mysteeri, sillä ei Logoskaan, ei Jumalakaan, ole yksin. Jos syvennymme Logoksen mysteeriin, jos syvennymme meidän maailmamme Jumalan persoonaan, sen mysteeriin, niin huomaamme, että Logos on kaksinainen, duaalinen, Logoksessa on aivan kuin kaksi olentoa, jotka ovat samalla aina yhtä. Tämä on niin syvä ja merkillinen mysteeri, ettei siitä voi tämän enemmän puhua. Mutta se, mistä voi vähän puhua, on se, että kun ihmisessä herää tuo henkinen jälleensyntymismuisti, mistä aikaisemmin on puhuttu, kun hänessä herää tulevaisuuden näkemys ja hän samalla silmäilee menneisyyteen, niin hän näkee menneisyydessä jotakin ihmeellistä. Hän näkee yhden merkillisen ruumistuksen, jolloin hän eli siinä tilassa, mitä uskonnoissa ja meidänkin kirkonopissamme kutsutaan paratiisiksi. Ihmisellä on omassa menneisyydessään jotakin, joka vastaa paratiisia. Jokainen meistä on ennen ollut maallisessa paratiisissa, ja kun henkinen jälleensyntymismuisti herää tulevaisuuteen ja menneisyyteen nähden, niin ihminen näkee aina erään elämän, jossa hän on elänyt paratiisissa.

Mikä on se paratiisi? Se on ihana elämä, jossa ei ole ulkonaista vaivaa, ei surua, ei kuoleman tuskaa. Ihmisellä on ystävä, toveri. Hän rakastaa täysin epäitsekästä toista ihmistä ja saa nähdä, mitä merkitsee inhimillinen, pyhä, puhdas rakkaus. Se on jotakin aivan sanoin kuvaamatonta. Se on sitä, että tuossa on olento, ihminen, joka häntä rakastaa, joka hänestä iloitsee, ja ilo on yksinomaan iloa; siinä ei koskaan piile mitään väärinkäsitystä, ei mitään ristiriitaa. Ihminen vain iloitsee siitä, että toinen häntä rakastaa; hän näkee todellisuuden, hän näkee ihanteen. Ja kun ihminen näkee taaksepäin, niin hän näkee olennon, joka häntä rakasti, ja silloin ihminen tietää olevansa onnellinen olento. Jokainen meistä on ennen ollut sellaisessa paratiisissa. Jokainen on saanut tuntea, mitä on inhimillinen onni ja puhdas rakkaus, ilman surua ja ilman syntiä. Ja tämä tieto elävöityy hänen sielussaan niin, että hän tietää: ”Minulle kuuluu onni; on olemassa ihminen, joka minua rakastaa ja jota minä voin rakastaa!” Kaikki ihmisen kärsimykset, pyrkimykset, toiveet, kaikki mitä ihminen saa inhimillisesti kokea, johtuu siitä, että jokainen ihminen sielussaan etsii sitä toista ihmistä, joka häntä rakastaa ja jota hän voisi rakastaa. Mutta usein se ihminen, jota hän etsii, syntyy eri

aikana maan päälle, ja niin ihminen saa vaelttaa yksin. Ja jokainen ihminen vaelttaa sisäisesti yksin, kunnes kerran koittaa se aika, jolloin hän saa jälleen kohdata ainoan todellisen rakastettunsa. Mutta vaeltaessaan näin sisäisesti yksin ihminen saa puhdistaa itsensä. Sinä aikana hän joutuu monenlaisiin suhteisiin toisten ihmisten kanssa, hän saa olla vaimona, lapsena, veljenä, sisarena, rakastettuna. Ihminen joutuu noihin suhteisiin, mutta se kaikki on hänelle kuin koulunkäyntiä, jolloin hän etsii, jolloin hänen sielunsa kysyy: Oletko sinä minun rakastettuni? Ja lopulta hän saa kohdata sen, joka häntä todella rakastaa ja hän saa sen, jota hän voi rakastaa. Se tapahtuu silloin, kun ihminen on oppinut unohtamaan itsensä, kun hän on niin puhdistanut itsensä, että hän voi taas olla onnellinen. Ihminen ei voi olla onnellinen niin kauan, kuin hänessä on syntiä, itsekkyyttä, kun hänellä vielä on joitakin kahleita painamassa ja raskauttamassa. Mutta kun ihminen kehittyy epäitsekkyyttä, totuutta, hyvyttä ja rakkautta kohti, niin silloin hän valmistautuu onnea vastaanottamaan, sillä jokaista ihmistä odottaa onni, jota ei voi sanoin kuvata.

Ihminen saa kestää paljon kärsimyksiä, paljon koettelemuksia, ennen kuin voi vastaanottaa onnen, vastaanottaa Kristuksen. Mutta kun hän on sillä tavoin vastaanottanut Kristuksen, että hän lähestyy ylösnousemusta, silloin hän siinä ylösnousemuksessa voi saavuttaa sen merkillisen onnen, johon hän on valmistautunut. Mutta elämien vieressä saattaa tapahtua, että ihminen muulloinkin, maan päällä eläessään, saa tuntea onnen läsnäoloa, rakkautta todellisessa merkityksessä. Jos hänen rakastettunsa elää toisessa maailmassa, niin hän saa tuntea rakastettunsa läsnäolon, ja jos hän elää tässä maailmassa, niin hän saa hänet kohdata. Ehkä he eivät saa elää yhdessä, mutta saavat kuitenkin tuntea suurinta onnea.

VII

ELÄMÄN KOULUSSA

Kuta enemmän syvennymme tarkastamaan ihmissielun jälleensyntymismuistia ja tutkimaan sitä järjestystä, joka ilmenee tässä jälleensyntymien sarjassa, sitä selvemmäksi meille käy, että tuo nimitys ”elämän koulu” on sopiva ja sattuu paikalleen. Mutta jos ihmiskuntamme olisi jätetty kokonaan oman onnensa nojaan, jos se täällä maan päällä eläessään olisi vain luonnon ja elämän lakien alainen, jos sen elämää ohjaisi ainoastaan karman, syysuhteen laki, jos ainoastaan kohtalo ohjaisi sen kulkua, niin silloin täytyisi meidän sanoa, että ihmiskunta käy ylen kovaa koulua. Jos asianlaita olisi näin, silloin ei koulu olisi oikein sattuva nimitys, sillä silloin ihmiskunta olisi jätetty yksin kulkemaan. Ihmiskunnan kehityshistoriassa on ollut tällaisiakin aikoja, ja sentähden H. P. Blavatskyltä oli tapana sanoa: ”Ihmiskunta on suuri orpo.” Meidän ihmiskuntamme historiassa on pitkiä periodeja, ajanjaksoja, jolloin ihmiskunta on jätetty yksin, vain oman vapaan tahtonsa nojaan, ja sitten myös periodeja, jolloin kaitselmus enemmän tai vähemmän ohjaa sen kulkua. Me emme oikeastaan voi sanoa, että voisimme ihmiskunnassa yleensä vielä nähdä vapaata tahtoa. Sitä voi nähdä vain joissakin harvoissa yksilöissä, ihmiskunnan edelläkävijöissä. Sellaisesta ihmisestä, joka kulkee kehityksessään muun ihmiskunnan edellä, kuten Jeesus Kristuksesta tai Gautama Buddhasta, voi sanoa: ”Tuolla tavalla vaikuttaa ihmisessä vapaa tahto.” Mutta muuten ihmiskunnassa yleensä saattaa vasta tulevana aikoina nähdä vapaata tahtoa. Mitä se sitten on, joka ihmiskunnassa nyt ilmenee?

Viime kerralla tulimme siihen, että on kolme voimaa, jotka ohjaavat ihmisen ja siis myös ihmiskunnan elämää. Ne ovat; kaitselmus, kohtalo ja vapaa tahto. Ja jos katselemme ajassa taaksepäin, niin voimme nähdä, miten kaitselmus vaikuttaa ihmiskunnan elämässä, ja silloin voimme myös nähdä, minkä tähden on hyvä syy nimittää elämää kouluksi. Me saatamme nähdä, että ihmiskunnan ylä- ja ulkopuolella vaikuttaa eräitä voimia, joita voimme nimittää yhteisellä nimellä kaitselmukseksi, voimia, joissa on vaikuttamassa aurinkokunnan suuren Logoksen ja mestarin johto. Aivan samoin kuin pieni lapsi ensin elää vanhempiensa turvissa ja nauttii heidän kasvatustaan, samoin myös ihmiskunta saa ensin kasvatusta kaitselmuksen hoivassa, ennen kuin se saattaa lähteä kulkemaan yksin. Meidän pitää ymmärtää ihmiskunnan historian alkuaikoja, niitä aikoja, jolloin tämä kaitselmuksen ohjaus alkoi ihmiskunnassa, jolloin ihmisten tuli ruumistua tänne tehdäkseen täällä kokemuksia, että osaisimme nähdä, miten kaitselmus edelleen ohjaa ihmiskunnan kehitystä.

Jos luomme silmäyksen ihmisrodun alkuaikoihin, siihen kulttuuriin, jota nimitetään atlantilaiseksi kulttuuriksi, niin näemme periodin, johon on viitattu teosofisessa kirjallisuudessa ja johon me myös tahdomme ohimennen luoda pienen silmäyksen. Tässä periodissa, atlantilaisessa juurirodussa, ihmissielut ovat siinä kehityksen asteessa, jolloin ne vielä ovat oikeastaan aivan kokemattomia inhimillisen elämän suhteen; ne eivät ole vielä kokeneet mitään inhimillisen elämän tarjoamia vaikeuksia ja niistä johtuvia kehityksen mahdollisuuksia. Nyt emme ajattele atlantilaisen sivistyksen myöhempiä aikoja, vaan aivan niitä alkuaikoja, jolloin ihminen ei vielä ole kokenut elämän vaikeuksia, eikä siis ole vielä käynyt mitään koulua elämässä. Näinä alkuaikoina ei siis voida vielä puhua elämän koulusta, vaan vasta myöhemmin, kun elämän kokemukset alkavat muodostua yhä vaikeammiksi, saatamme puhua elämän koulun alkamisesta, ja silloin alkaa myös näkyä kaitselmuksen johto elämässä. Me huomaamme, että kun ihminen alkaa astua elämän kouluun, niin kaitselmus ohjaa sitä viisaalla tavalla. Ihmissielut ovat eri ikäisiä, ne ovat eri aikoina syntyneet ihmisiksi eläinkunnasta, joka ei elänyt maan päällä, vaan ns. kuu-manvantarassa. Siitä seuraa, että sielut ovat erilaisia, eri ikäisiä, kehityksensä puolesta. Ja kun katsomme sitä aikaa, jolloin elämän koulu toden teolla alkoi kaitselmuksen johtamana, kun ajattelemme viidennen juurirodun alkuaikoja ja tarkastamme, millä tavoin kaitselmus silloin ohjasi ihmiskuntaa käytännöllisessä elämäntutkimuksessa, niin näemme, että näihin

alkuaikojen sivistyksiin otettiin sieluja sillä tavoin, että ensin niihin ruumistuivat nuoremmat, vähemmän kehittyneet sielut, ja vasta myöhemmin saivat tulla mukaan vanhemmat ja kehittyneemmät sielut. Näin aina tapahtuu, jos ajattelemme kulttuurin ja yhteiskuntaelämän syntyä, kun uusi sivistys on luotava. Mikä sitten on se läksy, joka sivistyksen alkuaikoina on ensiksi opittava ja saatava aikaan, että itse kulttuuri, itse alkuperäinen yhteiskunta, voitaisiin perustaa? Mikä on se, jota sellaisen ihmissielun, joka ei vielä ole käynyt varsinaista elämän koulua, pitää ensin saada kokea? Se on työ. Ihmisen pitää ensiksi oppia tekemään työtä, sillä hän on luonnostaan laiska. Jos ajattelemme elämän koulun ensimmäistä luokkaa, niin siinä on ensimmäinen kokemus se, että ihmisen pitää oppia tekemään työtä. Se on ensimmäinen läksy, ja sentähden on aivan välttämätöntä jokaisessa sivistyksessä, että on tehtävä työtä. Se on aivan välttämätöntä jokaisessa yhteiskunnassa ja sivistyksessä elämän, maailman, olosuhteiden takia. Tämä läksy kuuluu sille ihmisluokalle, joka on jokaisen sivistyksen ja yhteiskunnan perustuksena ja pohjana, ja jota noina viidennen kulttuurin alkuaikoina kutsuttiin nimellä ”shuudrat”. Tässä ensimmäisessä luokassa tottuivat ihmiset tekemään työtä, mutta aivan ilman mitään huolia. Se oli aikaa, jolloin ihmiset olivat korkeiden olentojen, kehittyneiden sielujen, mestariolentojen eli rishien johdettavina, ja elämä oli niin järjestetty, että siinä alimmassa luokassa opittiin tekemään työtä, mutta ilman mitään huolia. Kaikki, missä vaaditaan huolta, kuuluu johtajille. Alimmassa luokassa tehdään työtä ja nautitaan elämästä. Elämä on niin järjestetty, että työtä tekevä luokka saa iloita elämästä. Jos ajattelemme ihmissielua psykologiselta kannalta ja kysymme, mitä tämä ensimmäinen läksy kehitti ihmisen sielussa, niin vastaus kuuluu: se kehitti aivan tiettyä temperamenttia. Se kehitti sitä temperamenttia, jota vanhan jaetuksen mukaan kutsutaan *flegmaattiseksi* temperamentiksi. — Me pidämme kiinni tästä vanhasta nelijaosta, sillä se on lähinnä tekemisissä ihmissielun kokemusten kanssa. — Me näemme, että tässä ensimmäisessä, shuudrain, luokassa, jota voi myös kutsua palvelevaksi luokaksi, kehittyi flegmaattinen ominaisuus. Se on hidas ja laiska luonne, jonka pitää päästä tekemään työtä päästäkseen laiskuudestaan. Se nauttii aistillisesti, se syö ja juo, se pitää kaikesta aistillisesta toiminnasta. Siitä kehittyi flegmaattinen luonteenominaisuus.

Sitten kun ihminen on siinä luokassa jotakin kokenut ja oppinut työtä tekemään, niin kaitselmus näkee, että se ihminen saa siirtyä toiseen luokkaan. Silloin kaitselmus johtaa niin, että se ihmissielu jälleensyntyessään syntyy toiseen yhteiskuntaluokkaan. Tätä yhteiskuntaluokkaa kutsuttiin sanskritinkielisellä nimityksellä ”vaishjat”, joka merkitsee ”kauppiaat”. Ja me voimme sanoa, että tähän luokkaan kuuluu paitsi kauppiaita koko ns. omistava luokka, maanviljelijät, liikemiehet jne., yleensä kaikki, joilla on suuri omaisuus. Tämä toinen yhteiskuntaluokka on omistava luokka. Kun ihminen syntyy tähän luokkaan, niin se merkitsee, että hän on käynyt ensimmäisen luokan koulua niin paljon, että hän on oppinut työnhallua. Ihmisen sielussa pitää asua halu työhön, ennen kuin se saattaa siirtyä toiseen luokkaan. Se näkyy eetteriruumiissa, sillä kaikki, mitä ihminen elämän koulussa oppii, painuu eetteriruumiiseen, ja kun siinä on työn halua, niin silloin ihminen saa siirtyä toiseen luokkaan.

Nyt kohtaavat ihmistä huolet. Hänen pitää aina suunnitella, ajatella ja odottaa tuloksia, ja se tuottaa hänelle sekä iloa että surua. Surut ja ilot sekä huolet vaihtelevat hänen elämässään. Ensimmäisessä luokassa ihmisellä ei ollut suruja eikä pettymyksiä, ne olivat poistetut hänen elämästään, mutta toisella yhteiskuntaluokalla on taloudellisia, ekonomisia huolia, ja ne kehittävät ihmisessä uutta temperamenttia, jota kutsumme *sangviiniseksi* temperamentiksi. Tämä temperamentti on vaihteleva ja vaappuva. Milloin se on iloinen ja onnellinen, milloin putoaa alakuloisuuden kuiluihin. Ensimmäisessä luokassa ihminen oppii rakastamaan työtä. Mitä hänen siis pitää oppia tässä toisessa luokassa ja temperamentissa? Hänen pitää oppia ajattelemaan yhteistä hyvää. Hänen pitää ajatella, miten omaisuutta kartutetaan ja menestyksellä hoidetaan; hän ei saa ajatella itseään. Kuinka häntä kaitselmus tässä ohjaa? Ihmisen pitää ajatella kansansa vaurastumista, isänmaansa hyvää. Ja kun ihminen on oppinut tätä omistavan luokan läksyä, yhteishyvän läksyä, niin kaitselmus ohjaa, että hän saa syntyä kolmanteen luokkaan ja tehdä uusia kokemuksia.

Tätä kolmatta yhteiskuntaluokkaa nimitetään sanskritinkielellä nimellä ”kshattrijat”, joka merkitsee sotilaat. Se on aseistettu sotaväenluokka, jota voisimme kutsua myös puolustavaksi luokaksi. Tässä luokassa ihmissielun tehtävä on puolustaa isänmaataan, antaa henkensä alttiiksi ja puolustaa oikeutta. Tässä

luokassa ollessaan ihminen ei saa ajatella omaa elämäänsä, ei niitä vaaroja, jotka sitä uhkaavat, vaan hänen pitää ajatella oikeutta. Ihmisen pitää antaa henkensä alttiiksi, jos oikeus ja isänmaan onni vaatii. Ensin hänen pitää oppia työn halua, sitten omistamisen halua yhteishyvän takia ja nyt antaa henkensä alttiiksi. Siinä kehittyä ominaisuus, jota kutsutaan *koleeriseksi* temperamentiksi. Mikä on tämä temperamentti? Se on sellainen luonne, joka tahtoo tehdä aina oikein. Se on oikeuden puolustaja, se ei kysy muuta kuin oikeutta. Tämä kshattrija-kasti on voimakas, hallitseva luokka, joka ei siedä vastaan sanomista, mutta joka vaatii eniten itseltään. Se on kestävä, sitä eivät saata mitkään vaikeudet estää, mitkään vaarat masentaa. Kun se päättää jotakin, niin se tekee sen välittämättä itsestään. Sekin tahtoo yhteistä hyvää, mutta se panee henkensä alttiiksi. Kolmannen luokan läksyyn kuuluu olla välittämättä itsestään. Oikeus ja velvollisuus ovat tähän luokkaan kuuluvalla aina ensi sijalla.

Kun ihminen on käynyt tätä kolmannen yhteiskuntaluokan koulua ja sen ominaisuudet ovat painuneet hänen eetteriruumiiseensa, niin hän saa syntyä neljänteen luokkaan, joka on sanskritinkielellä ”brahminit” eli ”opettajat”. Opettajaluokkaan syntyvät ne sielut, jotka ovat oppineet kaikki edelliset läksyt, sillä he ovat oikeutetut kaikkeen kulttuuriin, kaikkeen sivistykseen ja henkiseen kehitykseen. Ei työn tekeminen, omistaminen ja henkensä alttiiksi paneminen merkitse mitään, ellei sen takana ole jotakin vielä korkeampaa. Ihmisen pitää luoda kulttuuria, sivistystä maan päälle ja siinä samalla itse kehittyä henkisesti.

Jos palvelevassa luokassa on silmämääränä työ ja ahkeruus, omistavassa luokassa yhteishyvä ja puolustavassa luokassa velvollisuus ja oikeus, niin neljännessä, opettajaluokassa, on silmämääränä totuus. Totuuden pitää merkitä ihmiselle enemmän kun mikään muu. Hänen pitää tehdä työtä totuuden puolesta, ja totuudessa elämällä, siinä työtä tekemällä, hänen pitää hyödyttää kaikkia yhteiskuntaluokkia. Totuuden puolesta hän kärsii, totuuden puolesta hän ajattelee kaikkien hyvää ja totuuden puolesta hänen pitää osata kuolla millä hetkellä tahansa. Silloin ihminen kuuluu opettajaluokkaan, hän kuuluu sivistyneistöön, hengen aateliin, ja silloin ihmisessä kehittyä *melankolinen*, surumielinen temperamentti. Tämä temperamentti kehittyä ihmisessä, kun hän ymmärtää, että ihmisen pitää henkisesti kehittyä, kun hän oppii ajattelemaan, että ulkonainen elämä ei itessään merkitse mitään, ellei ihmisellä ole sisässään jotakin, joka pysyy.

Me näemme, että ihmissielut saavat käydä koulua monen, monen ruumistuksen aikana ja vähitellen siirtyä luokalta luokalle kaitselmuksen johdon alaisina. Jos ihminen on käynyt kaitselmuksen koulua joka luokalla, niin hänen eetteriruumiiseensa ovat painuneet kaikki temperamentit. Se merkitsee, että hänen olemuksessaan piilee mahdollisuus kaikkiin temperamentteihin. Nyt ei ole kuitenkaan sanottu, että kaikki ihmissielut ehtivät käydä tätä koulua joka luokassa silloin, kun korkeat olennot, rishit, vielä olivat ihmiskunnan johdossa. Ehkä suuri osa ihmisistä ei ehtinyt käydä kaikilla luokilla kaitselmuksen koulua, ehkä kaitselmuksen johto lakkasi, ennen kuin kaikki läksyt oli opittu. Suuri, oikea kaitselmus alkoi vetäytyä syrjään ja ihmiskunta jätettiin yksin kulkemaan siinä merkityksessä, että ihmiskunta jätettiin turvautumaan omaan tahtoonsa. Ihmisissä heräsi vähitellen oma tahto, heidän oma tahtonsa pääsi valtaan, kun kaitselmus vetäytyi pois.

Me näemme, että nykyisessä yhteiskunnassa, viidennen juurirodun viidennessä sivistyksessä, kaitselmus ei johda ihmissieluja samalla tavoin kuin aikaisemmin, vaan nyt syntyy ihmissielussa tahto, joka vaikuttaa hänen syntymäänsä. Nyt ei voida enää noudattaa alkuperäistä ohjelmaa, kun viisaat eivät ole enää johtamassa, vaan nyt on niin, että sielut saavat syntyä sekaisin. Ihminen voi syntyä mihin luokkaan tahansa riippumatta henkisestä kehitysasteestaan. Itse luokat pysyvät, ne ovat aina olleet olemassa, sillä ne ovat luonnonmukaiset. Se luokka, millä nykyisin on eniten sananvaltaa, on kolmas luokka, sotilasluokka, mutta me voimme ajatella olotilaa, jossa se luokka olisi jäänyt pois. Me voimme ajatella, että se on puolustava luokka, ja se voi joutua pois, kun ihmiskunta omaksuu aseettomuuden. Se ei kuitenkaan merkitse, että sen antama kokemus jäisi tarpeettomaksi ja häviäisi pois. Tämä luokka voi muuttaa luonnettaan, mutta se ei joudu kokonaan pois, sillä sen antamassa läksyssä on puolia, jotka eivät vähimmässäkään määrässä poikkea oikealta tieltä.

Ihmiskunta on nykyin jaettu näihin yhteiskuntaluokkiin, ja työ niissä muodostuu erilaiseksi, mutta kun sielut alkuperäisessä yhteiskunnassa kaitselmuksen ohjauksesta syntyivät aina tiettyyn luokkaan, niin nyt ne sen sijaan saavat syntyä omasta tahdostaan ja silloin ne saavat syntyä sekaisin. Tästä johtuu, että ihmisten kokemukset ovat muodostuneet hyvin kirjaviksi ja sekaviksi. Tämä uusi asiointi on tuonut ihmiskunnalle hyvin paljon erilaisia kokemuksia. En sano, että se olisi väärin. Sekin on elämän koulua, mutta sellaista koulua, josta kaitselmus on vetäytynyt syrjään, ja siksi siitä on syntynyt sekasorto.

Nyt on huomattava muuan seikka. Koska kaikki ihmissielut eivät ehtineet käydä koulua joka luokassa ennen kuin kaitselmuksen johto lakkasi, vaan suuri osa jäi vaille varsinkin neljännen luokan antamia kokemuksia, ja koska nyt myös neljänteen luokkaan saa syntyä sieluja, jotka eivät henkisesti ole vielä vastaavalla kehitystasolla, niin on neljännen luokan läksy jonkin verran muuttanut muotoaan. Mitä siis sielu nyt saa kokea neljännessä luokassa? Se saa kokea, että elämässä kulkee tie jotakin henkistä todellisuutta, henkistä täydellisyyttä, kohti. Ihmisen sielu on kutsuttu tässä yhteiskuntaluokassa ollessaan näkemään puhdistuksen tien, ihmissielun silmien eteen kangastaa puhdistuksen tie, ei vielä varsinainen vihkimysten tie. Ihmisen pitää nähdä, että hänen pitää puhdistua kaikesta pahasta, kaikesta heikkoudesta, kaikesta synnistä. Sitä hän silloin nimittää elämän portiksi eli täydelliseksi vihkimyksen portiksi. Tässä yhteiskuntaluokassa ihmissielun pitää nähdä puhdistuksen tie ja vihkimyksen portti. Ihminen näkee kuin vähän eteenpäin, hän näkee, että hänen edessään on puhdistuksen tie, että hänen pitää vapautua kokonaan synnistä, että hänen pitää voittaa paha ja syntyä voidakseen kehittyä henkisesti. Sellainen kokemus ihmiskunnan kehityksen suhteen hänen pitää saavuttaa. Se on uskonnollinen kokemus. Siitä puhuvat kaikki uskonnot ja ne kaikki tahtoisivat, että ihmissielu näkisi elämällä olevan vakavan tarkoituksen ihmisen suhteen. Se tarkoitus on, että ihminen vapautuu synnistä ja pahasta ja näkee henkisen kehityksen tien.

Kun ihmiset nyt syntyvät sekaisin eri luokkiin, niin me kysymme; kuinka ihminen nyt voi saada tuon näkemyksen, millä tavoin kaitselmus ja elämä järjestää nyt, että ihminen näkee puhdistuksen tien ja vihkimyksen portin? Se on aivan erikoinen tapaus. Kun yhteiskuntaluokat eivät enää ole tarkoitustaan vastaavia alkuperäisessä mielessä, niin täytyy käyttää toisia keinoja. On olemassa toisia keinoja, joilla ihmissieluja näissä nykyisissä yhteiskuntaluokissa koetellaan. Kun ihmissielu on käynyt kaikissa yhteiskuntaluokissa, kun hän on saanut syntyä kaikkiin luokkiin kokemaan ja oppimaan, kun hän on saanut kaikki kokemukset, mitkä ihminen oman tahtonsa varassa eläessään voi saada nykyisissä yhteiskuntaluokissa, niin silloin, kun hän alkaa tulla kehityksessään sille kohdalle, että hänen pitää saada nähdä, mitä elämä on, silloin kaitselmus luo häneen pienen silmäyksen ja asettaa hänet koetukselle. Se tapahtuu ihmiselle, kun hän ei vielä kulje puhdistuksen tiellä eikä vihkimysten tiellä. Ihminen asetetaan koetukselle. Mikä on se koetus? Se on siinä, että sen sijaan, että ihminen saisi syntyä johonkin tiettyyn yhteiskuntaluokkaan ja saisi nauttia kaikkea sitä hyvää, mikä siinä luokassa ihmiselle kuuluu, hän syntyy sellaiseen tilaan, jossa hän ei saa mitään. Hän syntyy köyhiin, erittäin huonoihin olosuhteisiin; hän ei saa kasvatusta eikä oppia. Hänet asetetaan koetukselle: ”Näytä, mitä elämä on! Näytä, että tunnet ja tiedät, mitä elämä on; näytä, että tahdot tehdä työtä; näytä, että osaat ajatella yhteistä hyvää; näytä, että sinun sisälläsi elää halu Jumalaan, totuuteen, halu palvella lähimmäisiäsi, halu auttaa kaikkia ihmisiä!” Henkisessä elämässä asetetaan ihmissielulle nämä kysymykset sen jälkeen, kun hän on luonnon lahjana saanut syntyä eri yhteiskuntaluokkiin. Kun hän on ensin saanut palvelevassa luokassa oppia työtä tekemään, sitten saanut koota omaisuutta ja hallita ja lopuksi saanut korkeimmassa ja viimeisessä luokassa elää sivistynyttä elämää, jossa hän on saanut oppia, niin sitten hänet heitetään paaria-elämään. Monta kertaa häneltä silloin elämä kysyy: ”Ajatteletko itseäsi vaiko toisia ihmisiä? Oletko valmis tarttumaan aseisiin, oletko valmis valehtelemaan ja tekemään mitä vääryyksiä tahansa, vai seisotko totuuden puolella, maksoi mitä maksoi? Osaatko panna arvoa sivistykselle, henkiselle elämälle ja opille? Oletko valmis työskentelemään sivistyksen ja kulttuurin puolesta; osaatko olla valmis siihen, vaikka elämä on riistänyt sinulta kaiken? Voitko sanoa itsellesi: ”Minä olen ihminen, ja se, että olen ihminen, merkitsee, että minä tahdon tehdä työtä. Se merkitsee, etten tahdo olla itsekäs vaan epäitsekäs ihminen, se merkitsee, etten tahdo tehdä kenellekään väkivaltaa, vaan seison aina oikeuden puolella. Se merkitsee, että pyrin henkisesti kehittymään ja rakastan sivistystä, kulttuuria ja henkistä elämää yli kaiken?” Ja jos ihminen osaa omalla elämällään vastata tähän kysymykseen tyydyttävällä tavalla, osaa vastata sieluna,

silloin hän saa nähdä puhdistuksen tien ja vihkimyksen portin. Silloin, ja vasta silloin, hän saa sen nähdä; mutta sitä ennen hänen on pitänyt osata vastata tällä tavalla elämän kysymykseen. Silloin hän saa nähdä, että elämässä on puhdistuksen tie, joka vie kerran elämän portille, vihkimyksen portille. Ja kun hän on tehnyt tämän kokemuksen, on nähnyt vihkimyksen portin ja puhdistuksen tien, joka sille johtaa, ja tyydyttävästi, ellei kiitettävästi, vastannut elämän kysymykseen, silloin hänen sielullinen ja henkinen elämänsä alkaa uuden periodin. Silloin hänen elämänsä tunnuslauseeksi, hänen elämänsä perussäveleksi, tulee eräs lause, jonka Jeesus Kristus lausui, ja joka evankeliumista kirkkaana loistaa: ”Etsikää ensin Jumalan valtakuntaa, niin kaikki muukin teille annetaan!”

VIII

MYÖHEMMÄT SYNTYMÄT

Näimme viime kerralla, että kun ihmisen sielu jälleensyntymien pitkässä sarjassa on ryhtynyt kulkemaan – niin kuin sitä myös on sanottu – ylöspäistä kaarta, silloin sielulla on edessään muutamia läksyjä yhteiskunnassa, joka on niin rakennettu, että siinä on työ jaettu eri luokkien kesken, alkuperäisesti neljän yhteiskuntaluokan kesken. Näimme viime kerralla, kuinka sielu ruumistuessaan eri yhteiskuntaluokkiin saattaa oppia eri luokkien läksyt, tosin puhtaassa muodossa vain alkuperäisessä yhteiskunnassa, sillä nykyinen yhteiskunta ei ole niin rakentunut, sen olot kun eivät ole samanlaiset kuin alkuperäisen yhteiskunnan. Näimme, että sielu saattaa kuulua vuorotellen näihin eri luokkiin, ottaa osaa yhteiskuntaelämään ja oppia jokaisen luokan läksyn: ensin *työn*, sitten toiseksi *yhteisen hyvän*, se on, jonkin verran epäitsekkyyttä, että osaa ajatella toisia, sitten kolmanneksi kyvyn ottaa vastaan velvollisuuksia ja *puolustaa hengellään isänmaataan* ja lopuksi, neljänneksi, *viisaan älyn* käytön. Nämä neljä totuutta ilmenee yleensä henkisessä viisaudessa totuudenetsijälle. Ne ovat ne neljä läksyä, jotka sielun pitää oppia. Ja kun sielu on oppinut, mitä on palveleminen, mitä kasvatus, mitä henkinen elämä, mitä usko Jumalaan ja lähimmäisen rakkaus, kun se on näistä kuullut ja oppinut ymmärtämään näiden hengen ja merkityksen, niin silloin se asetetaan kokeelle. Se on käynyt koulua ja nyt se asetetaan tutkittavaksi. Se on kulkenut läpi älyllisten ja siveellisten kehitysjaksojen ja nyt sen edessä on itsekasvatuksen pitkä taival.

Tällä taipaleella on eri vaiheita, joita nimitetään eri nimillä: puhdistuksen tie ja varsinainen vihkimysten tie. Nyt on ihmisen sielun edessä itsekasvatuksen tie, ja ennen kuin sielu kykenee sitä kulkemaan, on sen pitänyt oppia tiettyjä läksyjä siveellisessä elämässä ja suorittaa jonkinlainen tutkinto. Viime kerralla jo näimme, mikä se tutkinto on. Se ei ole sellainen tutkinto, joka näyttää, millainen ihminen on persoonallisessa mielessä, vaan tämä tutkinto, joka sielulle asetetaan, sisältää aivan muuta. Tässä tutkinnossa sielun on osoitettava ymmärtävänsä, mikä on henkinen tie, ja mikä on itsekasvatuksen syvin merkitys. Tähän tutkintoon joutuminen on verraten harvinainen tapaus, sillä kaikki ihmisielut eivät siitä kykene suoriutumaan, eikä kaikkia voi edes asettaa tutkittaviksi. Viime kerralla näimme, miten tämä tutkinto tapahtuu: silloin ihminen syntyy sellaisiin oloihin tässä fyysisessä maailmassa, ettei hänelle anneta mitään. Hän ei saa osakseen rakkautta eikä hyvyyttä, hän ei saa koulukasvatusta eikä oppia, hän ei saa lainkaan osakseen sitä, mikä muuten aivan luonnostaan lankeaa sivistyneeseen yhteiskuntaan syntyneille ihmisolennoille. Hän syntyy niin vaikeisiin olosuhteisiin, että häneltä kaikki kielletään. Elämä asettaa hänet kysymyksen eteen, elämä asettaa hänet sellaiselle koetukselle, että se kysyy: ”Rakastatko sinä sivistystä, tahdotko sinä saada itsellesi sivistystä, vaikei sinulla ole mitään, osaatko sinä antaa arvoa viisaudelle? Tahdotko saada oppia, tahdotko pyrkiä eteenpäin kaikessa henkisyydessä, kaikessa viisaudessa? Osaatko ymmärtää, että viisaus on kaikkein tärkeintä, että henkinen viisaus on kaikista korkein asia yleisessä kulttuurissa? Osaatko antaa arvoa sille, vaikka sinulle itsellesi ei ole annettu mitään?”

Tämä on se kysymys, eikä vastaus siihen ole niin hirmuisen vaikea. Sielun pitää näyttää omassa elämässään, että se osaa antaa arvoa sivistykselle, että se antaa arvoa opetukselle, jota se on ennen saanut. Sen pitää näyttää, että se rakastaa työtä, että se ajattelee toisia ihmisiä, että se tahtoo oikeutta. Ei niin, että se asettaisi oman oikeutensa toisten oikeuden edelle, vaan niin, että todellinen oikeus, puhdas oikeus on kaikessa hänen silmämääränään. Sielun pitää näyttää, että totuus, henkinen sivistys, uskollisuus totuuden hengelle, on määräävänä hänen sisällään, että se on hänelle korkeinta ja että hän tahtoo siihen ennen kaikkea pyrkiä ja sille uhrata kaikkensa.

Me näemme, että tällaisia ihmisiä on olemassa meidänkin kansamme keskuudessa. Me olemme saattaneet välistä suorastaan haaveilla, että Suomen kansan keskuuteen on syntynyt paljon näitä sielua, ja me olemme nähneet, ettei se ole ollut pelkkää haavetta, vaan että se on totta. Kun luomme silmäyksen kansamme historiaan, niin huomaamme, että joukkoomme on syntynyt paljon ihmisiä, joilta heidän elämänsä ja sielunsa pitkässä kehityksessä on kysytty juuri näin: ”Rakastatko viisautta ja henkistä kulttuuria yli kaiken, tahdotko mennä eteenpäin kaikessa henkisessä kulttuurissa?” Me näemme, että Suomen kansan keskuudessa on paljon näitä ihmisiä. Ei tarvitse silmäillä taaksepäin historiassa kuin muutamia vuosikymmeniä voidakseen nähdä, kuinka Suomen kansan joukossa on elänyt ja elää paljon yksilöitä, jotka, vaikka elämä on heiltä paljon kieltänyt, kuitenkin ovat koettaneet nousta. Ei ole kysymys ulkonaisesta, vaan siitä, että kun elämä kieltää ihmiseltä kaiken, niin ihminen itse sanoo itselleen: ”Sille ja sille annan arvoa. Vaikka elämä kieltäisi minulta kaiken, vaikka ihmiset ovat minulle pahoja ja yhteiskuntaolot vääriä, niin että ne eivät anna minulle sitä mahdollisuutta oppiin ja sivistykseen, jota sisimmässäni kaipaan, niin koetan sitä itse hankkia itselleni kaikesta huolimatta, sillä sivistyksen ja viisauden saavuttaminen on minulle arvokas ja pyhä asia. Minä tahdon kasvattaa itse itseäni, minä tahdon pyrkiä eteenpäin kaikessa inhimillisessä viisaudessa, kaikessa kauneudessa, kaikessa totuudessa!”

Me näemme, että Suomen kansan keskuudessa on paljon näitä ihmisiä. Meidän kansamme keskuudesta on noussut niitä, jotka ovat tahtoneet hankkia itselleen sivistystä ja ovat siinä ankarien ponnistusten jälkeen onnistuneet, vaikka elämä on ollut heitä vastaan ja heillä on ollut vain hyvin vähän tilaisuutta koulunkäyntiin.

Kun nyt ymmärrämme, mikä tällaisella, niin sanoaksemme, negatiivisella ruumistuksella, tällä tutkintoyhtymällä eli harvojen tutkinnolla on tarkoituksena, niin voimme kysyä: Mikä on se uusi elämä, joka ihmiselle avautuu ja häntä kutsuu tämän jälkeen? Kun ihmisen sielu pannaan näin koetukselle, niin se koetus on laadultaan henkinen ja lähtöisin siveellisestä motiivista. Ja kun ihminen omaksuu tämän henkisen motiivin, henkisen pyrkimyksen, silloin hänelle avautuu uusia näköaloja, hänelle avautuu uusi inhimillinen elämä. Kun hän on ensin ponnistellut vaikeissa olosuhteissa, niin lopulta on kuin hänen silmänsä avautuisivat. Silloin hän ymmärtää inhimillistä elämää aivan uudella tavalla. Hän alkaa nähdä, että ihmisen elämä on tie, jolla on päämäärä. Se päämäärä on laadultaan henkinen, ja se tie on henkisen kehityksen tie.

Millä tavoin tämä ensin kuvastuu, miten se ensin näyttäytyy ihmiselle? Mikä on se uusi puoli, jota sielu alkaa ymmärtää, alkaa nähdä elämästä? Ihminen näkee ja ymmärtää, että ihminen itse, todellinen ihminen, on sielullinen olento. Ihminen on tullut tähän elämään sieluna; hän on syntynyt tänne, mutta tämä elämä ei ole hänen omaansa. Hän on täällä aivan kuin vieraana, hän on tullut tänne vain jotakin tarkoitusta varten. Hän ei tunne enää samalla tavoin kuin ennen, hän ei tunne, että tämä elämä on hänen omansa. Millainen sitten oli ihmissielun tila ennen? Hänen tilansa oli sellainen, että hän aivan varmasti tunsi, että elämä on hänen, että maailma, aineellinen, näkyvä maailma kuuluu hänelle. Ihminen ei ehkä tällä tavalla filosofoi, mutta vaistomaisesti hän elää ja tuntee niin, että hän etsii nautintoa ja aineellista hyvää. Kaikkea näkyvään maailmaan kuuluvaa hän tahtoo ja siihen pyrkii. Hän tuntee, että aineellinen maailma on häntä varten ja kaikkia toisiakin ihmisiä varten, ja että hänellä on siihen täysi oikeus. Tämä kuuluu ns. alaspäiseen kaareen.

Tämä alaspäinen kaari on se, joka yleensä vaikuttaa ihmiskunnassa. Ihminen on alussa tietoisuudeltaan tällainen: ihminen tahtoo kaikkea tästä elämästä ja rakastaa sitä, hän tahtoo saada kaikkea hyvää, mitä siinä on. Mutta vähitellen hän alkaa tunkea myös ylöspäistä kaarta, mutta ei vielä siitä filosofoi. Jos hän alkaa filosofoida elämää, niin silloin hänessä herää epäily, hän alkaa epäillä elämänsä tarkoitusta. Hän tuntee vaistomaisesti, että elämällä on muukin tarkoitus, että elämässä on myös ylöspäinen kaari, ja silloin hän vähitellen joutuu ristiriitaan ympäristönsä kanssa. Se tulee aluksi esiin aivan pienissä asioissa. Tuskin hän itse niitä huomaakaan, mutta vaistomaisesti hän tuntee, että hänen ympäristönsä ei ole aivan hänen ajatustensa mukainen. Ja kun ihminen syventyy tällä tavoin tutkimaan elämäänsä, silloin elämä kääntyy sellaiseksi, että hän tuntee itsensä vieraaksi tälle aineelliselle elämälle; hän ei ole aineellista elämää varten. Ja ihminen kysyy itseltään: ”Minkä tähden minä olen täällä; mikä on minun elämäni tarkoitus?” Ja ihminen

huomaa, ettei hänen elämänsä tarkoitus voikaan olla aineellisessa elämässä, vaan että sen tarkoitus on aivan toista laadultaan; se on henkistä. Ihminen ymmärtää, että hän edustaa tajuntaa ja henkeä tässä aineellisessa maailmassa. On kuin hän olisi täällä vain jonkinlaisena taloudenhoitajana, jolle elämän henki kuiskaa: ”Sinun paikkasi elämässä on siinä, että sinä toimitat, suoritat velvollisuutesi ja hoidat asioita, mutta älä ajattele, että mikään on sinun, että sinulla on joitakin oikeuksia elämään nähden!” – Se on hengen ensimmäinen kuiske.

Me näemme, kuinka ihmiset yleensä juuri tässä kohden enimmin erehtyvät. Mutta vaikka ihminen ei selvästi näkisikään, mikä on henkisen elämän A ja O, niin hän kuitenkin voi, jos hän kehittää itseään, kehittää järkeään ja tunnettaan, hän kyllä voi ymmärtää paljonkin elämästä elässään sivistyneessä yhteiskunnassa. Hän voi ymmärtää sen, että elämällä on henkinen tarkoitus; hän voi tulla aivan vakuuttuneeksi siitä. Ja vaikka hän ei tulisikaan siitä vakuuttuneeksi, niin hän voi kuitenkin oppia, missä kohden hän itse on erehtynyt elämän suhteen. Hän saa oppia, missä kohden hän on puutteellinen, sillä elämä asettaa hänelle koetuksia, ja niistä hän saa oppia enemmän tuntemaan elämää ja omaa suhdettaan siihen.

Me sanomme nyt, että jokainen ihminen voi teosofian avulla oppia näkemään, että elämässä on tie ja että ihmisen pitää kulkea sitä elämän tietä, että ihmisen pitää kasvattaa itseään ja tehdä työtä sen hyväksi, että kaikki ihmiset oppisivat näkemään elämän tien. Vain teosofia voi ihmisen herättää. Teosofia näyttää hänelle elämän tien ja auttaa ymmärtämään, millainen elämä todellisuudessa on. Mutta nähtyään teosofian avulla elämän tien ihminen voi sanoa itselleen: ”Voidakseni tätä kaikkea tehdä, mitä teosofia kehoittaa minua tekemään, voidakseni tehdä työtä teosofian puolesta ja elää henkistä elämää minä en saa olla niin köyhä kuin nyt olen, vaan minulla pitää olla enemmän varallisuutta.” Saattaa tapahtua, että hän menee niinkin pitkälle, että sanoo: ”Jos mestarit, joihin teosofeina uskomme, ovat niin suunnattoman rikkaita”, – sillä hän on saattanut kuulla niin puhuttavan – ”niin miksikä he eivät auta minua; heidän pitää antaa minulle varoja, rahaa. Hehän näkevät, kuinka vilpiton on haluni auttaa kaikkia ihmisiä. Eivätkö he voisi minua auttaa, jos heillä kerran on varoja siihen? Miksikä he ovat niin kitsaita?”

Ihminen voi sanoa näin itselleen ja toisillekin. Tämä on räikeä esimerkki, mutta saatamme sitä hyvin sovelluttaa. Ihminen, joka tahtoo palvella Jumalaa ja tahtoo viedä toisiakin ihmisiä Jumalan luo, voi ajatella: ”Miksi ei Jumala minua tässä auta, miksi ei Jeesus Kristus minua auta, miksi eivät toiset ihmiset, ystävät, minua tässä työssä auta?” Tällainen on tavallista elämässä. Mutta kun ihminen näin ajattelee, silloin elämä asettaa hänet koetukselle, silloin elämä sanoo hänelle: ”Kun näin ajattelet, niin sinä et vielä tiedä mitään etkä ymmärrä mitään. Sinun pitää ymmärtää, että jos tahdot palvella ihmisiä, jos tahdot palvella totuutta ja oikeutta, jos tahdot palvella ihmiskuntaa ja henkistä elämää, niin ensimmäinen ehto on se, että olet irti aineellisuudesta. Todista, että aineellisuus ei sinua enää houkuttele, todista, että olet sen yläpuolella. Todista se itsessäsi, omassa elämässäsi, ja jos osaat sen todistaa, silloin sinä olet todella se yläpuolella. Näytä, että olet siitä vapaa. Eivät mestarit auta, ei Jumala auta, ei kukaan auta sinua saamaan mitään aineellista, vaan sinun pitää tehdä työtä vapaana kaikesta aineellisuudesta!” Ja kun ihminen ymmärtää elämän sanoman, niin hän todistaa itsessään ja näyttää elämällään, että hän on vapaa aineellisuudesta, että hän osaa tehdä työtä, vaikka elämä ei anna hänelle mitään. Hän saa tulla toimeen henkisessä työssä aivan omin voimin, sillä hänen tehtävänsä on juuri todistaa, että aineellisuus ei ole sitä, jota hän kaipaa, että se, mitä hänen pitää saada, ei kuulu aineelliseen elämään.

Ja se läksy, joka ihmisen pitää oppia, on ilmaistu Jeesus Kristuksen sanoissa: ”Etsikää ensin Jumalan valtakuntaa! Etsikää sitä, älkää etsikö mitään aineellista, älkää sekottako etsintäänne mitään aineellista, niin sitten kaikki muu teille annetaan.” Ihminen erehtyy, kun hän sanoo: ”Minä etsin sitä tai sitä.” ”Ei”, sanoo elämä, ”todista itsessäsi, ettet pyydä mitään, vaan että tahdot palvella vain henkeä ja totuutta!” Jos tahdotte palvella henkistä elämää, silloin teidät asetetaan henkiselle koetukselle. Jos on joku ihminen, joka asettaa itselleen korkeita, henkisiä ihanteita ja ajattelee: ”Minä tahdon palvella Jumalaa, tahdon tehdä työtä totuuden ja koko ihmiskunnan puolesta”, niin hänen pitää sanoa itselleen: ”Minulla ei ole mitään aineellista päämäärää, minulla ei ole mitään halua menestyä ulkonaisesti, mutta minulla on Jumala, johon olen täynnä

uskoa, ja minulle on sanottu: Etsikää ensin Jumalan valtakuntaa! Lähdetän siis ulos maailmaan, enkä pyydä mitään muuta kuin Jumalan valtakuntaa.” Ja hän uskaltaa lähteä ulos elämään, sillä hän sanoo: ”Minä en tee väärin, minä en toimi itsekkäästi, vaan minä rakastan ja palvelen ihmisiä ja kuolen vaikka nälkään, jos Jumala niin tahtoo.” Kun sielu, ihminen, joka on lähetetty tähän elämään, tahtoo tehdä Jumalan valtakunnan puolesta työtä, niin hän menee ulos elämään tekemään sitä työtä ja on valmis kuolemaan vaikka viikon kuluttua, jos Jumala niin tahtoo. Ja kun ihminen on tullut tähän kohtaan, niin hän menee rohkeasti elämään, sillä hän ei tarvitse mitään aineellista, hän ei sure, millä hän itseään vaatettaisi. Hän voi sanoa Franciscus Assisilaisen tavoin: ”Jos Jumala on olemassa, jos henkinen elämä on todellisuutta, jos on olemassa totuutta ja rakkautta ja jos on välttämätöntä, että minä elän totuuden ja rakkauden puolesta, niin minä elän, jos Jumala tahtoo minun elävän.”

Jos ihminen osaa ajatella näin Franciscus Assisilaisen tavoin ja menee ulos elämään, silloin hän on sen lupauksensa kannalla, jonka hän on tehnyt itselleen, hän on sille lupaukselleen kuuliainen, hän tottelee. Hän menee ulos elämään, ja Jumala pitää hänestä huolen. Millä tavoin se tapahtuu, se on Jumalan salaisuus. Jumala pitää hänestä huolen, mutta ainoastaan silloin, kun hän ei mitään pyydä itselleen. Mutta ensin hänen pitää todistaa, että hän on uskollinen vähässä, ja jos hän on uskollinen vähässä, niin hänelle alkaa aivan uusi elämä.

Henkisen elämän ensimmäinen tunnusmerkki, se, joka pitää ihmisessä ilmetä silloin, kun elämän tie alkaa hänelle näkyä, on vapaaehtoinen köyhyys. Se merkitsee, että ihminen ei tahdo saada itselleen tätä aineellista maailmaa. Hän on siitä vapaa. Se on hänelle kuin vieras; hän ei tahdo sitä ylläpitää itsessään. Muistanette, mitä Jeesus sanoi rikkaalle nuorukaiselle, joka häneltä kysyi: ”Mitä minun pitää tehdä, että voisin seurata Sinua?” – ”Täytyä käskyt.” – ”Aina olen ne täyttänyt.” – ”Hyvä on”, sanoi Jeesus, ”mene ja myy tavarasi ja anna kaikki köyhille!” Siinä tuli seisahdus. Nuorukainen meni miettiväisenä pois, hänen päänsä painui alas: ”Mitähän se mahtaa tarkoittaa, mitä Jeesus sanoi?” Hän ei ymmärtänyt, että Jeesus tarkoitti sitä, että hänen on opittava elämän tie. Kuinka hän olisi saattanut kulkea Jeesuksen tietä, kun hän oli vielä kiinni aineellisessa elämässä? Jos ihminen rakastaa aineellista elämää, niin hän on kelvoton seuraamaan mestaria, sillä hän ei ole vielä ymmärtänyt elämän tietä. Jos ihminen tahtoo seurata Jeesuksen neuvoa, niin hän ymmärtää, että hänellä täytyy olla jokin johtaja, opas, jotta hän voisi sillä tavoin elää henkistä elämää. Hän huomaa, kun hän on seurannut Jeesuksen neuvoa, että täytyy olla jokin menetelmä, jota voi seurata voidakseen ottaa askeleita eteenpäin elämän tiellä, ja että hänen täytyy saada tietoa siitä menetelmästä. Ja siksi hän tarvitsee opettajaa ja johtajaa. Ja me voimme nähdä, kun katselemme, miten se asia on yleensä elämässä, että tämä kysymys opettajasta voi tulla ratkaistuksi eri tavoin.

Muistamme viime esitelmästä, että ihmiset voidaan jakaa neljään luokkaan temperamenttiensa perusteella. Nämä luokat ovat: flegmaattinen temperamentti eli työtätekevä luokka, sangviininen temperamentti eli omistava luokka, koleerinen temperamentti eli sotilasluokka ja melankolinen temperamentti eli sivistynyt, oppinut luokka. Ja me voimme huomata, kuinka nämä eri temperamentit suhtautuvat eri tavoin opettajakysymykseen, niin että

Ne ihmiset, joiden perusominaisuutena on flegmaattinen temperamentti, kaipaavat aina fyysistä mestaria. Me huomaamme, kun menemme taaksepäin ihmiskunnan historiassa, että alkuaikoina, jolloin kehittyi juuri flegmaattinen temperamentti, oli yhteiskunnassa aina mukana korkeita olentoja, mestariolentoja. He elivät silloin mukana ihmiskunnassa, jonka jäsenet olivat vähemmän kehittyneitä kuin nyt. Ihmiset kuuluivat silloin etupäässä tuohon ensimmäiseen luokkaan, jossa he oppivat työtä tekemään ja työtä rakastamaan. Me huomaamme, että nykyäänkin on ihmiselle, jolla on flegmaattinen temperamentti, siis rauhallinen, tyyni, itsekäs ja hidas, hyödyksi että hänellä on fyysinen mestari, opettaja ja johtaja, joka sanoo hänelle: ”Nyt sinun pitää tehdä niin ja niin. Suorita nämä asiat ja silloin sinun käy hyvin.”

Me näemme kyllä, että meidän nykyisissä sivistyneissä yhteiskunnissamme ei juuri ole mestareita näkyvässä maailmassa, ei esiinny julkisesti jumalaisia mestariolentoja. Ja jos heitä olisikin, niin he pysyisivät

salassa; he eivät ainakaan täällä länsimailla näyttäytyisi ihmisille. Itämailla on asia hieman toisin, siellä ei ole mahdotonta tavata fyysistäkin mestaria; siellä voi olla suuria ja korkeita olentoja tavallisten ihmisten joukossa. Siellä liikkuu ihmisten keskuudessa joogea, jotka ovat paljon harjoittaneet itsekasvatusta ja joilla on paljon tietoa. On hyvä ihmiselle, jos hän voi saada ohjausta toiselta, kehittyneemmältä ihmiseltä, joka voi häntä neuvoa: ”Näin ja näin sinun pitää tehdä.” On hyvä, jos ihminen oppii tottelemaan henkisissä asioissa. On hyvä, jos osaamme totella meitä viisaampia ihmisiä, että sitten osaamme totella itse viisautta. Me kaikki ihmiset kaipaamme tottelemisen läksyä, sillä ihmisen on opittava tottelemaan. Se, mitä meiltä ennen kaikkea odotetaan, on kyky totella itse viisautta, vaikka se ei olisikaan personoitu mihinkään tiettyyn opettajaan. Se viisaus on silloin jotakin, joka on objektiivista verrattuna ihmisen omaan subjektiiviseen maailmaan.

Kun ihminen näkee henkisen tien, silloin hän ei enää kaipaa fyysistä opettajaa, mestaria, vaan viisautta. Hän etsii siis mestaria toisessa merkityksessä. Tämä on silloin toinen mahdollisuus löytää itselleen opettaja, tämä on se mahdollisuus, joka on lähempänä ihmistä meidän nykyisessä sivistyneessä yhteiskunnassamme. Tätä opettajaa me voimme nimittää näkymättömäksi mestariksi. Tämä nimitys näkymätön mestari sisältää käytännöllisesti katsoen sangen merkillisen seikan. 'Näkymätön mestari' on aivan epämääräinen käsite. Miten ihminen voi luottaa sellaiseen? Ihminen voi tietää kirjallisuuden perusteella, että ihmiskunnassa on elänyt useita mestareita, korkeita mestariolentoja, sellaisia kuin esim. Gautama Buddha. Me tiedämme, että ihmiskunnan historiassa on esiintynyt myös opettaja, jota kutsutaan nimellä Jeesus Kristus, ja että hänkin on korkea viisauden mestari, ja enemmänkin; hän on koko mestarien Salaisen Veljeskunnan edustaja ja samalla siis näkymättömän mestarin edustaja. Minkä tähden Jeesus Kristus on tällaisessa erikoisasemassa? Miksi ei Buddha yhtä hyvin voi olla siinä? Ensinnäkin siksi, että Gautama Buddha ei ole samanlaisessa suhteessa ihmiskuntaan kuin Jeesus Kristus. Kun Buddha kuoli, niin hän siirtyi – niin kuin sanotaan – paranirvaanaan. Häntä mietiskelevät vielä kaikki buddhalaiset, ja se merkitsee, että Buddhan ajatukset seuraavat kaikkia buddhalaisia, mutta itse Buddha ei ole millään tavalla mystinen. Hän on ihminen, joka on elänyt täällä, mutta kellään nyt elävällä ihmisellä ei ole mystistä yhteyttä hänen kanssaan. Hän on opettaja, joka sanoo: ”Tehkää niin kuin olen käskenyt; ja jos teette sanani mukaan, niin saavutatte täydellisyuden, nirvaanan.” Buddhalainen sanoo: ”Jos ihminen on oikea buddhalainen, niin hän noudattaa Buddhan käskyjä. Hän kulkee Tathaagatan jälkiä ja saavuttaa täydellisyuden.”

Mutta Jeesus Kristuksesta on puhuttu aivan toisin. On sanottu, että hän ei ole kuolemansa jälkeen siirtynyt taivasiin, vaan että hän yhä auttaa niitä maan päällä eläviä ihmisiä, jotka noudattavat hänen käskyjään. Hänestä uskotaan, että hän elää kuolemansa jälkeen meidän keskellämme viimeiseen saakka. Hän ei ole kaukana ihmiskunnasta, vaan hän elää täällä. Hän on tavallaan kaikkien mestarien edustaja, sillä hän edustaa koko Veljeskuntaa, koska hän on sanonut: ”Minä olen aina teidän kanssanne”, sillä kaikki mestarit elävät ihmisten keskuudessa, joskaan eivät aina elä näkyvässä maailmassa. Jeesus Kristus elää samalla kertaa näkymättömässä maailmassa ja meidän keskellämme. Jeesus Kristus on siten erikoinen, ja häntä on pitkin vuosisatoja aina ymmärretty sillä tavoin.

Me puhumme nyt erikoisesti niistä ihmisistä, jotka uskovat Jeesus Kristukseen ja pitävät häntä mestarina, sillä voihan olla paljonkin ihmisiä, jotka ajattelevat, ettei Jeesus Kristus ole koskaan elänytäkään. – Me puhumme nyt niistä ihmisistä, jotka uskovat, että Jeesus Kristus on elänyt tässä elämässä, ja tahtovat tehdä hänen nevojensa mukaan. Ja me voimme ymmärtää ja tietää, että Jeesus Kristus on todella aina heidän kanssaan. Hän on siis heille se näkymätön opettaja, jonka luo he voivat aina mennä. Tämä on toinen mahdollisuus löytää näkymätön mestari; Jeesus Kristus näkymättömänä mestarina. Se ei ole vain sitä, että ihminen lukee evankeliumista Jeesus Kristuksen käskyt ja kaikki muut neuvot ja koettaa niitä noudattaa, vaan se on myös sitä, että hän voi hengessään, sisässään, päästä subjektiivisesti yhteyteen Jeesus Kristuksen kanssa. Hän voi näkymättömästi päästä yhteyteen Jeesus Kristuksen kanssa, jolloin hänessä syntyy side Jeesus Kristukseen ja hän on aina hänen kanssaan. Jeesus Kristus on hänelle näkymätön mestari ja samalla kaikkien mestarien edustaja.

Tämä on kokemus, joka tulee ihmiselle, jos hän tahtoo kulkea elämän tietä. Jos ihminen haluaa elää henkistä elämää Jeesus Kristuksen neuvojen mukaan, niin hän saa näkymättömän opettajan, jota hän kutsuu Jeesus Kristukseksi. Hän kohtaa Jeesus Kristuksen persoonallisena olentona. Se ei ole mitään abstraktista, yleistä, vaan se on persoonallinen kokemus. Hän kohtaa Jeesus Kristuksen persoonallisena olentona, persoonallisena näkymättömänä opettajana. Hänen yhteyteensä ihmisen sielu voi päästä, ja tämän kokemuksen saattaa tehdä jokainen ihminen, joka siihen valmistuu.

Me huomaamme, että opettajakysymys ratkeaa tällä tavoin toiselle ja kolmannelle temperamentille. On paljon sangviinisia ja koleerisia ihmisiä. Koleeriset ihmiset kuuluvat hallitsevaan luokkaan; he tahtovat käskä ja hallita. He eivät saata totella fyysistä mestaria, nämä ihmiset, jotka yhteiskunnassa kuuluvat sotilasluokkaan. He ovat järjestyksen ihmisiä; he eivät ole sellaisia, jotka osaisivat vielä totella viisautta, mutta heidän pitää kyllä oppia tottelemaan niitä ihmisiä, jotka ovat arvossa heitä ylempänä. Mutta samalla kun he näin pakosta saavat oppia tottelemaan, heissä kehittyy hallitsemisen halu. Sitten saattaa tapahtua, kun disiplina, kuri, höltyy, että näistä ihmisistä, jotka ovat pakosta totelleet ja joissa sen tottelamisen ohella on kehittynyt käskemishalu, että heistä tulee raakoja ja julmia, jos he eivät vielä ole oppineet täydellisesti läksyään. Siinä luokassa pitää kehittyä sellainen tottelamisen henki, että opettajana, käskijänä, voi olla näkymätönkin opettaja, henkinen näkymätön opettaja.

Sitten meillä on vielä kolmas mahdollinen opettajakysymyksen ratkaisu, ja se on siinä, että koko opettajakäsite muuttuu abstraktiseksi. Silloin ihmiselle tulee opettajaksi viisaan ihmisen, näkyvän tai näkymättömän opettajan, asemesta itse viisaus. Ja me voimme kutsua sitä silloin Logokseksi, tai teosofiaksi sanan alkuperäisessä merkityksessä — siis jumal-viisaudeksi — tai sitten vielä Kristukseksi yleisessä merkityksessä, merkityksessä Logos, ei siis Jeesus Kristus persoonallisessa merkityksessä henkilönä, joka eli maan päällä, vaan Kristus, Logos itse aatteena, itse totuutena, itse elämän ihanteena, itse Jumalana sinään. Ne ihmiset, joille opettajakysymys ratkeaa tällä tavoin, ajattelevat paljon elämän kysymyksiä; he ovat oppineita ihmisiä ja edustavat yhteiskunnan henkistä viisautta. He saattavat vaikuttaa melkein synkiltä ihmisiltä; he ovat mietiskeleviä, surumielisiä, melankolisia ihmisiä. Kun he tarvitsevat opettajaa, silloin kun he näkevät elämän tien, niin he voivat löytää opettajan vain siten, että muodostavat sen itse itsessään. Heille voi opettaja olla vain abstraktinen laadultaan: Jumala, Logos, teosofia tai aate.

IX

”ETSIKÄÄ, NIIN TE LÖYDÄTTE”

Viime kerralla puhuimme niistä ihmisistä, jotka noudattavat Jeesuksen neuvoja ja alkavat etsiä Jumalan valtakuntaa, totuutta, alkavat etsiä sitä elämän sisältöä ja tarkoitusta, jota varten he itsekin ovat olemassa. Jaoin heidät eri ryhmiin heidän menneiden kokemustensa ja temperamenttinsa mukaan. Muistamme, että nämä temperamentit olivat muodostuneet vähitellen yhteiskuntaelämässä saatujen kokemusten kautta. Tuo jako ei kuitenkaan pidä aivan tarkalleen paikkaansa nykyajan ihmisiin nähden, sillä ihmiset ovat aikojen kuluessa tehneet siksi kirjavia kokemuksia, että nykyajan ihmistä ei useinkaan saata aivan varmasti määritellä kuuluvaksi yhteen ja samaan luokkaan ja temperamenttiin. Ihmisten temperamentit ovat kyllä siten muodostuneet, kuin olemme kuvanneet, mutta nykyajan ihmisissä voi huomata paljonkin sekamuotoja. Pääpiirteisään tuo temperamenttijako kuitenkin pitää paikkansa, ja siitä voi nähdä, mitkä kokemukset ovat olleet valtavimpia jälleensyntymien pitkässä sarjassa. Viime kerralla jaoin ihmiset kolmeen ryhmään sen mukaan, minkälaista henkistä opettajaa ja mestaria he kaipaavat ja tarvitsevat, ja näimme, että ensimmäisen näistä ryhmistä muodostavat ne ihmiset, joilla on flegmaattinen temperamentti. He kaipaavat fyysistä opettajaa, kun he heräävät etsimään henkisesti, ja me voimme sanoa, että heidän etsintänsä kohdistuu siihen, että heidän pitää löytää opettaja fyysisestä maailmasta.

Toisen ryhmän muodostivat sitten ne ihmiset, joilla on sangviininen tai koleerinen temperamentti. Hekin kaipaavat opettajaa, kun heräävät etsimään henkistä tietä, mutta he eivät välitä fyysisestä opettajasta, vaan kaipaavat mystistä opettajaa, mestaria. Me näimme, että hekin löytävät etsimänsä, sillä on olemassa mystisiä opettajia, mestareita, ja heitä edustaa mystinen Kristus. Tämä mystinen Kristus tarkoittaa silloin sellaista opettajaa ja mestaria, joka voi puhua ihmisen sisässä ja jonka kanssa ihminen voi joutua persoonalliseen kosketukseen omassa sisimmässään ja hengessään.

Sitten on vielä kolmas laji ihmisiä, joiden temperamentti on melankolinen. Heistä sanottiin, että kun he heräävät etsimään opettajaa, niin he kaipaavat opettajaa paljon yleisemmässä, paljon abstraktisemmassa merkityksessä. He eivät kaipaa mitään persoonallista opettajaa, eivät näkyvää eivätkä näkymätöntä, vaan he kaipaavat itse Jumalaa, itse totuutta, itse aatetta, ihannetta, joka voi puhua heidän älylleen.

Me voimme sanoa, että tuo ensimmäinen ryhmä, flegmaattiset ihmiset, on tekemisissä tahdon kanssa, sillä flegmaattisessa ihmisessä herää tahto. Sangviiniset ja koleeriset ihmiset ovat tekemisissä tunteen kanssa, sillä vaikka he persoonallisesti ovatkin voimakastahtoisempia kuin edellinen ryhmä, niin okkultisesti he ovat tekemisissä tunteen kanssa.

Melankoliset ihmiset ovat tekemisissä tiedon kanssa, ja jos tarkastelemme heitä tarkemmin, niin huomaamme, että he ovat sängen intensiivisiä älyllisesti. He etsivät sängen intensiivisesti totuutta, he sanovat itselleen: ”Minä etsin vain totuutta.” He eivät etsi persoonallista opettajaa, sillä he eivät tiedä sellaista opettajaa, jota kannattaisi etsiä. Jos katsomme nykyajan teosofeja ja okkultisteja, niin huomaamme, että he ovat useimmiten sangviinisia tai koleerisia ihmisiä. He kaipaavat ratkaisua elämän ongelmiin uskonnollisella tavalla, he kaipaavat mystistä opettajaa, mystistä Kristusta, he kaipaavat persoonallista opettajaa. Kun ajattelemme näitä ihmisiä, joissa vaikuttaa eniten tunne ja jotka ovat siis luonteeltaan uskonnollisia, niin huomaamme, että he kaipaavat sisäistä opettajaa. Näiden ihmissielujen pohjasävy on sellainen, että heidän pitää löytää opettaja, mestari, johon he voivat uskoa, mutta se opettaja, mestari, ei saata olla fyysisessä elämässä. Tietysti voisi tulla kysymykseen fyysinenkin opettaja, jos täällä fyysisessä maailmassa esiintyisi opettajana joku mestari, joku täydellinen jumalainen olento, mutta tuskin sekään täällä

länsimailla kävisi päinsä. Täällä ovat kaikki etsijät niin kriittisiä, arvostelevia, että he eivät saata tyytyä ottamaan vastan opetusta ilman muuta. He eivät saata ottaa vastaan opettajaa aivan yksinkertaisesti, naivisti; niin ei täällä länsimailla osata tehdä. Täällä ollaan niin kriittisiä, että jos täällä esiintyisi joku kokenut ihminen jumalaisena opettajana, mestarina, niin siitä olisi seurauksena, että häntä alettaisiin paljon epäillä: ”Mikähän hän on oikein olevinaan, eihän hän saata olla täynnä Jumalaa!” Täällä alkavat ihmiset huomata, että ihmistä ei voi toinen ihminen tyydyttää, jollei hän ole itse Jumala, sillä ihmistä ei voi toinen ihminen pelastaa. Niin paljon ovat ihmiset jo oppineet ymmärtämään, että ainoa, mikä johtaa pelastukseen, on totuuden tieto. Mutta toisen ihmisen tieto ei auta toista ihmistä, toinen ei voi toista auttaa siinä merkityksessä. Siihen tarvitaan sellaista opettajaa, joka on itsessään täydellinen ja joka ei ole ihmisen ulkopuolella, vaan hänen sisässään. Me huomaamme, että kaikki sellaiset etsijät, joista olemme edellä puhuneet, sangviiniset ja koleeriset ihmiset, alkavat kaivata sisäistä vapahtajaa. He kaipaavat mystistä Kristusta, sitä vapahtajaa, joka voi vaikuttaa ja toimia heidän omassa sisässään. He kaipaavat mestaria, jonka ääni voi kaikua heidän sisässään.

Me huomaamme, että meidän aikanamme ovat totuudenetsijät jo siksi kriittisiä, arvostelukykyisiä, että jos heillä voi olla vapahtaja, niin sen pitää olla sellainen, joka vaikuttaa heidän sisässään. Ja me tiedämme, että on olemassa tällaisia vapahtajia, jumalaisia olentoja, opettajia ja mestareita, jotka voivat puhua totuudenetsijän sisimmässä. He ovat kaikki ihmisiä, jotka ovat ennen eläneet maan päällä. Ja koska heidän joukossaan Jeesus Kristus on ainoa, josta täällä länsimailla on pitkin matkaa opetettu, että hän yhä elää ihmisten keskellä, että hän elää ihmisessä itsessään, niin kuin evankeliumissa sanotaan: ”Minä olen teidän kanssanne, minä olen teidän sisässänne aikojen loppuun saakka”, niin huomaamme, että ihmiset etsiessään sisäistä vapahtajaa, mystistä Kristusta, aivan luonnollisesti kääntyvät Jeesus Kristuksen puoleen. Näin on länsimailla. Itämailla ei etsitä aivan niin. Siellä kyllä etsitään myöskin mystistä Kristusta, sillä kaikkiin uskontoihin sisältyy mystinen Kristus, mutta siellä käytetään toisenlaista nimitystä. Itämailla puhutaan mystisestä Kristuksesta nimellä Amitaabha Buddha. Hänestä opetetaan, että hän on mystinen olento, joka elää näkymättömissä maailmoissa ja myös ihmisen sisässä. Hän elää ihmisessä, ja ihminen voi omassa sisässään päästä yhtymään häneen. Mutta se asia ei ole itämailla niin yksinkertainen kuin länsimailla.

Kun ihminen länsimailla herää etsimään vapahtajaa omassa sisässään, kun hän alkaa etsiä mystistä Kristusta, niin on luonnollista, että hän kääntyy Jeesus Kristuksen puoleen. Hän ottaa opettajakseen Jeesus Kristuksen. Ja me ymmärrämme, että se merkitsee sitä, että hän tutkii evankeliumeista, mitä Jeesus on sanonut, neuvonut ja opettanut, ja alkaa noudattaa hänen ohjeitaan. Ja kun hän on alkanut noudattaa Jeesuksen neuvoja elämässään, silloin hän on asettunut oikeaan suhteeseen sisäiseen mestariin, mystiseen Kristukseen. Silloin mestari neuvoo häntä hänen sisässään, ja hänen järkensä hyväksyy sen: ”Se on oikein.” Hän tuntee, että se, mitä Jeesus neuvoo, on oikein.

Kun Jeesus sanoo evankeliumissa: ”Älä suutu”, niin ihmisen järki sen heti hyväksyy, ja ihminen selittää itselleen ajatuksissaan, että suuttuminen on mahdotonta. Se on vastoin kaikkea oikeutta. Vaikka ihmiset tekevät väärin, niin sittenkään ei saa suuttua. Ja kuta enemmän ihminen sanoo itselleen: ”Älä suutu, suuttuminen ei ole oikein!”, sitä enemmän kaikuu hänen sisällään myös mestarin ääni: ”Älä suutu, älä suutu sydämestäsi!” Kuinka paljon onnettomuutta poistuisikaan maailmasta, jos emme sydämessämme ollenkaan suuttuisi, sillä Jeesus ei tarkoittanut käskyllään vain ulkonaista itsehillintää. Hän saattoi itsekin käyttää kiivaita sanoja, mutta ne eivät lähteneet suuttuneesta sydäimestä. Hän käytti välistä ankaria sanoja, mutta hän ei suuttunut sydämessään. Jos ihminen ei sydämessään suutu, silloin on onnettomuuden mahdollisuus poistunut, vaikka hän käyttäisikin kovia sanoja.

Jos ihminen ottaa Jeesus Kristuksen opettajakseen, niin se merkitsee, että hän ottaa Jeesuksen opit opettajakseen, ja ne soivat hänen sisässään. Me emme ole kristikunnassa yleensä niitä noudattaneet, emmekä osaa niitä täyttää. Mutta kun uskomme mestariin, jonka ääni kuuluu meidän sisässämme, niin hän puhuu meille Jumalasta ja koskettaa siihen, joka on totta meissä, ja silloin se totuus kaikuu meissäkin. Kun uskomme Jeesus Kristukseen ja alamme pyrkiä eteenpäin henkisellä tiellä hänen neuvojensa mukaan, silloin

huomaamme, ettemme heti pysty noudattamaan hänen käskyjään. Mutta kun sanomme itsellemme: ”Ei ole oikein suuttua”, niin vaikka suutummekin, niin huomaamme, mitä pahaa seuraa suuttumisestamme, ja niin pääsemme vähitellen yhä enemmän siitä. On ihmisiä, totuudenetsijöitä, jotka tällä tavalla yrittävät noudattaa Jeesuksen neuvoja. He osaavat olla Jeesus Kristuksen oppilaita mystisellä tavalla. He seuraavat hänen neuvojaan, ja se kaikki on omiaan tyydyttämään heidän tunneolemustaan, heidän omaatuntoaan, heidän sieluaan ja sisäistä kaipaustaan.

Mutta me voimme huomata, että ihmisessä on vielä eräs puoli, joka jää tyydyttämättä tällaisessa elämässä, ja se on ihmisen äly, hänen ajatus- ja tietuelämänsä. Sillä vaikka ihminen tällä tavalla uskoo ja on yhteydessä johonkin opettajaan – ja suorastaan näkymättömään mestariin, mystiseen Kristukseen – niin kuitenkin hänen älynsä ja ajatuksensa voi jäädä aivan odottavalle, etsivälle kannalle. Hän huomaa sisässään, että hän mielellään tahtoi todella tietää, kuinka asiat ovat. Hän kyllä uskoo tietoon, sisäiseen vapahtajaan, hän uskoo Jeesus Kristukseen ja hänen käskyihinsä, mutta hän tahtoi samalla myös tietää. Hän tahtoo ymmärtää, hän tahtoo päästä tietoon siitä, että hänen maailmankuvansa on oikea, että opit maailman rakenteesta ja järjestyksestä ovat oikeat ja paikkansa pitävät. Jos hän on teosofi, niin teosofian antama maailmankatsomus antaa hänen järjelleen pitkäksi aikaa työtä, kun hän saa ajatella ja pohtia maailman rakennetta teosofisten oppien mukaan. Mutta sekään ei ajan oloon voi häntä tyydyttää, sillä hän tuntee, että hänen täytyy muodostaa maailmankatsomuksen tiedoksi. Hän tietää kyllä sen, että ne opetukset, joita hän seuraa elämässään, ovat siveelliset laadultaan, ne opettavat, kuinka on elettävä tätä elämää, mutta muuta ei ihminen tiedä totuudesta. Se tieto, kuinka elämä on elettävä, on kyllä suunnattoman tärkeä. Jos menemme jonkun totuuden tietäjän luo, niin hän sanoo, ettei mikään muu ole niin tärkeätä kuin se tieto, miten on elettävä: tieto elämän siveellisestä sisällöstä on kaikkein tärkein.

Mutta me tiedämme, että ihminen on sillä tavoin kokoonpantu, että hän kaipaa tietoa muussakin merkityksessä. Vaikka hän tietääkin elämän siveelliset lait, niin hän tahtoo sen lisäksi tietää, onko esim. olemassa elämää kuoleman jälkeen. Ja ihmisen täytyy tunnustaa, että vaikka hänellä onkin tieto elämän siveellisestä sisällöstä, vaikka hän tietää, miten täällä pitää elää, vaikka hän tietää, että ihminen suorittaa elämänsä todellista sisältöä silloin, kun hän noudattaa Jeesus Kristuksen neuvoja, niin hän ei kuitenkaan tiedä, mitä elämä on ilmiönä. Me huomaamme, että vaikka ihmisellä voi olla tietoa yhdessä suhteessa, niin häneltä puuttuu tietoa toisessa suhteessa.

Ja jos tutkimme totuudenetsijää, jolla on älyllinen, melankolinen temperamentti, niin huomaamme, että hän on samalla kertaa sekä filosofi että tiedemies. Hän on ihminen, joka etsii totuutta teosofiasta, hän etsii, ja hänen ajatuksensa tekevät työtä. Hän on voimakas ja tottunut ajattelija, hän on kehittänyt itsensä tarkaksi ajattelijaksi ja on oppinut luottamaan itseensä ja älyynsä. Hän on oppinut luottamaan logiikkaan, loogiseen älyyn. Kun hän lukee teosofiaa, kun hän tutkii ja miettii teosofisia asioita, niin hän pääsee järjessään niin suureen vapauteen, että ne asiat tulevat hänelle ikään kuin tiedoksi, hän huomaa ne loogisiksi ja hän luottaa niihin. Hän on paljon kasvattanut ajatustaan, ja kun hänen älynsä hyväksyy ja ottaa teoreettista oppia näkymättömästä maailmasta, niin se on hänelle kuin tietoa. Se on selvinnyt hänelle. Ihminen luottaa ajatukseen ja sisäiseen kehitykseen, kun hänen temperamenttinsa on melankolinen.

Mutta kun tällainen totuudenetsijä herää enemmän tahtomaan, enemmän pyrkimään, niin hän huomaa, että häneltä puuttuu jotakin. Mitä häneltä puuttuu? Hän huomaa, että häneltä puuttuu itse elämä. Vaikka hän onkin aivan vakuuttunut siitä, että kaikki on niin kuin hän osaa ajatella – ja hänhän osaa ajatella niin selvästi – niin kuitenkin häneltä saattaa puuttua elämä. Hän ei saa kiinni elämästä, hän ei oikein tunne elävänsä sen mukana. Elämän pitäisi olla pyhä, siinä pitäisi olla mukana Jumala, mutta hän ei pääse siitä kiinni. ”Missä on pyhä elämä, missä on Jumala? En voi järjelläni saada kiinni Jumalasta, eikä Jumala voi minua niin täyttää, että tuntisin, mikä elämä on!” Me huomaamme, että ihminen, jolla on sangviininen tai koleerinen temperamentti ja joka uskoo mystiseen Kristukseen, kaipaa tietoa, mutta melankolinen ihminen, joka uskoo omaan järkeensä, kaipaa itse elämää.

Saavuttaako ihminen päämääränsä, saavuttaako hän, mitä kaipaa? Saavuttaa varmasti, ellei nyt, niin tulevaisuudessa, kun hän vain etsii. On niinkuin Jeesus sanoi: ”Etsikää, niin te löydätte; kolkuttakaa, niin teille avataan; anokaa, niin teille annetaan!” Mitä sitten on se, jota ihmisen tulee rukoilla ja pyytää, mitä hänen tulee etsiä? Jos näin kysyessämme käännyimme evankeliumien puoleen ja pidämme kiinni siitä vastauksesta, jonka niistä saamme, niin se vastaus kuuluu: Se, mitä ihmisen pitää rukoilla ja etsiä, on Pyhä Henki, sillä Jeesus sanoo: ”Etsikää Pyhää Henkeä, rukoilkaa Pyhää Henkeä; kuinka ei Jumala sitä teille antaisi!” On rukoiltava Pyhää Henkeä; sillä Jeesus Kristus lupasi lähettää jälkeensä Pyhän Hengen, joka muistuttaa kaikesta. Kun kaipaamme tietoa elämästä, kun seuraamme mestaria jokapäiväisessä elämässä, kuulemme hänen äänensä sisässämme ja kaipaamme tietoa, niin Pyhä Henki on se, joka antaa meille tietoa. Se herättää muistin, se herättää jälleensyntymismuistin ja antaa tietoa, Pyhä Henki on se, joka antaa voimaa ja valtaa, se antaa elämän leipää, kun pyydämme sitä.

Tässä nimessä ”Pyhä Henki” piilee kaikki se, mitä ihminen etsii ja mitä elämä voi hänelle antaa. Mitä sitten merkitsee, että on etsittävä ja rukoiltava Pyhää Henkeä, ja millä tavoin ihmisen pitää etsiä ja rukoilla, että hän saisi Pyhän Hengen? Tähän meidän pitää vastata: Se etsiminen ja rukoileminen on sitä, mitä me olemme teosofisesti tottuneet nimittämään nimellä ”meditaatio” eli mietiskely. Mitä sitten on meditaatio? Onko se meditaatiota, että ihminen jonakin määrättyinä hetkenä päivästä istuu mietiskelemään? Ei ole; se määrättyinä hetkinä mietiskeleminen ei ole vielä oikeata meditaatiota, se on vain ikään kuin harjoitusta siihen. Se mietiskely, joka tapahtuu määrättyinä hetkenä, tai myös uskovaisten rukous, jota he harjoittavat määrättyinä aikoina, ne ovat kuin aivan alkuharjoitusta siihen etsimiseen ja rukoilemiseen, jota sanalla ”meditaatio” tarkoitetaan. Se etsiminen ja rukoileminen, joka saa Pyhän Hengen palkakseen, ei ole määrätty toiminta ihmisen aivoissa eikä tapahdu aivojen välityksellä, vaan se rukoileminen ja mietiskely on tajunnan tila, joka asuu ihmisen sielussa. Se on sellainen sekä ali- että päivätaujuinen tila meidän sielussamme, että ihmisen sielu, ihminen itse sieluna ja henkenä on täynnä tietynlaista tahtoa, on täynnä sitä tahtoa, että Jumala antaisi ihmiselle itsensä, antaisi pyhän totuutensa, Pyhän Hengen.

Sen ihmisen sielun, joka pääsee siihen tilaan, pitää olla niin viritetty, että totuuden saaminen ja Jumalan vastaanottaminen on hänelle elämän ja kuoleman kysymys, että Pyhän Hengen vastaanottaminen on hänen sielulle yhtä tärkeätä kuin ruoka ruumiille. Ihminen ei voi pysyä elossa ilman ruokaa. Hän saattaa paastota päivän, kaksi päivää, viikon, kuukauden, joskus kauemminkin, jos se tapahtuu määrätyn hoidon ohella. Mutta jos häneltä loppuu ruoka, eikä hän tiedä, että ihminen voi pysyä jonkin aikaa elossa ilmankin ruokaa, niin hän saattaa kuolla kolmen päivän kuluttua. Joka tapauksessa on ruoka aivan välttämätöntä ihmisen aineelliselle ruumiille fyysisen elämän aikana, sillä vaikka ihminen poikkeustapauksissa voi tulla jonkin aikaa toimeen ilman fyysistä ravintoa, niin sääntönä on, että ruumiin ylläpitämiseksi on fyysinen ravinto välttämätöntä. Mutta me emme ole yleensä päässeet yhtä suureen varmuuteen siitä, että Pyhä Henki on yhtä välttämätöntä ihmisen sielulle ja hengelle kuin ruoka ruumiille, että ihmisen sielun ja hengen pitää saada Pyhää Henkeä, että se pysyisi hengissä ja hyvissä voimissa.

Ihminen, joka etsii totuutta ja joka on kokenut sen, mistä edellä on puhuttu, uskoo siihen, että ilman Pyhää Henkeä, ilman totuuden Henkeä, ilman mystistä elämää hänen sisässään, sellaista elämää, josta hän tuntee, että se on tullut muualta häneen ja on häntä varten olemassa, josta hän tuntee, että se vapauttaa hänet jostakin, ilman sitä hän ei jaksaisi elää. Ilman sellaista Pyhää Henkeä ihmisen sielu kuihtuu ja kuolee; ihminen ei jaksa elää. Hänelle on Pyhän Hengen saaminen yhtä välttämätöntä kuin ruoka ruumiille. Ihminen, joka elää tällaisessa tajunnan tilassa, on silloin siinä mielen ja sielun tilassa, jota me nimitämme todelliseksi meditaatioksi, sillä todellinen meditaatio on sitä, että ihminen kaipaa totuuden Henkeä, Jumalan läsnäoloa, yhtä paljon kuin ruumis kaipaa ravintoa. Tässä meditaatiossa tulee Pyhä Henki ihmiseen. Se on silloin samalla merkki jostakin todellisuudesta. Se ei ole vain valaistusta omiin ajatuksiin, vaikka se on sitäkin, vaan se on voimaa, valoa ja elämää, joka tulee ihmiseen. On kuin auringon valo tulisi ihmiseen ja valaisisi kaiken ihmisen sisällä. Sellainen on Pyhän Hengen tuleminen. Se on voima, todellisuus, joka kannattaa ihmistä, nostaa hänen sieluaan ja muuttaa hänen tajuntansa niin, että hänen sielunsa herää. Tästä Pyhästä Hengestä puhuu Jeesus Kristus evankeliumeissa.

Nyt tahdomme tarkastella erästä sangen merkillistä kohtaa evankeliumissa, joka aina herättää kysymyksiä ja saa aikaan epäilyksiä. Teosofisissa kysymyksillöissä esiintyy usein kysymyksiä juuri tämän kohdan suhteen. Se on se merkillinen evankeliumin kohta, jossa sanotaan, että kaikki synty ja pilkka annetaan ihmiselle anteeksi, mutta ei pilkkaa Pyhää Henkeä vastaan. ”Joka sanoo jotakin Pyhää Henkeä vastaan, sitä ei anneta hänelle anteeksi.” Se on merkillinen kohta, joka aina herättää epäilystä ja kysymyksiä.

Nyt tämä kohta sisältää sellaisen Jeesus Kristuksen opetuksen, jota ei ole osattu tulkita alkuperäisen ajatuksen mukaan. Mitä siis on tarkoitettu, kun on näin sanottu? Minä en itse ole niin hyvin perehtynyt kreikankieleen, että olisin omin päin osannut tulkita oikein tämän tekstin, mutta olen tutustunut erään englantilaisen kielimiehen tulkintaan. Tämä tutkija kiinnitti ensin huomiota tähän kohtaan sellaisena kuin se kuuluu englanninkielelle käännettynä. Sitten hän tutki alkuperäistä tekstiä ja huomasi sen olevan väärin tulkitun ja huomasi myös, mitä sillä on alkuaan tarkoitettu, että jos tuon kohdan kääntää sanatarkasti englannin- ja myös suomenkielelle, niin se kuuluu: ”Jokainen synty ja pilkka ajetaan pois ihmisestä, mutta totuuden Pyhää Henkeä ei ajeta pois jne.” On tapahtunut siis ilmeinen käännösvirhe, joka johtuu siitä, etteivät kääntäjät ole tunteneet Jeesus Kristuksen alkuperäisiä opetuksia.

Jos muistatte, niin kerran oli puhe ”usko”-käsitteestä, kreikaksi ”pistis”, ja kun se suomennettiin sanatarkasti, niin huomattiin, ettei tämäkään käsite ole tulkittu oikein, sillä ”pistis” merkitsee oikeastaan ”tieto”. Tämä kohta on samalla tavoin väärin käännetty, sillä suomentajat eivät ole osanneet sitä muuten ymmärtää.

Me huomaamme myös, kun tutkimme evankeliumissa tätä kohtaa, että se on esitetty merkillisessä yhteydessä. Onkin väärin ottaa se erilleen sen alkuperäisestä yhteydestä, sillä voidakseen sitä oikein ymmärtää, se pitää lukea siinä yhteydessä, missä sen Jeesus sanoi. Evankeliumissa kerrotaan ensin, kuinka Jeesus paransi sairaan miehen ja kansa siitä hämmästyen sanoi Jeesusta Davidin pojaksi, mutta fariseukset koettivat väittää Jeesuksen tekevän voimatöitään itse pääpaholaisen, Belsebubin, avulla. Sitten kuvataan, miten Jeesus kumoaa fariseusten väitteet osoittamalla, ettei hän suinkaan saata pahan hengen voimalla ajaa pois pahoja henkiä, vaan että se voi tapahtua vain Pyhän Hengen avulla. Sitten seuraavat nuo merkilliset sanat, jotka edellä on toistettu. (Matt. 12:22-). Mitä siis Jeesus tarkoitti tässä yhteydessä näillä sanoillaan? Hänhän on juuri puhunut, kuinka hän Jumalan Hengen avulla ajaa ulos riivaajat, ja sitten, aivan odottamatta, puhutaan pilkasta! Se tulee aivan odottamatta ja että se tulee odottamatta, se riippuu väärästä käännöksestä. Mutta kun suomennetaan oikein, niin huomataan, että Jeesus on sanonutkin aivan muuta, ja että hänen sanansa liittyvät aivan loogisesti alkuperäiseen yhteyteen.

Pitää ymmärtää, missä yhteydessä Jeesuksen sanat esitettiin, ja siksi on ensin ymmärrettävä, millainen oli juutalaisten katsantokanta, heidän, joiden keskuudessa Jeesus eli. – Juutalaisten katsantokanta oli sellainen, että asioita tarkasteltiin henkisesti, sisältäpäin. Heidän ajatuksensa mukaan ihmisessä on aina jokin henki. Kun joku ihminen oli sairas, niin sanottiin, että hänessä oli paha henki, hän oli perkeleen riivaama. Kaatumatautiset – eli niinkuin me teosofisesti ymmärrämme, mediumistiset – ihmiset olivat heidän katsantokantansa mukaan perkeleen riivaamia. Jeesus ei kumonnut heidän käsitystään vaan päinvastoin, hän myönsi: ”Niin se on.” – Nyt ei pidä käsittää asiaa niin, että sairast ihmiset olisivat toisten elävien ihmisten riivaamia, vaan että he ovat henkimaailman olentojen, vainajien ja muiden persoonallisten olentojen riivaamia. Meidän pitää ottaa huomioon, että kun katsotaan asioita sisältä päin, astraalisesti, niin sellaisetkin asiat, jotka fyysisen maailman kannalta ovat kuolleita, ovat astraalimaailmassa eläviä olentoja. Kaikki ajatusmuodot ovat eläviä olentoja astraalimaailmassa, kaikki tunteet niin ikään. Ja niin paljon kuin on voimaa ajatuksessa tai tunteessa, niin paljon niillä on myös elämää astraalimaailmassa, sielunmaailmassa. Kun lausuu julki jonkin ajatuksen, niin fyysisessä maailmassa se on vain sikäli elävä, että toinen ihminen voi kuulla sen, mutta astraalimaailmassa se on elävä olento. – Kun ihminen sairastuu, niin hänen näkymättömään olemukseensa on tullut vieraita olentoja, jotka ovat saaneet aikaan häiriön hänen eetteriruumiissaan, hänen praanallisissa vibraatioissaan, värähtelyissään. Ja jos ihminen on kaatumatautinen,

niin hänessä asuu merkillinen astraalinen olento, joka häntä vaivaa. Se on astraaliolento, joka on kuin elävä olento, se voi olla joku vainaja, mutta häntä voivat vaivata myös ihmisten pahat ajatukset, jotka tulevat hänen sisäänsä astraalisina olentoina.

Me sanomme siis, että ihmiset ovat erilaisten henkien täyttämiä; he ovat eri henkien vaikutusten alaisia. Jeesus oli ihminen, joka kulki ympäri ja paransi sairaita ajamalla heistä pois pahoja henkiä, jotka olivat heihin tarttuneet. Kun silloin jotkut fariseukset, jotka eivät olleet Jeesukselle suosiollisia, väittivät hänen ajavan ulos pahoja henkiä perkeleen avulla, ajavan alempaa pahaa ulos suuremman pahan voimalla, niin Jeesus sanoi heille: ”Kuinka te sillä tavoin voitte ajatella? Kuinka Belsebub nousisi pahaa vastaan? Kuinka se, joka on itse paha, voisi nousta toista pahaa vastaan? Ei paha henki voi ajaa toista pahaa henkeä ulos, vaan pahan hengen voi ajaa ulos vain Jumalan Hengen voimalla. Minulla on valta pahojen henkien yli, ja se johtuu siitä, että minussa on Jumalan Pyhä Henki. Minä olen aina hyväksynyt ainoastaan sen, minä olen aina pyytänyt vain sitä. Kuinka sillä ei olisi valtaa muiden henkien yli?” Ja Jeesus lisää vielä: ”Jokainen synti ja pilkka ajetaan ulos ihmisestä.” Raamatun käännöksessä sanotaan kyllä: ”annetaan ihmiselle anteeksi”, mutta se on väärä käännös, sillä nuo sanat alkutekstissä merkitsevät sanasta sanaan: ”ajetaan ulos ihmisestä, poistetaan pois ihmisestä.” Jokaisesta ihmisestä poistetaan kaikki synti ja pilkka. Ja Jeesuksen suussa se ei merkitse ainoastaan synnintekoja, vaan itse synnillistä tilaa, sellaista tilaa, joka aiheutuu synnistä. Jeesus tahtoo sanoa: ”Kaikki synnillisuus ja pilkka ajetaan ihmisestä ulos.” Se on lupaus Jeesuksen puolelta, että kaikki se, mistä aiheutuvat pahat teot, kaikki ihmisen synnillisuus, se ei ole jäävä ainiaaksi ihmiseen, vaan kerran jokainen ihminen tulee niin hyväksi, että kaikki synti hänestä poistuu. Ei siis tarkoiteta, että vain jokin tietty synninteko annetaan anteeksi, sillä niin on kuin Jeesus lupaa: ”Kaikki synti ja pilkka tulee kerran poistumaan kaikista ihmisistä. Kerran on ihminen tuleva niin täydelliseksi, että kaikki synti hänestä poistuu.”

Tämän jälkeen sanoo Jeesus raamatunkäännöksemme mukaan: ”mutta Hengen pilkkaa ei anneta anteeksi. Joka sanoo sanan ihmisen Poikaa vastaan, hänelle annetaan anteeksi, mutta jos joku sanoo jotakin Pyhää Henkeä vastaan, niin hänelle ei anneta anteeksi.” Mutta kun tulkitaan oikein, niin saadaan aivan muuta. ”Joka sanoo sanan ihmisen poikaa vastaan jne.”, sanoo Jeesus. Tämä ”sanoo sanan” on siis tässä yhteydessä otettu merkitsemään samaa kuin käsite ”pilkka” eli kreikaksi ”blasphemia”, mutta kun tiedämme, että tuo toinen sana ”aphiemi” merkitsee ”ajaa pois” eikä ”antaa anteeksi”, niin se selittää, mitä tällä lauseella on tarkoitettu. Se selittää, mitä alkuperäisesti on tarkoitettu sillä käsitteellä, joka käännöksessä on samaistettu sanan ”blasphemia”, eli ”pilkan” kanssa, se selittää, mitä tarkoittaa ”sanoa sana jotakin vastaan” Jeesuksen suussa. Tässähän on juuri ollut puhe siitä, kuinka Jeesus ajaa ulos perkeleitä, kuinka hän sanan, käskyn voimalla ajaa niitä ulos. Hän käskyy: ”Menkää ulos!” Hän voi käskyä, sillä hän on niin voimakas. Sitä tarkoittaa tuo lause: ”sanoa sana jotakin vastaan”. Sillä siis tarkoitetaan manaamista, pahan pois manaamista ihmisestä. Jeesus tahtoo siis tällä sanoa, että kun jossakin ihmisessä on Pyhä Henki, niinkuin hänessä itsessään se oli, niin silloin, jos tuo ihminen sanoo jonkin sanan ja manaa sillä pois pahaa toisesta ihmisestä, silloin se Pyhä Henki lähtee ulos hänestä, joka manaa. Se lähtee hänestä ulos ja ajaa pahan pois toisesta. Mutta jos joku sanoo sanan manatakseen jotakin, joka ei ole pahaa, vaan joka on Pyhää Henkeä – sillä siinä toisessakin on saattanut olla Pyhää Henkeä – niin se ei lähde pois. Pyhä Henki ei tottele, se ei ole manattavissa, Pyhä Henki ei lähde ulos siitä, jota manataan.

Näin on tahdottu sanoa yksinkertaisesti vain sitä, että jos ihmisessä on Pyhää Henkeä, niin hän voi ajaa pois pahaa toisesta. Kaikki paha, kaikki se henki, joka ei ole Pyhää Henkeä, vaan vastustaa sitä, kaikki se tottelee pyhää Henkeä, mutta Pyhä Henki itse ei lähde ulos käskemällä, se ei lähde ulos siitä ihmisestä, jota manataan.

Tämä evankeliumin kohta on siis väärin suomennettu, mutta kun tiedämme, mitä siinä on alkuaan tarkoitettu, niin voimme ymmärtää siitä muutakin. Kun luemme tätä kohtaa evankeliumissa, niin huomaamme, että sanat ”Ihmisen Poika” ovat painetut isoilla alkukirjaimilla. Tällä on tahdottu antaa sellainen käsitys, että sanoilla ”ihmisen poika” olisi tarkoitettu vain Jeesus Kristusta. Ja tiedämme, että niin

ovat teologit yleensä aina käsittäneetkin tämän kohdan, että saa pilkata Jeesus Kristusta, saa pilkata Jumalaa itseäänkin, saa pilkata itse pää-pappaa ja poikaa, mutta varjele, jos pilkkaa Pyhää Henkeä! Jeesus Kristuksen sanoista on tehty komedia.

Kun siis evankeliumeissa puhutaan ihmisen pojasta, niin sillä ei tarkoiteta yksinomaan Jeesus Kristusta, sillä kun Jeesus itse käytti näitä sanoja, niin hän käytti aramean kieltä, ja aramean kielessä nämä sanat tarkoittavat: ”ihminen”. Aivan yleisessä merkityksessäänkin eri kielissä tarkoitetaan vain ihmistä, kun puhutaan ihmisen pojasta tai ihmisen lapsesta. Ja jos ollaan runollisia, niin sanotaan: ihmislapsi. Jeesus tarkoittaa siis sitä, että jos joku sanoo sanan ihmisen poikaa vastaan, niin hän manaa sitä ihmistä, hän manaa siitä ihmisestä ulos riivaajan, niin että hänestä lähtee pois paha, jos maanaajassa on itsensä Pyhä Henki. Mutta jos joku aikoo manata toisesta pois Pyhää Henkeä, niin se ei onnistu. Pyhä Henki ei lähde pois siitä ihmisestä, joka on sen kerran saanut, ei tässä ajassa eikä tulevassa.

X

HENKINEN ELÄMÄ

Jeesus Kristus on sanonut, ettei ihminen saata palvella kahta herraa, Jumalaa ja Mammonaa, vaan hänen täytyy toisesta luopua ja palvella yksinomaan toista. Noissa hänen sanoissaan kuvastuu henkisen elämän koko salaisuus, sillä henkinen elämä alkaa sillä ja on sitä, että ihminen valitsee Jumalan Mammonan asemesta. Jeesus tietenkin tarkoittaa maallista elämää yleensä, sitä elämää, jota yleensä vietetään tässä näkyvässä maailmassa, ei kuitenkaan elämää muodolliselta kannalta vaan sen sisältöä, sen vaikutinta, sen sielullista puolta. Sitä Jeesus nimittää Mammonaksi, ja siitä pitää luopua. Me olemme aikaisemmin tässä esitelmäsarjassa nähneet, kuinka ihminen kasvaa ja kehittyy elämän koulussa, yhteiskunnan koulussa. Kun tahdomme saada selvän käsityksen siitä, mitä on Jumalan elämä Mammonan elämän vastakohtana, pitää meidän luoda uudelleen silmäys niihin läksyihin, joita ihminen oppii elämän koulussa, mutta nyt katselemme niitä tarkemmin, juuriaan myöten. Emme nyt tyydy katselemaan niitä läksyjä, joita ihminen on määrätty oppimaan, vain ihanteiden kannalta, vaan nyt katselemme myös, miten ihminen elämän koulussa todellisuudessa elää, kasvaa ja kehittyy; me tarkastelemme ja pidämme mielessä, millä tavoin tavallinen ihminen kasvaa ja kehittyy synnissä, pahassa ja itsekkyydessä.

Puhuimme siitä, kuinka tässä elämän koulussa on neljä yhteiskuntaluokkaa, joissa pitää kehittyä neljä temperamenttia, että on neljä suurta läksyä, joita ihmisen pitää oppia. Nämä yhteiskuntaluokat olivat: I työtä tekevä luokka, II kauppiaat eli omistava luokka, III sotilaat ja IV oppinut luokka. Tämä jako on silloin sama kuin ikivanha intialainen kastijako, ja se vastaa meidän tarpeitamme, sillä ihmiskunta on vieläkin jaettu näiden periaatteiden mukaan. Ensimmäisen luokan eli työtä tekevän luokan läksy oli, kuten muistamme, itse työn tekeminen, piti oppia työtä tekemään ja työtä rakastamaan. Toisen yhteiskuntaluokan ihanne ja läksy on yhteishyvä. Ihminen tuli siinä luokassa tekemisiin omaisuuden kanssa, hänen piti sitä hankkia, ja ihanteena hänellä oli yhteishyvä. Ihmisen ei pidä ajatella vain omaa rikkauttaan vaan maansa ja kansansa parasta. Sitten seurasi kolmas yhteiskuntaluokka, sotilaat. Siinä oli ihanteena hengestään luopuminen; ihmisen tulee uhrata elämänsä oikeuden puolesta. Ihanne on siis oikeus, johon sisältyy käsitys velvollisuudesta, isänmaanrakkkaus ja kansan puolustus. Neljännen yhteiskuntaluokan ihanne on totuus. Siinä luokassa ihminen tekee työtä varsinaisesti sivistyksen ja kulttuurin puolesta; siihen kuuluvat tieteet ja taiteet. Siihen kuuluu varsinainen kulttuuriryö, kaikki se, mikä vie ihmistä ja ihmiskuntaa henkisesti eteenpäin.

Nämä ovat ne ihanteet, jotka vieläkin toistuvat kussakin yhteiskuntaluokassa, ja me ymmärrämme, että nämä ihanteet ovat aina olleet ihmiskunnan sisäisten johtajien silmien edessä. Nämä salaperäiset, korkeat henkiset johtajat, jotka ohjaavat ihmiskunnan elämää, pitävät silmällä, että ihmiset, yksilöt, edes jotakuinkin noudattavat näitä ihanteita tai yrittävät pitää niitä silmiensä edessä. Ja siinä on silloin itse tällä yhteiskuntajärjestyksellä suunnaton merkitys siinä, että sen vallitessa nämä ihanteet eivät saata kokonaan häipyä ihmisten mielistä.

Me tiedämme kuitenkin, että on toinen asia pitää ihannetta silmiensä edessä, ja toinen asia sen käytännössä toteuttaminen. Ja vaikka puhumme näistä ihanteista, niin ihmisen elämä ei vastaa aivan niitä; ihmisen elämä on toisenlaista, se on jokapäiväisempää. Vaikka yhteiskunta kokonaisuutena onkin hieno ja hyvä, niin sen yksilöt eivät ole mitään malli-ihmisiä, vaikka he ulkonaisesti noudattavatkin sääntöjä, jotka vastaavat ihannetta. Heidän sielunelämänsä ei saata olla vielä niin korkea, että se vastaisi ihannetta. Ihmiset ovat vielä heikkoja, huonoja ja syntisiä, niin kuin he olivat alkuaikoinakin. Mutta kun meitä elämän koulussa kasvatetaan, niin otetaan huomioon ihmisen heikot puolet, ja kasvatustimetelmät määräytyvät sen mukaan.

Kun katsomme alinta yhteiskuntaluokkaa, missä ihminen oppii työtä tekemään ja ihanteena on rakkaus työhön, niin huomaamme, etteivät yksityiset ihmiset siinä luokassa ole niin ihanteellisia, niin täynnä rakkautta ihanteeseen, että he olisivat ilman muuta alistuneet ihanteelle ja että he ajattelisivat, että tässä käydään elämän koulua. Eivät ihmiset vielä ole paljon sitä ymmärtäneet. Sen tähden on niin, että kun ihmisen pitää oppia rakastamaan työtä, niin hänellä pitää olla samalla jokin innostava momentti, kiihoitin, ”leikkikalua”, joka kannustaa ihmistä tekemään työtä. Mikä on se momentti, se palkka, joka ihmisen silmissä väikkyy ja innostaa hänet tekemään työtä? Se on paljon alempi ihanne, johon olemme jo aikaisemmin ohimennen viitanneet, mutta jonka nyt erikoisesti mainitsimme. Se palkka on aistillinen nautinto. Me voimme sanoa, että näiden ihmisten elämän realistinen kannustin on yleensä aistillinen nautinto. Yhteiskunta ja sen elämä on niin järjestetty, että ne, joiden pitää tehdä työtä ja jotka saavat enemmän vaivata ruumiinsa jäseniä, saavat myös enemmän nauttia ruumiillisesta elämästä. Koska he saavat tehdä työtä, niin heidän osakseen lankeaa ruumiillinen nautinto. Ihmisillä, jotka tekevät työtä ruumiillaan, pitää olla riittävästi ruokaa, juomaa ja vaatteita, sillä syöminen ja juominen on heille nautintoa. Me tiedämme, että kun ihminen on tehnyt ruumiillista työtä, niin hänelle tuottaa suurta nautintoa syöminen, juominen ja nukkuminen. Näitä nautintoja saadaksean ihminen tekee ruumiillista työtä. Kiihoittimina ovat siis ruumiilliset nautinnot, syöminen, juominen ja nukkuminen, sekä myös sukupuolinen rakkaus, sukupuolilempi. Nämä ovat kiihoittimina ensimmäisessä luokassa. Ihmiskunnan näkymättömät johtajat, mestarit, ovat muodostaneet yhteiskunnan koulun tätä seikkaa silmällä pitäen. Ihmisen sielullisen elämän sisältö on aluksi sellainen, että hän ajattelee: ”Kun nyt teen työtä ja noudatan kaikkia määräyksiä, niin sitten saan syödä, juoda ja nukkua, ja vielä viettää hauskaa iltaa jonkun ystävän tai ystävättären kanssa.” Se on ihmisen sielullinen puoli alussa. Ihmisen sielullisena kannustimena on se, että hän saa kouriintuntuvia arvoja palkinnoksi työstään, että hän saa aistillisia nautintoja.

Mutta hänen tehtävänsä, päämääränsä tässä luokassa ei ole oppia ruumiillisesti nauttimaan, sillä se kyky on sellainen, jonka hän jo osaa, jonka hän on osannut jo eläinkunnasta lähtien. Se ei ole ihmisen elämän tarkoitus, vaikka se saattaa olla kiihoitin ja kannustin. Tarkoitus ei ole, että ihminen oppisi nauttimaan, se ei kuulu enää asiaan. Ja me näemme, että kun ihminen elää tässä ensimmäisessä yhteiskuntaluokassa, niin hänessä alkaa herätä myös toisenlaisia haluja. Ihminenhan aina oppii haluamaan ja himoitsemaan sellaista, mitä hänellä ei ole. Ja kun ihmisellä tässä luokassa ei saada olla aivan kaikkea, niin hän alkaa kaivata sitä, mitä häneltä puuttuu. Kun ihminen on monta kertaa peräkkäin ruumistunut samaan luokkaan, niin hänen sielussaan alkaa herätä uusia haluja. Mikä on se halu, joka pitää herätä tässä ensimmäisessä yhteiskuntaluokassa? Ihminen herää huomaamaan – ottaaksemme tyypillisen esimerkin –, että hän voisi koota sekä tavaraa että rahaa sillä tavoin, että hän ei tuhlaa kaikkia ansioitaan niihin nautintoihin, jotka kuuluvat suorastaan hänen elämäänsä. Tämä kokoaminen tapahtuu sillä tavoin, että ihminen alkaa säästää, mutta hän ei säästä siinä järkevässä tarkoituksessa, että hänellä olisi säästössä jotakin vanhuuden varalle, vaan enemmän siinä muodossa, jota me nimitämme ahneudeksi. Se on ahneuden himo, joka alkaa herätä ihmisessä; se on se synti ja paha, joka henkisen kehityksen kannalta alkaa kehittyä ihmisessä. Se paha ja alhainen on ensimmäisessä yhteiskuntaluokassa ahneus. Jos katsomme elämää ympärillämme, niin huomaamme, että ahneus on yleinen pahe missä yhteiskuntaluokassa tahansa, mutta ei tarvitse paljon huomatakseni, että se on kaikkein yleisimpänä paheena juuri tässä ensimmäisessä luokassa.

Kun ihmisen sielu sitten siirtyy toiseen yhteiskuntaluokkaan, niin siinä on ihanteena yhteishyvä. Suuret opettajat, mestarit, asettavat tämän ihanteen ihmisten eteen, mutta se ei ilman muuta toteudu jokapäiväisessä elämässä. Tässä jokapäiväisessä elämässä pitää olla jokin muu kannustin takana. Ja kun tarkastamme ihmisen sielua, niin huomaammekin, että siinä liikkuu aivan toisia asioita. Vaikka hänen sieluaan ohimennen, juhlahetkinä, liikuttaisikin tunne, että hänen pitää koota varoja kansan ja isänmaan hyväksi, niin kuitenkin hänen sielullaan pitää olla toinen kannustin, että hän jaksaisi tehdä työtä omaisuutensa kartuttamiseksi. Kun ihminen on pakotettu hankkimaan omaisuutta ja rikkautta asemansa takia elämässä, kun hän on esim. kauppias, ja kokoaa liiketoimien avulla omaisuutta, niin ei hän ilman muuta osaa pitää jokapäiväisessä elämässään silmiensä edessä yhteistä hyvää, vaan luonnollisesti hän ajattelee ennen kaikkea

itseään, omaa rikkauttaan. Se, mikä on todella kannustin hänen elämässään, on rikkaus. Hänen kannustiminaan ei ole niin paljon yhteishyvä, vaikka se onkin asetettu ihanteeksi, vaan se on rikkaus, joka häntä viehättää ja tuottaa hänelle mielihyvää; se tuottaa hänelle tyydytystä.

Me huomaamme siten, että kun ihmisessä on ensimmäisessä luokassa herännyt ahneuden himo, niin samalla on hänen sielulle auennut mahdollisuus siirtyä toiseen luokkaan. Ennen kuin ahneuden himo on hänessä herännyt, on hänen pitänyt oppia tekemään työtä ja säästämään, hillitsemään itseään. Sitten hän tulee ahneeksi ja saattaa silloin siirtyä toiseen luokkaan, missä juuri ahneuden tyydytys on elämän persoonallinen motiivi, niin että hän tässä toisessa yhteiskuntaluokassa saattaa tehdä työtä sen eteen paljon enemmän kuin ensimmäisessä luokassa, sillä nyt hänelle alkavat huolet, työ ja huolet. Jos katselemme ihmisten elämää nykyaikana, niin huomaamme, kuinka ne ihmiset, jotka ovat liikemiehiä, hankkivat rikkautta itselleen, ovat ahkeria ja huolellisia, kuinka he tekevät työtä ja ajattelevat paljon, suunnittelevat aina uusia yrityksiä. Jos otamme esimerkiksi amerikkalaisen miljardöörin, niin tiedämme, että ennen kuin hänestä on tullut rikas, hän on saanut ja osannut tehdä suunnattomasti työtä, hän on paljon vaivaa nähnyt ja paljon ajatellut. Toisessa yhteiskuntaluokassa on persoonallisena kannustimena se, että ihminen tahtoo tulla rikkaaksi, ja itse asiassa hänen rikkautensa palvelee koko kansaa ja yhteiskuntaa. Se, että hän hankkii rikkautta, saa aikaan yhteistä hyvää, vaikka hänen persoonallisena motiivinaan ei ole yhteishyvä, vaan rikkauten halu, sellainen rikkauten himo, jota me voimme sanoa itsekkääksi.

Kun ihminen toisessa yhteiskuntaluokassa on tehnyt ahkerasti työtä, saavuttanut rikkautta ja nähnyt, mitä rikkaus tuo mukanaan, niin sitten häntä ei enää tyydytäkään pelkkä rikkaus. Hänen silmiinsä näkyy muutakin, hänen katseensa kohoaa seuraavaan yhteiskuntaluokkaan, niin kuin edelliselläkin kerralla ja hän huomaa, että on olemassa jotakin muutakin, joka on parempaa kuin pelkästään se rikkaus, minkä hän on koonnut. Mitä se on? Se on rikkauten tuottama valta toisten ihmisten yli, se on mahdollisuus käskää ja hallita toisia ihmisiä. Me voimme nimittää sitä vallanhimoksi. Kun ihminen saavuttaa rikkautta, niin hänessä kehittyä vallanhimo; hän tahtoo käskää muita. Hänellä pitää olla käskynalaisia ja valta teettää toisilla kaikkea mukavuutta edistäviä palveluksia. Tässä toisessa yhteiskuntaluokassa kasvaa ja kehittyä syntinä vallanhimo, ja kun se alkaa herätä ihmisen sielussa, niin taas sanotaan sielulle: ”Nyt saat siirtyä kolmanteen luokkaan, jossa vallanhimo itse asiassa on perussävelenä; nyt saat syntyä sotilasluokkaan.”

Sotilaan elämän persoonallinen motiivi on vallanhimo. Hänellä on ihanteena, että hänen pitää olla valmis vaikka kuolemaan, jos niin vaaditaan; jos oikeus ja kansan menestys vaatii, niin hänen pitää antaa henkensä niiden puolesta. Hänen ihanteensa on selvä, mutta persoonallisena motiivina ei ole ainoastaan tämä jalo ihanne, vaan se on valta. Se, mikä tuottaa sisältöä sotilaan elämälle, mikä tuottaa nautintoa hänelle, on valta. Hänelle tuottaa nautintoa tuntiessaan, että hän on jollakin tavoin käskijä. Vaikka hän olisikin vielä alhaisimmassa sotilasluokassa, vaikka hän olisi kaikkien ylempien käskyläinen, niin tämä käskettävä sotilaskin tuntee, että hänellä on valtaa toisten ihmisten suhteen. Hän tuntee, että hän on sentään vähän parempi kuin nuo siviili-ihmiset, että hän merkitsee jotakin, kun tulee tosi kysymykseen. Eiväthän siviili-ihmiset merkitse mitään, kun isänmaa on vaarassa; hän, sotilas, on se, joka jotakin merkitsee. Hän tuntee, että hänelläkin on jonkinlaista valtaa. Tämä tuntuu kyllä enemmän yleimmissä sotilaspöireissä. Upseerit ja muut korkeammat sotilashenkilöt tuntevat selvästi vallanhimoa. Me voimme sen nähdä nykyisissäkin sotilaissa, vaikka olemmekin enemmän katselleet taaksepäin vanhoja asioita, jotka ovat vielä heijastuneena nykyaikaisessa elämässä. Mutta kun ihminen on ollut kauan aikaa tällä asteella, niin hän ei enää itse asiassa anna niin paljon arvoa vallalle ja käskemismahdollisuudelle, sillä hän alkaa tuntea jotakin muuta, joka seuraa vallan käyttöä ja on sille välttämätöntä. Mitä se on? Se on kunnia. Hänessä alkaa kehittyä kunnianhimo paheena ja syntinä. Sotilaissa voi erikoisesti havaita kunnianhimoa. Sotilas tahtoo saada kunniaa, arvoa ja valtaa ja hän on myös arka kunniastaan. Kunnianhimo kasvaa vallan mahdollisuuden ohella ja se saattaa joskus kuvastua muutamille erittäin kauniissa muodossa. Jos ajattelemme esimerkiksi sotilasta sodassa, niin hän voi ajatella, että hän saa kunniaa, kun hän uhraa henkensä, tai sillä tavoin, että hän täyttää mahdollisimman hyvin tehtävänsä. Se on kunnianhimon hienoin muoto.

Kun ihmisessä näin on herännyt kunnianhimo, niin hän saattaa siirtyä neljänteen yhteiskuntaluokkaan, jossa ihanteena on totuus ja kulttuurityö, jonka silmämääränä lyhyesti sanoen on totuus. Siihen luokkaan siirtyy nyt ihmisen sielu. Me tiedämme kuitenkin, ettemme vielä tänä päivänäkään saata olettaa ja edellyttää, että kaikki ihmiset, jotka ovat neljännessä yhteiskuntaluokassa, oppineet, tiedemiehet, kirjailijat, taiteilijat, että he ilman muuta palvelisivat totuutta, että he olisivat ihmisiä, joilla on yksinomaan totuus silmiensä edessä. Sellaiset ihmiset ovat harvinaisia, sillä ne ihmiset, jotka ovat syntyneet tähän neljänteen luokkaan, ovat siinä sen tähden, että heissä on herännyt kunnianhimo. Se on se sielullinen pohja, joka tekee ihmiselle mahdolliseksi elämän tässä luokassa. Se saa heidät tekemään työtä kulttuurin puolesta neljännessä luokassa, heidän persoonallinen motiivinsa on kunnian tavoittelu. Ne, jotka tekevät kulttuurityötä, ovat kunnian palvelijoita. Heille merkitsee kunnia enemmän kuin rikkaus ja valta. Ne ihmiset, jotka tekevät kulttuurityötä, kuten esim. tiedemiehet ja taiteilijat, kadottavat jonkin verran omaa voimaansa, jos he poikkeavat tästä luonnollisesta kannustimestaan ja pyrkivät persoonallisesti esimerkiksi rikkauteen. Jos ajatellaan kirjailijaa, jonka persoonallisena motiivina on rikkaus, niin näemme, ettei hän saata palvella puhtaasti totuutta, sillä jos hänellä on motiivina rikkauden saavuttaminen, niin hänen pitää kirjoittaa sellaista, mikä on yleisön makuun ja mistä saa paljon tuloja. Mutta sellaiselle kirjailijalle, joka on todellinen kulttuurityöntekijä, ei rikkaus merkitse mitään. Hän ei saata pyrkiä rikkauteen; hän ei osaa sellaisesta nauttia. Hän ei ole vallanhimoinen samassa merkityksessä kuin muut, hänellä ei ole rikkauden himoa. — Meidän on kuitenkin muistettava, niin kuin jo kerran aikaisemmin puhuimme, että nykyisessä yhteiskunnassa ei kukaan ihminen ole puhtaasti vain yhtä luokkaa, vaan että ihmisen sielu on sekoitus eri luokista, vaikka yksi niistä onkin aina etualalla. — Kun siis ihminen on kulttuurityöntekijä, niin hänellä ei saata olla persoonallisena motiivina rikkaus eikä valta, vaan kunnia. Silloin hän kykenee vielä tekemään kulttuurityötä; ja kunnia tulee siitä, että hän on tunnontarkka työssään.

PESSIMISMIN TUOLLA PUOLEN

Kun ihminen tekee kulttuurityötä, on taiteilija tai tiedemies, oppinut, ja tulee kuuluisaksi suorittamalla velvollisuutensa neljännessä yhteiskuntaluokassa, niin lopulta hän ei enää välitä kunniaista. Kulttuuri-ihminen yleensä ei välitä rikkaudesta eikä vallasta, mutta jos hän on oikea kulttuuri-ihminen, niin hän ei välitä enää kunniaistakaan, sillä hänen silmiinsä kuvastuu jotakin muuta; hänen sielussaan alkaa kasvaa jotakin muuta, jotakin sellaista, joka hänelle muodostuu kuin paheeksi, synniksi. Mikä on se pahe ja synti, joka kulttuuri-ihmisessä kasvaa ja kehittyy? Se on silloin jonkinlainen väärä himottomuus, väsymys, pessimismi. Se tuntuu kyllä erinomaisen viisaalta, sillä älyn kehityshän alkaa siitä, että ihminen luopuu kunniaista ja että hänessä syntyy väsymys, pessimismi, yhtäkaikkisuus – sielullinen himottomuus. Äly – voi sanoa, *esprit* eli henkevyys – alkaa siitä. Jos ihminen on kulttuurityöntekijä, joka on hankkinut itselleen kaiken sen sivistyksen, jonka nykyisessä kulttuurissa voi saavuttaa, kun hän on tutkinut ja ajatellut kyllin paljon, niin lopulta hän väsyä. Vaikka hän sanoo itselleen: ”Minä olen totuudenetsijä” ja vaikka hän itsetietoisesti näkee totuuden, näkee ihanteen, niin sittenkin hän väsyä, tulee pessimistiksi. Hänestä näyttää, ettei mikään ole mitään. Ei ole totuutta, ei ole oikeutta, kaikki on niin perin turhaa. Hän tuntee niin kuin Salomo sanoo sananlaskussaan: ”Kaikki on turhaa; ei ole uutta auringon alla. Kaikki on koettua, kaikki on vanhaa. Ei ole mitään uutta.” Se on puolet hänen viisaudestaan.

Suuri väsymys on tuon pitkän kasvatuksen ja kehityksen loppupäätös tässä yhteiskunnallisessa elämässä. Kun kaikki on koettu, niin loppupäätös on: Kaikki on tyhjää, sillä kaikki on koettua.

Toistakaamme vielä edellä oleva lyhyesti.

<i>Luokka</i>	<i>Ihanne:</i>	<i>Kannustin:</i>	<i>Synti:</i>
I	Työ	Nautinto	Ahneus
II	Yhteishyvä	Rikkaus	Vallanhimo
III	Oikeus	Valta	Kunnia
IV	Totuus	Kunnia	Väsymys

Me tiedämme, että silloin on avuksi ihmisen sielulle, jos se saa syntyä sellaiseen tilanteeseen, sellaiseen elämään, missä elämä ei anna hänelle mitään. Ihminen syntyy köyhiin oloihin; hän ei saavuta valtaa eikä kunniaa. Hän on kuin paaria. Silloin hänet pannaan koetukselle.

Silloin alkaa sielulle henkisen elämän mahdollisuus, henkisen elämän aavistus, sillä siinä elämässä ihmissielu alkaa aavistaa, mitä on henkinen elämä. Kaikki on siihen saakka ollut Mammonan palvelusta ja nyt alkaa vasta henkinen elämä jostakin aivan uudesta.

Kun ihminen sitten on saanut hieman kokea, mitä on henkinen elämä, niin että hän alkaa sitä aavistaa, kun hän on, niin kuin viime kerralla puhuimme, päässyt hieman osalliseksi Pyhästä Hengestä, silloin hänelle alkaa henkinen elämä.

Henkinen elämä ei ole itsessään mitään, ellei se ole jotakin kouriintuntuvaa, ja se jokin, joka on kouriintuntuvaa, on Pyhä Henki. Henkinen elämä ei ole vain negatiivista Mammonasta luopumista, vaan se on positiivista Pyhän Hengen elämää. Henkinen elämä ei ole Mammonan jatkoa, vaan väsymys, pessimismi, muodostaa ylimenovaiheen. Sen tähden on sanottukin: ”Jos et ole kaikkeen väsynyt, et voi

kuulla Hengen kuisketta.” Ja siinä on ihmeellistä juuri se Pyhän Hengen saaminen, se että ihminen tulee osalliseksi Pyhästä Hengestä ja saa elää uutta elämää, jota hänen ei tarvitse itse keksiä, vaan joka tulee kuin itsestään. Kun Pyhä Henki ottaa ihmisen haltuunsa, silloin alkaa synnistä luopuminen aivan uudella tavalla. Se luopuminen elämän nautinnoista, johon ihminen on saanut elämänsä vaikeuksissa tottua, alkaa aivan uudella tavalla, uudessa ilossa ja onnessa.

Mikä nyt tulee hänen elämänsä perussäveleksi? Kun ihminen astuu henkiseen elämään, kun hän tulee osalliseksi Pyhästä Hengestä, osalliseksi uudesta sisäisestä voimasta, ja uusi elämä hänessä alkaa, niin se on sitä – niinkuin aikaisemmin koetimme selittää –, että itse elämä, itse koko olemassaolo saa uuden, erilaisen vivahduksen ja värityksen. Ennen oli niin, että hän oli ottamassa, vaatimassa ja tahtomassa ikään kuin koko elämä olisi hänen, koko maailma hänen. Mutta kun henkinen elämä alkaa, niin hänellä on aivan uutena tunteena se, että hänellä ei ole mitään eikä hän kaipaa mitään. Elämä on hänelle aivan uusi ja outo. Ennen hän luuli tuntevansa elämää, mutta nyt hän tuntee toisin ja tuntee enemmän. Ennen hän tahtoi oppia tuntemaan vain näkyvää maailmaa ja nyt hän huomaa, että tämä näkyvä maailma on vain heikko heijastus jostakin todellisuudesta, joka nyt on tullut häneen. Ei hän enää kaipaa mitään näkyvästä maailmasta. Mutta koska todellisuus on tullut häneen, niin hänen pitää nyt synnyttää itsestään jotakin todellista. Hän tulee jonkinlaiseksi luojaksi, olenoksi, joka ei tahdo itselleen mitään, vaan joka tahtoo vain antaa ja luoda.

Ja kun ihmisessä on tapahtunut tämä muutos, että hän tahtoo vain antaa ja luoda, niin samalla tapahtuu muutos myös näkyvän maailman suhteessa häneen. Näkyvä maailma asettuu palvelemaan asenteeseen, kun hän ei siltä mitään pyydä, vaan päinvastoin tarjoaa sille. Ja silloin käy toteen häneen nähden, mitä Jeesus on sanonut: ”Etsikää ensin Jumalan valtakuntaa, niin kaikki muu sen ohessa teille annetaan!” Kun ihminen on etsinyt Jumalan valtakuntaa, niin kaikki muu hänelle annetaan, se tarjotaan hänelle. Elämä muodostuu merkilliseksi seikkailuksi, joka on aina uusi, aina rikas. Se on merkillisen rikas sentähden, että hän ei mitään pyydä; hän vain ihmettelee, mitä elämä voi antaa.

Nyt kysymme: ”Mikä on se pessimismi, joka johtaa tähän elämään, joka suorastaan vie ihmisen henkisen elämän alkuun?” Se pessimismi, joka vie henkiseen elämään, on sitä, että ihminen on kokenut, kuinka hän itse on pieni ja mitätön, on huomannut, kuinka kaikki on mitätöntä ja arvotonta. Mutta koska hän ei ole liian ylpeä, ei ole kunniastaan arka, vaan on nöyrä sielu, niin hän alkaa ajatella, kysyä myös toiseen suuntaan. Hänen oma järkensä sanoo: ”Kuinka voisi olla mahdollista, että kaikki elämä maailmassa, koko olemassaolo olisi aivan mitätöntä, että suuri elämä, suuri olemassaolo, jossa me ihmiset yhdessä olemme kuin pisarat meressä, josta me olemme pieni, heikko ilmiö, kuinka se suuri elämä voisi olla yhtä mitätön kun meidän pieni, itsekäs elämämme? Ilman suurta, mystistä, salaista elämää, joka on kaiken sen takana, mitä me luulemme elämäksi, ei meitä olisi olemassa. Kuinka se elämä olisi mitätöntä, joka on vaikuttanut paljon tässä maailmankaikkeudessa, saanut aikaan lukemattomia aurinkojärjestelmiä? Sehän on aivan mahdotonta. On mahdotonta ajatella, että se suuri elämä olisi mitätön. Päinvastoin, sillä täytyy olla jokin merkillinen sisältö, josta minä en vielä tiedä.” Ja kun ihminen näin alkaa ajatella, silloin hänestä ei tule kieltäjää, agnostikkoa, hänestä ei tule pessimistiä pahassa merkityksessä, vaan hänestä tulee etsijä, totuudenetsijä, Jumalan etsijä. Hän huomaa, että siinä sisällössä, siinä merkillisessä elämässä, jota hän etsii, me ihmiset elämme oikeastaan sieluina, olemme sieluja. Ja jos hän määrittelee sen, mitä hän etsii, niin hänen täytyy nimittää sitä Jumalaksi, totuudeksi. Se on sitä, mitä on kutsuttu Jumalaksi, sillä viisaat ihmiset ovat aina etsineet Jumalaa. Ihminen ajattelee elämää; hän koettaa etsiä koko sielullaan. Hän ajattelee: ”Minun oma elämäni on mitätöntä, minun olemassaolollani ei ole mitään merkitystä, mutta takana on suuri elämä, suuri olemassaolo. Jos minä saisin siitä tietoa, niin ehkä minunkin pieni elämäni saisi siitä sisällön, niin ettei se enää olisi niin tyhjää ja turhaa.” Ja kun hän näin ajattelee, kun hän näin etsii, silloin hän todella astuu ulos rajoituksista ja hän myös löytää Jumalan ja tulee tietoiseksi siitä, että hän on osa jumalaisesta elämästä, että Jumala on hänen sisässään ja että hän on Jumalan poika. Hän kokee, että hänkin on pisara suuressa elämän meressä, että hän on osa itse elämästä ja että elämä on hänessä. Ei ole yhtä kuvaavaa sanaa, että on osa elämästä, sillä silloin voi ajatella, että on siitä puoleksi irti. Mutta kun hän on pisara meressä, silloin Jumala on hänessä. Se on merkillinen tieto elämästä, jonka etsijä saavuttaa. Hän tietää, että Jumala on olemassa ja

että hän on Jumalan poika. Tähän tietoon etsijä luottaa; totuudenetsijä luottaa Jumalaan. Mutta kun kysymme, mitä on Jumala, mitä on se suuri jumalainen elämä, josta hän on päässyt kiinni, kun kysymme, mitä hän voi siitä kertoa, kun hän on saanut siitä kiinni, niin voimme kuulla monenlaisia selityksiä.

Kun kysymme: ”Onko se Jumala, joka on sinun Jumalasi, persoonallinen?”, niin tuo totuudenetsijä voi sanoa: ”Ei, se Jumala ei ole persoonallinen itsessään. Persoonallisuus on kyllä siinä Jumalassa, mutta Jumala itse ei ole persoonallisuus. Jumala on itse autuus, itse onni, itse ilo, itse riemu, itse terveys, itse täydellisyys?”. Kaikki, mitä ikinä voimme kuvitella täydellistä, on Jumalassa, mutta emme voi sanoa, että se olisi persoonallisuus, että se olisi rajoitettu. Me voimme korkeintaan sanoa, että Jumalassa on persoonallisuus.

Jos totuudenetsijä on temperamentiltaan sangviininen tai koleerinen, niin hän sanoo: ”Jumala on persoonallinen”. Hän on nähnyt Jumalan persoonallisena, mutta hän lisää: ”Jumala ei ole samanlainen persoonallisuus kuin ihminen. Jumala on persoonallisuus, koska se on tajunta, mutta se ei ole persoonallisuus siinä merkityksessä, että se olisi rajoitettu, että se voisi tahtoa pahaa. Se ei ole persoonallisuus tavallisessa merkityksessä, vaan ylipersonallisuus.” Jos hän käyttää nimeä Kristus, niin hän tarkoittaa salaperäistä Logos-persoonallisuutta.

Mutta jos hän on temperamentiltaan äyllinen, melankolinen, niin hän sanoo: ”Jumala ei ole persoonallisuus; en osaa sitä sillä tavoin kuvata. Jeesus nimitti Jumalaa Isäksi. Se on hyvä nimi, sillä Isä ei sisällä mitään persoonallisuutta. Minä en uskalla Jumalaa kuvata. Se on täynnä elämä; siinä on kaikki iloa, autuutta ja onnea vailla väsymystä, itsekkyyttä ja kuolemaa. Ihminen on kuolematon; minä olen kuolematon; en kuitenkaan minä, vaan Isä minussa. En voi sitä epäillä, sillä olen saanut sen kokea.” Ja jos kysymme häneltä: ”Rukoiletko sinä Isää, rukoiletko Jumalaa?”, niin hän vastaa: ”Tietenkin rukoilen. Koko minun henkinen elämäni on yhtämittaista seurustelua Isän kanssa, ja rukoillessani minä juuri seurustelen Jumalani kanssa. Mutta se rukous ei ole tavallista rukoilemista, se ei ole tavallista pyytämistä. Minä en rukoillessani pyydä mitään. Kun ihmiset rukoilevat, niin he pyytävät jotakin Jumalalta tai jumalilta. Heidän rukouksensa on pyytämistä. He sanovat esimerkiksi näin: ”Oi, Jumala, anna minulle terveyttä ja pitkää ikää, anna onnea ja menestystä elämässä, anna hyvä vaimo ja kuuliaiset lapset, anna onnea ja hyvä maine, anna minun kuolla rauhassa!” Ihminen pyytää Jumalalta sitä, mille hän panee arvoa elämässä. Sillä tavoin ihmiset yleensä rukoilevat Jumalaa tai jumalia, mutta minä en rukoile sillä tavoin Jumalaani. Sellainen rukous olisi minusta Jumalan pilkkaa, sillä jos minä rukoilen Jumalalta sellaista, joka kuuluu näkyvään, aineelliseen elämään, niin silloin minä pilkkaan Jumalaa, sillä tottahan Jumala ilmankin tietää, mitä minulle tapahtuu, niin kuin Jeesuskin sanoi: ”Jumala kyllä tietää, mitä tarvitsette!” Mitä se merkitsee, vaikka on sairautta, vaikka ihmiset ovat pahoja tai hyviä? Jos minulle olisi hyväksi, että minä pääsisin niistä, niin Jumala päästäisi minut. On niin kuin Jeesus sanoo: ”Ei teidän tarvitse huolehtia, mitä te syötte tai mitä te juotte tai millä itsenne verhoatte!” Se, mitä pitää pyytää ja mitä pitää rukoilla, on ainoastaan Jumalaa ainoastaan Jumalan Pyhää Henkeä. Ainoastaan Pyhää Henkeä rukoilkaa! Ainoastaan sitä me voimme rukoilla pilkkaamatta Jumalaa. Me näemme, millainen elämä on. Siinä on huolta ja surua, mutta me tunnemme Jumalan ja rukoilemme Hänen Henkeään. Me emme rukoile, että Jumala ottaisi pois meidän tieltämme sen, mitä elämä siihen kutsuu, vaan päinvastoin. Se, mitä elämä kutsuu siihen, se johtuu toisista asioista, se johtuu karmasta. Kärsimys, joka meitä kohtaa, ei ole väärin, sillä se tulee karman kädestä, se on meidän itsemme valmistama. Miksi me siis tahtoisimme siitä päästä? Ei, mutta me rukoilemme Jumalan Pyhää Henkeä, että meillä olisi voimaa elää Hänen elämäänsä!” Sillä tavoin vastaa se, joka on löytänyt Jumalan, ja silloin hän itse asiassa ratkaisee merkillisen seikan. Hän ratkaisee aivan kuin uudella tavalla vanhan kysymyksen, jonka me esitimme tämän esitelmäsarjan alussa: ”Kuinka on mahdollista, että ihminen on itse tahtonut tänne elämään tulla ja itse tahtoo elää tätä elämää, vaikka se on täynnä kärsimystä?” Ja me sanoimme, että jos ihminen ratkaisee tämän kysymyksen ja saa vastauksen, niin hän ei voi syyttää Jumalaa mistään tämän näkyvän maailman kärsimyksistä. Jos ihminen saa tietää, kun häntä vaikeudet kohtaavat, että hän on itse tahtonut tänne syntyä ja että hän on ennen syntymäänsä tänne saanut nähdä, mitä kaikkea hän täällä saa kokea, ja kuitenkin antanut suostumuksensa: ”Niin minä tahdon elää”, — silloin hän on saanut ratkaisun tuohon kysymykseen. Ja se ihminen, joka on löytänyt totuuden ja tullut osalliseksi Jumalasta, tietää ja tuntee kuin

välähdykseltä, että Jumala, Isä, itse elämä on hänet tänne lähettänyt. Hän on itse tahtonut syntyä tänne, mutta se tahto ei ole hänen persoonallista tahtomistaan, vaan se on hänen henkisen minänsä syvä henkinen tahto, joka on hänet lähettänyt tänne sentähden, että se on välttämätöntä. Se on hänelle kuiskannut: ”Nyt minä lähetän sinut elämään.” Ja siihen ihminen on itse vastannut: ”Niin, Isä, minä tahdon!”

Persoonallisessa tahdossaan ihminen on lupauksensa unohtanut, persoonallisuudessaan hän ei sitä muista, vaan hän saattaa napista: ”En minä ole tahtonut elää tällaista elämää”. Mutta kun ihminen on löytänyt Jumalan, kun hänen henkinen tahtonsa on herännyt, niin hän tietää ja tuntee, että Jumala on lähettänyt hänet elämään ja että hän todellisuudessa elää henkisenä olentona suuressa elämässä samalla kuin persoonallisuus elää tätä näkyvää elämää. Ja silloin hänen persoonallisuutensa tahtoo samaa tässä näkyvässä elämässä: ”Niin, Isä, Sinun tahtosi tapahtukoon, ei minun!” Hän sanoo: ”Minä tahdon täyttää Sinun tahtosi, Isä”, ja hän tietää, mitä se merkitsee. ”Isä, Sinä olet lähettänyt minut tänne, ja Sinulla on jokin tarkoitus minun suhteeni, sillä miksi Sinä muuten olisit lähettänyt minut tänne, heikon, pienen, syntisen? Sinä, Isä, olet lähettänyt minut tänne, ja minun elämälläni on jokin merkitys. Se merkitys ilmenee siinä, että minä täytän Sinun tahtosi; mitään omaa persoonallista tahtoa ei minulla tarvitse olla. Siinä olen aina ennen erehtynyt, että en ole uskonut Sinulla olevan mitään suunnitelmaa minun suhteeni, vaan olen omalla pienellä järjelläni tahtonut ratkaista, mikä on minulle onneksi ja hyödyksi. Mutta nyt tiedän, että Sinulla, Isä, on määrätty tarkoitus minun elämäni suhteen, ja minä tahdon täyttää sen elämällä, niin kuin Sinä minulle sanot!”

Ja todella, kun totuudenetsijä on tullut tähän, niin hänen elämänsä on saanut sisällön. Hänen elämänsä on saanut ratkaisun, ja nyt hän ymmärtää mitä viisaat opettavat; hän ymmärtää, mitä Jeesus Kristus tarkoittaa sanoessaan: ”Minä olen Jumalan Poika. Minä voin sanoa teille, mitä teidän pitää tehdä, minä voin näyttää teille, mitä elämä on, sillä minä en puhu itsestäni vaan Isästä. Joka seuraa neuvojani, hän voi itse havaita ja ymmärtää, että se, mitä puhun, on totta.” Totuudenetsijä tietää, mitä Jeesus Kristus on, hän tietää, mitä on Buddha, mitä ovat olleet kaikki korkeat vapahtajat, profeetat ja sankarit. Hän tietää, että he ovat paljastaneet Isän tahdon, että he ovat selventäneet ihmisille, mikä on Isän tahto, ja mitä merkitsevät Jumalan tahto ja jumalainen ajatus. Ihmisen ei tarvitse vaivata omaa ajatustaan keksiäkseen, mikä on Jumalan tahto, sillä hän saattaa ottaa oppia viisaitten opetuksista, jotka paljastavat jumalaisen ajatuksen. Hän ymmärtää, mitä Jeesus Kristus tarkoittaa sanoillaan: ”Mitä kiitosta luulette teille tulevan siitä, että rakastatte niitä, jotka teitä rakastavat? Rakastakaa niitä, jotka kuuluvat toiseen piiriin kuin te, rakastakaa toisia kansoja, rakastakaa vihollisianne, tehkää hyvää niille, jotka teitä vainoavat, olkaa veljiä kaikkien ihmisten kanssa!” Hän ymmärtää, että Jeesus Kristus sanoo siinä toden teolla: ”Olkaa tarttumatta miekkaan, olkaa sotimatta!” Hän ymmärtää, että se, mitä Jeesus Kristus sanoo, on Jumalan, Isän tahto, että Jeesuksen sanoissa puhuu Isä, Jumala itse. Rakkaus ja hyvyys tekevät ihmiselle mahdottomaksi tarttua miekkaan, ja Isän tahto on hyvyys; Isän tahto on rakkaus kaikkia kohtaan; ei mitään paha tehdä, ei ketään vihata, ei kehenkään suuttua, ei kenellekään vääryyttä tehdä. Se on Isän tahto. Hän tietää, että siinä on iäinen viisaus ja elämä. Se iäinen viisaus sentähden, että hyvyys ja rakkaus kaikkia kohtaan on ainoa, joka pysyy; se on ainoa, joka elää läpi aikojen; se on ainoa, joka tulee päivä päivältä yhä enemmän ilmenemään elämässä. Tämä suuri jumalainen rakkaus kutsuu ihmisyksilöitä etsimään itseään, etsimään Jumala; ja ne yksilöt, jotka kuulevat sen kutsun, alkavat kulkea mestarin, Jeesus Kristuksen jäljissä; he alkavat kulkea kaitaa tietä ja esiintyvät maailmassa elämän ja totuuden puolesta.

JEESEKSEN SALAKOULU

EVANKELIUMITUTKIMUS

KIRJ.
PEKKA ERVAST

*Tehkää parannus, sillä taivasten valtakunta on lähestynyt.
Matt. 3: 2.*

TOINEN PAINOS

KUSTANNUSOSAKEYYHTIÖ TIETÄJÄ

TAMPEREEN KIRJAPAINO-OSAKEYYHTIÖN
KIRJAPAINO TAMPEREELLA 1919

SISÄLLYS:

Siv.	
Omistus	1
Portin edustalla:	
I.Uskonto tieteenä	2
II.Miten uutta testamenttia on luettava?	8
Portista sisälle:	
III.Jeesuksen vertaukset	14
Esikartanossa:	
IV.Enkeli ja demooni	26
V.Jeesuksen viisi käskyä	33
VI.Jeesuksen viisi käskyä (jatko)	43
VII.Isä meidän, 1	48
VIII.Isä meidän, 2	54
IX.Isä meidän, 3	58
X.Yksi on teidän Mestarinne	62
Tempelissä:	
XI.Kristus-vihkimykset	67
Kirkko tempelin symbolina:	
XII.Pyhä ehtoollinen	74
Sisällys	79

OMISTUS:

SINULLE, JEEBUS, josta evankeliumit kertovat ja joka ennen meitä olet kulkenut Tien, sinulle rohkeiden omistaa nämä sivut, joilla Sinun sanojesi henkeä olen tutkinut.

Sinä olet yhtä uudenaikainen kuin me nykyajan lapset, sillä aikoinasi sinä saarnasit samaa suosiotaan umpimähkään jakelevaa ja vihassaan leppymätöntä epäjumalaa vastaan, jobon emme mekään ole saattaneet uskoa; yhtä kriittisellä silmällä sinä mittasit ja punnitsit kaikkien elämän arvoja kuin mekin yritämme tehdä, vaikka me arvosteluissamme usein ajamme harhaan. Mutta sinä olet uudenaikaisempi kuin me, Sinä olet tulevaisuuden ihminen meihin nykyajan lapsiin verraten, sillä Sinun henkinen näköpiirisi on laajempi, Sinun tietäjänkatseesi terävämpi, Sinun ihmistuntemisesi syvämpi ja sydämmellisempi kuin konsanaan meidän.

Minä rakastan sinua ja tahtoisin, että muutkin, joiden korvissa sinun nimesi kotoiselta kaikuu, oppisivat tuntemaan, ken Sinä todellisuudessa olet ja minkä ihanan maailmankuvan sinä seuraajillesi olet jättänyt.

PORTIN EDUSTALLA.

*Silloin hän avasi heidän ymmärryksensä kirjoituksia ymmärtämään.
Luuk. 24: 25.*

I.

USKONTO TIETEENÄ.

Ennenkuin saatamme tutkia uskonnon ja tieteen keskinäistä suhdetta ja selvittää, millä tavalla ja mitä ehtoja täyttämällä uskonto voisi olla tieteenä, täytyy meidän määritellä, mitä tarkotamme käsitteillä »uskonto» ja »tiede», ja tahdomme antaa niistä yksinkertaisen ja niin sanoakseni kylmän järjen kannalta tehdyn määritelmän. Uskonto-käsitettä kyllä määritellään monella tavalla, ja useimmiten tunteen, hartauden tai mystiikan kannalta. Mutta kun kylmän järjen kannalta etsimme määrittelyä tieteen ja uskonnon käsitteille, silloin selviävät molemmat käsitteet meille paraiten.

Kolme on ihmisjärjen toimintatapaa. Niitä kutsutaan tunnetuilla nimityksillä tieteeksi, filosofiaksi ja uskonnoksi. Tiede ollakseen tiedettä perustuu aina havaintoihin, tosiseikkoihin, niiden loogilliseen luokitteluun ja niiden nojalla muodostettuihin luonnonlaki-käsitteisiin. Tiedettä ei ole mikään empiirisessä merkityksessä, mikä ei perustu suorastaan havaintuihin tosiseikkoihin. Tieteellisen tutkimuksen avulla onkin tämä näkyväinen maailma, joka meitä ympäröi, ja oma ruumiillinen olemuksemme tullut meille sangen tunnetuksi. Meidän ei tarvitse enää luottaa merimiesten lioteltuihin tarinoihin tietääksemme, minkälaiset muut maanosat, muut maat ja kansat ovat, millä tavalla ihmiset muualla elävät. Meidän tieteellinen tutkimuksemme on paljastanut meille, minkälainen on elämä tämän maapallomme pinnalla, sekä ihmisten ja kansojen että eläinkunnan ja kasvikunnan elämä. Tieteemme on myös avannut meille avaruuksien salaisuudet, niin että astronomisia kirjoja luettuamme meidän ei tarvitse luottaa ainoastaan aistillisiin, hetkellisiin havaintoihin, vaan tiedämme katsellessamme tähtitaivasta, että avaruus on edessämme ja että avaruudessa nuo kaikki loistavat n. k. taivaankappaleet ovat suuria aurinkoja, tähtiä samanlaisia kuin meidän aurinkomme ja muutamat niistä planeettoja niinkuin meidän maapallomme. Tiedämme myös tieteellisen tutkimuksen nojalla, minkälainen on meidän fyysillinen ruumiimme. Ei tarvitse meidän nojautua otaksumiin eikä erehdyksiin ruumiinrakenteemme, verenkiertomme, hermostomme suhteen, sillä ne ovat tieteellisen tarkasti tunnetut.

Mutta vaikka on paljon tästä maailmasta jo tehty havaittavaksi silmillemme ja ymmärrettäväksi järjellemme, on vielä suunnattomia aloja, joista tieteellinen tutkimuksemme ei ole voinut lausua ratkaisevaa sanaa. En tahdo kääntää huomiotanne muuhun kuin tuohon ilmiöön, joka varmasti meitä jokaista kohtaa, nim. kuolemaan. Mitä fyysillisen ruumiin kannalta itse kuoleminen on, sitä kyllä tieteellinen tutkimus on koettanut selvittää, mutta mitä kuoleman takana on, onko mitään elämää kuoleman tuolla puolella, sitä ei virallinen tiede ole voinut meille paljastaa. Ja mainitakseni vielä toisen seikan, jonka edessä niinkään tieteellinen tutkimus mykistyy, vaikka sekin kysymys on joka ihmistä niin lähellä, että hänen ajatuksensa ainakin joskus siihen kääntyy, sanon: Mitä on Jumala? Mikä on tämän olemassaolon alkusyy? Mikä on se tuntematon voima, joka on elämän esille kutsunut, joka on ihmiset tähän maailmaan luonut? Mikä on se ihmeellinen viisaus, joka on kaiken takana? Tiede ei ole voinut tähän kysymykseen vastata, sillä vaikka se etsii elämän alkusyytä, vaikka se menee takaisin ihan äärimmäiseen ajateltuun atomiin, on kuitenkin välttämättä tuon atomin takana jokin tajunta, jokin elämä, joka on kaiken olemassaolon syvin syy ja perusta ja jota tiede ei osaa selittää eikä määritellä.

Mutta kysymys Jumalasta samoin kuin kuoleman kysymys on joka ihmistä lähellä. On luonnollista, että ihmiskunta ei ole voinut syrjäyttää näitä kysymyksiä ja tyytyä siihen, mitä varmasti tiedetään. Ennen, jolloin varmojen tietojen lukumäärä oli pienempi kuin nykyään, ahdistivat tavallaan elämän suuret arvotukset ihmisiä vielä painavammin kuin nykyään. Meidän aikamme koulupoika tietää enemmän luonnosta ja elämästä kuin keskiajan piispat ja papit. Mutta kuitenkin huomaamme, että samalla kun ihmisen järki kehittyy ja hänen näköalansa laajenee, niin että hän enemmän ymmärtää näkyvästä maailmaa, samalla kuitenkin nuo ikuiset kysymykset kuolemasta ja elämän alkusyystä yhä edelleen painavat häntä, rasittavat häntä, ahdistavat häntä, niin että hän tahtoisii niihin vastausta ja ratkaisua.

Millä tavalla ihminen nyt saattaa asettua semmoisten kysymysten suhteen, joita tiede ei hänelle ratkaise? Kahdella tavalla, filosofisella tai uskonnollisella. Kun ihminen suhtautuu niihin filosofisella tavalla, merkitsee tämä, että hän itse koettaa kysymyksiä ajatella ja itse etsiä niihin vastausta. Hänen vastauksensa laatu riippuu silloin lähtökohdasta, jonka hän ottaa ajattelunsa perustaksi. Jos hän perustaa ajattelunsa sisäiseen aavistukseen eli tuntemukseen, että on olemassa muutakin kuin näkyväinen maailma, että on olemassa näkymätön jumalallinen voima ilmiömaailman takana, silloin hän deduktiivisesti laskeutuu ylhäältä alaspäin ja koettaa sisällisen intuitsioninsa valossa selvittää itselleen elämän ratkaisemattomia kysymyksiä. Toisenlainen filosofinen ajattelu taas nojautuu ulkonaisiin tieteellisiin havaintoihin, perustuen siihen, mitä varmasti tiedetään, ja koettaa siitä lähtien induktiivisesti järjelemällä selvittää itselleen niitäkin asioita, jotka tieteelle ovat tuntemattomia. Tämänlainen filosofoiminen on vienyt monen materialismin helmaan.

Mutta kaikki ihmiset eivät itse ajattele. Joskus ohimennen he saattavat kiinnittää huomionsa elämänskysymyksiin suuren surun tai järkyttävän kohtaloniskun murtamina, mutta muuten he eivät vaivaa järkeään ajattelemalla, vaan tyytyvät maailmankatsomuksessaan sellaisiin ratkaisuihin, joita saavat toisilta. Ja kun ihminen ei koeta itse järjellään ratkaista elämän kysymyksiä, vaan tyytyy ratkaisuun, minkä toinen ihminen tai laitos esim. kirkko hänelle antaa, silloin hän asettuu uskonnolliseen suhteeseen elämän kysymyksiin. Hän silloin uskoo eikä ajattele.

Hän tietysti voi olla onnellinen uskossaan. Keskiajan ihmisen onnea ei häirinnyt hänen uskonsa siihen, että maapallo oli litteä ja että taivas kaareutui kristallisena kupukattona sen yli, että auringot ja tähdet olivat taivaallisia lyhtyjä, jotka vuorotellen valaisivat ihmisten elämää maan päällä ja kauniisti kiertelivät radoissaan litteän maan ylitse, milloin häviten näkymättömiin maan alapuolelle, milloin taas säännöllisesti nousten yli maanpinnan ja tehden kierroksensa maan yli. Päinvastoin tämä usko selvitti hänelle mitä hän silmillään näki, eikä hänen ollenkaan ollut vaikea uskoa, että tuon taivaallisen kuvun toisella puolella asui Isä Jumala enkelijoukkoineen ja että sinne ihminen, joka eli niinkuin Jumala tahtoi, uskoi niinkuin kirkko opetti, maksoi veronsa säännöllisesti Jumalan miehille ja kirkolle, pääsi kuoltuaan autuaitten joukkoon.

Tietysti ihminen, joka ei ajattele, saattaa tyytyä melkein minkälaiseen maailmankuvaan tahansa, kunhan se ei liiaksi loukkaa hänen omaa jokapäiväistä ymmärrystään. Sentähden näemme, että vielä tänäpäivänä suurin osa ihmiskuntaa ei itse mieti suuria arvotuksia, vaan tyytyy siihen ratkaisuun sekä kuoleman kysymyksestä että Jumalan kysymyksestä, minkä kirkot ja uskonnot sille tarjoovat. Onhan jokainen uskonto ulkonaisesti järjestelmä, joka selittää maailmankaikkeutta ja antaa määrittelyjä siitä tuntemattomasta, jota ei tiede ole osannut ratkaista. Jokainen uskonto antaa metafysillisen maailmankuvan, ja ihminen, joka ei itse filosofoi, mitä muuta hän tekisi kuin tyytyisi valmiiseen kuvaan? Sitä enemmän, koska uskonnot aina ovat esiintyneet suurella mahtipontisuudella ja sanoneet, että heidän ratkaisunsa on oikea. Luonnollista on, että ihmiskunnan suurin osa vastustamatta omaksuu tämän uskonnon antaman maailmankuvan . . .

Mutta palatkaamme alkuperäiseen aineeseemme. Kun kysymme, voisiko uskonto muodostua tieteeksi, mitä ehtoja pitäisi uskonnon silloin täyttää, jotta se olisi tiedettä? Tämän seikan saatamme selvästi määrittellä, pysytellen yhä kylmän järjen kannalla. Voimme sangen selvästi esittää niitä vaatimuksia, joita

uskonnon silloin tulisi täyttää. Jos otamme määrätyn tieteenhaaran, sanokaamme astronomian eli tähtitieteen, tiedämme, että tämä on tutkimuksissaan päässyt määrättyihin johtopäätöksiin maailmanrakenteesta. Näitä johtopäätöksiä esitetään astronomiaa käsittelevissä kirjoissa. Kirjoja on osaksi syvästi tieteellisiä ja siis vaikeatajuisia, osaksi kansantajuisia. Koska näet on tahdottu saattaa kansan tietoon tähtitieteellisen tutkimuksen tuloksia, on myös kirjoitettu teoksia, joissa helposti käsiteltävällä tavalla esitetään sitä kuvaa maailmankaikkeudesta, johon tähtitaivasta tutkimalla on päästy. Kun tavallinen ihminen ottaa lukeakseen tähtitieteellisiä teoksia, hän voitettuaan ensimmäiset vaikeudet, totutettuaan ajatustaan seuraamaan kirjan esitystä, pääsee järkipäiseen käsitykseen siitä, mitä tähtitiede on ja mitä se opettaa. Kun hän ajattelee ja käyttää järkeään, hän omasta mielestään täysin pätevien syitten nojalla rupeaa uskomaan siihen, mitä tuo tähtitieteellinen kirja opettaa. Hänkin tulee aivan vakuutetuksi siitä, että vuodenaajat vaihtelevat maan kiertäessä auringon ympäri, että yö ja päivä seuraavat toisiaan sentähden, että maa samalla kiertää itsensä ympäri ja kääntää milloin toisen, milloin toisen puoliskonsa aurinkoa kohti, että n. k. kiintotähdet ovat aurinkoja, yhtä suuria tai vielä suurempia kuin meidän aurinkomme, että pyrstötähdet kulkevat määrättyjä ratoja j. n. e. Hän pääsee täyteen vakaumukseen siitä, että asiat, joita esitetään tähtitieteellisissä kirjoissa, ovat tosia, ja hän tietää, että kaikki muutkin sivistyneet ihmiset uskovat niitä.

Mutta minkä nojalla lukija sitten tulee tuosta kaikesta vakuutetuksi? Yksinkertaisesti sen nojalla, että hän luottaa siihen, että mitä tähtitieteellisessä kirjassa on esitetty, se on saavutettu tutkimalla ja havaintoja tekemällä, laskemalla suurenmoisia ja vaikeita laskuja ja tekemällä kärsivällisyyttä kysyviä havaintoja. Hän edellyttää tämän, ja kaikki muutkin ihmiset, jotka uskovat tähtitieteellisiin esityksiin, edellyttävät, että ne, jotka ovat julkaisseet tutkimustensa tulokset, ovat todella tutkineet noita asioita, he todella tietävät, mistä puhuvat. Kun kertovat, millä tavalla ovat päässeet toiseen tai toiseen tulokseen, on se lukijalle aivan kuin todistusta. Ei se ole kyllä todellista todistusta. Jotta se sitä olisi, pitäisi lukijan itsensäkin tehdä samoja havaintoja, suorittaa samoja laskelmia, mutta hän huomaa lukiessaan, että *todistelu* vaikuttaa todistuksen tavalla. Hän luottaa siihen rehellisyyteen, joka on tutkijoita eläyttänyt, hän luottaa heidän tieteelliseen tarkotukseensa ja heidän havaintojensa tieteellisyteen. Mutta hän tietää, että jos hän itse tahtoo päästä välittömään tietoon niiden tosiseikkojen ehdottomuudesta, jotka esitetään tähtitieteellisessä kirjassa, hänellä on edessään määrätty tie kuljettavana. Jos hän ensin suorittaa määrätyn kurssin matematiikassa, sitten liittyy johonkin yliopistoon tutkimuksiaan jatkamaan, lähtee tähtitieteen professorin luokse ja ilmottautuu hänen oppilaakseen, tulee apulaiseksi observatorioon, jossa hän on tilaisuudessa tekemään yöllisiä havaintoja, — jos hän kaikki nämä ehdot täyttää, voi hän kohta kohdalta todistaa itselleen ehdottoman tosiksi asiat, jotka on esitetty tähtitieteellisessä kirjassa. Hän tietää tämän ja sentähden hän on rauhallinen. Onhan aina ihmisiä — tiedemiehiä, — jotka näin tekevät, jotka lähtevät itse tutkimaan ja tekemään havaintoja, ja nämä tiedemiehet varmentavat toinen toisensa tutkimuksia, jatkavat, lisäävät ja täydentävät niitä.

Nyt ymmärrämme, kun pidämme kiinni tästä määritelmästä, mitä voisimme vaatia uskonnolta myöntääksemme sen olevan tiedettä: aivan yksinkertaisesti ennen kaikkea, että se maailmanselitys, minkä uskonto antaa, ei olisi tyhjää lorua, ei olisi itse puolestaan uskoa, ei mitään umpimähkäistä ajattelua, ei spekulatsionia, ei harhaluuloa, ei taikauskoa, vaan että se olisi tietoa. Jos uskonto olisi tiedettä, silloin pitäisi sen maailmanselityksen, minkä uskonto antaa, perustua tietoon. Tämä on aivan päivänselvä asia. Kun uskonto selittää, että niin ja niin on ihmisen elämä kuoleman jälkeen, sellainen ja sellainen on suuri tuntematon Jumala, niin tämä tietysti on tiedettä, jos se perustuu tietoon. Ei kukaan ihminen joka loogillisesti ajattelee, voi tätä kieltää. Uskonto olisi tiedettä yhtä hyvin kuin astronomia, jos se maailmanselitys, minkä uskonto antaa, perustuisi tietoon. Eikä tämä ollenkaan merkitse samaa kuin että uskonnon antama maailmanselitys olisi oleva kaikille päivänselvä, niin että jokainen voisi sen heti todistaa itselleen. Päinvastoin. Äskän puhuessamme astronomiasta, tulimme siihen selvään johtopäätökseen, että jos ihminen tahtoo ehdottomasti todistaa itselleen, että astronomiset tiedonannot ovat tosia, hänen täytyy kulkea määrätyn tutkimuksen tietä. Aivan samalla tavalla ymmärrämme, että jos uskonnon antama maailmanselitys perustuu tietoon, täytyy yksityisen ihmisen voida todistaa tämä asia itselleen sillä tavalla, että hän kulkee jotakin määrättyä tutkimuksen tietä. Ja samalla tavalla kuin ihmiset saattavat luottaa tähtitieteilijöiden antamiin selityksiin maailmanrakenteesta sen nojalla että he uskovat heidän

rehellisyteensä, samalla tavalla ihmiset voivat luottaa ennakolta uskonnon antamiin maailmankuviin, jos he ovat vakuutettuja siitä, että nämä maailmankuvat perustuvat tutkimuksiin ja ovat rehellisiä esityksiä tutkimusten tuloksista. Tämä on niin selvä asia, tämä on niin loogillista ja järkevää, että meidän tosiaan täytyy tehdä seuraava kysymys itsellemme: »onko kaikki uskonto aina ollut vain taikauskoa? Onko uskonto aina ollut filosofiaakin alempana, puhumattakaan tieteestä? Onko tosiaan niin, että suuri salaisuus kaiken takana, se, jota me kutsumme Jumalaksi, ja koko elämä kuoleman toisella puolella, on aina ja kaikkialla pysynyt tutkimattomana salaisuutena? Onko ehdottomasti niin, että nämä kysymykset, jotka ovat jokaista yksityistä ihmishenkeä kaikkein lähimpänä, aina ovat olleet ratkaisemattomia ja yhä ovat ratkaisemattomia ja että niitä ei voi muuten kuin taikauskon tai oman hataran ajattelun avulla yrittääkään ratkaista? Onko tosiaan niin?»

Meidän täytyy välttämättä tehdä tämä kysymys, kun niin elävästi ymmärrämme, että asiain tila voisi olla toinenkin. Ymmärrämme aivan selvästi, että uskonto voisi olla tiedettä, jos vain kellään ihmisellä voisi olla tietoa esim. kuolemantakaisista asioista tai siitä suuresta salaisuudesta, jota me kutsumme Jumalaksi. Jos jollakulla ihmisellä voisi olla niistä tietoa, niin se kuva, minkä hän antaisi näistä asioista, se mitä hän niistä kertoisi toisille ihmisille, tietysti perustuisi tietoon. Sillä maailman kuvalla olisi siis tieteellinen arvo, huolimatta siitä, että toinen ihminen ei voisi sitä heti itselleen todistaa.

Kuinka nyt lienee? Mikä on uskontojen asema? Mitä ne itsestään väittävät? Ottakaamme lukuun ainoastaan yksi tosiseikka, se, että jokainen uskonto aina on sanonut: »minulla on totuus, minä tiedän mistä puhun.» Jos te menette tänä päivänä kenen tahansa protestanttisen teologin luo ja kysytte: »no, onko se taikauskoa, mitä te selitätte Jumalasta ja elämästä j. n. e. vai onko se omaa filosofiaanne?» hän kauhistuen vastaa: »ei suinkaan se ole taikauskoa enemmän kuin filosofiaakaan, sillä se on Jumalan poikansa kautta ilmottama totuus». Hän tosin ei omasta kokemuksestaan tiedä, että esim. ihminen on olemassa kuoleman jälkeen toisessa tai toisessa tilassa, mutta hän luottaa lujasti siihen kirjaan ja niihin jumalanmiehiin, apostoleihin ja profetoihin, jotka sillä tavalla kertovat kuolemanjälkeisestä elämästä. Hän ei myöskään usko, että ihminen mihinkään tietoon »salaisista asioista» voisi päästä, sillä hän pitää semmoista tietoa tarpeettomana, jopa vaarallisenakin. Mutta kuitenkin hänen uskonsa koko sisällys on siinä, että uskonto itse on totuus, että alkuperäiset uskonnon julistajat ainakin ovat olleet totuuden tietäjiä.

Näin ollen joudumme loogillisesti seuraavaan kysymykseen: entä jos uskonnon nykyiset kannattajat, papit ja jumaluusoppineet, ovatkin käsittäneet väärin uskonnon varsinaisen tarkoituksen? Ehkei sen tarkoitus olekaan kasvattaa kannattajissaan sokeata uskoa, vaan elävää etsintää? Ehkä uskonnon opit ovat tieteellisten tutkimusten tuloksia, joiden todenperäisyys selviää ainoastaan sille, joka etsii ja tutkien kulkee määrättyä sisäistä tietä? Ehkä hengen tie on kirkoilta unohtunut, niin että ainoastaan maailmankuvain kuollut kirjain on jäänyt jäljelle?

Tiedätte, että teosofeina vastaamme tähän kysymykseen myöntävästi. Teosofia ratkaisee tämän monen mielestä vaikean ja pulmallisen kysymyksen sillä yksinkertaisella tavalla, että se sanoo »uskonto on alkuperäisesti tiedettä. Uskonto on esoteerisessä merkityksessään tiedettä.»

Samoin kuin astronomia on tiedettä, samalla tavalla uskonto on tiedettä. Tietysti useimmat ihmiset jäävät sille kannalle, että he vain lukevat astronomisia teoksia ja uskovat niiden oppeihin, mutta on myös joitakuita, jotka tahtovat syvemmälle syventyä ja tulevat itse tähtitieteilijöiksi. Samoin useimmat ihmiset jäävät »uskovaisten» kannalle, mutta jotkut syventyvät uskonnon mysterioihin ja pääsevät itse tietoon salatuista asioista. Niinpä uskontojen ensimmäiset perustajat ja suurimmat merkkihenkilöt ovat aina olleet ihmisiä, jotka ovat tienneet. He ovat kertoneet eri asioita. Toinen on kertonut yhdestä asiasta, toinen on kertonut toisesta tai jos ovat kertoneet samoista asioista, ovat ehkä kertoneet eri tavalla, riippuen siitä, että ovat eläneet eri ajoilla j.n.e. Kertomukset sinään ovat toisarvoisia, sillä niitä ei voi todistaa eikä edes täysin ymmärtää, ellei itse ole tietoon päässyt. Mieleen pantava on vain se seikka, että ne henkilöt, jotka ovat näitä asioita kertoneet, ovat tienneet. He ovat totisesti tienneet, sillä — niinkuin todellisilta tiedemiehiltä sopii odottaa, — he ovat selvästi sanoneet, millä tavalla tietoon voi päästä. Heidän varsinainen, esoteerinen

opetuksensa onkin ollut siinä: »tehkää niinkuin minä teille käsken, että te totuuden tietoon pääsisitte», eikä heidän opetuksiaan voi suorastaan todistaa muuten kuin siten, että itse koettaa kulkea sitä tietä, jota he, tietäjät ja viisaat, ovat viitottaneet, samoin kuin tähtitieteilijäksi pyrkijä itse suorittaa kaikenlaisia tutkimuksia yliopistoissa ja observatorioissa.

Mutta mistä me voimme tietää, mitä viisaat ovat opettaneet totuuteen vievästä tiestä, kun kerran kirkot ovat sen unohtaneet? N. k. pyhistä kirjoista. Meillä on maailmassa sellaisia kirjoja ja kirjoituksia, jotka samoin kuin astronomiset käsikirjat esittävät meille viisaitten tietoja ja kuvaavat sitä tietä, jota meidän on kuljettava. Meillä on maailmassa tällaisia kirjoja ja niitä kutsutaan pyhiksi kirjoiksi. Niitä on joka uskonnossa.

Lähtien siitä kohdasta, että uusi testamentti on tällainen pyhä kirja, joka kertoo, mitä kristinuskon tietäjät ovat nähneet elämästä ja kuolemasta ja millä tavalla me voimme päästä samaan tietoon, tahdomme nyt koettaa seuraavassa esittää muutamia merkittäviä näkökohtia uuden testamentin suhteen.

II.

MITEN UUTTA TESTAMENTTIA ON LUETTAVA?

Kaikkia kirjoja voi lukea kahdella tavalla, joko vastaanottavalla mielellä arvostelematta, jolloin koettaa omaksua mitä kirjassa on kaunista, henkeväää ja totta, tai sitten kritiikillä, jolloin itse asettuu kirjan ulkopuolelle sitä arvostelemaan, vaikka saisikin siitä vähemmän ravintoa omalle sielulleen.

Mutta n. k. pyhät kirjat, joista meidän raamattumme sanotaan olevan yksi, eroavat siinä suhteessa tavallisista kirjoista, että niitä voi lukea kolmella tavalla. Niitä voi lukea joko tunteen kannalta tai älyn kannalta tai tahdon kannalta. Jos niitä lukee tunteen kannalta, tapahtuu tämä uskon valossa ja ennakko-luottamuksen ohjausten mukaan. Jos niitä luetaan älyn kannalta, tapahtuu lukeminen kritiikin avulla. Jos taas tahdon kannalta niitä lukee, käy lukeminen päinsä ainoastaan käytännöllisen elämän välityksellä.

Tahdomme nyt lyhyesti tarkastaa näitä eri tapoja lukea pyhiä kirjoituksia.

Mitä esim. merkitsee lukea raamattua tunteen kannalta, uskon valossa? Se merkitsee, että raamattua lukiessaan uskoo edeltäkäsin, että raamatussa, pyhässä kirjassa, Jumalan oma ääni puhuu.

On ihmisiä paljon, jotka raamattua näin lukevat; useimmat kristityt ovat aina lukeneet raamattua tällä tavalla. Jumala puhuu heille, heidän omalletunnolleen, heidän sydämelleen, tuosta kirjasta, ja he jakavat kirjan kahteen osaan, vanhaan testamenttiin ja uuteen. Vanhassa testamentissa Jumala puhuu heille ankaralla äänellä rankaisijana, pahan kostajana, lakina, joka kohtaa syntisiä. He pelästävät hänen vanhurskauttaan ja tahtovat pelosta luopua synnistään.

Uudessa testamentissa Jumala taas puhuu toisella tavalla. Hän puhuu siellä armon, anteeksiantamuksen, vapahtajan äänellä. Hän kertoo siinä syntiselle ihmiselle, ettei tämä ole tuomittu viihtymään iankaikkisesti synnissä. Jumala kertoo hänelle, että on olemassa pelastus pahasta: »sinä voit tulla lumivalkoiseksi, vaikka syntisi olisivat veripunaiset.» Kuinka paljon lohdutusta onkaan raamattu antanut ja yhä antaa tuhansille ihmisieluille, jotka kamppailevat elämän kärsimyksissä ja jotka osaavat lukea testamenttia sellaisena kirjana, josta Jumalan ääni heille puhuu. Sillä jos uutta testamenttia luetaan uskon valossa hartaalla luottamuksella, silloin sen sanat — ollen pyhän kirjan sanoja — vaikuttavat puhdistavasti ihmisen tunne- ja sielu-elämään. Silloin ihminen tuntee saavansa uuden testamentin sanoista lohdutusta, tuntee, kuinka hän itse sielussaan puhdistuu ja kuinka hän kaikista Jumalan antamista lupauksista saa voimaa taistelemaan pahaan vastaan ja etenemään hyvässä.

Mutta raamattua voidaan lukea toisellakin tavalla. Meidän aikanamme kaikki ajattelevat ihmiset — ja niiden luku lisääntyy päivä päivältä — lukevat raamattua, etenkin uutta testamenttia, älyn kannalta, järjen valossa. He lukevat sitä kritiikillä. Ja jos me kysymme, minkätähden uutta testamenttia on ruvettu lukemaan kritiikillä, voimme huomata siihen selvät historialliset syyt. Sillä ennenkuin alettiin lukea älyn kannalta, lukivat kaikki uskon valossa. Mutta kun älyllinen kehitys kaikilla aloilla tuli sellaiselle kohdalle kristillisissä sivistysmaissa, ettei enää saattanut aivan sokeasti uskoen lukea raamattua, heräsivät epäilykset siitä, puhuuko Jumalan ääni raamatun sanassa vai onko raamattu kukaties ihmisten kirjottama. Tiedämme syyt, minkätähden näin tapahtui, ja vaikka syyt ovat meille kaikille tuttuja, on ehkä paikallaan muistuttaa mieleen ainakin muutamia niistä.

Ensinnäkin alettiin toista sataa vuotta sitten tutustua maailman toisiin uskontoihin ja huomattiin, että niissäkin on kirjoja sellaisia kuin raamattu, kirjoja, joita pidetään pyhinä. Tutustuttiin vanhoihin intialaisiin,

persialaisiin, myöhemmin vielä egyptiläisiin, kiinalaisiin j. n. e. viisaukirjoihin, ja Europan tiedemiehet huomasivat, että niitä aivan yhtä suurella syyllä saattoi pitää pyhinä kirjoina kuin konsanaan raamattua. Sillä eipä siinä kyllä, että niiden muoto oli samansuuntainen, että niiden sisältö oli yhtä ylevä, vaan vieläpä senkin takia, että niiden antamat metafyylliset opetukset ja siveelliset elämänneuvot olivat aivan yhtäpitäviä kristinuskon ja kristinuskon pyhien kirjojen opetusten kanssa.

Kun heräsi vertaileva uskontotutkimus eloon Europassa, aleni samalla kristittyjen pyhien kirjoitusten arvo. Niitä ei enää voitu pitää ainoana laatuaan, ehdottomasti ylempinä kaikkia muita pyhiä kirjoituksia, sillä yhtä kauniita sanoja ja yhtä viisaita neuvoja oli muuallakin annettu.

Toinen huomattava seikka oli, että jo renessanssin ajalla oli löydetty kokonainen kirjallisuus egyptiläis-kreikkalaisia katkelmia, jota kutsuttiin hermetiseksi kirjallisuudeksi, koska siinä tavallisesti mainittiin suurimmaksi viisaaksi ja kirjoitusten tekijäksi Hermes Trismegistus. Nämä Hermes Trismegistuksen kirjat, niinkuin niitä myös kutsuttiin, herättivät mitä suurinta huomiota Europassa, sekä yleensä tieteellisissä piireissä että myös teologisissa, koska niissä kirjoituksissa mitä kauniimmalla, omaperäisimmällä ja ylevimmällä tavalla esitettiin kristinuskon perustotuksia, Isää Jumalaa, joka rakastaa maailmaa, ja hyvää paimenta, joka ihmisiä hoitaa ja valvoo, heitä kehittää, opettaa ja pelastaa. Kaikkein tunnetuimman hermetisen kirjan nimi onkin *Poimandres* eli ihmispaimen.

Teologinen maailma selitti tietysti heti, että ne olivat kristillisiä kirjoituksia: ne olivat kyllä kirjoitetut kauan sitten vanhalla ajalla, kristinuskon alkuaikoina, mutta niissä nähtävästi ilmeni kristillistä vaikutusta. Tämä jäikin yleiseksi mielipiteeksi, kunnes viimevuosisadalla tehtiin tarkempia kriittisiä tutkimuksia, filosofisia ja historiallisia, joiden nojalla tuli epäamättömästi todistetuksi, että hermetisillä kirjoituksilla ei ollut mitään yhteyttä kristillisten kirjoitusten kanssa, ei kristillisten traditioiden eikä yleensä kristillisen maailmankatsomuksen kanssa. Ne olivat syntyneet aivan vapaasti helleniläis-egyptiläisessä maailmassa, ja varmasti tiedetään, että esim. *Poimandres* on kirjoitettu ainakin ensimmäisellä vuosisadalla meidän ajanlaskuamme, mutta mahdollisesti aikaisemmin. Egyptiläisessä kirjallisuudessa tavataan sitäpaitsi hermetiseen kirjallisuuteen kuuluvia katkelmia, jotka ovat niin vanhoja, ettei voi varmaan sanoa, koska ne ovat syntyneet — mahdollisesti tuhat vuotta e.Kr., mahdollisesti vieläkin varhemmin.

Kun täten tuli selväksi, että oli olemassa kokonainen kirjallisuus, jolla ei ollut mitään tekemistä historiallisesti kristinuskon kanssa, mutta joka esitti samaa maailmankatsomusta ja samoja opetuksia, joita oli totuttu kutsumaan kristillisiksi, niin tietysti tutkijain täytyi kysyä: mikä on raamattu ja mikä on uusi testamentti! Eivät ne ole sen ihmeellisempiä kirjoituksia kuin vanhemmatkaan pyhät kirjat! Vielä tahdon mainita kolmannen merkille pantavan seikan. On kuten tiedätte olemassa juutalainen kirjailija, filosofi Philo Judaeus, joka kuoli v.45 meidän ajanlaskuamme ja syntyi 20-30 v. e.Kr. Hänestä tiedetään nyt varmasti, että hän vuonna 22 j.Kr. — siis ennenkuin Kristus meidän tavallisten laskujen mukaan oli esiintynyt maailmassa, koska hän vasta 30-vuotiaana aloitti toimintansa, — kirjotti kertomuksen essealaisten ja terapeutien seurakunnasta ja seurakunta-elämästä Ylä-Egyptissä. Philo kertoo näistä essealaisista ja terapeuteista sellaisella tavalla, että heti lukiessa tulee ajatelleeksi: mutta tämähän on aivan kuin ensimmäinen kristitty seurakunta, johon Apostolien Teoissa olemme tutustuneet. Niin ylevästi, kauniisti ja ihanasti Philo Judaeus kuvaa näitä lahkoja, puoleksi ihmetellen, kuinka merkittäviä seurakuntia on olemassa tuolla Egyptissä.

Kun Philon kirja tuli tunnetuksi Europassa, selitettiin taas teologiselta taholta, että se oli myöhemmin kirjoitettu ja itse asiassa kuvasi ensimmäistä kristillistä seurakuntaa Jerusalemissa, mutta kuten sanottu, kriittinen tutkimus on osoittanut, ettei niin ole laita, vaan että se seurakunta, jota Philo Judaeus kuvaa oli riippumaton kristinuskosta, koska se oli olemassa ennenkuin tämä meidän virallinen kristinuskoko oli syntynyt.

Kun nämä seikat otetaan huomioon, vertaileva uskontotutkimus, hermetinen kirjallisuus, Philo Judaeuksen kertomus essealaisista ja terapeuteista, silloin täytyi ruveta kriittisesti ajattelemaan uutta

testamenttia, täytyi ruveta toisilla silmillä katsomaan niitä kertomuksia Jeesuksen elämästä, jotka meillä on jäljellä evankeliumeissa. Niin tekevät tutkijat vielä tänä päivänä ja sentähden meillä on olemassa raamatunkriitikki ja kriittinen teologia. Onpa vielä olemassa uusia suuntia teologisellakin alalla, sellaisia, jotka eivät enää lue uutta testamenttia enemmän kuin vanhaakaan yksinomaan uskon avulla, tunteen kannalta, vaan lukevat niitä kriitikillä, järjen valossa.

Ja mihinkä lopputulokseen ovat lukijat tulleet, kun ovat lukeneet uutta testamenttia kriittisesti? Voimme sanoa, että on tultu kahdenlaiseen lopputulokseen. Toinen tulos, jota edustavat parhaasta päästä jotkut yksityiset tiedemiehet ja joka ei ole saavuttanut suurta kantavuutta, on se, että uusi testamentti ei ollenkaan kerro todella eläneistä ihmisistä, vaan että se on sepitetty myyttillisessä tarkoituksessa. Henkilö, Jeesus Kristus, josta evankeliumit kertovat, on siis tarunomainen olento, joka ei ole koskaan elänyt fyysillisenä ihmisenä maan päällä, vaan joka on tyypillinen esitys jumalallisesta olemisesta tai, kuten jotkut tutkijat sanovat, auringosta ja auringon kulusta j.n.e. Tämä ei liene niin hullu käsitys, kuin se ehkä ensikuulemalla monen mielestä tuntuu, koska on eteviäkin tutkijoita, jotka ovat tällä kannalla. Niinpä Saksassa elää muuan professori Drews, joka edustaa mainittua näkökantaa ja sitä hyvin älykkäästi ja taitavasti puolustaa.

Mutta toinen tulos, johon on kriittisissä tutkimuksissa tultu, on saavuttanut paljon enemmän myötätuntoa ja on levinnyt paljon enemmän. Niinpä on olemassa uusi teologinen suunta, joka sitä edustaa. Tämän mukaan evankeliumit eivät kerro mistään tarunomaisesta olennosta eivätkä liioin mistään Jumalasta tai taivaankappaleesta, vaan ihmisestä, joka eli parituhatta vuotta sitten. Ja koko tämä uusi suunta on koettanut poimimalla poimia, etsimällä etsiä uudesta testamentista niitä piirteitä, jotka tekevät meille eläväksi tuon ihmisen ja paljastavat meille, minkälainen tuo mies, Jeesus Kristus oli. Kaikkia piirteitä, jotka todistavat, että Jeesus Kristus oli ihminen eikä mitään muuta, jotka selvästi näyttävät, että hän oli erehtyväinen, että häntä välistä epäiltiin ja pidettiin haaveilijana, houkkiona, mielipuolena, kaikkia näitä piirteitä on tarkasti etsitty evankeliumeista. Ja uusi teologinen suunta on varma siitä, että vaikka Jeesus oli lahjakkaampi, siveellisempi, ylevämpi kuin tavalliset ihmiset, haaveellisempi, hellempi ja sydämellisempi, hän ei kuitenkaan ollut enempää kuin ihminen.

Muuan tämän suunnan edustaja, pappi, joka sitten luopui papintoiminnastaan, on tunnettu saksalainen kirjailija Frenssen. Hän on kirjottanut pienen teoksen Jeesuksen elämästä, jossa hän askel askeleelta koettaa seurata Jeesuksen elämää ja kehitystä. Hänen kannaltaan evankeliumi on historiallinen todistus ihmisestä, joka todella uskalsi elää aatteensa puolesta, elää ja kuolla. Sellainen esimerkki on omiansa rohkaisemaan ja antamaan voimaa heikkona hetkenä. Kun Frenssenin tavalla syventyy Jeesuksen sieluelämään, silloin itsekin tuntee uutta uskallusta jatkamaan tiellä, jota on alkanut kulkea. Ja tämän tyypillisen esimerkin antaminen on uuden teologisen suunnan mielestä Jeesuksen elämän suuri merkitys.

Mutta varmasti on ihmisiä, jotka eivät voisi tyytyä näihin yksinomaan älyllisiin tapoihin lukea uutta testamenttia, vaan jotka epäilevän aavistavasti aina ajattelevat: »ehkä sittenkin tuossa ihmeellisessä kirjassa on muuta takana? Olkoon, että maailmassa on paljon tällaisia kirjoja, ehkä niissä sittenkin on muuta kuin vain kertomuksia vähäsen lahjakkaammista ihmisistä tai taikauskaisia esityksiä maailman suurista kysymyksistä? Miksikä muuten ovat vaikuttaneet niin lumoovasti, niin nostavasti miljooniin ihmisieluihin vuosituhansien aikana? Ehkä sittenkin on oikeutettu vanha tapa lukea pyhiä kirjoja uskon silmällä, ottaen vastaan sitä jumalallista elämää, mikä niissä mahdollisesti piilee?» Näin monet ihmiset kysyvät, ja heidän mielestään pyhät kirjat kadottavat suuren osan viehättäväisyydestään, jos niitä luetaan jonkinlaisina historiallisina kertomuskirjoina, ei edes tavallisina hyvin kirjoitettuina romaaneina, vaan puoleksi realistisina, puoleksi idealisoituina biografioina eli elämäkertoina.

Sentähden julistetaankin meidän ajallamme, että on olemassa kolmas tapa lukea pyhää kirjaa. Edelliset tavat lukea sitä — uskon silmillä ja kriittisesti — ovat ulkonaista, valmistavaa laatua. Ne puhdistavat tunne-elämää ja herättävät älyntoimintaa, mutta niiden valossa ei vielä ollenkaan paljastu pyhän kirjan viisaus, sen varsinainen kauneus, sillä tämä tapahtuu vasta, kun sitä luetaan kolmannella tavalla, tahdon

avulla, käytännöllisen elämän kannalta, koska pyhä kirja, ollakseen pyhä, on viisaan tietäjän kirjottama esitys omasta tiedostaan ja siitä, millä tavalla hän on tietoonsa päässyt.

Jos uusi testamentti on pyhä kirja, täytyy evankeliumein siis kertoa, millä tavalla joku tai jotkut viisaat ihmiset eli tietäjät elivät totuuden elämää, mitä he tiesivät elämän ja kuoleman salaisuuksista ja millä tavalla he olivat tähän tietoonsa päässeet. Evankeliumit ovat silloin, kuten viime luvussa sanottiin, tieteellisiä kirjoja.

Täyttääköhän uusi testamentti näitä vaatimuksia?

Teosofinen y.m. salatieteelliset liikkeet yksimielisesti julistavat, että uusi testamentti on pyhä kirja tässä merkityksessä. Se on todellinen elämänopas ja sisältää paljon enemmän viisautta kuin mitä n. k. uskovaiset ovat aavistaneetkaan. Se neuvoo paljon tärkeämpiä, paljon yksityiskohtaisempia ja tieteellisesti tarkempia asioita kuin koskaan tavalliset kristityt ovat luulleetkaan. Kristityt ovat kyllä sitä lukeneet jumalallisena kirjana, mutta eivät ainakaan yleisesti ole käyttäneet sitä avainta, joka yksin avaa. Pyhien kirjojen yhteydessä puhutaan aina avaimista. Sanotaan: niitä voidaan ymmärtää ainoastaan, jos on avaimet tai avain. Mitä on nyt avain?

Monet käsittävät avaimilla jonkinlaisia älyllisiä selityksiä, jotka käytettäessä paljastavat salaisen tarkoituksen lauseiden ja sanojen takana. Käsitetään niin, että esim. uudessa testamentissa kaikki nimet merkitsevät erilaisia asioita. Joosef, Maria, Jeesus, Pietari, Kristus j. n. e. tarkoittavat siis määrättyjä asioita. Jos nyt saa avaimen, joka selittää, mitä kukin sana merkitsee, ja sitten siirtää oikean merkityksen nimen sijaan, silloin koko testamentin sisältö muuttuu. Silloin kirja, oltuaan hämäräperäinen, epätieteellinen, historiallisesti epäluotettava tekele äkkiä muuttuu joko syväsisältöiseksi psykologiseksi esitykseksi taikka suorastaan tähtitieteelliseksi maailmankertomukseksi tai joksikin muuksi, riippuen siitä, minkälaista avainta käyttää. Näin usein käsitetään, ja epäilemättä on olemassa tällaisiakin niin sanoakseni älyllisiä avaimia. Mutta jos olisi kysymyksessä yksinomaan älylliset avaimet, silloin ei vielä voisi sanoa uudesta testamentista enemmän kuin muistakaan pyhistä kirjosta, että ne ovat elämäkirjoja, että ne ovat todellisia elämänoppaita jokaiselle ihmiselle. Todellinen avain, joka avaa meille evankeliumin mysteerit, on toista laatua, se on avain, joka ei tule ulkoapäin vaan evankeliumista itsestään.

Todellinen avain on löydettävissä ainoastaan siten, että tutkien evankeliumeja antaa niiden viisauden täyttää oman sielunsa, niin että itse tulee eläneeksi evankeliumia. Ainoastaan siten voi edetä evankeliumien ja pyhien kirjojen viisaudessa ja tiedossa. Kun omalla elämällään ihminen lukee pyhää kirjaa, silloin vasta voi hänestä sanoa, että hän sitä ymmärtää.

Nyt jos otamme evankeliumit sellaisina kuin ne ovat meidän käännoissämme ja luemme niitä, astuu niiden sisältö eteemme ikäänkuin kolmessa jaksossa. Ensiksikin ne kertovat Jeesuksesta Kristuksesta, ihmisestä, joka eli pari tuhatta vuotta sitten Palestiinassa, vaelsi ympäri saarnaten, parantaen sairaita ja tehden ihmetöitä, vainottiin, vangittiin, tuomittiin ja ristiinnaulittiin. Se on ensimmäinen, minkä me huomaamme. Toiseksi tämä Jeesus Kristus evankeliumein kertomusten mukaan lausui kaikenlaisia kauniita neuvoja ja viisaita ajatuksia, jotka mieleemme painuvat, mutta joista samalla myös ajattelemme, että ne meidän ajallemme ovat epäkäytännöllisiä ja sopimattomia, koska eivät puhu meidän oloistamme. Mitä meistä tulisikaan, jos rupeisimme niitä noudattamaan? ajattelevat uskovaiset kristitytkin, ja koko kristillinen yhteiskuntamme on niin rakennettu, että se kieltää saman ihmisen puheet ja sanat, jota se Mestariin tunnistaa. Kolmanneksi huomaamme evankeliumeja lukiessamme, että Kristus esittää kaikenlaisia kauniita vertauksia. Näistäkin monet voivat jäädä mieleemme sangen merkillisinä, mutta yhtä kaikki ovat vieläkin kauempana meistä kuin siveelliset käskyt ja kehotukset.

Kun tuolla tavalla luemme evankeliumeja, emme ole vielä käyttäneet »avaimia». Mutta pyhä kirja vaatii avaimia ja avaimet on löydettävä kirjasta itsestään. Mikähän nyt on ensimmäinen avain evankeliumein ymmärtämiseen? Se on avain, joka määrää meille, missä järjestyksessä edellämäinittuja jaksoja evankeliumein kertomuksissa on luettava ja mietiskeltävä.

Kun luemme uutta testamenttia pyhänä kirjana, tunnustamme kyllä, että evankeliumit puhuvat elävästä ihmisestä, joka eli ja vaikutti maailmassa. Vaikka ne olisivat historiallisesti kuinka epäluotettavia, vaikkei niissä olisi kuin pikkuisen totta kerrottu hänen elämästään, emme voi kieltää sitä tosiasiaa, että ne puhuvat elävästä ihmisestä, sillä niin selväksi ja läheiseksi tulee tuon ihmisen kuva, niin persoonalliset ja omintakeiset ovat sanat, jotka hänen suustaan lähtevät. Niitä ei ole voitu koota sieltä täältä maailman kirjallisuudesta, sillä samoja käänteitä, vertauksia, lauseita ei ole muualla. Tämän me kaikki luonnollisesti myönnämme, mutta sillä emme ole vielä ymmärtäneet evankeliumia pyhäksi kirjaksi. Jotta tämä tapahtuisi, täytyy meidän kääntää huomiomme siihen, mitä tuo ihminen opettaa, mitä hän selittää meille omasta elämästään ja tiedostaan ja kuinka hän neuvoo meitä pääsemään samaan totuuden tietoon. Ja silloin huomaamme, että meidän täytyy lukea evankeliumeja päinvastaisessa järjestyksessä kuin mitä ensisilmäyksellä tuntuu oikealta. Kerrotaan näet Jeesuksesta, että hänellä oli opetuslapsia, joille hän opetti »taivasten valtakunnan salaisuuksia». Hän opetti näitä salaisuuksia ainoastaan opetuslapsille, mutta häntä seurasi paljon kansaa, kun hän vaelsi ympäri, ja silloin tällöin hän kansallekin puhui. Vaan miten hän puhui kansalle? Evankeliumissa sanotaan: »kansalle hän puhui vertauksissa, ilman vertauksia hän ei mitään puhunut kansalle.»

Siis järjestys on selvä. Kun tahdomme lukea evankeliumeja pyhänä kirjana, toisin sanoen kun tahdomme oppia Jeesukselta, täytyy meidän noudattaa evankeliumin määräämää järjestystä. Emme heti saata asettua opetuslasten kannalle. Emme voi sivuuttaa sitä kaikkea, mitä Jeesus puhui kansalle. Emme voi imarrella itseämme sillä, että sanomme: »me olemme Jeesuksen opetuslapsia heti, otamme vain selvää siitä, mitä hän puhui opetuslapsilleen». Silloin kenties emme tule sen viisaammiksi, emme opi yhtään mitään. Mutta kun alatamme alusta, asetumme ensin sille kannalle, millä kansa oli, silloin kun tuo suuri ihmeellinen opettaja liikkui maailmassa. Meidän täytyy siis kansan tavalla miettiä ja pohtia sitä, mitä hänen kerrotaan kansalle puhuneen. Ja mitä se oli? Vertauksia. Vertaukset ovat ensimmäiset, joiden henkeen meidän täytyy tunkeutua, joita meidän täytyy oppia ymmärtämään. Sitten vasta kun olemme ymmärtäneet, mitä Jeesus vertauksissa opetti, ja kun olemme ottaneet opetuksen vastaan sieluumme, niin että se meissä elää ja me toteutamme käytännössä sen viisautta, vasta sitten voimme joutua opetuslasten kannalle ja ruveta tutkimaan, mitä Jeesus opetuslapsille puhui. Ja vasta sen jälkeen kun olemme oppineet ja omaksuneet, mitä hän opetuslapsille opetti, vasta sitten meille paljastuu, mitä tarkoittaa historiallinen esitys Kristuksen elämästä. Vasta kolmannessa sijassa alkavat meille häämöttää ne salaisuudet, jotka tavalliselle lukijalle tuntuvat kaikista kouraantuntuvimmilta todellisuuksilta.

PORTISTA SISÄLLE.

»Minä puhun heille vertauksilla.»

Matt. 13: 13.

III.

JEESUKSEN VERTAUKSET.

»Taivasten valtakunta on lähestynyt, tehkää parannus». Sillä tavalla kertoo evankeliumi Jeesuksesta, että hän alkoi saarnata valtakunnan hyvää sanomaa kansalle. Opetuslapsille, sanotaan, hän siitä tarkemmin puhui ja selitti sen salaisuuksia, mutta kansalle hän puhui vertauksissa. Sentähden kun asetumme kansan kannalle, niinkuin on välttämätöntä, täytyy meidän ensiksi koettaa syventyä vertausten henkeen. Meidän täytyy ensin ymmärtää niitä ja saada niin selvä kuva niistä, että voimme niitä elää, emmekä oikeastaan ymmärrä niitä täydellisesti, ennenkuin osaamme niitä elää. Ja vasta sitten, kun me elävästi käsitämme vertauksia, voimme tulla Jeesuksen opetuslapsiksi.

Mikä on nyt Jeesuksen vertausten todellinen sisältö? Mitä hän on tahtonut vertauksissaan esittää? Hän puhuu niissä taivasten valtakunnasta. Eri evankeliumeissa käytetään eri nimityksiä, Matteus sanoo »taivasten valtakunta», Luukas »Jumalan valtakunta», ja kolmantena nimityksenä käytetään yksistään sanaa »valtakunta». Mutta nuo kolme nimitystä, taivasten valtakunta, Jumalan valtakunta ja valtakunta, ovat yhtä merkitseviä alussa, kun tahdomme tunkeutua niiden henkeen. Itse kreikkalainen sana *basileia*, latinalainen *regnum*, merkitsee oikeastaan »kuningaskunta», vaikka suomentajien mielestä sana »valtakunta» lienee kaikin kauniimmalta. Yhtäkaikki näemme sanan merkityksestä, että on kysymys jonkinlaisesta valtiosta, jossa on hallitsija, eikä meidän tarvitse kauvan ajatella, ennenkuin ymmärrämme, kuka on hallitsijana. Jumalan valtakunnassa on Jumala hallitsijana ja tästä Jumalasta Jeesus usein käyttää sanaa »Isä» ja »hyvä». Taivasten valtakunnassa hallitsee Jumala eli rakastava ja hyvä Isä, ja Hänellä on palvelijoita, jotka tottelevat hänen käskyjään. Kun Jeesus puhuu, että taivasten valtakunta lähestyy, ja että meidän pitäisi tehdä parannus, hän nähtävästi pyytää, että me astuisimme hyvyden ja rakkauden valtakuntaan, siihen, jossa Jumala hallitsee, jossa hänen käskyjensä totellaan ja jossa meidän siis pitäisi olla suuren, ihmeellisen kuninkaan alamaisia. Sitä päivän selvästi tarkoittaa jo pelkkä sana. Nyt tiedämme myös, että Jeesus sanoo: tämä valtakunta, jossa minäkin olen, minun valtakuntani, ei ole maallinen valtakunta: se ei ole siellä eikä täällä, vaan se on näkymätön valtakunta. Kaikki teologit ja oppineet, jotka ovat koettaneet selittää taivasten valtakuntaa, ovat ymmärtäneet asian niin, että on kysymys näkymättömästä, henkisestä valtakunnasta, jossa Isä Jumala hallitsee. On sitten tietysti selitetty osaksi, että se tarkoittaa kuoleman jälkeistä valtakuntaa, osaksi että se tarkoittaa sellaista tulevaisuudessa maan päällä esiintyvää ja kasvavaa veljellistä yhteiskuntaa, jossa kaikki tottelevat Isän käskyjä ja ihmiset sentähden elävät sovussa, rauhassa ja rakkaudessa. Epäilemättä näissä selityksissä on perää. »Jumalan valtakunta» tarkoittaa epäilemättä myös sellaista aikaa, jolloin Jumala todella hallitsee maan päällä ihmisten kautta. Taivasten valtakunta tarkoittaa epäilemättä myös kuoleman jälkeistä valtakuntaa, koska se itsessään on näkymätön; ainakin se käsittää niitä henki-olentoja ja vainajia, jotka kuuluvat siihen tai ovat siihen astuneet. Mutta ennen kaikkea meidän on pidettävä mielessä, että evankeliumissa on kysymys suuresta henkisestä hyvydestä ja voimasta, järjestetystä rakkauden valtakunnasta, johon Jeesus pyytää meitä astumaan.

1. Kun otamme Matteuksen evankeliumin käteemme, saamme heti ensimmäisessä vertauksessa kuulla kuinka tärkeä on Jeesuksen sanoma. Hän nim. siinä kertoo tuon kauniin vertauksen kylväjästä, joka meni

kylvämään: hänen kylväessään lankesivat muutamat siemenet tien oheen ja linnut tulivat ja söivät ne, muutamat taas lankesivat hyvään maahan ja tuottivat satakertaisen hedelmän j. n. e.

Tässä ensimmäisessä vertauksessa Jeesus evankeliumien kertomusten mukaan puhuu valtakunnan sanasta, sillä hän selittää kohta perästä opetuslapsille, mitä hän vertauksellaan tarkoittaa. Hän selittää: »Mutta kivistöön kylvetty on se, joka kuulee sanan ja kohta ilolla ottaa sen vastaan, mutta ei ole hänellä juurta itsessään vaan ajan pysyy: kun siis vaiva eli vaino tulee sanan tähden, niin hän kohta pakenee. Mutta orjantappurain sekaan on kylvetty se, joka sanan kuulee, mutta tämän maailman huoli ja rikkauden petos tukahuttaa sanan ja hän tulee hedelmättömäksi. Mutta hyvään maahan kylvetty on se, joka kuulee sanan ja ymmärtää, joka tuottaa hedelmän ja tekee, muutama satakertaisen, muutama kuudenkymmenen kertaisen, muutama kolmenkymmenen kertaisen.»

Tämä selitys on pantu evankeliumiin meitä — lukijoita — varten, sillä sangen vähän luultavaa on, että Jeesuksen olisi tätä vertausta tarvinnut opetuslapsille selittää. Sen symbolismi on niin päivänselvä, että evankeliumi selvittelyllään vain antaa meidän ymmärtää, että Jeesuksen sanoma taivasten valtakunnasta on ylen tärkeä. Evankeliumi ikäänkuin pyytää meitä luottamaan Jeesuksen sanoihin. Sen selitys on omiansa meitä rohkaisemaan, se kehottaa meitä lujasti uskomaan ja pelkäämättä ponnistamaan voimiamme, sillä se ikäänkuin lupaa, että me silloin tulemme paljon löytämään. Mielestäni tämä ensimmäinen vertaus on vain johdanto evankeliumin lukemiseen.

Kun syvennymme niihin vertauksiin, jotka esitetään Matteuksen evankeliumissa, huomaamme, että ne luonnonmukaisesti jakautuvat kahteen pääryhmään, joista jälkimäinen taas jakautuu kahteen osaan. Ensimmäisissä vertauksissa kuvaillaan itse taivasten valtakuntaa, minkälainen se on. Näitä tällaisia vertauksia on kolme. Loppuvertauksissa kuvataan ihmisen suhdetta Jumalan valtakuntaan. Niistä ensimmäinen ryhmä kuvaa ihmisen sisäistä suhdetta taivasten valtakuntaan ja toinen, loppuryhmä, kuvaa hänen ulkonaista suhdettaan taivasten valtakuntaan, millä tavalla taivasten valtakunta hänessä ilmenee jokapäiväisessä elämässä, ulkonaisessa toiminnassa. Kaikki vertaukset käyvät Matteuksen evankeliumissa oikeassa järjestyksessä.

Toinen vertaus, jonka Jeesus antaa, on näin kuuluva:

2. Taivasten valtakunta on ihmisen vertainen, joka kylvi hyvän siemenen peltoonsa. Mutta ihmisen maatessa tuli hänen vihollisensa, ja kylvi ohdakkeita nisun sekaan ja meni pois. Mutta kun oras rupesi kasvamaan ja hedelmän kanto, silloin näkyivät myös ohdakkeet. Mutta perheenisännän palvelijat tulivat ja sanoivat hänelle: »Herra, etkös hyvää siementä kylvänyt peltoosi? Kusta siis sille on ohdakkeet?» Niin hän sanoi heille: »vihamies sen teki.» Mutta palvelijat sanoivat hänelle: »tahdotkos, että me menemme ja kokoamme ne?» Mutta hän sanoi: »en, ettette ohdakkeita kootessanne myös tempaisi nisuja niiden kanssa pois. Sallikaa kasvaa molemmat elonaikaan asti, ja elonajalla sanon minä elomiehille: kootkaa ensin ohdakkeet, ja sitokaa ne lyhteisiin poltettavaksi, mutta nisut kootkaa minun aittaani.» (Matt. 13: 24-30.)

Tämä vertaus on päivän selvästi kuvaus taivasten valtakunnan omista sisäisistä laeista, metafyyssillinen kuvaus sen perusluonteesta. Jeesus sanoo, että se on näkymätön elämä ihmiskuntamme tajunnassa ja tajunnan takana, ja hän vertaa sitä kylväjään, joka on kylvänyt siemeniä kaikkien ihmisten sieluihin, niin että elämän siemen on joka ihmisessä. Mutta kun ihmiset nukkuvat, silloin vihamies kylvää toisenlaatuista siementä ihmisten sieluihin. Mitä on nukkuminen? Tajunnan siirtymistä pois valvetilasta. Vertauksen kielellä on siis ihmissielun valvetila se tila, jossa taivasten valtakunnan siemen on hänen tajunnassaan, teosofisella kielellä se tajunnantaso, jolla jumalallinen elämä vaikuttaa hänen sielussaan. Se niinmuodoin ei ole tämä fyysillinen elämä, vaan hengen korkeampi näkymätön elämä (korkeampi älytaso ja sen yläpuolella olevat tasot). Mutta kun ihmiset »nukkuvat», he siis siirtyvät tajunnassaan pois valtakunnan tasolta, vajoavat alas aineeseen ja syntyvät tänne maailmaan. Silloin vapaan taivaselämän vastustaja eli vihamies aineellisen minuuden, itsekkyyden ja rajotuksen aate kylvää heihin paha, niin että he unohtavat hyvän, tai jos tietävät taivasten valtakunnan hyvästä siemenestä, tulevat kuitenkin samalla tietoisiksi pahasta eivätkä

osaa ratkaista arvotusta hyvän ja pahan.

Nyt vertauksessa kuvataan, että taivasten valtakunnan hyvät voimat tulevat Isän luo ja sanovat: »emmekö mene ja pelasta noita ihmisiä ja ota pois heiltä tuota paha, mikä heillä on?» Samaten on ihmisiä, jotka kysyvät: miksi paha ollenkaan on olemassa? Miksei kaikkivaltias Jumala anna pahan hävitä maailmasta tykkäänään? Mutta viisas hallitsija taivasten valtakunnassa vastaa: »ei, älkää lähtekö kitkemään mitään paha pois ihmisten sieluista heidän tietämättään, sillä samalla hyväkin häviäisi. Antakaa molempain kasvaa rauhassa, antakaa sekä hyvän, että pahan versoa ihmisten sydämissä, niinkauan kuin ihmiset elävät maan päällä, sillä tulee elonkorjuun aika, jolloin heidät kuoleman kautta siirretään pois maailmasta. Silloin elonleikkuu-miehet ottavat ihmisen ja erottavat hänestä pois pahan, heittäen sen uuniin poltettavaksi».

Tiedämme nykyisten ja vanhanaikaisten yliaistillisten tutkimusten nojalla, että kun ihminen kuolee, hänessä tapahtuu mystillinen kahtiajako: paha ensin tulee hänessä ilmi — sitä tilaa kutsutaan kiirastuleksi eli kaamalookaksi — ja hän saa kärsiä pahan itsestään pois; sitten hyvä hänessä nostetaan taivaalliseen tilaan ja yhtyy vähitellen hänen sieluunsa. Näin tapahtuu taivasten valtakunnan omien lakien mukaan kaikille ihmisille maailmassa. Hengen hyvät voimat, jotka ovat meidän takanamme, eivät estä meitä olemasta pahoja, eivät millään tavalla tee väkivaltaa inhimilliselle vapaudelle. Ihminen saa olla paha, saa olla hyvä, niinkuin hän tahtoo. Mutta kuolema tulee ja näyttää hänelle, mikä hänessä oli paha, mikä oli hyvää.

Tässä on tietysti samalla salaperäinen siveellinen opetus meille ihmisille. Jos tahdomme täyttää Isän tahtoa, kuuluu taivasten valtakuntaan ja noudattaa niitä lakeja, jotka siellä vallitsevat, täytyy meidän asettua samalle kannalle hyvän ja pahan suhteen, jolla valtakunnan voimat ovat. Meidänkin täytyy antaa niiden kasvaa toisissa ihmisissä tekemättä mitään väkivaltaa ja kiskomatta toisista mitään paha pois. Meidän tehtävämme ja velvollisuutemme on vain rakastaa hyvää ja tehdä työtä hyvän puolesta, ei vastustaa paha. Mutta Jeesuksella on vielä kaksi metafyyssillistä vertausta taivasten valtakunnasta. Ne ovat seuraavat:

3. Taivasten valtakunta on sinapin siemenen vertainen, jonka ihminen otti ja kylvi peltoonsa; joka on pienin kaikkia siemeniä, mutta kun se on kasvanut, on se suurin kaalein seassa ja tulee puuksi, niin että taivaan linnut tulevat ja tekevät pesänsä sen oksille.

4. Taivasten valtakunta on hapatuksen vertainen, jonka vaimo otti ja sekotti kolmeen vakkaan jauhoja, siihen asti kuin kaikki happani. (Matt. 13: 31-33).

Nämä kaksi vertausta vielä kuvaavat taivasten valtakunnan omaa lakia ja järjestystä. Taivasten valtakunta on ylevämpi järki ja elämä, joka pyrkii ihmiskunnan tajunnassa ilmenemään. Sen siemen on joka yksilössä, ja se on todella kuin siemen, joka kasvaa itsestään maassa. Ja se on vielä kuin kaikkein pienin siemen, sillä se on näkymätön. Mutta sen voima on niin suuri, että kun se pääsee itämään jossakin, silloin se itsestään kasvaa. Meidän ei tarvitse ollenkaan huolehtia siitä, ettei tällä valtakunnalla, sanoo Jeesus, olisi itsestään elämänvoimaa, päinvastoin sen elämänvoimaa ei mikään estä eikä vastusta. Aikaa myöten se hapatuksen tavalla läpitukee koko yksilön ja koko ihmiskunnan.

Kun nyt olemme saaneet käsityksen taivasten valtakunnan elämästä ja olemuksesta, ymmärrämme johtavan vertauksen uudella tavalla, nim. vertauksen kylväjästä. Jeesus ei siinä puhu itsestään, vaikka ensin näyttää siltä. On tarkoin huomattava, että hän ei puhu omasta sanastaan, vaan valtakunnan sanasta. Ihmiset kuulevat valtakunnan sanan eri tavalla, hän sanoo. Tätä käsitetään nyt kirkossa niin, että valtakunnan sana on sama kuin pappien saarnat kirkossa, niissä kun julistetaan valtakunnan sanaa. Mutta kun olemme ymmärtäneet, että taivasten valtakunta niin sanoaksemme on elävä elimistö ihmiskunnan takana näkymättömässä maailmassa, silloin ymmärrämme, että valtakunnan sanakin on sana, joka kuuluu hiljaisuudessa ja näkymättömissä. Valtakunnan sana ei tule esitetyksi sillä tavalla, että ihminen seisoo siitä puhumassa, vaan se puhuu itse puolestaan hiljaisuudessa, se kuuluu ihmiskunnan tajunnassa, jokaisen ihmisen sisällä.

Ja minkälaisena kuuluu valtakunnan sana? Eri tavalla kullekin ihmiselle. Kuitenkin se saman asian sanoo jokaiselle meistä: »kuule, ihminen, etkö sinä vielä tiedä, mikä tehtävä on elämälläsi? Etkö tiedä, että elämäsi tehtävä on tulla osalliseksi taivasten valtakunnan elämästä, elämäsi päämaali on tulla Isän Jumalan yhteyteen? Sinun tulisi kuulla Isän ääntä sisälläsi ja lopettaa itsekäs elämäsi, jossa palvelet itseäsi ja toisia persoonallisuuksia, jossa elät synnillisesti, pahassa ja itsekkyydessä. Lopeta vanha elämä ja astu Isän yhteyteen! Tule taivasten valtakuntaan!» Sillä tavalla puhuu valtakunnan sana jokaisen ihmisen sydämessä, ja jokaisen ihmisen silmissä väikkyy kuva siitä, kuinka jalo ja vapaa ja rohkea ja ylevämielinen hänen pitäisi olla. »On kysymyksessä aivan uusi elämä», sanoo tämä hiljaisuuden ääni, tämä taivasten valtakunnan ääni, »aivan uusi elämä. Sinä kuulut ihmisenä taivasten valtakuntaan, sinulla on henkinen, ihmeellinen Isä, joka maailmoita hallitsee. Sinun pitäisi noudattaa Hänen tahtoansa ja elää Hänen elämäänsä, mutta sen sijaan sinä elät sokeudessa, pimeydessä, synnissä ja pahassa. Sinä et ajattele ollenkaan, että voisit elää kauniisti ja ihanasti, että voisit olla vapaa ja voimakas jumalan poika. Sitä et ajattele, et usko, luulet vain, että olet tuomittu olemaan huono, syntinen, itsekäs. Mutta kuule minun ääntäni, muuta mielesi ja pue päällesi uusi ihminen!» Näin puhuu valtakunnan sana, ja tätä Jeesus tarkoitti ensimmäisessä vertauksessaan.

Sitten tulee hänen vertauksiensa toinen pääryhmä, jonka ensimmäinen osa puhuu siitä, minkälainen ihmisen sieluntila on, kun hän näkee ja kuulee valtakunnan sanoman. Ensimmäiset kaksi näistä vertauksista kuvaavat samaa asiaa ja kuuluvat:

5. Taas on taivasten valtakunta tavaran vertainen, joka on peltoon kätkeyty, jonka ihminen löysi ja kätki sen: ja ilon tähden kuin hänellä siitä oli, meni hän pois ja myi kaikki, mitä hänellä oli, ja osti sen pellon.

6. Taas on taivasten valtakunta kauppamiehen vertainen, joka etsi hyviä päärlyjä. Ja koska hän löysi yhden kalliin päärlyn, meni hän pois; myi kaikki, mitä hänellä oli, osti sen. (Matt. 13: 44-46).

Nämä vertaukset ovat hyvin lyhyet, mutta selvä totuus on niissä esitetty. Kerrotaan siitä ilosta, mikä ihmiseen tulee, silloin kun hän näkee totuuden taivasten valtakunnan olemassaolosta. Hänet täyttää niin ihmeellinen ilo, että hän heti ymmärtää: »kaiken muun todella hylkään, sillä tämän valtakunnan olemassaolo on todella niin kallis aarre, että mielelläni luovun itsekkyydestä ja pahuudesta, vain siitä ilosta, että saisin omistaa valtakunnan. Totuuden helmi on niin kaunis, ettei mikään ole sen vertaista. Kuinka enää onnea pyytäisin, kun itse autuus minulle on annettu?» Tällainen luonnollinen ilo täyttää ihmisen kun hän näkee totuuden. Ja Jeesus vielä seuraavassa vertauksessa lohduttaa häntä sanomalla:

7. Taas on taivasten valtakunta verkon kaltainen, joka on mereen heitetty ja kaikenlaisia kokosi. Koska se täyteen tuli, vetivät he sen rannalle, ja istuivat ja erottivat hyvät astioihinsa, mutta mädänneet he heittivät pois. (Matt. 13: 47-48.)

Tällä Jeesus terottaa mieleemme: »sinun ilosi, kun taivasten valtakunnan helmen löysit ja tahdot kaikesta muusta luopua sen takia, on todellista iloa, sillä taivasten valtakunta on niin voimakas, että se vetää sinut kokonaan puoleensa suurella riemulla, pahankin sinussa; eikä sinun tarvitse mitään pelätä, koska verkko itse vetää kaikki — sitten kyllä heitetään pois, mikä sinussa on pahaa. Mutta mene vain mukaan, luota siihen iloon, jota tunnet.» Ja kun ihminen on tämän ensimmäisen ilon ymmärtänyt, silloin Jeesus vertauksissaan rupee kuvailemaan, minkälainen on hänen sielunsa tila muihin nähden. Meillä on sitten seuraava sangen merkillinen ja kaunis vertaus:

8. Sentähden on taivasten valtakunta kuninkaan vertainen, joka teki tiliä palvelijansa kanssa. Ja kun hänen palvelijansa oli hänelle velkaa kymmenen tuhatta talenttia, käski hän myydä hänet perheineen orjiksi. Mutta kun palvelija häneltä rukoili armoa, antoi hän koko velan anteeksi. Silloin palvelija meni ulos ja löysi toisen palvelijan, joka oli hänelle velkaa sata penninkiä, kiristi tätä kurkusta ja vaati maksua. Kun herransa tästä kuuli, vihastui hän ja käski antaa hänen pyövelille siihen asti, että hän maksaisi kaiken velkansa. (Matt. 18: 23-34).

Parilla sanalla Jeesus lopuksi selittää vertauksen sisällön:

»Niin myös minun taivaallinen Isäni tekee teille, jollette kukin veljellensä teidän sydämistänne anna anteeksi heidän rikoksensa.» (Matt. 18: 35).

Tämä näin annettu vertaus taivasten valtakunnasta on siveellinen opetus, joka koskee ihmisen suhdetta toisiin ihmisiin. Se on niin ylevä, niin korkea ja maalliselta kannalta katsoen niin mahdollon, että se todella päältäkatsoen jo kuuluu taivaallisen elämän lakeihin. Se on tuo uusi laki: ihminen, anna sydämessäsi kaikki kaikille anteeksi!

Mikä näet pidättää meitä tornissa eli vankeudessa, toisin sanoen tässä fyysisessä, ruumiillisessa elämässä, johon meidät aina täytyy heittää karmallisten velkojemme maksamiseksi? Yksin sydämemme kovuus; me kyllä tahtoisimme oikeutta toisilta vaatia, mutta itse otamme mielellämme vastaan anteeksiantamusta ja armoa. Mutta Jeesus sanoo: ei ole olemassa mitään iloa, mitään velan todellista kuittamista, mitään anteeksi saantia, ellemme itse anna anteeksi.

Kun ihminen ymmärtää valtakunnan sanan, niin hän näkee olevansa aivan kuin hirmuisen suuressa velassa taivasten valtakunnan hallitsijalle. Hänellä on koko menneisyys takanaan, jonka kuluessa hän on elänyt tietämättömyydessä ja synnissä. Hänellä on niinkuin teosofeina sanomme, suuri *karma* maksettavana. Koko tuo karma voisi häntä painaa ja estää elämästä taivasten valtakunnan elämää, jos hänen täytyisi se ensin maksaa, ennenkuin saisi elää taivasten valtakunnan ilossa. Mutta silloin valtakunnan hallitsija, Isä sanoo hänelle: »sinä saat vapaasti olla minun palvelijani ja poikani, minun valtakunnassani, sillä kaikki velkasi on minun puoleltani annettu anteeksi. Sinä saat maksaa, kun itse jaksat.» Ja me tiedämme, että kun ihminen seisoo jumalansa edessä, hän mielellään tahtoo suorittaa karmallisen velkansa. Hänen sydämensä on sulana pyhästä halusta, mutta toiselta suoritus käy nopeammin, toiselta hitaammin. Mutta molemmille on elämä auennut. Ja elämällä on vain yksi ehdoton ehto: »saat itse maksaa silloin kun jaksat, jos vain annat kaikki anteeksi veljellesi, jos sydämestäsi pyyhkit pois kaiken katkeruuden, kaiken vihan, kaikki tunteet, jotka erottavat sinut toisista ihmisistä. Silloin on aivan kuin et olisi minullekaan mitään velkaa, silloin tunnet sen rauhan ja ilon, joka on aina minun valtakunnassani. Velkasi saat sitten suorittaa, kun sinulla on aikaa ja rikkautta yllin kyllin.»

Tämä on erinomaisen syvä totuus karman suhteen. Se merkitsee, ettei ihmisen tarvitse mitään maksaa menneistä pahoista teoista, menneestä synnistä, sillä tavalla, että hän *kärsisi* siitä, napolis siitä, täytyisi valittaa: »en tahtois kärsiä, miksikä minun pitäisi kärsiä!» Mitään sellaista ei välttämättä tule ihmiselle. Kun hän antaa kaikki anteeksi toisille, kun hän ei mitään pyydä toisilta, ei edes »oikeutta», silloin Isäkin on hänelle antanut kaikki anteeksi ja ottanut hänet iloonsa. Kyllä ihminen saa maksaa karmalliset velkansa, mutta ei kärsien. Kärsimys ei ole hänelle kärsimystä. Kärsimys on hänelle ilo, hän maksaa velkansa iloisesti. On aivankuin hänellä olisi niin paljon rikkautta, että hän voi helposti maksaa. Hänen ei siis tarvitse maksaa, ennenkuin hän on niin rikas, ettei velan maksaminen ole raskasta. Te tiedätte, että porvarillisen velan maksaminen on vaikeata ja katkerata, silloin kun on köyhä, silloin kun täytyy säästää viimeiset penninsä ja markkansa korkojen ja velan maksamiseen, mutta jos äkkiä pääsisi rikkaaksi, silloin velan maksaminen olisi iloista, koska se olisi vapautumista vanhoista siteistä. Sellainen on nyt taivasten valtakunnan elämä: kun ihminen tulee siitä osalliseksi ja antaa kaiken anteeksi veljellensä, niin hänen omien velkojensa maksaminen tuottaa hänelle iloa eikä surua.

Jeesuksen seuraava vertaus on kummallinen päältä katsoen, mutta koskee selvästi myös ihmisen sisäistä mielentilaa toisiin ihmisiin nähden:

9. Sillä taivasten valtakunta on perheenisän vertainen, joka varhain huomeneltain läksi ulos palkkaamaan työväkeä viinimäkeensä j. n. e. (Matt. 20: 1-16). Siinä kerrotaan isännästä, joka palkkasi työväkeä viinimäkeensä ja antoi niille yhtäläisen palkan, vaikka toiset olivat olleet kauemmin, toiset vähemmän aikaa työssä. Ja vertaus loppuu sanoihin:

»Niin viimeiset tulevat ensimmäisiksi ja ensimmäiset viimeisiksi. Sillä monta ovat kutsutut mutta harvat valitut.»

Tämä vertaus voi loukata jokapäiväistä ymmärrystämme ihmeellisenä totuuden esityksenä. Meidän mielestämme olisi luonnollista, että palvelijoille maksettaisiin työn ja ansion mukaan, mutta Jeesus näkyy nimenomaan tässä sanovan: »kun olette taivasten valtakunnassa, ette saa tuntea sydämissänne mitään tavallisia katkeruuden tunteita eikä teillä pidä olla sellaista käsitystä oikeudesta itsenne suhteen, kuin muuten on maailmassa. Älkää olko niinkuin ne palvelijat, jotka valittavat, etteivät ole saaneet kylliksi palkkaa. Mitään sellaista ette saa ajatella. Mitään palkkaa ette saa pyytää. Te saatte mitä saatte. Älkää sydämessänne millään tavalla mittailko ja vertailko itseänne toisiin, älkää ollenkaan personallisesti ajatelko asiaa: näin olen minä ponnistanut ja näin tuo, katsokaa kuinka hän on pitkälle kehittynyt ja viisaaksi tullut, vaikka minä olen paljon kauemmin pyrkinyt ja koettanut elää Jumalan valtakunnan elämää. Ei mitään sellaisia ajatuksia saa pitää.»

Tämä on ymmärrettävissä, jos muistamme, että taivasten valtakunta on elävä voima meidän takanamme. Sen voima on heti meissä, kun siihen tulemme, eikä siinä ole mitään maksuja, ei mitään palkkoja, ei mitään erilaisia mittoja. Tuleeko ihminen tänään, tuleeko hän huomenna tai tuhannen vuoden perästä, taivasten valtakunta odottaa, ja kun hän siihen tulee, hän on siinä ja se on hänessä. Siinä ei ole mitään kysymystä oikeudesta tai vapaudesta. Päinvastoin sellainen ihminen, joka sanokaamme vasta jossakin myöhemmässä rodussa ottaa vastaan taivasten valtakunnan sanoman ja tulee sen jäseneksi, sellainen ihminen saa luonnostaan tuntea suuremman ilon, sillä hän on kauemman aikaa ollut ulkona taivasten valtakunnasta. Taas se joka on kauemman aikaa ollut mukana — vanhemmista roduista lähtien, hän on tietysti tehnyt enemmän työtä ja on enemmän ponnistanut, mutta hän on myös kauemman aikaa nauttinut taivasten valtakunnan autuudesta. Vaikkei hän itse olisi sen enempää voittanut (sen useampia vihkimyksiä ottanut) kuin myöhääntulija, on hän kuitenkin ollut kauemman aikaa todellisesti onnellinen. Mutta toinen, joka kauan, kauan on elänyt jokapäiväisten ihmisten elämää, saanut kärsiä ja iloita heidän tavallaan, hän on itseasiassa ollut vähemmän onnellinen ja on aivan luonnollista, että se ilo, rauha ja vapaus, minkä hän saavuttaa, kun hän myöhään, myöhään astuu taivasten valtakuntaan, se on yhdellä kertaa yhtä iso kuin se, minkä toinen saavuttaa, joka on kauan ollut valtakunnan jäsen.

On huomattava, että se Jumala-Isä, joka hallitsee taivasten valtakunnassa, on itse lempeys ja hyvyys, joka ei koskaan ketään pakota. Ihmiset saavat mielellään elää ulkopuolella taivasten valtakunnan. Jumalan kannalta katsoen he saavat aivan mielellään elää kaikessa synnissä ja pahassa. Kuta kauemmin he jaksavat elää pimeydessä ja itsekkyydessä, sitä suurempaa iloa taivasten valtakunta heille valmistaa. Mutta taivasten valtakunta aina pyytää, yhtämittaa kutsuu ihmisiä tulemaan itseensä, ja se iloitsee joka ihmisestä, joka tulee. Jumala on rakastaja, joka avosylin odottaa ikuisuuksia, varmasti tietäen, että rakastettu lopulta pakenee Hänen syyliinsä.

Nämä ovat siis aivan selviä sielutieteellisiä lakeja, ja vertauksen loppusanat »sillä monta on kutsuttuja ja harvoja valittuja» viittaavat siihen, mistä nyt seuraava jakso alkaa. Toinen osa tästä vertausten toisesta ryhmästä puhuu näet ihmisen suhteesta Jumalan valtakuntaan ulkonaisesti eli tositoiminnassa, ja yhdeksännen vertauksen viimeiset sanat viittaavat siihen, että nyt on siirryttävä vertaukseen häävääteista jossa puhutaan tarkemmin kutsumuksesta.

10. Taivasten valtakunta on kuninkaan vertainen, joka teki häitä pojallensa. Ja lähetti palvelijansa kutsumaan kutsutuita häihin eivätkä he tahtoneet tulla. Taas hän lähetti toiset palvelijat sanoen: katso, minä valmistin ateriani, härkänä ja syöttiläni ovat tapetut ja kaikki on valmistettu: tulkaa häihin! Mutta he katsoivat ylönsä ja menivät pois, yksi pellollensa, toinen kaupallensa. Mutta muutamat ottivat kiinni hänen palvelijansa ja pilkkasivat heitä ja tappoivat. Mutta kun kuningas sen kuuli, vihastui hän ja lähetti sotaväkensä ja hukutti ne murhamiehet ja heidän kaupunkinsa poltti. Silloin hän sanoi palvelijoille: häät tosin ovat valmistetut, mutta kutsutut eivät olleet mahdolliset. Menkää siis teiden haaroihin ja kaikki, jotka te löydätte, kutsukaa häihin. Ja palvelijat menivät ja kokosivat kaikki, ketkä löysivät, pahat ja hyvät, ja

häähuone täyttyi vieraista. Niin kuningas meni katsomaan vieraita ja näki siellä yhden ihmisen, joka ei ollut puettu häävaatteihin. Niin hän sanoi hänelle: ystäväni, kuinkas tänne tulit eikä sinulla ole häävaatteita? Mutta tämä vaiken. Silloin kuningas sanoi palvelijoille: sitokaa hänen kätensä ja jalkansa, ottakaa ja heittäkää hänet ulkonaiseen pimeyteen: siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys. Sillä monta ovat kutsutut, mutta harvat ovat valitut. (Matt. 22: 2-14).

Se, minkä heti ymmärrämme tästä vertauksesta ja näistä sanoista, on, että valtakunnan sana voi kuulua ja valtakunta voi meille näkyä jonakin ylevänä hetkenä, mutta että hetken ohimentyä taas ummistamme korvamme ja silmämme siltä. Voimme toisin sanoen olla kutsuttuja, ja tämä merkitsee, että sisässämme jo älyämme, näemme, tajuamme, kuulemme. Mutta kuitenkin emme ota inspirationsia niin toden kannalta, että tottelisimme ääntä, tekisimme kuulemisen eläväksi ja ymmärtämisen käytännöksi sekä muuttaisimme järjen hetkellisen valistuksen todelliseksi elämäksi. Ja silloin leimaamme itsemme »ei-valituiksi». Olemme hetkeksi heränneet sielussamme, siinä korkeammassa maailmassa, jossa on taivasten valtakunnan siemen. Olemme hetkeksi heränneet, mutta emme tottele ääntä. Ja silloin meidät heitetään ulos »pimeyteen, jossa on itku ja hammasten kiristys». Tämä ulkonainen pimeys on jokapäiväinen elämänymmärrys, joka tosiaan on kuin itkuja ja hammasten kiristystä, verrattuna valtakunnan elämänymmärrykseen. Sillä vaikka jokapäiväisellä elämällä on onnensa ja ilonsa, on se kuitenkin viisaan Salomonkin mukaan »vaivaa ja vastusta ollut silloin kun se parhaita on ollut». Ja runoilija Goethe sanoi kahdeksankymmenvuotiaana, että jos hänen elämänsä onnelliset hetket luettaisiin yhteen, tulisi niistä tuskin viisivuokkoinen ajanjakso. Tosiaan ihmiset usein kiristävät hampaitansa ja kiroovat toisiaan! Sentähden taivasten valtakunta säälii kaikkia niitä ihmisiä, jotka elävät tässä ulkonaisessa pimeydessä eivätkä tahdo heittää sitä persoonallista, itsestä elämää, jossa he viihtyvät. Eivät aavista, että suuri onni ja ilo ja autuus heitä odottaa ja joka hetki heitä kutsuu.

Monet ovat kutsutut mutta harvat ovat valitut, sanoo vertaus, sillä ihmisen muuttuminen kutsutusta valituksi on siinä, että älyllinen kutsumus kehittyy hänessä eläväksi elämäksi, jolloin hän, kuten vertauksessa sanotaan, puetaan häävaatteisiin. Jo ennen on hänen silmänsä tullut valoisaksi, hänen korvansa hetkeksi kuullut, mutta kun hän pukeutuu häävaatteisiin, silloin hänen koko olemuksensa muuttuu. Ja me kysymme: millä tavalla tämä siveellinen parannus, tämä häävaatteisiin pukeutuminen tapahtuu?

Jeesus antaa kahdessa seuraavassa vertauksessa selvän kuvan siitä, näyttäen samalla, kuinka kaikkeakäsittävä ja ytimeenkäypä muutos on oleva. Nämä kaksi kuuluisaa vertausta ovat:

11. Silloin pitää taivasten valtakunnan oleman kymmenen neitseen kaltainen, jotka ottivat lamppunsa ja menivät ulos ylkää vastaan. Mutta viisi heistä oli taitavata, ja viisi tyhmää. Tyhmät ottivat lamppunsa eivätkä ottaneet öljyä myötänsä. Mutta taitavat ottivat öljyä astioihin ynnä lamppuinsa kanssa. Koska ylkä viipyi, tulivat he kaikki uneliaiksi ja makasivat. Mutta puoliyönä tuli huuto: katso ylkä tulee, menkää ulos häntä vastaan. Niin nousivat kaikki nämä neitset ja valmistivat lamppunsa. Mutta tyhmät sanoivat taitaville: antakaa meille teidän öljyistäne: sillä meidän lamppumme sammuvat. Niin vastasivat taitavat, sanoen: ei suinkaan, ettei meiltä ja teiltä puuttuisi: mutta menkää paremmin niiden tykö, jotka myyvät, ja ostakaa itsellenne. Mutta koska he menivät ostamaan, tuli ylkä: ja jotka valmiit olivat, ne menivät hänen kanssansa häihin, ja ovet suljettiin. Viimein tulivat toisetkin neitset ja sanoivat: herra, herra, avaa meidän eteemme. Mutta hän vastasi ja sanoi: totisesti sanon minä teille: en tunne minä teitä. Valvokaa sentähden, sillä ette tiedä päivää ettekä hetkeä, jona ihmisen poika tulee. (Matt. 25: 1-13.)

Tässä on nähtävästi kymmenen puhdasmielistä kutsuttua, kaikilla niillä lamput, jotka osottavat, että he ovat nähneet taivasten valtakunnan valon. Mutta ainoastaan viisi on ottanut mukaansa öljyä — rakkauden öljyä, joka antaa valon paistaa, joka antaa tulen lampussa pysyä. Rakkaus valoon, se tekee, että ihminen tahtoo muuttua. Jeesus selvästi sanoo: »Teillä pitää olla tämä rakkaus. Muuten valonne sammuu. Taivasten valtakunnan valo tarvitsee rakkautta palaakseen pysyvästi. Vasta kun teillä se on, voitte muuttua.»

Mitä meidän siis pitää tekemän? Sen Jeesus selvittää heti seuraavassa vertauksessa:

12. Sillä niinkuin ihminen matkusti kauaksi ja kutsui palvelijansa ja antoi heille tavaransa: Ja niin yhdelle antoi viisi leiviskää, toiselle kaksi ja kolmannelle yhden: jokaiselle varansa jälkeen: ja meni matkaansa; niin meni se, joka viisi leiviskää oli ottanut, teki niillä kauppaa ja voitti toiset viisi leiviskää. Niin myös se, joka kaksi oli ottanut, voitti myös toiset kaksi. Mutta joka yhden oli ottanut, hän meni pois ja kaivoi maahan ja kätki herransa rahan. Niin pitkän ajan perästä tuli palvelijain herra ja laski lukua heidän kanssansa. Ja tuli se, joka oli ottanut viisi leiviskää ja toi toiset viisi leiviskää sanoen: herra, viisi leiviskää sinä annoit minulle, katso minä olen toiset viisi leiviskää niillä voittanut. Sanoi hänen herransa hänelle: sinä hyvä ja uskollinen palvelija: vähän päällä sinä olit uskollinen, minä panen sinut paljon päälle: mene sinun herras iloon. (Samoin kävi sen, joka oli kaksi leiviskää ottanut). Niin myös se tuli, joka yhden leiviskän oli ottanut ja sanoi: herra, minä tiesin sinut kovaksi mieheksi, sinä niität siitä, kuhunka et kylvänyt, ja sinä kokoot siitä kuhunka et hajottanut. Ja minä peläten menin pois ja kätkin sinun leiviskäs maahan: katso, tässä on sinun omas. Mutta hänen herransa vastasi ja sanoi hänelle: sinä paha ja laiska palvelija, tiesitkö minun siitä niittävän, kuhunka minä en kylvänyt, ja sieltä kokoovan, johonka en ole hajottanut; niin sinun siis olisi tullut antaa minun rahani vaihettajille: ja minä tultuani olisin omani jälleen saanut kasvun kanssa. Ottakaa siis häneltä se leiviskä ja antakaa sille, jolla on kymmenen leiviskää. Ja heittäkää kelvoton palvelija ulkonaiseen pimeyteen: siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys. (Matt. 25: 14-30).

Tämä on yksi kaikkein merkillisimpiä ja syvällisimpiä vertauksia, mitä Jeesus on antanut. Siinä kuvataan, että ihmiselle on annettu kelle kymmenen, kelle viisi, kelle yksi talentti, jolla nähtävästi tarkotetaan, että jokaiselle ihmiselle on annettu joitakuuta kykyjä ja lahjoja tai ainakin yksi erikoistaipumus. Hän on saanut omansa Karmalta, kuten teosofisesti sanomme, niin että ne ovat hänen mukanaan, kun hän maailmaan syntyy. Muuten on yhdentekevä, kuinka selitämme synnynnäisten taipumusten alkuperän, pääasia on, että kullakin ihmisellä on omat sielulliset ominaisuutensa ja kykynsä, kun hän tänne syntyy.

Kun nyt ihminen kuulee valtakunnan sanan ja rakastaa sitä ja tahtoo elää valtakunnan elämää, silloin hänen välttämättä pitää tehdä sitä työtä elämässä, jota hän rakastaa ja jonka avulla hän voi tuoda esiin omaa sisäistä itseään. Tämä on Jeesuksen suoranainen neuvo ja käsky ihmiselle hänen jokapäiväisen, käytännöllisen elämänsä suhteen. Kun hän astuu taivasten valtakuntaan, hänen pitää tutkia itseään, mikä talentti hänellä on, ja sitten katsoa, elääkö hän talenttinsa mukaan, edistääkö hän Jumalan valtakuntaa omalla talentillaan, tekeekö hän sitä työtä, jota hän rakastaa, onko hänen koko sielunsa, sydämensä ja henkensä mukana hänen työssään? Sillä niin on valtakunnan laki, että ihminen ei saa tehdä toisen työtä. Ihminen ei saa tehdä sitä työtä, joka ei ole hänen sydämensä halua, joka ei ole hänen omaa työtänsä, jota hän ei sydämestään rakasta. Me ihmiset synnymme erilaisiin yhteiskuntaluokkiin, meitä kasvatetaan eri tavalla, meille annetaan erilaisia mahdollisuuksia tulla toimeen ulkonaisessa maailmassa: nämä kaikki asiat eivät saa merkitä mitään. Kun ihminen astuu taivasten valtakuntaan, silloin hänen pitää nöyrytyä Isän Jumalan edessä ja sanoa Hänelle: »Isä, mikä on minun kykyne, mikä on minun työni? Millä tavalla minä voin tehdä työtä Sinun valtakuntasi puolesta?» Ei hän saa ottaa lukuun mitään maallisia asioita, eikä ajatella itsestään: tätä minä olen . . .

Hänen täytyy riisuutua paljaaksi ja sanoa: »katso, kuinka minä olen mitätön ja pieni — mitä minä voin tehdä, mihin minä kelpaan?» Ja silloin Isän ääni sanoo hänelle: »se ja se leiviskä on sinun, sitä käytä valtakunnan palvelukseen. Älä katso toisen työtä, älä ajattele, että tahtoisit tehdä ihmeitä. Älä anna oman mielikuvituksesi lentää yläilmoihin itsekkyyden, turhuuden ja itserakkauden siivillä. Se on harhaa kaikki, ja tässä kysytään ainoastaan todellisuutta ja totuutta. Juuri sitä, mihin kykenet, juuri sitä sinä tee, mutta tee sitä valtakunnan nimessä ja sen edistämiseksi. Ja sinun pitää olla niin innokas tässä tekemisessä, ettet tunne itseäsi orjaksi tai palvelijaksi vaan että todella tunnet itsesi pojaksi, todella tunnet itsesi Minun, Isäsi ja Jumalasi pojaksi.»

Todella, todella on teko kysymyksessä. Sitä Jeesus terottaa seuraavassakin vertauksessa:

13. Yhdellä miehellä oli kaksi poikaa, ja hän meni ensimmäisen luo ja sanoi: poikani, mene tänä

päivänä tekemään työtä minun viinimäkeen. Niin tämä vastaten sanoi: en tahdo. Mutta sitten katui hän ja meni. Niin isä meni toisen tykö ja sanoi myös niin. Mutta tämä vastaten sanoi: kyllä minä menen, herra, eikä mennytkään. Kumpi näistä kahdesta teki isänsä tahdon? He sanoivat hänelle: se ensimmäinen. (Matt. 21: 28-31.)

Vaikkakin ensin sanoisimme: ei, mutta sitten teemme, se on todellista. Sitä pyydetään, sitä vaaditaan, ei että ensin innostuisimme ja sanoisimme: kyllä, kyllä, emmekä sitten kuitenkaan mitään tekisi. Jeesus näyttää, kuinka todelliset ovat vaatimukset.

On vielä jäljellä yksi vertaus, joka kuuluu näin:

14. Oli yksi perheenisäntä, joka istutti viinimäen ja pani aidan sen ympärille ja kaivoi siihen viinikuurnan ja rakensi tornin ja pani sen vuorolle peltomiehille ja vaelsi muille maille. Mutta koska hedelmän aika lähestyi, lähetti hän palvelijansa peltomiesten tykö ottamaan sen hedelmiä. Ja peltomiehet ottivat kiinni hänen palvelijansa ja yhden he pieksivät, toisen he tappoivat, kolmannen he kivittivät. Taas hän lähetti toiset palvelijat, useammat kuin ensimmäiset, ja he tekivät heille myös niin. Mutta viimein lähetti hän heidän tykönsä poikansa, sanoen: he karttavat minun poikaani. Mutta koska peltomiehet näkivät pojan, sanoivat he keskenänsä: tämä on perillinen, tulkaa, tappakaamme hänet, niin me saamme hänen perintönsä. Ja he ottivat hänet kiinni, sysäsivät ulos viinimäestä ja tappoivat. Koska siis viinimäen isäntä tulee, mitä hän peltomiehille tekee? He sanoivat hänelle: ne pahat hän pahasti kurittaa: ja antaa viinimäensä toisille viinimäen miehille, jotka antavat hänelle hedelmät ajallansa. (Matt. 21: 33-41.)

Tässä viimeisessä vertauksessa Jeesus vielä lausuu sen tärkeän neuvon kaiken todellisen työn suhteen taivasten valtakunnassa, että siinä emme saa tehdä työtä hedelmän toivossa, ei edes siinä toivossa, että näkisimme tuloksia työstämme. Taivasten valtakunnassa tehdään työtä työn itsensä takia. Työ itse on oma palkkansa. Hedelmät eivät ole työntekijäin vaan hallitsijan.

Onko meille nyt selvinnyt, minkälainen on se uusi elämänymmärrys, jota Jeesus kansalle opetti? Saatammeko nyt mennä portista sisälle esikartanoon kuullaksemme, mitä hän opetuslapsilleen opetti?

Kun ihminen lähestyy kuolemaa, kun hän makaa sairaana vuoteella ja odottaa, milloin hänen viimeinen hetkensä on tuleva, silloin hänen sielulle selviää, mitä hänellä on ollut elämässä todellista. Silloin hän joutuu todella kummalliseen asemaan: hän joutuu katsomaan omaa itseään ja omaa elämäänsä ikäänkuin kaukaa. Kaikki hänestä etenee, kaikki mikä hänen ruumiissaan innosti häntä elämään, kaikki mitä siinä oli intohimoja, haluja, viettejä, se kaikki poistuu, etääntyy, hän ei saa siitä enää kiinni. Sellaiset siteet, jotka hänen terveenä ollessaan tuntuivat hänestä voimakkailta ja antoivat hänelle uskoa elämään, häviävät pois, eikä hän enää niitä tunne. Jos hänen veressään on perittyä pelkoa, helvetin tai kuoleman kauhua, nousee hänen sielunsa silmien eteen sellaisia kuvia, joille hän on altis ja jotka voivat häntä säikäyttää. Päivä päivältä kasvaa sentään niiden lukumäärä, jotka eivät suorastaan pelkää kuolemaa, koska ovat elämänsä aikana ymmärtäneet ja vähitellen tulleet vakuutetuiksi siitä, että ikuista helvettiä ei ole: Jumala ei sentään voi olla aivan sama kuin perkele. Useimmat ajattelevat ja »jumalaa pelkäämättömät» ihmiset ovat niin muodoin siinä asemassa, että he omaksi hämmästykseksensä huomaavat, että elämä häviää heidän näkyvistään, ja kun eivät sielustaan mitään tiedä, he luonnollisesti ajattelevat: »kuolema on varmaankin kaiken loppu.»

Sillä ainoa mikä kantaa ihmisen tajuissaan kuoleman ahtaan portin läpi, on elävä usko — se usko, jota viisaat terottavat ja Jeesus evankeliumissa opettaa. Hän opettaa meitä uskomaan jumalalliseen elämään, josta mekin olemme osa, jossa mekin elämme, ja joka on onnea, iloa, hyvyttä ja läpeensä kaunista. Koko hänen elämänymmärryksensä sisältyy tuohon uuteen uskoon: uskokaa, että elämän salaisuus on rakkaus, ilo ja rauha. Uskokaa Jumalaan. Sillä uskoa Jumalaan on samaa kuin uskoa hyvän elävään voimaan.

Kun tämä elämänymmärrys meille selviää ja kun me tulemme elämässä tämän uskon täyttämiksi, silloin ei tule kysymykseen mitään kuoleman pelkoa eikä liioin mitään yksinäisyyden tai hylättynä olon

tunteita kuoleman edessä. Sillä tämä usko ei kuolemassa häviä. Usko hyvään ei häviä, usko Jumalaan ei häviä, kun se meissä on eläväksi kasvanut.

ESIKARTANOSSA.

*»Teille on annettu tietää taivasten valtakunnan salaisuudet.»
Matt. 13: 11.*

IV.

ENKELI JA DEMOONI.

Kun olemme omaksuneet Jeesuksen vertauksissaan opettaman elämänuskon ja tahdomme tutkia uutta testamenttia eteenpäin, tahdomme syventyä Jeesuksen toisiin oppeihin, tuntuu siltä, kuin hän evankeliumeissa antaisi kaikenlaisia hajanaisia ja toisistaan riippumattomia siveellisiä neuvoja: älkää tuomitko, älkää olko pahaa vastaan, jos joku sinulta pyytää takin, niin anna myös liivi, j. n. e. Emme saa mitään kokonaisuutta näihin käskyihin, emme näe, mitä Jeesus niillä tarkoittaa, koska meistä tuntuu, niinkuin vertauksissa jo olisi annettu uusi ohjenuora elämälle. Me kysymme, mitä nämä käskyt ovat, ja meidän täytyy tosiaan syventyä evankeliumeja mietiskelemään, jotta huomaisimme, että meidän, ennenkuin saatamme käskyjä ottaa varteen, täytyy ymmärtää muuan kahtiajako, josta Jeesus aina puhuu ja johon hän aina viittaa opetuksissaan. Siitä on ollut ohimennen puhetta jo vertauksissa, mutta vasta nyt astuu yhä selvemmin näkyviin tämä kahtiajako sekä evankeliumeista että myös meidän omasta elämästämme.

Jeesus ei näet puhu yksinomaan Jumalan valtakunnasta. Hän ei puhu ainoastaan taivasten valtakunnasta, jossa Isä Jumala hallitsee, jossa on hyvyys ja onni ja ilo elävänä todellisuutena, vaan hän myös puhuu toisesta, pimeyden valtakunnasta, jossa vallitsee Isä Perkele ja jossa elää kaikenlaisia pahoja olentoja. Siitä hän nähtävästi myös puhuu ja sentähden olemme tottuneet lukemaan kristinuskonkin dualististen uskontojen joukkoon. Teologiselta taholta kyllä koetetaan vakuuttaa, ettei kristinuskoko ole dualistinen niinkuin esim. Zoroasterin uskonto, mutta tieteellis-filosofiselta kannalta katsoen se epäilemättä on dualistinen, koska se uskoo kahteen voimaan, hyvään ja pahaan.

Jos tuossa ensimmäisessä elämänuskossa silmämme avautui näkemään hyvän, niin me nyt kulkiessamme vähän eteenpäin evankeliumin opettamassa elämässä näemme, että on olemassa kaksi valtakuntaa. Paitsi hyvän voimaa on myös pahan voima, paitsi Jumalan valtakuntaa myös pahan hengen valtakunta.

Ja kun huomaamme evankeliumein opettavan pahan olemassaolosta, niin kysymme, mitä sillä pahan valtakunnalla on tarkotettu. Käsittääkö pahan valtakunta kuten Zoroasterin uskonnossa kaikki kärsimykset ja kaiken pahan ulkonaisessa maailmassa, sairaudet, onnettomuustapaukset, kuolemat, sodat, tappiot, vauriot? Onko tämä pahan valtakunta vai onko paha jotakin muuta?

Löytääksemme tähän oikean vastauksen ajatelkaamme sitä asiaa, että hyvän valtakunnan piti olla meissä itsessämme. Jeesus sanoo nimenomaan: taivasten valtakunta ei ole siellä eikä täällä vaan on teidän sisässänne. Ja koska hyvän valtakunta kerran on meidän sisässämme, ja me ymmärrämme, ettemme ollenkaan voisi tulla siitä onnellisiksi, ellei se olisi meidän sisässämme, niin olisiko se pahan valtakunta, josta Jeesus puhuu, jossa paha henki hallitsee, sekin meissä itsessämme? Voimmeko tähän vastata muuta kuin: on? Samalla tavalla kuin hyvän valtakunta, samalla tavalla on myös pahan valtakunta meidän sisällämme.

Se on meissä itsessämme, ja vaikkemme sitä heti huomaa, kun astumme uuteen elämänuskoon ja

riemuitsemme siitä, että hyvä on meidänkin sisässämme, riemuitsemme niinkuin kaupppamies, joka löysi kalliin helmen, niin huomaamme myöhemmin, kun jonkun aikaa olemme eläneet uudessa elämänuskossa, että meidän sisässämme on myös pahan valtakunta. Meissä ei ole ainoastaan Jumalan hyvä valtakunta vaan myös pahan hengen pimeä valtakunta.

Tämä on Jeesuksen oppi. Tämä kuuluu taivasten valtakunnan salaisuuksiin. Kun koetamme olla niinkuin kansa, että otamme vaaria Jeesuksen vertauksista ja koetamme elää niiden mukaan, niin meille selviää, että hyvän valtakunnan vastakohtana meissä on pahan valtakunta. Ja täten tulemme kosketelleeksi yhtä ihmiselämän kaikkein syvimpiä psykologisia totuuksia, tuota merkillistä tosiseikkaa, että meissä on rinnatusten hyvä ja paha, rakkaus, hyvyys, kauneus ja viha, kateus, itsekkyyys. Niinkuin Goethe sanoi: »kaksi sielua mun rinnassani asuu, toinen toisesta erota tahtoo: toinen rajussa rakkaudenkihkossa maailmaan tarrautuu; toinen tomusta väkisin kohoo korkeiden esi-isien tasoille». (Faust, I)

Mistä nyt tämä johtuu, miksi näin on, keitä me olemme, että elämme tällaisessa kummallisessa ristiriidassa? Meissä on kaksi voimaa, epäitsekäisyyteen kehottava ja itsekkyyteen päin vetävä, eikä sitä osaa tavallinen sielutiede ratkaista. Eivät ne tiedemiehet, jotka tutkivat ihmisiä ulkonaisesti, osaa selittää, miksikä ihmisessä on »kaksi sielua».

Vaikka jotkut tiedemiehet ja ulkonaiset tutkijat väittäisivätkin, että paha eli itsekkyyys on ihmiselle luonnollista ja että hyvä on sellaista, joka vasta kehityksen ja sivistyksen kautta ihmisen sieluun ilmestyy, niin ihminen, joka on elänyt uuden elämänymmärryksen valossa, heti vastaa siihen: mutta miksikä sitten hyvän voima, josta hän on tietoinen, on suurempi kuin hän itse, ei ole hän itse? Mistä on se hyvän voima tullut, se osallisuus Jumalan valtakunnasta, se Jumala, joka on todella hänenkin sisässään, vaikka se on toinen kuin hän itse, suurempi kuin hän itse? Ei hän itse voi kutsua itseään hyväksi. Hän ymmärtää, mitä Jeesus tarkoitti sanoessaan evankeliumissa: »miksikä kutsut minua hyväksi, ei kukaan ole hyvä paitsi yksin Jumala». Sillä ihminen ei totisesti voisi tulla tietoiseksi voimasta, joka on häntä itseään suurempi, jalompi ja ylevämpi, jos se voima olisi syntynyt ainoastaan hänen oman kehityksensä kautta.

Me voimme ymmärtää, että paha on olemassa meissä varhemmän kehityksemme johdosta, mutta mistä hyvä on, sitä ei sielutieteemme osaa ratkaista. Sen osaa ratkaista ainoastaan sellainen ihminen, joka on syvälle tunkeutunut taivasten valtakunnan salaisuuksiin, ja sen asian ymmärtää jokainen, joka omaksuu teosofisen maailman katsomuksen, s.o. maailmankatsomuksen, minkä viisaat, jotka näitä asioita tietävät, ovat antaneet.

Ratkaisu on seuraava: ihmisessä on kaksi olentoa ja hän itse on kolmas. Ihminen itse on personallinen minä-tajunta eli minuus, jonka hän tuntee itseksensä ja jota hän kutsuu itseksensä ja tämä hänen minä-tajuntansa on kahden alueen rajamailla, ikäänkuin kolmas puolueeton kahden puolueen välillä, Ihminen, joka on herännyt jumalan valtakunnan eli hyvän tuntemiseen, tekee tämän havainnon, että hänen oma minänsä voi toisen kätensä nostaa ylös hyvään ja toisella kädellä pitää kiinni pahasta.

Niin kauan kuin olemme »maailman lapsia», emme tiedä tästä kolmijaosta. Käytännöllisessä elämässä meidän tietomme hyvän voimasta ja Jumalasta itsestään on joko mitättömän pieni tai aivan olematon. Me emme tiedä muusta kuin omasta itsestämme ja siitä, mitä siinä liikkuu, emmekä me usko hyvän voimaan itsessään emmekä hyvän yliherruuteen. Me huomaamme itsessämme kaikenlaisia voimia, ja mitä hyvää meissä on, se on kasvanut meihin edellisten elämien kokemusten kautta, se on sitä »luonnollista hyvää», josta apostoli puhuu. Mutta ennen kaikkea me näemme luonnossamme sellaista, joka on jäännös varhemmasta kehityksestä ja jota täytyy kutsua itsekkääksi, pahaksi. Sillä alkäämme unohtako sitä seikkaa, että ihmiskunta on tulos alemmista kehitysmuodoista, eläinkunnan kehityksestä, ja että eläinkunnassa kehittyi kaikenlaisia luonnollisia vaistoja, jotka inhimilliseltä kannalta katsoen ovat eläimellisen itsekkäitä, vaikka eläinkunnassa olivat luonnollisia. Ihmiskunnassa näet nämä vaistot eivät enää ole samassa suhteessa tajuntaan kuin eläinkunnassa, koska ihminen on olento, joka eläimelliseen vaistoon liittää ajatuksen voimat, ja sentähden ihminen, joka hyväksyy yhdenkin luonnollisen vietin, mikä hänellä on perittyinä eläimellisestä

tilasta, ja antaa sille oman minuutensa ja ajatuksensa voiman, tekee siitä himon, joka ei enää ole eläimellisesti luonnollinen vaan tulee itsekkäisyytensä takia inhimillisesti luonnottomaksi. Kaikki eläimellinen paha, mikä ihmisessä näkyy, on syntynyt siten, että ihminen tietämättömydessään on alkanut hemmotella jotakin vanhaa vaistoa itsessään. Selvemmin huomaamme näitä kasvannaisia luonnollisten viettien alalla. Ihmisellä on esim. luonnollinen eläimellinen vietti: hänen täytyy syödä ja juoda. Mutta se, mikä eläimelle ja ihmisen ruumiille on luonnollista, syöminen ja juominen, se voi ihmisessä muuttua luonnottomaksi syömä- ja juoma-himoksi, kun hän — tietämättömänä taivasten valtakunnan hyvästä voimasta, joka on hänen yläpuolellaan, — tulee ihmetelleeksi, ihailleeksi ja totelleeksi eläimellisiä vaistojaan ja aivan kuin vastustamattomasti niitä kasvattaneeksi, koska ne tuottavat hänelle hetken tyydytystä ja onnea. Sillä tavalla ovat syntyneet kaikki intohimot, jotka nyt ihmiskunnassa raivoavat. Ne ovat aivan luonnollisia alkuaan, mutta ihminen on lainannut niille omaa ajatusvoimaansa ja muuttanut ne luonnollisista eläimellisistä vaistoista luonnottomiksi inhimillisiksi himoiksi.

Tästä kaikesta ihminen tulee tietoiseksi, kun hän elää uudessa elämänymmärryksessä. Hän näkee, että hänen täytyy ratkaista käytännöllisesti tämä problemi. Onkin totuttu sanomaan, että ihmisen sisällä on kaksi olentoa, toiselta puolen enkeli ja toiselta puolen demooni. Useimmat ihmiset eivät tiedä mitään enkelistä. Enkelistä ihminen tulee tietoiseksi silloin, kun hän alkaa uskoa hyvän voimaan, taivasten valtakuntaan, jota Jeesus vertauksissaan opettaa, ja vasta sen perästä hän tulee tietoiseksi demoonista eli paholaisesta sisässään. Niin kauan kuin hän on, kuten Paavali sanoo: »luonnollisessa tilassaan», hän ei tiedä enkelistä eikä paholaisesta, vaan hän luulee, että hyvä ja paha hänessä on häntä itseään. Tavallinen ihminen tuntee itsensä yhtenäiseksi, persoonalliseksi olennoiksi, jolla on määrätty himonsa, halunsa ja viettinsä niitä tyydyttääkseen, mutta ainoastaan »uskonnollinen» ihminen, joka uskoo hyvän ja pahan voimaan, joutuu kahden tulen väliin, hyvän ja pahan. Hänen sielussaan riehuvat enkelit ja paholaiset, ja hänen täytyy tehdä valinta niiden välillä, täytyy antaa johto kokonaan joko toiselle tai toiselle. Paholainen hänessä viettelee häntä itsekkyyteen ja nautintoon, joka hemmottelee hänen alemmalla luontoaan, jota vastoin enkeli hänessä kehottaa häntä luopumaan itsekkyydestä, kehottaa häntä kärsimyksiin, kehottaa häntä rauhallisesti kantamaan ristiänsä.

Ihminen on täten kahdenvaiheella kauan aikaa. Hän tuntee usein sisässään, ettei hän jaksata ratkaista tätä ristiriitaa. Hän tuntee, että usko hyvään hänestä usein häipyä. Pahan voima on hänessä niin voimakas, se ottaa hänet syliinsä ja vetää hänet alas sanoen: »hylkää tuo n. k. hyvä, etkö näe, että se on vain petosta ja harhaa? Koetetaan vain viekotella sinua. Tämä on ainoa todellinen.»

Me tiedämme okkulttisesti, että ihminen tunnesielussaan eli »astraliruumiissaan» kasvattaa »himoelementaalia», niinkuin sitä teosofisella nimityksellä kutsutaan, sellaista elävää himon voimaa, jommoista siinä ei tarvitsisi olla. Ihmisellä pitäisi näet olla puhdas astraliruumis, joka ei mitään puhuisi, mutta hän on sensijaan kasvattanut tuollaisen himo-elementaalin, joka on elävä ja osaa puhua hänen sisässään. Se se viettelijänä puhuu hänelle, kun hän aikoo toteuttaa hyvää päätöstä: »huomenna on parempi aloittaa tai uudenvuoden päivänä, silloin jätät pahan taipumuksesi, — pitäähän olla vähän juhlallista, ei sitä nyt keskellä jokapäiväistä elämää . . .» Tuollaista keksii himo-elementaali, koska on kysymys sen elämästä tai kuolemasta: pitääkö sen vielä jäädä sieluumme imemään elonvoimaamme vai pitääkö sen tulla heitettyksi ulos?

Nyt ymmärrämme, mitä evankeliumissa on tarkotettu, kun Jeesuksesta kerrotaan, että hän usein auttoi »riivatuita». Nämä riivatut olivat kasvattaneet tai sallineet kasvaa itsessään tuon himo-elementaalin niin suureksi, että se lopulta sai heidän järkensä valtaansa. He tulivat kummallisella tavalla hulluiksi, niin että hetkeksi eivät olleet vastuunalaisia tai tietoisia omista teoistaan.

Jos tutkimme rikostiedettä ja rikollisten ihmisten sieluntilaa, huomaamme, että on sellaisia »rikoksellisia», kuten me heitä kutsumme, jotka muuten ovat siivoja ihmisiä, hyvinkin hiljaisia ja kainoja, mutta silloin tällöin joutuvat pahan valtaan, eivätkä osaa itseään hillitä. On esim. sellaisia murhaajia, joita tieteellisellä kielellä kutsutaan »himomurhaajiksi» (saksaksi Lustmörder), jotka murhaavat murhaamis-

halusta, jolle murha on aistillinen nautinto ja jotka usein ovat olleet tilaisuudessa murhaamaan monta ihmistä. Jack Halkaisija oli sellainen murhaaja. Kun heidän sieluelämänsä on tutkittu, on saatu selville, etteivät he voi hillitä itseään, kun himo yhtäkkiä tulee heidän päällensä; puuska alkaa päänpakotuksesta, he joutuvat pois suunniltaan, kulkevat ympäri, koettavat taistella vastaan, mutta lopulta lankeavat, etsivät tilaisuutta himonsa tyydyttämiseksi, syöksyvät onnettoman uhrinsa kimppuun, murhaavat hänet ja tuntevat sitten tavatonta nautintoa, kun lämmin veri juoksee. Usein juovatkin verta, ottavat kotiin osia ruumiista ja paistavat niitä. He ovat aivankuin hulluja sen hetken, mutta kun ovat täten tyydyttäneet itseään, tulevat he aivan rauhallisiksi ja ihmettelevät itse, kuinka ovat niin saattaneet tehdä. Kuitenkin ovat kuin tuomitut kohtaloonsa. Muutaman ajan perästä himo nousee uudelleen heidän sieluunsa eivätkä he jaksa sitä vastustaa.

Tämä on tapaus äärimmäistä laatua, mutta me tiedämme itsestämme, että jokainen paha himo meissä ilmenee samalla tavalla. Tyydytettynä se yhtäkkiä jättää meidät rauhaan, mutta herää ajan kuluttua uudestaan eloon. Tämä on se himoelementaali, jota meidän ei pitäisi itsessämme kasvattaa vaan päinvastoin ajaa ulos. Luulemme viettelyksen hetkinä, että me olemme itse tuo paholainen, se sokaisee meidät, mutta jos osaamme sanoa: sinä et ole minä, minä en ole paholainen, silloin se heti hämmästyä, sillä se ei voi kuulla ihmisen ääntä. Kun riivatut tulevat Jeesuksen eteen, hän vain puhuu heille, ja himo-elementaalit heti pelästyvät. Ne huutavat hänelle: Jeesus, Jumalan poika. Ne pelkäävät ihmisen ääntä. Mainitsen tutkijain tunteman salaisuuden. Kun himo-elementaali tulee erittäin eläväksi ihmisessä, se vetää puoleensa astraali-maailmasta yhden tai useamman olennon, jolla on samanlainen himo, ja silloin ihminen todella on »riivattu» hänellä on talossaan ryövärit.

Ihminen, joka ei tiedä hyvän taivasten valtakunnasta eikä enkelistä sisässään, on vaikeassa asemassa. Hänellä on mahdollisuus voittaa itsensä järkensä avulla, mutta tämä mahdollisuus voi viedä hänet vielä suurempaan pahuuteen, niinkuin teosofisesti sanotaan: mustaa magiaa kohti.

Sentähden viisaat ovat olleet sitä mieltä, että ihmisiä ei pidä liiaksi opettaa itseään hillitsemään. Elleivät he tiedä hyvästä, elleivät tiedä epäitsekkydestä, ei heidän eteensä pidä asettaa ihanteeksi ihmistä, joka järjellään hallitsee itseään ja samalla toisia ihmisiä. Sellainen ihanne alkaa kuitenkin meidän päivinämme kutkuttaa useita ihmisiä. Valta itsensä yli ja valta toisten yli ja tahto kylmä kuin teräs! Vaikkeivat he itse tiedä, heidän sisässään voi asua toinen himo, joka on julmempi ja pahempi vielä kuin eläimelliset himot, nim. halu hallita toisia ja nousta toisten yli. Tällainen vallan ja kunnianhimo nousee ihmisen sielussa aivan kuin pakosta, kun hän kieltäytyy eläimellisistä himoista ja oppii niitä voittamaan, mutta ei tiedä hyvästä eikä enkelistä. Näemmekin katsellessamme ihmiskuntaa surkean näytelmän: toisella puolella joukko ihmisiä, kaikenlaisten eläimellisten intohimojen ja paheiden vallassa, toisella puolella taas älykkäitä yksilöitä kunnianhimon, vallanhalun ja inhimillisen itsekkyyden orjina. Tämä kaikki kuuluu siihen pimeyden valtakuntaan, jossa ihminen elää, ennenkuin hän tietää enkelistä sisässäänsä, Jumalan valtakunnasta. Jos ihminen saa silmänsä eteen vain ihanteen voimasta ja vallasta, joutuu hän kulkemaan tietä, joka lopulta vie hänet mustaan magiaan, sillä musta maagikko on ihminen, joka täydellisesti hallitsee itseään. Hänellä ei ole mitään eläimellisiä intohimoja, hän on näköjään aivan puhdas; kun kohtaamme hänet astraalitasolla, hänen ei tarvitse näyttää mustuuttaan vaan voi pukeutua ihanaksi olennoiksi. Vaikka hän on susi lampaan eli oinaan vaatteissa, ei toinen sitä huomaa, sillä musta maagikko hallitsee astraalisia voimia. Onneksi sellaisia maagikoita ei ole paljon enää, eikä meidän ihmiskuntamme ole niinkään suuressa vaarassa joutua kauas mustalle tielle, jos vain saamme ihmisten silmät aukenemaan totuudelle. Sillä ihmiskuntamme yksilöissä on kaikissa mahdollisuus Jumalan valtakuntaan. Hyvä asuu jokaisen ihmisen sisällä ja jokaisen ihmisen luona on hänen enkelinsä, hänen korkeampi minänsä . . .

Kun me nyt ymmärrämme tämän, että ihminen on kahden voiman välillä, enkelin ja demoonin, ja ymmärrämme, että voidaksemme kulkea taivasten valtakunnan kaidalla tiellä, voidaksemme yhtyä enkelimme, meidän täytyy tehdä valinta, on luonnollista, jos me asetumme Jeesuksen opetuslasten kannalle, niinkuin meillä on oikeus tehdä, niin pian kuin olemme eläneet uudessa elämänymärryksessä, on luonnollista, että opetuslasten tavalla kysymme häneltä: mutta kuinka sitten voi päästä taivasten

valtakuntaan, mitenkä on mahdollista siihen tulla?

Tämä kysymyksemme jo kuvastaa epäilevää aavistusta. Epäilemme, ettei taivasten valtakunta ole yksinomaan hyvän henkinen voima yleensä: aavistamme, että sillä nimityksellä on jokin salainen merkitys. Kuta vaikeammaksi pääsy siihen näyttää käyvän, sitä selvemmin ymmärrämme, että taivasten valtakunnalla tarkotetaan jotain määrättyä piiriä, jonka jäsenyys ei ole avoin kelle tahansa. Ymmärrämme, että taivastila sielussamme kyllä on usko Isän Jumalan johtamaan valtakuntaan, joka on meissä, mutta että taivasten valtakunta realistisena todellisuutena on piiri ihmisiä, jotka ovat vahvasti lupautuneet palvelemaan Jumalaa. Ihmiset, jotka osaavat valita ja ovat valinnan tehneet, sellaiset kuuluvat taivasten valtakuntaan. Todella pitkin ihmiskunnan historiaa, kaukaisista ajoista saakka on siis ollut ihmisiä, jotka ovat kuuluneet taivasten valtakuntaan! Kaikki ne ihmiset kuuluvat tuohon merkilliseen joukkoon, kaikki ne, jotka järkähtämättömästi ovat vallinneet enkelin, jotka palvelevat jumalaa eivätkä perkelettä, enkeliä sisässään eivätkä demoonia; kaikki ne sanalla sanoen, joita me tänä päivänä teosofisessa kirjallisuudessa kutsumme vihityiksi.

Me näemme todistuksen tästä evankeliumissa, kun Jeesus kysyy Pietarilta: kenen sinä sanot minun olevan? Pietari vastasi: sinä olet Kristus, voideltu, elävän Jumalan poika. Silloin Jeesus sanoi: sitä ei ole sinulle kukaan muu ilmottanut kuin Jumalan valtakunta itse, Isä itse, ja siis sinä kuulut myös meidän piiriimme. Minä annan sinulle taivasten valtakunnan avaimet, sinä voit avata ja sulkea, sinä tiedät valtakunnan salaisuudet ja voit näyttää portin toiselle ihmiselle ja esittää hänet vihittäväksi tämän meidän piirimme jäseneksi. (Matt. 16: 15-19).

Ja mitä äskeiseen kysymykseemme tulee, vastaa evankeliumi siihen valmistavasti kertomalla Jeesuksesta ja lapsista (Matt. 18: 2-10). Millä tavalla meidän tulee valmistua valtakuntaa varten, selittää Jeesus sanoillaan: »Ellette käänny ja tule niinkuin nämä lapset, ette voi astua taivasten valtakuntaan sisälle». Ja kohta jälestä hän lisää: »sillä minä sanon teille: heidän enkelinsä taivaissa näkevät aina minun Isäni kasvot, joka on taivaissa». Tällä sanallaan Jeesus paljastaa merkillisen syvän psykologisen seikan lasten suhteen. »Heidän enkelinsä aina katselevat taivaallista Isää kasvoihin». Toisin sanoen lasten, korkeampi minä on siinä tilassa, että hänen katseensa aina on suunnattuna Jumalan valtakuntaan — hyvään — Isään.

Eikö sitten täysi-ikäisten ihmisten enkeli eli korkeampi minä ole samassa asemassa, että se aina katselee Isää kasvoihin? Ei. Tässä on merkillinen ero, sillä täysikasvanut ihminen, jonka sisässä on herännyt himoelementaali eli demooni ja joka elää luonnollisessa tilassa ja kuuntelee milloin luonnollisen hyvän, milloin paholaisensa ääntä, hän vetää puoleensa niin paljon voimaa ja huomiota korkeammasta minästään, että hänen enkelinsä on ikäänkuin nukkuvassa tilassa.

Muistakaamme Jeesuksen vertaus siemenen kylvöstä (Matt. 13: 24-25), josta ennen on ollut puhetta: silloin kun ihmiset nukkuvat, silloin paholainen tulee ja kylvää pahan siemenen. Tämä selitettiin niin, että kun ihmiset syntyvät alas tähän maailmaan, aineeseen, voi paha tehdä työtänsä heissä, koska he silloin nukkuvat. Jeesuksen vertaus on sanallisestikin tosi. Meidän korkeampi minämme on puoleksi nukkuvassa tilassa, silloin kun elämme pelkkää personallista elämää, sellaista, jossa emme tiedä hyvän voimasta eikä enkelistä itsestämme vaan ainoastaan personallisesta minästämme ja sen haluista. Silloin on meidän enkelimme avuttomassa tilassa, hänen täytyy vain antaa voimaansa personallisuudelle, mutta itse hän ei kykene mitään varsinaisesti tekemään.

Tämä on sääntönä aikuisten suhteen, mutta lasten laita on toinen. Pieni lapsi ei ole vielä tullut sellaiseen tilaan. Pienessä lapsessa ei vielä ole demooni herännyt, jos lapsi elää luonnollista elämää, eikä hänessä ole ristiriitoja kuin pinnalla. Pienessä lapsessa on tajunta oikeastaan korkeammassa minässä, enkelissä, ja enkelin silmät ovat suunnattuna hyvään, Isään Jumalaan ja Hänen valtakuntaansa. Senpätähden pienen lapsen elämä on niin tärkeä. Sentähden on niin suuresta merkityksestä, millä tavalla me kohtelemme pienokaisia, minkälaisen kasvatuksen me heille annamme, minkälaisessa ympäristössä annamme heidän olla, mitä annamme heidän nähdä. Sillä jos osaisimme oikein kasvattaa lapsia, jos

osaisimme oikein kohdella itseämme ja toisiamme, silloin kun olemme pieniä, niin me voisimme kasvattaa sillä tavalla — sanon tämän aivan kuin teoriana, en tietysti sitä ole kokenut — voisimme kasvattaa lapsia sillä tavalla, että heidän enkelinsä aina saisivat katsella Isää Jumalaa taivaissa, että he tulisivat tietoisiksi jo pieninä persoonallisessa tajunnassaan omasta jumalallisesta itsestään.

Jos lapsille puhuu hyvästä enkelistä — sen jokainen meistä on kokenut, — he innolla ja harrastuksella ottavat sellaisia sanoja vastaan, he ymmärtävät. Kuka on paremmin ymmärtänyt lapsia kuin Topelius meillä? — ja me muistamme, kuinka hän sekä näytöskappaleissaan että saduissaan antaa valkoisen enkelin toiseen korvaan kuiskata hyvää ja mustan toiseen korvaan kuiskata pahaa. Hän on runoilijana aavistanut totuuden! Mutta lapsessa ei ole pahan voima samanlainen kuin aikuisessa. Lapsi aina pelkää pahaa itsessään, kun hänelle siitä on huomautettu. Jos nyt lapsi saataisiin uskomaan enkeliin, tahtomaan aina olla sen luona, sitä kuunnella, että se lakkaamatta saisi voisi katsella Isää kasvoihin, silloin olisimme ratkaisseet kasvatuksen vaikean problemin, silloin olisimme alkaneet luoda uutta ihmiskuntaa . . .

Tällä sanallaan on Jeesus näyttänyt, kuinka meidän pitää olla, jos tahdomme nähdä taivasten valtakunnan portteja. Meidän täytyy kasvattaa itseämme yhä tietoisemmiksi hyvän yliherruudesta sielussamme, ettemme vedä enkelin voimaa ja huomiota itsekkääseen elämäämme. Meidän enkelimme tosin ei pahaa näe, se ei ole samalla tavalla persoonallisesti itsetietoinen kuin me olemme pahasta meissä, enkelimme vain nukkuu. Mutta meistä riippuu, saisiko enkelimme olla hereillään. Ja kun enkeli on hereillään, silloin se luonnollisesti katsoo Isää silmiin.

V.

JEEСУKSEN VIISI KÄSKYÄ.

N. k. vuorisaaṁna Matt. 5-7 luvuissa tunnustetaan yleisesti maailman kirjallisuuden helmeksi, mutta meidän täytyy myöntää, että ne opetukset, jotka annetaan vuorisaaṁnassa, eivät saa vastaavaa ymmärrystä osakseen kristikunnassa. Vuorisaaṁnan siveyskäskyissä m. m. kielletään, jos vähänkään tunkeudumme Jeesuksen opin henkeen, sotiminen ja aseitten kantaminen, mutta kun kristikunnassa jotkut ihmiset yrittävät noudattaa näitä Mestarinsa opetuksia, silloin heidän täytyy muodostaa kirkonopista poikkeavia lahoja kuten esim. kveekarit, tai sitten heitä kohdellaan »porvarillisen» lain rikkojina ja heitetään vankeuteen tai muulla tavalla vainotaan. Monet muut esimerkit todistavat meille, että kristikunta ei ole ottanut vakavalta kannalta vuorisaaṁnaa, vaikka se myönnetään kauniiksi ja ihanaksi ja suurenmoiseksi. Kun meidän aikaamme viime vuosisadalla suuri venäläinen profeetta ja kirjailija Leo Tolstoi yritti tunkeutua vuorisaaṁnan henkeen ja selittää sitä, ja kun hän sieltä kaivoi esille nyt nuo kautta maailman kuulut ja tunnetut Jeesuksen viisi käskyä, jotka täydellisesti poikkeavat Mooseksen vanhoista kymmenestä käskystä, niin maailma kyllä tunnusti hänen neronsa ja vilpittömyytensä, mutta harvat menivät niin pitkälle, että vakavasti tunnustivat Tolstoin tulkinneen Jeesuksen oppia oikein. Useimmat uskovaiset, vilpittömät ja hartaat kristityt olivat sitä mieltä, että Tolstoi meni käsityksissään liian pitkälle, sillä hänhän lyhyesti sanoen tahtoi muodostaa koko yhteiskunnallisen elämän toisenlaiseksi Jeesuksen käskyjen nojalla.

Nämä viisi käskyä, jotka vuorisaaṁnassa annetaan, rakentavat todella uuden yhteiskunnan, muuttavat koko vanhan yhteiskunnallisen elämän. Tolstoi kutsuukin kristinuskoa uudeksi siveysopiksi. Tolstoin opin kulmakivi on väite, ettei pitäisi olla tuomareita, ei virkaloitoksia, ei hallituksia. Hän sanoo, että tämä on kristillisen hengen mukaista, mutta kristikunta on ymmärtävinään, ettei niin ole voinut olla Jeesuksen tarkoitus, koska silloin yleensä yhteiskunnallinen elämä tehtäisiin mahdottomaksi. Meidän kristikuntamme siis ei ollenkaan käsitä, minkälaiseksi muodostuisi yhteiskunnallinen elämä, jos käytännössä voitaisiin toteuttaa vuorisaaṁnan käskyjä, niinkuin Tolstoi ne on esittänyt.

Mutta tarkotuksemme ei ole esittää Tolstoin oppia. Mainitsimme hänen nimensä, koska mielestämme kristityn velvollisuuksiin meidän aikaamme kuuluu tutustuminen Tolstoin oppiin ja sitä perinjuurin pohtiminen. Meidän tehtävämme on tutkia vuorisaaṁnaa sinään, tutkia, mitä uusia näköaloja ihmisen henkiseen kehitykseen nähden Jeesuksen käskyt ja muut opetukset avaavat sille, joka eläytyen evankeliumin henkeen näkee niissä tieteellisiä tienviittoja taivasvallan tavoittelijalle.

Vuorisaaṁnan alussa sanotaan, että »kun Jeesus näki kansan, hän nousi ylös vuorelle, ja kun hän oli istuutunut, tulivat opetuslapset hänen tykönsä ja hän puhui». Tässä viitataan nimenomaan siihen, että kansaa oli paljon, mutta että Jeesus puhui vain opetuslapsilleen.

Kuitenkin sanotaan vuorisaaṁnan lopussa: »ja tapahtui, koska Jeesus oli lopettanut nämä puheet, että kansa hämmästyä hänen oppiansa, sillä hän opetti heitä voimallisesti eikä niinkuin kirjanoppineet». Tässä on näennäisesti pieni ristiriita. Alussa sanotaan, että hän puhui opetuslapsille, lopussa, että kansa myös oli kuullut.

Realistisesti ymmärrämme sen niin, että joukko kansaakin nousi opetuslasten jälessä vuorelle ja tällä tavalla tuli kuulleeksi niitä puheita, joita Jeesus piti ympärillään oleville opetuslapsille. Toiselta puolen on ehkä evankeliumin kirjottaja kekseliäällä tavalla viitannut seikkaan, jota voisimme kuvata seuraavasti: »vaikka nämä opetukset ovat aiotut opetuslapsille, saa myös kansa niitä kuunnella ja hämmästyä. Kansa ei kuitenkaan niitä täydellisesti ymmärrä, ennenkuin se on ymmärtänyt Jeesuksen vertaukset. Ainoastaan se,

joka ymmärtää, saattaa täydellisesti ottaa vastaan, mutta se, joka ei vielä ymmärrä, voi kuulemastaan sittenkin hyötyä». Ja tosiaan: vaikka kristikunta ei ole ymmärtänyt näitä käskyjä — sillä jos se olisi ymmärtänyt, se olisi tietysti noudattanut — on se kuitenkin löytänyt niistä paljon ohjausta, johdatusta, mielen kehotusta, oppia, neuvoa ja lohdutusta, silloin kun se ahdingossaan on vuorisaarnaa lukenut.

Vasta kun olemme Jeesuksen vertausten avulla saaneet käsityksen Jumalan valtakunnasta hyvän valtakuntana, joka on meidän sisällämme, ja vertausten mukaan eläytyneet tähän uuteen maailmankatsomukseen; vasta kun siinä elettyämme olemme ymmärtäneet Jeesuksen selityksen kahdesta maailmanvallasta, hyvän ja pahan valtakunnasta, ja hänen oppinsa kahdesta olemuksesta eli mahdista ihmisen sisällä, nim. hyvän voimasta eli enkelistä ja pahan voimasta eli demonista; vasta kun olemme tämän kaiken käsittäneet ja saaneet lapsen mielen, niin että enkelimme taivaissa osaa katsella Isää kasvoihin, — vasta sitten voimme alkaa syventyä vuorisaarnan uusiin käskyihin.

Vuorisaarna alkaa kahdeksalla autuuden lupauksella. Syrjäytämme ne nyt — olen niistä kyhännyt kirjotuksen »Jumalan valtakunnan salaisuudet», joten se, joka tahtoo tietää, mitä niistä ajattelen, voi lukea tämän kirjasen. Niiden perästä tulee vuorisaarnassa Jeesuksen esittämät viisi uutta käskyä.

Nämä käskyt ovat uusia, sillä ne alkavat kaikki samalla kaavamaisella lauseella: »te olette kuulleet sanotuksi vanhoille, mutta minä sanon teille . . .», ja ensimmäinen uteliaisuutemme koskee sentähden kysymystä, miksi Jeesus antoi uusia käskyjä ja mitä hän niillä tarkoitti.

Vastauksen tähän kysymykseen saamme ainoastaan, jos osaamme asettua opetuslasten kannalle.

Kysymyksessä on meidän jäsenyytemme Jumalan eli taivasten valtakunnassa. Jumalan valtakunta ei ole tästä maailmasta, mutta me olemme saaneet silmämme auki näkemään, mitä Jumalan valtakunta on, ja olemme tulleet *aivan kuin* sen valtakunnan kansalaisiksi, sillä olemme koettaneet elää Jeesuksen vertausten mukaisesti ja toteuttaa uutta maailmankatsomusta. Yhtäkaikki kansalaisoikeutemme valtakunnassa on toiseksi vaillinaista ja puolittaista; se on enemmän teoretista kuin käytännöllistä laatua. Miksi? Siksi ettemme sitä aistimillamme vielä tajua. Emme valtakuntaa näe emmekä ihmisiä siinä, emme näe, ketkä siinä ovat jäseniä ja minkätähden toiset ihmiset eivät ole sen jäseniä.

Ajatelkaamme elämäämme tässä ulkonaisessa maailmassa. Jokainen meistä tietää tässä elävänsä, tietää, millä keinoin tässä hengissä pysymme; me myös näemme toinen toisemme, saatamme arvostella toisiamme, kiittää ja moittia. Onko nyt taivasten valtakunta kerrassaan toisenlainen maailma? Eikö mikään, mikä sopii määriteltäväksi ja sanottavaksi näkyväisestä maailmasta, pidä paikkaansa taivasten valtakunnasta? Tietysti tämä valtakunta on toinen kuin näkyväinen maailma, sillä se on meidän maailmamme sielullisina ja henkisinä olentoina. Mutta se on todellinen ja ulkokohtainen omalla tavallaan ja me saatamme siitä puhuessamme käyttää sanoja semmoisia kuin tajuta, havaita, nähdä, kuulla j. n. e. yhtä hyvin kuin fyysisestä todellisuudesta. Siksi olemmekin sokeita, jotka kuljemme hämärissä, tietä tunnustellen, ennenkuin olemme itsetietoisia kansalaisia taivasten valtakunnassa. Ja itsetietoisia kansalaisia olemme vasta sitten, kun näemme, että se on olemassa, näemme, ettei ole puhetta vain kauniista asioista, korupuhetta pilventakaisista, vaan että todella on olemassa maailma, sielujemme kuningaskunta, jossa henkimaailman voimat hallitsevat, vaikka se fyysisille silmillemme on näkymätön. Ja kuinka voisimme »nähdä», ellei meissä herää ja kehity jonkinlaisia uusia aistimia, jotka asettavat meidät yhteyteen taivasten valtakunnan kanssa?

Tämä on tietenkin Jeesuksen tarkoitus. Jos hän on pyytänyt meitä tulemaan jäseniksi taivasten valtakuntaan, jos hän on sanonut meille, millä ehdolla voimme siihen päästä, jos hän on näyttänyt meille, että siinä valtakunnassa ei olla yhdenvertaisia vaan voidaan puhua »pienistä» ja »suurista», ei hän ole voinut muuta tarkoittaa kuin että: jos me noudatamme hänen käskyjensä, silloin pääsemme itsetietoisiksi kansalaisiksi uudessa valtakunnassa ja silloin meissä heräävät ne aistit, joiden avulla voimme huomata olemamme sen jäseniä ja huomata, miten toiset ihmiset yksilöllisesti siihen suhtautuvat.

Jeesuksen viisi uutta käskyä vuorisäärnassa ovat nimenomaan mystillisiä osviittoja, jotka ovat omiansa, kun me niitä noudatamme, herättämään meissä uusia aisteja. Ne ovat toisin sanoen tieteellisiä neuvoja — selvää salatedettä, kuten sanoisimme. Kun nyt siirrymme näihin käskyihin, huomautamme ensin, että ne jakautuvat kahteen ryhmään. Edelliseen kuuluvat kolme ensimmäistä, jälkimäiseen kaksi viimeistä. Edelliset opettavat meitä näkemään toisia ihmisiä sielullisina olentoina ja kaksi viimeistä käskyä opettavat meitä näkemään itse taivasten valtakuntaa uutena maailmana.

Jeesuksen käskyjä ei tietenkään tarvitse eikä saa yrittää noudattaa perätysten, vaan kaikkia yhtäaikaan, kuitenkin sillä tavalla että määrättyyn käskyyn kulloinkin kohdistetaan pääpaino. Eikä niiden noudattaminen saata tapahtua koneellisesti niinkuin »hyvien tapojen», sillä ne ovat elävää henkeä ja kohoavat aina ihanteina korkealle realistisen maailman yläpuolelle. Ainoa, minkä osaamme, on yrittää niitä noudattaa.

1.

Ensimmäinen käsky kuuluu: »Te kuulitte, mitä sanottu oli vanhoille: ei sinun pidä tappaman; mutta jokainen, joka tappaa, hänen pitää tuomioon vikapää oleman. Vaan minä sanon teille: että jokainen, joka tyhmästi vihastuu veljellensä, hänen pitää tuomioon vikapää oleman; mutta jokainen kuin sanoo veljellensä: rhaka, hänen pitää neuvon alle vikapää oleman; mutta jokainen, joka sanoo: sinä tyhmä, hänen pitää helvetin tuleen vikapää oleman». (Matt. 5: 21, 22).

Tahdon heti huomauttaa, että sana »tyhmästi» puuttuu samasta käskystä, kun se mainitaan Luukaan evankeliumissa, johon seikkaan, kuten tunnettu, Tolstoi panee suuren merkityksen, pitäen sitä alkuperäisenä tekstinä. Nyt kuitenkin uudempien tutkimusten mukaan näyttää olevan siten, että alkuperäisissä käsikirjotuksissa, sekä evankeliumiteksteissä että kirkko-isien otteissa sana »tyhmästi» tavataan. Mutta on olemassa eräs vanha kirjailija Cassianus, joka sanoo samalla tavalla kuin Tolstoi meidän aikanamme, että sana »tyhmästi» on lisätty perästäpäin. Ja vaikka oppineet tästä riitelisivät omalla tavallaan ja päättelisivät mihin päin tahansa, täytyy minunkin salatieteellisten syitten perusteella tunnustaa olevani sitä mieltä, että Jeesus ei ole käyttänyt tätä sanaa, vaan että hän todella on sanonut: »joka vihastuu veljellensä, on vikapää tuomioon».

Vanha käsky: »ei sinun pidä tappaman» koskee ulkonaista elämää fyysisessä maailmassa ja neuvoo meille, mitenkä meidän pitää käyttäytyä yhteiskunnassa, ettei syntyisi häiriötä yhteiselämässä. Kun katselemme maailmaa ympärillämme, huomaamme, että — sodankäyntiä lukuunottamatta — ihmiset jo yksilöinä ovat oppineet olemaan tappamatta toisia ihmisiä. Tietysti silloin tällöin tapahtuu murhia, mutta niitä täytyy pitää poikkeustapauksina. Yleensä ihmiset eivät vihassaan mene niin pitkälle, ja tämän nojalla vallitsee järjestys yhteiskunnassa. Yleinen mielipide on ehdottomasti murhaa vastaan. Ja vaikka ihmisen, joka vihasta tai kostonhimosta tai muusta syystä on tappanut toisen, olisi sisässään sitä mieltä, että hänen tekonsa oli oikea; vaikka hänen rikoksensa ei tulisi ilmi vaan jäisi ainaiseksi salaisuudeksi hänen ajatuksensa ja sydämensä kesken, niin huomaisimme yhtäkaikki merkillisen ilmiön: ihmismurhaaja ei saa rauhaa omalta tunnoiltaan. Vaikka hän järjessään vakuuttaa itsellensä tehneensä oikein, kun tappoi »tuon roiston», kuuluu alituisesti hiljainen ääni sydämen takaa: »sinä et tehnyt oikein, sinä rikoit Jumalan lakia vastaan. Tiesithän, että elämässä vallitsee salaperäisiä hengen lakeja, joita ei saa rikkoa». Ja vaikka on kysymyksessä sotamies, joka ei omasta alotteestaan eikä omalla vastuullaan ole veljeään tappanut, vaan toisten käskystä, huomaamme samojen elämän lakien vaikuttavan hänessäkin: joko hänen mielensä täyttyy kauhulla sodankäyntiä vastaan tai hänen sydämensä tylsistyy, hänen käsityksensä hyvästä ja pahasta raaistuu ja hän kadottaa jotakin alkuperäistä ihmishienouttaan.

Kun vanhat viisaat ovat antaneet käskyn, he ovat sillä vain paljastaneet elämänlain, jota vastaan meidän ei pidä rikkoa.

Mutta Jeesus uudessa käskyssään syventää koko asian. Hän ei puhu enää ihmisten ulkonaisesta suhteesta toisiinsa. Hän ei puhu enää tappamattomuudesta, sillä hän edellyttää, että sitä käskyä tunnetaan ja noudatetaan. Hän puhuu opetuslapsille taivasten valtakunnan salaisuuksista, ja hän sanoo: »jos tahdot tulla itsetietoiseksi kansalaiseksi tässä ihmeellisessä sielunmaailmassa, silloin et saa suuttua».

Hänen käskyänsä ei saa käsittää pintapuolisesti. Se ei tarkoita, että ihmisen pitäisi aina tukahuttaa suuttumuksensa eikä näyttää vihastuneelta. Tämä yksin veisi suoranaiseen ulkokultaisuuteen. Saattaahan ihminen, jos hän on vähääkään valtiomies, näyttää koskemattomalta, vaikka häntä sisäisesti suuttuttaa. Tämä on aristokratian menettely ja seuraelämässä kaunis tapa. Sanotaan, että kiinalaiset ja japanilaiset tulevat erittäin kohteliaiksi toisilleen, kun he suuttuvat. He alkavat ladella mitä mieleisimpiä kohteliaisuuksia ja tulevat yhä tynemmiksi, kuta julmemmin viha raivoo sisässä. Länsimaillakin jokainen hienosti sivistynyt mies ja nainen hillitsee vihaansa ja kauhistuu olentoa, joka suuttuu ja raivoo.

Mutta kieltämättä semmoinen suuttumattomuus on ulkokultaisuutta. Totuuden ja rehellisyyden kannalta pitäisi ihmisen näyttää suuttumuksensa, näyttää, mitä on hänen sydämessään, eikä kantaa vihaa sisässään.

Jeesus ei ole käskyssään tarkottanutkaan ulkonaista käytöstä sinänsä. Hänen ohjeensa tähtää syvemmälle. Hän puhuu sydäimestä. Hän tarkoittaa, ettemme saisi sisässämme, sydämessämme suuttua. Koko hänen käskyksensä on elämää eikä muotoa. »Älä sydämessäsi vihastu». Kukaties ihminen, joka sisäisesti ei ollenkaan ole suuttunut, voi käyttää yhtä kovaa kieltä kuin Jeesus itse evankeliumien kertimuksten mukaan, kun hän sanoi: »voi teitä kyykäärmeitten sikiö!», — kukaties hän voi olla yhtä suuttuneen näköinen kuin Jeesus, kun hän ruoskalla ajoi ulos eläimet temppeleistä. Kukaties. En tiedä, sanon vain kukaties. Sillä tässä ei ole lainkaan kysymys muodoista vaan hengestä ja elämästä. Senpätähden suuttumattomuus on ihanne, johon lakkaamatta saamme pyrkiä. Koska me sen saavutamme? Silloin ehkä, kun olemme Mestareita. Ja totisesti meidän pitää varoa, ettemme itsellemme kerskaile: minä olen sentään ihanteen saavuttanut. Sillä kuinka puhdas olisikaan meidän sydämemme, jos se todella olisi puhdas?

Mitä varten Jeesus sitten antaa tämän käskyn? Mikä salainen merkitys sillä on? Koska käskyjen tarkoitus on herättää meissä uusia aisteja, jotta tulisimme tietoisiksi kansalaisiksi uudessa maailmassa, niin mitä on tarkotettu tällä ensimmäisellä käskyllä?

Sillä on tarkotettu hyvin merkillistä asiaa. Jos puhuisin kuin salatieteilijä, sanoisin, että sillä on tekemistä meidän salaisen otsamme kanssa. Kun me suutumme, kun me sisässämme loukkaannumme tai harmistumme, panemme näkymättömän käyttövälineemme määrättyllä tavalla värähtelemään, herätämme määrättyjä voimia liikkeelle näkymättömässä sieluruumiissamme, voimia, jotka meitä sokaisevat sillä tavalla, ettemme osaa nähdä emmekä ymmärtää toisten ajatuksia. Mutta kun pyrimme suuttumattomuuteen, tulemme suvaitseviksi, järkeviksi, vapaamielisiksi ja ymmärrämme toisten ihmisten ajatuksia. Ennen saatoimme olla varsin selvillä omasta ajatuskannastamme, omasta maailmankatsomuksestamme. Olimme valmiit vainoamaan koko maailmaa »totuuden takia», niinkuin uskovaiset useinkin ovat tehneet. Olimme valmiit — ainakin mielikuvituksessamme — hakkaamaan pään toiselta, jos hän ei osannut nähdä niinkuin me. Mutta kun aloimme poistaa vihan ja suuttumuksen sydämeistämme, silloin oli ensimmäinen saavutuksemme, että meille aukeni uusi maailma, ihmisten ajatusmaailma. Opimme huomaamaan, että muutkin ajattelivat. Kummalista kyllä emme ennen sitä älynneet! Ja kuta enemmän sydämemme puhdistuu, sitä selvemmin näemme, että ihmiset, meidän veljemmekin ajattelevat ymmärtävästi ja järkevästi. Opimme ajattelemaan jokaisen ihmisen kannalta.

Oletteko tavannut ihmistä, joka tässä suhteessa on työtä tehnyt ja voittoja saavuttanut? Jokainen, joka tulee semmoisen luo, kertoo hänelle omasta itsestään, paljastaa hänelle sielunsa syvimpiä salaisuuksia, puhuu hänelle suoraa kieltä omasta maailmankatsomuksestaan. Hän tekee sen vaistomaisesti, sillä hän aavistaa saavansa suurinta myötätuntoa ja ymmärrystä osakseen. Ja hän saa. Tämä on ensimmäinen

saavutus, että alamme ymmärtää ihmisiä ihmisinä. Eikä minun tarvitse puhuakaan siitä toisesta puolesta saavutuksessa, että alamme ymmärtää eläimiä, kasvia, kiviä, luonnonvoimia, koko maailmaa, ja että — ihmeellistä kyllä — alamme nähdä, mitä ihmiset ajattelevat, vaikeivat sanaakaan sano meille.

2.

Ja kun siirrymme toiseen käskyyn, niin se kuuluu näin:

»Te kuulitte sanotuksi vanhoille: ei sinun pidä huorin tekemän. Mutta minä sanon teille: jokainen, joka katsoo vaimon päälle himoitaksensa häntä, niin hän teki jo huorin hänen kanssansa sydämessään». Taas on ensimmäiseksi viitattu Mooseksen vanhaan käskyyn: älä tee aviorikosta, jolla Mooses tahtoi järjestää ulkonaisia oloja maailmassa. Hän sanoi: te voitte elää onnellisesti yhteiskunnassanne, jos ette tee aviorikosta.

Nyt täytyy tunnustaa, että ihmiskuntamme ei ole tätä kuudetta käskyä oppinut noudattamaan edes niinkään paljon kuin viidettä: ei sinun pidä tappaman, sillä jälkimäinen käsky käy heti useimpien ihmisten järkeen, jota vastoin edellinen on tullut yhä hämäävämmäksi kuta kauemmin sitä on saarnattu. Syy tuntuu olevan siinä, että Mooseksen kuudes käsky näyttää aikamme ihmisistä liian pintapuoliselta. Se saattaa tyydyttää uskovaisia, mutta onhan koko uudenaikainen kulttuurimme pyrkinyt siihen, että tunnustettaisiin korkeampi pohja avioliitolle kuin papin pyhittämä lupaus. Meidän aikamme ihmisten mielestä ei ole mitään pyhää siinä, että kaksi ihmistä on mennyt yhteen ja pappi on ollut heitä siunaamassa ja toisia on ollut todistamassa, — kun kuitenkin jonkun ajan kuluttua hetken huumaus on ohi, onni on poissa, sopu on rikottu ja katkeruus, väärinkäsitys ja ylenkatse on astunut kodin kynnyksen yli. Sattuupa sitten vielä jommankumman aviopuolison elämän tielle uusi toveri, joka voittaa hänen sydämensä ja jota hän tuntee todellisesti rakastavansa. Mitä on hänen silloin tehtävä? Jatettava onnetonta yhdyselämänsä vihityn puolisonsa kanssa vaiko tehtävä aviorikos? Meidän aikamme sivistys antaa myötätuntonsa kärsivien ihmisten tunteille ja ajattelee: ensimmäinen avioliitto oli erehdyttä, se ei ollut pyhä avioliitto, sillä avioliiton ainoa pyhä perusta on keskinäinen rakkaus. Niinhän aikamme kirjailijat ja runoilijat ylistävät miehen ja naisen välistä rakkautta ja inhoovat avioliittoa, joka on rakennettu muulle perustalle kuin rakkauden. Sentähden meistä tuntuu, että Mooseksen käsky: älä tee aviorikosta, on pintapuolinen ja vanhanaikainen.

Tai ehkä voisimme kääntää asian toiseen päin ja sanoa, että käsky on vielä liian uudenaikainen? Ehkä olemme siinä määrin kiinni vanhan ajan muodoissa, ettemme saata olla tekemättä aviorikoksia. Avioliiton kehityshistoria on kirjavanmuotoinen. Yksi-avioisuus ja sen vaatima ehdoton uskollisuus on ehkä asia, jota emme vielä ole tyystin oppineet. Ehkä Mooseksen käsky niin ollen on vielä liian korkea meille jokapäiväisille ihmisille?

Ja jos myönnämme, että kuudes käsky on vaikea toteuttaa, kuinka paljon vaikeampi onkaan Jeesuksen uusi käsky? Kuitenkin hän nimenomaan sanoo: jokainen, joka katsoo vaimon päälle himoitaksensa häntä, se teki jo huorin hänen kanssansa sydämessään. Eipä siinä kyllin, että teko kielletään; se on itsestään luonnollinen asia — yhtä luonnollinen kuin tappamattomuus. Tuomio kohtaa ankaruudessaan paljon arempia asioita: sydämen salaisia ajatuksia. Mihin Jeesus siis tähtää? Mitä hänen mielestään on pahaa? Mistä on kysymys? Onko kysymys rakkaudesta vai onko kysymys munkki-ihanteesta? Pitäkö ihmisen elää yksin ja olla niin sanoaksemme vihamielisellä kannalla koko sukupuoli-asiaan? Sitäkö Jeesus on tarkottanut?

Muutammat ovat tietenkin käsittäneet käskyn niin, että Jeesus on kieltänyt luonnollisen sukupuoli-elämän, kieltänyt synnyttämästä lapsia maailmaan ja jatkamasta sukuaan; skoptsit Venäjällä runtelevat ruumistaan kelvatakseen jumalalleen. Mutta ehdottomasti tämä on väärinkäsitystä. Jo se, että käskyssä käytetään sanaa »aviorikos», osottaa, ettei ole kysymyskään aviottomuudesta. Sillä kuinka toinen voisi tehdä aviorikoksen kuin se, joka on aviosuhteessa?

Käytännöllisesti katsoen ei »sukupuolista pulmaa» sillä tavalla voisi ratkaistakaan. Jos todellinen aviottomuus ja »neitseellisyys» olisi opetuslapsiuden ehto, ei kykenisi moni edes pyrkimään opetuslapsiksi. Lukuunottamatta niitä harvoja, joista Jeesus nimenomaan sanoo, että »muutamat ovat taivasten valtakunnan tähden tehneet itsensä aviottomiksi . . .», useimmat pyrkijät joutuvat voimattoman yksinäisyyden tunnon valtaan, joka tekee heidän henkisen edistymisensä toivottoman raskaaksi, elleivät saa apua. Ihminen on siksi nuori vielä sieluna, että hän kaipaa ystävää, ja hänen rakkaudenkaipuunsa on siksi läpitunkeva, että hän kaipaa toveria juuri sukupuoli-elämässä. Ainoastaan silloin kun hän rakastaa toista ihmistä ja menee avioliittoon, saaden sillä tavalla sukupuolielämänsäkin luonnollisella tavalla järjestetyksi, ainoastaan silloin tavallinen pyrkijä saattaa ruveta puhdistamaan sydäntään Jeesuksen käskyn mukaisesti. Jos nuori pyrkijä heti katselisi ihannetta silmästä silmään ja ajattelis: minä tahdon olla pyhimys, kävisi hänelle epäilemättä samalla tavalla kuin tiedämme, että vanhan ajan n. k. pyhimyksille kävi. He menivät erakoiksi ulos metsiin tai vuorille. He pakenivat luonnollista ihmismaailmaa, he eivät tahtoneet iloita siitä, että heillä oli ystäviä, he eivät uskaltaneet rakastaa elävää »houkuttelevaa» naista, — vaan heittäytyivät sen sijaan paljon vaarallisempaan yksinäisyyteen, kutsuivat esille omasta sielustaan kaikenlaisia houkuttelevia kuvia, ja saattoivat siten lopulta itsensä omissakin silmissään mitä kurjimmiksi syntisiksi. Entä syy tähän salaiseen tappioon? He yrittivät saavuttaa »pyhimysastetta», ennenkuin kunnolleen osasivat rakastaa. Jeesuksen uusi käsky edellyttää sentähden, että opetuslapsiksi pyrkijän rakkaus- ja sukupuolielämä on inhimillisellä tavalla järjestetty. Ja opetuslapselta hän sitten vaatii, ettei niitä suhteita, joihin opetuslapsi ihmisenä on joutunut, loukattaisi tai rikottaisi. Niin ollen hän antaa jyrkän käskynsä, joka samalla neuvoo, millä tavalla opetuslapsi voi pyrkiä sydämen puhtauteen käskyn viittomaa suuntaa. Sanoohan Jeesus suoraan ellei sanallisesti: »sinun täytyy varoa ei ainoastaan tekoja, mutta ennen kaikkea himokkaita ajatuksia ja tunteita, sillä jos se, että katsot toiseen naiseen tai mieheen ajatuksella: ah, jos saisin sinua omistaa ja rakastaa, on aviorikosta. Mutta tässäkin suhteessa ei saa olla ulkokultainen. Parempi ulkonainen aviorikos kuin saastan säilyttäminen omassa sydämessään, koska ajatus kuitenkin lopulta vie tekoon. Olkoon siis sinun sydämesi puhdas!»

Ja kun sitten kysymme; mitä Jeesus salatieteellisesti tarkoittaa sillä, että hän opetuslapsille sanoo: sinun sydämesi pitää olla puhdas? mitä hän oikein tahtoo heissä kehittää? niin vastaamme taas kuten edellä: hän tahtoo avata uutta aistia, joka taas panee opetuslapsen syvemmin ymmärtämään ihmisiä.

Kokemus opettaa, että jos tunteissamme himoitsemme toista sukupuolta olevaa henkilöä, silloin emme ymmärrä häntä ihmisenä, emme ymmärrä hänen tunteitaan. Sanotaankin, että rakastuneet ovat sokeita. Näennäinen ymmärtämys voi vallita heidän kesken, jos rakastuminen on molemminpuolinen. Mutta sattuman varassa on, ymmärtävätkö he toisiaan ihmisinä. Kuinka usein tässä erehtyvät! Menevät avioliittoon ja vasta perästäpäin seuraa herämys: »herranen aika, niinkö sinä oikeastaan tunnet? ja näin minä olen aina tuntenut!» Aukeaa mitä kauheimpia onnettomuuden kuiluja avioliitoissa juuri sen kautta, että aviopuolisot eivät ole ymmärtäneet toistensa tunteita. Tämä on niin pulmallinen asia, että todella on kuin arpajaisiin osaa ottaminen, jos yrittää naimisiin, kuten madame Blavatskyn oli tapana sanoa.

Tämän sielullisen lain tuntijana Jeesus sommitteli uuden käskynsä. Ainoastaan siinä määrin kuin olemme puhtaat itsekkäistä ja himokkaista tunteista saatamme ymmärtää toisten ihmisten tunne-elämää ja suoda heille veljellistä myötätuntoamme. On aivan kuin Jeesus sanoisi: »vaikkette ymmärtäisi omaa vaimoanne tai miestänne, niin puhdistakaa sydäntänne, että edes opitte ymmärtämään toisia ihmisiä ja heidän tunteitaan. Sillä jos tahdotte tulla taivasten valtakunnassa itsetietoisiksi, teidän täytyy oppia ymmärtämään oikein ihmistunteita.» Ja tiedämmehän kokemuksesta, että kun olemme sellaisen ihmisen seurassa, jonka sydämessä ei asu himoja, hän ymmärtää meidän tunteitamme ja osaa niitä analysoida, arvostella, näyttää, mitä niissä on hyvää, mitä ei. Onpa tällä puhdistuksella toinenkin puolensa, josta vain ohimennen mainitsen. Opimme ymmärtämään paitsi yksilön myös luonnon tunne-elämää ja herätämme vähitellen itsessämme kyvyn nähdä toisten tunteita, heidän niitä ilmaisematta, toisin sanoen opimme näkemään auroja.

Kolmas käsky kuuluu:

»Te kuulitte sanotuksi vanhoille: älä vannoo väärin, mutta pidä valasi Herralle. Vaan minä sanon teille: älkää ensinkään vannoko, ei taivaan kautta sillä se on Jumalan istuin; eikä maan kautta, sillä se on hänen astinlautansa, ei myös Jerusalemin kautta, sillä se on suuren kuninkaan kaupunki; ei sinun myös pidä vannoman pääsi kautta, sillä et sinä voi yhtään hiusta valkeaksi eli mustaksi tehdä. Vaan teidän puheenne pitää oleman: on, on, ei, ei: mutta mitä siihen lisätään, se on pahasta.»

Tässäkin on Mooseksen laissa löytyvä vanha käsky: älä vannoo väärin vaan pidä valasi Herralle. Se on käsky, joka tarkoittaa elämää ulkonaisessa maailmassa, joka järjestää ulkonaisia oloja. »Älä vannoo väärin mutta pidä valasi Herralle.» Mitä tämä käsky edellyttää? Se edellyttää selvästi kahta asiaa: ensiksi, että kun totuutta aikoo puhua, silloin täytyy vannoa Jumalan nimen kautta, ja toiseksi, että yleensä puheessa ei vaadita rehellisyyttä! Tätä käskyä ei voisi antaa muille kuin ihmisille, jotka yleensä saavat valehdella, mutta joiden on pakko joissakin tilaisuuksissa olla rehellisiä ja puhua totta. Ja kuinka lienee ihmiskuntamme laita? Jokainen meistä on kokenut, että epärehellisyyttä on paljon, valhetta on paljon, sekä ihmisten yksityisessä, että valtiollisessa, uskonnollisessa ja virallisessa elämässä.

Näin ollen saattaa todella olla korkeammanlaatuista juhlatilaisuutta, aivankuin jumalanpalvelusta, kun ihmiset joskus puhuvat puhdasta totta. Ja silloin miltei itsestään lankee, että he vannovat ja vakuuttavat puhuvansa nyt totta.

Mutta Jeesus antaa opetuslapsilleen aivan toisen neuvon. Hän ei tähtää ulkonaiseen, vaan sisäiseen ihmiseen. »Tietysti», hän sanoo, »teidän ei koskaan pidä vannoa, sillä se edellyttäisi, ettette aina puhuisi totta. Mutta koska on luonnollista, että valheen ja petoksen pitää pysyä kaukana teidän jokapäiväisestä elämästänne, seuraa siitä, että puheenne aina on oleva tyyni, rauhallinen, ilman vakuutuksia ja valoja. Pääpaino ei kuitenkaan ole ulkonaisessa eikä ulkonainen rehellisyys edes ole mahdollinen, ellette sisässänne ole rehellisiä. Olkaa sentähden rehellisiä sisäisesti Jumalalle, omalle korkeammalle minällenne.»

Ja tosiaankin taivasten valtakunnan tavottelijat, pyrkiessään sisäiseen rehellisyyteen, tulevat niin tarkoiksi puheissaan, etteivät mielellään käytä kieltään turhaan — aivan niinkuin Jeesus toisessa paikassa sanoo, että »jokaisesta turhasta sanasta pitää teidän tehdä tili tuomiopäivänä». Tämä tulee heille niin luonnolliseksi, että suuressa määrin luopuvat tavallisesta seura-elämästä ja tavallisesta elämänmenosta, sillä heidän mielestään ihmisellä on puhelahja sitä varten, että jumalallinen totuus ja kauneus tulisi sen kautta ilmi. Mutta kun ihminen käyttää puhettaan väärin tai on turha puheissaan, kun hän löpöttelee paljon eikä osaa hiljaisena kuunnella, silloin hänen on mahdotonta tehdä eroa toden ja väärän välillä, silloin hän ei ymmärrä itse totuutta, vaan etenee rehellisyydestä itseäänkin kohtaan. Kuta enemmän hän sitä vastoin oppii hillitsemään kieltänsä ja käyttämään sitä neuvoakseen, opettaakseen, lohduttaakseen, auttaakseen, ilahduttaakseen, kaunista esittääkseen, sitä enemmän hän myös osaa olla rehellinen itselleen.

Rehellinen itselleen! Kas siinä opetuslapselle välttämätön ominaisuus — johon muuten koko uusi elämänymmärrys alusta alkaen perustuu. Kun tämän ominaisuuden oleelliseksi puoleksi liittyy Jeesuksen käskyn mukaisesti ajatuksen ja kielen hillitseminen, silloin sillä on syvä salatieteellinen merkitys. Kun nim, kysymme, mitä uutta aistia Jeesus tahtoo meissä herättää tämän käskyn avulla, millä uudella tavalla tulemme itsetietoisiksi taivasten valtakunnassa, kun opimme hallitsemaan ajatustamme ja puhettamme, silloin saamme vastaukseksi: »te opitte näkemään toisia ihmisiä sellaisina kuin he ovat; teissä aukenee uusi aisti, joka ilmoittaa teille, mitä kykyjä ja taipumuksia ja ominaisuuksia on toisilla ihmisillä.»

Onhan jokapäiväisessä elämässä esimerkkejä, jotka tätä lakia valaisevat. Liikemies, joka aina on ollut ehdottoman rehellinen liike-asioissaan, joka ei koskaan ole ketään pettänyt, joka itse on kärsinyt mitä

tappioita tahansa, kun se hänen mielestään on ollut oikein, joka aina on vaatinut itseltään sitä, mitä toisiltakin, — hän on aivan kuin omatunto tovereilleen ja apulaisilleen, vaatimuksissaan kyllä ankara, mutta taitava, miltei selvänäköinen palvelijainsa ja apulaistensa valitsemisessa. Ne, jotka ovat hänen luonaan, kasvavat samanlaisiksi kuin hän. He myös tulevat rehellisiksi, jos eivät ole sitä olleet, sillä hänen silmänsä edessä ei kestä mikään epärehellisyys. Ja muistammehan kertomuksen intialaisesta tuomarista, joka säännöllisesti ja uupumatta kasvatti itseään rehellisyydessä ja totuudessa ja lopulta kehittyi niin selvänäköiseksi, että aina tiesi, valehteliko toinen. Kun hän istui tuomaripöytänsä takana ja joku todistaja esim. rupesi valehtelemaan tai kertomaan sellaista, jota ei tiennyt, niin tuomari sanoi aivan tyynesti: »kuinka nyt on? nythän et puhu totta», ja todistajan täytyi tunnustaa: »niin, minä en puhunutkaan». Noudattamalla tätä Jeesuksen käskyä opetuslapsi myös tulee kosketukseen eräiden maailmassa vaikuttavien kehitysvuimien kanssa, jotka auttavat häntä ymmärtämään, mitä linjoja pitkin elävien olentojen kehitys tapahtuu.

Lyhyesti sanoen Jeesus kolmella käskyllään näyttää meille, millä tavalla voimme kehittää itsessämme taivaallisia ominaisuuksia, aisteja, joiden avulla opimme näkemään toisia ihmisiä ja olentoja sielullisina todellisuuksina. Jos emme suutu, opimme näkemään toisten ajatuksia, heidän mentaalista elämäänsä, jos emme himoitse, pääsemme näkemään ja ymmärtämään toisten tunteita, heidän astraali-elämäänsä, jos emme puhu turhia emmekä ole epärehellisiä, opimme ymmärtämään toisten kykyjä ja taipumuksia, heidän eetteriruumiinsa voimia.

Vaikka Jeesus puhuu opetuslapsille, saa kuka tahansa kuulla hänen sanojaan, sillä ei ketään vahingoita, jos koettaa olla suuttumatta, himoitsematta, turhia puhumatta. Päinvastoin tämä on suurenmoista itsekasvatustyötä, joka loppusaavutuksissaan on mahdoton, ellei ihminen ole ymmärtänyt sitä uutta maailmankatsomusta, jota Jeesus on vertauksissaan esittänyt.

VI.

JEESUKSEN VIIISI KÄSKYÄ.

(*Jatko*).

Kun viime luvussa puhuttiin vuorisaarnan kolmesta ensimmäisestä käskystä, osotettiin, että näiden käskyjen noudattaminen tekee ihmiselle näkymättömän henkisen elämän sillä tavalla todelliseksi, että hän havaitsee toisten ihmisten olevan itse asiassa sielullisia ja henkisiä olentoja. Hän ei näe ainoastaan ruumiillisia olentoja, ei ainoastaan sitä, mitä hänen fyysillinen silmänsä hänelle näyttää, eikä hän liioin näe ainoastaan mitä hänen ajatuskykynsä, fyysillisten aistimien nojalla, todistaa toisten ihmisten sielullisuudesta, vaan hän oppii välittömästi näkemään, että toiset ihmiset ovat sielullisia olentoja. Hän oppii ensiksikin ymmärtämään heidän ajatuksiaan, kun hän noudattaa ensimmäistä käskyä. Sitten hän oppii ymmärtämään heidän tunteitaan noudattaessaan toista käskyä, ja kolmanneksi hän oppii ymmärtämään heidän sielullisia ominaisuuksiaan, yleensä koko heidän persoonallista olemustaan, noudattamalla kolmatta käskyä. Näkymätön elämä muuttuu todellisuudeksi, kun havaintokyky kehittyy, syventyy, muodostuu siksi, mitä kutsumme selvänäköisyydeksi. Kaksi viimeistä käskyä asettavat puolestaan ihmisen siihen tilaan, kun hän niitä noudattaa, että hän tajuaa näkymättömän maailman, taivasten valtakunnan, hänen ulkopuolellaan olevana todellisena maailmana, jossa ihmiset sieluina ovat kansalaisia.

Vuorisaarnan kaikki käskyt ovat moraalista laatua ja herättävät siveellisin keinoin ihmisessä hänen sisäisiä aistejaan. On tietysti toisia keinoja, mutta vuorisaarnan säilyttämä Jeesuksen oppi, niinkuin yleensä suurten viisasten opit, eroaa siinä suhteessa monenlaisista opetuksista, joita voi maailmassa saada, että se ainoastaan siveellisin keinoin kehittää ihmisessä hänen sielullisia aistejaan, neuvomatta minkäänlaisia ulkonaisia tai puoliulkonaisia maagillisia temppuja. Ja siveelliset keinot ovat ainoat vaarattomat, turvalliset ja varmat keinot.

4.

Neljäs käsky kuuluu:

»Te kuulitte sanotuksi: silmä silmästä ja hammas hampaasta. Mutta minä sanon teille: älkää olko pahaa vastaan, vaan joka sinua lyö oikealle poskelle, käännä myös hänelle toinen. Jos joku sinua tahtoo oikeuden eteen ja ottaa hamees, niin salli hänelle myös muukin vaate. Jos joku sinua vaatii peninkulman, niin mene hänen kanssansa kaksi. Anna sille, joka sinulta anoo, äläkä käännä sinuas siltä pois, joka lainaa pyytää.» (Matt. 5: 38-42).

Tässä on pääpaino sanoissa: mutta minä sanon teille: älkää olko pahaa vastaan. Kreikankielisessä tekstissä on *too poneeroo*. Ja se sana voi olla joko maskuliini- tai neutri-sukua. Siis lause voi merkitä: älkää olko pahaa ihmistä vastaan, älkää vastustako häntä, tai kun sanan poneeroo käsittää neutriksi: älkää olko pahaa (pahuutta) vastaan yleensä.

Tiedämme, että Leo Tolstoi on nimenomaan terottanut, että *too poneeroo* on ymmärrettävä maskuliini-muodoksi: pahaa ihmistä vastaan, koska Jeesus sanoessaan: käännä poskesi j. n. e., antaa todistavia esimerkkejä siitä, että ensimmäisessäkin lauseessa poneeroo on persoonallinen muoto eikä neutri-sukua. Vaikken omasta puolestani usko, että Tolstoi olisi käsittänyt väärin käskyn henkisen sisällön,

olen kuitenkin samalla vakuutettu, että too poneeroo myös on käsitettävä neutriksi. Se merkitsee itse asiassa samaa kuin suomalainen muoto: älkää olko paha vastaan. Paha voi olla joko paha ihminen tai paha kärsimyksenä tai suruna. Sana on kaksi-merkityksinen tässä tekstissä.

Vanhassa käskyssä »silmiä silmästä, hammas hampaasta» kuvastuu oikeudellinen käsitys ihmisestä ja elämästä, sentapainen, jommoista yritämme toteuttaa yhteiskunnassa. Jos ihminen rikkoo maan lakeja vastaan, häntä rangaistaan. Meillä on sitä varten oikeuslaitos, joka perustuu vanhaan käskyyn »silmiä silmästä» ja jonka tarkoituksena ja tehtävänä on mitata oikeutta kaikille sen mukaan kuin ovat ansainneet. Ja onhan meidän inhimillis-elämellisessä luonnossamme sekä halu kostaa, silloin kun meitä vastaan rikotaan, että halu rangaista, silloin kun loukataan oikeuskäsitetämme. Me sanomme esim. varkaudesta: se on väärin, huolimatta siitä keltä varastetaan. Me tuomitsemme itse teon vääräksi, ja meidän oikeustajuntaamme tyydyttää, että siitä rangaistus seuraa. Kun nyt Jeesus sanoo: älkää vastustako pahaa, onko hän sillä tarkottanut kumota meidän oikeuslaitoksiamme? Pois se. Ei hän ole tällä käskyllään tarkottanut, että meidän pitäisi poistaa maailmasta kaikki tuomioistuimet ja oikeuslaitokset. Ei, ennenkuin me sellaista kykenemme tekemään, täytyy meidän käsityksemme oikeasta muuttua. Niinkauankuin mielestämme on oikein, että pahantekijää rangaistaan, on parempi, että rangaistaan kuin että ihmiskunnan oikeustajunta kärsii. Mutta Jeesuksen käskyllä onkin aivan toinen tarkoitus.

Jos tahdomme olla opetuslapsia, jos meidän silmämäärämme on toinen kuin ihmisten yleensä, silloin meidän tulee noudattaa toisenlaisia elämänlakejakin. Silloin emme saa hautoa sisässämme kostonhalua tai loukattua oikeudentuntoa, vaan, niinkuin Jeesus sanoo, asettua pahan suhteen aivan uudelle kannalle. Meidän täytyy silloin ymmärtää Jeesuksen käsky: älkää olko paha vastaan, seuraavalla tavalla: »te kutsutte ihmistä, joka teitä kiusaa, pahaksi; te kutsutte kärsimystä ja onnettomuutta pahaksi. Niin kauan kuin te sydämessänne kutsutte niitä pahoiksi, älkää niitä vastustako, vaan alistukaa. Te opitte silloin pyyhkimään mielestänne pois sanan »paha», opitte näkemään pahassa hyvän ja valmistaudutte kykeneviksi voittamaan pahan.»

Tämä on nyt tuo kuuluisa kristillinen nöyryys, joka tietämättömän fariseuksen käsissä peittää alhaisinta kateutta, vihaa ja kostonhalua, mutta joka opetuslapsen sielussa on alati versoava sulotuoksuinen puhtauden lilja.

Se on pieni ja yksinkertainen asia, mutta se muuttaa kokonaan meidän suhteemme pahan probleemiin. Meidän ei pidä tunnustaa, jos tahdomme olla opetuslapsia ja tulla taivasten valtakuntaan, että mikään olisi meille paha. Me emme saa sitä tunnustaa. Päinvastoin kaikki se, mitä olisimme taipuvaiset kutsumaan pahaksi, asiat, olosuhteet, kärsimykset, sairaudet, ihmiset, on itse asiassa hyvää. Tähän näennäisesti pieneen ja yksinkertaiseen mielenmuutokseen vaaditaan kuitenkin lujaa uskoa ja luottamusta siihen, että Jeesuksen neuvo on viisas, että se todella on elämän ja maailman lakien mukainen.

Me, jotka kutsumme itseämme teosofeiksi ja uskomme, että ihminen on jälleensyntyvä olento ja että karman laki ohjaa kaikkea maailmassa, me ymmärrämme, ettei ole mitään ulkokohtaista pahaa. Me ymmärrämme, että se, mikä meitä kohtaa ja jota tahtoisimme kutsua pahaksi, on hyvää, sillä se on seurausta meidän omasta entisestä erehdyksestämme, ja nyt kun se seurauksena palaa meidän luoksemme, me pääsemme siitä pahasta, jonka ennen teimme. Tämä seuraus ei ole paha, paha oli se, mitä teimme, missä erehdyimme. Seuraus pahasta ei ole paha, seuraus on hyvä, sillä seuraus vapauttaa meidät omasta teostamme, opettaa meitä, valaisee meitä. Jos olemme velassa toiselle ihmiselle, se velka meitä painaa, kunnes olemme sen maksaneet. Tyhmiähän silloin olemme, jos velan maksaminen tuntu meistä vastenmieliseltä, tyhmiä ja kiittämättömiä. Mieluista on terveelle ja luonnolliselle ihmiselle suorittaa maksettavansa ja siten vapautua velastaan. Aivan yhtä mieluista on opetuslapselle kuitata omia pahoja tekojaan, omia menneitä erehdyksiään niiden kärsimysten ja vastusten välityksellä, sen pahan kautta, mikä häntä kohtaa.

Ja kysykäämme nyt: miksikä Jeesus antaa meille tällaisen neuvon? Mikä on tämän neuvon okkulttinen

tarkotus, mikä harjoittelu-salaisuus sen takana piilee? Yksinkertaisesti se, että kun näin jaksamme menetellä, kun näin voitamme itsemme ja astumme oman personallisuutemme ulkopuolelle, aivan kuin syrjään omasta itsestämme, silloin meissä aukenee silmä näkemään maailman järjestettyä Kosmoksena, näkemään, että näkymättömästä maailmasta päin ihmisten ja luontokappaleiden elämää johdetaan ja ohjataan. Meidän silmämme aukenee näkemään, että ihmiselämän ymmärtäminen ja selittäminen käy päinsä ainoastaan jälleensyntymisen avulla. Sillä nykyisessä elämässämme ilmenevien seurausten syyt eivät ole löydettävissä nykyisestä elämästä, vaan menneisyydestä, joka on syntymän tuolla puolen. Karman järkähtämätön tasapainolaki edellyttää, että ihminen on jälleensyntyvä henkiolento. Ja kuinka ihmeellistä! Kun tämä meidän näkemisemme kasvaa ja kehittyy, niin se muuttuu jälleensyntymis-muistoksi. Muistoja menneisyydestä alkaa välähdellä silmiimme, ensin hämärinä, sitten yhä kirkkaampina ja selvempinä. Me saamme selvyyttä omaan ongelmaamme. Alamme ymmärtää, miksi meissä on toinen tai toinen luonteen ominaisuus, kuinka olemme kehittyneet sellaisiksi kuin olemme. Kauas kantava on todella neljännen käskyn salainen tarkotus.

5.

Tulemme nyt viidennen käskyyn:

»Te kuulitte sanotuksi: rakasta lähimmäistäsi ja vihaa vihollistasi. Vaan minä sanon teille: rakastakaa vihollisianne, siunatkaa niitä, jotka teitä sadattavat, tehkää niille hyvin, jotka teitä vihaavat, ja rukoilkaa niiden edestä, jotka teitä vainoovat ja vahingoittavat, että te olisitte teidän Isänne pojat, joka on taivaissa, sillä hän sallii aurinkonsa koittaa niin pahoille kuin hyvällekin, ja antaa sataa niin väärille kuin vanhurskaillekin. Sillä jos rakastatte niitä, jotka teitäkin rakastavat, mitä palkkaa teillä siitä on, eivätkö publikaanitkin tee samoin? Ja jos te ainoastaan veljeinne kanssa sovitte, mitä te sillä erinomaista teette? Eivätkö publikaanitkin niin tee? Olkaa siis täydelliset, niinkuin teidän taivaallinen Isänne täydellinen on» (Matt. 5: 43-48).

Kuten tiedämme, näki Leo Tolstoi, joka viime vuosisadalla ehkä hartaammin kuin kukaan muu kristitty pohti ja punnitsi vuorisaarnan oppia ja henkeä, tässä viidennessä käskyssä selvän osviitan kansallisen ja valtiollisen elämän muuttamiseen. Hän laski pääpainon sanoille »vihollisianne», joka kreikankielisessä tekstissä on *ekbtrai*. Tämä sana merkitsee parhaasta päästä »valtiollinen vihollinen», toista kansallisuutta, myös toista puoluetta oleva ihminen. Jeesus käskyssään siis kieltää vihaamasta toisia kansallisuuksia ja kehottaa niitä rakastamaan. Toisin sanoen: Jeesus kieltää sodan. Tämä on Tolstoin tunnettu järkähtämätön kanta, ja sitä edustavat jotkut kristilliset lahkotkin, kuten kveekarit Englannissa ja Amerikassa, duhoboorit Venäjällä j. n. e.

En mitenkään tahdo väittää tätä vastaan. Epäilemättä sotiminenkin on käskyssä kielletty. Jos olisi olemassa kristitty valtio, se varmaankaan ei kävisi sotaa. Mutta kristittyä kansaa, joka edes tässä suhteessa olisi kristillinen, ei vielä ole ollut.

Olen vain jyrkästi sillä kannalla, että Jeesus ei ole antanut tätä käskyä umpimähkään. Hän ei puhu kelle tahansa, hän ei puhu suurille joukoille, ei kansoille, ei valtioille. Hän puhuu ainoastaan omille opetuslapsilleen, niille, jotka tahtovat häntä seurata. Kaikki vuorisaarnan käskyt ovat annetut yksilöille. Ja käskyistä viides on tavallaan korkein ja merkillisin.

Neljä ensimmäistä ovat kielteisiä: älä tee sitä tai sitä. Mutta viides on myönteinen, suorastaan käskävä: rakasta kaikkia, vihollisiasikin. Siihen sisältyy edellisten opetukset, se on ikäänkuin niiden täydentäjä ja edellyttäjä. Yhdistäähän Jeesus toisessa kohden evankeliumeja elämänviisautensa yhteen lauseeseen: »uuden käskyn minä annan teille: rakastakaa toisianne rakkaudella, jolla minä teitä rakastin». (Joh. 15:12)

Jeesus viittaa vanhaan elämän käsitykseen: »rakasta lähimmäistäsi ja vihaa vihollistasi. Rakasta niitä

ihmisiä, jotka sinulle ovat hyviä, joiden kanssa olet läheisissä tekemisissä. Vihaa niitä, jotka kuuluvat toiseen kansakuntaan, jotka ovat vieraita sinulle, ja niitä kaikkia, jotka sinulle pahaa tekevät ja ovat sinun persoonallisia vihamiehiä». Meidän vanhan elämäkäsitksemme mukaan kaikki tuo on oikeutettua. Kuinka uusi ja mullistava on todella Jeesuksen käsky!

Niin, kyllähän kaikki kristityt tämän tietävät. Kyllä kristinusko aina on saarnannut ihmisten veljeyttä. Mutta me näemme niin vähän veljeyttä toteutettavan maailmassa siitä yksinkertaisesta syystä, ettei olla selvillä siitä, että kristinusko on Jeesuksen seuraamista eikä mitään muuta. Ainoastaan se yksilö, joka todella syvästi sielussaan kaipaa totuutta ja etsii sitä kristinuskosta, hän löytää sen Jeesuksen seuraamisessa. Ja hän, Jeesuksen tuleva opetuslapsi, näkee henkisen elämän oikean laadun ja järjestyksen. Hänelle rakkaus on luonnollista. Hänen sydämensä ei kieltäydy tekemästä hyvää, siunaamasta pahoja ihmisiä, rakastamasta vihollisia — niin rakastamasta yleensä kaikkea sitä, mikä hänelle on pahaa.

Ja jos kysymme, mitä varten Jeesus erityisesti neuvoa näin rakastamaan, mikä okkulttinen tarkoitus sillä on, niin vastaan Jeesuksen omilla sanoilla: »että olisitte teidän Isänne pojat, joka on taivaissa». Hyvillä töillä ja rakkaudella on näet merkittävä sielullinen vaikutus ja seuraus: Jumalan, taivaallisen Isän näkeminen. Sen suuren rakkauselämän näkeminen, joka on kaiken takana, joka kaikkea kantaa sylissään, riippuu siitä, että me itse emme tiedä mistään pahasta vaan rakastamme. Taivasten valtakunta tulee meille todellisuudeksi näkymättömässä maailmassa, jossa me elämme ja jonka johtava elämävoima on se rakkaus, jota kutsumme Jumalaksi, Isäksi. Toisessa kohdassa vuorisaauna sanotaankin: »ainoastaan ne voivat nähdä Jumalan, jotka ovat puhtaat sydämeistä.» Sydämen puhtaus on yksinkertaisesti vain sitä, että ihminen ei tiedä pahasta. Hän ei tiedä pahasta ulkopuolella itseään. Hän ei näe mitään pahaa ei maailmassa eikä toisissa ihmisissä, vaan muuttaa kaiken pahan hyväksi. Ja hänestä itsestään, hänen sydämeään lähtee ulos vain rakkautta. Hänen sydämensä on puhdas, hän näkee Jumalan.

Mutta noustakseen tähän rakkauteen hänen todella täytyy paljon hyvää tehdä, paljon siunata, paljon antaa anteeksi. Kun sanotaan, että rakastava ihminen ei tiedä pahasta, tarkotetaan sillä, että hän näkee hyvän, joka piilee pahan takana ja kiinnittää huomionsa siihen. Kuinka hän ei tietäisi, että itsekkyyden ja pahan olemassa? Kuinka hän olisi vieras tuskille, kärsimyksille, kyynelille? Pois se. Jos hän hyvän tuntee, on tämä tulos pahankin tutkimisesta. Jos hän näkymättömässä maailmassa tahtoo kohota taivaallisiin korkeuksiin, täytyy hänen samassa näkymättömässä maailmassa myös laskeutua helvettien syvyyksiin. Jotta hän voisi nousta Jumalan valtakunnan luo ja katsella niitä korkeita olentoja, jotka ovat Hänen valtaistuimensa ympärillä, on hänen täytynyt puhdistavana, nostavana, rakastavana olentona laskeutua pimeyden valtakunnan kuuluihin ja valaista siellä itseänsä kiroovia ihmissieluja . . .

Olemme nyt läpikäyneet vuorisaaunan viisi käskyä ja nähneet, kuinka ihmeellisiä osviittoja ne ovat sille ihmiselle, joka opetuslapsena tahtoo tunkeutua taivasten valtakunnan salaisuuksiin. Niinkuin kolme edellistä käskyä avaavat sisäisiä aistejamme havaitsemaan toisia ihmisiä sielullisina olentoina, niin kaksi viimeistä avaavat silmämme näkemään salaiseen maailmaan sinään, ymmärtämään sen lakeja, katselemaan ja kuulemaan sen asujaimia.

Seuraavassa tahdomme tutustua siihen rukous- ja mietiskelyjärjestelmään, jonka Jeesus on antanut opetuslapsilleen rohkaisuksi ja avuksi heidän kulkiessaan käskyjen viittoomaa kaitaa polkua.

VII.

ISÄ MEIDÄN.

1.

Rukous on yleinen inhimillinen ilmiö. Jos käännämme katseemme mihin kansaan tai aikaan tahansa, niin — riippumatta siitä ovatko kansat olleet »pakanallisia» vai ovatko jonkun uskonnon mukaan nimensä saaneet — kaikki ovat aina rukoilleet, rukoilleet Jumalaa tai jumalia. Tavallista on, että ihmiset pyytävät ystävilleen tai itselleen ulkonaisia aineellisia asioita, jotka heidän mielestään kuuluvat elämän onneen, niinpä esim. yhteisesti rukoillaan kristillisessä valtiossa menestystä omalle sotajoukolle.

Mutta kun otamme raamatun käteemme, silloin huomaamme vuorisaaressa lukiessamme, että evankeliumi asettuu toiselle kannalle rukouksen suhteen. Jeesus silminnähtävästi ei kehota ihmisiä rukoilemaan ääneen eli monilla sanoilla eikä yhdessä, kuten kirkoissa on tapana, »sillä niin tekevät pakanat», hän sanoo. »Tietäähän teidän taivaallinen Isänne mitä te tarvitsette, ennenkuin te häneltä rukoilettekaan», hän sanoo (Matt. 6:8). Ja hän nimenomaan kieltää rukoilemasta synagogissa ja kujan kulmissa, koska se on »ulkokullattua» (Matt. 6:5). Rukouksessa on etsittävä yksinäisyyttä ja puhuttava Isälle salaisuudessa (Matt. 6:6). Ja kun syvennymme Jeesuksen maailmankatsomukseen ja koetamme etsiä totuutta sillä tavalla kuin hän opettaa, silloin ymmärrämme epäamättömästi, että Jeesuksen opetus rukouksesta poikkeaa tavallisesta rukoukskäsitteestä. Se rukous nim., minkä Jeesus itse meille antaa, vuorisaaressa n. k. Isämeidän, ei ole annettu umpimähkään kelle tahansa vaan niille opetuslapsille, jotka eivät enää ole kansan tasalla, eivät enää samassa asemassa kuin suuret ihmisjoukot, jotka kuuntelivat Jeesuksen vertauksia. Ne, joille Jeesus puhuu rukoilemisesta, ovat jo omaksuneet sen uuden maailmankatsomuksen, minkä hän on vertauksissaan esittänyt, ja yrittäneet noudattaa niitä käskyjä, jotka hän vuorisaaressa antaa. »Isä meidän» rukous on siis aiottu ihmisille, jotka pyrkivät itsetietoisiksi kansalaisiksi salaiseen maailmaan. Heille Jeesus nyt puhuu: rukous ei ole eksoteerinen ulkonainen asia, jota voitte tehdä toisten ihmisten nähden, vaan rukouksen ihminen suorittaa sillä tavoin, että hän menee omaan kammioonsa ja sulkee ovensa ja rukoilee yksikseen hiljaisuudessa. Eikä tämä »oma kammi» yksinomaan tarkoita näkyvästä kammiota, sillä onhan köyhiä ihmisiä, joilla ei ole erikoista huonetta, mihin voisivat vetäytyä, vaan ennen kaikkea se kammi, johon Jeesus neuvoo meitä menemään rukoillessamme, on meidän omassa sisässämme, tajunnassamme. Omaan itseemme täytyy meidän vetäytyä, kun rukoilemme. Meidän täytyy vain sulkea aistinten portit ulkomaailmalta, niin että ulkoinen maailma ei voi meitä häiritä. Kunhan vaan osaamme keskittää koko huomiomme siihen, mitä rukoilemme, on yhdentekevää, tapahtuuko tämä rukous ulkonaisesti katsoen erillään jossain huoneessa vai keskellä kansanjoukkoa. Ei kukaan tiedä että rukoilemme, kun rukoilemme omassa sydämässämme.

Mutta mitä varten meidän sitten tulee rukoilla ja mitä? Tämän heti ymmärrämme, kun vaihdamme sanan »rukous» nykyaikana paljon käytettyyn sanaan *mietiskely*. Itse asiassa Jeesus neuvoo meille, jos olemme hänen opetuslapsiaan, että harjoittaisimme säännöllistä mietiskelyä eli meditaatiota, eikä hän ainoastaan tyydy sanomaan yleisesti, että meidän pitäisi mietiskellä, vaan myös seikkaperäisesti neuvoo, miten ja mitä tulee mietiskellä. Hän antaa Isä meidän rukouksessaan aivan kuin ohjelman mietiskelylle. Ja siinä hän menettelee samalla tavalla kuin kaikki henkiset opettajat.

Rukous merkityksessä mietiskely on, kuten jokainen tietää, joka on henkistä elämää kokenut, välttämätön piirre henkisessä elämässä. Jos ihminen tahtoo noudattaa määrättyä suunnitelmaa siveellisessä elämässään, jos hän tahtoo Jeesuksen opetuslapsena noudattaa Jeesuksen vuorisaaressa antamia käskyjä, silloin on hänelle välttämätön menestyksen ehto, että hän mietiskelee säännöllisesti. Jos hän ei

säännöllisesti mietiskele sitä elämää, jota hänen tulee elää, ei hän saata pitää jokapäiväisen elämän touhussa ajatuksiaan niin koossa, että aina muistaisi sitä elämänohjelmaa, jota tahtois noudattaa. Sen tiedämme kokemuksesta. Jos esim. olemme koettaneet olla suuttumatta ja olemme sanoneet itsellemme: »tästä lähtien minä en ollenkaan kiivastu», niin elämässä varmasti tapahtuu asioita, jotka herättävät meissä suuttumisen halun, johon meillä on taipumusta, ja silloin emme muista entistä päätöstämme vaan kiivastumme, ja vasta perästäpäin muistuu katuvaan mieleemme, mitä sääntöä meidän pitikin noudattaa. Mutta jos ihminen säännöllisesti joka päivä mietiskelee omaa elämänohjelmaansa, jos hän ajattelee joka päivä sitä hyvettä, jota hän erityisesti itselleen tavoittelee, sitä käskyä, jota hän nyt ennen kaikkea tahtoo noudattaa, silloin hänellä on suurempia mahdollisuuksia elämän hyörintänsä pitää kiinni päätöksestään. Sitä varten mietiskely on alkuasteilla välttämätön (ja n. k. myöhemmillä asteilla sillä on vielä paljon syvempi merkitys).

Ja kun katsomme Jeesuksen meille neuvomaa rukousta »Isä meidän», joka samalla on mietiskelyohjelma, näemme, että hän on määrännyt ajankin, milloin mietiskely on hänen ohjelmansa mukaan välttämättä tapahtuva. Hän kehottaa näet meitä m. m. rukoilemaan: »Anna meille tänäpäivänä jokapäiväinen leipämme», jommoista tietysti ei voi rukoilla silloin kun päivä on lakannut, vaan luonnonmukaisesti päivän alkaessa eli aamulla. Aamuhetkellä tulee opetuslasten vetäytyä sydänkammioonsa, sulkea aistinten ovet ja mietiskellä. Ja kuten sanottu, jokapäiväinen ohjelma, jota Jeesus pyytää meitä mietiskelemään, on tuo kaikille tuttu Isä meidän.

Nyt tämä rukous on jokaiselle tuttu äidinkielellään, mutta pitkin pitkiä aikoja rukoiltiin sitä ainoastaan latinankielellä. Kun kirkko opetti ihmisiä rukoilemaan latinankielistä rukousta, ei kirkko enää tietänyt, että oli kysymys mietiskelystä, vaan luuli, että »Isä meidän» oli ulkonainen rukous. Kirkko tiesi ehkä perintätietona, että rukouksen sanoissa saattoi olla taikavoimaa, että tällaiset rukoukset saattoivat olla n. k. mantraja eli loihduja, mutta epäilemättä kirkko unohti sen seikan, että sanat muodostavat mantran eli loihdun ainoastaan siinä tapauksessa, että lausuja osaa mantran lausua. Mutta koska meilläkin Suomessa monena satana vuotena Isä meidän on kuultu ja toistettu latinaksi, esitettäköön se nyt ensin tuolla vanhalla arvokkaalla kielellä:

Pater noster, qui es in caelis,
Sanctificetur nomen tuum.
Adveniat regnum tuum.
Fiat voluntas tua, sicut in caelo, et in terra.
Panem nostrum supersubstantialem da nobis
hodie.
Et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos
dimittimus debitoribus nostris.
Et ne nos inducas in tentationem,
Sed libera nos a malo. Amen.

Rukous loppuu sanoihin »päästä meitä pahasta». Tavalliset loppusanat »sillä sinun on valtakunta, voima ja kunnia» eivät kuulu alkutekstiin, vaan ovat myöhemmin lisätyt.

Tahdomme nyt analysoida rukousta mietiskelyohjelmana.

Tältä kannalta katsoen se jakautuu kolmeen osaan. Ensimmäisessä osassa ihminen mietiskellessään asettuu hengessään oikeaan suhteeseen näkymättömään maailmaan, Jumalaan, hyvään ja pahaan. Toisessa osassa ihminen mielessään asettuu oikeaan suhteeseen ympäröivään näkyväiseen maailmaan, elämäntiloihin fyysisessä maailmassa, ja kolmannessa osassa ihminen asettuu oikeaan suhteeseen omaan alempaan itseensä.

Ensimmäiseen osaan kuuluvat värsyt: »Isä meidän, joka olet taivaissa, pyhitettäköön nimesi. Tulkkoon

valtakuntasi. Tapahtukoon tahtosi, niin maassa kuin taivaissa».

Tässä ensimmäisessä osassa on kaksi puolta, positiivinen ja negatiivinen, se, joka koskee hyvää, ja se, joka koskee pahaa. Ensimmäisenä, kun istuudumme mietiskelemään ohjelman mukaisesti, meidän täytyy muistaa Isäämme, joka on henkemme taivaissa. Tulee kutsua esille kuva siitä, että olemme henkisesti Jumalan poikia, että on suuri, suuri elämä, joka näennäisesti on tyhjä avaruus, mutta todellisuudessa on taivaallinen isämme — jumalallinen rakkaus, joka täyttää koko avaruuden. Hänen nimensä olkoon pyhitetty. Meidän täytyy hengessämme ja sydämessämme tunnustaa, että olemme taivaallisen isän, jumalallisen rakkauden poikia. Meidän täytyy ennen kaikkea saavuttaa tämä positiivinen kanta, että tunnemme hengessämme seisovamme kalliolla, josta ei mikään voi meitä horjuttaa, että tunnemme olevamme Jumalan poikia, Hänen rakkautensa lapsia, Hänen järjentulensa kipinöitä. Tämä on edellinen eli positiivinen puoli rukouksen ensimmäisestä osasta.

Sitten muistamme mietiskellessämme toista eli negatiivista puolta, jossa sanotaan: »lähestyköön sinun valtakuntasi, tapahtukoon tahtosi maan päällä niinkuin se tapahtuu taivaissa».

»Lähestyköön sinun valtakuntasi.» Tällä ajatuksella tunnustamme pahan olevan olemassa, pimeyden, itsekkyiden, kaikkien niiden vastustavien voimien, jotka estävät Jumalan valtakuntaa vielä kaikkialla vallitsemasta, jumalallista rakkautta, jumalallista järkeä Isänä hallitsemasta. Sentähden mietiskellessämme toivomme ja tahdomme, että Jumalan valtakunta lähestyisi ja lisäämme vielä: »tapahtukoon sinun tahtosi niin maassa kuin taivaissa». Taivaissa Jumalan tahto aina tapahtuu. Siinä näkymättömässä maailmassa, jota kutsumme taivasten valtakunnaksi, Jumalan tahto aina tapahtuu, toisin sanoin siinä ei ole mitään pahaa, kaikki paha siinä heti voitetaan. Jos mikään paha yltyisi siihen, jos mikään estävä itsekäs voima siihen nousisi, Jumalan tahto taivasvaltakunnan asujaimissa toteutuneena heti pahan voittaisi. Jumalallinen laki siinä esteettä vallitsee, mutta maan päällä aineellisessa maailmassa vallitsee aivankuin toinen laki. Täällä Isän ääni ei kirkkaana kuulu ihmisten sydämissä, vaan päinvastoin, itsekäs tahto useimmiten voittaa, vaikkakin jumalallinen tahto aivan kuin taistelee sitä vastaan. Me elämme ristiriitojen maailmassa, vieläpä ristiriitojen alapuolella, maailmassa, jossa usein vain itsekäs, paha tahto vallitsee. Sentähden mietiskelyssä toivomme sisässämme: »tapahtukoon Sinunkin tahtosi maan päällä, niinkuin se tapahtuu taivaissa», ja samalla ajatteleme itseksemme sitä suhdetta pahaan, mikä täytyy olla opetuslapsella.

Opetuslapsen suhde pahaan on omaa laatuaan. Ihmisen itsekäs personallinen olemus pyrkii vapautumaan kaikesta tuskasta ja kärsimyksestä ja ihminen kutsuukin mielessään kärsimystä ja tuskaa pahaksi, sillä hän näkee, että kärsimys aiheutuu pahasta, joka maailmassa on olemassa. Sentähden hän on sotakannalla pahaa vastaan. Hän nimittää pahaa pahaksi ja koettaa sitä välttää, taistelee sitä vastaan. Mutta opetuslapsi ei menettele niin. Opetuslapsi ei tunnusta kärsimystä pahaksi itselleen. Hän sanoo vain: »tapahtukoon Sinun tahtosi, Isä. Mitä tuskia minulle tulleekaan, se on Sinun tahtosi, Isä, joka silloin täytyy minun suhteeni. Eikä minun tahtoni, vaan Sinun tapahtukoon». Hän osaa asettua sille kannalle, ettei ole pahaa olemassa häntä piinatakseen vaan häntä kasvattaakseen. Mitä hänen alempi luontonsa tahtoisi kutsua pahaksi, on Isän työtä hänessä, hyvää, joka tulee hänelle Isän tahdosta eli »karmasta» käyttäkösemme vanhaa intialaista nimitystä. Se tulee hänelle järjen ja rakkauden lakien mukaan ja sentähden se on hyvää. Ja kun opetuslapsi näkee pahassa hyvän, hän voittaa pahan ja salaisuudet hänelle avautuvat. Kun mietiskelyssämme muistamme suhdettamme taivasten valtakuntaan ja Jumalaan ja tässä toisessa rukouksessa »lähestyköön sinun valtakuntasi ja tapahtukoon sinun tahtosi niin maassa kuin taivaissa» asetumme oikeaan suhteeseen hyvään ja pahaan, niin meidän tahtomme totuuteen ja rakkauteen on oleva vakava ja vilpiton. Emme saa ajatella, että *me* tulisimme hyviksi, että *me* tulisimme erinomaisiksi millään tavalla. Meidän tulee vain mietiskellä: »lähestyköön Sinun valtakuntasi, tapahtukoon Sinun tahtosi. Kun Sinun tahtosi tapahtuu meidän kauttamme, silloin se tapahtuu maailmassa».

Kun tällä tavalla mietiskelyssämme olemme tehneet itsemme kansalaisiksi taivasten valtakunnassa ja asettuneet — käyttäkösemme kristillistä lausepartta — Jumalan tahdon välikappaleiksi, tahtoessamme, että totuuden ja rakkauden valtakunta lähestyisi maan päällä, niin siirrymme mietiskelyohjelman toiseen osaan,

siihen, jossa asetumme oikeaan suhteeseen ulkomaailmaan. Tämän osan muodostaa rukous »anna meille tänä päivänä meidän jokapäiväinen leipämme ja anna meille meidän velkamme anteeksi, niinkuin mekin anteeksi annamme velallisillemme».

Katsokaamme nyt ensin tämän kaksoisrukouksen edellistä puolta. Suomeksi sanotaan: »jokapäiväinen leipä», mutta latinalaisessa rukouksessa ei ole puhuttu »jokapäiväisestä leivästä». Luther se niin käänsi ja sai sillä aikaan hirmuisen väärinkäsityksen. Katkismuksessa mainitaan nimenomaan, mitä kaikkea kuuluu jokapäiväiseen leipään: hyvät naapurit, hyvin kasvavat pellot, naudat ja karjat j.n.e. Miltei koko aineellinen elämä luetaan »jokapäiväiseen leipään». Se on Lutherin erehdys. Mistään sellaisesta ei ole kysymys. Jo Vulgatassa käytetään sanoja *panem nostrum supersubstantialem*, joka merkitsee »yli-aineellinen», »yli-perus-aineellinen» leipämme ja selvästi viittaa niihin Jeesuksen sanoihin, joissa hän toisessa paikassa sanoo, että »ihminen ei elä ainoastaan leivästä, vaan jokaisesta sanasta, joka isän suusta lähtee».

Eihän tässä opetuslapsen mietiskelyssä olekaan kysymys mistään aineellisesta. Tässä on kysymys henkisestä heräämisestä, siitä, että ihminen tulisi itsetietoiseksi kansalaiseksi näkymättömässä maailmassa. Hän mietiskelee Isä meidän ohjelman mukaisesti sitä varten, että suuremmalla menestyksellä kykenisi noudattamaan Jeesuksen käskyjä ja siten tulemaan näkeväksi jäseneksi taivasten valtakunnassa. Sentähden ei puhuta ollenkaan mietiskelyn yhteydessä aineellisista asioista. Mietiskelyssä on ylipäänsä väärin ajatella aineellisia asioita, sillä aineellisessa maailmassa aineelliset asiat syntyvät työn kautta eikä niistä pidä huolehtia. Evankeliumin mukaan Jeesus sanookin samassa luvussa: »älkää ollenkaan ajatelko, mitä pitää syödä, mitä juoda, millä vaattetta itsensä, sillä nuo kaikki teille annetaan» — ne lankeevat itsestään, ne kuuluvat asiaan, silloin kun ihminen tekee työtä ulkonaisessa elämässä, ja ne järjestyvät yhteiskunnassa sitä paremmin kuta enemmän ihmiset kehittyvät älyn, sydämen ja omantunnon puolesta.

Mietiskellessään opetuslapsi ei ajattele muuta kuin sitä ravintoa, sitä leipää, joka on hänelle välttämätön, että hän muistaisi, kuka hän on. Jeesuksen antamassa ohjelmassa on kysymys, niinkuin latinalaisessa tekstissä sanotaan, yliaineellisesta leivästä, sellaisesta, joka on välttämätön hänen sielulleen, ettei se nääntyisi nälkään. Ja mikä on se leipä? Mikä on se totinen leipä, jota meidän tulee rukoilla? Tämä on niin sanoaksemme vaarallisin mietiskelyn kohta, sillä tässä opetuslapsi rukoilee seuraavasti: »anna meille opetuslapsille tänään sellaiset kokemukset, sellaiset surut, tuskat, kärsimykset tai sellaiset ilot, jotka muistuttavat meitä siitä tosiseikasta, että olemme Sinun poikiasi». Siinä leipä, jota opetuslapsi tarvitsee, sillä hän on ihminen ja altis unohtamaan, kuka hän on, ellei hän yhtä mittaa saa kokea sellaista, joka hänelle sitä muistuttaa. Mietiskelyssään hän sentähden ikäänkuin uhkarohkeana sanoo maailman näkymättömille voimille, Isälle Jumalalle: »jouduta minun kärsimyksiäni, anna tuskien tulla päälleni, etten vaan unohtaisi Sinua!»

Näemme usein, että henkisen ihmisen elämä on ulkonaisesti vaikea. Esoteerisissa kouluissa sanotaankin, että kun ihminen vetoaa korkeampaan itseensä, kun hän kutsuu korkeamman minänsä voimat avukseen ja huutaa: minä tahtoisin nyt nousta pois kaikesta tietämättömyydestä, synnistä ja pahasta, silloin hän aivan kuin rukoilee maailman mahtavia voimia, että he päästäisivät hänet kaikista kahleista, jotka häntä painavat, että he antaisivat sen pahan, mikä hänellä on edessään kärsittävä, seurauksena menneisyydestä, nyt tulvia hänen päällensä. Opetuslapsi ei siis rukoile itselleen sellaista ravintoa, joka vapauttaa hänet kärsimyksistä, vaan päinvastoin hän pyytää luokseen niitä kärsimyksiä, joista hänen itsensä tulee vapautua. Hän on kuin perhonen kotelossaan. Otaksukaamme, että perhonen tietää ja tuntee olemuksessaan, että sen pitää vapautua kotelostaan, otaksukaamme, että se rukoilisi: »Jumala, vapauta minut pian tästä kotelosta ja anna minun tulla perhoseksi». Tämä rukous ei silloin tarkottaisi, että Jumala vetäisi perhosen ulos kotelosta eli leikkaisi auki niitä kalvoja, jotka pitävät sitä kiinni kotelossa, vaan korkeintaan, että Jumala antaisi sille voimaa ponnistaa itsensä nopeammin irti. Ja kuinka taas tämä kävisi päinsä muuten kuin siten, että ahdistavat, estävät voimat niin painaisivat perhosta, että sen täytyisi itse ponnistaa viimeiset voimansa irtautuakseen kotelostaan? Muuan tiedemies katsellessaan, miten syntyvä perhonen ponnisteli kotelossaan ulos päästäkseen, ajatteli: hänpä vähän auttaa, ja otti ja leikkasi joitakin lankoja poikki, niin että perhonen pikemmin pääsi vapaaksi kotelostaan, — mutta minkälainen oli perhonen? Se ei jaksanut lentää, se oli

kalpea, laiha, voimaton ja siipirikko, se perhonen ei osannut olla perhonen.

Samoin kävisi opetuslapsen, kun hän pyrkii taivasten valtakunnan vapauteen, jos joku jumala tulisi ja katkaisisi ne siteet, jotka estävät häntä sieluna vapautumasta itsekkästä personallisuudesta. Hänen omat voimansa väsyneinä huokaisivat: sinä et osaa elää sieluna. Mutta kun hän rukoilee: anna minulle se leipä, joka on tarpeellinen sielulleni, anna niiden kahleiden, jotka minua painavat, tuntua raskailta, anna niiden puristaa minua niin, että ponnistan viimeiset voimani vapautuakseni — silloin hänen rukouksensa on paikallaan. Ja jos elämän hyvä laki kuuntelee häntä, jos elämä häntä ahdistaa niin, että veripisarot pursuvat hänen otsastaan, silloin hän myös kasvaa voimakkaaksi ja viisaaksi.

Mutta kuten sanottu tämä rukousmietiskely on uhkarohkea ja vaarallinen. Se kelpaa ainoastaan opetuslapselle, joka jo on sanonut: Sinun tahtosi, Isä, eikä minun.

VIII.

ISÄ MEIDÄN.

2.

Ryhdyimme nyt tarkastamaan rukousmietiskelyn toisen osan jälkimäistä puoliskoa, joka kuuluu suomeksi: »ja anna meille meidän velkamme anteeksi, niinkuin mekin anteeksi annamme meidän velvollisillemme». Suomalainen teksti on sanatarkka käännös latinalaisesta tekstistä ja samalla myös kreikkalaisesta. Värsyssä on kaksi osaa, ensimmäinen: anna meille meidän velkamme anteeksi, ja toinen: niinkuin mekin annamme anteeksi velvollisillemme.

Mitähän elämänlakia tämäkin värsy tarkoittaa? Epäilemättä tärkeätä seikkaa, koska kirkko siitä ja samansuuntaisista raamatunpaikoista on muodostanut opinkappaleen, jonka se on korottanut kristinuskon perusdogmiksi: uskonkappaleen syntein anteeksi saamisesta.

Tavallinen käsitys syntein anteeksi saamisesta on se, että Jumala jollakin tavalla vapauttaa meidät niistä seurauksista, jotka johtuisivat meidän pahoista teoistamme ja meidän pahuudestamme; ja kirkko selittää, että kaikki joudumme ikuiseen kadotukseen, ikuiseen erilläoloon Jumalasta, ellemme ota vastaan hänen anteeksiantoaan, jonka hän armossaan on meille valmistanut. Tietysti ajattelevat ihmiset, jotka eivät tyydy uskomaan umpimähkään, tuovat kaikenlaisia väitteitä tätä kirkonoppia vastaan. Lukuunottamatta sitä, että ikuinen kadotus on loogillisesti mahdoton asia, on sellainen käsitys, että jumalallinen olento vapauttaisi toisen ihmisen hänen pahojen tekojensa seurauksista mutta ei toista ihmistä, kun kuitenkin on kysymys niin mitättömästä seikasta kuin oikeasta uskosta Jumalaan, — ajatukselle niin vastenmielinen, että monet ihmiset ovat tulleet pessimisteiksi, jopa hulluiksi, kun mielestään eivät ole nähneet mitään oikeutta sellaisessa maailmanjärjestyksessä.

Me taas ymmärrämme, että Jeesus opettaissaan synteinanteeksiantamisesta ja saamisesta on tarkottanut aivan määrättyä asiaa. Itse asiassa tämäkin rukousvärsy sisältää mitä ihmeellisimmän opetuksen, jota ei voi käsittää, vielä vähemmän toteuttaa, ellei elä Jeesuksen maailmankatsomuksen mukaisesti, sen hengen mukaan, joka elähyttää hänen vertauksiaan ja ilmenee hänen käskyissään.

Tarkastakaamme tuota värsyä! Huomaamme heti, että jälkilause »niinkuin mekin annamme anteeksi meidän velvollisillemme» onkin asetettu edellytykseksi, jotta Jumala eli Isä »antaisi meille meidän velkamme anteeksi». Ei ole sanottu: anna sinä, Isä, että mekin antaisimme. Vaan: anna Sinä, koska mekin annamme. Mitä me siis mietiskelyssä teemme? Sanomme Jumalalle näin: me annamme kanssa-ihmisillemme kaikki anteeksi, mitä he meitä vastaan ovat rikkoneet.

Mutta mitä tässä oikein tarkotetaan? Minkätähden evankeliumeissa käytetään sanoja »velka» ja »velvollinen», eli »velallinen»? Latinankielessä sanotaan nimenomaan *debitum*, velka, ruotsiksi *skuld*. Miksei käytetä sanaa »synti» tai »pahuus»? Onko tässä siis todella kysymys velasta? On, sillä mitä on velka? Velka on sitoumus, josta on vastattava. Millä tavalla ihmiset tavallisesti tekevät velkoja? Kun ihmiset tekevät rahavelkoja keskenään, myöntävät he oikeuden ja kohtuuden vaativan, että maksavat velkansa takaisin; ja kun ihmisessä on vähänkin oikeudentuntoisuutta, hän maksaa; mutta hän ei tee sitä riemulla, ellei hän rakasta oikeutta ja totuutta epäitsekästä. Kuta itsekkäämpiä velkoja hän tekee, sitä ikävämpi on hänen maksaa.

Nyt Jeesus käyttäessään sanoja »velka» ja »velallinen» viittaa määrättyyn elämänlakiin. Hän viittaa

siihen elämänlakiin, että me ihmiset oikeastaan yhtämittaa teemme velkoja. Koska ja millä tavalla? Aina silloin kun teemme jotakin pahaa ja itsestä. Me ymmärrämme teosofisesti, kun ajattelemme karman lakia; jos teemme jonkun vääryyden, valehtelemme, vihaamme, murhaamme, niin se on aivan kuin tekisimme velkaa. Me teemme velan silloin elämälle. Pahaa tehdessämme ikäänkuin tunnustamme: nyt otamme tämän elämältä lainaksi ja tulemme vastedes maksamaan velkamme. Tietysti ihmiset yleensä eivät ajattele pahoja tekojaan tältä kannalta, mutta luonnonlaki on se, että niistä on vastattava. Me teemme velkasitoumuksia elämälle tietämättömyydestä, niinkuin nuoret ihmiset ajattelemattomuudessaan tekevät suuria rahavelkoja, joita sitten kärsivällisellä ahkeruudella perästäpäin saavat maksaa. Eikä elämänvelkojen maksaminen ole mieluista itsekkyydellemme, sillä se tapahtuu kärsimyksellä. Kaikki paha mitä teemme, maksetaan kärsimyksellä. Se on karman laki.

Mutta Jeesus sanoo: on olemassa keino päästä vapaaksi luonnon pakosta. Ja hän selittää keinon opetuslapsille: »niin kuin me annamme anteeksi velvollisillemme». Kun ihmiset tekevät vääryyttä tai pahaa meille, rikkovat meitä kohtaan, joutuvat he velkaan elämälle meidän takiamme. Vaikkemme kostaisi heille ulkonaisessa maailmassa, vetoamme kuitenkin elämän oikeuteen, jos olemme sisässä loukkaantuneet tai pahoillamme tai välinpitämättömiä. Ja silloin me ikäänkuin vaadimme luonnolta heille kosta. Tällä tavalla kaikki ihmiset tietämättään vaativat elämältä kosta niille, jotka tekevät väärin heitä vastaan. Emmekä edes tyydy tähän, vaan vielä järjestämme koko yhteiskuntamme sillä tavalla, että vaadimme kosta ja korvausta ihan omin silmin nähtävää. Me sakotamme ja rankaisemme ja vangitsemme niitä, jotka tekevät vääryyttä tai pahaa.

Nyt Jeesus sanoo: te, jotka olette minun opetuslapseni, te aina anteeksi antakaa; sillä niin on hengen laki. Paha ei koskaan häviä maailmasta, jos te tahdotte kosta ja rangaista. Paha häviää ainoastaan sillä tavalla, että te itse lakkaatte olemasta pahoja ettekä vaadi kosta ettekä rangaistusta, vaan annatte anteeksi. Kun te annatte toisillenne anteeksi, silloin paha lakkaa maailmasta. Sillä kaikki, jotka väärin tekevät, ovat velkamiehiä. Mutta kun me kaikesta sydämestämme annamme heille heidän velkansa anteeksi, loppuvat velat joskus maailmassa.

Tämä ei lainkaan merkitse, että meidän pitäisi muuttaa ulkonaisia yhteiskuntia, että pitäisi yhtäkkiä poistaa esim. kaikki oikeuslaitokset, sillä ei ole ollenkaan sanottu, että ihmiskunta tulisi toimeen ilman niitä. Tässä on esoteerinen käsky eli neuvo opetuslapsille. Mutta jos, sanokaamme, koko yläluokka, kaikki, jotka ovat vallassa, olisivat opetuslapsia, silloin voisi mielestäni yrittää sellaista yhteiskuntajärjestystä, missä ei olisi minkäänlaisia oikeuslaitoksia, ja olen melkein varma siitä, että asiat menisivät hyvin. On näet olemassa muuan psykologinen seikka ihmisen pahuuden suhteen. Niinkauan kuin ihminen pelkää rangaistusta ja kosta, hän koettaa salata pahuuttaan ja pahoja tekojaan. Jos mitä »rikoksentehtäjiä» katselemme, huomaamme heidän koettavan salata tekojaan. Eivät he niitä julkisesti tee eivätkä huomauta ihmisille: noin minä teen. Vaan salassa niitä tehdään ja aina pelätään, että ne tulevat ilmi. Minkätähden? Sentähden, että silloin varmasti seuraa kosta ja rangaistus. Mutta ellei ole kosta eikä rangaistusta, silloin vaikuttaa omatunto ihmisen sisällä niin, että hän tunnustaa pahuutensa. Kyllä me tiedämme sen yksityisestä elämästämme. Sellaisessa perheessä, missä lapset pelkäävät kovasti kuria ja rangaistusta isän ja äidin puolelta, he alkavat salata omaa pahuuttaan, omia pahoja tekojaan, mutta sellaisessa perheessä, missä lapset tuntevat isästä ja äidistä, että nämä ovat heidän parhaita ystäviään, jotka rakastavat ja ymmärtävät heitä kaikkein parhaiten, siellä lapset aina kertovat kaikki äidille ja isälle. He eivät mitään salaa eivätkä itse aina ymmärrä määritellä, mikä on pahaa, mikä hyvää. Vanhemmat rakkaudessaan saavat tämän tehdä ja ovat sangen varovaisia lastensa suhteen, etteivät ajatuksissaankaan arvostelisi viattomia asioita pahoiksi. Miksei joskus voisi olla niin yhteiskunnassakin?

Jeesus neuvo opetuslapsiaan, että he ainakin mietiskelyssään pitäisivät silmällä tätä anteeksiantamuksen elämänlakia: meidän takiamme ei kenenkään tarvitse olla velkaa elämälle. Sillä tavalla vaikuttamme siveellisenä voimana maailmassa. Sellainen juuri on opetuslapsen siveellinen voima. Hän saa paljaalla olemassaolollaan maailmassa ihmissydämet helytymään . . .

Tulemme nyt rukousvärssyn toiseen osaan, jossa sanotaan: »anna meille meidän velkamme anteeksi». Pitemmittä puheita ymmärrämme, että tässä ei ole kysymys sellaisesta, että ulkonainen Jumala vapauttaisi meidät tekojemme seurauksista, sillä ulkonainen Jumala ei voi sitä tehdä. Sen voi tehdä ainoastaan sisäinen Jumala, ainoastaan Jumala ihmisessä. Se valta on annettu meille ihmisille. Me ihmiset voimme antaa synnit toisillemme anteeksi, ei Jumala. Jumala ei muuta maailmanlakeja, sentähden että maailmanlaeissa tulee ilmi maailmanjärjestys, mutta me ihmiset voimme tajunnassamme nousta niiden ylitse, mikäli ne vaikuttavat alemmissa maailmoissa. Me voimme antaa anteeksi.

Mutta mitä sitten Jumala antaa meille anteeksi? Miksi sanomme Jumalalle: anna meille meidän syntimme anteeksi? Niin, siinä on tietysti kysymys jostakin, mitä olemme Jumalalle velkaa. Me emme riko Jumalaa vastaan silloin kun pahaa teemme, sillä Jumalaa vastaan ei voi rikkoa. Me rikomme vain maailmanjärjestystä vastaan — rikomme toisiamme vastaan. Jumala on kaiken yläpuolella, mutta kuitenkin pyydämme Isältä, että hän antaisi meille velkamme anteeksi. Mitä siis olemme velkaa Jumalalle? Meidän velkamme Jumalalle on aivan toista laatua kuin velkamme maailmalle. Velkaahan voi tehdä myös hyvään suuntaan ja riemu mielessä. Kun tekee velkaa epäitsekääseen tarkotukseen, silloin sydän iloitsee, kun on auttajia, ja mielellään ihminen ponnistaa kaikkensa voidakseen maksaa velkansa takaisin. Ihminen saattaa siis tehdä velkoja riemulla, ja muunlaisia velkoja ei Jumala ota vastaan. Jumalalta ei saa mitään muuta lainaksi kuin riemua. Kuinka tämä on ymmärrettävä? Tämä tulee selväksi, jos ajattelemme erästä kokemusta. Olettehan joskus kokeneet uskonnollista ekstaasia eli haltioitumista tai taiteellista inspiratsionia tai rakkauden korkeata ja ihanata onnea? Sillä hetkellä, jolloin olitte tuon suurenmoisen tunteen vallassa, te sisässänne ajattelitte tai ehkä paremmin sanoen teidän mielialanne kulki tähän suuntaan: »oi, tämä kokemukseni on ihmeellistä ja korkeaa ja se tulee aivan kuin ansaitsematta, mutta minä tahtoisin voida olla niin, että se saattaisi uudistua. Oi, etten tekisi pahaa enkä millään tavalla loukkaisi sitä, joka minulle tällaisen onnen suo! Tahtoisin elää sitä elämää, mitä Jumala elää.»

Sellaisella hetkellä ihminen itse asiassa sisässään lupaa jotakin. Kuta ihmeellisempi on hänen hetkellinen ekstaasinsa, sitä voimakkaampi on hänen halunsa täydellisyyteen. Kun ekstaasi on aivan mystillistä laatua, silloin on koko tunnelma erittäin selvä: »nyt minä en enää koskaan tahdo tehdä syntiä, en olla paha, en mihinkään langeta, nyt minun täytyy voida olla täydellinen olento, kun kerran tällaista saan kokea». Kuta korkeampi ekstaasi on, sitä selvempi on myös ihmisen sisäinen lupaus. »Minä lupaan, etten enää ollenkaan ole heikko». Tämä on luonnollinen tunne silloin.

Koska nyt jokaiselle ihmiselle koituu tällainen hetki? Vaikkei se tulisi fyysillisen elämän aikana, on jokaisella ihmisellä tällainen hetki ennen maan päälle syntymistä, silloin kun hän on lähtemässä ulos taivaallisesta lepotilasta ja hetkeksi kohoaa korkeampaan minäänsä. Silloin hän näkee, minkälainen on hänen *dharmansa* lähinnä seuraavassa elämässä, hän näkee, mihinkä kohtaan hän henkisessä kehityksessään on päässyt. Hän näkee, mitä ominaisuutta eli hyvettä hänen erityisesti pitäisi itsellensä hankkia ja mikä puoli on hänessä heikko, hän näkee tämän ihmeellisessä inspiratsionissa, ja siinä hän lupaa koettaa parastaan. Ja joka kerran, kun ihminen fyysillisen elämänsä aikana saa kokea hengen ekstaasia, sellaista tilaa, että korkeammasta minästä eli enkelistä virtaa vaikutus suoraan personalliseen tajuntaan, hän aivan kuin uudistaa lupauksensa, jonka hän teki ennen syntymäänsä.

Tällaisen lupauksen, vaikka muodollisesti erilaisen, on jokainen inhimillinen olento tehnyt, ja tällä tavalla hän on velkaa Jumalalle. Hän on velkaa riemussa Isälle Jumalalle, ja Jeesus, joka tiesi, että me emme osaa täydellisesti täyttää lupaustamme, ellemme ole erityisesti valvovia ja itsetietoisia, ellemme niin pidä kiinni omasta elämäntehtävästämme, että olemme melkein enemmän kuin ihmisiä, — Jeesus, joka tämän tiesi, hän tiesi myös, että me lankeemme lupauksestamme pois. Emme täytyä sitä lupausta, jonka vapaaehtoisella riemulla olemme antaneet, ja sen tähden hän neuvoa meitä aina mietiskelemään: »anna, Isä anteeksi meidän velkamme». Me pyydämme Isältä, että hän anteeksi antaisi sen, ettemme ole niin hyviä kuin olemme luvanneet, niinkuin mekin annamme anteeksi kaikille, että he ovat pahoja meille. Ainoastaan tämä jälkimäinen voi mahdollisesti asettaa vaa'an tasapainoon. Silloin nim. meidän sisässämme oleva jumalallinen tajunta saa aivan kuin kanavan itselleen. Me kaivamme sille kanavan, kun annamme

toisillemme anteeksi, s. o. kun annamme rakkauttamme ja elämäämme toisillemme. Silloin meidän enkelimme eli korkeampi minämme, vapahtajamme, Isämme ja Jumalamme voi meihin laskeutua ja täyttää meidät omalla riemullaan ja siten antaa meidän tuntea, että olemme saaneet huonoutemme anteeksi Hänen edessään. »Kuinka me voisimme vaatia», ajattelee Jeesuksen opetuslapsi mietiskelyssään, »kuinka voisimme vaatia toisilta, että heidän pitäisi maksaa velkansa elämälle meidän takiamme, kun emme mekään maksa Jumalalle, mitä olemme Hänelle velkaa?»

IX.

ISÄ MEIDÄN.

3.

Rukousmietiskelymme kolmas osa koskee alempaa itseämme ja suhdettamme omaan alempaan minäämme. Tämä osa rukouksesta kuuluu: »älä johdata meitä kiusaukseen, vaan päästä meitä pahasta». Sana kiusaus käsitetään tavallisesti kristikunnassa samaksi kuin koettelemus. Me ikäänkuin pyydämme Jumalalta, me kristityt, kun rukoilemme tuolla tavalla: »älä pane meitä liian koville koettelemuksille, me ehkemme kestä. Mutta mitä hauskuutta sinulla on siitä, että annat meidän langeta kiusaukseen, miksikä meitä koettelet?» Tällä tavalla käsitetään kiusausta ja unohdetaan kokonaan, mitä esim. apostoli Jaakob sanoo: Jumala ei ketään kiusaa. Koko rukous on itse asiassa hullu, kun oletamme, että Jumala on paha olento, joka huvikseen meitä koettelee, panee meidät kaikenlaisiin seikkailuihin nähdäkseen, olemmeko niin hyviä että kestämmme. Vanhassa testamentissa on kertomuksia, joissa esiintyy olentoja, jotka nähtävästi pelaavat tällaista peliä ihmisten kanssa. Semmoinen on Jobin historia. Siitä on aiheutunut väärinkäsitys, että niin todella tapahtuu. Mutta muistakaamme: Jumala ei tahallaan kiusaa ketään. Sitä vastoin elämä on niin sommiteltu, että se on meille koettelemukseksi. Elämä ei ole ruusuilla käymistä, vaan maailmanlait luonnostaan meitä kiusaavat eli panevat koetukselle, ja niitä lakeja meidän täytyy kiittää siitä, että olemme tilaisuudessa kasvamaan ja vahvistumaan ja että meissä jokin luonne voi varttua, sillä muutenhan meidän täytyisi sanoa, että pienet lapset, jotka eivät vielä tässä elämässä ole olleet missään maailman kiusauksissa, viettelyksissä eli koettelemuksissa, ovat kaikkein siveellisimpiä. He ovat tietysti viattomat, mutta emme ollenkaan tiedä, mitä heissä piilee. Vasta kun elämä panee heidät koetukselle, näkyy heidän todellinen synnynnäinen luonteensa. Ja tämä on ainoa tapa kehittää ihmisen karaktääriä, hänen omaa voimaansa, itsenäisyyttään, lujuttaan ja tarmoaan.

Ainoastaan ajattelemattomat ihmiset saattavat rukoilla: »älä johdata meitä kiusaukseen», tarkottaen sillä, että tämä maallinen elämä tulisi niin helpoksi ja mukavaksi kuin mahdollista. Toivottiinhan Lutheruksen käännöksen mukaan Isä meidän neljännessä rukouksessa kaikkea maallista hyvää, nyt vielä muka, ettei olisi mitään kiusauksiakaan! Onkin vältetty tämä kohta muutamassa ranskalaisessa käännöksessä, joka kukaties ei ole aivan sanatarkka. Kuitenkin olen kuullut tietävältä taholta, että kreikkalaisen alkutekstin sanatkin on vaikea oikein kääntää, koska niitä voi ymmärtää eri tavalla. Vulgatan kääntäjät ovat ymmärtäneet näin: älä johdata meitä kiusaukseen, (*ne nos inducas in tentationem*), mutta mainitsemassani ranskalaisessa käännöksessä sanotaan: äläkä anna meidän sortua kiusaukseen (*ne nous laissee pas succomber à la tentation*). Tämä on luonnollinen rukous, siinä pyydetään apua Jumalalta: »kiusauksia tietysti tulee maailmassa, mutta suo Jumala meille voimaa, ettemme niihin sortuisi». Tällaisessa käännöksessä on jotakin järkeä, mutta sekin pitää paikkansa ainoastaan siinä tapauksessa, että on kysymyksessä eksoteerinen rukous kaikkia ihmisiä varten. Me, jotka olemme tutkineet Jeesuksen oppia tiedämme, että Isä meidän on opetuslapsia varten. Siis tässä viimeisessäkin osassa piilee esoteerinen tarkoitus, jonka perille meidän tulee päästä.

Kuten sanottu kehottaa Jeesus meitä tässä mietiskelemään suhdettamme alempaan itseemme. Mitähän Jeesus siis tarkoittaa sanoessaan: älä johdata meitä kiusaukseen vaan päästä meitä pahasta? Hän tarkoittaa tällä hyvin syvää salaperäistä ja salatieteellistä asiaa. On näet olemassa yksi kiusaus ihmiselle, josta hän voi rukoilla korkeampaa minäänsä — Isäänsä, — ettei Isä häntä siihen johdattaisi tai myös, ettei Isä antaisi hänen sortua sen alle. Yksi inhimillinen kiusaus on sitä laatua, että siitä opetuslapsi ei saata olla iloinen. Se on kiusaus, joka suorastaan estää häntä kasvamasta henkisesti. Se ei ole auttava koettelemus vaan itsekidutus, joka vetää alaspäin.

Mikä kiusaus se on?

Kun ihminen luule ja kuvittelee, että on olemassa henkistä pahaa ulkopuolella häntä itseään tai yleensä ulkopuolella ihmistajuntaa, että on olemassa paha erillään Jumalasta, siis paha itsessään eli Perkele, silloin hän lankeaa siihen kiusaukseen, josta Jeesus opetuslapsia varottaa. Juuri samaan kiusaukseen on kristillinen kirkko langennut. Kirkko uskoo perkeleeseen, helvettiin, pahan olemassaoloon, langenneisiin enkeleihin, saatanaan ja kaikenlaiseen pahaan ulkopuolella ihmistä. Tämä usko pitää kirkkoa rautakourissaan, niin ettei se voi tiellään edetä, ennenkuin heittää päältään pahan uskonsa kahleet. Siitä viisaus varoittaa meitä: älkäämme siihen uskoko, älkäämme uskoko, että on olemassa mitään pahaa ulkopuolella meitä itseämme. Siveellinen paha meissä on ainoa paha, — muusta pahasta emme enää puhukaan: ulkoapäin tulevat taudit ja kärsimykset eivät ole mitään paha, ne kuuluvat luonnon järjestykseen. Todellinen, siveellinen paha on olemassa vain omassa itsessämme.

Katsokaamme tätä paha itsessämme! Se esiintyy kahdessa muodossa, kahdenlaisena kiusaajana, rumana ja kauniina. Toisesta on jo puhuttu neljännessä luvussa »Enkeli ja demooni»; se on jäännös ihmiskunnan eläinasteelta ja sitä kutsutaan nykyisessä teosofisessa kirjallisuudessa himo-elementaaliksi. Sillä on aivan kuin oma ajatuskyky, oma järki j. n. e. Kaikki ihmiset, jotka koettavat kulkea mystillisellä tiellä, saavat kokea tätä kummallista kiusaajaa eli viettelijää sisässään samassa määrin kuin heissä on eläintä jäljellä. Ja jos ihminen ennenäikaisesti Glyndonin lailla (Bulwer Lyttonin romaanissa *Zanoni*) joutuu selvänäköisesti katsomaan omaa itseään, näkee hän tämän astraalisen viettelijän, tämän eläin-paholaisen aivan kuin se olisi toinen olento, hirviömäinen olento, peto, joka tahtoo syöstä hänen päällensä, ja ihminen kauhussaan joutuu epätoivon tai hulluuden partaalle. Eläin-ihmisessä on täten ensimmäinen eli alempi »kynnyksen vartija». Se on aina ruma, ja ihmisen kiusaus on siinä, että hän luulee sen olevan itsensä ulkopuolella. Hänen pitää tietää, että se on hänen sisällään, vaikka hänen samalla pitää tietää, että se ei ole hänen oma itsensä. Se ei ole olemassa hänen ulkopuolellaan objektiivisena todellisuutena, josta hän voisi Jumalaa syyttää tai ketään syyttää, vaan se on hänen oma himonsa, hänen oma helmasyntinsä, jonka hän itse on luonut, hänen oma lapsensa. Mutta se ei ole hän itse, hänen täytyy oppia se voittamaan. Hän ei saa langeta kiusaukseen, että luulee siveellisen pahan olevan olemassa hänen itsensä ulkopuolella, sillä silloin hänestä tulee pessimisti, epäilijä, Jumalankieltäjä: »perkele on luonut maailman, kaikki on mustaa ja synkkää, raakuutta, vääryyttä, paha». Tämä on ihmiselle kiusaus ja hän voi todella rukoilla Isäänsä: »älä johdata minua tuohon kiusaukseen, älä anna minun sortua tuon kiusauksen valtaan, pidä huolta minun tajunnastani, etten koskaan epäilisi sinua, etten epäilisi sinun maailmankaikkeuttasi pahaksi, etten vihaisi ja kiroaisi sinun maailmaasi.»

Toinen kiusaaja ihmisen sisällä on kaunis muodoltaan. Se on itserakkauden, itsekylläisyyden, itsetyytyväisyyden ja henkisen ylpeyden ääni. Ihminen voi älyssään kehittyä niin nerokkaaksi, että hän siinä nerossaan ja järjessään erottautuu muusta maailmasta eikä ollenkaan tahdo tunnustaa, että mitään Jumalaa olisi tai mitään ihmisjärkeä suurempaa järkeä maailmassa. »Minä voin ratkaista kaikki kysymykset, minä voin ihmiskuntaa eteenpäin viedä, minä voin kaikki asiat tietää, ja minä näen, että tämä maailma on sangen puutteellinen. Jos minä olisin maailman luonut, se olisi paljon henkevämpi, paljon älykkäämpi, paljon oikeudenmukaisempi». Kuta nerokkaammaksi ihminen kehittyä, sitä lähemmällä hän on tätä kiusausta. Kaikki halu filosofoida, spekuloida maailmasta, ratkaista suuria probleemeja oman järkensä avulla nauttien siitä, kaikki sellainen johtuu tästä kiusaajasta. Ihminen silloin ei avaa itseänsä niinkuin kukka auringonvalolle, ei avaa omaa sieluaan ottamaan vastaan jumalallista valoa, niin että hänen oma pieni ja pimeä järkensä tulisi valaistuksi ja hän saisi nähdä, millainen maailma todellisuudessa on, vaan hän yksinomaan asettuu arvostelijaksi, katselijaksi, joka omalta kannaltaan ratkaisee maailman ikäänkuin hän olisi sen laatinut ja luonut. Tämä on niin hieno kiusaus, niin merkillinen, mystillinen ja korkea, että vasta verrattain pitkällä henkisen tiedon tiellä ollessaan ihminen tulee kasvoista kasvoihin kohtaamaan tämän toisen kynnyksen vartijan.

Tavallinen uskovainen ei osaa asettua oikealle kannalle tätä kiusaajaa kohtaan. Sitä ei käy kieltäminen

ulkokullatulla nöyryydellä, joka vakuuttaa, ettei mitään pidä tutkia, ettei ihminen voi mitään tietää, että hän vain on luotu uskomaan ja ylistämään Jumalaa. Tällainen tekopyhyys lykkää vain ratkaisun tuonnemmaksi. Päinvastoin ihmisen täytyy kehittää järkeään niin paljon kuin mahdollista, ja onneksi maailma on niin rakennettu, että järki välttämättä kehittyy. Vaikka saarnattaisiin kaikissa kirkoissa järkeä vastaan ja kaikkia pahan ymmärryksen keksintöjä vastaan, se kuitenkin kasvaa ja kehittyy. Mutta opetuslapsen, joka kulkee kaidalla tiellä ja jolle Jeesus on antanut mietiskely-ohjelmansa, hänen tulee pitää mielessään ja silmiensä edessä, että tämä sama nero, järki, äly, jonka välttämättä täytyy hänessä kehittyä, voi tulla hänelle hirmuiseksi kiusaajaksi, jos hän asettaa sen korkeimmaksi, jos hän asettaa sen valtaistuimelle ja tekee siitä Saatanan eli Lusiferin.

Sillä toisen kynnyksen vartijan nimi on Saatana. Kun opetuslapsi tämän vartijan kohtaa, hän näkee ihanan olennon, loistavan kauniin, mutta ylpeän, sen Mefistofeleen kaltaisen, jota vihitty runoilija Goethe on kuvannut Faustissa, nerokkaan olennon, joka aina pilkkaa ja nauraa ja aina kaivaa maan Jumala-uskon jalkojen alta. Mutta jos tapahtuu niin, että ihminen ennenaikaisesti näkee tämän toisen kiusaajan, silloin hän näkee sen mustana ja pelkää ja kauhistuu: se on perkele! (Perkele-usko on epäilemättä tällä tavalla alkuaan syntynyt). Mutta kun opetuslapsi kohtaa tämän kynnyksen vartijan oikeana aikana, silloin hän näkee sen loistavana olentona. Saatana silloin koettaa viimeisessä ponnistuksessa erottaa ihmistä Jumalasta: »etkö sinä sittenkin voisit olla Jumalaa vastaan, olethan sentään viisaampi? Katso tätä maailmaa, jonka Jumala on luonut, etkö huomaa, kuinka puutteellinen se on? Luo sinä parempi!» Samalla kuitenkin opetuslapselle ilmestyy toinenkin olento, Isän Jumalan lähettämä Vapahtaja, Kristus eli Mestari, joka hymyilyllään voittaa viimeisenkin epäilyksen. Nyt opetuslapsi lopullisesti ymmärtää, että Lucifer, kaunis, ihana enkeli-olento on — palvelija. Hän on Jumalan kaikkein voimakkain ja ihanin palvelija. Saatana on ensimmäinen enkeleistä, Lucifer on valon tuoja. Äly, nero on todella meissä mitä jumalallisin ominaisuus, mutta ainostaan silloin kun se todella palvelee Jumalaa, kun se ei palvele itseään eikä omia tarkoituksiaan, kun se ei lähde auttamaan ja palvelemaan paholaista ihmisen sisässä, vaan yksin Jumalaa majesteetissaan ja hyvydessään, silloin se on loistavin enkeleistä ja ihanin.

Kiusaus on siinä, että luulemme Saatanan mustaksi, ja toiseksi siinä, että luulemme Saatanan olevan meidän ulkopuolellamme. Se on kiusaus, sillä meidän tulee muistaa, että Saatana on meissä itsestämme ja että Saatana on valkoisista valkoisin, silloin kun hän palvelee Jumalaa. Ja täten olemme myös ymmärtäneet rukouksen viimeisen värsyn, joka sisältyy sanoihin: »päästä meitä pahasta», sillä paha on juuri nämä kiusaajat. Ja paha on hyvä, kun se asetetaan Jumalan hallittavaksi ja hyvän palvelijaksi.

X.

»YKSI ON TEIDÄN MESTARINNE.»

Kun ihminen pyrkii tai on tullut opetuslapseksi, astuu hänen eteensä sangen tärkeänä kysymys opettajasta, Mestarista, Kristuksesta, ja hänen omasta suhteestaan Kristukseen. Hän tuntee sisäisen tarpeen päästä selvyyteen siitä, kuka on hänen mestarinsa eli opettajansa ja missä suhteessa Kristus on häneen, vieläpä kuka Kristus oikeastaan on.

Teosofeina olemme tutustuneet monenlaisiin teorioihin Kristuksesta. Joidenkuiden lääkärein mielestä Jeesus oli kaatuvatautinen tai mielisairas (kts. esim. *La folie de Jésus* par le Dr. Binet-Sanglé). Tavallinen materialistinen kanta on, että Jeesus oli hyvä luontoinen haaveilija, hieman epäkäytännöllinen, mutta siveellisesti nerokas, siis yleensä lahjakas ihminen. Annie Besantin ja C. W. Leadbeaterin katsontakannan mukaan on tehtävä erotus Jeesuksen ja Kristuksen välillä. Jeesus oli vihitty opetuslapsi, joka pyrki Mestariksi, ja Kristus oli korkea maailmanopettaja, Mestarien Mestari, joka kolmen vuoden aikana käytti Jeesuksen ruumista. Saksalaisen t:ri Steinerin teorian mukaan taas Jeesus oli jälleensyntynyt Zoroaster ja Kristus oli auringonhenki, yksi Elohimeista, joka ei kuulunut tämän maapallon ihmiskuntaan eikä kehitykseen vaan muualta tuli tänne. Ja lopuksi on kirkollinen käsityskanta, jonka mukaan Jeesus Kristus oli neitsyt Maariasta ja Jumalan pyhästä Hengestä syntynyt ihminen, joka samalla oli itse Jumala.

Kun ihminen ottaa asioita vakavalta kannalta, kun hän opetuslapsen lailla tahtoo ymmärtää elämää oikein, hän tietenkin kysyy itseltään, kun joutuu tekemisiin näin monenlaisten teorioiden kanssa, mikä on oikea katsontakanta, mikä on totuus? Onko Jeesus itse antanut tästä asiasta mitään selvitystä?

Yhden seikan tiedämme varmasti, jos olemme antautuneet Jeesuksen opetuslapsiksi, sen seikan, että emme saa uskoa ulkonaiseen auktoriteettiin. Jo syventyessämme Jeesuksen vertauksiin, meidän tuli itse etsiä, itse kasvaa, vieläpä omalla tavallamme. Ei ollut kysymystä mistään vieraasta, ainoastaan siitä, että omistaisimme henkisen elämän omassa itsessämme. Näin ollen ymmärsimme, minkä suuren painon Jeesus opettajana pani ihmisen itsenäisyydelle ja rehellisyydelle. Jos minkä dogmin eli uskonkappaleen tai järkiteorian Jeesuksen opetuslapsina hyväksymme, täytyy meidän ymmärtää, miksikä sen hyväksymme, tai sitten meidän täytyy tietää omasta kokemuksestamme, mitä me uskomme.

Mitä nyt erityisesti n. k. kristologiseen kysymykseen tulee, saamme kuitenkin Jeesukselta itseltään sangen selväpuheisia osviiitoja evankeliumissa. Tahdon mainita kolme kohtaa Matteuksen evankeliumissa, joissa suorastaan puhutaan tästä kysymyksestä.

Ensimmäinen on seuraava:

»Koska fariseukset koossa olivat, kysyi heiltä Jeesus sanoen: Mitä teille näkyy Kristuksesta, kenenkä poika hän on? He sanoivat hänelle: Davidin. Hän sanoi heille: kuinka siis David kutsuu hengessä häntä Herraksi, sanoen: »Herra sanoi minun Herralleni: istu minun oikealle kädelleni, siihen asti kunnes minä panen vihollisesi sinun jalkaisi astinlaudaksi.» Jos siis David kutsuu häntä Herraksi, kuin hän on hänen poikansa? Eikä kenkään tainnut hänelle mitään vastata, ei myöskin yksikään rohjennut sen päivän perästä häneltä enää kysyä» (Matt. 22: 41-46).

Niin Jeesus siis kysyi ja vastasi sellaisille, jotka eivät vielä suorastaan olleet hänen opetuslapsiaan.

Toinen kohta kuului näin:

»Mutta koska Jeesus tuli Kesarean maan ääriin, jota kutsutaan Filippuksen, kysyi hän opetuslapsiltaan ja sanoi: kenenkä sanovat ihmiset minun, Ihmisen Pojan olevan? Niin he sanoivat: monet Johannes Kastajan, mutta muutamat Eliaan; muutamat taas Jeremian tai jonkun profeetoista. Sanoi hän heille: mutta kenenkä te sanotte minun olevan?

Vastasi Simon Pietari ja sanoi: sinä olet Kristus, sen elävän Jumalan Poika. Ja Jeesus vastaten sanoi hänelle: autuas olet sinä, Simon Joonaan poika, sillä ei liha eikä veri ilmottanut sitä sinulle, mutta minun Isäni, joka on taivaissa» (Matt. 16: 13-18).

Ja kolmas kohta on näin kuuluva:

»Mutta älkää te antako kutsua itseänne rabbiksi, sillä yksi on teidän Mestarinne, joka on Kristus» (Matt. 23: 8).

Näihin raamatunpaikkoihin nojautuu kirkko, kun se tahtoo todistaa raamatun sanoilla, että Jeesus oli Jumala. Ja näistä tällaisista paikoista näkyy kaikkein selvimmin, kun tunkeudumme niiden henkeen, mitä Kristus-nimellä todella tarkotettiin ja mikä oli Jeesuksen suhde Kristukseen. Meidän täytyy vain ensin kysyä, mitä sanat itse merkitsevät. »Kristus» ei ole mikään substantiivi eli nimisana, joka sellaisenaan sopisi nimeksi henkilölle, vaan adjektiivi eli laatusana, joka merkitsee »voideltu», hepreankielellä *Mashiah*, *Messias*. Juutalaiset pitivät kuitenkin — samoinkuin myöhemmin kristityt — Messiasta määrättynä olentona, ja tämän muodollisen ja personoivan käsityksen »voidellusta» Jeesus torjuu ensimmäisessä ylläolevista raamatun otteista. Kun Jeesus kysyy fariseuksilta: »mitä ajattelette Messiaasta? Kenen poika hän on?» ja nämä vastaavat: »hän on Davidin poika» — niin eikö Jeesuksen seuraava puhe ole aivan tähän tapaan:

»Oh teitä materialisteja, jotka heti ajattelette maallisia ja aineellisia asioita. Ettekö ymmärrä, että kirjoituksista jo näkyy, ettei Messias eli Voideltu voi olla minkään Davidin poika, koska Davidkin kutsuu häntä Herraksi. Ei suinkaan omaa poikaa kutsuta Herraksi. Messias eli Kristus on henkinen asia. Te käsitätte aina kaikkia asioita aineellisesti: »Davidin poika» — tai jonkun muun aineellisen olennon poika. Ei Kristus ole sellainen.»

Ja terottaakseen tätä henkistä totuutta lujasti opetuslastensa mieliin, hän kerran kysyi heiltä: »kenen sanovat ihmiset minun olevan?» Silloin vastasivat opetuslapset: »monet Johannes Kastajan, muutamat Eliaan, muutamat taas Jeremian tai jonkun profeetoista». »Mutta», kysyy Jeesus, »kenen te itse sanotte minun olevan?» Ja Simon Pietari vastaa: »totisesti sinä olet Kristus, elävän Jumalan poika.» Ja silloin Jeesus sanoo: »Pietari, tuota ei voinut sinulle liha eikä veri ilmottaa, vaan ainostaan minun Isäni, joka on taivaissa.» Mitä nyt nämä Pietarin ja Jeesuksen sanat tarkoittavat, kun pidämme mielessä, että »Kristus» eli »voideltu» heidän suussaan oli adjektiivi eli laatusana? Epäilemättä seuraavaa:

»Ettekö te ymmärrä», sanoo Jeesus, »että kaikissa ihmisissä on kaikista kallein ja jumalallinen hänen sielunsa eli minuutensa, joka on Jumalasta syntynyt? Te luulette, että minuus on syntynyt aineesta. Te puhutte, kun puhutte minuudesta: minä olen se tai se jälleensyntyneenä, niinkuin ihmiset sanovat minusta, että olen se tai se profeetoista. Ikäänkuin tämä olisi tärkein tietääl! Eihän siitä ole kysymys, minkälaisessa muodossa minä ennen olen ollut. Ei tämä ole tärkein kysymys kenenkään ihmisen suhteen. Henkisesti katsoen on vain yksi seikka tärkein, se, että ihminen tietäisi olevansa Jumalan poika. Sillä ihmisen minuus, hänen sisäinen sielunsa, hänen varsinainen oma itsensä ei ole ainemaailmasta kotoisin, vaan Jumalasta. Kuinka järki olisi voinut syntyä järjettömyydestä, kuinka viisaus olisi tullut tyhmyydestä? Jumalallinen henki, jumalallinen tajunta on laskeutunut eläinkunnan tajuntaan ja siten on eläinkunnassa syntynyt jumalallisia tajuntakeskuksia, inhimillisiä minuuksia. Nämä inhimilliset minuudet, joista yksi on jokaisella ihmisellä, ovat siis syntyneet Jumalasta, ja silloin kun ihmisen Jumal-syntynyt minä on tullut tietoiseksi omasta jumalallisesta syntyperästään, tietoiseksi siitä, että hän on Jumalan poika, silloin hän on astunut »voideltuun» elämään, silloin hän on »Kristus» eli »voideltu». Sinä Pietari sen tunnet. Sinä tiedät sisäsi,

etten *minä* ole Jeremias enkä Elias enkä mikään profeetoista enkä mikään sellainen jälleensyntynyt olento, — jota tietysti me kaikki olemme, — vaan sinä tiedät, että *minä* olen elävän Jumalan voideltu poika, koska tiedät itse olevasi Jumalan poika, joka on ikuisuudessa syntynyt, ja sentähden sanon minä sinulle: ainoastaan Isä on sen sinulle ilmottanut. Sitä et sinä voisi tietää pelkästä lihallisesta tajunnasta, etkä liioin sinä ole voinut sitä toisilta kuulla, sillä et sinä sitä silloinkaan ymmärtäisi. Ainoastaan kun itsessäsi tunsit Kristuksen tajunnan, kun tunsit, että sinäkin olet osallinen samasta jumalallisesta tajunnasta, että sinunkin minuutesi on voideltu, ainoastaan silloin sinä voit tietää toisestakin, että hän on voideltu.»

Näin Jeesus. Ja me näemme tästä, että sanaa Kristus eli Voideltu käytettiin jokseenkin samassa merkityksessä kuin me nykyisessä teosofisessa kirjallisuudessa käytämme sanaa »vihitty». Me sanomme nykyaikana »vihitty». Eikä kukaan voi sanoa toisesta: »sinä olet vihitty», jollei hänellä ole sisässään salainen tajunta, joka sen ilmottaa. Kuinka voi toisesta väittää, että hän on vihitty ja siis kuuluu salaiseen valkoiseen veljeskuntaan, niihin jumalallisiin enkeli-olentoihin, jotka seisovat ihmiskuntamme takana sen ohjaajina ja johtajina, ellei sitä sisässään tiedä? Ja jos joku sanoo: tuo tai tuo henkilö on vihitty adepti, niin olisihan suorastaan taikauskoa tai ainakin sokeaa auktoriteetiuskoa ruveta hänen sanojensa nojalla semmoista uskomaan. Sellainen asia on jätettävä syrjään, sellaista ei tarvitse pohtia. Vasta silloin kun sisässämme ymmärrämme, kun sisässämme on tajunta, joka meille sanoo: tuo ihminen on vihitty eli voideltu, vasta silloin me voimme sanoa sen tietävämme, niinkuin tiesi Simon Pietari. Opetuslapsen kohdalla ollessamme on meille välttämätön sellainen rehellisyys, suoruus ja avomielisyys oman itsemme edessä, ettemme mene umpimähkään uskomaan, mitä saamme kuulla, emmekä umpimähkään luulemaan mitään toisesta ihmis-olennosta. Ymmärrämmehän ainakin sen selvän seikan, että jokaisen ihmisen minuus on jumalallista syntyperää, mutta että useimmat ihmiset eivät siitä mitään tiedä. Vasta sitten kun ihminen sisässään tietää, että hän on Jumalan poika, henkinen olento, syntynyt Jumalasta eikä aineesta eikä lihasta eikä verestä, vasta silloin hän on osallinen Kristustajunnasta, vasta silloin voidaan sanoa hänestä, että hän on astunut Kristustajunnan kautta Isän yhteyteen. Ei meidän lainkaan tarvitse vaivata päätämme sen ihmeellisemmillä tutkimuksilla, ei meidän tarvitse kysyä itseltämme siitä tai siitä henkilöstä, kuolleesta tai elävästä, mikä on hänen arvonsa salaisessa maailmassa. Jeesuksen suhteen esim. voimme aivan hyvin alussa tyytyä siihen lujaan vakaumukseen, että hän tietysti oli Kristus eli voideltu, koska hänen opetuksensa ovat nostaneet meidätkin samaan Kristustajuntaan.

Sillä tuo kolmas raamatun kohta, jossa nimenomaan sanottiin: yksi on Mestarinne, se aivan painaa mieleemme sen totuuden, että ainoastaan voideltu minuus on oleva todellinen opettajamme vaikka opettajia on maailmassa paljon, samoin kuin yksi Isä on opetuslasten todellinen isä, vaikka jokaisella on maallinen isänsä. Kun Jeesus nimenomaan sanoo: »älkää kutsuko ketään isäksi, sillä yksi on teidän Isänne», niin hän tietysti terottaa mieleen, ettemme saa erehtyä luulemaan, että olemme sitä aineellista olemusta, jolta näytämme toisten mielestä; emme saa ruveta niin elämään emmekä tottua siihen ajatukseen, että: »minä olen sen tai sen poika», sillä meidän täytyy koettaa elää minuutemme tasolla. Kaikkein ihmisten minuuksilla on yhteinen Isä, vain yksi, yhteinen Isä, se jumalallinen tajunta, josta olemme kaikki syntyneet. Samalla tavalla Jeesus neuvoo meitä ajattelemaan opettajien suhteen. Niitäkin on maailmassa paljon, mutta »älkää kutsuko ketään Mestariksi», sanoo Jeesus »ja älkää antako itseännekään kutsua Mestariksi, sillä yksi on oleva Mestarinne. Ei se ole Mestari, joka ulkonaisesti esiintyy. En minä ole teidän Mestarinne, sillä minustahan voitte sanoa: sinä olet Joosefin poika, voitte tarkastaa, millä tavalla olen syntynyt ja kuinka olen tänne tullut, voitte mennä vielä kauemmas taaksepäin ja tarkastaa, minkä olennon jälleensyntymä minä olen. Tämä personallinen tajuntani ei ole mikään opettaja eli rabbi. Eikä minua pidä kutsua hyväksi, sillä Jumala yksin on hyvä. Muistakaa, muistakaa, että on vain yksi, joka on teidän Mestarinne, nim. Kristus, voideltu minuus. Tämä voideltu minuus asuu kyllä minun personallisuudessani ja edustaa teille Kristusta eli Voidellun tajuntaa. Mutta älkää sekottako sitä ruumiilliseen minä-tajuntaani. Kun te siis ymmärrätte, niinkuin Simon Pietari, että toisessa ihmisessä on Kristuksen Voidellun tajunta, silloin tuo tajunta toisessa ihmisessä on kyllä teidän Mestarinne ja edustaa teille Kristusta, mutta voideltu minä on samalla teissä itsessänne. Ja ainoastaan, jos se on teissä itsessänne, voitte sen toisessa nähdä, ja toinen on ainostaan silloin teidän opettajanne, jos Kristus on hänessä voimakkaampi kuin teissä itsessänne.»

Nämät ovat aivan selviä asioita psykologisesti, sillä ihmiskunnan sielut eli minuudet ovat eri kehitystasolla ja taivasten valtakunnan, valkoisen veljeskunnan jäsenet eli veljet ovat niinkään eri pitkällä hengen kehityksessä.

Taivasten salainen veljeskunta on koko ihmiskunnan takana. Kristus-tajunta sulkee sylinsä koko ihmiskunnan. Mutta ainoastaan sellainen olento, joka on täydellisesti Kristus-tajunnan täyttämä, kantaa oman minuutensa sylissä koko ihmiskuntaa. Muut syventyvät Kristukseen asteittain. Aina sitä myöten, kuinka suuresti Kristus-tajunnan läpäisemä joku ihmistajunta on, aina sitä myöten saman ihmisen tajunta ulottuu ihmiskuntaan, mutta ei yksikään ihmisolento, olkoon hän kuinka alhaisella kehitystasolla tahansa, ole Kristus-tajunnasta kaukana. Ei kenenkään tarvitse ajatella olevansa niin huono, niin vähän kehittynyt, niin syntinen, ettei valkoisen veljeskunnan jäsenet hänestä välittäisi, sillä salaisen veljeskunnan tajunta on kaikkien ihmisten takana, jokainen ihminen on yhtä lähellä Kristus-tajuntaa, olkoon hän millä kohdalla tahansa kehityksessään. Erotus on vain siinä, että vähemmän kehittynyt ihminen on taivasten valtakunnan ympärävyöhykkeen ulkoisimman vyöhykkeen tasalla, jotavastoin kuta kehittyneempi ihminen on henkisesti, sitä korkeampi osasto, niin sanoaksemme, salaisesta veljeskunnasta on häneen päin käännettynä. Kun yksityinen ihminen pyrkii Kristus-tajuntaan, yhteyteen salaisen veljeskunnan kanssa, silloin hän tietysti ei äkkiä saata hypätä korkeaan osastoon, vaan hänen täytyy askel askeleelta yletä taivasten valtakunnan portailla.

Kun pidämme mielessämme näitä asioita, silloin emme joudu ristiriitaisiin tunteisiin eikä epäilyksiin tuon tärkeän kysymyksen suhteen, mitä tai kuka Kristus on. Silloin aina voimme vastata, jos meille uusia opinkappaleita tarjotaan: »sen ja sen minä tiedän ja olen kokenut, mutta noita asioita en vielä tiedä». Jos toinen jotakin selittää, me voimme tyynesti sanoa: »en tuosta tiedä mitään enkä siis sinun selityksiäsi arvostele. Rakennan elämäni sen päälle, mitä itse tiedän ja ymmärrän, sillä sellainen on Jeesuksen ja kaikkien viisasten neuvo.»

TEMPPELISSÄ.

Sitä varten olen minä syntynyt ja sitä varten maailmaan tullut, että minä totuuden tunnustan. Jokainen, joka on totuudesta, kuulee minun ääneni.
Job. 18: 37.

XI.

KRISTUS-VIHKIMYKSET.

Tämän kirjan alussa sanottiin, että kun evankeliumia luetaan kolmannelta, tahdon kannalta, totuudenetsijän tavalla, se paljastuu meille kolmessa eri asteessa. Ensin saamme tutkia Jeesuksen vertauksia, joita hän kansalle puhui, sitten hänen oppejaan opetuslapsille, hänen erityisiä siveellisiä käskyjään, neuvojaan ja muita opetuksiaan, ja kolmanneksi vasta voimme syventyä hänen elämänsä eli Kristuksen elämään, joka on evankeliumin sisin, salaperäisin ja okkultisin sisällys.

Kun luomme silmäyksen taaksepäin edellisiin tutkimustuloksiimme ja niiden käytännölliseen merkitykseen, voimme sanoa, että Jeesus niillä yleisillä opetuksilla, joilla hän kääntyi kansan puoleen, tahtoi herättää ihmisissä uutta intoa totuutta etsimään — ei ainoastaan ymmärryksellä ja älyllisellä ponnistuksella eikä liioin ainoastaan tunteella, — vaan totuutta etsimään tahtonsa voimalla, siten että elämällä itse alkaisivat etsiä totuutta. Tämä ensimmäinen vertauskuviin annettu maailmankatsomus vapauttaa ihmisen sielun älyllisistä kahleista ja ahdasmielisyydestä. Ja kun ihminen on käynyt läpi tämän ensimmäisen »pyhän hengen» herämyksen ja päästänyt vapaasti itämään ja kasvamaan sen jumalallisen siemenen, joka on hänen omassa sielussaan ja hengessään, silloin alkaa hänelle niin sanoaksemme passiivinen eli negatiivinen aika, jolloin ensimmäiset vaikeudet häntä kohtaavat. Hän on herännyt totuuden pyhään näkemykseen. Ihmiset hänen ympärillään elävät vielä pimeydessä ja tietämättömyydessä. He uskovat ulkonaisesti jumaliin ja perkeleihin — taikka he kaiken kieltävät. Mutta totuudenetsijä on ymmärtänyt, että Jumala on hänen sisässään. Tämän johdosta ympäristö alkaa tuntea levottomuutta, jopa vastenmielisyyttä häntä kohtaan. Moni vastikään teosofiksi tullut totuudenetsijä on epäilemättä tehnyt sen kokemuksen, että samalla kun hän itse ymmärtää elämää uudella tavalla, hänen ympäristönsä, hänen lähimmäisensä, hänen omaisensa eivät häntä käsitä. Päinvastoin he asettuvat vastarintaan häntä vastaan, epäilevät häntä, voivat luulla häntä hulluksi, joten toteutuu Jeesuksen sana: ihmisen perheen jäsenet ovat hänen vihamiehensä. Tämän kärsimyksen kautta selviää kuitenkin nuorelle teosofille; että hän ei saa pysähtyä puolitiehen. Hän ei saa tyytyä siihen, mitä jo on löytänyt. Hänen uusi elämänymmärryksensä on vielä enemmän älyllistä kuin kokemusperäistä laatua. Se ei ole vielä läpikäynyt käytännöllisen henkisen elämän tulikastetta. Jos hänen ympäristönsä kysyy häneltä: »tiedätkö sinä, että on, niinkuin sinä nyt uskot?» täytyy hänen vastata itselleen, ettei hän suorastaan sitä tiedä, vaikka uusi usko onkin hänelle päivänselvä totuus. Ja silloin hän tuntee, että nyt hänen on pakko alkaa korkeampaa, syvempää etsimistä, joka vie hänet — ei ainoastaan totuuden ymmärtämiseen — vaan totuuden tietoon. Hän siirtyy kansajoukosta Jeesuksen opetuslasten ahtaampaan piiriin. Taas alkaa hänelle aktiivinen ponnistusten aika, jolloin hän koettaa elämässään noudattaa Jeesuksen käskyjä ja harjoittaa mietiskelyä Jeesuksen antaman ohjelman mukaisesti. Tämä on positiivinen »puhdistuksen» aikakausi eikä opetuslapsi silloin välitä ympäristön arvostelusta ja moitteesta. Hän itse vain tutkii ja elää ja ponnistaa, ja vähitellen ympäristö hänen ympärillään hiljenee. Se ei enää arvostelee.

Tällainen »pyhän hengen» aika totuudenetsijän elämässä saattaa kestää kauan — vaikkapa useampia

ruumistuksia. Kaikissa tapauksissa se valmistaa ihmistä ymmärtämään ja tutkimaan evankeliumia kolmannessa asteessa, toisin sanoen kokemaan evankeliumin okkultista sisältöä, kokemaan sitä elämää, joka alkaa vasta sen perästä, kun ihminen varsinaisesti tulee Jeesuksen personalliseksi opetuslapseksi ja varsinaisesti astuu taivasten valtakuntaan eli salaiseen veljeskuntaan.

Tämä evankeliumin kolmas sisältö eli evankeliumin esittämä elämäkertomus kuvaa sitä, jota me kutsumme Kristuselämäksi ja joka toisella kielellä on rakkauden itsetietoinen elämä. Se on elämää yhteydessä Isän Jumalan kanssa, sillä sana Kristus eli voideltu kuvaa sitä Jumalan olemuspuolta, jota kutsumme rakkaudeksi, kun sanomme: Jumala on rakkaus. Kristus eli voideltu, vihitty on se tajunta, joka käsittää Jumalan rakkauden. Kristus-tajunta ihmisessä, enkelissä, jumalolennossa, kessä tahansa, aivan kuin toteuttaa ja todentaa Jumalan rakkauden. Sentähden teologiassa eli kristillisessä jumaluusopissa on ruvettu sanomaan: Kristus on Jumalan poika eli toinen persona kolmi-yhteisessä Jumalassa ¹⁾. Tämä tarkoittaa sitä, että Jumala rakkautena ilmenee itsetietoisena rakkaus-tajuntana. Tältä kannalta Kristus on »elävä Jumala, Jumala itse» iankaikkisena rakkautena. Mutta meillä ei ole mitään tietoa, mitään varsinaista kokemusta tästä rakkaudesta muuten kuin sen tajunnan kautta, joka voi meissä itsessämme ilmetä ja jota kutsumme Kristustajunnaksi. Sentähden Kristus on myös »täydellinen ihminen.»

Kun ihminen totuuden pyhän hengen eläyttämänä kulkee sen valmistavan puhdistuksen tien, jota Jeesus evankeliumeissa kuvaa ja josta Jeesus evankeliumeissa antaa neuvoja, silloin hän joutuu yhteyteen elävän Kristus-tajunnan kanssa, Jumalan kanssa rakkautena ja samalla kaikkien niiden olentojen kanssa, jotka siinä tajunnassa elävät. Ja silloin tuo mahtava yhteistajunta vaikuttaa hänen sieluunsa, joka on käynyt raskaana pyhästä hengestä, sillä tavalla, että sekin itsessään synnyttää saman tajunnan. Ihmisessä syntyy Kristus.

Evankeliumi elämäkertomuksena on kuvaus siitä, kuinka Kristus-tajunta syntyy ja kasvaa ihmisen sisässä. Tätä seikkaa ei voi syvyydessään ja korkeudessaan käsittää muu kuin se, jossa Kristus-tajunta on elävä, mutta jonkinlaisen kuvan voimme ymmärryksellämme ja järjellämme luoda itsellemme siitä, koska jokaisen ihmisen hengessä piilee jumalallinen siemen eli hänen jumalallinen minuutensa ja koska siitä hetkestä saakka, jolloin ihminen joutuu totuuden pyhän hengen vaikutuksen alaiseksi, hänessä on aivan kuin säde Kristustajunnasta eli aivankuin Kristus-tajunta sikiönä, vaikkei vielä syntyneenä.

Mutta kun opetuslapsi sielussaan on kulkenut ahtaasta portista sisälle taivasten valtakuntaan, tapahtuu hänen sisässään Kristuksen syntymä. Ja tämän syntymän sanotaan silloin tapahtuvan evankeliumin kuvauksen mukaisesti, eikä se tapahdu missään »unitajunnassa», vaan tässä ihmisen päivätajuisessa fyysisessä personallisuudessa. Usein ihmisen oma sisäinen silmä aukenee, hän tulee selvänäköiseksi ja näkee koko sen näytelmän tapahtuvan, josta evankeliumi kertoo: hänen rinnassaan syntyy Kristuslapsi, itämaalaiset viisaat tulevat kumartamaan ja palvelemaan, Betlehemin tähti loistaa luolan eli seimen yllä, missä lapsi syntyy. Ja kun Kristus-lapsi on ihmisen sisässä syntynyt, silloin on hänessä tapahtunut muutos. Silloin hän on uusi olento. Häntä nyt kutsutaan »pelastetuksi», koska hänessä syntynyt Kristus on se pelastaja, joka hänet aikaa myöten vapauttaa kaikesta tietämättömyydestä ja synnistä, kaikesta pakosta syntyä takaisin maailmaan, sillä Kristus-lapsella on avaimet täydelliseen vapautukseen ja pelastukseen. Vaikka vielä kestää kauan, ennenkuin ihminen lopullisesti pelastuu ja vapautuu kaikesta, on tuossa lapsessa, joka on hänestä syntynyt, Isän Jumalan suunnitelma varmasti toteutuva. Ja ihmisen sisässä on silloin syntynyt rakkauden henki, itsetietoisuus ja elämä, joka muuttaa koko maailman hänen silmissään. Hän ei ennen ymmärtänyt tätä maailmaa, kun hän sitä katseli. Kun hän katseli elämää ja näki siinä mielestään paljasta surua ja kärsimystä, hän usein oli valmis epäilemään, oliko tämän elämän takana mitään jumalallista rakkautta. Kun hänessä sitten puhdistuksen tien alussa heräsi uusi elämänymmärrys, alkoi hän uskoa hyvään itsessään ja välistä kuin pakosta sulkea henkiset silmänsä näkemästä kärsimystä ja kurjuutta ympärillään. Mutta nyt kun rakkauden henki hänessä syntyy, rakkauden itsetietoisuus hänen personallisessa päivätajuunassaan, nyt hän tietää, ettei ole maailmassa mitään hätää. Hän kummallisella tavalla tietää, että kaikki on hyvin, koska hän ainakin sillä hetkellä, jolloin hänessä rakkaus syntyi, on nähnyt ja tuntenut ja

¹⁾ Tästä tarkemmin kirjassa »Kirkonopin teosofia.»

tietänyt olevansa yhtä ihmiskunnan kanssa. Hänen sisässään laulaa: »nyt on ihmiskunnalle syntynyt vapahtaja. Ei ole hätää, sillä minä tulen kantamaan tätä ihmiskuntaa sylissäni, minä otan päälleni kaikki sen synnit, sen tuskat ja kärsimykset, kaikki minä otan päälleni, nyt ei ole enää hätää, nyt varmasti tulee kerran kaiken kärsimyksen loppu ja päivä nousee yli koko ihmiskunnan.»

Tämän perästä alkaa hänelle taas passiivinen eli negatiivinen aika, jolloin maailma kääntyy vastustamaan, sortamaan, epäilemään vastasyntyntä lasta. Alkavat ne vainot, joista kerrotaan evankeliumeissa. Lapsi, joka on syntynyt ihmisessä, on niin pieni, niin nuori ja kokematon, että se ei voi muuta kuin paeta — paeta vanhempien s.o. personallisten kykyjen, ymmärryksen ja tunteen turviin. Ei se itse vielä kykene menemään ulos maailmaan puhumaan itsestään. Se ainoastaan rakastaa ja kärsii, sitä vainotaan ja sen täytyy peittää olemassaoloon, sen täytyy odottaa. Tällainen on vastasyntyneen vapahtajan pakoretki Egyptiin.

Lapsi kasvaa hiljaisuudessa ja näkymättömyydessä. Tämä on ihmiselle uusi kehitysjakso. Valmistavalla puhdistuksen tiellä ihminen fyysillisessä ruumiissaan, päivätajunnassaan huomasi olevansa henkimaailman eli taivaallisen maailman jäsen. Nyt hän vallan uudella tavalla kasvaa toisen maailman jäseneksi. Hänelle muodostuu uusi ruumis, uusi kirkastettu käyttöväline, toisessa maailmassa, ja uusi ruumis kasvaa samalla riippumattomaksi fyysisestä. Vihdoin opetuslasta kohtaa ihmeellinen kokemus näkymättömässä maailmassa — ei nyt fyysillisessä, vaan tuossa toisessa, jossa hän myös on itsetietoinen kansalainen. Hänen ollessa fyysisestä ruumiistaan erillään tapahtuu se, jota evankeliumeissa kuvataan nimityksellä »kaste», Jeesuksen kaste. Ihminen kastetaan ja ääni taivaista sanoo: »tämä on minun rakas poikani, johon minä mielistyin.»

Ja nyt alkaa ihmiselle merkillinen aika, aika, jota evankeliumeissakin pitkälti kuvataan. Uusi olento hänen sisässään ei ole enää lapsen kannalla vaan nuoren itsetietoisien ihmisen. Se saa nyt tehtäväkseen mennä ulos maailmaan, sillä nuori Kristus-ihminen ei voikaan enää kehittyä ja kasvaa muualla kuin maailmassa. Mutta ennenkuin varsinainen maailmaan meneminen tapahtuu, vetäytyy Kristus-ihminen korpeen, niinkuin evankeliumeissa kerrotaan: heti kasteen jälkeen »Jeesus viehän hengeltä korpeen». Korpeen — mitä ja missä se on? Korpeen vetäytyminen on ihmisen sisäinen luopuminen kaikesta. Kaikesta hän luopuu, elämästään, itsestään, koko elämänsä hän muuttaa. Ei hänellä ole ruokaa, mitä syödä, ei asuntoa, missä elää. Ei hänellä ole maata, ei vaatteita, ei työtä, ei tointa. Vapaaehtoisesti hän heittää kaiken päältänsä, ei mikään saa häntä sitoa. Hänen karmansa on vienyt hänet kohtaan, missä hänellä ei ole maallisia siteitä, jotka voisivat estää häntä kaikesta luopumasta.

Tämä korvessa olo voi kestää vaikka kokonaisen elämän, — ja sen perästä alkavat hänelle kiusaukset. Niinkuin evankeliumissa kerrotaan, astuu koko elämä kolmessa kiusauksessa hänen eteensä — ei missään näyssä, vaan elävässä todellisuudessa: hänen täytyy mennä ulos elämään juuri niihin kiusauksiin voittaakseen ne. Ollen Kristus-ihminen on hänen kädessään taikasauva, ja kiusaukset tulevat hänen luokseen yksin sitä varten, että hän ne voittaisi.

Ensimmäistä kiusausta kuvaa evankeliumi näin: »Ja kiusaaja tuli hänen tykönsä ja sanoi: Jos sinä olet Jumalan poika, niin sano, että nämä kivet leiviksi tulevat, mutta hän vastasi ja sanoi: kirjutettu on: ei ihminen elä ainostaan leivästä vaan jokaisesta sanasta kuin Jumalan suusta lähtee» (Matt. 4: 3-4). Kiusaaja sanoi: »jos sinä olet Jumala, niin sano, että nämä kivet leiviksi tulisivat.» Tämä merkitsee: Kristus-ihminen tietää: minä olen Jumalan poika ja kivet muuttuvat kädessäni leiviksi. Ja hänen täytyy nyt mennä ulos elämään sellaiseen, jossa kivet muuttuvat leiviksi. Mitä tämä on? Se on elämä, jossa maailman rikkauudet tulevat hänen luoksensa.

Hänen asemansa ei ole sama kuin sen ihmisen, joka himosta tai muista personallisista syistä etsii maailmassa rikkautta ja saavuttaessaan kyllästyy siihen, koska se ei antanut hänelle mitä hän toivoi eikä häntä onnelliseksi tehnyt. Kristus-ihminen on toisessa asemassa. Ei hän ole itselleen rikkautta pyytänyt, ei hän sitä ollenkaan ole pyytänyt. Se tule taakkana hänelle ja hänen täytyy osata taakkansa kantaa. Hänen

kiusauksensa on: »unohdatko sinä, että ihminen ei elä ainoastaan leivästä vaan jokaisesta sanasta, joka Jumalan suusta lähtee? Unohdatko sinä, että se, mikä antaa ihmisille elämän, ei ole aine, ei rikkaus, ei ylellisyys, ei ulkonainen kulttuuri, vaan rakkaus, ainostaan Jumalan rakkaus? Nyt maailman rikkaus sinua palvelee, unohdatko silloin, että rakkaus ja totuus on ainoa elämässä?» Ja Kristus-ihminen ei lankea. Kertomuksessa Jeesus heti torjuu kiusaajan luotaan. Hänellä Kristus-ihmisenä ei ole mitään taistelua, ei minkäänlaista vetovoimaa maailman rikkauteen omasta puolestaan eikä toisten puolesta. Hänen mielensä on aina keskitettyä jumalalliseen totuuteen. Keskellä sitä elämää, missä rikkaus häntä palvelee, hän elää rakkauden elämää. Hän ei hetkeksikään unohda, että ainoa todellinen elämä on Jumalassa ja jumalallisessa rakkaudessa. Hänen kannettavanaan on taakka, jota hän ei hetkeksikään heitä ajattelemttomuudessaan hartioiltaan.

Ja toinen kiusaus on seuraava:

»Silloin otti perkele hänet kanssansa pyhään kaupunkiin ja asetti hänet temppelin harjalle ja sanoi hänelle: jos sinä olet Jumalan poika, niin laske itses alas, sillä kirjoitettu on: hän antaa käskyn enkeleillensä sinusta, ja he käsissänsä kantavat sinua, ettet jalkaas kiveen loukkaa. Niin Jeesus sanoi hänelle: taas on kirjoitettu: ei sinun pidä kiusaaman Herraa sinun Jumalatas» (Matt. 4: 5-7).

Taas on toinen elämä Kristus-ihmisen edessä, jolloin hänet nostetaan kunnian kukkuloille, »temppelin harjalle», jolloin häntä palvelee puoleksi jumalallisena olentona. Maailman suurimmat nerot, luovat taiteilijat, runoilijat, kirjailijat, säveltäjät ovat tavallisesti tällä kohdalla sielunsa kehityksessä. He ovat, niinkuin me myös sanomme, edellisissä ruumistuksissa ottaneet määrättyjä vihkimyksiä. He ovat ennen eläessään läpikäyneet henkisiä kokemuksia, jotka ovat rikastuttaneet heidän sielunsa, ja nyt heitä kiusataan elämässä, missä heidät nostetaan kunnian kukkuloille. Jos Kristushenki heissä on elävä, he näkevät aivan selvästi, että ihmisen elämä ei ole kunniasa, ei siinä, että häntä palvelee, ihailaan, jumaloidaan. Ei, ihmiselämä on ainostaan rakkaudessa. Jumalan kiusaamista on luulla, että ihmistä saisi palvella, ihaila, jumaloida. Kristus-ihmisen tehtävä on opettaa maailmalle tätä. Hän ottaa kunnian kiusauksen päälleen, näyttääkseen, että maailman kunnia on tyhjää ja samalla tuskallista. Eikä ihminen sitä kaipaa, ihminen kaipaa jumalallista rakkautta. Henkisesti kokemattomat maailman ihmiset rakastavat ja tavoittelevat kunniaa, he tekevät mitä tahansa tullakseen kuuluisiksi. Leikkikööt rauhassa! He eivät ole kokeneet. Mutta ne kokeneet sielut, jotka joskus esiintyvät maailmassa suurina neroina, ne sielut tietävät, ja he palvelevat ihmiskuntaa, että näyttäisivät: kaikki kunnia on tyhjää. Ja aina kaikki suurimmat nerot ovat sen sanoneet: minua ei ole kunnia tyydyttänyt, minä en ole sitä etsinyt, kaiken takaa minä aina muuta etsin.

Tällaiset suuret sielut eivät muista persoonallisessa tajunnassaan, että he edellisissä ruumistuksissaan ovat läpikäyneet määrättyjä henkisiä kokemuksia, ainoastaan kokemusten tulokset heissä näkyvät. Ja niin kauan kuin ei muisto heissä ole herännyt, on heidän kiusauksensa juuri siinä, että tulevat tänne maailmaan tietämättä ketä ovat, ottavat kunnian taakan päällensä ja ovat pakotetut voittamaan. Kuinka kolkkoa ja yksinäistä on heidän elämänsä! Heidän täytyy voittaa, sen he tietävät sisässään. Heillä ei ole mitään armoa, sen suuret sielut tietävät. Taakka on pantu heidän hartioilleen ja heidän täytyy voittaa. Ja kolmas kiusaus:

»Taas vei perkele hänet sangen korkealle vuorelle, ja osotti hänelle kaikki maailman valtakunnat ja niiden kunnian. Ja sanoi hänelle: nämä kaikki annan minä sinulle, jos sinä lankeet maahan ja rukoilet minua. Niin sanoi Jeesus hänelle mene pois, saatana! Sillä kirjoitettu on: Herraa sinun Jumalatas pitää sinun kumartaman ja häntä ainoata palveleman. Silloin jätti hänet perkele, ja katso, enkelit tulivat ja palvelivat häntä» (Matt. 4: 8-11).

Tämäkin on elämä, johon Kristus-ihminen antautuu ikäänkuin näyttääkseen maailmalle esimerkkiä. Se on elämä, jolloin valta tulee hänen käsiinsä, maailman valta. Tämä kiusaus on suurimpia taakkoja ja laajuudessaan se on mahdoton ottaa päällensä, jolleivät maailman olosuhteet sitä myönnä. Ei hallitusistuini koska tahansa ole tarjolla opetuslapselle. Päinvastoin kansojen karma harvoin näkyy sallivan, että

hallitusistuimilla on oikein suuria hallitsijoita, viisaita, nerokkaita, ihmeellisiä. Useimmiten on siinä asemassa ihminen, joka ei ole henkisesti kokenut, vaan on täynnä kunnian-, rikkauden- ja vallanhimoa. Hän saattaa osottautua tarmokkaaksi ja voimakkaaksi hallitsijaksi ja on epäilemättä etevämpi kuin tyhmyri tai laiskuri. Mutta Kristus-ihminen hän ei ole. Sillä Kristus-ihminen hallitusistuimella käyttäisi valtaansa toisella tavalla — siten, että valta ei koskaan tuntuisi olevan hänen vaan aina oikeuden ja rakkauden. Sellaisiakin hallitsijoita tai paaveja on joskus esiintynyt maailmanhistoriassa.

Mutta vallankiusauksen taakan saattaa Kristus-ihminen ottaa päällensä pienemmässäkin muodossa. Hänen ei välttämättä tarvitse olla valtakunnan hallitsija, hän voi olla hallitsijan asemassa muullakin tavalla. Ja silloin se, mikä toisille ihmisille on kiusaus, nim. itse valta: jos sinä palvelet minua, s.o. omaa personallista itseäsi, silloin koko maailma palvelee sinua — se ei ole Kristus-ihmiselle kiusausta, vaan ainoastaan taakkaa. Hän ollessaan valta-asemassa aina muistaa, että yksin »Herraa sinun Jumalaasi sinun tulee palvella». Todellinen elämä on ainoastaan rakkaudessa. Valta ei ole olemassa itsensä takia eikä minkään personallisen olennon takia. Valta on iankaikkisesti yksin rakkaudella ja viisaudella. Ja kun Kristus-ihminen on suorittanut nämä näytteet, silloin näkymättömän maailman olennot tulevat hänen luokseen ja sanovat: »nyt astu ulos maailmaan opettajana. Nyt sinä voit mennä, nyt ymmärrät elämää, nyt tiedät kaikki inhimillisen elämän, inhimillisen sydämen ja sielun salaisuudet, nyt tunnet salaisimmat voimat personallisen ihmisielun syvyudessa. Nyt voit astua ulos maailmaan uudella tavalla.»

Nyt alkaa evankeliumissa Jeesuksen työ maailman opettajana. Hän lähtee ihmisten keskelle saarnaamaan valtakunnan evankeliumia, kehottamaan ihmisiä parannukseen, sentähden että taivasten valtakunta on olemassa. Tätä aikaa on kuvattu sangen pitkälti evankeliumeissa. Jeesus vaeltaa ympäri ja saarnaa. Opettaessaan hän parantaa ruumiillisesti ja sielullisesti sairaita, tekeepä joskus ihmetöitäkin. Kaiken hänen toimintansa tarkoituksena on kuitenkin vain opettaa ihmisiä maailmassa.

Tässä lyhyessä silmäyksessä Kristus-elämän mysterioihin emme saata viivähtää kaikissa yksityiskohdissa. Huomautettakoon ainoastaan yhdestä kohdasta tässä Jeesuksen opetustoimessa. Vähän ennen kuin kerrotaan, että hänet kirkastettiin, tapahtui evankeliumin mukaan niin, että opetuslapset, Pietari ensimmäisenä tunnustivat sydämensä kyllyydestä: »sinä olet elävän Jumalan poika.» Tämä kohta on merkille pantava sentähden, että evankeliumi siinä osottaa, kuinka kauan Kristus-ihmisen täytyy tehdä työtään maailmassa. Hänen täytyy opettaa ihmisiä maailmassa siihen saakka, kunnes hänellä on edes joitakin opetuslapsia, jotka hänelle sielussaan tunnustavat: »sinä olet elävän Jumalan poika. Sinun kauttasi on totuus meille kirkastunut.» Ennen hän ei työssään saata vetäytyä siihen salaiseen näkymättömään asemaan, joka on epäitsekkiään ihmisen ihanne. Mutta kun hän on tämän tunnustuksen ystäviltään voittanut, silloin tapahtuu hänelle uusi kokemus: kirkastus, jolloin Isä Jumala vahvistaa liittonsa hänen kanssaan ja ikäänkuin sanoo: »totisesti sinä olet minun poikani. Kaiken tiedon ja vallan minä sinulle annan», ja vielä maailmaan kääntyen lisää: »kuulkaa häntä.»

Kun tämä kokemus on suotu, silloin alkaa Kristus-ihmiselle murheen aika. Kirkastuksen perästä todella maailmassa monet tuhannet ihmiset alkavat tunnustaa: hän on Jumalan poika, hän on opettaja. Ja samalla kuin tämä tunnustus kaikuu maailman huulilta, samalla kuin maailma huutaa Hoosianna, samalla myös maailman kaikki vastustavat voimat nousevat ja valmistuvat huutamaan »ristinnaulitse». Kristus-ihminen tuntee itsensä kerrassaan nöyryytetyksi. Hän tuntee itsensä sisässään nöyryytetyksi, sillä maailma antaa hänelle kunnian ja samalla maailma häntä vihaa. Hän kulkee ristin tietä Golgatalle. Hänen kärsimyksensä loppuu vasta siihen neljänteen huippukokemukseen, jota kutsutaan ristiinnaulitsemiseksi pääkallon paikalla. Silloin hän vasta voi sanoa »consummatum est», se on täytetty. Nyt on kärsimys loppunut. Nyt ei hänen tarvitse enää millään tavalla kärsiä itsensä tähden. Nyt hän voi kokonaan elää ihmiskunnan kärsimysten puolesta, ottaa päällensä sen kärsimykset. Niitä hän on kantanut pitkin matkaa, sillä Kristus ei koskaan kannu muuta kuin kaikkien kärsimyksiä, kaikkien syntejä, mutta nyt hänen ei enää tarvitse personallisesti kärsiä. Voimakkaalla itsetietoisella kädellä hän ottaa ihmiskunnan tuskan päällensä ja muuttaa sen omassa sydämessään riemuksi. »Tulkaa minun luokseni kaikki, jotka olette raskautetut . . . Minä annan teille rauhan . . . Olen maailman voittanut.» Koko hänen ruumiinsa on kirkastettu, koko

hänen persoonallisuutensa on kuollut. Hän ei ole muuta kuin kirkastettu inhimillinen olemus. Hän on enkeli, hän on vapahtaja. Askel askeleelta hän nousee ylös Mestarin täydellisyyteen, avain avaimen perästä annetaan hänen käteensä, kunnes hän ylösnousseena vapahtajana »astuu taivaisiin» ja »istuen Isän oikealla kädellä tuomitsee eläviä ja kuolleita», itse todella elämän ja kuoleman herrana.

KIRKKO TEMPELIN SYMBOLINA.

Vaan se kaikkein ylimmäinen ei asu käsillä tehdyissä tempeleissä, niinkuin profeeta sanoo: taivas on minun istuimeni ja maa jalkaini astinlauta.

Apost. teot 7: 48-49.

XII.

PYHÄ EHTOOLLINEN.

Varhaisesta alkuajasta saakka kristikunnassa on toimitettu erinäisiä »sakramenteiksi» kutsuttuja pyhiä toimituksia, joita on yhtä suuressa arvossa pidetty kaikissa kristillisissä kirkkoissa, vaikka, kuten tiedämme, eri kirkot eri tavalla selittävät näitä mysteριοita. Mitä erityisesti pyhään ehtoolliseen tulee, opettaa luterilainen kirkko tästä mysteriosta, että siinä ovat läsnä Kristuksen ruumis ja veri sekä leivässä ja viinissä että leivän ja viinin alla ja kanssa; se, joka uskoo ja on vastaanottavainen mielessään ja hengessään, tulee tässä pyhässä ehtoollisessa osalliseksi Kristuksen ruumiista ja verestä ja niinmuodoin syntein anteeksisaamisesta.

Hieman toisella tavalla opetetaan toisissa kirkkoissa. Roomalais-katolilainen kirkko opettaa nimenomaan, ettei mysteriön vaikutus riipu vastaanottajan mielentilasta vaan että se vaikuttaa samalla tavalla kaikkiin, jotka siihen osaa ottavat. Itse toimitus on niin pyhä, että se *ex opere operato* vaikuttaa läsnäoleviin. Sillä, sanoo roomalais-katolilainen kirkko ja tässä kohden sen kanssa myös kreikkalais-katolilainen: pyhän ehtoollisen leivässä ja viinissä on tapahtunut muutos, *transsubstantiatio*, jonka kautta leipä ja viini on muuttunut Kristuksen ruumiiksi ja vereksi, joten siis todellisuudessa nautitaan Kristuksen ruumista ja verta. Ohimennen sanoen, roomalais-katolilaisessa kirkossa seurakunta saa osakseen ainoastaan pyhää ruumista, mutta pappi nauttii verta eli viiniä koko seurakunnan puolesta.

Reformeerattu kirkko opettaa kolmannella tavalla. Se on kaikkein vapaamielisin ja kaikkein vähimmän mystillinen, sillä se sanoo, että pyhä ehtoollinen on muistiateria, joka vietetään Kristuksen elämän ja sovituskuoleman muistoksi. Siinä on kyllä läsnä Kristuksen voima, Kristuksen ruumis ja veri, mutta ainoastaan henkisellä tavalla — ainoastaan näkymättömässä, ei niin että leipä ja viini olisi miksikään muuttunut, tai että leivässä ja viinissä olisi mitään Kristuksen olemuksesta nautittavana, vaan ainoastaan siten että Kristuksen ruumis ja veri henkisellä tavalla tulee niiden osaksi, jotka ovat siinä mielentilassa, että voivat vastaanottaa.

Mutta vaikka kristilliset kirkot opettavat eri tavalla ehtoollisesta ja muistakin sakramenteista, ovat kaikki kuitenkin yhtä mieltä siitä, että sakramentit ovat mysteριοita.

Tutkiessamme Jeesuksen oppia emme saata syrjäyttää sakramentteja ja selittää niitä, kuten muutamat tutkijat tekevät, yksinomaan Jeesuksen opista luopuneen kirkon keksimiksi. Epäilemättä niistä puhutaan evankeliumeissa, ja vaikka kirkko omin päin olisi ne asettanutkin, on sillä alkuaan ollut siihen painavampi ja vakavampi syy kuin ihmisten pettäminen. Emme näet saata asettua tavalliselle materialistiselle kannalle, että sanoisimme vain pyyhkäisemällä: kaikki on humbugia, siitä yksinkertaisesta syystä, että tuhannet ihmiset ovat kokeneet erinomaisia kokemuksia näiden mysterioiden yhteydessä. Emme puhu epäilijöistä ja pilkkaajista. Mutta herkät ja uskavaiset ihmiset ovat saattaneet tehdä järkyttäviä kokemuksia ottaessaan

osaa esim. pyhään ehtoolliseen. Tiedän tämän omasta kokemuksestani, vaikkeen ole käynyt ehtoollisella kuin yhden ainoan kerran, silloin nim. kun ripille pääsin ²⁾). Useimmissa tapauksissa on tämä mystillisen kokemuksen lähde ja alkusyy etsittävä uskovaisen omasta herkästä mielentilasta, mutta joskus ehkä muualtakin. Kaikissa tapauksissa meidän ei pidä vilpittöminä ihmisinä koskaan kieltää mitään tosiasiaa, vaan tutkia miksi asia on niin tai näin.

Lukekaamme nyt evankeliumista mitä siinä kerrotaan pyhän ehtoollisen perustamisesta.

Jeesus oli opetuslapsineen viimeisen kerran pääsiäislammasta syömässä. Viimeisen kerran ystävät söivät yhdessä päivällisen eli ehtoollisaterian, sillä se syötiin illalla. »Mutta koska he söivät, otti Jeesus leivän ja kiitti, mursi ja antoi opetuslapsille sanoen: ottakaa, syökää: tämä on minun ruumiini. Ja hän otti kalkin, ja kiitti, antoi heille ja sanoi: juokaa tästä kaikki. Sillä tämä on minun vereni, sen uuden testamentin, joka monen tähden vuodatetaan syntein anteeksi antamiseksi» (Matt. 26: 26-28).

Nämä ovat pyhän ehtoollisen asetussanat, niinkuin kirkko opettaa. Mitä johtopäätöksiä voimme nyt tehdä tästä evankeliumin kertomuksesta? Kaikki tarvittavat johtopäätökset, voidaksemme ymmärtää, mihin Jeesus sanoillaan on tähdännyt. Nähtävästi hänellä oli tapana, silloin kun hän söi yhdessä opetuslasten kanssa, terottaa heidän mieleensä kouraantuntuvalla tavalla sitä suurta totuutta, johon koko hänen maailmankatsomuksensa perustui ja jota heidän ei koskaan pitänyt unohtaa. Ja nähtävästi Jeesus nyt syödessään heidän kanssaan viimeisen kerran teki tämän tavallista juhlallisemmin, lisäten vielä nuo sanat: »tehkää tämä minun muistokseni», niinkuin on kerrottu toisissa evankeliumeissa, koska hän tiesi, että hänen aikansa nyt oli lopussa tämän maan päällä.

Mikä sitten oli se oppi, jota Jeesus tahtoi terottaa opetuslastensa mieleen ja jota hän pyysi heitä aina muistamaan, kun he yhdessä söivät? »Kun teitä on kaksi tai kolme yhdessä», hän oli kerran ennen sanonut, »silloin minä olen teidän kanssanne aina tämän aikakauden loppuun saakka». Ja saattaisihan opetuslapsi yksinkin syödessään muistaa sitä ihmeellistä perusoppia, jonka Jeesus oli antanut! Vaan mikä se oppi oli, josta syöminen ja juominen saattoi opetuslasta muistuttaa? Se oppi oli: kaikki mitä on, on jumalallisen tajunnan täyttämää. Kaiken takana on jumalallinen minä.

»Te luulette», sanoo Jeesus, »että luonnossa on kuolleita paikkoja, elottomia esineitä, te luulette, että tämä leipä, jota syötte, tämä viini, jota juotte, on kuollutta. Te puhutte sokeista ja tiedottomista luonnonvoimista, jotka ovat synnyttäneet veden, viinin, leivän, mutta te erehdytte, kun niin puhutte, sillä kaiken takana on iankaikkisesti jumalallinen tajunta, jumalallinen minä, se, jota on kutsuttu nimellä Kristus ja jota minä tässä edustan. Totisesti sanon minä teille, että se inhimillinen minä, joka ottaa osaa Kristustajuntaan, saa vähitellen kokea olevansa osallinen suuresta elämästä, joka on kaiken takana, niin, saa kokea olevansa se jumalallinen minä, joka elää ja toimii luonnossa. Leivässä ja viinissä, jota ruumiinne ravinnoksi syötte ja juotte, vaikuttaa jumalallinen Kristus-minä. Älkää sentähden koskaan unohtako, että todellisuudessa syötte ja juotte jumalallista tajuntaa. Mistä muuten ruumiinne ravintoa saisi? Ei suinkaan kuollut aine kykenisi elämää antamaan? Muistakaa, että mitä syötte ja juotte on vain ulkonainen symboli, ulkonainen muoto ja kuori sille sisäiselle elämälle, joka on aineen takana».

Tiedemiehemmekin sanovat, ettei voi mikään ravita ihmistä, jossa ei ole auringon energiaa kätkeytyneenä eli niinkuin yhtä hyvin voisimme sanoa Logoksen voimaa. Sentähden totisesti voimme sanoa, että syödessämme syömme jumalallista minuutta, Jumalaa Kristuksessa, ja juodessamme juomme jumalallista tajuntaa ja jumalallista voimaa. Sentähden on myös tärkeätä, että emme söisi ja joisi itsemme turmioksi, vaan että tässä pyhässä toimituksessa muistaisimme, mitä ja mitä varten syömme ja juomme, jotta tulisimme osallisiksi jumalallisesta tajunnasta. Jos niin teemme, vaikuttaa syöminen ja juominen meihin puhdistavasti, nostavasti, ravitsevasti, ja tunnemme täytyvämme jumalallisella elämällä.

Näin opetti opetuslapsilleen Jeesus, ja historiasta tiedämme, että ensimmäisten kristittyin oli tapana

²⁾ Olen tästä kertonut Tietäjässä (joulukuun n:o 1910 ja tammikuun n:o 1915).

syödä yhdessä, vieläpä käskeä pöytään ympäristön köyhiä. Näitä aterioita kutsuttiin nimellä *agapee* eli »rakkaus-ateria». Mielessämme saatamme kuvitella, kuinka opetuslapset rakkausaterioissa menettelivät niinkuin Jeesus ennen ja kuinka he puhuivat ja selittivät syömisen ja juomisen merkityksen vieraille, joiden tunnelma jo oli kohonnut aterian juhlallisuudesta. Muuten kaikki tiedämme kokemuksesta, että kun ihmiset syövät ja juovat yhdessä, on heidän helppo päästä samanlaiseen veljelliseen tunnelmaan. Tämä on niin tunnettu asia, että maailmalla aina kaikkia juhlia vietetään yhteisellä aterialla.

Kun nyt pyhän ehtoollisen alkuperäinen muoto oli näin yksinkertainen, täytyy meidän kysyä, minkätähden se sitten kirkossa muodostui salaperäiseksi mysteriotoimitukseksi. Ja minkätähden vielä tällä mystillisellä toimituksella on suoranaista vaikutusvoimaa ihmisten mieliin? Mutta koska tämä kysymys samalla koskee kirkon olemassaolon perustetta, on meidän myös saatava selville, mitä kirkko on.

Kun Jeesus, joka eläessään kokosi ympärilleen ihmisiä ja koetti opeillaan herättää heitä uuteen elämänymmärrykseen, kuollessaan heitti päältään näkyväisen ruumiin ja siirtyi näkymättömään maailmaan, sieltäpäin opettaakseen ja ohjataakseen opetuslapsiaan, jäivät opetuslapset maailmaan hänen työtänsä jatkamaan. Heidän tehtäväkseen jäi saarnata samaa maailmankatsomusta, jota heidän opettajansa oli julistanut. Heidän tehtäväkseen jäi kasvattaa ihmiskuntaa samaan elämään, johon heidän opettajansa heidät oli nostanut. Heidän tehtäväkseen jäi kasvattaa uusia opetuslapsia, jotka kykenivät jatkamaan samaa työtä j. n. e.

Sillä tavalla taivasten valtakunnan, salaisen veljeskunnan läsnäolo ja vaikutus maailmassa oli poikkeamatta jatkuva kautta aikojen.

Ajatelkaamme nyt opetuslasten asemaa. Heidän suuri opettajansa on siirtynyt pois näkymättömyyteen. He seisoivat yksin maailmassa vierasten ihmisten kesken, sellaisten, jotka eivät vielä ymmärrä sitä maailmankatsomusta, jota heille tulisi opettaa. Millä tavalla nyt opetuslasten sopii vaikuttaa tässä maailmassa, mitenkä heidän tulee menetellä?

Kaksi tapaa kuvastuu selvänä heidän mieleensä; niitä heidän opettajansakin oli käyttänyt. Toinen tapa on vaikuttaa ihmisiin ajatustasolla, ajatusten avulla, siis puhumalla. Olihan Jeesus itsekin neuvonut: »käykää ympäri ja saarnatkaa parannusta, saarnatkaa valtakunnan evankeliumia; kertokaa salaisen veljeskunnan olemassaolosta, julistakaa, että ihmiset ovat vapaita olentoja ja että heidän täytyy itse oppia omaa elämäänsä ohjaamaan, vapauttaka ihmissieluja niistä kahleista, joihin ovat kytketyt». Tämä ensimmäinen luonnollinen tapa on puhe eli saarna. Mutta kuvastuu heidän mieleensä toinenkin tapa. Miksikä ei voisi olla paikka näkyväisessä maailmassa ja huone sellainen, jossa he puhuisivat? Olihan vuodenaikoja, jolloin oli vaikeata puhua ulkona. Joka paikassa maailmassa puhujat ovat esiintyneet huoneissakin. Miksikä ei voisi olla erityisiä pyhättöjä, joita käytettäisiin vain näitä saarnoja varten, joissa puhuttaisiin vain tätä valtakunnan sanomaa ja johon ihmiset ympäristöstä kutsuttaisiin kokoon? Olihan pakanoilla temppelinsä, miksei Jeesuksen seuraajilla? Tämä oli niin luonnollinen ajatus opetuslasten mielestä, että siihen samalla liittyi toinenkin ajatus: »miksikä emme voisi, kun luultavasti emme heti saata vaikuttaa ihmisten järkeen ja ymmärrykseen, miksikä emme voisi vetää heidän huomiotaan puoleemme, heidän mieliään luoksemme sellaisilla toimituksilla, joihin vuodatamme pyhää voimaa ja jotka itsessään ovat meille pyhiä? Miksikä emme pyytäisi ihmisiä syömään ja juomaan yhdessä meidän kanssamme ja miksikä emme antaisi heidän tuntea ja kokea, että tämä yhdessä syöminen ja juominen on pyhä toimitus? Kun he syödessään ja juodessaan saavat tuntea sitä voimaa, mitä valamme toimitukseen, silloin heidän mielensä kiintyy, heidän ajatuksensa herää ja he kysyvät uteliaina, mikä meidän elämäkatsomuksemme on».

Tämä on kirkon ja kirkonmenojen synty. Alkuperäisestä rakkaus-ateriasta muodostui aikaa myöten ehtoollisen sakramentti, kun seurakunta kasvoi ja yhteisestä aterista täytyi jättää pois perheellinen puoli ja säilyttää vain itse sakramentaalinen toimitus.

Tietysti opetuslasten piti kaikkien olla taivasten valtakunnan jäseniä. Opetuslapsihan merkitsi: ihminen, joka oli osallinen omassa sisässään Kristuksen jumalallisesta tajunnasta. Opetuslapsi oli ihminen,

jota me nykyisessä teosofisessa sanastossa kutsumme vihityksi. Opetuslapsi oli todella salaisen veljeskunnan jäsen, joka oli yhteydessä näkymättömän maailman olentojen ja voimien kanssa. Nämä vihityt opetuslapset olivat erityisessä suhteessa muuhun maailmaan. Heillä oli sellaista, jota maailmalla ei ollut. Heille oli annettu taivasten valtakunnan avain, niinkuin Jeesus sanoi Pietarille. He saattoivat avata portit, he saattoivat sulkea ne. He saattoivat sanallaan avata toisten ihmisten ymmärrykselle taivasten valtakunnan aarteet. He saattoivat herättää toisten ihmisten sieluissa halua pyrkiä taivasten valtakunnan jäsenyyteen. Heillä oli kädessään elämän leipää. Saarnan ja sakramentin avulla he kutsuivat luoksensa maailman ihmisiä, kutsuivat heitä pois kärsimyksistä, synneistä, tietämättömyydestä, kutsuivat heitä iloon, tietoon, valkeuteen. Sentähden he käyttivät näitä mysterioita. Mysterioita ne olivat sen kautta, että he saivat pyhän luvan niihin Mestarilta itseltään. Jeesus itse, joka oli luvannut olla heidän kanssaan aikakauden loppuun saakka, hyväksyi heidän toimenpiteensä ja sanoi näkymättömänä seisovansa heidän keskellään, kun heitä oli kaksi tai kolme yhdessä. Ja kuinka he eivät olisi luottaneet hänen sanaansa, joka niin monella tavalla oli osottanut, että hän todella oli Kristus, voideltu, elämän ja kuoleman herra?

Näin oli alkuaikoina, ensimmäisinä vuosisatoina. Mutta meidän täytyy tunnustaa, ettei yksikään kristillinen kirkko ole pysynyt opetuslasten tasalla. Lukuunottamatta muutamia henkilö-poikkeuksia ei kirkko sinään ole säilynyt apostolien kannalla. Kuitenkin kirkko on säilyttänyt muodollisesti nuo kaksi tapaa vaikuttaa ihmisiin, jotka eivät vielä tiedä taivasten valtakunnasta: nuo kaksi tapaa: saarna ja sakramentti.

Mutta minkälaisiksi ovat kirkon puheet muodostuneet? Eivätkö ne enimmäkseen ole sisällyksettömiä, yksin protestantisissakin maissa, joissa niihin pannaan niin paljon arvoa? Yksityinen pappi valaa joskus henkeä saarnoihinsa, jos hänellä sitä on, mutta muuten kirkollisten asetusten mukainen saarna on muodollista toimitusta vain. Ja mitä on alkuperäisistä mysterio-toimituksista jäänyt? Ulkonainen muoto, sakramentti, joka ei enää välittömästi vaikuta kaikkiin läsnäolijoihin, niinkuin alussa. Alussa mysterion voima riippui opetuslasten salaisesta tiedosta ja Jeesuksen myötävaikutuksesta. Nyt siihen tarvitaan osanottajienkin usko ja myötävaikutus.

Katollinen traditsioni on oikeassa: sakramentti vaikuttaa itsestään. Mutta se on oikea vain teoriassa tätä nykyä. Todellisuus on, niinkuin Luther opetti, että ainoastaan usko auttaa. Sakramentin oma voima on hävinnyt. Onko siis sen aika ohi? Onko kirkkojen ja kirkonmenojen aika ohi? Eikö ihmiskunta enää tarvitse näitä mysteriotoimituksia?

Tähän kysymykseen en tahtoisi vastata kielteisesti. Ihmiskunta kaipaa mielestäni vielä sekä kirkkoja että kirkonmenoja, sillä kaukana ihmisten järki vielä on Jeesuksen valoisasta elämänymmärryksestä. Mutta se ei kaipaa kirkon muodollisuuksia, ei muodollisia saarnoja, ei hengettömiä messuja, ei sakramentteja ilman okkultista voimaa. Se kaipaa kirkon henkeä. Se kaipaa niitä ihmisiä, jotka näkyväisessä maailmassa voivat edustaa Herran näkymätöntä temppeliä. Se kaipaa todellisia Jeesuksen opetuslapsia, todellisia taivasten valtakunnan kansalaisia, vihittyjä salaisen veljeskunnan jäseniä.

Koittaako koskaan aika, jolloin ihmiskunnan kaipuu tulee tyydytetyksi? Koittaako aika, jolloin Jeesuksen apostoleita elää maailmassa, kädessään tiedon, rakkauden ja voiman avaimet? Koittaako aika, jolloin orpo ihmiskunta saa etsiä turvaa ja tukea temppeleistään, aika, jolloin kirkko todella voi opastaa ihmislasten askeleista ei ainoastaan kuoleman portteja kohti, vaan myös elämän kaidalla tiellä?

Niin, aika itse vastakoon.

Mutta me saatamme sydämestämme toivoa, että ne sanat olisivat tosia, joihin Ilmestyskirja loppuu: »Se sanoo, joka näitä todistaa: Jaa, minä tulen pian: amen. Niin tule, herra Jeesus!»

PEKKA ERVAST

*

JUMALA
JA
ONNI

1

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TIETÄJÄ
JUMALA JA ONNI

RUUSU-RISTI-KIRJASTO N:o 8

JUMALA JA ONNI

Palanen länsimaalaista uus-uskonnollisuutta

*

*Helsingin esitelmää
syksyllä 1922 pitänyt*

PEKKA ERVAST

*

VIIPURI 1923
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TIETÄJÄ

2

HELSINGISSÄ 1923
KESKUSKIRJAPAINO OY.

I.

Kun aloitamme talven työtä, on paikallaan nyt niinkuin ennenkin luoda lyhyt silmäys itse teosofiseen liikkeeseen. Olemmehan aina talven aikana syventyneet erikoiskysymyksiin, mutta näin alkaessa on hyvä muistuttaa mieliin, mikä tarkoitus teosofisella liikkeellä yleensä on.

Jos tahdomme muutamain sanoin kuvata tätä tarkoitusta, voimme sanoa, että se alusta saakka on ollut herättää ihmiskuntaa henkisestä uneliaisuudesta ja laiskuudesta, herättää ihmiskuntaa liian tyytyväisestä itsekylläisyydestä ja liian turhanpäiväisestä kiireestä, herättää ihmiskuntaa ajattelemaan elämän suuria kysymyksiä, pysähtymään touhuissaan ja kysymään itseltään, mikä on tämä olemassaolo, mikä on tämän elämän tarkoitus. Teosofisen liikkeen tehtävä on sanalla sanoen herättää meitä totuuden etsimiseen. Jos me silloin väitämme, että onhan sitä aina etsitty maailmassa ja onhan meillä tieteellinen tutkimuksemme, joka ei muuta teekään kuin etsii totuutta, jonka koko elinehto ja koko tarkoitus on totuuden etsiminen, niin teosofia vastaa tähän: ei ole kysymys siitä totuudesta, jota voidaan etsiä nykyisellä tieteellisellä tavalla, ei ole kysymys siitä tiedosta, joka aikaa myöten kehittyy ja laajenee, siitä, joka aikain kuluessa muuttuu. Ei ole kysymys siitä. Sillä kun ihminen pysähtyy ajattelemaan ja kysymään itseltään, mikä on elämän tarkoitus, ei hän suinkaan kysy semmoista tieteellistä totuutta, joka voi tänään olla yksi ja huomenna toinen. Ei hän voi tyytyä semmoiseen elämän selitykseen, jonka hänelle voi antaa luonnontiede, sillä kehitysasteella, jolla luonnontiede kulloinkin on, sillä luonnontiede selitti 30 tai 50 vuotta sitten aivan toisella tavalla, mikä oli elämä, kuin mitä se tekee tänään. Luonnontiede ja tieteellinen totuuden etsintä, joka tapahtuu yliopistossa oppineitten välityksellä, on muuttuvainen. Se on kehittyväinen. Se aikojen kuluessa, omien tietojensa lisääntyessä, antaa alati vaihtelevan kuvan maailmasta ja ihmiselämän tarkoituksesta.

Sentähden ihminen, joka todella kysyy elämän totuutta, ei voi hengessään tyytyä tieteen antamaan selitykseen, joka tänään voi olla materialistinen, huomenna ylevästi skeptillinen, vaan hän kysyy: eikö ole olemassa mitään ikuisia ja muuttumatonta totuutta, eikö ole olemassa mitään semmoista valaistusta ja tietoa, joka ratkaisisi ikuisia kysymyksiä ja ratkaisisi elämän arvoituksen ikuisiksi ajoiksi? Eikö ole mitään semmoista totuutta?

Niin kysyy ihminen hengessään, ja hänen henkensä tyytyä ainoastaan semmoiseen vastaukseen, jossa on ikuisuuden tuulahdus ja tunnelma.

Teosofinen liike on alusta saakka julistanut: semmoinen totuus on olemassa. Ja se on lisännyt tuon vielä tärkeämmän asian: semmoinen totuus on saavutettavissa. Ihmisen ei tarvitse vaeltaa pimeydessä, eikä hänen ole pakko ainoastaan tieteellisellä tavalla etsiä totuutta, sillä hän on tilaisuudessa löytämään iankaikkisen totuuden.

Totuus on löydettävissä — tämä oli teosofisen liikkeen sanoma alusta lähtien, sen muuttumaton sanoma. Ei mikään muu liike, ei kukaan muu ihminen ole meidän aikoinamme, viimeisinä vuosisatoina, uskaltanut sanoa mitään tämmöistä. Ei ole kukaan muu uskaltanut väittää, että totuus on määrättyllä tavalla etsittävässä ja löydettävissä. Ei kukaan muu kuin teosofinen liike, kuin madame Blavatsky ja hänen oppilaansa.

Kun kysymme, miten teosofinen liike tuota totuus käsitettä tarkemmin määrittelee, saamme välittömän vastauksen jo itse teosofian nimestä. Minkä tähden näet on valittu nimi „teosofia“, joka sana merkitsee „jumalviisautta“? Siihen vastataan: „totuus“ iankaikkisessa merkityksessä on samaa kuin „Jumala“. Mutta madame Blavatsky ei mielellään nähnyt, että sanaa „teosofia“ käännettiin sanoilla „Jumalan viisaus“ tai „viisaus Jumalasta“, vaan hän tahtoi mieluummin, että se käännettiin „viisaus semmoinen kuin on jumalilla“, siis „jumalain viisaus“.

Tämä voi tuntua ensin oudolta. Mutta jos vähän ajattelemme, ymmärrämme, kuinka asiallinen oikeastaan madame Blavatskyn käänнос on. Hän tahtoi huomauttaa, että „viisaus Jumalasta“ on liian epämääräinen käsite. Kuka tahansa saattaa väittää olevansa „jumalviisas“ tai tuntevensa „Jumalan“. Sitä helposti väittää ihminen, joka luulee löytäneensä tai kokeneensa jotakin omasta mielestään arvokasta ja korkeata. Mutta kuka tahansa ei voi sanoa: minulla on semmoinen viisaus kuin jumalilla, sillä käytännöllisesti väite ei merkitse mitään, jos ei tiedetä, millainen viisaus on jumalilla.

Nyt madame Blavatsky tahtoi sanoa, että semmoinen tieto kuin on jumalilla totuudesta eli Jumalasta, semmoinen tieto eli viisaus on ihmistenkin saavutettavissa. Hän ei tahtonut epämääräisesti väittää, että voimme saada tietoa Jumalasta. Hän tahtoi myöskin lisätä, kuinka paljon tietoa olimme oikeutetut tavoittelemaan Jumalasta eli totuudesta: saman verran kuin on jumalilla.

Jonkun mielestä tämä madame Blavatskyn selitys tuntunee taikauskoisen vaateliaalta, „jumalat“ kun lienevät perin tarumaisia olentoja. Mutta kuta enemmän etsijä syventyy teosofiseen elämänymmärrykseen, kuta enemmän hänelle selviää, minkälainen tieto on ihmisen saavutettavissa, sitä enemmän hän huomaa, kuinka nöyrästi madame Blavatsky sittenkin määritteli tuota tietoa, kuinka nöyrästi ja samalla kuinka tyhjentävästi, kuinka eksaktisesti. Sillä viisaus, joka on ihmisen saavutettavissa, on viisaus, joka jo on olemassa. Mitä tietäisimme viisauden saavuttamismahdollisuuksistaan, ellei Viisaita jo olisi olemassa? Nimitettäköön näitä Viisaita jumalallisiksi olennoiksi, jumaliksi, mestareiksi, vapahtajiksi tai millä nimellä tahansa, niiden olemassaolo takaa meillekin tiedon ja viisauden saavuttamismahdollisuuden. Kysymys näiden jumalolentojen olemassaolosta ei kuulu tämänpäiväiseen tekstiimme, mutta tiedämme kaikki, että teosofisen liikkeen ydinoppina on juuri noiden kuolemattomien Tietäjien olemassaolo.

Madame Blavatsky esiintyi siis maailmassa kohta 50 vuotta sitten tuommoinen merkillinen sanoma esitettävänä. Hänen tuli julkilausua, hänen tuli voimalla ja ponnella julistaa ihmiskunnalle, että totuus oli löydettävissä, koska totuuden tietäjiä oli olemassa.

Ja minkälainen oli se maailma, jossa hän esiintyi? Huolimatta siitä, että tieteellisesti „etsittiin“ totuutta, maailma kyllä silloin samoin kuin nytkin imarteli itseään sillä, että se oli „löytännyt totuuden“. Eihän maailma koskaan tunnusta olevansa ilman totuuden tietoa. Eihän ihmiskunta koskaan tahtoisi myöntää rehellisesti, ettei se mitään tiedä. Ainoastaan etevimmät ja nerokkaimmat ihmiset uskaltavat sanoa: „me emme todellakaan tiedä mitään. Me tahtoisimme tietää. Mistä, millä tavalla me voimme saavuttaa tietoa?“ Ainoastaan nerokkaimmat ihmiset uskaltavat niin sanoa. Maailma on aina mielissään siitä, että sillä muka jo on totuuden tieto. Niin oli madame Blavatskyn esiintyessä. Luonnontieteiden koulussa käyneet ajattelijat olivat varmistuneet ja vakiintuneet siitä, että maailma oli niin sanoaksemme, „materialistisesti“ rakennettu ja kokoonkyhätty, ja että ainoa maailmankatsomus, joka oli totuudenmukainen, oli materialistinen maailmankatsomus. Jos heille puhuttiin Jumalasta, he sanoivat: emme tunne sellaista, emme ymmärrä koko käsitettä, emme ollenkaan näe, missä se Jumala olisi. „Jumalaa“ ei ole olemassa. Ei ole olemassa muuta elämää kuin se, minkä näemme näillä aisteilla ympärillämme. Sitä me tutkimme, ja sen olemme huomanneet olevan ilman „sielua“, ilman „Jumalaa“. Kaikki on materiaa, kaikki on ainetta. Itse elämä on suuri aineellinen ilmennys. Siinä on sen arvoitus, siinä sen ratkaisu.

Sillä tavalla toinen puoli maailmaa oli sängen tyytyväinen ajatellessaan ja tuntiessaan. Toinen puoli ihmiskuntaa oli taas kiinni kaikenlaisissa uskonnollisissa käsityksissä. Se sanoi: „meillä on totuus. Jumala itse on ilmoittanut meille totuuden.“ Maailma oli jakautunut monenlaisiin uskontoihin, ja uskonnot monenlaisiin lahkoihin, ja jokainen lahko oli erinomaisesti tyytyväinen juuri siitä, että sillä oli totuuden tieto. Kaikki huusivat madame Blavatskylle: Totuuden tieto on meillä jo! Kuinka sinä julkeat ja rohkenet neuvoa meille, että meidän tulisi etsiä totuutta, kun meillä jo on totuus! Se on meille jo annettu. Se on tässä meidän lahkomme opetuksissa. Jumala on itse ilmoittanut tämän totuuden meille, ja tässä omassa lahkossamme olemme ymmärtäneet sen kaikista parhaiten. On ihan selvä, todistettu asia, että me tiedämme kaikista parhaiten, kuinka on käsitettävä ilmoitus, jonka Jumala on ihmiskunnalle ilmoittanut!

Ihmiset olivat erinomaisen itsekylläisiä ja tyytyväisiä siihen, että heillä oli totuus. Tarkemmin tarkastettaessa eri lahkoja ja uskontoja, selvisi kyllä, että heillä oli sekä toisistaan poikkeavia että yleensä mitä hullunkurisimpiakin käsityksiä totuudesta eli Jumalasta. Toisilla oli semmoinen käsitys totuudesta, että se oli painettuna määrättyyn kirjaan eli „sanaan“. Sangen monilla oli semmoinen kuva Jumalasta, että hän oli hirvittävä tyranni, joka saattoi joitakin ihmisiä heittää „iankaikkiseen kadotukseen“ ja piinata niitä siellä loppumattomia aikakausia, „iankaikkisesti“. Filosofisesti katsoen voimme yleensä sanoa materialistein olleen mielestään selvillä siitä, että itse elämä oli suuri aineellisuus, personaton olemassaolo eli voima, jolla ei ollut tunteita, ei ajatuksia, joka ei ketään säälinyt, ei kenestäkään ihmisestä huolta pitänyt; uskonnollisilla ihmisillä taas oli se käsitys Jumalasta, että hän oli aineellisen maailman, ilmenneen olemassaolon personallinen luoja, personallinen hallitsija, joka johti ja ohjasi kaikkea. Ja sentähden lahkoissa yleensä uskottiin, että tämä personallinen johtaja, hallitsija ja luoja erikoisella tavalla suosi juuri „meidän kirkkomme“ jäseniä ja yksilöitä. Tuo suuri, mahtava maailman hallitsija ja luoja rakasti erikoisesti juuri heitä. Heille Jumala tahtoi kaikkea hyvää, heidät hän tahtoi kuoleman jälkeen paratiisiin. Mutta voi kaikkia kadotettuja olentoja ulkopuolella heidän armoitettua kirkkoansa! Voi niitä! Suuri maailman luoja ja hallitsija vihasi niitä, vihasi vanhurskaasti heidän syntyensä tähden, heidän pimeytensä ja uskottomuutensa tähden. Heillä ei ollut mitään armoa odotettavana. Kaikki ihmiset, jotka eivät olleet koskaan kuulleet tämän kirkon ihanasta armonsanomasta, vaelsivat maailmassa mitä hirveimmässä vaarassa. Kuinka heille kävikään? Jumalan ääretön, raskas viha mursersi heidät ja piinasi heitä iankaikkisesti!

Näin uskoivat kristityt lahkoissaan ja kirkoissaan. Ja he kokoutuivat kiittämään Jumalaa, joka oli niin armollinen heille, että Hän antoi heidän pelastua, vaikka koko muun ihmiskunnan piti kulkea iankaikkiseen kadotukseen.

Semmoinen oli tilanne maailmassa, kun madame Blavatsky esiintyi. Eihän se ole vällän semmoinen nyt enää. Kohta on kulunut 50 vuotta siitä, kun teosofinen liike pantiin alulle. Maailma on hieman viisastunut siitä lähtien. On menty hieman eteenpäin sivistyksessä, — pikkuisen, ei paljon. Emme saa olla liian ylpeitä, emme saa liikaa luulotella, että jo tässä ollaan ylevämielisiä filosofeja kaikki. Ei suinkaan. Kyllä vielä on paljon, joka muistuttaa noita entisiä aikoja, mutta pikkuisen olemme valistuneet, pikkuisen osaamme ajatella toisella tavalla. Olemme varovaisempia arvosteluissamme ja tuomioissamme. Jos kuulumme johonkin uskonlahkoon, emme niin ketterästi ja äkkipikaa tuomitse toisia huokaillen: ah, te kadotuksen lapset! Olemme huomanneet sen liian ylimalkaiseksi, liian tyhmäksi, liian lapselliseksi, — sitä arvostelua ei kukaan ota enää umpimähkään uskoakseen! Ihmiskunta on oppinut kysymään: mutta kuinka on tuon ikuisen kadotuksen laita? Onko aivan varma, että mainittua kadotusta on olemassa?

Teosofiset, spiritistiset y.m. materialismia vastaan taistelevat liikkeet ovat aikaansaaneet mullistuksen ihmisten käsityskannoissa, ja luonnontieteidenkin edistys on ikäänkuin avannut portit henkevämmälle maailmankatsomukselle. Elämä ei ole enää niin lapsellisen yksinkertainen kuin materialismi kuvitteli sen olevan. Se on täynnä salaisuuksia ja arvoituksia. Se tarjoaa tiedemiesten tutkittavaksi lukemattomia ilmiöitä, joita ei käy selittäminen materialistisesti.

Sentähden maailma on tänäpäivänä paljon alttiimpi spiritualistisille ja idealistisille elämäkatsomuksille kuin 50 vuotta sitten. Niitä viliseekin joka taholla. Kaikenlaiset „mystikot“ ja „tietäjät“, kirjailijat ja ajattelijat tarjoovat elämänarvoitusten ratkaisujaan ja kilpailevat keskenään yleisön suosiosta. Yksinkertaiset ja vilpittömät totuudenetsijät olisivat kuin yöllisellä merellä purjehtijat ilman kompassia, ellei madame Blavatsky teosofisen liikkeen suurissa perustotuuksissa olisi antanut heille niitä pimeydessä loistavia tähtiä, joiden mukaan he voivat ohjata kulkuaan ja etsimistään.

Niinpä materialismin vastakohdassa eli puhtaassa spiritualismissa piilee vaara siinäkin. Tämä ylen henkevä katsantokanta sanoo: ainetta ei ole olemassa, aine on harhaa. Oleva on ainoastaan tajunta. Ja mikä on tajunta? Se on Jumala, joka tajuaa. Tajuaava, personallinen Jumala on ainoa, mikä on olemassa.

Tämä on erittäin syvällinen, erittäin filosofinen ja — erikoisesti itämaalainen näkökanta. Se kietoo pauloihinsa monen totuudenetsijän, joka ei tiedä olla varuillaan. Se häntä tyydyttää, ja se vetää puoleensa monen, joka on harrastanut teosofiaakin. Jos hän ei ole selvillä siitä, mikä madame Blavatskyn mukaan on kaiken teosofisen totuuden etsimisen alku ja perusta, niin hän tutustuessaan teosofiseen maailmankatsomukseen, voi joutua käsityksissään tuommoiseen itämaallaiseen tulokseen, joka on houkutteleva hänen sielulle, mutta liaksi — sanoisinko? — uskonnollismakuinen kyetäkseen nostamaan hänet siihen objektiiviseen totuuden tietoon, joka „vapauttaa“ hänen sielunsa.

Tahdon koettaa kuvata teille tätä niin sanoakseni „itämaalaista“ ja sangen mystillistä, sangen syvällistä jumalauskoa.

Se keskittyy siihen, että olemassaolon takana on personallinen tajunta, suuri merkillinen tajunta, joka ajattelee, tai niinkuin itämailla voidaan sanoa, joka „näkee unta“. Mitä on koko tämä olemassaolo? kysyy itämaalainen. Se on sitä, että jokin salaperäinen olento, jokin kuvaamattoman suuri ja ihmeellinen tajunta „näkee unta“. Koko olemassaolo on vain tuon Jumalan ajatusta, tuon Jumalan kuvittelua, tuon Jumalan unennäköä.

Tämä on syvällinen näkökanta. Terävimmät ja mystillisimmät kirjailijat saattoivat siihen nousta, tai niinkuin madame Blavatsky ehkä sanoisi — siihen eksyä. Sitä helpommin, koska teosofiainkin mukaan tuonlaatuinen olento eli tajunta on olemassa. Se on maailman sielu, se on „logos“, joka on kaiken olemassaolon takana.

Saatomme helposti kuvitella haaveellista itämaalaista, joka istuu ja mietiskelee ja näkee, että koko olemassaolo on vain Jumalan mielikuvitusta. Ja kun hän viettää säännöllistä, rauhallista elämää, jossa ei mitään tapahdu, niin hänen oma elämänsäkin on hänen mielestään kuin unennäköä. „Mikä oikeastaan on todellista tässä minun olemassaolossani?“ hän kysyy itseltään. „Minä nukun ja nousen ylös, minä teen työtä ja syön, ja minä panen taas maata. Koko olemassaoloni on unta. Eikä se olekaan minun untani, vaan jonkun toisen, mahtavan, ihmeellisen olennon unta! Minä olen vain tuon toisen olennon ajatus, vain unikuva tuon toisen olennon unennäkössä! Ei ole mitään todellisuutta. Tämä elämä ei ole ollenkaan todellista, kaikki on maajaa, niinkuin hindulainen sanoo, epätodellista harhaa. Kaikki on unta.“

Milloin tämä käsitys kärsii kovan iskun? Silloin kun elämä, joka sittenkin on „todellisuus“, on tavallista kovakouraisempi, kun se yhtäkkiä yllättäen odottamattomana onnettomuutena astuu uneksijan eteen, — silloin ihminen todella herää „unestaan“. Kun koko maailmaa esim. kohtaa sellainen kohtalon isku kuin äskeinen maailmansota, silloin on uneksijankin vaikea kuvitella, että elämä on unta, saatiikka että se on toisen unennäköä.

Mutta tietysti saattaa sittenkin olla ihmisiä, niin vakuutettuja olemassaolon epätodellisuudesta, että vaikka heitä kohtaa suuriakin suruja ja tuskia, he kuitenkin jatkuvasti ajattelevat, että elämä on Jumalan unennäköä. Silloin he kuitenkin pian, jos elämä tulee heille piinaksi ja he näkevät, että se on toisillekin piinaksi, niinkuin esim. maailmansodassa, — silloin he pian lisäävät mielessään: mutta olento, joka näkee tätä unta, onkin paha henki. He eivät osaa muuhun johtua. Heidän täytyy tulla siihen johtopäätökseen, että jos tämä olemassaolo on unta, jos se on Jumalan mielikuvitusta, niin Jumala on paha. Miksikä muuten olisi niin paljon kärsimistä? Miksikä olemassaolo muuten olisi niin täynnä järjetöntä ja käsittämätöntä tuskaa? Hän, joka unta näkee, hän on paholainen.

Tähän päättyy semmoisen filosofin mietiskely. Lopputulos on auttamaton fatalismi, joka käytännössä voi viedä heikkoja sieluja traagillisinkin selkkauksiin, mutta joka filosofisena näkökantana sittenkin on kiehtova.

Ja sentähden tämä on ensimmäinen suuri vaara, joka tulee totuuden etsijän tielle ja sanoo hänelle: älä ole materialisti, vaan usko siihen Jumalaan, joka olemassaolossa on tajuinen, usko siihen itsetajuntaan, joka

kaiken ajattelee.

Madame Blavatskyn teosofia sanoi: tämä on vaara, sillä emme saa näin äkkiä hypätä logos-uskoon. Emme saa tällä tavalla ilman muuta olla ymmärtävinämme logoksen salaisuutta, sillä logoksen salaisuus ei ole ensimmäinen salaisuus, eikä se ole olemassaolon viimeinen salaisuus, ei logos ole „kaiken“ takana, ei logos ole absoluuttinen. Emme pääse mihinkään totuuden etsimisessämme, jos pysähdymme logos-uskoon tällä tavalla. Meidän täytyy saada käsitys absoluuttisesta elämästä. Meidän täytyy ensin päästä puolueettomaan, personattomaan käsitykseen elämän syvimmästä salaisuudesta, ennenkuin voimme ymmärtää mitään personallisia mysterioita elämässä.

Sentähden madame Blavatsky painosti teosofisessa liikkeessä ensimmäisenä semmoisen totuuden, jonka perille kuka ihminen tahansa voi päästä, joka vilpittömästi etsii totuutta, joka vilpittömästi ajattelee, joka katselee elämää niin sanoaksemme puolueettomasti. Jokainen etsijä voi päästä sen totuuden tietoon, josta madame Blavatsky nimenomaan sanoi ja painoi mieleen: „se on ensimmäinen. Teidän täytyy ensin päästä selvytyteen tästä asiasta, sitten voitte ymmärtää toisiakin mysterioita.“

Mikä on nyt se totuus, jota madame Blavatsky teroitti ensimmäisenä?

Se on totuus ihmisestä, se totuus, että olemme kaikki ihmisiä. Ja mitä se merkitsee? Se merkitsee, että olemme ajattelevia, tuntevia, tahtovia olentoja, ja näin totuuden etsijän silmillä katsottuna ennenkaikkea, että olemme järkeviä olentoja, jotka juuri kysymme, mikä on totuus. Se merkitsee, että kun ihmisinä riisumme itsemme alastomiksi elämän edessä, täytyy meidän tunnustaa, ettemme tiedä totuutta. Olemme etsijöitä, emme tietäjiä, — ja tältä kannalta kaikki vain — ihmisiä. Nimitämme kyllä itseämme tässä näkyväisessä maailmassa eri arvonimillä. Toinen sanoo: minä olen oppimaton suutari, toinen: minä olen oppinut professori, kolmas: minä olen kuuluisa taitelija, neljäs: minä olen mahtava kuningas, j.n.e., mutta kaikista noista harhoista meidän täytyy päästä. Ihmisinä, totuuden etsijöinä emme ole köyhiä emmekä rikkaita, emme oppineita emmekä oppimattomia, emme kuninkaita emmekä kerjäläisiä, emme professoreita emmekä suutareita. Olemme ihmisiä, ajattelevia olentoja, totuuden kysyjä ja totuuden etsijöitä. Tämä on meidän tunnustettava.

Niin kauan kuin luulemme Jumalan armoittaneen meitä erikoisella tavalla, antamalla meille jonkin pyhän kirjan, johon voimme turvata tai jonkun viisaan piispan tai pastorin, johon voimme nojata „autuuden asioissa“, niin kauan kuin luulemme, ollessamme kuninkaana jonkun suuren valtakunnan yli, että totta kai nyt Jumala tai elämä huolehtii meistä kuolemankin jälkeen, kun se kerran on antanut meille niin ihmeellisen ja mahtavan aseman tässä näkyväisessä elämässä; niin kauan kuin luulemme, että koska nyt kerran olemme paaveja täällä maan päällä, niin kai me jotakin Jumalan edessä merkitsemme — ei suinkaan Jumala olisi nostanut meitä niin korkealle, ellemme jotakin olisi, — niin kauan elämme, harhassa. Ja siitä harhasta tulee meidän vapautua. Jollemme kulje sen portin läpi, joka riisuu meidät paljaksi turhamaisuudestamme ja luulottelustamme, emme tajua ensimmäistäkään totuutta. Sillä ensimmäinen heräämisemme on siinä näkemisessä, että olemme ihmissieluja, jotka etsimme totuutta, mutta emme mitään tiedä.

Sillä tavalla kolkutamme elämän ovelle. Elämän ovi on meille kuin taivaan ovi. Jos se avautuisi, olisimme taivaassa. Jos elämän ovi avautuisi meille, niin että tietäisimme, mikä on elämä, mikä on totuus, kuka Jumala on, silloinhan olisimme taivaassa, silloin olisimme pelastetut, silloin olisimme löytäneet. Mutta nyt emme mitään tiedä. Me kolkutamme.

Ja kun kolkutamme, voi ovi avautua raolleen, niin että syvemmin näemme ja tunnemme, syvemmin tiedämme, mitä on elämä. Se syvempi näkemys, mikä silloin tulee osaksemme, on siinä, että näemme olevamme veljiä. Olemme kaikki samassa asemassa. Ei auta prameilu, ei ylvästely, ei ulkokultaisuus. Olemme kaikki veljiä juuri tässä suuressa, sanomattomassa tietämättömyydessämme. Madame Blavatskyn olikin tapana nimittää ihmiskuntaa „suureksi orvoksi“. Tämän nimityksen salaperäinen kauneus paljastuu

meille juuri tuossa kokemuksessamme. Ihmiskunta on suuri orpo. Kuinka totta tämä on! Ei ole mitään tuommoista Jumalaa, joka näkisi meistä unta, jota voisimme syyttää ilman muuta, jota voisimme sanoa paholaiseksi tai piruksi. Ei ole mitään semmoista, sillä ensimmäinen totuus, josta pääsemme varmuuteen, on ainoastaan se, että ihmiskuntana olemme kuin suuri orpo, jolla ei ole vanhempia. Me olemme heitetyt tänne tietämättömyyteen. Mutta meitä on tuhansia ja miljoonia yhdessä — me olemme veljiä. Ja me, jotka olemme veljiä, meidän pitäisi siis auttaa toisiamme, tukea toisiamme! Vaan mitä me teemme? Elämme niinkuin villit pedot, raatelemme toisiamme, riitelemme, sodimme, luulemme olevamme niin hyvässä turvassa täällä maan päällä, että saamme vapaasti toisiamme sortaa ja ahdistaa; luulemme olevamme niin suuresti Jumalan ja elämän suosiossa, että saamme vaikka riistää hengen toisiltamme ja tehdä mitä pahaa tahansa. Ja sotiessamme ja tuomitessamme huudamme vielä Jumalan ja kaikenlaisten korkeiden olentojen nimiä avuksi ja toimimme niiden nimessä. Niin me ihmiset elämme ja niin me uskomme. Niin suuresti luulemme olevamme elämän suosiossa, Jumalan suosiossa.

Mutta kun lähdemme totuutta etsimään, on ensimmäinen totuus, mikä meille paljastuu, se, että ihmiskunta on suuri orpo. Meidät on heitetty tänne tulemaan toimeen yksin ja omin neuvoin. Meitä ei suosita. Mutta meitä on monta yhdessä, samassa kadotuksessa, ja me voisimme toisiamme auttaa. Ja tämän nähdessään sydämemme vuotaa verta. Se huutaa: ettekö huomaa? Meidän pitäisi elää veljinä, meidän pitäisi toisiamme rakastaa ja auttaa. Mutta me emme osaa toteuttaa tuota veljeyttä. Olemme niin tyhmiä, niin epäintelligenttejä, niin sokeita. Emme oikeastaan ole niin pahoja. Jokaisessa ihmisessä on inhimillinen sydän. Jokainen on ihminen, kunpa vain heräisi, kunpa vain pääsisi tietoon itsestään, kunpa vain etsisi totuutta!

Ja sentähden totuuden etsiminen on inhimillinen velvollisuutemme. Se on myös ainoa pelastuksemme. Sillä niinkuin madame Blavatsky ja teosofinen liike alusta saakka on julistanut ja ikäänkuin luvannut: etsijä löytää. Ja etsijän ensimmäinen löytö on veljeys, joka ei ole sentimentaalinen tunneasia eikä runollinen mielikuva, vaan suuri, kamala, julma todellisuus, joka tuomitsee meitä kaikkia, mutta samalla vapauttaa meidät siitä harhasta, jossa elämme.

*

II.

Ajatelkaamme vielä veljeyttä, tuota ihmiskunnan suurta orpoutta, mutta sillä tavalla, että kysymme: onko olemassa Jumala? Ja minkälainen on Jumala? Onko Jumala personallinen vaiko personaton? Jos kysymme tämän teosofialta, silloin tietysti teosofia vastaa: etsikää totuutta, etsikää tietoa Jumalasta ja tietäkää, että voitte Jumalan saavuttaa, voitte saavuttaa tietoa siitä, millainen Jumala on.

Niinkö? Voimmeko ihmisinä saavuttaa tietoa Jumalasta? Mitä silloin merkitsee sana „tieto“? Tähän vastaa teosofia: sana „tieto“ merkitsee tässä tapauksessa kokemusta, tietoa, joka perustuu kokemukseen. Usein sitä sanaa käytetään laajemmassa, epämääräisessä merkityksessä. Puhutaan esim. yliopistollisista tiedoista, jotka hankitaan suurimmaksi osaksi lukemalla — jonkun verran havaintoja tekemällä; nämä yliopistolliset tiedot ovat siis parhaasta päästä kirjatietoja, muistitietoja.

Nyt teosofia sanoo: semmoisesta tiedosta ei ole kysymys, kun puhutaan „totuuden tiedosta“, „tiedosta Jumalasta“. Ei ole kysymys silloin muistitiedosta, vaan kokemuksesta.

Mikä on ero muistitiedon ja kokemukseen perustuvan tiedon välillä? On olemassa kaikille tunnettu ero. Ottakaamme esimerkki. Otaksukaamme, että näemme kuvia Lontoosta, monenlaisia kuvia lontoalaisista näköaloista, rakennuksista, kirkoista, museoista ja monenlaisia hauskoja, vilkkaita, vaikkapa „eläviä kuvia“ Lontoon katuelämästä. Otaksukaamme lisäksi, että luemme Lontoosta kirjoja, joissa kerrotaan, kuinka suuri Lontoo on, kuinka paljon väkeä kaupungissa on, kuinka suuret ja korkeat kirkot ja minkälaiset rakennukset siellä on, millä tavalla ihmiset elävät siellä, niin voimme saada kokolailla hyvän kuvan Lontoosta.

Tätä nimitämme silloin jonkinlaiseksi tiedoksi. Sillä jos otamme sellaisen ihmisen, joka ei ole lukenut mitään eikä nähnyt mitään kuvia Lontoosta, ja vertaamme häntä toiseen ihmiseen, joka on näistä asioista lukenut ja nähnyt kuvia, niin huomaamme selvän eron: toinen tietää semmoista, jota toinen ei tiedä. Ja kuitenkin myönnämme, että tämä tieto, joka on saatu kuvista ja kirjoista, ei ole kokemusta sanan varsinaisessa, fyysisessä merkityksessä. Sillä jos tietomme Lontoosta perustuu kokemukseen, olemme käyneet Lontoossa. Jokainen kokenut muuten tietää, mikä suunnaton ero on kirjatiedon ja kokemuksen välillä. Kaikki kuvista ja kirjeistä saadut tiedot ovat ilman elävää elämää, ovat jollain tavalla liian objektiivisia, liian paljon ulkopuolella meitä, jota vastoin se, joka joutuu Lontooseen, keskelle sen elämää, todella hämmästyty esim. katuliikenteen vilkkautta, tiheyttä ja järjestystä, heti oivaltaen eron todellisen kokemuksen ja kirjatiedon välillä. Kokemus on elävää elämää, se syöpyy vereemme. Kuvista ja kirjoista saatua „tietoa“ täytyy mielikuvituksen olla mukana elävöittämissä, mutta fyysillinen kokemus tulee kaikkien aistien välityksellä elävänä tietona suoraan sieluun. Sitä tietoa me ikäänkuin näemme, kuulemme, tunnemme, haistamme ja maistamme.

Samanlainen ero on olemassa korkeammassa asioissa, hengen kysymyksissä, kokemuseräisen tiedon ja muistitiedon välillä.

Kun teosofia neuvoo meitä etsimään tietoa Jumalasta, siis kokemaan Jumalaa, viittaa se siihen, että on olemassa valtava ero Jumalakäsitteiden ja Jumalakokemuksen välillä. Useimmat ihmiset, jotka sanovat uskovansa Jumalaan ja omaavat esim. kristinopin mukaisen maailmankäsityksen, ovat luoneet itselleen kuvan Jumalasta, maailmasta ja ihmisestä; he ovat mielessään selvillä asioista, ovat lukeneet ja kuulleet niistä, ovat uskoneet lapsuudesta asti sillä tavalla, ja heidän henkensä on täysin tyydytetty. Mutta voivatko he sanoa ja vakuuttaa kokemuksesta tietävänsä, että asiat ovat niinkuin he uskovat? Eivät. Ainakin useimpain täytyy tunnustaa: „Me uskomme niin, me ajattelemme niin. Emme ole sitä kokeneet.“ Kuinka voisikaan sellaista kokea? huudahtavat ihmiset. Kuinka Jumalaa voisi kokea? Kuitenkin on uskovaisia,

jotka jäävät miettimään ja sanovat: „kyllä jotakin voi kokea.“ He väittävät „jotakin“ kokeneensa, mutta eivät osaa selittää, mitä ovat kokeneet. He sanovat esim.: „minä olen kokenut Jumalan armoa, minä tiedän, että Jumala meitä armahtaa ja että saamme sovinnon Jumalan kanssa Kristuksessa.“ Mutta sittenkin heidän käsityksensä on niin hämärä, että olemme liian tungettelevia, jos ryhdymme heitä kysymyksillä ahdistamaan. He eivät ole kyllin suuria filosofeja, jotta osaisivat kysymyksiin vastata. He pelästyvät: „ei, ei saa ajatella niitä asioita! Ei saa liaksi niitä ajatella!“

Nyt teosofia sanoo: jos tahdotte astua sille tielle, joka lopulta vie tietoon ja kokemukseen Jumalasta, silloin teidän täytyy alottaa määrättyllä tavalla. On olemassa kaksi osaa tällä tiellä, joka tietoon vie. Ensimmäinen taival on siinä, että te puhdistatte järkeänne, ajatustanne, mieltänne. On välttämätöntä, että teistä ensin tulee filosofeja siinä merkityksessä, että uskallatte ajatella. Teidän täytyy uskaltaa luottaa ajatukseenne ja järkeenne, teidän täytyy tässä kauniissa merkityksessä olla totuuden etsijöitä. Ette saa pelätä epäuskoa, ei epäilyä, ei toivottomuutta. Ette saa mitään pelätä. Teidän täytyy antautua sellaiseen etsintään, että uljaasti uskallatte ajatella mitä tahansa. Teidän eteenne ensimmäiseksi tehtäväksi asetetaan: ajatelkaa kysymystä Jumalasta, käyttäen järkeänne mahdollisimman voimakkaasti ja tarkasti. Alkakaikkea kaikkea epäillä.

Ehkä te nyt uskotte Jumalasta, että hän on kaikkivaltias, kaikkiviisas ja kaikkiihyvä luoja. Silloin teidän täytyy pelkäämättä katsoa totuutta silmiin. Sanokaa itsellenne: jos Jumala on kaiken luonut, ja jos ei ole olemassa muuta kuin tämä yksi kaikkivaltias, kaikkiviisas ja kaikkiihyvä olento, niin minkätähden Hän on luonut kärsimyksen ja pahan? Te huomaatte, että vastaukseen ei silloin saa sekoittaa mitään epäfilosofisia huomautuksia paholaisesta tai langenneista enkeleistä tai semmoisista. Jos Jumala on kaiken takana, jos Jumala on kaiken luonut ja jos ei ole olemassa muuta kuin tämä yksi kaikkivaltias, kaikkiviisas ja kaikkiihyvä Jumala, niin Hän tietysti on myöskin kärsimyksen ja pahan takana. Silloin te kysytte, miksikä Hän on luonut kärsimyksen ja pahan? Ja kun vielä väitetään, että ihmiset, jotka Jumala on luonut, voivat joutua Jumalan vainon alaisiksi heidän syntiensä ja pahuutensa tähden ei ainoastaan tässä näkyväisessä elämässä, mutta myös iankaikkisesti kuoleman jälkeen, niin teidän täytyy myöntää, että semmoinen Jumala ei saata olla hyvä. Kaikkivaltias luoja ei silloin ole kaikkiihyvä, ja eteenne astuu pahuuden probleemi. Jumala on siis oikeastaan paha. Koska Hän kaikkivaltiaana voi suvaita, että yksikään olento kärsii iankaikkisesti, täytyy Hänen olla paha.

Tämä ainoastaan karkeaksi esimerkiksi siitä, miten arkailematta meidän täytyy ajatella elämän syvimpiä kysymyksiä. Samalla meidän täytyy ottaa selvää siitä, millä tavalla ihmiskunnan suurimmat filosofit ja etevimmät miehet ovat ajatelleet Jumalasta, mitä he ovat Hänestä selittäneet ja opettaneet. Meidän täytyy kaikkeen tutustua ja aivankuin valita kaikesta semmoista, mikä voi meitä tyydyttää edes hetkeksi, kunnes taas löydämme siinä jotakin vikaa ja työnnämme sen syrjään etsiäksemme uutta. Saattaa olla, että pian tulemme siihen, että Jumala ei ole personallinen, vaan jokin personaton elämän voima tai elämän henki. Voi myös olla, että joudumme siihen, johon n.s. ateistit tulevat, nimittäin, että Jumalaa ei ole ollenkaan. Emme saa semmoistakaan ajatusta poisheittä, vaan meidän täytyy ajatella tuokin ajatus viimeiseen mahdolliseen loppuun asti. Meidän täytyy etsiä mahdollista tyydytystä siitäkin ajatuksesta: ei ole olemassa mitään Jumalaa.

Te voitte havaita, kun tällä tavalla etsitte Jumalaa ja mietitte elämän korkeimpia kysymyksiä, että kun mielestänne kaikki määrittelyt Jumalasta ovat ontuvia, eivätkä tyydytä teitä, te sanotte itsellenne: Jumalaa ei ole. Ja samalla voitte havaita, että teidät täyttää äkkiä vapauden riemu, — vapautuksen huokaus nousee rinnastanne: „oh, olen siis päässyt painajaisesta. Turhaa on uskoa Jumalaan, turhaa on vaivata päätään semmoisilla kysymyksillä. En voi päästä siitä ikinä selville. Todella, todella, ei ole mitään Jumalaa olemassa.“

Nyt teistä tuntuu, että olette itsevaltiaita elämässä, olette kuin kuninkaita. Ei ole tuossa ketään tuomaria istumassa, joka teidän askeleitanne tarkastaisi, joka teidän tekojanne mittaisi. Te saatte kulkea vapaasti elämän tiellä. Te saatte päättää kaikista asioista niinkuin haluatte ja itse vastata kaikesta itsenne

edessä. Ja te sanotte: „kaikki on harhaa ja kaikki on turhaa lorua. Kun ihminen kuolee, niin hän kuolee, — silloin hän on kaikesta päässyt. Mitä siitä, millä tavalla hän on elänyt, pääasia on, että hän on saanut elää niinkuin häntä on haluttanut!“ Suuri vapauden riemu täyttää teidät. Teistä tuntuu, että elämä on ihanaa.

Mutta huomatkaa. Jonkun ajan perästä tulee kärsimys tai suru, ja silloin elämä ei näytäkään enää ihanalta. Silloin taas ajattelette ja kysytte: „minkätähden ihminen on olemassa? Parempi olisi, ettei ollenkaan olisi olemassa, sillä enhän minä tahdo, että olisi kärsimystä ja kurjuutta maailmassa. Minä tahtoisin, että oltaisiin onnellisia, oltaisiin vapaita ja iloisia. Minkätähden elämä sitten tulee ja puristaa minua raudankovilla kourillaan? Minkätähden elämä on sellainen? Järjen nimessä se ei saisi olla semmoinen. En näe syytä, minkätähden kärsimys minua kohtaa, minkätähden suuri tappio minut yllättää, minkätähden en pyrkimyksissäni menesty. En oikeastaan saata sitä käsittää.“ Ja teistä tuntuu taas, että mikä se on tuo olemassaolon arvoitus. Jos kaikki olisi hyvin, silloin tyytyisitte olemaan. Mutta kun elämä on piinaa ja tuskaa, niin mikä se on, tämä olemassaolo?

Taas on kysymys edessänne. Olette nyt tulleet ajatellessanne, punnitessanne, pohtiessanne siihen kohtaan, että tunnustatte: „en totisesti tiedä mitä uskoa. Sillä uskon minä niin tai näin, aina on jotakin hullua. Ensin koetin uskoa Jumalaan jos millä tavalla, sitten koetin olla uskomatta Jumalaan. Kuitenkaan ei ollut hyvin. Kuitenkin tuli arvoitus eteen. Kuitenkin nousi elämä sfinksinä eteeni ja sanoi: „sinun täytyy ratkaista elämä tai minä nielen sinut.“

Kun tässä kohdassa olette, silloin kuitenkin voimme sanoa, että olette puhdistaneet ajatuksenne ja mielenne. Tämä on Jumala-kokemuksen ensimmäinen jakso, ensimmäinen taival.

Meidän täytyy ensin puhdistua tällä tavalla järjessämme, jotta seisoisimme alastomina, tietämättöminä, kykenemättöminä elämän edessä. Se on ensimmäinen kokemus, mikä meillä pitää olla Jumalan salaisuudesta. Muistakaamme: emme voi päästä mihinkään todelliseen tietoon, ennenkuin olemme tällä tavalla puhdistaneet aivomme. Meidän on ikäänkuin lakaistava sisäinen talomme. Eräs apostoli sanoi: „ihminen on pyhän hengen temppeli“. Juuri tämä on ensimmäinen salaisuus. Meidän tulee ymmärtää, että olemme itse Jumalan temppeleitä. Siis pois tajunnastamme epäjumalan kuvat, kaikki mielikuvat, mielteet ja käsitteet, mitkä meillä on Jumalasta! Ne pois. Meidän täytyy puhdistaa itseämme, jotta tulisimme siksi, mitä olemme: pyhän hengen temppeleitä emmekä ryövärein luolia. Meidän on tultava siihen, että tunnemme oman tietämättömyytemme, että tiedämme ainoastaan olevamme ihmisiä sydämiä, jotka rakastavat, vapisevat ja tahtoisivat kokea Jumalaa.

Silloin me näemme tuon ihmeellisen totuuden, josta viime kerralla puhuin, tuon totuuden, että olemme kaikki veljiä, ei missään ulkonaisessa merkityksessä, — sillä jos ulkonaisesti määrittelemme, silloin saamme liiankin paljon erilaisia asteita, joiden mukaan me olemme enemmän tai vähemmän veljiä keskenämme, — vaan siinä pohjamerkityksessä, että olemme henkisesti veljiä, olemme henkisesti aivankuin yhtä siinä tietämättömyydessä, joka peittää meiltä elämän salaisuuden: Jumalan. Siinä suhteessa ihmiskuntamme, niinkuin madame Blavatsky sanoi, on todella suuri orpo. Olemme heitetyt yksin. Vaellamme yksin maailmassa. Ihmiskunta on suuri orpo, joka ei tiedä, mitä elämä on, joka elää sukupolvia sukupolvien perästä ja vuosituhansia vuosituhansien perästä, luoden historiaa tällä avaruuden pallolla, mutta tietämättä miksi se elää tuntematta Jumalaa joka on elämän alku.

Tämä on ensimmäinen näkemämme totuus. Meidän täytyy se kokea veressämme. Meidän täytyy kokea se sielussamme ja hengessämme. Ei ole kylliksi, että luemme siitä kirjasta tai että kuulemme jonkun siitä puhuvan. Meidän täytyy saada se kokea, ja se kokemus tulee meille vasta sitten, kun olemme ajatelleet päämme melkein puhki. Kaikki ihmiset kuka ties eivät siihen pysty. Monet, joiden käsiin ei satu esim. valaisevaa kirjallisuutta, joutuvat yhä kysymään ja kysymään: mutta kuka on Jumala, ja tulevat lopulta hulluiksi. Kuinka moni ihminen istuukaan mielisairaaloissamme juuri sentähden, että hän ei ole saanut vastausta kysymyksiinsä; hän saattaa olla jaloimpia ja henkevimpiä ihmisiä, mutta kukaan ei tullut hänelle avuksi hänen kamppailunsa päivinä. Sillä niinhän Jeesuskin sanoo evankeliumissa: ne, jotka ovat kutsutut

olemaan kansan johtajia, ne, jotka ovat fariseuksia ja kirjanoppineita, ne istuvat Mooseksen tuolilla. Mutta sen sijaan, että he avaisivat portit tiedon valtakuntaan niille, jotka etsivät, he istuvat tuolilla portin edessä sulkemassa tietä niiltä, jotka etsivät. Heillä ei ole virkansa puolesta mitään annettavana, he eivät osaa opastaa eivätkä auttaa niitä ihmisiä, jotka tulevat heidän luokseen sielunsa tuskissa. Ja monet ihmiset kadottavat sentähden järkensä miettiessään näitä asioita.

Kuinka suureksi avuksi on tässä yhteydessä etsijälle teosofinen kirjallisuus. Se auttaa häntä kysymysten pohdinnassa, näyttää hänelle uusia ja ihmeellisiä näköaloja, joissa hänen järkensä saa kauan aikaa levähtää. Sitten kyllä tulee elämä hänen eteensä sfinksinä, todellisuus kokemuksena ja kysyy häneltä: sano, kuka on Jumala! Ja silloin hänen on siihen vastattava.

Mutta tuo kysymys ei tule silloin liian varhain. Etsijä ei sitä pelästy eikä kauhistu. Tyynesti hän vastaa: niin, tässä minä seison alastomana, tietämättömänä elämän edessä. Mutta sen hän silloin tietää ja näkee: samalla tavalla seisovat kaikki ihmiset. Koko ihmiskunta on juuri tällä tavalla yhtä.

Niin, se on ensimmäinen kokemuksemme totuuden etsijöinä. Me seisomme veljinä Jumalan edessä — näkemättä Jumalaa.

Mutta jos otamme vastaan tämän ensimmäisen suuren ratkaisun, niin annamme sydämemme aivankuin hiljalleen kuiskata: olemme veljiä. Ja silloin sydämemme syntyy uudestaan. Nyt olemme ihmiskuntana kuin suuri perhe. Olemme suuri veljeskunta. Emme ole enää oppineita ja oppimattomia, emme köyhiä ja rikkaita, emme ylhäisiä ja alhaisia, emme suomalaisia ja ruotsalaisia, emme englantilaisia ja venäläisiä, emme sosialisteja emmekä muita puoluelaisia — olemme vain ihmisiä. Kaikenlaiset asiat, jotka eroittavat meitä toisistamme, häipyvät mitättömiksi, etääntyvät näkyvistä. Emme välitä niistä. Jos joku ylvästelee meidän edessämme tiedoillaan tai korkealla asemallaan tai rikkaudellaan tai ulkomaalaisuudellaan tai millä tahansa, mitä se meihin vaikuttaa? Nuo eivät ole mitään todellisia asioita. Hän, joka seisoo tuolla niin komeasti puettuna, joka on niin äärettömän rikas tai niin äärettömän oppinut, hän on kuitenkin vain ihminen, elämän edessä yhtä avuton ja pieni, yhtä alaston ja tietämätön kuin mekin. Tai jos joku tulee eteemme niin nöyränä, niin pienenä, niin köyhänä, ettei uskalla katsoa ylös, peläten loukkaavansa meitä mitättömyydellään, niin me rohkaisemme häntä. Tiedämme sisässämme, että hän on samanlainen ihminen kuin me muut, samaa kaihoa täynnä, yhtä salaperäinen, yhtä jumalallinen.

Meidän sydämessämme kasvaa se elämän ruusu, jota sanotaan veljesrakkaudeksi. Meidän sydämemme muuttuu ja me kasvamme uusiksi ihmisiksi. Ei meistä silti tule profettoja, ei maailmankuuluja viisaita, ei pyhimyksiä, joita sopii nostaa lasitorniin kaikkien katseltavaksi ja ihailtavaksi. Ei mitään semmoista. Päältäpäin ei mitään näy — muutos tapahtuu meidän sisässämme. Tiedättekö? Kun sydän muuttuu ja ihmisessä herää veljesrakkaus, niin hänen luonnollinen vaistonsa peittää salaisuuden, sillä kauheata olisi hänestä, jos kukaan näkisi ja aavistaisi, mikä merkillinen olento hänestä nyt kehittyy. Hänhän nyt kärsii ja iloitsee ihan toisella tavalla kuin ennen. Jos toinen vähänkään kärsii, kärsii hänkin niin, ettei osaa sitä sanoin kuvata. Jos toinen iloitsee, iloitsee hänkin mukana. Jos hän mitä kaunista näkee, hän sulaa itkuun; jos hän jotakin hyvää näkee, hän tahtoo palvoa.

Ei, semmoista hänen täytyy peittää. Päinvastoin hän mieluummin esiintyy synnintekijänä ja huonona olentona, jota ihmiset halveksivat ja välttivät. Kauheata olisi hänestä paljastaa maailmalle, että hänessä elää jotakin jumalallisen uutta, ettei hän enää olekaan mikään tavallinen Paavo tai Liisa, vaan että hänessä vähitellen alkaa elää koko ihmiskunta, että kaikki nuo vieraat olennot hänen ympärillään, joita hän tapaa elämäntien varrella, alkavat elää hänen sisässään. Hän aivankuin häpeää sitä. Hän kauhistuu sitä. Ei hän tahdo sitä kellekään näyttää. Hän salaa itsensä.

Se on ensimmäinen luonnollinen vaisto.

Mutta uusi elämä, veljesrakkaus hänessä yhä kasvaa. Ja sitten tapahtuu jotakin merkillistä. Aivankuin

itsestään Jumala alkaa tulla hänen luoksensa. Aivankuin itsestään, hänen pyytämättään, hän alkaa kokea Jumalaa.

Ja mitä hän silloin ensi alussa saa kokea?

Hän saa kokea, että Jumala on olemassa. Ei Jumala, josta hän on lukenut, ei Jumala, josta hän on tehnyt itsellensä kuvia, vaan Jumala todellisuutena, joka tulee hänen luokseen hänen omassa hengessään, hänen omassa tajunnassaan. On aivankuin hänen sisällään avautuisi taivasten valtakunta ja siellä olisi Jumala.

Ja mikä on se Jumala? Se on Jumala, joka rakastaa häntä. Ei hän tiedä, minkälainen Jumala on. Ei hän tiedä, onko Jumala pitkä vai lyhyt. Ei hän tiedä, onko Jumala personallinen vaiko personaton. Ei hän osaa millään tavalla Jumalaa määritellä, hän tietää vain, että Jumala on ja että Jumala rakastaa häntä.

Ennen pitkää hän huomaa toisenkin asian. Hän keksii jonakin päivänä, että Jumala rakastaa toisiakin ihmisiä samalla tavalla kuin häntä. Jumala rakastaa kaikkia. „Jumala antaa aurinkonsa nousta niin hyvälle kuin pahoille.“ Jumalalle ei ole ero ihmisten välillä, Jumala ei katso personaan. Me sanomme: „oi, kuinka minä olen paha“; tai: „minä olen kaikista suurin syntinen ja te olette kaikki hyviä.“ Jumala ei tiedä siitä mitään — Jumala rakastaa. Miten etsijä tämän huomaa, mistä hän sen keksii? Sen näemme parhaiten esimerkistä. Sanokaamme, että hän rakastaa ihmisenä toista ihmistä. Hän on esim. vaimo, jonka miehellä on vaaranalainen toimi, merimiehen tai lentäjän tai muu senkaltainen toimi, joka pidättää hänet paljon poissa kotoa, joka on hyvin vaaranalainenkin. Vaimo, joka rakastaa miestänsä, on luonnollisesti tuskassa silloin, kun hänen miehensä on toimessaan. Ennen, jolloin hän ei vielä mitään tiennyt Jumalasta, oli hänen tuskansa äärettömän suuri. Se oli toivoton. Ja vaikka mies vakuutti hänelle: „älä ole levoton, ei minulle mitään tapahdu“, niin se vain hetkeksi häntä lohdutti. Sillä onhan ihmisen mielikuvitus semmoinen, että kun hänen rakastettunsa on vaarassa, niin hän ei osaa hillitä mielikuvitustaan, vaan elää tuskassa ja levottomuudessa. Mutta päästyään tietoon Jumalan rakkaudesta häneen hän nyt jonakin päivänä äkkiä saa kokea, että Jumala rakastaa kaikkia. Sillä hänen ollessaan tuskassa miehensä puolesta, sanoo ääni äkkiä hänen sisässään: „mitä sinä tuskittelet? Auttaako tuskasi miestäsi? Sinun valtasi on pieni ja rajoitettu, mitä sinä voit? Mutta luuletko sinä, että hän, sinun miehesi, on ainoastaan sinun rakkautesi turvassa? Luuletko sinä, ettei hänellä ole muuta turvaa elämässä ja kuolemassa?“

Ja vaimo näkee, että Jumala, joka rakastaa häntä, rakastaa hänen miestänsäkin yhtä paljon, niin että hänen miehensäkin ei ole iankaikkisesti missään hädässä. Onhan hän kokenut itsensä suhteen, ettei ole hätää, koska Jumala häntä rakastaa. Ja nyt hän saa nähdä ja kokea, etteivät hänen rakkaansakaan ole missään hädässä iankaikkisesti, sillä Jumala heitä rakastaa jokaista yhtä paljon.

Tämä on salaperäisen salaperäistä, sillä Jumala ei ole mikään ulkonainen olento, joka nostaa ihmisen pois vaaroista tai silittää tietä hänen edessään tai puhaltaa pois pahat tuulet hänen tieltään. Ei ollenkaan. Jumala on aina ja kaikkialla läsnäoleva rakkaus. Elämässä on paljon salaisuuksia, mutta Isän Jumalan salaisuus on siinä, että Jumala rakkautena on jossakin meidän takanamme, tajunnassamme, ihmiskunnan sisällä, jossa voimme oppia Hänet tuntemaan. Se on Jumala.

Jumalan tuntija näkee myös pian, että samalla kun Jumala on tämä rakkaus sisällämme, takanamme, samalla Jumala myös tahtoo, että olisimme onnelliset.

Ajatelkaamme nyt! Mikä itse asiassa on ihmisille kaikista vaikein kysymys elämässä? Se on tuo kysymys: miksikä emme ole onnellisia, miksikä kärsimme, miksikä elämä on täynnä tuskia ja vaivoja? Tämä pulma saa käytännöllisen ratkaisunsa, kun ihminen näkee Jumalan tahtovan, että me olisimme onnelliset. Jumala on ikäänkuin toinen nimi meidän onnellemme. Jumala ei tahdo kärsimyksiä, Jumala ei tahdo tuskia. Jumala ei tahdo mitään paha. Jumala tahtoo, että olisimme onnelliset. Olemassaolon arvoitus on ratkaistu. Sillä kuka meistä sanoisi: minä en tahdo olla olemassa, jos olemassaolomme on paljastaan

autuaallista onnea? Olemassaolo on meille vaikea, käsittämätön, turhanpäiväinen ainoastaan niinkauan kuin emme ole onnellisia. Mutta jos elämä on harmoniaa ja sopusointua, kauneutta ja ihanuutta, silloinhan olemassaololla on itsellään tarkoitus, silloin tyydymme siihen, että olemme olemassa. Ja sitten me vain kysymme: minkätähden ihmiset yleensä eivät ole onnellisia? Millä tavalla he voisivat tulla onnellisiksi?

Mutta se on uusi kysymys.

*

III.

Kun totuudenetsijä alkaa kokea Jumalaa, silloin hänelle käy yhdentekeväksi kysymys, onko Jumala personallinen vaiko personaton. Jumala on hänelle elävää todellisuutta, ja hänelle käy käytännössä turhaksi, melkeinpä mahdottomaksi määritellä lähemmin ja tarkemmin Jumalaa, määritellä, onko Jumala tieteellisen tarkassa merkityksessä joko personallinen tai personaton. Molemmat nuo yleiset ja suuret määritelmät ovat hänen mielestään käytännöllisesti katsoen yhtä oikeutetut. Jumala on hänelle personallinen sentähden, että Jumala on hänelle kuin toinen olento, kuin Isä, kuin toinen sinä, jota hän voi puhutella. Mutta samalla Jumala on personaton, koska hänellä ei ole selvää tietoa Jumalan olemuksesta ja koska Jumala ei niin sanoaksemme mahdu hänen sisäänsä, tyhjenny häneen, vaan ehdottomasti on häneen verraten ääretön.

Hän tietää vain, että Jumala on rakastava tajunta, rakkaus, hänen ja koko ihmiskunnan takana.

Ja kuta syvemmälle hän tunkee tuon rakastavan Jumalan eli Isän henkeen, sitä selvemmin hän tajuaa ja huomaa, sitä kirkkaammin hänelle paljastuu se ihmeellinen totuus, että Jumala tahtoo hänen onneaan, ihmiskunnan onnea. Jumala on aivan kuin onnen tahto kaiken olemassaolon takana.

Silloin totuuden etsijälle myös selviää, mitä uskonnoissa on tarkoitettu, kun niissä on puhuttu autuudesta ja iankaikkisesta elämästä. Uskonnot ovat tarkoittaneet juuri sitä ihmeellistä kokemusta, jolloin ihminen tulee tietoiseksi Jumalasta. Kun ihminen pääsee sisäänsä yhteyteen Jumalan kanssa, silloin hän on tullut osalliseksi iankaikkisesta elämästä ja autuudesta.

Iankaikkinen elämä ei ala kuoleman jälkeen. Turhaa on ihmisen ajatella ja odottaa, että kuoleman jälkeen, kuljettuansa kuolemanporttien läpi, hänelle avautuisi iankaikkinen elämä. Ei. Ei ole iankaikkinen elämä riippuvainen ajasta, ei paikasta, ei riipu se siitä, että ihminen heittää tämän näkyvän ruumiin ja kulkee kuolemanporttien läpi. Iankaikkinen elämä alkaa sillä hetkellä, kun ihminen tulee siitä tietoiseksi. Ihminen saavuttaa iankaikkisen elämän täällä maan päällä. Hänen täytyy tulla osalliseksi ikuisesta autuudesta tässä nykyisessä tilassaan.

Kuinka monet ihmiset sanovat: tämä elämä ei ole minkään arvoinen. Kaikki on turhaa auringon alla. Kaikki on turhaa, sillä kaikki on ollut ennen, eikä mitään uutta ole. Ja mitä varten sitten olemme olemassa? Eikö olisi parempi, ettemme ollenkaan olisi olemassa?

Ja todella: kun katsellemme ihmisiä, kun liikumme kaupungin kaduilla, harvoin näemme onnellisen ihmisen. Harvoin näemme, että ihmisen kasvot säteilevät ilosta, että silmissä hymyilee hyvyys. Enimmäkseen näemme ihmisiä, jotka kulkevat huoltensa painamina, ajatustensa ruoskimina, täynnä tuskaa, pelkoa, levottomuutta.

Mutta tästä huolimatta, huolimatta siitä, että näemme mykän kysymyksen ihmisten kasvoilla: minkätähden ollaan olemassa? — huolimatta siitä näemme kuitenkin, että ihmiset ovat olemassa. Ja minkä vielä huomaamme syvällä heidän sielussaan? On aivan kuin heidän sielussaan soisi ääni, joka lupaa onnea, sopusointua, joka kuiskaillee kodista, johon he kuuluvat. Sentähden että ihmisten sieluissa soi tällainen salainen ääni, sentähden he tyytyvät olemaan elämässä, joka nähtävästi tuo heille paljon enemmän kärsimystä ja tuskaa, vaivaa ja huolta, kuin onnea. On aivan kuin ihmiset alistuisivat siihen, että elämän täytyy olla ilman onnea: ei ihminen oikeastaan ole oikeutettu pyytämään mitään onnea elämässä. Nuoret haaveilevat onnesta, mutta kun elämä ihmiselle opettaa, ettei hän voi onnea saavuttaa, hän luopuu haaveistaan.

Kuinka tähän kaikkeen nyt soveltuu totuuden etsijän kokemus, että Jumala on ihmiskunnassa asuva

onnen tahto? Onko mahdollista, että Jumala sokeana tahtois ihmisten onnea, mutta että elävä todellisuus olisi ristiriidassa Jumalan tahdon kanssa? Vai riippuuko ristiriita meistä ihmisistä, riippuuko se siitä, että emme ole oikein käsittäneet koko asiaa?

Kun ihminen kokee, että Jumala tahtoo ihmisten onnea, silloin hänelle myös selviää, miksikä ihmiset eivät ole onnelliset. Ennen kaikkea hän näkee, ettei onnessa voi olla mitään väärää, jota meidän pitäisi pelätä. Päinvastoin olemme juuri onneen, ikuisen elämään ja autuuteen oikeutetut ja kutsutut.

Onni on meidän saavutettavissamme ja sen täytyy tulla osaksemme.

Minkätähden me ihmiset sitten emme ole onnellisia, vaikka Jumalakin sitä tahtois? Sen totuuden etsijä huomaa riippuvan siitä, että me ihmiset itse asiassa emme tahdo onnea.

Emme uskalla tahtoa onnea. Tämä on niin ihmeellinen salaisuus, niin suuri elämän mysterio, että meidän täytyy kauvan ponnistaa aivojamme ja sydämiämme, ennenkuin sen käsitämme. Se on samalla niin hieno ja ihana totuus. Osaammeko ottaa oppia niiltä ihmisiltä, jotka ovat kokeneet Jumalaa, jotka tietävät, mitä onni on? Ehkä, mutta sängen epävarmaa on silti, että kuullessamme, mitä onni on, samalla sen saavuttaisimme.

Viisaat sanovat: „ihmiset, teillä on puutteellinen ja väärä käsitys onnesta.“ Ja todella: käsitys onnesta on sängen erilainen eri ihmisillä. Ottakaamme joitakuuta voimakkaita elämän hyöriässä ja pyöriässä toimivia ihmissieluja ja kysymme heiltä: tahtoisitteko olla onnellisia? He vastaavat kaikki myöntävästi, mutta kun erikseen kysymme jokaiselta: mikä olisi sinun onnesi? saamme kuulla mitä eriävimpiä vastauksia. Toinen sanoo: „minä olisin onnellinen, jos olisin rikas“. Toinen sanoo: „minä olisin onnellinen, jos olisin kuuluisa ja kunnioitettu“, kolmas: „minä olisin onnellinen, jos minulla olisi paljon valtaa ja korkea asema yhteiskunnassa.“ Ja neljäs sanoo: „minä olisin onnellinen, jos minua ymmärtäisi ihminen, jota rakastan. Olen naimisissa, enkä paljoa pyydä elämältä, mutta jos eläisin sovussa aviokumppanini kanssa ja jos hän rakastaisi minua, olisin onnellinen. Nyt me vain riitelemme ja moitimme toisiamme, ja elämä on meillä vaikea. Emme jaksa tällä tavalla jatkaa.“ Toisilla sieluilla on yhä uusia toivomuksia elämän suhteen.

Ja kaikki sielut sanovat: „jos Jumala on tarkoittanut, että me ihmiset olisimme onnelliset, silloin Jumala ei tietenkään ole voinut asettaa luvattomaksi pyrkimystämme rikkauteen, kunniaan, valtaan, rakkauteen j.n.e. Mutta miksemme niitä sitten saavuta? Älkää puhuko meille iankaikkisesta elämästä ja autuudesta, emme ymmärrä sellaisia asioita. Emme käsitä turhia uskonnollisia haaveita. Teidän Jumalanne, joka tahtoo, että eläisimme iankaikkista elämää ja olisimme iankaikkisesti autuaat, ei ymmärrä eikä hyväksy meitä, emmekä me hyväksy häntä.“ — „Anna minulle 10 miljoonaa“, sanoo rikkauten tavoittelija, „niin olen onnellinen, en välitä muusta.“

Nämä sielut eivät ymmärrä Jumalaa. He ovat saaneet sen käsityksen Jumalasta, että hän on hirvuihin ja julma tyranni, joka ei hyväksy ihmisten elämää; hän on „vanhurskas“ olento, joka tahtoo, että ihmistenkin pitää olla „vanhurskaita“. Heillä on sellainen sisäinen intuitsioni Jumalasta, että hän vaatii heiltä sellaista, johon he eivät kykene. Sillä tavalla tuntevat sielut, kun ovat rehellisiä itselleen. En puhukaan ihmisistä, jotka järjestävät elämänsä ohjelman mukaan, käyvät sunnuntaina kirkossa ja luulevat, että sillä tavalla pidetään hyvää väliä tuon ankaran kanssa; viikolla sitten ovat „oma itsensä“ ja välittävät viisi muusta kuin omasta elämästään.

Mitä tähän viisaat sanovat? He sanovat: „ihminen, tutki itseäsi. Kun opit tuntemaan Isän, Jumalan itsessäsi, silloin myös näet, mikä on onnesi. Nyt et ymmärrä itseäsi etkä onneasi. Tahdotko todella olla onnellinen? Älä silloin aseta ehtoja onnelle. Älä tee onneasi riippuvaiseksi mistään semmoisesta, johon sinulla ei ole välitön valta. Älä aseta onnen käsitettä yhteyteen minkään muun kuin Jumalan kanssa. Jumala tahtoo, että olisit onnellinen, mutta sinä sanot Jumalalle: ei, en minä tahdo olla onnellinen, minä tahdon olla rikas, tai: minä tahdon olla kuuluisa, tai: minä tahdon olla herra ja käskynhaltija.“

Entä mitä sanoo elämä?

Tutkikaamme, kuinka elämä on järjestetty. Onko elämä järjestetty niin, että se kaikin mokomin estää meitä saavuttamasta sitäkin harhaonnea, mitä toivomme? Ei, elämä ei ole niin järjestetty. Päinvastoin: elämä antaa meille, mitä toivomme, jotta lopulta osaisimme toivoa Jumalan ikuista onnea. Elämä antaa, jos suinkin on mahdollista. Sanon: jos on mahdollista, sentähden, että aineellisessa maailmassa vallitsevat aineelliset lait, jotka hidastuttavat toivomuksiemme toteutumista.

Kun ihmissielu toivoo esim. rakkautta, niin Jumala, joka tahtoi, että ihmissielu olisi onnellinen, sanoo elämälle: koeta antaa hänelle tuota rakkautta, ja riippuen aineellisten olojen taipuvaisuudesta ihmissielu saavuttaa rakkauden ennemmin tai myöhemmin.

Tässä meidän tulee ottaa huomioon, että ihmissielu syntyy uudestaan ja uudestaan maailmaan. Mitä ihmisen sielu ei saavuta toivomuksistaan nyt, sen hän voi saavuttaa myöhemmin. Ihminen leikkiä elämän kanssa, hän on kuin lapsi, joka leikkiä saippuakuplien kanssa, hän voi sanoa: minä tahdon pitää käsissäni tuota sinistä palloa, mutta hänen on vaikea sitä käsillään saavuttaa. Ja jos ihminen toivoo rikkautta, ei rikkaus tietysti tule ikäänkuin runsaudensarvesta, se tulee ponnistusten perästä lopullisena palkkiona. Mutta mitä siitä seuraa, kun ihminen on tullut rikkaaksi toivomuksiansa ja halujensa nojalla, — oli hän sitten syntynyt rikkaana tai oli hän saavuttanut rikkauden nykyisessä elämässään ponnituksiensa perästä? Hän on saanut kiinni saippuakuplasta, joka heti särkyi. Hän ei tullutkaan onnelliseksi. Hän on yhtä onneton kuin ennen. Hän luuli hetkeksi olevansa onnellinen, koska oli päässyt toivomustensa perille, mutta seuraavassa hetkessä hän jo huomasi, ettei saanutkaan, mitä oli toivonut, koska hän olikin toivonut onnea, vaikka oli luullut onnen riippuvan rikkaudesta. Nyt hän saavutti rikkauden, mutta ei saavuttanut onnea.

„Oi ihminen“, sanovat viisaat, „niinkauvan kuin itse määrittelet, mikä onni on ja mistä se riippuu, niinkauvan et voi sitä saavuttaa. Sinä kyllä saavutat jotakin ja olet tyytyväinen siitä, että elämässä on iloa ja nautintoakin eikä paljastaan kärsimystä. Sinä tulet filosofiksi ja sanot: jokainen nautinto on ostettava kärsimyksellä, ja sinä alistut kaikkeen, — mutta onnea sinä et ole saavuttanut. Ja kuitenkin olet sitä varten olemassa, että tulisit onnelliseksi, mutta onnelliseksi sinä voit tulla ainoastaan Jumalaa etsimällä ja löytämällä.“

Merkkillinen on elämä. Kun ihminen on löytänyt Jumalan ja sanoo Hänelle, niinkuin Jeesus sanoi: Isä, sinä tiedät, mitä minä tarvitsen ollakseni onnellinen, — niin Jumala antaa sen hänelle. Hänen onneensa voi kuulua toisella kertaa köyhyyttä, toisella kertaa rikkautta, mutta mikä varma on, se on, että mitä tahansa kuuluu ihmisen onneen, sen hän silloin saavuttaa. Isä tietää, millä tavalla tuo ihminen, joka on aivan kuin Isän omaa ilmennystä, millä tavalla tuo hänen poikansa voi olla onnellinen, ja se onni tulee. Se tulee silloin Jumalan tahdosta, itse onnen tahdosta, se tulee välttämättömydestä, ei sentakia, että ihminen toivoisi tai haluaisi. Ihminen ei halua eikä toivo mitään erikoista, hän tahtoo vain olla onnellinen, hän tahtoo vain olla yhteydessä Jumalan kanssa, ja silloin jokin merkillinen mystillinen elämänvoima tuo hänelle, mitä hänen onnelliseen on välttämätöntä. Tämä on elämän salaisuus, enkä tiedä, olenko osannut sitä selittää. Se on ihmeellinen asia, sillä se tekee elämän suureksi juhlalliseksi seikkailuksi. Ja minä sanon: se, mikä meidän onneamme niin paljon estää, ei ole tavalliset onnettomuudet, s.o. taudit, ruumiilliset kärsimykset j.n.e., jotka yleensä tekevät meidät onnettomiksi, vaan meidän oma vastahakoisuutemme. Jos Jumala kerran tahtoo, että olisimme onnelliset, kuinka Hän silloin tahtoi, että sortuisimme ruumiillisiin kärsimyksiin? Päinvastoin, kun me kuuntelemme Jumalan ääntä, huomaamme sen sanovan: „minä en tahdo, että onnettomuuksia olisi olemassa. Minä en tahdo, että tautia olisi eikä mitään vammoja, mutta sinä, joka olet keskellä tätä aineellista maailmaa, sinä olet tämän aineellisen maailman lakien alainen. Ymmärrä vain, että minä, sinun Jumalasi, en tahdo, että sinä kärsisit. Tahdo sinä, niinkuin minä tahdon, ja sano kärsimyksillesi: „tervetuloa. Te ette suinkaan voi viedä minulta onneani. Te ette voi sitä vähentääkään, sillä te kuulutte tähän näkyväiseen, ohimenevään elämään. Jos minä olen tietämättömydessäni rikkonut aineellisen maailman lakeja ja siitä seurauksena on tullut jokin tauti, — tulkoon se silloin, minun onneni on siinä, että

maksan velkani ja mielelläni kärsin, mitä minun tulee kärsiä, ja silloin kärsimystä ei oikeastaan enää ole olemassa.“

Kun ihminen on saanut kokea Jumalaa, ei hän pelkää eikä vastusta kärsimyksiä, hän tietää Jumalan tahtovan, että hän olisi terve ja onnellinen, ja jos on pahan maininkeja, jotka koettavat estää häntä olemasta onnellinen, niin ne häipyvät ja katoavat, ne ovat ohimeneviä, ne eivät kuulu hänelle, ne eivät ole mitään ikuisia esteitä hänen onnelleen ja autuudelleen. Hänen onnensa on ajan ulkopuolella ja sentähden tulee aika, jolloin häntä, niinkuin ihmisiä yleensä, taudit ja kärsimykset eivät uskalla lähestyä.

Mutta on eräs toinen asia. „Kuinka minä voin olla onnellinen“, kysyy ihminen, „kun minussa on niin paljon heikkoutta ja vikoja, kun olen syntinen ja epätäydellinen olento, joka lankean. Etkö sinä, Jumala, minua tuomitse heikkoudestani ja lankeemuksistani? Etkö sinä ole ankara ja vanhurskas Jumala?“

„Oi ihminen“, sanovat viisaat tähän. „Kuuntele hiljaisuuden ääntä sydämessäsi. Kuuntele, mitä Jumala sanoo.“ Hän kuuntelee, ja näin puhuu Jumala: „rakas poikani, sinä et ole oikein ymmärtänyt minua. Jos luulet, että minä tuomitse ja arvostelen sinua niin, et käsitä minun rakkauttani oikein, sillä minähän tahdon vain auttaa sinua. Minkätähden sinä puhut synneistäsi ja lankeemuksestasi ja vioistasi? Oletko vakuutettu, että sinussa on nuo kaikki synnit, lankeemukset ja viat, vai oletko tullut vakuutetuksi siitä sen kautta, että toiset ihmiset ovat sinulle sanoneet: katso kuinka heikko ja huono olet, katso kuinka paljon syntejä sinussa on? Turvaudu minuun. Kuvittele, että minä olen elämänvirta, joka kulkee niittyjen ja metsien läpi ja uurtaa itsensä läpi kallioiden ja kohtaa tiellään kiviä ja santaa ja mutaa. Pysähdy tuon virran rannalle ja kuuntele, kuinka virta laulaa ja kuinka minun elämäni vedet soivat, silloin kun ne kohtaavat esteen. Silloin kun virta syöksyy kallioita ja kiviä vastaan, silloin se soi. Sinä ihminen olet tuommoinen kivi tai kallio jumalallisen virran tiellä. Jos sinussa on semmoista, joka ei voi seistä minua vastaan, niin minä pyyhkäisen sen menemään ja sinussa on jotakin, joka soi. Toiset ihmiset eivät ole kutsutut arvostelemaan ja tuomitsemaan sinua, sillä minun virtani puhdistaa sinut kaikesta sannasta ja mudasta, niin että jää ainoastaan kivi, joka soi. Ja sentähden minä sanon sinulle ihminen: ole hyvässä turvassa, katso minuun, luota minuun, äläkä mitään pelkää. Älä tuomitse äläkä arvostele itseäsi, ettet tuomitsisi ja arvostelisi muita. Sillä mitä te ihmiset tiedätte? Mitä te arvostelette toisianne? Te olette kuin tuomareita, jotka näette vikoja toisissa, mutta ette itessänne. Mutta minä en arvostele, minä en tuomitse, minä teidän Jumalanne tahdon vain auttaa, ja sentähden, jos olette tietoisia Isästä sisässänne, silloin auttakaa toisianne, mutta jättäkää tuomiot ja arvostelut. Ja ainoastaan sillä tavalla voitte toisianne auttaa, että uskotte Jumalaan, uskotte, että minä, joka olen teissä, olen myöskin toisissa, että olen teissä jokaisessa ja tahdon jokaista tehdä onnelliseksi. Te ette voi toisianne auttaa sillä tavalla, että menette moittimaan ja näyttämään sormella ja nuhtelemaan toisianne, sillä silloin asetutte itse yläpuolelle ja paremmaksi. Mutta kun minä teidän Jumalanne olen tuossa syntisessä ja huonossa, onko silloin oikein, että moittitte häntä ja sanotte häntä huonoksi, vaikka tiedätte, että minä olen hänessä? Minä kuljen nyt teitäni hänen muotonsa kautta ja tahdon, että hän olisi onnellinen. Kuinka siis te asetutte ylpeiksi ja moittitte häntä? Hän tuntee sisässään, ettei hän ole niin moitittava ja huono. Mutta menkää hänen luokseen ja opettakaa häntä uskomaan minuun, vaikuttakaa häneen niin, että hän herää tietoisuuteen siitä, että hän on osa minusta. Silloin hän nousee heikkoudestaan ja heittää synnin. Ei hän pääse siitä, niin kauvan kuin nimitätte häntä syntiseksi. Mutta hän pääsee siitä, kun autatte häntä huomaamaan, mikä on hänen elämänsä salaisuus, kun hän saavuttaa uskon ikuisen onnen mahdollisuuteen.“

Ja kun ihminen sanoo: „minä olisin onnellinen, jos tässä rakkaudessani saisin olla onnellinen kumppanini kanssa. Me tahdomme olla yhdessä ja elää toistemme kanssa, mutta miksikä teemme elämän helvetiksi? Teemmekö väärin siinä, että tahdomme olla onnelliset?“ niin Jumala sanoo totuuden etsijän sydämessä: „minä tahdon, että sinä ja sinun kumppanisi olisitte onnellisia. Tahdotko sinä sitä?“ Ihminen vastaa: „tottakai. Jospa vain aviopuolisoni ymmärtäisi tahtoa, jospa hänkin tahtoisi olla onnellinen, kyllähän minä tahdon.“ „Ei“, sanoo Jumala, „ei se riipu siitä. Sinun onnesi ei saa riippua siitä, että kumppanisi ymmärtää sitä tai tätä. Minä tahdon, että sinä olet onnellinen hänen kanssaan juuri semmoisena kuin hän on.“ „Mutta millä tavalla se olisi mahdollista?“ „Etkö huomaa“, sanoo Jumala, „se on kaikista selvän ja

yksinkertaisin asia: tahdo olla onnellinen. Mikä on sinun onnesi? Tutki, onko onnesi muuta kuin se, että hän, jota sinä rakastat, on onnellinen. Ei tosiaankaan, sillä hänen onnensa heijastuu sinuun. Pidä aina vain mielessä, että sinä olet onnellinen, silloin kun hän on onnellinen. Tee hänet onnelliseksi. Tee niinkuin hän tahtoo. Älä vaadi mitään itsellesi, älä pyydä itsellesi mitään. Ei sinun onnesi siitä riipu, millainen hän on, sinun onnesi riippuu siitä, että palvelet häntä.“ Näin sanoo Jumala ihmisen sydämessä.

Tämä on todella niin syvä ja ihmeellinen mysterio, että vaikka puhumme tästä julkisesti, se kuitenkin jää salaiseksi asiaksi. Sillä totta on: me emme osaa olla onnelliset, ilman että tunnemme Jumalan, ja kun olemme päässeet Jumalan tuntoon, silloin saamme yhtä mittaa elää nykyisyydessä, yhtä mittaa voittaa uudestaan ja uudestaan ajassa sen onnen, joka ei ole ajasta, vaan ikuisuudesta kotoisin.

*

IV.

Jumalan tuntijalle elämä on kuin suuri seikkailu, jossa hän itse näyttelee vaeltavan ritarin osaa. Hän istuu ratsunsa selässä ja kulkee kohti tuntemattomia kohtaloita. Mutta hänen elämänsä sisältönä ja päämääränä on, että hän auttaisi kärsiviä, lohduttaisi itkeviä, tukisi ja turvaisi orpoja ja leskiä. Hänellä on samanlainen sisäinen tunnelma kuin keskiaikaisella ritarilla, joka lähti ulos maailmaan kaikkia heikkoja puolustaakseen, kaikkea vääryyttä torjuakseen, kaiken oikeuden puolesta taistellakseen.

Mutta silti hänen ei tarvitse olla paljastaan tunne-ihminen. Hän voi olla syvä filosofi ja terävä ajattelija. Ei hänen tarvitse luopua järkensä toiminnasta, vaikka hän „elääkin jokaisesta sanasta, joka Jumalan suusta lähtee.“ Jumala puhuu hänelle järjenkin kielellä, ei ainoastaan omantunnon, sydämen ja hurmion. Sentähden hän ei totuuden etsijänä heitä filosofoimista, mietiskelyä ja ajattelua, vaan jatkaa sitä uudella voimalla. Hän ei tyydy sanomaan itselleen: niin ja niin olen kokenut, muuta en ajattele, vaan hän koettaa omalle järjelleenkin selvittää omia kokemuksiaan, ajatella lisää ja enemmän. Heti tehtyään ensimmäiset kokemuksensa hän asettaa itselleen kysymyksen Jumalan suhteesta ihmiskuntaan ja sanoo mielessään: „onko se Jumala, jonka tiedän olevan, itse ääretön elämä? Onko se absoluuttinen elämä, josta kaikki filosofia puhuu, johon kaikki ajattelu perustuu? Onko se ehdoton todellisuus kaiken takana? Onko tämä se Jumala? Ja jos niin on, mitenkä silloin voin käsittää, että ehdoton jumalallinen elämä olisi minussa ilmennyt, minussa äärellisessä olennossa, että se minussa ja minulle puhuisi, että sanalla sanoen ääretön, absoluuttinen elämä, joka on ilman määritelmää, olisi ilmennyt tässä maailmankaikkeudessa? Onko ajateltavissa, että niin on?“

Kun totuuden etsijä asettaa itselleen tämän kysymyksen, niin hänen järkensä heti huomauttaa hänelle: voiko ehdoton, ääretön, absoluuttinen elämä ollenkaan ilmetä? Tai realistisemmin sanottuna: voiko se olla suhteessa mihinkään? Ihminen sanoo itselleen: minä olen sisässäni suhteessa Jumalaan. Ja järki kysyy: onko „Jumala“ ääretön ja ehdoton elämä? Voiko ääretön, iankaikkinen, ehdoton elämä eli jumaluus suhtautua äärelliseen olentoon, ihmiseen?

Tästä järkemme silloin saa tavallaan matemaattisen probleemin. Meidän ei tarvitse ajatella muuta kuin matematiikan kannalta, että on olemassa kaksi suuretta: ääretön ja äärellinen. Ihmistä voi sanoa äärelliseksi sielullisestikin, sillä hänen sieluelämänsäkin on rajoitettua, puhumattakaan ruumiista, jota voi punnita, mitata j.n.e. Ihmistä voi siis verrata äärelliseen lukuun. Onko silloin olemassa mitään suhdetta tämän äärettömän ja tämän äärellisen luvun välillä? Mitä matemaattinen järkemme sanoo? Mahdotonta! Ei ole olemassa mitään suhdetta äärettömän ja äärellisen välillä, sentähden että suhdehan ilmaistaan jakoperusteella, ja jos äärettömän jaamme äärellisellä luvulla, ei siitä synny mitään. Tulos on yhä vain ääretön. Siis meillä ei voi olla minkäänlaista suhdetta Jumalaan eli äärettömään, eikä äärettömällä voi olla minkäänlaista suhdetta meihin, josta voisimme millään tavalla puhua tai jota voisimme vähimmälläkään tavalla määritellä. Sillä äärettömän todellinen suhde olisi vain sama ääretön, joka on muuttumaton, eikä millään tavalla ilmene.

Sentähden on matemaattisesti todistettavissa, että äärettömällä jumaluudella ei voi olla mitään suhdetta äärellisiin olentoihin, ja niin ollen on mahdotonta, että meilläkään olisi mitään tietoa äärettömästä jumaluudesta.

Mutta, sanomme silloin, jos ei meillä voi olla mitään tietoa äärettömästä ja iankaikkisesta jumaluudesta, mistä meillä silloin on tietoa? Mikä jumaluus eli Jumala se sitten on ilmennyt? Meillä on edessämme ilmennyt kosmos. Olemme itse osia ilmenneestä Jumalasta — siis meille on ehdottomasti todistettu, että ilmennyt Jumala on olemassa. Jos ei tämä ilmennyt jumalallinen elämä ole äärettömän, iankaikkisen ja ehdottoman ilmennystä, mitä se on? Sen täytyy siis olla jonkin muun ilmennystä. Minkä? Tietysti

Jumalan, mutta Jumala on silloin jotakin, joka voi ilmetä. Kuinka nyt voimme ratkaista tyydyttävästi tämän ihmeellisen kysymyksen Jumalasta ja ilmenneestä olemassaolosta?

Onko meillä mitään matemaattista kuviota tai käsitettä, joka kuvaisi meille iankaikkisuutta ja äärettömyyttä? On kyllä, semmoinen matemaattinen käsite, geometrinen kuvio on esim. ympyrä. Ympyrä tavallaan kuvaa meille äärettömyyttä, koska sen kehä on loppumaton, on ääretön viiva ja kuitenkin samalla äärellinen. Voimme kulkea pitkin ympyrän kehää iankaikkisia aikoja tulematta koskaan mihinkään päähän. Ja kuitenkin se on äärellinen. Tämä ympyrän kehä on matemaattisestikin, kuten tiedämme, niin kummallinen käsite, ettemme osaa sitä ihan tarkalleen määritellä ja mitata. Tulee merkittäviä kalkyylejä, kun tahdomme sanoa matemaattisesti, kuinka iso on ympyrän kehä. Emme saa siitä eksaktista lukua, meidän täytyy tyytyä likimääräisiin arvoihin. Sanomme tietysti, että ympyrän kehä on π kertaa halkaisija. Mutta mikä on π ? Tuolla kreikkalaisella kirjaimella on ilmoitettu arvo, joka ei ole täsmällisesti mitattavissa. Se on 3,1415926... j.n.e. ja menee lukuna äärettömään.

Emme osaa pituusmitalla mitata ympyrän kehää. Tietysti voimme käytännössä ottaa esim. maapallon kehästä jonkun matemaattisen osan, kaaren, ja nimittää sitä suoristettuna pituusmittayksiköksi eli metriksi, mutta silloin taas todellisessa merkityksessä pituus, esim. maapallon ajateltu vastaava akseli, ei ole metrillä mitattavissa. Ympyrässä, pallossa — vaikka ovatkin äärellisiä — on jotakin salaperäistä, jotakin, joka muistuttaa äärettömyyttä, ehdotonta elämää. Siinä olemisen rajoituksessa, jonka symbolina on ympyrän kehä, piilee jotakin äärettömyyden ja ehdottomuuden salaperäisyyttä.

Samalla silloin voimme sanoa, että jos Jumala olisi verrattavissa ympyrään eli palloon, silloin Jumala voisi ilmetä. Vaikka emme osaisi tarkemmin määritellä Jumalaa enemmän kuin osaamme mitata matemaattisesti ympyrän kehää, niin Jumala kuitenkin voisi ilmetä, niinkuin ympyröitäkin voi realisesti olla olemassa, niinkuin koko meidän olemassaolomme tavallaan on jonkunlaisten ympyräin eli kehäviivain ilmennystä.

Tämä vie meidät itse asiassa teoriaan, joka on nykyaikana moniaalla tiedemiesten parissa herättänyt huomiota, nimittäin Einsteinin teoriaan, jota allekirjoittanut ei kyllä paljoa tunne, mutta joka kuitenkin — sen tiedän — väittää, että tämä meidän ilmennyt maailmamme ei ole ääretön, vaan äärellinen. Tämä on filosofisesti ja ainakin okkultis-filosofisesti ehdoton totuus. Äärettömyys ei voi ilmetä. Se, mikä ilmenee, on äärellistä. Vaikka meidän avaruutemme, josta esim. ranskalainen astronomi Flammarion niin runollisesti sanoo, että „jos matkustaisimme halki avaruuden, emme koskaan tulisi mihinkään päähän, aina olisimme keskipisteessä“, — vaikka se olisi kuinka suuri tahansa — ja että se on mahdottoman suuri, sen me astronomisesti, matemaattisesti osaamme todistaa, — ei se kuitenkaan voisi olla ääretön. Sen täytyy olla kuin pallo, kuin ympyrän kehä. Sen täytyy olla siinä merkityksessä ääretön, että saamme kulkea pitkin yhtä linjaa kuinka kauan tahansa, iankaikkisesti, saavuttamatta loppupäätä. Minkäänlaista muuta äärettömyyttä emme osaa järjellämmeäkään käsittää. Itse ääretön sinään ei ole voinut ilmetä, vaan se, mikä ilmenee, on kuva äärettömyydestä, jota voimme symbolisoida pallolla. Ilmennyt äärettömyys on kuin peilikuva ilmenemättömästä äärettömyydestä. Ihmeellinen mahdollisuus ilmenemiseen piilee äärettömyydessä, ja me voimme kuvata sitä ympyrän kehällä eli käytännöllisesti, äärettömällä viivalla.

Kaikessa syvemässä okkultisessa filosofiassa sanotaankin, että ilmenevä Jumala, joka on „olemassa“, ja „luo maailman“, joka etsii itseään omasta luomisestaan, se on Logos, Luku, Järki, Sana, josta lausutaan Johanneksen evankeliumissa, että „Sana oli Jumalan tykönä ja Jumala oli se Sana.“ Johanneksen evankeliumissa on tehty filosofisesti pätevä eroitus Jumalan eli salaperäisen ehdottomuuden ja Logoksen eli ilmenevän Sanan välillä, ja samalla on lisätty: „Jumala oli se Sana“. Sillä lisäyksellä on tahdottu huomauttaa, että vaikka olisimme kuinka selvänäköisiä ja henkisesti kehittyneitä tahansa, emme kuitenkaan voisi käsittää mitään muuta kuin sitä Logosta eli ilmennyttä Jumalaa, joka toiselta puolen on sama kuin kaiken takana oleva ja kaiken itseensä sulkeva äärettömyys, pohjattomuus ja olemattomuus, josta emme osaa sanoa muuta kuin hindulaisen filosofian: „neeti, neeti“ — „ei se ole niin, ei se ole näin.“ Emme osaa muuta kuin kieltää ehdottomalta kaikki äärelliset ominaisuudet. Mutta ilmennyt Jumala, Logos, Hän se on, joka inhimilliselle

järjellemme kuvaa Jumaluuden salaisuutta kuin peilissä — samalla tavalla kuin matemaattisesti ja realistisen eksaktisesti ympyrän kehä kuvaa äärettömyyttä ja iankaikkisuutta.

Samaan näkemykseen Jumalasta pääsemme toistakin tietä. Pääsemme vähän läheisempään ja — kuinka sanoisin — elävämpään, konkreettisempaan, ei niin abstraktiseen käsitykseen Jumalasta, jos lähdemme toisesta päästä, — emme tuosta abstraktisesta äärettömyydestä, Jumalasta, — vaan meistä itsestämme ja omista kokemuksistamme. Vanhat tietäjät ovat lausuneet sääntönä, joka ehdottomasti pitää paikkansa, että kaikkialla olemassaolossa vallitsee n.s. analogian eli korrespondensien laki. Niinpä on olemassa lyhyt sananparsi vanhasta Egyptistä: „niinkuin ylhäällä, niin alhaalla“, joka toiselta puolen merkitsee: „niinkuin alhaalla, niin myös ylhäällä“. Toisin sanoen, lause sisältää totuuden, että kun tahdomme tutkia, mitenkä on ylhäällä, niin tutkikaamme, mitenkä on alhaalla. Meidän ei tarvitse aloittaa siitä suuresta, ihmeellisestä elämästä, joka on meille salaisuus, jonka sanomme olevan ulkopuolellamme kaikkialla ja josta olemme vain pieni, mitätön osa, vaan voimme aloittaa juuri tästä pienestä, mitättömästä osasta, omasta itsestämme ja siten tarkasti itseämme tutkimalla päästä käsittämään myöskin suurta elämää ja ilmenneen Jumalan salaisuutta. Sitä varten on kyllä miltei välttämätöntä, että teemme joitakin kokemuksia Jumalasta ja sitten niiden nojalla ajattelemme. Hyvä on tietysti aina ajatella. Mutta ajattelumme liikkuu ikäänkuin tyhjässä avaruudessa, ilman tukikohtaa, ennenkuin olemme saaneet kokea jotakin. Mutta kun olemme kokeneet Jumalaa, silloin ajatuksellamme on kuin koti rakennettu kalliolle, josta se lentää ulos tarkastamaan maailmaa, mutta aina palaa takaisin omaan kotiinsa muistelemaan, mikä on totuus, ja totuuden valossa arvostelemaan, mitä se lentoretkellään on nähnyt.

Kun nyt tutkimme itseämme jokapäiväisen realistisesti, silloin olemme ilmenneinä tämmöisiä ruumiillisia olentoja. Ja koska ruumiillinen olemuksemme on meille niin läheinen ja niin havaittava, on paljon ihmisiä, jotka sanovat, että muuta todellisuutta ei olekaan. Vaikka heidän täytyy myöntää, että heissä on ajatuksia ja tunteita, himoja ja haluja, koko n.s. sieluelämä, he selittävät, että nekin johtuvat ruumiillisesta rakenteesta. Jotkut materialistit viime vuosisadalla yrittivät selittää, että ajatukset syntyvät aivoista jonkinlaisen kemiallisen prosessin kautta. Totta on kyllä, että ajatuksemme, mielikuvamme, sielulliset elämyksemme ovat parhaasta päästä syntyneet aistillisten havaintojen kautta. Olemme joko nähneet tai korvillamme kuulleet tai esim. kirjasta lukeneet jotakin ja tällaisten aistillisten havaintojen nojalla muodostaneet itsellemme mielteitä, ajatuksia. Näillä ajatuskuvilla työskentelemme sitten tajunnassamme. Mutta jos materialistein tavalla jyrkästi väittäisimme, ettei meillä mitään muita tuntemuksia tai elämyksiä voi olla, että siis koko olemisemme sielullisina olentoina on täydellisesti riippuvainen fyysisen ruumiimme organisatsioonista, silloin menisimme liian pitkälle. Silloin jäisivät selittämättä monet monet sielulliset ja henkiset ilmiöt, joiden edessä materialisti mykistyy.

Emme tietysti tässä ehdi pysähtyä kaikenlaisiin n.s. yliaistillisiin ilmiöihin, mutta tahdon huomauttaa yhdestä psykologisesta seikasta, joka soveltuu käsilläolevaan aineeseemme ja samalla on vaikeasti ratkaistavissa materialistille. Kun materialisti sanoo: kaikki ajatuskuvamme ja mielteemme ovat syntyneet aistillisten havaintojen kautta ja sitten muodostaneet n.s. sielumme eli sieluelämämme, niin me kysymme: mistä silloin johtuu, että oikea maailmanihminen, joka on nauttinut elämästä, ollut suuri „synnintekijä“, niinkuin hurskaat ihmiset sanovat, mistä johtuu, että tämmöinen syntinen ihminen yhtäkkiä herää, saa käsityksen Jumalasta tai korkeammasta sisäisestä elämästä, hylkää syntinsä, nautintonsa, itsekkäät hommansa, kääntyy, muuttuu ja alkaa uutta elämää? Mistä tämä johtuu?

Jos nyt materialistimme ovat hieman filosofeja ja tieteellisesti ajattelevia, he huomauttavat: oh, ensinnäkään ei ole sanottu, että ihminen, joka tuolla tavalla kääntyy, pysyy kääntymyksessään. Koko „kääntymys“ saattaa olla verrattain pintapuolinen, aistillisen havainnon tai kokemuksen kautta tullut hetkellinen sielun tila. Kyseessä oleva ihminen on ollut „herätyskokouksessa“, ottanut vastaan aistimiensa välityksellä voimakkaan vaikutelman, joka hänen tajunnassaan on aikaansaanut „heräymyksen“ eli „kääntymyksen“. Mutta kuinka kauan tuo kestää? kysyvät materialistit. Me vastaamme: älkäämme puhuko heti sen kestävyydestä tai olettakaamme, että se kestää, — mutta miten selitätte itse ilmiön? Silloin materialistit miettivät ja sanovat: no, ei tietysti kääntymys ole niin äkkiä voinut tapahtua. Kyllä sitä on

jollakin tavalla valmistettu. Kyllä tuo ihminen oli ennenkin tehnyt semmoisia aistillisia havaintoja, jotka moittivat häntä huonosta ja itsekkästä elämästä ja herättivät hänessä parannuksen ajatuksia. Tietysti hän oli semmoista kokenut jo pitemmän aikaa. Niin vastaavat materialistimme.

Mutta me sanomme: te olette selittäneet, että ihmisten kaikki ajatukset ja ajatuskuvat tulevat hänen havaintojensa välityksellä ja että hän siis tajunnassaan toimii näiden ajatuskuvain avulla. Mutta jos tuo ihminen, joka „heräsi“ ei ole tietensä ennen toiminut sellaisten ajatuskuvain seurassa, missä ne silloin ovat hänessä vaikuttaneet? Materialistit tulevat ensiksi hieman hämilleen. Mutta sitten he muistavat, että nykypäivinä puhutaan paljon „alitajunnasta“. Ihminen ottaa vastaan suuren joukon aistillisia havaintoja, jotka eivät joudu hänen päivätajuntaansa, joista hän ei ole itsetietoinen. Kuljemme kadulla ja näemme ohimennen paljon asioita, joihin emme kiinnitä huomiota. Emme muista niitä, mutta kuvat niistä ovat meidän alitajunnassamme. Eikö herännytkin, sanovat materialistit, ole semmoisia vaikutelmia ottanut paljon vastaan, jotka hänen tietämättään vaikuttavat hänen sisässään? Jaha, me sanomme tähän, vai ne vaikuttavat hänen sisässään; hän ei ole niistä tietoinen, mutta ne kuitenkin hänessä vaikuttavat. Ne vaikuttavat, kuten sanottu, alitajunnassa. Minkälainen tajunta se on? Missä senmoinen tajunta on? Kuinka teidän materialistisen maailmankatsomuksenne mukaan voi olla mitään alitajuntaa? Nyt materialistimme joutuvat hämilleen. He huomaavat kaivaneensa maan omien jalkojensa alta. Meidän päivinämme onkin karkea materialismi hylätty. Nyt ollaan parallelisteja ja fenomenalisteja.

Mutta meidän ei tarvitse pysähtyä oletettuihin esimerkkeihin. Ottakaamme historiallinen esimerkki semmoinen kuin Fransiskus Assisilainen. Tuossa on italialainen nuorukainen, syntynyt rikkaasta kodista, kaunis, — hänellä on kaikki elämän mahdollisuudet edessään. Hän elää toveriensa seurassa mitä iloisinta elämää. Hän on kaikkialla mukana, missä iloitaan ja nautitaan, hän tekee paljon syntiä, paljon ajattelemattomia tekoja; hän heittäytyy elämän pyörteeseen niin syvälle kuin on mahdollista. Ja yhtäkkiä — ei tultuaan vanhaksi ja kuluneeksi, vaan keskellä ensimmäisen nuoruutensa kukkeutta ja voimaa — hän saa ilmestyksen jostakin jumalallisesta ja huomaa, että elämä, jota hän on elänyt, on ollut harhaa. Hän ei ole ihmisenä kutsuttu semmoiseen, vaan aivan toisenlaiseen elämään. Hänen elämäntehtävänsä on seurata Kristusta. Siinä tuokiossa hän tekee lujan päätöksen kääntyä. Hän astuu epäröimättä uudelle tielle, josta ei hetkeksikään enää horjahda. Hän alkaa uutta, ihanteellista elämää, semmoista, jota ainoastaan joskus tuhansien vuosien kuluessa eletään, ihmeellistä, satumaista rakkauselämää.

Nyt kysymme materialisteilta: kuinka te tämän selitätte? Mistä ruumiillisesta seikasta tämä riippui? Oliko hänen ruumiinsa erikoinen, oliko se toisella tavalla organisoitu kuin toisten ihmisten ruumis? Ette suinkaan mene väittämään, että Fransiskus oli patologinen ilmiö, että hän oli poikkeus terveestä ihmiskunnasta, sairas, degeneroitu olento? Semmoista ette uskalla ajatellakaan, vielä vähemmin sanoa. Ei piintyneinkään materialisti saata uskoa, että ihanin, epäitsekkin, kaunein elämä, mitä maan päällä on eletty, olisi ollut sairaalloinen ilmiö.

Kyllä hänkin mielellään tunnustaa, että sellainen elämä kuin Fransiskus Assisilaisen on paljon kauniimpaa kuin se, mitä me yleensä elämme. Tuollainen olento kuin Fransiskus Assisilainen on yläpuolella tavallisia ihmisiä, sielukkaampi, henkevämpi, kehittyneempi.

Kun kerran materialistimme näin paljon myöntävät, eivätkö he samalla voisi myöntää, että ihmisessä täytyy olla muutakin kuin vain ne ajatukset, tunteet ja tahdonilmaukset, jotka aiheutuvat hänen aistillisista havainnoistansa? Me uskomme ja tiedämme, että hänessä on muutakin. Hänessä on semmoista, joka sisästäpäin voi häntä inspiroida, sisästäpäin häneen vuotaa. Hänessä on sisäinen, näkymätön, aineeton elämä, hän on itse henkinen olento, sielu, joka tekee hänet asujaimeksi ja kansalaiseksi toisessa, henkisessä, näkymättömässä maailmassa, samalla tavalla kuin hän ruumiinsa välityksellä elää näkyväisessä. Hänen ajatuksensa ja tunteensa eivät aiheudu yksinomaan hänen ruumiistaan, vaan siitäkkin, että hän sieluna, ajattelevana, tuntevana, tahtovana minuutena ottaa inspiratsioneja vastaan hengen jumalallisesta maailmasta.

Tahdon tässä mainita, mitä sielullis-havainnollinen eli yliaistillinen näkemys sanoo ihmisestä. Se on itse asiassa merkillinen.

Tässä näkyväisessä maailmassa ihminen on rajoitettu ruumiillinen olento. Hänen vartalonsa viivat ovat kyllä kaikki käyriä, mutta ei hän silti ole mikään pallo. Hänen ruumiillinen tilavuutensa on mitattavissa ja se on mitattava kuutiomitalla. Hän on kappale, olio, tässä näkyväisessä maailmassa. Mutta sama ihminen on toisessa maailmassa, katsottuna sisäisellä silmällä, pallo. Hän on sieluna pallo ja siis symboli äärettömästä jumaluudesta. Hän on henkiolentona ilmennyt Jumala, koska hän on pallo eli ympyrä, jonka kehä ei ole mitattavissa.

Ihmisessä on siis tältä tasolta katsoen sisäinen, ilmenemätön maailma, hänen olemuksessaan on jotakin jumalallista, joka osaa inspiroida, osaa vaikuttaa fyysisesti ilmenneeseen ihmiseen.

Sentähden puhutaan okkultisessa filosofiassa, samoin kuin matematiikassakin, „sirkkelin kvadratuurista“ eli ympyrän neliöimisestä. Okkultisessa filosofiassa sanotaan — ja jokainen kabbalisti tietää tämän käytännöllisesti, — että jos ihminen tahtoo päästä käsitykseen ja tietoon siitä, millä tavalla Jumala ilmenee, täytyy hänen osata ratkaista sirkkelin kvadratuuri. Hänen täytyy osata neliöidä ympyrä.

Mitä tämä merkitsee? Matemaattisesti, geometriassa ja stereometriassa tämä tietysti merkitsee, että on piirrettävä neliö, jonka pinta-ala on yhtä suuri kuin ympyrän pinta-ala, taikka luotava kuutio, jonka tilavuus on yhtä suuri kuin määrätyn pallon tilavuus. Tämä on, kuten tiedämme matematiikasta, mahdotonta, koska emme osaa laskea ympyrän kehää matemaattisen tarkasti realisissa luvuissa. Algebrallisilla luvuilla se tietysti on määriteltävissä: ympyrän kehä on $2\pi r$ ja ympyrän pinta-ala on πr^2 . Mutta käytännössä emme osaa tarkasti sitä suorittaa. Sentähden sirkkelin kvadratuuri on mysteeri. Ratkaisematta on, voidaanko piirtää neliö, jonka pinta-ala on aivan yhtä suuri kuin joku määrätty ympyrä.

Nyt kuitenkin sanotaan okkultisesti: jos sinä tahdot ymmärtää, millä tavalla Logos suhtautuu ilmenneeseen elämään, omaan maailmaansa, täytyy sinun ymmärtää sirkkelin kvadratuuri ja pallon kuutiollisuus. Eikä tämä käytännössä ole mahdotonta, koska Jumala, olemassaolo, luonto on ratkaissut kysymyksen. Mehän olemme sieluina tilavuuden kannalta katsoen palloja ja pinnallisesti katsoen ympyröitä, mutta tässä näkyväisesti ilmenneessä elämässä kuutioita. Ja se, että olemme kuutioita ilmenneessä elämänmuodossamme, sisältää puolestaan hämmästyttävää symboliikkaa.

Jos olemme tehneet paperikuution ja avaamme sen, levitämme sen kuusi sivua, niin muodostuu risti, kuten tiedätte, kristillinen risti. Kuutio on ihminen, ja kun ihminen levittää kätensä, on hän risti.

Ihminen on risti eli kuutio näkyväisessä maailmassa ja sieluna hän on ympyrä eli pallo.

Täten pääsimme käsiksi ensimmäisestä makrokosmisesta analogiasta. Samalla tavalla kuin ihmisestä sieluna eli pallona on näkyväisesti ilmennyt kuutio ristin muodossa, samalla tavalla ex analogia ymmärrämme, että maailma on ympyrämäisen eli pallomaisen Logoksen ilmennystä kuution muodossa, jolloin ympyrä on tullut neliöidyksi ja matemaattisesti mahdoton probleemi on ratkaistu käytännössä.

Mutta nyt astuu eteemme tärkeä kysymys: onko tämä ympyrä tai pallo, mikä me olemme sieluna, onko se ainoa Jumala, josta pääsemme tietoon? Tunneimme siis ainoastaan oman itsemme, tuntiessamme Jumalan meissä? Tulomme siis tietoisiksi vain omasta ympyrästämme eli omasta pallostamme?

Tehdessämme tämän kysymyksen joudumme taas laajemmille aloille, avarammille vesille, uusille teille. Astumme taas askeleen lähemmäksi Jumalan mysteriota, pyydämme taas enemmän valoa ajattelevalle ja tiedonjanoiselle järjellemme.

V.

Kun Jumalan tuntija kulkee ajatuksessaan induktiivista tietä, hän sanoo itselleen: minä tiedän olevani kosketuksessa jonkun salaperäisen, jumalallisen elämän kanssa, ja tämä jumalallinen elämä ilmenee minussa itsessäni. Mutta mikä se on tämä jumalallinen elämä? Kuka se Jumala on, jota tunnen? Kuinka minun tulee ymmärtää ja käsittää oma ihmeellinen kokemukseni?

Hän tietysti myöntää, että kokemus ei voi olla lähtöisin hänen ruumiillisesta, enemmän kuin hänen jokapäiväisestä sielullisestakaan elämästään, vaan että sen täytyy olla lähtöisin jostain syvemmältä. Mutta koska hän kokemuseräisesti tietää ja tuntee ainoastaan sen inspiratsionin, joka on elävänä hänen sisässään, hän sanoo itselleen: onko minun omassa olemuksessani siis jotain, jota voi nimittää jumalalliseksi? Ja silloin hänen täytyy myöntää itselleen, että aivan empiirisesti, aivan kokemukseen nojautuen on totta, että hänessä on jotakin, joka ei ole kotoisin ruumiista eikä myöskään tavallisesta sieluelämästä, vaan joka itsessään on ilman rinnakkaisilmiöitä ruumiillis-sielullisessa elämässä.

Mutta kun totuudenetsijä tulee näin pitkälle filosofoivassa arvostelussaan, silloin hän aivan kuin pelosta säikähtyy, pysähtyy. Ei, hän sanoo, ei se voi olla niin, että se olisi vain minun oma sieluni. Ei, minä olen tietoinen jostain, joka on koko muun olentoni ulkopuolella, paljon suurempi minua, paljon korkeampi ja ihmeellisempi. En minä voi rajoittaa sitä omaan sieluuni.

On uskontopsykologeja nykyaikana, jotka ovat tähän pysähtyneet tutkittuaan toisten ihmisten uskonnollista sieluelämää. He ovat tutkineet sitä niin tarkasti kuin se on ollut heille mahdollista kertomusten ja kirjallisten muistiinpanojen nojalla ja he ovat tulleet siihen luonnolliseen johtopäätökseen, että kyseessä on inspiratsioni, joka on lähtöisin salaperäisestä piilopaikasta ihmisen sielussa. Tieteellisesti, objektiivisesti ulkoapäin arvostelemalla ilmiötä eivät pääse pitemmälle. Korkeintaan voivat mennä niin pitkälle, että sanovat, että ihmisen sielu on suurempi kuin hänen päiväajuntansa, koska nykyajan sielutieteellinen tutkimus muutenkin on tullut tähän johtopäätökseen inhimillisen sieluelämän jakautumisesta päivä- ja alitajuntaan.

Mutta kuten jo huomautimme, totuuden etsijä, Jumalan tuntija itse ei tyydy sellaiseen selitykseen, että hän tässä olisi tekemisissä ainoastaan itsensä, sielunsa kanssa, koska hän mielestään selvästi tuntee, että inspiratsioni on tullut hänen ulkopuoleltaan. Hänen temperamentistaan riippuu nyt, pysähtyykö hän tähän kohtaan vai tahtooko hän enemmän ymmärtää ja käsittää asioita. Hän voi sanoa: „minä en osaa tunkeutua sen syvemmälle sieluni salaisuuksiin, minun täytyy jäädä samalle kannalle kuin jokainen tavallinen uskova, joka on jotakin löytänyt ja tyytyy uskoonsa. Minäkin tyydyn siihen sisäiseen kokemukseen ja tietoon, että olen yhteydessä Jumalan kanssa.“ Hänestä tulee mystikko. Hän antautuu elämään jumalallista elämää hengessään eikä vaadi sen enempää selvyyttä. Hänen mielestään kaikki tavallaan on selvää, sillä hän tuntee Jumalan isäkseen ja kaikki ihmiset veljikseen, ja mitä hän muuta kaipaa? Semmoinen temperamentti on mystikolla.

Mutta on olemassa toisenlainen enemmän arvosteleva ja järkeilevä luonne, joka välttämättä tahtoo käsittää ja ymmärtää asioita. Se pelkää muuten joutuvansa harhateille — joko epäilemään liikaa tai uskomaan liikaa. Se ei osaa antautua rauhalliseen uskoon, joka ei etsi eikä tiedustele, vaan se kysyy: eikö ole kukaan ennen näitä tuntenut, kokenut, elänyt, ja jos joku on, niin millä tavalla hän on ratkaissut pulman? Tämmöistä luonnetta nimitämme okkultistin eli salatieteilijän temperamentiksi.

Salatieteilijä on realisti omalla alallaan. Mystikko voi olla haaveilija, hän voi työskennellä hengessään todistamattomienkin mielikuvain kanssa, eivätkä ne hänen sisäistä elämäänsä häiritse tai vahingoita, mutta salatieteilijä tahtoo mikäli mahdollista välttää tyhjiä spekulatsioneja, väärää mieliteitä ja ajatuksia. Hän tahtoo

olla tekemisissä vain todellisuuksien, tosiseikkojen, kokemusperäisten tietojen kanssa. Samalla tavoin kuin ihminen, joka tahtoo tietää jotain esim. Indiasta, ei rupea omin päin haaveilemaan turhia, kuvittelemaan, että ihmiset siellä ovat sinisiä ja kulkevat pää alaspäin, että puutkin kasvavat latva alaspäin, vaan joko matkustaa itse Indiaan tai lukee ja kuuntelee, mitä ne, jotka ovat Indiassa käyneet, kertovat, samalla tavalla salatieteilijäkin pohtiessaan elämän suuria kysymyksiä, varoo tyhjää spekulatsionia, varoo mielikuvituksen houkutteluja. Vaikkakin hänellä on oma kokemuksensa Jumalasta, johon hänen mietiskelynsä voi perustua, tahtoo hän sittenkin ottaa vaarin siitä, mitä tietäjät sanovat, jotka ovat jumalallisista asioista paljon kokeneet, mitä he kertovat elämän suurista salaisuuksista. Silloin hän toimii tajunnassaan oikeiden, todellisten ajatuskuvien kanssa ja hänen filosofoimisensa ei ole turhaa spekulatsionia, vaan hedelmällistä mietiskelyä, joka auttaa häntä hänen omassa persoonallisessa elämässään.

Olettakaamme nyt, että totuuden etsijällämme on salatieteilijän temperamentti, että hän tahtoo tutustua tietäjien ja okkultisten tutkijain lausuntoihin ja kertomuksiin. Mitä hän silloin saa kuulla? Opi ymmärtämään inspiratsioniasi, sanovat tietäjät. Huomaa, että inspiratsionia on monta laatua. Opi tekemään eroa erilaisten inspiratsionilähteitten välillä. On korkeata inspiratsionia, on alemmaa. Jumalan tunteminen perustuu korkeaan inspiratsiooniin. Tutustu siis inspiratsionien skaalaan ja niiden koneistoon! Älä aloita luulemalla itsestäsi liikaa. Muista, että kaikki ihmiset ovat samanlaisia olentoja kuin sinä. He ovat kaikki sielullisia olentoja, sieluja, jotka ovat suuremmat kuin heidän päivätajuntansa. Mikä oikeastaan eroittaa sinut muista tai useimmista muista ihmisistä? Se, että useimmat ihmiset eivät tiedä olevansa suuremmat kuin heidän päivätajuntansa. Useimmat luulevat olevansa ainoastaan sitä, mitä heidän päivätajuntansa on, mutta sinä tiedät omasta kokemuksestasi, että he todellisuudessa ovat jotakin suurempaa. Katso nyt ihmisiä. Luuletko, että heidän elämänsä kuuluu paljastaan ulkonaisessa aistillisessa havainnossa? Luuletko, ettei heillä koskaan ole inspiratsioneja sisästäpäin? Silloin erehdyt. Sillä kaikki ihmiset epäilemättä sanovat: kyllä meillä on inspiratsionia sisästäkinpäin. Ne eivät kyllä ole semmoisia inspiratsioneja, jotka synnyttävät heidät uudestaan koko elämän ajaksi, vaan ne ovat pienempiä. He kuuntelevat kaunista soittoa tai laulua tai katselevat kaunista näytelmää. He siitä haltioituvat. He värähtelevät, he saavat voimaa. Heidän inspiratsioninsa kestää hetken, mutta jättää tunnelman, joka aikaa myöten heikkenee ja haihtuu. Nyt on sinun opittava tekemään ero, mistä inspiratsioni kulloinkin tulee, sillä siitä kaikki riippuu.

Totta on, että ihmiset useimmiten ottavat vastaan inspiratsioninsa ulkonaisten aistimiensa avulla, mutta voimmeko silti sanoa, että tuo aistillinen havainto inspiroi, elähyttää ja antaa voimaa? Sehän on vain kuvan muodostuminen tajunnassa ilmiöiden välityksellä, mutta inspiratsioni voimalähteenä, joka saa alkunsa tuosta näkemisestä, on muutos ihmisessä, joka tulee sisästäpäin, muutos hänen tilassaan, joka on ennen kaikkea psykologinen, mutta myös fysiologinen („myrkytysilmiö“). Mikä tämä sisäinen muutos on? Mikä sen aiheuttaa? Mistä se on lähtöisin?

Huomaa nyt, sanovat tietäjät, että tämä psykofysiologinen muutos, tämä inspiratsioni on lähtöisin näkymättömästä maailmasta ja sen moninaisista voimista. Näkymättömässä maailmassa on sinun oma alitajuntasi, joka reagoiden ulkonaiseen ärsytykseen, nousee tajunnan kynnyksen yli. Se on tärkeä, huomioonotettava tekijä. Mutta se ei suinkaan ole ainoa. Näkymätön maailma on täynnä tällaisia tekijöitä, jotka voimapatterin tavoin odottavat tilaisuutta, milloin he alitajuntasi välityksellä voivat päästä latauksestaan. Niitä ovat vainajat, luonnonhaltiat, jumalat, enkelit j.n.e.

Vainajia on ääretön määrä, eivätkä he läheskään kaikki ole siinä asemassa, että he vaikuttaessaan läsnäolollaan eläviin ihmisiin, herättäisivät näiden sieluissa ainoastaan korkeita inspiratsioneja; päinvastoin heidän, samoin kuin luonnonhaltioiden, vaikutus voi olla sangen alaspäin tempaava ja itsekkäitä haluja kiihoittava, mikäli elävissä ihmisissä on semmoisille vastakaikua. Puhutaanhan uskonnoissa, että ihmiset ovat ympäröidyt „viettelöksillä“ ja „houkutuksilla“, joista suuri osa on alemmaa laatua, koska ne lähtevät vainajista, jotka eivät vielä ole puhdistuneet alemmasta olemusosastaan, vaan viettävät elämänsä maan pöyrissä, „helvetissä“ tai „kiirastulessa“.

Toiselta puolen on kyllä totta, että vainajat, jotka ovat nousseet alennustilastaan, puhdistuneet ja

astuneet „taivaaseen“, ovat toisenlaisessa asemassa. Heidän inspirationsinsa on samanlaatuinen kuin meidän n.s. omatuntonne. He elävät omisatunnoissamme ja vaikuttavat inspiroivasti meihin hyvässä merkityksessä.

Samaten on enkelein ja jumalten laita. He opettavat ihmistä tajuamaan kauneutta, näkemään viivojen ja värien sopusointua, kuulemaan sävelten ja sointujen harmoniaa. He inspiroivat ennen kaikkea taiteilijoita, runoilijoita j.n.e.

Sangen merkillisiä jumalolentoja ovat kansojen n.s. suojelusenkelit, kansallishaltiat eli -deevat. Niitä välistä myös nimitetään rotujumaliksi ja koska niiden vaikutus ihmisiin on laajakantoinen, tahdomme sanoa niistä pari sanaa.

Kun ihmisiä elää yhdessä suuri joukko samassa maassa, muodostaen yhden kansan, sulautuu heidän personallinen ajatus- ja tunnepiirinsä siihen näkymättömään maailmaan, joka maata ympäröi, ja muodostaa n.s. kansallishengen. Tämä kansallishenki, joka käsittää kaikkien sekä elävien että kuolleiden ihmisten sielulliset ilmapiiirit, on siis todellinen suurempi voimapatteri, josta kukin yksilöllinen kansan jäsen on pienempi osa, pienempi patteri, ja jonka kanssa hän on yhtämittaisessa tekemisessä, niin että yhteinen kansallishenki saattaa mitä syvimmällä tavalla vaikuttaa inspiroivasti häneen. Ihmisessä voidaan herättää mitä syvimpiä tunteita vetoamalla hänen isänmaallisuuteensa, kansallisuuteensa, hän on silloin paljon epäitsekkäämpi olento kuin mitä hän on personallisena olentona, ja sentähden puhumme isänmaan rakkaudesta ja kansallistunnosta. Se on syvä tunne, joka nostaa meidät ulkopuolelle itseämme. Sen inspirationsi on niin voimakas, että se saa meidät menemään vaikka kuolemaan.

Mikä se nyt tässä kansallishengessä vaikuttaa niin suurella kansallis-yksilöllisellä voimalla? Onko se vain yksilöiden personallisten elämysten summa? Ei. Kansallishengen takana on olemassa erikoinen tajuntakeskus, joka elää kansallishengessä ja jolle kansallishenki on kuin personallinen ruumis, samalla tavalla kuin jokaisen ihmisminän personallinen sisältö on hänen sielunsa personallinen ruumis. Tämä on kansallishaltia, deeva, suojelusenkeli, jonka vaikutus kansallishengen kautta ihmisyksilöihin on arvaamattoman voimakas. Näkymättömällä hallitsijakädellään hän sitoo suuren joukon ihmisiä yhteen. Jos kansa joutuu vaaraan, silloin kaikissa kansan yksilöissä herää merkillinen rakkaus ja yhteyden tunne, joka valtavasti vaatii heitä unohtamaan itsensä sekä taistelemaan, elämään ja kuolemaan yhteisen isänmaan puolesta.

Ainoastaan Jumalan tuntija irtautuu hänen vallastaan, mikäli se vie vihaan toisia kansoja kohtaan, ja vastaanottaa inspirationsinsa vielä korkeammasta lähteestä. Jumalan tuntija seisoo syvemmällä elämän virrassa, „sillä hän näkee, että kaikki ihmiset ovat veljiä keskenään, kuulukoot he mihin kansakuntaan tahansa, hänen Jumalansa on koko ihmiskunnan Jumala, joka tuntee kaikki ihmiset lapsikseen, katsomatta rotuun, väriin, kansallisuuteen j.n.e.

Sentähden hänen kokemuksensa on suurin. Se ei ole kotoisin kansallishengestä, vaan siitä tajunnasta, joka käsittää koko ihmiskunnan. Se on kotoisin siitä tajunnasta, jota nimitetään Logokseksi ja myöskin toisella nimellä Kristukseksi. Jumalan tuntijan kokemus on lähtöisin Kristuksesta.

Kristuksessa kaikki ihmiskunnan sielut ovat yhtyneet, muodostaen suuren salaperäisen ruumiin, johon on pukeutunut ihmiskunnan Logos, Kristus. Se on Kristuksen ruumis. Sielullisina olentoina, henki-olentoina, minuuksina, olemme kaikki kuin soluja Kristuksen ruumiissa, ja kun puolestamme saamme inspirationsia, jotka elähyttävät meissä veljesrakkautta ja näyttävät meille yhteisen Isämme, silloin nämä inspirationsit ovat lähtöisin ihmiskunnan Logoksesta eli Kristuksesta.

VI.

Jos väittäisimme elämän tarkoituksen olevan siinä, että ihminen on oleva onnellinen, silloin luultavasti saisimme ainoastaan nuoret puolellemme. Nuoret ihmiset uskovat onneen, onnen etsintään ja onnen saavuttamisen mahdollisuuteen, mutta vanhemmat „kokeneet“ ihmiset nousisivat heti väitettämme vastustamaan. He sanoisivat: „ei ihmiselämän tarkoitus saada olla onnen saavuttamisessa. Me tiedämme muuten, että onni ei ole saavutettavissa.“ Ja jos kysyisimme heiltä, miksikä onni ei ole saavutettavissa, saisimme kahdenlaisia selityksiä ja vastauksia kysymykseemme. Nuo vanhemmat ihmiset jakautuisivat ikäänkuin kahteen ryhmään. Toinen ryhmä selittäisi meille, että onnen saavuttaminen on mahdoton siitä yksinkertaisesta syystä, että he ovat sen elämässään niin kokeneet. Onni on kuin siivekäs pyörä, joka heti lentää pois ihmisen luota, kun hän luulee siihen tarttuneensa. Toinen ryhmä taas vastaisi meille: „ajatelkaa nyt vähäsen. Voiko olla mahdollista, että elämän päämäärä, elämän tarkoitus olisi yksilöllisen ihmisen onni, kun kuitenkin ihmiskunta on kokoonpantu tuhansista miljoonista ihmisyksilöistä, joiden on mahdoton yhtäkkiä tulla onnelliseksi? Eikä koko ihmiskunta tule onnelliseksi sillä, että toinen tai toinen yksilö pyrkii onneen. Päinvastoin olisi itsekästä ja väärää yksilön puolelta toivoa, että hän saisi olla onnellinen, silloin kun ihmiskunta kuitenkin kokonaisuudessaan tai suurimmaksi osaksi on onneton. Jos äkkiä voisimme muuttaa elämän täällä maan päällä paratiisiksi kaikille ihmisille, silloin voisimme sanoa, että onni olisi saavutettavissa, mutta koska tämä on mahdotonta, on myös väärin filosofisesti ja moraalisesti katsoen, että yksi ihminen olisi onnellinen muun ihmiskunnan kustannuksella. Kaikki ihmiset saavat enimmäkseen kärsiä vaivaa, vaikeutta, surua ja tuskaa, — miksikä siis yksi ihminen olisi onnellinen?“

Mitä nyt sanomme tähän? Olemme näissä esitelmissä seuranneet totuuden etsijän elämää ja hänen henkisiä kokemuksiaan, kysykäämme siis, millä tavalla hän suhtautuu näihin väitteisiin.

Hänen havaintonsa ovat todella käyneet suuntaan, joka näyttää antavan tukea äsken mainituille vastaväitteille. Viisaat tietäjät, jotka ovat kulkeneet tien ennen häntä ja joiden havaintoihin hän on oppinut luottamaan, koska kaikki, mitä hän on henkisesti kokenut, on todistanut hänelle heidän suuremman tietonsa, — nämä viisaat ovat opettaneet, että ihmiskunta muodostaa suuren henkisen kokonaisuuden. Samalla tavalla kuin ihmisen ruumis on kokoonpantu soluista, samalla tavalla on olemassa ihmiskunnan henkinen „ruumis“, jonka soluina ovat ihmisyksilöt, ja tämä ihmiskunnan henkinen ruumis on taas käyttövälineenä ihmiskunnan suurelle yhteiselle tajunnalle, joka on kaikkien ihmisten ja koko ihmiskunnan takana ja jota tajuntaa nimitämme joko Logokseksi taikka Kristukseksi taikka Jumalaksi. Se on tämä suuri yhteinen tajunta koko ihmiskunnan takana, joka on aivan kuin minuutena siinä ruumiissa, mikä on kokoonpantu ihmisten yksilöllisistä minuuksista eli henkiseluista, ja näin ollen kun Jumalan tuntija joko uskoo tähän yhteyteen filosofisena totuutena, jonka viisaat ovat hänelle selittäneet, tai tietää sen oman sisäisen yliaistillisen näkemyksensä nojalla, niin hän kysyy itseltään: „eiköhän sittenkin ole olemassa ristiriita Jumalan sisäisen äänen ja ihmiskunnan yhteytyden välillä? Sisäinen ääni sanoo: sinun pitää olla onnellinen. Mutta kuinka minä voisin sitä olla, niin kauan kuin ihmiskunta yleensä kärsii? Kuinka minun tulee ratkaista tämä ristiriita? Jumala sanoo, että minun pitää olla onnellinen, mutta järkeni ja näkemykseni sanoo, että kaikki ihmiset olemme niin yhtä, että oikeastaan on väärin ja mahdotonta yksilön olla onnellinen.“

Mutta kun hän näin kysyy itseltään, nousee vastauskin hänen mieleensä ja vastaus selittää hänelle pulman. Hänen ei tarvitse muuta kuin kuunnella Jumalansa sisäistä ääntä ja samalla ajatella ihmiskunnan yhtenäisyyttä, jotta hän selvästi näkisi, kuinka ristiriita häipyä ja kuinka itse asiassa harmonia syntyy näiden kahden vastakohdan, Jumalan käskyn: ole onnellinen ja ihmiskunnan suuren kärsimyksen välillä. Kun hän nimittäin ajattelee tarkemmin ihmiskunnan yhteyttä, suurta ihmiskunnan ruumista, jossa hän on yhtenä soluna, ja omaa suhdettaan ihmiskunnan yhteiseen tajuntaan, joka on kaikkien yksilötajuntojen takana ja niiden sisällä, niin hän piankin ymmärtää erään seikan. Ihmisyksilöjen suhde sisäiseen yhteistajuntaan, niiden suhde Logokseen eli Kristukseen, ei ollenkaan ole sama kuin solujen suhde ihmistajuntaan esim.

ihmisen ruumiissa. Missä on ero? Ero on siinä, että yksilö ihmisieluna, ihminen henkiolentona ei ole koskaan kaukana keskipisteestä, kaukana siitä tajunnasta, joka on ihmiskunnan yhteinen sisäinen tajunta; vieläpä jokainen ihmisyksilö on yhtä lähellä tätä sisäistä tajuntaa. Toiselta puolen taas fyysillisen ruumiimme solut eivät ole välittömästi lähellä meidän personallista tajuntaamme. Päinvastoin meillä ihmisinä on verrattain epämääräinen, hämärä ja kaukainen yhteys ruumiimme kaikkien solujen kanssa. Päivätajuntamme ei ole välittömässä tekemisessä ruumiimme solujen ja orgaanien kanssa. Ainoastaan kun joku paikka ruumiissamme sairastuu, loukkaantuu, ärtyy tai kiihoittuu, tiedämme sen olevan olemassa ja vaivaavan meitä. Kun ihminen on terve, hän ei oikeastaan tunne omistavansa mitään ruumista. Hän tuntee vain kevyesti olevansa olemassa, mutta ei tunne painostusta ruumiinsa taholta. Sentähden tajuntamme on kaukana ruumiimme soluista, ja ruumiimme solut ovat niinkään kaukana tajunnastamme. Tämä on nyt silmäänpistävä ero, sillä Logoksen eli Kristuksen tajunta ei ole kaukana yhdestäkään inhimillisestä yksilötajunnasta, vaan päinvastoin jokainen ihmisyksilö on sisällä tuossa Jumalan tajunnassa, joka käsittää kaikki inhimilliset yksilöt sieluina eli henkiolentoina. Useimmat ihmiset eivät kuitenkaan tiedä tästä Kristuksesta, jonka välittömässä yhteydessä he ovat. He ovat samassa asemassa kuin solut meidän fyysillisessä ruumiissamme, jotka eivät tiedä siitä suuresta tajunnasta, joka on solujen takana. Mutta meidän personallinen tajuntamme ruumiissa on kaukana solujen tajunnasta, jotavastoin Kristuksen tajunta on yhtä lähellä kaikkia ihmisyksilöitä. Ei tarvita muuta kuin että ihmisen sydän, järki, omatunto avautuu Jumalalle niinkuin kukka avautuu auringon valolle, jotta Kristuksen tajunta laskeutuisi ihmiseen, valtaisi hänet, nostaisi hänet. Ruumiilliset solumme voivat korkeintaan saada huomiota tajunnassamme, kun ne haavoittuvat ja sairastuvat, jolloin emme tahdo muuta kuin päästä vapaiksi häiriöstä, päästä terveiksi; eikä meidän tajuntamme laskeudu tai yhdy ruumiimme solujen tajuntaan, me vain saamme tiedon, ikäänkuin sähkösanoman siitä, että jotakin on hullusti. Sitävastoin Kristuksen tajunta alinomaan seisoo ihmissydämen ovelta odottaen, että ihminen avaisi sydämensä Jumalalle.

Kun täten totuuden etsijä ymmärtää, ettei hän ole mikään etäinen solu Kristuksen ruumiissa, vaan että hän on ihmiskunnan ruumiissa solu, joka on yhtä lähellä keskipistettä eli keskeistä tajuntaa, kuin kaikki muutkin solut, silloin hänelle selviää koko pulma. Silloin hänelle kirkastuu Jumalan käsky hänen sisässään: sinun tulee olla onnellinen. Ei se ole kiihoittava yllytys eikä suosionosoitus. Se on käsky. Hänen velvollisuutensa, hänen tehtävänsä on olla onnellinen, sillä minkälainen on ihmiskunta? Ihmiskunta on sairas. Tuo suuri ruumis, Kristuksen ruumis on sairas. Kaikki sen solut ovat sairaita. Jos se olisi terve, vallitsisi siinä täydellinen harmonia, kaikki solut olisivat keskinäisessä sopuosoitussa ja välittömässä suhteessa omaan sisäiseen tajuntaansa, Kristukseen, mutta ihmiskunta kärsii, se vaeltaa surun laaksossa, se on täällä kuin tuskan helvetissä, sen yksilöt vaeltavat tietämättömyydessä ja synnin tuskassa. Kaikenlaiset sairaudet, kaikenlaiset luonnon ja elämän aikaansaamat vaikeudet ympäröivät jokaista ihmistä. Koko ihmiskunta on sairas. Ja Jumala sanoo, Logos ihmiskunnan sisällä sanoo: minä tahdon, että sinä olet terve ja onnellinen ja autuas. Mutta voiko tämä toteutua äkkinäisen taikatempun kautta? Voiko ihmiskunta yhtäkkiä tulla terveeksi, päästä kärsimyksistä, sairauksista ja muista vaivoista, sielun tuskista ja synnin vaikeuksista? Ei. Mikä on ainoa keino, millä ihmiskunta voi päästä ahdistuksestaan? Ainoa keino on se, että ihmiskunnan solut, yksilöt, yksitellen, vähitellen toinen toisensa jälkeen tulevat terveiksi. Ei ole muuta pelastusta ihmiskunnalle. Ei ole muuta keinoa täyttää Jumalan tahto, noudattaa Kristuksen sisäistä käskyä. Onni ei ole palkka, joka luvataan ihmisille pitkien ponnistusten jälkeen, vaan se on itse elämän tehtävä. Sentähden sanoo Jumala meidän sisässämme: sinun täytyy tulla onnelliseksi, autuaaksi ja terveeksi, sillä silloin tuot onnea ja terveyttä ihmiskunnalle. Silloin sinä, joka olet soluna ihmiskunnassa, säteilet itsestäsi onnea ja terveyttä. Onko muuta keinoa? kysyy Jumala hymyillen totuuden etsijältä, tiedätkö sinä paremman keinoon? Sinun onnestasi ihmiskunnan onni lisääntyy, mutta jos et sinäkään tahdo tulla onnelliseksi, jos sinäkin pakenet onnea, koska ihmiskunta sitten voi tulla onnelliseksi? Koska minun tahtoni ihmiskunnan hyväksi sitten toteutuu? Emme mihinkään pääse, sanoo Jumala meidän sisässämme, jos ei teistä tule minun auttajiani, jos ette te tahdo olla onnellisia.

Meille totuuden etsijöille selviää koko tämä kysymys uudessa ja toisessa valossa. Ja samalla silloin ymmärrämme, missä meidän onnemme on, minkälainen meidän onnemme on. Olemme jo ennen puhuneet siitä, että ihminen ei saa asettaa rajoja, määritelmiä onnelle. Ihminen ei saa sanoa näin esim.: jotta

minä voisin olla onnellinen maan päällä, täytyy minun olla köyhä. Eikä: jotta minä voisin olla onnellinen maan päällä, täytyy minun olla rikas. Eikä: jotta minä voisin olla onnellinen maan päällä, täytyy minun kieltäytyä kaikesta, kaikesta, kauneudesta, huvista, ilosta. Eikä myöskään: jotta minä voisin olla onnellinen maan päällä, täytyy minun saada kaikkea, mitä elämä voi tarjota.

Vaan mitä meidän pitää sanoa? Meidän pitää sanoa näin: meidän onneemme kuuluu, että meillä on kaikkea sitä onnea, mitä elämä voi tarjota. Koko maailma on oleva meillä. Mieleemme muistuu, mitä eräs viisas on sanonut: minä olen maailman voittanut, koko maailma on minun. Koko maailma tottelee ja palvelee minua. Minulla on kaikki, mitä tarvitsen ollakseni iankaikkisesti autuas.

Sillä tavalla sanovat viisaat, mutta eivät he ole sanoneet: meidän pitää kulkea kerjäläisinä ympäri tai meidän pitää istua kuninkaina valtaistuimella. Päinvastoin, se on toisarvoista. He ovat istuneet kuninkaan istuimella, he ovat ehkä vielä useammin kulkeneet kerjäläisinä, kuten Buddha tai Jeesus, mutta he ovat olleet onnellisia, sillä heillä on ollut koko maailma, koska heillä on ollut kaikki, mitä ovat kaivanneet. Varmaan heillä olisi ollut paljasta vaivaa kuninkaallisesta kultaistuimesta.

Mutta jos erehtyisimme luulemaan onnen olevan siinä, että ulkonaisesti luovomme kaikesta ja lähdemme kulkemaan ympäri, silloin pian huomaisimme, että onni ei ole siinä. Ja jos toiselta puolen luulisimme onnen olevan siinä, että omistaisimme tuhat miljoonaa dollaria tai istuisimme kuninkaan valtaistuimella, niin huomaisimme, että meidän onnemme ei olisi siinä. Onni on siinä, että löydämme Jumalan ja että olemme suhteessa ihmiskunnan sisäiseen, henkiseen tajuntaan, Kristukseen. Onnemme on siinä, sanovat viisaat, että tuntemme olevamme koko ihmiskunta, ei ainoastaan yksi solu ihmiskunnan ruumiissa, vaan „mikrokosmos“, joka on täydellinen kuva suuresta maailmasta eli makrokosmuksesta. Siinä on onnemme, että tuntemme olevamme yhtä elämän hengen kanssa.

On näet huomattava tärkeä kohta onnen salaisuudessa. Meidän Jumalamme sanoo: kaikki, mitä sinä tarvitset ja kaipaat ollaksesi täydellisesti onnellinen ja autuas, se sinulle annetaan. Jos nyt joku väittää: mutta minä olen kauan ollut yhteydessä Jumalan kanssa ja siitä huolimatta minulla on paljon kärsimyksiä ja paljon tuskaa, niin elämän henki vastaa hänelle: sinä et ole vielä kylliksi kokenut. Sinussa on liian vähän uskoa.

Ja nyt tulemme itse asiassa onnen salaisuuden perille. Millä tavalla onni on mahdollinen, millä tavalla se on siveellisesti oikeutettu? Ainoastaan uskossa. Ja mikä usko on? Usko on silta meidän yksilöllisyytemme ja jumalallisen tajunnan välillä. Se on silta, joka ei saa rikkoutua. Meidän täytyy uskoa. Ilman uskoa emme voi olla onnelliset. Ja huomatkaa nyt: uskolla emme tarkoita minkäänlaisten opinkappalten totenapitämistä, vaan sitä sisäistä henkistä elämää, jonka perustus lasketaan, silloin kun heräämme Isän Jumalan tuntemiseen. Usko on käytännöllinen asia. Se on uskoa Jumalaan, siihen tajuntaan, joka on yhtä meissä kaikissa, joka tekee koko ihmiskunnasta yhden suuren kokonaisuuden. Se on uskoa Kristukseen, se on uskoa elämän henkeen, joka tahtoo, että olisimme onnelliset. Kun uskomme on heikko, silloin emme voi elää sillä tavalla, että olisimme onnelliset. Mutta kun uskomme on vahva, kun uskomme on todellinen ja voimakas, silloin olemme onnelliset.

Millä tavalla sitten ilmenee tämä meidän uskomme? Auttaako se meitä ihan tässä näkyväisessäkin elämässä? Auttaako se meitä vaikeuksissamme arkipäiväisessä elämässä, päästääkö se meidät rahallisista huolista, vaivoista ja työstä, päästääkö se meidät sairauksista j.n.e.? Mitä te luulette minun nyt vastaavan? Ehkä ajattelette, että sanoisin: ei, mutta minä sanon: kyllä. Meidän uskomme päästää meidät kaikista huolista ja vaivoista ja sairauksista. Merkitseekö se, että meillä ei enää koskaan ole mitään rahahuolia, niinkuin aina nykyisessä elämässä on, taikka sairauksia tai muita vaivoja? Ei, ei se sitä merkitse. Vaikka minun täytyy sanoa uskovani, että se merkitsee sitäkin. Mutta se ei merkitse sitä aivan heti.

Ainoa tie päästä sairauksista, nuhasta lähtien, ainoa tie päästä huolista, rahahuolista lähtien, ainoa tie päästä paheista, helmasynnistä lähtien, ainoa tie päästä yksinäisyyden tunteesta, voimakkaimmasta rakkaudenhalusta lähtien, ainoa tie on usko, usko itse elämään ja elämän tehtävään. Se on ainoa, mikä

auttaa kaikessa. Mutta millä tavalla usko ilmenee?

Se ilmenee joko rukouksessa tai mietiskelyssä. Toinen ihminen elää enemmän tunteissaan, toinen harkitsee ja punnitsee. Kun edellinen uskoo, hän rukoilee. Hän ei voi olla keskustelematta rukouksessa Jumalansa kanssa. Hän elää voimakkaassa tunneyhteydessä sisäisen Isänsä kanssa, kertoo hänelle asiansa, puhuu Jumalalle sielunsa syvimät salaisuudet ja seisoo niinkuin lapsi Isänsä edessä. Hän on sielussaan polvillaan, sillä hän tuntee aina olevansa majesteetin läheisyydessä.

Toinen ihminen ei tunne halua rukoilla, hän taas mietiskelee. Hän ei elä päivääkään, ilman että hän rauhallisesti istuu mietiskelemään. Ainakin kerran päivässä määrättynä hetkenä hän miettii velvollisuuksiaan ja tehtäviään, miettii, mitenkä hänen tulisi ihmisenä olla, ettei uskon silta rikkoutuisi, kuinka hän voisi niin vaeltaa elämän läpi, että hänen elämästään olisi apua toisille ihmisille. Näin hän mietiskelee, sillä hänen temperamenttinsa on hiljaisempi kuin toisen, ei niin intohimoinen, ei niin tunteellinen.

Kun ihminen löytää Jumalan, hän huomaa, että hänen elämänsä on kuin kudος, jota hän kutoo. Tässä hän istuu ja kutoo ja minkälainen vaate siitä tulee? Tahtoisiko hän, että kangas, jota hän kutoo, olisi ruma, vai tahtoisiko hän, että se olisi kaunis? Koska hänessä usko on herännyt, hän tahtoo, että se olisi kaunis. Hän tahtoo, että hänen elämänsä olisi suurta jumalallista seikkailua, että se olisi kuin rakkauden ja onnen satu.

Hän uskoo tähän ja hän työskentelee uskonsa puolesta. Usko ei ole ainoastaan siinä, että rukoilemme ja mietiskelemme, vaan samalla siinä, että työskentelemme ja teemme voitavamme. Vanha kreikkalainen sananparsi kuului: sitä ihmistä, joka itse auttaa itseään, auttavat jumalatkin. Tietysti voi uskon elämässä tapahtua niinkin, että ihminen suuressa hädässä sanoo Jumalalle: nyt minä tarvitsen sitä tai sitä, ja että apu tulee ihmeen kautta. Ihminen on silloin koettanut kaikkia keinoja tullakseen autetuksi, ja sitten vasta, kun hänen keinonsa ovat loppuneet, hän on antautunut Jumalan käsiin ja sanonut: jos et sinä auta nyt, olen kadotettu. Ja silloin on tapahtunut kuin ihme.

Tämä on se uusi ja ihana elämä, joka ihmiselle alkaa, silloin kun hän pääsee sisäisessä henkisessä elämässään yhteyteen Jumalansa kanssa. Kun hän on löytänyt tämän sisäisen Jumalan, silloin hän tietää, että kaikki onni, mikä maailmassa on hänelle mahdollinen, se tulee hänen osakseen.

*

VII.

Kuvitelkaa, että menemme totuudenetsijän luo, ihmisen luo, joka on löytänyt Jumalan, niinkuin hän sanoo ja puhumme hänelle: „sinä olet nyt selvittänyt meille, että ihmisen elämän tehtävä on oikeastaan tulla onnelliseksi ja elää onnessa; ja joskin myönnämme, että nuorena ihminen voi sillä tavalla elämästä haaveilla, ei hän myöhemmässä elämässään enää niin ajattele. Mistä tämä riippuu? Mistä riippuu, että me ihmiset oikeastaan emme saata uskoa onneen ja autuuteen? Mistä riippuu, että jos etsimme onnea, emme oikeastaan sitä löydä? Ja mistä riippuu, että useimmat ihmiset eivät sitä onnea oikeastaan etsikään?“

Jos nyt näin kysymme totuudenetsijältä, minkähän vastauksen hän meille antaa?

Hän sanoo meille: „se, että ihmiset eivät usko onneen, se, että he eivät oikeastaan uskalla etsiäkään onnea, riippuu osaksi heidän tietämättömyydestään, osaksi heidän liian pienestä rohkeudestaan. Ihmiset eivät uskalla elää, niinkuin he voisivat elää.“

Tällä tavalla selittää meille tuo Jumalantuntija. Ja kun kysymme häneltä tarkempaa selitystä, hän vastaa meille: „katsokaa, ihminen on sellainen olento, joka on aivankuin vieraana täällä maan päällä. Hänen on niin vaikea tulla täällä toimeen sillä tavalla kuin hänen oikeastaan pitäisi, jos hän tietäisi, kuka hän on.“

Silloin huomautamme: „millä tavalla ihminen sitten voi päästä itsensä tuntemaan?“

Ja tietäjämme vastaa: „se tapahtuu elämänkoulussa eli jälleensyntymisessä. Elämänkoulu on siinä, että emme ole täällä ensimmäistä kertaa emmekä viimeistä, vaan että tulemme tänne yhä uudelleen ja uudelleen oppiaksemme tuntemaan itseämme. Eikä tämä elämänkoulu ole mikään laitton ja satunnainen oppilaitos. Emme joudu tänne umpimähkään elääksemme, kokeaksemme ja kuollaksemme emmekä jonkun ajan perästä umpimähkään tänne synny uudestaan. Elämänkoulu on tarkasti järjestetty oppilaitos. Syntyessämme uudestaan tänne maan päälle saamme jatkaa siitä, mihin viimeksi lopetimme edellä. Uusi elämämme maan päällä on suora seuraus omasta menneisyydestämme. Elämänkoulussa vallitsee n.s. *karmanlaki*, oikeuden ja tasapainon laki, joka merkitsee, ettei mikään ponnistus koskaan mene hukkaan. Jos jotakin yritämme, johonkin päin ponnistamme, ei ponnistus ole mennyt hukkaan, vaan luo seurauksen, hedelmän, jonka saamme kerran niittää. Emme ollenkaan toimi turhaan, emme kokeile turhaan. Kun maan päällä eläessämme jossakin suhteessa saamme silmämme auki, on se voittoa meille itsellemme sielullisina olentoina, henkiolentoina. Havaintomme ja kokemuksemme muuttuvat meille sisäiseksi tiedoksi. Jos olemme erehtyneet jossakin asiassa ja sitten huomanneet erehdyksemme, soisimme mielellämme, ettemme enää niin erehtyisi. Tässä nykyisessä elämässä voimme kuitenkin unohtaa kokemuksemme ja uudestaan erehtyä, mutta kun olemme siirtyneet kuoleman tuolle puolelle, uppoutuu tuo kokemuksemme, havaintomme, läksymme sieluumme ja muodostuu siinä instinktiiviseksi, vaistomaiseksi kyvyksi, niin että kun uudestaan synnymme maan päälle, on meillä kuin synnynnäinen tieto siitä, millä tavalla meidän ei pitäisi menetellä. Entinen erehdyksemme on muodostunut meille omaksitunnoksi. Omatuntomme on syntynyt menneistä harha-askeleistamme, havainnoistamme ja kokemuksestamme. Sentähden sen ääni sanoo meille, mikä on oikein ja mikä on väärin, puhumatta siitä, että henkiolentoina olemme siksi lähellä jumalallista todellisuutta, että sekin vaikuttaa välittömästi sieluumme siveellisenä ohjaajana. Mutta jumalallisen todellisuuden ääni ei voisi ollenkaan kuulua meidän personallisessa tajunnassamme, ellei meillä olisi tuo omatunto, joka on syntynyt vanhoista kokemuksista. Omatuntomme, joka on menneen kehityksemme siveellinen tulos, on samalla kuin kanava eli ovi, jonka kautta jumalallinen todellisuus voi meihin vaikuttaa. Mutta tietämättömyytemme on niin suuri, että saamme syntyä kymmeniä, satoja kertoja tähän maailmaan, ennenkuin todella alamme oppia tuntemaan sisintä itseämme. Ihmisissä on kyllä salassa onnen kaipuu ja vaistomainen tieto siitä, ettei häntä oikeastaan muu voi tyydyttää kuin iankaikkinen autuus ja rauha. Mutta koska hän ei ole siitä selvästi tietoinen, niin

hän, etsiessään onnea, etsiikin kaikkea muuta, josta onnen muka pitäisi seurata. Olemme jo edellä puhuneet tästä hänen etsimisestään. Ennemmin tai myöhemmin hän löytää sitä — rikkautta, kunniaa, valtaa j.n.e., — mitä hän etsii, mutta pysyväistä tyydytystä ja onnea hän ei löydä.

Mutta tiedämmehän, että kun ihminen on hieman viisastunut, hän ikäänkuin kokoo eläimellis-inhimillisen voimansa ja sanoo itselleen: „onni on siinä, että teemme velvollisuutemme.“ Ja silloin velvollisuus on tarkoin määrätty. Koska ihminen aina syntyy määrättyyn yhteiskuntaluokkaan, on hänen elämänuransa siinä jo valmiiksi pürretty. Kun hän sen velvollisuutensa suorittaa, on hän onnellinen.

Tämä on sängen monien ja tavallaan parhaimpain, vakavimpain ihmisten elämänusko. He sanovat: „elämä on pakkoa. Elämä on täytymystä. Meidän täytyy tehdä velvollisuutemme. Ei meidän tarvitse etsiä mitään onnea. Ei meidän tarvitse mitään haaveilla elämästä. Kun teemme velvollisuutemme, niin siitä seuraa, että olemme onnelliset.“ Ja tietysti silloin lisäävät tuon sanan „onnelliset“ erikoisella äänenpainolla: „onnelliset“. Niin, tietysti „onnelliset“, sillä eihän onnea haaveellisessa merkityksessä ole olemassakaan. „Me tunnemme itsemme rauhallisiksi ja tyydytetyiksi ja siinä on onnemme.“ Näin melkein useimmat ihmiset ajattelevat. Niin ovat mielestään kokeneet.

Mutta on merkillistä, että jolleivät sellaiset ihmiset herää elämässä, tulee heille joku hetki kuoleman lähestyessä, kuoleman jo tehdessä työtään, jolloin he aivankuin heräävät näkemään ja ymmärtämään: „Oi, mutta elämä on niin paljon rikkaampaa ja ihanampaa, kuin mitä luulin! Miksikä olen elänyt sokeudessa? Miksikä olen tällä tavalla ponnistanut ja pyrkinyt ja kuluttanut viimeiset voimani voidakseni tehdä velvollisuuteni? Kuitenkin olen kokonaan erehtynyt elämästä. Kuinka saatoin olla niin vähäuskoinen, etten luottanut Jumalaan, joka on kaiken takana ja joka on tarkoittanut jotakin merkillistä koko tällä elämällä!“

Tuommainen herämys tulee näillekin ihmisille. He ovat olleet hyviä ihmisiä elämässään ja ovat suorittaneet velvollisuutensa. Heidän omatuntonsa ei heitä soimaa, eivätkä he kuoleman hetkellä pelästy. Päinvastoin he täyttyvät merkillisellä riemulla ja tuntevat saavansa lähteä Herran rauhaan, mutta samalla näkevät, etteivät olleet ymmärtäneet elämää.

Katsokaamme edelleen ihmisiä. On semmoisia, joissa elämän oma sisäinen ääni on johonkin määrin päässyt kuuluviin. Ei heidän tarvitse olla itsetietoisia siitä, mutta heidän sisässään vaikuttaa elämän oma voima silminnähtävällä tavalla. Semmoiset ihmiset ovat joko taiteilijasieluja tai tiedemiessieluja tai tosi uskonnollisia sieluja.

Mikä on taiteilijasielun tunnusmerkki? Sen tunnusmerkki on, että se rakastaa itse elämää eikä tahdo sitä määritellä. Taiteilijasielu etsii ja koettaa nähdä kaunista kaikkialla. Tosi taiteilija ei tahdo määritellä elämää eikä sanoa, että semmoisen tai semmoisen sen tulee olla, vaan hän tutkii sitä. Hän katselee, minkälainen on elämä. Hän katselee kaikkia eläviä olentoja kuin taideteoksia. Hän kaikkia ihailee. Hän kaikesta ihastuu. Taiteilijasielu ei ollenkaan ymmärrä mitään eroitusta, meidän määritelmämme mukaan, hyvän ja pahan välillä. „Tuo asia on siveellinen, tuo on epä-siveellinen, tuo on hyvä, tuo on paha, tuo on oikea, tuo väärä“ — hän ei ymmärrä mitään semmoista. Tietysti hän ymmärtää, mitä toiset ihmiset sillä arvostelulla tarkoittavat. Mutta hän ei osaa katsella elämää sillä tavalla. Hänen mielestään semmoinen ihminen, jota sanotaan „epä-siveelliseksi olenoksi“, „hirmuisen syntiseksi“, on yhtä mielenkiintoinen kuin toinen, jota sanotaan kerrassaan „mallikelpoiseksi“. Hänen mielestään kaikki ihmiset ovat yhtä mielenkiintoisia semmoisina kuin ovat eikä hänen päähänsä pälkähtäisi sanoa toiselle: „tuommainen sinun pitäisi olla“ ja toiselle: „tuommainen sinun ei pitäisi olla“. Hän juuri ihailee sitä, että ihmiset ovat erilaisia. Jokainen ihminen on hänelle kuin elämän salaisuuksien esilletuoja, kuin sen merkityksen selittäjä. Jokainen ihminen on hänelle uusi ihmiteos.

Taiteilijasielu on semmoinen. Hän ei osaisi ymmärtää ihmisiä eikä nähdä kaunista ruman keskellä, ellei hän olisi tällä tavalla „vapaamielinen“. Puolueeton ihailu on hänen sielunsa syvimpänä ominaisuutena. Hän näkee kaunista kaikkialla ja hän opettaa meitäkin tauluillaan, sävellyksillään, runoillaan,

näyttelemisellään j.n.e. tajuamaan kauneutta. Hän näkee kauneutta luonnossa ja elämässä enemmän kuin me tavalliset ihmiset, sentähden juuri, että hänen silmänsä ovat vapaat ennakkoluuloista.

Ja todella hänen kannattaa! Muut ihmiset, jotka eivät osaa asettua taiteilijan kannalle, liikkuvat elämässä kuin missäkin apteekissa. Hyllyt ovat täynnä pulloja ja purkkeja ja jokaisen kylkeen on kiinnitetty erilainen nimilippu. Ja ihmiset sanovat toisesta purkista: „jaa, tässä on myrkkyä.“ Ja toisesta: „tuossa on makeata hilloa.“ Tähän tapaan he toisiaan määrittelevät. He eivät osaa ihailla kaikkea samalla tavalla kuin taiteilijasielut. He eivät ole ennakkoluuloista vapaat. Ja sentähden he taiteilijasieluakin verrattain vähäsen ymmärtävät. Häntäkin mallikelpoisen maailman puolelta mielellään leimataan synnilliseksi olenoksi, hän kun näet viihtyy „kaikenlaisten“ parissa ja näkee jokaisessa ihmisessä jos mitäkin täydellisyyksiä.

Mutta vaikka maailma ei ymmärrä taiteilijasielua, on hän kuitenkin semmoinen ihminen, jossa elämänhenki on alkanut puhua vaistomaisesti.

Minkälainen taas on filosofinen eli tiedemiessielu? Se on semmoinen sielu, joka ei muusta välitä elämässä kuin totuudesta ja tiedosta. Hän tahtoi tietää. Hän tahtoi nähdä totuuden. Mutta koska hän on ajattelija, ei hän ole samanlainen tutkija kuin taiteilijasielu, joka lähtee ulos käytännölliseen elämään, vaan hän etsii ja tahtoo ymmärtää elämän lakeja, jotka ilmiöitä hallitsevat. Hän on todellinen filosofi. Hän ei osaa ajatella ulkonaista elämää. Hän ei osaa ajatella itseään. Ei hän osaa pukeutua kauniisti. Ei ole hänen silmämääränään ja ensimmäisenä huolenaan, minkä näköinen hän on. Taiteilijasielu taas mielellään pukeutuu kauniisti, omintakeisesti, huomiota herättävästi. Ennen varsinkin taiteilijat olivat tunnettuja siitä, että heidän piti erota muista ihmisistä puvuissaan ja yleensä esiintymisessään. Kuta hassunkurisempia he olivat mallikelpoisen maailman silmissä, sitä enemmän he olivat omissa silmissään taiteellisia. Mutta filosofi, tieteellinen ajattelija, hän ei muista semmoisia asioita eikä syvenny niihin. Hän semmoiset sivuuttaa. Hän voi kulkea puettuna kuinka tahansa. Hän voi esiintyä vaikkapa narrina hienon maailman silmissä, eikä hän siitä tiedä mitään. Hän on kuin viaton lapsi. Hän ei ole innostunut muusta kuin järjelle näkyvistä suurista aatteista ja ajatuksista. Kun hän keksii luonnonlain tai hengen elämän lain, silloin hän riemuitsee. Silloin hän on onnellinen ja iloinen — hän näkee totuuden. Hän on myöskin, jos hän saa olla oma itsensä, vapaamielinen, paljon vapaamielisempi kuin maailma tavallisesti. Hänellä ei ole liikoja ennakkoluuloja, eikä hän arvostele ihmisiä samalta kannalta kuin mallikelpoinen maailma. Hänen mielestään ihmiset ovat jonkinlaisia ykkösiä tässä suuressa elämän laskuesimerkissä. Ihmiset ovat kaikki eläviä olentoja, yhdenvertaisia, yhtä hyviä kaikki. Ei hän niitä asioita osaa arvostella. Sentähden todellista ajattelijaa, tiedemiestä, voi samoin kuin todellista taiteilijaa, helposti vetää nenästä elämän jokapäiväisissä asioissa. Näiden ihmisten heikkouksia, käyttävät usein kavalat ja pahat maailman ihmiset hyväkseen.

Minkälaisia vihdoon ovat tosiuskonnolliset ihmiset? Niitäkin meidän täytyy hieman kuvata. Sillä kaikki ihmiset, jotka luulevat itsestään, että he ovat uskonnollisia, tai joista sanotaan, että he ovat uskonnollisia, he eivät aina varmasti sitä ole. Ihmiset voivat erehtyä toisistaan ja ihmiset voivat erehtyä itsestään. Meillä on ainoastaan yksi ehdoton ja varma tunnusmerkki todella uskonnollisesta ihmisestä, jonka sielussa elämänhenki puhuu uskonnollisena vaistona. Semmoinen ihminen ihailee ja tavoittelee ennenkaikkea hyvyttä ja oikeutta. Hän tavoittelee kaikkia hyveitä. Jos ihminen on todella uskonnollinen, hän vaistomaisesti ihailee kaikkea hyvää ja oikeaa, kaikkea epäitsekästä. Sentähden hänen on niin helppo käsittää, että on olemassa Jumala, joka maailmaa hallitsee. Hänen on niin helppo uskoa, että tässä elämässä on takana jumalallinen tahto, joka tahtoo, että meidän ihmisten pitäisi olla hyviä, puhtaita, yksinkertaisia, nöyriä, oikeamielisiä j.n.e. Kaikkia tällaisia hyveitä pitäisi ihmisessä olla, sillä hän tuntee niitä itsessään. Todella uskonnollinen ihminen ei voisi tehdä mitään vääryyttä. Hän ei voisi olla paha, hän ei voisi olla tietoisesti itsekäs. Uskonnollisuuden tunnusmerkki on hyvyyden rakastaminen. Jos ajattemme suuria uskonnonperustajia, he kaikki opettavat, että ihmisen tulee luopua itsekkyydestä, pahuudesta, synnistä, vääryydestä, saastaisuudesta, ja pyrkiä hyvyteen, oikeuteen j.n.e. Uskonnollisen ihmisen vaisto kulkee aina hyvyyteen päin.

Jos ei uskonnollinen vaisto hänessä ole kylliksi elävä, niin että se oikein täyttäisi hänen mielensä, jos

elämänhengen ääni kuuluu hänessä vain heikosti, silloin hän ei osakaan olla hyvä; päinvastoin hänen sisäinen tietonsa siitä, että pitäisi olla hyvä, tekee hänet usein julmaksi ja vaativaiseksi toisten ihmisten suhteen. Näitä tällaisia ihmisiä emme sentähden saata lukea tosiuskonnollisiin ihmisiin. He eivät ole vielä niitä sieluja, joissa elämänhenki puhuu uskonnollisessa muodossa, vaan ne ovat tavallisia jokapäiväisiä ihmisiä, jotka elämän varrella ja yhteiskunnallisissa oloissa joutuvat uskonnollistenkin vaikutusten alaisiksi, niin että heille voi olla edullista ulkonaisesti ja yhteiskunnallisesti, että he muka ovat uskonnollisia, käyvät kirkossa, kuuntelevat pappien saarnoja j.n.e. Heidän uskonnollisuutensa ei ole todellista. Heihin on vaikutus tullut ulkoapäin ja jokin heidän sielussaan on kaikunut vastaan. Mutta se on niin pientä, ettei se vielä tee heistä uskonnollisia sieluja. Tämä ero on pidettävä mielessä, kun tahdomme ymmärtää todella uskonnollista ihmistä.

Nyt saatamme huomata, että jotkut taiteilija-, ajattelija- tai uskonnolliset sielut taikka muunlaisetkin ihmiset ovat joutuneet merkilliseen kohtaan omassa sieluelämässään. He eivät ole enää täynnä elämän voimaa, aktiivista intoa, uskoa elämään. He ovat väsyneet ja kysyvät itseltään: „onko elämä mitään? Onko se minkään arvoista?“ Mikään ei heitä tyydytä. „Olisihan elämä jotakin, jos jaksaisi innostua ja uskoa, — miksi ei sitä elää voisi? Mutta usko puuttuu. Tämä elämä tuntuu mitättömältä. Ei kannata oikeastaan olla olemassa. Pitäisi päästä olemattomaksi. Kaikesta paras ratkaisu elämälle, kaikista ihmeellisistä ja ihanin ja suurenmoisin ratkaisu olisi se, että ei tarvitsisi ollenkaan olla olemassa.“

Semmoiseen kohtaan tulee itse asiassa jokainen ihminen ennemmin tai myöhemmin.

Ja mitä se on? Missä kohdassa on ihminen silloin?

Silloin hän on siinä kohdassa, josta ihmiskunnan suurin auttaja sanoo: „taivasten valtakunta on lähestynyt.“ Jos ihminen todella saattaa rehellisesti sanoa: „nyt en enää usko mihinkään, kaikista vähimmin itseeni ja omaan onneeni; nyt tahtoisin olla olematta“, ja jos se ei ole ohimenevää, fyysillistä heikkoutta eikä johdu siitä, että ihminen on tyhjentänyt elinvoimansa johonkin suureen työhön tai muuhun, niin että hän tuntee itsensä tyhjäksi hetkellisesti, silloin hänen mielessään väikkyy ihanana tuo tavallinen buddhalainen lause: „olemattomuus on kaiken ratkaisu. Kaikki olemassaolo on surua ja kärsimystä! Pyrkikää pois olemassaolosta! Pyrkikää olemattomuuteen! Pyrkikää kaiken sammumiseen, nirvaanaan!“ Ja silloin moni voi luulla, että Buddha todella niin opetti, — Buddha oli kaikista viisain. Väsynyt sielu ei huomaa, että jos nirvaana on olemattomuutta ja Buddha oli saavuttanut nirvaanan, miksikä Buddha vielä oli olemassa? Hän kulki 45 vuotta ympäri Indiassa ja saarnasi: pyrkikää nirvaanaan, pyrkikää sammumiseen, pyrkikää olemattomuuteen. Ja hän itse, joka opetti näin, oli olemassa. Ei hänkään siis osannut näyttää esimerkillä, että hänen oppinsa oli tosi. Ei hänkään osannut todistaa sen totuutta. Eikö tässä ole ristiriitä?

Siinä olisi tietysti ristiriitä, jos tuo ihmisen tunnelma olisi oikea tai jos hän osaisi tulkita tunteensa oikein, kun hän sanoo itselleen: kaikista ihaninta olisi olemattomuus. Mutta ihmisen tunnelma ei ole tullut hänen omassa ajatuksessaan oikein tulkituksi, ja sentähden Buddhankin sanat ovat tulleet väärin käännettyiksi, ehkä Itämaillakin jonkun verran väärin ymmärretyiksi. Sillä se nirvaana, josta Buddha opetti, oli tietenkin semmoista, jonka ihminen voi saavuttaa elämässä, koska Buddha sanoi: minä olen nirvaanassa, minä olen saavuttanut nirvaanan. Sentähden nirvaana pikemmin kuvaa samaa asiaa kuin Kristuksen sana: taivasten valtakunta on lähestynyt.

Kun ihminen on tullut siihen kohtaan, että hän tuntee itsensä moraalisesti väsyneeksi, mihinkä hän oikeastaan on väsynyt? Hän on väsynyt itseensä. Hän on väsynyt omaan personalliseen olemassaoloonsa. Hän on väsynyt itsekkyyteen. Itsekkyyks on tullut hänelle raskaaksi taakaksi. Ja vaikka itsekkyyks olisi hänessä kiinni hienon hienossa muodossa, vaikka hän ei saisi kiinni omasta itsekkyydestään, piilee silttenkin hänen omassa itsestään painostava taakka. Ja kun Kristus tulee ja sanoo: taivasten valtakunta on lähestynyt, niin tämä vain merkitsee: „ihminen, heitä oma itsesi. Luovu omasta personallisuudestasi. Minuudestasi sinun ei tarvitse luopua. Siitä, joka sanoo „minä“, siitä subjektista omassa itsessäsi sinä et voi luopua. Mutta kaikesta, mikä sanoo: minä olen se tai se, minä olen semmoinen tai semmoinen, siitä kaikesta sinä

voit ja sinun pitää luopua saavuttaaksesi elämän, se on: taivasten valtakunnan elämän. Elämä on elämää Jumalan valtakunnassa. Elämä on ikuista autuutta ja rauhaa. Elämä on onnea ja riemua. Mutta elämä alkaa silloin, kun luovut itsestäsi, heität huolehtimisesi ja sanot: tässä minä olen. Nyt en tahdo enää mitään määritelmiä asettaa elämälle. Nyt tahtoisin vain, että elämänhenki voisi minut kokonaan täyttää, niin että osaisin noudattaa taivaallisen Isän tahdon kaikessa olemisessäni. Sillä tavalla soisin, että elämäni olisi. En enää kysy mitään ehtoja. En enää sano: elämän pitäisi minulle olla sitä tai tuota. Minä luovun siitä kaikesta. Minä vain sanon: jospa voisin palvella elämää! Jospa voisin täyttää elämän tahdon!“

Kun tämän ymmärtää ihminen, silloin hän on valmis ottamaan vastaan taivasten valtakunnan. Hän voi nähdä ikäänkuin näyssä, mikä hänenkin elämänsä viimeinen päämäärä täytyy olla. Hänestäkin täytyy lopulta tulla elämän puhdas ilmentäjä, Jumalan palvelija, Jumalan lapsi, Jumalan poika. Ja jotta hän sitä täydellisesti voisi olla, täytyy hänenkin saavuttaa täydellisyys. Sentähden taivasten valtakunta sanoo hänelle: „nyt on otollinen aika, älä tilaisuuttasi laiminlyö.“ Ihmiset vaeltavat melkein liian kauan pimeydessä ja tietämättömyydessä. Ihmiset ovat melkein liian uppiniskaisia ja itsepintaisia. Me tahdomme niin paljon itse sanoa ja määrätä, kuinka pitää olla. Jos meissä olisi rohkeutta ja viisautta, niin me sanoisimme: „tässä me olemme! Elämä, Jumala käyttäköön meitä!“ Jos uskaltaisimme lähteä tälle taipaleelle, silloin alkaisi meidän onnemme, meidän ikuinen elämämme, rauhamme, autuutemme.

Kuvitelkaamme nyt, että tällä tavalla alkaisimme elää, että sanoisimme elämälle: ota minut, tee minusta jotakin, käytä minua jollakin tavalla! Osaammeko silloin heti elää täydellisesti sitä elämää? Emme. Mutta tässä maailmassa olemme juuri sitä varten, että oppisimme täydellisesti elämään. Kaikki muu elämä on valmistusta tähän, aavistusta tästä. Mutta ihmisen täytyy uskaltaa kokonaan antautua elämälle, Jumalalle, alkaessaan taivasten valtakunnan uutta elämää. Vaikkei hän vielä osaa elää täydellisesti, on hän „astunut tielle“. Ja tielle astujalle elämä sanoo: „kaikki, mitä sinä olet, aseta se elämän palvelukseen. Jokaisella ihmisellä on jokin talentti, niinkuin Kristus sanoi, jokin kyky, jokin taipumus määrättyyn työhön ja toimintaan. Aseta se elämän palvelukseen. Älä itseäsi ajattele. Käytä kykyäsi, niinkuin uskonnollisella kielellä sanotaan, Jumalan ylistykseksi.“ Ja elämä lisää: „tee vain sitä työtä, jota rakastat. Älä tee muuta työtä. Ainoastaan sen työn, jota rakastat, voit antaa elämän palvelukseen. Taiteilijajielut ja ajattelijajielut ja muut semmoiset ovat pikkuisen edellä muusta ihmiskunnasta, sillä he rakastavat. He rakastavat elämää. He rakastavat omaa tehtäväänsä, omaa työtänsä. Sentähden tiedä: mitä tahansa työtä sinä rakastat, tee sitä, sillä sitä työtä yksin sinä osaat tehdä Jumalan kunniaksi. Sinun ei tarvitse sekautua toisten tehtäviin. Vanha itämaalainen lause sanoo: toisen dharma eli elämäntehtävä on täynnä vaaroja. Vaikka se olisi sinulle helpompi ja tuottaisi sinulle kunniaa, älä tee sitä, vaan anna jokaisen suorittaa oma dharmansa, elämäntehtävänsä. Tee sinä omasi. Pane siihen voimasi ja tarmosi ja sielusi ja tee työsi elämän takia ja elämän kunniaksi. Silloin olet onnellinen.“

Ajatelkaamme nuoria, ajatelkaamme niitä ihmisiä, jotka seisovat elämän edessä ja joiden pitäisi valita tehtävä itselleen. Kuinka mielellään mallikelpoinen maailma sanoo noille nuorille ihmisille: „sitä ja sitä sinun pitää tehdä. Koko sinun sukusi on tehnyt semmoista työtä — sinunkin pitää tehdä sitä.“ Kuinka mielellään mallikelpoinen maailma määrittelee nuorille ihmisille, millä tavalla heidän tulisi rakentaa oma elämänsä. Se on kaikki elämän kannalta väärin. Maailman ja muiden ihmisten, vanhempain, jos he tahtoisivat olla viisaita, ei pitäisi sanoa nuorille ihmisille muuta kuin: „tehkää sitä, mitä rakastatte, sitä, joka on teille korkeinta ja suurinta ja ihaninta, vaikka se olisi meidän silmissä pientä ja mitätöntä! Tehkää kuinka yksinkertaista työtä tahansa, kunhan se vain on teistä ihanteellista ja korkeata, ja me siunaamme teitä.“

Oikeastaan kasvatamme nuoria ja lapsia aivan väärään suuntaan. Kasvatamme heihin kaikenlaisia ennakkoluuloja. Kasvatamme heitä pois totuudesta ja pois elämästä. Vieroitamme heidät ihanteista, hyvydestä, kauneudesta ja totuudesta. Kasvatamme heitä ajattelemaan, että „niin ja niin pitää olla“ ja „tuo ei sovi.“ Sen sijaan meidän pitäisi kasvattaa heitä niin, että tuntisivat ja tietäisivät, että korkein elämässä on nähdä, mikä on kunkin oma tehtävä elämän palveluksessa. Ja kun nuoren ihmisen sielu aukenisi näkemään jotakin ihannetta, pitäisi meidän sitä ihannetta kunnioittaa. Niin vaatii elämä.

Semmoiseen kohtaan elämä asettaa jokaisen meistä kerran. Meidän pitää asettaa oma työmme ja tehtävämme elämän palvelukseen. Se on meidän talenttimme. Joka kerran kun synnymme maailmaan, saamme jonkun tehtävän. Tehtävä tulee kerta kerralta suuremmaksi ja vaativammaksi, jos sielumme tottuu siihen, että se tekee, mitä sen sisällä elämän äänenä kuuluu. Jos suoritamme tehtävämme elämän kunniaksi, kuljemme eteenpäin sillä tiellä, joka vie täydellisyyteen, täydelliseen onneen ja autuuteen ja rauhaan.

Siitä hetkestä lähtien, jolloin ihminen astuu elämän palvelukseen, Jumalan palvelukseen, siitä hetkestä lähtien hän on onnellinen. Hänen onnensa on alkanut silloin. Ei häntä peloitakaan se, että n.s. karma asettaa esteitä hänen tielleen. Esteet ovat ensinnäkin hänessä itsessään: omat heikkoutensa, puutteellisuutensa, kyvyttömyytensä. Toiset ovat hänen ulkopuolellaan: kaikki vaikeudet, jotka elämä asettaa ja jotka ovat seurauksia hänen omista menneistä teoistaan, hänen „huono onnensa“ elämässä, joka niinkään on seuraus menneisyydestä. (Taikka hänen „hyvä onnensa“, joka sekin voi olla vaarallinen karma.) Kaikki nämä esteet, sisäiset ja ulkonaiset, jotka elämä heittää hänen eteensä, kuuluvat silloin hänen onneensa. Kaikki on onnea ja hyvää silloin, kun ihminen on ottanut Jumalan valtakunnan vastaan. Ei hän enää näe pahaa, ei onnettomuutta, ei kärsimystä, mitä häneen itseensä tulee. Hänen kärsimyksensä ovat kaikki hyviä, koska ne kaikki ovat hänen „karmassaan“.

Ja mikä on karma? Karma on meidän vanhoja velkojamme. Mitä nyt tulee tehdä vanhoille veloille? Ne pitää maksaa. Mutta velkojen maksaminen on ikävä ja raskas tehtävä silloin, kun olemme köyhiä. Silloin kun olemme elämässä onnettomia ja kaikki on pimeätä, silloin on meistä ikävää — vallan hirvua ja tarpeetonta ruveta taistelemaan heikkouksia vastaan, ruveta voittamaan itseään toisessa tai toisessa suhteessa! Kuinka vaikeaa tämä kaikki on! Vaikeroimme ja valitimme, että meillä on niin huono onni elämässä. Ei mikään menesty. Kaikki ovat meitä kohtaan kovia ja sydämettämiä. Kaikki on silloin vaikeata, kun olemme köyhiä. Ja köyhiä olemme, niinkauan kuin emme tiedä, mitä elämä on. Ei ole ihmeteltävää, että meistä on ikävä maksaa velkoja, että meistä karma on vaikea. Karma heittää päällemme esim. sairauden. Onko se hauskaa? Ei, se tuntuu meistä kamalalta. Vaikkakin meille selitetään, että se on karmaa ja että olemme tilaisuudessa maksamaan vanhaa velkaamme elämälle, tuntuu se meistä yhtä raskaalta. Vaikkakin uskomme, että se on karmaa, emme kuitenkaan tunne itseämme onnellisiksi. Puremme huuliamme ja vaikenemme, mutta emme osaa iloita, sillä ikävä on maksaa velkojaan, kun on köyhä.

Jos meillä on kymmenen tuhannen markan velka ja tällaisena vaikeana aikana tulot menevät elämiseen, niin että kun korkojen ja lyhennysten maksupäivä tulee, täytyy vain lisätä velkoja, niin eihän se ole hauskaa! Mutta kuinka toisenlaista on näissä raha-asioissa, jos yhtäkkiä saamme varoja sata miljoonaa! Ajatelkaa: sata miljoonaa! Kaikista hauskinda on silloin lentää iloisen ylpeänä sen luo, jolta olemme lainanneet nuo kymmenen tuhatta. „Tässä on velkani teille ja lisäksi vaikka sata prosenttia korkoa paljaasta ilosta.“

Jos äkkiä olemme tulleet rikkaiksi, on velkojen maksu hauskaa, silloin se ei tunnu mitään suurissa pääomissamme.

Samassa asemassa on ihminen silloin, kun hän ottaa vastaan Jumalan valtakunnan ja tulee sisäiseen suhteeseen elämän henkeen ja totuuteen. Hän on samassa asemassa kuin ihminen, joka äkkiä on saanut periä sata miljoonaa markkaa — tai paljon enemmän, äärettömiä pääomia. Ja kun hän on silloin niin mahdollittoman rikas, kuinka hän voisi olla muuta kuin iloinen ja kiitollinen kaikista velkojenkin maksusta? Mitä ne ovat? Mitä kärsimykset ovat hänelle? Hänhän on niin rikas. Velka ei merkitse hänelle mitään. Hänen sielunsa on täynnä riemua ja onnea ja autuutta ja rauhaa. Kärsimykset, vastoinkäymiset, nöyrytykset, kaikki ne ovat hänelle paljasta onnea vain.

PEKKA ERVAST

JUMALAN VALTAKUNNAN SALAISUUDET

HELSINGISSÄ 1909
TEOSOFINEN KIRJAKAUPPA JA KUSTANNUSLIIKE

Jumalan valtakunnan salaisuudet
Kuinka Kristus opettaa, että meidän tulisi elää

Kirjottanut

Pekka Ervast

Helsingissä 1909
Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike

JOENSUUSSA 1909
JOENSUUN KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖ

Jumalan valtakunnan salaisuudet.

I.

Raamattu pyhänä kirjana.

Raamattu kuuluu niihin ihmeellisiin kirjoihin, jotka säilyvät läpi vuosituhansien, joita ihmiset pitävät pyhinä ja joiden sanat vaikuttavat enemmän ihmismieliin kuin kuningasten käskyt ja sotatorvien toivotukset. Sanomattoman paljon pahaa on tehty raamatun nimessä, se on totta; mutta ei sen pyhyys eikä suuruus siitä riipu. Vaan se jumaloiva kunnioitus, mikä on suotu raamatulle niinkuin muille pyhille kirjoituksille, perustuu siihen tosiseikkaan, että sen sanat ovat saattaneet lohduttaa murheellista ihmissydäntä, suoda voimaa ja varmuutta epäilyksissä horjuvalle ihmisymmärrykselle ja antaa opetusta viisauden salaperäisessä taidossa totuutta etsivälle ja vanhurskautta janoovalle ihmissielulle. Eikä sen auktoriteettius ole riippunut siitä, että näkyväisen maailman mahtimiehet ovat terottaneet tietämättömien mieliin, että se on jumalan sanaa, vaan siihen se on perustunut, että oppimattomat ja oppineet itse ovat kokeneet, mikä puhdistava ja jalostava henki sen sanoissa piilee.

Meidän päivinämme on tosin paljon ihmisiä, jotka eivät suuresti välitä raamatusta. He ovat saaneet päähänsä, että se on jonkinmoinen satukirja, joka ei missään suhteessa kestä tieteellistä arvostelua, ja he löytävät paljon enemmän oppia ja viisautta esim. uudenaikaisista tieteellisistä teoksista. Mikä tieteellinen arvo voi olla kirjalla — he sanovat —, joka alkaa hullunkurisella kertomuksella maailman luomisesta kuusituhatta vuotta sitten, kun tiede on todistanut, että maailmankaikkeus kuusituhatta vuotta sitten oli aivan täsmälleen samannäköinen kuin tänä päivänä! Ja mikä siveellinen arvo voi olla kirjalla, joka kuten vanha testamentti kehottaa kaikenmoiseen julmuuteen, koston ja ankaruuteen oikeuden ja lain nimessä, kun taas meidän aikamme siveellinen oikeudentunto pyrkii ymmärtämään, anteeksiantamaan ja rakastamaan!

Tietysti totuuden etsijä ei saa ummistaa silmäänsä siltä tosiseikalta, että raamatussa on heikkoja kohtia, joissa kuvastuu senaikuisten ihmisten jokapäiväinen ja alhainen maailman viisaus. Mutta niinkuin emme arvostele inhimillistä ystäväämme hänen heikkouksiensa mukaan, niin ei meidän pidä tuomita raamattuakaan, joka lukemattomia kertoja on osottautunut ihmislasten viisaaksi ystäväksi, sen vaillinaisuuksien mukaan.

Muuten tämä raamatun halveksiminen on ohimenevä ilmiö. Se kulkee käsi kädessä materialismin, epäuskon ja jumalankieltämisen kanssa, ja sitä myöten kuin tosi valistus voittaa noita älyllisiä sairauksia, sitä myöten kasvaa taas ajattelevissakin ihmisissä kunnioitus „pyhiä kirjoja“ kohtaan, vaikkei se kunnioitus enää pukeudukaan sokean uskon muotoon.

Meidän aikamme yhä laajenevat ja syventyvät yliaistilliset tutkimukset näyttävät meille, että elämän arvotus ei ollut niin helppo ratkaista kuin materialistit luulivat, että ihminen ei ollut niin yksinkertainen olento kuin luonnontieteilijät yhteen aikaan otaksuivat, vaan että elämä ilmenee toisenlaisissakin muodoissa kuin meille tunnetuissa ja että ihminen sielullisena olentona on jäsenenä siinä maailmassa, jota kutsutaan näkymättömäksi, yliluonnolliseksi, pilventakaiseksi j. n. e. Ja meidän aikamme teosofinen liike opettaa meille, että uskonnot ja niiden pyhät kirjoitukset eivät ole mitään lastenkamarisatuja, vaan syvintä tiedettä — tosin ei tiedettä näkyväisistä, vaan näkymättömistä. Sentähden meidän silmämme täytyy aueta, ennenkuin näemme näkymättömiä ja „ymmärrämme kirjoituksia“ (Luk. XXIV:45).

Raamattu ei teosofian valossa ole pyhä sentähden, että se „Jumalan sanana“ ilmottaisi iankaikkisen

totuuden kaikille ihmislapsille — niin paljon mieltä rohkaisevia ja ymmärrystä valaisevia ja kaikille selviä sanoja kuin se sisältääkin; vaan sen pyhyys teosofiselta kannalta katsoen on siinä, että sen ovat kirjottaneet ihmiset, joilla on ollut tietoa totuudesta, tietoa näkymättömistä ja salatuista. Ja he ovat sen kirjottaneet sillä tavalla, että samalla kun ovat totuuden julistaneet ja tiedoistaan tehneet tiliä, ovat he totuuden salanneet ja pukeneet tietonsa vertauskuvain ja kertomusten salaperäiseen vaippaan. Täten ovat välttäneet vaaran „heittää pääryjä sikojen eteen“ (Matt. VII: 6), samalla kun ovat antaneet sanansa kaikua niille, joilla „on korvat kuulla“ (Matt. XI: 15 y. m.) ja kehottaneet kaikkia „etsimään ensin Jumalan valtakuntaa“ (Matt. VI: 33). Raamattu on niinmuodoin pyhä, sentähden että se sisältää enemmän, kuin kirjaimesta päättäen voisi otaksua.

II.

Jumalan valtakunta.

Alinoma esiintyy uudessa testamentissa nimitys Jumalan eli taivasten valtakunta.¹ Heti kun Jeesus aloittaa saarnatoimensa, sanoo hän: „tehkää parannus, sillä taivasten valtakunta on lähestynyt“ (Matt. IV: 17) — toistaen täten Johannes kastajan sanat (Matt. III: 2) — ja sittemmin hän pitkin matkaa puhuu „valtakunnasta“ saarnoissaan ja vertauksissaan. Jeesuksen oppilaat ymmärsivät epäilemättä, mitä heidän mestarinsa sillä käsitteellään tarkoitti, koska Jeesuskin nimenomaan sanoi, että heidän oli „annettu tuntea taivasten valtakunnan salaisuudet“, mikä muille ei ollut annettu (Matt. XIII: 11), mutta kirkolla sitä vastoin ei ollut varmaa kantaa asiassa. Alkuaikoina kristillinen kirkko opetti, että Jeesus taivasten valtakunnalla tarkoitti sitä tuhatvuotista maallista valtakuntaa, joka heti seuraisi hänen toista tulemistaan; sittemmin kirkko yleisesti uskoi, että taivasten valtakunta oli sama kuin onnellinen olo kuoleman jälkeen, ja meidän päivinämme on saanut paljon kannattajia valistuneitten ja ajattelevain piirissä se käsitys, että taivasten valtakunta on ihmisten onnellinen yhteiselämä, joka toteutuu maan päällä, silloin kun aletaan noudattaa Jeesuksen opettaman veljesrakkauden elämänohjeita. Mutta ei yksikään näistä selityksistä pidä paikkaansa teosofian eli uskontojen salaisen opin valossa; ensimmäinen ja viimeinen tosin lähenevät totuutta, mutta taivasten valtakunnan sekottaminen kuolemanjälkeisiin oloihin on aikaansaanut paljon hämminkiä ja väärinkäsityksiä.

Ottakaamme yksi esimerkki. Jeesus puhuu usein lohduttavia sanoja köyhille, murheellisille ja nälkäisille ja vakuuttaa, että heidän palkkansa on suuri taivaissa (esim. Luk. VI: 20-23). Tämänkaltaisista lausunnoista kirkko sai hyvän verukkeen puolustaa maailman mahtavia ja kehottaa köyhiä ja sorretuita tyytymään kohtaloonsa, koska heitä odotti taivaallinen onni kuoleman tuolla puolen. Mutta vaikka Jeesus nimenomaan surkuttelee rikkaita ja huomauttaa, kuinka vaikea heidän on päästä taivasten valtakuntaan (esim. Luk. VI: 24-26), ei kristillinen kirkko kuitenkaan missään maassa ole pelännyt etsiä maallista rikkautta ja valtaa. Liekö tämä epä johdonmukaisuus tapahtunut huomaamatta vaiko ehdoin tahdoin, sen jätämme ratkaisematta. Uskomattomalta vain tuntuu, että Jeesus olisi mitään semmoista tarkottanut. Sillä mitä kaikki kuolemantakaisia oloja koskevat yliaistilliset tutkimukset meidän päivinämme osottavat? Osottavatko, että tuonelassa kaikki köyhät ja nälkäiset ja murheelliset ovat onnellisia, kaikki rikkaat, kylläiset ja iloiset onnettomia? Ei suinkaan. Luonto ei näy mitään välittävän ulkonaisista: se mittaa ihmisille heidän oman sisällisen ansionsa mukaan. Ja koska kaikissa ihmisissä on sekä hyvää että pahaa, näemme yleisenä sääntönä, että kuoleman jälkeen kaikki ihmiset sekä kärsivät että iloitsevat — ensin kärsivät ja kärsimysten tullessa puhdistuvat itsekkyydestään ja pahuudestaan, sitten iloitsevat ja satakertaisesti kasvattavat hyviä ominaisuuksiaan. Semmoinen on elämä kuoleman jälkeen; rikkaudesta ja köyhyydestä siinä ei ole kysymystäkään.

¹ Matteuksen evankeliumissa esiintyy nimi „Jumalan valtakunta“ ainoastaan parissa kohden; muut evankeliumit puhuvat sitä vastoin aina „Jumalan valtakunnasta“. Matteuksen evankeliumissa käytetty nimi „taivasten valtakunta“ tarkoittaa kuitenkin samaa lukuisista parallellipaikoista päättäen.

Jotta nyt ymmärtäisimme, mitä Jeesus on „taivasten valtakunnalla“ tarkoittanut, täytyy meidän johdattaa mieleemme, mitä semmoinen mies kuin Jeesus, joka omien sanojensa mukaan „oli tullut maailmaan sitä varten, että todistaisi totuuden puolesta“ (Joh. XVIII: 37) — mitä semmoinen mies teosofian valossa katsottuna on tullut ihmisille ilmottamaan. Kaikki suuret uskonnot ovat teosofian mukaan syntyneet samalla tavalla: niitä eivät kansat itse ole keksineet, kuten materialismi otaksuu, eikä niitä liioin „itse Jumala“ ole yliluonnollisella tavalla maailmalle ilmottanut. Uskonnot tosin itse puhuvat jumalallisesta alkuperästään, mutta tämä ei ole ymmärrettävä mahdottomalla tavalla. Teosofia selittää, että uskonnot ovat synnyltään jumalallisia siinä merkityksessä, että ne kaikki ovat jumalallisen viisauden lapsia, jumalallisesta viisaudesta lähteneitä, ja että semmoiset ihmiset, jotka ovat kehittyneet jumalallisesti viisaiksi, ovat ilmottaneet ne maailmalle. Tietämättömyys sanoo, että Jumala on tullut ihmiseksi julistaakseen totuuden, tieto sitä vastoin, että ihminen on tullut Jumalaksi, joka totuuden tietää.

Meidän aurinkokunnassamme on useampia kiertotähtiä, joissa kaikissa elävät olennot asustavat ja kehittyvät. Venus on maapallon kaltainen siinä suhteessa, että senkin pinnalla on kehittynyt ihmiskunta. Tämä Venuksen ihmiskunta on kuitenkin miljoonia vuosia kehityksessä meidän edellämme, useimmat sen ihmiset ovat „adepteja“ eli „mestareita“, niinkuin me sanomme, eli „täydellisiä“ niinkuin Jeesus, Buddha y. m. Koska koko luomakunnassa vallitsee uhrautumisen ja auttavaisuuden laki, antavat myöskin kiertotähtien asukkaat apua toisilleen, kun ne siihen kykenevät. Niinpä Venuksen asukkaista eräät saivat käskyn jouduttamaan maapallon ihmiskunnan henkistä kehitystä. Aikojen aamulla — miljoonia vuosia sitten, kun meidän vasta syntynyt ihmiskuntamme vietti ensimmäisiä onnellisia lapsuutensa päiviä — siirtyi tänne Venuksesta muutamia pyhiä, jumalallisia ihmisiä, syntyen maan päälle meidän ihmiskuntamme keskuuteen. He toivat mukanaan ensimmäisen „viisaususkonnon“ ja ensimmäisen sivistyksen; he järjestivät ihmisten elinehtoja ja yhteiselämän oloja; heistä puhutaan kaikkien kansojen muinaistaruissa „jumalien“, „jumalallisten kuninkaitten ja lainsäätäjien“, suurten „sankarien“ nimellä. Mitä ihmiskuntamme olisi aikaansaanut, mihin se olisi joutunut ilman heidän apuansa? Materialismi puhuu kehityksestä, joka olisi tapahtunut vähitellen, ilman apua ulkoapäin, asianhaarojen omasta pakosta, mutta kuinka sitten on selitettävissä, että aina on ollut kansoja korkealla kulttuuriasteella, että aina on ollut yksityisiä jättiläisneroja tietojen ja taitojen kaikilla aloilla, että kaikkialla on esiintynyt ihmeellisen korkealle kehittyneitä ihmisiä, ajattelijoita, tietäjiä ja uskonnonperustajia?

Nuo Venuksen tähdestä maan päälle saapuneet olennot perustivat sen „Salaisen Veljeskunnan“ eli „Valkoisen Looshin“, joka siitä saakka väsymättä on toiminut ja työskennellyt ihmiskunnan pelastukseksi tietämättömyydestä ja itsekkyydestä. Tämän Veljeskunnan toimesta on uskonnot perustettu. Ajan vaatiessa on silloin tällöin joku heidän keskuudestaan lähtenyt ulos maailmaan muistuttamaan ihmisiä viisaususkonnon alkuperäisistä opetuksista, kun pahan valta on kasvanut maailmassa niin suureksi, että se on uhannut hävittää kaiken henkisen sivistyksen. Lukemattomat ovat ne ihmiskuntamme yksilöt, jotka noudattaen uskontojen opetuksia ovat henkisesti kehittyneet ja päässeet Veljeskunnan jäseniksi, pelastuen siten pahasta ja pimeydestä, jossa me muut vielä vaellamme.

Ajatelkaamme nyt, mikä semmoisen Salaiseen Veljeskuntaan kuuluvan totuuden tietäjän tehtävänä on, kun hän astuu ulos maailmaan „totuuden puolesta todistamaan“. Hänen tehtävänsä on toiselta puolen muistuttaa ihmisille yleensä, että heidän elämänsä ei ole ilman tarkotusta, vaan että sillä on korkea, pyhä ja jumalallinen päämäärä, ja toiselta puolen koota ympärilleen niin monta oppilasta kuin mahdollista, joille hän saattaa erityisesti opettaa, miten heidän on meneteltävä kehittyäkseen henkisesti ja päästäkseen Veljeskunnan jäseniksi. Ja kun pidämme nämä kohdat mielessämme, olemme saaneet yhden avaimen „pyhien kirjoitusten“ ymmärtämiseen.

Kristityt evankeliumit puhuvat meille ihmisestä Jeesus, joka Valkoisen Looshin lähettämänä tuli maailmaan totuuden puolesta todistamaan. Hänen tehtävänään oli siis 1) julistaa kaikille ihmisille, että heidän elämäntarkotuksensa oli henkistä, jumalallista laatua, että heidän siis piti luopua synnistä ja pahuudesta ja tietämättömyydestä, ja 2) koota ympärilleen oppilaita, joita hän saattaisi vihkiä Veljeskunnan

jäseniksi.

Täyttikö Jeesus nämä vaatimukset ja millä tavalla? Evankeliumein mukaan hän ne täytti. Hän opetti kaikille ihmisille, että heillä oli yhteinen taivaallinen Isä — siis yhteinen henkinen, jumalallinen alkuperä. Hänen opetuksensa mukaan ihminen ei ollut maan tomusta luotu kuolevainen olento, vaan iankaikkisesta Isästä lähtenyt ikuinen henki. Ihmisen piti sentähden pyrkiä tämän Isän yhteyteen, joka asui hänen omassa hengessään, pyrkiä häntä palvelemaan hengessä ja totuudessa, ei ulkonaisilla tempuilla, eikä ulkonaisella jumalanpalveluksella.

Ja millä tavalla Jeesus suoriutui toisesta tehtävästään? Evankeliumit kertovat, että hän kokosi ympärilleen oppilaita, jotka häntä seurasivat ja joille hän saattoi ilmottaa „taivasten valtakunnan salaisuudet“. Kansalle hän puhui vertauksissa, mutta oppilailleen hän selitti, mitä vertaukset sisällisesti merkitsivät. Jos hän siis käytti yleisissä saarnoissaan ja esitelmissään nimityksiä ja puheenparsia, joita kansa käsitti kirjaimen mukaan, saivat taas oppilaat yksinkertaisesti kuulla, mikä noiden nimitysten salainen eli teknillinen (ammatillinen) merkitys oli.

Tämmöinen teknillinen nimitys oli nyt „taivasten valtakunta“ eli „Jumalan valtakunta“. Ehkä kansanjoukot, kuullessaan Jeesuksen siitä saarnaavan, käsittivät sillä samaa mitä nytkin sillä käsitetään: ehkä toiset luulivat hänen puhuvan juutalaisten Messiaan maailmanvallasta, toiset taas kuolemanjälkeisestä elämästä tai yhteiskuntamuodosta, jossa veljeys vallitsi. Päättäen siitä, mitä evankeliumit kertovat Jeesuksen tuomiosta ja kuolemasta, näkyy etenkin messias-usko päässeen vallalle kansassa. Jeesuksen oppilaat yksin saivat tietää, mitä „taivasten valtakunta“ teknillisessä merkityksessä oli. Mutta meidän ei ole vaikea arvata tätä salaista merkitystä.

„Taivasten eli Jumalan valtakunta“ merkitsee Jeesuksen suussa samaa kuin „Valkoinen Looshi“ eli „Salainen Veljeskunta“. Tämä on yksi „avaimista“. Kun tällä avaimella evankeliumeja, silloin esiintyy meille kaikki uudessa, ihanassa valossa. „Taivasten valtakunta on lähestynyt — tehkää parannus“. Näin kehottaa Jeesus opetustoimensa alkaessa. Eikö se selvin sanoin merkitse, että „nyt on ilmestynyt teidän keskeenne ihminen, joka voi johdattaa teitä Valkoisen Veljeskunnan keskuuteen; tehkää siis parannus, muuttakaa mielenne (metanoecite), että kelpaatte hänen oppilailleksi“? Ja kun fariseukset tulivat ja kysyivät häneltä, „milloin Jumalan valtakunta oli tuleva“ — joka kysymys osotti, että he eivät ymmärtäneet nimityksen salaista merkitystä —, vastasi Jeesus tavalla, jolla hän samalla vältti tungettelevat tiedustelut ja ilmaisi totuuden niille, joilla oli „korvat kuulla“. Hän sanoi nimittäin: „ei Jumalan valtakunta tule nähtävällä tavalla, eikä voida sanoa: katso, täällä se on, tahi: tuolla, sillä katso, Jumalan valtakunta on sisällisesti teissä“. (Luk. XVII: 20-21). Näillä sanoilla hän selvästi osotti, että Jumalan valtakunta ei ollut mikään Messias-valta eikä kuolemanjälkeinen autuus eikä veljellinen yhteiskuntaelämä, vaan näkymätön Salainen Veljeskunta, jonka yhteyteen ihminen ainoastaan sisällisesti pääsi kehittyen itsetietoiseksi näkymättömässä eläjäksi.

Kuta enemmän syvennymme evankeliumeihin, sitä selvemmin tajuamme, että Jeesus todella on puhunut täydellisten ihmisten Valkoisesta Veljeskunnasta. Tahdomme nyt lähteä hieman tarkastamaan niitä ehtoja, joita täyttämällä Jeesus lupasi, että ihminen pääsisi taivasten valtakuntaan, toisin sanoen vihittäisiin Veljeskunnan jäseneksi. Tahdomme toisin sanoen Jeesuksen suusta kuulla, mitkä ovat ihmisen onnen ja autuuden ehdot, sillä ikuisesti onnellinen on tosiaan yksin se ihminen, joka saa ottaa osaa Salaisen Veljeskunnan vapautustyöhön. Ei hänen onnensa ala vasta kuoleman jälkeen. Nyt jo hän on autuas, sillä hän on saanut nähdä sen salaisuuden, jota „ei silmä ole nähnyt eikä korva kuullut eikä ihmisen sydämeen ole astunut“, mutta jonka „Jumala on valmistanut niille, jotka häntä rakastavat“.

III.

Ensimmäinen ehto.

Evankeliumin mukaan Jeesuksen opetus oli opetusta Jumalan eli taivasten valtakunnasta. Tätä „valtakunnan sanaa“ hän julisti sekä julkisesti kansalle että yksityisesti oppilailleen. Oppilaat saivat tietää „salaisuudet“, saivat tietää, mitä „Jumalan valtakunta“ ammatillisesti (teknillisesti) eli objektivisesti (ulkokohtaisesti) merkitsi. Kansalle Jeesus puhui vertauksissa, koettaen siten herättää heissä ymmärtämistä ja tiedonhalua. Kukin kuulija saattoi omalla subjektivisella (itseperäisellä) tavallaan käsittää Jeesuksen saarnan sisällyksen, mutta tietysti Jeesuksella itsellään oli joku määrätty tarkoitus mielessä. Jos hän oppilailleen selittikin, että taivasten valtakunta tarkoitti Salaista Veljeskuntaa, ei hän nähtävästi sitä kansalle sanonut. Mutta koska hän yhtäkaikki kansallekin puhui taivasten ja Jumalan valtakunnasta, oli hänen tahtonsa ja toivonsa, että kansa häntä jollain tavalla ymmärtäisi. Hän ei voinut toivoa, että kaikki kuulijat arvaisivat hänen puhuvan Salaisesta Veljeskunnasta, josta heillä tuskin oli mitään tietoa, vaan hän toivoi, että kaikki ymmärtäisivät hänen puheensa, niin että heillä siitä olisi henkistä apua. Ja tätä varten hänen täytyi kätkeä erityinen subjektivinen merkitys nimitykseen „Jumalan valtakunta“. Ken sen subjektivisen merkityksen ymmärsi, hän saattoi vähitellen valmistua kuulemaan saman asian todellisen, objektivisen merkityksen.

Niinpä meidänkin, ennenkuin ryhdymme tarkastamaan, mitä vaatimuksia Jeesus asetti niille seuraajilleen, jotka nimenomaan pyrkivät taivasten valtakunnan jäseniksi, ensin on otettava selkoa siitä, mitä hän todellisuudessa opetti kansalle vertauksissaan. Sillä jos emme sitä ymmärrä, emme kelpaa hänen varsinaisiksi oppilaille.

„Ja Jeesus vaelsi ympäri koko Galileaa, opettaen heidän synagogissaan ja saarnaten valtakunnan evankeliumia ja parantaen kaikenlaisia tauteja ja kaikenlaisia kivuloisuuksia, joita oli kansassa. Ja hänen maineensa levisi koko Syyriaan, ja hänen tykönsä tuotiin kaikki sairastavat, monenlaisten tautien ja vaivain rasittamat, riivatut, kuunvaihetautiset ja halvatut; ja hän paransi heidät. Galileasta ja Dekapolista, Jerusalemissa ja Juudeasta ja Jordanin toiselta puolen.“ (Matt. IV: 23-25).

Näin kertoo evankeliumi. Ajatelkaamme nyt, että olisimme olleet niiden joukossa, jotka Jeesusta seurasivat, kuuluivat hänen julkisia saarnojaan ja näkivät hänen ihmeellisiä tekojaan. Hän oli hyvä, sääliväinen, viisas ja suurilla voimilla varustettu ihminen. Hänen puheensa oli vakuuttavaa ja voimakasta, se oli yksinkertaista, mutta samalla ajatusta herättävää. Ja kun me näimme hänen tekojaan ja kuulimme hänen puhuvan Jumalan valtakunnasta, ymmärsimme, että hän puhui jostain semmoisesta, joka hänellä itsellään oli. Ei hänen sanansa olleet tuulesta temmattuja, vaan semmoista hän puhui, josta hänellä itsellään oli varma tieto. Hän puhui tiedosta, joka hänellä itsellään oli, voimasta ja elämästä ja onnesta, jonka hän itse omisti. Ja me ymmärsimme, että hän tahtoi jakaa sitä tietoa meillekin, että hän tahtoi antaa meillekin omaa voimaansa, elämänsä ja onneensa. Ymmärsimme hänen suovan, että mekin tulisimme osallisiksi siitä taivasten valtakunnasta, jossa Jumala hallitsi ja johon Jeesus kuului.

Ja me rupesimme ajattelemaan ja kysymään itseltämme: mikähan se Jumalan valtakunta on? Silloin ensin muistui mieleemme, mitä lapsina olimme oppineet, — että Jumala oli pilvissä asuva Jehova, joka ankarasti kosti kaikille, jotka rikkoivat hänen käskynsä. Oliko tämä Jeesuksen Jumala? Ei, sillä Jeesus teki aina vain hyvää. Missä hän liikkui, hän levitti iloa ja onnea ympärilleen. Sairaat ja syntiset tulivat hänen luokseen — hän paransi ne. Ja hänen ainoa nuhteensa oli: älkää enää tehkö syntiä. Hänen kosketuksensa vapautti kaikesta kärsimyksestä, hänen paljas läsnäolonsa sai sydämet riemastumaan ja tekemään hyviä päätöksiä. Kun hän sanoi Sakkeukselle: „tänään, Sakkeus, tulen minä sinun luoksesi vierailemaan“, niin Sakkeus, tuo kelpo sielu, tunsu itsensä siitä niin kunnioitetuksi ja ylennetyksi, että kaikki paha katosi hänen sydämestään ja hän riemussa lupasi: „katso, Herra, puolet omaisuudestani minä annan köyhille, ja jos joltakulta olen liikoja ottanut, niin annan nelinkertaisesti takaisin“. (Luk. XIX: 2-10). Semmoinen

puhdistava ja hyvä voima oli Jeesuksella, eikä hänen Jumalansa ollut kostonhimoinen tyranni. Ei, Jeesuksen Jumala uhkui hyvyttä ja rakkautta.

Hyvyys ja rakkaus vallitsi siinä taivasten valtakunnassa, josta Jeesus saarnasi. Missä nyt tämä valtakunta löytyi, mistä se oli etsittävä? Oliko se meidän ulkopuolellamme, jossain kaukana pilvien takana? Ei, sillä olihan Jeesus itse joskus sanonut: „Jumalan valtakunta on teidän sisässänne.“

Ja kun tämän ymmärsimme, silloin silmämme aukenivat. Ennen Jumala oli meidän ulkopuolellamme, hyvä, vanhurskas, totinen, myös ankara, kova ja julma. Nyt Jumala ja hänen valtakuntansa olivat meissä itsessämme — hyvyys ja rakkaus asuivat meissä. Meissä asui myös ankaraus ja julmuus, mutta Jeesus näytti, että vain rakkaus ja hyvyys oli Jumala.

Kuinka selviksi tulivat nyt meille Jeesuksen kaikki vertaukset: „Taivasten valtakunta on kuin sinapinsiemen, kuin hapatus.“ Niin, niin, hyvän voima on meissä ensin pienen pieni, mutta kasvaa itsestään ja tulee vähitellen suureksi puuksi, tunkee vähitellen läpi koko meidän olentomme. „Taivasten valtakunta on kuin kuninkaan pojan häät“. Niin, siellä ei hyvän valtakunnassa tule toimeen se, joka ei itse rakasta hyvää, ei niitä ihmisiä, joissa Jumala asuu, ymmärrä se, joka ei tunne Jumalaa omassa sielussaan. „Taivasten valtakunta on kuin mies, joka kylvi hyvän siemenen peltoonsa“, vaikka siihen sitten kasvoi lusteitakin. Niin, meidän pitää vain huolehtia siitä, että hyvän valta meissä kasvaa. Meidän ei tarvitse kääntää silmiämmekään mihinkään pahaan. Jos hyvästä pidämme huolta, tulee kyllä leikkuumies, tapahtuu kyllä semmoista, joka ottaa pahan meistä pois. Sillä muuten voi tapahtua, että me pahan ohessa hävitämme jotain hyvääkin.

Kuvaillessamme tällä tavalla, että olisimme eläneet mukana Galileassa Jeesuksen aikana, olemme nähneet päivän selvästi, mikä subjektiivinen merkitys nimityksellä „Jumalan valtakunta“ oli Jeesuksen suussa.

Taivasten valtakunta on hyvän voima ihmisessä. Tämän totuuden ymmärtäminen ja siihen uskominen on ensimmäinen ehto sille, joka mieli päästä Jeesuksen oppilaaksi. Ihminen ei ole henkisesti vapaa, ennenkuin hän ymmärtää, että Jumala asuu hänen sisässään; hän ei voi henkisesti kehittyä, ennenkuin hän uskoo siihen Jumalaan. Ihmisen pitää rakastaa hyvää itsessään niin paljon kuin se mies, joka löysi peltoon kätkeyn aarteen ja siitä iloissaan meni ja möi kaikki, mitä hänellä oli, ja osti sen pellon; tai niinkuin se kauppias, joka etsi jaloja helmiä ja löydettyään yhden kallisarvoisen helmen meni ja möi kaikki mitä hänellä oli ja osti sen. (Matt. XIII: 44-46 y. m.).

Hyvää ei ole rakastaminen eikä tekeminen pakosta — ei ulkonaisen eikä oman ymmärryksen pakosta —, vaan vapaasta sisällisestä sydämen riemusta. Jeesus osottaa tämän selvästi vertauksessaan kahdesta viinitarhatyöhön lähetetystä veljestä. Kun isä käski toista poikaansa työhön, vastasi tämä heti: „kyllä minä menen, herra“, mutta ei mennytkään — aivan niinkuin se ihminen, joka käsittää hyvyyden jonkinmoiseksi ulkonaiseksi velvollisuudeksi. Toinen poika taas vastasi isälleen: „en tahdo“, mutta katui jälestäpäin ja meni — niinkuin tekee se ihminen, joka kuulee hyvän äänen omassa itsessään, vaikka sen voima vielä olisikin vähäinen. (Matt. XXI: 28-31).

Jumalan voima ihmisessä on vapauttava ja itsenäiseksi tekevä. Hyvään pyrkiessään ihminen ei saa pelätä mitään, ei itsessään eikä ulkopuolella itseään. Ja hyvään pyrkivän ihmisen tulee ymmärtää ja uskoa, että hänen on kehitettävä juuri sitä hyvää, jonka siemen on hänessä itsessään, ei jonkun toisen hyvää. Eikä hänen ansionsa lueta sen mukaan, paljonko hän on aikaansaanut, vaan siitä, kuinka uskollinen hän on ollut pyrkimyksessään, ja siitä, että hän on saanut aikaan niin paljon, kuin hänen voimassaan on ollut. Tämä totuus kuvastuu aivan selvästi Jeesuksen vertauksessa palvelijoille uskotuista talenteista. Ensimmäinen palvelija oli saanut viisi talenttia, toinen kaksi ja kolmas yhden, ja kun heidän sitten oli tehtävä tili herralleen talentein hoitamisesta, oli ensimmäinen kartuttanut ne kymmeneksi ja toinen neljäksi, ja heidän herransa oli tyytyväinen heihin. Mutta kolmas tuli ja sanoi: „Herra, minä tiesin sinut kovaksi mieheksi; sinä leikkaat

sieltä, mihin et ole kylvänyt, ja kokoot sieltä, missä et ole eloa viskannut. Ja peloissani minä menin ja kätkin talenttisi maahan; katso, tässä on omasi.“ Ja hänen herransa kutsui häntä syystä pahaksi ja laiskaksi palvelijaksi. (Matt. XXV: 14-30). Eikö tämä ole suoranainen nuhdesaarna niille, jotka opettavat, että ihminen on auttamattomasti syntiin ja pahaan langennut olento, ja jotka sillä opillaan pelottavat ihmisiä luottamasta itseensä ja uskomasta siihen jumalsyntyiseen hyvyyteen, joka piilee heidän omassa povessaan?

Tätä henkisen vapauden ihanneoppia, tätä uutta elämänintoa Jeesus tahtoi vertauksillaan opettaa. Kun ihminen tällä tavalla muutti mielensä — teki tällaisen parannuksen (Matt. IV: 17) — ja lakkasi pelkäämästä ulkonaista Jumalaa ulkonaisine käskyineen, kääntyen ainoan totisen Jumalan puoleen, jonka ääni kuului omalla tavallaan kunkin ihmisen sisässä, silloin hän oli käsittänyt Jumalan valtakunnan subjektivisen eli psykologisen merkityksen ja saattoi valmistua objektivisen eli todellisen taivasten valtakunnan oppilaaksi. Silloin hän oli hylännyt kaiken ulkonaisen auktoriteettiuskon ja ottanut henkiseksi oppiakseen sen ihanteen — sen Jumalan kuvan —, jonka hän järkensä silmällä näki sielunsa sydänmaassa. Ja nyt hän uudella tavalla alkoi kaivata opettajaa; ei hän enää halunnut sokeata sokean taluttajaa, vaan tiedon Mestaria, joka selvin piirtein osaisi kuvata hänelle hänen oman ihanteensa ja näyttää, minne se johti. Nyt hän saattoi hämmästyttämättä, loukkaantumatta ja epätoivoon joutumatta kuulla Mestarin opetukset niistä ehdoista, joiden täyttämistä vaadittiin kaikilta salaisen valtakunnan oppilaiksi pyrkijöiltä.

IV.

„Autuaat ovat köyhät.“

Vuorisaarna, joka on meille kuin tyhjentytön kultakaivos tahtoessamme tutkia, millainen Jeesuksen mukaan opetuslapsen elämä on oleva, sisältää muutamia kohtia, jotka huonosti käännettyinä tai väärennettyinä ovat antaneet ja vieläkin voivat antaa aihetta ikäviin väärinkäsityksiin. Tällainen kohta on heti vuorisaarnan ensimmäinen lause, joka luultavasti jo alkutekstissä on saanut erehdyttävän muodon Mateuksen evankeliumissa, mutta kaikissa tapauksissa pitkin matkaa on puutteellisesti tai virheellisesti käännetty. Vuorisaarna alkaa, kuten tunnettu, kahdeksalla autuuden julistuksella, ja näistä ensimmäinen kuului vanhassa suomennoksessa: „autuaat ovat hengellisesti vaivaiset, sillä heidän on taivaan valtakunta“. (Matt. 5: 3). Suomalaisen raamatunkomitean tekemän uuden suomennoksen mukaan sama lause kuitenkin on näin kuuluva: „autuaita ovat hengessään köyhät, sillä heidän on taivasten valtakunta“.

Moni harras kristitty, joka vähänkin uskalsi itse ajatella, ihmetteli varmaan ennen, mitä Jeesus lie tarkottanut, väittäessään, että „hengellisesti vaivaiset“ ovat autuaita. Sillä eihän „hengellisesti vaivaiset“ voinut merkitä muuta kuin „tyhmät, raa'at, kehittymättömät, tomppelit“. Hekö siis olivat autuaita ja heidänkö oli taivasten valtakunta? Suosiko Jeesus siis tyhmiä ja vihasi viisaita? Eihän Jeesus missään kohdassa lupaa autuutta viisaille ja neroille ja kehittyneille! Oliko siis ihmettä, että kirkko pitkin matkaa on vainonnut itsenäisesti ajattelevia, totuutta etsiviä ja nerokkaita ihmisiä, saarnaten samalla sokeata uskoa, järjen kuolettamista ja mielen nöyryyttä? Todella vaarallinen raamatun paikka!

Mutta nyt parempi suomennos julistaa autuutta „hengessä köyhille“. Tästä olemme ymmärtävinämme, että Jeesus ehkei tarkottanutkaan tyhmiä, vaan semmoisia ihmisiä, jotka tuntevat itsensä hengessään köyhiksi, joista ylpeys ja itserakkaus on poissa ja jotka surusilmin näkevät oman alastoman vähäpätöisyytensä. No niin, tällaisesta autuuden julistuksesta sydämemme lämpenee, sillä se osottaa, että Jeesus oli inhimillisen sielun tuntija, joka tiesi, mitä ihmisen hengessä liikkui, ja tahtoi kaikkia murheellisia lohduttaa. Epäilemättä useimmat kristityt ovatkin käsittäneet tällä tavalla kysymyksessä olevat sanat.

Mutta jos tarkemmin ajattelemme tätä selitystä, täytyy meidän ihmetellä, miksi Jeesus sanoo, että juuri hengessään köyhät ovat autuaita ja että heidän on taivasten valtakunta. Ei hän sano — kuten kirkko tämän

paikan selittää — että hengessään köyhät pääsevät taivaaseen kuoleman jälkeen, vaan hän sanoo suoraan, että he nyt jo ovat autuaita, sentähden että taivasten valtakunta on heidän omansa. Hengessään köyhät ovat siis onnellisia Jeesuksen sanojen mukaan! Mutta pitääkö tämä paikkansa todellisuudessa? Eikö kukin meistä ole kokenut, että silloin on taivas ja autuus kaukana, kun tunnemme itsemme oikein huonoiksi ja mitättömiksi ja köyhiksi? Mitenkä tämä nyt on ymmärrettävä? Olisikohan suomennos sittenkin väärä?

Katsokaamme kreikkalaiseen raamattuun. Siinä kuuluvat sanat „hengessä köyhät“ näin: *ptokehoi to pneumati*.

Tästä löydöstä ensin hämmästyimme, sillä adjektivi *ptokhos* merkitsee sanatarkasti „köyhä“ ja *to pneumati* on sen määräys, joka ilmaisee, mistä on köyhä. Sanat merkitsevät siis: „hengestä köyhät“. Puhuuko Jeesus sittenkin niistä, jotka ovat vailla henkeä?

Malttakaamme. Tässä tulee meille avuksi eräs nerokas saksalainen alkutekstin tutkija.² Hän huomauttaa, että sana *ptokehoi* ei välttämättä ole adjektivi, vaan että se yhtähyvin on substantivi ja tässä kohden epäilemättä substantivina käytetty. Ja substantivina *ptokhos* merkitsee „kerjäläinen, kerjääjä“. *To pneumati* on genetivin asemesta käytetty kolofoninen dativi, joka ilmaisee, mitä kerjääjä kerjää. Koko lause kuuluu siis suomeksi: „autuaita ovat ne, jotka kerjäävät henkeä“ (henkeä kerjäävät), toisin sanoen ne, jotka pyytävät ja rukoilevat itselleen totuuden henkeä, — ja tässä valossa todella ymmärrämme Jeesuksen tarkoituksen. Täytyyhän meidän tunnustaa, että se ihminen, joka ei löydä tyydytystä sielulleen aineellisista, vaan jonka henki kaipaa totuutta, yliaistillista ja näkymätöntä viisautta ja voimaa, että se ihminen on onnellinen. Hänessä epäilemättä on taivasten valtakunta ja häntä voi syystä lukea autuaitten joukkoon. Eikä hänen autuutensa tällöin riipu suuremmasta tai vähemmästä ymmärryksestä, vaan siitä voimasta, millä hän „henkeä kerjää“.

Näin pitkälle saatamme päästä ilman teosofian tarjoomia avaimia. Mutta jos pidämme kiinni siitä, että Jeesuksen suussa „taivasten valtakunta“ — samalla kun se subjektivisesti merkitsi hyvän autuuttavaa voimaa ihmisessä — objektivisesti tarkoitti vihittyjen salaista veljeskuntaa, jonka lähettiläs Jeesus oli, ymmärrämme oitis, että hän näillä sanoillaan ehkä julkilausui jonkun niistä ehdoista, joiden täyttämistä vaadittiin veljeskunnan oppilailta. Tutkikaamme evankeliumia. Kelle Jeesus puhui? Puhuiko hän kansalle? Niin tavallisesti otaksutaan, mutta jos luemme viidennen luvun ensimmäiset värsyt, huomaamme, että siinä nimen omaan sanotaan, ettei hän puhunut kansalle: „Nähdessään kansajoukot hän nousi vuorelle; ja kun hän oli istuutunut, tulivat hänen oppilaansa hänen tykönsä. Niin hän avasi suunsa ja opetti heitä ja sanoi: . . .“ Silminnähtävästi hän siis puhui oppilailleen, ja autuuden julistukset kuvaavat itse asiassa meille piirteitä oppilaan elämästä. Kysymys on nyt siitä, kuinka tämä ensimmäinen vaikeatajuinen autuuden julistus on kuulunut alkutekstissä.

Tässä kohden tulee meille kuitenkin avuksi eräs toinen raamatun paikka, itse asiassa puheenalaisen värsyn paralleli- eli rinnakkaispaikka, ja sen avulla koko lauselma astuu peräti uuteen valoon.

Luukaan evankeliumin 6 luvun 20 värsyssä luetaan: „autuaita olette, te köyhät, sillä teidän on Jumalan valtakunta“. Tässä ei ole mitään puhetta hengestä, sillä Jeesus sanoo nimenomaan, että köyhät eli kerjäläiset ovat autuaita, ja kun vähän myöhemmin ikäänkuin vastapainoksi luetaan: „voi teitä, te rikkaat, sillä te olette jo saaneet lohduksenne“, tuntuu päivän selvältä, että sana *to pneumati* (hengessä) on perästäpäin lisätty tekstiin tai että Matteuksen evankeliumin alkuperäinen kirjottaja muisti väärin Jeesuksen sanat. Tämä otaksuma saa tukea siitäkin, että vuorisaarnan kahdeksas autuus kuuluu näin: „autuaita ovat ne, joita vanhurskauden tähden vainotaan, sillä heidän on taivasten valtakunta“. Ainoastaan nämä kaksi autuutta, ensimmäinen ja viimeinen, ovat siinä, että heille omistetaan taivasten valtakunta; kun nyt vaino vanhurskauden tähden on jotain ulkonaista, sopii odottaa, että toinenkin autuus perustuisi johonkin

² Wolfgang Kirchbach, Was lehrte Jesus? Zwei Ur-Evangelien. Zweite Auflage. Berlin 1902, E. Dümmlers Verlags-buchhandlung.

ulkonaiseen: „hengessään köyhät“ eli „henkeä kerjäävät“ ei vastaisi tätä vaatimusta, mutta „köyhät“ eli „kerjäläiset“ sen tekee. Vieretysten sopivatkin hyvin kerjäläiset, jotka yksin köyhyytensä takia kärsivät maailmassa vainoa, ja ne, joita vanhurskauden tähden vainotaan. Eikö köyhyys itse asiassa ole jonkinmoista vanhurskautta? Köyhä ihminen ei ainakaan ole tilaisuudessa olemaan kenenkään herra, vaan hän on oman asemansa kautta „kaikkien palvelija“ (Matt. ev. 20: 26).

Pääasia vain on, että pidämme mielessä, ettei Jeesus puhu kaikista köyhistä umpimähkään. Hänen sanansa kohdistuvat yksinomaan valtakunnan oppilaihin, ja siinä valossa ne käyvät meillekin käsitettäviksi. On aivan kuin hän sanoisi:

„Te jotka olette minun opetuslapseni, te olette autuaita, sillä teillä on tietoa siitä salaisesta veljeskunnasta jonka jäsen ja lähettiläs minä olen. Te elätte *vapaaehtoisessa köyhydessä*, sillä teidän sydämenne on täynnä rakkautta ainoastaan näkymättömiin ja henkisiin todellisuuksiin ja te olette vapauttaneet itsenne kaikista maallisista siteistä.“

Ja me tiedämme, niinkuin teosofia meille opettaa, että jokainen vihitty opetuslapsi, jokainen oppilas, joka on otettu vastaan salaisen, valkoisen veljeskunnan jäseneksi, hän elää vapaaehtoisessa köyhydessä. Olkoon hänen käytettävänään mitä rikkauksia tahansa, hän tosiaan tunnustaa, ettei hän ole niiden omistaja, vaan korkeintaan niiden holhooja. Hän ei niitä käytä omiin tarkoituksiinsa, sillä hänellä ei ole mitään omia persoonallisia tarkoituksia, vaan hän käyttää niitä kaikkia totuuden kunniaksi ja ihmiskunnan avuksi. Niin on aina ollut, niin on ja niin on oleva.

Kun eräs nuori mies tuli Jeesuksen luo ja kysyi, mitä hyvää hänen piti tekemän saavuttaakseen iankaikkisen elämän, vastasi Jeesus ensin ikäänkuin vältellen: „pidä käskyt“. Mutta kun nuorukainen sitten selitti, että hän tuota kaikkea jo oli noudattanut, sanoi Jeesus hänelle: „jos tahdot olla täydellinen, niin mene, myy mitä sinulla on ja anna köyhille, ja sinulla on oleva aarre taivaassa; ja tule seuraamaan minua“. (Matt. ev. 19: 16 seur.) „Täydellinen“ oli nimi, jota käytettiin vihitystä. „Jos tahdot tulla vihityksi, s. o. minun oppilaakseni ja osalliseksi taivaan valtakunnan salaisuuksista, silloin sinun täytyy luopua kaikesta maallisesta, sydämesi ei saa olla kiinnitettyä mihinkään.“ Näin sanoi Jeesus eteenpäin pyrkivälle nuorukaiselle, mutta kertomuksessa lisätään, että „nuorukainen, kuultuaan tämän sanan, meni pois murheellisena, sillä hänellä oli paljon tavaraa“. Tämä nuori mies ei kestänyt sitä koetusta, jonka läpi kaikki Jeesuksen oppilaat olivat kulkeneet (vrt. Pietarin sanat: „Katso, me olemme luopuneet kaikesta ja seuranneet sinua“, saman luvun 27 värsy), hän ei ollut kuullut tahi ei ymmärtänyt Jeesuksen eksoterista opetusta siitä mielenmuutoksesta eli parannuksesta, jonka läpi jokaisen piti kulkeman, ennenkuin hän saattoi ruveta täyttämään opetuslapseksi pääsemisen ehtoja.

Mutta maailman lakeja ei voi muuttaa, ei luonnonlakeja eikä hengen lakeja. Salatun henkielämän laki on, että sydämen täytyy kääntyä kaikesta ulkonaisesta, ohimenevästä, hetkellisestä, jotta ihminen pääsisi vihityn opettajan oppilaaksi. Kas siinä merkitys, joka piilee Jeesuksen majesteettillisissa sanoissa: „autuaita olette, te köyhät, sillä teidän on taivasten valtakunta.“

V.

„Autuaat ovat rauhantekijät“.

Tarkastaessamme autuudenjulistuksia lähemmältä, huomaamme, että ne oman luonteensa mukaisesti paritellen ryhmittyvät. Samaten kuin ensimmäinen ja viimeinen kuuluvat yhteen, samaten kuuluvat toinen ja seitsemäs. Seitsemännessä sanotaan: "autuaita ovat rauhantekijät, sillä heidät nimitetään Jumalan pojiksi."³

³ Raamatun komitea suomentaa „lapsiksi“. Miksi? Kreikkalaiset sanat *hyioi theou* merkitsevät „Jumalan pojiksi“,

Toinen autuus on suomennoksen mukaan: „autuaita ovat murheelliset, sillä he saavat lohdutuksen“, mutta järjestys on epäilemättä väärä; tämä autuus on oleva kolmantena ja toisena on oleva: „autuaita ovat sävyisät, sillä he saavat periä maan“, joka järjestys onkin noudatettuna Tischendorfin kreikkalaisessa tekstissä. Korvan kuulemalta jo ymmärtää, että ne, joita nimitetään „pojiksi“, ja ne, jotka saavat „periä“, kuuluvat yhteen. Sitäpaitsi kreikkalainen sana *praeis* on suomeksi „sävyisät“ merkityksessä „hiljaiset, lempeät“, joka puolestaan hyvin sopii sanottavaksi rauhantekijöistä. Mutta aivan selväksi tämä yhteys käy molempain värsyjen sisäisestä merkityksestä.

Älkäämme unohtako, että Jeesus autuuden julistuksillaan tarkoittaa varsinaisia opetuslapsiaan. Samoin kuin näiden tulee elää köyhydessä, samoin he saivat olla „rauhantekijöitä“. Mitä tämä sisälsi?

Jokainen ihminen herättyään henkisesti tahtoo tehdä työtä totuuden, Jumalan, ihmiskunnan hyväksi, tahtoo palvella veljiään ja voimiensa takaa luoda onnea maailmaan. Tämä koskee etenkin niitä „valittuja“ (Matt. XX: 16), jotka ovat päässeet vihityn opettajan oppilaiksi ja joiden koko elämänpyrkimys ja elämäntehtävä on totuuden julistaminen ja ihmisten palveleminen.

Keinoja on ihmisten mielestä monenlaisia, millä voitaisiin ihmiskunnan onnea edistää. Kehitys onneen päin, sanotaan, kulkee yhteiskunnallisten ja valtiollisten parannusten kautta, ja monet kärsimykset olisivat helpostikin poistettavissa, jos fyysisen elämän ulkonaisia oloja saataisiin muutetuiksi. Olojen parantaminen silmämääränä saatetaan nyt hairahtua käyttämään semmoisiakin keinoja, joita tarkoituksen pitäisi pyhittää, vaikeivät itsessään ole oikeita. Niinpä turvaudutaan väkivaltaisiin tekoihin, murhiin, vallankumouksiin y. m.

Jeesus kieltää väkivallasta. Hän näyttää, että totisille opetuslapsille on ainoastaan yksi keino luvallinen: sen ikuisen sopusoinnun, rauhan ja tasapainon palveleminen, joka vallitsee elämän korkeammilla tasoilla maailman alusta sen loppuun saakka. „Tapahtukoon sinun tahtosi maan päällä, niinkuin se (esteettä aina) tapahtuu taivaissa“, hän opettaa heitä rukoilemaan. Ja kun kansanjoukko tuli Jeesusta kiinniottamaan ja hänen oppilaansa nähdessään uhkaavan vaaran kysyivät: „Herra, emmekö iske miekalla?“ ja yksi niistä „iski ylimäisen papin palvelijaa ja sivalsi häneltä oikean korvan“, niin Jeesus esti heitä ja sanoi: „jättäkää tämä, sillä se joka miekkaan tarttuu, hän miekkaan hukkuu“, ja hän paransi palvelijan korvan.⁴ (Luk. XXII: 49-51; Matt. XXVI: 51,52). Olihan hän opettanut heille, että ainoastaan lempeät ja hiljaiset rauhantekijät kuuluivat Jumalan valtakuntaan.

Yhtäkaikki meidän ei pidä erehtyä luulemaan, että tämä rauhallinen tapa auttaa ihmisiä jää tuloksia vaille. Ei se ole mikään saamattomien laiskurien kielteinen menettelytapa, sillä siinä päinvastoin piilee suurin ja mahtavin voima — se voima, joka lopulta on vievä voittoon. „Autuaat ovat sävyisät rauhantekijät, sillä he saavat *periä maan*“. Maa ja kaikki valta maan päällä on lopulta oleva heidän. Tämä voi tarkoittaa jokaista opetuslasta yksityisesti, se voi myös tarkoittaa sitä tulevaa aikaa ihmiskunnan historiassa, jolloin yleensä ollaan luovuttu väkivallasta ja uskotaan ainoastaan totuuden ja rakkauden valtakuntaan. Silloin ne „Jumalan pojat“, jotka suurimmalla tarmolla ovat kehittäneet itsessään vastaavia ominaisuuksia, epäilemättä joutuvat neuvonantajain ja johtajain asemaan.

kuten vanhassa suomennoksessa seisookin.

⁴ Se joka tämän kertomuksen johdosta ihmettelee, että Jeesuksen oppilailla oli miekat, muistakoon, että Jeesus vähää ennen oli kehottanut heitä hankkimaan miekkoja (Luk. XXII: 35-38). Hän, joka edeltäkäsikin klarvoajantisesti näki hengessään, mitä piti tapahtuman, tahtoi nähtävästi antaa kouraantuntuvan opetuksen väkivallan vääryydestä.

VI.

„Autuaat ovat puhdassydämiset“.

Autuudenjulistuksista seuraavat nyt järjestyksessä kolmas ja kuudes, jotka nekin kuuluvat yhteen. „Autuaita ovat murheelliset, sillä he saavat lohdutuksen“, sanotaan kolmannessa (kreikkalaisen tekstin järjestys) ja kuudennessa lisätään: „autuaita ovat puhdassydämiset, sillä he saavat nähdä Jumalan“. Heti ensi kuulemalta tuntuu vallitsevan jonkinmoinen yhteys „lohdutuksen“ ja „Jumalan näkemisen“ välillä, sillä epäilemättä murheelliselle sielulle olisi suureksi lohdutukseksi nähdä Jumala, ja tämä yhteys käy ilmieläväksi, kun heitämme silmäyksen värsyjen sisälliseen merkitykseen.

Jeesus taas näyttää uuden puolen opetuslapsen sieluelämästä. Hän sanoo, että heidän tulee olla puhdassydämisiä, vilpittömiä, viattomia — „niinkuin lapset, jotta he voisivat tulla taivaitten valtakuntaan“ (Matt. XVIII: 3, Mark. X: 15). „Sydämellä“ Jeesus nähtävästi tarkoittaa ihmisen tahtoa, koska hän sanoo, että „sydäimestä lähtee pahoja ajatuksia, murhia, aviorikoksia, haureuksia, varkauksia, vääriä todistuksia, rienauksia, jotka ihmisen saastuttavat“ (Matt. XV: 19, 20). Puhdassydämiset ovat siis ne, jotka ovat poistaneet tahdostaan kaikki saastat; kreikkalainen sana *katharos* merkitseekin „puhdas, tyhjä, vapaa“.

Opetuslapsi on ihminen, joka on vapaa kaikista semmoisista himoista ja haluista, jotka muuten ovat tavallisia vieraita ihmisen sydämessä. Mutta juuri tämän „puhtaautensa“ eli „tyhjiytensä“ tähden hänen sydämensä usein on murheen vallassa. Kun ihmisen tahto on täynnä itsekkäitä haluja, silloin hän myös on täynnä elämän ja toiminnan halua, ja murhe valtaa hänet ainoastaan sellaisina hetkinä, jolloin hän toiveissaan pettyy. Mutta kun ihminen on puhdistanut tahtonsa itsekkyydestä — ainakin sen alhaisemmista ilmenemismuodoista —, niin ettei hän tiedä tahtovansa mitään pahaa eli itsekästä, silloin hänen sydämensä kynnyksellä odottaa alakuloisuuden ja yksinäisyyden henki, ja vaikkei hän päästäisi sitä henkeä sisään, ei hän iloitakaan saata, vaan hänen sielunsa pysyy murheellisena. On aivan kuin hän surisi itsekkyytensä kuolemaa; kreikkalainen sana *penthountes*, jota käytetään alkutekstissä, tarkoittaa varsinaisesti niitä surevia, jotka surevat jonkun kuolemaa.

Mutta, niinkuin Jeesus sanoo, „murheelliset saavat lohdutuksen — he saavat nähdä Jumalan“. Kun sydän on puhdas himoista, kun tahto on vapaa itsekkyydestä, silloin hengen ääni voi kuulua, silloin sen voima voi tuntua, sen majesteettisuus näkyä ihmisen sisimmässä sielussa. Silloin opetuslapsi saa nähdä totuuden ja tuntee mestarin voiman omassa hengessään; silloin hän saa seistä elävän Jumalan edessä ja tulla täytetyksi Jumalan autuaallisella ilolla. Ei niin että hänen alempi minänsä tai hänen lihalliset silmänsä saisivat nähdä Jumalan, sillä niin „ei ole kukaan Jumalaa koskaan nähnyt“, kuten Jeesus sanoo; vaan hänen korkeampi, henkinen minänsä, joka itse on Jumalasta, se avaa silmänsä ja näkee Isän. (Joh. VI: 46). Ja onko sen korkeampaa ja parempaa lohdutusta? Tosiaan opetuslapsen suurin lohdutus ja autuus on hänen oma salattu sieluelämänsä kaikkine ihmeineen ja ilmestyksineen.

VII.

„Autuaat ovat laupiaat“.

Jeesus kuvaa autuudenjulistuksillaan millaisen sen ihmisen täytyy olla, joka opetuslapseksi vihitään ja vastaanotetaan „taivasten valtakunnan“ jäseneksi. Hän sanoo, että vihityt opetuslapset elävät vapaaehtoisessa köyhyydessä, että he ovat rauhantekijöitä, jotka eivät koskaan käytä väkivaltaa, vaan ainoastaan siveellisillä keinoilla ja hengen miekalla taistelevat totuuden ja oikeuden puolesta, ja että he ovat puhdassydämisiä ihmisiä, joilla ei ole minkäänmoisia itsekkäitä haluja ja pyyteitä. Nyt hän vielä lisää

neljännessä ja viidennessä julistuksessaan — „autuaita ovat ne, jotka isooovat ja janoovat vanhurskautta, sillä heidät ravitaan“; „autuaita ovat laupiaat, sillä heidän osakseen tulee laupeus“ —, että opetuslapset ovat ihmisiä, joita elähyyttää ainainen halu itse tehdä oikein⁵ ja samalla osottaa muita kohtaan rajatonta sääliä, anteeksiantamista ja armahtavuutta. Itse asiassa näiden kahden julistuksen sisällinen yhteys heti pistää silmiin. Ihminen, joka on siihen määrin voittanut oman itsekkyytensä, ettei hän koskaan tahtoisi rikkoa Jumalan tahtoa, maailman siveellisiä lakeja vastaan, vaan että hän päinvastoin aina palaa halusta juuri täyttää Jumalan tahtoa ja palvella ihmiskunnan henkistä kehitystä, se ihminen tietää, kuinka pitkä ja monivaiheinen hänen oma kulkemansa taistelun ja voiton tie on ollut, eikä hän koskaan kadota mielenmalttiaan eikä lempeyttään, kun on kysymys toisen ihmislapsen heikkoudesta ja lankeemuksista. Hänen sydämensä on täynnä laupeutta ja sääliä. Hänen puoleensa voivat kaikki luottamuksella kääntyä omantunnon- ja sieluntuskissaan. Hän ei ketään tuomitse, ainoastaan neuvoo ja rohkaisee.

Näemme täten, kuinka autuudenjulistukset, parittain ryhmitettyinä, yhdessä muodostavat eheän kokonaisuuden. Niiden avulla Jeesus, kuten huomautimme, antaa meille yleispiirteisen kuvan veljeskuntaan hyväksytyin opetuslapsen sieluelämästä ja samalla hänen suhteestaan maailmaan. Tämä merkitsee toisella kielellä, että hän kuvaa meille, mitä ominaisuuksia ja hyveitä opetuslapseksi pyrkijän on täytynyt itsessään kehittää:

1. Opetuslapsi elää vapaaehtoisessa köyhyydessä. Siis opetuslapseksi pyrkijän tulee irrottaa sydämensä kaikesta maallisista. Maailman lapsi pyrkii rikkauteen, opetuslapseksi pyrkijä vaelttaa köyhyyttä kohti, käyttäen rikkauksiaan muiden hyväksi.

2. Opetuslapsi on rauhantekijä maan päällä. Siis opetuslapseksi pyrkijän tulee välttää kaikkea semmoista, joka ihmisten yleistä veljeyttä häiritsee. Maailman lapsi pyrkii valtaan ja mahtavuuteen, opetuslapseksi pyrkijä vaelttaa nöyryyttä ja ylenkatsetta kohti, käyttäen valtaansa ainoastaan siunaukseksi muille.

3. Opetuslapsi on puhdas sydämestään. Siis opetuslapseksi pyrkijän tulee taistella kaikkia pahoja himoja ja itsekkäitä haluja vastaan, jotka hänen sydäntään eli tahtoaan saastuttavat. Maailman lapsi pyrkii nautintoon ja aistillisiin iloihin, opetuslapseksi pyrkijä vaelttaa itsensäkieltämistä, puhtautta ja henkistä murheellisuutta kohti, käyttäen kaikkia alempia taipumuksiaan hyvän palvelukseen.

4. Opetuslapsi on vanhurskas ja laupias. Siis opetuslapseksi pyrkijän tulee luopua kaikesta rakkauttottomasta muiden arvostelemisesta ja tuomitsemisesta ja yksinomaan kehittää itsessään tahtoa ja kykyä kieltäytyä pahasta ja vääryydestä ja tehdä hyvää, jota vastoin maailmanlapsi mielellään käyttää ymmärrystään muiden halventamiseksi.

Emmekö nyt huomaa, että nämä neljä ominaisuutta vastaavat niitä neljää askelta, jotka nykyaikaisten teosofisten oppien mukaan muodostavat n. k. valmistavan tien? Itse valmistava tiehän on „opetuslapsen koetusaika. Hänen tulee luopua alemmasta minuudestaan ja toteuttaa ylempi. Oltuaan suuremmassa tai vähemmässä määrässä yhteiskunnallinen eläin hänen tulee muuttua eläväksi, inhimilliseksi hengeksi. Hänen tajuntansa pitää irtautua hänen personallisuudestaan ja nousta jälleensyntyvään yksilöön, sen pitää hylätä kuolevainen yhtyöksensä kuolemattomaan. Ja vasta sitten kun hän tietää itsensä hengeksi ja tuntee puhtaasti inhimillisen tehtävänsä, vasta sitten hän „vihitään“ ja astuu tielle“.⁶ Ja valmistavan tien neljä askelta ovat: 1. Kyky erottaa todellinen epätodellisesta, joka vastaa köyhyyden hyvettä. 2. Välinpitämättömyys epätodellisesta, joka vastaa vallasta poispyrkimistä. 3. Kuusi hyvettä (kts. Valoa kohti, siv. 83–87), jotka vastaavat sydämen puhdistamista. 4. Pelastuksen kaipuu, joka vastaa vanhurskauden janoa.

⁵ Tekstissä käytetty kreikkalainen sana *dikaiosyne*, suomennettuna „vanhurskaus“, merkitsee oikeastaan „oikeus, oikeudellisuus“.

⁶ Pekka Ervast, Valoa kohti. Kolmas painos. Siv. 66.

Epäilemättä kahdeksassa autuudenjulistuksessa kuvattu opetuslapsen asema on tulos juuri siitä kehityksestä, jota teosofia kutsuu puhdistuksen valmistavaksi tieksi. Ja kun tämän ymmärrämme, kysymme melkein ihmetellen, eikö kristikunnassa sitä ennen ole huomattu. Eikö kukaan kristitty ole seurannut Mestarinsa jälkiä niin kauas, että hän olisi kulkenut valmistavan tien ja päässyt Veljeskunnan jäseneksi? Eikö kukaan kristitty opettaja Jeesusta ja ensimmäisiä apostoleita ja kirkkoisia lukuunottamatta ole totuutta tiennyt?

Mitä me tähän kysymykseen vastaamme?

On kyllä. Mieleemme muistuu heti se suuri keskiaikainen laitos, jonka tarkoituksena oli suorastaan kasvattaa ihmisiä Jeesuksen seuraajiksi. Niin paljon pahaa kuin onkin puhuttu ja yhä vielä puhutaan *munkkilaitoksesta*, on se epäilemättä alkuaan ollut taivaisia tavoitteleva instituutio. Ihmisiä kutsuttiin pois maailman hyöriästä ja pyöriästä, jotta he olisivat tilaisuudessa kehittämään itsessään niitä hyveitä, joita Jeesus vaatii opetuslapsiltaan. Ajateltiin, että tämä paremmin menestyisi hiljaisuudessa ja yksinäisyydessä, ja kokemus todisti, että se monelle munkille onnistui.

Että luostarielämän todella tuli vastata opetuslapsiksi pyrkijän valmistavaa tietä, näkyy selvästi n. k. munkkilupauksista, joita oli kolme:

1. Köyhyydenlupaus.
2. Tottelevaisuudenlupaus.
3. Siveyden- eli naimattomuudenlupaus.

Nämä lupaukset ja niistä aiheutuva määrätty ulkonainen elämä olivat symboleja eli vertauskuvia siitä henkisestä kehityksestä, josta Jesus puhuu autuuksissaan. Ulkonaisen köyhyyden tarkoituksena oli muistuttaa munkkia kaiken maallisen katoavaisuudesta ja kääntää hänen mielensä pois ajallisista. Ulkonaisen tottelevaisuuden tarkoituksena oli opettaa munkille, että todellinen hallitsija ei ole se, jolla on ulkonaista valtaa, vaan se, joka oman itsensä voittaa. Ja vihdoinkin oli ruumiillisen siveyden tarkoituksena opettaa munkkia sydäntään puhdistamaan ja tahtoaan voimistamaan, mikä oli ainoa tapa säilyttää ulkonaista puhtautta. Neljäs ominaisuus — vanhurskauden jano, pelastuksen kaipuu — seurasi luonnollisesti edellisiä ja oli samalla niiden edelläkävijä. (Vrt. Valoa kohti, siv. 87).

Benediktus Nursialainen, joka vuonna 529 ensimmäisenä määräsi nämä luostarisäännöt, tiesi, mitä hän teki. Hän perusti laitoksen, joka oli suureksi siunaukseksi pimeällä keskiajalla, ja joskin monessa luostarissa henkinen elämä unohtui ja ulkonaiset muodot saivat peittää sisällisen kurjuuden, oli taas toisia vuosisatojen kuluessa, joissa moni mystikko kasvatettiin valtakunnan jäseneksi ja Jeesuksen välittömäksi opetuslapsiksi. Kaikista asioista pitää paikkansa raamatunlause: „puustavi kuolettaa, mutta henki tekee eläväksi“. (2 Korint. III: 6).

PEKKA ERVAST

KADONNUT SANA VAPAAMUURARIUDESTA

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ

TIETÄJÄ

N:o 33

Ruusu-Risti-Kirjasto

KADONNUT SANA
Vapaamuurariudesta
Kirjoittanut

PEKKA ERVAST

1925

Kustannusosakeyhtiö Tietäjä
Viipurissa

I.Vapaamuurariuden elävä ruumis:	
1. Omassa piirissä.....	2
II.Vapaamuurariuden elävä ruumis:	
2. Ulospäin	10
III.Vapaamuurariuden henki:	
1. Syntysanat.....	18
IV.Vapaamuurariuden sielu.....	26
V.Vapaamuurariuden henki:	
2. Uudestasntyminen	36
Kirjallisuutta.....	47

Alkulause

Kun nyt tämän kyhäelmän kirjoitettuani lasken kynän kädestäni, katselen mielessäni epäröivästi sekä sen muotoa että sen sisältöä. Muoto, joka on tarkoitettu mahdollisimman kansantajuiseksi, on tärkeissä kohdissa lyhykäisyytensä kautta siksi keskitetty, että se käy vaikeatajuiseksi. Minun täytyy näin ollen pyytää hyvántahtoisesti lukijaa pysähtymään paikatellen ajattelemaan ja harkitsemaan sanojani, vaikka itse esitystapa vuoropuhelun muodossa houkuttelee nopeaan läpikulkuun. Toiselta puolen on sisältö, joka rikkautensa ja monipuolisuutensa vuoksi riittäisi moneen tämmöiseen teokseen, joka kohdassa siksi typistetty ja katkonainen, että lukija, mikäli hän tahtoi perehtyä asioihin, joita tässä on vain haahmoiteltu, olisi velvollinen lukemaan kokonaisen pienen kirjaston vapaamuurariutta koskevia teoksia. Loppuun olenkin halullisen lukijan varalle liittänyt luettelon muutamista tämän suuntaisista kirjoista. Mutta tietysti on asioita, joita ei kukaan voi julkisesta kirjallisuudesta oppia, vaan joihin perehtyminen tapahtuu yksin käytännöllistä tietä, s.o. vapaamuurarilooshissa.

Huolimatta kyhäelmäni puutteellisuuksista, lasken sen kuitenkin julkisuuteen, koska uskon sen voivan siinä käsitellyn aiheen takia herättää keskustelua erilaisissa kansalaispiireissä. Se on yleisöä varten kirjoitettu, mutta mielessäni ovat erikoisesti pyörineet ne kansalaisryhmät, joita rakastan ajatella hengen heimolaisina ja joihin luen kaikennimiset vapaamuurarit, sekä miehet että naiset, teosofit, antroposofit, ruusuristiläiset, salatieteilijät, mystikot ja sanalla sanoen kaikki totuuden etsijät ja ihmiskunnan ystävät. Ehkä suuren yleisön – ja ehkä yleensä myös vapaamuurarein – kannalta olisi tuntunut „puolueettomammalta”, etten sanoisi „tieteellisemmältä”, olla mainitsematta teosofian nimeä, vaikka olisikin ollut puhetta teosofisista opeista; minun silmissäni sitä vastoin on aina näyttänyt rehellisemmältä nimittää asioita oikeilla nimillään ja vanhaa vapaamuurariperiaatetta noudattaen „antaa kunnia sille kelle kunnia tulee”. Että taas ollenkaan tämmöiseen kyhäelmään olen sekoittanut teosofisia asioita, riippuu suorastaan siitä käsityksestä, mikä minulla on vapaamuurariliikkeen työstä ja tarkoituksesta. Vapaamuurariveljeskunnan henkinen alkuperä on näet ymmärtääkseni etsittävä taholta, joka vasta teosofisen liikkeen kautta on tullut meidän aikamme yleisön tietoon.

Lukijasta – ja eritoten vapaamuurarilukijasta – voi välistä tuntua, niinkuin arvosteluni vapaamuurariudesta olisi liian ankara ja ampuisin yli maalin. Kuulkoon hän semmoisisissa kohdissa sisäisellä korvallaan nöyrän anteeksipyyntöni ja kuulkoon samalla, kuinka anteeksipyyntöni liittyy harras vakuutus, että arvostelu on rakkaudesta syntyisin. Sillä rakastaa, sydämestään rakastaa täytyy liikettä, jolle alkuaan on uskottu niin korkea tehtävä ja jolla yhä on edessään niin suuret kehitysmahdollisuudet. Rakkaudesta vapaamuurariaatteeseen on myöskin lähtöisin se uudistusohjelma, joka on tämän kirjoitukseni varsinainen ydin ja jonka sentähden lasken kaikkien totuudenetsijäin, hengenheimolaisten ja veljeni sydämelle. Lukekoot, harkitkoot, arvostelkoot!

Ja älköön esitykseni vajavaisuus estäkö heitä näkemästä sitä totuutta, joka silmiini niin kirkkaana kajastaa, ja sitä hyvää tahtoa, joka tätä kirjoittaessani on sydäntäni elähyttänyt.

Lopella heinäkuulla 1925.

P. E.

VAPAAMUURARIUDEN ELÄVÄ RUUMIS:

1. Omassa piirissä

– Tekisi mieli vähän vaihtaa ajatuksia näistä vapaamuuraristasista, sanoit eräs ystäväni minulle jonkun aikaa sen jälkeen, kun hänet oli vihitty kolmannen asteen veljeksi tuohon vanhaan ja tunnettuun, vaikka salaperäiseen veljeskuntaan, – mutta missä määrin tuo lienee luvallista? Vapaamuurarivala velvoittaa vaikenemiseen enkä minä puolestani haluaisi sitä rikkoa. Kuitenkin on vallon paha olla, jos ei saa kertoa havaintojaan ja kuulla, mitä toinen niistä ajattelee.

– Vaikenemisvala koskee vapaamuurarin suhdetta syrjäisiin, mutta hänellä on aina oikeus kääntyä vaikeuksissaan veljen puoleen ja kysyä hänen neuvoaan.

– Tuo kuulostaa joltain. Saisinko siis puhua suuni puhtaaksi?

– Olkaa hyvä.

– Minulla oli ennakolta sangen korkeat käsitykset vapaamuurariudesta. Kuten tiedätte, olen monta vuotta ollut harras totuudenetsijä, ja kun minulle pari vuotta sitten tarjoutui tilaisuus liittyä vapaamuurariveljeskuntaan, en hetkeäkään epäröinyt. Kaikki mitä heistä olin kuullut, viittasi siihen, että heillä oli hallussaan tietoa ja valtaa, vieläpä tyystin salattua tietoa, jota ei umpimähkään jaettu maailmalle. Mitä suurimmilla odotuksilla läksin ensi kertaa looshiin, ja mielihyvällä tunnustan, että vastaanottotilaisuus oli erinomaisen vaikuttava; olin sielussani järkytetty, kun minut vihittiin veljeskunnan jäseneksi. Kummalliset ja samalla kauniit juhlamenot yhä kohottivat odotustani ja jännitystäni. Kun vihdoinkin sain pyhästi luvata, etten koskaan kellekään ilmaiseksi vapaamuurariuden salaisuuksia, nousi odotukseni äärimmilleen. „Mitähän saankaan tietää?” ajattelin itseseni. „Ehkä ihmeellisiä luonnon salaisuuksia.” Muistin lukeneeni, että vapaamuurareita ennen pidettiin kullantekijöinä. Nykyajan etevimmät kemian tutkijat eivät enää naura vanhoille alkemisteille: he pitävät kullantekoa mahdollisena, vaikka liian kalliina taitona. „Entäpä jos vapaamuurareilla onkin hallussaan alkemistein vanha taito! Niin, niin, tieto on valtaa, ja tiedon väärinkäyttö on samalla vallon väärinkäyttöä, ja sentähden tieto on pidettävä tarkasti salassa.” Näin filosofoin ja aateskelin, ja te ymmärrätte muutta mutkitta, mikä on ollut seurauksena, vaikka asteissa olen kohonnutkin.

– Tunnette itsenne kerrassaan pettyneeksi.

– Niin, mutten suinkaan sentähden, että olisin halunnut kullantekijäksi. Semmoinen ajatus minua pikemmin pelotti. Olin totuudenetsijä ja kaipasin valoa omaan elämään. Uskoin saavani sitä vapaamuurariudelta, joka juuri lupasi valoa pimeydessä harhaileville sieluille.

– Ja valoa ette saanut?

– Kysytte, ikäänkuin ette tietäisi.

– Vastaanottokyky on erilainen eri yksilöillä.

– Joutavia. Tiedätte vallan hyvin, mitkä ovat nuo vapaamuurarisalaisuudet, jotka monien juhlallisuuksien ja valojen perästä ilmoitetaan uusille jäsenille: muutamit sanat ja kädenliikkeet, „tunnusmerkit”, joiden avulla vapaamuurariveli tunnetaan kaikkialla maailmassa ja joiden nojalla looshien ovet kaikkialla avautuvat.

– No, eikö tuo mielestänne riitä ensimmäiseksi uskotuksi salaisuudeksi?

– Epäilemättä järjestön kannalta, joka tahtoo pysyä salassa. Mutta mitä yhteyttä sillä on totuuden etsimisen kanssa? Mitä minua hyödyttää jäsenyys salaisessa veljeskunnassa, jonka jäsenet ovat yhtä tietämättömiä kuin minä itse?

– Oletteko varma siitä, että kaikki ovat yhtä tietämättömiä?

– En ole nähnyt merkkiäkään mistään tiedosta. Olen nyt kolmatta vuotta käynyt looshikokouksissa, ottanut osaa n.s. opintoloosheihin ja kuunnellut useampia esitelmiä, mutta en ole tullut hullua hurskaammaksi. Kaikki salaisuudet, mitkä olen saanut tietää, rajoittuvat kädenliikkeisiin, askeliin ja sen semmoisiin. Totuuden ymmärtämystä en ole askeltakaan lähestynyt.

– Teidän kokemuksenne on siis jokseenkin sama kuin Casanovan.

– Casanovan? Tarkoitatteko tuota 17:nneen vuosisadan kuuluisaa seikkailijaa ja suurta naistensankaria? Oliko hän vapaamuurari?

– Casanova ei ollut ainoastaan seikkailija ja Don Juan, hän oli aikansa älykkäimpiä miehiä, nerokas havaintojen tekijä, lennokas kirjailija. Hänen laajat muistiinpanonsa, jotka hän kirjoitti ranskan kielellä ja joiden kirjallista arvoa ei ole kielletty, joskin niitä on pidetty moraalisesti sopimattomana lukemisena, antavat itse asiassa tarkan, kiintoisan ja historiallisesti luotettavan kuvan silloisen ajan oloista ja elämästä. No niin, Casanova oli m. m. vapaamuurari, ja tiedättekö, minkä arvostelun hän antoi aikansa vapaamuurariudesta? Ystäväni näytti uteliaan jännittyneeltä, ja minä jatkoin:

– Casanova oli aina ihmeteltyt, miksi vapaamuurarit pitivät tietonsa niin visusti salassa. Mutta tultuaan itse vapaamuurariksi hän ei enää ihmeteltyt. Hän ymmärsi, että vaikeneminen oli ainoa mahdollinen menettelytapa.

– Ahaa, koska ei ollut mitään salattavaa! huudahti ystäväni naurahtaen. – Casanova oli leikkisä mies.

– Niin, intelligentti ihminen salaa häpeänsä, kun hän huomaa joutuneensa nenästä vedetyksi. *Bonne mine à mauvais jeu*, sanoo ranskalainen. Mutta ystäväni kävi pian taas totiseksi.

– Olkoon Casanova kuinka älykäs ja vitsikäs tahansa, hän sanoi, – pintapuolisen ja turhamaisen ajan lapsi hän joka tapauksessa oli. Nykyajan ihminen ei tuommoisessa kohdassa vaikenisi. Jos hän huomaisi itsensä petetyksi, hän huutaisi katoilta ja kadun kulmilta varoituksensa maailmalle. Hän ei välittäisi omasta kunniansaan niin paljon, että toisten paras kävisi hänen silmissään mitättömäksi, – päinvastoin hän katsoisi juuri kunniansa vaativan, että häpeällinen valhe paljastettaisiin.

– Siinä olette oikeassa, ja siveellinen närkästyksenne on varsin kiitettävä. Ehkä itse aiottekin tulla tuoksi paljastajaksi, joka näyttää, mikä mitätön humbuugi vapaamuurarius on?

– Varmasti, jos vielä jonkun aikaa odotettuani ja tutkittuani huomaan, että nykyinen katsantokantani yhä lujittuu.

– Varovaisuus on aina kiitettävä, mutta onko se aina paikallaan? Miksi yhä odotatte? Eikö olisi paras vedota yleisön arvosteluun nyt jo?

– Hm. Tahdotteko yllyttää minua? Oletteko siis itse samalla kannalla kuin minä ja esim. Casanova?

– Sitä en väitä enkä liioin tahdo teitä mihinkään yllyttää. Tekisi vain mieleni tietää, mikä teitä estää ja pidättää. Eihän valan pettäminen ole suurikaan rikos, kun on yleishyvä vaa'alla!

– No, onhan rikos aina rikos, mutta, kuten sanotte, yhteishyvä saattaa painaa enemmän vaa'assa.

– Mikä siis saa teidät epäröimään?

– Suoraan sanoen se, etten vielä ole täysin varma asiasta. Olen vapaamuurarina vielä nuori, ja onhan mahdollista, että myöhemmin saan tietää jotakin.

– Nyt puhuu viisautta suunne kautta. Kaikki osaamme hypätä veneeseen, mutta määränpäähän soutaminen kysyy kärsivällisyyttä, kestävyyttä ja voimainponnistusta. Samoin kuin te, ajattelevat useimmat vapaamuurarit alussa. Kuta kiihkeämmin he ovat valoa odottaneet, sitä kipeämmin he ensin pettyvät. Olkoon tämä tieto lohdutuksenne!

– Sitäpä juuri olen ihmetellyt, ettei kukaan vapaamuurari ole mitään puhunut, sillä onhan niitä vanhojakin vapaamuurareita. Olen kysynyt itseltäni hämmästyneenä, olenko yksin totuuden nähnyt, – kun kaikki muut näyttävät rauhallisilta ja tyytyväisiltä. Salaisesti minua nyt ilahduttaa kuulla, että monet veljistä ovat läpikäyneet saman pettymyksen, sillä tämä herättää minussa toivon uudestaan eloon: ehkä sittenkin on jotain tietoa ja viisautta kätkeynä vapaamuurariudessa.

– Voisin vastata teille yhdellä sanalla: varmasti, mutta koska huomaan teidän vilpittömästi etsivän ja kaipaavan totuutta, jatkan mielelläni keskustelua kanssanne, jos nim. teitä huvittaa

– Olen sanomattomasti kiitollinen, sillä nyt tunnen todella seisovani edessänne kuin kysymysmerkki.

– Ryhtykäämme siis valaisemaan muutamia kohtia, jotka teistä tuntuvat epäselviltä. Sanoitte äsken hyvinkin käsittävänne tunnusmerkkien ja -lauseiden salaamisen tärkeyden, jos vapaamuurari-veljeskunnalla olisi kätöksössään jokin huomattava luonnontieteellinen, esim. kullanteon, salaisuus. Ehkeivät sananne kuuluneet aivan tällä tavalla –

– Se oli joka tapauksessa ajatukseni, keskeytti ystäväni. – Päärlyjä ei heitetä sikojen eteen, ja kullanteon salaisuus olisi todellinen päärly, joka itsekkäiden ja pahojen ihmisten käsissä muuttuisi kiroukseksi sekä heille itselleen että toisille. Tämä on päivänselvä asia.

– Entä jos nyt järjestöllä olisi hallussaan tuo salaisuus?

– Kuinka?

– Niin, älkää katsoko minuun niin hämmästyneenä. Miksikä käsittäisimme asioita kirjaimellisesti? Miksikä välttämättä lyijy tai joku muu jaloton metalli olisi muutettava kullaksi? Miksi emme tyytyisi siihen kultaan, joka on tarjona maailmassa? Ei kullasta ole puutetta. Luonto tarjoaa sitä runsain käsin otettavaksemme. Taito ei ole sen tekemisessä, vaan sen kokoomisessa ja käyttämisessä. Ja jos osaisimme kultaa oikein käyttää, s.o. hyviin ja ihmisten veljeyttä edistäviin tarkoituksiin, jää vaikeudeksi vain sen kerääminen. Onhan henkeviä seuroja maailmassa, onhan yksilöitä, joiden työ on ihmiskunnalle siunaukseksi, vaikka tämä siunaus rajoittuu pieneksi ja vähäpätöiseksi – liian pieneksi, voimme sanoa, – sentähden että nuo seurakunnat ja yksilöt eivät tunne „kullanteon salaisuutta”.

– Te valaisette kysymystä odottamattomalla tavalla. En ole tullut ajatelleeksi tätä puolta asiassa. Tarkoitatte siis, että vapaamuurari-veljeskunnalla on hallussaan „kullanteon” eli paremmin sanoen „kullan keräämisen taito”?

– Niin, ettekö ole kuullut puhuttavan siitä, että vapaamuurarijärjestö on maailman rikkaimpia järjestöjä? Olette tietenkin. Jos järjestö siis on rikas, on se kyennyt taidolla keräämään ja kokoomaan osan maailman kultaa yhteen paikkaan. Taitoa siihen on tarvittu, sillä itsekkäät ihmiset eivät hevillä luovu kullastaan. Mikäli he vapaaehtoisesti luopuvat, sikäli heidän omat itsekkäät halunsa jo ovat jalostuneet veljelliseksi hyveiksi. Heissä on niin sanoaksemme tapahtunut sisäinen alkemistinen muunnos. Eikö tämä todista, että järjestö on kyennyt kasvattamaan jäseniään hiukan paremmiksi ihmisiksi? Järjestöllä on täten hallussaan kullanteon välillinen, alkemistinen salaisuus, joskaan ei sillä olisi sen välitön, kemiallinen taito. Tunnen vain yhden toisen liikkeen eli yhtymän, joka yhtä suurella taidolla tekee kultaa: kirkon. Kirkko on myös rikas – katolisissa maissa vielä rikkaampi kuin protestanttisissa – ja sen rikkaus perustuu kykyyn kerätä ihmisiltä, s.o. saada heitä vapaaehtoisesti antamaan kultaansa. Eikä kirkko liioin siihen kykenisi, ellei se osaisi herättää ja kasvattaa kannattajissaan epäitsekkäämpiä, s.o. korkeampia inhimillisiä tunteita ja mielenliikkeitä.

– Lienette oikeassa, mutta kirkko ei ainakaan minussa herätä jaloimpia tunteitani. Se on mielestäni aikansa elänyt humbuugilaitos, joka ei kykene vastaamaan elämän suuriin kysymyksiin, vaikka se suurisuuisena ja ylen viisaana näköisenä istuu Mooseksen tuolilla. Kirkko on todella kuin rahapaja, eikä se tyydy „alkemistisiin” keinoihin kultaa kerätessään; väkivaltaan se turvautuu, „lakiin” ja „oikeuteen”. En voi olla tuntematta vihaa kirkkoa kohtaan, joka laillisen veron nimellä riistää varattomalta hänen viimeisen omaisuutensa; mieleni miltei tekee toistaa Voltaire'n sanat: musertakaa tuo hävytön!

– Rakas veljeni, teidän avomielinen rehellisyytenne on kiitosta ansaitseva, mutta se on samalla lyhytnäköinen ja sopimaton vapaamuurarille. Eikö vapaamuurari ole totuuden etsijä? Ettekö itse nimitä itseänne ennen kaikkea totuudenetsijäksi? Ja eikö totuudenetsijän tule silmät auki puolueettomasti nähdä hyvä kaikkialla missä sitä on? Väärin olisi umpimähkään tuomita kirkkoa. Kirkolla on ollut suuri tehtävä keskiajalla ja meidän päivämme saakka, ja sillä lienee tehtävänsä yhä vielä. Uskonpuhdistus olisi vain tarpeen. Myönnättehän itse, että jos kirkko omaksuisi Jeesuksen elämänymmärryksen, jos sen palvelijat muuttuisivat todelliseksi Kristuksen seuraajiksi, silloin kirkolla olisi korkea ja jalo tehtävä kuinka sivistyneessä ympäristössä tahansa. Emme myös koskaan saa unohtaa, että on olemassa kirkonmiehiä, jotka näitä vaatimuksia täyttävät.

– Saattaa olla, ja minä tunnustan, että kiivauteni on liian personallista laatua. Mutta kun ajattelen, että minullakin oli vanha naimaton täti, joka katsoi kunniansa vaativan, että testamenttasi pienen omaisuutensa pakanalähetykselle –
Katsahdin hymyillen ystäväni ilmekäihin kasvoihin ja sanoin:

– Miksi ajatella, että tätinne teki sen kunnianhimosta? Etsikää mieluummin jalompia motiiveja. Ehkä hän, sukulaistenne, uskoi siihen raamatunsanaan, että evankeliumia on saarnattava pakanoille. Mutta olemme poikenneet asiasta. Totesimme, että vapaamuurarijärjestön hallussa – kuten kirkonkin – on

kullanteon salaisuus, ainakin vertauskuvallisesti käsitettynä. Uskon teidän myös tietävän, millä tavalla vapaamuurarit käyttävät varojaan?

– Olen ainakin kuullut siitä paljasta hyvää. Heillä on orpokoteja ja kasvatustiloja joka maassa, he turvaavat leskiä ja vanhuksia, he auttavat omia veljiään hädässä, – sanotaanhan, että vapaamuurari ei koskaan voi kärsiä taloudellista vararikkoa, sillä viime hetkellä häntä aina salaperäisesti autetaan.

– Huhuissa saattaa olla perää, ja varma tosiasia on, että järjestön ylläpitämiä laupeudenlaitoksia on yltympäri maailmaa. Ja se, että järjestö on salainen, tekee kaiken niin personattomaksi, niin puolueettomaksi, niin jumalalliseksi. Vasen käsi ei tiedä, mitä oikea tekee. Yksityiset vapaamuurarit jäävät tuntemattomina täydellisesti varjoon. Kenellekään ei koidu mitään personallista kunniaa.

– Tuo on suuremoinen seikka, ja tältä kannalta ymmärrän hyvin vapaamuurarijärjestön sekä arvokkuuden että tärkeyden. Mutta eihän vapaamuurarijärjestö ole veljeyssseura ainoastaan tässä, niin sanoaksemme aineellisessa merkityksessä? Eihän sen tarkoitus ole vain taloudellista laatua? Tarkoitin: eihän se vain tahdo kasvattaa jäseniään anteliaiksi ja hyväntekeväisiksi ihmisiksi?

– Ei kylläkään, vaikka yksin siinäkin olisi jalo tehtävä! Auttaa toista hädässä katsomatta hänen rotuunsa, uskontunnustukseensa, yhteiskunnalliseen asemaansa, poliittiseen väriinsä tai sukupuoleensa, on sinään veljellinen teko, joka puhuu kaunista kieltä ihmisyyden puolesta. Mutta kuten sanoitte, tämä on vain tosi vapaamuurariuden ulkonaisinta kuorta. Se on kyllä siirtymistä itsekkyyden pimeydestä siihen valoisaan elämänymmärrykseen, joka käsittää kaikki ihmiset veljiksi, mutta se ei läheskään tyhjennä sitä totuuden tietoa, mikä on tosi vapaamuurariuteen kätkeytyä. Se on vain ensimmäinen totuus etsijän tiellä.

– Nyt lausuite sanan! Te uskotte siis, että vapaamuurarijärjestöllä on totuuden tieto hallussaan?

– Olenhan jo ennen vastannut tähän kysymykseen myöntävästi. Kysymys ei ole siitä, onko tietoa olemassa, vaan siitä, kuinka tieto on saavutettavissa. Keskustelumme alussa puhuitte suuresta pettymyksestänne. Sanoitte surkeasti pettyneenne huomattessanne niin lapsellisiksi ja mitättömiksi ne „salaisuudet”, mitkä teille ilmoitettiin.

– Aivan niin, vaikka nyttemmin ymmärrän niiden siveellisen tarkoituksen suojella järjestöä ja sen jäseniä sekä itseltään että sivullisilta.

– Olkoon, mutta ettekö ole pannut merkille mitään muuta kuin nuo oppimanne kädenliikkeet ja askeleet?

– Olen tietenkin. Kokouksissahan on monenlaisia seremonioita. On kokonainen ohjelma outoja puheita ja menoja.

– Mitä niistä ajattelette?

– Ne olivat heti mielestäni kummallisia, mutta mukaansa tempaavia ja kauniitakin. Kyllä sentään usein olen ajatellut, että ne ovat lapsellisia, hullunkurisista ja tarpeettomia. Koko juttu on kuin teatteria, kuin leikkiä, johon aikaihmiset alistuvat. Voisihan kokouksia pitää ilman noita temppuja.

– Oletteko ollut läsnä kokouksessa, jossa uusi tulokas on vihitty jäseneksi?

– Olen kyllä muutamia kertoja.

- Ovatko semmoisenkin kokouksen juhlallisuudet olleet mielestänne tuulesta temmatut?
- Nyt kun asiasta mainitsette, muistan todella ajatelleeni, että sellainen hetki on kauttaaltaan kaunis ja juhlamenotkin paikallaan.
- Ja sanoittehan omasta vastaanotostannekin, että se oli vakava ja vaikuttava?
- Niin, epäilemättä. On todella tehtävä ero vihkimystilaisuuksien ja tavallisten kokousten välillä. Edellisissä tuntuvat monimutkaisetkin seremoniat olevan paikallaan. Arvosteluni koskeekin vain tavallisia looshikokouksia. Niissä seremoniat tuntuvat turhilta.
- Sanokaapa: miksi?
- No, sentähden, että kokouksen varsinainen ohjelma on jokin esitelmä tai ajatusten vaihto määrätystä aiheesta ja muutomenot vain kuluttavat kallista aikaa turhaan.
- Niinkö? Olette tietysti olleet mukana semmoisissakin kokouksissa, missä ei mitään liikoja „juhlamenoja” ole käytännössä, vaan joissa heti hyökätään *in medias res* ja koko aika pysytään „asioissa” kiinni? En tarkoita vapaamuurariloosheja, vaan tavallisia uskonnollisia, poliittisia tai muunlaisia eri seurojen kokouksia?
- Tottakai, monasti, monasti.
- No, eikö ole mitään eroa olemassa – lukuunottamatta seremonioja – vapaamuurarilooshien ja tavallisten kokousten välillä?
- On tietysti se, että tavallisissa kokouksissa tuntee itsensä vapaaksi, jota vastoin looshi aivankuin vangitsee.
- Selittäkää tarkemmin.
- On vaikea kuvata. Minun on yleensä helppo tuoda ilmi ajatukseni kokouksissa, ja ajatuksia tuntuu myös riittävän, mutta vaikka looshissa voisinkin käyttää puhevuoroa, en ole vielä kertaakaan tuntenut halua sanoa mitään. Ajatuksia ei nouse päähäni, pysyn mieluummin kuuntelijana, ja vaikka ajatuksia olisikin, tuntuvat ne joutavilta.
- Teidän kuvauksenne on itse asiassa mainio. Ja te olette tuosta – sanoisinko saamattomuudestanne – syyttänyt seremonioja?
- Niin, seremoniat vangitsevat sielun!
- Entä jos asialla olisi toinen puoli? Jospa seremoniat, kuten sanotte, vangitsevat – mutta vangitsevat vain osan sielua, eikä paraimpaa osaa!
- En ymmärrä teitä.
- Tutkitaanpa asiaa. Saanko kuulla mielipiteenne tavallisista uskonnollisista hartaushetkidistä?

– Olen ehkä jäävi arvostelemaan, kun en itse ole uskovainen, mutta minusta ne ainakin ovat kuivia, pitkäveteisiä, ikäviä. Ainoastaan etevä puhuja voi saada niihin henkevyttä ja sisältöä. Mutta uskovaiset itse pitänevät kokouksiaan suuresti ylösrakentavina.

– Epäilemättä. Vaan mitä sanotte esim. poliittisista kokouksista?

– Ne eivät ainakaan ole ikäviä. Pikemmin tuppaa liiksi innostumaan välistä. Voi syntyä vilkastakin sanakiistaa.

– Mistä kiistat aiheutuvat?

– Mielipiteitten eroavaisuuksista tietenkkin. Ihmisillä on monenlaisia näkökantoja, ja kun kellään ei ole tosi tietoa siitä, miten valtiollisia ja yhteiskunnallisia pulmia on ratkaistava, niin syntyy ajatusten vaihtoa ja sanasotaa.

– Mutta mistä aiheutuu innostus ja, kuten sanoitte, liika innostus?

– Samasta syystä: tiedon puutteesta. Jokainen pitää omaa kantaansa etevimpänä ja puolustaa sitä.

– Vallitseeko tuommoisessa kokouksessa järjen selvyys ja maltillisuus?

– Hm. Sitä en mene väittämään. Minusta ainakin on tuntunut, että vastustajani kadottavat tasapainonsa ja poikkeavat logiikan ja oikeuden selviltä poluilta. Mutta voinhan ymmärtää, että toiset ajattelevat samalla tavalla minusta. Ehkä siis pikemmin tosi järjen ja tiedon puute vallitsee tuommoisissa kokouksissa.

– Tepä sen sanoitte. Tunteiden kiihko siellä on vallalla. Poliittinen kokous on kuin aaltoileva meri, jonka laineita tunteiden tuulispäät heittelevät. Onhan tunteissa ajatusta ja järkeä mukana, mutta kun tunne on pohjana ja taustana, on ajatus vain omiansa lisäämään tunteiden voimaa. Ihmiset eivät tästä ole tietoisia. He uskovat toimivansa järjellisten periaatteiden mukaan.

– Kun nyt ajattelen tuommoista kokousta, täytyy minun myöntää, että olette oikeassa. Se poliitikko on jo suuri valtiomies, joka myrskyssä seisoo rauhallisena kuin kallio. Hän on toisia tietoisempi, hän näkee kauemmas.

– Niinpä niin. Verratkaa nyt toiselta puolen uskonnollisia hartaushetkiä, toiselta puolen valtiollisia kokouksia vapaamuurariloosheihin, ettekö huomaa eroa?

– Huomaanpa tietenkin eron.

– Mutta ettekö huomaa eron olevan looshille eduksi? Sanokaapa minulle: onko looshikokous koskaan tuntunut teistä ikävältä, nukuttavalta, pitkäveteiseltä?

– Kaikkea muuta. Kuka siinä ehtii nukkumaan, kun on pidettävä auki silmät, korvat, jotta kulloinkin muistaisi suorittaa omat temppunsa. Enhän sitä ole väittänytkään. Olen vain sanonut, että juhlamenopuoli ohjelmasta vie aikaa hukkaan lapsellisine temppuilemisineen.

– Myönnätte siis, että looshi eroaa uskonnollisesta hartaushetkestä siinä, että se ei käy pitkäveteiseksi, ja että tämä eloisuuden ja vilkkauten voitto on luettava „temppuilemisten” ansioksi?

- Totta kyllä.
 - Mutta tarkoitatteko, että noiden seremoniojen jälkeen teidän on vaikeampi hartaudella seurata esim. hyvää esitelmää?
 - En ollenkaan. Päinvastoin esitelmä tuntuu oikein virkistävältä muutomenojen jälkeen.
 - Ette siis tältä kannalta katsoen tuomitse seremonioja?
 - En tietenkään, mutta –
 - Mutta ne kuluttavat yhtäkaikki aikaa tyhjään?
 - Niin on minusta näyttänyt. Mutta teidän kysymyksenne ja johtopäätöksenne kietovat minua niin, että alan tuntea itseni epävarmaksi, ikäänkuin pahaa aavistaen.
 - Te hymyilette, ja se leikkaa kärjen sanoiltanne. Ette pahaa aavista, vaan aavistatte, että totuus teille vähitellen kirkastuu. Sanokaapa minulle nyt, missä vapaamuurarilooshi edukseen eroaa poliittisesta kokouksesta?
 - Tämä on vaikeampi sanoa, sillä sympatiani ovat aina olleet poliittisen kokouksen menon puolella. Mutta ajatellessani asiaa äskeisen keskustelumme nojalla, vastaisin kysymyksenne: ehkä siinä, että kiihkoiset tunteet eivät näyttele osaansa. On tosiaankin kuin looshissa kaikki olisi vaimennettua, hillittyä, – ei tee mieli puhua, ellei todella ole sanottavaa. Hm, sanoisinko, että looshissa järki vallitsee suuremmassa määrässä?
 - Epäilemättä järki on vallalla ja persoonalliset tunteet ovat unohtuneet. Looshissa ihminen ei ole persoonallisesti mahtava olento, vaan osa kokonaisuudesta, veli veljien joukossa. Mistä tämä johtuu?
 - Se on kai jotain vapaamuurariudelle ominaista. Looshikokouksen tunnelma on aina vakava ja juhlallinen.
 - Mistä syystä?
 - Niin, mistä syystä? Sitäpä en ole tullut ajatelleeksi. Mutta onhan koko vapaamuurarius salaperäistä ja juhlallista –
 - Minkätähden juhlallista?
- Nyt ystäväni katsahti minuun aran kysyvästi.
- Sitäkö tarkoittatte, hän sanoi, – että juuri seremoniat saavat aikaan tuon juhlallisen tunnelman?
 - Mikä muu? Ja olisiko siinä mitään pahaa? Vetoan omaan kokemukseen. Vapaamuurarin velvollisuus on säännöllisesti käydä looshissa. Hän ei saa jäädä kokouksesta pois pyytämättä nöyrimmästi anteeksi ja esittämättä laillista syytä. Tämä on ensimmäinen juhlallinen kohta. Toinen on, ettei hän voi astua looshiin, ellei ovenvartija päästä häntä kynnyksen yli. Kolmas on, että looshi pyhitetään erinäisillä seremonioilla kokouksenpitoa varten. Neljäs on että jokaisen läsnäolijan tulee todistaa olevansa veljeskunnan jäsen j.n.e. j.n.e. Kaikki seremoniat ovat omiansa lisäämään juhlallisuuden ja vakavuuden tunnetta. Te myönnätte, että tunnelma looshissa on vakava, mutta ette ole ennen ajatellut, mistä se johtuu. Seremoniat ovat mielestänne olleet lapsellisia, kun niitä sinään olette ajatellut, mutta ajatelkaa niitä tärkeänä

osana looshikokouksen ohjelmasta, itse vakavan ja juhlallisen tunnelman aikaansaajina, – ovatko ne silloin vielä mielestänne turhia ja lapsellisia?

– Tässä valossa ja tältä kannalta eivät tosiaankaan, sen nyt ihmeekseni huomaan.

– Sanoitte äsken, että puhetta kuuntelee erikoisen virkeällä mielellä seremoniojen jälkeen, mutta ehkä nyt lisäisitte, että tuo mielen hartaus ja virkeys on suoranainen tulos juhlamenoista?

– Miksi ei? Niin, totta tosiaankin.

– Myönsitte myös äsken, että keskustelu looshissa on hillittyä ja kohteliasta, että puhujat todella tavoittelevat järkevää ratkaisua kysymyksille, unohtaen omat pikku persoonallisuutensa. Ettekö nyt myöntäisi, että tämäkin johtuu seremoniojen aikaansaamasta vakavasta tunnelmasta?

– Niin, kun kaikki ympärinsä käy, taitaa noilla juhlamenoilla olla suuri merkityksensä, tärkeä tehtävänsä.

– Luuletteko, että ne muuten olisivat säilyneet kautta aikojen? Eiväthän järkevät ja nerokkaat ihmiset, sivistyneet ja kunnioitettavat yhteiskunnan jäsenet niitä muuten olisi pyhinä pitäneet? Onhan totuutta etsivä ihmisajatus siksi kapinallinen kapine, että se olisi vapaamuurariudenkin kahleet katkonut, jos se olisi ne hengen vapautta sitoviksi kahleiksi älynnyt. Ettei niin ole tapahtunut, todistaa, että seremoniojen lumousvoima on havaittu tärkeäksi ja hyödylliseksi kasvatusvälineeksi.

– Kas, kas, kuinka silmät aukenevat. Mutta sittenkin ihmettelen, että niin monimutkaisia juhlamenoja on keksitty vain sitä varten, että looshikokoukset tulisivat juhlallisiksi. Myönnän tämänkin näkökohdan tärkeyden, varsinkin jos juhlallisesti valmistuneessa mielentilassa ollen sitten saisimme kuulla viisaita ja opettavia puheita, mutta jollei vapaamuurariudella ole totuuden tietoa annettavana hartaille veljille, niin miksikä asettaa ja valmistaa heitä juhlalliseen mielentilaan?

– Oikea huomautus. Mutta katsotaanpa, voisiko noilla seremonioilla sinään olla laajempi merkitys, voisiko niiden vaikutus ulottua looshioiven ulkopuolellekin vaikkemme toistaiseksi kiinnittäisikään huomiota kysymykseen „totuuden tiedosta”, joka aina pyörii mielessänne. Tätä en suinkaan moiti – päinvastoin, – mutta etenemisemme on tapahtuva askel askeleelta.

II.

VAPAAMUURARIUDEN ELÄVÄ RUUMIS:

2. Ulospäin

– Sanokaa nyt minulle, jatkoin puhettani ystävälleni, – oletteko koskaan vapaamuurariuden yhteydessä kuullut puhuttavan „kadonneesta sanasta”?

Ystävänä vastasi hetken mietittyään:

– Olen siitä lukenut. Eikö se ole sana, joka vasta korkeammissa asteissa ilmoitetaan vapaamuurareille? Jokin taikasana: *abracadabra* tai jotain semmoista?

– Tehän olette kerrassaan oppinut mies! Minun täytyy onnitella teitä. Nyt en ollenkaan ihmettele sitä pessimististä käsitystä, mikä teillä on ollut vapaamuurariudesta. Jos alempien asteiden salaisuudet rajoittuvat merkkeihin ja liikkeisiin ja ylempien johonkuhun „taikasanaan” semmoiseen kuin mainitsemanne „abrakadabra”, silloin nuo „salaisuudet” eivät todellakaan ole salaamisen arvoiset. Mutta suokaa minun rauhoittaa mieltänne. Vapaamuurariuden „kadonnut sana” on juuri se totuuden tieto, jota etsitte ja jota ei vielä alemmissa asteissa paljasteta.

– Niinkö? Ylemmissä asteissa vapaamuurari siis saavuttaa kaipaamansa tiedon? Miksi ei ennemmin, kun hänen totuudenkaipuunsa on vilpittönsä?

– Täytyyhän olla valmistus- ja koetusaike. Ei totuudenetsijäkään tunne omia salaisia vaikuttimiaan, ennenkuin hänet on pantu koetukselle.

– Tuohan on joka tapauksessa toivorikasta. Onko asia siis todella niin, että korkeammanasteiset vapaamuurarit *tietävät* ja voivat tätä tietoaan nuoremmille veljilleen ilmoittaa?

– Niin ainakin pitäisi olla.

– Mitä tarkoitatte?

– Tarkoitan, että vapaamuuraritkin ovat tavallisia ihmisiä ja että korkeammanasteisetkin veljet voivat olla samanlaisia kuin muut.

– Kuinka tämä on ymmärrettävissä? Jaetaan korkeammat asteet kauppatavarana ilman eroitusta?

– Jollei aivan niinkään, sillä kyllä korkeampiasteiset vapaamuurarit aina tavalla tai toisella ovat ansiokkaita miehiä, – niin ei ainakaan suuremman tai vähemmän salaisen tiedon perusteella.

– Mutta miksikä?

– Siitä yksinkertaisesta syystä, että vapaamuurariuden kadonnut sana todella on kadonnut vapaamuurariudesta. Vapaamuurarius ei järjestönä enää *tiedä*.

– Ovatko vapaamuurarit tietoisia tästä surkeasta asiain tilasta?

– Eivät läheskään kaikki. Useimmat eivät ole tulleet ajatelleksikaan koko asiaa. Ja yleensä ollaan sitä mieltä, ettei vapaamuurariudella ole ollutkaan mitään salaista tietoa. Vapaamuurarijärjestöä pidetään jonkinlaisena moraalisenä oppilaitoksena.

– Mutta niin ollen minunkin ankara arvosteluni vapaamuurariudesta on paikallaan?

– Ehkei sentään. Tulemme kyllä vielä koskettelemaan tiedonkin kysymystä keskustelussamme. Sen verran voin jo huomauttaa, että totuuden tieto on valoa, niinkuin vapaamuurariudessa heti alussa sanotaankin, – ja mikä on valon vaatimus meihin ihmisiin nähden? Koska valo toisin sanoen on meille valoa?

– Silloin kun sen näemme.

– Aivan niin eli paremmin sanoen: kun kaikki se, mikä ennen oli pimeätä ja näkymätöntä, valon tullen astuu näkyväksi. Jos toinen kertoo meille valosta, emme vielä itse näe. Nähdäksemme täytyy meidän

välttämättä avata omat silmämme. Samoin on tiedon eli viisauden laita. Sitä ei voi lukemalla saavuttaa eikä kuulemalla, ei ulkonaisilla tempuilla eikä vihkimyksillä. Tiedon valo saavutetaan ainoastaan sillä tavalla, että sielun sisäinen silmä aukenee jumalalliselle viisaudelle. Tieto on elämää, ja vasta kun tiedon elämä meissä herää, me tiedämme. Tieto on siis yksilöllinen asia, koska se on elävä. Mikään järjestö ei säilytä eikä kätke elävää tietoa arkuissaan. Järjestö voi ainoastaan näyttää, mistä tie kulkee valoa kohti, mutta yksilön omista ponnistuksista riippuu, kulkeeko hän tiellä ja saavuttaako hän valon. Vapaamuurarien joukossa voi olla ja varmasti on *tietäjiä*, mutta korkeat asteet eivät sitä takaa. Ymmärrättekö, mitä tarkoitan?

– Luulen ymmärtäväni, ja minun täytyy sanoa, että teillä on merkillinen kyky ottaa ja antaa. Toisella kädellä revitte, toisella rakennatte. Viette minulta kaiken uskon ja samassa silmänräpäyksessä herätätte minussa toivoa. Se minun kuitenkin täytyy tunnustaa, että mielenkiintoni vapaamuurariuteen ei sanoistanne vähene, vaan päinvastoin kiihtyy. Te ikäänkuin pesette minut puhtaaksi kaikenlaisista harhoista, mutta samalla avaatte silmiäni eteen uusia näköaloja, jotka ovat entisiä lumoavampia.

– Voimme siis jättää rauhaan kysymyksen tiedosta, ja useimpien vapaamuurarien kanssa olettaa, että vapaamuurariudessa ei ole kysymystäkään mistään erikoisesta salaisesta tiedosta. Voimme palata kysymykseen seremonioista ja tutkia, eikö niillä ole muuta tarkoitusta kuin looshikokouksien juhlallisiksi saattaminen, niin tärkeä kuin tämä puoli asiasta onkin. Sillä jos seremonioilla olisi vain tämä viimeksimainittu tarkoitus, saisimme hyvällä syyllä sanoa, että vapaamuurarijärjestö palvelee itseään eikä ihmiskuntaa. Mutta mitä hyötyä olisi järjestöstä, joka vain palvelisi itseään? Siinähan kaikki kulkisi kehässä – *in circulo vitioso*. Ja kuinka ajattelevat, älykkäät ja kunnan kansalaiset viitsisivät olla jäsenenä järjestössä, joka palvelisi vain itseään? Menettäähän kirkkokin merkityksensä, jos se on olemassa itseään varten eikä välitä ihmiskunnan tarpeista. Ehkä joidenkuiden jesuiittain unelma käy siihen suuntaan, todelliset kirkonmiehet ovat aina ymmärtäneet, että kirkko on ihmisiä varten, eivätkä ihmiset kirkkoa varten. Mutta tehan ette rakasta kirkkoa. Vertauskuvani olikin vain tarkoitettu asiaa valaisemaan. Jos siis vapaamuurarijärjestö olisi olemassa itseään varten, olisi se samalla julistanut oman kuolemantuomionsa. Se seikka, että se on elänyt kautta aikojen, osoittaa sinään, että järjestöllä on tehtävänsä ihmiskunnassa, että se on hyödyksi kansoille ja yksilöille. Sanokaa nyt minulle, eivätkö vapaamuurarimenot opeta mitään? Ehkä nykyajan n.s. sivistynyt ei huomaa tätä heti, mutta kuvitelkaa, että vapaamuurarina olisi nykyaikaisen kulttuurin ulkopuolella elänyt salon asukas: eikö hän mitään erikoista oppisi juuri muotomenoista?

– Oh, oppisipa tietenkä. Oppisi täsmällisyyttä, ryhdikkyyttä, järjestystä, oppisi kunnioittamaan korkeampia ja osoittamaan heille kunnioitustaan ja oppisi antamaan arvoa itselleen. Kyllä tämän olen huomannut. Tässä suhteessa muotomenollisuudella on suuri kasvattava merkitys. Kömpelökin ihminen oppii vähitellen esiintymään, oppii kohteliaaksi, oppii pysymään alallaan ja antamaan sijaa toiselle. Tältä kannalta katsottuna vapaamuurarius tietysti ansaitsee kaikkea kunnioitusta.

– Ja eikö nuo mainitsemanne ominaisuudet, täsmällisyys, ryhdikkyys, järjestys, tahdikkaus j.n.e. ole todellisia inhimillisiä ja yhteiskunnallisia hyveitä? Eivätkö ne ihmisten yhteiselämässä ole välttämättömiä? Eivätkö ne ole yhteiskunnallisen ja valtiollisen elämän peruspylväitä? Mihinkä joutuisimme kulttuurissamme ilman niitä? Emme mainitse yhteiskunnan nimeä edes ajattelematta samalla yhteiskunnallista järjestystä. Metsäelämä mukautuu yksinomaan luonnon järjestyksen mukaan, sen tarpeet ovat erilaiset ja tyydytetään eri tavalla yöllä ja päivällä, auringonpaisteessa ja sateella, mutta kulttuuri-ihminen on astunut luonnon keskelle. Hän noudattaa luonnon lakeja, mutta järjestää samalla oman elämänsä inhimillisten periaatteittensa mukaan. Yhteiskunta on puutarha metsän keskellä. Ilman järjestystä ei valtio ole mahdollinen. Tämän ovat ihmiset aina oivaltaneet. Kuta suurempi on sivistys, sitä kehittyneempi ja viisaampi on järjestys. Mutta kuinka järjestystä saadaan aikaan ja ylläpidetään?

– Nykyisissä yhteiskunnissamme nähtävästi pakkokeinoilla ja osaksi esimerkin voimalla. Lait määräävät järjestysmuodon ja lakia täytyy totella rangaistuksen uhalla.

– Totta kyllä, mutta pakko tekee lakipykälän vastenmieliseksi. Miksemme kaikki tee kapinaa ja selitä, ettemme välitä järjestyksestä?

– Sentähden että ymmärrämme järjestyksen välttämättömäksi. Järjestys on kasvanut meille vereen. Ne jotka järjestystä ja lakia loukkaavat, ovat rikoksenteekijöitä, – ja onhan niitäkin aina.

– Mutta miten järjestys on meille vereen kasvanut?

– Ehkä sen kautta, että pienestä pitäen näemme järjestystä ympärillämme ja totumme itsekin sitä noudattamaan. Tottumus muuttuu siten toiseksi luonnoksi.

– Epäilemättä, mutta sittenkin olisimme hukassa, jos oppimme ja kasvatuksemme perustuisi vain omaan aistilliseen havaintoomme eli esimerkin voimaan ilman järkevää johdatusta. Emme ole luonnostamme niin ajattelevia olentoja, että esim. ymmärtäisimme valheen vääräksi, jos ei sitä meille sanoinakin opetettaisi. Kyllä lapsina tottuaisimme kaikenlaiseen pahaan, valehtelemiseen, varastamiseen, julmuuteen, nautinnonhimoon y.m., jos vain eläisimme esimerkkien varassa emmekä saisi järjellekin puhuvaa opetusta. Varsinainen opetus ja kasvatusta – tapahtukoon se kotona tai koulussa – on yhtä ehdoton kuin hyvien esimerkkien näkeminen. Eikä aikaihminen tässä suhteessa eroa lapsista. Onhan ihmisiä, jotka luulevat uskonnon rajoittuvan säännölliseen kirkossa istumiseen. Kuinka lähellä on silloin vastakkainen käsitys, että ihminen on yhtä hyvä, vaikkei hän kirkossa käykään, joka silloin merkitsee: vaikkei hänellä uskontoa olekaan eikä jumalaa. Ja tämä vastakkainen käsitys on paljon raittiimpi ja intelligentimpi! On siis suorastaan välttämätöntä, että ihmisille sanojen ja puheiden muodossa opetetaan, mitä uskonto on ja minkätähden on elettävä uskonnollista elämää. Luuletteko nyt, että valtiollinen ja yhteiskunnallinen elämä tekee säännöstä poikkeuksen? Luuletteko sen tulevan toimeen yksin tottumuksen ja esimerkin voimalla? Eikö siinä vaadita taustana alati uudistuvaa järkipetusta, opetusta, joka teroittaa mielin järjestyksen, täsmällisyyden, tahdikkuuden y.m. yhteiskunnallisten hyveiden tärkeyden ja pyhyden?

– Todella. Tietysti sekin on tarpeen, vaikka minä olen kuvitellut, että tämä tapahtuisi itsestään yhteiskunnassa ylempänä olevien ohjausten ja viittausten mukaan.

– Käytännössä niin tapahtuu suurimmaksi osaksi, mutta joka yhteiskunnassa on yksilöitä, jotka näissä taidoissa ovat saaneet tietopuolistakin ja järkipäristä opetusta. Taito, joka jäisi kokonaan käytännön varaan, kuolisi verrattain pian – ja huonontuisi irvikuvaksi itsestään ennen kuolemaansa. Ei mikään valtiojärjestys – eikä mikään valtio – pysyisi pystyssä, ellei olisi edes joitakuita yksilöitä, jotka ymmärtävät sen merkityksen juurta jaksain. Missä nämä yksilöt ovat käyneet koulua?

– Tarkoitatte, että vapaamuurarius on koulu, jossa valtiollisen ja yhteiskunnallisen elämän järjestystä opetetaan?

– Niin, tarkoitan, että kaikilla kansoilla ja kaikissa kulttuureissa on ollut ja on salaisia järjestöjä, jotka opettavat yhteiskunnallista etikettä, valtioelämän aakkosia ja samalla sen korkeimpia käytännöllisiä salaisuuksia. Näitä järjestöjä ei aina ole tunnettu vapaamuurariuden nimellä. Virallisesti ruvettiin puhumaan vapaamuurariudesta tässä merkityksessä vasta v. 1717, jolloin neljä lontoolaista looshia liittyi yhteen ensimmäiseksi suurlooshiksi. Sitä ennen vapaamuurarilooshit olivat puhtaasti ammattiliittoja, rakennusmestarein ja muurarien yhdistyksiä, samoin kuin oli olemassa räätälien, seppiä, puutyöntekijäin y.m. vapaita ammattiliittoja. Vapaamuurari oli keskiajalla se, joka kuului muurarein ammattiyhdistykseen oli „vapaa” eli oikeutettu suorittamaan rakennusalaan kuuluvia töitä, koska hänellä oli vaadittavaa ammattitaitoa. Samaten oli laita toisten ammattien „mestarein”. Hekin olivat vapaaseppiä, vapaaräätäleitä j.n.e., kun olivat yhdistykseltään saaneet patenttikirjan ammattitaidostaan. Mutta vapaamuurarit yksin rupesivat ottamaan vastaan jäseniä ammattinsa ulkopuoleltakin ja niin syntyi n.s. spekulatiivinen eli

aatteellinen vapaamuurarius. Koska tämä tapahtui, ei ole historiallisesti lopullisesti todistettu, – englantilaiset vapaamuurarit puhuvat loosheista, jotka saivat *charter*insa eli looshikirjansa jo yhdeksännellä vuosisadalla, ja „hyväksytyjä” vapaamuurareita otettiin varmasti vastaan jo v. 1620, – se vain on selvää, että aatteellinen vapaamuurarius ei saattanut syntyä tyhjästä v. 1717, jolloin ensimmäinen virallinen suurlooshi perustettiin. Aikamääräys onkin toisarvoinen asia. Pääasia on, että ymmärrämme ja näemme henkisen pyrkimyksen ja elämän kulkevan salaisena virtauksena läpi aikojen, etsien milloin toista, milloin toista muotoa ilmetäkseen. Teenpä heti hyppäyksen ajassa tai paremmin sanoen sivistyksessä taaksepäin. Valaistakseni väitettäni vien teidät n.s. raakalaiskansojen keskelle. Kuulkaa, mitä saksalainen oppinut H. Schurz sanoo suuressa teoksessaan „Kulttuurin alkuhistoria”:

”Sallittakoon siksi, että palaamme alussa lausumaamme olettamukseen, joka *ei hae sukupuolisuhteista, vaan samanlaisten, eritoten miesnuorison keskinäisestä sympatiasta virikettä suurempien yhteiskunnallisten yhteyksien muodostumiseen*. Ilmeisesti on kehityksessä erotettava useampia asteita. . ., ennenkuin heimoryhmäin ja valtioiden muodostuminen kävi mahdolliseksi. Mutta – kuten jo ikäluokat saattavat aavistamaan – on miesten vaikutusvoima ja keskinäinen kiintymys se virike, joka johtaa edistykseen. Yhtäkaikki häilyisi tämä teoria ilmassa, ellei ainakin todistettavia jälkiä olisi niistä miesten seuroista, joitten yhtymiseen korkeammat yhteiskunnalliset järjestelmät perustuvat. Ja tämä todistaminen onkin mahdollista. Eikä olekaan kysymys vain jätteistä ja jäljistä, vaan sangen lukuisista tosiasioista jotka ehkä vain siksi tähän asti ovat jääneet huomioonottamatta, että taistelu alkuaan avioyhteiskunnan puolesta ja sitä vastaan on johtanut katseet toisaanne. Ainoastaan J. Lippert on viittänyt tähän ilmiöön sen enempiä päätelmiä siitä tekemättä.

„Austraaliassa ei todistuksista ole puutetta. Nuoret miehet eristäytyvät muusta joukkueesta, leiriytyvät eri tulille, ja asuvat eristetyissä majoissa aina siihen asti, kunnes heidän, kun ovat tulleet otetuiksi aikuisten piiriin, on sallittu avioitua. Kuitenkin estää australialaisten kiertelevä elämäntapa sellaisten pysyväisten järjestelmäin muodostumista, joita tapaamme naapuristossa, s.o. Melaneesiassa ja Mikroneesiassa, ja jotka malajilaisessa saaristossa, Indiassa, Afrikassa, Etelä-Amerikassa esiytyvät niin selvästi, etteivät anna sijaa millekään epäilyksille. . .

”Miesten seuran ulkonaisena, hätäisimmänkin havaitsijan silmiin pistävänä tuntomerkkinä on kovin laajalti levinnyt sekä – huolimatta niistä sivutarkoituksista, joihin se siellä ja täällä on mukautunut – yhtäkaikki mitä leimallisin *miesten* tai vain *poikamiesten talo*. Sen tarkoituksena on olla naimattomien tai yleensä kaikkien heimon miesten asuin- ja makuupaikkana. Perheet sitävastoin asuvat erityisissä enimmäkseen paljon pienemmissä taloissa. On ilman muuta selvää, että poikamiesten talo monasti muodostuu miesten elämän yleiseksi keskustaksi, että se on jonkinlainen klubihuoneusto ja samalla sotilaitten neuvotteluhalli, että siinä vastaanotetaan vieraat ja säilytetään varastot ja kalleudet. Helposti se myös muodostuu vainajain palveluksen pääpaikaksi, ja tämä seikka selittää sen, että monet matkustajat erehdyttävästi kuntahuoneita nimittävät temppeleiksi. Mutta epäilemättä on poikamiesten talo todella monasti muodostunut varsinaiseksi pyhätöksi ja täten täysin vieraantunut alkuperäisestä tarkoituksestaan. . .

”Mitä Europan kansoihin tulee, on miesten talojen ajasta kulunut liian kauvan voidaksemme edes toivoa löytävämme muuta kuin vanhojen olojen jätteitä ja jälkiä. Niinpä voi hakeva muinaisuuden kertomuksista keksiä monia viittauksia niihin: esimerkiksi homerolaisten uroitten ruhtinashallissa vietetyistä juomingeista, sparttalaisten yhteisistä aterioista sekä monista muista tämän vanhoillisimman kreikkalaiskansan tavoista. Ainakin Indian aarialaiset, jotka kuitenkin alkuaan kuuluvat europalaiseen kulttuuripiiriin, tunsivat vielä Vedan aikana sabha'n eli miesten kokoushuoneen, jossa samalla niin juomingit kuin noppapelikin tulistuttivat mieliä.

”Jos tässä olisi kysymys vain omituisesta asumistavasta, niin tuskinpa vain kulttuurihistorialliselta kannalta kannattaisi lähemmin tarkastella näitä oloja. Mutta miesten talo on itse todella erään mitä tärkeimmän *sosiaalisen tilan* ulkonainen, verraten helposti havaittava *tuntomerkki*. Siinä on näkyvän muotonsa saanut miesten liittoutuminen yhteiskunnallisiksi yhteyksiksi, jotka muutamissa tapauksissa saattavat pysyä voimassa erikoisetta talottakin. . .

„Paraiten tunnettuja ja ehkä tyypillisimpiäkin on Banks-saarien suqe-klubi. Sillä on omat klubitalonsa, kun sitä vastoin muualla poikamiesten ja klubitalo vielä ovat yksi ja sama, jotenka siis tämäkin seikka riittävästi selittää klubien syntymistä miesten seurasta. Suqe-yhteys jakautuu muutamiiin arvoasteisiin, jotka alkuaan lienevät vastanneet ikäluokkia, mutta joihin nykyään jäsenyys kerta kerralta hankitaan ostamalla: arvo- ja

varallisuuserotukset ovat siis jo käyneet täysin määrääviksi. Alkuasukasten suuri joukko, sanoo Codington, ei milloinkaan kohoa yli keskiarvon, monet eivät edes saavuta sitä. Mutta miltei kaikki, lukuunottamatta varsin vähäisiä poikkeuksia, otetaan jo poikasina seuraan. Mies, joka ei siihen kuulu, saa pilkkanimekseen *lusa*, miksi sanotaan muuatta lentävää repolajia, joka ei elä yhdessä tavallisen lajin kanssa. Jokaiseen uuteen arvoluokkaan tullessa on luokan jäsenille maksettava rahaa sekä pidettävä luokan arvoa vastaava enemmän tai vähemmän kallis juhla. Kun ei minkäänlaista varsinaista poliittista järjestöä kansan keskuudessa ole, on luonnollista, että suqe on yhteiskunnallisen koossapysynnän arvokas tuki, koska suurin osa mies-asutusta on siinä yhtyneenä ja koska sen varakkaammat jäsenet, jotka aivan mielensä mukaan voivat ottaa pyrkijöitä korkeampiin arvoluokkiin, omistavat huomattavan vallan. Arvoasteiden ja samalla myöskin klubitalon uunien lukumäärä – kullakin arvoasteella on oma uuninsa – vaihtelee eri saarilla: Motassa on 18 astetta, mutta aivan samanlaisessa Torres-saarten hugue-klubissa vain seitsemän. Eri arvoasteilla ovat omat arvomerkinsä, ja jokin pyhänä pidetty esine muodostaa tavallisesti klubin pienien aliosastojen varsinaisen keskipisteen. . .

”Mitä polynesialaisiin klubeihin tulee, ovat ennenkaikkia mainittavat areoit, merkillinen tahitilaisseura. Areoit jakautuvat luotettavimpien tietojen mukaan seitsemään luokkaan, joista ylimmän vain harvat voivat saavuttaa, mutta alempiin otettiin ihmisiä joka säädystä. . . Wilson, jolla muuten ei ole hyvää sanottavana areoista, on kuitenkin pakotettu tunnustamaan, että he matkustellessaan saaren kaukaisiinkin osiin levittivät korkeampaa sivistystä, hienompia tapoja sekä kesti-ystävyyden ymmärtämistä. . .

”Klubit ja salaseurat saavat aina alkunsa miesten liitosta. . . Miesten salaseurat ovat vain kehnotunut muoto varsinaisesta miesten liitosta, mutta idut, joista ne edullisissa oloissa versovat, ovat kovin laajalle levinneet. . .

”Kenenpä mieleen näitä kautta maailman levinneitä tapoja tarkastaessa ei ehittäisi ajatus, että muutamat *europalaistenkin* kansojen vanhemmat ja uudemmat tavat palautuvat samaan kulttuurikerrokseen kuten esimerkiksi kreikkalaisten salaismenot.”¹⁾

Nämä pitkät otteet ovat vain poimintoja. Mainitsemani kirja kertoo seikkaperäisesti asioista ja luettelee joukon esimerkkejä näkökantansa tueksi. En tiedä, onko hän viimeisessä viittauksessaan ajatellut vapaamuurariseuroja, – jokainen vapaamuurari tulee ehdottomasti ajatelleeksi omaa järjestöään lukiessaan esim. suqe-klubista ja areoista.

Tällä pitkällä esitykselläni olen minä puolestani tahtonut todistaa teille, että miesten liittoutumia ja salaseuroja aina on ollut, vieläpä alkeellisimmallakin sivistysasteella, ja että näillä seuroilla on ollut yhteiskunnallisesti kasvattava luonne, – että ne itse asiassa ovat olleet kaiken valtiollisen elämän sekä ituna että tukena. Kun tältä näkökulmalta arvostelemme vapaamuurarijärjestöä, oivallamme heti vapaamuurariuden yhteiskunnallisen merkityksen, eikä meidän sitä varten ole tarvis historiallisesti saada selville, minkä vaiheiden ja muotojen läpi vapaamuurariudessa ilmenevä sosiaalishenkinen virtaus on kulkenut. Sosiaalinen vaisto, joka liittyy yhteen toisilleen vieraat perheet ja yksilöt, on niin olennainen pürre ihmisen luonnossa, että se väkisin pyrkii ilmenemään ihmisten kesken; miehet, joiden osaksi parhaasta päästä on langennut järjen käyttö näillä aloilla, keksivät vaistolle vastaavia ilmennysmuotoja ja järjestävät yhteisön elämän sekä rauhallisissa oloissa että levottomissa ja vaaranalaisissa tilanteissa.

– Kaikki tämä on sangen valaisevaa, sanoi ystäväni pitkän puheeni loputtua, – ja minulle juolahti mieleen, että onhan meillä nykyaikanakin eräänlaatuinen „miesten talo”, jossa nuorille miehille opetetaan käytöstä, ryhtiä, täsmällisyyttä, kunnioitusta ylempiä kohtaan j.n.e. Tarkoiton sotalaitosta ja kasarmielämää.

– Onhan kasarmi „miesten talo”, myönsin tähän, – mutta sotalaitos edustaa liian yksipuolisesti miesten liittoutumaa voidakseen palvella todellisena sivistyslaitoksena. Kasarmielämässä nuoret miehet kyllä oppivat erinäisiä sosiaalisia hyveitä, mutta kun koko sotalaitoksen tarkoituksena on tuhoaminen ja tappaminen – joskin se nimellisesti on toisten ihmisten, s.o. vihollisten, estäminen tuhoamasta ja tappamasta, – ei saata odottaa sen vaikuttavan ainoastaan siveellisesti kasvattavasti. Päinvastoin tiedämme kokemuksesta, että

¹⁾ Heinrich Schurtz, *Kulttuurin alkuhistoria*. Suom. U. T. Sirelius. Porvoossa 1915, Werner Söderström Osakeyhtiö. Ss. 116-130 passim.

kasarmielämä – puhumattakaan sodasta – raastuttaa sielua ja kuolettaa hienompia inhimillisiä vaistoja. Sotalaitos on palautumista alkuaikaiseen raakuuteen –

– Mutta arvatenkin välttämätön paha.

– Hm. Huomatkaa toiselta puolen, kuinka vapaamuurarius on – tai voisi olla – koulu, jossa nuorille miehille opetettaisiin samoja sosiaalisia, jopa sotilaallisiakin hyveitä ilman niitä varjopuolia, jotka seuraavat sotalaitosta.

– Totta kyllä, mutta eivätpä silloin oppisi kuularuiskuja käyttämään, kanuunoita laukaisemaan, kiväärillä ampumaan, painetilla pistämään, käsipommeja heittämään y.m. jaloja ja hyödyllisiä taitoja, jotka kuuluvat hyvin harjaantuneelle sotamiehelle.

– Eivätpä tosiaankaan, vastasin hymyillen, – ja sentähden meidän onkin paras jättää sotalaitos rauhaan ja palata aineeseemme. Uskon teidän nyt käsittäneen, mitä tarkoitan sillä väitteelläni, että vapaamuurarius on se koulu eli kasvatustuloslaitos, jossa opitaan yhteiskunnallisen ja valtiollisen järjestäytymisen ehtoja ja syitä, sen keinoja ja muotoja.

– Luulen käsittäneeni, ja minun täytyy tunnustaa, että tämä on uusi näkökohta. En ole kuullut kenenkään sitä puhuvan. Onko se yleinen mielipide korkeampiasteisten vapaamuurarien kesken?

– Sitä en mene väittämään. Sitä en tiedä. Mutta se on ainakin oma havaintoni ja vakaumukseni.

– Minusta tuntuu, sanoi ystäväni pienen vaitiolon jälkeen, – niinkuin te tällä tavalla tekisitte vapaamuurariudesta jonkunlaisen poliittisen järjestön. Kuitenkin olen yleensä kuullut vakuutettavan, että vapaamuurarijärjestö ei ole poliittinen. Onhan esim. looshikeskusteluissa tarkasti vältettävä poliittisten mielipiteitten painostaminen.

– Odotin tätä huomautustanne. Vapaamuurarijärjestö ei tietenkään ole poliittinen seura. Se on ehdottomasti puolue-elämän ulko- ja yläpuolella. Mutta tämä ei estä sitä olemasta poliittinen kasvatustuloslaitos yleisinhimillisessä, filosofisessa, periaatteellisessa merkityksessä. Eihän tavallinen, tarkoitustaan vastaava yliopistokaan ole puoluelaitos, vaikka siinä luetaan ja tutkitaan valtiotiedettä ja yhteiskuntaoppia: tieteellinen tutkimus on puolueeton. Samalla tavalla on se havainnollinen, käytännöllinen ja tietopuolinen opetus yhteiskuntaelämän taidossa, minkä vapaamuurarius tarjoaa, riippumaton kaikesta päiväpolitiikasta.

– Saanko kysyä, mikä sitten on vapaamuurariuden antama poliittinen opetus?

– Niin, olette liian nuori vielä vapaamuurarina, jotta tämän olisitte huomannut. Mutta johan olette sen verran selvillä asioista, että juuri seremoniat ja muotomenot kasvattavat vapaamuurareita sosiaalisen elämän taidossa. Koko tähänastinen todistelunne onkin tähdännyt siihen kohtaan, että ymmärtäisimme seremonioiden ja rituaalien yhteiskunnallisesti kasvattavan merkityksen.

– Totta kyllä.

– Niin, olemme koko ajan pysyttäytyneet pinnalla. Olemme puhuneet yksinomaan vapaamuurariuden ulkonaisesta kuoresta, sen elävästä ruumiista niin sanoaksemme. Ja jollen sanoissani ole kerrassaan epäonnistunut, on teidän pitänyt huomata, kuinka sisältörikas ja henkevä yksin tämä muoto on, – tämä sama muoto, joka teistä oli niin tyhjä, lapsellinen ja hullunkurinen vielä keskustelumme alussa.

– Siinä suhteessa voitte olla rauhallinen. Kyllä nyt olen viisaampi kuin äsken. Kyllä olen saanut aihetta ajatukselleni. Mutta vielä tekisi mieleni kysyä, kuka alkuaan on keksinyt ja laatinut vapaamuurariseremoniat ja -rituaalit. Ovatko ne 17:ltä vuosisadalta, niinkuin jotkut historioitsijat väittävät? Laativatko niitä Anderson, Ramsay y.m. senaikuiset vapaamuurarit? Rituaalejahan on monenlaisia. Eri suurlooshit käyttävät eri tekstejä eli lukutapoja. Vai onko rituaalein ikä korkeampi? Ovatko ne periytyneet muinaisuudesta, niinkuin taas toiset väittävät? Onhan meillä ollut puhetta siitä, että henkinen virtaus on kulkenut kautta aikojen, mutta nyt kysymykseni koskee muotoja.

– Aivan oikein. Vastaan kysymykseenne, että rituaalien ydin on iänikuista alkuperää, vaikka lisäyksiä, muutoksia ja korjauksia on silloin tällöin tehty. Vapaamuurariuden kolme ensimmäistä astetta muodostaa kokonaisuuden, joka on periytynyt kautta miespolvien ja jonka alkuperä katoaa aikojen aamuun.

– Niinhän vapaamuuraritraditioneissa opetetaan. Se on kyllä lohdullista uskoa, mutta voiko sen väitteen todistaa?

– On sitä koetettu historiallisestikin perustella. Minusta on kuitenkin tärkeitä, että ymmärrämme tällöisen uskon järkiperusteet, ennenkuin induktiivista tietä etsimme todistuksia, sillä kourintuntuvat todistukset eivät missään tapauksessa ylety kovin kaukaisiin aikoihin, ja meidän historiallisesti tunnettu aikamme käsittää verraten pienen jakson ihmiskunnan elämästä. Jollei teillä ole mitään sitä vastaan, siirrymme siis puhumaan vapaamuurari-seremoniojen iästä ja alkuperästä. Samalla silloin koko vapaamuurarius tulee valaistuksi uudelta näkökannalta. Siirrymme ikäänkuin ruumiista henkeen.

III.

VAPAAMUURARIUDEN HENKI:

1. Syntysanat

– Olemme jo ennen kosketelleet sitä seikkaa, että vapaamuurarein kesken on vallalla erilaisia mielipiteitä siitä, mitä vapaamuurarius on. On vapaamuurareita, joiden mielestä järjestö on veljeskunta, joka teroittaen moraalista elämäntapaa opettaa veljiä anteliaiksi ja toisiaan auttaviksi ihmisiksi, mutta jonka opissa ja hengessä ei todellisuudessa ole mitään mystillistä. Toiset taas uskovat, että vapaamuurarius on sangen mystillinen laitos, jonka alkuperäisenä tarkoituksena on ollut viedä veljiä salaisen tiedon lähteille ja opettaa heitä ymmärtämään ja täyttämään jumalallista luomis- ja pelastussuunnitelmaa. Heidän mielestään vapaamuurariuteen kätkeytyy uskontoa, mystiikkaa, iänikuista viisautta ja salatiedettä.

– Sitä minäkin olen uskonut alusta lähtien, sanoi ystäväni, – ja jollen teitä ole väärinkäsittänyt, olette tekin antanut tukea tälle uskolleni?

– Epäilemättä. Kun nyt tahdon kertoa teille, mitä ymmärrän ja tiedän vapaamuurariuden synnystä, on meidän oltava selvillä siitä, olemmeko materialisteja ja sattuman uskojia vai uskommeko jumalalliseen johtoon elämässä.

– En ainakaan ole materialisti. Uskon henkeen ja ikuiseen elämään, mutta tahtoisin, että aavistukseni muuttuisi tiedoksi. Olen totuuden etsijä. Ehkä olette hyvä ja määrittelette tarkemmin sanoja „jumalallinen johto”. Vaikken pidä itseäni ateistina, en liioin usko pilvissä istuvaan herraan ja luojaan, joka sormellaan johtaa tapauksia maan päällä ja kääntää ja vääntää ihmisten kohtaloja.

– Ette tietenkään, enkä semmoista „jumalallista johtoa” ajattelekaan. Mutta muistattehan, millä nimellä Jumalaa mainitaan vapaamuurariudessa?

– Tottakai: maailmankaikkeuden suuri arkkitehti. Tunnustan, ettei sekään nimi ole minua miellyttänyt.

– Ymmärrän: sillä on mielestänne liian inhimillis-personallinen sävy. Mutta sillä on etunsa: arkkitehtinimeen sisältyy käsitys rakennus-, toisin sanoen luomissuunnitelmasta, jonka mukaan kaikki tehdään. Arkkitehti ei ole rakentaja, hän on piirustaja, suunnittelija, mietiskelijä. Maailmankaikkeuden suuri arkkitehti ei ole maailman luoja, vaan maailman järki, logos, sana, immanenttinen Jumala, olemisen henki ja tajunta. Materialisti uskoo, että aineen olemuksesta vähitellen olemassaolon suuressa taistelussa kehittyvä järki; uudenaikainen materialisti, monisti, ei kiellä aineen sitä olemuspuolta eli ominaisuutta, jota nimitetään tajunnaksi, mutta hän ei usko, että tajunta objektiivisena jumalallisena järkenä olisi yhtä vanha tai vanhempi kuin maailma. Vastakkainen filosofinen kanta, joka on monistinen sekin, sanoo, että itse elämä eli oleminen on se tutkimaton salaisuus, jonka kaksi olemuspuolta eli ilmennysnapaa ovat henki ja aine. Henki ja aine ovat täten rinnakkaisilmiöitä, ja henki, joka omalla tasollaan, jumaluuden helmassa, on täydellinen, kaikkitietäväinen ja kaikkivaltias, on aineeseen kytkettynä muotoja luova elämänvaisto, järki, joka taistelee eläimellisiä viettejä vastaan, valo, joka loistaa pimeydessä, jumala, joka pelastaa pahasta, vapahtaja, joka voittaa maailman. Henki vie lopulta voiton aineesta, ratsionalisoiden, spiritualisoiden sitä, mutta sen vaellus on pitkä luomiskauden kestäessä. Kun puhutaan jumalallisesta suunnitelmasta, tarkoitetaan sitä täydellisyys-ihannetta, johon henki vähitellen nostaa aineen ja josta se alusta saakka on tietoinen. Luominen on täten kyllä taistelua ja kamppailua, mutta se ei ole umpimähkäistä yritystä. Ikuisuudessa ei ole aikaa, mutta ilmennyt maailma on ajan rajoittama. Koska ikuinen elämä alati luo, ei nykyinen ilmennyt maailma ole ainoa eikä ensimmäinen. Tästä seuraa, että edellisistä elämänilmennyksistä on tulokset jälellä. Mitkä nämä tulokset ovat? Ne ovat kaikenkaltaisilla kehitystasilla olevia jumalallisia olentoja. Nämä jumalalliset olennot ovat maailman luoja, niitä työmiehiä, jotka „arkkitehdin” suunnitelman mukaan rakentavat maailman taimilavaksi, työkentäksi, kouluksi uusille jumaluuden helmassa syntyville tajuntakeskuksille, henkiolennoille. Nämä ovat syviä filosofisia kysymyksiä ja hiukan vaikeatajuisia aloittelijalle, mutta ellen erehdy, olette jonkun verran tutustunut nykyaikaisiin teosofisiin oppeihin?

– Olen kyllä hiukan seurannut teosofista liikettä.

– No niin, madame Blavatsky „Salaisessa Opissa” y.m. kirjoissaan esittää suurella taidolla näitä metafyyllisiä asioita, ja jos hänen kirjoitustensa rinnalla tutkii indialaista filosofiaa, etenkin vedaanta- ja sankhja-järjestelmiä, oppii pian ajattelemaan olemisen arvoitusta henkevällä tavalla. Sanokaa minulle nyt, kuinka määrittelisitte käsitettä „jumalallinen suunnitelma” meidän inhimilliseltä kannaltamme ja meihin nähden.

– Kai siten, että meidän elämällemme on korkeampi tarkoitus.

– Entä tämä tarkoitus?

– Sitä kai saanen määritellä teosofisella tavalla: inhimillisen ja jumalallisen täydellisyyden saavuttaminen.

– Niinpä niin, ja mitä tämä määritelmä edellyttää meitä ympäröivän maailman suhteen?

– Arvatenkin sen, että maailma, kuten sanoitte, on järjestetty kouluksi.

– Aivan oikein, ja kuka koulussa on opettajana?

– Opettajana? Tarvitaanko opettajaa? Eikö elämä itse opeta?

– Tietysti elämä itse on opettajista ensimmäinen, mutta ettekö muista, mistä ennen jo sovimme, puhuessamme vapaamuurariuden merkityksestä yhteiskunnallisen elämän suhteen? Ettekö muista huomanneemme, että varsinainen järki-opetus on kasvatuksessa välttämätön? Elämä on meidän kasvattajamme pikemmin kuin opettajamme, mutta eikö ihmiskunnan kehitys kävisi liian hitaasti, jos ei sillä olisi opettajia?

– Onhan tietysti ihmiskunnalla opettajansa. Vastaan taas teosofisella tavalla: muinaiset viisaat, uskontojen suuret perustajat ovat näitä opettajia.

– Niin, ja yleensä voisimme sanoa, että maailman suuressa taloudessa pitemmälle kehittyneet olennot luonnostaan sopivat vähemmän kehittyneiden veljiensä opettajiksi, – eivätkä ainoastaan sovi, vaan ovat. Elämän koulu on niin järjestetty, että viisaammat ja voimakkaammat auttavat heikompiin.

– Tässä juolahtaa mieleen, mitä kerran kuulin erään poliittisen agitaattorin väittävän. Hän käytti samoja sanoja kuin tekin, mutta sanoi elämän olevan niin järjestetyn, että viisaammat ja voimakkaammat sortavat heikompiin. Ja luonnontieteen kannalta tämä lienee tosi väite.

– Epäilemättä, mutta henkیتieteen kannalta semmoiset „viisaat ja voimakkaat” eivät olekaan kehittyneempiä, vaan kuuluvat samaan olentoluokkaan kuin heidän sortamansa heikot. Kissa ja hiiri, haukka ja kana ovat kaikki eläimiä; tyranni ja orja, rikas ja köyhä, oppinut ja oppimaton kuuluvat kaikki meidän ihmiskuntaamme, jota vastoin semmoiset olennot kuin Jeesus ja Buddha, Mooses ja Zoroaster joko ovat nousseet ihmiskunnan yläpuolelle ja siten saavuttaneet kansalaisoikeuden luonnonvaltakunnassa, jota voimme nimittää vaikkapa enkelimaailmaksi, tai sitten jo kuuluvat syntymästään toiseen olentoluokkaan, esim. ihmiskuntaan, joka ei ole maapallolta kotoisin, vaan joka toisessa tähdessä on elänyt ja kehittynyt. Tällainen ajatus ei ole outo eikä vieras sille, joka esim. on tutustunut teosofisiin oppeihin.

– Ei olekaan. Teosofia opettaa selvästi niistä suurista alkuaikaisista ihmiskunnan opettajista ja johtajista, jotka „kolmannen juurirodun” aikana muuttivat tähän maapalloon toisesta aurinkokuntamme kiertotähdessä – Venuksesta – ja ruumiistuivat ihmisten kesken.

– Niin, ja perustivat sen Salaisen Valkoisen Veljeskunnan, joka siitä lähtien ohjaa ja johtaa ihmiskunnan henkistä kasvua ja kehitystä tällä Tellus- eli Maa-nimisellä kiertotähdellä. Jos tämän ymmärrämme ja uskomme, silloin myös ymmärrämme, mistä on kotoisin se henkinen virtaus, joka kulkee kautta aikojen ja joka m.m. on ilmennyt vapaamuurariliikkeessä.

– Kuinka iloinen olenkaan kuullessani teidän puhuvan näin! Jos totta sanon, uskoin juuri tätä vapaamuurariudesta liittyessäni siihen. Katkera oli sentähden suruni, kun luulin tässä uskossani pettyneeni. Oi jospa te saisitte uskonni jälleen elpymään! Olette jo paljon hyvää tehnyt minulle opetuksillanne, olen oppinut varovaiseksi arvostelussani, mutta vielä vaellan pimeydessä.

– Toivokaamme, että päivä valkenee. Mutta älkäämme hätäilkö. Askel askeleelta tahdomme edetä. Olemmeko nyt siis yhtä mieltä siitä, että ihmiskuntamme yläpuolella sen henkisenä taustana on tämä viisaiden opettajien valkoinen veljeskunta, joka perustettiin miljoonia vuosia sitten?

– Olemme.

– Silloin jää tehtäväksemme luoda itsellemme käsitys siitä, millä tavalla nuo suuret henkiset johtajat ovat menetelleet ja yhä menettelevät auttaakseen ihmiskuntaa, tuota isoa, heidän huostaansa uskottua orpoa. Mikä on ennen kaikkea heidän päämääränsä lyhyesti sanoen?

– Jouduttaa ihmisten henkistä kehitystä.

– Niin, ja jos vielä suppeammin ilmaisemme asian, sanomme: heidän silmämääränään on tehdä ihmiset tietoisiksi ja täysi-ikäisiksi kansalaisiksi siinä hengen valtakunnassa, johon he, ihmiset, synnynnäisen oikeutensa nojalla kuuluvat. Tavallinen ihminen on tietoinen ainoastaan tässä näkyväisessä maailmassa, ja joutuu vasta kuoleman jälkeen objektiiviseen suhteeseen toisen maailman kanssa; maallisen elämänsä aikana hän kantaa hengen maailmaa tajunnassaan n.s. subjektiivisena todellisuutena. Puhun nykyajan ihmisistä, jotka meitä lähinnä liikuttavat.

– Saanko tässä tehdä pienen välikysymyksen: onko henkinen elämä sama kuin kuolemanjälkeinen elämä? Tarkoitin: elääkö ihminen henkistä elämää, jos hänen maalliselle tajunnalleen kuolemanjälkeinen elämä tulee ulkokohtaisesti havaittavaksi? Teosofia puhuu n.s. selvänäköisyydestä, klärvoajansista: onko henkinen elämä sama kuin selvänäköisyys?

– Sattuva huomautus! Kuten arvannette, vastaan kysymykseenne jyrkästi kielteisesti. Kuolemanjälkeiset tuonela-tilat ovat ohimenevää laatua. Selvänäköinen silmä voi niitä havaita, mutta ne eivät ole henkistä elämää. Henkinen elämä alkaa kuoleman jälkeen vasta silloin, kun ihminen niin sanoaksemme elää avaruudessa „paljaana sieluna”, kun hän on luopunut maallisen persoonallisuutensa maallisesta sisällöstä, kun hän on läpikäynyt sekä helvetti- ja kiirastuli- että taivastilat ja hengessään uppoutunut sisimpään, paraimpaan, kuolemattomaan itseensä. Silloin vasta hän elää henkistä elämää, mutta voi, useimmille ihmisille tämä on kuin unetonta unta tai kuin syvästä unesta heränneen ensi ihmettelyä. Tämä on kuitenkin ihmishengen taivaallinen koti, ja sentähden hänen elämäntehtävänsä on siinä tulla itsetietoiseksi. Tietysti tämän henkisen itsetajunnan vanavedessä seuraa tietoisuus niistä puoliaineellisista maailmoista eli tasoista, joissa kuolemanjälkeiset tilat vietetään.

– Henkisesti elävä ihminen tulee siis myös selvänäköiseksi?

– Tulee, joskin toisella tavalla kuin mediumit ja psyykikot, – s.o. hänen selvänäköisyytensä tunkee syvemmälle ja käsittää laajempia aloja, paitsi että hänen näkökulmansa on toinen. Mutta palatkaamme asiaan. Ihmiskunnan suurten opettajien silmämääränään on saada ihmisiä henkisesti heräämään ja kasvamaan, jotta heistä tulisi tietoisia kansalaisia näkymättömässä maailmassa. Mitä menettelytapoja heillä on ollut käytettävänään tarkoituksensa saavuttamiseksi?

– Teosofisissa kirjoissa kerrotaan, että he alussa elivät ihmisten keskellä, opettaen heitä maata viljelemään, rakentamaan kaupunkeja, harjoittamaan taiteita ja tieteitä, järjestymään yhteiskunniksi j.n.e. Myöhemmin kun he itse vetäytyivät pois näkyvistä, he silloin tällöin lähettivät jonkun Veljen keskuudestaan ihmisten ilmoille – kansoja johtamaan, lakeja laatimaan, uutta uskontoa perustamaan.

– Oikein, ja heidän jälkensä näkyvät kaikkialla nykyisissäkin sivistyksissämme. Yhä heidän käskynsä, neuvonsa ja opetuksensa ovat toiselta puolen siveellisenä ojennusnuoranamme, toiselta puolen saavuttamattomana ihanteenamme. Jos siis tarkemmin määrittelisimme heidän vaikutustaan ihmiskunnassa, sanoisimme, että he esim. uskontojen välityksellä koettavat herättää ajatteluamme, filosofista aistiamme, totuudenkaipuutamme. Tutkikaa mitä uskontoa tahansa sen alkuperäisessä muodossa, niin huomaatte, että siinä opetetaan onnellisesta, autuaallisesta, jumalallisesta ja ikuisesta elämästä, johon ihminen voi päästä kulkemalla määrättyä siveellistä tietä. Synnin- ja rikoksentekijöitä, pahoja ihmisiä ei muutta mutkitta oteta vastaan autuaitten taivaaseen; ensin heidän tulee katua, kääntyä ja tehdä parannus. Uskonnot ovat kaikkialla kiinnittäneet ihmisten huomion korkeimpiin, näkymättömiin, aatteellisiin arvoihin ja todellisuuksiin, ja niitä

saamme kiittää, ettemme ole vajonneet auttamattomaan materialismiin. Sillä vaikka on totta, että ihminen luonnostaan on uskonnollinen, että hän „loisi itselleen uskonnon, ellei hänelle semmoista ilmoitettaisi”, kuten eräs on lausunut, on myös yhtä totta, että käytännössä harvat ovat siksi henkeviä, että he vaivaisivat päätään filosofisilla kysymyksillä siihen saakka, kunnes pääsisivät tyydyttävään ratkaisuun. Jos ihmiset olisivat heitetyt oman onnensa nojaan, väsyisivät useimmat ajattelijatkain puolitiehen ja neuvoisivat toisia luopumaan kokonaan turhista yrityksistä ratkaista iäti ratkaisemattomia! Sentähden täytyy silloin tällöin esiintyä tietäjiä, jotka laajemman kokemuksensa ja tietonsa valossa uskaltavat huutaa pimeydessä hapuilevalle ihmiskunnalle: „älkää lakatko etsimästä, yrittämästä, pyrkimästä. On olemassa toinen elämä, joka on rauhaa ja autuutta tähän verraten. Luopukaa pahasta, luopukaa synnistä ja itsekkyydestä, niin saavutatte sen.” Mutta jos Salaisen Veljeskunnan vaikutus olisi rajoittunut vain tällaiseen filosofiseen opetukseen, ei se olisi montakaan ihmissielua herättänyt. Sentähden sen opetus pukeutui toiseenkin muotoon. Harvat ihmiset tajuavat aatteellisia ja abstraktisia asioita sinään, mutta jos korkeitakin aatteita esitetään heille konkreettisessa muodossa, voivat he niitä hengessään sulattaa. Sentähden huomaamme veljeskunnan aina käyttäneen sitä menetelmää myös, josta Jeesus puhuu evankeliumissa, kun hän sanoo opetuslapsilleen: „teille on annettu tietää taivasten valtakunnan salaisuudet, mutta heille – kansalle – opetetaan kaikki vertauksissa”. Saduissa, kertomuksissa, vertauskuvissa, allegorioissa käännyttiin kansan puoleen. Ja vertaukset tehtiin eläviksi draamallisten esitysten ja näytelmän muodossa. Muistakaa vain muinaisaikojen mysteeriä. Suurissa juhlanäytelmissä Egyptissä ja Kreikassa opetettiin syvällisiä asioita elämän ja kuoleman salaisuuksista. Ja kansanjoukot saivat asianomaisesti valmistettuina ja puhdistettuina olla niissä mukana, osaksi niitä katsomassa, osaksi niihin osaa ottaen. Nyt varmaan johtuu mieleenne yhtäläisyys vapaamuurariuden ja näiden vanhain mysteeriöiden välillä?

– Niin, sanotaanhan vapaamuurariudesta nimenomaan, että se on „moraalinen järjestelmä, esitettynä vertauskuvien ja allegoriojen muodossa”. Ja tämä pitää kerrassaan paikkansa mestariasteen kauniin Hiram-näytelmän suhteen. Todella! Vapaamuurarimysteeriötkin ovat siis aiotut enemmän kansaa varten kuin ajatteleville yksilöille, koska vertauskuvat ja allegoriat ovat suuria joukkoja varten? Ja ne tarjoavat henkistä ravintoa vähemmässä määrässä ja lapsellisemmassa muodossa kuin esim. maailmankirjallisuuden merkkiteokset, evankeliumit j.n.e.? Silloin todella tulee kysyneeksi: minkätähden niitä pidetään niin salassa?

– Mysterionäytelmiäkin pidettiin salassa, vaikka ne olivat monia kutsutuita varten. Mutta ymmärrän kysymyksenne. Elämme toisessa ajassa. Eikö nyt, jolloin pyhät kirjatkin ovat kaikille avoinna, ole turha esittää vertauskuvallisia näytelmiä salassa?

– Sitä minä. Tältä kannalta katsoen voisi pitää vapaamuurariutta aikansa eläneenä, nyttemmin turhana laitoksena.

– Voisi niin olla, ellei vapaamuurariudessa perintönä säilynyt vertauskuvasto olisi siksi pyhää laatua, että se suorastaan profanoituisi, jos se esitettäisiin julkisesti. Voihan tulla semmoinen aika, mutta vielä se ei ole.

– Kuinka niin? Miksi vapaamuurarimysteeriöt ovat niin pyhiä?

– Ajatelkaa, mitä ne kuvaavat.

– Ihmishengen kulkua näkymättömien maailmojen halki.

– Ei. En sitä ajattele. Ottakaa ne kokonaisuutena, yhtenä ainoana suurena asiana.

– No, eivätköhän kuvanne ylösnousemista kuolleista ikuisen elämään?

– Sitäpä juuri, ja mitä se merkitsee kiinteämmin määriteltynä?

Odotin hetken, mutta kun ystäväni jäi mietteisiinsä eikä vastannut, lisäsin hänen puolestaan:

– Vapaamuurarimysteriot kuvaavat vihkimyksen suurta ja ihmeellistä tosiasiaa. Mitä vihkimys on? Se on totuutta etsineen ihmisen vastaanotto itsetietoisena kansalaisena hengen näkymättömään taivasvaltakuntaan. Se on hänen tunnustamisensa Salaisen Veljeskunnan jäseneksi. Se on hänen astumisensa ihmiskunnan auttajien riviin. Se on hänen tunnustettu tulemisensa enkeliksi ja valkoisten veljien vertaiseksi. Se on hänen voitellunsa kuninkaalliseen ja ylipapilliseen virkaan. Hän, joka ennen oli „orja talossa”, on nyt „poika”, kuten Jeesus sanoo. Se on siis ihmismielen keskeisin ja juhlallinen elämäkokemus. Ja huomatkkaa: se on hänen jumalallisin, salaisin ja yksityisin kokemuksensa. Tätä merkillistä tapahtumaa, joka tietysti kerran elämien vieressä odottaa jokaista ihmissielua, kuvaa suuremmoisena allegoriana vapaamuurariuden vihkimysjärjestelmä. Se on pyhin ja ylevin ihmistä koskevista vertauskuvista, ja että vapaamuurarijärjestö on niin kalliin allegorian vartija ja säilyttäjä, tekee järjestön arvokkaimmaksi ja kunnioitettavimmaksi inhimilliseksi liittoutumaksi. Sen vastuu on suuri!

– Tältä kannalta katsoen vapaamuurariuden vihkimysnäytelmä todella oleellisesti eroaa muunlaisista allegorioista.

– Niin, semmoinen tarkoitus on sillä mysteriolla alkuaan ollut, jonka nykyinen vapaamuurariliike on saanut hoivatakseen. Tämä ei edellytä, että vapaamuurarit yleensä olisivat siitä tietoisia. Päinvastoin useimmat ehkä kammovat kaikkea „mystiikkaa”. He eivät ymmärrä Hiram-näytelmän ja yleensä vihkimysmenetelmän syvempää merkitystä eivätkä edes pyri ymmärtämään. Heille vapaamuurarijärjestö on paljastaan ulkonainen asia. Ja kun eivät saata kieltää sen allegorista luonnetta, tyytyvät he ajattelemaan että se opettaa moraalia vertauskuvien muodossa. Tämä on kyllä totta, mutta he unohtavat, että *moralia*-nimellä ennen tarkoitettiin juuri mysteriönäytelmiä, esim. esityksiä Vapahtajan elämästä, joiden teroittama moraalikorkeammassa merkityksessä oli mahdoton ilman vastaavaa sisäistä uudestisyntymistä. Minun unelmani on, että vapaamuurarijärjestö tai oikeammin kaikki eri vapaamuurariseurat ja -yhtymät kerran tulisivat tietoisiksi tästä heidän suuremmoisesta testamentistaan, heidän allegoriojensa ylevästä yli-inhimillisestä, salaisesta alkuperästä.

– Jos olen käsittänyt teitä oikein, on siis vapaamuurariuden vertauskuvasto, niinkuin sanotte, pyhää, muinaista, jopa iänikuista alkuperää, vaikka järjestö sinään on uusi?

– Oikein olette käsittänyt. Niitä asioita sekoitetaan liian paljon yhteen. Arvellaan, että jos voidaan historiallisesti analysoida nykyisen vapaamuurariliikkeen ja sen „tarujen” syntyä, on samalla todistettu sen ja niiden harhanomainen luonne. Kyllähän kuka tahansa ymmärtää, että vapaamuurarikielen, -nimitysten ja -vertauskuvien historiallinen alku on muurari- ja rakennusmestariammattissa ja että siis konkreettiset asiat ovat vanhempia kuin niihin kätkeytyvät symboliset merkitykset. Mutta tuskin kukaan tietää, että jo ammoisista ajoista saakka Salaisen Veljeskunnan vihityitä jäseniä, adepteja, nimitettiin operatiivisiksi eli ammattimuurareiksi, jota vastoin heidän oppilaitaan ja pyrkijöitä sanottiin spekulatiivisiksi eli aatteellisiksi muurareiksi. Uudessa Testamentissa käytetään nimitystä „mestariarakentaja”, ja vanhimmissa kirkoissa, esim. Santa Crocen katedraalissa Florensissa, kuvataan Kristusta kädessään kulmamitta tai jokin muu muurarin merkki. Samoin kuka tahansa ymmärtää, ettei esim. Hiram-taru niine nimityksineen ole „iänikuista alkuperää” muodollisesti, mutta kysymys ei olekaan nimistä ja muodoista. Kysymys on vihkimyksen tosiasiaista, ja se on säilynyt vihkimysdraamassa, olkoon sitten draaman sankarina Hiram, Jacques Molay, Jeesus Natsarealainen tai kuka muu sopiva henkilö tahansa.

– Joudummeko täten siihen, että vapaamuurarinäytelmässäkkin vain vihkimystoimitus sinään on pyhää alkuperää, jota vastoin kaikki muut seremoniat ja muutomenot ovat sivuseikkoja, ihmisten keksimiä koruja ja lisäyksiä?

– Ei lähimaille niinkään. Vapaamuuraritraditsioissa on toki säilynyt paljon enemmän alkuperäisistä mysterioista. Seikkaperäinen selonteko veisi meidät aloille, joista ei ole hyvä näinkään julkisesti puhua, mutta pari esimerkkiä todellisesta perintätiedosta voin kuitenkin mainita. Muistatte omasta vastaanotostanne, että teidän piti luopua kaikista metalliesineistä ja kalleuksista voidaksenne astua temppeleihin; muuten olisi koko vihkimys ollut arvoton ja uudestaan läpikäytävä. Köyhänä pyrkijänä teidän piti astua valon majaan, ja tämä tarkoitti vertauksellisesti sitä, että totuudenetsijän pitää luopua kaikesta maallisesta, mikä sitoo hänen persoonallisuutensa, jotta hän vapaana ja keskitettynä voisi lähestyä hengen valtakuntaa. Jos hän ennen aikaisesti – niinkauan kuin hänen sydämensä vielä on kiinni jossain katoovaisessa – heräisi näkymättömässä maailmassa, olisi hänen asemansa sangen onneton, melkein pätoivoton. Muistakaa esim. Glyndonin kohtaloa Bulwerin romaanissa „Zanoni”. Ja toinen esimerkki. Kun mestarimuurariksi vihittävä makaa arkussaan, ei kukaan muu pysty häntä herättämään kuin looshin mestari. Looshin muut virkailijat yrittävät parastaan mutta onnistumatta. Vasta mestarin leijonanote nostaa vihkimyskokelaan kuolleista. Tämä kuvaa selvästi muinaisaikaista suurta vihkimystä, joka kävi pänsä siten, että opetuslapsi vaivutettiin keinotekoiseen uneen eli transsiin ja kolme vuorokautta kestävänsä transsin aikana sieluruumiissaan liikkui näkymättömässä maailmassa vihkimisen eli hierofantin johdolla; opittuaan siellä elämän ja kuoleman salaisuudet hänet herätettiin „kolmantena päivänä” ja herättäjäksi kelpasi ainoastaan hierofantti, joka oli hänet transsiin vaivuttanut. Tämäkin kohta puolestaan todistaa vapaamuuraritraditionin suuren iän, sillä suuri vihkimys voidaan nykyään Kristuksen jälkeen ottaa toisella tavalla, s.o. ilman transsia, selvässä päivätaunnassa.

– Te puhutte ihmeellisistä asioista, joista minulla ei ole aavistusta, mutta jotka siitä huolimatta tuntuvat oikeilta ja luonnollisilta.

Ystävänä vaikenin mietteissään, enkä tahtonut häntä häiritä. Hetken perästä hän jatkoi:

– Jos nyt olen käsittänyt asioita oikein, on Salaisen Veljeskunnan vaikutus alkuaan ollut yhtenäinen ja ainoastaan henkinen – ei poliittinen, ei kirkollinen. Mistä siis johtuu, että vapaamuurariudella, kuten äsken väititte, on myös poliittisesti kasvattava tehtävä?

– Se johtuu siitä, että vapaamuurariseurat samoinkuin kirkot eivät puhtaasti edusta Salaisen Veljeskunnan työtä maailmassa. Veljeskunnan vaikutus on aina henkisesti, siveellisesti, älyllisesti kasvattava, se on yhtenäinen, kuten sanoitte. Mutta ihminen itse on kahtia jaettu. Hän elää kahdessa maailmassa, sisäisessä ja ulkonaisessa. Hänen tehtävänsä ihmisenä ja henkiolentona on saattaa ulkonainen sopusointuun sisäisen kanssa siitä yksinkertaisesta syystä, että hänen oma elämänsä on sisäistä: hän on ajatteleva, tahtova ja tunteva olento ja hänen ruumiinsa on välikappale, jonka avulla hän toimien näkyväisessä maailmassa ilmaisee ajatuksensa, tunteensa ja tahtonsa. Mutta tämä pitää paikkansa vain puoleksi, sillä ihminen ei ole ainoastaan positiivinen ja aktiivinen olento, vaan myös passiivinen ja negatiivinen, joka merkitsee, että hän juuri ruumiinsa välityksellä saa vastaanottaa ajatuksia ja tunteita ja että juuri ruumis herättää hänen tahtonsa. Täten hänen elämänsä jakautuu kahtia. Hän elää sisäistä elämää, jota hän nimittää sieluelämäksi, ajatuselämäksi, ja ulkonaista, jota hän nimittää teon ja toiminnan elämäksi, ja harvoin ajatus ja toiminta, subjektiivinen ja objektiivinen elämä ovat täydessä sopusoinnussa. Kun ihminen näin ollen omalta kannaltaan arvostelee kasvatusta ja kehitystä, hän näkee siinäkin kaksi puolta: sisäisen, joka koskee ajatuselämän kirkastamista ja kehittämistä, ja ulkonaisen, joka koskee toimintaelämää. Edellistä hän nimittää filosofiaksi, uskonnolliseksi maailmankatsomukseksi, uskoksi, tieteelliseksi tutkimukseksi, jälkimmäistä siveysoppiksi, etiikaksi, moraaliksi. Hän myöntää niiden olevan keskenään vuorovaikutuksessa, mutta ne ovat kuitenkin hänen silmissään kaksi eri asiaa. (Ainoastaan taiteellisessa y.m. luomistyössä sulautuvat sisäinen ja ulkonainen yhdeksi elämäksi.) Pitämällä kiinni tästä dualismista sanotaan siis, että siveysoppi on oppi siitä, miten ihmisen tulee elää ja toimia ulkonaisessa maailmassa, – ja mitä silloin on politiikka? Poliitiikka on tietysti oppi siitä, miten ihmisten yhdessä on eletävä ja toimittava näkyväisessä maailmassa, miten heidän on järjestettävä yhteiskunnallinen ja valtiollinen elämänsä, – toisin sanoen: politiikka on yhteisön siveysoppia. Samalla tavalla voidaan määritellä, että filosofia j.n.e. on oppi siitä, kuinka ihmisen

tulee ajatella ja uskoa, ja esim. kirkollinen uskonto on oppi siitä, miten ihmisten tulee yhdessä ajatella ja uskoa, siis yhteisön filosofiaa. Eikä tämä ole niinkään luonnotonta, koska ihmiset yleensä eivät ole täysin yksilöityneitä olentoja, vaan sangen suurella määrällä joukkosielun orjia. Oletteko nyt selvillä tilanteesta? Jos Salainen Valkoinen Veljeskunta perustaisi kasvatustaloksen maan päälle, ottaisiko se lukuun tämän dualismin?

– Kuinka nyt sanoisin? Olen hieman hämilläni. Ehkä vastaatte itse puolestani.

– Ei tietenkään ottaisi. Kyseessä oleva dualismi on realistinen, mutta silti näennäinen. Se ei ole olennainen. Salainen Veljeskunta perustaa työnsä todellisuuksiin. Jos se panisi toimeen kasvatustaloksen eli mysteriokoulun, se ei vetoaisi ihmiseen sielullisena eikä ruumiillisena olentona, se puhuisi sille henki-ihmiselle, jonka elämä ilmenee sekä sisäisesti että ulkonaisesti, sekä ajatuksena että tekona, ja kehoittaisi sitä henki-ihmistä luomaan sopuisuutta ja yhtenäisyyttä kahtiajattuun elämäänsä. Se muistuttaisi maailmaa jälleen totuuden löytämisen mahdollisuudesta, ja sen opetus olisi kahdenlaatuinen ainoastaan sen takia, että „monet ovat kutsutut, mutta harvat valitut”. Ehkä se taas opettaisi kansaa vertauksilla ja valituita raottamalla Isis-jumalattaren huntua. Mutta seuraus tästä olisi epäilemättä tänään sama kuin se on ollut ennen. Niin pian kuin Veljeskunta vetäytyisi syrjään mysteriokoulun välittömästä johdosta, tapahtuisi vähitellen kahtiajako. Henki unohtuisi, sielu ja ruumis astuisivat etualalle. Kun yhdistävä side – kolmas – katoaa, eivät kaksi enää ole yhtä, vaan asettuvat luonnostaan vastustusten; näennäinen sopuisuus aikaansaadaan vain siten, että toinen sortaa toista, toinen palvelee toista. Henki edustaa tosietoa ihmisen tehtävästä; sielu on ajatuselämän kasvattamista henkisen tiedon valossa, ruumis toimintaelämän. Kun tosi tieto katoaa tai unohtuu, jää toiselta puolen ajatuselämän, toiselta puolen ruumiillisen toiminnan kasvattaminen häilymään ilmassa. Syntyy filosofia ja uskonto, syntyy siveysoppi ja politiikka. Eletään traditioilla ja ihmisten elämä jakautuu kahtia: uskonnolliseen ja valtiolliseen. Sanalla „uskonnollinen” tarkoitan tässä kaikkea sisäistä kulttuurielämää yleensä, sanalla „valtiollinen” kaikkea ulkonaista elämää koskevaa siveysoppia. Mysteriokoulun alkuperäisestä yhtenäisestä inspiratsioonista syntyy täten kaksi laitosta. Vertauskuvastosta, jonka tarkoitus oli herättää ajatusta, muodostuu moraalijärjestelmä, koska vertauksen siveellinen muoto ensiksi pistää silmään. Sisäisestä opetuksesta, jonka tarkoituksena oli herättää tahdonelämä objektiiviseen toimintaan, muodostuu filosofis-uskonnollinen maailmankatsomus, koska tuon opetuksen vaikeatajuinen muoto panee ajatuksen liikkeelle. Valtio, joka on ruumiillisen yhteiselämän symboli, ottaa huostaansa siveellisen opetuksen, ja kirkko, joka laitoksena symbolisoi sielullista yhteiselämää, tulee filosofisen opetuksen vartijaksi ja huoltajaksi. Tietysti kirkko puhuu moraalistakin, mutta tämä on vain suun puhetta, tilanteen koristelemista; kirkko tietää hyvinkin, ettei sillä ole lopullista sananvaltaa siveellisissä kysymyksissä, ja sentähden se aina alistuu nöyrästi palvelemaan valtiota. Mutta missä suhteessa on näihin laitoksiin vapaamuurarius?

– Sitä minä tässä juuri itseltäni kysyin?

– Sen probleemin helposti ratkaisee. Muistakaa: vapaamuurarius säilyttää traditioina eräänlaisen vertauskuvaston, jonka alkuperäinen tarkoitus oli herättää totuutta etsivää ajatusta, mutta joka pinnalta katsoen varmasti oli moraalijärjestelmä. Vapaamuurarius joutui täten valtiolliseen eikä kirkolliseen luokkaan, mikäli siltä puuttui yhteys Salaisen Veljeskunnan kanssa. Koska vapaamuurarius y.m. samanlaiset järjestöt ennen sitä olivat salaisia järjestöjä, saattoi niillä olla suhde Salaiseen Veljeskuntaan. Siinä määrin ne silloin olivat mysteriokouluja ja Veljeskunnan johtamia kasvatustaloksia. Mutta kun yhteys katkesi, tuli niistä moraalialia opettavia järjestöjä, jotka oman luonteensa nojalla muodostuivat yhteissiveellisyyden eli valtiollisen elämän salaisiksi oppilaitoksiksi.

– Luulen käsittäväni, jos kohta järkeni välistä vähän ontuen seuraa sanojanne.

– Kyllä asiat vielä selvenevät, jos luomme katsauksen vapaamuurariuden historiaan ja hetkisen puhumme sen tulevaisuudenmahdollisuuksista.

IV. VAPAAMUURARIUDEN SIELU

– Muuan seikka on jäänyt minulle puolihämäräksi, sanoi ystäväni. – Keskustelussamme on käynyt selväksi, että on tehtävä ero vapaamuurariuden niinsanoakseni henkisen ja ruumiillisen syntyperän välillä. Ruumiillisesti, muodollisesti vapaamuurariuus on periytynyt keskiaikaisista muurari- ja rakennusmestari-liitoista, sen teknillinen kieli, sen vertauskuvat, sen koristeet ovat näistä ammattiseuroista kotoisin. Vapaamuurariuden henkinen alkuperä taas on Salaisen Veljeskunnan mysterioissa; sen sisäiset traditiot polveutuvat muinaisaikaisista mysteriokouluista. Mikä on näiden kahden virtauksen yhdistävä lanka? Syntykö vapaamuurariuus v. 1717 sillä tavalla, että jokin Salaisen Veljeskunnan lähetti, tuoden mukanaan viisautta näkymättömästä maailmasta, omaksui ammattimuurariuden ulkonaisen muodon, sen „vanhan leilin” kaataakseen siihen tiedon viiniään?

– Tuskin, ei ainakaan välittömästi. Mainitsemiinne kahteen virtaukseen tulee meidän liittää kolmas, josta tulee niitä yhdistävä side, kolmas syntyperä, jota voimme nimittää sielulliseksi. Tämä sielullinen alkuperä on vapaamuurariuden polveutuminen keskiajan salaisista aatteellisista seuroista. Luulisi tämän olevan verrattain helposti todistettavissa historiallisesti, mutta niin ei ole asianlaita, ja syy lienee siinä, että salaisista seuroista on yleensä vaillinaisia tietoja, koska niiden asia- ja pöytäkirjoja on pidetty tarkasti salassa ja välistä hävitetty, välistä kadotettu. Oikeastaan voimme vain viitata näiden seurojen tunnettuun olemassaoloon, kukin ajallaan, sekä niiden seremonioihin ja traditioihin, mikäli niitä tunnetaan. Tällaisia seuroja ja liittoutumia olivat vanhalla ja keskiajalla m.m. seuraavat: gnostikot, manikealaiset, natsareenit, kathaarit, albigensit, temppeliherrat y.m. ritaristot, kabbalistit, alkemistit, rosenkreutsiläiset. Näiden seurojen ja järjestöjen välityksellä periytyi vapaamuurariuden sielullinen sisältö muinaisajan mysterioista ja oraakkeleista. Niinpä on esim. valon käyttö seremonioissa selvästi manikealaista – ja siten välillisesti muinaispersialaista – alkuperää, kun taas miekanpito on temppeliritarien – ja siis välillisesti muhamettilaisten – perintöä, ja puhe salaisesta tiedosta, kadonneesta sanasta j.n.e. on rosenkreutsiläisten – ja siten yleensä itämaalaisten salakoulujen – vaikutusta. Huomattavimmat olivat temppeliritarit ja rosenkreutsiläiset, sillä heidän keskuudessaan oli todella olemassa vanhaa mystillistä tietoa. Kummallista on kuitenkin, että vapaamuurarit niin vähässä määrässä ovat osanneet käyttää näitä perintöjä hyväkseen. Mikä teidän mielestänne on varsinainen ja silmiinpistävä ero vapaamuurarijärjestön ja lähinnä edellisten vuosisatojen salaisten yhtymäin välillä?

– Huomattavin ero minun ymmärtääkseni on se että vapaamuurariuden edeltäjät pysyivät tuntemattomina ja pieninä seuroina, jota vastoin vapaamuurariuden liike heti alkoi levitä ja voittaa jalansijaa joka maassa ja tätä nykyä todella on mahtava liike tuhansine loosheineen ja miljoonine jäsenineen.

– Juuri niin, ja ettekö ole tullut ajatelleeksi, että tämä merkillinen laajeneminen ulospäin on täytynyt tapahtua toisen suunnan eli korkeuden ja syvyyden kustannuksella?

– Todella. Tuo tuntuu luonnolliselta.

– Niin, minä en osaa ajatella vapaamuurariuden „syntymistä” v. 1717 muistamatta toista historiallista tapahtumaa, joka vastasi tätä uskonnollisessa leirissä. Tarkoitin Konstantinus Suuren kokoonkutsun kirkolliskokousta v. 325, jolloin kristinusko korotettiin valtion uskonnoksi Rooman keisarikunnassa. Se oli kirkon varsinainen synty, josta alkoi kirkon ja valtion kohtalokas liitto. Kirkko tietysti myöhemmin pyrki

maalliseen ylivaltaan, mutta epäonnistui, ja on saanut tyytyä näyttämään heikomman osaa ulkonaisten olosuhteiden järjestämisessä.

– Millä tavalla vapaamuurariliikkeen synty on mielestänne analoginen ilmiö?

– Ennen vuotta 325 oli kristinusko vainottu ja salassapidettävä. Vuonna 325 se astui julkisuuteen. Samalla tavalla salaiset seurat astuivat julkisuuteen vapaamuurariliikkeen perustamisessa v. 1717. Niin, tietysti vapaamuurarit alusta lähtien pysyivät suljettuna seurana, mutta heidän ei tarvinnut salata veljeskuntansa olemassaoloa. He voittivat heti kannatusta ylhäisissä piireissä, saivat ruhtinaita ja kuninkaita jäsenikseen ja suojelejoikseen ja tulivat täten laillisesti tunnustetuksi liikkeeksi. Tietysti oli hallituksia, jotka eivät heitä hyväksyneet, mutta ne olivat poikkeuksia säännöstä, sillä liike levisi kuten tiedämme miltei kulovalkean nopeudella Euroopan maihin ja Amerikkaan. Voimme täten sanoa liikkeen menestyksen perustuneen siihen, että se oli tehnyt liiton valtion kanssa kuten kirkko muinoin. Mutta jos kirkko olennaisesti edustaa toista linjaa, toista elämää, toista maailmaa kuin valtio, kulkee taas vapaamuurarius lähinnä valtion suuntaa ja herätti luonnollisesti kirkossa katkeruutta ja vihaa. Jo vuonna 1738 julkaisi paavi Clemens XII ensimmäisen bullan vapaamuurariutta vastaan, ja katolilainen kirkko on tähän päivään saakka pysynyt vapaamuurariliikkeen ankarana vihamiehenä ja sitkeänä vastustajana. Siitä huolimatta vapaamuurariliike on menestynyt samasta syystä kuin kirkko: valtion kanssa solmeamansa liiton nojalla.

– Ja samalla se kadotti jotakin?

– Niin, se kadotti tiedon, jonka vartijaksi se oli asetettu.

– Selittäkää tarkemmin.

– Lienen jo ennen sanonut, että varsinainen vapaamuurarius käsittää kolme ensimmäistä n.s. symbolista astetta. Nämä n.s. siniset eli Johannes-looshit muodostavat alkuperäisen ja olennaisen vapaamuurariuden. N.s. korkeammat asteet ovat myöhempiä lisäyksiä, joista kohta tahdon puhua. Kolmeen ensimmäiseen asteeseen – tai vaikkapa ne yhdistettäisiin yhdeksi tai kahdeksi asteeksi – sisältyy vihkimyksen koko draama. Ne ovat täten täydellisesti yleisinhimillisiä ja kansainvälisiä, riippumattomat roduista, uskonnoista, yhteiskunta-asetusta j.n.e. Jos niissä palvottaisiin erikoisen uskonnon jumalaa, eivät ne olisi avoinna minkä tahansa uskonnon tunnustajille. Mutta kun niissä vain on kysymys ihmishengen noususta tietämättömyyden pimeydestä tiedon valoon, edustavat ne sinään ihmishengen uskontoa, tekojen eikä huulten tunnustusta, ja julistivat sitä kaikkien ihmisten veljeyttä, joka ei katso niihin muotoihin, jotka eroittavat ihmisiä toisistaan; vapaamuurariksi voi täten liittyä buddhalainen yhtä hyvin kuin kristitty, juutalainen samalla oikeudella kuin muhamettilainen. Lontoossa v. 1723 painetuissa peruslaissa (*The Constitutions of the Free-Masons*) sanotaan „vanhojen velvollisuuksien” vaativan muurarilta Jumalaan ja uskontoon nähden seuraavaa: „Muurari on muurarina velvollinen noudattamaan siveyslakia; ja jos hän oikein ymmärtää taitonsa, ei hän ole tyhmä jumalankieltäjä eikä uskonnoton pilkkaaja. Mutta kun eri maitten muurarit vanhoina aikoina olivat pakoitetut tunnustamaan maassaan tai kansassaan vallitsevaa uskontoa, pidämme tänään parempana, että heitä velvoitetaan vain siihen uskontoon, jossa kaikki ihmiset ovat yhtä mieltä, ja muuten jokaiselle jätetään hänen omat vakaumuksensa. Toisin sanoen: heidän tulee olla hyviä ja luotettavia ihmisiä, kunniallisia ja kunnon ihmisiä, kuinka erilaisia heidän nimityksensä tai uskonkäsittensä lienevätkin. Tällä tavalla muurarius tulee sovinnollisuuden työssijaksi ja keinoksi liittää uskollisella ystävyydellä toisiinsa ihmisiä, jotka muuten olisivat pysyneet toisilleen jatkuvasti vieraina.” Vuonna 1736 Lontoossa painettu „Vapaamuurariuden taskutoveri” (*Freemason's Pocket Companion*) sanoo m. m. muurarivelvollisuuksista: „Maailmankaikkeuden suuri arkkitehti on korkein mestarimme ja hänen meille antama pettämätön sääntö on se ojennusnuora, jonka mukaan työskentelemme. Uskonnollisia kiistoja ei koskaan suvaita looshissa; sillä muurareina me seuraamme ainoastaan yleismaailmallista uskontoa eli luonnon uskontoa. Tämä on se iskos, joka yhdistää periaatteiltaan mitä erilaisimpia ihmisiä pyhitettyyn liittoon ja lähentelee toisiaan niitä, jotka elivät etäällä toisistaan. On olemassa kolme yleistä päävelvollisuutta,

joita muurarien aina tulisi teroittaa mieleensä, nim. Jumalaa kohtaan, lähimäistä kohtaan ja itseämme kohtaan. *Jumalaa kohtaan*, niin ettemme koskaan lausu hänen nimeänsä muuten kuin sillä kunnioittavalla nöyryydellä, jota luodun tulee osoittaa luojalleen, ja että aina katsomme häneen kuin korkeimpaan hyvään, josta iloitamme olemme maailmaan tulleet; ja tähän suuntaan tulee meidän arvioida kaikkia pyrkimyksiämme. *Lähimäistämme kohtaan*, niin että toimimme kulmamitan mukaan, s.o. käyttäydymme heitä kohtaan, niin kuin toivomme, että meille tapahtuisi. *Itseämme kohtaan*, niin että vältämme kaikkea kohtuuttomuutta ja irstautta, joka tekisi meidät kykenemättömiksi edistämään tehtäväämme tai saisi meidät sopimattomalla käytöksellä halventamaan kunnioitettavaa taitoamme, ja niin että aina pysyttelemme sopivien rajojen sisällä, vapaina kaikesta saastutuksesta.” Tällöinen oli vapaamuurariuden alkuperäinen siveellinen kanta.

– Mutta siinä ei ole ymmärtääkseni mitään pahaa. En huomaa siinä mitään tiedon puutetta. Vanhoissa vapaamuurarikonstitutsioissa vallitsee nähtävästi sama suvaitsevaisuuden periaate kuin meidän aikamme teosofisessa liikkeessä.

– Niinpä niin. Nuo konstitutsiot muodostavat oivallisen perustan, jolle todella olisi voitu rakentaa tiedon temppeleitä.

– Mutta niin ei käynyt?

– Niin ei käynyt siitä yksinkertaisesta syystä, että niistä ei pidetty kiinni. Sangen pian asetettiin Englannissa kristilliselle pohjalle, tunnustettiin kolmiyhteinen Jumala, pyhä kirkko j.n.e. Kun muurarius levisi mannermaalle, Ranskaan, Saksaan, Venäjälle, Tanskaan, Ruotsiin, oli se jo kehittynyt seremonialliseksi ja allegooriseksi yritykseksi levittää todellisempaa kristillistä uskoa ja siveyttä, kuin mihin kirkot pystyivät. Mutta kun viime vuosisadalla Ranskan Grand Orient oli huomaavinaan, että oltiin poikettu alkuperäisestä suvaitsevaisuudesta, astui se askeleen toiseen äärimmäisyyteen pyyhkiessään v. 1877 perussäännöistään kokonaan pois kaiken puheen Jumalasta ja sielun kuolemattomuudesta ja leimaten itsensä täten pikemmin ateistiseksi seuraksi.

– Todella ei siis oltu paljon edistytty kahden vuosisadan aikana!

– Kunpa edes oltaisi pysytty uskollisina alkuperäiselle ohjelmalle!

– Vaan mistä tämä hämmennys?

– Niin, missä oli taantumuksen salainen syy? Niin ikävältä kuin tämä tuntuukin, täytyy minun lausua vakaumuksenani, että syy oli etsittävä n.s. korkeammista asteista.

– Korkeammista asteista? Niistä, joiden piti edustaa vapaamuurariuden salaista tietoa, joiden hallussa piti olla vapaamuurariuden kadonnut sana?

– Niin. Korkeammista asteista tärkeimmät ovat Ruusu-Risti-aste (18°) ja Tempeliritari- (Ritari Kadosh-)aste (30°). Nyt tiedämme, että vanhoilla rosenkreutsiläisillä ja keskiajan tempeliritareilla oli hallussaan salaista tietoa, jota he alkuaan olivat itämailla saavuttaneet. Korkeampien asteiden välityksellä olisi siis tätä länsimailla löytyvää viisautta ja salatiedettä voinut virrata vapaamuurariuteen, jos nuo korkeammat asteet olisivat joutuneet pysyvään yhteyteen länsimaalaisten tietäjien kanssa; sillä huomattava: todellisia temppeleitä ja ruusu-risti-ritareita on kyllä ollut olemassa ja on yhä tänä päivänä. Sen sijaan korkeammat muurariasteet joutuivat tekemisiin ainoastaan temppeleiherrain ja rosenkreutsiläisten vaillinaisten traditsioiden kanssa, – siis kuoren, eikä elävän ytimen kanssa. Poikkeuksen tästä muodostavat tietysti jotkut yksilöt, jotkut korkeammanasteiset vapaamuurarit, jotka löysivät todellisia ritareita, adepteja.

Mutta ei yhdestäkään punaisesta tai mustasta vapaamuurarilooshista voida sanoa, että se olisi pitänyt hallussaan salaista tietoa ja siten edustanut Valkoista Veljeskuntaa.

– Mutta miksi se seikka, että vapaamuurariuden korkeammat asteet joutuivat tekemisiin ainoastaan salaisten traditsioiden eikä tietäjien kanssa, – miksi se oli niin tuhoa tuottava, että se sai aikaan taantumuksen varsinaisessakin vapaamuurariudessa?

– Ensinnäkin sentähden, että se esti todellisia tietäjiä, todellisia Ruusu-Ristin „vanhempia veljiä”, todellisia temppeleitä työkentelemästä vapaamuurariloosheissa.

– Kuinka niin?

– Tämän ymmärrämme, jos tiedämme, millä tavalla korkeammat asteet syntyivät. Vapaamuurariuden historiassa 1700-luvulla esiintyy lukuisia ja kirjavia joukko henkilöitä monenlaisine ohjelmineen ja astejärjestelmineen. Chevalier A. M. Ramsay (1681-1743) on vapaamuurarien silmissä syyttä näytellyt skottilaisen korkea-astejärjestelmän perustajan osaa, sillä tarkemmat tutkimukset ovat osoittaneet, että hän piti kolme vertauskuvallista astetta varsinaisena ja täydellisenä muurariutena. Sitä vastoin paroni J. G. von Hund todistetusti pani alulle alussa suurta menestystä saavuttaneen, ankaralle tottelevaisuudelle perustetun järjestelmän (*System der strikten Observanz*), jonka hän väitti saaneensa temppeleltiloilta vihkimyksessään Pariisissa v. 1742. Suurin osa näistä korkea-astejärjestelmistä aiheutuivat kuitenkin niistä monenlaisista kirjasista ja lentolehdistä, jotka ilmestyivät painosta usein ilman tekijänimeä. Tämä johtaakin meidät asiain perille. Muistakaamme, että katolilainen kirkko oli kääntänyt huomionsa vapaamuurariuteen, ja että paavi v. 1738 oli lausunut anateemansa sen yli. Kun nyt pidämme mielessä, että korkeammista asteista ruvettiin puhumaan vasta mainitun vuoden jälkeen, ei ole etsimällä etsitty ajatus, että näiden kahden tosiseikan välillä saattoi olla kulissien takainen yhteys. Toimihan roomalaiskatolilaisen kirkon helmassa salainen järjestö, joka asteihin jaettuna kehitti jäsenissään yhä kasvavia kykyjä ja psykologisia voimia ja joka oli vannoutunut kaikkiin keinoin palvelevansa Rooman kirkon ja paavin etua. Tämä järjestö oli kuuluisa ja kuitenkin niin vähän tunnettu jesuiittaseura, joka aina tarttui salakavaliin ja pimeihin aseihinsa, silloin kun kirkon julkiset toimenpiteet eivät tepsineet. Jesuiitoissa on sentähden etsittävä salainen syy vapaamuurariliikkeenkin taantumiseen, ja J. G. Findel koettaa Vapaamuurariuden historiassaan todistaa, että niin oli asian laita. Onhan muuten tunnettu seikka, että vapaaherra Hund oli saanut luullun temppeleltilarivihkimyksensä juuri jesuiitoilta.

– Tuohan on suoraan sanoen kauheata. Korkeammat vapaamuurariasteet ovat täten kerrassaan vailla merkitystä. Kuitenkin olen kuullut puhuttavan historiallisista asiakirjoista, jotka todistavat, että esim. temppeleltilasteet suoraan polveutuvat siitä ritaristosta, joka fyysillisesti hävitettiin v. 1313, jolloin viimeinen suurmestari Jacques de Molay poltettiin roviolla.

– Asiakirjat ovat väärennettyjä. N.s. „siirtokirja” esim., vanha pergamentti, jonka nojalla Molay olisi siirtänyt suurmestariviran Johannes Larmeniukselle, ilmestyi ensi kerran näyttämölle Pariisissa 1804 ja on ilmeinen väärennys. Tukholmassa säilytetty toinen dokumentti, jonka mukaan Molay olisi luovuttanut suurmestariviran veljenpojalleen, kreivi Beaujeu'lle, on nähtävästi myös väärennys: siinä sanotaan, että Molay haudattiin maaliskuun 11 p:nä 1313, kun taas historiasta tiedämme, että hän kuoli vasta maaliskuun 18 p:nä 1313.

– Ohhoh, tämä on todella surullista. Korkeampien asteiden syntyhistoria on enemmän kuin epäilyttävä. Mutta jos kaikki perustuu petokselle, miksikä tekin olette puhunut korkeampien asteitten kadonneesta sanasta ja salaisesta tiedosta?

– Olen puhunut niistä asioista mahdollisuuksina. Mutta muuten asialla on toinenkin puoli. Korkeampien asteiden synty oli välttämätön, sentähden ettei käsitetty eikä noudatettu vapaamuurariuden alkuperäistä ohjelmaa.

– Kuinka petos koskaan voi olla välttämätön?

– Ei petos ole välttämätön, mutta se tulee mahdolliseksi, kun tietoa puuttuu siellä, missä sitä pitäisi olla.

– Selittäkää.

– Jos vapaamuurarit olisivat uskollisesti pitäneet kiinni alkuperäisen ohjelman inspiratsioneista ja kasvattaneet itseään sen veljellisessä ja suvaitsevassa vaikka silti hartaassa ja uskonnollisessa hengessä, olisivat he pian löytäneet tai olisi heille voitu ilmoittaa, että ihmisten ja uskontojen yhdenvertaisuus ja veljeys riippui siitä kosmillis-mystillisestä Kristuksesta, Logoksesta, Sanasta, jossa kaikki ovat yhtä ja jota vapaamuurariudessa nimitetään maailmankaikkeuden suureksi arkkitehdiksi. Nähkääs: ei sovi jättää Kristus laskusta pois. Jos hänet ajetaan ovesta ulos, palaa hän harhapukuisena akkunan kautta. Uskontojen yhdenvertaisuus voidaan helposti käsittää väärin: luullaan, että ne ovat syntyneet ihmisten tietämättömydestä; tai jos uskotaan, että viisaat ovat niitä ilmoittaneet, ei uskota näiden viisaiden salaiseen veljeskuntaan eikä huomata, että he ovat yhtä Kristuksessa. Samoin ihmisten veljeyttä käsitetään väärin, kun luullaan, että se perustuu luonnolliseen, ruumiilliseen yhtäläisyyteen, eikä ymmärretä, että ihmiset ovat veljiä, sentähden että ovat henkisesti yhtä Kristuksessa. Mutta tietämättömyys aina kostaa itsensä. Kun emme tiedä tai emme tahdo uskoa kosmilliseen ja mystilliseen Sanaan, tulee luoksemme kirkon keksimä „lunastava” ja „sovittava” vapahtaja-personallisuus. Tämä on salainen psykologinen syy, miksi vapaamuurarit joutuivat jesuiitta-inspiratsioonin uhreiksi. Kuuluihan jo ensimmäisinä vuosikymmeninä v:n 1717 jälkeen valituksia siitä, että vapaamuurarit eivät eläneet siveellisten ohjeittensa ja periaatteittensa mukaisesti, ja että siis oli keksittävä keinoja liikkeen puhdistamiseksi. Jesuiittain vaikutus ei tietenkään ole ymmärrettävä huonoksi siinä merkityksessä, että se olisi siveellisesti turmellut vapaamuurareita. Päinvastoin. Siveellisesti korkeammat asteet aikaansaivat paljonkin hyvää. Paroni von Hundin järjestelmä esim. oli oivallinen kasvatuskeino. Jesuiittain tuhoisa vaikutus näkyy aina vain totuuden älyämisen ja tietämisen alalla: totuus himmenee ja katoaa näkyvistä.

– Merkillistä: jos kiellämme todellisen yleismaailmallisen Kristuksen, on kirkko heti kintereillämme oman ahtaamman Kristuksensa kanssa! Uskovaisen mielestä tämä on rohkeaa ja pilkkaavaa puhetta, lisäksi ystävänä naurahtaan.

– Uskovaisella onkin uskonsa ja me toiset saamme tyytyä tietoon. Mutta mene ja puhu tiedosta uskovaiselle. Nyt ymmärrätte, miksi todellisilla tietäjillä oli vaikeata työskennellä vapaamuurariloosheissa.

– Tehtiinkö yrityksiä?

– Tehtiin kyllä parin rosenkreutsiläisen y.m. salaseuran puolelta. Ja Salaisen Veljeskunnan toimesta lähetettiin Eurooppaan sanansaattaja todistamaan korkeamman tiedon ja salaisten voimien olemassaolosta. Tämä oli itävaltalainen lääkäri, tohtori F. A. Mesmer, eläimellisen magnetismin (sitemmin hypnotismiksi ja suggestioniksi nimitetyn) salaperäisen kyvyn keksijä. Hän oli Luksor-veljeskunnan, *Fratres Lucis*-nimisen järjestön ja vapaamuurariseuran jäsen, ja v. 1783 hän Parisissa perusti „Yleisen Harmonian Järjestön”, jonka jäseneksi vihkiminen tapahtui juhlallisesti vapaamuurariseremoniojen tapaan ja joka harrasti ihmisten ruumiillista ja siveellistä uudestisyntymistä. Mesmerin avuksi lähetettiin myös Salaisen Veljeskunnan puolesta kuuluisa kreivi Cagliostro, joka kääntyi välittömämmin vapaamuurarilooshien puoleen, mutta ei pysynyt okkultiselle tehtävälleen loppuun saakka uskollisena, vaan lankesi, kuten H. P. Blavatsky hänestä sanoo. Kolmas Salaisen Veljeskunnan edustaja Europassa oli salaperäinen kreivi de Saint-Germain, joka

enemmän valvoi tapahtumain kehitystä kuin otti niihin osaa, mutta kuitenkin siellä täällä esiintyi jossain vapaamuurarilooshissa ja antoi joillekuille yksilöille yksityistä opetusta.

– Kummallista, että jälkimaailma leimasi kaikki nuo kolme henkilöä petkuttajiksi ja seikkailijoiksi.

– Sehän on aina profeettain kohtalo. Mesmerin maine on sentään jo puhdistettu. Hänen työnsä on tunnustettu. Eivät tiedemiehekään enää sano häntä seikkailijaksi. Olihan hän mitä paraimmilla arvosanoilla voittanut lääketieteen tohtorin arvonsa Wienissä, ja mitä hänen keksintöönsä tulee, on ainakin toinen puoli siitä (n.s. suggestionivoima) havaittu tieteelliseksi tosiasiaksi, ja kyllä magneetista fluidumiakin koskeva puoli ennen pitkää tunnustetaan oikeaksi. Cagliostro ja Saint-Germainin kunnia ei ole vielä lopullisesti palautettu. Cagliostroa ovat alusta saakka hänen vihamiehensä sekoittaneet Giuseppe Balsamoon, mutta eräät viimeaikaiset historialliset tutkimukset osoittavat, että ne olivat eri henkilöitä. Saint-Germainista on lausuttu paljon epäedullisia arvosteluja, mutta Gustave Bord'in historiallinen tutkimus *La Franc-Maçonnerie en France des origines à 1815*, ilmestynyt Parisissa 1908, omistaa hänelle 20 sivua sympaattisessa sävyssä ja torjuen väärät syytökset pitää häntä vain maailmanviisaana ja leikkisänä miehenä, joka antoi ihmisten uskoa hullutuksiakin hänestä, koska se heitä niin suuresti huvitti. Onhan tämä jo askel parempaan päin!

– Viittasitte äsken siihen, että todellisten „vanhempien veljien” ja tietäjien vaikeus esiintyä vapaamuurariloosheissa ei ollut ainoa tuhoisa seuraus siitä, että korkeammat asteet joutuivat tekemisiin vain hengettömän traditioinein kanssa ja että elävä mystillinen Kristus kiellettiin?

– Ei ollut ainoa. Kristuksen kieltämisestä aiheutui toinenkin vaara: politiikka.

– Poliitiikka?

– Niin, vapaamuurarilooshien sekaantuminen päiväpolitiikkaan. Tämä tapahtui 1700-luvun keskivaiheilla, kun Chevalier Ramsayn oppilasta Karl Edvard Stuartia, joka kuningas Jaakko II:n poikana tavoitteli Skotlannin ja Englannin kruunua, ruvettiin pitämään vapaamuurarein päänä ja (Ranskassa keksityn) „skottilaisen riitoksen” suurmestarina, ja monta looshia lupautui tukemaan häntä hänen kuningasunelmissaan. (Historiasta tiedämme, että prinssin ei onnistunut voittaa takaisin isäinsä valtakuntaa.) Tämä oli kuitenkin pientä verrattuna siihen seikkailuun, mihin vapaamuurarit saman vuosisadan viime neljänneksellä heittäytyivät. Loosheja oli siihen aikaan Ranskassa 700 – siis enemmän kuin mitä on tänäpäivänä – ja niiden vaikutusvalta sekä yleiseen mielipiteeseen että asioiden kulkuun oli luonnollisesti suuri; olivathan vapaamuurariuden „valon” saavuttaneet melkein kaikki huomatuimmat henkilöt Ranskassa. Loosheista lähti ulos maailmalle tunnuslause „veljeys, vapaus, tasa-arvoisuus”, looshit antoivat sekä siveellisen että taloudellisen tukensa valistusfilosofoille ja ensyklopedisteille, jotka kaikki järjestään olivat niiden jäseniä. Vapaamuurarilooshit täten valmistivat, suunnittelivat ja aikaansaivat Ranskan suuren vallankumouksen; seuraavat sanat lausuttuinkin eräässä puheessa parisilaisessa looshissa „Parfaite Union” heinäkuun 23 p:nä 1789 Bastiljin valloituksen johdosta: „Meidän temppeleistämme sinkoilivat ensimmäiset kipinät sen pyhän tulen, joka tuulen nopeudella leviten idästä länteen, pohjoisesta etelään sytytti liekkiin kaikkien kansalaisten sydämet.” Vallankumous kävi vapaamuurareille kuitenkin ylivoimaiseksi, ja he, jotka ensi innostuksessa mestauttivat toisia, saivat lopulta itsekin nousta mestauslavalle. Seitsemästä sadasta looshista v. 1789 ei ollut vuonna 1794 jälellä kuin kaksitoista. Ei ole aivan tuulesta temmattu väite, että vallankumouksessa vapaamuurarit toimeenpanivat temppeliherrojen jälkeensä jättämän testamentin, he kun pitivät itseään näiden ritarien perillisinä; on vain lisättävä, että he käsittivät testamentin väärin. Temppeliritariston salainen unelma oli Eurooppa, vapaa paavien henkisestä ja keisarein maallisesta tyranniasta: Eurooppa, jossa kansat elivät veljesliitossa tasavaltalaisine hallituksineen ja jossa kaikki yksilöt nauttivat täydellistä omantunnon vapautta. Mutta vapaamuurarit liittivät tähän koston ajatuksen: Molayn kuolema ja ritariston väkivaltainen lakkauttaminen oli kostettava Ranskan kuningashuoneelle ja Rooman paaville, ja he erehtyivät luulemaan, että suurenmoinen unelma Euroopan Yhdysvalloista oli välittömästi aikaansaataavissa tulen ja miekan avulla. On niitä, jotka väittävät, että vapaamuurarein poliittiset haaveilut

ovat jatkuneet näihin päiviin saakka, ja että varsinkin englantilaiset looshit – ja niiden vaikutuksesta tietämättään monet mannermaan looshit – ovat pitkin matkaa suunnitelleet ja salaisesti työskennelleet Englannin poliittisen yliherruuden ja maailmanvallan puolesta. Karl Heise on julkaissut salaisen kartan, joka ainakin jo vuonna 1888 oli tunnettu eräissä englantilaisissa vapaamuurariipiireissä. Tässä kartassa on Euroopan valtakuntien uudet rajat merkitty jokseenkin tarkasti semmoisiksi, jommoisiksi ne nyt maailman sodan jälkeen ovat muodostuneet. Vaikkemme uskoisi kaikkiin syytöksiin, joita vastustajien taholta tuodaan esille vapaamuurariliikettä vastaan, on meidän kuitenkin tunnustettava, että liike silminnähtävästi usein on antanut siveellistä tukea päiväpolitiikan vehkeilyille ja että sen suurpoliittiset unelmat Euroopan onnellisesta tulevaisuudesta silloin tällöin ja siellä täällä ovat saaneet liiaksi „isänmaallisen” ja kansallisen leiman. Psykologisen syyn tähän tunnemme.

– Te sanoitte sen äsken olevan mystillisen Kristuksen kieltämisessä. Ehkä selitätte vielä kantaanne?

– Kun ihminen on tullut tietoiseksi mystillisestä Kristuksesta itsessään ja ymmärtänyt, että se on sama kuin kosmellinen Logos eli maailmanjärki, silloin hän tietää, millä tavalla henkinen elämä, s.o. yksilöiden ja kansojen onni, taivasten valtakunta toteutuu maan päällä; hän tietää, että se voi toteutua ainoastaan samojen periaatteiden ja lakien mukaan, joiden puitteissa „Jumalan tahto tapahtuu taivaissa”, s.o. totuuden ja rakkauden oman sisäisen voiman avulla, siis valistuksen, kasvatuksen, älyllisen ja siveellisen kehityksen ja itsekasvatuksen kautta, mutta ei koskaan väkivaltaisain keinoin, ei koskaan murhalla ja poltolla. Sortajat eivät tule lopullisesti voittamaan, vaan rauhantekijät ja „lempeät tulevat perimään maan”. Tämän tietää ihminen, joka on joutunut Kristuksen kanssa kosketukseen. Mutta kuinka se, joka unohtaa yleisen veljeyden ensimmäiset ehdot, suvaitsevaisuuden, puolueettomuuden, oikeuden kaikkia kohtaan, – kuinka hän voisi joutua kosketukseen maailmankaikkeuden joka atoomissa elävän kosmillisen järjen ja armahtavaisuuden, Kristuksen eli Logoksen kanssa?

– Sanoissanne on perää, sen oivallan. Ymmärrän myös paremmin nyt, kuinka vaikeata oli Salaisen Veljeskunnan lähettiläiden vaikuttaa aikalaisiinsa ja senaikuisiin vapaamuurareihin. Ja kai niitä yrityksiä on tehty myöhemminkin eikä vain 1700-luvulla? Lienevät menestyneet yhtä huonosti?

– Suuri yritys tehtiin taas viime vuosisadan viime neljänneksellä, kun madame H. P. Blavatsky esiintyi maailmassa Veljeskunnan valtuutettuna lähettinä.

– Teosofinen liike siis?

– Niin, teosofinen liike, Mestarein alkuunpanemana, on ollut huutajan ääni korvessa. Sen ääni kuului koko maailmalle, mutta kääntyi erikoisesti niiden puoleen, jotka, organisoituna seurana uskoivat, että kadonnut sana oli Viisaiden hallussa. H. P. Blavatskyn välittämä veljeskunnan sanoma oli tämän kadonneen mestarisanan ensimmäinen kirjain. Jos vapaamuurarit olisivat ottaneet sen vastaan, olisi heidän järjestönsä voinut nousta jälleen alkuperäiseen puhtauteensa. Tämän teosofisen sanoman ydin oli veljeys, joka ei katso eroituksiin, ei väriin, ei kansallisuuteen, ei uskontunnustukseen, ei sukupuoleen, ja sangen oikein kirjoitti v. 1877 madame Blavatskylle eräässä *Isis Unveiled*-kirjassa julkaistussa kirjeessä korkea ja kuuluisa amerikkalainen vapaamuurari Mr. Charles Sotheran seuraavasti: „Spekulatiivisellä muurariudella on myös paljon tekemistä riveissään. Muuan tehtävä on hyväksyä nainen miehen työtoveriksi elämän taistelussa, kuten unkarilaiset muurarit äsken ovat tehneet vihkiessään kreivitär Haideckin. Toinen tärkeä tehtävä on niinkään tunnustaa käytännössä kaikkien ihmisten veljeys siten, ettei keltään kielletä jäsenyyttä värinsä, rotunsa, asemansa tai uskonsa takia. Tumma-ihoisen ei pitäisi ainoastaan teoriassa olla valkoihoisen veli, mutta tumma-ihoiset muurarit, jotka ovat oikealla ja säädyllisellä tavalla vihityt, seisovat jokaisen looshin ovelle Amerikassa, pyytäen sisäänpääsyä, – ja se heiltä kielletään. Ja Etelä-Amerikka on saatettava ottamaan osaa ihmiskunnan velvollisuuksiin. Jos muurarius on, niinkuin väitetään, etenevä tiede ja puhtaan uskonnon koulukunta, silloin sen aina pitäisi olla sivistyksen etuvartiossa eikä peräjoukoissa. Mutta jos se on vain empiirinen yritys, kypsytön koe ihmiskunnan puolelta ratkaista muutamia rotumme syvimpiä ongelmia

– eikä mitään muuta, silloin sen täytyy väistyä paremmin varustettujen seuraajien tieltä, ehkä erään semmoisen, jonka te ja minä tunnemme, erään, joka Järjestön suurimpien voittojen aikana, kukaties, toimi johtajien kannustajana, kuiskien heidän korvaansa, niinkuin muinoin daimoni Sokrateen korvaan.” Kuuntelivatko vapaamuurarit H. P. Blavatskyn ääntä? Yksityiset jäsenet siellä täällä, mutta ei liike sinään. Madame Blavatskyn työkentäksi tuli oma Teosofinen Seura, joka sekini hänen kuoltuaan hajaantui, niin että hänen aloittamansa liike on nyt edustettuna monien ja monenkaltaisten seurojen ja yhdistysten kautta.

– Tarkoitatteko tällä, että H. P. Blavatskynkin työ meni hukkaan?

– En ollenkaan, vaikka sen välitöntä tarkoitusta ei saavutettukaan. Odotan päinvastoin hänen työstään hedelmiä vapaamuurariudenkin alalla tällä vuosisadalla. Vapaamuurarius syntyi virallisesti v. 1717, mutta ennen sitä oli 1600-luvun loppupuolella tehty paljon valmistustyötä. Henkinen virtaus oli sillä vuosisadalla pukeutunut parhaasta päästä rosenkreutsiläiseen ja alkemistiseen muotoon. Ensimmäinen rosenkreutsiläinen Englannissa oli kuuluisa teosofi ja mystikko Robert Fludd, joka jo vuonna 1614 julkaisi painosta ensimmäisen rosenkreutsiläisen puolustuskirjansa. Häntä seurasivat rosenkreutsiläisinä kuuluisa astrologi ja alkemisti Thomas Vaughan ja yhtä kuuluisa oppinut ja alkemisti Elias Ashmole, jolla käytönlisissä alkemistisissä kokeissaan oli opettajana rosenkreutsiläinen William Backhouse. „Rosenkreutsiläinen Veljeskunta” merkitsi silloin samaa kuin nimitys „Salainen Veljeskunta” nykyään, joten ulkonaista rosenkreutsiläistä seuraa ei silloin ollut. Mahdotonta on sentähden tietää, kuka oli Veljeskuntaan vihitty, kuka ei, – sanoihan Robert Fludd itsestään kirjassa Summum Bonum, ettei hän ollut Veljeskunnan jäsen. Nimitys „rosenkreutsiläinen” käytettynä jostain silloisesta henkilöstä tarkoittaa siis, että kyseessä oleva henkilö oli hengeltään ja mielipiteiltään rosenkreutsiläinen. Niin on käsitettävä kolmen edellämainitun miehen rosenkreutsiläisyys. Vaikkeivät he itse olisi olleet Salaisen Veljeskunnan jäseniä, olivat he sen vaikutuksen ja inspiratsionin alaisia. Ei ole täten mitenkään järjetöntä – muutamien ranskalaisten vapaamuurarein (Ragon, Encausse y.m.) kanssa – olettaa, että Fludd, Vaughan ja eritoten Ashmole suunnittelivat keinoja, millä tavalla voitaisiin tehdä tehoisaa propagandaa rosenkreutsiläisen viisauden ja kasvatustieteen puolesta, eikä liioin ole etsittyä ajatella, että heistä tuntui mahdollinen työskentely vapaamuurariloosheissa sangen lupaavalta ja houkuttevalta. Tosin tästä ei ole suoranaisia historiallisia paperitodistuksia, mutta „hedelmästä puu tunnetaan”. Vapaamuurarius ei henkisenä liittona voinut syntyä tyhjistä v. 1717, ja sen verran on meille historiallisesti todistettu, että Elias Ashmole vihittiin vapaamuurariksi Warringtonissa vuonna 1646. Tästä kertoo hänen omakätinen päiväkirjansa, ja sama päiväkirja kertoo hänen ottaneen osaa erääseen looshikokoukseen Lontoossa v. 1682. Huomaatteko nyt, mihin tähtään? Pidän teosofisen liikkeen tähänastista toimintaa valmistustyönä ja odotan tällä vuosisadalla suurta uudistusta, puhdistusta ja reorganisaationia vapaamuurariliikkeen alalla. Odotan, että vielä keksitään yhteinen koroke, jolla kaikki vapaamuurari-, teosofiset, mystilliset, ruusuristiläiset, okkultiset y.m. henkiset seurukset voivat tarjota kättä toisilleen ja yhteisvoimin työskennellä ihmiskunnan hyväksi, kansojen valistukseksi ja yksilöiden onnellistuttamiseksi. Odotanpa vielä, että tämä yritys tulee paremmin onnistumaan kuin vapaamuurarius vuodelta 1717.

– Suurenmoinen unelma!

– Onpa minulla siitä jotain suunnitelmaakin. Tahdotteko kuulla?

– Mielelläni.

V.
VAPAAMUURARIUDEN HENKI:
2. Uudestasntyminen.

– Kun minun nyt tulee esittää teille suunnitelmani vapaamuurariuden uudestasnttamiseksi, on mielestäni konkreettinen esitys paremmin paikallaan kuin abstraktinen. Sen sijaan siis, että puhuisimme yleisin sanoin, voimme mielestämme kuvitella, että jossain on olemassa tuommoinen uudestasntynyt vapaamuurarius tai vielä kiinteämmin määritellen uudenmuotoinen mallilooshi, jonka toimintaa seuraamalla ja tutkimalla saamme käsityksen reorganisoidusta muurariliikkeestä. Kuvitelkaamme vaikka, että semmoinen looshi löytyisi jossain täällä Suomessa. Millä tavalla luulette, että tämä looshi levittäisi tietoa itsestään ja tekisi propagandaa vapaamuurariasian puolesta?

– Propagandaa? huudahti ystäväni. – Eikö vapaamuurariliike enää olisikaan salainen?

– Salainen! Eihän se nytkään ole salainen. Koko maailma tietää, että vapaamuurareita on.

– Niin, mutta eivät he harjoita propagandaa asian puolesta.

– Eivätköhän? No, ehkei niin itsetietoisesti ja tarmokkaasti kuin voisivat. Mutta mitä hyötyä olisi liikkeestä, jonka puolesta ei kannattaisi tehdä propagandaa? Jos jokin seura on olemassa ihmiskuntaa varten, olisi väärin pistää sen kynttilä vakan alle. Eivät ymmärtääkseni vapaamuuraritkaan sitä ole tehneet.

– Mutta onhan aina pidetty kaikki tarkasti salassa.

– Niin, ja sentähden onkin oikein sanoa, että vapaamuurariseura on „suljettu” seura. Sana suljettu on mielestäni onnistuneempi kuin salainen tässä tapauksessa. Jos jokin seura on salainen, emme tiedä mitään sen jäsenistä, sen kokouspaikoista j.n.e. – se on meille kuin olematon. Mutta sitä vapaamuurarit eivät ole. Useissa kaupungeissa heillä on omat „temppeleinsä” eli talonsa ja useat vapaamuurarit tunnetaan julkisesti. Se mikä kaikkialla jää salatuksi, on merkkikieli, kokousrituaali j.n.e. – toisin sanoen se, mikä tekee seuran suljetuksi. Palatkaamme nyt asiaan. Tietysti mallilooshikin on suljettu. Mutta asian puolesta tehdään propagandaa. Millä tavalla?

– Julkisilla esitelmilläkö?

– En sitä erikoisesti ajattele, vaikka niinkin voi sattua, sillä tärkeintä ei ollenkaan ole, että maailma saa tietää looshin olemassaolosta tai toisen tai toisen henkilön jäsenyydestä, tärkeintä on, että ympäristön mielenkiinto herää ja sen huomio kääntyy siihen uuteen elämänyymmärrykseen, jota vapaamuurarien tulee edustaa. Ja yleisön mielenkiinto herää – paitsi tietysti sekä puhutun että painetun sanan kautta, joka silloin koskee aatteita, maailmankatsomusta, elämänyymmärrystä eikä järjestöä – ennen kaikkea niiden elävien ihmisten kautta, joissa vapaamuurariaate on muotoon pukeutunut. Millä tavalla nämä ihmiset sitten eroavat ympäristöstään? Se näkyy arvostelusta, minkä ympäristö heistä antaa: „he ovat niin iloisia ja niin hyviä!” Heidän ilonsa ei ole remuava, vaikka he osaavat sydämestään nauraakin, mutta se loistaa heidän silmistään ja sanoistaan, se puhuu heidän käytöksessään ja heidän tavoissaan. He ovat oikeastaan hiljaista väkeä ja heidän ilonsa on sydämellistä rauhaa ja onnea. Mikä meitä ihmisiä enimmin raskauttaa ja painaa? Synkkä maailmankatsomus, harmaa elämänusko, jumalanpelko, kuolemanpelko, rangaistuksenpelko, tuo vanha harhaluulo, että sielumme on synnin kautta maahan kytketty. Kaikesta tästä on vapaamuurari vapautunut.

Hänen maailmankatsomuksensa on valoisa. Hän uskoo Jumalaan, hän rakastaa Jumalaa, sillä Jumala on hänelle elämisen ja olemisen henki, maailmankaikkeuden järki eli totuus, kaikkien muotojen ilmentämä kauneus, kaikkien ilmiöiden takana piilevä rakkaus ja hyvyys. Tätä Jumalaa ei voi pelätä, häntä voi ainoastaan rakastaa. Muotojen maailmassa vallitsee täydellinen oikeus, hengen maailmassa hyvyys. Ihminen on henkiolento. Hänen sielunsa on sidottu ruumiiseen, mutta sillä on siivet. Nostakoon siipensä lentoon sielu, niin ruumis ei sitä sido. Sielu voi kasvaa, sielu voi kehittyä, mitään rajoja ei ikuisuudessa ole. Ihminen on henkenä kuolematon. Missä on synnin voima, kun katse on korkeuksiin suunnattu? Missä pahan pelko, kun sydän syleilee maata aamuruskon siivillä? Missä kärsimyksen kauhistus, kun tuska avaa taivaan ovet? Missä kuoleman voitto, kun kadotusta ei ole?

Minun täytyi vaieta, ennenkuin ystäväni hymyilisi innostukselleni. Mutta kun hän ei mitään virkkanut, jatkoin taas puhettani:

– Tuon mallilooshimme jäsenet ovat siis ihmisinä huomiota herättäviä. He ovat ystävällisiä, auttavaisia, itsensä unohtavaisia. He kuuluvat kaikkiin yhteiskuntaluokkiin ja täyttävät jokapäiväiset velvollisuutensa kukin alallaan mallikelpoisesti. Mutta he ovat viisaita ja harkitsevia eikä mikään saisi heitä tekemään semmoista, jota heidän omatuntonsa ei hyväksyisi. He eivät tingi. He luopuvat mieluummin maallisista eduista kuin oikeudesta ja totuudesta. He eivät epäröi eivätkä horju. He kulkevat hyvää tietään suoraan, nöyrän ja ylpeän lujasti. Minkälaisia ihmisiä heidän sielunsa kutsuu puolelleen? Vaikuttaako heidän esimerkkinsä kaikkiin poikkeuksetta?

– Hm. Kuinka sanoisin? Luulisihan hyvän esimerkin aina vaikuttavan.

– Ei se vaikuta välittömästi kaikkiin. Monessa se herättää vastustavia voimia. Moni alkaa etsiä noiden yli-ihmisten heikkoja puolia. Ja jos hän joissakuissa veljissä löytää inhimillisten heikkouksien jätteitä, hän naurahtaa, hän ivaa ja pilkkaa, – ja täten hän tietämättään rakentaa suojelevan muurin looshin ja sen jäsenien ympärille. Eivät läheskään kaikki ympäristössä ole vastaanottavaisia. Useimmat kulkevat silmät ummessa. Mutta monet myös näkevät. He näkevät valon ja heidän sydämensä avautuu. He muodostavat valiojoukon. Tälle valiojoukolle looshin ääni kuuluu. Heitä se kutsuu. Ketä he ovat?

– Varmaankin totuuden etsijät?

– Niin. He ovat niitä ihmisiä, jotka jäsenissään tuntevat eron ihmisen ja eläimen välillä, jotka ovat jättäneet eläimen tiet ja niin mielellään tahtoisivat tietää, kuka ihminen on, mikä hänen elämäntehtävänsä on, mistä hän on tullut ja minne hän menee. Järki nostaa ihmisen eläimen yläpuolelle, mutta mikä merkitys on lopullisesti järjelläkään ja kaikilla sen saavutuksilla, jos ihminen sittenkin on vain kehittyneempi eläin tai vain kuoleva ruumis? He ovat ajattelijoita, he tahtovat kulkea valon kirkkaudessa, he tahtovat ottaa askeleitaan tietoisina tiestä ja tietoisina päämäärästä. Niin, he ovat totuuden etsijöitä. Heitä looshi kutsuu, ja he kerääntyvät yksitellen vapaamuurarien ympärille. He saavat tietää looshimme olemassaolosta ja he pyytävät pääsyä sisään. Kieltäisittekö heiltä pääsyn?

– Enpä tietenkään, sillä he ovat vakavia pyrkijöitä.

– Niin, he täyttävät ehdon, joka avaa looshin oven: he etsivät valoa. Ja ennenkuin he kynnyksen yli astuvat, he saavat tietää, mikä looshi on. „Looshi on opisto”, heille selitetään, „koulu, jossa opitaan Kristusta tuntemaan.” Ja heiltä kysytään: „Tahdotteko oppia Kristusta tuntemaan vai joko luulette ja uskotte tuntevanne hänet?” Jos joku hämmästyy ja epäröi, ei hän ole vielä kypsä. Mutta jos hän hämmästyy ja ilostuu, silloin hän on tervetullut looshiin.

– Tuo on nerokasta! huudahti ystäväni keskeyttäen.

– Se on totuudenmukaista. Seuratkaamme nyt hyväksytyt pyrkijän vaiheita. Kun hänet vihdoon on vihitty vapaamuurariksi ensimmäiseen eli oppipojan asteeseen, selitetään hänelle, että vertauskuvallinen vapaamuurarius eli sininen looshi käsittää kolme astetta, oppipojan, ammattilaisen ja mestarimuurarin, jotka läpikäydään järjestyksessä. Niitä eroittavat toisistaan määrätyt tutkinnot ja yhdessä ne muodostavat oppikurssin, jonka suorittuaan vapaamuurari on valmis astumaan uuteen, korkeampaan looshiin. Kuinka kauvan tämä ensimmäinen kurssi sinisessä looshissa kestää, se riippuu vapaamuurarista itsestään. Lyhyin aika on vuosi, ja tämä nopea suoritus johtuu silloin asianomaisen entisistä saavutuksista, mutta keskimäärin kuluu ainakin kolme vuotta ensimmäiseen oppikurssiin. Vastaanoton ja vihkimyksen jälkeen alkaa nyt oppipojanasteen kurssi. Tämä läpikäydään osaksi opiskelulooshissa, osaksi kotona, sillä oppipojalla on paljon tutkimista ja lukemista. Mitä luulette tämän kurssin sisältävän?

– Mitäpä sanoisin? Tässähän on opittava Kristusta tuntemaan, kuten sanoitte. Olisikohan tutkittava uutta testamenttia?

– Ei. Oppipojan mottona on: Kristuksen luo tullaan toisten uskontojen kautta.

– Oh, olisihan minun pitänyt se ymmärtää.

– Ja sentähden ensimmäisessä asteessa tutkitaan maailman pyhiä kirjoja yleensä, vanhoja uskontoja, uskonnon alkuperää, viisaiden lausuntoja, profettain opetuksia. Aine on tyhjentytön, mutta taitavasti ohjattuna opiskelija saa käsityksen ihmisten totuudenkaipuusta kaikkina aikoina ja siitä, miten sitä on tyydytetty. Tutustuessaan eri uskontojen pyhiin kirjoihin, Veedoihin, Tao-te-kingiin, Zend-Avestaan, Popolvuhun, Kuolleitten kirjaan, Dhammapadaan, Eddaan, Koraniin, Kalevalaan, ei hän saata olla näkemättä punaista lankaa, joka näitä kaikkia yhdistää. Kaikista huokuu sama vilpityn totuuden ja hyvyyden kaipuu, sama tiedonjano, sama täydellisyyteen pyrkimys. Kaikki sisältävät myös alkuperäisessä kauneudessaan saman suuren ja pyhän lupauksen: ihmisen jumalkaipuu ei ole turha eikä tuulesta temmattu, sillä tie on hänelle avoinna Jumalan luo. Uskon siveellisessä taistelussa piilee tiedon salaisuus. Opiskelijaa opastetaan aineiden valikoimisessa. Hän oppii eroittamaan uskonnoissa kullankuonasta, katoamattoman katoavaisesta. Pettämättömällä totuudennäkemyksellä hän oppii lukemaan pyhiä kirjoja. Ajan tullen häntä tutkitaan näiden tuntemisessa, ja jos hän osoittaa tietävänsä, mitä suuret viisaat ovat opettaneet, asetetaan hänelle kysymys: „Mihinkä olet tutkimuksissasi joutunut? Oletko nähnyt totuuden? Mikä se on? Mikä on oikea uskonto?” Tähän hänen on vastattava joko suullisessa tai kirjallisessa esityksessä, ja sen jälkeen hänelle annetaan „palkan korotus”. Hänet nostetaan ammattilaisen asteeseen.

– Entä jos tutkijalautakunta ei hyväksy häntä? Jos hänen vastauksensa kysymykseen ei tyydytä?

– Ketä se ei tyydyttäisi? Kun oppipoika vilpittömästi sydäimestään vastaa, on vastaus hyvä. Hänen tietojansa on jo ennen tutkittu eikä looshilla mitään dogmeja ole. Vapaamuuraria juuri kasvatetaan vapauteen. Kun hän työn suorittaa, on hän valmis. Työ on hänen omaa työtään ja sillä on hänen oma personallinen leimansa. Kas siinä koko vaatimus. Kaavoja ei käytetä. Työtä on rakastettava, ei pelättävä.

– Oivallinen periaate, myönsi ystäväni. – Oppipojasta on siis tullut ammattilainen. Minkälainen oppikurssi hänelle nyt alkaa?

– Nyt hänen on opittava tuntemaan mystillistä Kristusta. Hänen on opittava näkemään, kuinka mystillinen Kristus on se pohja, jolle kaikki uskonnot ovat rakennetut, se runko, josta kaikki ovat oksina kasvaneet, se taivaallinen ihminen, se vapahtaja, se Messias, johon kaikki ovat viitanneet. Hänen on nyt opittava ymmärtämään uskonnollisia ilmiöitä yhdistävä henki, henkisten kokemusten takana oleva todellisuus. Uutta testamenttia tutkimalla hänelle selviää, mikä oli Paavalin Damaskus-kokemus, ja hän saa aavistuksen siitä, mikä oli Jeesuksen taivaallinen isä. Huomatkaa. En sano, että hänen tulisi itse näitä kokea.

Semmoinen ei ole oppikurssin määrättävissä. Se riippuu hänen oman sielunsa tilasta. Oppikurssi vain valmistaa maaperää valaisemalla ja herättämällä järkeä.

– Sen ymmärrän, mutta rajoittuuko ammatilaisen kurssi uuteen testamenttiin, joka siten ikäänkuin kruunaa toisten pyhien kirjojen tutkimisen?

– Ei laisinkaan. Tuo oli mainittu vain esimerkkinä siitä hengestä, joka vallitsee toisen asteen opinnoissa. Itse opinnot koskevat ihmistä, ei enää uskontoja. Mistä näet mystillinen Kristus on löydettävissä? Ihmisestä. Mystillinen Kristus on samalla kosminen Kristus, Logos eli Sana ihmisessä yhtä maailmanjärjen kanssa, ja sentähden ihminen etsittyään Jumalaa maailmasta palaa itseensä, ymmärtäen, että Jumalan löytäminen ei voi tapahtua muualla kuin hänen omassa tajunnassaan. Sentähden toisessa oppikurssissa tutkitaan ihmistä niin hyvin ruumiin kuin sielun ja hengen puolesta, – ihmistä, kuten vanhat viisaat sanoivat, Jumalan kuvana, mikrokosmoksena, maailmana pienoiskoossa. Aineet ovat fysiologia, psykologia, pneumatologia, mutta tässä ei pysähdytä virallisen länsimaalaisen tieteen saavutuksiin, vaan käännytään vanhojenkin puoleen. Tutkitaan aasialaista sielutiedettä, okkultismia ja salaisia tieteitä; astrologia esim. on välttämätön opas ihmisen tuntemiseen. Ammatilaisen silmät avautuvat näkemään vastaavaisuuksia, korrespondensejä, luonnossa ja lukemaan vertauskuvain eli symbolien kieltä. Erikoisena tutkimusaiheena on hänelle hänen oman looshinsa kokoonpano. „Looshi kuvaa ihmistä”, sanotaan hänelle, ja kun hän on tutkinnoissa osoittanut perehtyneensä ammatilaisen oppiaineihin, annetaan hänelle suullisesti tai kirjallisesti vastattavaksi seuraavanlainen kysymys: „Millä tavalla looshi kuvaa ihmistä ja mitä sen symboliikka meille opettaa?” Tähän vastattuaan hän on valmis kolmatta astetta varten.

– Tuo on todella koulua, ja kyllä luulisi, että vapaamuurarit siinä käydessään kehittyvät. Ainakin he varmasti oppivat jotakin.

– Sinisessä looshissa ei pyritäkään sen ylemmä, kunhan vain jotakin opitaan.

– Nyt seuraa siis ammatilaisen vihkimys mestarimuurariksi, ja kolmannen asteen oppikurssi alkaa. Saanko siitä kuulla jotain?

– Kolmas aste omistetaan vihkimyssymboliikan tutkimiselle. Vihkimys, kuten tiedämme, on ihmisen korkein henkinen saavutus, elimellisesti eroittamaton Salaisesta Veljeskunnasta, ja sentähden mestarimuurarin opiskelu kokonaan tähtää tuohon keskeiseen kysymykseen: onko Salainen Veljeskunta olemassa? Tietysti hän ei voi odottaa kokemusperäistä tietoa, sillä ei kukaan muu voi hänelle sitä antaa kuin Veljeskunta itse, hänen opiskelunsa päämääränä onkin vain selvä käsitys siitä, että Salaisen Veljeskunnan olemassaolo on järjen, omantunnon ja sydämen vaatima. Sentähden hänen opintonsa ovat osaksi historiallisia, osaksi filosofisia, osaksi realistis-symbolistisia. Hän tutkii vihkimyksen historiaa, toisin sanoen salaisten eli suljettujen seurojen ja veljeskuntien historiaa sekä keski- että vanhalla ajalla, niin paljon kuin niistä historiallisesti tiedetään. Tämä on silloin samalla hänen oman vapaamuurariutensa historiaa. Sitten hän tutkii vihkimysdraamaa, sen filosofista ja psykologista sisältöä, sekä vanhoista kuvauksista, esim. „Kuolleitten kirjasta” että ennen kaikkea Jeesus Natsarealaisen sisäisenä historiana evankeliumista. Hänen on

ymmärrettävä järjellään ylösnousemuksen mysterio. Lopuksi hän tutkii oman mestarimuurarivihkimyksensä symboliikkaa, sillä onhan hän itse näytellyt osaa vertauskuvallisessa vihkimyksessä kuoloineen ja ylösnousemuksineen, ja saadakseen käsityksen todellisesta vihkimyksestä hänen vain tulee yksityiskohtaisesti ymmärtää omassa looshissa esitettyä draamaa. Kun hän tutkinnoissa on osoittanut omaavansa historiallisia tietoja, on hänen vain suullisesti tai kirjallisesti annettava tulkinta vapaamuurarivihkimyksen symboliikasta ollakseen arvonsa ansaitseva kolmannen asteen vapaamuurariveli.

– Minun täytyy sanoa, että tämä kaikki tuntuu mielestäni luonnolliselta ja hyvin perustellulta. Se on kauttaaltaan rehellistä totuuden etsimistä. Jos sinisessä looshissa on tällainen työohjelma, ei siinä ole

mitään tilaa salaiselle vehkeilylle eikä valta-aseman väärinkäytölle. Ei siinä ole sijaa politiikalle eikä puolueriidoille. Looshi on todella silloin temppele. Mutta kun nyt vapaamuurari on suorittanut kolmannen asteen oppikurssin, mitä hänestä sitten tulee?

– Sitten hän on velvollinen antamaan toisille, mitä hän itse on saanut. Hän on velvollinen palvelemaan looshissa upseerina eli virkailijana, ensin seremoniojen hoitajana ja opettajana, s.o. alemmissa virkatehtävissä, ja sitten varsinaisen opetuksen jakajana kolmessa ylemmässä upseerivirassa. Oltuaan aikansa looshissa mestarina hän on itseoikeutettu kuulumaan virkailijana siihen suurlooshiin, joka hallitsee ja johtaa toisia ja joka on sinisten looshien itsehallinto, kokoonpantu niiden yliupseereista.

– Miten tarkoitatte? Eikö ole korkeampaa hallituselintä kuin tämä virkaanasetettujen mestarein looshi? Eikö siis ole korkeampia asteita teidän suunnitelmassanne?

– Korkeampia asteita kyllä, mutta niistä myöhemmin. Niin, minun käsittääkseni sinisten looshien pitää muodostaa autonominen kokonaisuus. Heidän ylitsensä – ikäänkuin heitä uhkaamassa – ei saa olla asteita eikä loosheja varustettuina niin sanoakseni maallisella eli ajallisella vallalla. Se mikä on korkeammalla, se on auttamista ja opettamista varten. Se neuvoo, mutta ei pakoita. Sininen eli Johannes-muurarius on vapaamuurariuden sekä ydin että ehjä muoto. Se on kokonaisuus sinään ja oppilaitokseksi järjestettyinä se on oleva pyhä ja koskematon.

– Tästä ajatuksesta tunnen innostuvani. Kun sanoitte, että korkeammat asteet voivat olla ikäänkuin uhkaamassa Johannes-looshien vapautta, muistin itse joskus niin tunteneeni ja muistin toisten, varsinkin syrjäisten, välistä sanoneen: kyllähän sitä tulisi vapaamuurariksi, mutta kun ei tiedä, mihin korkeammanasteiset veljet ja neuvostot voivat vetää ja viedä. Tulee ylhäältäpäin salaperäisiä käskyjä eikä auta muu kuin totteleminen, ellei tahdo pettää muurarivalaansa.

– No, vaikeivät nuo korkeammat instansit olisikaan niin jesuiittamaisia kuin pelätään, on minusta periaatteellisesti oikein, että siniset looshit muodostavat ehjän kokonaisuuden, joka itse hallitsee itseänsä. Ovathan tämän muutamit suurlooshit jo oivaltaneetkin. Ainakin ovat seuraavat suurlooshit julistaneet tunnustavansa ainoastaan kolme ensimmäistä astetta joihin siis vapaamuurarius heidän mukaansa sisältyy: Englannin, Skotlannin ja Irlannin suurlooshit, Hamburgin suurlooshi, Bayreuthin suurlooshi, Sachsenin suuri maakuntalooshi, Belgian Grand Orient, Schweitzin suurlooshi Alpina, Unkarin symbolinen suurlooshi ja Alankomaiden suur-orientti. Ja on tällä Johannes-muurariuden tunnustamisella varsinaiseksi vapaamuurariudeksi toinenkin suuri merkitys. Siitä voi näet muodostua se äsken mainitsemani koroke, jolla eivät ainoastaan kaikki vapaamuurariseurat, mutta myös teosofiset, okkultiset, ruusuristiläiset y.m. yhdistykset saattaisivat lyödä käden kätehen ja ryhtyä yhteistyöhön valoisamman elämänymmärryksen puolesta. En näet löydä syytä, mikseivät teosofiset y.m. seurat voisivat liittyä suureen vapaamuurariliikkeen ja omaksua vapaamuurarilooshien konstitutsioonin edellä esittämäni ohjelman mukaan. He vain voittaisivat siitä voimakkaan, lujan ja elävän muodon omalle toiminnalleen. En liioin näe syytä, mikseivät maailman vapaamuurarisuurlooshit, mikäli niiden työ ja toiminta tarkoittaa totuuden, s.o. Jumalan ja ihmiskunnan palvelemista, kannattaisi tässä haahmoiteltua organisointia ja tunnustaisi laillisiksi vapaamuurariloosheiksi kaikkia niitäkin loosheja, jotka riippumattomina syntyisivät tämän ohjelman toteuttamiseksi.

– Mutta näissä toisissa liikkeissä, teosofisissa y.m. seuroissa, ovat naiset vapaasti miesten veroisina mukana. Kuinka heidän kävisi, jos kaikki seurat muodostuisivat vapaamuurariloosheiksi?

– Heidän täytyisi luonnollisesti olla mukana.

– Aah! Mutta siinä taisi nousta tie pystyyn.

– Niin, siinä kai on suurin käytännöllinen vaikeus ja este. Vapaamuurarit ovat tottuneet ajattelemaan, että nainen on suljettuna ulos „miesten talosta”. Se on heidän mielikuvituksessaan muodostunut pyhäksi ja kumoamattomaksi periaatteeksi. Siinä on suuri mullistus tapahtuva. Nainen on tunnustettava toveriksi vapaamuurariudessakin. Ja naurettavaa olisi, jos mies henkisessä elämässä kieltäisi oikeudet naiselta. Syy miesten itsepintaisuuteen tässä asiassa lienee pikemmin etsittävä siitä, että nykyinen vapaamuurarius ei ole niin paljon henkistä harrastusta kuin toverillista yhteiselämää. Ja miehet luonnollisesti tahtovat klubinsa, niinkuin naiset kahvipöytänsä, ainoastaan omaa sukupuoltaan varten. Mutta tämä vaatimus vapaamuurariuden suhteen katoaa siinä silmänräpäyksessä, kun oivalletaan vapaamuurariuden oikea henki, tarkoitus ja tehtävä. Sen ylhäinen alkuperä on liian pyhä, jotta siitä saataisiin tehdä sukupuolikysymys. Ajateltakoon sitten mieluummin että naiset, jotka äsken vielä olivat kehityksessä miesten alapuolella, nyt ovat nousseet niiden tasalle. Vapaamuurarius henkisenä suurliikkeenä kuuluu molemmille sukupuolille.

– Onhan niitä naitaikin tehty vapaamuurareiksi. Ranskassa toimii suurlooshi, jolla on tytärloosheja yltympäri maapalloa ja joka hyväksyy jäsenikseen sekä naisia että miehiä, – n.s. yhteisvapaamuurarius.

– On kyllä, ja se on heille ikuisiksi kunniaksi luettava. On myös laaja liike Amerikassa, n.s. Itäisen Tähtien Järjestö (*Order of the Eastern Star*), joka lienee perustettu Yhdysvalloissa jo vuonna 1778, vaikkei se saavuttanut huomattavampaa asemaa ennenkuin v. 1850, jolloin sen elvytti uudestaan eloon tunnettu amerikkalainen vapaamuurari Rob. Morris. Vuonna 1874 se saattoi järjestää itselleen korkeimman suurkapitulin ja v. 1917 sillä oli 900,000 jäsentä. Tämä järjestö on naisjärjestö, vaikka sen kokouksiin saavat ottaa osaa miesmuurarit. Se ei väitä olevansa vapaamuurarijärjestö, vaikka se on vapaamuuraripohjalle perustettu. Sentähden miehet sen tunnustavat ja antavat looshihuoneensa sille käytettäväksi. Se on suurin naisjärjestö maailmassa. Totta puhuakseni se ei miellytä minua periaatteellisesti yhtä paljon kuin esim. yhteisvapaamuurarius, koska sekin on vain toispuolinen. Ei, meidän täytyy rehellisesti tunnustaa miesten ja naisten tasa-arvoisuus, niinkuin Charles Sotheran sanoi kirjeessään H. P. Blavatskylle: „hyväksyä nainen miehen työtoveriksi elämän taistelussa”. Eikö teidänkin mielestänne ole niin?

– Tunnustan kyllä ajatelleeni, että nainen on liian puhelias, turhamainen, kunnianhimoinen, utelias ja pikkumainen sopiakseen miesten kanssa vakavaan seurusteluun ja yhteistyöhön, mutta lienen erehtynyt. Mielelläni sen uskon.

– Tietysti erehdytte, jos tuommoisen mittakaavan mukaan arvostelette naisia yleensä. Onhan naisia, jotka eivät kykene vakavaan toveruuteen miesten rinnalla, mutta onhan semmoisia miehiäkin! Mitä muuten henkisiin harrastuksiin ja pyrkimyksiin tulee, luulen, että nykyajan naiset pikemmin vievät voiton miehistä, – tarkoitan, että naisista ehkä useammat kaipaavat valoa elämään kuin miehistä. Joka tapauksessa on meidän myönnettävä miesten ja naisten yhdenvertaisuus, koska molemmat ovat ihmisiä. En todella saata muuta kuin sanoa, että ajan henki kolkuttaa vapaamuurarilooshien oville ja rukoilee niiden avautumista toisellekin puolelle ihmiskuntaa.

– Ajat voivat muuttua. Olisi tuo kaunista ja suurta. Mutta teidän esityksenne ihannelooshin työstä jäi kesken. Sanoitte äsken, että korkeampiakin asteita olisi. Kun mestarimuurari siis palvelee looshissaan upseerina eli virkailijana, avautuu hänelle nousun ja kehityksen mahdollisuus vai kuinka?

– Niin avautuu, ja tässä samalla astuu etemme kysymys „korkeammista asteista”. Olemme jo ennestään yhtä mieltä siitä, että näistä korkeammista asteista riippuu sekä eripuraisuus muurarein kesken että vapaamuurariuden osaksi usein yleisön puolelta tullut epäily ja ylönkatse. Muuraripiireissä korkeammat asteet uhkaavat valta-asemallaan, kiihoittavat turhamaisuutta ja kunnianhimoa kaikenlaisine komeine nimityksineen ja koristeineen, ärsyttävät uteliaisuutta otaksutuilla tiedoillaan tai aiheuttavat pettymystä, kun tiedon puute paljastuu. Sentähden ne ovat turhia, jos ei niiden raison d'être ole paremmin perusteltu. On itse asiassa löydettävä periaatteellinen motiivi niiden tai jonkun ylemmän asteen olemassaoloon.

– Eikö syy ole selvä? ehätti tähän ystäväni. – Laajempi tieto, korkeampi kehitys.

– Tepä sen sanotte. Mutta jos kellä on suurempia tietoja, millähän lailla hän on niihin tipahtanut? Ja minkälaisista tiedoista tässä on kysymys? Laajemmista lukutiedoistako vaiko perusteellisemmista tiedoista muurariseremonioista ja muurarietiketistä?

– Viimeksi mainitsemanne tiedon laji on merkityksestä ainoastaan muurariپیreissä, enkä sitä ota lukuun. Eivät minusta laajemmat lukutiedotkaan – niin hyvä kuin oppi muuten aina on – tässä kohden tyydytä ajatustani. Minusta tieto, mikä tässä varsinaisesti tulisi kysymykseen, olisi syvempää tietoa mysterioista, tarkoitan käytännöllistä, ensikäitistä, kokemusperäistä tietoa elämästä ja kuolemasta, sitä tietoa, josta teosofiassa ja salatieteessä puhutaan ja jota Paavali nähtävästi ajattelee puhuessaan siitä, että „ihmisen henki tutkii Jumalankin hengen syvyyksiä”.

– Ja jota Jeesus nimittää „taivasten valtakunnan salaisuudeksi”. Siinäpä sen näette. Ja kuinka semmoinen tieto tulee kuolevaisen osaksi?

– Se kai annetaan hänelle, kun hän osoittautuu kypsäksi.

– Entä kypsyy? Mistä se johtuu?

– Tietysti ihmisen pyrkimyksistä ja ponnistuksista.

– Siis hänen omasta työstään. Toisin sanoen hänen työnsä ja hänen taistelunsa avaa hänelle vähitellen tiedon valtakuntaa. Mihinkä täten joudumme? Siihen, että ylemmillä asteilla on merkitystä ainoastaan siinä tapauksessa, että ne vievät vapaamuuraria sitä todellista vihkimystä kohti, jota ainoastaan Salainen Veljeskunta voi suoda. Ja koska ne täten muodostuvat tieksi, ehkä voisimme sanoa: valmistavaksi tieksi, ovat nekin kokonaan työasteita, vaikka työ motiivinsa ja muotonsa puolesta eroaa näissä edellisten asteiden työstä. Johannes-looshissa oli työ tavallista akateemista tutkimustyötä oman järjensä valaisemiseksi. Tässä punaisessa vapaamuurariudessa, Andreas- eli skottilaisessa looshissa tai Ruusu-Risti-looshissa, joksi sitä tahtoisin nimittää, on työ ennen kaikkea siveellistä itsekasvatusta, joka tapahtuu salassa, mutta näyttäytyy ulkonaisesti palvelussa ja itsensäunohtamisessa. Ja huomatkamme: tämä työ on vapaa; korkeammat asteet ovat täydellisesti vapaaehtoisia. Ei kenenkään Johannes-muurarin ole pakko liittyä Ruusu-Risti-looshiin (eli kapituliin, jos niin tahdomme).

– Mutta otaksukaamme, että hän liittyy siihen. Mikä tehtävä häntä silloin odottaa? Voitteko siitä sanoa jotain tarkempaa?

– Kun hänet on vihitty ensimmäiseen asteeseen, jota voimme nimittää skottilaisen riituksen mukaisesti „uskotun sihteerin” asteeksi, ilmoitetaan hänelle, että tämä ensimmäinen aste on vaikenemisen aste. Hänen pitää tässä kuunnella, miettiä ja valikoida. Hänen edessään on nimittäin kolme tietä, kolme työsuuntaa, joiden välillä hänen on valittava. Ensimmäinen työsuunta syventää ja elävöittää Johannes-muurariuden oppipojan astetta. Toinen työsuunnitelma syventää ja elävöittää ammattilaisen ja kolmas mestarimuurarin astetta. Nämä eivät nyt ole eri asteita, vaan kulkevat rinnakkain. Ensimmäisellä tiellä Andreas-muurari ottaa ihmiskunnan veljeyden käytännöllisen harkintansa ja kokeilunsa alaiseksi. Hän uskoo veljeyteen, hän kysyy vain itseltään: miten on veljeys toteutettava ja mitä voi tehdä sen toteuttamiseksi? Siinä nousee hänen mieleensä yhteiskunnallinen ja valtiollinen pulma, luokkien taistelu, kansainväliset vaikeudet, sodan ja rauhan kysymys. Siinä myös avautuvat hänelle kaikki mahdolliset tavat auttaa ja palvella ihmisiä terveinä ja sairaina elämän taistelussa. Siinä ammottaa taloudellinen kysymys ja lasten kasvatusta ja avioliiton ongelma ja rikollisten ihmisten kohtelu y.m. Toiseen työsuuntaan, joka kuten sanottu vastaa Johannes-muurariuden ammattilaisastetta, sitä syventäen ja elävöittäen, kuuluu kaikki varsinaainen aivotyö: tieteellinen tutkimus, siihen luonnollisesti luettuna vapaamuurariutta, okkultismia, magiaa j.n.e. koskeva historiallinen y.m.

tutkimus; taiteellinen luominen, jolla nimityksellä tarkoitan sekä runoilijan ja kirjailijan, säveltäjän ja laulajan että kuvanveistäjän ja näyttelijän, maalarin ja arkkitehdin, sanomalehtimiehen ja puhujan y.m. vapaata, taiteellista työtä; filosofinen ja uskonnollinen järkeily, joka vie esim. kirjallisiin tuloksiin; keksijän käytännöllis-tieteellinen työ j.n.e. Kolmanteen työsuuntaan, joka syventää ja elävöittää mestarimuurarin astetta, kuuluu n.s. varsinainen esoteerinen työ: itsekasvatuksen eettinen probleemi, salatiede, magia, psykismi, spiritualismi, uskonnollinen kokemus j.n.e. – kaikki käytännössä. Kuten huomaatte, on ohjelma laaja.

– Aioin juuri sanoa, että se on mahdoton ohjelma! Käsittää koko inhimillisen elämän.

– Niin on tarkoituskin. Koko inhimillinen elämä on pyhitettävä palvelukseksi. Kuinka muuten voitaisiin käytännössä ratkaista yhteiskunnallinen ja valtiollinen kysymys?

– Mutta jokainen ihminen on jo jossain toimessa, ennenkuin hänestä tulee vapaamuurari. Hän on joko työmies yleensä tai ammattilainen, maanviljelijä tai virkamies, pappi tai sotilas, taiteilija tai tiedemies,

– mikä merkitys näin ollen on tuolla „valikoimisella” Ruusu-Risti-looshissa? Tarkoitetaanko, että pitää luopua entisestä ammatistaan? Kyllä moni sitä mielellään tekisi, jos muuhun kykenisi!

– Ehkä joskus sitäkin, mutta ei „tarkoitus” ole semmoinen. Tarkoitus on ensinnäkin, että opitaan ymmärtämään jokaisen inhimillisen työn arvo. Jokaista työtä voidaan henkevoittaa, jokaisesta tehdä jumalanpalvelus. Näen silmistänne, mikä mieleenne juolahti, ja riennän lisäämään: yksin sotilaankin ammatista. Vasta kun työ on tehty jumalanpalvelukseksi, vasta silloin on sen syntysana löydetty. Ja vasta kun syntysana löydetään, vasta silloin on työ voitettavissa, vasta silloin voidaan se muoto jättää. Ihmisen täytyy oppia rakastamaan omaa työtään, ennenkuin hän voi siitä luopua. Tämä on toinen puoli asiasta. Mutta „valikoimisella” on varsinaisesti toinenkin tarkoitus. Ihminen, joka tahtoo henkisesti kehittyä, ei voi olla yksipuolinen. Hän ei saa olla sokeasti kiinni vain ammatissaan. Hänellä pitää olla „harrastuskin”. Vapaamuurarius on nyt tämä hänen harrastuksensa. Ja vapaamuurarius Ruusu-Risti-looshissa pukeutuu siihen muotoon, että hänen on – oman personallisen ja siis enemmän tai vähemmän itsekkäillekin motiiveille perustuvan ammattityönsä ohella – valikoitava itselleen epäitsekäs „harrastus”, joka kasvattaa häntä siveellisesti ja älyllisesti samalla kuin se on hyödyksi toisille. Tämä harrastus ei saa olla vastenmielinen hänelle itselleen, ei teennäinen, ei tekopyhä. Sen pitää puhjeta hänen omasta sydäimestään. Hänellä voi semmoinen jo olla. Siis hän tuo sen uhrina veljeyden alttarille. Ja huomatkaa: varsinainen esoteerinen itsekasvatustyö on kaikille avoinna, jos valikointi käy yli voimien.

– Aioin juuri kysyä, eikö mitään apua anneta looshissa valikoimisessa?

– Annetaan. Ensinnäkin esitelmien muodossa ja toiseksi siinä opastuksessa ajatusten keskittämiseen, mikä kuuluu „uskotun sihteerin” eli ensimmäisen Ruusu-Risti-asteen läksyihin.

– No niin, nyt tilanne alkaa minulle selvitä. Tässä ensimmäisessä „kuuntelemisen” asteessa ei siis laiskotella, vaikkei valikointikaan tapahdu häthätää.

– Ei ollenkaan. Poikkeustapauksissa – jotka riippuvat entisistä saavutuksista – suoritetaan tämä aste lyhyemmässä ajassa kuin vuodessa, mutta voi joskus kulua pitempikin aika.

– Entä kun valikointi on tapahtunut?

– Silloin seuraa vihkimys toiseen asteeseen, ja riippuen siitä, minkä uran vihittävä on valinnut, nimitetään hänet vanhoilla vapaamuurarititeillä: 1) „Idän eli Miekkan Ritariksi” ensimmäisellä tiellä, 2) „Idän ja Lännen Ritariksi” toisella tiellä, ja 3) „Jerusalemien Ruhtinaaksi” kolmannella tiellä.

- Ja työnä tässä toisessa asteessa?
- Työnä on hänellä hänen erikoisharrastuksensa ja siitä kertominen looshissa.
- Ja kuinka kauan hän viipty toisessa asteessa?
- Aika on epämääräinen. Mutta hänelle annetaan tehtävä ratkaistavaksi. Kun hän on sen ratkaissut, silloin hän siirtyy kolmanteen eli korkeimpaan Ruusu-Risti-asteeseen.
- Mikä tuo tehtävä on?
- Joko suullisessa tai kirjallisessa esityksessä, joka tapahtuu kolmannen asteen veljien edessä, tulee miekan ritarin selittää, mikä on miekan salaisuus, idän ja lännen ritarin, mikä on kynän salaisuus, ja Jerusalemin ruhtinaan, mikä on puvun salaisuus, vastasin hymyillen.
- Nuopa ovat veikeitä kysymyksiä, sanoi ystäväni, myöskin hymyillen, mutta vähän ällistyneenä.
- Mutta otaksukaamme, että vapaamuurariveljemme osaavat niihin vastata. Ja varmasti osaavatkin. Silloin heidät vihitään kolmanteen asteeseen, ja he ovat vanhalla kunniallisella arvonimellä „Ruusu-Ristin Ruhtinaallisia Ritareita”, jotka seuraavat Kristusta ja etsivät hänen enkeleitään.
- Tuo kuulostaa salaperäiselle.
- Eivätkö sitten nämä asiat itsessään ole salaperäisiä?
- Tässä siis käsittääkseni arvostellaan, kuka voi päästä Ruusu-Risti-ritariksi, kuka ei? Työ ei sinään riitä?
- Olette oikeassa. Määrätty moraalinen kanta on ehtona.
- Entä sitten Ruusu-Risti-ritarein työ? Voiko siitä mitään mainita?
- He arvatenkin jatkavat ulkonaisia töitään ja opettavat toisia, mutta heidän erikoisalansa on esoteerista laatua, ja heidän esoteerinen työnsä on tarkasti suunniteltu ja määritelty. He elävät Kristuksessa ja ovat Jeesuksen – tai jonkun toisen Mestarin – uskollisia seuraajia.
- Mutta koska sitten annetaan poliittista opetusta? Puhuitte alussa siitä, että vapaamuurarius voisi olla kuin poliittinen korkeakoulu. Ettekö sitä puolta ohjelmasta ota huomioon tässä mallilooshissa? Johannes-asteissa opetettiin uskontoa, filosofiaa, tieteitä, mutta ei valtiotaitoa eikä yhteiskuntaoppia. Ruusu-Risti-looshissa poliittiset aineet muodostavat vain yhden opiskelusuunnan. Eikö kaikki vapaamuurarit saakaan ohjausta tässä suhteessa?
- Saavat tietenkin. Ensinnäkin on koko vapaamuurarius seremonioineen alusta saakka treenausta yhteiskunnallisen ja valtiollisen elämän taidossa, kuten jo ennen olemme sopineet. Ja toiseksi Ruusu-Risti-looshissa ne, jotka valitsevat valtiollisten kysymysten tutkimisen omaksi alakseen, alati jakavat tietoaan ja löytöjään toisille veljilleen. Kolmanneksi Ruusu-Risti-ritarit, jotka seuraavat Mestareita, saavat tietää, millä tavalla Salainen Veljeskunta ratkaisee poliittisia kysymyksiä. Kysymys ei ole mistään „politiikasta” jokapäiväisessä merkityksessä, ei puolueriennoista eikä kansainvälisistä kiistoista. Kysymys on siitä, mitenkä yhteiselämä ihmisten ja kansojen kesken olisi järjestettävä Kristuksen hengessä ja millä tavalla

semmoisen ohjelman toteuttamiseen on ryhdyttävä. Tätä Ruusu-Risti-ritarit tutkivat omassa asteessaan, tämän he huomaavat, tästä he saavat ohjausta ja tietoa, tätä he käytännössä yrittävät toteuttaa.

- Sanoitte heidän saavan ohjausta. Keltä?
 - Niiltä veljiltä, jotka siinä tiedossa ja taidossa ovat pitemmälle edistyneet.
 - Onko siis vielä korkeampia asteita?
 - On Graal-looshi ja sen kolme astetta vanhoine nimityksineen: Laupeuden Ruhtinas, Auringon Ritari ja Suur-Ritari Kadosh eli Temppeliherra.
 - Ja siinä kaikki? Skottilaisessa riituksessa on 33 astetta.
 - Niin on, mutta useimmat asteet ovat kuten sanottu korutavaraa. Yhdeksän on minusta todellista. Kaikkien näiden yhdeksän asteen yläpuolella on viimeinen, tietäjän eli hierofantin kuninkaallinen Lohengrin-aste: Valkoisen Joutsenen eli Tuonelan Joutsenen Ritari.
 - Kas! Semmoisesta en ole ennen kuullutkaan.
 - Täytyyhän olla jotain „omaakin”. Se vastaa tavallista Suur-Mestaria, jonka arvonimenä skottilaisessa riituksessa on „Kaikkein Mahtavin Ruhtinaallinen Suur-Komentaja”.
 - Taidatte itsekkin rakastaa komeita nimityksiä? kysyi ystäväni veitikkamaisesti.
 - Tottakai, vastasin vakavana. – Paremman puutteessa. Nimissä on taikaa, magiaa. Magia luo ja luodessaan realisoi.
 - Nyt laskette leikkiä.
 - Ei niin pientä pilaa, ettei totta toinen puoli. Olemmehan nyt siirtyneetkin ylälmoihin.
 - Niin, noista korkeammista asteista ja Graal-looshista tuskin saakaan kuulla tarkempia?
 - Ei, ne ovat täydellisesti verhotut salaperäisyyden vaippaan.
 - Entä korkein mestari, „hierofantti”, kuten sanoitte? Mistä hänet saadaan?
 - Hänet valitaan. Ja toivottavaa on, että hän samalla on todellisesti vihitty, s.o. Salaisen Veljeskunnan edustaja.
 - Mutta kuinka hänet silloin voidaan valita? Kuinka toiset voivat tietää, onko hän Salaisen Veljeskunnan jäsen vai ei?
 - Ei heidän tarvitse sitä tietää eikä siitä sovi olla puhetta. Mutta *vox populi, vox Dei*, ja hedelmistä puu tunnetaan. Rakkaus ja luottamus, joka itsestään on herännyt, on sokeudessaan paljon näkevämpi kuin luullaan.
- Ystäväni jäi hetkeksi miettimään, mutta äkkiä hän huudahti:

– Voi, voi, tässä me juttelemme kuin tosiseikoista ainakin! Minä olin ihan unohtanut, että kysymys on vain tuulentuvista, tulevaisuuden unelmista, pilvilinnoista, jotka ehkeivät koskaan todellisuuksina astua alas maan päälle!

– Onko se niin sanottu? Tuntuuko teistä vallan mahdottomalta, että tällainen vapaamuurarilooshi voisi jossain syntyä tai että tällainen järjestelmä olisi toteutettavissa vapaamuuraripiireissä?

– En tiedä. Ehkä se uutena voisi syntyä, mutta tuskin vanhat suurlooshit suunnitelmaa hyväksyisivät. Kykenisivätkö edes siihen? Mistä johtohenkilöt ja toimeenpanevat voimat saataisiin?

– Taloudellisessa maailmassa sanotaan tuotannon riippuvan kysynnästä. Tämä sääntö pitää paikkansa henkistenkin ilmiöiden suhteen. Taivasten valtakunnan ovia ei avata, ellei ensin niille kolmuteta. Etsikää, niin löydätte. Rukoilkaa, niin te saatte. Jos opastajia ja opettajia todella tarvitaan ja kaivataan, niin niitä ilmaantuu. Vapaamuurariloosheissa niitä voi löytyä kenenkään aavistamatta, puhumattakaan teosofisista ja senhenkisistä piireistä.

– Niin, nykyajan teosofinen liike on voinut kasvattaa tämänkaltaisia opettaja- ja johtajakykyjä. He voisivat kukaties omissa piireissään perustaa tuommoisia vapaamuurariloosheja, jos nim. samalla ovat vapaamuurareita. Ja kai niitä on. Yhteisvapaamuurarius on tietääkseni voittanut paljon kannatusta teosofisissa piireissä. Hehän voisivatkin aloittaa.

– Sanoitte sanan. Siinä itse nyt näette, ettei suunnitelmamme ole mahdoton toteuttaa.

– Ja kuitenkin –

– Toivossa on hyvä elää.

KIRJALLISUUTTA

En ole tahtonut rasittaa tekstiä oppineilla otteilla lukuisista teoksista. Vapaamuurarikirjallisuus on suurilla sivustyskielillä erittäin rikas. Niiden opastukseksi, jotka haluaisivat seikkaperäisemmin tutustua vapaamuurariliikkeeseen, mainitsen tässä muutamia kirjoja, jotka ovat olleet minulle apuna käsillä olevaa tutkielmaa kyhätessäni. Joukossa on pari kolme teosta, jotka kuulumatta suorastaan vapaamuurarikirjallisuuteen omistavat paljon huomiota sen aatteille ja historialle.

Allgemeines Handbuch der Freimaurerei. Zwei Bände. Max Hesse's Verlag, Leipzig 1900.

B l a v a t s k y, H. P., *Isis Unveiled: A Master-key to the Mysteries of ancient and Modern Science and Theology.* Two volumes. Reprinted by The Theosophical Publishing Society, London 1910.

–,–*Kirkko ja vapaamuurarius.* Suomennos. Kustannusosakeyhtiö Tietäjä, Viipuri 1923.

B o r d, G u s t a v e, *La Franc-Maçonnerie en France des origines à 1815.* Nouvelle Librairie Nationale, Paris (1908).

C o r o y e r, G a s t o n, *Etude historique sur la Franc-Maçonnerie.* Troisième édition. Aux Editions Rhéa, Paris 1923.

- Crowe, Fred. J. W., *Things a freemason should know*. G. Kenning & Son, London 1909.
- Daiber, Albert Ludwig, Dr., *Elf Jahre Freimaurer!* Walter Hädecke, Stuttgart, s. d.
- Findel, J. G., *Histoire de la Franc-Maçonnerie* depuis son origine jusqu'à nos jours. Traduit de l'allemand par E. Tandel. Deux tomes. Librairie Internationale, Paris 1866.
- Fischer, Robert, *Darstellung der freimaurerischen Lehrarten*. Dreizehnte Auflage. Bruno Zechel, Leipzig 1921.
Freemasonry and its etiquette. A. Lewis, London 1919.
- Haywood, H. L., *The Great Teachings of Masonry*. George Allen & Unwin, Ltd. London 1924.
- Heindel, Max, *Freemasonry and Catholicism*. The Rosicrucian Fellowship, Oceanside, Calif. 1919.
- Heise, Karl, *Die englisch-amerikanische Weltlüge*. Mit einer Geheimkarte aus englischen Freimaurerlogen. Wölfing Verlag, Konstanz 1919.
—, — *Entente-Freimaurerei und Weltkrieg*. Zweite Auflage. Ernst Finck, Basel 1920.
- Höhler, Wilhelm, *Hermetische Philosophie und Freimaurerei*. Alfred Unger, Berlin (1905).
- Horneffer, Aug., *Freimaurerisches Lesebuch*. Zwei Bände. Alfred Unger, Berlin 1919.
- Ignatius, Kyllikki, *Mitä on vapaamuurarius?* Kustannusosakeyhtiö Tietäjä, Tampere 1920.
- Keller, Ludwig, Dr., *Die Freimaurerei*. Zweite Auflage. B. G. Teubner, Leipzig und Berlin 1918.
—, — *Die Tempelherrn und die Freimaurer*. Alfr. Unger, Berlin 1905.
- Kerning, J. B., *Maurerische Mitteilungen*. Manuskripte für Brüder Freimaurer. Neu herausgegeben von G. Buchner. Zwei Bände. Karl Rohm, Lorch 1910.
- Leadbeater, C. W., *Ancient ideals in modern masonry*. Theosophical Publishing Society, London.
- Newton, Joseph Fort, Litt. D., *The Builders*. A story and study of Masonry. George Allen & Unwin, Ltd, London 1921.
- Oesterwitz, Hermann, *Freimaurertum*. Geschichte, Geheimnisse, Wesen, Bedeutung, Lehre und Ziele. Meyersche Hofbuchhandlung, Detmold 1922.
- Papus, Le Dr., *Ce que doit savoir un Maître Maçon*. Deuxième édition. Hector & Henri Durville, Paris 1910.
- Penzig, Rudolph, *Freimaurer-Lehrbuch*. Als Handschrift gedruckt. Julius E. G. Wegner, Stuttgart, s. d.
- Ramses, *Frimureri och jesuitvälde*. Et gif akt vid sekelskiftet. Öfvers. fr. engelskan af A. F. Åkerberg. Universella Broderskapet, Stockholm 1900.
- Raynouard, M., *Monumens historiques, relatifs à la condamnation des chevaliers du Temple et à l'abolition de leur ordre*. Paris 1813.

- Rose-Croix, Un ancien, *La Franc-Maçonnerie*. Histoire authentique des sociétés secrètes. Bloud et Barral, Paris (1883).
- Sanderson, Meredith, *An Examination of the Masonic Ritual*. Second edition. The Baskerville Press, Ltd, London 1924.
- Viljanen, V. M. J., *Vapaamuurariudesta Suomessa ja Venäjällä*. Suomi-Loosi I kirjasia. Jyväskylä 1923.
- Waite, Arthur Edward, *A New Encyclopaedia of Freemasonry*. Two volumes. William Rider & Son, Ltd, London 1921.
- , — *Emblematic Freemasonry*. William Rider & Son, Ltd, London 1925.
- , — *The Brotherhood of the Rosy Cross*. William Rider & Son, Ltd, London 1924.
- , — *The Secret Tradition in Freemasonry*. Two volumes. Rebman Ltd, London 1911.
- Wichtl, Fr., Dr., *Weltfreimaurerei, Weltrevolution, Weltrepublik*. Sechste Auflage. I. F. Lehmanns Verlag, München 1920.
- Wilmshurst, W. L., *The masonic initiation*. William Rider & Son, Ltd, London 1924.
- Wittmans, Fr., *Histoire des Rose-Croix*. Troisième edition. Editions Adyar, Paris 1925.
- Wolfgang, Leopold, *Revolutionen, Weltkrieg und Freimaurerei*. Ernst Reinhardt, München 1920.
- Wolfstieg, August, *Ursprung und Entwicklung der Freimaurerei*. Drei Bände. Alfred Unger, Berlin 1920.
- Wright, Dudley, *Woman and Freemasonry*. William Rider & Son, Ltd, London 1922.
- Yarker, John, *The Arcane Schools. A History of Freemasonry*. William Tait, Belfast 1909.

KALEVALAA TUTKIMAAN

Tietäjä 1912, nro 1

Kun keisari Aleksanteri I lausui nuo merkilliset sanat: "Me tahdomme korottaa Suomen kansan kansakuntien joukkoon" – lieneekö hän silloin aavistanut, kuinka tosia hänen sanansa olivat? Hän todella lausui ennustuksen, sillä viime vuosisata näki sen tapahtuvan, että Suomen kansa nousi kansakuntien joukkoon.

Tämä tapahtuma oli, sen tiedämme, suureksi osaksi Kalevalan ansiota. Kun Kalevala ilmestyi, silloin alkoi Suomen kansa herätä, se alkoi tuntea, että sillä on menneisyys, historia, ja että se on jotakin osannut luoda. Ympäri sivistyneen maailman levisi Suomen kansasta maine ja kaikkialla alettiin huomata, että tuolla kaukana Pohjolassa asuu pieni kansa, joka on luonut sellaisen eepoksen, jonkalaisia on harvoja maailmassa.

Me tiedämme, minkälaisen ihastuksen Kalevala, kun se ensin tuli tunnetuksi, herätti sekä ulkomailla että meillä. Siitä astui ikäänkuin elävänä esiin kuva Suomen kansan muinaisuudesta, sen pyrkimyksistä, riennoista ja elämistavoista, ja myös selvä kuva sen kansan uskonnosta, ylevistä ihanteista, sankareista. Kalevalaa alettiin pitää lähteenä Suomen kansan muinaisuuden tutkimiselle. Eikä siinä kyllin, vaan moni ajatteli: tämä Kalevala, joka näyttää, mitä Suomen kansan hengessä piilee, se todistaa meille samalla, minkälainen voi olla Suomen kansan tulevaisuus. Näin moni ajatteli ensimmäisen innostuksen hetkinä.

Tiedämme sitten, kuinka tämän ensimmäisen herämyksen jälkeen tuli toinen herätys kansallemme, suomalaisuuden nousu, Snellmanin ja muiden aikaansaama. Tämä kaikki korotti Suomen kansakuntien joukkoon.

Innostus aina laimenee. Niin on myös myöhemmin innostus Kalevalaan jonkun verran laimennut. Sitä kyllä luetaan kouluissa, sitä pidetään kansallisena kirjana, mutta tieteellisellä taholla on ruvettu epäilemään sen historiallista pätevyyttä. On huomattu, että Kalevala ihan sellaisenaan kuin Lönnrot sen antoi, ei ole lähtenyt kansan suusta, vaan että siinä myös on kerääjän ja kokoonpanijan käsialaa.

Tieteellinen tutkimus on sitten koettanut ottaa selvää, millä tavalla Kalevala oikein on syntynyt, minkälaiset ovat sen alkuperäiset lähteet ja mitä Lönnrot on näihin liittänyt. Nykyään en luule, että monikaan antaa niin suurta historiallista arvoa Kalevalalle kuin ennen. Tahdotaan väittää, ettemme

Kalevalasta voi saada aivan selvää ja pätevää kuvaa Suomen kansan muinaisesta uskonnosta. Näin on jouduttu innostuksen kukkuloilta alas laaksoon. Nyt otetaan vakavasti tutkittavaksi, onko Kalevalassa ensinkään mitään syvempää merkitystä takana vai sisältääkö se vain katkelmia Suomen kansan muinaisesta elämästä, sen taikauksesta, sen luonnonpalveluksesta. Vielä eivät tiedemiehemme ole lopullisesti ratkaisseet, mitä arvoa on myönnettävä Kalevalan sisällykselle. He ovat tutkineet kieltä ja kaikenmoisia yksityisseikkoja, mutta he eivät ole vielä uskaltaneet ryhtyä runoelman henkeen. Ja jos ovatkin sitä koskettelleet, ovat heidän selityksensä aina käyneet hieman materialistiseen, aineelliseen suuntaan. Sehän on nykyaikana ylimalkainen tendenssi.

Mutta meidän aikanamme on myös olemassa kolmas käsitys Kalevalasta. Teosofinen liike on alusta saakka julistanut määrättyä käsitystään Kalevalasta. Se on asettanut Kalevalan maailman muiden pyhien kirjojen joukkoon. Kun Mad. Blavatsky, joka oli teosofian ensimmäinen julistaja, kirjotti suurteoksensa Salaisen Opin, niin hän ensimmäisen osan alkuun motoksi pani otteen Veeda-kirjoista, mutta toisen osan alkuun pani otteen Kalevalasta. Hän puhuu Salaisessa Opissaan Kalevalasta ja lukee sen maailman pyhien kirjojen joukkoon. Ja teosofit noudattaen hänen esimerkkiään ovat ylipäänsä olleet taipuvaisia pitämään Kalevalaa merkillisenä "pyhänä" kirjana.

Mutta mitä merkitsee, että Kalevala on pyhä kirja? Se merkitsee ensinnäkin, että siitä kuvastuu Suomen kansan muinainen elämänselitys, sen henki. Mutta samalla se merkitsee, että se on pyhänä kirjana asetettava maailman muiden pyhien kirjojen rinnalle ja että se esittää samoja totuuksia kuin nekin esittävät, samaa ikivanhaa viisautta.

On aivankuin kaitselmuksen johtoa, että Kalevala syntyi ennenkuin teosofinen liike esiintyi, sillä teosofisen liikkeen yhtenä tarkoituksena on korottaa oikeaan asemaansa kaikki muinaiset pyhät kirjat. Sen tehtävä on osoittaa, että ihmiskunnassa on ollut alkuperäinen viisaus ja että se viisaus vieläkin elää ja että ihminen voi pyrkiä siihen viisauteen ja saavuttaa sitä. Teosofia osoittaa, että on olemassa totuuden tieto ja sen tiedon vartijat ja että ihminen on kutsuttu kulkemaan tiellä sitä kohti, kunnes hän tulee totuuden tietäjäksi, viisaaksi ihmiseksi.

Sentähden teosofia näyttää, kuinka kaikissa uskonnoissa on opetettu samaa ja kuinka kaikissa maailman pyhissä kirjoissa ilmenee sama alkuperäinen maailmankatsomus. Myöskin Kalevalan suhteen tahtoo teosofinen liike näyttää, että siinä kuvastuu sama ikivanha viisaus.

Mutta jos sanotaan, että Kalevala on pyhä ja merkillinen kirja, merkitseekö se, että jokainen sana, jokainen säe siinä on pyhä? Niin on tahdottu väittää muista pyhistä kirjoista. Niinpä katolinen kirkko vielä tänä päivänä väittää, että raamatussa on jokaikinen sana Jumalan hengen inspiroima ja täydellistä totuutta, mutta me tiedämme tieteellisen tutkimuksen nojalla, ettei niin ole laita. Me emme suinkaan voi Kalevalaa – yhtä vähän kuin mitään muuta kirjaa – pitää tuollaisena pyhänä taikateoksena vaan me ainoastaan uskomme, että siinä on kätkeytyä viisautta ja että se, jolla on silmät nähdä, voi siitä viisautta etsiä esille. Me huomaamme, että henki sen takana on pyhä ja viisas ja että muotokin joskus on hengen mukainen. Mutta samalla myönnämme, että muodossa saattaa olla paljon lisäyksiä, muutoksia, väärennyksiä. Joskus on Kalevalassa sellaisia sanoja, nimiä, säkeitä, jotka nähtävästi ovat iänikuista perintöä ja joiden on täytyntä pysyä muuttumattomina kaukaisilta ajoilta, mutta näiden lisäksi voimme pitkin matkaa huomata muita lisäyksiä, jotka kuuluvat runojen ulkoasuun mutta eivät sisällä mitään syvempää merkitystä. Jos Kalevalaa rupeisimme mystillisesti selittämään sana sanalta ja säe säkeeltä, silloin joutuisimme labyrinttiin, pääsemättömiin sokkeloihin. Sillä tavalla me emme ole oikeutettuja selittämään mitään n.k. pyhää kirjaa. Se olisi taikauksia. Silloinhan heti voidaan meille nauraa, jos tiedetään, että juuri sen kohdan on lisännyt se ja se kokoonpanija. Niinhän raamatusta voidaan sanoa: "jos rakennatte tuon lauseen päälle opin Jumalan kolminaisuudesta, niin senhän lauseen lisäsi joku munkki keskiajalla."

Kalevalasta siis emme saa ruveta selittämään yksityisiä sanoja ja säkeitä vaan meidän täytyy nähdä, mitä siinä on takana. Sillä tavalla täytyy lukea pyhiä kirjoja, että mietiskelee niitä, lukee niistä jonkun kappaleen ja pitää sitä sielunsa silmien edessä, kunnes sen merkitys valkenee. Jos sitten tiedämme jotakin maailman laeista ja elämän salaisuuksista, niin ilostumme ja ihastumme, kun taas näemme tuossa pyhässä kirjassa asiat esitettyinä aivan samalla tavalla. Ne, jotka kirjan eli runot ensin ovat laatineet, ovat jotakin tienneet, vaikka heidän sanansa sitten ovat kulkeneet polvesta polveen enemmän tai vähemmän käsittämättöminä.

Tällä tavalla Kalevala teosofiselta kannalta on pyhä.

Me elämme nykyään merkillisessä ajassa. Olemme monta kertaa puheissa ja kirjoituksissa viitanneet siihen, että korkeiden henkimaailmojen tieto ja luottamus on nykyään, että suuria mullistuksia on tapahtuva maailmassa, ei ainoastaan ulkonaisesti vaan sisäisesti. On tuleva uusi aika, on tuleva uusi uskonto. Ehkä ei kestä monta vuosikymmentä, ennenkuin uusi opettaja tulee ja ennenkuin uusi uskonto pannaan alulle. Se uusi uskonto on oleva maailmanuskonto, se on voittava koko maailman, mutta se ei voita sillä tavalla, että se tunkisi tieltään kaikki muut uskonnot ja maailmankatsomukset vaan siten, että se nostaa kaikki muut uskot ylös sille tasolle, jossa ne ovat yhtä. Se uusi uskonto on näyttävä, kuinka kaikkina aikoina on ollut ihmiskunnassa totuuden aavistusta ja totuuden tietoa. Se on näyttävä, kuinka vanhat uskonnot ovat selittäneet elämän samalla tavalla. Se on siten tekevä jokaisen kansan itsenäiseksi. Jokainen kansa on huomaava, että se on totisesti sisimmässä itsessään niin uskonut kuin totuus on. Ja jokainen yksilö, jokainen ihminen on tekevä saman huomion. Nytkin jokainen totuudenetsijä, kun hän on löytänyt totuuden, ajattelee ja tuntee koko sielussaan: "mutta tätähän minä olen vaistomaisesti koko ajan uskonut ja tämän tiennyt. Nyt se vain tuli minulle selväksi". Sellainen on totuus. Se on sukua ihmishengelle eli paremmin sanoen ihmishenki on sukua totuudelle, sillä ihmishenki on totuudesta lähtenyt ja ihminen kaipaa totuutta ja kun hän vihdoin sen löytää, niin hän riemastuu ja tuntee: tähän on minua itseäni.

Samalla tavalla uusi opettaja, kun hän tulee maailmaan, on herättävä ihmisiä. Me olemme älyllisesti kehittyneet sellaiseen kohtaan, että ymmärryksemme ja järkemme voi ottaa vastaan tuon tiedon ja tunteen, että aina on ollut totuutta ja aina on voinut totuutta etsiä. Ihmisen järki ei olisi voinut tätä kestää joitakuista aikoja sitten. Silloin täällä Euroopassa ihmisten täytyi saada uskoa, että he olivat erityisesti Jumalan armottamia olentoja ja että Jumala oli erityisesti pitänyt huolta heistä, kristityistä, mutta että pakanat olivat julmia olentoja, joita täytyi auttaa. Nyt olemme tulleet kehityksessä sellaiseen tilaan, että tuollainen käsitys on taikauskoa. Kaikki ajattelevat, kaikki totuutta etsivät ihmiset voivat jo riemastua siitä ajatuksesta, että Jumalan totuus on aina ollut ja että ihmishenki on aina sitä kaivannut, aina etsinyt ja aina voinut löytää. Siksi ei ole eri uskontojen, eri tietäjien, eri viisasten välillä mitään eroa, ei taistelua eikä ristiriitaa vaan kaikki viisaat ojentavat toisillensa veljeskättä, koska he kaikki ovat löytäneet saman totuuden.

Tämän voimme ymmärtää ja tätä tulee uusi uskonto opettamaan. Se tapahtuu sillä tavalla, että jokainen ihminen ja jokainen kansa herätetään itsenäiseksi. Ei ole Suomen kansakaan jätetty syrjään. Kalevala sai ilmestyä, Suomen kansa sai herätä kansallistuntoon. Nyt sen pitää herätä ihmistuntoon, nyt sen täytyy seisoa muiden kansain veljenä, totuuden Jumalan edessä ja sen täytyy omalla tavallaan, omalla kansallisella tavallaan heijastaa jumalallista totuutta, tuoda ilmi jumalallista viisautta. Tähän tietoon on Suomen kansa nyt herätettävä.

Tutkikaamme nyt, millä tavalla Kalevalassa viisautta on esitetty.

KALEVALAN LUOMISKERTOMUS

Tietäjä 1912, nro 2

Tahdomme nyt ryhtyä vähän tarkastamaan Kalevalaa ja silloin ensiksi sen luomiskertomusta. Niinkuin ylipäänsä kaikki pyhät kirjat, alkaa Kalevalakin luomisella. Tämä luomiskertomus on kuitenkin hieman erilainen Lönnrotin aikaisemmin laatimassa Kalevala-painoksessa ja uudemmassa.

Nykyisessä Kalevala-laitoksessa kerrotaan, kuten muistamme, kuinka Ilmatar, elettyään "ilman pitkillä pihoilla", ikävystyy aikoihinsa ja laskeutuu alas mereen. Täällä hän tulee raskaaksi ja vaikeissa synnytystuskissaan rukoilee Ukko Ylijumalalta apua. Silloin tulee sotka lentäen etsien pesän sijaa, Ilmatar nostaa polveansa vedestä ja siihen sotka munii kuusi kultaista munaa, rautamunan seitsemännen. Mutta kun Ilmatar liikuttaa polveansa, vierivät munat rikki ja niistä syntyy maailma. Sitten Väinämöinen Ilmattaren kohdussa ikävöi ulos ja synnyttää itsensä siten että hän itse aukaisee itsellensä tien ja omin voiminsa tulee ulos emonsa kohdusta.

Näin kertoo uusi Kalevala. Vanhassa Kalevalassa taas ei puhuta ensinkään Ilmattaresta, kerrotaan vain, kuinka Väinämöinen tulee ulos emonsa kohdusta ja sitten uiپی ympäri. Väinämöinen sitten näkee kotkan etsivän pesimäsijaa ja nostaa merestä polveansa, johon kotka munii munansa ja munista muodostuu maailma.

Tässä on kaksi luomiskertomusta ja me kysymme luonnollisesti, mikä niistä on oikea. Huomaamme, että Lönnrot myöhempää Kalevalaa laatiessaan arveli, että Väinämöinen ei ole jumala vaan sankari, inhimillinen olento. Kuitenkin selvästi tuo vanha luomiskertomuksen muoto, missä Väinämöinen esiintyy jumalallisena olentona, kuuluu vanhimpaan traditsiooniin.

Me näemme saman suhteen uskonnoissa. Meidän ei tarvitse mennä kauemmaksi kuin kristinuskoon. Samaten kuin Väinämöinen syntyi neitsyt Ilmattaresta, samaten Kristus kertomuksen mukaan syntyi neitsyt Maariasta ja samalla tavalla Buddha syntyi ja muut maailman "vapahtajat". Ja samaten myös Kristusta ei ole pidetty ainoastaan sankarina, suurena ihmisenä vaan jumalana. Kristus-nimellä on kuvattu myös Jumalan Poikaa eli Logosta, kuten sanotaan Johanneksen evankeliumissa. Eikä Logos ole silloin erityinen henkilö vaan se ilmennyt jumala, joka loi maailman.

Kun siis vanhassa Kalevalassa Väinämöinen luo maailman ja uudessa Ilmatar (jolloin Väinämöinen vasta syntyy myöhemmin), niin ei tarvitse otaksua, että tässä olisi kaksi ristiriitaista kertomusta vaan saman kertomuksen kaksi kehitysmuotoa. Itse asiassa Ilmatar ja Väinämöinen on yhtä. Onpa voinut syntyä sekaannusta nimienkin yhdenmukaisuuden vuoksi: *Väinämöinen* – *Veenemönen*. Myöhempää kertomusta, jossa Väinämöinen syntyy vasta maailman luomisen jälkeen, pidän salatieteellisesti katsoen parempana.

Väinämöinen on itse asiassa Logos. Ja mitä on Logos? Kun meidän ajanamme tavallinen materialistinen tiedemies koettaa selittää maailman syntyä, niin hän ottaa rasvapallon, pyörittää sitä vedessä ja näyttää, kuinka siitä erkanee pieniä palloja. Noin koneellisesti syntyy maailma hänen käsityksensä mukaan. Alkuaineusva alkaa pyöriä, siitä erkanee osia ja näin syntyy aurinkokunta planettoineen, maailmoineen. Ja ehkä meidänkin mielestämme tämä tuntuu erinomaisen viisaalta verrattuna muinaisaikaisiin kertomuksiin.

Mutta yhden asian me vain unohdamme. Sitä asiaa ei osaa ratkaista professori, kun hän siinä seisoo selittämässä maailman syntyä. Kuka pani pyörimään nuo alkuaikaiset elementit? Siihen ei voi tiede mitään

vastata, sitä ei voi ensinkään ratkaista, jollei uskota henkeen ja elämään. Ja siksi vanhat viisaat – tämän näemme pyhistä kirjoista – ovat kansottaneet maailman jumalallisilla, elävillä olennoilla, tajunnoilla, jotka noita maailmoita "pyörittävät". Mielestäni he ovat sittenkin olleet viisaampia ja nähneet kauemmaksi kuin nykyaikaiset materialistiset tiedemiehet.

Jos me itse koetamme katsella, tunkeutua maailman salaisuuteen ja nähdä, kuinka on elämän pohjattomissa syvyyksissä, niin me todella kohtaamme niitä jumalallisia olentoja, jotka maailmoita luovat. Niitä on meidän maapallomme ja meidän aurinkokuntamme takana Logos, se olento, jonka kehityshistoria on kätkeyty aikakausien yöhön. Mutta sekin on olento, joka vuorostaan voi rukoilla "Ukko Ylijumalaa", sitä Salaisuutta, joka on kaiken takana ja jota ei kukaan tunne.

Kalevalan luomiskertomuksessa Väinämöinen edustaa tätä Logosta, Väinämöinen ja Ilmatar. Ilmatar on vain ikäänkuin toinen puoli Väinämöisestä eli Logoksesta, yksi Logoksen olemuspuoli. Jos me koetamme ajatella ja käsittää elävää olentoa, tajuntaa, niin me aina havaitsemme, että se tajunta on kolmiyhteinen, että siinä on kolme puolta, tahto, tunto ja järki, tai millä nimellä niitä tahdommekaan nimittää. Tämä on se jumalallinen kolminaisuus, josta puhutaan kaikissa jumaluusopeissa, kaikissa uskonnoissa, niinpä esim. kristillisessä dogmatiikassa Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimellä. Tahto on Isä, rakkaus on Poika ja Pyhä Henki on järki.

Se, mikä minun nähdäkseni Kalevalan luomiskertomuksessa selvästi näyttää, että on kysymys Logoksesta, on tuo mahtava lause

Yksin meillä yöt tulevat,
Yksin päivät valkenevat,
Yksin syntyi Väinämöinen,
Ilmestyi ikirunoja.

Hän syntyi *yksin*. Aivan niinkuin kristinuskossa Kristus oli Jumalan yksisyntyinen, "ainokainen" poika, kreikankielellä *monogenees*, niin oli Väinämöinenkin yksin Ukosta, Ylijumalasta syntynyt. Sitten maailmassa hän syntyi yksin äidistä, neitsyeestä. Meidän täytyy näet ymmärtää, että Logos, jumalallinen olento, maailmaa luodessaan luo kuvan itsestään, joka on hän itse. Hän astuu ikäänkuin ulos itsestään, katsoo itseään ja aina kuitenkin kieltää luomansa todellisuuden, sanoen: "tämä kuva ei ole minä." Kaikkein syvin mysterio, mikä on sanottu Logoksesta, syvin järkiajatus on lausuttu vanhassa Intiassa, kun Logos eli Brahma aina sanoo: "tämä ei ole minä." Hän luo itsestään kuvan, katsoo itseään, ilmentää itseään, mutta aina taas hävittää tämän kuvan ja luo korkeamman.

Tämä on syvä hengen mysterio. Mutta sellainen on maailma. Se on Jumalan taideluoma. Logos on taiteilija, työntekijä, joka tahtoo luoda taideteoksen, missä hän itse ilmenee. Se taideteos vierii esiin hänestä itsestään, se on häntä itseään, hän tahtoo siinä itse tulla eläväksi.

Sentähden heti alkusanoissa lausutaan: "yksin syntyi Väinämöinen", vaikka Väinämöinen ilmenneenä jumalana, Logoksena, syntyi vasta myöhemmin. Se oli ensimmäinen näky. Logos lausuu itseksensä: "minä tahdon tuollaisena esiintyä", ja sitten hän astuu alas meren ulapalle, astuu aineeseen. Aine on Ukko Ylijumalan salaisuuksia. Aine on aina olemassa, se on ikuinen. Aine ei ole sitä, mitä me käsitämme aineeksi. Aine on *voimaa*, eli niinkuin sanotaan hindulaisessa uskonnossa, *maajaa*, s.o. taikavoimaa. Aine on taikavoimaa, jonka avulla henki voi itseään ilmentää.

Kun sitten luomiskertomus Kalevalassa jatkuu, kertoo se, kuinka Ilmatar astuu alas aineeseen. Ensin syntyi tahto ilmenemiseen, sitten heti alkaa syntyä rakkaus, tunne: se on Logoksen naisellinen puoli. Nyt tunne alkaa vaikuttaa, rakkaus, viisaus astuu alas aineeseen ja koettaa sitä muovalla, mutta ei vielä osaa. Se

on suurta tuskaa ja työtä. Kuinka todellisesti Kalevalassa kuvataan, että Ilmatar kärsii tuskaa, niin suurta, että hän rukoilee Ukko Ylijumalaa: "etkö sinä voi pelastaa minua näistä synnytystuskista, etkö voi antaa Väinämöisen syntyä?" Hän on Logos, siis jumalallinen olento, joka kääntyy korkeamman, suuremman, jumalallisemman voiman puoleen. Ja silloin kun hän kauan tässä aineen valtameressä on tuskissaan elänyt ja vaikuttanut, niin tulee sotka ja laskee munansa hänen polvelleen. Mitä on tämä sotka eli niinkuin myös sanotaan, kokko? Mieleemme heti muistuu, kuinka uskonnollisessa vertauskuvastossa lintua käytetään merkitsemään sitä, jota myös sanotaan Pyhäksi Hengeksi. Se on Logoksen kolmas olemuspuoli, järki, ajatus. Ilmatar kuvaa sitä tunnelmaa, rakkautta, sitä halua ja tuskaa, joka ensin aineessa vaikuttaa, mutta vasta silloin kun järki tulee avuksi, kun ajatus alkaa toimia Logoksessa, suuressa jumalallisessa, elävässä olennessa, vasta silloin syntyvät munat, aineelliset atomit, joita on seitsemän. Kuusi on kultaista, loistavaa, mutta seitsemäs on rautainen, tämä pimeä, fyysillinen maailma. Joka tasoa varten luodaan yksi perusatomi. Logos juuri järjestää atomit maailmankaikkeudessa.

Kun nykyään salatieteellinen selvänäkijä tutkii näitä asioita, huomaa hän, että Pyhä Henki, joka liikkuu vetten päällä, se tuosta suuren Ukko Ylijumalan alkuaineesta muodostaa ja järjestää atomit omaa maailmaansa varten. Sitten ne atomit ikäänkuin putoavat pois hänen polveltaan ja niistä muodostuu maailma. Kun rakkaus eli viisaus liikkuu, silloin taas atomit yhdistyvät ja näin muodostuu maailma. Tämä on kuvannollisesti, runollisesti esitetty.

Kun sitten on maailma luotu, kun kaikille tasoille on luotu pallot, maailmat, kiertotähdet, niin Väinämöinen pyrkii ulos äitinsä kohdusta. Logos tahtoo lopullisesti nähdä itsensä, tahtoo itse ilmetä tässä maailmassa, ei ainoastaan näkemällä itsensä muodossa vaan siten että hän herättää itsensä näissä muodoissa. Me voisimme vertauksella selittää, että hän on ikäänkuin luonut taulun ja tahtoo nyt tehdä olennot siinä eläviksi. Jumala tahtoo itse syntyä siinä maailmassa, minkä hän on luonut. Hän tahtoo herätä tajuntaan, itsetietoisuuteen, ja hän itse omalla voimallaan myös silloin syntyy. Tämä on ihmiskunnan alku. Herää olentoja, jotka voivat ruveta ajattelemaan ja tahtomaan niinkuin Jumala ajattelee ja tahtoo. Silloin Väinämöinen ilmenee ja syntyy maailmaan.

Näin mielestäni aivan selvästi Kalevala kuvaa maailman luomista sisäiseltä kannalta. Se esittää aivan samat asiat kuin muutkin pyhät kirjat. Sama maailmankatsomus, sama käsitys kaiken alkuperästä kuin muualla tavataan, esiintyy Kalevalassakin. Kaiken takana on järki, tajunta. Ei ole maailma luonnonvoimain sokeata leikkiä vaan se on tajuntaa, järkeä, se on tahtoa ja rakkautta, ja se on tuskaa ja työtä. Viisaan ihmisen kannalta on maailma työtä, se on suuren taiteilijan luovaa työtä. Se on tuskaa ja se on riemua.

Jos luemme tuota Kalevalan ensimmäistä runoa, voimme havaita, kuinka tyyneesti se vaikuttaa yksinkertaisuudessaan. Siinä ei ole tavallisia inhimillisiä tunteita, siinä on suurempaa voimaa, suurempia tunteita, jumalallisia ajatuksia, jumalallista tahtoa ja tunnetta. Se nousee meidän eteemme ylevänä, majesteettillisena.

Myös voimme aina huomata, että kun pyhissä kirjoissa jotakin esitetään, joko historiallista tai metafyyllistä, niin sitä voi avata monilla avaimilla. Niinpä jos tämän luomiskertomuksen siirrämme inhimilliselle tasolle ja sieluelämän alalle, se sielläkin pitää paikkansa. Eikö ihmisen sieluelämässäkin ole jotakin, mikä vastaa luomista? On, esim. kaikki taiteellinen luomistyö. Ja jos tarkastamme, voimme huomata kuinka hyvin kaikki nämä kohdat luomiskertomuksessa sopivat myös ihmissielun luovaan toimintaan. Yksin syntyy Väinämöinen, s.o. kun ihmisnero inspiratsioonin hetkenä näkee taideteoksen, runon, näytelmän tai sävellyksen, on se yhtenäisenä, kokonaisena aatelmanä, konseptiosionina, mutta sitten alkaa työ ja tuska sen toteuttamisessa. Silloin taiteilija monasti epätoivoissaan kääntyy sisäisen jumalansa puoleen: "enkö voi päästä näistä tuskista." Nyt tulee järki avuksi ja tuo hänen eteensä aineksia, hän muodostaa niistä kuvia, munista tulee maailmoita, ja kun näin on kaikki valmistettu, niin lopuksi Väinämöinen, tuo alkuperäinen konseptiosionissa nähty ihanne, se aivan kuin oman itsensä voimasta tulee esille taiteellisessa työssä. Todellinen nero luo sillä tavoin, että hän ensin on kauan tuskissaan synnytellyt ja

sitten teos syntyy omasta voimastaan, aivan niinkuin Väinämöinen kuitenkin itse lopulta astuu ulos emonsa kohdusta.

KALEVALAN AVAIMET

Tietäjä 1912, nro 3

Kun lukee tieteellisten tutkijain teoksia Kalevalasta, huomaa, kuinka he joutuvat erimielisyyteen siitä, ovatko muinaissuomalaiset sankarit käsitettävät ihmisinä vai jumalina. Ennen arveltiin yleisesti, että ne ovat pidettävät suomalaisten jumalina; niinpä Agricola jo aikoinaan kuvasi, kuinka niitä uhreilla palveltiin j.n.e. Myöhemmin on taas koetettu löytää todistuksia siitä, että he olisivat olleet todellisia, maan päällä eläneitä ihmisiä, vaikka legenda sitten on koonnut paljon lisäaineiksia heidän ympärilleen.

Tätä erimielisyyttä ja tätä ristiriitaa täytyy jatkaa, kunnes Kalevalaa ymmärretään aivan toisella tavalla. Kalevalaa ei voi ymmärtää, jos sitä luetaan aivan tavallisena kirjana ja käsitellään ainoastaan tieteellisten menetelmän mukaan. Olemme jo ennen huomauttaneet, että Kalevalaa, tullakseen oikein ymmärretyksi, on luettava pyhänä kirjana. Sillä tarkotamme, että Kalevala vertauskuvien muodossa esittää totuuksia toisilta aloilta, toisista maailmoista, totuuksia ihmisen sisäisestä, salaisesta elämästä, maailman ja Jumalan salaisuuksia. Kalevala on epäilemättä samanlainen kuin muittenkin kansojen pyhät kirjat, ja ainoastaan se ihminen voi todella ymmärtää Kalevalaa ja löytää mitä siinä on, joka on teosofisesti sivistynyt, s.o. kasvattanut itseään teosofisilla tutkimuksilla. Hän voi sitten salaisessa elämässään kokea, että Kalevalassa piilee tietoa ja että Kalevalan sankarit edustavat merkillisiä voimia.

Omasta puolestani voin sanoa, etten vielä vuotta pari sitten uskonut Kalevalassa piilevän siksi voimakkaita salaisuuksia kuin siinä on. Vasta kun kerran olin tilaisuudessa kokemaan, että itse Kalevalan sankarien nimissä oli samanlaista voimaa maagillisessa toiminnassa kuin muissa n.k. pyhissä nimissä, selvisi minulle epäamättömänä tosiasiana, että Kalevala sisältää hyvinkin suuria ja merkillisiä asioita.

Sanoin, että ainoastaan se voi Kalevalaa ymmärtää, joka on teosofisesti sivistynyt. Mitä tämä merkitsee? Se merkitsee ensiksikin, että hän uskoo henkeen eikä aineeseen, uskoo henkiseen maailmaan, hengen voimaan, ja toiseksi, että hän jonkun verran tuntee maailman uskontoja. Materialismihan on meidän päivinämme hyvin tavallinen maailmankatsomus, mutta sen avulla ei voi ymmärtää Kalevalaa. Täytyy uskoa henkeen.

Ja jokaisen ihmisen, joka järkipäisesti ajattelee, täytyy vastustamattomasti ennemmin tai myöhemmin tulla siihen johtopäätökseen, että henkimaailma on olemassa, että *henki* on olemassa, vaikkei hänellä itsellään olisikaan suoranaista kokemusta toisista maailmoista. Kun hän tutkii itseään ja maailmaa, voi hän erottaa kaksi asiaa: aineelliset ilmiöt ja tajunnan ilmiöt. Hän on itsessään osaksi ruumiillinen olento, osaksi henkinen, ajatteleva, tahtova ja tunteva olento. Kun hän sitten huomaa fyysillisen ruumiinsa olevan yhtenä osana aineellisesta maailmasta ja sen maailman lakien alainen, niin on aivan läheinen johtopäätös, että hän myöskin tajuisena, henkisenä olentona, itsetietoisena ajattelijana, on osana jostakin toisesta, henkisestä maailmasta ja sen lakien alainen.

Miksikä ainoastaan ruumiillinen olemassaolo olisi "todellisuutta"? Eihän ihminen voi ajatella, että henki, tajunta olisi aineesta syntynyt, koska se on aina aineen vieressä esiintyvä ilmiö, ikäänkuin aivan vastakkaisesta maailmasta kotoisin. Miksikä ei ihminen henkisenä olentona olisi toisen näkymättömän maailman kansalainen ja sisässään osallinen jumalallisesta elämästä, kuten hän ulkonaisesti on osana aineellisesta maailmasta? Se ihminen, joka on kokenut, hän ei ainoastaan tätä aavista, vaan hän tietää, että sisässään vaikuttavat suuret henkiset, jumalalliset voimat ja että hän on itse lähtenyt jumalallisesta alkuperästä.

Toiset, jotka eivät ole niin paljon kokeneet, voivat loogillisesti tulla samaan johtopäätökseen. Ja jos kerta myönnetään, että ihminen henkisenä olentona on osana henkisestä maailmasta, täytyy samalla huomata, ettei tämä hänen korkeampi puolensa ole tyhjästä syntynyt ja omavaltaisesti ilmestynyt olemassaoloon, vaan sen kehitys on ollut ja on jonkinlaisten lakien alainen. Silloin on myöskin luonnollista, että hän voi tutkia tätä henkistä maailmaa tarkastamalla ja analysoimalla sisässään esiintyviä ilmiöitä, samoin kuin hän omaa ruumistaan tutkimalla voisi saada selville mitä näkyväisessä maailmassa on, vaikkei hän muuten tätä maailmaa voisikaan tutkia.

Tutkimalla sisäistä, henkistä olemustaan ihminen siis tekee johtopäätöksiä henkisen maailman suhteen. Niinpä hän huomaa itsessään, sisäisessä olemuksessaan kolme pääominaisuutta, tahdon, tunteen ja tiedon. Silloin on luonnollista hänen tehdä se johtopäätös, että myöskin siinä henkisessä jumalallisessa maailmassa, josta hän on lähtenyt ja johon hän kuuluu yhtenä osana, siinäkin vallitsee jonkinlainen kolminaisuus, siinä on kolmenlaisia jumalallisia voimia vaikuttamassa. Hän päättää, että henkisessä maailmassa täytyy olla olemassa kolmiyhteys, s.o. kolme eri puolta, jotka samalla kuitenkin ovat yhtä, aivan niinkuin ihminen itsessään on yksi, vaikka hänessä on kolme voimaa, kolme perusominaisuutta.

Tämän ensimmäisen huomion voi jokainen ajatteleva ihminen tehdä. Ja kun hän sitten vielä ajattelee itseään ja maailmaa, on hänen luonnollinen johtopäätöksensä, että jokin salaisuus on kaiken tämän pohjalla, sekä henkisen maailman että aineellisen maailman takana, jokin ikuinen salaisuus, Jumala, Jumaluus.

Mitä taas tulee siihen toiseen asiaan, joka on tarpeen Kalevalan ymmärtämiseksi, nim. että on täytynyt jonkun verran tutkia maailman uskontoja, merkitsee tämä, että ihmisen on pitänyt huomata kaikkien uskontojen eri aikoina ja eri kansoissa opettaneen samaa. Ja mitä erittäinkin tulee äskeiseen kysymykseen, kolminaisuuteen, huomaamme todella, että kaikissa uskonnoissa puhutaan ja on puhuttu jumalallisesta kolminaisuudesta ja siitä Suuresta Jumaluudesta, joka on kaiken takana.

Muutamissa uskonnoissa ja samassa uskonnossakin eri aikoina voidaan unohtaa ehdoton Kaikkijumaluus, tuo kaiken filosofian edellyttämä Absolutinen, johon sisältyvät sekä henkiset että aineelliset salaisuudet ja joka on sekä henkisen että aineellisen maailman takana. Silloin nähdään ainoastaan henkimailman kolminaisuus, mutta tästä taas johtuu, että ne ihmiset, jotka ovat materialismiin taipuvaiset, kieltävät tuon henkisen kolminaisuuden ja sanovat: ei ole mitään Jumalaa olemassa. He huomaavat näet, että aineellinen todellisuus on tuon henkisen kolminaisuuden, "kolmiyhteisen Jumalan" ulkopuolella ja alkavat silloin epäillä, onko mitään Jumalaa olemassa, koska se ei ole kaikkitäyttävä. Mutta ei olisi ensinkään tätä materialismin uhkaavaa vaaraa, jos muistettaisiin sitä ikuista salaisuutta, joka on sekä henkisen että aineellisen olemassaolon takana.

Kun tutkitaan muinaisen Intian uskonnollisia kirjoja alkuajoilta, niin niissä puhutaan kolmesta alkuperäisestä Jumalasta, Varunasta, Indrasta ja Agnista. Nämä ylipäänsä yhdistettiin elementteihin, niin että Agnia sanottiin tulen, Varunaa veden ja Indraa taivaan jumalaksi. Mutta samalla kukin näistä oli osana tuosta kolminaisuudesta Indra-Varuna-Agni. Myöhemmin taas, kun filosofinen ajattelu oli enemmän kehittynyt, tehtiin ero luonnon näkyväisissä ilmiöissä esiintyvän jumaluuden ja henkisen kolminaisuuden välillä. Sentähden Intiassa siitä asti puhutaan Brahmaasta, Vishnusta ja Shivasta eikä niitä enää yhdistetä mihinkään elementteihin, vaan ne ovat kaiken ilmennyksen takana, tuo pyhä kolminaisuus Trimurti.

Saman kolminaisuuden voimme huomata muissakin uskonnoissa. Kaldealaisilla oli Anu, Ea ja Bel, vanhassa Germaniassa oli Odin, Thor, ja Freya j.n.e. Näitä esimerkkejä voitaisiin luetella useampia ja kaikkein tutuin meille on tietysti kristinuskon Isä, Poika ja Pyhä Henki. Isä – samaten kuin Shiva Intiassa – vastaa ihmisen hengessä sitä olemuspuolta, jota kutsumme tahdoksi, Poika sitä olemuspuolta – Vishnua – jota kutsumme tunnoksi, ja Pyhä Henki sitä olemuspuolta – Intiassa Brahmaa – jota kutsutaan ajatukseksi, järjeksi, luovaksi älyntoiminnaksi. Tahto, tunto ja järki – usein myös toisin lausuttuna, tahto, viisaus ja

toiminta – on meille kaikkein yksinkertaisin kolmijako ihmisen hengessä ja niitä vastaa kosmillisina voimina, kosmillisena jumaluutena Isä, Poika ja Pyhä Henki.

Nyt kysykäämme: tiesivätkö muinaiset suomalaiset mitään tällaisesta? Ymmärsivätkö vanhat "pakanalliset" esi-isämme jo sen kolminaisuuden, joka vallitsee henkisessä maailmassa, ja tiesivätkö myös, että kaiken, sekä henkisen että aineellisen maailman takana on Salainen Jumaluus, ääretön, tuntematon ykseys?

Me vastaamme tähän: vanhat suomalaiset tiesivät tämän aivan yhtä hyvin kuin muut kansat maan päällä. Siitä voidaan nähdä jälkiä Kalevalassa. Puhutaan Ukko Ylijumalasta, joka on kaiken takana ja kaikkialla kaikkein korkein, syvin, sisin, vastaten filosofian ehdotonta ja intialaista Parabrahmania, persialaista Zeroana Akernea, juutalaisen filosofian Ain Sufia. Vanhassa suomalaisessa jumaluusopissa oli Ukko Ylijumala se salaisuus, jota me nyt teosofiassa kutsumme Suureksi Jumaluudeksi, ikuisen elämän salaisuudeksi, abstraktiseksi, absolutiseksi olemiseksi.

Sitten puhutaan Kalevalassa kolmesta Luonnottaresta. Joskus Ukko Ylijumalaa myös kutsutaan Luojaaksi, mutta sitten sanotaan, että hän ensin loi kolme Luonnottarta. Siinä näkyy jo kolminaisuus. Mutta vielä selvemmin se sittemmin näkyy Kalevalan pääsankareissa. Itse asiassa nuo sankarit – Väinämöinen, Lemminkäinen ja Ilmarinen – ovat vanhojen suomalaisten kolmiyhteinen jumala, niinkuin me kristillisellä kielellä sanoisimme. Tämä voi tuntua hieman oudolta alussa, mutta kun tutustumme tähän ajatukseen ja syvennymme siihen ja sitten katsomme Kalevalaa suurella yleissilmäyksellä, huomaamme, että Kalevala epäilemättä sen käsityksen todistaa oikeaksi. Nämä Kalevalan sankarit ovat siis ilmenneen jumaluuden kolme eri puolta. Silti ne samalla voivat olla muutakin.

Väinämöinen vastaa silloin Isää eli syvimmällä sisässämme olevaa *tahtoa*. Joka Kalevalaa tuntee, ei voi epäilläkään, ettei Väinämöistä olisi tahdottu esittää jumalalliseksi olennoksi. Hän on syntyperältään jumalallinen, "tietäjä iänikuinen". Hän on viisaampi kaikkia muita sankareita, hänen ei tarvitse mitään käsillään tehdä, koska hänen luova voimansa on sana; hän laulullaan vain luo. Mehän kutsumme teosofisella kielellä kolmiyhteistä jumalaa myös Logokseksi, jota nimitystä uudessa testamentissakin käytetään. Logos merkitsee Sana, Järki, Ajatus, ja teosofiassa puhutaan sentähden ensimmäisestä, toisesta ja kolmannelta Logoksesta. Väinämöinen edustaa silloin ensimmäistä Logosta, Isää Jumalaa, tahtoa ihmisessä.

Ilmarisen jumaluutta on myöskin helppo myöntää. Ilmarisestahan sanotaan, että hän oli "seppo iänikuinen", "takoja taivahinen", hänkin oli jumala, hän oli Väinämöisen veli. Usein he puhuttelivatkin toisiaan veljiksi. Jos Kalevalaa ajatellen luetaan, on vaikea kieltää Ilmarisen jumaluutta. Kaikki mitä nämä sankarit tekevät, on sellaista, etteivät tavalliset ihmiset siihen pystyisi. Kauttaaltaan huomataan, että heidän toimintansa on ylikuonnollista, yli-inhimillistä laatua. Ilmarinen jumalallisena olentona vastaa Pyhää Henkeä, ymmärrystä, toimivaa järkeä ihmisessä, kolmatta Logosta. Ilmarinen on järjen tuli, hänhän on seppä, ajatusten luoja, se, joka tekee ja toimii.

Vanhassa Kalevalassa sanoo Väinämöinen nimenomaan: "min' olin *miesnä kolmantena* ilman pieltä pistämässä, taivaan kaartaa kantamassa, taivoa tähittämässä." Selvästi hän siis viittaa sekä omaan jumaluuteensa että kolminaisuuteen. Myös tiedämme, että Ilmarisen kerrotaan olleen taivasta rakentamassa.

Vaikeampi on ehkä myöntää, että Lemminkäinen olisi jumalallinen olento, koska häntä kuvataan enemmän inhimillisenä kuin Väinämöistä ja Ilmarista. Mutta meidän varhemmat tieteellisetkin tutkijat koettivat todistaa, että Lemminkäinen oli jumalallinen ja näkyhän, että ne työt, jotka hän suoritti, eivät olleet tavallisen ihmisen suoritettavissa. Syvemmin katsoen on aivan epäämätöntä, että Lemminkäinen vastaa toista Logosta, Poikaa eli ihmisessä tunnetta. Lemminkäinen siis vastaa sitä, jota kristinuskossa sanotaan Kristukseksi. Hän edustaa tunnetta, rakkautta. Hänen luonteestaankin näkyy, että hän on tekemisissä tunteen, rakkauden kanssa. Hänen nimensäkin "Lemmin-käinen" siihen viittaa.

Onpa Kalevalassa vielä toisiakin tunnusmerkkejä, jotka osottavat, että Lemminkäinen on jumalallinen olento. Hänen toisintonimenään tavataan yleisesti "Ahti", joka on veden jumala. Nyt me tiedämme, että vettä, merta kaikissa vanhoissa vertauskuvastoissa käytetään merkitsemään tunnemaailmaa, henkimaailmoitten tunnepuolta, jonka tähden Lemminkäistä aivan hyvin voi kutsua Ahdiksi. Sitten vielä huomataan, että ylipäänsä vanhoissa teologioissa tämän toisen Logoksen yhteydessä puhutaan naisellisesta olenosta, useimmiten äidistä ja vielä nytkin teosofiassa sanotaan, että toinen Logos on aivankuin kaksinainen, mies-naisellinen, positiivinen ja negatiivinen. Kaikki ne vanhojen jumaluusoppien olennot, jotka edustavat toista Logosta, kuten Kristus, Buddha ja Krishna, esiintyvät äidin yhteydessä. Kristinuskossa esim. pidetään neitsyt Maariaa, Kristuksen äitiä, jumalallisessa kunniaissa.

Kalevalassa on Lemminkäinen ainoa sankareista, jonka inhimillinen äiti mainitaan. Tämä esiintyy elävänä, toimivana olentona, vieläpä sangen merkillisen tapauksen yhteydessä. Kuten me voimme huomata ylipäänsä jumaluusopeissa, tämä toinen Logos, Jumalan Poika, Kristus, joutuu murhattavaksi ja sitten usein nousee kuolleista. Missä on kauniimmin esitetty tämä sama asia kuin Kalevalassa, jossa kerrotaan Lemminkäisen surmasta ja kuinka hänen äitinsä etsi hänet esille ja herätti hänet uudestaan kuolleista? Siinä on aivan täydellinen yhdenmukaisuus muitten vapahtajatarujen kanssa.

Ja jos me yleissilmäyksellä katselemme koko Kalevalaa, nähdään, että kaikilla sankareilla on oikeastaan yksi päämäärä, yksi toimi. Heistä kaikista kerrotaan, että he olivat kosintaretkillä. Kaikki he tahtoivat omakseen Pohjolan tyttäriä. Väinämöisen yhteydessä puhutaan myös Ainosta, jota ei nimenomaan sanota Pohjolan tyttäreksi – vaikka hän oli Joukahaisen, Lappalaisen sisar – mutta myöhemmin hänkin, kuten Ilmarinen ja Lemminkäinen oli kosimassa Pohjolan tytärtä. Tämä on sangen merkillinen pürre, sillä se esiintyy myös kaikissa muissa uskonnoissa. Puhutaan aina avioliitoista, hellistä suhteista miehellen ja naisellisten olentojen välillä, ja niillä tarkotetaan uskonnoissa aivan toisia mysteroita kuin inhimillisiä lemmensuhteita. Jokainen kristitty tuntee tuon puhettavan, että Kristus on ylkä ja seurakunta, kirkko tai yksityinen ihmissielu hänen morsiamensa. Samaten on myös kristityille tuttu tuo ohimennen Mooseksen kirjoissa (1 Moos. 6: 2) esiintyvä lause: "Jumalan pojat näkivät ihmisten tyttäret kauneiksi ja ottivat niitä vaimoikseen". Samanlaisia piirteitä voisimme hyvin paljon löytää jos oppineesti tutkisimme eri kansojen jumaluusoppeja.

Suomalaisessa Kalevalassa on tämä vertaus tullut erityisen silmiinpistäväksi. Kaikki nuo sankarit kosivat Pohjan tyttöä. Jos me käytämme sitä avainta, josta tässä on ollut puhe, nim. että sankarit, Väinämöinen, Lemminkäinen ja Ilmarinen ovat jumalallinen kolminaisuus, niin tietysti heti sanoisimme, että nuo voimat, jumalalliset tajunnat asuvat näkymättömässä maailmassa eli niinkuin me nyt teosofisesti kutsuisimme, korkeammilla tasoilla. Kalevalan nimityksillä ne asuvat Suvantolassa, Kalevalan kankahilla, ja oletteko huomanneet, että näillä Kalevalan kankahilla aina vallitsee kesäinen tunne? He asuvat henkimaailman ihanilla korkeammalla tasoilla ja sieltä he pyrkivät Pohjan tyttöä kosimaan.

Mikä on silloin Pohjola, tätä avainta käyttäessämme? Se on tämä meidän mainen elämämme ja Pohjan tyttö on ihmiskunta, ihmisten sielut. Jumalalliset voimat pyrkivät kohottamaan ihmiskuntaa, ne tahtovat yhtyä ihmiskuntaan, tahtovat tulla eläviksi ihmiskunnassa. Eli toista kuvaa käyttäen ne tahtovat ihmisten sielujen kautta synnyttää uuden, korkeamman ihmiskunnan. Se on jumalallisten voimien koko pyrkimys.

Ja minun mielestäni todistaa muinaissuomalaisten korkeata maailmankatsomusta sangen kauniisti se, että he selvemmin kukaties kuin muut kansat puhuvat siitä, kuinka jumalallinen toiminta kaikkien jumalien ja Kosmoksen kolmiyhteisen jumaluuden ikuinen yhtämittäinen pyrkimys on päästä yhteyteen ihmiskunnan kanssa. Vanhat suomalaiset osasivat katsoa ylhäältäpäin, osasivat katsoa jumalallisia asioita jumalien kannalta. He eivät ainoastaan ajatelleet, että me ihmiset pyrimme yhdistymään Jumalaan, että me etsimme jumalallisia salaisuuksia, että me tahtoisimme oppia tuntemaan Jumalan, vaan he omistaen korkeampaa tietoa uskalsivat väittää, että Jumalakin tahtoo sitä samaa, kolmiyhteinen Jumalakin yhtämittaa koettaa tulla

yhteyteen ihmiskunnan kanssa, siis rakastaa ihmiskuntaa ja tahtoi siinä päästä vaikuttamaan. Samatenhan kristinuskossakin aivan rohkeasti puhutaan jumalallisista salaisuuksista, kun sanotaan: "niin rakasti Jumala maailmaa". Näillä sanoilla viitataan siihen, että elämän sisäiset voimat ovat jo meille tunnetut, että me tiedämme, mitä ne tahtovat. Ja vanhat suomalaiset kuvasivat tuota Jumalan ikuista pyrkimystä ihmiskunnan yhteyteen noilla yhä uudestaan esiintyvillä kosintakertomuksilla.

Tätä puheenalaista avainta voimme kutsua teologiseksi (teo- ja kosmogoniseksi) eli jumalopilliseksi avaimeksi. Mutta Kalevalan ymmärtämiseen on tietysti useampia avaimia. Madame Blavatsky sanoo Salaisessa Opissaan, että jokaista pyhää kirjaa voi avata seitsemällä avaimella, riippuen siitä, minkä tason kannalta kirjaa tahtoo lukea. Teologista avainta käyttämällä saapi kuvan jumalallisten olentojen työstä maailman luomisessa ja ihmiskunnan kehityksessä; silloin lukee kirjaa korkeimpien tasojen kannalta. Jos taas haluaa tietää, mitä kirja opettaa maailman ja ihmiskunnan ulkonaisesta kehityksestä, täytyy käyttää antropologista ja salaishistoriallista avainta.

Muuan avain, joka totuuden etsijöille on tärkeimpiä, on mystillinen, sillä se koskee ihmisen sisäistä kehitystä. Sitä käyttämällä esim. Kalevala tulee mitä mieltäkiinnostavimmaksi ja opettavimmaksi kirjaksi. Tahdon lyhyesti viitata tämän avaimen salaisuuteen.

Kuten tiedemiehemme huomauttavat, Kalevalan sankarit eivät yksinomaan edusta jumalallisia olentoja, vaan kuvaavat myös inhimillisiä asioita. Kiinnittämällä katseemme ihmisen salaiseen sieluelämään ja avaamalla Kalevalan mystillisellä avaimella näemme heti, että Kalevalan sankarit edustavat erilaisia puolia ihmisen sisimmästä psykologiasta.

Vanhassa Intiassa on aina puhuttu, että on kolmenlainen tie Jumalan luo. Jokaisen ihmisen päämäärä on yhtyä Jumalaan, päästä Jumalan tuntoon, ja siihen on kolme tietä. Ne tiet johtuvat ihmisen sisäisestä, henkisestä kolminaisuudesta ja henkimaailman kolminaisuudesta. Itämaisilla nimityksillä ne ovat: *Dshnaana Jooga*, *Bhakti Jooga* ja *Karma Jooga*. Jooga merkitsee yhtymistä jumalaan, ja Dshnaana Jooga on yhtyminen Jumalaan *tiedon* eli puhtaan viisauden tietä myöden, Bhakti Jooga yhtyminen *tunteen*, hartauden, rakkauden tietä myöden, Karma Jooga taas yhtyminen *toiminnan* tietä myöden. Siis Dshnaana Jooga on tekemisissä ihmisen tahdon, hänen syvimmän ominaisuutensa kanssa, Bhakti suhtautuu ihmisen tuntoon, ja Karma hänen toimintaansa, toimikykyynsä.

Eri ihmiset ovat luonteensävyltään erilaisia, ja vaikka tiet lopulta kaikki yhtyvät, ovat ne erilaisia, koska ihmiset kulkevat eri tavalla sitä tietä pitkin, joka sisimmästi katsoen on yksi, koska se on tie Jumalan luo. Nytpä myös vanhojen suomalaisten kesken oli olemassa tieto näistä kolmesta tiestä. Se näkyy Kalevalaa tutkittaessa. Väinämöinen kuvaa puhtaan viisauden tietä eli Dshnaana Joogaa, Lemminkäinen taas kuvaa rakkauden tietä, Bhakti Joogaa, ja Ilmarinen kuvaa toiminnan tietä, toimivan ymmärryksen tietä. Niinpä Väinämöisen historiaa, hänen luonnettaan ja toimintaansa tutkiessamme näkyy meille, jos meillä on silmät nähdä, millä tavalla se ihminen Jumalaa etsii, joka tahtoo kulkea viisauden tietä, Lemminkäisestä taas voidaan oppia tuntemaan rakkauden, Ilmarisesta toiminnan tietä. Tätä avainta käyttäen voi jokainen teosofinen tutkija löytää rikasta ja syvällistä viisautta Kalevalasta. Mutta siitä puhumme enemmän toisten.

KALEVALAN AINO-TARU

Tietäjä 1912, nro 4

Moni varmaan ihmettelee kuullessaan, että Kalevalan Aino-tarua tahdotaan teosofisesti pohtia ja selittää. Tämä kertomus on näet Kalevalassa esitetty niin ihmeen luonnollisena – "realistisena" – ja samalla runollisen viehättävänä, että tuntuu siltä kuin se kokonaan pilattaisiin, jos sitä yritetään vertauskuvallisesti selittää. Aino, jos mikään henkilö, tulee meille tutuksi ja eläväksi, jokainen meistä tuntee tuon nuoren viattoman tytön, jonka sielussa oma itse ei ole vielä herännyt ja joka ei vielä rakkaudesta mitään tiedä. Ainolle tulee kosija – vanha mies, joka ei häntä ensinkään miellytä, ja hän kauhistuu ja suree sitä niin paljon, että hän lopulta ottaa itseltään hengen. Tämä kertomushan on miltei sentimentaalinen, ylen tunteellinen, me sanomme, sillä meidän aikanamme ehkeivät useimmat nuoret tytöt ole noin runollisia, noin hienoja, puhtaita, avuttomia, etteivät he osaa muuta kuin heittäytyä mereen silloin kun isä ja äiti tahtoo heitä pakottaa naimaan. Mutta kuitenkin emme voi olla ihailematta Ainoa, joka niin paljon arvoa pani elämälleen ja omalle runolliselle käsitykselleen luonnosta ja ihmisyydestä, että hän mieluummin kokonaan luopui elämästä kuin möi itsensä.

Kuinka tätä tarua voisi selittää vertauskuvallisesti, me kysymme. Etevimmat taiteilijamme ovat Ainosta saaneet aihetta taideluomuksiin, tauluihin, veistoksiin ja näytelmiin, ja meidän täytyy tunnustaa, että sellaisenaan tämä runosikermä antaa erinomaisen kuvan Suomen kansan kaunotunteesta, sillä näitä tällaisia henkilöitä kuin Aino ei paljonkaan tapaa kirjallisuudessa.

Kuitenkin on tarkotukseni koettaa tätä tarua selittää toiseltakin puolelta.

Muistelkaamme ensin, minkälainen on tämän tarun sisältö. Mitä siinä kerrotaan?

Vanha viisas Väinämöinen jo esiintyy ihmisenä ja runoilijana, hänen maineensa on levinnyt Pohjolaan asti. Silloin Joukahainen, nuori mies, ylpeä viisaudestaan ja taidostaan, ihmettelee itsekseen: onko olemassa sitä urosta, joka olisi tiedossa minun vertaiseni? Hän lähtee tapaamaan Väinämöistä. He kohtaavat toisensa ja kilvan laulavat ja koettavat parastaan, mutta Väinämöinen voittaa ja laulaa Joukahaisen lietteeseen. Silloin tämä pätöinen poika rukoilee armoa, mutta Väinämöinen ei mistään lunnasta huoli, laulaa vain Joukon yhäti syvemmälle, kunnes hän viimein lupaa oman sisarensa Väinämöiselle puolisosiksi. Silloin Väinämöinen ihastuu ja päästää hänet suosta. Joukahainen tulee allapäin kotiinsa ja suree sekä sitä, että tuli voitetuksi, mutta myöskin, että tuli luvanneeksi Aino-sisarensa. Itkien hän saapuu kotiinsa – Kalevalan uroot usein itkevät – ja kun vanhemmat ja siskot kysyvät syytä, niin hän vastaa: siksi itken, että tulin luvanneeksi Aino-sisareni Väinämöiselle puolisosiksi.

Mutta äiti ihastuu: sitäpä aina olen toivonut, että Aino saisi kuuluisan ja viisaan miehen. Ainopa itse tuon kuullessaan tulee yhtä suruiseksi kuin veljensäkin, hän ei sano tahtovansa mennä, hän rakastaa kotia, isää, äitiä, siskoa, veljeä, hän tahtoo leikkiä kotoisella nurmella, ei tahdo mennä vieraaseen maahan. Äiti lohduttaa: onpa onnea muuallakin, kasvaa marjoja aholla, ei ainoastaan isän kotona.

Sitten kerrotaan, kuinka Aino on ulkona koivumetsässä vastoja tekemässä ja silloin tulee vanha Väinämöinen, ja kun näkee tuon kaunoisen tytön kauniine koristuksineen, sanoo hänelle: älä muille noin pukeudu vaan minulle kannan ristisi ja helysi. Mutta Aino syvimmässä sydämessään loukkaantuu ja tuskastuu, heittää päältänsä nuo koristeet: "sinulle en minä ikänäni tahdo tulla!" hän huudahtaa ja rientää kotiinsa. Kun siellä isä, veli, sisko, kysyvät häneltä, mitä hän itkee, sanoo hän vain heille hukanneensa koristeet. Mutta kun hän tulee äitinsä luo ja äiti kysyy: miksikä itket? silloin hän kertoo äidille: "minä tapasin

metsässä tuon vanhan miehen, joka minut tahtoo omakseen, enkä tahdo hänelle mennä." Mutta äiti ei ota osaa lapsensa suruun vaan yhä sanoo: "sinä kiittämätön lapsi, sinun pitäisi olla iloinen siitä, että Väinämöinen sinut tahtoo omakseen. Tiedätkö, siellä on aitassa vielä paljon kalleuksia, seitsemän arkkua, Kuuttaren kutomia, Päivättären kehräämiä, sieltä etsi ja korista itseäsi ja ole iloinen, että pääset sellaiselle miehelle."

Aino vain itkee ja valittaa: parempi olisi ollut olla syntymättä, miksikä minä olen maailmaan tullut? Mutta kun hän jää yksin, menee hän aittahan mäelle, katselee kaikkia kalleuksia, pukee ne päälleen ja ajattelee: parasta on, että menen mereen. Hän lähtee ulos kävelemään, kulkee kolme päivää metsässä, tulee sitten meren rannalle ja siellä hän istuu ja itkee yön ajan. Mutta kun aurinko nousee, näkee hän niemen nenässä kaukana aalloissa kolme neitosta, ja aurinko paistaa niin kirkkaasti paateen ja hän heittäytyy mereen. Vielä hän puhuu kuollessaan: tähän nyt vaivun ja haihdun mereen ja vereni ja kyyneleeni muuttuvat vedeksi ja kaikki, mitä minulla on, muuttuu luonnon eri osiksi ja voimiksi ja minä katoan ja hukun.

Tällainen on se Aino-kertomus, näin elävä, näin luonnollinen, aivankuin romaaneissa voi tapahtua. Kuinka sitten tätä voisi "selittää"? Rohkeata se on, enkä minä puolestani uskaltaisi sitä yrittää – kertomus on niin hieno ja kaunis sellaisenaan – ellei siinä olisi yksi kohta, joka minun silmissäni pilaa kaiken eli muuttaa kertomuksen sellaiseksi, että sitä täytyy selittää jollakin lailla. Tämä kohta on se, että Väinämöinen kosii Ainoa ja tahtoo häntä omakseen. Vakaa, vanha, viisas tietäjä, laulaja, esitetään tällaisena armastelijana, nuoren tytön kosijana. Minua on aina ennen ihmetyttänyt, miltei loukannut tämä asia. Miksei sitten Väinämöisen paikalla ole joku toinen, nuorempi mies, jos kerran tämä on vain kertomus tavallisesta työstä ja hänen sieluelämästään? Miksi sinne on Väinämöinen pantu, joka kaikin puolin oli kunnioitettava ja aina esiintyy merkillisenä runoilijana, suurena tietäjänä? Kuinka hän rupeaa nuorta tyttöä ahdistamaan niin pitkälle, että tyttö lopulta hukuttaa itsensä? Mikä urho se on, tuollainen halpamainen vanhus?

Näin on minusta aina tuntunut ja olen ihmetellyt tätä epäesteettistä kohtaa, kuinka tämä on voinut Kalevalaan joutua. Jos se vain on elämästä otettu realistinen kuvaus, olisi pitänyt olla toinen mies siinä eikä Väinämöistä näin solvata. Mutta koska Aino-episoodi läheisesti liittyy Joukahaisen kilpalaulantaan, näkyy selvästi, että siinä on tarkoitus takana, ja tämä antaa mielestäni aihetta siihen, että voi Aino-tarua käsittää vertauskuvallisesti.

Sillä mikä on Väinämöinen? Väinämöinen, kuten viimeksi jo oli puhetta, on Kalevalan vertauskuvastossa Logos, Jumalan Poika, Kristus, Totuuden Henki. Hän on se henki, joka asuu luonnossa ja samalla joka ihmisen sisässä. Ja kun me pidämme tästä kiinni ja sitten ajattelemme, että Aino-tarua olisi selitettävä vertauskuvallisesti, niin heti ymmärrämme, että Kalevalaan on kätkeyty suuri viisus Aino-tarussakin. Ulkonaisesti Aino-taru kuvaa, kuinka ei rakkaudessa eikä avioliitossa saa käyttää väkivaltaa, koska rakkautta ei voi komentaa; samalla tavalla sen vertauskuvallinen käsitys sanoo meille, ettei pakko ja väkivalta saa tulla kysymykseen muillakaan aloilla, ei missään suhteessa, ei henkisessä kehityksessä eikä uskonossa. Siinä useimmat ihmiset erehtyvät ja tahtovat käyttää väkivaltaa, tahtovat toista käännyttää ja saattaa mukautumaan heidän opinkappaleittensa, heidän elämäkäsityksensä, heidän siveyssääntöjensä mukaan. Mutta pakolla ei voi henki kehittyä. Henkisen kehityksen sisäinen edistyminen on vapaaehtoisuutta, se on vapaan tahdon ilmaus, ja jos jotkut käsittävät väärin – jos ihminen itse käsittää väärin – ja luulee voivansa käyttää pakkoa itsensä tai muitten suhteen, erehtyy hän ja elämä sen hänelle paljastaa. Jos hän minkäänlaisesta turhamaisuudesta tai uhkamielisyydestä luulee voivansa kehittää itseään henkisesti, eksyy hän harhaan. Tätä on tahdottu esittää Aino-tarussa, sillä tässä käytämme psykologista, sielutieteellistä avainta sitä selittääksemme. Se on kertomus ihmissielusta.

Väinämöinen on Henki, Kristus, totuuden ääni, ihmisen opettaja. Joukahainen on ihminen, sielu vielä nuorena ollessaan, kehittymätön ihminen. Hän on käytännöllisesti materialisti, sillä hän ei vielä usko muuhun kuin personalliseen, ulkonaiseen maailmaan, aistillisiin voimiin ja omiin aisteihinsa. Entä Aino?

Aino on tuon saman ihmisen sisar, s.o. hänen sielunsa kaunein puoli, sen kaunein tuoksu, sen iankaikkinen sisältö. Äiti taas on koko luonto ja vielä lähemmin se on ruumis.

Mitä tässä silloin kuvaa Joukahaisen ja Väinämöisen kilpalaulanto? Se kuvaa ylpeilemistä omasta etevyydestään. Ihminen on aina sellainen personallisena olentona, kun hän on vähän kehittynyt ja tullut sivistyneen ihmiskunnan tasalle. Hän on itsestään ylpeä eikä luule mitään toista olevankaan. Hän ei oikeastaan silloin usko Jumalaan, ei näkymättömiin maailmoihin, ei mihinkään korkeampaan, hän ei tahdo otaksuakaan, että voisi olla mitään syvempää tietoa kuin hänen pintapuolinen tietonsa ja sivistyksensä. Kun hänelle puhutaan, että löytyy tietäjiä, viisaita, ja että ihminen voi kehittyä henkisesti, niin että hän saavuttaa yliaistillisia voimia ja yliaistillista tietoa, nauraa hän sille. "Enhän minä ole mitään sellaista havainnut, en ole nähnyt enkä kokenut; kuinka sellaista voisi olla olemassa?" Tämä on sangen tavallista. Näin ihminen määrättyllä kehitysasteella ajattelee ja vaikkei hän niin selvästi ajattelisikaan, niin hän sen tuntee ja koko hänen sieluelämänsä perustuu sille edellytykselle.

Mutta samalla hän myös ajattelee: jos on mitään korkeampaa, näyttäköön sitten itse elämä, tulkoon se näkyviin. Ja silloin tulee Väinämöinen. Ihminen aivan kuin omalla epäuskollaan, ylpeydellään kutsuu luokseen totuuden henkeä, syvempää ymmärtämystä ja elämäntietoa. Se tulee hänen luokseen ja silloin hän hämmästy, sillä minkälaisena se tulee? Se tulee nöyryyttävänä voimana, kaikenlaisina kokemuksina, se heittää hänet suruihin, tuskaan, kärsimykseen – elämä näyttää kohtelevan häntä kovakouraisesti.

Ajatelkaamme lisäksi, että ihmissielun elämä kulkee kautta monen ruumistuksen. Kun hän ensin on tuolla tavalla ylpeä ja uhmaileva ja luulee päässeensä jo tiedon huippuun, vaikka hän vielä tuntee vain pintapuolisimmat asiat, niin elämä häntä opettaa. Viisauden henki puhuu hänen sisällään samalla kuin se häntä ulkonaisesti nöyryyttää. Se antaa hänen kokea tuskaa ja lopuksi upottaa hänet aivan suohon syvälle. Hän tuntee maan pettävän jalkojensa alla, hän ei tiedä, minkä päällä seista. Koko se maailmankatsomus, mikä hänellä oli, aivan hajoaa hänen edestään, hän ei löydä enää kiintopistettä, hänen silmiensä edessä kaikki mustenee. Hän kysyy itseltään: mitä on ihminen, mitä on elämä, onko Jumala olemassa, mikä on meidän kohtalomme, mistä minä olen tullut, mihin minä olen menevä?

Viisauden voima, elämän henki vain laulaa hänet yhä syvemmälle suohon, antaa yhä suuremmat tuskat ja synkemman epätoivon. Lopulta sitten ihminen ajattelee: enkö vielä voisi tulla onnelliseksi? Enkö voisi palata takaisin entiseen elämään? Minä luovun rikkaudesta, luovun kunniaista, luovun kaikesta, kunhan vaan saan elää niinkuin ennen ja tuntea olevani oma itseni. Voinhan tulla toimeen vähemmälläkin rikkauksella, mutta tahtoisin vain tuntea vielä olevani oma itseni.

Mutta elämä häntä nöyryyttää ja puhuu yhä hänen sielulle. Tämä tietysti ei myöskään tapahdu yhdessä ainoassa elämässä, vaan monessa. Se on ihmissielun pitkä kokemuskausi aina siihen, kunnes hän lupaa itsensä lunnaksi. Hän voi tämän tehdä pian, voi myös viivyttaa kauan. Mutta viimein hän sanoo: minä annan itseni sinulle, elämä, ota paras minusta itsestäni, ota Aino, ota se, mikä minussa on Aino. Silloin elämä, totuuden henki sanoo: nyt valitsit oikein. Se on oikea päätös, itsesi sinun täytyy minulle antaa.

Ja sitten elämän ääni lakkaa kuulumasta. Ihminen taas huomaa olevansa oma itsensä. Hän on aivankuin nähnyt, että on muuta olemassa, hän on kuullut totuuden äänen, hän tietää nyt, että on olemassa Jumala, on olemassa korkeampi olemassaolo, hän tietää, mitä on tämä elämä. Mutta on aivankuin hän liian äkkiä olisi saanut tämän tiedon, hän ei voi sitä sulattaa. Hän vaatimalla vaati sitä, hän oli ensin ylpeä ja sanoi elämälle: mikset sinä minulle näytä, jos toisille näytät? Sitten hän sai nähdä vähän elämän salatusta sisällöstä, näki vilahduksen Hengestä, ja kun taas herää tavalliseen tajuntaansa, kun hän nousee ylös suosta ja lähtee kulkemaan kotia päin – silloin hän on alla päin. Hän on tuskissaan siitä, ettei hän enää saakaan elää sellaisena kuin ennen, siitä ettei hän enää ole entinen Joukahainen, ja hän toistaa itseksensä: minä olen luvannut itseni, minä olen antanut itseni lunnaksi totuuden hengelle. Ainon olen luvannut pois.

Tämä tekee hänet niin surulliseksi ja hänen sielunsa, hänen oma sisäinen sielunsa, joka on vielä nuori, se ottaa hänen suruunsa osaa. Mutta vanhemmat iloitsevat – s.o. ruumis ja luonto iloitsevat, sillä luonto tietää ja meidän ruumiimme vaistomaisesti tuntee, että henkinen kehitys on sille helpotus. Kun ihminen kehittyy henkisesti, silloin myös luonnon ainehiukkaset puhdistuvat, niille tulee keveämpi elämä, niinkuin apostolikin sanoo: Koko luomakunta huokailee tuskissaan odottaen Jumalan Poikien ilmestymistä. Luonto iloitsee siitä, että pieninkin sanoma kuuluu: nyt joku ihminen alkaa elää korkeampaa elämää. Ja ihmisen sisässä kuuluu ääni, aivan kuin hänen oma ruumiinsa puhuisi: mitä sinä pelkää ja suret? Jos sinun täytyykin jättää vanha elämä, niin onnea on sinulla odotettavana tuossa uudessa toisessakin elämässä.

Mutta vielä ihmisen sielu kauhistuu viisautta. Se kauhistuu, sillä viisaus on sen mielestä niin vanha ja niin kylmä; viisaus vetää ihmisen aivan pois jokapäiväisestä elämästä, siitä elämästä, joka on hänelle tuttu. Viisaus on sellainen ääretön avaruus ja tyhjyys, sellainen merkillinen elämä, jossa ihminen on melkein kuin olematon, niin ettei hän tiedä, kuka on, hän ei tunne itseään, hän vaipuu, hän hajoaa siihen viisauden avaruuteen, suureen jumalalliseen elämään, hän kadottaa itsensä.

Näin nyt tuntuu ihmisen sielussa: minunko pitäisi kehittää itseäni, minunko pitäisi aivan luopua itsestäni, luopua kaikesta tästä vanhasta, jota rakastan, koko tästä persoonallisuudestani, tästä kaikesta tutusta? Ja minkä takia, tuon kolkon, kylmän, tunteettoman elämän takia? Näin sielu aina ajattelee ja lykkää luotaan hengen, ponnistelee vastaan: en minä tahdo sentään kehittyä henkisesti, en tahdo antautua totuuden helmaan, en tahdo lähteä ulos tuohon tuntemattomaan elämään. Ne, jotka ovat kokeneet, ne tietävät tämän sielutilan.

Sitten ihmisen sielu katselee itseään, kuinka se on korea ja kaunis, sillä on nauhat ja koristeet, se surulla ajattelee: näistäkin kaikista minun pitäisi luopua, ja silloin sielua kohtaa viisaus. Ihminen kuulee sisässään totuuden äänen, joka sanoo: niin se on; ainoastaan minua varten sinä nyt saat käyttää kaikkia noita kykyjäsi, kaikkia noita ominaisuuksiasi, jotka ovat tehneet sinut rakastettavaksi ulkomaailmassa, kauniiksi toisten ihmisten silmissä. Nyt et enää saa ajatella itseäsi, et saa käyttää kaikkia niitä omaksi hyödyksesi etkä toisten persoonalliseksi hyödyksi. Kaikki, mitä sinussa on kaunista ja taiteellista, se on pyhitettävä minulle, sillä nyt olet minun omani.

Silloinpa tulee ihmisen sieluun sellainen tuskan hetki, että hän heittää luotaan kaikki nuo koristukset. Hän aivankuin heittää luotaan kaikki nuo kyvyt: sitten minä en käytä niitä ollenkaan, en minä osaa niillä palvella, en tahdo. Minä en osaa niillä tehdä mitään. En ollenkaan tunne halua kaikkiin noihin kykyihin, kaikkeen siihen, mitä ihailin, ja mitä muut ihailivat. Kaikki se on nyt tyhjää, minä en sitä kärsi, heitän kaiken pois luotani.

Me näemme monasti ihmissieluja, jotka ovat tällä kohdalla. Ne ovat sellaisia, joilla on taiteellisia kykyjä, joilla on sielussaan vetovoimaa jotakin luomaan. He tahtoisivat mielellään olla oikein eteväitä taiteilijoita, suuria neroja, heissä on merkillinen kunnianhalu, he tahtoisivat luoda jotakin suurta, mutta samalla myös ajattelevat sivumennen: sitten samalla tahtoisin, että ihmiset minua rakastaisivat, kunnioittaisivat, että itse olisin jotakin suurta. Tällaisia ihmisiä on paljon. Jotakin he voivat saada aikaan, mutta sisässään he ovat aina tyytymättömiä, he väsyvät kesken ja ajattelevat: mitäpä minä viitsisin. He ovat tulleet juuri tälle kohdalle ja ovat väsyneet, eivät jaksa, eivät voi tehdä mitään, niinkauan kuin salaisesti vielä yrittävät palvella itseään. Toiset ovat entisissä elämässään voineet tehdä nuo kokemukset ja saattavat tässä elämässä olla sellaisia pessimistejä, synkkiä olentoja, joilla on paljon mahdollisuuksia, mutta ei sisäistä tarmoa niitä toteuttaakseen. Jokainen näkee, että he voisivat suurta saada aikaan, mutta he eivät jaksa, ja se johtuu siitä, että totuuden henki on puhunut heidän sisässään ennen ja sanonut: minua sinun tulee palvella eikä itseäsi, ja sitä ne eivät ole vielä oppineet, ne eivät ole vielä uskaltaneet astua sitä askelta itsensä kieltämisessä, oman kunnian, oman etevyyden ja menestyksen hylkäämisessä totuuden palvelemiseksi. He eivät mielestään ole vielä kylliksi totuutta nähneet, eivät tiedä, mitä on totuus, se on aivankuin unohtunut heiltä ja sentähden he ovat tuossa Aion tuskassa, Aion ristiriidassa, he heittävät helmet luotaan, itkevät ja lähtevät kotiin. Ja sitten he

peittelevät sekä itseltään että muilta, kuinka heidän laitansa on. Omalle luonnolleen, "ruumiilleen" he vain sen tunnustavat yksin ollessaan, tunnustavat ja myöntävät: sieluni on kuollut, sieluni on rikki, revitty ja onneton, en tiedä, mitä tahdon, minä en tahdo sitä, mitä tunnen sisässäni. Olen kuullut sisässäni tuon äänen, että minun pitäisi totuutta palvella, sitä en tahdo, en jaksa, en kykene. Enkä taas voi elää tavallistakaan elämää, en jokapäiväisyyteen unohtua, minun sieluni on kuollut.

Silloin kyllä vielä luonto – äiti – ruumis, toinen ääni ihmisen sisässä sanoo: Älä kadota rohkeutta, älä kadota malttiasi, tiedä, että sinun täytyy odottaa merkillistä tulevaisuutta, jos nyt uskallat ottaa tuon askeleen pois omasta itsekkyydestäsi ja itsestäsi. Jätä nuo vanhat unelmat. Jos katselemme sisästäpäin, näemme, että ihmissielu tällä asteella on innostunut astrali- ja mentali-elämään, mielikuvituksen avariin aloihin: ah, kuinka elämä on runollista astrali- ja älytasolla. Jos siellä osaatte kävellä ja katsella, näette, kuinka ihmisen personallinen fantasia, mielikuvitus voi luoda hänelle mitä onnea tahansa, jos se vain on sellaista puhdasta, kaunista ja ihanaa. Sellaista on elämä astrali- ja äly-tasolla, ja ihmissielu on Ainin tilassa ollessaan aivankuin nukahtanut tuollaisiin unelmiin. Se ei ole herännyt vielä tuollaisesta näkymättömän maailman unesta, se tahtoo kulkea ja vaeltaa noissa ihanissa unelmissa.

Mutta totuus, joka on ylemmillä tasoilla, Kristus-henki, joka panee ihmisen kehittymään, tahtoo, että hän tästä nousisi ja huutaa alas noihin mielikuvituksiin. Sitten luonto, ruumis, se sanoo: no, mutta sinähän saat nuo kaikki ja paljon enemmän, sillä sinä saat kaikki minun salaisuuteni, minun aarteeni, niinkuin äiti sanoi: mene aittaan, aukaise seitsemän arkkua, saat kaikki minun kalleuteni, minulla oli nuorena ollessani kolme päivää päälläni nuo ihanuudet.

Näin puhuu luonto hänelle: mikset ole rohkea? Kaikki salaisuuteni annan sinulle, luuletko, että sinun täytyy olla alastomana, rumana? paljon kauniimmat vaatteet ja helmet ja nauhat annan sinulle, saat pukea itsesi häävaatteisiin, ole vain rohkea! Mutta Aino – sielu Ainin kohdalla – on liaksi väsynyt, se on liian aikaisin herännyt eikä jaksa vielä. Sentähden se vain mielikuvituksen silmällä katselee noita ihanoituksia, se kyllä tietää: niitä on, ja pukeutuu mielikuvituksessaan niihin, mutta sitten se lähtee ulos elämään – ja kuitenkin se on vain tuo sama elämä. Tuo sama mielikuvituksen maailma, astrali- ja mentali-elämän suuri meri – se vetää sielun takaisin aineeseen, kuolemaan ja syntymään uudestaan. Näin käy ihmisen sielun, kun se ei vielä ole herännyt oman voimansa tuntemiseen vaan on nuori Aino-tyttö, joka tahtoo elää noissa mielikuvitelmissaan.

Nyt elämme juuri sellaisessa ajassa, että ihmissielu ei niin usein tee Ainin lailla. Joskus vieläkin ihminen voi murhata itsensä, sentähden ettei hän tahdo olla mukana tässä elämässä, fyysisessä näkyvässä elämässä, joka on meidän koulumme, vaan tahtoo elää unelmissaan, itsensä luomassa harhamaailmassa. Missä on onni, puhtaus, kauneus? hän kysyy silloin. Tämä elämä on raskasta rumaa, kolkkoa. Mutta useimmissa ihmissieluissa jo nykyään alkaa kehittyä rohkeus, luottamus, toivo, ja he alkavat tuntea, että tässä näkyväisessä elämässä sittenkin on löydettävissä mielikuvitusten toteutus. Ihanteiden maailma, mielikuvituksen ihanuudet on olemassa vain sitä varten, että se täällä toteutettaisiin. Tässä ovat kaikki kauniit unelmamme pantavat täytöntöön. Meidän ei pidä vain kuolla niiden puolesta, ei pidä täyttää ilmapiirimme ihanilla unelmilla ja sitten riistää henki itseltämme ja mennä siihen toiseen maailmaan, vaan pitää ottaa ne alas tähän näkyväiseen maailmaan ja koettaa täällä niitä toteuttaa.

Tämän alkavat ihmiset yhä enemmän huomata. Meidän aikanamme tapahtuu suuri herätys, ääni kuuluu kautta ihmiskunnan: herätkää ymmärtämään, mitä on elämä. Älkää kuluttako sitä pilventakaisiin unelmiin, älkää antautuko tuollaiseen taivas-kaipaukseen, vaan ymmärtäkää, että taivaat ja helvetit ovat teidän sisässänne. Ymmärtäkää, että te itse avaatte portit taivaisiin ja helvetteihin.

Paljon on jo maan päällä ollut helvettiä. Jos katsotaan taaksepäin, kuinka oli ihmiskunnan elämä täällä maan päällä vuosituhansia, vuosimiljonia sitten, täytyy meidän nähdä, että se oli paljon ihanampaa ja runollisempaa. Nyt on helvettiä enemmän toteutettu, mutta juuri sentähden, että helvetti on enemmän

tullut ulos tähän fyysilliseen maailmaan, on tullut myös taivasta enemmän, sillä nyt voi enemmän tuntea totuutta. Totuus se on, joka voittaa sekä helvetit että taivaat ja käyttää kummankin mielikuvitukset omaksi edukseen, s.o. totuuden hyväksi, kaikkien hyväksi, ihmiskunnan hyväksi.

Sentähden on Kalevalan Aino-taru samalla vertauskuvallisesti ymmärrettynä aivankuin kuva tuollaisesta vanhemmasta ajasta, jolloin ihmissielu vielä paljon oli Ainon kannalla, mutta samalla se myös muistuttaa mieleemme sen suuren totuuden, joka pitää paikkansa nyt ja aina, ettei ihminen voi kehittyä henkisesti, ellei hän itse tahdo vapaaehtoisesti.

KULLERVO-RUNOT
Tonttulassa Kalevalakokouksessa 2. 6. 1912
Ruus-Risti 1945, nro 8

Kullervo-runot ovat mitä hienoimpia episodeja Kalevalassa, vaikka se minusta tuntuu olevan aivan erikoinen historia Kalevalassa, joka tarkoittaa aivan erityisiä asioita. Jos voi sanoa, että toiset runot Kalevalassa sisältävät paitsi psykologisia asioita, myös niin sanoaksemme tieteellisiä asioita, toisaalta taas metafysiillisiä, siis kosmollisia, maailman syntyä ja maailman kehitystä ja elämää toisilla tasoilla koskevia asioita, niin minusta tuntuu, niinkuin Kullervo-runot olisivat puhtaasti henkinen ja psykologinen asia. Ja lisäksi vielä hyvin tärkeä kohta Kullervossa: hän on kansallinen. Kaikki muut Kalevalan runot ovat mysteriokuvia, joita voimme tavata kaikissa mysterioissa, kaikissa kansoissa, kaikissa mytologioissa, ainakin samansuuntaisia kuvauksia. Vaikka Kullervo-runoissa tietysti on piirteitä, jotka muistuttavat toisia, niin minusta tuntuu, niinkuin se sittenkin olisi enemmän kansallinen.

Sellaisia yhteisiä piirteitä on ensiksikin kertomus Kullervon lapsuudesta, kuinka hän heti syntymänsä jälkeen joutui vaaran alaiseksi ja hänet uhattiin tappaa – niinkuin Jeesus yritettiin tappaa, niinkuin Zarathustra yritettiin tappaa, niinkuin vapahtajia yleensä on yritetty ensin tappaa, kun he ovat syntyneet. Krishnan lapsuudessa kävi samalla tavalla. Toinen kohta tässä Kullervo-tragediassa muistuttaa kreikkalaista tarua Oidipuksesta, joka tappoi isänsä ja meni äitinsä kanssa naimisiin. Hän ei tiedä edeltäkään, että sellainen on hänen karmansa, vaikka hänelle kyllä edeltäpäin oli niin sanottu. Hänellehän oli ennustettu, että hän tulee tappamaan isänsä ja naimaan oman äitinsä. Mutta hän ei sitä ollenkaan tiennyt sitten todellisuudessa, koska se tapahtuu. Se tapahtui aivan luonnollisella tavalla. Sitten perästä päin hän vasta sai tietää, että hän ei ollut voinut välttää kohtaloaan. Vähän samalla tavalla kerrotaan Kullervosta, kuinka hän sisarensa kanssa joutuu sellaiseen seikkailuun. Se muistuttaa minusta vähän tuolta Oidipus-tarinaa, siinä on yhtäläinen traagillinen piirre.

Sillä tämä sama kuva, tappaa isänsä ja mennä äitinsä kanssa naimisiin, on peräisin kaikista vanhoista mytologioista. Sehän tapahtuu Egyptissä ja vanhassa Mykenessä, että jumala tappaa oman isänsä ja menee naimisiin oman äitinsä kanssa. Se on sellainen puhetapa, ja se on voinut esiintyä erilaisissa saduissa ja kertomuksissa silloin, kun se on mennyt kansan mielikuvituksen läpi. Kun kansa on sen osannut ottaa omakseen, niin silloin se on tullut toisella, uudella tavalla esille. Kansan mielikuvituksella minä tarkoitan vaikkapa niiden viisasten ajatuksia, jotka sen kansan keskuudessa elävät. Hehän kuitenkin kuuluvat johonkin kansaan. — —

Tahtoisin sanoa pari asiaa, jotka ovat minun mielessäni, kun ajattelen koko tätä Kullervo-tragediaa. Toinen on silloin se, että Kullervo kuvaa, voisin oikeastaan sanoa, kolmeakin asiaa. Kullervo kuvaa oikeastaan yleensä ja ennen kaikkea nerollisuutta. Kullervo on luova ja ponnistava nero yksilössä ja kansassa, koko ihmiskunnassa. Ja me voimme heti sanoa, jos ajattemme ketä neroa tahansa ja katsellemme hänen historiaansa, olkoon elävä tai ennen elänyt, että hänellä on aina ollut samanlainen historia kuin Kullervolla. Se on aina tragedia. Siinä on muutamia kohtia, jotka heti pistävät silmään. Ensiksikin se, että hänessä on luonnonvoima. Kuvataan, kuinka Kullervo on äärettömän vahva, ja kuinka häneen ei mikään pysty. Nerossa asuu sellainen luonnonvoima. Hän on vanhempi ja kokeneempi sielu, ja hän on tuonut mukanaan enemmän henkistä voimaa kuin muuten on tavallisella ihmisellä. Hänellä on suunnaton voima aivan pienestä saakka; hänen takanaan ja hänen sisässään asuu ihmeellinen voima. Toinen seikka on, että hänen omaisensa, ihmiset, eivät häntä ymmärrä. Ja sentähden, ettei ymmärretä neron voimaa, mikä on ihmisessä, häntä sorretaan. Silloin on myös tavallinen kuvaava piirre, että häntä koetetaan johonkin työhön, ja että hän on siihen kykenemätön. Se on niin ollut aina, ainakin jos katsomme suurten nerojen elämää.

Ottakaamme esimerkiksi meidän maastamme sellaiset kuin Lönnrot ja muut. Ainahan heitä on koettu johonkin muuhun työhön ensin. Ja jos he ovat alaluokassa syntyneet, niin heidät pannaan johonkin ruumiilliseen työhön. Siitä ei tavallisesti tule mitään. Jos he ovat yläluokassa syntyneet, niin heidät pannaan lukemaan yliopistoissa. Ja siitäkään ei tule mitään. Jos he antavat myöten, jos heidän neronsa voima ei ole niin suuri, että he voivat lykätä luotaan kaiken, niin sanoaksemme, ymmärtämättömyyden ja pahuuden, mikä tulee heidän osakseen maailman puolelta – jos he jaksavat säilyä ja nousta, niin silloin vastustus on hyväkin – jos he sortuvat, jos he mukautuvat maailman mukaan, jos he tulevat vain hyväksi virkamiehiksi tai hyväksi yhteiskunnan jäseniksi tai hyväksi työmiehiksi, niin me aina huomaamme, että he ovat kerrassaan traagillisia, onnettomia. Heidän täytyy aina antautua jonkin erityisen himon valtaan, he juovat tai tekevät jotakin muuta sellaista, sentähden että se voima, mikä heissä on, purkautuu sillä tavalla. Jos me huomaamme – ja niitä neroja voi aina huomata paljonkin eri kansoissa – sellaisia neroja, sellaisia ihmisiä, joilla on tätä sisäistä henkeä, luovaa voimaa, mutta joita ulkonaiset olosuhteet kerrassaan estävät, joilla siis on sellainen karma, että se estää heitä kehittämästä itseään, niin silloin on tavallista, että he siinä traagillisuudessaan tekevät jotakin muuta suurta pahaa, tai jos ei aina suurtakaan, niin yleensä jotakin pahaa, ja siitä he kärsivät usein loppuelämänsä.

Tämä on minusta se yleinen merkitys, mikä on tuolla Kullervo-tragedialla. Se on kuvaus sellaisen neron elämästä, jota kohtaa vaikeuksia, joka ei pääse toimimaan omalla alallaan, joka ei pääse toimimaan, sanokaamme, filosofisella, taiteellisella, tieteellisellä, tai muullaisella luovalla alalla, johon hänellä olisi taipumusta, vaan jonka voimat ja kyvyt menevät aivan hukkaan, joka saa elää vain elämässä mukana, elättää itseään, kunnes hän sitten ehkä lopettaa itsensä, niinkuin Kullervo teki. Nämä ovat ne kaksi ensimmäistä merkitystä, mitkä ovat selvästi nähtävissä tässä Kullervo-tragediassa. Tämä on oikeastaan ensimmäinen, yleinen merkitys.

Mutta sitten siinä on toinenkin puoli, ja se on se, että siinä on kysymyksessä erityisesti Suomen kansan nero. Suomen kansan nerollisuutta se kuvaa, tätä pitkää aikaa Suomen kansan historiassa. Minäkin luulen, että Kullervo-runot ovat vähän myöhempiä kuin muut, sen tähden, että ne kuvaavat sitä aikaa Suomen kansan vanhassa historiassa, jolloin se ei ole voinut mitään luoda. Se on elänyt aivan kuin Kullervo; sitä on vain sorrettu. Kukaan ei ole voinut ymmärtää, kukaan ei ole voinut uskoa, että siinä asuisi mitään kulttuurimahdollisuuksia. Se on silloin kaikilla voimillaan vain saanut raataa elämisensä puolesta, ja kaikki se nero, mikä siinä on ollut aina takana, on tullut esiin hirmuisena voimana, puukkotappeluissa, paljossa juomisessa jne. Kun ei se voima, mikä siinä on takana, ole saanut tulla muulla tavalla esille, se on tullut sellaisessa muodossa esille. Kullervo kuvaa Suomen kansan neroa sillä tavalla.

Ja samalla se sitten kuvaa minusta myöskin, ihan salaisesti, merkillisiä tapahtumia ja asioita Suomen kansan omassa salaisessa historiassa. Ja silloin minusta Kullervo, voisi sanoa, on eräänä aikana, hyvin kauan sitten, ollut Suomen kansan johtava henki tai Suomen kansan deeva. Suomen kansan deevaa voi kuvata Kullervona hyvin pitkänä aikana. Se aika on nyt lopussa. Suomen kansan deevana on ollut Kullervo hyvin kauan, ja sentähden juuri siinä Suomen kansa on ollut sellaisessa tilassa ulkonaisesti, että se ei ole saanut mitään itse tehdä. Mutta nyt se on muuttunut. Nyt on aivankuin toinen deeva olisi ollut johtamassa jonkin aikaa, ja nyt meillä on aivan toisenlaisia mahdollisuuksia.

Nämä ovat hyvin salaisia asioita, ja Kullervolla on siis salainen historiallinenkin merkitys. En voi nyt puhua siitä enempää.

Viimeinen Kullervo-runo kuvaa sitä ääretöntä katkeruutta, joka on Kullervon mielessä ja sellaisen ihmisen mielessä, joka tuntee, että hänen elämänsä on aivan mennyt hukkaan, ettei hän ole saanut ollenkaan tuoda esille sitä, mitä hänen sisässään on.

Se on synnytystuskaa. Jokaisen neron elämässäkin voimme huomata, että vaikka hän olisikin tullut sellaiseksi, että hän saa tehdä sitä työtä, mitä hän tahtoo ja osaa, niin hänellä on kuitenkin nuoruudessaan

ollut tuollainen Kullervo-aika, jolloin kaikki on ollut pimeää ja hämärää. Hän ei mielestään ole mitään osannut, hänellä ei ole mitään ollut, ja hän on silloin ollut aivan itsemurhan partaalla. Jokainen nero on sitä ollut. Ja he ovat senjälkeen aina luoneet jotakin suurta. Jos tuska nousee sellaiseen huippuun, niin silloin he osaavat luoda.

Mutta me voimme aina huomata, minäkin tunnen tällä hetkellä sellaisia ihmisiä, jotka ovat tuossa Kullervo-tilassa. He eivät osaa mitään tuoda esille. Vähän, vähän, mutta se on heistä pientä ja mitätöntä. Ja kuitenkin heidän sisässään on niin paljon. Ja he ovat silloin suuria pessimistejä ja oikeastaan vain ajattelevat, että eiköhän tästä pitäisi mennä mereen. Heillä on vaikeata, mutta ei heille paljon mitään voi. Se on sellainen taistelu, joka ihmisen täytyy itse taistella. Sielullisesti emme ehkä voi auttaa. Tietysti niin paljon me voimme ulkonaisesti, että me voimme ymmärtää niitä ihmisiä, ja sitten, jos sellaisia lapsia syntyy, ja me ymmärrämme heitä, niin me voimme luoda sellaiset ulkonaiset olosuhteet, että he saavat kasvaa vapaudessa, ja että se, mikä heidän sisällään on, saa tulla vapaasti esille. Mutta muuten sitä ei osaa mitenkään auttaa, koska on kysymyksessä jumalallinen voima, jonka täytyy itse tulla esille.

Sen me voisimme, että me luopuisimme omasta itsekkyydestämme. Kullervon äiti on hyvin kauniisti kuvattu Kalevalassa. Äidin rakkaus on olemassa sitä Kullervoakin kohtaan, jota kaikki muut pelkäsivät.

Kaikki sellaiset pikkuihmiset, jotka elävät siivosti, jotka elävät niiden lakien ja sääntöjen mukaan, jotka on yleisesti hyväksytty, luulevat, että he ovat yläpuolella eläimiä. Kaikki sellaiset uskonnolliset ihmiset, hyvät yhteiskunnan jäsenet, hyvät opettajat, "pelastetut" ja muut sellaiset luulevat, että he ovat ihmisiä, etteivät he ole elukoita, vaan pelastettuja Jumalan armosta, ja ainakin oikein hyviä ihmisiä. Jos heidän keskelleen tulee sellainen nero, sellainen suuri sielu, jonka otsassa vielä on orjan leima, Kainin merkki, niin he voivat huutaa hänelle: "Sinä orja" – ja pilkata häntä. Vaikkeivät he sanoisi sitä sanoin, niin he ilmaisevat sen käytöksessään. Koko yhteiskunta on rakennettu sille pohjalle, että pikkusieluja pidetään ihmisinä, ja se loukkaa hirveästi sellaista olentoa, joka tietää, että hänen sisällään on jumalallinen sielu, mistä nuo pienet sielut eivät mitään tiedä. Vaikka neron äitikin olisi sellainen pikkusielu, niin hän kuitenkin on niin paljon suurempi, että hän vähän ymmärtää poikaansa. Se on hänen rakkautensa, joka auttaa häntä ymmärtämään Kullervo. Hän osaa vähän rakastaa ja nähdä, että siinä on suuri voima takana, vaikkei se ole päässyt esille, eikä voi vielä tulla esille, niinkuin se ehkä kerran vielä joskus on tuleva.

PALANEN VANHAA JA UUTTA MAGIAA

Marjatta-renkaan luento 24. 7. 1914

Ruus-Risti 1966, nro 2 ja 1955, nro 2

Rohkenin kutsua teidät tänään tänne, jolloin Marjatta-renkaan johtokunnalla tulee olemaan kokouksensa, koska ajattelin, että meille voisi olla hyödyksi saada selvyttä muutamiin okkultisiin seikkoihin, selvyttä siitä, missä suhteessa meidän Marjatta-renkaamme on okkultisessa työssä meidän kansamme ihmisiin nähden, ja yleensä, mikä on ja on oleva kaiken okkultisen työn tunnusmerkki nykyään ja vielä pitkinä, pitkinä aikoina tulevaisuudessa. Tietenkin Marjatan-renkaalla – niinkuin me olemme sen käsittäneet ja perustelleet – tulee olemaan aivan ulkonainen ja käytännöllinen työ edessään. Sillä on aivan käytännöllinen merkityksensä ja tarkoituksensa. Mutta kuta käytännöllisempi jokin työ on, kuta enemmän se tähtää määrättyihin tarkotusperiin ja saavutettaviin päämääriin, sitä tärkeämpi on, että tällä työllä on selvä okkultinen perusta. Jos yksityinen ihminen tekee käytännöllistä työtä ulospäin, menestyy tämä ja on hänen oman tahtonsa mukainen. Se riippuu siitä, missä määrin hän sisäisesti ja henkisesti elää itsenäisesti tuota samaa työtä ja tarkotusta. Tämähän on itsessään aivan selvä teoria, ja sentähden me ymmärrämme ilman muuta, että jos tiedämme, jos meille on selvänä, minkälaisia okkultisia perusteita ja suhteita on meidän Marjatta-renkaallamme ja kaikella esoteerisella työllä, joka tietysti on hyvin eksoteerista ja käytännöllistä ulospäin, silloin me paremmin voimme menestyä työssämme ja paremmin voimme tietää, kuinka kulloinkin menetellä.

Tällainen esipuhe voi tuntua kovin juhlalliselta. Nyt ei meidän kuitenkaan pidä luulla, että minä tulisin tässä puhumaan sellaisia ihmeellisiä asioita, joita ei kukaan tiedä eikä aavista. Päinvastoin, se mitä minä tulen sanomaan, on aivan selvää, ja jokainen sen varmasti jo tietää, ja ehkä joku sen tietää itsetietoisestikin. Mutta kaikessa tapauksessa on hyvä, että vaistomainen tieto tulee loogilliseksi ymmärtämykseksi.

Jo tämä nimi "Marjatta-rengas" osottaa, että se liittyy suomalaiseen viisautteen ja okkultismiin. Nimi on saatu Kalevalasta, ja se nimi, vaikka se näennäisesti oli aivan kuin sattumalta saatu, kuitenkin oli tavallaan ennakoita määrätty, ja ainakin sen kalevalaisuus oli ennakoita määrätty. Sen nimen kalevalaisuus osottaa, että meidän työmme Marjatta-renkaassa on tarkotettu olemaan suomalaista työtä, jossa on edustettuna suomalaista viisautta ja suomalaista okkultismia. Sen nimi on otettu Kalevalasta sentähden, että Kalevala on meille suomalaisille se pyhä kirja, joka paljastaa meille suomalaisten muinaisen viisauden ja okkultismin totuuksia ja viittaa meille tietä tulevaisuuteen.

Kaikilla kansoilla on jonkinlainen pyhä kirja, ja muutamat niistä ovat tulleet enemmän tunnetuiksi. Ja me olemme huomanneet, kun olemme tutkineet kansojen pyhiä kirjoja, että ne – samalla kuin ne sisältävät salatiedettä ja viisautta, joka sopii kaikille aloille, nykyhetkellä yhtä hyvin kuin kaukaisessa tulevaisuudessa – samalla ovat saaneet ulkonaisen muotonsa ja ulkonaisen sisältönsä vanhoilta ajoilta. Ne eivät kerro nykyisistä tapahtumista, eivät ulkonaisesti eivätkä eksoteeriselta sisällykseltään, vaan ne kertovat muodollisesti ja ulkonaisesti menneiden aikojen muinaisista tapahtumista. Itse asiassa me huomaamme, kun tutkimme pyhiä kirjoja, että lähes kaikki poikkeuksetta puhuvat siitä suuresta mullistuksesta, joka tapahtui Atlantiksen sivistyksen aikana, kun suuri sota nousi valkoisen ja mustan magian välillä, kun aika oli tullut, että se musta magia, jota niin suurella määrällä oli harjoitettu Atlantiksessa, oli kehittyvä loppuunsa, ja että valkoinen oli voitolle pääsevä, jotta sitten uusi juurirotu ja uusi sivistys saattaisi turvallisesti syntyä. Melkein kaikki pyhät kirjat puhuvat näistä ajoista ja näistä asioista. Me huomaamme yksin Kalevalassakin kertomuksia taisteluista Kalevalan sankareiden ja Pohjolan sankareiden välillä, ja silloin tarkotetaan Pohjolalla mustan magian maata ja mustia maagikoita ja Kalevalalla eli Suvantolalla valkoista magiaa ja valkoisen magian seuraajia.

Meidän Kalevalamme puhuu täten menneistä asioista. Se on annettu osviitaksi ja oppaaksi viidennen juurirodun ihmisille, aarialaisille, sillä suomalaisetkin kansana ja kulttuurina kuuluvat aarialaisiin, vaikka heissä onkin atlantilaisista verta ja vaikka heidän kulttuurissaan on ollut paljon atlantilaisista. He kuitenkin kuuluvat aarialaisiin kansoihin, sillä heidän esiintymisensä maailmanhistorian näyttämöllä ei ole ollenkaan ollut niin kaukainen ja niin etäinen, että me voisimme lukea heidät aivan atlantilaisten kansojen joukkoon. Sitä paitsi saatamme myös jo historiallisesti, etnologisesti ja etnografisesti huomata ja ymmärtää, että suomalaiset kansat kuuluvat aarialaisiin kansoihin. Se, että meillä on Kalevala, sekin jo itsessään osoittaa, että meidät on luettava aarialaisten kansojen joukkoon sentähden, että aarialaisilla kansoilla juuri oli sellainen pyhä kirja, joka kertoi näistä atlantilaisista ajoista. Kalevalan oma sisältö okkultisena kirjana myös todistaa, että se on aarialaiselle kansalle annettu, sillä sen okkultinen sisältö – samalla kuin se antaa kuvan atlantilaisesta okkultismista ja viisaudesta – näyttää ylimeron aarialaiseen viisauteen ja okkultismiin ja viittaa selvästi siihen, missä kohden aarialainen okkultismi poikkeaa vanhasta atlantilaisesta.

Itse asiassa, kun me ajattelemme tulevaa Suomea, Suomen tulevaisuutta, uutta Suomea, uutta Suomen kansaa, ja tahdomme aloittaa työtä sen puolesta, jollaista työtä sisäisesti katsoen Marjatta-renkaan työ on, silloin on luonnollista, että meidän täytyy saada käsitys siitä, mikä on meidän Kalevalamme varsinainen okkultinen sisältö – ainakin joltakin kannalta. Meidän täytyy saada käsitys siitä, mikä on se vanha atlantilainen okkultismi, jota Kalevala tuo esiin; millä tavalla se esittää ylimeron, ja minkälainen on se aarialainen okkultismi, johon Kalevala myös viittaa. Sillä jos meidän Suomellemme voidaan rakentaa tulevaisuutta, se on tapahtuva Kalevalan pohjalla, mutta ei tietenkään vanhan atlantilaisen okkultismin eikä liioin yksistään sen ylimeron pohjalle, vaan sen uudestisyntyneen atlantilaisen viisauden pohjalle, joka itse ylösnousee aarialaisesta okkultismista ja siis on aarialaista, ja siinä mielessä enemmänkin aarialaista, että se viittaa tulevaisuuteen.

Jotta saisimme edes jonkinlaisen kuvan ja käsityksen vanhasta atlantilaisesta – tarkoitan suomalais-atlantilaisesta – salatieteestä, on hyvä, jos me hieman katselemme muuatta eksoteerista tunnusmerkkiä atlantilaisessa salatieteessä. Tässä ei tietenkään voi silloin olla kysymys muusta – kun näin puhun okkultismista ja salatieteestä – kuin jostakin peruserästä. Ajatelkaapa nyt, mikä on tosiaan aarialaisen viisauden ja okkultismin menettelytapa, eksoteerinen menettelytapa; millä tavalla salatieteilijät toimivat maailmassa eksoteerisesti? Millä tavalla meidän aikamme Salainen Veljeskunta edustaa itseään eksoteerisessa maailmassa? Aivan selvällä ja jokaiselle tunnetulla tavalla, nimittäin sillä tavalla, että se puhuu ihmisten ajatukselle, ajatteleville ihmisille. Salatieteilijät toimivat ulkona maailmassa ihmisten keskuudessa sillä tavoin, että he esittävät joitakin ajatuksia. He koettavat tehdä muutamia luonnon totuuksia ymmärrettäviksi ihmisille sillä tavoin, että esittävät niitä loogillisessa muodossa, siis sillä tavoin, että se herättää ajatuksia. Olkoon esitys suullinen tai kirjallinen, menettelytapa on sama: puhutaan ihmisten älylle. Ei ole mitään todellista aarialaista salatiedettä se, joka ei puhu älylle. Heidän täytyy puhua ajatukselle, heidän täytyy olla loogillisia, ainakin niin loogillisia kuin sillä hetkellä tarvitaan. Heidän täytyy olla niin selviä ja loogillisia puhuessaan tai kirjoittaessaan yhdelle tai useammalle, että heidän kuulijansa ymmärtävät. Se, joka ei ymmärrä, jää vaikutuksen ulkopuolelle. Hän saa jäädä ulkopuolelle, sillä hän on aivan vapaa olento; hän lähtee pois ymmärtämättä mitään ja on oma vanha itsensä taas, kun hän jää omiin oloihinsa. Tai jos hän on lukenut kirjan, niin hän ei mitään ymmärrä, ellei ymmärrä; ja hän panee sen pois sanoen: "Ei tuo kuulu minulle!" Mutta jos hän on vastaanottava, silloin tapahtuu niin, että hänen ajatuksensa ymmärtää, hänen ymmärryksensä ja järkensä alkaa toimia ja sanoo hänelle: "Näin on!" Hänen sisässään on ääni, joka kuiskaa hänelle, että asiat ovat, niinkuin ne esitettiin. Mutta hän ei kuulisi tuota hengen kuisketta, ellei hänen ajatuksensa ja ymmärryksensä, järkensä myöntäisi, että kirjassa puhuttiin oikein – totta. Sillä tavoin jokainen meistä on tullut teosofiksi; järki saa siitä tyydytystä. Samalla kuin ääni hänen sisässään sanoo että tuo on totta – samalla kaikki selvitetään hänen järjelleen; ja hänen järkensä on pakotettu tekemään työtäkin, että se kaiken ymmärtäisi.

Tämä on menettelytapa, jota kaikki aarialaiset salatieteilijät noudattavat. Tässä viidennessä juurirodussa ei saa toisin menetellä, jos tahtoo todella vaikuttaa ihmisiin; ja Salainen Veljeskunta on itse ytimessään ihmiskunnan käsittävä tahto. Salainen Veljeskunta edustaa sitä tahtoa meidän ihmiskuntamme sisällä, joka on sitä kasvattava tahto, tahto kasvamaan, nousemaan ylöspäin. Se, mikä meissä on hämäränä haluna, hämäränä vaistona, epäselvänä viettinä niin sanoakseni, on Salaisessa Veljeskunnassa itsetietoista, toimivaa tahtoa. Se tahtoo, että ihmiskunta nousee; se tahtoo sitä, mitä ihmiskunta itsekin sisimmässään tahtoo: nousta, kasvaa. Salainen Veljeskunta toimii nykyään maailmassa aina sillä tavoin, kuin edellä oli puhe, niin että sen edustajana, opettajana toimiva – jos meidän aikanamme tulee esiintymään suuria opettajia tai joku hyvin suuri opettaja – ei saa poiketa tästä samasta menettelytavasta. Hän saa kyllä tuoda – ja epäilemättä tuokin – pienen aavistuksen uusista menettelytavoista, joita tullaan välttämättömästi käyttämään kuudennessa juurirodussa – kaukaisessa tulevaisuudessa – niissä sivistyksissä, joita silloin luodaan. Mutta hänen täytyy ennen kaikkea ja yleisesti katsoen noudattaa aariaalista menettelytapaa ja toimia siis vain ajatuksen selvyuden, loogillisuuden, älyn ja järjen voimalla. Hän ei saa tulla millään tavoin ihmisiä sokaisemaan vaan ainoastaan heitä valaisemaan. Hänen tahtonsa on vain avata enemmän näköaloja älylle, tehdä meidän ajatuksemme vielä loogillisemmaksi kuin mitä se nyt on.

Mutta jos me katselemme taaksepäin, jos näemme hengessämme taaksepäin atlantilaiseen aikaan, jos luomme silmäyksen siihen, mitenkä oli muinaisissa sivistyksissä, silloin näemme aivan selvästi toisenlaisen näytelmän. Tämän näytelmän me näemme selvimpänä itse Atlantiksen sivistyksessä, mutta jälkikäikuja siitä näemme myös vanhoissa aarialaisissa sivistyksissä, niissä, joissa atlantilaiset traditsionit olivat vaikuttamassa. Mehän tiedämme, että kun uusi juurirotu syntyy, niin se kyllä syntyy uutena yhdessä tietyissä maailman kolkassa ja sieltä sitten leviää muualle. Mutta muu maailma ei ole suinkaan tyhjä, vaan siinä on vielä jäljellä vanhaa sivistystä, edellisen juurirodun kulttuuria. Näin kävi myös atlantilaisen juurirodun vaihtuessa aarialaiseen. Kun sitten uuden juurirodun sivistykset ja kansat levisivät vanhojen kansojen keskuuteen, tapahtui sekotuksia, tapahtui assimilaatioita: sulautuminen ja sekoittuminen. Sentähden emme juuri voi tavata puhdasta aariaalista kulttuuria missään; siihen on aina sekoittunut traditsioiden voimasta atlantilaista kulttuuria. Mutta kuta myöhempi ja meille läheisempi aika on, sitä selvemmiksi käyvät kuitenkin aarialaisen älyn voimat toiminnassaan ja vaikutuksessaan kulttuuriin, sillä huomatkamme, meillä ei ole mitään eksoteerista, ulkonaista tietoa siitä ensimmäisestä viidennessä juurirodun ryhmästä ihmiskunnassa, joka nykyisessä Goobin erämaassa synnytti uuden juurirodun, vaan se ensimmäinen sivistys, josta me olemme puhuneet, oli Intiassa. Me emme enää puhu siitä sivistyksestä, joka Manun johdolla kukoisti niillä paikoin, missä nyt on Goobin erämaa entisen Sisä-Aasian meren paikalla, vaan kun me puhumme ensimmäisestä alarodusta, tarkotamme niitä Intian sivistyksiä, jotka olivat niin sanoakseni ensimmäisiä oksia tuosta alkuperäisestä rungosta, josta ei ole enää mitään historiallista tietoa. Ensimmäinen oksa siitä on Intiassa syntynyt, mutta ei Intiakaan ollut autio ja tyhjä maa, kun ensimmäiset aarialaiset sinne tulivat, vaan siellä asui muita kansoja – atlantilaisia ja lemuralaisia – ja nämä kaikki jonkin verran sekoittuivat toisiinsa aikojen kuluessa.

Meidän Kalevalamme esittää – kun katselemme sen okkultismia – atlantilaista okkultismia suomalaisessa muodossa, vaikka suomalainen kulttuuri, kun me sitä katselemme, ei olekaan yksinomaan atlantilaista; vaikka siinä on luonnollisesti aariaalastakin mukana, niinkuin Kalevalasta näkyy, niin siinä on myös edustettuna atlantilaista okkultismia siitä luonnollisesta syystä, kuten jo on sanottu, että kaikissa aarialaisissa on myös atlantilaista pohjaa – sekä verisiteiden nojalla että myös ulkonaista syistä. Kalevalassa esitetään siis atlantilaista okkultismia; siinä viitataan selvästi siihen, mikä oli okkultinen menettely Atlantiksen aikoina. Tämä okkultinen menettelytapa selittää meille sellaisetkin Kalevalan kohdat, jotka tuntuvat vaikeatajuisilta, jopa mauttomilta meistä nykyajan ihmisistä. Ajatelkaamme vain esimerkiksi Väinämöistä, joka on tietäjä iänikuinen, oikein vanha viisauden edustaja Kalevalassa. Meille kaikille on tunnettua, kuinka tuo vanha viisas Väinämöinen esiintyy merkillisessä valossa. Hänestä kerrotaan Kalevalassa nimenomaan – niinkuin muuten kaikista Kalevalan sankareista – että hän kosi nuorta tyttöä, Ainoa. Ja sitten, niin kuin on sanottu Kalevalassa ja niin kuin esimerkiksi runoilija Erkkö on esittänyt Väinämöis-Aino episodin, Väinämöinen tuona ukkona vanhoilla päivillään vähän hullaantui, teki pienen erehdyksen rakastuessaan

nuoreen tyttöön ja jäi sitten narriksi, kun ei tuota nuorta tyttöä saanut. Voisi luulla näin muutamista Kalevalan omista sanoistakin, ja kuitenkin, kun asiaa syvemmin tarkastaa, on asia aivan toisin. – Nyt en puhu mystillistä avainta käyttäen, jota kerran eräässä Olympia-teatterissa pidetyssä luennossani käytin ja jonka mukaan Aino, Joukahainen ja Väinämöinen saivat kaikki symbolisia merkityksiä, jotka kuvasivat ihmisen sisäisiä sieluntiloja ja sisäisiä sielun ominaisuuksia. Joukahainen on sitä avainta käyttäen ihmisen pelkkä personallinen tajunta, äly, ymmärrys; Aino on Joukahaisen hienompi puoli, hänen sisarensa, personallisen sielun hienompi, kauniimpi puoli; äiti on yleensä sielua ympäröivä maailma sekä ulkonaisesti että todella sisäisestikin, traditsionien maailma ja ruumis, kaikki, mikä on vanhaa perintätietoa. Väinämöinen on korkeamman ihmisen, voisimme vielä sanoa, jos käytämme tuttua sanaa – Kristuksen – ohjelma, korkeamman minän voima ihmisessä. Tuo on kaikki näin, kun käytämme mystillistä avainta. Nyt emme siihen ollenkaan kajoa; nyt käytämme aivan toista avainta, nimittäin okkultis-historiallista avainta. Ja silloin me saamme, kuten jo sanoin, Väinämöisestä tuon kummallisen kuvan, että hän kosi nuorta tyttöä.

Vielä on kohta Kalevalan viimeisessä runossa, jossa Marjatan poika nuhtelee Väinämöistä, kun Väinämöinen ehdotti, että poika vietäisiin suolle, kuten muistatte, näillä sanoilla:

"Ei sinua silloinkana,
Eip' on vielä suolle viety,
Kun sa miesnä nuorempana,
Menettelit neiet nuoret,
Alle aaltojen syvien,
Päälle mustien mutien."

Marjatan poika siis syyttää Väinämöistä siitä, että tämä nuorempana miehenä – hän on tässä viimeisessä runossa siis hyvin vanha – jolloin oli myös vanha, menetteli erityisellä tavalla nuorten neitosten suhteen, vietteli heidät menemään aaltoihin. Marjatan poika nuhteli Väinämöistä, ja tämäkin tietenkin tuntuu meistä sangen oudolta. Kumminkin voimme asian ymmärtää, kun me nykyajan ihmiskunnan silmillä katsellemme Väinämöistä ja toiselta puolen saamme kuulla, että hän on viisas, itse viisauden edustaja, tietäjä iänikuinen. Kalevalassahan kerrotaan, kuinka Väinämöinen ahdistaa Ainoa kosimisellaan niin, ettei hän muuta osaa kuin mennä virtaan. Me ihmettelemme tuota aivan syystä. Mutta juuri tällä kertomuksella on tahdottu kuvata meille käsitystä muinaisajan atlantilaisesta okkultismista. Muistatthän, mitä edellä sanoin, että kirja, jossa on okkultista sisältöä, vaikuttaa vain esteettisesti tai epäesteettisesti niihin, jotka eivät osaa tunkeutua syvemmälle, mutta jos tunkee Kalevalaan syvemmälle, niin että sen sisältö vaikuttaa älyyn, järkeen, silloin pitää kaikki asiat selvitä, ja kaiken pitää astua meidän tajuntaamme oikeassa valossa. Silloin meidän pitää ymmärtää asiat inhimillisellä tavalla, ei millään ylevällä tavalla, että me itse olemme viisaampia ja katsomme ylevästi ylhäältä päin, vaan sillä tavalla, että näemme aivan realistisesti, mitä siinä on kerrottu. Mikä merkillinen opetus on siinä tahdottu antaa? Me ymmärrämme sen, jos muistutamme mieleemme, millä tavalla okkultinen menettely tapahtui neljännessä juurirodussa, kun sitä tahtoo aivan tyyppillisesti esittää. Mikä siis oli atlantilaisen okkultismin menettely? Menettelytapa riippuu tietysti ihmisistä.

Viidennen juurirodun okkultinen menettelytapa perustuu siihen, että meissä ihmisissä nyt on herännyt ymmärrys, äly, ajatus, jota pitää kasvattaa ja josta pitää lähteä . . .*

Nyt on viidennessä juurirodussa ajattelu korkein prinsippi, joka voi kehittyä ihmisessä, ja sentähden juuri sen kautta on vaikutettava. Mutta atlantilaiset ihmiset eivät olleet samanlaisia kuin nykyiset, eivät tienneet mitään älyllisestä ymmärtämisestä, vaan äly ilmeni mielikuvituksen voimalla ja se oli ensimmäinen

* [Tähän päättyy pikakirjoitettu muistiinpano. Esitelmän loppuosa on otettu toisesta, lyhentäen muistiin kirjoitetusta esitelmän muistiinpanosta].

älyn ilmeneminen, sillä ihmiset eivät olleet niin yksilöllisiä kuin nyt. Heillä oli ikäänkuin joukkotajunta ja tunsivat kuuluvansa ryhmiin. Tämä oli luonnollinen tila, heillä ei ollut mitään loogillista älyä. Kun salatieläijät tahtoivat heitä kasvattaa, eivät he voineet puhua älylle, vaan herätettiin kiitolliseen toimintaan se mikä heissä jo oli olemassa. Heissä täytyi vedota mielikuvitukseen, niin että se erotti heidät yksilöiksi, pois joukkotajunnasta. Menettelytapa siis silloin oli toisenlainen kuin se nyt on, se tähtäsi siihen, että lumouksen voimalla vetäisi ihmisen pois siitä lumouksesta, jossa hän jo oli, vaikuttaen niin, että hän ihastui ja näki uutta mielikuvaa. Puhutaan, kuinka Väinämöinen soittaa ja laulaa, jolla hän lumosi. Mutta se ei ollut oikea tapa.

Oli ihmisellä toinenkin voima, sukupuolivoima, jolla voitiin vaikuttaa ihmisiin. Vielä nytkin ihminen helposti voi joutua tämän voiman orjaksi, jos hän rakastuu toiseen eikä jaksa hillitä itseään. Nyt on ihmisellä äly, jolla hän voi hillitä tätä voimaa, aistinmielikuvituksen ilmennyksissä ja siis myös suoranaisesti omassa ruumiissaan. Mutta alussa tämän voiman saattoi herättää taitavammat toisessa ja hallita sitä toista siten ja sitoa itseensä, jolloin he joutuivat orjiksi, ellei se ollut valkoinen maagikko, joka sen avulla tahtoi herättää järkeä. Mustat käyttävät samaa voimaa kuin valkoiset. Nyt mustatkin käyttävät älyä, mutta ottavat meidät vangiksi. Samoin Atlantiksessa, herättämällä sukupuolisuuutta, he ihastuttivat meidät itseensä, mutta eivät herättäneet meissä älyä. Valkoiset taas herättivät älyä. Ihmiset ihastuivat laulajaan ja soittajaan. Mutta tällä hän siis johti oppilastaan loogilliseen ajatukseen, joka päästi hänet kaikesta lumouksesta.

Huomaamme kuinka vaikeaa on aina salainen työ. Se käyttää edustajia, mutta nämä edustajat saattavat erehtyä. Kaikista korkein viisaus on aina salassa takana. Jos on kuinka korkea mestari tahansa, antaa hän vain osan viisautta. Se kansa, jolle hän antaa tämän viisauden osan, tulee ikäänkuin personoimaan tätä viisauden puolta. Se on jotain vihkimystä, mutta ei korkeinta. Sentähden suomalainen viisauskaan ei ole korkeinta viisautta.

Kun Kalevalan sankarit kosivat ihmisten tyttäriä, tarkoittaa tämä, että he vaikuttavat herättämällä eloon mielikuvitusta, mikä ihmisellä oli. Sankari Lemminkäinen edustaa varsinaista atlantilaista magiaa, sillä hän liikkui nuorten tyttöjen kesken ja ihastutti heitä itseensä. Väinämöinen ja Ilmarinen esiintyivät ehkä hienommin, sillä he kosivat ja tahtoivat naida jonkun tyttäristä. Näin ymmärrämme, mitä Kalevalan kertomukset tarkoittavat.

Sitten on Aino-episodi. Ainoastaan ohimennen mainitaan Lemminkäisen varsinaisesta magiasta. Kalevala kohdistaa varsinaisen päähuomionsa Väinämöisen ja Ainon suhteeseen. Siinä viitataan uuteen asiaan. Tapaus kuvaa ylivenoa atlantilaisesta aarialaisesta. Jotta se tulisi selväksi, että oppilas saisi opetuksen, asetetaan Aino etualalle ja Väinämöinen jää edustamaan vanhaa menettelyä, kuitenkin niin, että Väinämöinen ihmisenä oli toinen, näki kauemmaksi. Aino-episodi on niin syvä, niin hieno toistaiseksi okkultisesti; se kuvaa kaikkia niitä voimia, jotka liikkuvat ylivenossa, ei ainoastaan oppilaiden, vaan myös opettajien sielussa. Sillä opettajat myös ja heidän suhteensa ihmiskuntaan muuttuvat ulkonaisesti persoonallisessa sieluelämässään, kun eri sivistyksen muuttuvat. Aino on nähtävästi ihminen, joka on ennen edellisessä elämässään paljon kokenut, sillä hänessä asuu selvä vaisto. Aino tietää, että Väinämöinen on viisas, että hän voi saada Väinämöiseltä viisautta, että Väinämöinen tahtoo hänet oppilaakseen, että juuri se on Väinämöisen tarkoitus. "Ei", sanoo Aino, "minä en siten tahdo oppia viisautta. Väinämöinen lähestyy minua väärin, en tahdo kehittyä atlantilaiseen tapaan." Aino on uuden ajan ihminen; hän pitää korkeampana itseänsä; hän tietää, että hän on ajatteleva olento; hän ei voi alistua niinkuin toiset. Mutta traagillisuus on siinä, että hän rakastaa Väinämöistä; mutta hän pelkää, ettei Väinämöinen ymmärrä todellista inhimillistä rakkautta. Siksi hän surmaa itsensä. Siten hän luulee voivansa kasvattaa Väinämöistä. Ja Kalevala kertoo, kuinka Väinämöinen itkee yötä ja päivää, huomaa, että hän rakasti Ainoa persoonallisena olentona, Ainoa, joka jo oli ihminen. Hän lähtee etsimään häntä tuonelasta, mutta hänen silmänsä eivät sielläkään ole niin auki, että hän voisi nähdä uudella tavalla, paremmin kuin fyysisessä elämässäkään. Hän saa lohen, joka onkin Aino, jota hän ei kumminkaan tunne, ja Aino sanoo: "minun piti tulla sinulle ikuisiksi puolisoksi, vaimoksi Väinämöiselle, eikä hänen syötäväkseen."

Sitten on Marjatta-episodi. Tämä jatkaa ylimenon kuvausta. Marjatta onkin jälleensyntynyt Aino. Se ominaisuus, joka Ainossa oli vasta herännyt, se on Marjattassa voimakkaana ja itsetietoisena. Marjatta kuvataan heti aivan ylpeäksi puhtaudessaan ja ylpeydessään. Hänessä ei ole hituistakaan atlantilaisesta suunnasta. Hän on jo täydellisesti itsetietoinen ihminen. Mutta kun tämä yksilöllisyys on vahvistunut, tulee hän kuin ihmeen kautta raskaaksi ja hänen ylpeytensä vie hänet suurimpaan nöyryyteen. Kun hän näin oli pakotettu luopumaan ylpeydestään, tuli hän äidiksi ja synnytti pojan, jota hän rakasti. Näemme siis, kuinka neitseellisyys lankeemuksessa muuttuu äidilliseksi rakkaudeksi. Siis Ainosta Marjataan. Väinämöinen tuomitsee pojan suolle vietäväksi. Mutta silloin pieni poika Väinämöistä nuhtelee. Ylimeno oli luonut uuden ajan. Pieni poika heti puhuu ja vetoaa älyyn. Väinämöinen ymmärtää tämän ja lähtee pois sanoen: "Minä kuitenkin sisäissäni edustan viisautta, olen sinunkin isäsi. Minun menettelyni on atlantilaista, mutta kun olette oppineet uutta aikaa elämään, tulen minä takaisin uuden Sammon saattajaksi jne. Kun tulen takaisin, tulen uudella, teidän aarialaisella tavallanne, mutta samalla enemmän viittaaan tulevaisuuteen, vien teidät uutta aikaa kohti. En edusta ainoastaan uutta yksilöllistä, vaan tuon mukani uuden soiton, uuden ilon, atlantilaiset voimat uudestisyntyneinä buddhisessa äidillisyydessä."

LEMMINKÄINEN
Muistiinpanoja esitelmästä 28. 2. 1915
Ruus-Risti 1957, nro 2

Samalla kun Kalevalaan on kätkeyty okkultista tietoa, on sen muoto taiteellisesti ehjä. Jos okkultismia esitetään ainoastaan älylle, syntyy siitä filosofia, mutta kun sitä esitetään elävästi niin, että se vaikuttaa koko ihmisen luontoon, turvaututaan taiteelliseen muotoon; se silloin aina vaikuttaa, että kirjaa voi lukea kuka tahansa ja saada siitä hyötyä itselleen. Vaikka muoto on jonkin tietyn ajan mukainen, voi siinä silti olla salaista sisältöä, ja vaikka Kalevala ei ylevyydessä ole Uuden testamentin arvoinen, ovat sen sankarit kuitenkin suuria ja yleviä.

Kalevalan kertomukset ovat kuin satuja, mutta niistä kuitenkin käy ilmi, että on kysymys muustakin, todellisista syvistä asioista, luomisesta y.m.

Lemminkäinen on se sankari, joka on kenties inhimillisin. Esimerkiksi hänen seikkailunsa saaren immen kanssa. Iloitsemme, että meilläkin Pohjolassa on kuumatunteinen ihminen, jokin Espanjan Don Juan, ja samalla reipas, rohkea, miehekäs mies, joka kuitenkaan rakkaudessaan ei voi olla uskollinen. Nämä ominaisuudet tekevät Lemminkäisen erityisen inhimilliseksi.

Lukiessamme salatieteellisesti Kalevalaa, emme kuitenkaan kiinny Lemminkäisessä näihin seikkoihin, vaan siihen, että hän hukkuu Tuonelan virtaan ja että hänen äitinsä herättää hänet kuolleista. Tämä selvästi viittaa jälleensyntymiseen. Äiti, luonto, herättää meidät uudestaan elämään, jatkamaan kesken jäänyttä työtä, jossa emme vielä onnistuneet, kuten Lemminkäisen, joka hukkui kesken toimintaansa.

Kaarle Krohn on myös huomauttanut, että samoin germaanien Balder, Jeesus Kristus ja Lemminkäinen tapetaan ja herätetään ylös. Siitä syystä tämä tiedemies luulee kaikkia taruja kristillisiksi. Mutta tässä hän varmaan erehtyy, sillä sama myytti esiintyy jo hyvin varhain, esim. egyptiläisillä.

Kun käytämme okkultisia avaimia, tulemme vielä rikkaampiin tuloksiin Kalevalan okkultismista. Voimme löytää erilaisia avaimia Kalevalaa selittämään. Jos käytämme teologista avainta, luomista koskevaa avainta, saamme että Väinämöinen, Ilmarinen ja Lemminkäinen vastaavat Jumalan kolminaisuutta: Väinämöinen Isää, Ilmarinen Pyhää Henkeä, Lemminkäinen Kristusta, Poikaa. Kun näin katsomme ikäänkuin Jumalasta päin Kalevalaa, silloin Lemminkäinen vastaa poikaa, niitä jumalallisia voimia, tunteen kannalta katsottuna, jotka liikkuvat ihmisen hengessä. Väinämöinen tahtoa, Ilmarinen järkeä, älyä.

Kun vertaamme uutta Kalevalaa vanhempaan Kalevalaan, huomaamme, että Lemminkäisen tarussa on esitetty salatieteellisiä asioita, mutta että siinä on sekoitettu yhteen erilaisia episodeja. Lönnrot koetti yhtäjaksoisesti kuvata Lemminkäisen elämää. Lemminkäinen kyllästyi vaimoonsa Kyllikkiin ja lähti kosimaan Pohjolan neittä. Oikeastaan Kyllikki-episodi ei kuulu Lemminkäisen yhteyteen, vaan Ahti kuuluu Kyllikki-episodiin, vaikka sitten huomataan sisästä päin katsoen, että Ahti ja Lemminkäinen on sama voimahenkilö, vaikka hän esiintyy eri nimillä. Lemminkäinen on Ahtina kuvaamassa toista kohtaa voimien toiminnassa, toista aikakautta ja jaksoa voimien vaikutuksessa ihmisessä. Sisäisesti ne ovat (nim. Väinämöinen, Ilmarinen ja Lemminkäinen) jumalaisia voimia, sisäisiä, sielullista voimia, jotka tahtovat pelastaa ihmiset, yhdistää ne itseensä ja lähtevät kosimaan tiettyä olentoa.

Ihmisminät, monadit, ruumistuvat eläinmuotoihin nostaakseen ne ylöspäin, pelastaakseen ne. Korkeampi minuus kosii alemmaa muotoa ja yhtyy sen kanssa. Tätä kuvataan myöskin Kalevalassa. Sen

sankarit lähtevät valon ja onnen mailta Pohjolaan kosimaan ihmisten tyttäriä. Lemminkäisen kosintaretki Saaren neitosten joukossa kuvaa monadin laskeutumista ruumiiseen. Pohjolan neidon kosinta kuvaa myös myöhempää aikaa – sitä, kuinka pimeydessä eläviä sieluja lähtee pelastamaan, "kosimaan" ja "naimaan" nämä jumalalliset sankarit.

Mutta voidaan myös sanoa, että nämä sankarit kuvaavat eri teitä; Ilmarinen älyn ja toiminnan tietä, Lemminkäinen tunteen ja hartauden tietä, Väinämöinen viisauden tietä. Silloin huomaamme, että jokainen ihminen, joka tulee kulkemaan *bhaktin* eli pojan tietä, on näytellyt ennen elämässään rakastajaa, Ahtia, Lemminkäistä; hän antaa tunteittensa kuohua ja hankkii siten viisautta. Hän aina esittää rakastajan osaa ja vasta väsyttyään aina etsimään uutta, hän tahtoo löytää sen, johon voi kiintyä, jota voi iankaikkisesti rakastaa päästäkseen huikentelevaisuudestaan, löytääkseen Pohjan tytön, oman itsensä, sillä muuten hän etsii vain itseään toisista ihmisistä. Vasta löydettyään jumalallisen puolisonsa, oman itsensä, hän voi rakastaa. Hän saa viisailta kuulla, että on olemassa ihana Pohjan impi pimentolassa, monen vaaran takana. Sitä hänen täytyy lähteä etsimään, sillä hän ei saa rauhaa muualla; hän lähtee etsimään omaa itseään. Mutta hän on saanut kuulla, että sitä varten hänen täytyy valmistua, puhdistua, varustautua matkalle.

Hän kysyy ensin kahdesta muusta talosta, onko siellä jo Pohjola, mutta vasta kolmannesta hän sen löytää. Ensimmäinen talo on fyysillinen tajunta, aivot, ja hän kysyy: "Saanko näillä silmilläni nähdä jumalallisen itseni?" Silloin pieni poika, ihmisen persoonallisuus, vastaa, ettei hän vielä ole kokenut. Toisessa talossa akka kiukaalta, astraali- eli tunneruumis, vastaa. Huonosti kävisi, jos ihminen luottaisi kuvien harhaan. Hänen täytyy matkustaa vielä eteenpäin. Vasta kolmannesta talosta hän sen löytää: ihminen tulee puhtaaseen älyruumiiseensa ja huomaa, että älyn silmällä hän voi nähdä. Se on syntynyt siten, että ihminen on voittanut päivätajunnan, unitajunnan, ja kaivautunut puhtaaseen järkeensä, jonka silmällä hän jo voi nähdä Pohjolan, sen maailman, jossa hänen Jumalansa on. Silloin häntä vastaan ensin tulee Pohjan akka, inhimillinen tietämättömyys, ja kysyy: "Mitä sinä täällä teet?" Silloin ihminen on kasvattanut itsessään laulajakykynsä ja laulaa, puhdistaa itsensä älyllisessä ponnistuksessa, ajaa kaikki syrjäiset, heikkouden ja synnin, pois Pohjolan tuvasta. Mutta Pohjolan paimen jää tupaan; ihminen paljastaa viimeisen heikkoutensa; hän vihaa ja halveksii Pohjolan paimenta, eläimellisen syntyisyyden edustajaa, eikä tunnusta sitä itsellensä, ei tahdo laulaa sitä ulos, joka ei hänelle kuulu, hän paljastaa Akilleen kantapäätänsä. Nyt Lemminkäinen tahtoo itsessään piilevän Pohjan neidon omakseen, omassa syntisessä itsessään. Hän tahtoo sitä Pohjan akalta. Mutta akka sanoo, ettei sitä hevillä anneta, ilman määrättyjä ansiotöitä: on hihdettävä ensin Hiiden hirvi, tultava ensin oman älynä käyttövälineen herraksi, hallittava oma ajatuksensa, joka saattaa palvella pahaa. Lemminkäinen on innostuneena valmis sen tekemään, mutta ei onnistu, vaan nöyrytyy ja pyytää apua luonnolta ja Jumalalta; ja sisäisen rukouksen ja mietiskelyn avulla hän voittaa ja vangitsee Hiiden hirven. Mutta akka vaatii nyt häntä suistamaan Hiiden tulisen ruunan. Ihminen ymmärtää, että astraalitunne on hillittävä: hänen täytyy oppia istumaan oman hevosensa selässä. Lyhyemmässä ajassa tämä onnistuu, kun kerran ajatukset ovat hillityt. Mutta akka vaatii vielä, että hänen pitää ampua tuonelan joutsen. Ja ihminen ymmärtää, että vaikka hän jo voikin nähdä Pohjan neitosen, kun hän hillitsee ajatuksensa ja tunteensa, niin hänen täytyy lisäksi päästä oman ruumiinsa herraksi, ennen kuin hän voi omistaa Pohjan neidon; hänen täytyy ampua tuonelan joella uiva joutsen, hallittava ihmisen eetteriruumis, joka on silta näkyvän ja näkymättömän maailman välillä. Eetteriruumiissa asuvat kaikki taipumukset, kaikki kyvyt. Nyt vaaditaan, että hän voisi yhtyä korkeampaan itseensä, jumalaansa, pitää sisäiset häänsä; eetteriruumiin, ihmisen luonteen on oltava niin puhdas, ettei hän voi kyetä mihinkään pahaan. Ampuminen nuolella yhdellä kertaa merkitsee, että se on otettava käsiinsä ikään kuin kuolleena, vapaana itsekkyydestä, jolloin vasta voi antaa luontonsa Jumalan palvelukseen. Lemminkäinen lähtee ampumaan tuonelan joutsenta, mutta ei ota lukuun Pohjan paimenta, vanhaa karmaansa, joka väijyy häntä elämän ja kuoleman rajalla ja jonka ihminen on ylpeydessään kieltänyt ja jota hän vihaa. – Mutta voitto tapahtuu vasta rakkauden avulla! – Siinä Lemminkäisen traagillisuus: hänet ampuu märkähattu Pohjan paimen.

Lemminkäisen täytyy syntyä jälleen, ennen kuin hän voi jatkaa. Lemminkäinen ajattelee kuollessaan: "Voi, etten osannut suojella itseäni matkalle lähtiessäni tuolta myrkyltä!"

ILMARINEN

Marjatta-renkaan esitelmä 7. 3. 1915

Ruusu-Risti 1959, nro 2

Ilmarinen vastaa älyllisiä voimia. Miksi Ilmarista kuvataan jonkin verran tyhmäksi, jos hän kuvaa älyprinsiippiä? Mutta samoin ovat Väinämöinen ja Lemminkäinen puutteellisia niiden ominaisuuksien puolesta, joita he kuvaavat. Vaikka Lemminkäinen kuvaa Kristus-rakkautta, osottautuu hän sangen inhimilliseksi ja huikentelevaiseksi luonteeltaan. Kalevala tahtoo viitata siihen, että nämä perusprinsiipit ovat kehityksenalaisia ihmiskunnassa. Ilmarinen edustaa älyä, toimintaa. Hän on seppo, toiminnan mies, ainainen taitava toimija, Väinämöinen laulaja, Lemminkäinen rakastaja, soturi.

Ilmarisen historia voidaan avata kahdella avaimella. Ensiksi hänen merkityksensä ihmiskunnan historiassa yleensä ja toiseksi, miten hän salaisen tien pyrkijänä saavuttaa päämääränsä. Ilmarinen suorittaa sellaisen teon, jota ei kukaan toinen olisi voinut toimittaa. Hän takoo Sammon. Se on Ilmarisen salaisuus.

Mikä on Väinämöinen, Ilmarinen ja Lemminkäinen, kun otamme tarkastettavaksi ihmisen luomisen historian. Väinämöinen, joka ensimmäisenä kosii Pohjolan tytärtä, edustaa monadia ihmisessä, jumalallista puolta, Jumalan poikaa, joka monadi on omassa olossaan täydellisesti viisas, vaan joka vapaaehtoisesti astuu aineeseen oppiakseen käyttämään voimiaan aineellisella tasolla. Väinämöinen kuvaa tätä monadia, vanhaa, ikuista viisautta ja samalla jonkin verran kokematon.

Lemminkäinen kuvaa Kristus-rakkautta, eikä hän alussa yritäkään kosia Pohjan tytärtä. Se joka ensimmäisenä voi astua aineeseen, tehdä ihmisen itsetietoiseksi, on äly, Ilmarinen, joka siis samalla edustaa ihmiskunnan korkeampaa minuutta, maanasaputroja. Ne minuudet, jotka olivat syntyneet kuu-manvantarassa, saavat yhteisen edustajansa Ilmarisessa. Tiedemiehetkin ovat oikeassa verratessaan Ilmarista Thoriin, ja me vertaamme häntä myös Marsiin ja Merkuriukseen – Mars, alempi maapallon minuus, ja Merkurius ylempi, Mars alempi eläimellinen luonne yhtyneenä älyyn, Merkuriukseen, puhtaaseen korkeampaan älyyn.

Nyt Ilmarinen ei edusta ainoastaan marsluonnetta. Hän syntyi raudan kanssa heti sepäksi, vasara kädessä, kuten Thor, ja Mars on okkultisesti raudan kanssa tekemisessä, Ilmarinen on myös Merkurius, korkeampi äly, jolla samalla on tekemistä Marsin ja raudan kanssa, jotka kuvaavat fyysistä ja himoluontoa. Ja älynpojat eivät saattaneet syntyä maan päälle ennenkuin neljännessä, kaikista aineellisimmassa intohimon kierroksessa, kun Mars-planeetta alkoi vaikuttaa maapalloon. Meidän korkeammat minuutemme saavat meissä aikaan kaksinaisuuden, ylemmät Merkurius-voimat ja alemmat Mars-voimat. Kalevala asetti Ilmarisen enemmän Merkurius-voimien yhteyteen ja jätti Lemminkäiselle Mars-luonteen, sotaiset ja tunteen voimat. Ilman eläimellistä luonnetta ei älykään ilmenisi alempana älynä. Tunne-elämä alkuaikoina on pakotettu ilmenemään eläimellisessä luonnossa. Kun älynpojat ovat ruumistuneet, herää eläimellinen tunne-elämä. Siksi Lemminkäinen ensin syntyy karjanpaimenena ja "märkähattuna", joka sitten myöhemmin on hänen kynnyksenvartijansa. Pohjan paimen on esitetty yhteydessä eläinten kanssa. Ihmiset ensin yhtyivät eläimiin ja matkivat eläimiä. Sitten Lemminkäinen elää iloisena Ahtina Saaren neitosten parissa. Ja silloin Ilmarinen edustaa ihmiskunnan älyllisyyttä sekä Venuksen älyolentoja ja takoo Väinämöisen kehotuksesta Sammon, joka on Salaisen Veljeskunnan perustaminen, josta sai alkunsa kaikki inhimillinen kulttuuri. Lönnrot kaikista selvimmin näki Sammon merkityksen, Castrén otaksui, että itse nimitys Sampo on tibetiläistä alkuperää, buddhalaisten Sampo-temppeli, siitä tibetiläinen sana, Sangfu, salainen lähde. Sanskritin sana *sambuu* merkitsee korkein heräymys (boo-Buddha). Comparetti on arvellut,

että Sampo on skandinavinen *sambo* – yhdessäasuminen, yhteishyvä. Tämä tuntuu mahdollisesti kuitenkin tekaistulta, vaikka henkisesti osuu oikeaan.

Tibetiläinen sana *Zampun* on elämänpuu, jossa on lohikäärme. Toiset tiedemiehet pitävät Sampoa lohikäärmeenä. Meidän mukaan Sampo voi olla ihminen itse, jossa on herännyt viisauden käärme. Sampo on täten salainen alkulähde, josta kaikki sivistys ja elinkeinot lähtevät, se on impulssi, jonka suuret salaiset olennot antoivat ihmiskunnalle.

Sitten Ilmarinen ei välitäkään Pohjan tyttärestä. Hän on puhdas äyllinen voima, joka on auttanut ihmiskuntaa, mutta hänen tarkoituksensa ei ollut kosia ihmiskuntaa. Jos ajattelemme puhdasta korkeata nerokkuutta ilman tunneluontoa, huomaamme, että sellainen ihminen on jonkin verran kylmä; hän on taitava, tahtoo suorittaa tekoja, mutta hän ei välitä tunne-elämästä. Kalevala viittaa Ilmarisessa tähän. Vasta sitten hän innostuu haluamaan Pohjan tytärtä, kun hän saa tietää, että toinen, Väinämöinen aikoo viedä Pohjan tyttären. Tämä viittaa siihen, että meidän täytyy kiittää äyllisiä voimia kulttuuristamme. Äly ei tahdo sinänsä saada ihmiskuntaa kulkemaan salaista pelastuksen tietä, ennenkuin saa kehoituksen viisaudelta. Toiminnanhaluinen ihminen on Ilmarisen tyyppiä. Sitten kun hän lähtee kosimaan Pohjan tytärtä, hän saa hänet omakseen. Tässä viitataan siihen, että ihminen tarvitsee älyn kehitystä, ennenkuin hän voi ottaa viimeisiä askeleita. Kun äly, filosofinen nerokas ajattelu, on ihmisessä herännyt, silloin hänen on verraten helppo astua salaiselle tielle. Ja silloin Pohjan tyttö mieluummin luottaa rehelliseen älyyn ja antautuu sen johdettavaksi. Rehellisellä ei ole pelkoa joutua salaisten vaarojen valtaan. Ilmariselle annetaan tehtäväksi kyntää kultaisella auralla kyinen pelto, puhdistaa ajatusruumis pahasta. Ihminen huomaa mietiskellessään, että hänen älyssään on kyykäärmeitä, jotka hän saa poistumaan. Toinen tehtävä on suistaa Tuonen karhu eli Manalan susi. Ilmariselle se on helppoa, sillä hän saa apua Pohjan tyttäreltä, korkeammalta minältään, saa tunteen voimat haltuunsa. Kolmas työ on Tuonen joen suuren hauen pyytäminen, fyysisen eli eetteriruumiin voimien haltuun ottaminen, Ilmariselle itselleen se ei onnistu, sillä hänelläkin on kynnyksen vartija, vetehinen, hirviö Tuonen joessa. Mutta hänellä on auttaja, kotka, hänen hyvä karmansa, jonka hän on hankkinut. Kun ihminen on avaamaisillaan salaisen tiedon portteja, vartija tulee hänen eteensä, tapahtuu jonkinlainen punnitseminen. Toiselle puolelle asetetaan kynnyksen vartija ja toiselle hänen hyvä karmansa, hänen ansionsa. Vanhan karman voi voittaa ainoastaan uudet hyvät teot, ei ainoastaan olemalla hyvä, vaan tekemällä hyvää, takomalla itselleen vaakalinnun, kotkan; vasta silloin hän voi voittaa kynnyksen vartijan. Ilmarinen saa haltuunsa kaikkein vaikeimman kyvyn muuttaa luonnettaan, oman itsensä myös ulkonaisessa maailmassa, ja vasta sitten voi hän ottaa ainaiseksi asujaksi itsessään korkeimman itsensä, Pohjan tyttären.

SOTA SAMMOSTA I
Muistiinpanoja esitelmästä 14. 3. 1915
Ruusu-Risti 1963, nro 2

Kalevalan sota Sammosta kuvaa Atlantiksen suurta sotaa mustien ja valkoisten maagikkojen välillä (Raamatun vedenpaisumus).

Kalevalaiset päättävät lähteä jakamaan Sampo pohjolaisten kanssa tai pahimmassa tapauksessa sen ryöstämään. Kun kalevalaiset tahtovat olla varmat voitostaan, vaivuttaa Väinämöinen pohjolaisten syvään uneen, kuten valkoiset maagikot Atlantiksella hypnotisoivat mustat maagikot uneen lähettäläittensä avulla. Mytologiat, samalla kun ne kuvaavat historiallisia tapauksia Atlantiksen aikana, samalla kuvaavat hyvän ja pahan taistelua ihmissielussa. Kaikkien kulttuurien takana piilee mahdollisuutena salainen tie täydelliseen tietoon ja viisauteen.

Kun luomme yleissilmäyksen Kalevalaan, huomaamme, että Kalevala jakautuu kahteen jaksoon. Ensimmäiseen kuuluvat Väinämöisen, Ilmarisen ja Lemminkäisen kosintaretket, mitkä kuvaavat puhdistuksen valmistavaa tietä vihkimyksen portille. Ihmisen sielu pyrkii yhtymään ihmisen sisälle kätkeytyneeseen Pohjan neitoon, korkeampaan minäänsä. Sitten sota Sammosta kuvaa itse asiassa vihityn tietä, vihityn sielunponnistuksia, ellei samassa, niin myöhemmissä ruumistuksissaan. Saavutettuaan vihkimyksen ihminen syntyessään uudestaan maan päälle ei itse personallisessa tajunnassaan muista vihkimystään, vaan on tietoinen siitä ainoastaan korkeammassa minässään. Mutta ihminen on silloin sangen omituisessa asemassa, ja häntä kutsutaankin "kodittomaksi vaeltajaksi" (parivraadshaka hindulaisessa terminologiassa). Ulkonaisesti voi ihminen olla missä asemassa tahansa yhteiskunnassa, mutta "kodittomana vaeltajana" hän on muukalainen maan päällä eikä sydämessään mitään omista; hänellä on ainainen kaiho siihen, minkä hän tietää löytyvän omassa itsessään. Tämä yksinäisyyden, maailman surun tunne ahdistaa vaeltajaa, ja sitä Kalevalassa kuvataan siten, että Ilmarinen suree kadotettuaan Pohjolan tyttären kuoleman kautta. Oikeastaan Ilmarinen kuoli, ja syntyen uudestaan menetti tietoisuutensa korkeammasta minästään, Pohjolan tyttärestä. Tämä sama asia saattaa tapahtua samassakin elämässä. Ensimmäisen vihkimyksen tulos voi hävitä, otetaan pois tietoisuudesta, ja ihminen saa taas uudestaan ponnistaa. Silloin ihminen etsii ja kaipaa. Ilmarinen takoo itselleen vaimon kullasta ja hopeasta. Sama esiintyy kreikkalaisilla Pygmalion-tarussa. Pygmalion takoo ihanan naisen, jolle hänen rukouksiensa johdosta jumalat lahjoittavat elämän. Ennen kuin Ilmarisen onnistuu takoa kultainen neito, vetää hän ensin ahjosta miekan ja sitten orhin tai uuden Kalevalan mukaan ensin lampaan ja sitten suden. Kun ensimmäiset saavutukset tulivat ahjosta, niin lietsovat orjat ihastuivat. Mutta Ilmarinen tuli sitten vasta tyytyväiseksi, kun ahjosta tuli kultainen neito. Ilmarinen on luova nero ja etsii siten luomisella, toiminnalla. Hän luo miekan, toimii uljaasti maailman vääryyttä vastaan. Orhi voi tarkoittaa vaikka taiteellista toimintaa, ja maailma siihen ihastuu, mutta itse nero ei ole löytänyt etsimäänsä. Kultainen puoliso on kuva entisestä liitosta, puolisoista. Hän sanoo itselleen: "Jos luon itselleni puhtaan, pyhän, kauniin personallisuuden, varmaan voin saavuttaa ihanteeni." Silloin hän ensin luulee olevansa tyytyväinen, mutta muut eivät pane sille arvoa. Hän on pannut huolta itseensä, omaan hyvyteensä, ja sitä ei maailma hyväksy, niinkuin muut hänen tekonsa. Mutta hän huomaa, ettei kultainen kuva häntä tyydytä, ja hän kääntyy Väinämöisen puoleen (oman itsensä puoleen) ja tarjoaa tälle luomustaan. – Mutta Väinämöinen ei sitä huoli. Jos ihminen omaa itseään ajatellen on luonut itsestään pyhimyksen, ei Jumala sitä huoli. Ja silloin Ilmarinen tahtoo lähteä kosimaan Pohjolan toista tytärtä. Ilmarinen omasta itsestään herättää salaisia, sielullista, okkultisia voimia. (Taivaan valtakunta otetaan väkiryynnäköllä). Ilmarinen pyytää Pohjolan tytärtä, ryöstää hänet vastoin hänen tahtoaan ja lopulta kyllästyy häneen, kun tyttö pettää hänet. Kuvaus voimista, joita hän herätti pakolla, ryöstämällä, ja jotka hänet pettävät, vievät hänet perikatoon. Ilmarinen manaa tyttären pois, muuttaa hänet luodolle lokiksi – samoin vihitty etsii

monin tavoin, mutta huomaa heti, että psyykkiset voimat voivat viedä hänet harhaan, väärille teille. Mutta hänet pelastaa se, että hän on vihitty. Hän aina lopuksi voittaa pahan, ei voi langeta mustaan magiaan.

Ilmarinen tulee silloin Väinämöisen luo ja kertoo, että Pohjolassa eletään huolettomasti Sammon turvin. Väinämöinen sanoo, että on väärin heidän käyttää sitä itsekkyyttään varten. Sentähden täytyy Väinämöisen ja Ilmarisen pelastaa jumalallinen viisaus tietämättömyyden käsistä ja ottaa itsekkäiltä voimilta se valta, jonka ne vääryydellä ovat anastaneet. Tällainen tehtävä annetaan vihitylle. Ilmarinen innostuu ja ehdottaa, että he lähtisivät sinne maata myöten, mutta Väinämöinen tahtoo mennä meritse. Ensin he menevät maitse, kunnes he tapaavat veneen valittamassa, ettei sitä enää mihinkään käytetä. Urhot astuvat siihen jatkamaan matkaansa.

Ihminen luulee ensin, että hänen on fyysisessä tajunnassaan suoritettava työnsä, mentävä Pohjolaan. Hän pelkää merta. Mutta Väinämöinen tietää, että Pohjolaan täytyy mennä meritse, näkymättömänä, salaiseen maailmaan taistelemaan sellaisten olentojen kanssa, joita ei tavata fyysisessä ruumiissa. Jos ihminen puhdistuksen tiellä on astraalimaailmassa, on hän siellä sama persoonallisuus kuin fyysisessä ruumiissa, hänellä ei ole kuin yksi ja sama persoonallisuus, joka puhdistuu ja toimii. Vihkimyksessä hän on myös fyysisessä tajunnassa. Hän saa lisää uuden tajunnan puolison.

Vihityn täytyy hylätä persoonallisuutensa, lähteä uudessa olemuksessa matkalle, ja hän pelästyy ensin. Mutta vene, ihmisen kyvyt ja käyttövälineet sanovat: käytä meitä, luo meistä uusi käyttöväline (*maajaaviruupa*). Ja Ilmarinen lopulta suostuu. Mutta vene lähtee vasta sitten liikkeelle, kun Ilmarinen itse rupeaa soutamaan.

Vihitty on olento siinä maailmassa, johon hänen uusi ruumiinsa kuuluu.

SOTA SAMMOSTA II
Muistiinpanoja esitelmästä 21. 3. 1915
Ruus-Risti 1964, nro 2

Paavi lausui viime vuosisadan loppupuolella, että raamatussa joka sana on Jumalan sormen kirjottama. Mutta symbolisia kirjoja ei saa lukea kirjaimen mukaan, vaan on koetettava päästä niiden sisäisestä tarkotuksesta selville. Pyhissä kirjoissa on kuitenkin kohtia, joita saa ja täytyy yksityiskohtaisesti tutkia. Kalevalan sampohistoria on siten tutkittava. Se on jokseenkin tarkasti jo alussa pantu muistiin eikä siitä löydy juuri toisintoja kuten muista runoista.

Koko se psykologia, jota sampohistoriassa esitetään, koskee korkeammalle kehittyneen vihityn sielunelämää, ja siksi se ehkä on jäänyt kaikkien laulajien muistiin paremmin, koska kaikki eivät ole voineet sitä tarkemmin käsittää. Kun Väinämöinen on saanut Ilmarisen lähtemään Sampoa etsimään, takoo Ilmarinen Väinämöiselle miekan, johon Väinämöinen on tyytyväinen. Tätä miekkaa tarvitaan myöhemmin hauin tappamiseen, ja se siis ei ollut tavallinen, vaan totuuden miekka, ja juuri totuuden miekkaa tarvittiin suoritettavaan työhön.

Ilmarinen tahtoi lähteä matkaan fyysisessä tajunnassa, ja Väinämöinen suostuu tähän, vaikka sanookin, että Pohjolaan täytyy mennä meritse, s.o. astraalitasolla sen tason välineen avulla. Ero puhdistuksen tien ja vihkimyksen tien välillä on siinä, että puhdistuksen tiellä ihmisessä on toimivana päivä tietoisuus ja se etsii Pohjan tytärtä, saavuttaa sen ja tulee vihityksi. Vihkimyksen tiellä työ tapahtuu korkeammassa minässä, sisästä päin on nostettava persoonallisuutta, niin että sen kautta voi ilmetä korkeampi ihmisolento. Voidakseen tähän sisäiseen työhön ryhtyä täytyy ihmisessä ikäänkuin herätä toinen olento, sillä fyysillinen olento ei voi toimia näkymättömässä maailmassa. Ihmisen tajunnan painopiste siirtyy näkymättömään maailmaan. Väinämöinen sanoo, että kun Ilmarinen ei uskalla antautua kulkemaan näkymättömässä maailmassa Pohjolaan, mennään sinne alussa päivätajunnassa ja käytetään hevosta matkaa varten. Hevonen kuvaa astraaliruumista, sillä jo Platon käytti sitä vertauskuvana. Ihminen on itse ajaja, joka ratsastaa astraaliruumiin hevosella. Ilmarinen oli jo hillinnyt hevosensa ennen vihkimystään ja osasi sitä varmasti ohjata.

Mutta Väinämöinen ja Ilmarinen tapaavat veneen itkemästä. Nyt ei kelpaa hevonen matkalle, vaan tarvitaan mentaalista käyttövälinettä, *majaaviruupaa*, jonka ihminen itse on luonut itselleen. Sitä kuvaa vene hyvin sattuvasti. Jos käytetään eläimen nimeä, merkitsee se, että astraaliruumis on vielä elävä, mutta elottomasta luonnosta valittu symboli, vene, on ihmisen käytettävissä, ilman että sillä on omaa elämää; se on siis täysin ihmisen hallinnassa.

Ihmisen tunteet pukeutuvat eläinten muotoon astraalimaailmassa. Mustasukkaisuus on esimerkiksi kuin keltaisenvihreä käärme. Siksi viisaat ovat käyttäneet eläinimityksiä tunteita kuvamaan. Kuoleman jälkeen ihminen joutuu aivan kuin eläinten keskelle, esimerkiksi raatelevien susien joukkoon, jotka hyökkäävät hänen päälleen, jos hän on himokkaasti tai väkivaltaisesti tavotellut jotakin itsekästä elämässään.

Väinämöisen ja Ilmarisen täytyy siis turvautua veneeseen. Väinämöinen keskustelee ensin veneen kanssa: laulaa veneen täyteen väkeä, nuoria ja vanhoja, nuorukaisia ja neitoja. Ja ainoastaan Väinämöinen ja Ilmarinen ovat tosi-ihmisiä veneessä, sillä toiset ovat laulaen luodut. Nämä kuvaavat kaikenlaisia eri kykyjä astraaliruumiissa, jotka herätetään vain sitä varten, että ne palvelisivat majaaviruupan käyttäjää, ihmistä, ja ilman niitä ei astraaliruumis olisi organisoitu. Ne kuvaavat sitä organisoidun astraaliruumiin ominaisuutta, jonka avulla voi hillitä astraalimaailman olentoja. Ei-vihitylle pukeutuu kaikki astraalimaailmassa fyysiseen

muotoon, ja sentähden hän ei kykene ottamaan selvää astraalimaailman todellisuudesta. Mutta vihityllä on organisoitu astraaliruumis, ja silloin hän ymmärtää astraalimaailmaa sen oikealta, todelliselta kannalta. Hän tutkii sitä siten, kuin sitä täytyy tutkia. Sentähden täytyy turvautua symboleihin, kun tahdotaan kuvata näkymättömän maailman todellisuutta. Nuo kyvyt eivät saa muistuttaa eläimiä eikä elotonta luontoa, vaan niiden täytyy olla kuin ihmisiä, sillä ihmismuoto kuvaa itsetietoisuutta. Kaikkien kykyjen tulee organisoidussa astraaliruumiissa olla itsetietoisia.

Jos tavallinen ihminen osaa mietiskellä hartaudella ylevää asiaa, mestaria, Jumalaa, pukeutuvat hänen tunteensa kukkasiksi. Jos hän taas on terävä ajattelija, niin silloin hän ajatellessaan jotakin ylevää asiaa selväpiirteisesti ja loogillisesti luo itsestään geometrisen ajatusmuodon (kivennäismaailmasta). Esimerkiksi Logoksen ajattelemisen tuottaa selvän kuvan. Tämä kuva on Salomonin sinetti. Vain silloin kun ihminen ajattelee rakkaudella toista ihmistä, silloin se muoto, joka meistä lähtee, on meidän itsemme näköinen ja liikkuu rakastetun ympärillä, mutta se ei voi muuta tehdä kuin lohduttaa ja antaa voimaa.

Mutta vihitty on samassa asemassa kuin vene Kalevalassa. Ajatelkoon hän mitä hyvänsä, niin hän lähettää itsensä näköisen ajatusmuodon, joka ei kuole, vaan tulee lähettäjälle takaisin kertomaan, kuinka asia on. Usein silloin tapahtuu näinkin, että luonnonhaltia ottaa tämän ajatuksen itseensä, vaikka on itse kuolevainen olento. Mutta silloin hän aivankuin saa sielun, ja äärettömällä ilolla hän palvelee adeptia, mutta se kuitenkin on pian ohimenevä, sillä se tehtävä ei kestä kauan.

Nyt liittyy mukaan myös Lemminkäinen, rakkaus, into, ihastus ja vastaa itse asiassa Pohjan neittä. Ilmarisessa ei enää ole alempaa personallisuutta, vaan ainoastaan yksi minuus ja on itse tullut Pohjan neidon asemaan, kun hänessä maajaaviruupa on organisoitu ja hän ymmärtää elämänsä, kun rakkaus, Lemminkäinen on häneen yhtynyt.

Sitten alkaa uusi jakso, tulee eteen koski.

SOTA SAMMOSTA III, Kanteleen synty Muistiinpanoja esitelmästä 28. 3. 1915

Tekee mieli kysyä, mitä kertomus kanteleen synnystä tekee keskellä Pohjan matkaa. Siitä on kaksi toisintoa. Itse asiassa on vain yksi kertomus kahdessa toisinnossa. Siinä kuvastuu Suomen kansan runollinen henki. Se on ylistyslaulu taiteelle, kansan soitannolliselle hengelle. Kreikkalaisilla oli Orfeus, joka soitti ja lumosi luonnon, mutta kanteletarina ei ole silti lainattu kreikkalaisilta. Okkultisesti kanteleen synty on aivan paikallaan omassa yhteydessään Pohjolanmatkan kanssa. Ennen mainittu vene lähtee kulkemaan koskia alas ja tarttuu kiinni, kun luullaan että on jo koskesta onnellisesti päästy. Lemminkäinen sen huomaa, että vene on tarttunut hauin hartioille. Ilmarinen kehottaa häntä tappamaan haukea, mutta Lemminkäinen putoaa jokeen sitä miekallaan sivaltaessaan. Ilmarinen vetää Lemminkäisen ylös, mutta hänen ei liioin onnistu tappaa haukea. Vasta Väinämöinen saa sen tapetuksi miekallaan. Ja pääpuoli siitä nousee miekan mukana veneeseen. Pää syödään yhteisenä ateriana ja luista Väinämöinen tekee kanteleen, jota ei kukaan osaa soittaa, ei edes Pohjolassa. Ainoastaan Väinämöinen sillä soittaa ja lumoo ihmiset ja luonnon, näkyväiset ja näkymättömät luonnonhenget.

Kun katselemme sielun kehityksen mysteriota, niin huomaamme, että sitä juuri kuvataan Kalevalassa. Kun käyttöväline on organisoitu ajatusmaailmassa, niin että ihminen salaisessa minuudessaan on paljon suurempi ja toinen olento kuin fyysisessä maailmassa, niin hänen tehtäväkseen jää ikäänkuin uudestaan astua alas aineeseen tietojaan laajentamaan sekä kykyjään kehittämään, fyysisen eetteriruumiin niin haltuunsa saamaan, että hän siinä ollen on välittömässä yhteydessä näkymättömän maailman kanssa. Sellaisessa yhteydessä ovat kaikki nerot, ja he ovat alttiita hengen maailmoille, vaikka se ilman poikkeusta on itsetiedotonta, ja tämän kaikki nerot tunnustavat, että he saavat inspirationsinsa korkeammalta. Hänen sielunsa on niin merkillisen rikas ja siitä hän ammentaa inspirationsinsa, ja se pulppuaa esille silloin, kun se itse tahtoo. Jokainen luova nero on siinä asemassa, että hänellä on näkymätön personallinen olemuksensa suurempi alemmaa persoonallisuuttaan, mutta hän ei ole siitä täysin tietoinen.

Kalevalan laivaretkessä ja kanteleen synnyssä kuvataan sekä neron syntyä että salaisen vihkimyksen ottamista, joka tekee ihmisen fyysisesti itsetietoiseksi korkeammastaan. Se on mahdollinen ainoastaan siinä määrin kuin fyysillinen ruumis saattaa värähdellä sopuinnussa sisäisen pyhän käyttövälineen kanssa. Siis näkyväinen ruumis on organisoitava sellaiseksi, että se voi kantaa kuninkaallista sielua. Vene-episoodi kuvaa, miten on organisoitava fyysisen ruumiin sisempiä voimia. Kun vene tarttuu haukeen, se merkitsee, että sisäinen käyttöväline ja tajunta tarttuu kiinni eetteriruumiiseen eikä pääse sen läpi fyysisen ruumiiseen. Koskenlasku on tälle varsin kuvaava. Jokainen on kokenut, että on juuri nukahtamaisillaan ja sitten äkkiä herää ja tuntee kuin hirmuisella vauhdilla putoaa alas jostain. Ihminen on poistumaisillaan astraaliruumiissaan, mutta jostakin syystä vedetään takaisin ja herää. Fyysisessä ruumiissa on aivan kuin keskuspyörre, joka imee ihmisen takaisin fyysisen ruumiiseen. Vene pääsee onnellisesti koskea alas ja se osottaa, että tajunta ei häviä, kun tuo imeminen alkaa; vasta kun vene tarttuu haukeen, häviää tajunta. Lemminkäinen on ensimmäinen, Ilmarinen toinen ja Väinämöinen kolmas, joka yrittää tappaa hauen. Näitä asioita on hyvin vaikea ymmärtää. Eetteriruumis on voitettava, saatettava haltuun, kehitettävä yliaistillisia kykyjä, ja se on okkultisesti aivan toista kuin mitä yleensä luullaan. Todelliset yliaistilliset kyvyt asuvat eetteris-fyysisessä ruumiissa, ja niitä pitää herättää vasta sitä myöden kuin ihmisellä on valtaa fyysisen ruumiin yli. Eetteriruumis on pysyvien, karmaan kuuluvien luonteenominaisuuksien ja lahjojen, tavan ja muistin sija, asunto. Jos siis tahdomme muuttaa itseämme, tapojamme, luonnettamme, täytyy meidän osata muuttaa eetteriruumistamme. Me tahtoisimme elää ihanteittemme mukaan, mutta ruumiimme tekee meille alinomaan kepposia. Me emme osaa äkkiä muuttaa luonnettamme, eetteriruumistamme. Kun huomaa jonkun taipumuksen, jota ei hyväksy, neuvotaan siitä pääsemään sillä tavalla, että sitä vähän tyydyttää; se

väsy itseensä, ja silloin siitä pääsee. Silloin asettuu aivankuin rakastavalle kannalle himonsa suhteen. Se on Lemminkäinen, joka koettaa tappaa hauin, mutta putoo itse veteen: himo valtaa hänet. Silloin nousee hänessä Ilmarinen, ajatus, ylpeys. "Noin huonoko minä olen? Ei tule antaa perään, vaan vastustaa!" Ja yhtä huonosti hänkin onnistuu hauin tappamisessa. Kun molemmat menetelmät ovat epäonnistuneet, on Väinämöinen jäljellä, jolle Ilmarinen on takonut totuuden miekan, ja sillä hän voi hauin tappaa. Rauhallista mieltä, kärsivällisyyttä ja ennen kaikkea totuutta tarvitaan pahan voittamiseksi ihmisessä. Turvautua pahan syntynyt, saada selvä siitä, miten paha on syntynyt, se on Väinämöisen taito.

Wieniläinen professori Sigmund Freud esitti psykoanalyttisen metoodin. Tutkittiin, miten on syntynyt jokin sielun ominaisuus. Sairaalle asetetaan sattuvia kysymyksiä, ja sairas aivan kuin huomaamattaan paljastaa itsensä, kaivaa esiin sairaan muistin, kunnes siten tullaan siihen kohtaan, joka aiheutti sairauden, ja silloin sairas vapautuu ja hänen on verrattain helppo voittaa itsensä. Tavallisesti alkusyy on niin mitättömän lapsellinen, naurettava, että sairas helposti siitä pääsee. Se on esimerkki vanhasta metoodista, että ainoastaan pääsemällä asian ytimeen voi sen voittaa.

Olkoot nämä esimerkkinä siihen, että eetteriruumis on voitettava, on herätettävä eetteriruumis-tshakroja, lootuskukkia, luvultaan kymmenen, joista puhutaan vain seitsemästä ja tulevat kysymykseen valkoisessa magiassa. Jos ihminen tahtoo herättää niitä, voi hän ensin seurata Lemminkäistä, asettua palvelevalle kannalle, ja silloin käy niin, että pyrkijä noudattaa menetelmää, jonka avulla herätetään *plexus solaris* toimintaan navan kohdalla. Sitä on verrattain helppo herättää vissejä tapoja noudattamalla. Ihminen tulee jonkun verran selvänäköiseksi ja selväkuuloiseksi, mutta hän ei tiedä, että ne kyvyt ovat aivan epäluotettavia. Hän näkee ja kuulee aivan mitättömiä asioita. Hän aivan kuin joutuu panettelijoiden ja juonittelijoiden keskuuteen, hän joutuu tekemisiin vain personallisen maailman kanssa. Hulluus usein alkaa siten, että ihminen aivan kuin kuulee ihmisten juttuja, vaikka ei ketään ole läsnä. Ilmarisen tavalla ei niitä voi herättää, ja silloin ihminen ylpeästi sanoo, että hän tahtoo niitä herättää vaikka itsekiduttamalla. Mutta siten ei kuitenkaan mitään herää eikä hän saa mitään aikaan. Ja vaikka ne heräisivät, ei sen metoodin avulla saa mitään pysyviä tuloksia. Ainoa oikea keino on Väinämöisen. Se sanoo: ei mitään yliaistillisia kykyjä ennenkuin ne tulevat totuuden mukaisesti, itsestään, silloin kuin ihmisellä on valtaa itsensä yli, ennenkuin totuuden miekka saa voiton eetteriruumiin yli. Silloin heti kaikki alemmat tshakrat (hauin pyrstö) vaipuu mereen, ja pääpuoli nousee ylös, ja siitä tehdään ateria. Eetteriruumiin voimat annetaan ihmisen käytettäväksi ylemmissä tshakroissa. Eetteriruumis kokoo auringosta praanaa ja tämä voima se joutuu myös nyt salatieteilijän käytettäväksi, että on aivan kuin hän siitä söisi, ja silloin Väinämöinen muodostaa luista kanteleen. Saatuaan vallan eetteriruumiin yli ihminen organisoii seitsemän ylempää tshakraa, ja eetteriruumis tulee silloin soittokoneeksi, jolla ihminen soittaa.

VÄINÄMÖISEN SOITTO I

Muistiinpanoja esitelmästä 11. 4. 1915

Väinämöisen soitosta on kaksi toisintoa. Nämä täydentävät toisiaan salatieteellisesti, ja yhdistämällä voi saada kokonaisuuden molemmista. Väinö itse laitto kanteleen, toisen hauin leukaluusta, toisen koivusta. Kun kantele on valmis, tarjoo Väinö sitä toisille soitettavaksi, mutta kukaan ei kykene soittamaan; ei tunnu ilolle, ei soitolle. Vanha ukko arvostelee soittoa ja lausuu:

"Jos ei soitto Suomen kansan
Vasta vaikuta ilolle,
Eli uuvuta unehen,
Maku'usen maanittele,
Niin vetehen visko'otte,
Aaltoihin upottaotte,
Tahi viekötte takaisin,
Soitto tuonne saattaotte
Miehen tehnehen käsille,
Sormille sovittelian!"

Ihminen, joka kärsii, saa lievennystä soitosta sekä sielullisesti että ruumiillisesti. Matalat äänet vaikuttavat rauhallisesti ruumiiseen. Lapsikin nukkuu, kun sille lauletaan. Soitto ottaa ihmisen pois päiväajunnastaan – tai stimuleeraa hänen iloaan ja riemuaan.

Kantele annetaan sitten vasta Väinölle, ja hän alkaa soittaa, ja sillä soitolla on ihmeellinen vaikutus. Koko luonto kuuntelee; maan, veden ja ilman henget, eläimet, kasvit, kivet ja kannot. Koko näkyväinen ja näkymätön luonto ottaa osaa soittoon. Maan haltiat, veden haltiat ja ilman haltiat. Vain odottaa, että vainajatkin soittoa kuuntelisivat, ja silloin olisi luettelo ollut jokseenkin täydellinen. Väinö itkee, ja kyöneleet helminä saadaan maan ja valtiaitten iloksi.

Kanteleen teko oli monimutkainen, eikä muut sillä voineet soittaa. Soittimella ei osaa kukaan soittaa, joka ei ole siihen oppinut. Kantele oli tehty siitä hauista, joka kuvaa eetteriruumista. Väinö oli eetteriruumista muodostanut hyvin organisoidun käyttövälineen, jossa säilyy kaikki taito, taipumus.

Jokaisella taitelijalla on erityisesti organisoitu eetteriruumis. Tieteellisesti tunnustettu asia on, ettei esim. suuri säveltäjä voi syntyä muuhun kuin musikaaliseen perheeseen. Kalevala opettaa, että hyvin organisoitua eetteriruumista ei kykene kuka tahansa käyttämään. Jos ihmiset voisivat vaihtaa eetteriruumista, ei toinen voisi soittaa toisen koneella, siitä syntyisi rumia, kauheita ääniä. Voi joskus sattua, että siinä perinnössä, jonka saamme vanhemmilta, on jotain sopimatonta oman karman kanssa. Kuta kehittyneempi ihminen on, sitä enemmän hän voi kehittää ja hallita eetteriruumistaan ja voittaa huonoja taipumuksia ja kehittää hyviä.

Sentähden kantele annetaan lopullisesti Väinämöisen käsiin, ja hän sillä soittaa. Ensin voimme kääntää huomiomme siihen, että koko näkyväinen luonto kuuntelee ihastuksella. Annetaan siinä suuremmin opetus, kuinka vanha suomalainen viisus katseli elämää. Väinö on suomalaisuuden ihannehminen, joka soitollaan hurmaa kaikki. Koko luonto, elottomatkin kuuntelevat häntä, ihastuvat ja rakastuvat häneen. Tämä piirre on täydellisen ihmisen ominaisuus. Ihminen voittaa koko luonnon myötätunnon, kauneuden ja totuuden voimalla, rakkaudella. Luonto on täynnä kaikenlaisia eläimiä ensinnäkin, jotka vielä suurimmaksi

osaksi ovat villitilassa. Ihminen on toistaiseksi kesyttänyt ainoastaan kotieläimet, mutta meidän tehtävämme on kesyttää koko eläinkunta, kasvattaa se rakkaudella meitä palvelemaan. "Koko luomakunta huokaa ja odottaa sitä aikaa, jolloin jumalanpojat ilmestyvät." Kun joogi istuu ja mietiskelee, kokoontuvat hänen ympärilleen rauhallisina tiikerit, leijonat ja käärmeet lämmittelemään hänen kirkkaudessaan. Legendat eivät koskaan synny aiheettomasti. On huomattu, että pyhät ihmiset ovat sellaisissa ystävällisissä väleissä eläinten kanssa. Viisaus myös opettaa, että meidän täytyy ymmärtää myös kasveja ja puita. Kasvikunta on täynnä elämää ja tajuntaa ja voi tuntea rakkautta. Puutarhurit ja kasvien hoitajat todistavat meille, että kasvit ja puut ovat eläviä olentoja. Rakkaus synnyinseutuun ei ole yksipuolista, vaan siellä kaikki koivut ja kuuset ja männyt uskollisesti rakastavat meitä. Suomalaisilla on erityisesti ominaista tuntee kaipausta kotipaikkaansa – meillä on taipumusta mystiikkaan tässä suhteessa. Puun oma tajunta voi pukeutua ihmisen muotoon ja puhua, vaikka se tapahtuu harvoin. Huonosti me kasvatamme kasvikuntaa, ja me kohtelemme sitä kylmästi ja tunnottomasti.

Vielä viittaa Kalevala siihen, että n.s. eloton luontokaan ei ole eloton, vaan kivet ja vuoret, asunnot ja rakennukset ovat elämää täynnä: "Laet lauloi, ukset ulvoi, kaikki ikkunat iloitsi." Ei ole mitään elotonta luontoa. Tiede todistaa, että esim. metallit saattavat väsyä (partaveitsi voi esimerkiksi olla väsynyt, sanovat parturit). Jos juttelemme esim. veturinkuljettajan kanssa, sanoo hän, että veturit ovat kuin eläviä olentoja ja ovat pahalla tuulella, jos vieras häntä käyttää. Jos ihminen on pahalla tuulella tai alakuloinen, voi samaten joku vanha huonekalu häntä lohduttaa, jos hän on tullut ystäväksi kotinsa kanssa.

Sitten maan, veden ja ilman haltiat kuuntelivat Väinön soittoa. Me emme ole ainoat, jotka asumme maapallolla, vaan on olentoja, jotka eivät kuulu meidän järjestöömme ja asuvat täällä. Me olemme vain pienempi osa maan päällä asuvista. On toinen järjestelmä, johon kaikki haltiat kuuluvat.

VÄINÄMÖISEN SOITTO II

Muistiinpanoja esitelmästä 18. 4. 1915

Maa tarkoittaa fyysillistä maailmaa, vesi tunne- ja ilma älymaailmaa. Voi sanoa, että Kalevala tarkoittaa vaan fyysillisen tason haltioita maassa, vedessä ja ilmassa, jotka kuitenkin ovat näkymättömiä ja edustavat luonnonvoimia.

Suomalaiset, kuten kaikki luonnonkansat, palvelivat näitä luonnonvoimia haltioiden muodossa, kuten tiedemiehetkin selittävät. Suomen kansa ei ajatellut näitä olentoja minkäänlaisina hierarkioina, vaan kansan demokraattinen henki näkyi siinäkin suhteessa, että se kuvasi ja käsitti haltiat riippumattomiksi toisistaan ilman eri arvoasteita, ainoastaan veljellisessä yhteistyössä. Tiedemiehet kuitenkin selittävät, että tämä kansan usko perustuu vain tietämättömyyteen ja oli kansan mielikuvituksen luoma, henkisen kaipauksen aiheuttama. Näin sanovat tiedemiehet siksi, etteivät usko mihinkään näkymättömään. Mutta me ymmärrämme, että ihmisessäkin on muutakin kuin näkyväinen ruumis, ja että on olemassa näkymätön maailma. Otamme askeleen eteenpäin ja ymmärrämme, että siinä maailmassa on muutakin kuin kuolleitten ihmisten sieluja – enkeleitä, korkeita jumalallisia olentoja.

Mutta yleensä on vaikea uskoa ja ymmärtää, että tässä näkyväisessä maailmassa on haltioita, tonttuja ja menninkäisiä j.n.e. Selitys on siinä, että nämä olennot ovat kehityksen edistyessä yhä enemmän vetäytyneet pois ihmisten maailmasta. Mutta vielä kansa uskoo, että näitä olentoja on kaikkialla olemassa. Voi monella tavalla, ei vain näkemällä, kokea näkymättömän maailman olemassaoloa. Kansassa on sellaisia ihmisiä, jotka kertovat, että pienestä saakka ovat olleet näiden olentojen kanssa yhteydessä, ovat rakastaneet oleskella yksin metsässä ja seurustella Tapiolan väen kanssa. Sanotaan että haltiat ovat pientä väkeä, lapsen kokoisia ja puetut ihmisten tapaan sinisiin, punaisella kirjailtuihin pukuihin.

Okkultisesti katsoen ymmärrämme, että nämä kansan näkemät olennot ovat enimmäkseen maan haltioita, ja erotamme kolme haltialuokkaa. Ensimmäinen on kaikista aineellisin, ja siksi se eniten esiintyy ihmisille. Ne ovat gnoomeja, kuten Paracelsus niitä kutsui, ja ne voivat esiintyä aivan pieninä peukaloisina tai myös jättiläisinä, mutta luonnollinen koko on lapsen suuruus. Heidän muotonsa on tehty eetteriaineesta, ja he asuvat syvissä metsissä tai vuorten sisässä, sillä fyysillinen aine ei tee heille mitään estettä. He ovat tekemisissä metallien kanssa ja ovat aivan kuin kullantarjojia. Jos esim. löydetään kultaa maan sisästä, niin nämä olennot johdattavat ja näyttävät, missä kultaa on löydettävissä, sillä ilman heidän lupaansa ei kultaa löydetäisi.

Kerrotaan, että esim. keskiaikana ihmiset möivät itsensä paholaiselle. Sillä tarkotetaan sitä, että ihminen jollain maagillisella tempulla on päässyt tonttujen tuttavaksi ja siten saavuttanut rikkautta maailmassa. Hän on sopinut tonttujen kanssa, että ne antavat hänelle kultaa ja hän kuoltuaan heille ruumiinsa. Sellaisen ihmisen ruumis on usein hävinnyt; tontut ovat sen vieneet vuoren sisään salaisiin tarkoituksiinsa. Tällainen suhde ei ole suinkaan luonnollinen eikä luvallinen. Kalevala antaa opetuksen, että tällainen hypnoottinen suhde näihin olentoihin on väärä, ja ainoa oikea suhde on, että ihmisen tulee oppia näitä olentoja rakastamaan. He tulevat mielellään ihmisen ystäviksi, jos ihminen osaa hillitä omaa ruumiillista itseään. Jos ihminen ei ole juomari, syömäri, himokas ja julma, vaan uhkuu rakkautta eläimiä kohtaan, lähettää itsestään rauhallisia virtauksia ympärilleen, silloin tulevat nämä gnoomit mielellään hänen ystävikseen ja voivat vaikka tulla asumaan hänen asuntoonsa. Se merkitsee sangen merkillistä seikkaa. Sillä ihmisellä on hyvä onni. Hän menestyy maailmassa aivan kuin sattumalta. Tämä suhde voi olla perustettu edellisessä elämässä, ja gnoomit ovat vapaita auttamaan ihmistä.

Jolleivät Mestarit itse tahdo, ei kukaan voi heitä löytää. Jos täällä Suomessa asuisi Mestari ja lähtisimme vaikka 10,000 suurena ihmisjoukkona häntä etsimään ja risteilimme joka neliömetrin ja vaikka olisimme kuulleet, että hän asuu suuressa linnassa, emme löytäisi häntä eikä linnaa, ellei hän tahdo. Hänellä on joukko palvelijoita, maanhenkiä, gnoomeja, ja niillä on erityinen taito vaikuttaa ihmisen näköön kuten Intian fakiireilla. Fakiireilla on luonnonhenki palvelemaan, joka lumoo kansanjoukon. Mestari istuu linnassaan omissa töissään ja haltiat eksyttävät meitä, ettemme häntä löydä.

Toinen luokka, veden haltiat ovat ihmisen kanssa vielä vähemmässä tekemisessä. Vedenneidot ja ahdit ihailevat sielussaan puhdasta sukupuolirakkautta, rakkauden kaihoa, sillä asteella, ettei se mitään tyydytystä saa, sellaista, jota ihminen tuntee ensimmäisessä nuoruudessaan ilman sukupuolilyhteyttä. Rakastavat mielellään soutelevat järvellä; siellä heidän rakkautensa pysyy puhtaana kaihona. Sitä rakkautta aallottaret lisäävät ja kohottavat, mutta kääntyvät pois, jos siihen sekottuu aistillisuutta. Aino näki Vellamon neidot aamulla, ja ne kutsuivat hypnoottisella voimallaan Ainon luokseen. Me voitamme nykyään hyvin pian tällaisen nuoruuden rakkauden; olemme kaikki käytännöllisiä, ja Vellamon neidot kääntyvät meistä pois.

Ilman haltiat melkein astraalitasolla elävät, ja ovat suuremmissa tekemisissä ihmisten kanssa. Kun kirjailija kirjottaa draamaa, luo hän itselleen joukon henkilöitä mielikuvituksessaan, joiden tulee esiintyä, ja yhä elävemmäksi ne käyvät, niin että hän näkee ja kuulee ne. Tämä perustuu siihen, sanovat tiedemiehet, kuin unien näkeminenkin, personallisuuden jakautumiseen. Runoilijassa tapahtuu tämä jakautuminen, ja hän näkee itsensä luomat olennot. Tämä on okkultisestikin oikein. Ihminen luo aurassaan ja säilyttää jonkun aikaa tällaisia olentoja, kuulee niitä ja puhuu niiden kanssa. Mutta joskus saattaa tapahtua niin, että tällainen runoilijan luoma personallisuus rupeaa todella elämään ja voi vastustaa itse runoilijan tarkoituksia, ei tahdo kuolla, vaikka runoilija tahtoo. Ne erkanevat ihmisen aurasta, ja ilman haltia, sylfi, ihastuu johonkin tällaiseen muotoon ja menee sen sisälle asumaan. Sylfit voivat tulla ihmisen ystäviksi, jos hän täyttää määrättyjä ehtoja. Hänen täytyy olla ajatustensa herra, kolminaismaailman herra, silloin hän voi joutua erikoiseen suhteeseen ilman haltioiden kanssa. Ihminen voi tehdä kuolemattomaksi sylfin, jos ihminen luo itselleen puhtaan ihanteen, jolle ei mistään löydä vastinetta. Sylfi voi silloin ihastua tuohon ihannekuvaan ja itse ihmiseen ja voi joutua ihmisen kanssa sellaiseen suhteeseen, että haltia voittaa itselleen kuolemattoman sielun. Voi syntyä avioliittokin sylfin kanssa, mutta siinä tapauksessa on myös lupaus tehtävä. Jos se rikotaan, niin tämä ihmiseksi tullut ihminen katoaa.

Väinämöinen itki soittaessaan ja kyneleet vierivät mereen. Ihminen saattaa joutua sellaiseen haltiotilaan, täytyä niin voimakkailla tunneajatuksilla, että hänestä nämä ajatukset lähtevät ulos maailmaan eivätkä joudu hukkaan, vaan helminä saavat kestävän elämän, jotta toinen ihminen voi ne löytää. Mitä suuri ja nerokas ajattelee ja tuntee, jää helminä tuleville ihmisille löydettäväksi.

SAMMON RYÖSTÖ
Muistiinpanoja esitelmästä 25. 4. 1915
Ruus-Risti 1964, nro 2

Sammon ryöstö oli Pohjolan retken päämäärä. Sampo merkitsee maagillista Salaisen veljeskunnan omistamaa tietoa ja taitoa. Sampo on kätkeytyä Pohjolassa, jossa Pohjan akka on sen vuoreen kätkenyt, 9-10 lukon taakse. Pohjola tarkoittaa fyysillistä elämää ja fyysillistä ruumista, sillä korkein maagillinen tieto on kätkeytyä fyysilliseen ruumiiseen. Samalla kun nousemme ylöspäin tasolta tasolle, samalla myös laskeudumme alaspäin tasolta tasolle. Kun tahdomme ymmärtää tätä, on meille avuksi, että muistamme vanhan lauseen "niin ylhäällä kuin alhaalla". Sillä on kuvattu vastaavaisuuksien lakia, ja sen mukaan ihminen on mikrokosmos, ja aurinkokunta on makrokosmos. Ihminen on tämän makrokosmoksen kuva. Kabbalistit kuvaavat aurinkokuntaa suurena ihmisenä, ja Logos on ikäänkuin personoitu olento, suuri ihminen, joka kukaties on olemassa avaruudessa ihmisen muotoisena. Salatieteilijälle esiintyy Logos ihmisen muotoisena tai vanhuksen muotoisena auringon sisällä eikä minkäänlaisena jättiläisenä. Ei ole tarkotettu, että ihminen fyysillisessä muodossaan olisi Jumalan kuva, vaan että hänessä on samat salaisuudet kuin itse makrokosmoksessa. Syvimmät maagilliset salaisuudet ovat kätkeytyä ihmisen fyysilliseen olemukseen. Nietzsche sanoo: "Jos ihmiset tietäisivät, mikä salaisuus piilee heidän ruumiissaan, niin he enemmän kuuntelisivat sen ääntä." Ihmiset joutuvat harhaan siksi, etteivät he kuuntele omaa ruumistaan ja tulevat siten loukanneeksi oman ruumiinsa vaatimuksia. Kuinka tämän ymmärrämme? Meidän ajatuksemme ja tunteemme vastaavat makrokosmoksen ajatuksia ja tunteita. Tutkiessaan omaa ajatus- ja tunne-elämäänsä, pääsee ihminen siten maailmankaikkeuden ajatus- ja tunne-elämän yhteyteen. Ihminen yhtyy jumalalliseen järkeen, ja hän voi sanoa, että Jumala ilmoittaa itsensä hänen järjessään. Kun ihminen puhdistuu tunne-elämässään, pääsee hän tuntemaan makrokosmoksen tunne-elämää, jumalallista rakkautta. Fyysillisessä ruumiissa ajatukset asuvat päässä ja tunteet sydämessä. Ihminen pääsee siten tuntemaan hyvyttä ja viisautta, valkoista tietoa. Mutta ruumiissa on paljon muutakin kuin pää ja sydän; paljon voimakkaampi, mahtavampi salaisuus on ihmisessä hänen vatsansa. Se on paljon voimakkaampi luonnon salaisuus. Myös sukupuolivoima on niin voimakas, että se asetetaan rinnan vatsan kanssa. Nämä jälkimmäiset kerrassaan värittävät ihmisen ajatus- ja tunne-elämän. Ihminen ei osaa rakastaa eikä ajatella niinkuin Jumala, siksi että nämä voimat sen estävät. On kumminkin niin, että nämäkin voimat vastaavat salaisuuksia makrokosmoksessa. Niiden voimien paikallisuhteista luulemme voivamme päätellä, että ne ovat alempia kuin ajatus ja tunne. Mutta asia on päinvastoin. Ne ovat ruumiissa alempana, siksi että ne symbolisoivat sitä, että ovat syvempiä ja korkeampia salaisuuksia. Vatsan ja sukupuolivoimien haltuunotto on vaikeampaa kuin ajatuksen ja tunteen hallitseminen. Valkoisessa magiassa mennään fyysillisesti ylhäältä alaspäin, siis okkultisesti alhaalta ylöspäin. Mustassa magiassa on laita päinvastoin. Ja jokaisen tietäjän täytyy matkansa loppupäässä syventyä mustan magian salaisuuksiin. Mustan maagikon täytyy ensin kiduttaa ruumistaan, saada niin valta sen yli, että se on kuin kuollut kappale hänen kädessään. Askeetit ja itsekiduttajat koettivat tätä tietä kulkea, mutta pelastuivat, kun huomasivat, että se oli liikaa, kääntyivät takaisin tai tulivat hulluiksi.

Kalevalassa selitetään valkoisen magian salaisuuksia. Sampo saadaan kivimäestä vasta kun muut ruumiit ovat valloitetut. Väinämöinen nukuttaa soitollaan Pohjolan väen ja silloin Sampo ryöstetään. Korkeammassa tietoisuudessaan kysyy ihminen ruumiiltaan: "Annatko sinä minulle herruuden itsesi yli?" Ja ruumis, joka on elävä, tietoinen olento, vastaa: "Ei". Meidän täytyy maagillisella soitolla nukuttaa eläimellinen tajunta, ja sitten ryhtyä Sampoa ottamaan. Ilmarisen täytyy avata 9-10 lukkoa, joiden taakse Sampo on kätkeyty. Ikivanha itämainen sanonta on, että ruumis on yhdeksän portin kaupunki. Siinä on yhdeksän aukkoa. On olemassa myös kymmenen tshakraa, joista seitsemää käytetään valkoisessa ja kolmea alinta mustassa magiassa. Ne on herätettävä myös fyysillisessä ruumiissa. Ajatuksen avulla ihminen herättää

tshakrat fyysisessä ruumiissa, ja ajatuksen avulla ihminen ottaa haltuunsa yhdeksän porttia. Mietiskellessä ihminen koettaa asettua sellaiseen tilaan, etteivät hänen aistinsa häntä häiritse. Mutta todellisuudessa täytyy ihmisen oppia sulkemaan kaikki portit, ja se on vaikea saavuttaa. Samalla on tapahtuva Sammon otto, ja se on niin syvällä maassa, että Lemminkäinen ei saa Sampoa sieltä lähtemään. Väinämöinen käskää Lemminkäisen ottamaan ensin sukupuolisalaisuuden ruumiista. Pohjolan härän avulla Lemminkäinen saa Sammon irti: härkä kuvaa kundalinitulta, sitä voimaa, joka on käärmätulen silmiinpistävin ominaisuus. Jos ihmisessä kundalinituli herää, se tuo ihmiselle merkillisen voiman tunteen. Hän tuntee, että vaikka kivimuri kaatuisi hänen päälleen, hän poistaisi sen ylös pikkusormellaan. Kun rakkauden avulla härkä, käärmätuli herää, saa Lemminkäinen Sammon irti. — Sen voi herättää myös mustan magian avulla, mutta se tappaa taitamattoman. Viisaalle se antaa ikuisen voiman.

Kun ihminen on saanut tällaisen maagillisen tiedon ja taidon haltuunsa, hän nostaa sen pois fyysisestä ruumiista korkeampaan tajuntaan. Hän nostaa sen rintaan ja päähän. Kun ihminen on löytänyt ruumiistaan jonkin salaisuuden, hän iloitsee ja luulee, että nyt on kaikki hyvin, ja hänet täyttää merkillinen ilo ja riemu. Hän tuntee, kuinka hän voisi nostaa koko ihmiskunnan käsivarsilleen. Mutta salaisuuden toteuttaminen on tapahtuva viisaasti. Lemminkäinen tai Väinämöinen lauloi riemussaan vähän ylimielisesti, niin että kurki siitä pelästyi ja lensi Pohjolaan ja herätti Pohjolan väen. Ihminen nostattaa samalla kaikki mustat voimat, jotka nousevat häntä vastustamaan. Ihmistä, joka on voittanut itsensä, käsketään nyt taistelemaan koko luonnon varjopuolia vastaan. Louhen ja hänen väkensä koko viha herää, kun Sampo on ryöstetty. Louhi lähetti usvaa pimittämään ihmisen järkeä, herättämään pelkoa, toivottomuutta, arkuutta. Ja jollei ihminen muista, että hänellä on totuuden miekka, millä halkaista usvan, hän voi jäädä vaikka pariksi elämäksi usvaan harhailemaan. Sitten Louhi nostaa merestä Iku-Turson, suuren astraalisen lohikäärmeen, joka täytyy vaivuttaa iäksi mereen. Ja lopulta tulevat mustat voimat, itse Louhi sotureineen. — Kalevalaiset voittavat, mutta Sampo menee rikki. Pohjolan väki vie kannen, ja muu osa hajoaa maailmaan. Kun ihminen nöyryydessä huomaa, ettei hän voikaan pitää koko Sampoa, hän iloitsee siitä, että hänelle jää kuitenkin muruja, ja muu osa joutuu koko ihmiskunnan hyväksi. Se on kuin Jeesuksen kuolema ristillä.

VÄINÄMÖINEN TUONELASSA

Sunnuntai 1916, nro 8

"Sunnuntain" toimitus on hyväntahtoisesti pyytänyt minuakin kirjottamaan jotakin sopivaa sen Kalevala-numeroon. Toimitus tietää, että olen esi-isäimme viisauden ihailija ja omalla tavallani innokas Kalevalan tulkitsija. Olen pitänyt kymmeniä esitelmiä Kalevalan runojen salatieteellisestä sisällöstä, ja toivon voivani samasta aiheesta julkaista kirjan niin pian kuin säännölliset työni sen myöntävät.

Vaikka Kalevalan ymmärtämiseen yleensä tarvitaan avaimia, jotka paljastavat vertauskuviissa piilevän todellisen elämän ja joita ilman Kalevala jää siksi lapselliseksi satukirjaksi, mikä se monen mielestä onkin, on epäilemättä kohtia, jotka jo sinään – ilman symbolitulkintaa – kelpaavat todistuskappaleiksi esi-isäimme syvästä viisaudesta.

Semmoinen kohta Kalevalassa on Väinämöisen tuonelassa käynti, 16. runo, säkeet 147-412. Se on luultavasti vain katkelmana säilynyt – kaipaam paljonkin lopussa säkeen 384 jälkeen – ja se on itsessään välikohtaus pitemmästä esityksestä, Väinämöisen veneenteosta, joka taas kokonaisuudessaan on symboliikkaa, mutta se kuvaa semmoisenaan merkillistä tosiseikkaa ihmisten suhteesta tuonelan elämään, joka seikka heti kiinnittää asiantuntijan huomiota. Tätä kohtaa koetan nyt parilla sanalla valaista.

Lukekaamme Kalevalasta Väinämöisen tuonelassa käynti aivan irrallisena episodina! Siinä kerrotaan miehestä, jonka päähän pälkähtää lähteä tuonelaan kuolleita katsomaan, ei suinkaan itsemurhaajana, vaan täysin terveenä ja elinvoimaisena maan päällä eläjänä. Tämä yksin riittää todistamaan, että Väinämöinen ei ollut jokapäiväinen ihminen, mutta silti hänestä ei tässä kohden tarvitse tehdä jumalata, niinkuin on Kristuksesta tehty, joka myös kävi Haadeksessa eli vainajien valtakunnassa; pikemmin voimme Väinämöistä tässä yhteydessä verrata kreikkalaiseen Orfeukseen, joka lähti Tartarokseen Eurydikeänsä etsimään, samoin kuin Väinämöinen etsii Manalasta kolme puuttuvaa sanaa. Väinämöinen on tuonelaan lähtiessään totuuden etsijä, salatieteilijä, joka yrittää murtaa kuoleman portit – se näkyy kuvauksen yksityiskohdista.

Yksin käy ihmisen matka Tuonen maahan, senkin, joka väkivallalla siihen tunkee. Sentähden Väinämöinen lähtee yksin taivaltamaan ja viipyy viikon matkalla, ennenkuin näkyy Manalan saari.

Millä tavalla Väinämöinen matkallensa lähtee? Näkyväisessä fyysisessä ruumiisako? Ei suinkaan. Ei kuumota tuonen kumpu näkyväisessä maailmassa. Pois on heitettävä karkea kahlehtiva verho, jos mieli näkymättömään maailmaan astua. Eikä kuitenkaan kokonaan, jos mieli säilyttää itsetietoisen persoonallisuutensa.

Tässä minun täytyy väittää jotakin, jolle skeptikot pudistavat päätään. He kutsuvat sitä taikauskoksi, joka elää villikansojen keskuudessa, mutta jonka kulttuuri on poistanut. Ikävä kyllä en voi siihen mitään, että syvempi tieto todistaa kulttuuria vastaan.

Väitteeni on, että jokainen ihminen nukkuessaan jättää fyysisen ruumiinsa ja erkanee siitä. Tämä ei aivan merkitse sitä, että hänen sielunsa matkustaisi kaukaisiin maihin, Amerikkaan tai Australiaan, sillä useinkin hän viivähtää nukkuessaan ruumiinsa läheisyydessä, ollen toisessa maailmassa, jonka ajan ja paikan suhteet ovat toisenlaisia kuin fyysisen maailman. Mutta uni on itsessään tajuisen olennon poistumista ruumiista, ja fyysillinen ruumis on jätetty niin sanoakseni eheänä tilalleen.

Nyt ihmisen personallinen itsetietoisuus on riippuvainen hänen aivoistaan. Kun hän uneen vaipuessaan poistuu aivoistaan, kadottaa hän samalla vallan oman itsensä yli. Hän säilyttää tajuntansa, mutta ei ole teknillisessä merkityksessä itsetietoinen: itsekontrolli on poissa. Sentähden erottaa tajuttomuushetki valve- ja unitilan toisistaan.

Jos siis itsetietoinen tahtoo poistua ruumiistaan, on rakennettava silta valve- ja unitilan välille, silta, joka sallii tajunnan säilyä. On aivan kuin kannettava aivot mukana tilasta toiseen. On vietävä yli fyysillisen ruumiin hienoimmat osat, sen eetterisimmät alkuvoimat. Tätä tarkotin, kun sanoin, että fyysillistä ruumista ei aivan kokonaan saa jättää.

Väinämöinen osasi tämän tehdä. Hän lähti matkalleen tuonen maahan puettuna siihen eetteriseen kaksoishaamuun, joka salli hänen liikkua ja ajatella päivätajuiseen tapaansa, vaikka olikin näkymättömässä maailmassa.

Mistä tämän tiedämme? Kalevalan omista sanoista. Runo kertoo dramatisella tavallaan juuri Väinämöisen ponnistuksista. Keskustelu Tuonen tytön kanssa kuvaa selvin sanoin ruumiista erkautumista.

Väinämöinen saapuu näet Manalan joelle ja pyytää Tuonen tyttöä tuomaan venettä veden poikki päästäkseen. Tuonen tyttö kieltäytyy. Syntyy pitkä väittely. "Ainoastaan kuolleita soudetaan joen yli, sinä et ole kuollut", sanoo tyttö. Väinämöinen koettaa alussa vakuuttaa olevansa kuollut, mutta tunnustaa lopulta syyn, miksi manalle pyrkii. Surkuteltuaan Väinämöisen hulluutta Tuonen tyttö silloin noutaa hänet veneellä joen poikki.

Ei ole vaikea käsittää tämän kertomuksen tarkotusta. Manalan virta – Styx – on juuri juopa kahden maailman välillä, juopa, jonka yli silta on rakennettava. Se on unhotuksen ja tajuttomuuden virta, joka tempaa ihmisen mukaansa, kun hän valmistumattomana erkaneeruu ruumiistaan. Jokainen nukkumaan siihen syöksyy, ja noustessaan toiselle rannalle hän ei enää ole eheästi oma itsensä.

Ainoastaan parissa tapauksessa ihminen kuljetetaan tajuissaan Tuonen virran yli – ja kuitenkin vain virran yli, sillä toisella rannalla hänelle jo tarjotaan unhotuksen juoma, joka riistää häneltä osan hänen tajunnastaan. Toinen näistä tapauksista on kuolema. "Kuolleet soudetaan tämän joen poikki", sanoo Manalan matala neiti, ja niin kreikkalaisten Kharonkin kuljetti vainajia Styx-virran yli.

Mitä se on? Tässäkin kertomuksessa kuvastuu vanhojen salainen tieto. Kuollessaan jokainen ihminen näet jättää maisen majansa toisella tavalla kuin nukkuessaan. Kuollessaan ihminen vie mukanaan fyysillisen ruumiinsa hienoimmat ainekset, eetterisen kaksoispuolen.

Ja nyt Kalevalan kertomus selvästi osottaa yksityiskohtaista asiantuntemusta. Tuonen tyttö sanoo Väinämöiselle: "Jos sinä olisit tautiin kuollut, näkisi sen päältäsi: sinulla olisi tuonen hattu hartioilla ja manan kintahat käessä – lihat ja taudin uurtamat olisivat kasvosi ja kätesi. Jos rauta olisi sinut manalle saattanut, valuisivat vaatteesi verta. Jos veteen olisit hukkunut, valuisivat vaatteesi vesin. Jos tuli olisi sinut manalle tuonut, olisivat kutriisi kärventyneet ja partasi pahoin palanut."

Asia on nimittäin se, että eetterihaahmossa kuvastuu kuoleman syy: toisin sanoen eetterihaahmo on sen näköinen kuin fyysillinen ruumis oli kuolinhetkellä. Väinämöisen päältä näkyi siis selvästi, että hän ei ollut kuollut. Hän oli rohkea ja pelkäämätön etsijä, joka henkensä tarmolla voitti tavalliset luonnonlait. Hän tahtoi kuulua niihin harvoihin, joista Tuonen tyttö sanoi: "Äijä on tänne tullehia, ei *paljo* palannehia."

Heti kun Väinämöinen on tajuissaan päässyt toiseen maailmaan, yrittävät tämän maailman voimat viedä häneltä hänen itsetajuntansa. Tuonelan emäntä tarjoaa hänelle olutta ja vaivuttaa hänet uneen. Väinämöinen ei juo – ja hänen nukkumisensa on puoleksi valvontaa. Hän tosin ei saavuta tarkotustaan tuonelassa

käynnillä, hän ei löydä etsimäänsä kolmea sanaa, mutta hän säilyy ja palaa takaisin maan päälle omana itsenään ja täydessä tajussaan. Täten hän osottautuu todelliseksi tietäjäksi, sillä tavalliset kuolevaiset juopuvat heti tuonen olueesta ja kadottavat personallisen kontrollin itsensä yli.

Vielä sananen. Olen tässä katkelmallisesti viitannut muutamaan tosiseikkaan okkultisen fysiologian alalta. Esitykseni on luonnollisesti ollut vaikeatajuinen niille lukijoille, jotka eivät kokemuksesta tai edes kuulemalta tunne tämänkaltaisia asioita, eikä se ole läheskään kosketellut kaikkia Kalevalan runossa mainittuja kohtia. Olihan Väinämöinen tehnyt kokemuksia itse tuonelassakin – siihen viittaavat hänen omat loppusanansa säkeissä 401-412 – vaikka kertomus niistä on mielestäni puuttuvainen. En liioin tässä lyhyessä kirjoituksessani ole lausunut mitään arvosteluja, eettisiä tai okkultisia, Väinämöisen käyttämästä menettelytavasta. Tämä kaikki vaatisi pitkää perustelua ja selvittelyä. Saatan niin ollen hyvällä syyllä yhtyä Väinämöisen omaan moralipäätelmään tuonelanmatkastaan:

"Elköhön hyvä Jumala,
Elköhön sitä suetko,
Itsemennyttä Manalle,
Tuonelahan tunkeinutta!"

Mutta vaikkeivät "Sunnuntain" lukijat olisi voineetkaan hyväksyä ja oikeiksi ymmärtää näitä rivejäni, toivon kuitenkin, että useimmat heistä saattavat hyväksyä seuraavan loppupöytäkirjan:

Kalevala ei ole mikään tavallinen kirja. Kalevala on syvän elämänviisauden esitys. Kuinka ei siinä puhuttaisi asioista, jotka ensi näkemältä tuntuvat käyvän yli ymmärryksen? Todellisuudessa ne käyvät vain yli meidän pienen jokapäiväisen ymmärryksen. Suurempi järki ja rikkaampi kokemus löytää Kalevalasta vastakaikua itselleen. Ei jokainen lause Kalevalassa pyhä ole, mutta sen vertauskuvakieli on elämän mysterioista kotoisin ja sen esittämät tosiasiat paljastavat tietäjän tietoa elämästä ja kuolemasta.

ANTERO VIPUNEN

Esitelmä *Sunnuntai*-lehden Kalevala-juhlassa 28. 2. 1916

Ruusu-Risti 1956, nro 2

Mitä Kalevala on, sehän on meille suomalaisille, jokaiselle meistä, ylen tärkeä kysymys. Mehän olemme yleensä vakuuttuneita siitä, että Kalevala kuvastaa meidän omaa muinaisuuttamme. Kalevalassa me näemme oman henkisen itsemme. Kalevalassa näemme, mitä meidän kansamme voi henkisessä elämässään saavuttaa. Kalevalassa kuvastuu vanha suomalainen kulttuuri. Meillä on alusta saakka ollut korkea ajatus siitä, mitä Kalevala on. Me olemme uskoneet, että Kalevala on meille tärkeä kirja. Mutta uskon, että meillä ei vielä ole täyttä käsitystä siitä, mitä Kalevala todella on. Vaikka me panemme arvoa Kalevalalle, niin uskon, että me myös yhtä yleisesti ajattelemme, että Kalevalassa on paljon vanhaa taikauskoa. Kalevalassa kuvastuu vain suomalaisten esi-isiemme elämänkatsomus, mutta tämä maailmankatsomus on monessa kohdassa taikauskoinen. Me elämme nyt valistuneella ajalla ja tiedämme elämästä enemmän kuin vanhat. Ja siksi Kalevala yhdeltä kannalta on myös kuin satukirja. Olemme verrattain monet, sekä kaupunkilaiset että maaseutulaiset, sitä mieltä, että Kalevala onkin vain vaikuttava satukirja. Siinä on koottuna vanhoja käsityksiä, ja ne ovat puetut satujen muotoon. Jos otamme melkeinpä minkä kohdan tahansa, on siinä melkein aina sellaista, jota meidän realistinen järkemme pitää yliluonnollisina piirteinä, sellaisina, jotka eivät meitä miellytä ja jotka meistä ensinäkemältä ovat vanhoja tarunomaisia käsityksiä. Otamme esim. Väinämöisen käynnin Antero Vipusen luona. Väinämöinen kaipasi veneen teossa kolme sanaa. Koko Väinämöisen veneen teko oli merkillinen siinä, että hän tahtoi tehdä veneen sanan ja laulun voimalla, niinkuin Kalevalassa yleensä tehdään paljon sanan ja laulun voimalla. Väinämöinen kaipasi kolme sanaa. Hän lähti etsimään, meni tuonelaan, mutta ei löytänyt niitä sieltä. Mutta silloin vanha paimen sanoo, että Antero Vipusella, joka on aikoja sitten kuollut, varmaan on tietoa. Hän tietää tuhannet sanat ja ehkä hän tietää nuokin sanat. Mutta on vaikea sinne mennä. Väinämöinen lähtee kuitenkin, voittaa kaikki vaikeudet ja tulee Antero Vipusen luo. Antero Vipunen makaa pitkässä unessa, niin pitkässä, että metsä on kasvanut hänen kasvojensa yli. Väinämöinen joutuu tuon jättiläisen suusta sisälle, rakentaa pajan hänen vatsaansa, ja vaivaa häntä niin, että Antero Vipunen herää ja alkaa ihmetellä, mikä häntä vaivaa. Lopuksi Väinämöinen vaatii Antero Vipusta ilmaisemaan tietojaan, ja Antero Vipunen suostuu. Väinämöinen saa kuulla maailman synnyn ja monet asiat ja löytää niistä etsimänsä kolme sanaa. Väinämöinen pääsee sitten pois Antero Vipusen vatsasta ja jatkaa veneen tekoa.

Moni ajattelee, että tämä on sulaa satua: ei saata ymmärtää, mikä on se jättiläinen, jonka vatsaan Väinämöinen meni. Jos meillä on tämmöinen katsantokanta Kalevalasta, niin se perustuu siihen kantaan, joka meillä on itsellämme, sillä kirjaa lukiessa on yhtä tärkeä se katsantokanta, joka on meillä itsellämme, kuin kirjan esittämä kanta. Tämä ei koske kaikkia kirjoja, vaan niitä, joissa on syvempää viisautta. Ajatelkaamme vain Uutta Testamenttia. Sitä lukee materialistismielinen lääkäri. Hän lukee siinä Jeesus-nimisestä miehestä, joka kapinoi silloista kirkkoa vastaan; jolla oli parantava ja ihmeitä tekevä voima ja joka oli monessa suhteessa sairaaloinen haaveilija. Materialistismielinen lukija voi saada tämmöisen, monta loukkaavan mielikuvan, kun hän lukee Uutta Testamenttia. Ja kuitenkin tiedämme kuinka suuri opas sielullisissa ja henkisissä vaikeuksissa Uusi Testamentti on ollut monelle tuhannelle ihmiselle, jotka ovat pitäneet sitä jumalallisena ilmestyksenä. Ja he ovat nähneet siinä sellaista viisautta, joka on heitä rohkaissut ja heidän omiatuntojaan rauhottanut. On olemassa myös toinen katsantokanta, jonka mukaan esim. Uusi Testamentti on, niinkuin tahtoisin sanoa, pyhä kirja, ja pyhäksi kirjaksi sen monet tunnustavatkin. On olemassa tämmöinen katsantokanta, joka sanoo, että Uusi Testamentti on pyhä kirja, mutta joka ei rajotu tähän, vaan sanoo, että kaikilla kansoilla on ollut ja on tämmöinen pyhä kirja. Tämä katsantokanta sanoo meidän suomalaisesta Kalevalastamme, että sekin on pyhä kirja, ja se voi hämmästyttää monia meikäläisiä. Missä merkityksessä Kalevala voisi olla pyhä? Ajatelkaamme vain sitä, että Kalevalassa kuvastuu

esi-isiemme elämäkatsomus, ja siksi se on ollut heille pyhä. Se oli heille pyhä, koska siinä oli tuotu esiin heidän viisautensa. Ja tämä toinen, spiritualistinen näkökanta silloin sanoo, että nämä kirjat, jotka ovat olleet pyhiä ennen, ne ovat pyhiä aivan ikuisessa merkityksessä, ne ovat pyhiä vielä tänä päivänä. Meidän Kalevalamme on pyhä kirja.

Ja mikä on tämä toinen elämäkatsomus, jota kutsuimme spiritualistiseksi? Tämä elämäkatsomus on sitä, että ihminen on henkinen olento, että ihminen on sielullinen ja henkinen olento, ei ainoastaan ruumiillinen. Meillä on ruumis käyttövälineenä, mutta ihminen on itse henkinen olento. Koko maailma on vain näennäisesti aineellista, itsessään se on henkeä eli tajuntaa. Tämän maailmankatsomuksen mukaan ihminen on tajuava olento, osa suuresta elämän hengestä, osa suuresta tajunnasta, ja sen kautta meillä on mahdollisuus päästä tietoon, mahdollisuus kehittyä tiedossa. Tässä ei tarkoteta, että ihminen kehittyisi vain siinä tiedossa, joka tutkii tätä näkyvää luontoa ja ruumista, vaan saisi sitä tietoa, joka saavutetaan elämällä henkisessä todellisuudessa. Nyt luullaan yleensä maailmassa, että tätä asiaa ei voi tutkia, ja luullaan, että ihminen ei voi päästä tietoon sanokaamme vaikkapa elämän ja kuoleman salaisuudesta, että ihminen on määrätty vaeltamaan tietämättömydessä. Mahdollisesti vuosituhansien kuluttua, kun tiede on ennättänyt tutkia näitäkin asioita, voidaan niistä saada tietoa, mutta nyt pidetään mahdottomana, että ihminen heikkona, kuolevaisena olentona voisi nousta tietoon, voisi nousta elämän mysterioihin. Jos jotakin tahtoisimme sanoa kirkosta ja sen eri lahkoista, on se, että ne yhdestä suusta sanovat: mahdotonta on ihmisen päästä tietoon.

Nyt tämä toinen sanoma sanoo: juuri tietoon voi ihminen päästä. Ja se ihminen, joka pääsee vähän kasvamaan Jumalan tuntemisessa, se, joka vähän tunkeutuu elämän ja kuoleman mysterioihin, se ihminen ymmärtää, että on olemassa pyhiä kirjoja, se ihminen ymmärtää, että kaikilla kansoilla on pyhät kirjansa; ja kaikilla kansoilla on muistomerkkejä siitä, että heidän joukossaan on ollut tietäjiä, jotka ovat jotain tienneet. He ymmärtävät, että Kalevala on pyhä kirja, siksi että he Kalevalaan syventyessään näkevät, että noissa saduissa kuvastuu luonnon ja elämän salaisuuksia. Niissä kuvastuu salaisuuksia näkymättömästä maailmasta, salaisuuksia tajunnan, hengen ja Jumalan maailmasta. Ne eivät ole tieteellisiä siinä ulkonaisessa merkityksessä kuin me sitä käsitämme, ne eivät ole tieteellisiä siinä merkityksessä, että ne kuvastaisivat salaisuuksia tässä näkyväisessä maailmassa, vaan ne ovat tieteellisiä siinä merkityksessä, että kuvastavat salaisuuksia tajunnan ja hengen todellisuuksista.

Tuollainenkin taru kuin kertomus Antero Vipusesta tuntuu aivan järkevältä, selvältä ja sisällykselliseltä, kun sitä ajatellaan sisäiseltä kannalta. Väinämöinen on totuudenetsijä, joka etsii kolmea sanaa. Ja hän tapaa silloin vanhan paimenen, joka on silloin aivan kuin vanha, kokenut tietäjä, joka sanoo: vaikeata on saada niitä sanoja. Lähde vanhan tietäjän luo, tietäjän, jossa kaikki menneisyys elää. Kun menet sen luo, niin menet maailmaan, missä elää muisto kaikesta entisestä tiedosta ja viisaudesta, sillä luonnosta ei mikään häviä, sillä tajunnasta ei mikään häviä. Luonnon suuri tajunta on aivan kuin ikuinen valokuvauskone, johon sisältyy kaikki. Tajunnan syvin salaisuus on siinä, että se aivan kuin ikuisessa nykyisyydessä käsittää kaiken menneen ja aavistaa tulevan. Tämä muisti on luonnossa, ja sitä ihminen on oikeutettu lukemaan, kun hän sitä lukea taitaa. Ja paimen selittää, kuinka vaikeata on kehittää kykyä, jonka avulla voi syventyä luonnon muistiin, jonka kautta voi yhtyä tajunnassaan Jumalan kaikkimuistavaan tajuntaan. Väinämöinen voitti kaikki vaikeudet. Hän nousi siihen tajunnan tilaan, jossa hänen edessään avautui luonnon muisti, joka kertoi hänelle maailman historian, maailman synnyn. Hän sai lukea sitä elämän kirjaa, joka on lukittu kaikilta muilta, kunnes ovat kehittäneet itsessään tämän kyvyn. Antero Vipunen on vain nimi sille tajunnalle luonnossa, joka syö ne ihmiset, jotka eivät hengen maailmassa ole niin voimakkaita, että he jaksavat seistä luonnon muistin keskellä.

Ihminen on sielullinen olento, mutta samalla jälleensyntyvä olento, joka syntyy monta kertaa maan päälle. Hänen sisin henkensä on sama, mutta persoonallisuus on uusi. Hänen persoonallisuutensa, joka on aina uusi, on siis luonnon edessä kuolevainen. Ihminen on persoonallisena olentona kuolevainen, ja silloin joutuu hän Antero Vipusen uhriksi, Antero Vipusen syömäksi. Kun ihminen kuolee, niin hän kuin nousee

hengessä aste asteelta, kunnes maailman muisti hänessä herää ja hän yhtyy luonnon muistiin. Ja hän näkee kuin välähdykseltä, mikä hän on, ja tätä hän ei kestä. Tämä näkemys on vain välähdys, ja sitten se katoaa ja haihtuu luonnon suureen muistiin ja henki pukeutuu uuteen ruumiiseen.

Ainoastaan semmoinen ihminen kuin Väinämöinen, joka on kulkenut vaikeata ja vaarallista tietä, ihminen, joka on kehittänyt itseään, ainoastaan semmoinen ihminen tietää: ihminen on kuolematon. Ja kuinka ei meidän kansamme, kun se on luonut näitä kuolemattomia olentoja, kuinka ei se nöyrän ylpeänä voisi julistaa, että sen helmassa on tietäjiä herännyt, ja että ne tietäjät elävät vielä tänään. Kuinka emme tänään saisi olla nöyrän ylpeitä siitä, että meidän keskellämme on elänyt tietäjiä, ja että he ovat kuolemattomia, ja että he saattavat syntyä tänne ja neuvoa, miten meidän on elettävä ja miten meidän on kuoltava.

KALEVALA, KRISTINUSKO JA SUOMEN KANSA *

Tietäjä 1917, nro 4

Suomen kansa ei ole vielä lopullisesti ratkaissut millaisessa arvossa sen tulee pitää Kalevalaansa, s.o. vanhaa isiltä perittyä viisauttaan, vaikka kyllä on valmiita mielipiteitä siitä, mitä Kalevala muka on. Onhan tieteellinen katsantokanta, joka pitää Kalevalaa ja Suomen kansan vanhoja runoja yleensä osaksi esteettisinä todistuskappaleina kansamme runollisuudesta, osaksi historiallisina muistomerkkeinä kansamme menneisyydestä. Ennen kaikkea runot kuitenkin ovat taiteellisia todistuksia Suomen kansan rikkaasta mielikuvituksesta, syvästä luonnon ihailusta ja ehtymättömästä runosuonesta.

Onhan sitten toinen, jokapäiväinen katsantokanta, joka arvostelee Suomen kansan vanhaa runoutta kristityllä silmällä. Samalla kun se myöntää Kalevalan taiteellisen kauneuden, se pitää siinä esiintyvää elämänymmärrystä aito pakanallisena, jonka tähden Kalevalalla ei ole mitään elävää ja oleellista merkitystä nykyajan ihmisille. Emme me nykyajan kristityt ihmiset saattaisi ottaa Kalevalan pakanallisia sankareita esikuviksemme ja oppaiksemme, olivat ne aikoinaan kuinka "viisaita" tahansa!

Tuntuu täten siltä, kuin Kalevalan ja Suomen muinaisen runouden problemi olisi jo tyystin ratkaistu – ja ratkaistu sängen yksinkertaisella ja luonnollisella tavalla.

Mutta on olemassa kolmas näkökanta Suomen kansan runouden ja muinaisuuden suhteen, näkökanta, joka on siksi selväpiirteinen ja voimakas, joka tuo Suomen kansan pakanuuden niin elävänä eteemme, että tämä aivankuin sanoo: "tässä olen, Suomen kansan vanha pakanuus, tässä olen kalevalaisten runojen muodossa ja tässä asetan itseni nykyaikaisen kristillisen elämäkäsityksen rinnalle. Olen niin voimakas ja elämää täynnä, että teidän pitää valita kristinuskon ja minun välilläni tai omistaa molemmista paras!" Tämä kolmas näkökanta ei ole vielä kaikkialla tunnettu, mutta sillä on kansassamme jo niin paljon kannattajia – ja minä tahtoisin lukea näiden joukkoon karjalaiset runolaulajat ja tietäjät itse – ettei sitä käy syrjäyttäminen. Ja vaikka väitettäisiin, että mistään valinnasta kristinuskon ja Suomen kansan pakanallisen elämänviisauden välillä ei voi olla kysymystäkään, koska se valinta jo on tapahtunut, täytyy asiaa harkitessa myöntää, että tuo kolmas näkökanta sittenkin on oikeutettu epäillessään, onko valinta tapahtunut. Sillä olemmeko me nykyajan ihmiset todella valinneet kristinuskon? Onko Suomen kansa todella omaksunut kristinuskon? Ei ole, sillä vielä ei olla selvillä eikä yhtä mieltä siitä, mitä kristinuskon on.

Itse asiassa on monenlaisia selityksiä kristinuskon olemuksesta ja etenkin levinyt on tietenkin kirkon selitys. Mutta jos olemme rehelliset itsellemme ja kristinuskolle, täytyy sanoa, että on olemassa selitys, jota ei voi kumota, vaikka sitä kuinka kierrettäisiin. Tämä selitys kuuluu: kristinuskon on Jeesuksen Kristuksen seuraamista ajatuksissa, sanoissa ja töissä. Kukaan ei voi kieltää, ettei olisi kristinuskon seurata Jeesusta. Päin vastoin täytyy jokaisen tunnustaa, että kristinuskon ainakin on sitä, että seurataan Jeesusta Kristusta elämässä.

Pitämällä kiinni tästä kristinuskon määritelmästä saatamme syystä kysyä, onko meidän aikamme, onko Suomen kansa kristitty, ja nöyrä vastaus kuuluu: ei ole. Huulillamme tunnustamme olevamme, mutta todellisuudessa emme ole kristittyjä, koska emme ajatuksissa, sanoissa ja töissä joka hetki elämässämme seuraa Jeesusta Kristusta, koska emme aina kulje hänen jäljissään.

* Puhuin tästä aiheesta Kalevala-juhlassa helmikuun 25 p:nä. Puhettani ei pikakirjoitettu; olen laatinut tämän selostuksen H. R:n tilaisuudessa tekemien muistiinpanojen mukaan.

Mutta jos emme ole kristityitä emmekä liioin pakanoita, mitä sitten olemme? Taistelevatko ehkä kristinuskon ja pakanuuden voimat meissä ylivallasta? Älkäämme ainakaan hämmästykö, että esi-isämme vanhan väinämöisviisauden ääni kuuluu kansassamme ja kysyy: "osaatteko valita meidän välillämme, osaatteko valita vanhan pakanuuden ja kristinuskon välillä? Osaatteko valita vai osaatteko mahdollisesti luoda jotain uutta?"

Mikä sitten on tuo kolmas katsantokanta, joka asettaa meidät tällöisen ristiriidan eteen? Se on vanhan väinämöisviisauden oma kanta. Kuten edellisinkin kannat se perustuu määrättyyn maailmankatsomukseen, joka eroaa sekä tieteellisestä materialismista että lahkolaishenkisestä kristillisyydestä, maailmankatsomukseen, joka on sekä materialismin että lahkolaisuuden vastakohta. Tätä maailmankatsomusta kutsutaan erilaisilla nimillä, milloin teosofiaksi, milloin salatieteelliseksi näkökannaksi, milloin esoteerisuskonnolliseksi, milloin spiritualistiseksi maailmankatsomukseksi. Sen pohjasävel on usko henkeen, se näkee hengessä, tajunnassa, sielullisuudessa elämän painopisteen. Se ei rajota elämän todellisuutta näkyväiseen maailmaan, vaan uskoo ja opettaa, että näkyväinen maailma on vain todellisuuden ulkonaisin verho, jumalallisen puvun ulkonaisin lieve, ikäänkuin kosmoksen pinta. Näkyväinen maailma on henkisen eli todellisen maailman ilmennys, jonka sisässä ja takana on aatevaltojen todellisuus.

Tämä spiritualistinen maailmankatsomus on Kalevalan oma, sillä Kalevalakin näki muodon takana todellisuuden, luonnon täynnänsä eloa ja eläviä olentoja.

Kun pidämme kiinni tästä Kalevalan elämänymmärryksestä, silloin heti luovumme materialistisesta maailmankatsomuksesta, koska uskomme sieluihin ja henkiin ja näkymättömään maailmaan.

Eikä tämä kalevalainen kanta ole niinkään järjetön.

Millä tavalla esim. arvostelemme ihmisiä ja kansoja? Muuan arvostelutapamme turvautuu suorastaan sanaan "henki". Sanomme näet, että toiset ihmiset ovat henkisesti kuolleita eli henkisesti nukkuvassa tilassa ja toiset taas henkisesti hereillä eli henkisesti eläviä. Henkisesti kuollut on mielestämme ihminen, joka syö ja juo, tekee työtään ja jatkaa sukuaan, mutta ei harrasta mitään henkisiä asioita, vaan on kokonaan kiinni aineellisessa maailmassa ja ruumiillisissa nautinnoissa. Kun taas sanomme ihmisestä, että hän on henkisesti hereillä, niin ajattelemme esim. työmiestä, joka täyttää velvollisuutensa tunnollisesti, mutta samalla harrastaa oman henkensä valistamista, ottaa osaa yhteiskunnallisiin rientoihin j.n.e. Henkisesti virkeä on myös uskonnollisesti herännyt ihminen, joka ei yksinomaan usko kivettyneihin dogmeihin, vaan samalla ja etupäässä koettaa siveellisesti kasvattaa itseään. Niinkään ovat runoilijat, kirjailijat, filosofit, oppineet, taiteilijat, luovat nerot henkisesti hereillä, sillä heillä on näköaloja, heillä on ihanteita, joiden puolesta työskentelevät, heille on auennut elämän suuruus, koska heidän sydämessään palaa rakkaus aatteelliseen työhön ja toimintaan. Ja jos ajattelemme sotilasta, joka lähtee sotaan rakkaudesta isänmaahansa, täytyy meidän sanoa, että hänkin on henkisesti herännyt.

Sama on kansojen laita. Henkisesti kuolleen sanomme sen kansan olevan, joka ei tavoittele muuta kuin aineellista suuruutta ja sapelivaltaa, jonka harrastus rajottuu kansalaisten aineelliseen mukavuuteen, joka on noussut rikkauteen, mutta ei käytä rikkauttaan kuin nautintojen hankkimiseksi, joka ei rakasta sielullisia ja henkisiä elämän arvoja. Me sanomme semmoisesta kansasta, että se kulkee rappiotaan kohti. Mutta se kansa, joka elämässään, taiteessaan, tieteessään tahtoo ratkaista suuria inhimillisiä problemeja, se kansa on henkisesti elävä kansa.

Jos nyt kysymme itseltämme ja toisiltamme, minkätähden kutsumme toista yksilöä tai kansaa eläväksi, toista kuolleeksi, emme saata muuta vastata kuin että tunnemme sen niin olevan, ilmaisemme sanoillamme sisäisen näkemyksemme ja arvostelumme. Ja kuitenkin voimme kysyä erityisellä äänenpainolla, *minkätähden* toiset ovat henkisesti eläviä ja toiset henkisesti kuolleita? Jokapäiväinen ihminen, joka ei harrasta kuin omaa ja omaistensa aineellisia etuja, on henkisesti kuollut. Toinen ihminen haaveilee ja harrastaa yleishyödyllisiä

asioita ja kysyy, eivätkö olot ja asiat voisi olla niin ja niin. Hän on henkisesti elävä. Tiedämme hänen elämällään olevan enemmän arvoa kuin toisen. Mutta miksikä? Jos materialismi on oikeassa, ei tällä elämällä ole paljonkaan arvoa. Yksilön kannalta on yhdentekevä, eläkö hän ihmiskunnan vai oman onnensa eteen! Ihanteellisella elämällä on korkeintaan esteettinen arvo. Mutta minkätähden itsekästä onnea kaipaava yksilö uhrautuisi estetiikan takia? Ja kansojen suhde on sama!

Meidän arvostelumme osottaa siis tahtomattamme ja huomaamattamme, ettemme ole materialisteja! Emme hyväksy kielteistä kantaa. Emmekä kuitenkaan tiedä todellista syytä, minkätähden arvostelemme niinkuin arvostelemme.

Silloin tulee meille avuksi tuo kolmas maailmankatsomus, Kalevalan oma elämänyymmärrys. Se tulee meille avuksi ja selittää, minkätähden meidän tulee kutsua toisia henkisesti eläviksi ja toisia henkisesti kuolleiksi. Tämä elämänyymmärrys, joka uskoo henkimaailmaan ja tietää, että näkymättömässä maailmassa toimivat ja vaikuttavat henkiset voimat, se sanoo, että aatteet ja ihanteet, mielikuvat ja ajatukset, kaikki nuo suuret tunteet, jotka elähyttävät yksilöitä ja kokonaisia kansoja, ne ovat todellisuuksia, ne ovat olemassa. Aatteet eivät ole olemassa ainoastaan yksilöiden sielussa jonkinlaisina subjektiivisina voimina, jotka tilaisuuden sattuessa purkautuvat pinnalle, vaan ovat objektiivisina todellisuuksina olemassa henkisessä maailmassa. Henkimaailman kannalta on sentähden semmoinen yksilö ja kansa kuollut, jota ei elähytä mitkään henkiset voimat, mitkään todellisuudet näkymättömässä maailmassa vaan joka on henkisesti katsoen ontto ja tyhjä, kuin nukkuma elämän näyttämöllä. Ja se kansa tai yksilö sitä vastoin elää henkisesti, jonka takana toimivat suuret henkivoimat, joka uskoo henkiseen todellisuuteen ja saa tarmonsaa ja elämänintonsa näkymättömiltä auttajiltaan.

Tältä kannalta katsoen kalevalaiset aatteet, kalevalaiset sankarikuvat, Kalevalassa esiintyvät henkilöt ja jumalat ovat olemassa näkymättömässä maailmassa elävinä todellisuuksina. Ne ovat suuria psykologisia voimia nuo Kalevalan Väinämöiset, Ilmariset, Lemminkäiset ja muut sankarit, sielullis-henkisiä voimia näkymättömässä maailmassa. Sentähden ovatkin eläneet läpi aikojen kansan muistissa, sentähden ovat nyt tulleet päivän valoon Suomen kansassa. Ei Lönnrot löytänyt Kalevalaa sentähden että Suomen kansa oli sattunut muistissaan säilyttämään joitakin runonpätkiä, vaan Kalevalan sankarit kutsuivat esille kansastaan Lönnrotin sentähden, että Suomen kansa oli uskonut niihin henkivaltoihin ja niihin henkisiin todellisuuksiin, joita kuvataan kalevalaisten sankarien nimillä. Sitä enemmän, koska ne eivät ainoastaan ole psykologisia voimia, vaan myöskin henkisiä persoonallisuuksia, eläviä henkiolentoja, jotka omalla olemisellaan ylläpitävät muistoa itsestään kansan mielikuvituksessa.

Tältä kannalta ymmärrämme myös, kuinka nuo sankarikuvat alkuaan ovat syntyneet kansan mielikuvituksessa. Semmoiset kuvat astuvat kansan mielikuvitukseen sillä tavalla, että kansan keskuuteen syntyy yli-ihminen, jonka henki on rikkaampi kuin tavallisten ihmisten, joka aivankuin personoi jonkun henkisen ihanteen. Jokin yksilö näyttää ensin tuon ihanteen ruumistuneena, personalistuttaa aatteen, ja kun hän on poistunut elämän näyttämöltä, lisäävät jälkeläiset pürteitä ja voimia hänen kuvaamalleen henkiselle todellisuudelle. Näin syntyvät henkimaailman suuret psykologiset ja aatteelliset voimat, ja missä sankarivainajat yhä elävät ja vaikuttavat kansansa tajunnassa, siinä kansalla on mahdollisuus jatkuvasti edistyä ja kehittyä. Sillä aatevallat yksin luovat historiaa.

Ymmärrämme niinkään, millä tavalla kristinuskko on syntynyt ja mikä on kristinuskon voima. Me tiedämme sen historiasta. Kristinuskko on syntynyt sillä tavalla, että mahtava henkipersonallisuus, Jeesus Kristus on maan päällä esiintynyt, näyttänyt maailmalle ihanteellisen kuvan ihmisestä, personoinut suuren jumalallisen todellisuuden ja jättänyt jälkeensä sankarikuvan, johon myöhemmin on pürre pürteeltä tehty lisäyksiä. Mutta kuoltuaan hän ei ole hävinnyt olemattomiin eikä poistunut ihmiskunnan ilmoilta. Hänen luomansa kuva ihanteesta elää näkymättömässä maailmassa suurena psykologisena voimana, jota voimme kutsua Jeesukseksi Kristukseksi. Mutta hän itse elävänä henkipersonallisuutena elää kuvansa takana ja vaikuttaa niihin inhimillisiin sieluihin, jotka Jeesukseen Kristukseen uskovat.

Tällä hetkellä meillä suomalaisilla on edessämme pakanuus ja kristinusko. Eikä ole pakanuus vanhaa ja kuollutta, ei ole kristinusko dogmisysteemiä eikä määrättyä kirkkoa, vaan molemmat ovat elävää todellisuutta. Suomen kansan pakanuus on ikivoimaista väinämöis-viisautta, se on niitä suuria psykologisia voimia näkymättömässä maailmassa, niitä elämän ihanteita ja niitä sankarikuvia, joiden takana ovat elävinä muinaiset henkipersonallisuudet, Väinämöiset, Ilmariset, Lemminkäiset: väinämöis-voimien takana Väinämöinen, koko Suomen muinainen viisaus personoituna. Samalla tavalla on kristinuskon takana todellinen, elävä, psykologinen voima näkymättömässä maailmassa, Jeesuksen Kristuksen mahtava voima ja sen takana Jeesus Kristus henkisenä persoonallisuutena.

Ja sentähden meidän täytyy kysyä, niinkuin alussa kysyimme, tuleeko meidän valita vanha pakanuus vai uusi kristinusko? Mitä meidän tulee valita? Ja kysymykseemme meidän täytyy saada vastaus, sillä kuten sanoimme, vielä kristinusko ei ole valittu. Onhan historiallinenkin tosiseikka, että kun Suomen kansa tuli kristityksi, ei se tiennyt, mitä kristinusko oli, ei se vapaaehtoisesti valinnut kristinuskkoa pakanuutta etevämpänä elämänoppina. Kohtalon pakosta kansamme silloin tuli kristityksi, mutta nyt kansamme eteen tulee aika, jolloin valinta on tapahtuva. Tulee aika, jolloin kansaltamme kysytään, tahtooko se vapaaehtoisesti ruveta seuraamaan Jeesusta Kristusta, sillä muuta todellista kristinuskkoa ei ole. Ja silloin kansamme on ymmärtävä, että kristinusko ei olekaan pakanuuden vastakohta, vaan pakanuuden jatkoa. Tie kristinuskoon kulkee pakanuuden kautta. Jaloimmassa itsessään jokainen ihminen ja jokainen kansa on pakana. Tähän jaloimpaan itseän jokaisen täytyy eläytyä, ennenkuin hänestä voi tulla Kristuksen seuraaja. Suomen kansan, joka ei ole elänyt loppuun jaloa pakanuuttaan, vaan jonka sydämessä pakanuuden viisaus syrjäytettynä elää, Suomen kansan tulee käydä Kristuksen luo pakanuutensa kautta.

Tämä tapahtuu siten, että me suomalaiset omaksumme sen kalevalaisen maailmankatsomuksen, sen teosofisen elämänymmärryksen, joka hiljaa hiipii meidän sydämiimme. Silloin valmistumme vapaaehtoisesti omaksumaan kristinuskon, joka ei ole kirkkoa eikä dogmeja, vaan ainoastaan elävää elämää, ainoastaan kulkemista Jeesuksen Kristuksen jäljissä. Silloin annamme muinaiset sankarikuvat sydämissämme kasvaa ja kehittyä. Silloin Väinämöinen, Ilmarinen, Lemminkäinen ja muut sankarit meidän kauttamme omaksuvat, mitä kristinuskossa on pakanuutta korkeampaa. Silloin emme tee väkivaltaa kenellekään. Riemumielin Väinämöinen meissä tervehtii Kristusta siinä, missä Kristus on suurempi. Ja Suomen kansamme luo sivistyksen semmoisen, jossa väinämöis-viisaus vaikuttaa, samalla kun kansan yksilöt yrittävät kulkea Jeesuksen Kristuksen jäljissä.

KAARLE KROHN: *KALEVALANKYSYMYSKSIÄ*
Tietäjä 1919, nro 3

Suomalais-ugrilainen seura julkaisi jouluksi uuden kirjan professori Kaarle Krohnilta. Kirjan nimi on "*Kalevalankysymyksiä*". Opas Suomen kansan vanhojen runojen tilaajille ja käyttäjille ynnä suomalaisen kansanrunouden opiskelijoille ja harrastajille." Kirja on todella opettavainen ja valaiseva. Tämä käy selväksi, jos vain mainitsee muutamia otsakkeita sisällöstä: Kelpaako Kalevala runotutkimuksen aineistoksi? Ovatko runojen käsikirjoitukset luotettavia? Miten runon alkumuoto on määrättävä? Onko runoissamme ulkolainoja? Milloin runot ovat syntyneet? Onko Kalevalassa historiallisia aiheita? Mitä runojen tutkijalta ennen kaikkea on vaadittava? j.n.e.

Syy, miksi tässä otin asian puheeksi, on se, että prof. Krohn kirjansa ensimmäisessä luvussa (Kelpaako Kalevala runotutkimuksen aineistoksi?) omistaa muutamia sanoja "Kalevalan avaimelle". Prof. Krohn osottaa ensin, miten runotutkimuksen nykyinen kanta on, että Kalevala samoinkuin Lönnrotin kokoonpanot yleensä ei kelpaa runojen alkumuodon ja syntyperän tutkijalle, jonka ehdottomasti on pysyttävä alkuperäisissä kansanrunojen kirjaanpanoissa. "Yleensä ei enää Kalevalaa käytetäkään muinaistieteellisen tutkimuksen aineistona. Mutta yksityiskohdissa siihen joskus vielä ajattelemattomasti turvaudutaan. Myös kansantajuisissa esityksissä ja koulujen oppikirjoissa voi nähdä Kalevalan todistuksiin epäilyksittä vedottavan."

Esimerkin tämmöisestä Kalevalaan vetoamisesta mainitsee prof. Krohn "Kalevalan avaimen", lausuen kuitenkin samalla: "Sen tekijä, teosofinen kirjailija *Pekka Ervast*, tuntee hyvin Kalevalan tutkimuksen, mutta siitä huolimatta hän esityksensä Suomen kansan muinaisesta tiedosta perustaa Lönnrotin Kalevalaan". Ja sitten hän "Kalevalan avaimesta" toistaa lausunnon, joka "räikeästi valaisee" minun "käsityskantaani". Tiedemiehen tarkalla silmällä hän valitseekin kohdan, jonka tunnustan muodollisesti erittäin heikoksi, nimittäin nuo ihailemani säkeet: "Yksin meillä yöt tulevat, yksin päivät valkenevat, yksin syntyi Väinämöinen."

Se on muodollisesti heikko kohta, sillä, kuten prof. Krohn todistaa, kaksi ensimmäistä säettä on otettu Kultaneidon taonnan toisinoista ja viimeistä ei semmoisenaan ole missään. Väinämöisen amunnassa esiintyy toisintosäe "yöllä syntyi Väinämöinen" ja tästä Lönnrot muuntamalla on saanut tuon oman säkeensä "yksin syntyi Väinämöinen".

Olen tämän kyllä tiennyt "Kalevalan avainta" kirjottaessani ja sanonut, että "Lönnrot on menetellyt kuin todellinen runolaulaja, kuin tietäjä ainakin" (s. 74). Prof. Krohn siitä huomauttaa ja tekee sitten seuraavan loppupäätelmän, joka on siksi mielenkiintoinen, että sen tähän kokonaisena toistan:

"Onko yleensä olettamus, että Lönnrot olisi inspirationista kirjoittanut semmoista, josta hänellä ei ollut aavistusta, "Kalevalan avaimen" kirjoittajalle tuiki tarpeellinen? Eihän mahdollisuus, että vasta Lönnrotin välityksellä on Suomen kansan runoihin tullut korkeampaa viisautta, ole tekijälle pääasia. Käsittääkseni hän pyrkii osoittamaan, että kansanrunojemme muinaiset sepittäjät olivat tietäjiä, teosofisessa merkityksessä. Miksi ei silloin teosofinenkin tutkimus käänny alkuperäisten lähteitten, Suomen kansan vanhojen runojen puoleen? Ajatelkaamme, että joku 1800-luvun intialainen olisi yrittänyt muodostella yhtenäistä runoelmaa pyhinä pidetyistä Rigvedan lauluista. Saisiko Rigvedan tutkija tyytyä tähän kokoonpanoon ja jättää alkulähteet käyttämättä?"

"Tietysti ei olisi kellään mitään muistuttamista, jos tarkoituksena olisi käyttää Kalevalaa, samoin kuin on tapana isänmaallisissa juhlapuheissa, pelkkänä runollisena alustana omille mielikuvitelmiille. "Kalevalan avaimen" tekijä kuitenkin tunnustaa tieteellisen tutkimuksen ja tahtoo itse olla totuuden etsijä, mikä on hänelle kunniaksi luettava. Silloin on hänelle myös asetettava aivan samat vaatimukset, kuin muille totuuden etsijöille, ainakin mitä tulee tiedonlähteitten käyttämiseen."

*

Prof. Krohnin yllä toistetuissa lauseissa on jotakin niin sydämellistä ja niin inhimillistä, etten löydä sanoja, millä osottaisin hänelle kiittollisuuteni ja iloni. Hän on johtopäätöksissään aivan oikeassa enkä minä tahdo puolustaa mitään omia erehdyksiäni tai laiminlyöntejäni. Kysymys ei ole ollenkaan siitä, kuinka hyvin minä – tai joku muu – kykenen Kalevalaa* okkultisesti tulkitsemaan, vaan siitä, onko muinaissuomalaisilla yleensä ollut okkultista elämäntietoa ja onko heidän runoutensa todistuksena heidän viisaudestaan.

Jos olisin perinpohjin tutustunut tieteelliseen runotutkimukseen, ennenkuin sain tietoa suomalaisten muinaisesta viisaudesta, olisin epäilemättä voinut välttää kaikenlaisia tieteellisiä kompastuskiviä. Nyt sitävastoin olen koettanut perehtyä tiedemiesten näkökantoihin vasta sen jälkeen kuin itse ydinkysymys minulle jo oli ratkaistuna, ja sentähden olen saattanut ja saatan lausua ajatuksia, jotka tuntuvat joko liian rohkeilta tai suorastaan tuulesta temmatuilta. Tämä ei tietenkään ole eduksi asialle ja itse soisin, että semmoista vois välttää, kuten olen lausunut viimeisessä broshyryssani "Onko Kalevala pyhä kirja?" Mutta se johtuu siitä, etten Kalevalasta ole etsinyt itse viisautta, vaan runoudessa säilyneitä todistuksia viisaudesta, jonka tiesin olevan.

Prof. Krohnin ystävälliset sanat tekevät minulle mahdolliseksi painostaa tätä seikkaa pelkäämättä joutua väärinkäsityksen tai pilkan alaiseksi. Vakaumukseni siitä, että muinaissuomalaisilla oli okkultista tietoa, on kotoisin toisesta maailmasta. Tällainen väite on abrakadabraa tieteelliselle tutkijalle, sillä hänelle ei paljon selvitä, vaikka lisäänkin, että muinaissuomalaiset tietäjät ovat itse minulle sen todistaneet toisessa maailmassa. Tämä jää tieteellisesti katsoen paljaaksi olettamukseksi, jos se ollenkaan otetaan huomioon. Se se kuitenkin antaa avaimen minun Kalevalatutkimusteni ymmärtämiseen.

Kalevala oli minulle ennen lukittu kirja, jonka kieltä en rahtuakaan käsittänyt. (Olihan äidinkieleni ruotsi.) Äkkiä se muuttui pyhäksi kirjaksi. Minulle oli selvinnyt, että muinaissuomalaiset olivat olleet osallisia muinaiseurooppalaisista mysterioista, ja kun sen perästä otin Lönnrotin Kalevalan käteeni, näin ja tunsin, että siihen oli kätkeytyä todistuksia vanhasta viisaudesta. Tieten tai tietämättään Lönnrot oli antanut muodon muutamille suurille mysterio-ajatuksille. "Tietämättään", lisään nyt, sillä Lönnrot oli mediumi, kansallishaltian valitsema välikappale. Sentähden sanoin "Kalevalan avaimessa", että Lönnrotin inspiratsioni osui oikeaan, kun hän sommitteli nuo kolme ihanaa säettä Väinämöisen syntymän yhteyteen. En puolusta minkäänlaista mielivaltaisuutta, mutta vanhan okkultisen viisauden kannalta oli tieteellisen tunnollisuuden ohella yhtä tärkeätä, että se, joka sai osakseen todistaa maailmalle tuosta vanhasta viisaudesta, runoilijan vaistolla osasi sitoa katkelmia yhteen, niin että edes joitakuita mysteriokuvia säilyisi eheänä. Jos vain tarkkoja fragmentteja olisi tarjottu, ei Kalevalan henkinen vaikutus olisi lähimaillekaan ollut sama. Kun itse asia ensin on sanottu, on kyllä myöhemmin tilaisuutta korjata virheitä ja oikaista erehdyksiä.

Elias Lönnrotin työ ei ollutkaan lopullinen. Koko tämä suuri ja ihmeellinen tieteellinen tutkimus, joka hänen työnsä johdosta syntyi ja jonka kunniakkain edustaja on Kaarle Krohn, on kerran kantava kauniin hedelmän. On vielä ilmestyvä runoilijätietäjä, joka mahtavalla intuitsionilla luo uuden, kolmannen

* Tällä nimellä tarkoitan laajemmassa merkityksessä kaikkea muinaissuomalaisten mytologista runoutta. *Kalevalan avain*, s. 50 seur.

Kalevalan, joka uskollisesti perustuu kansan omiin runoihin, mutta samalla epäämättömästi uudessa runollisessa synteesissä paljastaa niiden salaisen viisauden.

HAKARISTI

Ruusu-Risti 1928, nro 2

Hakaristi on kaikille tuttu merkki, meillä Suomessakin tavallinen, koska esim. sairaanhoitajattaret sitä kantavat ja koska se on suomalaisessa vapaudenruusussa. Sitä on kahta lajia riippuen siitä, mihin suuntaan poikkiviivat kulkevat, siis joko näin ☩¹ tai päinvastoin. Edellinen muoto on yleisempi Europassa, mutta jälkimmäinen on tavallinen Kiinassa. Muuten hakaristi on niin kansainvälinen vertauskuva, että sen käyttöalue kulkee leveänä vyönä maapallon ympäri päiväntasaajan molemmin puolin: pohjoisimpana se on Islannissa ja Lapissa ja eteläisimpänä Brasiliassa. Tietosanakirja sanoo: "Hakaristiä on ikiajoista asti käytetty ornamenttina mitä erilaisimmissa esineissä Europassa ja Aasiassa, aikaisimmin se ehkä esiintyy Välimeren itäalueella, Troija-Hissarlikin alemmissa kerrostumissa; maalatuissa Hallstatt-ajan saviastioissa; Ruotsissa jo pronssiajan lopulla, Suomessa ainakin jo myöhemmällä rautakaudella; myös suomalaisessa kansatieteellisessä puukalustossa ja suomalais-ugrilaisten kansain ompelukoristeissa; se tavataan myös Afrikassa ja Amerikassa".

Oleellisena osana hakaristissä on risti, ja kristikunnassa on aina ajateltu, että risti on puhtaasti kristillinen symboli, melkeinpä että se on kristittyjen keksintöä. Puhutaan "uskon rististä" ja sanotaan, että ristissä on oikean uskon salaisuus. Saarnoissa viitataan ristin merkilliseen jumalalliseen voimaan ja kehoitetaan "pakenemaan ristin juurelle". On syntynyt kuin ristin palvonta meillä kristikunnassa. Kun parikymmentä vuotta sitten arvostelin erään norjalaisen papin kirjaa, jossa puhuttiin rististä, ja sanoin, ettei risti ole kristinuskon alkuperäisiä vertauskuvia, loukkaantuivat muutamat uskovaiset ja huudahtivat: "Kuinka voidaan noin ylimielisesti puhua rististä, joka on kristinuskon salaperäisin, syvin ja merkillisin perustotuus?"

Tietysti ymmärrän, että risti mystillisenä totuutena merkitsee paljon kristikunnassa, mutta silti lausun julki sen totuuden, ettei ristillä alkuaan ollut mitään tekemistä kristinuskon kanssa. Risti on niin vanha symboli, ettei toista vertauskuvamerkkiä ole niin paljon ollut maan päällä käytännössä. Jos kristityillä onkin risti roomalaisen ristin muodossa, se ei asiaa muuta — risti kuin risti. Jeesus Kristus ei ristiä opettanut palvonnan merkityksessä, hänen suussaan se oli vertauskuva. Paras todistus siitä, ettei risti kuulunut alkuperäiseen kristinuskoon, on se, että vanhimmat muistomerkit, kristilliset piirustukset Rooman katakombeissa eivät sisältäneet mitään ristejä. Vasta toisen vuosisadan lopulla alkoi ilmestyä ristin kuvia katakombeissa, ja ne olivat tällaisia ☩² ☩³. Niiden jälkeen vasta tuli roomalainen risti ☩⁴ käytäntöön. Ennen näitä oli ainoa symboli, mitä kristityt käyttivät, ankuri; sitä tavataan toisen vuosisadan alussa ja keskivaiheilla.

Mutta on vielä selvempi todistus siitä, ettei ristiä ole ollut alkuperäisessä kristinuskossa. Roomalainen asianajaja Minucius Felix kirjoitti v. 80 kristillisen puolustuskirjan, jonka nimi on Octavius. Siinä hän yhdessä kohden sanoo sanasta sanaan näin: "Sillä me emme palvo mitään ristejä, emmekä me sitä tahdokaan. Te (pakanat), jotka pidätte puisia jumalia pyhinä, palvotte ehkä puisia ristejä ikäänkuin jumalien osina, sillä mitä muuten kenttämerkit, sotaliput, ovat muuta kuin kuvattuja ja kirjailtuja ristejä?" Hän sanoo siis nimenomaan: "Te pakanat käytätte ristejä, me kristityt emme välitä niistä, meillä on uusi elämänymmärrys". Mutta kristinuskko oli kuitenkin voimaton. Se ei osannut säilyttää omaa henkeä kauemmin kuin ensimmäiset 300 vuotta. Sitten, kun kirkko teki liiton valtion kanssa, sen oli pakko mukautua semmoisiin asioihin, jotka valtion kannalta olivat hyödyllisiä. Silloin täytyi omaksua pakanamaailmasta sellaisia muotoja, ettei pakanoita olisi loukattu. Tämä oli luonnollinen olojen kehitys, sillä jos jokin asia yht'äkkiä pääsee valtaan, on sille edullista, ettei se ketään liian paljon sorra. Kun kirkko käytti hyväkseen semmoisia muotoja, mitkä olivat vallalla, se osoittautui ymmärtäväiseksi ja hyväksi, samalla kuin se oli mahtava, vaikka totuus epäilemättä kärsi tästä diplomaattisesta hyvydestä.

Palataksemme hakaristiin kysykäämme, miten se on symbolina syntynyt. Tavallisin tieteellinen selitys on seuraava: risti on syntynyt vanhimmasta luonnollisesta symbolista eli hieroglyyfistä, mikä ihmisten mieleen on tullut, nim. auringon symbolista. Suomalaiset puhuivatkin "auringon pyörästä". Aurinko, joka elämälle on niin tärkeä, kiinnitti ihmisten huomion ennen muita luonnon ilmiöitä, joten on ymmärrettävää, että he sitä merkillä kuvasivat. Ja sen luonnollinen kuva oli tietysti ympyrä. Mutta luonnollinen oli myös seuraava ajatus: aurinko kulkiessaan on kuin pyörä, joka kierii eteenpäin. Siten vähän myöhemmin aurinkoa ruvettiin kuvaamaan pyöränä s.o. ympyränä, jossa oli neljä puolaa, ja sitä nimitettiin "auringon pyöräksi", jota nimeä vanhat suomalaiset käyttivät.

Kun auringon pyörä siten oli muodostunut tavanomaiseksi merkiksi, oli sen täydellinen piirtäminen jonkun verran hankalaa, joten oli yksinkertaisempaa jättää ympyrä piirtämättä kokonaisuudessaan ja piirtää vain osa siitä, niin että saatiin tällainen merkki 5. Kun tätä vielä yksinkertaistutettiin, jätettiin toiseen tai toiseen suuntaan vähän kaaresta piirtämättä, jolloin kuviosta muodostui hakaristi.

Hakaristi on siis auringon symboli useiden tiedemiesten mielestä. Mutta vanhat kansat eivät pitäneet sitä auringon vertauskuvana, jona he käyttivät ympyrää tai ristiä ympyrän sisällä, vaan hakaristi oli onnen merkki. Se oli itsenäinen merkki, joskin syntyisin auringon pyörästä. Niinhän oli ihmisen onnikin hänelle ominainen, vaikkakin riippuvainen ja lähtöisin elämän tuojasta, auringosta. Ilman aurinkoa ei ollut mitään onnea, sillä ihmiset eivät voineet iloita elämästä, jolleivät saaneet aurinkoa nähdä. Näin voimme käsittää, että hakaristi tuli onnen merkiksi kaikilla kansoilla.

Hakaristin nimenä Indiassa on svastika. Mikä on svastika? Se on indialainen sana, joka kuvaa onnellista tilaa. Su+asti on sama kuin kreikankielessä heuesti, joka merkitsee: hyvin on. Svastika merkitsee siis onnea, sillä =ka on suffiksi, joka ei muuta merkitystä (tekee vain väillä substantiivista adjektiivin).

Hakaristi on onnen merkki. Sitä varten se toivottavasti on otettu meidänkin nuorena valtiossamme käytäntöön, vaikka tämä seikka saattaa johtua siitäkin, että se on vanha suomalainen symboli. Meillä käytetään sitä tavallisesti tässä muodossa 6, jota vastoin Kiinassa, kuten sanottu, melkein yksinomaan käytetään päinvastaista muotoa.

On tutkijoita, jotka tekevät eron näiden merkkien välillä ja sanovat, että se muoto, joka meillä on käytännössä, kuvaa pikemmin saamattomuutta ja onnettomuutta, jota vastoin kiinalainen muoto taas kuvaa paremmin onnea. Ei tiedä, vaikka tuommoisessa väitessä olisi perää. Olen kyllä ihmetellyt, että meidän lentokoneemme, joissa on tuo vasenkätinen hakaristi, yksi toisensa perästä putoavat maahan. Voisihan myös sanoa, että Kiina on monen tuhannen vuoden aikana ollut onnellinen valtakunta. Valitsevatko kansat tietämättään itselleen sattuvia vertauskuvia?

Mutta eipä vasenkätinenkään hakaristi ole jyrkän onnettomuuden symboli. Hakaristi on itsessään niin voimakas onnen vertauskuva, että kaariviivat vasempaan suuntaan kääntyneinä korkeintaan osoittavat, että onni on ponnistusten, vaikeuksien ja tappioiden takana.

Ehkä tämäkin seikka selvenee, jos tutkimme hakaristiä mystillisesti. Taas käännämme silloin ensin huomiomme auringon pyörään.

Millä tavalla auringon pyörä syntyi mystillisenä, pyhänä vertauskuvana ja mitä se ilmaisi? Se ilmaisi erilaisia asioita. Vanhat symbolit yleensä ovat seitsenkertaisia; voi käyttää seitsemää avainta riippuen siitä, miltä tasolta kuvia katsellemme. Emme tunne kaikkia avaimia, sillä korkeimmat avaimet annetaan ainoastaan määrättyissä vihkimyksissä, mutta joitakin olemme saaneet käsiimme.

Kun Opettaja tahtoi oppilaille kuvata ristiä ja auringonpyörää, sen syntyä ja sen elävää luonnetta psykologiselta kannalta, niin hän sanoi: "Käännä katseesi taivaanrantaan! Minkälainen se on?" Oppilas vastasi: "Taivaanranta on kuin viiva." Opettaja jatkoi: "Näetkö kaikki, mitä tuolla taivaanrannalla on?"

Oppilas sanoi: "Näen, mutta ainoastaan silloin, kun katseellani seuran sitä. Jos päätäni liikuttamatta katson, näen epäselvästi kaikki." – "Mitä sinun pitää siis tehdä, että näkisit selvästi?" – "Minun pitää liikuttaa katsettani kohdalta kohdalle." – "Ja mitä vielä?" – "Minun täytyy hetkeksi kiinnittää huomioni joka kohtaan."

– "Minkälaiseksi siis sinun tajuntatoiminnassasi tulee taivaanranta?" – "Se tulee viivaksi, joka on kokoonpantu pisteistä." Pisteet kuvaavat kaikki sitä konsentrationsi- eli keskittämistä, jota oppilaan pitää tehdä. Sillä tavalla on psykologisesti syntynyt taivaanranta kokonaisuutena kuviona. Piste liikkuu vaakasuorasti, jolloin syntyy vaakasuora viiva psykologisena havaintona.

Sitten Opettaja sanoi: "Siirrä taivaanranta lähemmäksi! Muuttuuko asia?" – "Ei, se on aina vaakasuora viiva." – "Niin, kun nostat katseesi, muodostuu vaakasuora viiva, ja kun sen lasket, muodostuu vaakasuora viiva. Aina, kun maailmaa tutkit, muodostuu vaakasuora viiva. Siis kuva ulkonaisesta maailmasta on sinulle vaakasuora viiva, joka on pisteistä muodostunut. Se on ulkokohtainen tutkimusalue. Mutta jos tahdot tietoa totuudesta, riittääkö silloin, että sinä ainoastaan tällä tavalla teet havaintoja, ainoastaan kuljet vaakasuoraa viivaa pitkin ja tutkit ulkonaista maailmaa?" – "Ei suinkaan, sillä minä en ole silloin vielä oppinut tuntemaan itseäni." – "Niin, toinen asia, jota sinun täytyy tutkia päästäksesi totuuden tietoon, on oma itsesi. Miten on sisäistä maailmaa tutkittava, käykö se samaan suuntaan kuin ulkonaisen tutkiminen?" – "Ei taida käydä, sillä mihin minä käänän katseeni?" – "Kun sinä tutkit itseäsi, silloin sinun pitää mennä syvälle itseesi ja nousta myöskin korkealle: sinun täytyy nousta ja laskea. Siis sinun itsetutkimuksesi ja sisäinen havaintosi ei ole siinä, että vain luokittelet kaikkia niitä mielteitä, mitä olet saanut ulkomaailmasta, kaikkia niitä opetuksia, mitä sinulle on annettu, sillä niin ollen et ole vielä oppinut tuntemaan muuta kuin ulkonaista maailmaa. Mutta kun tahdot itseäsi tutkia, täytyy sinun mennä alas ja taas ylös ja joka kohtaan keskittyä. Minkälainen viiva siitä muodostuu?" – "Siihen muodostuu nousevat ja laskevat pisteet eli pystysuora viiva." – "Pystysuora viiva kuvaa sinun henkesi toimintaa, se kuvaa sinun henkesi maailmaa. Vaakasuora viiva kuvaa ulkonaista maailmaa, ainetta, pystysuora sisäistä maailmaa, henkeä. Vaakasuora viiva kuvaa rauhaa, kuolemaa, hiljaisuutta, pystysuora elämää, liikuntaa. Sinä et voisi havaita maailmaa, jos kaikki liikkuisi, sen täytyy maata rauhassa sinun edessäsi, sinä itse liikut. Ja kun tutkit sisäistä maailmaa, sinä olet elämän keskellä ja olet itse elämä, ja sinun tulee tutkia elämän henkeä. Kun opit totuuden tuntemaan, tunnet maailman ja itsesi. Totuuden tunteminen kuvataan ristillä."

Vielä lisäsi Opettaja: "Osaatko sinä tutkia rajattomasti? Tarkasta tätä ulkonaista maailmaa! Onko horisontti suora viiva?" – "Ei, se on näköpiiri, joka on kaari. Minun tutkimusalaani rajoittaa näköpiiri ulkonaisessa maailmassa." – "Niin, sisäisessä on samalla tavalla, siinäkin et voi tutkia rajattomasti, aina siinäkin ympäröi semmoinen näköpiiri, joka sanoo: ei minun ylitseni. Sinulla on aina rajoitettu äärettömyys kaiken ympärillä, sinä voit vain tutkia rajoitettua äärettömyyttä."

Auringonpyörä kuvaa totuuden etsijän tutkimusta, hänen sisäistä elämäänsä totuuden etsijänä ja tutkijana.

Taasen Opettaja jatkoi: "Koska kaikki on alhaalla niinkuin ylhäällä ja ylhäällä kuin alhaalla, niin mitä oppia sinä otat tästä maailman suhteen?" – Oppilas vastasi: "Vaakasuora viiva kuvaa kosmogeenisestikin ainetta ja pystysuora henkeä." – "Mikä on aine kosmogeenisesti?" – "Se on jumaluudessa piilevä ilmenemisvoima." – "Mikä se on?" – "Se on aineen taikavoima, joka antaa muodon hengelle, mutta joka samalla rajoittaa, vastustaa henkeä. Aine on itsessään hengen vastustaja. Olemassaolossa on kaksi perusprinsippiä, henki ja aine, elämä ja kuolema, sisältö ja muoto, luoja ja vastustaja, repijä, tappaja. Tappaja, aine, antaa elämän ja ottaa elämän, sillä aine antaa muodon, ilman muotoa ei ole ilmennyt elämää."

Mutta mikään muoto ei voi olla ikuinen, sillä henki yksin on ikuinen. Aine on tappaja samalla kuin se on elämän antaja."

"Äärettömyys sinään, onko se ilmennyt?" – "Ei. Vasta kun äärettömyydessä syntyy jokin rajoitus, on se ilmennystä." – "Mikä se rajoittaa? Mikä on hengen ja muodon yhteistyö, mikä on henki ja mikä aine?" – "Maailman kaksi salaista voimaa, ikuisesti äärettömässä olevaa, mutta niiden yhteistoiminnasta syntynyt tajunta, maailma eli jumala. Jumalallinen tajunta se rajoittaa itsensä. Sentähden ilmenevä Jumala, Logos, merkittiin vanhassa mysteriokielessä ympyrällä, jonka keskellä on piste. Sillä on samalla kuvansa luonnossa, sillä sitä käytetään aina auringon merkinä." – "Minkätähden?" – "Sentähden, että kehä kuvaa todellista aurinkoa ja piste näkyvää aurinkoa."

Viisaiden silmille näet aurinko, joka fyysillisesti voidaan nähdä, oli ainoastaan pienoiskoossa heijastus todellisesta auringosta tai niinkuin auringon sydän, joka kristalloituu tähän fyysilliseen maailmaan. Itse aurinko on se suuri pallo, piiri, joka käsittää kaiken sen, mitä nimitetään aurinkokunnaksi. Auringon ääriviivat ovat hirmuisen etäällä näkyväisestä auringosta. Aurinkopiirin ulkopuolelle ei mikään planeetta voi mennä. Aurinko on kuin sydän ja planeetat kuin hermokimppuja sen ympärillä. Vanhojen Viisaiden mukaan aurinko ei ole paljas palava ainekasa niinkuin tiedemiehemme väittävät tutkiessaan sitä spektroskoopilla. Todellisuudessa emme tiedä, mitä kaikkea siinä on. Aurinko on tämän aurinkokunnan voimakemus, jonka lähde ei ole fyysisessä auringossa, vaan virtaa siihen jostakin. Näkyvä aurinko on kanava, jonka läpi elämän voima virtaa meidän aurinkokuntaamme. Näkyvä aurinko ei synnytä itse voimaa ja elämää, vaan välittää sitä. Tämä on vanha okkultinen katsantokanta.

Auringonpyörä on psykologisestikin katsoen kosminen symboli, kuten olemme nähneet. Mutta jos maailma on makrokosmos, on ihminen puolestaan mikrokosmos, kuten vanhat sanoivat, pienoiskuva maailmasta sekä henkisesti että sisäisesti katsoen. Maailmaa kuvattiin auringonpyörällä, siinä oli edustettuna henki ja aine. Mutta ihminen on myös siinä kuvattuna koko olemuksellaan. Mikä on näet ihminen? Jos hän levittää käsivartensa, silloin hän on risti. Ja jos katsotaan ihmistä selvänäköisesti, silloin hän ei ole ainoastaan roomalais-kristillinen risti †7, vaan samalla oman auransa ympäröimä. Auriseen munaan on jokainen ihminen kätkeyty. Ihminen on myöskin äärettömyyden rajoitus omassa aurassaan. Siis ihminen on auringonpyörä omassa olemuksessaan.

Kun nykyinen Kalevalamme ensin syntyi, kun Lönnrot keräsi ja julkaisi sen, kirjoitti hän itse alkulauseessa, että Kalevala kuvasi vanhaa sivistystä ja kaikki kalevalaiset nimitykset, esim. Sampo, korkeita, ihmeellisiä asioita. Kalevalan ilmestyttyä kaikki tutkijat koettivat alussa keksiä, mitä Sampo merkitsi ja kaikki sanoivat, että se oli vertauskuva, samankaltainen kuin germanilainen Grotte-mylly, taikakalu, joka jauhoi onnea, kultaa, leipää. Myöhemmät tutkijat jo ajattelivat, että se oli noitarumpu, ja kaikista viimeinen käsitys on, että Sampo kuvaa aarteita, suuria kultakasoja, joita oli Gotlannissa. Siellä siis oli Sampo. Väinämöinen ja Ilmarinen, jotka olivat hienoja aatelismiehiä, lähtivät Gotlantiin ryöstämään noita kultia. Kalevala on muka kertomus näiden herrojen ryöstöretkistä.

Mutta kuinka kukaan voi ajatella, oli hän vaikka oppinut, että joidenkuiden ryövärien retkistä tehdään runoja? Mikä siinä olisi niin inspiroivaa? Vanhat kansat kävivät ryöstöretkillä, mutta jos niistä laulettiin, laulettiin miesten urhoollisuudesta tai kuvattiin historiallisesti retken vaiheita. Mutta kun ajatellaan, että Kalevalassa kuvataan itse retken tarkoitusta, Sammon hakemista, ei siis miesten kuntoa, niin siinä ei mielestäni voi ajatella runoutta tavallisen ryöstämisen yhteydessä. Täytyy olla suurempi sisältö, henki ja merkitys itse asialla, jota mennään hakemaan. Samoin Kreikassa Argonauttien retki kuvaa kultaisen taljan etsimistä.

Sentähden pysyn yhä uskossani, että Kalevala on mytologinen sisällöltään, s.o. että se kuvaa suuria, ikuisia totuuksia.

Sampokin voi silloin olla toista kuin joku kultakasa. Mitä näet Sampo silloin voi olla? Sanon sen toisella nimellä, mutta sanon sen hypoteesina: Sampo on juuri tuo hakaristi, joka kuvaa ihmisen onnea. Sillä ei olekaan muuta suomalaista nimeä, sillä hakaristi on ilmeisesti sukua sanoille hakkorset, das Hakenkreuz. Ehkä ei ole niin hullu olettaus, että sen suomalaisena nimenä ennen on ollut Sampo.

Mitä tuo hakaristi sitten on? Sitä kuvataan joko niin, että hakaset ovat vasempaan suuntaan tai niin, että ne ovat oikeaan suuntaan, joka on yleisempi muoto. Edellinen on tavallinen Künassa, jälkimäistä käytetään yleisesti nykyisessä viidennessä juurirodussa. Mikä on ero niiden välillä? Tämä selvenee, kun selitän, minkätähden hakaristi on Sampo. Olen ennen puhunut Sammosta kirjoissa "Kalevalan avain" ja "Onko Kalevala pyhä kirja" ja koettanut niissä näyttää, että Sampo tarkoittaa ihmistä selvänäköisesti nähtynä silloin, kun hän on pitkälle kehittynyt henkisesti. Silloin hänen auransa loistaa kuin aurinko. Silloin todella tulee näkyviin ihmisen symbolinen makrokosmisuus. Hän on tietäjänä mikrokosmos, sentähden sanotaan hänen auraansa aurinkoruumiksi. Tavallisen ihmisen aura ei ole sellainen vielä. Mutta ei siinä kyllin, että vihityn koko aura loistaa, vaan lisäksi on huomattavissa selvä ero hänen ja toisten ihmisten välillä.

Ihmisiä voi jakaa kolmeen luokkaan: tavallisiin ihmisiin, joissa ei ole mitään yliaistillisia kykyjä, sellaisiin, joissa nuo kyvyt ovat jonkun verran heränneet, ja lopuksi niihin, jotka ovat okkultisesti kehittyneet. Selvänäköisesti katsottuna ensimmäiseen luokkaan kuuluva ihminen on kuin risti ja ympyrä, jossa näkyy muutamia pikkuristejä. Mutta jos ihmisellä on jonkun verran yliaistillisia kykyjä, silloin nämä pikkuristit ovat vasenkätisiä hakaristejä. Ja mitä ne silloin merkitsevät? Että hänessä heränneet yliaistilliset kyvyt ovat mediumistista laatua, eivät maagillisia eli okkultisia. Jos taas aurassa näkyvät hakaristit ovat oikeakätisiä, on tämä merkki okkultisesta kehityksestä. Ja vielä on huomattava, että nämä hakaristit eli niinkuin niitä tavallisesti nimitetään, ruusut, lootuskukat, tshakrat, jotka ensimmäisessä tapauksessa seisoivat liikkumattomina, pyörivät mediumistisen ihmisen aurassa siihen suuntaan, jota hakanen ikäänkuin liehuvana lippuna kuvaa, toisin sanoen vasempaan päin. Sitä vastoin korkean adeptin eli tietäjän aurassa tshakrat pyörivät oikeaan suuntaan.

Siis hakaristin ja hakaristin välillä on ero. Tämä muoto ☸ on altis pahalle, koska se ei vielä ole itsensä eikä siis luonnonvoimien herra, vaikka se on näihin vedonnut.

Sampo ei tarkoita niin paljon aurinkoruumista kuin juuri näitä tshakroja. Se onkin äänellisesti vähän samanlainen sana. Sen kanssa mystillisessä yhteydessä on myöskin sana sacr, josta tulee sakramentti. Sakramentti on okkultisesti semmoista toimintaa, joka vaikuttaa tshakroiin. Sampo on käsittäkseni juuri tshakran nimitys.

Kun Väinämöinen ja muut lähtivät Sampoa ryöstämään, lähtivät he hakemaan tietoa, joka kehitti heissä aurinkoruumista, Samporuumista. Tämä kehitys ihmisen mystillisissä hermokimpuissa, jotka oikealla tavalla eloon herätettyinä pyörivät oikeaan suuntaan, asettaa ihmisen jälleen yhteyteen puhtaan hengenmaailman kanssa.

ORAAKKELIT JA MYSTERIOT

Esitelmä 20. 1. 1929

Kosmillisen Kristuksen laskeutuminen tasolta tasolle yhä lähemmäksi meidän maapalloamme, meidän maapalloomme ihmiskunnan tajuntaan sekä etenkin, miten tämä kosmillinen Kristus vaikuttaa ihmiskunnan elämään ja oloihin täällä maan päällä, se käy meille selvemmäksi, kun hankimme itsellemme pienen historiallisen katsauksen muinaisiin aikoihin, kolmannen juurirodun aikoihin. Viime kerralla koetimme kääntää huomiomme vanhoihin lemuralaisiin aikoihin, kolmannen juurirodun aikoihin ja mainitsimme, että se mitä ihmiskunnan kehityshistoriasta tulee näkyviin kolmannen juurirodun aikana, oli yhteydessä sen kanssa, että kosmillinen Kristus oli silloin tullut, niinkuin sanomme, aurinkotasolle ja sieltä kosmillinen Kristus laskeutui planeettatasolle, planeettamaailmaan, meidän aurinkokuntamme planeettamaailmaan meidän maapalloamme varten, ja tämä lankeaa yhteyteen Atlantis-maan historian kanssa, neljännen juurirodun kanssa. Miten ihmiskunta tässä neljännessä juurirodussa kehittyi, se oli tekemisissä kosmillisen Kristuksen laskeutumisen kanssa tähtimaailmaan. Siihen viittasimme, kun sanoimme viime kerralla, että kosmillinen Kristus inkarnoitui tähtimaailmoissa ja sieltä vaikuttaa meidän ihmiskuntaamme päin astraalis-mentaalisessa tajunnassa. Ja silloin myöskin mainitsimme, että tätä kosmillista Kristusta, näin suuria kosmillisia voimia, palvotaan täällä maan päällä niiden jumalien muodossa, joista puhutaan kaikissa vanhan ajan mytologioissa, tarustoissa, kuten esim. kreikkalaisissa tarustoissa käytetään nimiä Apollon, Mars, Jupiter jne. ja suomalaisessa puhutaan Väinämöisestä ja Lemminkäisestä. Ne kaikki olivat todellisia jumalallisia olentoja, jotka eivät ainoastaan eläneet toisissa tähdissä, planeetoissa, vaan myöskin esiintyivät joskus täällä maan päällä ihmisten kesken korkeina ja viisaina jumalolentoina, kuninkaina, opettajina j.n.e. Se oli jumalien tilapäistä sekaantumista ihmiskunnan elämään, sillä kun he eivät enää itse olleet fyysisesti täällä, he esiintyivät hetkeksi harharuumiissa maan päällä. Ja kun nuo jumalolennot eivät enää näkyvinä esiintyneet, niin heidän muistonsa säilyi ja heitä palvottiin muinaisissa uskonnoissa ja pyhissä mysteριοissa, temppeleissä ja oraakkeleissa. Ja on tärkeää, että saamme oikean kuvan Atlantis-rodun ihmiskunnasta ja sen ihmiskunnan psykologiasta, jotta meille selviäsi kosmillisen Kristuksen työ ja vaikutus. Siksi koetan sitä lyhyin piirtein kuvata.

Niinkuin muistamme, niin muinainen Atlantis oli siellä, missä nykyisen Atlantin meren aallot lainehtivat. Ja tämä manner, joka oli useampia miljoonia vuosia, näki suuremman näytelmän, josta kaikissa tarustoissa kerrotaan, suuren sodan valkoisten ja mustien välillä, surunäytelmän, jossa koko manner hukutettiin mereen. Jotka Atlantiksella elivät, olivat paljon aineellisempia kuin lemuralaiset; lemuralainen rotu alkoi vasta loppupuolella saada, niinkuin sanotaan, nahkavaatteet, fyysisen ruumiin, tässä merkityksessä. Sitä ennen he olivat enemmän eetterisiä. Ja tämä fyysisen ruumiin saaminen oli yhteydessä sukupuolisuuden kanssa. Atlantiksen ihmiskunta oli suuressa määrin samanlainen kuin meidän nykyinen ihmiskuntamme, paljon kookkaampia vain, mutta olivat aivan fyysisessä ruumiissa ja, niinkuin Salaisessa Opissa sanotaan, vielä karkeammassa fyysisessä ruumiissa kuin nyt. Meidän aivomme ovat Atlantiksen ajoilta jo vähän pehmenneet, niinkuin Madame Blavatsky leikillisesti sanoo Salaisessa Opissa. Tämä ihmiskunta, joka oli karkeammassa fyysisessä ruumiissa, ei suinkaan Atlantiksen alkuaikoina ollut niin kiinni fyysisessä ruumiissa kuin me nykyään, vaan kuten kaikki muistatte, mitä olette lukeneet, ihmiset Atlantiksen aikoina aivan loppupuolelle saakka olivat toisenlaisia kuin nykyajan ihmiset, sentähden, että heillä oli astraaliset aistit, heidän astraaliruumiinsa oli siksi voimakas verrattuna fyysilliseen, heidän kaikista voimakkain prinssiänsä, että sillä oli omat aistinsa, semmoiset, jotka mekin vielä saamme takaisin ja jotka silloin ovat sängen toisenlaiset, kehittyneempiä ja alttiimpia palvelemaan ihmisen henkistä tosi kehitystä. Mutta jos ihmiset nyt väärällä tavalla koettavat herättää uudestaan ne aistit, silloin ne tulevat jokseenkin samanlaisia kuin ennen Atlantiksella, ja silloin me nimitämme sitä mediumistiseksi selvänäköisyydeksi. Silloin olivat ihmiset semmoisia, että he tunsivat, näkivät ja kuulivat astraalimaailmaa samalla tavalla kuin tätä

fyysillistä. Ja tämä fyysillinen maailma ei ollut yhtä selvä heidän silmilleen kuin se on nykyään meidän silmillemme, se oli koko lailla heille hämärä silloin, ja ihmiset olivat kuin kahden maailman välillä, heidän tajuntansa käsitti kaksi maailmaa, toinen oli fyysillisesti näkymätön, toinen fyysillinen. Tämä fyysillinen maailma oli koko lailla hämärä ensin, ja Atlantis-rodun fysiologiseen kehitykseen kuului oppia näkemään tätä fyysillistä maailmaa. Lemurialaiset olivat sellaisia selvänäköisiä, että näkivät henkimaailmaan ja seurustelivat henkiolentojen kanssa, luonnonhenkien ja haltioiden kanssa, mutta heidän silmänsä oppivat yhä enemmän kääntymään tähän ulkomaailmaan, näkemään sen suuria petoeläimiä ja taistelemaan niitä vastaan. Kolmannen juurirodun loppupuolella tämä fyysillinen näkö alkoi kehittyä enemmän ja enemmän, niin että Atlantis-ajan loppupuolella fyysillinen näkemiskyky oli jokseenkin semmoinen kuin nykyään meillä. Tietysti me olemme tieteellisesti kehittäneet sitä monessa suhteessa, mutta suurin piirtein se oli tällainen Atlantis-ajan loppupuolella.

Mutta juuri tuo seikka, että ihmiset olivat astraalisesti tietoisia samalla, kun he olivat enemmän ja enemmän fyysillisesti tietoisia, se teki, että noissa ihmisissä saattoi heidän luonnollinen kehityksensä itsestään kulkea toiseen tai toiseen suuntaan. Toiset atlantilaiset kehittivät enemmän tuota sisäistä, astraalista näköä, ja muutamissa heidän mysteriokouluissaan opetettiin erikoisesti astraalista kehitystä, opetettiin, että ihmisen piti oppia tulemaan toimeen tuossa astraalisessa, sielullisessa maailmassa. Taas toiset atlantilaiset olivat luonnostaan taipuvaisia tähän ulkoiseen, katsomaan tätä ulkomaailmaa, ja oli mysteriokouluja, jotka kehittivät sitä puolta ihmisessä. On huomattava, että Atlantismaalla oli tällaisia suoranaisia koululaitoksia ihmisten kehitystä varten. Lemurialla ei ollut mitään varsinaisia kouluja, siellä oli paradiisi teknillisessä merkityksessä, puutarha, vieras maa, johon ihmiset saattoivat nousta ja se oli mentaalitasolla, mutta se ei ollut mikään koulu. Tässä Atlantiksella me heti näemme temppeleitä, kouluja, mysteeriä. Kaikista korkein oli koulu, mysterio, temppeli, joka oli pyhitetty auringolle, toisin sanoen kosmille Kristukselle. Se oli se koulu, jossa kaikista kiinteämmin, selväpiirteisemmin pyrittiin kosmisen Kristuksen yhteyteen juuri kaikki käsittävänä hengen voimana. Ja sitä kuvattiin auringolla, tuo aurinkojumala oli aurinkotason kaikkien puolien symboli. Me voisimme sanoa häntä myöhemmällä nimellä Väinämöiseksi ja Apolloniksi. Tämä Väinämöinen, Apollon, oli korkeimman, puhtaimman koulun opettaja ja Jumala. Mutta sitten oli toisia temppeleitä, kouluja ja mysteeriä, joissa palvottiin kosmista Kristusta noissa planeettailmennyksissä, inkarnatsioneissa. Joku temppelioraakkeli oli pyhitetty Marsille, Venukselle, Jupiterille, Kuulle, Merkuriukselle, Saturnukselle, Vulkanukselle jne. Atlantiksella oli erilaisia kouluja, joissa silloin yhdysside korkeamman maailman kanssa kulki tuon kosmisen Kristuksen inkarnationin luo, jota edusti määrätty planeetta ja joka myös tapahtui jossakin määrättyssä planeetassa. Ja me voimme ymmärtää, että jos tuo aurinkotemppeli mysteeriä ja kouluissa pysyi puhtaana, niin taas nämä toiset temppelit, joissa palvottiin vaan jotain määrättyä puolta Kristus-voimista, olivat alttiimmat degeneroitumaan, menemään taaksepäin ja saastumaan. Nythän tiedämme, että Atlantiksella oli tuo mustan magian näytelmä, ja se hyvin paljon johtui siitä, että noissa eri temppeleissä palvottiin eri puolia kosmisesta Kristuksesta, semmoisia planeettavoimia, että kun niihin yksin kohdisti huomionsa, otti se liian suuren sijan ja teki ihmiselle mahdottomaksi kehittää toisia puolia itsessään. Ja silloin siis ne ihmiset, jotka saivat tällaista sisäistä, okkultista, uskonnollista kasvatusta, olivat alttiit monenlaisille kiusauksille, ja ne olennot, jotka olivat omiansa erikoisesti kiusaamaan ihmisiä mustaan magiaan, Saturnus-olennot, saivat valtaa ihmisten yli sillä tavalla, että he aivan kuin painoivat ihmisissä niitä nappuloita, jotka olivat liian voimakkaat. Ja sillä tavalla mekin tavalliset ihmiset, jotka emme muuten olisi langenneet mustaan magiaan, jouduimme siihen. Tämä asia selviää myöhemmin paremmin.

Huomattava seikka Atlantiksella olivat nuo suuret kansainvaellukset. Muistakaamme, että sieltä päin missä nyt on Atlantin meri, tapahtui suuria kansainvaelluksia Eurooppaan ja Aasiaan. Se ei estä, että myöhemmin on tapahtunut vaelluksia idästä päin Eurooppaan. Melkein kaikki Aasian väestöstä ovat selviä atlantilaisia rotuja, kuten mongolilaiset ja kiinalaiset. Kun sanotaan, että suomalaiset kuuluvat mongolilaisiin, ei se pidä ainakaan enää paikkaansa: suomalaisissa on voinut olla mongolilaista verta alussa, mutta sekin on epäilyttävä asia, meissä on siksi paljon viidennen rodun ainesta, että voimme sanoa kuuluvamme puhtaasti aarialaiseen rotuun. Mutta semmoisessa ajatuksessa voi olla perää, että kun tapahtuivat nuo vaellukset

Atlantiksella, niin semmoinen vaellus, joka kulki Europan läpi, jätti aina joukkoja jälkeensä, niin että niistä joukoista voivat olla alkuperäiset suomalaiset, joihin myöhemmin sekoittui Aasiasta tulleita kansoja. Alkuperäinen suomalainen heimo on hyvin vanha täällä Europassa, sillä niinkuin tiedämme, ovat meidän historialliset tutkijamme menneet monta tuhatta vuotta taaksepäin ajassa ja löytäneet tätä suomalaista sukua Venäjällä. Siinä on varmasti ollut aikaisemmin lännestä tullutta joukkoa, Atlantikselta tullutta ja myöhemmin idästä päin tullutta.

Nyt kun näitä kansainvaelluksia ajattelee ja katselee, niin silloin voi tehdä sen huomion, että yleensä ne kansat, jotka tulivat tänne pohjoiseen päin, eivät siis menneet Afrikan halki, vaan kulkivat Europan läpi Skandinavian maihin, ne Atlantiksen ihmiset olivat enemmän sitä lajia, jossa silmä luonnostaan kääntyi tähän ulkoiseen, fyysilliseen maailmaan. Ja taas, kun katselemme niitä ihmisiä, jotka vaelsivat etelään päin, Afrikan kautta Aasiaan päin, niin huomaamme, että ne taas olivat enemmän sisäänpäin kääntyneitä, semmoisia ihmisiä, joiden silmä oli kiinni astraalisissa asioissa. Sentähden näemme, että ne ihmiset, jotka olivat täällä Pohjois-Europassa, olivat enemmän innostuneita tähän näkyväiseen, fyysilliseen maailmaan ja heidän unielämänsä ei ollut niin astraalisesti kiintoisa, he eivät nukkuessaan olleet innostuneita astraalimaailmaan ja sen asioihin, vaan mieluummin, mikäli se oli heille mahdollista, vetivät muistoa tästä fyysillisestä maailmasta ja näkivät unia, jotka muistuttivat tätä elämää. Tietysti, mitä kauemmaksi menemme taaksepäin, huomaamme, että heidän huomionsa itsestään kääntyi astraalisiin asioihin, mutta he olivat enemmän innostuneita fyysillisiin asioihin, jota vastoin etelästä päin olevat olivat enemmän innostuneet sisäisiin asioihin, joten heidän unielämänsä oli rikkaampi. Sentähden näemme myös selvän eron heidän jumalkäsityksissään, jumalanpalvelusmuodoissaan ja mysteριοissaan ja ennen kaikkea heidän sisässään, okkultisessa kasvatuksessaan, jota heille koetettiin antaa ja jota he koettivat itse harjoittaa. Niitä, jotka olivat pohjoispuolella ja joiden silmä oli kääntynyt fyysilliseen maailmaan, opetettiin huomaamaan, kuinka tässä fyysillisessä maailmassa on itse asiassa henkimaailma sisällä. Ei heitä varsinaisesti opetettu sulkemaan silmiään astraalimaailmaan, vaan heitä opetettiin näkemään, että tuon sisäisen silmän ei tarvinnut katsella toisen maailman asioita, vaan heitä opetettiin katsomaan tämän fyysillisen maailman läpi ja huomaamaan tämän näkyväisen maailman sielua. Heille opetettiin, jos niin voisimme sanoa, että jumalat ovat etsittävä tämän fyysillisen maailman takaa. Heidän piti oppia näkemään vähän kuin ulos itsestään, tai he eivät kohdistaneet huomiota omaan personaansa, vaan ympäröivään maailmaan. Heille sanottiin: "Oppikaa näkemään tämä fyysillinen maailma ja huomatkaa, mitä siinä on sielullista." Ja ne taas, jotka olivat toisenlaisia ihmisiä, saivat oppia, että kun he kääntävät huomionsa sisäänpäin, itseensä, silloin he voivat päästä jumalien yhteyteen, löytää sitä, mitä ihmiset etsivät, silloin he voivat nähdä, mitä todella on henkimaailman takana. Ja tämä oli erittäin tärkeä opetus meille ihmisille, että kun he kohdistuivat itseensä, niinkuin heidän halunsa oli, omaan sielunelämänsä, niin he huomasivat, että se oli hyvin rikasta, että siinä oli kaikenlaisia ihmeellisiä voimia, ihmeellisiä demooneja, pahoja henkiä, jotka olivat heissä ja ahdistivat heitä. Ja heidän täytyi siis oppia puhdistamaan itseään, hankkimaan itselleen moraalista selkärankaa, jotta he voisivat käskeä näitä demooneja poistumaan, että he pääsisivät näkemään oikeita jumalia.

Tämä kaikki kuuluu tietysti meille nykyajan ihmisille hyvin oudolta, emme tunne sukulaisuutta näiden olentojen kanssa, mutta muistakaamme, että he ovat meitä itseämme. Meillä on tänä päivänä samat asiat jäljellä, vaikka eivät samassa muodossa kuin silloin. Me puhumme tänä päivänä siitä, että jollakin ihmisellä on kovat sieluntuskat, aivot raatelevat, ja me ajattelemme, että se on subjektiivista raatelua ihmisen sisällä, eikä ihminen pääse rauhaan, ennen kuin hän voittaa itsensä ja saavuttaa omantunnon rauhan. Niin puhumme nykyaikana. Ja me olemme aivan toisenlaisessa asemassa kuin Atlantiksen ihmiset, jotka vaelsivat etelän kautta, me emme näe, mitä meissä tapahtuu, vaan me ainoastaan tunnemme ruumiissamme, mutta atlantilainen ihminen näki, kuinka oli julmia olentoja, pahoja henkiä, jotka olivat häntä raatelemassa, syömässä, oli kuin kotka olisi syönyt hänen maksaansa, ja sitten vasta, kun hän voitti ne, hän saavutti rauhan. Kun ihminen tuon kaiken omilla silmillään näki, oli luonnollista, että okkultinen kasvatus kävi siihen suuntaan, että hänen täytyi tulla moraaliseksi, silloin me ihmiskuntana vain noudatimme kaikkia sielullisia, sisäisiä vaistoja ilman mitään varsinaista käsitystä siveellisyydestä, sitä opetettiin meille, mutta meillä ei ollut se itsessään valmiina. Nyt meillä jokaisella on omatunto ja aineellinen vaisto, joka puhuu meille. Se on tulos

tästä pitkästä seikkailusta muinaisina aikoina. Taas, kun ajattelemme noita pohjoisia ihmisiä, jotka olivat enemmän innostuneita tähän ulkonaiseen, me huomaamme, että löydämme tänä päivänä itsessämme sitä samaa, vaikka se esiintyy objektiivisessa, realistisessa itsessämme, sitä samaa kuten silloin. Nythän on sillä tavalla, että tämä näkyväinen maailma, elämä, on se, jota täytyy elää. Kaikki nuoret ihmiset tahtovat tietää, mikä elämä on, he tahtovat tietää, millä tavalla eletään maan päällä, miten paljon hyvää ja pahaa täällä on, mitä tämä silmälle näkyväinen elämä on. Jos tahdon oppia sitä tuntemaan ja toisten ihmisten elämää, niin tahdon myöskin antautua itse siihen seikkailuun. Ainoastaan hyvin harva ihminen ajattelee seuraavalla tavalla: elämä ei tietysti voi olla tämä ulkoinen ilmiö, se ei ole sitä, mitä eletään tässä nykyisessä maailmassa, elämän täytyy olla itsessään salaisuus, joka on kaiken takana, kaikkien paheitten ja hyvyksien takana. Jos tahdon oppia elämää tuntemaan, täytyy minun etsiä sitä elämää, joka on kaikkien ilmiöiden takana, joka suinkaan ei uppoudu kaikkiin paheisiin eikä tyhjenny hyveisiin, vaan joka on salaisuutena kaiken takana. Näin voi joku filosofisempi ihminen ajatella. Ja nyt me ymmärrämme silloin, että me kehityimme juuri Atlantiksella niin, että ajatus vähän alkoi kehittyä ja aloimme silmäillä, katsella tätä ulkoista maailmaa, ja silloin koko ulkonainen maailma kaikuu meille: "Tänne päin, tätä sinun täytyy oppia tuntemaan." Se oli aivan välttämätöntä, muuten meidän aistimme eivät olisi saavuttaneet tasapainoa. Ja samalla opetettiin mysterioissa, ja se oli vaikeampaa opetusta: "Jos sinä tahdot oppia jumalia tuntemaan, et saa antaa fyysillisten ilmiöiden sokaista itseäsi. Koeta nähdä, mikä on elämä, todellisuus, ilmiöiden takana." Itse asiassa me olemme tänä päivänä samassa kohdassa, samojen probleemien edessä kuin silloin, vaikka kaikki on muuttanut muotoansa.

Nyt me voimme, käyttämällä tuttua nimitystä historialliselta ajalta sanoa, että pohjalaiset ihmiset, jotka tahtoivat oppia ulkonaista maailmaa tuntemaan, olivat enemmän apollonisia, aurinkojumalan inspiratsioonin alaisia, ja toiset joiden silmä tahtoi kääntyä sisäiseen maailmaan, enemmän dionysosmaisia. Siis Väinämöinen hallitsi enemmän pohjoisessa ja Lemminkäinen etelässä. Tämä nimitys Dionysos on koko lailla kiintoisa, sillä se on itse asiassa sama kuin juutalaisten Jehova ja käyttämällä jotain astronomista vertausta, voimme sanoa, että Apollon vastaa aurinkoa, Dionysos kuuta. Ja Dionysos vastaa Jehovaa sentähden että, niinkuin Madame Blavatsky huomauttaa Salaisessa Opissa* Jahve eli Iao oli Siinain Jumala, mutta Vanhassa Testamentissa se esiintyy myös Nissin nimellä, jolla on suoranainen kielellinen yhteys Dionysos-sanan kanssa. Tiedemiehet selittävät, että Dionysos on kokoonpantu sanasta Dio-, jumala, latinaksi Deus, sanskritinkielellä Djaus, ja nysos on sama kuin Nissa eli Siinai Palestiinassa. Jos jotkut tutkivat näitä taruja ja symbooleja, on erittäin kiintoisaa tietää, että Jehovah on sama kuin Dionysos, Apollon on taas tekemisissä aurinkovoimien kanssa. Apollon eli kosmillinen Kristus aurinkovoimana, ja kuu on kuvaava nimitys kosmilliselle Kristukselle planeettamaailmassa. Jehovah, Adonai, Vanhan Testamentin Jumala, ei voi olla muu kuin planeettakauden jumala, siis hyvin ihmismäinen, sentähden, että hän on kostava, vihaava jumala, hänellä on ihmismäisiä vikoja korkeimmassa potenssissa. Tämä ohimennen sanottuna.**

* H.P. Blavatsky, *Salainen oppi, Kolmas osa, luku 30.*

** Esitelmä jatkuu: loppuosa – päätössanoja lukuunottamatta – on julkaistu Pekka Ervastian kirjassa *Kristuksen tutkimaton rikkaus*, s. 78-83.

VÄINÄMÖINEN TUONELASSA JA VIPUSESSA

Esitelmä Jyväskylässä 25. 4. 1932

Ruusu-Risti 1977, nro 4

Mehän kaikki tiedämme, että Kalevalaa ja yleensä suomalaista kansanrunoutta voidaan tutkia mitä suurimmalla mielenkiinnolla. Sitä on tutkittu — myöskin ulkomailla — ja on opittu tätä suomalaista runoutta pitämään aivan erikoislaatuiseina. Se kuvastaa niin kehittynyttä ja kaunista kansallista sielunelämää, että sellaista tuskin tapaa muualla; siksi erikoislaatuista se on ollut. Me saamme heti ylevän kuvan muinaisten suomalaisten elintavoista, oli se tapahtunut esi-isien aikana tai oli se eletty muualla. Missä vain suomensukuisia kansoja on ollut, on heidän elämänsä ollut sangen romanttista, niinkuin se kuvastuu muinaissuomalaisessa runoudessa. Sen ulkonaisessa elämässä on ollut monenlaisia pürteitä; esimerkiksi huolenpito puhtaudesta ja terveydestä, jollaista ei muualla ole huomattu.

Kaikista merkillisin ja kuvaavin pürre meidän kansamme muinaisuudessa oli sen erikoinen luottamus sanan ja tiedon voimaan. Sana merkitsi paljon. Kansa uskoi sanan voimaan — "Sanasta miestä, sarvesta härkää". Sanalla oli sellainen voima, että ken tunsu synnyt syvät, hänellä oli valtaa sen yli, johon hän oli sanansa kohdistanut. — Suomen kansa on näin ollen meidän mielikuvituksessamme kuin toistenkin kansojen mielikuvituksessa ollut tietäjäkansa, jonka tieto ja taito oli toisista kansoista poikkeava, jonka tieto ulottui syvälle ja joka osasi käyttää tätä tietoa. Maailman kirjallisuuden runoteoksista tuskin tapaamme sellaista sankaria kuin Väinämöinen. Sanansa voimalla hän voi tehdä mitä vain: Väinämöisen hän rupesi tekemään venettä sanan voimalla. Se on harvinainen pürre ihmiskunnan kirjallisuudessa. Sentähden emme ihmettele sitä, että Suomen kansaa on pidetty erikoisena kansana. Mitä Kalevalassa kerrotaan Väinämöisestä, sen tapaista kerrotaan kyllä muistakin. — Tosin kyllä suomalaiset käyttivät miekkaakin ja kävivät sotaa; mutta tunnetut tutkijat selittävät, että he eivät pitäneet niin suuressa arvossa miekan käyttöä kuin sanan käyttöä — ja se onkin se puoli tässä Suomen kansan muinaisuudessa, mikä meitä on eniten viehättänyt.

Nyt, kun tavallisesti tutkitaan suomalaisten ominaisuuksia, ei kiinnitetä paljonkaan huomiota juuri näihin asioihin. Niitä pidetään taikauskoina, taianomaisina ja yliluonnollisina. Yleensä ajatellaan vain heti, että kaikki kansat ovat alkuasteellaan olleet taikauskoina. Ne eivät ole tienneet, kuinka asiat ovat elämässä olleet ja ovat kuvitelleet kaikenlaista, ja heillä on ollut samanlaisia taikauskoina käsityksiä ihmisen voimasta kuin yleensäkin alkuperäisillä kansoilla. Tieteelliset tutkijat eivät sen enemmän kiinnitä huomiota niihin; neidän ovat tavallista taikauskoa heidän mielestään. Heidän huomionsa kiinnittyy realistiseen kauteen ja siihen, mitä muistoja on Suomen kansan historiasta. Se on antanut yleensä kauniin kuvan Suomen kansan elämästä. — Mutta kun ihminen, joka on perehtynyt meikäläiseen ajatukseen; joka kuka ties on kokenut jotakin niin sanotuista yliluonnollisista asioista ja nimittää itseään okkultistiksi — kun sellainen ihminen tutustuu sellaiseen vanhaan mytologiaan kuin Kalevalaan, hän lukee sitä aivan toisella tavalla.

Hän kiinnittää tietenkin suurta huomiota kaikkiin realistisiin kuvauksiin siitä, mitä on ollut fyysisestä elämästä. Mutta melkein vielä suurempaa huomiota hän kiinnittää niihin asioihin, jotka tuntuvat salaperäisiltä, mielikuvituksellisilta ja taikauskosilta, sillä niistä hän on näkevinään, kuinka paljon kyseessä olevalla kansalla on ollut tietoa ja kokemuksia. Hänen huomionsa kohdistuu sellaisiin asioihin, jotka tuntuvat aivan tuulesta temmatuilta, esimerkiksi juuri siihen, että Väinämöinen veistää itselleen venettä sanan voimalla, jolloin hän huomaa, että häneltä puuttuu kolme syntysanaa, joita hän sitten lähtee etsimään. Hän etsii niitä ensin maailmalta, mutta ei löydä niitä, sitten tuonelasta, mutta ei löydä niitä sieltäkään. Sitten hän matkaa vanhan tietäjän Antero Vipusen luo, jonka vatsassa saa nuo kaipaamansa sanat. — Nämähän ovat hassuja kertomuksia, joissa ei ole pontta eikä perää. Mutta okkultistin huomio kiinnittyy niihin, kun hän lukee tuollaista runoa sen tähden, että hän huomaa siinä kertomuksessa tulevan näkyviin, että tuolla kansalla

on ollut tietoa toisenlaisistakin asioista kuin vain näkyvistä. Hän myöskin huomaa heti, onko nämä asiat oikein kerrottu, perustuvatko ne oikeaan kokemukseen ja tietoon, vai ovatko ne turhia ja onko niihin lisätty sellaista, joka ei vastaa todellisuutta. Hän osaa sen arvostella, sillä hänellä on toista tietä saatua tietoa; kun hän lukee, hän osaa myös arvostella. Ehkä hän ilokseen näkee, että – "nämä kirjathan kertovat aivan realistisesti", tai – "tuossa on jotakin lisätty ja tuossa on jäänyt pois . . ." jne. Hän ei ollenkaan välitä siitä, että tieteelliset tutkijat sanovat, kun he lukevat Väinämöisen tuonelan matkasta: "Jaa, jaa . . ., siinä koko aines on saatu kristinuskosta, katolisen kirkon legendoista, sillä Jeesushan kävi tuonelassa. Hänestä kerrotaan, että hän kävi Haadeksessa ja saarnasi sieluille vankeudessa. Epäilemättä on koko tämä tuonelakertomus siitä saatu; ja on sellainen toisinto, jossa kerrotaan tuonelan matkasta Jeesuksen yhteydessä, ja mainitaanhan jotakin kirkostakin siinä matkassa." – Tämä osoittaa, arvelee tieteellinen tutkija, että koko kertomus, joka on niin kauniisti kuvattu, on kirkollista alkuperää.

Noin ei ajattele kuitenkaan okkultisti, sillä hän muistaa heti, ettei tuollaisen viisaan olennon käynti tuonelassa ole kristillistä alkuperää. Jos Jeesuksesta kerrotaan, että hän kävi tuonelassa saarnaamassa, niin samantapaistahan kerrotaan myöskin esimerkiksi Orfeuksesta – ja ne kertomukset ovat paljon vanhempia kuin kristinuskoko. Orfeus meni myöskin manalaan. Siellä oli joki, jonka yli Kharon souti veneellään. Tiedemiehet sanovat, että koko Orfeus-legenda on saattanut tulla Egyptistä. Tällaisia kertomuksia oli Euroopassa, Egyptissä, Intiassa, Persiassa – ja Amerikassakin jo silloin, kun Amerikka oli vielä tuntematon Euroopassa. Tämä kertomus ei ole millään tavalla kristillistä alkuperää, vaan se on aivan yleismaailmallinen. – Kysymykseksi muodostuukin nyt: onko se saanut alkunsa jostakin määrätystä paikasta maapallolla ja missä se sellainen paikka on, vai onko se syntynyt itsestään. Onko siis taru tuonelassa käynnistä syntynyt Egyptissä ja kulkeutunut Kreikkaan, vai onko se syntynyt eri paikoissa ja eri aikoina ikäänkuin itsestään. Jos se olisi syntynyt tietyllä seudulla – emme välitä mistä syystä – sillä ei ole mitään merkitystä: sadut voivat syntyä niin kuin itsestään, ei se mitään merkitse eikä tarkoita. Mutta jos samanlaisia satuja on syntynyt kuin itsestään siellä täällä, silloin kysymys muuttuukin toiseksi. Silloin emme enää voi pyyhkäistä sitä pois ja sanoa, ettei se mitään merkitse. Täytyy kysyä itseltään, mitä tuo tuonelassa käynti merkitsee, joka esiintyy eri kansoilla ja samanlaisena. Silloin voimme kääntyä asioihin, joita okkultisti tietää.

Jokainen tällainen tuonelassakäynti on asia, joka tulee jokaisen ihmisen eteen – ja on jokaisen suuren ihmisen edessä. Jokainen suuri ihminen, vapahtaja, viisas ihminen, on kyllä saanut aina käydä myöskin tuonelassa; hänelle on tuonela ja kuoleman maa täytynyt olla avoinna. Kun tuollaiset legendat eli myytit ovat syntyneet eri puolilla maapallolla, niin se merkitsee, että näissä eri kansoissa on elänyt ihmisyksilöitä, jotka ovat käyneet tuonelassa. Asia on tällä tavoin ajatellen yksinkertainen ja luonnollinen

Kun me luemme ja tutkimme Väinämöisen tuonelassa käyntiä, niin meidän täytyy heti tunnustaa, että kertomus siinä kohdassa kuin se esitetään ja kaikissa muissakin paikoissa on realistinen, oikein kerrottu. Väinämöinen lähti tuonelaan hakemaan kolmea sanaa, lähti siis hakemaan sieltä tietoa. Hän oli elävä ihminen lähtiessään näin tuonelaan. Mutta millä tavoin hän sinne lähti? – Ei tuonelaan lähdetä noin vain tässä fyysisessä ruumiissa. Meidän täytyy ymmärtää ilman muuta, että Väinämöinen lähti tuonelaan samalla tavoin kuin kaikki suuret viisaat aina ovat sinne lähteneet. Hän astui ulos tästä näkyväisestä ruumiista; ei tappamalla itseään, vaan okkultisella tavalla, jolla viisaat kylliksi kehittyneet ihmiset voivat astua ulos ruumiistaan. Väinämöinen lähtee siis tuonelaan toisessa ruumiissa – nimittäkäämme sitä astraalis-eetteriseksi ruumiiksi – ja silloin hän tulee tuonelan joelle, jonka toisella rannalla on Tuonen tyttö. Tätä hän kehottaa tuomaan veneen, jotta hän pääsisi tuonelan joen yli. – Väinämöinen tahtoo mennä vainajien luo katsomaan, minkälaiset olot heillä siellä ovat ja samalla saamaan ohjausta ja tietoa heiltä siitä, mitä etsii. – Tuonen tyttö katsoo Väinämöistä hyvin pitkään ja sanoo: "Mikä sinut on tänne tuonut ja mitä täällä teet?" – Väinämöinen vastaa: "Kuolema toi." – Tuonen tyttöä ei vastaus tyydytä; hän sanoo Väinämöistä "kielastajaksi" kysyen, mikä hänet tappoi. – "Teräs tempoi tuonelaan", vastaa Väinämöinen. – "Ei sovi valehdella", sanoo Tuonen tyttö. Ja kun Väinämöinen vielä keksii sanoa, että vesi hänet manalle saattoi, selittää Tuonen tyttö, että jos teräs tappoi, kuinka verta valuisi; jos vesi manalle saattoi, silloin vesi

vaatteista valuisi. – Tuonen tyttö näkee Väinämöisestä, että tällä on kummallinen ruumis. Kumma kyllä, jos ihminen kuolee veteen, silloin hän äkkiä lähtee ulos fyysisestä ruumiistaan, ja se heijastuu hänen ulkomuotoonsa – tuo kosteus ja veden valuminen. Samoin jos ihminen on äkkiä eronnut maailmasta muunlaisen kuoleman kautta, sekään näkyy hänen eetteriruumiistaan. Sen tähden tämä Kalevalan kuvaus on aivan yhtäpitävä okkultismin kanssa. – Väinämöisen on lopulta tunnustettava, että hän on tullut muulla tavoin, ja surkutellen Tuonen tyttö viimeinkin ottaa hänet tuonelaan. – Koko tämä keskustelu on huomattava siinä suhteessa, että meistä kuka tahansa ei voi astua tuonelaan ilman lupaa. Täytyy ensin saada lupa mennä aivan kuin kuolleiden rauhaa häiritsemään, jos nimittäin menemme persoonallisesti kuolleiden maailmaan. Tämä on hyvä ja realistinen kuvaus yksityiskohtiaan myöten.

Sitten, kun Väinämöinen on päässyt tuonelaan, niin tuonen väki alkaa pitää puoliaan. Ei sanota mitään vainajista; ne eivät kykene mihinkään, mutta muut tahtovat kahlehtia Väinämöisen, ja he nukuttavat hänet; Tuonen akka antaa hänelle juomaa, joka nukuttaa. Väinämöinen silloin itseksensä arvelee melkein kuin arkana, mitenkä tässä oikein käy – kun suuret voimat alkavat vetää hänen sieluaan niin, että on vaikeata päästä siitä vapaaksi. – Sitten kerrotaan, että Tuonen ukko alkaa kutoa verkkoa, jonka Tuonen poika vetää jokeen esteeksi Väinämöisen pois pääsyyllä tuonelasta. – Tämä taas kuvaa sitä, kuinka mieletöntä on lähteä kuoleman maailmaan, jollei ole saanut siihen lupaa ja jollei osaa täydellisesti hallita tilannetta. Tämä on mielenkiintoinen realistinen kuvaus; sillä ei ole tahdottu sanoa, että Väinämöinen olisi niin huono, ettei tietäisi mihin menee. Väinämöiselle ei näet käynyt hullusti. Hän muutti itsensä käärmeeksi ja puikkelehti verkon lävitse ja pääsi pois. Kerrotaan, että hän varoitti ihmisiä näkyväisessä maailmassa herättyään fyysiselliseen maailmaan: "Älkää menkö tuonelaan ilman asiaa eikä sillä tavoin, että itsenne tappaisitte. Siellä on vaikea olla." – Itse runossa ei ole kerrottu mitä havaintoja hän teki; mutta jälkepäin hän kertoo: "Siellä on vaikea olla käärmeiden kanssa. Jos ei ole hyvin elänyt täällä maan päällä, on vaikeaa olla tuonelassa." Se oli hänen varoituspuheensa alku. – Sitä etsimäänsä tietoa hän ei saanut tuonelasta; hän kävi siis astraalitasolla vainajia katsomassa, mutta ei löytänyt kaipaamaansa tietoa. – Sitten Väinämöinen tiellä kulkiessaan tapaa vainajan, joka sanoo hänelle, että ne sanat ovat tuolla vanhalla Antero Vipusella, joka on vallan mahdoton ukko. Hän on maannut horroksissa jo niin kauan, että pensaat ja puut ovat kasvaneet hänen päälleen, että hän on aivan metsän peitossa. – Väinämöinen, tultuaan paikalle, hakkaa koko kasvullisuuden pois nähdäkseen mikä otus siellä alla oikein on. – Ja kerrotaan, että kun Väinämöisen jalka luiskahti, hän putosi Vipusen suuhun ja siitä edelleen vatsaan. Siellä Väinämöinen ajatteli, että täytyy herättää tämä ukko. Hän teki itselleen pajan ja rupesi takomaan siellä Vipusen vatsassa. Ja kun hän piti semmoista jyminää, vanha Vipunen heräsi ja antautui keskusteluun. Monta sivua on Kalevalassa siitä, mitä kaikkea tuo Vipunen silloin sanoo. Hän manaa ja sättii aluksi, mutta Väinämöinen ei ole millänsäkään, vaan takoo edelleen ja odottaa, että Vipunen lopettaisi puheryöppynsä. Kun Vipunen vihdoinkin lopettaa pitkän nuhdesaarnansa, Väinämöinen sanoo hänelle tulleen tietoa saamaan ja tahtoo kolme tarvitsemaansa sanaa. Hänen vaatimuksessaan on mm. nuo ihmeelliset sanat:

"Ei sanat salahan joua
Eikä luottehet lovehen,
Mahti ei joua maan rakohon,
Vaikka mahtajat menevät."

Vipunen lopuksi lauhtuu ja ihmettelee, että jopa on kumma mies tullut hänen luokseen. Ja Vipunen "aukaisi sanaisen arkun". Väinämöinen saa kuulla syviä asioita, joiden joukossa ovat ne "kolme sanaa", joita hän oli kaivannut. Kun Vipunen sitten pyytää Väinämöistä lähtemään pois häntä vaivaamasta, jättää Väinämöinen hänet rauhaan; hän oli saanut mitä oli tahtonut.

Kun lukee tätä kertomusta Väinämöisen Vipusessa käynnistä, silloin tuollainen salatieteen asiantuntija ymmärtää, että se viisus ja se tieto, joka Väinämöiselle annettiin, johtaa näkymättömään maailmaan

johonkin vielä syvemmälle kuin äskeinen käynti tuonelassa. – Tuo sana "syvälle" on kuin nousua korkealle, mutta se on syvälle samalla. Voisi sanoa, että hän meni taivaaseen, mutta samalla meni maan sisään. – Ja voisi sanoa, että jos Väinämöinen tuonelassa käydessään vetoaa niihin joukkoihin ja niihin tietoihin, joita oli varhemmassa luomiskaudessa, jota nimitetään kuu-manvantaraksi niin tässä hän käydessään Vipusen luona vetoaa niihin olentoihin, jumaliin ja enkeleihin, jotka ovat vielä varhemmista ajoista; aurinko- ja saturnus-manvantaroista. Ja siihenhän ei kykene kuka tahansa; tarvitaan paljon enemmän tietoa ja voimaa, enemmän kykyä voidakseen mennä Vipusen vatsaan. – Asiahan realistisesti katsoen on niin kummallinen, että kun ihminen salatieteellisellä tiellä tulee siihen kohtaan, että hänen pitää etsiä tietoa hyvin kaukaisesta maailmasta, hyvin vanhaa tietoa, jota muinaisilla viisailla olennoilla on ollut, niin hän aivan realistisesti – se on juuri kummallinen kohta – joutuu suuren jättiläisen eteen, ja hänen täytyy silloin – niin voi epäilemättä käydä – astua suun kautta sen sisään. Mutta niinkin voi käydä, että hän väkijakolla lohkaisee itselleen tien sisään sen jättiläisen ruumiin läpi, ja siellä hän sitten etsii ja saa sitä tietoa, niitä näkemyksiä ja taitoja, joita kaipaa. – Tämä on siis myöskin aivan hämmästyttävä kohta Kalevalassa. Siinä on näin realistisesti kerrottu miten asiat tapahtuvat. Tuollaista ei voi arvostella, jos ei tiedä mitään niistä asioista; mutta jos sattumalta tietää kuinka asiat ovat, täytyy sanoa että iloisesti hämmästyty, kun näkee, että tuossa vanhassa muinaissuomalaisessa runoudessa on kuvattu symbolisesti näitä mystillisiä asioita. Totuudenetsijän, joka kolkuttaa taivaan ovelle, täytyy vähän kuin väkiryssäköllä vallata tuo taivas. Niinhän Jeesuskin sanoo. Eihän tänä päivänä Antero Vipusen "tasoa" eli taivastasoa tarvitse kuvata niinkuin Kalevalassa. Voimme puhua henkisemmällä tavalla "ovista" joiden kautta täytyy mennä. Mutta asia on sama. Ja minä tiedän, että tällainen käynti jättiläisen vatsassa voi tulla meidän etemme.

Toinenkin piirre Kalevalassa pistää silmään. Se on se, että kun Vipunen herää, hän alkaa kovasti puhua, jolloin hänen suustaan tulvi sellaisia nuhdesanoja, että se tuntuu kerrassaan kauhealta. Niin on, kun totuudenetsijä laskeutuu syvyyksiin. Siellä oudot voimat alkavat häntä pelotella ja kietoa siinä määrin, että jos hän ei pysy rohkeana, hän voi säikähtää ja pelästyä pahasti, rynnätä tiehensä; eikä sitä tiedä, kuinka siinä saattaa käydä. – Tämä on siis neuvo totuudenetsijälle: älä ole millänsikään; ole tyyni. Jos tuntuu, että nuo voimat ovat rohkeasti sinua vastaan, niin ole sinä samalla tavalla sanoissa. On kysymys mielen asenteesta. Tämä kertomus toteaa, että Väinämöinen takoo. Mutta sanotaan myöskin, että hän käytti omia jäseniään takoessaan. Se osoittaa, että salatieteellisellä totuudenetsijällä ei tarvitse olla ulkonaisia aseita puolustukseksi. Hänellä ei saa olla muuta kuin malttinsa ja tietonsa, sillä hän ei säikähdä noita voimia. Ja silloin hän saa niiltä sitä tietoa, mitä kaipaa.

Ja kun Väinämöinen tuli pois sieltä Vipusen vatsasta, hän osasi rakentaa veneensä valmiiksi.

Olen kertonut näistä samoista asioista kirjoissani "Kalevalan avain", "Onko Kalevala pyhä kirja" ja "Uudestisyntyvä Suomi". Ja toivoni on, että edelleen vielä enemmän voisin tutkia tätä vanhaa suomalaista okkultismia.

KRISTUS JA KANSALLISHALTIA

Esitelmä 5. 3. 1933

Kalevalan viimeisessä runossa kerrotaan, kuinka Väinämöinen väistyi Karjalan kuninkaan, Marjatan pojan, tieltä, ja koska yleisesti ollaan sitä mieltä, että tämä Marjatan — Marian — poika, tämä Karjalan kuningas, oli Kristus, niin tällä ymmärretään, tällä viimeisen runon episodilla, että pakanuus siirtyi pois Suomesta kristinuskon tieltä. Sitä se epäilemättä tarkoittaa: oli vanhan haltian väistyttävä uuden tieltä, vanhan ajan uuden ajan tieltä. Mutta siinä Väinämöisen jäähyväisissä on huomattava kohta. Kerrotaan, kuinka hän istuessaan veneeseen lauloi viimeisen laulunsa kanteleensa säestyksellä, ja lauloi nuo sanat, joita niin usein toistetaan, ainakin meidän piirissämme:

"Annapas ajan kulu,
Päivän mennä, toisen tulla,
Taas minua tarvitahan,
Katsotahan, kaivatahan
Uuen sammon saattajaksi,
Uuen soiton suoriaksi,
Uuen kuun kulettajaksi,
Uuen päivän päästäjäksi,
Kun ei kuuta, aurinkoa,
Eikä ilmaista iloa."

Tässä viimeisessä runossa kuvataan myöskin, kuinka Väinämöinen lähtiessään ei ainoastaan lähtenyt mihinkään toiseen maahan, ei meren yli johonkuhun toiseen valtakuntaan asumaan, vaan kuinka hän läksi, niinkuin sanotaan Kalevalassa, "yläsihin maa-emihin, alaisihin taivosihin". Hänen lähtönsä oli siis hieman mystillinen. Sentähden on luonnollista, että Kalevalan tulkitsijat sen ymmärtävät vertauskuvalliseksi pakanuuden poistumiseksi. Se haihtui kuin ilmaan uuden uskon tieltä. Mutta laulajat itse, ne joiden suusta Lönnrotkin kuuli nämä säkeet, ne eivät itse niin ajatelleet, että tämä oli vertauskuva pakanuuden ja kristinuskon välisestä kamppailusta, vaan he ajattelivat itse toisella tavalla. Ja Lönnrot kertoo nimenomaan, millä tavalla nuo laulajat ajattelivat. He ajattelivat niin, että Väinämöinen siirtyi näkymättömään maailmaan, jonnekin taivasiin ja siellä Väinämöinen yhä elää ja sieltä vielä kerran tulee takaisin.

Lönnrot, joka oli erittäin intuitiivinen niinkuin tiedämme ja ymmärsi kansansa syviä runoja, hän sanoo sitten omana mielipiteenään, että tällä tavalla todella ne ajattelivat. Ja voimme ymmärtää, että näin se tarkoittaa, että Väinämöinen tulee silloin aina takaisin, kun Suomen kansa ikäänkuin väsy muualta tuotuun sivistykseen ja palaa omaan itseensä ja etsii omasta muinaisuudestaan lohtua. Sitenhän tapahtui. Kun Lönnrot keräili runot ja julkaisi Kalevalan, silloin Suomen kansa aivankuin palasi takaisin isiensä aikaan mielikuvituksessaan. Emme voi tietenkään sanoa, että Suomen kansa olisi väsynyt mihinkään muuhun kulttuuriin, sillä eihän meidän varsinaisella kansallamme ollut mitään kulttuuria. Mutta kuitenkin kansamme ikäänkuin syventyi itseensä ja etsi oman kulttuurin mahdollisuutta ja kykyä ottaa vastaan, mitä muualta tulisi.

Lönnrot käsitti asian vertauskuvallisesti kyllä, mutta ymmärtävällä tavalla, ei yliolkaisesti asettunut kirkon uskoa kannattamaan, vaan hänellä oli syvä ymmärtämys muinaistietojen suhteen ja kansan muinaisiin vaiheisiin nähden, ja hän ymmärsi sentähden sen niin kauniisti, että Suomen kansan, niinkuin jokaisen kansan, täytyy aina palata alkujuurellensa, muistella omaa muinaisuuttaan, tullakseen toimeen elämässä, samoin kuin jokaisen ihmisen täytyy palata lapsuuteensa, ammentaakseen voimaa sieltä. Kun ihminen palaa

lapsuuteensa, huomaa hän, että hän oli kerran ihminen, joka ei ollut vielä pahaa, syntiä, tehnyt elämässään. Hän saa moraalista tukea ja voimaa siitä muistosta. Jos meillä ei olisi muuta kuin muistot niistä asioista, jotka juuri tapahtuvat ympärillämme ja joihin itse otamme osaa, emme todella saisi niin paljon sisäistä tukea ja voimaa kuin meillä nyt voi olla siitä, että saatamme ajatella omaa lapsuuttamme ja nuoruuttamme, silloin kun ajatukset kääntyvät menneihin aikoihin ja huomaamme, kuinka vilpöntä oli pyrkimyksemme, kuinka selvä, kirkas ja kauaskantoinen oli meidän näkemyksemme. Ja sama on myöskin kansan laita. Senkin täytyy palata omaan alkujuurensa. Ja sillä tavalla hän ymmärsi Väinämöisen profetalliset sanat. Mutta, kuten sanottu, laulajat itse ymmärsivät ne sanat vielä kiinteämmin. He ottavat Väinämöisen personallisuuden siihen mukaan. Väinämöinen itse henkilökohtaisesti palaa vielä takaisin.

Nämä asiat ymmärtää paremmin ja selvemmin, kun käymme käsittelemään tämänpäiväistä aiheitamme "Kristus ja kansallishaltia", ja sitä varten taas täytyy meidän tehdä itsellemme selväksi, mitä nämä sanat "Kristus" ja toiselta puolen "kansallishaltia" merkitsevät.

"Kristus" – se on tuttu nimitys kaikille, ja kaikki kristityt ihmiset kristikunnassa sanovat ja selittävät, että "Kristus, sehän oli Jeesus Kristus, joka eli täällä maan päällä yhdeksäntoistasataa vuotta sitten ihmisenä ja kuoli ihmiskunnan syntien puolesta. Mutta Jeesus Kristus ei tietysti ollut ihminen, vaan Jumalan Poika. Jumalan Poika oli syntynyt maan päälle, eli täällä ja kuoli sitten meidän syntiemme puolesta. Lunasti meidät ikuisesta kadotuksesta – kun vaan ottaa vastaan uskon." Tällä tavalla kristityt selittävät ja silloin oikeastaan heidän käsityksensä Kristuksesta rajoittuu määrättyyn personallisuuteen, Jeesus Natsarealaiseen, jota nimitettiin Kristukseksi ja joka eli 1900 vuotta sitten.

Kun kristitty ajattelee Kristusta, hän muistaa ennen kaikkea Vapahtajan kuolemaa; kuinka hän kuoli ristinpuulla ja lunasti ihmiskunnan perkeleen vallasta. Hän muistaa sitä asiaa ja sitä hänen elämänsä, ja se on siis semmoinen, niinkuin voisi sanoa, valmis, suoritettu työ, joka kerran tapahtui, historiallinen seikka. Nyt sitten riippuu meistä, otammeko vastaan Jumalan armon uskossa. Mutta olen ollut omasta puolestani huomaavinani pitkin elämäni, että eivät uskovaisetkaan omaa niin selvää käsitystä siitä, että Kristus todella elää vielä. Tietysti he teoreettisesti sanovat, että Kristus elää, istuu Isän oikealla puolella taivaissa, mutta sillä elämisellä nyt ei ole niin suurta käytännöllistä merkitystä, kuin on sillä ristinkuolemalla 1900 vuotta sitten maan päällä. Sillä on varsinainen suuri merkitys kristikunnassa, jonka jokainen kristitty omaksuu uskossa. Että Kristus nykyään elää ja on meidän kanssamme maailmassa, se on kristittyjen mielikuvituksessa enemmän semmoinen kaunis tosiasia, mutta joka ei merkitse käytännössä niin paljon kuin hänen kuolemansa 1900 vuotta sitten.

Ja nyt taas meidän tekee mieleemme sanoa, että niin tärkeä ja merkityksellinen kuin Jeesus Kristuksen kuolema oli 1900 vuotta sitten, niin paljon tärkeämpi on kuitenkin elävä Kristus, se Kristus, joka tänäpäivänä elää ja joka on aina ja iankaikkisesti elänyt. Jos Kristus Jeesus Natsarealaisen hahmossa esiintyi maan päällä 1900 vuotta sitten – eli ja kuoli – tämä oli ainoastaan episodit hänen elämässään. Mutta Taivaallisen Jumalan Pojan elämä on käynyt kautta ikuisuuksien ja käy maailman loppuun.

Se on tämä elävä Jumalan Poika, elävä Kristus, joka meille on ensimmäinen. Että emme sano dogmatiikan sanoilla: Kristus meidän puolestamme – vaan sanomme myöskin dogmatiikan sanoilla: Kristus meissä. Sillä puhumme aina siitä seikasta, että tämä ikuinen Jumalan Poika, jota nimitämme myöskin Taivaalliseksi Ihmiseksi, Isän Jumalan täydellisyysajatuksiksi, inhimilliseksi ihanteeksi, tämä joka aina on ollut meidän maailmamme takana, tässä aurinkokuntamme takana, tämä ikuinen Jumalan Poika on kaikissa maanpäällisissä suurissa profetoissa ja Jumalan miehissä esiintynyt.

Hän on puhunut kaikkien kautta, mutta 1900 – ja vähän enemmän – vuotta sitten tämä sama Jumalan Poika, elävä Taivaallinen Ihminen, Isän täydellisyysihanne ilmestyi Jeesus Natsarealaisessa täällä maan päällä, hänen personassaan. Sentähden Jeesus Natsarealaisen elämä ja kuolema oli niin merkittävä. Sentähden se oli korkein saavutus, mitä ihmiskunnassa vielä oli saavutettu. Sillä ennen jos Kristus puhui profetain suun

kautta, niin Jeesus Kristuksessa tämä Taivaallinen Ihminen eli kokonaan, täytti Jeesuksen olemuksen kokonaan, niin että Jeesus saattoi sanoa niinkuin ei kukaan ennen häntä voinut sanoa: "Se joka näkee minut, näkee Isän."

Jumala näkyi aivan kuin välkkeenä niille ihmisille, jotka näkivät Jeesus Kristuksen. Jeesus Kristus oli Jumalan Poika ennen näkemättömällä tavalla. Kristus oli hänessä kokonaan, täytti hänet kokonaan, ja sentähden todella Jeesus Kristus antoi ei ainoastaan sanoissa ja teoissa, niinkuin entiset, vaan koko olemuksessaan, koko persoonallisuudessaan aavistuksen Isästä Jumalasta. Tämä on se Kristus, jonka kaikki mystikot, teosofit ja kaikki meikälaiset totuudenetsijät tahtovat asettaa etualalle; tämä mystillinen Kristus, niinkuin häntä nimitetään, kun ajattelemme häntä ihmisessä; tämä kosmillinen Kristus, kun ajattelemme häntä koko tämän meidän maailmamme täyttäjänä. Sillä kun kerran Kristus, täydellisyysajatus, on joka paikassa, joka luontokappaleessa, jokaisessa atoomissa, kuinka hän ei voisi olla joka ihmisessä. Hän on joka ihmisessä. Niinhän vanha sananlasku sanoo: "Mitä meitä hyödyttäisi, jos Kristus syntyisi vaikka miljoona kertaa Betlehemissä, kun hän ei synny ihmisessä." Sen kohdan ovat teologit ja kristityt ihmiset unohtaneet, että Kristuksen, Taivaallisen Ihmisen, inhimillisen ihanteen, täytyy syntyä meissä. Se ei ole ainoastaan mikään semmoinen historiallinen tapahtuma, joka kerran esiintyi maan päällä, vaan ikuinen Kristus on syntyvä meissä, ja kukaan meistä ihmisistä ei tule täydelliseksi, ei tule pelastetuksi – jos käytämme sitä sanaa – ei tule Isän yhteyteen, ennenkuin Kristus hänessä syntyy.

Eihän kukaan ihminen sentään ole kadotettu; se on Jumalan pilkkaa. Ihminen on henkiseltä puoleltaan ikuinen olento, mutta hän ei tule tietoiseksi omasta Jumalan poikuudestaan, Kristuksesta, joka hänessä on ja asuu, ennenkuin Kristus hänessä syntyy. Sitten vasta kun tuo maailmankaikkeuden täyttävä Kristus syntyy hänessä, hän tietää olevansa Jumalan Poika ja kulkevansa ikuisia autuuksia, ikuisia kohtaloita kohti. Sentähden on tämä kosmillinen, mystillinen Kristus meidän silmissämme niin tärkeä. Ja se kosmillinen, mystillinen Kristus kuvaa todellakin meille Kristus-sanaa ja sen tarkoitusta ja merkitystä. Kun me ajattelemme Kristusta, emme ajattele ainoastaan historiallista Jeesus Kristusta, vaan iankaikkista Jumalan Poikaa, joka aikojen aamusta lähtien on koettanut lähestyä ihmiskuntaa ja vihdoin pääsi tämän fyysillisen ihmiskunnan keskelle Jeesus Natsarealaisen personassa ja sitten vaan odottaa, pyrkii, työskentelee, että hän pääsisi syntymään jokaisessa ihmisessä vähitellen. Se tapahtuu vähitellen; ihmisessä toisensa jälkeen.

Sitten on meillä tuo sana "kansallishaltia", ja silloin te myöskin tiedätte, mitä silläkin sanalla tarkoitetaan. Mutta hyvähän meidän on muistella, tuoda uudestaan mieleemme, mitä se sana "kansallishaltia" tarkoittaa. Sehän on muistaakseni joitakuita vuosikymmeniä vanha sana, ja minä tarkoitin sillä määrättyä asiaa.

Nyhdän tiedämme, että kaikki kansat ovat ihmiskunnassa yhtä, mutta kuitenkin erilaisia toisiinsa nähden. Jokainen kansa on erilainen kuin toinen kansa, niinkuin jokainen yksilö on toisenlainen kuin toinen yksilö, niinkuin jokainen perhe on toisenlainen kuin toinen perhe. Kaikki ovat erilaisia erikseen ja yhtä kuitenkin kokonaisuudessa. Me sanomme, että tämä niin huomattavasti näkyy meille, ja näkyykin meille – ainakin muutamille – että jokainen, varsinkin elävä olento ainakin, on, niinkuin sanomme, auran ympäröimä.

Olemme niistä asioista puhuneet tänäkin talvikautena, ja jokainen tietää, mitä tuolla auralla tarkoitetaan. Se, aura, on se ilmakehä, joka muodostuu jokaisen yksilön ympärille, ihmisen ympärille, hänen haluistaan, tunteistaan, pyrkimyksistään. Koko se sielullinen ilmapiiri, joka häntä ympäröi, on hänen auransa ja jokaista ihmistä ympäröi hänen auransa. Olemme kaikki hieman erilaisia ja auramme on erilainen. Aura näkyy silmillemme lukemattomina eri värivivahduksina.

Jokainenhan meistä tietää, että hän viihtyy omassa huoneessaan, jos hän on tottunut huoneeseen, ja jos hänellä on ensin oma huone. Ei sitä kaikilla yksilöillä ole. Köyhässä perheessä esimerkiksi äidillä ei ole omaa huonetta, vaan hän muodostaa koko kodin oman auransa täyttämäksi. Mutta jos ihmisellä on oma huone, hän täyttää tuon huoneen omilla ajatuksillaan, tunteillaan, pyrkimyksillään, sisimmillä sielullisilla

todellisuuksillaan, ja tuo huone on kuin vastaanottavainen, muodostuu semmoinen ilmapiiri, joka on hänen oman auransa kaltainen ja hän viihtyy siinä. Sentähden hän nimittää kodikseen sitä. Jos hän muuttaa, sinnekin hän laatii kodin itselleen. Ja nyt on tavallista, että ihminen omistaa huonekaluja, ne hän vie mukaansa uuteen huoneustoonsa, ja ne ovat täyttyneet hänen aurallaan, että ne uudetkin huoneet täyttyvät hänen aurallaan. Siinä hän viihtyy. Sentähden jokainen tietää, että jos hän menee vieraaseen paikkaan, ei hän tunne olevansa kotonaan. Ei se riipu häijyydestä tai pahuudesta; päinvastoin, se ihminen, jonka luo hän menee, voi olla erinomaisen hyvä ystävä, joka tahtoo kaikkea hyvää vain hänelle. Mutta kuitenkin on siinä jotain vierasta, sillä ajatukset, tunteet . . . ovat toisenlaisia. Ne voivat olla parempia kuin hänen, mutta joka tapauksessa ovat erilaisia. Tämän jokainen tiedämme kokemuksestamme; tiedämme kokemuksesta, että aura on olemassa. Tietysti, jos olemme hyvin kehittyneitä ihmisiä, jotka emme elä enää varsinaisesti omassa personallisessakaan aurassa, on kaikkien kodit yhtä kodikkaita, voimme viihtyä missä vain. Ja ihminen voi sanoa silloin, niinkuin Vapahtaja sanoi: "ihmisen pojalla ei ole mihin päänsä kallistaa; ketuilla on luolansa, ihmisen pojalla ei ole". Hän on niin vapautunut personallisesta aurastaan, että se ei enää merkitse mitään. Hän on koditon vaeltaja, niinkuin vanhat indialaiset sanoivat. – Tämä on toinen seikka; mutta joka on jokapäiväisestä elämästämme tuttu, on se seikka, että aurat ovat olemassa ja että tunnemme niiden olemassaolon jokapäiväisessä elämässämme.

Nyt ei ole ainoastaan yksilöllä, perheellä ja kodilla oma auransa, vaan myöskin kansoilla on oma auransa kullakin, joka maan yläpuolella on kuin suuri valopiiri, kuin jonkunlainen suuri liekki. Siinä on tuhansia erilaisia värejä, mutta kullakin maalla on aurassaan joku väri pohjavärinä, niinkuin yksilöllä ja kodeillakin on. Tällä kansallisella auralla on joku pohjaväri, joka on erilainen kuin toisen kansan pohjaväri. Ja tämä aura ulottuu ulkopuolelle maan rajoja. Mutta kun tulemme toiseen maahan, tulemme toiseen auraan. Siinä on taas sellainen aura sen yläpuolella. Se on erilainen kuin omamme. Sentähden jokainen ihminen vieraalla maalla tuntee koti-ikävä. Kun hän on ensi kertaa ulkomailla, hänen on vaikea olla. Hän tuntee sanomatonta koti-ikävä. Se on hänen oman maansa aura kun sen tekee. Sentähden jokaisen ihmisen on niin vaikea olla vieraalla maalla. Toisille se ei ole niin vaikeaa. Toisille kansoille on helpompaa olla missä vain. Englantilaiset esimerkiksi, jotka ovat kansoittaneet joka maanpaikkaa, voivat olla kotonaan missä vain. Mutta suomalaiset ovat erikoisen koti-ikävän vallassa. Kun suomalainen esimerkiksi lähtee Amerikkaan, hänestä tuntuu ensin vallan kauhealta. Hän voi itkeä ensimmäiset päivät Amerikassa, sitten hän vähitellen tottuu ajattelemaan Amerikan tavalla. Ja kun Amerikan kansa on niin monenlaisista Europan eri kansoista kokoonpantu, on siinä niin monta vivahdusta, että hän tottuu paremmin asumaan Amerikassa, kuin esimerkiksi jos hän muuttaisi Saksaan. Se koti-ikävä on kuitenkin meille käsinkosketettava todellisuus. Se tulee oman maan ja vieraan maan aurasta. Se tuntuu meidän sielullemme ja ruumiillemmekin luihin ja ytimiin saakka. – Nyt voimme siis olla vakuutettuja siitä, että tämmöiset kansalliset aurat ovat olemassa.

Jokaisella kansalla on oma auransa. Ja semmoisella kansalla kuin esimerkiksi Suomen kansa, jossa on kaksi eri heimoa asunut hyvin kauan, suomea puhuva ja ruotsia puhuva heimo, tämmöisessä kansassa on aurassa pieniä vivahduksia, eri vivahdus missä on ruotsalainen asutus ja eri vivahdus missä on suomalainen asutus. Mutta kuitenkin se on sama aura. Ruotsalaiset asuvat täällä Suomen maan aurassa ja Suomi on heidän isänmaansa, ei vieras maa. Jos me täällä Suomessa, tässä kovin pienessä maassa ja pienessä kansassa, riitelemme keskenämme kahden heimon oikeuksista, kenen esimerkiksi pitää olla määrääjänä ja kenen orjan asemassa, osoittaa se, että me olemme vielä kovin kehittymättömiä, jos en sanoisi sivistymättömiä. Jos me riitelemme, kadehdimme, olemme pahansuopia, olemme sitä. Historia osoittaa kyllä meille, että ruotsia puhuvat ihmiset tässä maassamme olivat ja tunsivat itsensä vieraiksi suomalaisten suhteen, että heidän välillään ei vallinnut mikään veljellinen suhde. He olivat joutuneet vieraiksi toisilleen. Koska kieli oli erilaista, oli se luonnollista. Ruotsalaiset olivat joutuneet käskijän asemaan, koska Ruotsinmaa valloitti tämän Suomen silloin kun kristinuskokin tuotiin maahan. Ruotsalaiset asettuivat käskynhaltijoiksi tänne ja vanhat ruotsalaiset tunsivat itsensä kodikkaammiksi Ruotsin kansan kanssa. Suomen kansa jäi syrjään ja se ainoastaan palveli ja auttoi ruotsalaisia. Ei siis ruotsalaisten tarvitse olla erittäin ylpeitä siitä historiasta, mikä heillä on ollut täällä Suomessa. Mutta yhdestä asiasta he voivat ylpeillä; siitä että he toivat tänne kristinuskon ja länsimaisen sivistyksen. Vaikka Suomen suomea puhuva kansa ei tullut osalliseksi tästä länsimaisesta

sivistyksestä, se syöpyi kuitenkin siihen niin, että suomalainen kansa oli valmis omaksumaan täydelleen länsimaisen sivistyksen.

Suomen kansa on saanut paljon hyvää sen kautta, että se joutui Ruotsin yhteyteen ja että ruotsalaisia oli täällä. Mutta nyt olisi väärin, jos tilanne tulisi semmoiseksi, että ruotsalaiset ja suomalaiset riitelisivät täällä jonkunlaisesta yliotteesta. Se on ohi se aika. Me ymmärrämme jo täällä, että kullakin olkoon oma oikeutensa; ruotsalaisilla olkoon täysi oikeus kehittää omaa sivistystään ja taas suomenkielisillä. Kuitenkaan ei saa olla mikään tunne näiden eri heimojen välillä, että ne kuuluisivat eri valtakuntiin. He, ruotsalaiset, kuuluvat Suomen kansaan ja ovat Suomen kansan aurassa. Minä tiedän äärettömän hyvin tämän, koska itse olen syntynyt ruotsinkielisenä ja tunnen niitä asioita. Se on niin yksinkertainen asia ja helppo ratkaista sillä yksinkertaisella tavalla kuin ratkaisin sen. Koetin oppia suomenkieltä niin hyvin kuin mahdollista – puutteellista se on – ja koetin tehdä työtä suomenkielellä. Se oli minusta kovin yksinkertainen asia ratkaista omassa yksilössään noiden kahden heimon vaikeudet. Silloin sitä kuitenkin ymmärtää, että olemme yhtä kansaa ja sama aura on meidän yllämme. Jos on pieniä vivahtuksia – niinkuin mainitsin – ei se merkitse sen enempää kuin yksilöillä on eri vivahtuksia. Jos otamme jonkun ruotsalaisen ja ruotsinmaalaisen tänne vierekkäin: ruotsinmaalainen on viritetty oman Odininsa, oman kansallishaltiansa mukaan ja meidän ruotsalainen on viritetty Suomen kansallishaltian mukaan, sillä Suomen kansan aura ympäröi ja asuu jokaisessa ruotsinkielisessäkin yksilössä tässä maassa. Sentähden me olemme veljiä ja ystäviä. Ja sehän on hassua, että emme rakasta toisiamme, pidä ystävinä toisiamme. Tunnustaa täytyy, että jokaisen, vaikka on ruotsalainen, pitäisi oppia suomea, sillä suurin osa kansasta puhuu suomea vain. Voimme odottaa niinsanotuilta yläluokilta ainakin ja sivistyneiltä, että he osaisivat molempia kieliä. Silloin he itse tuntisivat kuuluvansa Suomen kansaan. Kyllä he sen tuntevat, mutta tuntevat surukseen. Sen tuntee heti, jos lähtee Ruotsiin. Minäkin, kun kerran ensi kerran nuoruudessani menin Tukholmaan, aivan kuin hengähdin syvään: mutta tähän on ihmeellistä, kaikki puhuvat ruotsia, hyvää, kaunista, sointuvaa ruotsia! Minähän asuin paljon siellä Ruotsissa, joka vuosi, ja kuta enemmän perehdyin kaikkiin oloihin siellä, sitä selvemmin ja syvemmin myöskin tunsin, että Suomi on minun maani – vaikkun osannut oikein suomeakaan vielä – Suomi on minun maani ja Suomen kansa minun kansani; sen takia tahdon elää. Sanoin ystävälleni kerran: voitko sinä ymmärtää, että tässä minä istun sinun hienossa budoarissasi ja minulla on hullu ja mieletön halu päästä Suomen metsään ja vetää sisääni sitä metsän hajua ja langeta polvilleni ja suudella maata? – Hän nauroi ja sanoi: "ymmärrän kyllä". – Semmoinen tunne on meillä suomalaisilla enemmän kuin muilla. Me olemme niin pieni ja kuoreen vetäytynyt kansa. Sentähden meillä on vaikeampaa vielä tulla toimeen suuressa maailmassa. – Ainakin meidän, totuudenetsijäin, jotka ajattelemme itseämme teosofeiksi ja ruusuristiläisiksi j.n.e., meidän pitäisi olla aivan selvillä siitä, että ei ole mitään eroa olemassa kahden heimon välillä, jotka meillä ovat. Ottakaamme oppia ainoastaan toisistamme; ruotsalaiset myös suomalaisista ja suomalaiset ruotsalaisista. Molemmiin puolin meidän pitää hyötyä toisistamme. Ei katsoa karsain silmin ja epäillä, vaan rakastaa.

Mutta tämä kansallisaura ei ole vielä ollenkaan ratkaissut sen nimen arvoitusta, jota on käytetty – kansallishaltia. Sillä mitä kansallishaltia on? Kansallishaltia – siitähän runoilijat ovat kyllä puhuneet. Topelius on siitä kyllä puhunut, vaikka hän – kun oli ruotsalainen – ei käytä nimeä "kansallishaltia". Mutta hän sanoo: "enkeli". Suomen enkelistä hän puhuu. Ja vanhassa sanskritinkielessä käytetään nimitystä *deeva* – loistava olento, Jumala. Siitähän tulee latinankielessä *Deus*, kreikankielessä *Theos*, ranskaksi *Dieu*, italiaksi *Dio* j.n.e. Kaikissa noissa latinalaisissa kielissä on tuo sanskritinkielinen sana "deeva", joka merkitsee loistava olento, Jumala. "Jumala" ei merkityksessä ääretön jumaluus, vaan jumalallinen olento. Nyt vanhoissa kielissä vanhat kansat, niinkuin tiedätte, puhuvat juuri näistä kansojen enkeleistä, deevoista. Ja kun siis puhumme Suomen kansallishaltiaista, tarkoitamme juuri tällaisista enkeliolentoa, deevaolentoa, joka palvelijajoukkoineen suojelee ja ohjaa tätä kansaa. Suomen deevaolento, Suomen kansallishaltia, on siis eräs enkeliolento, hyvin korkealle kehittynyt jumalallinen olento, joka siellä näkymättömässä maailmassa suurine apujoukkoineen todellakin valvoo Suomen kansan kohtaloita ja tahtoo viedä Suomen kansaa eteenpäin. Sentähden kun me katselemme tätä Suomen auraa, Suomen maan ja Suomen kansan auraa, niin me näemme silloin myöskin tuon äärettömän joukon näkymättömiä olentoja. Sillä ensiksikin on tässä Suomen

kansan aurassa kaikki vainajat. Kaikki suomalaiset ja ruotsinkielitä puhuvat suomalaiset ovat kaikki vainajina siinä Suomen kansan aurassa, ja ne ovat kuin tässä alhaalla pyramiidissa. Kun nousemme ylöspäin, on kirkkaampia ja kirkkaampia olentoja — paljon luonnonhenkiä ja haltioita, aivan niinkuin Suomen kansan perintötiedoissa kerrotaan, että luonto on aivan täynnä haltioita. Vanhat suomalaiset uskoivat, että metsässä, ilmassa, tulella ja hyvin monessa puussa, ja sitten taloissa, kaikkialla, oli haltioita, luonnonhenkiä, ihmeellisiä pieniä keijukaismaisia ja suurempia tontun tapaisia, ja samanlaisia vellamonneitosia vedessä, ilmattaria ilmassa . . . Kaikenmoisia tuommoisia olentoja on Suomen kansan aura täynnään. Niitä näkee, kun sisäisellä silmällä saa katsoa tuohon auran. Mutta sitten kun nousee ylemmäksi, ja on kirkkaampia olentoja aina vaan, on kaikkien johdossa eriskummallinen loistava olento. Minä esimerkiksi olen nähnyt hänet nuorukaisena, mutta eräs ystäväni, joka oli myöskin tilaisuudessa näkemään, hän näki hänet, joka on kaiken johdossa — kruunatun olennon — nuorena naisena. Ja kun hän kuvaili sitä, sanoi hän, että sillä oli nuoren naisen yläruumis ja kauniit ihanat muinais-suomalaiset kasvot, ja sitten se oli siniseen vaippaan puettu ja se laskeutui alaspäin leviten. Ja hän huomasi, että siihen vaippaan mahtui Suomen kansa ja ulkopuoleltakin muut Suomen heimot mahtuivat siihen vaippaan. Äärettömän kaunis nainen se oli. Ja tiedän, että joku on voinut nähdä hänet vanhana ukkona. Tämä riippuu niinkuin sanomme personallisesta ekvatsionista, omista silmälasista. Mutta voimme kyllä huomata, kun vapaudumme personallisista silmälasista, joiden lävitse ensi kerran näkee, että itse asiassa se olento, joka silloin on Suomen kansallishaltiana, voi ottaa kulloinkin erilaisen muodon päälleen. Se voi näyttäytyä naisena, nuorukaisena, miehenä, ukkona . . . Se aivan riippuu hänestä itsestään, tilanteesta ja sitten niistä, jotka näkevät. Minä luulisin, että se riippuu etupäässä myöskin hänen omasta tahdostaan, millä tavalla hän tahtoo näyttäytyä niille, jotka hänet näkevät.

Se oli minulle muutama kymmenen vuotta sitten, kun tulin tietoiseksi tämmöisestä, hyvin suuri herämys, hyvin ihmeellistä. Olin Topeliuksen kirjasta oppinut ajattelemaan Suomen enkelistä, mutta en voinut muodostaa itselleni kuitenkaan oikeata mielikuvaa siitä, että se oli minullekin suuri herämys, kun näin kuinka asia oli. Ja kun tulin selvyteen siitä, että Suomen kansaa on johtamassa tuommoinen näkymätön enkeliolento, minun teki suuresti mieleni tutkia tuota asiaa ja päästä selvyteen siitä, mikä tuo enkeli sitten on, ja onko se semmoinen enkeli, joka on noin nyt toisesta järjestöstä, enkelijärjestöstä, lähtenyt tänne johtamaan tätä kansaa. Minua hämmästytti se seikka, että olin näkevinäni, että kansallishaltia oli kuin suomalaisuuden ihanne, edusti kaikkea, mikä on suomalaisuudessa parasta, ja hän ajatteli ja tunsikin koko ajan semmoista suomalaisuuden ihanteesta tai Suomen kansan sisäisestä tehtävästä. Hän täytti tämän auramme yhtämittaa omilla ajatuksillaan; se ei ollut siis ainoastaan tulos meidän ajatuksistamme. Eikä edes tämä aura meidän kansamme yläpuolella ole tulos meidän jokapäiväisistä ajatuksistamme ja tunteistamme, vaan on paljon enemmän. Siinä on elävät olennot takana, hän ja suuri joukko muita, ja ne yhtämittaa ajattelevat jotain suomalaista, kuin inspiroivat tätä auraa, täyttävät sen äärettömän voimakkailla ajatuksilla ja tunteilla, että meidän auramme on tulos sekä siitä inspiratsioonista, että meidän kuolleitten yksilöiden ajatuksista ja tunteista. Sentähden minulle selveni noin heti, että kansallishaltiamme on niinkuin ensimmäinen suomalaisista, kaikista suomalaisin, ei missään ahdasmielisessä merkityksessä, mutta kaikista inhimillisin, juuri suomalaisin ihminen. Vaikea löytää sanaa sille, mitä tarkoitan, mutta te voitte ymmärtää.

Ja kun noin kaksikymmentä vuotta sitten rupesin tutkimaan tuota, koetin päästä selville vähän hänen mysteriostaan, silloin minulle selvisi, että hänen nimensä on Väinämöinen. Ei ainoastaan tuommoisessa vertauskuvallisessa merkityksessä, vaan siinä merkityksessä, että hän oli ollut ihminen ja johti meidän kansaamme kaukaisia aikoja sitten. Hän on esiintynyt tietäjänä, sankarina, laulajana, viisaana . . ., josta muinaiseen aikaan kerrotaan Väinämöisen nimellä. Hän, kaikista viisain suomalainen, joka oli elänyt maan päällä, oli Suomen kansan näkymätön johtaja, sen kuningas. Ja se havainto täytti minut sanomattomalla riemulla. Ja sitten minä olin näkevinäni, kuinka se oli käynyt, kuinka hän itse asiassa oli ollut semmoinen yksilö, joka oli syvästi suomalainen, tuhansia vuosia sitten Suomen heimoon jo kuuluvana, kun Suomen heimo ei ajatellutkaan asua näillä mailla — Etelä-Euroopassa jossain — silloin tämä Väinämöinen, tämä yksilö, individi, oli asunut ihmisenä suomalaisten kesken, ja hän oli merkillinen siinä suhteessa, että hänellä oli niin ylpeä ja rakastava sydän. Hän rakasti omaa heimoaan. Hän ajatteli aina toisiakin, ei itseään niinkuin on

tavallista ihmisten kesken. Hän oli kuin ensimmäinen suomalainen, jossa heräsi ajatus: eikö tästäkin meidän heimostamme voisi kehittyä jotakin suurta ja kaunista. Ja hän kulki sitten tietysti sitä kaitaa tietä, joka vei hänet mysteriosta mysterioon sisäisessä maailmassa. Mutta sitten kun hän oli – niinkuin sanallisesti sanomme – ottanut useampia vihkimyksiä, alkoi hänelle selvitä, että häntä ei tyydytä se, että hän saa syntyä uudestaan ja uudestaan oman heimonsa keskuudessa ja sitä johdattaa, vaan hänessä heräsi semmoinen ajatus, että hän tahtoo aina johtaa sitä heimoaan ja pitää sitä sylissään ja viitata tietä ja viedä sitä eteenpäin. Hän tahtoo aina sitä tehdä.

Hän ajatteli, etsi, toivoi ja mietiskeli, millä tavalla se oli tapahtuva. Sitten hän sai kuulla eräässä mysteriossa, että on semmoinen mahdollisuus, että ihminen voi tulla enkeliksi, voi mennä enkelijärjestöön ja voi tulla pääenkeliä oman kansansa näkymättömäksi johtajaksi. Ja Väinämöiselle selvisi se, että "siksi tahdon minä tulla. Näkymättömissä tahdon olla, mutta tahdon rakastaa kansaani ja viedä sitä eteenpäin." Ja kun se oikein selvisi hänelle nuoruusvuosinaan eräässä inkarnatsioonissa pitkiä aikoja ennen Kristusta, silloin hän tiesi tai sai tietää mestariltaan, että hänen pitää nyt hakea kaksitoista ystävää itselleen, kaksitoista opetuslasta itselleen. Ei ainoastaan opetuslasta, vaan ystävää, jotka olivat valmiit uhraamaan itsensä Suomen kansan tulevaisuuden puolesta ja hänen puolestaan. Heidän piti yhtyä siihen ajatukseen, että hän tulkoön johtajaksi. Ja sitten hänellä oli jo ystäviä ennestään ja oli niin järjestetty, että ne kaikki syntyivät juuri suomalaisen heimoon yhden inkarnationin aikana ennen Kristusta. Hän sai ne ikäänkuin ympärilleen nuo kaksitoista ystävää ja yhdessä he sitten kehittivät ja innostuivat tuosta aatteesta, että "tahdomme uhrata itsemme Suomen heimon hyväksi ja koota kansan Suomen heimosta, joka voi saada jotain aikaan. Tahdomme rakastaa tätä kansaa ja viedä sitä eteenpäin." – Tämä oli ennen Kristusta.

Ja sitten heidän työnsä kärjisty siihen, että he siellä Euroopassa eräässä metsässä yöllä säännöllisesti pitivät kokouksiaan. Ja he kaikki istuivat ympyrässä ja Väinämöinen keskellä ja nuo kaksitoista lauloivat loitsuja ja mantroja. He lauloivat loitsuja, jotka vaikuttivat Väinämöisen ruumiiseen. Heidän kaikkien ajatukset olivat kohdistuneet Väinämöisen ruumiiseen. Hän taas tajunnassaan kohosi ulos, ylös ruumiistaan ja heidän laulaessaan hän sitten nousi korkeimpaan taivaaseen tajunnassaan. Ja tämä uudistui yhtämittaa joka viikko ja kuukausi monen vuoden aikana. Ja lopulta Väinämöinen sitten noustessaan tuonne ylös saavutti semmoisen mestarivihkimyksen, joka avasi hänelle tien myöskin enkelimaailmaan, ja nuo toiset, hänen ystävänsä vain iloitsivat siitä, että heistä nyt yksi oli saavuttanut semmoisen korkeuden. Ja Väinämöinen syntyi sitten kerran vielä ja johdatti kansansa pois juuri tänne Pohjolaan meren poikki, Itämeren poikki – ei Venäjän kautta – nykyiseen Suomeen. Hän oli siis täällä, kun suomalaiset muuttivat tänne, mutta sitten hän muutti pois. Ja hän muutti juuri taivaaseen. Hänestä tuli pääenkeli, joka johtaa Suomen kansaa.

Ja mitä tuli noista kahdestatoista, jotka olivat auttajia hänelle ja joita ilman hän ei olisi voinut kohota Suomen kansallishaltiaksi? He jäivät hänen auttajikseen. Mutta kun he eivät kaikki siirtyneet enkelijärjestöön, he jäivät ihmisiksi ja syntyivät silloin tällöin maailmaan, myöskin muuante kuin Suomeen. Mutta he myöskin näkymättömässä maailmassa olivat aina Väinämöisen ympärillä ja palvelivat häntä. Kaksitoista on hänellä ystävää, jotka ovat kuin pääauttajia, kaksitoista kuin ritaria ja Väinämöinen on kuin kuningas vertauskuvallisesti. He ovat hänen auttajiaan, eli hän sitten missä tahansa täällä maan päällä. Ja en malta olla mainitsematta, että yksi niistä auttajista on juuri se yksilö, joka ilmestyi täällä meillä viime vuosisadalla – Elias Lönnrotin nimellä. Hänellä oli suuri tehtävä, koska hän oli niin lähellä Väinämöistä, sillä tämä Kalevala on pyhä kirja. Ei Lönnrot ole pannut sinne mitään vaan. Hän ei ollut kylläkään tietoinen, mikä on hänen asemansa Väinämöisen suhteen ja mikä Väinämöinen oli. Se olisi raskauttanut häntä liiaksi. Mutta kuitenkin hän oli päivätajunnassaan niin tietoinen, että hän osasi laatia Kalevalan. Ei kukaan muu olisi voinut siihen kyetä. Ne voivat kyllä pyyhkiä jonkun sanan pois ja lisätä jotain j.n.e., mutta ei kukaan olisi osannut sitä rakentaa. Joku runoilija olisi pannut siihen omiaan, ja taas tiedemies olisi tehnyt sen niin kuivaksi. Mutta kun Lönnrot laati sen, on se kuin muistopatsas meille. Ja meidän on ymmärrettävä, että Väinämöinen on inspiroimassa aina takana kaikkia maalareita, runoilijoita, säveltäjiä, ketä tahansa, jotka tahtovat olla vastaanottavaisia Suomen kansan sisimmille pyrkimyksille. Hän on inspiroimassa niitä kaikkia

ja hän pitää silmällä niitä joitakin myös. Niitä on ollut kyllä aina joskus. Tiedän esimerkiksi kyllä, että Eino Leino oli hyvin lähellä Väinämöistä ja hänen inspirationsa alainen. Samoin oli Topelius, Runeberg, Snellman ja kaikki suuret miehemme – samalla tavalla Sibelius. He ovat kaikki olleet Väinämöisen välittömän inspirationsin alaisia, ja vielä ne, jotka elävät toisessa maailmassa.

VÄINÄMÖINEN JA KRISTUS

Esitelmä 12. 3. 1933

Kristus ja kansallishaltia -esitelmässä viime sunnuntaina koetin esittää, kuinka meidän Suomen kansallishaltiamme, jota olen nimittänyt ja jota hyvällä syyllä voidaan nimittää Väinämöiseksi, kuinka hän oli alkuaan yksi Suomen heimon yksilöistä, joka aivan erikoisesti tahtoi rakastaa ja auttaa tätä heimoa ja kuinka hän sitten erinäisten pyrkimysten ja ponnistelujen avulla tuli nostetuksi enkelijärjestykseen ja kuinka hän sitten sai tehtäväkseen varjella ja johtaa tätä Suomen kansaa semmoisena erikoisena Suomen heimon edustajana. Tähän Suomen kansaan, tähän Väinämöisen johtamaan valtakuntaan, jos niin sanoisimme, epäilemättä myöskin kuului joitakin muitakin kuin ainoastaan meidän Suomen maan kansamme. Tulimme viime sunnuntaina esitelmässäni kohtaan, jossa sanoin, että nyt tahdon kertoa eräästä huomattavasta asianhaarasta, ja se jäi nyt sitten tämänpäiväiseksi aiheeksi. Olen tätä esitelmää nimittänyt nimellä Väinämöinen ja Kristus, koska nyt juuri näemme, kuinka Väinämöinen tuli itseasiassa lähelle Kristusta.

Tahdon sitten myöhemmin tässä esitelmässäni kertoa, miten se tapahtui, mutta nyt ensiksi tahdon vain todeta, että kesinä 1917, 1918 ja 1919 minulle aivan erikoisella tavalla selvisi asia, josta en ollut niin selvillä ennen, että Väinämöinen Suomen kansallishaltiana oli antanut itsensä Kristuksen palvelukseen. Hän oli siis tullut, jos niin tahdomme sanoa, kristityksi. Ei kristityksi missään jokapäiväisessä, dogmaattisessa merkityksessä, vaan kristityksi siinä merkityksessä, että hän tahtoi seurata Kristusta, tahtoi seurata Jeesus Kristusta sillä tavalla kuin Jeesus Kristus itse täällä eläessään maanpäällä oli neuvonut ihmisiä häntä seuraamaan. Jeesushan aina sanoi, että se ei ole mitään, jos huutaa häntä Herraksi ja Mestariksi, emmekä kuitenkaan tee, mitä hän käsklee. Ainoastaan semmoinen ihminen on todella hänen seuraajansa ja todella hänen ystävänsä, joka tekee, mitä hän on käskenyt, joka ennen kaikkea tietää, mitä hän on käskenyt, sillä kuinka me voisimme tehdä ja elää Jeesus Kristuksen käskyjen mukaan, jollemme tiedä, mitkä ne käskyt ovat. Kristikunta ei sitä tiedä, yleensä ja yleisesti katsoen. Poikkeustapauksia on tietysti aina. Saattaa olla joku kirkko ja seurakunta tässä kristikunnassa, joka tietää, mitä Jeesus Kristus on opettanut. Mutta yleisesti katsoen voimme sanoa, että kristikunta on sangen tietämätön Jeesuksen opetuksista.

Minun täytyy tässä omasta kokemuksestani mainita esimerkki, joka selvästi todistaa tämän. Me tiedämme nyt, me, jotka olemme tutustuneet evankeliumeihin, me tiedämme, että Jeesuksen ensimmäinen käsky vuorisäärnassa on: "Älä vihastu, älä suutu". Kun minä olin lapsi, olin erikoisen altis suuttumukselle. Minulla oli arvatenkin erikoisen tulinen veri, etelämaalainen veri, joka ei sietänyt mitään vastahakoista, ei mitään vääryyttä. Kun näin vääryyttä tehtävän itselleni tai toiselle, niin julmistuinkin ja suutuinkin. Kukaan ei milloinkaan minulle mitään sanonut. Ei koulussa opetettu, että suuttuminen olisi millään tavalla kielletty. Sitä saatettiin pitää rumana, se ei ollut erikoisen kaunista, ei oikein hienoa, mutta ei kukaan tiennyt, että suuttuminen olisi mitään ihmiselle erikoisesti väärää tai semmoista, jota hän ei saisi tehdä. Hän ei saa suuttua ja vihastua, jos hän tahtoo olla ihminen. Sitä ei kukaan tiennyt ja ei kukaan siis voinut sitä minulle opettaa. Päinvastoin näin, kuinka ihmiset ympärilläni, puhumattakaan lapsista, loukkaantuivat ja suuttuivat ja kiivastuivat. Se oli niin tavallista silloin, niinkuin se on epäilemättä aina ollut ja on vieläkin. Ei kukaan pannut siihen mitään erikoista merkitystä ja huomiota. En minäkään tietysti lapsena liioin ymmärtänyt mitään. Ei minulla ollut elossa äitiä, joka olisi siinä suhteessa epäilemättä voinut ohjata ja auttaa asioita. Minä olin siis kauhea suuttumaan. Olin sitten neljätoista vuotias, kun kerran taas kauheasti suutuinkin, ja merkillistä oli, että silloin jo panin merkille — luultavasti moni ihminen on voinut huomata sen — että itse tahdoin noin, että minun nyt pitää suuttua. Nyt on vääryys tapahtunut, ja nyt sitä täytyy suuttua. Oli kuin olisin veivannut jotain itsessäni ja päästänyt jotain auki, niin se pani koko olemukseni väreilemään ja aaltoilemaan. Ei ollut mikään konsti suuttua. Silloin siis olin neljätoista vuotta.

Yhtäkkiä kuulin äänen. Ei se ollut kukaan tässä ulkonaisessa maailmassa, vaikkakin se ääni kuului aivan korvani juuressa. Kuulin hyvin lempeän, mutta samalla mahtavan ja käskevän äänen: "Mitä varten sinä suutut? Ei sinun tarvitse koskaan suuttua. Vihastuminen on aivan turhaa. Siitä eivät asiat parane. Et sillä maailmaa paranna, etkä itseäsi." – Nuo sanat toivat silloin sieluuni merkillisen riemun ja rauhan tunteen, ja minä näin siinä silmänräpäyksessä, että turha on suuttua. Ei ole mitään merkitystä sillä, että suuttuu. On ihmiselle luonnollisempaa ja parempi, että hän säilyttää tyyneytensä. Se oli niin suggestiivinen tuo ääni, sen vaikutus oli niin suuri, että minun täytyy sanoa, että ei olisi tullut kysymykseen seuraavan kymmenen vuoden aikana, että minä ikinä olisin suuttunut. Vaikka ennen olin aivan suuttumuksen vallassa, niin nyt osasin täydellisesti hillitä itseäni, niin etten millään tavalla sydämessäni suuttunut, enkä ulkonaisesti, vaan aivan osasin hillitä itseäni, ja se johtui vain siitä, että tunsin heti niin suurta riemua, kun se ihmeellinen ääni oli sanonut minulle, ettei tarvitse koskaan suuttua.

Sitten vasta noin neljä vuotta myöhemmin sain tietää, että se oli Jeesuksen käsky. Minä olin jo ylioppilas, kun sain sen tietää. Ei kukaan ollut minulle sitä ennen sanonut. Minä elin kristikunnassa, kävin lapsena kirkossa, kuuntelin hyvin hartaasti, ja olin yhteen aikaan hyvin uskonnollinen. Ei kukaan osannut sitä sanoa, että Jeesus oli kieltänyt meitä vihastumasta. Eihän hän ole tarkoittanut sillä mitään leikkiä. Minä käännyin aivan kuin hengessäni kokonaan pois tästä kristikunnasta. Minusta se oli niin ääretöntä humbuugia, niin ihmeellistä petosta, että kristikunta ja kaikki sen kirkot nimittivät itseään kristillisiksi ja ihmiset kutsuivat itseään kristityiksi, ja eivät kuitenkaan tienneet, mitä Jeesus oli opettanut. Koulussa saimme päinvastoin kuulla jostain aivan erikoisesta vihasta ja vihastumisesta, joka suorastaan oli oikeutettua, se oli teologinen viha. Viha on vielä paljon enemmän kuin suuttumus. Täytyy vihata, sanottiin koulussa, ihan jumaluusopillisella tavalla vihata. Täytyy vihata niitä, jotka tahtovat esittää väärää oppia. Minä huomasin, että Jeesus olisi siis ensimmäinen, jota tämä teologinen viha olisi kohdannut. Jos kirkon kaikki ruhtinaat ja papit pysyvät omissa dogmeissaan, niin silloinhan heidän täytyy vihata Jeesusta, joka on opettanut päinvastaisia asioita kuin mitä he opettavat. Sentähden tämä oli minulle hirvittävä herämys ja yllätys.

Väinämöinen oli tullut todellisella tavalla kristityksi. Hän tahtoi seurata Jeesusta. Hän tahtoi siis vaikuttaa kansaansa niinkuin Kristuksen apostoli, hän tahtoi inspiroida kansansa kulkemaan Kristuksen jäljissä. Ja ero on hyvin suuri. Se oli todella suuri herämys Väinämöiselle, kun hän ymmärsi, mitä Jeesus Kristus oli opettanut. Hän oli aivan kasvanut ennen monen, monen inkarnationin aikana ihmisenä siihen käsitykseen, että miehen tunnusmerkki on uljuus ja rohkeus ja voiman käyttö. Sentähden hän esimerkiksi osasi käyttää miekkaa vihollista vastaan. Hän oli aivan eläytynyt siihen maailmankatsomukseen, että kansat ovat toistensa kanssa vihamiehiä, taikka saattavat olla, taikka ovat kuin olojen pakosta. Kansat eivät kaikki tahdo mahtua tänne maan päälle, ja sentähden ne valloittavat toistensa maita ja sortavat toisiaan. Väinämöinen oli siis tottunut ajattelemaan, että miehen korkein kunto oli juuri tämä miehen oikea käyttö kansan ja kaiken oikean ja hyvän puolesta. Kaikki ne, jotka eivät tahtoneet antaa minun kansani elää rauhassa, levitä niinkuin se tahtoi, kaikki ne semmoiset olivat vihollisia, ja heitä vastaan piti siis taistella, heidät piti voittaa.

Niin oli Väinämöisen maailmankatsomus aina ollut, ja kun Väinämöinen sitten sai oppia tuntemaan Kristuksen opin, kun Väinämöinen istui Kristuksen jalkojen juuressa, niinkuin voisimme sanoa, niin silloin hän näki muistissaan noin, että kun hän aikaisemmin tutki ruhtinasmysterioita eräässä inkarnationissa ennen Kristusta kyllä, mutta vähän ennen Kristusta, niin hän kyllä kuuli puhuttavan suuresta Buddhasta, itämaiden suuresta Buddhasta, ja oikeastaan nekin mysteerit, joissa hän oli oppilaana, olivat buddhalaisia hengeltään. Niissä opetettiin, niinkuin Buddha oli opettanut, että viha ei koskaan lopu vihalla, vaan ainoastaan rakkaudella. Silloin oli Väinämöinen, taikka se yksilö, jota olemme nimittäneet Väinämöiseksi, tuntenut sisässään merkillistä vastakaikua. Hän ajatteli: "Tämäpä on merkillistä. Minä en ole uskonutkaan miehen voimaan niin paljon kuin sanan ja tiedon voimaan." Hän tunsu sisässään silloin, että hänen sydämessään oli jotakin, joka kammoi väkivaltaa ja miekkaa ja joka rakasti taas sitä valtaa, jonka ihminen saavuttaa, kun hän voittaa itsensä. Hän saavuttaa silloin valtaa, mutta aivan väkivallatonta valtaa sanoissaan,

teoissaan ja esiintymisessään, semmoista valtaa, joka ei turvaudu aseihin. Väinämöinen oli tämän ymmärtänyt silloin noita ruhtinasmysterioita tutkiessaan, ja hän oli ollut iloinen siitä. Mutta hän ei ollut ymmärtänyt vielä sitä koko laajuudessaan, semmoisen katsantokannan merkitystä. Väinämöinen ei osannut silloin nähdä ja ymmärtää, että sillä Buddhan opilla olisi mikään suurempi kantavuus, että se olisi ollut käänteentekevä ihmiskunnan historiassa.

Kuten tiedämme, niin se olikin juuri valmistavaa työtä. Buddha valmisti tietä Kristukselle. Nyt voi tuntua noin melkein ihmeelliseltä, että Buddha itse asiassa selvemmin opetti, että ei pidä käyttää aseita esimerkiksi. Buddhan oppi oli selvempi sota-asioissa. Alussa ei Buddha ottanut ollenkaan sotilaita vastaan opetuslapsipiiriinsä. Ei kukaan saanut tulla buddhalaiseksi, joka oli sotilas. Sitten Buddha muuttui ja ymmärsi, että ihminen on eroitettava ammatista. Hän otti sitten myöhemmin sotamichiäkin vastaan opetuslapsikseen. Buddha opetti siis erikoisen tarkasti väkivaltaa vastaan. Taas kun ajattelempa Kristusta, niin moni sanoo, että eihän Jeesus Kristus aivan selvästi opettanut, että ei saa sotia. Päinvastoin on koko kristikunta sotinut niin kauheasti. Ei koskaan ole missään niin sodittu kuin kristikunnassa, ja niin suurella innolla ja innostuksella. Eihän Jeesus Kristus opettanut sotaa vastaan. Tämä onkin sangen merkillinen kohta, että Kristuksen edeltäjä ja tienraivaaja, Buddha, oli tätä erikoisesti painostanut. Mutta kuitenkin on myös Jeesus Kristus sen selvästi opettanut, kun tutustuu hänen oppeihinsa, käskyihinsä, kun tutustuu hänen henkeensä.

Kristus oli käänteentekevä tapahtuma ihmiskunnan historiassa. Kristus oli jumalallinen inkarnatsioni. Kristus muutti maailman kulun. Hän muutti historian, ja sentähden hänen tekonsa, hänen elämänsä, hänen esiintymisensä ja olemisensä oli vielä suurempi, merkillisempi kuin hänen sanansa, toisin sanoen emme pääse aivan selville hänen opeistaan ja sanoistaan, jollemme pääse yhteyteen hänen pyhän henkensä kanssa. Hän oli itse niin suuri okkultinen todellisuus, että hän muutti maailman. Sentähden meidän täytyy tulla hänen henkensä yhteyteen oikein ymmärtääksemme, tajutaksemme, että Jeesus Kristuskin opetti samaa kuin Buddha ja samalla vielä enemmän. Sillä Jeesus Kristus opetti ja näytti, että Buddhan opetukset valmistivat sitä suurta muutosta näkymättömissä, jonka Kristus sai aikaan, näkymättömässä ensin ja sitten vähitellen tässä näkyväisessä maailmassa. Tämän Väinämöinen ymmärsi.

Väinämöinen näki juuri tämän, sillä tämä asia on kyllä selvempi ymmärtää näkymättömässä maailmassa, kun kerran on siinä kotonaan, kun ei ole personallisen ihmistajunnan rajoittama. Jos joku meistä hyppäisi näkymättömään maailmaan ja säilyttäisi tämän personallisen tajuntansa eikä se olisi okkultisesti kyllin kehittynyt, niin me emme mitään siellä sen erikoisemmin näkisi emmekä ymmärtäisi. Me emme voisi ymmärtää elämän hengestä sen syvällisemmin personallisella tajunnallamme kuin täälläkään. Päinvastoin, jos siellä joutuisimme yhteyteen elämän suuremman todellisuuden kanssa, niin me saisimme aivan kuin jonkunlaisen sielullisen halvauksen, me melkein kuolisimme sielullisesti. Niinhän on sanottukin, niinkuin muistatte, "nähdä Jumala ja kuolla". Jos ei nimittäin osaa Jumalaa nähdä, nähdä totuus yhtäkkiä, se kyllä silloin tappaa meidät, jos emme ole tässä tajunnassamme ja personallisuudessamme valmistaneet itseämme. Sentähden ei meille olisi mitään hyötyä siitä, jos meidät äkkiä temmattaisiin näkymättömään maailmaan näkemään, miten asiat ovat, jollemme ole itseämme valmistaneet. Sentähden meidän elämämme kuoleman jälkeen ei koskaan mene pitkää matkaa personallisuuden ulkopuolelle. Silloin kun se alkaa mennä taivaissa suurella voimalla, niin personallisuus kuolee.

Nyt Väinämöinen tietysti oli semmoinen henkilö, semmoinen olento, joka oli aivan personallisuudesta luopunut. Hän ei ollut mikään inhimillinen personallisuus. Hän oli kyllä ollut inhimillinen yksilö. Hän ainoastaan riemuitsi ja ymmärsi enemmän, kun hän pääsi suurempien totuuksien yhteyteen. Hän saattoi nähdä selvästi, että ihmiskunnan historia on käynyt jonkun ahtaan portin lävitse Jeesus Kristuksen ilmestymisen kautta ja nyt me kuljemme hitaasti mutta varmasti kohti suurempaa tulevaisuutta. Sentähden Väinämöinen on, niinkuin sanottu, pitänyt Kristusta silmiensä edessä, Kristus-ihannetta ja sitä tulevaisuutta, jota hän toivoo Suomen kansalle ja Suomen heimolle. Siihen sisältyy silloin niin tärkeänä kohtana juuri tuo oppi, jos niin voisin sanoa, väkivallasta luopumisesta, siis sodan voittamisesta kulttuurin avulla.

Nyt voimme kysyä, niinkuin minäkin kysyin, millä tavalla Väinämöinen joutui kosketuksiin näiden asioiden kanssa. Meidän ei pidä ajatella, että näkymättömässä maailmassa olisi paljon helpompi kuin tässä näkyväisessä ottaa kaikesta selvää ja joutua jos minkäläisten asioiden kanssa yhteyteen. Päinvastoin, näkymättömässä maailmassa se on vaikeampaa. Täällä me voimme esimerkiksi matkustaa toiseen maahan ja tutustua sen sivistykseen. Me voimme täällä oppia eri kieliä ja lukea erilaista kirjallisuutta. Me voimme täällä ensin kuulla jostain vihitystä ja lähteä sitten hänen opetuksiaan kuulemaan ja me voimme silloin myöskin torjua kaikkea ja me voimme tuntea sisässämme, ettemme välitä niistä asioista, emme välitä noista opetuksista. Me olemme vapaat tekemään miten tahdomme. Näkymättömässä maailmassa ei ole aivan niin. Siellä ei ilman muuta voi katsella, vaikkakin näkymättömässä maailmassa on juuri enemmän asioita auki meidän katseellemme, mutta me emme voi katsella sitä, mikä on meille vierasta, se pysyy meille suljettuna. Väinämöisellä ei kukaties ollut mitään erikoista syytä ajatella buddhalaista elämänihannetta joksikin ihmiselämän laiksi. Hän ei osannut sitä tehdä ilman muuta. Hän ei siellä näkymättömässä maailmassa ilman muuta joutunut kosketuksiin Jeesus Kristuksen kanssa, vaan se tapahtui erikoisen tapahtuman kautta.

Minäkin olin sitä miettinyt ja kysynyt, mutta olin vain saanut ikäänkuin semmoisen vastauksen, että "kyllä tuo asia itsestään selviää, kun on aika. Ei sinun tarvitse sitä urkkia". Sitten tapahtui pieni tapahtuma (tämä on kuin satu tai anekdootti). Minulla on eräs iäkäs ystävä toisessa kaupungissa täällä Suomessa, ja vuonna 1920 syyskuussa lähdin häntä katsomaan. Minä en ollut häntä kovin kauan tuntenut ennen sitä, mutta meistä oli kuitenkin ennättänyt tulla ystävät. Me olimme panneet yhteistyön alulle. Minä menin häntä nyt siis katsomaan. Me lähdimme sitten yhdessä eräänä kauniina syyskuun iltana kävelemään. Meidän kanssamme oli eräs toinenkin meikäläinen hyvä ystävä, taisi olla kaksikin. Hän on muuten nytkin täällä mukana. Me kävelimme siis, ja hautausmaa on myös siinä mäessä, jota kuljemme. Sitten tuo vanha ystäväni rupeaa kertomaan, että hänellä oli tässä kerran hyvin kummallinen tapaus. Hän oli eräänä iltana kulkenut tätä samaa tietä hautausmaan ohi ja silloin äkkiä kuullut puhetta, hyvin äänekästä puhetta. Hän oli pysähtynyt katsomaan, mutta ei ollut nähnyt mitään. Se puhe tuli lähemmäksi, ja hän ymmärsi, että kaksi olentoa puhui keskenänsä. Näkymättömiä ne olivat fyysiselle silmälle. Nämä kaksi olentoa seurasi häntä ja puhuivat hyvin äänekäästi, mutta sitten äkkiä häipyivät. Ystäväni oli ollut koko lailla ihmeissään, sillä hän ei ollut ymmärtänyt heidän puhettaan. – Tällä tavalla kertoi ystäväni kulkiessamme tämän hautausmaan sivuitse. Ja silloin minä samalla näin jotain, minä sain vastauksen yhteen kysymykseeni. Minä en aivan heti kertonut, mitä näin, mutta kysyin sitten hetken kuluttua ystäväältäni: "Puhuivatko ne tähän suuntaan?" Sitten minä matkin jotain puhetta. Ei se ollut mitään kieltä, mutta matkin jotain kieltä, jota en nyt osaa matkia. Se kieli, jota matkin, oli jonkunlaista vanhaa hebrean tai aramean kieltä. Kohta ystäväni vastasi minulle: "Se oli aivan tuohon suuntaan." Eihän hän tietysti mitään sanaa muistanut, ja minä rauhoitin häntä ja sanoin, etten minäkään mitään sanaa osannut. Puhuivatko ne tähän suuntaan? Hän sanoi, että ne puhuivat juuri siihen suuntaan. Hyvä on, minä sanoin. Tämä on hyvin merkillinen asia, minä sanoin, ne ovat kaksi deevaolentoa. Ne eivät ole ihmisiä eikä vainajia, vaan ne ovat kaksi deevaolentoa, kaksi enkeliolentoa, jotka ovat Palestiinasta kotoisin, jotka ovat ennenmuinoin olleet siellä Palestiinassa. He kuuntelivat Jeesus Kristuksen opetuksia, puheita ja saarnoja ja liittyivät hänen opetuslapsikseen. Tuommoinen suuri opettaja ja vapahtajaolento puhuu myöskin aina näkymättömille olennoille eli siis enkeleille, jumalille ja haltioille ja kuolleille vainajille. Näinhän aivan nimenomaan kerrotaan Buddhasta. Nyt oli Jeesuksen opetuslapsiksi liittynyt m.m. nämä kaksi deevaa, nämä kaksi haltiaolentoa. Kun Jeesus sitten lähetti opetuslapsiaan ympäri eri paikkoihin, niin hän sanoi näille kahdelle deevalle, että heidän on lähdettävä pohjoiseen, siihen ja siihen maahan. Sitten Kristuksen kuoleman jälkeen jolloin kulloin nämä deevat muuttivat tänne Suomeen ja saivat asua täällä ja vaikuttaa täällä näkymättömissä. Heidän erikoistehtävänsä oli, kun Väinämöinen tuli kansallishaltiaksi, kertoa hänelle Kristuksesta, sillä Väinämöinen tietysti oli heti tietoinen ja lähti tarkastamaan kaikkia alamaisiaan, siis toisin sanoen vainajia, enkeleitä ja jumalia, jotka kuuluivat hänen piiriinsä, ja silloin nämä deevat, jotka olivat Palestiinasta ja jotka olivat Jeesuksen opetuslapsia, saivat tilaisuuden kertoa Kristuksesta. Tämä oli suuri apu Väinämöiselle, ja sen perästä hän tietysti istui Jeesuksen jalkojen juuressa.

Näin minä selitin tuossa kulkiessani ja tunsin, että tuo vanha ystäväni oli hyvin tyytyväinen. Hän näytti minulle muistiinpanonsa. Hän kirjoitti nimittäin joka päivä muistiin kaikki, mitä hänen Mestarinsa oli sanonut ja mitä hän oli nähnyt näkymättömässä maailmassa. Nyt tuo ystäväni näytti minulle yhden päivän muistiinpanot. Ne oli kirjoitettu noin kuukausi aikaisemmin. Tuohon muistiinpanokirjaansa hän oli kirjoittanut, että hän oli erikoisesti kysynyt Mestariltaan, että mitä nuo olennot olivat ja mitä ihmeellistä kieltä ne olivat puhuneet, ja silloin Mestari oli vastannut: odota, kunnes Ervast tulee sinulle selvittämään. – Tämä oli todella kuin ihme, mutta se on erittäin tavallista okkultisessa maailmassa. Tämmöistä kyllä tapahtuu ja silloin tietysti kyseessäolevat henkilöt tulevat iloiseksi, kun he saavat kuin jonkunlaisen vakuutuksen siitä, että asia on oikein.

Väinämöinen oli kyllä tehnyt pieniä yrityksiä silloin tällöin, ja minun kokemukseni eivät ole muuta kuin pari yritystä tällä vuosisadalla. Ensimmäisellä kerralla en edes tiennyt, että se oli Väinämöinen, sillä en tiennyt mitään kansallishaltioista ja semmoisista. Se oli vuonna 1905. Se oli siis silloin, kun oli n.s. suurlakko. Se oli silloin kuin Väinämöisen puolelta yksi yritys, joka onnistui. Väinämöinen nimittäin erikoisesti silloin tahtoi, että voitettaisiin henkisesti, ainoastaan sanan ja hengen avulla, eikä miekalla, voitettaisiin semmoinen valmistava vapaus, suurempi itsenäisyys. Tämä henkinen voitto oli ainoastaan mahdollinen sen kautta, että silloin Suomen kansa kieltäytyi itse mitään väkivaltaa tekemästä. Tämmöiset asiat ovat tietysti hirmuisen vaikeita, ja kuinka voi odottaa, että yksi kansa, jossa on kaikenlaisia elementtejä, että se voisi jollain ratkaisevalla hetkellä kieltäytyä väkivaltaa tekemästä, mutta on myöskin vanha elämän laki semmoinen, ettei tarvitse kaikkien yhdessä kansassa olla tietoisia asiasta. Mutta jos on, niinkuin Vanhassa Testamentissa kerrotaan, vaikkapa vain 50 000* vanhurskasta, niin voi pelastus tulla. Jos on joku joukko ihmisiä, jotka henkisesti käsittävät jonkun asian, niin silloin voidaan kyllä sen heistä lähtevän henkisen voiman avulla hillitä ja taltuttaa toisia ihmisiä. Nyt oli vuonna 1905 Väinämöisellä käytettävään siksi paljon yksimielistä henkivoimaa, että hän todella sai kaiken verenvuodatuksen estetyksi.

Minä en nyt voi tämmöisessä julkisessa esitelmässä kertoa mitään detaljeja, mutta minä voin sanoa, että se asia on minulla tiedossa. Tiedän, että oli niin, että henkiseltä taholta voitiin saada asiat menemään rauhallisesti. Sen nojalla Väinämöinenkin tuli iloiseksi ja ajatteli, vaikka hän ehkä ei voinut täydellisesti uskoa, mutta ajatteli ainakin mahdollisuutta, että vielä voisi niin tapahtua eteenkinpäin. Yhtenä hetkenä hän riemastuksella ajatteli, että kukaties on hetki lyönyt, jolloin me voimme astua Europan näyttämölle ja pelastaa koko maailman. Mutta sitten tuli maailmansota ja silloin tietysti Väinämöinenkin rupesi epäilemään, että voisiko nyt meidän kansamme vielä mihinkään kyetä, voisiko se näyttää tietä Europan toisille kansoille. Kuitenkin kun aika läheni kriittistä kohtaa kesällä 1917, niin Väinämöinen ajatteli, että pitää yrittää, jos vielä sentään olisi yksimielinen joukko Suomen kansassa, joka ymmärtäisi, mikä ääretön tilaisuus heille annetaan nyt, kun maailmansota loppuu. Nyt me voisimme pelastaa maailman. Me voisimme näyttää maailmalle, että väkivallassa ei ole mitään voimaa.

Tämä oli kuin hetkellinen riemastus Väinämöiselle: olisiko hetki lyönyt? Mutta se ei ollut lyönyt. Minä en tässä yhteydessä voi kertoa yksityiskohdista, mutta minä sanon vain, että taas tiesin, kuinka asiat olivat, ja nyt tällä kertaa paljon selvemmin kuin ennen. Nyt minä jo tunsin Väinämöisenkin.

Väinämöinen olisi tahtonut, että olisi joukko, joka olisi aivan selvästi tiennyt, että nyt ei pelasta Eurooppaa mikään muu kuin rakkaus. Jos me voisimme rakastaa, jos me voisimme olla yksimielisiä hyvydessämme, silloin voisimme pelastaa Europan. Mutta se ei käynyt. Se oli sängen merkillinen huomio, että edellisellä kerralla vuonna 1905 se, mikä meissä oli miestä, totteli naista, miehet tottelivat vähän naisten hyviä, naisellisia inspiratsioneja, mutta toisella kerralla vuonna 1918 se, mikä meissä on naista, totteli miestä, miehet ottivat johdon käsiinsä ja kaikki meni hullusti. Väinämöinenkin teki sen havainnon ja huomion, niinkuin jokainen voi tehdä, että henkisesti katsoen ei nyt enää pitäisi olla valtaa miesten itsekkyydellä ja

* [Näin esitelmän kopiassa, vrt. 1. Moos. 18:24-32]

raakuudella, vaan se aika saisi olla lähellä, jolloin naisten luonnollinen hyvyys, rakkaus, lämpö ja hellyys pääsee oikeuksiinsa. Se on ainoa, joka voi maailman pelastaa. Miesten kova, sydämetön oikeudentunto ei pelasta. Täytyy olla mukana naisen hellä ja lempeä käsi.

Se nainen on meissä jokaisessa, niinkuin mies on meissä jokaisessa. Miestä on enemmän etualalla miehissä ja naista etualalla naisissa. Mutta se on naisten suuri erehdys, jos he antavat arvoa ainoastaan itsekkäälle väkivallalle. Ennen maailmassa saattoi olla paikallaan, että naiset jumaloivat miehissä heidän väkivaltaisuuksiaan ja heidän rohkeuttaan ja komeuttaan, mutta se ei ole enää paikallaan, ei sisäisesti katsoen. Naisten pitäisi nyt kääntää mielensä toiseen suuntaan ja tehdä itselleen toinen kuva miehestä ja hänen uljuudestaan ja rohkeudestaan ja sankaruudestaan. Tämän Väinämöinen hyvin selvästi huomasi, ja voimme melkein leikkisästi sanoa, että jos hän hieman kadotti uskonsa miehiin, niin hänen uskonsa naisiin taas lisääntyi. Hän näki, että naisissa on toivoa. On toivoa siitä, että naiset oppivat ymmärtämään oman pohjimmaisen ja syvimmän luonteensa, että he oppivat tietämään, mitä äiti on ja mitä tyttö on, mikä on todellinen nainen. Silloin he samalla kuin tulevat tuntemaan todellisen naisellisen itsensä, he luovat itselleen oikean kuvan siitä miehestä, joka vastaa tätä naista, tätä uutta, hienoa tulevaisuuden naista. Silloin he äiteinä kasvattavat noita uusia miehiä.

Emme voi yhtäkkiä loihkia maailmaa puhtaaksi, emme voi yhtäkkiä tehdä miehistä, jotka ovat luonnostaan raakoja ja väkivaltaisia, emme voi yhtäkkiä tehdä heistä kaikista oikein rauhallisia ja kesyjä olentoja, sillä sitähan on miehen itsensäkin tahdottava. Paljon on tietysti miehiä, jotka ymmärtävät näitä asioita, mutta tie kuitenkin kulkee sillä tavalla tässä ihmiskunnassa, että nainen ottaa vastaan pyhän hengen ja sitten hän synnyttää pojan, jota hän voi kasvattaa pyhässä hengessä. Väinämöinen on sillä tavalla täällä Suomen kansassa asettanut toiveensa naisiin. Sehän merkitsee tietysti myöskin miehiin, sillä hän toivoo, että miehet tulevat oikein miehiksi, toisin sanoen siis ihmisiksi.

Väinämöisellä on itseasiassa erinomainen auttaja näkymättömässä maailmassa ja kaikilla, jotka siihen suuntaan tahtovat työtä tehdä. Se on madonna, Jeesuksen äiti. Katolinen kirkkohan palvoo kovin madonnaa. Se on Jeesuksen äiti, joka on myöskin enkelimaailmassa. Hän on vähän samanlaatuinen olento kuin Väinämöinen. Hän liittyi myöskin enkeleiden joukkoon ja on kaikkien Jeesuksen seuraajien, todellisten uskovaisten henkisenä yhdistäjänä. Hän aivan kuin lähettää sitä pyhää henkeä, joka Kristuksesta lähtee, kaikille ja auttaa ihmisiä hädässä pyhää henkeä saamaan.

Tämmöinen puhe on tietysti hirmuisen kömpelöä, kun me koetamme fyysisillä käsitteillä tuoda esiin jotain, joka on näkymättömässä maailmassa, joka on aivan henkistä, aivan semmoista sisäistä, voimaperäistä, näkymätöntä laatua.

PEKKA ERVAST

KALEVALAN AVAIN

HELSINGISSÄ 1916 " TEOSOFINEN
KIRJAKAUPPA JA KUSTANNUSLIIKE

SUOMALAISTA SALATIEDETTÄ I.

KALEVALAN AVAIN

KIRJOTTANUT

PEKKA ERVAST

HELSINGISSÄ 1916
TEOSOFINEN KIRJAKAUPPA JA KUSTANNUSLIIKE

TAMPEREELLA 1916,
TAMPEREEN SENTRAALIKIRJAPAINOSSA.

SISÄLLYS:

	Siv.
Alkusana	2
<i>I. Kalevala pyhänä kirjana:</i>	
1. Mitä Kalevala on.....	3
2. Kalevala pyhänä kirjana.....	7
3. Kalevalan avain.....	10
<i>II. Kalevalan mysteeritietoa:</i>	
4. Eikö muinaissuomalaisten uskonto ollut animismia?	13
5. Ihmisiä vaiko jumalia?.....	17
6. Pyhä kolminaisuus.....	20
7. »Neitseestä syntynyt»	23
8. Luomistyö.....	26
9. Pelastustyö.....	32
10. Lemminkäisvoimat.....	36
11. Lemminkäinen — Kristus.....	40
12. Ilmarisvoimat	43
13. Ilmarinen, tuli ja rauta.....	47
14. Ilmarinen ja Sampo	53
15. Jälleensyntyminen.....	57
16. Tuonelan tuvilla	61
17. Väinämöisen soitto.....	67
<i>III. Kalevalan sisäistä siveysoppia:</i>	
18. Tiedon tie.....	74
19. Joukahainen.....	78
20. Aino	82
21. Lemminkäinen	86
22. Ilmarinen.....	89
23. Ansiotyöt.....	92
24. Tuonelan joutsen.....	95
25. Pohjan häät.....	99
26. Kultainen neito	103
27. Pohjan neidon nuorempi sisar	108
28. Hengen miekka	113
29. Venematka	118
30. Kanteleen soitto.....	122
31. Sammon ryöstö.....	127
32. Viimeiset epäilykset.....	131
33. Viimeinen taistelu.....	135
<i>IV. Kalevalan magiaa:</i>	
34. Mitä magialla tässä tarkotamme	141
35. Ennen ja nyt: kaksi ihmistyyppiä	146
36. Atlantilaista magiaa Kalevalassa.....	151
37. Aikojen vaihteessa	155
38. Väinämöinen ja Aino	158
39. Marjatta.....	162
40. Marjatan poika ja Väinämöinen.....	166
<i>V. Väinämöisen paluu:</i>	
41. Väinämöinen ja Suomen kansa	170

ELLAS LÖNNROTIN MUISTOLLE

ALKUSANA.

Tämä kirja puolustaa ja kunnioittaa kaikkea sitä Kalevalassa, jota nykyaikainen sivistyksemme enimmäkseen pitää tuulesta temmattuna: sen satuja, sen ihmeitä, sen liotteluja, sen luonnottomuuksia, ja lukija bavaitssee ensi riviltä, että kirjain tekijä on tosissaan.

Tuntien oman vähäpätöisyytensä niiden oppineiden rinnalla, jotka ovat Kalevalaa tutkineet ja selittäneet, ei tekijä tähän työhön olisi uskaltanut ryhtyä, ellei hänellä olisi vakaumus ja näkemys siitä, että Kalevalan todellinen sisältö sittenkin on jäänyt oppineilta huomaamatta.

Tällä sanallaan hän ei suinkaan väitä, että hänen oma tietonsa Kalevalan todellisesta sisällöstä olisi tyhjentävä tai erehtymätön; hänen käsityksensä on epäilemättä sekä vaillinainen että korjauksia kaipaava, mutta oikein ymmärrettynä se avaa uusia uria vastaiselle tutkimukselle. Ja koska tekijä ei tunne — paitsi H. P. Blavatskyn viittauksia »Salaisessa Opissa» ja eräässä aikakauskirja-artikkelissa »Kalevala, suomalaisten kansallisepos», joka on suomeksi julkaistu Tietäjässä 1909 — muita tämänlaatuisia kokeita kuin Martti Humun (M. Ramstedtin) broshyyrin »Kalevalan sisäinen perintö», joka oli ylimalkaista ja johdannollista laatua, Herman Hellnerin kirjoituksen »Kalevala ett teosofisket diktvärk», joka on painettu Teosofisk Tidskrift'issä 1904, ja Rudolf Steinerin Helsingissä huhtikuun 9 p:nä 1912 pitämän esitelmän »Das Wesen nationaler Epen mit speziellem Hinweis auf Kalevala», painettu manuskriptina samana vuonna, rohkenee hän toivoa, että tätä hänen tutkielmaansa otettaisiin vastaan edes jononkin määrin sillä anteeksi antavalla suopendella, jota yleensä ensimmäiselle yritykselle suodaan. Jos kohtalo myöntää, toivoo tekijä saavansa tulevaisuudessa tutkimuksissa laajemmin ja seikkaperäisemmin syventyä moniin suomalaista salatiiedettä koskeviin aineihin, joita hän tässä on vain alustavasti kosketellut.

Sillä, kuten Kalevala sanoo:

*Ei sanat salahan jona,
Eikä luottehet lovehen,
Mahti ei jona maan rakohon,
Vaikka mahtajat menevät.*

Sammatissa elokuulla 1916.

Tekijä.

I.

KALEVALA PYHÄNÄ KIRJANA.

Ilman seitsenbaaraisen symbologian apua ei mitään vanhaa pyhää kirjaa voida oikein ymmärtää. Symbologia on tutkittava jokaiselta puoleltaan, sillä jokaisella kansalla oli omintakeinen ilmaisutapansa.

H. P. Blavatsky.

KALEVALA PYHÄNÄ KIRJANA.

1.

MITÄ KALEVALA ON?

Kysymykseen, mitä Kalevala on, tulemme tässä kirjassa vastaamaan tavalla, joka luultavasti on outo ja uusi useimmille lukijoille. Tulemme heti esittämään Kalevalasta, sen synnystä ja sisäisestä arvosta mielipiteen, joka hämmästyttää sekä oppinutta että oppimatonta lukijaa. Tulemme sitten kirjassamme pitkin matkaa selvittämään ja puolustamaan mielipidettä, ja jätämme hyväntahtoisen lukijan arvosteltavaksi, onnistuuko meidän vakuuttaa häntä sen oikeudesta vai jääkö hän yhä ihmettelemään ja kukaties paheksumaan ylen outoa kantaamme.

Ennenkuin annamme oman vastauksemme kysymykseen, mitä Kalevala on, tahdomme parilla sanalla muistuttaa lukijan mieleen, mitä meillä yleensä on Kalevalasta arveltu ja mikä tieteellisten tutkijain kanta kysymyksessä on.

Kalevalan suuri »esille-uneksija» Elias Lönnrot uskoi, että Kalevalassa kuvastui esi-isäimme muinainen permalainen sivistys. Sen runoista astui elävänä esiin kuva Suomen kansan menneisyydestä, tämän kansan uskonnosta ja elämistavoista, sen pyrkimyksistä, ihanteista ja sankareista. Lönnrotin usko tarttui toisiin: Kalevalaa alettiin pitää lähteenä Suomen kansan muinaisuuden tutkimiselle sekä kotona että ulkomailla. Kalevalan mukana levisi ympäri sivistyneen maailman Suomen kansasta maine ja kaikkialla alettiin huomata, että tuolla kaukana Pohjolassa asuu pieni korpikansa, joka on luonut eepoksen, jommoisista on harvoja maailmassa. »Mikä runollinen kansa», kulki kuiskeena yli maiden ja mantereitten, »mikä menneisyys sillä on takanaan! Missä onkaan sen historia! Sankarien ja tietäjien kansa!»

Tämä valtava innostus herätti Suomen kansan vuosisataisesta unestaan. Suomalaiset tunsivat itsensä yhtenäiseksi kansaksi, koska heillä oli yhteinen menneisyys ja tuon yhteisen menneisyyden mahtava muistomerkki. Kuinka luonnollista, että tätä ensimmäistä uskonnollis-runollista heräymystä seurasi toinen, Snellmanin valtiollis-kielellinen. Suomen kansa oppi itsensä tuntemaan ja tiesi paikkansa maailman näyttämöllä. Aleksanteri I:sen profetalliset sanat olivat toteutuneet: Suomen kansa oli noussut kansakuntien joukkoon.

Nyt elämme toisessa ajassa. Innostus on laimennut. Kalevala ei ole enää, mitä se oli ennen. Kyllä sitä pidetään kansallisena eepoksena ja kyllä sitä kouluissa luetaan, mutta tieteellisellä taholla se on kadottanut pätevyytensä historiallisena lähdekirjana. Kalevalassa ei kuvastukaan vanha permalainen sivistys. Lönnrotin usko oli Suomen suuren Eliaan unelmaa vain.

Kalevalassa ei kerrota mistään kadonneesta kulta-ajasta. Kalevala on runokokoelma. Se kertoo kansamme onnen haaveista, siitä kesämaasta, joka eli kansamme mielikuvituksessa. Se todistaa vain, mikä

voimakas, mikä kuolematon laulunhenki aina on ollut Suomen kansalle ominainen.

Tätä nykyistä kantaansa tieteelliset tutkijamme perustelevat sillä, että Kalevala, kuten sanottu, on runokokoelma, ei yhtenäinen eepos, joka semmoisena olisi säilynyt kansan muistissa. Kansa on lukuisissa toisnnoissa, eri paikoissa, eri aikoina, laulanut Väinämöisestä, Ilmarisesta, Lemminkäisestä ja niiden urotöistä; toinen laulaja on toisesta asiasta kertonut, toinen toisesta. Elias Lönnrot kokoili ja keräili näitä runolauluja; hän oli ensimmäinen, joka väsymättömällä innolla ja uskolla samoili Karjalan laulumaita, sai sanan sieltä, toisen täältä, sommitteli kuulemansa yhteen ja rakensi runoista kokonaisuuden. Mitä ennen häntä Porthan, Lencqvist, Ganander, Becker, Topelius vanhempi y. m. olivat tehneet, oli ollut enimmäkseen hajanaista valmistustyötä. Mutta Lönnrotin jälkeen on tehty uusia keräilymatkoja ja tieteellisesti tarkattu Lönnrotin käsikirjotuksia ja muistiinpanoja ja päästy siihen lopulliseen selvyyteen ja varmuuteen, mikä nyt on vallalla Kalevala-tutkimuksessa. Lönnrot oli itse viimeinen suuri runojen laulaja. Hän oli niin kalevalaisen hengen läpäisemä, että hän kykeni siihen, mihin ei kukaan ennen häntä ollut kyennyt: luomaan miltei yhtenäisen eepoksen hajanaisista runokatkelmista. Hän uppoutui Suomen kansan henkeen, itsensä unohtaen, siinä määrin, että hän — Eino Leinon sanoilla — oli »silloisen Suomen itsetietoon tullut kansallishenki». ¹ Kalevala oli sentähden hänen työtänsä, vaikkei hän ollut runojen tekijä.

Tarkempi tutkimus on myös paljastanut, että Kalevalan runot eivät ole yhtä vanhoja, eivät samalta alkuaajalta. Toiset ovat pakanallisia, toiset kristityltä ajalta; viimeinen — 50:s runo — esim. on varmasti kristillinen. Näin ollen on mahdotonta pitää Kalevalaa kaukaisen menneisyyden historiallisena muistomerkkinä. Tietysti siinä näkyy piirteitä Suomen kansan elämästä ja ennen kaikkea selviä piirteitä kansan uskonnollisesta eli paremmin sanoen taikauskos-runollisesta elämänsomuksesta, mutta nämä piirteet eivät kuvasta puhdasta pakanallista aikaa, vaan kuuluvat pakanuuden ja kristinuskon vaiheeseen, niin että mitä Kalevalassa ihailimme, se on tutkimuksen valossa katsottuna »runollisesti verhottua kristinuskoa», kuten prof. K. Krohn sanoo. ²

Onpa äskettäin lausuttu semmoinenkin väite, ettei Kalevalan sisällys oikeastaan ole Suomen kansan hengen tuotetta, vaan germanilaista lahjatavaraa. Länneistä päin tuli tänne kuninkaita ja sankareita. He toivat mukanaan runoja ja lauluja muinaisista tietäjistä, ja heistä itsestään sepitettiin runoelmia. Kalevalan sankarit täten eivät ole olleet suomalaisia, vaan vieraita viikinkejä, ja Suomen kansan tietäjähaaveet ovat muualta kotoisin, ei kansamme sydämeistä.

Kas siinä lyhyesti esitettynä tieteellisen tutkimuksen tähänastiset saavutukset. Jos ne todella pitäisivät paikkansa, olisi Lönnrotin työ syvemmin katsottuna tehty jotenkin tyhjäksi. Jäljellä olisi hänen Kalevalastaan vain runokokoelman kaunis muoto ja taiteellinen sommittelu, ja Kalevalan kansallinen merkitys kuuluisi jo menneisyyteen: se teki tehtävänsä viime vuosisadan herätystyössä, nyt se voidaan asettaa hyllylle muinaismuistojen joukkoon.

Mitä tästä sanoisivat Kalevalan todelliset ihailijat ja Suomen kansallisaatteen ystävät? Mihin joutuisivat heidän ihanat näkynsä Suomen kansan muinaisesta kulttuurista, mihin heidän haaveensa ja heidän toivonsa Suomen tulevaisuudesta? Vaikeroiden saisi heidän kansallinen sydämensä huutaa: »kuka enää kykenee haavojani parantamaan? onko miestä missään, joka loisi minuun uutta uskoa?»

Nyt on meidän vuoromme astua näyttämölle. Nyt me, jotka näemme Kalevalassa semmoista, mitä toiset eivät vielä ole aavistaneet, jotka uskomme Kalevalasta sitä, mitä se itse Väinämöisestäään uskoi, nyt me saamme korottaa äänemme ja huutaa — omallekin sydämelle: »ole rauhassa! Mitään ei ole menetetty, sillä mitään ei ole vielä ollut löydettyäkään. Eivät edes tieteelliset saavutukset vielä ole lopussa. Vielä tullaan tekemään huomioita ja löytöjä, jotka kumoovat nykyisiä johtopäätöksiä. Mutta mitä niistä!

¹ Suomalaisia kirjailijoita. Helsingissä 1909, Otava. Siv. 24.

² Suomalaisten runojen uskonto. H:gissä 1915, Suom. Kirj. Seura. Siv. 360.

Kalevalan todellinen arvo on toisaalla. Sen todellinen arvo on sen omassa salatussa sisällyksessä.»

Ja kun nyt tahdomme esittää uuden ja oudon mielipiteemme Kalevalasta, saatamme syystä kysyä, ajatellen tutkimuksen kansalliseen sydämeemme iskemiä haavoja: tarvitaanko miestä niitä parantamaan? Eikö Kalevala itse kelpaa lääkäriksi? Eikö taudin parantajaa voisi löytää sieltä, mistä itse tautikin on keksitty? Jos Kalevala tieteellisesti analysoituna kumoaa kansalliset haaveemme, ehkä se toisella tavalla analysoituna paljastaa meille totuuden haaveiden takaa! Ehkä Kalevala on kokonaan toisenlainen kirja kuin miksi tiedemiehet ovat sitä luulleet. Ehkä se on verrattavissa niihin kirjoihin maailmankirjallisuudessa, joita kutsutaan pyhiksi. Ajatelkaamme vähäsen. Jos Kalevala tämmöisenään olisi ollut olemassa pakanallisena aikana, minkähänlaisessa arvossa Suomen kansa olisi sitä pitänyt? Eikö kansa siinä olisi nähnyt itseään kuin kuvastimessa, nähnyt paraimmat pyrkimyksensä, ikuisimman itsensä? Eikö se Kalevalasta olisi hakenut mielelleen lohdutusta ja neuvoa, sydämelleen iloa, tunnilleen rauhaa? Epäilemättä. Kalevala olisi ollut sille kallein aarre, isien pyhä perintö. Kalevala olisi ollut sille raamattu, pyhä kirja.

Ja jos niin olisi ollut silloin, miksi emme nyt saisi asettua samalle kannalle? Miksi emme nyt lähestyisi Kalevalaa pyhänä kirjana? Miksi emme nyt sitä tutkisi toisella tavalla kuin tavallista kirjaa?

Onhan uudesta testamentista väitetty, että sen historiallinen pätevyys on kovin hatara. Jeesuksen olemassaoloakin on epäilty. Mutta onko tämä vähentänyt uuden testamentin henkistä arvoa? Onko se syössyt kristikunnan epätoivoon? Ei ollenkaan. Kristikunta ei ole uskossaan järkkynyt. Se uskoo Jeesukseen, koska uusi testamentti hänestä todistaa. Ja miksi uusi testamentti hänestä todistaa? Siksi että se on elävä kirja. Paras vastamyrry on lukea uutta testamenttia. Kun sitä lukee — ei niinkuin nenäkäs kriitikko, joka etsii historiallisia heikkouksia, vaan — ihmisenä, joka vilpittömästi etsii totuutta, minkä kirja mahdollisesti voi antaa, silloin uusi testamentti itse puhuu puolestaan. Silloin kristitty tunnustaa sydän riemua uhkuen: testamentti on pyhä, sillä se avaa henkisen näköni; Jeesus on elävä, sillä hän herättää minussa elämän.

Entä jos nyt Kalevalan laita olisi sama? Jos sekin olisi pyhä kirja sille, joka oikeassa hengessä osaisi sitä lukea?

Niin, — niin meidän tekisi mieleemme väittää, ja sitä seikkaa olisi hieman tarkastettava. Olisi saatava selville, missä merkityksessä Kalevala voisi olla »pyhä kirja».

KALEVALA PYHÄNÄ KIRJANA.

Ennen kaikkea: mitä on pyhä kirja? Onko niin sanoaksemme teknillistä määritelmää pyhästä kirjasta, määritelmää, joka ei ole häilyvän ominaisuuksien luettelemista, vaan kohdalleen sattuva ja täsmällinen?

On. Mutta ennakkoluuloinen uskovainen tai piintynyt materialisti ei sitä ymmärrä. Ainoastaan sanan tosi merkityksessä vapaamielinen ihminen ymmärtää pyhän kirjan teknillisen määritelmän.

Missä suhteessa näet uskovainen ja materialisti voivat ottaa toisiaan kädestä? Siinä, että molemmat asettavat inhimilliselle tiedolle rajoja. Molemmat myöntävät, että ihmisen tietopiiri ulottuu laajalle aineellisessa ja näkyväisessä maailmassa: avaruuksia hän on kaukoputkellaan mitannut ja mikroskopillaan hän on silmälle näkymätöntä pienoismaailmaa tutkinut; ei ole rajaa hänen tiedoillaan maapallon näkyväisestä elämästä eikä hän usko olevan paljon salattua järkensä silmältä ihmisen sielumaailmassakaan. Mutta molemmat ovat yhtä mieltä siitä, että vissien rajojen toiselle puolelle ihmisen tietämiskyky ei ulotu. Ei kykene ihminen ratkaisemaan kuoleman arvoista, ei tutkimaan näkymätöntä maailmaa, ei kasvoista kasvoihin puhuttelemaan elämän antajaa ja luoja. Ero on vain siinä, että uskovainen sanoo: Jumala on kieltänyt meitä tutkimasta niitä, joita emme voi tietää, kun sitävastoin materialisti halkaisee gordilaisen solmun yhdellä iskulla ja huudahtaa: näette nyt, ettei mitään solmua ollut! Ei ole tutkittavaa kuoleman tuolla puolen eikä näkymättömässä maailmassa, sillä näkymätöntä maailmaa ei ole ja kuoleman tuolla puolen irvistää tyhjiys.

Ei huomaa korskea materialisti, että hän ennen aikaisesti tempaa tiedon valtikan käteensä ja väittää suurimman salaisuuden tietävänsä, kun hän kuolemalta elämän kieltää, eikä huomaa sokea uskovainen, että hän ehdoin tahdoin pitää silmänsä ummessa elämän tiellä kulkiessaan, vaikka ehkä olisi tilaisuudessa niitä selko selälleen avaamaan.

Sentähden ihmisen täytyy olla todella vapaamielinen voidakseen myöntää, että ihmisen tieto mahdollisesta saattaa ulottua kauemmas kuin mitä se jokapäiväisissä oloissa ulottuu. Ainoastaan henkisesti vapaa ihminen saattaa tunnustaa: kukaties — niin, luultavasti ihmisen tieto voi käsittää asioita, jotka tuntuvat yliluonnollisilta. Sanoohan apostoli: ihmisen henki, joka kaikkia tutkistelee, Jumalan syvyiksiäkin.

Ymmärtääksemme, mitä pyhä kirja on, täytyy meidän asettua tälle kannalle ja myöntää, että ihminen ehkä voi saavuttaa yliluonnollista tietoa.

Mitä syytä meillä on semmoiselle kannalle asettua? Selvä historiallinen syy. Kaikilla tunnetuilla kansoilla on ollut henkiset jättiläisensä, arvotuksentapaiset ihmisensä, jotka ovat väittäneet tietävänsä enemmän kuin tavalliset kuolevaiset: suuret filosofit ja ajattelijat, suuret runoilijat ja profetat, suuret jumalanpojat ja vapahtajat. Jos Jeesuksesta on tehty jumala, ei syy ollut hänen; ihmisen pojaksi hän itseään kutsui. Jos Jeesuksen olemassaoloa epäiltäisiin, on Buddhan elämä historiallisesti varma. Ja Buddha sanoi, niinkuin sanoi evankeliumein Jeesus, niinkuin opettivat Indian viisaat: seuratkaa minua, sillä minä tiedän totuuden.

Kun näiden suurten tietäjien elämä on silmäimme edessä, ei meillä ole oikeutta epäillen sanoa: mistä tiedämme, että he tiesivät? Vapaina ihmisinä saamme korkeintaan sanoa: niin, ehkä he tiesivät, mutta kuinka me voimme tietää, että he tiesivät? Ovatko jälkeensä jättäneet mitään todistajaa?

Tämä kysymys vie meidät silloin pyhien kirjojen ääreen. Pyhät kirjat ovat tietäjien todistuskappaleita. Millä tavalla? Siten, että niihin on kätkeytyä tietäjien viisaus. Mutta miten sen voimme tietää? Me

näemme sen, kun tieto herää meissä itsessämme.

. . . Kun tieto herää meissä itsessämme? Tämähän on rohkea väite. Voiko siis ihminen meidänkin päivinämme saavuttaa yliluonnollista tietoa? Tottakai. Ja millä tavalla? Miten hän tietoon voi päästä? Kulkemalla sitä tietä, jota pyhissä kirjoissa neuvotaan.

Tämä todistelumme näyttää todella käyvän kehässä. Ja kuitenkin se on aivan loogillinen. Jos ihminen etsii totuutta sillä tavalla kuin jossakin pyhässä kirjassa opetetaan, hän pääsee totuuden tietoon. Ja kun hän on päässyt tietoon, hän näkee, että pyhä kirja todella on pyhä, koska siihen oli elämän ja kuoleman viisautta kätkeyty. Ja koska pyhään kirjaan on viisautta kätkeyty, on alkuperäisinä viisauden tallettajina ollut viisaita tietäjiä. Siis tietäjiä on ennenkin ollut olemassa.

Kuinka nyt määrittelimme pyhää kirjaa? Pyhä kirja on kirja, johon on kätkeytynä elämän ja kuoleman jumalallisia mysterioita, kirja, joka osaa neuvoa totuuden etsijälle tien näennäisesti yliluonnolliseen tietoon.

Jos nyt Kalevala olisi pyhä kirja, missä merkityksessä tämä on ymmärrettävä? Ei suinkaan sillä tarkotettane, että Kalevalan joka lauseessa, ehkäpä joka sanassa on kätkeytyä viisautta? Ei suinkaan, pois semmoinen oikeaoppisuuden koneellisen inspiratsioonin teoriaa muistuttava käsitys pyhästä kirjasta. Ei kirjain ole pyhä, ei muoto ole ikuinen. »Puustavi kuolettaa, mutta henki tekee eläväksi.» Pyhiä ovat kirjassa vissit suurenmoiset mieli- ja ajatuskuvat. Muoto, joka niitä verhoo, on milloin alkuperäisen puhdas, milloin lisäyksillä kirjailtu. Ajatuskuvat ovat kotoisin mysterioista ja ilmituovat samaa ikuista viisautta kuin toistenkin pyhien kirjojen ajatuskuvat.

Olettakaamme nyt, että Kalevala tässä merkityksessä on pyhä kirja.³ Mitä Kalevala silloin todistaa?

Se todistaa silloin, että Suomen kansassa joskus ennen — tai myöhemmin — on elänyt tietäjiä. Se todistaa, että Suomen kansa on — ainakin ollut — henkisesti sivistynyt kansa, koska sen keskuudessa tietäjiä on voinut syntyä. Se todistaa, että Suomen kansalla on menneisyyttä takanaan. Mitättömäksi häipyä olettamus, etteivät Kalevalan sankarit olisi olleet suomalaisia. Kalevalan runollinen muoto on aito suomalainen. Mutta kuinka Suomen kansa olisi saattanut lahjottaa muodon vieraille mielikuville ja säilyttää niitä muistissaan? Kansan omassa sydämessä on tiedon kukka puhjennut ja kansan oma kieli on sen ihanuudesta kertonut, niinkuin Kalevala itse laulaa Väinämöisestä:

Vaka vanha Väinämöinen
Elelevi aikojansa
Noilla Väinölän ahoilla,
Kalevalan kankahilla,
Laulelevi virsiänsä,
Laulelevi, taitelevi.
Lauloi päivät pääksytysten,
Yhytysten yöt saneli
Muinaisia muisteloita,
Noita syntyjä syviä,
Joit' ei laula kaikki lapset,
Ymmärrä yhet urohot
Tällä inhalla iällä,
Katovalla kannikalla.

³ Suomalainen sana *runo* on sama kuin ruotsalainen *runa*, joka on vanha goottilainen sana ja alkuaan merkitsee „salaisuus, salainen tieto“ ja „loitsu“, vaikka se sittemmin tarkoitti riimukirjaimia.

3.

KALEVALAN AVAIN.

Jos nyt oletamme, että Kalevala on pyhä kirja, että se sisältää salaisia tietoja elämästä ja kuolemasta ja neuvoa näiden tietojen saavuttamiseksi, kuinka silloin tavallinen lukija, jolla ei itsellään ole ylikuonnollisia tietoja, voi tämän seikan huomata? Onko hänellä ollenkaan tältä kannalta katsoen hyötyä Kalevalan lukemisesta?

Tunnustaa täytyy, että tavallista lukijaa tässä kohtaa vaikeus. Hän ei osaa nähdä Kalevalan salattua viisautta. Häntä viehättää Kalevalan muodollinen kauneus, sen runollinen henki, sen taiteellinen aisti. Kalevalan luonnon- ja henkilökuvaukset vetävät vertoja maailmankirjallisuuden parhaimpiin, sen aito inhimillinen sävy kohottaa sen korkeammalle monta vanhan testamentin kirjaa esim. Mutta mistä päästä kiinni Kalevalan salaiseen sisältöön, mistä päättää, etteivät sen tarunomaiset kertomukset esim. Sammosta ja sen ryöstöstä ole paljasta taikauskoista mielikuvittelua? Kalevala on todella kuin lukittu kirja ja tarvittaisiin jonkinlainen avain sen ymmärtämiseksi. Tietäjä-ihmisellä saattaa olla tämä avain itsessään, mutta tavalliselta lukijalta se puuttuu. Mistä hän sen voi löytää?

On pyhiä kirjoja, joita on verrattain helppo lukea. Semmoinen on esim. uusi testamentti. Tällä emme tarkota, että kuka tahansa heti osaisi lukea uutta testamenttia pyhänä kirjana. Pelkäämme pahoin, että monet monet lukijat eivät koskaan ole edes aavistaneet, millä tavalla heidän rakas testamenttinsa on pyhä. Tarkotamme vain, että jos totuuden etsijä on kyllin tarkkaavainen, hän verrattain helposti omin päin keksii, millä tavalla uutta testamenttia on luettava ja mitä ihmeellisiä salaisuuksia tämä pyhä kirja silloin paljastaa.⁴

Tämä on helppoa, sentähden että uusi testamentti pääasiallisesti on opas, joka neuvoa, miten ihmisen tulee pyrkiä totuuden tietoon. Uusi testamentti on kirjoitettu ajalla ja ihmisille, joille tiedon tie vaaroineen ja vaikeuksineen sai tulla yleisemmin tunnetuksi, koska älyllinen sivistystaso ihmiskunnassa oli nousemaan päin. Vanhemmissa kulttuureissa taas tiedon tien olemassaolo oli enemmän tunnettu, mutta yksityiskuvaukset sen luonnosta ja askelista pidettiin salassa, ikäänkuin takavarikossa opettajien ja tietäjien luona. Pyhät kirjat vanhoilta ajoilta ovat niin muodoin enimmäkseen verhotut suurempaan salaperäisyyteen ikuisia totuuksia esittäessään.

Kalevala — vaikka kirjana uusi — kuuluu sisältönsä puolesta vanhoihin mysterio-oppaihin. Sen tärkein puoli on tietenkin kuvaus, minkä se antaa tiedon tiestä, tapa, millä se neuvoa totuutta etsimään. Mutta samalla se sisältää paljon suuremmassa mitassa kuin esim. evankeliumit kuvauksia niistä tiedoista, joita totuudenetsijä tietäjäksi kohotessaan on saavuttanut, toisin sanoen kuvauksia näkymättömän maailman oloista ja olennoista eli siitä empiiris-metafyysillisestä maailmankatsomuksesta, mikä tietäjällä on.

Jotta tavallinen lukija voisi ymmärtää Kalevalaa mystilliseltä kannalta, tarvittaisiin siis vain, että hänellä olisi vihiä tietäjien maailmankatsomuksesta. Silloin hänen kädessään olisi avain, jolla hän kykenisi vääntämään auki Kalevalan ja muiden pyhien kirjojen lukkoja. Ja kun kerran selviäisi Kalevalan mystillinen tausta, ehkei sitten olisi voittamattoman vaikea oppia erottamaan Kalevalan osviittoja tiedon tien suhteen.

Onko nyt tällöisen avaimen hankkiminen mahdollista? On, meidän päivinäme se ei ole mikään mahdottomuus, sillä on olemassa maailmankatsomus, johon kuka tahansa voi tutustua ja joka väittää olevansa tietäjien oma. Vaikkemme pitäisi sitä kuin työskentelyhypoteesina, on meillä siitä tutkimuksissamme apua. Sangen pian me kuitenkin voimme havaita, että viisailta ja tietäjillä, mikäli

⁴ Olemme kirjassa *Jeesuksen salakoulu (Helsingissä 1915)* koettaneet antaa mahdollisimman selviä viittauksia tähän suuntaan.

tiedämme, on ollut sama maailmankatsomus, ja että se kaikissa uskonnoissa on kulkenut salaisena viisautena, uskontojen esoteerisena puolena. Tämä maailmankatsomus on n. k. teosofinen, jonka ensimmäinen julistaja meidän ajallamme oli H. P. Blavatsky. Madame Blavatskyn »Salainen Oppi» y. m. teokset ja rikas teosofinen kirjallisuus eri kielillä tekee selkoa teosofisesta maailmankatsomuksesta. Tämä nykyaikainen teosofia ei ole mikään opinkappalejärjestelmä. Se on vain piirteitä tietäjien ja viisasten maailmankuvasta, katkelmallisia piirteitä, kuten H. P. Blavatskyn oli tapana sanoa. Mutta nuo piirteet ovat niin olennaisia, että ne sinään muodostavat eheän maailmankuvan.

Jos lyhyesti tahtoisimme kuvata tätä aikain viisautta, sanoisimme »Salaisen Opin» mukaisesti, että se puhuu 1) ehdottomasta jumaluudesta, joka on kaiken ilmenneen elämän ilmenemätön pohja ja perusta, jonka koskemattomaan rauhaan hyvä ja paha uppoutuvat kuin meren syvyyteen; 2) ilmenneestä jumalasta eli n. k. kolmiyhteisestä Logoksesta, joka tuo ilmi kaikki hengen ja aineen, hyvän ja pahan vastakohtat ja ristiriidat ja realisena todellisuutena on maailman lukemattomien olentojen, jumalien ja muiden, yhteistajunta; 3) aikakautisuuden laista, joka säätää, että luominen ja hävittäminen, elämä ja kuolema, päivä ja yö lakkaamatta seuraavat toisiaan, niin että ihmisenkin elämä on yhä uudistuva vaihtelu elämästä kuolemaan ja kuolemasta elämään (ihmisen n. k. jälleensyntyminen), kunnes hän jumalallisen tiedon ja viisauden saavutettuaan vapautuu eli pelastuu syntymään pyörästä; 4) ikuisen tasapainon ja syysuhteen laista, jonka mukaan ei pieninkään voimanpurkaus maailmankaikkeudessa mene hukkaan, vaan kantaa seurauksensa samalla pettämättömällä varmuudella kuin se itsekin oli määrätystä syystä aiheutunut (n. k. karman laki); 5) viisasten ja tietäjien olemassaolosta, n. k. salaisesta veljeskunnasta, joka valvoo ihmiskuntamme kohtaloa ja kehitystä ja tarpeen vaatiessa sitä näkyväisestikin auttaa esim. jonkun lähettinsä välityksellä.

Nämä asiat selvenevät yksityiskohtaisemmin lukijalle, kun ryhdymme Kalevalan runoja tutkimaan, ellei hän jo ole teosofiseen maailmankatsomukseen perehtynyt. Nyt riittää tieto, että teosofinen maailmankatsomus on se avain, joka avaa Kalevalan runojen vertauskuvallisen merkityksen.

Tutkimuksemme jakautuu luonnonmukaisesti kolmeen osaan. Ensimmäisessä valaisimme aikain viisauden antamalla valolla muutamia runoja tai runokatkelmia nähdäksemme, että Kalevalankin älyllishenkisenä taustana on sama maailmankatsomus kuin toistenkin pyhien kirjojen; tarkastamme Kalevalan jumaloppia, luomiskertomusta, kuolemankäsitystä j. n. e. Toisessa osassa teemme ensiksi selkoa Kalevalan inhimillisestä kehityspsykologiasta, tarkastamme, millä tavalla Kalevala neuvoo meitä totuutta etsimään ja tiedon alkupäähän pääsemään; ja toiseksi koetamme luoda silmäyksen jumalallisen ihmisen korkeampaan henkikehitykseen, n. k. pyhyden eli tiedon salaiseen tiehen, niin pitkälle kuin sitä Kalevalassa on kuvattu. Kolmannessa osassa vihdoinkin otamme lyhyesti käsitelläksemme Kalevalan magiaa eli tiedon tiellä saavutetun »yliluonnollisen» taidon käyttämistä maailmassa.

Lukija tietysti hämmästy sanoistamme. »Sisältäisikö Kalevala niin korkeita ja syviä asioita? Enemmän ja merkillisempää kuin yksikään runolaulaja lienee aavistanut! Ei ainakaan Elias Lönnrotilla ollut tästä aavistusta.» Luultavasti ei. Mutta me elämme nyt uudessa ajassa. Materialismin hyökyaalto on sivuuttanut meidät. Olemme taas henkisyiden harjalle nousemassa. Spiritualistinen elämänymmärrys hiipii ihmisten sieluihin. Uusi aika kohottaa ansaittuun arvoonsa vanhoja pyhiä kirjoja ja paljastaa meille niiden kätkeytyjä rikkauksia. Kalevalakin lausutaan tervetulleeksi sisariensa joukkoon.

Madame Blavatsky ei menetellyt ajattelemattomasti eikä umpimähkään, kun hän pääteoksensa »Salaisen Opin» ensimmäisen osan motoksi valitsi muutamia säkeitä vanhasta indialaisesta Rig Veedasta ja toisen osan motoksi asetti otteita Kalevalan ensimmäisestä runosta. Eikä hän erehtynyt sanoessaan: »Kalevalan syvempi ja esoteerisempi merkitys on taistelu valon ja pimeyden, hyvän ja pahan välillä. Kalevalaiset silloin edustavat valoa ja hyviä voimia ja pohjolaiset pahoja voimia. Verrattakoon tätä Ormusdin ja Ahrimanin, arjalaisten ja rakshasein, pandujen ja kurujen väliseen taisteluun.»⁵

⁵ Suomen Kansalliseepos. Tietäjä 1909, siv. 79.

II.
KALEVALAN MYSTERIOTIETOA.

TEOLOGINEN, ANTROPOLOGINEN JA SOTERIOLOGINEN AVAIN.

KALEVALAN MYSTERIOTIETOA.

4.
EIKÖ MUINAISUOMALAISTEN USKONTO
OLLUT ANIMISMIA?

Kun hyväntahtoinen lukija on toipunut siitä hämmästyksestä, mihin tähänastinen esityksemme on hänet heittänyt, nousee hänen mielessään epäily. Hän pudistaa päätään ja huudahtaa: »hullutustahan on tämä puhe Kalevalasta pyhänä kirjana! Vanhat suomalaisethan olivat uskonnoltaan animistejä ja manisteja, s. o. luonnon ja vainajainpalvojia, ja heidän tietäjänsä olivat noitia ja poppamiehiä. Tuosta pakanallisesta taikauskosta on vasta kristinusko meidän kansamme pelastanut.»

Totta tosiaankin. Uudempi Kalevalaa ja muinaissuomalaisten elämäkatsomusta käsittelevä tieteellinen kirjallisuus antaa ehdottomasti tukea lukijan epäilyksille. Ottaaksemme tuoreimman esimerkin: Kaarle Krohn lausuu toimittamansa »Suomensuvun uskonnot» -julkaisun alkulauseessa nimenomaan: »vertaileva tutkimus on tullut siihen tulokseen, että kaikille suomalais-ugrilaisille kansoille yhteinen uskonnonmuoto on omien manalle menneitten esi-isien palvonta.»⁶ Saman oppineen mieltäkiinnittävä teos »Suomalaisten runojen uskonto», joka muodostaa yllämainitun julkaisun ensimmäisen osan, tekee sitten kohta kohdalta selkoa esi-isiemme uskonnollisista käsityksistä, kuvaten suomalaista tietäjää taikatemppuineen, tuonela asujaimineen, luontoa haltioineen, ja myös laajalti kristillisten oppien vaikutusta vanhoihin pakanallisiin käsityksiin. Muinaissuomalaisten henkinen elämä saa täten tieteellisen nimityksensä: se on animismia, koska suomalaiset elävöittivät luontoa ja ikäänkuin varustivat sitä sielulla (*anima*), se on manismia, koska he palvoivat vainajain henkiä (*manes*); lisäksi se on shamanismia, koska he uskoivat, että yliluonnollisia voimia oli muutamilla valituilla poppamiehillä (*shaman*). Kuinka näin ollen Kalevala voisi olla pyhä kirja kuten esim. raamattu? Kalevalassa tietenkin kuvastuu esi-isiemme animismi ja shamanismi: loitsuja täynnä on Kalevala ja palvovia tunteita luontoa kohtaan!

Onko nyt tällä vastaväitteellä kumottu meidän alkuperäinen lausuntomme Kalevalasta? On ehkä kristillismielisten ja materialistein kannalta katsoen, mutta ei mitenkään omasta mielestämme.

Tämän kirjottaja ei ole mikään Kalevala-oppinut sanan akatemiallisessa merkityksessä. Jos hän rohkenee säilyttää oman kantansa ja lausua julki mielipiteensä, vaikka hyvin tietää oppineen maailman toistaiseksi pysyttelevän vastakkaisessa leirissä, ei tämä perustu hänen muka tekemiinsä laajempiin tieteellisiin tutkimuksiin. Semmoisiin hänellä ei ole ollut tilaisuutta eikä kykyä. Hänen oma rohkea kantansa perustuu aivan toisenlaisiin tutkimuksiin; minkäkaltaiset nämä tutkimukset ovat, käynee tästä kirjasta selville. Sitä hän vain tahtoo painostaa, että hän on aivan vakuutettu oman kantansa totuudesta, samalla kuin hän uskaltaa epäillä, ovatko oppineet yhtä varmoja omista päätelmistään. Prof. Krohn esim. uskoo, että Kalevala on syntynyt 700-1100 vaiheilla j. Kr. Suomessa. Tämä voi korkeintaan pitää paikkansa Kalevalan niin sanoaksemme muodolliseen syntyyn nähden. Mutta runojen muoto ei ole sama kuin niiden

⁶ *Op. cit. siv. IV.*

henkinen sisältö. Muoto on voinut vaihtua aikojen vaihteessa, sen syntyä voidaan määritellä. Mutta runojen elävä henki on ikimuinoinen ja muuttumaton, se on kulkenut salassa muodosta muotoon. Ja tämän kirjottaja epäilee liikaa varmuutta muodollisenkin synnyn suhteen: ainakin hän uskoo olevan runokatkelmia, jotka ovat tuhansia vuosia vanhoja. Jääköön siis yhä jatkuvan tieteellisen tutkimuksen tehtäväksi vielä valaista runojen muodollista syntyä.

Vaikka pidämmekin silmällä oppineen maailman nykyistä kantaa Kalevalakysymyksessä, ei tämä millään tavalla järkytä omaa kantaamme. Varmuutemme pohjana ja perustana on osaksi myös se, että me tutkimme Kalevalan henkistä sisältöä, jota vastoin tiedemiehet ovat rajottuneet tutkimuksissaan sen muodolliseen sisältöön ja sen ulkoasuun. Ja kuten jo edellä olemme sanoneet, ymmärtää meidän näkökantaamme *a priori* ainoastaan sangen vapaamielinen ihminen.

Ihmiskunnan uskonnollisen elämän ja uskonnonmuotojen alalla vallitsee sama kehityksen, etenemisen ja taantumisen, laki kuin muualla, ja tutkijat ovat sen nojalla voineet luokitella uskonnollisen elämän ilmiöitä suuriin ryhmiin, joissa kehitys alemmasta ylempään selvästi on nähtävissä. Kristinuskokin joutuu täten omaan asemaansa toisten uskontojen rinnalla. »Me emme saa jakaa uskontoja asettamalla kristinuskoa toiselle puolelle ainoana oikeana, ja kaikkia muita toiselle, aivan väärinä; mikään uskonto ei ole meistä paljasta taikauskoa, emmekä kiellä yhdeltäkään Jumalan johtavaa vaikutusta . . . Tämän kehitysperiaatteen valossa voimme löytää jotain hyvää alhaisimmassakin, ja näemme, että hyvä ja oikea, mieluummin kuin paha ja väärä, on mitättömimmänkin uskonnonjärjestelmän lopullinen päämäärä», sanoo nykyajan valistunut tutkimus.⁷ Uskonnonmuotojen luokittelussa joutuu luonnonpalvonta alimpaan asteeseen, muodostaen villikansojen alkuperäisen uskonnon kaikkialla ja aina. Myöhempää kehitysmuotoa ovat kansalliset uskonnot, esim. juutalaisten jahvekultti, ja korkeimman kehityksen ovat saavuttaneet yleismaailmalliset uskonnot, joita varsinaisesti luetaan vain kaksi: buddhanusko ja kristinusko.

Meidän näkökantamme ei suinkaan sodi tätä luokittelua vastaan. Myönnämme kehityksen tapahtuneen ja myönnämme, että muinaissuomalaiset tämän luokittelun nojalla olivat luonnonpalvojia eli animisteja. Meidän väitteemme tähtää toisaan. Ihmiskunnan uskonnollinen kehitys on *eksoteerista* eli ulkonaista laatua ja on sosiaalinen ilmiö; mutta rinnakkain eksoteerisen uskonnonmuodon kanssa on aina kulkenut *esoteerinen* eli sisäinen uskonnollinen pyrkimys, joka on yksilöllinen ilmiö.

Tämä kaipaa selvittelyä.

Uskontotieteen tutkijat mainitsevat kyllä alinomaa semmoisia sanoja kuin henkimaailma, näkymätön maailma, jumala, tuonela, haltia j. n. e., mutta varmaankin monelle nämä ovat paljaita kuolleita käsitteitä: he eivät usko, että niillä olisi vastaavaisuutensa todellisuudessa; näkymätön maailma on heille semmoisenaan ratkaisematon asia. Toista on meikäläisten spiritualistein: meille on näkymätön maailma kaikkine voimineen ja olioineen sanalla sanoen selviö. Ja koska näkyväisessä maailmassa vallitsee ehdoton lakisiteisyys, on meidän pakko olettaa, ettei näkymätön maailmakaan ole kaaos, vaan järjestetty kosmos. Senkin elämää johtavat järkähtämättömät lait. Ruumiillisen rakenteensa puolesta ihminen on näkyväisen maailman kansalainen ja samoin sielullisen ja henkisen olemuksensa kautta henkimaailman jäsen. Ero on vain siinä, että ihmisen suhde fyysilliseen maailmaan on ulkokohtainen eli objektiivinen, jota vastoin henkimaailma ei toistaiseksi ilmene hänelle objektiivisena, vaan subjektiivisena eli sisäkohtaisena todellisuutena.

Mutta kun edellytämme, että näkymätön maailma on lakisiteinen kosmos ja että ihminen oman olemuksensa kautta on sen jäsen, ei meillä ole järkisyytä sanoa näkymätöntä kosmosta mahdottomaksi tutkia. Voimme korkeintaan epäillä ihmisen kykyä sitä tutkia, mutta onko meillä täysin pätevää syytä edes tähän? Mitä me vielä tiedämme ihmishengen mahdollisuuksista? Kuinka moni niistä, jotka väittävät, että ihminen ei saata tutkia näkymättömiä, on edes yrittänytään niitä toden teolla tutkia?

⁷ Allan Menzies, *Maailman uskonnot*, siv. 5.

Ja jos näin paljon myönnämme, miksi emme myöntäisi, että ihmiselle sisäisenä henkiyksilönä tämä sama mahdollisuus aina on ollut tarjolla? Perustuuhan koko uskonnollinen elämä kaihoon ja kaipuuseen: kaipuuseen päästä oikeaan ja hyvään suhteeseen elämän näkymättömiin voimiin (jumaliin tai jumalaan), mikä kaipuu itsetietoisena ollen ilmenee totuuden ja tiedon janona. Muuta ei siis ole tarvittu, kuin että tuo yleisinhimillinen uskonnollinen kaiho jossakin yksilössä on herännyt itsetietoisuuteen: kohta hän silloin on oivaltanut haluavansa tietoa totuudesta, tietoa elämästä ja kuolemasta, tietoa näkymättömän maailman olioista ja elinehdoista; ja pitkä ei silloin askel ole ollut halusta toimintaan, totuuden kaipuusta totuuden etsimiseen. Ja »ken etsii, hän löytää.»

Nyt voidaan kysyä: mistä vanhoina sivistymättöminä aikoina johtui, että ihmisyksilö sai kiinni tuosta totuudenjanostaan? Harvahan tänä päivänäkään on sen elähyttämä! Emme väitäkään, että kaikki olisivat tuota kaihoaan ymmärtäneet: yhtä harvinainen ilmiö se oli silloin kuin nytkin. Mutta syyt, miksi muutamat yksilöt sen tajusivat, ovat kahdenlaiset. Ensiksi ihminen aina sisimmän olemuksensa puolesta on ollut sama; niinikään näkymätön maailma on ollut sama; ei se ole muuttunut uskontojen mukana; ei kristitty yksilönä ole sen kummemmassa asemassa jumalaan ja henkimailmaan nähden kuin muinaissuomalainen pakana; kaikki muutokset ovat vain ulkonaista laatua tai koskevat joitakin ihmissielun kykyjä: äly terästyy, tunteet moninaistuvat j. n. e. kulttuurin mukana, mutta ihmisen itse pysyy samana. Toiseksi oletamme, että ihminen aina on saanut apua korkeammilta olennoilta; häntä on opastettu, herätetty, opetettu. Ja niin on kaikkina aikoina ja kaikkialla ollut yksilöitä, joiden sisäinen suhde jumalaan ja henkimailmaan on kehittynyt korkealle yli jokapäiväisten ihmisten suhteen, — yksilöitä, jotka ovat niin sanoaksemme kulkeneet esoteerista kaitaa tietä tietoon ja jättäneet jälkeensä uskon lavean eksoteerisen tien.

Tämmöiset ihmiset ovat todellisia tietäjiä, ja heidän henkiset tietonsa ovat eksoteeristen uskonnonmuotojen sisäisenä sieluna. Kun he tietoaan ilmaisevat, pukeutuu se luonnonmukaisesti mytologian, teologian tai filosofian muotoon riippuen siitä, millä ajalla, missä ympäristössä ja kenelle he puhuvat.

Kun sanomme Kalevalasta, että siinä kuvastuu esi-isämme viisaus, tarkotamme, että sen — olkoonpa vaikka animistisen — muodon sisällä piilee vanhojen suomalaisten tietäjien mysteriotietoa näkymättömän maailman salaisuuksista. Heidän tietonsa ovat itsessään yleismaailmallisia ja yleisinhimillisiä, mutta tiedot ovat suomalaisten tietäjien hankkimia ja suomalaisen sielun heijastamia, ja sentähden niiden viisautta voi kutsua suomalaiseksi.

Kalevala, jolla nimellä laajemmassa merkityksessä käsitämme kaikkea muinaissuomalaisten mytologista runoutta, on tällöin todellinen historiallinen muistomerkki esi-isämme osallisuudesta elämän ikuisiin mysterioihin.

IHMISLÄ VAIKO JUMALIA?

Kalevalan sankareita ovat tutkijat pitäneet milloin jumalina, milloin ihmisinä. V. 1551 ilmestyneessä psalttarin suomennoksen esipuheessa Mikael Agricola luettelee »hämäläisten ja karjalaisten epäjumalia», mainiten sekä Ahdin että Äinemöisen (Väinämöisen), Ilmarisen ja Kalevan pojat. Hänen näkökantansa jäi ainoana vallalle viime vuosisadan alkuun saakka, jolloin vasta alettiin epäillä, että Ilmariset, Väinämöiset j. n. e. olivatkin olleet ihmisiä. Lönnrotkin, samoinkuin Gottlund, oli jo vakiintunut mielipiteessään, että Väinämöinen oli historiallinen henkilö eikä tarunomainen jumala. Kalevalan ilmestyttyä jakaantuivat tiedemiehet kahteen leiriin, joista toiset, kuten Collan ja Castrén, myöhemmin Donner ja E. Aspelin, puolustivat Kalevalan sankarien jumaluutta, toiset taas Ahlqvistin tapaan etsivät niiden inhimillistä alkuperää. Nytemmin ollaan yleensä sitä mieltä, että Kalevalassa mainitut tietäjät, Väinämöinen, Ilmarinen, Lemminkäinen y. m. ovat olleet historiallisia henkilöitä, vaikka legenda on punonut niiden ympärille kaikenlaisia jumaltarullisia aineksia.

Meidän oma kantamme asiassa ei ole ristiriidassa näiden tieteellisten mielipiteitten kanssa. Iloitsemme jokaisesta tieteen voitosta. Olemme vakuutetut siitä, että Kalevalan sankarit ovat olleet historiallisia henkilöitä; vieläpä uskomme, että nimet ovat *geneerisiä* eli jonkunlaisia sukunimiä, niinkuin Hermes (Thot) Egyptissä ja Zarathustra Persiassa, toisin sanoen, että on ollut eri aikoina eläneitä Väinämöisiä, Ilmarisia j. n. e. Samalla olemme kuitenkin vakuutetut siitä, että nimet alkuaan ovat kuvanneet — ei »epäjumalia», kuten Agricola sanoo, eli siis jumalolentoja, vaan jumalallisia voimia, luovia hierarkioja eli »taivaallisia sotajoukkoja». Tällöinen nimien ja käsitteiden sekaannus on henkisten liikkeiden historiassa tavallinen asia.

Onhan tieteellinen tosiseikka esim. islantilaisen Eddan suhteen, että jotkut mytologiset nimet alkuaan olivat historiallisten henkilöiden nimiä; niinpä runoudenjumalan nimi *Brage* oli tunnetun islantilaisen runoilijan nimi. Toiselta puolen taas esim. juutalaisten yleinen *messias*-nimi ja kreikkalainen verbali-adjektiivi *kehristos* (»voideltu»), samoinkuin suomalainen sana »vapahtaja», on tullut määrätyn henkilön tunnusnimeksi, niin että kun kristityt puhuvat Messiaasta, Kristuksesta tai Vapahtajasta, tarkottavat he sillä yksinomaan Jeesus Natsarealaista.

Meidän väitteemme kalevalaisten nimien suhteen on siis, että Väinämöinen esim. tarkoittaa määrättyä jumalallista hierarkiaa, vaikka samalla on ollut historiallisia henkilöitä nimellä Väinämöinen; kumpiko nimenkäyttö on alkuperäisempi, ei vaikuta asiaan. On luultavaa, että Väinämöinen samoinkuin esim. Kristus on kuvannut määrättyä jumalallista voimaa ja sitten nimenä omistettu henkilöille, joissa tuo samainen voima erityisesti on ilmennyt. On myös mahdollista — tämä olkoon sanottu lohdutukseksi niille, joiden mielestä edellinen teoria on fantastinen, vaikka me pidämme sitä oikeana, — että Väinämöinen on ensin ollut henkilönimi ja että sillä myöhemmin on kuvattu semmoista jumalallista ominaisuutta eli toimintaa, josta nimen alkuperäinen kantaja oli tyypillinen esikuva.⁸

Kun tahdomme oppia tuntemaan Kalevalan henkistä taustaa, niitä mysteriokuvia, joita sen runoissa

⁸ Että kansassa yhä vielä on säilynyt muisto Väinämöisen jumalallisesta olemuksesta ja melkein pä vertauskuvallisesta merkityksestä, näkyy esim. seuraavasta otteesta „Kotiseudun“ maaliskuun n:osta 1909: „Väinämöisestä sain viime talvena Suomussalmelta Juntusrannan perältä Niemelästä aivan sattumalta muitten asian yhteydessä varsin merkittävän määritelmän. Torpan ukko, Jaakko Heikkinen, joka sen lausui, oli jo 83 v. vanha, paikkakunnalta syntyisin, taisi lukuisia historiallisia tarinoita ja tietoja. Näin hän virkkoi: Väinämöisellä ei ole ollut luuta eikä lihoa niinkuin meillä, vaan velhot ja runomiehet kun ottaa voiman moasta ja veestä ja kuusta ja auringosta ja kaikesta, niin se mikä yhteen kokoupi on Väinämöinen.“

pülee, täytyy meidän ennen kaikkea päästä selville siitä, mitä jumalallisia voimia Kalevalan pääsankarit ja ominaisnimet edustavat. Kalevalan maailmankatsomus ei ole esitetty filosofiseen tapaan selvin sanoin, vaan on se puettu runopukuun ja kuvakielen konkretisiin muotoihin. Meidän huomiomme ei tällöin saa kiintyä realistisiin pikku seikkoihin, vaan on sen etsittävä suuria piirteitä ja laajoja näköaloja. Meidän tulee löytää niitä punaisia lankoja, jotka kulkevat lukuisain runojen läpi.

Ensimmäinen luonnollinen kysymyksemme on: puhuuko Kalevala meille Jumalasta, ja mitä Kalevala meille Jumalasta puhuu? Kristillismieliset lukijat kiiruhtaisivat heti tähän vastaamaan, ettei Kalevala tietystikään Jumalasta puhu, sillä eivät vanhat pakanalliset suomalaiset mitään tienneet monoteismin yhdestä ainoasta Jumalasta. Pinnalta katsoen saattaa siltä näyttääkin. Kalevala ei puhu Jumalasta kristillisessä merkityksessä. Mutta onko silti sanottu, että Kalevala ei mitään Jumalasta tiedä?

Ajatelkaamme vähäsen. Jättäkäämme kerskaileva ja monisanainen »usko» syrjään ja kysykäämme: mitä me sitten tiedämme Jumalasta? Mitä tiedämme kaiken elämän ja olemisen alkuperästä? Mitä tiedämme siitä isästä ja luojasta, joka maailmat syliinsä sulkee? Uskomme saattaa kuiskata »hän on rakkaus», mutta järkemme on pakotettu tunnustamaan, ettemme tiedä hänestä muuta kuin mitä hän on itsestään maailmassa ilmottanut. Me näemme häntä hänen töissään. Koko Siperiassa vallitsi ennen se käsitys, että ylintä jumalaa ei ihmisen ollut mahdollista rukouksillaan lähestyä.⁹ Ei kukaan filosofi ole kyennyt häntä tyydyttävästi kuvaamaan, sillä hän on kaikkien kuvien yläpuolella. Vanhat indialaiset vedaantistit, jotka nousivat filosofisen ajattelun huipulle, sanoivat, että ehdotonta Parabrahmania ei käynyt millään määrittäminen; ainoa mitä Jumaluudesta saattoi lausua oli *neeti, neeti*, »ei se ole niin eikä se ole näin». Ainoastaan ilmennyttä luojaa eli Brahmaata kykeni ihminen jonkun verran ymmärtämään, kuvaamaan ja palvomaan.

Mitähän jos Kalevalakin on asettunut samalle kannalle, jos senkin viisus ilmenee juuri sen äännettömydessä? Sekään ei puhu Jumalasta sinään, koska Jumalasta järkemme ei kykene mitään lausumaan, koska Jumala on se elämä, jota ainoastaan elämän avulla voi oppia tuntemaan; sekin rajottuu kuvaamaan Jumalan ilmennyksiä maailmassa, s. o. näkymättömässä maailmassa, niinkuin henkinen tieto ainakin. Kalevala ei puhu Jumalasta sanoin, koska Kalevala itse on jumalallisen mysteriotiedon ilmaus.

Mitä sana Kalevala merkitsee?

Substantiivina tietysti »Kalevan koti», mutta jos sekin on alkuaan ollut laatusana, niinkuin esim. »jumala» myöhempiä tutkijain mielestä, niin se on saattanut merkitä »Kalevan ominaisuuksilla varustettu». (Vertaa: vetelä sanasta vesi.) Entä Kaleva? Lönnrot arveli Kalevan merkitsevän »jotain hirviötä, surmaavaista, ollen yhtä rotua kun sanat kalpa, kalma, kallo, kalu (ensis), kuolen.»¹⁰ Sitten hän katsoi sen johtuvan venäläisestä sanasta *golovaa*, »pää». Castrén taas vertasi sitä turkkilaiseen sanaan *aalep*, »sankari». Nykyään kielimiehet Ahlqistin tavalla yhdistävät sitä liettualaiseen sanaan *kálvis*, joka merkitsee »seppä». Virolainen sana *kalev* merkitsee herrasmiehen vaatekangasta. Tämän jälkimmäisen selityksen mukaan sanassa Kaleva siis on sepän ja herran kaiku. Pitämällä siitä kiinni kysymme: minkä seppä ja minkä herra on Kaleva mysterionimenä? ja vastaamme: epäilemättä maailman. Maailman herraa ja luojaa (seppää) kutsuttiin Kalevaksi.¹¹ Puhuttiinhan »Kalevan tulesta» (salamasta) niinkuin nykyään puhutaan Herran tulesta, ja siitä puhuen ymmärrämme Lönnrotinkin selityksen. »Kalevan puu» oli pyhä puu. Niittyvillaa kutsutaan »Kalevan pojan hiuksiksi» ja tämä selitetään muistoksi muinaisesta vapaasukuisten oikeudesta pitää pitkää tukkaa. Miksei se myös voisi muistuttaa sitä seikkaa, että muinaiset vihityt profetat eli »jumalan pojat» (esim. juutalaisten nasiirit) antoivat tukkansa vapaasti kasvaa?

⁹ J. Krohn, Suomen suvun pakanallinen jumalanpalvelus. Helsingissä 1894. Siv. 80.

¹⁰ Vanhan Kalevalan esipuhe, siv. XI.

¹¹ Vrt. runoa „Eessa Isä Jumalan, Kengän kau'oilta Kalevan.“

Kalevala adjektiivina merkitsisi silloin »luojan eli herran (jumalan) ominaisuuksilla varustettu» eli yksinkertaisesti »jumalallinen» ja substantiivina »luojan eli herran koti», tarkoittaen korkeimpia elämäntasoja eli näkymättömän maailman ylempiä vyöhykkeitä, joten siis Lönnrot todella muinaissuomalaisen hengen inspiroimana valitsi kirjalleen nimen, joka muistuttaen Danten Divina Commediaa on täynnä lupauksia sille, joka lähestyy Kalevalaa pyhänä kirjana.

Sillä nimestäänkin päättäen Kalevala puhuu jumalallisista mysteριοista.

6.

PYHÄ KOLMINAISUUS.

»Minä uskon kolmiyhteiseen jumalaan, Isään, Poikaan ja Pyhään Henkeen», sanoo kristitty ja arvelee, että tämä hänen uskontunnustuksensa on ainoa laatuaan, erikoisen henkevä ja syvä. Hänelle on suuri yllätys, kun vertailevan uskontotutkimuksen taholta hänelle selitetään, että kolminaisuusoppi ei ole erikoisesti kristillinen oppi, vaan on tavattavissa useissa »pakanallisissakin» uskonnoissa.

Veeda-uskonnon aikana puhuttiin muinaisessa Indiassa kolminaisjumalasta Indra-Varuna-Agnista, joista Indra oli taivaan, Varuna veden ja Agni tulen jumala; toinen senaikuinen kolminaisuus oli Vaaju (ilma), Agni (tuli) ja Suurja (aurinko). Myöhemmin, kun filosofinen ajattelu järjesteli käsitteitä, sanottiin kolmiyhteyttä *trimurtiksi* eli »kolmikasvoiksi» ja kolmiyhteyden eri jumalpersonia nimillä Brahmaa, Vishnu ja Shiva (luoja, ylläpitäjä ja hävittäjä). »Opi, oi hurskas, ettei ole todellista eroa meidän välillämme; mikä sinulle niin näyttäytyy, on vain näköä. Ainoa olevainen esiintyy kolmessa muodossa, mutta hän on yksi», sanotaan Indiassa.

Tunnettu egyptiläinen kolminaisuus oli Osiris-Isis-Horus, mutta vanhassa Egyptissä oli toisiakin kolminaisuuksia, jotka vaihtelivat ajan ja paikan mukaan. Thebessä palveltu kolminaisuus oli Amon, Mut ja Khonsu. Varsinainen egyptiläinen kolminaisuus oli Osiris, Knef ja Ptah. Ptah'ta palvottiin erityisesti Memfiissä ja muodosti siellä Nefer Tuumin ja Sekhetin kanssa pyhän kolminaisuuden.

Vanhassa Kaldeassa oli suurin jumalainen kolminaisuus Anu, Bel ja Ea ja toinen Samas, Sin ja Ishtar (aurinko, kuu ja iltatähti). Vanhassa Kiinassa oli hallitsijain tapana joka kolmas vuosi uhrata »Hänelle, joka on yksi ja kolme». Ja muuan sananparsi kuului: »Fo on yksi persona, mutta hänellä on kolme muotoa.» Vanhojen skandinaavein jumalkolminaisuus oli Odin, Tor ja Freja ja toinen Odin, Freja ja heidän poikansa Balder. Juutalaiset kabbalistit puhuivat kolmesta korkeimmasta sefirothista, jotka olivat Kether (kruunu), Khokhmah (viisaus) ja Binah (ymmärrys), jotka kaikki olivat En Sof'ista syntyneet ja siinä yhtä.

Nämä esimerkit, joita voisi luetella useampia, riittänevät osottamaan, että kolminaisuusaate ei ole kristillistä alkuperää. Selvä johtopäätös tästä tosiseikasta on, että jos pakanalliset opit ovat taikauskoa, on kristinoppikin; mutta jos itse kolminaisuusopissa on perää, jos sillä on vastaavaisuutensa luonnon ja elämän todellisuudessa, silloin ovat pakanalliset opit kotoisin samasta tiedosta ja viisaudesta kuin kristillisetkin. Että meidän kantamme kallistuu jälkimäisen olettamuksen puolelle, on tuskin tarvis mainitakaan.

Muuan kolminaisuusopin merkitys on muutta mutkitta selvä jokaiselle. Yksinkertaisenkin kansan mielikuvitus käsittää kolminaisuuden, joka ilmaistaan sanoilla isä, äiti ja poika, kuten Egyptissä oli tavallista. Maailman alkuperää pohtiessaan sai kansa tyydyttävän vastauksen siitä opista, että maailma oli poika, jonka jumalallinen isä ja äiti yhdessä olivat synnyttäneet. Eikä tarvinnut syvemmin ajattelevan muuta kuin filosofisesti käsittää sanoja »isä» ja »äiti» saadakseen hänkin täysin pätevä selityksen maailman synnystä. Kun hän »isän» sijasta ajatteli tajuntaa ja »äidin» sijasta »ainetta», oli »poika» eli maailma todella tulos näiden kahden alkuperusteen yhteistoiminnasta. Tajunta on itsessään kuin äärettömyyden ja ikuisuuden periaate ja aine kuin rajotuksen mahdollisuus. Mutta maailma on kuin haihtuviin muotoihin kahlehdittu ikuinen ja ääretön elämä. Saattaako filosofia sen järkevämmin ymmärtää ilmenneen olemassaolon alkusyntyä?

Kolminaisuusopilla on kuitenkin toinen merkitys, joka on älyperäisempi ja salatieteellisempi. Siinä on nimittäin annettu palanen jumalallista psykologiaa, ja sen valossa käy nimitys kolmiyhteys tajuttavaksi. Kolminaisuus kuvaa silloin yhtä ainoata jumalallista joukkotajuntaa eli »olentoa» sen kolmessa eri toimintamuodossa eli »personassa», kuten kristillinen teologia sanoo.

Tutkiessaan sisäisiä maailmoita tietäjä näet lopulta tapaa Olennon, joka isänä ja luojana sulkee syliinsä koko aurinkokunnan. Tämä mahtava personallisuus ei ole koko avaruuden ja olemassaolon alku ja juuri; hän on ilmennyt jumala, meidän aurinkokuntamme korkein hallitsija, mutta vain yksi niistä lukemattomista jumalista, jotka avaruuden kansottavat; hänen veljiänsä ovat toisten aurinkokuntain korkeimmat olennot. Hänen ja hänen heimolaistensa takana on se ikuinen avaruuden isä, se salattu jumaluus, josta, kuten edellä sanottiin, ei mitään voi tietää. Johanneksen evankeliumin alku kuvaa tätä suhdetta yksinkertaisen kauniisti; sen mukaan teosofisessa kirjallisuudessa on ruvettu kutsumaan ilmenneitä aurinkojumalia logoksiksi. »Alussa oli Logos (sana eli järki), ja Logos oli Jumalan tykönä, ja Logos oli Jumala. Hän oli alussa Jumalan tykönä. Kaikki on saanut syntynsä hänen kauttaan, ja ilman häntä ei ole syntynyt mitään, mikä on syntynyt.» Jumala on tässä ääretön salattu elämä, joka itsessään kätkee sekä tajunnan että aineen mahdollisuudet. Logos on se ilmennyt, niin sanoaksemme yksilöllinen järki eli tajunta, joka käyttämällä hyväkseen Jumalassa piilevän aineen eli rajotuksen mahdollisuuden luo maailman.

Tämä Logos eli ilmennyt jumala on kolmiyhteinen, ja kolmiyhteys on ennen kaikkea psykologinen tosiseikka. Viisaat ovat aina olleet yhtä mieltä siitä, että ihminen on mikrokosmos eli maailma pieneniskoossa eli »jumalan kuvaksi luotu». Tutkimalla omaa henkeään saattaa ihminen sentähden tutkia ja ymmärtää jumalankin syvyiksiä, kuten Paavali sanoo.

Nyt on jokainen ihminen sieluelämässään kolmiyhteinen olento. Europpalainen sielutiede on kuvannut tätä sanoessaan, että ihmistajunnassa on kolme tekijää: tieto, tahto ja tunto. Myöhempi psykologia on kyllä analysissaan osaksi keksinyt useampia tekijöitä, osaksi havainnut tahdon olemattomaksi, mutta tämä ei mitenkään kumoa vanhaa jakoa, sillä kysymys näyttää olevan enemmän nimistä kuin tosiseikoista.¹² Että jako sinään ei ole käsitteellinen, vaan realistinen tosiseikka, näkyy esim. ihmisen sisäisistä ristiriidoista, jolloin hänen oma minätajuntansa jakautuu, niin ettei hän tiedä, »mitä hän tahtoo» tai »mitä olisi valittava». Hän voi kuitenkin ihanteena kuvitella sieluelämää, jossa tieto eli järki, ajatus, aina kulkisi käsi kädessä tunteen kanssa ja tahto eli toiminta aina olisi sopusoinnussa ajatuksen ja tunteen kanssa, ja kaikki kolme yhdessä palvelisivat korkeinta jumalallista päämäärää.

Ymmärtääksemme vaillinaisella tavallamme ilmenneen jumalan eli Logoksen psykologiaa täytyy meidän mielessämme kuvitella tämmöistä täydellisen sopusointuista sieluelämää. Jumalakin on tahtova, tunteva ja tietävä olento, ja hänessä nämä ominaisuudet eli olemuspuolet ovat korkeimpaan potenssiin kehittyneet. Jumalan tahto on kuin erityinen persona, jumalan tunne ja järki samoin, voimme vielä puhua kollektiivisesta tajunnasta ja sanoa, että Logos on kokoamus suurista taivaallisista hierarkioista eli lukemattomien yksilötajuntain elävä summa, mutta samalla on muistettava, että kaikki personat ja hierarkiat ovat pohjaltaan yhtä tajuntaa, itsetietoista, ylevää, mahtavaa.

Logosta tahtona, luovana tahtona, kutsuu kristillinen teologia »isäksi», Logosta tuntona, rakastavana tunteena se kutsuu »pojaksi» ja Logosta tietona, toimivana ajatuksena, järjestävänä järkenä »pyhäksi hengeksi».¹³ (Hindulaisessa kosmogoniassa esim. Brahmaa vastaa pyhää henkeä, Vishnu poikaa ja Shiva isää, sillä uutta luova tahto on samalla vanhan hävittäjä.)

¹² **Moderni psykologia kieltää tahdon, koska se kulkien tutkimuksissaan empiiris-induktiivista tietä on luonnostaan materialismiin taipuva ja siis filosofiselta näkökannaltaan deterministinen. Se ei näe tahtoa missään, koska se ei näe vapautta missään. Ihmistahdon ilmaukset eivät ole vapaan tahdon ilmauksia, vaan välttämättömiä seurauksia edelläkäyvistä tajunnantiloista, ajatuksista ja tunteista. Tahto analysoituna on tunnetta tai ajatusta; tahtoa itsessään ei ole. Tämä on modernia determinismia ja siihen voi heti huomauttaa, että helposti on käsitettävissä tajunnantila, joka ei aiheuttaisi mitään toimintaa; harmonoinen ja liikkumaton tajunta ei ilmenisi; täydellinen autuus ja onni ei veisi mihinkään toimintaan. Determinismin *conditio sine quanon* on nykyinen ristiriitainen maailma, ja se antaa kyllä kuvan ihmisten sieluelämästä nykyisellä kehitysasteella, mutta ei tunkeudu kyllin syvälle eikä nouse kyllin korkealle: toisin sanoen, sen kokemuspäiriin ei ole joutunut olento, jolla olisi tahtoa. Spiritualistinen näkökanta perustuu siihen tietoon, että on vapaita olentoja.**

¹³ Näitä asioita olemme myös selittäneet kirjassessa „Kirkonopin teosofia“, I luku.

Millä kannalla oli nyt vanhojen suomalaisten viisaus tässä kysymyksessä? Tiesivätkö he Logoksesta ja hänen kolmiyhteydestään? Mitä Kalevala meille tässä suhteessa opettaa?

Logoksen kolminaisuus ilmenee hänen toiminnassaan. Katsokaamme siis, mitä Kalevala opettaa maailman luomisesta ja sen täydelliseksi saattamisesta eli »jumalan pelastustyöstä», kuten kristillinen teologia sanoo.

Jos ensin otamme jumalallisen kolminaisuuden merkityksessä tajunta, aine ja näiden synnyttämä muoto eli maailma, näemme, että Kalevala luomiskertomuksessaan antaa paikkansa näille kolmelle tekijälle. Luomiskertomus on tällöin kertomus Väinämöisen synnystä, kuten R. Engelberg aivan oikein huomauttaa¹⁴, vaikkakin toisessa mielessä, ja meidän tulee yksinomaan pitää silmällä tätä merkkitapahtumaa, sillä Väinämöinen edustaa tässä ilmennyttä elämää eli maailmaa.

Molemmissa Kalevala-laitoksissa mainitaan Väinämöisen emo, vanhassa ohimennen, uudessa seikkaperäisesti, mutta vanhassa ei mainita mitään Väinämöisen isästä, joka uuden Kalevalan mukaan on tuuli. Tässä meillä nyt on alkuperäinen kolminaisuus: tuuli isänä, Ilmatar äitinä ja Väinämöinen poikana. Tuuli kuvaa tajuntaa eli henkeä, Ilmatar eli »veen emonen» ainetta ja Väinämöinen kuten sanottu maailmaa, ja koko kuvaus tuo mieleemme jehovistisen kosmogonian Mooseksen 1 kirjan alussa, jonka mukaan »jumalan henki liikkui vetten päällä»:

Tuli suuri tuulen puuska,
Iästä vihainen ilma,
Meren kuohuille kohotti,
Lainehille laikahutti.
Tuuli neittä tuuitteli,
Aalto impeä ajeli
Ympäri selän sinisen,
Lakkipäien lainehien;
Tuuli tuuli kohtuiseksi,
Meri paksuksi panevi.

Kun sitten Väinämöisen äiti synnytystuskissaan kääntyy Ukko Ylijumalan puoleen apua rukoillen, on tämä aivan kuin viittaus siihen, että kaikkien luovien voimien ja kaikkien tajullisten olentojen takana on salainen jumaluus, josta ei sen enempää Kalevalassa puhuta.

Prof. Krohn ja hänen koulunsa selittää kyllä mitättömäksi koko luomisrunon ja Väinämöisen syntymisen, löytäen sen alkuperäisiä aineksia tautien syntyrunoista, kiikkulauluista ja ties mistä.¹⁵ Tämä saattaa olla muodollisesti oikein — en kykene asiaa arvostelemaan, — mutta ei koske runon henkeä. Runon hengessä ilmenee niin selvä alkuperäinen mysteriokuva, ettei se voi olla minkään sattuman aiheuttama. Ja koko tässä kuvauksessa on pürre, joka selvästi todistaa runon hengen olevan tiedon mystillisistä maailmoista kotoisin.

Kun hieman tarkemmin ajattelemme tätä maailmanluomiskertomuksissa ilmenevää kolminaisuutta, huomaamme, että »pojan» selittäminen maailmaksi on liian ylimalkainen ja pintapuolinen. Tajunnan ja aineen yhtymisestä ei muutta mutkitta synny maailma. Hengen äärettömyys ja aineellisen rajotuksen mahdollisuus yhtyvät siinä niin sanoaksemme yksilöllisessä tajunnassa, jota kutsutaan luojaksi eli Logokseksi. Alkuperäinen kolminaisuus ei niin muodoin ole tajunta, aine ja maailma, vaan tajunta, aine ja ilmennyt luoja, joka taas puolestaan on maailman alku ja perusta.

¹⁴ Kalevalan sisällys ja rakenne. Helsingissä 1914. Siv. 106.

¹⁵ Kalevalan runojen historia. Helsingissä 1903, Suom. Kirj. Seura. Siv. 357 ja seur.

Aivan oikein »poikaa» sentähden kuvataan eläväksi personallisuudeksi, Väinämöiseksi, joka vuorostaan maailman luo. Väinämöinen on se »suuri ihminen», Adam Kadmon, Makroprosoopos (»suuret kasvot»), jonka »kuvaksi» ihminen on luotu; hän on se maailmanjärki eli Logos, jonka mietiskelyn ja laulun tuote ilmennyt kosmos on. Uusi Kalevala antaa Väinämöisen astua ulos emonsa kohdusta vasta maailman luomisen jälkeen, mutta vanha Kalevala, jonka mukaan Väinämöinen ensin on syntynyt ja sitten ottaa osaa maailman luomiseen, pysyttelee tältä kannalta katsoen lähempänä alkuperäistä mysteriokuvaa.¹⁶

Se piirre, joka nyt tässä kuvauksessa on todistusvoimaisin, on Väinämöisen äidin neitseellisyys ja hänen muodollinen isättömyytensä. Äiti näet kuvataan eläväksi personalliseksi olennoksi, jota vastoin »tuuli» samoin kuin »pyhä henki» tekee aivan abstraktisen vaikutuksen.

Mahtavat ovat Kalevalan kuvauksen alkusanat:

Yksin meillä yöt tulevat,
Yksin päivät valkeavat,
Yksin syntyi Väinämöinen...

Prof. Krohn väittää, että kaksi ensimmäistä säettä ovat muualta otetut ja että kolmas säe on Lönnrotin lisäämä.¹⁷ Olkoon. Lönnrot on silloin menetellyt kuin todellinen runolaulaja, kuin tietäjä ainakin. Hänen inspirationsinsa — koska tuskin saanemme puhua hänen tiedostaan — osui oikeaan. Hän kuvasi noilla säkeillä »jumalan ainokaisen, s. o. yksisyntyisen (*monogenees*) pojan» syntymistä. Niissä kuuluvasti kaikuu vanha mysterioruno Logoksen synnystä, joka tapahtuu »yksin» sekä siinä merkityksessä, että hän ajan alussa on ensimmäinen ja ainoa ilmennys, että siinäkin merkityksessä, että hän on syntynyt yliluonnollisella tavalla yksin äidistä.

Krohnin koulun väite, että Kalevalan kertomus Väinämöisen neitseellisestä äidistä on laina kristinuskosta, on etsitty ja turha, sillä vanhoissa uskonnoissa tapaamme aina tämän mysterioista polveutuvan käsityksen neitsytsyntymästä.

Osiris Egyptissä oli syntynyt taivaallisesta äidistä, neitseestä, jonka nimi oli Neith, ja Horus samaten oli Isis-neitseen poika. Babylonissa Eridun aurinkojumala Tammuz oli jumalatar Ean »ainoa poika»; Ean toisintonimenä esiintyy Ishtar, Astarte, Mylitta. Persiassa Zoroaster oli sinnyt jumalallisen järjen säteestä, ja hänen äitinsä oli neitsyt. Vanhassa Meksikossa Quetzalcoatl niinikään oli syntynyt neitsyt Chimalmasta ja Yucatanissa vapahtajana palvottu Bacab neitsyt Chiribiriaasta; sama oli laita aztekilaisen aurinkojumalan Huitzilipochtlin. Indiassa Krishnan äiti Deevaki oli neitsyt ja samoin Gautama Buddhan äiti Maajaa, niinkuin myös Jeesus Kristus oli syntyisin neitsyt Maariasta. Tietysti nämä kertomukset ovat puhtaita legendoja ilman vastinetta todellisuudessa kun on kysymys historiallisista henkilöistä, mutta kun henkilöiden nimet seisovat symboleina, jumalallisten voimien edustajina, silloin neitsytsyntymä on kuvaava ja runollinen esitys mahtavasta henkimaailman tosiseikasta. Onhan Kristus kristillisessä teologiassa myös sama kuin Logos eli Sana, jonka kautta maailma luotiin. Samaten Krishnaa Indiassa pidetään toisen jumalpersonan Vishnun avataarana eli ruumistumana ja kutsutaan Hariksi, s. o. (syntien) poistajaksi. Hänen äitinsä Deevaki puhuttelee häntä sanoilla »sinä jumalien jumala, joka olet kaikki kaikessa». Egyptissä Osirista ja Horusta kutsuttiin »kuninkaitten kuninkaaksi» ja »herrojen herraksi», Osirista myös »koko maan herraksi». Historiallisena henkilönä Väinämöinen tietysti oli syntynyt ihmisten tavalla, mutta Väinämöinen jumalana ja aurinkologoksena oli ilman korean immen poika.

¹⁶ Tässä ei tarvitse olla varsinaista eroavaisuutta uuden ja vanhan Kalevalan välillä. Ilman immen toisintonimi „veen emonen“ on runossa voinut olla hyvällä syyllä „Väinämöinen“.

¹⁷ Kalevalan runojen historia, siv. 357 ja seur.

8. LUOMISTYÖ.

Tieteelliseltä taholta on tapana sanoa, että siihen saakka kun Kant rupesi luonnontieteellisillä perusteilla pohtimaan maailmansyntyä, nojattiin tätä kysymystä selitettäessä ainoastaan filosofisiin spekulatsioneihin eli arveluihin. Mutta kun ranskalainen tähtitieteilijä Laplace viime vuosisadan alussa oli täydentänyt ja kehitellyt saksalaisen filosofin huomioita ja johtopäätöksiä, oli kosmogoniakin tullut tieteellisen tutkimuksen esineeksi ja saanut sijansa tieteiden joukossa astronomian eli tähtitieteen haaraosana.

Kant-Laplace'n teoria selittää kuten tunnettu, että aurinkokunnat saavat alkunsa tähtiusvasta eli nebulosasta, jossa syntyy kiertoliike tiheämmän keskustan ympäri. Aurinko on alkuaan suunnaton akselinsa ympäri pyöriä kaasupallo, jonka pintamassasta erkanevat vastakkaiseen suuntaan kiertäviä pienempiä palloja; nämä pienemmät muodostuvat keskusaurinkoa kiertäviksi planetoiksi.

Tämä hypoteesi, joka oli vallalla läpi viime vuosisadan ja jota vastaan m. m. H. P. Blavatsky Salaisessa Opissaan turhaan teki painavia huomautuksia, ei nyt enää ole täysin pätevä tieteellisesti. On tehty havaintoja, jotka kumoavat erinäisiä kohtia Kant-Laplace'n teoriassa, ja on esitetty uusia kosmogonisia selityskokeita, mutta vielä ei mikään teoria ole saavuttanut yleistä tunnustusta. Laplace'n ylpeä sana Napoleonille, kun tämä kuultuaan tähtitieteilijän maailmanselityksestä hämmästyneenä kysyi, mihin sitten jumala joutui: »emme enää tarvitse tätä olettamusta» — on kaatunut omaan tyhjyyteensä; tiedemiehet eivät ole kyenneet ratkaisemaan maailman arvotusta puhtaasti koneellismaterialistisella tavalla. Jumala on sittenkin tarpeellinen, maailman järki, tahto, ensimmäinen liikuttaja. Vanhat tietäjät, jotka kansottivat avaruuden jumalilla ja elävillä olennoilla, olivat lähempänä totuutta kuin oppineet, mutta henkisesti sokeat aineeseenuskijat.

Meillä ei ole mitään syytä pitää kansojen vanhoja uskonnollisia maailmansyntyyoppeja lapsellisina joutavuuksina. Niiden muoto saattaa meistä tuntua lapselliselta ja »epätieteelliseltä», mutta kun saamme silmiimme muodon takana piilevän mysteriokuvan, näemme, kuinka yhtäpitäviä ne ovat, ja ymmärrämme, että ne paljastavat seikkoja maailmoitten synnyn suhteen, joihin tieteellinen tutkimus nykyisillä keinoillaan ei yletykään. Vanhat kosmogoniat eivät kuvaa meille niitä näennäisesti koneellisia prosesseja, joiden kautta aurinkokunta fyysillisesti syntyy, vaan niitä näkymättömän maailman seikkoja, jotka fyysillisen synnyn aiheuttavat: ne toisin sanoen kuvaavat meille maailman alkua ja kehitystä jumalan, ei ihmisen kannalta katsottuna. Ja ken muu kuin totuuden pyhän hengen elähyttämä tietäjä uskaltaisi jumalan syvyyksiä tutkia?

Maailman syntyä on sentähden aina kutsuttu »maailman luomiseksi». Luominen on toimintaa ja edellyttää toimijaa eli luojaa. Koko prosessi on elävän luojan työtä.

Mutta tämä työ ei ole järjelle käsittämätöntä eikä järjenvastaista tyhjältä loihittamista. Tyhjältä ei synny mitään. Kaikki mitä on, on ollut ja on oleva. Aine alkuolevaisena on yhtä ikuinen kuin henki eli tajunta, ja molemmat ovat olemukseltaan yhtä ilmenemättömässä absolutisessa jumaluudessa. Luominen on jumalallisten älyolentojen työskentelyä näkemyksiensä ja inspirationsiensa toteuttamiseksi niiden luonnonvoimien avulla, joita yhteisellä nimellä kutsumme materiaksi eli aineeksi. Luominen on taiteellista työtä. Katsokaamme nyt, millä tavalla suomalaiset tietäjät ovat kuvanneet luomistyötä; samalla näemme silloin jumalallisen kolminaisuuden ilmenevän luojan eli Logoksen kolmiyhteydessä, s. o. hänen taiteellisen luomistyönsä kolmessa asteessa.

Seuraamme uuden Kalevalan tekstiä ja näemme heti, että luominen jakaantuu kolmeen jaksoon: 1) konsepti, 2) raskauden tila ja 3) varsinainen luomistyö. Koska koko luominen on Logoksen eli

Väinämöisen toimintaa, on mielessä pidettävä, että muut esiintyvät olennot ovat vain Väinämöisen toisintonimiä, jotka ilmaisevat eri puolia hänen olemuksessaan. Ilmattaren sijasta voimme siis puhua Väinämöisestä (vrt. veen emonen > Väinämöinen).

»Yksin syntyi Väinämöinen, ilmestyi ikirunoja», kertoo Kalevala, ja nämä sanat paljastavat jo kokonaisen maailman salaista tietoa. Vanhassa Kalevalassa on vielä sanat »yöllä syntyi Väinämöinen, päivällä meni pajahan». Väinämöinen eli Logos oli siis vanha jo syntyessään — viisas, ikuisten salaisten tietojen tietäjä (»ikirunoja»). Lyhyesti on näissä sanoissa kuvattu sitä seikkaa, että luoja oli ennen elänyt, ehkäpä kaukaisessa menneisyydessä kehittynyt ja viisastunut, menneisyydessä, joka oli käynyt ennen sitä toimetttömyyden tilaa, missä hän nyt oli aikansa viettänyt ja joka ilmenee alkusäkeissä:

Piti viikoista pyhyttä,
Iän kaiken impeyttä,
Ilman pitkillä piholla,
Tasaisilla tanterilla.

Luoja, Väinämöinen, oli jonkun edellisen työn loputtua levännyt puhtaan tajunnan ilmenemättömässä maailmassa. Siinä olotilassa hän vähitellen

Ikävystyi aikojansa,
Ouostui elämänsä,
Aina yksin ollessansa,
Impenä eläessänsä,
Ilman pitkillä piholla,
Avaroilla autioilla.

Heräsi taas luomisenhalu. Syttyi luojaan sydämessä aatos uuden maailman luomiseksi, tapahtui luojaan taiteellinen konseptio, syntyi n. k. »ensimmäinen Logos» eli Maailmantahto.

Jop' on astuiksen alemma,
Laskeusi lainehille,
Meren selvälle selälle,
Ulapallen aukealle.

Kun kerran vastaisen maailman kuva on ensimmäisen inspiratsioonin hetkenä jumalallisessa mielikuvituksessa nähty, tapahtuu »laskeutuminen aineeseen» puhtaan tajunnan maailmasta. Logos ympäröi itseään absoluutissa uinuvalla alkukaaoksella, jota kosmogonioissa usein »merekseksi» nimitetään.¹⁸ Tajunnan maailmassa syttynyt aatos ja keräämänsä ainekset, joiden tulee aatokselle muoto antaa, saattavat luojaan raskauden tilaan. Hän on nyt kaksinainen, sisällisessä tuskassa ja työssä, etsiessään hengessään muotoa luomisaatokselleen. Inspiroiva aatos on saanut hänessä rakkauden liikkeelle. Isästä, tahdosta, on syntynyt äiti, tunne, ja äiti on nyt vuorostaan synnytystuskissa.

Vieri impi Väinämöinen,
Uipi iät, uipi lännet,
Uipi luotehet, etelät,

¹⁸ „Meri“ on esim. latinaksi *mare*, jonka monikkomuoto on *maria*. *Maria* on Kristuksen (Logoksen) äidin nimi. Äiti on latinaksi *mater*. Aine on latinaksi *materia*. Yhtäläisyyttä on siis muodossa ja soinnussakin olemassa niiden sisäisesti samaa merkitsevien sanojen välillä: *mater*, *materia*, *maria*.

Uipi kaikki ilman rannat,
Tuskissa tulisen synnyn,
Vatsan vaivoissa kovissa;
Eikä synny syntyminen,
Luovu luomatoin sikiö.

Mikä verraton psykologia! Inhimillinenkin luoja — runoilija, taitelija, keksijä — joutuu ensimmäisen autuaallisen näkemyksen jälkeen tähän tuskan tilaan, kun hän näkemystään tahtoo toteuttaa. Kuinka moni ajattelee tässä tilassa niinkuin Väinämöinen (Ilmatar):

Parempi olisi ollut
Ilman impenä eleä . . .

ja rukoilee sisäistä jumalaansa, että »päästäisi piian pintehestä, vaimon vatsan vääntehestä». Luomisen tunnelma ei vielä ole kyennyt muuttumaan luomisen järjeksi, ja tätä kutsutaan »toiseksi Logokseksi», Maailmantunteeksi, joka olemukseltaan on miesnaisellinen, henkeä ja ainetta.

Apu on tarpeessa, ja apu tulee. Työ alkaa ja tuska unohtuu. Väinämöisen vieriellessä aineen aalloilla

Tuli sotka suora lintu,
Lenteä leluttelevi,
Etsien pesän sioa,
Asunmaata arvaellen,

ja Väinämöinen

Nosti polvea merestä,
Lapaluuta lainehesta
Sotkalle pesän siaksi,
Asunmaaksi armahaksi.

Sotka »keksi polven Väinämöisen» ja

Siihen laativi pesänsä,
Muni kultaiset munansa,
Kuusi kultaista munoa,
Rautamunan seitsemännen.

Mikä on nyt »tuo sotka, sokea lintu», joka saattaa luoja unohtamaan tuskansa? Se on ajatus, järki, tarkemmin määriteltynä: muotoja keksivä äly. Helpotuksen huokaus pääsee inhimillisenkin työntekijän rinnasta, kun hän ajatuksellaan askarrellen keksii, millä tavalla on meneteltävä, jotta idea toteutuisi. Ja ensimmäinen realisoiva ajatus tulee kuin lintu lentäen avaruuden pimeydestä.

Ei ole lintu huonosti valittu ajatuksen symboli. Saman vertauskuvan tapaammekin useissa vanhoissa uskonnoissa. Indiassa puhutaan »ajan joutsenesta» ja yksin kristinuskossakin esitetään pyhää henkeä kyyhkysen muodossa. Sotka eli kokko onkin luoja avaruuksia hipoova ajatus, Väinämöisen toimiva äly, n. k. »kolmas Logos» eli pyhä henki, jonka tehtävä on alkukaaoksen järjestäminen.

Mitä sotka tekee? Hän organisoi alkuainetta atomeiksi. Hän muodostaa seitsemänlaisia alkuatomeja, kuusi näkymättömän maailman kultaista ja yhden fyysisen maailman rauta-atomin.¹⁹

Munat ovat nimenomaan atomeja, ei kiertotähtiä, ei aurinko, sillä nämä syntyvät myöhemmin. Vasta kun Väinämöinen (Ilmatar) »vavahutti polveansa», niin että »munat vierähti vetehen» ja karskahtivat »muruiksi», muuttuivat murut maaksi, kuuksi, auringoksi ja (kierto-) tähdiksi. Vasta rakkaus yhdessä järjen kanssa rakensi maailman. Me emme nyt sanoisi, että atomit katkielevät kappaleiksi, vaan että ne liittyvät yhteen, kun ilmiömaailma luodaan, mutta asia on sama. Uusimmat tutkimukset atomiopin alalla ovat vieneet siihen johtopäätökseen, että atomit ovat täydellisesti organisoituja maailmoita, aivankuin aurinkokuntia pienoiskoossa — melkeinpä jonkinlaisia Leibnitzin monadeja, — ja niin ollen ei näytä olevan paljonkaan eroa »suuren» ja »pienen» välillä. Päinvastoin meidän, ihmisten, aistima kosmos on todellisuudessa vain osa eli pirstale koko monitasoisesta aurinkojärjestelmästä, ja hyvällä syyllä voimme sanoa, että atomi, joka sinään on täydellinen kosmoksen kuva, on aivankuin muruiksi karskahtanut meidän maailmassamme. Vanhojen viisaus ja syvä tieto tuntuu siis tämänkin kuvauksen lomitse pilkistävän näkyviin.

Kerrotaanhan selvästi, miten luomistyö jatkuu. Väinämöinen (Ilmatar)

Alkoi luo luomiansa,
Sautella saamiensa . . .
Kussa kättä käännähytti,
Siihen niemet siivoeli;
Kussa pohjasi jalalla,
Kalahauat kaivaeli;
Kussa ilman kuplistihe,
Siihen syöverit syventi. j. n. e.

Tämän jälkeen on hypättävä Kalevalan toiseen runoon Isosta Tammesta, joka jatkaa luomiskertomusta, siirtyen nyt aurinkokunnasta maahan. Samoin kuin Mooseksen 1 kirjan luomiskertomuksessa vesi kokoontui mereksi, niin että kuiva näkyi, ennenkuin maa rupesi puita kasvamaan, kerrotaan Kalevalassakin, että luoja (Väinämöinen) eli »monta vuotta»

Saarella sanattomassa,
Manteressa puuttomassa.

Vasta tämän jälkeen »Pellervoinen, pellon poika», joka on vaikkapa muualta tullut orgaaninen elämä,

Kylvi maita kyyhätteli,
Kylvi maita, kylvi soita,
Kylvi auhtoja ahoja,
Panettavi paasikoita.

Maa vihannoi ja kasvoi kaikenlaisia puita, mutta ei vielä kasvanut se »jumalan puu», jonka jälkeen vasta maanviljelys saattoi alkaa. Tämä jumalan puu eli iso tammi oli, kuten Julius Krohn oikein arvelee,²⁰ suuri

¹⁹ Luvut saattavat vaihdella kolmesta kahdeksaan, sillä „tasoja“ eli „maailmoita“ voidaan luokitella eri tavalla.

²⁰ J. Krohn, *Suomalaisen kirjallisuuden historia*, I, siv. 290 ja seur.

pilvi, joka peitti auringon ja kuun näkyvistä ja jonka vasta pieni mies (auringonsäde) sai puhkeamaan. Kuvaus vain ei tarkoita yksityistä tapausta, vaan sitä aikaa maapallon ilmastollisessa kehityksessä, jolloin kosteus ja alinomaiset sateet olivat vallitsevana ilmiönä luonnossa. Vasta kun tämä yhtämittäinen kosteus oli poistunut ja aurinko rupesi paistamaan,

Kasvoi maahan marjanvarret,
Kukat kultaiset keolle,
Ruohot kasvoi kaikenlaiset,
Monenmuotoiset sikesi . . .

Ja vasta tämän jälkeen alkoi maan viljeleminen. Väinämöinen löytää meren rannalta »kuusia jyviä, seitsemiä siemeniä» ja rupeaa kylvämään. Samaten salaiset traditsionit kertovat, että vehnän siemenet alkuaan tuotiin maan päälle toisesta tähdestä.

Siirrymme nyt takaisin ensimmäiseen runoon, jonka heitimme kesken, ja tulemme sangen merkilliseen kohtaan. Luoja eli Väinämöinen on näet koko ajan ollut toimessa ja työssä, mutta vielä hän ei ole »syntynyt».

Jo oli saaret siivottuna,
Luotu luotoset merehen,
Ilman pielet pistettynä,
Maat ja manteret sanottu,
Kirjattu kiviin kirjat,
Veetty viivat kallioihin,
Viel' ei synny Väinämöinen,
Ilmau ikirunoja.

Kalevalaa lukiessa erehdyttää tietysti se, että Väinämöisen sijasta on käytetty nimi Ilmatar. Mutta kun muistaa, että ne ovat yhtä, tulee kysyneeksi, miksi Väinämöinen nyt vasta alkaa syntyä. Vanhassa Kalevalassa hän onkin ennen syntynyt (ja se oli ennen esitetyn kolminaisuusopin merkityksen kannalta paikallaan). Onko nyt uuden Kalevalan runo harhaan joutunut, sillä Väinämöinen kolmiyhteisenä Logoksena on jo esiintynyt kuvauksemme mukaan? Tähän vastaamme: ei suinkaan, sillä uudessa Kalevalassa viitataan siihen merkilliseen seikkaan, jota kutsutaan »toiseksi luomiseksi».

Mitä näet luomisesta vielä puuttuu, vaikka maailmat jo ovat muovailtuna? Puuttuu ihminen, puuttuu »jumalan kuva». Eikä meidän tarvitse ajatella, ettei eläviä olentoja olisi: onhan maailma täynnä elämää, saattaa olla ihmismuotojakin. Mutta ennenkuin luojan voimat pääsevät muodossa tajuisiksi, ei Väinämöinen, ei Logos vielä ole päässyt vapaaksi emonsa kohdusta. Vasta kun ihmisessä järki herää, kun herää inhimillinen äly, ajatus ja sieluelämä, vasta silloin Väinämöinen syntyy.

Mitä luomistyö on muuta kuin luojan pyrkimystä itsensä esilletuomaan? »Minä tahdon nähdä oman kuvani.» Ja kuva kuvan jälkeen hyljätään: »ei ole tämä minä itse». Vasta ihmisessä luoja alkaa katsella itseään. Ja syvällä ihmisen sielussa asuu luojan tahto nähdä itsensä täydellisyydessään. Sentähden ei ihminenkään rauhaa löydä, ennenkuin hän ymmärtää tämän sisimmän jumalallisen kaipuunsa ja alkaa pyrkiä sitä täydellisyyttä kohti, jota varten hän on luotu. Rukoilee jumalan ääni hänen sisällään:

Saata maalle matkamiestä,
Ilmoillen inehmon lasta,
Kuuta taivon katsomahan,
Päiveä ihoamahan,

Otavaista oppimahan,
Tähtiä tähyämähän!

Ja omin voimin jumala ihmisen muodossa syntyy:

Liikahutti linnan portin
Sormella nimettömällä,
Lukon luisen luikahutti
Vasemmalla varpahalla,
Tuli kynsin kynnykseltä,
Polvin porstuan ovelta.

Oman kolmiyhteytensä on luoja ihmiselle lahjottanut. Ja tämä on toinen luominen.

Koko maailmansynty on tietäjän kannalta suuren taiteilijan luovaa työtä. Se on tuskaa ja se on riemua, ja sen kuvaamisessa Kalevala on mestari. Kuinka tyyneesti Kalevalan luomiskertomus vaikuttaa yksinkertaisuudessaan. Siinä ei ole tavallisia inhimillisiä, siinä on suurempia tunteita, suurempaa voimaa, jumalallisia ajatuksia ja jumalallista tahtoa. Se nousee etemme ylevänä, majesteettillisenä.

9. PELASTUSTYÖ.

Pelastustyöksi kutsutaan uskonopissa sitä jumalallista toimintaa, jonka kautta syntiin langennut ihmiskunta jälleen saatetaan yhteyteen jumalan kanssa. Tämä tapahtuu tavallisesti kolmiyhteyden toisen personan eli Pojan välityksellä, jota silloin pidetään ihmiskunnan »vapahtajana», kuten kristinuskossa Kristus, hinduismissa Krishna (Vishnu), Egyptissä Horus j. n. e., mutta tietenkin jumalallinen kolminaisuus kokonaisuudessaan ottaa pelastustyöhön osaa. Niinpä esim. kristinuskossa Pyhä Henki johtaa kirkkoa ja kuljettaa yksityistä ihmistä Kristuksen luo, Isä taas rakastaa maailmaa niin, että hän antaa ainokaisen Poikansa kuolla maailman syntien sovitukseksi.

Jos mitä opinkappaletta uskovaiset kristityt mustasukkaisesti rakastavat omanaan, on se juuri tämä oppi jumalallisesta vapahtajasta. »Sitä ei ole pakanoilla ollut. Eivätpä tiedä luonnonkansat Jeesuksesta Kristuksesta», huudahtavat he riemussaan. Ja me vastaamme: epäilemättä pakanat eivät ole tunteneet »Jeesus Kristus» nimistä vapahtajaa, mutta toinen kysymys on, eivätkö ole tunteneet vapahtajaa ollenkaan. Maailma on »seisonut» paljon kauvemmin kuin 6.000 vuotta ja meidän mielestämme on »jumalan pilkkaamista», jos ajattelee, että satoja tuhansia, ehkä miljonina vuosia vanhan ihmiskunnan elämä olisi ollut pimeydessä vaeltamista, kadotukseen kulkemista siihen saakka, kunnes isä jumala pari tuhatta vuotta sitten loi katseensa maahan ja päätti, että jotakin olisi tehtävä ihmiskunnan hyväksi. Pois se. Jumalallinen pelastustyö ei ole historiallinen hetkentyö, vaan kautta aikojen ja ikuisuuksien ulottuva väsymätön kasvatus- ja kehitystoiminta. Pimeyttä on olemassa tänään niinkuin kymmenen tuhatta vuotta sitten. Valo on sama tänään kuin se oli miljonaa vuotta sitten. Pimeys ja valo kulkevat käsi kädessä, kunnes valo yksilössä voittaa. Pelastustyö ei ole eksoteerista, vaan esoteerista laatua.

Sentähden emme arkaile sanoa, että vanhat suomalaiset tunsivat jumalallisen pelastussuunnitelman yhtä hyvin kuin toisetkin vanhat kansat, kun vain muistamme, että muodot vaihtelevat, mutta henki pysyy. Muodollisesti katsoen »pakanoilla» ja luonnonkansoilla oli toinen kuva ihmiskunnan elämästä ja tehtävästä kuin kristityillä, mutta hengen silmällä arvosteltuna pakanallisen tosi tietäjän ja kristillisiin mysterioihin vihityn elämäntieto on sama.

Kun nyt käymme tarkastamaan muinaissuomalaisen tietäjien käsityksiä ihmiskunnan kehityksestä ja pelastuksesta, emme saa unohtaa, että vanhoissa vertauskuvastoissa nimiä ja sanoja käytetään eri merkityksissä, riippuen siitä, mistä asiasta kulloinkin on puhe. Nämä eri merkitykset eivät ole mielivaltaisia; punainen lanka on aina huomattavissa; on enemmän kysymys niin sanoaksemme saman merkityksen eri vivahtuksista, eri rajotuksista, kuin suorastaan eri merkityksestä. Mutta mielessä on aina pidettävä, että asioita esitettäessä ei muinoin käytetty nimien ja sanojen valinnassa samanlaista tieteellistä tarkkuutta kuin meidän päivinä: koko esitystapa oli toisin sanoen runollista.

Edellä huomautimme, että nimi Kaleva arvatenkin mysteriokielessä tarkoitti Logosta. Sittemmin näimme, että luomisrunossa »Väinämöinen» käytettiin Logoksen nimenä, vieläpä Ilmatar ja sotka, viimeainitut tosin kuvaamaan määrättyjä Logoksen toimintapuolia. Kuitenkin tiedämme, että Kalevala toisissa paikoin kutsuu Väinämöistä »Kalevan pojaksi». Tämä ei herätä meissä hämmästyksiä, kun ajatellaan, että Logosta yleensä myös kutsutaan »jumalan pojaksi». Mutta samalla se viittaa siihen, että jonkun erikoismerkityksen kannalta Väinämöinenkin on vain määrätty puoli Logoksen eli Kalevan tajunnasta.

Tarussa kerrotaan Kalevalla olleen kaksitoista poikaa. Jos joskus saadaan selville näiden kaikkien nimet, on samalla löydetty vanhat mysterionimet niille kahdelletoista hierarkialle, jotka edustavat Logoksen eri olemuspuolia ja joiden astronomisena symbolina on n. k. zodiaki eli eläinrata. Seitsemän näistä nimistä

voivat sitäpaitsi kuvata niitä seitsemää päähenkiä, jotka ovat lähinnä jumalan valtaistuinta ja joiden astrologisina edustajina ovat seitsemän pyhää planetaa. Ja kolme nimistä kuvaavat niitä Logoksen kolmea tajuntapuolta, jotka suurin piirtein ilmaisevat hänen olemuksensa ja joita sentähden kutsutaan hänen kolmiyhteytensä kolmeksi personaksi eli naamioksi. Nämä kolme nimeä ovat meille Kalevalassa säilyneet muutamien toisten ohella, mutta nämä kolme selvinä ja varmoina.

Mitkä ne ovat? Kalevalan kolme pääsankaria: Väinämöinen, Ilmarinen ja Lemminkäinen.

Kun tahdomme syventyä Logoksen psykologiaan, on meidän tutkittava Väinämöistä, Ilmarista ja Lemminkäistä jumalallisten voimien edustajina. Nämä voimat ilmenevät ihmiskunnan sielullishenkisessä kehityksessä ja ihmisyyksilön sisäisessä elämässä. Mahtavia näköaloja avautuu tutkivan katseemme eteen, kun näihin seikkoihin syvennymme.

Edellä olemme maininneet, että Logoksen psykologinen kolmiyhteys vastaa inhimillisen psykheen eli sielun kolmea olemuspuolta, niin että ensimmäinen Logos eli Isä on se valta eli mahti (kruunu, kether), joka vastaa ihmisen tahtoa, toinen Logos eli Poika on se kaikkivoittava rakkaus eli viisaus, joka vastaa ihmisen tuntoa, ja kolmas Logos eli Pyhä Henki on se toimiva jumalallinen nero eli totuuden valo, joka vastaa ihmisen tietoa eli järkeä. Kun nyt näihin käsitteihin sijoitamme kalevalaiset nimitykset, saamme, että Väinämöinen kuvaa jumalallista tahdon mahtia, Lemminkäinen jumalallista rakkauden valtaa ja Ilmarinen jumalallista ajatuksen voimaa. Viitaten tähän jumalalliseen kolminaisuuteen sanotaan vanhassa Kalevalassa nimenomaan Väinämöisestä:

Min' olin miesnä kolmantena
Ilman pieltä pistämässä,
Taivaan kaartaa kantamassa,
Taivoa tähtimässä.

Ryhdyimme kohta tarkastamaan Lemminkäistä ja Ilmarista yksitellen, mutta väitteemme, joka ehkä ensi kuulemalta tuntuu tuulesta temmatulta, käy heti uskottavammaksi ja ymmärrettävämmäksi, jos muistamme, mitä Kalevala yleissilmäyksellä katsoen pääsankareistaan kertoo. Mitä Väinämöinen, Ilmarinen ja Lemminkäinen Kalevalan mukaan puuhaavat, mikä on heidän toimintansa vaikutin ja päämäärä? Ainakin alussa se on Pohjolan tyttären omakseen saaminen.

Kiinnittäkäämme huomiomme tähän. Kalevalan sankarit kosivat kaikki Pohjan tyttöä, jokainen heistä tahtosi Pohjan tytön omakseen.

»Mitä jumalallista siinä on?», kysyy lukija. Ja me vastaamme: siinä juuri ilmenee heidän jumalallinen toimintansa.

»Kosiminen», »avioliitto», yleensä sanat, jotka kuvaavat korkeinta maallista lempeä ja rakkautta, ovat mysteriokieltä, jotka tietäjälle paljastavat suurta psykologista totuutta. Ajatelkaamme vain, kuinka kristinuskossa, esim. Paavalin kirjeissä, Kristusta kuvataan ylkäksi ja seurakuntaa, kirkkoa tai yksityistä ihmissielua hänen morsiamekseen. Onpa niinkin hehkuvan realistista runoelmaa kuin on »Rakkauden korkea veisu» selitetty tällä tavalla symbolistiseksi kirjoitukseksi. Kristityille on myös tuttu tuo Mooseksen 1 kirjassa esiintyvä lause: »Jumalan pojat näkivät ihmisten tyttäret kauniiksi ja ottivat niitä vaimoikseen.» Ja ken ei tuntisi kaunista kreikkalaista tarua Amorista (rakkaudesta) ja Psykheestä (sielusta)?

Mitä jumalallista totuutta sitten tämmöisillä lauseparsilla koetetaan tulkita? Juuri sitä samaa, joka sisältyy sanoihin »jumalallinen pelastustyö». Koetetaan tulkita ja tehdä selväksi, kuinka jumalallinen tajunta rakastaa ja etsii ihmiskuntaa ja inhimillistä sielua, kuinka se pyrkii sieluun yhtymään ja sielua itsensä luo nostamaan.

Väinämöinen, Ilmarinen ja Lemminkäinen asuvat kaikki Suvantolassa, Kalevalan kankahilla, jossa aina vallitsee kesäinen tunnelma, toisin sanoen näkymättömän maailman korkeammilla tasoilla, ja pyrkivät sieltä päin Pohjan tyttöä kosimaan.

Pohjolaa kuvataan kylmäksi ja kolkoksi. Sen ainoa ihanuus on Pohjan tyttö. Mitä Pohjola on muuta kuin tämä mainen elämämme, tämä fyysillinen maailma, tämä »surun ja murheen laakso»? Ja mitä Pohjan tyttö muuta kuin ihmiskunta, ihmiskunta sielullisena kollektiivitajuntana? Ja yksilön kannalta: Pohjola on ihmisen ruumiillinen, fyysillinen elämä, hänen ruumiinsa lyhyesti sanoen, ja Pohjan ihana impi on ihmisen sielu, joka ruumiissa asuu.

Kalevalan sankarit, jotka kosivat Pohjolan tytärtä, kuvaavat niitä jumalallisia kehitysvoimia, jotka ihmissielua kasvattavat ja sen kautta pyrkivät luomaan uutta ihmiskuntaa. Minkätähden häpeäisimme Kalevalan esitystä, kun se omalla omituisella tavallaan tulkitsee jumalallisia mysterioita, kun emme häpeä käyttäessämme mielestämme filosofisempaa kieltä ja puhuessamme »jumalan rakkaudesta», »Kristuksen rakkaudesta morsiamensa» j. n. e.?

Muinaissuomalaisten tietäjien todellista viisautta juuri todistaa se, että he eivät puhu ihmisten jumalkaipuusta ja totuudenjanosta, vaan jumalan kaihosta ihmisten luo. Kaikki ihmiset ilman muuta tietävät, että ihminen saattaa janota totuutta ja pyrkii jumalan luo, mutta ainoastaan viisaat tietävät, että ihmisen jano on vain heikko jälkimaku siitä jumalallisesta rakkaudenkaihosta, jota korkeammat tajunnat tuntevat ihmissielua kohtaan. »Niin rakasti jumala maailmaa», kuiskaa kristikuntakin pyhässä totuuden aavistuksessa ja erehtyy vain, mikäli se luulee, ettei jumala teossa ja toimessa rakastanut ihmiskuntaa aikojen aamusta saakka.

Ja mitenkä Kalevalan sankarit kosinnoissaan onnistuvat, millä tavalla jumalalliset hengen voimat pelastustyöstään suoriutuvat? Väinämöinen ei voita, ei Ainoa eikä Pohjan neitiä, Lemminkäinen ei liioin, ainoastaan Ilmariselle se onnistuu. Tässä kuvastuu sekä terävä psykologinen huomio että elämän kehityslakien syvä tuntemus. Sillä mikä jumalallisen tajunnan puoli se ihmissielun voittaa ja itseensä päin kääntää? Tahtoko sinään? Ei. Ihmisen sielu on liian täynnä haavekuvia ja kokemushalua taipuakseen muutta mutkitta »jumalan tahdon alle». Entä tunne sinään? Ei. Ihmisen sielu on heikkoudessaan liian ylpeä tyytyäkseen »jumalan rakkauteen» tunteeksi ymmärrettynä. Se kaipaa — ainakin alussa — jumalallista apua ja voimaa, jonka miehuuteen ja kyvykkyyteen se saattaa hurmaantuneena uskoa. Ja tämä voima on tietenkin äly.

Ilmarinen ajatuksen, älyn ja neron edustajana, hän viepi saaliikseen Pohjan immen. Mikä olisikaan ihmissielun kohtalo ilman järjen valoa? Ilman sitä itsenäisyyttä, sitä mahdollisuutta »uppiniskaisuuteen», »syntiin» ja »pahaan», joka ihmisen ihmiseksi tekee? Nukke hän olisi jumalien käsissä, tiedoton »jumalan kuva», täydellinen, mutta ansioton.

Ilmarisvoimat ne sentähden ensimmäisinä astuvat näyttämölle ihmiskunnan elämässä ja vasta viimeisinä Väinämöisvoimat. Inhimillis-jumalallisesta tahdosta emme vielä saata puhua yleisenä ilmiönä ihmisten kesken. Mitä me tahdoksi kutsumme, on — niinkuin modernit sielutieteilijät huomauttavat — helposti hajotettavissa ajatus- ja tunne-elementteihinsä. Todellinen tahto on esoteerinen asia. Se toistaiseksi ilmenee vain tietäjissä ja taitajissa. Kalevalan Väinämöinen onkin »tietäjä iänikuinen», joka sanansa ja laulunsa voimalla saa enemmän aikaan kuin muut teoillaan. Väinämöinen on Kalevalan mahtaja *par préférence*, ja hänen tehtävänsä pelastustyössä on yksilöllistä, ei kollektiivista laatua. Hänen vaikutuksensa näkyy niin muodoin yksilön ja ihmiskunnan myöhemmillä kehitysasteilla.

LEMMINKÄISVOIMAT.

Kalevala ei kuvaa sankareitaan kosintarunoissa täydellisiksi olennoiksi. Vaikka he — siinä merkityksessään, josta meillä on puhe — edustavat jumalallisia voimia, kuvaa Kalevala heitä perin inhimillisiksi, vieläpä heikoiksikin. Väinämöinen, joka on vakaa ja vanha, viisas ja kokenut, jolla on tahtoa ja valtaa hallitsemaan luontoa ja itseään, hän esiintyy samalla mielestämme merkillisen epäviisaana ja osottautuu odottamattoman kokemattomaksi, ryhtyessään kosimaan nuorta tyttöä; niin, hänen rakkautensa nuoreen Ainoon ei saata heikkoudessaan ja ilmeisessä järjettömyydessään olla muuta kuin traagillinen. Lemminkäinen, kaunis Kaukomieli, jonka koko olemus uhkuu intoa ja uskoa, runoutta ja rakkautta, kuvataan samalla kiivaaksi, riitaisaksi soturiksi ja huikentelevaksi lemmenseikkailijaksi. Ilmarinen, seppo iänikuinen, sammon takoja, kykenevä, nerokas, taitava, on samalla hieman hidas, laiska, juro, melkeinpä lapsellisen yksinkertainen.

Tehden tällä tavalla inhimillisiksi sankarinsa, jotka suorittavat yli-inhimillisiä tekoja, Kalevala tuo ne niin lähelle meitä, että miltei unohdamme heidän jumalallisuutensa. Ja kuitenkin meistä näyttää, että Kalevala juuri sillä menettelyllään on erityisesti tahtonut painostaa kunkin sankarinsa perusominaisuutta. »Katsokaa», se sanoo, »mikä kussakin on parasta, se kehittyä ja kasvaa. Kuollut vain jää liikkumatta paikalleen, elävän mieli on eteenpäin.»

Tämä kehityspeeriaate kulkee punaisena lankana Lemminkäisen historiassa. Lemminkäinen, joka edustaa ihmiskunnan povessa riehuvia tunnevoimia, esittää elämänsä aikana näiden tunteiden eri kehitystasot. Tämän todistaa muodollisesti sekin seikka, että Lemminkäis-runoihin — kuten prof. K. Krohn näyttää²¹ — on koottu erilaisia aineksia, kertomuksia eri henkilöistä, Ahti Saarelaisesta, Kaukamoi-
sesta, Pätöisestä pojasta j. n. e., jotka kansan ja runolaulajain mielikuvituksessa jo ovat kuuluneet yhteen ja olleet ikäänkuin saman olennon toisintonimiä. Kaukamoisen ja Ahti Saarelaisen nimellä Lemminkäinen rakastelee Saaren tyttöjä ja vie Kyllikin vaimokseen, Lemminkäisenä hän kosii Pohjan neitoa, ja kertomus hänen kuolemastaan on alkuperäisin Pätöisen pojan runosta. Uudessa Kalevalassa Lönnrot oikealla psykologisella silmällä on antanut Kaukamois-episodin tapahtua Lemminkäisen nuoruudessa, ennen hänen varsinaista esiintymistään Pohjan neidon kilpakosijana, sillä Kyllikkiruno kuvaa itse asiassa varhempaa kautta ihmiskunnan Lemminkäisvoimien kehityshistoriassa.

Ahtina Lemminkäinen »kasvoi koissa korkeassa, luona armahan emonsa» ja hänestä

Tuli mies mitä parahin,
Puhkesi punaverinen,
Joka päästänsä pätevi,
Kohastansa kelpoavi.

Yksi oli hänellä vain vikana:

Ain' oli naisissa eläjä,
Yli öitä öitsilöissä,
Noien impien iloissa,
Kassapäien karkeloissa.

²¹ Kalevalan runojen historia, siv. 507 ja seur.

Runo viittaa tähän Lemminkäisen heikkouteen miltei ivahymyllä, niinkuin se yleensä käyttää pientä huumoria kuvatessaan sankarinsa elämänvaiheita. Kalevalaa okkultisesti tulkittaessa tämä piirre on huomioonotettava. Lemminkäistä kehutaan ja hänen voimaansa ja taitoansa ylistetään: lauluillaan ja loitsuillaan hän lumoo. Mutta kuitenkin runon mielestä pieni pilkka on paikallaan. Kuinka tämä on ymmärrettävä?

Siinä kuvastuu vanhan suomalaisen viisauden myöhempi, ²² arvosteleva katsantokanta. Se tuntee tosiasiat. Se tietää, että tunne on — ainakin toistaiseksi — suurin voima ihmiskunnan rinnassa, että tunteen lapsellinen itsekkyyks ja huolettomuus paisuu tärisyttäväksi ja lumoovaksi luonnonvoimaksi, kun se määrättyyn kohteeseen kohdistuu, että tunteen kannustamana ihmiskunta tosiaankin suorittaa suurimmat sankaritekonsa ja ihmetyönsä; ja kuitenkin se samalla sitä epäilee, niinkauan kuin ei ihmiskunta ole omien Lemminkäisvoimiensa herra. Kuinka sattuvasti tämä on tuotu esiin Lemminkäisen ylimielisessä ja halveksivassa käytöksessä märkähattu karjanpaimenta kohtaan! Juuri voittonsa hetkellä hän antaa tunteensa itseään pettää — ja siitä on seurauksena hänen traagillinen loppunsa. Tunteen juuret ovat niin syvällä ihmisen aineellisessa luonnossa, että syystä niitä saa pelätä, ennenkuin ihminen on tyystin »sydämensä puhdistanut».

Mikä näet on ilmenneen tunteen Lemminkäisvoimien alku ja juuri? Ihmisen sukupuolinen olemus. Hänen tajuntansa rakkauskyvyssä piilevät tunteen mahdollisuudet, mutta hänen aineellinen sukupuolisuutensa herättää ne eloon ja antaa niille muodon. Aivan oikein sanoo sentähden Kalevala: tunne on erinomainen asia, mutta sen heikkous on, että se imee voimansa sukupuolesta.

Kun huikentelevan huvitteleva ja sukupuolisesti voimakas tunne-elämä on hiukan tasaantunut, kohdistuu rakkaus pitempiaikaisesti määrättyyn esineeseen, ja Kyllikki-episodi alkaa Lemminkäisen elämässä. Tunne ei kuitenkaan vielä ole puhdistunut — ei Lemminkäisessä eikä Kyllikissä. Se vaatii valoja ja vannoo valoja. (11: 289-314.) Ja sentähden sen on määrä hukkuu.

Vasta kun Pohjan tyttöä kosiessaan Lemminkäinen saa kaikenlaisia esteitä voittaakseen, joihin ei paljas huimapäinen väkivalta tepsii, ja kaikenlaisia ansiotöitä suorittaakseen, vasta silloin hän vähitellen vapautuu itsekkyydestään ja itserakkaudestaan ja alkaa ymmärtää, mitä rakkaus on. Niin tunne-elämä ihmiskunnan povessa aste asteelta pitkien kehitysjaksojen kuluessa puhdistuu ja jalostuu, rehentelevä ylpeys nöyrtyy ja muuttuu uskolliseksi antaumukseksi. Suomalaisen temperamentin mukaisesti Kalevala tässä loppukuvauksessakin välttää kaikkea hentomielisyyttä ja liiallista tunnetta. Muutamalla sanalla Lemminkäinen kuollessaan ilmaisee syvää luottamustaan äitinsä rakkauteen, paljastaen samalla oman uskollisen tunteensa häntä kohtaan:

Oi emoni kantajani,
Vaivan nähnyt vaaliani!
Tietäisitkö, tuntisitko,
Miss' on poikasi poloinen,
Tokipa rientäen tulisit,
Avukseni ennättäisit . . .

Ja kun äiti on hänet kuolleesta herättänyt, muistaa hän pian rakkautensa Pohjan neitoon, jonka puolesta hän on niin paljon kärsinyt:

Tuollapa syämmykseni,

²² Tämä selviää kirjamme loppupuolella.

Tuolla tuntoni makaapi
Noissa Pohjan neitosissa,
Kaunoisissa kassapäissä, —

joissa sanoissa monikko vain on jonkunlainen pluralis modestiae.

Syventymällä yksityiskohtiin voimme nähdä Lemminkäisen elämässä kolme suurta jaksoa, jotka selvästi kuvaavat kolme kehityskautta inhimillisen tunne-elämän historiassa:

1. Tunne-elämän lapsuudentila, jolloin tunne on huikenteleva, ajattelematon, pintapuolinen, liehuen kiintymyksessään esineestä toiseen. 2. Sen nuoruudentila, jolloin se etsii kiinnekohtaa ja valoilla ja lupauksilla koettaa pysyä uskollisena ihanteelleen. 3. Sen miehuudentila, jolloin se ymmärtää, ettei mitään saavuteta ilman vastaavia ponnistuksia ja voittoja.

Yksi kausi on vielä kuvaamatta kehityksen alussa: ylimeno eläimellisestä tilasta inhimilliseen eli kehityskausi, joka on lähinnä eläinkunnan sokeata vaistoelämää ja josta salaiset traditiot puhuvat. Onko tämä unohtunut Kalevalan kuvauksesta?

Nähdäksemme se ei ole unohtunut, vaikka siihen on vain ohimennen viitattu. Kun Lemminkäinen laulaa joka miehen Pohjolan tuvasta ulos (12: 443-473), heittää hän yhden laulamatta: »karjan paimenen pahaisen, ukko vanhan umpisilmän.» Tämä »Pohjolan sokea» »märkähattu karjan paimen» kysyy silloin syytä, miksi ei häntä muiden mukana laulettu tuvasta. Lemminkäinen vastaa:

Siksi en sinuhun koske,
Kun olet katsoa katala,
Kurja koskemaisittani;
Vielä miesnä nuorempana,
Karjan paimenna pahaisna
Turmelit emosi tuoman,
Sisaresi siuvahutit,
Kaikki herjasit hevoiset,
Tamman varsat vaivuttelit
Suon selillä, maan navoilla,
Ve'en liivan liikkumilla.

Sokea karjanpaimen on symbolina siitä ajasta, jolloin äsken syntynyt ihmiskunta sekaantui eläimiin ja josta esim. H. P. Blavatsky mainitsee Salaisessa Opissaan. Järjen valo oli ihmisissä vielä niin himmeä, etteivät he muuta tainneet kuin matkia eläimiä ja suin päin syöstä heräävän sukuvietin valtaan. Tämä alkuperäinen lankeemus, johon paratiisikertomukset viittaavat, onkin laskenut perustan ihmiskunnan myöhemmille kärsimyksille. Sukuvietti se aina on ollut ihmiskunnan kohtalokkaana vitsana, joka sille tuskia on tuottanut. Sama ihmiskunta, joka nyt näyttölee osaksi Ahti Saarelaisen, osaksi kauniin Kaukomielen osaa, on ennen esiintynyt näyttämöllä vietistä sokaistuneena karjanpaimenena ja näyttää nyt elämänsä tragediassa karmalliset seuraukset alkuperäisestä »synnistään».

Teosofiseen kirjallisuuteen perehtyneet tietävät, että salatiede puhuu ihmiskunnan juuriroduista: kaksi ensimmäistä olivat ylifyysillisiä ja vasta kolmas oli ensimmäinen fyysillisellä ruumiilla varustettu ihmisrotu, jonka asuinpaikkana oli Tyynen Valtameren syvyyteen uponnut manner, jolle luonnontutkija P. L. Sclater antoi nimen Lemuria. Tässä kolmannessa rodussa tapahtui edellämäinittu »syntiinlankeemus» ja sen perästä rotu »tuli mustaksi synnistä.» (Sanotaan, että neekerirotu on ruumiillisesti siitä polveutunut.)

Neljäs rotu oli atlantilainen, punainen ja keltainen rotu, joka asui Atlantian mereen vajonneella

manterella («Atlantis»). Plato kertoo sen viimeisestä jätteestä, Poseidonin-nimisestä saaresta, ja Kalevalan »Ahti Saarelainen» ja »Saarella» asuva Kyllikki kuuluvat sekä nimiensä että psykologisen sisältönsä puolesta varsinaisesti atlantilaiseen kehityskauteen. (Ahti = Vellamo viittaa myös tunnemaailmaan eli »astralitasoon», jonka vertauskuvana aina on käytetty vettä.)

Ihmiskunta elää nykyään Salaisen Opin mukaan viidennessä eli arjalaisessa juurirodussa ja paras vähemmistö ihmiskuntaa on sentähden tunne-elämässään varsinaisen Lemminkäisen tasalla, mutta suurin osa yhä vielä jatkaa Kaukamoisen elämää.

Vasta vielä syntymättömät kuudes ja seitsemäs juurirotu puhdistavat ihmiskunnan Lemminkäisvoimia niin pitkälle, että ihmiset alkavat käytännössä käsittää ja toteuttaa Kristusrakkautta.

Jumalallinen pelastustyö näkyy asteettaisessa tunnekehityksessä. Sen huippukohta saavutetaan, kun personalliset tunteet, sekä »hyvät» että »huonot» hukkuvat suuren jumalallisen rakkauden valtamereen. Lemminkäinen edustaa siis korkeimmassa ja syvimmissä merkityksessään ihmiskunnan Kristusvoimaa.

Kristityn mielestä voi tuntua miltei pyhän häväistykseltä, kun vanha pakanallinen lemmensankari, suomalainen Don Juan, asetetaan rinnatusten Kristuksen pyhän ja puhtaan majesteetin kanssa. Olkoon. Tarkotuksemme ei olekaan väittää, että Kalevala yhtä ylevästi ja kauniisti kuin uusi testamentti olisi kuvannut jumalallisen rakkauden mysteriota ihmissielussa. Kalevalan viisus on kotoisin toisesta ajasta kuin uuden testamentin; sen ulkonainen puku on luonnollisesti toisenlainen. Tarkotuksemme on vain painostaa, että Kalevalan viisus on ytimeltään sama, että se tunsivat samat tosiseikat ihmissielun kehityksestä ja päämäärästä kuin esim. uusi testamentti. Sillä on oma tapansa kuvailla tunne-elämän asioita ja arvostella niitä, se kallistuu ihailussaan järjen toiminnan ja viisauden puolelle, mutta se tietää, että tunne itsessään on suurin maagillinen voima ja ihmissielun uudestisyntyttävä. Kuinka ylevän ja liikuttavan esimerkin se tästä antaa kertoessaan Lemminkäisen äidin uhrautuvasta rakkaudesta, rakkaudesta, joka kirkkaudessaan kuolemankin voittaa!

Tämä Kristuksen yleveyden ja Lemminkäisen näennäisen jokapäiväisyyden välinen ristiriita onkin helposti selitettävissä, kun muistamme, että Kristuksessa on kuvattu yksistään lopullista päämäärää, tunnevoimien viimeistä kehitystapaa, jota vastoin Lemminkäinen kuvaa niiden koko kehitystä, pitäen ennen kaikkea silmällä varhaisempia asteita, mutta silti unohtamatta vielä saavuttamatonta päämäärää. Kalevala itse johtaa meitä etsimään Lemminkäisestä vastinetta Kristuksellekin.

Juuri Lemminkäisen äidille elävänä ihmisenä omistettu tärkeä sija todistaa puolestaan, että Lemminkäinen jumalallisessa pelastustyössä vastaa kolminaisuuden toista personaa eli Poikaa. Väinämöisen äiti ei esiinny inhimillisenä olentona ollenkaan ja Ilmarisen äiti vain sivuhenkilönä Kalevalassa. Mutta jokaisessa vanhassa viisusjärjestelmässä vapahtajan äidillä on tärkeä sija elävänä ihmisenä: Kristuksen äidillä (Maria), Buddhan äidillä (Maajaa), Krishnan äidillä (Deevaki) j. n. e., joten yhtäläisyys Lemminkäisen kanssa on silmiinpistävä.²³

Kalevalan kolmesta pääsankarista Lemminkäinen niinkään on ainoa, jonka kuolemasta kerrotaan; sitäpaitsi hänen toisintonimenään kuolemarunoissa käytetään nimeä Kalevan poika, Pätöinen poika, joka vastaa Jumalan poikaa eli Logoksen poikaa. Samaten jokainen vapahtaja vanhoissa järjestelmissä tapetaan ja joutuu tuonelaan. Julius Krohn on huomauttanut siitä merkillisestä yhtäläisyydestä, mikä vallitsee skandinavilaisen Balder-tarun ja Lemminkäis-tarun välillä. Ylijumalan Odinin poika Balder on valon jumala, ja paha Loke viettelee sokeata Hodria — tämän kättä ohjaten — ampumaan Balderin kuoliaaksi. Balder joutuu Helin luokse manalaan, josta hän 40 päivän perästä nousee jälleen ylös, vaikkei hänen äitinsä kykenekään häntä pelastamaan; tässä kohden siis Balder-taru poikkeaa Lemminkäis-runosta. Kaarle Krohn mainitsee tarujen yhtäläisyyden, mutta selittää sen johtuvan siitä, että molemmat ovat kristillisperäisiä legendoja. Historiallisesti alkuperäinen lienee hänen mielestään kertomus Jeesuksesta, joka surmataan ja astuu alas manalaan ja kolmantena päivänä nousee ylös kuolleista.²⁴

Tässä johtopäätöksessään prof. Krohn kerrassaan erehtyy. Torjuessaan pakanallisia yhtäläisyyksiä Kristustarun kanssa yksinomaan Balder-taruun viittaamalla osottaa hän asian tuntemattomuutta, Balder-taru on vain esimerkki monesta. Joskin sitä keskiäikaisten kirjoitusten nojalla kävisi selittäminen kristillisperäiseksi — mikä asiallisesti on sängen vähän luultavaa, — on tällainen selittämistapa mahdoton

²³ Vrt. tähän eräs Aunuksessa tavattu kyynillisrealistinen säkeen muoto: „Lemminkäinen on lehtolapsi.“ Samaa on sanottu esim. Jeesuksesta.

²⁴ Kalevalan runojen historia, siv. 581 ja seur.

todistettavasti vanhempien legendojen suhteen, kreikkalaisten, egyptiläisten, indialaisten j. n. e.

Ottaaksemme pari esimerkkiä: Muinaishindulainen vapahtaja Krishna sai surmansa metsästäjän nuolesta, kun hän istui puun alla metsässä mietiskelyyn vaipuneena. Niin kertoo vanha kirja Bhagavata Puraana, ja hindulaiset laskevat viisi tuhatta vuotta kuluneen Krishnan kuolemasta. Kuolemansa jälkeen Krishna astui manalaan ja nousi jälleen kuolleista. Egyptiläisessä tarustossa Osiriksen tappaa hänen vihollisensa, pahan käärme Tyfon; mutta Osiris nousee kuolleista Horuksena ja surmaa vuorostaan Tyfonin. Osiris tulee nyt »haudantakaisen elämän herraksi» ja »kaikkien sielujen tuomariksi». Niinhän Jeesuskin saa surmansa taistellessaan pahaa vastaan, mutta ylösnousseena vie voiton »vanhasta käärmeestä»; ja Ilmestyskirja sanoo hänestä, että hänellä on »helvetin ja kuoleman avaimet» (1: 18), samoin kuin Apostolein Teoissa väitetään, että »hän on Jumalalta sääty elävien ja kuolleitten tuomariksi» (10: 42). Babylonian vapahtajahenkilö Tammuz oli kolme päivää tuonelassa kuoltuaan, mutta nousi sitten jälleen kuolleista, ja hänen kuolemansa ja ylösnousemisensa muistoksi vietettiin vuosittain suurta murhe- ja riemujuhlaa, jossa jälkimäisessä pappi näkyy sanoneen: »luottakaa te Herraanne, sillä hänen kärsimänsä tuskat ovat teille pelastuksen hankkineet.» Muuan babylonialainen legenda kertoo Ishtarjumalattaren, Tammuzin äidin, astuneen alas manalaan elämän vettä noutamaan, millä herättäisi henkiinsä kuolleen poikansa.

Kreikkalainen myytti Bakkhoksesta (Zagreoksesta eli Dionysoksesta) muistuttaa kaikista lähimmin Lemminkäistarua, sillä kun Titaanit ovat Bakkhoksen surmanneet, leikataan hänet palasiksi. Kolme päivää hän nukkuu haadeksessa, jonka jälkeen Jupiter herättää hänet eloon ja Pallas tuo hänelle sydämen. Ylösnousemisensa jälkeen hän astuu taivaaseen. Muuan taru, joka esittää Dionysoksen Deemeterin poikana, kertoo, että äiti kerää yhteen ja asettaa paikoilleen silvotut ruumiinosat ja tekee pojan nuoreksi jälleen, menetellen siis aivan samalla tavalla kuin Lemminkäisen äiti.

Nämä esimerkit, joiden lukua voisimme vielä lisätä syyrialaisilla, meksikkolaisilla y. m. taruilla, riittänevät todistamaan, että käsitys vapahtajasta, joka tapetaan, astuu manalaan ja nousee ylös kuolleista, on perin vanha ja yleinen. Kristillinen kertomus on tässä kohden vain »pakanallisten» alkumuotojen jäljennös. On siis aivan tarpeetonta ja mieletöntä koettaa todistaa Lemminkäistarua kristillisperäiseksi; yhtä hyvällä syyllä — jollei paremmalla — sitä voi väittää kreikkalaiseksi tai egyptiläiseksi alkuperältään. Ja miksi emme näin ollen saisi pitää kertomusta Lemminkäisen kuolemasta, hänen äitinsä uhrautuvasta rakkaudesta ja hänen ylösnousemisestaan yhtä »pyhänä» ja korkeana kuin vastaavaa kertomusta Jeesuksesta?

Psykologisesti ymmärrettynä taru kätkeekin päivänselvän tosiasian. Logoksen toinen persona, Poika eli toisin sanoen jumalallinen tunnevoima, joka itsessään on yksi ja jakamaton, nim. rakkaus, on ihmiskunnassa aivankuin tapettu ja kappaleisiin leikattu: jokaisessa ihmisyksilössä on siitä palanen,²⁵ mutta mikä irvikuva tämä jumalallisen tunnevoiman osanen useinkaan on! Rakkaus on muuttunut itserakkaudeksi, vihaksi toisia kohtaan ja kaikkinaisiksi itsekkyyden ja paheen ilmennyksiksi. Vasta »ylösnousseessa», »uudestisyntyneessä» ihmisessä on jumalallinen rakkaus saavuttanut takaisin alkuperäisen voimansa, puhtautensa ja eheydensä ja kykenee ohjaamaan ja hallitsemaan eläviä ja kuolleita.

Tämä »ylösnousemus» on tietenkin yksilökohtainen ja siis esoteerinen asia. »Kuolleista nousseita» ovat psykologisessa merkityksessä ainoastaan tietäjä-ihmiset, jotka ovat suorittaneet pitkän ja vaivaloisen henkisen kehityksen. Ihmiskunta kokonaisuudessaan on vielä kaukana päämäärästään eikä se sitä koskaan yhdellä kertaa saavuta. Yksitellen ihmiskunnan yksilöt omien ponnistustensa kautta joutuvat tien päähän, ja vasta sitten, kun nykyisen ihmiskunnan kaikki yksilöt ovat henkisesti uudestisyntyneet, voidaan sanoa, että jumalallinen vapahtaja, jumalan poika, joka ihmiskunnan sielussa on ristiinnaulittu, on kuolleista ylös noussut ja vapaaehtoisesta kärsimyksestään vapautunut. Siihen saakka hän tosiaan vaeltaa kuoleman valtakunnassa, saarnaten vangituille sieluille pimeydessä.

²⁵ Tätä tosiseikkaa kuvatakseen egyptiläisillä oli tapana hautakirjoituksissa asettaa vainajan nimen eteen jumalnimi Osiris. („Osiris N. N.“).

Eikä hän kuolleista nousisi ilman äitinsä, suuren luonnon ja elämän apua! Elämän koulu se ihmisiä kasvattaa. Elämä on kuin kärsivällinen, rakastava äiti. Mihin ihmissielu joutuisi tunteittensa heittelemänä, ellei luonto, ellei elämä itse sitoisi hänen haavojaan, lohduttaisi häntä, valaisi häneen uutta eloa? Kun hänen personallinen tunne-elämänsä kärsii haaksirikkonsa, ei jumalallisen rakkauden siemen hänen sielussaan yksin kykenisi häntä uudesti luomaan. Pätöisen pojan avuksi rientää silloin luonto-äiti, ja vasta äidin hellävaroinen käsi herättää pojan kuolleista.

12.

ILMARISVOIMAT.

Ilmarinen on Kalevalan sankareista se, jonka alkuperäiseen jumaluuteen tiedemiehetkin uskovat. Tänäpäivänä votjakit kutsuvat kristittyä Jumalaa Inmariksi, joka äänteellisesti vastaa Ilmaria, ja sekä Inmar että Ilmari ovat alkuaan olleet ilman jumalia. Vanhassa merimiesloitsussa rukoillaan Ilmariselta myötätuulta, ja eräässä lappalaisessa noitarummussa kuvataan Ilmaris-nimistä haltiaa myrskyä ja kovaa ilmaa aikaansaavana. Luetellessaan hämäläisten jumalia Mikael Agricola mainitsee, että

Ilmarinen Rauhan ia ilman tei
Ia matkamiehet edheswei.

Kalevala kertoo Ilmarisen »taivoa takoneen ja ilman kantta kalkutelleen.» Tulen syntyrunossa hän myös esiintyy salaman iskijänä yhdessä Väinämöisen kanssa:

Iski tulta Ilmarinen,
Välähytti Väinämöinen,
Sakarilla vaskisella,
Miekalla tuliterällä,
Päällä kuuven kirjokannen,
Päällä taivosen yheksän.

(Vanha K. 26: 36-41).

Prof. Kaarle Krohn, joka pitää Lemminkäistä alkuperäisesti historiallisena henkilönä, menee niin pitkälle myönnetyksissään Ilmarisen suhteen, että hänen mielestään tämä Kalevalan elävän realistisesti kuvattu seppo on vain yhteiskuva Suomen kansan syvistä riveistä. »Ilmarinen on tyyppi», hän sanoo, »eli runollinen perikuva, jonka jokainen suomalainen voi oikeaksi todistaa, joka ennen muita suomalaisia muotoja ulkomaalaisenkin silmään pistää.» Ja aivankuin tarjoten pikkusormensa symbolistisen selitystavan paholaiselle prof. Krohn vielä myöntää, että Ilmarinen täten ymmärrettynä »on historiallisesti todellinen paljon korkeammassa katsannossa kuin minkään yksityisen Suomessa eläneen sepän jälkimaine.»²⁶

Aivan oikein on sanoa, että Ilmarinen ennen muita kuvaa suomalaista luonnetta. Hän on jörö ja hidas ja ilman alotekykyä. Hän on hieman tyhmä ja syrjästä katsoen näyttää kylmältä ja tunteettomalta. Mutta kun toinen häntä työhön innostaa, on hän erittäin taitava ja tunnollinen, ja kun hänen verensä kerran on liikkeelle saatu, on hän intohimoisen toiminnanhalunen. Sekin, että häntä on verrattain helppo vetää nenästä, riippuu enemmän hänen lapsellisesta upporehellisyydestään kuin suorastaan tyhmyydestä.

²⁶ Kalevalan runojen historia, siv. 344.

Kalevala kuitenkin kuvaa Ilmarisessa suomalaista luonnetta vain näennäisesti. Kun Kalevala avataan jollain yleisinhimillisellä tai kosmisella avaimella, edustaa Suomen kansa luonnollisesti ihmiskuntaa yleensä, ja sentähden Ilmarinenkin suomalaista luonnetta kuvatessaan edustaa ihmiskunnan sieluelämässä jotakin olennaisesti inhimillistä. Ja mitä muuta tämä olennaisesti inhimillinen voisi olla kuin ihmisen järki?

Kieltämättä edellä mainitut ominaisuudet sattuvasti soveltuvatkin sille Kalevalan sankarille, joka edustaa älyn prinssiä ihmiskunnan sieluelämässä. Sama Ilmarisvoima, joka myöhemmin ilmenee älykkyytenä ja nerokkuutena, se kehityksen alkutaipalilla pukeutuu tyhmyyden ja saamattomuuden muotoon. Ja että älynvoimat sinänsä ovat tunteista riippumattomia ja siis kylmiä, on psykologisesti ja metafysillisesti yhtä totta kuin se, että intohimoja ja tunteita saattaa miltei rajattomiin kiihottaa ajatuksen ja älyn avulla.

Kieltämättä järki eli äly niinkään on inhimillinen perusominaisuus ennen muita. Ilman järjen prometeista tulta ihminen ei olisi muuta kuin eläin. Järki se kohottaa ihmiskunnan yli muun luonnon, se nostaa ihmisen jumalien tasalle ja avaa hänelle loppumattoman kehityksen mahdollisuuden. Vanhat kansat sen tiesivät. Indialaisten ihmisenimi *manu* ja *manusha* johtuu sanskritinkielisestä rungosta *man*, joka merkitsee ajatella. *Manu* – »ihmistyyppi» – on täten »ajattelijä». Samasta juuresta johtuvat englantilainen sana *man*, saksalainen *Mensch*, ruotsalainen *människa*, jotka kaikki merkitsevät ihmistä. Samaa alkuperää on niinkään latinalainen *mens*, »mieli», josta yleisesti käytetty *mentalinen*, »ajatusta koskeva», »älyperäinen», on johtunut. Mens-sanasta mieltä kiinnittävä johdannainen on *mentiri*, »valehdella», johon tietenkään älytön olento ei kykenisi.

On olemassa sana, jota ei mikään olento voi käyttää, ennenkuin hän on ihmisen tasalle kohonnut. Tämä sana on *minä*. Suomalaisen minä-sanana sointu kajahtaa myös sanasta *ihminen*. Eiköhän nyt voisi löytää yhteyttä suomalaisen minä-sanana ja indoeurooppalaisen man-rungon välillä? Ja jos ihminen-sanana vartalo on ihmis, on muistettava, että s esiintyy sanoissa *mens* ja *manas* (sanskrit. »mieli, järki»). Että ihminen-sanana ensimmäinen tavu *ih* puolestaan muistuttaa saksalaista *Ich*-sanaa, joka on sukua kreikkalaislatinalaiselle sanalle *ego* ja sanskritinkieliselle *aham* (»minä»), lienee oppineiden mielestä paljaaksi sattumaksi luettava. Kuitenkin suomalaisistakin sanoista »minä» ja »ihminen» tuoksahtaa ikimuinoinen ajattelemisen ja järjellisen toiminnan rauhallinen henki.

Niille, joilla on »korvat kuulla», todistaa tämä jokapäiväisten sanojen johto ja merkitys, että ihmistä on alkuperäisesti käsitetty »ajattelevaksi ja järjelliseksi olennoksi». Kun nyt vanhojen suomalaisten mytologiassa Ilmarinen edustaa älyn voimia, on tämäkin nimi esoteerisesti oikein valittu, sillä elementti »ilma» vastaa älymaailmaa eli »älytaso», kuten on tapana sanoa nykyisessä teosofisessa kirjallisuudessa, samaten kuin »vesi» kuvaa tunnemaailmaa, »maa» fyysillistä ja »tuli» korkeamman järjen ja hengen maailmaa. Ilmarinen merkitsee täten »ajatusmaailman herra ja hallitsija».

Teosofisessa kirjallisuudessa, kuten jokainen asiantuntija tietää, on tullut tavaksi puhua ihmisminän kaksinaisuudesta, ylemmästä ja alemmasta minästä ja järjestä. Tämä jako, joka muuten käytännöllisyytensä ja kuvaavuutensa nojalla on pujahtanut jokapäiväiseen puhekielemme ja kirjallisuuteenkin, perustuu osaksi psykologiseen havaintoon, osaksi salaiseen kehityshistorialliseen tietoon.

Goethe asettaa Faustin suuhun nuo siivekkäät sanat: »kaksi sielua mun rinnassani asuu, toinen toisesta erota tahto: toinen rajussa rakkaudenkiihossa maailmaan tarrautuu; toinen tomusta väkisin kohoo korkeiden esi-isien tasoille.» Jokainen ihminen saa todeta, kuinka hyvä ja paha, totuus ja valhe, rakkaus ja viha, kaunis ja ruma, puhdas ja saastainen, ylhäinen ja alhainen taistelevat ylivallasta hänen tajunnassaan. Eikä siinä kyllin, että vastakohtat viihtyvät vieretysten hänen sielussaan. Hän ei aina itsekään tiedä, missä on oikeus, missä vääryys, sillä hänen ymmärryksensä puolustaa molempia. Itsekyyden, ruumiilliselle ihmiselle luonnollinen, vaisto viekin usein voiton korkeamman järjen heikommilta voimilta.

Sielutieteelliset käsikirjat puhuvat tästä ristiriidasta vain ohimennen, mainitsevat puhtaana järjen

olemassaolon, mutta kiinnostävät huomionsa sieluelämän erittelyyn sinänsä. Muisti, loogillinen ymmärrys, mielikuvitus j. n. e., josta niissä puhutaan, ovat kaikki alemman minän eli järjen ominaisuuksia, heijastuksia ylemmän olemuksesta. Niinpä muistia ja havaintoa vastaa ylemmän järjen näkevä tieto, loogillista ymmärrystä järjen kosmillinen luonne (järki = Logos), mielikuvitusta järjen luova voima. Ylempi minä palvelee luonnostaan totuutta, mutta alempi minä oppii vasta kokemuksen koulussa irtautumaan itsekkäiden tunteiden ja himojen vallasta. Jokaiselle filosofiselle ihmiselle on kuitenkin muutta mutkitta selvää, ettei voitaisi puhua mistään alemman minän asteettaisesta kehityksestä, ellei pysyväsena taustana pitkin matkaa olisi se ajattelija, se muodollinen eli formalinen minä, jonka silmien edessä realinen minä — käyttääksemme modernia nimityksiä — alati muuttuu.

Aikain viisaus on aina puolustanut ylemmän minän oikeuksia ja selittänyt niitä. Ei mikään uskonto alkuperäisessä puhtaudessaan ole pahaa, itsekkyyttä, syntiä oikeaksi nimittänyt. Kaikki ne ovat neuvoneet ihmistä sitä vastaan taistelemaan ja sitä voittamaan. Tämä muinaisen viisauden kanta on perustunut tarkkaan tietoon ihmisminä synnystä ja kehityskulusta.

Mikä on nim. tämä merkillinen minä, joka pakenee suurimpienkin filosofien kuten Hume'in ja Kantin analysoivaa katsetta, mistä se on kotoisin, miten se on syntynyt?

Salainen tieto yksin tuntee vastauksen: ihmisen minä on syntyisin Jumalasta. Ei ole maailmassa kuin yksi itsetajunta: Jumalan. Ihmisen minä on sirpale suuresta jumalallisesta itsestä, ihmisen järki osa ja pienoisokuva Logoksen mahtavasta nerosta. Ja miten ihmisminä on syntynyt ja muodostunut? Kun alemmat luonnonvoimat aikakausia kestäneen kehitystyön jälkeen olivat saaneet ihmismäisen eläimen valmiiksi, laskeutui tähän muotoon maailman valo, jumalallinen järki, Logoksen itsetajunta — ja inhimillinen minä syntyi hengen ja aine-elämän kosketuksesta. Maan tomusta on ihminen, ja jumalan henki on häneen puhallettu! Taivaisesta kodistaan maan päälle muuttanut on järjen poika ihmisen haahmossa. Todellakin kahtia jaettu jo syntymästään on ihmisen minä: toisella kädellä kiinni pitäen maisesta majastaan, toisella taivaan sineä tavotellen. Eläimessä syntyi ihmisen minä ja kuitenkin se Jumalasta polveutui.²⁷

Voisimme sanoa filosofisesti: järjen korkein ilmennys on siinä, että se käsittää itsensä Järjeksi, s. o. Jumalasta lähteneeksi, ja tämä on mahdollista ainoastaan rajotetun yksilöllisen tajunnan, toisin sanoen minuuden avulla. Kuten jo Väinämöisestä ja maailman luomisesta puhuessamme huomautimme, on ihmisminä synny ja kehitys niin tärkeä kohta maailmankehityksessä, että sitä kutsutaan »toiseksi luomiseksi».

Tämä »toinen luominen» annetaan Kalevalassa Ilmarisen tehtäväksi. Ilmarinen suorittaa sen, mihin muut eivät kykene. Ilmarinen on Kalevalassa mitä merkillisin olento. Tarkastakaamme siis Ilmarista ja hänen työtään.

²⁷ Näistä asioista puhuu seikkaperäisemmin esim. H. P. Blavatskyn Salainen Oppi.

ILMARINEN, TULIJA RAUTA.

Jos nyt Ilmarinen Kalevalan kuvakielessä edustaa ihmiskunnan älyllisiä voimia, miksikä Ilmarista kuvataan sepäksi, miksi hän alituisen on tekemisissä raudan ja tulen kanssa, ja miksi Sampokin taotaan? Puhumattakaan siitä, että »seppä» on sattuva ahkeran tekijän ja toimijan määritelmä, että toiminta on älyn oleellinen tunnusmerkki ja että vielä tänä päivänä käytetään esim. lausetapaa »järjen valo», on sillä selvät okkultiset syynsä. Ilmarisen kuvaaminen sepäksi, joka puuhaa raudan ja tulen kanssa, todistaa sille, jolla on »silmit nähdä», että vanhat suomalaiset tietäjät tunsivat sekä asian oikean tilan että yleisiä sovinnaisia traditsioneja ja nimityksiä.

Älynvoimien synty ja vaikutus ihmiskunnassa esitetään Kalevalassa ennen kaikkea kolmessa tapahtumassa Ilmarisen elämässä: tulensyntyrunossa, raudansyntysanoissa ja Sammon taonnassa.

Tulensyntyssä annetaan niin sanoaksemme eettinen yleiskuva älynvoimien, jumalallisen järjen ja viisauden valon laskeutumisesta pimeydessä vaeltavaan ihmiskukuun. Olemme jo viime luvussa vanhasta Kalevalasta toistaneet ne säkeet, joissa kerrotaan Ilmarisen tulta iskeneen. Uudessa Kalevalassa Ilmarisen nimi on muutettu »ilman Ukoksi», mutta merkityksen samaisuus on silmiinpistävä. Ilmarinen, älymaailman herra ja järjen jumala, on se Prometheus, joka ihmiskuvulle pyhän tulen antaa.

Niin kauan kuin ihmiskunta uskollisesti hoitaa taivaallista tulta, käy kaikki hyvin. Ihmiskunnan sielu on silloin kuin Vestan neitsyt tottelevaisessa viattomuudessaan:

Neiti pitkän pilven päällä,
Impi ilman partahalla
Tuota tulta tuutteli,
Valkeaista vaapotteli
Kultaisessa kätkyessä,
Hihnoissa hopeisissa.

Tämä on se paratiisi-tila, josta vanhoissa mytologioissa kerrotaan. Korkeamman minän pyhä tuli valaisee nuorta ihmiskukua, joka sisäistä valoansa totellen ei paljoakaan tiedä ulkonaisesta maailmasta. Viattomana elää nuori Aatami, ja luonto on hänen kuuliainen palvelijansa. Mutta liian lyhyt on tämä onnen ja autuuden aika Lemurian paratiisissa. Sitten tunteiden ja himojen Lemminkäisvoimat syttyvät ihmiskunnassa, joka on jakautunut kahteen sukupuoleen, Aatamiin ja Eevaan, ja hengen pyhä tuli kadottaa kirkkautensa. Onnettomuus tapahtuu, niinkuin runo kertoo:

Impi tulta tuutteli,
Vaapotteli valkeaista,
Tulta sormilla somitti,
Käsin vaali valkeaista:
Tuli tuhmalta putosi,
Valkea varattomalta,
Kätösiltä käänteliän,
Sormilta somittelian.

Ja silloin tuli muuttuu polttavaksi salamaksi, joka taivaasta syökse maahan tuhoa tuottaen, kärsimyksiä,

kipuja ja tuskia aikaan saaden (47: 173-312). Niinhän juuri järki ja ajatus tunteeseen yhtyessään on kaiken siveellisen pahan ja luonnonlakien rikkomisesta aiheutuvan kärsimyksen luova syy (*causa efficiens*). Lucifer, valontuoja, joka taivaisessa kodissaan on sama kuin Kristus (Logos), muuttuu langetessaan maahan kirotuksi saatanaksi, joka Kristusta vastustaa. Puhdas järki puolustaa totuutta ja epäitsekkyyttä, mutta himojen pauloihin langennut ymmärrys asettuu itsekkyyden ja vääryyden puolelle. Tarvitaan todella Väinämöisen ja Ilmarisen apua, niinkuin Kalevalassa kerrotaan, jumalallisten tahdon- ja älynvoimien myötävaikutusta, ennenkuin ihmiskunta nostetaan lankeemuksestaan. Ja suuri on työ noiden jumalsyntysten veljesten edessä! Sitä tulensyntyruno monisanaisesti mieleemme terottaa.

Viime tingassa tarvitsevat hekin apua. Ja apu ilmestyy:

Pikku mies merestä nousi,
Uros aalloista yleni . . .

Tämä »pikku mies» on Päivän poika, siis auringon eli jumalan poika, toisin sanoen Kristus ihmisen sielussa. Kollektiivinen draama muuttuu nyt yksilölliseksi. Pikku mies, joka »nousee merestä», on Päätöiseksi pojaksi kasvanut Lemminkäinen, tunteiden aallokosta syntynyt jumalallinen rakkaus. Tämä uusi ihminen on pienistä pienin ja kuitenkin hänen voimansa on suurista suurin. Hän on jumalan poika ja hänen isänsä häntä auttaa:

Vieri veitsi taivosesta,
Puukko pilvistä putosi,
Pää kulta, terä hopea,
Vieri vyölle Päivän poian.

Tällä taivaasta pudonneella puukolla hän hauin halkaisee, joka tulen on niellyt, ja tuli pääsee taas vapaaksi. Samaten Kristus, Pätoinen poika ihmisen rinnassa murtaa lopullisesti eläimellisyyden ja itsekkyyden kahleet ja vapauttaa jumalallisen järjen. Mutta tämä, kuten sanottu, on jo esoteerista ja yksilöllistä psykologiaa.

Kaikki vanhat kansat ovat tulta pyhänä pitäneet ja viettäneet juhlia taivaallisen valon ja tulen kunniaksi. Helavalkea sytytettiin keväällä ei ainoastaan keväisen valon vaan myös sen järjen ja viisauden pyhän tulen kunniaksi, jonka vuodattamista kristikuntakin helluntaina muistelee. Antautumatta kielitieteelliseen väittelyyn tekisi mieleemme kysyä, eikö sanalla »hela» ole yhteyttä vanhojen germaanien pyhän Elms-tulen kanssa ja eivätkö molemmat ole sukua kreikkalaisten Hermes-tullelle (Hermes-Merkurius oli jumalien sanansaattaja ja viisauden jumala)?

Raudansyntyruno valaisee taas älynvoimien inhimillistä historiaa toiselta, voisimme sanoa alemmalta, realistiselta kannalta. Lukiessamme ensin tätä runoa eli loitsua emme näe siinä muuta kuin esityksen eli arvelun raudan alkuperästä; korkeintaan »rauta» voi tarkoittaa fyysillistä ainetta yleensä, kuten alkusäikeissä:

Ilma on emoja ensin,
Vesi vanhin veljeksiä,
Rauta nuorin veljeksiä,
Tuli kerran keskimäinen.

Jos »ilma» tässä edustaa ajatusmaailmaa yleensä ja »vesi» tunnemaailmaa, jää »rauta» nähtävästi fyysillisen maailman edustajaksi. Mutta koska raudansynnyssä Ilmarinen näyttelee pääosaa²⁸ ja Ilmarisen

²⁸ Raudan synnyttäjäksi mainitaan „ukko ylinen luoja, itse ilmojen Jumala“, joka hyvin sekin saattaa olla Ilmarinen.

avain on jo löydetty, on selvää, että rauta yhtä hyvin kuin tuli symbolisoi jotakin älynvoimien tuotetta eli ilmennystä. Pitäkäämme kiinni siitä »tulen» merkityksestä, josta vastikään on ollut puhetta: tuli on taivaasta, tuli on järjen puhdas tuli, se jumalallinen valkeus, josta Johanneksen evankeliumi puhuu (1: 4); silloin helposti ymmärrämme, mitä »rauta» on.

Rauta, sanoo runo, on tulen nuorempi veli, läheistä sukua hänelle:

Olipa aikoa vähäinen,
Rauta tahteli tavata
Vanhempata veikkoansa,
Käyä tulta tuntemahan.

Mitä muuta rauta siis voisi olla kuin puhtaan järjen nuorempi veli, s. o. alempi ymmärrys, logiikka, jota usein kutsutaan rautaiseksi, raudankovaksi? Rauta on todella pimeä verrattuna tuleen, niin on myös maallinen järkemme verrattuna taivaalliseen, korkeampaan järkemme, ja oikein on sanottu evankeliumissa, että »valkeus paistaa pimeydessä, mutta pimeys ei valkeutta käsitä» (Joh. 1: 5), vaikka pimeys ja tietämättömyys aina ikävöi valoa, niinkuin Kalevalakin sanoo raudan tekevän. Vanhat kansat puhuivatkin yleisesti pimeästä »raudakaudesta», jossa ihmiskunta nykyään elää, ja muistelivat ikävällä sitä varhaista »kultakautta», jolloin korkeamman minän hengen tuli vapaana loisti vielä synnittömässä ihmiskunnassa.

Raudansynty-runossa on heti alussa huomattava piirre: rauta on synnytetty — tosin Ilmarisen toimesta, — ennenkuin Ilmarinen syntyy. Niin on salaisen tiedon valossa ihmiskunnankin kehityksessä tapahtunut. Ennenkuin järjen Ilmarisvoimat varsinaisesti ruumistuivat, oli jo käynnissä ajatusta tavoitteleva, mutta alhaalta päin alkanut »luonnollinen evolutsioidi». Silloisessa eläinkunnassa eli eläinkuntaan vielä kokonaan kuuluvassa ihmiskunnassa oli alkeellinen ajatuskyky jo herännyt. Ei saattanut puhua yksilöllisestä ajatuksesta eli järjenjuoksusta, mutta joukkotajunnassa pyrki jo ilmenemään itsetietoisuuteen viittaavia vivahduksia: matkimishalua, ihailua, kiintymystä, uskollisuutta — samoja tajunnanmuotoja, joita näemme nykyisessäkin eläinkunnassa runsaasti esiintyvän. Ymmärryksen itu oli täten jo laskettu ihmissielun maaperään — rauta kätkeyty suohon ja vuoreen, kuten Kalevala sanoo, — ennenkuin se ihmisten ilmoille pääsi.

Vasta tämän perästä siirtyy runo kertomaan Ilmarisen synnystä eli korkeampien järjenvoimien heräämisestä:

Syntyi seppo Ilmarinen,
Sekä syntyi, jotta kasvoi,
Se syntyi sysimäellä,
Kasvoi hiilikankahalla,
Vaskinen vasara käessä,
Pihet pikkuiset piossa.
Yöllä syntyi Ilmarinen,
Päivällä pajasen laati.

Tämä ei ollut mitään evolutsioidia alhaalta päin. Ilmarinen ei ollut niinkuin vastasyntynyt, joka ei mihinkään kykene. Hän oli »seppo iänikuinen», valmis jo syntyessään. Yöllä syntyi, päivällä laati pajan. Hän oli toisen maailman vanha kansalainen, joka maan päällä pukeutui näkyväiseen haahmoon. Kun vanhassa Kalevalassa Louhen lähettämä lintu kysyy Ilmariselta, minkätähden tämä on niin »kovin osaava, varsin taitava takoj», vastaa Ilmarinen:

Siksi, olen kovin osaava,

Varsin taitava takoja:
Kauan katsoin luojan suuhun,
Partahan jalon jumalan,
Ennen taivoa takoissa,
Ilman kantta kalkuttaissa.

Tässä on siis selvästi kysymys hengen yläilmoista laskeutuneesta, taivaallisesta järjen tulesta, joka ihmiskuntaan on ottanut asuntonsa. »Se oli totinen valkeus, joka valistaa kaikki ihmiset, jotka maailmaan tulevat.» (Joh. 1: 9). Ymmärrys oli luonnollisen evolutсионin avulla alkanut herätä, mutta vasta kun korkeamman järjen pyhät Ilmarisvoimat ymmärrykseen yhtyivät, syntyivät inhimilliset yksilöt. Luonnontieteilijät eivät yleensä tahdo uskoa tällaiseen »yliluonnolliseen» myötävaikutukseen, mutta eräs heistä, Darwinin tunnettu työtoveri A. R. Wallace myöntää, että hänen on mahdoton muulla tavalla käsittää ihmishengen alkuperää kuin juuri tällaisen ylluonnollisen involutsionin välityksellä.

Nyt on luonnollisesti raudansyntyrunossa historiallinen aukko. Siinä ei kerrota mitään siitä onnellisesta kulta-ajasta, jolloin korkeampi hengen valo oli ylivalloilla ja rauta vielä »makasi suossa». Raudansyntyssä ryhdytään heti kertomaan siitä, miten »syntiin lankeemuksen» jälkeen Ilmarisvoimat saavat tehtäväkseen hakea loogillisen ymmärryksen rauta päivänvaloon ja ryhtyä sitä takomaan. Ja kyllä todella rauta silloin tulta pelkää:

Rauta raukka säpsähtihe,
Säpsähtihe, säikähtihe,
Kun kuuli tulen sanomat,
Tulen tuimat maininnaiset.

Mutta kauniisti lohduttaa Ilmarinen:

Ellös olko milläskänä,
Tuli ei polta tuttuansa,
Herjale heimoansa!
Kun tulet tulen tuville,
Valkean varustimille,
Siellä kasvat kaunihiksi,
Ylenet ylen ehoksi,
Miesten miekoiksi ²⁹ hyviksi,
Naisten nauhan päättimiksi. ³⁰

Maallinen ymmärrys ei mielellään kasva järjen pyhän viisauden tulessa — se rukoilee pois »tuskista tulen punaisen», — mutta Ilmarinen huomauttaa syystä, että paha kerrassaan voittaa, jos alempi järki saa kulkea omin tein:

Jos otan sinun tulesta,
Ehkä kasvat kauheaksi,
Kovin raivoksi rupeat,
Vielä veistät veljeäsi,

²⁹ „Totuuden miekka.“

³⁰ Älykkyyden (esprit) sulo.

Lastuat emosi lasta.

Ymmärrys kuitenkin vannoo tuskan hetkenä, ettei se mitään pahaa aio tehdä. Ilmarinen tempaa raudan tulesta, asettaa sen alasmelle ja muovailee sitä. Nyt ei puutu muuta kuin viimeinen koetus, niin ymmärryksestä on tullut oivallinen järjen työkalu:

Viel' oli pikkuista vajalla,
Rauta raukka tarpehessa:
Eipä kiehu rauan kieli,
Ei sukeu suu teräksen,
Rauta ei kasva karkeaksi
Ilman veessä kastumatta.

Tunteen koetus! Logiikka on upotettava tunteiden ja intohimojen kasteveteen. Ja Ilmarinen ymmärtää, että kastevesi on oleva makeata ja hyvää (9: 207-230). Mutta kuinka käy? Mehiläinen, jolta hän hunajata pyytää, pettää hänen toiveensa:

Lenteä hyrähtelevi,
Viskoi Hiiien hirmuloita,
Kantoi käärmeheh kähylä,
Maon mustia mujuja,
Kusiaisien kutkelmoita,
Sammakon salavihoja,
Teräksen tekomujuihin,
Rauan karkaisuveteen.

Tunteet eivät olleetkaan kauniita! Kun alempi ymmärrys joutuu eläimellisten himojen ja halujen pyörteeseen, sammuu sen lainavalo ja koko sen voima valuu tunteisiin. Kun Ilmarinen kasto raudan kirottuun veteen,

Sai siitä teräs pahaksi,
Rauta raivoksi rupesi,
Petti vaivainen valansa,
Söi kuin koira kunniansa,
Veisti raukka veljeänsä,
Sukuansa suin piteli,
Veren päästi vuotamahan,
Hurmehen hurahdamahan.

Raudansyntyyruno päättyy tähän dramaattisessa realismissaan oivalliseen kuvaukseen ihmiskunnan älyllisestä tilasta, joka osittain jatkuu vielä tänäpäivänä, vaikka Ilmarisvoimat kulttuurin muodossa jo ovat paljon ja kauvan ponnistelleet ihmiskunnassa.³¹

³¹ Teosofit ja astrologit ymmärtävät syyn, miksi rauta on valittu alemman ymmärryksen symboliksi: Ilmarisvoimien inkarnatsioni tapahtui vasta silloin, kun maapallo oli jäähtynyt kovaksi ja fyysillinen rauta syntynyt ja eläinkunta voimakkaaksi kehittynyt. Astrologis-okkultisesti tämä oli Marsin vaikutusta. Mars on raudan planeta ja samalla eläimellisen himon ja voiman, kuten jokainen astrologiseen symboliikkaan perehtynyt tietää. Ennenkuin maapallo oli kiteytynyt fyysilliseksi, ei se voinut vastaanottaa Marsin rautaista vaikutusta eikä sen voimakasta tunnevaikutusta eläintajuntaan. Ja ennenkuin äly alhaaltapäin oli herännyt, eivät järjen pojat („maanasaputrat“) kyenneet

ruumistumaan. Järjen poikien vaikutus oli astrologisesti katsoen Merkurius-vaikutusta. Mars ja Merkurius ovat täten ne kaksi kiertotähteä, joiden yhteys maapallon kanssa on sangen salaperäinen. Maapallo edustaa tavallaan sekä Marsia että Merkuriusta – sen kehitys käy Marsista Merkuriukseen – ja Ilmariseen, joka on maapallon ihmiskunta, kätkeytyy sekä sodan että viisauden jumala. Kekseliäällä psykologisella käänteellä Kalevala kuitenkin heittää Mars-luonnon Lemminkäisen hartioille, antaen hänen esiintyä sota-urhona ja osottaen tällä, että Ilmarinen itsessään on pahaan syytön: järjen pahuus on vain siinä, että se heikkoudessaan antautuu tunteen orjaksi. Tunne se se on itsekkyyden ja epäveljellisyuden, sotaisuuden, varsinainen alku ja aihe (causa materialis). Tässä kuvastuu siis tavallaan sama näkökanta kuin vanhassa kaldealais-juutalaisessa syntiinlankeemuskertomuksessa: Eeva-tunne – houkuttelee Aatamia – ajatusta – syömään hyvän ja pahan tiedon puusta.

Merkillisin työ, minkä Ilmarinen suorittaa, on Sammon taonta. Tärkeimpiä avaimia Kalevalan ymmärtämiseen on sentähden oikea käsitys Sammosta. Kun jo tiedämme, mitä Ilmarinen on ja mitä takominen tarkoittaa, on helppo tehdä itsellemme yleiskuva Sammosta. Sampo on jotakin, mitä älynvoimat ihmiskunnassa saavat aikaan ankaran työn avulla. Ja mitä muuta tämä olisi kuin kulttuuri, juolahtaa heti mieleemme. »Sampo kuvailee kaikkia senaikuisia elinkeinoja yleensä», sanoi jo Lönnrot. Kulttuurityössä ja sivistystehtävissä inhimillinen äly, joka eläimellisten vaistojen helmaan heitettyä joutui harhateille, taas ohjattiin oikeaan suuntaan. Kuitenkin Kalevala kertoo, että juuri Sampo antoi aihetta uusiin ja vielä suurempiin ristiriituihin. Kun Ilmarinen oli Pohjolan emännälle takonut Sammon, lukitsi tämä sen Pohjolan kivimäkeen, mikä nähtävästi ei ollut mieleistä Kalevalan sankareille. Pohjolaiset vaurastuivat kyllä hyvin Sammon turvissa, mutta yleisempää hyötyä Sammosta ei ollut, päinvastoin Kalevan kansalle siitä oli haittaa. Jos Sampo olisi tarkottanut paljastaan kulttuurityötä, elinkeinoja, tieteitä, taiteita, olisi luullut Ilmarisen voivan takoa uuden entistä ehomman Sammon. Siihen hän ei kuitenkaan pystynyt, vaan Kalevalan sankarein tehtäväksi jäi ryöstää pois ja siten pelastaa Sampo Pohjolan kivimäestä. Tämä seikka osottaa meille, että Sampoon kätkeytyy vieläkin syvempi ja salaisempi merkitys.

Sammon arvotuksen tässä syvemmässä merkityksessä ratkaisee aikojen viisaus ja perintätieto. On jo ennen ollut puhetta siitä, että salainen tieto ei asetu samalle kannalle kuin nykyaikainen enemmän tai vähemmän materialistinen käsitys sivistysten, uskontojen, valtioiden j. n. e. syntyä koskevista kysymyksistä. Salaisen tiedon kanta on jyrkästi vastakkainen. Sen mukaan kaikki sivistykset ja uskonnot on pantu toimeen ylhäältä päin, s. o. kehittyneempien ja viisaampien olentojen puolelta. Kun nyt ihmiskunta aikojen aamulla oli kokematon ja kehittymätön, herää kysymys, mistä silloin viisaita ja kehittyneitä ihmisyksilöitä oli saatavissa. Tämänkin salaiset traditsiot ratkaisevat perin luonnollisella tavalla: tietysti jostain toisesta kiertotähdestä, jonka ihmiskunta, samalla kuin se olennaisesti oli maapallon ihmiskunnan kaltainen, oli tätä mittaamattomia aikoja vanhempi ja kehittyneempi ja niin muodoin saattoi lähettää auttajia ja opettajia maan päälle. Meidän päivinämme, jolloin esitetään teorioja orgaanisen elämän siirtymisestä taivaankappaleesta toiseen, tällaisen oletuksen ei pitäisi tuntua mahdottomalta.

Väinämöis- ja Lemminkäisvoimat eivät onnistu kiinnittämään itseensä ihmiskunnan huomiota, eivät edes Ilmarisvoimat sinään. Ihmiskunta jäisi tietämättömäksi jumalallista kyvyistään, ellei Väinämöinen kehottaisi Ilmarista takomaan Sampoa. Vasta kun Sampo on taottu, taipuu Pohjan ihana impi.

Ilmarinen edustaa täten kaikkia älynvoimia, jotka ihmiskunnassa osaansa näyttelevät, ei ainoastaan maapallon ihmisten omaa älyä, vaan myös kaikkien tänne muualta tulleiden auttajien ja opastajien, vapahtajien ja lainlaatijain neroa ja viisautta.

Entä siis Sampo?

Sampo on se salainen viisaus, jonka ihmiskunnan alkuperäiset tietäjät muualta toivat mukanaan, — se salatiede, joka on ruumistuneena tietäjien ja viisaiden n. k. valkoisessa eli salaisessa veljeskunnassa ja sen näkymättömässä temppelissä, joka »ei ihmisten käsillä rakennettu ole». Tämä käy ilmi jo Sampo-nimestä. Castrén kertoo kuulleensa ikivanhasta buddhalaisesta temppelistä, jonka nimi mongoolinkielellä on *Sampo*, tibetinkielellä *Sangfu*, jälkimäinen sana merkitsee »salainen lähde» (kaikkeen onneen).³² On olemassa

³² Krohn, Kalevalan runojen historia, siv. 178. Voisi tähän lisätä, että vanha indialainen *Bhavishja Puraana* kertoo muinaisesta auringolle pyhitetystä temppelistä, jonka rakentaja oli *Saamba*.

toinenkin tibetiläinen sana, johon mielestämme voi Sampoa verrata. Tämä on *Sampun* eli *Zampun*, joka on tibetiläisten »elämänpuu». Sillä on kolme juurta: ensimmäinen nousee taivaaseen, korkeimpien vuorten huipulle, toinen kulkee alas manalaan, kolmas pysyttelee keskivälillä ja ulottuu itään. Jos vielä tahtoisimme antautua kielitieteellisiin spekulatsioneihin, voisimme sanoa, että Sampo eli Sambo on sama kuin samboo eli *samboodba*, joka sanskritinkielisenä sanana merkitsee »korkein tieto eli viisaus», ja miksei myös sama kuin latinalainen sanayhdistelmä *summum bonum*, »korkein hyvä»? Comparettin yritys selittää Sammon johtuneeksi ruotsalaisesta tekaistusta sanasta *sambo* (»yhteisasumus») on mielestämme kielitieteellisestikin onnistumaton. Friesin selitykseen, että Sampo olisi lappalainen noitarumpu, tulemme myöhemmin viittaamaan.³³ Ja jos pitää paikkansa sääntö, että tarullisten nimien selitys on lähinnä etsittävä omasta kielestä, miksi ei Sampo olisi voinut johtua esim. sanasta (viisauden) samapolku (nim. sama, jota viisaat ennenkin ovat kulkeneet tietoon tullakseen)? Muuten emme pidä mahdollisena, että sampo-sanalla on yhteyttä sampi ja sammas sanojen kanssa, kuten nykyiset kielimiehet arvelevat. Mutta yhteyden henkinen merkitys selviää vasta, kun Sammon mysterio avataan teknillisellä okkultispsykologisella avaimella, kuten luvussa 28 teemme.

Mutta pitäkäämme mielessä filologiasta huolimatta Sampo-sanan tässä antamamme okkultinen merkitys. Silloin ymmärrämme ponnen Pohjolan emännän sanoissa, kun hän puoleksi imarrella, puoleksi epäillen kysyy Ilmariselta:

Ohoh seppo Ilmarinen,
Takoja iänikuinen,
Saatatko takoa sammon,
Kirjokannen kirjaella
Joutsenen kynän nenästä,
Maholehmän maitosesta,
Ohran pienestä jyvästä,
Kesä-uuden untuvasta?

Ilmarisella on tässä edessään yli-inhimillinen, ylikuonnollinen ja loogilliselle ymmärrykselle mahdoton tehtävä. Hän ei saata takoa Sampoa ihmisten omilla kehittymättömillä kyvyillä, vaan se on todella tapahtuva jumalien avulla, kuten taideteoksen luominen ainakin. Yksin olennot, joissa korkeampi minuus jo on itsetietoisesti elävä ja joiden tietämyskykyä eivät rajota aistihavainnot ja kuolevaisten logiikka, yksin semmoiset kykenevät elämän suurinta taideteosta luomaan, s. o. panemaan alulle sitä salaista elämän koulua, jossa ihmiskuntamme yksilöt saattavat itseään kasvattaa.³⁴

Sammon taonta on mielestämme vähemmän onnistuneesti esitetty Kalevalassa: alkuperäinen traditsio sitä varmaan ei ole seikkaperäisesti esittänytään, vaikka se onkin estetisesti vaikuttava ja psykologisesti oikea, jos Juhani Ahon tavalla pidämme Sampoa inhimillisenä taideteoksena. Aineksensa Kalevala siihen nähtävästi on saanut raudansyntyrunosta ja kultaneidon taonnasta, joihin taonnan yksityiskohdat asianmukaisina sopivatkin. Sammon laatimiseen riittää mielestämme säkeet 281-310 ja 393-422, jotka loppuvat kertomukseen, minkälaisen Sammon Ilmarinen takoi:

³³ Lönnrotin ensimmäisessä kirjaanpanossa on kohta, joka selvästi osoittaa, että Sampo on jotakin salaperäistä ja taivaallista ja läheistä sukua Ilmarisvoimille sinään. Kun Pohjolan emäntä kysyy Ilmariselta, osaako hän takoa Sammon, vastaa tämä: „saatanpa takoa sammun, kirjokannen kirjutella. . . Äsken sampua taonki, kirjokantta kirjottelin, kun ma taivosta takoilin, ilman kantta kalkuttelin.“ Kts. Kalevalan esityöt, I. Väinämöinen, ss. 451-458.

³⁴ Yhdessä aspektissaan Iso Tammi (Kalevalan 2 runo) kuvaa samaa kuin Sampo: ilmotettua alkuperäistä viisautta ja lukuisia siitä johtuneita uskontoja ja filosofisia järjestelmiä. Näitä eri järjestelmiä on niin monta, että ne peittävät auringon ja kuun etsijältä: missä on totuus? hän alakuloisena kysyy. Vasta kun edellä tulensynnystä puhuttaessa mainittu „pieni mies“ (rakkauden intuitsioin ihmisen sydämessä) ilmestyy merestä ja hakkaa maahan ison tammen, näkyy totuuden aurinko.

Siitä seppo Ilmarinen,
Takoja iänikuinen
Takoa taputtelevi,
Lyöä lynnähyttelevi,
Takoi sammon taitavasti:
Laitahan on jauhomyllyn,
Toisehen on suolamyllyn,
Rahamyllyn kolmantehen.
Siitä jauhoi uusi sampo,
Kirjokansi kiikutteli,
Jauhoi purnun puhteessa,
Yhen purnun syötäviä,
Toisen jauhoi myötäviä,
Kolmannen kotipitoja.

Symboliikka ei ole vaikea käsittää, sillä Salaisen Veljeskunnan opettajat ja lähetit ovat kaiken kulttuurin alulle panneet. »Jauho» on leipä eli kaikki mitä ihminen aineellisesti toimeentullakseen tarvitsee (ennen kaikkea siis maanviljelys pohjoisemmissa seuduissa). Mutta ihminen ei elä leivästä yksin: hän tarvitsee sitä henkistäkin ravintoa, joka »Isän suusta lähtee», kuten Jeesus lausui. Tämän henkisen elämän ja tiedon vertauskuva on »suola» — sanoihan Jeesuskin »te olette maan suola». Ja vihdoin rikkaus (symbolina »raha») tekee sivistyksen mahdolliseksi: ei voisi henkinen elämä ilmetä tieteissä, taiteissa, uskonnoissa j. n. e., ellei olisi rikkautta, s. o. kaikkia aineellisia tarpeita enemmän kuin kunakin hetkenä tarvitaan.

Onko siis ihme, että »Pohjan akka ihastuu»!

Kun sitten Sampo on suljettu Pohjolan kivimäkeen yhdeksän lukon taakse, alkaa suuri sota Sammosta. Ihmiset jakautuvat kahteen leiriin: Kalevan kansa tahtoo Sammon tai vaikkapa murusen siitä takaisin itselleen, Pohjolan väki taas kateellisesti sitä itselleen pidättää.

Mitä tämä on muuta kuin suomalaisten tietäjien muisto vanhasta taistelusta Atlantis-manterella »valkoisten» ja »mustien» välillä? Kolmannen juurirodun aikana (kts. edellä) olivat suuret Auttajat ruumistuneet ihmiskuntaan. Neljännen juurirodun aikana kehittyi »musta magia» Atlantismaalla ja saavutti arveluttavan muodon ja huolestuttavan laajuuden ja voiman. Sampo oli joutunut Pohjolaisten käsiin: liiallinen tieto ja viisaus ihmisille, jotka eivät osanneet sitä oikein käyttää, vaan käyttivät sitä omaksi hyödykseen, itsekkäihin tarkoituksiinsa.³⁵ »Valkoisten kasvojen herrat» silloin päättivät pelastaa mitä pelastettavissa oli, ettei ihmiskunta syöksyisi kadotukseen. Väinämöinen, Ilmarinen ja Lemminkäinen johtajina lähtivät uskolliset Kalevalaiset pimeään Pohjolaan suurelle pelastusretkelle, ja samalla tavalla kuin salainen traditsioni ja näkemys kertoo Kalevalakin, että Väinämöinen vanhimpana tietäjänä vaivutti Pohjolan väen sikeään uneen. Yksin tämä pieni piirre riittää todistamaan, että kysymys on Kalevalassakin siitä suuresta sodasta Atlantiksella, josta kansojen muinaistiedot yleisesti puhuvat.

³⁵ Näistä asioista tulee myöhemmin puhe III osassa.

JÄLLEENSYNTYMINEN.

Lukiessaan Kalevalan kauniita runoja (14 ja 15) Lemminkäisen kuolemasta ja ylösnousemuksesta tulee teosofiseen maailmankatsomukseen perehtynyt ajatelleeksi muuatta vanhaa oppia, joka hänelle on elämänongelman ratkaissut ja joka muuten muistuu hänen mieleensä kristillistäkin ylösnousemusta miettiessään. Tämä vanha oppi on reinkarnatsioni- eli jälleensyntymisaate, joka ensi kuulemalta tuntuu niin oudolta.

Se sisältää, että ihminen ei ole ensimmäistä kertaa maan päällä eikä viimeistä. Hän syntyy tänne uudestaan ja uudestaan. Hänen sielunsa ei ole kotoisin vanhemmistaan eikä ole Jumalan luoma nykyisen elämänsä alkaessa, vaan on ollut olemassa ennen syntymistään. Missä? Näkymättömässä henkimaailmassa, johon aina palaa ruumiillisen elämän loputtua. Ihmisen sielu on tavallaan kuin vieras vaeltaja tämän maan päällä. Hän saapuu tänne syntymisen portista ja lähtee täältä kuoleman porttien läpi.

Jälleensyntyminen ei suinkaan ole tulokseton, hyödytön, merkityksetön. Koko kehityksen aate siinä piilee. Muuten ei kehitystä olisikaan. Elämä kulkisi ainaisessa ympyrässä eikä siirtyisi paikaltaan, jos yksilöiden saavutukset aina katkaistaisiin kuolemassa. Mutta kun on jokin — sielu, — joka kokemuksien kentältä korjaa elon aittaansa, silloin on olemassa jatkuvan kehityksen mahdollisuus. Paljas fyysillinen perinnäisyys ei jaksa esim. taata neron säilymistä — luovia neroja on harvoin monta samassa suvussa, — mutta jälleensyntyminen sen takaa. Kun ihmissielu on kehityksessään saavuttanut neron asteen, hän neronsa säilyttää ja siitä nousee. Tämä on mahdollista ainoastaan sen nojalla, että ihminen on sielu, joka elää näkymättömässä maailmassa ja syntyy maan päälle kokeakseen ja koulua käydäkseen, työtä tehdäkseen ja tehtäviä suorittaakseen.

Lemminkäisrunossa Kalevala mielestämme niin kauniisti painostaa tätä elämän valtaa kuoleman yli. Lemminkäisen elämäntyö jää kesken. Hän sortuu kesken yrityksiään. Olkoon, että syy on hänessä itsessään. Katkeralta ja kovalta kuitenkin tuntuu meistä ihmisistä, kun lupaava elämänjuoksu katkaistaan ennenaikaisesti.

Se oli loppu Lemminkäisen,
 Kuolo ankara kosian
 Tuonen mustassa joessa,
 Manalan alanteheassa.

Niin meistä tuntuu: »se oli loppu». Mutta elämä ei olekaan niin katkera ja kova. Jälleensyntymisaate haihduttaa kuoleman pelon. Ihminen ei ikuisiksi ajoiksi siirry pois tästä kokemuksien, kärsimysten, töitten ja tehtävien maailmasta. Hänen äitinsä — luonto — herättää hänet kuolleista ylös, ja Kalevala on omistanut pitkän runon tälle äidin rakkaudelle ja sen toiminnalle ikäänkuin terottaakseen mieleemme, ettemme vain kuolemaa pelkäisi. Kalevala edustaa täten samaa optimismia kuin muut vanhat maailmankatsomukset, joihin jälleensyntymisuskko on sisältynyt, esim. Indian ja Egyptin.

Tieteellisten lukijain mielestä on varmaankin liian hätäinen tämänkaltainen johtopäätös muinaissuomalaisen jälleensyntymisuskosta. Eihän siitä missään puhuta selvin sanoin, ja epätieteellistä on kaivaa runojen sanoista esille semmoista mitä niissä ei ole! Saattaa olla, vastaamme tähän, mutta älkäämme unohtako, että pitkin matkaa koetamme juuri kaivaa sanoista enemmän sisältöä kuin niissä näennäisesti on. Siinä ei ymmärtääksemme ole mitään epätieteellistä. Ainoastaan tapamme kaivaa esille saattaa olla joko järjetön ja epätieteellinen taikka järjellinen ja järkisyihin perustuva. Siinä on luonnollisesti velvollisuutemme menetellä kriittisesti.

Nyt meillä tosin on omat sisäiset syymme, minkätähden olemme lujasti vakuutetut siitä, että suomalaiset tietäjät tunsivat ja itse uskoivat jälleensyntymisen elämän järkähtämättömäksi laiksi. Emme siis omasta puolestamme kaipaa mitään ulkonaisia todistuksia siitä. Mutta emme myöskään pidä vääränä etsiä mikäli mahdollista jälleensyntymisuskon jälkiä Kalevalasta y. m. vanhoista runoista. Vieläpä uskomme, että jos runojen ja loitsujen kerääjät olisivat ottaneet näitä mahdollisuuksia lukuun, heidän satonsa olisi ollut sitä runsaampi. On vieläkin kansan seassa tietäjiä, jotka omasta kokemuksestaan tuntevat jälleensyntymisen.

Muuten on nähdäksemme toisiakin kohtia Kalevalassa, jotka viittaavat jälleensyntymiseen. Semmoinen kohta on koko Lemminkäisen elämänhistoria selvine jaksoineen ja toisintonimineen. Olemme jo edellä puhuneet tästä ³⁶ ja huomautamme nyt vain, että nuo kehitysjaksot sopivat mainiosti myös kuvaamaan jonkun ihmisyyksilön jälleensyntymistä. Kutsukaamme tätä yksilöä eli sielua Lemminkäiseksi: silloin on märkähattu karjanpaimen viittaus Lemminkäisen varhaisiin ruumistuksiin, Ahti Saarelainen tyypillinen kuva myöhemmästä ruumistusten sarjasta. Lemminkäinen sitä seuraavasta ja Pätöinen Poika loppunäytelmistä.

Toinen jälleensyntymiseen viittaava kohta on Väinämöisen sisältörikas lupaus palata takaisin:

„Annapas ajan kulua,
Päivän mennä, toisen tulla,
Taas minua tarvitahan,
Katsotahan, kaivatahan
Uuen sammon saattajaksi,
Uuen soiton suoriaksi,
Uuen kuun kulettajaksi,
Uuen päivän päästäjäksi,
Kun ei kuuta, aurinkoa
Eikä ilmaista iloa . . .“

Kuten muinaisten uskontojen tai nykyaikaisen teosofian tuntijat tietävät, on eräs toinen oppi mitä läheisimmin liittynyt jälleensyntymisaatteeseen. Tämä toinen on oppi synn ja seurauksen eli syysuhteen laista, jota buddhalaiset nimittävät *karma*-nimellä. Karma se reinkarnationin yhteydessä määrää, minkälainen yksilön ruumistus kulloinkin on. Ihmisen synnynnäiset ruumiilliset ja henkiset kyvyt ovat karman »lahjoja», s. o. seurauksia ihmisen omasta menneisyydestä, hänen itsensä hankkimia ja kehittämiä; perhe ja ympäristö, johon ihmissielu syntyy, ovat niinkään karman määräämiä, samoin »kohtalon iskut», jotka ihmisiä elämän aikana kohtaavat. Karmaa miettimällä paraiten selviää, missä määrin ihmisen tahto on »vapaa».

Suomen kansa on aina lujasti luottanut »kohtaloon» eli »luojaan». »Se on niin sallittu», on usein ainoa lohdutus murheen hetkenä. Ja monta on sananlaskua, jotka eri puolilta kuvaavat tätä »fatalismia». Mainitsemme muutamia:

Eteen tehty kiertää.
Minkä taakseen panee, sen edestään löytää.
Ei sitä sanaa sanota, jonka kannoilla ei ajeta.
Tiellä pitkä kanto kaskessa.
Tulee rikkaastakin köyhä, kerjäläisestäkin kontraali.
Vuoroon vettä soudetaan.
Autuas toisen vahingosta viisastuu, vaivainen omastaan.
Jos minulla olisi entinen aikani ja nykyinen mieleni!

³⁶ Kts. lukua „Lemminkäisvoimat“.

Olen ollut orjanakin, olen orjoa pitänyt.
Enemmän tiedät, kun tänne tulit.
Vahingosta viisaaksi tullaan, ei voikakosta.
Oma vaiva opettaapi toisen vaivaa tuntemahan.

Kun nyt luja sallimususko kestääkseen järjen tulessa miltei vaatimalla vaatii täydennykseksen käsityksen jälleensyntyminen laista, tuntuu luonnolliselta olettaa, että Suomen kansaa on ennen kasvatettu jälleensyntymisuskon avulla luojaansa ja kohtaloonsa luottamaan, vaikka toinen puoli kasvatuksesta ja opetuksesta myöhemmin, kristillisellä ajalla, on joutunut unohduksiin. Edellä mainitut sananlaskutkin saavat heti laajemman ja kirkkaamman sisällön, jos niitä ajattelee reinkarnationin kannalta. Eihän rikkaasta aina köyhä tule eikä kerjäläisestä komea sotaherra samassa ruumistuksessa: mutta eri ruumistuksissa osat todella vaihtelevat niinkuin näyttelijän näyttämöllä. Kuinka moni ihminen huokaakaan myöhemmin elämässään: olisipa minulla entinen aikani ja nykyinen mieleni, — jospa saisin niin kokeneena kuin nyt olen elää elämäni uudestaan, kylläpä silloin tietäisin, kuinka eläisin. Jälleensyntymisaatteen kannalta tämä uusi tilaisuus tarjoutuu.

Onhan ihmisiä, joiden mielestä tämä maallinen elämä on vain musta murheen laakso. He eivät jaksa ajatellakaan, että heidän uudestaan pitäisi syntyä tänne. Luulemme kuitenkin, että heidän pessimisminsä johtuu enemmän väärästä katsantokannasta kuin todellisesta kokemuksesta. Onhan selvää, että maallinen elämä ei tarjoa paljon sille ihmiselle, joka siltä odottaa nautintoa ja riemua ja onnea. Ihminen, joka semmoista elämältä odottaa, hän lähtee väärästä edellytyksestä, ja kun elämä ei tarjoa hänelle nautintoa ilman tuskaa, ei riemua ilman surua, ei onnea ilman pettymystä, on luonnollista, että hänen »särkynyt (itseks) sydämensä» houkuttelee älyä pessimismin kuiluun. Mutta jos ihminen lähtee siitä edellytyksestä, minkä jälleensyntyminen tarjoaa, silloin hänen katsantokantansa muuttuu perin toiseksi ja hän saavuttaa mielenrauhan, jota ei ole helppo järkyttää.

Jälleensyntyminen kannalta näet ihminen on oman onnensa seppä. Me saamme sen, minkä itsellemme hankimme. Meidän on tehtävä työtä onnemme puolesta. Meidän on maksettava joka ilo ja joka nautinto. Elämä antaa meille lahjaksi vain elämän ja kyvyn tuntea, iloita, olla onnellinen. Kaiken muun saamme itse hankkia. Niin, peruskykyjämmekin tulee meidän kasvattaa ja kehittää.

Jos nyt näyttää siltä, että emme saavuta mitä tavoittelemme, että kaikista ponnistuksistaamme huolimatta elämä ei toiveitamme täytä, on tämä tosiaan vain näennäistä. Kun edellytämme, että synnymme tänne jälleen ja että olemme ennen täällä olleet, ymmärrämme, että olemme nyt saavuttaneet valmiina sen, minkä ennen olemme halunneet ja että jossain tulevassa ruumistuksessa varmasti saavutamme mitä nykyään toivomme. Ja yhtäkaikki meidän ei tarvitse katsoa näin kauas! Ihminen, joka on vakuutettu elämän puolueettomuudesta ja sen kyvystä vastata meidän pyyntöihimme, saa omassa elämässään kokea, että hän todella niittää mitä kylvää. Mitä sadossa on puolinaista ja epätäydellistä, ei ole elämän aiheuttamaa. Ihmisen oma ihanne on ontunut, hän on itse heikko ja tietämätön, ja kaikki näkyväinen saavutus on ajasta ja paikasta riippuvainen! Älyllisesti tasapainoinen ihminen ei odota liikaa, ei elämältä, eikä itseltään.

Tätä aito suomalaista tasapainoa kasvattaa jälleensyntymisusko. Sen suuri siveellinen vaikutus on siinä, että se kokonaan muuttaa käsityksemme kärsimyksestä ja pahasta.

Koska täällä käymme koulua ja elämä on suuri opettajamme, ei kärsimys olekaan mikään ehdoton paha. Kärsimys on luonnon vastaus meidän erehdyksiimme. Ei Jumala meille mitään kärsimyksiä lähetä, ei elämä meitä kärsimyksillä ahdistaa. Mutta kun me emme ymmärrä käyttää järkeämme, kun emme kuuntele sydämemme ja omantuntomme ääntä, vaan annamme vallan eläimellisille vaistoillemme, silloin kutsumme esiin kärsimyksen ja tuskan jumalattaret inhimillisen olemuksemme syvyyksistä. »Eteen tehty kiertää». Me itse itseämme rankaisemme, ja elämä meitä opastaa ja kasvattaa. »Vahingosta viisaaksi tullaan». Kärsimys on vain näennäinen paha — aistillinen paha, ei henkinen. Kärsimyksellä on puhdistava voima, herättävä

voima, nostava voima, jolle ihminen toivoton heittäytyy sen tallattavaksi.

Paha ei ole se mitä kärsimme, vaan paha on se mitä teemme. Kärsimys on pahan sovittamista, mutta paha on se itsekäs tekemme, joka kärsimystä maailmaan tuo. Tämä on suomalaista viisautta.

Mitä vanhojen suomalaisten viisaus on sanonut kuolemasta ja kuolemanjälkeisestä elämästä? Materialisteja he eivät olleet, sen kaikki tutkijat myöntävät, käsitystä heillä oli elämän jatkumisesta kuoleman jälkeen, mutta heidän kuvauksensa tuonelasta ovat synkkiä ja harmaita. Matti Varonen sanoo väitöskirjassaan: »Usko ihmishengen kuolemattomuudesta ja elämän jatkumisesta kuoleman jälkeen samanlaisena kuin se on ollut täällä maan päällä, tavataan kaikkien maailman kansojen pakanuususkonnon enimmäen yhtäpitävänä kohtana, ja siitä johtunut luulo vainajain henkien liikkumisesta täällä maan päällä, sekä niiden kunnioittaminen on pakanuususkonnon perusoppeja, jotka ovat kansoihin varsin syvälle juurtuneet ja niin lujassa pysyneet, että vielä kristinopin levittyäkin tapaamme näitä hämäreitä käsitteitä siihen sekottuneina». ³⁷ Kaarle Krohn sanoo teoksessaan »Suomalaisten runojen uskonto»: »Castrén on huomauttanut suomalaisissa runoissa ilmenevän kaksinaisen käsityksen vainajain olinpaikasta. Toisen mukaan ne viettivät varjoelämäänsä haudoissaan, toisen mukaan ne kaikki kokoontuivat määrättyyn maanalaiseen paikkaan, jota nimitettiin Tuonelaksi eli Manalaksi. Kumpaisessakin tapauksessa Castrén arvelee niiden olleen riippuvaisia erikoisesta jumaluusolennosta. Hautojen ja niiden asukkaiden valtias oli nimeltään *Kalma*, mutta Tuonelan eli Manalan hallitsijoita kutsuttiin nimillä *Tuoni* ja *Mana*.» ³⁸

Itse asiassa meidän ei tarvitse kirjoittaa mitään uutta tutkielmaa muinaissuomalaisten kuolemattomuususkosta ja heidän käsityksestään vainajain elämästä, — sen tutkimuksen tiedemiehemme jo ovat suorittaneet, ja hyvällä syyllä saatamme suosittaa lukijoillemme edellämäinittuja teoksia. Meidän tehtäväksemme jää vain muutamalla sanalla osottaa, mikä totuus piilee noiden vanhojen käsitysten takana, jotka tiedemiesten mielestä ovat niin tuiki taikauskaisia. Tieteelliset tutkijat näet asettuvat aivan kielteiselle kannalle: kaikki »kummitusjutut» saavat alkunsa taikauskaisesta tietämättömyydestä ja kristillisen sivistyksen valo »karkottaa vainajain sielut maan päältä». Vainajain palvominen, joka on yleinen vanhoilla kansoilla, johtuu siitä, etteivät tunne totista Jumalaa.

Meidän tulee siis asettua muinaisten tietäjien kannalle ja katsella kuolemanasioita heidän silmillään. Tämän osaamme tehdä, jos annamme teosofisen maailmankatsomuksen lyhyesti kertoa meille, mitä aikain viisaus perustuen lukemattomain tutkijain yliaistillisiin kokemuksiin ja tutkimuksiin opettaa ihmisen haudantakaisesta elämästä. ³⁹

Tämä elämä, jonka ihminen viettää henkimaailmassa kahden fyysisen ruumistuman välillä, jakautuu luonnonmukaisesti kolmeen jaksoon eli periodiin. Ensimmäinen on sieluntuskien periodi, jossa ihminen oppii tuntemaan oman pahuutensa, mikäli sitä hänessä on ilmennyt äsken päättyneen elämänsä aikana: hänen muistonsa elävöityvät, hän kohtaa tai on kohtaavinaan niitä ihmisiä, joille hän on kärsimyksiä aiheuttanut, ja hän tuntee nyt itsessään heidän kärsimyksensä, ymmärtää ja katuu; häntä neuvotaan, opetetaan ja ohjataan oikealle tielle; tätä tilaa eli maailmaa kutsutaan tuonelaksi, kaamalookaksi (»himola»), kiirastuleksi, joka puhdistaa, astralimaailmaksi y. m. Toinen jakso on ylevän ilon ja autuuden taivaallinen periodi, jossa ihminen jatkaa maallista elämäänsä siinä määrin, missä tämä oli onnellinen, kaunis ja viaton; hän ikäänkuin kuolee pois tuonelasta ja syntyy uudestaan maailmaan, jossa ei ole kärsimystä eikä pahaa;

³⁷ *Matti Varonen, Vainajainpalvelus muinaisilla suomalaisilla. H:gissä 1895, siv. 16.*

³⁸ *Op. cit., siv. 59.*

³⁹ *Suomeksi voi näistä asioista tarkemmin lukea erilaisista teosofisista teoksista, joista mainittakoon C. W. Leadbeaterin „Kuolemanjälkeinen elämä“, tekijän „Mitä on kuolema?“, Annie Besantin „Aikain viisaus“, H. P. Blavatskyn „Teosofian avain“.*

hänen ihanimmat unelmansa toteutuvat: mitä tahansa hän on onnesta kuvitellut, se nyt elävänä nousee hänen eteensä; kaikki rakastamansa ihmiset ja elävät olennot häntä ympäröivät; tätä tilaa eli maailmaa kutsutaan taivaaksi, deevakhaaniksi (»jumalien maaksi»), paratiisiksi, älymaailmaksi y. m. Kolmas periodi on valmistautumista uutta maallista elämää varten: onnensa ja kiitollisuutensa huipulla ihminen alkaa ajatella uutta ruumistusta, jossa taas olisi tilaisuudessa kokemaan ja oppimaan, hankkimaan uusia hyveitä ja kykyjä ja koettelemaan vastahankituita; hän heittäytyy oman henkensä helmaan ja syleily on niin valtava, että vanha personallisuus häipyä unholaan, haihtuu; kun sitten »laskeutuminen aineeseen» jälleen tapahtuu ja kun sopivat vanhemmat on löydetty, alkaa uusi personallinen minä vähitellen muodostua, ja uusi ihmislapsi syntyy fyysilliseen maailmaan.

Nyt on huomattava, että tämän maailman ja tuonelan rajalla on olemassa välitila, eetterinen, puoliaineellinen, jonka läpi normaalivainaja kulkee tajuttomana ja joka erottaa hänet fyysillisestä maailmasta, kun hän kerran tuonelaan on joutunut. Mutta jos vainaja syystä tai toisesta tuntee vetäymystä maalliseen elämään, saattaa hän jäädä tähän puoliaineelliseen välitilaan tai palata siihen ajoittain tuonelasta. Kummassakin tapauksessa hän silloin joutuu kosketukseen fyysillisen maailman kanssa ja voi seurustella elävien kanssa joko kummittelemalla tai mediuumein välityksellä.

Että muinaissuomalaiset tietäjät tunsivat näitä luonnon tosiseikkoja, näkyy selvästi jo Kalevalasta, jonka 16 ja 17 runoissa kerrotaan Väinämöisen matkasta tuonelaan ja Antero Vipusen luo. Väinämöinen ei ole mikään vainaja, vaan elävä totuudenetsijä, joka omasta alotteestaan lähtee manalaan kolme puuttuvaa sanaa etsimään, samoin kuin kreikkalaisten Orfeus laskeutui tartarokseen Eurydikeänsä etsimään. Ja vaikka Kalevala ei paljon kerro Väinämöisen havainnoista tuonelan elämän suhteen, antaa se hänen kuitenkin lausua nuo varottavat sanat:

„Elkätte imeisen lapset
Sinä ilmoisna ikänä
Tehkö syytä syyttömälle,
Vikoa viattomalle!
Pahoin palkka maksetahan
Tuolla Tuonelan koissa:
Sia on siellä syyllisillä,
Vuotehet viallisilla,
Alus kuumista kivistä,
Palavoista paateroista,
Peitto kyistä, käärmeistä,
Tuonen toukista kuottu!“

Näiden sanojen seikkaperäinen totuus käy edellisestä selville. Ne kuvaavat ytimekkäällä tavalla, kuinka paha saa palkkansa manalassa.

Kun ei Väinämöinen löydä etsimiänsä sanoja tuonelasta, saa hän muutamalta paimenelta neuvon lähteä Antero Vipusen luo:

„Saat tuolta sata sanaa,
Tuhat virren tutkelmista
Suusta Antero Vipusen,
Vatsasta vara-väkevän . . .“

Matkan vaikeudet eivät pelota Väinämöistä, joka saapuu vanhan jättiläistietäjän luo ja herättää hänet kuolonunestaan. Jättiläinen nielaisee Väinämöisen ja jos Väinämöinen olisi ollut tavallinen kuolevainen,

olisi hänen käynyt, niinkuin Vipunen itse ilmottaa toisten käyneen:

„Jo olen jotaki syönyt,
Syönyt uuhta, syönyt vuohta,
Syönyt lehmeä mahoja,
Syönyt karjua sikoa,
En ole vielä mointa syönyt,
En tämän palan makuista . . .
Mi sinä lienet miehiäsi,
Ja kuka urohiasi,
Jo olen syönyt sa'an urosta,
Tuhonnut tuhannen miestä,
Enpä liene mointa syönyt,
Syet suuhuni tulevat,
Kekälehet kielelleni,
Rauan kuonat kulkkuhuni.“

Mutta Väinämöinen on tietäjä itse, viisas totuudenetsijä, joka hillitsemällä itseään käy pelkäämättä kohti päämääräänsä. Hän ei hellitä, ennenkuin Antero Vipunen suostuu jakamaan hänelle tietojansa:

Silloin virsikäs Vipunen,
Tuo vanha vara-väkevä,
Jonk' oli suussa suuri tieto,
Mahti ponnetoin povessa,
Aukaisi sanaisen arkun,
Virsilippahan levitti,
Lauloaksensa hyviä,
Parahia pannaksensa,
Noita syntyjä syviä,
Ajan alkuluottehia,
Joit' ei laula kaikki lapset,
Ymmärrä yhet urohot
Tällä inhalla iällä,
Katovalla kannikalla.

Kuka nyt on Antero Vipunen tai mitä tämä tietorikas jättiläinen kuvaa? Mitä muuta kuin juuri sitä luonnon tajuntaa eli maailmaa, jossa vainajat taivastilaansa viettävät! Vipunen nukkuu: niin on tosiaan taivasta verrattu unennäöksi, rauhalliseksi levoksi. Vipunen syö kaikki: niin tosiaan vainajat taivastilan päättyessä ovat kadottaneet personallisen itsetietoisuutensa. Vipunen manaa pois Väinämöistä, joka hänelle häiriötä ja tuskaa tuottaa: niin tosiaan kärsimys ja paha ei saa ylettyä taivaaseen. Mutta kun Vipunen on voitettu, avaa hän Väinämöiselle tietonsa aarteet: niin todella käy sille ihmiselle, joka Väinämöisen tavalla osaa säilyttää itsetajuntansa keskellä taivasmaailman mahtavia pyörteitä; luonnon muisti hänelle avautuu ja hän saa lukea sitä »elämän kirjaa», joka säilyttää muiston kaikesta mitä on tapahtunut maailman alusta saakka.⁴⁰ Antero Vipunen kuvaa sitä suurta, salaista luonnonkirjaa, jota lukemalla yksin voi tietäjäksi kohota. Jokainen vainaja joutuu sitä lukemaan — sekä tuonelassa että taivaissa; mutta useimmat eivät osaa siitä muuta lukea kuin oman menneen elämänsä. Onnellinen Väinämöinen ja hänen kaltaisensa etsijät, joita ei oman itsensä ajattelemisen häiritse, vaan jotka vapaasti saattavat tutkia ja vaatia luonnolta sitä tietoa, mikä epäitsekäälle olennolle kuuluu.

⁴⁰ Teosofisessa kirjallisuudessa puhutaan „akaashisista arkistoista eli aikakirjoista.“

Näemme siis, että kun Kalevalaa ymmärryksellä luemme, puhuu se meille selvästi kuolemanjälkeisestä elämästä. Tuonelassakäynti-runossa se vielä todistaa meille seikkaperäisesti tuntevansa sitä puoliaineellista välitilaa, joka erottaa tuonelan fyysillisestä maailmasta. Kun näet Väinämöinen pyytää Tuonen tyttä tuomaan venettä, että hän »pääsisi yli salmen», kieltäytyy tyttö, koska Väinämöinen ei ole kuollut:

„Vene täältä tuotanehe,
Kuni syy sanottanehe,
Mi sinun Manalle saattoi
Ilman tau'in tappamatta,
Ottamatta oivan surman,
Muun surman musertamatta.“

Väinämöinen koettaa ensin salata syyt ja väittää tytön ahdistamana, että Tuoni — rauta — vesi — tuli on hänet manalle saattanut. Mutta »lyhykäinen Tuonen tytti, matala Manalan neiti» vastaa joka kerran ilkkuvan moittivasti:

„Jopa keksin kielastajan!
Kunp' on Tuoni tänne toisi,
Mana mailta siirteleisi,
Tuoni toisi tullessansa,
Manalainen matkassansa,
Tuonen hattu hartioilla,
Manan kintahat käessä . . .
Kun rauta Manalle saisi,
Teräs toisi Tuonelahan,
Verin vaattehet valuisi,
Hurmehin hurahteleisi . . .
Jos vesi Manalle saisi,
Aalto toisi Tuonelahan,
Vesin vaattehet valuisi,
Helmasi herahteleisi . . .
Jos tuli Manalle toisi,
Valkeainen Tuonelahan,
Oisi kutrit kärventynnä,
Partaki pahoin palanut.“

Tuonen tytön sanat kuvaavat realistisen tarkasti sitä tosiseikkaa, että eetterisessä välitilassa näkyy ihmisen haahmosta, mikä hänet on kuolemaan saattanut. Hän on puettuna puoliaineelliseen eetterihaamuun, jonka ulkomuoto on fyysillisen ruumiin näköinen. Sentähden vainajatkin, ilmestyessään kuolinhetkellään tai myöhemmin jollekulle omaiselleen tai muuten herkälle henkilölle, ovat samannäköisiä kuollessaan: hukkuneista valuu vesi, murhattujen haavasta virtaa veri, taudin tappamat ovat laihat ja kalpeat.

Väinämöinen on vain tyyppi tietäjästä, joka kuolleitten valtakunnassa kulkee. Hän ei suinkaan ollut ainoa laatuaan, kuten Tuonen tytön loppumoitteesta näkyykin:

„ . . Parempi sinun olisi
Palata omille maille;
Äijä on tänne tullehia,
Ei paljo palannehia.“

Väinämöinen kuului niihin ihmisten paljouteen nähden harvoihin valittuihin, jotka elävinä käyvät tuonelassa ja sieltä itsetietoisina palaavat, mutta näitä harvoja on monenlaisia, alimmista poppamiehistä ja mediuumeista — kuten nykyään sanomme — ylimpiin tietäjiin ja viisaihin saakka. Kaarle Krohn sanoo ennenmainitussa teoksessaan aivan oikein — vaikkei hän sanoillaan kuvaakaan korkeimmanlaatuista tietäjää: »Usko noitaan välittäjänä ei ole mitään pohjoisille kansoille omituista, vaan aivan yleistä miltei kaikkien maapallon asukkaitten alkuperäisissä uskonnoissa. Yhteyden aikaansaaminen henkimaailman kanssa, jotta ahdinkotilassa tiedettäisiin, ketä henkiolennoista ja millä uhrilla oli lepytettävä tai suostutettava, oli noidan varsinainen tehtävä. Kun tavallisen ihmisen sielu ainoasti unessa tai tilapäisessä horrostilassa voi tuntea ruumiillisten aistimusten rajoista irtaantuvansa, piti noidalla olla kyky keinotekoisesti milloin hyvänsä kiihottautua hurmostilaan, jolloin tajuttomasta ruumiista lähtenyt sielu saattoi vapaasti henkien piirissä liikkua ja seurustella.»⁴¹

Ja jos kysymme syytä, minkätähden vanhojen kansojen tietäjät yleensä kuvasivat haudantakaista elämää synkäksi ja sisällöttömäksi, voimme senkin ymmärtää, kun muistamme, että joukkojen älyperäinen sieluelämä kasvaa ihmiskunnan kehityksen mukana ja että ennen muinoin harjotettiin noituutta pahassa merkityksessä paljon enemmän kuin nykyään. Taivastila näet muuttuu sisältörikkaammaksi, värikkäämmäksi ja pitemmäksi, kuta enemmän ihmisen sisäinen, älyllinen ja henkinen sieluelämä kehittyy ja kasvaa: nykyisten sivistyskansojen taivaat ovat sentähden paljon mieltäkiinnittävämpiä kuin luonnonkansojen. Noituus ja pahuus — kuten paha omatunto nytkin — synnyttää taas harjottajissaan kuolemanpelkoa, koska kuolema on tilinteon päivä, ja sentähden monet ennen (ja jotkut vielä nytkin) koettivat erilaisilla loitsu- y. m. keinoilla edes pitentää sitä puoliaineellista välitilaa, joka kaikessa harmaudessaan kuitenkin tuntui olevan lähempänä rakasta fyysillistä elämää kuin tuonelan kauhut. Verrattain suurissa joukoissa luonnonkansojen vainajat jäivät ikäänkuin riippumaan taivaan ja maan välille, tarrautuen kaikella voimallaan kiinni siihen puoliaineelliseen haahmoon, joka, vaikka se oli fyysillisen ruumiin näköinen ollen itsekin hienointa fyysillistä ainetta, oli käyttövälineeksi kelpaamaton ja vangitsi sielun elottomaan ja harmaaseen toimettomuuteen. Tietysti he ajan kuluttua olivat pakotetut siitä luopumaan ja heittäytymään sen tajuttomuuden turviin, jonka takana odotti tuonelatilan pelottava kosto maallisen elämän pahuudesta, mutta luonnollista on, että alemmanlaatuiset välittäjät ja noidat — joita tietysti aina oli enemmistössä — eivät muuta nähneet haudantakaisesta elämästä kuin että se oli joko tuota varjoelämää Kalman valtakunnassa tai kärsimystä Tuonen mailla. Ja vaikka jaloimmat tietäjät Väinämöisen tavalla tunsivat taivaselämän eli Antero Vipunen suuremmat salaisuudet, oli luonnollista, etteivät he kehittymättömälle rahvaalle saattaneet siitä paljoakaan muuta kertoa, kuin että se oli onnellista unta ja lepoa niille, jotka maan päällä hyvin olivat eläneet. Niinkuin sananlaskutkin sanovat:

Hyvä hyvästi elää, kaunis kuolla kunnialla.
Kuollut se on nukkunut.
Se ihminen on kuollessaan, kuin on eläissäänkin.
Tallella lapsi taivaassa.
Kuolee missä kuolee: yksi mitta taivaaseen.
Päässyt kuollut vuorostansa.
Rauha eläville, lepo kuolleille.

⁴¹ Suomalaisen runojen uskonto, siv. 12.

VÄINÄMÖISEN SOITTO.

Musikaalisesti kauneimpia, lennokkaimpia, mahtavimpia kohtia Kalevalassa on Väinämöisen soiton kuvaus 41 runossa ja sen toisinto 44 runon säkeissä 231-334. Siinä niin selvästi astuu näkyviin muinaisen Suomen kansan syvä kunnioitus luontoa kohtaan. Luonto ei ole sille kuollut eikä vieras. »Elottomatkin» kappaleet ovat täynnä tajuntaa ja tunnetta ja yhtä läheisiä ihmiselle kuin elävät olennot. Ihminen onkin vain rengas suuressa luomisen ketjussa, veli ja vertainen luonnon kaikkien olioiden kanssa. Vaikka Kalevalassa yhtä mittaa tapaa esimerkkejä tästä muinaisuomalaisen »luontoa elävöittävästä ja personoivasta» katsantokannasta, on tämä katsantokanta aivankuin kokonaisuudessaan esitettyä Väinämöisen soiton kuvauksessa. Väinämöinen lumoo soitollaan koko luonnon ja kaikki elävät olennot, ja vaikka F. A. Hästesko pitäessään kohtausta »leikillisen ja vapaan mielikuvituksen luomana»⁴² sanoillaan toisikin ilmi yleisen mielipiteen, on tällä kuvauksella mitä ylevin siveellinen ja totuudenmukainen sisältö sille, joka ymmärryksellä osaa sitä lukea. Itse asiassa se avaa meille vielä uusia näköaloja sen henkisen taustan yli, josta kalevalaisten tietäjän totuudenetsintä niin elävänä erittyy.

Väinämöinen esiintyy tässä soittaessaan suurena ja täydellisenä tietäjänä. Häntä ei voi enää pitää tavallisena totuudenetsijänä, huimaavan korkealle hän kohoo yli muun ihmiskunnan, josta ei yksikään yksilö kykene koskettelemaan hänen kanteleensa kielii (40: 259-332). Julius Krohn sanoo tästä Väinämöisen etevämmyydestä: »Yksityiset onnenpyyntönsä on hän jättänyt; hän on pyhittänyt koko elämänsä, kaikki ajatuksensa ja tunteensa isänmaalle» (eli »yhteiselle asialle», kuten Rafael Engelberg huomauttaa⁴³). Hän — Väinämöinen — on miltei saavuttanut inhimillisen täydellisyyden, hän on kansansa esikoinen ja ikäänkuin isä, kuten runossakin mainitaan:

... Tehessä isän iloa,
Soitellessa Väinämöisen.

Hänen suhteestaan luontoon ja luonnon suhtautumisesta häneen soittoa kuunnellessaan näkyy siis, millä tavalla suomalaiset tietäjät käsittivät — miten he kokemuksesta tiesivät, että ihanneihmisen ja muun maailman suhde toisiinsa oli. Saamme siis kuvauksesta semmoisenaan suurenmoisen opetuksen. Yli-ihmisen mahtavin ominaisuus on hänen miltei rajaton valtansa luonnon yli. Ei hän ole sitä väkivallalla eikä pelottavilla keinoilla saavuttanut, vaan rakkaudellaan, kauneuden ja totuuden voimalla on hän vallottanut luonnon sydämen ja voittanut sen myötätunnon. Elolliset ja elottomat kappaleet ihastuvat häneen, kuuntelevat häntä ja tottelevat sulasta riemusta. Luonto, jonka tajunta ennen oli ihmistajunnalle saavuttamaton, on nyt muuttunut suureksi ihmiseksi, jonka sydän sykkii ilosta ja palvelemishalusta. Rajattomalla luottamuksella se kääntyy tietäjän puoleen, salaamatta enää rakkauttaan ja ihastustaan, jota se oikeastaan aina povessaan on tuntenut ihmistä kohtaan.

Tarkastakaamme tätä yksityiskohtaisemmin. Runo kertoo ensinnäkin, kuinka eläimet kaikki kokoontuvat kuuntelemaan Väinämöisen soittoa:

... Ei ollut sitä metsässä
Jalan neljän juoksevata,
Koivin koikkelehtavata,
Ku ei tullut kuulemahan,

⁴² Mielikuvitus ja todellisuus Kalevalassa, siv. 9.

⁴³ Kalevalan sisällys ja rakenne, siv. 247.

Iloa imehtimähän . . .
Mi oli ilman lintujaki,
Kahen siiven sirkovia,
Ne tulivat tuiskutellen,
Kiiätellen kiirehtivät
Kunnioa kuulemahan,
Iloa imehtimähän . . .
Ei sitä oloista ollut,
Ei ollut ve'essäkänä,
Evän kuen kulkevata,
Kalaparvea parasta,
Ku ei tullut kuulemahan,
Iloa imehtimähän.

Ja runo mainitsee nimenomaan kaikkinaisia villitilassa olevia eläimiä: oravat, kärpät, hirvet, ilvekset, sudet, karhut, kokot, haukat, allit, joutsenet, peippoiset, sirkut, leivot, hauit, lohet, siikaset, säret, ahvenet, mujeet. Kaikki tottelivat tietäjän kutsua, kaikkien sydän ilosta ailahti.

Eikö siinä ole annettu merkillinen viittaus ihmisille? »Katsokaa», sanoo vanha suomalainen viisaus, »muutamia eläinlajeja olette te ihmiset kesyttäneet ja tehneet niistä itsellenne ystäviä ja palvelijoita, mutta metsä on täynnä, ilma ja vesi ovat täynnä eläviä olentoja, joita vastaan taistelette tai joita pakotatte itseänne palvelemaan! Kuinka kaukana vielä olette päämäärästä! Täydellinen ihminen, tietäjä, ei ole sotajalalla yhdenkään eläimen kanssa, kaikkia hän rakastaa ja kaikki häntä rakastavat. Niin teidänkin tulee oppia kaikkia eläimiä kesyttämään, ennenkuin täydellisyyden saavutatte.» Ja todella tuntuu, niinkuin toinen viisas tietäjä, kristitty Paavali, olisi tarkottanut samaa ja viitannut samaan tulevaisuuteen kirjottaessaan nuo tunnetut sanansa: »Sillä hartaasti ikävöiden odottaa luomakunta Jumalan lasten (poikain) ilmestymistä. Sillä luomakunta on alistettu katoavaisuuden alle — ei omasta tahdostaan, vaan sen tahdosta, joka sen alisti, toivon varaan, koska itse luomakuntakin tulee vapauttavaksi turmeltumuksen orjuudesta Jumalan lasten (poikain) kirkkauden vapauteen. Sillä me tiedämme, että koko luomakunta yhdessä huokaa ja on ahdistuksessa aina tähän asti.»⁴⁴

Eikä tällainen tulevaisuuden kuvaus, jommoisen Kalevala ja raamattu antavat,⁴⁵ ole tuulesta temmattu. Jos vähänkään saamme luottaa ihaniin keskiaikaisiin legendoihin ja matkustajain kertomuksiin itäisiltä mailta, on todellisuus monta kertaa vastannut pyhien kirjojen kuvauksia. Indiassa on tapana sanoa: kun pyhä joogi istuu mietiskelyssään, ei yksikään eläin hän pelkää; vapaasti taivaan linnut häntä lähentelevät; metsän pedotkin tuntevat vetäymystä hänen läheisyyteensä; tiikerit ja käärmeet ryömivät hänen jalkainsa juureen ja kylpevät siinä rakkauden paisteessa, joka säteilee hänen olemuksestaan.

Ja miksi kutsuisimme legendoja vain lapsellisen mielikuvituksen tuotteiksi? Piilehän niissä aina todellisuudesta tuotu ydin, jonka ympärille ovat kutoutuneet, ja usein niihin on kätkeyty enemmän totuutta kuin n. k. historialliseen kuvaukseen. Ken ei tuntisi keskiajan pyhimystaruja esim. Fransiskus Assisilaisesta? Mainitkaamme niistä pari, jotka osottavat, mikä suloinen valta hänellä oli eläinten yli. Kerran hänen saarnatessaan kedolla lukuisalle ihmisjoukolla, tuli pääskysparvi lentäen ja viserrellen ja piti niin kovaa ääntä, että Fransiskuksen sanat hukkuivat kuulijoilta. Tämän huomattuaan Fransiskus rauhallisesti kääntyi lintujen puoleen ja sanoi: »rakkaat sisareni pääskysset, vaietkaa nyt ja olkaa hiljaa sen aikaa kun minä puhun ja selitän; kuunnelkaa tekin!» Heti pääskysparvi vaikeni ja leijaili hiljaa ihmisjoukon yläpuolella, eikä yksikään niistä lentänyt pois, ennenkuin Fransiskus oli saarnansa lopettanut.

⁴⁴ Epistola Roomalaisille, 8: 19-22.

⁴⁵ Vrt. myös profetan kuvaus leijonasta ja lampaasta vanhassa testamentissa.

Toinen kertomus on sudesta. Kerran tullessaan muutamaan syrjäkylään Fransiskus kuuli kerrottavan suuresta, peljättävästä sudesta, joka teki hirmuisia tuhoja kylälle, vaatien harva se ilta ateriakseen lampaan, kanan tai muun elävän. Fransiskus meni illalla kylän ulkopuolelle sutta odottamaan. Suuri harmaa susi tuli, nälkäisenä ja julmana, mutta pelkäämättä eläinten suuri ystävä häntä lähestyi, puhutteli ja tarjosi kättä. Ja susi antoi kypälänsä ja nyökkäsi päätänsä ymmärtävästi, kun Fransiskus lempeästi nuhdellen sanoi: »veli susi, miksikä näin olet valinnut köyhäin ihmisten asuinsijan ruokapaikaksesi ja miksikä hätyytät heidän kotieläimiään? Ei se ole oikein tehty, ei sinun niin pidä menetellä. Lupaa nyt minulle, että jätät kylän rauhaan.» Ja legenda kertoo, että susi lupasi, ja että kylä jäi rauhaan . . .

Mutta Kalevala ei kerro yksistään eläimistä, että he ihastuivat Väinämöisen soittoon. Myöskin kasvikunta otti osaa yhteiseen iloon:

. . . Petäjät piti iloa,
Kannot hyppi kankahilla.

Ja ikäänkuin samalla osottaakseen, ettei Väinämöisen soitto ollut mikään erikoinen sattuma eli satunnainen tapaus, vaan läpinäkyvänä lankana hänen silloisessa elämässään, Kalevala edelleen kertoo:

Kun hän kulki kuusikossa,
Vaelti petäjikössä,
Kuusoset kumartelihe,
Männyt mäellä kääntelihe,
Käpöset keolle vierii,
Havut juurelle hajosi.
Kun hän liikahti lehossa,
Tahi astahti aholla,
Lehot leikkiä pitivät,
Ahot ainoista iloa,
Kukat kulkivat kutuhun,
Vesat nuoret notkahteli.

Kasvikuntakin esitetään siis elävänä, tajuisena maailmana, joka osaa tuntea ja rakastaa, iloita ja surra. Ja vaikka me ihmiset yleensä vähän tunnemme kasvimaailman sieluelämää, vaikka monet meistä ovat valmiit nauramaan paljaalle otaksumalle, että kukat ja puut olisivat — omalla alkuperäisellä tavallaan — sielullisia olentoja, niin kysykäämmepä niiden ajatusta, jotka paljon ovat tekemisissä kasvien kanssa, puutarhurein, kukkien kasvattajain, huonekasvien hoitajain j. n. e., ja varmasti saamme kuulla, että eri puut ja eri kukat ovat eriluontoisia, että kasvit saattavat olla hyvällä ja pahalla tuulella, että varsin hyvin tuntevat, rakastetaanko niitä vaiko ei j. n. e. Miksikä ihminen on kiintynyt synnyinseutuunsa, miksi hän ikävöi siihen takaisin? Suomalaisessa luonteessa varsinkin elää syvällä kalvava koti-ikävä. Kun suomalainen on vieraalla maalla, kummittelee hänen mielessään kotoinen luonto, sen kuuset ja koivut, sen kummut ja kukkulat, sen järvet ja joet. »Oma maa mansikka, muu maa mustikka.» Tai niinkuin Kalevalassa sanotaan (7: 285-288):

Parempi omalla maalla
Vetonenki virsun alta,
Kuin on maalla vierahalla
Kultamaljasta metonen.

Mistä tämä johtuu? Siitäkö yksin, että lapsuuden vaikutelmat ovat voimakkaimmat? Ei siitä yksin.

Lapsuuden vaikutelmat ovat voimakkaat, sillä sydän on puhdas ja ympäristölle altis, mutta rakkaus ei ole yksin ihmisen puolella: luontokin lasta rakastaa. Meidän kiintymyksemme synnyinseutuun riippuu yhtä paljon sen seudun rakkaudesta meihin kuin meidän rakkaudestamme siihen. Tunteet ovat molemminpuolisia, ja meillä suomalaisilla on synnynnäinen taipumus ymmärtää luontoa. Omassa rakkausluonnossamme on jotakin mykkää, sanoin selittämätöntä, joka vastaa puiden ja kasvien äänettä tunteita.

Aikain viisauden kannalta kasvikuunta ei olekaan mikään tajuton organismi, vaan ikäänkuin suuri oppiluokka tajunnan kehitysjärjestelmässä. Luonnon valtakunnat kivikunnasta ylöspäin ovat mahtavia portaita, joita elävä tajunta hitaasti nousee ihmiseksi yletäkseen. Vasta ihmisen muodossa tajunta yksilöityy. Sitä ennen se ilmenee laji- eli joukkotajuntana, tavotellen korkeimmissa eläimissä personallista yksilöllisyyttä. Salatieteen kannalta on täten kieltämätön tosiseikka, että luonto on täynnä sielua ja tunnetta. Kun ajattelematon poika kulkee keppi kädessä piiskaten ruohoa ja kukkia, tallaten allensa mitä eteen sattuu, silloin luonto kärsii mykkää tuskaansa. Mutta kun elonleikkaaja syksyllä näyttää tuleentuneen viljan, silloin vainiot ilosta vavahtavat. Onhan ihminen kutsuttu ottamaan osaa luonnon suureen kasvatustyöhön. Mutta huonosti hän velvollisuutensa täyttää, jos hän sitä julmasti tai kylmästi tai välinpitämättömästi kohtelee. Ottakoon Kalevalasta oppia jokainen suomalainen, minkälaiseen ihanaan suhteeseen hyvä ja hellä ihminen voi joutua rakastavaan, vaikka mykkään luontoon.

Eikä Kalevala syvässä luonnontuntemuksessaan pysähdy n. k. elolliseen luontoon: elotonkin on sille tajuinen ja tunteva, sekin iloitsee Väinämöisen, tietäjä-ihmisen mahtavasta soitosta. Kun hän ulkona soitti, niin

Vuoret loukkui, paaet paukkui,
Kaikki kalliot tärähti,
Kivet laikkui lainehilla,
Somerot vesillä souti.

Ja

Kun hän soitteli kotona,
Huonehessa honkaisessa,
Niin katot kajahtelivat,
Permannot pemahtelivat,
Laet lauloi, ukset ulvoi,
Kaikki ikkunat iloitsi,
Kiukoa kivinen liikkui,
Patsas patvinen pajahti.

Tämä kuvaus on estetisesti niin luonnollinen, että tekisi mieli sanoa runolaulajan vain tahtoneen osottaa, kuinka elottomatkin esineet omalla tavallaan ottavat osaa soiton synnyttämiin ääniaaltoihin. Mutta kun tuntee Kalevalan aatepiirin, tietää hyvin, että runo todella tarkoittaa kallioiden ja kivien, kattojen ja permantojen, ikkunoiden ja ovien yhtyneen yhteiseen iloon. Okkultisesti katsoen tämmöinen näkökanta ei olekaan mikään hyppäys todellisuudesta ulos. Mitä edellä on sanottu kasvimaailmasta, pitää hieman muutettuna paikkansa elottomankin luonnon suhteen. Kivikutakin tuntee, vaikka hitaammin ja heikommin. Elottomatkin esineet osaavat iloita ja rakastaa, vaikka ne suuremmassa mitassa kuin elävä luonto vain heijastavat sitä myötätuntoa ja hellyyttä, jota me olemme niihin upottaneet. Kuinka hienoilla siteillä saatamme esim. kiintyä työ- ja huonekaluihimme, kirjoihimme, taideteoksiimme, koko elottomaan kotiimme! Kun niistä pidämme hellää huolta, hyväilemme ja puhutlemme niitä, kohtelemme niitä kuin lapsia tai ystäviä, niin nekin ovat hyvällä ja kiitollisella mielellä, näyttävät iloisilta ja hyväntuulisilta, palvelevat

meitä mielellään, lohduttavat meitä, kun olemme alakuloisia, neuvovat meitä, kun olemme epäroivä. Minkä seurapiirin ihminen voi luoda itselleen kotinsa »elottomista esineistä!» Runoilijat tähän kykenevät, ja jokapäiväiset ihmiset ovat tietämättömydessään liian alttiit hymyilemään säälien haaveilijoille.

Ovathan tiedemiehetkin jo havainneet, että metallit voivat väsyä, ja jokainen ihminen tietää tämän kokemuksestaan. Ei kenenkään partaveitsi ole aina yhtä hyvä, vaikka sitä säännöllisesti terotetaan; sillä on omat tuulensa. Partureilla kuuluukin olevan sananpartena: »tämä veitsi on nyt väsynyt. Antaa sen levätä aikansa, niin se taas toimii erinomaisesti.» Me kutsumme sitä väsymykseksi — kukaties veitset itse tehdessään psykologisia tutkimuksia nimittävät ilmiötä toisella nimellä. Tosiasia on vain, että metallit ovat milloin virkeitä, milloin väsyneitä.

Entä koneet! Kysykäämme vain koneenkäyttäjiltä, ovatko koneet kuolleita kappaleita, niin saamme kuulla totuuden. »Vai kuolleita! Eläviä ne ovat, eläviä ja sangen oikullisia olentoja. Jos vieras minun koneeseeni koskee, se heti pahastuu ja laskeikse epäkuntoon.» Veturit rautateillä esim. ovat aina liitossa omien kuljettajiensa kanssa eivätkä siedä henkilömuutoksia. Niidenkin täytyy silloin tällöin saada levätä, muuten kulkevat huonosti eivätkä jaksa vetää . . .

Ikmeellisen syvälle on Kalevala kurkistanut luonnon sieluelämään. Tämä selviää siitäkin, että muinaissuomalaiset tietäjät eivät ainoastaan ole nähneet sielua ja tajuntaa näkyväisessä luonnossa, vaan vielä havainneet näkymättömässä sielumaailmassa elonilmauksia ja olentoja, joilla ei ole fyysillistä vastinetta ollenkaan. Materialisti pitää näitä paljaan mielikuvituksen tuotteina, mutta totuudenetsijä ei, sillä eläähän tänäpäivänä ihmisiä, joille näkymättömän maailman asujaimet ovat yhtä todellisia kuin näkyväisen.

Kalevalan runo luettelee näitä monenlaisia, ja kaikki ne kokoontuvat Väinämöisen ympärille hänen soittoansa kuuntelemaan.

Tapiolan tarkka ukko,
Itse Metsolan isäntä,
Ja kaikki Tapion kansa,
Sekä piiat jotta poiat
Kulki vuoren kukkulalle
Soittoa tajuamahan;
Itseki metsän emäntä,
Tapiolan tarkka vaimo
Sinisukkahan siroikse,
Punapaulahan paneikse,
Loihe koivun konkelolle,
Lepän lengolle levahti
Kanteloista kuulemahan,
Soittoa tajuamahan . . .
Itse ilman Luonnottaret,
Ilman impyät ihanat
Iloa imehtelivät,
Kanteloista kuuntelivat,
Mikä ilman vempelillä,
Taivon kaarella kajotti,
Mikä pienen pilven päällä,
Rusoreunalla rehotti . . .
Tuo Kuutar korea impi,
Neiti Päivätär pätevä
Pitelivät pirtojansa,
Niisiänsä nostelivat,

Kultakangasta kutoivat,
Hope'ista helskyttivät
Äärellä punaisen pilven,
Pitkän kaaren kannikalla.
Kunpa saivat kuullaksensa
Tuon sorean soiton äänen,
Jo pääsi piosta pirta,
Suistui sukkula käestä,
Katkesihe kultarihmat,
Helkähti hopeaniiet . . .
Ahto aaltojen kuningas,
Ve'en ukko ruohoparta
Ve'en kalvolle veäikse,
Luikahaiksi lumpehelle,
Siinä kuunteli iloa . . .
Itseki ve'en emäntä,
Ve'en eukko ruokorinta
Jopa nousevi merestä,
Ja lapaikse lainehista . . .
Tuota ääntä kuulemahan,
Soitantoa Väinämöisen . . .
Se siihen sikein nukkui,
Vaipui maata vatsallehen
Kirjavan kiven selälle,
Paaen paksun pallealle.

Nämä ovat niitä maan, ilman, veden ja tulen haltioita, joiden olemassaolo sokean sivistyksen silmissä on satua, mutta joita muinaissuomalainen viisaus tunsi yhtä hyvin kuin kaikkien kansojen ja aikojen kokemus, yhtä hyvin kuin keskiaikaisten satujen alkuperäiset laatijat ja keskiaikaiset alkemistit ja salatieteilijät, jotka luonnon haltioita kirjoituksissaan mainitsevat ja luokittelevat. Onhan Paracelsus nykyaikaisen lääketietemme isä, olihan hän havaintojen tekijä ja monessa suhteessa aivan nykyaikaisen tieteellinen katsantokannoiltaan; kuitenkin hän uskoi luonnonhenkiä olevan ja luettelee niitä neljä lajia kuten Kalevalakin: *gnoomit* eli Tapion väet, jotka asuvat maassa, *ylffit* eli Luonnottaret ja ilman immet, jotka asuvat ilmassa, *undiinit* eli Ahdit ja Sotkottaret, jotka asuvat vedessä, ja *salamanderit* eli Kuuttaret ja Päivättäret, jotka tulella asuvat.

Muinoin ihmiset elivät läheisemmässä suhteessa näidenkin näkymättömien olentojen kanssa kuin nykyään. Koska haltioilla on enemmän ja välittömämpää valtaa luonnon ja luonnonvoimien yli kuin meillä ihmisillä, on luonnollista, että kansat ja yksilöt ennen rukoilivat niiden apua, etsivät niiden suosiota, tekivät ystävyysliittoja niiden kanssa j. n. e. Koko se »pelkoon ja tietämättömyyteen perustuva luonnonvoimain palvonta», joksi tiedemiehemme nimittävät tätä esi-isäimme kaunistu suhdetta haltioihin, saa tosiasiaain valossa aivan toisen värityksen. Pikemmin me nykyajan ihmislapset olemme tietämättömiä ja taikauskaisia, jotka luulemme, että maapallo on luotu yksin meitä varten emmekä näe, että tätä ihmeellistä kiertotähteä käyttävät kotinaan ja koulunaan miljonat ja biljonat olennot, joilla ei ole mitään suoranaista tekemistä meidän tuntemiemme luonnonvaltakuntain kanssa.

Emme tässä yhteydessä tahdo puhua haltioista tarkemmin. Sen vain tahdomme sanoa, että Kalevalan veljellinen, demokratinen ja ylevä henki näkyy mielestämme siinäkin, että se aina puhuessaan salaisen ja näkymättömän maailman olennoista — olkoot ne korkeita tai alhaisia arvoasteeltaan — esittää niitä perin tuttavallisesti ja luonnollisesti, ihmisten vertaisina, kaikkien olentojen vertaisina, veljinä ja sisarina Jumalan suuressa luomistossa.

III.

KALEVALAN SISÄISTÄ SIVEYSOPPIA.

OKKULTISPSYKOLOGINEN ELI KÄYTÄNNÖLLISSOTERIOLOGINEN AVAIN.

KALEVALAN SISÄISTÄ SIVEYSOPPIA.

18.

TIEDON TIE.

Mysterioviisauden esoteerinen siveysoppi, jota tietäjät kaikkina aikoina ovat opettaneet, ei ole eilispäivän eksoteerista etiikkaa. Jokapäiväinen kristillinen moraaliksi esim. määrittelee, miten ihmisen tulee elää ja ajatella (uskoa), jotta hän tässä elämässä menestyisi ja kauan eläisi ja haudan tuolla puolen saavuttaisi iankaikkisen autuuden. Sillä on perin porvarillinen ja persoonallisesti itsekäs leima. Sen ainoa näköalan avaruus on taivaallinen autuus, mutta koska tämä autuus rajottuu jokseenkin älyttömään iloitsemiseen Jumalan valtaistuimen ympärillä, jää todelliseksi kourintuntuiseksi ihanteeksi eettillisen näköpiirin sisälle yhteiskunnallinen elämänjuoksu, olletikkin virkaura, mahdollisimman moitteettomasti, lainkuuliaisesti ja yleisen mielipiteen mukaisesti suoritettuna. Jokainen ajatteleva ihminen, jokainen totuudenetsijä on sentähden saanut kokea, että kristillinen siveysoppi juuri järjestellessään ulkonaista elämän vaellusta jättää ratkaisematta hänen syvimmän, persoonallisimman kysymyksensä: miten minun on elämää ymmärtäminen? miten minun on eletävä?

Toisin on laita esoteerisen moraalin. Se alkaa siitä, mihin eksoteerinen loppuu. Vasta silloin kun ihminen totuudenetsijänä kysyy, miten hänen on eletävä, vasta silloin tarjoaa sisäinen siveysoppi hänelle kätensä, vasta silloin hän voi käsittää tietäjien eettillisiä elämänneuvoja. Vasta silloin kun ihminen sielunsa koko voimalla kaipaa totuuden tietoa, vasta silloin hänen korvansa kuulee, kuinka mysterioviisaus kuiskaa: todellinen inhimillinen siveys on henkistä kehitystä, tiedon kaidalla tiellä kulkemista.

Matkan päämäärä on jumalallinen tieto elämän ja kuoleman, luonnon ja luomisen, näkyväisten ja näkymättömien maailmojen, hyvän ja pahan mysterioista sekä tiedon kanssa käsi kädessä kulkeva jumalallinen rakkaus ja jumalallinen valta. Mutta miten tämä tieto on saavutettavissa? Se ei ole mikään ulkoa opittava läksy, ei toisten opetuksista eikä paljaalla omalla ajattelemisella hankittava järjen vakaumus, vaan kokemukseen perustuva ja todella tieteellinen tieto. Millä tavalla siis tällainen tieto on hankittavissa esim. näkymättömistä maailmoista ja kuolemantakaisista seikoista? Havaintoihinhan meidän tietämisemme yleensä perustuu. Havainnoita teemme aistiemme välityksellä; havainnoista rakennamme itsellemme erilaisten psykologisten prosessien kautta mielikuvia, käsitteitä ja yleismieliteitä. Minkälaisiin ja miten tehtyihin perustuu nyt yliaistillisen, yliluonnollisen ja jumalallisen tiedon hankinta?

Ymmärtääksemme tämän täytyy meidän vapautua muutamasta psykologisesta harhaluulosta ja samalla luoda itsellemme käsitys avaramman sielutieteen rikkaammista tietämismahdollisuuksista.

Psykologia tekee eron ulko- ja sisäaistimusten välillä. Ulkoaistimuksia synnyttävät ruumiin ulkopuolelta tulevat kiihottimet: näemme, kuulemme, haistamme j. n. e. ympärillämme olevan maailman olioita ja tiloja. Sisäaistimuksia synnyttävät ruumiin sisäpuolelta tulevat kiihottimet, esim. kemialliset

muutokset ruumiissa: monenlaiset sisäiset aistimukset aikaansaavat taas yhdessä esim. nälän, väsymyksen, virkeyden, kivun y. m. s. tunteet. Nämä aistimukset, jotka monella tavalla komplisoituvat ja moninaistuvat, muodostavat nykyisen psykologian mukaan sielumme kokeilukentän niin sanoaksemme: ulkoistimukset välittävät tietomme objektiivisesta maailmasta, sisäaistimukset taas ilmituovat meille ruumiimme subjektiivisen tilan ja värittävät käsitystämme ulkomaailmasta.

Tämä on tietysti sinään totta ja erehdys on vain siinä, että nykyinen sielutiede luulee sisäaistimusten rajottuvan subjektiivisiin seikkoihin, että toisin sanoen sisäaistimusten välityksellä emme voi tehdä muunlaisia havaintoja kuin omaa ruumistamme koskevia. Tämä harhaluulo johtuu taas siitä, että tieteellinen psykologiamme tuntee fyysisen ruumiimme vain personallisen sieluelämämme asunnoksi niin sanoaksemme eikä siksi makrokosmosta vastaavaksi mikrokosmilliseksi mysterioksi, mikä ruumiimme todellisuudessa on; ja siitä, että virallinen anatomiamme ja fysiologiamme ei tunne ruumiimme hienoimpia, eetterimäisiä aineosia, jotka muodostavat näkyväisen ruumiimme näkymättömän puoliskon, eikä siis niitä ominaisuuksia ja kehitysmahdollisuuksia, joita tässä eetterihaahmossa piilee.

Jos sitä vastoin asetumme okkultisen fysiologian kannalle ja oletamme, että ruumiimme eri elimet, näkyvät ja näkymättömät, vastaavat kukin tarkoin määrättyä alaa fyysisen kosmoksen sisäisessä koneistossa, ymmärrämme a priori, että jos saisimme aikaan semmoisen harmonisen korrespondensin ruumiillisen mikrokosmoksemme ja meitä ympäröivän makrokosmoksen välillä, että edellinen kykenisi välittämään aistimuksia jälkimäisestä, olisi sielumme tietämismahdollisuudet miltei rajattomasti enentyneet, sen kokeilukenttä silmäkantamattomiin laajentunut. Ruumiissamme kehittyisi ikäänkuin uusia aisteja, ja ruumis itse muuttuisi uppiniskaisesta eläimestä puolueettomaksi havaintovälineeksi.

Tämä nyt ei ole mikään oletamus salatieteen kannalta. Kaikki tietäjät tuntevat tämän hypoteesin kokemuseräiseksi tosiasiaksi. Mysterioivisuuden moraali neuvoo juuri, miten totuudenetsijän tulee sisäisesti puhdistaa ja valmistaa itseään, että hänen oma personallisuutensa kehittyisi tiedon saavuttamisen välineeksi. Sen menetelmä perustuu siihen psykofysiologiseen tosiseikkaan, että ruumiilliset ja sielulliset toiminnot kulkevat rinnatusten, ja se käyttää hyväkseen sitä seikkaa, että ruumiillisiin toimintoihin voi vaikuttaa sielusta päin: herättäessämme itsessämme määrätyn tunteen esim. saamme aikaan määrätyn muutoksen ruumiimme tilassa. Esoteerinen etiikka lähtee siitä kohdasta, että ihminen on kutsuttu olemaan itsensä herra, kasvattamaan ja hallitsemaan itseään. Sentähden se heti alussa julistaa: *procul profani* — pysykää loitolla te, jotka ette usko omaan voimaanne.

Päämäärään vieviä teitä on muodollisesti katsoen monta, vaikka ne hengessä ovat yhtä. Tavallaan jokaisen yksilön tulee kulkea omaa tietään, joka perustuu hänen inhimilliseen temperamenttiinsa.

Vanhat suomalaisetkin tietäjät näkyvät tehneen jonkun verran eroa erilaatuisten temperamenttien välillä, koska meillä Kalevalassa on jälkikaikuja alkutaipaleilla ainakin kahdesta: Lemminkäistemperamentista, joka on tunneihmiselle ominainen, ja Ilmarisluonteesta, joka on järki ja toiminta-ihmisen temperamentia. Emme puhu erityisestä Väinämöisluonteesta, koska Väinämöinen edustaessaan ihmisen tahtoa on kaikkien teiden takana. Mainitsimme jo edellä puhuessamme Logoksen kolminaisuudesta, Väinämöis-, Ilmaris- ja Lemminkäisvoimista, että Väinämöisvoimat esiintyvät vasta myöhemmin ihmiskunnan historiassa eli lähemmin määriteltynä vasta yksilöllisen ihmisen esoteerisessa kehityksessä. Kalevalan kehityspsykologiaa tutkiessamme on meidän näin ollen muistettava, että samalla tutkimme juuri Väinämöisvoimien toimintaa. Väinämöinen esiintyykin yhtämittaa tässä jaksossa Kalevalan kertomuksessa. Vaikka esim. Ilmarinen on näyttämöllä varsinaisena toimijana, esiintyy Väinämöinen alituisen herättäjänä, innostajana, neuvonantajana ja lopputaipaleilla toimijanakin.

On näet tullut tavaksi erottaa kaksi taivalta tiedon tiellä. Toinen on valmistavan puhdistuksen, toinen tiedon hankkimisen. Puhdistuksen tiellä ihminen virittää ruumiillista koneistoaan ainakin alkeelliseen käyttökuntoon, jotta hän sitten varsinaisella tiellä voisi sitä käyttää ja eteenpäin kehittää maailmaa tutkiessaan.

Kalevalakin tekee selvän eron näiden kahden taipaleen välillä. Valmistavaa tietä se kuvaa *kosintaretkissä*, varsinaista tietä *samposikermässä*. Rafael Engelberg, joka suurella taidolla estetiopsykologiselta kannalta on syventynyt Kalevalan sisältöön, on huomannut tämän kahtiajaon ⁴⁶ ja kutsuu Kalevalan edellistä osaa (runot 1-25) nimellä: »Sampo menetetään Pohjolaan», toista (runot 26-50) nimellä: »Sampo taistellaan takaisin.» Tietysti hänen jakoperusteensa on toinen kuin meidän eikä hän ole osannut aavistaakaan, mitä Kalevala okkultisesti sisältää. Mutta koska hänen valitsemansa otsikot sangen sattuvasti kuvaavat salaisen tien kahta taivalta, tulimme asiasta maininneeksi. Saattaa todella sanoa puhdistuksen tiestä, että sitä kulkiessa »Sampo menetetään Pohjolaan.» Sampo on okkultinen tieto ja valta: valmistavalla tiellä ihminen pääsee tietoiseksi siitä, että salainen viisus on olemassa, hän ikäänkuin takoo Sammon; Sammon hän kuitenkin heti menettää, mutta saapi Pohjan neidon, s. o. tietoa ja valtaa hän ei saavuta, ainoastaan oman sielunsa. Sampo menetetään Pohjolaan: okkultinen tieto asuu hänen ruumiissaan. Vasta tämän jälkeen alkaa toinen jakso tiellä, kun Sampo taistellaan takaisin ja tieto ja valta, joka on ruumiiseen kätkeytyneenä, saatetaan päivän valoon.

Etsiessämme Kalevalasta osvuittoja elämän salaisista teistä avaamme runojen sisällön erityisellä avaimella, n. k. okkultispsykologisella. Olemme jo ennen huomauttaneet siitä, ettemme saa odottaa ominaisnimillä ja asioilla olevan ehdottomasti saman merkityksen, avattakoon runot millä avaimella tahansa. Päinvastoin merkitys voi vaihtua ja merkityksiä on useampia. Puhuessamme Kalevalan mysteeritiedoista käytimme toisenlaisia avaimia, kosmillisia ja teogonisia. Tässä taas on kysymys yksilöllispsykologisesta asiasta, ja ominaisnimien merkitys muuttuu avaimen mukaan. Ilmarinen ja Lemminkäinen, jotka edellisessä osassamme olivat jumalia, astuvat nyt ihmisinä maan päälle ja tarkottavat totuutta ja salaista viisautta etsiviä vihkimyskokeilaita. Väinämöinen taas, kuten huomautimme, astuu nyt vasta näyttämölle jumalallisten Väinämöisvoimien edustajana ja voimme häntä ymmärtää ihmisen sisässä puhuvaksi jumalalliseksi hengen ääneksi, mutta myös — ja varsinkin tien alkutaipaleilla — ihmisolennoksi (tietäjäksi, mestariksi), jossa Väinämöisvoimat ovat ruumistuneina.

⁴⁶ Kirjassaan „Kalevalan sisällys ja rakenne“.

JOUKAHAINEN.

Ennenkuin ihminen voi itsetietoisesti astua puhdistuksen tielle, täytyy hänen sielunsa olla viritettynä totuudenetsijän vireeseen. Hänen täytyy olla valmis antamaan itsensä lunnaiksi totuudelle. Tätä hengen lakia Kalevala terottaa mieleemme kuvaamalla dramatisen vaikuttavasti, minkälainen sielumme tila ei saa olla. Kun sen kuvaus näin ollen on negatiivinen, on se lähempänä jokapäiväistä elämää, realistisempi ja tutumpi, eikä jätä meitä minkäänlaiseen epä tietoon siitä, minkälainen totuudenetsijän sieluntila tulee olla. Kuvauksensa Kalevala antaa runojensa runollisimmassa jaksossa: Aino-sikermässä, jossa on kaksi osaa: Joukahaisen kilpalaulanta ja Väinämöisen kosinta ynnä sitä seuraava Ainon itsemurha.

Olipa nuori Joukahainen,
Laiha poika Lappalainen,
Se kävi kylässä kerran,
Kuuli kummia sanoja,
Lauluja laeltavaksi,
Parempia pantavaksi
Noilla Väinölän ahoilla,
Kalevalan kankahilla,
Kuin mitä itseki tiesi,
Oli oppinut isolta.
Tuo tuosta kovin pahastui,
Kaiken aikansa kaehi
Väinämöistä laulajaksi,
Paremmaksi itseänsä . . .

Ja Joukahainen päättää lähteä »voitteloille» Väinämöisen kanssa huolimatta vanhempainsa kielloista ja varoituksista. Hän valjastaa tulisen ruunansa kultaisen korjan eteen, istuu rekeen ja ajaa Väinölän ahoille. Väinämöinen on niinikään ajellessa, ja kolmantena päivänä Joukahainen ajaa vastatusten Väinämöisen kanssa, niin että aisa tarttuu aisaan ja länget länkiin. Väinämöinen kysyy, kuka niin tuhmasti ajaa, ja Joukahainen vastaa: »minä olen nuori Joukahainen, mutta kuka kurja sinä olet?»

„Kun liet nuori Joukahainen,
veäite syrjähän vähäisen,
Sie olet nuorempi minua!“

Tähän huomautukseen Joukahainen vastaa: »mitä miehen nuoruudesta, mutta

Kumpi on tieolta parempi,
Muistannalta mahtavampi,
Sep' on tiellä seisomahan,
Toinen tieltä siirtyköhön . . .

ja koska lienet vanha Väinämöinen, niin ruvetkaamme kilpaa laulamaan!»

Väinämöinen ensin estelee — »mitäpä minusta laulajaksi, joka aina olen elänyt näillä kotipellon pientarilla ja kotikäkeä kuunnellut» —, mutta suostuu ja pyytää Joukahaista kertomaan, mitä hän yli muiden

tietää.

Joukahainen rupeaa latelemaan kaikenlaisia muistitietoja luonnon y. m. tieteiden aloilta, mutta Väinämöinen keskeyttää: »lapsen tieto, naisen muisti . . . Sano syntyjä syviä, asioita ainoisial»

Nyt Joukahainen laulaa muistitietojaan filosofisemmista asioista, mutta kun hän uskaltaa kerskailla omilla tiedoilla, saa Väinämöinen hänet kiinni valheesta. Silloin Joukahainen turvautuu miekkaansa ja kutsuu Väinämöistä kaksintaisteluun, ja kun Väinämöinen kunniaa kieltäytyy, uhkaa laulaa Väinämöisen siaksi. Mutta nyt Väinämöinen suuttuu ja häpeää ja rupeaa itse laulamaan.

Ei ole laulut lasten laulut,
Lasten laulut, naisten naurut,
Ne on partasuun urohon . . .

Ja huonosti käy Joukahaisen. Väinämöisen laulu upottaa hänet suohon. Joukahainen

Jaksoitteli jalkoansa,
Eipä jaksu jalka nousta,
Toki toistakin yritti,
Siin' oli kivinen kenkä . . .

Kuinka elävästi tämä kertomus tuo etemme sen inhimillisen sielun tilan, jota Joukahaisessa kuvataan: »minä olen vanhemmilta ihmisiltä paljon oppinut, olen lukenut paljon ja suorittanut tutkintoja yliopistoissa ja akatemoissa. Minä tunnen tieteitä ja taiteita ja voin sanoa olevani kaiken nykyaikaisen tiedon tasalla; mitä sivistys tähän saakka on saavuttanut, se on minussa aivankuin olennoituna. Jos suoraan puhun — ken saattaa olla minua oppineempi ja taitavampi?» Ja kuitenkin tälle itsekylläiselle, turhamaiselle ja materialistiselle mielelle on kohtalo niin suojeva, että se puhuu: »älä usko, veikkonen, että sinun tietosi on korkeinta ja laajinta mitä olla voi! On sitä muutakin tietoa: on vanhaa viisautta, on muinaisaikuista mysteeritietoa, jonka rinnalla sinun oppisi on lapsen lorua. On olemassa henkinen kehitys, joka vie aivan toisiin saavutuksiin kuin sinun oppisivistyksesi.»

Tätä ei Joukahaissielu ota uskoakseen, mutta samalla näkyy syy, miksi kohtalo rupesi sille puhumaan. Sillä Joukahaissielu ei ole niin umpimaterialistinen, että se vain nauraisi. Joukahaissielu pahastuu: »jos niin on, tahdon nähdä sitä, joka on minua oppineempi ja viisaampi — kyllä sitten hänelle näytän.» Sen oma luonto kuiskaa emona sille, että varovaisuus on paikoillaan, sillä syvempää tietoa saattaa ehkä olla . . ., mutta Joukahaissielu uhmailee kohtaloaan: »näyttäköön elämä vain minulle!»

Ja elämä näyttää. Väinämöinen tulee Joukahaisen tielle. Nöyryyttävinä tulevat uudet kokemukset nuorelle sielulle: suohon ne sen heittävät, surujen, tuskan ja kärsimysten suohon. Mihin jäivät sen ylpeät tiedot, kun kohtalon rautakoura siihen rupesi? Maailma mustenee silmissä eikä kiintopistettä enää tunnu olevan. »Mitä on elämä, mitä on ihminen? Onko Jumalaa olemassakaan?»

Jo nyt nuori Joukahainen
Jopa tiesi, jotta tunsin,
Tiesi tielle tullehensa,
Matkallen osannehensa,
Voittelohon, laulelohon
Kera vanhan Väinämöisen.

Ja silloin hädissään sielu nöyrtyy:

Oi on viisas Väinämöinen,
Tietäjä iänikuinen,
Pyörrytä pyhät sanasi,
Peräytä lausehesi,
Päästä tästä pälkähästä,
Tästä seikasta selitä,
Panenpa parahan makson,
Annan lunnahat lujimmat!

Niin on ihmissielu valmis elämälle jotakin lupaamaan: »minä ymmärrän nyt, että on olemassa tietoa, jota en ole saavuttanut, salaisuuksia, joita en ole ratkaissut, kykyjä, joista minulla ei ollut aavistusta. Kun vain pääsen takaisin entiseen onneeni ja tasapainooni, luovun mielelläni jostakin, joka minulle on rakasta, mutta jota sinä, elämä, et soisi minulla olevan.» Sielu on valmis luopumaan pikku nautinnoistaan ja käymään käsiksi omaan elämäänsä vakavammalla tavalla.

Mutta elämä ei huoli sielun pikku synneistä, ei synneistä eikä hyveistä. Väinämöinen laulaa Joukahaisen yhä syvemmälle suohon.

Oi on viisas Väinämöinen,
Tietäjä iänikuinen . . .
Kun pyörrät pyhät sanasi,
Luovuttelet luottehesi,
Annan Aino siskoseni,
Lainoan emoni lapsen
Sulle...

»Minä annan ainoan siskoni, toisen puolen itsestäni, annan sinulle itseni!» Ja silloin totuuden henki vastaa: »nyt valitsit oikein; nyt teit oikean päätöksen. Sinut minä tahdon, sinut itsesi, että saisit sinua kasvattaa ja kehittää itseni auttajaksi, viisauteni perijäksi.»

Sitä vanha Väinämöinen
Ihastui iki hyväksi,
Kun sai neion Joukahaisen
Vanhan päivänsä varaksi.

Joukahainen pääsi pälkähästä, sielu vapahtui ahdinkotilastaan ja elämän Väinämöisääni lakkasi kuulumasta. Taas oli sielu oma itsensä — eikä kuitenkaan oma entinen itsensä. Se oli kokenut, se oli kokenut ja nyt elämä siltä jotain odotti. »Olen nähnyt vilaukselta elämän majesteetin ja heikkouteni hetkenä lupasin sille itseni. Nyt minun täytyy itseni muuttaa, nyt täytyy minun pyhittää paras itseni totuuden palvelukseen . . . Voi minua.»

Ja Joukahaissielun nuoruus ja kokemattomuus kuvastuu siinä, että se

Läksi mielellä pahalla,
Syämmellä synkeällä
Luoksi armahan emonsa,
Tykö valtavanhempansa . . .

Tämä näytelmä ei ole yhden elämän näytelmä. Monessa ruumistuksessa ihmissielu saattaa viipyä Joukahaistilassa.

20.
AINO.

Aino on Joukahaissielun paras ja hienoin puoli, sitä lapsellista avuttomuutta, sitä neitseellistä tuoksua, mikä piilee syvällä joka ihmissielun pinnan alla . . .

Nyt taiteellisesti herkkä lukija pudistaa päätään: »kuinka Kalevalan Ainoa ruvetaan vertauskuvallisesti selittämään — tuota ihmeen luonnollista, runollisen viehättävää Aino-tarua! Sehän on ote elävästä elämästä, taideteos, eikä mikään symbolisoiva myytti. Etevimmat runoilijamme ja taiteilijamme ovat siitä saaneet aiheita luomuksiinsa, ja Kalevalan Aino, tuo elävä todistus Suomen kansan kehittyneestä kaunotunteesta, etsii vertaistaan maailman kirjallisuudesta.»

Yhdymme sydämestämme tähän lausuntoon, sillä mekin ihailemme tuota nuorta viatonta tyttöä, jonka sielussa rakkaus ei vielä ollut herännyt, mutta joka pani niin paljon arvoa omalle runolliselle käsitykselleen luonnosta ja ihmisyydestä, että hän mieluummin kokonaan luopui elämästään kuin möi itsensä.

Ja kuitenkin on Aino-runossa eräs piirre, joka meitä ei estetisesti koskaan ole tyydyttänyt. Se piirre on Väinämöisen esiintyminen kosijana. Jos runo tahtoi kuvata Ainoa ja tuoda esiin hänen luonteensa erikoisuudet, miksi se valitsi Väinämöisen kosijaksi? Olisihan siihen kelvannut kuka tahansa toinen Ainolle vastenmielinen ja hänen äidilleen mieluinen kosija. Miksi piti asettaa Väinämöinen, vakaa vanha viisas, tietäjä iänikuinen, tuohon mahdottomaan tilanteeseen, joka saattoi hänet sääliittäväksi, jopa naurunalaiseksi? Miksi — ellei siinä piile tarkotus takana. Ja Aino-episodin liittyminen välittömästi Joukahaisen kilpalaulantaan osottaa, että Aino-tarullakin on oma tarkoituksensa . . .

Ainossa rohkenemme sentähden nähdä, kuten sanottu, Joukahaissielun kaikkein pyhimmän. Aino ei ole Joukahaisen korkeampi minä, jonka ääntä Väinämöinen pikemmin edustaa, vaan kaunein puoli hänen persoonallisuudestaan.

Joukahaissielu on kurkistanut peitteen taakse. Se on vilaukselta nähnyt elämän viisauden, se on tuskassa tuntenut sen voiman. Uhmaillen se viisautta lähestyi, pelon valtaamana se itsensä sille lupasi, alla päin se viisauden luota poistui. Joukahaistilasta sielu siirtyi Ainotilaan.

Sisar nuoren Joukahaisen
Itse itkullen apeutui,
Itki päivän, itki toisen,
Poikkipuolin portahalla,
Itki suuresta surusta,
Apeasta mielialasta.

Mutta ruumis (emo) iloitsee. Se vaistomaisesti tietää, että henkinen kehitys olisi sille helpotukseksi: ainehiukkaset puhdistuisivat, elämä tulisi kevyemmäksi, niinkuin edellä toistamamme raamatunpaikkakin sanoo: koko luomakunta huokailee ja odottaa, että jumalan pojat ilmestyisivät. Sisässä kuuluvana äänenä ruumis puhuu sielulle: mitä sinä pelkää ja suret? Jos täytyykin jättää vanha elämä, niin onhan onnea odotettavissa uudessakin.

Mutta Ainosielu yhä suree. Se kauhistuu viisautta. Viisaus on sen mielestä vanha ja iloton, vieras ja kylmä; jumalallinen elämä on sille tyhjiys, pohjaton avaruus, johon se itse sieluna hukkuisi. Kun se katselee omaa nuoruuttaan ja koreuttaan, kaikkia kykyjensä ja hyveittensä helmiä ja sormuksia, ristejä ja nauhoja,

niin viisauden kolkko ääni sille puhuu:

Eläpä muille, neiti nuori,
Kun minulle, neiti nuori,
Kanna kaulan helmilöitä,
Rinnan ristiä rakenna,
Pane päätä palmikolle,
Sio silkillä hivusta!

Silloin valtaa sielun semmoinen tuska, ettei se enää välitä kyvyistään eikä kauneuksistaan: kaikki mikä ennen sitä ilahutti ja mitä muut ihailivat kadottaa viehätyksensä. Nyt se heittää harrastuksensa ja on valmiina tyhjäntoimittajana elelemään ruumiissaan:

„En sinulle enkä muille
Kanna rinnan ristilöitä,
Päätä silkillä sitaise,
Huoli en haahen haljakoista,
Vehnän viploista valita,
Asun kaidoissa sovissa,
Kasvan leivän kannikoissa
Tykönä hyvän isoni,
Kanssa armahan emoni.“
Riisti ristin rinnaltansa,
Sormukset on sormestansa,
Helmet kaulasta karisti,
Punalangat päänsä päältä,
Jätti maalle maan hyväksi,
Meni itkien kotihin,
Kallotellen kartanolle . . .

Huomautamme tässä välillä, että sielun Ainotila ei ole niinkään tavaton ilmiö. Lahjakkaat ja taiteelliset ihmiset ovat sitä kyllä kokeneet. Elämien vierieessä he ovat hankkineet itselleen kauniita kykyjä, sisäisenä kannustimena kunnianhimo, voitonpyynti, halu tulla rakastetuksi ja ihailtuksi. Niinkauan kuin ovat rauhassa ja uskossa palvelleet näitä epäjumaliaan, on heidän sielunsa ollut onnellinen. Mutta sitten on saapunut päivä, jolloin totuuden sana elämän kokemusten muodossa tai muulla tavalla on näyttänyt heille, kuinka mitätöntä ja pientä, kuinka itsestä ja ahdasta heidän työnsä on ollut henkisesti katsoen, — ja silloin on väsymys heidät vallannut, väsymys ja tyytymättömyys. Jos yrittävät palvella itseään, loppuu into kesken. Jos toisten imartelut ja innostamiset ponnistavat, häviää usko heihin itseensä. Tyhjyys ammottaa heidän ympärillään. Mitä varten he työskentelisivät? Totuutta eivät tunne, korkeampi itse on heille vieras. Ketä ja mitä he palvelisivat? Heidän sielunsa vaeltaa Aino-tuskien ristiriidassa. He peittelevät itseltään ja toisilta, kuinka heidän laitansa on. Ainoastaan yksin ollen he omalle ruumiilleen tunnustavat totuuden: »minun sieluni on rikki revitty ja onneton. En tiedä, mitä tahdon, enkä tahdo, mitä minun pitäisi. Jumala sanoi: palvele minua!, mutta miten häntä voisin palvella? En häntä tunne, en häntä rakasta. Elämäni on kuollut.»

Uusi viehätyksensä pitäisi tulla heidän elämäänsä, ettei heidän kävisi niinkuin Aion. Onnelliset he, jos heillä on joku omainen, joku ystävä, jota voivat rakastaa — niin, jota voivat oppia rakastamaan ja palvelemaan. Sillä tie talangista nerouteen on pitkä. Se on se tie, jota Aino ei jaksanut kulkea, vaikka hänen luontonsa sitä hänelle neuvoi.

„Elä itke tyttäreni,
Nuorna saamani nureksi!
Syö vuosi suloa voita,
Tulet muita vuolahampi,
Toinen syö sianlihoa,
Tulet muita sirkeämpi,
Kolmas kuorekokkaroita,
Tulet muita kaunihimpi;
Astu aittahan mäelle,
Aukaise parahin aitta,
Siell' on arkku arkun päällä,
Lipas lippahan lomassa,
Aukaise parahin arkku,
Kansi kirjo kimmahuta,
Siin' on kuusi kultavyötä,
Seitsemän sinihamoista,
Ne on Kuuttaren kutomat,
Päivättären päättelemät.“

Näin puhuu emo Ainolle, ruumiin vaisto sielulle. »Mikset ole rohkea? Jos nyt jätät vanhat unelmasi, jos uskaliaasti otat tuon askeleen pois omasta itsekkyydestäsi, niin odottaa sinua suuri tulevaisuus. Luuletko, ettei minulla ole mitään kätöksä sinua varten? Oi, mitä nuo sinun tähänastiset kykysi ja lahjasi ovat verrattuina niihin, joita vielä minulta saat! Minun salaisissa kätöksissäni piilevät kaikki mahdollisuudet. Silloin kun minä kasvoin ja kehityin ja sinä et vielä ollut asuntoasi minuun ottanut, antoivat jumalat minulle lahjaksi kaikki omat salaisuutensa ja ihanuutensa. Ne minä sinulle annan, ne ovat kaikki sinun käytettävänäsi, kun vain rupeat niitä etsimään. Nouse siis, käy työhön ja ole rohkea.»

Mutta Ainosielu ei kuuntele omaa vaistoaan. Se mieluummin elää unelmissaan. Se ei heikkoudestaan tahdo tietää, ei voimansa mahdollisuuksista. Se filosofoi omalla tavallaan, — ja suuripürteisen suvaitsevainen ja lempeä on Kalevalan viisaus: ei moitteen sanaa. Päinvastoin: Ainotilan omituinen runollisuus ja viehkeys pääsee Kalevalan kuvauksessa täyteen oikeuteensa.

Ei tytär totellut tuota,
Ei kuullut emon sanoja,
Meni itkien pihalle,
Kaihoellen kartanolle,
Sanovi sanalla tuolla,
Lausui tuolla lausehella:
„Miten on mieli miekkoisien,
Autuaallisten ajatus?
Niinp' on mieli miekkoisien,
Autuaallisten ajatus,
Kuin on vellova vetonen,
Eli aalto altahassa;
Mitenpä poloisten mieli,
Kuten allien ajatus?
Niinpä on poloisten mieli,
Niinpä allien ajatus,
Kuin on hanki harjan alla,
Vesi kaivossa syvässä . . .
Parempi minun olisi,

Parempi olisi ollut
Syntymättä, kasvamatta,
Suureksi sukeumatta,
Näille päiville pahoille,
Ilmoille ilottomille;
Oisin kuollut kuusiöisnä,
Kaonnut kaheksanöisnä . . .“

Ja Ainin personallinen suuruus on siinä, että hän mieluummin kuolee . . .

Itsestään nousee nyt mieleen muisto toisesta nuoresta tytöstä, joka ei kieltäytynyt menemästä vanhalle miehelle: Mariasta, joka meni Joosefille ja synnytti Jeesuksen.

Mutta ihmissielun Mariatila onkin korkea ja ylhäinen. Oi kuinka etäällä se on Ainosta!

Aino-legendan nojalla voimme kuitenkin muodostaa itsellemme kuvan salaisen totuuden etsimisen ehdoista. Totuutta ei saa etsiä ylpeydellä niinkuin Joukahainen, ettei sitä lähestyisi pelolla niinkuin Aino. Nöyrällä mielellä ja puhtaalla sydämellä on totuutta etsittävä, rakkaudella on sitä lähestyttävä, rakkaudella ja antaumuksella.

LEMMINKÄINEN.

Lemminkäinen on nyt siis totuuden etsijä.

Hän on tunteellinen ja kuohuileva idealisti luonteenlaadultaan. Ainakin vanhemmissa ruumistuksissaan hän on ollut intohimoinen rakastaja, jopa rakastelija. Vähitellen on hänen sielussaan muodostunut ihanne uskollisesta rakkaudesta, rakkaudesta, joka ei petä, ei epäile ja jonka sana on ehdottomasti luotettava, — ja rakkauden esineestä, joka ei kyllästyttäisi, ei väsyttäisi, vaan aina tuoreudellaan viehättäisi. Semmoinen rakastettu ja semmoinen rakkaus puhdistaisi ja kasvattaisi, saisi ihmisen vapaudessaan nousemaan! Ja Kyllikin kanssa reessä ajaessaan talvisen taivaan alla Lemminkäinen luulee saavuttaneensa rakkautensa ihanteen:

Siitä vanhoivat valansa,
Laativat ikilupansa
Eessä julkisen Jumalan,
Alla kasvon kaikkivallan,
Ei Ahin sotia käyä,
Eikä Kyllikin kyleä.

Kuinka katkera sitten on pettymys, kun todellisuus ei vastaa ihannetta: Lemminkäinen piti valansa, Kyllikki söi omansa. Pettymys on näennäisesti pieni, mutta sisäisesti ratkaiseva. Lemminkäisen usko ja luottamus on mennyt. Selittelyt, anteeksipyyntöt eivät mitään auta. Sotaan lähtee nyt Lemminkäinen; vanha luonto on noussut, mutta miehekkäämpänä, päättäväisempänä.

Eikä se sota ole enää tavallista sotaa. Ei se tapahdu aineen himosta:

„Jos markan soasta saanen,
Parempana tuon pitelen,
Kun kaikki kotoiset kullat,
Auran nostamat hopeat.“

Se on taistelua ihanteen puolesta, sillä Lemminkäinen on ihmeitä kuullut ja ihmeitä aavistaa:

„Mieleni minun tekevi,
Aivoni ajattelevi,
Itse korvin kuullakseni,
Nähä näillä silmilläni,
Onko neittä Pohjolassa,
Piikoa Pimentolassa,
Jok' ei suostu sulhosihin,
Mielly mieli'in hyvihin.“

Lemminkäinen on kuullut viisaitten väittävän ja hänen oma olemuksensa hänelle kuiskaa, että rakkauden kaiho on pohjaltaan Itsen etsimistä: »niin kauankuin et ymmärrä etsiä Itseä itsestäsi, etsit sitä toisista, ja pettymyksien kautta kulkee tiesi. Lakkaa siis toisiin uskomasta ja ala uskoa Itseesi. Kun löydät

Itsesi, löydät iankaikkisen rakkauden.» Tämä Itse on Pohjan tyttö, joka ruumiin kätöksässä asuu.

Lemminkäissielu on aikoja sitten jättänyt Aino-tilansa arkuuksineen ja epäilyksineen. Se ei kaipaa kehoitusta eikä kannustusta emoltaan eli ruumiiltaan. Päinvastoin ruumis kieltää ja varottelee: »matkalla on monta vaaraa, ja kuinka sinä, poikani, ilman tietoa ja taitoa uskallat Pohjolaan yrittää» (12: 129-142). Mutta Lemminkäinen ei hetkeksikään epäri. Hän tietää, ettei rauhaa eikä onnea ole hänellä enää elämässä: nyt tai ei koskaan on Itse etsittävä, on totuus tiedettävä. Ja hän varustaiske matkalle.

Muistakaamme: tämä matka ei ole maallista matkaa; se on oman itsensä tutkimista, se on omaan olemukseensa syventymistä, se on ikuisen elämän etsimistä omasta itsestään. Hyvin varustettu on etsijä oleva: rehellinen ja vilpitön itsensä edessä, totuuden rautapaitaan puettu ja suorien sanojen tuliteräiseen miekkaan. Tuntee hänen täytyy, mitä vanhat ovat neuvoneet, mitä entiset etsijät ovat opettaneet, ettei hän harhoihin ja valheisiin sortuisi. Ja ken häntä työssään tukisi, ken hädässä auttaisi, ken voiman antaisi, ellei Jumala itse, taatto vanha taivahinen! Jumalan puoleen kääntyy hänen ajatuksensa ja rukouksensa viimeiseksi ennen matkalle lähtöä (12: 217-296).

Ja matka Pohjolaan alkaa. Kahdessa talossa käy Lemminkäinen (12: 311-368), ennenkuin määräpaikkaan saapuu. Kun hän ensimmäisessä talossa kysyy, joko siinä hänen matkansa loppuisi, vastaa »lapsi lattialta, poika portahan nenästä», ettei ole siinä talossa hänen rinnuksensa riisujaa.

Mikä tämä talo on? Se on totuuden etsijän päivätajunta. »Voinko tällä jokapäiväisellä tajunnallani nähdä ja käsittää korkeampaa itseäni? Onko järkeni niin valistunut, että se siihen pystyy?» »Ei, ei», vastaa kokemus, »minä olen vain lapsi vielä ja minun ymmärrykseni on lapsen ymmärrystä. Et löydä totuutta, jos nyt jo rupeat minuun turvaamaan.»

Ja matka käy toiseen taloon. »Onko tässä rinnukseni riisujaa?» kysyy Lemminkäinen. Ja akka kiukaalta vastaa: »kyllä tässä talossa on niitä vaikka satoja. Saat semmoisen kyydin, että olet kotona ennen auringonlaskua.»

Tämä toinen talo on mielikuvituksen unitajunta. »Eikö etsijä voi löytää korkeamman minänsä unista ja ilmestyksistä? Kolmannen osan elämänsä hän viettää unien maailmassa, hänen tajuntansa siirtyy toiseen ympäristöön, ajatuksille ja tunteille herkempään ja alttiimpaan maailmaan, miksei sitä tutkimalla voisi saada itsestään kiinni? Hukkaan mennyttä se olotila muuten olisi, ja kertovathan tietäjät, kuinka paljon oppia siitä maailmasta voi ammentaa!» »Ei vielä, ei vielä», vastaa kokemus, »etkö sinä näe, että minä olen vanha noita-akka? Mitä sinä vielä olet tässä maailmassa kokenut? Kaikkea turhaa ja kaikkea rumaa. Jos päivätajunnassasi olet itsesi itseltäsi salannut, niin unitajunnassasi olet vapaasti ollut oma alempi itsesi. Katso, minkälainen minä olen: semmoiseksi olet minut luonut. Ja sinä luulet, että minusta voisi tulla korkeampi itsesi, Pohjan ihana immyt! Erehdyt, erehdyt. Saat nähdä vaikka satoja harhakuvia — kyllä niitä täällä on — mutta totuutta et.» Ja oikein tekee etsijä päätellessään:

„Oisi akka ammuttava,
Koukkuleuka kolkattava.“

Vasta nyt tulee vastaan Pohjola. Salaa pitää Lemminkäisen tupaan päästä, loitsulla on koiralta suu tukittava, ja pihalle tultuansa Lemminkäinen

Lyöpi maata ruoskallansa,
Utu nousi ruoskan tiestä,
Mies pieni u'un seassa;
Sepä riisui rinnuksia,
Sepä aisoja alenti.

Nyt Lemminkäinen salaa kuuntelee ja kurkistaa tupaan. Tupa on täynnä laulajia, soittajia ja tietäjiä, jotka »Hiien virttä vinguttavat». Silloin Lemminkäinen astuu tupaan läpi seinän. Pohjan akka itse kulkee lattialla ja ihmettelee, kuinka vieras on sisään tullut »haukkujan havaitsematta». Lemminkäinen selittää, että hänkin on tietäjä, ja rupeaa laulamaan ja lohtimaan. Hänen laulunsa on niin voimakas, hänen loitsunsa niin mahtava, että tupa väestä puhdistuu, ainoastaan märkähattu karjanpaimen jää, sillä häneen Lemminkäinen ei viitsi koskea. Ja tämän voimannäytteen perästä laulaja pyytää Pohjan akkaa tuomaan hänelle tyttärensä.

Mikä on nyt tämä kolmas talo? Se on ihmistajunnan salattu puoli, milloin ali-, milloin ylitajunnaksi kutsuttu. Se on sisäisten aistimusten suuri ja tutkimaton maailma. Se on Pohjola, jonka kätköissä on immyt ihana, etsijän korkeampi itse. Odottamatta ja äkkiarvaamatta on Lemminkäissielun tajunta haltiotilassa joutunut kosketukseen tämän salaisen maailman kanssa. Hänen ulkonaiset aistimensa ovat horroksissa — koira ei hauku — ja eri tajuntatiloja erottava sumu nousee kuin piiskanlyönnillä hänen eteensä. Mutta vaikka hänen kokemuksensa on vasta-alkajan — kuin pieni mies, — hän tietää nyt joutuneensa oikeaan paikkaan — rinnukset riisutaan. Hän on ennen voittanut materialistisen valvejärkensä ja niinikään haaveellisen ja epäluotettavan uniymmärryksensä, ja nyt hänen käytettävänä on kirkkaampi järki, terävämpi katse, selvänäköisempi silmä. Hän kokee sitä tajuntaa, jossa korkeampi minä piilee, vaikkei hän tämän katsetta vielä kohtaa. Ja hän näkee, että siinä tajunnassa piilee paljon tietoa, että sillä on menneisyyttä takanaan, vaikka sitä vielä hallitsee sama Pohjan akka harvahammas, joka oli toisessakin tajunnassa. Tämä aikakausien luoma inhimillinen pahuus ja tietämättömyys, jonka huostaan hän on ruumiinsa heittänyt, se nyt kohtaa rohkeata etsijää ikäänkuin kysyen, mitä hänellä täällä on tekemistä. Ja silloin osottaa etsijä, että hän on oikealla tolalla, että hän on oikeasta päästä alottanut. Hän ei säpsähdä eikä pelästy. Koko sielunsa voiman hän kerää yhteen ja laulaa ilmi ikuisen kaipuunsa. Mahtava on hänen laulunsa. »Minä olen ihminen, minä olen se mikä minä olen. Pois kaikki heikkous, epäröiminen, synti!» Koko hänen tajuntansa puhdistuu. Hiiden väki poistuu. Paha häipyä hänen muististaan. Sankarina hän siinä seisoo, voittajana, tietäjänä. Mitä hän tuosta yhdestä raukasta välittää? Mikä se alhainen pahe on? Ei hän semmoista itsessään muistakaan. Halveksittava se on, ylenkatsottava. Pois hän inhoten siitä silmänsä kääntää. Ja voitonvarmana hän hurmostilassaan huudahtaa: nyt itseni nähä tahdon.

Mutta Ilmarinen on myös totuudenetsijäsielu, vaikka hänen itsetietoinen etsimishalunsa herää myöhemmin kuin Lemminkäisen. Hän on toiminnan ja terveen järjen mies, realisti, vapaa tunteellisuudesta ja turhamaisuudesta. Hänen ilonsa on aina ollut tehdä työtä, ja hänen jalo kunnianhimonsa tehdä hyvää työtä. Muita ihanteita hänellä ei ole ja sentähden hän onkin vailla omaa initsiatiivia; ulkoapäin on häntä yllytettävä uusiin yritysisiin, vaan silloin hän osottautuukin kunnolliseksi ja kykeneväksi.

Koittaapa vihdoin hänelle kohtalon päivä. Väinämöinen saapuu hänen luokseen ja kertoo siitä ihmeellisestä maailmasta, jossa meidän kuolematon itsemme asuu:

„Onp' on neiti Pohjolassa,
Impi kylmässä kylässä,
Jok' ei suostu sulhosihin,
Mielly miehi'in hyvihin,
Kiitti puoli Pohjan maata,
Kun onpi kovin korea:
Kuuhot paistoi kulmaluilta,
Päivä rinnoilta risoitti,
Otavainen olkapäiltä,
Seitsentähtinen selältä.“

Ja sitten hän kehottaa Ilmarista neittä noutamaan:

„Kun saatat takoa sammon,
Kirjokannen kirjaella,
Niin saat neion palkastasi,
Työstäsi tytön ihanan.“

Väinämöinen tässä viittaa Sammon takomiseen, ja me ymmärrämme, että sillä lausetavalla on nyt personallisempi merkitys, kun luemme Kalevalaa okkultispsykologisella avaimella, ja myöhemmin tulemme seikkaperäisesti selvittämään, mitä Sammolla tarkotetaan ihmisen salaisessa kehityksessä. Tässä yhteydessä, josta nyt on puhe, Sammon takominen selvästi merkitsee, että kykenee itse omin neuvoin irtaantumaan päivätajunnastaan ja tietoisesti siirtymään sisätajunnan maailmaan. Lemminkäinen ei tähän kyennyt. Hänen tajuntansa nousi haltioihinsa itsestään ja äkkiarvaamatta (kuten aina alussa käykin). Kykeneekö nyt siihen Ilmarinen? Tuskin, runosta päättäen. Mutta Ilmarinen on kuullut, että asia on vaarallista laatua, että ihmisen voi käydä hullusti, jos hän tajuntansa salamaailmoihin yrittää. Sentähden hän ei tunne halua lähteä Pohjan neittä kosimaan, vaan vastaa melkein pilkallisesti Väinämöiselle:

„Ohoh vanha Väinämöinen,
Joko sie minun lupasit
Pimeähän Pohjolahan
Oman pääsi päästimeksi,
Itsesi lunastimeksi!
En sinä pitkänä ikänä,
Kuuna kullan valkeana

Lähe Pohjolan tuville,
Sariolan salvoksille,
Miesten syöjille sioille,
Urosten upottajille.“

Mutta Väinämöinen ei hellitä. Sillä hänen kauttansa toimii Ilmarisen kohtalo. Hän ikäänkuin kääntää puheen muuante ja herättää Ilmarisen uteliaisuuden:

„Viel' on kumma toinen kumma,
Onp' on kuusi kukkalatva,
Kukkalatva, kultalehvä
Osmon pellon pientarella;
Kuu hut latvassa kumotti,
Oksilla otava seisoi.“

Kun Ilmarinen ei ota tätä uskoakseen, ryhtyy Väinämöinen todisteluihin ja panee liikkeelle toisen mielikuvituksen. Saatuaan täten Ilmarisen tajunnan ja huomion keskitetyksi ja samalla käteensä on tietäjän verrattain helppo »pyörremyrskyn avulla» siirtää se hetkeksi pois fyysisestä ympäristöstä sisäiseen maailmaan. Kun Ilmarinen sitten selviää ja tulee tajuihinsa, huomaa hän olevansa Pohjolan pihalla. Hänen on käynyt samoin kuin Lemminkäisen: koirat eivät ole haukkuneet. Louhi tulee vastaan ja ihmettelee, kuka hän on, jota eivät koirat hauku, ja Ilmarinen, joka on sangen ällistynyt ja hämillään, ei osaa muuta vastata kuin ettei hän ole tänne tullutkaan koirien haukuttavaksi. Mutta kun keskustelussa selviää, kuka Ilmarinen on, ja Louhi häntä kohtelee kunnioittavasti, palaa Ilmarisen itseluottamus ja itsetietoisuus ja hän ilmottaa kyllä osaavansa takoa Sammon. On aivankuin Ilmarinen ajattelisi itsekseen: jollei Sammon taonta ole tämän vaikeampaa, niin kyllä minä tähän pystyn.

Ja hän sai nähdä Pohjan tytön.

Huomaamme eron Ilmarisen ja Lemminkäisen välillä. Lemminkäinen on tulisielu, hän etsii kiihkolla, hän tempaa väkivallalla itselleen taivaan, hän tahtoo ja himoitsee ja kompastuu omaan valmistumattomuuteensa. Ilmarinen taas on kylmä, hän on luonnostaan epäitsekkäämpi, hän ei pyydä itselleen mitä ei tiedä ansainneensa, ja sentähden kohtalo pitää huolen siitä, että hän ajallaan saa, mitä hänelle tulemaan pitää.

Eihän Ilmarinenkaan omin neuvoin Pohjolaan joutunut. Vaan se, että Ilmarista auttoi kohtalo Väinämöisen personassa, osottaa, että Ilmarinen oli valmistunut, että hänen aikansa oli tullut. Lemminkäinen ryösti itselleen sen, mikä Ilmariselle annettiin, ja sentähden hän — Lemminkäinen — ei osannut sitä pitää. Että Ilmarinen henkisesti katsoen oli valmistunut uutta kokemusta vastaanottamaan, näkyy siitäkin, että vaikkei hän päivätajunnassaan takonut Sampoja, hän kuitenkin haltiotilassaan oli sen tekevinään. Tajuntansa salatilassa ollen hän järkipäisesti selvittää itselleen, mikä avain on sisäaistimusten maailmaan, mutta hän ei tuo sitä tietoa yli päivätajuntaansa. Kun hänen herätessään Väinämöinen kysyy, onko Sampo laadittu, vastaa Ilmarinen muistonsa nojalla, että laadittu se on ja ruumiin kätkeissä se on, mukana hänellä sitä ei ole. (18: 495-510).

Ei Ilmarinen myöskään ole saanut Pohjan neittä. Siinä suhteessa hän on samassa asemassa kuin Lemminkäinen, vaikka muuten on neidon nähnyt. Ja moneksi aikaa unohtuu nyt Ilmariselta hänen kohtalokas kokemuksensa. Vasta myöhemmin hänessä herää kaiho uudelleen eloon — se kaiho, joka ei voi sammua, ennenkuin päämäärä on voitettu ja korkeampi itse löydetty, — ja silloin hän omasta halustaan lähtee Pohjan neitiä kosimaan. Mutta vaikka hänen onnistuikin päästä Pohjolaan, ei silti ihana impi heti suostu hänelle tulemaan. »Suorita ensin ansiotyöt, että näen, rakastatko minua.» »Ansiotyöt» ovat

okkultiskäytännöllisesti katsoen tavallaan samaa kuin Sammon takomisen oppimista. Mutta niillä on samalla laajempi ja monipuolisempi tarkoitus. Ennenkuin näet korkeampi minä suostuu tekemään ikuisen liiton alemman kanssa, täytyy alemman valmistamalla ja puhdistamalla itseään osottaa ja todistaa, että se tulee liittoa pyhänä pitämään. Samaa vaaditaan Ilmariselta kuin Lemminkäiseltä!

On kuitenkin huomattava, että Ilmarinen se ansiotyöt suorittaa. Alkuperäisesti ei liene Lemminkäisestä kerrottukaan, että hän kaikkia ansiotöitä olisi suorittanut. Koska runo Lemminkäisen personassa esittää etsijää, jonka ei onnistu voittaa taivaallinen puoliso, on otaksuttava, että Lemminkäinen tulisella luonteellaan heti ryhtyy vaikeimpaan ansiotyöhön käsiksi ja siihen sortuu, kuten hänen kohtalonsa eli karmansa onkin. Kalevala kyllä kertoo Lemminkäisestäkin, että hän onnistuu kahdessa ensimmäisessä ansiotyössä, mutta on samalla antanut sattuvan värityksen Lemminkäisen puuhille, joissa hänen hätäinen ja uhmaileva luontonsa koko ajan pistää näkyviin (13: 31-270 ja 14: 1-372).

Ilmarinen taas, joka ei hätäile eikä häikäile, suorittaa tyyneästi ja rehellisesti kaikki ansiotyöt, ja nostaa sitten palkkansa niistä.

Nyt tehtäväksemme jää tutkia, mitä nämä »ansiotyöt» ovat.

23. *ANSIOTYÖT.*

Ansioitöitä on kolme. Ilmarisen tehtäväksi määrätään kyntää kyinen pelto, suistaa Tuonen karhu ja tuoda Tuonelan hauki Tuonelan joesta, Lemminkäisen taas hiihtää Hiiden hirvi, suistaa Hiiden ruuna ja ampua Tuonelan joutsen. Ansiotyöt ovat molemmilla samat ja tarkottavat, kuten edellä sanoimme, alemman minän eli persoonallisuuden puhdistumista ja »häihin valmistautumista», ja tässä minuudessa on kuten olemme nähneet, kolme »taloa» eli tajunnantilaa: päivätajunta, unitajunta ja sisätajunta. Näitä kolmea on puhdistettava — ja siinä ansiotyöt ovat.

Ensimmäinen ansiotyö on päivätajunnan puhdistus. Kuinka se käy päinsä? Hiihtämällä Hiiden hirvi eli kyntämällä kyinen pelto, vastaa Kalevala. Mitä tämä kuvaa? Sen ymmärrämme, jos muistamme, mikä on päivä- eli valvetajuntamme oleellisin, niin sanoaksemme itsetietoisin, itseämme lähinnä oleva ominaisuus: mikä muu se olisi kuin järkemme, ymmärryksemme, ajatuksemme! Ja kyllä ajatuksemme on kuin Hiiden hirvi, kyllä loogillinen ymmärryksemme korkeammalta kannalta kuin kyinen pelto.

»Hiihtää Hiiden hirvi» merkitsee oppia ajatustaan hillitsemään. Hiiden hirvi on nopsajalkainen — mikä on ajatusta nopeampi? Se on hiihdettävä, maisema on siis talvinen — kuinka kylmä ja välinpitämätön, kuinka sydäimestä riippumaton ajatus saattaa olla! Se on myös »Hiiden» hirvi, koska ajatus on altis palvelemaan pahaa ja itsekkyyttä. Ensimmäisen innostuksen puuskassa sen herraksi ei pääse, sitä Lemminkäinen sai kokea (13: 31-270). Vasta kun hän nöyrtyy, rukoilee apua sekä luonnolta että Jumalalta ja ryhtyy »hiljalleen hiihtelemään», taipuu ajatus ja antautuu käskettäväksi (14: 1-270).

Ilmarisen ensimmäisen ansiotyön määrittelee Pohjan akka näillä sanoilla:

„ . . . Kun sa kynnet kyisen pellon,
Käärmehisen käännättelet
Ilman auran astumatta,
Vaarnojen värisemättä;
Senpä Hiisi ennen kynti,
Lempo varsinki vakoili
Vaarnaisilla vaskisilla,
Auralla tuliterällä,
Oma poikani poloinen
Heitti kesken kyntämättä.“

»Kyinen pelto» on loogillinen ymmärrys, sillä sen on »Hiisi ennen kyntänyt», se on alussa ollut itsekkyyden ja pahan palveluksessa ja saanut siltä kasvuvoimansa; sitten on kyllä Pohjan »oma poika», ihmisen persoonallinen minä sitä »kyntänyt», koettanut sitä hyötyyn ja hyvään päin kasvattaa, mutta heittänyt työnsä kesken, koska ei ole kyennyt sitä loppuun viemään. Tämä pelto on nyt kynnettävä »ilman auran astumatta», ymmärrys puhdistettava niin ettei jälkiäkään näy, ja voima siis ylhäältä otettava.

Ilmarinen ei ole neuvoton. Hän on tavannut korkeamman itsensä, hän saattaa vedota siihen niinkuin ihminen, joka uskoo ja tietää, että hän voi hengessään keskustella Jumalansa kanssa; hän kysyy heti Pohjan neidiltä: mitenkä nyt kyinen pelto on kynnettävä? Eihän meidän tarvitse välttämättä ajatella, että hänen oma intuitsioninsa yksin keksii keinoin: hän on saattanut kuulla siitä tietäjiltä. Mutta hänen herännyt intuitsioninsa sanoo hänelle heti, että keino on tepsivä ja että sitä on noudatettava. Näin kuuluu neuvo:

„Ohoh seppo Ilmarinen,
Takoja iänikuinen!
Aura kultainen kuvoa,
Hopeinen huolitte!
Sillä kynnät kyisen pellon,
Käärmeheisen käännättelet.“

»Tao kultainen aura», s. o. muodosta itsellesi ajatustyön ja mietiskelyn avulla selväpiirteinen maailmankatsomus parhaimmista käsitteistä ja tiedoista, mitä voit itsellesi hankkia. Tällä tavalla puhdistat realisen minäsi ajatussisältöä, ja kun mietiskelyssä uskosi kultaisella auralla kynnät ymmärryksesi peltoa, saat ihmeeksesi nähdä, kuinka paljon on nostettava »kyitä kynnökselle, käärmeitä käännökselle». Mutta pukeudu samalla rehellisyyden rautapaitaan ja totuuden teräsvöihin, ettet itsesi kanssa joudu ristiriitaan ja siten harhojen ja valheiden saaliiksi; ja valjasta intosi ja tarmosi tulinen ruuna, ettet väsy ja heitä mietiskelyä kesken (19: 59-74).

Ilmarinen ajatustyöhön tottuneena suorittaa menestyksellä vaikean tehtävän. Hän huomaa puhdistaneensa mieltensä ja päässeensä ajatuksensa herraksi. Ja Pohjolan emäntä antaa hänelle toisen tehtävän:

„. . . Kun sa tuonet Tuonen karhun,
Suistanet suen Manalan
Tuolta Tuonelan salosta,
Manalan majan periltä;
Sata on saanut suistamahan,
Tullut ei yhtänä takaisin.“

»Suistaa suuri ruuna, Hiien ruskea hevoinen, Hiien varsa vaahtileuka Hiien nurmien periltä» — kuuluu sama ansiotyö Lemminkäiselle annettuna.

Tämä on nyt toisen »talon» eli unitajunnan puhdistamista ja sen herraksi pääsemistä. Minkähän tähden sitä kutsutaan suureksi tuliseksi hevoseksi ja karhuksi eli sudeksi, joka on monta tappaanut? Sentähden että unitajunta on mielikuvituksen ja tunteiden tajunta, jonka voima on pelättävän suuri. Siihen on luettava osa siitä tajunnasta, jota tiedemiehemme kutsuvat alitajunnaksi, nimittäin se osa, jonka sivistynyt ihminen pitää aisoissa tai ainakin salassa maailmalta, mutta joka ruumiin nukkuessa pääsee vapaasti valloilleen. Okkultisesti katsoen siitä näkyy ihmisen siveellinen tila, ja kuinka moni onkaan, niinkuin Kalevala sanoo, siihen kompastunut. Ihmisen intohimot ovat todella kuin raatelevat pedot. »Älä karhua vitsalla lyö», sanoo sananlaskukin, johon voisimme lisätä: »silloin kun se nukkuu.» Ja kuitenkin tämän tajunnan puhdistaminen ja hallitseminen on välttämätön sisäisen tien kulkijalle. Tunteiden ja intohimojen voittaminen käy yhtäkaikki verrattain helposti mietiskelyyn tottuneelta, sillä jo mietiskelyä harjottaessaan hän on mielikuvitustaan ohjannut ja puhdistanut.

Kun Ilmarinen kysyy neitoseltaan neuvoa, vastaa tämä empimättä:

„Ohoh seppo Ilmarinen,
Takoja iänikuinen!
Teräksestä tehkös suitset,
Päitset rauasta rakenna
Yhellä vesikivellä,
Kolmen kosken kuohumilla,
Niillä tuonet Tuonen karhut,

Suistanet suet Manalan.“

Asiantuntija oivaltaa tämän neuvon pätevyuden. Ajatuksissa on luotava koski, s. o. mielikuva jostakin tunteesta täydessä kuohussaan, ja kivellä keskellä koskea tehtävä teräksestä suitset, toisin sanoen oppia näkemään se järkiperäinen ajatus, joka kuvitellun tunteen asettaa. Kun tällaisilla teräskirkailla ja teräskovilla totuudenajatuksilla on kuviteltuja tunteita tottunut asettamaan, alkavat ne itsestään hillitä todellisiakin tunteita. Ja kun menettelyn siirtää unitilan alalle lujan päätöksen avulla ennen nukkumista, säilyttää tajunta lujutensa unimaailmassakin ja oppii siinäkin petoja hillitsemään näiden pahaa aavistamatta, kuten Ilmarisesta kerrotaan (19: 135-143).

Jällellä on sitten vielä kolmannen talon haltuunotto eli itse sisätajunnan herraksi pääseminen. Tästä kolmannelta ansiotyöstä sanotaan Lemminkäisestä kerrottaessa:

„ . . Kun ammut joutsenen joesta,
Virrasta vihannan linnun,
Tuonen mustasta joesta,
Pyhän virran pyörtehestä,
Yhellä yrittämällä,
Yhen nuolen nostamalta.“

Samansuuntaisena se Ilmariselle annettuna kuuluu:

„ . . Kun saat suuren suomuhau'in,
Liikkuvan kalan lihavan
Tuolta Tuonelan joesta,
Manalan alantehesta
Ilman nuotan nostamatta,
Käsiverkon kääntämättä;
Sata on saanut pyytämähän,
Tullut ei yhtänä takaisin.“

TUONELAN JOUTSEN.

»Tuonelan joutsenen ampuminen» tuli tuhoisaksi Lemminkäiselle. Ymmärtääksemme tämän ja ymmärtääksemme samalla, miksi Ilmarinen yrityksessään onnistui, tahdomme hieman tarkastaa tuota salattua sisäaistimusten tajuntaa ja sen suhdetta fyysilliseen ruumiiseemme.

Okkultisen psykologian mukaan jaetaan sielulliset ilmiöt kolmeen luokkaan: 1) hetkelliset ajatukset ja tunteet, 2) vaihtelevat, mutta pysyväisemmät tunteet, mielialat, tunnelmat, mielikuvat, ideat, ihanteet ja 3) pysyvät ja luonteenomaiset vaistot, vietit, tavat, kyvyt, ominaisuudet, intohimot. Tämä jako suhtautuu suoranaisesti edellä esitettyyn tajunnantilajakoon, niin että 1) hetkelliset ajatukset ja tunteet kuuluvat varsinaisesti päivätajuntaan, vaikka päivätajuntaan tietysti vaikuttavat ikäänkuin merestä nousseina jumalattarina tai hirviöinä 2) ja 3) alla mainitut sieluelämän ilmaukset; 2) unitajuntaan varsinaisesti kuuluvat tunteet, tunnelmat, mielialat j. n. e., vaikka tietysti siihenkin heijastuvat päivätajunnan aistimusten herättämät ajatukset ja tunteet ja vaikuttavat sisätajunnan tavat ja vaistot; ja 3) tavanomaiset vaistot, kyvyt j. n. e. kuuluvat varsinaisesti sisätajuntaan, johon vaikutus toisista tajunnantiloista on sangen heikko.

Samalla näiden tajunnantilojen suhde ihmisen (formaliseen) minään ja hänen ruumiiseensa luonnollisesti on seuraava: 1) päivätajunta on lähinnä hänen personallista minäänsä ja minän valta on täten välittömin ajatuksiin ja tunteihin, jotka varsinaisesti kuuluvat päivätajuntaan; päivätajunta on samalla kauimpana ruumiista ja ikäänkuin vähimmin riippuvainen ruumiista; 2) unitajunta on askel etäämpänä personallisesta minästä ja minän valta sen yli on suhteellisesti pienempi samalla kuin unitajunta on askel lähempänä ruumista; 3) sisätajunta on kaikista kauimpana personallisesta minästä ja aivankuin riippumaton siitä samalla kuin se ollen toimintansa puolesta kätkeytyä eetterihahmoon on ruumista lähimpänä. Sentähden ihmisen on miltei mahdoton muuttaa tapojaan, luonteenomaisuuksiaan, kykyjään j. n. e., sillä hänestä — aivan oikein — tuntuu, niinkuin hänen pitäisi saada aikaan muutoksia omassa ruumiissaan. Ja jos sanomme, että päivätajunta toimii isojen aivojen välityksellä, unitajunta pienien aivojen, selkäytimen ja sympatisen hermoston ja sisätajunta ruumiin salaisten voimakeskusten, on selvä, että jos tahdomme päivätajuntamme ulottumaan alitajuntoihimme, tulee meidän niin sanoaksemme kaivautua yhä syvemmälle ruumiimme sisään.

Ja kuitenkin tämä on puhdistustyössä tapahtuva, ei tietysti millään täydellisellä tavalla, ei siten, että ihmisellä olisi vapaasti käytettävänä sisätajuntansa yliaistillisia ja maagillisia voimia — kaukana siitä, ne kuuluvat vasta salaisen tiedon tiehen, — vaan siten, että hän on puhdistanut ruumiinsa vaarallisista tavoista ja vaistoista, ennen kaikkea vihasta, rakkauttomuudesta, välinpitämättömyydestä, kylmyydestä, tunteettomuudesta, omanvoitonpyynnöstä ja muista itsekkyyden silmiinpistävistä merkeistä.

Tämä on Kalevalan runojen kolmas ansiotyö, joka on mahdoton suorittaa ilman toisten ansiotöiden antamaa apua. Olemme jo viitanneet siihen, että mietiskelyn avulla harjotettu ajatusten ja tunteiden puhdistus vaikuttaa itsestään pysyväisiin mielialoihin, ja voimme nyt lisätä: siis myös vaistoihin ja tapoihin, vaikka tämä vie aikaa. Kolmannessa ansiotyössä on vain keksittävä positiivinen tausta niin sanoaksemme, joka antaa päivätyön käteen mietiskelytyön tulokset.

»On ammuttava Tuonelan joutsen», sanoo Kalevala, »Tuonen mustasta joesta, pyhän virran pyörtehestä.» Näillä sanoilla, jotka lukijamme mielestä ehkä tuntuvat tekaistuilta ja etsityiltä — sillä mitä tekemistä on totumuksillamme ja tavoillamme Tuonen s. o. kuoleman kanssa? — osottaa runo itse asiassa, että sillä on syvälliset okkultiset tiedot. Ensinnäkin ovat tapamme, varsinkin pahat tapamme, sangen läheisessä suhteessa kuolemaan, koska ne — paitsi että henkisen kehityksen kannalta itse ovat tuomitut kuolemaan — saattavat meidätkin kuolemaan ja syntymään uudestaan. Mutta toiseksi ne ovat aivan

erityisellä tavalla tekemisissä Tuonelan joen kanssa, kuten kohta näemme.

Mikä on nimittäin »Tuonen musta joki»? Kuten kreikkalaisten Styx se on raja ja samalla juopa kahden maailman välillä: elävien ja kuolleitten. Kuolleet asuvat siinä näkymättömässä maailmassa, jota meidän fyysilliset ulkoistimme eivät kykene meille paljastamaan, mutta jonka yhteyteen me voimme päästä sisäistiemme välityksellä. Niinkuin päivätajunta välittää yhteytemme meitä ympäröivän fyysillisen maailman kanssa, niin sisätajuntamme välittää yhteytemme meitä ympäröivän näkymättömän maailman kanssa. »Tuonen joki» on siis samalla raja ja juopa valvetajuntamme (ynnä unitajunnan) ja salatajuntamme välillä; se on »musta», koska se on pimeä eli tajuton. Jos esim. päivätajunnasta äkkiä — ulkonaisesta tai sisäisestä syystä — syöksymme sisätajuntaan, sanotaan, että olemme »tinnoksissa», emmekä mitään herätessämme muista; samaten jos nukkuessamme siirrymme sisätajuntaan, sanotaan, että nukumme syvää unetonta unta. (Poikkeustapauksia tietysti ovat esim. haltiotilat, profetalliset valvenäyt ja unienteet.) Itse tilamme luonnollisesti ei ole ollut tajutonta — ainoastaan matka eli ylimeno sisätajunnasta valvetajuntaan kulkee tavallisesti tajuttomuuden merkissä eli »Tuonen mustan joen» yli.⁴⁷

Koska nyt tottumukset ja tavat, luonteemme heikkoudet ja viat samoin kuin sen hyveet ja kyvyt asuvat sisätajunnassamme, ovat ne eristettyinä tietoisesta itsestämme ja aivankuin suojassa meiltä. Etua tästä on hyvälle ominaisuuksillemme — emme pääse niitä muitta mutkitta tuhrimaan ja tappamaan, — mutta vaikeutta siitä on meille, kun pahoista tavoistamme ja ominaisuuksistamme tahtoisimme vapautua: emme liioin välittömästi saata niitä muuttaa, parantaa tai tappaa. Olemme nähtävästi pakotetut vain turvautumaan esim. siihen mietiskelymenettelyyn, joka vähitellen itsestään sivistyttää tapojamme ja luonnettamme.

Mutta Kalevala sanoo: on amuttava Tuonelan joutsen »yhellä yrittämällä, yhen nuolen nostamalla» ja vielä: on saatava suuri suomuhauki »ilman nuotan nostamatta, käsiverkon kääntämättä». Tällä Kalevala ilmeisesti viittaa siihen, että on keksittävä keino, millä ruumiin kätöksä asuvia tapoja ja vaistoja voisi kasvattaa ja muuttaa, ja samalla keino, millä tajuntansa tietoisesti voisi siirtää sisäiseen maailmaan. Eikä Kalevala ainoastaan viittaa siihen, että tällaisen keino keksiminen on välttämätön. Se myös nimenomaan keino mainitsee. Eikä meidän ole vaikea ymmärtää, mitä keino Kalevala tarkoittaa.

Minkätähden näet Lemminkäinen ei onnistunut ansiotyössään? Sentähden tietysti, että hän ei tätä keino keksinyt. Ja kun tarkemmin ajattelemme hänen historiaansa, huomaamme epäonnistumisen syyn. Lemminkäisen tappaa Tuonelan joella se »märkähattu karjanpaimen», jonka hän Pohjolaan tullessaan oli jättänyt laulamatta ulos Pohjolan tuvasta, jota hän oli sanoillaan solvannut ja joka siitä lähtien oli miettinyt kosta Lemminkäiselle. Mikä ominaisuus se siis Lemminkäiselle niin kohtalokkaaksi muodostui? Hänen oman sydämensä ylpeys, viha ja ylenkatse. Kuinka voisi ajatella, että Lemminkäinen osaisi muuttaa luonnettaan, kasvattaa ja puhdistaa vaistojaan ja tapojaan, niin että ne taivaalliselle morsiamelle kelpaisivat, ennenkuin hän olisi oman sydämensä läpeensä puhdistanut? Ja vaikka osaisikin, mitä olennaista hyötyä siitä olisi, jos sydämessä vielä asuisi ylpeyden ja vihan ja ylenkatseen mahdollisuudet?

Lemminkäisen epäonnistuminen osottaa, kuten jo edellä huomautimme, että hän todellisuudessa ei ollut suorittanut kahta ensimmäistäkään ansiotyötä. Olisihan hänen muuten pitänyt ymmärtää, että Tuonelan joutsenen ampuminen tarkoitti juuri jotakin menetelmää sydämen suhteen, joka olisi tehnyt luonteen uudestaan luomisen vastaisuudessa mahdolliseksi ja antanut hänen käteensä keino siirtyä tajunnassaan sisämaailmaan. Nyt hän ei tätä ymmärtänyt, sillä hänen sydämessään ei vielääkään asunut sääli eikä myötätuntoa uhkuva rakkaus.

Me voimme ymmärtää, mikä tuo menetelmä on. »Ampua Tuonelan joutsen» merkitsee: upottaa tajuntansa sydämeen ja elähyttää se voimakaskeus, joka sydämessä piilee ja se voimakaskeus, joka sydäimestä kulkee aivoihin. Kun tämä on tehty, on ihmisen sydän uusi ja koko ihminen kuin uudestasintynyt: hän on

⁴⁷ Louhi, Pohjolan emäntä, joka on sisätajuntamme hallitsija, on sentähden myös sama kuin Manalan haltija. Tämä näkyy runotoisinnoistakin y. m. seikoista. Vrt. J. Krohn, Suomalaisen kirjallisuuden historia, I. Kalevala, ss. 253 ja 254.

hyvä, hän on sääliä, hän on myötätuntoinen. Lemminkäisluonteelle se olisi ollut helppo tehdä, ellei samassa sydämessä olisi asunut hänen suurin vihollisensa. Kuinka kauniisti Kalevala kuitenkin kuvaa hänen kohtaloansa. Rohkaisuksi kaikille etsijöille — tulisielulle varsinkin — se terottaa mieleen jälleensyntymisen suuren totuuden. Onhan meillä kaikilla niinkuin Lemminkäisellä luonto-äiti, joka aina sääliä ja rakastaa ja antaa meidän uudestaan yrittää. Kun taistelussa kaadumme, herättää äiti meidät uudelleen eloon, antaa meille uuden ruumiin ja uuden persoonallisuuden, ja vieläpä paremmin varustettuina kuin edellisellä kerralla käymme uudestaan sfinksin arvotusta ratkaisemaan.

Ilmarisen ansiotyössä »hauki» niinkään merkitsee sydäntä. Ilmarinen oivaltaa, mistä on kysymys ja rientää Pohjan neidiltä neuvoa saamaan. Ja morsian auttaa:

„Ohoh seppo Ilmarinen,
Ellös olko milläskänä!
Taop' on tulinen kokko,
Vaakalintu valke'inen!
Sillä saanet suuren hau'in,
Liikkuvan kalan lihavan
Tuonen mustasta joesta,
Manalan alantehesta.“

Eikö tämä ole niinkuin hänen korkeampi minänsä neuvoisi ja lohduttaisi: »älä pelkää, sinä, että sydämesi tekee sinulle haittaa. Sinä olet toiminnan mies. Suorita vain enemmän semmoisia tekoja, joista sinulle muodostuu apua kriittisenä hetkenä. Tee rakkauden ja laupeuden töitä, ole avulias ja palvelevainen. Tämä ei ole luonnollesi vaikeata.»

Ilmarinen noudattaa neuvoja ja kiittää siten hyvien töittensä siivillä oman sydämensä portille. Hänen hyvä karmansa — kuten buddhalaiset sanovat — auttaa häntä vaikeuksia voittamaan ja häviää sitten taivaaseen Jumalan luo, mutta Ilmarisen itsensä on onnistunut elähyttää sydämensä, joka hänen vaatimattoman arvostelunsa mukaan on vain hauinpään veroinen (19: 185-318).

Ilmarinen on nyt kaikki ansiotyöt suorittanut, jonka tähden ryhdytään viettämään hänen häitään Pohjan ihanan immen kanssa.

POHJOLAN HÄÄT.

Pohjolan komeille häille ja Ilmarisen kotiintulolle nuoren emäntänsä kera omistetaan Kalevalassa kokonaista kuusi runoa (20-25), mutta vaikka se mystillinen kokemus, jota tässä tarkotetaan, on valtaava ja suurenmoinen, on ilmeistä, että kuvauksen laajuus johtuu yksinomaan siitä, että runo on ottanut esittääkseen ulkonaisia kansanomaisia tapoja, joilla ei ole suoranaista yhteyttä runon mystillisen sisällön kanssa. Niinpä meistä näyttää, että ainoa kohta, joka varsinaisesti liittyy mystillisen avioliiton kuvaukseen, on se, missä kerrotaan häiden valmistuksista (20 runo), olletikin seuraavat säkeet:

Silloin Pohjolan emäntä
 Pani kutsut kulkemahan,
 Airuhut vaeltamahan,
 Ise tuon sanoiksi virkki:
 „Ohoh piika pikkurainen,
 Orjani alinomainen!
 Kutsu rahvasta kokohon,
 Miesten joukko juominkihin,
 Kutsu kurjat, kutsu köyhät,
 Sokeatki, vaivaisetki,
 Rammatki, rekirujotki,
 Sokeat venehin soua,
 Rammat ratsahin ajele,
 Rujot re'in remmätellös!
 Kutsu kaikki Pohjan kansa,
 Ja kaikki Kalevan kansa,
 Kutsu vanha Väinämöinen
 Lailliseksi laulajaksi,
 Elä kutsu Kaukomieltä,
 Tuota Ahti Saarelaista!“

Nämä ovat merkittäviä säkeitä, sillä ne tuovat pyytämättä mieleemme Jeesuksen vertauksen kuninkaan pojan häistä. Samoin kuin Pohjolan emäntä lähettää kutsun ympäri maita ja kyliä, kun ei ollut häissä »laaullista laulajata, kunnollista kukkujata», samoin kuningas pahastuu siitä, etteivät kutsutut häävieraat tule, ja käskee palvelijalleen: »mene kiireesti kaupungin kaduille ja kujille ja tuo tänne sisälle köyhät ja rammat ja sokeat ja ontuvat» ja vielä uudelleen: »mene teille ja aitovierille ja pakota ketä löydät tulemaan sisälle, jotta minun taloni täytyisi.»⁴⁸ Ja samoin kuin Pohjolan emäntä kieltää kutsumasta Lemminkäistä häihin, samoin kuningas käskee heittämään ulos vieraan, joka ei ollut häävaatteisiin puettu.⁴⁹ Yhtäläisyydet ovat niin silmiinpistäviä, että heti ymmärtää saman mystillisen totuuden pölevän molempien vertausten takana.

Pohjolan häissä Ilmarinen, totuuden etsijä, vihitään pyhään liittoon Pohjolan neidon, korkeamman minänsä kanssa. Ihmisen »korkeampi minä» on hänen jumalsyntyisen itsensä minätajunta, josta »alempi» eli »personallinen minä» on heijastuma aivoihin.⁵⁰ Tavallinen »uudestasyntymätön» ihminen ei tunne tätä

⁴⁸ Luuk. ev. 14: 21, 23. Vrt. myös Matt. ev. 22: 9.

⁴⁹ Matt. ev. 22: 11-13.

⁵⁰ Käytämme tässä, kuten teosofisessa kirjallisuudessa on tapana, sanoja yksilöllisyys ja persoonallisuus tarkoin

sisätajuntansa minuutta; hän on vain kuolevainen personallinen olento, jota vastoin korkeampi eli »yksilöllinen» minä on kuolematon. Vasta valmistavalla tiellä kulkija eli »kosintaretkeläinen» käyttääksemme Kalevalan nimitystä saa joskus tuntea jumalallisen itsen läsnäoloa sielussaan — silloin nim., kun sisätajunnasta hetkeksi virtaa vaikutus päivätajuntaan. Mutta vasta se kosintaretkeläinen, joka Ilmarisen tavalla onnistuu kaikissa ansiotöissä, vihitään erottamattomasti sisäiseen minäänsä. Tämä ei nyt merkitse, että ihminen siitä lähtien tuntisi päivätajuisena olentona kuolematon minänsä kokonaan, kaikkia sen ominaisuuksia ja kykyjä; päinvastoin voi melkein sanoa, ettei hän vielä tunne varsinaista itseään ollenkaan. Mutta rikkomaton silta on rakennettu ylemmän ja alemman välille, ikuinen »yhteys Jumalan kanssa» on saatu aikaan, joka tekee hänelle nyt mahdolliseksi toden teolla »tutkia Jumalan hengen syvyyksiä», uppoutua oman itsensä valtamerisalaisuuksiin. Nyt vasta, kuten olemme sanoneet, avautuu hänen eteensä tiedon ja vallan tie — ja samalla aavistamattomien erehdysten ja murheitten tie.

Tehkäämme itsellemme vielä kerran selväksi, mitä vihkiytyminen korkeampaan minään käytännöllisesti katsoen merkitsee, mitä Ilmarinen totuudenetsijänä Pohjolan häissä voittaa.

Ennen tätä vihkimystä ihminen helposti erehtyy luulemaan, että hänen todellinen itsensä on tämä hänen fyysillinen ruumiinsa tai nämä hänen moninaiset tunteensa tai ajatuksensa, toisin sanoen se »realinen minä», josta sielutiede puhuu. Mutta puhdistuksen tiellä hän aste asteelta oppii erottamaan itsensä ruumiillisista tavoistaan ja taipumuksistaan, tunteistaan ja ajatuksistaan; kosintaretkeläisenä hän oppii astumaan realisen minänsä ulkopuolelle, hän oppii näkemään, että ajatukset, joita hän voi hallita ja ohjata, eivät ole häntä itseään, että himot ja halut, tunteet ja tuulet, joita hän voi hillitä, eivät ole häntä itseään, että tavat ja taipumukset, joita hän voi muuttaa ja kasvattaa, eivät ole häntä itseään. Siten kehittyy hänessä »formalinen minä» subjektiäksitteestä eläväksi odottavaksi olennoiksi, joka vihkimyksessä saa sisältönsä.

Ennen vihkimystä ihminen voi uskoa ja rakennella itselleen minkälaisia teorioja tahansa elämästä; hänen olemuksessaan voi piillä itsekkyyttä ja pahuutta, jota hän ei ollenkaan aavista, mutta joka kriittisinä hetkinä astuu näyttämölle; hän voi uskoa rakkauden voimaan ja ihailia sitä, mutta viha voi myös asua hänen omassa sydämessään. Kuinka toisin on totuudenetsijän laita silloin, kun hän on korkeampaan minäänsä vihitty! Nyt ruumiillisen elämän tarkotus on hänelle paljastettu: hän tietää, että rakkaus on ainoa jumalallinen elämänlaki; mikään paha hänessä itsessään ei saa pysyä salassa hänen silmiltään, sen täytyy tulla päivänvaloon ja hänen täytyy se voittaa; vihalla ei ole sijaa hänen sydämessään, joka uhkuu lämpöä ja rakkautta kaikkia eläviä kohtaan. Kaiken tämän hän on itselleen taistellut kosintaretkeläisenä ja voiton seppeleenä hän on sen saavuttanut Pohjolan häissä.

Kuinka siis Lemminkäistä voitaisi häihin kutsua? Kuinka kuninkaan pojan häissä voisi olla mukana vieras, jolla ei ole häävaatteita? Kaikki muistokin onnistumattomista yrityksistä, omista tuulentuvista ja pikku teorioista pyyhitään mielestä pois. Mutta köyhät ja kurjat, sokeat, vaivaiset ja rannat kutsutaan pitoihin, sillä laadullista laulajaa ei ole eikä alkuperäiset kutsuvieraat saavu. Vanhat säädylliset käsitykset elämästä, ulkoa opittu vanhurskaus, moitteettomuus, hyveellisyys, joita ihminen on uskonnon, sivistyksen ja tieteen kautta lahjaksi saanut ja joita odottaisi häissä näkevänsä, loistavat kaikki poissaolollaan, sillä yksikään niistä ei pysty laulamaan elämän todellista laulua. Sitä vastoin ihmisen synnit ja heikkoudet, hänen virheensä ja puutteellisuutensa ottavat häälöön osaa, sillä hänen sydämensä ylivuotava sääli ja rakkaus pukee hetkeksi häävaatteihin ja antaa hänen ymmärtää niiden opettaman läksyn; ja kaikki säädyllisten ihmisten silmissä hulluilta ja mielettömiltä näyttävät elämäkäsitykset, vanhat taikauskot ja ihanteet kutsutaan häihin, sillä niiden pohjalla piilee totuutta ja ne kestävät kuunnella, kun vanha Väinämöinen eli ikiviisaus häälaulua laulaa:

määritellyssä ja siis rajotetummassa merkityksessä kuin yleensä puhe- ja kirjakieli niitä käyttää. Teosofinen käyttötapa johtuu siitä Mad. Blavatskyn huomauttamasta tosiseikasta, että latinalainen sana persona merkitsi alkuaan „naamio“, jonka läpi kuului (per-sonare) näyttelijän ääni. Ja onhan näyttelijään verrattavissa kuolematon minä eli yksilö, joka ruumistuksissaan maan päällä näyttölee milloin mitäkin roolia eri persoonallisuuksissaan.

Siinä lauloi Väinämöinen,
Pitkin iltoa iloitsi,
Naiset kaikki naurusuulla,
Miehet mielellä hyvällä
Kuuntelivat, kummeksivat
Väinämöisen väännätystä,
Kun oli kumma kuulianki,
Ime ilmanki olian.

Voiko sanoin kuvatakaan sitä autuutta ja riemua, mikä ihmissielun valtaa, kun hän korkeampaan minäänsä yhtyen saa tuntea jumalallisen rakkauden rajatonta voimaa ja viisautta? Mestari-ihmisen, tietäjän ääni kaikuu hänen olemuksessaan, niin nöyränä ja samalla niin taikavoimaisen mahtavana, että hän tuntee ja tietää itsekkin kerran kohoutuvansa luojaksi, jonka sanaa olemisen voimat hänessä itsessään ja avaruuksien olennot tottelevat, niin että kaikki muuttuu hyväksi ja hyödylliseksi. Kuinka vaatimattoman vaikuttavasti tätä tunnelmaa on ilmituotu Väinämöisen häävireen loppusäkeissä:

„Mitäpä minusta onpi
Laulajaksi, taitajaksi,
En minä mitänä saata,
En kuhunkana kykene;
Oisi luoja laulamassa,
Suin sulin sanelemassa,
Luoja laulun lauleleisi,
Lauleleisi, taiteleisi.
Laulaisi meret mesiksi,
Meren hiekat hernehiksi,
Meren mullat maltahiksi,
Suoloiksi meren someret,
Lehot laajat leipämaiksi,
Ahovieret vehnämaiksi,
Mäet mämmikakkaroiksi,
Kalliot kanan muniksi.
Lauleleisi, taiteleisi,
Saneleisi, saatteleisi . . .
Annap' ainaki Jumala,
Toisteki totinen luoja,
Näin näissä elettäväksi . . .
Näissä Pohjolan tuvissa . . .
Jotta päivin lauleltaisi,
Illoin tehtäisi iloa
I'ällä tämän isännän,
Elinajalla emännän!“

Kun totuuden etsijä on läpikäynyt Pohjolan häiden valtavan kokemuksen, ei hän enää voi epäillä elämän tarkotusta eikä hän voi olla jumalaansa uskomatta. Hän on saanut tuntea oman jumalallisuutensa ja hän tietää, että sama jumalallisuus on kätkeytynä jokaisen ihmislapsen sieluun. Mutta sumuun voi hänen järkensä peittyä, ja hän voi unohtaa olevansa yhtä jumalallisen minänsä kanssa.

Kun totuuteen pyrkijä on solminut pyhän liiton korkeamman minänsä kanssa, kutsutaan häntä hindulaisissa pyhissä kirjoissa »kodittomaksi vaeltajaksi» (*parivraadshaka*), joka muistuttaa Jeesuksen sanoja: »Ketuilla on luolansa ja taivaan linnuilla on pesänsä, mutta Ihmisen Pojalla ei ole mihin päänsä kallistaisi.»⁵¹ Teosofisissa kirjoissa selitetään tällä tarkotettavan, että ihminen, joka on vihkiytynyt korkeampaan minäänsä, on todella koditon maan päällä, sillä hänen varsinainen kotinsa on jo jumalallisen itsensä taivaallisessa tilassa ja maallisessa elämässään hän on vain kuin lähettiläs, joka »täyttää taivaallisen Isänsä tahdon». Hänellä ei ole eikä hän halua täällä »pysyväistä kotia», sillä missä tahansa hän ihmiskuntaa palvellen voi täyttää Jumalan tahdon, siellä on hänen kotinsa. Hindulainen nimitys ja Jeesuksen yllä toistetut sanat eivät siis sisällä mitään valitusta, vaan tuovat ilmi säännön.

Niin totta kuin tämä onkin, voidaan asiaa katsoa myös toiselta kannalta, ja mielestämme Kalevala kertomuksessaan tuo esille toisiakin puolia henkisesti vihityn ihmisen psykologiasta. Kalevala kertoo, kuinka Pohjolan häitten jälkeen nuori pari siirtyy Ilmarisen kotiin, missä Pohjan neidolle valmistetaan pysyväinen olosija. Vaikka siis toisin sanoen liitto ylempään ja alemman välillä solmitaan Pohjolassa eli sisätajunnassa, valmistetaan ylempälle varsinainen koti eli sija Ilmarisen päivätajunnassa. Päivätajunnassaan ihmisen tietysti täytyy kyetä olemaan yhtä korkeamman minänsä kanssa. Niin onkin alussa laita. Ensimmäiset ajat vihkimyksen jälkeen ihminen elää autuaan onnellisena ja tuntee itsensä turvatuksi niinkuin se, joka on saanut oman kodin itsellensä laitetuksi. Mutta sitten tulee katastroofi: korkeampi minä häviää näkyvistä.

Tämä tapahtuu joko samassa elämässä tahi ainakin ihmisen syntyessä uudestaan maan päälle. Kun ihminen jälleen ruumistuu, ei hänellä ole uudessa päivätajunnassaan itsetietoista muistoa vihkimyksestään: sanomaton kaiho ja ikävä vain, syvä sääli kärsiviä kohtaan ja varma tunne siitä, että on jotakin kadottanut, joka olisi saatava takaisin. Kalevala on kuvannut tätä tapahtumaa Pohjan neidin kuolemaksi ja Ilmarisen siitä aiheutuvaksi suruksi. Voimme hyvällä syyllä sanoa, että 37 runo alkaa uutta lehteä Ilmarisen elämäkirjassa, että itse asiassa nyt on kysymys uudesta Ilmarisen inkarnationijaksosta:

Se on seppo Ilmarinen
Naista itki illat kaiket,
Yöt itki unettomana,
Päivät einehettömänä,
Aamut aikaisin valitti,
Huomeniset huokaeli,
Kun oli kuollut nuori nainen,
Kaunis kalmahan katettu;
Eipä kääntynyt käessä
Vaskinen vasaran varsi,
Kuulunut pajasta kalke,
Yhen kuuhuen kululla.

Ihminen on todella tässä tilassa omituisessa asemassa. Hän on uusi persoonallisuus, joka ei tiedä vanhoista mitään, mutta hänen sisätajunnassaan asuva yksilöllinen minänsä on kokenut rakkauden suuren

⁵¹ Matt. ev. 8: 20.

vihkimyksen ja pyrkii nyt alinomaa osallisuuteen uuden personallisuutensa päivätajunnasta. Tämä herättää voittamattoman kaihon jumalalliseen totuuteen, lujan uskon, että totuus on löydettävissä ihmisen omasta itsestä, ja yhtämittaista, väsymätöntä henkistä ponnistelua ja työskentelyä. Vaikkei pyrkijä saata eksyä kauas jumalansa teiltä, vie hänen oma intonsa ja ikävänsä hänet erehdyksiinkin, joista hänellä on oppimista kärsimysten ja murheiden kautta.

Meillä onkin täysi oikeus kysyä: eikö luonto näin aseta ihmistä samaan kosintaretkeläisen asemaan, jossa hän oli, ennenkuin oli puhdistuksen tien kulkenut? Eikö tämä ole taaksepäin kulkua kehityksessä? Eikö se ole vääryyttä inhimillisesti katsoen? Minkätähden kaikki ponnistukset ja kaikki saavutukset, jos niiden hedelmä kuitenkin katoaa ihmisen käsistä?

Emme suinkaan tahdo luontoa sokeasti puolustaa. Ulkonaisesti katsoen ihminen aina menettää jotakin kuolemassa, s. o. levätessään. Kuolema on yksilön elämässä mitä uni on personallisuuden. Jos taiteilija esim. valmistelee suurempaa taideteosta, katkaisee lepo joka kerta hänen työskentelyään eikä hän levon jälkeen heti saa langan päästä kiinni. Kuta taitavampi hän on, sitä nopeammin käy langan etsintä, mutta elämässä ja luonnossa vallitsee ajottaisuuden ja periodisiteetin syyklinen laki, jota ihminen ei voi muuttaa. Kalevalakin on tätä tosiseikkaa selvästi painostanut. Pohjan neidin omakseen voittaminen edellyttää, että ihminen on suorittanut määrätyn työn: hän on takonut mystillisen Sammon. Tämä merkitsee: hänen on onnistunut — joko ennen varsinaista puhdistustaan taikka sitten ansiotöittensä ohella — päästä sisätajuntaansa, siis näkymättömään maailmaan, päivätajuisena eli itsetietoisena, niinkuin Ilmarinen joutui Pohjolaan ensin Väinämöisen toimesta, myöhemmin omalla taidollaan. Sammon taonta tässä mystillis-psykologisessa merkityksessä on välttämätön ennen vihkimystä.

Mutta kun onnellisen avioliiton päätyttyä Ilmarinen jälleen astuu näyttämölle, kerrotaan, että Sampo yhtäkaikki on jäänyt Pohjolaan! Siis Ilmarisen on täytynyt joko unohtaa, miten takominen käy päinsä, tai hän on uudestaan ruumistunut maan päälle ja luonnollisista syistä estetty muistamasta.

Onko tämä nyt luonnon puolelta vääryyttä vai saatammeko katsoa asioita toiselta kannalta? Toinen näkökanta onkin itse asiassa tarjona.

Vaikka kerran vihittynä on siis Ilmarisen edessä työ, josta hän ei vielä itsekään ole tietoinen: Sammon hankinta Pohjolasta, eli jos niin tahdomme sanoa, Sammon takominen uudestaan päivätajunnassa. Se on toisin sanoen päivätajunnan laajentamista sisätajuntaan päin eli paremmin sisätajunnan saattamista päivätajuisen itsetietoiseksi yhä suuremmassa ja suuremmassa määrässä.

Nyt on väärinkäsitys tarjona: voisimme luulla, että sisätajunta astuessaan vihkimyksessä korkeampana minänä päivätajuntaan olisi sillä askeleellaan tyhjentänyt itsensä eli kokonaan ilmaissut itsensä päivätajuiselle minälle; voisimme myös luulla, että sisätajunta »jumalallisena» minänä on muuttumaton tekijä, joka ei kehity eikä kasva. Tämä oletamus on erehdyttävä. Vihkimyksessä personoituu päivätajuntaan ainoastaan osa sisätajunnasta, sillä jumalallinen itse on rajaton. Ja kaukana siitä, että korkeampi minä ei voisi kehittyä, se onkin varsinaisesti tämä sisätajunta, joka näyttää hedelmän kaikesta kehityksestä: kuolemattomana olentona sen edessä on rajattoman kasvun mahdollisuudet. Vihityn itsekasvatus täten ei saa asettaa rajoja sisäisen minuuden vapaalle kasvamiselle, jota se tekisi, jos se vain pyrkisi päivätajunnan avulla ilmentämään, mitä se vihkimyksessä on sisäisestä minästä saanut kiinni. Sentähden on välttämätöntä, että korkeampi minä vetäytyy piiloon päivätajunnasta, jotta ihminen taas olisi pakotettu sitä etsimään ja samalla laajentamaan käsityksiään siitä. Tämä on miltei yleinen sääntö, koska vihityn yksinään on sangen vaikea ymmärtää asioita edeltäkäsin. Ainoastaan suuren ja viisaan opettajan läsnäollessa voi kehitys käydä päinsä nopeasti. Mutta tavallinen sääntö on, että ruumistus kuuluu ruumistuksen perästä näissä ponnistuksissa, ja kehityksen laki täten vaatii, että vihitty kadottaa tiedon vihkimyksestään ja syntyy uudestaan maan päälle — että Ilmariselta kuolee Pohjan neiti . . .

Ensi alussa Ilmarinen ei siis aavistakaan, että häntä odottaa suuri tehtävä: Sammon hankinta. Hän ei

todellisuudessa koko Sammosta mitään tiedä. Hän vain antautuu surunsa ja kaipauksensa, s. o. yksinäisyyden tunteen, säälin tunteen ja maailmansurun valtaan. Mutta ei ylen pitkiksi ajoiksi:

Seppo naiset elävi,
Puolisotta vanhenevi;
Itki kuuta kaksi, kolme,
Niinpä kuulla neljännellä
Poimi kultia mereltä,
Hopeita lainehilta;
Keräsi kekosen puita,
Kolmekymmentä rekoista,
Puunsa poltti hiililöiksi,
Hiilet ahjohon ajeli.

Jo herää toiminnanhalu Ilmarisessa. Onhan muuallakin surevia. Maailma on täynnä kärsimyksiä. Ehkä hän voisi oman tuskansa unohtaa, jos hän ryhtyisi työhön, jos hän jotakin loisi. Ehkä hän löytäisi rauhansa jälleen, jos hän antaisi kaiholleen muodon, jos hän loisi ihanteensa itsestään ulos:

Otti noita kultiansa,
Valitsi hopeitansa
Syksyisen uuhen verran,
Verran talvisen jäniksen,
Työnti kullat kuumentohon,
Ajoi ahjohon hopeat,
Pani orjat lietsomahan,
Palkkalaiset painamahan.
Orjat lietsoi löyhytteli,
Palkkalaiset painatteli
Kintahattomin kätösin,
Hatuttoman hartioisen;
Itse seppo Ilmarinen
Ahjoa kohentelevi,
Pyyti kullaista kuvaista,
Hopeista morsianta.

Ja nyt Kalevalassa seuraa tuo omituinen ja tuttu kertomus kultaisen neidon taonnasta.

Se tietenkin tuo mieleemme kreikkalaisen tarun Pygmalionista, joka oli kuvanveistäjä ja marmorista veisti itselleen ihanan naisen kuvan: Galatean. Pygmalion rakastui Galateaansa, ja koska marmoripatas oli kylmä ja eloton, rukoili hän jumalilta apua ja elämää kuvalleen. Jumalat suostuivat, Galatea tuli eläväksi, ja Pygmalion ylen onnelliseksi.

Niin ei kuitenkaan käynyt Ilmariselle ja hänen kultaiselle morsiamelleen, mutta näemme kohta, että Kalevalan kuvaus on psykologisesti oikea, sopien täydellisesti mystilliseen kokonaisuuteen, jota kreikkalainen taru tässä yhteydessä ei tekisi.

Kultainen neito ei heti valmistu. Ensimmäisellä kerralla työntäytyy ahjosta uuden Kalevalan mukaan uuhi eli lammak, vanhan Kalevalan mukaan miekka; toisella kertaa syntyy pitkän puuhan jälkeen uuden Kalevalan mukaan varsa, vanhan mukaan ori. Vasta kolmannella kerralla valmistui kultainen neiton. Edellisillä kerroilla »muut hyvin ihastuivat», muttei Ilmarinen itse, viimeisellä Ilmarinen oli tyytyväinen,

muut »pahoin peljästyivät».

Tässä on mielestämme kuvattu luovan neron toimintaa, taiteen, tieteen, filosofian, uskonnon, politiikan ja millä alalla tahansa. Ihminen nousee sotaan maailman vääryyttä vastaan tai hän luo jonkun ihanan taideteoksen esim. Tunnustusta ja kunniaa hän saavuttaa maailman puolelta, mutta tyhjäksi hänen rakastava sydämensä jää, sillä sitä maailma ei ymmärrä. Lopulta hän luulee keksineensä keinon millä sydäntänsä tyydyttää: hänen tulee luoda omasta persoonallisuudestaan semmoinen täydellinen ihmisolento, joka kuvastaa salattua ihannetta ja jota koko maailma voi rakastaa. Täydellisyyden vaatimus herää hänen jäsenissään: »minä tahdon olla täydellinen, vanhurskas persoonallisuus». Ja hän ryhtyy jättäjäistyöhön:

Siitä seppo Ilmarinen
Takoi kullaista kuvoa,
Takoi yön levähtämättä,
Päivän pouhuttamatta;
Jalat laati neitoselle,
Jalat laati, käet kuvasi:
Eipä jalka nousekana,
Käännä käet syleilemähän.
Takoi korvat neiollensa,
Eipä korvat kuulekana;
Niin sovitti suun sorean,
Suun sorean, sirkun silmät,
Saanut ei sanoa suuhun,
Eikä silmäin suloa.

Työn hedelmä ei tyydytä. Morsian on kaunis, mutta eloton. Pian Ilmarinen huomaa, että hänen sydämensä jää tyhjäksi, vaikka hänen oma persoonallisuutensa on niin moitteettoman siroksi muovaeltu, että sillä on kaikki siveelliset hyveet:

Siinä seppo Ilmarinen
Heti yönä ensimmäisnä
Kyllä peitettä kysyvi,
Vaippoja varustelevi,
Kahet, kolmet karhuntaljat,
Viiet, kuuat villavaipat
Maata kera puolisonsa,
Tuon on kultaisen kuvansa.
Se oli kylki kyllä lämmin,
Ku oli vasten vaippojansa;
Ku oli nuorta neittä vasten,
Vasten kullaista kuvoa,
Se oli kylki kylmimässä,
Oli hyyksi hyytymässä,
Meren jääksi jäätymässä,
Kiveksi kovoamassa.

Ilmarinen oli siis erehtynyt, suuresti erehtynyt. Ja mikä oli hänen erehdyksensä? Se sama, josta edellä mainitsimme: hän yritti luoda muotoa, lopullista muotoa, oman sisäisen tajuntansa elävälle hengelle ja siis sen upeata kasvua rajoittaa. Hän lankesi siihen syntiin, josta varoitetaan käskyssä: älä tee itsellesi kuvia Minusta, sillä Minä olen sinun jumalasi. Kaikki täydellisyyuskuvat, joita ihminen luo, ovat rajoituksia, ovat

epäjumalankuvia. Elämä itse etsii muotonsa ilman ihmisen koskematta.

Ilmarinen itse säikähti: enhän minä osaakaan mitään tehdä tällä moitteettomalla personallisuudellani. Mitä, jumalani, minun on tehtävä?

Viepi neien Väinölähän;
Sitte sinne tultuansa
Sanan virkkoi, noin nimesi:
„Oi sie vanha Väinämöinen,
Tuossa on sinulle tyttö,
Neiti kaunis katsannolta . . .“

Ja viisas, jonka ääni on yhtä Ilmarisen oman sisimmän tunteen kanssa, sanoo:

„Oi on seppo veikkoseni;
Tunge neitosi tulehen,
Tao kaikiksi kaluiksi . . .
Ei sovi minun su'ulle,
Ei minullen itselleni
Naista kullaista kosta,
Hopeista huolitella.“

Ei tarvitse elämä eikä elämän Jumala ulkonaisesti täydellisiä personallisuuksia. Epäjumalankuvat ovat olemassa sitä varten, että niitä rikottaisiin.

Kylmän kulta kuumottavi,
Vilun huotavi hopea.

Mutta vielä Ilmarinen lankesi toiseen erehdykseen, josta hänellä niinikään oli oppia ja hyötyä.

Tavotellessaan personallista ja siveellistä täydellisyyttä, uudistaessaan täten tietämättään puhdistuksen tien ansiotöitä, Ilmarinen alkoi tehdä merkittäviä havaintoja unielämänsä suhteen. Samalla tavalla kuin hänelle kosintaretkeläisenä oli tapahtunut — vaikkei hän tietysti sitä muistanut, — alkoi hänen unitajuntansa nytkin kirkastua ja hänen unennäkönsä kävivät ihmeteltävän eläviksi ja sisältöriikkaiksi. Ja vielä niihin säännönmukaisesti liittyi piirre, joka enimmäin hämmästytti Ilmarista. Tämä piirre oli seuraava: ensin Ilmarinen tunsu unissaan, nukkuessaan olevansa aivan samalla tavalla oma itsensä kuin päivälläkin; hän saattoi tehdä havaintoja, ajatella, hillitä itseään, suorittaa tekoja ja tehdä päätöksiä aivan kuin valveilla; ja sitten hän vähitellen huomasi omaavansa ruumiin samoin kuin päivälläkin, vaikkei se ollut hänen fyysillinen ruumiinsa; tämän nukkuvan fyysillisen ruumiinsa hän nimittäin joskus saattoi nähdäkin; mutta uusi ruumis mikä hänellä oli käytettävänä, oli kevyt ja niin hienon hieno, että hän sillä huomasi osaavansa kulkea vaikka seinän läpi; tämä hänen yöllinen käyttövälineensä oli samannäköinen kuin päiväruumis, vieläpä sillä oli samanlaiset vaatteet.

Ilmarinen ei näihin seikkoihin tuhlannut paljon ajatusta, niin kauan kuin hänellä oli muuta mielessä; sen johtopäätöksen hän vain veti kokemuksistaan, että tämmöisessä hienossa yöruumiissa noidat ja tietäjät kai »Lapissa kävivät», tämmöistä välinettä kai käyttivät »loveen langetessaan.»⁵²

Mutta kun Ilmarinen oli väsynyt siveellisen mallikelpoisuuden tavotteluun ja huomannut, että se oli tyhjää, silloin hänen mielensä kääntyi näihin yöllisiin havaintoihinsa ja hän rupesi niiden johdosta miettimään. »Koska olemuksessani piilee tuommoisia salaperäisiä mahdollisuuksia, tahdon ruveta niitä tutkimaan ja kehittämään. Sillä tiellä pääsen sen totuudenelämän, sen jumalanrauhan perille, jota halajan.»

Kalevala ei kerro mitään tästä välikohtauksesta, näistä Ilmarisen havainnoista, sillä se olisi realistista esitystapaa ja Kalevala verhoi totuuden vertauskuvien huntuun. Pyhiä kirjoja saa yleensä lukea niin, että tietää, mitä rivien välistä on poisjätetty.

Kalevala heittäytyy heti keskelle uutta seikkailua ja ryhtyy kertomaan, miten Ilmarinen yritti sisätajunnastaan etsiä sisältöä elämälleen sisätajunnan »nuoremman sisaren» eli unitajunnan välityksellä, toisin sanoen: miten Ilmarinen lähti Pohjolaan kosimaan Pohjolan emännän nuorempaa tytärtä:

Tuop' on seppo Ilmarinen,
Takoja iän-ikuinen
Heitti kultaisen kuvansa,
Hopeisen neitosensa;
Pisti varsan valjahisin,
Ruskean re'en etehen,
Itse istuvi rekehen,
Kohennaikse korjahansa.
Lähteäksensä lupasi
Sekä mietti mennäksensä
Pyytämähän Pohjolasta

⁵² Vrt. nimeä Louhi, Loviatar.

Toista Pohjolan tytärtä.

Kalevalan kertomuksesta päättäen 38:nnessä runossa Ilmarinen nyt hyvinkin muistaa entisen liittonsa Pohjan tytön kanssa. Louhen ensimmäinen kysymys, kun hän Ilmarisen näkee, koskee tyttärensä, Ilmarisen puolison, eloa ja oloa »miniänä miehelässä, naisena anoppilassa». Mutta muistakaamme, että Kalevala näennäisesti esittää asioiden tapahtuneen yhdessä ja samassa Ilmarisen elämässä, ja silloin estetinen kokonaisvaikutus vaatii yhtä ja toista semmoista, joka realistisesta kuvauksesta putoisi pois tai olisi toisenmuotoista. Saamme siis sivuuttaa runossa ne kohdat, jotka puhuvat Ilmarisen entisestä puolisoista, ja pystytellä itse pääjuonessa.

Kun Ilmarinen pyytää Pohjolan emännältä nuorempaa tytärtä puolisoikseen, saa hän kieltävän vastauksen; ja kun hän kääntyy tytön itsensä puoleen tuvassa, laulaa lapsi lattialta:

„Neitonen, sinä sisari,
Elä sulho'on ihastu,
Elä sulhon suun pitohon,
Eläkä jalkoihin jaloihin!
Sulholl' on suen ikenet,
Revon koukut kormanossa,
Karhun kynnet kainalossa,
Veren juojan veitsi vyöllä,
Jolla päätä pürtelevi,
Selkeä sirettelevi.“

Neitonen itse vastaa Ilmariselle:

„En lähe minä sinulle,
Enkä huoli huitukoille . . .
Onpa tässä neitosessa
Paremmanki miehen verta,
Kaunihimman varren kauppa,
Korkeamman korjan täysi,
Paikoille paremmillenkoi,
Isommille istuimille,
Ei sepon sysi-sioille,
Miehen tuhmaisien tulille.“

Mutta Ilmarinen ei hellitä. Hän turvautuu väkivaltaan, kun muu ei auta:

Saa'utti tytön samassa,
Käärähti käpälihinsä,
Läksi tuiskuna tuvasta,
Riepsahti rekensä luoksi,
Työnnähti tytön rekehen,
Koksahutti korjahansa,
Läksi kohta kulkemahan,
Valmistui vaeltamahan,
Käsi ohjassa orosen,
Toinen neien nännisillä.

Ilmariselle ei kuitenkaan koitu mitään iloa tästä väkivaltaisesta teostaan. Pitkin matkaa tyttö itkee ja valittaa, säntii ja sadattaa, ja Ilmarisella on täysi työ keksiä rauhallisia vastauksia tytön herjasanoihin. Kun he yöksi saapuvat kylään, onkin mies väsynyt ja nukahtaa sikeään uneen. Ja sillä aikaa

Toinen naista naurattavi
Mieheltä unekkahalta.

Aamulla havattuansa Ilmarinen oivaltaa morsiamensa uskottomuuden, ja koska ei hän itsekään vielä ollut tyttöä omistanut, suuttuu hän »moiseen morsiameen» ja laulaa hänet »lokiaksi luo'olle lokottamahan». Itse hän sitten alla päin, pahoilla mielin matkaa takaisin omille maille.

Kaikessa näennäisessä ja vaikuttavassa realismissaan tämä on sattuva allegorinen kuvaus Ilmarisen psyykkillisistä ponnistuksista.

Kun hän unitajunnan viittoomaa psyykkillistä tietä pitkin ryhtyy herättämään ruumiissaan uinuvia salaperäisiä kykyjä ja voimia, antautuu hän leikkiin, josta viisaat aina ovat ihmislapsia varottaneet. Kuten lapsi lattialta laulaa, Ilmarinen on vielä tässä suhteessa kuin karhu; hänellä ei ole sitä järkeä ja sitä tietoa, millä hän voisi noita uusia kykyjä hallita. Ja ilman inhimillisen viisasta ohjausta psyykkilliset kyvyt ovat todella kuin Pohjolan nuorempi tyttö, ilkeitä, omavaltaisia, petollisia. Ne lupaavat paljon: »meidän nimemme on selvä- ja kaukonäköisyys, valta luonnonvoimien ja ihmisten yli, me viemme sinut jumalien salaisiin neuvotteluihin ja tuomme sinulle maan päältä kaikki mitä halajat.» Mutta ne vievät ihmisen perikatoon, ellei hän ole niiden herra.

Ilmarinen herättää fyysisessä ruumiissaan esim. selvänäköisen ja -kuuloisen aistin, joka on seuraavaa laatua: hänen eteensä avautuu tuonela ja kalman valtakunta, jossa kuolleet ikävissään tai tuskissaan asuvat; nämä ryntäävät nyt kaikki hänen luoksensa, mikä mitäkin apua pyytäen; toisella on jokin asia järjestettävä maan päällä ja pyytää Ilmarisen myötävaikutusta; toisella on halu vielä tuntea ruumiillisia nautinnontunteita ja hän rukoilee Ilmarista polvillaan, että tämä edes hetkeksi lainaisi hänelle ruumistaan; toisella on tukala olla tuonelassa ja pyytää, että Ilmarinen auttaisi häntä sieltä pois pääsemään. Pitkin päivää näitä onnettomia kerääntyy Ilmarisen ympärille eivätkä anna hänelle hetken rauhaa. Hänen sydämensä uhkuu sääliä ja hän koettaa poloisia auttaa, mutta huomaa pian, että tämä on mahdotonta: ensiksi avunpyytäjien paljouden takia, toiseksi sentähden, että hänen oma oikeudentuntonsa usein joutuu ristiriitaan heidän vaatimustensa kanssa. Ja kun hän ei heitä auta, he useinkin kiroovat häntä ja koettavat häntä monella tavalla kiusata!

»Mihin olenkaan joutunut», hän itsekseen huudahtaa, »paholaisten seuraan! Mitä minun on tehtävä?» Ja silloin hän ymmärtää, että vika onkin hänen omassa selvänäköisyydessään, ja sielunsa koko voimalla hän koettaa siitä vapautua, loihtia sitä itsestään pois, ja siinä onnistuukin.

Ilmarinen ei osaa herättämiään kykyjä hallita, mutta hän pelastuu niiden käsistä. Minkätähden? Sisäisen totuuden- ja oikeudentuntonsa nojalla. Tämä sisäinen tunto on hänellä synnynnäisenä perintönä vihkimyksestään. Sen nojalla siis, että Ilmarinen ennen on läpikäynyt suuren henkisen kokemuksen, joka on istuttanut rakkauden hengen hänen sydämeensä, sen nojalla hän nyt pelastuu ja välttää »psyykkillisyyden vaaran». Kuinka toisin taas käy niille monille, jotka ilman tämän henkisen kokemuksen taustaa pyrkivät itsessään herättämään yliaistillisia voimia!⁵³

⁵³ Tässä yhteydessä tekee mieleemme toistaa, mitä J. Krohn kirjassaan „Suomen suvun pakanallinen jumalanpalvelus“ kertoo votjakein tunosta (tietäjistä, noidasta): „Muutenkin voi kuka tahansa tekeytyä *tunoksi*, joka vaan kykenee hankkimaan itselleen siihen tarvittavat tiedot. Ne ovat saatavat itse haltioilta, jotka ilmestyvät öisin vanhan ukon haahmossa, pitkään kauhtanaan puettuna. *Tunon* mahti ei ole kaikilla sama, se vaihtelee sitä myöten, kuinka voimakas haltia hänellä on ollut opettajana, osaksi se myös riippuu oppilaan omasta vastaan-ottavaisuudesta. Etevin opetus on se, jonka *Inmar*, ylijumala antaa. *Inmar* ilmestyy noidankokelaalle yöllä toinen, täysin oppinut *tuno* seurassaan ja kuljettaa

Ilmarinen, jonka sielu on rakkaudelle vihitty, ei voi joutua pahan valtaan. Erehtyä hän saattaa, ja tämäkin kokemus on kova, mutta hädän hetkellä hänen intuitsioninsa hänet pelastaa. »Tapanko teidät?», hän ensin ajattelee saatuaan silmänsä auki. »Ei», hän vastaa itselleen, »ei väkivaltaa totuuden miekalla. Laulanpa teidät vain pois tajunnastani ja muistostani» (38: 262-286). Hän hylkää unitajunnan houkutukset ja palaa vanhaan tuttuun päivätajuntaansa.

Kotimatalla Väinämöinen tulee tiellä vastaan ja kysyy hienolla ivalla:

„Veli seppo Ilmarinen!
Minne heitit naisen nuoren,
Kunne kuulun morsiamen,
Kun sa tyhjänä tuletki,
Aina naiset ajelet?“

Mutta Ilmarinen vastaa harmistuneena laulaneensa »mokoman naisen meren luo'olle lokiksi.»

Ja nyt on aivan kuin lukisimme rivien välistä vähän muutakin. Väinämöinen, viisas tietäjä, mestari tulee vihdoinkin kamppailevan sielun luokse ja puhuu sille, ei ivalla, vaan säälillä: »oi sielu, yhäkö luulet yksin käyväsi? Etkö jo saa silmiäsi auki sille toiseikalle, että oikea Pohjan tyttö jo on sinun omasi? Etkö muista viettäneesi häitä Pohjolassa? Etkö tiedä, että jo olet yhtä korkeamman itsesi kanssa? Katso: johan olet Pohjolassa käynyt, johan olet Sammon takonut!»

Ja Väinämöinen kysyy Ilmariselta:

„Veli seppo Ilmarinen,
Mit' olet pahoilla mielin,
Kahta kallella kypärin
Pohjolasta tullessasi?
Miten Pohjola elävi?“

Ilmarisessa heräävät muistot ja hän vastaa: »todella, sisätajuntani salamaailmassa kaikki on hyvin, sillä siinä totuuden tieto piilee eikä unitajunnan psyykkisyydessä» — Kalevalan sanoilla:

„Mi on Pohjolan eleä!
Siell' on Sampo jauhamassa,
Kirjokansi kallumassa:
Päivän jauhoi syötäviä,
Päivän toisen myötäviä,
Kolmannen kotipitoja.
Jotta sanon, kun sanonki,
Vielä kerta kertaelen:
Mi on Pohjolan eleä,
Kun on Sampo Pohjolassa!
Siin' on kyntö, siinä kylvö,

häntä kaikenlaisiin kummallisiin paikkoihin, koko ajan soittaen kannelta, ettei häntä pelottaisi. Viimeksi jumala vie hänet äärettömän leveän joen luo, jonka yli on jännitetty kantelen kieliä. Näillä kielillä pitää hänen hyppiä ja tanssia; niin usein kuin hän niiltä putoaa, hän menettää osan vastaista vaikutusvaltaansa. Mahtavin *tuno* tulee siitä, joka kestää tämän koetuksen horjahtamatta kertaakaan.“ (Siv. 101.)

Siinä kasvo kaikenlainen,
Siinäpä ikuinen onni.“

»No niin», huomauttaa tähän Väinämöinen, »etkö sinä nyt ymmärrä, veli Ilmarinen, että Sampo se on Pohjolasta haettava! Oikeat sinulla aikeet oli, kun psyykkisiä kykyjäsi rupesit herättämään, mutta menetelmäsi oli väärä. Ei uni- vaan sisätajunnasta on Sampo haettava, eikä päiväisen unitajunnan, vaan salaisen avulla!»

Ja hän virkkaa Ilmariselle runon sanoilla:

„Ohoh seppo Ilmarinen,
Lähtekämme Pohjolahan
Hyvän sammon saa'antahan,
Kirjokannen katsantahan!“

Se on: nyt on tutkittava sisätajunta ja salainen, näkymätön maailma. Näkyväisen maailman syvän elämänlain on Ilmarinen jo löytänyt, mutta näkymätön maailma on vielä tutkimattomana hänen edessään. Ja näkymättömässä maailmassa yksin piilee tiedon ja vallan salaisuus: Sampo.

HENGEN MIEKKA.

Väinämöisen ehdotuksen Ilmarinen kyllä mielessään hyväksyy, mutta huomauttaa samalla matkan vaikeuksista:

„Ei ole sampo saatavana,
Kirjokansi tuotavana
Pimeästä Pohjolasta,
Summasta Sariolasta;
Siell' on sampo saatettuna,
Kirjokansi kannettuna
Pohjolan kivimäkehen,
Vaaran vaskisen sisähän,
Yheksän lukon ta'aksi;
Siihen juuret juurruteltu
Yheksän sylen syvähän,
Yksi juuri maa-emähän,
Toinen vesiviertheesen,
Kolmas on kotimäkehen.“

Kun Väinämöinen tähän vastaa: »tehdään suuri laiva, jolla noudetaan Sampo», näkyy, että Ilmarinen on taipuisa lähtemään, vaikka hän ehdottaa maitsekulkua: »vakavampi maisin matka, lempo menköhön merelle» (39: 23-35). Vähän vastahakoisesti Väinämöinenkin tähän suostuu:

„ . . . Kun et mieline merisin,
Niin on maisin matkatkamme,
Rantaisin ratustelkamme!“

»Mutta tao mulle nyt uusi miekka», hän samalla lisää Ilmariselle, »tee miekka tuliteräinen». Ilmarinen ryhtyi heti työhön, ja raudasta, teräksestä, kullasta ja hopeasta hän

Takoi miekan mieltä myöten,
Kalvan kaikkien parahan,
Jonka kullalla kuvasi,
Hopealla huolitteli.

Väinämöinen tarkastaa uutta miekkaa, katselee ja kääntelee, kysyy: »onko miekka miestä myöten, kalpa kantajan mukahan?» (39: 93-100) ja huomaa niin olevan:

Olipa miekka miestä myöten,
Kalpa kantajan mukahan,
Jonka kuu kärestä paistoi,
Päivä paistoi lappeasta,
Tähet västistä välötti,
Hevonen terällä hirnui,

Kasi naukui naulan päässä,
Penu putkessa puhusi.

Tyytyväisenä Väinämöinen

Sylkytteli miekkoansa
Vuoren rautaisen raossa,
Itse tuon sanoiksi virkki:
„Jo minä terällä tällä
Vaikka vuoret poikki löisin,
Kalliot kaha jakaisin.“

Ja ennen matkalle lähtöä Ilmarinen sitäpaitsi pukeutuu »rautapaitoihin ja teräsvöihin» (39: 115-126).

Mitä nämä terästamineet ja ennen kaikkea tuo tuliteräinen miekka on, ei ole vaikea käsittää. Paavali sanoo kirjeessään efesolaisille: »Sentähden pankaat päällenne Jumalan koko sota-asu, voidaksenne pahana päivänä tehdä vastarintaa ja kaikki suoritetuanne pysyä pystyssä . . . Ja ottakaat päällenne pelastuksen kypäri ja Hengen miekka, joka on Jumalan sana . . .» (6: 13, 17).

Väinämöisen tuliteräinen miekka on totuuden ja lujan uskon ase: selvä mielikuva odottavasta tehtävästä ja luja usko siihen. Tämän mielikuvan Ilmarinen luo itselleen toisten vihittyjen opetuksista ja meillekin on nyt välihuomautus taas tarpeen. Joudumme koskettelemaan mystillisen psykologian suurempia saavutuksia, ja niin heikot kuin omat kykymme ovatkin, soisimme, että lukija saisi esityksestämme edes aavistuksen Kalevalan merkillisestä tiedosta ja viisaudesta näissäkin asioissa.

Totuuteen pyrkijälle, Ilmariselle, alkaa tästä lähtien varsinainen tiedon tie. Hän tulee nyt »samporetkeläiseksi» eli »sampolaiseksi», niinkuin hän ennen Pohjolan häitä oli »kosintaretkeläinen». Kosintaretkeläisenä hän puhdisti omaa personallisuuttaan ja tuli siten sopivaksi sulhoksi Pohjan neidolle. Hänen työnsä oli henkisesti katsoen kielteistä ja passiivista, ehkä saisimme sanoa »naisellista» laatua. Nyt sitä vastoin hänellä samporetkeläisenä on edessään henkisesti katsoen täysin »miehellinen», aktiivinen ja positiivinen elämäntehtävä. Olemme jo nähneet, kuinka alkuvalmistuksissa — »kultaisen neidon taonnassa» ja »nuoremman Pohjan tytön kosinnassa» — on kysytty tarmokasta aktiivisuutta, vaikka nekin vielä olivat jonkun verran puhdistusluontoisia.

Mikä nyt sitten on vihityn totuuteen pyrkijän oleellinen tehtävä? Kuten jo ennen olemme sanoneet: hänen tehtävänsä on omasta katoavaisesta ruumiistaan rakentaa itselleen tiedon ja vallan hankkimisen ja käyttämisen kuolematon väline, johon Logoksen eli jumalan tajunta voi laskeutua, milloin ihmiskunnan pelastus sitä vaatii. Ei näet vihitty tee työtä personallisessa tarkoituksessa, ei mitään itse voittaakseen. Hänen vaikuttimensa on hänen syvä ja voittamaton rakkautensa totuuteen, Jumalaan, ihmiskuntaan, ja tämän rakkauden ajelmana hän ensin harhailee niinkuin Ilmarinen, ennenkuin hänelle selviää, mitä varsinaisesti on tehtävä. Kun hän nyt ryhtyy kuolematonta käyttövälinettä itsestään luomaan, on hänellä sentähden silmämääränä se, että Logoksen oma tajunta eli maailmankaikkeuden pyhä viisaus voisi vapaasti käyttää häntä ja hänen olemustaan jumalallisen tahtonsa tarkoituksiin — ellei heti alussa, niin joskus, kun aika olisi tullut.

Tähän suureen työhön hän ei ennen vihkimystään olisi voinut ryhtyä. Ennen vihkimystä hänellä ei ole itsetietoista minää, joka olisi fyysillisen ruumiin elämästä riippumaton; hänen personallinen minänsä on kuolevainen niinkuin ruumiskin. Kuinka siis kuolevainen voisi kuolematonta aikaansaada? Vihkimyksessä personoituu hänen kuolematon minänsä, ja nyt hän siis todellisessa minätajunnassaan on fyysillisen ruumiinsa yläpuolella ja siitä riippumaton. Vaikka hän uudestaan inkarnoidessaan onkin tietämätön

päivätajunnassaan sisäisestä saavutuksestaan, kestää tämä tietämättämyys vain niin kauan kuin hänelle on tarpeen erehdyksistä oppia; kun oppi on saavutettu, palaa sisäinen varmuus ja harmonia. Ja silloin hänellä alkaa rakennustyö: sisästä ja ylhäältäpäin on hänen muodostettava ruumiistaan taikaväline, johon kuolema ei koske.

Mitä tämä rakentaminen on? Onko se katoavaisen ja kuolevaisen fyysillisen ruumiin muuttamista — jonkinlaisten taikakeinojen avulla — katoomattomaksi? Ei, vaan se on katoomattoman luomista ruumiin avulla: Sammon ottamista ruumiin kätköstä, niinkuin Kalevala sanoo.

Tässä kohtaakin meitä vihdoin Samposanan okkultis-psykofysiologinen merkitys: Sampo on se uusi kuolematon taikaruumis, jonka vihitty itsellensä luo fyysillisen ruumiinsa välityksellä. Ja tässä yhteydessä tahdomme muistuttaa seuraavista Paavalin lauseista, etteivät lukijat luulisi meidän puhuvan perättömiä: »Sillä tämän katoavaisen on pukeutuminen katoamattomuuteen ja tämän kuolevaisen oli pukeutuminen kuolemattomuuteen. Mutta kun tämä katoavainen pukeutuu katoamattomuuteen ja tämä kuolevainen pukeutuu kuolemattomuuteen, silloin toteutuu se sana, joka on kirjoitettu: Kuolema on nielty voitossa. Missä on sinun voittonsi, kuolema? Missä on sinun otasi, kuolema?»⁵⁴ Paavali kutsuu samporuumista »taivaalliseksi» ja »hengelliseksi» ruumiiksi, kuten näkyy saman epistolan seuraavasta otteesta: »Ja on taivaallisia ruumiita ja maallisia ruumiita; mutta toinen on taivaallisten kirkkaus, toinen taas maallisten. Toinen on auringon kirkkaus ja toinen kuun kirkkaus ja toinen tähden kirkkaus; sillä yhden tähden kirkkaus on erilainen kuin toisen. Niin on myös kuolleiden ylösnousemus: katoavaisuudessa kylvetään, katoamattomuudessa herätetään; heikkoudessa kylvetään, voimassa herätetään; kylvetään luonnollinen ruumis, herätetään hengellinen ruumis. Kun on luonnollinen ruumis, niin on myös hengellinen.»⁵⁵ Ja vielä: »Mutta mikä on hengellistä, se ei ole ensimmäinen, vaan se mikä on luonnollista, on ensimmäinen; sitten on se mikä on hengellistä. Ensimmäinen ihminen oli maasta, maallinen, toinen ihminen on Herra taivaasta. Mimmoinen maallinen on, semmoisia ovat myöskin maalliset; ja mimmoinen taivaallinen on, semmoisia ovat myös taivaalliset. Ja niinkuin meissä on ollut maallisen kuva, niin meissä on myös oleva taivaallisen kuva.»⁵⁶ Ja ikäänkuin osottaakseen, ettei hän tässä ole puhunut ruumiillisesta ylösnousemuksesta (jälleensyntymisestä), vaan henkisestä uudestasytymisestä, Paavali kuiskaten lisää: »katso, minä sanon teille salaisuuden: emme kaikki kuoloon nuku, mutta kaikki me muutumme . . .»⁵⁷

Taivaallista taikaruumista eli Sampoa kutsutaan myös »aurinkoruumiiksi» eli »kirjokanneksi», koska se valmiiksi muodostuneena hohtaa kuin aurinko ja tietäjän silmällä nähtynä on kuin ylen loistava valokehrä (*aura*), jonka keskeltä siintää täydellisen ihmisen ihana haahmo — »Herra taivaasta», *angoeides*, kuten mysterioihin vihityt kreikkalaiset filosofit sanoivat.⁵⁸

Tämän ruumiin rakentamisessa erotetaan eri jaksoja vastaavine saavutuksineen, joita nykyaikaisessa teosofisessa kirjallisuudessa vanhaan kreikkalaiseen tapaan kutsutaan »vihkimyksiksi»; puhutaan ensimmäisestä, toisesta, kolmannesta j. n. e. vihkimyksestä ja selitetään, mitä kykyjä ja tietoja kussakin voitetaan. Nimitykset ja jaot vaihtelevat järjestelmäin mukaan, mutta olennaisesti tietysti päämäärä ja niin muodoin tiekin on sama.

Muinaissuomalaisessa järjestelmässä mainittiin kaksi pääkohtaa ihmissielun toivioiretkellä; toinen oli Pohjolan häät, joka lopetti kosintaretkeläisen pitkän taipaleen, toinen Sammon saavuttaminen, joka päätti

⁵⁴ I Kor. 15: 53-55.

⁵⁵ Loc. cit. 15: 40-44.

⁵⁶ Loc. cit. 46-49.

⁵⁷ Loc. cit. 51.

⁵⁸ Sentähden Ilmarisenkin mielikuva hohtaa tuliteräisenä ja kultaisena miekkana j. n. e.

sampolaisen vaivalloisen matkan. Mutta samoin kuin kosintaretkeläisellä oli useampia ansiotöitä suoritettavana, samoin samporetkeläisellä oli useampia seikkoja täytettävänä, ennenkuin hänen onnistui hankkia itselleen Sampo, ja Kalevala esittää näitä verrattain seikkaperäisesti.

Ne ovat, kuten sanoimme, eri jaksoja taivaallisen ruumiin luomisessa, eri kohtia Pohjolan pitkällä matkalla, ja Kalevala erottaa niitä neljä, kutsuen niitä seuraavilla nimillä: 1) veneen souto, 2) kanteleen soitto, 3) Sammon otto ja 4) viimeinen ottelu, jossa Sampo pirstaantuu. Veneensoudossa muovailaan aurinkoruumista siihen kohtaan saakka, jota myös kutsutaan »vesiruumiiksi», kanteleen soitossa sitä hienonnetaan »ilmaruumiiksi» ja Sammon otossa se muodostuu »tuliruumiiksi», joka viimeisessä ottelussa auringon tavalla lähettää voimansa ulos maailmaan.⁵⁹

Joka kohdalla Kalevala viittaa esityksessään, mikä hyvän saavutuksen vastaava paha on: veneensouto selvittää Ilmariselle lopullisesti psyykkisyyden ja mediumisuuden läksyn, jota hän kävi oppimaan lähtiessään kosimaan Pohjolan nuorempaa tytärtä; kanteleensoitto taas selvittää erotiikan oikean ja väärän vaikutusvallan välillä; Sammon otto erotiikan hyvän ja pahan noituuden välillä; viimeinen ottelu erotiikan inhimillisen itsevanhurskauden ja jumalallisen uhrautumisen välillä.

Ehkäpä nämä päältä katsoen niin vaikeatajuiset asiat hiukan selviävät, kun käymme niitä yksitellen selostamaan. Muuan asia on nyt mielessä pidettävä. Vaikka Kalevalan runossa samporetkeen ottavat osaa Kalevalan pääsankarit, Väinämöinen, Ilmarinen ja Lemminkäinen, eivät nämä kuvaa eri henkilöitä psykologisessa tulkinnassa. Yksi on vihitty totuudenetsijä — Ilmarinen. Väinämöinen ja Lemminkäinen edustavat eri puolia Ilmarisen omassa itsessä. Väinämöinen on kyllä mestaritietäjä mutta hän on samalla Ilmarisen tahto ja sisin jumalallinen ääni eli omatunto, jonka kautta muuten mestarikin puhuu. Lemminkäinen taas on Ilmarisen sisäinen rakkauden ja autuuden tunne, jonka hän vihkimyksessä voitti itselleen ja siis tavallaan Pohjan impi uudessa muodossa.

⁵⁹ Tässä yhteydessä ymmärrämme minkätähden Samposanaa voidaan verrata suomalaisiin sanoihin sammas ja sampi. Sammas on otettava merkityksessä rajakivi eli rajapylväs, joka erottaa Sammon rakentamisen eri jaksoja eli ruumiita toisistaan, ja vastaa siis käytännöllisesti vihkimystä. Sampi taas merkityksessä kala muistuttaa sitä, että Kristuksen symbolina käytettiin kalaa (*ikthys*, s. o. *Iesus Khristos theu hyios sooter*); ja Kristuksella okkultisesti katsoen oli täysin organisoitu Sampo eli aurinkoruumis. Voisimme myös otaksua, että Sampo Sammas-sanan sukulaisena on tarkottanut *pyramiidia*, jossa salaista viisautta opetettiin, koska Sammas eli rajakivi enemmän tai vähemmän on pyramiidin muotoinen; mutta tämä veisi spekulatsioneihin suomalaisten ja egyptiläisten keskinäisistä suhteista, jotka spekulatsioonit vielä lienevät liian rohkeita.

29.
VENEMATKA.

Väinämöinen alussa suostuu Ilmarisen pyyntöön, että Pohjolanmatka tehtäisiin maitse. »Koska et vielä käsitä asiaa, mennään maitse.» Etsitään siis hevonen, painetaan päähän kullan päitset ja ajaa ratustellaan »kahen miehen rantamaata» (39: 127-146).

Syy, miksi Ilmarinen epäilee merta ja tahtoo mennä Pohjolaan maitse, on sangen luonnollinen. Hän on vastikään tehnyt matkoja Pohjolaan, sisätajuntansa salattuun maailmaan, unitajunnan avulla, ja matkoista hänellä on ollut vain huolta ja harmia (Pohjan nuoremman neidin kosiminen). Kuitenkin hän on tehnyt matkansa »maitse» siinä mielessä, että on säilyttänyt fyysillisen »maaruumiinsa» päivätajuinen minän. Nyt hän sitä vastoin ymmärtää Väinämöisen tarkottavan »merimatalla» toiselta puolen, että päivätajunnasta on luovuttava, toiselta puolen että on turvauduttava tuohon vaaralliseen unitajuntaan, jonka tähden ei tule ihmetellä, että Ilmarinen alussa tuntee rohkeutensa pettävän.⁶⁰

Kauas eivät uroot ole ratsastaneet, ennenkuin tapaavat »purren itkemässä, venosen valittamassa.» Kun Väinämöinen tiedustaa surun syytä, vastaa vene:

„. . . Muut purret, pahatki purret,
Ne aina sotia käyvät . . .
Minä veistämä venonen,
Satalauta laittama
Tässä lahon lastuillani,
Venyn veistännäisilläni . . .“

Silloin Väinämöinen pitää kohtausta kohtalon viittauksena ja virkkaa lohdutellen:

„Elä itke, puinen pursi,
Vene hankava havise,
Kohta saat sotia käyä,
Tappeloita tallustella!
Lienet pursi luojan luoma,
Luojan luoma, tuojan tuoma . . .“

Ja, kuulustelun jälkeen, josta käy selville, ettei tämä vene ole toisia ihmeellisempi, Väinämöinen

Heitti hiekalle hevoisen,
Painoi puuhun marhaminnan,
Ohjat oksalle ojenti,
Lykkäsi venon vesille,
Lauloi purren lainehille.

⁶⁰ „Hevosen“ ja „veneen“ vertauskuvallisesta merkityksestä on seuraava esimerkki: kun lappalainen noita tahtoi langeta loveen – ja muut valmistukset oli suoritettu, – hän otti lakin päästään, aukaisi vyönsä, irrotti kenkensä paulat, peitti kädellä kasvonsa, pani kädet puuskaan, kumartui eteen ja taakse ja huudahti: „valjastakaa vetoporo!“ tai „työntäkää vene vesille!“ Vrt. J. Krohn, Suomen suvun pakanallinen jumalanpalvelus, siv. 114.

Tällä episodilla Kalevala tahtoo kuvata, mikä herämys tapahtuu Ilmarisen tajunnassa, kuinka hänen käsityksensä Sammon hankinnasta muuttuvat ja laajentuvat, ja kuinka unimaailmakin esiintyy hänelle uudessa valossa.

Veneen valitus on kuin heräävän muistin ääni hänen sielussaan. »Etkö luota enää minuun, Ilmarinen? Olenhan minä paljon vanhempi sinun päivätajuntaasi. Päivätajuntasi sait, kun viimeksi synnyit maan päälle, mutta minut sinä sait Pohjolan häissä. Etkö muista, että olet vihkiytynyt Pohjolan ihanaan impeen? Etkö muista, että puolisosi ja sinä olitte yhtä minussa? Etkö muista, että päivätajuntasi yhtyessäsi Pohjolan impeen kasvoi ja laajeni aivankuin maasta taivaaseen? Missä tajuntasi silloin liikkui, minkä avulla se toimi? Juuri minun! Sinä säilytit silloin aivoissasi sen tietoisuuden, mikä sinulla oli minussa; nyt kun sinulla on uudet aivot, olet unohtanut. Mutta herätä muistosi uudestaan eloon! Kaikki, jotka konsanaan ovat Pohjan immen saaneet ja lähtevät sotaan Sammon puolesta, käyttävät veneitä semmoisia kuin minä olen. En minä ole toisia ihmeellisempi.»

Ilmariselle alkaa selvitä, ettei hänen tarvitsekaan turvautua äskeiseen vaaralliseen unitajuntaan. Se tajunta ja se tajunnanväline, mikä hänellä on tarjona, on tosin unimaailmasta kotoisin, mutta tämä ei ole itsessään vaarallista. Vaara oli siinä, että hän tahtoi siirtää päivätajuntansa unimaailmaan, kun sitä vastoin unimaailman suurempi tajunta vähitellen on heräävä päivätajunnassa.

Ilmarinen alkaa muistaa, mikä valtava henkinen kokemus hänellä on menneisyydessä takanaan, ja hänessä herää aivan kuin uusi luottamus omiin voimiinsa. Ei hänen tarvitse pelätä mitään tajuttomuutta, heittäytyessään oman salatajuntansa huomaan. Päivätajunnan takana ei ammota kuilu, ei tyhjä ja pohjaton avaruus, vaan laajempi tajunta, suurempi ja syvempi tietoisuus, joka jo ennestään on hänelle tuttu.

Ja Ilmarinen ymmärtää, että Sampoa ei muulla keinoin voi tavotellakaan. Päivätajunta yksin jätettynä ei omin voimin kykene sitä rakentamaan. Aurinkoinen ruumis on rakennettava sisästä ja ylhäältäpäin, sen siemen täytyy jo olla olemassa, siemen, joka aivankuin itsestään kehittyy ja kasvaa. Ja siemen — se on elämän antama silloin kun ihminen ihmiseksi syntyi. Mutta siitä siemenestä ihminen tuli tietoiseksi vihkimyksessä.

Nyt ei Ilmarinen enää vastustele sisintä ääntänsä, jonka kautta Väinämöisen viisaus puhuu. Lykätään vene vesille ja järjestetään se käyttökuuntoon: silloinpa Lemminkäinenkin yhtyy matkaan.

Siitä vanha Väinämöinen
Lauloa hyrähtelevi;
Lauloi ensin laitapuolen
Sukapäitä sulhosia,
Sukapäitä, piipioja,
Saapasjalkoja jaloja;
Lauloi toisen laitapuolen
Tinapäitä tyttäriä,
Tinapäitä vaskivöitä,
Kultasormia somia.
Lauloi vielä Väinämöinen
Teljot täytehen väkeä,
Ne on vanhoa väkeä,
I'än kaiken istunutta,
Kuss' oli vähän sioa
Nuorukaisilta esinnä.

Tästä näkyy, mikä ihmeellinen vene ja mikä ihmeellinen matka on kysymyksessä. Väinämöinen laulaa veneen täyteen väkeä; mutta ne eivät ole tavallisia ihmisiä, jotka muualta tänne olisivat saapuneet, vaan taikavoimalla näkyviin loihdittuja olentoja — mikä näkyy siitäkin, etteivät saa venettä liikkeelle. Väinämöinen istui perään ja

Pani sulhot soutamahan,
Neiet ilman istumahan;
Sulhot souiti, aivot notkui,
Eipä matka eistykänä.

Samoin kävi neitosten, samoin vanhain, kun he soutivat: matka ei edistynyt (39: 303-310). Vasta kun Ilmarinen istui soutamaan, niin

Jopa juoksi puinen pursi,
Pursi juoksi, matka joutui,
Loitos kuului airon loiske,
Kauas hankojen hamina.

Noin Kalevala kertoo, miten Ilmarinen tottui käyttämään uutta tajunnanvälinettä, Sammon ensimmäistä muodostumaa eli n. k. vesiruumista. Ja runon omat sanat todistavat asiantuntijalle, mistä on kysymys. Jo nimitys »vene» viittaa siihen, että on puhe tunteitten unimaailmasta, jonka symbolina yleensä käytetään nimitystä »vesi» (kts. ed. esim. 13 lukua). Vesiruumis on tunteista muovaeltu, rakkauden voimasta luotu. Vaan minkätähden on valittu symboliksi vene? Eikö elävä olento olisi sopiva, esim. hevonen, joka osaa uida? Kun ansiotöistä puhuttiin, silloin Hiiden ruuna (Tuonelan karhu) vastasi tunteitten kuohua. Ja puhuuhan Platonkin, että ihminen järkiolentona on ratsastaja, tunteet ja himot hänessä se ratsu, jota hän ohjaa. Aivan niin, mutta Kalevalan valitsema venesymboli osottaa hienolla tavalla, ettei enää ole puhetta tavallisen ihmisen tunneluonnosta, jolla vielä, kuten eläimellä ainakin, saattaa olla oma tahtonsa; tässä on nyt kysymys vihityn puhdistuneesta tunne-elämästä, jonka itsekkyyks on kuollut ja jota sentähden paremmin sopii verrata »elottomaan esineeseen», veneeseen, joka ehdottomasti tottelee ja palvelee omistajaansa.

Mikä kuitenkin ennen kaikkea todistaa, että Kalevala puhuu okkultisesta tajunnanvälineestä, on se paljous ihmismäisiä olentoja, joita Väinämöinen loihtii veneen teloille istumaan. Nämä kuvaavat vesiruumiin kykyjä eli aisteja, joilla tunteitten unimaailmaa tutkitaan, ja minkä nojalla? Se selviää seuraavasta kahdesta seikasta:

Ensiksikin vesiruumiin aistit eivät ole paikallisia samalla tavalla kuin fyysillisen ruumiin, vaan »kaikkiollisia», niitä on joka puolella, edessä ja takana, oikealla ja vasemmalla — koko ruumis on kuin aistin; eivätkä eri aistit ole erillään toisistaan, vaan kaikki ovat yhdessä: sama aistin välittää näön, kuulon, tunnon j. n. e. aistimuksia. Voi siis sanoa, että ihminen vesiruumiissaan näkee, kuulee, tuntee j. n. e. joka ruumiinsa osalla, mikä seikka on elävästi kuvattu siten, että joka puolella venettä on ihmismäisiä taikaolentoja.

Toiseksi tunnemaailmassa, unimaailmassa, kun sitä katselemme muodon kannalta eli niinkuin sanotaan selvänäköisellä silmällä, pukeutuvat ihmisten tavalliset tunteet ja himot vastaaviin eläinmuotoihin: susiin, käärmeihin, sikoihin, konniin j. n. e. tai oikeammin kaikenlaisiin sekasikiöihin, joissa useinkin jokin ruumiinosa — silmä, suu, nokka — on erityisen pelottava ja silmiinpistävä; tämä varsinkin näkyy kuoleman jälkeen. Kuta enemmän ihminen tunteissaan puhdistuu, sitä enemmän hänen tunteittensa ja ajatustensa muodot lähenevät kukkien ja kasvien ulkonäköä, vieläpä geometrysten kuvioden ja kappalten, kristallien j. n. e., kuten tapahtuu »kosintaretkeläisen» mietiskelyssä. Ainoastaan harvoissa tapauksissa vihkimättömän

ihmisen ajatus pukeutuu ihmisen muotoon; tämä esim. tapahtuu, jos hän suurella rakkaudella ajattelee jotain omaistaan, tahtoen tälle jotain ilmottaa: silloin hänen ajatuksensa lähtee hänen itsensä näköisenä tuon omaisen luo.

Toisin taas on korkealle kehittyneen tietäjän laita: hänen persoonalliset ajatuksensa pukeutuvat aina — milloin hän ei itse toista tahdo — ihmisen muotoon. Minkätähden? Sentähden että ihmisen muoto myös on symboli. Ja mitä se kuvaa? Itsetietoisuutta, itsetietoista ajatusta ja järkeä. Jos tietäjä esim. tahtoo oppilaalleen jotain ilmottaa, lähettää hän ajatuksen herkän oppilaansa luo. Ajatus toimii tietäjän näköisenä elävänä olentona ja suorittaa tehtävänsä kuin lähetti ainakin palatakseen sitten takaisin lähettäjänsä luo. Jos tietäjä tahtoo jostain asiasta selvyyttä, hän samoin lähettää ajatuksen sitä selvyyttä hakemaan, ja ajatus palaa hänen luoksensa tarpeellinen tieto mukanaan.

Tunteitten herkässä unikuvamaailmassa muoto on sisällön mukainen; siellä voivat pettää ainoastaan ne, jotka sen maailman lakeja ja voimia hallitsevat. Ihmiset, jotka siinä ovat avuttomain lasten kaltaisia, paljastavat itsensä paljaalla olemisellaan.

Kun vesiruumiin kykyjä ja aisteja kuvataan ihmisennäköisiksi, merkitsee tämä siis, että niitä kehitetään itsetoimiviksi ja itsetietoisiksi. On aivankuin jokaiseen vesiruumiin kykyyn olisi siirretty ihmisen päivätajuinen minä! Tästä ymmärrämme, kuinka laaja ja monipuolinen fyysilliseen aivotajuutaan verrattuna on hänen unimaailmassa toimivan veneensä tajunta. Noilla organisoiduilla kyvyillä ja aisteilla hän tutkii sitä puolta sisätajuntaansa ja vastaavaa näkymätöntä kosmosta, jota »vedeksi» kutsutaan; niinpä hän esim. näyissä tutkii ihmissielun eri tunnetiloja, vainajien kohtaloa kuoleman jälkeen tuonelassa ja taivaissa. Mutta aivan niinkuin Kalevalan runossa kuvataan, nuo itsetoimivat kyvyt sinään eivät liikuta venettä: Ilmarinen yksin, ihminen itse, on venosensa hallitsija ja käyttäjä, ja Väinämöinen, viisauden jumalallinen omatunto, pitää perää.

Miksi Lemminkäinen liittyy seurueeseen, olemme jo edellä selittäneet. Ilmarisen muistot heräävät ja sen kautta hän ikäänkuin uudestaan yhtyy korkeampaan tunne-minäänsä, jota Lemminkäinen nyt edustaa.

KANTELEEN SOITTO.

Seuraava aste aurinkoruumiin laatimisessa on n. k. ilmaruumiin organisoiminen eli kuten Kalevala sanoo »kanteleen teko». Tämä ei ole uusi käyttöväline, vaan vesiruumiin »uudestasintyminen», sen varustaminen uusilla kyvyillä, niin että uusi puoli näkymättömästä maailmasta avautuu ihmisen tutkittavaksi.

Sampolaisten matka kulki rauhallisesti eteenpäin. Heidän onnensa tarttui toisiinkin näkymättömän maailman olentoihin. Vaka vanha Väinämöinen

Laski laulellen vesiä,
 Ilon lyöen lainehia.
 Neiet niemien nenissä
 Katselvat, kuuntelevat:
 „Mi lienee ilo merellä,
 Mikä laulu lainehilla,
 Ilo entistä parempi
 Laulu muita laatusampi?»

Matka kulki »maavesiä, suovesiä ja koskenvesiä». Koskistakin onnellisesti suoriuduttiin:

Itse vanha Väinämöinen
 Laskea karehtelevi,
 Laski louhien lomitse
 Noita kuohuja kovia,
 Eikä puutu puinen pursi,
 Vene tietäjän takellu.

Mutta sitten ilmaantui äkkiä este ja tie sampolaisilta nousi pystyyn:

Äsken tuonne tultuansa
 Noille väljille vesille
 Puuttui pursi juoksemasta,
 Venonen pakenemasta;
 Pursi puuttuvi lujahan,
 Vene vieremättömäksi.

Ja kun estettä tutkittiin, oliko kivi vaiko hako, huomattiin, että vene istuikin »hauin hartioilla». Ennenkuin etenemme, täytyy meidänkin nyt tutkia, mikä tämä »hauki» on.

Nimi tuo mieleemme »suuren suomuhauin», jonka Ilmarinen kolmantena ansiotyönään pyydysti Tuonelan joesta, ja miltei odotamme, että tälläkin kohden Kalevala kutsuisi jokea »Tuonelan joeksi». »Hauen pyydystäminen» tarkoitti silloin, että Ilmarisen tuli vaikuttaa puhdistavasti tapoihinsa, kykyihinsä, vaistoihinsa, jotka asuivat sisätajunnassa ja samalla fyysisen ruumiin näkymättömässä eetteripuoliskossa. Onkohan sillä nytkin samporetkellä sama merkitys? On, vaikka Ilmarinen ei nyt lähestykään sitä päivätajunnan puolelta, vaan sisätajunnan, siis ei fyysisessä, vaan näkymättömässä maailmassa. Matka käy

sampolaisena minuudesta alaspäin ruumista kohti eikä päinvastoin niinkuin kosintaretkeläisenä. Senpätähden saattaa olla viittaamatta siihen, että hauki on Tuonelan joessa — vaikka se siinä onkin.⁶¹

Nytkin ovat kysymyksessä tavat, kyvyt, vaistot ja fyysillisen ruumiin näkymätön eetteripuoli. Liikkuen ja toimien vapaasti vesiruumiissaan ihminen tarttuu kiinni eetteriruumiin haukeen: mitä tämä on? Yksinkertaisesti sitä, että hän ei vielä kykene siirtämään salaista vesiruumistajuntaansa fyysillisiin aivoihin eli päivätajuntaansa. Hänen itsetietoisuutensa ei vielä ole katkeamattomasti jatkuvainen: päivätajunnassaan hän on Ilmarinen n:o 1, unitajunnassaan Ilmarinen n:o 2. Tämä Ilmarinen n:o 2 on paljon kehittyneempi ja kyvykkäämpi kuin n:o 1. Se on tietoinen päivätajuisesta — paljon pienemmästä — Ilmarisesta, mutta päivätajuisella Ilmarisella on vain katkonaisia muistoja yöllisestä kaksoisveljestään, ja tämän suuremmat kyvyt ilmenevät päivätajunnassa vain tilapäisinä taikatapahtumina, näkyinä, ilmestyksinä, inspiratsioneina j. n. e. Unohduksen tuonelanvirta erottaa yhä päivätajunnan salatajunnasta. Kehityksen kulku kuitenkin vaatii, että unohduksen este poistetaan: tietoisuus on saatettava katkeamattomaksi ja yhtämittaiseksi. Vesiruumiin kyvyt, vaistot ja tavat on saatettava heräämään fyysillisissä aivoissa.

Mitenkä tämä käy päinsä?

Väinämöinen kehottaa ensin Lemminkäistä estettä poistamaan:

„Veä miekalla vetehen,
Katkaise kala kaheksi!“

Lemminkäinen vetää miekan vyöltänsä ja

Veti miekalla meryttä,
Alta laian laskettavi,
Itse vierähti vetehen,
Kourin aaltohon kohahti.

Kun Lemminkäinen näin huonosti onnistui, puuttui Ilmarinen asiaan:

Tarttui tukkahan urosta,
Nostatti merestä miehen,
Itse tuon sanoiksi virkki:
„Kaikki on mieheksi kyhätty . . .“

Mutta kun Ilmarinen itse vetää miekkansa läimäyttääkseen kalaa, niin

Miekka murskaksi mureni,
Eipä hauki tiennytkänä.

Väinämöinen tulee apuun, ja hänen tulinen totuudenmiekkansa vie haulilta hengen:

⁶¹ Lönnrotin ensimmäisessä kirjaanpanossa mainitaan Pohjola ja Manala rinnatusten, kts. Kalevalan esityöt, I. Väinämöinen esim. ss. 230-231: poikki Pohjolan joesta, Manalan alantehesta, ss. 550-551: noille Pohjolan vesille, Manalan alantehille.

Siitä vanha Väinämöinen
Nostalti kaloa tuota,
Veti haukia ve'estä:
Hauki katkesi kaheksi,
Pursto pohjahan putosi,
Pää kavahti karpahasen.

Nyt vene taas lähtee liikkeelle, ja Väinämöinen ohjaa rantaan, jossa hauin pääpala keitetään ja syödään murkinaksi (40: 173-204).

Tällä hieman leikkisellä kuvauksellaan Kalevala nähtävästi on tahtonut painostaa, miten on vaikea tuo fyysillisen aivotajunnan haltuunsaotto ja tajuttomuusrajan poistaminen päivä- ja salatajunnan väliltä. Ei se käy kädenkäänteessä: ei ensimmäisen innostuksen hetkenä (Lemminkäinen) eikä uljaan itsetunnon avulla (Ilmarinen), vaan ainoastaan tyystin harkitulla ja rauhallisella voimanponnistuksella. Mitä nimittäin on tehtävä, jotta vesiruumis esteettä voisi vaikuttaa eetteriruumiiseen ja sen kautta aivoihin? On herätettävä fyysillisen ruumiin näkymättömässä kaksoispuolessa täyteen toimintaan aivoja vastaava voimakemus, joka silloin päästää tietoisuuden esteettä läpi; toimien vain luonnonmukaisesti se on kuin pyörre, joka nielee tajunnan ja ikäänkuin lyö sen tainnoksiin. Ainoa, joka on oikeutettu ja kyvykäs sitä herättämään, on »hengen miekka»: selvä käsitys suoritettavasta tehtävästä, luja usko vaikuttimen epäitsekkyteen ja kärsivällinen ponnistus. Miekka suunnataan aivoja vastaavaan keskukseen, »hauen pääpuoli» syödään, ja salainen tajunta avautuu fyysillisissä aivoissa. Nyt on ihminen tilaisuudessa päivälläkin käyttämään vesiruumiinsa kykyjä ja ominaisuuksia. Se mikä ennen oli tilapäistä ja silloin tällöin ilmoille puhkeavaa, se muuttuu nyt pysyväiseksi ominaisuudeksi. Jos pyrkijä esim. oli kehittänyt vesiruumiinsa salaista havaitsemiskykyä, tulee hän nyt todella selvä- ja kaukonäköiseksi; hän ei tahtomattaan vedä näkymätöntä maailmaa luokseen, niinkuin mediumi tai psyykillinen henkilö, vaan liikkuu siinä kuin vapaa ja itsensä hallitseva kansalainen ainakin. Jos hän taas vesiruumiissaan työskennellen entisen luonteensa nojalla on oppinut seurustelemaan näkymättömän maailman korkeampien olentojen (jumalien, enkelien, luonnottarien, tietäjien) kanssa ja vastaanottanut heiltä innostavia vaikutelmia (mikä fyysillisesti on näkynyt esim. hänen taiteellisesti luovassa toiminnassaan ja yleensä n. k. nerokkuudessa), on hän nyt tilaisuudessa aivan kuin vaeltamaan yhtämittaisessa inspiratsioonitilassa — hän aina saa tuntea itsensä kuninkaaksi ihmisten kesken . . .

Mutta vielä on vain puolet työstä suoritettu. Vielä on vesiruumis muutettava ilmaruumiiksi. Kalevala kertoo, kuinka Väinämöinen katselee ateriasta jääneitä kalanluita kalliolla ja tuumiskelee, mitä niistäkin voisi tehdä,

„Noista hau'in hampahista,
Leveästä leukaluusta,
Jos oisi sepon pajassa,
Luona taitavan takojan,
Miehen mahtavan käsissä?“

Kun Ilmarinen arvelee, ettei tyhjästä mitään tule, vastaa Väinämöinen, että niistä tulee vaikka kalanluinen kanteloinen, ja ryhtyy itse heti työhön:

Laati soiton hau'inluisen,
Suoritti ilon ikuisen.
Kust' on koppa kanteletta?
Hau'in suuren leukaluusta.
Kust' on naulat kanteletta?

Ne on hau'in hampahista.
Kusta kielet kanteletta?
Hivuksista Hiien ruunan.

44:nnen runon toisinnossa kanteleen koppa tehdään itkevästä koivusta, joka Väinämöiselle oli surujaan ja murheitaan valittanut. Naulat kanteleeseensa Väinämöinen saa seuraavalla tavalla:

Kasvoi tammi tanhualla,
Puu pitkä pihan perällä,
Tammessa tasaiset oksat,
Joka oksalla omena,
Omenalla kultapyörä,
Kultapyörällä kähkönen.
Kun käki kukahtelevi,
Sanoin viisin virkkelevi,
Kulta suusta kumpuavi,
Hopea valahtelevi
Kultaiselle kunnahalle,
Hopeiselle mäelle;
Siitä naulat kantelehen,
Vääntimet visaperähän.

Ja vihdoin kun Väinämöinen lähtee kanteleen kielä etsimään, hän näkee immen istuvan aholla ja laulelevan iltansa kuluksi, armasta odotellessaan. Häneltä Väinämöinen pyytää tukan hapsia kieliksi — ja saakin:

Antoi impi hapsiansa,
Hienoja hivuksiensa,
Antoi hasta viisi, kuusi,
Sekä seitsemän hivusta;
Siit' on kielet kantelessa,
Ääntimet iki-ilossa.

Ja sitten seuraa molemmissa toisunnoissa ihana ja tuttu esitys kanteleen soitosta. Ensin uutta konetta koettavat käsitellä muut, saamatta kuitenkaan aikaan oikeata soittoa. Vihdoin Väinämöinen ottaa kanteleen polvillensa ja hurmaa soitollansa koko elävän luonnon (40: 241-342; 41 ja 44).

Mieleenpainuvasti Kalevala tässä kertoo, millä tavalla vesiruumis muutetaan ilmaruumiiksi eli miten kantele saadaan veneeseen. Tämä kantele muodostetaan eetteriruumiin jaloimmista ja taiteellisimmista kyvyistä; varsinkin itkevästä koivusta tehty kantele kuvaa, kuinka runouden ja rakkauden hienoimmat voimat tässä otetaan palvelukseen. Kanteleen pää on aivoissa ja sen kielet kulkevat sydämen läpi. Kaikki mitä ihmisessä on pyhää ja kaunista, suurta ja syvää, se kootaan nyt yhteen ja muodostetaan ikäänkuin soittokoneeksi, jolla kaikkia eläviä ja kuolleita lohdutetaan, ilahdutetaan, onnellistutetaan.

Ja ken soittajaksi kykenee? Ei kukaan muu kuin Väinämöinen. Ei ihminen itse, ei vihitty minä, ei muu kuin se viisauden iki-ihannuus, jonka ääni vihityn jumalhengessä kuuluu.

Tässä onkin Kalevala kuvannut suurta ja merkillistä seikkaa vihityn mystillispsykologisessa kehityksessä: kuinka hän vihdoinkin hetkeksi saavuttaa ikävöimänsä ihanteen, kuinka kerrankin toteutuu

hänen kaihoisa, pitkän pitkä kaipuunsa olla personallisuudessaan yhtä Jumalan kanssa.

Kanteletta soittaessaan hän tuntee tullessa Jumalan — Logoksen — voiman ja vaikutuksen itsetietoiseksi välittäjäksi. Jumalan voima, jumalallinen elämä ja tajunta täyttää koko aurinkokunnan. »Hänessä me elämme, olemme ja liikumme.» Ilman Logoksemme aurinko-energiaa ei olisi elämää maan päällä; ilman Hänen aurinkoista tajuntaansa ei olisi tajuntaa kosmoksessa. Kun kantele muodostuu vihityn sydämen ja aivojen välille, silloin hän joutuu välittömään yhteyteen Logoksen elämänvoiman kanssa; hän tulee kuin Jumalan pojaksi, jolla on käytettävänä isänsä pääomia. Tämä on hänen nousunsa kirkastuksen vuorelle, hänen kruunauksensa kuolemattomuuden kruunulla.

Kuinka kauniisti Suomen kansan tietäjät ovat tätä kohtaa käsittäneet! He rakastivat katsella luoja siltä kannalta, että hän oli työntekijä, taitelija, tietäjä. Ja kun he tahtoivat osottaa inhimillistä tietäjää hänen kirkastuksessaan ja kunniaassaan, asettivat he hänet »lokivelle, laulupaalle, hopeiselle mäelle, kultaiselle kunnahalle» (41: 5-8) ja antoivat hänen käteensä kanteleen, josta luoja onnea uhkuva elämä sävelten aalloilla tunkesi luotujen sydämiin.

Kun vesiruumis muuttuu ilmaruumiksi, täytyy vihitty »Pyhällä Hengellä». Hänen kasvonsa loistavat ja ihmiset tuntevat hurmaantuvansa ja häntä palvovansa. Tämä tietenkään ei ole pysyväistä. Se on »lahja ylhäältä». Se tapahtuu silloin, kun Logos tahtoo ja tarvitsee. »Tuuli puhaltaa, missä tahtoo, ja sinä kuulet sen huminan, mutta et tiedä, mistä se tulee ja minne se menee; niin on laita jokaisen, joka on syntynyt Hengestä.»⁶² Mutta suurta on olla Herran palvelijana ja Jumalan tahdon täyttäjänä, ikimuistettavan suurta on olla Logoksen puhetorvena tai Jumalan sormena maan päällä, vaikkei se tapahtuisi kuin kerran elämässä. Niinkuin Väinämöisen kyynelien vaikutukset säilyvät läpi aikojen »muiksi muuttuneina»:

Helmiksi heristynehet,
Simpsukoiksi siintynehet,
Kuningatarten kunnioiksi,
Valtojen iki-iloiksi.

Eikä sitä kunniaa suoda muille kuin sille, joka on itsensä niin voittanut kuin Ilmarinen-Väinämöinen, kun hän laulupaadelle istui.

Yhtämittaa ihmiset, tieteen ja tietämättään, tahtoen ja tahtomattaan, vaikuttavat toisiinsa. Heidän vaikutuksensa on milloin hyvä, milloin paha. Mutta kuolevaista ja haihtuvaa se on siihen päivään saakka, jolloin Jumala heidän kauttansa vapaasti voi vaikuttaa, jolloin kuolema on naamionsa heittänyt ja kuolemattomat kasvonsa paljastanut.

⁶² Joh. ev. 3: 8.

SAMMON RYÖSTÖ.

Ennenkuin Sampo eli aurinkoruumis on täysin valmis, on vielä ilmaruumis muutettava »tuliruumiiksi», ihmisen fyysillinenkin käyttöväline tehtävä »Jumalan kuvaksi», niin että vihitty tuntee helvetin synkimpää voimia ja voi sanoa profetan kanssa: »ja jos vuoteeni laittaisin syvimpään helvettiin, niin siinäkin olisit sinä, oi Herra».

Fyysillisessä ruumiissa ynnä sen eetterisessä kaksoispuolessa piilevät näet magian eli tiedon ja vallan syvimät salaisuudet, ja ennenkuin pyrkijä oli niitäkin hankkinut, ei muinaissuomalainen viisus pitänyt häntä täydellisenä tietäjänä. Koska joitakuita näistä voimista voidaan herättää itsekkäissä tarkoituksissa, ilman varsinaista henkistä kehitystä, ainoastaan tarmokkaalla itsekidutuksella, kutsutaan niitä myös (mustan) noituuden eli mustan magian voimiksi.

Ymmärrämme tämän, jos muistamme, että ihmisen koko olemus on mikrokosmos eli pienoiskuva siitä aurinkokunnasta, jonka jäsen hän on, ja että hänen fyysillinen ruumiinsa siis korrespondeeraa kosmoksen suuren ruumiin kanssa. Voimme sanoa, että samoin kuin ihmisen järki on osa Logoksen järjestä, heijastus siitä, pienoiskuva siitä, samoin ihmisen aivot elimenä vastaavat maailmanaivoja ja Jumalankin puhdas järki voi niitä käyttää; samoin kuin ihmisen rakkaus on osa Jumalan rakkaudesta, heijastus siitä, pienoiskuva siitä, samoin ihmisen sydän elimenä vastaa maailman sydäntä ja Jumalankin rajaton sääli voi sen kautta ilmetä. Mutta ihmisen ruumiissa piilee elimiä, jotka tavallaan ovat voimakkaampia kuin pää ja sydän, esim. vatsa ja sukupuolielimet. Vatsa sanoo: minä tarvitsen ravintoa, ja pään täytyy sitä palvella. Sukupuolielimet sanovat: me tahdomme jatkaa sukua, ja sydän rientää niitä palvelemaan. Ainoastaan noidaksi pyrkijä sanoo heti päälle: sinä et saa palvella vatsaa, ja sydämelle: sinä et palvele sukuelimiä, sillä te molemmat palvelette vain minua, joka olen teidän herranne. Tietäjäksi pyrkijä tyydyttää vatsansa tarpeita sillä tavalla, että se mielellään palvelee päätä, ja asettaa heti alussa sukuelimensä sydämen palvelukseen, mutta ei tekeydy itse ei päänsä eikä sydämensä herraksi, vaan etsii sitä totuutta, jota hänen päänsä voisi palvella, ja sitä Jumalan rakkautta, johon hänen sydämensä uppoutuisi. Lopulta kuitenkin tietäjän täytyy tutkia sekä vatsaa että sukuelimiä ja voittaa ne uudella tavalla, päästäkseen siten niiden kosmisten voimien yhteyteen, joita ne vastaavat. Ja sama on laita toisten fyysillisten elinten ja korrespondensien. Eikä saa ajatella, että ne ovat »alempia» kuin pää ja sydän, ei saa niitä halveksia eikä leimata »eläimellisiksi». Luonnossa ei ole ylempää eikä alemmää, ei parempaa eikä huonompaa; sen suuressa taloudessa kaikki on hyvää, jokainen asia omalla paikallaan tarkotustaan vastaava. Ja jos ne arvoasteihin luokitella tahtoisimme, voisimme päinvastoin kutsua »alempia» voimia »korkeammiksi», koska ne ovat syvemmällä ja vaikeammin voitettavissa. Sentähden sanotaankin, että mustan magian eli noituuden voimat ovat viimeiset, jotka valkoinen tietäjä itselleen hankkii . . .

Draamallisen jännittävällä tavalla kuvaa Kalevala 42:ssa runossa tuliruumiin muodostamista, Sammon lopullista omakseenottamista, joka valkoisessa magiassa tapahtuu sisästäpäin, näkymättömän maailman puolelta.

Selvällä merellä soudettuna saapuu tietäjän vene Pohjolaan. Uroot astuvat tupaan, ja Pohjolan emäntä kysyy, mikä miehillä on asia. Väinämöinen vastaa heti suoraan:

„Sammosta sanomat miesten,
Kirjokannesta urosten;
Saimme sampuen jaolle,
Kirjokannen katselulle.“

»Ei Sampoa jaeta», kiirehti Pohjan akka sanomaan:

„Ei pyyssä kahen jakoa,
Oravassa miehen kolmen.“

»Kun et anna toista puolta, viemme Sammon kokonaan», päättää Väinämöinen, ja Louhi tuosta pahastuneena kutsuu talon miehet aseihin.

Mutta Väinämöinen istuu kanneltaan soittamaan ja vaivuttaa soitollaan Pohjolan väen uneen. Sitten lähtevät uroot Sampoa anastamaan

Pohjolan kivimäestä,
Vaaran vaskisen sisästä,
Yheksän lukon takoa,
Takasalvan kymmenennen.

Väinämöinen laulaa hyrähtelee, Ilmarinen voitelee lukkoja ja saranoita, ja vahvat ovet ponnahtavat auki.

„Oi sie lieto Lemmin poika,
Ylimmäinen ystäväni,
Mene sampo ottamahan,
Kirjokansi kiskomahan!“

kehottaa Väinämöinen, ja Lemminkäinen koettaa kiskoa Sampoa maasta, mutta sen juuret ovat yhdeksän sylen syvässä, eikä Lemminkäinen sitä irti saa, ennenkuin hän Pohjolan vahvavartaloisella härällä on kyntänyt Sammon juuret, kirjokannen kiinnittimet.

Kun sitten Sampo on onnellisesti viety purteen, lähtevät uroot kulkemaan kotia päin, iloiten ja hyvällä mielellä. Lemminkäisen tekisi mieli laulaakin, mutta Väinämöinen selittää, ettei ole hyvä laulaa, ennenkuin koti näkyy. Vielä on vaaroja tarjona (42: 123-268) . . .

Jos sanoisimme, että Pohjolan häissä ja etenkin vesiruumiin muodostamisessa ihmisen sydän on annettu Jumalalle, voisimme sanoa, että ilmaruumiin luominen antaa Jumalalle ihmisen pään. Jotta ihminen kokonaan ja läpeensä olisi »pyhän hengen temppele», on nyt siis vielä valloittava Jumalalle ruumiin muut elimet. Tämä ei ole helppo tehtävä, niinkuin Kalevalankin kertomuksesta näkyy. Sampo eli aurinkoruumis on fyysisessä ruumiissa kätkeyty yhdeksän sylen syvyyteen ja yhdeksän eli kymmenen lukon taakse. Todellisuudessa on jo kaivettu esiin ainakin kaksi Sammon juurta: sydämen ja päälään, vaikkei runo estetisistä syistä ole sitä maininnut, mutta vielä on jälellä: ristiluun, navan, pernan j. n. e. Nämä ovat eetteriset voimakeskukset ja niitä vastaavat sympatisen hermoston ganglionit eli hermokimput fyysisessä ruumiissa. Yhdeksän à kymmenen porttia taas ovat ruumiin yhdeksän (kymmenen) »aukkoa» (indialaisissa kirjoissa kutsutaan ihmisen ruumista »yhdeksän portin kaupungiksi»): korvat, silmät, sieraimet, suu, peräsuoli ja sukuelin (kaksi aukkoa toisella sukupuolella).

Kun Väinämöinen soitollaan nukuttaa Pohjolan väen ja samaten laulullaan Ilmarisen avulla avaa yhdeksät portit, tarkoittaa tämä herrauden saamista fyysillisten aistinten yli. Ruumiilla on oma tajuntansa eikä pyrkijä pääse sen herraksi, ellei hän kohtele sitä elävänä olentona. Mutta suurta on saada aistimensa niin valtaansa, että niitä sulkee, kun tahtoo, ja avaa, kun tahtoo: ei näe, ellei tahdo, ei kuule, ellei tahdo j. n.

e. Sillä jos antaa Jumalan nähdä, on ihmisen näkö lakkautettava; jos lainaa korvansa luojalle, on oma kuulo pyyhittävä.

Kun Lemminkäiselle annetaan tehtäväksi tuoda Sampo kivimäestä päivänvaloon, tarkoittaa tämä, että tällä kertaa tulee rakkauden elähyttää ruumiin kaikkia voimakkeskuksia ja hermokimppuja. Tämä tapahtuu n. k. »käärmetulen» avulla, ja Kalevala kutsuu tulta »Pohjolan hyväksi häräksi», painostaen tällä nimityksellään sitä mahtavaa voimaa, mikä käärmetulessa piilee; sillä kun ihmisessä herää fyysillinen käärmetuli, valtaa hänet alussa semmoinen voiman tunne, että hän kirjaimellisesti ymmärtää Jeesuksen sanat: »minä olen maailman voittanut» ja yhtä kirjaimellisesti roomalaisen runoilijan lauseen: *si illabatur orbis ille, impavidum ferient ruina* — niin voittamattomaksi, niin pelottomaksi, niin vahvaksi tuntee hän itsensä. Pian hän tietysti oppii erittelemään, mikä tunteessa on illusionia.⁶³

Ainoastaan rakkaus (Lemminkäinen) on oikeutettu tätä voimaa herättämään ruumista läpäiseväksi, muuten se voima vastustamattomasti vetää ihmisen mustaan noituuteen, s. o. käyttämään ylikuonnollista kykyään itsekkäihin tarkoituksiin.

Ja kun Väinämöinen heti Sammon saatua käskee sitä viemään kotia päin

„Nenähän utuisen niemen,
Päähän saaren terhenisen,
Siellä onnen ollaksensa,
Ainian asuaksensa . . .“

tarkotetaan sillä, että Sampo eli valmiiksi muodostettu aurinkoruumis ei ole fyysillisen päivätajunnan oma, vaan päinvastoin: Sampo on näkymättömässä maailmassa, se on sisätajunnassa, vaikka se on otettu fyysillisen ruumiin kätköistä, pitkin matkaa luotu ja rakennettu kaikissa eri muodostuksissaan fyysillisen ruumiin avulla ja sen aineksista, ja fyysillinen tajunta on sen nöyrä palvelija.

Suuri työ on loppuun suoritettu, ja ken iloitsisi siitä enemmän kuin ihminen, joka sen on suorittanut?

Siitä vanha Väinämöinen
Läksi pois Pohjolasta,
Läksi mielellä hyvällä,
Iloten omille maille.

⁶³ Tämä käärmetuli on todellisuudessa ennenkin ollut näyttämöllä, vaikkei Kalevala ole siitä maininnut. Pohjolan „iso härkä“, joka Pohjolan häissä esiintyy, viittaa mahdollisesti käärmetuleen. Yleensä psyykkisten voimien herättäminen on yhteydessä käärmetulen kanssa. Käärmetulta sanotaan sanskritinkielellä nimellä *kundalini*, kreikaksi *speireema*.

VIIMEISET EPÄILYKSET.

Väinämöisen aavistus osui oikeaan: ei olisi pitänyt Lemminkäisen laulaa, ennenkuin »omat ovet näkyisi, omat ukset ulvahtaisi» (42: 267-268), sillä pahimmat vaarat ja vaikeimmat tuskat vielä odottivat samporetkeläisiä. Tähän saakka kaikki oli käynyt hyvin. Matka Pohjolaan oli onnellisesti tehty, Louhi ja Pohjolan väki oli vaivutettu hypnotiseen uneen ja sillä välin Sampo oli anastettu kivimäestä. Mutta nyt Pohjola heräsi unestaan ja Louhi, Pohjolan emäntä, valmistautui puolestaan Sampoa takaisin ryöstämään, sillä huomattessaan, että Sampo oli viety,

Louhi Pohjolan emäntä
Tuo tuosta pahoin pahastui,
Katsoi valtansa vajuvan,
Alenevan arvionsa . . .

Yleisenä sääntönä on näet luonnossa, että jos ihminen hankkii itsellensä valtaa jonkun luonnonvoiman yli, hän saa vastustajikseen ja vihollisikseen ne, jotka sitä voimaa ovat vartioineet. Kun aurinkoruumista luodessaan ihminen lopulta anastaa Sammon fyysillisen ruumiinsa kätköstä, ei ole siinä kyllin, että hän on oman fyysillisen ruumiinsa voittanut. Hänen ruumiinsa elimiä vastaavat määrätyt voimat ja tilat kosmoksessa, ja nämä voimat, näiden tilojen asujaimet nousevat nyt häntä, uhkarohkeata, vastustamaan. Ja koska tässä kohden on kysymys voimista, jotka edustavat itsekkyyttä, sanotaan, että ihmistä vastaan nyt nousevat viimeiseen toivottomaan taisteluun kaikki »pimeyden voimat». Onhan Kalevalakin tehnyt jyrkän eron Kalevalan ja Pohjolan välillä: Kalevala tahtoo Sammon sitä varten, että siitä olisi hyötyä ja onnea ihmisille, pimeän Pohjolan »salajoukko» pitää sitä kivimäkeen suljettuna, ettei kukaan siitä tietäisi. Louhi pimeyden voimien edustajana varustaisi sentähden sampolaisia takaa-ajamaan, ja turvautuen loitsutaitoonsa manaa ensin sumun, Iku-Turson ja rajuilman retkeläisiä merellä ahdistamaan.

Nämä kolme ahdistusta ovat: epäilyksen ja epätoivon sumu, itsekkyyden ja himon Iku-Turso eli »vanha lohikäärme» ja ajattelemattoman toiminnan ja vaikutuksen rajuilma. Ne eivät ole personallisia heikkouksia, vaan kollektiivisiä voimia ihmiskunnassa, jotka vihityn ihmisen kimppuun hyökkäävät.

Ututyttö, neiti terhen,
U^un huokuva merelle,
Sumun ilmahan sukesi,
Piti vanhan Väinämöisen
Kokonaista kolme yötä
Sisässä meren sinisen
Pääsemättänsä perille,
Kulkematta kunnekana.

Se on ihmiskunnan suuri epäily, epätoivo ja väsymys, joka ympäröi purjehtijaa ja kietoo hänen sieluaan. »Mitä sinä houraillet? Oletko sinä parempi meitä? Äsken kehuit itseäsi niin voimakkaaksi, olit maailman voittanut, olit jumalien tasalla, ja nyt olet väsyneistä väsynein! Missä on voimasi, jonka jäsenissäsi tunsit, missä on Jumala, johon luotit? Harhaa se oli, haihtuvaa ja katoavaista, niinkuin kaikki auringon alla! Yksin sinä olet heitetty niinkuin me muutkin. Tyhjiys ja pimeys sinulle nauraa niinkuin meillekin. Luuletko, että kukaan on jumalaksi noussut? Petosta ja valhetta on kaikki. Ei yksikään ihminen ole voittanut, sillä pimeys on aina valoa voimakkaampi.» Ahdistuksen yössä on ihmisen sielu, ja hukassa hän

olisi, ellei muistaisi hengen miekkaa vyöllänsä, ellei oman lamautuneen inhimillisen tajuntansa syvyydestä nostaisi mieleensä sitä totuutta, jonka puolesta on elänyt ja taistellut:

Yön kolmen levättyänsä
Sisässä meren sinisen,
Virkki vanha Väinämöinen,
Itse lausui, noin nimesi:
„Ei ole mies pahempikana,
Uros untelompikana
U'ulla upottaminen,
Terhenellä voittaminen.“
Veti vettä kalvallansa,
Merta miekalla sivalti,
Sima siukui kalvan tiestä,
Mesi miekan roiskehesta,
Nousi talma taivahalle,
Utu ilmoillen yleni,
Selvisi meri sumusta,
Meren aalto auteresta,
Meri suureksi sukeutui,
Maailma isoksi täytyi.

Kun ensimmäinen vaara täten oli sivuutettu, ilmestyi toinen:

Oli aikoa vähäinen,
Pirahteli pikkurainen,
Jo kuului kova kohina
Viereltä veno punaisen,
Nousi kuohu korkeaksi
Vasten purtta Väinämöisen.

Ilmarinen säikähti niin kovasti, että »puna putosi hänen poskiltaan», ja Väinämöinen katsellessaan sivulle näki kumman:

Iku-Turso Äijön poika
Vieressä veno punaisen
Nosti päätänsä merestä,
Lakkoansa lainehesta.

Tämä on ihmiskunnan vuosituhansinen itsekkyyys ja eläimellisyys, joka vanhan lohikäärmeen muodossa pistää päänsä kosmillisen tajunnan syvyydestä. »Mihin sinä luulet epäitsekkyydelläsi pääseväsi? Mitä sillä luulet maailmaa hyödyttäväsi? Etkö tunne minua? Etkö tiedä, että minä pidän kourissani ihmiset? Minua kaikki palvelevat, minä olen ihmisten jumala. Mitä sinä tiedoillasi mahdat? Kenen luulet niistä välittävän? Ja mikä totuuden tieto sinulla on, kun et minua tunne? Minä olen se totuus, jota ihmiset etsivät. Minä heille onnen lahjotan ja ainoan autuuden, jota he kaipaavat: himojensa tyydytyksen. Palvele sinäkin minua ja heitä haaveet ihmiskunnan nostamisesta!»

Ihminen pelästyy niinkuin Ilmarinen nähdessään sen mammonan hirviön, jonka edessä ihmiskunta on polvillaan, mutta hän ei enää epäröi:

Vaka vanha Väinämöinen
Saipa korvat kourihinsa,
Korvista kohottelevi,
Kysytteli lausutteli,
Sanan virkkoi, noin nimesi:
„Iku-Turso Äijön poika!
Miksi sie merestä nousit,
Kuksi aallosta ylenit
Etehen imehneille,
Saanikka Kalevan poian?“

Ankaran vakavana hän tiedustelee itsekkyyden hirviöltä, kuinka se on uskaltanut näyttäytyä jumalanpojalle, ja pelon valtaamana Iku-Turso tunnustaa, että hänellä oli mielessä »surmata suku Kalevan, saa'a sampo Pohjolahan», luvaten samalla, ettei hän sitä enää ajattele, jos hengissä saa palata takaisin meren syvyyteen. Mitäpä hänelle olisi muuta voinut tehdä? Itsekkyyks vapisee vanhurskauden edessä ja sen äänetön rukous on: säästä minut, anna minun vielä elää, jätän sinut rauhaan! Ja vanhurskaus säästää itsekkyyden, sillä yhden ihmisen epäitsekkyyks ei hävitä pahuutta maailmasta. Väinämöinen heittää Iku-Turson takaisin laineisiin ja kieltää häntä enää aalloista ylenemästä.

Senpä päivyen perästä
Ei Turso merestä nouse
Etehen imehneille,
Kuni kuuta, aurinkoa,
Kuni päiveä hyveä,
Ilman ihailtavata.

Toinen ahdistus oli ohi, ja nyt seurasi kolmas. Kun vähän taas oli aikaa kulunut, niin Ukko ylijumala nosti rajuilman, jonka vertaista Ilmarinen ei ennen ollut nähnyt:

Nousi tuulet tuulemahan,
Säät rajut rajuamahan;
Kovin läikkyi länsituuli,
Luoetuuli tuikutteli,
Enemmän etelä tuuli,
Itä inkui ilkeästi,
Kauheasti kaakko karjui,
Pohjoinen kovin porasi.
Tuuli puut lehettömiksi,
Havupuut havuttomiksi,
Kanervat kukattomiksi,
Heinät helpehettömiksi;
Nosti mustia muria
Päälle selvien vesien.

Tämä on ihmiskunnan epäitsenäisyys ja ajattelematon häärääminen, joka säästämättä ketään vetää yksilöt pyörteisinsä. »Etkö sinä, joka tahdot viisaasta käydä, näe, mikä sokea luonnonvoima on ihmiselämän takanana? Etkö näe, että ihminen on kuin haavan lehti kehityksen ja kohtalon hirmumyrskyssä? Mitä uusia uria sinä tahdot kulkea, mitä ihmisille opettaa? Ihmiskö itsenäiseksi,

ihmisetkö vapaiksi! Ihmiset, jotka apua kirkuvat, niin pian kuin minun käteni hellittää ja he hetkeksi saavat hengittää työntä ilmaa ja ajatella! Niin, ihmiset eivät minua myrskyksi tunne: he kutsuvat hiljaisuuttani myrskyksi ja kammoavat sitä, mutta raivostani he hurmaantuvat. Kuta vähemmin heidän itse tarvitsee ajatella ja ponnistaa, sitä onnellisempia ovat. Tuulen mukana he rakastavat kulkea. Mitä sinä itsenäisyyskinesesi heidän joukossaan teet? Herätät heidän vihansa ja heidän vainonsa!»

Ilmarinen kadottaa hetkeksi malttinsa, mutta Väinämöinen nuhtelee, ettei itku hädästä päästä eikä parku pahoista päivistä. Yhdessä Lemminkäisen kanssa Väinämöinen sitten asettaa sanoillaan tuulia ja laineita ja korjaa venettä, niin että se paremmin suojelee aalloista.

Niinpä vihittykin tämän viimeisen ahdistuksen voittaa siten, ettei kuulemastaan, ei näkemästään välitä. »Olkoon kohtalon koura kuinka kova, olkoon kehityksen pyörretuuli kuinka tuima tahansa, ihmisen tehtävä on kuitenkin nousta kohtalonsa herraksi ja ottaa kehityksensä ohjat omaan käteensä, sillä ainoastaan siten hän pääsee sen Jumalan pojaksi, jota kohtalokin palvelee ja jota varten kehitys on olemassa.»

VIIMEINEN TAISTELU.

Viimeinen taistelu Pohjolan pimeitä voimia, pahuuden ja pimeyden enkeleitä vastaan tapahtuu näkymättömässä maailmassa, vaikka varjo »taivaisesta taistelusta» heijastuisikin maalliseen elämään, saaden täällä aikaan vihaa, vainoa, häväistystä ja sortoa maailman puolelta.

Se alkaa suurella tuskalla Getsemanessa. Ihminen aavistaa ja kamppailee sielussaan kauhistuen lopullista uhria. »Ota pois minulta tämä kalkki», hän rukoilee tuskan verihiki ohimoillaan. Mutta kohta perästä: »kuitenkaan ei niinkuin minä tahdon, vaan niinkuin sinä, Isä.»

Kalevala kuvaa tätä tuskaa niin draamallisen vaikuttavasti ja samalla niin rauhallisin elein, että tekisi mieleemme ottaa tähän 43:n runon koko kuvaus (säkeet 23-101):

Vaka vanha Väinämöinen
 Laskevi sinistä merta,
 Itse tuon sanoiksi virkki,
 Puhui purtensa perästä:
 „Oi sie lieto Lemmin poika,
 Ylimmäinen ystäväni,
 Nouse purjepuun nenähän,
 Vaatevarpahan ravaha,
 Katsaise etinen ilma,
 Tarkkoa takainen taivas,
 Onko selvät ilman rannat,
 Onko selvät vai sekavat!“

Lemminkäinen nousee mastoon ja tarkastaa taivasta. »Selvä on», hän ilmottaa, »pieni pilvi vain on pohjoisessa».

Sanoi vanha Väinämöinen:
 „Jo vainen valehtelitki;
 Ei se pilvi ollekana,
 Pilven lonka lienekänä,
 Se on pursi purjehinen;
 Katso toiste tarkemmasti!“

Lemminkäinen katsoo uudestaan ja ilmottaa, että saari näkyy kaukana, haavat täynnä havukoita, koivut kirjokoppeloita.

Sanoin vanha Väinämöinen:
 „Jo vainen valehtelitki;
 Havukoita ei ne olle,
 Eikä kirjokoppeloita,
 Ne on Pohjan poikasia;
 Katso tarkoin kolmannesti!“

Ja kun Lemminkäinen kolmannen kerran tarkastaa, hän huomaa erehdyksensä ja ilmottaa, että Pohjan pursi on tulemassa, »sata miestä soutimilla, tuhat ilman istumassa.»

Silloin vanha Väinämöinen
Jo tunki toet totiset . . .

Ja enempää tuumaamatta hän käskää soutajia panemaan parastaan, ettei Pohjolan pursi saavuttaisi.

Souti seppo Ilmarinen,
Souti lieto Lemminkäinen,
Souti kansa kaikenlainen;
Lyllyivät melat lyhyiset,
Hangat piukki pihlajaiset,
Vene honkainen vapisi;
Nenä hyrski hylkehenä,
Perä koskena kohisi,
Vesi kiehui kelloloissa,
Vaahti palloissa pakeni.

Pohjolan purjelaiva on kuitenkin nopeakulkuisempi kuin Kalevalan soutovene, ja vanha Väinämöinen

Jo tunki tuhon tulevan,
Hätäpäivän päälle saavan . . .

Väinämöinen aavistaa, että taistelu pohjolaisia vastaan on oleva tuhoisa hänen omallekin väelleen, mutta ennenkuin hän heittäytyy toivottomaksi, hän vielä koettaa viimeistä mahtikeinoa. Turvautuen hänkin puolestaan taikataitoonsa hän loihtii mereen suuren salakarin, johon Pohjolan pursi ajautuisi. Niin kävikin:

Tulla puikki Pohjan pursi,
Halki aallon hakkoavi,
Jopa joutuvi karille,
Puuttui luottohon lujasti;
Lenti poikki puinen pursi,
Satakaari katkieli,
Mastot maiskahti merehen
Purjehet putoelivat
Noiksi tuulen vietäviksi,
Ahavan ajeltaviksi.

Louhi Pohjolan emäntä juoksee jaloin veteen purtta nostamaan, mutta kun huomaa sen perin hajonneeksi ja piloille menneeksi, hän vähän mietittyään muuttaikse suunnattoman suureksi kotkaksi, jonka »toinen siipi pilviä sipaisi, toinen vettä vieprahteli». Aseellisen väkensä ottaa hän pyrstöilleen ja siipensä alle ja ryhtyy tällä tavalla hätyyttämään kalevalaisia.

Jo tulevi Pohjan eukko,
Lintu kumma liitelevi,

Harteista kuin havukka,
Vaakalintu vartalolta.
Yllättävi Väinämöisen,
Lenti purjepuun nenähän,
Vaatevarpahan rapasi,
Päähän pielen seisotaikse;
Oli pursi päin puota,
Laiva laioin kallistua.

Ilmarinen rukoilee jumalaltaan suojelusta tulevassa taistelussa, mutta Väinämöinen kysyy puoleksi ivalla, joko Pohjolan emäntä nyt on saapunut Sammon jaolle. »En lähe Sammon jakoon sinun kanssasi, katala», huutaa Louhi vastaukseksi ja tavottaa Sampoa veneestä.

Nyt alkaa tuima taistelu. Lemminkäinen vetää miekkansa, iskee ja huutaa:

„Maahan miehet, maahan miekat,
Maahan untelot urohot,
Sa'at miehet siiven alta,
Kymmenet kynän nenästä!“

Väinämöinen näkee lopun lähestyvän:

Vaka vanha Väinämöinen,
Tietäjä iän-ikuinen
Arvasi ajan olevan,
Tunsi hetken tulleheksi . . .

Hän vetää melan merestä ja iskee sillä kokolta kynnen toisensa perästä, niin ettei jää kuin yksi »sakarisormi».

Pojat siiviltä putosi,
Melskahti merehen miehet,
Sata miestä siiven alta,
Tuhhat purstolta urosta;
Itse kokko kopsahtihe,
Kapsahutti kaaripuulle,
Kuni puusta koppeloinen,
Kuusen oksalta orava.

Mutta voi! »Sormella nimettömällä» Louhi tavottaa Sampoa ja

Sammon vuoalti vetehen,
Kaatoi kaiken kirjokannen
Punapurren laitimelta
Koskelle meren sinisen;
Siinä sai muruiksi sampo,
Kirjokansi kappaleiksi.

Pohjolaiset oli voitettu, mutta Sampo oli samalla hävitetty!

Kuinka tämä nyt on vertauskuvallisesti ymmärrettävissä? Minkätähden Sampo uudestaan menetettiin?

Taistelua pohjolaisia vastaan meidän ei tarvitse symbolistisesti selittää, koska se on värikäs ja eloisa kuvaus todellisesta taistelusta näkymättömässä maailmassa; mitä kuvauksessa on fyysillistä realismia, se pitää paikkansa tuolla puolen sielullisina vastaavaisuuksina. Mutta kysymykseksi meille jää, miksi Sampo, aurinkoruumis, jonka saavuttamiseksi eli luomiseksi on niin paljon työtä tehty, niin monta vaaraa ja vaikeutta kestänyt, — miksi se vielä kerran menetetään, miksi se pirstoutuu ja kappaleiksi hajoaa. Mieleemme käy apeaksi ajatellessamme Kalevalan sankareita, muistelllessamme, että Ilmarinen alkuaan oli Sammon takonut, ja me kysymme murheellisina: eikö tuo näennäinen voitto itse asiassa ollut suuri tappio?

Tässä kohden Kalevala — avattuna mystillispsykologisella avaimella — kuitenkin taas todistaa, mikä syvä elämäkokemus ja viisaus sen runoihin on kätkeyty. Sillä jos se olisi antanut Sammon ehjänä jäädä kalevalaisille, eikö silloin Pohjola olisi jäänyt aivan osattomaksi? Silloin Kalevala olisi painostanut sitä dualismia, sitä ikuista eroa hyvän ja pahan välillä, jota ei jumalallisessa viisaudessa ole. Kalevala olisi edustanut hyvää — tietenkin, — mutta Pohjolan olisi kohtalo tuominnut niin sanoaksemme auttamattomaan pimeyteen ja kadotukseen, ja Kalevalan sankarit olisivat saattaneet ajatella, ainakin olisimme me niin voineet tehdä heidän puolestaan, että hyvä ja oikeus sai palkkansa ja paha ansaitun rangaistuksen.

Kun sitävastoin Kalevala antaa Sammon pirstoutua, terottaa se sillä korkeimman siveellisen opetuksensa. Sampo — viisauden lähde, onnen tuoja — ei ole yksilöä varten. Oli Ilmarinen tai Väinämöinen kuinka hyvä tahansa, Sampo ei voinut jäädä yksin heille, niinkauan kuin he taistelivat pimeyden voimia vastaan. Taistellessaan niitä vastaan he erottivat ne itsestään; asettuessaan Jumalan sankareiksi he ikäänkuin työnsivät pahuuden ulos Jumalasta. Mutta onko tämä mahdollista? Saattaako mikään jäädä osattomaksi Jumalasta ja Hänen elämästään? Voiko pahuutta olla, jota ei Jumala rakkaudellaan voittaisi, voiko olla tietämättömyyttä niin mustaa, ettei Jumalan läpätunkeva valo koskaan pääsisi siihen paistamaan?

Ei, me vastaamme tähän, ei ole. Ei ole sitä perkelettä, jota ei Jumalan rajaton sääli kerran pelastaisi. Sentähden olisi ollut psykologinen ja vielä enemmän okkultinen erehdys antaa Sammon jäädä ehjäksi kalevalaisten käsiin. Sammon tuli pirstoutua ja hajota kappaleiksi, niin että kaikki siitä saivat osansa: Louhikin kantoi siitä kannen Pohjolaan. Täten opetettiin vihitylle kalevalaiselle viimeinen suuri läksy: täydellisen uhrautuvaisuuden!

Ainoastaan se, joka kokonaan ja lopullisesti saattaa kieltää itsensä, voi kokonaan ja lopullisesti kelvata Logoksen eli Jumalan edustajaksi maan päällä. Samoinhan Kristuskin kulki tiensä Golgatalla ja kuoli ristinpuulla ihmiskunnan hyväksi.

Syvästi inhimillinen onkin Kalevalan kuvaus Väinämöisen nöyrästä ja iloisesta kiitollisuudesta, kun hän näki, miten tuulet ja aallot kuljettelivat maihin Sammon siruja:

Vaka vanha Väinämöinen
Näki tyrskyn työntelevän,
Hyrskyn maalle hylkeävän,
Aallon rannalle ajavan
Noita sampuen muruja,
Kirjokannen kappaleita.
Hän tuosta toki ihastui,
Sanan virkkoi, noin nimesi:
„Tuost' on siemen sikiö,

Tuosta kyntö, tuosta kylvö,
Tuosta kasvu kaikenlainen,
Tuosta kuu kumottamahan,
Suomen suurille tiloille,
Suomen maille mairehille!“

Ja Väinämöisen rukous kansansa puolesta, kun hän itse on kaikkensa menettänyt, osottaa, kuinka tyystin hän on itsensä unohtanut:

„Anna luoja, suo Jumala,
Anna onni ollaksemme,
Hyvin ain' eleäksemme,
Kunnialla kuollaksemme
Suloisessa Suomen maassa,
Kaunihissa Karjalassa!“

Täten loppuu Kalevalan kertomus Sammosta ja siis Kalevalan esitys vihkimyksen suuresta draamasta. Runo kyllä palaa sankareittensa elämänvaiheisiin ja kertoo, kuinka Pohjolan emäntä, jonka valta oli vaipunut ja arvo alentunut, mietti kosta ja sai aikaan kaikenlaisia vaikeuksia kalevalaisille (45 ja 46 runo) tullakseen lopulla voitetuksi vasta 49:nnessä runossa. Mutta sota Sammosta on päättynyt eikä Sampo enää ehjänä esiinny.

Nyt muuan kysymys on oikeutettu: eikö sitten vihitty saakaan pitää omaa aurinkoruumistaan? Miten niin ollen on hänen omaa suhdettaan omaan ikuiseen taikaruumiiseensa ymmärrettävä? Onko Sampo ainiaaksi menetetty? Missä on silloin vihityn kuolemattomuus? Eiköhän tässä sittenkin piile vielä suurempi mysterio?

Ja me vastaamme: piilee. Sammon menettämisen takana piilee sen uusi takaisin saavuttaminen. Semmoinen on elämän laki. Kaikki mitä henkisesti menetetään, voitetaan jälleen. »Ken henkensä menettää, hän saa iankaikkisen elämän.«

Samporuumis kyllä kerran tulee vihityn omaksi. Siihen Kalevala selvästi viittaa Väinämöisen sanoilla:

„Annapas ajan kulua,
Päivän mennä, toisen tulla,
Taas minua tarvitahan,
Katsotahan, kaivatahan
Uuen Sammon saattajaksi . . .“

Ja jos kysymme: milloin tämä vihityn elämässä tulee tapahtumaan? löydämme vastauksen juuri edellä kerrotusta Sammon taistelusta. Tietysti silloin, vastaa Kalevalan henkinen katsantokanta, kun ei vihitty enää taistele, kun hän ei enää erota itseään pahasta eikä asetu Jumalan puolelle perkelettä vastaan, vaan antaa itsensä lunnaksi pahalle, sanoen: »en enää taistele pimeyden voimia vastaan, vaan rakastan niitä ja kokoan ne itseeni. Tulkoon kaikki paha minun ylitseni ja minun sisääni, että minä voisin sen hyväksi muuttaa ja hyvänä itsestäni lähettää. Tulkoon kaikki kirous minun päälleni, että minussa se siunaukseksi muuttuisi!«

Tämä opetus on samalla kätkeytynä runon kertomukseen ihanana tulevaisuuden ja ylösnousemuksen lupauksena.

Tunnettiin toisen vihkimysdraaman, jossa tämä ylösnousemus on kuvattu realistiseksi todellisuudeksi. Uusi testamentti kertoo, miten Kristus kuolemattomassa aurinkoruumiissaan murtaa Tuonen vallan ja nousee kuolleista. Hän onkin kuollut nöyränä kuin uhrilamma tekemättä kenellekään vastarintaa, vieläpä kieltäen Pietaria häntä puolustamasta, kun tämä miekkaan tarttui. Mutta minkä hän suurimmassa inhimillisessä tuskassaan ristinpuulla kadotti, sen hän suurimmassa jumalallisessa riemussa voittaa jälleen ylösnousemuksessaan. Ja se, mihin Kalevala aavistuksena viittaa, toteutuu siis toisen pyhän kirjan kirkkaimpana ihmetapahtumana.

IV.

KALEVALAN MAGIAA.

OKKULTISHISTORIALLINEN AVAIN.

KALEVALAN MAGIAA.

34.

MITÄ MAGIALLA TÄSSÄ TARKOTAMME.

Magialla ymmärretään tavallisesti noituutta eli taikuutta, jolla aikaansaadaan toivottuja tuloksia aineellisen elämän alalla nopeammin ja varmemmin kuin luonnollisilla keinoilla. Sitä kutsutaan hyväksi eli valkoiseksi, jos sen avulla tavotellaan hyötyä ja etua itselleen tai ystäville, pahaksi eli mustaksi taas, jos sitä käytetään toisten vahingoittamiseksi.

Allan Menzies sanoo suomeksi v. 1910 ilmestyneessä kirjassaan »Maailmanuskonnot»: »Jokaisessa raakalaisuskonnossa on joku määrä *taikuutta*, käytetään taikakeinoja, joiden avulla luullaan voitavan vaikuttaa tulevaisiin asioihin tai saada edeltäpäin tietoa niistä. Kehittymättömällä ihmisellä ei ole tarkkaa kunnollista tietoa luonnonlaeista, eikä hän ymmärrä syyn ja seurauksen suhdetta, niin että hänen mielikuvitustaan ei rajoita mikään ja hän luulee voivansa monella tavalla vaikuttaa luonnon kulkuun. Hän jäljittelee sellaista, jota hän luulee tapauksien syyksi, ja odottaa siten saavansa aikaan samallaisia tuloksia; hän käyttää valtaansa, jonka hän luulee henkien yli omaavansa, pakottaakseen niitä täyttämään hänen toivomuksiaan. Tai hän käyttää esineitä, joissa hän luulee jonkun salaisen voiman piilevän, sillä tavalla, että hän laskee siten saavansa toivotun tuloksen aikaan. Taikausko tulee siten tekemisiin sekä henki-uskon että satunnaisten esineiden palvelemisen kanssa, siis sekä animismin että fetichismin kanssa. Heimon keskuudessa on tavallisesti *erityinen henkilö*, joka tuntee nämä asiat ja pystyy niitä käyttämään.»⁶⁴

Tuntuu siis melkein kuin prof. Menzies asettuisi valistusajan kannalle magian ja mystiikan suhteen ja leimaisi niitä paljaaksi taika- ja harhauskoksi. Tieteellisesti oikeammalla ja varovaisemmalla kannalla on prof. Heinrich Schurtz laajassa, suomeksi v. 1915 ilmestyneessä teoksessaan »Kulttuurin alkuhistoria», sanoessaan: »Nykyajan tutkija on saanut ratkaistavakseen sangen vaikeita ongelmia. Tarkempi perehtyminen hypnotismiin on osoittanut, ettei pelkkä kielteinen kanta ja rikkirepivä »skepsis» riitä, vaan että suurella osalla siitä, mikä luonnonkansoissa esiintyy mystiikkana, on tieteellisesti todistettava pohja ja perus. Siten on kuoliniskun saanut esim. se mukava katsomus, että kaikki shamaanit ja poppamiehet olivat taitavia ilveilijöitä ja silmäkääntäjiä.»⁶⁵

Suomalaiset ja lappalaiset ovat aina ympärillä asuvien kansojen mielestä olleet mahtavia noitita ja velhoja, ja tietysti näillä on ollut syytä uskoonsa. Ei millään kristityllä kansalla liene säilössä niin paljon kaikenkaltaisia lukuja ja loitsuja kuin on meidän kansallamme. C. A. Gottlund sanoo kirjoituksessaan »Vanhoihin Suomalaisten viisauksia ja opin-keinoja»: »Hyö (suomalaiset kansat) ovat ensinnäkin siitä mainittavat,

⁶⁴ Op. cit. siv. 56, 57.

⁶⁵ Op. cit. siv. 757.

ettei mikä kansa maailmassa, on tullut niin ympärinkuultuiksi heidän Taikauksista ja Noitumisistaan, kuin tämä Suomalainen kansa. Nämä keinot ovat heissä kohottaneet ihtiensä varsin yheksi Opiksi, eli Tietomukseksi; joka kyllä ulkopuolellansa osoittaaksen, osittain ruakoilla ja ouvoilla kuvilla, osittain merkillisillä tapauksilla, *joit' ei ykskään ole vielä tutkinut*. Sisällensä osottaa tämä Oppi ynnä turhuutta, monta myöskin *isoa tietoa ja viisautta*, joka selittää, että ehkä Suomalaiset silloin elivät melkeen mielen pimäydessä, niin oli heidän kuitenkin yks luonnollinen ehkä erikummainen *Viisaus*, joka oli aivan iso, vaikka se tehtiin luonnottomaksi; ja osotettiin ouvolla tavalla. Tällä heidän viisauvellansa ja turhuuvelsansa peloittivat hyö muita kansoja, ja piettiin voimaallisimpinä ja tietävämpinä muista ihmisistä. Sanottiin kyllä että hyö olivat liitoksessa perkelen kanssa, ja siltä saivat sekä viisauvansa että voimansa. Luonnottomalla tavalla ovat ihmiset aina olleet nopiat selittämään käsittämättömiä tapauksia; ja jos taikausten harjottaminen osottaisi Suomalaisissa mielen valistamattomuutta, niin eivät hyökään olleet heitä viisaammat, jotka taisivat tätä uskoa, ja siihen luottivat.»⁶⁶

Jo v. 1782 ilmestyi Turussa K. S. Lencqvist'in latinankielinen tutkimus vanhojen suomalaisten tietoperäisestä ja käytännöllisestä taikauksesta (*Dissertatio de superstitione veterum Fennorum theoretica et practica*), ja koska siinä luokitellaan ja luetellaan maagillisia ilmiöitä tyhjentävämmiin kuin myöhemmissä teoksissa, mitä olemme nähneet, tahdomme tässä lyhyesti toistaa Porthan-Lencqvistin luokittelun.⁶⁷

»Hyväatekevää loitsutaitoa» eli valkoista magiaa oli seuraavat lajit:

1) *Ennustaminen*, joka tapahtui a) vedellä (myöhemmin paloviinalla tai kahvilla) täytetyn maljan eli pikarin avulla, b) potilaan vaatekappaleista, c) aaveista, d) arpomisella (seulalla, noitarummulla) ja e) päivien valinnalla.

»Aaveet olivat ikäänkuin tulevaisten tapausten enteitä ja otettiin monenlaisista kohtaavista ja satunnaisista seikoista. Niinpä korvien suhina ennusti, että tultaisiin kuulemaan uutisia; akan kohtaaminen, kynnykseen kompastuminen ja hevosen selästä putoaminen olivat muka pahoja aaveita; naakkojen vaakunta, kissan naukuminen ja poskien tai leuan syhyminen merkitsivät vierasten tuloa. Kuoleman enteitä oli monenlaisia, esim. se naputus, minkä seinään tekee *kuoleman kello* (*Thermes Pulsatorium*), koirien ulvonta ja huuhkajain huuto, maassa oven edessä ristissä olevat oljenkorret tai lastut» j. n. e.

Päiväin valinta perustui nähtävästi astrologisiin tietoihin. »Heillä oli onnelliset ja onnettomat päivänsä.» Alakuun viimeiset ja yläkuun ensipäivät esim. olivat »tyhjiä päiviä», koska kuu silloin oli näkymätön, ja niinä päivinä ei ollut hyvä kylvää eikä lannottaa peltoa.

2) *Lumous*, jolla loitsijat lujittivat itseänsä muitten nostattamia vahinkoja ja onnettomuuksia vastaan ja pystyivät torjumaan ja kääntämään ne pois itsestään. a) Loitsuillaan y. m. keinoilla he koettivat tehdä ruumiinsa haavottamattomaksi ja turvatuksi kaikenlaisilta aseilta, turvata karjaa petojen hyökkäyksiltä, suojata asuntojaan tulelta ja ajopelejänsä varkailta sekä menestyksellä puolustaa asiaansa oikeuden edessä. b) Vannottamisella yrittivät estää luonnonvoimia vahinkoja tuottamasta ja vahingollisia eläimiä haittaa tekemästä. c) Manauksilla koettivat poistaa ja karkottaa karhut, taudit ja muut pahat itsestään ja ystävistään. d) Varaamisella (käyttämällä ristinmerkkiä, kääntämällä sukat nurinpäin, tekemällä eräänlaisia solmuja, lahjuksilla, uhreilla j. n. e.) arveltiin voitavan luotansa torjua niitten pahain ihmisten juonet ja hankkeet, jotka taikatempuillaan kokivat vahingoittaa. e) Takaisin kääntämisellä luultiin itseään turvattavan niistä vaurioista ja rikkeistä, mitkä joku vihamies oli nostanut. Siispä koettivat tämän taidon mestarit kääntää saamansa pahat takaisin kateihin. f) Palautuksella kokivat loitsijat korjata vammoja ja saattaa kadonneet esineet entiseen loukkaantumattomaan tilaansa. He pakottivat siten esim. varkaan tuomaan takaisin tavaran

⁶⁶ Otava eli Suomalaisia huvituksia. I osa. Tukhulmissa 1831. Siv. 26, 27.

⁶⁷ Kts. Henrik Gabriel Porthanin tutkimuksia. Suomentanut Edv. Rein. Suom. Kirjallisuuden Seura, Helsingissä 1904. Siv. 173-207.

ja miehestään vierotetun vaimon mielen kääntämään rakkautensa takaisin mieheensä.

3) *Onnen tavottaminen eli tuominen.* Tämä tapahtui osaksi monenlaatuilla salaisilla tempuilla, osaksi jonkinlaisen kotihengen (Lencqvist sanoo *spiritus familiaris*, »piritys», me sanoisimme tontun eli haltian) avulla, joka hankkii ystävilleen rikkautta, rahaa ja muuta hyvää.

»Pahantekevää loitsutaitoa» eli mustaa magiaa luetellaan seuraavat lajit:

1) *Silmään kääntäminen.* »Tällöin velhot hämmentävät luotteillaan muitten ihmisten kaikki sielun ja ruumiin kyvyt siihen määrään, että nämä eivät ole omia käskijöitään, vaan ovat kuulevinaan, näkevinään ja tuntevinaan sitä, jota juuri tahdotaan heidän kuulevan j. n. e., tai vahingoittavat itseään.» Lencqvist luettelee, miten petetään silmiä, korvia, kieltä, mielikuvitusta, miten saatetaan toinen suunniltaan, miten vaikeutetaan hänen liikuntokykynsä tai kerrassaan poistetaan se, miten mielin määrin pannaan liikkeelle toisen tunteita. Kaikkia näitä ilmiöitä kutsutaan nyt hypnotismiksi.

2) *Noitumus* ahtaammassa merkityksessä, jolloin »jumalattomilla tempuilla väijyvät muitten henkeä, menestystä ja omaisuutta, eivätkä näin rikksellisen tarkoitusperän saavuttamiseksi katso mitään keinoa häpeälliseksi, kunhan vain asia voi tapahtua salaa ja turvassa». Tähän tarkotukseen käytettiin varsinkin noidannuolta eli »tyrää», jota kuvailtiin keräntapaiseksi ja joka sai ruumiin sisäosissa aikaan niin ankaraa kipua, että kuolema varmuudella seurasi. Myös saattoivat he taudeilla vaivata vihamiestään tai saattaa hänet synkkämieliseksi, halvautuneeksi, sokeaksi tai ontuvaksi. Toisen avioliittoakin pyrkivät noidat häiritsemään ja tekemään onnettomaksi, hedelmättömäksi, riitaiseksi tai muulla tavalla kurjaksi. Vieläpä pyrittiin turmelemaan vihamielen luonnetta, niin että hänestä tuli varas, rosvo, avionrikkoja, juoppo, tuhlaaja tai muulla tavoin paheellinen henkilö.

3) *Puskut ja kiroukset*, joilla »täydestä suusta syydettiin vihamieliseen tai vastustajalleen, jolle paha suotiin, onnettomuuksia ja toivottiin tälle itselleen ja koko hänen heimolleen kaikkea turmiota. Nämä toimitettiin määrättyillä menoilla ja luvuilla, joihin lisäksi tuli kaikkennäköisiä jumalattomia apukeinoja.»

Apuneuvoista, joita loitsijat — sekä valkoiset että mustat — käyttävät toimituksissaan, mainitsee Lencqvist m.m.

1) *Taikamerkit*, kirjaimet, numerot tai muunlaiset merkit, ja voimme lisätä

2) *taikakalut*, esim. seulat, noitarummut j. n. e.

3) *Sanat*, s. o. sanat ja lyhemmät lauselmat, joilla poistettiin tauteja, lumottiin käärmeitä j. n. e.

4) *Luvut*, s. o. syntysanat ja varsinaiset loitsut.

5) *Menot ja temput.* »Niinpä täytyy ennen auringon nousua kulkea monet kerrat hautuumaitten ympäri, haudata sinne tänne ihmisluita, silmiään kääntämättä viskata esine, mikä hyvänsä, taakseen, ripustaa taikakalu kaulaan tai rintaan, silmääräpäyttämättä, yhdellä hengenvedolla juosta määrätty matka» j. n. e.

6) *Ihmeelliset, intoilevat mielenliikutukset ja elkeet.* »Jos on nostettava tai poistettava paha, niin tähän toimeen ryhdytään kauhistuttavilla ja ikäänkuin raivoisilla elkeillä, mutinalla ja ruumista sinne tänne mutkistelemalla.»

7) *Liitot pabolaisen kanssa.* »Ei näet ole epäilemistä siitä, että on ollut sellaisia, jotka ovat menneet niin pitkälle jumalattomuudessa ja typeryydessä, että ovat vihkineet itsensä Jumalan ja ihmiskunnan viholliselle, sillä lailla saadakseen jumalattomissa yrityksissään hänen ikuista apuaan. Todenmukaista on, että jumalattomuuden siemen on peräisin pakanuudesta. Sillä me olemme yllä osottaneet, että

esivanhempamme uskoivat löytyvän joitakin pahoja haltioita ja henkiä, joiden apua muutamat pyysivät.»

Olemme täten saaneet ulkopiirteissään jokseenkin tyydyttävän kuvan niistä salaisista menetelmistä — mikäli niitä tunnetaan, — joita tavallisesti kutsutaan nimellä magia eli taikuus. Kalevalakin on täynnä tätä magiaa. Kaikki sen sankarit ovat loitsutaitoisia, Lemminkäinen, Ilmarinen, Joukahainen, Louhi ja ennen kaikkea Väinämöinen, jonka sanojen ja laulun sekä soiton mahdollia ei ole ainoastaan lumoava, vaan suorastaan luova ja ihmeitä tekevä voima. Taikakaluna esitetään Lemminkäisen harja, joka äidin ja vaimon nähden vuosi verta, kun kuolo oli Lemminkäistä kohdannut. Väinämöinen turvautuu kerran arpomiseen, kun kuu ja päivä olivat lakanneet paistamasta (49: 75-110). Niinikään kerrotaan hänestä, että hän paranteli sairaita sekä voiteilla että magnetisilla katseilla, sekä kätten päälle panemisella että puhaltamalla, sekä rukouksilla että loitsuilla (45: 313-362). Huomio ei kuitenkaan Kalevalaa lukiessa niin suuresti kiinny näihin maagillisiin yksityisseikkoihin, koska ne siinä enimmäkseen esiintyvät luonnollisina ja jokapäiväisinä sivuseikkoina. Juoni, sen ylevä sisältö ja kuvauksen estetinen ehjyys herättävät syvimmän ja pysyvimmän mielenkiinnon. Mutta kysymys, minkä jokainen tarkkaavainen lukija tekee itselleen, on: »ei suinkaan tuonlaisissa kertomuksissa ole mitään todellista pohjaa ja perää?!» Ja moni lukija empimättä vastaa itselleen: »ei tietenkään!»

Tässä kuitenkin on varovaisuus paikallaan. Jyrkkä kieltäminen ei pitkälle vie. Kuten prof. Schurtz edellä toistamissamme sanoissa huomauttaa, ei nykyajan tutkija enää ole samassa asemassa kuin valistusajan tiedemies. Me tunnemme jo virallisesti siksi paljon ihmissielun salaisia kykyjä (esim. hypnotismia, selvänäköisyyttä, psykometriaa), että leimaamme itsemme tietämättömiksi tai humbugitieteilijöiksi, jos vain kohautamme olkapäitämme »saduille» ja »ihmetarinoille».

Mitä tämän kirjan tekijään tulee, hänellä ei ole mitään syytä kieltää maagillisten ilmiöiden ja magian todenperäisyyttä. Päinvastoin hänen — oman kokemuksensa nojalla — täytyy tunnustaa, että hän tietää useiden edellä lueteltujen ilmiöiden pitävän yhtä todellisuuden kanssa, vieläpä voisi mainita semmoisia, joita edellä ei ole lueteltu. Kuitenkaan tämä ei merkitse, että hän siveellisesti katsoen niitä semmoisinaan hyväksyisi.

Emme näet ihmettele yleistä mielipidettä ja niitä arvostelijoita, jotka tuomitsevat taikuuden ja magian oleelliseksi tunnusmerkiksi kaikelle sille maailmankatsomukselle, jonka katse ei ulotu nykyistä maallista elämää ulommaksi. Pikkumaista ja alhaista on todella tuo alituinen huolehtiminen aineellisen elämän eduista ja tarpeista, sen menestyksestä ja sen turvaamisesta, ja — jos huolehtia täytyy — epäilemättä rehellinen työ ja vilpitön käytös on aikaa myöten parempaa magiaa kuin kaikenlaiset loitsut ja temput. Valistus, sivistys ja kristillinen maailmankatsomus on tässä suhteessa kieltämättä vaikuttanut kohottavasti kansoihin. Mutta yleinen mielipide ja arvostelu riippuu siitä käsityksestä magiasta, mikä on vallalla. Jos käsitys muuttuisi, muuttuisi arvostelukin.

Emme suinkaan tässä tahdo yrittää muuttaa yleistä käsitystä magiasta. Tahdomme vain lausua julki sen oman mielipiteemme, joka lukijalle kyllä lienee jo selvinnyt, että magia todellisuudessa ja alkuperäisesti on perin toista kuin yllä kuvatut temput ja loitsut. Todellisuudessa magia on toimintaa näkymättömässä maailmassa ja siis yhtä tiedon kanssa. Tietäjä on juuri ihminen, joka hallitsee joitain voimia näkymättömässä maailmassa, ja sentähden hänen toimintansa tietäjänä asianmukaisesti on magiaa eli maagillista toimintaa. Kaukana siitä, että tämä toiminta liikkuisi aineellisen ja fyysillisen elämän alalla, sen tarkoitusperät päinvastoin ovat ylifyysillistä ja henkistä ja siveellistä laatua. Todellinen magia ei koske ruumiilliseen elämään muuta kuin välillisesti, se edistää vain henkistä kasvua ja ihmiskunnan sisäistä sivistystä. Muunlainen magia, milloin siinä todella käytetään salaisia voimia, on jumalallisen kyvyn prostituoimista.

Tietäjän maagillisessa toiminnassa ilmenee hänen tapansa suhtautua ympäröivään maailmaan ja ihmiskuntaan. Eräs puoli hänen toiminnastaan on suorastaan kasvattavaa laatua, on itse asiassa kasvatusta. Hänen tehtävänsä on kasvattaa ihmisiä, vaikuttaa heihin, vieläpä saada muutamia heistä oppilakseen.

Voimme siis sanoa, että magia tässä rajoitetummassa merkityksessä on se sielullinen menetelmä, jota tietäjä käyttää kasvattaessaan ihmisiä ja hankkiessaan itselleen oppilaita.

Seuraavassa tahdomme esittää pari piirrettä näistä Kalevalan tietäjien kasvatustavoista, ja silloin samalla selvinnee, minkätähden kutsumme niitä maagillisiksi eli yhteisnimellä magiaksi.

Ymmärtääksemme oikein kalevalaisten tietäjien maagillisia kasvatusmetodeja on meidän luotava silmäys siihen taustaan, siihen inhimilliseen ympäristöön, jossa he vaikuttivat. Eikä tämä ympäristö ole haettava siltä ajalta, jolloin Kalevalan runoja nykyisessä muodossaan laulettiin tai sepitettiin, vaan paljon vanhemmalta ajalta — siltä, josta Kalevalan runot, ainakin katkelmat niistä, todella kertovat. Emme tahdo yrittää vuosiluvuissa määritellä, kuinka kauas meidän on siirryttävä taaksepäin: Kalevala laulaa niin monenlaisista ajoista, kuten tulemme näkemään, että voimme puhua sadoista vuosista ja tuhansista ja kymmenistä tuhansista. Meidän on vain siirryttävä niin kauas taaksepäin, että tapaamme ympäristön, joka sielullisesti katsoen enimmäkseen eroaa nykyisestä ihmiskunnasta ja joka samalla on ensimmäinen, missä Kalevalan tietäjäsankarit vaikuttivat. Sillä huolimatta tieteellisten tutkijaimme epäilyksistä Kalevala vie meidät, jos osaamme nähdä ja tuntea sen maagillista ilmapiiriä, sangen kauas »historiantakaisiin» aikoihin, aikoihin, jolloin nykyinen Suomen kansa ei vielä ollut olemassa, mutta jolloin meidän esi-isämme — ja miksemme kutsuisi heitäkin suomalaisiksi? — elivät ja vaikuttivat. Suomen kansan menneisyys ja alkuperä on kätkeytynä hämärään muinaisuuteen, mutta okkultisesti katsoen on eräs seikka varma: meidän kalevalainen henkemme ja kulttuurimme on atlantilaisesta alkuperää.⁶⁸ Muotonsa ja esitystapansa puolesta Kalevala tietenkin on arjalainen tuote, mutta kun tunkee sen henkeen, niin astuvat näkyviin atlantilaiset kuvat ja vaikutelmat. Ja sentähden meidän täytyy ymmärtääksemme Kalevalan magiaa oikein, saada jonkunlainen käsitys atlantilaisen ihmisen psykheestä eli sielusta.

Olemme jo ennen puhuneet tästä ihmiskunnan neljännessä, atlantilaisesta juurirodusta ja silloin maininneet, että atlantilaiset olivat tunneihmisiä vielä suuremmassa määrässä kuin nykyisen viidennen, arjalaisen juurirodun ihmiset.⁶⁹ Tällöinen lyhyt määritelmä on luonnollisesti perin puutteellinen. Saadaksemme edes jonkunlaisen kuvan atlantilaisesta ihmisestä on vertailun vuoksi hyvä ajatella nykyistä eurooppalaista ihmisyksilöä.

Miten voisimme häntä, nykyajan ihmistä, sielullisesti määritellä? Tunnetta on kyllä hänen sisin ja salaisin olemuksensa, mutta hän pyrkii enemmän ja enemmän käyttämään järkeänsä ja sillä itseään hillitsemään ja tekojaan ohjaamaan. Virallisesti hän tunnustaa järjen ylivallan ja suree, ettei se läheskään aina ole vallalla hänen yksityisessä elämässään; samalla hänellä on hämärä aavistus siitä, että järki on paljon muuta kuin itsekkäästi laskeva ja omaa etua katsova neuvokkuus. Hänen päiväajantansa on olennaisesti ajatustoimintaa; ihminen, joka ei kykene järkeään käyttämään, on päiväajunnassa sairas ja erotetaan mielipuolena muista ihmisistä. Hänen ajatuselämänsä taas perustuu havaintoihin, joita hän aistimillaan tekee. Unitajunta on hänellä hämärä, usein sekava ja järjetön, ja hän tekee jyrkän eron päivä- ja

⁶⁸ Mad. Blavatsky sanoo Salaisessa Opissaan, että kiinalaiset, japanilaiset, mongolilaiset, suomalaiset, turkkilaiset y. m. kuuluvat atlantilaisen juurirodun seitsemänteen (mongolilaiseen) alarotuun. Muutamat tiedemiehet, esim. Yrjö Koskinen väitöskirjassaan „Tiedot Suomensuvun muinaisuudesta“, arvelevat, että Suomensukuiset kansat ovat turanilaista alkuperää ja että niihin kuuluivat vanhat kaldealaiset ja sumeerit muinaisessa Babyloniassa: teosofisen jaon mukaan nämäkin kansat olivat atlantilaisia. Historiallisesti katsoen Kalevala on saattanut olla, kuten Ganander arvelee, jonkun jättiläisen nimenä. Hänellä on ollut tarun mukaan kaksitoista poikaa, joista, kuten ennen olemme huomauttaneet, Kalevalan pääsankarit ovat enimmäkseen tunnetut; kaikkien nimiä ei tiedetäkään. J. R. Aspelin oli epäilemättä oikeassa otaksuessaan, että kun päästään selville kaikkien poikien nimistä ja elämäntoista, voitetaan uutta valoa Suomen kansan muinaiseen historiaan. Ja ken tietää, missä määrin piispa Daniel Juslenius erehtyi oikein, kun hän uskoi, että Suomi ikivanhaan aikaan oli ollut mahtava valtakunta, jota omat kansalliset kuninkaat hallitsivat? Ne olivat „Kalevalan“ aikoja, nuo vanhat ajat, ja Kalevala ei ollut nykyinen Suomenniemi. Lönnrot myös mainitsee, että kansan tarinassa toiset pitävät Kalevalan poikia jättiläisinä, ja tähän sopii verrata sitä perintä- ja salatietaa, että atlantilaiset olivat kasvultaan kookkaampia kuin nykyiset arjalaiset.

⁶⁹ Kts. 10 luku, Lemminkäisvoimat.

unitajuntansa välillä.

Kuta enemmän hän europalaistuu, sitä itsenäisemmäksi hän pyrkii. Sivistyksen henkinen voima on siinä, että se tekee hänet yksilölliseksi ja persoonalliseksi olennoksi. Hän on oma itsensä, ei ainoastaan »isänsä poika» tai sen ja sen perheen eli suvun jäsen. Yksilöllinen vapaus on hänen tunnuslauseensa ja yhteiskunnassaan hän tahtoo nähdä mahdollisimman vapaan kilpailun vallitsevan.

Sisimmässään ihminen aina on sama, mutta persoonallisuudessaan hän muuttuu aikojen ja olosuhteiden mukaan. Kuinka poikkeavainen europalaisesta oli itse asiassa vanha atlantilainen persoonallisuus!

Keskinkertainen atlantilainen ei ollut järkensä kehityksessä eikä ajatuksensa käytössä läheskään yhtä pitkällä kuin europalainen; hän ei ollut lainkaan niin itsenäistynyt, ei edes samassa määrin yksilöitynyt. Hänellä ei ollut »omaa tahtoa». Hän kaikessa ajatteli ja kaikkia asioita katseli samoilla silmillä kuin hänen vanhempansa, hänen sukunsa, hänen heimonsa; hän ikäänkuin eli heissä, he hänessä — vainajatkin olivat aina läsnä hänen muistissaan. Hän oli melkein paljasta tunnetta ja haavetta. Hän oli enemmän joukkosielun osa kuin eristäytynyt yksilösielu, ja tämä on vanhojen kansojen vainajainpalvonnan alkujuuri ja psykologinen tausta.

Hänen päivätajuntansakin oli toisella tavalla organisoitu kuin nykyajan ihmisen. Siinä oli ajatusta ja järkeä sangen vähäsen, mutta sen sijaan oli tunne maailmana hänen edessään. Tämä merkitsi, että suuri osa siitä, mitä me nyt kutsumme unitajunnaksi, kuului silloiseen päivätajuntaan. »Unikuvia» täynnä oli atlantilaisen mieli: toisten tunteet astuivat hänen tajuntaansa kuvina, puhetta ei keskustelussa käytetty samassa määrässä kuin nykyään, ihmisten ja eläinten fyysillinen ulkomuoto näkyi hänelle — varsinkin atlantilaisina alkuaikoina — melkein hämämmin kuin niiden tunteet, luontokin puhui hänelle omaa kieltään, kukat niityllä, kivet maassa, puut metsässä, järvet, vuoret, pilvet, tuulet, ukkonen, aurinko, kuu, tähdet — kaikki heijastivat hänen tajuntaansa määrättyjä tunnelmakuvia, joten ei ole vaikea käsittää, miksi vanhat kansat myös järjestään olivat animisteja. Manismi ja animismi on tuntemillamme vanhoilla kansoilla suoraa perintöä atlantilaisilta muinaisajoilta.

Mutta atlantilaiseen animismiin oli toinenkin syy. Juuri sen kautta, että atlantilaisen päivätajunta osaksi liikkui unimaailmassa, saattoi hän havaita paitsi luonnon tunteita niitä luonnon näkymättömiä olentoja, joita kutsutaan »haltioiksi». Nämä ovat osaksi fantastisia ja haihtuvia muotoja, jotka syntyvät elementtien sisäisistä elonvirtauksista kasvikkunnassa, ilmassa, vedessä, tulella, mutta osaksi myös eläviä olentoja, varsinaisia haltioita eli luonnonhenkiä, jotka elementeissä asuvat ja kuuluvat tykkänään toiseen kehitysjärjestelmään kuin ihmiset ja eläimet esim. Kun tänä päivänä selvänäköinen salatieteilijä kohtaa tätä elämää ja näitä haltioita näkymättömässä maailmassa, hän hallitsee niitä ilman muuta ajatuksillaan ja tahdolla. Toinen oli atlantilaisen suhde. Hänen ajatuksensa ei ollut kyllin kehittynyt, eikä hän niinmuodoin osannut tahtoaankaan itsetietoisesti käyttää. Hänen täytyi turvautua tunteeseensa ja sillä tavalla tietämättään herättää tahtoaan. Kuinka tämä kävi päinsä? Loitsujen avulla. Atlantilaisella oli erinomainen muisti. Pienestä pitäen hän oppi ulkoa monenlaisia loitsuja ja »syntysanoja». Näitä hän tarpeen vaatiessa käytti jokapäiväisissä hommissaan ja niiden avulla hän keskusteli luonnon ja sen olentojen kanssa, osaksi rukoillen sen apua, osaksi pakottaen sitä manauksillaan ja loitsuillaan.

Kun atlantilainen nukkui, siirtyi hänen tietoisuutensa siihen puoleen tajunnasta, jota olemme kutsuneet sisätajunnaksi, paljon helpommin kuin nykyisen ihmisen. Kun nykyään nukkuja saa nauttia unta, jota eivät mitkään unikuvat häiritse, tuntee hän itsensä herätessään erityisen virkistyneeksi ja vahvistetuksi. Hän on silloin unitajunnasta sukeltanut sisätajuntaansa ja tämä etäisyys päivätajunnan huolista ja lepo oman sielunsa helmassa on tietysti lisännyt sekä ruumiillisia että siveellisiä voimia. Atlantilaiselle tämä oli jokaoinen kokemus, ja siinäkin yksi syy, miksi muinaisajan kansat yleensä olivat terveempiä kuin nykyajan ihmiset. (Kun heitä sairaus kohtasi, parannettiin se usein niin, että potilas vaivutettiin uneen jossain pyhässä paikassa, temppelissä tai muualla: seurustelu sisätajunnan maailmassa paikan hyvän ja puhtaan haltian kanssa teki hänet pian terveeksi. Ja koska sairaudenkin vastineena oli jokin mielikuva tajunnassa, saattoi

taas toiste »lääkäri», parantaja eli tietäjä, loitsuillaan ja manauksillaan karkottaa mielikuvan ja sen kanssa usein myös taudin.) Atlantilaisen nukunta erosi kuitenkin olennaisesti nykyisestä unettomasta unesta. Kun nykyajan ihminen herää unettomasta unestaan, ei hän muista mitään: hän vaikka luulee viettäneensä yön tajuttomassa tilassa. Toisin oli atlantilaisen laita: silloin sisätajuntaan vaipuminen vastasi nykyistä unitajuntaan siirtymistä ja herätessään siitä atlantilainen toi muistot mukanaan. Hän oli ollut toisessa maailmassa, liikkunut sieluna vainajien ja jumalien valtakunnassa, seurustellut korkeampien olentojen kanssa ja ikäänkuin ottanut osaa maailman kosmolliseen elämään. Senpätähden vieläkin luonnonkansojen keskuudessa uskotaan, että sielu ihmisen nukkuessa liitelee vierailta mailla. Mutta jos nykyään sillä tavalla tahdotaan säilyttää muisto tietoisuuden siirtymisestä sisätajuntaan, on turvauduttava erityiseen psyykkiseen treenaukseen ja opittava »loveen lankeemaan», johon seikkaan edellä olemme viitanneet.⁷⁰

Silmällä pitäen näitä psykofysiologisia eli sielullisruumillisia eroavaisuuksia vanhan atlantilaisen ja nykyisen euroopalaisen välillä ymmärrämme muitta mutkitta, että eroavaisuus niinkään on olennainen nykyisen ja silloisen maagillisen kasvatustieteen välillä.

Olettakaamme, että tietäjä-ihminen meidän päivinämme tahtoi kääntää maailman huomion aikain viisauteen, salaisen tiedon olemassaoloon, tietämättömyydestä ja pahasta pelastumisen mahdollisuuteen, ja että hän tahtoi koota ympärilleen oppilaita, — mitähän keinoa hän silloin käyttäisi?

Ei ole olemassa kuin yksi rehellinen, vilpittömän ja totuudenmukainen keino: herättää ihmisten ajatus ja järki toimintaan, vedota heidän omaan totuuden- ja oikeudentuntoonsa, kehottaa heitä itseään totuutta etsimään ja näyttää heille sitä tietä, joka totuuteen vie; mikä kaikki tapahtuu paraiten puhutun ja kirjoitetun sanan avulla. Nykyajan ihminen on niin arka kaikenlaisen vaikutus- ja arvovallan suhteen, että hän pitää esim. uskonnollisia kirkonmenoja ja muita juhlallisuuksia, jotka keskiajalla kohottivat ihmismieliä hartauteen ja hurskauteen, suorastaan järjen ja vapaan ajatuksen nukutuskeinoina. Ja jos valkoinen maagikko mielisi saada ja kasvattaa oppilaita salaisessa tiedossa ja viisaudessa, täytyisi hänen heti alussa selittää heille ero sokean uskon ja luonnollisen inhimillisen luottamuksen välillä ja näyttää heille, ettei okkultinen itsekasvatus missään suhteessa ole järjenvastainen, vaan että päinvastoin älynkin kehitys on sen oleellisia tunnusmerkkejä.

Sanalla sanoen: nykyajan päivätaajunnassa on järki tunnustettu hallitsijaksi ja sen puoleen on käännetty maagillisessa kasvatustyössä täysikäisten ihmisten piirissä. Vasta järkipäivätaajunnan myönnytyksellä voi ihminen hyötyä uskostaan korkeampaan jumalasyntyiseen minäänsä ja todella innostua sitä etsimään ja lähestymään.

Ajatelkaamme nyt tietäjä-ihmistä, joka tuhansia vuosia sitten eli Atlantismaalla. Hänkin tahtoi ihmisiä kasvattaa oikein elämään. Hänkin tahtoi herättää heissä halua Jumalan tuntoon ja totuuden tietoon. Hänenkin tehtävänsä oli koota ympärilleen oppilaita näyttääkseen heille, miten he saattoivat jouduttaa kehitystään ja kohota sen korkeamman minän tuntoon, joka pahasta pelasti. Oliko hän, tuo muinaisaikainen tietäjä, samassa asemassa kuin hänen veljensä meidän päivinämme? Saattoiko hän vedota samoihin oppilaittensa kokemuksiin ja ennen kaikkea samaan järkiymmärrykseen?

Ei suinkaan. Hänen asemansa oli aivan toinen. Se realinen minä, johon hän saattoi vedota, oli sisällöltään perin toisenlainen, se järkipahanen, jota hänen tuli toimintaan herättää, oli perin heikko ja

⁷⁰ Kts. 27 lukua „Pohjolan nuorempi tytär“. Kirjassaan „Suomen suvun pakanallinen jumalanpalvelus“ J. Krohn kertoo tsheremissein muzhanista eli tietäjästä, noidasta, seuraavaa: „Myös pitää hänen elämässään olla ankarasti siveellinen. Mutta ennenkaikkea vaaditaan häneltä, että hän on välittömässä yhteydessä jumalain kanssa. Hänen tulee osata ennustaa tulevaisia, saada ilmi varkaita, ottaa selkoa taudeista y. m. Ilmestyksensä hän saa joskus valveilla ollessaan, useimmiten kuitenkin unessa. Unen näkeminen ei tapahdu ainoasti yöllä luonnon mukaisesti, myös keinoteokoista unen jäljittelemistä harjoitetaan . . . Uneen vaipuminen ei tässä ole muuta kuin uusi muoto sen tiedottoman tilan tavoittamisesta, jossa sielun vapautuneena näkyväisen ympäristön vaikutuksesta luullaan kohoutuvan yliluonnollisen kokemuksen piiriin.“ (Siv. 105.)

saamaton. Mutta sitä vastoin oli tunnevoima suuri ja mielikuvitus laaja ja herkkä. Kuinka niin ollen olisi voinut sivuuttaa sitä sielullista kykyä, sitä tajunnan puolta, joka tunnustetusti oli etualalla ja kehittynein? Luonnollisesti täytyi tietäjän silloin vedota juuri ihmisten mielikuvitus- ja tunnevoimaan. Ja miten se kävi päinsä?

Menetelmän avulla, jota me tänäpäivänä ehkä kutsuisimme suggestioniksi, suggestioniksi, mutta ei hypnotismiksi. Hypnotismilla ainakin rajotetummassa, varsinaisessa merkityksessä tarkotamme toisen tahdon ja tajunnan kahlehtimista, niin että hän kadottaa oman itsetietoisuutensa ja määräämisvallan itsensä yli; hypnotismi on usein keinotekoiseen uneen vaivuttamista. Tätä ei valkoinen atlantilainen tietäjä käyttänyt maagillisessa kasvatuksessaan, sillä siitä ei silloin enemmän kuin nytkään olisi ollut mitään hyötyä, ainoastaan vahinkoa. Okkultinen kehitys perustuu itsekasvatukseen eikä se voi alkaa kasvatettavan vangitsemisella. Suggestioni, jota muinaisaikainen tietäjä käytti, tarkoitti oppilaan vapauttamista siitä joukkosielusta eli joukkosuggestionista, jonka alainen hän oli. Mutta suggestionia hänen täytyy käyttää herättääkseen oppilaassaan halua vapautukseen ja itsenäisyyteen. Tämä suggestioni oli jokapäiväistä tunne-elämää voimakkaampien affektien herättämistä ja jokapäiväistä kokemusta laajempien ja mieltäkiinnittävämpien näköalojen avaamista mielikuvitukselle.

Tavallisesti tämä alkoi niin, että tietäjä herätti oppilaassaan rakkautta itseensä. Varhempina aikoina hänen ei tähän tarkotukseen tarvinnut käyttää mitään suggestionia. Hänen oma läsnäolonsa, hänen rakkautta uhkuva sydämensä herätti itsestään vastakaikua herkissä ihmisissä. Mutta kieltämättä varsinkin myöhemmin aikoina tietäjä turvautui oman imaginatsiooninsa voimaan voittaakseen toisten huomion ja sydämen puolelleen. Ja silloin luonnollisesti vaara oli tarjona, ellei tietäjä ollut kyllin kokenut.

Kaikki tunne saa voimansa ja ilmauksensa ihmisen sukupuolisuudesta, kuten ennen olemme huomauttaneet.⁷¹ Kun siis rakkaus syttyi oppilaan rinnassa, muodostui suhde hänen ja opettajan välille. Tämä suhde oli välttämätön ja hyvä, kun se pysyi puhtaana ja epäitsekkäänä. Se auttoi oppilasta ulos heimosielun suggestionista ja sen avulla opettaja kasvatti oppilaassaan itsenäisyyttä ja älyä. Vähitellen oppilas sitten kasvoi vapaaksi opettajankin suggestionista.

Toista taas oli, jos tietäjä oli kokematon tai itseksä. Silloin hän lankesi herättämänsä rakkauden personallisiin pauloihin ja suhde opettajan ja oppilaan välillä muuttui itsekkääksi, jopa fyysilliseksi. Emme liioin saata kieltää sitä tosiseikkaa, että monet, joiden äly ja mielikuvitus oli enemmän kehittynyt, käyttivät näitä voimia suorastaan väärin ja itsekkäihin tarkotuksiin: saadakseen valtaa heikompien yli. Suurempaa älyä ja viekkautta voidaan tänäkin päivänä käyttää väärin, jollei nyt tunteeseen vetoamalla, niin toisten ymmärrystä ja järkeä lumoamalla ja vangitsemalla. Mustan magian tie on aina auki.

Mutta atlantilaisesta magiasta voimme yleisenä määritelmänä sanoa, että se perustui tunne- ja siis sukupuolivoimaan.

⁷¹ Kts. 10 lukua „Lemminkäisvoimat“.

ATLANTILAISTA MAGIAA KALEVALASSA.

Puhuessamme Kalevalan sisäisestä siveysopista koetimme avata joidenkuiden runojen merkitystä itsekasvatuksen psykologisella avaimella, joka on yleispätevä ja ajasta riippumaton eikä kajoa Kalevalan historialliseen sisältöön. Aivan toinen on tehtävämme nyt. Nyt tulee meidän ymmärtää Kalevalaa okkultishistoriallisena ajan kuvauksena ja lähestyä sen sankareita maan päällä eläeinä ihmistyyppeinä. Sanomme »ihmistyyppeinä», sillä kuten jo 5:nnessä luvussa huomautimme, uskomme, että Kalevalan sankarinimet, Väinämöinen, Lemminkäinen j. n. e. ovat geneerisiä eli sukunimiä tai siinä mielessä tyyppillisiä, että niitä on annettu monille yksilöille; myöskin ja varsinaisesti siitä syystä, että käyttämällä atlantilaisen magian avainta emme vielä lähesty sankareitamme maan päällä eläeinä persoonallisuuksina. Minkätähden? Sentähden että Kalevalan runollinen ulkoasu ei ole atlantilainen, joten sen atlantilainen sisältö on siitä esille haettava. Kalevalan runot ovat laulettu arjalaisella ajalla, arjalaisille kuulijoille, ja sen katsantokanta on arjalainen, olkoon se muutamissa osissaan kuinka vanha tahansa.

Käyttämällä siis sitä historiallista avainta, joka avaa meille Kalevalan magian atlantilaista puolta, edellytämme, että Kalevalan pääsankarit Väinämöinen, Ilmarinen, Lemminkäinen ja Louhi ovat atlantilaisia maagikoita, viimeinen niistä edustaen n. k. mustaa magiaa.

Väinämöinen, Ilmarinen ja Lemminkäinen ovat valkoisia tietäjiä, jotka etsivät itselleen oppilaita siten edistääkseen ihmiskunnan kehitystä. Heidän oppilaitaan kuvataan nuoriksi neitosiksi, ja sillä tahdotaan osottaa — paitsi sitä, että oppilaiden sielut aina ovat opettajaansa vastaanottavaisessa ja siis »naisellisessa» suhteessa, — myöskin sitä, että ovat kokemattomia ja hyvälle alttiita ja että kasvatuksessa oli vedottava tunteeseen ja mielikuvitukseen. Ei meidän siis tarvitse ajatella, että opettavat aina olisivat olleet naisia yhtä vähän kuin sitä, että opettajat aina olisivat olleet miehiä. Niitä on kuvattu miehiksi, sentähden että opettaja on antajan asemassa.

Lemminkäinen on tyyppinen atlantilainen maagikko. Kun häntä tältä kannalta oikein käsitämme, nousee hän eteemme suurena, voimakkaana ja rakastettavana. Hän on tietorikas, hän on tunteissaan voittamaton, hän on väsymätön auttaja. Hänen lukemattomat lemmenseikkailunsa kuvaavat niitä lukemattomia kertoja, jolloin hän rakkautensa ihmisieluja auttoi. Sillä hän oli suuri rakastaja ja luotti rajattomasti persoonalliseen lumousvoimaansa:

„Jos en ole koiltani korea,
Su'ultani aivan suuri,
Mie valitsen varrellani,
Otan muilla muo'oillani.“

Hän vetosi aina tunteihin ja herätti toisten tunteita yksin oman tunteensa voimalla. Korkeintaan hän antoi huhun kertoa omasta vastustamattomuudestaan, itse hän ei muulla tavalla mielikuvitukseen vedonnut. Hän olikin varmuudessaan ja uskossaan itseensä väkivaltaisen voimakas. Ken häntä miellytti, ketä hän kasvattaa tahtoi, sen ei käynyt vastustaminen. »Saaren» (Poseidonin) Kyllikki oli päättänyt seisoa lujana, mutta kun Lemminkäinen tuli ja vasten Kyllikin tahtoa avasi hänelle palavan sydämensä, oli Kyllikin valta murrettu ja hän oli onnellinen antautuessaan Lemminkäisen johdatettavaksi.

Hän kulki tietänsä suorudessaan ja rehellisyydessään kuin pyörremyrsky. Vasta lopulla hän oppi huomaamaan, ettei hänen persoonallinen lumousvoimansa riittänyt. Kun hän ei Saarenkaan väestöstä tavannut ihmisieluja, joita hän olisi saanut opettaa niin kauvan ja niin pitkälle kuin olisi voinut ja tahtonut,

päätti hän lähteä Pohjolaan, jossa kuului asuvan ylpeä ja kaunis, salaisiin taitoihin perehtynyt kansa. Sinne tultuaan hän heti oivalsi, että oli vedottava mielikuvitukseen eikä tunteisiin yksin. Hän lauloi ja loitsi semmoisella hehkulla, että paraimmat laulajat siellä tunsivat itsensä huonoiksi ja mitättömiksi: heidän runo- ja taikasuonensa ehtyi ja heidän mielikuvituksensa taipui voimattomana toisen tahtoon:

Tulta iski turkin helmat,
Valoi silmät valkeata
Lemminkäisen laulaessa,
Laulaessa, lausiessa,
Lauloi laulajat parahat
Pahimmiksi laulajiksi,
Kivet suuhun syrjin syösti,
Paaet lappihin lateli
Parahille laulajille,
Taitavimmille runoille.
Niin lauloi mokomat miehet
Minkä minne, kunka kunne:
Ahoille vesattomille,
Maille kyntämättömille,
Lampihin kalattomihin,
Aivan ahvenettomihin,
Rutjan koskehen kovahan,
Palavahan pyörtehesen,
Virran alle vaahtipäiksi,
Kosken keskelle kiviksi,
Tulena palelemahan,
Säkehinä säykkymähän.

Ja kun yksi kuulijoista — märkähattu karjanpaimen — jäi koskemattomaksi, kun ei Lemminkäisen laulu häneen vaikuttanut ja kun hän ihmeissään, ehkä imartelua odottaen, kysyi syytä, miksei loitsu häneen tepsinyt, vastasi Lemminkäinen rehellisessä suoruudessaan: »sinä olet itse niin huono ihminen, sinussa ei ole mielikuvituksen pyhää tulta ollenkaan, sentähden ei minunkaan jumalallinen lauluni sinuun vaikuttanut.» Tuo oli toisten kuullessa häväistys, josta paimen päätti kostaa.

Mutta kun Lemminkäinen voimannäytteensä jälkeen tahtoi oppilaita itselleen, sai hän Louhelta vastaukseksi, ettei tässä hätää ole. Vielä hänen tuli antaa monta näytettä tietäjä-aidostaan, ennenkuin suostuttaisiin häneen uskomaan. Ansiotöissä Lemminkäinen näyttääkin, että hän monenlaiseen taikatoimeen pystyy, mutta viimeistä suorittaessaan hän kaatuukin tunnottomana maahan — Pohjan paimenen mustat voimat olivatkin ylivoimaiset, Lemminkäinen ei osannut suojata itseään hänen noidan- nuoliltaan. Ja kun Lemminkäinen myöhemmin tekee toisen matkansa Pohjolaan, ei hänen silloinkaan onnistu saamaan jalansijaa Pohjolan kylmäverisen väen keskuudessa.

Väinämöinen taas atlantilaiseksi tietäjäksi käsitettynä on toisentyppinen kuin Lemminkäinen. Hän on viisaampi ja kokeneempi, mutta ei rakasta ihmisiä samalla tulisella intohimolla kuin Lemminkäinen. Hän ei vetoakaan suoranaisesti tunteisiin herättäessään ihmisten mielenkiinnon. Hän antaa viisautensa maineen panna liikkeelle heidän mielikuvituksensa ja persoonallisesti läsnäollen hän hurmaa heitä soitollaan ja laulullaan. Hänen menetelmänsä pohjasävel on toinen kuin Lemminkäisen eikä se atlantilaisella silmällä katsoen ole yksilöllisesti yhtä tehokas. Hän ei onnistukaan saamaan oppilaita tavallisista ihmisistä, ainoastaan tietäjät semmoiset kuin Ilmarinen ja Lemminkäinen kelpaavat hänen johdettavikseen.

Hän on kuitenkin niin kuuluisa, että kun hän Pohjolaan joutuu, otetaan hänet siellä mitä

kunnioittavimmin vastaan, hoidetaan, kestitään ja pyydetään jäämään. Mutta Väinämöinen ikävöi omille maille, hän ei luota Pohjolan väkeen. Kohta selviääkin, että pohjolaiset ovat itsestä »salajoukkoa», sillä Louhi kysyy Väinämöiseltä:

„Niin mitä minulle annat,
Kun saatan omille maille,
Oman peltosi perille,
Kotisaunan saapuville?“

Ja kun Väinämöinen tarjoo hänelle kypärin kultia, vastaa Pohjolan emäntä, että kullat ovat lasten kukkasia, mutta kysyy samalla, osaako viisas Väinämöinen takoa sammon; jos sen takoo,

„. . . Niin annan tytön sinulle,
Panen neien palkastasi,
Saatan sun omille maille . . .“

Väinämöinen lupaa silloin, koska hän ei itse osaa sampoa takoa, lähettää seppo Ilmarisen sekä sampoa takomaan että »neitosta lepyttelemään».

Mutta kotimatalla hän näkee Pohjan immen, ihastuu siihen ja pyytää häntä itseään seuraamaan. Pohjolassa oli siten ainakin joku, joka Väinämöisen silmissä kelpasi kasvatettavaksi ja jonka hän olisi oppilaakseen ottanut. Pohjan impi ei kuitenkaan muutta mutkitta suostunut, vaan tahtoi ensin nähdä, oliko Väinämöinen todella loitsutaitoinen tietäjä. Hän antaa Väinämöisen halkaista jouhen kärjettömällä veitsellä, vetää munan solmuun, kiskoa tuohta kivistä ja särkeä jäästä aidaksia »ilman palan pakkumatta»; mutta kun Väinämöisen lopulta pitäisi veistää vene immen kehrävarren muruista ja työntää se vesille »ilman kouran koskematta», silloin hän ei heti onnistukaan, vaan joutuu monenlaisen kohtalon uhriksi. Ja kun vihdoinkin vene on Väinämöisellä tehtynä ja hän saapuu sillä Pohjan immen luo, on tämä jo lupautunut toiselle tietäjälle, Ilmariselle. Väinämöinen tyytyy viisaana kohtaloonsa, sillä olihan hän itse toimittanut Ilmarisen Pohjolaan ja oli siis itse syyssä siihen, että Pohjolan kansa ihastui Ilmariseen ja mieluummin otti hänet opettajakseen.

Ilmarinen on kaikista vähimmin atlantilaismallinen tietäjä. Jos häntä kuvittelisimme oppilaita etsimässä, ei hän tunteisiin vetoaisi ollenkaan; tuskin hän persoonallisella läsnäolollaan vaikuttaisi mielikuvitukseen. Ainoa tapa, millä hän herättäisi mielenkiintoa, olisi, että hän antaisi töittensä ja tekojensa puhua puolestaan. Mutta Kalevala ei kerrokaan hänestä, että hän rakkaudesta ihmisiin etsisi oppilaita. Vasta kun hän Väinämöisen toimesta joutuu Pohjolaan, herää hänen sydämessään halu lähemmin liittyä Pohjan kansaan; mutta kun ne, joita hän oppilaikseen haluaisi, tekevät esteitä, palaa hän murheellisena omille maille.

Hän on kuitenkin takonut sammon pohjolaisille, s. o. opettanut heille paljon semmoista, jota eivät tieneet eivätkä tainneet, ja kohtalo ohjaa lopulta niin, että Ilmarinen saapi heidän joukostaan oppilaikseen ne, jotka hän oli valinnut.

Louhi, Pohjolan emäntä, sanoimme, on mustan magian edustaja. Se näkyy siitä, että hän tavoittelee tietoa ja valtaa. Rakkaudesta ei hänen yhteydessään ole puhuttakaan. Lemminkäisen hän arvostelee mitättömäksi. Kun hän Väinämöistä vävykseen toivoo, ajattelee hän salaa kaikkea sitä mahtia ja viisautta, jota hän Väinämöiseltä voisi urkkia. Ja vaikka Väinämöinen on liian viisas ryhtyäkseen itse Louhea opettamaan (sampo takomaan), on hän kuitenkin joutunut siihen määrin Louhen pauloihin, että hänen täytyy luvata toimittaa Ilmarinen Pohjolaan. Ilmarisen Louhi helposti taivuttaakin mieltänsä myöten. Ilmarinen on liian vilpittömän aavistaakseen pahaa, ja hän opettaa Louhelle kaikki salaiset taitonsa. Hän kyllä

vihdoin saa oman palkkansa, mutta huomaa liian myöhään, että oli taitonsa opettanut väelle, joka ei sitä oikein käyttänyt, vaan yksinomaan ajatteli omaa valtaansa ja hyvinvointiaan. Lopulta kohtalo riistääkin Ilmariselta kaikki, mitä hänellä on kallista, että hän ymmärtäisi velvollisuudekseen taistella takaisin Pohjolasta sitä tietoa ja sitä valtaa, mitä hän sinne oli tuhlannut. Kalevala leimaa täten Pohjolan mustan noituuden työssijaksi.

Moni meikäläinen lukija sanoisi ehkä, että Lemminkäinen hänen mielestään on paljon »mustempi». Onhan hänen menetelmänsä herättää personallista ihastusta itseensä miltei »inhottava». Ja kuvaahan Kalevalakin häntä pienellä ivalla; lukeehan se hänelle viaksi, että hän »ain' oli naisissa eläjä».

Niinpä niinkin. Semmoiselta asia näyttää arjalaisen silmällä katsottuna; ja mikä paremmin todistaa, että Kalevalakin on, kuten jo sanoimme, arjalaiselta näkökannalta kyhätty? Mutta »ajat muuttuvat ja me niiden mukana». Mikä tänään näyttää mustalta, saattoi eilen olla valkoista, ja päinvastoin. Siitä näemme, ettei koiraa ole karvoihin katsottava, vaan karvain juureen!

Mutta vielä lähemmäksi Kalevalan sankareita meidän täytyy tunkeutua.

Edellisessä luvussa loimme yleissilmäyksen Kalevalan pääsankarien elämään atlantilaisen magian kannalla, mutta tällä emme suinkaan tyhjentäneet Kalevalan okkultishistoriallista sisältöä edes magian kannalta. Kalevala näet on sepitetty arjalaisella ajalla eikä puhu yksinomaan atlantilaisista muistoista. Kun tarkemmin syvennymme Kalevalan sisältöön maagilliselta kannalta, teemme sen huomion, että Kalevala selvästi puhuu ainakin kolmesta aikakaudesta: atlantilaisesta, arjalaisesta ja niiden välisestä murrosajasta. Ja jos esim. ajattelemme, että Suomen kansan esi-isät ammoisia aikoja sitten asuttuaan atlantilaisena heimona keski-Aasian ylängöillä ⁷² alkoivat vaeltaa Eurooppaan ja jäivät asumaan keski-, etelä- ja itä-Eurooppaan ja sieltä vasta pitkiä aikoja myöhemmin siirtyivät pohjoiseen päin, ei meidän ole vaikea käsittää, että he Euroopassa ja ehkä ennenkin arjalaistuivat ja että Kalevala säilyttää muistoja erilaisilta aikakausilta. ⁷³

Varsinaisena jäännöksenä ja muistomerkinä atlantilaiselta ajalta on silloin kuvaus Lemminkäisestä. Tämä Kalevalan sankari on, kuten jo edellä sanoimme, tyyppilinen atlantilainen maagikko, ja Kyllikki edustaa sitä Saaren kansaa, jonka keskuudessa hän paraiten viihtyi ja menestyi. Olemme hänestä jo kylliksi puhuneet ja huomautamme tässä vain parista piirteestä, jotka nekin ovat aito atlantilaisia. Lemminkäisellä on syvä rakkaus ja luottamus äitiinsä ja hänen tottelemattomuutensa osottaa vain, että hän tietäjänä oli enemmän itsenäistynyt kuin tavallinen atlantilainen; voi täydellä syyllä sanoa, ettei hän ketään rakastanut niin paljon kuin äitiään. Luonnossa liikkueensa, vaaroja kohdatessaan hän aina turvautuu loitsuihin; harjansa, jonka hän jättää kotiin ennusmerkiksi, on hän täyttänyt omalla magnetismillaan ja loitsuilla liittänyt itseensä, niin että se näyttää verta vuotavan äidin ja Kyllikin silmissä, kun Lemminkäiselle pahasti käy. Sotaisa hän myös on ja vetää miekkansa tupestaan, milloin eivät loitsut eläviin olentoihin, olletikin ihmisiin tepsi.

Ilmarinen kuuluu taas kokonaan arjalaiseen aikaan, ja Pohjan neiti edustaa niitä ihmissieluja, joiden kanssa hän paraiten luonnistui. Ilmarisenkin älyperäistä ja pinnalta kylmähkää luonnetta olemme edellä kuvanneet, joten tyydymme tässä viittaamaan pariin seikkaan, jotka puolestaan osottavat, ettei Ilmarisen veressä ollut paljon atlantilaista jälkeä. Hän ei milloinkaan turvaudu loitsuihin, vaan aina töihin ja tekoihin. Hän on takoja iänikuinen. Milloin hän rukouksen tai toivomuksen lausuu, ovat ne lyhyitä ja ytimekkäitä

⁷² Kuuluu historiaitsijamme Yrjö Koskinen sanoo: „Mutta ainakin on muistaminen, että nimi *Suomi*, *Same* ei kuulu yksistään nykyiseen Suomen-kansaan, vaan mahdollisesti ennen muinoin on ulottunut yli koko Suomensuvun. Jos nyt tahdomme yhteen lauseeseen sulkea, mitä edellisessä on selitetty, niin yksi suuri teko-asia on historian omaksi valloitettu: Turanilaisten muinainen valta Sindin ja Eufratin välisellä alalla. Että Turanilaiset tässä ovat Suomensukua, on arvelu, jota kaikki todennäköisyys kannattaa; siihen yleiset kielitieteelliset kohdat viittaavat, sille puolen myöskin nuolenpää-tutkimukset kallistuvat . . . Mutta miten lopullinen tuomio langenneekin, on silmännähtävää, että Suomen säännöllinen kieli ja Suomen muinais-runosto, jotka molemmat näyttävät seisovan jonkun iki-vanhan viljelyksen pohjalla, tulevat paljon painamaan tutkimuksen vaa'assa.“ Tiedot Suomensuvun muinaisuudesta. Helsingissä 1862. Siv. 18, 19.

⁷³ Tutkimuksessaan *Hafva Lappar och Finnar på skilda tider invandrat till Norden?* lausuu Joh. Ad. Lindström loppupäätelmänä seuraavaa: „Tämän tutkimuksen loppupäätökseksi jääpi siis, että suomalaiset ovat olleet Europan vanhimpana kansana, ja että he aavistamattomista ajoista lähtien ovat pitäneet hallussaan sen pohjoisimpia maita.“ Kts. *Suomi*, 1859, loc. cit. siv. 40. Näkyy että vanhemmat historiaitsijat olivat rohkeampia johtopäätöksissään kuin nykyiset. Riippuikohan tämä yksinomaan „tietojen vähennydestä“? Aivan niinkuin Wetenhovi-Aspa meidän päivinäme arveli tohtori K. Meijer, että osa Europan turanilaisesta alkuväestöstä oli tullut Afrikasta. Vrt. Koskinen edellämainittua väitöskirjaa, siv. 31. Tiedemiesten nykyinen kanta Skandinavian suhteen näkyy olevan, että varhemman kivikauden (noin 10,000 vuotta sitten) ihmiset olivat lappalaisia, mutta jo myöhemmän kivikauden (noin 6,000 vuotta sitten) väestön germanilaista alkuperää. Vrt. C. Grimberg, *Svenska folkets underbara öden*, I, Stockholm 1913. Siv. 20. Että nämä myöhemmät ihmiset olivat pitkäkalloisia, ei kuitenkaan mielestämme ehdottomasti todista niiden olleen germanilaisia, sillä ovathan suomalaisetkin, ainakin karjalaiset ja kainulaiset, pitkäkalloisia.

eivätkä lainkaan loitsuntapaisia, vaan semmoisia kuin meikäläisenkin rinnasta nousee. Esim. Pohjolan matkalle lähtiessään ja rekeen istuessaan hän rukoilee:

„Laske ukko uutta lunta,
Visko hienoa vitiä,
Lunta korjan liukutella,
Vitiä ve'en vilata!“

ja lisää vielä toivomuksen:

„Lähe nyt onni ohjilleni,
Jumala rekoseheni,
Onni ei taita ohjaksia,
Jumala ei riko rekeä!“

Ansiotöitä suorittaessaan kerrotaan hänen käyttäneen muuatta loitsua, nim. käärmeen poistantosanoja, mutta se voi historiallisesti katsoen olla metakronismi, ja tulensyntyruno, jossa Ilmarinen lukee tulenpolttamisan sanat, on niin selvästi mytologinen sisällöltään, ettei historiallisesti tarvitse sitä lukuunottaa. Ilmarisella ei ole hypnotista eikä suggestiivista kykyä.

Toinen arjalainen piirre hänen luonteessaan on helposti syttyvä epäily ja ajatuksen aavistus asian oikeasta laadusta sekä luottamus »viiteen aistiin» (samat piirteet huomataan hänen sissaessaan Annikissakin). Tämä tulee näkyviin heti ensimmäisellä kerralla, kun Ilmarinen Kalevalassa esiintyy. Väinämöinen on palannut onnettomalta Pohjolan matkaltaan, alla päin, pahoilla mielin siitä, että oli luvannut Ilmarisen »oman päänsä päästimeksi». Kun hän on kertonut Pohjan ihanasta immestä ja yllyttää Ilmarista Pohjolaan lähtemään, huudahtaa tämä, aavistaen asian oikean laadun:

„Ohoh vanha Väinämöinen,
Joko sie minun lupasit
Pimeähän Pohjolahan
Oman pääsi päästimeksi,
Itsesi lunastimeksi! . . .“

Ja kun Väinämöinen kertoo toisesta kummasta, kuusesta, jonka latvassa kuuhut kumotti, inttää Ilmarinen:

„En usko toeksi tuota,
Kun en käyne katsomahan,
Nähne näillä silmilläni.“

Väinämöinen saakin käyttää suurta maagillista taitoansa, johon kuuluu kyky siirtää fyysillisiä esineitä paikasta toiseen, ennenkuin Ilmarinen Pohjolaan joutuu.

Kolmas arjalainen todistuskappale Ilmarisen suhteen on sammon taonta. Vaikka sampo on täydellinen taikakalu, ei sitä loitsuilla käy luominen. Väinämöinen esim. veistää veneen sanan voimalla, mutta sampoa hän ei ota tehdäkseen. Tämä todistaa, että sampo on jotakin uutta ja kuulumatonta, jota ei tuntee ja mielikuvituksen voimalla yksin voi aikaansaada, vaan jonka laatimiseen ennen kaikkea tarvitaan nerokkuutta, järkeä ja ajatusta. Sampo voi täten hyvin kuvata korkeampaa tieteellistä sivistystä ja sen

saavutuksia, jotka perustuvat älyn toimintaan, ynnä sitä monimutkaista aineellista kulttuuria, joka on viidennen rodun tunnusmerkki; vieläpä »kirjokansi» sampo voi hyvällä syyllä kuvata kirjaa eli kirjantapaista, johon Ilmarisen alkuperäinen ilmotus ja opetus oli salamerkeillä muistiin pantu.⁷⁴ Eikä oli ihmeteltävä, että Louhi tahtoi sitä säilyttää kalliimpana aarteenaan. Mutta sammon takojä Ilmarinen on silloin samalla astunut arjalaisen rotumme kasvattajien ja hyväntekijäin joukkoon Suomen kansan edustajana.

Entä Väinämöinen? Hän on yhtä kaukana Lemminkäisestä kuin Ilmarisestakin. Hän on atlantilainen maagikko eikä sitä ole. Hän on älyssään kehittynyt kuin arjalainen eikä ole viidennen juurirodun lapsia. Hän on viisain kaikista, viisaampi valkoista Ilmarista, viisaampi Lemminkäistä, viisaampi mustaa Louhea. Ja kuitenkin hän on traagillinen henkilö, sillä hän on personallisuudessaan murrosajan lapsi eikä eheästi vanhan eikä uuden oma. Tämä näkyy hänen suhteestaan Ainoon, Kalevalan naisista ainoaan, jonka Väinämöisen rinnalle voi asettaa sekä sielun salaisen suuruuden että sen traagillisten ristiriitojen nojalla.

Hänen mahtavaan personallisuuteensa ja Ainin kohtaloon syventyminen on tutkijalle mitä kiitollisin aihe. Koettakaamme siis Väinämöistä ymmärtää elävänä ja viisaana, mutta kärsivänä ihmisyyksilönä!

⁷⁴ Tähän sopii verrata norjalaisen Friesin sangen etevästi perusteltua väitettä, että Sampo oli lappalainen noitarumpu, erityisesti kallisarvoinen ja kuuluisa.

VÄINÄMÖINEN JA AINO.

Väinämöinen oli vanha, vanha viisaudessaan ja vanha iältään, mutta ei vanha sielultaan eikä mieleltään. Hänellä oli pitkä elämäntaival takanaan ja kun hän loi silmäyksen sinnepäin, nousi hänen muistiinsa monta kaunista tekoa kansansa hyväksi. Olihan hän erehtynytkin — ken ei sitä ollut? — mutta tunnollisesti hän oli koettanut sitä elämäntyötä suorittaa, mikä hänen osakseen oli langennut. Kuinka monta ihmissielua hän oli kasvattanut! Vanhemmat olivat hänelle lapsiaan uskoneet. Soitolla ja laululla, satuja kertomalla ja ihmeitä tekemällä oli hän kiinnittänyt itseensä heidän nuoret sielunsa ja siten auttanut heitä ulos heimo- ja sukuveren kahleista. Perisyntistä oli hän heidät puhtaiksi pestyt ja herättänyt heissä minuutensa tunnon, opettanut heille ajatuksen alkeita ja ohjannut heidän hapuilevia askeleitaan itsenäisyyden ja tiedon tiellä. Paljon hänellä olikin kansassaan entisiä kiitollisia oppilaita, tervetullut hän oli aina tuhansissa kodeissa, kuuluisa hän oli ja mainehikas yli maiden ja merien . . .

Ja kuitenkin hänen sydämensä oli tyhjä. Sillä hän, vanha, viisas ja kuuluisa Väinämöinen, oli sittenkin yksinäinen ja hyljätty.

Muinaiset viisaat, ne aina ottivat jonkun oppilaistaan läheiseksi ystäväkseen ja omaisekseen. Menivät nuorena jo naimisiin, ettei vanhana olisi katumisen varaa. Olisihan hänkin, Väinämöinen, ollut nuorempana tilaisuudessa liittämään itseensä toisen ihmisen katkeamattomilla siteillä. Monen äidin hän muisti ja monen isän, jotka sydäimestään olisivat suoneet, että hän olisi vienyt heidän tyttärensä kainaloiseksi kanakseen. Ja monen tytön hän muisti ja monen neidin, siveän ja kauniin, joka varmaan olisi onnesta punastunut, jos hän kosijana olisi sitä lähestynyt. Mutta hän oli itse aina jäänyt kylmäksi — ei sykähtänyt hänen sydämensä koskaan niin rajusti, että hän olisi uskonut aikansa tulleen — eikä hän semmoisissa asioissa osannut noudattaa toisten neuvoja.

Ja niin vierivät vuodet ja Väinämöinen vanheni. Ja yhä hän yksin eleli.

Silloin kohtalo toi hänen tielleen Joukahaisen. Kun hän loitsutaidollaan oli nuoren yltiöpään masentanut ja tämä lunnaiksi lupasi sisarensa, nuoren Ainoa, silloin Väinämöisen sydän oudosti vavahteli. Mistä tämä ilo äkkiä siihen syöksyi? Oliko se enne? Saisiko hän nyt ystävän vanhojen päivien varaksi? Kohtaisiko hän nyt sielun, johon hän osaisi ihastua, oppilaan, jolle hän saisi kaikkensa antaa? . . . Kuinka hyvä hän silloin olisi, kuinka hellä ja hienotunteinen. Kädestä pitäen kuin paras ystävä hän sitä sielua kuljettaisi tiedon tarhoissa, näkyjen ja aavistusten pitkällä pihoilla. Sävelet hän houkuttelisi soimaan sen tunteiden kultaisista kielistä ja sävelet sanoiksi pukeutumaan. Ja kun hän opettaisi sitä taivaan kaarelle nousemaan ja ilman vempellelle istumaan ja itse sisäisessä loistossaan astuisi tervehtien vastaan, mikä silloin heidän sydämiään erottaisi?

Vaka vanha Väinämöinen, tietäjä iänikuinen heittäytyi haaveiluihin. Se ennusti jotain . . .

Se ennusti suurta surua. Sillä kohta sen perästä Väinämöinen tapasi tytön metsässä vastaksia taittamasta. Iloisena ja luottavaisena hän lähestyi Ainoa, joka oli ylen soman näköinen helyillä koristetussa puvussaan, ja sanoi leikillisesti:

„Eläpä muille, neiti nuori,
Kun minulle, neiti nuori,
Kanna kaulan helmilöitä,
Rinnan ristiä rakenna,
Pane päätä palmikolle,

Sio silkillä hivusta!“

Silloin nuori tyttö ensin punastui korvia myöten ja loi katseensa maahan. Mutta puna putosi ja posket kalpenivat ja katse nousi maasta ylös. Se kohtasi vanhuksen hellää ja hyväntahtoista katsetta ja oli kuin tyttö olisi hetken epäröinyt, kuin hän olisi hetkeksi tuntenut noiden silmien selittämätöntä lämpöä ja voimaa. Mutta äkkiä hän riuhtaisi itsensä irti epäyksestään ja huudahti:

„En sinulle, enkä muille
Kanna rinnan ristilöitä,
Päätä silkillä sitaise,
Huoli en haahen haljakoista,
Vehnän viploista valita,
Asun kaioissa sovissa,
Kasvan leivän kannikoissa
Tykönä hyvän isoni,
Kanssa armahan emoni.“

Itkuun purskahtaen hän riisti koristeet päältään, helmet ja sormukset ja nauhat ja helyt, ja viskasi ne maahan. Ja ennenkuin Väinämöinen ehti hämmästyksestään toipua, oli tyttö juossut tiehensä.

Miettiväisenä, syviin ajatuksiin vaipuneena Väinämöinen palasi kotiinsa. Hän ei saanut nuoren Ainon katsetta silmistään karkotetuksi, sillä hän ei päässyt täysin selville kaikista sen vivahduksista. Siinä oli pelkoa ja pyyntöä, nuhdetta, vihaa, katkeruutta, mutta siinä oli vielä muutakin . . . Tytön tunteet välkehtivät hänen silmissään, mutta niissä oli takana jotain salaperäistä, jota hän ei ymmärtänyt . . . Eikä hän muuten ymmärtänyt tytön käytöstä ollenkaan. Oliko hän millään tavalla Ainoa loukannut, oliko hän mitään väärää tehnyt? Eikö Aino ollut hänen omansa? Eikö Joukahainen oman henkensä lunnaiksi luvannut hänelle sisartaan? Eikö tässä noudatettu oikeutta ja kohtuutta, isiltä perittyjä pyhiä tapoja? . . . Mutta tytön silmät ja hänen välkehtivät tunteensa! Ei hän koskaan ollut semmoista katsetta kohdannut. Miksi tyttö häntä pelkäsi, nuhteli, vihasi? Olisiko hän jo . . .?

Ja Väinämöinen seisahtui äkkiä kuin salaman iskusta, niin outo oli ajatus, joka hänen mieleensä juolahti. Jos tyttö ei ollutkaan enää kiinni perheessään ja heimossaan, jos sielun langat jo oli katkaistu! Jos hän jo oli ihminen, ajatteleva, itsenäistynyt! . . . Mutta kuinka tämä olisi mahdollista? Ei kukaan tietäjä ollut tyttöä kasvattanut, missä hän siis olisi ajattelemaan oppinut? Vai joko ihmiset alkoivat syntyä itsenäisiksi? Oliko uusi aika tulossa? . . . Jos niin oli, silloin lapset eivät enää olisi vanhempainsa, eivät perheensä, eivät heimonsa omaisuutta — silloin he itse hallitsisivat itseään . . . Ah, jos niin oli, silloin hän Ainonkin ymmärsi. Silloin oli ihmisyyttä hänessä loukattu, ja silloin ei ollut muu edessä kuin työstä luopuminen . . .

Syvä huokaus pääsi vanhuksen rinnasta. Hyvästi haaveeni, hyvästi utuiset unelmani . . .

Mutta äkkiä sääli täytti hänen sydämensä, kun hän luuli ymmärtävänsä Ainon tuskan. Tyttö parka, jonka hänen veljensä vihamiehelleen möi ja jonka omaa mieltä ei kaupassa kysytty. Kuinka voi hän muuta kuin pelätä ja vihata minua?

Kyynel silmässä, sääli ja suru sydämessä Väinämöinen istahti kivelte. Ja taas hän kysyi itseltään, kuinka tämä kaikki oli mahdollista, kuinka tyttö jo syntymästään saattoi omata tietäjän sielun. Eihän ihmiset vielä olleet muuttuneet. Eihän uutta rotua vielä ollut maailmassa. Sen kyllä tuleman piti, mutta vasta aikojen perästä . . .

Silloin hänen silmänsä aukenivat ja hän näki elämän ja kuoleman esiripun taa. Hän näki tyttölapsen,

joka kävi koulua tietäjän luona. Tietäjä kasvatti hänestä ajattelevan ja itsenäisesti tuntevan ihmisen, ja nuoren sielunsa koko voimalla tyttö kiintyi opettajaansa. Mutta kuolo tuli ja tempasi tytön pois, juuri kun hänen kiitollinen sydämensä oli tulvillaan halua vastapalveluksella palkita rakasta opettajaa. Mutta tyttölapsen sydämelle ei kuolema mitään mahtanut. Se jatkoi haaveitaan tuonelassa, se unelmoi ja rakenteli tuulentupiaan. Ja kun sen hetki löi, se syntyi jälleen maan päälle — ja syntyi Ainona . . . Ja tuossa tietäjässä Väinämöinen jo oli tuntenut itsensä.

Nyt oli arvotus ratkaistu. Nyt oli selvä, että Aino oli tietäjäsielu jo syntyissään, ja miksi hän sitä oli, nyt oli luonnollista, että hänen kohtalonsa häntä katkeroitti. Ei semmoisia sieluja saanut kohdella kuin tavallisia ihmisiä, he katselivat asioita jo toiselta kannalta. Tietysti tyttö häntä vihasi, sillä eihän se muistanut eikä tiennyt, kuka Väinämöinen oli. Eikä se omaa menneisyyttäkään muistanut. Nyt oli ensi tilassa annettava sana tytölle ja hänen vanhemmilleen ja päästettävä Joukahainen lupauksestaan — Ainon takia . . .

Hyvän päätöksen nyt tein, ajatteli Väinämöinen, mutta onnelliseksi hän ei tuntenut itseänsä. Sillä Ainon katseessa oli ollut jotakin salaperäistä, jonka perille hän ei vielä kukaan ollut päässyt . . .

Vaan sekin selveni aikoinaan. Ja selveni suuremman surun ohella . . .

Mitä kummia nyt kuuluu, mitä viestejä tuodaan? Joukahaisen nuori sisar on hukuttanut itsensä, Ainotyttö on aalloista etsinyt viihdytystä oudolle surulleen!

Väinämöinen ei ollut uskoa korviaan ensin, mutta kun kaamea totuus vihdoinkin hiipi hänen tajuunsa, oli hän, vanha, vakaa tietäjä iänikuinen, murheesta menehtyä.

Itki illat, itki aamut,
Yöhyet enemmän itki,
Kun oli kaunis kaatununna,
Neitonen nukahtanunna,
Mennyt lietohon merehen,
Alle aaltojen syvien.

Ja minun tähteni, huokaili Väinämöinen, minun mielettömyyteni, tyhmyyteni ja ymmärtämättömyyteni tähden:

„Ohoh hullu hulluuttani,
Vähämieli miehuuttani,
Olipa minulla mieltä,
Ajatusta annettuna,
Syäntä suurta survottuna,
Oli ennen aikoinansa,
Vaanpa nyt tätä nykyä,
Tällä inhalla iällä,
Puuttuvalla polveksella
Kaikki on mieli melkeässä,
Ajatukset arvoisessa,
Kaikki toimi toisialla!“

Sillä nyt hän Ainoa ymmärsi! Kuolema oli selvittänyt sen, mikä oli salaperäistä tytön katseessa: Aino oli tuntenut hänet, tiennyt, kuka hän oli, rakastanut häntä.

„Kuta vuotin kuun ikäni,
Kuta puolen polveani
Ikuiseksi ystäväksi,
Polviseksi puolisoiksi,
Se osasi onkeheni,
Vierähti venoseheni,
Minä en tuntenut piteä,
En kotihin korjaella,
Laskin jälle lainehisin,
Alle aaltojen syvien!“⁷⁵

Niin, hän ei osannut ystävätensä pitää, sillä hän ei itse osannut rakastaa. Hän ei ollut ennen ymmärtänyt sitä rakkauden syvyyttä, joka nyt kuoleman kautta hänelle selvisi. Lapsi sen hänelle opetti. Hän, vanha ja viisas, ei ollut ymmärtänyt uuden rakkauden salaisuutta, sen rakkauden, joka liitti kaksi vapaata, itsenäistä ihmissielua toisiinsa. Niin kauas hänen tietäjäkatseensa ei ollut tulevaisuuteen tunkenut. Mutta kun se rakkaus itse tuli, se otti asuntonsa nuoren naisen sydämeen, lapsen puhtaaseen mieleen ja opetti sille sen, mikä viisailta oli salattu. Ja nyt lapsi vapaaehtoisesti kuolemalla oli viisaankin tietämättömyydestä pelastanut! Oi sinä kohtalon kumma kulku, sinä luojan pohjaton viisaus!

⁷⁵ Viimeksi ja edellä toistetut sanat ovat otetut „Vellamon neidin onginnasta“, mutta kuuluvat sisältönsä puolesta Aino-episodiin.

MARJATTA.

Kalevalassa on runo, joka vielä selvemmin kuin Aino-legenda viittaa tulevaa aikaa kohti, runo, jota pidetäänkin kristillisellä ajalla syntyneenä ja kristillisen mielikuvituksen luomana. Tämä on Kalevalan viimeinen eli 50:s runo, joka kertoo Marjasta ja hänen pojastaan. Koska Marjatta-episodikin liittyy loppukohtauksena Väinämöisen elämänhistoriaan, kuvaten Väinämöisen poistumista uuden ajan tieltä, ja siis välittömästi jatkaa Aino-tarua Väinämöisen kannalta, luomme tässä silmäyksen siihenkin.

Aino on syntynyt atlantilaiseen perheeseen ja atlantilaisiin oloihin, mutta hänen sielunsa kuuluu jo arjalaiseen aikaan ja arjalaiseen rotuun. Hän on jo ajatteleva yksilö. Mutta kuinka hienoa ja hentoa kaikki uusi vielä on hänessä! Hänen personallinen olemuksensa on sangen lujilla siteillä kiinni perheessä: liikuttava on hänen rakkautensa äitiin, isään, veljeen, sisareen ja kotiin yleensä. Kuin lintu häkissä elää siinä personallisessa olemuksessa hänen vastasyntynyt arjalainen yksilöllisyytensä. Suurimpaan tietoisuuteensa se herää vasta silloin, kun sitä syvimmin loukataan. Kun hänet ihmisenä myydään, silloin hänen siveellinen tarmonsensa nousee ja hän ymmärtää onnettoman asemansa. Mutta mihinkään positiivisuuteen hänen herämyksensä ei häntä vie, ainoastaan passiiviseen vastarintaan. Ylimmilleen nousee ristiriita, kun hän näkee, ettei vanha Väinämöinenkään häntä ymmärrä. Ja kun hän samalla oivaltaa oman sielunsa salaisuuden — rakkautensa Väinämöiseen, — käy hänen kohtalonsa traagilliseksi. »Parempi olisi, etten olisi syntynyt ollenkaan». Sielunsa kaiken voiman hän nyt kohdistaa siihen, ettei kukaan saisi aavistaa, mitä hän poloinen on tuntenut ja ajatellut. Koska kukaan ei itsestään häntä ymmärrä, ei kukaan häntä ymmärtää saakaan . . . Tämä fiksi idea vie hänet lopulta — hänen itsensä huomaamattaan — itsemurhaan: ei kukaan minua tuntenut, ei kukaan minua sure . . . Aino on tavallaan neitseellisyiden apoteoosi, neitseellisyiden ja hedelmättömyyden.

Toista on Marjatan. Marjatta on kyllä kuin Aino jälleensyntyneenä. Pyrkimys itsenäisyyteen ja personalliseen itsesäilytykseen, joka Ainossa on haparoiva ja epämääräinen, se pyrkimys saavuttaa Marjattassa täyden itsetietoisuuden. Mutta Marjatan kohtalo on toinen. Se vie hänet hedelmättömästä neitseellisyydestä hedelmälliseen äidillisyyteen, vaan minkä kärsimyksen ja tuskan läpi!

Marjatta korea kuopus
Se kauan kotona kasvoi
Korkean ison kotona,
Emon tuttavien tuvilla . . .

Näin runo alkaa, ja pian se miltei pilkkallisen tarkasti kertoo, kuinka neitseellisen ylpeä ja puhtaudestaan itsetietoinen Marjatta oli:

Marjatta korea kuopus,
Tuo on piika pikkurainen
Piti viikoista pyhyttä,
Ajan kaiken kainoutta;
Syöpi kaunista kaloa,
Petäjätä pehmeätä,
Ei syönyt kanan munia,
Kukerikun riehkatuita,
Eikä lampahan lihoa,
Ku oli ollut oinahilla.

Kun äiti käski lypsämään, vastasi tämä hienohelma:

„Ei neiti minun näköinen
Koske sen lehmän nisähän,
Jok' on häilynyt härillä,
Kun ei hiehoista herune,
Vasikkaisista valune.“

Kun veikko käski siskoaan istumaan tammalla valjastettuun rekeen, vastasi tämä ylpeä kaunotar:

„En istu hevон rekehen,
Joka lie orilla ollut,
Kun ei varsaset vetäne,
Kuletelle kuutiaisel!“

Loppu oli, että »Marjatta korea kuopus, aina piikoina elävä» läksi lampaita paimentamaan. Jos nyt runo olisi todenteolla tahtonut tehdä pilkkaa tytön neitseellisyydestä, olisi se antanut tapahtumain toisella tavalla kehittyä. Sen sijaan se tositapahtumain valossa painostaa, kuinka viattoman puhdas Marjatan mielikuvitus todella oli. Runo lausuu ensin pienen arvostelun:

Marjatta korea kuopus
Viikon viipyi paimenessa;
Paha on olla paimenessa;
Tyttölapsen liiatenki:
Mato heinässä matavi,
Sisiliskot siuottavi.

Ja sitten runo lähtee kertomaan legendana Marjatan ihmepuolukasta, marjasta, jonka hän söi ja josta hän tuli raskaaksi. Ja me ymmärrämme, että Marjatta oli kesäisenä päivänä vaipunut mättäällä syvään uneen ja nähnyt kauniin näön, jossa »marjanen mäeltä, puolukkainen kankahalta» kirkui hänelle: »tule, neiti, minua poimimaan!»

Marjatta korea kuopus
Meni matkoa vähäisen,
Meni marjan katsantahan,
Punapuolan poimintahan
Hyppysillähän hyvillä,
Kätösillä kaunihilla,
Keksi marjasen mäeltä,
Punapuolan kankahalta;
On marja näkemiänsä,
Puola ilmoim luomiansa,
Ylähätkö maasta syöä,
Alahahko puuhun nousta.
Tempoi kartun kankahalta,
Jolla marjan maahan sorti;
Niinpä marja maasta nousi

Kaunoisille kautoloille,
Kaunoisilta kautoilta,
Puhtahille polviloille,
Puhtahilta polviloilta
Heleville helmasille.
Nousi siitä vyö-rivoille,
Vyö-rivoilta rinnoillensa,
Rinnoiltansa leuoillensa,
Leuoiltansa huulillensa,
Siitä suuhun suikahutti,
Keikahutti kielellänsä,
Kieleltänsä keruksisihin,
Siitä vatsahan valahti.

Semmoinen oli Marjatan uni. Mutta unella oli ilmeinen seurauksensa:

Marjatta korea kuopus,
Tuosta tyytyi, tuosta täytyi,
Tuosta paksuksi panihe,
Lihavaksi liittelihe.

Se oli hänen neitseellisyyden katkera loppu. Pian äiti alkoi arvata asian oikean laidan, vaan salasi ajatuksensa. Mutta kun Marjatalle vaivan päivä oli käsissä ja hän pyysi äitiään saunaa lämmittämään, vastasi oma emo sydämettä:

„Voi sinua Hien huora!
Kenen oot makaelema,
Ootko miehen naimattoman,
Eli nainehen urohon?“

Vaivan päivä muuttui siis Marjatalle samalla koston ja tilinteon päiväksi: kaikki se mieletön ylpeys, jolla hän kotiväkeään oli vaivannut, se kääntyi nyt häntä itseään vastaan kylmänä, tuomitsevana, armottomana nöyryytyksenä. Mitä häntä auttoi, että hän koetti emolleen selittää, millä tavalla hän omassa uskossaan oli raskaaksi tullut. Isäkin kutsui häntä portoksi ja käski hänen mennä karhun louhikammioihin poikimaan . . .

Niin hän menikin kotoa pois, mutta huudahti mennessään, ylpeänä vielä epätoivossaankin:

„En mä portto ollekana,
Tulen lautta lienekänä,
Olen miehen suuren saava,
Jalon synnyn synnyttävä,
Joll' on valta vallallenki,
Väki Väinämöisellenki.“

Marjatta poloinen! Äidin pyhät tunteet olivat hänessä jo heränneet. Nyt runo heittää viimeisenkin ivahymyn ja kertoo suurimmalla säälillä ja myötätunnolla Marjatan kovasta kohtalosta.

Ihmisiltä hän ei apua saanut. Kaikki hänet luotaan ajoivat. Yksin ja hyljättynä hän pakeni metsään,

»huonehesen hongikkohon, tallihin Tapiomäelle», ja rukoili Jumalaa avukseen:

„Tule luoja turvakseni,
Avukseni armollinen
Näissä töissä työlähissä,
Ajoissa ani kovissa! . . .“

Ja siellä hän synnytti poikansa »heinille hevoisen luoksi, sorajouhen soimen päähän».

Pesi pienen poikuensa,
Kääri kääreliinahansa;
Otti pojan polvillensa,
Laittoi lapsen helmahansa.

Ah, kuinka hän pienokaistansa rakasti, surun ja murheen lasta. Unohdettu oli neitseellisyyden ylpeys, äidin puhtaaksi nöyryydeksi se oli muuttunut:

Piiletteli poiuttansa,
Kasvatteli kaunoistansa,
Kullaista omenuttansa,
Hopeista sauvoansa,
Sylissänsä syöttelevi,
Käsissänsä kääntelevi.

Ja kun poika kerran katosi suolle, mikä tuska, mikä epätoivo! Ken on äidinrakkautta mittaillut, ken sen tuskan kuiluja peilannut? Ja ken sen ilolle on viivoja vetänyt? Lapsi löytyi ja tuotiin suolta kotiin, ja enää oli vain yksi huoli:

Siitä meiän Marjatalle
Kasvoi poika kaunokainen;
En tieä nimeä tuolle,
Millä mainita nimellä,
Emo kutsui kukkaseksi,
Vieras vennon joutioksi.

Lapsi oli siis ristittävä. Ja nyt astuu Väinämöinen näyttämölle.

MARJATAN POIKAJA VÄINÄMÖINEN.

Allegorisesti käsitettynä Marjatta-legendan sängen sattuvasti kuvaa uuden rodun syntyä; siihen viittaavat legendan päämomentit: itsetietoisesti kauvan säilytetty neitseellisyys, ylikuonnollinen raskaudentila, hyljätty, maailmasta eristetty asema ja kovat kärsimykset. Sillä kun luonto uutta juurirotua ryhtyy luomaan, elähyttää se ensin monen vanhaan rotuun kuuluvan yksilön sieluelämää uusilla haaveilla ja kaipauksilla, niin että nämä yksilöt tavoissaan ja käsityksissään poikkeavat toisista. Sitten se lähettää jumallallisia sanansaattajiaan ja auttajiaan, jotka saattavat noita maaperältään hedelmällisiä sieluja raskaiksi uuden ihmistyyppin ihanteella, ja vihdoin se johdattaa heidät erilleen muusta ihmiskunnasta, että he yhdessä vaivoja ja vastuksia voittaen, suuria kärsimyksiä kärsien, mutta jumalallista apua saaden panisivat alulle uuden ihmisrodun. Tätä Marjatta-legendan allegorista merkitystä tukee sen viimeinenkin momentti: pienen lapsen kohtaus Väinämöisen kanssa. Väinämöinen edustaen vanhan rodun magiaa eli kasvatustapaa jättää hyvästit uudelle vastasyntyneelle rodulle ja sen uudelle magialle ja poistuu maailmasta, samalla luvaten palata niin pian kuin häntä taas tarvitaan, — sillä onhan hän vanha ja kokenut ja edeltäjänä uuden rodun isä. Eikä tätä allegorista merkitystä poista tai vähennä se, että runo on muodollisesti syntynyt vasta kristityllä ajalla.

Sama vertauskuvallinen henki pysyy koko ajan takana ja on mielessä pidettävä, vaikka otammekin viimeisen kohtauksen Väinämöisen persoonallisen elämänhistorian jatkoksi ja loppuluvuksi. Olihan Väinämöinen murrosajan tietäjä ja maagikko ja olihan hän jo Ainoa kohdatessaan oppinut näkemään, että vanha maagillinen kasvatustapa ei enää sopinut uuden ajan ihmisille; mutta vielä hän piti Ainoa poikkeusolentona eikä tavannut uuden rodun ihmisiä, ennenkuin kohtalo vei hänet yhteyteen Marjatan kanssa . . .

Ennenkuin Marjatan pojalle voitiin nimi antaa, selitti ristijäksi pyydetty ukko,⁷⁶ että lasta oli tutkittava:

„En mä risti riivattua,
Katalata kastakana,
Kun ei ensin tutkittane,
Tutkittane, tuomittane.“

Millä tavalla tutkittava? Tutkittava, oliko lapsi todella jumalsyntyinen ja kestäisikö se kohtalon koulussa? Ja kuka muu siihen toimeen olisi pystynyt kuin vanha Väinämöinen?

Kenpä tuohon tutkiaksi,
Tutkiaksi, tuomariksi?
Vaka vanha Väinämöinen,
Tietäjä iän-ikuinen,
Sepä tuohon tutkiaksi,
Tutkiaksi, tuomariksi.

⁷⁶ Allegoriassa tämä ukko „Virokannas“ on uuden rodun *Manu* eli henkinen tyyppi ja johtaja. Nimi Virokannas tarkoittaa siis samaa kuin indialainen *Vaivasvata* (Manu Vaivasvata); merkittävä kyllä on olemassa sanskritinkielinen sana, joka muistuttaa Virokannasta ja merkitsee etymologisesti samaa kuin Vaivasvata, vaikka se mytologiassa onkin erään daimonin nimi. Vaivasvata näet merkitsee „auringosta tuleva“ ja samaa merkitsee *vairootshana*, joka johtuu sanasta *virootsha*, aurinko.

Syviin mietteisiin vaipuneena saapui paikalle vanha viisas tietäjä. Hän saapui tuomiota lausumaan uuden ajan lapsesta, mutta hänen askeleensa olivat raskaat ja hitaat, sillä hän itse lähestyi kuin uhrilehtoa, jossa kallein aarre on uhrattava, tai kuin tuomaria, jonka suusta saa kuulla tuomion itsensä yli. Ja hänen ajatuksensa laskeutuivat taivaasta totisina ja tutkivina ja hipaisivat suurilla siivillään maan mättäitä hänen kulkiessaan.

»Oletko kestävä, sinä Marjatan poika, jonka isää äitisi ei tunne? Oletko kestävä isäsi katsetta? Voitko välttää hänen silmänsä lumon? Osaatko hallita hänen sanainsa mahdin? Oletko todella Ainon ja Marjatan jälkeläinen, uusi ihminen maan päälle syntyneenä, tietoinen tehtävästäsi, vanhasta vapaa, — vai vieläkö sorrut sinäkin? Horjutko, sorrutko ja vedätkö isäsi mukaasi kadotukseen? Ovatko isäsi ponnistukset turhia olleet? Onko kuolema kaiken loppu? Vai voitatko sinä, jumalallinen sankari? Onko uusi päivä todella valjennut? Kirkastatko isäsi työn? Annatko hänen viisautensa ajan tullen palata sinua onnellistuttamaan?»

Ja Väinämöinen kysyi Marjatalta: »miten on poika syntynyt, mistä siinnyt ja mistä saatu?» Ja Marjatta kertoi.

Silloin Väinämöinen vakavana ja synkkänä, mutta ääni salaisesti murheen murtamana, langetti tuomionsa:

„Kun lie poika suolta saatu,
Maalta marjasta siennyt,
Poika maahan pantakohon,
Marjamättähän sivulle,
Tahi suolle vietäköhön,
Puulla päähän lyötäköhön!“

Tutkivan ankarana ja voimakkaan loihtivana lepäsi lapsessa vanhan tietäjän katse.
Syntyi syvä hiljaisuus, odotuksen, tuskan, toivottomuuden hiljaisuus.
Silloin lapsi avasi suunsa, poika puolikuinen loihe puhumaan:

„Ohoh sinua ukko utra,
Ukko utra, unteloinen,
Kun olet tuhmin tuominnunna,
Väärin laskenna lakia!“

Jopa kirkastui tietäjän katse ja sameni taas, mutta kyyneltyneenä. Ja ankaruus siitä katosi.
Poika jatkoi uhmaillen:

„Eipä syistä suuremmista,
Töistä tuhmemmistakana
Itseäsi suolle viety,
Eikä puulla päähän lyöty . . .“

Kirkkaammaksi vielä kirkastui Väinämöisen katse ja ilo ylimaallinen siitä välähti, — ja yhä poika Marjatan puhui:

„Kun sa miesnä nuorempana
Lainasit emosi lapsen

Oman pääsi päästimeksi
Itsesi lunastimeksi . . .“

Jo katosi loitsun voima viisaan katseesta ja hymy silmistä helotti, kun hänen mieleensä muistui Ilmarisen ensimmäinen Pohjolanmatka.

Mutta poika jatkoi säälimättömästi:

„Ei sinua silloinkana,
Eip' on vielä suolle viety,
Kun sa miesnä nuorempana
Menettelit neiet nuoret
Alle aaltojen syvien,
Päälle mustien mutien.“

Silloin Väinämöisen katseesta hävisi viimeinen epäily, viimeinen epävarmuus. Kyynel vieräsi hänen ryppyiselle poskelleen ja taakka putosi hänen hartioiltaan maahan. »Sinä olet voittanut, poikani», hänen sydämensä riemusta kuiskasi, »ja minä olen vapaa, vapaa huolettomana lähtemään, vapaa iloisena palaamaan. Luojalle kiitos ja kunnia.»

Ja ukko Virokannas
. . . risti ripsahutti,
Kasti lapsen kapsahutti
Karjalan kuninkahaksi,
Kaiken vallan vartiaksi.

Väinämöinen, rauha ja riemu rinnassaan, kääntyi vakavana ympäri ja astui pois. Näytti toisista kuin hän olisi suuttunut ja hävennyt. Mutta hän meni rannalle ja lauloi itsellensä viimeisen kerran vaskisen veneen. Sen perään hän istui ja laski selvälle selälle. Ja purjehtiessaan veneessään »yläisihin maa-emihin, alaisihin taivosihin» hän lausui seuraavan loitsun:

„Annapas ajan kulua,
Päivän mennä toisen tulla,
Taas minua tarvitahan,
Katsotahan, kaivatahan
Uuen sammon saattajaksi,
Uuen soiton suoriaksi,
Uuen kuun kulettajaksi,
Uuen päivän päästäjäksi,
Kun ei kuuta, aurinkoa,
Eikä ilmaista iloa.“⁷⁷

⁷⁷ Marjatan poika ei kansanlauluissa ole Kristus, vaan Kullervo. Kullervo-tarina kertoo arjalaisen rodun vaiheista ja sieluelämästä, vaikka emme tässä teoksessa siihen kajoa.

V.

VÄINÄMÖISEN PALUU.

KANSALLIS-OKKULTINEN AVAIN.

VÄINÄMÖISEN PALUU.

41.

VÄINÄMÖINEN JA SUOMEN KANSA.

Väinämöinen on Kalevalan sankareista ensimmäinen ja ylin ja lähinnä runolaulajien sydäntä. Kaikki häntä rakastavat ja ihailevat, kaikki tuntevat, että hänessä on tuotu ilmi syvintä, mitä Suomen kansan hengessä liikkuu. Hänessä on ikäänkuin personoituna heimomme rakkaus tietoon ja viisauteen, lauluun ja runouteen, sen usko sanojen ja sävelten voimaan. Väinämöisen lannistumaton lujuus, horjumattomuus päätöksissä, voittamaton maltillisuus ja tyyneys merkitsee jokaisen suomalaisen silmissä ihanteellista luonnetta.

Eipä ihmekään, sillä Väinämöisen persoonallisuudessa pilee salaisuus, joka erikoisella tavalla tekee hänet koko kansamme isäksi ja perikuvaksi. Tähän saakka käyttämämme avaimet ovat joko yleistyneet hänen persoonallisuuttaan tai tuoneet sen inhimillisenä olentona näköpiiriimme, toisin sanoen ovat tehneet hänestä joko jumalan tai ihmisen, mutta ei ensi kädessä suomalaista. Se avain, jota nyt vielä aiomme käyttää, jättää Väinämöisen puolitiehen taivaan ja maan välille, mutta tekee hänet niin täysiveriseksi suomalaiseksi, että jokainen Suomen kansan lapsi voi tuntea riippuvaisuutensa hänestä.

Tämä avain on okkultis-kansallinen. Se merkitsee ensinnäkin, että Väinämöisessä on kuvattu Suomen kansan henki ja sielu, meidän n. k. kansallishenkemme. Hänessä on personoituna, kuten sanoimme äsken, kansamme syvin pyrkimys, syvin usko ja syvin rakkaus. Mutta se merkitsee muutakin. Se merkitsee, että Väinämöinen »pakanallisen» jumalolentona ei ole kuollut vaan elää, että hän edustaen Suomen kansallishenkeä ei ole vain runollinen kuvitelma, vaan elävä persoonallinen todellisuus.

Kuinka se on ymmärrettävissä? Koska tässä koskettelemme muuatta näkymättömän maailman salaisuutta, täytyy meidän vähän selittää asiaa.

Kansojen erilaisuus, sekä ulkonainen että sisäinen, riippuu niiden kielestä, maasta, luonnollisista elinehdoista, ilmastosta y. m. tunnetuista seikoista. Jokainen kansa muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden, joka näkymättömässä maailmassa ottaa sen yli kaareutuvan henkisen ilmakehän eli *auran* muodon. Kansan aurassa näkyvät sille ominaiset sielulliset tunnusmerkit: sen luonteenlaatu, sen ajatustavat, sen tunnekyvyt, sen henkiset pyrkimykset, sen taiteelliset taipumukset, sen vallitsevat mielipiteet j. n. e., jotka yhdessä muodostavat kansan niin sanoaksemme persoonallisen sielun.

Mutta tämän kollektiivisen kansansielun takana piilee henkinen salaisuus. Niinkuin ihmisellä on korkeampi minänsä, jonka hetkellinen ilmennys hänen persoonallisuutensa on, niin on kansan kollektiivisen kokonaisuuden henkisesti koossapitävänä voimana yksilöllinen älyolento, jota voimme kutsua kansallishaltiaksi. Tämä on itsenäinen henkiolento, joka ei kuulu meidän inhimilliseen kehitysjärjestelmäämme, vaan toiseen, n. k. enkeli- eli sanskritinkielisellä nimellä *deeva*-kehitykseen. Hän on verrattain korkea olento omassa järjestelmässään ja on saanut — ehkä omaa kehitystään varten —

elämäntehtäväkseen huolehtia kansakunnan kohtaloista ja johtaa sen henkistä kasvua. Valitsemansa kansa on hänen sydämelleen ylen kallis ja sen luonteessa on jotakin, joka vastaa hänen omaa olemustaan, sillä hänen antautumisensa kansan johtajaksi ja samalla palvelijaksi on sekä vaikea että vastuunalainen teko. Kansan aurasta tulee ikäänkuin hänen ulkonaisin ruumiinsa eli asuntonsa, ja hän ottaa kansan sieluelämän omakseen. Siten syntyy yhtämittainen vuorovaikutus kansan persoonallisen sieluelämän ja suojelusenkelin oman tajunnan välillä. Enkeli koettaa kasvattaa kansan sielua ja vuodattaa sen auraan omia yleviä inspiratsionejaan ja tuntemuksiaan. Välittömästi hän ei voi ruumistuneeseen kansaan vaikuttaa, ainoastaan semmoisten yksilöiden kautta, jotka isänmaanrakkauden täyttämänä kuulevat hänen äänensä ja sitten taiteen, kirjallisuuden tai sankaritekojen välityksellä tuovat ilmi hänen sanojaan ja tahtoaan. Suojelusenkeli ei tietenkään ole yksin, vaan mahtavan auttajajoukon, alempiasteisten enkelein ja haltiain ympäröimä, mutta kaiken isänmaanrakkauden syvin henkinen juuri on siinä, että isänmaan ja kansan takana on tämä suuri, rakastava ja jumalallinen olento, joka sekä herättää rakkautta yksilöissä että vastaa siihen. Onko ihme, että jotkut kansat ovat häntä ainoana jumalanaan palvelleet?⁷⁸

Kun nyt Väinämöinen edustaa Suomen kansallishenkeä, merkitsee tämä, paitsi että Väinämöisessä on personoitu Suomen kansan sieluelämä, myös, että Väinämöinen, runojen ja vanhan uskon ja Kalevalan Väinämöinen, on se suojelusenkeli, joka Suomen kansalle on annettu.

Milloin Väinämöinen tässä merkityksessä Suomen kansan kohtaloon liitti omansa, emme osaa tarkalleen sanoa. Se tapahtui historiantakaisina, kalevalaisina aikoina, silloin kun kukoisti esi-isäimme kulttuuri. Mieleemme tekisi nähdä Kalevalan runojen kertomuksissa Väinämöisen elämänvaiheista viittauksia suojelusenkelimmekin kohtalonvaiheista. Kaukaisia aikoja sitten oli Suomen heimo suuri ja mahtava. Siihen kuuluivat, paitsi nykyisten suomalaisten esi-isät, niinkään lappalaisten y. m. suomensukuisten heimojen esivanhemmat. Suuri osa Eurooppaa oli sen hallussa ja se hallitsi viisauden voimalla enemmän kuin väkivallan. Sen sivistys oli enemmän henkistä kuin aineellista laatua. Se oli maata viljelevä, metsästystä, kalastusta y. m. elinkeinoja harjottava ja kauppaa käyvä kansa, mutta samalla herkkätuntoinen, uskonnollinen ja soitannollinen eikä elämä olisi sille minkään arvoinen ollut ilman laulua ja runoutta, ilman syvempää luonnontietoa ja tietäjän taitoa. Sen tietäjät olivat vihityt korkeaan mysterioviisauteen ja kuuluisat mahtavasta loitsutaidostaan. Se oli Kalevalan kulttuuria, se oli Väinämöisen aikoja.

Sitten tapahtui muutoksia ja mullistuksia. Historian näyttämölle astui toisia kansoja.⁷⁹ Väinämöinen vetäytyi syrjään, hänen valtakuntansa hajosi. Mutta hänen kansansa alkoi ryhmittäin ja pitkien aikojen kuluessa siirtyä Pohjolaan Suomenniemelle: sinne tulivat hämäläiset, karjalaiset, kainulaiset, pirkkalaiset, permalaiset ja miksi heitä nimitettäne. Ja heidän muistissaan säilyivät vanhat ajat; pitkinä talvipuhteina he niistä laulelivat ja runoilivat. Ja kumma kyllä he vahvasti uskoivat, että vanhat ajat joskus palaavat. Perintätietona kulki muisto Väinämöisen lupauksesta kerran vielä palata takaisin. Myöhemmin, kun Suomeen oli tullut kristinusko ja kansa oppi hylkäämään vanhoja jumaliaan, yhdistettiin runoissa Väinämöisen poistuminen kristinuskon maahantuloon, mutta ennustusta ei unohdettu. Meidän päivämme saakka se kaikui kansan huulilta vanhan Väinämöisen, iänikuisen tietäjän jäähyvästisanoina:

„Annapas ajan kulua,
Päivän mennä, toisen tulla,

⁷⁸ Deevan suhdetta kansaan j. n. e. olen hieman laveammin kuvaillut kirjasessa „Suomen kansallishaltia“, Helsinki 1913, Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike.

⁷⁹ Tämän käsityksen mukaan ovat esim. germaanit myöhemmin Eurooppaan tulleita kuin suomalaiset esi-isämme, ja germanilaisten vanha Edda-uskonto, jossa on paljon yhtäläisyyksiä kalevalaisen kanssa, on yhtä hyvällä syyllä lainannut piirteitä suomalaisten elämäntavasta kuin päinvastoin. Vrt. mitä Yrjö Koskinen sanoo: „Kun nyt yleensä Euroopan kielissä tavataan Suomen-sukuisia aineita, joiden syntyä ei käy tyydyttäväisesti selittävä historiallisten aikakausien oloista ja suhteista, on tämä seikka mielestäni vahvimpiä todistuksia siihen, että se väestö, joka jo ennen historian alkua riutui Euroopan alalta, oli Suomen-sukua.» Tiedot Suomen-suvun muinaisuudesta, siv. 25, 26.

Taas minua tarvitahan,
Katsotahan, kaivatahan
Uuen sammon saattajaksi,
Uuen soiton suoriaksi,
Uuen kuun kulettajaksi,
Uuen päivän päästäjäksi,
Kun ei kuuta, aurinkoa,
Eikä ilmaista iloa.“

Kuinka nyt tulee ymmärtää tätä Väinämöisen lupausta? Onko sillä tosi tarkoitus? Onko siinä totuus takana? Onko se todellista traditsionia vai onko runonlaulajain mielikuvituksen lisäämä?

Sanoimme jo, ettei se ole pakanalliskristillisen ajan murroskaudelta, vaan paljon vanhemmalta ajalta; se on Kullervo-kauden alussa annettu,⁸⁰ ja meidän vakaumuksemme mukaan se on todellinen lupaus, jonka kansallishaltiamme Väinämöinen silloin antoi jonkun inspiroimansa inhimillisen Väinämöisen välityksellä.

Niin ollen saatamme kysyä: jos ei kansallishaltiamme silloin vetäytynyt kokonaan ja ainiaaksi pois, mitä takeita meillä on hänen palaamisestaan ja koska se tulee tapahtumaan?

Tähän vastaamme: se ei tule tapahtumaan aivan samalla tavalla kuin ennen. Kun Väinämöinen viimein johti Suomen heimoja, oli hän tavallaan joukkosielun kannalla: hänen kansansa eli valtakuntansa oli kokoonpantu erilaisista aineksista eli paremmin sanoen erilaisista ainesmahdollisuuksista. Sen perästä on Europan näyttämö muuttunut. Palatessaan täytyy Väinämöisen valita joku erikoinen suomensukuinen heimo. Hänellä täytyy olla valiokansa, »valittu kansa». Mistä hän sen saa ja koskahan Väinämöinen palaa?

Väinämöinen on jo palannut ja kansan hän on jo valinnut. Kansa on Suomen kansa ja Väinämöisen paluu tapahtui siihen aikaan, jolloin keskiajan loputtua uudenajan aamu koitti Europassa yleensä. Voimme Kalevalan sanoista seurata tätä kansallishaltiamme ja suojelusenkelimme asteettaista historiallista kansallisauraamme yhtymistä.

»Taas minua tarvitahan», kun uusi aika koittaa ja Europan kansat kulkevat kohti vapaampaa ja sivistyksellisempää tulevaisuutta. Tämä tapahtui kuten sanottu keskiajan lopussa, ja Väinämöisen vaikutus Suomessa näkyi m.m. Mikael Agricolan työssä.

»Katsotahan, kaivatahan», kun kansa itse rupeaa heräämään ja tuntemaan itsensä omaksi erikoiseksi kansaksi, samalla toivoen vapaampia ulkonaisia olosuhteita ja elämänehtoja. Tämän pyrkimyksen ensimmäiset oireet alkoivat näkyä noin pari sataa vuotta sitten, ja sen seurauksena sisäisesti katsoen — osaksi ulkonaisestikin — oli suuri muutos Suomen kansan historiassa: irtautuminen Ruotsin vallasta ja liittyminen Venäjän valtakuntaan.

»Uuen sammon saattajaksi», kun Suomen kansa oli henkisesti siksi valmistunut, että se saattoi ottaa vastaan muistot menneestä suomalaisesta kulttuurista. Tämä tapahtui viime vuosisadalla, ennen kaikkea Elias Lönnrotin, mutta myös Snellmanin ja toisten suurmiestemme työn kautta. Elias Lönnrot oli valittu Väinämöisen työaseeksi ja hänen Kalevalansa ynnä kaikki muut runot, loitsut, sananlaskut j. n. e., joita on kerälty ja yhä keräilläään, muodostavat sen uuden Sammon,⁸¹ jonka Väinämöinen on meille saattanut.

»Uuen soiton suoriaksi», kun uuden Sammon (Kalevalan) saatuaamme ja vanhojen muistojen herättyä

⁸⁰ Tässä kirjassa emme puhu Kullervosta.

⁸¹ Vrt. Sammon merkitystä luvussa 37: „Aikojen vaihteessa“.

kansan sielussa voimme alkaa itsenäistä kulttuurityötä tieteen, taiteen, uskonnon, filosofian y. m. aloilla. Tämä aika alkoi viime vuosisadalla Kalevalan ilmestyttyä, ja sen perästä on Suomen kansa todella luonut omintakeista useilla sivistysaloilla. Suurissa sivistysmaissa puhutaan jo yleisesti suomalaisesta soittotaiteesta, suomalaisesta kirjallisuudesta, suomalaisesta rakennustaiteesta y. m. suomalaisista ennätyksistä. Väinämöinen ei ole pettänyt; hänen sanansa ovat kirjaimellisesti käyneet toteen.

»Uuen kuun kulettajaksi, uuen päivän päästäjäksi, kun ei kuuta, aurinkoa, eikä ilmaista iloa» — kun kovia kokenut kansamme yhdessä muun maailman kanssa kärsii ahdistusta ja tuskaa. Nykyään Eurooppa todella kärsii hirveitä synnytystuskia, ja yleensä uskotaankin, että uusi, parempi aika koittaa kansoille, kun ovat nykyisen kiirastulen läpi kulkeneet. Väinämöisen lupaus tässä suhteessa ei siis vielä ole toteutunut, mutta luotamme siihen, ettei hän tässä ole väärin nähnyt. Nousee Suomellekin vielä päivä, joka on kansojen veljespäivä, jolloin jokainen kansa esteettä saa toteuttaa pyhintänsä ja sisintänsä ja jolloin meidän Suomen kansammekin saa tilaisuuden ja ymmärtää velvollisuudekseen noudattaa oman haltiansa ääntä ja luoda omintakeinen, aitosuomalainen sivistys ei ainoastaan muutamilla, vaan kaikilla elämän aloilla.⁸²

Nyt ei lukijan pidä huudahtaa: »vanha pakanallinen Väinämöinenkö se on meidän suojelusenkelimme; hänkö muka on takaisin tullut, hänkö siis Kristuksen sijaan astuisi!» Ken niin huudahtaa, hän ei ole meitä ymmärtänyt. Väinämöinen ei ole »pakanallinen» eikä »kristillinen» enemmän kuin Kristuskaan. Väinämöinen meidän kansallishaltiana on elävä salainen todellisuus, ja jos Kristuksella tarkotamme esim. Logosta, on Väinämöinen tietysti hänen palvelijansa. Jos Kristuksella taas tarkotamme sitä suurta vihittyä tietäjää, joka Jeesuksen personassa vaelsi maan päällä pari tuhatta vuotta sitten, on hän — Kristus — aivan toisenlainen olento kuin Väinämöinen kansallishaltiana, joka ei kuulu ihmiskuntaamme laisinkaan, eikä hänen työnsä millään tavalla ole ristiriidassa Suomen kansan omintakeisessa kehityksessä ilmenevän Väinämöisvaikutuksen kanssa. Elämän todellisuudessa, kansojen ja yksilöiden kehityksessä, ei kysytä toista tai toista »uskoa». Siinä kaikki uskonnot ja elämänkatsomukset ovat sisaruksia, oksia ja lehtiä saman elämän viisauden puusta; siinä kysytään ainoastaan, minkälainen kukin yksilö ja kansa on ja mitä kukin tekee.

Mutta välttämätöntä on, jos kansa tahtoo luoda sivistyksen, henkeväen, onnellistuttavan, pysyväisen, että kansa sisimmässään ylläpitää yhteyttä viisauden salaisen maailman kanssa. Niinkauan kuin muinaisajan kansat mysterioittensa kautta todella olivat tekemisissä salaisen veljeskunnan ja viisauden pyhän Sampo-tempelin kanssa, niinkauan heidän sivistyksensä kukoisti ja kantoi hedelmää. Mutta kun yhteys katkesi, joutuivat kansat kulkemaan omia harhateitään ja heidän kulttuurinsa rappeutui. Kristillisellä ajalla on kirkko astunut muinaisten mysterioitten sijalle, osaksi kirkko, osaksi yliopisto. Alussa kirkko ylläpiti sisäistä yhteyttä Jeesuksen ja yleensä salaisen maailman kanssa, mutta vuosisatojen vierieissä yhteys on tullut yhä höllemmäksi, joten tänä päivänä luultavasti vain harvat yksilöt kristikunnassa ovat Jeesuksen omia personallisia opetuslapsia⁸³ ja tuskinpa nekään kirkonpiirin sisäpuolella. Välttämätöntä on sentähden, että joko kirkossa tai sen ulkopuolella herätetään mysteriot kuolleista ja saatetaan entiselleen alkuperäinen yhteys Jeesuksen ja salaisen veljeskunnan kanssa, jos tahdotaan ja toivotaan, että nykyinen kristillinen kulttuuri jatkuisi, kehittyisi ja henkevoityisi.

Eikä tämä mysterioiden renässansi saata tapahtua muulla tavalla kuin siten, että kukin kansa ensin löytää oman korkeamman itsensä. Viime vuosisata valmisti kristikuntaa tähän, sen me suomalaiset tiedämme omasta historiastamme. Korkeamman itsensä löytäminen merkitsee kansalle, jolla on menneisyyttä takanaan, että se unhotuksen yöstä nostaa päivänvaloon kaikki mitä sen muinaisessa entisyydessä oli henkevää, jaloa ja kaunista. Eikä tähän riitä paljas muodollinen muisteleminen, vaan muinainen henki on uudestaan ja kirkastettuna herätettävä eloon kansan tajunnassa. Sentähden Väinämöisen takaisintuloa Suomen kansan luo on merkinnyt vanhojen muistojen elvyttäminen, uuden sammon takominen j. n. e. Muodollinen työ on osaksi jo tehty. Suomen kansan tehtävänä on nyt

⁸² Vrt. mitä on sanottu kirjassa „Suomen kansallishaltia“.

⁸³ Tästä asiasta tarkemmin kirjassani „Jeesuksen salakoulu“.

muinaisen Väinämöishengen ja viisauden uudestaan elvyttäminen ja sulattaminen nykyisen kristinuskon kasvattamaan ja valistamaan tajuntaan. Ja kahdeskymmenes vuosisata on näkevä, missä määrin Suomen kansa — samoinkuin muut kansat — onnistuu tässä suurenmoisessa työssään. Väinämöisen lupaus meillä on, ja että hän, kallis kansallishaltiamme, tekee puolestaan, mitä hänelle kuuluu, siitä olemme varmat . . .

Suuni jo sulkea pitäisi,
Kiinni kieleni sitoa,
Laata virren laulannasta,
Herätä heljännästä:
„Eipä koski vuolaskana
Laske vettänsä loputen,
Eikä laulaja hyväinen
Laula tyyni taitoansa;
Mieli on jäämähän parempi
Kuin on kesken katkemahan.“
Niin luonen, lopettanenki,
Herennenki, heittänenki...
Elkätte hyvät imeiset
Tuota ouoksi otelko,
Jos ma lapsi liioin lauloin,
Pieni pilpatin pahasti!
En ole opissa ollut,
Käynyt mailla mahtimiesten,
Saanut ulkoa sanoja,
Loitompata lausehia...
Vaan kuitenkin, kaikitenki
Laun hiihin laulajoille,
Laun hiihin, latvan taitoin,
Oksat karsin, tien osoitin;
Siitäpä nyt tie menevi,
Ura uusi urkenevi
Laajemmille laulajoille,
Runsahammille runoille
Nuorisossa nousevassa,
Kansassa kasuavassa.

PEKKA ERVAST

KARMA JA SAIRAUDET

HELSINGISSÄ 1947
RUUSU-RISTIN KIRJALLISUUSSEURA R.Y.

Hyvinkään Kirjapaino Osakeyhtiö
Hyvinkää 1947

ALKULAUSE.

Tämä Pekka Ervastian uusi teos, niinkuin muutkin hänen kuolemansa jälkeen julkaistut uudet kirjat, on laadittu hänen pikakirjoitetuista esitelmistään. Vain välttämättömät kielelliset korjaukset on tehty ja joitakin toistoja jätetty pois.

Toimittajat ovat tietoiset siitä, että P. E. ei itse olisi päästänyt kirjojaan painosta näin puutteellisessa ja vähän silotellussa asussa, mutta monesta syystä — mm. teosofisessakin maailmassa tunnetaan tapaus, että toimittajat vähine tietoineen ovat „korjailleet” liikaa suuren opettajansa sanoja — on pidetty parhaana ratkaisuna nyt käytettyä muotoa.

Toivomme ja uskomme kuitenkin, ettei P. E:n teosten nykyinenkään asu peloita aitoa totuudenetsijää, joka etsii asiaa — ja ymmärtää antaa anteeksi puuttellisenkin muodon.

Helsingissä lokakuussa 1946.

Toimittajat.

SATTUMA VAI SALLIMUS?

Sattumako vai sallimus hallitsee maailmaa? Tätä kysymystä me ihmiset emme ehkä joka päivä tee itsellemme, mutta sen kysymyksen kyllä mielessämme teemme silloin, kun jokin erikoinen tapaus sattuu elämässämme. Kun yhtäkkiä saamme perinnön taikka voitamme suuren rahasumman, meistä tuntuu, että se oli onnellinen sattuma. Me myönnämme, että hallitkoon sattuma maailmaa, koska tämä sattuma, joka meitä kohtasi, oli näin onnellinen. Mutta jos taas jokin onnettomuustapaus, jokin aivan erikoisen suuri suru kohtaa meitä, niin emme yhtä mielellämme tyydy selitykseen, että se oli sattuma. Silloin kysymme mieluummin, kuinka tällainen on sallittu, mitä järkeä tässä on, kuka on tämän surun lähettänyt, mistä se on johtunut. Silloin enemmän pohdimme kysymystä, mikä voima oikeastaan hallitsee maailmaa? Ja silloinhan meille on valmiita vastauksia tarjolla.

Ensinnäkin on materialistinen maailmanselitys, joka ei enää tosin ole niin muodissa, mutta joka muutamia vuosikymmeniä sitten oli ehkä kaikista tieteellisistä ja pätevin katsantokanta. Materialismi vastaa tähän kysymykseen, että raudankovat lait vallitsevat maailmassa, tässä näkyvässä luonnossa, tässä aineellisessa ja elottomassa elämässä. Mutta ihmisen elämä on erotettuna tuosta elottomasta luonnosta ja tuosta luonnonlakien hallitsemasta maailmasta. Ihmisen elämä, samoin kuin eläinten elämä jonkin verran, on erillään noiden lakien hallitsemasta elottomasta luonnosta. Sentähden ei ihmiselämässä vallitse inhimilliseltä kannalta katsoen muu kuin sattuma. Sattuma johtaa ihmisen elämää siinä merkityksessä, kuin me nyt ajattelemme kaikkia tapahtumia elämässä. Tietysti ihmisen ruumista hallitsevat luonnon lait, ruumis ei kestä mitä tahansa. Ihmisen ruumis tulee sairaaksi määrättyistä syistä, ja jos ihminen loukkaa luonnon lakeja, niin hän kutsuu onnettomuuden ylleen, ainakin sairautta ja heikkoutta. Mutta mitä tulee elämän tapahtumiin, niin niissä ei tietystikään vallitse muu kuin sattuma, onnenkauppa. Jos ihminen esim. menee naimisiin, niin se tapahtuu luonnonlakien takia, sentähden, että hänen sielunelämänsä sitä häneltä vaatii; mutta minkälaisen aviopuolison hän saa, tuleeko hänen rouvastaan tai miehestään hyvä tai huono kumppani, sehän on sattuma. Tällä tavalla ratkaisevat materialistit tämän kysymyksen, ja he tulevat myöskin toimeen elämässä, kun he eivät sitten sen enemmän vaivaa päätään näillä kysymyksillä. He koettavat tyytyä olemassaoloon sellaisena kuin se on ja puristaa siitä niin paljon mehua kun mahdollista.

Mutta sitten on, niinkuin tiedämme, toinen maailmanselitys, joka on meitä lähempänä, joka on meihin lapsesta saakka istutettu, ja se maailmankäsitys on kirkollinen kristinusko. Sen mukaan eivät sattumat hallitse ihmiselämää, vaikka voihan sattumaakin joskus olla, mutta sen mukaan on olemassa jokin tarkoitus olemassaolon takana. Tämä elämä on itsessään tarkoituksenmukainen sentähden, että kaiken takana on Herra Jumala majesteetissaan, hän, joka on kaiken luonut, joka on jokaisen ihmisen luonut, joka on valmistanut ihmisille iankaikkisen autuuden, jolleivät ihmiset sitten tyhmässä itsepintaisuudessaan siitä kieltäytyä. Tämä Herra Jumala, joka on maailman luonut, katselee kaikkia luotuja olentoja, katselee kaikkia ihmisiä, ja ikäänkuin sormellaan viittaa, millä tavalla kunkin ihmisen on elettävä maailmassa. Tältä kannalta katsoen vallitsee siis sallimus elämässä. Sentähden kristityt sanovat aina, että se ja se on sallittua. Mutta yleensä ei tapahdu paljon muuta kuin surullisia asioita ja ikäviä seikkoja täällä maan päällä. Ihmisten täytyy siis aina rauhoittaa mieltään sanomalla, että se on niin sallittu: Jumala on tahtonut, että tuon ihmisen lehmän on kuoltava tai Jumala on tahtonut, että tuon ihmisen parhaan ystävän on kuoltava. Jumalan tiet ovat tutkimattomat. Eivät ihmiset voi tietää, mitä Jumala aina tarkoittaa teoillaan. Siksi ihmiset eivät saakaan Jumalan tekoja arvostella, vaan heidän on vain tyydyttävä siihen, että Jumala on niin tahtonut ja niin määrännyt. Siinä uskossa ja luottamuksessa ihmiset ovat eläneet ja kuolleet. Monet, monet polvet ovat juuri siitä uskosta löytäneet lohdutuksensa. He ovat ajatelleet ja uskoneet, että maailmaa johtaa jokin viisas

olento, jokin viisas persoonallisuus, viisas Isä, joka tarkoittaa kaikkien parasta, mutta kurittaa lapsiaan, antaa heidän kärsiä, antaa heille sattua onnettomuuksia ja kolauksia. Hän tarkoittaa kuitenkin sillä vain hyvää, on niinkuin Isä, joka kasvattaa lapsiaan. Tältä kannalta katsoen heidän elämänsä heidän tajunnassaan muuttui ei ainoastaan siedettäväksi vaan myöskin hyväksi ja rauhalliseksi. He olivat yhtä nöyriä onnettomuudessaan kuin onnessaan. Jos sattui jokin onnellinen tapahtuma, niin vanhan ajan ihmiset, nuo viisaimmat ja kokeneemmat uskovaiset eivät liiaksi innostuneet iloitsemaan, eivät ruvenneet hyppimään ja tanssimaan sentähden, että nyt tapahtui jotakin onnellista. He olivat sisässään arkoja ja epävarmoja, sillä jos nyt tänään sattui jokin onnellinen seikka, niin eihän sitä tiennyt, mitä huomenna saattoi tapahtua. He olivat aina varuillaan hengessään, että jotakin voi sattua. Ainahan muuten tapahtui pahaa. Ainahan, niinkuin ranskalaiset sanovat, tapahtuu se, jota ei odota tapahtuvaksi. Ja mikä on odottamatonta? Tietysti suru, onnettomuus ja paha. Sentähden ihmiset koettavat olla valmiit ottamaan vastaan kaikkia mahdollisia elämän vaikeuksia. Jos ajattelemme keskiajan elämää Euroopassa, niin emme voi ollenkaan ajatella, että ihmiset olisivat jaksaneet elää ja olla onnellisia, jos ei heillä olisi ollut sellainen maailmankatsomus, että täytyy aina olla varuillaan, sillä voi tapahtua mitä tahansa pahaa. Rauhalliset ihmiset, jotka viljelivät maata, jotka kulkivat tuossa auran jäljessä, saivat aina pelätä, että taas tulee kohta sotajoukko rynnäten heidän peltojensa yli ja tallaa kaikki kasvavat oraat. Eivät he voineet ajatella, että he saisivat olla rauhassa. Jos ei valtakuntien kesken ollut sotia, niin oli kuitenkin kaikenlaisia sisäisiä vaaroja. Oli linnanherroja, jotka lähtivät linnoistaan ryöstämään kansaa. Me, jotka nyt elämme täällä näin turvallisissa oloissa, emme saa unohtaa, miten todella vaikeata oli ennen. Mutta ihmiset olivat silloin niin tottuneet silloisiin olosuhteisiin, että he kuitenkin saattoivat myös iloita. Ihmisellä on se merkillinen ominaisuus, että hän saattaa mukautua olosuhteiden mukaan. Emme jaksaisi olla olemassa, jollei sielunelämämme osaisi asettua sille kannalle, kuin aika vaatii.

Jos silloin keskiajalla ihminen olisi joskus tullut kysyneeksi itseltään, mitä tämä elämä on, mitä olemassaolo on, mistä tämä kurjuus johtuu, niin hän ei olisi osannut pitkälle ajatella, jollei hän olisi syntynyt totuudenetsijäksi. Hyvin pian hän olisi huudahtanut, että uskoon on turvauduttava, sillä muutenhan tulee hulluksi. Hänen täytyi alistua ja uskoa, että kaikki on hyvin, niinkuin se on. Meidän aikanamme on toisin, sillä nyt ei tarvitse olla niin toivottomia. Meidän ei tarvitse ajatella, ettei ihminen koskaan voi päästä selvyYTEEN, ettei hän voi päästä ymmärtämään elämää, ettei hän voi saavuttaa mitään selvyytää, jumalallisesta elämästä, ettei hän voi oppia tuntemaan Jumalaa ja tietämään totuutta. Meidän aikanamme ihmisjärki on yleensä niin kehittynyt, että me voimme ruveta ajattelemaan elämän kysymyksiä pelkäämättä heti tulevamme hulluiksi. Me voimme kyllä aivan rauhallisesti ja turvallisesti lähteä etsimään jumalallista totuutta. Nykyään meillä on jo tilaisuus saada paljon apua viisailta ihmisiltä, niin että meille oikeastaan jää vain pohdittavaksi, kuka noista viisaista on lähimpänä totuutta.

Elämäkysymyksiin ei puutu vastauksia. Me olemme päässeet sivistyksessämme siihen kohtaan, että saamme tutustua maailman kaikkiin suuriin ajattelijoihin. Me voimme vähällä rahalla ostaa kirjoja, jotka selittävät meille monenlaisia asioita. Meillä on tilaisuus tutustua ei ainoastaan kristinuskoon, jota me saamme oppia pienestä pitäen, vaan myöskin muihin maailman uskontoihin. Me voimme saada laajan kuvan ihmiskunnan kehityksestä. Voimme nähdä, mitä ihmiskunnassa on ajateltu, mitä ihmeellisiä olentoja on esiintynyt, jotka voivat vastata ihmiskunnan kaikista vaikeimpiin kysymyksiin. Meillä on nyt tilaisuus tällä tavalla tutkia, ja sentähden ei ole toivotonta lähteä totuutta etsimään. Päinvastoin me voimme sanoa, että se ihminen ei käytä elämää eikä tilaisuutta hyväkseen, joka ei etsi totuutta, joka ei ole totuudenetsijä.

Mieleeni tuli näitä asioita ajatellessani: Autuaat ovat ne ihmiset, jotka etsivät jumalallista totuutta, ennenkuin suru meidän päivinämme pakottaa heidät vähän ajattelemaan. On ihanaa sanoa, että on ihmisiä, jotka jo nuorina ovat täynnä intoa ja vakavuutta, jotka silloin jo, kun elämä voi heitä muuten viettelä ja viehättää, tahtovat totuutta, tahtovat ennen kaikkea tietää mitä tämä elämä on. He eivät tahdo umpimähkään syöksyä tähän elämään, eivät tahdo sokeasti kulkea toisten jäljissä ja suorittaa samoja velvollisuuksia, mitä on aina ennenkin suoritettu, vaan he tahtovat tietää miksi; he tahtovat ymmärtää elämää. Ihanaa on nähdä sellaisia nuoria ihmisiä, ja niitä on meidän päivinämme, ja tulee olemaan yhä enemmän. Ihanaa on myös nähdä niitä vanhempia ihmisiä, jotka vielä silloin, kun he ovat keskellä elämää ja

ovat saaneet tutustua elämän iloihin ja suruihin, kuitenkin etsivät totuutta. Kaikkia näitä ihmisiä on ihana nähdä, sillä he ovat täyttäneet tehtävänsä ihmisinä. Ei meidän tehtävämme ole, kun tulemme tänne maan päälle, ainoastaan syödä ja juoda, nukkua ja naida. Sillä tavallahan tekevät myös kissat ja koirat ja kaikki muut eläimet. Tosin ne eivät osaa työtä tehdä aivan samalla tavalla kuin ihmiset, vaikka kyllä muurahaisetkin osaavat tehdä työtä, niin ettei meidän ihmisten tarvitse niin ylvästellä työnkään suhteen. Me saamme ottaa esimerkkiä monessa suhteessa juuri sanokaamme muurahaisilta ja mehiläisiltä. Me näemme, että muurahaisten yhteiskunta on monessa suhteessa paremmin järjestetty kuin meidän. Siltä kannalta katsoen me olemme eläinrotua, joka ei ole niin sivistynyt kuin muurahaiset ja mehiläiset. Me kamppailemme sellaisissa valtiollisissa kysymyksissä, jotka muurahaiset ovat jo ratkaisseet. Meillä ei siis ole syytä olla niin ylpeitä itsestämme edes työn suhteen. Työtä tehdään kyllä myös eläinmaailmassa. Tosinhan me kotieläimet pakotamme työhön, mutta eivät ne sitä pakostakaan tekisi, jos ei niillä olisi viisasta tietoa siitä, että niin on tehtävä. Hevonen voi esimerkiksi oikein nuhtelevasti katsella hoitajaansa ja isäntäänsä. Eläin voi tuumata itsekseen: Sinä olet Jumalan asemassa minulle, mutta oletko sinä jumala? Eläin ei tietystikään käytä näitä sanoja, mutta tunnelma on sellainen. Eläimet, nämä ihmeellisen sielukkaat olennot, ovat yhtä ahkeria kuin me, mutta paljon nöyrempiä ja alistuvaisempia. Ne tekevät mielellään raskaita töitä. Me saamme ottaa heistä esimerkkiä siinäkin suhteessa. Kyllä me saamme tunnustaa, että täällä maailmassa tehdään työtä muuallakin, eikä vain ihmisten kesken. Meidän täytyy siis sanoa, että se, mikä ehkä erottaa meidät eläimistä, mikä nostaa meidät eläinten yläpuolelle, on meissä oleva järki, joka etsii totuutta. Meillä ei ole selvää todistusta siitä, että muurahaiset, mehiläiset, koirat jne., jotka ovat meitä moraalisesti korkeammalla, etsivät totuutta. Ihmiset voivat etsiä Jumalaa, voivat nostaa silmänsä ylöspäin ja kysyä: mikä on tämä olemassaolo, mikä on tämä elämä, onko minulla mitään merkitystä tässä elämässä? Ihminen hämmästy, kun hän alkaa etsiä totuutta, omaa pienuuttaan ja mitättömyyttään. Hän katselee taivasta talviyössä, hän katselee kimaltelevia tähtiä. Tuolla taivaalla on lukemattomia tähtiä, ja hän ajattelee itsekseen: „Tämä on avaruus, tämä on äärettömyys, tämä on iankaikkisuus. Maapallo, jonka päällä minä nyt vähän kävelen ja tepastelen, on äärettömän paljon vanhempi kuin minä. Se elää, kun minä kuolen. Mikä minä oikeastaan olen? Mitätön kappale suuressa äärettömyydessä.” Ihminen tuntee pienuutensa. Hän nöyryty hengessään ja ajattelee: „Ei ole mikään minkään arvoista muu kuin se, että minä voin katsella noita tähtiä, katsella ulos avaruuteen ja kysyä, mikä on salaisuus tämän kaiken takana? Mikä on se jumalallinen mahti, joka on saanut tämän kaiken aikaan? Mikä minä olen, minä pieni piste tässä äärettömyydessä? Mikä minä ihmisenä olen?” – Se on ihmisen, kuinka sanoisin, ainoa anteeksipyyntö ja anteeksianto, että hän on olemassa. Mitä varten me muuten olisimme olemassa? Kyllä ihminen sellaisena hetkenä, kun hän seisoo olemassaolon mahtavuuden edessä, tuntee, kuinka pieni hän on ja kuinka hänen ainoa olemassaolon oikeutuksensa on siinä, että hän voi kysyä, mitä tämä kaikki on. Kaikki muu luonnossa on niinkuin rattaat kellossa; ne kulkevat kysymättä tehtävänsä; mutta ihminen voi kysyä. Ja hän kysyy silloin: „Onko sattumaa, että minä olen, vai onko sallittu, että minä olen? Sallittu se nähtävästi ainakin on, koska olen. Sattumastako minä sitten vain olen? Mikä minä sitten olen?” – Näin ihminen kysyy.

Tiedämme, että nykyaikana me ihmiset voimme saada vastauksia tähän kysymykseen, taikka ts. me saamme yhden pätevän vastauksen, kun oikein kysymme, oikein pohdimme. Tämä kysymys on asetettu, mikäli tässä nyt muistan, kahdessa evankeliumin kertomuksessa, taikka ainakin muistuu mieleeni kaksi sellaista evankeliumin kohtaa, joissa tämä kysymys on asetettu, mutta jää tavallaan vastausta vaille. Tarkemmin pohdittuamme saamme kuitenkin vastauksenkin. Toinen kohta, jota ajattelen, on Jeesuksen vastaus Siloamin tornin kaatumisesta. Hän sanoo, että kun Siloamin torni kaatui, niin paljon ihmisiä jäi sen alle ja kuoli, mutta luuletteko, että nuo ihmiset, jotka saivat surmansa, olivat enemmän syntiä tehneet, enemmän sellaisen sattuman arvoisia kuin muut ihmiset, luuletteko, että muut ihmiset, jotka jäivät eloon, siis olivat parempia? Kun ajattelemme tätä evankeliumin kertomusta, tuntuu siltä, että Jeesus tahtoo neuvoa, miten meidän ei pidä ajatella mitään erikoista itsestämme, emme saa asettaa itseämme toisia korkeammalle, emme saa pitää toisia itseämme huonompina. Emme saa ajatella, Jeesus tahtoo sanoa, kun jollekin ihmiselle tapahtuu jotakin vaikeata, että hän on huono ihminen, varmasti huonompi kuin minä. Vaikka ihminen ei näin karkeasti ajattelisikaan, hän voi kuitenkin puoleksi alitajunnassaan tuntea jotakin sen tapaista. Jeesus tahtoo sanoa: „Sillä tavalla teidän ei tule ajatella hetkeäkään, sillä ette voi milloinkaan tietää, milloin Siloamin

torni kaatuu juuri teidän päällemme. Ette voi tietää, milloin onnettomuus, tapaturma teitä kohtaa. Älkää tehkö mitään vertailuja. Älkää ollenkaan ajatelko, että se ihminen, jolle tapahtui onnettomuus, olisi itse syyppä siihen. Teidän on tunnettava rakkautta kaikkia kohtaan.” – Niin neuvoi Jeesus opetuslapsiaan. Niin Jeesus sanoi niille, jotka tahtoivat häntä seurata. Teillä ei ole oikeutta tuntea muuta kuin rakkautta ja auttamisen halua. Sellainen oli kertomus Siloamin tornin kaatumisesta. – Tiedämme, että materialistit hyvin mielellään juuri tarttuvat tällaisiin tapauksiin: „Tuossa nyt näette. Jeesus on sattuman uskoja. Kaikenlaista voi sattua kelle tahansa. Jos siinä olisi vallinnut oikeuden laki, niin ainoastaan ne, jotka olivat jollakin tavalla syyllisiä, olisivat kuolleet.”

Sitten on toinen evankeliumin kertomus, joka muistuu mieleeni. Se on Johanneksen evankeliumin 9:nnessä luvussa. Siinä kerrotaan sokeasta miehestä, joka oli ollut syntymästään saakka sokea, ja tämä mies pyysi Jeesukselta apua. Opetuslapset kysyivät silloin Jeesukselta: „Mistä johtuu, että tuo mies on näin kärsinyt koko elämänsä, että hän syntyi sokeana? Ovatko hänen vanhempansa tehneet syntiä, vai onko hän itse tehnyt syntiä, että hän tällä tavalla sokeana syntyi?” – Näin kysyivät opetuslapset opettajalta, joka tiesi. Silloin Jeesus vastasi: „Eivät hänen vanhempansa ole syntiä tehneet, eikä hän itse ole syntiä tehnyt, vaan sitä varten hän syntyi sokeana, että Jumalan teot tulisivat hänessä näkyviin.” – Sitten Jeesus paransi sokean miehen ja sanoi vielä: „Minä olen tullut tekemään juuri Jumalan tekoja, hyviä tekoja, niin kauan kuin vielä täällä olen, sillä tulee yö pian, ja silloin ei voi enää mitään tehdä. Nyt minä olen vielä tässä ja teen hyviä tekoja.” – Jeesus otti sitten jotakin ainetta, valmisti voiteen ja paransi sillä sokean miehen. (Samassa Johanneksen evankeliumissa kerrotaan vielä tuon sokean miehen myöhemmästä kohtalosta, kuinka hän joutui raadin eteen ja jos mihin, ja hän sitten myöntää, että parantuminen oli perkeleen tekoa.) Kristillinen kirkko tarttuu tähän mielellään: „Katsokaa nyt! Noin Jeesus vastaa. Eivät ole hänen vanhempansa syntiä tehneet, eikä hän itse.” – Sen tarkemmin eivät kristilliset opettajat ole tahtoneet selittää tätä asiaa, siitä ikävästä syystä, että yleensä uskotaan kristikunnassa, että vanhempien synnit juuri menevät perintönä lapsille. Niinhän sanotaan Mooseksenkin kirjassa: „Minä olen kostonhimoinen Jumala, ja minun kiroukseni menevät perintönä kolmanteen ja neljänteen polveen. Älkää rikkoko minua vastaan, sillä silloin lapsenne saavat periä minun kiroukseni.” – Tällä tavalla on opetettu, ja teologien pitäisi myöntää, että eihän tarvinnut olla kysymyksessä hänen vanhempiensa synnit, vaan näiden vanhempien vanhempien jossakin aikaisemmassa polvessa, ja se lopullinen vaikutus näkyi sitten vasta tässä sokeassa miehessä. Tällä tavalla voivat teologit päästä pälkähästä. Heitä kyllä vaivaa se seikka, että Jeesus sanoo, etteivät hänen vanhempansa olleet tehneet syntiä. Jeesus ei tässä kohdassa tunnu antavan tukea edellä mainitulle perinnöllisyyskäsitteelle. Vaikeuteen ovat teologit joutuneet ennen kaikkea sentähden, että he eivät ole hyväksyneet jälleensyntymisoppia, johon opetuslapset kuitenkin viittasivat. Kun opetuslapset kysyivät, että onko tämä mies itse tehnyt syntiä, niin se edellyttää, jollei nyt suorastaan, että hän olisi tehnyt syntiä äidin kohdassa, että hän olisi tehnyt syntiä ennen maan päällä. Jos alamme myöntää, että ennen syntymistään ihminen olisi ollut olemassa, niin silloinhan joudumme siihen hirveään käsitykseen, että ihminen on ollut maan päällä ennenkin, ja sehän on hirveätä, keretteliäisyyttä. Sellaista ei saa ajatella. Sentähden Jeesuksen vastaus oli niin selvä, kun hän sanoi, ettei tämä mies ollut tehnyt syntiä. Eihän hän ollut voinut tehdä syntiä, kun hän ei ollut olemassakaan. Tällä tavalla teologit pääsevät siitä vaikeasta pulmasta, että ihmiset olisivat olleet ennen olemassa. Muutamat kirkkoisät ovat kyllä puhuneet tästä opista, esim. Origenes, mutta hänhän olikin vähän niin ja näin. Ei tietenkään ihminen ole voinut olla ennen olemassa maan päällä. Ja sitten tulee tuo suuri loppufinaali: Jumalan teot tulevat ihmisessä ilmi. Näin iloitsevat meidän uskovaiset kristittyimme: mies syntyi sokeana sitä varten, että Jeesus sai tehdä ihmeen. He eivät ota lukuun, kun he tällä tavalla iloitsevat, että meidän inhimilliseltä kannaltamme katsoen on miltei liian paljon maksettu siitä ihmeestä. Loukkaahan se meitä, jos jonkun ihmisen pitää syntyä sokeana, että toinen saisi tehdä ihmeen ja saisi siitä kunniaa. Meidän inhimillinen arvomme käy aivan merkityksettömäksi. Ihmisrukkahan olisi viattomasti saanut kärsiä. Ei ole hauskaa olla sokeana. Harvat ovat ne, jotka tahtoisivat olla sokeina monta kymmentä vuotta saadakseen sitten toiselta ihmiseltä näön aivan äkkiä. Meidän aikanamme emme voi, emmekä saa ajatella näin. – On ollut muuten useita ihmisiä maan päällä, jotka ovat tehneet sokeita näkeviksi ja muutenkin parantaneet ihmisiä. Eivätkä nämä ole sanoneet itsestään, että he ovat jumalia maan päällä. Ei meidän tarvitse tässä ajatella muita kuin eversti Olcottia. Hän sai tehtäväkseen parin vuoden aikana parantaa

ihmisiä. Hän paransi tuhansia ihmisiä Intiassa kaikenlaisista vammoista ainoastaan vähän hieromalla ja sivelemällä ja rohkaisemalla heitä. Joukossa oli rampoja, sokeita ja mykkiä. Hän oli saanut käskyn mestariltaan parantaa, ja hän paransi. Ei hän toittanut olevansa Jumalan poika tai erikoinen maailman vapahtaja ja pelastaja. Hän oli luonnollinen, vapaa ihminen. Hän paransi hyvin nopeasti. Se saattoi joskus tapahtua silmänräpäyksessä, mutta joskus meni siihen muutamia tunteja. Joitakuuta potilaita hänen täytyi parantaa useammassa kuin yhdessä käsittelyssä. Syöpääkin hän osasi parantaa. Muistanette kertomuksen eräästä miehestä, joka yhtäkkiä esiintyi Coloradossa, keski-ikäinen mies, paljain jaloin. Hän oli aivan kuin Johannes Kastaja. Ja hänen luokseen tuli tuhansia ihmisiä. Kello 9 joka aamu hän tuli ulos huoneestaan, ja sitten ne ihmiset ottivat häntä kädestä ja tulivat terveiksi. Hän paransi heidät siinä silmänräpäyksessä. Mutta hän ei tahtonut eikä osannut parantaa aivan rikollisia. Tulee eräskin hänen luoksensa ja tahtoo parannusta, mutta hän sanoo: „Murhaaja minä en voi parantaa.” Se oli ihminen, jolla oli murha omallatunnollaan. Murhaaja meni pois, ja ehkä hän tunnusti rikoksensa. Kaiken hän sanoi tekevänsä Isän tahdosta, mutta kauan hän ei siellä ollut. En muista tarkoin, kuinka kauan se oli, mutta se ei ollut pitkän aikaa. Sitten hän hävisi, eikä hänestä ole sen enemmän tietoa. Tuollaista tapahtui yhtäkkiä siellä Amerikassa. Ei siitä sen enemmän melua pidetty, taikka paremmin sanoen, tuo mies ei itse pitänyt melua itsestään. – Meidän ei siis tarvitse, ei kannata lohduttaa itseämme sillä, että olisimme vuosikymmeniä sokeina, jotta sitten joku meidät voisi parantaa. Meidän lääketieteemme on kaikella tavalla edistynyt. Lääkärit yrittävät parantaa sokeitakin. Mutta ei kannattaisi syntyä sokeana, jotta joku etevä lääkäri sitten tekisi meidät näkeviksi. Olisitteko valmiit sanomaan näin: „Hyvin mielelläni otan hirmuisen hammastaudin, jotta sitten kuukauden perästä joku etevä hammaslääkäri minut parantaa.” – Siinä olisi liian paljon kärsimystä toisen kunnian vuoksi. Sentähden on hyvin amoraalinen, epäsiiveellinen selitys tuo, että sokea mies syntyi sokeana sentähden, että Jeesus sitten voisi tehdä ihmeen. Se on voinut mennä teologien ja uskovaisten päähän, sydämeen ja tajuntaan satojen vuosien aikana, mutta se ei mene enää. Me sanomme: „Kiitoksia paljon! Jos joku Jumala tahtoo piinata meitä näyttääkseen omaa kunniaansa, niin me olemme toden totta liian pieniä taikka oikeastaan liian suuria, että me rupeaisimme kärsimään turhaan niin paljon.” – Eräs lunastava kohta, anteeksiantava kohta tuossa tapahtumassa on ja siihen ei viitata, siitä ei puhuta teologiassa ja uskonnollisissa piireissä. Se on se, että tuo mies oli syntynyt sokeana ja kauan ollut sokeana, ei siis myöskään voinut nähdä tätä maailmaa, ei ottaa osaa inhimilliseen elämään samalla tavalla kuin muut, eikä myöskään ajatella samanlaisia ajatuksia kuin me muut, ja sitten hän yhtäkkiä saa nähdä jumalallisen olennon, joka herättää hänen henkensä, niin että hän saa nähdä paljon enemmän kuin muut ihmiset. Hän uskoo nyt, että jumalallinen olento hänet paransi. Sen jälkeen kun hän oli ollut kärsivä olento, hänestä tulee totuuden tietävä olento. Hän oli etsinyt pitkin elämänsä, tehnyt monta kysymystä itselleen. Nyt hän tuli näkeväksi, nyt hän sai yhtäkkiä tietää totuuden. Kun Jeesus Kristus paransi hänen silmänsä, se vaikuttaa samalla niin, että hänen sisäiset silmänsä menivät auki, ja hän näki taivaisiin ja hengen maailmoihin. Hän tiesi, mikä ihminen on. Hän tiesi, että hän oli niitä armoitettuja olentoja, jotka saavat nousta Jumalan luo. Tämä puoli asiasta on kuin lunastus. Voimme siis ajatella asiaa tältäkin kannalta. Ei siinä ole puhetta Jumalan Pojan kunniaa. Mikä onkaan sellainen käsite kuin kunnia? Mutta siinä, että joku ihminen, joka on vaeltanut kauan pimeydessä, yhtäkkiä saa nähdä jumalallisen totuuden, on jotakin. Tällä tavalla voimme siis käsittää näitä kohtia evankeliumeissa.

Mutta eikö ole mitään muita selityksiä? Emmekö voi ymmärtää näitä evankeliumin kertomuksia muulla tavalla? Emmekö voi nähdä syvemmälle? Mikä on meidän elämänymmärryksemme? – Sehän on lyhyesti sanoen siinä, että me ihmiset olemme henkiolentoja. Me olemme syntyneet tähän tällaiseen ruumiiseen, olemme saaneet tämän ruumiimme vain kuin lahjaksi, lainaksi näkyvältä luonnolta. Tuo ajatus, että olemme henkiolentoja, tuntuu meistä oudolta. Me olemme tottuneet ajattelemaan, että me olemme tällaisia ruumiillisia olentoja, jotka puemme vaatteet yllemme. Ja kuitenkin me olemme henkiolentoja, jotka pukeudumme ruumiiseen. Kun me olemme saaneet ruumiin lahjaksi, me uppoudumme siihen ja unohdamme, että me olemme ollenkaan muuta kuin tämä ruumis. Tämä ruumiillinen elämähän on niin vankkaa ja todellista. Me näemme toisemme, ja kaikki on meille niin tuttua. Me ajattelemme, että me olemme tämä ruumis. Ja siksi tuntuu meistä oudolta ajatus, että me olisimme henkiolentoja, oudolta sen takia, että tämä ruumis ei ole meidän. Jos meillä olisi ruumis, joka olisi aivan meitä itseämme, jonka me olisimme täydellisesti itse luoneet, silloin emme epäilisi olevamme henkiolentoja, joilla on oma

ilmennysmuoto, ruumis. Me olemme olemassa sitä varten, että me itse loisimme henkimuodon. Sitä varten me olemme saaneet ruumiin luonnolta, että me itse oppisimme luomaan. Sentähden monista ei tunnukaan niin mahdottomalta tuo ajatus, että me olemme henkiolentoja, jotka synnymme tähän maailmaan yhä uudestaan. Me synnymme tänne sitä varten, että kävisimme täällä koulua. Me käymme täällä oppimassa iankaikkisen ruumiin luomista, sillä meidän täytyy luoda itsellemme iankaikkinen ruumis.

Kun luemme Paavalin ja Jeesuksen sanoja, niin huomaamme, että asianlaita on niin. Uudessa Testamentissa juuri puhutaan siitä, että meillä joskus tulee olemaan iankaikkinen ruumis. Siltä kannalta, että me olemme henkiolentoja ja synnymme monta kertaa tänne maailmaan, voimme ymmärtää, että on myöskin jotakin järjestystä olemassa tässä olemassaolossa. Ei tapahdu umpimähkään mitä tahansa. Eikä arvatenkaan sattumakaan ole. Ei ainakaan mitään hirveätä sattumaa, koska me olemme henkiolentoja ja synnymme tänne yhä uudestaan. Karma on olemassa. Jokaisella teolla on seurauksensa. Karma merkitseekin teko, tekeminen. Karma on teko, ja siihen tekoon sisältyy sen teon seuraus. Mehän tiedämme, että näkyvässäkin luonnossa vallitsee syy-suhteen laki. Siinä on aina kaikki järjestyksessä. Maapallo kiertää auringon ympäri; vuodenajat vaihtuvat; voimme laskea, milloin tulee kesä ja talvi. Me tiedämme, että olento, joka syntyy tänne, on ensin lapsi, sitten nuori, sitten keski-ikäinen ja lopulta tulee vanhaksi ja viimein kuolee. Kaikki on niin järjestetty. Nyt me saamme kuulla, että karma merkitsee sitä, että me ihmiset tällaisina yksilöllisinä olentoina, jotka täällä kävelemme ja tepastelemme aikamme, jotka täällä teemme kaikenlaisia tekoja, juuri näillä teoillamme synnyttämme tiettyjä seurauksia. Eivät meidän tekomme ole sillä tavalla vapaita, etteikö niistä mitään jäisi jäljelle. Eivät meidän tekomme, eivät edes meidän ajatuksemme, ole mitättömiä ja merkityksettömiä, „tullivapaita.” Eiväthän meidän ajatuksemme aina toisia liikuta, mutta meitä itseämme ne kyllä liikuttavat. Ne ajatukset sitovat meitä. Kun minä esim. tahtoisin ajatella jotakin oikein kaunista ja todellista, niin en voikaan keskittää itseäni. Huomaan pian, että ajatukseni lähtevät aivan väärille poluille. Istuudun mietiskelemään, ja yhtäkkiä huomaan, että minä kesken kaiken ajattelenkin, että „mitähän se voikilo taas maksoikaan torilla.” Ei ihminen aina voi ajatella sitä, mitä tahtois. Eivät toiset ihmiset paljonkaan tiedä, mitä minä ajattelen, ja ei se maailma mene nurin, ajattelenpa mitä tahansa, mutta minun oma maailmani voi mennä nurin. Kun minä tahtoisin ajatella jotakin todellista, niin tulevat nuo hupsuttelut ja vetävät minua nenästä. Me ihmiset emme ole sillä tavalla vapaita. Me olemme lakisiteisessä maailmassa. Me saamme vähitellen oppia tuntemaan näitä lakeja ja sitten menettelemään niiden lakien mukaisesti, käyttämään niitä hyväksemme. Se on sitä, mitä itämaalaiset nimittävät karmaksi. Me elämme siis karman kannalta katsoen järjestyneessä olemassaolossa, järjestyneessä avaruudessa.

Nyt meidän täytyisi lähteä tutkimaan uudestaan noita esimerkkejä evankeliumeissa ja ajattelemaan, millä tavalla ne saavat selityksensä karman kannalta. Onko Jeesus tahtonut opettaa jotakin muuta kuin karmaa, vai onko hän mahdollisesti myöskin tahtonut opettaa karmaa?

II

SATTUMA VAI SALLIMUS?

Kysymykseen „Sattuma vaiko sallimus?, on olemassa, niinkuin tiedämme, kolmaskin vastaus.

Se vanha vastaus perustuu, kuten tiedämme, siihen, että sanotaan ihmisen olevan jälleensyntyvän olennon. Hän on – niinkuin edellä mainitsimme – henkiolento, joka syntyy yhä uudestaan tähän maailmaan, käy täällä koulua, oppii ja viisastuu, kehittyy moraalisesti ja älyllisesti ja kaikella tavalla, ja lähenee vähitellen sitä täydellisyyshannetta, josta kaikki uskonnot ja melkein kaikki maailmankatsomukset ovat aina puhuneet. Sillä jokainen elämänyymmärrys tähtää johonkin päämaaliin, kaikissa vakavissa elämänyymmärryksissä on tiedetty, että ihmisellä on jokin siveellinen päämaali. Hän ei ole turhan päiten täällä, vaan oppiakseen ja kehittyäkseen. – Ja mihin päin ihminen kehittyy ja mikä on ihmisen ihanne? Se on se ihanne, jota sanomme täydellisyydeksi. Evankeliumissa sanotaan: „Teidän on tultava täydelliseksi, niinkuin teidän Taivaallinen Isänne on täydellinen.” Sentähden me ihmiset kehityimme sitä päämaalia kohti, ja olemassaolo on järjestetty sitä silmällä pitäen. Ihminen on jälleensyntyvä olento, ja siinä hallitsee karman laki. Me nimitämme sitä lakia karmaksi, sillä jos nimittäisimme sitä kohtalon tai sallimuksen laiksi tai muuksi, käsittäisimme helposti asian väärin. Mutta kun käytämme siitä vanhaa itämaalaista nimitystä, ymmärrämme heti, mitä sillä tarkoitetaan, koska olemme päässeet selville, mitä karma merkitsee. Karma on syysuhteen laki, joka johtaa olemassaoloa, joka saa aikaan sen, että me itse punomme kohtaloamme, niinkuin langoista kudotaan jokin vaate, ja itse olemme syypäitä ja samalla ansioituneita oman kohtaloamme suhteen. Mutta mitä meidän kaikista teoistamme, ponnistuksistamme ja kehityksestämme tulisi, ellei elämässä itsessään olisi toista lakia, jota on nimetty armon laiksi. Varsinkin tässä kristikunnassa sitä on nimetty niin, sitä armoa, rakkautta, joka on kaiken takana, joka kutsuu ja käskää meitä kulkemaan täydellisyyttä kohti. Jos olisi olemassa vain syysuhteen laki, joka määräisi, että meidän pitää niittää, mitä kylvämme, niin aina niittäisimme paha, jota olemme kylväneet. Vaan on olemassa myös sallimus, kutsuva, vaativa hengen laki, joka näyttää ihanteen ja kehoittaa kulkemaan eteenpäin elämän tiellä. Se suuri armon ja rakkauden voima on vielä kaiken takana. Ja tällä tavalla me siis ihmiskuntana ja yksilöinä kuljemme eteenpäin elämän tiellä, ja kehityimme ilossa, vastoin- ja myötäkäymisissä.

Nyt on meidän tämän elämänyymmärryksen valossa tarkastettava niitä kahta Jeesuksen elämän yhteydessä esiintyvää tapausta evankeliumeissa, jotka juuri viittaavat näihin asioihin viisaalla tavalla, ja me emme saa joutua mihinkään väärinkäsityksiin niiden tulkinnassa. – Toinen niistä on Siloamin tornin kaatuminen, jossa kahdeksantoista henkeä sai surmansa, ja toinen on evankeliumin kertomus sokeana syntyneestä miehestä. – Kiinnittäkäämme huomiomme jälkimmäiseen kertomukseen. Opetuslapset, – niinkuin muistamme ja niinkuin edellisessä luvussa mainittiin –, kysyivät Jeesukselta: „Kuka teki syntiä, tämäkö vai hänen vanhempansa, niin että hän oli syntyvä sokeana?” – Silloin Jeesus vastasi: „Ei tämä ole tehnyt syntiä, eikä hänen vanhempansa . . .” Huomiomme kiintyy heti opetuslasten kysymykseen, „Kuka on tehnyt syntiä jne.” Opetuslapsille oli siis selvää, ettei tapahdu mitään maailmassa, jollei ole syytä. Heille on ollut selvänä syysuhteen laki. Mutta he eivät ole ainoastaan noin yleistieteellisesti, objektiivis-luonnollisesti kysyneet syytä tähän, sillä silloin voisi ehkä luonnollisella tavalla selittää, mikä oli aiheuttanut äidin kohdussa sen. Mutta he kysyivät moraalisesti. Tässä oli elävä tapahtuma. Tässä oli ihminen, joka oli syntynyt sokeana, ja synn siihen täytyi olla inhimillisesti käsitettävissä, koska ihminen on ajatteleva olento, siveellinen olento, joka ymmärtää vastakohtat, ja jonka järki, omatunto ja sisäinen olemus sanovat, että hyvän täytyy aina voittaa, ainakin lopullisesti. Hän, siveellinen olento, ei ole voinut syntyä sokeana, ellei takana ole moraalista syytä. Ja sentähden he kysyvät, mikä on se moraalinen paha, joka on synnä siihen, että tämä mies on syntynyt sokeana. Vastauksessaan Jeesus nyt ei silloin selitä asiaa aivan

juurta jaksain, vaan sanoo: „Ei tämä mies eivätkä hänen vanhempansa tehneet syntiä, että hän syntyi sokeana.” Hän siis tahtoo sanoa: „Ensinnäkään te ette saa uskoa perinnöllisyyden lakiin, että vanhempien synnit voisivat moraalisisina tekoina vaikuttaa lapsiin. Lasten täytyy olla vapaita olentoja. He eivät voi ottaa kantaakseen vanhempien syntejä, – ellei heillä itsellään ole syytä periä vanhemmiltaan jonkin synnin seuraus. Älkää siis luulko, että vanhempien synnit voisivat aiheetta periytyä viattomille lapsille. – Mutta tämä mies ei ole liioin tehnyt syntiä. Hän syntyi sokeana. Hän olisi korkeintaan äidin kohdussa tehnyt syntiä. Mutta se on järjetöntä, sillä eihän voi ajatella, että pieni lapsi tekisi äidin kohdussa syntiä. Ei se siihen kykenisi. Päinvastoin, olenhan opettanut, että lapsille kuuluu Jumalan valtakunta, ja teidän täytyy tulla heidän kaltaisikseen, että voisitte tulla Jumalan valtakuntaan. Lapsi ei ole voinut tehdä syntiä.” – Ja sitten Jeesus sanoo sanat: „Näin on tapahtunut, että Jumalan teot tulisivat näkyviin.” – Mitä ovat silloin nuo Jumalan teot? Ne ovat sitä samaa, mitä sanskritinkielellä sanotaan karmaksi. – Sitä varten tämä mies on syntynyt sokeana, että karma tulisi näkyviin. Se on hänen karmansa. Hän ei ole tehnyt mitään, mutta karma on se ihmeellinen laki elämässä, että jokainen ihminen persoonallisena olentona, joka on elänyt maan päällä, jättää jälkeensä karman, ja se tulee esille joskus myöhemmin. Seuraukset itse siemenenä kasvattavat jonkinlaisen kukan eli puun, ja tämä karmallinen puu, tämä seuraus ilmenee uudestaan jossakin uudessa persoonallisuudessa. Tässä buddhalaiset – niinkuin tiedämme – ovat hyvin tarkkoja. He, jotka aina ovat puhuneet karmasta, ovat selvillä siitä, että se on karma, joka syntyy jälleen – ei sama persoonallisuus. Ja esim. etelä-buddhalaiset eivät usko mihinkään sellaiseen tajuntaan, joka pysyisi ruumistuksesta toiseen. He ovat hieman materialistisempia, mutta uskovat jälleensyntymiseen ja karmaan sillä tavalla, että jokaisen persoonallisuuden seuraukset synnyttävät uuden persoonallisuuden. He eivät näe siinä mitään yhteistä tajuntaa enää. Se on vain karma, joka syntyy uudestaan. Ja kun katselemme asioita persoonallisuuden kannalta, niin huomaamme, että se on kuolevainen. Se ei elä ruumiistuksesta toiseen, vaan häviää. Ihminen on kuolevainen persoonallisena minäolentona. Se ihminen, jota tällä kertaa sanotaan Paavoksi tai Pekaksi, kuolee ja kuoleman jälkeen elää jonkinlaisena kaikuna, mutta kun karman hetki lyö, niin syntyy uusi ihminen. Se on vanhan karma, mutta ei sama kuin tuo vanha persoonallisuus – ei Paavo, eikä Pekka. – Ja etelä-buddhalaiset ovat tyytyneet tähän näkökantaan ja se tekee meihin länsimaalaisiin silloin verrattain pessimistisen ja surullisen vaikutuksen. Kuinka ihmiset voivat ajatella noin toivottomasti! Hehän uskovat silloin kuolemaan; että ihminen häviää olemattomiin. Asia olisi surullinen, elleivät buddhalaiset uskoisi myöskin *nirvaanaan*. Ja he uskovat silloin, että ihmisessä on jotakin omaa minuutta, joka voi saavuttaa sen autuuden tilan, jota sanotaan nirvaanaksi. Se mielen ja sielun tila, joka oli esimerkiksi Buddhalla, täytyy ihmisen saavuttaa. Kun ihminen pyrkii siveellisesti ja kulkee Buddhan jälkiä, noudattaa kaikkia hänen käskyjään ja on todellinen buddhalainen, joka siis luopuu kaikesta synnistä, pyrkii kaikkeen hyvään, puhdistaa oman sydämensä, niinkuin on kaikkien buddhain neuvo, silloin hän voi saavuttaa nirvaanan. Silloin hän on saavuttanut iankaikkisen olotilan; hän ei kuole. Se usko ei siis ole pessimistinen. Heidän elämänymmärryksensä sanoo, että koko olemassaolo on surua ja vaikeutta. Ajatelkaamme asiaa siltä kannalta kuin Buddhakin ajatteli, että koko olemassaolo on synkkää. Ilot ovat haihtuvia. Surut ovat todellisempia kuitenkin, sillä kun ne kohtaavat meitä, ne tuntuvat todellisemmilta – on kuin heräisimme enemmän. Kun kova suru meitä kohtaa tai tulemme sairaiksi, silloin tunnemme niissä tuskissa paljon enemmän. Mutta jos olemme rauhallisella mielellä, emme muista mitään, nukahdamme melkein siihen. Mutta kun kohtalo pistää meitä sydämeen, silloin huomaamme, että elämän todellisuus on kaamea. Ja kun Buddha puhui siitä kaameudesta, hän tahtoi vain herättää ihmisiä pyrkimään nirvaanaan: „Pyrkikää pois tästä harhapersoonallisuudesta, kaikista suruista ja iloista, silloin voitte saavuttaa nirvaanan ja voitte maailmaa auttaa.” Buddha tahtoi herättää ihmiset näkemään totuutta ja pyrkimään kaikesta pahasta pois. „Tämän kaiken takana on se suuri ilosanoma, että voitte saavuttaa nirvaanan, voitte päästä tietämään, mikä on tämän olemassaolon lopullinen tarkoitus. Pääsette täydellisiksi rauhallisiksi ja onnellisiksi.” Ja jos ken, niin Buddha vaeltaessaan oli esimerkkinä onnellisesta ihmisestä. Koska hän oli alakuloinen tai epä tietoinen? Aina hänellä oli iloista sanottavaa jokaiselle. Aina hän osasi neuvoa parhainta. Joka aamu hän mietiskelyssään kutsui ihmissieluja luokseen, ja hän näki, keitä tulee hänen luokseen, ja mietiskelyssään hän oli nähnyt, miten hän heitä auttaa. Aina hän auttoi ja aina hän oli onnellinen. Neljäkymmentävuotta hän kulki ympäri Intiassa. Ja ajatelkaamme, Intian kansa on aina niin kunnioittanut henkistä elämää, että hän saattoi puhua niin kuninkaille, köyhille kuin rikkaillekin. Ei häntä otettu kiinni, ristiin naulittu eikä

polttettu. Ihmeellinen on tuo Intian kansa, joka on antanut profeettain puhua. — Ja ihminen on siis tältäkin kannalta katsoen kutsuttu jälleensyntyvänä olentona iloon ja onneen, kutsuttu täydellisyyteen. — Meillä on hieman toinen näkökanta. Me olemme saaneet kuulla, että ihminen jälleensyntyvänä olentona säilyttää jotakin, on tajunta, joka kulkee syntymästä toiseen. On olemassa yhteinen tajunta, joka on kuin lanka, johon helmet pujotetaan. Helmet ovat eri jälleensyntymiset, jotka yhdessä muodostavat suuren pitkän ketjun. Ja tämä lanka, joka ne kaikki yhdistää, se on ihmisen sisäinen henki, jota nykyaikaisessa teosofiassa olemme tottuneet nimittämään ihmisen korkeammaksi minäksi, ihmisen tosiminuudeksi. Mistä ihmisen persoonallinen minä syntyisi, ellei olisi olemassa jokin sellainen salaperäinen korkeampi minä, jonka ääni ei välittömästi kuulu, mutta joka heijastuu meidän ihmisyyksilöiden tavalliseen tajuntaan. Meidän täytyy käsittää, että se korkeampi minä ei ole aivan samanlainen kuin persoonallinen minämme. Meidän persoonallinen minämme on ehkä joskus kuva tuosta korkeammasta minästä, mutta ehkä se on useasti kuin irvikuva todellisesta korkeammasta minästä, sillä sen tajunta on aivan henkistä laatua. Meidän persoonallinen minämme on aivan kuin olemassa sitä varten, että tämä korkeampi minä persoonallisuuksien avulla loisi itselleen iankaikkisen minätajunnan, joka on silloin pukeutunut jonkinlaiseen muotoon. Tämä korkeampi minä siis kulkee syntymästä toiseen, ja se on se, joka kantaa kaikki seuraukset, vaikka se kantaminen sitten näkyy jokaisessa uudessa persoonallisuudessa. Korkeampi minä ei voi itse kärsiä sillä tavalla kuin alempi minä. Korkeampi minä voi tavallaan kärsiä. Se ehkä voi surra ilman mitään vihlova tuskaa. Siinä ei ole sellaista tuskan tunnetta, kuin mitä meillä on mahdollisuus astraaliruumiimme avulla tuntea. Sen oma olemus on autuutta ja kirkkautta. Se on onnellinen itsessään, ja kuitenkin se jossain merkityksessä voi surra. Persoonallisuuksien avulla se luo ja kantaa kärsimykset. Voimme kyllä saada pienen vertauskuvan siitä persoonallisesta olemuksestamme ja ruumiistamme. — Kun opetellemme kirjoittamaan, soittamaan, tai mitä tahansa, ensin sormemme, silmäme ja huomiokykymme ovat kömpelöt. Emme osaa ollenkaan soittaa, ja tunnemme kuin tuskaa sisässämme, kun emme osaa nähdä nuotteja ja soittaa. Mutta vähitellen opimme. Näemme kyllä, miten pitäisi olla. Näemme toisen esimerkiksi soittavan, mutta näemme, ettemme saa aikaan samaa kuin toinen. Siten on kaiken laita täällä maan päällä. Mutta vähitellen opimme ja unohtamme lopulta kokonaan, että meillä sormia onkaan. Ei meidän tarvitse ajatella lainkaan pianon tangentteja tai viulun kieliä. Kaikki käy kuin itsestään, ja ajattelemme vain itse sitä sävellystä, jota soitamme. Se soi meidän sisässämme, ja kätemme tottelevat koneellisesti. — Tässä meillä on vertauskuva siitä, kuinka minuuskin vähitellen luo itselleen persoonallisuuden ruumistus ruumistukselta. Kyllä se minuus näkee täydellisyyden ja mihin päin on mentävä, mutta se ei osaa heti toteuttaa näkemystään. Persoonallisuus on tietenkin paljon elävämpi ja tietoisempi suhteessaan jälleensyntyvään minään, kuin meidän sormiemme suhde meidän aivotajuntaamme. Persoonallisuus on itsenäisempi. Sitä voi ulkonainen maailma houkutella niin, että se kulkee pois siitä, mitä minuus tahtoisi. Ja silloin „minuus suree”, sanomme, „enkeli itkee,” niinkuin saduissa kerrotaan. Korkeampi minä katselee ihannetta ja kärsii siitä, ettei se ole osannut vielä luoda sellaista persoonallisuutta, joka tottelisi, vaan on uppiniskainen. Mutta vähitellen se oppii. Vähitellen luodaan uutta ja uutta. Jeesuskin, kun hän sanoo, että tämä mies ei ole tehnyt syntiä, vaan hänessä tulee ilmi Jumalan teot eli karma, tarkoittaa siis: „Tämä mies, joka nyt syntyi sokeana, ei ole voinut mitään syntiä tehdä, mutta hänessä ilmenee karma. Se minuus, joka hänessä nyt asuu, on asunut persoonallisuudessa, joka on erehtynyt sillä tavalla, että se nyt on saanut syntyä sokeana.” — Ja samalla siinä esimerkissä tulee esille asian toinenkin puoli, sillä Jeesus sanoo: „Minä teen myöskin Jumalan tekoja. Minä olen niinkuin karma, niinkuin ihmisten karma, ja minä voin siis tietää, mikä on kunkin ihmisen karma. Mutta minä olen samalla Isän Poika, edustan sitä rakkautta, joka vetää kaikkia ylöspäin. Siis nyt minäkin tiedän, että tämän sokean miehen karma on kulunut loppuun, mutta hän kyllä jäisi sokeaksi yhä edelleen, kunnes kuolisi — varhemmin tai myöhemmin. Vaikka hänen sokeudenkarmansa on jo suoritettu, luonto ei voisi siihen mitään. Te toiset ihmiset ette voisi mitään, vaikka hän on suorittanut karmansa. Mutta koska minä olen tässä, joka tunnen ja tiedän karmasta ja olen samalla Jumalan rakkauden ilmennys, niin minä voin nyt antaa tälle sokeana syntyneelle näkönsä takaisin, sentähden, että se todella vaikuttaa häneen — hän tulee siitä kiitolliseksi.” — Kun ihminen on sairas ja tulee terveeksi lääkärin avulla, hän ei tule siitä niin iloiseksi, että se muuttaisi hänen elämänsä. Ihminen luottaa, että lääkäri parantaa, ja kun lääkäri parantaa hänet ja hän tulee terveeksi, hän on iloinen ja onnellinen. Mutta hänen jokapäiväinen järkensä sanoo hänelle, että tiede on edistynyt niin, että ihminen pääsee vaivoistaan. Mutta se ei vaikuta häneen järkyttävästi, vaikka hän on

iloinen. Mutta kun ihminen on valmistunut pitkän kokemuksen jälkeen ottamaan vastaan terveyden, se vaikuttaa järkyttävästi, kun se tapahtuu yhtäkkiä. Sokeana syntynyt mies aivan muuttuu. Hän on sisäisestikin katsoen vaeltanut pimeydessä. Hän ei ole tiennyt, mikä voima hallitsee maailmaa. Hänelle se on antanut kärsimystä. Onko Jumalaakaan olemassa? Hän on pysynyt nöyränä. Jeesus parantaa hänet sillä seurauksella, että tuo sokea mies tulee aivan uudeksi ihmiseksi. Hän on ymmärtänyt olemassaolon ja elämän, ja nyt hänen päivänsä kuluvat kiitoksessa. Hän saarnaa toisille Jumalasta kertoen, kuinka suuri armo on hänelle tapahtunut. Sentähden Jumalan teot tulivat näkyviin tuossakin teossa, tuossa sokeassa miehessä. Me teosofeina ymmärrämme tämän armon ja karman oikealla tavalla, kun ymmärrämme, että asia on näin.

Toinen kertomus on tuo Siloamin tornin kaatuminen. Jeesus sanoi: „Luuletteko, että ne kahdeksantoista miestä, jotka saivat surmansa Siloamin tornin kaatuessa, olisivat olleet niin syntisiä verrattuna teihin toisiin. Te itse voisitte tulla tapetuiksi. Ei teidän tule olla ylpeitä millään tavalla.” Tarkastakaamme nyt tätä tapahtumaa karman kannalta. Mikä karma tässä täytyi? Minkä tähden Jeesus sanoi, etteivät he olleet syllisempiä kuin muutkaan? Oliko se siis sattumaa? Materialistit mielellään sanoisivat, että se oli. Mutta kuinka me ymmärrämme sen karman kannalta? Oliko se sattumaa? Onko yleensä sattumaa olemassa? – Meidän on ymmärrettävä, että tässä on yleensä kaksi mahdollisuutta. Toinen on se, että saamme sovittaa vanhaa karmaamme. Toinen mahdollisuus on se, että luomme jotakin uutta karmaa. Ajatelkaamme, että meidän elämämme vain osaksi on vanhaa karmaa, sillä me teemme myöskin uutta. Missä vanhan karman niittäminen parhaiten näkyy? Itse meidän syntymisestäämme. Se on aina karman määräämä. Me synnymme sillä tavalla, kuin meille on mahdollista syntyä. Vanha kohtalo siinä määrää, sentähden voimme tehdä horoskoopin. Meistä tuntuu ensin mahdottomalta ajatella, että voi lukea taivaan tähdistä ihmisen kohtalon. Mutta sen voi ymmärtää siten, että kaikki tähdet ja kaikki mitä on olemassa, on kokonaisuus, joka vaikuttaa aina olemassaoloon. Me voimme ymmärtää, että itse syntyminen mukautuu kaikkien niiden voimien mukaan, jotka vaikuttavat maailmankaikkeudessa. Kaikki taivaankappaleet näyttävät, mitkä voimat vaikuttavat sillä hetkellä, mitkä voimat voivat keskittyä yhteen kohtaan maan pinnalla ja vaikuttaa tiettyyn olentoon, joka syntyy. Me voimme käsittää, että jälleensyntyvälle ihmiselle valitaan sopiva hetki, jolloin hän voi syntyä. Silloin hän saa itseensä määrättyt ominaisuudet ja voimat, jotka ovat yhteydessä sen karman kanssa. Sen persoonallisuuden karma, joka on tulos edellisestä elämästä, on pakotettu syntymään sillä määrättyllä hetkellä, jolloin kaikki nuo voimat voivat yhdessä luoda määrätyn persoonallisuuden. Olen puhunut aivan deduktiivisesti, mutta tiedämme, että horoskooppia voi tutkia aivan empiirisesti ja huomata, kuinka syntymähetkellä näkyvät ne mahdollisuudet, mitkä ovat tuolla vastasyntyneellä persoonallisuudella. Ja sitten näkyy myöskin muuta. Siinä on kuin hahmoiteltuna määrätty elämän tapahtumat. Ehkei kaikki, mutta esimerkiksi sellainen tapahtuma kuin avioliitto. Ja jos se ei ole suorastaan niin varmasti määrätty, että sinä ja sinä vuonna hän menee avioliittoon, niin horoskoopista voi näkyä, että sinä ja sinä vuonna hän luultavasti menee avioliittoon, sillä on niin voimakkaita vaikutuksia, että hänen täytyy olla voimakas persoonallisuus voidaksensa vastustaa niiden tähtien vaikutusta. Astrologi voi sanoa, että niinä ja niinä vuosina on mahdollisuuksia, mutta ei ole sanottu, että tuo henkilö menee avioliittoon. Joka tapauksessa horoskoopistakin jo voi nähdä joitakuita tärkeimpiä tapauksia ihmisen elämässä, mutta muuten on kaikki kuin tyhjä arkkki. Joka päivä on kuin puhdas paperiarkki, jolle vasta aletaan kirjoittaa. Persoonallisuus syntyy ja elää tässä elämässä ja niittää vanhaa karmaa, kohtaa ihmisiä, joille hän on velkaa, tai joilta hänellä on saatavaa, tai sitten häntä kohtaa onnellinen tai onneton sattuma. Hänellä on vanhaa karmaa, mutta hänellä on mahdollisuus luoda myös uutta karmaa. Jos ihminen on voimakas, hän aivan kuin kieltää kaikki tähdet, nousee kaikkien tähtiensä yläpuolelle ja nousee nirvaanaan, niinkuin Buddha. Sanotaankin, että tähdet eivät pakota; ne antavat ainoastaan taipumuksia. Mutta harva ihminen on niin voimakas, että hän kulkee pystyssä päin kaitaa tietä Jumalan valtakuntaa kohti eikä anna karman vaikuttaa mitään. Useimmat kuitenkin tottelemme karman käskyjä. Me noudatamme merkillisiä vaistoja, päähänpistoja, taipumuksia ja haluja, jotka meissä elävät ja työntävät eteenpäin. Sillä emme me ihmiset elä niin paljon aivotajunnan kuin alitajunnan mukaan. Tiedemichetkin sanovat, että merkillinen, salaperäinen elämänvoima vie ihmistä eteenpäin. Yksi ja toinen on esimerkiksi sanonut minulle: „Onpa merkillinen tuo avioliitto. Enhän minä ajatellut avioliittoon mennä – olisi ehkä ollut parempi olla ilman, – mutta minun täytyi.” Siinähan voi olla jokin kohtalo. Mutta on esimerkiksi rikollisia, jotka sanovat, etteivät he tiedä, mikä

heihin meni, kun he varastivat. Ja eivät he tiedä, mikä heihin meni, kun he kirjoittivat väärän vekselin. Kun he sitten istuvat vankilassa, he ihmettelevät sitä ja katuvat. Ihmisten yleinen kokemus on, että he eivät ole oikein täydessä järjessään, kun he tekevät jotakin, jota he sitten katuvat. Se on vaistomainen voima heidän sisässään, joka pakoittaa heitä. Se on karmaa. Jokapäiväisessä puheessa sanotaankin: „Ei sitä voi kohtaloon välttää.” Mutta kuitenkin ihminen voisi sen tehdä, vaikka ihmisen tosin pitäisi silloin olla viisaampi, kuin mitä olemme nyt. – Ja kun ajattelemme Siloamin tornin kaatumista, ymmärrämme, että ne ihmiset, jotka sattuiivat kulkemaan tornin ohi, kovasti katuisivat, jos heillä olisi tilaisuus siihen. – „Mikä hulluus minuun tuli, että minun piti kävellä juuri surman suuhun?” – Me voimme silloin kysyä: oliko se sattumaa, vai heidän karmaansa? – Me voimme sanoa, että se oli heidän karmaansa. Heidän piti tapaturmaisesti kuolla määrättyssä iässä, koska he olivat lopettaneet itsensä jossakin edellisessä elämässä samassa iässä. Sanokaamme, että kymmenellä heistä oli sellainen karma, että heidän piti kuolla äkkiä. Ei ollut silloin sattumaa, että he menivät sen tornin ohi. Heillä oli samanlainen pakko mennä sinne, kuin joillakin toisilla johonkin muualle. Ehkäpä joku ajatteli: „Minäpä kävelen tuonne tornin luon ensin, ja menen sitten kotiin.” – Sitten joku henkiolento henkimaailmasta voi vaikuttaa suggestiivisesti ja kuiskata: „Mene sinne ja sinne.” – Ja joissakuissa se ajatus tulee suoraan hänen omasta korkeammasta minästään, joka kuka ties on katsellut ja ajatellut: „Ei tämäkään elämä ole mennyt niin hyvin, että voitaisiin välttää tuo seuraus menneisyydestä; kyllä sen täytyy tapahtua nyt.” Ja silloin korkeampi minä vaikuttaa ihmiseen niin, että hänen täytyy mennä Siloamin tornin luo. – Niin se on siis ollut niillä, jotka kohtasivat karmansa, mutta sanomme, että voi olla muutamia, joille se ei ollut suoranaista karmaa, vanhan kylvön niittämistä, vaan jonkin uuden luomista. He menevät sinne tahtomattaan. Heidän korkeampi minänsä johtaa heidät sinne. Se näkee, että se on heille hyväksi. Sillä kuolema vaikuttaa sen, että heille tulee tiettyjä vaikutuksia ja kokemuksia kuoleman jälkeisessä elämässä. Ja se vaikuttaa myös tulevassa elämässä niin, että jos heitä uhkaisi äkillinen vaara, he tulevat pelastetuiksi. Näin korkeampi minä johdattaa joitakuita ihmisiä: Siloamin torni kaatuu sekä niiden päälle, joille se on karmaa, että niiden päälle, joille se on kuin armoa, jotka ovat saaneet kuin mestariltaan luvan aloittaa jotakin uutta hyvää.

III

MITEN VOITAMME KARMAN?

Pohtiessamme edellisessä Jeesuksen mainitsemaa tapausta, Siloamin tornin kaatumista, karman valossa, näimme, kuinka monet niistä, jotka joutuivat kaatuvan tornin alle, olivat todella tulleet sinne niin sanoaksemme karman käskystä. Äkillinen kuolema kuului heidän karmaansa. – Mutta toiset taas, kuten näimme, tulivat sinne uutta karmaa aloittaakseen, henkimaailman, heidän oman korkeamman minänsä käskystä ja johdattamina, niin että heidän elämässään alkoi tästä äkillisestä kuolemasta jokin uusi vaihe. Heille tuli jotakin uutta henkistä tietoa. Mutta emme maininneet mitään siitä, että saattoi ehkä olla joitakuita, jotka aikoivat mennä tuonne Siloamin tornin luo tai kulkea sen ohi, mutta jotka eivät joutuneetkaan sinne. He tulivat, niinkuin sanomme, ihmeellisellä tavalla pelastetuiksi vaarasta joutua äkillisen kuoleman uhriksi. Joskus tapahtuu sellainen ihmetapahtuma, että joku tulee välttäneeksi vaaran sillä tavalla, että hän ennakoita saa jonkin varoituksen, eteen, taikka käskyn, että ei pidä mennä sinne tai sinne; taikka sitten hän itse tuntee niin suurta vastenmielisyyttä mennä johonkin määrättyyn paikkaan, johon hän oli aikonut mennä, että hän tulee pelastetuksi sillä tavalla. Tietenkin tällaisessa tapauksessa materialistit voivat puhua sattumasta. Mutta se on kuitenkin väärin. Tuollaisista tapauksista voimme kirjallisuudessa lukea paljonkin. Esimerkiksi suuri runoilijamme Zacharias Topelius, kuten tiedämme, uskoi enkelien apuun ja että varsinkin lapsia enkelit usein pelastivat vaarasta. Hän kokoilikin sellaisia tositapauksia ja kertoo niistä muistiinpanoissaan. Ja ehkä yksi ja toinen meistä on kuullut tuollaisesta ihmepestuksesta, tai on itsekin jotakin sen kaltaista kokenut. – Muistan, kuinka eräs tuttavani monta vuotta sitten kertoi minulle, että hän oli New Yorkin satamassa lähdössä erääseen laivaan. Hän palveli merimiehenä, ja hänestä tuli sitten kapteeni. Hän oli juuri saanut paikan suuressa laivassa, mutta hän tunsikin, kun hänen piti lähteä, että hänen oli mahdotonta sitä tehdä. Ei hän osannut itselleen selittää, mitä varten se oli niin mahdotonta. Hän taisteli suuresti itsensä kanssa, sillä se painoi hänen omaatuntoaan, että hän jäisi menemättä laivaan, vaikka oli luvannut. Eikä hän mennyt. Laiva ei ollut ehtinyt kauas rannasta, kun siinä syttyi tulipalo – se oli öljylastissa – ja harva pelastui onnettomuudesta. Hänen ei siis tarvinnut ollenkaan olla mukana onnettomuudessa, ja hän siten pelastui. Hänen mielestään se oli järkyttävä tapaus, ja hän muisteli sitä aina jälkeensä Jumalan johdatuksena, ja hän tuli erittäin uskonnolliseksi ihmiseksi tavallaan. – Muistan myöskin omasta kokemuksestani erään tapauksen, kun pelastuin turhasta matkasta. Minun oli määrä mennä erääseen teosofiseen kokoukseen Genèveen, koska minut oli valittu edustajaksi muistaakseni vuonna 1911-1912, en muista vuotta tarkkaan. Nuorempana oli matkustaminen minulle vaikeaa, niin että jos syystä tai toisesta en voinut lähteä, piti toisen lähteä minun sijastani. Keväällä oli Teosofisen Seuran vuosikokous, ja tämä Genèveen kokous oli kesäkuussa. Muutamia viikkoja ennen sitä kokousta minulle sanottiin unessa: turha on sinun sinne lähteä, siitä kokouksesta ei tule mitään. Ja sitten syntyikin minussa vastenmielisyys koko sitä matkaa vastaan. Mutta kun joka päivä tuli ulkomailta kirjeitä, joissa selitettiin kaikenlaisia sitä kokousta koskevia asioita, minulle tuli kova kamppailu, sillä velvollisuudentunne sanoi, että oli lähdettävä, mutta sisäinen aavistus sanoi: turha on lähteä; siitä ei tule mitään. Ja aika lähenei, niin että minun oli mentävä lunastamaan lippu matkaa varten. Tulen sitten laivakonttorin ovelle Helsingissä. Silloin aivan kuin jähmetyin, sillä siinä oli näkymättömän maailman olento, joka nosti kätensä torjuvasti ja sanoi: „Et saa mennä.” Se pelotti minua, ja menin sen toisen edustajan luo ja kysyin: „Menetkö sinä sinne Genèveen?” – „Kyllä minä matkustan.” – „No vie terveiset minulta; minä en voi tulla.” – „No, mistä syystä?” – „En voi selittää syytä”, sanoin, sillä omasta puolestani häpesin. „Jos se kokous kuitenkin pidetään, niin tulee hirvittävä blaski, jos sanon, ettei siitä kokouksesta tule mitään.” Ihminen aina epäilee tuollaisia sisäisiä tietoja. Päivää ennen kuin Genèveen kokouksen piti alkaa, tulee sähkösanoma Englannin teosofisen liiton ylishteeriltä, ja siinä ilmoitetaan vain, että Genèveen kokouksesta ei tulekaan mitään. Tämä sama sähkösanoma, joka lähetettiin joka maahan, herätti paljon ikäviä tunteita, sillä kymmenet, ehkä sadat ihmiset olivat jo lähteneet matkalle, koska ne, jotka

asuivat kauempana, olivat lähteneet jo varhemmin sentähden, että täytyi varata asunto ja levätä ennen kokousta. Varsinkin saksalaiset, jotka erosivat Steinerin kanssa Antroposofiseksi Seuraksi, pitivät sitä kerrassaan ajattelemattomana tekona. Joka tapauksessa, kun tuo sähkösanoma tuli, tulin aivan pahoinvoivaksi pelkästä helpotuksesta, siitä että uneni oli ollut oikea, vaikka en ollut voinut kertoa sitä, sillä ne asiat olivat laadultaan okkultisia ja esoteerisia. Sillä tavalla säästyin turhalta matkalta. Se oli sellainen varoitus, joka voi tulla ihmiselle etukäteen. Me näemme tästäkin esimerkistä, kuinka henkimaailmasta päin voidaan aivan suorastaan estää jotakin ihmistä menemästä sinne, missä häntä uhkaisi vaara. Minun esimerkkini ei täysin kelpaa siihen, mutta on paljon sellaisiakin esimerkkejä. Tämän tapauksen kerroin vain täydennykseksi, että huomaisitte, kuinka on otettava lukuun, kun tapahtuu jokin sellainen onnettomuus, jossa paljon ihmisiä hukkuu, niin on aina mahdollista, että jotkut ihmiset ovat olleet aikeessa mennä sinne, mutta viime hetkessä tulleet jonkin sisäisen varoituksen vuoksi estetyiksi. Silloin siitä näemme, että jos jollakulla ihmisellä ei ole henkistä hyötyä sellaisesta äkillisestä kuolemasta, tai jos se ei ole hänen karmassaan – hän ei suorittaisi sillä mitään vanhaa karmaa –, häntä suojellaan suorastaan henkimaailmasta päin. Se on merkillinen tosiseikka, joka on otettava huomioon. Kun karmaa ajattelemme, on otettava huomioon erilaisia seikkoja, jotka kaikki ovat todistettavissa, ja että suoranaista sattumaa ei ole olemassa. Vaikka syyn ja seurauksen laki ei ole sillä tavalla koneellinen, ettei siinä mitään järkeä olisi, ei myöskään saa ajatella, että suoranaista sattumaa tai oikkupeliä olisi olemassa. Kaikki tapahtuu kyllä jostakin syystä, ja nämä syyt ovat järkeviä.

Tämän jälkeen meidän olisi pohdittava kysymystä, miten voimme karman voittaa, sillä varsinkin alussa, kun tutustuu karma-käsitteeseen, tulee ajatelleeksi, että tuollainen syyn ja seurausten ketju on aivan ääretön. Tulee kysyneeksi: miten ollenkaan voi torjua tekojensa seurauksia? Aina teemme jotakin, ja siitä johtuu seurauksia. Se on ikuinen ketju; siitä ei tule koskaan loppua. Ja sillä tavalla se saattaisi olla ikuinen ketju, ellei sen takana olisi myöskin suuri jumalallinen rakkaus ja koko olemassaolon tarkoitus. Karma ei siis ole mikään ehdoton, ikuisesti jatkuva ketju, vaan siinä on aina kuin pysähdyspaikka välillä, jolloin voi joutua aivan kuin toiseen syysuhteeseen ja toiseen ketjuun – niin sanoaksemme. Kun kysyin eräältä ystävältäni: miten voitamme karman? – hän sanoi, ettei karmaa voi voittaa millään muulla tavalla kuin kärsimällä. – Aivan oikein; se on kyllä aivan totta. Kärsimällä voitamme vanhan pahan karman. Jos olemme tehneet jotakin sellaista, joka saa aikaan seurauksia, jotka ovat kärsimyksiä, silloin emme tietenkään voi päästä ja voittaa karmaa, muuten kuin kärsimällä. Se on luonnollista ja aivan oikein. Mutta on toinen kysymys, emmekö sittenkin voi voittaa karmaa jollakin tavalla, vaikkakin karma on järkkymätön, ja vaikka emme voi paeta sitä ja voittaa niitä seurauksia, joita olemme luoneet itsellemme? Eikö sittenkin ole olemassa sellainen mahdollisuus, jota voimme sanoa karman voittamiseksi? Ja silloin vastaamme siihen: epäilemättä on. Ensimmäinen on se, jota kaikki viisaat ihmiset ovat aina neuvoneet, ja joka aivan erikoisesti kuuluu Jeesus Kristuksen opetuksiin, se, jota hän aivan erikoisesti, ennen muita on teroittanut. Emme saa ajatella, että hän olisi ainoa. Kaikki viisaat ovat niin opettaneet, että kärsimys voitetaan, jos kärsimme iloisesti, jos alistumme kärsimykseen, jos emme napise, vaikeroi, valita ja ajattele, että se on ansaitsematonta. Jos emme syytä toisia ihmisiä, Jumalaa, eikä olemassaoloa, vaan iloisella alistuvaisuudella kärsimme, silloin pääsemme kiinni kärsimyksen salaisuudesta, ja silloin voittaessamme kärsimyksen, voitamme pahan karman. Silloin olemme taittaneet kärjen karmalta; olemme sellaisessa suhteessa karmaan, että oma sielumme sanoo karmalle: „Sinä et voi mitään! Mikään kärsimys ei pelota minua. Minä kestan mielelläni kaikki kärsimykset.” – Silloin karma aivan kuin hämmästy. Sillä ei ole sitten enää valtaa meidän ylitsemme, niinkuin jollakin peloittavalla asialla on. Sillä kun kauhistumme ja pelkäämme kuolemaa ja kaikkia suruja ja murheita, silloin on karmallakin kuin peloittava naamio, ja koko elämä voi näyttää synkältä ja mustalta. Jeesushan sanoi: „Älkää luulko, että Siloamin tornin alle jääneet olivat sen syntisempiä kuin te; sama asia voi tapahtua teillekin.” Ihmisen täytyy aina olla valmis ottamaan vastaan kärsimykset iloisella mielellä, napolisematta ja rauhallisesti. Silloin hän voittaa ne ja tuntee, että kärsimys ei ole niin järkyttävä, kuin se ennen oli. Tiedämmehän sen jokapäiväisestä elämästä. Kun emme hätäännä, hermostu, suutu, – pääsemme siinä silmänräpäyksessä monesta turhasta kärsimyksestä, sillä koko meidän jokapäiväinen elämämme on täynnä sellaista, mikä hermostuttaa ja saa meidät pahalle tuulelle. – On hirmuinen lumisade: „Nyt saan kasvoni ihan pilalle.” – Toisella kerralla olen unohtanut rahakukkaroni kotiin ja minun täytyy juosta sitä hakemaan. – „Ja nyt taas se

ihminen ei tullutkaan, joka minun piti tavata.” – Joka päivä tapahtuu tuollaisia kiusallisia seikkoja, ja jos niistä hermostumme, olemme silloin narreja. Turha on kärsiä mistään tuollaisesta. Kun koetamme ottaa kaikki jokapäiväisen elämän asiat vähän humoristiselta kannalta, elämä muuttuu aivan toisenlaiseksi. Emme tule itsemurhakandidaateiksi kaikista turhista seikoista, vaan pysymme iloisina, onnellisina ja tyytyväisinä, ja koetamme aina selviytyä huonostakin pelistä. Se on vanhaa viisautta, joka näkyy jokapäiväisessä elämässä. Ja jos on suuriakin kärsimyksiä ja vastoinkäymisiä, silloin on erinomainen apu siitä, että mielemme pysyy tyyneenä ja iloisena. Silloin voimme katsella päivänpuoleisia asioita, joista heti löydämme jotakin kaunista ja lohduttavaa. Saduissa on paljon tuollaista viisautta, ja Jeesus Kristus erikoisesti neuvoo meitä olemaan kärsivällisiä ja lempeitä ja pitkämielisiä ja olemaan vastustamatta pahaa jne. Tämän me tiedämme hyvin, ja tämän jokainen kristittykin tietää. Tämä on siis ensimmäinen, passiivinen keino – niin sanoaksemme – karman voittamiseksi, vaikka se samalla on aktiivinen. Kun asetamme oman hyvän mielemme kaikkea kärsimystä vastaan, voitamme. Emme saa vastustaa kärsimystä, vaan voittaa.

Toinen keino, josta viisaat niinikään puhuvat ja jota ei saa unohtaa – varsinkaan ne, jotka ottavat karman ja jälleensyntymisen lukuun –, on se, että lakkaamme tekemästä pahaa ja luomasta pahaa karmaa. Se on äärettömän yksinkertainen keino. Muulla tavalla emme tosiaankaan pääse karmasta. Emme pääse siitä, jos vain yhtä mittaa luomme huonoa karmaa, ajattelemme rumia, itsekkäitä ajatuksia, puhumme turhia, ja teemme tekoja, jotka kantavat pahoja seurauksia. Jos lakkaamme sitä kaikkea tekemästä, on selvää, että karmamme pahassa merkityksessä – merkityksessä kärsimys – lopulta loppuu. Monet ihmiset tuntuvat ajattelevan: „Mitä ihmettä sitä tekee elämässä, jos ei saa pahaa tehdä. Täällä ei ole mitään erikoista tehtävää; kaikki tulee niin ikäväksi, jos täytyy aina olla mallikelpoinen, pyhä ja puhdas. Tämä elämähän olisi silloin roskaa.” – Mutta he eivät ole yrittäneet mitään. Sillä jos he yrittäisivät olla pahaa tekemättä, ja toiseksi tehdä hyvää, niin he kolmanneksi huomaisivat, että sitä myöten, kun he lakkaavat pahaa tekemästä, puhumasta ja ajattelemasta, sitä myöten heille tarjoutuu tilaisuuksia ja tulee inspiratioita heidän tajuntaansa niin paljon hyvästä, mitä he voivat ajatella, puhua ja tehdä, että elämä muuttuu itse asiassa paljon rikkaammaksi, paljon iloisemmaksi, paljon tyydyttävämmäksi. Elämä muuttuu aivan toiseksi. Ei mihinkään alaspäiseen suuntaan, vaan päinvastoin ylöspäin. Tässä on vain muistettava eräs seikka, jossa ihmiset usein erehtyvät. Joku harras kristitty, joka on nähnyt täydellisyysihanteen, tekee päätöksen: huomisesta lähtien en enää ajattele, en puhu, enkä tee mitään rumaa. Seuraavana aamuna hän herää ja ajattelee: „Tänään alkaa se uusi elämä.” Ja sitten hän nousee ylös ja huomaamatta alkaa sadatella, kun ei löydäkään jotakin, jota haki. „Voi, voi,” hän ajattelee, „minunhan piti aloittaa uusi elämä tästä päivästä lähtien ja olla toinen ihminen, ei puhua eikä tehdä mitään pahaa.” Ja sitten hän ehkä pitää jonkin aikaa itsensä kurissa, mutta huomaa jo ensimmäisenä päivänä, kuinka se on koko lailla ankaraa ja ikävääkin. Ja aikaa myöten „uusi elämä” tulee ontoksi ja tyhjäksi. Hän ei aina tiedä, mitä hän ajattelee ja tekee. Kaikki asiat askarruttavat häntä, ja kaikenlaisia mielihaluja nousee tajuntaan. Mutta hän ajattelee: „Minä olen päättänyt, että minun täytyy olla täydellinen.” – Kuinka kauan sitä kestää, riippuu temperamentista. Joku jaksaa ehkä päivän, toinen kaksi, kolmas kolme, ja neljäs ehkä kuvittelee viikon ajan olleensa melkein täydellinen, kunnes sitten yhtäkkiä huomaakin, kuinka tapahtuu romahdus, ja täydellisyys haihtuu kuin tuhka tuuleen. Ehkä hän huomaa, ettei hän ollenkaan osaa olla täydellinen, jos hän päättää, että hänen heti täytyisi sitä olla. Moni ihminen ei kykenisi siihen. Ihmisen henkinen tasapaino tuleekin ilmi siinä, että hän alkaa kasvattaa itseään. Silloin hän todella osaa tarkata itseään ja oppii pian huomaamaan, ettei elämä olekaan vailla iloja, pelkkää synkkyyttä vain, ja ettei täydellisyys ole sitä, että olisimme joitakin pilaripyhimyksiä. Täydellisyys on iloa, ja henkinen elämä on rauhaa ja onnellisuutta. Ja sentähden todellinen eteneminen henkisessä elämässä on kulkemista itsekasvatuksen tiellä. Silläkin tiellä tulee vastaan pimeitä laaksoja. Joskus on kuin yö. Mutta kun ihminen kulkee itsekasvatuksen tiellä, hän kulkee rauhallisesti laaksojenkin lävitse. Ei hän mene tolaltaan pois, vaikka ei joka hetki tunnukaan, että henkinen pyrkimys häntä tyydyttäisi, vaikka päinvastoin joskus tuntuuakin hirmuisen tyhjältä, että Jumala on hyljännyt, että enkelit eivät auta, että kaikki on pimeätä, tyhjää, ja sielussa kuin erämaa, vaikka ei löydy yhtään järkevää ajatusta tai lohduttavaa tunnetta. Sellainen aika on itsekasvatuksen tiellä kulkevalla ihmisellä. Mutta kun hän henkisesti kulkee eteenpäin tiellä, hän hymyilee sittenkin ja uskoo, vaikka pimeys häntä ympäröi. Ja yhtäkkiä nousee päivä taas, ja hän huomaa, ettei hänen uskonsa vienytkään harhaan, kun hän uskoi, että totuus ja hyvyys aina voittavat, ja hyvyys hänenkin

sielussaan voittaa. „Vaikka olen kuin maan matonen, niin kuitenkin hymyilen ja kuljen eteenpäin, jos kaikki enkelit hymyilevät ja Jumalan ääni kuuluu taivaasta.” – Sillä tavalla kaikki ihmiset ovat tunteneet, jotka ovat henkistä elämää yrittäneet elää, ja heidän voimansa, erikoisuutensa ja kykynsä on juuri siinä, että he eivät koskaan kadota luottamustaan ja uskoaan. Sillä ihmisen täytyy oppia seisomaan ja kulkemaan omilla jaloillaan. Ihmisen täytyy oppia niin itsenäiseksi, että hän voi sanoa itselleen: „Vaikka koko maailma horjaltaisi, minä seison; vaikka koko maailma hajoaisi atomeiksi ja tahtoisivat todistaa, että minä olen houkkio, niin minä luon uuden maailman.” – Se ei ole silloin ylpeyttä. Se on silloin suurta rohkeutta, henkistä itsenäisyyttä. Maailma on suuri kosmos. Saan iloita siitä, että kaikki on niin hyvin ja kauniisti järjestetty, ettei minun tarvitse ryhtyä mihinkään paremman maailman luomiseen. Valkenee päivä, jolloin huomaan, kuinka Jumala rakkaudessaan ja viisautessaan on kaiken takana, ja huomaan, kuinka hyvin Jumala on luonut kaiken. – Meidän ihmisten on siis kasvatettava itseämme ja kuljettava askel askeleelta sillä positiivisella, aktiivisella tiellä, joka vie meidät karman voittamiseen, jolla opimme luopumaan kaikesta pahasta ja omaksumaan kaikkea hyvää. Sillä kaikkien viisaitten teroittama oppi on: „Koska ette osaa yhdessä silmänräpäyksessä tulla täydellisiksi, niin vaeltakaa rauhallisesti, mutta väsymättä, tiellä täydellisyyttä kohti. – Siinä tulee teidän veljeytenne näkyviin, että olette kuin yhtä perhettä, kun kaikki vielä haparoiden kuljette eteenpäin, toiset hitaammin, toiset nopeammin. Kaikki te kuitenkin jokseenkin yhtäläisinä kompuroitte eteenpäin täydellisuuden tiellä. Jos joku teistä saavuttaa enemmän tai pääsee pitemmälle tuolla kaidalla tiellä, – jota Buddhakin nimitti partaveitsen tieksi, – silloinhan hän voi auttaa, neuvoa ja rohkaista toisia. Hän ei lähde nauttimaan saavutuksistaan. – Tämä passiivinen itsekasvatus, joka opettaa meitä luopumaan pahasta, on tuo toinen välttämätön keino karman voittamiseksi.

Sitten on vielä kolmas seikka, joka myös on välttämätön. Se on se, että opimme tuntemaan itseämme ja että meillä on oikea käsitys siitä, mitä me olemme ihmisinä. Ei riitä, että ajattelemme itsestämme, että olemme ajattelevia, tuntevia ja tahtovia minuuksia, jotka olemme tällaisiin näkyviin ruumiisiin puetut ja elämme täällä. Ei merkitse paljontaan, että tunnemme persoonallisuutemme. Meidän täytyy todella saada käsitys siitä, mitä me ihmiset olemme syvimmin katsoen, mitä me olemme aineellisen ja mitä me olemme henkisen luontomme puolesta. Meissä on aineellinen muoto ja myöskin henkinen tajunta. Mutta mikä on tämä muoto, ja mikä on tämä tajunta? Saamme Jeesus Kristukselta itseltään selvät vastaukset siihen, mitä me olemme. Ensiksikin, mitä tulee meihin tajuisina olentoina, niin muistamme, että Jeesus sanoo: „Te olette Jumalan poikia.” Esim. suomalaisissa Uuden Testamentin käännöksissä on sanottu: „Te olette Jumalan lapsia.” Ja kristikunnassa sanotaan niin. „Jumalan Poika”-nimitys säilytetään Jeesukselle itselleen. Mutta alkukielellä sanotaan kaikista ihmisistä: „Te olette Jumalan poikia.” Vaikka sanoisimmekin „Jumalan lapsia”, – jos annamme tuolle „poika”-nimitykselle liian maskuliinisen merkityksen, niin unohdamme „tyttären” aivan –, niin lapsihan on se, jonka Hän on synnyttänyt, joka on sen isä tai äiti. Siis Jumalan lapsina me olemme Jumalasta syntyneet. Ja mitä se merkitsee? Mitä Jumala on? Jeesus sanoo: „Jumala on henki ja Jumala on rakkaus.” Kun hän sanoo, että Jumala on henki, hän viittaa siihen, että mekin olemme henkiolentoja. Jumala on myös rakkaus, ja se merkitsee, että mekin olemme rakkaudesta syntyneet, että mekin olemme, olemukseltamme rakkautta. Siis meidän tietoisuutemme henkiolentoina ja Jumalan lapsina on rakkaus. Koko meidän henkemme ja sisäisen tajuntamme salaisuus on yhdellä sanalla ilmaistu: me olemme „rakkaus.” Niin paljon me siis olemme henkeä, kuin meissä on rakkautta. Niin paljon me siis olemme Jumalan lapsia, kuin me olemme rakkautta. Sillä me emme saa ajatella niinkään, että me nyt osaamme rakastaa, ja että se rakkauden kyky on meissä ja me olemme, mitä olemme, vaikka persoonallisia minuuksia. Meidän tosiolemuksemme on rakkaus, se jumalallinen rakkaus, joka rakastaa kaikkia. Jumala ei tee eroa, ei katso henkilöllisyyteen; toisin sanoen, Jumala rakastaa kaikkia, niinkuin Jeesus sanoo: „Jumala antaa aurinkonsa paistaa niin hyvälle kuin pahoillekin.” Hän on puhdas, pelkkä rakkaus, ja mekin olemme olemukseltamme rakkautta. Se on meidän kuolematon itseemme, mikä meissä on todellista tajuntaa, rakkautta. – Mikä sitten aikaan saa sen, että me tässä aineellisessa todellisuudessa emme ole rakkautta, että me emme oikeastaan osakaan kaikkia rakastaa, eikä meillä aina ole tilaisuutta olla pelkkää rakkautta? Sen aiheuttaa meidän aineellisuutemme, joka on meidän rajoituksemme; meidän muodollisuutemme, yleensä koko ilmennyt olemassaolo. Ja mikä se on? Jeesus on antanut siihen kysymykseen vastauksen. Hän on sanonut esimerkiksi näin: „Te olette maailman valo; älkää panko kynttilää vakan alle. Sinun sisäsi on

valo; jos se valo tulee pimeäksi, kuinka suuri onkaan sitten pimeys. Ihmisen poika sinussa on valo; se on koroitettava. Sinä olet siis sisäisesti valo.” – Mikä valo on? Mikä ihmisen poika on? Se on järki. Järki on valo, ja valo on aineellisuutta. Kaikki aineellisuus on ilmennyttä valoa, taittunutta ja heijastunutta valoa. Valoa on koko ilmennyt maailma. Ja se valo ei ole aivan kirkasta valoa, vaan se taittuu eri väreihin. Mutta sisäisesti katsoen se on vain valoa. Tieteellis-intuitiivisestikin ajatellen se on tiivistynyttä valoa, sillä saamme kuulla asianomaisilta tiedemiehiltä, että tämä meidän niin sanottu aineellisuutemme on kokoonpantu atomeista. Se on siis atomimaailma. Jokainen esine, mikä meistä on niin lujatekoinen, on todellisuudessa suuri määrä atomeja, joita jokin voima yhdistää. Mutta mitä atomit ovat? Niitä ei aineellisesti katsoen oikeastaan ole olemassa, sillä ne ovat ainoastaan voimapisteitä. Tämän okkultisen totuuden tiedemiehet jo ymmärtävät. Siis tätä kaikkea ei ole olemassa; se on vain voimain temmellystä. – Mutta mitä voima on? – Jos meidän tiedemiehemme eivät kykene siihen vielä vastaamaan, niin vanha viisaus on aina tiennyt; tietäjät, viisaat, salatieteilijät ovat osanneet ratkaista voiman salaisuuden. Ja kun tutkimme, mitä voima on, sanomme: voima on järkeä, voima on juuri sitä henkistä valoa, mistä Jeesus puhuu. Se on pohjimmitaan järkeä, joka on valo. Ja jos sanomme, että kaikki aineellinen on meillekin tiivistynyttä valoa, saamme tietää, että se valo on voimaa, ja se voima on järkeä. Siis aineellinen maailma on tiivistynyttä järkeä, kaikki muoto on kristallisoitua järkeä. – Tämä voi kuulostaa hieman oudolta, ja en tiedä, voisiko joku luonnontieteilijä sitä hyväksyä. Minä sanonkin, että meidän tiedemiehemme eivät ole nähneet sitä yhteyttä, joka on voiman ja järjen välillä. He eivät vielä ymmärtäisi tällaista puhetta. Mutta vanha viisaus on sanonut, – jonka sitten jokainen asianomainen tutkija huomaa oikeaksi –, että järki on tavallaan aineen salaisuus. Järki kaikkine luovine voimineen, – esimerkiksi mielikuvituksineen –, on näkymätön, sisäinen, henkinen valo, joka on aineen salaisuus. Siis kaikki, mikä meissä on ainetta, on järkeä. Mehän olemme monta kertaa puhuneet, että me saimme tämän fyysisen ruumiin kuin lainaksi luonnolta, sillä se on meitä paljon järkevempi, tietää enemmän kuin me. Ihmisminuuksina emme ole kokeneet sitä, mitä se tietää. Meidän minuutemme on lähempänä järkimaailmaa, on järkimaailman synnyttämä aineellisuus. Ja sentähden se ei ole niin paljon kokenut, ei ole niin vanha kuin fyysillinen ruumis. Sentähden se voi ottaa oppia tältä fyysiseltä ruumiilta. Sitä tutkimalla me pääsemme monen asian perille, koska meidän fyysillinen ruumiimme on tiivistynyttä valoa, järkeä. Ja kun katselemme ihmistä, huomaamme, että meidän olemuksemme on heikkoa valoa, ja sen ympärille on kerääntynyt kaikenlaista sellaista, joka on pimeämpää valoa. Se on meidän astraalis-mentaalinen auramme. Kaikki se on meidän järki-minämme ympärillä, peittäen sitä ja osoittaen samalla, että se ei ole vielä täydellisesti valon poika. Koko tunne- ja tahtomaailmamme on siinä aurassa, joka on kokoonpantu ei ainoastaan kirkkaista vaan raskaistakin väreistä. Ne ovat tiivistynyttä järkeä olentomme ympärillä. Ja sitten meillä on tämä fyysillinen ruumis lainana, joka on enimmäkseen tiivistynyttä valoa. Sen avulla käymme koulua tässä näkyvässä järkimaailmassa. Ja nyt meidän pitäisi tässä muotojen maailmassa, tässä viisaasti järjestetyssä kosmoksessa, ihmishenkinä, henkiolentoina tuoda rakkautta tähän maailmaan. Sillä sitä mukaa, kun me tuomme rakkautta siihen, kaikki aineellisuus, sen monissa pimeysasteissa, valaistuu, sillä rakkaus tuo aina mukanaan mitä kauneinta, kirkkainta valoa eli järkeä. Puhdas järki eli jumalallinen viisaus on tuon rakkauden hienoin ruumis, sen hienoin ilmaus. Sentähden, jos me ihmiset osaisimme olla omaa sisäisintä, jumalallista itseämme, joka on rakkaus, silloin myös meidän koko olemuksemme muuttuisi puhtaaksi järjeksi eli valoksi. Silloin me loistaisimme. Siksihän Jeesuskin juuri sanoo: „Teidän valonne pitää loistaa. Teidän pitää niin yhdistää itsenne rakkauden olemukseen, järkeen, että se muoto, joka teitä ympäröi, silloin loistaa.”

Nämä ovat salaperäisiä asioita eräältä kannalta katsoen, mutta toiselta kannalta sellaisia, että niistä täytyy puhua. – Silloin karman voittaminen tapahtuu sillä tavalla, että me tulemme omaksi itseksemme, siksi mitä me olemme. Rakkautta me olemme, ja me tulemme rakkaudeksi, joka ilmenneenä on viisautta, sillä rakkaus ei voi olla ilmenneenä ilman järkeä ja viisautta. Hyvyys tulee viisaudeksi. Sentähden me olemme täällä oppimassa viisautta ja järkeä. Viisautta ja järkeä emme opi, emmekä voi tulla valoksi, elleimme tule myöskin siksi, mitä olemme henkisesti. Sillä viisaus ja järki on meidän mahdollisuutemme. Henkisesti me olemme rakkautta. Ilman rakkautta emme voi tulla valoksi. Ja koko karma haihtuu siihen kirkkaaseen valoon, joka on rakkauden ilmennystä. Siihen haihtuvat kaikki voimat, jotka saavat häiriöitä ja kärsimyksiä aikaan. – Näin paljon käytännöllistä salatiedettä me jokainen voimme ymmärtää.

IV

KARMALLISET SAIRAUDET

Karmasta ei voi puhua jokaisen sairauden yhteydessä. Jos olemme esimerkiksi syöneet liian paljon makeisia ja turmelleet hampaamme, ja sitten saamme kärsiä hammaskipua, ja lopulta kadotamme hampaamme, niin ei ole syytettävä karmaa. Emme myöskään puhu karmasta, jos menemme varomattomasti ulos kylmään ilmaan ja hankimme itsellemme nuhan ja yskän. Tällaisissa tapauksissa sairauden syy on ollut silmiinpistävän selvä, sillä me tiedämme, että syysuhteen laki vallitsee maailmassa, emmekä ihmettele tuollaisia sairauksia. Sitä vastoin voimme ihmetellä, jos kaksi henkilöä samoissa olosuhteissa tapaa keuhkotautisia, ja toinen näistä kahdesta saa tartunnan, mutta toinen ei ole millänsäkään. Silloin voimme kysyä: miksi toinen tuli sairaaksi ja toinen ei? Silloin tulee vastaus tieteelliseltä taholta: asia on niin, että ihminen ei sairastu keuhkotautiin, jollei hänellä ole taipumusta siihen; sairastumisen syy on aina jokin näkyvä, ulkonainen syy, mutta se ei aiheuta keuhkotautia aivan terveissä ihmisissä, vaan sellaisissa, joilla on taipumusta keuhkotautiin. Ja sitten vielä lisätään: nämä ihmiset ovat saaneet taipumuksensa keuhkotautiin joko vanhemmiltaan tai esivanhemmiltaan, jolloin he ovat predestinoidut, ennalta määrätty keuhkotautisiksi. Mutta kysymykseksi jää meille, minkä tähden toinen ihminen on edeltäkin määrätty keuhkotautiseksi ja toinen ei. Tässä vasta tulee karma kysymykseen. Alamme etsiä karmallisia syitä, ja silloin ajattelemme, että ihmisen menneisyydessä täytyy olla jotakin, mikä on aiheuttanut hänelle uudelleen synnyttyään maan päälle taipumuksen erikoisesti keuhkotautiin. Karma aina ensi kädessä näkyy syntymähoroskoopista, niinkuin olemme jo ennen sanoneet.

Heti alussa on otettava huomioon, että karman ei välttämättä tarvitse olla yksilöllistä, vaan voi olla joukkokarmaa. Sillä jokainen ihminen syntyy aina määrättyyn ympäristöön, ja koko kansalla, heimolla ja perheellä voi olla oma joukkokarmansa. Tähän joukkokarmaan yksilö joutuu osallistumaan syntyessään tuohon ihmisjoukkoon. Sentähden, jos olemme syntyneet köyhän ja pienen kansan keskuuteen, emme voi odottaa, että meistä tulisi äärettömän rikkaita, niinkuin amerikkalaiset miljardöörit, vaikka meillä olisi sellainen hyvä tai huono karma, että meidän pitäisi tulla rikkaiksi. Mahdollisuudet rikkauden suuruuteen nähden riippuvat joukkokarmasta. Joku amerikkalainen voi alkaa uransa sanomalehtipoikana ja kohota sitten tuhansia miljoonia omistavaksi ihmiseksi. Sellaista ei voi tapahtua Suomessa, sillä meillä ei ole samoja mahdollisuuksia tarjolla kuin Amerikassa. Kaikki on suhteellista. Jos joku täällä samassa suhteessa tulee rikkaaksi kuin miljardööri Amerikassa, niin hän saa tyytyä muutamin miljooniin. Me saamme siis ottaa osaa kansamme hyvään ja huonoon karmaan. Jos me synnymme maahan, jossa vallitsee suuri kuumuus ja jossa on paljon kuumesairauksia, niin me luonnollisesti otamme osaa sen maan ja kansan joukkokarmaan tässäkin suhteessa, ja voimme siten saada kaikenlaisia kuumesairauksia paljon enemmän, kuin meidän yksilöllisessä karmassamme oikeastaan olisi. Täällä Pohjolassa me olemme paljon alttiimmat keuhkotaudille ja muille rintataudeille kuin ne, jotka syntyvät esim. Pohjois-Afrikkaan, Intiaan jne. Sentähden, kun karmaa ajattelemme, on otettava huomioon, että se on osaksi joukkokarmaa, ja siihen jokainen ihmisyksilö saa ottaa osaa. Hänellä voi sitten olla niin hyvä yksilöllinen karma, että hän nousee, ainakin jossakin määrin, joukkokarman yläpuolelle. Ehkei hänen tarvitse ollenkaan kärsiä asioista, joista yleensä kärsitään siinä ihmisryhmässä. Hän voi ehkä saada sellaisen ruumiin noissa kuumissa maissa, ettei hän koskaan sairastu kuumetauteihin; joku voi saada syntyessään tänne Pohjolaan sellaisen ruumiinrakenteen, ettei hän koskaan kylmety, ei saa nuhaa eikä yskää. Täten yksilöllinen karma voi nousta joukkokarman yläpuolelle, vaikka se onkin harvinaista.

Kun pidämme mielessä, että meidän on pakko ottaa osaa ympäristömme joukkokarmaan, niin silloin voimme lähteä tutkimaan ihmisen yksilöllistä karmaa sairauksien yhteydessä. — Millä tavalla karma näkyy

sairauksissa? Miksi sairaudet voivat olla karmallisia, ja minkälaisia sairaustaipumuksia me kannamme mukanaamme? – Olemme edellä puhuneet karmasta yleensä, mutta nyt tahtoisimme jonkin verran syventyä kysymykseen karmasta ja sairauksista, meidän on hyvä ensin muistuttaa mieleen, mikä ihminen on, minkälainen meidän kokoonpanomme on.

Ihmisestä on sanottu, että hän on mikrokosmos, pienoismaailma verrattuna ympäröivään maailmaan, jota nimitämme makrokosmoksi. Voimme sanoa, että kaikki, mikä on hänen fyysisessä olemuksessaan, on myöskin olemassa ympäröivässä fyysisessä maailmassa. Myöskin se, mitä on hänen muissa prinsipeissaan, on olemassa hänen ympärillään. Paremmin voisimme vielä sanoa asian niin, että kaikki, mikä on olemassa ympärillä kosmoksessa, on myös ihmisessä. Kun katselemme ihmisen fyysisistä ruumista, niin huomaamme, että se on jonkinlainen fyysinen pienoiskuva tästä ympäröivästä fyysisestä maailmasta, siis niistä elementeistä, jotka ovat tässä näkyvässä maailmassa meidän ympärillämme. Ruumiissamme on ainetta, joka tuo mieleen maelementin, kivennäismaailman. Siinä on aineita, jotka tuovat mieleemme toisen elementin, vesielementin ja sellaista, mikä tuo mieleen ilma- ja tulielementit. Samoja elementtejä, joita näemme ympäröivässä maailmassa, on meidän ruumiissamme. Kukaan ei kiellä, etteikö meidän ruumiissamme olisi vettä eli juoksevaa ainetta, ilmaa, jota hengitämme sekä tulta. Koko olemassaolomme perustuu lämpöön ja tuleen. Kun kuolemme, niin heti tulemme kylmiksi. Lämpö juuri jollakin tavalla osoittaa, että meissä on henkeä ja elämää. Kun katselemme kivikuntaa, niin huomaamme, ettei kivissä ole sisäistä lämpöä, niinkuin meissä ihmisissä. Kun aurinko aamulla nousee ja sen säteet kohdistuvat niihin, niin ne lämpenevät, mutta yön tullen ne jälleen kylmenevät. Niissä ei ole siis meissä olevaa ja tuntuvaa sisäistä tulta. Kun sitävastoin ajattelemme eläin- tai ihmisruumista, niin siinä havaitsemme selvästi sisäistä tulta ja lämpöä. Lämpö tekee sen eläväksi.

Ihminen on siis kuin mikrokosmos verrattuna ympäröivään luontoon. Ajatelkaamme sitten kasvimaailmaa. Kasvit ovat jo eläviä. Ne eroavat siinä kivennäismaailmasta. Mikä tekee ne eläviksi? Mikä aikaansaa sen, että kasvit jo kantavat hedelmää auringon lämmössä? Mikä ihmisessä vastaa näitä kasveja? Saamme kuulla, että kasveilla on ns. eetteriruumis, jossa on lämpöä itsessään, vaikka ei samassa määrässä kuin ihmisessä ja muutamissa eläimissä. Tämä eetteriruumis on elämän kantaja kasvissa, ja ihmisessä tuo eetteriruumis on elämän prinsippi, joka on kokoonpantu niistä voimista, jotka vaikuttavat tässä muodon maailmassa. Muodon maailman takana on myöskin elämää. Katselemme kuollutta eläimen tai ihmisen ruumista. Siinä ei ole silloin muuta kun sisäinen hävittävä tuli, joka antaa ruumiin hajota. Se mätänee, niinkuin sanomme. Se ei enää osaa ylläpitää tuota muotoa. Kuolleessa ruumiissa on tosin elämää, mutta se elämä on silloin vain sen omaa sisäistä elämää, joka sen polttaa ja hävittää. Sentähden on turha panna ihmisruumista hautaan, sillä mullassa ruumis vain palaa sisäisesti. Ruumiissa oleva sisäinen tuli sen polttaa. Siksi on luonnollista, että jos tahdomme totella luonnon lakeja, auttaa luontoa, niin me poltamme ruumiin. Kun näin autamme luontoa, niin palaminen käy nopeasti, tuhansia, miljoonia kertoja nopeammin. Ei ole yhtään runollisempaa, että ihmisen ruumis mätänee haudassa ja häviää, kuin että se parissa tunnissa poltetaan tuhaksi. Molemmissa tapahtuu aivan sama asia. – Mistä tuo tuli sitten tulee?, me kysymme. Selvänäkijät näkevät, että koko tämän fyysisen tason takana on kuin sisästä päin, maan keskustasta tuleva tuli, joka pyrkii ulospäin; ja samaten on jokaisessa organismissa, jokaisessa oliossa tuli, joka pyrkii ulos kuin jostakin keskipisteestä ulos pinnalle. – Kun katselemme kasvimaailmaa, niin huomaamme, että se ottaa vastaan itseensä sitä voimaa, joka kosmoksista päin tulvi maapallolle. Kivet ja muut sellaiset kappaleet tulevat lämpimiksi, mutta tuo lämpö on pinnallista, joka aiheutuu vain auringon valosta. – Kasveihin tulee eetterivoimaa, niinkuin sanomme, ja se on lämpöä ja valoa. Ne imevät tuota voimaa sisäänsä, ja tuo elämän voima ei olekaan silloin enää sitä kuluttavaa tulta, joka tulee maan sisästä, vaan se voima, joka tulee kosmoksista, on muotoja eläyttävää ja elämää antavaa. Tuota voimaahan nimitetään myös *praanaksi*. Praana on se eetterivoima, elämän voima, joka tulee kosmoksen syvyydestä auringon kautta koko aurinkokuntaan ja sitten imeytyy kaikkiin eläviin elimistöihin ja muuttuu praanaksi. Voimme siten puhua kasvin praanasta, vaikka se ei olekaan samalla tavalla yksilöllistä kuin eläimen ja ihmisen. Ero kasvimaailman ja kivennäismaailman välillä on siis se, että kasvimaailma jo ottaa sisäänsä niitä eetterivoimia, jotka tulevat kosmoksista. Sentähden sanomme, että kasveilla on jo eetteriruumis. Selvänäkijät voivat nähdä tuon

eetteriruumiin kasvin ympärillä pilven tapaisena eetteriolemuksena. Samanlainen eetteriruumis on, niinkuin tiedämme, kaikilla eläimillä ja ihmisillä. Juuri eetteriruumis tekee elimistön eläväksi. Kun katselemme kuollutta fyysillistä ruumista, niin näemme, että eetteriruumis on todella poissa, ja kun eetterivoimat ovat poissa, niin silloin ainoastaan tuo maan sisästä tuleva tuli polttaa ruumiin ja hajoittaa sen alkuosiinsa. Silloin on vain tuo hävittävä tuli jäljellä, eikä mitään suojaavaa, elämää ylläpitävää voimaa.

Kun siirrymme kasvimaailmasta eläinmaailmaan, niin huomaamme, että eläimessä on jotakin lisää. Eläimillä on tajunta. (Jonkinlaista tajuntaa on kyllä kasveillakin.) Eläinten tajunta ei ole ajattelemista, niinkuin ihmisten, vaan tuntemista. – Eläimillä voi kyllä olla joskus joitakin ajatuksiakin, sitä ei sovi epäillä. Varsinkin kotieläimillä on ajatuksia. Niillä on ymmärrystä ja jonkin verran järkeä, mutta ennen kaikkea tunnetta. – Sentähden sanomme, että eläimet ovat saaneet yhden uuden prinssiäpin lisää, nimittäin astraaliruumiin. Tämä astraali- eli tunnerruumis tekee eläimen jollakin tavalla yksilölliseksi. Eläin ei ole enää sillä tavalla sidottu joukko-olemuksen niinkuin kasvit, jotka eivät osaa liikkua, vaan ovat täysin sidotut kasvupaikkaansa. Eläin ei tosin vielä aina osaa päättää, mitä se kulloinkin tekee, mutta sen tajunnallisessa elämässä on selvästi voimakkaana tekijänä vaisto. Puhumme eläinten vaistosta. Kotieläimissä huomaa kyllä usein järkeä ja ymmärrystä, mutta näemme, että se ei ole sillä tavalla vapaata kuin ihmisellä. Meillä ei ole esimerkkiä siitä, että eläin voisi ajatella filosofisesti, että se voisi ryhtyä jonkinlaiseen filosofiseen keskusteluun. Eläin ei osaa niin paljon tuoda ajatuksia esille, niinkuin ihminen, ja sentähden päättelemme aivan oikein, että eläimessä ei ole järkielämä niin kehittynyt kuin ihmisessä. Mutta eläimen tunne-elämä on hyvin kehittynyt. Eläin voi olla ihmisen yläpuolellakin tunne-elämänsä kehityksen puolesta, mutta jokainen ihminen on järkensä ja ymmärryksensä puolesta kehittyneempi kuin eläin. Eläimillä on kyllä joukkojärki. Muurahaiset esim. organisoituvat yhteiskunniksi ja suorittavat kaikenlaisia ihmeellisiä asioita. Eläinten joukkoymmärrys on usein sangen kehittynyt, mutta me emme näe, että heillä olisi yksilöllistä järkeä. He ovat joukkosielun hallussa. – Eläimillä kasveihin verrattuna on siis lisäksi samanlainen astraaliruumis kuin ihmisilläkin. Mehän ihmisinä myös tunnemme, haluamme ja vaistoamme jne.

Mutta sitten on meissä ihmisissä, niinkuin me olemme jo monesti huomauttaneet, vielä tuo selvästi havaittava minäolento, järki, ajatuskyky, ymmärrys. Vaikka eläimillä olisikin ajatusta ja järkeä, niin emme koskaan näe mitään todistusta siitä, että eläin tuntisi itsensä minäksi, että se tuntisi jotakin omalla tavallaan. Jos me huomaisimme jotakin sellaista eläimessä, niin ajattelisimme silloin, että se eläin on tulossa ihmiseksi. Ihmisessä on minä, ja tämä minä erottaa hänet joukkosielusta. Mutta ihmistenkin takana voi kyllä olla myös joukkosielua, toiset ihmiset kuuluvat kuin johonkin joukkosieluun. Jotkut ihmiset helposti matkivat toisia ja uskovat ja ajattelevat samalla tavalla kuin yleensä ajatellaan ja niinkuin heitä on opetettu. Mehän juuri kasvatamme lapsiamme joukko-olentoiksi, jotka hyväksyvät meidän toimenpiteemme, mitä me olemme tehneet tässä maailmassa. Me opetamme heitä tähän kaikkeen tyytymään. Emme ole lainkaan ihastuneita, jos meidän lapsemme ovat liian itsenäisiä. Meitä se oikein pelottaa. Emme me ihastu, jos lapset heti asettuvat sille kannalle, että me vanhemmat olemme aika tomppeleita, kun olemme kaiken tällä tavalla järjestäneet, ja että he, lapset, osaavat kaiken paljon paremmin. Jos lapset esiintyisivät noin, niin me vallan kauhistuisimme. Me emme ole ollenkaan tottuneet siihen ajatukseen, että ihmiset ovat yksilöllisiä olentoja ja että emme saavuta inhimillistä yksilöllisyyttä, ennen kuin käymme lävitse vallankumousvaiheen. Jokaisen ihmisen kehityksessä tulee sellainen vaihe, että hän huomaa, olevansa yksilö ja olevansa pakotettu pitämään puoliaan juuri yksilönä. Tämä ei merkitse sitä, että se vaihe olisi jokaisen edessä; sehän voi jo olla takana; voihan olla, että olemme jo käyneet lävitse sen kehityksen kohdan, toivottavasti olemme sen jo tehneet. Tämä vallankumousvaihe kuuluu kyllä ihmisen kehitykseen, mutta sekin on voitettava, sillä ihmisen täytyy ennen pitkää huomata, ettei hän ole mikään luoja eikä Jumala, vaan ainoastaan pikkuriikkinen yksilö, jonka täytyy alkaa oppia, kasvattaa itseään ja nähdä, kuinka asiat ovat täällä maailmassa. Alkaa hänen inhimillinen kehityksensä. Hän pysyy kyllä nytkin itsenäisenä, mutta se itsenäisyys ei ole röyhkeätä ja vallankumouksellista laadultaan, vaan vallan muuta. Se itsenäisyys on sitä, joka ottaa taakkoja, joka voi auttaa ja ottaa toisten synnit kantaakseen. On aivan oikein, mitä on opetettu kristikunnassa ja kristinuskossa, että Jeesus Kristus otti maailman kaikki synnit kantaakseen. Hän oli kehityksessään tullut siihen kohtaan. Meidän pitää kaikkien tulla siihen kohtaan joskus, että me osaamme ottaa koko maailman synnit kantaaksemme. Se on

meidän kehityksemme loppuvaihe, jolloin emme palvele ainoastaan tässä fyysisessä maailmassa puita kantamalla, vettä noutamalla ja ruokaa laittamalla, vaan siten, että osaamme palvella myöskin toisissa maailmoissa inhimillisinä olentoina. Se on silloin jokseenkin samaa kuin uhri. Kun katselemme ulkonaista elämää, niin onhan sekin uhria, että joku ihminen palvelee minua, lämmittää uunin, laittaa ruokaa minulle tai tekee työtä pellolla. Kaikki palveleminen on uhria, jotakin korkeampaa, johon ihminen ottaa osaa. Se on ensimmäinen ja luonnollisin korkeamman minän eli hengen ilmennyksestä. Sentähden on kaikista kunniakkainta ja korkeinta tässä maailmassa tehdä jotakin fyysisistä työtä. En minä tarkoita sillä, että siitä työstä pitäisi maksaa kaikista enimmäin. Sanon vain, että se on kunniakkainta. Ja se työ on jumalallista siinä määrin, kuin ihminen sen osaa iloisesti ja rakkaudella suorittaa, ikäänkuin Jumalan nimessä. Kun ihminen siinä mielessä suorittaa noita luonnollisia, fyysisiä tehtäviään, silloin hän on henkinen ihminen ja elää henkistä elämää, sillä se on luonnon itsensä näyttämää ja antamaa työtä. En tarkoita, että hänen pitäisi järjessään ja ymmärryksessään olla tietoinen siitä, että hänen työnsä on niin kovin hienoa ja jumalallista, mutta hänen pitää tuntea, että hän palvelee ja että se on hänen jumalanpalvelustaan, hänen ilonsa ja onnensa, hänen uhrinsa. Hänen ei pidä itse ajatella, että hän uhrautuu toisten hyväksi. Jos hän niin ajattelee, hänen pitää olla sangen kehittynyt, korkea olento, joka osaa ajatella ilman, että se on ulkokultaista. Hänen ilonsa on tässä palvelemisessa, ja se on ensimmäinen aste henkisessä elämässä. Kaikki muu työ tässä maailmassa vaatii paljon enemmän itsekkyyttä ihmiseltä. Jos esim. jollakin on satamijoonaa pankissa, ja hän ajattelee, että kyllä sillä jo tulee toimeen, ja ei sitten viitsi enää tehdä mitään, niin se on hirveän väärin. Ei silloin voi ihmetellä köyhää, joka ajattelee: „Mitä tuo on? Niin paljon rahaa pankissa. Hänen ei tarvitse tehdä työtä.” – Pikku tyttö Hannele ajattelee taivaasta, että siellä saa syödä aina lintupaistia. Ja samalla tavalla ajatellaan tuollaisesta rikkaasta, että hän voi syödä lintupaistia jo täällä maan päällä, vaikka joka ainoa päivä. – Kun tältä kannalta ajattelee asioita, niin silloin voi ymmärtää niitä köyhiä ja nälkäisiä ihmisiä, jotka ajattelevat, mikä ihmeellinen loinen tuo on, ja että sellaista ei saisi olla yhteiskunnassa.

Mutta kun ajattelee asioita, niin huomaamme, että asialla on toinenkin puoli. Ei kannattaisi elää tässä maailmassa, jollei voisi tehdä myös toisenlaisia palveluksia kuin vain fyysisiä. Ei ihmisestä tulisi täydellistä, jos hänen aina pitäisi vain keittää ruokaa ja lakaista katua. On välttämätöntä, että on kaikenlaisia muotoja, joissa ihmisen henki voi ilmaista itseään, joissa ihminen ihmisenä voi tuoda itseään ilmi. Sen vuoksi on välttämätöntä, että on olemassa sellainen elämän koulu, jossa ihminen voi oppia tekemään monipuolisempaa työtä. Sentähden on olemassa taide. Ei taiteellisesta ihmisestä, joka tahtoisi soittaa, näytellä, maalata, veistää, tulisi mitään, jos hänen pitäisi koko päivän esim. keittää ruokaa taikka lakaista katua. Hänen taiteensa perustuu juuri siihen, että hän osaa uhrata itsensä hirmuisten sielun kamppailujen kautta. Hänen pitää osata uhrata itsensä pois kaikesta tuosta luonnollisimmasta palvelustyöstä, ja palvella jollakin toisella tavalla ihmiskuntaa, vaikka ihmiset eivät sitä aina niin ymmärtäisikään ja hyväksyisikään. Jokainen nerokas taiteilijaihminen on käynyt lävitse sen vaiheen, jolloin hän on saanut kovasti kamppailla sielussaan ja kysyä: olenko aivan hyödytön olento, kun en voi kyntää peltoa, kantaa puita j.n.e. Sellaista täytyy taiteilijaneron läpikäydä, ennenkuin hän on kamppailut itsensä noiden tuskien läpi ja viimein voi sanoa: vaikka en voisi mitään tehdä, niin minun täytyy kuitenkin palvella sitä kauneusvaistoa, joka on minulle kuin Jumala.

Myöskään ei tulisi mitään mistään kulttuurista, ellei olisi järjestettyä yhteiskuntaa, kouluja, virastoja, yliopistoja ja joukko ihmisiä, jotka uhraavat itsensä sillä tavalla, että luopuvat kaikista luonnollisimmista töistä palvellakseen yhteiskuntaa. He palvelevat yhteiskuntaa, jotta erikoiset, lahjakkaat ihmiset voisivat elää maailmassa. Ajatelkaamme vain Afrikan neekereitä. Jos heidän keskuudessaan eläisi joku nero, joka tahtoisi kirjoittaa kirjan, niin hän ei saisi sitä edes painetuksikaan. Jos joku siellä esim. tekee runon, niin hän itse ensin lukee tuon runon toisille, ja sitten nuoret tytöt sitä lausuvat, ja se jää joksikin aikaa ihmisten mieliin, mutta häviää sitten. Sellaiseen kulttuuriin on nerokkaiden ihmisten turha syntyä, niiden, jotka eivät ole Jumalan miehiä ainoastaan siinä merkityksessä, että he opettavat vain moraalialia. Sillä sellaisia ihmisiä, jotka opettavat moraalialia, jotka opettavat kunnioittamaan toisen omaisuutta, toisen elämää, on mitä yksinkertaisimmissa kansoissa. Sitä he voivat opettaa, ja jos heidän opetuksensa on poikkeavaa toisten opetuksista, niin sekin antaa kyllä kylliksi työtä ja sielun tuskaa ja vaivaa. Mutta kun ajattelemme sitä älyllistä

kulttuuria, joka pohjautuu ihmisälyn, järjen toimintaan, niin se on mahdotonta, ellei synny yhteiskuntaa, joka antaa tilaisuuden nerokkaille ihmisille. Ei ole vielääkään olemassa sellaisia yhteiskuntia, jotka mainittavammin antaisivat tilaisuuksia neroille. Ei meidän tarvitse mennä kovinkaan kauas ajassa taaksepäin nähdäksemme, kuinka ennen nerokkaan ihmisen piti päästä kuninkaan suosioon, jotta hän pääsisi vähän eteenpäin. Nythän on sentään vähän parempi. Ei nyt enää tarvitse kirjoittaa hänen mielikseen ylistysrunoja, nuoleskella hänen lautasiaan. Nyt voi ihminen sentään olla vapaa. Nyt ihminen sentään meidän yhteiskunnissamme voi saada äänensä kuuluville. Hän voi saada toiset ihmiset ymmärtämään taidettaan, voi saada heiltä kannatusta. Mutta eivät meidän yhteiskuntamme vielääkään ole suinkaan ihanteelliset tässä suhteessa. Kaukana siitä. Ja kuitenkin ihmisiä, jotka ovat kehittyneempiä kuin toiset, täytyy olla yhteiskunnassa. Muuten ei mikään menisi eteenpäin. Muuten kaikki eläisivät jonkinlaisessa afrikkalaisessa veljeydessä, jossa saisi vapaasti esim. tappaa toisen ja syödä hänet, jos sattuisi olemaan kova nälkä. — Sentähden voimme ymmärtää, että nykyään tarvitaan vielä rikkautta, rikkaita, jotka eivät tee mitään „hyödyllistä”, mutta voivat olla kulttuuriryössä mukana. Tulevassa yhteiskunnassa pitää olla niin järjestettynä, että kulttuuriryötä voidaan tehdä tarvitsematta aina ajatella aineellista toimeentuloa. Toivokaamme, että kuljemme sellaista kehitystä kohti. Yhteiskunnat, valtakunnat ja koko tämä maapallo tulevat sillä tavalla rikkaiksi, ettei kenenkään tarvitse olla upporikas tai rutiköyhä. Kaikilla on mitä he tarvitsevat. Ja nerot tarvitsevat aina paljon enemmän kuin muut. Sentähden voimme rauhallisesti katsella tuota tulevaisuutta, jolloin kaikki jo ymmärtävät kulttuuria, jolloin kaikki tuntevat myöskin veljeyden ja aineellisen yhteenkuuluvaisuuden. Kenenkään ei silloin tarvitse olla huonosti puettu, ei asua liian ahtaasti, ei syödä huonommin kuin toinen, ei kärsiä minkäänlaista aineellista puutetta. Kaikilla on runsaasti kaikkea, mitä tarvitsevat, ja silti riittää varoja kulttuuriryöhönkin. Mutta me emme voi väkivallalla muodostaa yhteiskuntia, emme voi yhtäkkiä saada aikaan sitä, että kaikki saisivat juoda shampanjaa. Ensin on yhteiskuntaa opetettava kunnioittamaan kulttuuriryötä, henkistä työtä yleensä, asettamaan sen korkeammalle. Emme pääse näistä vanhoista yhteiskunnista sillä, että väkivalloin koetamme saada aikaan parempia. Ne palautuvat aina takaisin vanhaan. — Meidän täytyy oppia panemaan arvoa henkiselle elämälle ja kulttuurille. Ja sitähan me olemme oppineet jo sangen paljon nykyisissä yhteiskunnissa.

Tämä ihmisen minuudesta, joka on siis neljäs prinsippi. Ensimmäinenhan on fyysillinen, toinen eetteri-, ja kolmas astraaliruumis. Tätä minuutta emme huomaa eläinkunnassa, ja siinä suhteessa ihmiskunta siis nousee eläinkunnan yläpuolelle. Kun katselemme, millä tavalla ihminen elää näissä neljässä prinsipissä, niin näemme heti ensimmäisenä havaintona, että ihmisellä on kaikki nämä neljä prinsippiä mukana tässä näkyvässä maailmassa. Eivät meidän minuutemme enemmän kuin meidän tunteemme ja halummekaan ole missään kaukana taivaissa. Toinen havainto, minkä teemme, on se, että voimme tehdä jonkinlaisen kvalitatiivisen (laatu-) eron fyysillis-eetterisen ruumiin, astraalisen ruumiin ja minuuden välillä. Fyysillinen ja eetteriruumis ovat niinkuin toisella puolella, ja toisella puolella ovat sitten meidän tunteemme ja ajatuksemme, meidän järkemme ja minuutemme. Ne ovat jollakin tavalla erillään. Ajatelkaamme tervettä ihmistä. Hän ei oikeastaan tunne ruumistaan. Fyysillinen ruumis ei vaivaa millään tavalla. Missä minä silloin elän? Minä elän tunteissani ja ajatuksissani, ja ruumiini on kuin jossakin muualla. Kun minä olen fyysillisessä maailmassa, niin minä tunnen ja ajattelen ruumiini välityksellä, olen tajuinen fyysillisen ruumiin välityksellä, mutta kuitenkin voin tehdä tuon eron. Minä oikeastaan elän tunteissani ja ajatuksissani. Minä en olisi elävä olento, ellen voisi elää tunteissani ja ajatuksissani, ja kun olen terve, saan vapaasti elää tunteissani ja ajatuksissani. Tietenkin tiedän, että minun pitää syödä ja nukkua ja sillä tavalla palvella ruumistani, mutta ruumis antaa minun muuten olla vapaasti. Kun on täydellinen harmonia olemassa näiden eri prinsippien välillä, niin olemme terveitä. Kun eläin tekee liikkeitä, niiden takana on eläintajunassa ensin ollut jokin vaisto. Koira näkee isäntänsä tulevan. Silloin se iloisesti haukahtaa ja lähtee heti isännän luo. Se siis hallitsee ruumistaan. Koira teki havainnon, ja se pani sen ruumiin liikkeelle. Se havainto oli sielullista laatua, ja se herätti astraaliruumiissa heti tunteen. Tämä iloinen tunne panee ruumiin liikkeelle, vaikuttaa ensin eetteriruumiiseen välittömästi, ja eetteriruumiin avulla se vie fyysillisen ruumiin perille. Se tunne, joka herää koirassa, käy kuin sähkö hermojen kautta ja vaikuttaa fyysilliseen ruumiiseen pannen sen liikkeelle. Me näemme tästä esimerkiksi, että sielullisuus eläimessäkin on jotakin sellaista, mikä silloin kohottaa fyysillis-eetterisen ruumiin ylös jonkinlaisesta lepotilasta ja kuljettaa sitä jollakin tavalla. Jos ajatteleme, että

ruumis olisi pelkkä ruumis, ilman tunteita ja ajatuksia, niin silloin se olisi kuin kasvi. Kasvissakin jo alkaa olla tunteita, mutta kun näemme, että eläin liikkuu, niin näemme, että siinä on sellainen sielu, joka herättää ruumiin aivan kuin kuolleista. Samoin on ihmisen laita. Hän voi olla aivan lepotilassa, ilman tunteita ja ajatuksia ja elämää, mutta heti kun hän ajattelee jotakin ja liikkuu, niin on kuin hänet nostettaisiin kuoleman tilasta ja häntä kuljetettaisiin jollakin tavalla. En liikuta käsiäni ilman ajatusta, joka on mukana, ilman, että tahto on mukana. Tuo halu liikuttaa itseäni tulee tietoisiksi tajunnassani, paljon tietoisemmaksi kuin eläimissä. Ihminen on vapaa. Hänellä on minuus mukana. Hänellä on oma tahto mukana, kun hän liikuttaa kättään. Kun katselemme hänen sielunelämäänsä, niin huomaamme, että jokainen ajatus ja tunne on aivan kuin fyysillis-eetterisen ruumin kohottamista levon tilasta ja sen kuluttamista. Sentähden meidän täytyy nukkua. Se kuluttaa joko sillä tavalla, että elämän voima vähenee, niin että sitä täytyy hankkia lisää yön aikana, taikka siten, että tämä kulutus synnyttää niin paljon elämän voimaa, niin paljon praanaa, että täytyy nukkua, jotta se taas tasaantuisi. Joka tapauksessa ihmisen tajuinen elämä on ruumin kuolleista herättämistä, ja sen päästämistä takaisin kuolemaan. Jos ihminen esim. menee tajuttomaksi, niin selvänäköijä, joka sitä katselee, huomaa, että hänen tajuttomuutensa on siinä, että ajatus ja tunne eetteriruumiin mukana poistuivat fyysisestä ruumista. Koko eetteriruumis ei kuitenkaan elämän aikana poistu, mutta suuri osa. — Kun ihmisen käsi puutuu, „kuolee”, niinkuin sanotaan, niin silloinkin on eetterivoimaa siirtynyt pois; sitten se tulee vähitellen takaisin ja synnyttää omituista „pistelyä”.

Terveys on sitä, että ihmisen kaikki nämä neljä olemuspuolta ovat harmoniassa, viihtyvät keskenään. Se harmonia voi tulla hyvin ihmeelliseksi. Meidän ei pidä ajatella, että kun me olemme terveitä, niin se on terveyden huippu, sillä todellinen terveys on hyvin suuri ihanne, joka vie meidät niin korkealle huipulle, että emme ollenkaan tiedäkään, kuinka korkealle me olemme tulleet. Olemme täynnä suurta onnea ja autuutta, jos olemme aivan lopullisesti terveet. Mutta sitähan me emme ole. Me olemme kulkemassa terveyttä kohti ja saammekin kokea sitä terveyttä jonkin verran, kun nuo kaikki neljä prinsippiämme ovat jonkin verran harmoniassa keskenään. Mutta jos tapahtuu pienikin häiriö meidän ruumiissamme, silloin me kyllä heti huomaamme, että meillä on ruumis. Sanokaamme vain, että virtsahappoa kerääntyy johonkin ruumiimme kohtaan, niin että saamme reumatismia. Mitä siitä seuraa? Siitä seuraa, että eetteriruumiin elämänvoimaa virtaa siihen kohtaan, joka on sairas, ja siitä seuraa vuorostaan, että astraaliruumis uppoutuu siihen suuremman määrän kuin muuten, mikä aiheuttaa sen, että tunnemme kipua. Me tiedämme, että siinä ja siinä kohdassa on reumatismia. Siinä on kyllä elinvoimaa, joka koettaa taistella virtsahappoa vastaan, mutta tuo astraaliruumis siinä saa aikaan, että me tunnemme kivun tunnetta. Ihminen tietää, että hän on sairas.

SAIRAUDEN KARMA

Kun ihmisen ruumiillinen organismi on terveessä tilassa, silloin hän on niin sanoaksemme sielullisesti vapaa ruumiiseensa nähden. Hänen ajatuksensa ja mielikuvituksensa lentää vapaasti äärettömyyksiin. Myöskin tunne-elämässään hän tuntee olevansa vapaa. Hän voi tuntea, ilman että siihen vaikuttaa häiritsevästi hänen ruumiillinen olemuksensa. Hän on sielullisesti vapaa. – Mutta tiedämme myös, että jos hän menee liian pitkälle tässä vapautessaan, esimerkiksi ajattelee liian kiinteästi, liian paljon ja liian kauan jotakin asiaa eikä ole tottunut käyttämään aivojaan sillä tavalla, niin hänen aivoissaan syntyy häiriö, hänen päänsä tulee kipeäksi, ja hän voi saada taudin aivoihinsa. Hän vetää niin paljon verta aivoihinsa, että ne eivät jaksa hyvin toimia; uni pakenee, ja muunkinlaisia häiriöitä voi tulla. Myöskin tiedämme, että jos ihminen tuntee äkillisesti voimakkaan tunteen, se voi vaikuttaa kuin iskuna hänen ruumiiseensa. Hän voi niin yhtäkkiä ilostua, pelästyä, tai tulla surulliseksi jonkin tapauksen johdosta, että hän siinä hetkessä kuolee. Sellaista on tapahtunut. Normaali terveys vaatii myöskin, että ajatus- ja tunne-elämä ei ole liian pingoitettu. Mutta jos ihminen ei pingoita ajatuksiaan ja tunteitaan liiaksi, hän tuntee olevansa sielullisesti vapaa ja kuin riippumaton ruumiistaan. Mutta tiedämme myös, että jos ruumis on sairas, se heti vaikuttaa hänen sielulliseen elämäänsä siten, että sielullinen huomio kiintyy ruumiiseen. Silloin ihminen ei enää tunne tuota vapautta, vaan tuntee olevansa ruumiinsa vankina ja olevansa pakotettu kohdistamaan huomiotaan siihen. Ja millä tavalla se tapahtuu? Se tapahtuu kärsimyksen, kivun, tuskan tuntemisena. Sillä kun katselemme asiaa sillä silmällä, joka ottaa huomioon ihmisen sielullisen puolen, hänen sisäiset käyttövälineensä, niin huomaamme, että normaalitilassa fyysillinen – ja eetteriruumis ovat kuin yhtenä puolena ihmisen persoonallisuudessa, ja toisena astraaliruumis persoonallisen minän kanssa. Kun harmonia vallitsee niiden välillä, ihminen on terve. Mutta jos ruumis sairastuu, tapahtuu jotakin, joka osoittaa, että tasapaino näiden eri käyttövälineiden eli ruumiiden välillä, on häiriintynyt. Jos ihminen esim. polttaa sormensa, hän tuntee heti kipua, ja se merkitsee, että siihen sormeen juoksee eetteriruumiin voimia. Siinä ensin tapahtuu jonkinlainen eetterivoimien poistuminen, mutta sitten seuraa paluu takaisin suurella voimalla, joka tuo eetterivoimia siihen enemmän kuin on tavallista. Ja se eetteri vetää mukanaan astraali- eli tunneainetta, ja se antaa puolestaan tilaa minän eli mentaaliruumiin substanssille, ja sitten tapahtuu heti sieltä aivan kuin sähkötytys – tuosta mentaalisestä minästä – astraalisen olemuspuolen, tunteen kautta, ja eetteriaivojen kautta fyysilliseen tajuntaan. Koko tämä ihmeellinen prosessi tapahtuu aivan äkkiä. Esimerkkinämme oli ulkonainen vamma, ja se täytyy tavallisissa oloissa parantaa fyysillisesti. Jos jätämme haavan hoitamatta, niin ruumiimme kyllä koettaa parastaan ja parantaa sen vähitellen, mutta jos autamme fyysillisesti haavaa, se parantuu pikemmin. Meidän on aina ymmärrettävä, että ruumis itse parantaa itsensä. Me voimme ainoastaan auttaa, esimerkiksi panemalla siteitä haavan päälle, mutta se on eetteri, elämänvoima, joka tekee työtä veren kanssa, ja joka saa uudestaan harmonian aikaan. Ja niin kauan kuin harmonia ei ole täydellinen, siinä on niin paljon astraalisubstanssia, että kärsimme – tunnemme kipua ja tuskaa. – Jos esimerkiksi äkkiä kylmetyimme ja saamme influenssan, se synnyttää luonnollisen prosessin, kuumeen, joka ajaa pois syntyneen fyysillisen häiriön. Veri kiertää nopeammin, ja se merkitsee, että on enemmän eetterisubstanssia liikkeellä ruumiissa. Eetteriaine vetää mukaansa astraalisubstanssia, ja se saa kärsimystä aikaan. Sillä tavalla on liikettä kaiken aikaa, mutta me emme voi sanoa, että tajunta olisi määrättyssä kohdassa ruumistamme. Tiedemiehet selittävät, että sähkötytys tulee aivoihin ja niiden kautta tajuntaan. – Voimme kyllä ajatella, että ihminen voisi olla tajuinen missä kohtaa ruumistaan tahansa. Hän voisi olla tajuinen esimerkiksi sormessaan, joka on palanut. Tajunta voisi asua siinä, mutta hän voisi myös asettaa sulun oman tajuntansa ja sormen tajunnan välille. Hänen ei tarvitsisi itse kärsiä, sormen ainoastaan. Näin voisimme ajatella. Onkin ihmisiä, jotka ovat ottaneet ruumiinsa sillä tavalla haltuunsa, että heidän tajuntansa voi olla missä kohden ruumista tahansa, heidän huomionsa voi olla missä tahansa ja missä asiassa tahansa. Me voimme esimerkiksi suggeroida

itsemme, niin ettemme tunne kipua. Me voimme esimerkiksi hammaskivussa olla keskittyneinä mihin asiaan tahansa, jota tahdomme ajatella. Me voimme kyllä ponnistella niin, mutta se ei käy niin luonnollisesti kuin erältä ihmisiltä. Jos esimerkiksi meidän käteemme on kerääntynyt virtsahappoa, sanomme, että siinä on reumatismi – sen tiedämme kolotuksesta. Siihen on mennyt eetterivoimia, jotka koettavat sitä parantaa, ja ne vetävät astraali- eli tunnesubstanssia itseensä, mikä aiheuttaa kärsimyksen tunteen. Mutta sitten voi käydä niin, että tuossa taistelussa, jota käydään elämänvoiman ja fyysillisten esteiden välillä, elämänvoima, jossa on meidän tunteemme ja tajuntamme, väsyä, ei enää jaksa taistella fyysillisiä virtsahappomolekyylejä vastaan. Silloin käsi menee tunnottomaksi, muodottomaksi; me emme enää hallitse sitä; se jää liikkumattomaksi. Silloin se käsi ei enää tunne kuuluvansa meille, ja meillä ei ole enää mitään valtaa siihen. Niin kauan kuin vielä tunnemme kipua jossakin jäsenessämme, hallitsemme sitä, mutta kun kipu on hävinnyt ja jäsen halvaantunut, se on kuin kuollut meille. Jos katselemme maailmaa ympärillämme, näemme, että se on liikkumaton ja muuttumaton. Me kuljemme Helsingin kaduilla ja katselemme ympärillemme. Kaikki on entisellä paikallaan. Emme voi sanoa Nikolain kirkolle: „Tule minua vastaan!” Emme voi sanoa Kulmakoulun juhlasalille: „Järjestä niin, että minä voin astua suoraan omasta kodistani sinne saliin.” Kun kätemme on halvaantunut, se on muuttunut kuin siksi ympäröiväksi maailmaksi, jota emme voi käskää. Ja tämä on rinnakkais esimerkki, joka opettaa ymmärtämään, mikä meidän suhteemme on ympäröivään maailmaan, ja myöskin omaan ruumiisemme. Vastaavaisuus on olemassa. Tiedämme tosin, että kaikki vanhat filosofit ja oma järkemmekin sanovat meille, että oikeastaan koko maailma, jonka ympärillämme näemme, on meissä. Kuinka muuten voisimme ollenkaan sitä tajuta? Sehän on silläkin tavalla meissä – saamme tiedemiehiltämme kuulla –, että kuva tuosta maailmasta tulee meidän aivoihimme silmien kautta. Jos sitä kuvaa ei olisi, emme näkisi tätä maailmaa. Jos esimerkiksi tulisimme sokeiksi, emme tietäisi siitä mitään. Emme voi kieltää sitä, että koko maailma on meissä. Tajunnallisestihan me aivan kuin suljemme maailman itseemme ja tajuamme sen. Muuten emme voisi tajuntaa ollenkaan käsittää, sillä sehän eroaa sillä tavalla aineellisuudesta, että se ei ole minkään rajoittama, vaan yhtenäinen. Jos sanomme, että aineellisuuden idea on jaollisuus, niin sanomme tajunnasta, että se on yksi ainoa. Ja sentähden, koska tajunta on todellisuudessa yksi ainoa, niin koko tajunta on siinä yhdessä ainoassa tajunnassa. Ja ihminenkin on sisimmältään yksi ainoa tajunta, mikä on maailmassa. Mutta koska koko tämä maailma on tajunnan ja muodon, eli hengen ja aineen muodostama, niin se tajunta tulee aineen rajoittamaksi, aine kahlehtii sitä, mutta antaa hengen ilmetä. Mutta kun pidämme mielessä, että pohjimmaltaan on olemassa vain yksi ainoa tajunta, niin ymmärrämme, että koko maailma on 'minä' samalla tavalla, kuin nimitämme ruumistamme minuudeksemme. Se on minä, nimitämme sitä minäksi, jonka välityksellä me tajuamme tätä maailmaa. Me huomaamme kohta, mistä se riippuu. Se riippuu siitä, että me olemme osanneet rakentaa siltoja tajunnan ja tämän muodon välille. Ja tärkein silta on juuri se eetteri, joka välittää meidän tajuntakeskuksemme yhteyttä fyysillisen maailman kanssa. Kun kätemme halvaantuu, se muuttuu meille ulkomaailmaksi. Me emme sitä hallitse. Ja asian näkymätön puoli on siinä, että juuri eetteri on poissa, tai on joutunut sellaiseen liikkumattomaan tilaan, että tunneruumiimme on myöskin vetäytynyt siitä. Me tajuamme kyllä sen ajatuksillamme, niinkuin maailman ympärillämme, jota emme hallitse. Sillä me emme hallitse ympäröivää maailmaa, koska meillä ei ole mitään siltaa siihen. Mutta jos voisimme saada sisäiset käyttövälineemme ulottumaan tähän maailmaan, hallitsisimme sitä. – Ajatelkaamme esimerkiksi italialaista spiritististä mediumia Eusapia Palladinoa. Hän elää vieläkin; en muista kuullesseni, että hän olisi kuollut. Kun hän menee horrostilaan, hän voi saada aikaan tuloksia tässä niin sanotussa elottomassa aineessa ympärillämme. Esim. sellainen koe on tehty usein hänelle, että on asetettu ämpäri täynnä savea – tai paraffiinia – pöydälle, ja istunnon ajaksi mediumi sidotaan niin kiinni, ettei hän voi liikkua. Hän tekee sitten äärettömän ponnistuksen, ja kun mennään katsomaan, niin siihen saveen on muodostunut käsi. Se on kiintoisa koe siksi, että käsi on upotettu niin syvälle saveen, että myös ranne on siinä – rannehan on aina kapeampi kuin käsi. Kun on kaadettu kipsiä tähän käden muottiin, on saatu aikaan täydellinen kipsikäsi. – Tunsin nuorena erään rouvan, jonka omaiset kertoivat, että kun hän oli nuori hänen liikuttaessaan kättään, suuri flyyveli, suuri kaappi ja suuret pöydät kulkivat hänen perässään. Ja mikä oli ikävää: hän ei yhtään hillinnyt voimaansa, vaan kaikki huonekalut rupesivat hyppimään. – Muistammehan myös, minkälainen mediumi madame Blavatsky oli nuorena tyttönä. Kun hän esimerkiksi kerran oli käynnillä venäläisen piispan Filaretin luona – hän oli ystävällinen vanha herrasmies, – tämä jutteli hänen kanssaan ja sanoi kuullessaan, että H. P.

B:llä on ihmeellisiä voimia. „Kyllähän minulla niitä on”, myönsi H. P. B. „Katsokaa nyt, herra piispa”, hän sanoi ja ojensi kätensä, ja toisella puolella oleva raskas nojatuoli tuli lattian yli. Piispan silmät menivät suuriksi ja hän, joka oli viisas ja vapaamielinen ihminen, sanoi: „Jumala on antanut teille suuria lahjoja; kun käytätte niitä oikein, olette siunattu olento.” H. P. B. oli silloin verraten nuori, ehkä vähän yli kahdenkymmenen. — Kun tällaisia ihmisiä katselemme tarkemmin, huomaamme, että heillä on jonkinlainen silta, että he voivat ulottaa eetterivoimansa niin, että se koskettaa tätä ympäröivää fyysillistä maailmaa ja saa ilmiöitä aikaan. Voisimme siis ajatella, että jos aivan tällaisena persoonallisena olentona voisi ulottaa omaa eetterivoimaansa kylliksi kauas, voisi hallita tätä näkyvää maailmaa. Se olisi meihin samassa suhteessa kuin fyysillinen ruumiimme. Mutta kun hallussamme ei ole mitään välittävää voimaa, niin meillä ei ole mitään välitöntä vaikutusvaltaa elottomaan luontoon. — Aikaisemmin oli puhetta siitä, että jos saamme haavan, meidän täytyy auttaa paranemista fyysillisellä tavalla, muuten se kestää kauan. Voipa sattua niinkin, että veri juoksee kuiviin ja kuolema seuraa. Mutta on ihmisiä, jotka hallitsevat niin paljon omia käyttövälineitään, että he voivat parantaa sairautensa heti. Te tiedätte, että paitsi Intian fakiireita, kerrotaan myös Pohjois-Afrikan marabuteista, jotka ovat muhamettilaista lahkoa, että he ovat tiettyillä harjoituksilla saaneet valtaansa oman ruumiinsa. Heitähän kävi täällä Suomessakin esityksiä antamassa. Lääkärit saivat heitä pistää ja haavoittaa kuinka tahansa — ja he sahasivat itse puukolla vatsansakin halki. Mutta silmänräpäyksessä kaikki haavat olivat ehjät. Ja se ei ollut näköhäiriötä, sen totesivat läsnäolleet lääkärit. Ihossa näkyi vain pieni naarmu. Heidän haavansa paranivat luonnollisella tavalla, vaikka se luonnon prosessi tapahtui silmänräpäyksessä. Muutamilla ihmisillä voi jo olla tuollainen valta oman ruumiinsa yli, ja meillä kaikilla on edessämme samanlainen tulevaisuus. Silloin tulemme suhtautumaan toisella tavalla sekä omaan ruumiilliseen organismiimme, että ympäröivään maailmaan. Silloin ei ole rajoja kehitysmahdollisuuksillamme. — Kun sisäلتäpäin katselemme sitä tapausta, että esim. käsi on halvaantunut, niin silloin näemme, kuinka ne välisubstanssit, jotka välittävät yhteyden tajunnan ja fyysillisen organismin välillä, ovat miltei kokonaan poissa. Ei olisi paranemisen mahdollisuutta, jos ne olisivat aivan poissa. Voimakas magnetisoija voi hieromalla tai silittämällä antaa niin paljon omaa praanaansa, että tuossa kädessä alkaa uudelleen virrata elämänvoima, jos siinä sitä on jäljellä pienimmässäkään määrin. Siihen menee omaa astraalistakin substanssia, ja silloin potilas saa kätensä takaisin. Kun katselemme tuollaista halvaantunutta elintä minuuden kannalta, sisästä päin, näyttää meistä siltä, kuin se olisi tyhjä paikka. Samoin muuten, jos me samalla minuuden silmällä katselemme tätä fyysillistä maailmaa, niin näemme joka paikassa, missä täällä on joitakin esineitä, tyhjän paikan. Emme voi ehkä sanoa, että nuo kohdat ovat niin tyhjä kuin vakuumi, ilmatyhjiö. Ennemmin niitä voisi ehkä verrata valokuvan negatiiveihin. Se, mikä on kompaktimpaa, aineellisesti tiiviimpää, tulee tyhjemmäksi, vaaleammaksi ja saa kuin ohuen varjostuksen. — En voi tässä yhteydessä olla viittaamatta erääseen seikkaan, joka liittyy meidän kuolemanjälkeiseen elämäämme. Meidänhän on ensin käytävä lävitse astraalinen tuonelatilamme ja vapauduttava kaikista niistä meissä olevista aineksista, jotka aiheuttavat kärsimyksiä. Vapaudumme astraalisesta luonnostamme, joka on itsekäs, sen kaikista himoista, haluista, taipumuksista, jotka kuuluvat alempaan persoonallisuuteemme astraalisessa tuonelassa, kiirastulessa, ja käymme taivaallisten porttien läpi taivaaseen ja aloitamme kuin uuden elämän. Toisin sanoen aloitamme maallisen elämämme uudestaan, mutta elämme vain sen menneet hyvät, kauniit tapaukset. Kaikki, mikä meissä on ollut hyvää, siellä toteutuu. Kun tulemme tähän taivaaseen, niin tietäjän silmällä katsoen, minuuden kannalta tarkastaen, — sillä tavallinen ihminen ei osaa sitä havaita — näkyy selvästi, että kun ihminen kulkee taivaallisten porttien kautta taivaaseen, on kuin hän eläisi ensin tajuntana vain jossakin ympyrässä. Hän on kuin jonkinlainen ympyräolento, joka katselee itseään, entistä persoonallisuuttaan, muistelee vanhaa elämäänsä ja alkaa luoda elämänsä uudestaan lapsuudesta alkaen. Samalla näemme, että siellä sisällä on hänen mennyt persoonallisuutensa, mutta tyhjänä paikkana, negatiivisina kuvina. Ja sitten näemme, kuinka hän alkaa sitä vanhaa persoonallisuutta rakentaa. Hän ikäänkuin täyttää tuon tyhjiön. Hän ei itse tietenkään tunne siten, vaan kun hän tulee taivaaseen, hänestä tuntuu, että hän syntyy kuin lapsena entiseen elämäänsä. Mutta lapsena hän on, kuten tietenkin fyysilliselläänkin tasolla edellisessä elämässä, viaton. Hän ei tiedä mitään pahasta, ja minkään pahan tuntemus ei tulekaan häneen siellä. — Tässä fyysillisessä maailmassa tulee pahan tuntemus. Täällä hän vähitellen tulee tietoiseksi hyvästä ja pahasta, ja hänen fyysillinen persoonallisuutensa syntyy. — Tänne taivaaseenkin hän syntyy lapsena, ja hänen ensimmäinen omakin havaintonsa on, että hän on kuin lapsi. Hänellä on vanhemmat,

koti, ja kaikki muu kuin ennenkin, mutta kaikki on nyt vain hyvää. Ei minkäänlaisia pettymyksiä, ei suruja, ei ikävää. Ihminen on lapsena kuvitellut mielessään, nuorena suunnitellut omasta elämästään ja itsestään, mitä tahtois olla ja tehdä, mutta tässä fyysisessä elämässä olemme aina pettyneet. Emme ole osanneet jäädä niin puhtaiksi ja hyväksi, kuin olimme kuvitelleet, emme ole osanneet realisoida unelmiamme. Mutta taivaallinen elämämme on sitä, että elämme vanhan elämämme ainoastaan sen kaikissa hyvissä puolissa, mutta tuhat ja miljoona kertaa voimakkaammin; siellä kehitymme aivan ennen kuulumattomasti. Kaikki meissä laajenee ulospäin, ja hyvä lähenee ja kehittyy. Elämä taivaissa on suurenmoista ja sanoin kuvaamatonta. Jokainen ihminen sitä kokee. — Ja kun objektiivisesti katselemme taivaissa olevia sieluja, niin asia on tavallaan niin, että he tuohon tyhjään paikkaan omassa tajunnassaan rakentavat vanhan elämänsä uudestaan. He ovat koko ajan vuorovaikutuksessa myös toistensa kanssa. He eivät ole kahlehdittuja vain omaan kosmokseensa. Kaikki on „yliluonnollisen” todellista, mutta kuitenkin se todellisuus on vieläkin korkeamman todellisuuden, korkeamman persoonallisuuden kannalta relatiivista. Se on reaalista persoonallisuuden kannalta. — Itse asiassa tämä taivastilakin näyttää meille, kuinka meillä täytyy olla juuri näitä toisia näkymättömiä käyttövälineitä, jotta voisimme välittömästi vaikuttaa meitä ympäröivään maailmaan. Sillä suurin osa tätä maailmaa on liikkumattomassa muodossa. Ainoastaan silloin, kun olemme kehittyneempiä olentoja, meillä on jonkinlainen vaikutusvalta ja mahdollisuus saada maailma liikkumaan ja tahtoamme toteutamaan. — Tässä yhteydessä tahtoisin huomauttaa eräästä seikasta. Tiedämme, että ihminen voi kehittää itsessään hypnoottisia kykyjä, niin että hän voi hypnotisoida esim. toisia ihmisiä, saada toisen ihmisen sielun valtaansa. Tämä on kaameata, ja oikea ihminen ei pyri siihen. Tahdon mainita tästä siitä syystä, että meidän aikanamme ulkomailla ja meidänkin maassamme houkuttelevat ihmisiä hypnotismin oppikursseilla ja luvataan, että tällaisilla kursseilla he saavat sellaisia voimia haltuunsa, että he voivat lumota toisia ihmisiä, niin että he kadottavat järkensä ja seuraavat heitä kuin koirat. Tuollaisia ihanteita asetetaan ihmisten eteen meidän päivinä. Ja moni ihminen tarttuu tuollaiseen koukkuun. Noilla herrasmiehillä, jotka ilmoittavat tällaisista kursseista, voi olla oikein keskustaloja, sihteeri ja kaikenlaisia laitoksia, mitkä tehoavat ihmisiin. Tuollaisissa opistoissa on tietenkin jonkin verran hyvää ja totta. On hyvä, että ihminen oppii keskittämään ajatuksiaan ja tahtoaan ja hallitsemaan itseään, pysymään rauhallisena. Mutta mitalin nurja puoli on se, että vietellään ihmisiä, joilla ei ole mitään henkisiä näköaloja, vallan ja rikkauden houkutuksilla, että vedotaan heidän alempiin vaistoihinsa. Se on hirmuisen paha. Ja kun ihminen tarttuu sellaiseen koukkuun ja ymmärtämättään kasvattaa itseään noiden neuvojen mukaan, niin hän tulee pikku harmaaksi — tai mustaksi maagikoksi. On mustaa magiaa, että tahdon valtaa toisen yli ja sitä käytän. Ihmiset voivat joutua hyvin pahoihin tilanteisiin ja väärille poluille, jos he rupeavat tuollaista harjoittelemaan. Kun satuin näkemään tuollaisen mainoslehtisen, ajattelin, että ohimennen sanon mielipiteeni noista asioista. Totuudenetsijän täytyy olla hyvin tarkka siitä, ettei mikään alempi motiivi häntä houkuttele. Hänen sisässään täytyy olla vain palvelemisen ja auttamisen halu. Hän luonnostaan kauhistuu rajatonta valtaa muihin ihmisiin. Kunnianhimoista ihmistä se voi houkuttaa, joka ei tiedä, mitä hän sellaisella voi valmistaa itselleen. Hän valmistaa kuvaamattomia sieluntuskia ja helvettiä itselleen, sillä meillä ei ole oikeutta olla itsekkäitä maailmankaikkeuden kannalta. Me käymme vain rakkauden koulua. Muodollisessa luonnossaan ihmisellä on taipumusta itsekkyyteen, mutta kun hän on tullut niin pitkälle minätietoisuudessaan, että hän tahtoo itse valita hyvän ja pahan välillä ja valitsee hyvän — ehkä puoli prosenttia valitsee pahan —, niin silloin hän kärsii, mitä hän on pahaan aikaan saanut, ottaa mielellään karmansa kantaakseen.

Tästä johdummekin luonnollisesti erääseen sairauteen, jota ei kuitenkaan ole kovin monella ihmisellä. Se on niin sanottu syöpä. Se on hyvin vaikea ja tuskallinen sairaus, johon ei ole keksitty mitään varmaa parannuskeinoa. Mistä se johtuu? Emme löydä sen syytä tästä näkyvästä elämästä. Alussahan me puhuimme, että jos olemme esimerkiksi kylmettyneet, meidän ei tarvitse hakea syytä edellisestä ruumistuksesta. Mutta jos on kysymyksessä sellainen sairaus kuin syöpä, merkillinen taipumus meidän organismissamme, silloin menemme taaksepäin menneisiin ruumistuksiin ja koetamme tutkia, mistä se on aiheutunut. Ja silloin päädyimme siihen, että tuolla tuskallisella, ruumista kuluttavalla taudilla voi olla kahdenlaiset syyt. Mutta se on aina saanut alkunsa sillä tavalla, että kysymyksessä oleva ihminen jossakin edellisessä inkarnaatiossaan on käyttänyt väärin valtaansa toiseen ihmiseen, esimerkiksi sillä tavalla, että hän on ollut kotityranni, tai sitten hän on ollut hallitsijana jossakin valtakunnassa ja kiduttanut toisia ihmisiä. Se

voi aiheuttaa muunkinlaisia tauteja, mutta myös syövän syynä on se julmuus, jolla on kohdellut niitä ihmisiä, joihin on ollut valtaa. Tämä on syövän toinen syy. Toinen syy on voinut olla se, että ihminen on jossakin ruumistuksessa – se voi olla jopa Atlantiksella asti – harjoittanut sukupuolista magiaa. Se on myöskin ollut vallan väärinkäyttöä toisiin ihmisiin – toiseen sukupuoleen. Hänellä on ollut erikoinen kyky lumota, herättää suloisia tunteita toisissa. Tällainen lumouskyky voi olla jollakin nuorella ihmisellä, ja hän on sitä saattanut kehittää niin pitkälle, että hän kokee ja tietoisesti kietoo toisia pauloihinsa ja nauttii siitä, että he rakastuvat häneen, ja on kuitenkin julma heille. Taikka sitten hän suorastaan lumouskyvyllään houkuttelee toisia osoittamaan itselleen suosiota sukupuolisesti. Hän on toisin sanoen *don Juan*, joka taittaa kukan toisensa perästä ja hankkii itselleen kaikenlaisia sukupuolisia nautintoja – ja juuri tuolla sisäisellä voimallaan. Ei hän lankea polvilleen ja rukoile rehellisesti, että 'rakasta minua!' Silloinhan tuon toisen ei olisi lainkaan vaikeata ottaa asiaa humoristiselta kannalta ja säilyttää malttinsa. Mutta tässä on kysymyksessä sellainen charmi, lumouskyky, joka sisäisenä mielenostatuksena panee tytön mielikuvituksen liikkeelle ja vaikuttaa ajatuksillaan, niin että tyttö jonkun ajan kuluttua on kuin kypsä hedelmä. Atlantiksella se oli tavallista. Siellä käytettiin paljon kaikenlaisia seremonioita. Ja yhä vieläkin on käytetty noitajuomia ja taikamenoja lemmenostatuksessa. – Kun on harjoittanut tällaista sukupuolista magiaa, niinkuin yksi ja toinen on voinut ennen, kaukaisia aikoja sitten harjoittaa, niin sen karma tulee syöpätautina ruumiiseen. Tällöin kysymyksessä oleva ihminen on voinut jo vapautua kaikesta tuollaisesta sukupuolimagian harjoittamisesta, mutta sen karma on jäänyt aikaisemmin sovittamatta, ja hän on saanut syöpätaudin. Ja kuta kehittyneempi hän on henkisesti, sitä selvemmin hän voi huomata, että se on karmaa jostakin merkillisestä, ennen tehdystä teosta. Mutta ymmärtämätön ihminen kärsii, tuskittelee ja ihmettelee, sillä hänellä ei ole jälkikaikua mistään ennen harjoitetusta sukupuolimagiasta. Näitä asioita ei ole yleensä kovin paljon tutkittu, vaikka niistä kyllä saatetaan tietää paljon enemmän, kuin me tavalliset ihmiset olemme voineet saada tietoomme.

Ottakaamme sitten esimerkiksi eräs toinen tauti, joka on verraten tavallinen, nim. sokeritauti. Olen itse kuullut ja nähnyt paljon näitä tautitapauksia. Tämä tautihan vaikuttaa sen, ettei ihminen pysty pitämään sokeria ruumiissaan, vaan se erittyy pois. Sokeria on oltava veressämme, sillä sydän ja koko organismi tarvitsevat sitä. Jos sokeri erittyy pois, ruumis kituu ja tulee vuosien kuluessa yhä huonommaksi. Nykyään on kyllä keksitty parannuskeinojakin. Kun ihmisellä on taipumusta sokeritautiin, hänellä on eräässä tietystä rauhassessa jotakin vikaa, (haimassa? – Toim.) niin ettei se eritä tarvittavaa ainetta, joka tekee ruumiin kykeneväksi käyttämään sokerin hyväkseen. Ja me kysymme: Mistä sokeritauti on oikein saanut alkunsa? – Kun menemme taaksepäin sokeritautisen elämässä ja tutkimme asiaa, niin huomaamme, että tuo analogia, mikä siinä tulee näkyviin, on ihmeellinen. Sokeri ei pysy ruumiissa sentähden, että ihminen on ennen ollut liian katkera. Ja katkera on makean eli sokerin maun vastakohta. Ihminen on tehnyt vaikeita kokemuksia, pettynyt, tullut katkeraksi. Ja vaikka hän ei ole osannut kasvattaa itseään vapaaksi katkeruudesta, vaan se on saanut jäädä hänen sieluunsa, niin sen ei tarvitse tulla ilmi katkeruutena seuraavassa ruumistuksessa. Hänen karmansa on sallinut hänen kasvaa iloiseksi, tyytyväiseksi ja rauhalliseksi, mutta vanha katkeruus on jäänyt ja uppoutunut tunnerruumiista eetteriruumiiseen ja siemenenä eetteriruumiissa vaikuttanut fyysilliseen ruumiiseen niin, että hän on syntyessään saanut ruumiin, joka on heikko tietystä kohdasta: vanha katkeruus puhkesi sokeritautina siinä elämässä.

Nämä esimerkit jo näyttävät, mikä läheinen yhteys on ihmisen sielun ja ruumiin välillä. Sielumme ei vaikuta joka kohdassa aivan heti ruumiiseemme, mutta se vaikuttaa hitaasti. Sanotaan eräässä runossakin, että Jumalan myllyt jauhavat hitaasti, mutta varmasti. Tämäkin jauhaminen saa aikaan tulokset jossakin seuraavassa ruumistuksessa. – Aikaisemmin meillä oli näiden asioiden yhteydessä puhetta siitä, että ihminen on valo-olento aineellisesti ja rakkausolento henkisesti. Jos emme halua alistua tuskiin ja kärsimyksiin, meidän täytyy oppia kasvattamaan itseämme siksi, mitä sisimmässämme olemme, nimittäin valo-, ja rakkausolentoiksi. Se on ainoa tapa päästä kaikesta pahasta, kärsimyksistä ja tuskista. Me emme saa olla itsekkäitä. Meidän täytyy oppia kulkemaan mestarin jälkiä.

KARMALLISET SAIRAUDET

Karmallisiksi sanomme niitä sairauksia, joiden syyt ovat kaukaisessa menneisyydessä, jossakin edellisessä ruumistuksessa. Ne ilmenevät ensinnäkin taipumuksina määrättyihin sairauksiin, jotka sitten myöhemmin voivat puhjeta. Jotkut saattavat vaivata ihmistä pienestä pitäen. Viimeksi puhuimme kahdesta tällaisesta sairaudesta, nimittäin syövästä ja sokeritaudista. Nyt tahdomme jatkaa ja katsella muutamia yleisimpiä ja tunnetuimpia sairauksia.

Otamme ensin tarkastettavaksi erään taudin, joka todella on tavallinen ja joka varsinkin täällä pohjoismaissa on suurena vitsauksena. Sitä on kyllä etelämaissakin, mutta täällä pohjoismaissa sen takia, että se nähtävästi on yhteydessä kylmyyteen. Tarkoitin keuhkotautia. Siitäkin sanotaan nimenomaan, kuten tiedämme, että joillakin ihmisillä voi olla synnynnäinen taipumus keuhkotautiin. Jotkut ihmiset, joilla ei ole taipumusta siihen, eivät saa keuhkotautia, vaikka he olisivat samoissa tilanteissa kuin toiset. Se ei heihin tartu. Toisiin taas keuhkotauti tarttuu. Tämä tautihan on enemmän jonkinlainen voimia kuluttava, ahdistava tauti keuhkoissa, kuin suorastaan tuskallinen. Ihmiset, jotka kuolevat keuhkotautiin, kuolevat verrattain helposti; heidän tuskansa eivät ole niin suuret kuin esimerkiksi syövässä. Keuhkotautisen ihmisen kohtalo ei ole kuitenkaan kadehdittava, sillä joskin hän useimmiten toivoo viimeiseen saakka paranevansa, hän kuitenkin riutuu ja hänen voimansa vähenevät, niin että hän on alituisen avun tarpeessa. Ja me kysymme: mistä sitten johtuu keuhkotauti? — Kun vastataan, että keuhkotautinen ihminen on ruumiinrakenteeltaan heikonlainen, hänen rintansa on ahdas, keuhkonsa pienet ja hänen koko olemuksensa tekee jo alunpitäen heikon vaikutuksen, — niin siihen tyytyvät ainoastaan ne, jotka katselevat seurauksia eikä syitä. Sillä se, joka katsoo syvemmälle, kysyy: minkä tähden tuolla ihmisellä on syntymästään noin heikko ruumis? Ja jos siihen taas vastataan, että hän ei saanut parempaa vanhemmiltaan, niin voimme kysyä: minkä tähden hänen piti syntyä noista heikoista vanhemmista? — Minusta tuo puhe perinnöllisyydestä, että on saanut vanhemmiltaan heikon ruumiin, on vähän niin ja näin, ellemme ota lukuun — niinkuin nykyaikana oppineet ottavat lukuun — edellisiä sukupolvia. Sillä me kaikki tiedämme tapauksia, jolloin samaan perheeseen on syntynyt lapsia, joilla on heikko, keuhkotaudille altis ruumiin rakenne ja toisia taas, jotka ovat niin terveitä ja kehittyneitä ruumiinrakenteensa puolesta, ettei keuhkotaudin mieleenkään johtuisi ahdistaa heitä. Sentähden on luonnollista, että ne ihmiset, jotka yleensäkin ajattelevat asioita jälleensyntymisen kannalta, katselevat kaukaisempaan menneisyyteen ja etsivät syitä sieltä. Kun nyt erikoisesti ajattelemme tätä tautia, joka on tekemisissä rinnan, keuhkojen ja hengityksen kanssa, niin olemme huomaavinamme, — ja monet okkultiset tutkimukset sen todentavat, — että sitä sairastavissa ihmisissä on ollut sielullinen aiheuttaja. Ja me hämmästyksellemme huomaamme, että keuhkotauti on tavallaan — kuinka sanoisi — korkeasti kehittynyt siveellinen tauti. Siinä ei ole mitään rumaa, mitään sellaista voimien väärinkäyttöä jossakin anti-eettillisessä tai epämoraalisessa merkityksessä, kuin esimerkiksi huomasimme olevan syövän suhteen, vaan keuhkotaudin aiheuttava eli sielullinen syy on — jos lyhyesti tahtoisi sitä kuvata — jonkinlainen liällinen, kiihkomielinen idealismi, sellainen idealismi, joka ei ole tasapainossa elämän aineellisten olosuhteiden kanssa, idealismi, joka nuoren varsan tavoin hyppää yli aisojen ja aidan. Se on nuoren ihmisen hieman liian kiihkoisaa ihanteellisuutta. Ja tämä ihanteellisuus näyttäytyy useimmiten uskonnollisella alalla. Moni ihminen on altis uskonnollisuudelle, varsinkin nuoruudessaan, ja vieläpä oikein innokkaalle uskonnollisuudelle. On itsessään erittäin kaunista, sielullemme ja henkemme kehitykselle ominaista, että meidän täytyy innostua jumalallisista asioista, tuntee, että on suurempaa ja kauniimpaa olemassa, kuin me ja tämä maailma, että jonkinlainen Jumala on olemassa. Ja varsinkin nuoruudessamme, mutta myöskin vanhemmalla iällä tämä innostus tai usko Jumalaan voi saada meidät enemmän tai vähemmän kiihkomielisiksi, fanaattisiksi, niin ettemme osaa pitää tasapainoa selvän järjen ja tunne-elämän välillä.

Meidän tunne-elämämme aina ilmenee rinnassa sydämen ja keuhkojen välityksellä. Sydän on rinnassa, ja siinä tunteemme tuntuu, – päässä sen sijaan ovat ajatukset, jotka ilmenevät aivojen välityksellä. Tuollaisessa uskonnollisessa kiihkossa ei ole aina tasapainoa aivojen ja rinnan välillä, järjen ja tunteen välillä. Joskus on järki niin kovasti voimakas ja etualalla meissä, että se vie voiton tunteesta, että esimerkiksi uskonnollisen puuskan jälkeen pian järjellämme voitamme tunteemme ja tulemme skeptikoiksi, materialisteiksi. Mutta useimmiten on siten – ja se on meidän mielestämme eettisempää, kauniimpaa, – että tunteemme vie voiton järjestä. Ja silloin helposti ymmärrämme, että jos tuo maailmankatsomus, jonka innostuneina omaksumme koko olemuksellamme ja tunne-elämällämme, ei ole järjellisesti hyvin valmistettu, niin me jäämme edelleenkin elämään enemmän tunteissamme. Emme voi vedota järkeemme; se ei saa sanoa mitään, vaan sen täytyy vaieta. Kaiken tämän takana on oikea eettinen ja metafysiikka pohja. Tunneemme, että maailmassa on jotakin suurta, enemmän kuin ihmiset ja ympäröivä maailma. Me uskomme Jumalaan. Mutta kun järkemme ei osaa siihen uskoa, me omaksumme sen tunteillamme. Mutta siitä on seurauksena, että me tulemme kiihkeiksi, emmekä osaa pitää tasapainoa järjen ja tunteen välillä. Mikä on tästä hyvin usein seurauksena? Usein on seurauksena se, että me tulemme ylen ankariksi toisille. Huomaamme, kuinka vähän he uskovat. Meidän uskomme on voimakas. Tunneemme tunteissamme, kuinka oikea ja pyhä se uskomme on. Toiset ovat kylmiä ja välinpitämättömiä. He ovat huonoja moraalisestikin tuon uskomme kannalta, niin että helposti tuomitsemme ja arvostelemme heitä. Voimme tulla jopa julmiksi. – Mutta en ajattele nyt tätä puolta niin paljon, vaan ajattelen enemmän sitä puolta, joka vie keuhkotautisuuteen. Sillä kun me tällä tavalla tulemme kiihkeiksi ja intoilijoiksi uskonnollisessa tunne-elämässämme, me unohdamme, että olemme ruumiillisia olentoja, että meidän fyysillinen ruumiimme välttämättä tarvitsee ja vaatii osansa. Tässä uskonnollisessa innostuksessamme sanomme itsellemme esimerkiksi: „Ruumiini on synnin pesä ja halveksittava olemuspuoli. Paastoan ja kidutan itseäni, kuoletan lihani. Olen itse sielullinen olento, täynnä uskoa. Tahdon palvella Jumalaa. Kuta enemmän sillä on synnillisiä vaatimuksia, sitä enemmän vihaan sitä. Minun täytyy saada se valtaani.” – Tällainen ihminen ei osaa ylläpitää tasapainoa. – Jokaisen ihmisen täytyy tietenkin eräässä mielessä kurittaa ruumistaan ja katsoa, mikä sille sopii syötäväksi ja juotavaksi, mutta hänen täytyy pitää siitä huolta, sillä sehän on se hevonen, jolla ajamme tässä näkyvässä maailmassa. Emme voi panna sitä talliin ja antaa sen olla siellä hoitamatta. Ja jos piiskaamme sitä julmasti ja sanomme, että sen täytyy päästä mäen päälle, niin puolitiessä ehkä kuolee hevonen. Tämä vanha, Platonin kirjoituksista otettu vertauskuva on sangen sattuva, sillä usein me halveksimme ruumistamme ja näemme siinä synnin pesän, vaikka tiedämme, että fyysillinen ruumis ei ole sitä, vaan suuri opettaja. Meidän astraaliruumiimme on suuri synnin pesä, ja sitä ei tapeta kurituksella. Mutta kun emme tiedä mitään *kaamasta*, himosta, niin luulemme, että fyysisessä ruumiissa on kaikki viat ja puutteet, jotka estävät meitä olemasta puhtaita ja täydellisiä Jumalan edessä, ja halveksimme ja kidutamme fyysisistä ruumistamme ja laskemme keuhkotaudin siemenen. Omassa tietämättömydessämme emme tiedä mitä teemme, ja se, että meillä on niin paljon keuhkotautisia ihmisiä maan päällä, Euroopassa varsinkin, osoittaa, että tietämättömydessä on täällä paljon hyvää ja pyhää yritetty. Varsinkin keskiajalla ihmiset paljon pyrkivät pyhyyteen, halveksivat ja kiduttivat ruumistaan. Siitä on ollut seurauksena melkein pä keuhkotautiepidemia. – Jos emme siis nykyisessä ruumistuksessamme huomaa mitään todellisia syitä keuhkotautiimme, se tieto voi lohduttaa meitä, että olemme sen itse ennen aiheuttaneet epäviisaalla tasapainon puutteella. Sillä ihminen ei saa asettaa mitään sielullisesti oleellista puolta itsessään yksinomaan etualalle. Täydellinen ihminen on kehittänyt kaikkia sielullisia ja henkisiä puolia itsessään. Muistakaamme fyysisistä ruumistamme. Sitä ei tarvitse kehittää sinne tai tänne. Sen kehitys eteenpäin on hyvin myöhäinen asia. Se on nyt jo sangen kehittynyt. Se on meillä lainana, ja meidän täytyy sen ääntä totella. Nykyinen tieteellinen tutkimuskin jo kallistuu tähän suuntaan. Minkä tähden lääkärit muutoin niin tutkivat fyysisistä ruumista ja sen sairauksia, elleivät he uskoisi, että ruumiin luonnollinen tila on terveys, ja että sairaudet aiheutuvat jostakin tietystä syystä, ja he etsivät niitä syitä ja koettavat niitä parantaa. Tieteellinen kanta on päätyntä siihen aivan oikeaan näkökantaan, että fyysillinen ruumis on erinomaisen viisaasti ja hyvin kokoonpantu.

Otamme sitten tutkittavaksi taudin, joka on myös verraten tavallinen, ehkä ei niin tavallinen kuin keuhkotauti, mutta pikemmin yhtä yleinen kuin sokeritauti. Ja tämä tauti, jota nyt ajattelen, on

munanvalkuaistauti. Sehän on sitä, että emme kykene pidättämään ruumiissamme munanvalkuaisaineita, jotka kuitenkin ovat välttämättömiä ruumiimme terveydelle, aivan yhtä tärkeitä kuin sokeri. Sillä jos emme osaa pidättää ja käyttää munanvalkuaisaineita, ne poistuvat ruumiistamme. Silloin heikkenemme ja kuljemme kuolemaa kohti. Tavallisessa kielessä puhutaan munuaistaudista, ja sillä tarkoitetaan tätä munanvalkuaistautia. Tietenkin ihminen voi myös kylmettyä ja saada siitä munuaisensa sairaiksi. Mutta kaikki eivät kuitenkaan tule sairaiksi. Munanvalkuaistautikin riippuu siten jonkinlaisesta synnynnäisestä heikkoudesta, perinnöllisyydestä, niinkuin sanomme. Mutta kun sitten tarkastelemme tätä tautia minän kannalta, huomaamme, että siinä on jokin kauniskin puoli. Minähän ei tyydy siihen, että ihminen perisi esivanhemmiltaan sellaista, johon se on syytön. Silloin minä napolisin vastaan: „Minkä tähden minä sain sellaiset vanhemmat, jotka antoivat minulle heikon ruumiin? Minähän olen yksilö, joka voisin olla terve. Minkätähden minulla täytyy olla tuollainen taipumus?” – Munuaistaudinkin syytä voimme pitää melkein päteellisenä, sillä minkä vuoksi ihmisellä on tuollainen heikkous. Kun tutkimme menneisyyden syitä, niin huomaamme – kun nyt katselemme asian kaunista puolta –, että tällainen ihminen on sielullisesti ennen ollut liian arka, liian kaino, liian vaatimaton. Hän on kuin unohtanut, että hänkin on yhtä arvokas henkisesti katsoen, Jumalan edessä, kuin kaikki muutkin ihmiset, niinkuin sanotaan esim. Uudessa Testamentissa, että jokainen ihminen on kalliisti ostettu. Ihminen ei saa ajatella itsestään, että hän on maan matonen, sillä siitä on monta miljoonaa vuotta, kun me olimme maan matosia. Nyt olemme ihmisiä, ja se merkitsee, että ulkonaisen eläimen asteen olemme jättäneet jo aikoja sitten. Emme saa pelätä sanoa, mikä on totta, emme saa pelätä sanoa omaa ajatustamme, vetäytyä nurkkaan ja kuunnella, kuinka toiset ihmiset puhuvat pöytä. Jos esimerkiksi tiedämme, miten jokin asia on, emme saa olla sillä tavalla arkoja, että annamme vain sydämemme tykyttää uskaltamatta mitään tehdä tai sanoa, ja vain ajatteleme, että olemme liian huonoja, arkoja, heikkoja, tyhmiä, tietämättömiä, kaikin puolin mahdottomia esiintymään. „Minäkö tässä yht'äkkiä hyppäämään joukon keskelle ja huutamaan, että olette erehtyneet; että asia ei ole niin, vaan näin, sillä näin sen omin silmin.” – Tämä on oletettu äärimmäinen esimerkki, mutta se kuvaa kuinka tuollainen ihminen on ottanut itseensä vain kaikki hajoittavat voimat ja kauhistuu kaikkea julkista esiintymistä, joutumista millään tavalla silmätikuksi toisille ihmisille. Hän on moraalinen pelkuri. Meidän täytyy tulla rohkeaksi siinä suhteessa, sillä se kostaa itse itsensä elämässä, jossa ei ole muuta kuin yksi ainoa moraalinen päälaki: "Tule täydelliseksi". Ja tämä laki on siinä suhteessa armoton, että se vaatii meitä kasvamaan täydellisiksi. Jos panemme vastaan, elämä heittää meidät tilanteisiin, joissa vähitellen opimme. Niinpä liika arkuus synnyttää meissä munanvalkuaistaudin tulevassa ruumistuksessa. Silloin ehkä emme ole enää niin arkoja, tai voi tapahtua niinkin, että samalla vielä olemme yhtä arkoja, mutta ehkä huomaamme vikamme ja opimme voittamaan sen. – En oikeastaan malta olla kertomatta teille, että tämä esimerkki on persoonallisesti minulle hyvin läheinen, sillä vaikka minä tällä tavalla olen kymmeniä vuosia seisonut ihmisten edessä ja puhunut – ja olette voinut huomata, että en niin kovasti sammalla, enkä punastu –, minun täytyy sanoa, että varhaisemmassa nuoruudessani, kun ensin tunsin sisäisen kehoituksen puhua, niin vaikka olin vain pienessä piirissä, olin kauhusta melkein mennä tainoksiin. Sain hikoilukohtauksen, taistelin vastaan, ja joka paikassa tunsin kipuja ja sanoin: „En missään tapauksessa tahdo tulla naurettavaksi; inhoan julkisuutta ja sitä, että ihmiset näkisivät minut.” Ja kului parikymmentä vuotta, joiden aikana kaikki esiintyminen tuotti minulle niin kuvamaattomia sielullisia tuskia, että en tarvinnut mitään pahempaa kiirastulta tai helvettiä. Kun tiesin, että minun täytyi mennä puhumaan, olin aivan sairaana. Ja se ei johtunut siitä, että olisin ajatellut, että en osaa. Olinhan kuitenkin varma siitä, että kaikki menee hyvin, koska tiesin, että joko mestarini tai hänen lähimpänsä ystävällisesti auttaa minua, kun en etsinyt omaa kunniaani millään tavalla, kun oppini ei ollut minun, vaan sen, joka oli minut lähettänyt. Tunsin, kuinka epätäydellinen, täynnä virheitä ja paheita olin, ja taistelin viimeiseen saakka ja sanoin: „Minä en uskalla; etkö voi armahtaa.” – „En”, hän sanoi, „kyllä sinun on mentävä.” – Olin Ruotsissa vuonna 1900, niinkuin tämän vuosisadan alkupuolella monena vuonna. Olin matkalla, ja Sundsvallin kaupungissa tulin sairaaksi. Se ei estänyt minua tekemästä työtä, mutta kuitenkin minun piti olla vuoteessa. Lääkäri sanoi: „Ei suinkaan teillä ole „äggvita” – munanvalkuaista?” – „Ei, en minä tiedä”, sanoin, „mitä se onkaan.” – „No, jaha”, hän sanoi ja määräsi lääkkeitä. Minä paranin ja saatoin jälleen esiintyä, niinkuin piti. Asia unohtui sitten minulta. Mutta vuonna 1903 keväällä sain kärsiä hirmuisia tuskia munuaisten takia. Milloin ne väänsivät sinne, milloin tänne, niin etten voinut olla missään asennossa tuntematta tuskia. Sitä ei kestänyt yhtämittaa. Taudinpuuska saattoi kestää puolisen tuntia, ja

silloin olivat tuskat sietämättömät. Enkä osannut mennä lääkärinkään luo. Olinhan kuitenkin nuori ja voimakas, enkä välittänyt asiasta. — Vuonna 1905 olin suomalaisten teosofien edustajana Lontoon kongressissa. Minulla oli toveri mukana. Heti Lontooseen saavuttuani — se oli keskellä kesää — täytyi minun asettua vuoteeseen hirveissä tuskissa. Lääkäri — vanha ystävällinen herrasmies — sanoi: „Jaha, jaa, te olette kylmettynyt merellä; se on reumaattista pakotusta selässä.” — Olin kertonut hänelle, että istuimme aina pitkin päivää laivan kannella. — Sitten hän antoi joitakin lääkkeitä, jotka eivät vaikuttaneet mitään. Sanoin hänelle pelkääväni, että munuaisissa olisi jotakin vikaa. — „Ei, ei”, hän sanoi. — Mutta sitten asuntoni emäntä ystävällisesti sanoi, että hän tuntee ja tietää nuo asiat, jotka ovat tavallisia Englannissa, ja hän koettaa auttaa. Ja hän hankki kuumia lautasia ja pisti pyyhkeitä selkääni sillä seurauksella, että tuska helpotti. Kongressia en saanut laiminlyödä. Uskollisesti ajoimme toverini kanssa jokaiseen kokoukseen. Hän oli hyvin huolissaan terveydentilastani. Muistan, kuinka hän levottomalla sympatialla katseli minua, kun seurasin kokouksen menoa. Ja hän saattoi sanoa aina joskus: „Ovatko tuskat liian kovat?” — Minulle tuli vähän väliä sellaisia taudinpuuskia, että tuskan hiki nousi otsalleni. — „On,” soin, „mutta kyllä se menee sentään.” — Sitten kun lähdin pois Lontoosta, menin tuon vanhan tohtorin luo, maksoin velkani ja sanoin hänelle sittenkin luulevani jotakin vikaa olevan munuaisissa. — „Jaa, eihän se ole mahdotonta.” — „No, mitä neuvoja te annatte, kun menen laivalla takaisin Suomeen?” — „Älkää juoko kahvia ja teetä; olkaa varovainen ruuassanne.” — Eikä hän antanut mitään lääkkeitä, eikä muita neuvoja. — Matkustimme Suomeen, ja täällä menin ensi työkseni lääkärin luo. Ja se oli vallan toista, sillä jos saan verrata suomalaista ja tuota englantilaista lääkäriä toisiinsa, niin minua aivan hämmästytti tuon englantilaisen lääkärin pintapuolisuus. Suomalainen lääkäri sanoi aluksi: „On tutkittava ensin, mitä oireita on”. Ja hän tutki ja sanoi: „Oo, tämä on munanvalkuaistauti. Liian paljon munanvalkuaista lähtee pois ruumista. — Nyt on heti noudatettava ankaraa ruokajärjestystä. Ensiksi on jätettävä liha.” — Soin, etten ole kymmeneen vuoteen syönyt lihaa. — „Jaha, sitä parempi. Mutta sitten on tietysti jätettävä kaikki alkoholikin. Luultavasti ette ole kova alkoholistikaan, kun ette lihaakaan syö.” — Soin, etten neljääntoista vuoteen ollut pannut viiniäkään huulteni yli.” — „Sitten on parasta välttää kahvia ja teetä.” — Hyvä on, olen niitäkin hyvin vähän nauttinut. — „Sitten en tiedä, mitä määräisin. Jatkakaa vain elämääne ja tulkaa luokseni vähän ajan kuluttua. Ottakaa tätä kovaa vatsaa vastaan.” — Menin sitten jonkin ajan kuluttua hänen luokseen uudestaan. Hän tutki ja sanoi: „Ai, ai, tämä on paha juttu. Tästä ei tule oikeastaan mitään, ellette mene Egyptiin tai ehkä Krimille. Muuten tautinne on kuolemaksi. Me emme voi tälle mitään.” — „Jaha,” minä ajattelin, „— vai Egyptiin taikka Krimille, kun en ole missään virassa, eikä minulla ole mitään säännöllistä ansiota. Työlläni saan kokoon viisikymmentä markkaa kuukaudessa. Ei ole sukulaisiakaan, joiden puoleen voisin kääntyä”. Päähäni ei pälkähtänytkään, että tekisin velkaa, sillä ajattelin, että suu on pantava säkkiä myöten, ja että kun ihminen on valinnut jonkin elämäntyön, hän ansaitsee siitä, mitä ansaitsee. Pyyhkäisin siis mielestäni ajatuksen Krimille tai Egyptiin menosta. „Kuolema on siis edessäni, ja sehän ei ole paha eikä pelättävä asia, sillä minullahan oli pieniä tietoja siitä, mitä on kuoleman tuolla puolen.” — Oli mieluinen asia, että — jaha — saa kuolla. „Mutta,” ajattelin, „olkoon tauti millainen tahansa, nyt ainakin viimeisinä hetkinäni minä puhun ja teen teosofista työtä niin paljon, kuin suinkin on mahdollista. En säästä itseäni.” — Tämä oli mielestäni aivan silmiinpistävä esimerkki siitä, että munuaistauti on saanut alkunsa liiallisesta arkuudesta ja pelkuruudesta, liiallisesta vaatimattomuudesta ja turhanpäiväisestä nöyryydestä.

Sitten tulee mieleeni eräs tauti, joka on aikamme taudeista ehkä yleisin, nimittäin hermotauti, lievemässä muodossa hermostuneisuus. — „Minä olen niin hermostunut,” kuulee usein sanottavan. Kaikki olemme hermostuneita. Hermomme ovat heikot ja pingoittuneet, niin että kaikki meitä kiusaa ja vaivaa. Ja tämä tauti on siinä suhteessa kiintoisa, että voimme katsellessamme Euroopan elämää melkeinpä historiallisesti nähdä, millä tavalla se on kehittynyt. Sillä jos menemme ajassa pari vuosisataa taaksepäin, niin näemme, ettei kukaan ihminen silloin ollut hermostunut. Ei ainakaan puhuttu sellaisesta. Jos silloin jostakin ihmisestä sanottiin, tai hän itse sanoi itsestään, että hän on „nervöösi”, se merkitsi, että hänellä oli vahvat hermot. Ne olivat kuin laivan köydet. „Nervöösi” merkitsee oikeastaan hermokasta, sellaista, jonka hermot ovat hyvin vahvat. Tuo sana on saanut aivan päinvastaisen merkityksen. Kun katselemme näitä vaiheita historiassa, huomaamme, että muutos tapahtui Ranskan vallankumouksessa — voimme sanoa. Ennen sitä

oli niin sanottu valistusaika. Ja mikä oli valistusajan silmiinpistävä tunnusmerkki? Se oli yhä kiihtyvämällä voimalla leviävä materialistinen elämänymmärrys. Materialismi oli kyllä valistusta verrattuna siihen sokeaan uskoon, mikä ihmiskunnalla oli ollut keskiajalla, jolloin sokea usko määräsi, kuinka ihmisten tuli ajatella. Se käänsi huomion pois tästä näkyvästä maailmasta johonkin oletettuun helvetti- tai taivasmaailmaan, niin että ihminen ei niin paljon välittänyt tämän näkyvän maailman suruista ja tuskista. Hän vain ajatteli, että kuoleman jälkeen kyllä kaikki korvataan. – Tätä vastaan nousi ensin muutamia filosofeja. He vapautuivat tuosta sokeasta uskosta, ja heidän kauttaan levisi ajattelemiskyky ihmisiin. Valistuksen kautta ihmisten jokapäiväinen järki heräsi ja samalla sen filosofisempi puoli. Ihmiset alkoivat ajatella yleisemmin, ja heidän huomionsa kiintyi tähän ulkonaiseen maailmaan, sen nurjiin oloihin, ja se sai heidät materialisteiksi. Materialismi onkin luonnollinen sokean uskon reaktio. Materialismi aiheutui myöskin eräästä toisesta syystä, joka myöskin sai ihmiset yleisemmin vapautumaan sokeasta uskosta, ja se oli – täytyy sanoa – alkoholi, viini ennen kaikkea, sillä sitähan enimmäkseen käytettiin. Viiniä käyttivät ihmiset paljon keskiajalla, ja se puolestaan vaikutti ehkä, että he tyytyivät sokeaan uskoon, kunnes heräsivät materialismiin? Mitä viini oikeastaan on? Kun ajattelemme viinin historiaa, muistanette, että Vanhassa Testamentissa kerrotaan, kuinka Noak rupesi viinin viljelijäksi. Tämä kertomus vedenpaisumuksen jälkeiseltä ajalta viittaa siihen, että juuri viidennessä juurirodussa erikoisesti oli alettu viljellä viiniä. Neljännessä juurirodussa oli meidän eetteriruumiimme sillä tavalla organisoitu, että myös astraaliruumis saattoi ilmetä eetteriruumiissa jonkinlaisena yliaistillisena havaitsemisena. Sanotaankin, että me olimme kaikki neljännessä juurirodussa enemmän tai vähemmän selvänäköisiä. Se ei ollut sellaista kuin nykyinen adeptin selvänäkö, vaan pikemminkin sellaista kuin on hevosella tai koiralla, jotka näkevät kummituksia ja auroja. – En tiedä, näkevätkö ne aurojen värejä, mutta niin sanotun vainunsa avulla ne tietävät auroista, toisin sanoen ihmisten sielullisesta kokoonpanosta. – Saman tapainen oli myöskin ihmisten selvänäkö Atlantiksella. – Kun viides juurirotu pantiin alulle, organisoitiin eetteriruumis sillä tavalla, että siinä ei enää luonnostaan ollut tuota primitiivistä ja atlantiselle ajalle luonnollista selvänäköä, vaan siinä oli kuin leimat, kuin suljetut sinetit kirjeessä. Astraaliruumis ei enää toimi ilman muuta, ja me emme enää ole selvänäköisiä, ennen kuin osaamme avata nuo sinetit. Tällainen oli viidennen juurirodun alussa ihmisen eetteriruumis. Ja kun se oli näin suljettu, niin ne ihmiset, jotka olivat pakoitettuja oppimaan myöskin astraaliaistien käyttämistä, saivat silloin – paitsi tietenkin sitä sielullista älyllistä treenausta, mikä aina on tarpeen – nauttia aineita, jotka stimuloivat vähän noita sinettejä, irroittivat ne niiden kiinteästä ja aivan kuin kuolleesta tilasta, panivat ne hieman pyörimään, ja silloin asianmukaisesti harjoitettu astraaliruumis saattoi käyttää noita lootuskukkia, tshakroja, ja viedä siten kehitystä eteenpäin. Nuo ihmiset olivat valvonnan alaisina. – Se aine, jota käytettiin silloin mysterioissa oli alkoholia jossakin muodossa. Alkoholi, viini irroitti nuo tshakrat lamaannustilastaan. Ja kun ihminen oli oppinut käyttämään niitä näkymättömässä maailmassa, hän sai ottaa eetteritshakran haltuunsa, joka rupesi pyörimään. Mutta kaikki, mikä avaa, myös sulkee – niinkuin avainkin –, ja se voi sulkea niinkin, että emme enää osaa avata lainkaan. Viini, alkoholi, oli aine, joka ensin pidettiin salassa ja käytettiin määrättyä tarkoitusta varten mysterioissa. Mutta sitten se joutui julkiseksi. Ja silloin se – sen jokainen ihminen tänä päivänä tietää –, jos sitä vähän ottaa, vaikuttaa tietyllä tavalla stimuloivasti, asettaa ihmisen sielun kuin yhteyteen toisten maailmojen kanssa – esimerkiksi paremman älynä kanssa. Ihminen tulee älykäämmäksi, vilkkaamaksi, runollisemmaksi jne. Tiedän täällä Suomessa erään taidemaalarin, joka maalasi enimmäkseen merimaalauksia – laivoja ampumassa toisiaan ja uppoamassa. Hänen tekniikkansa oli päättäessään maalata taulun – hän oli ehkä silloin jo ajatellut aiheen valmiiksi –, että hän tilasi täältä kaartista torvisoittokunnan ja lisäksi pitkän rivin portteripulloja. Sitten kangas, sivellin ja värit . . . ja toisessa huoneessa soittokunta soittaa ja ukko tyhjentää pullon toisensa perästä ja maalaa muutamassa tunnissa hyvän taulun. Hänen inspirationsa vaati nuo ulkonaiset temput. Alkoholi vaikuttaa siis ensin stimuloivasti ihmiseen. Mutta sitten tiedämme, että jos ihminen ei osaa hallita itseään, ei ole sitä kokenut, hän luulee, että hän tulee yhä innokkaamaksi, viisaammaksi, ja saa yhä parempia inspiratioita, jos hän ottaa jatkuvasti yhä uusia lasillisia. Mitä silloin seuraa? Ovi menee kiinni. Hän tylsistyy kerrassaan, ja seuraavana päivänä on paha krapula. Ja kun tämä uudistuu, kun hän usein juo itsensä juovuksiin, hän tylsistyy. Keskiajalla ihmiset joiivat paljon. Valistusaika, joka herätti ihmisen älyn, ajatuksen, kantoi myöskin tätä karmaa, että korkeammat inspiratiomahdollisuudet olivat menneet tukkoon. Materialismi oli siitä luonnollisena

seurauksena. Ja materialismia seuraavat hermotaudit, jotka lievemässä muodossaan ovat vain hermostumista, mutta voivat kehittyä varsinaisiksi aivotaudeiksi. Mikä onkaan meidän aikanamme tavallisempaa kuin mielisairaus. Kristikunnassa ovat mielisairaalat täynnä. Yhä täytyy rakentaa uusia rakennuksia, että kaikki mahtuisivat. Eivät kaikki heti ole aivan tylsiä. Ensin he ehkä potevat vainoamismaniaa, luulevat, että heistä puhutaan pahaa. Mutta sitten he alkavat raivota, ja kun se menee ohi, he tylsistyvät, muuttuvat eläimiksi, niin ettei heidän ihmisyydestään ole enää mitään jäljellä. Meidän aikanamme on paljon niitä, joiden hermot ovat menneet pilalle. Se on seurausta materialismista. Sen voimme nähdä ihmiskunnan historiasta. Myös ihmisyyksilön suhteen voi tehdä sen havainnon, että jos hänen hermonsensa ovat huonot, niin se aiheutuu siitä, että hän menneisyydessä on kieltänyt kaiken yliaistillisen, että hänen huomionsa on kääntynyt vain näkyvään maailmaan, että hän on ollut filosofiassaan ja käytännössä materialisti.

VII.

PARANTUMISEN EDELLYTYKSET

Tautien parannuskeinoja on paljon, ja ne ovat kaikki tavallaan hyviä; kaikki ne saavat jotain hyvää aikaan, jos ei yhdelle, niin toiselle. Ensin mainittakoon virallisen lääketieteen allopaattiset ja kirurgiset menetelmät, sitten homeopatia, joka menetelmä on aivan toisen suuntainen kuin virallisen lääketieteen allopaattinen menetelmä. Ero on siinä, että allopaattiset lääkkeet ovat ikäänkuin sairauden eli vian vastakohtia, jota vastoin homeopatia pyrkii samanlaisilla aineilla parantamaan samanlaisia tauteja. Sitten on yleinen hydroterapia, joka on voittanut suunnattomasti alaa meidän aikanamme ja joka on osoittautunut erittäin teipsiväksi. Vielä tulkoon mainituksi yleinen hygieeninen menetelmä ja diettininen menetelmä: puhtauden avulla ja sopivalla ravinnolla koetetaan ylläpitää terveyttä. Sitten on vielä kaikenlainen psykoterapia, henkinen parantamismenetelmä, magneettinen eli sivelyparannus, hypnotismi, suggestio, autosuggestio, Christian Science eli „kristillinen tiede”, ja sen suorastaan suggeroiva, telepaattinen vaikutus. Lisättäköön vielä yleensä telepaattinen, suggeroiva parannusmenetelmä, joka on riippumaton välimatkoista: etevä parantaja voi parantaa potilaan huolimatta siitä, kuinka kaukana potilas on. On olemassa vielä okkultisempiakin parannusmenetelmiä, niinkuin pyhän veden ja esirukouksen, sekä suorastaan jonkun mestariolennon käden kosketuksen parantava vaikutus. Monia erilaisia parannusmenetelmiä siis käytetään tässä maailmassa, niin että olisi lyhytnäköistä sanoa, että se tai se tapa on ainoa oikea tai paras. Tietenkin olemme yhtä mieltä siitä, että jos mestari on meidän keskellämme, niin hänen kätensä kosketus on paras parannusmenetelmä, koska se voi parantaa silmänräpäyksessä. Hän voi saada sokeankin yhtäkkiä näkeväksi. Mutta sellaista parantajaa ei ole aina saatavissa, mikä on vuosituhansien aikana vain joskus tapahtunut. Me saamme tyytyä vähän alemmanlaatuisiin, tavallisiin parannusmenetelmiin, ja ne ovat kaikki omalla tavallaan hyviä. Kukaan ei kiellä sitä, että elämällä viisaasti ja puhtaasti, syömällä sopivaa ravintoa ja pitämällä ruumistamme puhtaana, voimme välttää paljon sairauksia. Myöskin täytyy myöntää, että, jos on hyvä magnetisoija, joka käden sivelyksellä osaa toisia parantaa, se on erinomainen parannuskeino. Mutta olisi myös lyhytnäköistä ja ahdasmielistä, jos sanoisimme, että koko virallinen lääketiede on enemmän tai vähemmän humbugia, niinkuin joskus voidaan sanoa, kun ollaan innostuneita johonkin erikoiseen parannusmenetelmään. Joku esim. uskoo Couén parannusmenetelmiin ja sanoo joka aamu, että „Minä tulen päivä päivältä yhä paremmaksi,” ja hän voi halveksien puhua virallisen lääketieteen pulvereista ja pillereistä ja muista sotkuista. Mutta asia on kyllä niin, ettei Couén autosuggestiokaan läheskään aina auta. Toiselta puolen on todistettu, että allopaattiset pillerit tai pulverit parantavat, jos on vähänkään uskoa, ja uskoahan tarvitaan aina joka paikassa, sillä usko on samaa kuin tahto. Kaikki ihmiset ovat yhtä mieltä siitä, että todellinen parantaja on meidän oma ruumiimme. Se parantaa itsensä. Me ainoastaan autamme sitä. Sillä jos ruumis ei paranna itseään, jos sillä itsellään ei ole halua parantua, niin eivät mitkään lääkkeet auta, vaikka joisimme niitä tuhat pulloa. Välttämätöntä on, että organismi itse uskoo paranevansa ja tekee itsensä terveeksi. Jos vaikka mestari parantaa jonkun, niin sekin on vain sitä, että hän omalla henkisellä elinvoimallaan auttaa ruumista, niin että se paranee.

Kun nyt ryhdymme tarkastelemaan niitä muutamia karmallisia tauteja, joista on ollut puhe, ja kysymme, millä tavalla voimme niitä parantaa, niin meidän vastaukseemme ja selitykseemme silloin sisältyy kuin ehkäisykeinot, joilla voimme estää niitä tulevaisuudessa puhkeamasta.

Ensimmäinen tauti, josta puhuimme ja joka nytkin muistuu mieleeni on syöpä, joka on saanut alkunsa jonkinlaisesta sukupuolimagiasta ja julmuudesta. — Seksuaalinen magia ei ole aivan tuntematon meidänkään päivinämme, sillä nyt tuli mieleeni eräs henkilö, joka harjoitti sukupuolimagiaa aivan sellaisin muodoin kuin sitä harjoitettiin Atlantiksella — ei aivan keskiaikaisella tavalla —, ja samalla uudenaikaisella ja melko

uskonnollisella tavalla, nimittäin venäläinen Rasputin, joka saavutti ihmeellisen vallan Venäjän politiikassa ja aivan keisarihovissa. Hän ei suinkaan ollut mikään tavallinen „humbugimaakari”, niinkuin voisi luulla. Me helposti pidämme häntä sellaisena degeneratioilmionä, jollaisia aina esiintyy silloin, kun valtakunta on perikatonsa partaalla. Siinä on vain puoli totuutta, sillä tuollainen ihminen on samalla erittäin voimakas olento, ja hänessä täytyy olla, jollei hän ole suorastaan musta maagikko, jotakin hyvää ja puoleensa vetävää. Ja käsittääkseni Rasputinin vilpittömyydessä oli hänen suurin viehätysvoimansa. Emme voisi ymmärtää hänen vilpittömyyttään, jollemme ymmärrä venäläistä sielua. Venäläinen sielu on paljon naivimpi kuin muiden eurooppalaisten kansojen. Se voi olla avomielisen totuudenmukainen, yksinkertainen ja vilpitön. Niinpä Rasputin ymmärtääkseni (niinkuin olen lukujeni perusteella ymmärtänyt asiaa) oli voimakkaasti uskonnollinen ihminen. Hän rukoili paljon ja näki näkyjä. Paljon hän oli yhteydessä Jumalan kanssa. Mutta samalla hän oli suuri syntinen. Hän tunnusti itse tämän, ja hänellä oli oma viehättävä filosofiansa, elämäkatsomuksensa. Hän sanoi: „Me emme voi päästä Jumalan armoon, emme voi päästä Jumalan yhteyteen, emme voi saada apua Jumalalta, jollemme joudu syvään katumuksen tilaan.” – Katolinen kirkkohän on erikoisesti opettanut tätä sydämen, sielun katumusta. Näemme myös pelastusarmeijassa jotakin, joka vivahtaa tähän suuntaan. – „Ihmisen täytyy tuntea itsensä niin syntiseksi, että hän todella katuu, ja vasta kun hän tuntee voimakasta katumusta sielussaan, hän voi ottaa vastaan Jumalan anteeksiannon ja armon. Mutta voidakseen katua, ihminen ei saa elää tällaista jokapäiväistä elämää, jossa hän pitää itseään hyvin mallikelpoisena. Eihän hän silloin ole mikään synnintekijä ja armon tarpeessa. Silloin vasta, kun hän tuntee itsensä ensimmäiseksi kaikista syntisistä, tulee katumus. Hänen täytyy tuntea itsensä niin huonoksi, että kaikki ihmiset häntä halveksivat, ja sentähden täytyy hänen tehdä syntiä. Mikä onkaan parempi tapa harjoittaa syntiä kuin langeta juoppouteen ja ennen kaikkea sukupuoli-syntiin.” – Rasputin veti aivan hypnoottisella voimalla naisia puoleensa, hyvin paljon sivistyneitä yläluokankin naisia, jotka eivät olleet ollenkaan tottuneet synnin ajatukseen. Mutta sitten tulee joku Rasputin, joka haiskahtaa venäläiseltä talonpojalta ja seisoo siinä alkuperäisenä keskellä kaikkia hienoja tuoksujia. Ja naiset alkavat sielussaan vavista, sillä hän puhuu suurella vakavuudella, kuinka syntistä elämää ihmiset elävät ja kuinka huono yhteiskunta on ja koko tämä maapallon elämä. Sitten hän hypnotisoi noita naisia, ja he tulevat hänen luoksensa. Rasputin sanoo heille: „Nyt minä syöksen sinut hyvin syvälle, mutta sitten sinä joudut katumukseen ja voit puhdistua.” Niin he joutuivat hänen pauloihinsa ja saivat tuntea, kuinka syntisiä he olivat. Ja sitten hän lohdutti heitä, ja antoi heidän tuntea Jumalan armoa. – Meidän täytyy ymmärtää asia näin, sillä muutenhan olisi hirveätä käsittää ja ajatella tuollaista ilmiötä, kuin oli G. Rasputin. Me ymmärrämme, kun luemme esim. hänen muistiinpanojaan, hänen vaikutusvaltansa, mutta myöskin, miten inhimillinen hän oli. Ei hänellä ollut mitään suhteita keisariperheeseen. Ne ovat mitä pahimpia panetteluja, jotka kertovat, että hän olisi ollut suhteessa keisarinnaan taikka keisarin tyttäriin jne. Hän ymmärsi, ettei hän olisi voinut säilyttää omaa arvoaan, jos hän ei olisi pysynyt kaukana keisariperheestä. Hänen vaikutuksensa keisarihovissa oli ainoastaan siinä, että hän saarnasi parannusta hovissa. Hän saattoi parantaa perintöruhtinaan, joka poti verenjuoksua. Hän varoitti myös keisaria lähtemästä sotaan: „Jos lähdet sotaan Saksan kanssa, silloin Sinä allekirjoitat oman tuomiosi ja myös Venäjän tuomion. Venäjä menee perikatoon. Kaikki menee silloin nurin.” Se oli Rasputinin ennustus jo heti ennen sodan alkua. Tietysti eivät ne, jotka olivat enemmän eurooppalaisia, voineet häntä ymmärtää, vaan murhasivat hänet. – Minä puhun nyt näin, vaikka en tietenkään voi mitenkään häntä ihaila, mutta koetan sentään ymmärtää kaikkea inhimillistä. – Rasputinilla oli maagillisia kykyjä, mutta hänellä ei olisi ollut vaikutusvaltaa ihmisiin – hänellä oli muuten myös vaikutusvaltaa miehiin –, jos nuo ihmiset itse olisivat olleet täysin selvillä sukupuoli-elämästä ja sukupuoli-asioista, jos he olisivat olleet itse puhtaita siinä suhteessa. En tarkoita puhtaudesta mitään yliluonnollista, askeettista ja saavuttamatonta puhtautta, jota sittenkin niin paljon epäillään, vaan tarkoitan puhtaudesta sitä, että ihminen on vilpitön itselleen, on vilpitön elämän edessä, että hän ei koskaan sekoita sukupuoli-elämää mihinkään uskonnollisuuteen taikka mihinkään yliluonnollisuuteen. Ihmisen pitää sanoa itselleen: „Minä tunnen itseni. Minä tiedän millainen olen, mitä heikkouksia minulla on. Minä tiedän, millainen sukupuoli-elämäni on ja millaiset sen vaatimukset ovat. Ja kun näin tunnen itseni ja tiedän oman elämäni, niin minä seison kuin totuuden edessä; olen silloin vilpitön; en salaa itseltäni mitään; minä en koeta vakuuttaa itselleni, että sellaista tai sellaista taipumusta minussa ei ole olleenkaan. Minä olen suora itselleni. Kun tunnen totuuden itsessäni, silloin voin myöskin samalla kulkea puhdistuksen tietä, puhtauden tietä.

Silloin minä tiedän, mistä pitää aloittaa ja missä minun tieni kulkee, sillä muuten, jos minä en ollenkaan tunne itseäni, niin minä voisin vain sanoa itselleni, että minä näen tuossa saavuttamattoman puhtauden ihanteen ja sitten minä en välitä mitään itsestäni, vaan olen kuin ylpeä Lucifer ja kuljen eteenpäin, kunnes yhtäkkiä sattuu kuilu eteen, johon hirveällä romahduksella putoan. Jos en tunne itseäni ja en osaa varoa, silloin voin joutua vaikkapa jonkun toisen hurmurin, toisen maagikon vaikutusvallan alaiseksi. Mutta jos tunnen itseni, ja sitten omalta kohdaltani kuljen eteenpäin ja voitan itseni ja luovun siitä, mikä on heikkoa ja pahaa itsessäni, silloin olen turvassa. Silloin ei kukaan voi minulle mitään. Silloin ne sanat ovat tosia, että Jumalan kaikki palvelijat ja enkelit auttavat ihmistä, joka on totuudessa, joka on vilpittömä.” Sellainen ihminen päästää kaikki hyvät voimat luokseen, antaa enkeleiden lähestyä itseään. Mutta jos hän panee kuin kaavun ympärilleen ja naamion silmilleen ja sanoo, että minä olen sitä ja sitä, jota hän ei ole, niin silloin hän pitää kaiken avun loitolla, ja jumalalliset voimat eivät pääse häntä auttamaan. Jos ihminen avaa sielunsa kuin kukan päivänpaisteelle ja näyttää jumalille, mikä hän on, niin siinä on jo katumusta eräältä kannalta katsoen. Silloin Jumalan armo häntä kohtaa, ja silloin Jumalan enkelit ja palvelijat voivat häntä rohkaista ja auttaa. — Jos ette ole sitä ennen koettaneet, niin koettakaa nyt tästä lähtien puhua itsellenne ja puhua niinkuin Jumalalle: „Sinä näet, minkälainen minä olen, ja tästä minä nyt tahtoisin nousta ja mennä eteenpäin. Puhdista minua, sillä Sinä voit sen tehdä.” — Silloin on myös apu aivan lähellä. Tämä ei koske sukupuoliasioita, vaan se koskee koko ihmistä, kaikkia hänen olemuspuoliaan. Otin tämän vain esimerkiksi, koska sukupuolisuuteen lankeaminen puoleksi tietämättä ja sitten sukupuolivoimien käyttäminen laskee siemenen syöpään. Meidän täytyy olla vilpittömiä ja iloisia syntisydessämme. En sano, että meidän pitäisi syntiä tehdä, vaan meidän pitää juuri lakata tekemästä syntiä, mutta meidän pitää olla iloisia syntisydessämme. Meidän ei tule sanoa itsellemme, että olemme sentään paljon parempia ja puhtaampia kuin tuo toinen. Meidän pitää tuntea, millaisia me olemme.

Millä tavalla voimme siis parantua syövästä ja millä tavalla voimme varustautua, jotta emme saisi syöpää, tuota hyvin vaikeata tautia, jonka parannuskeinoa ei ole vielä keksitty. Magnetismilla voi kyllä parantaa, mutta virallinen lääketiede ei sitä tapaa tunne. — Jos meillä nyt olisi taipumusta syöpään, vaikkei se vielä ole meissä puhjennut, niin me luultavasti voimme ehkäistä sen puhkeamisen. Huomioon ottamalla tämän sukupuolimagian ja julmuuden yleensä, meidän on kehitettävä itsessämme veljesrakkautta, lempeyttä ja sydämellisyyttä. Jos meidän sydämemme oppii rakastamaan toisia ihmisiä, niin silloin se aivan kuin poistaa maaperän syövältä. Ensimmäinen kohta veljellisessä rakkaudessa on, että meidän täytyy oppia unohtamaan itsemme. Me emme saa olla minäkeskeisiä. Meidän ajatuksemme eivät saa pyöriä oman persoonallisuutemme ympärillä. Meidän täytyy lähimmäisessä ympäristössämme rakastaa, unohtaa itsemme ja ajatella toisia. Perheessä se voi olla vaikeata. Jos miehen ja vaimon välillä on eripuraisuutta, niin se riippuu siitä, että he jotakin tahtovat itselleen. He katsovat kuin toisella silmällä toisiaan: „Kuinkas tuo nyt sentään on tuollainen. Eihän hän täyty velvollisuuksiaan; ei ole kuin ihmisen pitäisi. Ei hän ole ollenkaan sellainen, kuin aviovaimon pitäisi olla.” — Turhaa puhetta! Asiat eivät siitä parane. Siitä ei tule mitään hyvää, että me toisiamme moitimme, että me toisiamme arvostelemme, että me sanomme itsellemme: ”Oi, kuinka minä kärsin, ihan kuolen, kun tuo mies noin juo” — taikka: „Minä aivan kuolen, kun tuo aviovaimo ei koskaan viitsi keittää ruokaa.” — Siinä on tapahtuva suuri muutos. Meidän täytyy oppia ajattelemaan aivan toisin. Meidän täytyy oppia ajattelemaan, millä tavalla minä voisin tuota toista palvella ja olla hänelle iloksi ja hyödyksi. Jos olisimme vaikka kuinka huonossa tilassa tahansa, kun tahdomme toista palvella, niin silloin voimia tulee meihin lisää. — Se on jumalallista rakkautta, ja se puhalttaa pois kaikki syöväsiemenet, fyysilliseen ruumiiseemme ei laskeudu mitään sellaista pahaa, joka puhkeaisi syöpänä, sillä silloinhan me emme sukupuolielämässä ole vaativaisia, emme mitään toivo. — Kuinka monet ovatkaan minulle puhuneet, miehet esimerkiksi, että naiset ovat aivan väsymättömiä, ja niitä pitäisi aina tyydyttää, eikä sitä kukaan jaksa. Ja naiset puolestaan ovat sanoneet, että miehet ovat sitten aivan kuin elukoita, niin että sitä naisena aivan kuolee tuskaan, kun aina pitäisi palvella. „Ole valmis vain, sinähän olet minun vaimoni!” — Mitä kulttuurin puutetta ja sivistymättömyyttä! Mitä ääretöntä raakuutta miehissä! Sillä miehissä on ehdottomasti enemmän raakuutta. Kun miehet ovat puhuneet puoleksi nauraen jostakin naisesta, että hän on aivan tyydyttämätön, niin minusta on tuntunut, että se kertomus ei ole ollut aivan tosi. Mutta kun naiset ovat tulleet puhumaan omista tuskistaan, niin minä olen sydämessäni hävennyt miessukupuolta, sillä kyllä me olemme kaukana

vielä ihmisydestä, jos me voimme olla onnellisia, nauttia jostakin sellaisesta, joka ei ole meille täydellä sydämellä annettu. Kuinka joku mies voi siten nauttia naisesta, se on minulle kuin arvoitus. Sillä minusta tuntuu, että koko inhimillinen kulttuuri, koko gentlemannisuus, ritarillisuus vie juuri siihen, että ei vaadi toiselta, mitä toinen ei tahdo itse antaa.

Jos katselemme, millä tavalla jotkut jalot ja suuret ihmiset ovat jälleensyntymässä kehittyneet, niin voimme huomata, että oikein todellista puhtautta, fyysillistä ja moraalista itsehillintää eivät ihmiset ole saavuttaneet, jolleivät he jossakin ruumistuksessa ole rakastaneet uskollisesti ja osanneet kieltäytyä. Se kieltäytyminen on voinut olla pakollista, mutta se ei ole poistanut rakkautta heidän sydämestään. He ovat säilyttäneet tuon rakkauden sydämessään, aina kantaneet rakastettunsa kuvaa sydämessään, uhranneet hänelle elämänsä. Eivät he hetkeäkään ole ajatelleet mitään sukupuolinautintoa tai omaa itseään. Ihminen ei tule puhtaaksi eikä tuo uudelleen syntyessään maan päälle mukanaan puhtauden taipumuksia siinä merkityksessä, että olisi fyysisesti ja moraalisesti aivan puhdas, ellei hän ole osannut kieltäytyä. Kieltäytyminen on tie. Sentähden meidän kehityksemme on pitkä. Ihmiset aivan kuin juoksevat nautintojen perästä ja etenkin tällaisina ylimenoaikoina etsivät nautintoa ja unohdusta. He tahtovat päästä pois todellisuudesta ja unohtua johonkin nautintojen maailmaan. Se on minusta surkeata. Se osoittaa, että me olemme vielä kovin kaukana ihmisydestä. Mutta se on tietenkin ohimenevää. Tulee taas aika, jolloin on oleva selvempi käsitys ihmisen velvollisuuksista ja tehtävistä. Mutta luullakseni tällä hetkellä on maailmassa hyvin paljon elämellisen nautinnon hakemista, aivan tyhjää, sisällyksetöntä, joka ei koskaan voi lopulta tyydyttää ketään. Nuo ihmiset tulevat lopulta, jollei hulluiksi, niin pessimisteiksi, jotka kiroavat koko olemassaoloa. Sillä me ihmiset emme ole kutsutut olemaan eläimiä, emme ole kutsutut omaksumaan ainoastaan elämellisiä vaistoja ja haluja. Me ihmiset olemme kutsutut paljon korkeampaan elämään. Ylöspäin meidän täytyy pyrkiä totuudessa ja rakkaudessa ja puhtaudessa. Ei meidän pidä olla ahdasmielisiä tuomitsijoita eikä myös pilaripyhimyksiä, vaan sellaisia, että me säälistä ja rakkaudesta ikäänkuin syleilemme kaikkia ihmisiä. Ja me pääsemme pois heikkouksistamme ja vioistamme, jos osaamme toisia auttaa samoista vioista vapautumaan. Voi olla katkeraa ihmiselle, kun hän huomaa, että hänen suurin syntinsä asetetaan hänen eteensä toisessa ihmisessä, ja hänen tulee auttaa tuo toinen siitä pois. Se on elämän erinomaisen viisaan koulun merkillinen menettelytapa. Luuletteko, että mestarit ovat täydellisiä, ennenkuin he saavat opetuslapsia. Opetuslapsia he saavat pitkiä aikoja ennen mestariksi tuloaan. Mestarilla, joka on valmis, on satoja ja tuhansia opetuslapsia, ja ne hän on saanut satojen, tuhansien, jopa kymmenien tuhansien vuosien kuluessa. Hän on itse ollut silloin pyrkijä, joka on yrittänyt nousta vuorelle, ja siitä, että hän ei ole vain koettanut käsin ja jaloin vetää itseään ylöspäin, vaan että hän on koettanut aina auttaa toisia ja unohtaa itsensä, on johtunut, että hänestä on tullut mestari ja ihmisten auttaja ja opettaja.

Ottakaamme sitten tarkasteltavaksemme tuo toinen tauti, josta on ollut puhe, nimittäin keuhkotauti. Sehän johtuu siitä, että ihminen on ollut uskonnollisesti harras, mutta hyvin epäviisaasti laiminlyönyt oman ruumiinsa, pitänyt sitä aivan merkityksettömänä ja kohdellut sitä kuinka vain, elänyt ainoastaan uskonnollisissa hartaustunnelmissa. — Tämä on eräs keuhkotaudin syy ja hyvin tyypillinen ja kuvaava. — Kun ymmärtää tämän, niin myös käsittää, että jos me tahdomme päästä keuhkotaudista, niin kauan kuin se on siemenenä meissä ja ei ole vielä puhjennut, ja tahdomme, ettei tulevaisuudessakaan keuhkotauti meitä yllätä, ei edes tulevassa jälleensyntymässä, että meidän täytyy pyrkiä tasapainoon ja sellaiseen viisauteen, joka ymmärtää, että ruumis on annettu lahjaksi ja lainaksi. Ihmisen on kohdeltava ruumista temppelinä, palatsina, jossa hän saa asua. Hän ei saa sitä kohdella niinkuin koiraa, jota hän saattaa ruoskia, tai kuin villipetoa. Ruumista tulee kohdella hyvänä toverina ja auttajana. Sille ei saa olla liian ankara eikä liian lempeä. Ruumista täytyy kohdella viisaasti. Sen suhteen ei saa olla välinpitämätön. Ei saa esimerkiksi ajatella, että mitäs siitä, vaikka jalat ovatkin kosteat. Lapset varsinkin voivat olla hyvin välinpitämättömiä siinä suhteessa, antavat jalkaansa olla märkinä välittämättä siitä lainkaan; he eivät ajattele ruumistaan. Olen huomannut, että heissä juuri voi olla keuhkotaudin siemen, joka sitten puhkeaa. — Minulla oli erittäin hyvä ystävä, joka kertoi minulle, että hän aina kouluaikana kulki märissä jalkineissa, eivätkä hänen vanhempansakaan siitä mitään välittäneet. Hän oli hyvin kiltti ihminen, mutta hän ei välittänyt mitään ruumiistaan. Hänen mielestään ruumiin piti kestää kaikkea. Ohimennen sanoen hän ihmetteli, että minä

olin aina hyvin varovainen, ja pienestä pitäen erikoisen varovainen jalkojeni suhteen. En kärsinyt, että ne olisivat olleet kosteat ja kylmät. Äidilläni oli keuhkotauti, ja veljeni tytär kuoli keuhkotautiin. Minulla, niinkuin sanottu, oli vaistomainen huolehtimiskyky, ja en saanut, en yskää enkä mitään rintatautia. Minä aivan kuin näin silmiäni edessä, kuinka äitini oli vuosikausia kärsinyt, yskinyt ja tullut yhä heikommaksi. Enhän minä lapsena tietenkään osannut millään tavalla filosofoida, mutta oli jollakin tavoin kuin veressä tieto, että piti olla varovainen. Muistan eräänkin tapauksen lapsuudestani. Kuljin kerran muutamien koulutovereitteni kanssa Eläintarhassa. Lahti oli hiljattain mennyt jäähän, sillä oli alkutalvi. Joku tovereistani sanoo, että mennään tuonne jäälle; koetetaan, jos se kestää. Minä en sano mitään, mutta eräs tovereistani sanoo nauraen, että eihän se Ervast kuitenkaan lähtisi; sehän voisi kastella jalkansa. – Sillä tavalla ne pitivät minua pilkkanaan.

Mikä on siis keuhkotaudista paranemisen edellytys? Mikä estää meitä saamasta keuhkotautia? Niinkuin jo sanottiin, sellainen viisaus, joka kohtelee ruumista hyvänä toverina, ei sitä halveksi eikä jätä sitä huomioonottamatta. Meidän täytyy oppia sillä tavalla nöyriksi ja tasapuolisiksi. Meidän täytyy osata sanoa, jos joku esimerkiksi sanoo meille: „Ota nyt viides kuppi kahvia”, että „Ei kiitos, en ota.” Tämä voi tuntua monesta ihmisestä hyvin kummalliselta. Usein seuraelämässä ollaan melkein pä loukkaantuneita, jos vieraat eivät syö kylliksi kahvileipää ja juo niin ja ja niin paljon kahvia. Miksi emme voi kunnioittaa toisiamme ja ymmärtää, ettei toisen ruumis ole aivan samanlainen kuin omamme.

Ajatelkaamme sitten sokeritautia. Sehän johtuu siitä, että ihminen on kärsinyt jonkun suuren pettymyksen, tulee siitä katkeraksi, ja säilyttää katkeruuden sydämessään. Sillä hän laskee sokeritaudin siemenen. Jos siis tahdomme välttää sokeritautia ja parantaa sen, meidän täytyy säilyttää iloisuutemme ja varoa katkeroitumista. Meidän täytyy hankkia itsellemme sellainen elämänfilosofia, joka vahvistaa minuuttamme, niin etteivät kaikki surut meihin vaikuta. Onnettomuudet tietenkin meitä kohtaavat, mutta meidän täytyy ymmärtää, että se kuuluu elämään ja että emme saa suruista katkeroitua. Sillä kun katkeroidumme, niin meidän astraaliruumiisemme syntyy aivan kuin katkeruuden vesiä, ja nämä tippuvat eetteriruumiiseen ja saavat aikaan sokeritaudin. – Huomaamme kuitenkin usein, että ne ihmiset, joilla on sokeritauti, ovat luonteeltaan erikoisen luottavaisia ja iloisia. Heidän tautinsa on silloin lopullisen karman kärsimistä, ja fyysisesti he voittavat sokeritaudin tässä elämässä. Se ei tule heille uudestaan. – Me opimme tästä, että luonto ei pidä siitä, että olemme pessimistejä, että olemme katkeria. Elämä tahtoo, että tyydymme kohtaloomme, aina olemme luottavaisia ja iloisia. Kaikenlaisten tällaisten karmallisten tautien alku on siinä, että me emme ole osanneet olla, niinkuin elämä tahtois meidän olevan. Varokaamme siis, ettemme nyt laske tulevaisen taudin siementä! Älkäämme vajotko toivottomuuteen, älkäämme tulko katkeriksi ja pessimistisiksi! Olkaamme aina iloisia! – Muistan erään sadun lukkari-isästä, jonka vaimo oli tuollaisen luottamuksen perikuva. Mitä lukkari-isä teki, se oli aina oikein. Niinpä lukkari meni kerran lehmäänsä myymään kaupunkiin. Kun lukkari palasi kotiin hänellä ei ollut mitään: lehmä oli myyty, mutta rahoja ei ollut yhtään. Mutta hänen vaimonsa oli kuitenkin iloinen ja onnellinen, kun „isä” palasi aivan terveenä ja iloisena hänen luoksensa. Se oli Andersenin satu ja hyvä esimerkki siitä, kuinka meidän pitäisi elää. Jos voitottemme ja suutumme, jos pidämme kovaa melua ja olemme katkeria, niin mitä koulua se on? Mitä hyvää siitä on? Lopultakaan ei mitään. Meidän pitää tietenkin aina itse yrittää menetellä viisaasti, mutta toisia on kohdeltava rakkauden mukaan, ei katkeroiduttava koskaan.

Sitten oli puhe munanvalkuaistaudista. Kerroin muistelmia nuoruudestani. Ja minä todella pääsin siitä taudista ilman ulkonaisia keinoja, vaikka lääkäri sanoi, että ainoa tapa parantua olisi ollut lähteä Egyptiin tai Krimille. Millä tavalla minä sitten parani? Sillä tavalla, että vahvistin itseäni omassa elämänymmärryksessäni. Minä tulin siihen päätökseen, ettei minulla ollut oikeutta kuolla. On tehtävä työtä ja oltava hyödyksi maailmassa. Ja sitä varten täytyy olla terve ruumis, jota voi käyttää, niin terve, kuin sille ruumiille on mahdollista. Vahvistin sitten minuuttani säännöllisillä mietiskelyillä, niin että pelko ja arkuus vähitellen häipyivät. Kun minuus sillä tavalla vahvistui, niin pohja samalla katosi munuaistaudilta. Merkillistä kyllä, se tapahtui tässä samassa elämässä. En minä sitä saanut aivan kokonaan häviämään, sillä jonkinlaisena siemenenä se jäi olemaan, mutta kun sain itseni vahvistetuksi sillä tavalla, että tunsin olevani

henkiolento, joka asuu tässä ruumiissa ja käyttää sitä, en enää välittänyt tuskistani ja vaivoistani, jos ne yllättivät. *Minussa* ei ollut mitään sairautta. *Minä* en ollut millään tavalla vaivainen. – Kaiken tervehtymisen hyvin tärkeä edellytys onkin, että tunnemme itsemme eläviksi minuuksiksi, henkiolennoiksi, ja että, jos meillä on jokin kipu, ymmärrämme, ettei se ole meissä itsessämme, vaan meidän ruumiissamme.

VIII.

PARANTUMISEN EDELLYTYKSISTÄ

Kun nyt aiomme kääntää huomion hermo- ja mielisairauteen, en ajattele niin paljon erilaisia hermosairauksia ja mielisairauden eri muotoja, kuin yleensä sitä seikkaa, että me ihmiset voimme sairastaa hermo- ja mielitauteja, ja myöskin sitä seikkaa, että me ihmiset nykyaikana olemme suuremmissa määrin kuin ennen hermoheikkoja, niinkuin sanotaan. — Jo aikaisemmin viittasimme siihen, että tämä ilmiö, joka on joukkoilmiö, on myöskin saanut alkunsa joukkoilmiöstä. Meidän hermoheikkoutemme ja hermostuneisuutemme on seurausta siitä materialismin hyökyaallosta, joka syntyi valistusajalla ja oli sen varsinainen ilmaus, ja joka on sitten levinnyt yli koko kristikunnan. Ja kun menimme vielä kauemmaksi ajassa taaksepäin, huomasimme, että edellisinä vuosisatoina täällä kristikunnassa oli tuon materialistisen hyökyaallon edellä kulkenut sängen suuri alkoholin käyttö. Se oli niin yleistä, että tuskin kukaan jäi sen käytöstä osattomaksi. Ja alkoholin liian runsas käyttö tylsistyttää. Se oli joukkoilmiönä aivan kuin materialisoitunut ihmisten ymmärryksen; ja sitten tulikin tuo materialismin hyökyaalto. Toiselta puolen tuo materialismi syntyi siitä, että inhimillinen sielu kapinoi sitä älyllistä orjuutusta vastaan, johon kirkko dogmeineen oli sen tuominnut. Ihminen oli pakotettu uskomaan tietyllä tavalla tullakseen autuaaksi, ja kun aina selitettiin, että kirkon ulkopuolella ei ole mitään pelastusta, jokainen yritti uskoa. Mutta heidän uskonsa tuli yhä pintapuolisemmaksi, ja lopulta muutamat ajattelevat ihmiset nousivat hengessään kapinaan tätä vastaan ja alkoivat itse ajatella. Tämä luonnollinen ihmisjärjen kapina sokeata dogmiuskoa vastaan alkoholin runsaan käytön kanssa vei materialismiin, joka syöpyi varsinkin tähän Euroopan sieluun niin, että ihmiset ovat pitkin viime vuosisataa saaneet taistella sitä vastaan. Ja olemme nähneet, kuinka elämän kehittyneet voimat viime vuosisadalla koettivat auttaa ihmiskuntaa synnyttämällä sellaisia liikkeitä kuin esimerkiksi spiritistisen liikkeen, joka koetti todistaa, että materialismi oli väärässä, että ihminen oli olemassa kuoleman jälkeen. Näimme kuitenkin, ettei se voinut pelastaa ihmisiä materialismista. Materialismi oli niin veressä asuva elämänsäilytys, että koko tuo spiritistinen liike ja sen esittämä kuolemanjälkeinen elämä muuttuvat ihmisten mielissä materialistisiksi. Kuoleman jälkeinen elämä oli vain kuin tämän maanpäällisen elämän jatkoa. Ihminen elää vain vähän hienommassa ruumiissa kuin tämän näkyvän elämän aikana, mutta kuolemanjälkeisessä elämässä olivat olosuhteet samanlaiset. Oikeastaan kuoleman jälkeinen elämä jäi vain tämän elämän jatkoksi. — Se on kyllä totta eräältä muodolliselta kannalta katsoen, mutta se on erinomaisen väärä käsitys, jos luullaan, että se tyhjentää kuolemanjälkeisen elämän koko arvoituksen. Sillä se näkyy aivan toisessa valossa, kun sitä katselee korkeammalta kannalta. Sen muodollisuus tulee vähemmän merkitykselliseksi, ja sen sisältö saa oikean valaistuksensa sen johdosta, että meidän huomiomme kiintyy toisenlaisiin seikkoihin kuolemanjälkeisessä elämässä kuin niiden ihmisten, jotka omien silmälasiansa kautta katselevat sitä. Ja sentähdenhän teosofinen liike syntyi, voimme sanoa. Spiritistinen liike syntyi viime vuosisadan keskivaiheilla, teosofinen liike vuosisadan viimeisellä neljänneksellä. Teosofinen liike koetti saada ihmiset käsittämään asioita korkeammalta kannalta, sisällön eikä vain muodollisten seikkojen kannalta. — Näin ollen ihmiskuntaa on siis kyllä koitettu auttaa pois materialismista, mutta kuitenkin materialismin aikaan saama vaikutus oli ehtinyt tarttua ja syöpyä ihmisiin niin, että meidän kristikunnassamme hermostuneisuus ja kaikenlaiset hermotaudit ovat olleet ja ovat sängen yleisiä, liiankin yleisiä. Onhan huomattava, että näiden hermotautien syntymiseen, — varsinkin kun ne muutamissa yksilöissä kehittyvät varsinaisiksi hermotautien muodoiksi, neurasteniaksi, hysteriaksi jne. sekä erinäisiksi patologisiksi ilmiöiksi, on ollut vaikuttamassa toinenkin tekijä kuin alkoholi yksinään alkuperäisenä tekijänä. Hyvin tavallisesti liittyy nimittäin alkoholin käyttöön, varsinkin alkuaikoina sukupuolielämän kiihoittuneisuus. Jokainen tietää, että alkoholi, vähin erin nautittuna voi kiihoittaa ihmisen mielikuvitusta ja rohkeutta. Lievä alkoholipäihtymys voi viedä seksuaalisiin syrjähyppäyksiin. Ja sentähden myös se on ollut tämän hermostuneisuuden ja hermoheikkouden toisena tekijänä. Toiselta puolen myös tiedämme, että kun alkoholi tulee liian suureksi

tekijäksi ihmisen elämässä, — jos hän nauttii alkoholia niin paljon, että hän ei enää tule toimeen ilman sitä ja mielellään aina tahtoo olla päihtymyksen tilassa —, hänen sukupuolielämänsä hiljenee kokonaan, hän tulee aivan kuin vapaaksi kaikesta sukupuolisuudesta, siitä yksinkertaisesta syystä, että koko hänen huomionsa on kääntynyt alkoholinautintoon ja siihen unohdukseen, joka siitä seuraa. Hän tahtoo päästä vapaaksi joistakin ikävistä ajatuksista ja tunteista sielussaan, ja hän pakenee alkoholin turviin. Siitä hän saa unohdusta ja hetkellistä tyydytystä. Hän viihtyy alkoholihöyryssä ja sen houreissa. — Nykyään on olemassa eräs lääketieteellinen koulu, joka on päässyt hyviin tuloksiin sekä hermotautien diagnoosin asettamisessa että parantamisessa. Koulu on wieniläisen professori Freudin perustama psykoanalyttinen koulu. Psykoanalyysi ei liene meillä paljon käytännössä, mutta ulkomailla on useita lääkäreitä, jotka käyttävät tätä psykoanalyttistä metodia, joka on sangen kiintoisa meille totuudenetsijöillekin siitä syystä, että se ottaa lukuun erään meidän elämämme puolen, jota ennen pidettiin kovin mitättömänä ja jota lääkärit suorastaan halveksivat, nimittäin meidän unielämämme. ”Me vietämme kolmannen osan elämästämme nukkuen, ja silloin houailemme kaikenlaisissa turhanpäiväisissä mielikuvissa.” Niin sanottiin ennen. Ja ei ollut mitään niin hirveätä, kuin että jotkut tädit olivat koolla ja kertoilivat uniaan. Heille naurettiin. Ja jos sitten nähtiin joskus unia, jotka eivät olleetkaan niin turhanpäiväisiä, vaan suorastaan profetallisia, niin nekin luettiin samaan luokkaan. Lääkärit sanoivat, että se oli vain sattumaa. Unet jätettiin egyptiläis-persialais-kaldealisten unikirjain hoidettaviksi. Kun tämä psykoanalyttinen koulu syntyi, oppineiden lääkäreiden ja sielutieteilijöiden huomio kiintyi unielämään, ja huomattiin, kuinka tärkeä puoli se olikin elämässämme. Päivällä elämme päivätajunnassa, mutta on olemassa toinenkin tajunta, josta emme ole silloin tietoisia. Se on alitajunta. Ja se on erittäin tärkeä, sillä siitä nousevat ylös ne todelliset elämänarvot ja virikkeet, jotka panevat meidät toimimaan. Harva ihminen ymmärtää päivätajuisella järjellään omaa toimintaansa. Useimmat ihmiset ehkä tuntevat salaperäisen vaikutuksen omassa sisässään, mutta eivät osaa sitä lähemmin määrittellä. He luulevat toimivansa järkevästi ja itsetietoisesti, ja kuitenkin koko heidän päivätajuinen elämänsä on rakentunut sisäisen salatun elämän pohjalle, joka nousee heidän alitajunnastaan ja saa heidät ajattelemaan, tuntemaan ja toimimaan määrättyllä tavalla. Tämä tulee ilmi ihmisen unielämässä. Ihminen ei osaa hallita unielämäänsä, niinkuin hän osaa hallita päivätajuista elämäänsä. Hän voi päivätajunnassaan saada impulsseja, joita hän ei noudata, vaan painaa takaisin. Voihan rehellisen ja hyvänkin ihmisen mieleen nousta halu valehdella, varastaa, tai lyödä toista poskelle, tai pistää toista puukolla j.n.e. Mutta päivätajunnassaan hän tukahduttaa tuollaisen päähänpiston ja ihmettelee sitä. Tämä johtuu siitä, mikä on huomattu psykoanalyttisissä kouluissa meidän aikanamme ja mikä on ollut tunnettu asia viisaalle, että jokaisen ihmisen alitajunnassa on vielä paljon sellaista, mitä hän ei ole ehtinyt elämän vieressä puhdistaa, mutta päivätajunnassaan, saamansa kasvatuksen vuoksi hän ei ole altis kääntämään huomiotaan noihin alitajuisiin asioihin, vaan ne jäävät sinne. Jotkut asiat voivat olla niin vaikeita, että koettaessaan niistä vapautua, hän voi lopulta jopa sairastua hysteriaan tai neurasteniaan. Eräs verraten lievä muoto tätä hysteriaa on sellainen, että ihminen kaipaa toisten sympatiaa, ymmärtämystä, toisten hyvänä pitämistä, taikka toisten hellyyttä, lempeyttä ja suosiota. Se voi olla todellista hermosairautta. Hän on ehkä henkilö, joka ei herätä toisissa myötätuntoa, mutta kun hän tulee sairaaksi ja saa kaikenlaisia kohtauksia, silloin hänen täytyy saada hellyyttä osakseen, joka tekee hänelle hyvää, ja hän pääsee entiselleen. Monet ihmiset voivat ajatella, että se on pelkkää teeskentelyä, ja siitä hänen sairautensa tulee vain pahemmaksi. Mutta se ei ole teeskentelyä, vaan niiden voimien pinnalle nousemista, jotka hän on aina tukahduttanut. Kun tämä psykoanalyttinen koulu tahtoo tutkia ja auttaa sairasta, se tutkii hänen unielämäänsä, kehottaa häntä kertomaan unistaan. Lääkäri tekee kysymyksiä ja sanoo esimerkiksi potilaalle: „mitä tulee teidän mieleenne, kun lausun nämä sanat?” — Ja hän luettelee sellaisia sanoja kuin esimerkiksi: pöytä, nuijittu, talo j.n.e. Ja potilas kertoo, mitä mielikuvia nuo sanat hänessä synnyttävät. Sitten lääkäri kysyy hänen uniaan. Lääkäri voi vaivuttaa hänet hypnoottiseen uneenkin ja panna hänet siinä unetilassa muistelemaan uniaan ja elämäänsä. Ja kun nämä psykoanalyttikot ovat saaneet potilaan muistin toimimaan ja menemään kauas taaksepäin tämän elämän aikana, niin tavallisesti on tultu johonkin merkilliseen kohtaan, varhaisessa lapsuudessa tavallisesti, jolloin sielu on ensimmäistä kertaa järkyttynyt. Professori Freud tuli tutkimuksissaan siihen lopputulokseen, että ensimmäisenä sellaisena järkytyksenä oli tavallisesti jokin varhaisessa lapsuudessa saatu ikävä sukupuolinen kokemus. Se on hyvin harvoin voinut sattua ihmiselle hänen yksin ollessaan. Tavallisimmin tuollainen kokemus on tullut jonkun toisen henkilön yhteydessä. Hän on noussut hänen

muistiinsa. Tutkittaessakin hän tavallisesti epäroï eikä tahtoisi kertoa, mikä se tapaus on, joka on tullut hänen mieleensä. Lääkäri käskee hänen rauhallisesti vain kertomaan. Ja hän kertoo esimerkiksi hypnoottisessa tilassa kokemuksensa. Sitten lääkäri sanoo: „Tämä teidän hermosairautenne on johtunut siitä tapauksesta, joka sattui silloin ja silloin . . ., olette itse kertonut. Vapautukaa nyt siitä sairaudesta, kun tiedätte syyn.” – Ja potilas rauhoittuu ja paranee. – On merkillistä, että lääkärit tässä psykoanalyttisessä parantamisessa ovat päätyneet siihen kuin meidän vanhat tietäjämme – syntysanojen tietämiseen. Sillä kun ihminen on löytänyt sielullisten sairauksien syntysanat, hän vapautuu niistä. – Sama on kaikkien sairauksien laita. Meidän täytyy tietää syy, ja kun se tiedetään, voidaan siitä parantua. – Tämä psykoanalyttinen parannustapa on hyvin huomattava, sillä voimme sanoa, että se on muodostunut kuin sillaksi materialistisesta elämänymmärryksestä meidän elämänymmärrykseemme.

Kun sitten kysymme, millä hermosairaiden ihmisten tulee parantaa itseään, tekisi mieleni vastata: Jos heidän hermoheikkoutensa ilmenee siten, että heidän hermonsensa ovat lamassa ja he eivät pysty mihinkään, ovat ilman elämän halua, niin silloin heidän pitäisi saada jotakin, joka herättää heidän älyään. Ja mikä on parasta siihen? Se on tietenkin maailmankatsomus. He tarvitsevat uutta elämänymmärrystä ja maailmankatsomusta. Ja turha on hakea sitä sieltä ja täältä. He tarvitsevat teosofista maailmankatsomusta ja sen oppeja; niihin heidän täytyy syventyä, sitten herää elämänhalu. – Jos sen sijaan heidän hermostuneisuutensa, hysteriaansa, on sellaista, että he yhtäkkiä tulevat hyvin hermostuneiksi ajatuksissaan ja ruumiissaan, silloin sanoisin, että he tarvitsevat, paitsi tietenkin teosofista elämänymmärrystä, ennen kaikkea elämän oikeata käytäntöä. Ja mikä se on? Se on lyhyesti sanoen Jeesuksen käskyjen noudattaminen. Heidän täytyy saada ne selville ja niitä ruveta noudattamaan jokapäiväisessä elämässään. Sillä se, mikä on tavallisesti tunnusmerkittävä tällaisille ihmisille, on, että he vähemmästäkin syystä suuttuvat ja loukkaantuvat, joutuvat raivoihinsa. Ensimmäinen Jeesuksen käskyistä on: „Älä suutu.” Heidän täytyy saada selväksi itselleen, että ihmisellä ei ole ihmisenä mitään oikeutta suuttua ja loukkaantua, huutaa ja raivota, sillä me olemme kaikki veljiä. Emme saa suuttua ja vaatia kaikkea toisilta, meidän täytyy vaatia vain itseltämme. Jos tahdomme, että rauhan täytyy vallita ympärillämme, kodissamme, ettei saa meluta jne., sen täytyy kohdistua meihin itseemme ennen kaikkea. Emme saa huutaa, heittää vaatteitamme ja tavaroitamme sinne tänne, aivan kuin olisimme ainoat olennot tällä planeetalla, kuin jumalat. Meidän täytyy vaatia ensin itseltämme, että säilytämme rauhan ulkonaisessakin maailmassa. Jos huomaamme, että toinen valehtelee, tekee vääryyttä, suuttuu ja on ilkeä, eivät asiat siitä parane, että vielä lisäämme suuttumusta, olemme vastaan, alamme torua, huutaa . . . Mutta asiat paranevat heti, jos olemme rauhallisia ja annamme toisen raivota, ja siten rauhoitamme. Kun me pidämme rauhan yllä maailmassa, niin se pysyy. Rauhattomuus vain lisääntyy, jos mekin suutumme. Vanhat viisaat sanovat: „Ei riitä lopu koskaan maailmasta, jos minäkin teen pahaa niinkuin toinen, vaan sillä tavalla, että minä lakkaan tekemästä pahaa. Silloin paha lakkaa vähitellen maailmasta, sillä silloin on jo yksi lakannut tekemästä pahaa. Ja niitä yksilöitä voi olla tuhansia. Heidän esimerkkinsä vaikuttaa toisiin, ja hekin lakkaavat tekemästä pahaa. Se on ainoa keino. Mutta jos me teemme pahaa opettaaksemme, niinkuin sanomme, huomaamme, että viha ei lopu vihalla, vaan ainoastaan rakastamalla.” – Ja sentähden on kaikessa hermosairaudessa, hermoheikkoudessa, erinomaisen tärkeä seikka se, että sairast itse ottavat itsensä omaan hallintaansa. Heidän pitää ymmärtää, että toinen ihminen ei voi koskaan toista parantaa millään luonnottomalla tavalla, vaan ainoastaan herättämällä hänen oman parantumisen tahtonsa. Luonto sitten itse parantaa. – Tämä parantuminen voi kyllä tapahtua silmänräpäyksessä, jos on kyllin voimakas toinen olento, joka sanoo: „Ole terve!” Potilas on siinä silmänräpäyksessä terve. Jeesus Kristus saattoi tehdä tämän joillekin sentähden, että hän antoi sairaalle sellaista ääretöntä voimaa, joka pani tämän omat voimat liikkeelle, ja ne paransivat hänet; hänen oma luontonsa paransi itsensä. Vain apu tuli ulkoa päin. Ja niin se on kaikessa. – Vaikka Jeesus Kristus ei nyt vaellakaan maan päällä näkyvässä muodossa ja emme voi odottaa, että sellaisia parantumisia yhtä mittaa tapahtuisi – vaikka maan päällä vaeltaakin Kristuksen palvelijoita, jotka saavat aikaan paljon –, voimme kuitenkin ymmärtää sen, että kun autamme vähän toista ihmistä siten, että hänessä herää parantumisen halu, silloin hän parantuu. Ja mikä onkaan tärkeämpää hermostuneisuutta ajatellen kuin se, että sairas itse ymmärtää, että hänen on hyvin helppo päästä sairaudestaan. Hänen ei tarvitse muuta, kuin alkaa noudattaa Jeesuksen käskyjä, ensiksi vaikka käskyä: „Älä vihastu, älä suutu.” Silloin – voin vakuuttaa – hänen hermostuneisuutensa ja kaikki sen tapaiset taudit pötkivät pakoon ja

häpeävät. On kuin jokainen tauti olisi elävä olento, hermotautikin, ja kun asettaa vastapainoksi oikean myrkyä, se luikkii tiehensä. Siinä on mielestäni paras keino parantaa itseään ja toisia hermosairauksista. Taudit ovat tietenkin eri asteisia; toisessa ne ovat syvemmällä kuin toisessa. Jossa se on hyvin syvällä, tarvitsee ehkä hieman hellempää kättä, taikka suurempaa pistosta, joka saa hänet kuin hyppäämään pystyyn ja kuin suuttumaan itseensä.

Hermotaudit eivät ole suorastaan tekemisissä mielisairauksien kanssa. Useasti luullaan, että ne ovat niin lähellä toisiaan, että kun ihminen hermostuu, hän tulee pian vaikka hulluksikin. Niin ei ole asian laita, sillä todellinen mielisairaus on veressä, vanhaa karmallista perintöä. Se puhkeaa sitten, kun se puhkeaa —, jos se puhkeaa. Senkin jotkut lajit ovat parannettavissa. Mestariolento tai tietäjä voi parantaa pahatkin mielisairaudet. Mutta tavallisissa oloissa tavallisilla tiedoillamme parantaminen ei käy laatuun, vaan vaikeimmat mielisairaudet jäävät parantumattomiksi. Tällaiset saavat raivokohtauksia ja lopulta tylsistyvät, jolloin he eivät enää parane. He ovat enimmäkseen kuin eläimiä vain. Mikä onkaan sen surkeampaa, kuin kävellä jossakin mielisairaalassa ja katsella erilaisia potilaita. Siellä on todella toivotonta. On kuin ihminen saisi kylmää vettä niskaansa, kun hän katselee mielisairaita. Hän ymmärtää, että he saavat hyvää hoitoa, mutta kun he ovat joutuneet parantumattomien tilaan, on luonnollista, että he ovat tuolla tavalla sairaalassa eristäytyneinä muusta ihmiskunnasta ja saavat kätkeä oman inhimillisyytensä puutteet. Se näky on todella niin toivoton, etten mitenkään tahdo ruveta lähemmin sitä kuvaamaan. Jokaisen, joka tuntee siihen jotakin kiinnostusta, on käytävä mielisairaalassa katsomassa noita onnettomia ihmisiä. Mutta siihen en tahdo kuitenkaan ketään kehoittaa. Vaikka tuollainen mielisairaala on itse asiassa suuri surunäytelmä, siinä on aivan tavattoman koomillisia seikkoja. Siinä toteutuu tuo vanha lauseparsi, että äärimmäisyydet kohtaavat toisensa. Siinä syvimmissä toivotonmuuden helvetissä on niin ääretöntä koomillisuutta, että ihminen ei kestä. Hän jää ihmettelemään ja toiselta puolen säälimään. Useimmissa tapauksissa nuo onnettomat eivät päivätajunnassaan tiedä mitään, eivät kärsi, mutta traagillinen kohta on siinä, että heidän sisäinen minuutensa kyllä kärsii astraalis-mentaalissa ruumiissa. Sillä mielisairaus on — niinkuin tiedätte — okkultisesti katsoen sitä, että ihminen ei ole aivoissaan sisällä sillä tavalla kuin tavallinen terve ihminen, vaan on vähän ulkopuolella. Hänen eetteriruumiinsa, eetteriaivonsa, voisi sanoa, on kuin nyrjähtänyt jommallekummalle puolelle, niin että hän elää eetteriaivoissa, ja vain osaksi näissä fyysisissä. Ja alussa ovat hänen ponnistuksensa suuret, kun hän koettaa tulla takaisin aivoihinsa, mutta ei pääse. Tietenkin silloin, kun parantuminen tapahtuu, hän pääsee, eetteri- ja fyysillinen ruumis pääsevät yhteen. Eetteriaivot asettuvat vanhoille sijoilleen fyysillisten aivojen yhteyteen, ja kun kulkuväylät ovat kunnossa, ihminen on järjissään. Mutta kun ihminen on parantumattomasti sairas, eetteriaivot ovat ulkopuolella, ja lopulta hänellä on tuskin mitään yhteyttä fyysisen päänsä kanssa. Ne linjat, joita pitkin tajunta kulkee, ovat melkein vaistomaisia. Mitään päivätajuntaa ei ole tällaisella mielisairaalla. Ja sentähden mielisairaudesta parantuminen perustuu siihen, että nämä kahdet aivot, jotka ihmisellä ovat tässä fyysisessä maailmassa, asetetaan oikeaan suhteeseen toisiinsa. — Meidän aikanammehan mielisairaus on verraten tavallista. Yhä uusia mielisairaaloita rakennetaan.

Mitkä syyt ovat takana kaukaisessa menneisyydessä, että ihminen jossakin ruumistumassa tulee mielisairaaksi? — En tahdo nyt syventyä tutkimaan tämän kysymyksen kaikkia puolia — sillä meillä ei olisi siihen aikaa —, mutta tahdon kääntää huomionne erääseen sellaiseen asiaan menneisyydessämme, joka aiheuttaa myöskin mielisairautta. Se sama asia aiheuttaa erästä toistakin tautia, joka on verraten tavallinen meidän aikanamme, ja joka ei ole suorastaan tekemisissä mielisairauden kanssa, vaikka se voi joskus siihen viedä, nimittäin mediumismia. Sehän perustuu siihen, että eetteriruumiin ja fyysisen ruumiin yhteys on höllä. Mutta koska mediumissa tämä erikoislaatuinen yhteys ei koske ainoastaan päätä, vaan koko ruumista, niin se ei ole samaa kuin mielisairaus. Mediumismi on omalaatuinen tauti, joka asettaa ihmisen yhteyteen näkymättömän maailman kanssa, ja hän voi tällä palvella ihmiskuntaa. Mielisairaus sen sijaan, joka perustuu siihen, että eetteriruumiin pää on poissa sijoiltaan, ei voi välittömästi palvella ihmiskuntaa, vaikka joskus kyllä sillä tavalla, että se auttaa meitä ymmärtämään ihmisen sielua ja on joskus todisteena siitä, että täytyy olla olemassa näkymätön maailma. Mediumismi ja mielisairaus kuitenkin johtuvat eräissä tapauksissa samanlaisesta syystä, nimittäin siitä, että ihminen menneisyydessä on tahtonut kehittää itsessään joitakin

yliluonnollisia voimia. Hän on tahtonut tulla sanokaamme selvänäköiseksi, tietäjäksi, noidaksi, joka saa aikaan ylluonnollisia ilmiöitä ihmisten edessä. Hän ei ole tyytynyt vain salonkimagiaan, silmäkääntötemppeihin. Hän on tahtonut kehittää yliaistillisia kykyjä, ja tämän pyrkimyksen motiivina on ollut se salainen ylpeys, että hän olisi etevämpi toisia. Ei hänen ole tarvinnut sitä itsetietoisesti ajatella, mutta kuitenkin se on ollut hänen elämänsä kiihoittajana. Ja hän ei ole tahtonut olla eettisesti toisia parempi, enemmän rakastaa kuin toiset, lempeämpi, puhtaampi j.n.e., vaan se on ollut alemman älyn paremmuuden halua. Hän on tahtonut loistaa ja olla parempi toisia silmiinnähtävällä, kunnianhimoisella tavalla. Saahan ihminen ajatella, että hän tahtoi olla taitava jollakin alalla, taitava puuseppä, ensimmäinen laatuaan maailmassa, maalari, kirjailija, säveltäjä, mitä tahansa, jossakin käytännöllisessä, ulkonaisessa taidossa. Sellainen kunnianhimo on eteenpäin vievää. Se on ihmisellä luonnollinen, ennenkuin hän on tullut henkiseen elämään. Se ei vie hulluuteen, vaikka kyllä kärsimyksiin. Sitä vastoin tuollaisen psyykkilisen, ylluonnollisen paremmuuden takana piilee tavallaan ennen aikainen, luonnoton kunnianhimo. Hän tahtoi olla ylluonnollinen olento, tehdä noitatemppuja. Kun ihmisessä on herännyt sellainen halu – ja monessa ihmisessä ennen Kristusta se halu heräsi –, silloin hän ei ole ymmärtänyt, että kaikki tuollainen ylluonnollisuus tulee hyvälle ja viisaalle ihmiselle aikanaan, mutta että ennen aikaisesti herätettynä se on kuin helvetti. Ihminen ei aina sitä ymmärtänyt, vaan me saatoimme, sanokaamme satoja, tuhansia vuosia sitten saavuttaa tuollaisia maagillisia kykyjä. Silloin laskimme siemenen sellaiseen vaikeaan tautiin, kuin mielisairauteen ja myöskin mediumistisuuteen. Kun se puhkeaa mediumismina, alkusyynä ei ole ollut niinkään suuri ylpeys, kuin mielihalu näyttää tyhmille ihmisille, että on olemassa muutakin kuin tämä näkyvä maailma. Tarkoitus on ollut jalompi. Kun sitä vastoin mielisairauden siemen on laskettu, siinä on ollut liian suuri annos inhimillistä ylpeyttä. Kun katselemme mielisairaita, näemme, että he ovat ylpeitä tai itsepäisiä. Kun he tylsistyvät, heidän ylpeytensä häviää, ja he voivat olla korkeintaan itsepäisiä. Usein sellaiset ihmiset, jotka tulevat mielisairaiksi, ovat jossakin suhteessa ylpeitä. Meidän ihmisten ei siis myöskään tule olla ylpeitä, ei edes siitä, mitä itse olemme saavuttaneet, sillä jos olemme saavuttaneetkin jotakin, olemme sen saavuttaneet niin suurella tuskalla ja kärsimyksellä, että emme enää jaksaa olla ylpeitä. Jos jostakin asiasta olemme ylpeitä, se osoittaa vain, että emme ole vielä sitä saavuttaneet. – Kun siis vielä lopuksi esitämme kysymyksen: miten ihminen voi varjella itseään, mitä keinoja käyttää, ettei mielisairauden siemen hänessä puhkeaisi? – silloin vastaamme: oppikoon hän nöyryyttä, tutkikoon teosofista maailmankatsomusta – tai ehkei välttämättä juuri sitä –, syventyköön sellaiseen elämänymmärrykseen tai uskontoon, joka poistaa hänestä ylpeyden, tekee hänet nöyräksi. Ja tärkein seikka kaikista on se, ettei hän tässäkään elämässä yrittäisi saavuttaa itselleen mitään yliaistillisia kykyjä. Ja harjoittakoon hän kaikkia Jeesuksen käskyjä.

Uskontotieteellinen tutkimussarja I

PEKKA ERVAST

KIRKKO-EKLEESIA

Helsingissä 1949

RUUSU-RISTI

Hyvinkään Kirjapaino Osakeyhtiö
Hyvinkää 1950.

ALKULAUSE

Tämä Pekka Ervastin uusi teos, niinkuin muutkin hänen kuolemansa jälkeen julkaistut uudet kirjat, on laadittu hänen pikakirjoitetuista esitelmistään. Vain välttämättömät kielelliset korjaukset on tehty ja joitakin toistoja jätetty pois.

Toimittajat ovat tietoiset siitä, että P. E. ei itse olisi päästänyt kirjojaan painosta näin puutteellisessa ja vähän silotellussa asussa, mutta monesta syystä on pidetty parhaana ratkaisuna nyt käytettyä muotoa.

Toivomme ja uskomme kuitenkin, ettei P. E:n teosten nykyinenkään asu peloita aito totuudenetsijää, joka etsii asiaa — ja ymmärtää antaa anteeksi puutteellisenkin muodon.

Nämä esitelmät on pidetty syksyllä 1930 Helsingissä.

Helsingissä, marraskuussa 1949.

Toimittajat.

Missä on kansamme pelastus?

Kun tämän ensimmäisen esitelmän aiheeksi on ilmoitettu „Missä on kansamme pelastus”, niin mahdollisesti joku ajatteli, että puhuja aikoo pitää jonkinlaisen poliittisen esitelmän. Ehkä minun mielessäni olisi antaa jonkinlainen ratkaisu siihen poliittiseen tilanteeseen, joka nyt vallitsee meidän maassamme ja joka on meille ehkä monellekin kysymysmerkinä. Kaikkien mielet ovat epäilemättä enemmän tai vähemmän levottomia ja odotetaan jännityksellä, mitä aika on tuova mukanaan. Kuitenkin tietysti minun tarkoitukseni ei ole pitää mitään poliittista esitelmää, eikä tarkoitukseni ole millään tavalla sekaantua meidän politiikkaamme, en edes erikoisia mielipiteitä tai ratkaisuja antamalla. Minä elän, olen aina elänyt, ulkopuolella päiväpolitiikan, ja katseeni ovat aina olleet suunnattuina toisiin asioihin. En sanoisi, että ne asiat ovat millään tavalla vieraat jokapäiväiselle elämälle, eivät siis vieraat poliittiselle elämälle. Mutta ne ovat sitä laatua, että ne katsovat aivan kuin toisesta näkökulmasta maallisia tapahtumia, ne ottavat lukuun sellaisiakin asianhaaroja, joita ihmiset tavallisesti maan päällä eivät ota lukuun. Kun seisomme täällä jonkun kysymyksen edessä, joka koskee esim. yhteiskunnallista elämää, niin me koetamme sitä aina ratkaista parhaan ymmärryksemme mukaan, mutta aina siltä kannalta, että se elämä, missä elämme, on käytännöllisesti katsoen ainoa tosielämä. Meillä ei muka ole muuta tosielämää kuin se, mistä meillä on välitöntä tietoa, ja meillä on välitöntä tietoa ainoastaan tästä näkyvästä elämästä maan päällä, ainakin useimmilla meistä. Sentähden koetamme ratkaista tuollaisen kysymyksen tämän näkyvän elämän kannalta ja hyvin harvoin otamme lukuun muunlaisia mahdollisuuksia. Hyvin harvassa, luulen, ovat ne politikot, jotka ajatellessaan pulmia tässä näkyvässä elämässä, ottavat lukuun, että ihmiset ovat henkiolentoja, jotka elävät muunlaista elämää, elämää kuoleman jälkeen ja kukaties tulevat vielä uudestaan tänne maan päälle. Hyvin harvoin poliitikot ottavat näitä asioita lukuun. Sillä tällaiset seikat, että me elämme toistakin elämää, että olemme kansalaisia toisessakin maailmassa, ne seikat olisivat omiansa näyttämään meille, että elämä on itsessään todellisuus, jota tuskin voimme nimittää muuksi kuin kouluksi. Elämä on itsessään koulu. Koskaan eivät siis asiat voi olla aivan huonosti tässä elämässä, eivät toivottomasti, kaikki tähtää aina hyvään, ja kaikessa on aina hyvä johto takana. Nyt esim. tässä meidän nykyisessä tilassamme se, että meidän kansassamme alkoi liikkua tuollainen selvä ajatus, tahto, tajunta, että asiat eivät ole hyvin kaikin puolin, että tässä on ihmisiä, jotka ovat katsantokannoissaan suuresti erehtyneet, tämä minusta osoittaa, että on jotakin elinvoimaista, raitista, tervettä meidän kansassamme. Sillä jos me olemme idealisteja sillä tavalla, että me ajattelemme aivan liian suurta tästä nykyisestä elämästä, kuten ne, jotka ovat rehellisiä, aatteellisia kommunisteja, silloin meidän silmämme katsovat sellaisiin korkeuksiin, joissa veljellisyys on olemassa yhtämittaisessa jokapäiväisessä elämässä, jossa ei ole eroa ihmisten kesken, jossa kaikki ovat epätietoisia, jossa kaikkea pidetään yhteisenä omaisuutena ja jossa kaikki ovat aina valmiit auttamaan toisiaan. Me katsomme silloin sokeaksi itsemme kaukaiseen ihanteeseen. Ja mitä siitä on seurauksena? Siitä on seurauksena, että tulemme enemmän tai vähemmän fanaatikoiksi, kiihkoilijoiksi, ja ajattelemme, että sellainen tilanne on luonnollinen ihmisten kesken ja siksi se on pantava toimeen. Ja silloin lankeamme siihen erehdykseen, että väkivallalla on pantava toimeen jotakin hyvää. Kun toista vuosisataa sitten ranskalaiset ajattelivat parempaa elämää ihmisten kesken, kun ilma oli täynnä noita aatteita „vapaus, veljeys, tasa-arvoisuus”, silloin ihmiset ihastuivat ja ajattelivat, että nyt on ihmiskunnan onnenaika tullut, nyt kaikki tyrannia ja sorto pois! Ja se vei siihen, kun sitä alettiin toteuttaa, että täytyi väkivallalla pakottaa toiset omaksumaan näitä ihanteita, kun kaikki eivät ymmärtäneet niitä, kun oli niitä, jotka ajattelivat, ettei ihmiskunta ollut vielä valmis siihen. Ne täytyi tappaa pois maailmasta. Jos on ihmisiä vielä Euroopassa, jotka herttaisessa ihanteellisuudessaan uskovat, että kommunistisia ihanteita voidaan toteuttaa, niin ne ovat lyhytnäköisiä ihmisiä. Olen ollut itse nuori ja innostunut tuollaisista aatteista, jotka lupaavat kaunista ja suurta, ymmärrän sitä, mutta kun olemme nähneet, miten olot maan päällä ovat, niin me emme saata uskoa,

että ne käden käänteessä muuttuvat, elleivät ihmiset itse muutu. Eivät epäkäytännölliset idealistit kelpaa aatteita opettamaan.

Sentähden minun sydämeni kesällä riemuitsi, että meillä Suomessa on ihanteellista realismia, joka katselee suoraan asioita: tuo on niin huonoa, ettei sitä tarvitse Suomessa olla. Mutta ei se käy sillä tavalla, että ihmisiä murhataan ja sorretaan ja viimeinen verentippa ja voima puserretaan. Se liike, mikä meidän kansassamme syntyi tänä kesänä tai varhemmin jo, se liike herätti minussa hyviä toiveita. Minun täytyy sanoa, että maailmansodan ja oman sisällisen sodan jälkeen mieleni oli aina sangen alakuloinen. Olin ennen ollut niin suuri ja tyhmä idealisti, että olin luullut, että me Suomessa olisimme voineet, kuinka sanoisin, toteuttaa valoisampaa yhteiskuntaa ja vapautta ja itsenäistyä ilman mitään väkivaltaa, ilman asevoimaa, aseellisuutta. Olin ollut siksi suuri idealisti ennen, että uskoin, että asiat olisivat voineet tulla ratkaistuksi maailmansodan jälkeen samalla tavalla kuin v.1905 niin sanotussa verettömässä vallankumouksessa. Mutta siinä petyin, kun juuri ne ihmiset, joista aina olin ajatellut, että he ymmärtävät veljeyttä, ne ihmiset, jotka nimittävät itseään sosialisteiksi, demokraateiksi, eivät ymmärtäneet, ettei hyvää voi saada pahalla aikaan, ei aseellisella kapinalla. Olin elänyt siinä harhaluulossa, ja minulle oli suuri herämys tai pettymys tuo meidän sisäinen sotamme. Ja sen perästä minä aina kyllä olen kulkenut allapäin, pahoilla mielin, ajatellen, että meidän kansamme, josta uskoin hyvin suurta, koska se on vanha tietäjäkansa, astui riviin toisten kansojen kanssa, ei uskonut hengen voimaan, ei tietoon ja totuuteen, vaan nyrkkiin, niinkuin kaikki muut maan päällä. Se oli minulle suuri pettymys. Mutta totutin itseni siihen ja ajattelin, että yksilöt saavat sitten vähitellen koettaa asioita ymmärtää paremmin.

Mutta minun täytyy sanoa, että nyt tänä vuonna on minusta tuntunut — en silloin ajattele ollenkaan sellaisia väkivaltaisuuksia, sivuseikkoja, joita on tapahtunut —, että Suomen kansassa on siveellistä voimaa, siveellistä tarmoa; se ei tahdo myydä itseään ensimmäiselle, joka huutaa: tässä on jotakin hyvää! Se tahtoo kulkea omaa tietään, itsenäisesti näyttää maailmalle, mitä siinä on hyvää. Nyt on silloin äärettömän tärkeää, että meidän kansamme tulisi tietoiseksi oikeasta ja hyvästä, tietoiseksi siitä, mikä on totta ja oikeaa, miten tulee kulkea eteenpäin, kuinka pitää kehittyä ja elämä muodostaa. Me seisomme ehkä nyt jonkinlaisessa tienhaarassa, olemme ehkä läheisessä murroskohdassa, meille tarjotaan tilaisuus valmistaa uutta ja parempaa aikaa. Toivokaamme, että meidän kansamme siveellinen tarmo ja selvänäköisyys ei nyt petä.

Mistä on meidän kansamme, niinkuin yleisesti kaikkien kansojen syvällisemmin ajattelevat yksilöt hakeneet turvaa? He ovat sitä hakeneet Jumalasta, sisäisestä maailmasta, uskonnosta ja nyt kristillisellä ajalla kirkosta. Kansa on aina odottanut ohjausta niiltä ihmisiltä, joista se on ajatellut, että ne ovat lähempänä Jumalaa, että ne tietävät paremmin, mikä on Jumalan tahto, joka on toisella kielellä samaa kuin elämän tahto. Syvissä riveissä kansa on tuntenut, että elämällä on oma tahto, elämä tietää paraiten itse, mikä se itse on. Ja me nimitämme Jumalaksi tätä tietoa, mikä on elämän sisällä, tätä henkeä, joka vie koko olemassaoloa eteenpäin. Sentähden aina kansan syvämielissä yksilöissä on ollut tietoa siitä, että tältä Jumalalta, elämän hengeltä, ovat saatavissa ohjeet ja neuvot. Ja koska kaikki yksilöt eivät saata ajatella, että ovat niin lähellä tuota elämän henkeä, että voisivat saada siltä neuvoja, niin he ovat turvautuneet niihin, jotka ovat sanoneet: me olemme elämän tahdon tulkkeja. Ennen saattoi olla kansassa viisaita, tietäjiä, profeettoja, joiden luo kansa meni kysymään neuvoja. Koko kristillisellä ajalla on ollut määrätty laitos, instituutio, kirkko, joka on sanonut edustavansa tätä elämän henkeä, tahtoa, elämän tietoa. Sentähden kansa on aina turvautunut kirkkoihinsa, pappeihinsa, henkisiin johtajiinsa. Ja jos me nykyajan ihmisinä, kriittisesti ajattelevina ihmisinä, sanomme, ettei kirkko suinkaan ole historian kuluessa todistanut olevansa elämän hengen, elämän tahdon ja Jumalan tulkki, vaan näyttänyt olevansa ihmisluokka, joka pyrkii valtaan ja rikkauteen, niin toiselta puolen emme voi kieltää, kun historiaa tutkimme, että kirkko ulkonaisestikin on palvellut hyvän asiaa. Ja kaikista paras todistus siitä, että kirkko on ollut hyvä jossakin suhteessa, on se kansojen yksimielisyys, että kirkolta on haettu turvaa. Ja jos kristillinen kirkko niin hyvin katolisissa kuin protestanttisissa maissa ei ole kyennyt olemaan elämän hengen tulkkina, ei tämä ole suorastaan ollut itse kansojen syy, vaan se on pikemmin ollut sen seikan syynä, että kirkkoihin pääsi tietämättömyys tiedon tilalle, että kirkko kadotti ne avaimet, jotka se oli saanut. Sillä eikö katolinen kirkko yhä vielä tänä päivänä sano, niinkuin se on aina

sanonut: „meillä on taivastenvaltakunnan ja kuolemanvaltakunnan avaimet, minkä me sidomme maan päällä, se on sidottu, ja minkä me aukaisemme, se on avattu.” Ja kirkot ovat myöskin aina uskoneet, että heillä on jotakin valtaa elämän ja kuoleman yli, että he voivat järjestää niin, että ihmisille on hyvä kohtalo varattu kuoleman jälkeen. Nuo kirkot ovat uskoneet, että ne voivat sovittaa ihmiset Jumalan kanssa ja valmistaa heille iankaikkisen autuuden.

Ja kuitenkin me tiedämme tällä hetkellä, että kirkot ovat kadottaneet nuo avaimensa, he eivät osaa avata taivastenvaltakunnan portteja, eivät osaa sulkea helvettiä ja kiirastulta, vaan kirkosta riippumatta ihmiset elävät ja kuolevat ja joutuvat kuolemantakaisiin kohtaloihinsa. Tämä on ollut kirkon suuri bankruttia, vararikko, sellainen surullinen tosiseikka, jota emme voi kieltää ja joka on tietysti vaikuttanut, että kaikki kirkot ovat melkein päemmän innostuneet tämän maailman asioista ja omasta menestyksestään ja hyvinvoinnistaan kuin muusta. Tällä en tietysti ole lausunut yhtään moitteen sanaa kestään yksilöstä, sillä me tiedämme historiasta, että kirkon palvelijoiden joukossa – jolleivat kaikki, jota tahtoisin mielelläni uskoa – on paljon hyviä ihmisiä, jotka tahtovat auttaa ja neuvoa ihmisiä, joilla ei ole muuta turvaa kuin tuo: kun vain uskotaan, niin kaikki menee hyvin. Mutta he eivät tiedä mitään kuolemasta, eivät hallitse kuoleman valtoja.

Sentähden me ihmiskuntana olemme kuin suuri orpo, niinkuin oli Helena Blavatskyn tapana sanoa: „Ihmiskunta on suuri orpo, joka on jätetty yksin”. Sillä nekin, jotka sitä taluttavat, ovat sokeita ja tietämättömiä, niin että meillä on ainoastaan turva toisissamme. Me voimme vain pitää toisiamme kädestä, että tuntisimme, kun täällä elämme, olomme turvalliseksi. Kuolema on suuri salaisuus, jota koetetaan kyllä ratkaista, mutta se ratkaisu on hengen sivuuttamista.

Kuitenkaan kirkko ei ole ollut eikä ole mikään mitätön laitos. Nykyään vapaa-ajattelijat voivat sanoa, että kirkko on vanhanaikainen suuri humpuukilaitos, joka on syntynyt aikana, jolloin kaikki ihmiset olivat tietämättömiä, jolloin ihmisiä helposti saattoi taluttaa ja vetää nenästä. Itse asiassa se on aivan turha ja tulee kyllä itsestään pois. Ne eivät näe siinä mitään merkitystä nyt enää. Joskin materialistit myöntävät, että kirkolla on ollut tarkoituksensa esim. keskiajalla Euroopassa, niin nyt heidän mielestään sillä ei enää ole. Nythän uskonnon pitää olla jokaisen ihmisen yksityisasiä, sanovat sosialistit. Se kuulostaa kauniilta ja ylevältä, mutta se on toisin sanoen: uskonto ei ole mitään; jokainen uskoo, mitä tahtoo. Kaikki on omaa mielikuvitusta, jolla ei ole käytännöllistä arvoa, paitsi jos se vaikuttaa jalostavasti omaan elämään, silloin sillä on subjektiivinen merkitys, mutta objektiivista merkitystä sillä ei ole. Sentähden uskonto olkoon jokaisen yksityisasiä.

Tulkitsen tätä hieman häijyiltä kannalta, sillä tuo lause „uskonto olkoon jokaisen yksityisasiä”, merkitsee myös sitä, että meidän ei pidä olla suvaitsemattomia, sillä uskonto on saanut paljon pahaa aikaan uskonkiihkossaan. Mutta toinen puoli mitalissa on se, että uskonnolta kielletään kaikki arvo, kielletään se mahdollisuus, että ihmiset voisivat joutua kosketuksiin itse elämän hengen kanssa. Materialistit eivät käyttäisi sanaa „elämän henki”, he kieltävät kaiken hengen. Mutta ihmiset ovat huomanneet, että olemassaolo tarjoaa heille sellaisia probleemoja, joita ei materialistinen maailmankatsomus osaa ratkaista. Sentähden ihmiset nykyaikana alkavat olla taipuvaisia ajattelemaan, uskomaan, että elämässä on henkeä, uskomaan Jumalaan. Ja jos kirkot eivät nyt osaa opettaa ihmisille, näyttää kansoille ja yksilöille, mikä Jumala on, mikä elämän henki on, niin kirkot eivät vastaa tarkoitustaan. Heiltä ovat avaimet kadonneet.

Aikomukseni olisi, ei tietysti ainoastaan tänään, vaan lähitulevissa esitelmissä, tehdä selkoa, mikäli siihen pystyn, siitä, mitä kirkon pitäisi olla eli toisin sanoen, mitä meidän kristillisillä kirkoilla on alkuaan tarkoitettu. On sängen tavallista oppineiden ja tiedemiesten kesken sanoa, että Jeesus Kristus ei perustanut mitään kirkkoa; kirkko on Paavalin ja Jeesuksen seuraajien perustama, ennen kaikkea juuri Paavali laski kirkon perustuksen. Näin on tapana oppineiden kesken sanoa. Tämän tahtoisin heti jyrkästi kieltää. Paavali, joskin hän oli suurimpana tekijänä kirkon perustamisessa, ei tehnyt sitä omasta päästään, ei se ollut hänen

keksintönsä. Jos se olisi ollut ihmiskeksintöä, ei se olisi elänyt, vaan kirkko perustettiin kyllä Jeesus Kristuksen inspiratiosta, Paavali sai häneltä ohjeita ja neuvoja.

Nyt minusta olisi äärettömän tärkeää maailmalle päästä selville siitä, mitä Jeesus Kristus oikeastaan tahtoi, mitä hän kirkolla tarkoitti, mihin hän tähtäsi, kun hän antoi Paavalin panna alulle tuollaisen suuren instituution. Tahdon koettaa esittää näitä asioita. Mehän emme voi suorastaan lukea niistä mistään kirjoista. Ja silloin sanon, että jokaisen täytyy punnita ja harkita minun esitystäni. Mutta tahdon koettaa niin hyvin kuin osaan ja niin vilpittömästi, kuin minulle on mahdollista, tehdä selvää siitä, mitä Jeesus Kristus, meidän vapahtajamme, on kirkolla tarkoittanut.

Ennenkuin tähän varsinaiseen aiheeseen ryhdymme, tahdon muistuttaa teidän mieleenne erään tosiseikan, josta voimme sekä lukea kansojen pyhistä kirjoista että myöskin nähdä toteutuneena, vaikka irvikuvana, meidän jokapäiväisessä elämässämme. Tämä tosiseikka on se, että meidän nykyisen viidennen juurirotumme alussa – se alku tapahtui Intiassa – oli mukana viisaita rishejä, tietäjiä, jotka järjestivät meidän elämämme, eivätkä järjestäneet sitä ainoastaan ulkonaisesti, vaan myöskin sisästäpäin. Nämä rishit, ja heidän joukossaan johtajana ulkonaisen elämän suhteen vanha Manu, vetäytyivät sitten pois asioiden johdosta, koska tämä viides rotu, joka kehittää älyä, oli kutsuttu ja määrätty kulkemaan omin päin. Me olemme vielä tätä viidettä juurirotua, vaikka ei sitä ensimmäistä intialaista alarotua, vaan myöhempää. Ja me olemme siis yhä älyä kehittämässä. Meidän tehtävämme on suurin piirtein kehittää älyä, tai toisin sanoen: elämä on nyt sellainen, että se on omiansa kehittämään ihmisissä järkeä ja älyä. Silti, jos tahdomme todella kehittyä, meidän täytyy kehittää myös toisia puolia itsessämme. Mutta elämän ulkonaiset olosuhteet ovat omiansa kehittämään juuri meidän älyämme, sillä se on viidennen juurirodun tehtävä.

Kun nämä viisaat rishit – Manu muiden muassa – ensin panivat alulle elämän sellaiseksi, kuin se on muodostunut, niin he jakoivat ihmissielut neljään luokkaan. Nämä neljä luokkaa, jos alamme yläpäätä, ovat, kuten muistamme: brahmaanat eli brahmiinit, jumalanmiehet, jos tuon sanan käänämme, sitten kshattrijat eli sotilaat, joihin kuului kuningas, sitten vaishjat, kauppamiehet ja viimeksi sudrat, maanviljelijät. Minkä nojalla he jakoivat näin? Sen nojalla, kuten he itse selittivät – ja siitä voimme lukea vanhoista intialaisista pyhistä kirjoista –, että ihmiset itse olivat hieman erilaisia, ihmissielut eivät olleet aivan yhtä vanhoja, toiset olivat nuorempia kuin toiset, ja niillä oli myös erilaisia taipumuksia. Ja ihmissielut, kun ne pantiin syntymään määrättyyn luokkaan yhteiskunnassa, saivat määrätyn ihanteen, dharman, elämäntehtävän, niin että kun ihmisen sielu syntyi työtätekevään luokkaan, oli hänen velvollisuutensa, elämänskäskyensä, tehtävänsä, oppia pois kaikesta siitä laiskuudesta, joka voi olla aineelle ominaista. Aine on itsessään jäykkä, laiska, hengen täytyy sitä kiihoittaa toimintaan. Ihminen on aineellisena olentona ruumiillisesti laiska, ellei hän pakoi itseään työhön.

Nyt tuossa ensimmäisessä luokassa alhaalta päin, sudrojen luokassa, opetettiin ihmissieluja ahkeruuteen, työhön. Se oli heille ulkonainen pakko. Ja tänä päivänä me tiedämme, että elämä on sillä tavalla järjestetty, että ruumiillinen työ on meille ehdoton velvollisuus, meidän täytyy tehdä työtä, jos tahdomme elää maan päällä. Ja viisaat koettivat järjestää niin, että ihmissielut ensin syntyisivät siihen suurimpaan luokkaan, jossa työ, ahkeruus, on luonnollinen velvollisuus. Se oli heidän ihanteensa. Ei se merkitse, että heidän piti kärsiä nälkää ja puutetta, päinvastoin, mutta se merkitsee, että heidän taipumuksensa oli ehkä laiskuuteen, ja se oli saatava pois. Heidän piti tehdä työtä. Aluksi, kun viisaat tietäjät järjestivät ihmisten syntymisen maan päälle, he järjestivät niin, että kun oli oppinut läksyn sudrojen luokassa, sai syntyä kauppiasluokkaan, joka ei tehnyt ruumiillista työtä, vaan joka välitti, osti ja myi, joka kokosi rikkautta. Ja siinä luokassa oli läksynä: älä varasta. Se merkitsee: älä hanki rikkautta itsellesi, vaan kokoo yhteiskunnan hyväksi. Rikkautta heidän piti hankkia, mutta piti varoa varkautta, sitä rikkautta ei saanut hankkia omalle itselleen. Ja kun sen läksyn oli oppinut, sai syntyä sotamieheksi, jolloin sanottiin: et saa murhata, et tehdä väkivaltaa, et saa olla julma. Ja hänen käteensä annettiin miekka ja sanottiin: tämä on pyhä, tätä on käytettävä ainoastaan suojattomien suojaksi, lasten, leskien ja vanhojen puolesta, kuninkaan ja isänmaan puolesta. Ei koskaan saanut tulla mikään oma ajatus kysymykseen miekan käytössä. Sotilaan

täytyi ehdottomasti luopua murha-ajatuksestaan, hän ei saanut murhata, ei sortaa, tehdä väkivaltaa. Se oli hänen läksynsä, se oli ritariuden läksy. Ja sitten, kun hän oli kaikki nuo läksyt oppinut, hän sai syntyä jumalanmieheksi, brahmiiniksi, jonka velvollisuus oli pyrkiä pois tietämättömyydestä ja epäpuhtaudesta. Hänen täytyi olla viisas ja puhdas. Brahmiini, jumalanmies, ei saanut olla tietämätön, tyhmä, ei minkään himon orja, hän ei saanut palvella omaa ruumistaan. Hänen täytyi loistaa puhtaudessa ja viisaudessa.

Kuvitelkaamme, että alussa, meidän suuren juurirotumme lapsuusaikana, oli näin viisaiden ohjelma toteutuneena. Mutta se toteutui vain niin kauan, kuin viisaat rishit ohjasivat sieluja oikeisiin luokkiin. Mutta mitä me huomaamme, kun nämä viisaat vetäytyivät pois, koska meidän ihmisten pitää oppia älykkäiksi, kehittää järkeä ja tietää, mitä teemme? Niitä neljää ihmisluokkaa me emme voi poistaa, ne ovat tämän viidennen juurirodun kohtalo, ne ovat yhä olemassa, vaikka kuinka koetamme mullistaa maailmaa. Mutta minkä huomion samalla teemme? Ihmissielut eivät synny omiin luokkiinsa, vain poikkeustapauksissa; ihmissielut syntyvät sekaisin. Me näemme brahmiinin, jumalanmiehen, joka hoipertelee juopuneena, jolla ei ole tietoa elämän ja kuoleman asioista, näemme sotilaan, ritarin, joka on valmis kostamaan, mitä on kärsinyt, joka on valmis käyttämään väärin miekkaa. Jos hän istuu valtaistuimella, niin sen sijasta, että hän ajattelisi millä tavalla hän voisi suojella, hän ajattelee, millä tavalla voi kukistaa toisen valtakunnan saadakseen enemmän rikkautta ja valtaa. Siinä ei suinkaan ole mikään ritari hallitusistuimella. Ja kauppamiesluokassa me näemme ihmisiä, jotka eivät ajattele mitään suurta kootessaan rikkauksia, ei heillä ole isänmaallinen eikä aatteellinen tarkoitus, vaan he kokoavat rikkautta itselleen perustaakseen rikkaan suvun, joka elää loistelias läpi aikojen. Tämä kostaa itsensä sillä tavalla, että siihen sukuun syntyy sieluja, jotka eivät saa rauhaa, ennenkuin ovat tuhlanneet kaiken rikkauten. Me näemme, että sudrojen luokkaan syntyy ihmisiä, ihmissieluja, jotka eivät tahdo oppia ahkeruuden läksyä vaan jotka huutavat, kuinka väärin on, että toisilla on: „Kaikki pitää jakaa, että saamme maata sohvalla.” Sillä tavalla syntyy rikollisia ihmisiä, jotka eivät ole oppineet tätä ensimmäistä läksyä. Mutta myöskin siinä luokassa näemme todellisia ritareita, todellisia vaishoja, kuten kerran minulle sanoi eräs ihminen: „Olen vanha mies, olen monta kertaa kärsinyt nälkää, kulkenut monta päivää syömättä, kun en ole saanut työtä, mutta minun päähäni ei ole koskaan pälkähtänyt, että olisin varastanut.” Hän olisi ollut tilaisuudessa ottamaan leivänpalasen, rahaa, mutta ei se ollut hänen päähänsä pälkähtänyt. Todellinen ritari hän oli, todellinen vaishja eli kauppamies, joka on oppinut työn, ahkeruuden läksyn ja myös ei-varastamisen läksyn. Hän oli jo tullut ritariksi, koska oli oppinut edelliset läksyt. Onhan työläisluokassa kaikkialla, työmiesten ja maanviljelijöiden kesken sellaisia ihmisiä, jotka ovat todellisia brahmiineja, jumalanmiehiä, todellisia pappeja, jotka etsivät totuutta, jotka tahtovat päästä kosketuksiin elämän hengen kanssa, viisaita, hiljaisia, jotka eivät pidä melua itsestään vaan elävät kainosti, köyhissä oloissa, ovat ehkä torppareita, työmiehiä. Maailma ei tee heistä numeroa, mutta ne ovat todellisia brahmiineja; he eivät sortaisi, tekisi väkivaltaa, eivät murhaisi, eivät laiskottele, etsivät päinvastoin tietoa. Ja sellaisia olentoja on kaikissa luokissa.

Sentähden me näemme, että tuota alkuperäistä luokkajakoa, joka oli todellinen, ei ole enää olemassa. Ihmissielut ovat sekaisin. Tämä on tavallaan ihmisille kuin veljeysläksy. Me emme ole oikeutetut millään tavalla ylenkatsomaan toisia ulkonaisista syistä, siitä syystä, että kuulumme eri luokkiin. Me olemme tämän oppineet viime vuosisadalla Ranskan suuren vallankumouksen jälkeen. Ennen ihmiset, jotka kulkivat sametissa ja silkissä, olivat kuin nukkeja. He tunsivat koko olemuksessaan, että muut eivät oikeastaan olleet ihmisiä, he olivat vain luodut heitä, todellisia ihmisiä varten, jotka tanssivat menuettia ja joiden koko elämän tarkoitus oli päästä Louis XIV:n hoviin. Me emme enää sillä tavalla arvostele ihmisiä, me näemme, että kaikki ovat yhdenvertaisia, kaikki ovat ihmisiä huolimatta ulkonaisista seikoista.

Sentähden kysymme: niin viisas kuin tuo rishien alkuperäinen ohjelma olikin, nyt kun sitä ei enää huomaa, missä on nyt meidän pelastuksemme? Ja jos meille silloin kuin aavistuksena kuuluu: kirkko on perustettu sitä varten, että se nyt opettaisi ja selittäisi ja järjestäisi näitä luokkaoloja, niin meidän täytyy todella sanoa: meidän on päästävä selville siitä, mitä on kirkolla tarkoitettu ja mikä on annettu sille työksi.

II

Kirkon syntysanat

Veljeyteen, vapauteen ja tasa-arvoisuuteen uskomme kaikki, mutta kun olemme kokeneet elämää, ymmärrämme, mitä kullakin näistä sanoista tarkoitamme. Sillä nuorina, kokemattomina aatteen ihmisinä me helposti lankeamme kaikenlaisiin erehdyksiin, olettamuksiin, jotka eivät vastaa totuutta. Niinpä esim. on tavallista, että innostuneena, silloin kun olemme löytäneet veljeyden suuren totuuden, uskomme, että kaikki ovat samanarvoisia siinä merkityksessä, että kaikki ovat samanlaisia ja meistä tuntuu silloin, että tämä maailma, kaikki nämä yhteiskunnat ovat hirveän väärin järjestetyt, koska ne eivät suinkaan perustu siihen tasa-arvoisuuteen, jota yhdenkaltaisuus vaatii. Tässä innostuksessa kysymme: minkä tähden toinen ihminen eläisi toisissa olosuhteissa kuin toinen; kaikkien täytyy elää samalla tavalla. Näin me huudamme tässä ensimmäisessä innostuksessa, ja vasta kun olemme kokeneet, huomaamme, että paikkansa pitää tuo ihmeellinen seikka, josta edellä oli puhetta, ja joka toteutui meidän ihmiskuntamme juurirodun alkuaikoina, jolloin viisaat jakoivat ihmiset neljään luokkaan. Ja kun koemme, huomaamme, ettei se jako ollut väärä, eikä viisaat tehneet sitä oikusta, vaan siksi, että näkivät, että ihmiset olivat erilaisia. Ihmiset olivat jälleensyntyneinä sieluina eli henkiolentoina eri ikäisiä. Toiset olivat vanhempia kuin toiset. Se merkitsee, että muutamat ihmissielut olivat olleet useampia kertoja maan päällä ja toiset harvemmin. Ne, jotka olivat olleet niin kovin kokeneita. Tietysti tuo syntymälukumäärä on sangen suuri; ei kukaan ollut syntynyt maan päälle ainoastaan muutamia kertoja, vaan jokainen on syntynyt maan päälle satoja kertoja tai enemmänkin ja jos tutkimme asioita, niin huomaamme sen sangen pian. Mutta suuri ero on ihmisten välillä; toiset ovat vanhempia, toiset nuorempia, toiset enemmän kokeneita, toiset vähemmän. Ja juuri tämä jakaa ihmiset eri luokkiin. Sitä ei voi välttää tässä viidennessä rodussa, vaikka kuinka koettaisimme järjestää yhteiskuntaa veljeyden pohjalle. Aina olemme siinä, että ihmiset ovat erilaisia ja sentähden välttämättä, luonnon pakosta, toimivat eri lailla. He ovat ruumiillisesti erilaisia, toinen on paljon vahvempi kuin toinen, toinen on heikompi, sairaalloisempi. Ei suinkaan ruumiillisen työn suhteen voi vaatia heikommalta yhtä paljon kuin vahvalta. Voimakkailta voi vaatia enemmän työtä. Tässä on erilaisuus, vaikka olisi muuten samanlainen ruumis. Mutta kun sitten ajattelee sielullisuutta, niin huomaamme vielä paremmin, kuinka erilaisia ihmiset ovat. Sieluina me ajattelemme ja tunnemme, ja varmaa on, että ihmiset ovat sielussaan erilaisia, että toinen on järkevempi, älykkäämpi kuin toinen. Toinen voi tuntea paljon puhtaammin ja kauniimmin kuin toinen. Toiset ovat aivan kuin syntyneet rikoksentekejiksi, ovat aivan kuin edeltäkäsien määrättyt varkaiksi tai muuta sellaista. Heillä on niin voimakas sielunelämä, että he eivät voi välttää sitä. Ei ainakaan sellaisena kuin elämä on, tuskin kukaan voi välttää lankeamista rikoksiin, sillä jos on niitä, jotka lankeavat teossa rikoksiin, niin on myös niitä, jotka ajatuksissa lankeavat rikoksiin, epäpuhtaissa ajatuksissa, jos ei teoissa. Sitten on vielä sellaisia, jotka eivät teoissa eivätkä ajatuksissa ole rikollisia; ihmisiä, joiden sielunelämä on puhdas, kirkas ja kaunis. Jos ajattelemme ihmistä henkisesti, heidän tahtonsa kannalta, yksilöllisen, siveellisen tahtonsa kannalta, niin täytyy sanoa, että toiset ihmiset ovat heikompia, paljon alttiimpia pahan houkutukselle, toiset paljon vahvempia. Ihmisen luonne, karaktääri on tekemisissä hänen tahtonsa kanssa. On harvoin niitä ihmisiä, joiden tahto on niin terävä, etteivät he koskaan tee mitään pahaa eivätkä ajattele mitään pahaa. Niitä on harvassa. Niiden luonne on jo hyvin kirkastunut. Muuten ihmiset lankeavat ja nousevat, muutamat lankeavat hyvin syvälle, eikä heidän nousustaan ole tietoa. Erilaisia ovat ihmiset, ja sentähden meidän täytyy sanoa, että kun uskoo tasa-arvoisuuteen, niin emme silti pääse yhdenkaltaisuuteen, vaan siihen, että kaikki olemme elämän edessä tasa-arvoisia, niin että elämä, tuo suuri elämän koulu, kohtelee kaikkia ihmisiä yhtä puolueettomasti. Voi myöskin sanoa: Jumala rakastaa kaikkia yhtä paljon ja on täydellisesti puolueeton ja antaa jokaisen niittää, mitä on kylvänyt. Ei saa niittää enemmän, kuin mitä on kylvänyt: täydellinen oikeus karman edessä. Karman edessä olemme kaikki yhden vertaisia. Sittenkin olemme kaikki erilaisia oman yksilöllisyytemme puolesta. Ja kun pitää mielessä tämän yleisen erikaltaisuuden ja todella huomaamme, että

me ihmiset olemme jaetut jonkinlaisiin luokkiin ja samalla pidämme mielessämme, että elämä on koulu, joka kasvattaa meitä täydellisyyden päämäärää kohti, johon kaikki uskonnot ovat tahtoneet aina meitä neuvoa ja auttaa, niin me todella seisomme kuin tuon probleemin edessä: millä tavalla uskonnot, millä tavalla niiden seuraajat voivat kasvattaa ja kehittää ihmisiä, tehdä hyvää ihmisille, kun ihmiset ovat niin erilaisia? Silloin olisi koko elämä jaettu hienoksi kouluksi ulkonaisestikin, jos nuo yhteiskuntaluokat olisivat noin runollisen puhtaat ja kauniit kuin oli alussa; silloinhan jokainen suorittaisi velvollisuutensa ja pyrki ylöspäin. Mutta nyt ihmiset ovat syntyneet aivan sekaisin näihin luokkiin. Ei ole luokkia ulkonaisessa merkityksessä; ei ihmisiä ole jaettu ulkonaisen yhteiskunnan mukaan, vaan ne ovat sekaisin. Jos ajattelemme meidän yhteiskuntaolojamme, niin voimme sanoa, että on vain kahdenlaisia ihmisiä, niinkuin sosialistit sanovat: yläluokka ja alaluokka, on palvelijoita ja herroja. Ja kun katselemme ulkonaisesti tätä yhteiskuntaa, niin näemme, että „herrat” ovat jonkinlainen ylempi yhteiskuntaluokka ja „palvelijat” ovat jonkin verran niiden alapuolella. Ei samassa merkityksessä kuin Ranskan vallankumouksessa, vaan eroitus on pienempi, ja meidän täytyy kysyä melkein leikkisästi: missä ovat nyt todelliset herrat? Olemmeko kaikki työmiehiä, palvelijoita ja orjia, vai olemmeko kaikki herroja? Silloin kun näin kysyy, saa lohdullisen vastauksen, että herroja on hyvin vähän, sillä herroja ovat vain ne, jotka täyttävät määrättyt kuvat herrasta. Ja tietääksemme ja nähdäksemme, onko joku todellinen herra, meillä täytyy olla määrätty kuva herrasta. Sillä ollakseen herra, täytyy ennen kaikkea olla itsensä herra. Mikä herra se on, joka ei ole herra itsensä yli, vaan komentaa toisia. Ei se ole mikään herra. Se, joka olisi herra oman itsensä yli, hallitsisi omaa itseään, herättäisi sellaista kunnioitusta toisissa, että jokainen tahtoisi häntä palvella. Jokainen tuntisi että tuo ei ole paha olento; minulle käy itselleni paremmin, jos palvelen häntä. On niin kuin minä itse nousisin, jos saan häntä palvella. Ei herruus ole siinä, että olisi päällä manttelit ja muut komeudet, (eikä siinä, että voi peittää rikollisuuden) vaan siinä, että olipa hän missä puvussa tahansa, jos hän on herra itsensä yli, niin opimme häntä kunnioittamaan ja rakastamaan ja tahdomme häntä kilvan palvella.

Tästä huomaamme, että vaikka meidän yhteiskunnissamme on niin taikka näin, niin on herroja hyvin vähän. Vaikka olemme erilaisia, niin olemme yhdenvertaisia siinä suhteessa, että olemme kaikki niin kaukana täydellisyydestä. Ja kuitenkin ihmiset ovat erilaisia. Toisilla on suurempi halu ja taipumus itsensä voittamiseen, todelliseen herruuteen. Toisilla tämä halu on aivan hämärä. Useimmat ihmiset ehkä ajattelevat omaa onneaan, omaa menestystään ja hyvinvointiaan, perheen ja läheisten hyvinvointia – vaikkapa toisten kustannuksella, sitä ei tule ajatelleksi. Hyvin harvat ihmiset ajattelevat: kunpa minä voittaisin itseni ja voisin toisia palvella. Siinä ajatuksessa tulee esille itsensä herra. Todellinen herra, joka itsensä voittaa, on toisten palvelija. Niinkuin Jeesus sanoo: joka teistä on suurin, on toisten palvelija.

Kun nyt ihmiset ovat niin erilaisia ja kuitenkin niin samanlaisia ja ovat syntyneet yhteiskuntaluokkiin, jotka eivät vastaa ulkonaisesti heidän sisäistä olemustaan, niin ymmärrämme, kun sanomme, että uskonnoilla ja niiden perustajilla on ollut tässä viidennessä juurirodussa suuri probleemi ratkaistavana. 500 – 600 vuotta ennen Kr. eli Intiassa suuri totuudenetsijä, viisain ja älykkäin ihminen, Gautama Buddha. Hän on nähnyt, mitä ihminen on, ja hän tahtoi häntä auttaa ja nostaa ja vetää eteenpäin kehityksen tiellä. Mitä me näemme? Hän kulkee ympäri ja saarnaa. Minkä tähden? Sentähden, että hän tahtoi koota kaikki ne ihmissielut, jotka olivat valmiit kuulemaan totuuden sanaa. Ne ovat valmiit astuman pelastuksen tielle. Niitä tahdon koota ympärilleni ja opettaa. Hän sanoo: (ja se osoittaa, kuinka tietoinen hän oli yhteiskuntaluokista ja ihmissielujen syntymisestä sekaisin) „ei ole kukaan ihminen brahmaana sen nojalla, että on syntynyt brahmaanakastiin, eikä orja sen nojalla, että on syntynyt sudrakastiin, vaan se on brahmiini, joka teoillaan, ajatuksillaan ja töillään osoittaa, että kuuluu korkeampaan yhteiskuntaluokkaan”; totuudenetsijä, joka tahtoo kulkea tiellä, joka pyrkii täydellisyyteen, on brahmaana, vaikka olisi syntynyt missä kastissa tahansa. Sentähden Buddha kulki ympäri ja etsi brahmaanasieluja ja tahtoi auttaa heitä, sillä he olivat kansan toivo. Mutta kaikki eivät ota samalla tavalla vastaan. Buddha etsii niitä sieluja, jotka ovat totuuden etsijöitä, Jumalan etsijöitä. Ja kerrotaan, että Buddha aamumietiskelyssään, kun hän vaipui syvään mietiskelyyn ja katseli sisäisellä silmällään maailmaa ympärillään, näki aina jonkun sielun loistavan ja näki, että tuossa on sellainen, joka voi kuulla Buddhan saarnaa ja ymmärtää sitä. Ja hän järjesti päivällä niin, että se ihminen tuli kuulemaan häntä. Hän perusti, niinkuin tiedämme, munkkikunnan, johon sai kuulua

maallikkoveljiäkin ja sisaria, jotka tahtoivat omalla paikkakunnallaan ja omassa kodissaan jatkaa itsekasvatustaan, ja ne veljet, jotka saattoivat jättää koko vanhan elämänsä ja liittyä Buddhaan välittömästi, seurasivat häntä. Ja vaikka ne eivät aina seuranneet häntä, niin hän järjesti tuollaisia munkkikuntia, jotka asuivat yhdessä ja harjoittivat itsekasvatusta, ja me tiedämme, että kaksi kertaa kuussa nämä munkkikunnat kokoontuivat ja tunnustivat toisilleen syntinsä, niinkuin me sanoisimme, kertoivat missä olivat langenneet ja rikkoneet, päästäkseen omantunnontuskista, ja saivat toisiltaan anteeksi. Sillä tavalla oli Buddha järjestänyt lähempien seuraajiansa elämän. Ja niinkuin luemme intialaisista kirjoista, että Buddha pelasti 11.000 ihmistä, niin että heistä tuli arhateja, joilla ei ole mitään persoonallista itseään, jota tahtoo hoivata, vaan luopuu itsestään totuuden tähden yhtyäkseen siihen suureen elämään, jota Buddha nimittää nirvaanaksi. Tällä tavalla Buddha koettaa ratkaista tämän kysymyksen. Mutta kun Buddha oli kuollut ja jättänyt tämän elämän, niin ei ole tietoa siitä, että olisi enää noin suurenmoisesti ihmissieluja pelastettu. Joskin nuo munkkikunnat alussa osoittautuivat tarkoitustaan vastaaviksi, niin myöhemmin ne degeneroituivat, niinkuin kaikki täällä maan päällä. Ja buddhalainen maailma jakautui kahtia kahteen erilaiseen, eteläiseen ja pohjoiseen kirkkoon.

Mutta ei ole tarkoitus pohtia tätä enemmän, vaan tehdä selväksi, mitä tämä meidän kristillinen kirkkomme, mitä siis Jeesus on ajatellut maailman ihmisten pelastamisen suhteen ja miten Jeesus oli järjestänyt näitä asioita. Hänen metodinsa ei kokonaan poikennut Buddhan metodista, sillä brahmaanasieluja on syntynyt ympäri maailmaa sinne tänne. Jos niitä tahtoi koota, niin ei voinut pitää silmällä yhteiskunnan ulkonaista järjestystä. Siis Jeesuksella oli mielessä, että oli saatettava kokoon kaikki ne ihmiset, jotka kaipasivat sitä, mutta hän tiesi samalla mitä Buddhan järjestelmältä puuttui. Onhan luultavaa (minä sanon luultavaa), että Jeesus kävi Intiassa niinä vuosina, jolloin hänestä ei mitään tiedetä. Hänen biografoissaan on monen vuoden aukko, ja on luultavaa, että hän kävi Intiassa, Tibetissä ja Egyptissä. Hän tiesi, miten kaikki asiat olivat maailmassa, ja hänellä oli nyt suuri, ihmeellinen suunnitelma, joka ehkä oli herännyt hänessä, eli tuli hänessä tietoiseksi ja tajuntaan juuri Tibetissä ollessaan. Ennenkuin ryhdymme seikkaperäisesti selittämään, mitä Jeesus ajatteli kirkon tehtäväksi, lyhyesti sanoen, niin tahtoisin muistuttaa teidän mieleenne erään ihmeellisen kertomuksen evankeliumista. Se ei esiinny sellaisena kuin minä sitä nyt ajattelen, ainoastaan Luukkaan evankeliumissa kerrotaan siitä sillä tavalla, se silmiinpistävästi kertoo siitä seikkaperäisemmästi kuin toiset, mutta toiset evankeliumit sivuuttavat tämän asian ja jättävät sen kokonaan mainitsematta. Minun mielessäni on kuva: ristiinnaulitsemistapahtuma Golgatalla. Kaikki evankelistat ovat kertoneet, että Jeesus Natsarealainen ristiinnaulittiin Golgatalla kahden ryövärin väliin. Oli siis kolme ristiä pääkallon paikalla, Jeesus keskellä. Ja sitten kaikki evankelistat kertovat, että Jeesusta pilkattiin. Kun hän riippui siellä ristillä, niin kaikenlaisia herjauksia kuului: „eihän hän osaa auttaa itseään edes ristinpuulla; on kerrottu, että hän parantaa sairaita, ja nyt hänen täytyy roikkua tuossa ristillä”. Tällaisia herjauksia kuului, ja kansanjoukot ja sotilaat nauroivat ja ilkkuivat, ja useissa evankeliumeissa sanotaan, että ryöväritkin ristinpuulla pilkkasivat häntä. Mutta Luukas kertoo: toinen ryöväreistä pilkkasi ja yhtyi sotamiesten ja kansanjoukkojen herjauksiin, mutta toinen ryöväreistä nuhteli häntä ja sanoi: „Kuinka sinä et vielääkään usko Jumalaan, vaikka olet tuossa kuoleman edessä? Etkö vielääkään ymmärrä, että me kaksi ainoastaan nitämme, mitä olemme kylväneet, mutta tuo mies tuossa meidän keskellämme ei ole mitään paha tehnyt; hän kuolee viatonna; etkö sitä ymmärrä, etkö voi olla hiljaa?” Näin kertoo Luukas. Ajatelkaamme sellaista tilannetta: toinen on niin todellinen ryöväri, että osaa pilkata ja toinen niin todellinen ihminen, että osaa moittia, nuhdella häntä. Jeesus ei sano mitään, mutta voi ymmärtää, että hänen sydämessään on suuri riemu sen ryövärin puheiden johdosta, joka on ainoa, joka puolustaa häntä tuossa suuressa kansanjoukossa, ja sitten kun viimeinen hetki alkoi lähestyä, niin se ryöväri, joka puolusti, kääntyi Jeesukseen puoleen sanoen: „Herra, muista minua, kun tulet valtakuntaasi”. Ja silloin Jeesus käänsi päänsä ristillä olevan ryövärin puoleen ja sanoi: „Totisesti olet tänä päivänä oleva minun kanssani paratiisissa.”

Luukkaan kertomuksessa n. s. „katuvasta ryöväristä” on lausuttuna kirkon syntysanat, sillä mikä tuo ryöväri on? Hän ei ollut tavallinen pahantekijä, joka vihassaan ja intohimossaan olisi tappanut; ei hän silloin olisi voinut puhua tuolle ristinpuulla olevalle Jeesukselle näin: „Muista minua, kun tulet valtakuntaasi.” Ei, tässä on syvempi asia takana, josta ei ole kerrottu evankeliumissa. Mutta voi ymmärtää hyvin, että tämä niisanottu ryöväri ei ollut mikään tavallinen pahantekijä, vaan että hän oli poliittinen pahantekijä. Niitä oli

siihen aikaan Juudeassa paljon. Muistamme, kun Pilatus tahtoi vapauttaa Jeesuksen, niin kansa olisi tahtonut vapauttaa Barrabbaksen, joka myös oli poliittinen vanki. Hän oli poliittinen pahantekijä, joka nuoresta saakka oli kärsinyt siitä, että Juudan kansaa orjuutti vieras valta, että heidän kansansa oli tehty orjaksi. Juudan kansa oli ennen ollut vapaa ja itsenäinen, mutta nyt sorrettu. Monen nuoren ihmisen sielussa se herätti intohimoa, mutta jaloa intohimoa, joka tahtoo vapaaksi kansansa. Tämän tähden tapahtui Juudan maalla yhtämittaa kapinoita, mutta onnistumatta, sillä siinä ei ollut mukana koko kansa, pieniä ryhmiä vain; mutta mitä ne mahtoivat Rooman joukoille? Ja kuitenkin koko kansa olisi voinut nousta, mutta se pelkäsi, että mitä me mahdamme Rooman mahtavan vallan edessä. Mutta se ajatteli, että kun tulee Juudan kuningas, niin silloin me nousemme ja voitamme. Silloin usein kapinoitsijat esiintyvät *sionina*, kansansa vapauttajina. Nyt tämä ryöväri Golgatalla oli ihminen, joka nuoresta lähtien – eihän hän nytkään mikään vanha ollut – ei ymmärtänyt muuta, kuin että täytyy kostaa ja nousta vastaan, ja hän oli myös kuunnellut Jeesuksen puhetta. Hän oli ollut myös mukana silloin, kun Jeesus esitti uutta, vapauttavaa elämänsanomaa, ja kun Jeesus sanoi ihmisille: „Vihalla, väkivallalla ei koskaan saa mitään hyvää aikaan, ei koskaan mitään pysyvää. Vapautukaa omassa sisässänne, ja sitten, kun olette lempeitä ja sävyisiä sielultanne, silloin tulette perimään maan.” Jeesus opetti määrättyä poliittista ohjelmaa. Hän sanoi: „Muistakaa, että näissä yhteiskunnissa, joissa ei ole mitään henkisesti siveellistä järjestystä, näissä on Jumalan kuningaskunta näkymätön; kuulukaa siihen ja muistakaa, että se merkitsee sitä, että te olette ihminen, joka ei voi tehdä väkivaltaa. Alistukaa ilomielin ja kasvaka kärsimyksissä. Elämä pitää huolen siitä, että tulette vapaiksi ja tulette perimään maan.” Ja ryöväri ja nuorukainen, joka on yhteiskunnallisesti innostunut ja tahtoo, että maailma on parannettava ja kansa on vapautettava, kuunteli Jeesuksen puheita, mutta aina meni ikäänkuin surullisena pois ajatellen: siitä ei tule mitään, tuo on haaveita; minä en tahdo muuta, kuin että pitää mennä kärsiviä auttamaan. Ja niin hän meni yhdessä toisten samoin ajattelevien kanssa roomalaisia vastaan. Monet heistä tapettiin ja johtajat otettiin kiinni, ja nyt hän oli täällä ristinpuulla. Hän ajatteli itsekseen: hukkaan meni kaikki, minun ponnistukseni ei vienytäkään mihinkään; kansa ei ole vapaa, päinvastoin, moni menee kuolemaan, eikä se vaikuttanut mitään. Se oli kaikki turhaa ja epäviisasta. Ja kun hän näki, kuka on hänen vieressään, että Jeesus Natsarealainen oli ristinpuulla, niin yht'äkkiä kirkastui hänelle, ja hän ymmärsi, ettei tiennyt ennen, miten asiat olivat; nyt hän näki. Ei olisi pitänyt katsoa niin lyhyesti, ettei nähnyt eteensä. Olisi pitänyt nähdä vuosisatoja eteenpäin ja olisi pitänyt tietää, että me ihmiset, jotka olemme iankaikkisia olentoja, saavutamme, mitä on määrätty, kun kuljemme oikealla tiellä. Ja hän tässä on todella ollut minunkin ystäväni, ja hän tietää varmasti, että minä en ole tarkoittanut mitään pahaa, vaan olen tahtonut uhrata itseni kaikkien puolesta. Hän on puhunut näkymättömästä kuningaskunnasta, ja siinä hän on itse suurin valtiias. Ja hänen huulensa kuiskaavat mestarille, joka on toisella puolen: „Muista minua, kun sinä tulet valtakuntaasi”. Jeesus on koko ajan seurannut tuota sisäistä taistelua rakkaan veljensä rinnassa ja hän sanoo: „Totisesti sanon sinulle: tänään olet oleva minun kanssani paratiisissa.” Ja se vapautti hänet tuskasta; hän oli itse hyvä ja taivaallinen olento ja tahtoi kulkea oikeuden tietä parhaan ymmärryksensä mukaan. Jos hän oli pettynyt, niin se ei ollut hänen tahtonsa, vaan järkensä syy. Nyt, kun hän kuolla taisi, hän oli vapaa. „Totisesti hän seuraa minua toiselle puolen.” Se oli ääretön lohdutus Jeesukselle; se oli sanomattoman suuri onni Jeesukselle. Noin hienon ja voimakkaan ihmisen hän voitti viimeisenä hetkenä. Se oli sanomaton riemu. Hänelle hän siis tarjosi ehtoollisviinin Graalin maljasta. Jos olisi voinut seurata tätä, niin olisi voinut nähdä, kuinka Jeesus ojensi silloin ristiinnaulitulle veljelleen Graalin näkymättömän kristallimaljan, jossa oli ehtoollisviini, hänen omaa vertaan. Hän antoi tuon ryövärin juoda sitä, ja samalla silloin ristiinnaulittu ryöväri tunsi, kuinka autuuden virrat kulkivat hänen lävitsensä, ja hän tunsi sisässään, että hän nyt saavutti, mitä sisimmässään toivoi.

Tämä evankeliumin kertomus sisältää mielestäni Jeesuksen suunnitelman, hänen tarkoituksensa kirkon suhteen. Sillä kirkko, me ihmiset ja se voima, mikä oli täällä maan päällä hänen jälkeensä, nehan tunnustaisivat häntä. Siis sen kirkon pitäisi olla osaksi näkyvän, niinkuin Jeesus itse oli ollut vaeltaessaan täällä maan päällä, opetti kansaa ja kutsui sieluja luokseen, ja osaksi sen pitäisi olla näkymättömän ja jakaa ehtoollista Graalin maljasta, ja vielä sen pitää olla voimakas, tietorikas näkymättömistä asioista, niin että se voi avata taivasten portit ja myöskin sulkea ne. Tällaisen pitäisi kirkon olla.

III

Monet ovat kutsutut, mutta . . .

Kirkolla saattaa olla useampiakin tehtäviä, ja tulemme myöhemmin näiden tutkimustemme kuluessa näkemään, mitä kaikkia tehtäviä kirkolla voi olla. Eräs tehtävä on kuitenkin silmiinpistävän varma ja se tehtävä on – puhun nyt tietysti kristitystä kirkosta –, että kirkon tulee tutkia Jeesus Kristuksen opetustointia. Jeesus Kristus vaelsi täällä maan päällä ainoastaan muutamia vuosia opettaessaan ihmisiä, ja meidän on mahdoton ajatella, että kaikki opetus olisi siihen päättynyt, että nyt ei tarvitsisi enää ketään ihmistä opettaa. Me kaikki ymmärrämme, että Jeesus Natsarealainen pani alulle sen opetuksen, jota kirkon tehtävä on jatkaa. Kirkko, jonka tehtävänä on tutkia Jeesuksen tehtävää, on velvollinen jatkamaan juuri hänen opetustointiaan, opettamaan sitä, mitä hän kirkon mestarina opetti. Ei suinkaan kirkon tehtävä ole opettaa mitään Jeesuksen opetuksista poikkeavaa, vaan sen on pysyttävä Jeesus Natsarealaisen omissa opetuksissa, ei poikkeamalla niiden hengestä, vaikka täydentäisikin niitä. Ja sentähden, kun tahtoo tutkia kirkon tehtäviä sellaisina, kuin ne ovat esiintyneet Jeesuksen omassa tajunnassa, niin meidän on ensin kysyttävä: „Mitä Jeesus yleensä opetti? Mikä oli se uusi sanoma, jonka hän toi maailmalle? Mitä erikoista hän tahtoi sanoa ja missä suhteessa hän poikkesi edelläkävijöistään, toisista uskonnonperustajista ja opettajista?”

Tästä asiasta olemme tietysti täällä Ruusu-Ristissä aina puhuneet. Mutta on syytä sittenkin viivähtää tässä kysymyksessä ja ikäänkuin Jeesuksen omasta suusta kuulla, että hän on todella sitä tahtonut opettaa, jota mekin olemme tahtoneet täällä painostaa. Sillä, niinhän on yleensä sanottu – sen kaikki kristilliset kirkot myöntävät –, että jos ennen maailmassa muissa uskonnoissa opettajat tai mestarit kääntyivät joidenkuiden määrättyjen ryhmien, luokkien puoleen säilyttäen viimein viisautensa vain joillekuille määrätuille ryhmille, niin taas Jeesus Kristus tässä hänen uudessa sanomassaan kääntyi vapaasti kaikkien ihmisten, kaikkien kansojen puoleen ja nimenomaan sanoi, että mikä tähän saakka on ollut salattua, on nyt julistettava katujen kulmilta ja talojen katoilta. Nyt julistetaan aivan vapaasti ja suoraan, mitä ennen oli mahdoton puhua kaikille ihmisille. Tämän kaikki myöntävät. Mutta kun sitten tulee kysymys siitä, mitä se on, jota näin on julistettava kaikille kansoille ja ihmisille, silloin ollaan eri mieltä ja voidaan unohtaa mitä Jeesus Kristus itse opetti. Sillä hänhän juuri kääntyi kaikkien puoleen tuolla sanomalla. Me näemme tämän heti evankeliumien kertomuksista. Sillä ne kertovat, että kun Jeesus aloitti opetustoimensa, hän lähti kulkemaan ympäri kansan keskuudessa ja puhutteli kaikkia ihmisiä – ikäänkuin huusi kaikille ihmisille: „Muuttakaa mielenne, sillä taivasten valtakunta on lähestynyt”. – Ja toisella kertaa hän sanoi: „Taivasten valtakunta ei ole siellä, eikä täällä, vaan se on teissä itsessänne, te ihmiset.” – Niin Jeesus heti alusta lähtien saarnasi, niinkuin evankeliumeissa kerrotaan. – Siinä oli juuri jotakin uutta ja ihmeellistä. Jeesushan tällä selvästi tahtoi sanoa: Nyt on tapahtunut jotakin sangen merkillistä. Nyt on tapahtunut sellaista, jota ei ennen ole voinut tapahtua. Nyt on näkymätön maailma – ei missään kuolemanjälkeisen elämän jokapäiväisessä merkityksessä, vaan näkymätön maailma hengen korkeammassa merkityksessä – astunut teihin, te ihmiset. Se on teidän keskellänne; se on ihmiskunnassa nyt. Se hengen maailma, joka ennen oli korkealla ja kaukana, on niin lähellä ja teissä kaikissa, että teidän on vain muutettava mielenne. Se näkymätön maailma on taivasten valtakunta. – Ja tietysti kaikki ymmärsivät, että koska tätä sanotaan valtakunnaksi (niinkuin kreikankielessä sanotaan kuningaskunnaksi), niin siinä oli joku hallitsijana, ja kuka? Jumala. – Se kuningaskunta, jossa Jumala on kuninkaana, näkymätön hengen valtakunta, jossa hallitsee Jumala eli Isä, on nyt niin lähellä, että teidän ainoastaan tarvitsee muuttaa mielenne. – Ja mehän muuten muistamme, että Jeesuksen työ metafysisellisesti katsoen oli juuri siinä, että hän toi Kristuksen tänne meidän keskeemme, ihmiskunnan keskeen ja ikäänkuin ihmiskunnan sisään. Ihmeellinen valtakunta, jossa Jumala siis hallitsee, on niin lähellä ihmiskuntaa nyt, että jokainen ihminen voi tulla sen valtakunnan kansalaiseksi. – Ja Jeesus sanoo aivan nimenomaan: „Ei tarvitse muuta, kuin että muutatte mielenne, parannutte. Silloin te

voitte tulla tietoisiksi tästä valtakunnasta ja siitä, että te olette sen kansalaisia. Voitte tulla Jumalan lapsiksi ja pojiksi.” – Me voimme nimittää tätä mielenmuutosta toisellakin nimellä – usko. – Siis, kun te muutatte uskoanne tai otatte oikean asenteen elämään nähden. Uusi elämänusko on tuleva ihmisiin. Mikä nyt on ollut teidän uskonanne ennen? Se on – niin voimme ajatella Jeesuksen sanoneen – ollut se, että Jumala on ollut teidän ulkopuolellanne ankarana hallitsijana, joka tuomitsee teidän syntinne, ja vaatii, että elätte hänelle otollista elämää. Ja samoin on teidän ulkopuolellanne kaikkia pahoja olentoja – pahan henki, joka koettaa kaikella tapaa estää sitä Jumalaa, joka on kaukana tuolla ulkopuolellanne. Olette kuin kahden voiman, hyvän ja pahan keskellä, ja paha saa teidät valtaansa hyvin helposti, sillä te olette synnissä syntyneet. Koko ihmiskunta on pahan orja. Te ette voi pelastua, vapautua omasta pahuudestanne muuten, kuin kovasti katamalla ja syntinne tunnustamalla ja palvomalla ulkopuolella olevaa Jumalaa. Sellaisessa asemassa te ihmiset yleensä olette. Te pelkäätte Jumalaa ja sanotte: „Jumalan pelko on viisauden alku”. Ja nyt minä tulen ja julistan aivan uutta. Minä julistan: nyt on Jumala teidän luonanne, Jumalan valtakunta on teidän keskellänne ja sisällänne. Nyt olette ottaneet isän vastaan omassa hengessänne, olette kaikki lunastettuja, Jumalan omia. Teillä ei ole enää mitään hätää. Muuttakaa vain mielenne. Ottakaa uusi usko; asettukaa oikeaan asenteeseen elämään nähden, niin te huomaatte, että pahaa ei ole olemassa. Pahaa ei ole olemassa siinä määrin, kuin te myönnätte pahan olevan. Itsestään pahaa ei ole. Ainoa, joka todella on, on Jumala, Isä, rakkaus, totuus . . . ja perkeleellä ei ole mitään valtaa teidän ylitsenne, kun te astutte Jumalan valtakuntaan ja huomaatte, että elämä on ainoastaan hyvä. Älkää enää nimittäkö kärsimyksiänne pahoiksi, sillä ne ovat seurauksia menneistä elämästänne. Taivasten valtakunnassa ei ole tuskaa, eikä kärsimyksiä. Kun tulette Jumalan lapsiksi, silloin ette enää kärsi; omat tuskanne eivät merkitse mitään; ne ovat ohimeneviä. Ainoastaan rauha, sopusointu, iankaikkinen elämä pysyy. Jumalan voima voittaa kaiken pahan. Älkää nimittäkö pahaksi, mitä itse kärsitte. Te ette myöskään pahaa tee, kun te täytytte Isän hengellä; silloin ette voi tehdä pahaa, ettekä tahtoa pahaa toisillenne. Sitä ette tahdo tehdä enää, kun täytytte taivasten valtakunnan hengellä. Silloin kaikki, mitä te sanotte pahaksi, kaikkoaa itsestään. Tekin vapaudutte kaikesta syntisyydestä ja pahasta. – Tämä oli lyhyesti sanottuna Jeesuksen sanoma. „Muuttakaa mielenne ja uskokaa, että olette jäseniä taivasten valtakunnassa, että Jumala on teille isä ja että Jumala ei ole kaukana missään pilvien takana, vaan teissä”. Lyhyesti oli tämä Jeesuksen sanoma kaikille ihmisille. Se perustui hänen omaan syvään tietoonsa, että hän toi Kristuksen maailmaan. Jumalan Poika eli Kristus tuli hänen kauttansa ja hänen kansansa syvemmälle tähän inhimilliseen maailmaan, kuin mitä se ennen oli voinut tulla. Jeesus oikeastaan tulkitsi suuren metafyyllisen totuuden, sen suuren työn, minkä hän itse oli tehnyt, kun hän julisti tätä taivasten valtakuntaa kaikille ihmisille. Ja tietysti hän pian teki erään huomion. Sen nimittäin, että ihmiset eivät lainkaan niin helposti ja kokonaan häntä ymmärtäneet. He eivät osanneet ottaa vastaan tätä sanomaa. Hän huomasi ja käsitti, että ne ihmiset, jotka todella voivat ottaa vastaan tämän ihmeellisen sanoman, ovat harvassa. Jeesus teki tämän huomion, ja me näemme todistuksen siitä hänen omissa sanoissaan. Sillä niin kerrotaan, että hän alkoi puhua kansalle vertauksissa ja sitten hän niille, jotka lähemmin seurasivat häntä, puhui taivasten valtakunnan salaisuuksista tarkemmin. Vaikka hän oli julistanut taivasten valtakunnan sanoman nyt kaikille, niin ihmiset eivät osanneet ottaa vastaan hänen sanomaansa. – Emme ollenkaan hämmästy sitä, että ihmiset eivät ilman muuta ottaneet vastaan Jeesuksen sanomaa. Juuri tämän hän toi ilmi siinä vertauksessa, joka ensimmäisenä esitetään Matteuksen evankeliumissa, nimittäin vertauksessa kylväjästä:

„Katso kylväjä läksi kylvämään. Ja hänen kylväessään muutamat siemenet putosivat tielle ja linnut tulivat ja söivät ne. Toiset putosivat kallioperälle, jossa niillä ei ollut paljon maata, ja ne nousivat kohta oralle, kun niillä ei ollut syvää maata. Mutta auringon noustua ne poudittuivat, ja kun niillä ei ollut juurta, kuivettuivat ne. Toiset taas putosivat orjantappuroihin, ja orjantappurat nousivat ja tukehduivat ne. Ja toiset putosivat hyvään maahan ja antoivat sadon, mitkä sata, mitkä kuusikymmentä, mitkä kolmekymmentä jyvää.”

Ja sitten tässä evankeliumissa kerrotaan, että opetuslapset hämmästyneinä kysyivät: „Miksi hän puhui heille vertauksin?” – „Sentähden puhun heille vertauksin, kun he eivät kuitenkaan ymmärrä; suuret joukot

eivät näy minua ymmärtävän, mutta teille puhun suoraan.” – Jeesus selitti sitten tämänkin vertauksen tarkemmin ja sanoo vertauksen kylväjästä merkitsevän seuraavaa:

„Milloin joku kuulee valtakunnan sanan, eikä ymmärrä, niin paholainen tulee ja tempaa pois sen, mikä on kylvetty hänen sydämeensä. Tämä on se, mikä kylvettiin tielle. Mikä kallioperälle kylvettiin, on se, joka kuulee sanan ja heti ottaa sen ilolla vastaan; mutta hänellä itsessään ei ole juurta, vaan hän kestää ainoastaan jonkin aikaa, ja kun tulee ahdistus tai vaino sanan tähden, loukkaantuu hän heti. Mikä taas orjantappuroihin kylvettiin, on se, joka kuulee sanan, ja tämän maailman huoli ja rikkauden petos tukehduvat sanan, ja hän jää hedelmättömäksi. Ja mikä hyvään maahan kylvettiin, on se, joka kuulee sanan ja myös ymmärtää sen ja tuottaa hedelmän ja tekee, mikä sata jyvää, mikä kuusikymmentä, mikä kolmekymmentä.”

Jeesus itse selittää tämän vertauksen, joka on hyvin ymmärrettävä ja selvä. Mutta evankeliumin kirjoittaja ja luultavasti Jeesus itse on tahtonut painostaa: huomatkaa, kuinka minä jaan ihmiset eri luokkiin. – Samoin kuin me olemme huomanneet, että ihmiset ovat aina luokkiin jaettuina, Jeesuskin yhä toteaa vanhan totuuden tässä aarialaisessa, viidennessä juurirodussa. Nämä luokat eivät vastaa yhteiskuntaluokkia; ne ovat ulkonaista sekoitusta. Mutta ihmiset itse kuuluvat oman kokoonpanonsa puolesta eri luokkiin. Jeesus heti tässä ensimmäisessä vertauksessa, joka seuraa kertomusta siitä, kuinka hän on käynyt saarnaamassa valtakunnan sanomaa ihmisille, osoittaa, että hän jakaa ihmissielut eri luokkiin. Ja kuinka monta luokkaa me huomaamme tästä kylväjän vertauksesta Jeesuksen ajatelleen ihmisiä olevan? Hän sanoo: on kolme luokkaa. – Kaksi keskimmäistä luokkaa kuuluu yhteen. –

Ne ihmiset, jotka eivät ollenkaan käsitä sitä ihmeellistä totuutta, että jumalallinen elämä on ihmisissä, kuuluvat ensimmäiseen, tuohon kaikista alimpaan luokkaan. Siinä se siemen, joka kylvetään, lankeaa kuin tien oheen. Ja – selittää Jeesus – kun he kuulevat tuon valtakunnan sanoman, niin tietysti he ottavat sen vastaan kuin siemenen, mutta heti tulee paholainen ja repii pois sen mikä on kylvetty ja taivaan linnut tulevat ja noukkivat pois siemenen. Linnut ovat sängen kuvaavia, sillä ne kuvaavat kaikissa mytologioissa ajatuksia, lentäviä ajatuksia, sitä mikä kuuluu lähinnä henkeen, mutta on kuin hengen ilmennystä ja tuotetta. Ajatus on lähinnä jumalallista henkeä, mutta se ajatus vie kauemmaksi pois jumalallisesta totuudesta ja hengestä. Sentähden Jeesuskin sanoo, että siemen kylvetään niidenkin sydämeen, jotka eivät osaa sitä ymmärtämyksellä ottaa vastaan, mutta heti tulee toisenlaisia ajatuksia, omia työn ja kaikenlaisten huolten ajatuksia ja vievät siemenen pois, ettei siitä jää mitään jäljelle. Jos ihminen kuulee, että ihminen on jumalan poika niin hänen silmänsä kyllä menevät aivan pyöreiksi . . . , mutta heti tulevat muut ajatukset, niin että hän unohtaa tuon – ja jos hän sattumalta muistaisikin, niin hän hän melkein kauhistuu ajatusta, että hän olisi jumalan poika. Ja niin paljon hän ei ajattelekaan, mutta toiset voivat hänen puolestaan huomata, että niin on asianlaita. Valtakunnan sanoma, Jeesuksen saarnaama ja julistama ihmeellinen totuus, että ihminen nyt on lunastettu, jumalallinen olento, se suuri totuus ei voi kuuluakaan niille ihmisille, jotka tässä vertauksessa muodostavat ensimmäisen, alimman ihmisryhmän. Ehkä kaikista useimmat ihmiset ovat juuri sellaisia, etteivät he ymmärrä sitä ollenkaan.

Mutta sitten ovat toisen luokan ihmiset, jotka sittenkin ymmärtävät, että tuossa sanomassa on jotakin suurta ja ihmeellistä. Se on pelastava sanoma, että minussa itsessäni on totuuden voima, jumalan kuva on minussa ja minä ihmisenä olen jumalan poika. On ihmisiä, joista tuo kuuluu järkevältä. Ja ihminen ihastuu. „Mutta”, sanoo Jeesus, „ne ovat kuitenkin sellaisia siemeniä, jotka ovat langenneet kalliolle”. Ja se on niin selvä tämä vertaus, kun Jeesus on puhunut ihmisestä sellaisena. Mikä kivi, kallio, kivikunta on? – Se on ajatusmaailma. Niinkuin tiedämme, kaikki kivet, koko kivikunta on elävänä sillä tavalla, että sen sielu on korkealla taivaassa, korkeammalla kuin eläinten ja ihmisten tavallaan, mutta se ei ole tietoinen omasta sielustaan ja hengestään. Sentähden meihin kivi kuvastuu kuolleena olentona. Nyt kun katselemme ihmistä hänen sieluruumissaan, niin huomaamme, että mitä siinä on ajatuksia, se pukeutuu muotoihin. Se on niinkuin kivikunta, joka on muodossa. Mitä korkeampia ajatukset ovat, sitä säännöllisempiä mitta- ja mittausopillisia muotoja ne saavat. Siis ihminen on sieluruumiinsa korkeammassa puolessa kuin muodollinen maailma. Jos ihmisen ajatuselämä on kiteytynyt määrättyihin muotoihin, niin on hänen sieluruumiinsa kuin jonkinlainen

kristallivuori, eri värinen ja vivahteinen vuori. Kun hän on kiteyttänyt ajatuksensa, on siinä kalliomaista. Hän ei osaa ajatella kuin määrättyihin muotoihin. Koko hänen elämänsä on aivan valmiiksi laadittu. Se on niin kiinteätä, ettei sitä voi muuttaa. Sellaiset ihmiset ovat vanhoillisia, joiden ajatuselämä on kiteytynyt määrättyihin muotoihin. Sanokaamme, että jollakin ihmisellä on sellainen usko, hän on varma siitä, että Jumala on jossakin taivaassa, perkele maan alla, ja ihminen sillä välillä, maan päällä. Silloin hänen sieluruumiinsa on kuin kallio; kaikki ponnahtaa takaisin, jos siihen koettaa ajatuksella vaikuttaa. Hän on hedelmätön kuin harmaa kivi. Ja silloin, kun sellainen ihminen kuulee valtakunnan sanoman, niin hän hetkeksi voi ihastua, sentähden ehkä, että hänen ajatuselämänsä on vilkas. Hän on järkevä, älykäs. Hänen ajatuselämänsä on eloisa ja vastaanottavainen, ymmärtäväinen ja älykäs, mutta hän ei ota vastaan mitään sillä tavalla, että hän antaisi itseensä vaikuttaa. Vain hetkeksi hän ihastuu ja sitten unohtaa, sillä ajatukset eivät voi saada mitään juurta, vaan, kun hän lähtee omaan elämäänsä, niin siemen kuivuu pois, sillä sellaisella ihmisellä, jonka sielunelämä on kiteytynyt määrättyihin ajatusuomiin, on se hänen oma ajatuselämänsä, joka vaikuttaa suggeroivasti. Hän ei voi ottaa tuollaista valtakunnan sanomaa vastaan, sillä se on niin lapsellista, että – „sinäkin olet jumalan poika”. Hän ei voi ottaa sitä vastaan, vaikka hän ymmärtäisikin. Kun hän lähtee jokapäiväiseen elämäänsä, niin aurinko polttaa ja kuivattaa juuret siltä ajatukselta.

Ja sitten Jeesus vertauksessaan puhuu niistä ihmisistä, joiden sielu on kuin orjantappuroita, ja nuo orjantappurat tukahduttavat sen jyvän. Valtakunnan sanoma tulee sillä tukahdutetuksi. – Minkälaisia sieluja ne ovat? – Jeesus sanoo: „Ne ovat niitä, jotka kuulevat sanan, mutta sitten tämän maailman huolet ja rikkauten petos tukehduttavat sen”. – Ne ovat sellaisia ihmisiä, jotka sieluruumiissaan elävät enemmän tunteiden puolella. He eivät ole niin ajatuskirkkaita, vaan ovat kuin kasvimaailma. Kun sanoma kuuluu heille, se tukehtuu. He kuulevat kyllä tuon ihmeellisen uuden sanoman, ja se ihastuttaa heitä hetkeksi, mutta sitten, kun he lähtevät ulos omaan elämäänsä, niin kaikki huolet ja pyrkimykset – siinä on köyhyyden huolet ja kaikki nuo huolet, joita on ihmisillä ja jotka muutamien tunteissa niin elävät, että ne ovat kuin orjantappuroita – tukehduttavat sen. He eivät osaa ajatella, että mitä siitä, jos minä olen rikas – minä elän toisten hyväksi. Jos joku ryöstää rikkauteni, niin mitä minä sellaisesta huolehdin. Jos olen rikas, niin olen sitä niin, että kaikki ihmiset näkevät, kuinka onnellinen minä olen. Ja jos taas olen köyhä, niinkuin useimmat ihmiset ovat, niin on turhaa, että annamme sen köyhyyden vaivata meitä niin, että sielumme elää ainaisisessa tuskassa; voi, että olen niin köyhä, ettei ole yhtään rahaa – enkä voi tietää, mitä syön huomenna ja millä minä ostan uuden puvun. Sellaisia köyhiä ovat orjantappurasielut. Ihmisen täytyy päästä niistä asioista. Jos olen köyhä, niin kunnialla kestäen sen, että olen köyhä. Jeesus tahtoo julistaa: Valtakunnan sana vapauttaa kaikesta huolesta. Et voi odottaa, että sinä yht'äkkiä jonkun ihmeellisen ulkonaisen tapahtuman kautta tulisit sellaiseksi rikkaaksi, että et tarvitsisi jäädä köyhäksi. Pidä ne asiat vähempiarvoisina. Muista ennen kaikkea, että olet valtakunnan kansalainen. – Ja me tiedämme, että Jeesus persoonallisesti tunsimme melkein enemmän sympatiaa köyhiä kohtaan. Ne olivat hänen mielestään lähempänä, sillä hän sanoi: „Autuaat ovat köyhät, sillä heidän on taivasten valtakunta.” He ovat autuaita, kun he tietävät, ettei heillä ole mitään vaivaa tämän maailman huolista. He kuuluvat taivasten valtakuntaan. Ja me näemme, että ne, jotka seurasivat Jeesus Kristusta vilpittömästi, niinkuin Fransiskus Assisilainen ja Leo Tolstoi, elivät vapaaehtoisessa köyhyydessä. Ja me muistamme taas, kuinka Jeesus sanoi rikkaalle nuorukaiselle: „Mene ja anna kaikki pois ja seuraa minua” – ja kun nuorukainen tuli murheelliseksi ja lähti pois, Jeesus katseli tietysti hymysuin ja vähän surullisesti. – Ne ihmiset, jotka kuultuaan valtakunnan sanoman, ottavat sen vastaan, mutta antavat kaikenlaisten tunteiden tukehduttaa tuon sanoman, ne ovat niitä orjantappurasieluja. – Ja me voimme liittää tämän ryhmän edellisen kanssa yhteen.

Ja sitten kolmas luokka on: ihmiset, jotka kuulevat valtakunnan sanoman, ottaen sydämessään vastaan ja antavat siellä sen kasvaa. Sillä huomatkamme: nyt taas on tärkeä se, minkä Jeesus on ottanut esille toisessa vertauksessaan: „Valtakunnan sanoma on kuin siemen, joka lankeaa maahan, kuin sinapinsiemen, josta kasvaa suuri puu”. – Ihmisen ei tarvitse ruveta hosumaan, kun hän on ottanut vastaan taivasten valtakunnan sanoman, vaan sen on annettava itää, kunnes se kasvaa ja kasvaa suureksi puuksi. Se on itse jumalallinen totuus, joka tulee meihin ja vähitellen kasvaa. Emme ole heti tulleet täydellisiksi, kun

mieleemme on muuttunut. Olemme ainoastaan ottaneet vastaan valtakunnan sanan ja kätkeneet sen sydämiimme, kuin kalliin aarteen. Se on ääretön kunnia ja samalla nöyryytys meille. – Silloin me kuulumme juuri viimeiseen, kolmanteen luokkaan.

Vielä selvemmän kuvan me saamme näistä eri ihmisluokista, jos seuraamme heitä heidän kuolemanjälkeisessä elämässään: nimittäin, en tarkoita kaikissa eri vaiheissa, vaan mitä on kuvaavaa eri sieluille kuolemanjälkeisessä elämässä. – Ne sielut, jotka eivät ollenkaan mitään ymmärrä, kuoleman jälkeen taivaselämänsä loppupuolella kadottavat kokonaan tajuntansa. Jokainen ihminen elää kuolemansa jälkeen sekä puhdistuksessa eli kiirastulessa, että taivaselämää. Mutta se taivaselämä on persoonallista laatua – se on vain muistossa. Kun hänen sitten pitäisi yhtyä korkeampaan minäänsä taivaselämänsä loppupuolella, hän kadottaa tajuntansa ja unohtaa pois. Kun hän syntyy uudestaan, hän on taas kuin koetuksella. – Mutta ne ihmiset, joiden sielu on orjantappurainen, ne ihmiset, ensin elettyään kiirastulessa ja taivaassa, ihastuvat ja täyttyvät suurenmoisilla autuudentunteilla, kun heidän hetkensä lyö – ihmeellisellä välähdyksellä, näkemyksellä . . . mutta se on kuin hetkeksi, sitten he kadottavat tajuntansa. Ja sitten he syntyvät uudestaan taas, tietysti uudessa persoonallisuudessa. – Mutta ne ihmiset, jotka kuulevat valtakunnan sanoman ja kuoltuaan elävät ensin tavallista persoonallista elämää tuonelassa ja taivaassa, sitten kun heidän pitää yhtyä korkeampaan itseensä, tuntevat vasta tulleen siihen elämään, jota ovat kaivanneet. Nyt se tulee, ja he eivät kadota tajuntaansa, vaan he jäävät tietoisiksi korkeammassa minässään ja he näkevät oman maanpäällisen elämänsä ja painavat sen muistiinsa.

Näin Jeesuksen luokittellessa ihmiset, joita kirkon tehtävä on auttaa, on jaettu kolmeen luokkaan. Kirkon tehtävä on auttaa heitä ja auttaa sillä tavalla kuin Jeesus.

IV

Harvat ovat valitut

Luukkaan evankeliumissa kerrotaan Jeesuksen sanoneen ylösnousemuksensa jälkeen, että hänen sanomaansa taivasten eli Jumalan valtakunnasta on saarnattava kaikkien kansojen kesken eli kaikille kansoille. Ja vaikka oppineet arvelevat, että tämä Luukkaan loppuosa Jeesuksen ylösnousemuskertomuksesta on myöhempää lisäystä siitäkin syystä, että ensimmäinen Jerusalemin seurakunta ei nähtävästi ollenkaan ymmärtänyt, että Jeesuksen sanomaa jumalan valtakunnasta olisi saarnattava kaikille kansoille, vaan päinvastoin se tahtoi rajoittaa sen juutalaiseen maailmaan, niin ei meillä kuitenkaan ole mitään syytä ajatella, ettei Jeesus olisi tarkoittanut, että hänen sanomaansa on julistettava koko maailmalle. Paavali alkoi kulkea sitä tietä, ja hän epäilemättä sai inspirationsa Jeesukselta. Ei Jeesuksen sanoma ole mikään kansallinen sanoma, vaan yleismaailmallinen. Vaikka Juudan kansa aina oli ajatellut itseään Jumalan valituksi kansaksi, niin tiedämme, että Jeesus antoi tälle käsitykselle „Jumalan valittu kansa” eli „Jumalan valitut” aivan toisen merkityksen. Ja myöskin juutalaiset mystikot tunnustavat, että sana Israel, joka merkitsee Jumalan kansa, ei tarkoita juutalaisia, vaan kaikkia ihmisiä, jotka ovat Jumalan omia. Jeesus itse asiassa antoi selvän määritelmän tälle sanalle „valittu”, sillä hän jakoi ihmiset kolmeen luokkaan. Ensimmäiseen, alimpaan luokkaan kuuluvat yleensä kaikki, jotka saavat kuulla valtakunnan sanomaa. Ja koska sitä vähitellen on saarnattava kaikille ihmisille maan päällä, niin tämän sanoman kuulijoiden joukkoon joutuvat kaikki kansat.

Mutta Jeesus nimenomaan sanoo, että vaikka kaikki ovat kutsutut, niin harvat ovat valitut. Kun valtakunnan sanomaa julistetaan kaikille ihmisille, tapahtuu, että siemen useimmissa tapauksissa lankeaa tien oheen; se ei pääse juurtumaan. Ja niin ne ihmiset muodostavat tuon suuren joukon, joka kuuntelee, mutta ei osaa ottaa vastaan. Sitten ovat kutsutut, *kelektoi*, ja ne, kuten viime kerralla puhuimme, osoittautuivat sellaisiksi, jotka ottavat ilolla sanoman vastaan, mutta eivät osaa sitä säilyttää, vaan unohtavat sen. Heidän mielensä on täynnä muita ajatuksia, maallisia ja filosofisia, ja heidän sielunsa on niin täynnä tämän maailman huolia, etteivät he osaa toteuttaa sitä sanomaa, jota ovat kuulleet, vaan unohtavat sen. Sitten on kolmas joukko, *eklektoi*, valitut, ja ne ovat niitä, jotka ottavat sanoman vastaan ja joiden maaperä on hedelmällinen Jumalan valtakunnan sanomalle. Siellä siemen kasvaa 30-, 60- tai 100-kertaiseksi. Jeesus erottaa niissä kolme luokkaa sen mukaan, kuinka paljon hedelmää siemen tuottaa, siemen, joka on heidän sydämeensä laskettu. Ja nämä eklektoi ovat oikeastaan ainoat, jotka voivat tulla kysymykseen, jos tahdomme puhua joistakin ihmisistä Jumalan valtakunnan sanoman yhteydessä, sillä vasta nämä ihmiset ottavat vastaan sanoman ja toteuttavat sitä jollakin tavalla. Jeesuksen opetuslapset luonnollisesti kuuluivat valittujen joukkoon, ja sentähden Jeesus sanoi heille: „jos puhun kansalle vertauksissa, niin teille puhun Jumalan valtakunnan salaisuuksia.”

Jos sitten kysymme, mitkä olivat Jumalan valtakunnan salaisuudet, joita Jeesus puhui valituille, niin meidän ei tarvitse ajatella etukäteen, että nämä salaisuudet olisivat olleet mitään mystillisiä, kuiskattavia asioita, joista ei voi kertoa toisille, vaan ne olivat ainoastaan, kuten Jeesuksen opetuksista huomaamme, siveellisiä sääntöjä ja vaatimuksia, jotka aina ovat edellytyksiä henkiselle tiedolle. Jeesus lupaa aina henkistä tietoa: „Te saatte Pyhän Hengen, joka opettaa teitä” – mutta hän ei lupaa sitä muuta kuin valituille, jotka kuuntelevat hänen sanojaan ja jokapäiväisessä elämässä ryhtyvät toteuttamaan niitä. Ja niille hän ensin alkoi opettaa niitä siveellisiä ja moraalisia edellytyksiä, jotka ovat välttämättömiä, jotta ihminen sitten omilla ponnistuksillaan voi saavuttaa henkistä tietoa.

Minkälaisia ovat sitten nuo eettiset opetukset, joita Jeesus antoi ainoastaan valituille, vaikka ne eivät ole salaisuuksia siinä mielessä, ettei niitä olisi voinut antaa kelle tahansa? Jeesus juuri vuorisaarnassaan puhuu niistä. Siinä kerrotaan: kansanjoukot hämmästyivät, sillä hän puhui, kuten sellainen, jolla on auktoriteettia, joka itse tietää omasta kokemuksestaan, mitä puhuu. Kansanjoukot hämmästyivät, mutta ehkä eivät siitä sen enemmän ottaneet vaarin. Jeesuksen oma sana, se opetus, joka koski taivasten valtakuntaa ja sen salaisuuksia, jäi muutamille harvoille, vaikkei siinä ollut mitään salattavaa.

Ja jos kysymme, mikä mahtoi olla se Jeesuksen sanoma valituille, ne salaisuudet, joista hän puhui opetuslapsille; kuinka ne jakautuivat niin tiedämme, että Jeesus itse sanoo, että muutamit valitut ovat sellaisia, jotka kantavat 30-kertaisen hedelmän, toiset kantavat 60-kertaisen ja sitten on niitä, jotka kantavat 100-kertaisen.

Mitkä ovat ne, jotka kantavat 30-kertaisen sadon? Ne ovat luonnollisesti niitä, joille kuuluvat ensimmäiset taivastenvaltakunnan säännöt. „Jos niitä noudatatte, kannatte 30-kertaisen sadon.” Ja mitkä ne ovat? Ne ovat Jeesuksen viisi käskyä, jotka hän antoi vanhojen Mooseksen käskyjen tilalle ja joilla hän omalla uudella tavallaan tulkitsevi elämän lain: kuten hän sanoo, että profeetat ovat tulkinneet elämänlakia; eivät he ole tulleet sitä hävittämään, vaan tulkitsemaan ja täyttämään. „Samoin minä olen tullut sitä tulkitsemaan ja täyttämään ja jatkan siis profeettain työtä, olen siis yksi profeetta ja kaikista uusien profeetta teidän edessänne. Minäkin selitän omalla tavallani sitä elämänlakia, ja jos sitä seuraatte, olette minun opetuslapsiani.”

Nuo käskyt ovat seuraavat.

1) Älä suutu, älä sydämessäsi koskaan suutu.

2) Älä tee aviorikosta, vaan ole ajatuksissakin aina puhdas (hyvin yksinkertainen käsky, kuten ensimmäinenkin).

3) Älä vannomitaään, vaan ole aina rehellinen puheessasi, ole lyhyt ja tarkka ja rehellinen – ei sinun tarvitse monta sanaa sanoa, vaan sano, kuinka asia on – vastaa: on on – ja: ei, ei; jos kovin paljon siitä ylitse puhut, kun yksinkertaista asiaa sinulta kysytään, niin sinä pian joudut harhateille; älä vakuuttele ja vannomitaään, vaan puhu yksinkertaisesti totta; ole siis rehellinen lupauksissasi, puheessasi ja ajatuksissasi, rehellinen itsellesi ja toisille.

4) Älä vastusta sitä ihmistä, joka on paha. (Tämä on hyvin merkillinen ja mullistava käsky; jos joku ihminen tahtoo olla paha, älä väkivallalla häntä vastusta, vaan ole nöyrä ja alistuvainen; älä tartu miekkaan, se myös kuuluu tähän samaan käskyyn; Jeesus antoi siitä selvän esimerkin silloin, kun Pietari tarttui miekkaan puolustaakseen häntä. – Pietari, joka oli hyvin tulin ihminen, kovasti loukkaantui, kun sotamiehet tulivat ja ottivat Jeesuksen kiinni, ja hän tarttui miekkaan ja sivalsi yhdeltä sotamieheltä korvan. Mutta Jeesus sanoi: „Pistä miekkasi tuppeen. Joka miekkaan tarttuu, se miekkaan hukkuu.” Ja hän paransi sotamiehen korvan. Jeesus näytti omalla esimerkillään, kuinka hänen seuraajansa tulee olla.

5) Älä vihaa vihollisia. Sillä tarkoitetaan niitä ihmisiä, jotka kuuluvat toisiin kansoihin. Kaikki ovat yhtä sokeita, yhtä erehtyväisiä, vähätietoisia, olivat ne meikäläisiä tai teikäläisiä. Rakastakaa heitä kaikkia.

Nämä olivat ne ensimmäiset ehdot. Näitä ehtoja rupesi siis toteuttamaan se, joka tahtoi olla Jeesuksen opetuslapsi, seuraaja, joka tahtoi tulla Jumalan valtakunnan jäseneksi. Tätä me emme voi kieltää. Me tiedämme, että kaikki parhaat ja syvimmit kristityt, jotka ovat pitkin vuosisatoja ymmärtäneet, mitä Jeesuksen seuraaminen on, ovat aina päätyneet tähän. Vaikk'eivät he olisi huomanneet Jeesuksen viittä käskyä vuorisaarnassa, ovat he kuitenkin ymmärtäneet, että Kristuksen henki, totuuden Pyhä Henki on se, että ihminen tulee aivan uudeksi, luopuu siitä vanhasta menetelmästä, joka ennen oli korkein elämässä.

Ennen oli kunniakasta, suurinta, taistella oikeuden puolesta, taistella miekalla, käydä sotaa kaiken hyvän puolesta. Mutta Jeesus sanoo: sillä tavalla ei mitään ole voitettu eikä voiteta. Se on kuin aaltojen leikkiä merellä, milloin ollaan aallon pohjassa, milloin harjalla, mutta rauhaa siitä ei tule. Ei rauha tule huutamalla, ei väkivaltaisilla teoilla, rauha tulee sisästäpäin suurena, ihmeellisenä voimana, luottamuksena Jumalaan, hyvään. Rauha tulee sitten, kun ihmiset luopuvat pahaa tekemästä. Ja Jeesuksen seuraajat, vaikka ne eivät olisi ajatelleet voivansa kuulua muuhun kuin tuohon ensimmäiseen luokkaan, niihin, jotka kantavat 30-kertaisen hedelmän, noudattivat Jeesuksen käskyjä, sillä he tiesivät, että ainoastaan niitä noudattamalla saattoi kuulua taivasten valtakuntaan. Jos he joitakin käskyjä noudattivat, olivat he ehkä suureksi osaksi taivastenvaltakunnassa, mutta jos he jonkun niistä jättivät noudattamatta tai kielsivät sen, olivat he yhtä paljon sen ulkopuolella. Jeesus sanoo: „Joka opettaa ja tekee, kuten minä olen käskenyt, on suuri taivasten valtakunnassa, mutta joka jättää toisia käskyistä toteuttamatta, hän on pieni taivasten valtakunnassa.” Ja Jeesuksen seuraajat koettivat toteuttaa niitä.

Historiasta me tiedämme, kuinka kristikunnan alkuaikoina kristityitä vainottiin Rooman suuressa valtakunnassa, mutta ei heitä, muutamia yksityisiä ihmisiä, vainottu sentähden, että he uskoivat eri Jumalaan, sillä uskonvapaus ja suuri suvaitsevaisuus vallitsi Rooman valtakunnassa. Eivät roomalaiset siitä välittäneet, että puuseppää sanottiin Jumalan Pojaksi, mutta Rooman valtio katsoi hyvin epäilevin ja pelokkain silmäyksin niitä kristityitä, jotka kieltäytyivät kantamasta miekkaa, jotka vastasivat, kun heitä vaadittiin suorittamaan sotapalvelusta: „Me emme voi; meillä on ainoastaan yksi Jumala, ja hän on sanonut: „Älä tartu miekkaan.” Me emme voi tehdä lippuvalaa, emme voi kantaa miekkaa teidän maallisten keisarien puolesta. Ihmiselämä on liian kallis sitä tehdäksemme. Meidän suuri Mestariimme on sanonut: ei mitään väkivaltaa, ei verenvuodatusta. Sentähden kieltäydymme.” Ei heille silloin mitään voinut, mutta heitä vainottiin silloin tällöin ja tapettiin joukoittain.

Tästä huomaamme, että kristikunnan alkuaikoina oli sellaisia kristityitä, jotka koettivat seurata Jeesusta. He olivat ymmärtäneet, ettei voinut kuulua taivasten valtakuntaan, ei voinut nimittää itseään kristityksi, jollei täyttänyt Jeesuksen käskyjä. He ymmärsivät tämän elämän sillä tavalla. Siinä ei vaadittu ulkonaista auktoriteettia; sellainen ei voinut tulla kristityksi, joka ulkonaisen auktoriteetin nojalla kieltäytyi miekkaa kantamasta. Sellainen auktoriteetti murskautuu heti, jos ihminen joutuu ahtaalle. Mutta kristityt uskoivat siihen sentähden, että he tunsivat, että se oli uutta elämää, tulevaisuutta lupaavaa, sellaista, jota ihminen ei tähän saakka ollut käsittänyt. Ihmiskunnalle tulisi todella uusi aika, jos edes muutamat ihmiset rupeaisivat noudattamaan tätä uutta elämäntapaa, elämänsääntöä. Se oli ensimmäisille kristityille käynyt suureksi sisäiseksi näkemykseksi, ilmestykseksi; se ihanteena täytti koko heidän elämänsä. Sentähden se kantoi hedelmää, se usko päivä päivältä vahvistui, kun noudatti Jeesuksen käskyjä; ole suuttumatta, ole rehellinen, ole puhdas ajatuksissasikin, ole pahaa vastustamatta, rakasta kaikkia. Heidän uskonsa, sisäinen elämänsä kasvoi, heidän henkensä tuli yhä kirkkaammaksi, niin että he hengen silmillä saattoivat nähdä kauemmaksi, katsoa sekä taaksepäin että eteenpäin ihmiskunnan historiaa. Sen sijaan, että heidän ajatuksensa ja mielensä olisi ollut kiinni jokapäiväisissä tapahtumissa, heidän silmänsä päinvastoin oli kiinni suurissa historian tapahtumissa. Ja he näkivät, kuinka Jumalan valtakunta vähitellen toteutuu maan päällä.

Ja jos ajatlemme niitä opetuslapsia, jotka kantoivat 60-kertaisen hedelmän, niin voimme kysyä: missä suhteessa nämä näkivät vielä kuin eteenpäin, mitä Jeesus erikoisesti heiltä odottaa? Ja vaikka siinä olisi monta kohtaa, tahdon mainita vain erään, joka oli aivan kuin ehtona niille, jotka tahtoivat kulkea eteenpäin, kun he olivat tottuneet noudattamaan Jeesuksen käskyjä. Silloin oli seuraava ohje: „Sinun tulee luopua kaikesta; luovu kaikesta, mitä sinulla on ja mitä sinä itse luulet olevasi. Jos sinulla on omaisuutta, tule vapaaehtoisesti köyhäksi. Ja jos sinä luulet, että sinulla on paljon rikkauksia sisässäsi, paljon luonnonlahjoja, luovu niistä ja aseta ne Mestarin palvelukseen. Luovu kaikesta Jumalan valtakunnan nimessä. Ainoastaan, jos sinä kaikesta siitä luovut sisässäsi, ainoastaan silloin pääset eteenpäin ja sitä enemmän näet salaisuuksia ja enemmän tiedät.”

Jos me sitten vielä ajattelemme niitä, jotka kantoivat 100-kertaisen hedelmän ja kysymme, mikä oli heillä sitten tämä uusi opetus Jeesuksen puolelta, niin saamme kuulla, että heille Jeesus sanoi: „Teidän täytyy olla kuin lapset; teidän täytyy tulla täydellisesti lapsiksi. Koko tuo teidän pitkä edellinen kehityksenne on valmistanut teitä siihen, että tulette lapsiksi siinä merkityksessä, että te näette hyvän kaikissa ja rakastatte kaikkia.” – Tämä on kaikista suurin ja syvin läsky ihmisille. Sillä kuinka me ihmiset tiellä kulkiessamme voisimme sulkea silmämme elämän kaikilta tosiseikoilta, kuinka voimme sanoa, että emme näe tuossa sitä heikkoutta ja pahaa? Me näemme sen ja se vaivaa meitä, sillä se kuiskaa meille: sinä et voi rakastaa niin paljon tuota kuin tuota toista. Onhan meidän mahdotonta rakastaa kaikkia, jotka näemme, sillä pahaa, itsekkyyttä on kaikkialla. Sentähden on ihmeellistä, kun Jeesus sanoo: „Kun te olette kulkeneet sillä tiellä, jolla olette toteuttaneet minun käskyjäni ja olette luopuneet itsestänne kokonaan ja kaikesta, mitä teillä on, ettei teidän sydämenne ole kiinni missään, silloin tulette lapsiksi, jotka eivät voi uskoa pahaa mistään; olette kuin lapset, joille kaikki ovat setiä ja tätejä, ja niin opitte kaikkia rakastamaan. Ja kun siihen olette tulleet, ei se merkitse, että teidän pitäisi rakastaa kaikkia samalla tavalla. Te voisitte rakastaa miljoona kertaa enemmän toista kuin toista, mutta ette näe kessään mitään pahaa; te näette, että kaikki ihmiset ovat veljiä, sieluja, jotka kulkevat kaukaista päämäärää kohti. Kaikki ovat ihmisiä, jotka hoipertelevat eteenpäin tällä tiellä. Siis te ette voi ketään tuomita, vaan rakastaa kaikkia heidän heikkouksissaan, että tahdotte kaikkia auttaa. Sellainen on se rakkaus, jonka minä teille lupaan, kun olette uskollisia. Silloin opitte näin rakastamaan ja silloin kannatte 100-kertaisen hedelmän.”

Näin Jeesus. Ja me kysymme täydellä syyllä: mitä siis olivat ne valitut, ne eklektoi, jotka tällä tavalla seurasivat Jeesusta, jotka tällä tavalla täyttivät hänen käskyjään, noudattivat hänen neuvojaan ja elivät sitä elämää, jota hän heille opetti? Ne olivat kirkko. Kreikkalainen sana *ekleesia*, jonka me olemme kääntäneet kirkko-sanalla ja joka on rinnakkaissana eklektoi-sanalle, on juuri tämä kirkko, valittujen joukko, seurakunta. Ekleesia-sanaa on sitten profaanisessa kielessä käytetty esim. jonkun kaupungin valtuustosta. Siis *eklektoi* olivat valitut, mutta *ekleesia* oli valittujen seurakunta. Kirkko tarkoittaa ainoastaan siis näitä valittuja. Kristillinen seurakunta ensin ja alkuaikoina ekleesia, kirkko, oli kokoonpantu niistä valituista, jotka seurasivat Jeesusta, jotka tunsivat hänen käskynsä ja noudattivat niitä. Meidän kirkko-sanamme on tullut sanasta *kyriakon*, joka tarkoittaa Herralle pyhitettyä rakennusta, temppeleä. Sitten se myös on tarkoittanut kristillistä kirkkoa, niitä ihmisiä, jotka kuuluvat kristilliseen kirkkoon. Sitä sanaa käytetään germaanisissa kielissä – kyrka, Kirche ym. – mutta se ei ole niin selvä kuin tuo sana ekleesia, joka on säilynyt roomanisissa kielissä, kuten ranskalainen *église* ym. Vaikka se niissä myös merkitsee temppeleirakennusta, niin se paremmin tarkoittaa tätä vertauskuvallista merkitystä, sillä sen alkuperäinen merkitys on „valittujen seurakunta”. Kirkko oli alkuaan ja myös Jeesuksen kannalta katsoen valittujen joukko. Tämän valittujen joukon tehtävänä oli levittää sanomaa, saarnata taivasten valtakuntaa kaikille kansoille. Se oli opetuslasten tehtävä. Mutta eivät ne kaikki kansat ja yksilöt sillä tavalla tulleet kirkkoon kuuluviksi, ne olivat ulkopuolella kirkkoa, kunnes niistä tuli valittuja, kunnes ne ensimmäisestä *hoipolloi*-tilasta tulivat toiseen tilaan, *eklektoi* – kutsutut ja siitä sitten *eklektoi*-tilaan, jolloin heidät voitiin vihkiä *ekleesiaan*. Kirkon ulkopuolella heitä kyllä opetettiin jollakin tavalla, he olivat *katekumeneja*, jos käytämme alkukristillistä sanaa. Siinä he olivat niin kauan kuin oli tarpeellista, kunnes sitten heidät voitiin vihkiä ekleesian jäseniksi. Ja se merkitsi, että he olivat ymmärtäneet, että uusi elämä alkoi Jeesus Kristuksen käskyistä.

Jos me nyt ajattelemme sellaisia ihmisiä, jotka olivat tulleet niinä kristillisinä alkuaikoina herätykseen, olivat siis ottaneet vastaan taivasten valtakunnan sanoman ja ymmärtäneet hengessään, ensin suuressa riemussa ja sitten itseään opettamalla ja harjoittamalla, että Jeesuksen elämä kuvastui hänen käskyissään, jos ajattelemme niitä, jotka olivat tulleet kosketukseen Jeesuksen taivasten valtakunnan sanoman kanssa ja olivat Jeesuksen seurakunnan jäseniä, ja kun ymmärrämme, kuten viime kerralla mainittiin, että he eivät kadota taivaassa tajuntaansa, vaan nousevat ekstaasiin ja säilyttävät korkeammassa minässään tajuntansa, niin kun he syntyvät tänne takaisin uuteen persoonallisuuteen, niin miten silloin käy? He saavat uuden ruumiin vanhemmiltaan, mutta heidän korkeampi minänsä, joka on tämän persoonallisuuden takana, oli ollut edellisenkin persoonallisuuden takana. Se edellinen persoonallisuus oli jonkin verran tietoisena noussut korkeampaan minään, oli yhtynyt jonkin verran siihen, ja tämä korkeampi minä syntyy yhä uudestaan. Jos

nyt kirkko olisi pysynyt opetustoiminnassaan sellaisena, kuin se alussa oli, jos se olisi ollut sille uskollinen, niin me ajatteleme, että luonnollisesti sellainen sielu, joka oli ollut tosikristitty ennen, syntyisi kirkon helmaan, valittujen joukkoon, niiden joukkoon, jotka seuraavat täällä Jeesusta. Luonnollisesti sielulle etsittäisiin sellaiset vanhemmat, että se saisi kulkea eteenpäin aloittamallaan tiellä. Mutta kuinka on todellisuudessa? Kuinka käy niiden todellisten kristittyjen, jotka saivat inspiration ensimmäisinä aikoina, joutuvatko he ekleesiaan, kirkkoon, valittujen seurakuntaan? Mitä meidän täytyy vastata? He syntyvät tänne maan päälle umpimähkään. Heidän vanhempansa eivät ole olleet sellaisia kristityitä, että olisivat osanneet valmistaa heille sopivan ruumiin. Ja kun heidän sielunsa, korkeampi minänsä kysyy: missä on ekleesia, kirkko, valittujen seurakunta? – niin minkä vastauksen he saavat elämältä? He saavat vastauksen: ei sellaista ole. He kyllä syntyvät kristillisen kirkon helmaan, heidät kastetaan pieninä, mutta kun he tulevat niin vanhoiksi, että heidän sielunsa ja henkensä alkaa janota elämää, Jumalaa: missä on minun mestarini, missä on Jumala? – niin mitä heille vastataan? Kukaan ei ole osannut vastata heille mitään. Ja jos tuollainen nuori ihminen menee pappien ja piispojen luo, niin he ihmettelevät: mikä kapinan henki tuossa on? Tuo nuorukainen on niin lahjakas, mutta kuinka hän on niin merkillinen? „Etkö tiedä, että meidän yhteiskuntamme on pitkän historiallisen kehityksen tulos? Tämä juuri on kristikunta; me olemme kaiken hyvän puolesta.” Silloin hän kysyy: „Missä se näkyy, missä ovat ne, jotka ovat luopuneet kaikesta tämän maailman tavarasta?” Ja hän menee yliopistoon, hän näkee älykkäitä ihmisiä, professoreja, maistereita, ylioppilaita, jotka ovat hyvin täynnä maailman intelligenssiä, ja kun hän kääntyy heidän puoleensa, niin he vastaavat: „Totuudenpyrkimys ei ole mitään todellista. Meillä on maisterin arvo, me tiedämme, ettei mikään ole mitään.”

Sellaisen vastauksen saa ihminen, joka syntyy totuudenetsijänä ja joka ennen on ollut kristitty ja tahtoi nyt nähdä sitä ekleesiaa, jota hän oli ehkä mukana luomassa. Maailma on täynnä rivoutta, syntiä, nautinnonhimoa, aistillisuutta ja turhuutta. Hän ei näe missään niitä opetuslapsia, joiden kanssa hän ennen oli. Ennen, kun hän oli maan päällä, oli opetuslapsia, mutta missä ne ovat nyt?

Tällä tavalla me olemme järjestäneet olosuhteemme. Me emme välitä kehittyneistä sieluista. Kun hyvin suuret, moraaliset sielut syntyvät maan päälle, niin me olemme melkein valmiit tekemään samoin, kuin olemme pitkin kristikunnan historiaa tehneet ja niinkuin Goethe sanoo Faustissaan: „Kaikki ne, jotka ovat jotakin tehneet, olemme ristiinnaulinneet ja tappaneet. Sillä kuinka ne ovat olleet niin rohkeita, että ovat uskaltaneet tietää jotakin Jumalasta, elämästä? Elämähän on niin yksinkertainen ja selvä.”

Sentähden meidän täytyy omaksi häpeäksemme tunnustaa: me olemme niin kurjia ja köyhiä kaikessa tässä sivistyksessämme, ettei meillä ole ekleesiaa, kirkkoa, ei valittujen seurakuntaa, ei niitä ihmisiä, jotka olisivat seurakunnan muodostaneet, ei niitä, jotka seuraavat Jeesusta. Meidän Vapahtajamme saa yhä vain näkymättömässä maailmassa katsella surullisesti; kyyneleet tippuvat hänen silmistään; hän saa vain odottaa.

Jumalan valtakunta kirkkona

Jumalan valtakunta tuli Jeesus Natsarealaisen kautta maan päälle. Ei siinä ulkonaisessa merkityksessä, että meidän elämämme ulkonaiset muodot olisivat muodostuneet Jumalan valtakunnaksi, vaan siten, että Jumalan valtakunta tuli meihin, niinkuin Jeesus itse sanoo: „Jumalan valtakunta on teissä.” Me voimme nyt kaikki astua Jumalan valtakuntaan, jos avaamme sydämemme ja henkemme siihen, ja kun sydämemme uskoo ja tahtoo, niin se on nyt meissä ja me pidämme Jumalaa eli Isää ainoana kuninkaanamme, jonka tahtoa olemme syntyneet tottelemaan ja tottelemme.

Jeesus itse omassa persoonassaan edusti tätä Jumalan valtakuntaa. Se oli hänessä täysin elävä, ja hän oli sen edustaja täällä maan päällä. Hän kutsui ihmisistä luoksensa ne, jotka tahtoivat kuulla tämän valtakunnan sanomaa ja jotka tahtoivat kulkea hänen jäljessään. Ja ne ihmiset keräytyivät hänen ympärilleen, ja tunnetuimmat olivat näistä 12 apostolia eli Jeesuksen seuraajat, niinkuin Jeesus itse sanoo: valitut. Muut olivat myös valitut, mutta ennen kaikkia muita nämä 12; ne olivat valitut ja kutsutut jatkamaan Jeesuksen työtä, edustamaan sitä Jumalan valtakunnan työtä, sitten kun hän oli lähtenyt pois. *Ekleesia* eli kirkko, on merkinnyt valittujen seurakuntaa, ja se merkitsee, että niiden, jotka kuuluvat ensimmäiseen seurakuntaan, pitäisi kuulua siihen seurakuntaan, joka seuraa Jeesus Kristusta. Tämä ensimmäinen ekleesia oli valittujen seurakunta eli Jumalan valtakunnan edustaja täällä maan päällä samalla tavalla kuin Jeesus oli ollut ennen poislähtöään; mikäli siihen kuuluvat todella seurasivat häntä, sikäli he myös edustivat Jumalan valtakuntaa. Siis sillä tavalla kirkko eli ekleesia oli Jumalan valtakunnan edustaja tai toisin sanoen Jumalan valtakunta täällä maan päällä. Mutta onko kirkko sitä, se on toinen asia, mutta siksi se oli alunpitäen määrätty. Jos tänä päivänä katsomme kristillistä kirkkoa ja kysymme, onko se Jumalan valtakunta maan päällä, niin täytyy kaikkien epäilemättä sanoa: ei. Sillä kaikissa maissa on kirkko anastanut valta-aseman ja tullut useissa maissa valtion kirkoksi. Jos meillä Suomessa on uskonnon vapaus, niinkuin monessa muussakin maassa, niin se tietysti on suuri asia, mutta sittenkin käytännössä on kirkolla suuri sananvalta kaikissa asioissa. Sillä tavalla sillä on yksinoikeus uskonnolliseen elämään, ja siinä ei olisi mitään pahaa, jos kirkko olisi sitä, mitä sen alussa piti olla. Mutta voivatko kirkot olla ekleesioita, voivatko kaikki kristilliset kirkot muodostaa kristillisen ekleesian? Se on aivan mahdotonta, sillä ainoastaan valitut muodostavat ekleesian, siis kirkon, mutta meidän kielessämme ja ajatuksissamme kristillinen kirkko käsittää kaikki ihmiset. On olemassa jonkinlainen kristillinen valtio. On sellainen ajatus, että kaikki valtiot täällä kristikunnassa ovat kristillisiä valtioita. Ne ovat siis kaikki todellisia kristillisiä valtakuntia ja kristillisiä valtioita, niinkuin sanotaan. Mutta se on mahdotonta, sillä kaikki niitten jäsenet eivät mitenkään voi olla kristityitä. Kristittyjä ovat ainoastaan ne valitut, jotka seuraavat Jeesusta. Suuret joukot voivat kuulla sanoman, mutta ekleesiaan ei voi kuulua, ennenkuin on valinnut ja tahtonut siihen tulla. Se on aivan välttämätön ehto, joka on täytettävä, ennenkuin voi sanoa kuuluvansa valittujen joukkoon. Täytyy olla täydellinen, valittu; ei riitä, että on kutsuttu, eikä valittuja ole suurempaa joukkoa, kuten tulisi olla, että voisi muodostua kirkko – ekleesia. Tämä ei suinkaan ole mikään epä kristillinen katsantokanta, jota ei ole kukaan kristityillä ennen ollut. Päinvastoin, tämä on se kanta, joka oli vanhalla ajalla. Ja vasta historian kehitys on vienyt siihen, että kirkolla ei ole sitä merkitystä, joka sillä oli ennen. Nyt puhuttiin kristillisestä valtiosta, mutta jäi epätietoiseksi, onko siinä kristillinen kirkko. Sillä joskin on kirkko ja papisto ja suuri virkakunta, niin näkymättömiin jää valittujen joukko, sillä ulkonaisesti ei näy, että olisi olemassa joku määrätty joukko valittuja, eklektoja. Se käsitys, mikä on muodostunut valtiosta, sai alkunsa, niinkuin kristillinen kirkko tunnustaa, kirkkoisä Augustinuksesta. Hän on koko kristikunnan suurimpia kirkkoisä. Hän syntyi neljännellä ja kuoli viidennellä vuosisadalla. Hän on hyvin tunnettu, ja monet ovat lukeneet hänen tunnustuksensa, kuinka hänen hurskas äitinsä Monika vaikutti siihen, että hänen poikansa tuli vapaakristityksi. Augustinus tuli kristityksi, mutta hänen isänsä ei tullut, ja

Augustinus ei jäänyt valtion kirkkoon. Hän oli totuudenetsijä ja lähti etsimään totuutta kaikista lahkoista, ja sai enimmin lohdutusta sielulleen gnostisismista. Hän oli sangen syvälle perehtynyt gnostisismiin ja tuli kristityksi tällä tavalla. Kuitenkin huomaamme, ettei hän ollut mikään jokapäiväinen kristitty. Hän oli syvästi ajatteleva ja syvästi tunteva ihminen, ja koko hänen olemuksensa on suuri ja huomattava ajallaan. Ja Augustinus, jonka teologiset ajatukset ovat tunnetusti kristillisiä, käsitti käytännöllisesti kristinuskon paljon syvemmin ja kauniimmin, kun useat ovat sitä käsittäneet. Jos meidän ajan kristityt ottaisivat seuratakseen Augustinusta ja tutkisivat hänen ajatuskantaansa, niin varmasti syntyisi paljon selvempi ja todellisempi kristinusko, kuin mitä nyt yleensä on. Hän on itse niin syvästi kokenut ja läpikäynyt eri kääntymys- ja synnistä vapautumiskokemukset, että ne kelpaavat esimerkiksi kenelle tahansa. Tämä Augustinus ajatteli paljon kirkon ja valtion suhdetta, sillä samalla vuosisadalla kun hän oli syntynyt, oli kristillinen kirkko tullut valtion kirkoksi; oli tullut liitto valtion ja kirkon välille. Konstantinus Suuri teki sen. Tämä antoi Augustinukselle aihetta ajatella suhdetta kahden vallan välillä näin (sillä hän myönsi, että valtiolla on suuri valta); valtio pitää järjestystä tässä maailmassa ja sillä on ase hallussaan ja miekka kädessään; toiselta puolen kirkolla taas on suuri valta, miten ihminen voi päästä pahasta ja synnistä ja tietämättömyydestä. Kirkko avaa ovet taivasten valtakuntaan. Kirkolla on suuri valta ihmisten sielujen yli. Ja kun Augustinus kysyi, miten nuo kaksi suhtautuvat toisiinsa, niin hän tuli siihen käsitykseen, että valtio ja jokapäiväinen yhteiskunta on Saatanan valta ja sitten on taas kirkko Jumalan valtakunta. Nämä mahdit ovat olleet taistelussa keskenään, ja kirkko voitti. Siis valtio tunnustaa, että kirkolla on suuri valta. Kirkko edustaa Jumalaa, ja niinkuin Saatana on saanut valtansa Jumalalta, saanut Jumalalta luvan olla Saatana, niin myöskin valtion on myönnettävä, että sen valta on saatu kirkolta. Kirkko edustaa Jumalaa, valtio edustaa Saatanaa. Siis valtio saa kirkolta, Jumalan edustajalta, oman valtansa. Valtion täytyy nöyrytyä kirkon edessä. Valtion täytyy tunnustaa, että kirkolla on ainoa ratkaisovalta kaikissa asioissa. Ja sillä tavalla Augustinus lasi pohjan koko sille kirkon kehitykselle, jota voi seurata pitkin keskiaikaa. Me huomaamme, kuinka Rooman kirkko pyrki ja pääsi yhä suurempaan valtaan. Kirkolla oli tuo ihmeellinen valta julistaa pannaan. Ja kun valtakunta, kokonainen maa kuninkaineen oli julistettu pannaan, niin tuli hirmuinen pelko. He olivat aivankuin suljetut Jumala valtakunnasta, Jumala oli ottanut kätensä pois, sillä pitkin keskiaikaa uskottiin, että paavilla, kirkon edustajalla, oli valta avata ja sulkea Jumalan valtakunta.

Nyt kun katselemme näitä asioita, niin tuntuu, että ne ovat kauhean materialistisia ja ulkonaisia, mutta niin ei kylläkään Augustinus tarkoittanut. Hän ei tarkoittanut itse mitään sellaista, joksi sitten keskiajalla kirkot kehittyivät. Hän ei tarkoittanut mitään ulkonaista valtaa. Hän ajatteli ainoastaan kirkon auktoriteettia. Hän ajatteli, että kirkko on muutamien Jumalan valittujen ihmisten seurakunta, ja että näillä täytyisi olla ratkaiseva valta kaikissa teoreettisissa ja käytännöllisissä asioissa elämässä. Hän ajatteli kirkon auktoriteettia, mutta hänen jälkeensä ajateltiin sen ulkonaista mahtia. Sentähden häntä ei käsitetty, vaan kirkko tuli ulkonaiseksi valtakunnaksi, josta vähitellen on johtunut yhteensulautuminen kirkon ja valtion välillä, niin ettei enää tiedetä, missä on kirkon ja valtion ero, vaan ylimalkaisesti sanotaan, se ja se on kristitty valtio. Tuo on mahdotonta alkuperäisen määritelmän mukaan. Jos me ajattelemme vähän vapaammin ja totuudenmukaisemmin Augustinuksen kantaa, niin huomaamme, että hän kyllä on nähnyt totuuden, mutta hän nimitti sitä eri tavalla, kuin mitä me olemme nimittäneet. Hän sanoi toista Saatanan ja toista Jumalan valtakunnaksi. Siinä hän oli vähän varomaton, sillä hän poikkesi siinä Jeesuksen opista. Toista Jeesus nimitti Jumalan valtakunnaksi ja toista mammonan valtakunnaksi. Näin oli Jeesuksen opin mukaan. Mammona edusti ulkonaista elämää ja valtaa, kunniaa ja mahtia, ja kirkon pitäisi edustaa jumalan valtakuntaa. Augustinus näki aivan oikein. Siinä hän erehtyi, kun hän ajatteli kirkon laajemmaksi ja otti kirkon piiriin kaikki, pakanatkin, siinä hän poikkesi Jeesuksen alkuperäisestä määritelmästä, jolloin kirkkoon, ekleesiaan ei saanut kuulua ketä tahansa. Siihen itsestään sai kuulua ainoastaan ne, jotka seurasivat mestaria, jotka elivät Jeesus Kristuksen neuvojen mukaan. Augustinus laajensi käsitettä ja antoi kaikille erehdyksille vallan. Kaikki erehdykset tulivat tästä. Jos olisi pysytty alkuperäisessä määritelmässä, niin ei olisi ollut mahdotonta antaa valta ekleesialle, kirkolle. Kirkon ei pitäisi merkitä mitään muuta, kuin että tuossa valtakunnassa annetaan niille valta, jotka seuraavat Jeesusta; he opettaisivat kansaa ja auttaisivat kansaa. Mutta tämän vallan pitäisi jonkun valtakunnan tunnustaa, ja sen valtakunnan pitäisi olla vakuuttunut siitä, että vallan saaja ekleesia on viisas ja tietää totuuden ja osaa opettaa oikeata elämää kaikelle kansalle.

Jos tahdomme nyt muistaa, millä kannalla asiat ovat maailmassa, niin me emme hämmästy, jos Jeesus puhui Jumalan valtakunnasta ja mammonan valtakunnasta (indoeurooppalaisessa rodussa). Alussa oli Intiassa viisaat rishit johtamassa tätä ulkonaista yhteiskuntaa, joka sisäisistä syistä jakautui määrättyihin yhteiskuntaluokkiin, niin että se voi elää sisäistä, rauhallista elämää, niin ettei syntynyt hankauksia ihmisten välillä, vaan se oli koulu, luokka, jossa ihmisen täytyi oppia läksyjään seuraavia luokkia varten. Silloin johdettiin asioita sisäisesti tällä tavalla, mutta sitten nuo viisaat, jotka olivat johtaneet yhteiskunnat siihen, että suorastaan määräisivät, mihin luokkaan kukin syntyi, sitten vetäytyivät pois sitä yksinkertaisesta syystä, että meidän yhteiskuntamme tuossa juurirodussa oli saanut tehtäväkseen kehittää omaa älyään ja tulla sillä tavalla vapaaksi ihmiseksi. Sillä ihminen vapautuu ulkonaisesta elämästä ja luonnosta, sitämukaa, kuin hänen tietonsa laajenee ja järkensä kehittyy. Se on elämän läksy. Me olemme ihmisinä jätetyt ikään kuin yksin kehittämään järkeä, ja meistä riippuu, tahdommeko kuulla tätä ääntä. Nyt näemme, että ihmiset ovat syntyneet sekaisin näihin luokkiin. Ihmiset eivät kukin joudu omiin luokkiinsa, niin että viisaat menisivät korkeampaan luokkaan, vaan tässä on ollut sekasortoa, niin että aivan luonnostaan syntyy taistelua, sotaa ja riitaa eri luokkien välillä. Kun viisaat syntyvät alempiin luokkiin ja huomaavat, että kaikki on hirveän rajoitettua, niin he loukkaantuvat ja rupeavat taistelemaan oikeuden puolesta, ja kun tyhmä syntyy korkeampaan luokkaan, niin hän pyrkii valtaan ja kunniaan, joka synnyttää toisissa vihaa ja kateutta. Sillä tavalla syntyy ristiriitoja. Se on mammonan valtakunta, meidän oman ymmärryksemme valtakunta, joka on ainoa, mihin osaamme turvautua. Tietyksi kun olemme jo kääntymässä, niin voimme tämän alemmankin järjen avulla pyrkiä johonkin hyvään suuntaan. Kun menemme taakse päin entiseen aikaan, niin oli ihmisiä, jotka sortivat ja polkivat toisia, olivat pahoja toisilleen. Ja se synnytti toisissa eläimellistä pelkoa. Vasta viime aikoina ihmiskunnan historiassa meidän alempi järkemme on alkanut huutaa, että ei suinkaan ne olot, joita meidän on täällä järjestettävä, saa olla itsekkäät, vaan oikeudenmukaiset. Sentähden on meillä yhä enemmän, ja oli jo Rooman valtakunnassa enemmän kuin mitä keskiajalla, alettu vaalia järkeä, tätä alemmaa järkeä, tätä ymmärrystä. Vaikka se ei ole käsittänyt hyvyttä ja rakkautta, niin se voi käsittää oikeutta, ja sentähden me olemme nyt satoja ja tuhansia vuosia eläneet maailmassa, jossa meidän järkemme vaatii yhä enemmän oikeutta. Sentähden, jos on vääryyttä, niin ihmiset nousevat sitä vastaan. Ja tällainen tunne leviää ihmiskunnassa, ja se on meidän velvollisuutemme tässä mammonan valtakunnassa. Jos emme tahdo asettua niin jyrkälle kannalle, että kutsumme tätä Saatanan valtakunnaksi, niin sanomme sitä mammonan valtakunnaksi, sillä ihmiset koettavat sentään rakentaa niin hyvää yhteiskuntaa kuin suinkin. He eivät voi muuttaa sitä asiaa, että meidän sielumme kuuluvat eri luokkiin syntymästään. Mutta kun uudet juurirodut tulevat, niin silloin, uskon ja luulen, otetaan nämä luokat pois sisäisessä merkityksessä. Jotakin muuta tulee toteutettavaksi, ja se tulee antamaan ulkonaisen ilmennyksensä heti sen juurirodun alussa. Siinä tulee olemaan tunnuksena veljeys, eikä yhteiskunta. Mutta siihen mennessä me ihmiset täällä mammonan valtakunnassa emme voi luoda veljellistä yhteiskuntaa täällä maan päällä ottamatta lukuun työnjakoa eli yhteiskuntaluokkia, vaikka yritettäisi. Ja siksi tehdään vallankumouksia: ensin ammutaan ne, jotka eivät ole oikein veljiä ja sitten järjestetään kaikki veljeyden pohjalle, eikä sitten ole mitään mahdollisuutta vääryyteen, ja kaikki on oikein, ja jos joku rupeaa napisemaan, niin ammutaan pois. Mikä on seurauksena? Se on aina se, että se on vain jonkin yhteiskuntaluokan vallankumous. Se nousee aina valtaan, joka ei ennen ole ollut. Ei suinkaan se ole mitään veljeyden toteuttamista, sillä veljeyden toteuttaminen valtiossa ulkonaisesti on mahdotonta. Vasta joskus tulevaisuudessa voidaan ulkonaisesti toteuttaa veljeys. Silloin on kaikilla yhtä kaunista ja hyvää. Se ei käy, niin kauan kun olemme itsekkäitä. Se tulee tulevaisuudessa. Koska? Sitä en osaa sanoa, mutta me kuulumme nyt luonnostamme mammonan valtakuntaan. Se kehittää älyämme. Ja kun olemme tulleet siihen, että emme pane arvoa muulle kuin oikeudelle, niin olemme hyvällä tiellä tässä mammonan valtakunnassa, mutta jos vähänkään poikkeamme oikeudesta, niin olemme Saatanan valtakunnassa. Mutta mammonan valtakunnassa olemme hyvällä tiellä, jos annamme oikeuden vallita, ja silloin tulee aika, jolloin saa odottaa, koska saa tulla valituksi Jumalan valtakuntaan.

Jeesuksen käskyjen mukaan emme voi kuulua mihinkään ekleesiaan, mihinkään kirkkoon, muuten kuin puhtaasti elämällä Jeesuksen käskyjen mukaan. Sikäli kun kuulumme hänen joukkoonsa ja olemme tulleet kutsutuista valittujen joukkoon, sikäli muodostamme ekleesian.

Nyt, kun on jonkin verran selvillä, mikä ekleesia, kirkko on, voi ryhtyä tarkastamaan tämän kirkon tehtäviä. Mikä on kirkon tehtävä Jeesuksen mukaan? Mitkä niiden tehtävät ovat, jotka seuraavat Jeesusta? Mitä siis Jeesus on ottanut omaksi tehtäväkseen, mitä hän suoritti maailmassa, mitä hän pani alulle, ja mitä vastaan hän otti taistellakseen – taistella ei ole hyvä sana, sillä sillä tarkoitetaan usein jotakin valtiollista ja aseellista ja se ei sovi Jeesuksesta ja kirkosta puhuttaessa. Mutta me osaamme tälle sanalle antaa kauniimman ja ylevämmän merkityksen. Sanoilla: „hän otti taistellakseen” tarkoitan sairautta, köyhyyttä, syntiä ja kuolemaa vastaan siinä tarkoituksessa, että hän ne voittaisi. Hän taisteli voittaakseen tietämättömyyden, köyhyyden ja synnin ja kuoleman. Hän taisteli ensinnäkin tietämättömyyttä vastaan. Millä tavalla? Sillä tavalla, että hän kertoi totuudesta. Tietämättömyys hävitetään totuuden voimalla. Pimeys, yö, sumut häviävät, kun valo tulee. Tietämättömyys on pimeyttä. Kun elämme tietämättömyydessä, niin elämme pimeydessä, ja siitä voi pelastaa ainoastaan totuuden valo. Tietämättömyys oli ensimmäinen sellainen vihollinen, jota vastaan Jeesus taisteli ja tahtoi voittaa. Minä olen jo ennen kertonut, millä tavalla hän taisteli tätä vihollista vastaan ja millä tavalla hän tahtoi voittaa. Olemme puhuneet siitä, minkä sanoman hän julisti, minkä totuuden sanoman, ja olemme puhuneet siitä, että hänen valittunsa, hänen ekleesiansa eli kirkkonsa sai tehtäväkseen julistaa tätä samaa sanomaa. Sillä on tehtävänä poistaa tietämättömyys maailmasta ja antaa totuuden valon loistaa. Ja muistamme, että Jeesus itse sanoi: „Minä lähdän kyllä pian pois, kuolen tästä maailmasta, mutta minä en suinkaan silti teitä jätä. Minä lähetän totuuden pyhän hengen; se opettaa teitä, muistuttaa teitä siitä, mitä minä olen puhunut ja opettaa kaikille totuutta. Totuuden pyhä henki valaisee teitä ja opettaa sellaistaikin, jota en ole ehtinyt teille opettaa.” Näin sanoo Jeesus Kristus. Me muistamme, kuinka ensimmäisenä helluntaina Jeesuksen kuoleman jälkeen nuo 12 opetuslasta ja monet muut uskovaiset olivat koolla ja saivat silloin Pyhän Hengen. Se oli todellakin historiallinen tapahtuma, sillä siitä alkaa ekleesiaelämä. Siitä se alkaa, jolloin apostolit saivat Kristuksen Pyhän Hengen, voiman ja tiedon. Huomaamme, että heti tämän ensimmäisen tehtävän yhteydessä on jotakin ihmeellistä. Me ikäänkuin siirryimme mystilliseen historiaan, ihmiskunnan sisäiseen historiaan, kun käännyimme katsomaan tätä ensimmäistä tehtävää, ja sen yhteydessä tulemme huomaamaan sanomattoman ihmeellisiä voimia. Ja se opettaa, että kirkko, ekleesia, ei voi olla ilman totuuden Pyhää Henkeä, apostoleja, Jumalan valtakunnan julistajia ja sitä pyhää seurakuntaa, joka Jumalan valtakuntaa edustaa täällä maan päällä, se ei voi olla ilman totuuden Pyhää Henkeä. Kaiken täytyy alkaa sillä, että ihmiset joutuvat kosketukseen näkymättömäin voimain kanssa. Tämä toteutui ensimmäisessä seurakunnassa, tämä toteutui sikäli toisessa seurakunnassa, joka lähestyi pakanamaailman ihmisiä, sillä Paavali kulki aina näissä seurakunnissa, mikäli ne olivat todella seurakuntia, ekleesioita, sillä ainoastaan kun totuuden pyhä henki omalla arvovallallaan on mukana Jumalan valtakunnan julistuksessa, on sillä hedelmöittävä voima; sillä on se voima, mikä totuudella on. Mutta kun on kysymyksessä itse jumalallinen totuus, ei se ole sama kuin jokin tieteellinen totuus, josta voi puhua alemman järjen kannalta ja tieteellisellä tavalla. Minä voin esimerkiksi panna kartan seinälle ja aivan rauhallisesti siitä opettaa, minkälainen Eurooppa on, tai minkälainen ihminen on. Ne ovat tieteellisiä asioita, ja minä voin ne ymmärtää alemmalla järjelläni, ja ne kaikki kuuluvat mammonan valtakuntaan ja niitä mammonaälymme hyvin hoksaa, mutta jumalallinen totuus kuuluu Jumalan valtakuntaan, ja se vetoaa johonkin toiseen kuin alempaan järkeemme, se vetoaa puhtaampaan ja korkeampaan älyymme. Se on yläpuolella meidän tavallista järkeämme. Mutta se niinsanottu elin ihmisessä, joka voi ottaa vastaan Jumalan valtakunnan asioita, se on ihmisessä valistunut äly, se voi todella ymmärtää ja sulattaa itseensä taivaallisen valtakunnan salaisuuksia. Jeesus sanoo Nikodemukselle: „Jos et ymmärrä, kun puhun luonnollisista asioista, niin kuinka voit ymmärtää, kun puhun taivaallisista asioista” (kun Nikodemus ei voinut ymmärtää, miten ihminen voi syntyä uudestaan). Siinä on alemman järjen kanta ja ylemmän, joka ei tahdo kuulla muuta kuin taivaallista. Mutta kirkko ei ole tahtonut kuulla eikä jakaa ihmiskunnalle sitä, mitä aina on Valkoisen Veljeskunnan taholta annettu ihmiskunnalle. Ja sitä opetusta eivät voi antaa muut kuin ne, jotka muodostavat ekleesian. Tulemme huomaamaan tämän yhä selvemmin, kun seuraamme taistelua köyhyyttä, sairautta, syntiä ja kuolemaa vastaan.

VI

Kirkon tehtävät

Kirkon tehtävät ovat monenlaatuiset, kun koetamme asettua itse Mestarin kannalle ja päästä selville siitä, mitä hän tällä kirkolla tarkoittaa. Mutta meidän huomiomme kääntyy nyt ensin niihin viiteen tehtävään, joista mainittiin edellä.

Kirkon tehtävä on, niinkuin sanoimme, poistaa tietämättömyys, köyhyys, sairaus, synty ja kuolema. Poistaa ne – tai voittaa ne. Tästä ensimmäisestä tehtävästä, tietämättömyyden voittamisesta eli poistamisesta, olemme jo puhuneet useampana kertana. Olemme koettaneet esittää, mitä Jeesus Kristus tahtoi opettaa, minkälainen oli hänen sanomansa Jumalan valtakunnasta, ja olemme ymmärtäneet, että hänen kirkkonsa, hänen seuraajansa tehtävä on opettaa ja julistaa samaa Jumalan valtakuntaa.

Ja juuri tässä puhuessamme tuosta opetustehtävästä selvisi meille, että kirkko itse asiassa on niiden valittujen seurakunta, että kirkkoon kuuluvat ainoastaan ne valitut, jotka osaavat julistaa Jumalan valtakunnan hyvää sanomaa. Kirkon muodostavat ainoastaan ne valitut, eklektoi, jotka todella seuraavat itse Mestaria, Jeesusta, ja siis osaavat niinkuin hänkin julistaa valtakunnan sanomaa. Sillä julistuksella on silloin, niinkuin näemme, kaksi tarkoitusta: toinen on se, että kaikille ihmisille, koko maailmalle on tehtävä tietyksi tämä hyvä sanoma Jumalan valtakunnasta, joka on lähestynyt meitä Jeesus Kristuksen kautta. Kaikille ihmisille on siis saarnattava tätä Jumalan valtakuntaa. – Mutta sitten sillä julistuksella on toinenkin tarkoitus. Sen tarkoituksena on koota ne ihmissielut, henkiolennot, jotka osaavat ottaa vastaan valtakunnan sanoman, ja ottaa vastaan sen hyvään maahan, jotka eivät siis ole kutsutut ainoastaan, vaan valitut, sillä silloin valittujen seurakunta pysyy voimassa läpi aikojen. Kirkkoon eli valittujen joukkoon ei saata kuulua muut kuin valitut – itse nimi sen todistaa – ja sentähden näiden valittujen opetuksen päämääränä on koota valitut, ja nämä muodostavat sitten ekleesian eli kirkon. Tämä kirkko sitten suorittaa opetustointansa ensimmäisenä tehtävänä ja toisina tehtävinään se sitten taistelee köyhyyttä, sairautta, syntiä ja kuolemaa vastaan ja voittaa ne. Nyt kun käännämme huomiomme tähän toiseen tehtävään, köyhyyden voittamiseen, niin emme tietenkään saata ajatella nykyaikaisia kirkkojamme, vaan ensimmäistä seurakuntaa, joka syntyi Jeesuksen kuoltua ja joka oli ensimmäisenä kirkkona, joka myöskin toteutti Jeesuksen kaikki käskyt. – Nyt monet ihmiset pitkin vuosisatoja ovat luulleet, että Jeesuksen opetukset ja neuvot koskivat aivan eroituksetta kaikkia ihmisiä. Siinä on silloin erehdytty, kun on luultu, että Jeesus antoi yhteiskunnallisen ohjelman meille, sillä olemme nähneet, että jos on yritetty tehdä siitä jonkinlainen yhteiskunnallinen ohjelma, joka kelpaisi kaikille ihmisille, niin on saatu aina huomata, että on isketty kiveen – se ei ole menestynyt. On tahdottu nimittää tätä ensimmäistä ohjelmaa kommunismiksi, ja meidän päivinämme, kun on koitettu toteuttaa kommunismia, on ajateltu, että se olisi sitä samaa, jota Jeesus saarnasi. Silloin on suuresti erehdytty, sillä on myöskin huomattu, että se kommunismi ei menesty. Se ei tee ihmisiä paremmiksi, se ei saata nivelöidä koko ihmisjoukkoa, vaan se on aina synnyttänyt kaikenlaisia yhteiskunnallisia problemeja, joissa on eletty koko tässä viidennessä juurirodussa. Mutta se ohjelma, jota kristikunnan alkuaikoina koetettiin toteuttaa, ei ollut mikään uusi ohjelma, jonka mukaan nyt pitäisi elää, vaan se oli luonnollinen seuraus siitä, että nuo ihmiset, jotka muodostivat tuon ensimmäisen seurakunnan, olivat täydellisesti kutsuttuja, tai suurimmaksi osaksi valittuja ihmisiä, jotka todella seurasivat Jeesus Kristusta.

Heidän tapansa voittaa köyhyys oli silloin niin yksinkertainen, päivänselvä tapa, että jokainen ihminen, vaikka meidän päivinämmekin, joka tulee kristityksi, tuntee oman itsensä suhteen, että hänenkään ei tarvitse enää ajatella itseään; hän pääsee kaikista huolista, vaikeuksista, turhista mietteistä ja päänvaivoista kaiken rikkauten ja rahan suhteen, sillä hän tuntee, että hän ei mitään omista, istui hän vaikka miljonäärin

palatsissa. Jos hän tahtoo seurata Mestaria, silloin ei mikään huoli häntä enää paina, sillä silloin hän tuntee sydämessään, että hän on vieras kaikelle tässä näkyvässä elämässä, joka kiinnittää ihmisten sydämiä niin puoleensa. Niinkuin Jeesus sanoi: „Heidän sydämensä on kiinni milloin missäkin asiassa.” Mutta valittu ihminen tuntee, että hänen sydämensä ei ole kiinni missään. Jos minulla on rikkautta, ei se ole minun, vaan se on toisten käytettävänä. Ei niin, että toiset saisivat määrätä, vaan se on hänen hallussaan, hän on kuin huoneenhaltija, mutta sillä rikkauksellaan hän auttaa yhteiskuntaa, ihmisten yhteistä asiaa. Jos taas olen köyhä, niin se on minun karmassani, olen kiitollinen siitä. – Niin tuntee jokainen ihminen, joka meidän päivinämme tulee kristityksi. – Kun tarkoitus oli, että nämä ihmiset vahvistaisivat toisiaan, että he eläisivät yhdessä, muodostaisivat ikäänkuin seurakunnan, kirkon, ekleesian, niin oli luonnollista, että heillä ei ollut enää mitään taloudellisia kysymyksiä. Jos joku omisti jotakin, niin hän tietenkin antoi sille, jolla ei ollut mitään. Tämä oli ennen niin järjestetty, että kaikki antoivat tavaransa ja omaisuutensa apostoleille, jotta heillä ei olisi ollut huolta, kuinka näitä rikkauksia käytettäisiin. Toiset tekivät jokapäiväistä työtä, ja apostolit huolehtivat siitä, että he saivat mitä tarvitsivat. Mutta kun me ajattelemme uusia yhteiskuntia, niin ajattelemme: miten ne ovat rakennetut? Kristityt tahtoivat rakastaa toisiaan, veljiään, niinkuin sanottiinkin: „Katsokaa, kuinka kristityt rakastavat toisiaan.” He rakastivat toisiaan niin, että he – kuten apostoli Paavali kertoo – antoivat toisilleen pyhän suudelman. Tämähän on jo niin suuren veljeyden ja rakkauden merkki, että kun kristityt veljeydessään uskalsivat antaa pyhän suudelman, niin he rakastivat toisiaan, kuin olisivat kuuluneet samaan perheeseen. Sillä tavalla he elivät suurella riemulla ja ainaisella kiitollisuudella. Siten he elivät maailmassa, joka oli täynnä kaikenlaisia huolia, sillä olivat he köyhiä tai rikkaita, ei heillä ollut mitään huolia taloudellisesta toimeentulostaan. Se ei saanut vaivata heitä; oli aivan luonnollista, että he tulivat toimeen tässä maailmassa. Mutta kun he kaikki olivat sellaisia, jotka eivät mitään pyytäneet, heillä oli kaikkea yllin kyllin. Heidän sydämensä ei ollut missään kiinni. Ei se sellainen veljellinen yhteiselämä käy päinsä ihmisten kesken, joiden sydän on kiinni jossakin. Mutta kun sydän on kiinni ainoastaan Mestarissa, silloin sen ihmisen sydän ei ole missään kiinni, hän tahtoo olla aina vain hyvä, tehdä hyvää. Tämä oli ensimmäisessä kristillisessä seurakunnassa köyhyyden voittamista. Se ei ollut mikään ohjelma lakipykäläinen, vaan luonnollinen elämä. Mutta muistakaamme kertomusta Ananiaasta ja Safiirasta: he tunsivat kutsumuksen tulla seurakuntaan, ja he olivat rikkaita. He ajattelivat: varmuuden vuoksi piiloitamme puolet omaisuudestamme, ja toisen puolen viemme apostolien jalkain juureen. – Aina ihmiset ajattelevat, että varmuuden vuoksi. – Sitten he menivät Pietarin luo ja laskivat tuon toisen puolen Pietarin jalkain juureen. Ja Pietari kysyi: „Onko siinä kaikki?” Pietarin piti kysyä aina niin, se oli luonnollinen asia valittujen seurakunnassa. Ei kukaan saanut säilyttää mitään itselleen. Ja kun he sanoivat: „On”, – niin he kuolivat sentähden, että he tahtoivat tulla valheella Kristuksen eteen. – Ei se kertomus ole niin julma, kuin luullaan. Me luulemme, että Pietari olisi murhannut ja tappanut heidät. Hänet täytti sääli, kun hän näki, että nuo olivat pyhän edessä ja valehtelivat; ja se taas pelästytti heidät niin, että he kuolivat. Tämä oli ensimmäinen esimerkki, että tuossa seurakunnassa Jerusalemissa oli kysymys pyhästä, vakavasta. Meillä ei ole epäilystä, emme epäile, että he, ensimmäiset kristityt osasivat elää veljellisessä rakkaudessa. Sitä vain ihmettelemme, ja tiedämme, että jos yritettäisiin nyt toteuttaa yhteiskunnallisena ohjelmana sitä, ei se toteutuisi tässä viidennessä juurirodussa. Kristus tahtoo pelastaa ainoastaan ne, ja ainoastaan ne hän osaa pelastaa, jotka ikäänkuin elävät ihmiskunnan tulevaisuuden tilaa. Siihen ihmiskunta nousee vasta ehkä satojentuhansien vuosien perästä. Mutta jos on olemassa joukko, niin se voi oppia sitä jo, mutta ainoastaan ne, jotka tahtovat, ne voivat pelastua johonkin uuteen ekleesiaan eli valittujen joukkoon.

Ja sitten oli tuolla valittujen joukolla toinen hyvin tärkeä ja suuri tehtävä. Me kerran ennenkin puhuimme siitä, kuinka ihminen syntyessään maailmaan, joutuu aivankuin erämaahan. Jos ihminen on totuudenetsijä, vanha kristitty ja siis tietää näistä asioista hengessään, vaikka hän ei saisikaan niitä esille järjessään, niin hän synnyttyään tähän kristikuntaan, on täällä todella kuin erämaassa, hän on kuin huutavan ääni; kaikki kirkot . . . yhteiskunta kääntää selkensä hänelle. Tässä ei ole yhtään sitä rakkautta, jota hän kaipaa ja josta hän tuo tiedon omassa hengessään. Täällä on kyllä oikeutta, mutta sitäkin poljetaan maahan. Mutta mistään rakkaudesta, ymmärtämyksestä, syntien anteeksisaamisesta ei ole puhuttakaan. Jos sellainen ihminen, joka on syntyään Mestarin seuraaja, kysyy: mitä tämä elämä on ja miten tässä on eletävä? – ei kukaan ymmärrä häntä. Täytyy tehdä työtä, mennä naimisiin ja jatkaa sukua . . . Ja hän, joka on

totuudenetsijä, ei ymmärrä tästä kerrassaan mitään. Hän kysyy: millä tavalla minä edistän totuudenhakemista, Jumalan tahtoa? Siihen kysymykseen ei kukaan osaa vastata mitään. Sentähden ensimmäisen seurakunnan tehtävä oli myöskin antaa tilaa niille sieluille, jotka olivat etsijöitä. Ekkeesian tehtävänä oli olla kuin keidas, kosteikko elämän suuressa erämaassa. Siihen saattavat syntyä ne sielut, jotka kuuluvat kutsuttujen, kukaties valittujen joukkoon. Ekkeesian tehtävä oli valmistaa niille ihmissieluille tilaisuus syntyä tähän maailmaan. Ja miten se oli mahdollista? Ainoastaan siten, että ekkeesiassa ihmiset olivat saanet opetusta siitä, että ihmiset ovat henkiolentoja ja että ihmiset ovat miehiä ja naisia, ja että heidän tehtävänsä on antaa ruumis sielulle, joka taivaasta päin tahtoo tänne syntyä. Heidän sukupuolisuutensa, heidän miehuutensa, naisellisuutensa oli siinä, että he antaisivat ruumiin taivaalliselle olennolle, mutta eivät antaisi sitä umpimähkään, niinkuin ihmiskunnassa tapahtuu. Tästä ei ole mitään tietoa sukupuolialalla, tässä on suuri tietämättömyys. Ihmiset ovat sukupuolisuutensa, sukuviettinsä vallassa. He nimittävät sitä lemmeiksi . . . Se on oikein, mutta kun ihmiset menevät naimisiin sukuviettinsä takia, ei se takaa, että he kutsuisivat luokseen valitun sielun. Ja nyt ekkeesiassa ihmiset saivat oppia kutsumaan luokseen taivaasta jonkun valitun sielun. Siis tärkeää tässä seurakunnassa oli oppia tieto, millä tavalla he voivat perheeseen synnyttää valittuja sieluja. Nyt ei ole ihmiskunnassa mitään takeita siitä, ettei voi syntyä rikoksentehtäjiä, idiootteja. Emme tiedä mitään siitä, kuka voi syntyä luoksemme. Olen nähnyt, että isä ja äiti ovat olleet mallikelpoisia, ja kuitenkin on syntynyt aivan lahjattomia sieluja heidän perheeseensä. Ei mitään takeita ole, että voisi syntyä valittu sielu. Mutta tässä ensimmäisessä seurakunnassa neuvottiin, millä tavalla rukoillaan ja kutsutaan valittuja sieluja, jotka ennen olivat oppineet totuutta etsimään, ja sitten jos ekkeesia voisi jatkua, niitä, jotka olivat kutsutut niihin, jotka olivat ottaneet siemenen vastaan. He kaipasivat sellaista syntymää, jossa he saisivat aivankuin Kristuksen määräämää opetusta, jossa he saisivat kasvaa siinä hengessä ja jo pienestä pitäen seurata Mestaria. Kutsutut kaipasivat tällaista tilaisuutta. Kun he saavat syntyä sellaiseen perheeseen, että he saavat pienestä lähtien kuulla Jumalan valtakunnan sanomaa, heistä tulee valittuja. He näkevät totuuden yhä paremmin, ja heidän elämänsä on tietoista Mestarin seuraamista. Tämä oli tarkoitus ekkeesialla; ei ainoastaan taloudellisen pulman selvittämistä, vaan kun se oli ratkaistu, niin ihmisten sielu kääntyi tosiin asioihin ja silloin he olivat vastaanottavaisia niille Jeesuksen opetuksille, millä tavalla he voivat valmistaa koteja kutsutuille ja valituille, ja sillä tavalla ekkeesia voisi jatkua läpi vuosisatain ja aikain, niin kauan kuin maapallo on olemassa. Tämä oli Jeesuksen tarkoitus. Mutta se valittujen kutsuminen maailmaan ei käy ilman tätä. Sillä jos minä olen rikas ja meillä on tietoa, me luemme, kehitämme itseämme ja tahdomme kutsua jonkun pyhän olennon taivaasta luoksemme, niin ei ole mitään takeita siitä, että me saamme sellaisen. Tai jos saamme, emme voi sitä kasvattaa, sillä me olemme rikkaita. Meidän täytyy käyttää rikkauttamme, lapsemme eivät saa kasvaa täydelliseen rakkauden henkeen. Me tietysti opetamme heitä auttavaisiksi, palveleviksi, ihaniksi olennoiksi; mutta ei ole sanottu, että he olisivat mitään totuudenetsijöitä. He voivat ehkä joskus tulla huomaamaan: mitä se on, että me elämme rikkaina keskellä tätä yhteiskuntaa, köyhyyden keskellä? Ja he voivat ruveta ajattelemaan, ja silloin he voivat luopua rikkaudesta. Heillä on silloin edessään karma: tulla aivan köyhiksi. Ja silloin he vasta voivat ratkaista nuo kysymykset. Se ei auta meitä. Täytyy olla ekkeesia, valittujen seurakunta, jossa eletään rakkaudessa. Kun se on, silloin voidaan kutsua taivaallisia olentoja maan päälle. Silloin he elävät taivasten valtakunnassa, sillä ekkeesia on juuri taivasten valtakunta. Silloin he elävät ja edistyvät siinä. Siis tämäkin kysymys on vakava kysymys. Kun Jeesus ja hänen apostolinsa koettivat perustaa kirkon, ekkeesian, ei se ollut turhanpäiten. Se oli ihmiskunnan kehitystä silmällä pitäen.

Kolmas tehtävä kirkolla, josta nyt tahdon puhua, on sairauden voittaminen. Katsellessamme tätä maailmaa, jota Augustinus nimitti Saatanan valtakunnaksi, ja jota me nimitämme mammonan valtakunnaksi – niinkuin Jeesuskin sanoi – jossa alempi järki on oikeutena, me huomaamme, kuinka alempi järki koettaa keksiä yhä enemmän lääkkeitä ja edistää tietoa, mutta se ei poista ihmiskunnan sairauksia. Me näemme, että ihmiskunta on yhä edelleen sairauden pauloissa. Ehkä ihmiset ovat oppineet elämään vähän kauniimmin kuin ennen – huolimatta hermostumisesta. Mutta kulkutaudeista olemme kuitenkin päässeet. Tiedot eivät kuitenkaan tee ihmistä sellaiseksi, ettemme tarvitsisi mitään lääkkeitä ja apua enää. Harvoin näemme ihmisiä, jotka ovat terveitä läpi elämänsä ja elävät kauan, kahdeksänkymmentä, yhdeksänkymmentä vuotiaiksi, ja panevat lääkärin pään pyörälle: „Mitä minä panen kuoleman syyksi, kun hänellä ei ole ollut

mitään tautia.” Useimmat ihmiset ovat kuitenkin olleet kaikenlaisten tautien vaivaamia, ja ei ole mitään vaikeutta sanoa, miksi he ovat kuolleet. Mutta kuinka oli asia eklesiassa, seurakunnassa? Muistakaamme vain: Jeesuksen esimerkkiä seuraten apostolit panivat kätensä sairaitten päälle, ja he paranivat. Ensimmäisessä seurakunnassa rukoiltiin sairaan puolesta, ja hän parani. Meidän päivinämme puhutaan paljon ja on käytännössä paljon kokeiltu sitä, että ihminen, joka on vahva ja terve ihminen, jolla on erikoinen lahja siihen suuntaan, parantaa toisen sivelemällä tai pitämällä kätensä toisen sairaan kohdan päällä. Mesmeristä, magneettista terapiaa käytetään nykyaikana. Jokainen on kokenut sen, että kun pieni lapsi on hiukan satuttanut itseään, juoksee hän äidin luo ja sanoo: puhalla äiti tai pane kätesi päälle. Ja kun äiti puhaltaa, niin kipu on lakannut. Tämä on niin luonnollista, ettei kukaan kiinnitä huomiota tuollaiseen. Mutta itse asiassa on kyllä niin, että jokaisessa ihmisessä on jotakin sellaista elämänvoimaa, jota hän voi toisillekin antaa, ihmisessä on praanaa – itämaisella nimityksellä. Auringonvoimaa, energiaa, voimme antaa toisillemme; se lähtee meidän sormenpäistämme. Väärä tapa on antaa sen lähteä silmistä. Kosketus on parempi. Me muistamme, kuinka Jeesuskin sanoi: „Joku koski minun viittaani.” Ja se oli vaimo, joka oli potenut jotakin verenvähyyttä, ja hän parani. Suggestio on hypnotismia, ja se on lähellä mustaa magiaa. Kosketus kuuluu valkoiseen magiaan. Nyt tiedämme, että on ihmisiä, jotka rakastavalla kosketuksella parantavat toisia. Kuinka meidän on ymmärrettävä, että ensimmäisessä seurakunnassa, eklesiassa, apostolit ja lähimmät opetuslapset osasivat sillä tavalla aina parantaa? Ehkeivät kaikki osanneet sitä, mutta ainakin monet. Tätä emme voisi ymmärtää, elleimme nyt ottaisi huomioon erästä mystillisistä seikkaa. Kun puhuimme tuosta ensimmäisestä opetustoimesta, niin sanoimme jo, että se ei ole mahdollista, ellei ihminen ole täyttynyt Pyhällä Hengellä. Ensimmäisessä seurakunnassa apostolit saivat Pyhän Hengen tulen. Ja meidän täytyy ymmärtää, että heillä ei olisi ollut tällaista parantavaa lahjaa, ellei heissä olisi ollut Pyhä Henki. Mikä on tämä totuuden pyhä henki, josta erikoisesti on puhuttu ja johon on uskottu kristikunnassa? Siitä on puhuttu teologiassa Jumalan kolmantena persoonana jne. Ja me voimme kyllä ymmärtää, että Poika on Isän täydellisyysajatus – siis Kosmillinen Kristus on Jumalassa piilevä täydellisyysajatus. Mutta mikä on Pyhä Henki? Se on luova voima, joka on ajassa. Tämä nyt on aivan yleisesti, filosofisesti sanottuna. Mutta voimme myös kysyä: mikä on käytännössä se Pyhä Henki, josta Jeesuksen seuraajat tulevat osallisiksi? Jeesus itse sanoo opetuslapsilleen näin: „Minä olen jonkin aikaa vielä ja sitten menen pois, ja ellen menisi pois, niin te ette saisitte sitä Pyhää Henkeä, jonka lähetän teille.” Ja sitä Rooman valtakunnan kirkko sitten myöhemminä vuosisatoina pohti jonakin metafysiikkana probleemina. Ja sitten syntyi ero tuon toisen katolisen kirkon kanssa riidasta, että lähtikö Pyhä Henki ainoastaan Pojasta, vaiko ainoastaan Isästä. Me näemme, että he eivät tienneet mitään, sillä ensin heidän olisi pitänyt kokea, ja sitten vasta he olisivat voineet esittää jonkin metafysiikkafilosofisen kysymyksen. Sillä ensimmäinen ehto on, että meidän täytyy saada kokea ja tietää. Ja kun Jeesus sanoi: „Minä lähetän teille Pyhän Hengen, joka muistuttaa teille kaikkea sitä, mitä minä olen puhunut ja muutenkin kaiken totuuden” – niin on luonnollista, että meidän täytyy ajatella näin: minä seuraan Mestaria, ja merkki on siitä se, että minä saan hänen lähettämänsä Pyhän Hengen. Jeesuksessa asui Kosmillinen Kristus. Mutta Jeesus Kristus oli sen nojalla, että hän oli ihminen, Jeesus Natsarealainen, ja vanha Mestari, erikoinen yksilö, ensimmäinen monista veljistä, niinkuin me olemme monet kerrat koettaneet esittää. Hän oli kokonaan antanut itsensä Kosmilliselle Kristukselle – oli Jumalan Poika maan päällä. Tämä Jeesus Kristus elää yhä. Ja mikä on Pyhä Henki häneen verraten ja meihin verraten: siis hänen antamansa Pyhä Henki? Se on hänen auransa. Jokainen kokenut tietää, että jokaisella ihmisellä on aura. Jokainen ihminen on kuin auran ympäröimä, niin että kun me tulemme jonkun ihmisen luokse, niin jos me olemme herkkiä, tunnemme hänen auransa, vaikkei hän puhuisi mitään, ei kertoisi mitään fyysisillä sanoilla. Me vain joudumme hänen auraansa ja tunnemme, tiedämme, minkälainen hän on. Se on ihmisen aura, jossa on hänen lahjansa kirjoitettu. Me tiedämme, että jos joku ihminen on viisas ja hyvä, niin se, että me saamme olla hänen läheisyydessään, vaikka hän ei mitään koskaan sanoisi ja puhuisi, se merkittävällä tavalla virkistää, lohduttaa ja auttaa. On kuin meidän sydämemme vähän sulaisi ja tulisi hellemmäksi, rakastavammaksi ja kuin tahtoisi se enemmän hyvää, korkeata ja kaunista. Sillä tavalla ihmisen aura meihin vaikuttaa, kun hänen auransa on hyvä. Nyt me ymmärrämme, että kun Jeesus Kristus eli täällä maan päällä, niin hänen auransa oli ihmisen aura, ja ne, jotka joutuivat kosketuksiin hänen kanssaan, saivat suurta inspiratiota siitä, mutta tämä hänen auransa kasvoi ja kasvoi, ja se laajeni niin, että – niinkuin meidän on tapana sanoa – se kasvoi tämän maapallon auraksi. Jeesuksen aura oli niin suuri

kuin koko maapallon aura, ja siis kun Jeesus kuoli, lähti pois tästä näkyvästä maailmasta, niin hän ei enää ollut minkään fyysillisen auran sitoma, vaan hän elää koko aurassaan. Sentähden hän sanoi: „Missä teistä kaksi tai kolme kokoontuu minun nimessäni, siinä minä olen teidän keskellänne.” Hän elää koko maapallon aurassa, ja hän on siinä niin vapaa, että hän voi olla missä vain, – toisin sanoen – koko hänen auransa, tunne-elämänsä, totuudentietonsa, ääretön rakkautensa on kaikkialla. Ja siis, kun ensimmäisenä helluntaina apostolit ja opetuslapset saivat Pyhän Hengen tulen, merkitsi se, että he tulivat Jeesus Kristuksen auran täyttämiksi. Nyt he tiesivät ja tunsivat, että nyt oli koko elämä jotakin uutta. Kaikki mysteeriot, kaikki semmoiset asiat, jotka olivat olleet salaperäisiä – Jeesuksen kuolema ja hänen ylösnousemuksensa – tulivat päivänselviksi kokemuksiksi, kun he niitä saattoivat ajatella ja elää hänen aurassaan, saivat tuntea hänen tunteillaan. – Se on Jeesus Kristuksen lähettämä Pyhä Henki. Jos emme tahdo tyytyä siihen, voimme sitä tietä lähteä Kosmillisen Kristuksen Pyhään Henkeen ja syleillä kaikkia tähtiavaruuksia. Mutta en usko, että voimme ja osaamme ajatellakaan sitä tehdä, ennenkuin olemme täydellisesti yhtyneet Jeesus Kristuksen auran, joka paljastaa koko meidän maapallomme ja aurinkokuntamme salaisuudet. – Tällä tavalla siis ensimmäiset kristityt yhtyivät Jeesus Kristuksen auran, siten myöskin hänen voimaansa, hänen siunaavaan parannusvoimaansa, niin että heidän parantamisensa ei ollut sellaista mesmeristä magiaa ja muunlaista yksilöllistä parantamista, jota voi harjoittaa, vaan todellista jumalallista parantamista, se oli Kristus, joka paransi. Kristuksen edessä ei voinut olla mitään tautia. Kun apostoli rakkaudesta tahtoi: „Tule terveeksi” – niin Kristus tahtoi: „Tule terveeksi!” Mikä sairaus olisi siinä voinut silloin pysyä. Tämä oli siis sellainen ihme, tämä suhtautuminen sairauksiin, ja sekään ei ollut mahdollista siinä mitassa, kuin se silloin oli mahdollista, muualla kuin ekleesiassa. Jos yksityinen ihminen tuli Pyhän Hengen täyttämäksi, sai Kristuksen voiman, hän kenties voi parantaa – mutta kuinka pieni hänen voimansa on verrattuna siihen, mitä ekleesian, valittujen seurakunnan eli kirkon voima on. Sillä Kristuksen voima tulee hyvin pienen kanavan kautta, kun yksilö sen tekee, mutta kun se tulee satojen ja tuhansien ihmisten kautta, niin se on heidän voimansa, joka tekee paljon. Joskus olemme nähneet sellaisen ihmisen, joka on parantanut toisia, mutta hän on tehnyt sitä vain vuoden, pari. Hän on Kristuksen täyttämä, hän parantaa. Amerikassa pari-, kolmekymmentä vuotta sitten Francis Scletter paransi ihmisiä. Hänellä täytyi olla aivan erikoinen vastaanotto, ja aamusta iltaan olivat väkijoukot odottamassa. Hän paransi paljon sairaita. Hän sanoi: „Isä käskee minun parantamaan”. Kun hän oli aikansa parantanut ihmisiä, hän sanoi: „Nyt Isä käskee minun poistumaan,” ja sitten hän hävisi. Jotkut ovat antautuneet yksinomaan sellaiseen tehtävään. Ensimmäisessä seurakunnassa se oli asiaan kuuluva momentti, mutta ei seurakunta ollut olemassa yksinomaan sitä varten. Se oli luonnollista, että he olivat terveitä, että he voisivat elää Jumalassa. Jeesuskin sanoi: „Nouse, äläkä enää tee syntiä!” Salaperäisellä tavalla ovat sairaudet yhteydessä syntien kanssa. Ja ensimmäisessä seurakunnassa parannettiin sentähden, että he olivat ihmisiä, jotka eivät enää tahtoneet tehdä syntiä.

VII

Syntien anteeksianto ja kuolema

Ekleesian, valittujen seurakunnan eli Kristuksen kirkon tehtäviin kuului myös, niinkuin edellisestä muistamme, synnin ja kuoleman voittaminen. Meidän olisi nyt puhuttava siis ensin synnin voittamisesta kirkon tehtävänä, synnin vastustamisesta, syntiä vastaan taistelemisesta. Kuten jo ennen huomautimme, meidän ei pidä antaa käsitteelle „taistella” väkivaltaista sivumakua, se on taistelua, joka on voittamista. Ja niinkuin tiedämme, onkin tätä synnin voittamista tavallaan harrastettu kristillisissä kirkoissa, jos ei protestanttisissa, niin ainakin katolisissa, etenkin roomalaiskatolisessa. Siinähan viitataan nimenomaan Jeesuksen sanoihin: „Kelle te annatte synnit anteeksi, niille ne on anteeksi annettu.” Ja uskotaan, että katolisen kirkon papeilla on sekä oikeus että kyky antaa synnit anteeksi. Ja koko tämä syntien anteeksisaaminen ja -antaminen on tullut, voisimme sanoa, mitä tärkeimmäksi dogmiksi, uskonkappaleeksi kristikunnassa, niin että ei missään uskonossa eikä kulttuurissa ennen tätä kristillistä kulttuuria ole puhuttu niin paljon synnistä ja niin elävästi teroitettu sitä, että ihminen on niin syntinen olento. On nimenomaan sanottu, että ihminen on synnissä sinnyt ja syntynyt ja siis auttamattomasti syntinen. Jos ei Jumala kirkon avulla anna syntejä anteeksi, niin ihminen on auttamattomasti kadotettu olento.

Tämä on tullut sängen pimeäksi ja mustaksi käsitteeksi kristikunnassa, tämä syntien hirmuisuus, joka jokaista ihmistä painaa. Sentähden on luonnollista, että kun me nyt yleensä pohdimme kirkon tehtäviä ja sitä, mitä kirkon todellisuudessa pitäisi olla, että me myöskin tutkimme tätä kysymystä synnistä.

Mikä on synti? Ainakin minun lapsuudessani ja nuoruudessani opetettiin koulussa kristillisessä dogmatiikassa eli uskonopissa, että ihminen ensin luotiin synnittömäksi, Jumalan kuva asui ihmisessä ja ihminen asui paratiisissa, ja ihminen oli vapaa. Ihminen saattoi vapaasti valita, tahtoiko hän nousta Jumalaa vastaan vai totella Jumalaa. Ja helppo olisi ollut ihmisen totella Jumalaa. Niin ei kuitenkaan käynyt. Ihminen tarvitsi kasvatusta, ennenkuin hän voi täyttää Jumalan tahtoa, sentähden hän joutui kiusausten alaiseksi näkymättömästä maailmasta päin. Paha henki ilmestyi käärmeen muodossa, sillä eläin oli ihmisille läheinen, ja tämä käärme herätti ihmisessä epäilystä Jumalaa vastaan: „Ei suinkaan Jumala ole niin ja niin tarkoittanut: jos te syötte tästä puusta, silloin te tulette tietämään, eikä se voi olla Jumalaa vastaan, ei Hän ole tarkoittanut, että sokeasti tottellette Häntä.” Ja niin ihminen lankesi; hän ei pitänyt kiinni Jumalan tahdosta, vaan lankesi. Ja mikä on ollut lankeemuksen seuraus? Viitataan Paavalin sanoihin: „Yhden ihmisen kautta tuli synti maailmaan” – ja sanotaan siis, että koko ihmiskunta on yhden ihmisen kautta turmeltunut ja auttamattomasti kadotettu. Ja se on perisynti. Vielä saimme kuulla koulun penkillä, että tämän syntiinlankeemuksen seurauksena oli, että ihmiskunta ajettiin ulos paratiisista, ja mies on työn kirouksen alainen; hänen täytyy tehdä työtä otsansa hiessä, ja nainen on saanut osakseen kärsimyksen ja miehestä riippuvaisuuden.

Näin opetettiin meille protestanttisessa koulussa. Nykyajan ihmisistä tuntuu hirmuisen vanhanaikaiselta ja pimeältä tuo melkein pirullinen eroitus miehen ja naisen välillä: miehelle ei ole annettu mitään muuta kärsimystä, kuin mikä johtuu hänen työstään. Vaimon täytyy häntä totella ja kärsiä koko hänen ilkeyttään ja hermostuneisuuttaan. Se on sillä tavalla määrätty. Nykyajan ihmisten mielestä tämä itse tuomitsee itsensä. Mutta meidän ei tarvitse siitä pitää kiinni, vaan pidämme kiinni siitä, että protestanttisen kirkon mielestä ihminen on syntinen olento syntiinlankeemuksen kautta.

Roomalaiskatolinen kirkko taas opettaa, että on olemassa seitsemän kuolemansyntiä. Ja mitkä ovat nämä seitsemän kuolemansyntiä? Ne ovat: ylpeys, ahneus, epäsiiveellisyys, kateus, ylensyöminen ja

-juominen, vihastuminen ja laiskuus. Niinkuin tiedämme, niin katolinen kirkko lisää erään seikan, jota meidän lutherilainen kirkkomme ei painosta; se sanoo nimenomaan: ei riitä se, että ihminen koettaa taistella syntiä vastaan ja voittaa itsessään synnin, vaan hänen täytyy myös pyrkiä hyveeseen, täydellisyyteen. Hänen täytyy hankkia itselleen hyveitä syntien tilalle; siis hänen omat hyvät työnsä ovat tärkeitä. — Katolinen kirkko on näin pysynyt enemmän alkuperäisen tiedon kannalla, sillä kun protestanttisessa kirkossa on selitetty; hyvillä töillä ei ole arvoa — niin on otettu maa pois ihmisten jalkojen alta; hänelle ei jäänyt muuta, kuin negatiivinen taistelu omaa pahuuttaan vastaan. Ja kun se tuntuu toivottomalta, niin koko elämäkäsitys tulee synkäksi. Joskin katolisessa kirkossa puhutaan, että ihmisen täytyy taistella syntejään vastaan ja voittaa ne, niin samalla on annettu arvoa ihmisen siveellisille pyrkimyksille: tee jotakin hyvää elämässä; Jumala pitää siitä, kun yrität jotakin elämässä. Ei ole aivan yhdentekevää, mitä elämässä teet ja toimit, päinvastoin tee ja suorita jotakin hyvää. — Sentähden meidän täytyy sanoa, että katolisessa kirkossa me luultavasti olemme nähneet kristillisen historian aikana jalompia ja ihanampia kristillisiä luonteita kuin protestanttisessa kirkossa. Ovathan protestanttiset kirkot hyvin nuoria emäkirkkoon verrattuna, ne eivät ole jaksaneet synnyttää oikein suuria, merkillisen pyhiä olentoja vielä, niinkuin on katolisessa kirkossa ollut. Ja se paljon riippuu siitä, että protestanttinen kirkko on kieltänyt positiivisen pyrkimyksen merkityksen. Ei ole ihme, että katoliset sanovat keskenään: koko tämä protestanttinen homma oli sitä, etteivät Luther ja muut hyväksyneet sitä, että monet asiat olivat kuolemansyntejä, vaan sanoivat, ettei kuolemansyntiä ollut se, että ihminen söi ja joi ja oli iloinen, eikä se, että ihminen elää avioliitossa ja sillä tavalla hoitaa sukupuolielämänsä. Sentähden he jättivät katolisen kirkon, sillä he tahtoivat virallisesti saada tunnustetuksi, etteivät ne synnit, mitä he pitivät suurena arvossa omassa elämässään, olleet kuolemansyntejä.

Näin katolilaiset sanovat, ja vaikka se on vähän ilkeämielinen huomautus heidän puoleltaan, niin ehkä siihen on syytäkin. Ei tämä merkitse, ettei katolisella papistolla olisi ollut kuolemansyntejä paljon enemmän kuin protestantisella papistolla. Joskin katolinen papisto yritti elää selibaatissa, niin se toiselta puolen lankesi kaikkiin kuolemansynteihin suuremmalla alttiudella ja helppoudella kuin protestanttinen papisto. Luther ja muut, jotka menivät pois katolisesta kirkosta, nousivat kapinaan sitä vastaan, että katolinen kirkko paavista lähtien oli kuin suuri Sodoma ja Gomorra. Sentähden me historiallisesti hyvin ymmärrämme Lutherin uskonpuhdistuksen ja muut uskonpuhdistukset niihin aikoihin, mutta me emme voi olla myös tunnustamatta sitä, että kun tuo uskonpuhdistus tapahtui, niin monen uskonkappaleen suhteen kävi niin, että lapsi heitettiin ulos kylpyveden mukana. Niinkuin tapahtui tuonkin opin suhteen, että ihmisen omilla siveellisillä pyrkimyksillä on arvoa. Se, että protestanttinen kirkko kielsi sen, oli sen puolelta hirmuinen erehdys.

Jos me nyt muistelemme, millä tavalla katolisessa kirkossa yleensä ymmärrettiin tuo syntien anteeksiantaminen ja -saaminen, niin me tiedämme, että se tapahtui ja tapahtuu useimmiten yksinomaan sillä tavalla synninpäästössä, että pappi kuuntelee uskovaisen rippiä, ja sitten hän antaa synnit anteeksi, määräten ehkä joitakin pieniä rukoustehtäviä tai maksuja suoritettaviksi. Tuohan on vienyt hirmuisiin epäkohtiin, ja me muistamme, että uskonpuhdistus tapahtui juuri sen nojalla, että syntien anteeksiantoa myytiin. Rooman paavin agentit matkustivat ympäri synninpäästöjä kaupitellen, pienet synnit maksoivat vähemmän ja suuret enemmän, ja edeltäkäsini voi myös ostaa syntejä anteeksi: minä ajattelen murhata jonkun ihmisen, ja ostan edeltäkäsini sen anteeksi. Mutta onhan protestantisessakin kirkossa hieman tätä syntien anteeksiantamista. Kun ihminen on kuolemaisillaan, silloin hänet ripitetään, hänelle annetaan viimeinen ehtoollinen, ja pappi antaa hänelle silloin synnit anteeksi, että hän voi kuolla rauhassa. Ja onhan ehtoollissakramentti jonkinlainen sovitus syntien anteeksiantamiseksi. Mutta ei protestantisessa kirkossa niin selvästi ole harjoitettu sitä kuin katolisessa kirkossa.

Nyt me silloin kysymme: ovatko nämä kaikki hassutuksia, vai onko niissä jotakin takana? Onko Jeesus tarkoittanut jotakin todellista, kun hän sanoi: „Mitä te sidotte täällä, se on sidottu taivaassa.” Ja kuinka oli ensimmäisessä eklesiassa? Annettiinko siellä synnit anteeksi? Mitä se kaikki oli? Tämähän on erinomaisen tärkeää, se joko antaa tukea kirkolle tai se selittää, mitä siinä on takana, vai onko se tuulesta temmattu. Ja kun koetamme asettua ensimmäisen eklesian kannalle ja koetamme ymmärtää, mitä Jeesus itse tarkoitti,

niin meille paljastuu jokin aivan luonnollinen ja samalla hämmästyttävä asia. Meidän ei tarvitse syventyä kysymykseen synnistä ja sen alkuperästä. Mehän muistamme, että ihminen on kehittyvä olento, me olemme ennen olleet eläinkunnassa ja meillä on eläin siitä mukana vielä. On luonnollista, että ihminen on itsekäs, sillä hänen tajuntansa on rajoittunut muotoon, joka ei elä ilman muuta, mutta joka haluaa olla olemassa ja pakoittaa hänet olemaan itsekäs. Tämä kuuluu eläimelliseen elämään itseensä. Meidän täytyy nyt vain kiinnittää huomiomme siihen, että me olemme ihmisiä, ei eläimiä enää. Ja se merkitsee, että me todella olemme kutsutut nousemaan eläimellisyyden ja itsekkyyden yläpuolelle. Me nimitämme sitä täällä kristikunnassa synniksi; meidän itsekkyytemme ja eläimelliset himomme muodostavat syntisyyden. Me teemme syntiä, kun annamme valtaa eläimellisille haluille. Ja että me ihmisinä olemme kutsutut voittamaan sen, sitä eivät kaikki ihmiset tajua vielä. Ja se on verraten pitkä taival.

Me emme asu yksin maailmassa, vaan meitä on täällä tuhansia ja miljoonia ihmisiä yhdessä. Siksi meidän itsekkyytemme ja eläimellisyytemme ei vie ainoastaan jonkinlaiseen syntiin itse elämää, Jumalaa vastaan. Meidän pahuutemme ei ole ainoastaan siinä, vaan sentähden, että meitä on monta yhdessä, meidän itsekkyytemme ja eläimellisyytemme vie meidät ristiriitoihin toisten kanssa. Minä suutun kauheasti, puhun rumia sanoja toiselle ihmiselle, annan häntä korvalle tai tapan hänet. Tai nyt viidennen juurirodun aikana tällaisissa yhteiskunnissa, joissa meillä on jonkinlainen järjestys, määrätty omistusoikeus, minä itsekkyydessäni varastan toiselta. Tämähän ei ole vääryyttä Jumalan, elämän edessä, vaan se on vienyt meidät pahoihin tekoihin toisten suhteen, me olemme keskenämme pahoja ja itsekkäitä. Jos olisimme ihmisiä, niin kaikki olisivat erinomaisen veljellisiä ja auttavaisia toisilleen, vaikka olisi tuhat ihmistä yhdessä. Mutta kun meissä on itsekkyyttä ja eläimellisyyttä, niin me joudumme ristiriitoihin, ja siitä syntyy äärettömästi onnettomuutta maailmaan.

Nyt meidän on välttämättä tehtävä ero synnin ja synnin välillä. Synnissä on kaksi puolta: toinen puoli on se, että teemme pahaa toisille, toinen on se, että me teemme, ollessamme pahoja ja itsekkäitä, pahaa omaa olemustamme kohtaan, elämää, Jumalaa kohtaan. Koska me olemme ihmisiä, pitäisi meidän olla itsemme herroja, ja kun me emme ole sitä, rikomme ihmisyyden lakia vastaan. Ja se on meidän velkataakkamme elämän, Jumalan edessä. Tätä kahta lajia on meidän syntisyytemme.

Mikä on siis Jeesuksen oppi, ja kuinka ensimmäinen ekleesia yritti sovittaa nämä asiat, poistaa synnit maailmasta ja antaa synnit anteeksi? Muistakaamme silloin, että Jeesus nimenomaan opetti: „Antakaa toisillenne synnit anteeksi, antakaa anteeksi niille, jotka ovat teitä vastaan rikkoneet.” Niin Jeesus opetti meitä mietiskelemään ja rukoilemaan, sillä minkäänlaisesta muusta anteeksiannosta ei voi olla kysymystä. Ei Isä voi antaa meille anteeksi, ensin meidän täytyy antaa toisillemme anteeksi; meidän on ensin toistemme kanssa sovittava.

Nyt nuo sanat „antaa synnit anteeksi” kreikankielestä käännettynä oikeastaan merkitsevät: ajaa pois. „Antaa anteeksi” on kuvaannollinen merkitys, joka on antanut aiheita moniin väärinkäsityksiin. Kuinka siis Jeesuksen mukaan synnit ajetaan pois? Sillä tavalla, että tunnustamme ja pyydämme anteeksi siltä, jota vastaan olemme rikkoneet; ja hän ajaa synnit pois. Se on hyvin yksinkertainen, mutta samalla monen mielestä nolo tapa. „Minäkö menisin ja pyytäisin anteeksi! Kuka ties toinen ei antaisikaan. Minäkö nöyrtyisin, kun hänen sydämensä on kova, eikä hän antaisi anteeksi.” Tuollaisia ajatuksia ei saa tulla mieleen. Kun Jeesus näin puhuu, hän puhuu opetuslapsille, niille, jotka tahtovat seurata häntä. „Teidän elämänlakinne on: teidän täytyy pyytää anteeksi, tunnustaa ja pyytää anteeksi, silloin te saatte anteeksi.” Ja muistakaamme, kuinka ankaraa oli Jeesuksen ja Johannes Kastajan aikana. Joku virkamies tuli ja kuunteli Johannes Kastajan puhetta, ja hänen sydämessään tapahtui parannus: „Minähän olen pettänyt leskiä ja ottanut tullissa liian paljon maksuja.” Sillä tavalla tapahtui Johannes Kastajan saarnatessa, ihmiset joutuivat katumukseen ja he menivät ja antoivat heti pois, mitä olivat ryöstäneet ja kiskoneet. Se oli siis aivan todellinen asia. Syntien anteeksi saaminen riippui siitä, että pyysi synnit anteeksi. Ja millä tavalla voi pyytää synnit anteeksi, muuten kuin koettamalla sovittaa ne. Ja anteeksi pyytäminen ei saa olla tyhjää sananelinää, vaan siinä täytyy olla teot mukana. Sentähden Jeesuksen seuraajien kesken poistetaan synnit elämästä sillä

tavalla, että ne tunnustetaan, pyydetään anteeksi ja saadaan anteeksi. Ja silloin tulee vaikeaksi tehdä uudestaan samaa syntiä. Jos sen on tunnustanut ja saanut anteeksi, niin se synti on kadottanut makunsa, sillä ei ole enää viehätystä. Sentähden oli äärettömän käytännöllinen asia tuo neuvo: „Ennenkuin olette pyytännyt riitaveljeltänne anteeksi, ette voi astua Jumalan eteen ja lyödä rintoihinne. Sopikaa ensin riitaveljenne kanssa; se on se uhri, jota Jumala pyytää, sen lahjan Jumala pyytää sinun laskemaan alttarille. Kun se on tapahtunut ja elätte keskenänne täydellisessä sovussa, sitten voi syntyä suhteita näkymättömään maailmaan päin.” „Kuinka se voisi rakastaa Jumalaa, jota hän ei näe, joka ei rakasta veljeään, jonka hän näkee?”, sanoo apostoli Jakob.

Kun ajattelemme kristikunnan tilaa, ymmärrämme, kuinka vähän tätä asiaa on ymmärretty. Tietysti mitään todellista kristikuntaa ei ole. On vain pakanamaailma ja sitten ne harvat valitut, jotka muodostavat ekleesian, ja ekleesia ei ole nykyään olemassa. Sentähden meillä ei luonnollisesti ole mitään tietoa Mestarin seuraamisesta, siitä, millä tavalla kristittyjen tulisi yhdessä elää. Mutta Jeesus sanoo: „Kun te tällä tavalla annatte synnit anteeksi toisillenne, niin ne synnit on ajettu pois, ja se merkitsee, ettei niistä tule karmaa.” – Kaikki tekomme ovat omiansa synnyttämään seurauksia: jos niitä ei ole tyhjennetty tässä elämässä, niin ne odottavat ensi elämän kynnyksellä meitä vanhana karmana. Sentähden Jeesus sanoo: „Te pääsette karmasta, jota myös Vanhassa Testamentissa nimitetään Jumalan vihaksi, te pääsette kärsimyksen välttämättömyydestä, jos pyydätte ja annatte anteeksi.”

Se on aivan yksinkertainen asia. Jos olen kymmenen markkaa velkaa, niin olen sen velkaa, kunnes maksan sen. Ja jos minulla ei ole maksaa sitä, niin on ainoa keino se, että menen velkojani luo ja sanon: „Minulla ei ole nyt sitä maksaa, anna se toistaiseksi minulle anteeksi.” Silloin hän sanoo: „Kun olet niin avomielinen, pidä se, ei sinun tarvitse sitä maksaa.” Mutta tietysti se ihminen, joka on velkaa, tahtoo velkansa maksaa, jos ei tässä elämässä ole tilaisuutta, niin toisessa sitten. Silloin hän tuntee sisässään, että hänen täytyy auttaa jotakuta ihmistä. Ei ole sanottu, että se on sama ihminen, eikä se ole välttämätöntäkään. Silloin se on vanhan velan maksamista, vaikka se tulee toiselle ihmiselle. Karma vaikeassa merkityksessä, joka on kärsimystä, on vältettävissä, kun tässä elämässä muutamme, kadumme, pyydämme anteeksi ja saamme anteeksi. Se häipyä mitättömyyteen, jos totuus ja rakkaus tulee meidän välillemme.

Mutta sitten tuo toinen kysymys. Ja siinä Jeesuskin sanoo erään sanan, jota on kovasti pohdittu. „Kaikki annetaan teille anteeksi, synti Poikaakin vastaan, mutta syntiä Pyhää Henkeä vastaan ei voida antaa anteeksi.” Poika on rakkaus, siis nekin synnit, jotka teemme veljesrakkautta vastaan, annetaan anteeksi. Minä olen ollut kova, tyly, ilkeä ja paha toista ihmistä kohtaan, ja hän antaa minulle anteeksi, kun pyydän sitä. Mutta on olemassa synti, jota ei anneta anteeksi, ei tässä eikä tulevassa, kuolemanjälkeisessä elämässä, ja se on synti Pyhää Henkeä vastaan. On kovasti pohdittu, mitä se mahtaa olla. Ja mikä sen seurauksena on silloin? Sen seurauksena meidän teologisen käsityksemme mukaan on iankaikkinen kadotus. Katolinen kirkko selittää, että on kuudenlaista syntiä Pyhä Henkeä vastaan, ja protestanttinen kirkko taas omalla tavallaan. Ja ne ovat niin pelästyneet tätä syntiä ja ikuista kadotusta, etteivät ole huomanneet, kuinka tämä asia on aivan yksinkertaisesti selitettävissä.

Ensin, mitä merkitsee se, ettei jotakin syntiä anneta anteeksi, siis toisin sanoen, ettei sitä voida ajaa pois, poistaa? Se merkitsee tietysti, että sillä synnillä on luonnolliset, karmalliset seurauksensa. Karmalliset seuraukset ovat välttämättömiä, niitä ei voi saada pois. Se synti siis kantaa karmaa, seurauksia, joita seurauksia me emme mitenkään saata ennakolta välttää. Mikä on se synti Pyhää Henkeä vastaan, jota ei voi ajaa pois ilman muuta, ei pyytämällä, vaan joka kantaa seurauksia? Tämä selviää meille, kun ymmärrämme tuon sanan: „Te olette Pyhän Hengen temppeleitä.” Me ihmiset olemme siis temppeleitä, ja Pyhän Hengen pitäisi asua meissä, totuuden hengen, vilpittömyyden, rehellisyyden hengen. Ja mikäli se ei asu meissä, mikäli me emme anna sijaa itsessämme Pyhälle Hengelle, mikäli me teemme syntiä sitä vastaan. Siis toisin sanoen tässä on juuri kysymys tuosta toisesta synnin lajista, siitä synnistä, joka on meidän syntisessä, huonossa, epätäydellisessä suhteessamme Jumalaan, elämään, meihin itseemme, koska Pyhä Henki on meissä, koska olemme Pyhän Hengen temppeleitä. Jos me emme ole niin metafysiillisiä, että osaamme käsittää, mikä

Jumala on, niin voimme käsittää, että kaiken hyvän mittapuun täytyy olla meissä itsessämme. Jos sitä vastaan rikomme, silloin teemme syntiä Pyhää Henkeä vastaan. Jos teemme syntiä itseämme vastaan, silloin teemme syntiä Pyhää Henkeä vastaan. Kuka voi sitä antaa anteeksi? En voi pyytää toiselta anteeksi, kun olen ollut itselleni epärehellinen. Jos käytän omaa ruumistani väärin, silloin teen syntiä itseäni vastaan ja siis Pyhää Henkeä vastaan. Ja sitä ei voida antaa anteeksi, joka merkitsee, että sillä on seurauksensa, ja minun täytyy kantaa ne seuraukset. Toinen ei voi puhaltaa niitä pois, vaan niinkuin minä ajattelen, tunnen, menettelen ja teen, niin minä olen, ja sillä minä juuri luon tulevaisuuteni. Sitä ei voi pyyhkiä pois, ei ole sitä Jumalaa, joka voi sen pyyhkiä pois. Ei kukaan Jumala voi muuttaa minun omia pahoja taipumuksiani tai sitä, että annan valtaa niille taipumuksille, olen itsekäs ja elämellinen ja olen tietoinen siitä. Ei mikään Jumala voi puhaltaa sitä pois. Ei mikään Jumala voi lähettää sitä pois, vaan minun täytyy kantaa seuraukset siitä, kunnes itse muutun. Onhan ihmisiä, joilla on jokin määrätty halu tai himo, on esimerkiksi sellaisia, jotka rakastavat juopottelua. Ne ihmiset ovat silloin tuon oman halunsa orjia, ja mikäli se halu asuu heidän omassa tajunnassaan, sitä ei voi pyyhkiä pois; heidän täytyy itse se voittaa, ja jos he eivät tee sitä, he saavat kantaa seuraukset. Tietysti voimme auttaa toista ihmistä sillä, että puhumme puhtaasta, kauniista elämästä, otamme häntä kädestä ja koetamme tukea häntä hänen taistelussaan. Jos me esimerkiksi hypnotismin avulla sugerioimme pois sen pahan taipumuksen, niin kuka ties hänellä on siitä apua ja hän voi olla kiitollinen siitä, mutta ei hän ole silti päässyt siitä, se odottaa häntä joko tässä elämässä tai tulevassa, se on hänen ulkopuolellaan ja odottaa. Hänen itsensä täytyy se voittaa. Mikä meissä itsessämme on, se tulee meidän itse ajaa pois. Se on syntiä Pyhää Henkeä vastaan, sitä ei voi toinen antaa anteeksi.

Kirkon tehtävä, kun sitä ajattelempa, ekleesian, valittujen tehtävä on tässä suhteessa auttaa toisia ihmisiä, ensin auttaa opettamalla, mitä synti on ja miten ihminen voi taistella syntiä vastaan ja voittaa sen, ja toiseksi auttamalla, tukemalla ystävänä. Jos minä olen kovasti suuren tuskan vallassa, olen tehnyt jotakin ja olen hirmuisessa sieluntuskassa, ja jos menen silloin ihmisen luo, joka kuuluu todelliseen ekleesiaan, joka on viisas ja ihmistuntija, nöyrä ja paljon voittanut, niin minä saan kertoa hänelle tuskani ja hänen ei tarvitse paljon puhua; ehkä hän jotakin sanoo, mutta hänen läsnäolonsa vaikuttaa minuun rauhoittavasti; ja jos hän laskee kätensä minun päälleni tai ottaa käteni omaansa, niin tunnen, kuinka saan uutta elämänvoimaa, uutta uskoa, voimaa yrittää uutta jaloa elämää. Hän on tehnyt sen, jota opetuslapsikin pyysi sanoessaan: „Autta minun uskoani.” Jeesuskin tahtoi auttaa sitä uskoa. Sillä tavalla sekä näkymätön että näkyvä ekleesia voi meitä auttaa. Nämä meidän viisaat ystävämme, jotka voivat meitä auttaa, eivät asu ainoastaan tässä näkyvässä maailmassa, vaan myös näkymättömässä. Ihminen on kovassa tuskassa, synnintunnonssa, katumuksessa. Hän kääntyy silloin näkymättömän maailman puoleen, Jumalan puoleen, niinkuin hän sanoo. Silloin voi olla joku viisas ystävä näkymättömässä maailmassa, joka pitää häntä sylissä, laskee kätensä hänen päänsä päälle, ja hän tulee lohdutetuksi.

Sillä tavalla voivat valitut auttaa. Ja se on ollut kirkon tehtävänä; se on annettu kirkolle tehtäväksi alusta lähtien, että kaikki kirkon jäsenet, kaikki ekleesian valitut jäsenet kulkisivat enkeleinä maailmassa. Heidän tehtävänä on olla enkeleinä ihmisten kesken, totuuden sanansaattajina. He ovat siis ihmisiä ihmisten kesken. Toiset ihmiset ovat elämellisyden, itsekkyyden vallassa, mutta valitut, jotka kuuluvat ekleesiaan, kulkevat enkeleinä ihmisten kesken. He auttavat, nostavat, lohduttavat.

Tämä on nyt tuo suuri kysymys synnistä, joka on aiheuttanut niin paljon kärsimyksiä maailmassa. Se on äärettömän yksinkertainen kysymys, mutta tietysti se ei ole käytännössä yhtä yksinkertainen. Se vaatii meiltä jotakin voimaa; se vaatii meiltä uskoa, toivoa, rakkautta. Mutta, niinkuin sanotaan evankeliumissa, se, mikä ihmiselle on mahdotonta, se on Jumalalle mahdollista. Jumalalle on kaikki mahdollista. Se merkitsee siis, ettei se ole mahdollista elämelliselle, itsekkäälle ihmiselle, vaan sille Elämälle, jonka jäseniä eli poikia me olemme hengessämme, todellisuudessa. Sille elämälle on kaikki mahdollista.

Läheisesti tähän kysymykseen synnistä liittyy kysymys kuolemasta. Ja tämä kysymys kuolemasta, kuoleman voittamisesta, voisi tietysti viedä hyvinkin pitkiin selityksiin, pohjimisiin, mutta me voimme lyhyestikin siitä jotakin mainita. Millä tavalla tulee eklektoin, valittujen, voittaa kuolema? Se tapahtuu

kahdella tavalla, ensin sillä tavalla, että he, kuollessaan tässä nyt jo pois omasta itsekkyydestään ja tietämättömyydestään, omasta eläimellisyydestään, muodostuvat henkiolennoiksi, siksi, mitä he itse asiassa ovat. Ruumiillinen, persoonallinen ihminen on henkiolento ainoastaan siinä taustassa, mutta kun hän eläimellisyydestä kuolee pois ja kulkee sillä tiellä, minkä Jeesus on esittänyt, niin hän tulee henkiolennoksi; hän ei ole tavallinen itsekäs ihminen, vaikka hän on puettu aineelliseen muotoon. Ja se, että hän on henkiolento, merkitsee, että hän tulee tietoiseksi kansalaiseksi toisessa maailmassa. Niinkuin me näkyvän ruumiimme välityksellä olemme tietoisia näkyvässä maailmassa, niin hän henkensä välityksellä on tietoinen hengen maailmassa. Hän on siis kuollut, vaikka hän elää, ja hän on jäsenenä kuoleman maailmassa, ja hän voi auttaa niitä, jotka vielä kuolevat.

Sitten on toinen kuoleman voittaminen se, että ihminen, kun hän kulkee Mestarin jäljessä ja kun hän yhä enemmän kirkastuu tässä henkiolennuksessaan, tulee siihen psyykkiseen tilaan – sanon psyykkiseksi tilaksi, kun ajattelen tätä näkyvää maailmaa – siihen tilaan, jota nimitetään ikuiseksi elämäksi, ikuiseksi autuudeksi, nirvaanaksi, taoksi, miten eri uskonnoissa sitä on sanottu. Hän tulee siihen ikuisen elämään, jossa koko tämä elämä elämän näyttämöllä monine ruumistuksineen on hänelle jotakin ulkonaista; itsessään hän elää ikuista elämää; ja se ei ole ainoastaan sitä, että se kestää läpi kaikkien ruumistuksien, vaan se on aivan toisenlaista, keskitettyä, intensiivistä elämää, elämää jossakin voimassa, jossakin veljeydessä, rakkaudessa, josta meillä persoonallisina olentoina ei ole tietoa. Ikuinen elämä on kvalitatiivisesti toisenlainen kuin ajallinen elämä. Ja silloin ihminen on alkanut voittaa kuolemaa, kun hän siihen tulee. Vasta silloin hän on kuoleman lopullisesti voittanut, kun hän on kuin Jeesus Kristus luonut itselleen kuolemattoman verhon. Ennen sitä hän on kuoleman voittanut sillä tavalla, että hän on astunut sille tielle, joka vie kuolemattomuuteen.

VIII

Kirkko mysteriolaitoksena

Jeesus puhui kansalle vertauksissa, niinkuin hän itse sanoi, mutta hänen sanomansa kuului kuitenkin kaikille. Hänen sanomansa koski taivasten valtakuntaa ja hän sanoo: „Taivasten valtakunta on lähestynyt, tekkää sentähden kaikki parannus.” Useimmat eivät tietenkään kuulleet hänen sanomaansa. Ainoastaan jotkut kuuntelivat ja seurasivat sitä. Monet olivat kutsutut, mutta harvat valitut. Ne harvat valitut, eklektoi, muodostivat hänen seurakuntansa eli kirkkonsa. Vaikka silloin Jeesuksen eläessä ei puhuttu seurakunnasta tai kirkosta, niin hänen kuolemansa jälkeen nämä valitut, eklektoi, muodostivat kirkon, valittujen seurakunnan. Ja ainoa todellinen kristillinen kirkko on juuri tämä valittujen seurakunta, ekleesia. Ja näiden, jotka olivat hänen seurakuntiaan, hänen opetuslapsiaan, hän antoi tietää taivasten valtakunnan salaisuuksia. Kansa ei voinut ottaa vastaan salaisuuksia, joita hän ilmoitti ainoastaan niille, jotka pitivät hänen käskynsä, ja täyttivät hänen ilmoittamaansa Jumalan tahtoa.

Olemme edellisissä luvuissa kertoneet tästä ensimmäisestä ekleesiasta eli kirkosta ja puhuneet siitä, mitä se opetti ja mikä oli sen sanoma taivasten valtakunnasta lähemmin määriteltynä, jota sanomaa Jeesus ja hänen lähimmät opetuslapsensa olivat julistaneet. Olemme puhuneet siitä, mikä kristillisen kirkon, ekleesian, todellinen tehtävä oli. Kuinka sen tehtävä oli taistella muutamia meidän ihmiskuntamme henkisiä vihollisia vastaan, tai paremmin sanoen, ne voittaa. Olemme puhuneet niistä viidestä vihollisesta, jos niin tahdomme niitä nimittää, jotka ekleesian erikoisesti tulee voittaa ja joista köyhyys oli yksi ja ensimmäinen ja kuolema ja synti viimeinen, sekä sairaus ja tietämättömyys. Näistä kaikista vihollisista olemme seikkaperäisesti esittäneet aikaisemmin ja koettaneet näyttää, millä tavalla ekleesia niitä vastaan taisteli, kuinka ekleesian työskentely ei ollut ainoastaan taistelua, vaan myöskin voittamista. Ja kun me puhuimme synnistä ja kuolemasta, silloin viittasimme siihen, että koko tämä taistelu syntii ja kuolemaa vastaan ja synnin ja kuoleman voittaminen olisi ollut mahdotonta, ellei Jeesus olisi, niinkuin hän itse sanoo, lähettänyt sitä puolustajaa, sitä auttajaa, sitä totuuden Pyhää Henkeä, joka sekä lohduttaa, että auttaa niitä, jotka ovat hänen uskollisia seuraajiaan. Tämä totuuden Pyhä Henki oli sitä, mitä me nyt meidän aikanamme teosofiaa nimittämme auraksi, valokehäksi. Niinkuin jokaisella ihmisellä on oma auransa, niin on jokaisella mestarilla oma suuri auransa. Jeesus Kristuksen aura oli yhtynyt tähän maapallon auraan, jota se elähdyttää niin, että kaikki se lohdutus, jonka se on lähettänyt, on puhdistanut koko maapallon auraa ja tehnyt sen voimakkaaksi oman tietonsa, viisautensa ja rakkautensa kautta. Jeesus Kristus luo kuolemansa jälkeen (koko ihmiskunnan kanssa) sellaista pyhää totuuden ilmakehää, jonka yhteyteen kaikki saattavat päästä, ja joka on aivan lähellä kaikkia, jotka tahtovat sen yhteyteen tulla. Pyhä Henki ei ole mikään mahdoton ja kaukainen asia. Totuuden Pyhä Henki, joka voi elähdyttää meidän henkeämme, joka voi antaa sille mahdollisuuden voittaa synti ja kuolema, on maapallon ilmapiirissä ja aurassa. Sentähden jokainen, joka vilpittömästi alkoi seurata Jeesusta Natsarealaista ja Jeesus Kristusta, ja noudattaa hänen käskyjensä, voi päästä tämän auran yhteyteen ja silloin ihminen voi tuntea, ettei hän enää ole heikko oma itsensä, vaan hänessä on jumalallista elämää, sellaista, että se nostaa häntä. Mitä se olisi, jos me pieninä ihmisinä, yksilöinä, tulisimme pyhiksi. Mitä se olisi. Se olisi samaa, mitä kerrotaan tapahtuneen enkeleille taivaissa, kun he tulivat ylpeiksi. Niin mekin tulisimme ylpeiksi, ja olisimme mielestämme täydellisiä ja merkittäviä: „Minä olen saavuttanut jotakin, kun olen täydellinen.” Mutta inhimillisen täydellisyyden salaisuus ei ole siinä, vaan siinä, että me todella tulemme yhteyteen suuren elämän kanssa, jumalallisen elämän kanssa, joka tässä meidän maapallossamme nyt on aivan kuin personoitunut, aivan kuin tullut meille läheiseksi Jeesus Kristuksen aurassa. Tämä totuuden Pyhä Henki on kaikkia meitä lähellä. Jos me voimme kääntyä syvälle itseemme (koettaen voittaa kuoleman itsessämme), niin se ei ole me, jotka voitamme, vaan totuuden Pyhä Henki meissä, niin että ihminen saa aina tuntea, kuinka elämä on riemukas, onnellinen ja ihmeellinen. Ei hänen tarvitse ajatella, kuinka suureksi ja

täydelliseksi hän on tullut. Pois se! Sellaista ei ihmisen tarvitse ajatella, vaan ihminen saa olla aivankuin polvillaan elämän edessä aina valmiina vastaanottamaan Jumalan Pyhää Henkeä, sitä lohduttajaa ja puoltajaa ja totuuden Pyhää Henkeä, jonka Jeesus Kristus on meille lähettänyt. Sentähden meidän täytyy olla Jumalan, totuuden edessä nöyriä. Ihminen on ainoastaan pieni elämän ilmennys, hän on ainoastaan yksi atomi miljoonien atomien joukossa. Tämä Pyhän Hengen kanssa yhteen joutuminen on se *ekleesia*, jota kristittyjen kirkko tarkoittaa. Tämä on ensimmäinen suuri vaihekausi, ja vasta kun ihminen tulee yhteyteen ja kosketukseen totuuden Pyhän Hengen kanssa, vasta sitten hän tulee kosketukseen Jeesus Kristuksen kanssa persoonallisesti. Jeesus Kristus aivan kuin elää tässä meidän maapallomme aurassa, mutta todellisena persoonana ei hän voi lähestyä muita kuin niitä, jotka ovat ottaneet vastaan hänen Pyhän Hengensä. Sentähden ekleesian tehtävä alkukristillisellä ajalla oli olla täytettynä tällä Pyhällä Hengellä ja kasvattaa ihmisiä sitä lähestymään ja sen yhteyteen pääsemään. Ekleesia ei ole täten ainoastaan jonkinlainen opetuslaitos, kirkon tehtävä ei ole ainoastaan opettaa ja vedota ihmisten järkeen, ja lähestyä ihmisiä ajatusten maailmassa, vaan sen tehtävä on voittaa ihminen puoleensa ja käskää ihmisiä luoksensa ajatusten tasolla. Tämä herättää ihmisten huomion ja heidän ymmärryksensä. Ne, joilla ei ole silmiä nähdä ja korvia kuulla, ne jäävät sanoman ulkopuolelle. Suuret joukot jäävät odottamaan sellaista jälleensyntymää, jolloin sanoma kuuluu heidän korviinsa. Mutta ne ihmiset, joiden sisäinen korva saattoi kuulla hengen sanoman, ottivat vastaan Jumalan valtakunnan sanoman kirkon, ekleesian, eli valittujen seurakunnan julistamana, ja heidän mieltensä muuttui ja tapahtui se parannus, josta Jeesus puhui, kun hän aloitti sanomansa: „Muuttakaa mielenne, sillä taivasten valtakunta on lähestynyt.” Mielenmuutos, ymmärryksen kirkastuminen on ensimmäisenä edessä, sillä ihminen ei voi tulla pyrkijäksi henkisissä asioissa eikä pyrkiä voimakkaasti, ellei hänen järkensä ja ymmärryksensä ole voitettu, ellei hän sano itselleen, että niin pitää olla. Ellei hän myönnä, että on ennen elänyt itsekkyydessä ja synnissä, niin kuinka hän voi parantua ja kulkea täydellisyyttä kohti, kuinka hän voi lähestyä Jumalan valtakuntaa, ellei ole huomannut, ettei ole ennen ollut Jumalan valtakunnassa. Mutta kun hän huomaa, ettei ole ollut hengessään arvokas, vasta silloin kun hänen järkensä ja ymmärryksensä tämän myöntää, silloin vasta hän voi ottaa askeleita henkisen elämän tiellä. Silloin vasta hän voi joutua yhteyteen valittujen kanssa, ekleesian kanssa ja sen kautta Pyhän Hengen kanssa. Kirkon, ekleesian tehtävä ei ollut millään tavalla ainoastaan opettavaa laatua, sen tehtävä oli myöskin kaikkien työvoimain säilyttäminen. Sen tehtävä oli dynaamista laatua. Sen piti ruumistuttaa tässä näkyvässä maailmassa Jumalan valtakunnan voimia, sen piti olla Pyhän Hengen ruumis. Sen kädessä piti olla se kalkki, jossa on ikuisen elämän eliksiiri. Ekleesian tehtävä oli edustaa Jumalan valtakuntaa maan päällä. Ei suinkaan Jeesuksen eikä hänen ensimmäisten opetuslastensa tarkoitus ollut mikään muu kuin se, että ekleesia olisi Jumalan valtakunnan edustaja maan päällä. Kirkkoisä Augustinus myös ymmärsi ja uskoikin niin. „*Civitas Dei*”, oli hänen kirjansa, (Uudessa Testamentissa on: *Regnum Dei*, mutta Augustinus käytti: *Civitas Dei*), jossa hän puhui, että kirkko oli Jumalan valtakunta ja käsitti tämän asian jollakin tavalla todelliseksi, vaikka ei noussutkaan siihen korkeuteen, mihin apostolit. Hän kuitenkin tiesi, että tämä on jotakin todellista, ei ainoastaan ilmiötä, vaan jotakin dynaamista. Sitä paitsi tiedämme, kuinka hän itse piispanaan ollessaan järjesti oman elämänsä sen vakaumuksen mukaisesti, joka hänellä oli taivasten valtakunnasta. Hän tiesi ja ymmärsi, että ensimmäinen ehto oli köyhyyden voittaminen eli mammonan vallasta luopuminen, niinkuin apostolitkin sen aikoinaan ymmärsivät. Augustinus järjesti oman piispantalonsa diakoneille ja papeille, niille, jotka tahtoivat tutkia asioita. Kaikki omat tulonsa hän piti yhteisinä, että mahdollisimman monet voisivat oppia ymmärtämään taivasten valtakunnan sanomaa. Tämän tähden hän oli niin suuri ja jalo ihminen kirkon historiassa. Hän yritti, hän oli todella ajatellut paljon ja oli kääntynyt. Hän oli paljon etsinyt ja paljon löytänyt. Tästä hän sai paljon kiittää äitiään. Äitiään hän sai kiittää siitä, että hän lopullisesti tuli voitetuksi Kristukselle. Augustinus siis ymmärsi, että kirkon tehtävä oli olla dynaamisena voimana maailmassa. Ei ainoastaan opettajana, vaan myöskin elämän säilyttäjänä. Ja nykyinen kristillinen kirkko vieläkin uskoo näin. Ja millä tavalla se selittää uskonsa? Ensinnäkin sillä on oma opetusmenetelmänsä; se on pitänyt huolen siitä, että kaikki ovat saaneet opetusta: katkismusta on opetettu ja kuulusteluja on ollut. Kirkko on siis omalla heikolla tavallaan tahtonut jatkaa opetustoimia. Mutta meidän täytyy nähdä, että siitä huolimatta se kadotti taivasten valtakunnan avaimet. Se kuitenkin yritti. Valtion kirkko ymmärsi, että sen tehtävä on olla dynaamisena voimana, koska sen huostaan on uskottu sakramentit. Kuitenkin ihminen on poikennut liikaa senttimentaaliseen kiitollisuuteen, sillä kirkko ei suinkaan pysähtynyt siihen, mikä sen piti

olla. Kirkko on kutsunut kaikkia ihmisiä, ja kaikki ihmiset ovat kirkon jäseniä; kaikki he ovat kastettuja, ja lunastettuja, ja valmiit taivasten valtakuntaan. Me tiedämme, että kirkko on langennut tähän harhaan. Se lankesi siihen silloin, kun se tuli valtion kirkoksi, silloin kun se teki liiton valtion kanssa. Samoin kuin se uskoi, että kutsutut, eklektoi, muodostivat kirkon, kaikki ihmiset, hoipolloi, olivat sen jäseniä. Se oli suuri erehdys, jonka olemme jo huomanneet aikaisemmissa luvuissa. Kirkko ei ole myöhemminkään voinut muuttaa tätä, vaikka sen olisi pitänyt säilyttää alkuperäinen tehtävänsä ja olla *ekleesia*, joka loistaa kuin kynttilä pimeässä maailmassa ja joka on asetettu vuorelle loistamaan. Niin olisi jumalallinen ekleesia loistanut. Sen olisi pitänyt olla pelastuksen seurakunta, joka olisi voinut näyttää ihmisille tietä Jumalan valtakuntaan.

Millä tavalla kirkko, ekleesia, alussa koetti toteuttaa näitä tehtäviä? Muistettakoon silloin ennen kaikkea se, että se henkinen voima, se Pyhä Henki, se Jeesus Kristuksen aura, jonka edustajana kirkon tuli olla, on jotakin todellista tänä päivänäkin. Se ei ole mikään filosofinen, spekulatiivinen, tai arvostelun asia; siitä ei voi filosofoida sinne ja tänne. Se on suuri totuus, joka on koko ihmiskunnan kaikkien uskontojen takana. Tämän kristillisen kirkon piti olla Pyhän Hengen tietoinen opettaja, uudella, korkeammalla tavalla tietoinen.

Todellinen buddhalainen kirkko Tibetissä edustaa totuuden Pyhää Henkeä, Kristuksen henkeä, mutta omalla tavallaan. Samoin todellinen juutalainen kirkko edustaa sitä omalla tavallaan. Mutta mikäli Jeesus Kristuksen sanoma ei vielä ole tullut taivasten valtakunnasta, niin ei sitä ole esitetty samalla käsinkoskettamattomalla puhtaudella ja läpeensä älykkäällä tavalla, kuin Jeesus tarkoitti. Ei elämän totuus, ei Pyhä Henki, ei Kristuksen aura ole minkään erikoisen ryhmän monopoli, sillä Jeesus lunasti koko ihmiskunnan. Jeesus Kristuksen tulo tänne merkitsi, että hän tuli lähelle kaikkia uskontoja ja kaikkia sivistyksiä, mutta edellytysten oppia tuntemaan tuota Kristusta, joka on kaikkien vanhojen uskontojen takana, täytyy olla suuret, ennekuin Kristus on meissä kirkastunut. Kirkko, ekleesia, hänen omien valittujensa seurakunta, olisi voinut loistaa maailmassa ennen aavistamattomalla tavalla.

Jos meistä nyt tulee oikeita totuuden etsijöitä ja mystillisen tien kulkijoita, niin tunnemme suurta vetäytymystä Intiaan, Tibettiin päin, missä tiedämme elävän viisaita, jotka ovat täynnä elämää. Meissä herää kaipuu itämaille. Siellä voi tavata niitä ihmisiä, jotka voivat meitä opettaa. Mutta tämä on ääretön köyhyyden tunnustus. Ihmiskunta tunnustaa, että olemme köyhiä täällä länsimailla, koska meillä ei ole täällä tiedossamme Kristuksen seurakuntaa, joka loistaisi suurena valona pimeydessä, niin että sen läsnäolo ja esimerkki olisi meille suureksi innostukseksi, niin että ilomme herättäisi sisässämme ylistys- ja kiitosvirsiä, niin että tuntisimme vastustamatonta halua sanoa: opasta meitä Kristuksen luo. Että me emme voi tuntea mitään sellaista täällä länsimailla, on hirmuisen köyhyyden merkki.

Mutta Jeesuksen tarkoitus oli, että ekleesia, kirkko, olisi tuo valo, joka loistaa vuorella, että se olisi iankaikkisen elämän voiman säilyttäjä. Ja meidän täytyy sanoa, että on ollut eräs ihminen, joka ennen muita tahtoi tätä valoa, joka sanoi: „Minä tahdon kulkea Jeesuksen jäljessä, minä tahdon antaa oman elämäni, jotta voisin vetää Pyhän Hengen vielä lähemmäksi ihmisiä.” Kuka tällä tavalla oli tämän ekleesian kaikista alimpana elähdyttävänä voimana, jonka läpi Kristuksen voima ja aura tunkeutui hänen uskollisissa seuraajissaan? Se oli Jeesuksen äiti, Maria. Ajatelkaa sellaista suurta ihanuutta, että äiti näki pojassaan Jumalan ilmestyneen maan päälle. Ja äiti, joka oli tuota poikaa helmassaan kantanut ja katsonut hänen ensimmäisiä askeleitaan maan päällä, tunsu samalla ei ainoastaan rakastavansa, mutta kunnioittavansa ja palvelevansa sitä olentoa, jolle hän sai maailmassa antaa ruumiin. Hän ajatteli, että mitään suurempaa ei maailmassa voi olla kuin että saa häntä palvella ja hänen tähtensä työtä tehdä. Tämä on kaikista ihmeellisin mysterio ja suurin rakkauden ilmennys, mitä voi ajatella ihmisten kesken; rakkauden todellinen puhkeaminen kauniina ja ylevänä. Maria teki kaikkensa muutaman vuoden ajan Jeesuksen kuoleman jälkeen voidakseen palvella ikäänkuin hänen, oman poikansa, astinlautana, kanavana. Hän saavutti kaiken inhimillisen täydellisyyden ja valitsi sellaisen henkisen muodon näkymättömään maailmaan, jossa aina voisi elähdyttää niitä, jotka muodostivat ekleesian. Tämä ihmeellinen sanoma on sen seikan takana, että katolinen kirkko keskiajalla alkoi tuntea Jeesuksen äidin jollakin tavalla olevan niin lähellä heitä, että jos Jeesuksen seuraaminen vaati heiltä yliluonnollisia ponnistuksia, niin ei tarvinnut muuta kuin paeta Jumalan Äidin

turviin ja kertoa hänelle, kuinka heikko oli pyrkimyksissään, ja hän ymmärsi heti ja tahtoi tulla kanavaksi, jotta Kristuksen Pyhä Henki heihin tulvisi. Ja vasta vuosisatoja myöhemmin, tiedämme historiasta, Fransiskus Assisilainen, joka oli ehkä ihmeellisin ihminen kristikunnassa vasta neljännellä vuosisadalla perusti tämän Marian palvonnan katolisessa kirkossa. Hän kääntyi aina rukouksissa Marian puoleen ja opetti toisia tekemään samoin. Tästä tehtiin katolisen kirkon dogmi, ja Jumalan Äiti julistettiin jumalalliseksi persoonaksi. Siitä tuli siis dogmi, niinkuin on tullut dogmi Isästä, Pojasta ja Pyhästä Hengestä ilman, että ihminen tietää, mitä se todellisuudessa on. Mutta joka tapauksessa voi nähdä, kuinka tämä Jumalan Äidin palvonta vaikutti kasvattavasti ja kauniisti katolisessa kirkossa. Tietysti protestantit sanovat, ettei Jumalan Äiti kuulu kolmeyerhteiseen jumaluuteen, mutta meidän täytyy tunnustaa, että protestanttinen kirkko, hyljätessään Jumalan Äidin ja pyhimyksien palvonnan, samalla nyhtäisi pois kaiken inhimillisen lämmön. Silloin olisi täytyntä tässä protestanttisessa kirkossa tehdä Jeesuksesta sellainen ystävä, jonka puoleen voi suoraan kääntyä. Mutta ihmiset olivat sisäisessä tietoisuudessaan nähneet Jeesuksen täydellisyyden, – täydellisyyden elämässä. Ja tiedämme Jeesus Kristuksen antaneen hyvin selviä käskyjä ja sanoneen, että mitä siitä, jos nimität minua kaikilla korkeilla nimityksillä: Herra, Herra, etkä noudata käskyjäni. Meillä on tietoisuus siitä, että Jeesus Kristusta täytyy lähestyä niin, että voi sanoa: Katso, minä kuljen verisin jaloin sillä tiellä, joka vie Sinun luoksesi. Meillä tässä protestanttisessa kristikunnassa ei ole mitään turvaa. Sentähden on ollut pakko keksiä aivan uusi dogmi, sellainen, ettei meidän pyrkimyksistämme ole mihinkään; meidän täytyy turvautua Jeesuksen armoon. Katolisessa kirkossa on kuitenkin säilynyt sellainen tietoisuus, (adiaforisia asioita), joihin voi uskoa tai olla uskomatta; ainakin mystillisessä katolisessa uskonnossa. Tämä tuli kerran esille puhuessani nuoren katolilaisen kanssa. Hän oli ollut luostarissa ja perehtynyt katolilaisuuteen. Hän sanoi salaisuuden olevan siinä, että kulkee Jeesuksen jäljessä. Minä ihmeekseni kuulin, että tuossa samassa luostarissa oli säilynyt tieto siitä, mitä kristinusko, ekleesia on. Ei se ole mikään kristinusko, joka ei ole Jeesuksen seuraamista. Hän sanoi, että nuo toiset voivat muuten uskoa, mitä tahtovat. Minä uskon jälleensyntymiseen, hän sanoi. He tekivät tuollaisen eron katolisessa kristikunnassa. Ja tuo nuori ihminen oli kuin jonkunlainen opetuslapsi-ilmestys, erinomaisen sympaattinen nuori mies, 30-vuotias, ja teki sellaisen vaikutuksen, että oli läpeensä puhdas. Hän teki sellaisen vaikutuksen, että hän kulki sellaista tietä, joka saattoi olla henkinen.

Protestanttisessa kirkossa olisi tuo Marian palvominen äärettömän suureksi avuksi mystilliselle pyrkijälle, joka koettaa kulkea Jeesuksen jäljessä täydellisyyden ohdakkeisella tiellä, silloin kun tuntee, ettei jaksaa uskon tietä kulkea; tuossa on taas orjantappuroita, jotka pistävät otsaan. Silloin tuntuu, että hänen sydämensä horjahtaa ja sanoo: voi minua poloista. Silloin olisi ihanaa kääntyä Marian puoleen ja sanoa: „Voi, puhu minun puolestani sille Mestarille, jonka jäljessä koetan kulkea. Rukoile minun puolestani, että jos minä horjahdan, niin en sittenkään olisi kadotettu.” – Tämä on hyvin ihmeellinen asia katolisessa kirkossa. Kun otamme sen totuuden kannalta ja todellisena asiana, niin se on ihmeellinen Jumalan palvelus. Ja sitäpaitsi filosofiselta kannalta me kadotimme äärettömän paljon, kun tiedämme ja tunnemme ainoastaan miesopettajan, sillä Pyhä Henki oli alussa naisellinen, sanoo Blavatsky „Salaisessa Opissa”. Alussa ymmärrettiin, että Maria oli tullut enkeliksi, joka tahtoi välittää Kristuksen auraa uskovaisille. He olivat säilyttäneet alussa naisen, äidin jumalallisuuden. Me olemme tulleet niin koviksi ja miehellisiksi tässä protestanttisessa kirkossa, että Jumalassa ei ole äitiyttä. Siinä olemme erehtyneet. Olisi ennen kaikkea pitänyt säilyttää tieto, että jumaluudessa ei ole ainoastaan isä, vaan yhtä paljon äitiä. Madame Blavatsky sanoo Jumalasta; isä – äiti – Jumalassa ei ole sukupuolta. Sentähden on aivan hirveää, jos ajatlemme Jumalaa yksin miehisenä prinsüppinä. Jumala on äärettömän rakastava ja armahtavainen, yhtä paljon äidin rakastava sydän kuin miehen järki. Tämä äiti palvoo, ottaa syliinsä ja tahtoo tukea ja auttaa sinua, että et horjahtaisi. Tämän on kaunista ja samalla okkultisesti totta. –

Tällaiseksi on meidän ymmärrettävä todellinen ekleesia alkuaikoinaan, ja tietysti nytkin, jos saisi sellainen olla, ja tulevaisuudessa, jolloin tulee olemaan ekleesia. Tämä ekleesia on dynaaminen siinä merkityksessä, että se on Kristuksen auran, totuuden Pyhän Hengen säiliön, Marian elähdyttämä. Sillä Jumalan Äiti Maria puhdistaa aivan neitseelliseksi. Ja kun me katsomme historiallisesti, kristikunnan alkuaikoina, ekleesian ensimmäistä aikakautta, niin me huomaamme, kuinka kirkko kaikessa opetuksessa ja

kaikessa arvoasteiden jakamisessa noudatti aivan oikeaa menetelmää. Kun muutama vuosi sitten puhuin tästä esitelmäsarjassa, joka on ilmestynyt kirjana: „Paavali ja hänen kristinuskonsa”, että ekleesia oli järjestetty niin, että oli eri asteita, joihin ihminen pääsi aste asteen perästä, niin muuan oppinut teologi, joka oli ollut mukana kuulemassa vain yhdessä ainoassa luennossa (on hyvin hataraa olla vain yhdessä) sanoi, ettei ollut koskaan ennen tätä kuullut. Ei niistä teologi ole mitään kuullut, mutta asia on kyllä niin, että ekleesia, Kristuksen seurakunta oli alussa niin järjestetty, että ennenkuin hänet otettiin seurakunnan yhteyteen, hänen täytyi olla „kääntynyt”. Ja hänestä tuli silloin katekumeeni, jolle opetettiin Jeesus Kristuksen ristiin nauttaminen (*Jesus Kristus Crucifixum*), jonka kautta Kristus tuli lähemmäksi ihmiskuntaa. Sitten vasta, kun oli muodostettu elävä seurakunta, heistä voi tulla uskovaisia, pistoi. Vasta sitten kun he olivat omaksuneet todella sen, että luopuivat himoista ja mammonan palveluksesta ja tahtoivat tulla alastomina, köyhinä, mestarin eteen, sitten vasta heidät kastettiin. Jeesus ei ketään kasta, mutta kirkko, ekleesia, hänen seuraajansa kasta merkiksi siitä, että heistä on tullut jäsen seurakuntaan. Se on hyvin juhlallinen toimitus ja se tapahtuu erikoisessa huoneessa, jossa on valoja, kynttilöitä. Siten tulee kastetuksi ja uskovaisten joukkoon. Nämä uskovaiset veljet sitten auttavat toisiansa pyrkimyksissään. Kirkon usko on silloin uusi siveellinen elämä, uusi siveellinen pyrkimys. Nuori ihminen, joka juuri alkaa luopua eläimellisestä itsestään, on monien kiusausten vallassa. Mutta nämä vanhemmat, jotka ovat paljon kokeneet ja paljon voittaneet, tukevat häntä, lohduttavat ja neuvovat häntä. Sellaista on uskovaisten elämä.

Kun tästä joudumme ajattelemaan Suomessa esimerkiksi Paavo Ruotsalaista, heränneitä ja körttiläisiä yleensä, niin huomaamme, että heissä on jotakin pyrkimystä, mutta huomaamme myös, että heidän tietonsa on hyvin pieni. Paavo Ruotsalainen ei osannut kovinkaan paljon itseään voittaa. Hän oli verraten heikko, syntinen ihminen; hänen täytyi ikäänkuin keksiä, millä hän voi viedä toisia vähän matkaa eteenpäin. Mutta paljon ei hänen tuellaan päässyt. Ihmiskunta on yleensä hyvin orpo. Ei se tiedä miten mennä eteenpäin. Yleensä ajatellaan uskovaisten piirissä, että voi, kuinka kaikki on surullista. Kasvot synkistyvät ajattellessamme ihmisen tilaa. Ei voi millään muotoa nauraa eikä koskaan olla iloinen, ei voi muuta kuin itkeä ja rukoilla armoa. Sellainen käsitys on meillä hyvästä elämästä, sillä olemme unohtaneet Paavalin sanat: Pyhä Henki on vain riemua ja iloa. Ei mitään remuavaa iloa, niinkuin jossakin lahkossa, jossa ryömitään penkkien alla, hihkaistaan ja huudetaan. Ei, vaan se on sisäistä riemua, iloa ja onnea; se on sisäisen tasapainon saavuttamista, niin ettei enää hengessään horju. Se on sanomaton rauha ja tieto. Se on pyhä lahja. Se seuraa Pyhää Henkeä, ja joku voi saada kykyjä, kuten parantamisen ja selvänäköisyyden kyvyt sekä monet hengen lahjat. Kaikki nämä seuraavat silloin kun ihminen tulee Pyhän Hengen täyttämäksi tai osalliseksi Pyhästä Hengestä. Tässä on kysymys todellisuudesta eikä mistään ajattelemisesta eikä mielipiteistä. Tällöin ei enää ole riitaa eri mielipiteistä, silloin olisi vasta katekumeeniasteella, joka sekin on suurta ja ihanaa niihin verrattuna, jotka ovat täydellisessä pimeydessä. Kun on tullut Jeesuksen seuraajaksi, kristityksi, on aivan toista. Hän ainoastaan elää henkistä elämää joka saa muodon, kun hän kehittyy henkisessä elämässä. Osa etenemisestä henkisessä elämässä tapahtuu itse elämän avulla. Ihmisen tulee elää uutta elämää ja sitten kun tuo ihminen on uskovaainen, pistosolento ja kehittynyt siveellisesti, kaikki tuntevat, että hän on enkelimäinen olento, mutta hän itse nöyrytyy. Itse hän ei tunne täydellisyyttään. Jos me näemme itse, kuinka olemme edistyneet, kuinka ihmeellisiksi olemme tulleet, niin olemme hirmuisen harhan vallassa, niinkuin Madame Blavatsky sanoo: „Oi sinä ihminen, missä harhassa sinä elät; jos näet oman varjosi, niin sinä elät alemmassa persoonallisessa elämässä; sinä arvostelet toisia ja sinä yksin olet muka täydellinen. Vasta sitten, kun sinulla ei enää ole varjoa ollenkaan, kun et enää näe itseäsi ollenkaan, vasta sitten sinä lähestyt päämäärää.” – Ja kun ihminen ekleesiassa oli kehittynyt niin pitkälle pistosolentona, että oli unohtanut oman persoonallisuutensa ja eli vain tahtoen rakastaa ihmisiä, niin että kun synnissä, himoissa ja heikkoudessa elävä ihminen tuli hänen luokseen, heräsi hän synnistä ja itsekkyydestä, hän unohti nuo syntinsä ja tunsikin aivan kuin hänen sydäimestään olisi noussut ihminen. Hän herätti ihmisen toisessa, sai toiset muistamaan, etteivät he olleet mitään eläimiä, vaan ihmisiä, joiden silmä on kohdistettu kohti täydellisyyttä. Silloin hän, tämä pistosolento, astui pistosasteesta teleiosasteeseen ja hänestä tuli täydellinen. Hänet otettiin silloin vastaan siihen sisäiseen piiriin, jossa olivat täydelliset ihmiset ekleesiassa, sellaiset, joissa ei ole enää eläintä. Nämäkin, jotka nyt kulkivat eteenpäin ihmisyyden tiellä, nämä teleioskristityt tarvitsivat ohjausta. Sentähden joutui opetuslapsi teleiosasteessa aina kosketukseen itse Mestarin, Jeesus Kristuksen kanssa.

Sentähden oli tässä ensimmäisessä ekleesiassa teleiosasteessa ihmeellisiä mysterioita, se mysteriotoimitus, jota nimitämme Pyhäksi Ehtoolliseksi. Se on tehty julkiseksi toimitukseksi, ja kuka tahansa meillä saa tulla pyhälle ehtoolliselle. Me olemme tehneet sen sellaiseksi, että se on ikäänkuin koko maailmaa varten, siksi ettemme osaa itse auttaa toisiamme. Sentähden tehdään tällaisia taikatemppeja, ja me luotamme, että Jumala tämän avulla meitä auttaa. Mutta meidän täytyy tunnustaa, että tämä toimitus oli Paavalin seurakunnissa äärettömän pyhä ja salainen ja että se nyt on tehty aivan julkiseksi toimitukseksi. Siitä huolimatta siinä voi piillä jotakin aivan ihmeellistä, niin että ihminen, joka hengessään ja pyrkimyksissään on oikea teleios ja sattumalta joutuu kirkossa Herran ehtoollista nauttimaan, niin se voi muodostua hänelle aivan todelliseksi, ja hän joutuu tekemisiin Jeesuksen Kristuksen kanssa. Tällä en tarkoita auraa, Pyhää Henkeä, vaan persoonallista Jeesus Kristusta, koska se toimitus ei ole vielä kukaan voinut kadottaa koko pyhyttään. Mutta alussa se suoritettiin ainostaan salassa, kaikista pyhimmissä, teleiosten kesken, todella sellaisessa tilaisuudessa, missä he pääsivät yhteyteen Mestarin kanssa. Sillä Jeesus on sanonut: „Siellä missä kaksi tai kolme on kokoontunut minun nimeeni, siinä minä olen heidän keskellensä.” Tämä ei tarkoita ainoastaan hänen auraansa, sillä hänen auransa on kyllä lähellä Marian välityksellä, mutta tämä tarkoittaa, että kun kaksi tai kolme ovat yhdessä ja tekevät sen „minun muistokseni” ja suorittavat tämän symbolisen toimituksen, tämän pyhän sakramentin, ne jotka ovat teleois, täydelliset, silloin hän on läsnä. Tämän Jeesus lupasi. Sentähden on tuo Ehtoollisen Pyhä Sakramentti äärettömän ihmeellinen ja pyhä asia silloin kun se, kuten alkuperäisessä ekleesiassa, suoritetaan seremoniallisena toimituksena ainoastaan teleioin kesken. Silloin Jeesus Kristus aina tuli heidän luokseen näkyvässä muodossa ja lohdutti ja opetti heitä. Tämä on Jeesus Kristuksen ihmeellinen, kuinka sen sanoisin, instituutio, ihmeellinen toimitus, jossa hän on luvannut aikojen loppuun saakka olla persoonallisesti teleiosten mukana. Marian välityksellä on hänen auransa aina mukana, mutta ainoastaan silloin kun Herran Ehtoollinen suoritetaan sillä tavalla kuin ekleesiassa teleiosten kesken, ainoastaan silloin Jeesus Kristus itse ilmestyy opetuslastensa keskeen. Silloin ainoastaan ne, jotka tässä toimituksessa kuulevat Hänen sanansa ja oppivat häneltä, ja ymmärtävät tämän toimituksen sisäisen merkityksen yksityiskohtaisesti ja älyllisesti, – he näkevät Jeesus Kristuksen. He huomaavat hänen sanansa pyhiksi. Hän tekee, mitä on luvannut. Hän katsoo heitä ja hänen silmänsä opettavat äärettömästi. Hänen sanansa lohduttavat heitä; paljastavat heille sellaisia salaisuuksia joista heillä ei ennen ollut aavistustakaan. Tämä on Ehtoollisen Pyhä Sakramentti, jonka Jeesus asetti ekleesiassa teleioin kesken toimitettavaksi.

KRISTINUSKOAI.

KIRKONOPIN TEOSOFIA

KOLME ESITELMÄÄ
PITÄNYT

PEKKA ERVAST

*Vaan me puhumme siitä salatusta Jumalan viisaudesta (theosophian en
mysterioo), jonka Jumala on ennen maailman alkua säätänyt
meidänkunniaksemme.*

Paavalin 1 ep. Korint. 2: 7.

HELSINGISSÄ 1914,
TEOSOFINEN KIRJAKAUPPA JA KUSTANNUSLIIKE

TAMPEREELLA 1914
TAMPEREEN SENTRAALIKIRJAPAINO

KIRKONOPIN TEOSOFIA:

I. Teologia ja antropologia.

II. Kristologia.

III. Käytännöllinen soteriologia.

I.

TEOLOGIA JA ANTROPOLOGIA.

Kristillinen dogmatikka eli uskonto-oppi esittää, kuten tiedämme, kirkollisen uskon opinkappaleet. Tätä dogmatikkaa ei opeteta muuta kuin oppikouluissa, ja kaikkein enimmänsä tietysti jumaluusoppineet, teologit saavat siihen syventyä. Mutta dogmatikassa on eräs kohta, joka jo monia vuosia on suuresti kiinnittänyt minun mieltäni, vaikkon enää lukenutkaan itseäni uskovaisten piiriin, ja se on kristillisen uskonopin siveysoppi ahtaammassa merkityksessä.

Aikomukseni oli nyt puhua tästä seikasta ja näyttää, kuinka tämä kristillinen siveysoppi ahtaammassa merkityksessä, tämä kirkonopin esoterinen siveysoppi niin sanoakseni, opettaa meille teosofiaa aivan samoin kuin kaikki uskonnot ja samoin kuin meidän päivinämmä teosofia, s. o. jumalviisaus. Mutta kun otin vanhan dogmatikan oppikirjan käteeni ja rupesin sitä selailemaan, tein hämmästyttävän huomion. Tein sen huomion, että dogmatikan, kristillisen uskonto-opin pääopit kaikki ovat kerrassaan teosofisia ja esoterisia oppeja, silloin kun niitä ymmärretään. Ja siksipä teki mieleni ei ainoastaan puhua tuosta asiasta, josta alkuaan aion puhua, vaan myös luoda pienen silmäyksen dogmatikkamme toisiin oppeihin.

Otanpa heti alustukseksi pienen esimerkin. Meidän dogmatikkamme sanoo, että kristinusko ei ole ainoastaan paras kaikista uskonnoista vaan ainoa totinen uskonto, koska se yksistään on Jumalan ilmottama uskonto. Kaikki muut uskonnot ovat luonnollisia, sanoo kristillinen uskonto-oppi. Kaikki muut uskonnot ovat ihmisten, profettain antamia, mutta kristinusko on Jumalan itsensä välittömästi antama poikansa kautta.

Tämä väite on väärä, epähistoriallinen ja järjetön, jos sen käsittää sillä materialistisella, historiallisella tavalla kuin kirkko. Sillä kristinuskosta ei millään muotoa voida toteen näyttää objektiivisesti ja tieteellisesti, että se olisi ihmeellisempi toisia uskontoja. Siitä ei voida millään tavalla toteen näyttää, että se olisi Jumalan ilmottama enemmän kuin muutkaan uskonnot. Sillä samalla kuin kristinusko oppinsa suhteen on aivankuin uusi laitos, esitys niistä vanhoista opeista, jotka esiintyvät kaikissa maailman uskonnoissa, siis aivan kuin uusi korjattu painos vanhaa kirjaa, hämmöittää samalla kristinuskon takana inhimillinen henkilö, Jeesus Natsarealainen, joka tämän kristinuskon ensimmäisenä ilmotti. Ja hänestä, Jeesus Natsarealaisesta ei voida sen ihmeellisemmin todistaa, että hän olisi Jumala kuin Buddhasta tai Muhammedista tai Intian vanhoista Rishaista. Me emme voi historiallisesti tai ulkokohtaisesti mitään muuta tietää, kuin että pari tuhatta vuotta sitten luultavasti eli Palestiinassa muuan Jeesus Natsarealaiseksi kutsuttu viisas profetta, joka pani alkuun sen henkisen liikkeen, minkä me nyt tunnemme kristinuskon nimellä. Historiallisesti katsoen sellainen väite, että kristinusko olisi sen nojalla ainoa totinen uskonto, että se on Jumalan välittömästi ilmottama, on aivan perää ja pohjaa vailla.

Mutta katsokaamme tuota samaa väitettä: ainoa totinen uskonto on se, jonka Jumala välittömästi ilmottaa — sillä sehän on ydinajatus tässä väitteessä. Katsokaamme tätä sanaa *sub specie aeternitatis*, »ikuisuuden näkökannalta».

Silloin meidän heti täytyy tunnustaa, että tuo väite — ainoa totinen uskonto on Jumalan välittömästi ilmottama — on ehdottomasti tosi. Mutta se on ikuinen totuus, se ei ole paikallinen, ajallinen, historiallinen totuus, vaan totuus, joka on tekemisissä joka ainoan ihmisyksilön kanssa, sillä joka ainoa inhimillinen sielu pitkän kehityksen kulkunsa aikana ensin aina omaksuu luonnollisen käsityksen elämästä. Tämä merkitsee: ihminen aina ensin pitkän pitkinä aikoina monessa ruumistuksessa osaa omistaa ainoastaan sellaisen maailmankatsomuksen, jonka hän saa toiselta, toisilta ihmisiltä tai järjestetyltä laitokselta, kirkolta, koululta, yliopistolta. Ihminen aina ensin omaksuu tällaisen maailmankatsomuksen — aivan yhdentekevää, millä

nimellä sitä kutsutaan, vaikkapa kirkolliseksi uskonnoksi. Niinkauankuin ihminen ottaa vastaan maailmankatsomuksen ja uskonnollisen käsityksen ulkoapäin, niin kauan hän on vielä vain niin sanoakseni luonnollisessa tilassa. Hän ottaa vastaan vain luonnollisia uskonoppeja. Mutta kun hän tulee siihen kohtaan, että Jumalan ääni alkaa puhua hänen sisässään, silloin hän tulee ainoan totisen maailmankatsomuksen yhteyteen, sillä silloin Jumala — millä nimellä tahansa sitä tahdotte kutsua — Elämä, Jumala, Totuus, alkaa välittömästi vaikuttaa hänen omassa sisässään, niin että hän tulee ainoan totisen maailmankatsomuksen yhteyteen, sen maailmankatsomuksen, jonka hänelle ilmottaa itse Elämän Herra, itse Totuus.

Ja tältä kannalta, tältä ikuiselta psykologiselta ja henkiseltä kannalta siis meidän dogmatikkamme väite on aivan tosi. Ehkä paremmin sanoen tuohon karkean materialistiseen dogmatikan väitteeseen sisältyy mitä suurin, syvin iankaikkinen totuus, kun sen käsittää.

Ja sama on laita dogmatikan muidenkin oppien. Kristillinen uskonto-oppi jaetaan kolmeen osaan, jotka ovat n. k. »teologia», n. k. »antropologia» ja n. k. »kristologia». Teologia, ensimmäinen osa kristillisestä uskonto-opista, puhuu Jumalasta, antropologia puhuu ihmisestä ja kristologia, jota myös sanotaan soteriologiaksi, puhuu Kristuksesta eli pelastuksesta, siitä, millä tavalla ihminen voi pelastua pahasta takaisin Jumalan yhteyteen.

Teologia, joka siis selvittää meille Jumalan, niinkuin uskonto-oppi sanoo (nimi »teologia» merkitsee »jumaluusoppi»), alkaa ensin todistamalla Jumalan olemassaoloa ja ryhtyy sitten määrittelemään Jumalan ominaisuuksia. Kun luemme ensimmäiset selitykset Jumalan olemassaolosta ja teologian tehtävistä, huomaamme, että kristillinen uskonto-oppi ei puhu siitä filosofisesta Jumalasta eli Jumaluudesta, jota metafyyillisemmät, syvällisemmät uskonnot, sellaiset kuin buddhanusko tai brahmanismi Intiassa puhuvat. Se ei puhu tästä suuresta elämän salaisuudesta, joka on kaiken takana ja jonka me välttämättömästi järjellämme löydämme eli ymmärrämme olevan, vaikkemme siitä mitään tiedä. Sen elämän ensimmäisen salaisuuden, suurimman mysteron me järjellämme tiedämme olevan, vaikkemme ollenkaan tiedä, minkälainen se on, koska *kaikki* siihen sisältyy. Tästä jumaluudesta te tiedätte useitten itämaalaisten uskontojen puhuvan. Buddha nimittää sitä Olemassaoloksi, Totuudeksi, vanhat hindulaiset filosofit sitä kutsuivat Parabrahmaniksi. Nykyaikaisessa teosofiassa puhumme filosofian Absolutista eli Ehdottomasta mitä suurimmalla nöyryydellä, koska parempia määritelmiä ei voi sille löytyä kuin vanha intialainen määritelmä. Kun kysytään, minkälainen on Jumaluus, vastaa hindulainen viisas: »neeti, neeti». Tämä lyhyt vastaus merkitsee vain: »Jumaluus ei ole niin eikä se ole näin.» Muuta ei voi siitä sanoa. Se ei ole sitä eikä tätä. Ja kuitenkin kaikki tiedämme, että se Jumaluus on.

Mutta kristillinen uskonto-oppi sanoo: kristinusko on sentähdenkin korkein uskonto, että se vie meidät ainoan totisen personallisen Isän Jumalan yhteyteen. Siis huomaamme heti, että kristillinen uskonto-oppi itse tunnustaa: minä en puhu ollenkaan Absolutista, minä puhun personallisesta Jumalasta, personallinen Jumala on korkein. Me jotka olemme tottuneet ajattelemaan sekä itämaalaiselta että länsimaalaiselta kannalta, me, jotka olemme tottuneet ajattelemaan teosofisesti me tiedämme, että viisaat ovat opettaneet: tuo suuri Ehdoton Elämä, joka on kaiken takana, on ilmennyksissään personallinen, mutta ei ole rajottunut yhteen ainoaan personaan. On olemassa alku-salaisuus, ensimmäinen tämän Ehdottoman ilmennys, joka on kaiken olevaisen Isä. Tästä ehkä jollakin tavalla uskaltaisimme sanoa: »se on personallinen», mutta ei personallinen silloin kuitenkaan siinä merkityksessä, kuin me ymmärrämme personallisen, vaan ainoastaan siinä merkityksessä että se ensimmäinen ehdoton ilmennys, joka on kaiken Isä, on tajuntaa, itsetajuntaa ja järkeä ja rakkautta, ja kaikkea korkeinta, mitä ajatella voi. Sillä tavalla ainoastaan; *sen* personallisuus, jos sen yhteydessä uskallamme puhua personallisuudesta, on siis suurempi, korkeampi, kaikin tavoin ylempi ja toisenlainen kuin meidän personallisuutemme, mutta ei niin, että me olisimme ikäänkuin korkeampia olentoja, vaan niin, että hänen personallisuutensa, vaikka se meidän käsityksemme mukaan olisi aivan kuin personaton, on kuitenkin suurempi ja täydellisempi kuin meidän personamme. Mutta tämä Ehdottoman ensimmäinen ilmennys on meille oikeastaan yhtä salaperäinen kuin Ehdoton itse. Sillä kun viisaat — nykyaikaiset ja muinaiset — puhuvat personallisesta Jumalasta tai personallisista

Jumalista, eivät he puhu tuosta ensimmäisestä salaisuudesta, joka on yhtä Ehdottoman kanssa, vaan he puhuvat siitä ja viittaavat siihen, että maailmankaikkeus on täynnä personallisia jumalia, että maailmankaikkeus on itse asiassa tällaisten personallisten jumalolentojen ikuinen äärettömyys. Ja vetääksemme tämän totuuden hieman lähemmäksi itseämme: meidän maailmankaikkeutemme, meidän aurinkokuntamme on tällaisen korkean personallisen olennon ilmennys ja toimintapiiri. Meille jotka tässä Tellus-planetalla elämme ja olemme, meille on korkein personallinen Jumala, josta me voimme mitään ymmärtää ja tietoa saada, se Olento, se äärettömän korkea ihmeellinen olento, joka on meidän aurinkokuntamme takana, sen hallitsija, sen kuningas, sen luoja, sen isä. Siis kun kristillinen uskonto-oppi sanoo, että se tahtoo viedä ihmiset personallisen Jumalan yhteyteen, sanoo se samalla, että se tahtoo viedä ihmisiä sen personallisen Jumalan yhteyteen, joka on meidän taivaallinen personallinen isämme, meidän aurinkokuntamme Jumala.

Näemme tämän vielä selvemmin siitä tosiseikasta, että heti kun kristillinen uskonto-oppi alkaa määritellä personallista Jumalaa, se selittää Jumalan olevan kolmiyhteisen, puhuen Isästä, Pojasta ja Pyhästä Hengestä. Kaikki olemme pienestä pitäin oppineet, että Jumala on kolmiyhteinen personallinen olento. Olemme oppineet, mitkä tehtävät tässä Jumalassa ovat kullakin personalla, erityisesti, mikä on Isä Jumala ja hänen tehtävänsä maailman luoja, mikä on Jumalan Poika, toinen kolminaisuuden persona, myös Kristukseksi kutsuttu, ja hänen tehtävänsä ihmiskunnan pelastuksen yhteydessä, ja mikä on kolmas jumalallinen persona eli Pyhä Henki ja hänen tehtävänsä historian johdossa, varsinkin kristillisen kirkon johdossa.

Tämän kaiken olemme oppineet ja jokainen meistä tietää mitä näistä asioista kristillisessä opissa opetetaan. Voimme edellyttää, että ne ovat kaikille selvät, ja sentähden vain kysyä, mikä totuus piilee oppien takana. Millä tavalla on totta, että Jumala on kolmiyhteinen? millä tavalla todellakin aurinkokuntamme personallinen Jumala on kolmiyhteinen?

Kun vähänkään olemme päässeet ymmärtämään Jumalan mysteriota, hän on Isä Jumala ja Isänä kaiken luoja. Hän on Isänä kaikkien olentojen takana, niin että hän on tajunnassa ihmistenkin takana. Jokaisen ihmisen henki eli iankaikkinen sielu on Isästä Jumalasta lähtenyt, on Jumalan lapsi. Mutta Jumala, Isä Jumala, joka iankaikkisen Ehdottoman kohdusta kutsuu esille elävien olentojen maailman — tämä Isä Luoja ei ollenkaan umpimähkään luo eikä lausu suuria luomissanoja harkitsematta, vaan hän on aivankuin rakennusmestari, joka maailman rakentaa valmiin järjestyksen mukaan. Hän on Luoja, joka ei sokeasti antaudu luomistyöhön, vaan on tarkasti valmiiksi ajatellut, mitä hän tahtoo luoda. Ja niinpä on hänellä mielessään jo ennen maailman luomista valmis ihannekuva siitä, mitä hän tahtoo aikaansaada. Ja tämä ihannekuva, hänen ajatuksensa, hänen neronsa luoma, hänen rakkautensa ja inspirationsa luoma, on täydellinen taivaallinen ihminen. Se on Jumalan totinen Poika, hänen oma luomansa ihannekuva, jota hän rakastaa, jota hän ennen maailman alkua rakasti ja synnytti, hänen omien kokemustensa ja tuskiansa henkinen tulos. Se on hänen poikansa ja se on hän itse toisessa olomuodossa. Tämä täydellinen taivaallinen ihminen, joka elää Isän Jumalan tajunnassa, joka siinä elää elävänä ihmisenä, elävänä suurena taivaallisena ihmisenä — mystillisenä Kristuksena, koska kristillisessä uskonto-opissa toista personaa kutsutaan Kristukseksi, — tämä ennen maailman alkua luotu ihannekuva, täydellinen ihminen, Kristus, on Jumalan toinen persona. Ja tämä ihannekuva, joka on elävä, koska se on Jumalan tajunnassa eikä jumalallinen Luoja voi mitään kuollutta luoda, tämä elävä täydellinen ihminen on rakkautta, sillä se on yhdistävä voima, jonka mukaan kaikki rakennetaan. Samalla tavalla rakennusmestarin piirustus, kun hän talon laittaa, on symboli hänen omasta inspirationsistaan ja rakkaudestaan; hänen rakkautensa se kuvan kautta yhdistää eri rakennusaineet ihanaksi sopusoinnuksi. Ja jos mikään rakennusaine tulee väärälle paikalle, pakottaa piirustuksessa asuva täydellisyyden voima, että tuo aine siirretään väärästä paikasta pois ja kaikki rakennetaan piirustuksen mukaan.

Samalla tavalla kuin Isän Jumalan tajunnassa elävä ihminen kuvaa täydellistä ihmistä, on sama elävä Kristus se rakkaus, se jumalallisen rakkauden voima, jonka kautta maailma luodaan ja jota ilman ei mitään tehdä, mitä tehdään. Sillä jos mikään on, joka ei sen kuvan mukaan muodostu, se korjataan pois, ja Isä

Jumala menettelee rakentamisessaan aivan niinkuin viisas rakennusmestari, s. o. täydellisen järjestelmän mukaisesti ja täydellisessä järjestyksessä, käyttäen täydellistä järkeä.

Ei ala rakennusmestari katosta vaan ensin laitetaan maaperä sellaiseksi, että se kannattaa ja vasta sitten sen päälle alkaa rakennus kohota alhaalta ylös. Samalla tavalla Isä Jumalakin maailmaa rakentaessaan noudattaa järkensä mukaista järjestystä ja säännöllisyyttä. Hänen järkensä läpitukee koko maailman — se ohjaa kaikkia niitä voimia, jotka häntä palvellen maailmaa rakentavat; hänen järkensä hallitsee niitä Pyhänä Henkenä, jota vastaan ei saa rikkoa.

Jumalan, Isän Jumalan kolmas persoona, kolmas ilmennysmuoto on Pyhä Henki, se järki, joka kaiken kehityksen määrää — jonka järjellisten lakien mukaan kaikki elämä ja kaikki kehitys muodostuu ja jota vastaan ei kukaan voi syntiä tehdä. Ei kukaan elävä olento voi tehdä syntiä eli rikkoa Jumalan Pyhää Henkeä vastaan, niin että synti tai aikomus annettaisiin anteeksi. Ei ikäänään. Sitä ei ikinä anneta anteeksi. Sitä ei voida koskaan antaa anteeksi. Vaan aina, jos mikään olento ei ymmärrä noudattaa tai ei tahdo noudattaa elämän lakeja, saa hän kärsiä seurauksista. Sitä tarkotetaan salaisesti, kun sanotaan, että kaikki muu synti annetaan ihmiselle anteeksi, mutta ei synti Pyhää Henkeä vastaan. Tarkotetaan, ettei voi kukaan rikkoa elämän lakeja, sillä Jumalan Pyhä järki, Jumalan Pyhä Henki on ne määrännyt. Niitä lakeja vastaan ei voi kukaan ihminen rikkoa, vaan hänen täytyy itse kärsiä seuraukset ja sillä tavalla oppia tietämään, mikä on maailmaa ohjaava elämän laki, mitenkä hänen tulee lopulta menetellä. Tulee ymmärtää oikein, mitä on synti Pyhää Henkeä vastaan, jota ei anneta anteeksi. Se ei merkitse, että synti tätä Pyhää Henkeä vastaan kantaisi seurauksena iankaikkista kadotusta eli kärsimystä, vaan niinkuin sanallisesti sanotaan: sitä ei anneta anteeksi, vaan täytyy kärsiä seuraukset! Eihän mitenkään voi »antaa anteeksi» rakennusta rakennettaessa, jos siinä ei menetellä luonnonlakien mukaisesti. Jos rakennusmestarin päähän pälkähtäisi ruveta rakentamaan akkuna ensin, ennenkuin seinät, ei siitä tulisi mitään, hän ei voi millään tempulla saada semmoista aikaan, vaan hänen täytyy tunnustaa, että järjen ja luonnon laki on, että täytyy ensin rakentaa seinää jonkun matkaa, ennenkuin akkunaa voi laatia. Vaikka ihminen on tietämätön asiasta ja tietämättömyydessään — ei suinkaan missään pahassa tarkoituksessa — tahtoo tehdä sellaista, joka ei ole järjen ja järjestyksen ja lakien mukaista, niin hänen täytyy itse huomata se mahdottomaksi, hänen täytyy huomata erehtyneensä ja alottaa uudestaan toisella tavalla.

Tällä tavalla totisesti meidän personallinen Jumalamme on kolmiyhteinen. Isä Jumala, joka Luojana on kaiken takana, Jumalan Poika, joka on Isän Jumalan tajunnassa oleva täydellinen ihanne, jota maailman rakentamisessa tavoitellaan ja joka lopulta on saavutettava, ja kolmanneksi Jumalan Pyhä Henki, joka on vain jumalallinen Järki toiminnassa.

Nämä ovat kristillisen teologian pääkohdat.

Kun siirrytään antropologiaan, eli »oppiin ihmisestä», niin muistamme, että meidän kristillinen uskonto-oppi on meille opettanut, kuinka Isä Jumala puhalsi elävän hengen ihmiseen luomisessa ja kuinka ihmisessä täten alkuperäisesti asui Jumalan kuva, mutta kuinka tämä kuva sitten syntyinlankeemuksessa rikottiin, sillä ihminen ei osannut pysytellä alkuperäisessä Jumalan kuvassa vaan kuunteli viettelijän ääntä ja lankesi.

Nyt on Jumalan kuva rikottu ihmiskunnassa ja jokaisessa yksityisessä ihmisessä, ja alkuperäinen sopusointu Jumalan kanssa on uudestaan saatava aikaan. Tämä alkuperäinen hyvä väli Jumalan kanssa ei ole uudistettavissa ihmisen omin voimin vaan ainoastaan Jumalan armon kautta Kristuksessa. Näin meidän kristillinen uskonto-oppimme antropologiassaan, opissaan ihmisestä, opettaa. Ja siinä on kohta, jota epäilemättä teistä jokainen on ajatellut, kun hän ensin rupesi epäilemään kristinuskon eli paremmin sanoen kirkon oppien totuutta. Te ajattelitte silloin: »minkätähden viettelys tuli maailmaan? Minkätähden Jumala loi ihmisen, jonka piti langeta ja jonka lankeemuksesta piti tulla kärsimys? Mistä on paha saanut alkunsa?» Tämä kysymys jää ratkaisemattomaksi, kun ainoastaan draamallisen realistisella ja aineellisella tavalla selitetään, ensin kuinka ihmisiiä paratisissa vietteli paha henki ja sitten kuinka paha henki

alkuperäisesti lankesi ylhäisestä tilastaan, kuinka Saatana taivaassa joukkoineen teki kapinaa Jumalaa vastaan ja lankesi. Tämä on realistisesti kuvattu, tämä on ikäänkuin suurenmoista näytelmää, mutta se ei meille selitä kerrassaan mitään. Kun rupeamme epäilemään kristillisten oppien totuutta omien elämäkokemustemme johdosta, niin huomaamme, että koko pahan selvittely on ontto, sillä se ainoastaan lykkää pahan alkuperän ihmisestä kauemmaksi henkimaailmaan mutta ei selitä mitään. Kuka ensin teki Saatanan ylpeäksi? Miksikä ylpeys tuli Saatanaan? Siihen kysymykseen emme saa mitään vastausta. Päinvastoin jumaluusoppineet tulevat aivan levottomiksi, jos heitä ahdistamme tällaisilla kysymyksillä: »mutta minkätähden Saatana tuli ylpeäksi ja lankesi? Miksikä Jumala loi sellaisia enkeleitä?» He hätäisinä vastaavat: »Jumalallisia asioita ei saa tutkia, ihminen tulee onnettomaksi, jos hän rupeaa selailemaan Jumalan päiväkirjaa. Sitä me emme voi tietää.» Silloin me tietysti sanomme: »mutta sehän on suoraa humbugia ja me olemme oikeutetut selittämään itsellemme pahan arvotusta millä tavalla tahansa, sillä koko kristillinen oppijärjestelmä on rakennettu tälle pahan arvotuksen ontolle selitykselle. Elleivät nuo ensimmäiset enkelit ensin olisi langenneet, ei tietysti ihmiskuntakaan olisi langennut, eikä tietysti mitään pelastusta eikä armoa olisi eikä mitään kirkkoa eikä papistoa tarvittaisi, ei mitään . . . Jos eivät nuo enkelit alkuperäisesti langenneet, niin on kaikki turhaa. Jos koko tuo selitys alkuperäisistä enkeleistä on tuulesta temmattu, silloin on tuulesta temmattu koko suuri järjestelmä armopelastuksesta, verikuolemasta, sovitukselta j. n. e. ja sillä tavalla kirkko ja sen välitystoimi ihmisten hyväksi on tyhjän päälle rakennettu.»

Ja meidän täytyy tunnustaa itsellemme, kun alamme tällä tavalla epäillä, ettemme pääse muuhun ensin. Alamme itse itsellemme selittää pahan arvotusta.

Mutta kun tulemme teosofeiksi, kun tutustumme viisasten omiin oppeihin, kun opimme katselemaan maailmaa viisasten silmillä, kun alamme vähäsen ymmärtää, mitä he ovat maailmasta tienneet, ja mielikuvituksessamme hiukan seurata heidän tietojensa ja ajatustensa lentoa, silloin meille myös pahan arvotus selviää hyvin yksinkertaisesti. Aivan liian yksinkertaisella tavalla, tekisi mieli sanoa. Sillä viisaat ihmiset ovat aina opettaneet — niinkuin jo tässä äsken teologiasta puhuttaessa mainittiin, — että kaiken olemassaolon takana on yksi salaisuus. Siis jos paha on maailmassa, jos on kärsimystä, jos on syntiä ja tietämättömyyttä, jos on vihaa ja vääryyttä, niin on Jumaluus siihen syypää; elämän alkuuperäinen salaisuus on kaikkeen syypää, se on kaiken takana. Miksikä sitä kieltäisimme? Miksikä tahtoisimme olla aivan kuin sokkosilla ja keksiä jos minkälaisia lankeemuksia, enkeleiden ja ihmisten taivaallisia näytelmiä, kun emme kuitenkaan pääse yli eikä ympäri siitä päivänselvistä totuudesta, että jos paha on, jos kärsimystä on, on jumalallinen elämä itse siihen alkuperäisesti syypää. Tämä on ensimmäinen asia, mikä meidän on ymmärrettävä. Jokainen viisas tämän ymmärtää. Ei ole muuta kuin yksi salaisuus kaiken olemassaolon takana ja siihen salaisuuteen uppoutuu sekä hyvä että se, mitä me kutsumme pahaksi.

Tosin käy niin, että kun syvennymme viisasten maailmankatsomukseen, kun itse tahdomme ja koetamme elää viisaiden elämäkäsityksen sisään, kun omassa personassamme tahdomme toteuttaa alkuperäistä jumalallista viisautta, silloin pahan arvotus saa enemmän subjektivisen muodon. Silloin paha, niinkuin olemme olleet tilaisuudessa muulloin puhumaan, *pahana* häipyä näkyvistä. Paha ei sellaisessa vanhassa pelottavassa merkityksessä ole enää. Vaan myöntäkäämme käytännöllisistä syistä, — ja kukapa sitä ei myöntäisi — että on olemassa kaksinaisuus, paha ja hyvä, äärimmäisyyksissään, kuten kirkko sanoo, Saatana ja Kristus, itsekkyytensä ja epäitsekkyytensä, tietämättömyys ja tieto, kehittämättömyys ja kehitys. Ihminen voi olla tietämätön ja kehittämätön, paha, itsekäs, hän voi myös olla kaiken tämän vastakohta. Mutta kaksinaisuudesta huolimatta on vain yksi elämä ilmiöiden takana.

Mistä siis johtuu ihmisen itsekkyytensä? mistä johtuu hänen itserakkautensa, hänen rakkautensa itseensä? Se johtuu Jumalasta — Isän Jumalan alkuperäisestä ajatuksesta, Kristuksesta, niinkuin kabbalistisesti sanotaan, että Kristus ja Saatana ovat yhtä. Kuten teosofisesti sanomme, enkeli ja demooni ovat yhtä, ihmisen korkeampi minä ja hänen alempi minänsä ovat yhtä. Ihmisen korkeampi minä, joka on yhteydessä hengen kanssa, on enkeli. Ihmisen alempi minä, hänen Saatanansa, paholaisensa, perkeleensä on demooni. Kuinka tämä on ymmärrettävä? kuinka filosofisesti käsitettävä? Ainakin käytännöllisen filosofisesti voimme sen perin selvästi käsittää. Ajatelkaamme vain Isän Jumalan poikaa Kristusta, toista personaa,

josta sanoimme, että se on rakkaus ihanteessa ruumistuneena, rakkaus, jonka mukaan ja jonka kautta kaikki tehdään. Tämä rakkauden voima ja Pyhässä Hengessä asuva järjen voima on Isän Jumalan synnyttämän ja antaman inhimillisen hengen kautta joutunut myös ihmisen omaisuudeksi, inhimillisen yksilön omaisuudeksi. Vaikkemme siitä ole tietoisia luonnollisessa tilassamme, olemme tietysti sellaisessa asemassa. Koska olemme Jumalan lapsia eli Jumalan poikia, koska alkuperäisesti Jumalan kuva on meissä, niin kannamme sisässämme sekä Isän Jumalan antaman luomistahdon että Jumalan Pojan antaman rakkauskyvyn ja Jumalan järjen antaman ymmärryksen. Meillä on tämä kaikki sisässämme, jokainen ihminen tietää olevansa tahtova, tunteva ja tietävä olento. Meidän henkemme on kolmiyhteinen, sillä me olemme pienoiskoossa heijastusta jumalallisesta toiminnasta ja tajunnasta. Koska nyt meidän sisässämme asuu rakkaus ja minkälainen rakkaus? jumalallinen rakkaus, niin millä tavalla se ensin ilmenee? Ajatelkaamme vähäsen tuota rakkauden voimaa, joka on aurinkokuntamme Jumalassa. Ketä Jumala rakastaa? Jumala rakastaa maailmaa. Mutta mitä maailma on? Se on Jumalan itsensä ilmennys, Jumala itse. Siis Jumala rakastaa itseään. Jumala rakastaa koko maailmaansa, jonka hän loi, mutta rakastaa samalla omaa itseään, sillä hän rakastaa juuri omaa ihannekuvaansa. Ja jos meidän täytyisi mennä vielä syvemmälle, koska voisimme sanoa, että meidän aurinkokuntamme Jumala saattaa tietysti rakastaa koko sitä suurta maailmaa, joka on hänen ulkopuolellaan, niin joudumme lopulta siihen lopulliseen ylipääsemättömään salaisuuteen, joka on Ehdottoman ensimmäinen ilmennys eli Logos, jota ilman ei mikään ole ja joka ei voi rakastaa mitään muuta kuin itseään, koska mitään muuta ei ole. Jumalallinen rakkaus on rakkaus, joka rakastaa itseään. Ei ole muuta enää sen ulkopuolella, sillä koko ilmennyt maailmankaikkeus on sen itsensä ilmennys. Syvimmässä jumalallisessa salaisuudessa Jumalallinen Rakkaus rakastaa itseään, ja meidän kannalta katsoen tämä on jumalallinen rakkaus Kristuksessa, että Jumala rakastaa täydellisyyttä koko maailmassa, omassa maailmassaan, rakastaa koko omaa luomaansa maailmaa ja omaa täydellisyyttään. Ja koska tämä rakkaus rakastaa toiselta puolen itseään ja toiselta puolen kaikkea, niin rakkaus ihmisessäkin ilmenee sillä tavalla, että se toiselta puolen (ensin) ihastuu itseensä ja toiselta puolen kaikkeen. Ihminen ei tiedä eikä ymmärrä, että se rakkaudenvoima, joka on hänen sisässään, on jumalallinen rakkaus, ja että se rakastaa täydellisyyttä ja rakastaa koko maailmaa. Hän ei voi sitä eroa tietää, vaan kun hän tulee tietoiseksi omista jumalallisista voimistaan, hän ei voi rakastaa muuta ensin kuin sitä maailmaa, joka lähinnä on hänen maailmaansa, nim. omaa itseänsä. Sentähden ihmiselle on välttämätön kehitys se, jota me kutsumme alaspäiseksi kaareksi eli astumiseksi aineeseen, toisin sanoen aikakausi, jolloin ihminen oppii enemmän ja enemmän rakastamaan itseään. Hän lankeaa yhä syvemmälle ja syvemmälle pois puhtaasta Jumalankuvasta, joka tietenkin on hänen sisällään. Hän henkisesti lankee siitä pois, jumalallista kehitysjärjestystä noudattaen. Hän lankeaa pois alkuperäisestä jumaluudesta, joka on siemenenä hänen sisässään, ja itsekkyyks hänessä kehittyä.

Nyt tietysti olemme jo kulkeneet tämän tien, kaikkien sivistyskansojen ihmiset ainakin ovat jo tämän tien suorittaneet, niin että kukaan ei voi tästä saada tukea omalle pahuudelleen, sillä itsekkyyks on luonnollista vain niinkauankuin ihminen ei mistään muusta tiedä eikä muuta ymmärrä. Hänen täytyy rakastaa itseään, se on hänen ensimmäinen läksynsä, sillä muuten hän ei koskaan tulisi inhimilliseksi yksilöksi.

Mutta kun olemme oppineet itsekkäiksi — ja sen olemme jo aikoja sitten oppineet, — silloin alkaa meille epäitsekkyyden läksy, silloin meidän täytyy antaa jumalallisten voimien vaikuttaa meissä toiseen suuntaan, että Jumalan tavalla alamme myös rakastaa kaikkea. Ja silloin rakkautemme ulkonee omasta itsestämme ja kohdistuu toisiin ihmisiin, pieneen piiriin, joka vähitellen laajenemistaan laajenee, kunnes se käsittää koko maailman, kunnes meissä toteutuu Isän Jumalan alkuperäinen ihannekuva, kunnes Jumalan Poika, Kristus, minkä meidän Isämme on ennen maailman alkua luonut, voi ottaa asuntonsa täydellisesti meihin ja olla meissä täydellisesti elävä.

II.

KRISTOLOGIA.

Kun siirrymme kristillisen uskonto-opin kolmanteen osastoon, jonka nimenä on soteriologia eli oppi pelastuksesta, teemme sinäkin heti sen huomion, että kristillinen uskonto-oppi tässä kohden aineellistuttaa ja rajottaa ikuista totuutta, sillä huomaamme aivan kuin edellisiäkin osia tarkastaessamme, että puhe silminnähävästi on pysyvistä asioista, suurista elämän totuuksista, jotka ovat tulleet aineellistetuiksi ja jonkun verran väärinkäsitettyiksi meidän kristillisessä soteriologiassa.

Soteriologia eli oppi pelastuksesta jakautuu itsestään kolmeen kohtaan. Ensimmäisessä puhutaan pelastuksen valmistamisesta ja toisessa Vapahtajan toiminnasta, joka on pelastuksen varsinainen keskus ja ydin, minkä vuoksi myös koko tätä toista kohtaa pelastusopista kutsutaan nimellä »kristologia» eli oppi Kristuksesta. Ja kolmanneksi soteriologia puhuu Pyhän Hengen armo vaikutuksesta yksityisessä ihmisessä eli siis toisin sanoin, millä tavalla pelastus toteutuu yksilössä.

Ensimmäinen kohta käsittää siis pelastuksen valmistamista, ja kristillisen uskonto-opin mukaan tällä tarkotetaan, että ihmiskunta syntiinlankeemuksessa kadotti alkuperäisen jumalankuvansa ja vaipui ehdottomasti syntiin; että sitten vedenpaisumuksen perästä Jumala antoi ihmiskunnan jakautua eri kansoihin ja noiden kulkea omia teitään; että näitä kansoja kutsutaan pakanoiksi ja sitä tilaa, jossa ne henkisesti ovat, pakanuudeksi; mutta että Jumala samalla valitsi yhden kansan, Juudan kansan, varsinaisesti omaksensa, jossa hän valmisti ihmiskunnalle pelastusta erikoisella tavalla.

Kristillinen uskonto-oppi sanoo nimenomaan pakanakansoista, että he saattoivat luoda paljon merkillistä kulttuuri-elämän kaikilla aloilla, tieteen, taiteen, yhteiskunnallisen sivistyksen ja valtiotieteen alalla, mutta etteivät osanneet luoda mitään oikeata ja pysyvää uskonnon alalla. Pakanallisille kansoille luonnonmukaista, sanoo kristillinen uskonto-oppi, on myös se, että he aivankuin yhdellä suulla huutavat: mikä on totuus? ja mitä meidän tulee tehdä, että pelastuisimme synnistä ja kadotuksesta? Sitä vastoin Israelin kansa, Juudan kansa, Herran varsinaisesti valitsema kansa, oli koko ajan Jumalan huolenpidon alaisena, ja siinä kansassa Jumala valmisti pelastusta siten, että hän antoi Israelin kansalle profettaansa kautta lain ja myös lupauksen. Israelin kansa — sanoo kristillinen uskonto-oppi — erosi siinä pakanakansoista, että sillä oli Jumalan laki tiedossa, että se tiesi Jumalan laissaan näyttäneen ihmiskunnalle, kuinka langennut ja syntinen se on. Pakanat eivät tiedä tästä Jumalan vanhurskaudesta ja hänen vanhurskautensa vaatimuksista ihmisten suhteen. Pakanat elävät suruttomuudessa, jota vastoin Israelin kansalle paljastettiin profettain välityksellä Jumalan lain ankaruus. Tämä opetti Israelin kansaa tuntemaan syntisyytään, näkemään, kuinka kaukana se oli Jumalan täydellisyydestä, mutta samalla antoi heille lupauksen, lupauksen siitä, että kerran tulee Messias, hän, joka vie kansansa Jumalan tykö, joka pelastajana ilmestyy maailmaan ihmisten luo ja uudistaa ihmisten alkuperäisen puhtaan yhteyden Jumalan kanssa.

Tietysti jos me käsitämme näitä asioita historiallisina tosiseikkoina, niinkuin meidän kristillinen uskonto-oppimme tahtoo ja vaatii, silloin meidän täytyy heti tunnustaa, että tällainen käsitys on epätieteellinen, epähistoriallinen ja siis valheellinen. Sillä me tiedämme, ettei ole mitään semmoista pakanakansaa, joka kokonaan olisi tietämätön Jumalasta ja Hänen laistaan, tietämätön elämän laista. Ei ole mitään semmoista kansaa. Jos menemme kuinka raakalaisen ja sivistymättömän kansan keskelle, näemme, että heilläkin on olemassa käsitys jumalista ja siitä, että ihmisen pitäisi pyrkiä paremmaksi, ja jos menemme suuriin sivistyskansoihin, joita kaikkia kristillinen teologia kutsuu pakanallisiksi, niin huomaamme, että heille on Jumala, käyttäksemme kristillistä kieltä, ilmestynyt ja profettaansa kautta opettanut aivan samaa, ehkä vielä syvällisempiä ja korkeampia asioita kuin konsanaan Juudan kansalle. Ei ole ollenkaan totta, että Juudan kansa olisi ollut ainoa kansa, joka olisi tiennyt yhdestä Jumalasta. Kristillinen uskonto-oppi on aina opettanut ja kouluissa opetetaan lapsille, että Juudan kansa yksin tiesi yksijumaluudesta, että se yksin oli

monoteistinen kansa, mutta tämä ei ole historiallisesti totta, sillä pakanakansoilla, vaikka puhuivatkin monista jumalista, oli filosofisena oppina tieto yhdestä suuresta jumaluudesta. Emme voi kutsua esim. intialaista kansaa polyteistiseksi eli monijumalaiseksi, niinkuin sitä halveksivalla nimellä kutsutaan, vaan meidän täytyy kutsua sitä yhtä hyvällä syyllä monoteistiseksi kuin Juudan kansaa. Sillä Intian kansa nimenomaan terotti filosofisena selviönä, että Jumaluus on yksi kaiken ilmiömaailman takana, ja heidän käsityksensä jumaluudesta oli totisesti filosofinen verrattuna juutalaisten sangen ahtaaseen, personalliseen ja ihmismäiseen käsitykseen Jumalasta; kun nyt perästäpäin tutkimme juutalaisten käsitystä Jumalasta, ja tarkastamme sitä niin sanoakseni yleisuskonnollisesti sivistyneinä ja vertaamme sitä muiden kansojen käsityksiin, täytyy myöntää, että Juutalaisten Jehova on kaikkein inhimillisimpiä ja aineellisimpia, sanoisinpa karkeimpia jumal-käsitteitä mitä on olemassa. Sentähden semmoinen väite kuin kristillisen uskonto-opin on historiallisesti katsoen väärä.

Mutta jos me katsomme näitä asioita suurina henkisinä totuuksina emmekä historiallisina tosiseikkoina, silloin ne ovat tosia. Silloin ne paljastavat meille tärkeitä elämän totuuksia. Pakanakansoja ja pakana-ihmisiä ei ole olemassa eikä ole ollut olemassa ainoastaan määrättyissä piireissä, vaan pakanoita on aina ollut ja on aina, riippumatta siitä, millä nimellä niitä kutsutaan, — kutsuttakoon heitä kristityiksi, juutalaisiksi, muhamettilaisiksi tai millä nimellä tahansa. Meidän keskellämme on pakanoita, välttämättä suuri osa ihmiskuntaa on pakanoita tänä päivänäkin, pakanoita siinä merkityksessä, että he eivät tiedä elämän laista. Kyllä he ovat siitä kuulleet, kyllä kaikissa kansoissa on saarnattu elämän laista, kyllä viisaat aina ovat selittäneet elämää ja osottaneet, mihinkä ihmisten tulisi pyrkiä; mutta ihminen on luonnostaan semmoinen olento, ettei hän voi ottaa tätä sanomaa vastaan, niinkauankuin hän vielä elää, käyttääksemme kristillistä nimitystä, »suruttomuuden tilassa». Niinkauankuin ihminen rakastaa personallista elämää näkyväisessä maailmassa ja kaikissa sen olomuodoissa eikä kaipaa syvempää, niinkauankuin hän on sieluna vielä siksi kokematon, että hän on niin sanoakseni tyytyväinen omaan itseensä ja toisiin ja maailmaan semmoisenaan, niin kauan hän tietysti on »pakana».

Toiselta puolen taas »Israelin kansa» ei ole juutalainen kansa, jonka Jumala silloin ja silloin olisi valinnut erityistä tarkotusta varten, vaan Israel merkitsee sanatarkasti »Jumalan valittu kansa», ja Jumalan kansa on kokoonpantu kaikista niistä ihmisistä, nyt elävistä ja ennen eläneistä, jotka kaipaavat Jumalaa, jotka kaipaavat hengessään ja sielussaan selvitystä omasta itsestään, jotka ovat huomanneet, että heillä on alempi itse, itsekäs personallisuus, joka ei tuota heille onnea, vaan heitä ahdistaa, ja jotka sentähden ikävöivät ylempiä, ikävöivät Jumalaa, ikävöivät vapautumista omasta itsekkydestä. Kaikki tämmöiset ihmiset ovat Israelin kansaa, ja niiden lukumäärä kasvaa päivä päivältä; tänäpäivänä on Israelin kansa monta vertaa suurempi kuin esim. tuhannen tai kymmenen tuhatta vuotta sitten. Kuta enemmän ihmiskunta yleensä kehittyä älynsä puolesta ja siveellisissä hyveissä, sitä enemmän henki tulee levottomaksi ihmisten sisällä ja alkaa kaivata omaa elämää. Ihminen ei enää sisimmässään kaipaa personallista onnea, vaan hän kaipaa onnea yleensä maailmaan. Hän kaipaa epäitsekästä elämää, hän kaipaa Jumalaa.

Tämmöinen on siis pakanuuden ja Israelin kansan esoterinen määrittely. Ja tosiaan Israelin kansa eli ne sielut, jotka muodostavat Israelin kansan, valmistavat ihmiskunnan pelastusta. He tekevät mahdolliseksi, että Vapahtajan salaisuus tulee ilmi, he voivat ottaa Vapahtajan vastaan, heidän keskuuteen Vapahtaja voi syntyä.

Toinen kohta soteriologiassa eli pelastusopissa puhuu Vapahtajan personallisuudesta. Ja kristillinen uskonto-oppi todistaa ensin laajalti, että Jeesus Kristus, Jumalan poika, joka ilmestyi maan päälle noin pari tuhatta vuotta sitten, oli totinen Jumala ja totinen ihminen; ja selittää sitten, kuinka tällä Kristuksella on kolme virkaa eli tehtävää, profetallinen, ylimäispapillinen ja kuninkaallinen virka.

Tiedämme tosiasiana, että jos mikään kysymys on saanut aikaan päänvaivaa kristillisessä historiassa, jos mikään kysymys on herättänyt ristiriitaa ihmisten sieluissa ja riitaa ihmisten kesellä, on se tämä kysymys Kristuksen jumalallisesta ja inhimillisestä luonnosta. Älkäämme luulko, että tämä oppi, joka meille uskonto-opissamme esitetään valmiina oppina, niin että me pienestä saakka kasvamme siihen käsitykseen,

että Jeesus Kristus oli totinen Jumala ja samalla totinen ihminen, — että tämä oppi olisi ollut alusta saakka valmis. Ei, me voimme historiallisesti nähdä, kuinka tätä oppia vähitellen kehitettiin, kuinka siitä alussa oli erilaisia mielipiteitä. Vasta Nikean kirkolliskokouksessa v. 325, johon keisari Konstantinin kutsusta oli saapunut 2,048 pappia ja piispaa, säädettiin keisarin ehdotuksesta ja tahdosta oppi Kristuksen jumalallisesta luonnosta pysyväiseksi kirkonopiksi, ja kuitenkin ainoastaan 318 jumaluusoppinutta alistui heti kannattamaan tätä Jerusalemin piispan laatimaa ja keisarin puoltamaa dogmia. Mutta vielä tänä päivänä pidetään pakanoina ja kadotuksen lapsina, melkeinpä huonoina ja epäsiiveellisinä ihmisinä kristikunnassa niitä, jotka eivät tunnusta Jumalaksi Jeesusta Kristusta, ihmistä, joka eli 2000 vuotta sitten Palestiinassa. Huolimatta tämän opinkappaleen järjettömyydestä, jos luullaan sen tarkottavan historiallista Jeesusta, ymmärrämme kuitenkin teosofeina, että tässäkin on esitetty syvällinen elämäntotuus. Kuka nimittäin ensimmäisenä puhui Kristuksesta Jumalana? Kuka pani alkuun oikeastaan koko kirkon opin? Se oli Paavali. Mutta Paavali oli epäilemättä syvällinen henki, kokenut ihminen, joka tiesi paljon Jumalan salatusta viisaudesta (Theosophia en mysterio). Ja hän on tietenkin alussa tarkottanut todellista asiaa, ei semmoista, josta ihmiset voivat riidellä ja perästä päättää, kuinka se on oleva. Kuinka ihminen voi mennä päättämään elämän totuuksista, jumalallisista asioista: »niiden pitää olla niin tai näin!» Menemmekö sanomaan luonnolle, että sen pitää olla mielemme mukainen? Ei, me voimme ainoastaan tutkia luontoa, mutta meidän järkemme ei voi laatia lakeja luonnolle; meidän täytyy nöyryä luonnon ja elämän edessä ja iloita siitä, että näemme totuuden. Sentähden Paavali mysterioihin vihittynä alkuperäisesti paljasti elävän totuuden, jota myöhemmin on määritelty ja selvitelty ja lisäilty; mutta ihmisteko ei ole yhtä totuuden kanssa.

Kun muistamme, mitä viime kerralla puhuttiin mystillisestä Kristuksesta, mitä puhuttiin Jumalan pojasta, silloin ymmärrämme Paavalin alkuperäisen tarkoituksen. Sillä Jumalan elävä poika on Isän Logoksen ihannekuva täydellisestä ihmisestä, ja tämä ihannekuva, jonka mukaan ja jonka kautta koko maailma on luotu, ei ole kuollut niinkuin piirros paperilla, vaan elävä voima ja tajunta, jonka täydellisyydessä voimme erottaa kaksi puolta. Toinen on jumalallinen rakkaus ja jumalallinen aate eli idea, joka antaa inhimilliselle täydellisyydelle ääriiviivat; voisimme sanoa, että rakkaus tässä Jumalan Pojassa eli Isän Jumalan elävässä täydellisyys-ajatuksessa on itse ajatuksen koossapitävä voima, joka antaa sille inhimillisen suurpiirteisyyden ja tekee siitä ilmenneen maailman sisällä piilevän suuren ihmisen eli suuret kasvot (Makroprosopus). Toisen puolen tässä elävässä Isän Jumalan täydellisyys-ajatuksessa muodostavat kaikkien ihmisten ikuiset henget. Jokaisella ihmisellä on niinkuin nyt teosofisesti sanomme oma monaadinsa, oma ikuinen henkensä. Tämä ihmisen sisäinen henki eli monaadi myös on Jumalan poika, s. o. Isästä Jumalasta syntynyt, ja aivan kuin atomi Isän Jumalan täydellisyys-ajatuksessa eli toisessa personassa. Nämä atomit, joista jokainen siis on osanen Kristuksen ruumiissa, muodostavat yhdessä Jumalan täydellisyys-ajatuksen elämäpuolen. Jumalan rakkaus-ajatus sitoo kaikki nämä monaadit eli pojat yhdeksi ihmiseksi, eläväksi Kristukseksi, joka itsekin on elävä tajunta, koska hän on Jumala itse omassa kuvassaan.

Muistakaamme raamatun sanaa: »niin rakasti Jumala maailmaa, että hän antoi ainosyntyisen poikansa». Tämän ymmärrämme nyt merkitsevän: niin rakasti Isä Jumala maailmaa, että hän keskitti siihen koko huomionsa, hän loi vain tuon yhden suuren ajatuksen, täydellisyys-ajatuksen, ja pitää mielensä siinä kiinni. Niinhän ihminen, joka todella neron inspiratsioonilla luo taideteoksen, ei voi muuta ajatella, ei tuhlata huomiotaan muuhun, vaan kohdistaa koko ajatuksensa, koko rakkautensa, koko henkensä innon taideteokseen, jonka hän luo. Siinä on silloin hänen maailmansa, siinä on silloin hänen kaikkeutensa. Mutta ihmisnero saattaa tällä tavalla ainoastaan joksikin aikaa keskittää voimansa, huomionsa ja tarmonsaa. Jumalallinen Isä on niin suuri rakkaudessaan, että hän maailman alusta sen loppuun saakka pitää mielensä ja huomionsa kiinni yhdessä kohdassa, tuossa yhdessä asiassa, jonka takia ja jonka kautta maailma luodaan. Todella suuri on Isä Jumala ja hänen rakkautensa, kun ei ole hänellä muuta kuin yksi ainosyntyinen poika, yksi rakkausajatus, johon hän kaiken huomionsa kohdistaa. Ja jokainen ihminen on samalla Jumalan ainosyntyinen poika, koska jokainen ihminen hengessään kuuluu siihen Kristusolentoon, joka on Isän Jumalan iankaikkisuus-ajatus. Ja totisesti voimme tästä Kristuksesta sanoa — se on itsestään jo selvä, — että hän on täydellinen Jumala ja täydellinen ihminen. Hän on todella sekä Jumala että ihminen, hänessä ei asu

mikään ristiriita eikä mikään erimielisyys. Ihminen, joka ei tiedä tästä salaisuudesta, on henkisesti katsoen mykkä ja kykenemätön siitä puhumaan, mutta ihminen, joka salaisuuden tuntee, hän tietää, mitä tarkotetaan, kun sanotaan »täydellinen ihminen, täydellinen Jumala».

Kun sitten uskonto-opissa puhutaan Kristuksen kolmesta virasta, profetallisesta, ylimmäispapillisesta ja kuninkaallisesta virasta, sanotaan sanasta sanaan näin: Vapahtajan profetallinen virka oli se osa hänen toimestaan, että hän sanoissa ja töissä antoi ihmisille tiedon iankaikkisen elämän totuudesta. Vapahtajan ylimmäispapillinen toimi on siinä, että hän on uhrannut itsensä iankaikkisesti päteväksi uhriksi ihmiskunnan syntien edestä ja rukoilee heidän puolestansa. Ja hänen kuninkaallinen virkansa on siinä, että hän Jumal-ihmisenä aina tekee ihmiset osallisiksi hänen kuolemansa kautta hankitun pelastuksen armosta.

Lukiessamme kristillisessä uskonto-opissa näistä »viroista» olemme taipuvaiset pitämään koko hämärältä tuntuvaa esitystä semmoisena teologisena saivarteluna, jossa ei ole elämää eikä henkeä, ei pontta eikä perää. Mutta kun katsomme niitä esoterisesti ja edellytämme, että niidenkin avulla on kuvattu ikuisia totuuksia — yleisiä asioita eikä yhden historiallisen henkilön elämää koskevia yksityisseikkoja, silloin nekin vievät meidät mystillisen Kristuksen ymmärtämiseen.

Mystillisellä Kristuksella on tosiaan kolme tehtävää ihmiskunnan suhteen, sillä Jumalan täydellisyys-ajatus puhuu luonnossa ja elämässä, ihmisten sisällä ja ihmisten suulla. Hän on todella ainoa totinen profeta! Sama Jumalan täydellisyys-ajatus, sama Jumalan poika eli Kristus on myös ylimmäinen pappi, koska hän on ainoa välittäjä Jumalan ja ihmisen välillä. Ei ole muuta todellista välittäjää Isän Jumalan ja personallisen ihmisen välillä kuin se Kristus, se Isän täydellisyysajatus, jonka helmassa meidänkin sisäinen olemuksemme lepää. Ihminen ihmisenä ei tarvitse pappissäätyä, ei kirkkoa, ei uskontoa, ei mitään menoja lähestyäkseen Jumalaa, hän ei tarvitse mitään muuta kuin sisäisen tiedon Jumalan täydellisyysajatuksista, Jumalan pojasta, Kristuksesta. Silloin hän voi lähestyä Isää hengessään.

Ja kolmanneksi mystillisellä Kristuksella on kuninkaallinen virka, koska hän, Jumalan poika, on ainoa, joka voi antaa meille kuolemattomuuden. Toisin sanoin meidän oma sisäinen henkemme, oma sisäinen Jumalanpoikamme, joka myös on lihaan astunut, kuollut ja ristiinnaulittu meidän tähtemme, hän se on ainoa meissä, joka on kuolematon itsessään. Me ihmisinä voimme olla kuolemattomia ainoastaan sillä ehdolla, että yhdymme omassa tajunnassamme tähän sisäiseen Vapahtajaan eli Kristukseen. Ei mikään muu maailmassa voi tehdä meitä kuolemattomiksi.

Täten on selvä myös se ero, mikä ihanassa heprealaiskirjeessä tehdään Kristuksen kolmen viran, profetallisen, ylimmäispapillisen ja kuninkaallisen välillä.

III.

KÄYTÄNNÖLLINEN SOTERIOLOGIA.

Olemme nyt tulleet kristillisen uskonto-opin pelastusopin kolmanteen kohtaan eli oppiin Pyhän Hengen armo vaikutuksesta yksityisessä ihmisessä. Ja jos mikään kohta kristillisessä uskonto-opissa todistaa meille, että kirkkossakin on ollut alkuaan salaista viisautta kaikkien opinkappaleitten ja selitysten takana, niin sen todistaa meille tämä kohta, joka kristillisessä uskonto-opissa on kaikkein tärkein, ainakin käytännöllisesti katsoen, koska se meille selittää, millä tavalla pelastus tapahtuu. Sillä vaikka kirkossa yleensä käsitetään, että usko se on, joka autuaaksi tekee (ainakin meidän protestanttisessa kirkkokunnassa nimenomaan terotetaan, että usko yksin tekee ihmisen autuaaksi), niin kuitenkin kristillisessä dogmatikassa selvästi näytetään, että tämä usko, joka ihmisen autuaaksi tekee, ei ole äkkiä otettavissa, vaan että se

ihmisessä vähitellen kasvaa. Tätä asiaa ehkei selitetä yleisesti kirkoissa ja seurakunnan kokouksissa, sitä ei selitetä yleisesti kansalle, mutta teologit itse ja ne, jotka oppikouluissa tutustuvat kristilliseen teologiaan, saavat kuulla ja lukea, että uskokin ihmisessä vähitellen kasvaa, vieläpä niin säännönmukaisesti, että nimenomaan sanotaan: Jumala on järjestyksen Jumala. Pyhä Henki ei toimi ihmisessä umpimähkään vaan määrättyssä järjestyksessä.

Pyhän Hengen työ yksityisessä ihmisessä jaetaan dogmatikassa eri askeleihin eli asteihin, joten ihmisen pelastus ei ole hetken huumaus, vaan määrätyn sisällisen kasvun tulos. Tämä on tärkeä ja merkille pantava opinkappale, sillä se näkyy unohtuneen kristikunnalta yleensä, joten kristityt käytännöllisesti katsoen eivät osaa arvostella henkisen elämän asioita. Jos heidän keskellään esiintyy saarnaaja, joka puhuu, että uskossa täytyy kasvaa, että uskossa on määrättyjä asteita, ei voi yhtäkkiä tulla pelastetuksi, täytyy tuntea niitä ja niitä tunteita, katsotaan häntä epäilevin silmin ja ajatellaan: mikähän ylpeyden henki tuohon on mennyt, sillä uskohon on lapsen asia, pitää uskoa yksinkertaisesti aivan niinkuin pieni lapsi, että voi tulla autuaaksi. Tämä on yleinen käsitys, ja tämä estää todellisen henkisen elämän heräämistä ja kasvua kristityissä. Syy tähän käsitykseen on osaksi siinä, että kristillinen uskonto-oppi esittää uskon kasvua sangen hämäräperäisesti ja että sen todistelu jonkun verran käy kehässä, niinkuin tulemme näkemään, jotavastoin kun heitämme valoa alkuperäiseen jakoon, se saa aivan toisenlaisen luonteen.

Uskon tie, ristin tie eli Pyhän Hengen armo vaikutus ihmisessä jakautuu viiteen kohtaan, ja dogmatikan mukaan on ensimmäinen askel tällä uskon tiellä n. k. kutsumus. Toinen askel on kääntymys eli mielenmuutos, kolmas askel on vanhurskauttaminen, neljäs on uudestisyntyminen ja viides on kirkastus.

Mutta kuinka nyt kristillinen uskonto-oppi esittää näitä eri kohtia ja askeleita? Se alottaa sanomalla, että me emme koskaan saa unohtaa, että on kysymys ainoastaan Jumalan armosta. Ihminen ei itse voi mitään; protestanttisessa kirkossa nimenomaan terotetaan, että ihminen ei voi töillään mitään. Katolisessa kirkossa sanotaan, että ihminen töilläänkin auttaa eteenpäin pelastustaan, mutta protestanttisessa opetetaan, että töillä ihminen ei voi ollenkaan auttaa itseään autuuden asioissa, ainoastaan uskolla, sillä kaikki tapahtuu Jumalan armosta. Tämä on ensimmäinen tärkeä edellytys: jos emme sitä ymmärrä, sanoo kristillinen dogmatikkamme, emme voi sitten ymmärtää muutakaan. Kaiken pohjana ja perustana on oppi Jumalan armosta. Vieläpä tällä opilla on nurja puolensa — se minun täytyy sulkumerkkien välissä huomauttaa — niin epäloogillinen ja kauhea, että se sanoo: jos ihminen tulee pelastetuksi, on se yksin Jumalan armosta ja yksin Jumalan ansiota; mutta jos ihmissielu joutuu kadotukseen, on se yksinään ihmisen syy, sillä hänellä oli vapaus valita. Muistan vielä, kun tätä luettiin koulussa ja nimenomaan terotettiin mieleemme, että on meidän syyämme, ellemme omaksu Jumalan armoa, vaan joudumme ikuisen kadotukseen, jotavastoin on yksin Jumalan ansiota, jos pelastumme — muistan, kuinka läpitseni kulki kauhun väristys ja kuinka minun täytyi lykätä luotani kaamea ajatuskuva, joka silloin johtui mieleeni ja olisi tehnyt minut hulluksi, jos olisin hetkeäkään sitä ajatuksissani hautonut. En osannut tuomita sitä valheeksi silloin, vaan pelästyin, sillä se teki Jumalasta perkeleen. Meidän päivinämmä useimmat ihmiset jo ymmärtävät, että vapaaehtoinen valinta Jumalan armon ja ikuisen kadotuksen välillä on loogillinen mahdottomuus. Ei voi olla vapaudesta kysymys, ellei vapautta ole ollut alusta saakka. Mutta ihminen ei ole tänne syntynyt vapaaehtoisesti, hän ei ole itseään eikä maailmaa luonut, ei tätä uskoa eikä tätä valintaa. Hän on Luojan orja, hän on pakosta tullut tänne eikä hänen edessään ole mitään vapaaehtoista valintaa. Jokainen ajatteleva ihminen ymmärtää, että jos yksikään ihmissielu joutuisi kadotukseen, olisi se juuri Jumalan syy eikä kenenkään muun, Hänen, joka jokaisen ihmisen alkuaan loi. Puhe armosta tältä kannalta on ivaa ja jättäkäämme se sikseen.

Katsokaamme nyt, mitä kristillinen uskonto-oppi kertoo Pyhän Hengen armo vaikutuksesta ja uskon eri askeleista. Mitä ensinnäkin on kutsumus, mitä sitten on kääntymys, vanhurskauttaminen j. n. e.?

Kutsumus on kristillisen uskonto-opin mukaan se, että ihminen kuullessaan tai lukiessaan Jumalan sanaa tuntee sielussaan aivankuin kaipuuta Kristuksen armoon. Raamatussa jokin kohta iskee häneen aivan kuin salaman välähdyksellä: niin vaatii Jumala, että minun pitäisi olla — ja näin minä olen; taikka: niin paljon rakastaa Jumala maailmaa, niin paljon minuakin, mitätöntä, huonoa! Tämmöisestä luonnollisesta,

inhimillisestä tunteesta sanotaan dogmatikassa: Jumala kutsuu eli etsii ihmistä.

Kutsumusta seuraa sitten kääntymys eli mielen muutos, parannus, katumus eli itsensä kieltäminen. Niin monta nimeä on toisella askeleella, joka on siinä, että ihminen rupee tutkimaan itseään Jumalan sanan valossa, syventyy itseensä, huomaa itsensä auttamattoman syntiseksi ja huonoksi Jumalan täydellisyyden ja vanhurskauden rinnalla. Hän on itse asiassa kadotuksen lapsi, hän ei voi mitään tehdä noustakseen, parantuakseen. Jos hän vähän yrittää, on kaikki turhaa, hän ei voi itseään pelastaa, hän on kuin sairas, joka tarvitsee lääkärin apua. Ja ihmisen sisäinen itsetutkimus loppuu hänen sielunsa hätähuutoon: armahda minua syntistä!

Ja silloin alkaa hänelle vanhurskauttaminen. Tämä on uskonto-opin mukaan sitä, että ihminen ollen aivan ilman toivoa ja omaa mahdollisuutta, heittäytyy kokonaan Jumalan armoon, ottaen vastaan Jumalan tarjoaman pelastuksen Jeesuksessa Kristuksessa ja syventyen uskossa siihen, että Jumala kaikesta pitää huolta. »Autuuttava kristillinen usko on siinä, sanotaan, että katuva ihminen, tuntien ja tunnustaen syntinsä, tuomitsee sen Jumalan vanhurskauden tuomiolla ja sydämessään täydellisesti luottaen ainoastaan Jeesuksen Kristuksen sovituksi, antautuu Jumalan armoihin.

Vanhurskauttaminen on siis se Jumalan armon ja tuomion toiminta, jossa Jumala armoissaan Kristuksen tähden antaa uskovaiselle synnit anteeksi, ottaa hänet armolapsekseen ja perilliseksi sekä antaa hänelle oman Pyhän Henkensä.»

Samalla kun ihminen näin heittäytyy Jumalan armoihin, Jumala jollakin mystillisellä tavalla antaa hänelle hänen syntinsä anteeksi, vieläpä antaa hänelle oman Pyhän Henkensä, niin että ihminen tultuaan vanhurskautetuksi uskossa ottaa neljännen askelen uskon tiellä, jolloin hän syntyy uudestaan. Tämä uudestaansyntyminen, sanotaan dogmatikassa, on vertauskuvallinen puhe, koska ihminen silloin tulee uudeksi ihmiseksi. Hänellä on uusi sydän ja mieli, hän nyt tahtoo, mitä Jumala tahtoo, ja mitä Jumala on Jeesuksessa Kristuksessa ilmottanut. Hän ei ole synnitön, sanotaan nimenomaan, mutta hän kuitenkin saa Jumalalta Pyhän Hengen voiman, jolla voi tehdä Pyhän Hengen töitä ja vastustaa syntiä. Vaikka synti ja kiusaus hänellä vielä on, niin hänelle nyt annetaan kyky voittaa syntiä.

Ja kun ihminen näin on uudestaansyntynyt, hän itse asiassa kulkee tiellä, jota kutsutaan kirkastukseksi eli pyhitykseksi. Kristillisen dogmatikan mukaan hän, kuten Paavali sanoo, pukee päällensä Kristuksen, tulee siinä määrin osalliseksi Jumalan armosta Jeesuksessa Kristuksessa, että hänessä Kristus tulee eläväksi ja hän itse kasvaa Kristuksen kaltaisuuteen.

Näin kauniisti lopetetaan esitys uskon tiestä dogmatikassa. Ja tästä kaikesta, lisätään vihdoin, seuraa kristillisen ihmisen vapaus, joka on siinä että hän ei ole enää lain orja, ei jumalallisen eikä inhimillisen, vaan vapaa. Jumalan oma tahto tekee itsensä tunnetuksi hänen sielussaan, niin että ihminen omassa tahdossaan tahtoo mitä Jumala tahtoo.

Näin kristillinen uskonto-oppi, ja meidän tehtäväksemme jää vain kaihomielin kysyä: missä ovat kristityt? Missä ovat ne uudestaansyntyneet kristityt, jotka ovat kirkastetut Kristuksen kaltaisuuteen? . . . Tosiaan kristikunta on unhoittanut senkin viisauden, joka kirkon uskossa piilee! Jos joku meidän päivinämme alkaisi elää niinkuin Kristus, niin että Kristus olisi hänessä elävä, pelkään että kristityt katselisivat häntä epäillen, luultavasti hän joutuisi tekemisiin oikeus- ja poliisivallan kanssa. Kuinka kävi esim. duhoboorein Venäjällä? Nuo »hengen soturit» olivat oppimatonta väkeä, mutta he uskoivat, että ihminen oli Pyhän Hengen tempeli ja että Pyhän Hengen piti vaikuttaa kussakin kristityssä yksilössä — Kristus on ainoastaan näyttänyt esimerkkiä, he opettivat, esimerkkiä siitä, kuinka se ihminen elää, jossa Kristus on elävä. Kun Kristus kieltää meitä sotimasta, aseita kantamasta j. n. e., niin senkin ihmisen, jossa Kristus on elävä, täytyy elää Kristuksen käskyjen mukaan, sillä nämä vain kuvaavat kristityn luonnollista elämää, ja siis kieltäytyä tappamasta, aseita kantamasta j. n. e. Duhoboorit koettivat panna tätä toimeen — millä seurauksella, sen hyvin tiedämme. Heidät otettiin kiinni ja pakotettiin väkivallalla aseita kantamaan ja

kun eivät tätä tehneet, pantiin vankeuteen. Tiedämme myös, kuinka hyvän työn Tolstoi teki, kun toimitti niin paljon rahaa heille, että 5,000 duhobooria pääsi muuttamaan Amerikkaan.

Eikö tämä selvästi osota, että meidän nykyisissä yhteiskunnissamme Kristuksen kaltaisuus on jokseenkin outo ilmiö? Vaikkakin nämä yhteiskunnat ja kirkot kutsuvat itseään kristillisiksi ja opettavat uskonopissaan, että ihmisen pitää tulla Kristuksen kaltaiseksi ja alkaa tehdä Kristuksen kaltaisia töitä, eivät kristityt uskalla ajatellakaan todellisuudessa sellaisia asioita, emmekä liioin näe ympärillämme semmoista Kristuksen kaltaista elämää.

Eikä syy ole etsittävä ainoastaan ulkonaisista vaikeuksista, yhteiskunnallisten olosuhteiden epäkristillisyydestä. Syy on varsinaisesti syvemmällä. Syy on ihmisissä itsessään, heidän omassa kykenemättömyydessään. Useat vakavat ja oppineet kristityt ovat ihmeekseen ja ikäväkseen tehneet sen kokemuksen, etteivät osaa noudattaa oman dogmatikkansa uskonelämää. Kuinka moni pappi ja teologi lienee ihmeteltyt, lukiessaan uskonto-opissa uudestaansyntymisestä, vanhurskauttamisesta ja kirkastuksesta, kun huomaa, ettei hänessä tuo kaikki ole tapahtunut! Eihän hän saata itselleen valehdella; hän tietää itsessään, ettei hän ole Kristuksen kaltainen elämässään eikä tee samoja tekoja kuin Kristus. Ehkä meidän täytyykin vetää se johtopäätös, että tämä salainen itsearvostelu on synnä siihen, ettei dogmatikan nimenomaisista vaatimuksista puhuta julkisesti. Ne ovat vanhoja asioita, arvellaan, joita alusta saakka on opetettu — Paavali niistä jo puhuu, — mutta ne ovat samalla kaukana todellisuudesta. Kai Jumalan armosta johtuu, että joku kristitty joskus voi päästä pitemmälle uskonelämässä. Jumalan armo kai niinkään viisaudessaan vaikuttaa sen, etteivät kaikki pääse siihen . . .

Katsokaamme nyt tätä oppia Pyhän Hengen armoaikutuksesta salatieteelliseltä kannalta. Salatieteellinen kanta on se, joka perustuu tietoon henkisen elämän ehdoista ja laeista. Kun meillä on tietoa, kykenemme arvostelemaan. Kun tiedämme, mitä on henkinen elämä, ymmärrämme toisten puhetta siitä. Kristillinen uskonto-oppi väittää puhuvansa henkisistä asioista. Sitä täytyy siis voida ymmärtää ja selittää. Jos ei sen puhe ole tuulesta temmattu, on se alkuaan perustunut tietoon. Kun tiedon valossa nyt katselemme sen esityksiä, pitää näiden paljastua silmillemme totuuksina. Teologian, antropologian ja kristologian suhteen olemme huomanneet niin tapahtuvan, ja sama on laita myös käytännöllisen pelastusopin. Kaiku meillä on tässäkin ikivanhasta opista ja ikivanhasta totuudesta. Pyhän Hengen armoaikutus yksilössä kuvaa meille ihmisen henkisen kasvun kaitaa tietä, jyrkkää ja pitkää, kivistä ja orjantappuraista, vaikeata ja vaivaloista tietä! Eipä ihme, jollei uskovainen kristitty sen päämääriä saavuta! Kaukana sen korkeudet siintävät ja elämä elämän perästä meiltä kuluu, ennenkuin huipulle nousemme . . .

Mutta kun katselemme uskonto-opin esitystä salatieteelliseltä kannalta, silloin meidän täytyy myöntää, että siinä opetetaan vanhasta tutusta henkisen kehityksen — puhdistuksen ja vihkimyksen — tiestä niin selvästi kuin opettaa voi.

Ensimmäinen askel, sanotaan, on kutsumus. Kuinka me teosofeina selitämme kutsumuksen? Kuka ihminen on kutsuttu? Jumalan kutsuma, henkisen totuuden kutsuma on ainoastaan se ihminen, joka etsii totuutta. Tämä on ensimmäinen ehto. Ihmisen täytyy totuutta etsiä. Jos hän tahtoo kulkea tiellä silmät auki, silloin hänen täytyy etsiä. Elämä voi kyllä kulettaa meitä pitkin n. k. puhdistuksen tietä jonkun matkan, mutta me emme koskaan voi päästä vihkimyksen portin läpi, ellemmme itse sitä tahdo, ellemmme itse ole etsineet. Tosiaan, kuten kirkko sanoo armosta puhuessaan, ihmisen tulee itse valita. Mutta kysymyksessä ei ole ikuinen autuus ja ikuinen kadotus, kysymyksessä on ainoastaan valinta pimeydessä ja tietämättömyydessä vaeltamisen ja totuuden tiedon välillä. Siis aivan yksinkertainen, inhimillinen, luonnollinen asia. Eikä kukaan ihminen itsestään ala, elämä se pakottaa ihmistä etsimään totuutta. Hän kokee siksi paljon elämässään ja johtuu ajattelemaan siksi paljon ajatuksia kokemuksiensa johdosta, että hän lopuksi alkaa etsiä totuutta ja kysyy itseltään, mitä elämä on. Silloin tarjotaan hänelle kaikenlaisia elämänselityksiä. Monet uskonnot ja maailmanselitykset astuvat hänen eteensä, kukin sanoo: »näin minä selitän elämän», mutta hän, ihminen, joka todella etsii totuutta, hän sanoo: »minä en ollenkaan voi tyytyä mihinkään sellaiseen, joka sitoo ajatustani, joka määrättyllä tavalla vääntää ajatustani ymmärtämään, vaan

minä tahdon itse elämältä saada tietää, mitä on totuus. Minä toisin sanoin tahdon oppia tuntemaan Jumalaa itseään, en mitään kertomuksia Jumalasta. Niinkauankuin tyydyn toisen tai toisen uskonnon tai ihmisen selitykseen Jumalasta, en vielä etsi Jumalaa, en vielä etsi totuutta.» Vasta silloin kun ihminen sanoo: »minä tahdon nähdä ja tuntea Sinut, tahdon tietää Sinun nimesi, Sinä Elämän Jumala», vasta silloin ihminen alkaa etsiä todellisella tavalla.

Toinenkin merkille pantava kohta on huomattava tässä etsimisessä. Totuuden etsijä näet ei saa etsiä ihmisiä. Häntä eivät saa kietoa puheet erikoisten ihmisten hyveistä ja rakkaudesta. Hän ei vielä etsi jumalallisen elämän totuutta, jos hän käy ympärillä etsimässä niitä ihmisiä, jotka »jotakin toteuttavat», jotka osaavat rakastaa, jotka eivät ainoastaan »puhu», vaan elämässäänkin näyttävät, että heillä on totuus, — jos ihminen käy ympäri ja etsii niitä, silloin hän ei vielä etsi Jumalaa. Silloin ovat hänen silmänsä vielä sokeat, niin ettei hän noita ihmisiä löydä. Elämä päin vastoin edellyttää totuuden etsijässä siksi kypsyyttä intelligenssiä, että hän näkee, ettei rakkautta ole maailmassa. Kuinka rakkautta olisi maailmassa, sitä, joka on kaiken jumalallisen elämän alku ja loppu? Jumalan oma olemus on rakkautta, — sitäkö olisi kuin kauppatavaraa ympäri maailmaa, sitäkö voisi löytää maailmalta? Silloinhan maailma olisi meille Jumala, maailma olisi ratkaissut meille arvotukset, maailma voisi selittää meille, mitä elämä on! Niin sokea, niin tyhmyä, niin itserakas, niin lyhytnäköinen ei saa ihminen olla. Se, joka totuutta etsii, älköön hän luulko, että on rakkautta. Hän älköön etsikö rakkautta. Päinvastoin hän tietäköön, että rakkautta ei voi olla muualla kuin täydellisten ihmisten luona. Täydellinen rakkaus on ainoastaan täydellisten ihmisten kesken. Miksikä olla sokkosilla itsensä kanssa? Miksikä ihminen, joka etsii totuutta, pettäisi itseään ja sanoisi itselleen: minä rakastan, tuo rakastaa, miksikä hän ei näkisi totuutta suoraan silmiin ja tietäisi, että ihminen, joka ei ole täydellinen, ei osaa rakastaa täydellisesti? Itsekkään ihmisen rakkaudessa on vielä itsekkyyttä. Hänessä voi olla epäitsekästä rakkautta, mutta on varmasti myös itsekkyyttä. Jos etsijä luottaisi ihmisiin, jos hän rakentaisi elämänsä ihmisten varaan, silloin hänen täytyisi läpikäydä katkeria ja säälimättömiä kokemuksia, heräyksiä ja pettymyksiä. Sellaiselle sannalleko totuudenetsijä rakentaisi oman elämänuskonsa? Pois se. Pois sokea usko ihmisiin. Jumalaa pitää etsiä. Se joka totuutta tahtoo, etsiköön totuutta, joka rakkautta kaipaa, etsiköön rakkauden Jumalaa. Ja kun ihminen on herännyt älyllisesti, niin ettei hän odota mitään turhaa, mitään liikaa maailmalta, silloin voi Jumala häntä kutsua. Totuus voi hänelle ilmestyä, ja mikä on se totuus, joka ihmiselle silloin ilmestyy? Mitä ihminen saa nähdä, mitä kokea, mitä tuntea? Hän silloin saa tuntea, nähdä ja kokea sen Kristuksen, sen Jumalan toisen personan eli Isän ikuisen pojan, jossa on täydellinen rakkaus. Vaikkapa välähdykseltä, vaikkapa pieneltä välähdykseltä vain, — mutta hän saa nähdä Jumalan rakkauden. Ja kun hän näkee sen ihannekuvan ihmisestä, mikä on meidän Isämme Jumalan mielessä, elävän kuvan ja elävän tajunnan, Jumalan itsensä pojan, kun hän näkee sen ja kokee sen elämää, tuntee sen rakkautta, vaikkapa vain hetkeksi, silloin hän on tosiaan kutsuttu.

Nyt seuraa toinen askel elämän tiellä, n. k. kääntymys eli mielenmuutos, parannus, katumus, itsensäkieltämys. Seuraa näet itsestään, että kun ihminen on nähnyt elämän ihanteen, nähnyt, minkä ihmeellisen ihanuuden ja tulevaisuuden Jumala on ihmisille valmistanut, silloin hän paljaasta ilosta ja riemusta sisällään tuntee, ettei hän enää tahdo elää itsekästä elämää, koska hän ei enää usko itsekkääseen personalliseen elämään. Hän näkee jo, että samoin kuin kaikkien ihmisten, hänenkin personallinen elämänsä ei ole todellista elämää. Hän tuntee, että todellinen elämä on salassa, on Kristuksessa, Jumalassa, totuudessa. Todellinen elämä on Jumalan yhteydessä. Ja siitä kiitollisuudesta ja riemusta, mikä hänet täyttää, hän päättää tavotella todellista elämää. Hän päättää: tuonnepäin tahdon kulkea. Samalla hän huomaa, niinkuin sanotaan dogmatikassa, kuinka kaukana hän on täydellisyydestä, kuinka mahdotonta hänen vielä olisi kantaa jumalallista elämää aina sisässään, niinkauankuin hän on heikko, syntinen, huono, epävakaa. Ei hän voi kantaa Jumalan iloa rinnassaan aina, mutta siihen päin kulkee hänen ikävänsä, hänen kaipuunsa ja kaihonsa. Ja mielenmuutos on siinä, ettei ihminen enää rakasta itsekästä, personallista elämää, vaan sitä elävää, ihmeellistä ihannetta, jonka hän on nähnyt. Toisin sanoin ihminen on nähnyt todellisuuden ja tullut kylmäksi epätodellisuutta kohtaan. Ja nyt alkaa hänessä vanhurskauttaminen.

Mikä on vanhurskauttaminen? Vanhurskauttaminen kristinuskon tuomassa muodossa on okkultisesti katsoen erityinen yritys viidennessä alarodussa eli kulttuurissa.

Kristinuskossa annettu vanhurskauttamistapa poikkeaa näet jonkun verran entisistä salatieteellisistä järjestelmistä — siitä luonnollisesta syystä, että viidennessä alarodussa, jolle kristinusko annettiin, ihminen kehittää personallista älyään ja ymmärrystään ja voi siis suhtautua toisella tavalla elämän askeleihin kuin ennen. Aina sitä myöden kuin ihmiskunta kehittyy yleisesti, saattavat tietysti inhimilliset yksilöt suhtautua vähän uudella tavalla salaiseen tiehen. Jos ajattelemme puhdistuksen tien askeleita esim. vanhassa hindulaisessa järjestelmässä, on ensimmäinen askel *viveeka*,¹ joka vastaa kutsumusta, koska kutsumuksessa ihminen näkee todellisen; toinen askel on *vairaagja*, merkiten välinpitämättömyyttä epätodellisesta, jonka toinen puoli on vetovoima todelliseen; kolmas askel on *shatsampatti* eli vanhurskauden kuusi hyvettä: ihmisen pitää saavuttaa shama, dama, uparati, titiksha j. n. e., s. o. saada valta ajatustensa yli, käytöksensä yli, tulla kärsivälliseksi, suvaitsevaiseksi j. n. e. Mitä tämä kolmas askel on muuta kuin kristinuskon vanhurskauttaminen, jossa ihminen saavuttaa oikean suhteen syntiin ja pahaan ja samalla jumalalliseen elämään?

Kun nyt ajattelemme näitä vanhoja järjestelmiä, muistamme, että kerrassaan oleellisena menetelmänä niiden vanhurskauttamistavassa on meditatiivisuus eli mietiskely, joka tapahtuu määrättyinä hetkinä ja kohdistuu johonkin kuudesta hyveestä, jotka kokonaisuudessaan muodostavat vanhurskauttamisen. Tässä uudessa kristillisessä järjestelmässä ei nimitetä erityisiä hyveitä. Mainitaan yleensä vain vanhurskauttaminen ja kehoitetaan ihmistä rukoilemaan, aina rukoilemaan. (Rukous on tietysti sama kuin mietiskely.) Mikähän tarkoitus oli nyt kristillisellä menetelmällä, millä tavalla tahdottiin tässä järjestelmässä saada vanhurskauttaminen aikaan ja millä tavalla ajateltiin, että se olisi mahdollinen? Ohimennen tahdon huomauttaa, että se aika ei ole vielä ohimennyt vaan päinvastoin nyt vasta alkaa, jolloin ruvetaan ymmärtämään vanhurskauttamista. Kristillisessä järjestelmässä näet ajateltiin, että vanhurskauttaminen voisi tapahtua uudella tavalla, ei tavalla, joka olennaisesti poikkeaisi vanhoista menetelmistä, mutta siinä merkityksessä uudella, että ihminen nyt ymmärtäväisenä olentona voisi ottaa päällensä suuremman mietiskelytehtävän kuin ennen. Ennen annettiin ihmisille mietiskelytehtäviä, jotka olivat helpompia löytää ja lähempänä jokapäiväistä elämää, mutta kristillisessä järjestelmässä tähdättiin yksinomaan siihen, että ihminen pääsisi yhteyteen Kristuksen kanssa. Kristuksella tarkotettiin mystillistä Kristusta, Jumalan toista personaa, ikuista Jumalan poikaa, maailman alusta saakka olemassaolevaa Jumalan täydellisyys-ihannetta, joka on elävänä rakkauden voimana maailmamme takana.

Ajateltiin, että ihminen voisi vanhurskauttamisessa päästä tämän Jumalan Pojan yhteyteen, koska itse asiassa hänen pyrkimyksensä alkoi sillä kutsumuksella, että hän näki Kristuksen. Ajateltiin, että kun ihminen on nähnyt Kristuksen kutsumuksessa ja sitten kääntänyt mielensä Kristuksen puoleen, silloin vanhurskauttaminen voisi tapahtua uudella tavalla. Eikä tämä ajatus perustunut otaksumaan, vaan tietoon. Vanhurskauttaminen *voi* todella tapahtua uudella tavalla, kun etsijä sielussaan on nähnyt Kristuksen. Sen ei tarvitse enää tapahtua lyhyissä ja uudistuvissa mietiskelyissä, vaan voimakkaammalla, vaikeammalla, tärisyttävämmällä tavalla. Vanhurskauttaminen voi tapahtua, niinkuin dogmatikka opettaa, siten, että ihminen kokonaan antautuu Jumalan armoihin. Ihminen asettuu jumalallisen elämän suhteen rukoilevalle ja vastaanottavalle kannalle ja puhuu Jumalalleen näin: »Isä, minä olen epätäydellinen, tietämätön, syntinen ja itsekäs, mutta minä tulen tällaisena Sinun eteesi, tule Sinä minuun ja täytä minut. Minä pidän Sinua aina mielessäni, minä kannan Sinut aina ajatuksissani. En hetkeksikään Sinua unohda, en päästä Sinua mielestäni. En mietiskele Kristusta sunnuntaisin tai ainoastaan määrättyinä mietiskelyhetkinä päivässä, vaan pidän aina hänet mielessä, enkä koskaan hänestä eroo. Isä, ota minut tällaisena, minä olen Sinun palvelijasi, minä olen Sinun omasi!»

Ihminen joutuu täten hengessään niin salaperäiseen yhteyteen Kristuksen kanssa, että Kristus, jumalallinen tajunta yhdessä ihmisen korkeamman minän kanssa ja aivan kuin auttaen sitä vaikuttaa ja toimii ihmisen ruumiissa. Tämä vanhurskauttamistapa on tietysti vaikeampi kuin vanhojen menetelmien. Sillä tässä ihmisen aina täytyy olla valveilla — varuillaan siitä, että hän ei hetkeksikään unohda Kristusta.

¹ Kts. näistä esim. Annie Besant, *Aikain Viisaus*, siv. 311, 312.

Hänen täytyy aina pitää varansa, ettei se ajatuskuva ja ihmeellinen tieto, mikä on hänen sielussaan, haihtuisi silmistä hetkeksikään. Aina hänen sielunsa on jännitettynä, aina hänen mielensä keskitettynä. Hän tietää, että ainoastaan siinä on hänen elämänsä, että hän on yhtä sen suuremman elämän kanssa, joka on koko ihmiskunnan takana. Hänet täyttää suuri Jumalan rakkaus.

Vanhurskauttaminen on näin ollen sitä, että ihminen kasvaa Kristuksessa ja maistaa ikuisen elämän autuutta. Ikuinen autuus ei tule lahjaksi. Sitä ei saavuteta hetken kääntymyksessä. Vanhurskauttamisessa se vasta alkaa. Mutta vanhurskauttamisessa ihmiselle todellakin alkaa iankaikkinen elämä, sillä hän elää nyt salassa toista elämää kuin ennen. Näkymättömissä, hengessään hän elää toista elämää kuin personallinen ihminen. Ja hän kasvaa siinä vähitellen, itsestään, mutta ei osaa kasvuaan määrätä. Itse hän ei voi sanoa, kuinka nopeasti hänen tulee kasvaa. Hän on pyhiinvaeltaja ja pylväät hänen tielleen pystyttävät ne ihmiset, joissa Kristus on elävä, toisin sanoen Salainen Veljeskunta.

Kun Salainen Veljeskunta pystyttää ensimmäisen matkapylvään, silloin vanhurskauttamista seuraa uusi syntyminen. Kristillisen uskonto-opin neljäs askel, uudestaan syntyminen vastaa sitä, jota teosofisella kielellä kutsumme vihkimykseksi, ensimmäiseksi vihkimykseksi. Uusi ihminen syntyy, Kristus syntyy ihmisessä todellisena olentona, Kristus ei enää vaikuta ulkoapäin, ikäänkuin sähkölankoja pitkin, vaan syntyy itse ihmisen sisälle. Ihmisen korkeampi minä tulee hänessä eläväksi.

Uuden syntymisen perästä alkaa uusi jakso ihmisen elämässä, jolloin Kristus hänessä kasvaa lapsesta täysi-ikäiseksi. Tätä aikaa kutsutaan vanhalla nimityksellä vihkimyksen tieksi, jonka eri osia erotetaan toisistaan eri vihkimyksillä. Kristillinen uskonto-oppi ei näihin syvenny. Se ei enää luettele eri askelia tällä tiellä, sanoo vain, että ihminen pukee päällensä Kristuksen, niin että lopulta hän ei itse enää elä, vaan Kristus hänessä. Ja se nimittää koko tietä yhdellä nimityksellä kirkastukseksi eli pyhitykseksi.

Näin olemme siis nähneet, kuinka kristillinen uskonto-oppi opettaa samoja asioita kuin muutkin uskonnot. Kirkollinen uskonto-oppi, jonka varsinainen perustaja oli Paavali, sekin opettaa, niinkuin Paavali itse sanoi, salaista Jumalan viisautta (*theosofian en mysterioo*, jumalviisautta mysteriossa). Ja kun me henkisen kokemuksen ja tiedon valossa luemme kristillistä dogmatikkaa, silloin teemme sen huomion, minkä nyt olemme tehneet näissä luennoissa, että *ymmärrettynä* tämäkin, joka muuten on antanut aiheita niin hämäräperäisiin erimielisyyksiin, niin ahdasmielisiin katsantokantoihin, tämäkin opettaa samaa vanhaa, ikuista viisautta. Korkeintaan voimme huomata, että koska ihmiskunta aikojen vieressä kehittyi ja kasvaa kokonaisuudessaan, vaihtelevat myös jonkun verran ne muodot, joiden avulla ikuista viisautta esitetään. Mutta ikuinen viisaus on itse aina sama, koska Jumala on sama, koska Hänen lakinsa ja elämänsä on sama ja koska ikuinen henki meissä on sama, sama eilen, sama tänäpäivänä ja sama iankaikkisuuksien iankaikkisuudessa.

PEKKA ERVAST

KIUSAUSTEN KOULUSSA

Helsingissä 1928
MYSTICA

RUUSU-RISTI-KIRJASTO N:o 31

KIUSAUSTEN KOULUSSA

HELSINGIN ESITELMIÄ SYKSYLLÄ 1927
PITÄNYT
PEKKA ERVAST

HELSINGISSÄ 1928
MYSTICA

O. Y. LÄNSI-SUOMEN KIRJAPAINOSSA RAUMALLA 1928

J. R. H:lle
kunnioituksella ja ystävyydellä

Tekijä.

I.

JOHDANTO

Arvoisat ja rakkaat kuulijani! Kun nyt luentokautemme ja tämäntalvinen julkinen Ruusu-Risti-työ taas alkaa, muistuu mieleeni vanha legenda Buddhasta. Kerrotaan, että kun Buddha oli saavuttanut kaiken viisauden ja tiedon, hän katsellessaan maailmaa tuli surulliseksi. Hän oli ajatellut, että hän itse löydettyään totuuden kertoisi siitä toisille, mutta katsellessaan maailmaa hän huomasi, ettei maailma kaivannutkaan hänen totuuttaan. Silloin hän, Buddha, epäröi ja ajatteli itsekseen: „Vetäydynkö pois ihmisten ilmoilta johonkin synkkään metsään, vielä synkempään kuin missä olen ollut, vai jätänkö kokonaan tämän elämän? Olenhan saanut vallan elämän ja kuoleman yli ja saatan kuolla pois tästä maailmasta kokonaan.” Mutta legenda kertoo edelleen, että korkein Jumala taivaasta tuli hänen luokseen ja rukoili, ettei hän heittäisi ihmiskuntaa vaan jäisi ihmisten luo, koska aina oli niitä, jotka totuutta kaipasivat: „Lähde ulos ja puhu heille, sillä vaikka maailma kokonaisuudessaan ei ole kypsä ottamaan vastaan sanomaa totuudesta, on kuitenkin eläviä ja ikävöiviä sieluja siellä, täällä.” Silloin Buddha heitti epäröintinsä ja epäilynsä ja lähti ulos maailmaan. Kun hän sitten useiden vuosikymmenien aikana vaelsi ympäri Indiassa julistaen suurta sanomaansa, sai hän kymmeniä tuhansia ihmisiä, jotka kuuntelivat häntä ja ottivat kiitollisina vastaan hänen ilmoituksensa olemassaolon mahtavasta tarkoituksesta.

Tämä legenda muistui mieleeni – ei sentähden, että olisin ajatellut itseäni Buddhan veroiseksi ja Buddhan kaltaiseksi, vaan ainoastaan sitä ajatellen, että maailma tuskin kaipaa totuuden tietoa, tuskin niinkään vähäisessä määrässä, kuin sitä joku minun kaltaiseni ihminen voi tarjota. Katsellessaan elämää ympärillään semmoisessakin verrattain pienessä kaupungissa kuin Helsingissä (jolla kyllä on useita suurkaupungin oireita) ja katsellessaan elämää maailman suurissa kaupungeissa täällä Europassa, silloin tekee erään havainnon, joka ehkä on hiukan pintapuolinen, koska se on niin äkkipikainen, mutta joka kertoo, että ihmiset ovat yksinomaan ja kokonaan kiinni suurissa kiireissään, hommissaan, töissään ja tehtävissään. Nämä kiireet ovat välttämättömät, koska elämä itse on asettanut ne heidän eteensä ja heidän täytyy suorittaa kukin omat velvollisuutensa. Kuitenkin elämä tulisi heille tällä tavalla liian raskaaksi, jollei heillä vapaa-aikoinaan olisi jotakin vaihtelua, joka saisi heidän mielensä virkistymään. Sentähden ihmiset suurkaupungeissa paljon huvittelevat. He käyvät – ei ainoastaan jalostavissa ja mieltä, sielua sekä henkeä virkistävässä huvituksissa – vaan kaikenlaisissa tilaisuuksissa, joissa matkitaan konsertteja ja teattereita ja jotka ovat kevyempiä ja helposti sulatettavissa, kaikenlaisissa sirkuksissa, yökahviloissa j. n. e. Ihmiset nähtävästi tällaisista huvituksista saavat jotakin, mutta tuntuvat yhtäkaikki saavan enemmän unohdusta kuin virkistystä sielulle. Heidän mielensä ei niistä kohoa, mutta he unohtavat jokapäiväiset touhunsä ja vaikeutensa ja kestävät sitten taas paremmin puuhissaan ja velvollisuuksissaan. On semmoinen tunnelma eli aura suurissa kaupungeissa, että juuri tämä fyysillinen elämä, jota me elämme, on suuri todellisuus. Se on todellinen elämä. Kuinka olisi aikaa ajatteluun, filosofiaan? Ken on mukana todellisessa elämässä, hänelle filosofoiminen on ajan tuhlaa. Jos luonnostaan ei kaipaa huvituksia, tai jos on vanha, ettei osaa niitä enää kaivata, niin onhan uskonto, messut ja jumalanpalvelukset! Niissäkin voi unohtaa elämän touhut ja surut. Ajatteluun ihmisillä ei ole paljonkaan taipumusta. „Totuudesta” he eivät paljoakaan välitä.

Tuommoisen vaikutelman voi suurkaupungeissa saada, ja silloin tuntee itsensä sangen mitättömäksi ja turhaksi tässä elämässä semmoinen ihminen, joka koko sielullaan ja mielellään on etsinyt ja etsii totuutta ja joka soisi, että jokainen ihminen sanoisi itselleen: Nyt tahdon katsella elämää silmästä silmään, nyt tahdon nähdä mitä elämä on, nyt tahdon tietää minkätakia on suruja ja huolia ja minkätakia välistä ilo ja huvittelukin

tuntuu tyhjältä! Mutta koska ihmiset eivät näy kysyvän tätä itseltään, tuntuu totuudenetsijästä turhalta tarjota heille ratkaisuja ja vastauksia, joita he eivät ole etsineet eivätkä ikävöineet.

Semmoiseen epäröintiin ajattelija voi joutua.

Hetken mietintö tuo kuitenkin hänen mieleensä toisenkin puolen asiasta. Eihän todellisuus ole ainoastaan tämä jokapäiväisyys, jota tällä hetkellä eletään, todellisuus on välistä muutakin. Vähän toistakymmentä vuotta sitten oli todellisuus täällä Europassa ihan toisenlainen. Silloin ei elämä kutsunut ihmisiä huvittelemaan, silloin se kutsui heitä mitä suurimpiin uhrauksiin: itsensä unohtamiseen, kärsimykseen ja tuskaan. Silloin riehui maailman sota ja silloin oli olemassaolo synkkää jokaiselle. Silloin moni ihminen tunsikin, että elämä ei ollutkaan jokapäiväisyyttä, vaan niin kouriin tuntuva kova, niin salaperäinen, niin järjetön, että pakostakin kysyi mitä varten kaikki oli olemassa. Semmoisina hetkinä ihmiskunnan ja yksilön historiassa ihminen voi tulla totuudenetsijäksi. „Voi tulla”, sanon, sillä kaikki eivät tule. Kaikilla ei ole siihen vaadittava moraalinen voima. Vaikeudet ja kärsimykset vaikuttavat eri tavalla ihmisiin. Toiset etsivät suurten ja järkyttävien aikojen perästä unohdusta, rajuja huvituksia voidakseen paeta järkensä kutsua. Toiset taas heräävät syvemmin ajattelemaan.

Ja nämä, jotka heräävät ajattelemaan, he todistavat totuudenetsijälle, että kaikki ei ole hukassa. Ihmiskunta ei ole mennyttä. Ihmisten joukossa on „vanhurskaitakin”.

Ja niinkuin Buddha legendassa tekee sen havainnon, että joskaan ihmiskunta kokonaisuudessaan ei vielä suuresti kaipaa totuutta, on yksilöitä, jotka etsivät ja jotka kaipaavat, — niin totuudenetsijäkin tuntee itsessään uuden elämän syntyvän ja uuden voiman tulvivan sieluunsa. Ja hän ajattelee: Koska minun on suotu nähdä jumalallista totuuden valoa, tahdon siitä huoletti toisillekin kertoa, sillä on sieluja, jotka tuota valoa kaipaavat ja sitä ilolla ottavat vastaan.

Kun nyt aloitamme tätä työkauttamme, rohkenen sentähden toivoa, että monet totuudenetsijät löytäisivät tiensä tänne, ja rukoilen hartaasta sydämestä, että näissä meidän yhteisissä tilaisuuksissamme olisi mukana se lohduttaja: totuuden henki, jonka mestarimme Jeesus Kristus lupasi opetuslapsilleen lähettää.

II.

ELÄMÄNKOKEMUSTEN TAIKA

Puhumme elämän kokemuksista ja koettelemuksista, usein myös elämän koulusta, ja miksemme niin ollen voisi puhua kokeistakin, joita elämä ikäänkuin asettaa eteemme? Ei meidän silti tarvitse ajatella elämää personalliseksi — ehkäpä pirulliseksi — olennoiksi, joka tahallaan meitä kiusaa ja koettelee. Elämän kokemukset voivat olla puolueettomia ja oikeudenmukaisia, joskin ovat järjestelmällisiä ja tarkoituksellisia kokeita. Seuraavassa tulemme toivottavasti tämän ymmärtämään.

Ainakin me ihmiset järjestäydymme semmoisen kaavan mukaan, missä vain on kysymys älyllisistä, siveellisistä tai henkisistä pyrkimyksistä. Missä tietoa on etsitty, siinä on aina puhuttu kokeista. Salaisiin seuroihin, esim. vapaamuurariuteen ei pääse jäseneksi, ei saavuta „vihkimystä”, kuten sanotaan, ennenkuin on hyvin ja pätevästi suorittanut määrättyjä kokeita. Jokapäiväisessä elämässämme vallitsee sama järjestelmä. Emme pääse mihinkään kouluun, emme yliopistoon, emme virastoon, ellemme läpikäy joitakin kokeita; emme saa työtä emmekä asemaa yhteiskunnassa, ellemme osaa jonkunlaisten kokeitten avulla näyttää, että kykenemme hakemaamme työhön tai toimeen.

Sentähden ei tämä käsitys kokeista ja niiden suorittamisesta ole meille mitään vierasta. Että salaisissakin seuroissa muinoin täytyi suorittaa kokeita ennen oppilaaksi pääsyä, tuntuu meistä varsin luonnolliselta. Mitä suurimmalla kiinnolla luemme esim. vanhoista egyptiläisistä mysterioista, että ennenkuin pääsi hierofanttien puheille, jotka pitivät koulua pyramiideissa, täytyi läpikäydä sangen vaikeita ja tuskallisia kokeita. Ken ei niissä onnistunut, jäi ainiaksi orjaksi eli palvelijaksi pyramiidiin. Ainoastaan se, joka onnistui ja vihittiin veljeskunnan jäseneksi, sai lähteä ulos maailmaan tehtäviään suorittamaan.

Nyt meistä nykyajan ihmisistä tuntuu lukiessamme näistä pyramiidikokeista, että ne olivat verrattain lapsellisia – taikka toisin sanoen, että ne saattoivat vaikuttaa järkyttävästi ainoastaan sillä edellytyksellä, että pyrkijät eivät edeltäpäin niistä mitään tienneet. Niitä pidettiin tarkasti salassa. Sen vähän, minkä niistä tiedämme, olemme saaneet kreikkalaisten kirjailijain kertomuksista ja viittauksista. Näitä valmistavia kokeita oli neljänlaisia: maa-, tuli-, vesi- ja ilmakeeet. Ne olivat kaikki omiansa tutkimaan ja koettelemaan pyrkijän rohkeutta, kestävyyttä ja kylmäverisyyttä. Maakokeessa esim. suoritettiin vaikea ryömiminen toivottoman pitkissä maanalaisissa käytävissä, joissa ei voinut nousta seisaalleen eikä kääntyä ympäri, vaan joissa piti ryömiä tuuma tuumalta eteenpäin täydellisessä pimeydessä ollenkaan tietämättä, mitä saattoi tulla vastaan. Äkkiä avautuikin eteen pohjaton kuilu, joka teki etenemisen mahdottomaksi: „nythän en voikaan enää ryömiä, tuossa on tyhjä ilma, mitä teen, mitä teen?” Voimme ymmärtää, että ne, jotka suorittivat kokeensa, kulkivat tulen läpi, uivat vedessä ja lensivät ilmassa, olivat osoittaneet omaavansa sekä neuvokkuutta että rohkeutta. Mielenmalttia heillä oli, itseluottamusta ja uskoa. Kokeet kysyivät voimia, ne panivat hikoilemaan tuskan hikeä.

Mutta jos meidän aikanamme olisi tällaista, niin meistä tuntuisi, ettei pyrkijä nyt, kokeet suoritettuaan, olisi oikeutettu luulemaan mitään itsestään. Kaikkihan olisi paljasta teatteria. On kyllä vielä seuroja, jotka käyttävät tämännäköisiä ulkonaisia kokeita, jotka asettavat ihmisten rohkeuden ja päättäväisyyden ankaralle koetukselle, mutta jos pyrkijät sellaisia kokeita onnellisesti suorittavatkin, on se mielestämme pientä ja mitätöntä leikkiä. Mitään todellisuusarvoa ei semmoisilla koetuksilla saata olla. Moderni ihminen tuntee tämän vaistomaisesti.

Mutta samalla hän ajattelevana totuudenetsijänä kysyy ihmetellen: Mitä varten semmoisissa seuroissa, joissa on pyritty siveelliseen ja henkiseen kehitykseen, on käytetty tuommoisia kokeita? Jos, niinkuin muuten näyttää, salaisissa veljeskunnissa siellä, täällä ympäri maailmaa on ollut viisaita ihmisiä, niin mikä on ollut syynä siihen, että ovat järjestäneet tällaisia kokeita? Meidän yhteiskunnissamme, kouluissamme, yliopistoissamme niitä käytetään, mutta ne kokeet ovat enimmäkseen tai melkein yksinomaan intellektuaalista laatua, mutta minkätakia on mysteriokouluissa asetettu kokeita, jotka koettelevat ja kiusaavat ihmistä siveellisesti ja henkisesti? Totuudenetsijä kysyy näin, ja kun hän näin kysyy, täytyy hänen vastata itselleen: Siinä täytyy olla pätevä syy takana. On täytynyt olla noilla tietäjillä ja viisailloilla pätevä motiivi, jonka nojalla he ovat semmoista järjestäneet. Vai onko se vain ollut sitä, että he vapaina ihmisinä eivät ole tahtoneet ketä tahansa järjestönsä jäseneksi? Siinä tapauksessa heidän veljeskuntansa ei olisi ollut suurimerkityksellinen. Silloin se olisi vain ollut jotain yhteistä leikkiä, vaikka siinä leikittiinkin siveellisillä arvoilla. Sata ihmistä päätti esim. perustaa salaisen järjestön ja päätti, että pyrkijäin oli suoritettava erilaisia kokeita. Muuan koe oli esim. seuraava: Pyrkijä istutettiin pöydän ääreen ja hänelle sanottiin: „Kirjoita testamenttisi. Kirjoita siihen, että luovut kaikesta omaisuudestasi ja annat sen meille.” Tietysti se oli kokolailla vaikea siveellinen koe. Moni pyrkijä hätkähti, pelästyi: en minä voi semmoista testamenttia kirjoittaa! – No niin, ole hyvä ja poistu. – Toinen ajatteli: antaa mennä, kirjoitan testamenttini.

Jos tänäpäivänä päättäisimme perustaa „salaisen seuran”, jossa ei olisi muuta takana eikä tämän enempää sisältöä, mitä se olisi? Se olisi meidän leikkiämme, teatteriamme, turhanpäiväistä puuhaamme. Onko semmoinen motiivi voinut olla niillä tietäjillä ja viisailloilla, jotka alunperin ovat näitä asioita järjestäneet? Ei, mikäli he ovat olleet todellisia tietäjiä, ei ole sellainen ollut heidän motiivinsa. Heidän näköalansa ovat olleet laajempia, heidän tarkoituksensa korkeampia. He ovat tavoitelleet yleisinhimillisiä arvoja,

tähdänneet johonkin yleispätevään. Heidän inspirationsinsa on ollut ylhäältä. Heidän tietäjä- asemansa edellytti, että heillä oli kaikkia siveellisiä hyveitä. Heidän viisautensa oli saavutettu siveellisissä voitoissa. Tietäjinä he itse elivät valossa ja heitä ympäröi ihmismaailman pimeys. He elivät ikuista elämää, muut ihmiset kuoleman vallassa. Mutta he tahtoivat auttaa pimeydessä vaeltavia veljiään. He tahtoivat avata heille tien elämään ja valoon. He tahtoivat kasvattaa heitä ja opettaa heitä siveellisesti pyrkimään ja ponnistamaan. Ja koska elämään pääsi ainoastaan kaitaa tietä pitkin ja ahtaan portin kautta, eivät viisaat auttajat omasta päästään mitään keksineet, vaan asettivat ahtaan portin pyrkijäin nähtäväksi ja kaidan tien heidän tieltäväkseen. Ja kaikki nuo kokeet, ahtaat portit ja kaidat tiet olivat silloin vertauskuvia elämästä. Ne symbolisoivat elämää.

Ja nyt nousee eteemme uusi kysymys. Mikä on elämä? Onko elämä koulu? Mikä koulu se silloin on? Millä tavalla se koulu on järjestetty? Onko elämä kouluna niin järjestetty, että sitä voidaan jonkunlaisissa kokeissa symbolisoida, niin että ne ihmiset, jotka suorittavat näitä kokeita, voivat ymmärtää, mitä kokeita ja mitä kokemuksia heidän on läpikäytävä itse elämässä? Ovatko nuo maa-, tuli-, vesi- ja ilmakokeet, joita aina on käytetty salaisissa seuroissa, todella olleet elämän symbooleja, ovatko ne vertauskuvallisesti esittäneet itse elämää?

Nykyaikaisesta teosofisesta kirjallisuudesta luemme, että nuo kokeet, joita pyramiideissa ja vanhoissa vihkimyspaikoissa sekä joissakin uudenaikaisissa seuroissa suoritettiin vertauskuvina, todellisuudessa ovat suoritettavat n. s. astraalisessa maailmassa, fyysisen ruumiin nukkuessa. Kulkiessamme yöllä ruumiimme ulkopuolella (ruumiimme nukkuessa vuoteellaan) voimme suorittaa, kun olemme semmoiseen pyrkineet, näitä maa-, tuli-, vesi ja ilmakokeita. Maakokeen suoritamme siten, että käytännöllisesti opimme liikkumaan näkymättömässä ruumiissamme fyysisessä maailmassa. Opimme, että kiinteä maa ja kiinteät kappaleet eivät saa asetta esteitä tiellemme, ettei meidän tarvitse esim. avata ikkunaa hypätäksemme ulos. Me kuljemme sanatarkasti seinien ja kattojen läpi, astumme kallioitten sisään katselemaan peikkojen elämää j. n. e. Tulikokeen suoritamme siten, että opimme astraaliruumiissa selvästi tietämään, että fyysillinen tuli-ilmiö ei voi meihin mitään vaikuttaa. Seisomme esim. tulivuoren partaalla ja astraalinen opettajamme sanoo meille: Hyppääpäs tuohon kraatteriin. Ah, kuinka pelästymme, vaikka olemmekin toisessa olotilassamme. Ensin tuntuu kauhealta hypätä Vesuviuksen sisään. Mutta kokemus on hankittava ja tuli-elementti voitettava. Samalla tavalla saamme suorittaa vesikokeen. Meren syvyyteen täytyy meidän syöstä, niinkuin vesi olisi paljasta ilmaa ja ilmakokeessa täytyy meidän oppia lentämään ilman siipiä ja ilman ilmalaivaa.

Nämä ovat niitä elementtikokeita, joita suoritetaan, niinkuin voimme lukea nykyaikaisissa teosofisissa kirjoissa, näkymättömässä astraalimaailmassa ruumiin nukkuessa, ja totuudenetsijöinä kysymme: Nämäkö astraaliset kokeet ovat niitä n. s. maa-, tuli-, vesi- ja ilmakokeita, joita vanhat viisaat tahtoivat symbolisoida ulkonaisilla kokeilla, ryömimisillä, uimisilla ja muilla? Ei suinkaan, vastaavat viisaat, ei suinkaan, vastaa tietäjien kokemus. Nuokin astraalikokeet ovat symbooleja vain, vertauskuvallisia kokeita unien maailmassa. Ne eivät edellytä eivätkä kasvata muuta kuin rohkeutta, päättäväisyyttä ja mielenmalttia, samaa kuin fyysiset kokeet. Itsessään ne eivät ole niitä maa-, tuli-, vesi- ja ilmakokeita, joille elämä todellisuudessa meidät asettaa. Kaikki tällaiset asiat ovat symbooleja, todellisia omalla tavallaan, mutta sittenkin henkisesti katsoen vertauskuvia. Ne kokeet, joita elämä vaatii ihmiseltä, ennenkuin se vihkiä hänet omaksi pojakseen, itsetietoiseksi elämän kansalaiseksi, Jumalan valtakunnan jäseneksi, ja ennenkuin ne, jotka elämää edustavat, Valkoinen Veljeskunta, vihkivät hänet tunnustetuksi veljekseen, — ne kokeet ovat toisenlaisia. Ulkonaisia kokeita suoritettuumme voimme käsittää, mitä elämä todellisuudessa pojiltaan odottaa. Sentähden lähdemme nyt tarkastamaan itse elämän kokeita eli toisin sanoen elämänkiusausten koulua.

Jos elämä on koulu, s. o. jos elämä kasvattaa meitä erikoisella tavalla ja antaa meidän läpikäydä määrättyjä kokeita, silloin on meille hyödyksi — epäilemättä suureksi hyödyksi — ymmärtää elämän koulun menettelytapoja. Puhumattakaan siitä, että itse ymmärtäminen tuottaa meille iloa ja onnea, on hyväksi ja hyödyksi itsellemme ja toisille, jos emme vastusta elämän kasvatustapoja, jos emme napise, huuda emmekä valita, vaan mielellämme alistumme koulunkäyntiin, se ohjauksiin ja kurituksiin. Tämä on ymmärtämisen

passiivinen hyöty. Toiselta puolen voimme aktiivisesti auttaa elämää. Sensijaan, että sanoisimme elämälle: kasvata minua, ja heittäytyisimme sitten laiskoiksi, voimme sanoa: tahdon auttaa sinua, mikäli kykenen. Onhan inhimillinen vapauteni siinä, että voin innostua elämän kasvatukseen. Voin hyväksyä sen hengessäni. Tahdon oppia niin paljon kuin mahdollista, tahdon kasvattaa itseäni ja matkia elämää.

Mikä itsekasvatus se olisi, joka kulkisi toiseen suuntaan kuin mihin elämä vie? Omavaltainen kasvatus voi viedä hulluunkin suuntaan. Oikeata tietä kulkeaksemme täytyy meidän ymmärtää, mikä on elämän kasvatukseen. Silloin voimme jouduttaa kehitystämme, voimme vapaina olentoina kasvattaa itseämme, ja sillä tavalla hiukan helpottaa elämän työtä.

Mitä kaikki tietäjät, mitä kaikki viisaat kaikkina aikoina ovat tehneet? Juuri tätä. Sitä varten on Valkoinen Veljeskunta olemassa, sitä varten he yrittävät uskontojen y. m. liikkeiden avulla herättää ihmisiä. Ihminen on kutsuttu ottamaan osaa jumalalliseen työhön, ei sitä vastustamaan.

Me ihmiset voimme kasvattaa itseämme auttamalla veljiämme, voimme tulla elämän pojiksi ja olla hyödyksi ja iloksi tässä maailmassa, joka pohjaltaan on henkinen todellisuus. Niinkuin mekin, jotka tunnemme itsemme ruumiillisiksi olennoiksi, niinkuin mekin todellisuudessa olemme henkiolentoja, on elämä suurta henkimaailmaa. Nouskaamme niin ollen tietoisuuteen siitä, mihin ihmisinä voimme pystyä.

III.

ELÄMÄN MAAKOE

Kun nimitämme elämää kouluksi, ei tällaisen määritelmän pitäisi tuntua niinkään vieraalta, sillä ovathan uskonnot kaikkina aikoina teroittaneet jotain semmoista. Kristikunta on tosin kirkkonsa helmassa tottunut ajattelemaan, että elämä on murheen laakso, mutta käsitykseen „murheen laakso” on sisällynyt jonkunlainen valmistavan koulun merkitys, sillä elettyämme aikamme tässä murheen laaksossa olemme valmistuneet kirkonuskon mukaan ikuista elämää varten. Nykyinen elämäme on täten erittäin tärkeä, koska siitä riippuu niin suuri asia kuin ikuinen tulevaisuutemme. Elämä tältä kannalta katsoen tulee perin tärkeäksi kouluksi. Sen ovat kirkot vaistomaisesti huomanneet ja koettaneet tehdä koulusta vähän helpomman keksimällä opin Jumalan Pojan eli Vapahtajan sovituksista, niin että oikeastaan ihmisen vain tarvitsee uskoa valmistuakseen tässä elämässä ikuista elämää varten. Tuo usko on sitten eri kirkkoissa saanut erilaisen määritelmän: protestanttisessa kirkossa sitä on niin siivilöity, ettei siihen voi sisältyä hyviä töitä, kuten katolisessa kirkossa: protestanttinen kirkko on sanonut hyviä töitä itsevanhurskaudeksi. Ihminen tulee autuaaksi ainoastaan uskonsa avulla.

Kristilliset kirkot ovat olleet pakotetut tuommoiseen määritelmään elämästä kouluna, kun eivät hyväksyneet oppia jälleensyntymisestä. Ensimmäisinä vuosisatoina, silloin kun „gnostikot” vielä olivat oikeita kristityitä, katsottiin elämää kouluksi sillä tavalla, että ihmiset henkiolentoina syntyivät uudestaan ja uudestaan maan päälle ja jatkoivat täällä kehitystään ja työtään, kunnes lopulta saattoivat omaksua Kristus-elämän kokonaan, niin että Kristus eli heissä, kuten apostoli Paavali sanoi, eivätkä he itse enää tavallisina ihmisinä.

Semmoinen oli oppi ennen, ja muistamme kirkkohistoriasta, että vasta v. 553 Konstantinopolin kokous tuomitsi jälleensyntymisopin vääräksi.

Jälleensyntymisen valossa meidän on helppo ajatella ja ymmärtää elämää kouluksi. Ja vaikka nyt useimmat ihmiset kristikunnassa eivät usko jälleensyntymiseen, myöntävät kuitenkin uskovaiset yleensä, että elämä on koulu. Sitä vastoin on uskovaisten ulkopuolella ihmisiä, jotka eivät tahdo tätä myöntää – sanoisinko heitä ajattelemattomiksi vai miksi? Heidän mielestään emme saa määritellä elämää millään tavalla. He sanovat: jokainen ihminen tuntee sisässään selvän halun olla onnellinen, – joten yksilön onni on elämän päämäärä. He etsivät nimenomaan kaikkea hauskaa ja hyvää elämässä, mutta pettyessään he helposti napisevat: elämä on hassu laitos, siinä ei ole mitään järkeä.

Toisia on, joiden mielestä elämä on kuin suuri seikkailu, johon otamme osaa ja jossa jokainen koettaa tulla toimeen, miten taitaa. On minustakin kaunista ja puoleensa vetävää nimittää elämää seikkailuksi, ja miksemme voisi sanoa, että elämäkoulu on kuin seikkailu, kunhan vain ymmärrämme, että elämä sittenkin on koulua.

Ne, jotka ovat hieman viisastuneet elämäkoulussa, voivat kokemuksesta vastata toisin ajatteleville, että tässä koulussa ihmisen onni tulee itsestään, jos hän vain on ahkera oppilas. Mutta jos hän kapinoi koulun järjestystä vastaan, ei hän koskaan pääse rauhaan.

Nyt, kun aiomme tarkastaa elämää kouluna, on meidän ensin tehtävä itsellemme selväksi, minkälaisia olentoja me ihmiset olemme, jotka lapsina, kasvatteina, poikina ja tyttöinä käymme tässä koulussa. Tähän meidän ei tarvitse kaukaa etsiä vastausta. Voimme tyytyä vanhaan ja kaikkien hyväksymään määritelmään. Kun tutkimme itseämme, huomaamme näet olevamme minä-tajuisia olentoja eli minuuksia, jotka elämme kosketuksessa kahden todellisuuden kanssa, ulkonaisen ja sisäisen. Minä-tajuntamme käsittää osaksi näkyväisen eli ruumiillisen, osaksi näkymättömän eli sielullisen elämän. Ei kukaan kiellä sitä tosiseikkaa, että olemme ruumiillisia olentoja, – mutta samalla elämme näkymätöntä elämää, koska tajuisina olentoina tiedämme, tuntemme ja tahdomme. Omaa sieluelämämme tietävinä, tuntevinä ja tahtovina olentoina ilmennämme näkyväisessä, ruumiillisessa muodossa. Erikoinen asia on tämä meidän fyysillinen ruumiimme ja eri asia on meidän tajuntamme tietämisen, tuntemisen ja tahtomisen sielullisessa muodossa. Tehdessämme eron näiden välillä, sanomme tavallisesti, että ruumiimme on objektiivinen, sielumme taas subjektiivinen todellisuus. Mutta ymmärtääksemme viisaiden näkökannan tulee meidän kysyä itseltämme, eikö kenties tämä sielullinenkin maailma ole tavallaan objektiivinen. Sillä objektiivinen, ulkokohtainen todellisuus sekin on tietäjien silmissä. Eikä tämä ole niinkään mahdoton käsittää, jos muistamme, ettemme itse ole sama kuin esim. joku tunne tai ajatus meissä. Sanomme: minä tunnen suuttumusta tai vihaa, mutta emme sano: minä itse olen suuttumus tai viha. Kun pidämme mielessämme, että minuutemme on varsinainen itsemme, niin voimme sanoa, että tunteemme ja tietomme ovat objektiivisia meille ja ulkopuolella meitä itseämme, itse asiassa todellisuuksia „henkimaailmassa”, kuten viisaat väittävät. Kaikista selvimmin huomaamme tämän seikan ajatustemme suhteen. Muistelemme esim. kaunista maisemaa. Selvästi tiedämme, että itse olemme se, joka muistelee, mutta onko silti tuo kuva olematon? Ei se voi olla olematon, koska se on tuossa sielumme silmien edessä. Epäilemättä on täten olemassa ajatusmaailma, jota kansoittavat ajatuskuvat, jotka itsessään ovat todellisia – toiset lyhytikäisiä ja heikkohenkisiä, toiset voimakkaita, ehkä ikuisia. Kuka ties joillakuilla ihmisillä on kyky nähdä noita asioita, jotka ovat toisille näkymättömiä. Tämä ei ole vaikea käsittää, jos tahdomme ajatella loogillisesti. Ihminen voi esim. äkkiä saada merkillisen aavistuksen tai tiedon jostakin, joka tapahtuu muualla. Mistä se on häneen tullut, jollei semmoista kuvaa ole jonkun toisen tajunnassa olemassa? Telepatia on tunnustettu luonnonilmiö. Ihminen on kuin radiokone, samalla vastaanottaja, samalla lähettäjä. Ja niin on jokainen tajuinen olento sekä täällä että henkimaailmassa.

Minä-tajuisina olentoina käymme siis koulua maailmassa, joka on osaksi näkymätön, osaksi näkyväinen, mutta silti yhtä todellinen molemmissa puolissaan.

Viime kerralla oli puhe niistä kokeista, joita on käytetty erilaisissa salaisissa kouluissa ja joita on nimitetty elementtien mukaan maa-, tuli-, vesi- ja ilmakokeiksi. Tämä elementtiniitys on erinomaisen

vanha. Nykyaikainen tietemme ei sitä hyväksy, koskei se sen mielestä ole todenperäinen: elementtejä on näet paljon enemmän. Vanhat kansat kuitenkin puhuivat neljästä n. s. elementistä toisessa, laajemmassa merkityksessä, ja jokapäiväisessä kielessä käytämme yhä vielä noita nimityksiä. Jokainen tietää, mitä maa on, mitä vesi j.n.e. Tuli on todella aivan toista kuin vesi ja maa, ja sentähden nuo nimitykset ovat sekä luonnollisia että käytännöllisiä. Mutta on otettava huomioon, että kun vanhat kansat viisaiden opettamina ja johtamina käyttivät mainittuja nimityksiä, eivät he tarkoittaneet ainoastaan näkyviä, fyysillisiä elementtejä, vaan kuvasivat niillä sekä näkyväistä että näkymätöntä maailmaa. He kuvasivat niillä juuri niitä maailmoita, joiden kanssa ihmisinä olemme tekemisissä. Maalla he kuvasivat tätä näkyväistä elämää, mutta vesi, ilma ja tuli kuvasivat heille näkymätöntä elämää, sitä objektiivista maailmaa, jossa sielullisina olentoina olemme jäseniä ja joka on erivivahteinen. He erottivat siinä kolme eri vivahdusta, nimittivät niitä vedeksi, ilmaksi ja tuleksi. Kaikissa nykyajan teosofisissa kirjoissa viitataan siihen, että sielullisista maailmoista voidaan käyttää elementtinimityksiä. Tunteen maailmaa tavallisesti kuvataan vedellä, se vastaa vesielementtiä. Ajatusten maailma vastaa ilmaelementtiä ja tahdon maailma tulielementtiä. Tällöisen jaotuksen näemme teosofisista kirjoista. Tämä jaotus ei pysy aivan samanlaisena, kun käännyimme salaisten koulujen puoleen. Mysteeriöissa ja esoteerisissa seuroissa huomaamme, että maakokeen perästä asetetaan tulikoe, sitten vesi- ja ilmakoe. Onko siis tuli otettu kuvaamaan tunnemaailmaa, astraalimaailmaa, näissä salakouluissa? On. Tässä erikoisessa tarkoituksessa, kun on kokeista puhe, on tuli luonnollisin nimitys tunnemaailmalle. Sentähden mysteeriöissa on otettu maa- ja tulikokeet yhdessä, sitten vesi- ja ilmakokeet. Tulomme kyllä näkemään, että tulielementti sopii parhaiten toiselle kokeelle.

Ensimmäinen koe on siis maakoe.

Meidän on helppo ymmärtää, että se on tekemisissä fyysillisen maailman ja fyysillisen ruumiimme kanssa, — ei tietysti yksinomaan, sillä ihmisinä olemme tajuisia minäolentoja, joihin sisältyy kaikki eri maailmat. Olemme itse probleemin ratkaisu, olemme ihmisinä se kolmas, henkinen salaisuus, jossa sielu ja ruumis vastakohtina ovat sulautuneet yhteen. Sentähden on luonnollista, että elämäkoulun kokeissa olemme mukana kokonaan, mutta että kussakin kokeessa painopiste on määrättyssä eri elementissä. Maakoekessa on elämämme koulutuksen painopiste näkyväisessä ruumiissa, ja juuri näkyväinen elämä ynnä fyysillinen ruumis asettaa meidät kokeelle. Ja koska maakoe on ensimmäinen, huomaamme käytännöllisessä elämässä, että sille kokeelle kaikki ihmiset asetetaan, siinä ovat itse asiassa kaikki mukana tai ovat ainakin olleet, sillä onhan sieluja, jotka ovat suorittaneet sen kokeen. Olemme ihmiskuntana kyllä tekemisissä samalla kertaa toistenkin kokeiden kanssa, mutta kun olemme keskellä maakoetta, on painopiste siinä. Tulikokeeseen siirrymme varsinaisesti vasta silloin, kun olemme suorittaneet maakokeen ainakin niin suuressa määrin, että voimme kääntää huomionsa tulikokeeseen. Mutta kuta kauemmas menemme taaksepäin ihmiskunnan kehityshistoriassa, sitä selvemmin näemme, että ihmiset ovat asetetut pääasiassa maakoekelle.

Mikä sitten on tämä maakoe? Elämä asettaa meille kysymyksen: miten sinä tajuisena olentona, ihmisenä, suhtaudut tähän fyysilliseen objektiivisuuteen, tähän maapallon fyysilliseen elämään ja omaan fyysilliseen ruumiiseesi? Miten sinä näissä olosuhteissa tulet toimeen? Jos ajattelemme ihmiskunnan alkuhistoriaa — ei n. s. paradiisillista tilaa, vaan rotumme tieteen tuntemaa alkuhistoriaa, — silloin huomaamme, että luonto kysyi ihmiseltä: miten aiot tulla toimeen tässä maailmassa? Ensin ihminen syö marjoja ja hedelmiä y. m. mitä löytää, sitten hän alkaa metsästä ja rakentaa itselleen majan, etsittyään siihen saakka suoja puiden alta, ja kun hän siirtyy kylmempään ilmanalaan, täytyy hänen keksiä suojaa kylmyyttä vastaan ja alkaa käyttää vaatteita. On kuin koko luonto olisi häntä vastaan, hänen täytyy ponnistaa omia voimiaan, jotta pysyisi hengissä, sillä jos hän vain heittäytyisi pitkälleen, ei hän kauan jäisi olemaan. Hänen täytyy suorittaa kaikenlaisia tekoja ja ottaa osaa siihen suureen taisteluun olemassaolosta, johon kaikki elävät ovat alistetut. Elämä on siis heti asettanut hänet kouluun, vieläpä juuri maakoekelle. Kuta enemmän ihmiskunta on kehittynyt, kuta korkeampia kulttuureja on syntynyt, sitä enemmän alkuperäiset olosuhteet ovat muuttuneet monimutkaisiksi, mutta yhä on maakoe kaikkien edessä. Ihmiset ovat kyllä muodostaneet sivistyneitä yhteiskuntia, jotka ovat syntyneet siitä vaistomaisesta tunteesta ja tiedosta, että yhdessä on

helpompi sotia luonnonvoimia vastaan ja päästä niiden herraksi kuin yksin. Siten ovat yhdessä yrittäneet ratkaista maakoetta, sillä maakokeen suorittaminen kehittää ihmisen älyä, ja intelligensin kehittyessä työjako syntyy ja järjestynyt yhteiskunta muodostuu.

Voimme sanoa – kuulukoon vaikka paradoksilta: meidän nykyinen, porvarillinen yhteiskuntamme on itse asiassa se koulu, jossa olemme suorittamassa maakoetta. Kysymys toimeentulosta on näet tässä yhteiskunnassamme yhtä selvä ja käytännöllinen kuin konsanaan, vaikka se on pukeutunut uudenlaisiin ja monimutkaisempiin muotoihin ja saanut symbolin, joka on ikäänkuin salaisuuden avain. Mikä tämä symboli on? Se on kulta eli yleensä raha. Olemme maakoetta suorittaessamme tekemisissä rahan kanssa, ja maakoe keskittyy kysymykseen, millä tavalla me suhtaudumme rahaan. Tämä merkillinen seikka johtuu siitä, että porvarillinen yhteiskunta lepää omistusoikeuden periaatteella: omistusoikeus on pyhä. Alussa se oli käyttöoikeutta esim. itsensä raivaaman maan tuotteisiin, mutta pian siihen yhdistyi koko pellon omistamisen käsite. Ja sitten omistusoikeus laajeni käsittämään maata yleensä, itsestään kasvavaa metsää, vieläpä ilmaa ja vettä, joihin ihmisen käsi ei luotaessa koskenutkaan. Ja vaikka viime vuosikymmeninä on herännyt uudenlaisia ajatuksia omistusoikeuden pyhyydestä, – ajatuksia, jotka itsessään kyllä ovat ikivanhoja, – olemme käytännössä huomanneet, ettemme osaa omistusoikeuden periaatetta muuttaa, vielä vähemmän sen luonnonmukaisesti kehittyneitä ilmauksia yhteiskunnassa. Periaate on syvällä meissä ihmisissä, se kestää niin kauan kuin käymme maakokeen koulua. Ja raha on nykyään symboli maakokeessa, ja sen kokeen olemme lopullisesti suorittaneet vasta sitten, kun olemme ratkaisseet kullan merkityksen. Koulunkäyntimme ei ole helppo, sillä luokkatodistuksen kelpoisuus riippuu sen eettillisistä arvosanoista. Elämän koulussa asetetaan aina moraali koetukselle. Maakokeessakin saatamme kehittää itsessämme vääriä ominaisuuksia, ennenkuin tajuamme, mitä on oikein. Mitalin nurja puoli tai niin sanoaksemme väärä raha houkuttelee voimakkaasti maakokeen yhteydessä ihmiskunnan sydäntä. Mikä on tämä väärä puoli, tämä synti, kuten uskonto sanoo, maakokeen yhteydessä! Se on viekkaus, varkaus, ryöstö, ryöväyssodat y. m. Ihmisen äly on näet sanonut hänelle: on vaivaloista tehdä kovaa työtä; tuossa on paljon tavaraa, paljon kultaa koottuna yhteen paikkaan, minä otan sen. Ei ole helppoa sekään, mutta muutamilla ihmisillä varsinkin on kehittynyt seikkailunhalu ja he ponnistavat älyään keksiäkseen keinoja, millä saisivat käsiinsä toisten kasaamaa omaisuutta. Jotkut heistä taitavat ajatella: on väärin, että toisilla on paljon ja toisilla ei mitään; minä otan ja jaan sen kaikille. Lapsina ja nuorinakin ihailemme jaloa ryöväriä, joka jakaa sydämettömien rikkaiden rahat kilteille köyhille. Moni meistä on lapsena ajatellut: tahdon tulla ryöväreiksi, joka auttaa ihmisiä, ja monen sydän on sykkinyt Rinaldo Rinaldina ja Robin Hood'ia muistellessa.

Kerran tulevaisuudessa, kun on ratkaistu kullan probleemi, tulee yhteiskunta olemaan toisenlainen rakenteeltaan. Silloin ei tarvitse kehittää älyään viekkauteen eikä varkauteen, mutta niin kauan kuin näitä ominaisuuksia elämäntodistuksessa kehittyä, täytyy meidän oppia tekemään ero oikean ja väärän välillä ja ajatella, että varkaus on aina varkautta.

Mikä on sitten maakokeen ratkaisu? Koska olemme suorittaneet maakokeen? Maakokeen olemme suorittaneet silloin, kun köyhinä olemme rikkaita ja rikkaina köyhiä. Kulta paljastaa meille salaisuutensa silloin, kun sydämemme ei enää ole kiinni kullassa. Ja mitä sitten olemme oppineet elämäntodistuksessa, että olemme voineet suorittaa tämän maakokeen? Olemme oppineet työn arvon, työn välttämättömyyden. Eikä työ ole vain käsillä tekemistä; varsinainen inhimillinen työ on aivojen työtä, koska tämä on välttämätön käten työllekin. Kuta vaikeammaksi käten työ kehittyä, sitä enemmän tekijän täytyy ponnistaa aivojaan, sitä enemmän hänen täytyy olla ihminen. Tämän ihminen on oppinut elämäntodistuksessa, jos hän on maakokeen suorittanut: työn välttämättömyyden, johon sisältyy, ettei hän väärin keinoin mitään tahdo omistaa. Lopulta ihminen on vapaaehtoisesti köyhä. Kaikista suurimmat hengen sankarit maan päällä, kuten Buddha ja Jeesus, ovat eläneet vapaaehtoisessa köyhyydessä ja siinä köyhyydessä omistaneet koko maailman. He ovat olleet köyhyydessään rikkaita, mutta myös rikkaudessaan köyhiä. Jos semmoinen ihminen olisi rikas, olisi hän köyhä. Harva ihminen on kokonaisuudessaan suorittanut maakokeen, mutta sellaiset ovat tiellä lopullista suoritusta kohti, jotka tahtovat tehdä työtä ja rehellisesti ansaita tai tahtovat käyttää rikkauksiaan maailman hyödyksi, kehityksen eteenpäin viemiseksi. Ei näet maallinen rikkaus tule

ainoastaan sillä tavalla, että tehdään jotain työtä, rikkauden luomisessa näyttelee aina osansa inhimillinen äly ja luonnon, s. o. karman antama onni ja menestys. Millä tavalla ihminen esim. tulee rikkaaksi? Hän „sattumalta” löytää helmen simpukasta tai kultasuonen vuoresta. On väärin ajatella, että rikkaudet aina tulevat väriä teitä. Rikkaus tulee silloin, kun se tulee. Ja se ihminen, jolle rikkaus tulee, on varmasti ponnistanut edellisissä elämässään, joten elämä nyt voi asettaa hänet koetukselle uudella tavalla, sanomalla hänelle: miten sinä osaat rikkaana käyttäytyä? Ja jos hän ei ole entisissä elämässään valmistunut, silloin hän tuhlaa rahansa yllisyyteen, kutsuen kevytmielisen maailman huvittelemaan kanssaan. Hän tuntee sielussaan vaistomaisesti, ettei hän osaa oikealla tavalla suhtautua rikkauteen, — hän tahtoo siitä päästä ja hyvin pian hän onkin taas köyhä. Mutta ihminen, joka on oppinut jotain, säilyttää malttinsa, järkensä, ajatuksensa. Ihminen on siveellisesti vastuullinen olento, jonka pitää sydämessään tuntea: olen tilivelvollinen elämän edessä, omantuntoni edessä, oman korkeamman Itseni, Kristuksen edessä, kaikesta, mitä minulla on.

IV.

ELÄMÄN TULIKOE

Elämän koulun kokeista saamme selvemmän käsityksen, jos koetamme ajatella niitä semmoista elämän taustaa vastaan, jossa ei ole mitään kokeita. Semmoinen muinaisuus on kyllä kaikilla ihmissieluilla ollut. Olemme kyllä kaikki olleet elämän koulun lastentarhassa, niin sanoakseni, jolloin meitä ei vielä asetettu varsinaisille koetuksille. Kuinka pitkä semmoinen aika oli, on vaikea sanoa, sillä verrattain pian alkoi elämän koulu kokeiden välityksellä. Joka tapauksessa on vanhojen kansojen traditsioneissa eläviä muistoja ajasta, jolloin ei vielä ollut kokeita fyysisessä elämässä eikä ihmisiä, jotka olisivat olleet elämän koulussa kokeita suorittamassa. Tämä sama tosiseikka saattaa pitää paikkansa vielä tänä päivänä, saattaa vielä tänäpäivänä olla ihmisiä, jotka käyvät elämän koulua vasta lastentarhassa. Kuvitelkaamme ihmistä, joka olisi ulkopuolella kaikkia kokeita. Hän ei ainoastaan ole sangen älytön ja ilman ajatuksia, vaan myös laiska ja hidas sisäisessä elämässään, melkeinpä liikkumaton. Hänen elämänsä ei ole omintakeista, oma-alotteista. Se on vain tapojen noudattamista, määrätyn elämänuran kulkemista ilman harrastuksia, ilman mielenkiintoa. Meidän — ajattelevien ja tuntevien ihmisten — mielestä hän on todella surkuteltava olento. Päivä alkaa ja loppuu hänelle aina samalla tavalla. Hän ei mihinkään pyri, ei mitään tavoittele, ei mitään pyydä. Saattaa olla filosofeja, jotka sanovat, että elämä olisi onnellista, jos ihminen voisi olla kuin eläin, joka ei mitään ajattele, niinkuin lehmä, joka syö, juo, makaa ja märehä. Mutta nämä filosofit eivät käytä tarpeeksi järkeään, sillä heidän pitäisi tietää omasta kokemuksestaan, että ihminen ei ole semmoinen flegmaatikko. Jos joku yksilö on joskus saavuttanut ihmeellisen tyytyväisyyden, rauhan ja autuuden, joka kaukaa muistuttaa intressitöntä, himotonta ja ajatuksetonta elämää, on kuitenkin äärettömän pitkä taival hänen ja lastentarhassa käyvän ihmisen välillä. Sillä ihminen, joka on saavuttanut täydellisen rauhan, on paljon kokenut. Älkäämme sekoittako häntä nyt kuvittelemaamme ihmisolentoon, jolla ei ole mitään harrastuksia elämässä.

Vanhoilla kansoilla on ollut tietoa tällaisesta elämästä. Se ilmenee heidän kuvauksissaan kuoleman jälkeisestä olotilasta. Sekä kreikkalaiset että suomalaiset kuvaavat kuoleman jälkeistä elämää kolkoksi ja kuivaksi. Edelliset sanoivat, että he mieluummin elivät maan päällä kerjäläisinä kuin tuonelassa kuninkaina, sillä tuonelassa oli, kuten suomalaiset esi-isämme uskoivat, yksitoikkoista, harmaata ja kolkkoa. Tuulesta temmattua mielikuvitusta! sanoo ihminen, joka ei usko kuolemanjälkeiseen elämään, mutta asiantuntijat tietävät ja tunnustavat, että on ennen maailmassa ollut aikoja, jolloin ihmisten kuolemanjälkeinen elämä oli kerrassaan kolkkoa, tyhjää ja harmaata. On nytkin ihmisiä, jotka haudan tuolla puolen viettävät jonkun aikaa ikävää ja yksitoikkoista elämää. Ne ovat niitä, joilla ei ole ollut mitään intressiä elämässä; he ovat nukkuneet, syöneet, kasvaneet, tehneet työnsä, menneet naimisiin j. n. e.; mutta kaikki on tapahtunut kuin luonnon pakosta, — itse he eivät ole mitään ajatelleet. Semmoiset ihmiset, kun joutuvat kuolemanjälkeiseen

elämään, niin tuossa tuonelassa he aivan kuin jatkavat entistä, ruumiillista elämäänsä, ollen mielestään samanlaisissa olosuhteissa. He syövät, juovat, tekevät työtä ja nukkuvat. Heillä on aviopuolisonsa ja kotinsa, mutta heidän elämänsä tuonelassa alkaa sittenkin vähitellen tuntua kolkolta. Miksi? Sentähden että mikään ei enää tuota heille tyydytystä. Maan päällä he söivät nälkäänsä, joivat janoonsa j. n. e., mutta nyt he eivät tunne mitään tyydytystä syömisestä, eivät sammuta janoaan juomalla. Tekevät työtä saamatta ja tarvitsematta palkkaa, kun tulevat toimeen muutenkin. Ovat naimisissa, mutta lapsia heille ei synny. He muistelevat maanpäällistä elämäänsä, huomaavat vastakohtat, ymmärtävät olevansa kuolleitten maassa ja ajattelevat: kolkkoa on olemassaolo. Tämä ajatus, että olemassaolo on kolkkoa ja yksitoikkoista, on silloin heidän ensimmäinen saavutuksensa elämän koulussa. Syntyessään uudestaan elämään, he tuovat mukanaan tuon ikävyyden tunteen ja oppivat vähitellen maanpäällisessä elämässä, että ikävyys, kolkkaus on voitettavissa. Jos näet kuvittelemme ihmistä, joka puhtaasti suorittaisi vain maakoetta, hän olisi juuri tätä kokenut; ja hän tekisi samalla sen havainnon täällä maan päällä, että työ voi suoda onnea, vaihtelua ja tyydytystä hänen elämälleen, työ, ensin yksinkertaisena, sitten jatkuvasti kehittyvänä taiteellisenä työnä. Hänessä herää kauneuden kaipuu. Jos kysymme sosiologeilta ja arkeologeilta, jotka tutkivat ihmiskunnan alkuhistoriaa, saamme kuulla, että taiteellisia harrastuksia herää kuin itsestään ihmisessä. Se, se nostaa työn henkevämmälle tasolle, ja siinä ihminen näyttää itsensä. Kaikki tiedämme, että vielä nytkin voimme joutua omassa elämässämme samanlaisten probleemien eteen, vaikka toisenlaisista syistä. Olemme ehkä niin paljon nauttineet ja huvitelleet, että koko elämä lopuksi käy kuivaksi, kolkoksi ja yksitoikkoiseksi. Silloin sisässämme joku heikko ääni kuiskaa: ryhdy työhön ja toimeen, niin kaikki ikävä haihtuu.

Mutta kuten sanottu, me ihmiset emme ole noin yksiniitisiä, vaan paljon monimutkaisempia olentoja, sielullisia samalla kuin ruumiillisia. Elämme itse asiassa kuin neljässä maailmassa, sillä sielunelämämme on niin sanoaksemme kolmikylkinen: tunnemme, tiedämme ja tahdomme. Ja koska itse henkiolentoina yhdistämme nuo vastakohtat, ruumiin ja sielun, elämme yhtäaikaan kuin neljässä käyttövälineessä, fyysisessä ruumiissa ja kolmessa hengenverhossa, joita tavallisesti sanotaan sielullisiksi ruumiiksi. Nämä neljä käyttövälinettä vastaavat neljää koetta.

Maakoe oli tekemisissä ihmisen fyysisen ruumiin kanssa, ja nyt tulemme ensimmäiseen sieluelämämme puoleen, siihen puoleen itsessämme, jota nimitetään tuntemiseksi, aistimiseksi ja muodon kannalta katsoen tunne- eli astraaliruumiiksi. Se on tekemisissä tulikokeen kanssa. Emme kauan käy ihmiselämän koulua, ennenkuin joudumme myöskin tulikokeen heiteltäviksi.

Fyysisen olemassaolon alkuasteilla jo tapahtuu muuan prosessi ihmisen sielussa, hän havaitsee näet, että muutamat seikat tuottavat hänelle mieltymyksen ja nautinnon tunteita, toiset taas ovat vastenmielisiä, saaden aikaan tuskaa ja kärsimystä. Ajatelkaamme ihmistä, joka syö ja juo. Niin kauan kuin hän on raitis ja terve ihminen, hän ei pane erikoista huomiota syömiselle ja juomiselle. Mutta tulee aika, jolloin hän huomaa pitävänsä jostain määrätystä ruuasta tai juomasta enemmän kuin toisista, koska se tuottaa hänelle suoranaista nautintoa. Silloin alkaa hän sitä etsiä. Ja kun hänellä vielä ei ole mitään kokemusta syömisestä tai juomisesta vaaroista, hän nauttii tuosta ruuasta tai juomasta siihen määrään, että hänen ruumiissaan syntyy reaktio. Se ei osaa enää liikaa ravintoa sulattaa, se tulee sairaaksi.

Ihmiskunnan sairaudet ovat alkuaan syntyneet tämänlaatuisista syistä. Monet ajattelijat väittävät, että olemme turmelleet rotomme syömisellä ja juomisella.

Mutta syömisestä ja juomisesta tuottamat nautinnot ja tuskat eivät ole ainoat. Ihmisellä on sielullisessa tunnepuolessaan toisiakin nautinnon ja kärsimyksen mahdollisuuksia. Hänellä on ennenkaikkea sangen merkillinen kyky, jota oppineet sanovat jatkamiskyvyksi. On näet ajattelevia ihmisiä, jotka väittävät, että ihmisen sukupuolisuus on hänellä olemassa sitä varten, että hän jatkaisi sukuaan. Ja päältä katsoen tätä seikkaa ei voitane kieltää. Samalla lailla kuin syöminen on olemassa sitä varten, että yksilö pysyisi hengissä, on myös sukupuolinen elämä olemassa sitä varten, että ihmiskunta säilyisi fyysisesti maan päällä. Silti tämä on teoreettinen näkökanta.

Todellisuus on se, että syöminen muuttuessaan aistilliseksi nautinnoksi, on hienostuttanut ihmistä erinomaisesti, on tehnyt hänestä uudenlaisen olennon. Hän on nyt kulttuuriolento, joka valitsee ruokansa. Koko organismi on kehittynyt tuon herkkyyden avulla, joka syntyi siitä, että ihminen alkoi nauttia ja kärsiä. Hermosto on levittänyt ihmeellisen sähkölinjaverkkonsa yli koko ruumiin, tunkeutuen pienimpiinkin jäseniin. Mikä suunnaton mahdollisuus tuntea sekä nautintoa että tuskaa, piileekään nykyisen ihmisen elimistössä! Emme saa väheksyä hänen aistillisuuttaan ja sen merkitystä ihmiskunnan kehityshistoriassa. Olemme liian taipuvaiset arvostelemaan näitä asioita yksinomaan moraaliselta näkökannalta, unohtaen että „moraalinen” näkökanta liian usein on omamme, muttei elämän. Todellisuudessa elämän moraalinen mittapuuna on kyllä sekä ankarampi että korkeampi kuin meidän. Mutta se ei ole yksipuolinen.

Sentähden tuokin filosofinen näkökanta, joka ankaran tuomitsevana väittää, että ihmisen sukupuolisuus on vain suvun jatkamista varten, – se on varmasti yksipuolinen. Sukupuolisuutemme on nähtävästi luonnonvoima, jolla on mitä suurin merkitys psykologiseen kehitykseen. Sehän se syöksee meidät syvimpään helvettiin ja heittää korkeimpaan taivaaseen. Se panee meidät tuskasta voihkimaan ja onnesta laulamaan. Se tekee meidät runoilijoiksi ja taiteilijoiksi. Ja ilman sitä, missä olis meidän rakkauskykymme? Tietysti jumalallinen rakkaus on henkemme sisäinen elämä, mutta fyysisen ruumiimme ja sielullisten käyttövälineittemme avulla sisäinen rakkauden kykymme pääsee kuin päivänvaloon mitä syvimpien kokemusten kautta, käydessämme elämän katkeraa koulua.

Ihmisen sukupuolisuus on syynä miltei suurimpiin kärsimyksiin, mitä ihmiskunta on kärsinyt. Sukupuolisuus on kohta nuorelle ihmiselle kohtalokas kysymys. Se panee hänet miettimään. Pitääkö hänen sitä tyydyttää ja millä tavalla? Onko se tyydytettävä yksinomaan avioliitossa, vai onko se tyydytettävissä muullakin tavalla? Avioliitto nähtävästi usein lisää maailman tuskaa. Meidän aikamme nuorukainen ei enää ole sokkosilla. Ei hän umpimähkään usko, niinkuin ennen, että avioliitto on se paradiisi maan päällä, johon jokaisen pitää pyrkiä. Sukupuolisuus on itsessään niin merkillinen probleemi, että useimmille nuorille jää kysymykseksi, ratkaiseeko avioliitto tämän ongelman. Minä vain totean, kuinka asiat ovat. Sukupuolisuus on ääretön pulma ihmiselämässä. Se saa aikaan hirmuisia sielun tuskia ja muutamissa tapauksissa taas suurenmoisia nousuja. Älkäämme vanhoina ja väsyneinä tätä unohtako, minkä nuorina niin hyvin tiesimme.

Elämän tulikoe on tekemisessä tunne- ja aistimusrumiimme, aistillisten kykyjen ja sisäisten tunteittemme kanssa. Se on tulikoe, koska on olemassa, niinkuin apostoli Paavalikin sanoo, henkinen tuli, joka kaikkea koettelee, jossa kaikki palaa, mikä ei ole ikuista.

Kirjoista tai kokemuksesta tiedämme, että n. s. helvetit ja kiirastulet ihmisen kuolemanjälkeisessä elämässä astuivat voimaan eli toimintaan silloin, kun ihminen tässä maanpäällisessä elämässä alkoi nauttia ruumiinsa avulla. Jos ihminen alussa olikin niin terve ruumiiltaan, ettei hän fyysisessä elämässään ehtinyt kärsiä nautinnon tuskallisia seurauksia, tiedämme, että hän kuoltuaan joka tapauksessa joutui puhdistuksen kiirastuleen. Siinä määrin kuin hän oli nauttinut kärsimättä, siinä määrin hän kärsi siellä, jossa elämän tuli häntä poltti. Tämä luonnon oma moraalinen puhdistustuli näkyy ja tuntuu myöhemmin fyysisessäkin elämässä. Siinä tulella kuluttavat itse asiassa useimmat ihmiset aikansa. Tulikoe suoritetaan ensin helvetissä ja kiirastuleessa haudantakaisessa olotilassa, mutta myöhemmin nuo kiirastulet ja helvetit siirtyvät fyysisenkin elämään. Oikein on sanoa, että ihminen kantaa helvetin omassa povessaan. Sentähden on tuskin ainoatakaan ihmistä, joka olisi terve kehdestä hautaan asti. Useimmat ihmiset ovat sairauksille alttiit. Useimmat ihmiset kärsivät niinkään tässä fyysisessä elämässä sukupuolisuudestaan, senkin johdosta, että sukupuolisuus on probleemi, joka heittäytyy heidän tielleen jo varhaisessa nuoruudessa. Siten joudumme tulikokeeseen tässä näkyväisessä elämässä, ja siinä tilanteessa ovat uskoakseni useimmat ihmiset. Ja ne ihmiset, joille sukupuolisuus on muodostunut probleemiksi tässä nykyisessä elämässä, ovat joutuneet keskelle n. s. tulikoetta.

Maakoetta suorittaessamme teemme kaikenlaisia kokemuksia. Voimme ottaa pahojakin harha-askeleita, kun kaikki kokemuksemme ovat tekemisessä omistamisen eli köyhyyden ja rikkauden kanssa. Ken kokeen on lopullisesti suorittanut, ei ole köyhä eikä rikas. Hän on ihmisenä kohonnut vastakohtien yläpuolelle. Hän on rahan herra, hänelle kulta on multaa. Hän ei omista mitään rikkaanakaan, hän on ainoastaan huoneen haltija, koska maailma joka tapauksessa on hänen omansa.

Maakokeella on korkea ihanne, päämaali, joka on saavutettava ja jota kohti kuljetaan monenlaisissa etapeissa, monenlaisia pienempiä kokemuksia tekemällä. Sama on tulikokeen laita. Tulikokeessa on niinkään päämäärä, joka on saavutettava, ja tie, jota pitkin kuljetaan päämaalia kohti. Mikä on nyt ihanne, jota kohti tulikoe meitä vie? Se on täydellinen riippumattomuus kaikesta aisti- ja tunne-elämästä, täydellinen itsensähillitseminen, – täydellinen puhtaus. Meidän ihanteemme on puhtaus. Ja jos olemme selvillä tästä, että elämä tahtoo meille tulikokeen avulla opetta ehdotonta puhtautta kaikissa suhteissa, silloin on verrattain helppo ratkaista eteen sattuvia käytännöllisiä kysymyksiä ja probleemeja. Ne on aina ratkaistava siten, että viittaavat puhtauteen päin ja panevat meidät kulkemaan puhtauden ihannetta kohti. Erehtymisen ja lankeemisen mahdollisuudet ovat suuret, yhtä suuret tuli- kuin maakokeessa. Ken seisoo, katsokoon, ettei lankea. Mutta syntisen polkua valaisee toivon tähti. Ja jos on matkalla lankeemuksia, on nousujakin. Varjossa opitaan valo tuntemaan, ja elämän koulu opettaa vastakohtien avulla.

Ihanteen eläviä piirteitä ei ole vääristeltävä tuomion kylmiksi kasvoiksi. Jos olemme ymmärtäneet, että ihanne on puhtaus, älkäämme tuomitko toisia, jotka eivät vielä tahdo olla puhtaita, kun kerran olemme sanoneet ja ilmoittaneet, että niin on ihanne ja niin on oleva. Tuomitsemalla ei elämän ongelmia ratkaista. Ratkaisu tapahtuu siten, että sanomme sekä itsellemme että toisille: Tuossa on ihanne, sitä kohti kulje, katso, mitä valoa se luo, ja anna vaikeutesi joutua valon kirkkauden valaisemaksi, silloin valo, joka tulee puhtaudesta, valaisee kysymystä ja ratkaisee sen samalla. Että jokainen pulma on ratkaistava omalla tavallaan, on käytännöllinen totuus. Ei ole mitään yhteistä vasaran lyöntiä naulan päähän: näin! – ja varjele niitä, jotka eivät tähän mukaudu. Ei elämän koulu ole semmoinen. Elämä kasvattaa meitä, mutta se kasvattaa meitä vapaudessa. Kärsimyksien tullessa se meitä puhdistaa ja ojentaa. Siten me itse viisastumme, itse opimme huomaamaan, mikä on oikein, mikä väärin, mikä on huonoa, mikä hyvää. Tuon me opimme ja semmoisesta voi iloita ja olla kiitollinen. Semmoisesta koulusta saatamme iloita. Pelosta ja pakosta ihminen ei tahdo olla hyvä, mutta koko sydämestään hän sitä tahtoo hyvän itsensä takia, kun hyvän ihanne hänelle kirkastuu.

Elämä antaa meidän tehdä niinkuin itse tahdomme. Mutta se antaa meidän kantaa myöskin seuraukset. Niitä emme voi välttää. Olemme vapaita tehdessämme, mutta tekojemme tulokset meitä seuraavat, niinkuin rattaat aisoissa kulkevaa hevosta. Minkä ihminen kylvää, sen hän niittää. Minkä hän taakseen heittää, sen hän edestään löytää. Elämän koulu on kokemusten ja kiusausten koulu. Maa ja tulikokeet panevat meidät ennen kaikkea ajattelemaan ja tekemään kysymyksiä.

V.

ELÄMÄN VESIKOE

Elämänkoulun kokeita voisimme myös nimittää kiusauksiksi. Kiusaus on tuttu sana, jota paljon käytetään kristikunnassa. Isä-meidän-rukouksessa jo rukoilemme: „älä johdata meitä kiusaukseen”. Jos nyt elämän kokeita nimitämme kiusauksiksi, saamme hieman määritellä, mitä kiusauksella tarkoitamme, sillä emmehan elämän omia kokeita saata ajatella luonnottomiksi kiusauksiksi, joista meidän pitäisi rukoilla Jumalaa meitä pelastamaan. Elämän kokeet kuuluvat itse elämään, muuten elämämme ei olisi sitä koulua,

mitä se on. Ne ovat siis itsessään hyviä, ei pahoja. Heittäkäämme silmäys tältä kannalta äsken tutkimiimme kokeisiin.

Maakoe on kiusaus siinä mielessä, että fyysillinen maailma ja fyysillinen ruumiimme kiusaa meitä, koska se vetää huomiomme puoleensa ja lupaa meille jotain. Eikö koko tämä meidän fyysillinen elämämme ikäänkuin kuiskaa meille kiusaajan äänellä: „palvo minua, niin annan sinulle kaikki tämän maailman rikkautet, saat hallita kaikkea sitä ihanuutta, mitä tässä maailmassa on”. Kiusaus ei ole siinä, että se asettaa meidät koetukselle ja kasvattaa meitä, vaan kiusaus on siinä, että se kykenee kääntämään huomiomme liian paljon puoleensa. Järkemme kyllä sanoo meille: jossain määrin meidän täytyy palvella näkyväistä maailmaa, ikäänkuin jumaloida ihmiskunnan kaunista isänmaata, viljelemällä ja koristamalla sitä ja mukautumalla elementtien vaatimuksiin, – sillä muuten emme pysyisi hengissä edes. Semmoinen palveleminen on luonnollista, mutta se muuttuu meille kiusaukseksi, jos lankeamme polvillemme näkyväisen maailman eteen, antautuen sitä palvomaan ja nähden siinä ainoa ihanuuden, mistä mitään tiedämme. Semmoinen kiusaus johdattaa meitä teoreettiseen materialismiin, jumalallisen elämän kieltämiseen, jota emme voi silmillämme nähdä emmekä käsin kosketella. Tulemme jumalankieltäjiksi filosofisessa merkityksessä. Oma ruumiimme ja näkyväinen maailma sokaisee meidät niin, että unohdamme jumalallisen totuuden etsimisenkin. Tämä teoreettinen materialismi ei ole samaa kuin käytännöllinen itsekkyyys ja häijyys, tällainen materialisti voi olla hyväntahtoinen ihminen, vaikka hän on katsonut itsensä sokeaksi näkyväiseen todellisuuteen. Verrattain lievä paha tämä on meidän inhimillisillä silmillämme katsoen, mutta henkimaailman kannalta on selvää, että materialisti erottaa itsensä hengen elämästä ja omasta sisimmästä olemisestaan tuijottamalla vai tähän näkyväiseen, kuolevaiseen harhaan. Kun avaamme silmämme näkemään henkeäkin, emme lankea maakokeen kiusaukseen.

Jos taas ajattelemme tulikoetta, ovat sen koettelemukset omiansa kasvattamaan meistä, kuten äsken sanottiin, sielullisia olentoja. Eivät aistimme eikä tunne-elämämme ole valmiina luotu. Pitkien aikojen kuluessa ne ovat vähitellen historiallisesti kehittyneet. Elämä tarjoaa kaikenlaisia mahdollisuuksia aisteillemme kehittyä, ja samalla tunteemme kehittyvät, rikastuvat, laajenevat. Tämä kaikki on välttämätöntä, ja meidän täytyy oppia suoriutumaan tulikokeissa.

Kokeet käyvät meille kiusauksiksi ainoastaan, jos me niin kokonaan elämme aisteissamme ja tunnemaailmassamme, että se voi kiusaajana kuiskata meille: „palvo minua, niin minä tuon sinulle onnen”. Lause „palvo minua” merkitsee silloin: „kehitä kykyäsi aistillisesti nauttia ja keskity kokonaan nautinnon palvontaan, niin tulet onnelliseksi”. Tämä kiusaus vie, jos annamme sille vallan, n. s. käytännölliseen materialismiin, epikureismiin, hedonismiin, jonka mukaan pitää „nauttia elämästä” niin paljon kuin mahdollista, koska aistillinen nautinto on elämän varsinainen sisältö ja tarkoitus. Sama kiusaus vie fariseismiin, jos esim. yhteiskunnallisista syistä myönnämme jonkinlaisten eettisten normien tarpeellisuuden, jolloin pyrimme ulkonaisesti näyttämään moraalisesti mallikelpoisilta, vaikka salassa palvomme nautinnon jumalaa. Tähän meidät tulikoe vie, jos annamme sen muodostua kiusaukseksi.

Kun Jeesus opetti meitä rukoilemaan: „älä johdata meitä kiusaukseen”, on hän epäilemättä tarkoittanut: älä anna järkemme ja mieleemme pimittyä, niin ettemme näe elävää henkeä, vaan luulemme elämän olevan fyysillisessä omistamisessa tai aistillisissa nautinnoissa.

Siirtykäämme nyt tarkastamaan n. s. vesikoetta. Koska kaikki kokeet elämäkoulussa kulkevat limittäin, on se ajatustyö, mikä meissä herää suorittaessamme maa- ja tulikokeita, omiansa heittämään meidät keskelle vesikoetta. Vesikoe on näet tekemisissä sielumme „ajatusrumiin” kanssa, niinkuin usein sanotaan, sen näkymättömän olemuspuolemme kanssa, jota nimitetään mentaaliseksi käyttövälineeksi eli verhoksi. Vesikokeeseen joudumme silloin, kun meistä pienemmässä tai suuremmassa mitassa tulee ajattelevia totuuden etsijöitä, jotka ottavat huomioon sen tärkeän tosiseikan, että ihminen on järkellä olento. Luomakunta voi aistia, kasvit ja eläimet voivat tuntea, mutta missä on vapaa ajatuskyky? Piilossa se pysyy, jos sitä on. Ihminen on ainoa, joka varmasti ja vapaasti ajattelee. Muusta luonnosta ihminen eroaa siinä,

että hän on ajatuskykyinen järkiolento, jonka järki vaatii totuutta, s. o. asiain ymmärtämistä ja tietoa. Kun elämän kokemukset alkavat vaivata häntä, hän kysyy: miksi? Hän ei käsitä, että elämä on koulu, hän ei käsitä, että ilot ja surut, nautinnot ja kärsimykset samalla kaikki ovat kokeita. Hän kadottaa omaisuutensa tai kunniansa tai jonkun rakkaan omaisensa ja kysyy elämältä: mitä varten? Kuinka usein isä ja äiti kysyvät, kuin heiltä pieni lapsi kovia tuskia kärsittyään kuolee: „minkätähden pienen, viattoman lapsen pitää noin paljon kärsiä? Kuinka Jumala voi antaa sellaisen tapahtua?” Äskeinen maailmansota herätti ihmisiä kysymään: „jos Jumala on olemassa tai jos Jumala on hyvä tai jos salaisia mestareita on olemassa, joilla on valtaa elämän ja kuoleman yli, miksi he antavat ihmisten tällä tavalla sokeasti tappaa toisiaan, tuhota lyhyessä hetkessä, mitä suurella vaivalla pitkinä vuosina on aikaan saatu? Miksi antavat kyyneleiden ja tuskien tulla jokaiseen kotiin maan päällä?” Näin kysyivät monet minultakin, eivätkä he heti ymmärtäneet, kun vastasin: elämä on koulua, hyvät henkivallat eivät ole mitään sotaa tahtoneet, se on meidän oman pahuutemme aikaansaama. Kaikista enimmin kärsivät jumalat tästä asiantilasta, mutta minkä he voivat? Luonnossa vallitsee syyn ja seurauksen järkähtämätön laki. Minkä olemme kylväneet, sen niitämme. Meidänhän tulee lopettaa sodat, meidän tulee järjestää elämämme maan päällä viisaammin ja paremmin, meidän tulee katua ja kääntyä. Jumalat ovat voimattomia, he ovat antaneet näkyväisen maailman meidän haltuumme. Mooseksen kirjassa sanotaan: „Ihminen on tehty luonnon herraksi.” Se merkitsee, että henkivallat eivät sekaannu asioihimme sillä tavalla, että estäisivät meitä mitään tekemästä. Jumalat kärsivät ja puhuvat meidän sydämissämme: lakatkaa tekemästä pahaa. He ovat antaneet vallan meille, mutta me luovutamme vallan „Jumalan vihalle”, s. o. niiden luonnonvoimien käsiin, jotka kyllä pitävät huolta siitä, että niitämme mitä kylvämme.

Niinkauan kuin me ihmiset emme ymmärrä olevamme täällä elämässä kuin lapset, jotka ovat muualta saapuneet tänne koulua käymään, tulemme katkeriksi ja annamme vallan pahalle. Ja silloin ainoa pelastuksemme on, että emme heitä kirvestä mereen, emme huuda: kurja on tämä maailma, perkele tätä hallitsee, vaan teemme itsestämme ajattelevia totuuden etsijöitä: mietiskelemme, luemme, kuuntelemme toistemme sanoja. Silloin otamme itse asiassa askeleen eteenpäin ja astumme vesikokeen maailmaan. Etsiessämme myöskin aina löydämme jotain, sillä vesikokeen maailma on kuin valtameri täynnä aatteiden virtauksia. Kun pienenkin kanavan avaamme omaan sieluunne siitä, tulvaa heti aatteita meihin. Mitä kiihkeämmin ajattelemme elämää, sitä enemmän virtaa lumoavia aatteita meidän järkeemme, täyttäen sielumme kaikenlaisilla uusilla käsitteillä.

Ihmisen järki etsii totuutta eri tavalla. Muuan tapa on n. s. tieteellinen tutkimus. Ne ihmiset ovat selväjärkisiä, loogillisesti ajattelevia olentoja, jotka esim. sanovat itselleen: nyt lykkään luotani kaikki muut probleemit ja alan kemistinä tutkia aineen salaisuutta siten lähetykseni totuutta. Toinen tapa etsii totuutta on avarakatseinen filosofinen ajattelu. Filosofit miettivät elämää yleensä, koettavat järjellään päästä selville sen sisäisistä laeista ja tarkoituksesta. Kolmas tapa on yleisin. Useimmat ihmiset eivät näet ole järjessään niin voimakkaita, että uskaltaisivat itse ajatella, he ottavat vastaan toisilta vastaukset kysymyksiinsä. Tämä etsimistapa on uskonnollinen sanan tavallisimmassa merkityksessä. Kuinka paljon sieluja vetävätkään puoleensa suuret uskonnot, kirkot ja lahkot! Tietystihän jokaisen, tullakseen vakavaksi uskonnon vastaanottajaksi, on täytynyt huomata, että elämässä on salaperäisiä kohtia ja että ihminen on heikko ja tietämätön olento, mutta paljon ei etsijäin siellä tarvitse vaivata ajatuksiaan. „Usko niin ja niin, silloin sinulle tulee rauhallinen mieli ja sinä ymmärrät, miksi asiat ovat niinkuin ovat.” Uskonnolliset ihmiset lähestyvät hitaammin vesikoetta kuin filosofit ja tiedemiehet, jos heidän uskonnollisuutensa on enemmän auktoriteettiuskoa kuin Jumalan tuntemista. Mutta jos heidän uskonsa on elävä ja personallinen, saattaa se kantaa heidät kauemmas keskelle vesikokeen pyörteitä kuin filosofin järkeily tai tiedemiehen olemassaolon ilmiöissä liikkuva tutkimus.

Tässä täytyy ottaa huomioon merkillinen tosiseikka, nim. se, että kun ihminen tulee vakavaksi totuuden etsijäksi, ei hänessä ainoastaan päivätaajunta muutu, vaan myöskin se taajunta, joka ilmenee hänen nukkuessaan, hänen yötaajuntansa. Totuuden etsijän unielämä rikastuu, hedelmöityy, elävöityy. Se voi tulla niin todelliseksi, että ihminen astuu ulos fyysisestä organismistaan, säilyttäen itsetietoisensa personallisen minätaajunnan, ja menee siihen maailmaan, josta on ollut tapana sanoa, että siinä vietetty elämä on hukattua

aikaa. Hän on silloin unimaassa sama personallinen ihmisolento kuin fyysisessä olomuodossaan. Tämä on sielullisesti pitkälle menneen kehityksen tulos, mutta se on otettava lukuun sitä yöelämästä puhuttaessa, joka astuu todellisuutena näyttämölle silloin, kun meistä tulee totuuden etsijöitä. Tavallinen ihminen ei ole – ei tavallinen totuudenetsijäkään – noin itsetietoinen yötajunnassaan. Mutta ruumiinsa ulkopuolella hän on, keskellä astraalimaailman elämää. Sentähden herkempi ihminen aina tuo mukanaan vaikutelmia unien maailmasta, vaikkei hän selvästi mitään muistaisi. Tiedemies, keksijä, saa päivätajunnassaan valveilla ollessaan, yht'äkkiä jonkun kauan pohtimansa asian selväksi tietämättä, mistä valo tuli. Runoilija saa ihmeellisen inspiratsioonin, taiteilija näkemyksen, filosofi saa probleeminsa ratkaisun, tai ihminen, joka on ajatellut määrättyä elämän kohtaa omassa elämässään, äkillisen selvyuden ja valaistuksen. Kaikki he ovat yöllä, ollessaan tuossa toisessa, näkymättömässä henkimaailmassa, seurustelleet semmoisten ihmisten, enkeleiden ja jumalallisten olentojen kanssa, joilta ovat saaneet vastauksia kysymyksiinsä. Nämä vastaukset tulevat inspiratsioneina päivätajuntaan. On todella mielenkiintoista katsella, kuinka ihmiset yöelämässään liikkuvat erilaisissa paikoissa, seuroissa ja veljeskunnissa, joihin heidän sielullinen sukulaisuutensa heidät vetää ja vie. Siellä he saavat kuunnella kokeneempien opetuksia, jos ovat totuuden etsijöitä tässä näkyväisessä maailmassa, ja silloin heidän yöelämänsä ei mene hukkaan. Heidän omat aatteensa selvenevät siellä ja sieltä he tuovat tietoa mukanaan päivätajuntaansa, vaikka ani harvoin muistavat sitä selvästi.

Vesikoe tuntuu täten olevan sangen hyväluontoinen, kasvattava ja kehittävä elämänkoulun luokka, ja me kysymme miltei uteliaina: voiko tätä vesikoetta ollenkaan katsella kiusauksen kannalta? Eikö ole erittäin hyvä, että ihminen, joka on totuuden etsijä, viisastuu yöelämänsä aikana? Millä tavalla siis vesikoe voi muodostua hänelle kiusaukseksi, joka sokaisee hänet, niin ettei hän näe totuutta eikä kumarra hengessään nöyränä elämän edessä?

Kahdella tavalla – ja molemmissa kiusauksissa piilee ylpeys. Molemmissa ihminen myös heittää etsimisensä kesken.

Vesikokeessa ihmiselle avautuu uusi maailma: ajatuksen vapaa ja taivaallinen valtakunta. Hän tuntee onnea filosofoidessaan, spekuloidessaan, rakentaessaan järjestelmiä. Hän maistaa nautinnon mannaa antaessaan ajatuksensa lentää olemisen salaisuuksien korkeuksiin ja syvyyksiin, ja kuta herkkäuskoisempi ja sangviinisempi hän on, sitä katkerampi on hänen heräämisensä, kun uuden tietoisuuden ääni alkaa kuulua keskellä iloa ja ilkkuen kysyä häneltä: „oletko varma asiastasi? ovatko johtopäätöksesi oikeat? tiedätkö, onko totta, mitä ajattelet ja kuvittelet?”

Lähellä on silloin lankeemus. „Spekulatsioonit ovat kuvitteluja”, hän huudahtaa, „unet ovat unia. Ei ole mihinkään luottamista. Ihmisen järki on liian lyhyt ratkaistakseen ikuisia ongelmoita.” Ja kiusauksen ääni kuiskaa: ei mitään voi tietää. Hullu se, joka luulee, että jumalallinen tieto on saavutettavissa. Totuus on, ettei mitään voi tietää.

Ja totuuden etsijästä tulee kyynikko, kieltäjä, jyrkkä agnostikko.

Mutta toinen kiusaus on vastakkainen.

Totuuden etsijä löytäessään ratkaisuja, saadessaan inspiratsioneja, keksiessään uutta, tuntee povensa onnesta paisuvan. Lähellä on silloin kiusaus luulla itse olevansa viisas ja kehittynyt ihminen, joka on saavuttanut tiedon huipun. Hän saattaa kyllä sanoa itselleen: „minä olen nöyrä”, ja ihmisten edessä hän esiintyy vaatimattomana, mutta salaisesti, ehkäpä huomaamattaan hän on vakuutettu omista tiedoistaan, omien näkökantojensa pätevydestä, omien sanojensa viisaudesta. Kuta enemmän hän esim. kehitty yöllisessä elämässään, sitä enemmän hänen silmänsä sokaistuvat, niin ettei hän näe, että astraalinen elämä, samoin kuin tämä fyysillinen, on symbolia, vaan uskoo sen todelliseksi, ehkäpä ikuisiksi elämäksi. Ja salaisena kiusauksena hänen sydämessään on usko omaan tietäjä-asemaansa ja korkeaan viisauteensa. Täten

ihminen unohtaa elämän jumalallisuuden ja asettaen itsensä tiedon, taidon ja pyhyiden jalustalle antaa toisten ihailla sitä viisautta, mikä hänestä valuu.

Mutta kun ihminen ei anna vesikokeen muodostua kiusaukseksi ei tavalla eikä toisella, vaan aina huomaa, kuinka rajoitettua ja pientä on kaikki inhimillinen saavutus, silloin hän tästä kokeesta voi onnellisesti suoriutua ja voittaa. Voitto on tavallaan kaukainen ihanne, mutta samalla se on ainoa käytännöllinen ratkaisu. Vesikokeessa voittaa totuuden etsijä, kun hän näkee kaikkien tietojensa ja ratkaisujensa läpi ja näkee, että ne ovat sittenkin harhoja, jotka nousevat hänestä itsestään. Tämä on vaikea koe, korkea ja vaikea, se pelottaa totuuden etsijää, hän ei voisi ymmärtää alkutaipaleella, mutta lopulta hän tulee siihen, että kaikki, minkä hän luulee totuudeksi, on harhaa, joka nousee hänen omasta sielustaan. Silloin hän joutuu ahtaan portin eteen, jonka vartija häneltä kysyy: jaksatko heittää päältäsi harhat, jaksatko jäädä yksin, jaksatko seista tyhjässä avaruudessa? Osaatko tulla ulos merestä, jossa olet kauan kalana elänyt, osaatko nousta pinnalle ja huomata olevasi lintu, joka voi lentää avaruudessa ilmojen halki? Voitko siinä määrin voittaa itsesi, että näet oman yksinäisyytesi iankaikkisessa äärettömyydessä? Tyydytkö olemaan elävä, tajuinen piste kehässä, jota ei ole olemassa, ja keskustassa, jonka ääriä sinun itse tulee luoda? Voitko tämän tehdä? Jos voit, silloin pääset ulos vesikokeesta ja joudut tekemisiin ilmakokeen kanssa, silloin joudut sielussasi uuteen maailmaan, jossa ei enää ole kysymys tunteista ja ajatuksista, vaan omasta tahdostasi. Mitä sinä tahdot?

VI.

ELÄMÄN ILMAKOE

Vesikokeessa ihminen alkaa tuntea itseään, ja itsensä tunteminen on viisautta, kuten vanhat sanoivat. Viisauden alku onkin siinä, että ihminen huomaa, ettei hän mitään tiedä. Vasta kun hän on tähän kohtaan tullut, avaa elämä totuuden etsijälle tiedon saavuttamisen mahdollisuudet. Vesikokeen perästä seuraa ilmakokeen uusi, tuntematon maailma, mutta missä on se voima, joka nostaa etsijän tietämättömyyden pimeydestä tiedon ja viisauden valoon? Mikä on se kynnyks, joka erottaa koko vanhan tieteellisen, filosofisen ja uskonnollisen maailman tästä uudesta tuntemattomasta? Sen voi lausua yhdellä ainoalla sanalla, — sanalla, jota paljon väärin käytetään ja jonka merkitystä harvoin ymmärretään — mutta sen parempaakaan ei juuri löydä. Se sana on: *usko*. Ihmisen pitää astua tietoisesti uskoon. Mutta mihinkä uskoon?

Onhan hän ennenkin uskonut. Hän on ollut uskonnon kannattaja, filosofian harrastaja, tieteellinen ajattelija. Ja aina hän on uskonut harrastamansa asian totuuteen ja pätevyYTEEN. Mutta kaikki nuo maailmankuvat menivät rikki. Vesikokeessa hän joutui epäilyksen valtaan ja lopulta oman tietämättömyytensä näkemykseen. Mikä on usko, jota nyt odotetaan häneltä? Se on usko, jonka keskipiste on hänessä itsessään; usko, joka perustuu siihen, että hän on oppinut tuntemaan itsensä tajuntakeskukseksi maailmankaikkeudessa. Hänen uskonsa on nyt uskoa omaan itseensä. Mutta tämä itse on heikko ja avuton kuin kapalolapsi, ja kuitenkin samalla iankaikkisuusvoimainen kuin vastasyntynyt jumala. Hänen uskonsa omaan itseensä on sentähden kuin uskoa jumaluuden tyhjyyteen, — sillä onhan hän tullut siihen, että hän on kuin näkymätön piste äärettömyyden avaruudessa.

Sanoja, sanoja, jotka eivät mitään merkitse, ja kuitenkin ovat täynnä sisältöä kokeneelle! Hän, jolta ilmakokeen maailma nyt odottaa ja vaatii uskoa, seisoo uuden elämänsä kynnyksellä kahden tien edessä, joista toinen on valittava. Tuskin hänen valintansa on vapaa. Se on hänen oman menneisyytensä ja temperamenttinsa määräämä, ja helposti hän astuu vasemmalle tielle, joka perikatoon vie; mutta yhtä helposti ja pian hän myös saattaa nähdä erehdyksensä ja muuttaen suuntansa rientää oikealle tielle.

Mikä on vasen, vaaran tie? Se on siinä että hän uskoo omaan persoonallisuuteensa, niin sanoaksemme kuolevaiseen minäänsä vain. Hän uskoo itse olevansa – sanoisinko – jumalallinen olento, joka voi tehdä ja saada aikaan suuria, joka voi olla vaikuttava keskipiste maailmankaikkeudessa. Hän tahtoo olla kuin jumala, kuin luoja, hän etsii kunniaa ja valtaa. Hänen elämänsä on silloin kulkua tähän suuntaan; hän itse on elämän lähde – hän itse kaikki kaikessa.

Harvat ihmiset ajattelevat näin; onneksi hyvin harvat. Sillä jos ihminen alkaa tästä päästä ja heittää kaikki kuin yhdelle kortille, päättäen itse tulla „jumalaksi”, koska ei muuta jumalaa hänen tietääkseen ole, hän lähtee sängen surullista tietä kulkemaan. Voihan se tuottaa hänelle tyydytyksiä, ja mitä enemmän hän etenee, sitä enemmän elämä paljastaa satumaisia mahdollisuuksia hänelle, näyttäessään, mitä outoja kykyjä hänessä itsessään piilee. Hän joutuu lopulta tekemisiin kuolemankin probleemin kanssa ja huomaa, että kuolema on voitettavissa, koska hän pääsee irti omasta ruumiistaan, kuten vesikokeen yhteydessä mainitsimme. Mutta hän hakee omaa personallista itseään, omaa tyydytystään – ja sen tähden tämä on surullista tietä, sillä se vie häntä askel askeleelta ihmisten yhteiselämästä pois yhä suurempaan yksinäisyyteen ja lohduttomuuteen. Sanotaankin, että tämä on mustan maagikon tie. Voimme tämän ymmärtää, mutta samalla tiedämme, että niitä ihmisiä on käytännössä äärettömän harvassa, jotka kulkevat mustan tien loppuun. Jonkun matkaa moni kulkee siihen suuntaan. Moni ihminen on vallan- ja kunnianhimoinen. Moni ajattelee yhden, kahden, ehkä kymmenen elämän aikana kunniaa ja valtaa elämän korkeimpana saavutuksena, mutta sitten hän huomaa, kuinka kolkko semmoinen ihanne on. Silloin hän kääntyy ja hänen kääntymyksensä on suuri. Yhtä suuri kuin on ollut hänen itsekkyytensä, yhtä suuri on hänen kääntymyksensä. Elämä on pitkämielinen. Se ei ketään hylkää, – ei tahdo, että kukaan menisi kadotukseen. Elämä odottaa, ja pienimmästäkin kääntymyksestä iloitaan sanomattomasti taivaassa. Ihminen on vapaasti saanut kulkea itsekkäisyyteen päin niin pitkälle, kuin hän on jaksanut. Mutta onneksi reaktioni on niin voimakas, elämän koulu toisin sanoen niin ihana, että ihminen väsyä ja kääntyy pois pahalta tieltä. On miltei legendaa, kun puhumme mustista maagikoista, jotka ovat tulleet paholaisiksi sanan varsinaisessa merkityksessä ja vapaasti päättäneet kulkea omaa kadotustaan kohti. Niitä lienee, mutta ne ovat yhtä harvinaisia kuin katkeria hedelmiä ihmiskunnan elämänpuussa ja heidän elämänsä sulkeutuu myös suureen salaisuuteen. Useimmat sille polulle poikenneet pysähtyvät ajattelemaan, tekemään havaintoja ja näkemään, mihinkä ovat menossa. Paha houkuttelee vain jonkun aikaa ja jonkun verran. Sentähden useimmille ihmisille avautuu se toinen maailma, johon kätkeytyy hänen pelastuksensa ja hänen ikuinen autuutensa.

Tämä toinen tie, tämä toinen usko on sekin uskoa omaan itseän, mutta ei kuolevaiseen persoonallisuuteen, vaan kuolemattomaan korkeampaan minään. Se on uskoa hyvään, totuuteen, Jumalaan, ja uskoa siihen, että hyvä piilee ihmisessä itsessään.

Elämä on jumalallinen ihmisen ulkopuolella, mutta jumalallinen elämä on myös syvimmillä jokaisessa ihmisessä. Jokainen ihminen on siinä mielessä lunastettu, niinkuin kristinuskossa sanotaan, että elämä itse – Jumala – on hänessä. Meissä jokaisessa uneksii todellinen Jumala. Ei alempi itse, vaan todellinen Jumala, jonka yhteyteen meidän tulee päästä. Emme saa erehtyä luulemaan Jumalaa olennoiksi, jota voi määritellä uskontojen tavalla. Silloin taas joudumme vanhoihin erehdyksiin. Meidän täytyy ymmärtää, että Jumala on ääretön elämä ja siis salaisuus – mutta että Jumala on hyvyys, – hyvyys, totuus, oikeus, kauneus . . . Saamme puhua apostolisella tavalla Jumalan ominaisuuksista. Meidän tulee vain uskoa, että elävä Jumala on yhteydessä kaikista parhaimman kanssa, mikä sielussamme piilee. Ainoastaan paras meissä pelastuu. Ainoastaan paras on kuolematon.

Meidän on ilmakokeessa uskottava joko omaan pieneen persoonallisuuteemme ja sen ylpeyteen tai sitten elämän hyvyteen, joka meidänkin sielumme on lunastanut. Väärällä tiellä kulkiessamme syvennymme yhä alemmaksi sisään itseemme, vain itseemme; sentralisoidumme itseemme. Mutta oikealla tiellä elämään uskoessamme pyrimme ulos itsestämme. Pyrimme elämään, pyrimme vastaanottamaan sielumme kaikkea sitä kuvaamatonta täydellisyyttä, joka heijastuu meihin parhaimpanamme. Se sisäinen hyvyys, jalous,

ylevyys, rehellisyys, kauneus, oikeamielisyys, jonka huomaamme itsessämme, on heikkoa heijastusta elävästä Jumalasta. Sen tähden me näitä linjoja pitkin, jotka nousevat meistä itsestämme, pyrimme elävän Jumalan luo. Tämä on oikein suoritettua ilmakoetta, ja silloin on edessä vain ilmakoiteen ihanne, epäitsekkyden ja rakkauden suuremmin elämä iloineen ja suruineen.

Ilmakokeessa koetellaan meidän tahtoamme, sen vilpittömyyttä ja puhtautta. Koska elämän kokeet kulkevat limittäin, saattaa ihminen yhdeltä olemuspuoleltaan joutua ilmakoiteeseen, jossa hänen tahtoansa koetellaan, vaikkei hän vielä ole toisia kokeita loppuun suorittanut. Kuta monipuolisemmaksi ja monimutkaisemmaksi kulttuuri-ihmisten elämä käy, sitä helpommin yksilö joutuu koeteltavaksi monella tavalla yhtäaikaan. Tahdomme parilla sanalla mainita erään erehdyksen eli kompastuksen, joka on hyvin lähellä meitä kaikkia. Jalot ja hyvätkin ihmiset lankeavat siihen parasta tarkoittaen.

Mikä se on? Se on maailmanparantamispuuha. Hyvää tarkoittava ihminen katsoo ympärilleen ja huudahtaa: „Kaikkiällä on vääryyttä, murhetta, kärsimystä ja tuskaa. Kaikkiällä on kurjaa ja huonoa elämässä. Näitä kurjia oloja on parannettava! Kaikki on muutettava, korjattava!” Hänestä tulee politikointsija, niinkuin sanomme. On miltei kuin nykyaikainen sairaaloisuus tuo politikoinnin ja maailmanparantaminen. Ei se ole tuomittavaa eikä pahaa, se on vaikea ongelma. Ja kuitenkin ratkaisu on yhtä yksinkertainen kuin läheinen, – ratkaisu, joka kelpaa yksilölle yhtä hyvin kuin ryhmille, luokille, kansoille. Ja se ratkaisu sisältyy vanhaan, tunnettuun lauseeseen: „lakaise ensin puhtaaksi oman ovesi edestä”. Voitko sinä maailmaa parantaa, ennen kuin olet edes jonkun verran parantanut itseäsi? Voitko huutaa toisille: olkaa veljiä! Jos itse sanot, kun köyhä tulee ovellesi apua pyytäen: „emme harjoita hyväntekeväisyyttä, tahdomme muuttaa koko maailman hyväksi”. En sano tätä pilkalla, sillä vilpittömän poliittinen työ oikeuden ja vapauden puolesta on aina kaunis ja kunnioitettava. Mutta helposti se iskee harhaan.

Kerronpahan vanhan indialaisen legendan, joka asettaa räikeään valoon maailmanparannuspuuhan.

Oli aikain aamulla mies – viisas, ajatteleva ja huomioita tekevä mies. Hän kun – aina paljain jaloin kulki, niinkuin muutkin ihmiset – harmitteli itseksensä: on niin paljon kiviä ja niin kurjat olot maailmassa, että ennenkuin on päässyt iltaan, on aina kolhinut jalkansa veriin – kiviin, puun runkoihin ja kaikkeen, mitä yleensä on. Hän mietti: miten on tämä maailma parannettavissa? Ja hän keksi. Kokouksessa selitti hän sitten keksintönsä ihmisveljilleen. Ensin puhui olosuhteiden kurjuudesta, ja kaikki huusivat, että todella oli kurjaa. Toisten ihmetellessä hän sitten lisäsi: Nyt meidän täytyy tehdä näin: peitetään nahalla koko maan pinta! Eikö silloin ole hyvä kävellä? Kaikki ihastuivat. Silloin pieni poika korotti äänensä ja huusi: Mutta mistä saadaan niin paljon nahkaa, että se riittää koko maanpinnan yli? Ja kun kaikki hämmästyneinä vaikenivat, poika jatkoi: Eikö olisi parempi, että jokainen ottaisi kaksi nahaa palasta ja panisi ne jalkansa alle? Ja kas, siinä olikin pelastus! Kengät, sandaalit. Ei tarvinnut maailmaa muuttaa, kun muutti oman suhteensa maailmaan. Sovittakaamme legendan antama opetus erääseen nykyhetkemme – sanoisinko – riitakysymykseen.

Ei ainoastaan maailmanparantajat, vaan muutkin ihmiset – varsinkin nyt suuren maailmansodan jälkeen – ajattelevat, että sota on kaikkea muuta kuin onni ihmiskunnalle. Jos kansat keskenään eläisivät rauhassa, olisi onni paremmin taattu sekä Europan että Aasian ja koko maapallon kansoille. Tämän myöntävät kaikki. (Jotkut hurjapäiset kenraalit korkeintaan sanovat: mihinkä laiskuuteen ihmiskunta joutuisikaan, jos ei olisi sotia, sillä nehan ne siveellisesti kasvattavat ihmiskuntaa.) Teoria on siis selvä, vaan miten on käytännön laita?

Kansojen Liitto pitää Euroopassa kokouksiaan ja rauhankongressejaan ja siellä tuumataan ja vaivataan päätä, miten maailmanrauha saataisiin aikaan. Jokaiselle kongressissa on selviö, että jos vallitsisi rauha, ei tarvittaisi aseita, ei kanuunoja, ei seisovia armeijoita, ei varustuksia ja valmistuksia sota varten. Mutta koska nyt on kaikkiällä sekä armeijoita että aseita, muodostuu rauhankysymys jonkinlaiseksi aseistariisumiskysymykseksi, ja silloin on jouduttu ojasta allikkoon. Kun valtioista lähetetään viisaita

edustajia kongressiin, tietävät nämä sisässään, ettei maailmanrauha sentään saa vaikuttaa mitään armeijoihin ja aseihin; niin pitkälle hulluudessa ei voida mennä. „Puhukaamme asioista. Löytäkäämme semmoinen ratkaisu, että vähennetään sotavoimia – että niin ja niin paljon saa pitää aseissa. Riisuutua niistä kokonaan olisi järjettömyyttä. Täytyyhän kansojen olla varustettuna. Eihän tiedä, milloin joku hyökkää maahan. Ei minun kansani ja valtakuntani aio mitään hyökkäys-sotaa aloittaa; mutta kuka toisista tietää? Sen tähden täytyy olla varustettuna.”

On sama kuin jos yksityiselämässämme ajattelisimme, että kuka tietää, missä talossa saa rauhassa asua. Voidaanhan siihen hyökätä. Revolveri täytyy olla ja kaikenlaiset laitteet ovissa, että jos avaa oven niin kuula tulee ja kaataa. Ja kadulla kulkija voi saada päähänsä, että tuon kimppuun minä hyökkään. Täytyy olla jokin pistin, jolla voi suojata itseään. Täytyyhän ihmisen olla varustettu. Hulluahan on koko elämä, jos ei ole varustettu pahaa vastaan! Mutta jos näin ajattelisimme jokapäiväisessä elämässämme maan päällä ja epäilimme naapureitamme ja toisia ihmisiä, silloin olisimme hulluja. Ihminen, joka semmoista voisi ajatella, istukoon ennemmin jossain sellissä, hän on todellisesti hullu. Ja kuitenkin valtiomme niin ajattelevat. Se mikä yksilölle olisi hulluutta, on siis valtiolle järkeä. Mutta eikö sen, mikä yksilölle on järkeä, pitäisi voida olla järkeä yhteisöllekin?

Mikä se saa meidät yksilöinä kulkemaan ilman aseita, asumaan huoneissa ilman konekivääreitä? Meidän luonnollinen uskomme, että toiset ihmiset harrastavat rauhaa niinkuin mekin. Luotamme toisiimme. Ja jos luottamuksessamme joskus petymme, jos on murhamiehiä, jos on pahantekijöitä, niin hullua meidän olisi ainoastaan noita pahantekijöitä ajatella. Täytyyhän ennen kaikkea ajatella toisia, jotka tahtovat samassa määrässä hyvää kuin mekin; jotka tahtovat rauhaa ja sopusointuista naapuruutta. Keskinäinen luottamus on koko yhteiselämän ehto ja edellytys.

Mikä siis olisi kansojen kesken saatava aikaan? Yksilöiden luonnollinen suhde olisi saatava luonnolliseksi yleiseksi suhteeksi. Pelkäämme ja epäilemme kansoina ja valtakuntina sen sijaan, että meidän pitäisi uskoa hyvää toisista kansoista ja rakastaa niitä. Kuvitelkaamme, että saisimme kaikki ihmiset ja valtakunnat täällä Euroopassa muutamaksi ajaksi, kuukaudeksi, pariksi, ajattelemaan: „nyt luovun kaikesta pelosta, vihasta, kateudesta, suuttumuksesta. Tahdon vain hyvää; luotan toisiin. Uskon ja luotan, että vieraatkin kansat ja ihmiset tahtovat hyvää. Olemmehan kaikki ihmisiä. Murhaajia ja pahantekijöitä on vain mitätön prosentti. Muut olemme kaikki rauhallisia ihmisiä, jotka tahtoisimme, että täällä maan päällä olisi hyvä ja rauhallinen olla.” Jos *kaikki* muutaman kuukauden ajan ajattelisimme: nyt tahdomme rauhaa – „rauha maan päälle, ihmisille hyvä tahto”, silloin todella osoittaisimme „kunniaa Jumalalle korkeudessa”. Ja mikä voisi silloin sitä rauhaa häiritä?

Niin, tämänkin on haave, joka koskee toisia ihmisiä. Älkäämme langetko siihen erehdykseen, että ajattelisimme: tällä tavalla on maailma parannettava. Tämä on yksinkertainen keino.

Aivan oikein. Keino on yksinkertainen. Mutta miten se on toteutettavissa? Siinä kysymys.

Jokainen ihminen, joka tahtoo ilmakokeensa oikein suorittaa, ajatelkoon näin:

Ymmärrän, että rauha on elinkysymys maailmalle. Olenko valmis kaikissa tilanteissa niin ajattelemaan, menettelemään ja tekemään, että maailmanrauhaa edistän? Silloin on oman oveni edusta ennen kaikkea lakaistava puhtaaksi. Minun itseni täytyy aina olla täynnä rauhan ja rakkauden ajatuksia. Mitään maailmanparannuskiihkoa ei minussa saa olla. Minussa täytyy olla rauha. Ajattelen rakkaudella kaikkia, ulotan hyvän uskoni kaikkiin ihmisiin. Totuus on aina näytettävä; mutta aivan rauhallisella tavalla: näin on totuus; jolla on silmät, hän nähköön, jolla korvat, hän kuulkoon.

Esimerkkiä seuraavat toiset. Rauha leviää maailmaan uskon salaperäisillä siivillä.

VII.

ELÄMÄN SALAKOULU

Kaikki ihmiset käyvät elämän koulua ja eri aikojen uskonnot ovat kukin tavallaan koettaneet teroittaa tätä tosiseikkaa ihmisten mieliin. Salaseurat ovat lisäksi vertauskuvallisten kokeittensa avulla viitanneet siihen, millä tavalla elämän koulu on organisoitu opetustapansa puolesta.

Luonnostaan ihmiset eivät sitä ymmärrä. He etsivät iloa ja onnea elämässä, ja kun surut ja vastoinkäymiset heitä kohtaavat, he vaikeroivat ja valittavat. Mutta varsinkin itämailla on uskontojen onnistunut opettaa ihmisille alistuvaisuutta kohtalon eli karman määräyksiin ja tyytyväisyyttä keskellä kärsimyksiä. Sitä vastoin pidetään länsimailla tällaisista fatalismia epämiehekkäänä ja keksitään keinoja, millä vaikeudet olisivat voitettavissa. Varsinkin „uudessa maailmassa”. Amerikassa on vuosikymmeniä ollut vallalla optimistinen käsitys elämän murheistakin. Siellä on yleiseksi sananparreksi tullut Emersonin puhetapa „salapukuisista siunauksista”. Elämä on itsessään hyvä, sentähden sen surutkin ovat hyviä: ne lujittavat luonnetta, ne kasvattavat yksilöitä ja kansoja. Sekä fatalismi että optimismi pohjautuu täten siihen uskoon ja näkemykseen, että elämä on koulu moninaisine kokeineen.

Koulussa aina opitaan jotakin. Ihminen, joka ymmärtää elämän kouluksi, tahtoo sentähden tietää, mitä siinä koulussa opitaan. Mikä oppikurssi on siinä suoritettava? Mikä tutkinto lopulta läpikäytävä?

Tähänkin kysymykseen uskonnot vastaavat ja sangen yksimielisesti. Kaikesta synnistä ja pahasta on luovuttava, kaikkeen hyvään pyrittävä. Itse asiassa ihanteena on inhimillinen täydellisyys eli yhtyminen Jumalaan, jota kuvataan erilaisin sanoin ja joka itämaalaisten oppien mukaan saavutetaan satojen ruumistusten perästä. Elämä on kiertokulkua syntymästä kuolemaan ja kuolemasta syntymään, kunnes vapautus saavutetaan elämänpyörästä.

Ajatteleva ihminen ymmärtäessään olemassaolon ohjelman ei tyydy passiivisesti katselemaan, millä tavalla elämä häntä askel askeleelta kasvattaa täydellisyyttä kohti. Tuo kasvatus on ylen hidasta, koska ihmiskunta on jokseenkin sama tänään kuin se oli eilen. Samat paheet, samat itsekkäät pyrkimykset, samat hyveet! Ajatteleva ihminen tahtoo ottaa aktiivisesti osaa läksyjensä oppimiseen. Mitä koulupojastakaan tulee, jos hän vain laiskana istuu penkillä, korkeintaan seuraten opetusta, mutta itse mitään lukematta ja harjoittelematta.

Eikö elämän koulussa ole mitään elämän itsensä hyväksymää itsekasvatusjärjestelmää? kysyy ajatteleva totuudenetsijä.

On, vastaavat tähän asiantuntijat, ja se koulu on elämän salakoulu.

Elämän salakoulu? Missä semmoinen on? Kuka siinä on käynyt?

Elämän salakoulu ei ole missään, sillä se on kaikkialla. Se on ihmisten sisässä, ja siinä koulussa ovat käyneet kaikista viisaimmat ja paraimmat ihmiset, jotka koskaan ovat maan päällä eläneet, — semmoiset kuin Jeesus ja Buddha.

Uskontojen perustajat?

Niin, mutta on tehtävä selvä ero uskontojen ja niiden perustajain välillä. Uskonnot ovat historiallisesti kehittyneet – ja enimmäkseen pois päin perustajistaan. Varomatonta olisi uskontojen nykyisistä ilmennysmuodoista päättää mitään varmaa niiden perustajista tai heidän opetuksistaan. Saadaksemme käsityksen perustajista täytyy meidän tarkasti tutkia uskontojen alkulähteitä, alkuperäisiä kirjoituksia ja muistomerkkejä, alkuperäisiä seurakuntia – ja itsekin tehdä eräitä henkisiä kokemuksia elämän salakoulussa, s. o. henkisen itsekasvatuksen avulla saavuttaa eräitä tuloksia.

Mutta kuka sitten on opettajana elämän salakoulussa? Vai onko opettajaa ollenkaan? Ehkä meidän tulee itse keksiä, millä tavalla kasvatamme itseämme täydellisyyttä kohti?

Elämä on kyllä salakoulussaankin meidän opettajamme, mutta ei enää elämä ulkopuolellamme, vaan elämän henki sisässämme. Kuitenkin olisimme sangen avuttomia, jollei olisi salakoulussa opastajia ja neuvonantajia. Nämä auttajamme ovat inhimillisiä opettajia, juuri noita suuria olentoja, jotka salakoulun kurssin ovat suorittaneet. Ajatelkaamme esim. Buddhaa. Eteemme astuu hengen sankari, ihmeellinen ihminen, joka sanoo itsestään: „Minä olen totuuden löytänyt, seurakkaa minua, niin tekin löydätte totuuden.” Kun tutkimme enemmän, huomaamme, että hän antoi ihmisille selviä ohjeita ja neuvoja: Tehkää niin ja niin. Älkää tehkö sitä, älkää tehkö tätä. Ja silloin meille selviää: Buddha on itse asiassa avannut meille portit elämän salakouluun, jonka hän itse on käynyt. Vaan miten lienee kristikunnassa? Kristinuskon perustaja oli Jeesus Kristus. Oliko siis hänkin kulkenut elämän salakoulua? Kun tutkimme kristikunnan evankeliumeja, silloin näemme, että Jeesuskin sanoi itsestään: „Sitä varten minä olen tullut maailmaan, että totuuden julistaisin. Minä olen tie, totuus ja elämä, seurakkaa minua.” Samat sanat kuin Buddha. Ja antaako hän niinkuin Buddha neuvoja meille, mitä meidän pitäisi tehdä, jos häntä seuraisimme? Kun tutkimme pyhiä kirjoituksia, huomaamme selvästi, että niin hänkin tekee. Jeesus Kristuskin avaa meille ovet elämän salakouluun. Kristikunta vain on hänen käskynsä unohtanut, koska maailma ei yleensä välitä elämän salakoulusta ja sen ankarasta itsekasvatuksesta. Mitä näet saamme maailmassa liian usein kuulla? Saamme kuulla, ei ainoastaan ymmärtämättömiltä ihmisiltä vaan semmoisiltakin, jotka sanovat olevansa viisaita ja kehittyneitä, että nuo suuret sielut, joita niin mielellämme nimitämme Mestareiksi, Jumalan Pojiksi, Vapahtajiksi y. m. kauniilla nimillä, ovat epäkäytännöllisiä. He ovat hiukan fantasteja, he uskovat liian hyvää ihmisistä, he ajattelevat liian lapsellisesti tätä elämää. Luulenpa melkein, että kuka tahansa kristitty – oli hän pappi tai piispa, – jos panemme hänet ahtaalle Jeesuksen elämänohjeiden suhteen, sanoo: „Kyllä kaikki on evankeliumissa kaunista ja runollista, lohdullista ja ylösrakentavaa, mutta eihän se meidän yhteiskunnassamme kelpaa jokapäiväiseen käytäntöön. Jokainen ymmärtää, mitä tästä elämästä tulisi, jos rupeaisimme jäljittelemään Jeesusta. Suuret sielut ovat aina hiukan epäkäytännöllisiä.” Eikö hän sitten ollut Jumalan Poika? kysymme hämillämme. Tietysti on, vastataan. Onko Jumala sitten epäkäytännöllinen? kysymme uudestaan, ja se on hiukan vaikea kysymys.

Mutta totuudenetsijä ymmärtää, että viisaimmat ihmiset, jotka ovat kasvattaneet itsensä elämän salakoulussa, eivät saata olla epäkäytännöllisiä. He päinvastoin tietävät elämän käytännöstä enemmän kuin me. Heidän korkea puhtautensa, heidän yli-inhimillinen rakkautensa ja lempeytensä on käytännöllisempää kuin meidän pikku siveellisyytemme. Muuten tulisimme siihen, että rosvot ja pahantekijät ovat käytännöllisiä ja kaikki muut kunnan ihmiset epäkäytännöllisiä. Kuinka olenkaan epäkäytännöllinen ihminen, kun nähdessäni näyteikkunassa hienon turkin ja itse seisossani ulkopuolella huonossa palttoossa, en pistä kättäni ikkunalaasin läpi kaapatakseni itselleni tuon turkin! Epäilemättä täytyy joillakuilla ihmisillä, joilla on epäselvä käsitys omistuksesta, olla elämänfilosofia, jonka mukaan käytännöllisyyden huippu on vetää turkki ikkunan läpi, kun se tarpeettomana siellä riippuu. Mutta jos emme myönnä, että ryöväri on käytännöllisempi kuin me, vaan varmasti uskomme, että me, jotka emme tahtoisi ottaa toisen omaisuutta, olemme käytännöllisempiä ja tiedämme enemmän elämän laista, niin meidän täytyy myöntää, että suurimmat, jaloimmat ja epäitsekäimmät ihmiset ovat paraiten tietäneet, mikä on oikein ja mikä on elämän todellinen käytäntö. Me ihmiset olemme liian alttiita itse määräämään elämän käytäntöä. Tahdomme olla mukana sommittelemassa ja järjestelemässä. Mutta elämä meille hymyilee. Ei elämän lait, ei elämisen taito

ole semmoinen kuin me itsekkäissä kuvitelmissamme tahtoisimme. Elämän tahto, elämän käytäntö, elämän laki on semmoinen kuin se on, ja meidän on opittava sitä ymmärtämään ja kunnioittamaan.

Elämän salakoulu, jonka ovia suuret tietäjät avaavat meille ja jota he nimittävät milloin Jumalan Valtakunnaksi, milloin Nirvaanaksi tai Veljeskunnaksi, ei ole mikään leikkikoulu. Jos tahdomme astua siihen kouluun, mikä ei voi tapahtua muuta kuin vapaaehtoisesti, silloin meillä täytyy olla joku tietäjästä opastajana.

Meidän täytyy käytännössä ratkaista oman inhimillisen vapautemme filosofinen probleemi.

Elämä on vapaa. Me ihmiset rakastamme vapautta emmekä kärsi mitään pakkoa. Elämän koulu on täynnä vapautta, sentähden että saamme tehdä ja menetellä niinkuin tahdomme, saamme erehtyä, saamme tehdä pahaa, saamme langeta syntiin, saamme olla niinkuin haluamme elämän koulun puolesta. Mutta sen opetus on siinä, että se järkähtämättä antaa meidän kantaa seuraukset omista teoistamme. Siinä vallitsee täydellinen vapaus. Ei meissä muuten nuoruudessamme olisi niin suuri ja niin jalo ja niin ylevä vapauden kaipuu, jollemme tuntisi olevamme vapaita olentoja, joita ei mikään voi sitoa, ei mikään maailmassa. Se on vain tunne elämän suuresta vapaudesta. Elämä on kärsivällinen, saamme kulkea mitä kehitystietä tahansa. Aina elämän isä odottaa, että hänen tuhlaajapoikansa palaisi takaisin.

Mutta elämän salakoulu on ihan toinen. Siinä omasta vapaasta halustamme valitsemme itsellemme opettajan: „Nyt minä tahdon kasvattaa itseäni, jotta astuisin Jumalan valtakuntaan ja voisin suuremmassa määrin palvella, auttaa ja olla hyödyksi.” Niin jumalallinen olento on ihminen, että hän voi sillä tavalla sanoa itselleen. Ei ihminen ole apinan jälkeläinen. Ihminen on „Jumalasta syntynyt”. Hän voi kuiskata sisäiselle isälleen näin: „Tahdon kasvattaa itseäni, että voisin auttaa toisia.” Ja silloin hän on valmis astumaan elämän salakouluun.

Salakoulussa on monta neuvonantajaa. Siellä on Buddha, siellä on Zarathusta, siellä on Muhammed, Konfutse, Laotse y. m. Kenen valitsemme opettajaksemme? Muistakaamme tärkeä totuus: elämän salakoulussa kaikki ovat yhtä. Ei itseasiassa ole kuin yksi mestari, yksi opettaja. Kaikki muut ovat tuon yhden edustajia. Kuka on se ainoa? Se on elämän henki, se on Jumala, ja jos tarkemmin määrittelemme, se on Jumalan Poika, tuo ihmeellinen tajunta ihmiskunnan sisäisessä sydänpyhäkössä, jota sanomme kosmilleksi Kristukseksi ja jota Johanneksen evankeliumi sanoo Logokseksi. Viisaat opettajat elämän salakoulussa ovat tässä Kristuksen tajunnassa, he ovat syvemmillä siinä tajunnassa kuin muut, mutta meissä kaikissa on sama Kristuksen tajunta. Emme muuten voisi ymmärtää mitä opettaja sanoo, emme voisi kasvattaa itseämme, ellei meissä olisi se jumalallinen Itse, joka on meidän vapahtajamme, Kristus meissä, ja jota myös nimitämme mystilliseksi Kristukseksi, kun se on yksityisessä ihmisessä herännyt. Jos siis elämän salakouluun tahdomme astua, mikä on luonnollisempaa, kuin että täällä kristikunnassa käännyimme oman uskonnon perustajamme, oman Vapahtajamme puoleen ja sanomme: Mitä sinä Jeesus Kristus opetat meille? Taikka paremmin sanoen: Mitä sinä neuvot minulle? sillä jokainen yksitellen astuu elämän salakouluun.

Eikä meidän tarvitse turhaan odottaa vastausta. Heti Jeesus sanoo: Noudata minun käskyjäni. Olen käskyni antanut opetuslapsilleni ja ne on koottu n. s. vuorisamaan, Matteuksen evankeliumissa. Kaikki muistamme tässä piirissä Jeesus Kristuksen käskyt, vaikka, kuten edellä mainittiin, ne eivät ole tunnettuja kristikunnassa. Kyllä niitä voidaan lukea ääneen kirkoissa ja kokouksissa, mutta vain korupuheina, sillä kristillinen kirkko ei tunnusta, että Jeesus on antanut uusia käskyjä. Kristikunnassa on totuttu ajattelemaan, että Juudan kansan käskyt, jotka Mooses antoi, ovat samat kuin Jeesuksen. Tällä emme halvenna Mooseksen käskyjä, mutta jos tahdomme elämän salakoulussa ottaa Jeesuksen opettajaksemme, täytyy meidän noudattaa hänen käskyjään.

Kun sitten katselemme Jeesuksen käskyjä, hänen tunnettuja käskyjään, joista ensimmäinen on „älä suutu”, huomaamme pian, kuinka välittömästi ne liittyvät elämän koulun eri kokeisiin. Jeesus on todella käskyillään tahtonut neuvoa meille, miten nopeasti ja tehokkaasti saatamme suoriutua n. s. kokeista. Niinpä ensimmäinen käsky opastaa meitä maakokeen labyrintista totuuden päivänvaloon. Milloinka näet suutumme? Suutumme silloin, kun mielestämme tehdään jotain väärää, s. o. tavalla tai toisella loukataan omistusoikeutta. Jeesus sanoo: Jos tahtot hyvin ja nopeasti suorittaa maakokeen, niin opi olemaan sydämessäsi suuttumatta. Opi lempeäksi ja anteeksiantavaiseksi, älä anna sydämesi kiintyä tämän maailman aarteihin ja kalleuksiin. Älä edes luule omistavasi omia rakkaimpiasi. Älä suutu.

Entä Jeesuksen toinen käsky: „Älä katso naista häntä himoitaksesi”, s. o. älä ole ajatuksissasi epäpuhdas. Tämähän on selvää tulikoetta. Tulikokeessa täytyy meidän oppia puhdistamaan tunne-elämäämme ja siinä parhaiten pääsemme tuloksiin, jos mietiskelyharjoitusten avulla muovaamme ajatuselämämme kauniiksi ja puhtaaksi.

Kolmannessa käskyssä taas, jossa Jeesus sanoo: „Älä ollenkaan vanho j. n. e.”, siinä hän neuvoo meitä puhumaan totta ja olemaan lupauksissamme varuillamme, ettei niistä tahtomattamme koituisi mitään pahaa. Olemme rehellisiä, totuudenmukaisia, hiljaisia. Parempi vaieta kuin huonosti puhua. Tämä käsky liittyy selvästi vesikokeeseen. Ohimennen sanoen ei voi tulla kysymykseen minkäänlainen salakouluun astuminen, ellemmme jo ole vesikokeessa, siinä merkityksessä, että meistä on tullut totuudenetsijöitä.

Jeesuksen neljäs käsky: „älä ole pahaa vastaan” on ilmeisesti yhteydessä ilmakokeen kanssa. Millä tavalla voimme oppia saamaan aikaan jotain hyvää elämässä, millä tavalla kulkemaan valkoisen magian polkua, muuten kuin siten, että luovomme tekemästä pahaa? Meidän ei tarvitse ensi käteen huolehtia siitä, että maailmassa on pahaa. Meidän tulee huolehtia siitä, ettemme itse tekisi mitään pahaa. Tämä on Jeesuksen käsky ja neuvo meille. Luopuessamme itse pahaa tekemästä samalla vapautamme maailman pahasta, nostamme sitä vähän ylöspäin ja viemme sitä hiukkasen eteenpäin. Tämä on tietysti sanottu ainoastaan niille, jotka tahtovat kulkea Jeesuksen jälkiä elämän salakoulussa. Se ei velvoita toisia ihmisiä. Ne, jotka eivät käy tässä salakoulussa, saavat olla kuinka urhoollisia tahansa taistelussaan pahaa vastaan. Se on heidän elämäkouluaan silloin. Ainoastaan se, joka kulkee salakoulua, hän älköön itse tehkö älköönkä vastustako mitään pahaa.

Kun totuudenetsijä noudattaa näitä Jeesuksen neljää käskyä, hän luonnollisesti tulee siihen viidenteen käskyyn, joka on kaikkien yhdistelmä, rakkauden käskyyn. Rakasta kaikkia, älä pidä vieraita kansoja vihollisina. Jos sinulla on omia persoonallisia vihamiehiä, rukoile heidän puolestaan, jos et osaa heitä muuten rakastaa. Rakasta kaikkia ja muista, että kaikki ihmiset ovat kaikissa kansoissa inhimillisiä olentoja, jotka osaavat iloita ja kärsiä, rakastaa ja kaivata rakkautta.

Kun totuudenetsijä salakoulua käydessään noudattaa kaikkia näitä käskyjä niin tunnontarkasti ja niin henkevästi kuin hän kykenee, koittaa hänelle vihdoon päivä, jolloin hänet, niinkuin teknillisesti sanotaan, vihitään eli otetaan vastaan niiden olentojen joukkoon, jotka muodostavat elämän salakoulun veljespiirin. Silloin hänkin on yksi meistä, silloin hänkin kuuluu niiden valittujen joukkoon, joiden tehtävänä on läpi vuosituhansien kantaa ihmiskunnan taakkoja ja auttaa pimeydessä hapuilevia veljiään.

RUUSU-RISTI-KIRJASTO N:o 23

KRISTUKSEN TOINEN TULEMINEN

HELSINGIN ESITELMÄ 1. 2. 1925

PITÄNYT

PEKKA ERVAST

VIIPURI 1925
KUSTANNUSOSAKEYYHTIÖ TIETÄJÄ

TAMPERE
TAMPEREEN SENTRAALIKIRJAPAINO 1925

Tämän vuoden (1925) alussa kierteli sanomalehdissä ilmoitus, joka kertoen Kristuksen tulosta helmikuun 6 p:nä monessa herätti hymyilyn: kaikkea ne ihmiset keksivät, ja tietysti tämäkin keksintö on tullut Amerikasta, niinkuin yleensä uutuuudet ja hullutellut! Mutta että kaikki lukijat eivät ottaneet tuota ilmoitusta leikin kannalta, sen todistivat semmoiset uutiset, joita osaksi saatiin kuulla, osaksi lukea lehdistä, että kuka oli tullut mielipuoleksi ajatellessaan näitä asioita, kuka tehnyt itsemurhan tai murhannut toisen epätoivoisessa vimmassa. Ja silloin niiden, jotka hymyilivät, täytyi hämmästyksissään kysyä: Mitä tämä on? Luulisihan, että kristikunnassa semmoinen uutinen, kuin kristikunnan oman Mestarin, jota se suorastaan jumaloi, takaisin tulo maan päälle olisi omiansa tekemään kaikki iloisiksi? Mutta miksi muutamat ovat siitä suorastaan kauhistuneet? Kaukana siitä, että olisivat iloinneet, ovatpa vielä tulleet mielenhäiriöön. Vastaus tähän kysymykseen on helppo löytää, vaikkei se heti juolahtanut hymyilijäin päähän. Käsitykseen Kristuksen takaisin tulosta on näet liitetty pitkin aikaa kaikenlaisia synkkiä mielikuvia maailman lopusta, ihmisten äkillisestä kuolemasta, kaiken häviöstä j. n. e. Sentähden on tuommainen ilmoitus voinut vaikuttaa häiritsevästi monen kristityn mielentilaan.

Mutta on asiassa toinen puoli, joka kaippaa selitystä. Miksi näet ajatus Kristuksen pikaisesta tulosta heitettyä ulos sanomalehti-ilmoituksen muodossa juuri meidän päivinämmen saattoi niin voimakkaasti vaikuttaa ihmisiin? Jos minun lapsuudessani tai nuoruudessani jonkun päähän olisi pälkähtänyt painattaa tuommainen ilmoitus lehtiin, ei varmaan kukaan lukija olisi osannut ottaa sitä vakavalta kannalta. Miksi ihmiset nyt olivat herkempiä uskomaan asian mahdollisuuteen?

Kun tämän kysymyksen teemme, silloin meidän täytyy vastata seuraavasti: Kristuksen toisen tulemisen ajatus ei ole vieras XX:nen vuosisadan ihmisille, sillä heitä on jo hyvin, hyvin monena vuotena valmistettu tammöisiä asioita odottamaan. Me elämme ikäänkuin ennustusten ja profetiojen ajassa. On paljon tämän suuntaisia ajatuksia ilmassa. On lausuttu, että meidän aikamme on monessa suhteessa ihmeellinen; on puhuttu Kristuksen tulosta ja tuhatvuotisen valtakunnan alkamisesta meidän ajallamme. Ei ole ihmettä siis, että mielet ovat valmistuneet.

Meidän täytyy tässä kosketella muutamia ennustuksia, jotka kerran lausuttuina, kuultuina ja monen mieleen painuneina ovat jääneet kuin ilmaan leijaillemaan. Meidän aikana ei enää ole mahdotonta ajatella, että ajatuksia lentää ilmassa; olemme nähneet siksi paljon ihmeitä, langattoman lennättimen, radion j. n. e.

Otan ensimmäisen esimerkin tämmöisestä ennustuksesta omasta historiastamme.

Suuri uskonpuhdistajamme Mikael Agricola, hän, joka laski suomalaisen kirjallisuuden peruskivet, kirjoitti julkaisemassaan suomalaisessa rukouskirjassa tähän tapaan: 2000 vuotta maailman luomisesta elivät ihmiset ilman lakia, sitten tuli laki ja se hallitsi ihmisiä 2000 vuotta, ja kun 4000 vuotta oli kulunut maailman luomisesta, tuli Jeesus Kristus maailmaan. 2000 vuotta kestää nyt tämä armon aika, ja kun se on kulunut loppuun, tulee ensin vaikea aika ja sitten alkaa tuhatvuotinen valtakunta, ja kokonansa tämä on ikäänkuin seitsemän tuhatvuotista päivää Jumalan luomistyössä.

Agricola osoitti näillä ennustuksillaan, että hänellä oli näköaloja, hän katseli asioita suuresti. Eihän hän – varsinkaan kirkonmiehenä – saattanut 1500-luvulla ajatella muuta, kuin että maailma luotiin 4000 vuotta ennen Kristusta. Mutta kun emme kiinnitä ajatuksiamme tähän kohtaan, vaan siihen, että hän osasi luoda yleissilmäyksen historian kulkuun, silloin myönnämme, että hän oli viisas ja näkevä mies.

Ottakaamme lähemmältä ajalta ennustus, meidän päiviltämme. Tämä ennustus lienee monelle tuttu, sillä kyseessä olevalla profetalla ja hänen ennustuksillaan on täälläkin Suomessa lukuisia kannattajia. Ajattelen amerikkalaista pastori Russella. Hän sanoi tähän tapaan: 1874 maailmassa loppuu vanha aikakausi, sen perästä alkaa uusi, joka on valmistusta tuhatvuotiselle valtakunnalle. 1914 syttyy maailmansota ja 1925 alkaa tuhatvuotisen valtakunnan valmistus sillä tavalla, että sinä vuonna muutamat ihmiset nousevat kuolleista, joka kuolleista nouseminen jatkuu seuraavina vuosina.

Tämä on kokolailla huomattava ja ihmeellinen ennustus, koska vuosi 1914 on pitänyt paikkansa, sillä silloin alkoi suuri maailmansota. Sentähden on, luulen varmasti, tässäkin maassa paljon kannatusta russelilaisilla eli, kuten meillä tavallisesti sanotaan, hartevalaisilla, joiden mukaan tämäkin vuosi 1925 on ylen merkillinen.

Ottakaamme vielä kolmas esimerkki, joka lienee useimmille tuttu. Ajattelen Leo Tolstoin ennustusta, joka kierteli maailman sanomalehdissä v. 1913. Tolstoi kuoli 1910, ja hän oli laatinut ennustuksensa vähän ennen kuolemaansa ja lähettänyt sen Saksan keisarille ja Englannin kuninkaalle. Se julkaistiin Amerikan sanomalehdissä, en muista, minä vuonna, mutta varmasti se oli tunnettu Euroopassa vuonna 1913, jolloin voimme sen lukea esim. Tietäjän toukokuun numerosta.

Tolstoin ennustuksessa sanotaan tähän tapaan: Minä näen, että vaikea aika on tulossa. Näen ihmeellisen naishaamun kulkevan Europan yli, ja tämän naisen jäljissä saapuvat sodat ja kaikenlaiset vaikeudet. V. 1912 syttyy palo, joka yltyy seuraavana vuonna maailman paloksi. V. 1915 tulee esiintymään Euroopassa mies, joka ei ole mikään sotamies, vaan toimii sanomalehtimiehenä. Hän elää nyt jo, hän tulee ottamaan Europan kohtalon käsiinsä ja pitää sitä käsissään vuoteen 1925. Silloin syntyy uusi aika. Kirkot ja uskonnot alkavat romahtaa, ihmiset eivät enää usko sokeasti niinkuin ennen, sen sijaan ruvetaan vähitellen vuodesta 1925 lähtien rakentamaan panteismin, kaikkijumaluuden temppeleitä.

Tällä tavalla Tolstoi viittaa vuoteen 1925. On huomattava Tolstoin tähän saakka toteutuneessa ennustuksessa, että vuosiluvut ovat kaksi vuotta edellä todellisuutta. Maailman palo ei oikeastaan alkanut 1912, silloinhan kyllä syttyi Balkanin sota, mutta se loppui pian, ja siellähän on aina vähän levotonta. Mutta kaksi vuotta myöhemmin, 1914, alkoi Euroopassa suuri sota, joka 1915 yltyi maailmanpaloksi. Vuonna 1917 esiintyi todella uusi valta täällä Euroopassa. Tämän vallan vertauskuvana, symbolina, oli Lenin Venäjällä. Todella voimme sanoa, että hänellä ja hänen suunnallaan on ollut suunnattoman paljon sanomista Euroopassa; hän on peloittanut kaikkia Europan valtakuntia. Eivät Europan valtakunnat ole tunteneet itseään yhtä vapaiksi kuin ennen, ja se on juuri tämän suuren bolshevistisen valtakunnan takia. Lenin on nyt kuollut, mutta voimme ajatella, että Lenin oli kuin symboli. Bolshevismi se oli, minkä Tolstoi näki. Sen valta kestäisi vielä kaksi vuotta, koska 1925 + 2 on 1927, sillä kaikkihan tässä Tolstoin ennustuksessa lykkäytyi kaksi vuotta eteenpäin. Ja koska kaikki muuten on sattunut paikalleen, on odotettavissa uskonnollisia mullistuksia, jollei tänä vuonna, niin ainakin parin vuoden perästä.

Teosofisen Seuran taholta on myös paljon puhuttu Kristuksen tulemisesta. Onpa erikoinen liike olemassa, Idän Tähtien liike, joka on saanut kannatusta etenkin teosofiselta taholta. Tämä liike puhuu Kristuksen tulemisesta ja sanoo sen tapahtuvan tällä vuosisadalla, ehkä hyvinkin pian, tämän vuosikymmenen loppupuolella tai seuraavan alussa.

Kaikki nämä ajatukset, jotka ilmassa liikkuvat, vaikuttavat ihmisten mieliin, tehden ne vastaanottaviksi. Ei ole ihme, että ihmiset jäävät vakavina ja totisina seisomaan ja kysymään, mitä on tulossa, kun ilma on ollut monena, monena vuonna täynnä ennustavia ajatuksia. Sentähden onkin velvollisuutemme kysyä: mitä näiden ennustusten takana on? Ovatko ne tuulesta temmatuita, omiansa vain peloittamaan ihmisiä, olematta itsessään mitään, vai onko jotain niiden takana?

Jos vakavassa hengessä teemme tämän kysymyksen, silloin voimme saada vastaukseksi: tässä on suuri kehityshistoriallinen tosiasia takana. Se tosiasia on, että ihmisten elämä maailmassa ei kuljekaakaan yksiviivaisesti eteenpäin ilman häiriöitä, vaan kehitys tällä pallolla kulkee samalla tavalla pyöreästi, kuin pallo itse on pyöreä, se kulkee spiraalissa. Se merkitsee, että ihmiskunnan historia muuttuu aina joidenkin aikojen kuluttua. Kun jokin ajanjakso on loppumassa, silloin joutuu ihmiskunta kuin kynnyksen eteen, kuin korkean ja paksun muurin eteen. Silloin täytyy kaikkien tunkea läpi, on voitettava ihmeellisiä esteitä, joita luonto on heittänyt tielle. Ja muurin toisella puolella alkaa kuin uusi elämä.

Väitetään, että ihmiskunnan historiassa on tällaisia perioodeja, jotka käsittävät 2000 vuotta tai enemmän, ja jotka ovat yhteydessä auringon kulun kanssa. Saamme tietää tämän tähdistä ennustajilta. 2160:n vuoden kuluessa aurinko kulkee nim. jonkun eläinradan merkin läpi, ja se aika, jolloin aurinko on viimeisiä vuosia entisessä merkissä ja ensimmäisiä uudessa, on kuin murrosaika ihmiskunnan historiassa. On syntynyt uusi kulttuuri, on otettava uusia askeleita eteenpäin kehityksessä. Ja vaikea on murroskausi, joka erottaa näitä ajanjaksoja toisistaan. Tähtitieteilijöiltä saamme myös kuulla, että juuri viime vuosisadan loppupuolella ja tämän vuosisadan alussa on tapahtunut tuommoinen siirto auringon astuessa v. 1881 Kalojen merkistä Vesimiehen merkkiin, joten vanha aika on kulunut loppuun ja uusi alkamassa. Muinaisessa Indiassakin sanottiin, että Krishnan kuollessa (noin 3000 v. e. Kr.) alkoi »musta aika», kali juga, vaikea, pimeä aika ihmiskunnalle. Mutta kun ensimmäiset viisituhatta vuotta siitä ajasta ovat loppuun kuluneet, silloin alkaa vähän parempi ja valoisampi aika ihmiskunnalle. Ja, ihmeellistä kyllä, hindulaiset sanovat: Nämä ensimmäiset kalijugan viisituhatta vaikeinta vuotta loppuvat v. 1898 helmikuussa, mutta ennenkuin päivä pääsee paistamaan, on hajoitettava monenlaiset pilvet, jotka ovat valon tiellä. Kun ihmiskunta astuu murroskauden pilviin, on sotia ja vallankumouksia, luonnonmullistuksia, nälänhätää, tauteja, laittomuuksia y. m.

Kaikki edellä luettelemamme ennustukset, joita voisimme monella esimerkillä vielä lisätä, sopivat hyvin yhteen sen tosiseikan kanssa, että olemme astuneet vanhasta ajasta ulos uuteen aikaan. Sillä eikö tämä ole totta? Eikö jokainen sitä tunne? Vaikka jokainen ei tietäisi sitä selvästi, voi jokainen sen kuitenkin tuntea.

Ja minkälainen on tämä uusi aika?

Sillä on oma henkensä, niinkuin kaikilla kulttuurikausilla on oma henkensä. Jos lyhyesti tahtoisit sitä kuvata, voisi sanoa: se on uskonnollisen totuuden etsimisen aika. Viimeisinä vuosisatoina on etsitty totuutta luonnontieteellisellä alalla. Tiede syntyi ja tiedemiehet etsivät totuutta, he etsivät sitä tässä näkyväisessä maailmassa, ja heidän tieteellinen tutkimuksensa on aistien rajoittama. Mutta ihminen on olento, joka ei ole ainoastaan aisteillaan havaitseva, vaan ennenkaikkea tunteva, tahtova, ajatteleva olento, ja sentähden hän aina on kaivannut elämänymmärrystä, maailmankatsomusta, uskontoa, »uskoa Jumalaan», niinkuin olemme tottuneet sanomaan.

Ihmisen sielu etsii enemmän kuin vain tätä näkyväistä, ihmisen sielu ei tyydy vain tähän näkyväiseen leipään. Jos uskoisimme aito materialistiseen tapaan, että meidän on hyvä olla, jos vain saamme elää kaikenlaisissa aistillisissa nautinnoissa, niin huomaisimme pian, ettei se ole totta. Ihminen ei voi olla onnellinen, jos hänen elämänsä on vain syömistä kultalautasilta, pukeutumista silkkiin ja päärlyihin ja asumista komeissa ja lukuisissa huoneissa. Kuningaskin ikävystyy mahtiinsa ja palvelijoihinsa, jos hän ei tapaa ihmisiä ympärillään. Sillä ihminen on olento, joka kaipaa totuutta, hyvyyttä ja kauneutta. Ihminen ikävöi rakkautta. Ihminen kaipaa toveria, johon voi luottaa, sielua, jota voi rakastaa. Jos hän ikävöimänsä saavuttaa, silloin hän uskoo saavuttaneensa onnen. Mutta kuinka usein sekin onni on vain hetkellistä! Se katoaa, jollei ihminen osaa pitää siitä kiinni. Ja mikä on ehtona sen pysymiselle? Ehtona on onnen yleistyttäminen, sen jakaminen toisille, sen pyhittäminen Jumalalle. Ihmisen tulee huomata, että koko maailma on kaunis, että elämä on salaperäisen jumalallista, hyvää ja suurta, että ihmiskunta on näennäisesti kuin orpo täällä maanpäällä, mutta todellisuudessa taivaallisen Isän huomassa. Kuta todellisemmin ihminen oppii rakastamaan ja olemaan onnellinen, sitä selvemmin hän ymmärtää, että elämä on itsessään arvokas ja kallis ja että se on sitä juuri sentähden, että elämän Henki on kaiken takana. Sitä Henkeä nimitettäköön millä nimellä tahansa. Toinen sanoo sitä Jumalaksi, toinen Allah'iksi, toinen Brahmaksi, toinen Kristukseksi, toinen Isäksi tai Elämän Suureksi Salaisuudeksi. Mitä nimistä! Kun ihminen tuntee olevansa ihminen, silloin hän tuntee, että elämässä on kalleutta ja arvoa ja että sen kalleus ja arvo perustuu siihen, jota pienet, nöyrät ihmiset sanovat Jumalaksi.

Ihminen on sydämestään totuuden etsijä. Ja me olemme nyt tulleet siihen aikakauteen, jonka henkenä on uskonnollinen totuuden etsiminen. Ihminen ei ole enää pakoitettu sokeasti uskomaan mitään opinkappaleita. Jos hänelle niitä tyrkytetään, hän tyytyy niihin, niin kauan kun ei ole itse järjessään herännyt, mutta sitten hän alkaa epäillä ja ajatella. Ja tämä ei ollut ennen luvallista. Kaikkiällä vallitsivat viime aikoihin saakka kirkot, jotka sanoivat: »sinä olet kadotuksen lapsi, jos epäilet. Sinun tulee uskoa». Ne ihmiset, jotka jo keskiajalla alkoivat kysyä: »kuka on Jumala, mikä on tämä elämä ja maailma», ne ihmiset tulivat synkän epäluulon alaisiksi. Kirkko kiinnitti heihin huomionsa, ja ennen pitkää heidät otettiin kerettiläisinä vangiksi, ja kirkon valtuuttamat mahtimiehet julistivat: »meidän täytyy polttaa heidän ruumiinsa, jotta heidän sielunsa pelastuisi».

On todella ollut niin, että ihmisen on täytyntä tyytyä sokeaan uskoon, ja sentähden on nyt uusi aika syntynyt. Voimme jokainen tuntea luissa ja ytimissä elävämme uutta aikaa, sillä nyt jokaisen omatunto nousisi kapinaan, jos ihmisiä vangittaisiin ja poltettaisiin heidän eriävän uskonsa takia. Yhdellä äänellä huutaisimme: »Mitä tämä on? Me vaadimme, että ihminen saa olla vapaa ajatuksissaan ja tunteissaan!» Näin jyrkkä on katsantokantamme nykyään. Sentähden todella elämme uudessa ajassa.

Ja tämän uuden ajan henki tulee esille toisellakin tavalla. Keskiajalla täytyi jokaisen uskoa, että tämä maailma oli hyvä semmoisenaan. Yhteiskunnat olivat hyvin järjestetyt, kirkoilla, kuninkailla ja korkeilla herroilla oli suuri valta, ja muiden täytyi tyytyväisinä iloita siitä, että Jumala oli määrännyt muutamia ihmisiä rikkaiksi ja vallassa olijoiksi. Kaikki kärsivätkin nöyrästi, sillä silloin elettiin toisessa ajassa. Mutta nyt ovat ihmiset alkaneet ajatella, he eivät enää ole arvostelematta. Nyt kaikkiällä ihmiset arvostelevat: »Mitä on semmoinen kuninkuus, valta ja herruus, joka katsoo muutamien harvojen etua, joka syöksee kansat sotaan ja murhiin ja hirmuisiin kärsimyksiin?»

Pitkin viime vuosisataa ihmiset jo alkoivat kapinoida. Syntyi suuri sosialistinen liike, joka herätti pienet ja köyhät ajattelemaan, joka sanoi: »Meidän ihmisten täytyy itse ottaa ohjaket käsiimme, muuten kehitys maailmassa pysähtyy. Emmekö voisi luoda uutta onnea uusilla olosuhteilla?»

Nyt ei pidä kiinnittää huomiota siihen, että sosialismi on synnyttänyt vallankumouksia, että se on väkivallalla saanut niin äärettömän paljon kärsimyksiä aikaan, vaan siihen tosiseikkaan, että ihmiset ovat alkaneet ajatella ja etsiä, että heidän sydämässään on herännyt suuri halu veljeyteen, yhteisymmärrykseen, avun antoon ja saantiin. On kuin suuri kaipuu olisi käynyt läpi ihmiskunnan: »emmekö voisi niin elää täällä, että saisimme toisiamme auttaa ja toisiltamme saisimme apua, että tämä keskinäinen apu olisi koko yhteiskunnan henki, että koko elämä maan päällä olisi veljellisemmällä kannalla?»

Tämä on uuden ajan henki, tämä on uskonnollisen totuuden etsimisen yksi hedelmä: veljeys, rakkaus. Eikä meidän tule ajatella, mitä olemme saaneet aikaan, mitä on saamatta. Meillä on 2000 vuotta edessä, jolloin juuri tätä tullaan yrittämään. Ei meidän pidä ajatella: »tämä on hirveää, vanha maailma oli hyvin järjestetty», vaan meidän tulee ajatella: »nyt elämme keskellä murroskautta, ja murroskausi on luonnollisesti epäonnistunut, mutta tulevaisuudessa tulee aika, jolloin olosuhteet ovat ihanammalla tavalla järjestetyt kuin koskaan ennen, jolloin kaikilla ihmisillä tulee olemaan valoisampi, itsenäisempi, turvallisempi elämä kuin koskaan ennen.»

Tämä on uuden ajan henki.

Jos nyt kysymme, mitä uudenaikainen ihminen, joka on etsinyt totuutta, löytää ja millä tavalla hän ratkaisee vanhoillisia uskovaisia rasittavan kysymyksen Kristuksen toisesta tulemisesta, niin saamme vastaukseksi: uskonnollinen totuuden etsijä löytää kaksi merkillistä asiaa ja niiden lisäksi vielä kolmannen.

Mikä on ensimmäinen merkillinen asia?

Toden teolla etsiessään ihminen huomaa, että hänen pitää kerrassaan vapautua kaikesta taikauskosta, ennen kaikkea siitä, että elävä olento voisi olla tuomittu ikuisen kadotukseen. Mikä jumala se olisi, joka voisi nähdä yhdenkään ihmisen kärsivän ikuisesti? Semmoinen jumala olisi perkele. Perkele yksin voisi nauttia siitä, että toinen kärsisi ikuisesti. Mutta perkelettä ei ole. Ja sentähden Elämän Henki, Jumala, ei saata semmoista nähdä, eikä ikuista kadotusta ole olemassa. Minä kerron nyt, mitä totuuden etsijä löytää. Se tie voi olla pitkä, jota hän kulkee; hän saa paljon lukea, paljon miettiä, paljon tutkia, ennenkuin pääsee selville totuudesta, mutta varmasti hän sen löytää. Nämä kaikissa maailman kirkonopeissa tavattavat kertomukset perkeleestä ja ikuisesta kadotuksesta ovat turhanpäiväisiä keksintöjä.

Mutta mitä totuuden etsijä löytää itse elämän suhteen, mitä hän huomaa luonnon- ja elämänlaiksi? Hän huomaa, että on olemassa merkillinen elämänlaki, jota sanotaan jälleensyntymiseksi. Ihminen on henkiolento, joka käy tässä elämässä koulua. Hän syntyy tänne kuin kouluun, mutta ei se ole ikävä koulu, vaan erinomaisen kiintoisa, – se on suurien seikkailujen koulu. Tämä meidän elämämme on meidän koulumme, ja se on viehättävä koulu. Tässä koulussa ihminen henkiolentona käy. Mutta hän ei todella voisi oppia paljon, jos hän olisi tässä koulussa vain yhden kerran, sentähden hän syntyy tänne kerta toisensa perästä. Jos kysytte, miksi minä puhun näin, niin sanon: minä tiedän, että asia on niin. En sano tätä sitä varten, että uskoisitte minun tietooni, sillä usko ei tässä auta, vaan oma ajatus ja kokemus; vaan sanon sen rohkaisuksi ja kehoitukseksi, että itse ajattelisitte, sillä tämä näkökanta on järkevä. Ymmärtäkää, että elämällä on tarkoitus. Emme ole turhanpäiten syntyneet tänne, vaan olemme henkiolentoja, jotka synnymme tänne uudestaan ja uudestaan sitä varten, että kehittyisimme, oppisimme, tulisimme lähemmäksi ja lähemmäksi totuutta ja onnea. Kuinka voisi ajatella, että ihmiskunta lopulta osaisi rakentaa onnellisen valtakunnan, tuhatvuotisen valtakunnan, ellemme uskoisi, että ihmiset tulevat paremmiksi ja viisaammiksi? He erehtyvät satoja ja tuhansia kertoja, mutta oppivat lopulta, miten voi tulla onnelliseksi luomalla onnea ympärilleen. Sääntö on yksinkertainen: toisia onnellistuttamalla tulee itse onnelliseksi. Ja kuitenkin pelkäämme sitä sääntöä liian vaikeaksi. Sentähden elämämme tarkoitus ja sisältö on kokemisessa ja viisastumisessa. Olemme henkiolentoja, jotka hetkeksi poistumme taivaallisesta kodista ja synnymme tähän kärsimysten ja ilojen, vihan ja rakkauden näkyväiseen maailmaan seikkailemaan, niinkuin entisajan ritarit, jotka lähtivät ulos hyvän puolesta taistelemaan, orpoja ja leskiä puolustamaan, vääryyttä vastustamaan. Olemme henkiolentoja, jotka synnymme tänne, tuoden mukanaamme muistot taivaallisesta kodistamme, viisauden hyvät hedelmät entisistä kokemuksistamme. Mistä johtuu, että toisen mielestä on oikea, mikä toisen mielestä on väärä? Toisen mielestä on ihanaa unohtaa surunsa humalassa, toisen mielestä on viisaampaa olla raitis ja ajatella elämän asioita. Mistä tämä erilaisuus? Se johtuu siitä, että toiset ovat kokeneet toista, tai enemmän kun toiset. Mutta me ihmiset olemme henkiolentoina veljiä, jotka käymme koulua rinnakkain, ja me voisimme veljinä pitää toisiamme kädestä!

Nyt tulemme totuuden etsijän toiseen merkilliseen löytöön, ja nyt tahtoisin, että osaisin käyttää sanoja, joita kaikki ymmärtäisivät. Älkää ainakaan sanoihin takertuko!

Totuuden etsijä löytää Jumalan. Hän löytää Elämän Hengen, Isän, hän löytää Kristuksen. Missä se on tuo Kristus? Ei se ole henkilö, joka kuoli 2000 vuotta sitten, se on elävä Kristus, se on Jumala. Ja se Jumala, Kristus, se löytyy totuuden etsijän sydämessä, hän löytää Jumalan itsessään, Elämän Hengen omassa povessaan, hän pääsee sisäiseen yhteyteen taivaallisen Isän kanssa, hän joutuu läheiseen kosketukseen Kristuksen kanssa. Ilmaisutapoja on monta, mutta totuus on yksi.

Ja samalla totuuden etsijä silloin ymmärtää kolmannen merkillisen asian, hän ymmärtää, mikä on Kristuksen toinen tuleminen.

Se on tuleminen, josta Jeesus Kristus itse puhuu evankeliumeissa. Jeesus Kristushan itse lupaa: Minä tulen takaisin. Mutta hän sanoo myös: Ihmisen Pojan tuleminen on kuin pitkäisen salama. Ettekö tiedä, että Ihmisen Poika tulee pilvissä?

Mitä tämä merkitsee?

Sitä ei voi selittää muu kuin se, joka on kokenut, ja kokenut tietää, että Kristus tulee ja tulee pilvissä.

Ja millä tavalla se tapahtuu?

Se tapahtuu yksilöllisesti. Kristus tulee toistamiseen silloin, kun Hän tulee yksilöllisen ihmisen luo, kun ihminen löytää Kristuksen hengessään, kun hän löytää omassa sielussaan ja hengessään Ihmisen Pojan, Jumalan Pojan. Silloin Kristus tulee pilvissä, sillä silloin ihmiselle tapahtuu sisäisesti ihmeitä. Hänen sisäinen maailmansa avautuu, hän näkee, kuinka päivä paistaa pilven takana, hän kuulee äänen, joka taivaasta kutsuu, joka nimittää häntä Pojaksi. Hänessä syntyy Kristus, rakkauden ja pyhyiden henki, elävän Jumalan Poika.

Tämä on suuri ja ihmeellinen mysterio, semmoinen salainen asia, jota ihmisyksilöiden tulee kokea. Jumalan etsijöille mysterio paljastuu. Me elämme nyt uudessa ajassa, jolloin ihmisyksilöt voivat etsittyään löytää tämänkin totuuden, ja kun he sen löytävät, silloin heihin tulee ikuinen rauha, se rauha, joka oli Mestarilla. Hän sanoo: En minä anna, niin kuin maailma antaa, minä annan teille rauhani, sillä minä olen maailman voittanut. Taivaallinen rauha laskeutuu totuuden löytäjään ja sen mukana ihmeellinen tieto, että kaikki on hyvin, tapahtukoon maailmassa mitä mullistuksia tahansa. Mullistukset eivät merkitse mitään sille ihmiselle, joka on löytänyt Jumalan.

Muistakaamme siis: Kristuksen toinen tuleminen tapahtuu pilvissä, s. o. näkymättömässä maailmassa, totuuden etsijän hengessä, ei missään ulkonaaisessa. Niinkuin Jeesus sanoo evankeliumissa: Tulee aika (ja se aika alati uudistuu), että ihmiset sanovat: tuossa on Kristus, tietäkää silloin, että ne ovat vääriä profetoita. He erehtyvät. Ja myös kuulette sanottavan: tuossa on jumalanvaltakunta. Ei niin. Jumalanvaltakunta toteutuu maan päällä silloin, kun se on toteutunut teissä itsessänne, jumalanvaltakunta tulee silloin, kun te ihmiset olette siihen valmiit, kun olette tulleet niin viisaiksi, hyviksi, veljellisiksi epäitsekkäiksi, että enemmän ajattelette toisten onnea kuin omaanne, – niin, että ette ajattele omaa onneanne ollenkaan. Ja jumalanvaltakunta ei tule, ennenkuin ymmärrätte, mikä on Kristuksen toinen tuleminen, ennenkuin saatte kokea sitä. Se on henkinen asia.

Totuuden etsijä, joka tietää, mitä tällaisilla sanoilla ja lauseparsilla tarkoitetaan, hän on todella onnellinen. Ikuinen autuus ja rauha asuu hänen sydämessään. Hän tietää, että maailma seisoo ennustuksista ja enteistä huolimatta. Hän tietää, että luonnossa tapahtuu mullistuksia ja että ihmiset pahuudessaan – tietämättömyydessään – murhaavat ja hävittävät. Hän tietää, että historia kulkee kulkuansa: sivistykset nousevat, sivistykset häviävät; kansat syntyvät; kansat kuolevat.

Mutta kaikki tämä on ulkonaista ja ohimenevää. Henki yksin on ikuinen. Ihmisen henki käy elämän koulua, ja kun alkuläksyt on opittu, tulee Kristus ihmisen luo. Jospa monet, monet meistä pian valmistuisivat ottamaan vastaan Kristuksen toisen tulemisen.

PEKKA ERVAST

KRISTUKSEN TULEMISEN SALAISUUS

RUUSU-RISTIN
KIRJALLISUUSSEURA RY

Sisällys

Jos Kristus tuli, tuntisimmeko hänet? Pekka Ervastian esitelmä 26.12.1930	2
Entä jos Jeesus tuli? Pekka Ervastian esitelmä 28.12.1930	9

JOS KRISTUS TULISI, TUNTISIMMEKO HÄNET?

Jeesus Kristus, kuten muistamme evankeliumin kertomuksesta, ilmestyi kuolemansa jälkeen opetuslapsilleen kahdella eri tavalla. Ensinnäkin hän ilmestyi fyysisessä muodossaan; se muoto oli ainakin hänen fyysisen ruumiinsa näköinen ja kaltainen kaikin tavoin, eli niin kuin me voimme sanoa: kirkastetussa fyysisessä ruumiissa. Ensin hän ilmestyi sillä tavoin, niin kuin muistamme, Maria Magdaleenalle ja muutamille muille naisille, ja sitten niille opetuslapsilleen, jotka kulkivat Emmauksen tiellä ja jolloin Jeesus Kristus seurasi mukana siihen huoneeseen, jossa opetuslapset kokoontuivat. Sitten hän vielä evankeliumin mukaan ilmestyi Öljymäellä, jonka jälkeen hän katosi ja astui taivaaseen. – Mutta gnostilainen kirja ”Pistis Sophia”, jota kirkko ei ole hyväksynyt kanooniseksi, luotettavaksi, kertoo niin kuin muistamme, että Jeesus oli useita vuosia – 11-12 vuotta – opetuslastensa kanssa ja opetti heitä; oli siis fyysisessä olomuodossaan heitä opettamassa. Myöskin tiedämme kirkkohistoriasta, kuinka joku verraten lähellä tuota aikaa elänyt kirkkoisä kertoo, kuinka Jeesus eli vielä kaksikymmentä vuotta opetuslastensa parissa ja opetti heitä. – Tämä oli se toinen tapa, miten Jeesus Kristus ilmestyi kuolemansa jälkeen – se, että hän oli ikään kuin fyysisenä olentona opetuslastensa seurassa.

Mutta toinen tapa oli sellainen, niin kuin tiedämme ”Uudesta testamentista”, ”Apostolien teoista” ja ”Paavalin kirjeistä”, että hän ilmestyi näyissä sellaisille opetuslapsille, jotka kykenivät hänet näkemään niin sanoaksemme ”sisäisesti”. Ensimmäinen kertomus siitä on ”Apostolien teoissa”.

Kerrotaan, että kun diakoni Stefanus – jonka muistoksi Tapanin päivän juhlaa vietetään – oli viety oikeuteen, tuomittu kuolemaan ja hänet kivitettiin, niin hän näki silloin taivaiden aukenevan ja Jeesus Kristuksen seisovan taivaissa Isän oikealla puolella. – Niin ikään muistamme, että Paavalilla oli ihmeellinen näkynsä; Damaskuksen tiellä taivaat aukenivat ja hän näki Jeesus Kristuksen ja kuuli hänen äänensäkin, kun hän puhui ja kysyi: ”Miksi sinä vainoat minua?”

Näillä kahdella tavalla Jeesus Kristus ilmestyi kuolemansa jälkeen. – Ja meidän ei sovi ihmetellä, että ensimmäisessä kristillisessä seurakunnassa oli luja usko ja toivo, että vapahtaja vielä tulee heidän luokseen hyvin pian; ja se tapaus on oleva erikoinen sen vuoksi, että silloin tapahtuu ikään kuin tuomio, aikakauden eli aionin loppu tulee, ja uusi aikakausi alkaa, jolloin Jeesus tulee hallitsemaan messiaana. – Juutalaisethan olivat aina odottaneet messiasta, joka hallitsisi maailmaa. Niin kuin ennen keisarit ja kuninkaat olivat hallinneet maailmaa – ja sortaneet – niin nyt tulisi Jeesus Kristus; mutta sen sijaan, että hän antaisi kenenkään kärsiä ja olla onneton, hän valmistaisi onnen kaikille. Tämä oli juutalaisten messiastoivo; ja kristityt, opetuslapset, omaksuivat tuon vanhan messiastoivon juuri siitä syystä, että Jeesus Kristus oli heille ilmestynyt kuolemansa jälkeen: ”Nyt hän varmasti tulee pian”. Meidän täytyy sanoa, että vaikka kristityillä seurakunnilla oli suuria pettymyksiä tässä suhteessa jo ensimmäisellä vuosisadalla, niin tuo usko ei kuitenkaan hävinnyt, vaan jäi elämään kristikunnassa. Vaikka nyt on kulunut kaksituhatta vuotta siitä, niin yhä elää tuo usko ja toivo, että vapahtaja tulee takaisin, että Jeesus Kristus tulee maan päälle ja uudistaa kaiken. Vuonna 1000 täällä Euroopassa odotettiin tuon tuhatvuotisen valtakunnan tulevan, ja ihmiset valmistautuivat ottamaan vastaan tuon suuren tapauksen. Suurin joukoin kokoontuttiin silloin ympäri Eurooppaa odottamaan, että taivaat aukenisivat ja vapahtaja laskeutuisi pilvessä maan päälle. – Vaikka me emme ajattelekaan noin, niin me tiedämme, että yhä vielä on tuo odotus ollut olemassa, ja aivan meidän päivinämme on odotettu, että Kristus laskeutuisi takaisin maan päälle. On ollut lahkokuntia, jotka olivat odottaneet, että tämä tapahtuisi vuonna 1914. Maailmansotahan syttyi silloin, mutta jos Kristus ei silloin ilmestynyt, niin he odottavat, että se pian tapahtuisi. Ja aivan äskettäin saimme lukea sanomalehdistä, että jokin joukko odotti, että Kristus tulee takaisin maan päälle; he kokoontuivat jollekin kentälle ja odottivat, että Kristus tulisi takaisin maan päälle. – Näin ovat ihmiset pettyneet. – On aivan meitäkin lähellä,

teosofisissa piireissä, sanottu, että Kristus tulee takaisin maan päälle, ja tiedämme, kuinka suureksi pettymykseksi on muodostunut, kun se ihminen, Krishnamurti, josta näin uskottiin, on itse ilmoittanut, ettei hän ole se. Tällä tavoin meidän täytyy tunnustaa, että kristikunta on monta kertaa pettynyt ja tulee varmasti vielä monta kertaa pettymään, ennen kuin kristityt oikein ymmärtävät mitä noilla sanoilla – ”Kristuksen tuleminen”, ”Jeesuksen Kristuksen tuleminen” ja ”Jeesuksen tuleminen” – ymmärretään ja mitä ne oikein merkitsevät. Ennen kuin tämä ymmärretään, tulee tietenkin monta kertaa olemaan suuria pettymyksiä. Meillä on täysi syy tämän vuoksi hieman tutkia tätä seikkaa ja päästä selville siitä, mitä tuo ”toinen tuleminen” oikeastaan merkitsee. Mitä se meille merkitsee. Ja mitä se ihmisille nykyaikana ja koska tahansa merkitsee ja on merkinnyt? Jos sillä on jokin historiallinen merkitys, jos sillä on jokin merkitys jonkin miljoonan vuoden perästä, eikö sillä nyt ole käytännöllistä merkitystä? – Mutta noilla sanoilla, että ”Kristus tulee takaisin meille jokaiselle”, on käytännöllinen merkitys. Ja syytä on tutkia tuota merkitystä.

Jotta me ymmärtäisimme sen, meidän täytyy heti aluksi tehdä selvä ero noiden kahden termin eli nimityksen välillä. Meidän täytyy tehdä ero ”Jeesuksen” ja ”Kristuksen” välillä. Tämä erotus ei ole mikään tuulesta temmattu, sillä evankeliumi itse sanoo, että ”Jeesus, jota sanotaan Kristukseksi”. Ja me tiedämme, että ”Kristus” eli ”Christos” on kreikkalainen laatusana, 'arvonimi'; ei mikään substantiivi eli nimisana. Nimitys merkitsee ”voideltu” ja tämä vanha sana vastaa juutalaista ”Massiah'ia”, ja kun se käännettiin kreikaksi, sen vastineeksi tuli ”Kristus”. Siis ero oli näiden kahden sanan ”Jeesuksen” ja ”Kristuksen” välillä. Ja me tiedämme, että ”Jeesus” oli tuon ihmisen nimi, joka eli tuhatyhdeksänsataa vuotta sitten. Se oli tuon juutalaisen, natsaretilaisen, nasiirin nimi: ”Jeesus”, ”Jehoshua ben Joosef”, Jeesus, Joosefin poika. Hän oli se ihmeellinen ihminen, josta jo hänen äidilleenkin ilmestyksessä ennustettiin, että hänestä tulee kansansa pelastaja. Ja tämä ihmeellinen ihminen, joka oli todella kuin Jumalan valitsema – maailmankaikkeuden ja aurinkokuntamme valitsema erikoiseen tehtävään. Hän oli itse valmistanut itsensä miljoonien vuosien kuluessa siihen suureen tehtävään suuren rakkautensa, antaumuksensa, puhtautensa kautta. – Hänen tehtävänsä oli ottaa vastaan Isän, Jumalan kuva täydellisestä ihmisestä; se kuva, joka Isän Jumalan tajunnassa on ollut elävänä maailman alusta saakka, – jota myöskin sanotaan taivaalliseksi ihmiseksi. Tämä elävä taivaallinen ihminen on saanut myöskin nimen ”Kristus” eli ”Voideltu”, ”Kosminen Kristus”, ”Jumalan Poika”, koska se täydellisen ihmisen kuva, joka Isän Jumalan tajunnassa on ollut maailman alusta saakka, on hänen oma poikansa, hänestä itsestään lähtenyt, hän itse muodossa ilmenneenä. Tämä ”Jumalan Poika” on meiltä saanut myöskin nimen ”Kosminen Kristus”. Ja se ”Kosminen Kristus”, joka siis ei ole mikään persoona itsessään, vaan on Isän Jumalan oma olemus, Isän Jumalan täydellisyyssajatus maailmassa, se on laskeutunut Jeesukseen. Jeesus Natsaretilainen otti sen Kristuksen kokonaan vastaan itseensä. Se oli hänen ihmeellinen työnsä. Kaikki suuret tietäjät, vapahtajat ja uskonnonperustajat, jotka ovat ihmiskunnassa esiintyneet, ovat ottaneet vastaan tätä samaa elävää ”Jumalan Poikaa” – jonka kautta kaikki on luotu, mikä luotu on, mutta ei kukaan vielä ennen Jeesus Natsaretilaista siinä määrin, että Kosmisen Kristuksen olisi voitu sanoa laskeutuneen tähän fyysiseen maailmaan. Buddha oli ottanut Kristuksen vastaan järjessään ja ajatuksissaan ja tietenkin myöskin suuressa säälissään ja myötätunnossaan; mutta ei kukaan ollut sillä tavoin kokonaan ottanut vastaan Kristusta kuin Jeesus Natsaretilainen. Sillä Jeesus oli se ensimmäinen, jossa Jumalan rakkaus ja henki läpitunki kaikki jäsenet koko hänen persoonallisessa olemuksessaan, että hän ikään kuin haipui tai sulautui Jumalaan, mutta samalla säilytti oman minuutensa, joka miljoonia vuosia oli rakastanut ihmiskuntaa ja koko olemassaoloa. Hän oli ”minä”, ja samalla hän oli kadottanut itsensä Jumalassa. Tämä oli hänen mysteerinsä. Kun hän oli ottanut vastaan itsessään Jumalan Pojan, vasta silloin syntyi Jeesus Kristus, joka oli kuin uusi olento tässä aurinkokunnassa, ”Jesus Christos”, ja se oli ”Jeesus Natsaretilaisen” ja ”Kosmisen Kristuksen” eli ”Jumalan Pojan” yhtymisestä syntynyt. Meidän täytyy huomata siis, että kun puhutaan Kristuksen tulemisesta, ei voitaisi puhua muusta kuin ”Jeesuksen Kristuksen” tulemisesta.

Nimenomaan tahdon korostaa sitä, että me emme voi puhua erikseen Kristuksen tai Jeesuksen tulemisesta joinakin erillisinä olentoina. Tämän esitelmän otsikkona on ”Jos Kristus tulisi, tuntisimmeko hänet?” – Nyt voisi ajatella, että Kristuksella tarkoitettaisiin määrättyä henkilöä – ja tuntisimmeko me hänet? Nimenomaan valitsin tuollaisen otsikon, että voisin korostaa, kuinka väärä se sellainen ajatus on.

Seuraavan esitelmän nimi on: ”Entä jos Jeesus tulisi —”. — Silloin voisi ajatella, että joku mestari voisi tulla, että se olisi siis Jeesus Natsaretilainen. Mutta Jeesus Natsaretilainen ei voi tulla sillä sellaista Jeesusta ei enää ole. — On aivan toista, että on ollut ihmisiä, kehittyneitä olentoja — Jeesuksia, Jehoshuoita, esimerkiksi Jeesus ben Pandira. Ja sellaiset ihmiset, jotka ovat kehittyneet korkeiksi mestareiksi, voivat kyllä ilmestyä uudestaan maan päälle mestareina. Ja jos nimellä Jeesus ajatellaan jotain sellaista tavallista mestaria, silloin joku sellainen Jeesus voisi tulla takaisin, jos tahtoi, mutta se ei ole Jeesus Natsaretilainen, sillä häntä ei enää ole; on ainoastaan Jeesus Kristus. — Seuraavassa esitelmässä tahdon kertoa tästä Jeesus Kristuksesta, Jeesus Natsaretilaisesta ja Jeesus Kristuksesta, ja mitä hänen tulemisellaan tarkoitetaan.

Nyt aion siis puhua Kristuksesta, siitä, mitä tarkoitetaan todella ”Kristuksen tulemisella”, sillä jo ensimmäisten kristittyjen kesken puhutaan siitä (Paavali puhuu Kristuksesta kirjeissään), ja sillä on ollut selvä ja määrätty merkitys. Me tiedämme kyllä sen merkityksen; se on aivan hyvin tunnettu, mutta meidän on erittäin hyvä aina silloin tällöin muistuttaa mieleemme, mitä tarkoitetaan Kristuksen tulemisella.

Muistakaamme nyt, että sana ”Kristus” tarkoittaa ”Kosmillista Kristusta”. Sitä lähellä on myöskin Jeesus Kristus, mutta Kristuksella tarkoitetaan Kosmista Kristusta, elävää Jumalan Poikaa, joka on aina ollut tässä meidän aurinkokunnassamme, niin kuin koko maailmankaikkeudessa. Siinä on aina ollut tämä Kosminen Kristus, Jumalan Poika, Isän Jumalan täydellisyyssajatus koko olemassaolon merkityksestä: ja se on aina olemassa. Sen tähden emme voi oikeastaan puhua Kristuksen toisesta tulemisesta, koska Kristus aina on ollut ja on ja koska Kristus Jeesus Natsaretilaisen kautta tuli niin lähelle meidän ihmiskuntaamme, että Kristus nyt ei enää ole korkeammilla tasoilla, vaan tässä fyysisessä maailmassa, sen eetterisessä, näkymättömässä puolessa; ja siinä Kosminen Kristus tietenkin on aina läsnä. Kosminen Kristus ei siis voi tulla. Se aina on. — Onkin olemassa sangen merkillinen kohta Matteuksen evankeliumissa, luvussa 24. — Opetuslapset kysyivät Jeesukselta: ”Milloin tuo aika sitten tulee — maailman loppu ja Kristuksen tuleminen”. — Silloin Jeesus vastauksessaan käyttää sanaa: ”Parusja” — parusia — joka on kreikaksi käännetty aramealaisesta sanasta. Sen tähden sanotaan tätä oppia Kristuksen toisesta tulemisesta teologiassa ”parusjaksi”. Mutta mitä merkitsee tämä sana parusja? — Se ei merkitse lainkaan tulemista; vaan se merkitsee *läsnäoloa*. Jeesus tahtoo meille korostaa: ”Kun Kristus on läsnä, niin siitä ja siitä te tunnette hänet”. Emme siis voi puhua Kristuksen tulemisesta, vaan ihmisten tulemisesta Kristuksen luo. Kristus on —, mutta me ihmiset yksilöinä tulemme Kristuksen luo sillä tavoin, että aivan yksin tulemme Kristuksen luo. Kyllä sitten myöskin voimme vaikka yhdessä tulla Kristuksen luo se on mahdollista. ”Kristus”, ”Vapahtaja”, Jumala itse on aina meidän luonamme odottaen vain, että me tulisimme hänen luokseen. Silloin on erinomaisen tärkeää juuri meille, että tunnemme Kristuksen, tiedämme, mitkä tunnusmerkit on Kristuksella, ja mistä voimme tietää milloin Kristus on meissä, jossakin joukossa tai yksilössä. Milloin Kristus on minussa, milloin jossakussa teistä? Mistä minä voin tietää, onko Kristus jossakussa? En heti voi tietää onko, Kristus minussa; olen vasta ehkä vasta-alkaja; mutta voin ehkä sanoa että Kristus on toisessa. — Kristusihminen, joka elää henkisesti, ei itseään ihaile eikä sitä korkealle aseta. Henkisesti elävä ihminen näkee aina kuinka kaukana hän vielä on Isän Jumalan täydellisyydestä, kuinka Kristus todella saa paljon tehdä työtä ja auttaa häntä ennen kuin hän tulee täydelliseksi. Senhän hän näkee itsensä suhteen; mutta toisessa ihmisessä hän voi nähdä Kristuksen. Kun hän tietää oikeat tunnusmerkit, silloin hän voi nähdä toisessa Kristuksen, — ja sitähän juuri Jeesus Kristuskin tahtoo meille opettaa, että oppisimme näkemään Jumalan Pojan ja Kristuksen kaikkialla. — Sen tähden Jeesus sanookin vastatessaan opetuslasten kysymykseen, mistä he voivat tietää, milloin Kristus tulee — tai on läsnä: — ”Ensin kuuluu kaikenlaista pahaa, tulee suuria sotia, onnettomuuksia, tapahtuu hirmuisia asioita, on vaivaa ja kärsimystä; se on ensimmäinen merkki Kristuksen tulemisesta, läsnäolosta”. Meidän ei tarvitse muuta kuin ajatella tätä maailmaa ja tätä elämää, niin me ihmiset aavistamme Kristuksen läsnäolon aivan tietämättämme. Me huomaamme, että Jumala on olemassa ja me ihmiset olemme sangen pieniä juuri silloin, kun onnettomuudet meitä kohtaavat. — Kun tuli maailmansota, tuli kapinat ja salaperäiset onnettomuudet, joissa monet ihmiset menettivät äkkiä henkensä. Kun sellaista tapahtuu, silloin huomaamme olevamme veljiä — tunnemme itsessämme samoja tuskia, mitä nuo toisetkin tuntevat, jotka hukkuvat. Silloin on meille ikään kuin elämän puolesta annettu

muistutus: ”Muistakaa Kristusta, muistakaa että minä olen täällä. Te olette kaikki veljiä, pieniä ihmislapsia. Jos te ette ole tietoisia Jumalan Pojan läsnäolosta, niin te olette pieniä yksinäisiä olentoja, jotka huudatte kuin ulos elämän pimeyteen”. – Sen tähden kaikki onnettomuudet, jotka kohtaavat ihmiskuntaa, ovat omiansa herättämään meissä tietoa Jumalasta. Sillä Kristus, Jumala on silloin tuo rakkaus, se vaistomainen myötätunto ja rakkaus, jota tunnemme toisiamme kohtaan. Se on Kristus meissä, Jumala meissä. Me ihmiset voisimme, jos tahtoisimme, olla oikeita ihmisiä. Voisimme elää sillä tavoin, että meillä aina olisi sisällämme tuo elävä tunne siitä, kuinka pieniä olemme ja kuinka kaikki olemme yhtä ja kuulumme toisillemme ja kuinka kaikki olemme Isän, Jumalan lapsia. Sellainen tunne meissä ihmisissä pitäisi aina olla, ja sen tähden elämä kovakouraisesti näyttää, että olemme harhaan menossa, kun emme sitä muista. Sen tähden Jeesus sanoo: ”Kristuksen läsnäolo on aina elämässä suurten onnettomuuksien ja vaarojen takana”. – Mutta Kristuksen läsnäolo voidaan toisellakin tavalla tuntea. Se voidaan tuntea suuressa riemussa ja ylitsevuotavassa onnessa. – Minä en silloin ajattele niin paljon persoonallista onnea, vaikka ihminen silloinkin, kun hän on persoonallisesti onnellinen, tuntee itsensä nöyräksi ja kysyy: kuinka minä olen niin suuren onnen ansainnut? Onnensa hetkellä ihminen myöskin tulee nöyräksi Jumalan edessä. En sitä ajattele niinkään paljon kuin sellaista autuutta, inspiraatiota, jota ihminen voi tuntea sekä yksilönä että yhdessä toisten kanssa. Ihmiset voivat viettää jonkin yhteisen pyhän juhlahetken, ja silloin he kaikki tuntevat itsensä autuaiksi, nousevat hengessään ja tuntevat olevansa täynnä rakkautta kaikkia eläviä ja kuolleita kohtaan. He tuntevat silloin rakkautta, hyvyttä ja puhtautta sydämessään, ja voivat silloin nousta korkealle jumalaiseen ekstaasiin – hurmioon. Ainakin jotkut voivat sillä tavoin kohota. Tällainen onni, ekstaasi voi myöskin nostaa meidät Kristuksen luo. – Mutta sellaiset ekstaasin hetket, jotka eivät herätä meissä alemmaa luontoamme, vaan puhdistavat meidät niin kuin suuressa kirkkaassa tulella ja nostavat valon maailmoihin, eivät tule meille, jollemme ole jotenkin valmistautuneet. Sen tähden on perin tärkeätä, että Jeesuksen itsensä osoittamalla tavalla valmistamme itseämme ottamaan Kristuksen vastaan, niin että Kristus voi tulla meidän luoksemme, tai paremmin sanoen, että me voimme havaita Kristuksen läsnäolon meissä.

On muutamia tarkkoja määritelmiä ja ehtoja olemassa, jotka meidän on täytettävä voidaksemme tuntea Kristuksen. – Sellainen on esimerkiksi se, että meidän täytyy olla totuudenetsijöitä; totuuden täytyy olla meille tärkein. Sillä vasta kun olemme totuudenetsijöitä ja kun todellisuus on meille kallis, voimme nousta mielessämme ja hengessämme kaikkien rajoitusten yläpuolelle, jotka erottavat ihmisiä toisistaan. Voimme esimerkiksi ymmärtää ja nähdä, että Kristuksen, Jumalan edessä ei ole olemassa mitään erityisiä uskontoja siinä merkityksessä, kuin me ihmiset ymmärrämme uskonnoilla. Ei Kristuksen edessä ole muhamettilaisia, juutalaisia, kristittyjä, buddhalaisia . . . ; Kristuksen edessä on vain ihmisiä. Ja jos ihminen etsii totuutta, silloin hänellä on tilaisuus tutkia eri uskontoja. Hän kasvaa niin suvaitsevaiseksi, että hän nousee kaikkien uskontojen yläpuolelle ja näkee, että elämässä on kysymyksessä vain todellisuus. Kristus, Jumala, on todellisuus. Ei Jumala ole ainoastaan muhamettilaisten, kristittyjen, buddhalaisten . . . jumala. Todellisuudessa on Jumala ainoastaan se totuus, joka on kaikkien käsitysten takana ja johon ei yksikään inhimillinen käsite ulotu. Ja Kristus sulkee syliinsä kaikki ihmiset, kaikki uskonnot. Kaikkia Kristus odottaa ja sulkee kaikki syliinsä yhtä suurella rakkaudella. – Jos joku kristitty ajattelee itsestään: ”Minä olen parempi kuin buddhalainen”, – tai jos buddhalainen ajattelee: ”Minä olen parempi kuin taolainen”, – silloin ihminen erehtyy; silloin hän ei voi tuntea vielä Kristusta. Silloin vasta hän voi tuntea Kristuksen, kun hän huomaa, että Kristus on kaikkien Jumala ja että Jumala on kaikkien isä, kaikkien huoltaja. Ensimmäisiä ehtoja on, että osaa rakastaa ihmisiä, kuuluivatpa he mihin uskontoon – lahkoon, siviilirekisteriin – tai mihin tahansa. Kristukselle eli Jumalan Pojalle ne ovat itse asiassa sangen toisarvoisia asioita. Tärkeintä on, että ihmisellä on rakastava sydän, joka näkee veljen jokaisessa, tahtoo jokaista auttaa, opastaa ja rakastaa. Se on ensimmäinen ehto. – Jos näemme ihmisen, joka koettaa ymmärtää jokaista ihmistä ja koettaa auttaa niin paljon kuin osaa, silloin voimme nähdä, että tuossa ihmisessä on Kristuksen henki. Kristus on aivan kuin tullut hänen luokseen.

Meillä on toinenkin tunnusmerkki, tai ne tunnusmerkit, jotka Jeesus Kristus antoi meille vuorisaarnassa omissa käskyissään. – Jos me näemme ihmisen, joka ei suutu, joka nähtävästi on voittanut itsensä – ei

sellaisen, jolle suuttumattomuus on vain ulkonaista kulttuuria, vaan jonka suuttumattomuus on oman sydämen hyvyttä ja sen tähden ei voi suuttua, että hänen sydämensä tahtoo olla yhtä hyvä kaikille – jos me näemme sellaisen ihmisen, silloin voimme sanoa itsellemme: hänessä on Kristuksen henki. Se suuttumattomuus ei ole mitään luonteen tylsyyttä ja laiskuutta. Se ei johdu siitä, että ihminen on liian hidas suuttuakseen, vaan se on sitä, että hänen hermonsensa ovat niin hienostuneet. Häntä voisi kyllä loukata ja suututtaa, mutta hän ei suutu, sillä hänen sydämeään vuotaa alinomaa hyvyys, niin että hän ei voi suuttua. – Siinä ihmisessä on Kristuksen henki. Kristus on tullut hänen luoksensa, ja hän tahtoo kulkea Kristuksen jäljessä. – Ei se myöskään merkitse sitä, että hän ei nuhtelisi ja sanoisi ojentavaa sanaa. Hän sanoo sanansa suuressa rakkaudessa, että se vaikuttaa silloin ehdottomasti ja tepsii. – Leo Tolstoi sanoo jossakin kirjassaan: ”Meidän täytyy aina yhtämittaa nousta ikään kuin vastarintaan pahaa vastaan sillä tavoin, että vaikka emme tee mitään väkivaltaa, väkivaltaisista tekoja, me kyllä kiellämme, huomautamme, jos joku erehtyy; me emme saa olla välinpitämättömiä, jos veli menee kadotustaan kohti”. – Meidän ei tule kuitenkaan sillä tavoin huolehtia, niin kuin usein rakastavat äidit huolehtivat, että he menettävät hermonsensa, vaan täytyy aina uskoa, että maailmassa on hyvä johto kaiken takana. Me ystävällisesti neuvomme, jos näemme väärin tapahtuvan.

Meillä on kaikki Jeesuksen vuorisaarnan käskyt, jotka ovat suorastaan tunnusmerkkejä Kristuksen läsnäolosta. Jeesus on niissä juuri osannut tuoda esille nämä tunnusmerkit. Hänessä eli Jumalan Poika, ja käskyissään hän ei tuonut esille mitään mielivaltaista, miten pitäisi elää, että pääsisi jonkun taivaallisen olennon mielisuosiioon – vaan toi esille niitä elämän lakeja, jotka vallitsevat tässä maailmankaikkeudessa, sen perikuvan. Hänessä itsessään eli tuo perikuva, se ohjelma, se suunnitelma, jonka mukaan kaikki tässä elämässä on toteutettava, jos tahdomme elää sopuoinnussa itse elämän, Jumalan kanssa. – Ei sellaista käsitystä kuin juutalaisten Jehova esimerkiksi, joka oli ankara ja rankaisi, jos me ihmiset emme totelleet häntä. Jumala on sisäisen elämän laki, elävä tajunta. Sen tähden Jeesus Kristus kuvasi käskyissään näitä sisäisiä totuuksia, joiden täytyy päästä esille ihmisessä. Ja käskyjen täytyy tulla esille niissä ihmisissä, jotka totuutta etsivät. Kun me luulemme aistillisuudesta löytävämme elämän onnen, niin Jeesus sanoo: ”Ei teidän tarvitse sillä tavoin erehtyä. Teidän täytyy tietää, että elämän peruslaki on puhtaus ihmisen mielessä – ajatuksessa. Pyrkikää siihen; silloin Jumalan Poika tulee teidän luoksenne. Pyrkikää puhtauteen, mutta ei millään väkipakolla. Puhtaus on sitä, että te olette vapaasti sitä, mitä te jumalaisina henkiolentoina olette. Puhtaus on sitä, että ette etsi nautintoa, vaan odotatte rakkautta, veljeyttä – toisiltanne”. – Mitään nautintoja ei tarvitse etsiä, sillä ne tulevat itsestään kauniina ja puhtaina silloin, kun ihminen vain itse tahtoo kulkea mestarin jäljessä. Kun me näemme ihmisen, joka hohtaa puhtautta, jonka ajatukset ovat kulkeneet ikään kuin elävän tulen läpi, jonka tunteet ovat täynnä myötätuntoa, hyvyttä, rakkautta, puhtautta, silloin sanomme: ”Tuossa on Kristuksen henki läsnä, tuo ihminen on tullut Kristuksen luo”.

Ne ovat kaikki, niin sanoaksemme, valmistavia merkkejä. Mutta ne ovat kuitenkin aivan välttämättömiä. Me emme voi mitään tietää Jeesus Kristuksen mysteeristä, jollemme kulje ja elä näissä merkeissä, näiden käskyjen mukaan, sillä sanoohan Jeesus aivan nimenomaan: ”En minä ollenkaan tunne niitä, jotka huutavat: 'Herra, Herra!' Heitä minä en tunne. Tunnen ainoastaan ne, jotka tekevät, mitä minä olen käskenyt”. – Mehän olemme todenneet, kuinka meidän kristinuskossamme on aina huudettu: ”Herra, Herra!” Kirkoissa on vain puhuttu ja saarnattu, kuinka Jeesus Kristus on Jumala ja kuinka häntä on palvottava: ”Anna meille iankaikkinen autuus, sen tähden että sinun poikasi on sovittanut meidän syntimme”. Tällaisia asioita on toistettu kristikunnassa ollenkaan ymmärtämättä, mitä ne merkitsevät; ei ole tunnettu, mitä Jeesus itse on opettanut. Sen tähden Jeesus painottaa: Tehkää mitä minä olen käskenyt; eläytykää käskyjen henkeen, silloin Kristus tulee olemaan teissä läsnä.

ENTÄ JOS JEESUS TULISI?

Kristuksen toinen tuleminen, kuten edellä koetin esittää pitämällä kiinni näiden termien merkityksestä, perustuu Kosmisen Kristuksen eli Jumalan Pojan ainaiseen läsnäoloon meidän ihmiskunnassamme ja tällä maapallolla. Se ei ole siis mikään persoonallisen olennon tuleminen, sen tähden, että Kristus tässä oikeassa kosmisessa merkityksessä ei ole mikään persoonallisuus. Se on pikemminkin kaikkein elävin voima ihmiskunnassa nyt, ja tässä fyysisessä maailmassa puolevien elävien voimien herääminen ihmisyksilöissä ja vaikkapa ihmisjoukoissa. Ja sen tähden on parempi puhua yksilön eli yksilöiden tulemisesta Kristuksen luo kuin Kristuksen tulemisesta heidän luoksensa, koska Kristus, Jumalan Poika on aina meidän luonamme. Meidän tulee vain herätä tietoisiksi tästä Kristuksesta, joka siis puolee meissä itsessämme. Koetin myöskin selittää, mitkä tunnusmerkit tällä toisella ns. tulemisella on, mitkä tunnusmerkit olosuhteissa ja yksilön elämässä ja persoonallisuudessa ovat havaittavissa silloin, kun kristusvoimat hänessä heräävät. Esitykseni näistä kristusvoimista eli tämän kristuselämän heräämisestä meissä yksilöissä jäi silloin kesken. Siksi aion hieman jatkaa esitystä nyt, ennen kuin siirrymme puhumaan Jeesuksen tulemisesta. Mitkä tunnusmerkit ovat näkyvissä siinä yksilössä, joka tulee Kristuksen luo taikka jossa kristuselämän henki ja voima vaikuttaa? Hänen ei välttämättä tarvitse olla itse tietoinen näistä asioista. Hänessä voi tämä voima hänen karmansa ja menneisyytensä nojalla vaikuttaa melkeinpä vaistomaisesti, mutta koska se voima pyrkii tietoisiksi ihmisessä, niin ihminen myöskin järjellään selittää itselleen, minkälainen tämä voima on, ja sitten hän tulee tietoisiksi siitä voimasta, niin kuin jo puhuimme. Jos kristusvoima hänessä vaikuttaa, niin hän ei voi suuttua, eikä vihastua. Tietenkin hänen inhimillinen luontonsa saattaa vietellä häntä kiivastumaan, mutta hän tietää omassatunnossaan, että se ei ole oikein. Hänessä ei vielä ole hyvyttä niin paljon, että hän voisi olla kiivastumatta, ja sen tähden hän hengessään katuu.

Samalla tavoin näimme, että se yksilö, jossa Kristuksen henki vaikuttaa, pyrkii puhtauteen, yhä ylemmäksi. Hän ei kuitenkaan lennä korkeammalle kuin siivet kantavat. Hän huomaa selvästi, missä seisoo, ja siitä kohdasta, missä hän on, hän pyrkii eteenpäin. Hänen ihanteensa on se, jota me olemme kristikunnassa tottuneet nimittämään puhtaudeksi, ja joka on sängen salaperäinen käsite. Se ei ole ainoastaan fyysistä puhtautta, vaan ennen kaikkea sielullista, sisäistä, tunteissa ja ajatuksissa elävää puhtautta, hengen kirkkautta; se on sisäisen ihmisen loistoa ja kulkua kirkkaudesta kirkkauteen. Sen tähden ihminen myöskin aina pyrkii tuohon saavuttamattomaan ihanteeseen, sillä kuta enemmän hän pyrkii ja kuta enemmän hän toisten ihmisten silmissä etenee pyrkimyksissään, sitä etäisemmäksi hänelle tulee ihanne; hän huomaa, että se puhtaus, jota elämä häneltä vaatii ja pyytää, on ihanteena saavuttamaton. Ei hän koskaan kykene sitä täysin saavuttamaan, sillä se puhtaus on täydellistä ainoastaan Jumalan pojissa, taivaallisissa ihmisissä, ja sen korkein ilmennys on Jeesus Kristus.

Mutta sitten meillä on vielä muitakin tunnusmerkkejä. Nämä tunnusmerkit Jeesus itse mainitsee omissa käskyissään ja neuvoissaan. Se ihminen, jossa Kristuksen henki elää ja vaikuttaa, pyrkii rehellisyyteen, siis kielensä ja ajatustensa hillitsemiseen. Tässä meillä ihmisillä on mitä suurimpia vaikeuksia edessämme. Ihminenkin on olento, jolla on aivan suurenmoinen puhekyky eläimeen verrattuna. Kyllähän eläimetkin käyttävät kieltä sillä tavoin, että päästelevät erilaisia ääniä, mutta ihminen on noussut jumalaisuudessaan eläinten yläpuolelle. Hänellä on puhekyky, jollainen on ainoastaan korkeimmilla enkeleillä. Ihminen on merkillinen olento. Hän voi ilmaista ajatuksensa ja tunteensa puheessa. Mutta tämä jumalainen lahja on joutunut ihmisten kesken suuresti väärinkäytetyksi siitä yksinkertaisesta syystä, että me ns. ihmiset olemme tuskin edes puolitiessä ihmisyyttä kohti. Me olemme vastikään jättäneet eläinkunnan, ja me olemme nyt haparoidussa eteenpäin ihmisyyden tiellä. Emme ole vielä tulleet tosi ihmisiksi. Meillä on tämä ihmeellinen kyky pukea ajatukset tiettyihin selviin muotoihin ja ilmaista sitten nämä muodot puheessa sanojen avulla. Mutta koska meidän kokemuspöyrimme vielä on pieni, koska meidän ajatuksemme usein

ovat matalat ja aineessa kiinni, niin me tulemme vaistomaisesti väärinkäyttäneeksi tätä suurenmoista ja ihmeellistä lahjaa. Sen sijaan, että olisimme hiljaa ja ajattelisimme, mitä kaunista voisimme sanoa, millä tavoin voisimme ratkaista yksinkertaisimmin ratkaisua vaativia käytännön tai aatteellisia kysymyksiä, sen sijaan, että totuttaisimme itsemme vaikenemaan ja miettimään niitä sielumme syvyydessä, sen sijaan me annamme kaikenlaisten turhanpäiväisten ja rumien ajatusten käydä aivojemme lävitse ja haluamme antaa niille ilmaisun. Me käytämme kieltämme pahoihin ja väärin asioihin. Eläimet eivät panettele toisiaan. Ne ovat rehellisiä. Mutta ihminen voi tuomita, arvostella, panetella, puhua pahaa toisesta ihmisestä. Hän voi sielullisesti melkein tappaa toisen ihmisen. Tämän me olemme oppineet kielellemme avulla, näin me saatamme kieltämme käyttää väärin. Unohdamme, että me kaikki olemme saman Isän lapsia, unohdamme veljeyden. Parjaamalla toisiamme, syyttämällä toisiamme me koetamme omissa silmissämme näytellä valkoisen ja puhtaan osaa. Emme huomaa, että kaikki nuo syytökset, rumat ajatukset ja sanat, joita kohdistamme toisiimme, palavat takaisin luoksemme ja saastuttavat ja tekevät rumiksi oman auramme. – Meidän on opittava hillitsemään kieltämme. Jos jossakussa Kristuksen henki elää ja vaikuttaa, niin me näemme, kuinka hän ymmärtää kaikkia, ja tahtoisii auttaa mikäli voi, tahtoisii lohduttaa mikäli osaa. Ihminen, jossa kristushenki vaikuttaa, on siis erilainen kuin me muut tavalliset ihmiset, jotka puhumme aivan liikaa jokapäiväisessä elämässämme, jotka ”seurustelemme” yhtä mittaa ja tahdomme puhua pahaa toisistamme. On anteeksiannettavaa, jos tarkoituksemme on veljellinen, jos me tulemme viettämään suloista lepoa elämän erämaassa, puhumaan persoonallisistakin asioista rakkauden hengessä, se on anteeksiannettavaa, vaikka siinä ei ehkä olisikaan niin perin paljon henkistä sisältöä. Silloin eivät jumalat sitä ankarasti arvostele, kun olemme tahtoneet ilahduttaa toisiamme ja yhdessä unohtaa, kuinka paljon surua ja vaikeuksia itse kullakin on elämässä. Silloin tämä seurustelu on kaunista. Mutta jos keskustelu vajoaa toisten ihmisten asioiden penkomiseen ja arvostelemiseen, toisten tuomitsemiseen, silloin me oikeastaan vain arvostelemme ja tuomitsemme itsemme; silloin ne ovat niitä sanoja, joista meidän täytyy tehdä tili. – Sydämemme olkoon täynnä lämpöä, myötätuntoa ja ymmärrystä sekä rakkautta, kielellemme olkoon tosi ja rehellinen.

Sitten meillä on vielä muitakin tunnusmerkkejä. Ihminen, joka pyrkii Kristuksen hengen elämään, ei vastusta pahaa. Hän ei vastusta pahaa ihmistä. Tästä asiasta on puhuttu paljonkin, mutta haluaisin nyt kääntää huomion siihen kohtaan, jonka Jeesuskin mainitsee, silloin kun hän antoi tämän käskyn. Hän nimittäin neuvoo, että jos joku ihminen pyytää sinulta jotakin, niin anna hänelle, jos joku ihminen pyytää palvelusta sinulta, niin tee se ja tee se kaksinkertaisesti. Nyt minä tahdon sanoa pari sanaa eräästä seikasta, joka on meitä jokaista hyvin lähellä, jonka kanssa me joudumme välttämättä kosketuksiin tässä elämässä. Se on ns. taloudellinen eli ekonominen kysymys – kysymys rahasta. Millä tavoin meidän tulee toisiamme auttaa? Mitenkä me menettelemme rahojen suhteen, jos kristushenki on meissä elävä? Mitenkä me menettelemme kaiken tämän maailman tavaran ja omaisuuden suhteen? Sehän on tietenkin selvää, että meidän sydämemme ei ole missään kiinni. Jos Kristuksen henki meissä elää, sydämemme on irti kaikesta maallisesta tavarasta, niin rahasta kuin kaikesta muusta. Meillä ei ole mitään sidettä, joka sitoisi meitä tähän näkyvään. Ei tämä näkyvä ole meille muuta kuin vertauskuvaa. Ei se ole mitään todellista. Nuo kiiltävät rahankappaleet ja nuo paperinpalaset ovat vain kuin symboli. Jokainen ihminen, jossa Kristuksen henki elää, pyrkii ainoastaan siihen ja toivoo sitä, että hän aivan todellisuudessa saisi olla kerrassaan vapaa kaikesta aineesta. Sehän on hänen ihanteensa.

Me näemme, että muutamat suurenmoiset ihmiset ovat saaneet ratkaista tämän pulman sillä tavoin, että he ovat saaneet jättää kaiken. Buddha sai jättää palatsinsa ja lähteä kerjäläisenä ulos maailmaan. Jeesus Kristus sai elää ilman omaisuutta. Hän sai vapaana kulkea sauva kädessä, ja Fransiskus Assisilainen sai tehdä samoin. Hän sai jo nuorena heittää kaikki sellaiset ikeet päältänsä. Hänen ei tarvinnut olla missään tekemisissä tämän maailman aineen ja tavaran kanssa, vaan sai rakastaa ja upota kokonaan suureen rakkauteen, jota hän tunsii kaikkia eläviä olentoja kohtaan. Mutta me näemme sellaisenkin esimerkin kuin venäläisen profeetan Leo Tolstoin. Hän oli myös nähnyt selvästi, että ainoa luonnollinen ratkaisu on, että vapautuu kaikesta tästä aineellisuudesta. Leo Tolstoi ei voinut sitä toteuttaa, ei saanut sitä toteuttaa. Hän ei ollut Fransiskus Assisilaisen tai Buddhan, vielä vähemmän Jeesuksen tasalla, vaikka hän kyllä ymmärsi näitä asioita hyvin. Hän luopui kyllä omaisuudestaan, mutta hän ei voinut sillä tavoin lähteä ulos maailmaan, niin

kuin hänen sydämensä olisi tahtonut. Hän sai odottaa viimeistä elinvuottaan, ja silloin hän tämän suuren murheen takia pakeni kotoaan ja lähti ulos maailmaan kuollakseen sitten pienessä majatalossa. Hän sai viime hetkellä tuntea, että oli todellisuudessa jättänyt kaiken. Tietenkin hän tulevassa inkarnaatiossa elää Fransiskus Assisilaisen elämää. Hän valmisti tällä kertaa sen korkean elämän itselleen. Tuo korkea elämä on sitä, että me olemme vapaat kaikesta omaisuudesta, kaikista huolista. Me ihmiset emme osaa sitä vielä toteuttaa, sillä me olemme vielä tiellä. Se yksilö, jossa kristushenki elää ja vaikuttaa, on tuon kummallisen probleeman edessä, miten on meneteltävä kaiken rahan, aineen, omaisuuden suhteen. Miten se pulma on ratkaistava? Onko minun heti luovuttava kaikesta, niin kuin Fransiskus Assisilainen? Ei. Minä en saa sitä tehdä. Minä olen ehkä perheen isä tai perheen äiti, jolla on tietyt velvollisuutensa. Se ei ole siten vielä minun karmassani. Minä en vielä ole enkeli. Minun täytyy tyytyä vaatimattomampaan osaan, siihen, että saan auttaa, niin paljon kuin voin. Silloin tuo yksilö huomaa, että tämä meidän nykyinen porvarillinen yhteiskuntamme on jollakin tavoin aineellisuuden kannalta katsoen kiero. Siinä on jotain luonnotonta ja epäpuhdasta. Eihän meidän tarvitse ajatella muuta, kuin sitä ilmiötä, että voi olla suunnattomat varastot täynnä viljaa, ja silti monet ihmiset saavat nähdä nälkää. Viljaa varastoidaan vain sitä varten, ettei sen hinta laskisi. Se on tuota ns. kansallistaloutta, jota muka välttämättä täytyy harjoittaa taloudellisen elämän alalla. Viljaa ei voida myydä. Ihmiset saavat kuolla vaikka nälkään, vaikka varastot ovat täynnä ruokaa! ”Viljan hinta näet laskisi, jos sitä liikaa myytäisiin! Onhan ihmiselämän arvo tuhatmiljoonaa kertaa pienempi kuin kullan, hopean ja rahan!” Tämä on nurinkurista ja hirveätä! Kuta enemmän ihminen, jossa kristushenki elää, katselee tätä näkyvän maailman elämää, tätä ns. taloudellista elämää, sitä enemmän hänelle selviää, että tässä näkyvässä elämässä ei pitäisi olla muuta periaatetta vallitsevana kuin veljeys. Jos me emme ole veljiä sielumme puolesta siinä merkityksessä, että me olisimme kaikki samanarvoisia, niin me kuitenkin olemme veljiä tässä näkyvässä elämässä siinä mielessä, että meillä kaikilla on tällainen fyysinen keho. Siinä suhteessa me olemme tasa-arvoisia veljiä. — Meillä on aina oleva tällainen yhteiskunnallinen pulma, tällainen hirmuisen vaikea kysymys edessämme, siksi kunnes me lopulta heräämme ja tunnemme, että tämä näkyvä elämä on välttämättä järjestettävä veljeyden pohjalle. Se on totuuden hengen mukaista. Me emme pääse siitä. — Mehän emme voi tehdä mitään vallankumouksia, sillä ihminen, jossa on kristushenki, kammoaa kaikkea väkivaltaa. Ei hän voi pakolla muuttaa maailmaa tai kehottaa muita sitä tekemään. Kristushengessä näemme aivan selvästi, että meidän kaikkien täytyy kasvaa siihen, että sydämemme ja omatuntomme ei saa rauhaa, ennen kuin veljeys vallitsee tässä näkyvässä maailmassa, ennen kuin se on mahdotonta, että ruokaa on liian paljon maan päällä ja samalla ihmiset saavat kuolla nälkään. Sitä jumalatkin katsovat ankarasti. Sitä kaikki suuret ihmiset, kaikki tietäjät, kaikki vapahtajat alituisesti itkevät. Heidän sydämensä vuotaa verta, niin kauan kuin me ihmiset emme kasvata itseämme veljiksi tässä ulkonaisessa merkityksessä. — Nämä meidän nykyiset olomme ovat todella hyvin vaikeat juuri yksilön kannalta, sillä ei näytä riittävän, että annamme silloin, kuin meillä on. Sattuu verraten harvoin näissä ns. hyvin järjestetyissä yhteiskunnissa, että meillä on paljon annettavaa siitä mitä omistamme. Sen lisäksi odotetaan meidän myös menevän takauksiin toistemme puolesta. Mutta kristushengen elähdyttämän ihmisen täytyy olla alituisesti rehellinen, sillä hän ei saa kirjoittaa nimeään takauksiin, joista ei pysty vastaamaan, vaikka tuo takausta pyytävä ystävä tai tuttava olisi kuinka rehellinen tahansa. Tietenkin uskon, että hän maksaa, mutta minä en saa sittenkään antaa nimeäni, jollen todella voi kirjoittaa sitä sillä mielellä, että minä pysytyn siitä vastaamaan. On jokapäiväinen ilmiö, että niin pian kuin jollakin on maallista tavaraa, ja hän on herännyt hyväsydämisyyteen, niin hän tahtoo auttaa ja antaa. Mutta mikä siitä on seurauksena? Hyvin pian hän joutuu suuriin vaikeuksiin. Ja vaikka hän on kuinka rehellinen itselleen, vaikka hän koettaa kuinka rakastaa ja olla maltillinen, niin hänet aivan kuin olojen pakosta vedetään siihen, että hänellä on velkoja pelkästään toisten takia. Oli eräskin ihminen, joka kertoi: ”Minä annan vähintään tuhat markkaa joka päivä ihmisille. Sen minä voin antaa. Mutta minua on pyydetty moniin takauksiin, ja siitä on seurannut, että olen saanut maksaa miljoonia toisten puolesta, ja nyt minun on täytynyt lopettaa tämä jokapäiväinen auttaminen”. (Kysymyksessä olivat tietenkin ”vanhat” markat). Näin voi helposti käydä, sillä tässä meidän yhteiskunnassamme on jotakin nurinkurista, kieroä ja epärehellistä. Se ei ole täydellisesti veljeyden kannalla, vaan pikemminkin taistelun pohjalla. Kaikki sotivat toisiaan vastaan oman toimeentulonsa puolesta. Hän, joka osaa paremmin pärjätä, on vähän niin kuin toisten ihmisten yläpuolella. Mutta kaikki ne, jotka eivät osaa keinotella itselleen rahaa, kuuluvat noihin suuriin joukkoihin, jotka saavat tehdä työtä otsansa hiessä, jotta pysyisivät hengissä tässä elämässä.

Tämä kaikki johtuu siitä, että me emme ole heränneet siihen kristustuntoon, siihen veljeyteen, että selvästi näkisimme, kuinka veljeyttä on toteutettava myös ekonomiassa. Tämä on vaikea pulma, sillä on ihmisiä, jotka ovat luonnostaan laiskoja eivätkä tahdo mitään tehdä. Sitten on myös ihmisiä, joilla on tilaisuus olla mitään tekemättä, koska heillä on yllin kyllin elämän hyvyttä, niin kauan kuin ei ole veljeyttä, on aina sellaisia, jotka elävät ruhtinaallisesti. Mutta kun me tulemme siihen, että me tahdomme sydämestämme järjestää kaikki rakkauden ja veljeyden pohjalla, niin kaikki käy hyvin. – Mutta emme saa antaa enempää kuin meillä todella on. Me emme saa sitoutua suurempiin velvoituksiin, kuin mihin kykenemme.

Tämä on vaikea kysymys! Ihmiset, jotka todella ovat jotakin elämässä kokeneet ja oppineet, voivat tulla siihen kuin aikanaan eräs venäläinen rikas tehtailija – en muista nyt hänen nimeänsä. Hänellä oli aikanaan vuodessa tuloja viisi miljoonaa kultaruplaa. Millä tavoin hän käytti rahansa? Hän oleskeli paljon ulkomailla, Euroopassa. Ainoastaan omaksi huvikseen hän eli yllistä elämää. Hän oli terve ja voimakas, niin että hänen kehonsa sen kesti. Koska hänellä oli rahaa, niin hän saattoi hoitaa terveyttäänkin ja pysyi kunnossa, vaikka olikin nauttinut liian paljon. Sitten tuli Venäjän vallankumous. Ja silloin hänelle sanottiin: ”Teillä on suuria tehtaita. Nyt valtio takavarikoi tehtaan, mutta te saatte itse jäädä tehtaitanne johtamaan. Te saatte saman palkan kuin yleensä maksetaan”. Hän oli ollut monimiljonääri, – meidän rahoissamme miljardööri. – Yhtäkkiä hän joutui siihen asemaan, että sai aina tehdä työtä, johtaa tehdasta ja tyytyä melko pieneen palkkaan. Mutta hän olikin miesten mies. Hän ei siitä ollenkaan masentunut. Jonkin ajan kuluttua hän meni bolshevikkijohtajien luo ja sanoi: ”Tulen kiittämään teitä. Kun minulla oli nuo rahat, niin minä en tiennyt Jumalasta ja Kristuksesta yhtään mitään. Mutta kun jouduin näihin uusiin olosuhteisiin, niin minä olen oppinut tuntemaan Kristusta. En tahtoisi nyt vaihtaa tätä elämää mihinkään ylellisyyteen. Minä olen teille suuresti kiitollinen!” Tämä oli tietenkin aivan erikoinen tapaus, ja tuo ihminen oli tietenkin kaunis ja suurenmoinen sielu.

Ihminen, joka elää kristuselämää ei vastusta pahaa, ja me tiedämme, että tämä tunnusmerkki – merkitsee myös, että hän ei ollenkaan voisi käyttää mitään väkivaltaisia keinoja, hän ei voisi käyttää aseita. Jos me näemme ihmisen kieltäytyvän sotapalveluksesta, kieltäytyvän aseita kantamasta, niin meidän täytyy tunnustaa, että tuossa ihmisessä on kristushengen elämää, vaikka hän ei itse siitä tietäisi: ”Veljeyden nimessä, Kristuksen tähden minä en voi kantaa aseita”. – He mieluummin kuolevat, kuin tekevät sellaista, mikä on väärää.

Muistan kaksi veljestä kapinan ajoilta. Iso-Hiisi oli heidän nimensä. He elivät Kristuksen hengessä ja he ymmärsivät, että ihminen, joka ei ole itse antanut itselleen henkeä, ei voi, ei ole oikeutettu ottamaan sitä toiselta. ”Nyt nuoret miehet! Kaikkien täytyy lähteä rintamalle; täällä taistellaan nyt uuden, suurenmoisen ihmiskunnan puolesta”. – Näin heille sanottiin. Mutta veljekset vastasivat, etteivät he voi kantaa aseita, sillä eihän rauhan ja rakkauden asioita voi miekalla saada aikaan. Me emme voi sitä ymmärtää: me kieltäydymme tekemästä pahaa. ”Jahaa”, sanoivat punaiset, ”te tiedätte, mitä me nyt teemme?” – ”Kyllä me sen tiedämme, te riistätte meiltä hengen”. – Niin sitten kävikin. – Tällaista voi ymmärtää korkeintaan, jos ihminen on saanut raivokohtauksen, jos hänellä sattumalta on konekivääri ja hän ampuu raivoissaan ketä tahansa, tai jos hän on muuten sairas. Ei voi ymmärtää, että järkevät ja ajattelevat ihmiset sanovat, että meidän pitää nyt taistella Jumalan valtakunnan puolesta oikein tappamalla toisiamme. Kuinka voi totuuden puolesta käyttää valheellisia keinoja. – Sen tähden ei ihmiskunta olekaan vielä paljon mennyt eteenpäin. Eteenpäin pääsemme ainoastaan rauhallisoin keinoin, silloin kun on rauhassa mietitty asiaa. Kun tartutaan aseisiin ja käydään sotaa, niin silloinhan hävitetään se, mitä on saavutettu.

Sitten on vielä eräs tunnusmerkki. Ihminen, jossa kristushenki vähänkin herää, rakastaa kaikkia. Hänellä ei voi olla vihamiehiä. Jos joku häntä vainoo ja tekee pahaa hänelle, niin hän rukoilee hänen puolestaan. Hän lähettää hyviä ajatuksia. Hän rukoilee, että tuon ihmisen omatunto heräisi. Ihminen, jossa kristushenki elää, ei voi muuta kuin sanoa tuoda julki, mikä on oikeata ja mikä väärää. Hän rakastaa kaikkia

ihmisiä, kuulukoot he mihin kansakuntaan, sukupuoleen, rotuun, uskontoon, yhteiskuntaluokkaan tahansa. Sellaiset asiat eivät ole minään esteenä.

Näin kristushenki herää ihmisyksilöissä ja ihmisjoukoissa. Saisi kristushenki herätä vaikka kokonaisissa kansoissakin. Eikä se mahdotonta ole. Se on silloin Kristuksen toista tulemista, Kosmisen Kristuksen tulemista. Kosminen Kristus tuli ensimmäisen kerran Jeesus Natsaretilaiseen täydellisesti. Sitä ennen aina myös, – mutta tähän maailmaan Jeesus Natsaretilaisen kautta. Nyt Kosminen Kristus tulee uudestaan kaikkien niiden ihmisten luo, jotka ymmärtävät Jumalaa, jotka oppivat huomaamaan ja näkemään, että Kristus, Jumalan Poika, on aina meidän luonamme.

– Ja vielä korostaisin: tämä Kosminen Kristus ei ole minkään uskonnon yksityisomaisuutta, se ei ole kristittyjen Kosminen Kristus enemmän kuin muhametilaisten, juutalaisten tai hindulaistenkaan. Se on kaikkien Kosminen Kristus. Sen tähden ihminen voi, olkoon hän missä uskonnessa tahansa, herätä Kosmisen Kristuksen tuntoon. Kosminen Kristus voi tulla hänen luoksensa. Yhdentekevää, miksi hän sitä nimittää. Ne ovat Kosmisen Kristuksen voimat, jotka hänessä heräävät, Jumalan Pojan voimat.

Sitten on aivan toinen asia se, että Jeesus Natsaretilainen tulisi, se ihminen, joka oli Jeesus Natsaretilainen, ennen kuin hän tuli Kosmiseksi Kristukseksi. Mutta se ihminenhän ei ole enää olemassa. Ainoa, joka voisi tulla, olisi Jeesus Kristus, se uusi, ihmeellinen olento, joka syntyi Jeesus Natsaretilaisessa. Tämä Jeesus Kristus voisi tulla uudestaan samalla tavoin, kuin me voimme puhua, että muutamat vapahtajat tulevat uudestaan. He voivat syntyä uudestaan maan päälle. Mestari voi syntyä maan päälle ja elää ihmisten keskellä. Mutta ero on suunnaton kaikkien näiden mestariolentojen ja Jeesus Kristuksen välillä. Jeesus Kristus ei synny uudestaan maan päälle. Ja kuitenkin voimme sanoa, että Jeesus Kristus voi tulla takaisin. Mitä se merkitsee? Se merkitsee oikeastaan samaa kuin Kosmisen Kristuksen toinen tuleminen. Se perustuu siihen, että Jeesus Kristus on aina läsnä tässä ihmiskunnassa. Jeesus Kristus ei ole lähtenyt täältä pois. Hän ei ole siirtynyt toiselle pallolle, hän ei ole olemassa ainoastaan jossakin kaukana jumalaisessa maailmassa, vaan hän on olemassa myöskin meidän ihmiskunnassamme. Sen tähden ihminen, jossa Kosmisen Kristuksen voima herää, ennen pitkää, – vaikka minä en tahdo mitään aikaa määrätä; sanokaamme ainakin pitkän ajan kuluttua, tulee Jeesus Kristuksenkin yhteyteen, sillä me emme voi tulla täydellisesti Kosmisen Kristuksen luo ilman, että me tulemme Jeesus Kristuksen luo. Jeesus Kristus on Kosmisen Kristuksen suurin mysteeri tällä maapallolla, ja Jeesus Kristuksen toinen tuleminen on erittäin ihmeellinen asia.

Jeesus Kristuksen tuleminen tapahtuu näin ollen ensiksikin kahdella tavalla. Me näemme jo ensimmäisestä kristillisestä seurakunnasta, millä kahdella tavalla tämä toinen tuleminen voi tapahtua.

Ensinnäkin Jeesus Kristus tulee yksilön luo sillä tavoin, kuin me näimme hänen tulevan Stefanuksen ja Paavalin luo. Stefanus eli sellaista elämää, että Kristuksen voimat vaikuttivat hänessä, ja sitten tuli hänen suuri hetkensä, kun hänet tuomittiin ja kivitettiin. Hänen silmänsä menivät auki ja hän näki taivaan, näki Jumalan ja näki Jeesus Kristuksen Jumalan oikealla puolella. Stefanus näki Jeesus Kristuksen. Stefanushan oli nähnyt Jeesus Natsaretilaisen ainakin kerran. Olihan Stefanus tuntenut ainakin etäältä Jeesuksen läsnäolon Palestiinassa ja olihan hän sitten apostoleilta saanut uuden elämän itseensä. Olihan hän alkanut elää kristuselämää. Mutta oli sanomattoman suurenmoista ja kuvaamatonta, että hän sitten näki Jeesus Kristuksen elävänä. Kaikki oli siis totta! Kuolema oli siis voitettu! Se, joka oli ollut maan päällä Jeesus Natsaretilaisen hahmossa, oli siis todella nyt Jumalan Poika. Hän oli todella olemassa, niin kuin hän itse oli sanonut: ”Minä olen teidän kanssanne maailman loppuun saakka; minä en teitä jätä”. – Yhä useampi ihminen tulee tällä tavoin näkemään Jeesus Kristuksen. Me elämme nyt sellaisessa aikakaudessa tai lähestymme yhä suuremmalla voimalla sellaista aikakautta, että yhä useammat ihmiset meidänkin kristikunnassamme alkavat elää todellista kristuselämää, ja silloin heidän silmänsä menevät auki näkemään myös Jeesus Kristuksen. Silloin he saavat taivaallisen kasteen, ja heistä tehdään Jumalan poikia. Tämä näyssä tuleminen, tämä ikään kuin astraalisella tavalla tuleminen on Jeesus Kristuksen tulemista yksilön luo.

– Ja näin voi tapahtua vaikkapa joukoillekin. Voimme ajatella, että yksi ensin joutuu suureen vibraatioon, värähtelyyn ja se sitten tarttuu toisiin, niin että monet saavat nähdä. Silloin se on ihmeellinen joukkokokemus. Sellaistakin tulee olemaan tällä maapallolla, ehkä ennen pitkää.

Mutta sitten on vielä eräs Jeesus Kristuksen tuleminen, se toinen puoli, jota varten apostolit perustivat ekkeesian eli kirkon. Se perustettiin sitä varten, että ihmiset oppisivat puhdistamaan itseään, oppisivat kasvattamaan itseään niin epäitsekkäiksi ja itsensä unohtaviksi kuin mahdollista. Kirkon tarkoitus on juuri, että kun ihmiset tällä tavoin kehittyvät ja puhdistuvat, niin tulee aika, jolloin he saavat nähdä Jeesus Kristuksen, ainakin sisäisenä kokemuksena kirkon sisäisissä mysteereissä. Niinhän tapahtui ensimmäisenä vuosisatana. Yhtäkkiä, kun veljet siellä istuivat yhdessä, niin Jeesus Kristus tuli näkyväksi, ilmestyi heidän luokseen. Hän puhui heille, siunasi heidät ja poistui sitten. Näin tapahtui muutamissa ensimmäisissä seurakunnissa aina silloin, kun vietettiin ns. ehtoollismysteeriä, joka oli sitä varten, että Jeesus Kristus itse voisi näyttäytyä. Sitä varten on Kristuksen kirkko olemassa. Mehän emme ole nykyisissä kristillisissä kirkoissa tätä ollenkaan toteuttaneet. Emme ainakaan usein kuule, että kirkollisissa mysteereissä Jeesus Kristus tulisi. Se voi tapahtua, mutta silloin ainoastaan jollekin yksilölle. Se ei ole minun tietääkseni useinkaan tapahtunut joukoille. Tämä on Jeesus Kristuksen toinen tuleminen, joka voi uusiutua koska tahansa ja kuinka usein tahansa, kun me ihmiset vain olemme valmistuneet.

Sitten on vielä kolmas Jeesus Kristuksen takaisin tuleminen ja se tapahtuu silloin, kun hän tulee Messiaana. Aivan kuin juutalaiset aina ovat odottaneet, että Messias tulisi, heidän taivaallinen kuninkaansa, heidän pelastajansa, joka asettuisi heidän maallisia olojansa johtamaan, joka asettuisi heidän valtakuntansa etunensä, ja joka ohjeillaan ja käskyillään tekisi kaikki onnellisiksi. Tätä aikaa Jeesus Kristus odottaa. Hän on myöskin Messias, ja hän tahtoisesti esiintyä myöskin Messiaana. Hän tahtoisesti, että Jumalan valtakunta tulisi maan päälle. Hänhän on opettanut meitä rukoilemaan joka päivä: ”Tulkoon sinun valtakuntasi, tapahtukoon sinun tahtosi niin maan päällä kuin taivaissa”. – Ei hän opettanut sitä turhaan, ei sitä varten, että me pimeydessä jotakin yrittäisimme. Hän todella tahtoo, että me miettisimme ja valmistaisimme itseämme, jotta Jeesus Kristus todella voisi tulla näkyvään maailmaan takaisin. – ”Minä en voi tulla takaisin, jollei teidän maailmastanne tule ensin Jumalan valtakunta. Minä en voi tulla näkyvässä muodossa teidän kanssanne, jollette te muodosta olojanne sellaisiksi, että minä voisin teitä johtaa. Valmistakaa sitä aikaa. Rakentakaa temppeleitäl! Rakentakaa itsestänne temppeli, josta puuttuu ainoastaan ylimmäinen pappi. Asettakaa kuninkaallinen tuoli, joka vaan odottaa hallitsijaansa ja todellista kuningastaan ja jota te todella tahdotte totella. Minä en muuta pelkää kuin sitä, että te erehtyisitte luulemaan niin kuin Juudas ja niin kuin ohimennen Pietari, kun hän sivalsi korvan poikki sotilailta, että minun valtakuntani tulisi väkivalloin. Heti kun te ryhdytte väkivaltaan, niin minä sanon: minun valtakuntani ei ole tästä maailmasta. Vasta sitten, kun te tunnette näkymättömän maailman olemassaolon, kun te rukoilette, että tämä näkymätön toteutuisi maan päällä, vasta sitten, kun te tahdotte kuunnella viisaan opetuksia ja noudattaa hänen käskyjään, vasta silloin minä tulen. Minä tulen kuninkaana, ja minä hallitsen teitä. En minä silloin pelkää istua kuninkaan istuimella. Mitä kunniaa minulla siitä on, sillä ei tämä näkyvä maailma ole mitään. – Vasta silloin, kun tästä maailmasta tulee Jumalan valtakunta, silloin minä tulen. Te ette voi totella minua näkyvänä kuninkaana, ennen kuin te tottelette näkymättömän taivaallisen Isän käskyjä. Teidän on täytyntä tulla näkymättömän maailman jäseniksi. Sitten voidaan muodostaa se tuhatvuotinen valtakunta, joka on ihmiskunnan ikävöimä ja unelmoima onnen ja autuuden paratiisi. Se on kerran tuleva! Te ette elä täällä turhaan! Te käytte koulua, mutta kouluhan loppuu kerran. Jotainhan täytyy koulussa oppia, ja kun koulussa on oppinut, niin silloin tulee tuloksen ja kunnian hetki, ja silloin te kaikki voitte elää taivasten valtakunnassa Jumalan poikina ja tyttärinä, Jumalan lapsina keskenänne”.

Tämä on Jeesus Kristuksen toinen tuleminen kolmannessa merkityksessä, ja sehän ei voi tapahtua yhtäkkiä. Taikka se voi tapahtua koska tahansa, sillä se asialla on ulkopuolella ajan. Luultavaa kuitenkin on, kun me asetumme oman järkemme kannalle, että kuluu tuhansia ja miljoonia vuosia, ennen kuin Jeesus Kristus sillä tavoin voi tulla meidän luoksemme. Se hetki on ainoastaan Isän tiedossa, ja Isä yksin tietää, koska me ihmiset osaamme ja jaksamme näin ottaa Jeesus Kristuksen vastaan.

RUUSU-RISTI-KIRJASTO N:o 38

KRISTUKSEN TUTKIMATON RIKKAUS

HELSINGIN ESITELMIÄ TAMMIKUULLA 1929
PITÄNYT
PEKKA ERVAST

HELSINGISSÄ 1930
MYSTICA

O. Y. LÄNSI-SUOMEN KIRJAPAINOSSA RAUMALLA 1930

O—r K:lle
lämpimällä kädenpuristuksella

Tekijä.

SISÄLLYS:

I.	Neljä Kristus-syntymää.....	Siv.	1
II.	Kosmillinen Kristus	„	7
III.	Kristus näyttämön takana.....	„	13
IV.	Lemuria ja Atlantis.....	„	19
V.	Kristus ja Jeesus	„	25

NELJÄ KRISTUS-SYNTYMÄÄ.

Moderni psykologia eli nykyaikainen sielutiede on alkanut omistaa yhä enemmän ja enemmän huomiota sille ihmissielun salaiselle puolelle, jota tämä psykologia nimittää milloin alitajunnaksi milloin tuntemattomaksi. Professori Freudin alkuunpanema psykoanalyttinen tutkimus on paljastanut yhä uusia sokkeloita tästä ihmissielun merkillisestä puolesta, ja nämä paljastukset eivät ole erikoisesti imartelevia meille ihmisille, sillä ne ovat vetäneet päivän valoon monenlaista romua, mitä meidän sielumme sala-aitoissa piilee.

Toiselta puolen nämä tutkimukset ovat olleet omiansa vakuuttamaan, että ihmissielu ei vielä olekaan läpeensä tunnettu, vaan että siinä piilee paljon tutkimattomia aloja, paljon yllättäviä mahdollisuuksia. Avoimna on kysymys, mitä kaikkea sieltä voi löytyä.

Kuka ties sieltä voi löytyä paljon hyvääkin. Nykyaikainen tutkimus on tosin paljastanut enemmän dionysosmaista kuohuntaa ja tunteenomaisia pyöртеitä meidän sielussamme kuin apollonisia rauhan säveliä, mutta sen johdosta, mitä on tullut ilmi tämän tutkimuksen kautta, voidaan kuitenkin jo ymmärtää, että ihmisen sielussa saattaa piillä semmoistakin, jota nykyaikaisen teosofian ensimmäinen julistaja H. P. Blavatsky oli tottunut nimittämään Kristus-prinsiipiksi. Oleellinen puoli teosofisessa, varsinkin ruusuristiläisessä elämänymmärryksessä onkin tieto ja vakaumus n.s. mystillisestä Kristuksesta. Mystillinen Kristus asuu ihmisen sisällä, ihmisen vapahtaja on ihmisessä piilossa, ja tämä mystillinen Kristus, joka on jokaisessa ihmisessä – „Kristus meissä”, niinkuin apostoli Paavali sanoo, – ei ole ainoastaan jokaisessa yksilössä piilevä „prinsiippi” eli useimmissa itsetiedoton henkinen voima, vaan on samalla kosmillinen Kristus, Logos, Jumalan Poika, – suuri, ihmeellinen tajunnan todellisuus koko ihmiskunnan, koko maailman, koko olemassaolon takana. Tahdomme palata tähän kysymykseen myöhemmin, nyt tulee meidän vain pitää mielessä, että ihmisen sisässä piilevä mystillinen Kristus todella on maailmoita syleilevä voima, jumalallinen tajunta, jossa ei ole mitään muuta kuin hyvää.

Ihmisen sisässä vaikuttaa toisia kosmillisia voimia, sillä me ihmiset olemme tekemisessä koko maailmankaikkeuden kanssa. Ihminen on mikrokosmos eli pienoismaailma, ja sillä lauseella tarkoitetaan, että samat luonnon- ja luomisvoimat, jotka vallitsevat maailmankaikkeudessa eli makrokosmoksessa, toimivat myös ihmisessä. Hänessä heijastuvat maailmankaikkeuden kaikki voimat. Sentähden hänessä ja häneen vaikuttavat monenlaiset maailmanvoimat – sanokaamme niitä tähtivoimiksi, – jotka ovat omiansa houkuttelemaan häntä pahaan, itsekkyyteen ja syntiin; mutta liian usein ihmiskunnan historiassa unohdetaan, että ihmisessä myöskin elää ja vaikuttaa se ihmeellinen kosmillinen voima, jota nimitämme Kristukseksi ja joka on yksinomaan hyvä. Tämä on ihmisen suuri etuoikeus kaiken muun luomiston rinnalla. Ihmisessä yksin on Jumalan Poika.

Nimittäessäni tätä esitelmää „neljäksi Kristus-syntymäksi” en ole tarkoittanut Jeesus Natsarealaisen edellisiä jälleensyntymiä, vaan neljää mahdollisuutta jokaisen ihmisen elämässä, jotka voisivat viedä hänet täydelliseen yhteyteen kosmillisen Kristuksen kanssa, vaikka hän useimmiten ne sivuuttaa ottamatta niistä vaarin. Ne ovat semmoisia tapahtumia hänen elämässään, jolloin kosmillinen Kristus-voima erikoisesti vaikuttaa häneen ja tarjoutuu hänen käytettäväkseen, tai – kuten uskonnollisella kielellä voisimme sanoa – jolloin vapahtaja kolkuttaa hänen sydämensä ovelle. Neljä semmoista vaihetta on ihmisen elämässä, ja niihin tahtoisin lyhyesti kääntää huomiomme, samalla todeten, kuinka vähän näitä mahdollisuuksia ymmärrämme.

Tietysti nämä neljä kohtaa ihmisen elämässä eivät satu jokaiselle ihmiselle, koska jokainen ei elä niin kauvan, että hän ennättää joutua niiden kanssa tekemiseen. Ensimmäinen semmoinen Kristus-syntymän mahdollisuus on ihmisen syntymä ja sitä seuraava ajankohta. Toinen Kristus-syntymän mahdollisuus ihmisen elämässä on hänen astumisensa lapsuudesta nuoruuteen, jolloin hänen tunne- ja sukupuolielämänsä herää toimintaan. Kolmas samanlainen kohta ihmisen elämässä on se, jolloin miehuus hänessä alkaa, jolloin järkielämä tulee hänessä niin voimakkaaksi, että se alkaa uutta periodia. Lopuksi neljäs samanlaatuinen kohta ihmisen elämässä sattuu silloin, kun ihminen astuu miehuudesta vanhuuteen ja tullen vanhaksi saavuttaa kyvyn tulla uudestaan lapseksi. Silloin tarjoutuu hänelle neljäs Kristus-syntymän mahdollisuus.

Jos nyt käännämme huomiomme ensinnäkin ihmisen syntymiseen tähän maailmaan, kysymme: mitenkä sitä voi verrata Kristuksen syntymiseen tai sanoa Kristus-syntymäksi? Sitä on kuitenkin tahdottu kaikessa kristillisessä symboliologiassa teroittaa, se on alkuaan ollut kristillisen esoterismin sisältö ja tarkoitus. Kun kristinusko puhuu Jeesuksen syntymästä ja sanoo, että silloin syntyi vapahtaja maailmaan, niin tämä on personallisesti ja historiallisesti totta Jeesus Natsarealaisen suhteen, mutta samalla on siihen kätkeyty – niinkuin kaikkeen, mikä tapahtuu tässä maan päällä – syvempi, esoteerinen merkitys, joka koskee kaikkia ihmisiä. Itse asiassa on niin, että kun ihmislapsi syntyy fyysilliseen maailmaan, voimme täydellä syyllä sanoa: Kristus on syntynyt. Jokaisessa ihmisessä piilee näet mystillinen Kristus, mutta niinkuin kirkkoisä Tertullianus sanoo, jokainen lapsi on syntyessään kristitty eli Kristusmainen, koska hänen sielunsa on puhdas kuin lehti, johon ei ole vielä mitään kirjoitettu. Lapsella, joka syntyy, on elämän kaikki mahdollisuudet edessään: hän on vapahtaja, Kristus, joka on syntynyt maailmaan.

Jokainen meistä tietää, että ensimmäisinä kuukausina pienen lapsen elämässä tulee näkyviin jotakin niin puhdasta, kaunista, pyhää ja avutonta, että emme saata muuta kuin kumartua hengessämme sen edessä, kuten tietäjät itäiseltä maalta tulivat Kristus-lasta kumartamaan ja kunnioittamaan. Jokainen meistä lähestyessään pientä, viatonta lasta tuntee seisovansa jonkin pyhän ja taivaallisen mysterion edessä. Ihmiskuntamme historia on todella seikkailurikas ja monimutkainen, kun niin harvoin syntyy todellinen vapahtaja, kun niin harvoin lapsesta tulee todellinen Kristus-olento, vaikka tilaisuuksia on miljoonittain vuodessa. Vanhat astrologit sanoivat: tähdet antavat taipumuksia, mutta tähdet eivät pakota. Tällä lauseellaan he ovat viitanneet siihen tärkeään ja huomattavaan tosiseikkaan, että lapsi, joka syntyy, voisi, jos hän saisi, voittaa kaikki tähdet, jotka muodostavat hänen kohtalonsa eli karmansa. Jos hän saisi säilyä semmoisena, kuin hän on syntyessään ja kuukausmääriä syntymänsä jälkeen, niin hän voittaisi karmen, sillä kosminen Kristus on mystillisenä Kristusvoimana häntä – lasta – niin lähellä, että jos hän lapsena itse omaksuisi Kristuksen, niin mystillinen Kristus, vapahtaja lapsen sisässä voisi kasvaa vähitellen täyteen mittaansa ja voittaa karmansa. Tämä ei tapahdu jokapäiväisessä elämässä – ja miksi ei? Osaksi sentähden että ihminen syntyy niin avuttomana, osaksi sentähden että me toiset emme ymmärrä häntä auttaa. Kristus syntyy seimessä, Hänellä ei ole tilaa tässä maailmassa vielä. Emme ymmärrä vielä, mistä on kysymys, emme ymmärrä, että tässä syntyy Kristus meidän luoksemme. Elämämme on aivan toisenlainen, emme ymmärrä ajatella Kristusta, maailman lunastamista, ihmisen nostamista ylöspäin henkiseen elämään, olemme karmen vallassa, tähdet hallitsevat meidän elämäämme. Sentähden emme osaa valmistaa vastaanottoa lapselle Kristuksena, vaan huolenpitomme kääntyy yksinomaan ruumiilliseen hoitoon ja myöhemmin siihen, että lapsi kasvaa vanhojen sääntöjen puitteissa, omien oikeuskäsitteitemme mukaan, – mikä tietenkin on luonnollista ja hyvää, kun kerran elämme valmiiksi järjestetyissä oloissa maan päällä. Seuraus on, että lapsi, joutuessaan tähän valmiiseen ilmapiiriin, nostaa sielunsa sokkeloista koko vanhan karmansa, niin että kohtalo tulee näkyviin jo lapsuudessa, kohtalo, joka näyttää, kuinka paljon paha, itsekkyyttä ja syntiä voi asua jo pienessä lapsessa. Tämä vanha karma peittää vähitellen enkelin kasvot, niin että Kristus joutuu taustaan ja etualalle kiirehtivät ne vanhat taipumukset, jotka lapsi on syntyessään tuonut edellisistä elämistään ja joihin hän vanhemmiltaan on saanut siemenet tässä ruumistuksessaan.

Harvinaisissa tapauksissa vain ihmislapsi elää Kristus-elämää. Suuret vapahtajaolennot, uskontojen perustajat, mestarit ja tietäjät ovat olleet jo lapsina muista erilaisia, he ovat jo menneisyudessa valmistaneet itselleen semmoisen inkarnationin, että heissä ei mitään paha nouse pinnalle. Jos paha heitä houkuttelee,

jos synty heitä ahdistaa toisessa tai toisessa muodossa, he voivat sen heti torjua, sillä heidän menneisyydessä saavuttamansa tieto on niin suuri, että se pienen lapsenkin aivoissa voittaa harhat maailmassa, niin että vaikka omaiset ja maailma koettaisivat kasvattaa toiseen suuntaan tuommoista Kristus-olentoa, hän lopulta voittaa, murtautuen esteiden läpi.

Mutta tavallinen elämän kulku on, että lapsi laskeutuu alemma ja alemma siltä jalustalta, jolla hän alussa oli, ja tulee yhä enemmän meidän kaltaiseksemme, ihmiseksi, jolla on monet heikkoudet. Kun tältä kannalta katselemme elämän ilmiöitä, kysymme sentähden totuudenetsijöinä pelästyneinä: meneekö lapsi nyt hukkaan, eikö elämä enää yritä mitään hänen hyväkseen?

Silloin huomaamme, että elämä tekee uuden yrityksen tai, niinkuin voimme sanoa, Kristus lapsen sisässä pyrkii vielä kerran saamaan hänessä valtaa. Koska tämä tapahtuu? Se tapahtuu silloin, kun nuoruuden ihannepäivät alkavat, silloin, kun ihmisessä hänen oma, personallinen tunne-elämänsä herää, kun hänen mielikuvituksensa nostaa siipensä lentoon ja hän tuntee sydämessään ihmeellistä ikävää; hän ei tiedä itse, mitä hän kaipaa, mutta hän tuntee sen olevan jotakin kaunista, korkeaa, taivaallista. Elämä hänen rinnassaan tahtoi aukaista sulkunsa, vyöryä ulos mahtavana virtana ja saada aikaan maailmassa jotakin suurta ja hyvää. Ihminen silloin unelmoi ihanasta tulevaisuudesta ja hänen haaveihinsa liittyy personallinen rakkaus, kuva siitä, kuinka hän jonkun rakkaan olennon kanssa voisi kulkea tämän ihanan elämän läpi, joka nyt hänelle satuna ja seikkailuna avautuu. Ja jos hänellä on prinssi tai prinsessa veressään, silloin hän voittaa elämän peikot ja näyttää maailmalle, kuinka ihminen on kutsuttu olemaan onnellinen ja sopusointuinen.

Näin tuntee nuorukainen sisässään, vaikei hän osaisi sitä sanoin selittää. Vilkkaimmat, lahjakkaimmat tekevät nuoruuden puhjetessa syviä tunnekokemuksia, he näkevät unelmoidessaan, millä tavalla tahtoisivat rakentaa elämänsä ja palvella Jumalaa tai isänmaata. Missä muodossa tahansa ihanne nuorukaiselle näyttäytyykin, sen puolesta hän tahtoo uhrata voimansa ja verensä. Ja kun hän näin tuntee tahtovansa rakastaa, palvella, uhrata elämänsä jonkun suuren ja todellisen eteen, niin Kristus se puhuu hänen sisässään, kosmellinen Kristus, joka nuoruuden mystillisellä äänellä häntä inspiroi. Jos hän silloin – ja se on melkein kahdenkeskeinen asia hänen ja Kristuksen välillä – ottaa siitä vaarin, hän todella saattaa antautua näkemänsä ihanteen palvelukseen.

On ihmisiä, jotka niin tekevät. Kaikki todella nerokkaat, suurisieluiset runoilija- ja sankariluonteet ovat niitä ihmisiä, jotka käsin tarttuvat nuoruutensa ihanteeseen ja lähtevät sen puolesta työtä tekemään. Ja heitä on enemmän kuin niitä, jotka lapsena oppivat Kristusta tuntemaan, vaikka jotkut heistäkin kadottavat tasapainonsa, koska he eivät ymmärrä itseään eikä maailma heitä ymmärrä. Jos nuori, nerokas ihminen keksii jotakin uutta tai tahtoo kulkea omia teitään elämässä, on sääntönä, että hänen omaisensa asettuvat hänen „vihamiehikseen”, niinkuin Jeesus sanoo. Ne, jotka ovat häntä lähellä, eivät näe, mitä hänessä on suurta, niinkuin emme näe, kuinka korkea vuori on, jos seisomme sen juurella. Sentähden ja jolleivät ihmisen omaiset asetu vastustamaan häntä, tulee vastarinta myöhemmin maailman puolelta. Mutta tämä on kaikki niinkuin olla pitää eikä meidän tarvitse surkutella, että nuoria ja lahjakkaita ihmisiä vastustetaan: se on elämän kulku ja heille itselleen on siitä apua. Heidän kykynsä kehittyvät ja voimistuvat ja he pääsevät paremmin selville tehtävästään ja taipumuksistaan.

Mutta harvoin lahjakkaankaan ihmisen elämä kulkee suoraa latua eteenpäin. Tavallisesti hän joutuu saman kohtalon alaiseksi kuin toisetkin. Jollei hän ole osannut etsiä kosmista Kristusta sisässään ja saanut siitä ikäänkuin kiinni, nousee vanha karma hänenkin sielustaan ja purkautuu esille heikkouksina ja paheina.

Jokainen ihminen kadottaa nuoruutensa uskon, katselee elämää todellisuuden kannalta ja näkee, kuinka kurjaa ja huonoa elämä on ja kuinka epätäydellisiä ihmiset itse asiassa ovat, – hän itse toisten mukana.

Ja kun totuudenetsijöinä katselemme nuorta ihmistä, joka ei jaksa voittaa himojaan ja halujaan, kysymme taas pelästyneinä: kulkeeko hän perikatoa kohti, eikö elämä voi häntä auttaa, eikö ole mitään

voimia elämässä, jotka ravistaisivat hänet horroksistaan? Silloin näemme, että kun ihminen nuoruuden iästä astuu miehuuden ikään, on taas kuin uusi voima vaikuttaisi hänen sielussaan, ikäänkuin Kristus katsoisi häneen, niin että hän tuntee sisässään: „mutta minunhan pitää nyt jättää nuo himot ja heikkoudet ja synnit, minun pitää vihdoinkin tulla mieheksi”. Hänen järkensä puhuu hänelle: „älä enää lankea kaikkiin tuulenpuuskiin, älä katsele itseäsi sokeaksi omiin mielihaluihisi, ota kohtalosi omiin käsiisi, tule mieheksi (naiseksi), joka selvänäköisellä katseella hallitsee omaa itseään! Kulje eteenpäin järjen tiellä, velvollisuuden tiellä! Et täyty velvollisuuttasi ihmisenä, jos hemmoittelet heikkouksia itsessäsi. Sinun täytyy tehdä luja päätös ja sanoa: hyvästi kaikki alempi minussa.”

Ratkaisu tulee usein ihmiselle semmoisessa muodossa, että hänen kunniansa vaatii hänen kulkemaan järjen ja velvollisuuden tietä. Ihminen on luonnostaan arka kunniastaan, ja jos hän liian tolkuttomasti jatkaa halujensa tiellä, hän alentuu kunniaattomaksi olennoksi ihmisten silmissä. Tämä on Kristus, joka miehuuden voimana vaikuttaa ihmisen sielussa. Ja moni ihminen päättää silloin tulla kunnan ihmiseksi omantuntonsakin edessä.

Mutta enimmäkseen ihmiset, jotka miehuutensa alkaessa päättävät vatedes olla velvollisuusolentoja, eivät todellisesti tunne itseään, eivät tiedä, että heille tarjoutuu Kristus-syntymä. He vain tietävät, että heidän täytyy astua nuoruuden poluilta toiselle tielle ja että heidän on lujasti ja voimakkaasti täytettävä velvollisuutensa. Mutta koska eivät tunne itseään ja elämää, he huomaamattaan voivat langeta miehuuden kiusaukseen, ei tavallisiin eläimellisiin haluihin, jotka kuuluivat nuoruuden aikaan, vaan älylliseen intohimoon, kunnian- tai vallanhimoon, joka eräältä kannalta katsoen on kaunista intohimoa. He tahtovat, että ihmiset kunnioittaisivat heitä ja pitäisivät heistä, tai he tahtovat tulla rikkaiksi ja nousta arvossa. Tämä intohimo saa heidät kulkemaan pois päin Kristuksesta, ja silloin heidän elämänsä vähitellen muuttuu kolkoksi; vaikka he saisivat kaikkien ihmisten kunnioituksen ja tunnustuksen, ei se tyydytä heitä, se jättää heidät yksinäisiksi. Ja kun sisästä päin katselemme näitä miehuuden iässä olevia miehiä ja naisia, täytyy sydämemme sanomattomalla säälillä. Säälimme heitä enemmän kuin nuoria ja lapsia, sentähden että he ansaitsevat kunnioituksemme; he ovat luopuneet paljosta ja kulkevat velvollisuuden osoittamaa tietä. Ja taasen kysymme: jättääkö elämä heidät nyt, saavatko he vain kulkea yhä suurempaa yksinäisyyttä ja kolkkoutta kohti?

Silloin näemme, että kosmilliset voimat taas yrittävät. Ihminen muuttuu. Hän astuu miehuudesta vanhuuteen. Ruumiillisen voiman lähde hänessä kuivuu. Hän vieraantuu elämästä, ja elämä käy hänelle näytelmäksi, jota hän jää katselemaan, olematta enää mukana kuten ennen. Hänellä ei ole voimakkaita tunteita enää, hän on vapautunut niistä kahleista, jotka sitovat ihmisiä elämään, ja hän jää ihmettelemään: mitä tämä kaikki on? Jos hän silloin osaa ottaa vaarin tilaisuudesta, tulee hän kuin uudestaan lapseksi ja saavuttaa takaisin puhtautensa ja viattomuutensa, uskonsa ja anteeksiantamuksensa; hän tulee suvaitsevaiseksi ihmisiä ja heidän heikkouksiaan kohtaan, hän ei tahdo tuomita ketään, hän katselee, mutta ei lausu arvosteluja, hän ikäänkuin odottaa jotakin tuntien, että täytyy yhtämittaa olla hyvä ja hellä kaikille. Miksi lapsi tuntee vetäymystä vanhoihin ihmisiin? Sentähden että hengen yhtäläisyys herättää luottamusta.

Mutta kaikki vanhuudet eivät ole semmoisia, monet ovat elämän koulussa katkeroituneet. He sanovat: „elämä ei ole pitänyt, mitä on luvannut, eikä se ole mitään onnea antanut. Niinkuin Salomo sanoo: silloin kun se on parasta ollut, on se työtä ja vaivaa ollut. Ei elämä ole mitään.” He ovat vetäytyneet kuorensa ja katselevat kuin tornista maailmaa. He ihmettelevät, mutta se ei ole lapsen ihmettelyä, vaan sairaa, väsyneen mielen.

Viimeisen kerran kysymme totuudenetsijöinä: miten elämä heitä auttaa? Ei se voi muuta kuin ottaa heidät näyttämöltä pois ja nostaa kuoleman avulla taivaaseen, jotta siellä saisivat takaisin uskonsa elämään, jonka pohjasävel on rakkaus ja rauha. Taivaassa kokoavat uutta voimaa, että jaksavat uudestaan syntyä ja yrittää.

Mutta katselkaamme vanhusta, joka todella on osannut tulla lapseksi ja jonka perusominaisuus on sanomaton kyky ymmärtää ja antaa anteeksi. Miten hänen käy? Hän voittaa vielä eläessään, jos kuolema odottaa kyllin kauan, elämänsä takaisin, tullen uudestaan miehuuden ikään ja nuoruuden ikään, ja synnyttää lopulta todellisella mystillisellä tavalla Kristuksen itsessään. Mutta on harvinaista, että vanha ihminen ponnistuksissaan ennättää niin pitkälle. Mikään ponnistus ei kuitenkaan mene hukkaan. Jos ihminen on vanhana alkanut etsiä totuutta ja ymmärtää elämää uudella tavalla, niin hänen syntyessään jälleen maailmaan tämä suuri vakava halu totuuteen, hyvyteen ja anteeksiantamukseen herää hänessä miehuuden iässä. Hänen ei tarvitse seuraavassa elämässä elää vanhaksi päästäkseen totuuteen, vaan joutuu jo miehuudessaan ratkaisevaan kosketukseen elämänkysymysten kanssa.

Jos vielä käännämme katseemme semmoiseen ihmiseen, joka miehuudessaan alkaa etsiä totuutta ja pääsee selvyteen siitä, että hänen tehtävänsä tässä maailmassa on voittaa koko alempi itsensä, voimme huomata, että vaikka hän ei olisi ehtinyt mitään erikoista saavuttaa, ennenkuin kuolema tulee, niin hänen syntyessään tänne jälleen hän jo nuorukaisena tulee totuudenetsijäksi, hän jo silloin kysyy: mikä on totuus, mikä Kristus, mikä ihmisen tehtävä? Mutta jos hänen on suotu elää kauemmin, niin hänen miehuutensa muuttuu takaisin nuoruudeksi ja hänelle selviää jokin uusi, oma elämäntehtävä; vanhat velvollisuutensa hän suorittaa loppuun asti, maksaen velkansa viimeiseen penninkiin, mutta sisässään hän näkee ihanteena toisenlaisen elämäntehtävän, jota hän tahtoi suorittaa. Ja jos hän kyllin voimakkaasti eläytyy ihanteeseen, voi elämä tarjota hänelle tilaisuuden siihen työhön, minkä hän näkee todelliseksi tehtäväkseen. Ehkä hänen yhteiskunnallinen elämänsä ja asemansa tässä maailmassa saa kokonaan muuttua hänen tullessaan vanhaksi, mutta totisesti tämä silloin tapahtuu sillä edellytyksellä, että hän selvästi ymmärtää, mitä lapsuus on. Silloin ei olekaan kaukana se, mitä me teknillisesti nimitämme mystillisen Kristuksen syntymäksi ihmisen sisässä.

Näin voi tapahtua vielä suuremmalla syyllä, jos lopuksi ajattelempa ihmistä, joka jo nuorena herää ja pyytää totuutta ja tahtoo nähdä Jumalan. Hän ei rakenna tuulentupia eikä pyydä omia ihanteitaan, hän rukoilee elävää Jumalaa, sillä totuus on hänelle kysymys elämästä ja kuolemasta. Ja nähtyään totuuden hän kulkee elämässä eteenpäin Jumalaa palvellen ja pian hän hengessään suorittaa miehuuden ja vanhuuden, mutta mystillisesti hän tulee lapseksi. Hänen elämässään tapahtuu mystillisen Kristuksen syntymä, joka aina odottaa ihmistä, jos hän on nuorena herännyt ja osannut lujana kulkea.

Minunhan ei tarvitse edes puhua lapsena heränneestä. Nuorena herännyt ihminen joutuu jälleensyntyessään jo lapsena niin voimakkaasti kosketukseen Kristuksen kanssa, ettei hänen maallinen vaelluksensa enää ole tavallisen ihmisen elämänkulkua.

Tässä olen tietenkin puhunut skemaattisesti, — ei sääntönä ole, että tulokset aina näkyvät heti seuraavassa elämässä. Voihan kulua välillä useampia ruumistuksia, koska me ihmiset kaikki olemme enemmän tai vähemmän tähtien alaisia, vaikkakin Kristus on meissä.

II. KOSMILLINEN KRISTUS.

Kosmillinen Kristus, niinkuin kaikki tiedämme, on se kaikkiallinen tajunta, jota me nimitämme Jumalan Pojaksi ja joka on Isän tajunnassa piilevä ilmennyksen täydellisyys-ihanne. Isäksi nimitämme itse ilmennyksen perijuurta, joka on yhtä ilmenemättömän absoluutin kanssa ja jota sentähden myöskin usein nimitämme absoluutiksi. Emme aina käytännössä tee tarkkaa eroa Ehdottoman ja Isän välillä, koska ne ovat niin läheisesti yhtä, ettemme järjessämme kykene analysoimaan niiden keskinäistä eroa. Osaamme

ainoastaan sanoa, että ilmenemätön jäisi aina ilmenemättömäksi, ellei siinä olisi ilmennyksen mahdollisuutta, ilmennyksen iankaikkista mahdollisuutta, joka on Isä. Tätä ilmennyksen mahdollisuutta nimitetään myöskin Logokseksi ja kun ollaan oikein tarkkoja, sanotaan, että Logos on kolmiyhteinen. Erotetaan toisistaan Isä, Poika ja Pyhä Henki. Mutta kaiken takana on se jumaluus, se ehdoton Jumala, jonka luona Logos on ja joka on Logos, niin että Logos samalla on Jumala. Tämä Isä, joka siis on yhtä ehdottoman kanssa, ylläpitää tajunnassaan elävän kuvan ilmennyksen täydellisyydestä, paremmin sanoen iankaikkisen kuvan jostain tyhjentyttömästä ja koskaan saavuttamattomasta täydellisyydestä. Tätä elävää ihanne-kuvaa Isän tajunnassa nimitetään universaaliseksi eli yleismaailmalliseksi Logokseksi tai myöskin kosmilliseksi Kristukseksi. Siitä sanotaan sentähden Johanneksen evankeliumissa, ensimmäisessä luvussa, jossa näitä asioita hahmoitellaan, että ei ole mitään luotu, jota ei olisi luotu Logoksen eli kosmillisen Kristuksen kautta, sillä kaikki mitä luotu on, se on luotu tästä täydellisyyden kuvasta, tästä ihannetajunnasta. Kaikki mitä luotu on, on elämää, joka pyrkii yhtä mittaa sitä täydellisyyden ihannetta kohti, joka on sen alkujuuri.

Nämä asiat voivat tuntua filosofisesti vaikeatajuisilta, mutta kun edes vähän saamme kokea jumalallisen tajunnan syvyyttä, niin ymmärrämme, että asiat ovat juuri näin. Yksi on elämä, yksi on se ääretön, iankaikkinen täydellisyys, jota kohti olemassaolo ikuisesti pyrkii. Olemassaolo itsessään on sanomatonta, kuvaamatonta, ääretöntä onnea ja rauhaa. Kaikki mitä nimitämme pahaksi, kärsimykseksi, tuskaksi on ainoastaan episodi, määrätty kohta kehityksessä ääretöntä täydellisyyttä kohti. Se kuuluu ilmennykseen välttämättömyytenä, niin pian kuin ilmennys saavuttaa tämmöisen ulkonaisen, aineellisen olotilan. Mutta ilmennyt elämä voittaa ristiriidat, voittaa pahan välttämättömyyden, voittaa tajunnassaan tuskan ja saavuttaa rauhan. Vaikka se tämän jälkeen käyttää niin sanottua ainetta eli elämän voimaa ilmetäkseen, ei se enää kärsi. Elämä on yläpuolella sekä kärsimyksen että nautinnon ja elää ainaisessa rauhassa ja autuudessa.

Kun meillä on ajatuksissamme selvä käsitys siitä, että kosmillinen Kristus elävänä ihannekuvana on olemassa, saatamme hämmästyä erästä toista seikkaa, jota usein toistetaan, nim. että kosmillisen Kristuksen sanotaan vähitellen ja asteittain lähestyneen meidän maapalloamme ja ihmiskuntaamme. Te tiedätte hyvin kuinka on sanottu, että miljoonien ja taasen miljoonien vuosien kuluessa on kosmillinen Kristus lähestynyt maapalloa, kunnes se saapui tänne ja samalla saavutti ihmeellisen, ratkaisevan vaikutusvallan ihmiskuntaan herätessään inhimilliseen tajuntaan Jeesus Natsarealaisessa ja kokonaan uppoutuen häneen. Jumalan Poika ruumistui Jeesus Natsarealaiseen ja aloitti sen kautta uuden aikakauden ihmiskunnan historiassa tällä pallolla.

Nyt luonnollisesti kysymme: Eikö tässä ole ristiriitaa? Kuinka kosmillinen Kristus, joka iankaikkisuudessa on kaikkialla oleva, saattoi lähestyä maapalloa ja ihmiskuntaa ja vasta sen perästä kun ihmiskunta oli ollut olemassa miljoonia vuosia, saavutti Jeesus Natsarealaisessa täydellisen, inhimillisen itsetajunnan, päästen hänessä miehuutensa täydelliseen mittaan? Eikö tässä ole ilmeinen ristiriita?

On koetettu vertauskuvallisesti asioita esittää. Kuvitelkaamme, että avaruudessa vallitsee pimeys ja että pimeydessä on suuri joukko kynttilöitä, jotka eivät ole sytytettyjä eivätkä pala. Kaikki on pimeätä, mutta jossain kaukana alkaa valo tuikkia, joka erottuu hiukan ympäröivästä pimeydestä. Tarkoitus olisi, että sytyttämättömät kynttilät syttyisivät palamaan ja valaisemaan pimeyttä, mutta miten se on käyvä päinsä? Muuan keino olisi tietysti, että kynttilöistä joku tai jotkut voisivat siirtyä tuonne kauas valosoihdun luo siellä sytyttääkseen itsensä ja palatakseen takaisin pieninä loistavina kynttilöinä. Mutta ylen vaivalloinen olisi suunnattoman pitkä matka. Onkin toinen keino – ja se näkyy tässä toteutuvan. Tulisoihtu kaukaisilta mailta lähestyy kynttilöitä. Jo se tulee niin lähelle, että se heittää hämärtävää valoa ympärilleen. Matka kynttilöistä valosoihtuun lyhenee. Nyt näemme, että joku kynttilä silloin tällöin pyrkii valosoihdun luo, jopa kynttilöiden joukossa liikkuu semmoisia, jotka jo palavat ja kuiskaavat toisille: „On mentävä tuonne kauas. Siellä voi syttyä palamaan.” Itse he eivät kykene sytyttämään toisia kynttilöitä, koska ovat ikäänkuin sähkökynttilöitä lasipallon ympäröimiä, mutta he uutterasti opettavat pimeille, kuinka näiden on pyrittävä valon lähteille. Näistä pimeistä kynttilöistä pyrkivätkin monet palavan tulisoihdun luo sytyttäkseen siellä ja palatakseen takaisin pieninä tuikkivina tähtösinä pimeässä. Mutta valosoihtu yhä vain lähenee ja lähenee ja yhtäkkiä se siirtyy kynttiläin kesken sillä tavalla, että eräs kynttilä siitä syttyy ja saa kuin koko valon itseensä.

Lasi, joka kynttilää ympäröi, murtuu ja kynttilä muuttuu valosoihduksi, joka palaa toisten kynttilöiden keskellä. Nyt ei ole enää kynttilöillä pitkä matka valon lähteille. Heidän keskuudessaan on nyt se tulisoitu, jossa he kaikki voivat itse sytyttää itsensä tuleen.

Tämä vertaus kosmillisen Kristuksen lähestymisestä on koko lailla muodollinen ja aineellinen. Toisenlainen vertauskuva, otettu jumalain ja enkelten dramaattisesta maailmasta – on esitetty gnostilaisessa evankeliumissa Pistis Sophiassa. Kosmillinen Kristus on tässä vanhassa kristillisessä evankeliumissa saanut nimen Jeesus. Siinä kerrotaan, kuinka Jeesus eli jossain kaukana Ehdottoman luona ja kuinka hän sitten asteettain lähestyi maapalloa ja ihmiskuntaa. Hän päätti näet tulla pelastamaan tätä ihmiskuntaa ja kuljettuaan kaikenlaisten omituisten seikkailujen läpi, tavattuun monenlaisia jumalolentoja ja henkijoukkoja, hyviä ja pahoja, jotka kaikki hänen tuli voittaa, hän lopulta syntyi maanpäälle äitinsä Marian kautta. Jos emme ole selvillä siitä, että Pistis Sophia tarkoittaa kosmista Kristusta, voisimme luulla sen puhuvan Jeesuksen personallisuudesta, Jeesus Natsarealaisesta, joka oleskeli jossain kaukaisessa taivaassa, ennenkuin hän syntyi alas maan päälle. Voisimme silloin saada hyvinkin elävän kuvan sellaisesta ulkopuolisesta personallisesta Vapahtajasta, josta meille saarnataan ja kerrotaan kristillisissä kirkoissamme ja yleensä kristikunnassa. Mutta huolimatta siitä, että Jeesus Natsarealainen oli korkea olento, niinkuin kaikki muutkin suuret Vapahtajat, ja että hän astui korkeista taivaista alas maan päälle, niin eihän kukaan voi olla meidän Vapahtajamme millään ulkonaisella tavalla. Ei Jeesus inhimillisenä persoonana saattaisi sytyttää meitä pimeitä kynttilöitä tuleen, vaan ainoastaan sen kautta, että hän antoi itsensä kosmiselle Kristukselle ja siten sai Kristuksen ruumistumaan ihmiskuntaan, – ainoastaan sen kautta me nyt voimme sytyttää oman kynttilämme tuleen tuosta kosmisesta Kristuksesta, joka on meidän sisällämme. Sentähden Pistis Sophia puhuu Kristuksesta Jeesuksen nimellä, ja „Jeesus” merkitsee muuten vapahtajaa, kuten tiedämme.

Ei ole toista niin syvällistä ja sisältörikasta aihetta annettu ajatuskyvyillemme pohdittavaksi, kuin on tämä kosmisen Kristuksen mysteeri ja hänen lähestymisensä taikka sen lähestyminen. On omituista jo se, että kosmisesta Kristuksesta voimme käyttää sekä neutraalista pronominia se että personallista, maskuliinis-feminiinistä pronominia hän. Kun sanomme hän, tuntuu meistä, että kosminen Kristus on jotakin meidän lähellämme olevaa ja meidän kaltaistamme ja voisimme pian erehtyä luulemaan, että kosminen Kristus on inhimillinen olento. Kun taas sanomme se, säilymme tuosta erehdyksestä, mutta silloin on taas lähellä se vaara, että käsittäisimme Kristuksen jonkinlaiseksi ominaisuudeksi tai, kuinka sanoisin, periaatteen, prinsipiiksi, joka ei itsessään ole elävää. Emme löydä täysin vastaavaa pronominia. Ei ole kielessämme puhuttelusanaa, joka kuvaisi sitä olemusta eli tajuntaa, joka on, niinkuin teologiassa selitetään, sekä Jumala että ihminen, sekä jumalallinen että inhimillinen siinä merkityksessä, että se on sekä personaton että personallinen, sillä meidän inhimillinen, personallinen tajuntamme, jota me pidämme liiankin todellisena ja elävänä, haihtuu harhakuvaksi, melkein pä olemattomaksi tuon suuren, ylipersonallisen Kristus-tajunnan rinnalla. Jos valmistumattomina saisimme katsella Jumalan täydellisyyttä, Kristuksen ja Isän mysteeriä, palaisimme silmänräpäyksessä poroksi. Emme fyysisilläkään silmillämme saata katsella keskipäivän aurinkoa. Aurinko sokaisee ja me menetämme näkömme. Sentähden Jeesuskin sanoo: Puhdista sydämesi, niin että voit nähdä Jumalan.

Mutta palatkaamme kysymykseemme, eikö ole ristiriitaa niiden kahden käsitteen välillä, että Kristus on kaikkiallinen ja että Kristus on lähestynyt maapalloa ja ihmiskuntaa? Turvautumatta enää vertauksiin voimme saada ajatuksellemme selemmän kuvan näistä asioista, jos pohdimme niitä tietäjien kokemusten kannalta.

Viisaat ovat sanoneet, että kosminen Kristus oli inhimillisen kehityksemme alussa ainoastaan kaukaisissa tähtimaailmoissa ja avaruuksissa, suurissa konstellatsioneissa, jotka muodostavat tähtisikermiä tähtitaivaalla ja joita tutkivat tähtitieteilijät teleskooppiensa kautta. Näissä kaukaisissa avaruuksissa asui miljoonia vuosia sitten kosminen Kristus. Vasta pitkien, pitkien aikojen kuluttua oli kosminen Kristus lähestynyt niin paljon meidän aurinkokuntaamme, että sanottiin: nyt Kristus on auringossa. Muistakaamme, että fyysillinen aurinko, jonka silmillämme näemme, on okkultisesti katsoen vain sydän meidän

aurinkokunnassamme. Se on kuin heijastus auringosta, keskitetty, fyysillisesti nähtävä kuva auringosta, – elävä kuva, josta lähtee voimaa ja valoa ja lämpöä ulos aurinkokuntaan ja avaruuteen. Se on harhakuva okkultisesti katsoen, sillä itse aurinko käsittää koko sen tilan avaruudessa, jota nimitämme aurinkokunnaksi. Kaikki planeetatkin, jotka kuuluvat tähän meidän aurinkokuntaamme, asuvat itseasiassa auringossa.

Kun siis kosmillinen Kristus oli saapunut aurinkoon, ei tällä tarkoiteta, että Kristus olisi fyysillisen etäisyyden kannalta päässyt aurinkoon avaruudessa pääsemättä planeettoihin, jotka tietysti ovat lähempänä aurinkokuntamme ääriviivoja kuin itse aurinko, joka on keskellä, vaan se merkitsee, että kosmillinen Kristus oli saapunut kukaties aurinkokuntamme rajaviivalle ja jossain toisessa merkityksessä, jota kohta selitämme, aurinkoon.

Kun sitten taas oli kulunut pitkiä aikoja, sanottiin, että kosmillinen Kristus laskeutui planeettamaailmaamme tulematta vielä maapallolle.

Lopuksi sanottiin, että kosmillinen Kristus ruumistui tälle maapallolle, ja se tapahtui Jeesus Kristuksessa.

Tämä puhe, joka erottaa erilaisia etappeja kosmillisen Kristuksen lähestymisessä, saattaa tuntua salaperäiseltä ja käsittämättömältä. Ensimmäinen etappi on se, että kosmillinen Kristus on tähtiavaruuksissa, suurissa tähtikonstellatsioneissa. Toinen etappi on se, että kosmillinen Kristus on meidän auringossamme, ja kolmas etappi on se, että kosmillinen Kristus on meidän aurinkokuntamme planeettamaailmassa, ja neljäs etappi se, että kosmillinen Kristus on meidän maapallollamme. Täten näemme neljä suurta asemaa kosmillisen Kristuksen matkalla avaruuksien halki meidän ihmiskuntamme luokse. Kysymekin ihmetellen, mitä tämä oikein tarkoittaa. Onko kosmillinen Kristus sittenkin jokin enkeliolento, joka on kaukaa matkustanut tänne avaruuksien halki? Ei suinkaan, sitä ei ole tällä puheella tarkoitettu. Nämä eri etapit kosmillisen Kristuksen lähestymisessä tarkoittavat toisenlaisia asioita, semmoisia joita meidän tulee käsittää intuitsionin avulla, sisäisellä näkemyksellä, jos ei meillä vielä ole kokemusta niistä. Tuommoisessa kosmillisessa matkakertomuksessa puhutaan itse asiassa erilaisista tasoista, erilaisista tajunnan ja aineen tiloista. Pistis Sophiaa lukemalla ja ajatteleamalla käsitämme näitä asioita. Tasot ovat siinä esitetyt ja kuvatut erilaisina maailmoina.

Mitä esim. merkitsee, että kosmillinen Kristus saavutti tämän maapallon ja tuli tähän ihmiskuntaan? Tietysti sitä, että ihmisinä nyt voimme lähestyä kosmillista Kristusta fyysisessä maailmassa, omassa päivätajunnassamme. Se mikä muodostaa Uuden Liiton ja Jeesus Kristuksen suuren ja ihmeellisen työn, on juuri, että kosmillinen Kristus on nyt saavutettavissa päivätajunnassa, niinkuin se jo itsestäänkin vaikuttaa sisästäpäin määrättyinä kohtina elämässä, kuten edellä esitimme. Nyt voimme päästä tietoisiksi sisäisestä Vapahtajastamme näin päivällä. Emme tarvitse vaikeasti saavutettavia kokemuksia yöllä astraalimaailmassa päästäksemme sisäisesti Kristuksen yhteyteen, vaan voimme saavuttaa tuon yhteyden päivätajunnassa. Uuden Liiton tie on itseasiassa kaikista turvallisin ja kaikista yksinkertaisin tie. Se on siinä, että päivätajunnassa yhdymme Kristukseen.

Tämä metafysillinen tosiseikka on aiheuttanut kristikunnassa paljon hysteeristä pyrkimystä Kristuksen yhteyteen. Meidän täytyy lisätä sana „hysteria”, koska kristikunta on vain niin sanoaksemme tietämättään tietoinen siitä, että pelastus Kristuksessa on saavutettava päivätajunnassa. Aivankuin alitajunnan pakotuksesta muodostuu yhtä mittaa lahkoja, jotka jos millä tavalla koettavat päästä Kristuksen yhteyteen. Aina on „heräymystä” ja „kääntymystä” ja „uudestisyntymistä” ja jos minkälaisia sisäisiä näkemyksiä, jotka kaikki ovat enemmän tai vähemmän hysteerisiä. Niistä puuttuu totuuden rauhallisuus. Ne ovat enimmäkseen autosuggestioneja ja olettamuksia omassa sielussa. Ihminen on esim. jossain „pyhityskokouksessa” tullut „kääntymykseen”. Hän on äärettömän onnellinen ja kuin uusi ihminen. Mutta pian saattaa näkyä, ettei hänen kääntymyksensä ole oikein vakava ja pysyvä. Se ei kestä kaikissa elämän kokemuksissa, jokapäiväisyyden pikku asioissa. Ei se ole liioin niin selvä, suorapäräinen ja kirkas, että

ihminen osaisi sen valossa edistyä pyhässä elämässä. Päinvastoin hän voi langeta takaisin „maailman ja perkeleen pauloihin”. Eräs kääntynyt amerikkalainen neekerit arveli 15-vuotisen uskon perästä, että „eiköhän hyvä Jumala nyt antaisi vähän lomaa, jotta vähän saisin elää mukana maailmassa, kun olen jo näin kauan uskonut”. Kääntynyt ihminen voi jonkun ajan kuluttua ajatella sydämessään, että „eiköhän sellainen suruton elämä olisi sentään vähän hauskeampi”, – ja silloin ei ole matka pitkä lankeemukseen.

Harvoin näemme kristityn, joka herättyään ja uudestisyntyttyään vain kulkisi eteenpäin Jumalan armossa, taistellen ja voittaen. Kyllä sellaisia on, ja sanomattomasti tekee hyvää sydämellemme ja sielullemme, kun näemme tosiuskovaisia, jotka nöyrinä vaeltavat Herransa ja Jumalansa kasvojen edessä ja itse tietämättään ja huomaamattaan kasvavat yhä kauniimmiksi, jalommiksi ja paremmiksi. Ne ovat eläviä todistuksia Uudesta Liitosta, siitä, että kosminen Kristus elää ihmiskunnassamme – että „Kristus on meissä”, kuten apostoli Paavali sanoi.

Jos nyt ymmärrämme neljännen etapin kosmisen Kristuksen matkassa tarkoittavan sitä, että Kristus on saavutettavissa päivätajunnassa, niin kysymme, mitkä sitten toiset etapit ovat. Mitä tajunnantiloja ja tasoja niillä kuvattiin?

Aivan toisenlainen kuin päivätajunta, joka meillä on fyysisen ruumiimme kautta ja nojalla, on toinen tajunnantilamme, n.s. unitajunta. Olemme aivan toisenlaisia ihmisiä astraalimaailmassa. Jos joku esim. nukkuisi sikeässä unessa ja mestari-tietäjä herättäisi hänet astraalimaailmassa sellaisena kuin hän siinä on – ei antaisi hänen elää omissa aatelmissaan ja näkemyksissään, vaan avaisi hänen sielunsa tajuamaan uutta maailmaa ja tasoa, ja jos sama henkilö sitten muistaisi kaiken herätessään, niin hän kovasti hämmästyisi. Hän sanoisi itselleen: mutta kuinka tämä on ymmärrettävissä? Minähän olen toinen ihminen tuossa toisessa maailmassa. En ole sama olento. Mikä minä oikeastaan olen? Tämä olisi liian vaikea kokemus ihmiselle, joka ei olisi varustautunut siihen. Tämä on muuten esimerkkinä tuulesta temmattu, sillä ihminen, joka ei ole asianomaisesti kasvattanut itseään, ei voi totuudenmukaisesti muistaa mitään tulematta hulluksi. Ainoastaan jos hän on päivätajuista ihmistään niin paljon kasvattanut ja harjoittanut, että hän itseasiassa vie toiselle puolelle mukanaan tietoisuuden tästäkin fyysisestä ihmisestä, on hän rakentanut sillan kahden tajunnantilan välille. Silloin hän voi hajoamatta kestää sen tosiseikan, että hän itse on olento, joka on paljon enemmän rajoittunut tässä fyysisessä maailmassa kuin astraalitajunnassa. Joka tapauksessa hän silloin ymmärtää, että astraalinen maailma, joka muuten ei tule ilmi kuin alitajunnan kautta salaperäisinä taipumuksina, haluina ja himoina meissä, on todella olemassa objektiivisena henkimaailmana.

Nyt voimme käsittää, että kosmisen Kristuksen lähestymisellä kolmannessa etapissa tarkoittaa sitä, että kosminen Kristus on jollain salaperäisellä tavalla tullut läsnäolevaksi n.s. astraalimaailmassa. Voimme myös käsittää, että ennenkuin kosminen Kristus tuli astraalimaailmaan, se oli toisessa etapissaan tullut läsnäolevaksi siinä hengenmaailmassa, joka on astraalimaailman takana ja jota nimitämme milloin buddhisen järjen maailmaksi, milloin ruumiittomaksi taivasmaailmaksi tai korkeamman minämme maailmaksi, toisin sanoen ihmismminämme todelliseksi ja varsinaiseksi kodiksi, jossa ei ole muotoja meikäläisessä merkityksessä. Voimme vielä ymmärtää senkin, että ennenkuin kosminen Kristus lähestyi viimeainittua tajunnantilaa, oli se siinä maailmassa, jota nimitämme puhtaan hengen tai jumalallisen rakkauden maailmaksi.

Näitä asioita kuvattiin alussa mainituilla nimityksillä. Kosmisen Kristuksen läsnäolo fyysisessä maailmassa kuvattiin sanomalla, että kosminen Kristus on tullut tänne maapallolle. Kosmisen Kristuksen läsnäolo pitkiä aikoja sitten astraalimaailmassa vastaa kuvausta kosmisen Kristuksen läsnäolosta planeettamaailmassa, ja kosmisen Kristuksen laskeutuminen buddhisen järjen eli minuuden maailmaan, vastaa mystillisessä matkaesityksessä kosmisen Kristuksen tuloa aurinkoon, ja vihdoin kosmisen Kristuksen läsnäolo jumalallisen rakkauden äärettömässä maailmassa vastaa kuvausta kosmisen Kristuksen läsnäolosta tähtiavaruuksissa.

Mutta minkätähden kuvattiin tajunnantasoja tämmöisillä nimityksillä? Minkätähden kuvattiin sitä jumalallisen rakkauden ääretöntä maailmaa, jossa kosmillinen Kristus ensimmäisenä oli, tähtimaailmaksi, avaruuden kaukaiseksi saavuttamattomaksi maailmaksi? Minkätähden taas kosmillisen Kristuksen läsnäoloa buddhisen järjen maailmassa kuvattiin auringossa oloksi j.n.e.? Siihen saamme vastauksen kokemuksestamme. Kun me nykyajan tutkijat pääsemme näistä asioista selville oman kokemuksemme kautta, huomaamme, että syy, miksikä tällaisia esityksiä ja nimityksiä on käytetty, on vallan yksinkertainen.

Kun ihminen esim. tulee tietoiseksi astraalimaailmassa eli „astraalivalossa”, kuten varhemmin sanottiin, joka muuten käsittää teosofisissa kirjoissa mainitun alemman mentaalimaailmankin, hän tekee sen ihmeellisen havainnon, että aurinkokunnan planeetat ovat hänen tajunnassaan. Tämä voi tapahtua sillä tavalla, että hän on mielestään vapaa siirtymään planeetasta toiseen, niin että hän voi mennä maapallolta esim. Kuuhun, Marsiin, Venukseen tai Jupiteriin, jolloin hänelle kyllä jäisi epätietoiseksi, mihin planeettaan hän on tullut, ellei kehittyneempi opettaja häntä ohjaisi. Toinen tapa on taas, että hän omassa sielussaan tutkii planeettojen vaikutuksia mahdollisimman puolueettomasti ikäikäisten ohjausten mukaan. Käytännössä planeettamaailman havainnollinen tutkiminen on myöhempi kausi hänen astraalisessa tietoisuudessaan. Alussa hän rajoittuu tutkimaan ihmisen kuolemanjälkeisiä tiloja. Se on pieni tutkimusala, vaikka itsessään kiintoisa. Mutta jos ihminen, joka on saanut käydä tuonelassa vähän tutkimassa vainajien elämää, luulisi olevansa tavaton tietäjä astraalimaailman salaisuuksissa, hän surkeasti erehtyisi. Asia on päinvastoin. Okkultisesti katsoen hän tietäjänä tulee huomattavaksi, vasta kun hän joutuu tekemisiin planeettojen kanssa. Silloin hän vasta ymmärtää, miksikä vanhat tietäjät sanoivat, että Kristus lähetessään maapalloa oli tullut planeettamaailmaan. Hän oli silloin tullut astraaliseen maailmaan ja oli siinä tajuisesti saavutettavissa.

Sama on laita, jos ihminen saavuttaa vähänkään tietoisuutta buddhisen järjen maailmassa. Silloin hän on ikäänkuin tullut aurinkoon. Tämä on hyvin selvästi totta, sillä buddhisen järjen maailma on kuin aurinko. Hänen tajuntansa käsittää koko tämän aurinkokunnan. Kaikki on hänessä yhdellä kertaa, hän on auringossa, hän on kuin keskipiste. Maailmassa ei ole enää mitään itseolevaa muotoa, muodot on luotava, ja sentähden voimme sanoa, että olemassaolo on kuin yksi ainoa valo, yksi ainoa kirkkauden tila. On luonnollista, että vanhat sanoivat, että kosmillinen Kristus toisessa etapissaan oli auringossa.

Samalla tavalla on myöskin, jos ajattelemme, että pääsisimme jumalallisen rakkauden tasolle. Meille silloin selviäisi, mitä vanhat tarkoittivat puhuessaan tähtimaailmasta ja avaruudesta, sillä on todella totta, että tajunta siinä joutuu kuin mittaamattomaan pimeyteen, suureen äärettömyyteen, jossa tähdet loistavat.

Tämä on tietysti aivan ontuvaa puhetta ja en yritä millään tavalla kuvata niitä asioita enemmän. Ei teidän tarvitse myöskään ajatella, että minulla olisi sen suurempia kokemuksia niistä asioista. Kun minä nyt tällä tavalla olen vähän näitä asioita selittänyt, ja kun meille nyt on selvinnyt, että vanhat tietäjät ovat päteville syillä valinneet nimityksiään esittäessään kosmillisen Kristuksen lähestymisestä eri etappein, kysymme vielä: mitä käytännöllistä merkitystä meidän ihmiskuntamme historiassa on näillä asioilla ollut?

Sanokaamme, että ihminen muinaisina aikoina, jolloin kosmillinen Kristus oli tähtimaailmassa, tahtoi kohota tajunnassaan samalle tasolle ja yhtyä kosmilliseen Kristukseen sekä syyttää hengen pieni kynttilä itsessään, – mitä hänen silloin tuli tehdä? Hänen täytyi kulkea läpi todellisen astraalitason ja todellisen järjen tason ja päästä siihen kosmilliseen tasoon, jossa viivähti kosmillisen Kristuksen tajunta. Hänen piti siis läpikäydä monta suurta vihkimystä, ennenkuin hän saavutti jumalallisen rakkauden, joka pelasti hänet.

Taas myöhemmin, kun Kristus oli auringossa, täytyi ihmisen nousta astraalitason läpi järjen tasolle, järjen buddhiseen maailmaan, päästäkseen Kristuksen yhteyteen, ja kun Kristus oli planeettamaailmassa, täytyi ihmisen nousta siihen, ennenkuin hän saavutti personallisen kosketuksen Kristuksen kanssa. Ihminen ei voinut fyysisessä tajunnassaan suoranaisesti mitään kokea; hänen täytyi vain turvautua niihin muistoihin, joita hän kykeni tuomaan päivätajuntaan. Fyysisessä tajunnassaan hän ei voinut elää Kristuksen yhteydessä. Hänen täytyi mennä transiin voidakseen kokea kosmillista tajuntaa.

Ihmeellinen tosiseikka Uudessa Liitossa Jeesus Kristuksen jälkeen on juuri se, että voimme päivätajunnassamme nousta tasolta tasolle Kristuksen avulla. Voimme päivätajunnassamme päästä Kristuksen yhteyteen, ja silloin meidän on turvallista kulkea eteenpäin noihin toisiin suuriin, ihmeellisiin maailmoihin.

III. KRISTUS NÄYTTÄMÖN TAKANA.

Kosmillinen Kristus on lähestynyt maapalloa aikojen vierieissä ja tämä lähestyminen on meidän maapallomme kannalta siinä, että Kristus-tajunta laskeutuu tasolta tasolle, kunnes se lopulta saavuttaa tämän meidän fyysillisen tasomme. Tämä laskeutuminen tasolta tasolle jää kuitenkin jonkun verran hämäräksi, jos vain ajattelemme, että kosmillinen Kristus-tajunta ikäänkuin omasta painovoimastaan laskeutuisi alaspäin. Mutta meidän ei ole ajateltava sillä tavalla, vaan ymmärrettävä, että noissa maailmoissa, noilla eri tasoilla on olentoja, jotka voivat lopullisesti ottaa vastaan Kristus-tajunnan omalla tasollaan. Kun esim. kosmillinen Kristus meidän maapallomme kannalta katsoen oli ensin suuressa tähtiavaruudessa, niin meidän aurinkokunnassamme ainoastaan semmoiset korkeat älyolennot, jumalalliset enkeliolennot, jotka tajunnassaan elivät puhtaassa hengen maailmassa, ottivat vastaan kosmillisen Kristus-tajunnan, joka silloin tuli eläväksi, ruumistui, inkarnoitui ja saattoi vaikuttaa siinä maailmassa.

Kun sitten kosmillinen Kristus laskeutui, niinkuin sanottiin, aurinkoon, ottivat ne suuret, korkeat jumalolennot ja enkelit, joiden yksilöllinen tajunta eli auringon maailmassa, vastaan itseensä kosmillisen Kristus-tajunnan. Ja samalla tavalla: kun kosmillinen Kristus laskeutui planeettamaailmaan, ottivat taas ne olennot, jotka siinä elivät, vastaan Kristus-tajunnan. Sama oli myös laita, kun kosmillinen Kristus laskeutui maapalloon. Alkaen yhdestä on Kristus-tajunta levinnyt toisiin, ja se työ on parast'aikaa käynnissä, sillä ihmiskunta ei läheskään kaikkien yksilöiden puolesta vielä ole omaksunut Kristusta. Kosmillinen Kristus on kyllä maapallossa ja ihmiskunnassa, mutta harvoja poikkeuksia lukuunottamatta emme yksilöittäin vielä ole ottaneet sitä vastaan.

Kosmillisen Kristus-tajunnan laskeutuminen on täten maapallomme ihmiskunnan kehityshistoriassa tapahtunut suurissa historiallisissa periodeissa, ja tekisi mieleni luoda pieni silmäys tähän niin sanoakseni metafysiilliseen historiaamme.

Kun äärettömän kaukaisena aikana – voisin sanoa H. P. Blavatskyn Salaisen Opin kanssa, että sitä on noin satamiljoonaa vuotta, – kosmillinen Kristus oli läsnä niissä jumalissa ja enkeleissä, jotka omassa tajunnassaan elivät puhtaan hengen tähtiavaruuksissa, vietti meidän ihmiskuntamme puolestaan erittäin alkuperäistä elämää. Ruumiilliset muotomme olivat mitä alkeellisinta laatua, eivätkä ollenkaan ihmismuotojen kaltaisia. Kuitenkin ihmiskunta oli olemassa – tai paremmin sanoen se luonnonvaltakunta, joka oli predestinoitu tulemaan ihmiskunnaksi, sillä kahden ensimmäisen juurirodun aikana ihmiskunnalla ei ollut vielä järkeä. Se oli niinkuin tulevaa ihmiskuntaa, mutta ei ollut yksilöitä, ei ihmisiä, ei minätajuntaa. Tämä on omituinen vaihe ihmiskuntamme kehityksessä, mutta ero silloisen eläinkunnan ja ihmiskunnan välillä on kuitenkin selvä, sillä eläinkunta oli toisessa asemassa henkeen nähden. Ihmiskunnalla oli hieno silta henkeen (aatmaan), jos niin voimme sanoa. Ihmiskuntamme näytti tähtimaailmalta, jossa loisti tähti tähden vieressä ja jonka jokainen tähti oli yhteydessä jonkun muodon kanssa. Eläinkunta taas oli kuin laaja tähtisumu, jota eivät mitkään säikeet yhdistäneet eläinkunnan muotoihin, vaan joka ikäänkuin magneettisesti seurasi eläinkuntaa. Ihmiskunnan loistavilla tähdillä oli taas kuten sanottu, selvä suhde ruumiillisessa

maailmassa oleviin muotoihin. Mutta ei ollut vielä ajatusta, järkeä, joka olisi tehnyt ihmiset yksilöiksi. Sentähden täytyy sanoa, että tällä ajalla, jolloin kosminen Kristus oli laskeutunut ainoastaan tähtimaailmaan, oli mahdotonta ihmisten saavuttaa Kristus-tajuntaa. Yksilöiden loistavat tähdet elivät Kristuksessa, mutta eivät olleet siitä itse millään tavalla tietoisia. Tänäpäivänä meitä ympäröivän eläinkunnan eläinyksilöt ovat nyt hieman samassa asemassa, sillä koko luonto elää kosmisessa Kristuksessa ja eläimetkin liikkuvat Hänessä, mutta eivät tiedä ajatuksessaan siitä mitään: on kuin niitä ympäröisi, suojelisi, pitäisi sylissään suuri rakkauden tajunta. Onhan samoin ihmisten laita. Kaikki ihmiset, jotka eivät ole tietoisia kosmisesta Kristus-tajunnasta, ovat tavallaan tällä hetkellä kuin eläimet – tavallaan, sillä heidän mahdollisuutensa ovat toisia kuin eläinten, mutta he ovat kuin eläimiä siinä merkityksessä, että „liikkuvat, elävät ja ovat Kristuksessa”, vaikka eivät siitä tiedä. Joskus semmoinenkin ihminen, joka ei ole päässyt tietoiseksi tästä salaisuudesta, voi korkeana uskon hetkenä tuntea, että rakkaus ympäröi häntä. Jo ennen olemme puhuneet siitä, miten kosminen Kristus vaikuttaa meihin ikäänkuin alitajunnasta päin eri kausina elämässämme. Sentähden merkitsee kaikille paljon, että kosminen Kristus on läsnä maapallossa.

Mutta ihmiskuntamme metafysisessä historiassa tuli hetki, jolloin kosminen Kristus laskeutui aurinkomaailmaan, ja se taso on puhtaan järjen, korkeamman ajatuksen taso. Ja koska mikään ajatus ei ole mahdollinen ilman ajattelijaa, joka järkelee, on tämä taso samalla minätietoisuuden taso. Kun ne olennot, joiden tajunta eli sillä tasolla, ottivat kosmisen Kristuksen itseensä, sai tämä seikka aikaan suuren, merkillisen tapahtuman meidän ihmiskuntamme historiassa, sillä hetki löi, jolloin maailmanjärki pelasti ihmiskunnan tietämättömyyden kurjuudesta ja eläimellisyyden pimeydestä. Ihmiskunta oli kuin eläinkunta, mutta hetki löi, ja järjenpojat, *maanasaputrat*, niinkuin sanotaan Salaisessa Opissa ja vanhoissa indialaisissa pyhissä kirjoissa, laskeutuivat ihmiskuntaan. Tämä on se ihmeellinen toinen luominen, josta muinainen viisaus puhuu suurella ponnella. Ihmiskunta oli elettyään läpi ensimmäisen ja toisen juurirodun päässyt kolmanteen, lemuralaiseen aikaan ja saavuttanut luonnon lahjana inhimillisen ulkomuodon, ja näitä oudon näköisiä jättiläisihmisiä, jotka olivat kaksisukuisia, tulivat eläinorjuuden kahleista vapauttamaan maanasaputrat, järjenpojat. Maailmanjärki laskeutui heihin vapahtajana. Tämä merkitsee, että se järkiminä, joka oli syntynyt edellisen luomiskauden eläinkunnasta ja jota varten ihmiskunta oli muodollisesti luotu ja valmistettu, se yksilöllinen järkiminä eli oikeammin sanoen ne tuhannetmiljoonat järkiminät, jotka „auringossa” olivat odottaneet tilaisuutta inkarnoitumaan siihen saakka, kunnes uudessa ihmiskunnassa ruumiit valmistuisivat, ne saattoivat nyt, kun hetki löi kolmannessa juurirodussa, ruumistua näihin ihmismuotoihin. Tämä inkarnatsioni tapahtui vähitellen, aina sitä mukaa, kuinka pitkälle ihmisminät olivat ehtineet kehittyä edellisessä luomiskaudessa (*manvantarassa*); vähemmän kehittyneet saivat käskyn ensin ruumistua, sitten pitemmälle kehittyneet. Silloin saatiin silta aikaan hengen (*aatma-buddhin*) ja inhimillisten muotojen välillä, ja ihminen sanan varsinaisessa merkityksessä syntyi, ihminen, joka on toisella jalallaan maassa kiinni, mutta toisella koettaa nousta ylöspäin – tai jonka jalat ovat maassa kiinni, mutta joka voi nostaa kätensä taivasta kohti. Ihminen, tuo ajatteleva järkiolento, joka on luomakunnan kruunu ja jonka katse voi kohota Jumalan luo, se ihminen syntyi. Ja tämä maanasaputrain inkarnatsioni tapahtui, kun kosminen Kristus laskeutui aurinkomaailmaan.

Siitä lähtien alkaa meidän ihmiskuntamme varsinaisen historia. Varhaisemmissa juuriroduissa emme itse olleet mukana ajattelevina olentoina, niissä valmistettiin meidän muotomme. Emme olleet mukana, kun fyysillistä ruumista luotiin, odotimme taivaassa käskyä ruumistua.

Ihmisminuuksien eli maanasaputrain inkarnatsioni oli tärkein tapahtuma ihmiskunnan historiassa, kun kosminen Kristus oli laskeutunut aurinkoon. Tämä aikakausi, niinkuin Salainen Oppi sanoo, alkoi noin 18 miljoonaa vuotta sitten. Sen kauemmin emme ajattelevina olentoina ole tepastelleet tämän maan päällä.

Seurasi uusi vaihe, jolloin kosminen Kristus laskeutui planeettamaailmaan eli astraalitasolle. Eri kiertotähdissä tässä aurinkokunnassa oli olentoja, enkeleitä ja täytynee lisätä, ihmisiä, niin kehittyneitä, että kykenivät ottamaan vastaan kosmisen Kristus-tajunnan. Kun täten Kristus maapalloon nähden oli astraalitasolla, tapahtui ihmiskuntamme historiassa se kauas kantava ja kauas tähtäävä käännekohta, että

toiselta tähdeltä, niinkuin Salaisessa Opissa sanotaan, saapui lähetystö tänne maapallolle. Venus-tähdellä oli ihmiskunta pitemmälle kehittyneet, ja muutamat korkealle kehittyneet olennot sieltäpäin saivat käskyn tulla tänne meidän ihmiskuntaamme auttamaan, ja sillä tavalla perustettiin Salainen Veljeskunta, ja annettiin alkuperäiselle ihmisrodulle ensimmäinen suuri uskonto eli viisauden uskonto. Kristuksen tulo aurinkoon ja hänen laskeutumisensa planeettoihin kulkivat ajassa lähellä toisiaan, sillä, niinkuin kerrotaan, Salainen Veljeskunta tuli perustetuksi maan päälle pian sen jälkeen, kun järjenpoikien ruumistuminen oli tapahtunut. Oikein sanotaan: „kaikki on Kristuksesta lähtenyt ja kaikki on Kristuksen käskystä tapahtunut”. Kosmillinen Kristus on aina ollut kaiken takana. Salaisen Veljeskunnan perustamisen kanssa alkaa ihmisrotomme varsinainen historia ja sen seikkailurikkaat ajat. Alkuajat ovat vielä historian takaisia aikoja. Ei ole tunnettuja muistomerkkejä, ei kirjaanpanoja niiltä ajoilta, joten suurin osa ihmiskunnan historiasta on hämäryyden peitossa – nykyisen tietemme kannalta. Kuitenkin historiallinen tutkimuksemme vuosi vuodelta tunkee pitemmälle ajassa taaksepäin. Viime vuosikymmeninä on tehty niin merkittäviä löytöjä esim. Egyptistä, Kreikasta, Babyloniasta, Indiasta, Etelä-Amerikasta ja täältä Europasta, että tieteelliset tutkijamme ovat esim. vakuutetut siitä, että ihminen on ollut miljoonia vuosia olemassa ja että korkeata sivistystä on ollut olemassa esim. Egyptissä pitkiä aikoja ennenkuin „maailma luotiin” lapsuutemme uskon mukaan, vaikka minunkin lapsuudessani jo koulussa opetettiin, ettemme saa liian kiinteästi pitää kiinni keskiaikaisista käsityksistä. Tieteelliset tutkijamme sanovat, vaikka ovatkin lukuihin nähden varovaisia, että kymmentuhatta vuotta sitten ihmiskunta oli yhtä sivistynyt kuin nyt. Kun Minoksen palatsi Kretassa yhtäkkiä löydettiin – ennen pidettiin sitä vain taruna, – huomattiin, että prinsessan huoneistossa oli m.m. peräti nykyaikainen vedellä käypä mukavuuslaitos, ja Egyptin muinaisuutta tutkiessa on käynyt selville, että siellä oli käytössä sähkö ja puhelin, vaikkei julkisesti. Semmoisia keksintöjä pidettiin pyhinä, sentähden niitä käyttivät vain kuninkaat ja korkeat papit. Samaten pidettiin salassa erinäisiä opillisiä asioita. Nykyään opetetaan joka ikisessä kansakoulussa, että aurinko on kiinteä kohta meidän aurinkojärjestelmässämme ja että maapallo kiertää sitä. Muutamia satoja vuosia sitten opetettiin, että maapallo oli kiinteä, aurinko ja muut tähdet sitä kiersivät. Kirkko poltti heti sen, joka uskoi toisin. Giordano Bruno, joka yliopistoissa edusti uutta oppia, että maapallo kiertää aurinkoa, joutui lopulta Rooman inkvisitionin käsiin ja poltettiin, vaikkei hän sitä oppia ollut keksinyt. Galilei ja Kepler, jotka sen opin toivat maailmaan, vaikeasti välttivät saman kohtalon. Galilei sai julkisesti vanhoa, että „kyllä aurinko kiertää maapalloa, eikä maapallo aurinkoa”. Hän sillä pääsi vapaaksi, mutta sanoi oikeudensalasta poistuessaan: „Ja kuitenkin se kiertää.” Aikoja ennen opetti maapallon kiertokulkua viisas Pythagoras omassa koulussaan, mutta hänen oppilaansa saivat luvata pitää asiat salassa. Samoin oli muinaisessa Indiassa – ja aikojen vieressä on Salainen Veljeskunta yleensä varjellut vanhaa tietoa joutumasta ennenäikaisesti rahvaan käsiin. Omin ponnistuksin on ihmisten vähitellen voitettava totuuden tieto.

Kun katselemme ihmiskunnan historiaa siitä lähtien, kun kosmillinen Kristus laskeutui planeettamaailmaan, huomaamme selvästi, millä tavalla se on vaikuttanut ihmiskuntaamme. Siitä lähtien alkoi näet horoskooppien aika, toisin sanoen silloin alkoivat planeetat vaikuttaa voimakkaasti maapallomme kehitykseen, ja ihmiskuntamme varsinainen karma pantiin alulle, sillä ihmiskuntamme ja jokaisen yksilön astraalis-mentaalisenaan auran vaikuttaa kosmillinen Kristus-voima planeettojen kautta.

Suuret voimat myllertävät ihmiskunnan alitajunnassa. Sen ylitajunnassa on alituinen kirkkaus, joka pyrkii ihmiskunnan sisään, ja siinä kirkkaudessa asuu kosmillinen Kristus. Mutta paljon ennen kuin kosmillinen Kristus pääsi tähän fyysilliseen maailmaan, vaikutti se erinomaisen voimakkaasti maapallomme astraaliruumiissa ja ihmiskunnan alitajunnassa. Viitataan tosiseikkaan, jonka jokainen pyrkijä tuntee omasta kokemuksestaan. Kun maallisessa vaelluksessamme heräämme korkeamman elämän tajuntaan, käännyimme, päätämme kulkea kaitaa tietä ja pyrkiä Jumalan luo, mitä silloin tapahtuu? Silloin ensinnäkin jokaisen ihmisen sisässä nousee pinnalle, mitä hänen alitajunnassaan piilee pahaa. On aivan kuin ihminen huutaisi elämän hyvälle Kristus-voimalle: auta minua nyt ja tule minuun! Ja silloin on vertauskuvallisesti puhuen kuin valo lankeaisi häneen: ei mikään pysy peitossa, mikä on piillyt sielun sokkeloissa, kaikki nousee pinnalle, heikkoudet, paheet, synnit, ja pyrkijä kulkee mielestään taaksepäin. „En ole koskaan tiennyt, että minussa on näin paljon laiskuutta, tyhmyyttä, huonoutta, – en pääse mihinkään.” Toiseksi vakavasti pyrkivä

ihminen joutuu useinkin ulkonaisen karmansa suhteen vaikeuksiin, onnettomuudet kohtaavat häntä, taakka laskeutuu hänen hartioilleen, on kuin elämä kävisi häneen kovasti kiinni ja puistelisi häntä, hän kadottaa omaisuutensa ja rakkaimpansa, ehkä terveytensä. Viheliäiseksi ja kurjaksi hän tuntee itsensä – ja tämä kaikki sen johdosta, että hän on vedonnut Jumalaan, sanoen: „en tahtoisikun kulkea pimeydessä, tahdon kehittyä totuuden tietäjäksi, että voisin olla hyödyksi ihmiskunnalle”. Hän on kuin huutanut vanhalle karmalleen: „kaikki tulokoon minun päälleni”! Näin ollen ihminen, joka alkaa kulkea hyvän tietä, saa ensi aikoina ihmetellä: kaikki jumalat ovat hänet hyljänneet, kaikki ystävät ovat kääntäneet hänelle selkensä, koko maailma hänestä etäännyy. Mutta elämä varoittaa: „Pysy uskollisena loppuun saakka, älä heitä kirvestä järveen, tee työtä väsymättä, niin kaikki valkenee.”

Siitä saakka, kun kosminen Kristus laskeutui planeettamaailmaan, olemme ihmisinä tämmöisessä karman ja horoskooppien koulussa. Nyt itse asiassa aina taistelemme planeettoja vastaan, niitä kosmellisia voimia vastaan sisässämme, jotka ovat omiansa elvyttämään ja kiihoittamaan pahaa meissä. Itse asiassa se on kosminen Kristus-voima, joka saa meidät raivoamaan. Koska olemme tuommoisessa koulussa, rupeaa meissä myllertämään. Psykologinen huomio rikollisen ihmisen suhteen on, että hän usein tunnustaa: „minä murhasin ja panin talon tuleen, mutta en tiedä, miten se kävi; kiusaus tuli minun päälleni niin äkkiä, en osannut vastustaa, sisäinen voima pakotti minua”. Jotkut sanovat aikaisemmin tunteneensa vihaa, mutta toisilla ei ole ollut mitään edelläkäypää vihan tunnetta. Tämä on kiintoisa huomio, sillä se näyttää, että ellemme me ihmiset itse tahdo vedota hyvään ja totuuteen, siihen vapahtajaan, joka on meissä, annamme vallan planeetoille, kosmellille voimille alitajunnassamme, ja silloin todella joudumme hukkaan. Emme yritä nousta horoskooppiimme herroiksi, vaikka „tähdet vain antavat taipumuksia, mutta eivät pakota”. Ihminen on vastuussa itse, jos hän tekee pahaa, sillä hänen velvollisuutensa on varustaa itseään, valvoa, pitää niin sanoaksemme vapahtajaa kädestä, ettei lankeaisi. Jos hän ei ole varuillaan, pakottaa paha tähtiaspekti horoskoopissa hänet tekemään pahaa. Sentähden olemme koulussa.

Planeettavoimien vaikutus ei kuitenkaan ole yksinomaan paha. Kosmellisen Kristuksen vaikutuksessa planeettojen kautta voimme selvästi huomata kaksi aspektia, toisen vaarallisen, toisen kirkkaan ja sopuisen, johtuen siitä, ettei personallinen, alempi tajuntamme suinkaan ole taipuisa ainoastaan pahaan, vaan myöskin hyvään. Sentähden meidän ei tarvitse katsoa itseämme sokeiksi siihen seikkaan, että on rikollisia ihmisiä, joiden alitajunnasta nousee kaikenlaisia pahoja kiusauksia, vaan meidän on muistettava, että keskellämme on myös lahjakkaita ihmisiä, joiden alitajunnasta nousee hyviä ja kauniita inspiratsioneja. Runoilijamme, kirjailijamme, taiteilijamme ovat salaperäisten voimien alaisia; näyttelijä, joka näyttää hyvin, on inspiratsionin vallassa. Inspiratsioni tulee alitajunnan kautta, vaikka sen alku on Kristuksen vaikutuksessa korkeampaan järkeen, mutta jos inspiratsioni ei pääse puhkeamaan päiväajunnan kautta, vaan jos sen on pakko laskeutua manaloihin, vie se hulluuteen, hulluihin tekoihin. Sentähden psykologia meidän aikamme kallistuu siihen, että hulluus, rikollisuus ja nerous ovat lähellä toisiaan, koska niissä alitajuiset voimat näyttävät niin suurta osaa. Ainoastaan normaali-ihmiset, jotka elävät vain päiväajunnassaan ja joilla ei ole liikaa vetäymystä ei hyvään eikä pahaan, ovat täydessä järjessään ja terveitä olentoja. Kaikki muut, jotka ajatus- ja tunne-elämässään ovat liian heikkoja ylläpitääkseen tasapainoa, esiintyvät joko luovina neroina tai rikoksen tekijöinä tai tulevat hulluiksi. Tämä johtuu kaikki planeettavoimien vaikutuksesta, siitä, että ihmiskuntamme alitajunnassa yhä vaikuttaa kosminen Kristus planeettojen kautta astraalisina voimina, joskin Kristuksen jälkeen on vähän helpottanut niin sanoaksemme.

Dionysoksen ja Apollonin nimillä voimme symbolisoida noita kahta alitajuista voimaa ihmiskunnassa. Se virtaus, mikä on enemmän aistillista laatua ja saa aikaan tasapainon puutetta tunne-elämässä, se on symbolisoitu nimellä Dionysos; toinen virtaus, joka vaikuttaa alitajunnassamme hyvänä, tasoittavana, sopusointuisena voimana, on symbolisoitu nimellä Apollon. Apolloniset voimat tulivat ihmiskuntaan alitajunnan kautta, mutta herättävät korkeampia inspiratsioneja, tunteita ja ajatuksia. Ne voimat ovat harmoniaa, kauneutta, ihanuutta personallisessa tajunnassamme ja niitä voimme jokainen hyvin ymmärtää. Niitä voi myös nimittää Väinämöis-voimiksi. Ja hyvänä symbolina Apollon- ja Väinämöis-voimien

hengestä on se soittokone, joka kreikkalaisilla oli lyyra ja suomalaisilla kantele, sillä juuri nämä kieliäänät, jotka värähtävät kellomaisesti, ovat apollonisia, Väinämöis-ääniä ja kuuluvat n.s. mentaalitasoon.

Dionysos-voimat taas ovat alitajunnan tunnevoimia, joita tietysti voidaan ohjata hyvään, vaikka ne helposti luisuvat pahaankin. Primitiivisissä uskonnoissa harjoitettu ekstaasi on yhteydessä Dionysos-voimien kanssa. Lappalaisilla oli noitarumpuja, joita lyötiin ja joiden ympärillä tanssittiin – dervishit tänäpäivänä tekevät vielä niin – ja tanssijat joutuivat haltiotilaan. Kun lappalaisnoita tai shamaani lankeaa loveen, hän poistuu ruumiistaan ja voi mennä vainajien luo tai toiseen paikkaan tässä fyysisessä maailmassa ottamaan selvää asioista. Sellaistahan kerrotaan lappalaisnoidista. Näistä Dionysos- eli Lemminkäis-voimista on niinkään olemassa vertauskuvallinen soitin, nim. torvi, sillä niiden tunteille on kuvaavin ääni, joka kulkee linjassa eteenpäin ja on pitkä. Kaikki luonnonkansat rakastavat yksitoikkoisia, lumoavia ääniä, jotka kaikuvat ja kauan kuuluvat samanlaisina. Ne ovat astraalisia omalta luonteeltaan. Nykyaikainen musikaalinen ihminen voi nimittää toista soittokappaletta dionysosmaiseksi, toista apolloniseksi, – mikä ei suinkaan merkitse, että toinen on huonompi kuin toinen. Dionysosmainen soitto voi olla suurta, valtavaa, traagillista, ja se tuntuu meistä luonnonvoiman kaltaiselta, nerokkaalta, repäisevältä, kun taas apolloninen taide nostaa meidät harmoniaan, taivasiin, niin että autuaallinen onni tuntuu koko meidän olemuksessamme.

Vanhoissa mysterioissa turvauduttiin aina myös Dionysos-voimiin. Vanhassa Kreikassa pidettiin suuria juhlia Dionysoksen kunniaksi. Dionysos-Bakkhos oli viinin jumala, ja bakkanaalioissa, joita vietettiin syksyllä ja joulukuussa Dionysoksen kunniaksi, annettiin myöhemmällä rappeutumiskaudella niin vapaat ohjaket näille sielullisille luonnonvoimille, että koko jumalanpalvelus muuttui pikemmin eläimellisten vaistojen palvonnaksi.

IV. LEMURIA JA ATLANTIS.

Kun kolmannen juurirodun jättiläismäiset, älyttömät ihmisolennot olivat Lemurian mantereella valmiiksi luodut, silloin kosmisen Kristuksen laskeutuminen aurinko-tasolle, niinkuin olemme koettaneet kuvata, sai aikaan sen, että me ihmismenät, jotka olimme syntyneet ihmisminuuksiksi edellisessä luomiskaudessa eli kuumavantarassa silloisista eläimistä ja jotka emme enää olleet velvolliset syntymään eläimellisiin muotoihin, koska meistä oli tullut ajattelevia ihmisminuuksia, saimme käskyn syntyä näihin Lemurian inhimillisiin muotoihin. Ja silloin tapahtui se maanasaputrain eli järjenpoikain ruumistuminen, jota myös nimitetään enkelein lankeemukseksi tai yhden osan tottelemiseksi ja suurimman osan tottelemattomuudeksi.

Oli nimittäin sillä tavalla, että kun me inhimilliset minuudet saimme käskyn kosmiselta Kristukselta ruumistua inhimillisiin muotoihin, niin ainoastaan noin kolmas osa totteli, suurin osa ei: „Emme tahdo ruumistua noihin haamuihin. Emme osaa niissä ajatella emmekä elää, niinkuin olemme eläneet minuuksina näissä taivaallisissa oloissa, puhtaan järjen maailmassa.” Kaksi kolmattaosaa näistä enkeleistä lankesi. Eivät totelleet Kristuksen käskyä.

Totuuden etsijöinä emme tietenkään asetu nuhtelevalle tai tuomitsevalle kannalle noita enkeleitä kohtaan. Voimmehan H. P. Blavatskyn kanssa yhtä hyvin ajatella, että enkelit, jotka eivät heti ruumistuneet, olivat viisaampia ja kehittyneempiä. Heillä oli suurempi halu uhrautua. He tahtoivat vielä odottaa aavistaen, että vaikeudet ja samalla siis kehityksen ja hyödyn mahdollisuudet olisivat suuremmat myöhemmin.

Sentähden he kieltäytyivät. Vähemmän kehittyneet ihmisminät tottelivat heti ja ruumistuivat valmiisiin muotoihin. Enemmän kehittyneet odottivat ja ruumistuivat vasta myöhemmin.

Enkelein eli järjenpoikain ruumistuminen kesti tietysti pitkän ajan. Se alkoi Lemurialla ja päättyi vasta Atlantiksella, neljännen juurirodun aikana. Tämä „tottelevaisuus” toisten ja „tottelemattomuus” toisten puolelta sai aikaan sen merkillisen ilmiön, jota monessa uskonnossa nimitetään syntiinlankeemukseksi. Sen kautta, että suurin osa enkeleitä ei inkarnoitunut, jäivät monet inhimilliset muodot ilman sielua, ja nämä sieluttomat ihmismuodot lankesivat syntiin, joutuivat harhateille, kun ihmiskunta jakautui kahteen sukupuoleen. He katselivat luontoa ja eläimiä ja lankesivat sukupuoliyhteyteen eläinten kanssa. Heidän jälkeläisiään ovat m.m. apinat, jotka siis eivät ole järkevien ihmisten, vaan järjettömien synnyttämiä. Lemurian järjettömät ihmiset muodostavat sen puuttuvan renkaan, jota tiedemiehet aina ovat etsineet.¹⁾

Toinen tärkeä kohta Lemurian ihmiskunnan historiassa on Salaisen Veljeskunnan perustaminen ja sen antama apu. Oikeastaan Salainen Veljeskunta ei vielä saanut syntyänsä Lemurialla. Se kuuluu pikemmin Atlantiksen aikoihin, vaikka kyllä Lemurian kolmannen juurirodun aikana korkeat, kehittyneet jumalalliset olennot toisista planeetoista, varsinkin Merkuriuksesta, Venuksesta ja Auringosta, tulivat tänne.

Lemurian jättiläiset olivat aisteiltaan toisenlaisia kuin me. Heidän näkönsä ei ollut vielä kääntynyt tähän fyysilliseen maailmaan päin. Se alkoi vasta Lemurialla kehittyä ulospäin. Alkuperäiset lemuralaiset pitivät kuin suljettuina tavallisia fyysillisiä silmiään. Silmät kuuluivat kyllä heidän inhimillisen muotonsa alkutyyppiin, mutta ne olivat kiinni. Heillä oli kolmas silmä päässä ja myöhemmin otsassa, kyklooppi-silmä, jolla he näkivät. He eivät nähneet ulospäin, vaan ainoastaan sisäänpäin, sisäiseen astraali- ja mentaalimaailmaan. Mitä siinä maailmassa oli, sen he saattoivat havaita värien ja äänien muodossa, mutta fyysilliseen maailmaan he eivät vielä voineet nähdä.

Tästä johtui, että kun auttajat, nuo korkeat, jumalalliset ihmiset tulivat aurinko-maailmassa eli aurinkotasolla meidän maapallollemme, ei heidän tarvinnut kuin astua näkyviksi astraalimaailmaan, jotta Lemurian ihmiset saattoivat heitä nähdä. Jos he sitä vastoin ottivat päälleen inhimillisen muodon fyysillis-eteerisesti, eivät ihmiset nähneet sitä muotoa. Astraalisen muodon he näkivät verrattain selvästi, erittäin ne, joilla oli minätajunta.

Tämä huomattava seikka on yhteydessä sen yleisen vanhan traditsioonin kanssa, joka puhuu yhteisestä onnen ajasta, alkuperäisestä paradiisista eli Eedenin puutarhasta. Tämä oli juuri sitä, että Lemurian alkuaikoina ihmiset näkivät sisäiseen astraaliseen maailmaan ja näkivät, että siinä liikkui heidän keskellään ihmeellisiä, jumalallisia olentoja. Jumala liikkui Eedenin puutarhassa, niinkuin asiaa kuvataan juutalaisessa Mooseksen kirjassa, ja keskusteli Aadamin ja Eevan kanssa, opetti ja nuhteli heitä. Olisi tietysti väärin ajatella, että absoluuttinen jumaluus olisi noin esiintynyt. Ne olivat noita korkeita jumalallisia olentoja, jotka auttaessaan ihmiskuntaa liikkuivat ihmisten kesken näiden astraalisilmille näkyvinä, opettaen, ohjaten, nuhdellen heitä ja viitaten heille tietä.

Tämä ensimmäinen aika oli onnen aika. Ristiriitoja ei ollut, ei sisäisiä konflikteja. Mutta ihmiset olivat kuin lapsia, jotka eivät tiedä hyvää ja pahasta, mutta luonnostaan ovat taipuvaisia sekä hyvään että pahaan.

¹⁾ Ohimennen on mainittava, että jotkut niistäkin ihmisistä, jotka olivat saaneet järjen, lankesivat. Mutta suurin osa näistä ei langennut, siitä yksinkertaisesta syystä, että ruumistuneiden joukossa oli paljon yksilöitä varhaisempienkin luomispäivien ihmiskunnista, jotka vielä tarvitsivat lisää kehitystä. Aurinko-manvantaran ihmisolentoja, joita Salaisessa Opissa nimitetään Agnishvattoiksi, tulen ja valkeuden pojiksi, syntyi paljon. Ne olivat kuin täydellisiä enkeleitä, jotka syntyivät inhimillisiin muotoihin saadakseen vielä koulua käydä. Nämä tulen ja valkeuden pojat olivat erittäin tottelevaisia, koska olivat kehittyneitä olentoja. Suurin osa heistä saavutti sellaisen inhimillisen täydellisyyden eli yhteyden Kristuksen kanssa, joka teki heidät pelastuneiksi. Heidän ei tarvinnut sitten enää syntyä maan päälle.

Sentähden tulivat koetukset, syntiinlankeemus ja elämän koulu. Täytyyhän lasten jättää lapsuus kehittyäkseen ja kasvaakseen. Viisaus ei tule ihmiselle, jollei hän opi ajattelemaan.

Mutta paradiisi-käsitteellä on syvempikin merkitys. Se merkitsee, että Salaisen Veljeskunnan korkeakoulu perustettiin maan päälle. Ei se varsinaisen koulun muodossa toiminut ennenkuin Atlantiksella, mutta sen siemen ja aate käytännöllisessä merkityksessä oli olemassa Lemurialla, kolmannen juurirodun aikana. Koulua nimitettiin silloin paradiisiksi.

Ensimmäisellä ihmiskunnalla oli yhteinen yksinkertainen kieli. Sillä oli myös yhteinen uskonto, n.s. viisaus-uskonto, joka tavallaan oli jumalallista tietoa, johtuen Kristuksen läheisyydestä. Kosmillinen Kristus oli kaiken takana puhtaan järjen aurinkotasolla. Kaikki ne ihmiset, joilla oli minuudet, olivat täten lähellä kosmillista Kristusta, – sitä lähempänä koska heidän tajuntansa ei vielä liikkunut muualla. He katselivat sisäisellä näkemyksellä olemassaolon salaisuuksia ja heidän oli verrattain helppo ymmärtää, mitä opettajat opettivat. Viisaat antoivat ikäänkuin muodon ihmisten sisäisille aavistuksille. Viisaus-uskonto oli heille siten perin luonnollinen. Toiset, sieluttomat ihmiset matkivat ilman muuta mitä he sisäisillä aisteillaan näkivät jumalallisten olentojen tekevän. Koska noilla kehittymättömillä ei ollut minätajuntaa, he alistuivat ja tottelivat, niinkuin uskolliset kotieläimet tekevät tänä päivänä.

Näin oli alkuaikoina ja se oli paradiisia. Paradiisi oli se koulu, johon minuudella varustetut ihmiset joutuivat sen nojalla, että heidän keskuudessaan liikkui opettajia, jotka opettivat heitä. Ei ollut varsinaista koulurakennusta tai mysterio-opistoa, mutta taivas-maailmassa oli suojattu alue, johon järjettömien ihmisten tajunta ei ulottunut. Tähän suojattuun alueeseen pääsivät järjellä varustetut ihmiset ja siellä he ottivat vastaan suoranaista opetusta muualta tulleilta olennoilta. Se oli paradiisi ahtaammassa merkityksessä.

Mistä sana paradiisi on tullut? Kreikkalainen sana *paradeisos* merkitsee eläintarha eli puutarha. Paradiisia sanotaan myös Eedenin puutarhaksi. Sanskritin kielessä on muoto *paradeesha*, joka merkitsee vieras maa ja nykyajan sanskritissä vieras eli suljettu alue, johon ei ole pääsyä. Mutta sanan varsinainen merkitys ja alkuperä on filologien mielestä persialainen. Siinä kielessä on sana *pairadeisha*, merkiten aivan alkuperäisesti suojattu alue. Sana paradiisi alkuperäisessä merkityksessään tarkoitti näin ollen sitä suojattua tajunnan aluetta, johon ainoastaan järjellä varustetut ihmiset pääsivät kouluun. Raamatussa käytetty sana Eedenin puutarha viittaa pikemmin siihen onnen tilaan, jossa kaikki elivät. Eeden-sanaa verrataan tavallisesti kreikkalaiseen sanaan *hedonee*, joka merkitsee nautinto, onni, tarkoittaen tavallisesti aistillista onnea. Hedonistiksi nimitetään ihmistä, joka pitää yksilöllistä, aistillista onnea elämässä jonkunlaisena päämääränä. Eeden-nimitys sopii ihmiskunnan yleiselle tilalle kolmannen juurirodun ensimmäisinä aikoina, kun ihmiset elivät viattomuuden ja onnen tilassa, mutta paradiisi tarkoittaa paremmin sitä koulua puhtaan järjen maailmassa, johon oli pääsy ainoastaan niillä, jotka saattoivat minuutensa ja järkensä nojalla ymmärtää ja ottaa vastaan opetuksia.

Jos nyt siirrymme eteenpäin Lemuriasta Atlantiksen aikoihin, huomaamme kuinka ihmiskunnan asiat ovat muuttuneet. Yhä kyllä tulvi sisään uusia ihmissieluja ja minuuksia, toiset toisia älykkäämpiä, mutta ihmismuodot, joihin he saivat ruumistua, olivat syntiin langenneiden jälkeläisiä, joten niiden ruumiit olivat sukupuolisesti turmeltuneet. Ihmissielut joutuivat sen kautta kovalle koetukselle. Ovatko he niin enkelimäisiä, että ilman muuta rupeavat puhdistamaan noita fyysisiä ja astraalisia ruumiita, vai kuuntelevatko he eläimellisyyden ääntä? Silloin useimmat eivät enkeleinä ruvenneet voittamaan, vaan kulkivat alaspäin synnissä ja kaikessa pahassa. He menivät alaspäin sitä enemmän, koska ihmiskuntaan ruumistui semmoisia ihmisolentoja ensimmäisestä luomispäivästä, jotka tarvitsivat pahan tuntemusta. Nämä eivät olleet omassa Saturnus-kaudessaan oppineet objektiivista paha tuntemaan, mutta ollakseen ihmisolentoja täytyi heidän tuntea sekä hyvä että paha. He syntyivät nyt Atlantikselle. He olivat komeita ja korkeita ihmisolentoja. He saavuttivat nopeasti pahan tuntemisen siten, että syöksyivät alaspäin kaikkeen itsekkyyteen niin syväälle kuin mahdollista, kunnes heistä tuli, niinkuin sanotaan, mustia maagikoita. He

olivatkin kuin luodut mustiksi maagikoiksi ja saivat ihmisiä vieteltyksi mukaan suurissa joukoissa. He olivat Saatana-olentoja, jotka ruumistuivat ihmisten kesken.

Me ihmiset olimme täten Atlantiksella tilaisuudessa oppimaan kaikkea paha. Atlantis-kausi oli suurenmoisin kausi, mitä on ollut meidän ihmiskuntamme historiassa. Meidän elämämme on nykyään, jos vertaamme sitä Atlantiksen elämään, pientä ja mitätöntä. Atlantis-maan elämä oli upeata ja yllestä, sen kaupungit ja palatsit hohtivat kultaa ja jalokiviä, sen jumalanpalvelus tempeleissä oli satumaisen loisteliasta. Meille vielä tuntemattomia luonnonvoimia käytettiin aikaansaamaan effektejä, joiden edessä me nykyajan ihmiset häikäistymme ja mykistymme. Mutta olihan silloin ihmiskunnassa mukana olentoja, joita emme enää näe. Nyt olemme tavallisia ihmisiä, ja jos joku meistä on nerokkaampi toisia, on se sittenkin pientä verrattuna siihen kekseliäisyyteen, siihen älyn terävyyteen ja tahdon voimaan, mikä oli Atlantiksella. Saturnus-olentoja y.m. puolijumalia tavalliset ihmiset seurasivat laumottain palvoen heitä ylluonnollisina johtajina. Atlantis oli ihmetekojen kotimaa. Kaikki etevät ihmiset olivat maagikoita ja osasivat lohtia. Tästä on vielä jäljellä piirteitä inhimillisessä luonnossamme: helposti häikäistymme ja kuljemme auktoriteettien jäljissä ja uskomme sokeasti.

Atlantiksella perustettiin varsinainen Salainen Veljeskunta ja Salainen Koulu. Perustajina olivat samat jumalolennot, jotka olivat liikkuneet ihmisten kesken jo Lemurialla. Heistä on muistot jäljellä muinaisissa uskonnoissa ja mytologioissa. Tarustojen jumalat ja sankarit Apollonista Väinämöiseen ovat kaikki näitä jumalolentoja. Indialaisissa kirjoissa puhutaan seitsemästä Kumaarasta, jotka olivat toisten johtajina; he olivat pukeutuneet ikuisesti elävien nuorukaisten muotoihin. He eivät kuolleet. He olivat itse luoneet ruumiinsa. Heillä ei ollut maan päällä isää eikä äitiä. Juutalaisissa traditsioneissa puhutaan samanlaisesta pappikuninkaasta Melkisedekistä, jolla ei liioin ollut isää eikä äitiä. Hän oli siis jostain tullut tänne maan päälle. Melkisedekin koulu Atlantiksella oli ensimmäinen salainen koulu, joka välittömästi ohjasi opetuslapsiaan kosmillisen Kristuksen yhteyteen.

Kääntäkäämme nyt huomiomme kosmillisen Kristuksen omaan työhön ja kysykäämme: mitenkä kosmellinen Kristus-prinsiippi vaikutti maapallon ihmiskuntaan muinaisina aikoina? Olemme kyllä puhuneet siitä, miten kosmellinen Kristus laskeuduttuaan aurinkotasolle sai aikaan inhimillisten minuuksien syntymisen taivaallisesta lepotilastaan maanpäällisiin ihmisruumiisiin, mutta emme ole kiinnittäneet huomiotamme siihen, mitä Kristus-voima saattoi vaikuttaa aurinkomaailmassa meidän ihmiskuntaamme nähden. Tästä saamme yleiskäsityksen, jos muistamme missä asemassa lemuralaiset ihmiset olivat ja miten he saattoivat kehittyä.

Kun inhimilliset minuudet kuu-kauden eläinkunnasta syntyneinä ruumistuivat ihmiskuntaan Lemurialla, oli heille välttämätöntä ensin vahvistua minä-tietoisuudessa: minätietoisuus oli alussa epävarma ja hatara, mutta sen piti kasvaa ja voimistua, ja sitä varten tarvittiin apua, joka oli omiansa kääntämään ihmisten huomion ulkonaiseen maailmaan. Heidän järkensä ja ajatuksensa saattoi ainoastaan sillä tavalla kehittyä, että ihminen ikäänkuin laskeutumalla aineeseen sai yhä selvemmän ja selvemmän kuvan aineellisesta maailmasta. Eihän pienellä lapsellakaan alussa ole selvää minätietoisuutta eikä selvää käsitystä ympäröivästä maailmasta; ei hän tiedä etäisyksistä, ei hän tiedä, mistä asti ääni tulee, hänen aistimuksensa ovat epäselviä. Vasta sitä myöten, kun nämä kirkastuvat, varmistuu hänen minä-tietoisuutensa. Niin oli Lemurialla meille kaikille välttämätöntä oppia tuntemaan tätä näkyväistä maailmaa, jotta minä-tajuntamme vahvistuisi. Mutta mikä on vaarana, jos minä-tajunta saisi vahvistua rajattomasti? Vaarana on ylpeys, liiallinen itsetietoisuus ja itserakkaus. Sentähden Kristuksella aina on ollut tehtävänä vapauttaa ihmiskunnan minuus sen omasta rajoittuneisuudesta nöyryyttämällä sitä. Kosmellinen Kristus on se voima, joka nöyryyttää meitä ja vapauttaa meidät omasta itsestämme. Aurinkotasolla emme voineet saada yhteyttä kosmillisen Kristuksen kanssa, emme kehittyä henkisesti muulla tavalla kuin siten, että oma itsemme ensin vahvistui ja tuli itsetietoiseksi ja sitten luopui itsestään. Tämä oli aivan toisenlaista kuin tänäpäivänä, sillä se ei tapahtunut silloin fyysisessä maailmassa, vaan paradiisissa, ja sangen harvat siihen kykenivät. Useimmat ihmiset luonnostaan laskeutuivat yhä syvemmälle materiaan, ja siinä olivat heitä auttamassa ne olennot, jotka

eivät olleet saavuttaneet kehityksensä lopullista päämäärää aurinkokaudessa, vaan olivat jääneet luokalle. Heitä nimitetään usein ahrimaaneiksi, ja suorittaakseen inhimillisen kehityksensä loppuun olivat he syntyneet ihmisten kesken tänne. He olivat omiansa kiusaamaan ihmiskuntaa aineellisten illusionien eli valoharhojen avulla, jotka vetivät huomion fyysisen maailman kauneuksiin. Nämä kiusaajat opettivat ihmisille välttämätöntä itsetietoisuutta, mutta samalla siitä johtuvaa itsepäisyyttä ja ylpeyttä, pimitystä ja tietämättömyyttä, josta yksin Kristus saattoi vapauttaa.

Kun sitten Kristus laskeutui planeettatasolle ja vaikutti astraalitasolla ihmisten alitajunnassa, mitä kosmillinen Kristus silloin toi tähän meidän maapalloomme? Kristus toi silloin ikuisen, puhdistavan tulen astraalimaailmaan, sen tulen, joka m.m. toimii kuolemanjälkeisessä elämässä. Jokainen meistä joutuu yhä vielä kiirastuleen kuoleman jälkeen, ja se tuli on kosmillisen Kristuksen voima, joka puhdistaa meidän ajatus- ja tunneruumiimme kaikista himoista ja haluista ja itsekkäistä taipumuksista. Ennenkuin kosmillinen Kristus laskeutui astraalimaailmaan, ei ollut horoskooppeja, ei puhdistavaa kiirastulta kuoleman jälkeen, ei moraalista kasvattajaa. Elämä ei ollut moraalisesti kasvattava voima, niinkuin se on ollut siitä saakka, kun kosmillinen Kristus laskeutui planeettamaailmaan.

Jos nyt kysymme, mitä ihmiskunta varsinkin Atlantiksella tarvitsi, tullakseen osalliseksi Kristuksen puhdistavasta tulesta, on meidän vastattava: heille oli synty välttämätön. Mitenkä muuten olisivat voineet viisastua? Jos ei heillä olisi ollut mitään puhdistettavaa, he olisivat eläneet tietämättömyydessä. Heidän oli kehityksen kannalta langettava syntiin. Lemurialla ja Atlantiksella syntyikin ihmiskunnan keskuuteen kiusaajia, jotka olivat omiansa vetämään ihmisiä kaikenlaisiin himoihin. He olivat niitä ihmisiä, jotka eivät olleet täyttäneet omaa ohjelmaansa kuun luomiskaudessa. Niitä nimitetään usein lusifeerisiksi hengiksi. Heidän piti jatkaa kehitystään maan päällä. He eivät syntyneet tänne ihmisen muotoon, sitä heidän ei tarvinnut tehdä, riitti, kun he sisäisesti pääsivät osallisiksi ihmisten tajunnasta. Tämä tapahtui sillä tavalla, että he tulivat ihmisille jonkinlaisiksi suojelusenkeleiksi muka, mutta yhtä hyvin voisimme sanoa: kiusaajiksi. Nämä olennot, joita Mooseksen kirjassa sanotaan paradiisin käärmeeksi, olivat astraalisia olentoja ja kiusasivat ihmisiä sillä tavalla, että menivät heidän alitajuntaansa. Samoin tänäpäivänä kuuluu kiusaajan ääni. Ihminen, joka tuntee synnin houkutusta, ei näe mitään elävää olentoa, vaan kuulee äänen sisässään. Ääni, joka kiusaa, on alitajunnassa oleva karma, mutta alkuaan se oli vieras olento, joka alitajunnasta päin houkutteli ja veti syntiin ja herätti suurta ylpeyttä sanomalla: „sinun pitää kokea ja tietää voidaksesi kaiken voittoa”. He eivät itsessään olleet pahoja olentoja, he sekaantuivat kosmillisen Kristuksen käskystä meidän kehityksemme. Heidän piti itse kehittyä ja samalla vaikuttaa meihin nostavasti. He toimivat kuitenkin äänenä, joka veti syntiin, ja sentähden oli taustassa kosmillinen Kristus, joka puhdistavana tulena otti jokaisen sielun omaan purgatorioonsa. Tämä oli alkuaan astraalitasolla kuolemanjälkeisessä elämässä ja on jatkunut siellä yhä, mutta on nykyään suurena tekijänä myös fyysisessä elämässä. Yhä enemmän alkaa ihmisille selvitä: meidän ei tarvitse kuolla joutuaksemme kiirastuleen, vaan voimme joutua siihen jo täällä maan päällä. Se ihminen on onnellinen, joka sanoo itselleen: tahdon kulkea puhdistuksen koulua nyt, tahdon olla helvetissä ja kiirastuleessa nyt, että pääsen kaikesta synnistä. Silloin hän antautuu kosmillisen Kristuksen syliin nyt jo eikä odota kuolemaa puhdistuakseen.

Atlantiksen ajalla kosmillinen Kristus oli laskeutunut planeettamaailmaan ja ruumistunut niin sanoaksemme aurinkokunnan kiertotähdissä astraalisena muotona. Oli korkealle kehittyneitä jumalallisia olentoja, jotka saattoivat ottaa kosmillisen Kristuksen vastaan itseensä. Voimme sanoa, että meidän maapallollamme muualta tulleet suuret auttajat olivat kosmillisen Kristuksen ruumistumia astraalisesti, joskaan ei fyysisesti, koska olivat luoneet oman fyysisen ruumiinsa eivätkä vanhemmista fyysisesti syntyneet. He olivat opettajia ja ruumistuttivat kosmillista Kristusta, mutta eivät osanneet lunastaa tätä ihmiskuntaa, koska eivät fyysisesti siihen kuuluneet. Tästä selviää ristiriita, joka on voinut häiritä monen teosofin ja totuuden etsijän mieltä.

Minkätähden puhutaan Jeesus Kristuksen erikoisasemasta sen nojalla, että hän oli kosmillisen Kristuksen ruumistuma? Eivätkö ihmeelliset Kumaara-olennot ole kosmillisen Kristuksen ruumistumia?

Ovat kyllä, mutta ei fyysillisesti. Kosmillisen Kristuksen, voidakseen lunastaa meidän ihmiskuntamme, täytyi päästä fyysisen ihmiskunnan päivätajuntaan. Se ei ollut mahdollista muuten kuin siten, että joku ihminen ensin otti kosmillisen Kristuksen vastaan päivätajuntaansa. Ainoastaan ne ihmiset, jotka tästä meidän ihmiskunnastamme nousivat Melkisedekin koulun johdolla kehityksessä ylöspäin, saattoivat päästä kosmillisen Kristuksen yhteyteen, ainoastaan heillä oli mahdollisuus saada kosmillinen Kristus myöskin päivätajuntaan. Tämä ei onnistunut ei Lemurialla eikä Atlantiksella kellekään meidän ihmiskuntamme ihmiselle. Monet pääsivät kyllä astraalisessa tajunnassaan kosmillisen Kristuksen luo planeettamaailmaan, mutta heillä oli jälkeensä vain muisto siitä. Vasta viidennessä, aarialaisessa juurirodussa Buddha ensimmäisenä onnistui, mutta ei hänkään täydellisesti. Kosmillinen Kristus ei päässyt kyllin syvälle hänen olemukseensa, vaikka hänen päänsä oli kokonaan täytynyt Kristuksen elämällä. Hänen sydämensä ei ollut täysin sen täyttämä, sillä Buddha ei saattanut vielä tuntea muuta kuin sanomatonta sääliä. Sääli käy käsi kädessä sanomattoman viisauden ja älyn kanssa. Buddha näki, kuinka olemassaolo on kurjaa ja kauheata, kuinka moraalisesti heikkoja ihmiset ovat, kuinka vähän ihmisten järki on kehittynyt. Järki lepattaa kuin pieni liekki. Buddha itse on kuin suuri loimuava tuli ja mahdoton valkeus. Sentähden Buddhan tuli sääli ihmisiä, kun hänen valistunut järkensä näki, että elämänpyörä oli kolkko ja kylmä. Ihmisen tuli vapautua jälleensyntymisen pyörästä. Hänen tuli siitä kerrassaan pelastua ja vapautua, jotta pääsisi nirvaaniseen tajunnan tilaan.

Jeesus Kristus otti kosmillisen Kristuksen kokonaan itseensä tässä päivätajunnassa. Vasta hän saattoi nostaa viimeisen peitteen ja nähdä, että olemassaolo oli satu – suuri, ihmeellinen seikkailu, jossa täytyy olla mukana, koska siinä piili olemisen autuaallinen ja ikuinen viehätys.

On kuin Buddhan temperamentti sanoisi: Koko olemassaolo on kurjaa ja ihmiset elävät suuressa tietämättömyydessä, mutta tästä kurjuudesta heidän pitäisi päästä.

Mutta Jeesus Kristus sanoo toiselta puolen: Kuinka suurta, kuinka ihmeellistä onkaan, että ihmiset käyvät tämmöisessä koulussa, jossa on tuskaa ja riemua, mutta ennen kaikkea oppimista, niin että he elämien vieressä kasvavat ajattelijoiksi ja auttajiksi, voimakkaiksi sankareiksi, suuriksi runoilijoiksi, – ja lopulta vapahtajiksi ja hallitsijoiksi, jotka voivat toisia ihmiskuntia ja maailmoita palvella.

Tämä on tunnelmallinen ero Buddhan ja Kristuksen näkökannan välillä. Molemmat ovat tosia, mutta Jeesus Kristuksen on syvempi. Se paljastaa enemmän. Se vie lähemmäksi Jumalaa. Se vie lähemmäksi kosmillista Kristusta, Maailman Järkeä.

V. KRISTUS JA JEESUS.

Kosmillinen Kristus ei ole sama kuin meidän korkeampi minämme, vaikka välistä saattaa tuntua teosofista kirjallisuutta lukiessamme tai teosofisia puheita kuunnellamme, niinkuin esitettäisiin korkeampaa minää jonkunlaisena Kristuksena ihmisessä. H. P. Blavatsky teroittaa kuitenkin nimenomaan, että Kristus-prinsiippi, kuten hän sanoo, on *aatma-buddhi* tai vain *aatma*, siis seitsemäs ja kuudes tai vain seitsemäs prinssiippi meissä, ja että taas ylempi eli varsinainen *manas* on meidän korkeampi minämme. Mutta samalla kaikki kolme yhdessä, *aatma-buddhi-manas*, muodostavat meidän korkeamman minämme, ja sentähden voi syntyä sekä kirjoista että puheista helposti sellainen käsitys, että korkeampi minä on sama kuin Kristus. Käytännöllisesti katsoen siinä onkin jotain perää.

Jos muistamme, kuinka asiat olivat ennen Kristusta ja kuinka ne ovat tällä hetkellä, näemme selvästi eron kosmillisen Kristuksen ja korkeamman minämme välillä. Kun kosmellinen Kristus oli laskeutunut tähtimaailmasta aurinkomaailmaan, silloin se oli meidän korkeamman eli varsinaisen inhimillisen minämme tasolla ja tavallaan sen saavutettavissa, ja kun kosmellinen Kristus oli laskeutunut planeettamaailmaan, silloin se taas oli samalla tasolla kuin meidän astraalis-mentaalin sielu-ruumiimme ja oli astraalisesti saavutettavissa. Tuo saavuttaminen oli luonnollisesti vaikeata. Edellisessä tapauksessa, jolloin kosmellinen Kristus oli auringon tasolla, täytyi ruumistuneen ihmisen tajunnassaan nousta suoraan korkeampaan minäänsä, mikä kolmannessa juurirodussa oli mahdollista ainoastaan kaikista kehittyneimmille yksilöille meidän ihmiskunnastamme. Jos ken saattoi tavallisessa minätajunnassaan poistua ruumiistaan ja yhtyä korkeampaan minäänsä auringon tasolla, silloin hän myöskin saattoi yhtyä kosmilliseen Kristukseen. Kristuksen läsnäolo teki näet tämän mahdolliseksi, sillä siitä lähti koko ajan kuin valon ja lämmön, tiedon ja rakkauden ylitsevuotavia säteitä. Ja viisaus, mikä silloin oli saavutettavissa, oli korkeata laatua.

Kun kosmellinen Kristus oli planeettamaailmassa, oli Kristus-prinsiippi saavutettavissa jo astraali-ruumiissa. Tämä tapahtui sillä tavalla, että ihminen harjoitti ja treenasi itseään, kunnes hän tajuisena pääsi ulos fyysisestä ruumiistaan astraaliruumiiseensa. Saatuaan siten astraalisen ruumiinsa elähytetyksi ja personoiduksi, oli hänelle mahdollista päästä kosmillisen Kristuksen kanssa kosketuksiin, jopa yhteyteen. Tämäkin oli vaivalloista, vaikeata ja ankaraa itsekasvatusta. Vanhoissa mysterioissa sitä sanottiin puhdistukseksi, kreikaksi *katharsis*.

Ihmiskunnan tila ennen Kristusta oli henkiseltä kannalta katsoen ylen vaikeata, miltei surkuteltavaa, ja tuli yhä vaikeammaksi, kuta enemmän ihmisten tajunta näkö- y.m. aistien kehittyessä juurtui kiinni näkyväiseen maailmaan. Ihmisten sieluntila tuli todella surkeaksi, sillä he tunsivat päivätajunnassaan, kuinka kykenemättömät olivat pelastumaan pahasta. Vapahtajaa ei ollut. Heidän täytyi käydä läpi suuria mysteriokokeita ja pitkäjänteistä puhdistusta, jos he tahtoivat toisessa maailmassa, siis melkein kuin unessa eli transissa tulla osallisiksi pelastuksesta. Mutta harvat sitä jaksoivat, huolimatta siitä, että nykyisessä juurirodussa silloin tällöin ilmestyi profettoja muistuttamaan ihmisiä siitä, että vaikka he eivät silmillänsä nähneet muuta kuin fyysisen todellisuuden, he itseasiassa olivat henkiolentoja, joiden tehtävänä oli pyrkiä pois näkyväisestä ja muistellen kuoleman maailmoita ja kuoleman takaisia asioita, pyrkiä Jumalan luo.

Kuinka toista on tänään! Tänään kosmellinen Kristus, Jumalan Poika, Jumalan ajatus ihmisestä, Jumalan kuva ihmisestä, on laskeutunut fyysilliseen maailmaamme. Ei suorastaan tähän näkyväiseen maailmaan, mutta siihen fyysisen maailman näkymättömään puoleen, jota nimitämme eetterimaailmaksi. Eetterimaailmaan laskeutuneena on kosmillisen Kristuksen tajunta jokaisen ihmisen takana. Emme ole enää heitetyt yksin, niinkuin ihmiset olivat ennen, nyt on vapahtaja ihmiskunnan luona ja ihmiskunnan sydämen takana, jopa voisimme sanoa ihmiskunnan sydämessä. Ja vapahtaja, joka on niin lähellä meitä, että hän voi tulla mystilliseksi Kristukseksi kelle tahansa, vapahtaja kolkuttaa jokaisen yksilön sydämelle ja omalletunnolle. Me ihmiset voimme nyt päivätajunnassamme – tavallisina ihmisinä tässä maailmassa – päästä kosketuksiin kosmillisen Kristuksen kanssa. Omaksumme uskossa Kristuksen, voitamme epäilykset, saavutamme sisäisen armon ja rauhan.

Tämä Kristuksen vastaanottaminen tapahtuu parhaiten sillä tavalla, että tutustumme Jeesus Kristuksen opetuksiin ja koetamme niitä noudattaa. Avaamme sydämemme Kristukselle, niin että Kristus-elämä tulee meihin ja elähyttää meitä. Mitä tämä kosmellinen Kristus muuttuessaan ihmisessä mystilliseksi Kristukseksi saa aikaan? Sen se vaikuttaa, että pyrimme päivätajunnassa yhteyteen korkeamman minämme kanssa. Korkeamman minämme luo voimme päästä Kristuksen avulla. Siinä on pelastuksen salaisuus. Kun sanotaan, että ihminen ei voi omin voimin mihinkään päästä, on tämä liioiteltua, sillä ennen Kristusta ihmisen täytyi omin voimin päästä Kristuksen luo. Ja vanha tie on vieläkin ihmisille avoin. Voimme omin voimin puhdistaa itseämme ja päästä ulkopuolella fyysisistä ruumista Kristuksen yhteyteen. Se on vaikeata, mutta se on mahdollista. Mutta samalla on olemassa tämä toinen pelastuksen mahdollisuus. Ihminen avaa sydämensä Kristukselle nyt tässä päivätajunnassa ja silloin Kristus-prinsiippi ihmisessä auttaa häntä ja antaa

hänelle voimia pääsemään korkeamman minän yhteyteen, ja kun hän on saavuttanut korkeamman minänsä ja lopulta suorittanut mystillisen avioliiton kahden minänsä välillä, korkeamman ja alemman, niin että hänellä ei ole enää mitään alemmaa minää, silloin hän minuuden maailmassa pyrkiessään eteenpäin pääsee tietoiseen yhteyteen Kristuksen kanssa. Tämä kaikki tapahtuu päivätajunnassa, ei transeissa, ei loveen lankeemisissa tai ekstaaseissa. Ja kun tämä yhtyminen Kristukseen on tapahtunut, silloin sanotaan, että mystillinen Kristus on ihmisessä syntynyt.

Kuinka asiat ovat kehittyneet tämmöisiksi? Millä tavalla kosmillinen Kristus pääsi laskeutumaan tähän ihmisen päivätajunnan salattuun maailmaan? Ei alitajunnan maailmaan, vaan päivätajunnan yläilmoihin. Ihmisen päivätajunnassa on muodostunut taivas, josta säteilee Jumalan armoa ihmiseen. Se ei ole hänen alitajuntansa, jossa kosmillinen Kristus on ollut kauan, vaan taivas päivätajunnan takana. Kuinka kosmillinen Kristus siihen saattoi laskeutua?

Se ei todella käynytkään päinsä muuten kuin sen ihmeellisen tapahtuman kautta, jota nimitämme Jeesus Kristuksen suureksi pelastustyöksi. Jotta kosmillinen Kristus saattaisi laskeutua tähän meidän eetterimaailmaamme, täytyi jonkun ihmisen ensin ottaa kosmillinen Kristus vastaan. Niinhän kävi aina toisissakin maailmoissa. Kun kosmillinen Kristus laskeutui astraaliseen maailmaan, tapahtui tämä siten, että planeetoissa oli korkeampia olentoja, jotka ottivat Kristuksen vastaan. Fyysillisenkin maailman suhteen on edellytys täytynyt olla sama. Jonkun ihmisen täytyi ottaa hänet vastaan. Suuret profeetat sitä yrittivät ja suuret profeetat aina jonkun verran ottivat Kristuksen vastaan itseensä. Mutta vasta Jeesus Natsarealainen oli se valittu astia, joka ensimmäisenä otti kosmillisen Kristuksen vastaan omaan päivätajuntaansa ja omaan olemukseensa. Siten hän tuli veljistä vanhimmaksi. Siten hän tuli toisten pelastajaksi. Siten hänestä tuli „Kristus” ennen muita.

Tahdon kiinnittää huomiota pariin kohtaan, jotka käytännöllisen okkultismin kannalta selvittävät meille tuota suurta inkarnationimysteriota.

Merkillinen kokemus jokaiselle ihmiselle on Kristuksen avulla päästä korkeamman minän yhteyteen. Se on ihmeellinen tapahtuma hänen elämässään. Siinä on mukana jotakin yliluonnollista. Jotakin salaperäistä ja selittämätöntä. Siinä näet ihminen objektiivisen ulkokohtaisen realistisesti näkee korkeamman itsensä. On kuin kaksi olentoa. Hän itse on personallinen minä, joka kauan on kaivannut vapaata. Toinen on ylempi, henkinen minä, joka hänelle nyt elävänä näyttäytyy. Ei hän silti tiedä, näkisivätkö toiset ihmiset tämän hänen toisen minänsä, vaikka se tulee hänen luoksensa objektiivisena olentona. Pikemmin ja mieluummin hän otaksuu, että näky ja kokemus on yliluonnollista laatua. Joka tapauksessa se on hänelle itselleen objektiivinen kokemus. Hänen kaksoisminänsä tulee hänen luoksensa taivaallisena olentona ja nostaa hänet itsensä luo.

Mainitsen tämän seikan nykyajan ihmisen kokemuksista, sentähden että meillä on olemassa tieto siitä, millä tavalla asia tapahtui Jeesukselle. Se näet tapahtui Jeesukselle sillä tavalla, että toisetkin sen näkivät. Tämä asia on kerrottu draamallisella voimalla Pistis Sophiassa.²⁾

Kertomus on tällainen: Eräänä päivänä Maria, Jeesuksen äiti, oli sisällä huoneessa Jeesuksen ollessa isänsä kanssa pellolla. Jeesus oli silloin 12-vuotias. Äkkiä Maria näkee Jeesuksen tulevan huoneeseen. Maria ainakin tunsu tulijan Jeesukseksi. Mutta se oli niin loistava Jeesus, että Maria hämmästy. Tuo olento sanoi: „missä on minun veljeni Jeesus?” Ja Maria vastasi: „Jeesus on ulkona pellolla, mutta minä menen häntä hakemaan, odota täällä.” Itsekseen hän ajatteli: „mitä tämä on? Varmaan joku taivaallinen olento. Mutta miksi se on niin Jeesuksen näköinen?” Hämmennyksissään Maria – vähän naiivisti – satoi taivaallisen vieraan „sängyn tolppaan”, jottei se lähtisi pois sillä aikaa, kun hän itse meni Jeesusta hakemaan, sillä hän oli

²⁾ Pistis Sophia, joka on suomenkin kielellä olemassa, on okkultisesti sisältörikas kirja, josta Kuthumi, eräs teosofisen liikkeen Mestareista, sanoi, että se on suurin tietojen lähde, mitä kristikunnassa on ollut olemassa.

vieläkin epävarma, oliko tulija Jeesus vai eikö. Mutta pelolle tultuaan hän näkee Jeesuksen ja Joosefin ja ilmoittaa, että kotiin on tullut joku, joka on aivan Jeesuksen näköinen ja tahtoo häntä tavata. „Minun veljeni”, huudahtaa Jeesus, „mennään”. Joosef lähtee mukaan ja kaikki menevät sisään. Siellä on yhä toinen, ja Maria sekä Joosef ihmettelevät molempien yhdennäköisyyttä. Mutta nuorukaiset huudahtivat ilosta ja riensivät toistensa syliin, suutelivat toinen toisiaan ja – molemmat sulivat yhteen, toinen jäi ja toinen hävisi, mutta hävisi toiseen.

Mainitsen tässä yhteydessä vielä erään seikan. Jeesus oli 12 vuoden ikäinen. Se merkitsi itämailla, että poika tuli sukupuoli-ikään; hän tuli sukupuoli-olennoksi. Kun sukupuoli-ikä herää ihmisessä, hän alkaa ikävöidä rakkautta. Hän kaipaa toista olentoa, jota hän saisi rakastaa ja joka rakastaisi häntä. Se on luonnollista ja välttämätöntä, ja kaipuu herää yhdessä sukupuolielämän kanssa. Mutta ihminen tuntee itsensä puolinaiseksi olennoksi kaivattessaan toista, ja sentähden Jeesus sai oman toisen puolensa juuri silloin. Sillä se, mitä kaipaamme, ei ole oikeastaan toinen olento sukupuolisesti, vaan se on täydellisyys ja ehjeys. Kaipaamme oikeastaan korkeampaa minäämme, mutta koska emme ole vielä rakkauden läksyä oppineet, tulemme maailmaan syntyessämme sukupuoliolennoksi ja ikävöimme silloin toista ihmistä. Okkultis-psykologisesti katsoen me kuitenkin kaipaamme itseämme kokonaisuutena, ehjänä olentona, joka ehjyys tulee ihmiseen, kun hän yhtyy korkeampaan minäänsä. Jeesukselle lemmen kaipuu ei ollut välttämätön, hän oli jo oppinut täydellisesti rakastamaan.

Jeesus oli oppinut edellisissä elämässään rakkauden läksyn. Hänen korkeampi minänsä oli ihana olento, ja hän sai nyt tässä palestiinalaisessa elämässään jo nuorena yhtyä korkeampaan minäänsä ja tulla yhdeksi olennoksi sen kanssa. Hänen ei tarvinnut kokea minkäänlaisia lemmen seikkailuja. Hän oli pyhä ja puhdas olento. Hän oli läpeensä puhdas, mutta samalla läpeensä inhimillinen. Hän osasi tuntea samalla tavalla kuin muut ihmiset, mutta hänessä ei ollut lemmen kaipuuta eikä rakkauden ikävää. Hän oli täydellisesti loistava ja ehjä olento. Hän kaipasi ainoastaan opetuslapsia, ihmisiä, jotka tahtoivat ottaa häneltä vastaan henkistä apua ja armoa. Sentähden tällä pienellä episodilla Pistis Sophiassa on erittäin okkultinen sisältö. Täytyy ihmetellä, että on niin syviä asioita voitu kirjoittaa.

Vielä on eräs seikka, josta tahdon vähän puhua. Se koskee Jeesus Kristuksen kuolemaa, jota kristikunta pitää tärkeimpänä momenttina pelastustyössä. Tämä katsantokanta on yksipuolinen, sillä suuri pelastusdraama alkoi silloin, kun Jeesus antoi itsensä kosmille Kristukselle, ja se draama jatkuu yhä. Jeesus Kristus elää tänäpäivänä ja personoi aikojen loppuun saakka elämän ja hengen voittoa kuoleman ja aineen yli. Kristus on jatkuvasti ristiinnaulittuna. Tämä tulee näkyviin siitä, että kun Jeesuksen personallisuutta ja inkarnationsia Palestiinassa tutkii luonnon muistista (*akaashasta*), ei löydy hänen ympäriltään semmoista auraa, kuin on toisten suurten profettojen ympärillä. Kun esim. katsoo Buddhan elämää ja personallisuutta, löytää hänen ympäriltään erinomaisen suuren ja mahtavan auran, kilometriä pitkän. Toisillakin profetoilla on suuret ja kauniit aurat. Psykkiset ihmiset, jotka ovat kehittäneet itsessään astraalisia aisteja, arvostelevat suurten henkilöiden suuruutta heidän aurojensa mukaan. Buddhasta sanovat, että hän on ihmisenä kaikista suurin, koska niin suurta auraa ei ole kellään muulla.

Kun he nyt etsivät Jeesus Kristuksen auraa, huomaavat, ihmeekseen, ettei hänellä näennäisesti ole mitään auraa. Mistä tämä johtuu? Se johtuu siitä, että Jeesus Kristuksen personallinen aura on haihtunut kosmilleen Kristukseen ja tullut koko maapalloa käsittäväksi auraksi. Hänen auransa on koko maapallomme aura, ja kosminen Kristus on siinä ristiinnaulittuna Jeesuksen kautta.

Kosminen Kristus on aina ollut ristiinnaulittu. Jos menemme ajassa taaksepäin vaikkapa miljoonia vuosia ja katselemme kosmista Kristusta ylemmältä tasolta, näemme hänet suurena ristinä avaruudessa. On kuin elävä henkiminä olisi ristillä avaruudessa. Näin kuvataankin asioita vanhoissa uskonnoissa. Platon esim. puhui ihmisestä, joka on avaruudessa roomalaisen 10, siis X:n eli ristin muodossa, joka on kosmisen Kristuksen symboli.

Risti on vanha pyhä symboli ja kuuluu oleellisesti kosmilliseen Kristukseen. Jeesus Kristus oli se ihminen, jossa kosmellinen ristiinnaulitseminen toteutui fyysillisen maailman eetteriaurassa. Eetterimaailma on salaperäisin näkymättömistä aineellisista maailmoista. Se on salaperäisin ja vaikein tutkia. Sitä eivät voi tutkia nekään, jotka lukevat akaashasta eli luonnon muistikirjasta. Ainoastaan ne selvänäkijät ja psyykkisesti kehittyneet ihmiset, jotka ovat päässeet yhteyteen kosmillisen Kristuksen kanssa eetterimaailmassa kulkemalla Jeesuksen uutta tietä, voivat nähdä sen suuren kosmillisen draaman ja ristiinnaulitsemisen, joka tapahtui Jeesus Kristuksen kautta. Ainoastaan he voivat nähdä, kuka Jeesus Natsarealainen oli, mikä hänen tehtävänsä oli ihmiskunnan historiassa ja mikä oli hänen suhteensa kosmilliseen Kristukseen. Ilman Jeesus Natsarealaista emme voi Jeesus Kristusta löytää.

Ajanlaskumme ensimmäisinä vuosisatoina kristityt gnostikot koettivat ymmärtää näitä asioita, jotka jäivät salaisuudeksi profanum vulguselle ja joita ei tavallisille kristityille voinut kertoa. Gnostikot omaksuivat sen näkökannan, että pelastusdraama tapahtui *en dokee* eli harharuumiissa (doketismi). Koko Jeesus Kristuksen esiintyminen maan päällä oli harhaa. Se ei ollut fyysillistä todellisuutta, se oli vain tuota ristiinnaulitsemista eetterimaailmassa. Tämä oli totta, mikäli se kuvasi eetterimaailman tapahtumaa, mutta fyysillistä todellisuutta silmälläpitäen doketismi on väärä katsantokanta sanoessaan, että Jeesus Kristus oli vain eetteriolento. Jeesus oli todellinen fyysillinen ihminen, joka kuoli ristinpuulla. Hänen ristiinnaulitsemisensa oli fyysillinen komplementti eetteriselle draamalle, ja samalla hänen kuolemansa oli historiallinen teko, jolla hän näytti maailmalle moraalinsa sisimmän ytimen.

Jeesus olisi voinut, jos hän olisi tahtonut, tulla juutalaisten kuninkaaksi. Oli paljon juutalaisia, jotka uskoivat, että Jeesus oli odotettu Messias, joka voisi hallita koko maailmaa. He olivatkin valmiit huutamaan Jeesuksen kuninkaaksi. Juudas möi Jeesuksen siinä toivossa, että Jeesus astuisi näkyviin omassa loistossaan, tulisi kuninkaaksi ja valloittaisi koko maailman.

Sentähden Jeesus tahtoi – ja hänen täytyi elää ja toteuttaa koko se uusi, joka hänestä alkaisi, kosmillisen Kristuksen elämä, joka ei ole missään ulkonaisessa mahtavuudessa, vaan siinä että ihminen tunnustaa Isän Jumalan kuninkaaksi. Ei ole olemassa muuta todellista hallitsijaa kuin se, joka on taivaissa. Ihmiset ovat maan päällä veljiä, vapaita ja tasa-arvoisia totuuden edessä. Se on Kristuksen unelma ja sen toteuttaminen on pantu alulle Jeesuksen kuoleman kautta.

Jeesus Kristus meni kuolemaan sitä varten, että kaikki menisi hyvin. Hyvä ja ainoastaan hyvä lopulta voittaa. Me ihmiset uskomme hyvään monella tavalla, ja kun mielessämme näemme jotain hyvää, pyrimme valtaan sitä toteuttaaksemme, panemme kumouksia toimeen ja pakotamme toisia siihen hyvään. Tämä on suuri erehdys. Olemme paljon verta vuodattaneet ymmärtämättä, että hyvää ei toteuteta pahalla. Ei koskaan rauha tule sodalla ja väkivallalla.

Luokaamme lopuksi yleissilmäys kosmillisen Kristuksen työhön. Mitä Kristus on saanut aikaan? Laskeutuessaan auringon tasolle, minuuden maailmaan, kosmillinen Kristus vapauttaa ihmisminän totuuden kautta valheen ja ylpeyden harhoista. Minuuden on kuljettava nöyryyden koulua, sillä sen voittama vapaus ei ole yltiöpäistä vallattomuutta, vaan iloista antautumista jumalalliselle välttämättömyydelle, joka on totuus. Vapaus on vain totuudessa. Se on elämän laki.

Kosmillinen Kristus laskeutuessaan astraalimaailmaan ja ruvetessaan vaikuttamaan alitajuntaamme luo elämän helvetit ja kiirastulet, koko sen puhdistustulen, joka pesee pois meidän syntimme ja itsekkyytemme. Jos emme elämässä maan päällä tahdo itseämme kasvattaa, joudumme helvetteihin ja manaloihin kuoleman jälkeen – ja ne puhdistavat sydämemme saastasta ja häijyydestä. Puhtaassa sydämessä elää vain hyvyys.

Kosmillinen Kristus laskeutuessaan eetterimaailmaan nostaa pinnalle taivaallisen elämänlain, jota emme enää voi paeta ja jonka kanssa emme enää voi olla piilosilla. Tämä taivaallisen elämän laki, joka nyt koskee maallisiakin oloja, on rauha ja rakkaus: ei väkivalta, ei sota, ei pakko, vaan vapaehtoisen kärsimys ja

kestäminen ja horjumaton usko siihen, että totuus ja rakkaus lopulta voittaa. Positiivinen rakkaus ja auttamishalu kaikessa. Rauha ja rakkaus.

Ihmisten elämässä vallitsevat nämä lait. Lemurian ajoista lähtien totuus, Atlantiksen ajoilta puhtaus ja hyvyys ja Jeesus Kristuksen ajasta lähtien rauha ja rakkaus. Suurin synti on nyt viha ja väkivalta, sillä elämä näkyväisessäkin maailmassa on muuttunut Kristuksen jälkeen, – rakkaus on nyt tässäkin korkein ja mahtavin voima.

KRISTUS MEISSÄ

Helsingissä 1951

RUUSU-RISTI

ALKULAUSE

Tämäkin Pekka Ervastian uusi teos, niinkuin muutkin hänen kuolemansa (1934) jälkeen julkaistut uudet kirjat, on laadittu hänen vapaasti pitämistään pikakirjoitetuista esitelmistä. Vain välttämättömät kielelliset korjaukset on tehty. — Toimittajat ovat tietoiset siitä, ettei P. E. itse olisi päästänyt kirjojaan painosta näin vähän siloitellussa asussa, mutta monesta syystä on pidetty parhaana ratkaisuna nyt käytettyä muotoa.

Tämän esitelmäsarjan, kuten lähes kaikki v:n 1934 jälkeen ilmestyneet P. E:n kirjat, on laatinut painoasuun Ruusu-Ristin sihteeri fil.maisteri Uno Pore. Käsikirjoituksen on sen jälkeen käynyt lävitse Ruusu-Ristin Kirjallisuusseuran toimitusjohtaja Waldemar Kaade.

Toivomme ja uskomme, ettei tämän teoksen asu pelota aitoa totuudenetsijää, joka etsii asiaa — ja osaa antaa anteeksi mahdollisesti puutteellisen kirjallisen muodon.

Vierasperäiset sanat on kirjoitettu Otavan kustantaman v. 1948 ilmestyneen laajemman „Sivistyssanakirjan” mukaisesti.

Nämä esitelmät on pidetty keväällä v. 1933 ja ne muodostavat P.E:n viimeisen pitemmän esitelmäsarjan.

Helsingissä toukokuussa 1951.

RUUSU-RISTIN KIRJALLISUUSSEURA r.y.

I

Kristus meissä.

„Kristus meissä” on verraten vieras käsite meidän dogmatiikassamme ja meidän tavallisessa kirkonopissamme. Koulussa tosin kyllä opetetaan, että dogmatiikassa puhutaan myöskin niin sanotusta mystillisestä Kristuksesta „*Christus mysticus*”, ja että tämä puhe mystillisestä Kristuksesta perustuu erinäisiin kohtiin Paavalin kirjeissä, sillä Paavali mainitsee kyllä tuon sanayhdistelmän „*Kristus meissä*” – roomalais-katolisessa kirkossa „*Christus in nobis*” –. Mutta sitä ei kuitenkaan opetuksessa korosteta sen enemmän; huomio kiinnitetään ennen kaikkea siihen Kristukseen, joka, niinkuin sanotaan, kuoli meidän syntiemme puolesta. Tämä on „*Kristus meidän puolestamme*” – „*Christus pro nobis*”. Siten tässä meidän protestanttisessa kristikunnassamme puhutaan melkein yksinomaan siitä Kristuksesta, joka kuolemallaan lunasti ihmiskunnan perkeleen vallasta, taikka ehkä oikeimmin sanottuna sovitti ihmiskunnan synnit ja sai ihmiskunnan taas sovintoon Jumalan kanssa, niin että ihmiset voivat nyt tuon sovintokuoleman perästä taas pyrkiä yhteyteen Jumalan kanssa, yhteyteen, jonka he olivat kadottaneet syntiinlankeemuksessa. Mutta se yhteys ei ole ilman muuta taattu jokaiselle yksilölle, vaan niinkuin tiedämme, se yhteys riippuu niin sanotusta uskosta. Ainoastaan silloin, kun ihminen uskoo tähän sovitukseen, tuohon Jumalan armoon Pojassaan, ainoastaan silloin ihminen tulee pelastetuksi. Nyt tiedämme toiselta puolen, että kaikessa mystiikassa ja teosofiassa pääpaino pannaan tuolle Kristukselle, joka on meissä „*Christus in nobis*”, – siitä toisesta Kristuksesta, joka kuoli meidän puolestamme, „*Christus pro nobis*”, puhutaan vähemmän. Sille ei panna niin paljon painoa siitä syystä, että „*Christus pro nobis*” itse asiassa tulee vasta vähän myöhemmin. „*Christus in nobis*” on ensimmäinen ehto ihmiselle. Sitten kun hänessä on Kristus, hän voi tietää, mitä tuo „*Kristus meidän puolestamme*” on. Kyllähän mystiikassa ja teosofiassakin myönnetään, että tämä „*Kristus meidän puolestamme*” uskona voi auttaa ihmistä hänen vaikeuksissaan, hänen kamppailussaan omaa syntisyyttä vastaan, auttaa häntä siis uskona saavuttamaan selvyuden siitä, mitä „*Kristus meissä*”, „*Christus in nobis*” on. Mutta mitään todellista tietoa siitä, mitä „*Kristus meidän puolestamme*” on ja merkitsee, ihminen ei voi saavuttaa, ellei hän ensin ole saavuttanut „*Kristusta meissä*”. – Näin opettaa, niinkuin tiedämme, teosofia ja mystiikka; todellinen syvälle menevä ja korkealle nouseva inhimillinen kokemus todistaa tämän. Huolimatta kaikista spekulatioista ja filosofioista, henkinen kokemus todistaa, että „*Kristus meidän puolestamme*” selviää vasta sitten, kun „*Kristus meissä*” on ensin ihmiselle tullut kokemukseksi. – Mieleni tekee hieman tarkastella näitä asioita ja osoittaa, millä tavalla tulemme todellisuudessa tietoisiksi siitä, mitä „*Kristus meidän puolestamme*” on, ja millä tavalla me ensin siis tulemme tietoisiksi siitä, mitä „*Kristus meissä*” on. On joka tapauksessa hyvä, että aina silloin tällöin muistutamme mieleemme, mitä nämä asiat merkitsevät jokapäiväisessä elämässämme. Eihän ole mitään todellista Jumalan etsintää ja Jumalan tuntemista, mikä ei koskisi meidän elämäämme. Ei Jumalan etsintä koskaan tule miksikään todellisuudeksi eikä muutu Jumalan tiedoksi ja tuntemukseksi, ellei se ole elävää elämää meissä. Mikään filosofia, spekulatio, ei vie totuuden tietoon. Se voi viedä kyllä lähelle totuuden ymmärtämistä. Ihminen voi järjessään valistua ja vähitellen kyllä saavuttaa oikean maailmankuvan niin sanoaksemme, mutta hän ei voi päästä mihinkään henkiseen tietoon, ennenkuin kaikki se, mikä mahdollisesti hänessä on spekulatiota, muuttuu tiedoksi, ja „tieto”-sanalla emme silloin myöskään tarkoita pelkkää intellektuaalista, älyllistä tietoa. Kaikki se, mitä nimitämme älylliseksi, on ainoastaan järkemme selitystapa, ainoastaan kuva, jonka me järjessämme luomme ja toisiltamme saamme. Jos ihminen luulee, että hänen järkitietonsa ja hänen ymmärryksensä on henkistä tietoa, niin hän tietenkin erehtyy. Intellektuaalista tietoa meillä voi kyllä olla hyvin monesta asiasta. Meillä voi olla ja aina on järkitietoa sellaisista tämän fyysillisen maailman asioista, joita emme itse ole nähneet. Emme esimerkiksi ole käyneet Australiassa, mutta olemme vakuuttuneet siitä, että se on olemassa ja että Canberra on sen pääkaupunki. Se on älyllistä tietoa. „Tiedämme” esimerkiksi, että Helsingissä on kolmesataatuhatta asukasta. Sekin on älyllistä eikä

kokemuseräistä, empiiristä tietoa, sillä me emme itse ole olleet läsnä väenlaskussa. Mutta me luotamme toisten ihmisten laskuihin ja kokemuksiin. Siitä saamme älyllisiä kuvia, ja ne ovat suureksi avuksi, välttämättömiä meille inhimillisinä järkiolentoina, koska ne selittävät maailmaa ja antavat kuvan siitä todellisuudesta, jossa elämme. Ja sentähden on suhde sama myöskin henkisiin asioihin nähden. Niistäkin voimme kyllä spekuloida, vaikka se ei koskaan ole täysin luotettavaa, sillä jos filosofisesti spekuloidemme, emme koskaan voi olla varmoja siitä, että asiat ovat niinkuin olemme kuvitelleet. Mutta jos sen sijaan jotkut viisaat, esimerkiksi Buddha tai Jeesus, kertovat meille, kuinka asiat ovat näkymättömässä maailmassa, ja me tunnemme luottamusta heitä kohtaan ihmisinä, luotamme siihen, että he eivät puhu omia keksintöjään, vaan kertovat kuinka asiat todella ovat, koska meidän syvin vakaumuksemme sanoo, että heillä on kokemuseräistä tietoa niistä asioista, niin voimme luoda itsellemme kuvan tietyistä näkymättömän maailman asioista. Ja se kuva, vaikka älyllinenkin, on yhtä suureksi avuksi kuin se kuva, jonka saamme Australiasta, jossa emme ole olleet. Henkisten todellisuuksien suhteen on kuitenkin asian hieman toinen kuin aineellisten, sillä meidän ei ole pakko käydä Australiassa, meidän ei ole pakko välttämättä saada tietää, millainen se maanosa on. Sitä vastoin, jos tahdomme realisoida omaa inhimillisyyttämme, olla ihmisiä todellisesti, ei ole lainkaan yhdentekevää, pysähdymmekö älylliseen ymmärtämiseen vai koetammeko mennä eteenpäin, kunnes itse saavutamme kokemusta. Se on välttämätön seikka, jos tahdomme olla todellisia ihmisiä ja elää henkistä elämää. Silloin emme saa tyytyä älylliseen ajatteluun ja näkemykseen, vaan silloin meidän täytyy pyrkiä sillä tavalla eteenpäin, että tuo älyllinen kuva muuttuu meille todellisuudeksi, että saamme itse kokea, millä tavalla asiat ovat ja *onko* tuo viisaammilta saatu kuva oikea, vai onko sitä korjattava, onko se jossakin kohdin väärä. Silloin sekin meille selviää ja saamme siitä tietoa, kun kerran kuva muuttuu todellisuudeksi, toisin sanoen, kun meillä itsellämme on tilaisuus kokea ja nähdä, miten asiat ovat. On silloin huomattava, että sana 'näkeminen' on yhteydessä järjen kanssa. Sentähden näkeminen voi olla myöhempi aste itse tiedossa eli kokemuksessa. Meidän täytyy ensin kokea jotakin henkisessä elämässä; sitten myöhemmin voimme ehkä nähdä, miten asiat ovat. Me emme ehkä voi alkaa näkemisestä, vaikka olimme näkevinämme silloin, kun meillä oli järjellinen kuva sielumme silmien edessä. Mutta sitten, kun tuo kuva muuttuu todellisuudeksi, saattaa tapahtua ja usein tapahtuukin, että todellisuus on ensin muunlaista kokemusta, sitten se vasta tulee näkemiseksi. Sentähden on henkinen elämä tekemisissä meidän koko olemuksemme kanssa.

Tahdon nyt ensin kääntää huomiomme tuohon mystilliseen Kristukseen, siihen Kristukseen, joka on „Kristus meissä” – ja kuvata sitä metafysillisesti, siis sisäiseltä, korkealta kannalta, eikä aluksi meidän omista kokemuksistamme lähtien, vaan deduktiivisesti, ylhäältä alaspäin.

Tiedämme, että tätä mystillistä Kristusta nimitetään mystiikassa ja teosofiassa myöskin Kosmilliseksi Kristukseksi ja myös Jumalan Pojaksi, sanan alkuperäisessä merkityksessä. Ja tiedämme, että tämä niin sanottu Jumalan Poika on kaikkialla maailmassa, ja se on meissä silloin metafysillisesti katsoen näkymättömän Jumalan kuva – niinkuin Paavali sanoo eräässä kohdassa – ja niinkuin minun on ollut tapana sanoa: näkymättömän Jumalan tai Isän Jumalan täydellisyyskuva, hänen tajunnassaan piilevä ihanne eli olemassaolon tarkoitus. Ja kun katselemme sitten sitä maailmaa tässä avaruudessa, joka on meitä itseämme lähinnä, toisin sanoen tätä aurinkokuntaa, niin sanomme, että Jumalan Poika tässä aurinkokunnassa on näkymättömän Isän täydellinen ihannekuva Taivaallisesta Ihmisestä, Taivaallinen Ihminen, täydellinen ihmisihanne tämän aurinkokunnan takana. Tietysti me olemme jo silloin rajoittaneet sitä täydellistä tarkoitusta, joka on koko maailmankaikkeuden takana, ja joka todellisuudessa on Jumalan Poika, ja olemme antaneet sille ulkopiirteet, mutta meidän tajuntamme ei jaksakaan mennä aurinkokunnan ulkopuolelle. Se haihtuu olemattomiin, jos koetamme nähdä todellisuudessa aivan realistisesti, miten asiat ovat meidän aurinkokuntamme ulkopuolella. Tietenkin voimme katsella niitä asioita, mutta niin sanoaksemme aurinkokunnan silmillä, sen Taivaallisen Ihmisen, sen Jumalan Pojan silmillä, joka on tämän aurinkokunnan sisäisin todellisuus. Sentähden meidän on aivan turhaa spekuloida Jumalan Pojasta suhteessa koko maailmankaikkeuteen. Mutta sen voimme tietää, että hän on tämän aurinkokunnan Taivaallinen Ihminen, jota usein nimitetään Logokseksi – ja kuitenkin silloin on tuolla sanalla „Logos”

useampivivahteinen merkitys. Mutta Taivaallinen Ihminen on pikemminkin kaikkien logosvoimien ja tajuntain ihannekuva, se ihanne, minkä kaikki ne jumalolennot, jotka Logoksen muodostavat, näkevät. Ja tämä Taivaallinen Ihminen on siis se — niinkuin sekä Paavali että Johanneksen evankeliumi sanoo —, jonka kautta kaikki on tehty, mikä on tehty ja luotu. Siitä syystä on tämä aurinkokuntakin luotu — käyttäkseni sanaa, joka ei tosin aivan vastaa tätä prosessia. Mutta sen kautta on kaikki luotu, mitä luotu on; kaikki on tehty sen kautta ja siinä. Ja tämä Taivaallinen Ihminen, tämä Jumalan Poika, joka siis on kaiken meidän aurinkokuntamme todellisuuden takana ja sisällä, ei ole nyt paikallisesti erotettuna mistään. Sentähden meidän ei tule ajatella, että tämä täydellisyysihanne olisi nyt kaukana kivistä tai kasvista tai eläimestä tai ihmisestä. — Olen pitänyt esitelmäsarjan siitä, miten Kristus, Jumalan Poika, lähestyi tätä maapalloa — lähestyi ikäänkuin jostakin kaukaa.¹⁾ Silloin olen katsellut asioita ihmistajunnan kannalta ja ihmiskuntaa silmälläpitäen. Kristus, Taivaallinen Ihminen, on lähestynyt meitä vähitellen. Silloin on kysymys siitä, että Kristus on lähestynyt meidän tajuntaamme, meidän tietoisuuttamme, mutta emme sillä tarkoita, että Kristus olisi kaukana missään paikallisessa merkityksessä. Kristus on lähestynyt meitä ikäänkuin kaukaa tähtimaailmoista, planeettamaailmoista ja auringosta päin, ja vähitellen tullut tänne, silloin kun katselemme asioita inhimillisen tajuntamme kannalta. Mutta emme voi sanoa, että Kristus, Taivaallinen Ihminen, Jumalan Poika, olisi koskaan ollut kaukana mistään kohdasta tässä aurinkokunnassamme, vaan Kristus, täydellisen ihmisen ihanne, on meidän aurinkokunnassamme, luomakunnassamme ja kaikissa eri luonnon valtakunnissa juuri se voima, joka työntää kaikkea kehitystä eteenpäin. Se on immanentti ihanne, Jumalan luova sana joka kohdassa, ei kaukainen taivaallinen olento, joka katselisi jostakin tornista, vaan elävä Jumalan sana ja siemen joka-ikisessä kohdassa. Sentähden näemme selvästi, kuinka tässä meidän aurinkokunnassammekin juuri tuo järjestelmällinen kokonaisuus ja inhimillinen täydellisyys tulee näkyviin joka paikassa. Luonnossa meidän ympärillämme ei kaikki olisi niin lakisiteistä, niin järkevällä, ihmeellisellä tavalla ylöspäin vievää ja kehittyvää, ellei siinä olisi juuri tämä elävä sana, Jumalan Poika, kaikessa sisällä. Ja voimme nähdä, kuinka esimerkiksi eläinkunnassa aivan selvästi nuo jumalalliset kristusvoimat, sisäinen elävä Jumalan sana, Jumalan Pojan voimat vaikuttavat ja saavat ihmeellisiä ilmiöitä aikaan. Näemme eläinkunnassa esimerkiksi sellaisia hyveitä, joita emme aina näe ihmisissäkään. Näemme esimerkiksi suurta uhrautuvaa rakkautta, suurta ikävää, palvelunhalua ja uskollisuutta niin suurenmoista ja kaunista, että usein kaipaamme sitä ihmiskunnasta. Harva ihminen on rakkaudessaan niin uskollinen kuin esimerkiksi koira. Harva ihminen rakastaa niin syvästi ja todellisesti niinkuin koira, joka voi rakastaa isäntäänsä niin, että kun tämä kuolee, koira ei jaksa enää elää, vaan menee haudalle ja kuolee siinä nälkään. Se ei jaksa elää näkyvässä maailmassa, kun hän, joka oli sen kaikki kaikessa, on siirtynyt pois. Sillä tavalla voi koira rakastaa. Harvoin me ihmiset rakastamme niin. Intiassa koetettiin ennen matkia tällaista koiran uskollisuutta. Joskus leski, miehensä kuoltua sanoi, ettei hän tahdo eikä jaksa elää enää, kun hänen herransa on kuollut, ja hän meni vapaaehtoisesti kuolemaan, antoi polttaa itsensä miehensä ruumiin kanssa. Näin vähitellen tuli julmaksi tavaksi Intiassa, että myös leskivaimon piti mennä roviolle, kun hänen miehensä oli kuollut. Tämän tavan englantilaiset sittemmin kielsivät. Joskus voi vielä niin tapahtua, mutta se ei ole laissa sallittua. Mutta voimme ymmärtää, että oli joitakuita ihmisiä, jotka eivät tahtoneet olla koiria huonompia. — Näemme täten eläinkunnassa hyviäkin ominaisuuksia, joita vielä kaipaamme ihmiskunnassa. Tämä johtuu tietenkin siitä, että kristusvoimat vaikuttavat kaikkialla luonnossa, eläinkunnassakin. Kristus on totuus tajunnassa, tiedossa ja myöskin totuus rakkaudessa, tunteessa, ylitsevuotava, itsensä uhraava rakkaus. Sellainen on kristusrakkaus, ja se rakkaus tahtoo aina antaa henkensä toisen, rakastetun, puolesta — ei ainoastaan suojella rakastettua, vaan suorastaan antaa henkensä hänen puolestaan, toisin sanoen ottaa hänenkin kärsimyksensä päällensä. Tiedämme, että todellisen rakkauden tunnusmerkki on, että se tahtoo kärsiä toisen puolesta. Jos äiti esimerkiksi rakastaa lastaan — niinkuin hän tekee —, hän tahtoo aina ottaa lapsen sairaudet, tuskat ja kärsimykset omaan itseensä. Hän tahtoo mielellään itse kärsiä ne kaikki, jotta lapsi olisi onnellinen ja jotta hänen ei tarvitsisi kärsiä. Äidillä on se luonnollinen tunne, että pieni lapsi on vielä liian pieni ja viaton kärsiäkseen. Hän ei voi ymmärtää eikä antaa anteeksi sitä, että pieni lapsi kärsii tuskia. Hän tahtoo ottaa ne päälleen, lunastaa

¹⁾ Ilmestynyt kirjana „Kristuksen tutkimaton rikkaus” v. 1930.

lapsensa. Hän tahtoi, että hänen lapsellaan olisi paratiisi. — Rakkaus on sitä, että toinen, rakastettu, elää meissä; ei sitä, että me elämme toisessa. Se on vielä harharakkautta; on tavallista maailmassa, että me elämme toisessa, tosin sanoen, että rakastamme itseämme toisessa. Me rakastamme omaa onneamme. Se ei ole vielä jumalallista rakkautta, vaan harharakkautta, josta meidän täytyy herätä. Meidän täytyy aina kysyä: „Onko mahdollista, että sillä tavalla mitään onnea olisi? Onko mahdollista, että me saisimme omana itsenämme elää toisessa. Onko mahdollista, että toinen voisi olla meidän onnemme, olla meille onneksi, riemuksi ja nautinnoksi? —” Sellaista ei tapahdu maailmassa kuin hetkeksi. Sitä voi tapahtua, mutta se on harhaa, joka vie siihen, että uskomme, että toinen on onnemme. Se kanta meidän täytyy voittaa, sillä se ei ole todellista rakkautta. Kun saamme kokea, tiedämme, että todellinen rakkautemme on siinä, että toinen elää meissä, että me tahdomme palvella toista, että tahdomme hänen onneansa ja tahdomme kaikkea, mikä on hyväksi hänelle. Rakkaudesta aina uhraamme itseämme, emme etsi itseämme, vaan toista. Se on jumalallinen rakkaus, joka on Jumalan Pojassa, se on rakkaus, joka asuu meidän sisässämme. Siinä me tiedämme, että se on ainoa todellinen rakkaus. — Me ihmiset tulemme katkeriksi ja heräämme ikäänkuin näkemään elämän todellisuuden, kun huomaamme, että mitään onnea ei ole. Mutta meidän täytyy lisätä: mitään itsekästä onnea ei ole. Jos jotakin odotamme maailmalta, sitä emme saa. Mutta jos tahdomme antaa maailmalle, silloin saamme onnea. Ei kuitenkaan voi olla meidän motiivimme, antaessamme rakkautta maailmalle, että me olisimme onnellisia, sillä siinä piilisi vielä itsekkyyttä; vaan me tahdomme ainoastaan rakastaa — yhtä ihmistä ensin, sitten olkoon niitä kuinka monta tahansa. Emme pyydä mitään, ja silloin saamme ikäänkuin sattumalta, ikäänkuin jonkin salaperäisen elämän lain kautta onnen. Se on liian heikko sana; uskonnollisella kielellä sanotaan **autuuden**. Se tulee meille silloin, kun tahdomme antaa itsemme toiselle ja toisille. Rakkaus alkaa tavallisesti siten, että ihminen ensin alkaa rakastaa jotakuta toista ihmistä epäitsekästä uhraamalla itsensä, ja sitten autuus tulee hänen osakseen mitä salaperäisimmällä tavalla. — Se on Kosmillinen Kristus, Jumalan Poika, joka on tämän kaiken takana. Ja sentähden huomaamme, että me ihmiset, samoin kuin eläin- ja koko luomakuntakin, jossakin tapauksessa voimme päästä kristusvoimista osallisiksi, vaikka emme ole tietoisia Jumalan Pojasta. Mutta ihmisen tehtävähän ei ole jäädä siihen, että hän itsetiedottomasti, Jumalaa tuntematta, eläisi jumalaelämää ja realisoisi Jumalan Poikaa. Ihmisen tehtävä on voittaa jotakin vielä suurempaa; hänen tehtävänsä on tulla **tietoiseksi** tästä Jumalan Pojasta. Hänhän ei osaisikaan arvostella itseään ja omaa rakkauttaan, ellei hän oppisi myöskin järjessään tuntemaan ja ymmärtämään Jumalan Poikaa. Sentähden ihmisen täytyy kokea. Sentähden hän on minuus. Hän on minäolento, mitä eläimet ja kasvit eivät ole. Niissä voi kyllä rakkauden suuri voima vaikuttaa, mutta ne eivät ole siinä tietoisia. Ihminen yksin on tietoinen. Ihmisen edessä on kamppailu, syntyinlankeemus, pahan tunteminen, itsekkääksi tuleminen . . . sentähden, että hän on sellainen tajuntakeskus, jonka pitää realisoida jumaluutta. — Sanotaan, että tässä meidän aurinkokuntamme takana on syvimällä Jumalan Poika, se Kristus, joka on Isän Jumalan täydellisyysajatus. Se on elävä, mutta juuri sillä tavalla elävä, että se, samalla kuin se on kokonaisuus, on kokoomus monadeja, yksilöitä. Jokaisella meistä on oma monadinsa, niinkuin sanotaan. Me voimme myöskin kuvata sitä tähdellä. Jokaisella meistä on loistava tähtensä, ja kaikki ne tähdet yhdessä muodostavat Jumalan Pojan, joka kuitenkin itse on elävä kokonaisuus. Mutta me olemme näinä tähtinä kuin osia tuossa täydellisessä Jumalan Pojan ruumiissa. Me olemme kaikki siinä yhtä ja olemme sitä Jumalan Poikaa. Meissä jokaisessa on Jumalan poika. Meidän ei pidä käsittää, että nuo tähdet olisivat mitään erillisiä tähtiä, joissa olisi kuin lanka, joka sitoo ne yhteen, vaan kaikki nuo tähdet ovat yhtä; voisi sanoa, että ne ovat yksi suuri tähti, joka on Isän Jumalan täydellisyysajatus, elävä Taivaallinen Ihminen. Ne ovat kaikki yhtä, ja niiden tehtävä on tulla tietoisesti yksilöllisiksi. Vaikka ne nyt ovat kaikki yhdessä niinkuin pisarat meressä, niin niiden tehtävä on tulla yksilöllisiksi sillä tavalla, että ne voivat nähdä, tuntea ja tietää olevansa kaikki yhtä ja olevansa tuota Jumalan Poikaa. Tämä tietoiseksi tuleminen tapahtuu evoluution pitkän kehityksen kautta. Ja vasta kun on saavutettu ihmisaste, vasta silloin voi alkaa tietoisuus tästä yhteydestä. Sentähden puhumme nykyaikaisessa okkultismissa ja teosofiasa, käyttämällä sanskritinkielisiä nimityksiä, *aatma-buddhi-manaksesta*, joka on ihmisen sisäisin korkeampi itse ja korkeampi minä. Ja se merkitsee, että tämä aatma-buddhi-manas — niinkuin aina selitetään teosofisissa ja okkultisissa kirjoissa — on kuin heijastus tuosta monadista. Meidän ei ole silloin ajateltava tätä paikallisesti, vaan käsitettävä, että monadi on tuo pisara siinä meressä, jossa jotakin alkaa herätä. Ja se, mikä alkaa herätä, on

tuo aatmaa-buddhi-manas, mutta ei suinkaan aatmaa-buddhi-manas yhdellä kertaa. — Jos katselemme eläintä, niin näemme, että siinäkin on monadi jossakin kaukana, mutta pikemmin se on kuin eläinryhmän takana. Siinä on useampia yhdessä, ja jos jossakin eläimessä syntyy ihminen, silloin tuosta monadiryhmästä yksi erkanee suojelemaan tuota vastasyntynyttä eläinihmistä, — ja silloin sanotaan, että nyt eläimessä syntyi manas. Mutta eläin ei vielä silloin ole tullut ulkonaisesti katsoen ihmiseksi. Tuo eläin, jossa heräsi järjen — eli paremmin sanoen minuuden — kipinä, syntyy jälleen, mutta taas eläinmuotoon. Jos esimerkiksi koirassa on syntynyt tuollainen minuuden kipinä, silloin se kipinä syntyy koiran kuoleman jälkeen joskus uudestaan koiran muotoon; mutta tultuaan määrättyyn kohtaan kehityksessä, se ei voi syntyä enää uudestaan koiraksi; koiran muoto ei enää voi tarjota sille kehityksen mahdollisuutta. Silloin tämä ihmiskipinä koirassa jää taivaalliseen tilaan odottamaan. Se ei voi vielä syntyä näihin ihmismuotoihin, jotka nyt ovat ihmisillä maan päällä, nämä ovat järkensä puolesta liian kehittyneitä, mutta moraalisia puolesta kehittymättömiä. Me olemme kotoisin vanhemmasta manvantarasta, mutta emme ole niin kehittyneitä, että kelpaisimme antamaan ihmismuodon niille eläimille, joissa on herännyt ihmiskipinä. Mutta jos nyt tuollainen ihmiskipinä syntyisi meidän kaltaiseen inhimilliseen ruumiiseen, me emme voisi tarjota sille kunnollista asuntoa, vaan inhimillisen muodon, joka on täynnä kaikkia intohimoja, paheita ja alhaisia asioita, niin että se tulisi hulluksi. Tuo pieni ihmiskipinä ei kestäisi meidän monivivahteisia halujamme. Eläin on liian pyhä syntyäkseen nyt ihmisruumiiseen.

Kun ajattelemme ihmistä, huomaamme, että monadi, tähti on meidän takanamme ja että meissä on syntymässä tämä manas, ajattelija eli inhimillinen minä, joka osaa ajatella, järkeillä ja arvostella. Se puoli on meissä syntynyt, ja sen kautta olemme tulleet ihmisiksi, ja nyt on meidän edessämme pitkä kehitys, ennenkuin tulemme Jumalan pojiksi. Toisin sanoen siis, — niinkuin jokaisessa eläimessä ei ole kuin kipinä aatmaa-buddhi-manaksesta, joka joskus ehkä syntyy —, huomaamme, kun katselemme ihmistä, että hänessä on manas, se ensimmäinen, mutta aatmaa-buddhia ei vielä hänessä ole, vaan — jos tahtoisimme niin sanoa — se on uinuvassa tilassa. H.P.B. sanoo aatmaa-buddhista, ettemme tiedä siitä vielä paljon. Sillä se, mikä meissä on hyvää vanhoilta ajoilta ja kehityksen tulosta, on tietysti kristusvoimista lähtenyt, mutta kun se on aivan itsetiedotonta, se ei ole aatmaa-buddhia. Korkeinta meissä on vasta manas, meidän järkemme, ajatuksemme, arvostelukykyimme. Tietoista aatmaa-buddhia ei meissä vielä ole. Mitä on meissä hyvää, se on kehittynyt historiallisen kehityksen kautta ja se on kyllä kristusvoimaa, mutta se ei ole inhimillistä, tietoista kristusvoimaa. Emme tiedä siitä. Sentähden esimerkiksi käytännöllinen ihminen melkeinpä loukkaantuu itseensä, jos hän huomaa, että hänen sydämensä käskee antamaan toiselle liian paljon rahaa. Hän loukkaantuu. „Mitä tämä on? Minulla ei ole kuin kymmentuhatta, ja minun muka pitäisi siitä antaa pois yhdeksäntuhattaviisisataa. Sehän on järjetöntä!” Kun me noin ajattelemme, on se aivan oikein, sillä eihän se olisi mikään inhimillinen kristusteko, jos ihminen tietämättä ja ymmärtämättä vastahakoisesti antaisi pois yhdeksäntuhattaviisisataa. Ei sillä olisi mitään merkitystä, sillä ihmisen kristusteko on sellainen, että hän tekee sen itsetietoisella riemulla. Hän ei voi sitä silloin katua, paheksua tai tulla siitä surulliseksi. Hän tekee sen täydellä riemulla. En silti mene sanomaan, että siitä tulee pahaa karmaa, jos ihminen kuuntelee, vaikka tiedottomastikin, tuollaista sydämensä hyvyttä. Mutta hänen ei pidä kuvitella, että hän silti on kuin Kristus, Jumalan poika. Sillä jos Kristus hänessä panee hänet niin tekemään, hänen ajatuksensa, tunteensa, ovat aivan toisenlaiset. Mutta ihmisen tehtävä, meidän tehtävämme on siis tulla tietoiseksi siitä, että Kristus, Jumala on meissä. Ja silloin herää kysymys, miten voimme tulla siitä tietoisiksi, miten voimme alkaa kasvattaa ja kehittää itsessämme aatmaa-buddhia. Manasta on ihmisessä vielä vähän; se on vielä alkeellista. Manas on kuin ottamassa ensimmäisiä askeleitaan järjen tiellä, eikä se ole vielä mikään inhimillinen tai jumalallinen järki. Se ei voi ottaa pitkiä ja lopullisia askeleita, ennen kuin se ottaa Kristuksen itseensä. Jos ihminen kehittää sitä manas-puolta itsessään, niin se on silloin puhtaasti älyllistä laatua, ja sen kaunein kehitysmuoto on silloin — sanokaamme matemaattinen äly. Ihminen voi mennä siinä suunnattoman pitkälle, ja myöskin filosofisessa älyssään. Mutta jos hän vain kehittää pelkkää manasta, ei hän silloin saavuta vielä mitään lopullista eikä edes tietoa siitä, mitä manas on, ellei myös aatmaa-buddhi ole hänessä kehittynyt. Hänen pitää päästä tietoiseksi Jumalan Pojasta. Tässä on ero meidän inhimillisen korkeamman minämme eli manaksen ja Kristuksen välillä. Sillä usein kysytään, mikä ero on Kristuksen ja meidän korkeamman

minämme välillä. Eikö korkeampi minä ole sama kuin Kristus? Se ei ole Kristus, ennen kuin me otamme siihen Kristuksen vastaan. Korkeampi minämme voi kehittyä pelkästään manaksena, mutta se ei kehity lopulliseen päämääräänsä, ennen kuin se ottaa siihen Kristuksen kokonaan vastaan. Korkeampi minä on ikäänkuin Kristuksen, meidän Jumalan poikamme yksi ilmennyspuoli. Mutta se ei ole läheskään täydellinen, ennen kuin siihen tulee aatmaa-buddhi eli monadin toisetkin olemuspuolet. – Ja millä tavalla me sitten voimme ottaa vastaan Kristuksen siihen korkeampaan minäämme, joka nyt on varsinaisesti vain älyä ja järkeä? – Se ei olisi voinut tapahtua ennen kuin vasta miltei äärettömien kokemusten kautta, ellei tänne maan päälle aikojen aamulla olisi tullut toisista aurinkokuntamme tähdistä auttajia, jotka muodostivat niin sanotun Valkoisen Veljeskunnan. Nämä valkoiset viisaat ovat pitkin matkaa, siitä lähtien, kun ihmiskunta kokemuksineen syntyi maan päälle, sitä auttaneet. Ja me tiedämme, että ennen Jeesus Kristusta tämä auttaminen oli vähän toisenlaista, kuin mitä se nyt on. Se oli ihmisyksilöille vaikeampaa vastaanottaa. Nyt Jeesus Kristuksen jälkeen se on helpompaa. Sillä millä tavalla tuo Kristuksen vastaanottaminen korkeampaan minään tapahtuu? Miten se on mahdollinen? Miten me järjessämme, älyssämme, voimme tulla tietoisiksi Kristuksesta, ottaa vastaan Jumalan Pojan? – Sillä tavalla, että joku ihminen, joka on tietoinen Kristuksesta, jossa siis Kristus on ainakin jossakin määrin elävä, meitä auttaa. Ja millä tavalla hän meitä auttaa? – Olemalla sitä, mitä hän on. Ajatelkaamme aikaa ennen Jeesus Kristusta. Suuri opettaja ilmestyy ihmisten keskelle. Hän kertoo jotakin metafyyillisestä maailmasta, ja riippuen siitä, minkälainen kansakunnan älyllinen taso on, hän kuvaa näkymättömiä asioita sen mukaisesti. Mutta se ei ole pääasia. Pääasia on että hän korostaa omissa opetuksissaan jotakin moraalialia. Ja mitä on moraalialia muuta kuin sitä, että ihminen itse pyrkii ylöspäin ja eteenpäin kauneuteen. Moraalialia ei ole sitä, että noudatamme jotakin ulkonaisia lakipykäliä, että tiedämme laissa kirjoitetun: „älä murhaa, sillä silloin sinut tapetaan” – niinkuin oli laita ennen. Taikka niinkuin on nyt: „älä murhaa,” – voit saada siitä kymmenen, kaksitoista vuotta kuolettavaa toimettomuutta. Se ei ole mitään moraalialia, että noudatamme pelosta tai jostakin muusta itsekkästä syystä jotakin lakimääräystä. Moraalialia on sitä, että ihminen sisässään tahtoo hyvää, tahtoo olla – niinkuin voimme sanoa – siveellinen olento. Tietysti käsitykset vaihtuvat aikojen mukana, mutta mitä ihminen korkeimmaksi hyväksi käsittää omana aikanaan, kun hän pyrkii ylöspäin ja itse on siveellisyyden laki, se on inhimillinen moraalialia. Kun ihmisten keskellä esiintyy sellainen ihminen, joka itse on moraalialinen olento, joka omassa persoonallisuudessaan tahtoo hyvää ja totuutta ja on esimerkkinä ja voimapatterina toisille – hän kertoo ihmisille myös taivaallisista asioista ja kuolemanjälkeisistä seikoista –, mutta pääasia on, että hän herätti heidän – joidenkuiden – moraalialisen minänsä. Joitakuita tuli hänen opetuslapsikseen. He heräsivät ja ihmetellen tunsivat sisässään jotakin uutta ja ajattelivat, että heidän täytyy tulla tuon opettajan kaltaiseksi. He pyrkivät häntä lähemmäksi. Ja me huomaamme, että hän vaati yhä enemmän, asetti yhä korkeampia moraalialisia vaatimuksia, ja silloin opetuslapset itse tulivat moraalialisiksi olennoiksi. Ja se merkitsi silloin, että aina sitä mukaa, kun he itse näkivät jotakin korkeampaa siveellisyyttä, he siinä omassa manaksessaan, järjessään, näkivät kuin vilaukselta aatmaa, henkeä; ja sitten he alkoivat pyrkiä sitä kohti ja toteuttaa sitä jokapäiväisessä elämässään. He näkivät esimerkiksi jotakin sellaista, ettei ketään saanut tappaa, ei mitään elävää olentoa, tai ettei saanut koskaan valehdella, ei pettää tai tehdä mitään epärehellistä. He näkivät silloin sitä puolta, jota nimitämme aatmaaksi. Ja kun he alkoivat toteuttaa noita vaatimuksia ja pyrkiä ylöspäin, kasvattaa itseään, he muodostivat buddhia. Ja korkeampi treenaus, niinkuin tiedämme, oli äärettömän vaikeaa ennen Jeesus Kristusta sentähden, että ihminen ei voinut nähdä Taivaallista Ihmistä ja täydellisyysihannetta tässä fyysisessä maailmassa, vaan hänen täytyi kasvattaa aina itseään niin, että hän pääsi ulos ruumiistaan. Silloin vasta hän saattoi kohdata Kristuksen. Eikä hän voinut sitä Kristusta ottaa alas päivätajuntaansa. Sillä kukaan näistä viisaista, jotka ilmestyivät fyysisessä ruumiissa ja jotka olivat todella myöskin ihmisiä, jotka olivat siis meidän ihmiskuntaamme ihmisinä pyrkineet, kukaan heistä ei osannut vielä saada Kristusta tänne alas asti, sillä mikään ruumis, minkä he saivat perinnöksi vanhemmiltaan, ei ollut niin puhdas, että Kristus olisi voinut läpäistä sen joka kohdassa. Kaikista korkein, puhtain ja ihmeellisin meidän ihmiskuntamme ihminen, joka sai Jumalan Pojan eli Kristuksen itseensä mahdollisimman suurena määrinä, oli Buddha, joka eli joitakin satoja vuosia ennen Jeesus Kristusta. Hän sai aikaan niin paljon, niin paljon . . . Mutta hänkään ei ollut syntymästään asti niin puhdas ihminen, että hänen verensä olisi ollut aivan puhdas. Hän itse sitten puhdisti sitä; ja hän saavutti niin korkean täydellisyyden,

kuin siihen aikaan oli mahdollista saavuttaa. Hän oli ensimmäinen ihminen, joka saavutti buddha-asteen – niinkuin sanotaan. Mutta vasta Jeesus Kristus saattoi tuoda tuon Taivaallisen Ihmisen, tuon Jumalan Pojan eli Kristuksen, ruumiinsa joka atomiin, joka soluun. Hän oli ensimmäinen, esikoinen, ja hänen historiansa olikin erikoinen, niinkuin olen joskus koettanut esittää.²⁾

Ennen Jeesus Kristusta ihminen siis saattoi kyllä tulla moraaliseksi olennoiksi ja saada kristusvoimat vaikuttamaan itsessään sillä tavalla, että hän tietoisesti näki jotakin ja toteutti sitä elämässään. Mutta vasta Jeesus Kristus tässä persoonallisessa päivätajunnassaan näki Jumalan Pojan täydellisyyden ja vastaanotti itseensä Jumalan Pojan kaikessa täydellisyydessään. Hän oli ensimmäinen. Ja sen jälkeen on nyt myöskin ihmiskunnan suhde Jumalan Poikaan, tuohon näkymättömään Kosmillis-mystilliseen Kristukseen muuttunut sillä tavalla, että me ihmiset voimme nyt päivätajunnassamme nähdä, ensin vähän epätäydellisesti ja aavistaen, sitten yhä selvemmin inhimillisyyden ihanteen, Jumalan Pojan, sellaisena kuin hän on meidän Taivaallisen Isämme tajunnassa. Sen me ihmiset voimme nyt Jeesuksen jälkeen nähdä tässä meidän päivätajunnassamme. Ja sentähden me voimme nyt päivätajunnassamme pyrkiä myöskin kaikinpuolisesti kulkemaan ihannetta kohti aivan uudella tavalla. Me voimme nähdä – ja se on tärkein kohta – mitä on rakkaus, ja voimme kasvattaa itseämme sen mukaan, kehittää itseämme rakastamaan.

II

Kristus meidän puolestamme.

Oppi ja totuus Kristuksesta meissä – *Christus in nobis* –, josta edellä oli puhe, ja joka on sekä teoriassa että myöskin käytännössä sangen suuressa määrin unohdettu varsinkin täällä meidän protestanttisessa kirkossamme, tulee selvästi esille Uudessa Testamentissa, evankeliumeissakin – varsinkin sille, joka osaa niitä lukea – ja ennen kaikkea monissa kohdin Paavalin kirjeissä. – Tässä muistuu mieleeni eräs kohta Paavalin kirjeessä Kolossalaisille, jossa sanotaan näin:

„– sen salaisuuden, joka on ollut kätkeytynä maailman ajoista ja sukupolvista asti, mutta joka nyt on ilmoitettu hänen pyhillensä, joille Jumala tahtoi tehdä tietäväksi, kuinka suuri pakanain keskuudessa on tämän salaisuuden kirkkaus: Kristus teissä, kirkkauden toivo. Ja häntä me julistamme, neuvoen jokaista ihmistä ja opettaen jokaista ihmistä kaikella viisaudella, saattaaksemme jokaisen ihmisen täydelliseksi Kristuksessa; sitä varten minä vaivaa näenkin, taistellen hänen vaikutuksensa mukaan, joka minussa voimallisesti vaikuttaa.”

Kol. I: 26-29.

Paavali tässä selvästi sanoo, kuinka juuri „*Christus mysticus*”, jota vielä paremmin voimme nimittää muinaisia aikoja ajatellen „*Christus Cosmicukseksi*”, kuinka tämä **Kosmillinen Kristus** on ollut kätkeytynä ennen Jeesus Kristusta fyysiseltä tajunnalta, kuinka ihmiset tässä fyysisessä maailmassa ja fyysisessä tajunnassa eivät voineet päästä tietoisiksi tuosta Kosmillisesta Kristuksesta, Jumalan Pojasta, vaan kuinka se Jumalan Poika, se Kosmillinen Kristus, tuli tajuttavaksi ihmisille tässä fyysisessä maailmassa ja päivätajunnassa vasta Jeesus Kristuksen työn kautta. Sentähden Paavalikin niin voimakkaasti ja suurella ponnella teki työtä tuon uuden evankeliumin puolesta, koska se, joka oli ollut salattuna maailman alusta saakka, oli nyt tullut ilmi tässä fyysisessä maailmassa. Jumalan Poika oli Isän täyttämänä näyttänyt

²⁾ Kirjassa *Christosophian peruskysymyksiä, osa II*.

ihmisille, mikä on ihmisen täydellisyys, mikä on se päämäärä, johon meidän kaikkien tulee pyrkiä. Sillä se, joka Kristus Jeesuksen näki, näki Isän Jumalan – niinkuin sanotaan Uudessa Testamentissa. Ja Paavali sanoo myöskin tässä samassa kirjeessä Kolossalaisille Kristuksesta:

„– ja hän on näkymättömän Jumalan kuva, esikoinen ennen kaikkea luomakuntaa syntynyt. Sillä hänessä luotiin kaikki, mikä on taivaissa ja mikä maan päällä, näkyvät ja näkymättömät, olivatpa ne valtaistuimia tai herrauksia, hallituksia tai valtoja; kaikki on luotu hänen kauttaan ja häneen; ja hän on ennen kaikkea, ja hänessä pysyy kaikki voimassa.”

Kol. I: 15-17.

Ja myöskin Paavali sanoo:

„Sillä Jumala näki hyväksi, että kaikki täyteys hänessä asuisi.”

Kol. I: 19.

Tässä myöskin Paavali niin selvästi puhuu Kosmisesta Kristuksesta, siitä Taivaallisesta Jumalan Pojasta, joka oli ennen kaikkea, sentähden että se oli meidän aurinkokuntamme niin sanoaksemme arkkitehdin piirros. Se oli se Isän, iankaikkisen Jumalan, täydellisyyskuva tästä meidän aurinkokunnastamme, ja me nimitämme sitä Jumalan Pojaksi ja Täydelliseksi Ihmiseksi, ihmisen ihanteeksi. Se on se ajatuskuva, joka tähän aurinkokuntaan nähden on ollut aikojen aamusta Isän tajunnassa, ja sentähden siis ennen kaikkea muuta siinä ja sen kautta on kaikki ilmennyt, mikä ilmennyt on. Täten se, mitä mekin julistamme Kosmisesta ja mystillisestä Kristuksesta, saa vahvistuksensa itse meidän omassa Pyhässä Testamentissamme. – Ja tämä muistuu erikoisesti mieleen sentähden, että kerran kun puhuin Kristuksesta, joka on meissä, niin eräs kuuntelija, joka nähtävästi oli uskovainen, kirkollinen kristitty, tuli kyynelsilmin esitelmän loputtua minun luokseni ja sanoi: „Mutta miksikä te ette puhu siitä Kristuksesta, joka kuoli ristinpuulla meidän puolestamme ja antoi verensä meidän puolestamme, että me tulisimme lunastetuiksi? Miksikä te ette puhu siitä, kuinka me ainoastaan Jumalan armosta pääsemme iankaikkisesta kadotuksesta? Minä toivon, että te puhuisitte juuri siitä, millä tavalla me Jeesuksen veren kautta pelastumme iankaikkisesta kadotuksesta.” – Hän oli hyvin harras ihminen eikä nähtävästi tarkoittanut mitään pahaa minulle, enemmän kuin sille sanomallekaan, jota julistin. Mutta hän kaipasi siinä sitä julistusta armosta ja verestä, mikä tavalliselle uskovalle on niin kallis ja läheinen. Minä en voinut antautua minkäänlaisiin selityksiin hänen kanssaan, sillä minulla oli kiire ja samoin hänelläkin. Mutta ajattelin surumielin, kuinka paljon hämmennystä, mielensekaannusta ja tuskaa on saanut aikaan tuo keskiajan keksintö ikuisesta kadotuksesta. Onneksi siitä ei enää niin paljon saarnata. Ruotsin kirkot ovat jo hyljänneet opin perkeleestä ja ikuisesta kadotuksesta, niin että mekin voimme ilomielin katsella tulevaisuuteen ja odottaa aikaa, jolloin kristikuntaa ei enää missään rasiteta noilla munkkien päähänpistoilla ja heidän väärin ymmärtämillään opeilla. He ovat käsittäneet väärin Uuden Testamentin sanat, ja senvuoksi keksineet noita julman julmia oppeja. Uutta Testamenttia, niinkuin Vanhaakin Testamenttia – ja yleensä kaikkia pyhiä kirjoja – on luettava ymmärryksellä. Muistuu mieleeni, kuinka tässä Uudessa Testamentissa nimenomaan sanotaan, että Jeesus avasi opetuslastensa silmät ymmärtämään pyhiä kirjoituksia. Pyhiä kirjoituksia ei voi lukea niinkuin jotakin matematiikan oppikirjaa, kielioppia tai romaania. Niitä täytyy lukea silmät auki, ensin huomaten kaikki sanat ja niin sanoaksemme selvän kirjaimellisen, fyysisen merkityksen. Ja silloin kun luemme, meillä ei saa olla toisen eikä toisen kirkon tai lahkon silmälaseja, vaan meidän täytyy lukea niitä kuin ihminen, joka etsii totuutta. Ja sitten kun eläydymme siihen, mitä näin fyysisesti meille selviää, sitten silmämme voivat mennä auki, niin että näemme ja ymmärrämme, mitä noihin sanoihin vielä kätkeytyy. Mutta omasta päästämme emme asettaa mitään ennakolta määrättyä merkitystä sanoihin, vaan meidän täytyy tunkeutua niiden omaan henkeen. – 'Kristus meissä' on siis oppi, on totuus, joka esitetään myöskin selvästi meidän omassa pyhässä kirjassamme Uudessa Testamentissa. Ja silloin on juuri hyvä lukea rinnan evankeliumien kanssa ainakin kohtia Paavalin kirjeistä.

Nyt meidän täytyy silloin kysyä: mitenkä voimme lähestyä tätä Kosmillista Kristusta, millä tavalla Kosmillinen Kristus voi tulla meille mystilliseksi Kristukseksi? Sillä Christus mysticus on Kosmillinen Kristus meissä, Kristus, joka asuu meissä. – Tuo totuus ei voi tulla meille eläväksi muuten kuin sen kokemuksen kautta, mikä Paavalille tapahtui Damaskuksen tiellä. Paavali, joka oli taistellut Jeesus Kristuksen sanomaa vastaan tietämättä, mikä se sanoma oli, joka oli nostattanut koko hänen hartaan sydämensä vihan kristillistä seurakuntaa vastaan, matkustaa Damaskukseen, ja tiellä kohtaa häntä merkillinen kokemus. Hän pysähtyy, näkee suuren valon, ja samalla näkee tuossa valossa Jeesus Kristuksen, joka sanoo hänelle: „Miksikä sinä minua vastustat”. Ymmärrämme, että Paavali ei nähnyt jonkun vainajan tavallista haamua. Sehän ei ole mitään niin merkillistä, sillä onhan hyvin usein tapahtunut ihmiskunnan historian aikana, että ihminen on nähnyt vainajan. Se ei ole mitään niin merkillistä ja järkyttävää. Jos Paavali olisi siis nähnyt vain tuollaisen vainajan, se ei olisi voinut häneen niin paljon vaikuttaa, vaikka hän lisäksi olisi huomannut, että se oli hyvä ja pyhä vainaja, sillä Paavali oli tutkinut näitä asioita, vaikka hän ei ollut meedio. Mikä se siis Paavaliin niin vaikutti, ja mitä hän näki? – Hän näki suuren valon, jossa Jeesus hänelle ilmestyi, jonka ikäänkuin personoituma Jeesus oli. Mutta se valo ympäröi myös Paavalin ja paistoi kuin aurinko, ja hän tunsi, että se valo oli hänessäkin. Ja hän tiesi silloin, että se oli Logos. Jumalan Sana, iankaikkinen Taivaallinen Ihminen, toinen Aadam, se alkuperäinen ihminen, josta koko ihmismaailma oli kuin heijastusta. Paavali näki tuon Taivaallisen Ihmisen ihanteen, ja näki kuinka Jeesus Kristus oli sen personoituma, sen täydellinen ilmennys. Paavali tosin tiesi, että profeetat ja kaikki pyhät miehet olivat ennen aina ilmentäneet Jumalaa ja että Jumala jossakin määrin oli asunut heissä. Mutta nyt Paavali näki tämän Jumalan Pojan, joka oli Jeesus Kristuksessa täydellisesti ilmennyt, näki, että se oli todellisuus, joka täytti koko maailman ja oli hänessäkin, Paavalissa. Sentähden tämä näky vaikutti Paavaliin niin järkyttävästi; ja hän ymmärsi, että Jeesus oli julistanut juuri tätä iankaikkista Jumalan Poikaa. Ja silloin Paavali tuli sokeaksi siitä suuresta kirkkaudesta. Paavali meni silloin jonkun pyhän kristityn luokse oppimaan, ja opiskeli siellä ja kasvatti ja hoiti itseään. Sitten hänkin lähti ulos maailmaan Kristuksen taistelijana.

Ja meidän täytyy kaikkien kysyä: millä tavalla me voimme lähestyä tuota Kosmillista Kristusta?, millä tavalla Kosmillinen Kristus voi tulla meissä mystilliseksi Kristukseksi?, mitenkä me saamme nähdä tuon ihmeellisen valon?, millä tavalla meidän tulee valmistaa itseämme? – Meidän ajatuksemme kääntyvät taakse päin kaikkiin noihin muinaisiin aikoihin, ja me kysymme: ovatko ihmiset vanhoissa uskonnoissa saaneet nähdä Jumalan Poikaa, joka oli olemassa ennen, kuin mitään muuta oli olemassa? – Ovat tietenkin, mutta he eivät voineet nähdä häntä päivätajunnassa. Heidän täytyi ensin läpikäydä pitkän pitkä ja vaativa itsekasvatus ja treenaus. Heidän täytyi tehdä suunnattoman paljon työtä itsensä kehittämiseksi, voidakseen sitten astua ulos ruumiistaan ja voidakseen näkymättömässä maailmassa nähdä tämän iankaikkisen Jumalan Pojan, tämän täydellisen Taivaallisen ihmisen, jonka kaltaiseksi heidänkin täytyi joskus tulla. Tuo tie oli pitkä ja vaivalloinen ennen maailmassa. – Onko se yhtä pitkä, yhtä vaivalloinen nyt? Voimme sanoa: sen ei tarvitse olla yhtä pitkä ja vaivalloinen, mutta tuon Kosmillisen Kristuksen luo tuleminen tapahtuu nyt samalla tavalla kuin ennenkin. Kosmillinen Kristus on vain nyt lähempänä meitä, sillä Kosmillinen Kristus tuli Jeesus Kristuksen kautta tähän inhimilliseen, tähän fyysilliseen maailmaan – ei aivan tähän karkean fyysilliseen, vaan tähän fyysillis-eetteriseen maailmaan. Ja sentähden on mystillinen Kristus nyt lähempänä meitä, ja tiemme on vähän lyhyempi Kristuksen luo, ja me voimme ymmärtää päivätajunnassamme näitä asioita. Nyt ei enää tarvita pitkää treenausta, ei tarvitse päästä ulos ruumiista, nähdäkseen toisessa maailmassa Kristuksen, vaan me voimme tässä näkyvässä maailmassa nyt ponnistaa ja päästä siinä näkemään Kristuksen. Kuitenkin on menetelmä sama kuin ennenkin, nimittäin se, että ihminen seuraa jotakin mestaria, jotakin opettajaa, vapahtajaa, viisasta, tietäjää, joka on kulkenut tuon tien. Tuskin missään uskonnossa on niin kauniisti ja yksinkertaisesti esitetty tätä asiaan kuin Buddhan opissa. Se on niin yksinkertainen, järkevä, sydämeen käyvä.

Tiedämme, että kun ihminen tulee buddhalaiseksi, silloin hän ensin hyväksyy tuon niin sanotun *tisaraan*.

Hän tekee tuon lupauksen seurata kolmea opasta:

„seuraan Buddhaa oppaanani”,
„seuraan (dharmaa) Lakia oppaanani”,
„seuraan Munkistoa oppaanani”.

Se on ensimmäinen lupaus, uskontunnustus, minkä ihminen tekee, kun hän tulee buddhalaiseksi. – Ajatelkaamme, kuinka yksinkertaista olisi, jos mekin kristikunnassa sanoisimme näin: minä otan Jeesus Kristuksen oppaakseni; minä otan Jeesus Kristuksen opin oppaakseni; minä otan Jeesus Kristuksen Veljeskunnan eli Pyhän seurakunnan oppaakseni. – Sitten buddhalainen, voidakseen ottaa niin sanotun „*pansiilin*”, saadakseen sen pyhän nauhan, joka osoittaa, että hän on buddhalainen, hän myöskin buddhalaisten pappien – jos käytämme sitä sanaa – eli munkkien edessä tunnustaa *Pansiilan*, nimittäin viisi Buddhan käskyä, jotka koskevat kaikkia ihmisiä. Sillä jos hän tahtoo todella tulla buddhalaiseksi, hänen täytyy luvata noudattaa noita käskyjä, jotka on mainittu buddhanopin katkismuksessa:³⁾

„Minä lupaan noudattaa käskyä olla tappamatta eläviä olentoja”,

„minä lupaan noudattaa käskyä olla varastamatta”,

„minä lupaan noudattaa käskyä kieltäytyä laittomasta sukupuoliyhdyntästä”,

„minä lupaan noudattaa käskyä kavahtaa valhetta ja kavaluutta”,

„minä lupaan noudattaa käskyä olla käyttämättä päihdytysaineita.”

Silloin hän on buddhalainen. Buddhan uskossa ei vaadita mitään ihmeellisiä dogmiuskoja, vaan ainoastaan, että ihminen kulkee Buddhan jäljissä. Ja me voimme sanoa, että jos ihminen tällä tavoin tulee buddhalaiseksi, tehden tämän tunnustuksen ja nämä lupaukset, hän tulee näkemään Kosmillinen Kristuksen päivätaajunnassaan, koska me nyt elämme Jeesus Kristuksen jälkeen. Buddhalainen ei tietysti nimitä sitä Kristukseksi; hän nimittää sitä ehkä *nirvaanaksi*, tuoksi ihmeelliseksi loistoksi ja kirkkaudeksi, jossa Buddha on, jossa Buddha esiintyy hänelle. Hän näkee Buddhan siinä nirvaanassa, nirvaanan saavuttaneena. Myöhemmin hän arvatenkin kohtaa Jeesus Kristuksen.

Kuinka sitten me ihmiset täällä länsimailla, jotka olemme saaneet kuulla Jeesus Kristuksesta, jotka olemme tulleet, niinkuin sanotaan, jo lapsina kristityiksi, kuinka me voimme tulla todellisiksi kristityiksi? Kuinka voimme me täällä länsimailla päästä tietoon siitä, mikä Kristus on, ja kuka Jeesus Kristus on? – Tietenkin samalla tavoin kuin buddhalaiset itämailla. Vaikkemme osaisikaan tunnustaa tuota tisaraanaa, jonka buddhalaiset tunnustavat, niin voimme tehdä sen siinä muodossa kuin äsken mainittiin, että otamme Jeesus Kristuksen oppaaksemme. Eurooppalaisissa kirjoissa on tavallisesti käännetty tisaraana: „– minä otan Buddhan *turvakseni*”. Oppineet buddhalaiset itse ovat huomauttaneet, että se ei ole hyvä käännös, vaan sen pitää olla: *oppaakseni*. Buddhalainen kammoaa kaikkea sellaista sentimentaalisuutta, joka voisi tehdä ihmisen jollakin tavoin riippuvaksi toisesta ihmisestä. Se on heistä luonnotonta tunteellisuutta. – „Minä otan Buddhan oppaakseni, mutta minun itse täytyy kulkea tiellä.” Samalla tavoin täytyisi meidän täällä länsimailla sanoa – ei siis, että minä otan Jeesus Kristuksen *turvakseni*, vaan: minä, otan Jeesus Kristuksen *oppaakseni*, otan Pyhän seurakunnan oppaakseni. Ja kun niin olemme sanoneet ja tunnustaneet tämän uskon, meidän sitten täytyisi tehdä lupaus elää Jeesuksen viiden käskyn mukaista elämää:

³⁾ Olcott: „Buddhalainen katkismus.” Toinen painos ilmestynyt nimellä „Näin puhui Buddha”.

„minä lupaan noudattaa käskyä olla suuttumatta keneenkään”;

„minä lupaan noudattaa käskyä olla puhdas sukupuolisesti”;

„minä lupaan noudattaa käskyä olla täysin rehellinen ja yksinkertainen sanoissani”, olla lupaamatta tulevaisuuden suhteen mitään sellaista, mitä en ehkä kykenekään täyttämään, ja olla rehellinen ja totuudenmukainen”;

„minä lupaan olla vastustamatta pahaa”;

„minä lupaan noudattaa käskyä rakastaa kaikkia.”

– Nämähän ovat, niinkuin tiedämme, Jeesuksen ns. Vuorisaarnan viisi käskyä. Jos kristikunta keskittyisi tällaiseen uskontunnustukseen, niin, minä uskon, että elämä täällä länsimailla ja yleensä kristikunnassa olisi toisenlainen, kuin mitä se on. Kristityt eivät ole ollenkaan tienneet, mitä kristinusko on. He eivät ole tunteneet Jeesus Kristusta eivätkä Kosmillista Kristusta, sillä Jeesus Kristusta ei voi tuntea, ellei tunne Kosmillista Kristusta. Ja nyt meidän päivinäemme emme voi ollenkaan lähestyä Jeesus Kristusta, emmekä häntä ymmärtää, ennen kuin opimme tuntemaan kaikkia toisia uskontoja, pyhiä ihmisiä, vapahtajia, ihmiskunnan auttajia, ennen kuin tutustumme muitten vanhojen uskontojen oppeihin ja heidän vapahtajiinsa, sillä kuinka voimme edes toivoa ymmärtävämmme Jeesus Kristusta, tulla heti kaikista täydellisimmän luokse, jossa silmäme heti sokaistuvat, ellemme ensin vähitellen ole oppineet näkemään mitä hyvää, korkeata, kirkasta, on noissa toisissa suurissa lähettiläissä. Sentähden tie Kristuksen luo tänä päivänä käy kaikkien vanhojen uskontojen kautta – jos on liikaa sanoa **kaikkien**, niin ainakin **suurimpien** vanhojen uskontojen kautta –, että käsittäisimme, millä tavoin ihmiskuntaa kaikkina aikoina on johdettu. Ei riitä se, että koulussa sanotaan: Jumala antoi ihmisten ensin koettaa parastaan, ennen kuin hän lähetti poikansa – ja että kaikki vanhat uskonnot ovat ihmisten tekoa; ainoastaan juutalaisten uskonto on ikäänkuin Jumalan kautta tullut, koska Jumala on silloin inspiroinut profeettoja, Moosesta ensimmäisenä ja sitten toisia; Jumala oli valinnut yhden kansan ja valmisti Poikansa tuloa; mitä sen kansan profeetat puhuivat, se oli Jumalan sana. – Näinhän opetetaan kouluissa. Mutta mihin se on vienyt? Siihen, että me emme ole ottaneet vaarin edes siitä Kristuksesta, joka ilmeni Jeesuksen kautta. Emme ole ottaneet selvää hänen opistaan. Olemme keskittyneet vanhaan juutalaiseen uskontoon, ja emme ole edes siitä välittäneet. Eihän kristikunta noudata todellisuudessa edes vanhaa juutalaista uskonnonopetusta, edes Mooseksen käskyjä, – enemmän kuin juutalaiset itsekään. Sillä eikö Mooseksen käskyssä sanota suoraan: älä tapa! Mutta katkismuksessa ja kouluissa neuvotaan heti, – kun kysytään: eikö tappaminen ole aina kielletty, – tässä toisin Jumala kieltää Mooseksen käskyjen mukaan tappamisen, ja se onkin kielletty, mutta jos esivalta käsksee, silloin se on luvallista, tai sodassa on tappaminen oikeutettu.

– Näin sanotaan katkismuksessa. Minkä tähden sekoitetaan jo lapsesta alkaen moraaliset asiat? Miksi emme sano suoraan: me emme pidä Mooseksesta enemmän kuin muistakaan pyhistä miehistä ja noudata heidän käskyjään. Historiallinen kehitys ei ole vienyt vielä siihen, että osaisimme noudattaa jonkun suuren lainlaatijan käskyjä, vaan meidän täytyy tappaa. Meidän täytyy käydä sotaa, kun vihollinen hyökkää maahan, ja meidän täytyy tappaa heidät, ennen kuin he ehtivät tappaa meidät. Sillä tavalla täytyy opettaa suorastaan lapsille. Minkä tähden elämme itsepetoksessa? Miksi emme sano heille suoraan: meidän ihmiskuntamme elämä on vielä aivan muuta, kuin mitä suuret profeetat ovat opettaneet. Silloin voisimme lisätä, niinkuin totuus todella on: mutta yksilöille profeetat ovatkin opetuksensa tarkoittaneet. Kun Buddha sanoi: „*älä tapa*” – kaikki viisaat ovat sanoneet samoin, se ei ole mikään uusi sanoma ihmiskunnalle –, niin ihmiset eivät ole suurina joukkoina voineet sitä noudattaa. Kun vihollinen hyökkäsi maahan, täytyi tapella ja tappaa. Kristikunnassa pitäisi opettaa: me emme ole kristittyjä, emme edes juutalaisia; emme osaa noudattaa Mooseksen käskyjä. Mutta pitäisi lisätä: jos joku teistä nuorukaisista on niin jalo, että hän osaa kulkea Mooseksen tai Buddhan tai Kristuksen jäljissä, silloin me tahdomme kunnioittaa häntä. Vaikka me

tapamme toisia esimerkiksi sodassa, me kunnioitamme sitä ihmistä, joka voi kieltäytyä murhaamasta, joka tahtoo noudattaa mestarin käskyä. – Voi, kuinka me olemme äärettömän alhaalla täällä kristikunnassa, sillä jos joku ihminen sanoo: minä en voi mennä sotaan, koska Kristus sen kieltää, – niin mitä me teemme hänelle. Maailmansodan aikana oli tuhansia nuorukaisia, jotka sanoivat: „Minä tahdon seurata Kristusta ja kieltäydyn tappamasta; Kristus on käskenyt rakastamaan kaikkia; me pidämme saksalaisia veljinämme.” Heidät pantiin vankeuteen. Tuhansia ihmisiä virui vankiloissa sentähden, että he uskalsivat tunnustaa tahtovansa seurata jotakin korkeampaa, todellista moraalialia, eivätkä tahtoneet heittäytyä moraalittomiksi. – Ennen Kristusta oli uljuus sodassa korkeinta moraalialia, Kristuksen jälkeen ei ole enää niin. Ihminen, joka tahtoo seurata jotakin suurta mestaria, tunnustaa tietenkin, että sellaiselle ihmiselle, joka ei ymmärrä tätä mestarin korkeinta ihannetta, hänelle on korkeinta moraalialia mennä sotaan isänmaan puolesta. Se on miehekkäämpää kuin nautiskella, syödä, juopotella, elää naisten kanssa jne. Paljon jalompaa on mennä kuolemaan isänmaan puolesta. Niitä nuoria miehiä täytyy pitää miehinä, jotka osaavat kieltäytyä persoonallisista nautinnoista ja lähtevät vuodattamaan vertaan isänmaan puolesta. Jokainen Kristuksen seuraaja tunnustaa sen. Se on kunnian tie, joka antaa sotilaille rohkeutta. Tosiasia on, että kun mies menee ensi kerran sotaan, hän pelkää kauheasti. Häntä täytyy rohkaista ryyppyillä, jos se on mahdollista, tai pidetään jumalanpalveluksia ja soitetaan. Siten hänen tajuntansa ikään kuin hämärtyy. Ja sillä hetkellä, kun rynnäkkö alkaa, hän ei tiedä mistään, vaan näkee vain punaista. – „Se on kauheata, kun täytyi virua juoksuhaudoissa. Entä sitten tuo väijyminen ja sieltä ampuminen. Se on ihmiselle kauheata. Kuinka moni tuli siellä hulluksi?”. Näin kertoi minulle eräs nuori ruotsalainen upseeri, joka oli ollut Saksan puolella Ranskan rintamalla. Hän sanoi, ettei kukaan siviili-ihminen aavista, mitä helvettiä se on. Ja sentähden meidän täytyy kunnioittaa, rakastaa, ihailla . . . niitä ihmisiä, jotka siihen antautuvat. Kyllä se on suurenmoista ja jaloa! Kyllä mestarikin tietää sen ja katselee koko lailla vakavasti niitä ihmisiä, jotka lähtevät sotaan. Se on heidän karmansa, vielä heidän koulunsa; ja väärinhän olisi sodasta kieltäytyessään vedota pelkoon tai epämiehekkyyteen. Se olisi hirmuisen väärin. Päinvastoin, ihmisen täytyy olla hyvin miehekas, ennen kuin hän voi miehekkyydestä kieltäytyä, nousta rohkeutensa yläpuolella ja kohdistaa miehekkyytensä ja rohkeutensa siihen, että tahtoo kulkea mestarinsa jälkiä.

– Sentähden me voimme lähestyä Kosmillista Kristusta ja samalla päästä näkemään oman Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksen ainoastaan sillä tavoin, että noudatamme hänen käskyjään, sillä Kosmillisen Kristuksen ymmärtäminen ja näkeminen ja Jeesus Kristuksen tapaaminen ei tapahdu minkäänlaisessa tunnehuumassa, hysteriassa, tai uskonpuuskassa, ei minkäänlaisessa yht'äkkisessä heräämisessä, vaan ainoastaan silloin, kun ihminen on vakavasti ja tosi teolla noudattanut Jeesuksen käskyjä, elänyt Jeesuksen hengessä ja täyttynyt, niinkuin Jeesus sanoo, Pyhällä Hengellä. Sillä meidän täytyy täytyä sillä Pyhällä Hengellä, joka Kristuksesta lähtee. Kun se on meissä vaikuttanut ja puhdistanut meidät, tehnyt meidän sielustamme ikäänkuin neitsyen, silloin lähestymme sitä hetkeä ja sitten tulee se hetki – emme voi määritellä milloin se tulee; se tulee silloin, kun se tulee, – jolloin näemme Kosmillisen Kristuksen ja siinä Jeesus Kristuksen.

Sitten meidän on käsiteltävä kristuskysymyksen sitä puolta, jota nimitetään: Kristus meidän puolestamme – *Christus pro nobis* – ja josta myöskin Uusi Testamentti silmin nähtävästi puhuu. Kuinka kieltää sitä, ja sanoa, ettei Paavali koskaan ole puhunut mistään sovituksesta tai lunastuksesta, kun näemme selvästi ottaessamme esille Paavalin kirjeet ja lukemalla niitä totuudenetsijöinä, että hän puhuu siitä, kuinka Jeesus Kristus on kuollut meidän puolestamme, ei siis ainoastaan siitä, että hänet surmattiin, koska me olimme pahoja, ja koska emme osanneet ottaa vastaan Jumalan Poikaa. Paavali puhuu myöskin siitä, kuinka Jeesus Kristus kuolemallaan lunasti meidät jostakin pahan vallasta ja sovitti meidät Jumalan kanssa. – Huomaamme kyllä paljon muutakin kuin vain tämän, mutta juuri tämän huomaamme selvästi. – Miten meidän on tämä ymmärrettävä? Onko Paavali noilla sanoillaan tarkoittanut vallan muuta, kuin mitä hän on kirjoittanut, vai onko hänen sanoissaan Jeesuksen lunastustyöstä todella jotakin perää? – Ja kun tällä tavoin lähestymme tätä suurta ja ihmeellistä kysymystä, jonka voimme sanoa vaivanneen kristikunnan päätä nämä 1700 vuotta, silloin me kyllä huomaamme jotakin, vaikka emme sitäkään huomaa ilman kokemusta, sillä

meidän täytyy aina samalla kokea jotakin. – Paavali oli tehnyt nämä kokemukset. Silloin on kaksi asiaa, jotka meidän on ymmärrettävä, jotta saisimme käsityksen siitä, mitä on tarkoitettu tuolla Kristuksen, Jumalan Pojan lunastuksella, mitä se todellisuudessa on? Jokainen voi sen kokea. Ensimmäinen on, että Kristuksen avulla saamme nähdä ja tuntea ja tietää, että Kosmillinen Kristus on mystillisenä Kristuksena meissä, kun teemme Paavalin Damaskus-kokemuksen. Kuinka voisimme ymmärtää häntä, elleimme mekin tee samaa kokemusta. Kun olemme sen tehneet, niin huomaamme, kuinka meidän minätajuntamme silloin nousee korkeampaan minään. Se on hyvin salaperäinen käsite. Ennen meillä ei ollut mitään tietoa korkeammasta minästämme. Olimme tietoisia vain siitä persoonallisesta minästämme, jossa aina elämme. Kun tämä kokemus tapahtuu, me nousemme korkeampaan minäämme. Ei kuitenkaan sillä tavoin, että kadottaisimme persoonallisen tietoisuutemme, vaan päin vastoin siten, että se kirkastuu ja nousee siihen korkeampaan minään. Tulemme persoonallisesti tietoisiksi korkeammassa minässämme, ikäänkuin personoimme korkeamman minän. Se on siinä minässä silloin, kun näemme nuo asiat, sillä ei tämä persoonallinen, fyysillinen silmä voi nähdä sellaisia asioita, eikä myös tavallinen astraalisilmä voi sitä nähdä. Voimme olla selvänäköisiä, mutta emme voi nähdä Jeesus Kristusta todellisuudessa, jolleimme nouse persoonallisessa tajunnassamme korkeampaan minään. Se on sellainen kirkastuksen hetki, niinkuin Paavali sanoo: „*Kristus teissä, kirkkauden toivo*”, tai kuten esimerkiksi englantilainen Uusi testamentti tulkitsee *kunnian toivo*. Kirkkaus on juuri tuo valo ja samalla jotakin kunniaa, jotakin jumalallista. Se on Kristus meissä, joka voi tuon vaikuttaa. Ja ennen kuin me olemme eläneet Pyhässä Hengessä seuraamalla Jeesuksen käskyjä, ei Kristus voi siten vaikuttaa meissä. Mutta kun Kristus saa meihin vaikuttaa, niin meidän persoonallinen tajuntamme nousee tuohon korkeampaan minään, ja me olemme siinä aivan tietoisia. Jos silloin esimerkiksi katselemme, voimme kyllä nähdä tuon pöydän ja pilarin, mutta samalla meidän persoonallinen tajuntamme ei välitä tuosta pöydästä ja pilarista, vaan nousee korkeampaan minäämme, ja siinä tajunnassa me voimme huomata – tämä on tosin kokemus, joka tulee myöhemmin –, että me olemme puetut – niinkuin evankeliumissa sanotaan – häävaatteisiin, kirkastuksen pukuun, – vaikka siis olemme samalla tietoisina tässä fyysisessä maailmassa. Ja silloin me näemme Kristuksen, Kosmillisen Kristuksen ja Jeesus Kristuksen. Ja silloin meidän tajuntamme huomaa hyvin merkillisen seikan. Ensi kerralla se tietenkään ei voi tehdä kriittisiä huomioita, mutta kun saamme kokea sitä, niin voimme huomata, että olemme unohtaneet kaiken pahan, kaikki omat syntimme, kaikki omat heikkouksemme ja vikamme, vajavaisuutemme ja epätäydellisyytemme. Emme enää tiedä mistään epätäydellisyydestä. Emme tiedä, olemmeko täydellisiä, mutta kaikki paha on poissa meidän mielestämme, ja tunnemme, että olemme saaneet kaiken anteeksi, että olemme jollakin tavoin lunastetut. Meillä on aivan selvä tietoisuus ja huomio: olemme lunastetut, pelastetut kaikesta pahasta. Me emme siinä tajunnassa ja siinä tilassa voi tietää mitään mistään pahasta, ja silloin me huomaamme, että Kristus on siis pelastanut meidät pahasta, Kristus, Jumalan Poika, on lunastanut meidät. Meidän korkeampaan minäämme – me voimme myöhemmin, jos osaamme tutkia asiaa – ei nouse, ei ylety mitään tietoa pahasta, ei mitään tietoa epätäydellisyydestä. Sentään se on kyllä aivan luonnollista. Mutta me emme olisi päässeet tietoisiksi korkeammassa minässämme, ellei Kristus olisi siinä syntynyt. Kosmillisen Kristuksen avulla ja sen kautta olemme tulleet tietoisiksi korkeammassa minässämme. Siinä olemme lunastetut, ja me näemme Isän tiedämme Isästä, ja tiedämme olevamme Jumalan poikia, Jumalan kirkkauden kanssaperillisiä Jeesuksen kanssa. Kaikkia näitä ihmeellisiä asioita silloin tiedämme, ja silloin meille persoonallisesti ovat toteutuneet Uuden Testamentin ja todellisen kristinuskon sanat, että Kristus on meidät lunastanut pahasta.

III

Jeesus Kristus lunastajana.

Kristuksen lunastustyö tuntuu ensin ihmiselle käsittämättömältä ja järjettömältä, kun hän alkaa ajatella järkevästi maailman menoa ja etsiä totuutta. Kun hän sitten tulee teosofiksi ja saa kuulla jälleensyntyemisestä ja karmasta, saa kuulla, että luonnossa ja elämässä yleensä vallitsee ehdoton järjestys, vallitsee syyn ja seurauksen laki, niin että kaikki, mitä tapahtuu ja tavallaan mitä ihminen tekee, on saanut alkunsa jostakin edellä käyvistä syistä, niin ettei mitään tapahdu umpimähkään, ja ettei mitään epäjärjestyksiä ole olemassa, ettei mikään teko, mikään ajatus tai tunne jää ilman seurausta, – kun hän saa kuulla tästä *karman* laista, niinkuin sitä itämailla on nimitetty, – hän riemastuu, sillä silloin elämä hänelle selviää. Nyt hän ymmärtää, kuinka asiat ovat ja minkä tähden kaikki on, niinkuin on; toisiaan seuraavissa jälleensyntymissä ihminen kantaa seuraukset menneistä teoistaan, ajatuksistaan, tunteistaan ja pyrkimyksistään. Hän itse sielullisena, persoonallisena olentona on tulos siitä, mitä hän ennen on ajatellut, tuntenut, tahtonut, yrittänyt; ja hänen ulkonaiset olosuhteensa, se mitä hänelle elämässä tapahtuu, on hänen karmaansa, seurausta hänen menneistä teoistaan. Siten elämä saa selityksensä, ja nuori teosofi riemuitsee siitä, että olemassaolossa vallitsee ehdoton oikeus, josta ei missään tapauksessa voi poiketa. Mitään ei voi koskaan saada anteeksi siten, että ihmisen ei esimerkiksi tarvitsisi kärsiä pahasta teostaan. Sillä tavoin ei mitään voi tehdä olemattomaksi, vaan ihminen kantaa tekonsa seuraukset. Tämähän tuntuu niin lohdulliselta nuoresta totuudenetsijästä. Hänen mielestään elämä on saanut nyt suuren sisällön. Joltakin uskovaiselta tai papilta hän voi sitten kuulla kysymyksen: „Mutta voiko tuollainen karmaan uskova myöskin kuolla ja astua aivan rauhallisesti tuonen joen poikki? Voiko astua Herran eteen rauhallisena, vaikka tietää olevansa suuri synnintekijä?” – Silloin nuori teosofi heti riemuiten vastaa: „Kuinka ei voisi?” Päin vastoin, juuri se, että hän tietää oikeuden vallitsevan maailmassa, tekee hänelle kuolemankin niin ihanaksi.” – „Jaa-a”, voi sanoa sellainen uskovainen tai pappi, – „sinä olet nuori, etkä tiedä mitään kuolemasta; et ole nähnyt ihmisten kuolevan, mutta me, jotka olemme nähneet, tiedämme kuinka paljon merkitsee heille, että he saavat, uskovat saavansa syntinsä anteeksi. Ei kukaan tavallinen ihminen, jota elämässään on painanut synnin taakka, voi kuolla rauhallisena ja uskalla astua Herran eteen, jollei hän edes viimeisinä hetkinään saa tietää, että hänen syntinsä ovat anteeksi annetut.” – „No niin”, sanoo nuori teosofi, „sen kyllä voi uskoa ihmisestä, joka ei ole ymmärtänyt eikä saanut kuulla, että täytyy koettaa kasvattaa itseään ja tulla paremmaksi ihmiseksi. Sellainen ihminen tietenkin arkailee ja pelkää kuolemaa. Hänellä ei ole varmuutta, koska hän ei ole kuullut jälleensyntyemisestä eikä *karman* laista. Tietenkin hän pelkää kuolemaa ja ajattelee: 'Mikähän minua odottaakaan kuoleman tuolla puolen, kun olen tällainen suuri syntinen.' Kuinka silloin voisikaan rauhallisesti kuolla. Se on luonnollista, kun ihminen on jäänyt aivan tietämättömäksi sellaisista suurista asioista kuin esimerkiksi karmasta.” – „Mutta” – sanoo pappi – „sittenkin järki menee sekaisin. Ei sitä silloin jaksa muistaa karmaa ja jälleensyntymistä. Eivät ne auta kuoleman hetkellä, sillä silloin ihminen on aivan avuton. Hän huutaa vain Jumalaa ja Vapahtajaansa, jos ei ääneen niin hengessään. Hänelle tekee hyvää, kun hän saa kuulla, että on olemassa sovittaja ja lunastaja, joka on kuollut hänen puolestaan ja joka voi viedä hänet paratiisiin Herran luo, pelastaa hänen sielunsa.” - No, sitä ei teosofi vielä nuorena ota uskoakseen, mutta vanhempana hän voi kyllä myöntää, että sellaista ihmistä, joka ei ole ollut vakava totuudenetsijä, auttaa, kun hän saa kuulla lunastuksesta ja että hän pääsee kuitenkin Jumalan eteen eikä joudu iankaikkiseen kadotukseen. Hän ymmärtää sen vanhempana, vaikka hän samalla surkuttelee, että ihmisiä on pidetty ja kasvatettu sellaisessa pimeydessä, että on opetettu pienestä pitäen, että Jumala on julma, että Hän on varannut iankaikkisen kadotuksen useimmille, melkein kaikille. Sillä ei kukaan voi olla täysin varma, ettei hän joudu iankaikkiseen kadotukseen. Uskon tosin, että nykyään ei enää niin paljon kuin ennen korosteta ikuista kadotusta. Ruotsissa se on pantu pois päiväjärjestyksestä. Siellä ei uskota enää perkeleeseen eikä ikuisen kadotukseen, sillä Ruotsin viimeinen arkkipäispa sai aikaan, että niihin viittaavat kohdat poistettiin kirkonopista väärinä ja käsittämättöminä, Jumalan hengen vastaisina. Sentähden voimme iloita, että siellä on toisin – ja ehkä muuallakin. On sitä valoa tullut tänne Suomeenkin. Ei täälläkään enää puhuta niin paljon kadotuksesta, johon kukaan ihminen ei oikein voisi uskoakaan tulematta hulluksi. Sentähden ihmisten mieli täälläkin protestanttisessa Suomessa käännetään enemmän tuon valoisan asian puoleen, että on valmistettu ikuinen autuus, pelastus ja lunastus. Puhutaan enemmän siitä armosta, joka tulee Jeesus Kristuksen kautta ja jonka avulla ihminen saa ikuisen elämän, ikuisen autuuden kuoleman jälkeen. Ja sentähden ehkä ei ole enää niin kovin synkkää, kuin joitakuuta vuosikymmeniä ja vuosisatoja

sitten on ollut. Joka tapauksessa on jokaisen ihmisen, joka etsii totuutta ja tutkii sitten maailman kaikkia uskontoja ja tulee teosofiksi, velvollisuus ymmärtää, että olemassaolo on hyvin järjestetty, että siinä ei todellakaan voi olla mitään poikkeusta laista; jos laki kerran on olemassa, silloin siitä ei poiketa. Me voimme kyllä poiketa inhimillisistä laeistamme kuinka paljon tahansa, uudistaa ja mullistaa ne kokonaan, mutta elämän lakia ei voi sillä tavalla muuttaa. Jos kerran elämässä vallitsee laki ja järjestys, silloin se vallitsee. Jumala ei anna itseään pettää, niinkuin Paavali sanoo – ja Jeesuskin sanoo, että kaikki on maksettava viimeiseen ropoon saakka. Ihminen ei voi päästä tekojensa, ajatustensa ja tunteittensa seurauksista, vaan karman laki vallitsee kaikessa. Yhtä hyvin sitä voisi nimittää kyllä Jumalan oikeudeksi tai muullakin nimellä, mutta vanha järkevä nimitys on karman laki, joka merkitsee, että oikeus ehdottomasti vallitsee maailmassa, että kaikki, mitä me kylvämme, sen myöskin saamme niittää – niinkuin Uudessa Testamentissa sanotaan. Siitä ei päästä yli eikä ympäri. Ja kun näemme ja ymmärrämme tämän ja tulemme vakuuttuneiksi siitä, että näin on Uudessa Testamentissa ja todellisessa kristinuskossamme opetettu, että Jeesus Kristuskin on tarkoittanut, että maailmassa on laki olemassa, silloin meidän päinvastoin pitää kysyä itseltämme, toisilta ja viisaammilta: mitä sitten tarkoittaa tuollainen opetus lunastuksesta, josta meidän kristitty maailmamme on puhunut vuosisatoja; mitä tarkoitetaan anteeksiantamuksella, johon Uusi Testamentti myöskin yhtämittaa viittaa? – Meidän pitäisi kysyä sitä eikä ottaa lunastusoppia pohjajärjestelmäksi ja sitten sen valossa ajatella, mitä tarkoitetaan sillä kun sanotaan: „sitä ihminen niittää, mitä kylvää”. Käytännöllisesti katsoen on dogmaattisessa kristikunnassa, kirkoissa, jäänyt se toisarvoiseksi kysymykseksi. Se on kuin korupuhetta, turha lause; ja turhahan se on, jos asiat voidaan kääntää niin, että ihmisen ei tarvitse niittää, mitä on kylvänyt, jos asia on niin, että ihminen, joka on ollut ryöväri tai mikä rikollinen tahansa, voi saada kaikki rikoksensa pois pyyhkäistyksi, niin ettei hänen teoistaan, ajatuksistaan ja tunteistaan ole mitään jäljellä, vaan että Jeesuksen veri on pessyt hänen vaatteensa puhtaiksi ja että hän voi astua Jumalan valtaistuimen eteen viimeisen tuomion jälkeen. Tuo väite Uudessa Testamentissa, että „mitä ihminen kylvää, sen hän niittää” olisi silloin turha ja järjetön, sillä silloinhan Jumala antaisi aina pettää itseään, ja ihmisen ei tarvitsisi niittää, mitä on kylvänyt. Jos olisi olemassa sellainen anteeksiantamus, että ihmisen ei tarvitsisi vastata sen seurauksista, mitä väärää on tehnyt, ajatellut, tuntenut, ei olisi mitään oikeutta olemassa. Ei olisi muuta kuin ihmeellinen oikullisuus maailmaa hallitsevassa jumalallisessa tyrannissa, joka antaa toisille kaikki anteeksi, mutta toisille ei mitään, vaan antaa heidän kärsiä ikuisesti. Hän, tyranni, ikäänkuin saa tyydytystä siitä, että tekee ääretöntä vääryyttä joillekin, jotka ovat syyttömiä olemassaoloonsa, ja viihdytystä omalletunnolleen siitä, ettei sitten välitä toisten synneistä mitään. Ikäänkuin Jumala olisi joku sellainen tyranni, joka ei itse tiedä, mitä tahtoo, joka ei ole edes yhtä hyvä kuin oikeudentajuinen ihminen. Mutta kun lähdemme siitä edellytyksestä, että nuo sanat, „mitä ihminen kylvää, sen hän niittää”, pitävät paikkansa, silloin kysymme: mitä merkitsee sitten syntien anteeksi antaminen ja mitä merkitsee lunastus? – Tulokoon tässä heti ohimennen sanotuksi, että syntien anteeksiantamisessa on eräs käytännöllinen puoli, josta Uudessa Testamentissa itse Jeesus nimenomaan sanoo: *„Jos tahdotte, että teidän Taivaallinen Isänne antaa teille anteeksi, niin antakaa tekin toisillenne anteeksi; sillä kuinka teidän Taivaallinen Isänne voisi antaa teille anteeksi, jos te ette anna anteeksi toisillenne”*. Jeesus on täten antanut uuden, käytännöllisen neuvon meidän yhteiselämäämme varten. – Kun Pietari kysyi: „Kuinka monta kertaa minun pitää antaa anteeksi veljelleni; riittääkö seitsemän kertaa?” – Jeesus vastasi: „Seitsemänkymmentä kertaa seitsemän”, – siis yhtämittaa. Ja se merkitsee, että jos meidän sydämemme ei ole oppinut niin helläksi, äidilliseksi, veljelliseksi, että se ei tiedä ja voi muuta kuin antaa anteeksi sille, joka rikkoo meitä vastaan, kuinka voisimme toivoa pääsevämme yhteyteen sen meidän Taivaallisen Isämme kanssa, joka on itse anteeksiantamus, joka on itse suuri rakkaus, jolle elämä itse ja hänen oma elämänsä on pelkkää rakkautta ja pelkkää toisten puolesta kärsimistä.

Edellä oli puhe siitä, kuinka lunastus eräältä kannalta on ymmärrettävä siten, että me ihmiset voimme totuudenetsijöinä nousta tajunnassamme niin sanottuun korkeampaan minäämme eli, niinkuin sitä myös nimitetään, Taivaalliseen Isäämme, sillä meidän korkein minämme on: „Teidän Isänne, joka on taivaissa”. Hänen luokseen meidän persoonallinen tajuntamme voi nousta. Ja lunastuksen psykologinen puoli on juuri siinä, että meidän persoonallinen tajuntamme, minätajuntamme, nousee tuohon sisimpään suureen sisätajuntaan. Ja se tapahtuu Kristuksen avulla, niinkuin mainitsin, juuri sen perusteella, että Kristus on

laskeutunut niin alas tähän eetterimaailmaan, että Kristuksen vaikutus Pyhänä Henkenä voi tuntua meidän päivätajunnassamme; ja sen avulla sitten voimme nousta tuohon sisimpään itseemme, jota nimitämme myöskin Taivaalliseksi Isäksemme. Silloin tunnemme siinä, että kaikki on yhtä riemua, iloa, anteeksiantamusta. Ja se ei voi tapahtua meille, me emme voi päästä yhteyteen sisimmän itsemme kanssa, joka on pelkkää rakkautta, jollemme me ole oppineet erästä aivan välttämätöntä keinoa, nimittäin oppineet ja tottuneet aina antamaan anteeksi. Se merkitsee kyllä, että meidän sydämemme saa aina vuotaa verta, sillä me saamme ottaa kuin toisten pahat teot, synnit kantaaksemme ja kärsimme heidän puolestaan. Se tapahtuu rakkaudesta. Kun me annamme anteeksi heille, niin he saavat siitä suurta lohdutusta ja apua omissa ponnistuksissaan ja pyrkimyksissään. Ja juuri se, että aina annamme anteeksi heille, vaikuttaa sen, että voimme nousta Taivaallisen Isän tajuntapiiriin; Pyhän Hengen kautta, Kristuksen avulla Isän luokse. Ja koska se Taivaallinen Isä on pelkkää rakkautta ja anteeksiantoa, me emme voi hetkeäkään siinä tajunnassa viihtyä, elleimme persoonallisuudessamme olisi oppineet ja tottuneet antamaan toisille anteeksi. — Samalla tavoin kaikki käskyt, jotka Jeesus antoi, ovat omiansa opettamaan meitä tällä tiellä. Kun esimerkiksi ensimmäinen käsky on: „Älä suutu”, — Jeesus ei sillä tarkoita ensi sijassa sitä ulkonaista suuttumista ettemme saisi sanoissamme suuttua tai julmistua. Voi tulla aika, jolloin saamme oppia hillitsemään ulkonaistakin ihmistä. Jeesus tarkoittaa ennenkaikkea, ettei meidän pidä sydämessämme koskaan suuttua ja vihastua. Ja se on vaikea ja pitkä läksy, sillä emme osaa ilman muuta yht'äkkiä, käden käänteessä olla sydämessämme suuttumatta ja tuntematta vihaa. Me voimme loukkaantua sydämessämme, olla pahastuneet toisillemme. Mutta kuitenkin meidän täytyy osata kasvattaa itseämme niin, ettei sydämemme tunne mitään katkeruutta, vihaa ja suuttumusta; ja silloin ei liioin ulkonainen ihmistemme osaa suuttua ja käyttää julmia sanoja, huutaa ja kiivastua toisille. Kun olemme sydämessämme oppineet antamaan anteeksi, silloin olemme oppineet suuttumattomuuden läksyn. — Kaikki Jeesuksen viisi käskyä ovat omiansa kuljettamaan meitä sillä Pyhän Hengen tiellä, jolla opimme niin hyväksi ja puhtaiksi sydämelämme, ettei siinä enää asu mitään pahaa, vihaa, kateutta, pahansuopaisuutta, epäpuhtautta tai muuta syntiä. Silloin on luonnollinen elämämme aina antaa anteeksi, elää siinä anteeksiantamuksessa. Ja kun totumme siihen persoonallisuudessamme, silloin tajuntamme pian saa nousta Isän tajuntapiiriin ja silloin persoonallinen minämme yhtyy Kristuksen kautta Isään. Saamme tuntea, että Isä on meissä, niinkuin Kristus on meissä. Ja se on silloin lunastuksen psykologinen puoli. Tässä Isän tajunnassa ei asu mitään pahaa, ei edes tietoa mistään pahasta. Me olemme todella pestyt valkoisiksi ja puhtaiksi. Siinä tajunnassa olemme aivan viattomia, tekisi mieli sanoa, melkein täydellisiä, niinkuin Jeesus sanoo: „Olkaa täydelliset, niinkuin teidän Taivaallinen Isänne on täydellinen.” Ja se auttaa meitä kulkemaan yhä eteenpäin tällä tiellä, sillä tuolta ylhäältä päin vuotaa meihin ihmeellinen puhdistava voima, jota nimitetään Jeesuksen vereksi. Se on Kristuksen veri, Kristuksen elämänvoima, joka vuotaa meihin ja poistaa meistä siten vähitellen meidän pahamme. Se ei merkitse sitä, että me pääsisimme karmasta, vaan sitä, että me itse muutumme paremmiksi, puhtaammiksi, niin ettemme enää luo niin paljon uutta pahaa karmaa, vaan rakennamme enemmän hyvää karmaa, niinkuin itämailla sanotaan. Kun valmistamme ainoastaan hyvää karmaa, silloin se paha karma tyhjentyy. Tietenkin saamme syntyä uudestaan maan päälle, ennen kuin paha karma on tyhjentynyt; ja se loppuu pikemmin, kun kutsumme päällemme kaiken pahan menneistä teoista, tunteista, ajatuksista, pyrkimyksistä . . . Usein saamme nähdä, että ihminen, joka elää pyhää elämää, saa ottaa päällensä paljon kärsimyksiä ja tavattomasti kärsiä. Se on hänen ilonsa ja riemunsa; sillä hän nopeammin suorittaa vanhan karmansa. Se, että ihminen pääsee Isän yhteyteen ja että kristuselämä puhkeaa hänessä ei suinkaan merkitse, että ihmisen elämä sen jälkeen on kuin ruusuilla tanssimista. Päinvastoin se on kulkemista orjantappuraista tietä pitkin. Hän kärsii sentähden, että hän nopeammin kuin ennen suorittaisi karmansa, maksaisi kaikki velkansa viimeiseen ropoon. Hänetkin syöstään torniin, tähän näkyvään elämään, kunnes hän on kaikki maksanut. Mutta se maksaminen on iloa ja riemua. Ei hän napise eikä tule katkeraksi, sillä hän tietää, että on jumalallista armoa saada kärsiä, sillä siten hän nopeammin vapautuu työhön toisten puolesta. Sillä kristuselämä ei kutsu laiskuuteen, torvensoittajaksi pilvenlonkareelle, vaan auttamaan toisia ihmisiä monella tavalla. Hän tahtoo tulla auttajaksi, kun hän lähtee kulkemaan sisäisen itsekasvatuksen ja kehityksen tietä. Ja Kristus aina muistuttaa, mitä varten hän on olemassa. Sentähden hän iloitsee siitä, että saa mahdollisimman nopeasti kärsimyksillä maksaa vanhat velkansa. Sillä kun hän on velkansa maksanut, on kuin hän olisi saanut uuden kyvyn lisää, kyvyn tehdä

hyvää. Palvelemista varten me ihmiset olemme olemassa, ja siinä on lunastuksen inhimillinen, individuaalinen, yksilöllinen puoli.

Lunastuksella on toinenkin, hyvin merkillinen puoli, jota tahdon koettaa hieman kuvata. – Teosofeina ja enemmän ehkä vielä ruusuristiläisinä olemme ymmärtäneet ja tottuneet ajattelemaan, että tämä meidän maapallomme on sangen erikoinen taivaankappale. Sitähän on tietyissä okkultisissa piireissä nimitetty surun tähdeksi tai myös aurinkokunnan kuritushuoneeksi. Se on niinkuin vankila tai kuritushuone, johon meitä ihmissieluja lähetetään, jotta vähän suorittaisimme velkojamme, kärsisimme pahoista teoistamme ja oppisimme hyvää. Ja tätä maapalloa ja sen näkyvää elämää on nimitetty myöskin – ja minä olen nimittänyt sitä mieluummin – elämän kouluksi, näkymättömässä maailmassa myös „tuskallisten ponnistelujen kouluksi”

Nuo kaikki nimitykset viittaavat siihen, että tässä elämässä on jokin erikoinen johto. Tässä elämässä, koska se on elämän koulu, on olemassa paha, sillä on aivan epäfilosofista kieltää pahan olemassaoloa, sanoa ettei pahaa ole olemassa, suggeroida itseään uskomaan, ettei pahaa ole. Sillä paha on hyvin suuri metafysillinen todellisuus tällä maapallolla ja muillakin aurinkokuntamme planeetoilla. Paha on niin suuri todellisuus täällä, ettemme tule lunastetuiksi, ennen kuin voitamme pahan, ja se voittaminen on meidän tehtävämme eräältä kannalta katsoen. Ja paha ei ole vain sellaista hallusinaatiota, että minä olen paha ja voin vaikka heti siitä vapautua; tai sitä, että talo kaatuu ja ihmiset kuolevat, tulvat tulevat ja maanjäristykset jne. Paha on olemassa myöskin objektiivisesti, on olemassa jotakin, joka voi houkuttaa meitä pahaan. Itse elämä heittää meille ansoja, viettelee ja houkuttelee, – vaikka se tapahtuisi elävien olentojen välityksellä, jotka tulevat meille viettelyksiksi ja ansoiksi, jotka vetävät meitä omalla ihmeellisellä viehätysvoimallaan pahaan. Pahaa on siis olemassa meidän ulkopuolellammekin. Mutta on olemassa kolmaskin pahan muoto, josta kaikki uskonnot puhuvat, myös kristinusko noudattaen vanhoja kaldealais-egyptiläis-juutalaisia opetuksia. Kristinusko puhuu viettelijästä, pahasta hengestä, paholaisesta, joka kulkee ympäri ja koettaa vietellä ihmisiä, – vaikka todellisuus ei olekaan aivan niin, sillä ei ole olemassa mitään sellaista erikoista olentoa. Itse elämä, elämän koulu on niin järjestetty, että me alituisesti olemme viettelysten edessä ja että meidän täytyy niitä voittaa. Mistä tämä johtuu? – Se johtuu juuri siitä, että tämä maapallo on elämän koulu, meidän kehityskoulumme, ja siitä, että paha on ihmiselle välttämätön läksy. Jollei hän opi tuntemaan pahaa, hän ei opi tuntemaan hyvääkään. Jollei hän opi voittamaan pahaa, hänen hyvällään ei ole mitään merkitystä. Mitä hyvää siinä on, että olen syntynyt hyväksi, enkä tiedä mitään pahasta. Sellainen hyvä on ilman ansiota ja toiseksi ilman tietoa. En tietäisi, että se on hyvää, jos kaikki tapahtuisi ilman muuta, luonnostaan, jos olisin luotu hyväksi enkeliksi, joka en osaa muuta, kuin tehdä hyvää. Mutta vasta silloin, kun hyvä on tullut minulle tiedoksi sillä tavalla, että olen oppinut tietämään pahan ja sitten valinnut hyvän pahan asemasta, tiedän, mitä hyvä on annan sille arvon. Ja silloin siitä on minulle itsellenikin aivan luonnollista ansiota, kun kerran olen yksilöllinen olento ja rakastan hyvää, enkä pahaa. Eikä se ole mitään itsestä ansiota.

Paha on tällä meidän maapallollamme olemassa objektiivisesti ja ilmenee objektiivisessa elämässä, koettaa meitäkin vietellä itsekkyyteen ja kaikkeen pahaan. Mistä se johtuu? – Se johtuu siitä, niinkuin monta kertaa olemme puhuneet, että tätä meidän maapalloamme on johtanut ja vieläkin johtaa suureksi osaksi eräs hyvin korkea enkeliolento, jumalolento, jota nimitetään Saatanaksi. Jobin kirjassa erikoisesti puhutaan, kuinka Herran istuimen eteen saapuivat pääenkelit, ja niistä Saatanana oli yksi. Saatanana on järjestänyt tämän meidän maapallomme koulun. Hän on ottanut sanoin kuvaamattoman tuskan ja kärsimyksen kantaakseen. Sillä vaikka hän osaa käyttää sekä hyvää että pahaa hyvään tarkoitukseen ja on siten meidän aurinkokuntamme ainoa todellinen jesuiitta, hän ei koskaan ilmaise, mikä taivaallisen korkea jumalolento hän on, vaan peittää kasvonsa mustalla naamiolla. Toisin sanoen, hän ei saa olla tämän maapallon korkeampana minänä. Hän on saanut luoda vain jonkinlaisen persoonallisuuden itsestään johtamaan tätä maapalloa. Siinä on hänen suuri palvelustehtävänsä. Hän esiintyy aina vertauskuvallisesti jonkunlaisena Mefistofeleena. Toisin sanoen, hänestä on kuin valunut maapalloon persoonallisuus, jonka hän itse on luonut, jolla on pahan kaikkivalta kädessään; ja persoonallinen paha hallitsija siis ikäänkuin hallitsee tätä

maapalloa. Ja hän on täten kieltäytynyt olemasta minkäänlainen maapallon vapahtaja tai lunastaja, sillä jos hän todella olisi se ihanan valkoinen, korkea jumalolento, silloin häipyisi pois kaikki paha maapallolta. Hän itse ei osaa muuta kuin rakastaa, mutta rakkauden nimessä hän pitää ankaraa koulua maapallon olennoilla. Se on hänen kieltäytymisensä. Hän ei ole saanut korkeampana minänä johtaa tätä maapalloa, ei olla sen vapahtaja tai lunastaja. Hän on saanut olla ainoastaan sen musta hallitsija, joka järjestää kärsimyksiä ja kiusauksia tälle ihmiskunnalle. Voisi vertauskuvallisesti sanoa, että hän yhtämittä on saanut itkeä, niinkuin äiti tai isä, jonka on pitänyt kurittaa lastaan huomattuaan, ettei siitä tule kunnan ihmistä, jollei se saa ankaria nuhteita tai kouriintuntuvaa kuria. Lasta ei aina voi jättää oman onnensa nojaan, sen jokainen isä ja äiti tietää. Hän voi olla lapselle lempeä ja hyvä, mutta se ei aina tepsii. Vanha sananlaskukin sanoo: „Nuorna vitsa väännettävä”. Sen äidin tai isän, joka on pakotettu kurittamaan lastaan, sydän vuotaa verta, ja hänen silmistään tippuvat kyynelät. Hän on ottanut Jumalalta vastaan suuren tehtävän, kurittaa niitä ihmissieluja, jotka eivät voi kehittyä ilman kärsimyksiä, paha ja syntiä, jotka eivät pääse tietoisuuteen omasta jumalallisuudestaan, ennen kuin käyvät sitä kärsimyksen koulua. Se on katkeraa tuollaiselle puhtaalle olennoille, mutta rakkaus auttaa häntä. Hän tietää, että näihin olentoihin ei tepsii muu kuin kärsimys; ja toiselta puolen heidän kehitystään ei jätetä liian pitkälliseksi, vaan sitä joudutetaan juuri pahalla ja kärsimyksellä. Sentähden hän on siunattu olento ja ihmeellisimpiä enkeliolentoja, mitä tällä maapallolla on, ja mitä näkymättömässä maailmassa yleensä voimme kohdata.

Sitten on asiassa vielä eräs puoli. Ajatelkaamme ensin yksityistä ihmistä. Kaikki mitä teemme, mitä ajatteleme ja tunnemme, se — kuinka sanoisi — valokuvautuu meidän auraamme, ja siitä syntyy muisti. Niin kauan kuin olemme persoonallisuudessamme, voimme muistaa kaikki, mitä meille on tapahtunut tämän persoonallisuuden aikana. Sellaisetkin asiat, jotka päivätajuntamme on unohtanut, ovat jäljellä alitajunnassa, olemassa aivojen pienissä molekyyliissä, tiedemiehet selittävät. Ja ne voivat sieltä nousta päivätajuntaan. Jos tahdomme muistaa jonkin asian, emme ehkä muista sitä heti, mutta emme vaivaa aivojamme, se tulee esille vähän ajan kuluttua. Me voimme jopa muistaa asioita, jotka ovat tapahtuneet ensimmäisinä elinvuosinamme, jos meidät vaivutetaan hypnoottiseen tilaan ja käsketään kertomaan, mitä on tapahtunut niinä vuosina. Tuo salaperäinen muistimme tietää ja kertoo kaikki. Meidän persoonallisessa aurassamme on siis olemassa aivan kuin tarkkoja valokuvia kaikesta tapahtuneesta. Samoin kuin ihmisen, on myöskin maapallon laita, sillä sekin on suuri persoonallisuus, suuri muistava aura. Maapallollakin on jonkinlaiset omat klichensä, joihin kaikki, mitä täällä on tapahtunut, on painettu. Kaikki se, mitä ihmiset ovat paha tehneet tässä ja edellisissä elämissä ja milloin tahansa, on painautunut maapallon akaashisiin ja astraalisiin aikakirjoihin, elämän kirjoihin — samoin kuin hyväkin. Mutta ajatelkaamme, millainen ihmiskunnan miljoonia vuosia käsittävä historia on ollut: niin hirmuisen paljon on ollut paha, veritöitä, julmuutta, itsekkäitä, ahneita ajatuksia ja tunteita. Kuinka paljon eläimiä olemme raadelleet ja kiduttaneet; ja paljon myös ihmisiä. Se ei ole mikään iloinen näytelmä. Ajatelkaamme mitä on tapahtunut niinä miljoonina vuosina. Kaikki se on valokuvattuna tarkasti tuohon luonnon muistiin, noihin akaashisiin aikakirjoihin. Minkälaiselta meidän maapallomme aura näyttääkään? Meidän maapallomme puku, se vaippa, mihin maapallomme on pukeutunut, ei ole mikään juhlapuku, mikään kuningattaren puku. Se on veren ja kaikenlaisen pahan saastuttama. Meidän maapalloraukkamme on julmuudella ja rumuudella pilattu. Materialistit tietenkin nauravat sille olettamukselle, että olisi olemassa jokin luonnon muisti. Mutta materialismi ei ole enää muodissa, sillä Elämä on paljon mutkikkaampi. Materialistitkin ovat jo huomanneet, ettei materiaa oikeastaan ole olemassa. Kaikki on voimaa, ja kaikki on tajuntaa ja — voisi lisätä - *maajaa*, ihmeellistä taikavoimaa, niinkuin vanhat itämaalaiset ovat sanoneet. Siis ymmärrämme, että maapallomme on elävä olento, kuin maamo, meidän aineellinen äitimme, ja että se kantaa muistissaan meidän kaikki pahat tekomme ja ajatuksemme. Hirveitä ovat ne pilvet, jotka näkymättömässä maailmassa kulkevat tämän maapallon ympäri, hirveitä ne kuvat, joita joka päivä miljoonien vuosien aikana on valokuvattu maapallon auran.

Kuka voi maapallon lunastaa? Pitääkö meidän maapallomme ikuiset ajat kantaa näitä kuvia? Eikö maapallon ole mahdollista vapautua niistä, niinkuin me ihmiset, kun nousemme korkeampaan tajuntaan,

pyyhkäisemme mielestämme pois kaiken pahan muistot, ja kun kristusvoimat vaikuttavat meihin, puhdistumme, niin ettei meillä lopulta ole tietoa pahasta, vaan olemme puhtaita enkeliolentoja. Sellainen on yksilöiden kehitys. Kuinka on maapallon laita? Eikö se voi tulla puhtaaksi. Täytyykö sen suuren persoonallisuuden, joka on uhrautunut meidän tähtemme, aina kantaa sitä pahaa, jonka me olemme saaneet aikaan? – Kuinka on ihmisyksilön laita, kun tulemme kehityksessämme siihen kohtaan, että tahdomme muistaa oman menneisyytemme? Muistammeko sen noin vain, että: katsonpa nyt sitä inkarnaatiota, jolloin elin Ranskassa silloin ja silloin, – ja sitten näen kuin filmikuvina sen edessäni? – Se on haihattelua, sillä jos todellinen muisti on meissä herännyt, meidän täytyy ensin mennä korkeampaan minäämme, ja sitten vasta sieltä käsin luotava se vanha persoonallisuus uudestaan. Silloin jossakin alitajunnassa on meillä mahdollisuus luoda uudestaan tuo vanha persoonallisuus, ja silloin voimme nähdä sen vikoineen, mitä pahaa siinä on ollut.

– Meille voi muuten tulla filmikuvia menneisyydestä, ja ne voivat olla oikeita, mutta ei ole takeita, että ne ovat sitä, ennen kuin korkeammasta minästämme voimme löytää jonkin vanhan persoonallisuuden ja mennä tähän vanhaan elämäämme ja jostakin salaperäisestä lonkerosta kehittää esille tietyt tapahtumat. Kun sitä menneisyyttä ei ole oikeastaan olemassa eläessämme korkeammassa minässämme, merkitsee se siis, että menneisyytemme on pois pyyhitty. Voimme kyllä nähdä, kuinka se tieto ja hyvä, mikä meissä on, on kasvanut vähitellen, mutta emme näe ilman muuta mitään kouriintuntuvia yksityiskohtia. – Ja nyt siis kysymme, täytyykö maapallon aina muistaa kaikki, koska sen tajunta on elänyt vain tuossa persoonallisuudessa, aina vain „valokuvannut” tapahtumia? Täytyykö sen aina kantaa nuo raskaat muistot? Eikö ole ketään, joka lunastaisi sen? Saatana, joka on maapalloa johtanut, ei ole saanut sitä lunastaa. Hänellä on ollut toisenlainen tehtävä. Mehän olemme aina sanoneet, niinkuin tiedätte, että Jeesus Kristus lunasti meidän maapallomme tulemalla sen korkeammaksi minäksi. Hän ei voinut tulla sen persoonallisuudeksi, sillä Saatana on yhä sen persoonallisuus. Jeesus Kristus tuli maapallon korkeammaksi minäksi Saatanan äärettömäksi riemuksi sillä Saatana tiesi saavansa vähitellen jättää avaimet toisiin käsiin, pääsevänsä tuskistaan ja tulevansa lunastetuksi. Jeesus Kristus tuli siis meidän maapallomme korkeammaksi minäksi, jonka ei tarvitse muistaa mitään raskasta menneisyyttä, joka elää Isän tajunnassa, siksi minäksi, joka yhtä mittaa lähettää itsestään näitä suuria Pyhän Hengen – sanoisinko – lunastavia voimia, jotka puhdistavat maapallon auran, pyyhkivät siitä pois meidän kaikki pahat tekomme, ajatuksemme, tunteemme. Jeesus Kristus lunastaa maapallomme auran sillä tavalla, että hän siitä pyyhkii pois kaikki persoonalliset muistot. Se ei ole voinut tapahtua yhdessä silmänräpäyksessä. Se ei tapahtunut tuhatyhdeksänsataa vuotta sitten, silloin kun Jeesus kuoli ristillä Golgatalla. Se on pitkän pitkä työ, jonka Jeesus Kristus otti tehtäväkseen. Samoin kuin me persoonallisuutemme saamme voimia ylhäältäpäin, niin että pääsemme vähitellen pahasta, samalla tavoin maapallokin saa yhtä mittaa ottaa vastaan Jeesus Kristukselta niitä lunastavia voimia, sitä elämää, joka pyyhkii pois painostavan menneisyyden muiston. Sillä tavoin Jeesus Kristus lunastaa maapallon, joka on eettisesti viaton meidän synteihimme, koska se itse ei ole tahtonut tehdä syntiä, vaikkakin sen persoonallisuus on houkutelut meitä, ollut kasvattajana sillä tavoin. Maapallo vapautuu näistä hirveistä kuvista ja ikävistä muistoista, mutta siihen jäävät jollakin salaperäisellä tavalla muistot sen omasta historiasta, sen omista evolutioista, sen ihmeellisistä luonnonmullistuksista, niistä ihmeellisistä elävistä olennoista, jotka täällä ovat eläneet . . . Mutta kaikki se, millä me ihmiset olemme saastuttaneet maapallon puhdasta auraa, pyyhitään pois. Sentähden sanotaan, että heti Jeesus Kristuksen jälkeen, maapallomme alkoi loistaa – tosin vähän himmeästi vielä. Se oli hehkunut ennen tummemmissa väreissä, mutta silloin tuli jotakin valkoista, joka alkoi loistaa. Olihan jo ennenkin ollut hyvin täydellisiä ihmisiä, mutta he eivät olleet voineet vaikuttaa maapallomme auraan. He ovat loistaneet jonkinlaisina tähtinä, mutta Jeesus Kristuksen jälkeen on maapallon aura alkanut loistaa. Emme tiedä, kuinka kauan kestää, ennenkuin meidän maapallomme loistaa aivan puhtaana ja kirkkaana. Luultavasti se ei tapahdu ennen, kuin alamme auttaa niin paljon Jeesus Kristuksen työtä, ettemme enää luo uutta saastaa, emmekä enää saastuta lisää maapallon auraan. Sillä kun me ihmiset aikojen vierieissä tulemme Jumalan palvelijoiksi ja Jeesus Kristuksen kanssatyöntekijöiksi, kun opimme sillä tavoin auttamaan näkymätöntä Vapahtajaa, silloin vähitellen maapallommekin alkaa yhä

kirikkaammin loistaa. Kun kristillisessä dogmatikassa sanotaan, että „Jumalan Karitsa, Jumalan Poika Jeesus Kristus kantaa meidän syntimme ja koettaa pestä ne lumivalkoisiksi”, on siinä takana syvä salaisuus.

IV

Jeesus Kristus auttajana.

Jeesus Kristus tuli meidän maapallomme korkeammaksi minäksi, kuten edellä koetimme esittää. Mutta se ei merkinnyt, että maapallo olisi vielä kadottanut sitä persoonallista minää, joka sillä aina on ollut ja jota on nimitetty Saatanaksi. Muistakaamme vielä, että Saatana itsessään on korkea, ihana jumalolento, enkeli, jolla tietenkin on oma korkeampi minänsä, mutta joka auttaa tätä maapalloa, sen eri luonnonvaltakuntia ja varsinkin ihmiskuntaa ja on sillä tavoin kieltänyt ja rajoittanut itsensä, että on alentunut ja tyytynyt olemaan ja palvelemaan tämän maapallon persoonallisena minänä. Siten on syntynyt tämän maapallon elämäkoulu, hyvän ja pahan tiedon koulu, joka on meille ihmisyksilöille välttämätön. Kun Jeesus ruumistui, kun häneen sitten laskeutui Kosmillinen Kristus ja muodostui tuo uusi, ihmeellinen jumalpersoonallisuus Jeesus Kristus, niin Jeesus Kristus tuli maapallomme korkeammaksi minäksi ja sen korkeimmaksi haltijaksi. Saatana ei kuitenkaan voinut luovuttaa omaa asemaansa maapallon alempana minänä, vaan jäi edelleen persoonalliseksi minäksi. Ja hänen riemunsa oli kuvaamattoman suuri, kun Jumalan pojasta tuli maapallon korkeampi minä. Saatana siis jatkaa työtään, ja se merkitsee, että hän yhä hallitsi käytännöllisesti katsoen tätä maapalloa sekä sen näkyvissä että näkymättömissä ilmenemismuodoissa. Mutta siitä lähtien, kun Jeesus Natsarealainen kuoli Golgatalla, kun Jeesus Kristus tuli Isän oikealle kädelle ja maapallon korkeammaksi minäksi, Saatanan valta on vähitellen kukistumaisillaan. Se ei ole vielä kukistunut, mutta se on vähentynyt askel askelelta. Saatana ei ole oikeutettu jättämään tätä maapalloa oman onnensa nojaan, ennen kuin sen ihmiskunta on ottanut vastaan Jeesus Kristuksen suuren lunastustyön, ennen kuin ihmiskunta korkeammassa minässään on omaksunut Kristuksen. Ennen kuin siis jokainen ihmisyksilö, joka siihen on vähimmäissäkään määrin kykenevä, on omaksunut korkeammassa minässään kristusvoimat, ei Kristus voi kokonaan hallita tätä maapalloa, niinkuin hänen tehtävänsä ja ohjelmansa on. Sillä mihinkä me joutuisimme, jos ei meillä olisi mitään vahvistusta. Saatana ei voi luovuttaa valtaansa, vaan odottaa sitä päivää, jolloin hänet voitetaan, jolloin hänen valtansa voidaan kukistaa ja jolloin erikoisesti kaikki ne, jotka ovat häntä palvelleet ja hänen työssään auttaneet, tulevat lunastetuiksi. Mutta me emme voi tietää, koska se päivä koittaa. Meidän täytyy toistaiseksi tyytyä siihen varmuuteen, että Saatana yhä on suuri valta, mikä merkitsee käytännössä, että meidän alemmalla minällämme on vielä suuri valta. Me hyvin vähän vielä kuuntelemme korkeamman minämme ääntä ja päästämme kristusvoimia siihen vaikuttamaan. Me enimmäkseen maan päällä kuuntelemme Saatanan kiehtovaa, lumoavaa ja houkuttelevaa ääntä. Pitkä aika epäilemättä vielä kuluu, ennenkuin ainakin suurin osa ihmiskuntaa ottaa vastaan Kristuksen. Se siis merkitsee, että Jeesus Kristus ei voi täydellisesti hallita maapalloa enemmän kuin korkeampi minäkään ihmisessä. Hän ei voi muuttaa sitä paratiisiksi, ennen kuin Saatanan valta on murrettu. Ja sen vallan murtavat ihmiset. Ihmiset ovat siihen kutsutut. He eivät siihen kykene ilman Jumalan Pojan apua, Jeesus Kristuksen apua, mutta hänkään ei voi muuta kuin auttaa ihmisyksilöitä. Hän ei voi käyttää väkivaltaa. Hän ei voi syöstä Saatanaa pois valtaistuimelta. He valmistavat molemmat samaa asiaa, sillä jos Saatana ottaa naamion pois kasvoiltaan ja näyttää itsensä, niin hän on yhtä Kristuksen kanssa. Sisäisesti hän on aivan sama Jumalan palvelija kuin Jeesuskin. Sentähden meidän on syvästi ymmärrettävä tämä maapallon ihmeellinen draama, jota on nimitetty jumalalliseksi ja välistä myös inhimilliseksi komediaksi. Siinä kaksi alkuvaltaa, niin kuin runoilija voi sanoa, taistelee keskenään. Se on sitä ikuista taistelua, jota tällä pallolla käydään ihmisten sisässä. Sillä tämä suuri taistelu tapahtuu oikeastaan ihmiskunnan sisällä, vaikka se heijastuu myös ulospäin, sekä yksityisen ihmisen, että ihmiskunnan elämään. Sentähden näyttää ulkonaisesti milloin siltä, kuin elämä maapallolla olisi hyvin toivotonta, milloin siltä, kuin se olisi hyvin toivoa herättävää. Samoinhan

yksityinenkin ihminen tuntee joskus, että hänen taistelunsa on toivotonta, että hän ei mitenkään voi saada valtaa itsensä yli ja kuinka hänessä temmeltävät sekä kaikenlaiset ihmeelliset pahan että hienomman itsekkyyden voimat. Toisinaan taas hänestä voi tuntua, että hän hyvinkin voi suoriutua voittajana kaikesta.

Tämä on kuvattu yleisesti, mutta takana piilee suuri kokemuksellinen totuus. Sentähden voimme sanoa eräältä kannalta katsoen, että Jeesus Kristus on ottanut suunnattoman uhrauksen kantaakseen. Hänen uhrauksensa ei rajoittunut siihen, että hän kuoli Golgatalla, sillä vaikka se oli kuinka suurenmoinen tahansa ja eräs etappi hänen suuressa lunastustyössään, niin voimme sanoa, että hänen suuri uhrityönsä ja lunastuksensa on jatkunut Jeesuksen persoonassa aikojen aamusta lähtien. Se alkoi suunnattoman pitkä aikakausia sitten, silloin kun ensimmäiset ihmiset elivät paratiisillisissa olosuhteissa maan päällä, ja se jatkuu yhä Golgatan kuoleman jälkeen hiljaisessa voitossa Saatanan voimista. Jeesus Kristuksen taistelu ei ole toivotonta ja väkivaltaista taistelua. Kristus meissä ei taistele sillä tavalla. Se on ainaista voittamista vaikkakin hyvin hiljaista ja hidasta voittamista, sillä me ihmiset ja kaikki luonnon voimat panemme vastaan, nostamme koko tietämättömyytemme ja itsekkyytemme jumalallisia voimia vastaan. Jumalan Pojan, Jeesus Kristuksen voittokulku on niin hidasta, että se sentähden eräältä kannalta katsoen voi tuntua melkein pä toivottomalta. Jos mittaaamme omilla voimillamme meistä voi tuntua, että hän on antautunut liian suureen uhraukseen. Se on ääretön uhraus, sillä kuka meistä pystyisi mihinkään sellaiseen. Aina vain elää ja odottaa, aina vain auttaa. Ei mitään muuta persoonallista iloa kuin se, mitä tulvi, syöksähtää hänen luokseen ilon ja onnen muodossa jonkun ihmisyksilön taholta. Sillä silloin, kun joku ihmisyksilö voittaa joko hetkellisesti tai lopullisesti oman itsekkyytensä, tämä tuntuu Jeesus Kristuksen sydämessä sanoin kuvaamattomana riemuna ja autuutena. On kuin koko maailma tulisi siunatuksi tuon yhden ihmisen voiton takia. Ja Jeesus Kristuksella on suunnaton määrä auttajia, sekä enkeleitä ja luonnonhenkiä että myöskin ihmisiä, jotka ovat nousseet Kristuksen veljeskuntaan. Onhan vanhoja mestareita, jotka ovat olleet mestareita ennen Jeesus Kristusta ja jotka ovat liittyneet hänen joukkoonsa. On myös aivan uusia, jotka ovat keittyneet ja tulleet täydellisiksi vasta Golgatan tapauksen jälkeen ja ovat nyt siinä Valkoisessa Veljeskunnassa, joka Jeesus Kristusta palvelee ja joka on Kristuksen äänenkannattaja, hänen auttajajoukkonsa täällä maan päällä. Onhan hänellä ollut ilon aiheitakin. Mutta kuitenkin tuntuu välistä siltä, että hänellä on niitä vielä liian vähän ja meidän on vaikea käsittää asuissamme fyysisissä ruumiissa, ollessamme tällaisen fyysisen päivätaajunnan vaikutuksen alaisina, että hän jaksaa niin loputtomasti – aikahan on niin pitkä – odottaa ja kärsiä. Mutta muistakaamme, että aika ei ole toisessa maailmassa samalla tavoin pitkä kuin tässä. Sanotaanhan, että Jumalan valtakunnassa tuhat vuotta on kuin yksi päivä ja yksi päivä kuin tuhat vuotta. Kaikki se, mikä tuhannen vuoden aikana täällä maan päällä voi olla kärsimystä ja vaikeutta, voi olla kuin yksi päivä Jumalan valtakunnassa, jonne kärsimykset sellaisenaan eivät ulotu, jossa kärsimykset ovat Valkoisen Veljeskunnan sydämessä jo muuttuneet sääliksi ja auttamishaluksi. Sillä tuhat vuotta meidän kärsimyksiämme on kuin yksi ainoa päivä ihanaa ja suurenmoista sääliä ja auttamishalua. Jos sen sijaan täällä maan päällä on yhtenä ainoana päivänä kaunista, ylevää, jaloa, epäitsekkästä ja voittoa pahasta, niin se tuntuu Valkoisessa Veljeskunnassa, kuin olisi tuhat vuotta autuutta. Sentähden meidän ei sovi lainkaan verrata omia kokemuksiamme ja omaa ajan tuntemustamme siihen, mikä Jeesus Kristuksella ja hänen veljeskunnallaan on. Siellä ovat aikasuhteet muuttuneet. Sentähden me voimme riemulla ja kiitollisuudella katsella sitä tosiseikkaa, että Jeesus Kristus lopulta on oleva maapallon hallitsija, että hänen hallitus kautensa alkoi kyllä Golgata-kuolemalla ja että hän itse asiassa on näkymättömässä maailmassa alkanut hallita enemmän kuin tässä näkyvässä. Hän on, niin kuin voisimme sanoa, alkanut ottaa haltuunsa kuoleman jälkeistä elämää. Muistamme, kuinka Jeesus Kristuksesta kerrotaan, että hän astui alas helvetiin, meni kaikkien niiden sielujen luo, jotka olivat vankeina Tuonelassa ja saarnasi heille, silloin kun hän itse kärsi ristillä. Tämä on tietenkin todellinen tapahtuma, mutta se ei hänen elämässään ja historiassaan voinut kestää kauemmin kuin sen ajan, jonka se kuoleman kamppailu kesti, jolloin hän siinä ristillä lopullisesti voitti kuoleman. Hän persoonallisesti kävi läpi niissä kaikissa kuoleman ja Tuonelan valtakunnissa ja saarnasi vangituille sieluille ainoastaan noina hetkinä. Sitten kun hän oli ylösnoussut, mikä merkitsee, kun hän oli täydellisesti kirkastanut eetteriruumiinsa ja hajottanut fyysisen ruumiinsa sekä tullut tämän maapallon korkeammaksi minäksi, silloin hän tavallaan myöskin luopui käyttämästä eetteriruumiastaan, sitä taikaruumista, joka oli

ensimmäinen ihmiskunnan historiassa. Sillä Jeesus Kristus ensimmäisenä, kun hän voitti kuoleman täydellisesti loi kuolemattoman taikaruumiin, joka voi ilmestyä millä tasolla tahansa tässä maailmassa. Mutta hän ei jäänyt siihen ruumiiseen asumaan, ei tullut sillä tavalla rajoitetuiksi olennoiksi, että olisi jäänyt inhimilliseen, vaikka tosin kuolemattomaan ruumiiseen, vaan hän kyllä luotuaan tuon ruumiin, josta muodostui aivan kuin malja, siemen toisten samanlaisiksi ruumiiksi, niinkuin kerrotaan, todella „astui ylös taivaisiin ja istuu Isän Jumalan oikealla puolella”. Se merkitsee, että hän vetäytyi vielä sisäisempään maailmaan, niin että hänestä tuli maapallomme korkeampi minä aivan samalla tavoin kuin meidän korkeampi minämme on meidän korkeampana minänämme, joka on aina näkymättömissä, mutta voi sillä tavalla tulla meille ihmisille näkyväksi, että me persoonallisessa tajunnassamme siihen yhdyimme. Sillä kun me persoonallisessa tajunnassamme yhdyimme korkeampaan minäämme, me aivan kuin personoimme tuon korkeamman minän, sen jumalan pojan, joka on meissä. Tämä korkeamman minän personoiminen tapahtuu Kosmillisen Kristuksen avulla, joka elähtyttää korkeampaa minää. Ja kun me sillä tavoin personoimme korkeamman minämme, niin voimme sanoa, että korkeampi minä hetkeksi tulee näkyväksi tässä näkyväisessä maailmassa, mutta sitten palaa taas takaisin näkymättömiin. Samoin on Jeesus Kristukseenkin nähden. Kun hän tuli maapallon korkeammaksi minäksi, niin se merkitsee, että hänen asuinsijansa on todellisuudessa Isän luona, siellä korkealla näkymättömässä maailmassa. Sieltä hän tietenkin, jos näkee tarpeelliseksi, voi laskeutua mille tasolle tahansa – vaikka fyysillisellekin – ja näyttäytyä persoonallisena olentona. Mutta meidän on ymmärrettävä, ettei hänen useinkaan tarvitse sitä tehdä, ainoastaan erikoisissa tilanteissa, sillä hänellä on suuri joukko auttajia, mestareita, deejvoja, jumalolentoja ja enkeleitä, jotka personoivat hänet omassa korkeammassa minässään, palvelevat häntä ja tekevät työtä alemmilla tasoilla. Hän voi, jos tahtoo, nuo palvelijansa – kuinka sanoisin – niin täyttää, että hän melkein kuin syntyy, „ruumistuu” heihin. Silloin meidän on otettava huomioon myös se seikka, että hän voi tällä tavoin „ruumistua” samanaikaisesti vaikka satoihin, tuhansiin yksilöihin. Se on mysteeri, joka kuuluu Jumalan Pojalle. Hänellä on tuo kyky samassa silmänräpäyksessä „ruumistua” kuinka moneen yksilöön tahansa *jos* niin onnellisesti olisi, että niin monet hänet vastaanottaisivat. Samalla tavoin jokainen mestari, joka on saavuttanut täydellisyyden, voi esiintyä, jos tahtoo, monessa paikassa yht'aikaa, ja voi kuvannollisesti sanoen, seistä jokaisen opetuslapsensa takana, siunata jokaista heistä ja puhua jokaisen kautta. Kaikista suurimmassa mitassa sen tekee kuitenkin Kristus itse, joka on kaiken takana. Sentähden meidän on ymmärrettävä tämä taivaallinen, – sanoisinko – mekanismi.

Kun siis sanomme, että Jeesus Kristuksen hallitus näkymättömässä maailmassa on tavallaan alkanut suuremmalla voimalla kuin tässä näkyvässä, niin tämä silloin tarkoittaa ennen kaikkea ihmisten kuoleman jälkeistä elämää, joka on koko lailla muuttunut Jeesus Kristuksen kuoleman jälkeen, sillä on aivan kuin annettu lupa, että saadaan myöskin saarnata vangeille tuskan tilassa, voidaan auttaa, voidaan vahvistaa heitä. Jokaisen ihmisen, joka nyt kuolee, kuulukoon hän mihinkä uskoon, lahkoon tai kansaan tahansa, kuolema on sillä tavoin autuas, – jos ei kuoleman hetkellä häntä paina jokin erikoinen rikos, – että hän kuoleman hetkellä näkee enkeleiden tulevan luokseen, ja ne enkelit ovat silloin monessa tapauksessa hänen omaisiaan, jotka ovat ennen häntä kuolleet ja siirtyneet pois näkymättömään maailmaan. He eivät voisi tehdä niin, ellei lupaa siihen olisi tullut Jeesus Kristuksen kuoleman jälkeen. Se on kaikki Kristuksen käskystä. Jos ihmisellä ei ole sellaisia omaisia, joita hän suurella rakkaudella ja kaipauksella ajattelee, niin tulevat jotkut kaukaisemmat ystävät taikka sitten jotkut loistavat enkeliolennot hänen luokseen. Jos joku ihminen on esimerkiksi buddhalainen, niin hänelle tapahtuu kuolemassa se ihmeellinen onni, että hän saa nähdä Buddhan. Ja jos hän on muhamettilainen, niin silloin hän näkee kuinka itse profeetta tulee häntä armahtamaan. Jos kristityllä ei ole Tuonelan puolella ketään, jota hän rakkaudella ajattelisi, niin hänelle voi näyttäytyä Jeesus Kristus, hänen vapahtajansa, ja myös enkeliolentoja. Jokaisen ihmisen kuolema on siis autuas Golgatan tapahtuman jälkeen. – Jos ihmisellä on suuria omantunnon tuskia, jos hänen omaatuntoaan painaa jokin kauhea rikos, hän on tuossa vaivassa, kunnes tapahtuu tuo muistin herääminen, kunnes hänen eetteripuolensa niin irtautuu fyysisestä, ainakin aivoissa, että hän katselee menneisyyttä tuomarina, arvostelee sitä puolueettomasti. Silloin hän siinä tietoisuudessa, mikä hänellä sillä hetkellä on, langettaa tuomion omista pahoista teoistaan. Mutta kun hän on sen tehnyt ja tietää sisässään, että hänen on

ne sovittava, silloin hänen luokseen tulevat enkelit, ja hänenkin kuolemansa on silloin autuas. Sentähden emme missään tapauksessa voi pitää pahana sitä tapaa, mikä on vallinnut hyvin monissa uskonnoissa, että ihmisen ollessa kuolemaisillaan jotkut papit tai muut viisaat tietäjät tulevat hänen luokseen ja lohduttavat häntä. Täällä kristikunnassa sekä roomalaiskatolisessa että protestanttisessa kirkossa suoritetaan syntien anteeksiantamusseremonia kuolevalle. Hän voi siten saada rauhan omalletunnolleen, kuolla rauhallisesti ja nähdä sitten noita ihania näkyjä. Mutta meidän ei pidä ajatella, että se on välttämätöntä, että ihmiset voisivat estää mitään hyvää tapahtumasta taikka voisivat edes joututtaa sen hyvän tapahtumista, jos ei sen kanssa luonnon oma tahto, Jumalan tahto vaikuta. Sentähden meidän ei pidä erehtyä ajattelemaan, että ihminen on hukassa, jos hän kuolee yksin ilman lohdutusta, taikka jos hän kuolee taistelukentällä. Näkymätön maailma katselee aina jokaista kuolevaa ihmistä. Niinhän Jeesuskin sanoo, että Jumala antaa aurinkonsa paistaa niin hyvälle kuin pahoillekin. Kun kerran se on sääntö ja laki, niin se tapahtuu. Jeesus Kristuksen kuoleman jälkeen ihmisten kuolema on tullut autuaaksi.

Tässä meidän on otettava huomioon vielä eräs seikka. Ihmiset, jotka vähänkin treenaavat, kasvattavat itseään siveellisessä kauneudessa, saavat oppia lohduttamaan vasta kuolleita, auttamaan ja opastamaan vainajia. Kuolemanjälkeisessä elämässä on syntynyt suuria liittoja, seuroja, jotka nimittävät itseään jonkin värin mukaan. Siellä on sinisiä auttajia, vihreitä auttajia, jne. Niissä seuroissa vielä elävät ihmisielut oppivat auttamaan kuolleita. Ja kun he itse kuolevat, niin he jatkavat sitä opetustaan. Voipa tapahtua niinkin, että jokin vainaja, joka ei ole suorastaan saanut oppia auttamaan kuolleita maan päällä eläessään, oppii sen tekemään siellä, kun hänellä on hyvä, puhdas ja auttava sydän, kun hän on maan päällä auttanut ihmisiä toisella tavoin, vaikkapa vain aineellisesti. Koska hänen sydämensä on täynnä auttamishalua, hän voi oppia auttamaan sillä tavoin, kuin hänen kyvyillään on mahdollista. Sen tähden toisella puolella on niin monta eri väristä koulua ja auttajien piiriä. Siten ihmisten elämä ei suinkaan kulu hukkaan kuoleman valtakunnassa.

Auttamisen ei kuitenkaan tarvitse rajoittua yksinomaan auttamiseen tuonelassa, helvetissä ja kiirastulissa, joihin ihminen on tuominnut itsensä. Joka tapauksessa ihmisen on puhdistettava itsensä, luovuttava persoonallisessa tajunnassaan kaikista himoistaan, haluistaan ja itsekkyydestään, ellei ennen, niin ainakin kuoleman jälkeen. Mutta samalla kun hän luopuu huonosta itsestään, jos sitä hänessä on, hän voi oppia tekemään jotakin hyvää. Okkultisesti katsoen on nimittäin niin, että kun ihmisessä on jokin heikkous, jokin synti, – miksi sitä nimittäisi, – jokin vika tai puute ja hän sitten todella alkaa kasvattaa itseään, alkaa luoda jotakin uutta itsessään, – tietenkin ainoastaan Kristuksen avulla –, niin hänen luokseen lähetetään ihmisiä, joilla on juuri tuo sama puute. Meidän täytyy auttaa ja pelastaa toisia juuri siitä samasta pahasta, joka meissä on. Siinä on meidän nousumme, siinä keino, jolla me voimme päästä pahasta. Mutta kaikesta pahasta pääseminen tapahtuu Kristuksen avulla. Mitä se merkitsee? Se merkitsee, että se tapahtuu rakkauden nimessä ja siten, että Kristus saa auttaa meitä toisten välityksellä. Jos minulla olisi jokin heikkous ja vika ja minun pitäisi yksin taistella sitä vastaan, en koskaan pääsisi voitolle. Olisi lohdutonta, jos meidän pitäisi sillä tavoin kamppailla. Mutta nyt Jeesus Kristuksen jälkeen on niin, että ihmiset, joilla on sama vika kuin minulla, lähetetään toinen toisensa perästä minun luokseni, ja minä tunnen sydämessäni, että minun täytyy heitä auttaa. Silloin myös tunnen ymmärtäväni heitä, sillä kuinka voisinkaan ymmärtää toisen ihmisen vikoja, jollei minulla itselläni olisi mitään vikaa. Minä vain ihmettelisin – ja olisi täydellinen, enkä voisi millään tavoin auttaa. En voisi häntä nostaa ja vetää suosta koskaan. Mutta kun tunnen itsessäni sen saman vian, sen vian toivottomuuden, sen synnin taakan, silloin ymmärrän toistakin ihmistä, ymmärrän, kuinka vaikeata hänellä on. Silloin ymmärrän, että hänen pitää todella päästä siitä samasta viasta, josta minunkin pitäisi päästä. Ja silloin rakkauden ääni minussa sanoo: auta tuota toista! – Millä tavoin tuo auttaminen lähemmin tapahtuu, sitä on sano. Se tapahtuu kokemuksen kautta. Ja sen on ainoa tapa. Se tapahtuu Kristuksen nimessä ja Kristuksen avulla. Kristus pelastaa ja lunastaa meidät, mutta ei millään teennäisellä tavalla, että „nyt sinä olet vapaa synnistä,” Kristus lunastaa sillä tavalla, että hän saa vaikuttaa meissä ja auttaa meidän kauttamme toisia syntisiä. Elämän laki ja sääntö on se. Tämä tietenkin tapahtuu silloin, kun me olemme rehellisiä pyrkimyksissämme, emmekä koskaan moiti ja tuomitse toisia, koska tunnemme itsemme ja omat vikamme. Me emme, käyttäkösemme rumaa sanaa, „hauku” toista ihmistä, jolla on juuri meidän

omat vikamme. Ja juuri siitä on tuleva meidän koetuskivemme, vilpittömyytemme mittapuu ja samalla alkava meidän nousumme ylöspäin. Pyrkimyksemme ei ole mitään todellista, jos me itse vain kovin pyrimme täydellisyyteen ja koetamme kaikenlaisia konsteja, mutta kuitenkin ajatteleimme rakkaudettomuudella veljiämme ja sisariamme, tuomitsemme heitä: Voi, voi mikä lörpöttelijä tuo on! – Kylläpä tuo osaa valehdella ja kertoa kaskuja! – Voi, voi, kuinka hän on siveetön elämässään! Niin kauan kuin meidän sielumme asenne on tällä tavoin tuomitseva, alaspäin katsova ja halveksiva, emme lainkaan kelpaa vapahtajiksi emmekä kulkemaan vapahtajan tietä, joka samalla on oman vapautemme tie.

Helena Blavatsky, joka oli käynyt viisaitten koulua ja tiesi, millä tavoin voi mennä eteenpäin henkisesti, hän, joka sai tehtäväkseen perustaa teosofisen liikkeen, tiesi, että ensimmäinen tehtävämme on vapautua älyllisestä suvaitsemattomuudesta. Meidän ei tule ajatella että yksi uskonto on parempi toista tai että kristinusko on ainoa todellinen uskonto ja muut uskonnot ovat silkkaa pötyä. Toinen este on sitten se siveellinen suvaitsemattomuus, joka ainoastaan tuomitsee ja parjaa lähimmäisiä: „Voi, mikä hirmuinen palvelija sinulla on!” Ja rouvat juttelevat miehistään: „Kuinka eriskummallisia ja itsekkäitä ne miehet ovatkaan!” Sehän on hyvin tavallista. Sen tähden Madame Blavatsky asetti tuon toisen ehdon. Meidän aikamme ihminen ei lainkaan pääse eteenpäin henkisesti, jollei hän luovu ensin älyllisestä tuomitsevuudesta ja ahdasmielisyydestä ja sitten siveellisestä tuomitsevuudesta. Minä tarkoitan sillä silloin tietenkäin ihmisten tuomitsemista. Sillä se ei merkitse, etteikö ihminen, joka on tullut älyllisesti suvaitsevaksi, tietäisi, että totuus on yksi. Hän etsii tuota totuutta, ja se nostaa hänet kaiken suvaitsemattomuuden yläpuolelle. Kyllä hän tietää, että hänen on kuljettava totuutta kohti. Sitten kun hän tietää totuuden, hänen sydämensä täytyy rakkaudella ja säällillä niitä kohtaan, jotka eivät tiedä totuutta. Hän koettaa kertoa totuudesta, mutta ihmisistä itsestään riippuu, minkä verran he välittävät totuudesta. Tuo siveellinen suvaitsevaisuus ei tietenkään merkitse, että on aivan samantekevää, millainen itse olen, olenko suuri synnintekijä ja ryöväri. – „Minähän olen suvaitsevainen ihminen. Kaikki saavat tulla onnellisiksi omalla tavallaan. Kaikki saavat tehdä, mitä syntii tahansa.” – Aivan näin on suhteeni toisiin, mutta ei itseni suhteen. Toisten ihmisten vapaassa tahdossa on tehdä syntiä, mutta minä en tahdo enkä saa tehdä mitään syntiä. Siinä asenteessa on hänen kamppailunsa ja voittonsa. Kun hän sitten saavuttaa siinä tietyn asteen, niin se ei vie häntä mihinkään tuomitsevaisuuteen, vaikka hän tietääkin, että pyhyys ja epäitsekkäisyys on ainoa oikea päämäärä. Hän tulee täyteen sääliä, rakkautta ja armahtavaisuutta niitä kohtaan jotka vaeltavat vielä niin suuressa synnin välttämättömyydessä. Hän ei osaa tuomita ketään. Sentähden nuo kaksi käytännöllistä ohjetta, jotka Helena Blavatsky antoi teosofiselle liikkeelle, ovat täynnä viisautta ja nöyryyttä.

Jeesus Kristus on meidän auttajamme siitä lähtien, kuin hän kuoli ristillä. Hän auttaa aina ihmisiä aivan tässä käytännöllisessä henkisessä elämässä ja ennen kaikkea kuolemanjälkeisessä elämässä. Mitä tulee nimen omaan tähän näkyvään elämään, niin voimme sanoa Jeesus Kristuksesta, että hän on täällä meidän oppaanamme. Hän näyttää meille, miten meidän on opittava hallitsemaan. Sillä meidät ihmiset on kutsuttu hallitsemaan.

V

Jeesus Kristus oppaana ja kuninkaana.

Jeesus Kristus on meidän maapallomme henkinen kuningas vaikkakaan ei vielä näkyvässä maailmassa täällä maan päällä. Hänen kuninkuutensa on näkymättömissä, joissakin ylhäisissä taivaissa. Jeesus Kristuksen suhde tähän maapalloon on melkein kuin ihmisen korkeamman minän suhde hänen maalliseen persoonallisuuteensa. Sillä niinkuin ihmisillä on persoonallinen minä, joka päivätajunnassa kulkee omia teitään, aivan poissa Kristuksen tieltä, niin myöskin meidän maapallomme on vielä kokonaisuudessaan,

niinkuin tiedämme, Kristuksen tajunnan ulkopuolella. Se on vielä toisen tajunnan vallassa. Mehän olemme nimittäneet tätä maapallon alempaa minää Saatanaksi. Ihmisen suhteen on kuitenkin niin, että hänen korkeampi minänsä on kuitenkin yhtä persoonallisuuden kanssa. Se on persoonallisuuden takana, sillä on lujat siteet persoonallisuuteen. Sillä on monta persoonallisuutta pujotettuina muistinsa siteeseen ja se on todellisuudessa vastuussa kaikista persoonallisuuksistaan sentähden, että meidän korkeampi minämme on kuitenkin kaikkien takana ja elähtyttää niitä kaikkia. Sen tähden meistä myöskin voi tuntua, että meidän oma korkeampi minämme on aina meitä lähempänä, kuin maapalloa kokonaisuudessaan, Jeesus Kristus, joka nyt on sen korkeampi minä. Ja siinä tuntemuksessa on jotakin perää. Siksi meidän täytyykin tehdä itsellemme selväksi, kuinka todella on olemassa ero ihmisyksilön ja maapallon välillä, maapallo käsitettynä silloin ennen kaikkea ihmisten summaksi. — Kun ajattelemme ihmisen korkeampaa minää, muistamme, ymmärrämme ja tiedämme, että ihmisen korkeampi minä, se minuus, joka elähtyttää persoonallisuuttansa ja on sen minuuden takana, ei ole suinkaan vielä täydellinen, vaan pyrkii uusiintuvissa inkarnaatioissa täydellisyyteen, kulkee jumalallista täydellisyyttä kohti. Tosin on ihmisen korkeamman minän takana vielä se todellisuus, jota nimitämme ihmisen sisimmäksi itseksi eli aatmaaksi, ihmisen monadiksi — kun tehdään ero niiden eri ilmennysten välillä, mitkä ovat korkeuksissa olemassa. Monadista eli ihmisen sisimmästä itsestä sanotaan, että se on Jumalan Poika, yhtä Isän kanssa, ja sen tähden täydellinen. Sisimmässä itsessään ihminen on siis täydellinen. Kuinka hän muutoin voisikaan tulla täydelliseksi, jollei hänessä jo olisi jotakin täydellistä. Meidän kaikista korkein itsemme on jumalallista alkuperää; se on Jumalan Poika meissä, ja se on omalla tasollaan täydellinen. Meidän inhimillinen minuutemme on olemassa sitä varten, että se tulisi yhdeksi tuon täydellisen kanssa, joka on jokaisen ihmisen takana, joka on yhtä Isän, Jeesus Kristuksen ja kaikkien täydellisten olentojen kanssa. Mutta tuo sisäisin, Jumalan Poika, meissä ei ole tietoinen itsestään missään muualla kuin omassa kaikkein korkeimmassa, kodissaan, — ei lainkaan ilmennyksen maailmassa —, ja sen tähden sen elämän kulku ilmennyksen maailmassa on tulla tietoiseksi omasta täydellisyydestään, siitä että se on Jumalan Poika, että se on täydellinen. Se on täydellinen, mutta sen täytyy myöskin osata toimia täydellisesti. Sen tähden on olemassa jälleensyntymisen pitkä sarja. Ja eräs pitkän pitkä taival tässä pitkässä evoluutioketjussa on minuuden luominen ja sen täydellistyttäminen. Inhimillinen minuus syntyy ja tulee täydelliseksi yhtymällä omaan sisimpään monadiinsa, jonka se silloin samalla tekee tietoiseksi ilmennyksen maailmassa. — Meillä ihmisillä on siis takana minuus joka on kyllä hyvä, johon paha ei voi ylettyä, mutta se ei ole täydellinen, koska se ei osaa toimia. Se on oppimassa täydellistä olemista. Minuutemme aina näkee ihanteen. Meidän persoonallisuutemme sen sijaan on se epätäydellinen, — niinkuin on tapana sanoa, — syntinen välikappale, jonka avulla minuutemme kulkee täydellisyyttä kohti. Persoonallisuuden pelastus alkaa siitä, että osaa nähdä minuuteen ja sen kautta täydellisyyteen. — Mutta maapallon laita on aivan toisin. Maapallon alempi minä on, — niinkuin olemme koettaneet esittää —, erään erittäin korkean jumalallisen olennon persoonallinen ilmennys, jonka hän on pukeutut päälleen erikoista tehtävää varten, nimittäin valmistaakseen meille ihmisille elämän koulun. Tällä meidän maapalomme persoonallisella minällä ei ole mitään korkeampaa minää, silloin kuin se on Saatanan vallassa, ja niin kauan kuin se on Saatanan vallassa, sillä sen korkeamman minän, mikä Saatanalla on itsellään, hän on peittänyt naamion taakse. Hän on omassa maailmassaan vain oma itsensä, eikä hän tuona korkeana jumalolentona ole maapallon minä. Sentähden voisimme häntä kuvata kolmiolla, jonka kärki on jossakin ylhäällä. Se kärki on hänen korkeampi minänsä, jolla ei ole mitään tekemistä tämän suuren tajunnan kanssa, jota on sanottu persoonalliseksi tajunnaksi. Voimme sitä kuvata myös sillä tavalla, että jos Saatana on takana kolmiona tuolla ylhäällä, niin tämä persoonallisuus on neliönä alhaalla. Alempi minä on johtaja, kiusaaja, hyvän ja pahan tiedon puu, joka ohjaa vieläkin tätä maapalloa. Saatana korkeampana minänä ei ole koskaan ollut välittömästi tekemisissä maapallon kanssa. Hänen alempi minänsä on riittävän viisas siihen. Mutta sitten kun maapallo sai oman korkeamman minänsä, Jeesus Kristuksen, niin tässä maapallossa on silloin täydellinen korkeampi minä. Se ei ole niinkuin ihmisten korkeampi minä, joka vasta pyrki täydellisyyttä kohti, vaan se on täydellinen. Se on sellainen korkeampi minä, jonka ei tarvitse mitään epäroidä sinne tai tänne eikä kulkea harhaan. Se on ehdottoman viisas, täydellinen, jumalallinen minä, se on Jumalan Poika, joka on kaiken takana. Se on ilmenneenä tässä maapallon korkeammassa minässä Jeesus Kristusena, ja Jeesus Kristus korkeampana minänä on takana kuin yläilmoissa.

Saatana itse jumalallisena olentona on erinomaisen hyvissä väleissä maapallon korkeamman minän eli Jeesus Kristuksen kanssa. He voivat yhdessä suunnitella asioita, mutta ei millään oikullisella, „saatanallisella” tavalla, vaan ikuisen, jumalallisen viisauden mukaan. Jeesus Kristus on siis maapallon korkeampana minänä, ja sentähden sanotaankin täydellä syyllä – ja se todellisuudessa näkyykin –, että hän on ristiin naulittu meidän maapallomme päänä. Sentähden on aivan oikea tuo maapallon vanha astronominen symboli, ympyrä, ja risti sen yläpuolella. Sillä kun katselemme todellisuuksia täällä, niin näemme, että se itsetietoinen ja jumalallinen minä, jota sanomme Saatanaksi ja joka hallitsee vielä tätä maapalloa, asuu tuolla pallon sisällä. Saatanan alempi minä on tuon pallon keskellä, sen keskipisteenä. Se on sen minän koti. Saatana ei ole yksi persoonallisuus, vaan suunnattoman suuri joukko eläviä henkiolentoja ja niiden johtajia. He asuvat maapallon sisällä; ja sen sisästä kasvaa siis hyvän ja pahan tiedon puu, se elämän koulu, jota me kaikki käymme. Ja maapallon korkeampi minä eli Jeesus Kristus on aivan kuin ristiin naulittuna jollakin ihmeellisellä tavalla tässä maapallon ympärillä, pinnalla, ja siis, niinkuin voisi sanoa, avaruudessa maapallon taivaissa, jossakin korkealla ylälmoissa, – ei kuitenkaan paikallisesti, niin että voisi sanoa, että hän näkyy olevan Suomen tai Palestiinan päällä: se on toisen maailman asia, eikä kuulu tähän fyysilliseen paikallisuuteen. Hän on ristiin naulittuna niin korkeassa taivaassa en tarkoita aineellisesti katsoen korkeassa taivaassa, vaan henkisen tajunnan kannalta –, että meidän tajuntamme ei ilman muuta siihen ylety. Todellisuudessa voimme kyllä kuitenkin sanoa, että Jeesus Kristus on ristiin naulittuna meidän eetterimaailmassamme. Hän on kuin tullut tänne maapallolle ja ristiin naulittiin täällä fyysisesti, mutta sen jälkeen hän maapallon korkeampana minänä on naulittuna ristille eetterimaailmassa, aivan samoin kuin ihmisen korkeampi minä on ristiin naulittuna omassa persoonallisuudessaan eli aineellisuudessaan. Niin on Jeesus Kristuskin, ja hänen tajuntansa on tuossa omassa minässään, joka on maapallon korkeampi minä. Se on hänessä kuin aura, joka ympäröi maapalloa, kuin suuri symboli, joka syleilee maapalloa. Ja kuitenkin se on samalla kuin kolmio, jonka kärki on alaspäin suunnattuna maapalloa kohti – vaikka jokaista ihmistä kohti, sillä Jeesus itsekin sanoo, että kun Ihmisen Poika tulee se on (Matt. 24:27): „– niinkuin salama leimahtaa idästä ja näkyy hamaan länteen”. Sillä tavoin on Jeesus Kristus selittänyt maapallon korkeamman minän tuloa jokaisen ihmisen luo. Se on kuin salama, tuli, joka tulee karkean ihmisen sisään, mutta sen takana on sellainen tajunnan taivas, jolla ei ole mitään mittoja. Se ei siis asu maapallon sisässä. – Samalla tavalla meidän alempi minämme asuu meidän ruumiissamme, pyöreän osan, pään, sisällä, ja meidän korkeampi minämme on sen ulkopuolella. Se on kuin aurassa ja vieläpä senkin ulkopuolella; joka tapauksessa siis persoonallisuuden ulkopuolella. – Samalla tavoin kaikki ne ihmeelliset enkelijoukot, jotka palvelevat täällä maapallollamme pahan valtaa, – käyvät pahan asioilla ja opettavat meille hyvää ja pahaa, jotka ovat siis järjestäneet elämän hyvän ja pahan-tiedon kouluksi –, kaikki ne joukot asuvat pyöreän pallon sisällä, niinkuin persoonallisuutemme asuu päässä. Niiden vaikutus tapahtuu sieltä keskipisteestä ulospäin. Ylemmän, korkeamman minän vaikutus on sitten vielä estynyt ilman muuta tulemasta. Se ei siten vielä laskeudu niinkuin armon sateena alas taivaista, vaan voi pujahtaa vain jonkinlaisena salamana jonkun yksilön luo. Se on tuolla ylhäällä maapallon ulkopuolella vielä. Mahdollisesti – en tiedä – voisi olla niin, että joskus on saatava sijaa maapallon sisälle joillekuille toisille joukoille. Niinkuin ihmisenkin sisällä täytyy syntyä aivan uusia joukkoja – uusi minä –, niin mahdollisesti täytyy tapahtua maapallollekin samoin. Minä en nyt tiedä, täytyykö meidän ajatella silloin niin, että kaikki ne joukot, jotka nyt asuvat siellä, muuttavat pois ja toiset astuvat sisään, vaiko niin, että he saavat heittää pois mustat kaapunsa ja astua esiin valkoisina. Joka tapauksessa meidän maapallomme on erinomaisen hyvä kuva siitä, mitä ihmisessäkin on tapahtuva, vaikkakin maapallossa kaikki on paljon itsetietoisempaa kuin yksilöllisessä ihmisessä.

Korkeampi minä on jokaisen ihmisen salainen kuningas, joka on joskus tuleva hänen todelliseksi kuninkaakseen. Kun ihminen vihkiytyy korkeampaan elämään, hän tunnustaa korkeamman minänsä kuninkaakseen; ja hän ei voi päästä siihen ilman niiden kristusvoimien apua, jotka vaikuttavat siinä. Ne heräävät hänessä, ja sitten hän jonkin pitemmän tai lyhyemmän kehitysjan kuluttua tunnustaa korkeamman minänsä itsessään kuninkaaksi. Samoin on käyvä joskus maapallollekin. Mutta, niinkuin olimme huomauttaneet, se riippuu meistä ihmisistä, juuri tämän maapallon ihmiskunnasta, kuinka paljon se tahtoo

syntyä uudestaan Kristuksessa ja ottaa vastaan kristuselämää. Sitten kun ihmiskunta osaa tunnustaa Jeesus Kristuksen kuninkaakseen elämä maapallollamme muuttuu aivan toisenlaiseksi. Sentähden Jeesus Kristus ei voi heti olla ehdottomasti meidän kuninkaamme, vaan hänen täytyy olla opas, joka ohjaa meitä tuota omaa kuninkuuttaan kohti. Se opas on annettu meille evankeliumeissa, jotka kertovat hänen elämästään, työstään ja opetuksistaan. Ja se opas tai oppaat, jotka ihmisillä olivat ennen Jeesus Kristusta näkyvässä muodossa, olivat kaikki entiset suuret uskonnot, tietäjät, viisaat ja profeetat. Ne kaikki opastivat silloin ihmistä Kristuksen luo. Mutta se opetus ja johdatus ei ollut yhtä välitön kuin Jeesus Kristuksen antama, sentähden että sen vanhan opetuksen täytyi viedä ihminen ulos itsestään; ihmisen täytyi itse päästä ulos itsestään voidakseen nähdä Kristuksen. Mutta nyt täytyy hänen mennä itseensä sisään, ja silloin hän voi nähdä Kristuksen. Kristus toisin sanoen voi syntyä hänen päivätajunnassaan, jota vastoin ennen Kristus ei voinut syntyä muulla tavoin kuin toisessa, salaisessa tajunnassa, jolloin ihminen oli ruumiinsa ulkopuolella. Kristus oli silloin siksi kaukana – käyttäkäsemme konkreettista kieltä – ihmiskunnasta ja tästä planeetasta, että päivätajunnassa ei kukaan ihminen voinut häntä nähdä. Mutta Jeesuksen elämän ja kuoleman jälkeen Kristus on siksi lähellä ihmiskuntaa, että voimme päivätajunnassamme kohdata Jumalan Pojan. Se on tuo ihmeellinen ero. – Sentähden kysymme: millä tavoin Jeesus Kristus nyt sitten opastaa meitä Kristuksen luo?

– Ja kun siihen vastaamme: evankeliumien välityksellä, – niin tämä merkitsee, että meidän täytyy siis ennen kaikkea tutkia ensin kaikkia evankeliumeja – jo löydettyjä ja vasta löydettäviä –, jotka kertovat jotakin Jeesus Kristuksen elämästä ja opetuksista. Ja silloin emme saa tyytyä mihinkään epämääräisyyksiin. Kristikunta on pysähtynyt hyvin suureen epämääräisyyteen. Se on päässyt kyllä selville, siitä että Kristusta täytyy seurata, jos tahtoo olla kristitty, mutta se ymmärtää tämän Jeesus Kristuksen seuraamisen omalla epämääräisellä tavallaan, määräälee itse hengessään mitä Kristuksen seuraaminen on. Se on siepannut jotakin oikeata tunnelmaa, mutta sillä ei ole tieteellistä varmuutta. Sen tähden kristikunta seuraakin Jeesus Kristusta milloin niin, milloin näin. Se on päässyt selville, että Kristuksen henki on vanhurskautta ja rakkautta, mutta se itse määrää, mitä nuo ominaisuudet ovat. Ja se saa kristityt joskus hyvinkin ihmeellisiin tekoihin. Vanhurskaus voi heidän mielestään esimerkiksi vaatia, että toisella tavalla ajattelevat on pelastettava kadotuksesta polttamalla heidät hiljaisella tulella. He voivat kyllä ajatella Kristuksen rakkautta, mutta sanovat, että se voi vaatia meiltä, että tapamme vihollisia, rikollisia tai teemme kaikenlaista sellaista oikeuden ja rakkauden nimessä, mitä emme oikeastaan tee yksilöinä. Emme tapa toista ihmistä tuntematta hirmuisia omantunnon tuskia ja tietämättä, että olemme siitä vastuussa yhteiskunnan lakien mukaisesti. Kristuksen rakkauden ja vanhurskauden nimessä ihmiset voidaan saada käymään julmia sotia ja ajattelemaan, että se on Kristuksen palvelemista. Tämän olemme nähneet kristikunnan historiasta. Tämä kaikki johtuu siitä, että me ihmiset olemme itse määrälliset, mitä on kulkeminen Kristuksen hengessä. Meidän pitäisi asettua sille nöyrälle kannalle, että tunnustaisimme, ettemme voi tietää etukäteen, mitä Kristuksen seuraaminen on. Meidän täytyy siis ottaa selville ja tutkia, mikä on se oikea henki; ja meidän täytyy heti ruveta silloin tutkimaan evankeliumeja ja ensimmäiseksi Matteuksen evankeliumia, ja huomata silloin, että Jeesus kulki ympäri maassa ja saarnasi: „Muuttakaa mielenne ja tehkää parannus, sillä taivasten valtakunta on lähestynyt”, – eikä jäädä sitten siihen, sillä hyvin pianhan tulee hänen elävä esityksensä siitä, mitä on hänen seuraamisensa. Siitä ei kristikunta ole välittänyt, ei ole seurannut Vuorisaarnaa, mutta ei ole liioin tunnustanut, että „Katso, laupias Jumala, emmehän olekaan mikään kristikunta, emmehän seuraakaan Sinun poikasi ääntä.” Se ei ole uskaltanut tunnustaa sitä, vaan on lyönyt rintoihinsa: „Koetamme seurata sinua; olemme syntisiä ja huonoja, armahda meitä nyt.” Se ei ole malttanut ottaa selvää siitä, miten Jeesus Kristus itse on selittänyt, mitä hänen seuraamisensa on. – Sillä hämmästyksemme on rajaton, kun tulemme tutkiessamme Matteuksen evankeliumissa Vuorisaarnaan ja kuulemme, mitä neuvoja ja käskyjä Jeesus antaa. Hän sanoo esimerkiksi ensimmäisessä käskyssään: „Olette kuulleet sanottavan vanhoille: älä tapa, mutta minä sanon teille: älä suutu, älä vihastu.” Kun kristikunta olisi sen huomannut, se olisi hävennyt ihmisten tappamista, mikä Jeesus Kristuksen mielestä on täysin järjetöntä. Kaikki tietävät sen ilman muuta. Jeesus Kristus siis neuvoo: „Älkää suuttuko, älkää vihastuko mistään syystä, sillä se saa aikaan pelkkää pahaa maailmassa.” – Ja sillä tavoin me sitten jatkamme lukuamme, luemme Vuorisaarnaa ja huomaamme kaikki Jeesuksen käskyt. Ja me huomaamme, että evankeliumeja onkin ensin luettava niin, että saamme todella

kiinni juuri tällaisista Jeesuksen siveellisistä neuvoista. Sillä seuraaminen ei ole hiljaa istumista ja uskomista asioihin, esimerkiksi jonkun väitteeseen, että taivas on aina punainen. Se ei ole sellaista hassutusta. „On yhdentekevää, minkä värinen taivas on. – En minä sellaista kysy. Vaan jos tahdot seurata minua, tee mitä minä olen käskenyt, elämisessäsi, olemisessäsi, jokapäiväisessä elämässäsi; silloin seuraat minua.” Ja juuri sitä varten on Jeesus Kristus antanut nimenomaisia neuvoja, käskyjä, osviittoja kaikkialla evankeliumeissa. Ymmärrämme, että nämä meidän täytyy kirjoittaa muistiin. „Minun ensimmäinen tehtäväni on ostaa pieni muistikirja ja kirjoittaa siihen, mitä Jeesus on käskenyt, ja kirjoittaa muistiin, mitä olen itse tehnyt.” Se on Jeesuksen seuraamista. – Ja sitten kun ihminen on seurannut tällä tavoin Jeesus Kristusta oppaana, sitten hän uudestaan alkaa lukea evankeliumeja, ja silloin hänelle käy, niinkuin evankeliumeissa myöskin sanotaan, että Jeesus avasi opetuslastensa silmät, että he osasivat lukea kirjoituksia. Hän avasi siis niiden silmät, jotka häntä seurasivat – ei niiden silmiä, jotka eivät tahdo seurata häntä jokapäiväisessä elämässään. Ainoastaan sen ihmisen, joka ensin opetuslapsena seuraa mestaria, silmät aivan kuin aukenevat, ja hän osaa lukea kirjoituksia. Kun hän silloin lukee evankeliumeja uudestaan hän huomaa, että niissä on äärettömän ihmeellisiä asioita kerrottuna, ja luultavasti hän tekee jonkin kokemuksen. Ja sitten hän huomaa, että evankeliumeissa heti alussa – niin paljon kuin hän silloin ymmärtää - kerrotaan hänen omaa historiaansa, ei vain Jeesus Natsarealaisen, vaan **minun omaa historiaani**. Ihminen hämmästynee sanattomasti, kun hän tekee tuon havainnon. Ja silloin, kun hän on lähtenyt nyt Jeesusta seuraamaan, riippuen siitä, onko ihmisellä vanhaa hyvää karmaa, onko hän ennen etsinyt totuutta ja saanut jotakin, vai onko hän nyt ensimmäistä kertaa totuudenetsijä, hän tekee joko sen kokemuksen, että hänessä vanha, muinaisuudessa hankittu tieto herää, tai sitten hän tekee nyt ensimmäisen kerran jonkin suuren ja ihmeellisen kokemuksen. Jos hän tekee ensimmäisen kerran suuren ihmeellisen kokemuksen ja sitten lukee evankeliumeja, hän huomaa, että se, mitä kerrotaan Jeesus Kristuksen syntymästä, on juuri totta hänen itsensä suhteen henkisesti eli sielullisesti. Hän huomaa, että hän on ollut aivan kuin Joosef ja Maria. Sisässään hän on ollut kuin Maria; pyrkinyt kaikkea puhtautta ja kauneutta kohti, samalla kuin se, mitä hän nimittää Joosefiksi, hänen miehinen järkensä, on kohteliaasti ja kunnioittavasti pysynyt syrjässä ja ihmeteltyt, eikä hypännyt hänen silmilleen. Järki, arvostelukyky, on mielestään vanhempi kuin se ihmeellinen sielu, joka on kuin kaunis nuori tyttö, joka yht' äkkiä uskoo kaikkeen puhtaaseen ja kauniiseen, sillä järki on paljon elänyt ja nähnyt. Se ei kuitenkaan arvostele, vaan hämmästynee sitä, että sielussa puhkeaa nuoren tytön puhdas kaipaus. Järki astuu syrjään ja poistuu. Sitten tulee riemukas hetki, kun järjelle sanotaan: tuo on sinun omasi, älä pelästy, yhdy siihen. Järki pelästyy: kuinka minä uskaltaisin olla yhtä tuon puhtaan, nuoren tytön kanssa. Minähän olen mies, joka olen paljon kokenut . . . Mutta tulee hetki, jolloin on kuin järjelle puhuisi jumalallinen ääni: älä pelkää. Ja silloin järki tunnustaa tuon sielun omakseen ja auttaa sitä kaikella ajatuksellaan. Silloin se järki myöskin viisastuu uudella tavalla, ja puhdas sydän saa kuin voimaa ja tukea, suojelusta, tuolta järjeltä. Sillä järki silloin huomaa, että tuota ihanaa sydämen ruusua ei ole jätettävä maailmaan tallattavaksi, vaan sitä on suojeltava, että se voi puolustautua ja taistella maailman arvosteluja ja epäilyksiä vastaan. Kun järki on antanut itsensä tuolle hienolle, puhtaalle sielulle – aivan kuin joku mies uskaltaa tunnustaa omakseen jonkun naisen –, silloin sattuu semmoinen ihmeellinen, taivaallinen tapahtuma, että syntyy lapsi, – ja se lapsi on Kristus. Kristus syntyy ihmisen sisällä, sydämessä tai sielussa. Usein ihminen itse näkee sisässään tuon syntymähistorian, jos tapahtuu ensimmäisen kerran, että hän on tullut siihen kohtaan, että Kristus syntyy hänessä. Hän saa ensimmäisen kerran – jollei se ole tapahtunut ennen – sellaisen selvänäköisen kokemuksen, että hän näkee kantavansa lasta. Ja voimme ymmärtää, jos me olemme tavallisia miehiä, emme puhu siitä, vaan kauhistumme sitä: minä olen raskaana; minä kannan lasta sydämeni alla. – Mutta kaikki jumalalliset asiat ovat ihmeellisiä. Siinä on Maria ja Joosef ja Kristuslapsi. Itsestään hän ei tiedä mitään. Hän voi myös nähdä joitakin mestareita tai opettajia ikäänkuin todistamassa, että lapsi on syntynyt. Sitä voidaan kuvata toisinkin, mutta en tahdo nyt kuvata sitä muulla tavoin kuin sillä, mikä on yhtä pitävä evankeliumien kuvauksen kanssa. Ihminen voi myös nukkuessaan nähdä näitä asioita, nähdä, että Kristus syntyy hänessä. Se voi silloin olla kuin ennustus. Todellisuudessa se ei ole vielä tapahtunut, sillä siinä ei ole silloin enää symboleja, vaan kaikki ovat todellisuuksia hänen päiväajunnassaan. Sitten hän tahtoo kulkea eteenpäin. – Jos ihmisellä on hyvä karma, jos hän on ennen etsinyt, ponnistanut ja löytänyt, silloin hänelle luultavasti tulee kokemuksia joko perätysten – ei niin lähekkäin, että esimerkiksi vain

päivä on niiden väliä, vaan voi olla vuosiakin väliä – tai sitten yhdessä monta kokemusta yht'aikaa. Jos ihminen esimerkiksi on ennen, edellisessä elämässään kokenut tämän Kristuksen syntymän itsessään, niin se ei enää tapahdu samalla tavoin nyt tässä elämässä, vaan se tapahtuu enemmän symbolisella tavalla, kuitenkin aivan realistisesti. Se ei tapahdu silloin, niin kuin evankeliumissa kuvataan, vaan esimerkiksi niin, että ihminen vain tulee tietoiseksi siitä, että hänessä on ainakin kaksi eri olemuspuolta, nimittäin oma itsensä jonakin näkymättömänä todellisuutena ja sitten hänen persoonallisuutensa. Mutta siihen liittyy silloin myöskin aina se kokemus, että muutkin ihmiset ovat persoonallisuuksia, jotka ovat häneen samassa suhteessa kuin hänen oma persoonallisuutensa. Hän toisin sanoen näkee ainakin, kuinka hänessä itsessään on sekä hänen niin sanottu oma persoonallisuutensa että sitten joku toinen persoonallisuus. Hän asuu niissä molemmissa. Hän melkein ihmettelee sitä silloin, että hän nimittää tuota toista persoonallisuutta omakseen. Hän ehkei lainkaan ymmärrä, mikä siihen on syynä. „Kuinka on mahdollista”, hän ajattelee, „että nimitän tuota omakseni. Eihän se ole omani enemmän kuin tuokaan. Minä olen molemmissa.” Hänen täytyy nähdä ainakin niin paljon. Hän voi nähdä myöskin kokonaisen joukon, ja hän on jokainen. Kristustajunta tulee juuri tuollaisena; ja kun ihminen kuin ohimennen tekee vanhan Kristus-syntymäkokemuksen, hän samalla näkee ainakin yhden vieraan persoonallisuuden, joka on hänen omansa – ehkä useampiakin. Pääkohta kristuskokemuksessa on, että ihminen tuntee itsensä yhdeksi toisten kanssa ja tuntee, näkee ja tietää toiset oman itsensä ilmennyksiksi. Se on psykologinen painopiste, keskuskohta tuossa kristuskokemuksessa. Ensimmäisen kerran Kristuksen syntyminen tapahtuu kuin evankeliumissa, mutta sitten, kun sen kokee uudelleen, ihminen aivan varmasti näkee, että toiset ihmiset ovat häntä itseään, tai toisin sanoen, että Kristus hänessä kuuluu toisillekin. Hän ihmettelee enemmän sitä, kuinka he eivät tiedä, että Vapahtaja on kaikkien heidän omansa: „Vapahtaja on minussa, mutta Vapahtajan pitäisi olla sinussakin.” Ja ihminen katselee ja näkee, että esteenä on se ja se. Hän näkee ihmisen sielulliset heikkoudet, viat jne., jotka estävät Kristusta hänessä syntymästä, hänessä elämästä. Sen ihminen näkee, ja hän tottuu sellaisiin ajatuksiin, sellaiseen elämään, että näkee toisissa heidän vikansa. Hän ei näe heidän vikojaan sillä tavoin kuin jokapäiväiset ihmiset, vaan hän näkee ne heikkoudet, jotka heitä estävät ottamasta vastaan Kristusta. Hän näkee, mutta hänen huulensa ovat sinetöidyt. Hän ei voi sanoa toiselle: „Kuule, sellaiset ja sellaiset viat estävät sinua.” Sillä jokaisen ihmisen täytyy itse avata silmänsä. Jos hän olisi niin epävarmas, että hän toisen rukouksesta ja pyynnöstä sen sanoisi, niin toinen hämmästyisi vallan tavattomasti. Mikä siitä olisikaan seurauksena! Sillä ihminen ei aavista, ennen kuin se kokemuksena tulee hänen eteensä, niin että hän saa nähdä sen, mikä häntä estää ottamasta Kristusta vastaan. Mehän luomme kaikenmoisia kuvitelmia omista hyveistämme ja vioistamme. Kuka ties meidän heikkoutemme ei olekaan mikään pahe. Kristus voi syntyä tallissa, eläinten keskellä. Ehkä juuri jokin sellainen hyve, jonka luulemme kelpaavan Jumalalle, onkin esteenä. Meidän täytyy se kokea ja nähdä. Ainahan totuudenetsijät helpommin löytävät heikkoudet, viat, paheet, synnit jne. Ne pistävät meidän silmäämme, ja me ajattelemme: niistä sentään pitää päästä. Kun oikein tutkimme itseämme kelvataksemme liikkumaan parempien ihmisten joukossa, me voimme ymmärtää, että meidän pitäisi olla vanhurskaita, siveellisiä ihmisiä, etteivät ihmiset nauraisi ja pilkkaisi. Mutta meidän täytyy muistaa: kuka ties Kristus arvioi meitä aivan toisin perustein. Ehkä pienikin ajatus siitä, että minun pitäisi olla mallikelpoinen toistenkin silmissä, että minun täytyisi herättää kunnioitusta ja rakkautta toisissa, – kun minulla on tuollainen kunnianhimo – vaikuttaa sen, etten kelpaakaan Kristukselle. Se on kyllä jalo kunnianhimo, mutta epäjalo siksi, että sydämessä kuiskaa joku: sitä varten, että toiset voisivat pitää minusta, kunnioittaa minua. Siinä on silloin jotakin itsekästä, persoonallista mukana. Sillä ihminen ei ole maailmaan luotu kelvataksaan toisille epätäydellisille, vaan kelvataksaan täydellisille. Kun hän tämän huomaa, silloin hän ehkä voi kelvata ja Jumala auttaa häntä. – Jos siis ihminen on ennen tehnyt henkisiä kokemuksia, niin hän käy nyt nopeammin lävitse vanhat kokemukset, ja ne tulevat toisenlaisina, jollakin tavoin hieman lyhyemmin – toiselle toisella tavoin, toiselle toisella.

Sitten, kun luemme evankeliumeja, huomaamme, että Jeesuksen syntymän jälkeen seuraava suurempi tapaus, josta kerrotaan evankeliumissa, on hänen kasteensa. Johannes Kastaja hänet kastaa.

Jeesus Kristuksen elämä esikuvana.

Jeesuksen Kristuksen elämä esikuvana ei merkitse, että hänen opetuslastensa olisi jäljiteltävä oma elämänsä Jeesuksen ulkonaisen elämän mukaan. Kukaan ei kykene Jeesuksen elämää kopioimaan enemmän kuin kenenkään muunkaan ihmisen elämää voidaan kopioida, sen tähden, että kaikki ihmiset ovat yksilöitä, vieläpä persoonallisuuksia, että jokaisen ihmisen yksilöllinen elämä on omalaatuinen. — Mitä siis tarkoitamme, kun sanomme, että Jeesus Kristuksen elämä on esikuva? — Sillä tarkoitamme, niinkuin jo edellä sanoimme, että kun ihminen, opetuslapsi, seuraa Jeesus Kristusta noudattamalla hänen käskyjään ja kehoituksiaan, elämällä hänen elämänsä hänen käskyjensä mukaisesti, hänen henkensä mukaan, silloin se ihminen lopulta tulee siihen kohtaan, että hänen silmänsä aukenevat, että hänelle tapahtuu niinkuin apostoleille, silloin kun evankeliumin mukaan Jeesus avasi heidän silmänsä. Sanotaan nimenomaan: „Hän avasi heidän silmänsä, että he ymmärtäisivät pyhiä kirjoituksia”. Samoin siis tapahtuu myöskin opetuslapselle, kun hän seuraa Jeesusta. Hänen silmänsä aukenevat niin, että hän ymmärtää pyhiä kirjoituksia, ennen kaikkea siis evankeliumeja ja epistoloita, jotka muodostavat Uuden Testamentin, varsinaiset kristityt kirjat —, ja sitten Ilmestyskirjaa ynnä muita apokryfisiä evankeliumeja, jo löydettyjä ja vasta löydettäviä kristinuskon alkuaikojen kirjoituksia. Hän ymmärtää niitä. Ja mikä häntä suuresti hämmästyttää evankeliumien suhteen? — Se, että Jeesus Kristuksen elämä, sellaisena kuin se on kuvattuna evankeliumeissa, muodostuu hänen omaelämäkerrakseen. Ei kuitenkaan niin, että hänen elämänsä yksityiskohdittain olisi Jeesuksen elämän kaltainen — kaukana siitä — vaan niin, että joitakuita erikoisia Jeesus Kristuksen elämän tapahtumia toistuu hänen omassa henkisessä elämässään ihmeellisinä kokemuksina. Ja kun hän tällä uudella tavalla alkaa lukea evankeliumeja, hän huomaa, että hänelle tapahtuu niinkuin evankeliumeissa kerrotaan Jeesuksen syntymästä: Kristus syntyy hänessä. Siitä puhuimme viime kerralla ja päädyimme Jeesuksen elämän toiseen merkilliseen tapahtumaan, Jordanin kasteeseen. Ja niinkuin edellä puhuessamme Kristuksen syntymästä, niin sanomme nytkin, kun puhumme kasteesta, että jos ihminen on sitä ennen kokenut jossakin entisessä elämässä, se toistuu nyt hieman lyhennetyssä muodossa, ehkä hieman toisella tavalla kuin mitä evankeliumissa kerrotaan. Mutta jos hän ei ole sitä ennen kokenut, se tapahtuu niinkuin evankeliumissa. Ja kun se ihmiselle täydellisenä tapahtuu, on hän tietenkin siinä elämässä kun hän tämän kokee, siis jo lyhyemmällä tavalla kokenut Kristuksen syntymän, siten kuin edellisessä luvussa koetimme kuvata. — Ja kun hän sen syntymän on kokenut ja nyt siis ensimmäisen kerran kokee kastetta, se tapahtuu hänen ruumiinsa ulkopuolella. Hän on silloin itse oman ruumiinsa ulkopuolella ja tulee siellä tietoiseksi. Hän liikkuu itsetietoisena toisessa ruumiissa, — sanomme tavallisesti astraaliruumiissa — ja astraalimaailmassa hän sitten saa kokea tämän kasteen. Silloin siinä toistuu koko se tapahtuma, mikä on kerrottu evankeliumissa Jeesuksen kasteesta. Silloin ihminen joutuu Jordanin virtaan, ja siellä on joku Johannes, joka vähän epäroityään kastaa hänet, ja sitten taivas aukenee ja ääni kuuluu taivaasta. Tämä tapahtuu silloin aivan realistisesti siinä toisessa maailmassa, mutta huomattaamme, ettei ihminen, opetuslapsi, ole silloin lainkaan missään unitilassa, niin että kun hän herää, hän ei voi sanoa nähneensä unta, vaan hän on silloin aivan yhtä itsetietoisena siinä toisessa maailmassa kuin konsanaan tässä näkyvässä maailmassa. Se ei ole hänelle unikokemus, vaan yliluonnollinen, ihmeellinen kokemus toisessa maailmassa. Hän on aivan sama kuin täällä. Hän on jättänyt ruumiinsa, näkee sen ja liikkuu tässä maailmassa, tulee toiseen maailmaan ja siellä kokee sitten sen kastekokemuksen; ja herättyään hän tietää, että se on ollut todellista, mitä hän on kokenut; mutta hän myöskin tietää, että hän ei voi siitä koskaan kenellekkään kertoa — niin hänestä ainakin tuntuu. Sitä ei voi sentään mennä aivan varmasti sanomaan, sillä voi sattua tilanteita, jolloin hän kertoo niistä asioista, mutta joka tapauksessa hänen huulensa ovat suljetut pitkiksi ajoiksi. — Mutta jos hän on ennen eläessään tämän kasteen kokenut, jos se on hänelle vanha kokemus, jos hän on jo ennen saavuttanut tuon astraalitietoisuuden ja nyt ainoastaan tarvitsee uudestaan sen elvyttää, silloin tapahtuu tämä toinen kokemus, tämä kaste, kokonaisuudessaan tässä näkyvässä maailmassa; ei suorastaan

tässä näkyvässä maailmassa, mutta kuitenkin päivätajunnassa. Sillä kaikki, mikä on ennen koettu ja nyt uudistuu, se toistuu aina päivätajunnassa. Tässä päivätajunnassa harhailtuaan hän tulee sellaiseen tilaan, tilanteeseen, että hänen sisäinen silmänsä aukenee ja hän saa kokea muutamia kohtia tästä kastekokemuksesta. Kaikista tärkein kohta, jonka hän saa kokea ja jonka hän aina kokee tällaisessa tapauksessa, kun se kokemus uudistuu, on se, että hän kuulee tuon taivaallisen äänen pilvien takaa, auringon luota, Isän äänen, joka sanoo hänelle: „Minun rakas poikani, jonka nyt olen synnyttänyt, minä rakastan sinua”. Se on silloin hänen päivätajuinen kokemuksensa. Ja kun ihminen on käynyt lävitse tämän kokemuksen, hänelle alkaa pitkä kokemusten sarja. Mutta ennen kuin hän joutuu ulos varsinaiseen työskentelyyn, hän – niinkuin Jeesuksestakin kerrotaan tässä evankeliumissa – kohtaa kiusaajan. Ja mikä on kiusaaja? – Se on hänelle tällä kertaa hänen oman persoonallisuutensa varjo, sillä hänen oma persoonallisuutensa nousee ylös ja heittää varjonsa yli tien. Ja tämä persoonallisuus puhuu hänelle. Ei tuo varjo tietenkään puhu, vaan evankeliumissa on oikein kuvattu, kun siinä sanotaan, että kiusaajan ääni kuuluu. Kiusaaja tulee hänen luokseen, ja sen ääni kuuluu. Se on kuin jokin ulkopuolinen kiusaus, jotakin hänen ulkopuoleltaan. Se on kyllä hänen oman persoonallisuutensa karmallinen ääni, vaikka hän ei elä persoonallisuudessaan, vaan todellisessa inhimillisessä minässään. Ja sentähden on kuin tuo persoonallisuus olisi hänen ulkopuolellaan, on kuin joku kiusaaja astuisi hänen eteensä. Ja siinä on silloin kolme kiusausta, ja ne tarkoittavat hänen kolmea persoonallista ilmennysmuotoaan. Niitä on enemmänkin, mutta voimme ne hyvin yhdistää kolmeksi. Ne ovat nimittäin hänen fyysillis-eetterinen ruumiinsa, hänen astraalis-mentaalin ruumiinsa ja hänen persoonallinen minuutensa. Ne sanovat hänelle aivan kuin jonkinlaisina ulkonaisina olentoina, kiusaajan äänellä: „Sinä olet nyt saavuttanut suuria ja ihmeellisiä kykyjä. Luo nyt oma elämäsi näiden kykyjen mukaan.” Ja tämän fyysillis-eetterisen ruumiin kiusaus sanoo: „Sinäkin voit muuttaa kivet leiviksi. Sinä voit kykyjesi avulla hankkia tämän ulkonaisen, fyysillisen maailman aineellisuutta, niin paljon kuin suinkin tahdot. Sinun ei tarvitse muuta kuin käyttää niitä suurenmoisia kykyjä, mitä sinulla on, niin koko tämän maailman rikkaus ryntää sinun luoksesi. Kaikki muuttuu kullaksi, kivet leiviksi sinun kädessäni. Sinun ei tarvitse edes liikaa ponnistaa. Se on sinulle hyvin helppoa, kun sinulla on niin ihmeellisiä kykyjä.” – Tämän kiusauksen edessä ovat kaikki nerokkaat ihmiset, jotka jo ennen ovat kokeneet henkisiäkin asioita. Tiedämme, että niin sanotut nerot, erikoisen lahjakkaat ihmiset, jotka ovat syntyneet maailmaan suurin sielullisin kyvyin, ovat ennen läpikäyneet suuria henkisiä kokemuksia. Jokainen ihminen voi tulla neroksi, mutta se nerokkuus saavutetaan omalla työllä. Ihminen on tavattomasti ponnistanut ja tehnyt työtä edellisissä ruumistuksissaan, jos hän syntyy nerona, jolla on jumalallisia kykyjä. Sanokaamme, että hän syntyy tähän maailmaan musiikin lahja mukanaan, ja ajattelen erikoisesti silloin säveltämisen lahjaa. Hän tuntee voivansa kuunnella ihmeellistä soittoa näkymättömästä maailmasta, ja tuntee voivansa tulkita ja välittää niitä sointuja tähän näkyvään maailmaan toisten ihmisten kuultaviksi. Hänelle tulee kiusaus: „Käytä näitä kykyjä oman itsesi hyväksi”. Ja jos hän ei siinä elämässä ole vielä toistanut näitä henkisiä kokemuksia, ei Kristuksen syntymää eikä kastetta, taikka jos ne jäävät aivan sen elämän ulkopuolelle, niin tiedämme, että tuollainen kiusaus voi olla hyvin voimakas, jos tuollainen nerokas ihminen on hiemankin heikko. Jos hän ei ole niin tietoinen vielä siitä, että hänen nerokkuutensa on jumalallinen lahja, joka on asetettava ihmiskunnan palvelukseen, niin hänellä voi olla se heikko kohta, että loistava aineellinen tulevaisuus voi hänet lumota. Hän voi ajatella: „Näillä kyvyillä saan kuinka paljon tahansa kaikkea aineellista hyvää.” Tosin kyllä, jos hän alkaa tuota tietä kulkea, hän voi joskus huomata, että hän valitsi aivan väärän tien ja että hän melkein asetti sisäisen Jumalansa häpeään. Silloin hän epäilemättä katuu ja kääntyy. Mutta jos hän ei ymmärrä sitä tehdä, silloin hän voi jatkaa tuon väärän tien kulkemista koko sen elämän. Kaikki nerokkuus muodossa tai toisessa on ihmeellinen lahja, varsinkin jos puhumme talentista, nerokkuudesta. Tiedämme, mikä on ero talentin (nerouden) ja talangin (taitavuuden) välillä; jos on kysymyksessä esimerkiksi kynä tai soittokoje. Talangi saavutetaan paljon varhemmin kuin nerokkuus, joka aina on yhteydessä suurten henkisten kokemusten kanssa. Ihminen voi olla ilman sitä lahjaa, mutta jos joku on todella nerokas, niinkuin esimerkiksi suuret säveltäjät, silloin hän on henkinen olento, silloin hän on ennen kokenut sekä Kristuksen syntymän että kasteen, ja hän on syntynyt tähän elämään kädessään taikasauva, ja silloin nämä kiusaukset tulevat hänelle todellisina. Mutta jokainen henkinen ihminen, joka on kokenut Kristuksen syntymän ja kasteen, torjuu ne luotaan heti, ymmärtäen, että se on kiusaajan ääni, ja hän sanoo niinkuin Jeesus Saatanalle: „Ei ihminen elä

ainoastaan leivästä, vaan jokaisesta sanasta, joka lähtee Jumalan suusta”. Hän tietää, että häntä ei lainkaan tyydytä maailman rikkaus, sillä vaikka hän saisi itselleen kuinka paljon kultaa tahansa, hän ei saisi rauhaa sielulleen eikä olisi onnellinen. Jos se houkuttelisikin häntä hyvin pienen hetken – jos se olisi mahdollista –, hän kuitenkin tietää, että ihminen ei elä kaikesta siitä maailman hyvästä, minkä fyysillinen maailma voi tarjota, vaan siitä elävästä sanasta, joka lähtee elävän Jumalan suusta, mikä siis tulee hänelle hänen omien kykyjensä kautta. Siitä hän elää, ja se elää hänessä sitä mukaa, kuin hän itse osaa työntää luotaan tuon aineellisen rikkauten, kullan – nimittäin siinä mielessä, että sitä itselleen tahtoi tai itse sitä tarvitsisi. Hän voittaa helposti sen kiusauksen. Kuuluu oleellisena osana hänen henkiseen elämäänsä, että se kiusaus ei häntä vaivaa. Hän tuntee todella olevansa, niinkuin kiusaus sanoi Jeesukselle: „Sinähän olet tämän kaiken maailman herra ja voit muuttaa kivet leiviksi.” Hän tuntee, että hänellä on sellainen voima, mutta myöskin, että hän ei sitä voimaa käytä omaksi persoonalliseksi hyödykseen.

– Se on tuon ensimmäisen eli fyysillis-eetterisen ruumiin kiusaus.

Toinen kiusaus on se, josta kerrotaan näin: „Silloin perkele otti hänet mukaansa pyhään kaupunkiin ja asetti hänet temppelein harjalle ja sanoi hänelle: 'Jos olet Jumalan Poika, niin heittäydy tästä alas; sillä kirjoitettu on: 'Hän antaa enkeleilleen käskyn sinusta, että varjelevat sinua; kantavat sinua käsillään, ettet loukkaisi kiveen jalkaasi.' Jeesus sanoi hänelle: 'On sanottu: 'Älä kiusaa Herraa, Jumalaasi.' – Tuo toinen kiusaus tulee hänen luokseen toisessa ruumiissa, tuossa astraalis-mentaalisisessa ruumiissa, ikäänkuin sen kautta. Tuo kiusaus puhuu hänelle: „Ajattele, kuinka suuria kykyjä sinulla on! Ota vastaan koko maailman kunnia! Anna kaikkien polvistua eteesi! Tee ihmeitä! Sinä voit syöksyä alas temppelein harjalta, ja enkelit palvelevat sinua. Tee ihmetöitä, niin ihmiset lankeavat maahan eteesi ja palvelevat sinua. Sinähän ansaitset jumalallista kunnioitusta!” Tämäkään kiusaus ei ole opetuslapselle vaikea, jos hän on henkisesti kokenut ja itsetietoinen. Mutta se voisi olla hyvinkin vaikea ihmiselle, joka ei ole kyllin kokenut. Ja sentähden näemme, että lahjakkaat ihmiset, jotka eivät ole kyllin kokeneita vielä, etsivät maailman kunniaa. Se on kiihotin, joka elähdyttää monia ihmisiä tässä näkyvässä maailmassa, kaikkia vähänkin lahjakkaita ihmisiä, jotka eivät ole niin aineellisia, että välittäisivät suorastaan rahasta. He ainakin välittävät kunniaa. Sitä heidän täytyy hankkia, sillä kukapa tahtoi olla häväisty, kunniaton, syrjässä, pilkattu, parjattu. Päin vastoin ihminen sisässään tuntee: minä viihtyisin hyvin, jos ihmiset puhuisivat minusta hyvää, olisivat polvillaan minun edessäni, kunnioittaisivat ja ylistäisivät minua; – silloin vasta olisin onnellinen, ja tunne-elämäni paisuisi. Ja huomaamattaan useinkin ihmiset, jotka ovat lahjakkaina syntyneet, ajavat juuri tätä kunniaa takaa. Siinä ei tietenkään ole mitään suorastaan pahaa, sillä tuollainen kunnianhimo antaa hänelle voimaa kieltäytyä monesta muusta pahasta, työskennellä, pyrkiä ja ponnistaa. Hän tekee työtä kuinka paljon tahansa, ponnistaa viimeisetkin voimansa saavuttaakseen mitä tahtoo, ja voidakseen tehdä, mitä on suunnitellut, mikä tuo hänelle sitten maailman kunniaa. Kunnianhimo voi olla syynä siihenkin, että hän tahtoo kasvattaa itseään hyväksi, mallikelpoiseksi ihmiseksi. Hän ei tahdo olla ryöväri ja kaikkien hylkimä, vaan tahtoo olla kunnioitettu, mallikelpoinen yhteiskunnan jäsen. Sellainen kunnianhimo on ihmiselle hyvä persoonallinen kannustin. Sitä he kaipaavat. Ja näemme usein ihmisiä, joista sanomme: „Kunpa sinulla olisi edes vähän kunnianhimoa, niin et viitsisi rypeä liassa”. Niinhän usein ajattelemme, ja se on luonnollisesti oikein ajateltu, kun on puhe persoonallisesta ihmisestä. Mutta kun sitten on kysymyksessä henkinen ihminen, jolla on ollut kastekokemuksensa, ja tämä kiusaus tulee hänen eteensä persoonallisuuden viehättävänä voimana, silloin se on kiusaajan ääni, joka on voitettava; ja tällainen ihminen ei silloin epäröi, vaan sanoo: „Pois minun luotani, sillä Jumalaa ei pidä kiusata”. Ja hän tarkoittaa silloin sillä, että jumalallisia kykyjä ei pidä kiusata ja vetää alas palvelemaan itsekkyyttä, persoonallisuutta. Ne on pidettävä arvossa ja kunniaa. Ne on asetettava Jumalan ja totuuden palvelukseen. Ainoa kunnia, jota henkisesti kokenut ihminen pyytää, on se, että hän kelpaisi jumalille ja Isälle Jumalalle. Sillä ei ole mitään tekemistä kunnian kanssa, sillä siitä ei tule hänelle mitään näkyvää kunniaa. Sentähden tämä toinenkin kiusaus on hyvin luonnollinen, ja henkinen ihminen voittaa sen verraten helposti. Me näemme kuitenkin tapauksia, että vaikka ihminen on voinut kokea yhtä ja toista henkisesti, – ehkei niin paljon, mutta kuitenkin jotakin, – hän kuitenkin voi langeta tuollaiseen kunnianhimoon. Silloin hän myöhemmin katuu ja huomaa, että sellainen kunnianhimo on väärä, että hänen

ei olisi pitänyt olla sellainen. Ja sillä hän langettaa kuin tuomion itsestään. Hän sillä aivan kuin pyytää, että karman herrat ottaisivat häneltä pois kunnian. Ja jos hän elämänsä loppupuolella on tullut tähän katumukseen, se vaikuttaa seuraavassa elämässä. Hän voi olla silloin lahjakas ja kyvykäs, mutta ei saavuta mitään kunniaa, niin kuin ansaitsisi. Se johtuu siitä, että hän on katunut, kieltäytynyt ja kuin pyytänyt karmalta, että hän saisi kulkea oikeata tietä ilman kunniaa.

Sitten tulee vielä kolmas kiusaus. Siitäkin kerrotaan evankeliumissa: „Taas perkele otti hänet mukaansa sangen korkealle vuorelle ja näytti hänelle kaikki maailman valtakunnat ja niiden loiston ja sanoi hänelle: 'tämän kaiken minä annan sinulle, jos lankeat maahan ja kumarrat minua'. Silloin Jeesus sanoi hänelle: „Mene pois saatana, sillä kirjoitettu on: Herra sinun Jumalaasi tulee sinun kumartaa ja Häntä ainoata palvella'. Silloin perkele jätti hänet”. – Tässä kolmannessa kiusauksessa ihmisen eteen nousee hänen persoonallinen minänsä, joka monien elämien kokemusten kautta on saavuttanut jonkinlaisen täydellisyyden –, kuinka sanoisimme. Ei aivan täydellisyyttä, mutta jonkinlaisen eheyden ja toisille esimerkiksi kelpaavan mallikelpoisuuden, etevän ihmispersoonallisuuden. Se nousee hänen eteensä ja sanoo: „Katso nyt, etkö sinä voisit liittää omaa voimaasi minuun. Silloin koko maailma tulisi sinun omaksesi, ja sinä saisit hallita ja vallita kaikkia; saisit olla käskijänä ja hallitsijana. Loistava, häikäisevän täydellinen persoonallisuus voi hankkia sinulle valtaa maailmassa.” – Ja me tiedämme, kuinka valta varhemmalla taipaleella on suuri houkutus ainakin muutamille ihmisille; saada käyttää valtaa, järjestää asioita, niinkuin itse tahtoo, saada tuntee joka jäsenessään ja sormenpäissään, että on kuningas, joka hallitsee, yhdentekevää, onko hän sitten professori, kuningas, miljardööri tai mikä tahansa. Pääasia on, että miljoonat ihmiset ovat valmiit tottelemaan hänen pienempiäkin käskyjään ja viittauksiaan ja pitämään häntä hallitsijana ja auktoriteettina. Siihen kiusaukseen monet ihmiset, jotka eivät ole henkisesti kokeneita, kun tuollaiset kiusaukset tulevat elämän taipaleella, ihastuvat. He saavat syntyä sellaisiin olosuhteisiin, valtaistuimille, ja koko tämän maailman komeus palvelee heitä, on valmis kaikessa heitä auttamaan. Jos he eivät ole sitä ansainneet, heidän sielunsa jää tyhjäksi, ja he tulevat onnettomiksi ja ikävöiviksi. Sisimmässä sielussaan he eivät viihdy korkeissa asemissa, vaan he ajattelevat: „Kuinka yksinkertaiset ihmiset, jotka asuvat maalla pienessä mökissä, ovatkaan onnelliset, minähän olen täydellinen orja tällä valtaistuimella!” – Hän ei osannut hallita. Hän himoitsi suurta asiaa ennenkuin oli valmis, ja siksi se olikin suuri pettymys. Mutta henkiselle ihmiselle tuollainen kiusaus ei pohjimmaltaan ole siinä, että hän saisi hallita ja käskä, että ihmiset juoksisivat hänen viittauksensa mukaan, kunnioittaisivat ja kumartaisivat häntä, vaan viehäytys, houkutus ja kiusaus on siinä, että hän tietää kykenevänsä olemaan hallitsija ja johtaja ja määräämään jokaiselle seikkaperäisesti, mikä työ hänelle kuuluisi. Hänellä ovat ne kyvyt. Hän tietää, että hän voisi hallita. – Mutta silloin hän myöskin heti tietää, että hän ei sittenkään vielä ole valmis, vaan vasta keskellä sitä pitkää elämäntyötä, mikä hänelle avautuu henkisesti kokeneena ihmisenä. Ja silloin hän sanoo persoonallisuutensa varjolle, kiusaajalle: „Mene pois tyköäni, saatana, sillä ainoastaan Jumalaa tulee palvella. Jumala yksin on oleva hallitsija, en suinkaan minä.” Ja hän työntää sillä tavoin luotaan tuon viimeisen kiusaajan.

Kun henkinen ihminen on voittanut nämä kiusaukset, hän saa lähteä ihmisten joukkoon, sillä silloin hänelle avautuu työ. Mikä työ? – Työ Jumalan valtakunnan puolesta, niinkuin evankeliumissa sanotaan, opetustyö. Hän parantaa sairaita, lohduttaa surevia, antautuu kokonaan pieneen ja mitättömään työhön, joka lähtee rakastavasta sydäimestä. Sitten hän saa opettaa toisia ihmisiä. Ei niinkuin opettajat opettavat kouluissa, vaan hän neuvoo ihmisille tien. Hän on kuin pieni lapsi, joka tietää Malmilta tien Helsinkiin, niin että kun matkustaja kysyy tuolta pieneltä lapselta: „Tiedätkö, mistä menee tie Helsinkiin”, – se pieni lapsi on viisaampi kuin tuo täysi-ikäinen ja osaa sanoa: „Tuolta sinne pääsee!” Sillä tavalla myöskin tuntee silloin se ihminen, joka on kokenut Kristuksen syntymän ja kasteen. Hän tuntee, että hänen on lähettävä ulos elämään opastamaan ihmisiä. Ja me näemme, että evankeliumissakin Jeesuksen elämäkertomus on sitten hyvin pitkä. Hänen toimintansa ihmisten keskuudessa alkaa näiden kiusausten jälkeen. Se on täynnä hyviä töitä, ihme- ja voimatekoja, täynnä opetusta. Heti Matteuksen evankeliumin viidennessä luvussa alkaa vuorisaarna, ja sekin viittaa siihen, että ihmisen täytyy alkaa kertoa, mitä elämä on, ja neuvoo, miten se on eletävä. Se on hänen tehtävänsä. Ei se merkiksi sitä, että ihmisen silloin heti pitäisi jättää kaikki, ottaa sauva

ja lähteä ulos saarnaamaan. Ihmiselläkin voi vielä silloin olla jokin ulkonainen velvollisuus suoritettavanaan. Ei hän jätä mitään velvollisuuksiaan vielä sillä hetkellä. Hän maksaa kaikki velkansa loppuun saakka, niinkuin Jeesus sanoo, että velka on maksettava viimeiseen ropoon, ettei heitettäisi torniin –, mikä merkitsee, ettei joutuisi uudestaan jälleensyntymään ruumiiseen sellaisen mitättömän asian vuoksi. Sen tähden ihminen jatkaa velvollisuuksiensa suorittamista loppuun saakka; ja hän tietää, että ne loppuvat. Ja hän ei ollenkaan kaipaa sitä, että ne kovin pian loppuisivat, vaan hän ajattelee pikemminkin, että hän kylliksi valmistuisi, kun ne loppuvat, ettei hän joutuisi puolivalmiina opettamaan ihmisiä. Hän toivoo, että hän saisi tehdä työtä ulkonaisessa maailmassa karman suojassa kyllin kauan ollakseen sisäisesti niin valmistunut, että voisi kokonaan antautua opettajaksi. Mutta pitkin matkaa hänelle kyllä ilmenee tilanteita, jolloin hänen pitää opettaa. Koko hänen elämänsä on opetusta, sillä se on esimerkkinä, kehoituksena muille ihmisille; omalla vaelluksellaan hän joka tapauksessa opettaa. Ja tästä evankeliumin omasta määräyksestä me näemme ihmeellisen asian, jonka kristikunta on unohtanut. Vuodesta 325 lähtien, jolloin kristinuskosta tehtiin valtion uskonto, se järjestyi valtion kirkoksi, joka ylläpitää elämäänsä kaikenmoisten pappien, piispojen ja palvelijoiden avulla. Se järjestelmä on vallinnut kautta vuosisatojen. Mutta missä on kristinuskko? Sitä ei ole maailmassa; Jeesuksen seuraamista ei ole maailmassa. Kun 1900 vuotta on kulunut Jeesuksen kuolemasta, luulisi, että kristikunta olisi vähän ehtinyt oppia seuraamaan Jeesusta. Luulisi, että se tietäisi, mitä kristinuskko on. Mutta ei. Ainoastaan yksityiset ihmiset ja jotkut lahkot, kuten esimerkiksi kveekkarit, ovat jossakin määrin yrittäneet ottaa selvää, mitä Kristuksen oppi oikeastaan on. Temppeleitä ja kirkkoja rakennetaan kristikunnassa kaupunkeihin ja kyliin. Mutta ihmiset eivät käy niissä. Ennen vanhaan, kun oli pakko, ihmiset kävivät niissä, kun eivät tahtoneet istua jalkapuuissa. Nyt kun ei ole rangaistusta, ne pysyvät tyhjinä. Minkä tähden? – Sen tähden, että niissä ei saa tietää mitään Jeesuksen seuraamisesta. – Tänään satuin kuulemaan seinän takaa radiosta jonkinlaisen messun. En kuullut joka sanaa, mutta huomasin, että ainakin yhdessä kohden oli uskontunnustus, jossa oli mm.: „Minä vaivainen syntinen ihminen . . .” Silloin tunsin sisäissäni: nuo sanat ainakin tuo esittäjä lausuu vakaumuksesta. Se on ainoa totuus, minkä me kristikunta tiedämme. Mitään muuta emme uskalla tietää, emmekä yritä seurata Jeesusta. Kävisi mielestämme yli rehellisyyden rajojen, jos joku sanoisi olleensa 25 vuotta suuttumatta koettamalla seurata Jeesuksen käskyjä. – Sanotaan: „Ohhoh, kuinka tuo on ulkokullattu. Eihän ihminen voi sillä tavalla...Jos hän on syntynyt kiivaana, ja on voittanut itsensä, se on silloin perkeleen työtä. Se ei ole inhimillistä, vaan ääretöntä ylpeyttä! Voi kauheata!”

– Sillä tavalla seurataan kristikunnassa Jeesus Kristusta ja tiedetään, mikä on Kristuksen seuraamista. Mutta jos ottaa oikein surullisen ilmeen kasvoilleen ja ruikuttaa: „Minä vaivainen syntinen ihminen . . .!” – niin kaikki uskovat, että se on totta. – Sen tähden tuo kohta evankeliumissa on niin tavattoman tärkeä, koska siinä nimenomaan sanotaan, että me emme kelpaa ihmisten opettajiksi emmekä voi neuvoa ihmisiä, ennen kuin olemme ensin seuranneet Jeesusta niin paljon, että Kristus on syntynyt meissä ja tulleet kastetuiksi. Emme ole oikeutetut ennen opettamaan mitään. Se opetus ei ainakaan silloin ole Jeesuksen opetusta, jota kansa ihmetteli tunnustaen, että hän ei opettanut niinkuin kirjanoppineet ja fariseukset, vaan niinkuin sellainen, jolla oli auktoriteettia. Ja sillä tavalla ihmisen pitäisi opettaa. Hänellä täytyy olla auktoriteettia. Opettajakaan ei kelpaa lasten opettajaksi, elleivät lapset tiedä koko olemuksessaan, että kyllä se opettaja tietää, mitä puhuu. „Hän tietää enemmän kuin meistä kukaan, ja hän on auktoriteetti”. – Aivan samalla tavoin on meidän täysi-ikäisten kesken. Meidän pitäisi myös kristittyinä tietää, että opettaa ei saa se, jolla ei ole tietoa, valtaa, auktoriteettia. Kuinka joku ihminen voi nousta ylös saarnatuoliin ja puhua ikuisesta elämästä tai ikuisesta kadotuksesta, tietämättä, onko sitä ikuista kadotusta olemassa. Se on enemmän kuin uhkarohkeata. Se on minun silmissäni Jumalan pilkkaa, totuuden pilkkaa. Tuollainen ihminen ajattelee ehkä: „Minä en itse toisin tiedä, mutta kerron kuitenkin, että ikuisen kadotukseen joudutte kaikki, jollette usko. Kun sillä tavalla pelotan ihmisiä, saan heidät nyhkyttämään ja ehkä katkerasti itkemään, ja lohduitan sitten, kehoitan uskomaan, niin Jumala ojentaa pelastavan käden.” Kristityt ajattelevat: „Jumala pistäisi minut alimpaan helvettiin, mutta hänen Poikansa ojentaa pikkusormensa, ja minä tartun siihen, ja siten voin tulla vedetyksi ikuisen elämään.” – Ihmiset ymmärtävät näin. Ja täytyy sanoa, että se ei ole ainoastaan koomillista, vaan traagillista, että vuoden 325 jälkeen on aina hoettu kirkoissa tuota samaa, niin että ihmisten

mielet ovat menneet aivan sekaisin. Mutta onneksi on herännyt maailmassa toisiakin pyrkimyksiä, tieteellisiä ja filosofisia ajatussuuntia, jotka ovat ravistelleet dogmeja ja herättäneet ihmisiä unesta, niin että nykyään ei ole enää yhtä surullista kuin sata, sataviisikymmentä vuotta siten. Nyt on jo paljon valoisampaa ja kirkkaampaa, ja on alkanut aika, että ihmiset kristikunnassa alkavat ajatella ja kysyä: „Mihinkähän Jeesus oikeastaan pyrki täällä maan päällä? – Pitäneekö ottaa selvää. – Otanpa esille Uuden Testamentin ja luen itse omin silmin ja koetan itse ajatella”. – Se on toiveita herättävää. Jeesuksen elämä evankeliumissa on meille suuri opetus, ja jokainen henkisesti kokenut ihminen tietää sen oikeaksi, sen nimittäin, että ihminen on vasta kokeneena kutsuttu opettamaan. Ja silloin se opetus ei ole mitään, kuinka sanoisin ylhäältä päin opettamista, että katsotaan, kuinka viisasta tämä on! –, vaan se on ainoastaan rakkauden ilmausta, iloa siitä, että itse on osannut ottaa jonkin askelen ja tietää tien käänteeseen, ja osaa sanoa: tästä kulkee tie, älkää menkö tuonne likaiseen ojaan. Se on hänen ilonsa; se on siis vain veljeyttä. Minä uskon, että jokainen henkinen ihminen, ennen kuin hän on täydellinen, aivan kuin pelkää näin opettaa ja olla opettaja.

VII

Kirkastus ja Golgata.

Kirkastus ja Golgata ovat kaksi viimeistä suurta etappia evankeliumien Jeesus-biografiassa. Golgatan perästä seuraa ylösnousemus, mutta sehän ei ole enää tuon ruumiillisen, persoonallisen, olennon elämäkertaa. Sentähden Golgataan oikeastaan päättyy fyysillis-persoonallinen historia. Ja niinkuin syntymä ja kaste olivat ensimmäiset kaksi suurta tapausta Jeesuksen elämässä, niin ovat kirkastus ja ristinkuolema viimeiset kaksi suurta tapausta – okkultisesti katsoen suurta. Ja koska niille Jeesuksen seuraajille, joiden silmät ovat auenneet, evankeliumien kertomus on samalla myöskin kertomusta heidän omasta henkisestä elämästään, niin syntymän ja kasteen perästä tulevat nämä kaksi – kirkastus ja ristinkuolema – kahtena suurena merkittävänä kokemuksena. – Jos ajattelemme tätä evankeliumien kertomusta kokonaisuudessaan, silloin näemme kuinka kasteeseen saakka kesti Jeesuksen yksityiselämä, josta ei evankeliumeissa paljoakaan puhuta, mutta kuinka kasteen jälkeen alkaa hänen jumalallinen elämänsä, hänen työnsä ihmiskunnan hyväksi, hänen työnsä siellä Palestiinassa niiden ihmisten parissa, jotka häntä ympäröivät ja sattuiivat hänen tielleen. Tämä toinenkin jakso hänen elämässään, hänen jumalallinen elämänjaksonsa, mikä alkaa kasteesta, jakautuu aivan kuin kahtia, ja keskikohdalla siinä on kirkastus – en tarkoita ajallisesti keskikohdalla, vaan ikäänkuin hänen henkisen työnsä taitekohtana. Ennen kirkastusta hän vaeltaa juutalaisten keskuudessa tehden hyvää ja saarnaten Jumalan valtakunnan evankeliumia – niinkuin sanotaan, – ja kansa suuresti hämmästytti hänen auktoriteettiaan, hänen ihmeellistä tietonaan, hänen kykyään auttaa. Se on niin hämmästyksellä löyty, että se ei vielä itse oikein herää minkäänlaiseen omaan aktiiviseen toimintaan. Se seisoo tavallaan vain kuin kunnioittavasti hänen edessään ihmetellen hänen voimatekojaan ja hänen elävää sanaansa. – Ja tämä periodi, joka kulminoitui, saavuttaa huippunsa kirkastuksessa, loppuu siihen, että ainakin jotkut hänen lähimmistä opetuslapsistaan tulevat tietoisiksi siitä, kuka hän on. Ei kerrota, että kaikki opetuslapset olisivat olleet yhtä tietoisia, mutta nähtävästi on ainakin kolme, ja niistä nähtävästi Pietari ensimmäisenä. Uudessa Testamentissa kerrotaan, että Jeesus kysyy opetuslapsiltaan, mitä ihmiset hänestä arvelevat, kun hän tällä tavoin on tehnyt työtä ja vaikuttanut? Ja silloin opetuslapset kertovat hänelle, mitä ihmiset arvelevat keskenään: „– Kukahan ihmeessä tuo Jeesus Natsaretilainen mahtaa olla? Hän puhuu niin suurella auktoriteetilla. Varmaankin hän on joku jälleensyntynyt profeetta, joku Juudean kansan entisistä pojista.” Niin arvelee kansa, ja se ei osaa vielä muuta kuin hengessään kumartua hänen edessään. – Mutta Jeesus kysyy sitten opetuslapsiltaan: „– Mutta kenen te sitten sanotte minun olevan?” Silloin Pietari rientää vastaamaan: „Sinä olet Messias, elävän Jumalan Poika”. Ja Jeesus sanoo siihen: „Sitä ei sinulle ole voinut ilmoittaa kukaan muu kuin Isä taivaissa”. Pietari ei ole voinut sitä kuulla mistään, vaan hänen on omassa sisimmässään täytyntä tulla siihen vakaumukseen; hän on vihdoinkin saanut sen varmuuden, että hänen

mestarinsa Jeesus on Jumalan Poika ja se tuleva Messias. Ja silloin Jeesus ikään kuin tyytyy siihen. Ja muistamme, kuinka hän sitten alkaa kertoa siitä, mitä hänelle tullaan tekemään: hänet otetaan kiinni, häväistään, loukataan kaikella tavalla ja sitten surmataan, ristiinnaulitaan. Silloin Pietari, joka juuri oli ehtinyt sanoa, että Jeesus on Messias, kauhistuu ja samalla, tulinen kun on, loukkaantuu ja kauhistuu sisässään ja huudahtaa: „Ei, ei, sitä ei saa sinulle tapahtua”. Ja silloin Jeesus, joka on hyväksynyt Pietarin ilmoituksen, että hän on Messias, sanoo: „Mene pois minun edestäni, saatana, sillä sinä et ajattele sitä, mikä on Jumalan, vaan sitä, mikä on ihmisten”. – Pietarin mielestä oli kauheaa, että Jeesus, hänen opettajansa, jonka hän tietää olevan Jumalan Pojan, Messiaksen, joutuisi ristiinnaulittavaksi. Mutta Jeesus tahtoo juuri huomauttaa, että näitä asioita ei voi arvostella ihmisten tavoin, vaan opetuslasten pitää katsoa asioita jumalalliselta kannalta. Jumalan, Isän kanta voi olla toinen kuin ihmisten.

Sitten kerrotaan, että tämän jälkeen Jeesus otti mukaansa kolme opetuslasta, Pietarin, Jaakobin ja Johanneksen, ja vie heidät korkealla vuorelle. Ja siellä tapahtuu kirkastus. Siellä opetuslapset yht'äkkiä näkevät Jeesuksen suuressa valossa, ja siinä on mukana Mooses ja Elija. Ja kerrotaan vielä, kuinka opetuslapset ehdottivat, että rakennettaisiin kolme majaa ja jäätäisiin sinne asumaan. Mutta sitten he ikäänkuin vähän hämmästyvät ja kadottavat tajuntansa; ja kun Jeesus taas meni heidän luokseen he näkivät, että hän oli yksin. – Tämä kirkastuskin on siis etappi Jeesuksen seuraajan elämässä, Kristuksen opetuslapsen korkea kokemus. Ja niinkuin sanoimme edellisistäkin kokemuksista, niin on tämäkin kokemus erilainen riippuen siitä, tapahtuuko se ensimmäisen kerran, vai uudistuuko se jälleensyntymismuistona. Jos se tapahtuu ensimmäisen kerran, silloin se tapahtuu, niinkuin evankeliumissa kerrotaan. Ja samoin kuin kastekokemus, sen ensimmäisen kerran sattuessa, tapahtuu astraalimaailmassa, siis näkymättömässä maailmassa, eikä niinkuin syntyminen fyysisessä maailmassa, myöskin tämä kirkastus, kun se ensimmäisen kerran tapahtuu opetuslapsen elämässä, tapahtuu korkeammassa astraalimaailmassa eli mentaalimaailmassa – taivaallisessa maailmassa, niinkuin sitä nimitetään –, ja opetuslapsella on sitten ainoastaan elävä muisto siitä. Hän on täysin tietoinen ruumiinsa ulkopuolella. Hän on oma persoonallinen minänsä, silloin kun tuollainen asia hänelle tapahtuu ruumiin ulkopuolella ensimmäisen kerran. Se ei ole mikään ulkonainen, mutta kuitenkin aivan elävä ja päivätajuinen kokemus, vaikka se tapahtuukin näkymättömässä maailmassa. Mutta ennen kuin se kokemus tapahtuu opetuslapselle, hänen on täytynyt omalla työllään saada aikaan joitakin tuloksia ulkonaisessa maailmassa, sillä kasteen jälkeen on alkanut hänen opetustyönsä, josta hänen täytyy saada jotakin tunnustusta. Sen ei tarvitse tapahtua maailman puolelta. Maailma ei välitä siitä niin paljon. Se ehkä kuuntelee tai saa jonkin vaikutelman hänen työstään riippuen siitä, millä alalla hän tekee opetustyötään. Mutta hänellä täytyy olla muutamia oppilaita, sillä hän ei voi lähestyä kirkastusta, jollei hänellä ole joitakuita oppilaita, jotka hän puolestaan voi viedä mestarin luo. Sentähden on välttämätöntä, että hänellä on – niinkuin Jeesus Kristuksesta kerrotaan evankeliumeissa – ainakin kolme sellaista oppilasta, jotka ovat jo käyneet lävitse Kristuksen syntymän ja kasteen. Heidän on täytynyt käydä lävitse joko ennen tai siinä elämässä – arvatenkin ennemmin – ainakin ensimmäinen kokemus. Ja sitten kun he nyt seuraavat opetuslasta hänen opetustyössään, niin heidän on täytynyt niin paljon kehittää itseään henkisesti, niin paljon kasvaa henkisesti, että he voivat seurata sitten omaa opettajaansa näkymättömään maailmaan. Kun opetuslapsi siis lähestyy tuota kirkastuksen hetkeä, jolloin hän menee näkymättömään maailmaan, niin täytyy hänellä olla edes muutamia oppilaita, edes kolme, jotka niinkään saattavat mennä hänen kanssaan näkymättömään maailmaan. Tässä kertomuksessa sanotaan, että he menevät korkealle vuorelle – mestarin opetuslapsi lähtee edellä ja vie mukanaan nämä kolme omaa oppilastaan. He menevät siis näkymättömään maailmaa. Opetuslapsi nostaa heidän tajuntansa sellaiseen, sanoisinko, älylliseen piiriin näkymättömässä maailmassa, jossa he eivät vielä ole täysin itsetietoisia – eivät siis ole siinä taivasmaailmassa vielä itse kokeneet mitään kirkastuksen tapaista. He ovat käyneet kastekokemuksen lävitse ja voivat nyt seurata omaa opettajaansa tuohon korkeaan taivasmaailmaan, ja siellä he silloin saavat nähdä, saavat olla todistajina, koska ovat uskoneet ja luottaneet, olleet vakuuttuneita opettajansa tehtävästä. He saavat olla todistajina näkymättömässä maailmassa, kun hänet kirkastetaan; ja se kirkastus on silloin sitä, että hänen auransa aivankuin aukenee suureksi valoksi, ja siinä näkyy – niinkuin evankeliumissa kerrotaan – Mooses ja Elias. Ne ovat symbolistisia nimiä, joilla tarkoitetaan toisten uskontojen vanhoja suuria opettajia, vanhoja

mestareita, jotka ovat hänen ympärillään – ainakin kaksi – ja he ikäänkuin kunnioittavat häntä. Kirkastus okkultisesti on sitä, että jotkut kehittyneet henkimaailman olennot kunnioittavat sitä, jota kirkastetaan. Ja opetuslapsen oppilaat, jotka ovat siinä mukana todistamassa, näkevät niitä mestareita, jotka he tuntevat, ja he tietävät itse, että he ovat olleet ja yhä ovat olemassa; ja mahdollisesti heillä on jokin käsitys heidän ulkomuodostaan. He tuntevat ja tietävät, että tuossa on nyt kaksi sellaista mestariolentoa, vanhaa suurta opettajaa, jotka osoittavat kunnioitustaan tuolle uudelle opettajalle. Se on tärkeä kohta. Ja heissä voi silloin herätä ajatuksia: „Täällähän olisikin ihana olla. Minkä tähden menisimme enää takaisin maan päälle. Täällä taivasmaailmassa on meidän oikea kotimme. Täällä sinäkin mestari olet omassa kodissasi, täällä ovat toisetkin mestarit; ja täällä me tahtoisimme olla. Minkä tähden enää palaisimme takaisin maan päälle?” – Tuollainen ajatustapa on luonnollinen niille oppilaille, joissa ei ole vielä – jos niin sanoisimme – sen tason itsetietoisuus täysin herännyt; he saavat kuin vilaukselta kokea jotakin tuollaista, ja sen tason kotoinen tunne vaikuttaa heihin heti, sillä tuo taivasmaailma on ihmisen oikea koti. Senhän mekin tunnemme, että olemme kuin muukalaisia täällä näkyvässä maailmassa. Jos saamme nousta siihen korkeaan tilaan ja siinä hetken olla, tunnemme ääretöntä riemua ja olemme kuin kotonamme. Sellaista riemua emme juuri koskaan saa tässä maailmassa. Olemme muukalaisia tällä pallolla, sillä oikea kotimme on jossakin taivaassa. Se on luonnollinen tunne, kun ihminen on siinä taivastajunnassa; sitä luonnollisempi, mitä uudempi tämä taivaskokemus on ihmiselle. Sentähden on niin hyvin kerrottu asiat tässä evankeliumissakin, kun Jeesuksen opetuslapset ihastuvat: „Tänne meidän tulisi rakentaa maja”. On erehdytä luulla, että se tarkoittaisi jotakin fyysillistä majaa.

Jos opetuslapsi, Kristuksen seuraaja, on kokenut kirkastuksen edellisessä ruumistuksessaan, jossakin entisessä elämässä, niin että se nyt toistuu hänelle muistona, silloin on tuo kokemus hieman toinen. Silloin kyllä senkin kokemuksen edellä, niinkuin syntymän ja kasteenkin välillä oli erilaisia asioita, – kasteen jälkeenhän ovat kaikki kiusaukset – ennen tätä kirkastusta on täytynyt tapahtua niin, että joitakuita hänen seuraajiaan, kuuntelijoitaan, hänen esimerkkinsä seuraajia, hänen oppilaitaan, jotka tulevat vakuuttuneiksi siitä, että hän on jokin. Ja silloin kyllä aina tapahtuu, että opetuslapset tai oppilaat ehkä suuremmissa mitassa kuin maailma, tuumailevat keskenään itsekseen: „Kukahan hän mahtaa olla? Kuka tuo meidän opettajamme oikeastaan on? Kyllä hän on varmaankin jokin entinen opettaja tai profeetta, joka on jälleensyntynyt, joku merkellisempi olento, josta on puhuttu historiassa ja joka nyt on syntynyt jotakin erikoistehtävää suorittaakseen. Olisipa hyvin kiintoisaa tietää, kuka hän on.” – Oppilaat voivat sillä tavoin tuumiskella itsekseen ja keskenään, ja silloin heidän opettajansa tavalla tai toisella, jos ei sanoin, niin esimerkein ja viittauksin tahtoo ikäänkuin opettaa, ettei henkisessä elämässä merkitse mitään, mitä joku ihminen on ollut, ettei meidän tarvitse lainkaan tuumiskella itseksemme: kukahan tuo on mahtanut olla? Ei ole mikään tärkeä, vaan hyvin yhdentekevä asia, kuka joku ihminen on persoonallisesti ennen ollut, onko hän ollut tuo tai tämä. Jokainen meistä on ollut jotakin, sitä tai tätä. Hyvin moni meistä on joskus ollut erittäin korkeassa, ehkä ruhtinaallisessa asemassa yhteiskunnassa. Ja ehkä juuri samat ovat olleet köyhiä kerjäläisiä, kerjäläismummoja, ilotyttöjä tai mitä tahansa. Kaikki olemme olleet kaikenlaista eri ruumistuksissamme. Se ei niin paljon merkitse, kun se, mitä nyt olemme. Mitä se merkitsee, että olen ollut keisari, ruhtinas, suuri sotaherra . . . Nyt olen sellainen kuin olen. En voi millään tavoin nyt sanoa: „Minä olen keisari Maximilian, – tms”. Minut vietäisiin silloin hullujenhuoneeseen, vaikka se olisi ollut totta. Henkisessä elämässä ei ole kysymys sellaisesta persoonallisesta menneisyydestä; on ainoastaan kysymys siitä menneisyydestä, jolla on otsikkona: Kuinka paljon olen henkisesti pyrkinyt. Mitä siitä, olenko ollut keisari tai paavi. Jumalallisen näkymättömän maailman kannalta on äärettömän yhdentekevää, istuuko ihminen kuninkaan istuimella tai lakaiseeko katua rääsyyssään. Henkisesti se ei merkitse mitään. Kuninkaalla on päällään yhdenlaiset ryysyt kuin kadunlakaisijallakin. Jumalan maailmassa näkyvät ainoastaan ne vaatteet, jotka ihmisellä on päällään jälleensyntyvänä henkiolentona. Tässä näkyvässä maailmassa kaikki on symbolia, harhaa. Todellisuuden näkymättömässä maailmassa on jokaisen ihmisen pukuna se, minkälainen karakteri hänellä on: viisas, hyvä . .

Jos hänellä on vikoja, häijyyksiä, ne loistavat hyvin rumina vaatekappaleina hänen aurassaan. Hän ei voi niitä siellä peittää, niinkuin tässä näkyvässä maailmassa, jossa peitämme itsemme kauniilla vaatteilla, ja jalokivillä jne. Näkymättömässä maailmassa ihminen on juuri sellainen kuin hän on sisäisesti; ja Jumala arvostelee meitä siis aivan toisella tavalla kuin me itseämme ja toisiamme. Jeesus tahtoo sanoa opetuslapsilleen: „Älkää tuumiko tuollaisia vähäpätöisiä asioita, mikä minä olen ollut ja mikä sinä olet ollut. Se vain on tärkeää, mitä olet henkisesti. Oletko nyt syntynyt sellaisena ihmisenä, joka ei pane arvoa kaikelle vähäpätöiselle, joka etsii henkisiä arvoja, Jumalaa? Jos olet sellaisena syntynyt, silloin olet kokenut jotakin; silloin minä voisin sanoa, että sinulla taitaakin olla häävaatteet näkymättömässä maailmassa. Se merkitsee jotakin.” – Sentähden Jeesus kysyy: „Kenen te sanotte minun olevan?” Se on kysymys opetuslapselle, joka ennen on kokenut kirkastuksen. Sillä hän ei välitä niin paljon siitä, mitä toiset, hänen oppilaansa, kuuntelijansa, arvelevat hänen omasta menneisyydestään. Hän tahtoi ja toivoisi, että hänen oppilaansa tottuisivat pois sellaisesta arvelusta. Hänestä olisi välttämätöntä, että jotkut hänen oppilaistaan huomaisivat, mikä hän on henkisesti, että he voisivat hänelle sen tunnustaa. Ja se tunnustus ei ole silloin mikään teatteri- tai tekaistu tunnustus, vaan se lähtee oppilaan sydäimestä, niinkuin Pietari sanoi Jeesukselle: „Totisesti sinä olet elävän Jumalan Poika”. On yhdentekevää, mitä sanoja käyttää. Ei ole välttämätöntä käyttää sanoja: sinä olet Jumalan Poika. Pääasia on, että joku oppilas on tuntenut opettajansa sydämessä ja tullut vakuuttuneeksi siitä, että hän osaa sanoa tuolle ihmiselle: sinä olet . . . ja sitten sanoo sydämensä syvimmän ja kauneimman ajatuksen. Ja silloin kun oppilas on tuollaisen tunnustuksen antanut, joku edes, mieluummin kaksi tai kolme, silloin kirkastus voi tapahtua. – Mutta tuollaisena uudistuvana tapauksena, – ei siis ensimmäisenä laatuaan –, se on aivan kuin muisto, joka uudistuu. Ja se uudistuu silloin sillä tavoin, että mieluummin kolme oppilasta yht'äkkiä näkee – olkoon tässä sanottu ohimennen, että se voi tapahtua eri aikoina niin, että vain yksi kerrallaan näkee, mutta kirkastus ei ole saanut maallista leimaansa, ennen kuin ainakin kolme on sen nähnyt; jossakin tilanteessa joko oppilaat yksitellen tai kolme samalla kertaa näkevät –, kuinka heidän opettajansa aura aukenee ja kuinka hän siinä loistaa kirkkaudessaan ja kuinka hänen luonaan on myöskin silloin joitakin korkeita olentoja. Oppilaan silmissä he ovat, sanokaamme meidän päivinäimme, mestareita, adepteja. Tuon kokemuksen tekee ainakin kolme eri ihmistä, joko yksitellen tai yhdessä. Ja silloin kun he tekevät tuon havainnon, silloin myös se kirkastus entisenä kokemuksena uudistuu ja silloin päivätajunnassa; se on tapahtunut tässä fyysisessä maailmassa. Siinä ovat toiset oppilaat tehneet oman havaintonsa, ja siinä fyysisessä maailmassa on aura avautunut. Bhagavad Gitaassa kerrotaan, kuinka Arjuna on yksin Krishnan kanssa. Hän näkee, kuinka Krishnan aura avautuu ja koko maailma näkyy siinä. Sekin oli siis kirkastuskokemus, ja Arjuna oli yksin todistajana siinä. Kirkastus on sitä, että asianomainen kirkastettu olento on silloin tunnustettu opettajaksi, tienviittaajaksi, ihmiseksi, joka voi toisia opastaa.

Sitten kun tämä tunnustus, tämä kirkastus on tapahtunut, silloin se kirkastettu ihminen astuu uuteen elämän periodiin, jota nimitetään Golgatan tieksi. Hän lähtee kulkemaan Golgatan tietä, ja siinä on silloin monenlaisia tapauksia, kokemuksia ja havaintoja. – Emme voi nyt liian moneen syventyä, mutta tahtoisin puhua kolmesta eri seikasta tämän Golgatan tien yhteydessä.

Ensimmäinen seikka, jota ajattelen, on niin sanottu hosianna-tapahtuma. On aivan kuin maailma yht'äkkiä huomaisi, heräisi jollakin salaperäisellä tavalla tietoisuuteen siitä, että nyt opettaja liikkuu heidän keskuudessaan, ei mikään maallinen opettaja, vaan korkeampi olento, jolla on elämänvettä tarjolla, joka on tullut toisesta maailmasta. Maailma osoittaa hänelle kunnioitusta. Ei tietenkään koko maailma, mutta joka tapauksessa suuret joukot. Niinhän Jeesuksestakin kerrotaan, että kun hän ratsasti aasintamman selässä Jerusalemiin, kansa lauloi, heilutti palmunoksia, levitti vaatteita hänen tielleen ja otti hänet vastaan kuninkaana. Ja tuollainen hosianna-tapahtuma Jeesuksenkin historiassa saa kuin maailman hereille. Se alkaa ihmetellä, mikä tuollainen ihminen on. Ja johtavat piirit Jerusalemissa pelästyvät: „Onpa siinä voimakas saarnamies – ainahan niitä on, – mutta mikä tämä on? Taitaa olla kansan villitsijä ja vallankumouksellinen. Häntä täytyy pitää silmällä”. – Ja luemmekin evankeliumista, kuinka sen perästä alkaa ilmetä vastustusta. Mekin ihmettelemme omassa mielessämme Jeesuksen tekoja, kun hän puhdistaa temppelin, kiroaa viikunapuun jne. Joka tapauksessa huomaamme, kuinka ihmiset heräävät ja loukkaantuvat häneen. Ja

luonnollisin ajatus ihmisistä on silloin, että tuo on joku poliittinen, yhteiskunnan rauhalle vaarallinen henkilö, ei mikään kamarifilosofi, vaan oikea vallankumouksellinen. Sitten Jeesus kulkeekin ristinkuolemaa kohti. – Tämä sama asia tietenkin toistuu jokaisen hänen seuraajansakin elämässä.

Sitten on toinen kohta, jota ajattelen, ja se on se, että hänellä itsellään on sangen suuri omien seuraajiensa kasvatus- ja opetustehtävä. Se ei ehkä tule niin selvästi näkyviin tässä Jeesus-biografiassa, vaikka siinäkin selvästi siihen viitataan, sillä huomaamme, kuinka opetuslapset alkavat kysellä, mitä palkkaa he saavat, kuinka eteviä he ovat, ja missä he saavat istua Jumalan valtakunnassa. Näkyy, että he ovat vähän mustasukkaisia ja kateellisia keskenään. Näkyy, että se on Golgatan tien vaikea kohta Jeesuksen seuraajienkin elämässä; se jonka hän saa opettaa omalla olemuksellaan, esimerkillään ja sanoillaan toisille opetuslapsilleen, on sitä laatua, että se koskee persoonallista elämää – kuinka sanoisin – sen ylängöissä ja kuiluissa, persoonallisen elämän syvimmissä ja samalla sen myöskin korkeimmissa potensseissa. Ja mikä on inhimillisen, persoonallisen elämän syvin ja korkeain, valtavin ominaisuus? Se on ihmisen kyky rakastaa ja hänen kykynsä ottaa vastaan rakkautta. Sehän on meidän ihmisten olemuksen kaikista elähyttävin, onnea tuottavin ja samalla suurinta kärsimystä aikaansaava piirre. Ja kaikki ihmiset, aina siitä lähtien, kun he ovat ihmisiksi tulleet, ikävöivät ja kaipaavat rakkauden ihannetta. Mutta se ihanne aina aivan kuin kaikkoaa heidän luotaan. Ja jossakin ruumistuksessa he voivat tulla kyynikoiksi ja skeptikoiksi epäillen onko oikeaa rakkautta olemassakaan. Se on ihmisten yleinen kokemus. Mutta ihmisen täytyy kuitenkin lopulta tulla siihen, mitä hän heti alussa jo aavisti, nimittäin, että rakkaus on olemassa, että on olemassa jokin äärettömän korkea, kaunis, ihana, ihmeellinen rakkaus; eikä ainoastaan jumalallinen rakkaus, ihmisen rakkaus Jumalaa kohtaan tai Jumalan rakkaus ihmistä kohtaan, vaan myöskin ihmisiä yhdistävä rakkaus, joka liittyy ihmiset toisiinsa, joka on se rakkauden ihanne, mitä ihminen on aina ikävöinyt eikä ole löytänyt, mutta jota hän alkaa aavistaa. Ja se on sitä, että kirkastettu opetuslapsi, kirkastettu Kristuksen seuraaja, itse on nyt pitkin koko sitä elämää, joka alkaa Kristuksen syntymällä, on rakastanut ja oppinut rakastamaan. Hän oppii yhä enemmän, yhä syvemmin ja palavammin, puhtaammin ja epäitsekäämmin rakastamaan. Hänen sydämensä on täynnä rakkautta, hän rakastaa kaikkia aivan kuin etukäteen. Joitakuuta, joista hän näkee enemmän, hän sitten rakastaa enemmän, niinkuin kerrotaan Jeesuksenkin suhteesta opetuslapsiinsa. Jeesus rakasti kaikki ihmisiä, mutta kaikki eivät tulleet hänen opetuslapsikseen. Opetuslapsiaan hän rakasti erikoisesti, ja niistäkin hän rakasti joitakuuta nähtävästi enemmän kuin toisia. Niin tapahtuu tuollaisen kirkastetun Kristuksen seuraajankin elämässä. Hän herättää rakkautta ihmisissä, koska hän itse rakastaa. Ja ihmiset eivät voi myöskään olla rakastamatta häntä. Tai jollei joku häntä rakasta, hän ei voi silloin olla häntä vihaamatta. Hän ei voi jäädä kylmäksi. Hän tuntee joko hirmuisen vihan nousevan sitä ihmistä kohtaan tai tuntee, kuinka hänen sydämensä tulee voitetuksi. Ja sitten heidät asetetaan koville koetuksille. Tämä kirkastettu Kristuksen seuraaja asettaa ne, jotka häntä seuraavat, vaikealle koetukselle, sillä hän opettaa heille epäitsekästä rakkautta. Hän ei voi opettaa muuta kuin epäitsekästä rakkautta; hän ei voi tyydyttää ollenkaan mitään itsekästä rakkautta. Hän ei itse osaa sillä tavalla rakastaa eikä myöskään voi antaa kenenkään toisen rakastaa itseään itsekkäällä tavalla. Sen tähden hän herättää, saa aikaan hyvin suuria kärsimyksiä, panee kaikki vaikeille koetuksille. Sitä mukaa kuin hänen kuuntelijansa ja oppilaansa tuntevat palavaa rakkautta häntä kohtaan, heidät asetetaan vaikeille koetuksille. Heidän sielunsa joutuu aivan järkyttyneeseen tilaan, sillä he tuntevat rakastavansa ja tietävät samalla sisimmässään, että heidän rakkautensa on inhimillisesti ja persoonallisesti katsoen ehdottoman onneton ja toivoton. Tietenkin sitten riippuu kustakin yksilöstä, missä määrin hän on itsekäs persoonallisuudessaan. Eihän se rakkaus ole muuta kuin riemua ja onnea, jos ihminen ei ole itsekäs persoonallisuudessaan, jollei hän tahdo mitään itsekästä rakkautellaan ja onnellaan. Sellaiselle ihmiselle, kun hänen eteensä tulee kirkastettu olento, on hänen kokemuksensa vain riemua tuottava. Hän ei pyydä mitään, vaan riemuitsee ja iloitsee siitä, että hän on saanut jotakin nähdä. Sen tähden on Kristuksen seuraajan Golgatan tie myöskin aivan täynnä rakkauden ruusuja; ja jos jokin ruusu olisi tummanpunaisen itsekäs, tahtoisi jotakin, niin hänen, Golgatan tien kulkijan, Kristuksen seuraajan, täytyy astua sen ruusun päälle ja tallata se vaaleaksi, kunnes sen itsekkyys siitä poistuu. Tämähän on mystillistä elämää. Näemme Jeesuksen elämästä, kuinka siinä oli juuri sellaista, kuinka opetuslapset olivat mustasukkaisia toisilleen ja kuinka esimerkiksi Juudas ei ollut päässyt itsekkyystään. Juudas oli hyvin jalo

luonne. Hän olisi tahtonut antaa vaikka henkensä Jeesuksen puolesta, mutta sillä ehdolla, että Jeesus olisi tahtonut tunnustaa rakastavansa Juudasta, että Juudas olisi tiennyt saavansa olla ensimmäisellä sijalla Jeesuksen sydämessä. Juudas oli niin syvästi rakastunut mestariinsa, että hän ei voinut tunnettaan voittaa, ja hän ajatteli: „Minun täytyy saada hänet näyttämään, kuka hän on, ja minäkin silloin saan olla siinä vieressä, ja minunkin rakkauteni kerran tulee tyydytetyksi”. Ja hän ei lainkaan ymmärtänyt erehtyneensä, kun hän silloin Getsemanessa suuteli Jeesusta, että roomalaiset sotamiehet tietäisivät, kuka heistä oli Jeesus Natsaretilainen. Jeesus katseli häntä silmiin, ja silloin Juudas yht'äkkiä ymmärsi, että Jeesus rakasti häntä. Ei ollut kysymyskään siitä, etteikö Jeesus olisi häntä rakastanut vielä syvemmin, kuin Juudas oli osannut aavistaakaan. Ja samalla Juudas näki oman erehdyksensä. Ja me tiedämme, että hän ei osannut muuta kuin lähteä pois, viskata hopearahat papeille, hirttää itsensä. Tuo Golgatan tie on juuri ääretön rakkauden kokemus, koettelemus, rakkauden suuri oppi. Sitten se päättyy ristinkuolemaan.

Tämän Golgatan tien yhteydessä on vielä kolmas kohta, josta evankeliumissa kerrotaan, ja siitä tahdon sanoa pari sanaa. Se ei ole varsinaista tapahtumaa, vaan muuan opetus, jonka Jeesus antaa. Muistamme, kuinka Jeesus elämänsä loppupuolella puhui opetuslapsilleen maailman lopusta ja toisesta tulemisestaan, ja kuinka opetuslapset arvelevat sinne ja tänne, mikä se toinen tuleminen on. Ja he kysyvät: „Mitä merkkejä siitä on?” – Nyt on huomattava, että alkuteksteissä (Matt. 24) ei käytetä 'tulemista' tai 'ilmestymistä', merkitsevää sanaa vaan käytetään kreikkalaista sanaa *parousia*, joka merkitsee 'läsnäoloa' (*par* läsnä; *ousia*, oleminen). Jos olisi ollut kysymys Jeesuksen **uudestaan tulemisesta**, niin opetuslapset tietenkin olisivat käsittäneet, että hän on itsensä näköinen, sama persoonallisuus. – Eihän se olisi mikään uudestituleminen, jos tulee uudessa ruumiissa. Kaikki ihmisethän tulevat uudestaan sillä tavoin. Opetuslasten kysymys: „Mitä merkkejä . . .?”, – olisi ollut kovin outo, sillä eihän siinä silloin tarvitse mitään merkkejä. He tuntevat hänet tietenkin sellaisenaan. Jos nytkin joku matkustaa luotamme ja tulee takaisin, ei siinä merkkejä tarvita, kaikki tuntemme hänet. – Kysymys onkin siis läsnäolosta, ja opetuslasten kysymys sisältää: „Mitä merkkejä on siitä, että sinä olet läsnä jossakin tai meissä?” Ja silloin Jeesus antaa heille erään opetuksen, joka on hyvin mieleenpainuva, ja se on: „Silloin kuulette sanottavan: Kas tuossa on Kristus; nyt on Kristus tullut; nyt hän on tuossa, – tuolla erämaassa, – tuossa huoneessa.” Ja Jeesus jatkaa: „Älkää uskoko; sillä vääriä kristuksia ilmestyy. En minä tule sillä tavoin. Minä olen läsnä teissä; ja kun minä tulen, kun Jumalan Poika tulee, jossa minä olen, hän tulee kuin salama, joka iskee idästä. Minä tulen silloin näkymättömässä maailmassa ja suurissa henkisissä kokemuksissa. Niissä minä tulen teihin ja toisiin ihmisiin. Siitä ei ole olemassa mitään ulkonaisia merkkejä, niin että kenenkään tarvitsisi huutaa: 'kas tuossa on Kristus'. Ne ovat silloin vääriä kristuksia.” – Se on opetus, jonka Jeesus evankeliumissa antaa, ja joka meidän on hyvä painaa mieleemme.

Viimeisenä etappina Jeesuksen elämäkertomuksessa evankeliumissa ja myöskin siis Kristuksen seuraajan elämän viimeisenä suurena kokemuksena seuraa ristiinnaulitseminen, marttyyrikuolema – arvatenkin, jos se tapahtuu ensimmäisen kerran –, taikka jollei sitä, niin ainakin persoonallisuuden, persoonallisen ihmisen täydellinen kuolema, siitä vapautuminen. – Ristiinnaulitsemisen jälkeen on ylösnousemus. Jeesus Kristuksen jälkeen ei hänen seuraajansakaan elämä pysähdy ristiinnaulitsemiseen. Hänen persoonallinen elämänsä loppuu siihen, mutta sitten seuraa ylösnousemus, voitto kuoleman yli, ja se on yksilön elämän uuden jakson alkaminen. – Hän on vapautunut persoonallisesta olennostaan. Koko tuo pitkä kehityssarja Kristuksen syntymästä alkaen aina persoonallisuuden kuolemaan on kaikki tämän kuolevan persoonallisuuden voittamista aste asteelta ja se päättyy siihen, että persoonallisuus on voitettu. – Sitten seuraa yksilöllinen ihmisminä kehitysjakso, joka alkaa persoonallisuuden kuolemalla ja jumalallis-inhimillisen minän syntymisellä.

PEKKA ERVAST

Kuinka soisin maatani hallittavan? Miten on luotava onnellinen yhteiskunta?

RUUSU-RISTIN KIRJALLISUUSSEURA R. Y.
JA
KRISTOSOFINEN KIRJALLISUUSSEURA R. Y.

Arvi A. Karisto Oy:n kirjapaino
Hämeenlinna 1983

ISBN 951-9376-01-1

SAATESANAT

Tämä kirja sisältää kaksi Pekka Ervastian artikkelisarjaa, joiden nimet ovat *Kuinka soisin maatani hallittavan?* ja *Miten on luotava onnellinen yhteiskunta?* Sarjakirjoitukset on koottu Pekka Ervastian toimittamista aikakauskirjoista. Ensimmäinen julkaistiin alkuaan Tietäjässä vuonna 1918, toinen alkoi ilmestyä vuonna 1920 Tietäjässä ja jatkui vuoden 1921 Ruusu-Ristissä. Lehdistä kuvattuna kirja on sanatarkka toisinto alkuperäisistä teksteistä.

Helsingissä, toukokuun 22. päivänä 1983.

Pekka Okko

SISÄLTÖ:

Sisällysluetteloon on merkitty kunkin kirjoituksen kohdalle sulkuihin minkä vuoden vuosikerrasta ja miltä sivulta teksti on kuvattu. Vuodet 1918 ja 1920 tarkoittavat Tietäjää ja vuosi 1921 Ruusu-Ristiä.

Kuinka soisin maatani hallittavan?

I	Ennustukseni vuosina 1910-1916	2
	(1918: 18-22)	
II	Teosofia ja politiikka	6
	(1918: 22-24)	
III	Kansa, valtio ja kansallishaltia	8
	(1918: 60-64)	
IV	Suomen itsenäisyys	11
	(1918: 64-68)	
V	Kaksi onnen perusehtoa	14
	(1918: 116-120)	

Miten on luotava onnellinen yhteiskunta?

	Miten on luotava onnellinen yhteiskunta?	17
	(1920: 365-366)	
I	Kolme parlamenttia	17
	(1920: 366-376)	
II	Ihminen yhteiskunnan mallina	25
	(1921: 30-40)	
III	Hurskaita toivomuksia	31
	(1921: 109-115)	

KUINKA SOISIN MAATANI HALLITTAVAN?

I.

Ennustukseni vuosina 1910-1916.

Elämme nykyään niin merkillistä aikaa, että asiattomallekin on anteeksi annettava, jos hän vaivaa päättään valtiollisilla ja yhteiskunnallisilla kysymyksillä ja tuo mielipiteitään niistä julki. Oikeastaan tämä mielipiteiden julkilausuminen on rohkea ja anteeksiannettava, sillä kysymysten mielessä pohtiminen ei ole luettava kenellekään viaksi, jos ei tätä nykyä erityiseksi ansioksikaan. Nuo samat kysymykset tuodaan näet meidän aikanamme niin elävinä ja vastausta vaativina jokaisen kansalaisen eteen, ettei hän osaa muuta kuin ajatella niitä ja hautoa niitä mielessään. Useimmissa tapauksissa hän tietysti ymmärtää sopivimmaksi vaieta omista mietteistään, koska on viisaampia, joiden tehtävänä suorastaan on pohtia valtiollis-yhteiskunnallisia kysymyksiä ja löytää niille ratkaisuja. Onhan meillä Suomessa eduskunta, joka parhaillaan istuu neuvottelemassa niistä asioista ja johon tietenkin on valittu asiantuntijoita ja taitavia miehiä. Mutta joskus voi sattua tilanne sellainen kuin meillä on nyt, että vapaa keskustelu polttavista päivän kysymyksistä on paikallaan ja silloin syrjäistenkin, maallikkojenkin lausuma mielipide voi olla avuksi yhteiselle asialle.

Tämä esipuheeni ei kuitenkaan ole tarkotettu oman vaatimattomuuteni näytteille asettamiseksi, sillä semmoinen vaatimattomuus olisi yhtä hyvin peitettyä kunnianhimoa. Senpätähden tahdonkin esittää syyn, miksi rohkenen julkilausua joitakuuta mietteitani, vaikka olenkin maallikko enkä erikoisoppinut valtiollis-yhteiskunnallisten kysymysten alalla. Oikeastaan olisi seuraelämän vaatimusten ja hienon maailman tapojen mukaista, että joku toinen tekisi selkoa mainitusta syystä, jonka nojalla uskon, että mietteilläni saattaa olla jonkunlaista arvoa. Mutta koska emme nyt istukaan hienosti sivistyneessä salongissa, vaan elämän ylhäisessä tempelissä, on totuuden sana paikallaan kenen suusta tahansa.

Olkoon sentähden heti peittelemättä sanottu, että minä olen vuosikausia sitten ennustanut tätä Suomen itsenäisyyttä — en epävarmana tulevaisuuden mahdollisuutena, vaan asiana, joka varmasti oli toteutuva. Ehkä olen ainoa tässä maassa, joka itsepintaisesti olen uskonut Suomen tulevaan itsenäisyyteen, silloin tällöin siitä puhunut ja sitä vakuuttanut ja horjumatta lohduttanut epäilijöitä ja alakuloisia. Sanon »ehkä», sillä en tiedä, mitä mahdollisesti joku toinen on tehnyt. Profetaisen sukukunta ei tavallisesti ole kovin lukuisa, puhumattakaan siitä, että kukaan harvoin on profeta omalla maallaan — joka seikka tukkii monen tietäjän suun. Mutta minä olen puhunut.

Suomen itsenäisyydestä varmasti odotettavana asiana aloin puhua syksyllä v. 1910. Tein silloin kiertomatkan itä-Suomessa, käyden Kotkassa, Viipurissa, Joensuussa, Kuopiossa, Iisalmessa, Mikkelissä, Kouvolassa ja Lahdessa. Pidin julkisia teosofisia esitelmiä ja yksityisiä kokouksia Teosofisen Seuran jäsenten kanssa. Näissä yksityisissä looshikokouksissa puhuin Suomen tulevasta itsenäisyydestä ja meidän tehtävästämme teosofeina valmistuaksemme uutta aikaa vastaanottamaan. Kävin samana syksynä Turussakin ja puhuin teosofeille siellä samoista asioista; niinikään puhuin niistä Oulunkylän ja luultavasti Helsingin teosofeille. Todistajia minulla siis pitää olla lukuisia.

Kun minulta kysyttiin aikamäärää, milloin nuo ennustamani asiat tapahtuisivat, oli tapani vastata: „ehdotonta vuosilukua on mahdoton antaa, mutta vuonna 1915 alkaa päivä koittaa“.

Ensimmäisillä kesäkurseilla Kiteellä 1912 puhuin seikkaperäisemmin Suomen tulevasta itsenäisyydestä ja koskettelin sen okkultishistoriallisia syitä. Silloisissa kuulijoissani herätin sanoillani suurta innostusta ja uskoa. Kesäkurseilla 1913 pidin sittemmin painetut esitelmäni Suomen kansallishaltiaista (josta myös olin puhunut Tukholman europalaisessa teosofisessa kongressissa samana vuonna) ja uudistin yksityisesti ennustukseni tulevista tapahtumista, vaikken poliittisista syistä uskaltanut selvin sanoin sitä kirjaan painattaa, etten saattaisi teosofista liikettä epäilyksen alaiseksi valtiollisella taholla.

Marraskuussa 1913 kävin Pietarissa tervehtimässä venäläisiä teosofeja, jotka silloin viettivät vuosikokouksensa pääkaupungissaan. Eräänä iltapäivänä olimme joukko teosofeja koolla päämajassa neiti Anna Kamenskyn luona. Monet venäläiset jäsenet jo tunsivat minut Tukholman kongressista. Neiti Kamensky piti minulle sydämellisen tervehdyspuheen saksan kielellä, koska en ollut kylliksi venäjänkielen taitoinen. Kun ryhdyin vastaamaan ja samalla pitämään pientä puhetta venäläisille tovereille, käytin alussa saksankieltä — mutta ihme ja kumma! Kieli kangertui suussani eikä taipunut saksankielisiä sanoja lausumaan. Keskeytin heti ja sanoin: „Tässä ei näy auttavan muu kuin toiseen kieleen siirtyminen, koska se, mitä tahdon sanoa, ei tule ulos saksan kielellä.“ Ja kun ryhdyin käyttämään englannin kieltä, sujui puheeni vaikeuksetta. Onneksi läsnäolijoista monet olivat englanninkielen taitoisia, jota paitsi neiti Kamensky vielä lopuksi tulkitsi puheeni venäjäksi. Mitä merkillistä minulla sitten oli sanottavana venäläisille teosofeille? Kerroin heille, että samana päivänä olin käynyt Aleksanteri III:n taulukokoelmassa ja parissa Pietarin kirkossa, koko aika mielessä sisäinen halu päästä kosketukseen Venäjän deevan eli kansallishaltian kanssa. Olin tehnyt ulkonaisia havaintojani, mutta samalla sisäisiä, ja luulin saaneeni koskettaa deevan ehkä äärimäisiä pyhiä hameenliepeitä näkymättömässä hengen maailmassa. Kuvailin, mitä olin kokenut sen deevan luonteesta ja viivähdin erittäin sen ihanissa tulevaisuuden unelmissa. Lopuksi sanon näin: „Ennenkuin kaksi vuotta on kulunut, on tapahtunut Venäjällä semmoista, joka varmasti viittaa uuden ajan tuloon. Tulee sota tai vallankumous — ehkä molempia, — jonka jälkeen aamu sarastaa. Niinkuin Venäjä (ja Suomi) on ensimmäinen maa Europassa, jonka yli nouseva aurinko levittää säteensä, niin on myös Venäjä (ja Suomi) oleva ensimmäinen maa Europassa, jonka taivaanrannalle veljeyden aurinko nousee: uusi yhteiskuntaelämä on täällä saava alkunsa, kärsikäämme siis nurkumatta sen synnytystuskia.“ Venäläiset sisareni ja veljeni olivat liikutettuja ja neiti Kamensky tulkitsi heidän tunteensa uudessa puheessa minulle. Palattuani Suomeen sain vielä kirjeen yhdeltä läsnäolijalta vanhukselta, joka kiitti antamastani johdutuksesta ja lupauksesta ja lausui, että ken ei jaksaisi odottaa vielä kaksi vuotta sitä hetkeä, jota vuosikymmeniä jo oli odotettu!

Nyt minun täytyy tunnustaa, että vuonna 1914 olin hetkeksi vähällä kadottaa tasapainoni. Teosofisessa maailmassa yleensä odotettiin maailman sota tulevaksi, Mrs. Besant lausui sensuuntaisia ennustuksia jo v. 1907 ja ehkä varhemmin. Minäkin sitä odotin, mutta Suomen suhteen ennustin aina, että itse sota ei tänne ulottuisi. Kun nyt sota alkoi elokuulla 1914 ja kaikki pelkäsivät, että Saksa kohta astuisi maihin Suomessa, hämmennyin minäkin. Hämmennyin sentakia, että Saksasta päin todella tuli tänne voimakkaita ajatusvirtoja näkymättömässä maailmassa, ja kysyin ihmetellen itseltäni: ovatko jumalien laskut pettäneet? Mutta kun poistuin viikoksi maaseudun rauhaan, saavutin tasapainoni takaisin.

Teosofisen Seuran vuosikokouksessa Mikkelissä 1915 kysyttiin minulta: „Missä määrin ansaitsevat ennustukset ja profetiat luottamusta ja uskoa? Ylisihteeri Ervast esim. ennusti vuosia sitten, että Suomelle koittaisi uuden päivän aamu v. 1915. Nyt mainittu vuosi on puoleksi kulunut, mutta mitään merkkiäkään ei näy sentapaisista muutoksista kuin ylisihteeri on ennustanut. Päinvastoin voi sanoa, että merkit viittaavat vallan toiseen suuntaan.“

„Saattaa olla“, vastasin kysymykseen, „mutta uskon toistaiseksi omaan ennakkonäkemykseeni. Samalla tahdon tehdä pienen oikaisevan lisäyksen. Asianlaita on näet se, että okkultisissa piireissä maailmansota odotettiin alkavaksi jo vuonna 1912 ja sen mukaan Suomenkin päivä olisi koittanut tänä vuonna (1915). Mutta koska asiat ovat yleensä siirtyneet kaksi vuotta eteenpäin, lykkäytyy Suomenkin asia vuoteen 1917.“

Odottakaa siis vielä kaksi vuotta! Jollei Suomen itsenäisyyden päivä sarasta vuonna 1917, saatte todella sanoa, että olen huono profeta. Sillä silloin ajattelen itsekin itsestäni niin“.

Tässä tahdon kertoa pienen episodin v:lta 1913. Norjan Teosofisen Seuran ylishteeri neiti Eva Blytt kävi tammikuulla Helsingissä. Kun yhdessä ajoimme hänen ensimmäiseen luentoonsa, hän kääntyi äkkiä puoleeni ja kysyi:

„No, mitä uskotte Suomen tulevaisuudesta?“

„Uskon hyvää. Uskon, että Suomi tulee itsenäiseksi.“

„Milloin?“

„Uskon päivän sarastavan 1915, mutta en usko, että asiat lopullisesti järjestyvät ennenkuin noin 1920 tai 1921.“

„Ei“, väitti neiti Blytt pontevasti, „päivä sarastaa vuonna 1917 ja sitten alkavat vaikeudet ja järjestelyt“.

„Niinkö?“ kysyin uteliaana. „Mistä sen tiedätte?“

„Tunnettehan kristianialaisen salatieteilijämme A:n? Hän on sen sanonut eikä hän koskaan juuri erehdy laskuissaan.“

Tämä oli minusta silloin kerrassaan mielenkiintoinen uutinen, ja todellisuus on näyttänyt, ettei herra A. silloinkaan „erehtynyt laskuissaan“. Iloni on todeta, että norjalainen profeta ennusti täsmälleen oikein.

Maaliskuulla 1916 sanoin lähimmille ystävilleni lyhennetyssä muodossa näin: „vuoden perästä on luvattu Suomi itsenäiseksi, mutta kaksi vuotta kestää, ennenkuin venäläiset sotajoukot poistetaan, jollei sitä ennen täytetä vissejä ehtoja“. Ehtoja en tässä tahdo kosketella enkä laajemmin puhua tästä ennustuksesta, josta muuten oli kysymys Teosofisen Seuran vuosikokouksessa 1917. Pääasia, josta kaikki saatamme iloita, on, että hyvät ennustukset ovat käyneet toteen. Kunnia niistä ei tule niille, joiden suun kautta ne ovat julki lausutut, vaan niille, jotka näyttämön takana seuraavat maailman suuria tapahtumia ja osaavat laskea historian kulkua edeltäkäsin. Enhän minäkään tässä ole kertonut, minkä johdosta tai minkäläisten näkemysten nojalla uskoin Suomen tulevaan itsenäisyyteen, — ne asiat kuuluvat alalle, joka useimmille on tuntematon, jopa käsittämätönkin. Tässä olen vain maininnut muutamia tosiseikkoja, jotka ovat fyysisesti todistettavissa. Sillä kun olen „ennustanut“, en ole itsestäni puhunut, vaan olen puhunut korkeamman inspiratsioonin turvissa.

II.

Teosofia ja politiikka.

Mitä näissä mietelmissäni tulen sanomaan, on ytimeltään saman inspiratsioonin tuotetta kuin edellä esitetyt ennustukset. Inspiratsioni on alkuaan vuosilta 1900- 1905, ja vuonna 1906 julkaisin silloisessa Omassatunnossa muutamia ajatuksia Suomen tulevaisuudesta. Mutta vaikka näillä periaatteilla on minulle personallisesti auktoritatiivinen leima, koska niillä on kahdenkertainen arvokkuus: sisäisen totuuden ja ylhäisen synnyn, en tällä tarkota, että kukaan toinen olisi velvollinen suomaan niille muuta arvoa kuin mitä ne itse hänen järkensä ja sydämensä valossa ansaitsevat. Korkeintaan voisin pyytää, että lukija ei työntäisi niitä luotaan harkitsematta.

Jokainen, joka on seurannut Tietäjän kirjoituksia, on huomannut minun kannattavan sitä mielipidettä, että Teosofinen Seura on pidettävä poliittisen toiminnan ulkopuolella. Teosofinen Seura on puhtaasti aatteellinen, uskonnollis-filosofinen yhdistys, jonka tarkotukset ovat valistuksellista ja sivistyksellistä laatua ja joka ei ota osaa minkäänlaiseen valtiolliseen toimintaan, vaan pysyy puolueettomana, kannattaen hengessään kaikkea hyvää työtä valtiollisten ja yhteiskunnallisten olosuhteiden parantamiseksi. Tämä ei silti merkitse, että Teosofisen Seuran jäsenten tarvitsisi olla ilman mielipiteitä päivän polttavissa kysymyksissä. Päinvastoin tekisi mieleni sanoa, että kuta enemmän ihminen perehtyy teosofiseen elämänyymmärrykseen, sitä helpompi hänen myös on ratkaista kaikenlaisia käytännöllisiä kysymyksiä. Tämähän lankeaa asian luonnosta. Maailmankatsomus, joka ei tunkeutuisi elämän jokapäiväisimpiin kysymyksiin valaisten ja puhdistuen niitä, olisi vailla käytöllistä kantavuutta.

Nyt olen kuitenkin tehnyt sen havainnon, että sängen monet teosofeista nähtävästi ovat vailla vakavaa pohjaa elämän käytännöllisissä kysymyksissä, koska ajan suuret ajatus- ja tunnevirtaukset ovat saattaneet temmata heidät mukaansa. Tarkotan, että teosofeinkin kesken kuulee puhuttavan „porvarillisuudesta“ ja „sosialistisuudesta“. Minua itseäni on pari kertaa moitittu „porvarismieliseksi“, ja pari kertaa sanottu „liiaksi kallistuvaiseksi kansan puoleen“. Eikö tällaiset lauseparret osota, että ollaan kaltevilla pinnalla ja tasapainosta poissa? Minkätähden ihmisen täytyisi olla joko „porvari“ tai „sosialisti“? Eikö ihmisyyden enää riitä, olletikin ihmisyyden teosofisen elämänyymmärryksen valossa? Eikö teosofien hetkellinen jakautuminen kahteen leiriin ole heikkouden tunnustusta?

En voi muuta ymmärtää kuin että tällainen asiointi johtuu puuttavasta teosofisesta tiedosta. Me olemme liian vähän ajatelleet päivän kysymyksiä teosofian valossa, koska ne astuessaan eteemme saattavat viedä meiltä maltin ja tasapainon. Me olemme Teosofisessa Seurassa liian vähän tutkineet yhteiskunnallisia ja valtiollisia kysymyksiä. Jotkut tämän huomattuaan ovat syyttäneet minua laiminlyönnistä. Minun henkeni on vaikuttanut T. S:ssä, ja minä en ole kylliksi innostanut jäseniä käytännöllisistä asioista keskustelemaan. Jos asia todellisuudessa olisi niin, olisi se helposti korjattavissa. Ei minun tarvitsisi muuta kuin viitata siihen, että minä juuri olen silloin tällöin puhunut ja kirjottanut yhteiskunnallisista ja valtiollisista kysymyksistä. Ei minun tarvitsisi muuta kuin pyytää jäseniä lukemaan ja harkitsemaan, mitä olen joissakuissa kirjoissa (esim. Suomen kansallishaltia, Veljeysaate ja pahantekijät) sekä lukuisissa Tietäjän kirjoituksissa ja esitelmissä asioista esittänyt, jotta puute tulisi korjatuksi. Mutta syy ei ole yksin minussa. Syy on ennen kaikkea siinä, että teosofinen käsitys noista kysymyksistä on niin syvä, niin ylevä, niin himoton ja niin puolueeton, että ihmisen todella täytyy olla syvästi ja sydämellisesti teosofi, ennenkuin hän koko käsityksestä selvillekään pääsee.

Sillä se, että Teosofinen Seura on ulkopuolella kaikkea politiikka, ei merkitse, ettei teosofialla voisi olla painaviakin sanoja sanottavana politillisista kysymyksistä. Teosofialla voi olla päivänselvä politillinen ohjelma. Teosofia näet paljastaa joitakuita suuria periaatteita, joiden mukaan luonnossa ja elämässä toimivat lait vaikuttavat. Vaikka teosofia ei laadi yksityiskohtaisia valtiollisia tai yhteiskunnallisia puolue-ohjelmia, se hyvinkin määrittelee, minkä suuntaisia nuo ohjelmat eivät saa olla ja mihin suuntaan niiden pitäisi käydä.

Otetaan esimerkki.

III.

Kansa, valtio ja kansallishaltia.

Ennenkuin esitän viime luvussa lupaamani käytöllisen esimerkin, joka koskee Suomea, tahdon parilla sanalla kuvata, miltä kannalta salatieteilijä katselee valtiota rakentavaa sivistyskansaa ja millaisena tämä hänelle esiintyy.

Olkoon silloin heti sanottu, että kansa okkultisesti katsoen — kuten jokainen teosofi tietää — on yksilöllinen kokonaisuus, joka suhteessa verrattavissa, joskin *mutatis mutandis*, inhimilliseen yksilöön. Ei okkultisesti mitään merkitse, että kansassa, kuten Suomessa, puhutaan kahta kieltä (tai useampia, kuten Schweitzissä tai Cubassa); kansa on kuitenkin yksi, kun kerran isänmaa on yhteinen ja jokainen kansalainen sisimmässään tuntee kuuluvansa juuri siihen kansaan. Kansallinen yksilöisyys on historiallista, maantieteellistä, poliittista laatua, ja tietysti on edullista, jos on vain yksi kieli ja yksi rotu, mutta ennen kaikkea liittyy kansan yksilöitä yhteen yhteinen historiallinen tehtävä eli yhteinen kansallinen *dharma* — ja yhteinen *karma*.

Inhimillisessä yksilössä olemme teosofeina tottuneet erottamaan seuraavat pääperusteet eli prinssiipit: fyysillisen ruumiin ja siihen liittyvän eetteriruumiin, astralisen käyttövälineen eli tunneruumiin ja sen korkeampana puolena mentalisen käyttövälineen eli älyruumiin, sekä vihdoin inhimillisen minän. Nämä kaikki ilmenevät nyt jo fyysillisen ruumiin välityksellä näkyväisessä maailmassa ja asuvat siis ikäänkuin fyysillisessä ruumiissa. Ihmisen korkeammat hengenvoimat, aatmaa ja buddhi, odottavat vielä salassa ilmennystään.

Kun nyt vertaamme kansaa kokonaisuutena inhimilliseen yksilöön, on tarkettava, mikä puoli kansan elämässä vastaa ihmisen kutakin pääperustetta. Monta kertaa olen ollut tilaisuudessa esittämään oppia, jonka mukaan kansallishaltia vastaa kansassa ihmisen minää. Ja jos kysymme, mikä kansallishaltian varsinainen tunnusmerkki on, saatan vastata, että se on *dharma* eli kansan historiallinen tehtävä. Kansallishaltia on tämän *dharman* okkultinen edustaja eli ruumistuma. Kansallishaltia tietää, mitä varten hänen kansansa on olemassa, tai ehkä vähemmän jyrkästi sanoen, mikä tehtävä historian näyttämöllä on sille uskottu; kansallishaltia niittää kunnian ja riemun siitä, että hänen kansansa täyttää tehtävänsä, kansallishaltia myös suree ja kärsii, jos hänen kansansa ei ole tehtävälleen uskollinen. Syvällä yksilöissään kansa tajuaa ja tuntee *dharman*sa, ja muutamat kansan yksilöistä, nerokkaimmat, lahjakkaimmat, epäitsekäimmät, tuovat julki uskonnollisessa, filosofisessa, taiteellisessa ja tieteellisessä muodossa, mitä he kansallishaltian olemuksesta ymmärtävät.

Mikä puoli kansan elämässä vastaa ihmisen tunne- ja älyruumista? Tämänkin jokainen teosofi tietää: se on kansallinen ja isänmaallinen *aura*. Tämä kansallisaura on kuin kiehuva kattila. Siinä myllertävät kaikki kansan intohimot, halut, vietit ja vaistot. Jokaisen yksilön ne tempaavat virtaansa, ja jokainen yksilö on kykynsä mukaan kutsuttu työskentelemään ja ponnistamaan siinä virrassa, kutsuttu muovailemaan ja jalostamaan sen aineksia, muuttamaan sen sokeita vaistoja järkeviksi ajatuksiksi ja inhimillis-jumalallisiksi tunteiksi. Niin, meidän yksilöllinen kehityksemme on suorastaan riippuvainen siitä, missä määrin me puhdistamme, kohotamme ja inhimillistytämme kansamme suurta itsetiedotonta personallisuutta. Kansallisaura on todella luovien voimien suunnaton työpaja, missä vanhaa *karmaa* muovailaan ja uutta valmistetaan. Kansallisaura on näkymätön kahle, joka sitoo jokaisen personallisen ihmisen hänen maahansa ja kansaansa. Se on meidän helvettimme ja meidän kiirastulemme, mutta myöskin meidän paratissimme ja taivaamme, mikäli kulloinkin täytämme velvollisuutemme. Se on meidän kotimme kuoleman jälkeen.

Itsestään on selvää, että ihmisen fyysillistä ruumista vastaa kansassa koko näkyväinen isänmaa ja kaikki siinä elävät yksilöt. Ja niinkuin ihmisen ruumiillisessa organisatiossa voidaan erottaa kolme päätekijää: hermoston, verenkierto- ja ruoansulatusjärjestelmän, niin kansankin ruumiissa toimii kolme järjestelmää: henkisesti johtava, valtaa käyttävä ja taloudellinen, vaikka eivät joka hetki täydellisesti ilmenisikään n. k. yhteiskuntaluokissa.

Tahdon selittää. Ihminen ajattelee, elää eli toimii ja syö. Aivojensa avulla hän ajattelee, sydämensä välityksellä hän elää, vatsansa nojalla hän syö. Kaikki toiminnat ovat fyysisessä elämässä yhtä tärkeitä. Vatsan tehtävä on pitää huolta ruumiin taloudesta, korvata tappiot, antaa uusia aineksia elinvoiman käytettäväksi. Sydämen tehtävä on kuljettaa elinvoimaa joka osaan ruumista, ylläpitää ruumiin elämää, suojella sitä, jakaa valtaa ja voimaa sen mukaan kuin sitä tarvitaan. Aivojen ja hermoston tehtävä on johtaa ja hallita tätä kaikkea.

Samoin kansassa ja yhteiskunnassa. Elinkeinoja harjottavat luokat, maanviljelijät, tehdasväki, kauppiat, kaikki ne yhdessä vastaavat ihmisruumiin vatsaa ja pitävät huolta kansan taloudellisesta asemasta. Kun työtä tekevä kansa ja kauppiat eli porvarit erotetaan eri luokiksi, saadaan neljä yhteiskuntaluokkaa. Mutta kuten näemme, ne olennaisesti kuuluvat yhteen. Ihmisruumiin sydäntä taas vastaavat armeijat ja virkakunnat, jotka käyttävät heille uskottua valtaa, katsoen, että oikeus vallitsee kaikkialla, että jokainen saa osansa, ja suojellen kansan ruumista sisäisiä ja ulkonaisia vihollisia vastaan. Vihdoin aivoja ja hermostoa vastaavat opettajat, ajattelijat, uskonnollisesti heränneet, tiedemiehet, taiteilijat, kirjailijat, sillä nämä ovat ne, jotka todella hallitsevat – tai joiden tulisi hallita – kansaa, koska ne edustavat kansan henkistä ja älyllistä auktoriteettia ja ovat sen luonnollisia lainlaatioita.

Niinkuin ei ihmisen ruumiissa esim. sydän tai vatsa voi nousta kapinaan päätä vastaan ilman vauriota ja vahinkoa kaikille ruumiin toiminnoille, niin ei yhteiskunnassakaan saa vallita kireä väli eri luokkien välillä, vaan tulee jokaisen palvella toistaan, täyttäen tarkasti oman velvollisuutensa. Ei virkamahti saa sortaa taloudellista luokkaa eikä nousta henkisen yhteiskuntaluokan arvovallan yläpuolelle. Ei taloudellinen luokka saa esim. järjestömiä lakkoja toimeenpanemalla kieltäytyä valmistamasta ravintoa yhteiskunnalle. Eikä henkinen aristokratia saa unohtua nauttimaan omasta sivistyksestään, vaan hyvin halliten kansaansa ja ohjaten sen kohtaloja kansallisdharman mukaisesti pitää huolta siitä, että kansa sivistyy ja kehittyy henkisessä elämässä ja tiedossa.

Kun vihdoinkin kysymme, mikä kansakunnan organismissa vastaa ihmisen eetteriruumista, sanon tähän lyhyesti, että sitä vastaa itse valtio eli valtiomuoto. Niinkuin eetteriruumiiseen on painautunut ihmisen personallinen karma, niin kansankin karma ilmenee sen valtiomuodossa, sen yhteiskunnallisessa ja poliittisessa asemassa. Ja niinkuin eetteriruumiiseen on sangen vaikea vaikuttaa, on sangen vaikea siinä aikaansaada muutoksia, niin on myös ylen vaikea aikaansaada perinpohjaisia muutoksia yhteiskuntaruumiissa. Viha on valtava voima ja se voi joskus aikaansaada suuriakin muutoksia ihmisen synnynnäisessä luonteessa; mutta ikävä kyllä muutokset usein osottautuvat häiriöiksi. Samoin vallankumouksen voittamat tulokset usein ovat häiriöitä yhteiskuntaruumiissa, joista vain on seurauksena, että liaksi pingotettu eetteriruumis eli valtiomuoto ponnahtaa omasta voimastaan takaisin entiseen tilaansa. Suurempi voima kuin viha on rakkaus. Rakkaus on ainoa turvallinen keino millä muuttaa sekä ihmisen eetteriruumiissa piilevää luontoa että kansan valtiomuotoon pukeutunutta karmaa. Rakkaus ei toimi väkivaltaisesti. Se kutsuu avukseen järjen kaikkia voimia ja valistaen, sivistäen, opettaen, vakuuttaen se huomaamatta ja hyvällä saa ihmeitä aikaan. Kun ihminen valistuu, hänen luonteensa jalostuu. Kun kansa sivistyy, sen valtio- ja yhteiskuntamuoto itsestään paranee.

Mainitsin äsken ihmisestä puhuessani, että ihmisen periaatteet ilmenevät näkyväisessä maailmassa fyysisen ruumiin välityksellä ja siis ikäänkuin asuvat siinä. Määritelläkseni tätä suhdetta tarkemmin lisään edelliseen, että fyysisen ruumiin eri toiminnat vastaavat eri pääperusteita ja ikäänkuin symbolisoivat niitä.

Niinpä helposti näemme, että aivot ja hermosto ilmentävät ja vastaavat äly- ja tunneruumista, sydän ja verenkierto eetteriruumista, vatsa ja ruoansulatus varsinaisesti fyysillistä ruumista.

Samalla tavalla voidaan sanoa kansasta puhuessa, että älyllishenkinen ylimystö ilmentää kansallisauraa, virkalaitokset ja armeija valtiomuotoa (joka on kansan eetteriruumis), maanviljelijät, työväki ja porvarit (kauppiaat ja liikkeen harjoittajat) kansan fyysillistä ruumista varsinaisessa merkityksessä. Toisin sanoen näkyvässä maailmassa elävä kansa tuo ilmi sisäisiä näkymättömiäkin prinssiänsä.

Mutta yksi on vielä, jota emme ole sijoittaneet: ihmisen minä ja sitä vastaava kansallishaltia. Kai nekin ilmenevät? Tietysti. Ilman fyysillisesti tajuttavaa minäänsä ihminen ei olisi ihminen. Ihmisen minä on kaiken takana hallitsevana ja koossapitävänä voimana, ja ilmenee sekin aivojen ja hermoston välityksellä. Entä kansallishaltia? Kansallishaltian symbolina ja edustajana on valtiossa hallitus, jonka siis pitää olla viisas, voimakas, itsetietoinen, hillitty ja kansallisdharmaa toteuttamaan pyrkivä, olkoon se hallitus sitten monarkinen tai tasavaltainen, perinnöllinen tai kansan valitsema. Sen täytyy oman luontonsa nojalla kuulua henkiseen ylimystöön, mutta ei saa suosia hengenheimolaisiaan toisten luokkien kustannuksella, vaan todellisena itsetietoisena hallitsijaminuutena kohota kaikkien puolueiden ja luokkien yläpuolelle, silmälläpitäen jokaisen parasta, palvelen koko kansan onnea.

IV.

Suomen itsenäisyys.

Se esimerkki käytännöllisen politiikan alalta, jonka edellä lupasin esittää, on yhteydessä kansallisdharmakäsitteen tajuamisen kanssa. Kansoilla samoin kuin suuremmassa mitassa sivistyksillä, aikakausilla, roduilla on aina henkisenä tehtävänä ruumistuttaa joitain ihanteita, toteuttaa joitain aatteita j. n. e. Niinpä elämme nyt ajassa, jolloin henkimaailma odottaa, koska sivistynyt maailma on valmis luopumaan väkivallan opista ja omaksumaan Jeesuksen rakkauden opin – jollei vielä kaikissa tämän muodoissa, ainakin siinä, että kristityt valtakunnat lakkaisivat sotimasta keskenään ja varustamasta itseään toisiaan vastaan. Varsinkin Suomi oli tässä suhteessa erikoisessa asemassa ja sen karmassa oli erityinen tilaisuus palvella maailman ja varsinkin Suomen kansallishaltian dharmaa viittoamalla tietä maailmalle.

Puoli vuotta sitten saatoin vielä haaveilla seuraavasti:

„Kaikki kansalaiset ovat iloinneet maamme äsken saavuttamasta valtiollisesta itsenäisyydestä; kaikki ovat arvatenkin ymmärtäneet, että oman suomalaisen sivistyksen edellytyksenä ja ehtona on valtiollinen riippumattomuus ja itsenäisyys. Onhan kansa kuin yksilö: kuta kehittyneempi ja sivistyneempi yksilö on, sitä itsenäisempi ja riippumattomampi hän on; mutta yksilön riippumattomuus on myös taloudellista laatua; ellei hän ole taloudellisesti riippumaton, on hänen vaikea olla itsenäinen ja korkeasti sivistynyt – sivistyksen on yhdeltä puolen ekonominen kysymys. Sama on laita kansan. Kansa, joka ei ole taloudellisesti ja valtiollisesti riippumaton, on pakotettu monessa suhteessa rajottamaan ja supistamaan omia kulttuuripyrintöjään; niin, onpa vielä totta, mitä Montesquieu sanoi, että „maita viljellään hyvin – ei missä määrin ovat hedelmällisiä, vaan missä määrin ovat vapaita“. Vapaus ja itsenäisyys on sivistyskansan elinehto, niinkuin se on yksilön.

„Mutta niinkuin yksilöt saattavat sivistyselämässään kulkea eri polkuja – toiset tieteelliseen, toiset taiteelliseen, toiset uskonnolliseen suuntaan j. n. e., – samoin kansoillakin on erilaisia kulttuuritehtäviä. Ja niinkuin yksilö mittaa kykyjään, voimiaan ja ulkonaisia mahdollisuuksiaan, ennenkuin hän pääsee selville omasta itsestään ja omasta sivistystehtävästään, samoin kansankin on tarkattava, mikä sen sivistysihanne on ja kuinka se on saavutettavissa. Sentähden ei ole tällä hetkellä tuulesta temmattu seuraavakaan kysymys: ovatko kaikki selvillä siitä, mihin Suomen itsenäisyys meitä velvottaa?

„Suomi on pieni kansa ja onpa tullut tavaksi lisätä, että Suomi on köyhä kansa. Totta on, että meidän maallamme ei ole niitä luonnonrikkauksia kuin esim. Venäjällä ja Ranskalla – meillähän on tuskin muuta kuin metsämme ja koskemme. Totta on myös, että me olemme maapallon pienempiä ja vähälukuisempia kansoja. Ei siis meidän itsenäisyystemme ja sivistyksemme saata pukeutua vallan samanlaisiin muotoihin kuin esim. Englannin tai Saksan kansan.

„Kuitenkin näyttää siltä, kuin monet olisivat tämän tosiseikan unohtaneet, ainakin kaikki ne, jotka ajattelevat Suomelle omaa sotalaitosta. He eivät ota lukuun, että pienen ja verrattain köyhän kansan on mahdoton sota-asioissa kilpailla suurten valtojen kanssa, niin, on mahdoton ollenkaan ylläpitää mitään uudenaikaista sotalaitosta, jonka kustannukset tulisivat niin suuriksi, että Suomen kansa näänntyisi niiden taakan alle ja kiroisi koko itsenäisyytään. Suomen itsenäisyyden täytyy pakostakin kulkea toista uraa ja pukeutua toisenlaiseen muotoon. Johon vielä tulee lisäksi, että järjestetty sotalaitos asevelvollisuuksineen ja kasarmielämineen on Suomen kansan hengelle tuiki vierasta.

„Jokapäiväisen järjenkin kannalta Suomen itsenäisyys velvottaa meitä luopumaan kaikista sotalaitos-ajatuksista ja kaikesta sotilaallisesta kunniansta ja turvautumaan vallan toisenlaisiin aseihin itsenäisyytemme osotteeksi ja puolustukseksi. Ja kun teosofeina kysymme teosofiselta elämänymmärrykseltämme neuvoa tässä suurpoliittisessa kysymyksessä, osotetaan meille selvä ja yksinkertainen tie, jota myöten meidän – ja oikeastaan kaikkien kansojen – on kuljettava, jos tahdomme itsenäisyyttämme oikein käyttää, siunaukseksi itsellemme ja maailmalle.

„Jos suoraan kysytään ihmisiltä, mihin voimaan he pitkin vuosituhansia ovat uskoneet, minkä voiman he ovat otaksuneet pitävän yhteiskuntaa pystyssä ja minkä voiman he luulevat kykenevän yhteiskuntaa järjestämään, – jos vaaditaan heiltä rehellinen vastaus, täytyisi heidän tunnustaa uskoneensa ja uskovansa väkivallan voimaan. „Tieto on valtaa“, sanotaan, mutta jokaikinen valtaanpyrkijä on aina turvautunut nyrkin voimaan. Hallituksella ei muka ole arvovaltaa, lakia ei totella, ellei sillä ole fyysillistä voimaa tuhota vastustajansa. Tämä on pitkin historiaa näyttäytynyt todeksi sekä teoriassa että käytännössä. Käsitys on niin syöpyntynyt ihmisiin, että heistä todella olisi turha totella hallitusta, jota ei tarvitsisi pelätä.

„Ja kuitenkin on kaikkina aikoina elänyt ihmisiä, jotka ovat olleet toisella kannalla. He ovat kyllä saaneet kärsiä vainoa ja vihaa, jopa marttyyrikuolemankin, siitä, että ovat rohjenneet uskoa toisin kuin vallassaolijat, mutta heidän aatteensa on elänyt ja hiljaisesti vaikuttanut ihmismieliin. Nämä ihmiset – kutsummeko heitä viisaiksi? – ovat opettaneet, että paha ei koskaan voiteta pahalla, että väkivalta ei vie onneen. He ovat opettaneet, että ainoastaan „siveät saavat periä maan“, että väkivaltaa kammoksuvat ja rauhaa rakastavat ihmiset lopulta saavat vallan tämänkin maan päällä. Heidän uskonsa on ollut suuri, he ovat eläneet ja kuolleet sen puolesta. Mutta toiset ovat aina kutsuneet heitä haaveilijoiksi, epäkäytännöllisiksi fantasteiksi.

„Teosofia on noiden haaveilijoiden puolella. Teosofia väittää, että ne juuri ovat kaikista käytännöllisimmät ihmiset, jotka uskovat järjen ja rakkauden voimaan ja hyvän tahdon lopulliseen voittoon eivätkä hetken haihtuviin väkivaltakeinoihin. Teosofia sanoo näin: jos hallitus itse palvelee kaikkien parasta, ei se vaadi keltään mitään, jota ei hänen järjensä ja omatuntonsa hyväksy. Ja jos kerran jokainen rehellinen ihminen hyväksyy hallituksen toimenpiteet, hän myös tottelee hallituksen määräyksiä vapaasta tahdostaan. Ei hallituksen tarvitse häntä pelotella ihmisarvoa alentavalla tavalla. Hyvällä hallituksella on arvovalta itsessään. Jos yksilö rikkoo yleisesti hyväksytyjä lakeja ja säädöksiä, on tutkittava syitä hänen rikokseensa. Hän on joko sairas tai siveellisessä tunnossaan loukkaantunut. Harvoin ihminen on pahantekijä. Joka tapauksessa on häntä tutkittava ja otettava oppia hänestä. Ehkä yhteiskunta voi paljonkin voittaa henkistä kokemusta yksilön rikoksista!

„Joka miekkaan tarttuu, hän miekkaan hukkuu“, sanoo jumalallinen viisaus. Kuinka on käynyt kaikkien niiden loistavien sivistysten, joiden tukena on ollut aseellinen voima? Ne ovat maan päältä hävinneet. Jäljellä niistä ei ole muuta kuin hengen ja tiedon aseilla saavutetut voitot. Jos nyt uutta sivistystä tahdomme luoda, kuinka silloin turvautuisimme keinoon, joka on osottautunut tehottomaksi ajan pitkään? Uusi yhteiskunta on luotava uudelle pohjalle.

„Ja tämä on Suomen kansan hengen mukaista. Suomi on vanha kansa, mutta se on kutsuttu uudestisyntyneenä alottamaan uutta sivistystä. Aito suomalainen tietäjäkansa ei turvaudu väkivallan voimaan, vaan siveelliseen väkeen ja voimaan. Sen vahvuuden kallio on hengessä ja tiedossa. Yksimielisesti ja vakavasti se hävittää vanhan yhteiskunnan väärät muodot ja asettaa uusien lakien nojalla uuden järjestyksen. Riidasta luovutaan, luokkaviihasta kieltäydytään, kaikki riemuitsevat siitä, että onnen siemeniä kylvetään yltympäri . . .

„Olen kuvitellut, että me suomalaiset todella olisimme suomalaisia – hitaita, joröjä, riidanhaluisia, mutta täynnä hyvää tahtoa pohjalta . . .

„Ja jos kysymme teosofiselta elämänymmärrykseltämme, mitä uusi yhteiskunnallinen pohja sisältää, saamme empimättä vastauksen: pois sota, pois väkivaltaisuus kaikissa sen muodoissa. Valtio ei saa uhata toisia valtakuntia, vaan on sen asetettava yhdenvertaisuuden ja veljeyden kannalle toisia maita ja kansoja kohtaan. Yhteiskunta ei saa pelotella omia jäseniään rangaistuksen ja vainon uhalla, jos eivät nämä sen lakeja tottele, vaan on sen kasvatettava heitä kaikkia kunnan kansalaisiksi, jotka tuntevat yhteiskuntansa lait, hyväksyvät ne ja noudattavat niitä vapaasta halustaan. Semmoinen on ihanne ja siihen päin teosofia neuvoo meitä pyrkimään. Olisiko niin mahdotonta, niin järjetöntä, niin epäkäytännöllistä kerrankin yrittää ja koettaa jotain uutta? Pitääkö kaikkien hyvien pyrkimysten, kaikkien jalojen toiveitten aina hukkuu kyyneliin ja verivirtoihin?“

Näin kirjoitin vielä joulukuussa, vaikka silloin jo pelkäsin pahinta. Nyt en tietenkään saata ajatella aivan samalla tavalla. Oma periaatteeni on luonnollisesti muuttumaton, uskon yhä vieläkin rauhan voimiin, mutta en enää odota, että Suomen kansa tällä hetkellä toteuttaisi aseettomuuden ihannetta. Osa kansastamme petti odottamattomalla tavalla juuri aseettomuuden aatteen, jonka se sosialistisen maailmankatsomuksen mukaisesti oli omaksunut ihanteekseen. Kuinka silloin kansan enemmistö rauhallisena olisi voinut katsella vähemmistön vallankumousta? Tietysti sekin tarttui aseisiin torjuakseen ihanteensa pettäneiden, harhaan johdettujen työväenjoukkojen ja muukalaisten viikottelijain hyökkäyksiä yhteiskuntaa ja sen yksilöitä vastaan. Niin raskas kuin totuus on, on se tunnustettava.

Ja samalla siirtyy nyt meilläkin se aseettomuuden periaate, joka on kansallishaltiamme dharmassa, eksoteerisesta taas esoteeriseksi. Se koskee Jeesuksen Kristuksen välittömiä oppilaita, mutta ei vielä toteudu koko kansan elämässä. Toivottavasti nykyinen kärjistynyt tilanne maailmassa on ohimenevä, joten kerran taas koittaa päivä, jolloin Suomen kansan karmassa on mahdollisuus toteuttaa ihanne.

Sitä odotellen saamme suunnata sivistystarvoamme toisille aloille.

V.

Kaksi onnen perusehtoa.

Jos hallitus, jonka silmämääränä olisi kansan onni, kysyisi neuvoa, miten yhteiskuntaoloja olisi järjestettävä, olisi olemassa periaatteellinen ohjelma, jonka soveltaminen käytännössä ei luulisi kohtaavan voittamattomia vastuksia.

Tämä periaatteellinen ohjelma voidaan lausua ilmi kahdessa teesissä: 1) ihmiset ovat yhdenvertaisia jumalan edessä ja 2) ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. „Jumala“ kuvaa kaikkia niitä elinehtoja, jotka luonnostaan kuuluvat ihmisen maalliseen elämään, kuten auringonvalo ja -lämpö, ilma, vesi, maa j. n. e., „laki“ taas niitä elinehtoja ja olosuhteita, joiden synnyttämisessä me ihmiset itse olemme osallisia.

Nyhdän kaikki tunnustamme selviöinä nuo kaksi väitettä. Ei kukaan kiellä, ettemme olisi yhdenvertaisia sekä jumalan että lain edessä. Mutta emme ajattele johdonmukaisesti, vaan supistamme noiden väitteiden merkityksen niin pieneen alaan, että niiden käytännöllinen kantavuus on miltei mitätön. Sillä jos ihmisten yhdenvertaisuus jumalan edessä tarkoittaa vain joitain kuolemantakaisia seikkoja tai siveellistä samankaltaisuutta omantunnon edessä, ei „jumala“ vielä ole astunut vaikuttamaan jokapäiväiseen käytölliseen elämään. Ja jos yhdenvertaisuus lain edessä vain tarkoittaa sitä, että oikeus- ja riita-asioissa tuomitaan jokaista yksilöä samojen pykälien mukaan, huolimatta hänen yhteiskunnallisesta asemastaan, rikkaudestaan tai köyhydestään, ulottuu tässä kohden yhdenvertaisuus ainoastaan huonompaan minään, jota vastoin ihmisen, parempi minä, hänen siivo jokapäiväinen minänsä jää lain ulkopuolelle ilman sen suomaa yhdenvertaista oikeutta; ja täten tämäkin yhdenvertaisuus on varsinaisesti syrjässä käytännöllisestä elämästä.

Jos sitä vastoin ennakkoluulottomasti tulkitsemme selviömme, joudumme niihin johtopäätöksiin, jotka edellä mainitsimme.

Kun nyt sanomme, että ihmiset ovat yhdenvertaisia jumalan edessä, tarkoitamme siis, että kaikilla ihmisillä, syntyessään maan päälle, on sama luonnollinen oikeutus osallisuuteen luonnon perusantimista, kuten maasta, ilmasta, vedestä j. n. e. — eli kaikesta siitä, jota ihminen ei ole työllään luonut. Tämä ei tietenkään estä ihmisiä vapaaehtoisesti luopumasta näistä oikeuksista ja keskinäisillä sopimuksilla järjestämästä luonnonantimien käyttöoikeutta. Mutta se asettaa ehdoksi, että ihmiseltä ei väkivallalla riistetä hänen luonnollisia oikeuksiaan.

Kysymyksellä on monta puolta, mutta pitääksemme silmällä yhtä tärkeimpiä, sanoisin, että ihminen, joka syntyy maan päälle, on luonnostaan oikeutettu maata viljelemään. Tämä puoli asiasta käsittää siis koko tuon laajakantoisen kysymyksen maan omistusoikeudesta. Ryhtymättä ratkaisemaan kysymystä, kumpiko järjestelmä on parempi, yksityinen vaiko yhteinen (valtiollinen, kansallinen) maanomistus, jolloin yksilöt vain vuokraisivat valtion maata, täytyy meidän kuitenkin tunnustaa se ehdoton periaate, että yhteiskunta ei saa asettaa esteitä yhdenkään yksilön halulle maata viljelemään vaan päinvastoin on velvollinen häntä siinä kohden auttamaan. Ehkä oikea käytännöllinen periaate olisi hiljainen asteittainen siirtyminen yksityisestä maanomistuksesta yhteiseen, joka tapahtuisi esim. siten, että valtio kieltäisi maan myymisen yksityisille ja itse esiintyisi ainoana ostajana. Turhaa minun on tässä vedota kokemukseen ja viitata niihin vaikeuksiin, jotka aina ovat kohdanneet köyhää, maatonta yksilöä, kun hän on tahtonut perustaa kodin luonnon helmaan ja etsiä toimeentulonsa peltojen povesta. Nuo seikat ovat kaikille tuttuja, ja lainlaatijaimme pohtima

torpparikysymys on todisteena siitä, että alamme oivaltaa, mitä elämä meiltä tässä kohden odottaa ja vaatii. Mutta vielä emme ole menneet johtopäätöksissämme kyllyiksi pitkälle.

Suomi on ennen kaikkea maanviljelysmaa, ja sota-ajan kokemukset ovat meille opettaneet, että leivän hankkiminen omasta maasta on kansamme ensimmäisiä ehtoja. Miksi ei siis valtio voisi vuosittain uhrata joitakuuta kymmeniä miljooneja ostaakseen maata niiltä, jotka sitä haluavat myydä, siten estääkseen jobbausta ja keinottelua maatilakauppojen alalla ja tarjotakseen maata vuokralle niille, jotka todella haluavat sitä viljellä? Voisihan vuokratrahteja valtion kanssa laatia semmoisiksi, että ne takaavat yksilön oikeutta maan käyttämiseen niin kauan kuin hän haluaa, vieläpä pitävät silmällä hänen perillistensä etuoikeuksia, jos he haluaisivat jatkaa sen käyttöä; samalla kuin tietysti maan vuokraaja olisi velvollinen täyttämään valtion asettamia ehtoja ja takaamaan valtiolle, että maa tulee kunnollisesti viljellyksi ja hoidetuksi. Monenlaisilla kilpailuilla ja palkinnoilla voisi sitten valtio kannustaa maanviljelijöitä parastaan yrittämään, jonka lisäksi valtio omilla malli- ja koulutiloillaan kokeilisi kaikenkaltaisilla uudistuksilla ja parannuksilla.

Toinen selviömme kuului, että ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä, ja tällä tarkotamme taas, että yhteiskunnan tulee tarjota samat mahdollisuudet omissa luomissaan elämäehdoissa kaikille yksilöille poikkeuksetta. Ja mitkä ovat nämä ihmisten luomat olosuhteet? Sivistys, kulttuuri.

Yhdenvertaisuus jumalan edessä merkitsee, että joka ihmisellä on oikeus aineelliseen työhön ja toimeentuloon, jota oikeutta ei väkivaltaisesti häneltä saa riistää. Se on oikeutta työhön, ei laiskuuteen. Yhdenvertaisuus lain edessä merkitsee taas, että jokaisella yksilöllä on oikeus siihen henkiseen sivistykseen, minkä yhteisö on saavuttanut. Tietysti hänestä itsestään riippuu, missä määrin hän kykenee omaksumaan tätä henkistä sivistystä ja kuinka pitkälle hän siinä tahtoo edistyä. Hän on vain yksilönä oikeutettu vaatimaan, että yhteiskunta tarjoaa hänelle samat ulkonaiset sivistysmahdollisuudet ja edellytykset kuin toisillekin. Tämä on toisin sanoen suuri ja tärkeä kysymys kasvatuksesta, joka yksin voi laskea pohjan ihmisten yhdenvertaisuudelle lain edessä, s. o. yhteiskunnallisessa elämässä. Kuinka tämä uudistus on toteutettava?

Koulujen ovet on avattava kaikille poikkeuksetta. Tämäkin periaate saavuttaa yhä enemmän tunnustusta. Ja pohjasivistys on tehtävä samaksi kaikille. Alkuasteilla ei tarvita „kansan-“ ja „oppi“-kouluja – sama pohjakoulu tarjoaa saman henkisen ravinnon sekä ylhäisille että alhaisille. Ja tämä kasvatuseriodi käsittää läpimitaten ikävuodet 7-14. Vasta tämän jälkeen alkavat jatkokoulut, joista toiset vievät käytännöllisille, toiset tietopuolisille aloille. Kun jo pohjakoulussa annetaan opetusta käsitöissä ja käytännöllisissä aineissa, saattaa useimmissa tapauksissa loppuluokilla päättää, mihin kullakin lapsella on halua ja taipumusta. Täten ei ole mahdotonta valita sopiva jatkokoulu.

Näin menetellen yhteiskunta täyttää velvollisuutensa yksilöitä kohtaan. Se ei heitä ketään orvoksi, vaan tunnustaa kaikki yhtä rakkaiksi lapsikseen.

Tämä yhdenvertaisuus kasvatuksessa ei suinkaan tee yksilöitä yhdenkaltaisiksi eikä poista sitä työnjakoa, jonka nykyisenä ilmauksena ovat yhteiskuntaluokat. Työnjako on luonnollinen ja välttämätön, mutta yhteiskuntaluokat eivät saa olla kasteja, vaan työjärjestöjä.

Kerrotaan, että vanhassa Indiassa viisaat tietäjät johtivat kutakin syntyvää sielua siihen perheeseen ja siihen luokkaan, joka vastasi hänen omia taipumuksiaan ja kykyjään. Silloin siis jokainen sielu joutui syntyessään oikeaan kohtaansa, sai sopivan kasvatuksen, sopivan työn ja sopivan yhteiskunnallisen aseman. Hän oli syntymästään saakka joko työmies, kauppias, soturi tai opettaja eikä mitään ristiriitoja herännyt hänen sielussaan. Myöhemmin eivät tietäjät enää johtaneet sieluja samalla tavalla kuin alussa. Nämä syntyivät maan päälle oman onnensa nojaan. Mutta vanha traditsioni pysyi voimassa. Se oli kiteytynyt kastilaitokseksi. Yksilö oli tuomittu pysymään omassa kastissaan. Siirtyminen kastista toiseen oli mahdoton. Syntyminen oli se kohtalo, jota ei voinut paeta.

Samansuuntaista on ollut länsimaillakin, vaikka nyt jo yleisesti tunnustetaan kastilaitoksen luonnottomuus ja vääryys. Rajat luokkien välillä on tehty mahdollisimman mataliksi, niin että yksilöillä on tilaisuutta siirtyä luokasta toiseen. Tämä siirtyminen on kuitenkin saanut tapahtua yksilöiden vastuulla ja heidän ponnistuksillaan. Yhteiskunnan positiivinen myötävaikutus on vielä ollut heikko. Jos sitä vastoin yksilöitä kasvatettaisiin yhdenvertaisesti ja jokaiselle olisivat avoinna kaikki yhteiskuntaluokat, silloin oltaisiin aivankuin vapauduttu sokean kohtalon painajaisesta ja koko luokkaerotus olisi muuttunut vapaaksi inhimilliseksi ja yksilölliseksi työnjaoksi.

Jos esim. Suomen kansa toteuttaisi tämänlaatuisen ohjelman maa- ja koulukysymyksen suhteen, uskon, että olisimme ottaneet pitkän askeleen kaikkein onnea kohti. Veljeyttä olisi silloin niin paljon yhteiskunnallisissa oloissa toteutettu kuin nykyään on mahdollista. Isänmaa olisi kuin paratiisi, jota jokainen on kutsuttu viljelemään ja kaunistamaan. Kansa olisi kuin veljeskunta, jossa jokainen ilolla täyttää oman tehtävänsä, tietäen, että tehtävä ei ole halpa-arvoinen, oli se kuin vaatimaton tahansa, vaan että tekijä on huono ja halpa, ellei hän tehtäväänsä suorita niin hyvin kuin konsanaan voi.

Pekka Ervast.

Miten on luotava onnellinen yhteiskunta?

Onnellinen yhteiskunta on se, jossa ihmiset ovat onnellisia. Toiset sanovat, että ihmisten onni kokonaan riippuu niistä olosuhteista, joissa he elävät: muuttakaamme ihmisten ympäristö sopusuhtaiseksi ja iloiseksi, ja ihmiset itse muuttuvat iloisiksi ja onnellisiksi. Toiset sanovat, että ihmisten onni on kokonaan riippumaton ulkonaisista olosuhteista: ihminen voi olla yhtä onneton uhkeassa linnassa kuin halvassa mökissä, yhtä onnellinen ja tyytyväinen syrjäisessä maakylässä kuin suurkaupungin sivistyskeskuksessa; turha on onnen kannalta suunnitella muutoksia yhteiskuntaoloissa.

Totuus käy nähtävästi kultaista keskietä. Ihmisen korkein, henkinen, uskonnollinen onni on epäilemättä ulkonaisista riippumaton, mutta tämä onni on harvoille suotu; suuri enemmistö kulkee kehityksessään kaukana pyhimysten kaidalta tieltä. Mutta onnea ajateltaessa on otettava lukuun niiden onni ja kehitys, jotka kuuluvat enemmistöön. Ja heidän kannaltaan on epäilemättä totta sekin, että vaikeat ja luonnottomat olosuhteet masentavat ihmisten mieliä ja tekevät heidän elämänsä raskaaksi.

Näin ollen on paikallaan sanoa, että ympäröivät olosuhteet ja ihmiset ovat onnen luomisessa vuorovaikutuksessa keskenään. Ympäristö ei ole ainoa tekijä, tekijänä on ihminenkin.

Millä tavalla sitten ihmiset ovat tekijöinä onnellisen yhteiskunnan luomisessa? Mikäli ihmiset ovat tietämättömiä, valistumattomia, raakoja, sikäli ovat onnettomia, olivatpa ulkonaiset olosuhteet kuinka sopusuhtaiset tahansa. Ihmisten täytyy muuttua, sivistyä, valistua, luopua materialistisesta maailmankatsomuksesta ja tavoitella aatteellista elämänymmärrystä, jotta voisivat viihtyä, menestyä ja olla onnellisia paremmissa olosuhteissa.

Käsi kädessä kulkevat nämä molemmat kehityslinjat: ihmiset itse sielukkaammiksi, ympäröivät olosuhteet sopusuhtaisemmiksi!

Kolme taikasanaa on, joiden kätkemät aatteet ovat elähyttäneet ihmissieluja toista sataa vuotta, vaikka niitä vielä on vain puolinaisesti ja pintapuolisesti ymmärretty. Nuo taikasanat ovat: vapaus, veljeys, tasa-arvoisuus.

Veljeys on ihmisen ruumiillisen olemuksen ydin, tasa-arvoisuus hänen sielullisen minänsä salaisuus ja vapaus hänen henkensä synnynnäinen jumalallinen oikeus.

Mikäli nämä aatevoimat elävät ihmisten mielissä, sikäli ne vaikuttavat historiassa. Hedelmöittämällä ihmisten sieluelämää ne saavat aikaan muutoksia yhteiskunnissa. Ja muutokset ovat pysyväisiä, kun aatteiden pyhä tuli on ihmisiäkin puhdistanut.

I.

Kolme parlamenttia.

Kysymys. Mitä kuulenkaan — kolme parlamenttia? Tarkoitatteko, että esim. meillä Suomessa pitäisi olla kolmet valtiopäivät yhtäaikaan, vai tarkoitatteko ehkä, että luopuisimme yksikamarijärjestelmästä ja palaamalla takaisin vanhaan säätyjärjestykseen perustaisimme uudestaan kolme kamaria entisen neljän asemasta?

Vastaus. En suinkaan tarkoita mitään palaamista vanhoihin systeemeihin. Vanhalla säätyjaolla oli omat puolensa, mutta se ei tehnyt ihmiskuntaa onnelliseksi. Kansojen onni on kai kuitenkin — ainakin oleva — kaikkien lainlaatijain päämäärä. Sentähden meidän täytyy turvautua järjestelmään, joka paremmin kuin vanha takaa kansamme onnen.

Kys. Mutta nykyinen yksikamari on juuri suunnaton uudistus!

Vast. On tietenkin, mutta ei niin paljon siinä, että edustajat istuvat yhdessä sen sijaan että ennen istuivat neljässä huoneessa, vaan pikemmin siinä, että kansan edustajat todella valitaan uudella tavalla nyt, kun jokaisella kansalaisella on äänioikeus.

Kys. Siinäpä sen näette. Mitä teillä siis on moittimista? Mitä parempaa enää voitte löytää?

Vast. Kuten sanoin: yksikamarijärjestelmä on yhä vielä puutteellinen. Tarvitsemme kolme, mutta ei kolme kamaria samoilla valtiopäivillä, vaan kolme parlamenttia.

Kys. Kolme eri parlamenttia?

Vast. Niin, kolme eri parlamenttia: poliittinen, taloudellinen ja sivistyksellinen — nimitettäköönpä niitä sitten vaikka eri nimillä valtiopäiviksi, talouskamariksi ja kulttuuriparlamentiksi.

Kys. Mutta miksikä? Valtiopäivillähän juuri pohditaan ja ratkaistaan sekä poliittisia että taloudellisia ja kulttuurikysymyksiä.

Vast. Tietenkin, ja siinä onkin koko järjestelmän heikkous. Valtiollisia ja taloudellisia tai kulttuurikysymyksiä ei saa sekoittaa toisiinsa — silloin toinen joutuu toisesta kärsimään, — vaan niitä on pohdittava ja ratkaistava itsenäisesti ja vapaasti. Jos esim. taloudellisia asioita järjestetään poliittisia näkökohtia silmälläpitäen, käy niinkuin maailmansodassa: tulee nälänhätä ja vallankumous. Jos samoin

sivistysasioita, joihin m. m. kuuluu uskonto, alistetaan palvelemaan valtiollisia tarkoituksia, silloin saamme – niinkuin meillä nyt on – valtiokirkon, joka pitkinä vuosisatoina on jarruttanut henkistä kehitystä.

Kys. Tahtoisitte siis kirkon erilleen valtiosta?

Vast. Tietysti, sillä kaiken henkisen elämän sisin ehto ja tunnusmerkki on vapaus. Uskonto kai on tärkeämpi kuin kirkko ulkonaisena laitoksena – ja uskonnon henki viihtyy ainoastaan vapaudessa.

Kys. Mutta eikö uskonnon auktoriteetti riipu kirkon voimasta? Jos kirkko eroitetaan valtiosta, heikkenee se. Ja millä tavalla valtio sitten olisi kirkkoa sortanut?

Vast. Ehkei niin paljon kirkkoa, koska kirkko mielellään on palvellut valtiota, joka sitä aineellisesti ja maallisesti turvasi, – tästä tietysti tekevät poikkeuksen vallankumousajat (esim. Ranskan suuri vallankumous kahdeksannellatoista vuosisadalla ja meidän päiviemme bolshevikivalta Venäjällä), – mutta sitä enemmän uskontoa.

Kys. Millä tavalla valtio on uskontoa sortanut?

Vast. Mikä kysymys! Kuvitelkaa esim., että olisitte ollut duhoboori Venäjällä tsaarivallan aikana: oliko teillä vapaus elää vakaumuksenne mukaan? Duhoboorit uskoivat, että Kristus kielsi sodan ja tappamisen ja miekan kannon. Kristuksen nimessä he kieltäytyivät asevelvollisuudesta. Mikä oli seurauksena? Vankeus tietysti, ellei kuolema. Eikö se ollut uskonnon, hengen ja omantunnon vapauden sortamista? Tai ottakaa esimerkki omasta maasta. Luuletteko, että pelastusarmeija alkuvuosina sai vapaasti ja esteettömästi toimia meillä? Silloinpa erehdytte. Kirkkomme, jolla oli valtiomahti takanaan, piti kristillisen sielunhoidon vaativan, että pelastusarmeijan ensimmäiset upseerit silloin tällöin istuivat vankilassa «luvattomien» kokousten pidosta. Niin paljon valtio ja valtiokirkko kunnioitti ihmisten uskontoa ja uskonnollista elämää.

Kys. Tuohan kyllä oli sortoa.

Vast. Ja eikö se yleensä johdu sorretusta eli epävapaasta tilasta, että kirkko aina hyväksyy ja siunaa valtion toimenpiteitä? Kun valtakunta esim. lähtee sotaan – olipa se vaikka valloitus- ja ryöväys-sota, – niin eikö kirkko lippuja siunaa, eikö se rukoile menestystä omille ja tuhoa «vihollisen» aseille? Onko teidän mielestänne tämä sopiva uskonnon arvokkuudelle? Eikö koko henkinen elämä kadota merkitystään, eikö se muutu hunbugiksi, kun se asetetaan maallisten, jopa itsekkäidenkin tarkoituksien palvelijaksi?

Kys. Saattaa niin olla. Tämä asia tuleekin ratkaistuksi uskonvapauden ja – jos niin tahdotte – kirkon valtiosta eroittamisen kautta. Mutta mitä tekemistä sillä on kulttuurituriparlamentin kanssa?

Vast. Uskonto ei ole ainoa henkisen elämän muoto. Henkiseen elämään kuuluu kaikki kasvatus ja opetus (koulut ja yliopistot), kaikki kirjallisuus, taide, musiikki j. n. e. Kaikkia näitä henkisen elämän muotoja on suojattava poliittiselta ja taloudelliselta painostukselta, kaikkien niiden täytyy hengittää ehdottoman raitista ja vapaata ilmaa. Sitä varten henkinen elämä tarvitsee omat edustajansa, oman parlamenttinsa, joka sen parasta katsoo.

Kys. Teidän mielestänne siis koulutkin ovat eroitettavat valtiosta. Mutta kuinka käy silloin yleisen koulupakon, joka sentään on uuden ajan saavutuksia. Jos ei valtio avusta kouluja, jos ei valtio velvoita kansalaisia lähettämään lapsiansa kouluun, joudumme varmasti takaisin keskiajan pimeyteen. Sitä kai ette pidä suotavana?

Vast. En suinkaan, mutta en ollenkaan näe, millä tavalla kulttuuriparlamentti syöksisi meidät keskiaikaiseen pimeyteen! Mitä ensinnäkin valtion avustukseen tulee, niin miksikä luulette, että se lakkaisi? Kuinka valtio lakkaisi avustamasta ja tukemasta aineellisesti kouluja ja yliopistoja, kirkkoja ja yhdyskuntia, tiedettä, taidetta, kirjallisuutta ja yleensä sivistysrientoja? Päinvastoin: valtio on tähän saakka omistanut liian vähän tosi huomiota henkiselle elämälle. Katsokaa minkä tahansa valtakunnan tulo- ja menoarvioita! Sivistys saa paljon vähemmän rahallista avustusta osakseen kuin esim. sotalaitos.

Kys. Mutta äsken sanoitte, että kulttuuriparlamentti ei sekaantuisi taloudellisiin asioihin?

Vast. Ei sekaantuisikaan. Se ainoastaan esittää omat näkökantansa ja tarpeensa, omat aineelliset vaatimuksensa, mikäli niitä esiintyy. Muistakaa, että tämän uuden järjestelmän mukaan kaikki sivistyslaitokset, kirkot ja koulut (samaten kuin esim. näyttämöt jo meidän aikanamme), ovat vapaita ja itsenäisiä laitoksia, jotka elävät omalla työllään ja vain osaksi tarvitsevat valtiollista kannatusta, jota muuten koulut tarvitsevat paljon suuremmissa määrässä kuin esim. kirkot. Mitä muuten koulupakkoon tulee, miksi luulette vanhempien lakkaavan lähettämästä lapsiaan kouluun vapaassa yhteiskunnassa, jossa ovat tilaisuudessa hankkimaan lapsilleen mielensä mukaista opetusta ja kasvatusta? Päinvastoin uskon, että sivistystarve kasvaa yhä suuremmaksi, kunta monipuolisemmin se on tyydytettävissä. Monet nykyajan vanhemmat saattavat pahoitella, että heidän lapsiaan kasvatetaan kouluissa liian yksipuolisesti, esim. uskonnollisesti liian ahdasmielisesti tai tieteellisesti liian materialistisesti, tai että liian yksipuolisesti kehitetään lasten ymmärrystä sydämen ja tunteen, mielikuvituksen ja tahdon kustannuksella, tai että opetusjärjestelmä on turhan tietopuolista ja liian vähän käytännöllistä y. m. Vapaassa yhteiskunnassa kulttuuriparlamentti pian poistaisi epäkohtia ja panisi toimeen kokeiluja uusilla periaatteilla ja edellytyksillä. Ja huomatkaa: vapaassa yhteiskunnassa henkinen elämä ei enää ole «valtion hyväksymää» ja siinä mielessä «laillista». Ei ole enää «valtiokirkkoa» ja enemmän tai vähemmän halveksittavia «lahkoja» ja «eri uskolaisseurakuntia»; ei ole enää valtion kannattamaa «virallista» tiedettä ja sen ohella enemmän tai vähemmän epäilyttävää «vapaata tutkimusta» j. n. e. — vaan kaikki on kuten sanoin vapaata ja itsenäistä ja samalla tunnustettua ja tavallaan «laillista». Sillä onhan kulttuuriparlamentti valtiolaitos ja samalla vapaan henkisen työn edustaja.

Kys. Entä sitten taloudellinen parlamentti eli talouskamari, kuten sanoitte? Mikä tehtävä sillä on?

Vast. Sen tehtävä lyhyesti sanoen on huolehtia kansan yksilöiden aineellisesta hyvinvoinnista ja valtakunnan taloudellisesta menestyksestä. Se pohtii niitä monia käytännöllisiä kysymyksiä, jotka nytkin ovat valtiopäivillä esillä, mutta vapaana poliittisista rajoituksista. Se katselee asioita hyödyn, menestyksen, yleisen ja yksilöllisen hyvinvoinnin kannalta — sen alaan kuuluu esim. tullikysymys, kauppa, kysyntä- ja tuotanto-suhteiden järjestely, maanomistuksen käytännöllinen ratkaisu, teollisuuden ja maanviljelyksen edistäminen j. n. e. Sen tulee valvoa, ettei maassa ole köyhyyttä eikä hätää, ja samalla pitää silmällä, että kansan yleiset ja yhteiset varat alati lisääntyvät ja kasvavat, sillä niillä varoilla edistetään kulttuuria sekä ylläpidetään yhteiskunnallinen järjestys ja valtion olemassaolo. Näistä asioista meidän ei tarvitse pitemmältä puhua, sillä ne ovat niin läheisiä ja päivänseiviä. Jokainen ymmärtää, että niitä varten tarvitaan valtiopäivät.

Kys. Mutta en vielä oikein ymmärrä, mitä varten pitää olla eri parlamentit. Eikö samoilla valtiopäivillä käy pohtiminen niinhyvin aatteellisia kuin aineellisia asioita?

Vast. Tottakai, jos vain olisi ajasta ja paikasta kysymys. Mutta ettekö huomaa, että tässä on kysymys elävistä ihmisistäkin? Harvoin sama yksilö on niin monipuolinen, että hän yhtä suurella harrastuksella ja asiantuntemuksella kykenee ratkaisemaan niin erilaisia asioita kuin esim. maitotalouden edistämiseen tarvittavia toimenpiteitä ja jonkun uuden tieteellisen professorintoimen perustamista. Eri parlamentit ovat välttämättömät juuri inhimillisen työnjaonkin perusteella.

Kys. Nyt ymmärrän paremmin. Tarkoitatte siis, että kussakin parlamentissa on niin sanoakseni ammattiväkeä?

Vast. Tottakai. Sehän juuri on hullua nykyisessä järjestelmässä, että kaikenlaiset oppineet yliopistomiehet, virkamiehet, sanomalehtimiehet, asianajajat y. m. s. pohtivat ja ratkaisevat maanviljelys-, teollisuus-, kauppaa-, tulli- y. m. kysymyksiä, joita perinpohjin ja käytännöllisesti saattavat käsitellä ainoastaan asiantuntijat: maanviljelijät, työmiehet, teollisuudenharjoittajat, kauppiat j. n. e.

Kys. Totta kyllä, mutta eivätköhän oppineet tuo mukanaan asioiden käsittelyyn semmoisia aatteellisia ja oikeudellisia näkökantoja, joita ei liioin ole hyvä syrjäyttää?

Vast. Oikeudentuntoa on kyllä «käytännönkin» ihmisillä. Ei taloudellinen parlamentti ole varkain tai ryövärein eduskunta. Tietysti nämäkin ihmiset ovat sivistystä saaneet ja hankkineet, tietysti hekin elävät henkistä elämää. Sivistyslaitoksethan ovat heidän kasvattajiaan, ja valtakunnan opettajat ja profetat ovat heillekin selittäneet oikeuden ja totuuden periaatteita. Eivät he istu talouskamarissa loukatakseen oikeutta, vaan palvellakseen hyötyä. Jos esim. ihminen on pelastettava hukkumasta, ei ole paikallaan ensin tutkia asemaa filosofisesti. Talouskamari on toiminnan parlamentti. Oikeudellisista näkökannoista huolehtii poliittinen parlamentti.

Kys. Kumpi siis ratkaisee kysymystä työmiesten palkoista esim.? Tämä kai on puhtaasti taloudellinen kysymys?

Vast. Ei ole, sillä on oikeudellinenkin puolensa. Talouden kannalta voisi kysymystä ratkaista joko työmiesten etua silmälläpitäen, tai työnantajain tai koko maan. Oikeuden kannalta on taas mikäli mahdollista katsottava kaikkien etua, sekä yksilöiden että yhteiskunnan, eikä missään tapauksessa saa laiminlyödä yksilöiden, esim. työntekijäin, luonnollisia inhimillisiä oikeuksia. Sentähden valvoo poliittinen parlamentti oikeuden tasajakoa, kun taas talousparlamentti parhaimman kykynsä mukaan ratkaisee asioita käytännössä. Kaiken taloudellisen käytännön luonnollisena ojennusnuorana on inhimillinen hyväntahtoisuus ja veljeys.

Kys. Riippuu siis kuitenkin ihmisistä, millä tavalla asiat ratkaistaan.

Vast. Kuinka muuten? Olemmehan elävä yhteiskunta. Eivät mitkään kuolleet säännöt ratkaise elämän eläviä kysymyksiä.

Kys. Huonot ja puolueelliset ihmiset saattavat tehdä huonoja ja puolueellisia päätöksiä.

Vast. Miksi olettaa, että eduskunnan yksilöt ovat huonoja ja puolueellisia. Kansa valitsee edustajansa. Tottakai se valitsee parhaimmat miehensä ja naisensa, semmoiset, joilla on järki, omatunto ja sydän!

Kys. Ehkä niinkin.

Vast. Varmasti on niin. Puoluepukari ei menesty arvokkaassa parlamentissa. Suunsoitto ei auta siinä, missä on tehtävä järkeviä päätöksiä. Ja muuten: mimmoinen on kansa, semmoinen on eduskunta. Emme voi odottaa täydellistä. Ja miksi odottaisimmekaan?

Kys. Hm. Puhukaa nyt tuosta kolmannesta parlamentista — poliittisesta. Mikä se on?

Vast. Se on yhteiskunnallisen ja valtiollisen järjestyksen, kansalaisten turvallisuuden ja oikeuden parlamentti. Se pohtii ja ratkaisee oikeudellisia ja poliittisia kysymyksiä, virkailaitoksia koskevia, sotilaallisia ja poliisikysymyksiä. Koko virkamiehistö, s. o. kaikki, jotka ovat välittömästi valtion palveluksessa ja nauttivat valtiolta palkkaa, — on poliittisen parlamentin valvonnan alainen ja sille vastuullinen. Toiselta puolen, kuten

sanoin, tämä juriidinen parlamentti valvoo esim. työntekijäin ja työnantajain välisiä suhteita, pitäen silmällä, ettei kummallakaan puolella tapahdu ihmisen luonnollisia oikeuksia loukkaavia vääryyksiä, ja on siten vuorovaikutuksessa talouskamarin kanssa. Poliittinen parlamentti muistuttaa eniten vanhaa eduskuntaa; siksi olenkin sille ehdottanut nimen valtiopäivät. Sen jäsenet valitaan yleisen äänioikeuden perusteella, ja kun se vapautuu kaikista ekonomisista kysymyksistä, on syytä olettaa, että se unohtaen puolueelliset näkökannat pitää silmällä koko maan ja kaikkien kansalaisten parasta. Ovathan kaikki yksilöt yhdenvertaisia lain edessä – ainakin niiden pitäisi olla. Tämä oikeudellinen yhdenvertaisuus onkin oleva valtiopäivien tunnuslause ja niiden sisäinen, johtava henki.

Kys. Tämäkö parlamentti se siis on lakia laativa eduskunta?

Vast. Tämä. Se laatii lait, s. o. antaa niille muodon, mutta lakien henki, abstraktiset oikeuskäsitteet ja periaatteet, tulevat kulttuuriparlamentilta.

Kys. Jos nyt siis on kysymyksessä jokin yhteiskunnallinen uudistus, kumpi parlamentti ratkaisee asian?

Vast. Jos uudistus on sitä laatua, että se muutta mutkitta mahtuu vanhoihin oikeuskäsitteihin, silloin sitä käsittelee poliittinen parlamentti. Mutta jos siinä on periaatteellisesti uusia näkökohtia, jotka edellyttävät uusia oikeuskäsitteitä, silloin ensin ratkaistaan kulttuuriparlamentissa, onko suotava huomiota ehdotukselle. Jos kulttuuriparlamentti sen hyväksyy, menee se valtiopäiville. Ottakaamme esimerkki. Joku Suomen kansalainen ehdottaa, että luterilaisen kirkon jäsenille on myönnettävä suurempia poliittisia oikeuksia kuin esim. «kastamattomille». Tätä voidaan pitää periaatteellisena kysymyksenä, jolloin se menee kulttuuriparlamenttiin. Nyt on luonnollista, että parlamentti nauraa semmoiselle ehdotukselle, joka sotii hyväksytyä oikeuskäsitystä vastaan. Mutta jos sattuisi, että parlamentti asettuisi ehdotuksen puolelle, menisi ehdotus valtiopäiville. Siellä se muutta mutkitta ratkaistaisiin sen oikeustajunnan mukaisesti, joka perustuslain voimalla sanoo: ihmiset ovat poliittisesti tasa-arvoisia. Miten päättää siis poliittinen parlamentti? Näin se päättää: jos «kastamaton», on Suomen kansalainen, on hänellä Suomen kansalaisen poliittiset oikeudet.

Kys. Mutta eivätkö n. s. valiokunnat nykyisessä järjestelmässä tee samaa palvelusta? Eiväthän nykyiset valtiopäivätkään ratkaise asiaa, ellei sitä ensin ole valmistettu toisessa tai toisessa valiokunnassa. Miksi siis nimittää näitä valiokuntia parlamenteiksi?

Vast. Nyt käsitte väärin koko kysymyksen. Eihän valiokunnilla ole mitään valtaa. Ratkaisut tapahtuvat aina valtiopäivien täysistunnoissa. Mutta tässä esitetystä uudesta järjestelmästä on kolme parlamenttia, joilla kullakin on täysi ratkaisuvallta omalla alallaan. Niillä saattaa kylläkin olla omia valiokuntiaan työnsä helpoittamiseksi, mutta kaikki kolme ovat keskenään yhdenarvoiset.

Kys. Niinpä niin, huomautukseni oli ajattelematon. Mutta eikö yleensä koko lainlaatimistyö tule paljon mutkikkaammaksi ja hitaammaksi, jos on kolme eduskuntaa? Yhdessäkin jo tuntuu välistä olevan liikaa.

Vast. Uskon päinvastoin, että työ tulee sekä nopeammaksi että tehokkaammaksi, puhumattakaan siitä, että se tulee paremmin harkituksi, arvokkaammaksi ja oikeudenmukaisemmaksi. Kokemus yksin muuten osoittaa, kuinka käytännössä järjestelmä toimii. Enhän minä näitä ehdotuksiani esitä valmiina ohjelmana, vaan periaatteellisesti uutena suunnitelmana.

Kys. Äskenkö te olette ne keksinyt vai joko kauan olette niitä harkinnut ja miettinyt?

Vast. En ole niitä minä ollenkaan keksinyt. Ne ovat luonnollisia ja itsestään selviä sille, joka ymmärtää elämän lakeja. Tahdon näyttää teille, että ne perustuvat inhimillisen elämän luonnollisiin vaatimuksiin. Viisaat ovat niitä aina tunteneet. Viime vuosisadalla eräs syvällinen ranskalainen filosofi ja oppinut *Saint-Yves d'Alveydre* – ja hänen jälkeensä kokonainen koulu ranskalaisia okkultisteja (*Papus, Barlet, Lejay* y. m.) – jo 80-luvulla laajoissa teoksissaan (*Mission des juifs* y. m.) esitti näitä samoja asioita, jopa todisteli, että vanhoissa sivistyksissä esim. (kiinalaisessa, indialaisessa ja juutalaisessa profeettain aikana) yhteiskunnalliset olot olivat tähän suuntaan järjestetyt. Meidän päivinämme on maailmansodan jälkeen tohtori *Rudolf Steiner* Saksassa herättänyt eloon voimakkaan liikkeen näiden samojen periaatteiden toteuttamista varten (*Bund für Dreigliederung des sozialen Organismus*). Tämä liike tähtää Saksan uudestisyntymiseen henkisesti ja aineellisesti, sillä on jo omat äänenkannattajansa, koulunsa j. n. e. Näette siis, että esittämäni suunnitelma ei ole mikään minun päähänpistoni.

Kys. Tämä on mieltä kiinnostavaa kuulla, mutta eivätkö nuo mainitsemanne henkilöt ole maailman silmissä haaveilijoita? Ettekö sitä itsekin ole?

Vast. Tarkoitatte, että olemme löylyn lyömiä, ja että meidän haaveillemme ei kannata omistaa suurtaakaan huomiota? Olemme teidän mielestänne «epäkäytännöllisiä». Sallikaa minun kysyä teiltä: missä siis ovat «käytännön miehet»? Nekö, jotka saivat aikaan maailmansodan, nälänhädän, vallankumoukset? Sekö se on «käytännöllinen» järjestelmä, joka on miljoonia miehiä tappanut, miljoonia perheitä kurjuuteen syössyt, miljoonia peltoja, puutarhoita, taloja hävittänyt? «Käytännölliset» ihmiset ovat todella saattaneet Europan valtakunnat vararikon partaalle, mutta missä näette «haaveilijoiden» epäkäytännöllisyyden tulokset? Niissäkö teosofisissa y. m. liikkeissä, joita «haaveilijat» ovat alkuun panneet ja joiden elämänfilosofia on ollut ainoana lohdutuksena tuhansille ja miljoonille ihmisluille nykyajan ylen ja liiaksikin «käytännöllisissä» oloissa? Miksikä nimittää noita ihmisiä «haaveilijoiksi» alentavassa merkityksessä? Minä sanon, että jos semmoisia haaveilijoita olisi enemmän maailmassa, ei olisi niin paljon kurjuutta, tietämättömyyttä ja tuskaa ihmisten yhteiskunnallisissa ja valtiollisissa oloissa. Oh, «käytännöllisyydestä» ja «epäkäytännöllisyydestä» olisi paljonkin puhumista! Uusi aika ja uusi ihmiskunta tulee arvostelemaan niitä asioita uudella tavalla. Pyydän teitä muuten huomaamaan, että tähän kolme parlamenttia käsittävään ehdotukseen ei sisälly mitään vallankumouksellista mullistusta; se ei ole mitään punaista sosialismia eli bolshevismia, se on vain yksinkertainen pelastuskeino nykyisistä ristiriidoista Europan valtakunnissa. Tietysti se edellyttää hyvää tahtoa, tietysti se edellyttää, että kansalaiset huolehtivat maansa menestyksestä ja toivovat toisilleen hyvää; mutta se ei edellytä, että ihmiset olisivat enkeleitä tai että heidän pitäisi luonnottomalla tavalla muuttaa entinen elämänsä.

Kys. Teidän uskonne on vahva. En tosiaan tahdo ennakolta sitä moittia. Jos tuo kolmijako-ohjelma jossain maassa pantaisiin käytäntöön, sittenpähan nähtäisiin, mitä hedelmiä se tuottaisi. Ehkä se tekisi yhteiskunnan sopusuhtaisemmaksi ja ihmiset onnellisemmiksi kuin vanha järjestelmä. Mutta saanko tehdä vielä kysymyksen? Ettekö pelkää, että tuo kolmijako taas hajaannuttaisi ihmisiä, että se taas loisi ikäänkuin kolme luokkaa, jotka keskenään olisivat sotajalalla? Eikö voisi sen kautta elpyä tai pikemmin saada uutta voimaa tai vauhtia vanha luokkataistelu?

Vast. Olen odottanut tätä kysymystä. Vastaan siihen kieltävästi ilman pienintäkään epäröimistä, koska edellyttämänne asiain kehitys on mahdoton. Luokkataistelu edellyttää aineellisia arvoja, joista taistellaan. Luokkataistelu kohdistuu aina tämän maailman hyvyksiin. Mutta nehän ovat kolmijako-ohjelmassa yhden parlamentin – talouskamarin – hoidettavina, toisten parlamenttien huoltaessa toisenlaisista elämänarvoista. Sitäpaitsi parlamentit yhtämittaa ovat vuorovaikutuksessa keskenään ja yhteistyössä, joten niistä ei mitenkään saata muodostua erillisiä leirejä. Kolmanneksi – ja tämä on tärkein tosiseikka, jota ei saa heittää mielestä – samat ihmiset ovat edustettuina kaikissa kolmessa eduskunnassa. Eihän yksikään ihminen ole yksinomaan esim. ruumiillinen työn tekijä: jokainen työmies on ajatteleva olento, jolla on henkiset tarpeensa ja harrastuksensa. Ei liioin kukaan ole vain henkisen työn tekijä: tarvitsehan jokainen myös ravintoa, vaatteita j. n. e. – ja tämän seikan nojalla hän on jäsen taloudellisessa

yhteiskunnassa. Samoin jokainen kansalainen on poliittisen yhteiskunnan jäsen yhtäläisine poliittisine oikeuksineen ja velvollisuuksineen. Täten jokainen on omilla intresseillään mukana kunkin parlamentin työssä, mikä on suunnaton ero entisiin luokkiin verraten, joihin yksilö oli etuinensa kytketty.

Kys. Teidän huomautuksenne valaisee asiaa. Uudessa yhteiskunnassa ei täten tulisi olemaan luokkia enää?

Vast. Ei yhteiskuntaluokkia, mutta kyllä luonnollista työnjakoa.

Kys. Silloin todella poistuisi paha epäkohta, sillä järjettömältä ja julmalta on minusta aina tuntunut, että yksilö ikäänkuin kohtalon pakosta on tuomittu kuulumaan määrättyyn luokkaan.

Vast. Aivan niin. Mutta miksikä? Sentähden vain, että erilaista työtä – eri luokkaan kuulumista – seurasivat erilaiset henkiset, aineelliset ja poliittiset edut ja oikeudet. Työn ja tehtävän erilaisuus ei ole itsessään mitään ihmistä loukkaavaa tai alentavaa. Kadunlakaiseminen on yhteiskunnan hyvinvoinnille yhtä tärkeä toimi kuin professorina yliopistossa opettaminen. Eikä tähän käy huomauttaminen, että voisihan professori loma-aikanaan lakaista katua. Tietysti hän sen voisi tehdä, mutta yhtähyvin hän silloin myös voisi ommella vaatteensa, keittää ruokansa, kukaties ensin viljellä peltonsa j. n. e., jolloin lopulta joutuisimme siihen, että jokainen tekisi kaikkea; mikä olisi sula mahdottomuus. Sentähden työnjako on elämän lakien mukaista, ja meidän ihmisten tulee kunnioittaa kaikkea työtä ja antaa arvo jokaiselle työntekijälle. Sillä työnjako on toista kuin luokkajako. Luokkaan kuulumisen kohtalon pakosta oli paha, mutta pahaa ei ole, että yksilö omien kykyjensä ja taipumustensa perusteella on edeltäpäin määrätty erikoista työtä varten.

Kys. Totta kyllä . . . Kuta kauemmin kuulen teidän puhuvan, sitä paremmin mielestäni teitä ymmärrän.

Vast. Voimme siis asioiden käsittelyssä siirtyä eteenpäin.

Ihminen yhteiskunnan mallina

Kys. Lupasitte näyttää, että kolminkertaisella eduskunta-aatteellanne on vastaavaisuutensa luonnossa?

Vast. Aivan oikein. Sanokaapa minulle, kumpi yhteiskunta on: kuollut koneisto vaiko elävä organismi.

Kys. Elävään elimistöön olen kuullut sitä verrattavan, tuskin koneistoon.

Vast. Ennen ehkä joku ajattelelmattomuudessaan otaksui, että yhteiskunta oli koneisto. Hän ei ottanut huomioon, että koneisto ei kasva eikä kehity eikä muutu. No niin, silloin ajateltiin usein, että yhteiskuntakoneisto saattoi joutua epäkuuntoon, muttei muuttua, — nyt sitä vastoin kukaan ei enää ajattele niin. Jokainen tietää, että yhteiskunta voi sekä muuttua että kehittyä ja kasvaa. Se siis ei ole koneisto, vaan elimistö. Ja kun se kerran on elimistö, täytyy siihen suhtautua sitä tutkiessaan, sitä ymmärtämään pyrkiessään, niinkuin elävään luonnolliseen organismiin ainakin. Mutta eläviä organismeja on luonnossa monenlaisia, kasvien, eläinten, ihmisten; minkälaisen luulette yhteiskunnan olevan?

Kys. Mitä nyt sanoisin? Ehkä ihmisenkaltaisen?

Vast. Niin, ehdottomasti ihmisenkaltaisen. Onhan yhteiskunta kokoonpantu, rakennettu elävistä ihmisistä; sen ruumiinsolut ovat niin sanoaksemme ihmisiä. Se ei siis mitenkään elimistönä ole kasvinkaltainen eikä eläimenkään, vaan juuri ihmisen kaltainen. Se on mitä monipuolisin organismi. Yhteiskunta on kuin suuri elävä ihminen. Jos yhteiskunnan elämää tahdomme oppia ymmärtämään, täytyy meidän tutkia ja ymmärtää inhimillisen organismin elämää.

Kys. Tämä tuntuu järkeen menevältä, niin mystillistä, kuin se ehkä yhdeltä kannalta onkin. Mutta ehkä haluatte selittää asiaa perusteellisemmin?

Vast. Ajatelkaa inhimillistä organismeja eli ihmisruumista, ajatelkaa sitä kuolleena ja ajatelkaa sitä elävänä. Millä tavalla elämä siinä ilmenee? Kuollut ruumis ei liiku, ei hengitä, ei se aistitse eikä ajattele, veri ei siinä kierrä eikä ruoka sula; elävä ruumis sitä vastoin syö ja juo, liikkuu ja toimii, tekee havaintoja aistimiensa avulla, ajattelee ja puhuu; sen sydän lyö, sen keuhkot hengittävät. Jos elävän ruumiin toimintoja luokitetaan, saadaan selvästi kolme järjestelmää: 1) verenkiertojärjestelmä, johon toiset laskevat hengityksenkin, 2) hermosto aivoineen ja aisteineen, sekä 3) ruoansulatusjärjestelmä. Hengitys ja verenkierto yhdistetään välistä yhdeksi, koska molemmat ovat rytmillisiä, säännöllisiä, ehdottomia ja välittömästi auttavat toisiaan. Ihminen hengittää (elää), ajattelee ja syö. Ihminen on tietysti yhtenäinen olento ja semmoisena hänellä luonnollisesti on valtaa eri toimintojensa yli. Mutta hänen valtansa on sangen rajoitettu, eikä se missään tapauksessa saa olla mielivaltaa. Ihminen ei voi sanoa vatsalleen: ole ilman ruokaa, sillä minä tahdon vain ajatella. Jos ei vatsa saa ruokaa, lakkaavat aivotkin pian ajattelemaasta. Ja jos hän sanoisi päälleen: en huoli ajatella, sillä onneni on syömisessä, seuraisi kosto ennen pitkää: järjen tylsyytys tekisi ruoan hankkimisen vaikeaksi ja mahdottomaksi. Sydämelleen ei kukaan sanoisi: ole lyömättä, sillä hän tietäisi sen vievän kuolemaan. Nämä ruumiin kolme toimintaa riippuvat toisistaan ja ovat samalla itsenäisiä. Ne ovat itsenäisiä suhteessaan koko ihmiseen, sillä ihmisen täytyy niitä totella — kutakin erikseen — kuoleman uhalla. Ne ovat ihmisruumiin kolme itsenäistä parlamenttia, joiden kesken ihmisen tulee rakentaa

ja ylläpitää sopusointu ja tasapaino. Jos nyt yhteiskuntaa ajattelemme eläväksi organismiksi, huomaamme siinäkin kolme suurta työluokkaa, kolme kansalaisryhmää, joilla kullakin on oma tehtävänsä: 1) taloudellisella alalla toimiva luokka, joka hankkii yhteiskunnalle kaikki sen ruumiilliset ja aineelliset tarpeet, maanviljelijät, käsityöläiset, kauppiat, teollisuudenharjoittajat j.n.e.; 2) oikeudellisella ja poliittisella alalla toimiva luokka, joka valvoo yhteiskunnan järjestystä, huolehtii siitä, että kaikki saavat esteettä ja rauhassa elää ja toimia, virkamiehistö, poliisi- ja sotalaitos; sekä 3) henkisellä alalla toimiva luokka, joka tekee yhteiskunnasta kulttuurivaltion, huolehtien siitä, ettei keltään puutu sitä henkistä ravintoa, jota ilman ihminen ei vielä ole ihminen, opettajat, tiedemiehet, kirjailijat, taiteilijat, papit j.n.e. Ensimmäinen luokka on yhteiskunnan vatsa, toinen sen rinta ja kolmas sen pää. Ottaessamme ihmisorganismilta oppia ymmärrämme, että yhteiskuntaluokat ovat toisistaan riippuvia, mutta silti itsenäisiä, että toista ei saa suosia toisen kustannuksella eikä sortaa toisen hyväksi, ja että yhteiskunta kokonaisuudessaan on velvollinen kuuntelemaan kunkin luokan vaatimuksia.

Kys. Ja sentähden ehdotetaan kolme parlamenttia, joista kukin valvoo määrättyä yhteiskunnallista toimintaa?

Vast. Niinpä niin. Ja samaten kuin ihmisruumiissa verenkierto on rytmillinen, säännöllinen, voimmepa sanoa koneellinen, samaten yhteiskuntaruumiissa virkamiehistö, poliisi- ja sotalaitos edustaa rytmillisyyttä, säännöllisyyttä ja on sen kautta koneellinen luonteeltaan. Siksipä puhutaankin virkakoneistosta, mutta yhtä järjetöntä kuin olisi tehdä verenkierrosta ihmisruumiin yksinvaltiat, yhtä luonnotonta olisi yhteiskunnassa virkavaltaisuus. Samaten poliittinen parlamentti yksinään on puolinen ja puutteellinen. Sopusointua ei synny, ellei toisetkin yhteiskunnalliset työalat yhtä oikeutettuina ja itsenäisinä saa ääntään kuuluville parlamenttien avulla. Näissä asioissa meitä sokaisee ja vie harhaan se, että virkamiehistön välttämättömyys on yhteiskunnassa silmiinpistävä. Ihminen kuolee heti, jos ei hänen sydämensä lyö (en nyt puhu indialaisista fakiireista). Samaten valtio siinä tuokiassa lakkaa olemasta, jos järjestys höltyy, jos virkakoneisto pysähtyy – valtion tilalle tulee kaaos, anarkia, yleinen sekasorto ja – hirmuvalta. Virkakoneisto on niin silmiinpistävästi välttämätön, ettemme huomaa niitä yhteiskuntaelimistön toisia puolia, jotka itse asiassa ovat yhtä välttämättömiä valtion olemassaololle. Sillä mihin yhteiskunta joutuu, jos lakkaa tuotannollinen työ? Ja kuka voi sitä siveellistä kurjuutta kuvata, johon yhteiskunta syöksyy, ellei siinä harrasteta mitään henkistä elämää? Näitäkin elimistön osia on tunnustettava ja nostettava arvoonsa. Tämä ei tapahdu tehokkaasti muuten kuin omien parlamenttien avulla.

Kys. Jos käsitykseni ehdottamastanne järjestelmästä lie oikea, on siis tämän yhteiskuntaelimistön kolmijaon tarkoituksena – paremmin kuin mitä tähän saakka on voinut tapahtua – taata kansalaisten henkinen ja aineellinen vapaus ja yhdenvertaisuus?

Vast. Iskitte naulan päähän. Ihmisen onneen kuuluu ehdottomasti vapaus ja itsenäisyys. Hänen täytyy saada säilyttää yksilöllisyytensä. Hänen täytyy saada tehdä työtä vapaasti, luoda vapaasti ja tuntea seisovansa omilla jaloillaan. Kaikki pakkovalta on hänen hengelleen vierasta.

Kys. Te olette siis individualisti. Mutta mitä sosialistit tähän sanovat? Sosialistiseen suuntaan käynevät kuitenkin useimpien nykyaikaisten edistysmielisten näkökannat.

Vast. En ole individualisti enkä sosialisti yksipuolisesti. Terve ihminen on molempia. Mikäli sosialismi tahtoo toteuttaa ihanneyhteiskuntaa pakkovalalla, sikäli se erehtyy ja on onnistumaton. Jos esim. sosialismi sanoo: kaikki tuotantolähteet on yhteiskunnallistutettava, täytyy tällöisen ohjelman jäädä utopiaksi, niin kauan kuin inhimillinen alotekeyty pysyy yksilöllisenä, sillä jos valtio omistaa kaikki eikä yksilö mitään, kasvaa ihmisistä virkamiehiä ja automaatteja, mutta ei alotekeytyisiä yksilöitä. Jos kaikki voitto liikemaailmassa jää yhteisön hyväksi, ei yksilö halua ponnistaa yli voimainsa. Mutta mitä uutta ja suurta luulette voitavan luoda ja aikaansaada, jollei siinä työssä joku yksilö yritä otsansa hiessä? Henkisen luovan työn alalla saattaa ihmistä kannustaa paljas kunnianhimo, mutta tuskin liikealalla. Liikemies tahtoo

näkyvämpää tulosta työstään; kunnia voi tuntua hänestä lapselliselta ja epäluotettavalta. Tietysti en nyt puhu niistä jaloista sieluista, joita kannustaa rakkaus ihmiskuntaan y.m. epäitsekkäät vaikuttimet. Mutta missä niitä on? Niitä on ainakin harvassa, eikä yhteiskuntajärjestys ole niin paljon niitä varten kuin jokapäiväisiä ihmisiä varten. Sentähden olisi epäviisasta poistaa yhteiskunnasta kilpailun mahdollisuus taloudellisella alalla. Kilpaillkoot ihmiset ja yrittäkööt parastaan! Liittykööt taloudellisissa tarkoituksissa vapaasti yhteen ne, jotka niin haluavat! Yhteiskunnassa, jossa parlamentaarinen kolmijako vallitsee, ei kilpailu koskaan voi viedä toisten yksilöiden sortamiseen. Sehän se vain onkin liikekilpailun musta puoli nykyisessä yhteiskunnassa. Kun isännät kilpailevat, kärsivät työmiehet puutetta, mikä seikka jo sinään on tai pitäisi olla terveitä liikeperiaatteita vastaan. Uudessa yhteiskunnassa poistuu tämä vaara – ja silloin jää jällelle kilpailusta, yksilöllisestä yritteliäisyydestä vain sen valoisa puoli.

Kys. Paljon on totta siinä, mitä sanotte. Minuakin on aina vaivannut ajatus: pitääkö minun luopua vapaudestani ja tulla yhteiskunnan orjaksi, jotta kaikki tulisivat onnellisiksi? Ja olen monta kertaa kysynyt itseltäni, lienenkö niin auttamattomasti itseks, koska en saata iloita siitä „muiden onnesta“, joka ostetaan minun vapaudellani.

Vast. Ei se ole alhaista itsekkäisyyttä, vaan ihan luonnollinen inhimillinen tunne. Ihminen on luotu vapaaksi.

Vast. Valitettavasti vapautta käsitetään usein väärin. Luulen, että moni kuultuaan meidänkin keskustelumme pelkäisi meidän suosivan vallattomuutta, joka taas on aivan toista.

Vast. Ihmiset ovat kyllä ajattelemattomia. Mutta tässä tapauksessa tarvitaan kovin pientä järjen ponnistusta, jotta sentään kävisi selville, ettemme suosi vallattomuutta. Mitä nuo parlamentit ovat muuta kuin vallattomuuden ehkäisijöitä, samalla kun vapautta vaalivat!

Kys. Muuan kysymys pyörii mielessäni. Siitä ette vielä ole mitään puhunut. Minkälaiseksi ajattelette nimittäin, että hallituksen tulisi muodostua kolmijakoisessa yhteiskunnassa?

Vast. Hyvä, että otitte asian puheeksi. Koska yhteiskunta on elävä organismi, kysykäämme neuvoa ihmisruumiin organisatsioonilta. Onko ihmisessä mitään, mikä vastaisi hallitusta?

Kys. Olisikohan ihmisen tahto?

Vast. Mutta mikä on ihmisen tahto? Onko se jotain erillistä, itseolevaa? Eikö ihminen aina ajattele tai tunne sitä, mitä hän tahtoo? (En nytkään puhu yli-ihmisistä, en fakiireista enkä maagikoista, vaan tavallisista kuolevaisista.) Ja koska ihmisen tahto ilmenee joko haluna, hämäränä tuntemuksena, vaistona tai selväjärkisenä ajatuksena, niin voimme sanoa yhteiskunnastakin, että sen tahto tulee ilmi toisessa tai toisessa parlamentissa, mutta ei missään erillisessä orgaanissa. Tahtoon tuskin saatamme hallitusta verrata. Mutta eikö ole ihmisessä mitään yhdistävää lankaa, mitään yhteistä pohjaa hänen erilaisille sielullis-ruumiillisille toiminnoilleen?

Kys. Onpa tietenkin hänen minä-tajuntansa.

Vast. No niin, eiköhän siinä ole hallituksen vastine? Minä-tajunta tekee ihmisestä yksilön, samalla tavalla hallitus ja hallitsija tekee yhteiskunnasta silminnähtävän yhtenäisyyden ja kokonaisuuden.

Kys. Minkälainen on tuo hallitus sitten oleva? Tasavaltainen vaiko monarkinen?

Vast. Tietysti on oleva korkein pää, joka on ykseyden varsinaisena vertauskuvana, mutta nimitetäänkö presidentiksi tai kuninkaaksi, on minusta yhdentekevä.

Kys. Kuinka niin? Juuri siitä asiastahan on käyty kiivasta väittelyä. Meillä Suomessa on nyt tasavalta, mutta olihan ovella kuningaskuntakin.

Vast. Vanhassa yhteiskuntajärjestyksessä oli kyllä vakava asia tuo kysymys hallitusmuodosta, mutta uudessa se ei ole.

Kys. Kuinka niin?

Vast. Ajatelkaa nyt. Kuka hallitsee? Hallitseeko ihmistä hänen minänsä? Ja mikä käytännöllisesti katsoen hänen minänsä on? Johan siitä puhuimme. Ihmisen minä ei ole hallitsija, vielä vähemmin yksinvaltiasta. Uudessa yhteiskunnassa ei ole hallitsijaa, vielä vähemmin yksinvaltiasta, sillä hallitusvalta on jaettu useammalle kädelle. Todellisuudessa parlamentit hallitsevat eli – jos niin tahdotte – kansa parlamenttiansa välityksellä. Uusi yhteiskunta on itse asiassa mahdollisimman kansanvaltainen eli demokraattinen, vaikka ilman entisen demokratian varjopuolia.

Kys. Mikä niin ollen hallitus on uudessa yhteiskunnassa?

Vast. Se on symboli ja yhdistävä rengas. Se on hyväksyjä, se on lakien allekirjoittaja ja vahvistaja, se on niiden korkein toimeenpanija. Se on – jos niin tahdotte – perustuslaillinen hallitus, mutta ei koskaan hallitus, joka voi tulla vaaralliseksi kansan vapaudelle. Sentähden on toisarvoinen asia, minkälainen se on muodollisesti: oli se tasavaltainen tai monarkinen. Ei kuitenkaan kuningas enemmän kuin presidenttikään „hallitse“ missään vanhanaikaisessa merkityksessä.

Kys. Kumpi muoto teitä enemmän miellyttää?

Vast. Mitä minun mieliteoistani? Meillä on nyt tasavalta: miksi emme sitä säilyttäisi? Oivallinen hallitusmuotohan se on. Ja jos kansan enemmistö sitä kannattaa, en käsitä, minkä tähden muuta ajateltaisiinkaan.

Kys. Entä valtioneuvosto? Säilyisikö sekin?

Vast. Tietysti. Valtioneuvosto on juuri yhdistävä rengas. Se on ulkopuolella kolmea parlamenttia, se pohjaa kaikkia kysymyksiä. Sen jäseniksi on valittava todella puolueettomia, vapaamielisiä, kauko- ja laajanäköisiä miehiä. Kuvittelen, että se olisi vastuullinen kaikille parlamenteille eikä ainoastaan, niinkuin muut virkakunnat, poliittisille valtiopäiville.

Kys. Kuka valitsisi valtioneuvoston jäsenet?

Vast. Sen vallan antaisin niinkuin nytkin presidentille tai kuninkaalle.

Kys. Olisiko hallituksella oikeus tehdä esityksiä valtiopäiville?

Vast. Luonnollisesti ja niitä käsiteltäisiin kuin muitakin ehdotuksia. Tekeehän ihmisen minä-tajuntakin ajattelijana esityksiä itselleen, s.o. ruumiilleen, mutta ruumis se ratkaisee esityksen konkreettiset puolet. Niin valtioneuvostokin tai presidentti – kuningas – voi asettua yksilön kannalle ja tehdä esityksiä, jotka kuuluvat toisen tai toisen parlamentin alalle, mutta niin suurta kunnioitusta kuin suotaisiinkin semmoiselta taholta tulevalle esitykselle, tulisi se kuitenkin parlamentin vapaasti ratkaistavaksi. Tiedätekö, mitä muuten uskon kaukaisemmasta tulevaisuudesta? Uskon, että tulee aika, jolloin ei tarvita mitään näkyvää hallitusta.

Kys. Niinkö? Mutta missä sitten on yhteyden symboli?

Vast. Se on näkymättömissä, niinkuin se on ihmiselläkin. Eihän ihmisen minä-tajunta semmoisenaan ole fyysillisesti näkyvissä! Ei tarvitse kansankaan olla. Kansan minä elää kansan yksilöissä. Kuta sivistyneempi ja kehittyneempi kansa on, sitä ihanampi ja jumalallisempi on sen minä, ja sitä lähempänä jokainen yksityinen kansalainen tuntee olevansa tätä sisäistä kansallis-minää. Olkoon Jumala näkymätön kuninkaamme! Olkoon hän se, jonka inspirationsoneja otamme vastaan!

Kys. Todella. Eikö englantilainen kirjailija Wells joitakin vuosia sitten kirjoittanut kirjan nimeltä „Jumala näkymätön kuningas“?

Vast. Ja jos koskaan kansa kehittyy niin pitkälle, että se todella alkaa totella ja kuunnella käskijänsä ääntä, silloin tämä käskijä välttämättä on oleva näkymätön. Jumala on aina näkymätön – ja Jumala on lopullisesti ainoa käskijä. Kun yksilöllinen ihminen kasvaa henkiseksi olenoksi, joka ei enää ole pakoitettu tottelemaan ruumiillisen, aineellisen elämän lakeja, silloin hän noudattaa Jumalan tahtoa, kuuntelee Jumalan ääntä – eikä suinkaan omia päähänpistojaan tai mielijohteitaan. Ihmisen personallinen minä ei kykene hallitsemaan, sen täytyy totella. Se tottelee joko aineellisen elämän lakeja taikka henkisen. Ja hyvä niin on. Sillä ruumis on viisaampi personallista ihmis-minää. Henki yksin – jumala – on ruumista viisaampi . . . Senpä tähden onkin kaikissa kansoissa ollut ja tulee aina olemaan – niin kauan kuin eivät kaikki yksilöt ole kyllin kehittyneet – ihmisiä, yksilöitä, jotka muusta yhteiskunnasta erillisinä muodostavat aivankuin neljännen tekijän kolmijakoisessa yhteiskunnassa.

Kys. Entä nämä, keitä ne ovat?

Vast. Kuningas on tavallisesti lähtenyt virkamies- ja sotilassäädystä, presidentti usein kulttuuriluokasta; yhdessä hallituksen kanssa he symbolisoivat ihmisen personallista minää. Mutta niinkuin ihmisen todellinen minä on näkymätön, niin on, kuten sanottu, kansankin todellinen minä. Ja niinkuin ihmisen personallinen minä vasta viisaampien opettamana kehittyy kuuntelemaan ja tottelemaan sisäisen jumalansa ääntä, samoin kansankin personallinen minä – sen hallitus – ainoastaan siinä määrin kykenee tajuamaan ja tottelemaan kansan todellista henkistä, jumalallista minuutta, kuin se ottaa vastaan oppia ja ohjausta niiltä yksilöiltä, jotka ovat tietoisessa ja tajuisessa yhteydessä kansan sisäisen hengen kanssa.

Kys. Keitä nämä nyt sitten ovat?

Vast. Kansan todelliset tietäjät ja profeetat. Ajatelkaa vanhaa Indiaa. Kuninkaat aina tottelivat vaeltavien joogien neuvoja, tietäen, että viisaan neuvo oli onneksi kansalle ja kuninkaalle. Ajatelkaa juutalaisia profeettain aikana. Ketkä todella ohjasivat kansan kohtaloa? Viisaat, joiden suusta kuului Herran ääni. Ajatelkaa vanhoja suomalaisia. Eivätkö tietäjät iänikuiset olleet kansan ainoat todelliset johtajat? Kansat menestyivät ja yksilöt olivat onnellisia, kun niitä pidettiin vallan varsinaisina, jumalallisina edustajina ja kun ei kenenkään päähän pälkähtänyt olla niiden ääntä kuuntelematta.

Kys. Miksi nimitätte heitä neljänneksi tekijäksi?

Vast. Ensinnäkin, koska he eivät kuulu mihinkään kolmesta luokasta; he eivät edes ole kulttuurityöntekijöitä kuin poikkeustapauksissa. He ovat hiljaisia taistelijoita, he ovat maan suola, he ovat niitä vanhurskaita, joita ilman kansa ei elä. Kansa, jossa ei ole tietäjiä, käy kohti kuolemaansa. Mutta toiseksi luen heidät neljänneksi tekijäksi, koska he mielestäni vastaavat sitä ruumiillista toimintaa, joka meidän organismissamme on salaperäisin, tärkein, ehdottomin ja kuitenkin vapain.

Kys. Mikä se on?

Vast. Se on hengitys, jonka nimikin jo viittaa siihen, että kansoilla aina on ollut käsitys sen salaperäisestä yhteydestä ihmisen sisäisen, jumalallisen hengen kanssa. Me elämme niin kauan kuin hengitämme. Ja hengitys on samalla salaperäisen vapaa, sillä ihminen voi pidättäytyä hengittämästä ja sillä tavalla tappaa itsensä. (Sitä vastoin hän ei voi lakkauttaa verenkierron tai ruoansulatuselinten toiminnan paljaalla tahdonponnistuksella.) Yhtä tärkeä kuin hengitys on ruumiilliselle organismille, yhtä välttämätön on tietäjien ja profeettain pieni joukko kansakunnalle. He todella edustavat kansan jumalallista henkeä, sitä kuusta, jonka juurella on asunto ja jonka ääntä on kuuleminen.

3.

Hurskaita toivomuksia.

Kys. Jos otaksomme, että joku valtakunta omaksuisi parlamentaarisen kolmijakon, olisiko teidän mielestänne kaikki hyvä silloin saavutettu?

Vast. Kaukana siitä. Tuohan olisi vain alkua. Nuo kolme parlamenttia olisivat vain kuin työaseita kansan kädessä uusien aatteiden toteuttamiseksi.

Kys. Niinhän minäkin olen esityksestänne ymmärtänyt, – vaikka onhan kolmijako itsessään kaikkia mullistava uudistusaskel.

Vast. On tietenkin. Muistakaamme vain, että kolmijako heti vapauttaa henkisen elämän poliittisen valtion holhouksesta ja erottaa kirkon valtiosta.

Kys. Sekin olisi jo suuri saavutus. Mutta siitä huolimatta on kai niillä, jotka kolmijako-aatetta kannattavat, toisiakin uudistusehdotuksia? Täytyisihän parlamenteilla työssään olla jonkinlaisia lähtökohtia?

Vast. Älkää olko siitä huolissanne. Kyllä lähtökohtia ilmaantuu! Mutta onhan tietysti kolmijako-aatteen kannattajilla toisiakin ehdotuksia. Minulla ainakin on joukko hurskaita toivomuksia onnellisen yhteiskunnan suhteen.

Kys. Sitä minäkin. Ettekö tahtoisi niistä puhua?

Vast. Mielelläni. Tahdon aloittaa periaatteesta, jota erikoisesti painostaa tohtori Steiner Saksassa ja joka tähtää työväen vapauttamiseen palkkaorjuudesta. Palkkaorjuudella tarkoitan sitä seikkaa, että korvaus, minkä työväki saa ruumiillisesta työstään, vaihtelee konjunktuurien mukaan maailmanmarkkinoilla. Jos kysyntä on pieni, on palkka pieni ja työtä vähän. Tämä asettaa työmiehen työn samaan kategoriaan eli luokkaan kuin minkäkin markkinatavaran. Työmiehen työ on ostettavissa kuin tavara ainakin. Kauppias myö tavaroitaan, työmies oman ruumiinsa voimat. Tämä periaate on väärä, sillä työmiehen ruumis ei ole tavara, vaan elävä organismi. Työmies on elävä ihminen – vapaa ihminen – eikä ihminen ole oikeutettu myymään itsensä.

Kys. Tarkoitatteko siis, että kaikki työ on oleva urakkatyötä?

Vast. Urakkatyö on epäilemättä edistysaskel. Siinähan työmieskin myy työnsä tuloksia eikä itse työtä, ja se on lähempänä periaatetta.

Kys. Mutta työmiehet eivät yleensä halua urakkatyötä. He myyvät mieluummin itsensä, kuten sanotte, säännöllisestä tuntipalkasta, sillä palkattu työ on aina helpompaa. Jos laiskotellaan, tapahtuu se isännän kustannuksella!

Vast. Siinäpä se. Onhan sekin luonnotonta. Miksi maksetaan palkkaa laiskottelusta? Laiskottelua saimme todella nähdä venäläisten patteritöissä maailmansodan aikana niin kylläksemme, että oikein puistattaa. Eikö sekin puolestaan todista, että periaatteessa on virhe?

Kys. Tai ihmisissä?

Vast. Aivan oikein: ihmisissä. Mutta jos ihmiset olisivat mallikelpoisia, silloin ei tarvittaisi mitään järjestelyä eikä mitään periaatteita. Juuri sen takia, että ihmiset ovat epätäydellisiä, juuri sen takia täytyy meidän mikäli mahdollista järjestää olomme luonnon ja elämän lakien mukaisiksi. Muuten teemme elämästä vaikeamman ja raskaamman koulun kuin mitä se itsessään olisi, – ja sitä olemme tietämättömydessämme paljon tehneet.

Kys. Mikä siis mielestänne olisi oikea periaate työn palkkauksen suhteen?

Vast. Vapauden ja veljeyden.

Kys. Kuinka tarkoittatte? Selittäkää.

Vast. Ajatelkaamme tehtailijaa, joka valmistaa määrätynlaisia tuotteita. Vanhan – ja väärän – periaatteen mukaan järjestetyssä yhteiskunnassa hän sanoo itselleen: tehtaassani tarvitsen sata työmiestä; ja hän palkkaa itselleen sata työmiestä. Alussa hän koettaa suoriutua niin pienillä palkkoilla kuin mahdollista, mutta työmiesten vaatimusten kasvaessa hänen täytyy lisätä palkkoja. Lopuksi voi käydä niin, että tehtailijan ei enää kannata maksaa niin suuria palkkoja kuin vaaditaan. Hänen täytyy joko lopettaa liikkeensä tai antaa sen mennä konkurssiin. Ja kummassakin tapauksessa häntä syytetään siitä, että monet työmiesperheet taas ovat jääneet leivättömiksi.

Kys. Entä uuden periaatteen mukaan järjestetyssä yhteiskunnassa?

Vast. Siinä tehtailija sanoisi itselleen: tarvitsen tehtaassani sadan miehen apua, sillä yksin en voi tuotteitani valmistaa. Ja hän kerää ympärilleen nämä sata miestä, selittää heille työnsä tarkoituksen, tekee yhdessä heidän kanssaan laskelmiaan ja sopii heidän kanssaan palkasta sekä siitä osuudesta, mikä heillä on oleva mahdollisesta voitosta. Pääasiallinen voitto jää tietysti isännälle, joka kapitaalın sijoittaa, mutta jotakin osuutta täytyy luonnonmukaisesti tulla työmiehillekin niistä tuotteista, joita yhteisesti valmistetaan. Ja onhan mahdollista, jopa uskottavaakin, että työntekijätkin sijoittavat lainoina liikkeeseen mitä pääomia heillä sattuu olemaan.

Kys. Jonkunlaista osuustoimintaa siis?

Vast. Vaikkapa niinkin. Ainakin yhteistoimintaa. Mutta huomatkaa: ei mitään yhteisriitoja. Ei kokouksia, joissa „äänestetään“ ja „päätetään“. Tehdas on luonnollisesti isännän oma ja hän johtaa sitä, niinkuin hän parhaaksi näkee. Hän on siitä vastuullinen ja hänellä on määräämisvalta. Työ suoritetaan hänen ohjeittensa mukaan. Mutta miksi ei kaikki silti tapahtuisi ystävyydessä ja hyvässä sovussa?

Kys. Tuonsuuntaista ohjelmaa toteutettanee nytkin jo siellä täällä.

Vast. Sitä parempi. Se todistaa, että uusi periaate on oikea, että se on käytöllinen. Ihmiset eivät yleensä aavista, kuinka paljon riippuu juuri näkökannoista ja periaatteista. Maailma voi olla ulkonaisesti

jokseenkin saman näköinen, mutta erilaisten näkökantojen vallitessa ihmiset joko voihkivat ikävästä tai hymyilevät onnesta ja ilosta. Veljellinen käytös ihmisten kesken muuttaa koko maailman harmaasta kullankeltaiseksi.

Kys. Mutta ettekö pelkää, että työmiehet tulevat liian vaativiksi, että tehtailija ei löydä tarvitsemiaan miehiä? Eihän hän isäntänä saata maksaa mitä tahansa palkkaa.

Vast. Pelko on turha. Onhan olemassa parlamentti – talouskamari, joka auttaa taloudellisesti, jos on tarpeen, ja poliittiset valtiopäivät, joihin voi vedota oikeuskysymyksissä. Ottakaa muuten huomioon, että ihmisetkin tulevat muuttumaan. Enkeleitä heistä ei tule, mutta ympäristö ja ilmapiiri vaikuttaa kuitenkin vähitellen. Jalot aatteet tekevät työtään. Niihin yleensä liian vähän uskotaan.

Kys. Saattaa niinkin olla. Mutta sanoitte äsken, että teillä olisi useitakin „hurskaita toivomuksia“ uuden yhteiskunnan suhteen?

Vast. Kyllä onkin. Eräs periaate, joka nuoruudestani saakka on väikkynyt silmissäni ylen tärkeänä, on, että jokaisella ihmisellä, joka haluaa viljellä maata, olisi siihen tilaisuutta. En tietysti nyt tarkoita paljasta työntekoa, vaikei siihenkään aina ole ollut tilaisuutta tarjolla; vaan tarkoitan, että omaa maata pitäisi olla saatavissa ihmiselle, joka sitä kaipaa ja sille tahtoisi kotinsa rakentaa. Saahan sitä nytkin ostamalla, jos rahaa on. Mutta vallalla on käsitys, että maanviljelys ei kannata; ja tuskin se kannattaakaan, jos maata pitää ostaa velaksi. Tässä on epäkohta – ja sitähan jo nykyisessäkin yhteiskunnassa yritetään korjata pienviljelijöitä auttamalla ja pienviljelystä edistämällä. Ollaan jo tiellä kulkemassa ja nyt on vain rohkeasti edettävä, selvä päämäärä mielessä. Se päämäärä on: raha ei saa olla esteenä yksilölle tai yksilöryhmille maan hankinnassa ja sitä viljelemään ryhdyttäessä. Tämä on kansantaloudellisesti tärkeä kysymys, sillä pääpaino ei ole rahoissa, vaan siinä, että maa tulee viljellyksi ja rupeaa tuottamaan.

Kys. Kuinka asia olisi mielestänne paraiten järjestettävissä?

Vast. Tämä on vanha kysymys ja ehdotuksia on tehty monenlaisia; muuan on se, että valtio tulisi maan omistajaksi ja vuokraisi haluaville. En tahdo tyrkyttää mitään käytännöllistä ratkaisua, koska tarkoitus juuri on, että parlamentti sen tekee. Kun periaate on selvä, silloin toteuttaminen käytännössä tapahtuu yhteistyöllä paraiten.

Kys. Voimme siis siirtyä johonkin toiseen toivomukseenne?

Vast. Niin, muuan toivomukseni on, että vankila- ja kuritushuonejärjestelmän sijalle keksittäisiin joku parempi. Vapauden riistäminen ihmiseltä on luonnoton, paitsi siinä tapauksessa, että hän on raivohullu eikä vastaa teoistaan. Silloinhan hän onkin sairas enemmän kuin rikollinen. Vankiloiden asemasta saisi olla kasvatustaitoksia. Eikä kasvatusta ole lykättävä siksi, kunnes ihminen jo on täysi-ikäinen. Nuorena on vitsa väännettävä. Muuten on itsestään selvää, että uudessa yhteiskunnassa ei ole poliittisia rikoksentekejiä. Ei ole mitään syytä poliittiseen vehkeilyyn, eikä ole mitään vallankaappauksen mahdollisuuksia, kun ei ole sotaväkeä.

Kys. Eikö sotaväkeä? Siinäpä uusi toivomus.

Vast. Aivan niin. Yhteiskunta, jossa kaikkialla koetetaan noudattaa vapauden ja veljeyden periaatteita, lopettaa pian pakollisen sotapalveluksen ja asevelvollisuuden.

Kys. Entä maan puolustus?

Vast. Mikäli sitä tarvitaan, on se järjestettävä vapaaehtoisuuden pohjalle. Mielestäni on nykyinen suojeluskunta-aate meillä Suomessa varsin onnistunut. Ja sekin voi aikaa myöten suuresti rajoittaa lukunsa, kun kansojen liitto astuu voimaan. Luonnotonta on, että ihmiskunta on poliittisesti jakautunut kansoihin, kun sen päin vastoin pitäisi muodostaa yksi suuri ihmiskunnan perhe. Entä sodat? Onko mitään elämän ja luonnonlakeja loukkaavampaa?

Kys. Nuo ehkä sentään ovat kaukaisia ihanteita?

Vast. Ei niinkään kaukaisia. Kyllä ihmiskunta voisi niitä ymmärtää ja sulattaa.

Kys. Mutta yksityisten ihmisten vallanhimon? Oli äsken puhe vallankaappauksista. Sanoitte niiden tulevan mahdottomiksi; vaan miksi? Eikö ihminen ole vallanhimoinen?

Vast. Nähtävästi jotkut ihmiset ovat suurestikin vallanhimoisia, mutta mihin he kykenisivät uudessa yhteiskunnassa? Jos he ovat voimakkaita ja lahjakkaita ihmisiä, saattavat kyllä voittaa joitakuuta houkkioita puolellensa, — mutta ainoastaan houkkioita! Kaikki järkevät ihmiset nauraisivat heille: minkätähden möisivät vapautensa?

Kys. Eikö houkkioita aina ole enemmän kuin järkeviä ihmisiä?

Vast. Ei sentään. Onhan se näkynyt kaikista vallankumouksista, jotka ensi silmänräpäyksessä ovat onnistuneetkin: väkivaltaan turvautuessaan ne väkivaltaan hukkuvat. Ja lopuksi pääsee aina voitolle se valta, joka on vähimmäisessä määrässä väkivaltaa. Sillä väkivalta on ihmisen sisälliselle luonnolle vierasta. Ranskan vallankumous hukkui hirmuvaltaan ja hirmuvalta synnytti Napoleonin. Ja hänen kauttaan jouduttiin takaisin porvarillisen yhteiskunnan vanhaan järjestykseen. Kun kerran uusi yhteiskuntajärjestys voittaa maailman — ja huomataks: sen voitto käy rauhallista kehitystietä eikä verisen vallankumouksen kautta, — silloin se tulee pysyväiseksi pohjaksi, johon pitkinä aikoina aina palataan, vaikka vallankumouksiakin sattuisi. Mutta, kuten sanottu, minä uskon, että vallankumouksen vaara uudessa yhteiskunnassa on melkein olematon, — samoin kuin on sodan uhka, niin pian kuin kansojen liitto toteutuu.

Kys. Entä vielä toisia toivomuksia?

Vast. Onhan niitä paljonkin, vaikeivat ole suorastaan poliittisluontoisia. Soisin, että ihmiset lakkaisivat asumasta kasarmeissa, että kaupungit muodostuisivat huvilakaupungeiksi ja että puutarhoja ja puita olisi kaikkialla. Soisin, että kaikilla ihmisillä nuoruudessaan ainakin olisi tilaisuutta ruumiilliseen ulkoilmatyöhön henkisten tehtävien ohella; että yleensä oltaisiin ulkoilmassa, urheiltaisiin, käveltäisiin ja kesällä uitaisiin vielä enemmän kuin nykyään. Soisin, että todellista raikasta iloa olisi elämässä enemmän! Soisin, että ulkoilmatyö tehtäisiin sotilaallisen rytmillisesti, ahkerasti ja täsmällisesti, ja että silloin tällöin torvisoittokunnat innostaisivat työntekijöitä reippailla sävelillä. Soisin, että opittaisiin kohtelemaan eläimiä ystävällisesti ja hellästi, sillä ovathan ne meihin verraten lasten asemassa; soisin, että viviseksioni lakkautettaisiin ja että enemmän huolta pantaisiin hygieeniselle elämälle, joka vähentäisi sairauksia. Soisin, että raittius lakkaisi olemasta poliittinen kysymys, niinkuin se on semmoisessa maassa, missä vallitsee ehdoton kieltolaki, ja jälleen tulisi siveelliseksi asiaksi, jota se luonnostaan on. Soisin, että metsästystä — alussa ainakin metsästystä huvin vuoksi — pidettäisiin raakalaisena ajan viettoa ja että yleensä totuttaisiin nauttimaan vähemmän lihaa ruoaksi, jonka takia kasviksien ja hedelmäin viljelys olisi kohotettava suurempaan kunniaan. Soisin, että olisi olemassa yksi kaikille kansoille yhteinen keinotekoinen kieli, oli se vaikka esperanto, jota kaikissa kouluissa opetettaisiin äidinkielen ohella. Koulun ja kasvatuksen suhteen olisikin niin paljon ehdotettavana, ettei näin ohimennen kannata niistä mainitakaan. Mitä muuten hyödyttää luetella tällaisia toivomuksia, joita jokainen ajatteleva ihminen keksii yltäkyllin?

Kys. No niin, olettehan uteliaisuuttani suuressä määrässä tyydyttäneet.

Vast. Pari tärkeätä periaatetta tahtoisin vielä lausua julki: lapsella on oikeus saada kasvatusta ja oppia ja vanhuksella, päivätyönsä suorittaneella, on oikeus saada elää ja olla onnellinen. Tämä on yhteiskunnallinen kysymys. Yhdessä täytyy meidän niin järjestää, ettei keltään lapselta kielletä kasvatuksen ja opin mahdollisuutta, yhdessä myöskin niin järjestää, että vanhoilla ihmisillä on huoleton toimeentulo ja kunnioitettu asema elämässä. Onko surkuteltavampaa näkyä kuin lapsi, joka kurittomana kasvaen, ilman oppia ja ohjausta, tottuu laiskotteluun ja paheihin, tai harmaahapsi vanhus, joka omaisien ja vieraiden hylkäämänä vavisten anoo leipää? Semmoiset ovat yhteiskunnan häpeäpilkkuja.

7. 3.1920.

PEKKA ERVAST.

RUUSU-RISTI-KIRJASTO N:o 37

KUKA AUTTAA MEITÄ KUOLEMASSA?

HELSINGIN ESITELMIÄ SYKSYLLÄ 1928
PITÄNYT

PEKKA ERVAST

HELSINGISSÄ 1930
MYSTICA

O. Y. LÄNSI-SUOMEN KIRJAPAINOSSA RAUMALLA 1930

A—o R:lle
kunnioituksella ja kiitollisuudella
Tekijä.

SISÄLLYS:

I.	Usko ja kuolema	Siv.	1
II.	Luonto ja ihmistahto kuoleman valtakunnassa	„	8
III.	Kuoleman kulttuuria	„	16
IV.	Vainajien auttajat	„	22
V.	Kristus ja kuolema	„	28
VI.	Kristuksessa kuoleminen	„	34
VII.	Ruus-Risti ja kuolema	„	39

I.

USKO JA KUOLEMA.

Kaikissa maailman uskonnoissa on, kuten tiedämme, luvattu ihmisille elämää kuoleman jälkeen, mutta vielä tärkeämpänä seikkana on niissä painostettu sitä palkkaa, joka kuoleman jälkeen tulee niille, jotka uskonnon määritelmien mukaan sitä ansaitsevat. Uskonnot ovat nim. väittäneet, että kun ihminen kuolee, silloin hän onnellisessa tapauksessa saa palkkseen taivaallisen, vieläpä iankaikkisen autuuden. Kaikki uskonnot ovat sentähden katsoneet tätä nykyistä, ruumiillista elämää jonkinlaiseksi valmistukseksi, sillä eihän palkkaa voisi odottaa, jollei ole sitä tavalla tai toisella ansainnut. Uskonnot ovat vedonneet siihen tosiseikkaan, että ihmiset enimmäkseen tässä nykyisessä elämässä kärsivät, eivät saavuta sitä onnea, jota unelmoivat, vaan jäävät sitä vielä kuollessaankin kaipaamaan. Sentähden onni, jonka ihminen niin syvästi tuntee kuuluvan hänelle, saavutetaan kuoleman jälkeen – ei kuitenkaan muutta mutkitta eikä ilman ehtoja, vaan ainoastaan siinä tapauksessa, että ihminen on asianomaisesti valmistanut itsensä fyysisen elämänsä aikana.

Jos tutkimme uskontojen oppeja, ei ainoastaan semmoisina, kuin ne esiintyvät kirkkokunnissa, vaan niitä oppeja, joita uskontojen pyhät kirjat ovat opettaneet, huomaamme yhden läpikäyvän aatteen, joka on sama kaikissa pyhissä kirjoissa, nim. sen, että tämä nykyinen elämä on valmistusta taivaalliseen eli iankaikkiseen elämään, ja valmistusta sanan oikeassa merkityksessä, jos se vietetään hyvin, s.o. siveellisesti ja puhtaasti, ja jos sen aikana noudatetaan, niinkuin voisimme sanoa, epäitsekästä suhdetta toisiin ihmisiin. Jos ihminen siis on hyvä, auttavainen, rehellinen ja pyrkii pois synnistä ja pahasta, silloin hän uskontojen mukaan paraiten valmistaa itseään tulevaa elämää varten. Kuta puhtaammin ja epäitsekämmmin ihminen osaa elää nykyisessä elämässä, sitä paremmin varustettuna hän astuu kuoleman kynnyksen yli.

Mutta kun ihminen kerran ryhtyy ajattelemaan puhdasta ja epäitsekästä elämää, nousevat vaatimukset hänen eteensä niin suuriksi, että hän joutuu aivan ymmälle: kuinka hän kykenee elämään niin hyvin ja epäitsekästi, että voisi odottaa palkkaa kuoleman jälkeen? Tämä probleemi nousee personallisena kysymyksenä jokaisen yksilön eteen, joka yrittää elää täydellistä elämää, mutta se on myöskin noussut kirkkojen eteen käytännöllisenä dogmikysymyksenä. Sentähden uskonnoissa on otettu huomioon tämä ihmisten epätäydellisyys, heidän vaikeutensa saavuttaa siveellistä ihannetta. Kirkot ovat ymmärtäneet, etteivät ihmiset osaa – eivät ainakaan kaikki – elää niin puhtaasti ja hyvin, kuin uskonto heiltä vaatisi. Probleemi on helpommin ratkaistu itämailla, missä aina on uskottu, että ihminen on jälleensyntyvä olento: hän voi jatkaa ponnistuksiaan yhä uusiutuviissa ruumistuksissa, jotka karmallisesti, syysuhteellisesti liittyvät toisiinsa. Mutta itämailla on myöskin teroitettu sitä, ettei ihanne ole muuta kuin vapautumista näkyväisestä elämästä, ruumistusten pyörästä, sangsaarasta päästäkseen nirvaanaan rauhaan. Heillä on siis samalla päämäärä, täydellinen vapautuminen ruumiillisesta elämästä, joka tekee pahan mahdottomaksi. Länsimaisissa uskonnoissa, kristinuskossa ja muhametinuskossa, on tämä probleemi ollut vaikeampi, kun ei ole otettu lukuun jälleensyntymisen mahdollisuutta, vaan on sanottu, että tämä yksi elämä ratkaisee ihmisen kohtalon ikuisiin aikoihin saakka. Kaikissa uskonnoissa muuten pelotetaan ihmisiä niillä rangaistuksilla, helveteillä ja kadotuksilla, jotka uhkaavat ihmistä, jollei hän pelastu pahasta.

Mutta kääntäkäämme nyt huomiomme positiiviseen puoleen, siihen onnen lupaukseen, joka seuraa hyvin vietettyä elämää. Silloin huomaamme, että kaikki uskonnot, sekä nykyiset että ennen olleet, ovat ajatelleet: eikö mitenkään ole autettavissa se seikka, että ihminen ei osaakaan valmistaa itseään pitkin koko elämänsä, vaan antaa päivien mennä ja ajan luisua käsistään? Kaikkiällä onkin yritetty auttaa tätä asiaa, on

uskottu ja uskoteltu, että ihmisen kuoleman hetki tai hänen viimeiset hetkensä ovat erikoisen vakavia, tärkeitä ja vielä sillä tavalla hedelmällisiä, että niistä voi riippua ihmisen kuolemanjälkeinen elämä. Sentähden kirkoissa on ajateltu, että kunhan ihminen kuolee oikealla, autuaalla tavalla, silloin hänen on hyvä olla kuoleman jälkeen. Katolinen kirkko tarjoaa kuolevalle viimeistä voittoa, herranehtoollista, messua, synnintunnustusta, synninpäästöä, – ja sitten, kun nämä kaikki ovat toimitetut rituaalin mukaisesti, on kuoleva ihminen turvassa ja saavuttaa ikuisen autuuden. Samaten on itämailla. Tšibetin pohjois-buddhalainen kirkko muistuttaa paljon katolista kirkkoa; siellä buddhalainen kuolee autuaasti, kun laamat, papit, ovat hänen luonaan ja messuavat, lukevat ääneen pyhistä kirjoista sopivia kohtia ja noudattavat määrättyjä seremonioita. Kun näin tehdään, uskotaan, että buddhalainen kuolee autuaasti, voi nousta vaikkapa nirvaanaan, ainakin voi päästä taivaaseen syntyäkseen uudestaan maan päälle.

Samaten ihminen tässä luterilaisessa kirkossa kuolee autuaasti, jos hän viime hetkellään tekee jonkinlaisen synnin- tai uskontunnustuksen papille, joka sitten antaa hänelle synninpäästön, herranehtoollisen. Silloin luterilainenkin y.m. protestanttiset kristityt voivat rauhallisella mielellä astua kuoleman kynnyksen yli, heidän on silloin turvallinen olla.

On merkille pantava, että meillä protestanttisissa maissa ei käytetä niin paljon seremonioita kuin katolisessa kirkossa, meillä turvaudutaan enemmän uskoon. Sentähden tekee mieli ohimennen kysyä, mitähän Luther tarkoitti sillä, että hän yksinomaan puhui uskosta ja sen tärkeydestä – ei ainoastaan kuoleman hetkellä, vaan läpi koko elämän. Katolisessa kirkossa, josta Luther poikkesi, puhutaan uskosta ja hyvistä töistä, jotka yhdessä valmistavat ihmistä autuutta kohti. Luther puhui ainoastaan uskosta. Mitä hän sillä tarkoitti? Käsittääkseni hän nuoruudessaan alkaessaan suurta uskonpuhdistustyötään, oli tehnyt sen oikean psykologisen huomion, että ihmisen usko on merkillinen voima. Mitä ihminen uskoo, se voi tapahtua. Tänäpäivänä tiedämme tieteellisellä varmuudella, että ihmisen usko voi hänet parantaa: lääkäri antaa hänelle esim. sokeripillereitä, jotka eivät mitään vaikuta tautiin, mutta kun hän ne uskossa nielee, hän paranee. Usko vaikuttaa suggeroivana voimana. Ja ihminen on niin henkevä sielullisena olentona, että hänen sisäinen uskonsa vaikuttaa hänen ruumiiseensa. Äkillinen ilo tai pelko voi tappa hänet. Jos ihmiselle sanotaan vakavassa tilanteessa: tuossa pikarissa on myrkkyä, sinun on juotava se ja kuoltava – niin hän juotuaan kuolee, vaikka pikarissa olisi marjavettä. Luther ei ollut tilaisuudessa tekemään yhtä paljon havaintoja kuin me nykyaikana, mutta hän oli saattanut huomata itsensä suhteen yhtä ja toista, hän oli esim. itse saattanut parantua pahoinvoinnista uskolla, ja kyllin lujasti uskoessaan hän oli saattanut voittaa itsessään jonkin moraalisen heikkouden. Hän oli epäilemättä tehnyt tällaisia havaintoja, ja samalla hän oli silloin nähnyt, että usko Jumalaan, itse hyvään elämään, oli välttämätön, jotta hyvillä töillä olisi moraalinen merkitys Jumalan edessä. Jos ihminen teki hyvää, niinkuin katolisessa kirkossa opetettiin, ilman että hänen sisässään oli elävä usko, joka pakotti häntä niihin, niin hyvät työt olivat vain pinnalla, eivätkä lainkaan yhteydessä iankaikkisen hengenen elämän kanssa. Sentähden Luther katsoi hyvät työt sinään mitättömiksi autuuden asiassa ja opetti, että hyvät työt seuraavat itsestään uskosta; kun ihmisellä on usko Jumalaan, hyvään, silloin hän tekee töitä, jotka kelpaavat Jumalan, s.o. itse hyvän edessä. Tältä kannalta katsoen emme ihmettele, että Luther tuli panneeksi kaiken painon vain uskolle. Vieläpä voimme täydellä syyllä olettaa Lutherin ajatelleen, että kun uskolla oli niin suuri merkitys ja voima näkyväisessä elämässä, eiköhän sillä voinut olla vaikutusta ja merkitystä kuolemanjälkeisessäkin elämässä, eiköhän usko voinut auttaa ihmistä siinäkin elämässä. Epäilemättä hän siinä kohden saattoi turvautua kirkon traditiioon! Eihän hän luopunutkaan itse kristinuskosta, hän vain korjasi muutamia epäkohtia katolisessa kirkossa. Kirkko opetti, että ihmisiä oli autettava viimeisellä hetkellä, ja Luther asetti nyt vain uskon seremonioiden tilalle, mutta ei luopunut siitä olettamuksesta, että tällainen puuha kuolevan viime hetkellä voisi olla tärkeä valmistus vainajan elämään kuoleman tuolla puolen.

Tätä kysymystä tahdomme tänään vähän pohtia.

Onko meillä mitään syytä olettaa, että elämän loppuhetkellä tapahtuva mielenmuutos eli kääntymys kaikenlaisine seremonioineen y.m. toimenpiteineen voisi vaikuttaa joihinkin kuolemanjälkeiseen elämään?

Tuskin tämmöistä mielenmuutosta olisi kaikkialla koitettu saada aikaan ja tuskin sitä olisi harjoitettu vuosituhansien aikana, ellei varmasti olisi uskottu, ehkäpä tiedetty, että se jotakin vaikuttaa. Tuommoiset seremoniat eivät varmaankaan ole tyhjästä temmatut, toinen kysymys sitten on, olisiko parempi tulla toimeen ilman niitä vai olisiko muita keinoja. Mutta että niillä on viisaidenkin ihmisten mielestä ollut jotakin merkitystä, siitä voimme olla *a priori* vakuutetut, – muuten ei niitä olisi käytetty.

Kuolemaa on verrattu uneen, unesta on sanottu, että se on kuoleman nuorempi veli, ja itse asiassa on selvä analogia olemassa unen ja kuoleman välillä fyysillisen eli ruumiillisen tajuntamme kannalta. Ihminen illalla maata pannessaan häviää tajuisena olentona pois näkyväisestä elämästä, vasta herätessään seuraavana aamuna hän tulee takaisin tänne näkyväiseen elämään, hän ikäänkuin syntyy tänne jälleen, vaikka tosin tämä jälleensyntyminen ei ole monimutkainen, koska hänellä yhä on sama ruumis, – hän pääsee pian tajuihinsa jatkaakseen eilistä elämäänsä. On kyllä olemassa sukupuuttoon häviäviä alkeellisia rotuja, joilla ei ole yön yli ulottuvaa muistia; he eivät muista, mitä eilen tapahtui, aamulla alkaa heille aina kuin uusi elämä. Tämä on poikkeustapaus, kaikilla muilla ihmisroduilla on selvä muisti, joka kulkee päivästä toiseen. Mutta siitä huolimatta meidän nukkumisemme on itsetietoisien persoonallisuuden poistumista tästä ruumiillisesta elämästä, ja vasta herääminen on palaamista tänne. Jälleensyntymisen kannalta tämä analogia on silmiinpistävä, sillä ihminen kuollessaan lähtee pois näkyväisestä elämästä, mutta syntyy ajan kuluttua takaisin. Jälleensyntyminen ja taas siirtyminen henkimaailmaan on samaa kuin on päivän työn ja yön levon vaihtelu.

Nyt on pantava merkille muuan seikka unen suhteen. Nukkuminen ei aina ole yhtä helppoa – päinvastoin: itse uneen pääseminen voi tuottaa vaikeuksia, ihmisellä saattaa olla tauti, jota sanomme insomniaksi eli unettomuudeksi. Levottoman nykyajan ihmisiä tämä tauti suuresti vaivaa, ja sentähden lääketieteemme on keksinyt erilaisia lääkkeitä, pulvereita y.m., joita ottamalla ihminen tyynnyttää hermojaan niin, että hän pääsee uneen. Nämä keksinnöt ovat välttämättömiä sairaustapauksissa. Ihminen ei voisi kestää pitkällisiä ja vaikeita tauteja, ellei hänelle annettaisi keinotekoisesti unta ja hän saisi ikäänkuin hetkeksi kuolla pois tästä näkyväisestä maailmasta. Tietysti hän ei ottaisi koko lääkettä, ellei hän tietäisi varmasti taas heräävänsä.

Itse asiassa saatamme verrata unilääkkeisiin sitä apua, jota uskonnot ovat tahtoneet antaa ihmisille heidän viimeisellä hetkellään. Ihminen on elänyt tässä näkyväisessä maailmassa enimmäkseen muistamatta kuolemaa ja kuolemanjälkeistä elämää, hän on elänyt tämän maailman pyörteissä, tämän elämän viehätyksissä, ja kuolema on ollut hänelle sangen kaukainen asia. Mitä nuorempi ihminen on, sitä mahdollottomammalta tuntuu hänestä koko kuolema. Alitajunnassaan hän on saattanut lohduttaa itseään sillä, että jos on jotakin kuoleman jälkeen, näkee sen sitten. Ei ole näin ollen ihmettä, että ihminen joutuu koko lailla levottomaksi, kun kuolema lähestyy. Uskovainenkin, joka kirkonuskon puitteissa on muistanut kuolemanjälkeistä elämää, saattaa joutua ahdistukseen kuoleman lähetessä, muistaessaan, että Jumalan tuomio uhkaa ihmistä, joka ei ole Jumalan edessä puhdas. Sentähden on tavallaan hyvä, että kirkot ovat keksineet joitain kuoleman unilääkkeitä, jotka ovat omiansa rauhoittamaan ihmisen sielua, kääntämään kuolevan mielen pois näkyväisestä elämästä ja kiinnittämään sitä autuaallisiin rauhan ajatuksiin. Kun sitten ihminen kuolinvuoteellaan rauhoittuu, voidaan hänestä kirkkojen ja lahkojen suureksi kunniaksi sanoa: hän kuoli autuaasti, hän on Jumalan luona – tai: hän nukkuu rauhallista unta ja Jumala herättää hänet viimeisenä päivänä. Näin jälkeenjääneet ajattelevat, koska ovat nähneet, että kuoleva ihminen sai lohdutusta ja mielenrauhaa noista messuista, lauluista ja luvuista. Ja vaikkei protestanttisissa kirkoissa käytetä messua ja laulua niin paljon, vaan turvaudutaan enemmän uskoon, on tulos kuitenkin sama, sillä usko tässä tapauksessa merkitsee, että kuolevan mieli on kääntynyt ylöspäin taivaallisia kohti.

Viimeisellä hetkellä tapahtuvilla seremonioilla on siis sama merkitys kuin unilääkkeillä, mutta toinen kysymys on, onko tämä ollut alkuperäinen tarkoitus. Uskallamme sitä epäillä ja tahdomme vähitellen perustella kantaamme sekä tuoda esille, mitä ajattemme. Ensinnäkin voimme luoda itsellemme yleisvastauksen tarkoitusta koskevaan kysymykseen seuraavasta havainnosta.

Egyptissä on usein tavattu muumioiden arkussa käsikirjoitus, joka puhuu merkillisistä asioista. Koska se on löydetty haudoista, on sitä nimitetty *Kuolleitten kirjaksi*, sen oma nimi on toinen, täällä Europassa vain on mainittua nimeä käytetty. Jollei muistini petä, olen kuullut, että ainakin venäläis-katolisessa kirkossa on ollut tapana asettaa jonkinlainen paperi, n.s. kuoleman passi, vainajan kanssa hautaan. Mainitsen tämän sentakia, että se nähtävästi periytyy vanhasta egyptiläisestä tavasta. Samaa tapaa on muuten noudatettu Tibetissäkin buddhalaisten kuolleitten yhteydessä.

Ken nyt näitä pergamenttejä lukee ja tutkii, kysyy luonnollisesti itseltään, mikä niiden tarkoitus on ollut. Egyptiläisestä Kuolleitten kirjasta ajattelivat tiedemiehet ensin, että se oli vainajalla jonkinlainen passi (kuten kreikkalaiskatolisilla), joka ohjasi häntä kuolemanjälkeisessä elämässä, mutta sittemmin tultiin myös siihen, että se oli, niinkuin sanotaan, vihkimysrituaali egyptiläisissä mysterioissa, lauseita ja sanoja, joita on käytetty maan päällä elävien parissa. Kun ihmisiä Egyptin mysterioissa vihittiin, käytettiin määrättyä rituaalia. Samoin on tänäpäivänä esim. vapaamuurarien seuroissa; kun ihminen vihitaan vapaamuurariksi, tapahtuu vihkimys määrätyn kaavan mukaan, joka olennaisesti on sama eri vapaamuurariseuroissa, vaikka muodoissa saattaa olla eroavaisuuksia. Vapaamuurarit ovat muuten vakuutetut siitä, että heidän rituaalinsa ovat kotoisin Egyptistä, ja tämä traditsioni on puolestaan auttanut tutkijoita ymmärtämään „Kuolleitten kirjaa” ja huomaamaan, että se oli vihkimysrituaali, jota käytettiin mysterioissa.

Tästä seikasta voimme tehdä huomattavan johtopäätöksen. Mitä nim. n.s. vihkimys on ollut alkuaan? Tänapäivänä pidetään vapaamuurariutta muraariveljeskunnissa suuressa arvossa, koska se on pyrkimystä hyvään, siveelliseen elämään ja koska ulospäin vapaamuurarien toiminta on hyväntekeväisyyttä. Looshielämässä vapaamuurareille opetetaan ja teroitetaan, että heidän ei ainoastaan tule pyrkiä siveelliseksi, vaan että heidän tulee myös sitä olla. He asettavat itselleen suoranaisia vaatimuksia.

Nyt voimme ymmärtää, että vanhassa Egyptissä ihmiset, jotka pyrkivät mysterioihin vihittäviksi, eivät saattaneet olla mitä väkeä tahansa, vaan olivat velvolliset täyttämään eräitä edellytyksiä. Heiltä vaadittiin moraalista nuhteettomuutta ja siveellistä voimaa ja heidät asetettiin koetuksille, joiden avulla koeteltiin heidän sielullista tarmoaan ja tasapainoaan – eikä ainoastaan heidän fyysillistä rohkeuttaan, vaikka sekin kuului ohjelmaan. Kun pyrkijä oli uupunut fyysillisten kokeitten jälkeen, hänet vietiin hienosti sisustettuun huoneeseen, jossa hänet panttiin lepäämään pehmeälle patjalle, ja kun hän oli levännyt, tuotiin hänelle hedelmiä ja viinejä, ja ne, jotka toivat, olivat nuoria, kauniita tyttöjä. Sitten tuli vielä tanssijattaria, jotka tanssissaan lähentelivät häntä, kiusaten hänen siveellistä pidättyväisyyttään. Näkymättömästä aukosta kurkistivat papit, ankarasti katsellen ja tarkastaen vihittäväksi pyrkijää, ja vasta jos tutkinnossa havaittiin, että hän täydellisesti hillitsi itsensä eikä silmänräpäyksikään horjahtanut, voitiin hänet ottaa oppilaaksi, jolle opetettiin monenlaisia asioita ja lopuksi vihittiin. Kun siis pyrkijä lopulta sai läpikäydä vihkimysseremonian, oli taattuna edellytyksenä, että hän oli moraalisesti luotettava henkilö. Sentähden „Kuolleitten kirjassa” on hämmästyttäviä ja suorastaan käsittämättömiä kohtia, jos edellytetään, että vainajat siinä puhuvat. M.m. vainaja muka sanoo: „minä en ole varastanut koskaan, en koskaan tehnyt väärin, en koskaan tehnyt syntiä”, – hän pitää pitkiä puheita jumalille, joiden eteen hän suuressa salissa joutuu. Tämän johdosta tulee lukija ajatelleeksi, että siinäpä on erinomainen vainaja, koska uskaltaa kuoleman jälkeen väittää, ettei ole koskaan tehnyt mitään pahaa. Mutta kun otamme huomioon, että „Kuolleitten kirja” on itse asiassa ollut vihkimysrituaali, voimme ymmärtää, että ne ihmiset, jotka mysterioissa pääsivät vihittäviksi, olivat moraalisesti niin puhdistuneita olentoja, ettei niistä mitään pahaa voinut sanoa.

Vaikka tämän ymmärrämme, meille jää vielä kysymymerkiksi, mikä lienee ollut tarkoitus sillä, että vihkimysrituaali ja siveellisesti puhtaan ja tietävän ihmisen sanat on kirjoitettuna asetettu vainajan mukana hautaan. Mistä semmoinen tapa lienee saanut alkunsa?

Tekisi mieleni parilla sanalla kosketella erästä metafysillistä tosiasiaa. Se, mikä tekee kuolemanjälkeisen elämän aivan toisenlaiseksi kuin tämän näkyväisen, on tietysti, että kuollessa ihminen jättää fyysillisen

elämän. Ihminen on sielullinen olento, hän ajattelee, tuntee ja tahtoo, ja vaikka hän tekee tämän ruumiinsa välityksellä, hän itse, niinkuin aina olen koettanut teroittaa, on toinen kuin tämä ruumis. Kun ihminen kuolee, ei ruumiissa enää ole ajatusta, tuntoa eikä tahtoa, ei sanalla sanoen sielullista elämää jällellä. Niinkauan kuin elämme ruumiissa, elämme sielullisina olentoina, sieluina, ja meidän oma elämämme on tässä sielullisuudessa; jos jotain on olemassa meistä kuoltuamme, ei se voi olla muuta kuin sielullisuutemme, jonka kyllä täytyy olla objektiivinen omalla tavallaan, koska se ei ole sama kuin kaikkeuden elämä, joka on muodoton, iankaikkinen ja ääretön. Ja se, että ihminen voi sanoa „minä”, edellyttää, että hän on muodollinen ja rajoitettu olento. Me ihmiset elämme sielullisina olentoina kuoleman jälkeen, jos yleensä elämme, ja sieluina me myös silloin elämme olosuhteissa, jotka ovat toisenlaisia kuin nämä fyysiset.

Tässä fyysisessä elämässä saamme kokea, että uskomme vaikuttaa suorastaan ruumiiseen. Ajatelkaamme, kuinka paljon uskomme epäilemättä pitäisi saada aikaan kuolemanjälkeisessä elämässä, jossa olemme paljaastaan sielullisia olentoja, tekemisissä ainoastaan tajunnallisten asioiden kanssa. Siellä ei ole tätä karkeaa ruumista. Jos meillä on ruumis siellä, on se „ajatuksista ja tunteista kudottu”, siis tavattoman paljon lähempänä tajuntaa kuin tämä fyysillinen ruumis, – itse asiassa niin lähellä tajuntaa, että ajatus välittömästi vaikuttaa siihen. Ja jos meillä on semmoinen organismi siellä, täytyy se olla meillä nyt jo välittäjänä ruumiin ja sielun välillä. Kun kuolemme, on meistä jällellä tämä välittävä sielullinen ruumis, joka on välittömästi tajunnan yhteydessä, ja sentähden on metafyyssillinen aksiomi, selvä päätelmä, että kun siirrymme tajuisina olentoina tajuisessa käyttövälineessä tajuisen maailmaan, niin meidän ajatuksemme, meidän uskomme on tuhat kertaa voimakkaampi tuossa maailmassa kuin koskaan tässä.

Itse asiassa kaikki viisaat ovat tämän aina tienneet, se ei ole koskaan ollut heiltä peitetty salaisuus, vaikka me olemme julkisesti vasta noin 150 vuotta magnetismin, hypnotismin ja suggestionin nimellä tunteneet mielikuvituksen suurenmoisen voiman. Miksi eivät siis nuo viisaat olisi sitäkin ajatelleet, että ihmisen kuolemanjälkeistä elämää pitäisi oppia muovailemaan? Kulttuurin on maan päällä sitä, että rakennamme ja kaunistamme tätä maailmaa, viljelemme sitä, edistymme aineellisissa keksinnöissä ja luomme taiteiden avulla kauneutta, jossa emme ainoastaan matki luontoa, vaan ikäänkuin vedämme alas maan päälle taivaallista ihanuutta, jota suurimmat nerot hengessään näkevät silmillään tai kuulevat korvillaan. Koko kulttuurimme on tämän maailman muovailemista, elämän sivistyttämistä, olemassaolon hienontamista, ja paraimmassa tietoisuudessamme pyrimme saamaan maailman semmoiseksi, että kaikki siinä eläisivät onnellisina. Miksi eivät sitten suuret viisaat olisi ajatelleet: „kuolemanjälkeinenkin elämä on sivistytettävä, sitäkin on tehtävä kulttuurial! Onhan ihmisellä voimaa näkymättömän maailman yli: hänen pitää luoda henkimaailmasta jotakin semmoista, että olo ja elämä siellä muuttuu ikävästä sisältörikkaaksi, muuttuu tyhjäksi, turhanpäiväisestä ajan viettämisestä hedelmälliseksi ja auttavaksi työksi!”

Näin ovat viisaat varmasti ajatelleet. Tulevissa esitelmissä tahdon koettaa kertoa vähän siitä, mitä tietäjät aikojen aamusta lähtien ovat suunnitelleet kuoleman suhteen n.s. vanhassa liitossa ja kuinka sitten uuden liiton perustaja, Jeesus Kristus, on ajatellut kuolemanjälkeisestä elämästä ja mitä Hän sen hyväksi on tehnyt.

II.

LUONTO JA IHMISTAHTO KUOLEMAN VALTAKUNNASSA.

Ihmiskunnan ja maanpäällisten olojen kehitys tapahtuu luonnollista tietä niin hitaasti, että se on pannut viisaimmat ihmiset ajattelemaan, mitenkä asia olisi korjattavissa. He ovat huomanneet, että se mikä hidastuttaa ihmiskunnan sielullista kehitystä, on, että ihmisillä aina on kulunut kuolemanjälkeinen elämä niin sanoaksemme sivistymättömissä oloissa. Kulttuurillahan tarkoitamme sitä, että ihmisen tahto ja kyky muovailee olosuhteita maan päällä, niin ettei ihmiskunta joudu yksinomaan luonnon varaan. Mutta kuolemanjälkeisessä elämässään on ihmiskunta pitkin matkaa ollut kokonaan luonnon varassa. Ei ole ihmisten puolelta yritetty kultivoida ja sivistyttää kuolemanjälkeistä elämää. Sentähden sielullinen kehitys on ollut verrattain hidasta. Kuolemanjälkeisessä elämässä tulee näet juuri ihmisen sielu kysymykseen. Ihminen ei elä enää henkimaailmassa fyysillisenä, vaan yksinomaan sielullisena olentona. Sielun kehitys on ainoa, joka painaa vaa'assa kuolemanjälkeisessä elämässä. Kun se on jätetty luonnon varaan, emme saata ihmetellä, että viisaat ja hyvää tarkoittavat ihmiset ovat kysymystä pohtineet. Ensinnäkin me ihmisinä elämme suuressa tietämättömyydessä, ei ainoastaan kuolemanjälkeisten tilojen suhteen, vaan myöskin siitä, mikä ihmisielun lopullinen päämäärä on. Puhun ihmisistä yleensä. Semmoiset ihmiset, jotka syystä tai toisesta ovat kehittyneet pitemmälle, ovat saaneet näistä asioista selvää, ja heidän kannaltaan olisi kyllä paljonkin tekemistä.

Tahtoisin ensin yksinkertaisen loogisesti näyttää, miten voisimme päästä selville ihmiskunnan kuolemanjälkeisestä elämästä. Esitykseni on teoreettinen, mutta asiantuntijat tietävät, missä määrin teoria toteutuu käytännössä.

Viime kerralla mainittiin niitä alhaisella kehitysasteella olevia Austraalian alkuasukkaita, joiden muisti ei ulottunut päivästä toiseen ja joiden laskukyky oli niin pieni, että heidän kielessään ei ollut laskusanoja kuin yhdestä viiteen, – sitten oli vain „monta”. Heidän elämänsä tässä näkyväisessä maailmassa oli kuin jälleensyntymistä joka aamu. Jokainen päivä oli kuin uusi elämä ja vaistomaisesti he jatkoivat edellisen päivän hommia. Heidän vaistonsa toimi, mutta tajuista muistia heillä ei ollut.

Jos ajattelemme tämmöisiä ihmisiä, jotka eivät muista olleensa olemassa edellisinä päivinä, – mikä olisi yksinkertaisin keino saada heidät tietämään, että on olemassa päivän ja yön vaihtelu? Tietysti se, että heistä joku valvoisi läpi yön. Nyt on otettava huomioon, että he auringon laskiessa tuntevat itsensä voittamattoman väsyneiksi. He eivät jaksa vastustaa untaan, vaan ikäänkuin kuolevat pois herätäkseen jälleen vasta seuraavana aamuna. Ei siis saata ajatella, että joku heistä ilman muuta valvoisi, ellei hän sattumalta olisi sairas, mikä taasen tuollaisessa luonnon tilassa ei juuri tapahdu. Jos nyt joku meikäläinen menisi heidän luokseen ja sanoisi heille: „Kuulkaa, rakkaat ystävät: Te elätte monta päivää täällä maan päällä. Eilenkin oli eräs niistä päivistä”, – niin mitä he vastaisivat? „Kyllä meillä on hämärä aavistus siitä”, he voisivat sanoa, „kyllä ihminen lienee kuolematon olento. Mutta eihän sitä voi todistaa!”

Mutta jos joku meistä voisi jollain väkinäisellä keinolla pitää yhtä heistä hereillä, niin hän valvottuaan läpi yön ehdottomasti seuraavana aamuna olisi profeetta kansalaistensa keskuudessa, sillä hän voisi todistaa, että ihminen todella elää monta päivää ja todella ennenkin on ollut sama kuin nykyhetkellä. Tämä olisi suurta totuuden julistamista noille toisille alkuasukkaille, mutta luultavasti nämä eivät uskoisi, vaan pitäisivät järjettömänä ja rikollisena sitä veljeä, joka tällaisia hullutuksia rupeaisi puhumaan. Tällainen „herännyt” alkuasukas olisi samassa suhteessa toisiin kuin profeetta nykyaikana, joka sanoisi, että ihmiset ovat eläneet

maan päällä monta kertaa ja luultavasti tulevat vielä elämään. Tällainen profeetta olisi myöskin vaikeassa asemassa nykyisten sivistyneiden ihmisten kesken, esim. täällä Suomessa. Jos profeetta esim. sanoisi: minä muistan selvästi, että olen ollut olemassa maan päällä jo monta kertaa, ja minä uskon varmasti, että tulen tänne takaisin, niin ihmiset yleensä pitäisivät häntä lievimminkin sanoen houkkiona: „haaveelliset filosofit uskokoot mitä tahansa, mutta selvä kristinusko sanoo, että asiat on toisin!” Kyllä ihminen, joka puhuisi tällä tavalla jälleensyntyemisestä, olisi enemmän tai vähemmän hullujen kirjoissa meidänkin sivistyneitten länsimaalaisten kesken. Kuitenkin on suhde sama. Ihminen, joka kokemuksen perusteella tietää jälleensyntyemisestä, on samassa asemassa kuin joku meistä olisi alkuasukkaiden kesken, jotka eivät tiedä elävänsä monta päivää perätysten.

Mikä voisi olla ensimmäinen luonnostaan lankeava ajatus tietäjillä, jotka muistavat edellisen elämänsä? Eiköhän seuraava: Jos saisimme jonkun ihmisen pysymään hereillä elämästä toiseen, silloin kysymys olisi ratkaistul!

Tämä ajatus ei olisi luonnoton, sillä ennen maailmassa miljooneja vuosia sitten jälleensyntyminen tapahtui sängen nopeaan. Teoria oli päinvastoin aivan loogillinen, ja pysyy tänäpäivänä yhtä loogillisena. Jos ihminen voisi pysyä „hereillä”, siis tietoisena elämästä toiseen, hän muistaisi myös olleensa henkimaailmassa ja muistaisi, millainen kuolemanjälkeinen elämä oli.

Todellisuudessa kuolema on ihmisille samanlainen, kuin uni oli alkuasukkaille Austraaliassa. Kun uni auringon laskiessa tuli, eivät he voineet sitä vastustaa. Kun kuoleman hetki lähestyy meitä ihmisiä, niin vastustamattomasti väsymme ja meidät aivankuin vedetään maailmasta pois. Emme saata pysyä tajuissamme. Emme pysy hereillä, tunnemme, että suurempi voima vetää meitä puoleensa. Se on luonnon valta, joka on ylivoimainen. Mutta jos ihminen voisi sitä voimaa vastustaa, jos hän jaksaisi pysyä tajuissaan, silloin hän voitaisi kuoleman. Silloin hän itseasiassa pysyisi tietoisena ja hänen olisi pakko päästä tietoisena myöskin pois fyysisestä ruumiista. Jokainen meistä kyllä kykenee pitämään itsensä hereillä yhden tai useamman yön ja voi tehdä työtä tai mitä muuta tahansa, johon ei kykene nukkuessaan. Hän voi tarkastella toisia nukkuvia, tehden johtopäätöksiä heidän liikkeistään ja puheistaan. Hän voi siis tietää, mitä tapahtuu tässä fyysisessä maailmassa nukkumisen aikana, mutta hän ei kylläkään, ollessaan hereillä tässä fyysisessä maailmassa, osaa seurata, mitä nukkuville toisella puolen tapahtuu. Hän ei osaa muuta nähdä kuin että heidän ruumiinsa on puolitajuttomassa tilassa, heidän itsetietoisensa ollessa kuin pakosalla. Hän ei saata nähdä, miten on nukkuvan tajunnan laita. Nukkuva itse voi seuraavana aamuna kertoa, että hänen unensa ei ollut tajuton, vaan että hän „näki unia”. Nuo unet ovat saattaneet olla kokolailla merkittäviä, vieläpä profetallisiakin – ja kuitenkin ruumis on ollut tajuttomana. Tämä seikka itsessään ilmaisee, että jos olemme hereillä läpi yön tässä fyysisessä maailmassa, niin se hereillä olo ei ole varsinaista luonnon voittamista; olemme vain pakottaneet fyysillistä organismiamme olemaan hereillä, mutta emme lainkaan ole päässeet nukkumisen salaisuuden perille, emme tiedä, mitä unet ovat. Jos tahtoisimme päästä unen salaisuuden perille, täytyisi meidän osata olla hereillä toisella tavalla. Meidän täytyisi voida seurata oman tajuntamme kulkua unimaailmaan kadottamatta personallista itsetajuntaamme. Silloin vasta voisimme sanoa todella tietävämmekö, mitä yöllä on tapahtunut.

Samalla tavalla olisi kuoleman suhteen luonnotonta ajatella, että sen salaisuuden perille pääsisimme säilyttämällä tämä fyysillinen tajunta elämästä toiseen. Sehän ei olisi mahdollista. Jos me sitä vaatisimme, vaatisimme, että fyysillinen ruumiimme eläisi ja että aivojemme pitäisi toimia, vaikka kuolevatkin. Silloin kyllä pääsisimme selville (jos tällainen olisi mahdollista) siitä, että synnymme jälleen. Näkisimme toisten ihmisten syntyvän jälleen ja voisimme ehkä huomata, että itsekin saamme uuden ruumiin. Siitä ainoasta tosiseikasta, että synnymme jälleen, pääsisimme tietoon, jos voisimme säilyttää fyysisen valvetajuntamme läpi kuoleman. Mutta emme silloin vielä olisi osanneet mitään havaita elämästä kuoleman jälkeen. Samalla tavalla kuin emme pääse selville siitä, minkälainen on itse unitila, mitä nukkuminen todella on, jos pysymme hereillä läpi yön, samalla tavalla emme pääsisi selville siitä, mitä tapahtuu henkimaailmassa kahden fyysisen elämän välillä, jos vain säilyttäisimme tämän fyysisen valvetajunnan. Jotakin muuta meidän

täytyy saavuttaa itsetietoisuudessamme sekä unitilan että kahden fyysillisen elämän välisen kuolemantilan tutkimiseksi. Joku muu tajunta meidän täytyy saavuttaa kadottamatta silti personallista itsetietoisuuttamme. Itsetietoisina meidän täytyy pysyä, mutta mikä muu tajunta meillä lisäksi pitää olla?

Oikeastaan on väärin puhua uudesta tajunnasta. Tärkeätä juuri on, että vanha tuttu tajuntamme säilyy. Mitä siis kaipaamme? Uutta tajunnan välikappaletta, toisia aivoja, toista ruumista. Tajunta sinään olisi tajuton ja siis olematon, jollei sillä olisi mitään muotoa, jossa ja jonka kautta se ilmenisi. Sellainen tajunta on kyllä olemassa, mutta se on Jumalan tajunta, se on absoluuttinen tajunta. Elävän olennon olemassaolo perustuu siihen, että sen tajunta on sidottu johonkin muotoon, oli se muoto minkäläinen tahansa. Se muoto, johon tajuntamme on sidottu fyysillisessä elämässä, on meidän ruumiimme. Tajunta elää koko ruumiissamme, mutta toimii itsetietoisena aivojen kautta. Näin on päivällä. Yön aikana emme nähtävästi käytä isoja aivoja eikä yleensä ruumistakaan, vaikka meillä kyllä on jonkunlainen tietoisuus koko ruumiistamme, sillä jos ruumiillemme mitä tapahtuu, nousee tieto siitä siihen hämärään aivotajuntaan, mikä meillä on yön aikana. Joka tapauksessa emme käytä yön aikana fyysillisiä aivojamme niinkuin päivällä, ja sentähden meillä välttämättä täytyy olla joku toinen käyttöväline, joku toinen ruumis, jotkut toiset aivot. Sillä joskin muutamat fysiologit arvelevat, että tajuntamme siirtyy yöksi pikkuaivoihin, ei tämä selitä läheskään kaikkia unimaailmassa tapahtuvia ilmiöitä. Tajuntamme laskeutuu kyllä nukahtaessamme isoista aivoista pikku aivoihin ja selkärankaan päin, mutta se ei pysähdy siihen. Kun todella pääsemme toisen maailman yhteyteen, niinkuin monet ihmiset tietävät unessaan pääsevänsä, emme pysähdy pikkuaivoihin, vaan tajuntamme niistäkin siirtyy ikäänkuin toisiin aivoihin, siihen toiseen käyttövälineeseen, joka on fyysillisestä riippumaton. Tulemme täten siihen loogilliseen johtopäätökseen, johon tahdoimme tulla, nim. että ihmisellä välttämättä on sieluruumis, toinen organismi, jota hän käyttää, silloin kun hän vapautuu fyysillisestä ruumiista. Sanomme sitä lyhyesti astraaliruumiiksi. Astraaliruumiiseen siirtyy nukkuessa ihmisen tajunta. Jos hän voisi tulla itsetajuikeksi astraaliruumiissaan, silloin hän kykenisi tietoisesti tutkimaan koko nukkumistilaansa, kaikkea sitä, mitä hänelle ja toisille ihmisille nukkuessa tapahtuu.

Kuinka lienee taas kuolemassa? Riittäisikö kuolemassa, että ihmisen tajunta itsetietoisesti siirtyisi astraaliruumiiseen? Riittäisi jonkun aikaa – niinkauan kuin kuolema on unen vanhempi veli. Mutta silmälläpitäen jälleensyntymistä, jolloin syntyy uusi personallisuus, ei vanhan personallisuuden astraaliruumis enää pystyisi seuraamaan asiain kulkua. Silloin itseasiassa täytyisi ihmisen tajunta pukeutua vielä uuteen muotoon, toisin sanoen, vapautua vielä enemmän, tulla vielä korkeampaan tilaan, jotta hän voisi niitä asioita seurata. Onko nyt semmoista ruumista olemassa? Sen täytyisi olla, jos tieto jälleensyntymisestä on saavutettavissa, – ja vanha viisaus ja kokemus sanoo: semmoinen ruumis on olemassa, se on n.s. syy- eli kausaaliruumis – *kaarana sbariira*, joksi sitä nimitettiin vanhassa Indiassa. Jos ihmisen tajunta voi pukeutua syy- eli kausaaliruumiiseen, silloin hän osaa seurata tapahtumia kahden syntymän välillä ja tutkia kaikkia asioita kuolemanjälkeisessä elämässä.

Esitettyämme tällä tavalla teorian tiedon saavuttamisesta siirrymme nyt varsinaiseen aiheeseemme, joka koski kysymystä, mitenkä tietäjät ovat ajatelleet, että kuolemanjälkeistä elämää voitaisiin sivistyttää. Tietysti kuolemanjälkeinenkin elämä kultivoituu ja sivistyy sitä myöten kuin ihminen luo kulttuuria näkyväiseen maailmaan. Sentähden kuolemanjälkeinen tila on ihmiskunnan historian kuluessa suuresti muuttunut. Alkuperäisen ihmisen kuolemanjälkeinen elämä, hänen kokemuksensa henkimaailmassa olivat aivan toisenlaisia kuin nykyaikaisen kulttuuri-ihmisen. *Post mortem*-tilat ovat itsestään muuttuneet, vaikka fyysillinen elämämme onkin vain pieni osa siitä elämästä, jonka me aina yhdessä personallisuudessa vietämme. Otamme silloin myös lukuun kuolemanjälkeisen elämän. Fyysillinen elämämme kestää ehkä 70 vuotta, korkeintaan 100 vuotta, mutta kuolemanjälkeinen elämämme on 10 à 20 kertaa pitempi. Kun ihminen jälleensyntyy, saa hän uuden personallisuuden, ja sentähden ei ole järjetöntä ajatella, että jos voitaisiin saada jotain kulttuuria myöskin tuohon pitkään aikaan, joka kuluu ennen uutta syntymistä, voisi ihminen varmasti kehittyä paljon nopeammin.

Kulttuuri kuolemanjälkeisessä elämässä ei tietenkään voisi olla muuta kuin sielullista laatua, sielullista sivistystä, henkistä kehitystä. Sentähden onkin kaikissa uskonnoissa kaikkina aikoina opetettu ihmisille: „pankaa painoa henkisille asioille tässä näkyväisessä elämässä; panna painoa älylliselle kehitykselle ja ennen kaikkea siveelliselle kasvulle tässä näkyväisessä elämässä. Älkää sanoko: mitä merkitsee, koetanko minä olla hyvä ja auttavainen maailmassa, jossa yleensä ollaan pahoja, epäveljellisiä, itsekkäitä ja tuhmia? Älkää sanoko niin, sillä ihminen on ytimeltään eettinen olento. Ihmissielun kehitykselle on äärettömän tärkeää, että hän kokoo niitä aarteita, joita koi ei syö eikä ruoste raiskaa. Ei minkään ulkonaisen syyn tähden. Ei sentähden, että hänelle itselleen kävisi paremmin täällä maan päällä tai kuoleman jälkeen. Ei mistään semmoisesta syystä, vaan sentähden, että totuudella ja hyvällä on itsessään arvonsa. Ihminen elää vain hetken fyysisessä elämässä, sillä itsessään hän on olento, joka kuuluu toiseen maailmaan, ja siinä maailmassa on ainoa merkitys henkisillä arvoilla.”

Kasvattamalla itseään täällä siveellisesti ja henkisesti ihminen tekee kulttuurityötä näkymättömässä maailmassa. Sen olosuhteet paranevat, sitä myöten kuin ihminen täällä edistyy. Sentähden uskonnot teroittavat: Luovu pahasta. Älä murhaa, älä varasta, älä petä, älä valehtele, älä tee vääryyttä, älä himoitse, älä tee väkivaltaa. Samalla ne kyllä ovat viitanneet siihen, että siveellinen pyrkimys on edullinen ihmisen omalle kuolemanjälkeiselle elämälle. Tietysti nykyään sanomme: olisi alhaista innostaa ihmistä hyvään elämään sentähden, että hänellä sitten olisi hyvä olla kuoleman jälkeen. Se olisi vetoamista itsekkääseen motiiviin, ja pyrkimys kadottaisi eettisen arvonsa. Vähemmin kehittyneille olennoille semmoinen vaikutin saattoi kelvata ja ehkä sillä joskus nytkin on merkitystä. Nykyään materialistinkin kanta tuntuu meistä moraalisemmalta. Käytännöllinen materialisti sanoo: mitä minä välitän kuolemanjälkeisestä elämästä? Uskonnot ovat lastenkamarijuttuja. Pääasia on, että nyt on hyvä olla. Nyt minä tahdon nauttia. Tässä elämässä tahdon olla onnellinen. Kuoleman jälkeen tulkoot sitten kärsimykset, jos niitä yleensä on tullakseen. On luonnollista, että ihminen sokeudessaan ajattelee tällä tavalla.

Mutta hän erehtyy suuresti. Uskonnot eivät ole tähänneet tähän. Papit ja kirkot ovat sillä tavalla puhuneet. Uskonnot eivät ole sitä tarkoittaneet. Ne ovat vain teroittaneet sitä tosiasiaa, että suurimman osan elämäänsä ihminen viettää kuolemansa jälkeen, joten siis hänen luonnollinen elämänsä täytyy olla elämää henkimaailmassa. Ainakin hänen pitäisi olla siinä itsetietoisempi kuin missään muualla, ja sentähden hänen kannattaa varustautua siihen elämään, jossa ei tule kysymykseen painot ja mitat ja rahat ja muut semmoiset, vaan ainoastaan henki ja siveelliset arvot. Ja sitä elämää varten me ihmiset olemme luodut, sitä varten olemme olemassa! Varsinaisessa inhimillisessä elämässämme on arvo ainoastaan sielullisilla ominaisuuksilla, ainoastaan totuudella, hyvällä, kauneudella, ainoastaan aatteilla, joita ei voi laskea markoissa ja penneissä. Niillä yksin on arvonsa siinä elämässä, jota varten me olemme luodut, siinä elämässä, joka on pysyvää elämää! Ei kukaan kiellä, etteikö tämä näkyväinen elämä ole sangen ohimenevää ja lyhytaikaista. Tätä varten ei meidän kannattaisi olla olemassa. Sentähden on tosi elämämme hengessä ja sen sääntönä on, niinkuin Goethe sanoi: „Edel sei der Mensch, hilfreich und gut.” Siveellinen elämänohjelma on kaiken uskonnollisuuden ydin, kaiken henkisen elämän a ja o. Dogmit ja ahdasmieliset opinkappaleet ovat myöhempää lisäystä. Uskonnot ovat aikojen aamusta lähtien koettaneet edistää kuolemanjälkeisen elämän kulttuuria.

Mutta viisailla tietäjillä on ollut paljon suurempia silmämääriä. He ovat tahtoneet saada aikaan paljon enemmän. Sentähden emme nyt ajattelekkaan uskontoja, vaan sitä Salaisista Veljeskuntaa, joka on kaikkien uskontojen takana. Mitä tämä Salainen Veljeskunta vuosituhansien vieriessä on tahtonut, mitä se on yrittänyt, jotta ihmiskunnan elämä kohoaisi ja nousisi ja jotta erikoisesti kuolemanjälkeinen elämä tulisi kulttuuri-elämäksi?

Veljeskunnan näitä asioita koskevassa työssä voimme selvästi nähdä kaksi virtausta niin sanoaksemme. Toinen on aikojen aamusta lähtien virrannut itse Salaisen Veljeskunnan keskuksesta, sen keskus- eli valkoisesta looshista, ja sen virtauksen heijastuksia ovat kaikki uskonnot. Toinen virtaus taas on kulkenut salaisen veljeskunnan toisista loosheista. Siitä on heijastusta olemassa kaikissa uskonnoissa, ennen kaikkea

juuri kirkoissa ja niiden seremonioissa, siis niissäkin maagillisissa toimituksissa, jotka ovat yhteydessä kuoleman hetken kanssa ja josta meillä oli puhetta viime kerralla. Mutta myöskin on mainittava tässä ohimennen, että katseltuamme näitä molempia asioita joudumme siihen kolmanteen, tavallaan uuteen virtaukseen, joka on alkanut Buddhan ja Kristuksen työn kautta. Sen otamme sitten kolmantena virtauksena puheeksi, mutta se onkin toisenlainen kysymys.

Ymmärtääksemme mihin tähtäämme ja ymmärtääksemme uskontojen ja kirkkojen tarkoituksia, tahdomme luoda silmäyksen kuolemanjälkeiseen elämään sinään, semmoisena kuin se itsestään järjestyy kaikille ihmisille, jotka eivät ole saaneet tai eivät ole ottaneet vastaan apua ei salaisen veljeskunnan keskuslooshista eikä toisista. Tämä katsaus on välttämättä lyhyt, mutta näistä asioista, s.o. kuolemanjälkeisestä elämästä, puhutaan kaikissa nykyaikaisissa teosofisissa kirjoissa. Tahdon vain lyhyesti teroittaa muutamia näkökohtia.

Se mikä kuolemassa on luonnon mukaan suuri tragedia, on, että me ihmiset, jotka fyysillisen elämän aikana olemme ainakin välillisessä yhteydessä ja lainmukaisesti voimme päästä välittömään, tietoiseen yhteyteen korkeamman itsemme kanssa, kadotamme tämän yhteyttä ylläpitävän sillan kuolemassa. Kuolema on itseasiassa vain sitä, että ihminen, joka fyysillisen elämänsä aikana on ollut sidottuna korkeampaan itseensä, erotetaan siitä kuolemassa. Se on kuoleman tragedia. Meidät pannaan kuin kahtia. Se ei kylläkään erikoisesti tunnu. Teidän ei tarvitse ajatella pelon sekaisella kauhulla kuolemaa, sillä ei se tunnu. Se on vain luonnon faktumi. Sentähden että kadotamme korkeamman minämme kuolemassa, on meidän kuolemanjälkeinen elämämme pyrkimystä takaisin tämän korkeamman minän luo. Emme näkyväisessä elämässä maan päällä ole korkeamman minän yhteydessä ilman muuta, ilman pyrkimystä. Meidän täytyy aina pyrkiä omantunnon tietä korkeamman itsemme yhteyteen. Mutta se voi tapahtua nopeasti. Korkeamman minän valo ei ole kaukana meistä, se piilee sydämessämme. Vilpitiön ja harras pyrkimys avaa meille portit valon valtakuntaan. Mutta kuoleman jälkeen voi kuluja satoja vuosia tähän pyrkimykseen. Lopulta ihminen kuitenkin kuolemanjälkeisessä elämässä saavuttaa tämän yhteyden korkeamman itsensä kanssa, mutta usein niin suurten ponnistusten perästä, että melkein koko mennyt personallisuus haihtuu. Hänen on näet täytynyt luopua kokonaan itsekkyydestään, – eikä silloin aina ole paljonkaan jälellä personallisesta ihmisestä. Sentähden emme syntyessämme uudestaan maanpäälle muista mitään menneisyydestämme. Meillä on vallan uusi sielullinen personallisuus. Taas olemme tilaisuudessa pyrkimään yhteyteen korkeamman itsemme kanssa, – mutta uudessa personallisuudessa, koska kadotimme vanhan kuolemanjälkeisessä elämässä pyrkiessämme sen korkeamman minän luo, josta meidät erotettiin kuolemassa.

Tämmöinen on sääntö, ja se on tärkeä pitää mielessä. Asiat on tässä esitetty korkeamman minän kannalta, ei personallisuuden. Jos katselemme kuolemanjälkeistä elämää ilmiöllisesti, s.o. siltä kannalta miltä se näyttää personallisen minän silmissä, tuntuu kaikki olevan hyvin. Katsokaamme.

Miten on kuolemassa? Meidän ei tarvitse viipyä itse kuoleman hetkessä, sillä tiedätte teosofisista luvuistanne ja ehkä muutenkin, että kun ihmisen tajunta nousee aivojen n.s. eetteripuoleen, katselee hän koko mennyttä elämäänsä puolueettoman objektiivisesti. Hänen tunteitaan ei mikään liikuta. Hän arvostelee ankarasti personallisuutensa mennyttä elämää, sen kaikkia tekoja, ajatuksia ja tunteita. Tämä tapahtuu lyhyessä ajassa ja nopeasti. Se on juhlallinen hetki, ja sentähden ei pidä kuolevaa häiritä. Ruumis on voinut käydä jo kylmäksi, mutta todellisuudessa ihminen vielä on eetteriaivoissaan, ajatellen mennyttä elämäänsä. Vasta tämän loputtua hän jättää fyysillisen ruumiinsa, ollen vielä eetteriverhossaan. Ja vietettyään jonkun aikaa tässä välitilassa hän hetkeksi kadottaa tajuntansa herätäkseen sitten astraaliruumiissa.

Kuta enemmän kulttuuri on mennyt eteenpäin, kuta enemmän ihmiskunta on kasvanut itsetietoisuudessa, sitä enemmän ihmisyksilö vetää hienointa eetteriä mukaansa astraaliruumiiseen, ja tämä tekee hänelle mahdolliseksi säilyttää vanha personallinen tajuntansa. Nykyaikaisessa kulttuurissa esim.

voimme huomata, että useat vainajat elävät näkymättömässä maailmassa verrattain hereillä. Ensin he viettävät jonkun aikaa vanhoissa maanpäällisissä oloissaan. He kulkevat omassa kodissaan. He eivät tule ajatelleeksi, että he ovat vainajia. He vaistomaisesti välttävät katsomasta kuolleeseen fyysilliseen ruumiiseensa. He menevät omiaan tervehtimään ja ihmettelevät heidän suruaan. Nähdessään omaistensa itkevän he säikähtävät ja ajattelevat: „Mitä on minulle tapahtunut?” Heistä näet tuntuu, että omaiset itkevät juuri heitä. Silloin heille selviää, että ovat kuolleet: „Aa, rakkaani luulevat, että minua ei ole olemassa.” Ja he koettavat selittää omaisilleen: „Älkää itkekö. Minä olen täällä ja minä olen terve ja iloinen. Mitä te oikeastaan itkette?” Mutta omaiset eivät kuule mitään.

Välistä vainaja seuraa omaa hautaustaan. Hän panee merkille, mitä siellä tapahtuu, onko paljon puheita, paljon kukkia ja sepeleitä. Ehkä hän hymyilee tuolle kaikelle, niinkuin hän olisi tehnyt maallisen elämänsäkin aikana. Mutta ihmeellistä kyllä vainajatkin usein ovat juhllisuuksista mielissään. Kun hautajaiset ovat ohitse ja kun lähimmät omaiset eivät häntä kuitenkaan huomaa, tarrautuu vainaja yhä enemmän kiinni vanhaan personallisuuteensa, sen pyrkimykset, halut, harrastukset alkavat hänessä elää, ja hän lähtee etsimään niille tyydytystä. Hän elää kyllä jo astraali- eli henkimaailmassa, mutta voi astua takaisin maapallon piiriin koska tahansa, ja tämä olotila voi kestää verrattain kauan. Varsinkin nykyaikaisissa kulttuurioloissa, jolloin spiritistisiä mediumeja on yllin kyllin, voi vainajia suuressa määrin houkutellessa halu päästä uudestaan yhteyteen fyysillisen elämän kanssa. Joskus tämä voi olla hyvää ja tärkeätä vainajalle, joka tahtoisi sanoa jotakin. Mutta se seikka, että täältä käsin koetamme saada aikaan kosketusta henkimaailman kanssa, houkuttelee vainajia, jotka eivät muuten tulisi sitä ajatelleeksi, pyrkimään vielä yhteyteen näkyväisen ihmismaailman kanssa, ja silloin monet vähäpätöiset ominaisuudet kuten turhamaisuus ja kunnianhimo voivat heissä herätä, niin että pyrkivät ilmestymään seanseissa. Tietysti jalojakin tunteita on mukana. Useat vainajat todella haluavat auttaa „eläviä” ilmoittamalla, että henkimaailma on olemassa. Näissä kulttuurioloissa on elämä kuoleman jälkeen komplisoitua ja venyvää laatua. Sentähden voi kestää verrattain kauan, ennenkuin vainaja siirtyy pois siitä henkipiiristä, joka on yhteydessä fyysillisen maailman kanssa. Mutta lopulta jokainen vainaja huomaa edessään jotakin houkuttelevaa ja käskevää. Muutamalle se voi näyttää ja tuntua tulipalolta, jota kohden hän tietää täytyvänsä mennä. Silloin itse asiassa varsinainen tuonelan elämä eli kiirastuli häntä odottaa.

Samalla se on sitä, että hän pyrkii korkeamman minänsä yhteyteen. Hänelle on tullut hetkiä, jolloin hän on tuntenut, kuinka kaikki on kuvaamattoman ikävää. Hän tahtoisi tehdä työtä ja olla hyödyksi ja hyvä jollain tavalla. Nyt hän aavistaa, että parempi elämä odottaa tuon tuliesiripun takana, tuon erämaan takana tai noiden vuorien takana. Kiirastuli se vetää häntä puoleensa, ja taivas on sen takana. Hänen täytyy luonnon pakosta mennä puhdistustuleen, piina ja kärsimys alkavat, sillä riippuen siitä, missä määrin ihminen on alemman itsensä pauloissa ollut, on kuoleman kiirastuli hänelle vaikea.

Mutta tämän puhdistustulen läpi hänen täytyy käydä, ennenkuin hän joutuu taivaaseen. Taivaselämä on ihmisen varsinainen kuolemanjälkeinen elämä, ja taivas on koko ajan pyrkimystä korkeamman minän yhteyteen hyvän merkeissä. Mitä hän on maallisen elämänsä aikana hyvää tahtonut, on hänen rinnallaan taivaselämässä. Hänen oma personallinen tajuntansa tulee kuten sanottu yhä ohuemmaksi ja läpinäkyvämmäksi. Se kirkkaus, se totuuden valo, se kauneus, mikä hänet vetää puoleensa siellä, on niin valtava, että hän ikäänkuin nukahtaa pois omasta itsestään.

Ja taivaselämän perästä ihminen syntyy uudestaan maan päälle.

Tämä on luonnon määräämä kohtalo ihmiselle kuoleman jälkeen, ja nyt tehtäväksemme jää tutkia, millaisiksi Salainen Veljeskunta on koettanut näitä asioita muovailta.

III.

KUOLEMAN KULTTUURIA.

Salainen Veljeskunta kiinnitti alusta lähtien huomionsa siihen seikkaan, että ihminen kuollessaan kadottaa välittömän yhteytensä korkeamman itsensä kanssa. Sanoohan Jeesuskin evankeliumissa: „Nyt on otollinen aika. Vaeltakaa niin kauan kuin teillä valo on, ettei yö teitä yllättäisi pimeyden tähden.” Valo, josta Jeesus tässä mainitsee, on juuri korkeamman itsemme eli minämme valo. Tämä valo on saavutettavissa fyysillisen elämän aikana, sillä kuoleman jälkeen ei meillä enää ole välitöntä kanavaa tuohon valoon. Kaikki edistyminen, sekä henkinen että aineellinen kulttuuri, niin hyvin täällä kuin kuolemanjälkeisessä elämässä, riippuu juuri siitä, että ihminen on ainakin välillisessä yhteydessä korkeamman itsensä kanssa. Fyysillisessä elämässä olemme sitä tietämättämme, sillä ei mitään kulttuuria syntyisi, jollei ihminen tietämättään kantaisi Jumalaa sisässään. Hän ei muuten voisi mihinkään hyvään uskoa, ei palvella aatetta, ei unohtaa itsensä ja monet kärsimyksensä tehdäkseen jotakin ihmiskunnan hyväksi, – hän ei voisi kulttuuria luoda. Mutta tietoisesti hän ei tunne tätä Jumalaa sisässään, ja sentähden ovat uskonnot opettaneet, että ihmisen pitäisi pyrkiä valoon, s.o. tietoiseen yhteyteen sisäisen Jumalan eli Vapahtajan kanssa. Ainoastaan Hänessä on valo ja ainoastaan Hän ratkaisee elämän ja kuoleman salaisuudet.

Kun Salainen Veljeskunta aikojen aamuna seisoi tuon kysymyksen edessä, se ajatteli: ihminen on saatava yhteyteen todellisen, korkeamman itsensä kanssa. Jos yhteys saadaan aikaan täällä taikka kuoleman tuolla puolen, tässä tai toisessa maailmassa, on hänen elämänsä turvattu, hänen henkinen edistymisensä taattu, hänen kuolemattomuutensa varma.

Mutta ensin pieni poikkeus aiheesta. Mikä on tuo Salainen, Pyhä Veljeskunta, jonka jäsenet ovat niin viisaat, että ovat voineet katsella ihmisiä näin ylhäältä, miltei Jumalan silmillä? Nämä viisaat tietäjät eivät luonnollisesti alussa olleet ihmisiä meidän ihmiskunnastamme, sillä kuinka meidän ihmiskuntamme olisi voinut synnyttää niin ylhäisiä olentoja, kun se oli itse aivan lapsuuden tilassa? Alkuperäiset viisaat tulivat toisesta, kehittyneemmästä tähdestä, ja perustivat sen Pyhän Veljeskunnan, jonka työnä on ollut ihmiskunnan henkinen kasvattaminen. Kerrotaan, että Gotama Buddha puoli kolmattatuhatta vuotta sitten oli ensimmäinen ihminen, joka saavutti korkean aseman tässä Veljeskunnassa. Muut ihmiset, jotka ovat joutuneet kosketukseen Salaisen Veljeskunnan kanssa, ovat saaneet tyytyä pienempiin tehtäviin siellä, lukuunottamatta Jeesus Kristusta, jonka asema on perin omituinen ja omalaatuinen.

Salainen Veljeskunta oli siis joukko muualta tulleita ihmisolentoja, jotka saattoivat katsella ihmisiä sieluina eli henkiolentoina ja pohtia, mikä ihmiskunnalle olisi hyvä ja millä tavalla sen sisäistä kasvua voitaisiin edistää. Ohimennen täytyy huomauttaa, että ne, jotka eivät saata järjellisenä otaksumana hyväksyä Salaisen Veljeskunnan olemassaoloa, heidän täytyy odottaa, kunnes kokemuksesta pääsevät siitä selville.

Kun siis Salainen Veljeskunta pohti kysymystä, miten ihmisiä olisi autettava kuoleman suhteen, voimme erottaa kuten viime kerralla mainittiin kaksi virtausta eli kaksi keinoa, jotka tuo Veljeskunta otti huomioon. Mutta meidän tulee lisätä, että varsinaisen Veljeskunnan kannalta ei voi puhua kuin toisesta näistä keinoista, siitä, jota itse keskuslooshi rupesi käyttämään. Toinen keino johtui muutamista syrjä- eli rajaloosheista ja heidän tietäjistään, jotka eivät olleet yhtä korkealla kehityksessä ja viisaudessa kuin keskuslooshiin jäsenet, vaikka myös olivat täynnä halua auttaa ihmisveljiä. Ensimmäinen keino, se, jonka keskuslooshi otti käytäntöön ja joka siis on itse Salaisen Veljeskunnan hyväksymä kasvatustapa, ei ole mikään erillinen yksistään kuolemaa silmälläpitävä keino, vaan yhtä sen vanhan, iankaikkisen näkökannan kanssa, että ihmisten kasvatusta on verrattava kalastukseen: on heitettävä ikäänkuin kalastusverkko ihmisten

keskelle ja vedettävä lähelle Veljeskuntaa ne ihmiset, jotka siihen tarttuvat. Toisin sanoen on kasvatettava tehokkaammin ainoastaan niitä valistuneita ihmisiä, jotka itse tahtovat kasvattaa itseään. Salainen Veljeskunta ei hyväksy mitään keinotekoisia tapoja, joiden avulla ikäänkuin sysättäisiin ihmisiä eteenpäin, ilman että he itse ovat mukana omalla tahdollaan. Salaisen Veljeskunnan kannalta ei ole mitään muuta mahdollista kasvatuskeinoa kuin se, että ihmisille huudetaan: kasvattakaa itseänne! ja osoitetaan syy; miksi itsekasvatus on tarpeellinen. Joka tahtoo kasvattaa itseään, hän joutuu Veljeskunnan huolenpidon alaiseksi. Lapsia kasvatamme puoli pakolla, panemme heidät kouluun lukemaan, ja lapset ovat kiitollisia siitä myöhemmin, sillä pieninä eivät osaa arvostella mitään. Mutta kun on silmämääränä sielullisesti täysikäisten ihmisten henkinen edistys, ei voi tulla mikään pakko kysymykseen, vaan vapaaehtoisuus. Uskonnot ovat koettaneet henkistä väkivaltaa, ne ovat keksineet keinoja, millä ihmisiä saisi puoli pakolla hyväksymään Jumalan ja joutumaan taivaaseen. Mutta siinä ei ole onnistuttu. Kirkkojen täytyy ymmärtää, että henkisessä elämässä vallitsee ehdoton vapaus, siinä ei voi muuta kuin viehättää, opettaa, avata silmiä näkemään näköaloja. Ihmisen itsensä täytyy päättää, tahtooko hän mennä eteenpäin moraalisesti ja intellektuaalisesti.

Sentähden Salainen Veljeskunta kuoleman kysymyksenkin yhteydessä ei ole voinut tehdä muuta kuin vedota ihmisiin. Sentähden pyhissä kirjoissa toistuu alinomaan kehoitus: „herätkää, muuttakaa mielenne!” Tämä vanha huuto kaikuu meille Indiasta, kun menemme kauas historiassa taaksepäin: „herätkää, nousee ja etsikää guruja!” Ja aina on ollut ja on yksilöitä, jotka kuulevat tuon huudon, tulkoon se vaikka kuiskauksena heidän luokseen. He hyväksyvät sen, ihastuvat ja etsivät niitä viisaita opettajia, jotka voivat heitä neuvoa.

Muinaisina aikoina kansa tiesi, missä näitä viisaita oli. Indiassa oli mentävä viidakkoihin, siellä istuivat joogit, ja huhu puhui jostakin luostarista metsän siimeksessä tai vuorella, johon etsijäin piti mennä. Myöhemmin oli puolijulkisia mysterioita Egyptissä, Kreikassa, Roomassa y.m.

Kun muinaisina aikoina etsijä löysi opettajan, pani tämä viisas tietäjä hänet ensimmäiselle koetukselle lähettämällä hänet vuosikausiksi maailmaan ja käskien tulemaan esim. viiden vuoden perästä takaisin. Kestettyään tämän koetuksen pääsi pyrkijä kokelaaksi, joka sai asua metsässä ja harjoitella askeesia opettajan valvonnan alla. Päiväjärjestykseen kuuluivat monimutkaiset hengitysharjoitukset, niukka ravinto, tottuminen kylmään ja kuumaan, valvomiseen ja väsymykseen, jotka kaikki oli voitettava mielessä ja kestävä ruumiissa.

Kun guru vuosien kuluttua huomasi, että kokelaasta oli toivoa, vietiin tämä paaston jälkeen yksinäiseen luolaan, jossa käskettiin viipymään ja olemaan koko aika nukkumatta; ja valvoessaan tuli hänen säilyttää mielenmalttinsa, rohkeutensa ja tasapainonsa, näkipä mitä tahansa, sillä nyt hänelle näytettäisiin kuoleman salaisuudet. Luola oli yksinäinen ja pimeä, oppilas vakavalla mielellä. Näkymättömästä maailmasta päin opettaja esitti hänelle selvissä, fyysillisille silmille näkyvissä näyissä koko kuoleman prosessin ja kuolemanjälkeisen elämän. Tämä tapahtui seuraavaan tapaan. Oppilas näki äkkiä ikäänkuin jonkun kuolevan, hän joutui kuolinvuoteen ääreen ja katseli siellä hämmästykseseen, kuinka kuolevan fyysisestä ruumiista nousi sumun tapainen olento, joka vähitellen kiteytyi vainajan näköiseksi. Ja oppilas tiesi: kuolleen sielu jättää ruumiin. Mutta tämän tapahduttua muuttui itse katseleminen toiseksi. Oppilas, joka istui luolassa, huomasi itse olevansa tuo kuolleen sielu, tuo vainaja, joka lähti tuntemattomia kohtaloita kohti. Ja sitten hän sai tuntea ikäänkuin omassa itsessään, mitä kaikkea tapahtui kuoleman jälkeen. Ensin hänet vietiin kuoleman- eli tuonenvirran poikki, ja siellä oli olentoja, jotka häntä seurasivat, auttoivat ja puolsivat. Päästyään yli tuonenvirran hän joutui yksinensä erämaahan, jossa häntä alkoi ahdistaa toinen villieläin toisensa jälkeen, hänen kimppuunsa syöksi peto pedon perästä. Jos oppilas silloin pelästy, antoi opettaja hänen heti kadottaa tajuntansa ja herätä fyysisessä, pimeässä luolassa. Mutta jos hän pysyi itsensä herrana, niinkuin oli saanut oppia pitkin askeesiensa, ei hän pelästynyt, vaan muisti, että peto oli sanalla voitettava, piti vain muistaa kunkin eläimen syntyjana-loitsu ja oman opettajan nimi. Paljastaan pyhän opettajan nimen lausuminen sai villipedon pysähtymään. Mutta syntyjana karkoitti pedon kokonaan. Oppilas kuitenkin väsähti sielussaan, sillä jos hän sai yhden pedon taltutetuksi, toinen hyökkäsi hänen kimppuunsa, vaarojen torjuminen oli yhtämittaista ponnistusta. Ja pedot kävivät yhä hirmuisemmiksi ja

vaarallisemmiksi. Ensin läpikäytiin fyysillisen maailman fauna: käärmeet, krokodiilit, apinat, tiikerit, leijonat y.m., mutta sitten alkoi esiintyä hirviöitä, joiden vastineita ei ollut tässä fyysisessä maailmassa, paljon ilkeämpiä, rumempia, julmempia kuin mitkään „elävät” raatelevaiset: petoja, joilla oli monta päätä, lukemattomia jalkoja, tuhansia kiiluvia silmiä j.n.e. Oli liskoja, oli matoja, kuvaamattoman limaisia ja ilkeitä, oli tulta suitsuavia lohikäärmeitä y.m. kauhuja. Nämä näyt olivat omiansa säikäyttämään rohkeatakin oppilasta, – ja onnellinen hän, joka lopulta voitti kaikki ja palautti rauhan ympärilleen. Silloin hän astui valoon ja tunsu, että nyt hän löytää oman sielunsa, sen korkeamman ja sisemmän, jonka hän tiesi itseltään puuttuvan. Se tulikin tuossa valossa hänen luokseen. Hän pääsi harmooniseen ja loistavaan olotilaan, selvänäköiseen ekstaasiin. Mutta samassa hänen opettajansa herätti hänet. Hän heräsi ja oli jälleen luolan pimeydessä ja yksinäisyydessä, jossa hän sitten odotti, kunnes opettaja tuli hänet hakemaan. Ja opettaja sanoi: „Sinä olet nyt suorittanut yhden kokemussarjan, nyt alkaa työsi kuoleman voittamiseksi. Sinun pitää nyt istua aina tässä luolassa, minä tuon sinulle ravintoa silloin, kun tarvitset. Sinun pitää istua täällä päivisin miettimässä niitä samoja asioita, joita äsken sait kokea. Sinun pitää niitä miettiä ja mietiskellä siihen saakka, kunnes nukkuessasi elät ne kaikki uudestaan.”

Myöhemmin ihmiskunnan historiassa olivat mahtavimmat ja korkeimmat opettajat vetäytyneet syrjään, ja ihmisetkin olivat muuttuneet sisäisen rakenteensa ja hermostonsa puolesta. Ei ollut enää mahdollista näyttää näyssä jokaiselle pyrkijälle niitä asioita, joita tahtoi hänelle opettaa. Sentähden panttiin mysterioissa, kuten kaikki tiedämme, toimeen symbolisia näytelmiä, joihin pyrkijä itse otti osaa. Ensin hän itse personallisesti otti osaa draamaan, myöhemmin hän sai katsella, kun uusi pyrkijä otti siihen osaa.

Luokaamme esim. silmäys egyptiläisiin mysterioihin. Nüistä saamme aavistuksen „Kuolleitten Kirjasta”. Tämä kirja oli kuten sanottu vihkimysrituaali, jota käytettiin mysterioissa, vaikka eurooppalaiset oppineet antoivat sille nimen sen johdosta, että papyruskääröt löydettiin kuolleitten kirstuista. Sen oma nimi, kuten mainitaan eräässä kirjan luvussa, on ollut „Asunnon eli viipymisen salattu kirja”, toisin sanoen „henkimaailmassa asumisen” eli „kuolleitten valtakunnassa asumisen salattu kirja”. Se löydettiin fragmentteina, joku luku yhden, toinen toisen muumion kirstussa. Meillä ei ole tietoa, missä järjestyksessä eri luvut ovat olleet, mutta kun salatieteilijän silmällä luemme kirjaa semmoisena kuin se on oppineiden julkaisemana, täytyy meidän liittää kohdat yhteen toisessa järjestyksessä aikaansaadaksemme esityksen rituaalin muodossa siitä vihkimyksestä, joka kuvasi kuolemanjälkeistä elämää. Siinä on kohtia, jotka heti iskevät silmään: jokainen kuollut, joka rituaalissa esiintyy, on „osirifioitu” s.o. hän puhuu Osiris-jumalan nimessä, ikäänkuin hän itse olisi Osiris (tai, kuten nyt voisi olla kirjoitettuna, jos käyttäisimme samanlaista kirjaa kuolleen arkussa: „minä olen Kristus, minä olen synnitön”). Jokainen kuollut puhuu, kuin hän olisi läpeensä pyhä ja aina ollut hyvin elänyt. Meistä tuntuu, – jos emme ymmärrä Kuolleitten Kirjan tarkoitusta, – kuin Egyptissä olisi ollut ainoastaan täydellisiä ihmisiä tai ainoastaan tekopyhiä fariseuksia tai sitten, että egyptiläiset ovat luulleet, että vainajan sielu pelastuu sillä, kun hän kuoleman jälkeen rehentelee: „ en ole koskaan tehnyt mitään syntiä, en ottanut, mitä minulle ei ole kuulunut, en valehdellut, en tehnyt sukupuolisyntiä enkä muuta”. Mutta juuri tämä seikka, että vainaja osirifioidaan, että hän puhuu, kuin olisi jumalallinen olento, todistaa meille, ettei saata olla kysymystä mistään tavallisesta kuolleesta eikä mistään kuoleman passista, joka kirstuun kätettiin, jotta vainaja muistaisi jutella valheita Jumalalle. Tämä Kuolleitten Kirja on päivän selvästi ollut vihkimysrituaali, opastus niille, jotka tahtoivat tietää ja voittaa. Ja sentähden se itse asiassa tarkasti kuvaa meille, miten mysterioissa vihkimysdraama esitettiin. Oli eläviä ihmisiä draamaa esittämässä, ja oppilas, joka otti siihen osaa vihittävänä, sai esiintyä vainajana, kuten ennen oppilas luolassa istuessaan sai omassa personassaan kokea, mitä ihmistä kuolemassa kohtaa. Kulkuessa, johon kaikki papit ottivat osaa, kannettiin oppilasta paareilla, jotka olivat laitetut venheen muotoiseksi; siinä oppilas makasi muumiona, kuten kuvissa on esitetty, ja kannettiin Tuonenvirran yli. Sitten hän astui paarilta maahan ja oli elävänä vainajana mukana rannalla, jossa hän tapaa toisen pelottavan olennon toisensa jälkeen. Hänellä on takanaan auttajia, jotka häntä seuraten kuiskaavat hänelle korvaan, silloin kun pelottava olento tulee eläimen muodossa hänen eteensä, jonkun maagillisen sanan, tunnuslauseen, jolla hän puolestaan pelottaa hirviötä. Rituaalissa sanotaan, että jumala jumalan perästä kohtaa hänet, ja jumalat ovat pelottavien eläimien näköisiä. Egyptiläisissä kuvissa esiintyvät jumalat milloin minkin eläimen päähän

puettuna. Jumalien perästä alkaa tulla tavallisia eläimiä, krokodiileja, käärmeitä y.m., niin että oppilas joutuu kauhun valtaan, jollei hän pidä ajatuksiaan koossa kuullakseen mitä vartijat kuiskaavat, sillä hän ei saa kääntyä eikä paeta. Hänen tulee kestää kaikki tyynesti. Kun hän vihdoin on voittanut kaikki julmat pedot, jotka ovat häntä ahdistaneet, niin hän Kuolleitten Kirjan rituaalin mukaan joutuu valoisaan huoneeseen, jossa kaukana on kuin pieni kappeli, ja siinä kappelissa – hän tietää sen – on hänen sielunsa siivekkään haukan muodossa. Egyptissä oli varpushaukka sielun symboli ja samalla kehittyneen ihmisen vertauskuva, sillä se, niinkuin sanottiin, lensi suoraan aurinkoa kohti tulematta häikäistyksi. (Vrt. kotkaa kristillisen ajan vertauskuvastossa ja vanhassa suomalaisessa symboliikassa.) Kun oppilas on löytänyt sielunsa, loppuu draama sillä kertaa. Ja samalla tavalla kuin ennen sanottiin hänelle nytkin: „sinun pitää tästä lähtien mietiskellä näkemääsi”. Hänet vietiin opetussaliin, jossa hieroglyfeissä oli kuvattu mitä hän vastikään oli läpi käynyt. „Sinun pitää miettiä näitä asioita siihen saakka, kunnes yöllä nukkuessasi koet kaikki uudestaan”, sanottiin hänelle.

Tämmöinen treenausjärjestelmä on aina ollut Salaisella Veljeskunnalla. He antavat toisin sanoen tieteellisesti tarkan kuvan siitä, mitä ihmiselle tapahtuu kuoleman jälkeen. Tänäpäivänä saamme näitä kuvia kirjoista, toisten puheista j.n.e., meidän ei tarvitse välttämättä joutua luoliin tai mysterioihin, saadaksemme kuulla, miten kuolemassa tapahtuu. Meidän ihmiskuntamme on siksi kehittynyt, että ainakin ajattelevimmat yksilöt osaavat ottaa vastaan kertomuksia siitä, minkälaista on ihmisen elämä kuoleman jälkeen.

Salaisen Veljeskunnan päämääränä ei kuitenkaan ole ollut armosta kertoa tietämättömille ihmisille, miten on kuoleman jälkeen. Tietysti niin on tehty, eikä ketään ihmistä tuomita siitä, että hän tyytyy siihen, mutta Salainen Veljeskunta on esityksellään oikeastaan tarkoittanut sanoa: „nyt, kun olette saaneet tiedon siitä, kuinka asiat ovat kuoleman jälkeen, nyt uskomalla siihen, että olemme kertoneet teille asiat tieteellisen tarkasti, teidän pitää mietiskelemällä niitä eläytyä niihin siinä määrin, että yöllä nukkuessanne koette kaikki asiat uudestaan; teidän täytyy yöruumiissanne kokea kuoleman vaiheet”.

Sillä tavalla on tahdottu sanoa aikojen aamusta lähtien, luolissa, mysterioissa, ja sillä tavalla sanotaan tänäpäivänä vielä vanhan liiton merkeissä: Teillä on nyt meditatiivinen aihe, antakaa sen syöpyä yöruumiiseen, niin että nukkuessanne elätte draaman uudestaan, sillä jos ette yöruumiissanne voita pelkoa, jos ette yöruumiissa ollessanne muista tunnussanoja ja tule toimeen erilaisissa tilanteissa, emme voi auttaa teitä eteenpäin. Vasta, kun olette itse treenanneet itsenne niin pitkälle, että pääsette valoon ja löydätte sielunne, korkeamman itsenne, vasta silloin toisessa maailmassa mestari, opettaja, hierofantti, astuu eteenne ja sanoo: „herätkää”. Vanhan liiton merkeissä oppilas silloin todella heräsi – tai herää – kuin uudeksi ihmiseksi, uudestisyntyneeksi ja tunsivat yhteydessä ei ainoastaan oman, persoonallisen sielunsa kanssa, vaan koko maailmankäikköiden sielun kanssa. Hänen oma sielunsa oli samalla kuin koko maailman jumalallinen sielu; hän oli suuren valon ympäröimä. Tämä tapahtui toisessa maailmassa ruumiin nukkuessa tai maatessa transsissa. Ja hierofantti sanoi oppilaalle: „Nyt sinun tehtäväksesi tulee voittaa kuolema sillä tavalla, että tästä valosta menet taaksepäin – säilyttäen koko ajan valon, vetäen mukana valoasi – taaksepäin läpi kaikki kuolemanjälkeisen elämän kohtalot ja kokemukset ja läpi itse kuoleman.

Valo muinaisina aikoina oli saavutettavissa yöruumiissa, toisin sanoen silloin, kun ihminen oli ulkopuolella fyysillistä ruumistaan. Ihmisen täytyi alkaa kuolemanjälkeistä elämää uudestaan valossa, säilyttäen valon omassa sielussaan; hän astui kuin ylhäältä alas, korkeammasta, sisäisestä itsestään alas varjojen valtakuntaan. Hän ei enää saanut kokea semmoista, mitä ennen oli näyissä kokenut, nyt hänellä piti olla valo koko ajan mukana, jotta saattoi valaista todellisia kuolleita, astua valaistuna ihmisenä kuolleitten luo kuoleman valtakuntaan, valaista koko sitä maailmaa ja „lukea sen kirjoituksia”, s.o. tutkia ihmisisieluja niiden erilaisissa tiloissa kuolemanjälkeisessä elämässä. Tämä oli hänen tehtävänsä. Ja me sanomme, että se oli todellista vihkimystä hänelle. Hän kävi läpi todellisen vihkimyksen toisessa maailmassa. Hän oli silloin osirifioitu, tullut yhdeksi jumalan kanssa, vapahtajan kanssa. Ympäröiviä kynnyksenvartijoita, voimia, jotka kuolleitten valtakuntaa tavallaan suojelevat, tavallaan ovat sen kauhuina ja esteinä, hänen oli verrattain

helppo voittaa muistaessaan niitä sanoja ja loitsuja, niitä nimiä ja mantroja, joiden avulla hän oli saanut luonnonvoimat taltutetuiksi ja tyynnytetyiksi.

Muistakaamme: todellisuuden kannalta kaikki eläimen muodot ja hirviöt, jotka ovat omiansa meitä pelottamaan, ovat symbooleja, jotka eivät pelota todellista vihittyä. Ne pelottavat vain niitä, jotka epälaillisin keinoin tunkeutuvat toiseen maailmaan. Mutta jos olemme läpikäyneet treenauksen, jos olemme mietiskelyssä valmistuneet ja eläneet yöruumiissamme kuoleman vaiheet sekä saaneet valon, silloin voimme myös nähdä, jollei heti, niin myöhemmissä vihkimyksissä, että kaikki hirviöt ja petoeläimet ovat vain naamioita, joita erilaiset luonnonvoimat heittävät päällensä, pukeutuen symbooleihin, jotka ovat ymmärrettäviä ajatuksellemme. Voisimmepa vielä sanoa: oma mielikuvituksemme se on, joka heittää naamion luonnonvoimien yli. Luonnonvoimat ovat puolueettomia, niillä ei ole vihaa meitä kohtaan, oma fantasiamme antaa luonnonvoimien näkyä määrättyssä muodossa. Kun olemme valossa, olemme yhtyneet Jumalaan, ei mikään voi meitä pelottaa, näemme kaikkien kuvien läpi, olipa alitajuntamme kuinka halukas tahansa heittämään harsoja luonnonvoimien yli. Totuus paistaa meille silloin kaikkien pilvien takaa.

Ihmisen piti ja pitää yhä oppia yhtenä suurena moraalisenä läksynä, ettei hän saanut koskaan pelätä. Kun hän oli tämän läksyn oppinut ja saavuttanut semmoisen muinaisen vihkimyksen, että kykeni itsetietoisesti liikkumaan kuolemanvaltakunnassa, silloin hän saattoi alkaa tehdä työtä, – sitä kulttuurityötä, joka oli Veljeskunnan silmämääränä. Näkyväisessä maailmassa oli kulttuuria, mutta nyt sitä saattoi ulottaa kuolemanvaltakuntaan, – ja paljon on siellä myöskin jo tehty.

IV.

VAINAJIEN AUTTAJAT.

Kun totuudenetsijä muinaisina aikoina oli saavuttanut sen, johon Salainen Veljeskunta oli treenausjärjestelmällään tähdännyt, silloin hän itse asiassa oli saavuttanut kyvyn kuolla ja silti elää. Hän oli nyt toisenlaisessa asemassa kuin tavalliset ihmiset, jotka kuollessaan kadottavat tajuntansa ja heräävät vasta toiseen olotilaan kuoleman tuolla puolen; hänen ei tarvinnut kadottaa itsetietoisuuttaan kuoleman lähestyessä, hän pysyi hereillä ja erkani ruumiistaan itsetietoisena. Lisäksi hän oli saavuttanut erään toisen asian, nim. sen kyvyn, jota varten edellinen tarkoitus oli saavutettu, nim. kyvyn tehdä työtä kuoleman valtakunnassa ja vaikuttaa kulttuurivoimana kuolemanjälkeisessä elämässä. Ja mikä se työ silloin oli? Sitä oli monta laatua, niinkuin sitä työtä tänäpäivänä on monta laatua. On työtä, joka kohdistuu eläviin ihmisiin, on toista, joka silmällä pitää tuonpuoleisia oloja yksistään.

Tahdon tässä mainita erään työn, johon trenatuista ja vihityistä opetuslapsia tavallisesti alussa kutsuttiin ja joka tarkoitti vainajien auttamista. Tämä vainajien, kuolevien ja kuolemanjälkeisessä elämässä elävien auttaminen, oli kolmenlaista, jos tahtoisimme suurissa päirteisissä sitä kuvata.

Ensinnä heidän apunsa koski niitä vainajia, jotka olivat kuoltuaan pelonsekaisessa tilassa, ja voidaan sanoa, että auttajien työ kohdistui erittäin suuressa määrin kuolleiden pelastamiseen juuri pelosta. Muinaisina aikoina varsinkin oli tavallista, että ihminen kuoli äkkiä – väkivaltaisen kuoleman joko sodassa tai murhamiehen kädestä tai taistellessaan petoja vastaan tai muussa onnettomuustapauksessa. Kuoleminen tuollaisissa olosuhteissa oli omiansa saamaan aikaan erään ilmiön, joka tietysti toistuu tänäkin päivänä muutamanlaisissa onnettomuustapauksissa, murhissa, mestauksissa y.m. Ilmiö on se – ja se kuuluu läheisesti inhimilliseen psykologiaan – että kun kuolleen viimeiset hetket ovat olleet vaikeat ja tuskalliset joko itsessään tai edelläkäyneen vaaran takia, joka on säikäyttänyt mieltä, niin tämä on vaikuttanut kuolevan mielikuvitukseen niin järkyttävästi, ettei hän pääse irti viimeisistä ajatuskuvistaan. Otan esimerkin meidän päiviltämme. Ihminen nukkuu talossa, joka syttyy palamaan. Hän herää äkkiä hälinästä ja koettaa pelastaa itsensä. Hän juoksee ikkunan luo, mutta ei uskalla hypätä alas, ja ikkunasta oven luo, jonka hän heti sulkee, koska eteinen on täynnä tukahduttavaa savua. Taas hän juoksee ikkunan luo ja sieltä jälleen oven luo ja tätä menoa jatkuu monta kertaa, kunnes hän äärettömässä tuskassa joko hyppää ulos ikkunasta ja murskautuu kadun kiviin tai syöksee ovesta ja tukehtuu tuleen ja savuun. Joka tapauksessa hänen mielikuvituksensa on ottanut niin voimakkaan vaikutelman vastaan, ettei hän pääse siitä irti, niin kauan kun hän on toisella puolen vielä maan piirissä. Hän yhä uudestaan näkee viimeiset hetkensä: tuli syttyy, hän koettaa pelastaa itsensä, hän hyppää alas, murskautuu ja herää, mutta heti alkaa taas sama leikki: hän elää samat tuskat uudestaan, ja tämä toistuu yhtämittaa. Se on psykologinen ilmiö, jolle ei voi mitään. Fyysillisen ruumiinsa ja sen aivojen avulla ihminen voi hillitä mielikuvitustaan, mutta astraalis-eetteriruumiissaan kuoleman jälkeen hän on voimaton. Luonto on tahtonut, että ihmisen mielikuvitus tulisi eläväksi ja vilkkaaksi, eikä luonto suojele silloinkaan, kun mielikuvitus lentää väärään suuntaan. Väkivaltaista kuolemaa on säännönmukaisesti varhaisista ajoista lähtien seurannut yhtämittainen kiihtymyksen tila, eikä muu voinut ihmistä auttaa kuin toinen ihminen, joka tuli hänen luokseen ja kykeni herättämään hänen huomiotaan. Se on yhä tänäpäivänä vaikeaa, sillä ihminen, joka on kiihtyneessä mielentilassa, ei näe eikä kuule mitään, eikä hänelle voi selittää mitään, ennenkuin hän kuulee. Ihminen, joka on oppinut vainajien auttajaksi, saa tavallisesti ensin ryhtyä auttamaan niitä, jotka ovat äkillisesti kuolleet, esim. sodassa kaatuneita, jotka yhä ovat jatkavinaan taistelua kuoleman tuolla puolen. Olen kuullut, että jotkut niistä, jotka olivat mukana maailmansodassa, näkivät yläpuolellaan ilmassa toisen armeijan taistelevan; ne, jotka olivat kaatuneet, jatkoivat siis yhä ilmassa järjetöntä sotimistaan. Ja auttajilla oli työtä pelastaessaan ihmissieluja turhasta tuskasta ja kiihkosta.

Mutta toinenkin työala avautui – ja avautuu – auttajille maailmassa. Tämä on yhteydessä eri uskontojen kanssa. Lukuunottamatta ihmiskunnan ensimmäistä lapsuuden aikaa on aina ollut useammanlaatuisia uskontoja maan päällä ja siis erilaisia uskomuksia kuolemanjälkeisestä elämästä, koska uskonnoissa olot kuoleman jälkeen ovat esitetyt peitetysti. Se kuvaus, joka mysteριοissa annettiin, oli yksityiskohtaisesti tosiseikkojen kanssa yhtäpitävä, mutta uskonnoissa kuolemanjälkeinen elämä on epäselvästi kuvattu, joten kansat ovat kasvaneet erilaisiin käsityksiin siitä, mikä heitä odottaa kuoleman jälkeen. Kristinuskossa esim. on ollut ja on vielä suurena tekijänä hirmuinen ja järjetön usko iankaikkiseen piinaan ja helvettiin, vaikka historiallisesti on todistettu missä kirkolliskokouksessa ikuinen kadotus päätettiin opettaa uskontona. Kadotusoppi on saanut paljon pahaa aikaan toisella puolen. Kaikissa uskonnoissa on kyllä ollut käsitteitä helvetistä, joka ihmistä odottaa, jos hän on elänyt huonosti maan päällä, mutta ei missään ole ajateltu sitä niin loppumattomaksi ja hirmuiseksi kuin kristinuskossa, n.s. rakkauden uskonnossa.

Kun näin ollen ihmiset kuolivat mielessään määrätynlaiset käsitykset kuolemanjälkeisistä, oli välttämätöntä, että heidät toisella puolen otettiin vastaan, arvosteltiin ja tuomittiin uskontojensa mukaisesti ja johdettiin piinan- eli puhdistustilaan sekä myöhemmin autuuteen, joka vastasi heidän käsityksiään. Olivathan uskontojen opetukset ytimeltään oikeita ja samanlaisia, joskin muodoltaan vaihtelevia ja joskus vääriäkin. Auttajat saivat työkseen ottaa vastaan kuolleita ja viedä heidät niiden opettajien luo, jotka kunkin yksilön uskonnossa olivat olleet pääopettajina, ja niihin erilaisiin kuolemanjälkeisiin tiloihin, jotka heitä odottivat ja joita olivat itselleen elämänsä aikana valmistaneet. Kuolemanjälkeisessä elämässä kaikki on symbolia, ja todellisuus on se sielullinen voima, mikä siinä vaikuttaa. Jos joudun helvettiin, on se tuli, joka polttaa, minun sielussani. Tuli on henkimaailmassa puhdistavana voimana, mutta minä osaan ottaa siitä tulesta vastaan sen verran, kuin osaan antaa puhdistaa itseäni ja polttaa itsestäni pois sitä, mitä olen pitänyt pahana elämän aikana. Joudun siis puhdistustuleen, joka on minussa itsessäni, mutta mielikuvitukseni symbolisoi sitä realistisella tavalla. Helvettini objektiivinen realismi riippuu siitä, mitä olen kuullut tästä „paikasta” yleensä ja myös siitä, kuinka suureen seuraan joudun, kuinka paljon on samassa tilassa toisia, joilla on samanlaisia kokemuksia. Auttajat ovat kuin enkeleitä, jotka vainajia kuljettavat ja samalla yrittävät selittää, mitä kuolemanjälkeinen elämä on, kuinka kovinkin tuska on ohimenevää kärsimystä, puhdistusta, jonka tehtävänä on avata heille taivaan ovet. Mutta auttaja seisoo kuin probleemin edessä silloin, kun hänen on puhuttava ihmiselle, joka on kiirastulella mutta uskoo olevansa ikuisessa helvetissä, josta hänen on mahdoton päästä pois. Tämä on kristikunnan kysymysmerkki. Vainaja uskoo olevansa tuomittu ikuisen helvettiin; hän on tehnyt paljon rikoksia, hänen omatuntonsa moittii häntä niistä, ja hän on kuollut peläten ikuista kadotusta. Vaikka hänelle selittää, ettei tuska ole ikuista, on vainaja kauvan itsepintainen harhauskossaan, ennenkuin hän lopulta herää ja katuu ja selviää. Turhanpäiten on kristikunnassa asetettu vaikeuksia ihmisille, itsekkyyks ja tietämättömyys on keksinyt vääriä ja julmia käsityksiä kuolemanjälkeisestä elämästä.

Kolmas auttajain työlaatu on se, että vainajat on vietävä rauhan ja onnen taivaaseen. Tämäkin on vainajan omassa sielussa, ja siinä määrin kuin hänessä itsessään on mahdollisuutta ottaa vastaan onnea ja harmoniaa, siinä määrin hänen sielunsa avautuu taivaan autuudelle. Taivaselämän loppupuolella hänessä herää – voimme sanoa: herätetään – voittamaton kaipuu Jumalaan. Taivaassakin täytyy ihmisen ikävöidä Jumalaa eli, niinkuin myös voimme sanoa, korkeampaa Minää, josta hänet erotetaan kuollessa. Siihen hänen on jälleen yhdyttävä, ja se yhtyminen korkeampaan Minään on tapahtuva, ennenkuin hän voi syntyä uudestaan maan päälle.

Nyt tahdomme kääntyä toiseen asiaan. Tahdomme luoda silmäyksen siihen, millä tavalla Salaisen Veljeskunnan rajaloosheissa on koetettu auttaa kuolevia ja vainajia. Tämä on sängen huomattava yritys ihmiskunnan historiassa. Se on tavallaan lähempänä muodollisia uskontoja kuin keskuslooshin työ, sillä kirkot ja papistot kävivät ihastuksella käsiksi rajalooshien tarjoamaan apukeinoon. Eri uskonnoissa on eri tavalla käytetty tätä keinoa. Keino kyllä on sama, voimme sanoa, mutta esim. vanhassa Egyptissä keksittiin

sille uudenlainen piirre. Tämäkin keino tähtäsi siihen, että ihminen ei kadottaisi tajuntaansa kuolemassa. Kuten muistamme, Salaisen Veljeskunnan keskuslooshissa ei hyväksytty muuta keinoa, kuin että ihminen mietiskelyllä ja itsekasvatuksella harjoitti itseään niin, että hän saattoi kuolla itsetietoisesti. Mutta tämä toinen keino, jota suunniteltiin rajaloosheissa, tähtäsi siihen, että voitaisiin auttaa kuolevia ihmisiä yleensä, ei ainoastaan niitä, jotka pitkin elämänsä olivat valmistaneet itseään askeesilla ja treenauksella, vaan myöskin niitä ihmisiä, jotka vähemmän olivat tilaisuudessa itseään harjoittamaan. Näistä viisaista tietäjistä oli niin sääliä, että ihmisten yleensä piti kuolla tajuttomina ja jäädä kokonaan luonnon varaan. Heidän mielestään piti olla keino, jolla estettäisiin ihmistä kadottamasta tajuntaansa ja autettaisiin häntä täydessä tajussaan kulkemaan yli kuoleman kynnyksen. Jos kuoleva voisi säilyttää itsetajuntansa, silloin hän astuisi aktiivisena tekijänä kuolemanjälkeiseen elämään, eikä tämä enää jäisi yksinomaan luonnollisten olosuhteiden varaan, vaan voisi joutua ihmistahdonkin muovailtavaksi ja kultivoitavaksi. Kärsimyksiä voitaisiin vähentää, tuskan aikaa lyhentää, koko elämää tehdä enemmän itsetietoiseksi. Tämä viisaiden veljien unelma olisi erinomainen, kerrassaan ihmeellinen asia, jos sitä voitaisiin toteuttaa. Tähän mennessä ihmiskunta tosin vielä on osoittautunut verrattain kykenemättömäksi, mutta kieltää emme voi, että semmoista on tavoiteltu monissa maissa ja uskonnoissa, vaikka uskontojen seremoniat ovat muodostuneet usein irvikuviksi alkuperäisestä tarkoituksesta. Buddhalaisen kesken Tibetissä huolehditaan kuolevista yhtä vakavasti kuin katolisissa ja protestanttisissa maissa Euroopassa. Messut ja voitellut, kääntymykset ja synnintunnustukset ovat kaikki jäännöksiä vanhasta okkultisesta kokeilusta, johon Egyptissä myöhemmin yhtyi balsamoiminen. Alussa koetettiin yksinomaan sielullisella tavalla auttaa kuolevaa ihmistä.

Millä tavalla yritettiin säilyttää kuolevan tajunta?

Kun ihminen on kuolemaisillaan, nousee elämänvoima jaloista ylöspäin; ensin jalat ja alaruumis tulevat tunnottomiksi, sitten vähitellen muu ruumis, tajunnan paetessa ylöspäin. Päässä ja aivoissa ihminen jää tajuseksi pitkäksi aikaa, vaikka muu ruumis on jo tunnoton. Päässä tapahtuu erikoinen prosessi. Fyysillisten aivojen hienempi eli eetterinen puoli irroituu vähän fyysillisistä aivoista, vetäytyy sisään ja konsentroituu, niin ettei se ole kiinni itse fyysillisissä aivoissa samalla tavalla kuin päivätajunnassa. Niinkuin tapahtuu nukkuessa, siirtyy tajunta pois sekä isoista että pienistä fyysillisistä aivoista ja hiipii eetteriaivoihin. Kuollessaan ihminen ei siirry yhtä äkkiä kuin nukkuessaan astraalitajuntaan, vaan viipyy eli pysähtyy eetteriaivoihin, ja koska tajunta on ainoastaan eetteriaineen ympäröimä, se vilkastuu erikoisesti. Muistimme piilee alitajunnassa, sanomme, ja tämä merkitsee, että aivosolujemme muistikuvat kaikesta, mitä tapahtuu fyysillisen elämän aikana, vaipuvat alitajunnan piiriin, jossa meitä häiritsemättä lepäävät, kunnes kutsumme ne esille. Kun kuolemassa tajunta siirtyy eetteriaivoihin, ovat sitä vastoin kaikki muistikuvat elävinä edessä. Ja niin ihminen läpikäy uudestaan koko menneen elämänsä sen yksityispiirteissä, vaikka tämä tapahtuu verrattoman nopeasti. Puolessa tunnissa on nyt elokuvina muistissa semmoista, mikä fyysillisesti on tapahtunut kymmenien vuosien aikana, ja kuitenkin kaikki tapahtuu yksityiskohtaisen tarkasti, ihmisen ollessa itse ulkopuolella koko näytelmää. Hän ei elä siinä nyt mukana, niinkuin hän eli fyysillisesti, hän vain katselee suurta näytelmää ja arvostelee sitä puolueettomasti, nimittäen joka asiaa sen omalla laatuimella hyväksi tai huonoksi, rikokseksi tai ansioksi j.n.e. Hän on silloin kuin suuressa valossa. Jos päivätajunnassamme saamme kokea tätä tilaa, on sen yhteydessä aina valoilmio. Itse asiassa ihmisen korkeampi Minä personoituna silloin on katsojana. Kuollessaan ihmisen juhlallinen muistikokemus ei johdu hänen tavallisesta fyysillisestä personallisuudestaan, vaan siitä korkeammasta Itsestä, siitä Minästä, joka on fyysillisen personallisuuden takana. Hän on sen valossa ja katselee siinä mennyttä elämänsä. Hän lukee elämän kirjaa. Muutamissa uskonnoissa sanotaan, että se on tuomion kirja, sentähden että ihminen korkeamman Itsensä valossa tuomitsee itsensä.

Kuollessa luonto asettaa ihmisen yhteyteen korkeamman Minän kanssa, samalla tavalla kuin se tekee, ennenkuin ihminen syntyy maailmaan.

Tätä seikkaa silmällä pitäen muinaiset tietäjät, jotka tunsivat säälivänsä ihmisiä, ajattelivat voivansa ihmisiä auttaa. He ajattelivat näin: emmekö voisi auttaa kuolevaa pysymään korkeassa valvetilassaan?

Miksikä annamme hänen – kohta luettuaan elämänsä kirjeensä loppuun, vaipua tajuttomuuteen herätäkseen sitten vasta tuonelassa? Miksi emme nyt koettaisi pitää häntä täysin tajuisena? Maagillisilla seremonioilla ja muistuttamalla kuolevalle, mistä on kysymys, voisimme varmaan sen tehdä; muutamia fyysisiä lääkitemppejä käyttämällä voisimme ehkä pitää häntä tajuissaan. Miksi emme sitä yrittäisi? Ja he päättivät panna parastaan kokeillessaan sielun muistin säilyttämisellä.

Korkeamman Minän tiedossa, sen tajunnan pohjalla on olemassa kuva ihmisen täydellisyydestä, toisin sanoen täysi kyky ymmärtää, mikä elämä on, mikä kehitys on, millä tavalla kuolema on voitettava. Totuus piilee korkeammassa Minässä, sentähden että korkeampi Minä ei kuole; mutta korkeamman Minän täytyy personoitua tullakseen itsetietoiseksi totuudesta. Eihän kuolematon voi, ellei se pukeudu kuolevaiseen, ajatella kuolemaa.

Katsokaamme, miten tietäjät menettelivät.

Kuolinvuoteen ääressä on muutamia viisaita auttajia – niitä ei tarvitse olla kuin pari kolme. Heidän ensimmäinen toimenpiteensä on sanoa surun murtamille omaisille: poistukaa! Ihmisen kuolemaa ei saa häiritä mikään itku tai valitus, mikään voimakas persoonallinen tunne ei saa aaltoilla kuolevan ympärillä – hänellä täytyy olla ehdoton rauha. Luonto ei näy välittävän ihmisen surusta, meidän rakkaamme kuolee sittenkin, ja viisaat eivät voi ottaa lukuun ihmisten heikkouksia. Itämaisissa uskonnoissa on aina teroitettu, ettei kuolema ole mikään hirmu, ei se mitään todella hävitä, se vain riistää rakkaan omaisen kuolevaisten silmistä, – vainaja itse on olemassa ja näkee jälkeensä jääneet ystävänsä. Länsimailla taas on tullut melkein muotiasiaksi kauhistua kuolemaa. Oppi ikuisesta helvetistä on saanut sen aikaan, sillä kuinka voimme uskoa ja luottaa Jumalaan, joka saattaa syöstä parhaimmat ystävämmme kadotukseen, jollei heidän uskonsa ole ollut hänelle otollinen? Semmoinen luoja ei ole Jumala, vaan paha henki. Mutta länsimailla alkaa tämä aika vähitellen mennä ohi, sillä ihmiset alkavat ymmärtää, että ikuinen helvetti on saanut alkunsa keskiaikaisten munkkien sairaaloisesta mielikuvituksesta.

Mutta jatkakaamme kuvaustamme. Kun kaikki häiritsevät olennot ovat kuolonkammioista poistuneet, jäävät tietäjät katselemaan, kuinka kuolevan elämänvoima siirtyy jaloista ylöspäin. Samalla he tarkkaavat, että elämä nousee aivoihin saakka pyrkimättä ulos mistään muusta ruumiin osasta, sydämen kohdasta tai kyljestä. Tällainen puhe tuntune materialiselta, mutta muistakaamme, että „elämänvoima” on jonkunlaista magnetismia ja sähköä eetteriaineessa, joten prosessi on samalla aineellinen ilmiö, vaikkakaan ei fyysisesti nähtävä. Kun vartijat viisaan silmällä näkevät, että kuolevan tajunta on enää vain aivoissa ja että hän elää valossa, silloin joku heistä hiljaa kuiskaa kuolevan korvaan muistuttavan selityksen siitä, mitä hänelle nyt tapahtuu: „sinä olet nyt jumalallisessa valossa ja sinun päämääräsi on pysyä valossa”.

Kun kuoleva on käynyt läpi elämänsä kirjeensä ja lähenee tajuttomuuden tilaa, silloin joku vartijoista alkaa ääneen lukea vihkimysdraamaa (esim. määrättyjä kohtia kirjasta, jota sanomme Kuolleitten Kirjaksi), sillä se muistuttaa kuolevaa, mitä oikea kuolemanjälkeinen elämä pitää olla. Hän – kuoleva – ei saa mistään pelästyä, hänen pitää tietää, että kaikki, mikä tulee hänen eteensä, on lähtöisin hänestä itsestään. Tuomitsevat jumalat, jotka esiintyvät kuolemanjälkeisessä elämässä, raatelevat pedot, jotka tuonelassa häntä ahdistavat – kaikki ne ovat syntyisin hänestä itsestään, hänen omasta sielustaan. Hänen ei pidä mitään säikähtää, hänen tulee voittaa vain.

Viisaiden kokeilijain kokemus olikin, että jos kuoleva ihminen oli elämänsä aikana kuullut näistä asioista ja edes jonkun verran ajatellut niitä, silloin hänen huomionsa kiintyi vartijan lukuun, hän saattoi seurata mielessään näytelmän kohtauksia. Vartijat soveltivatkin lukunsa niin, että ne vastasivat kuolevan omia kokemuksia toisessa maailmassa. Tämä auttaminen sentähden saattoi kestää kauan aikaa, viikkokausia. Mutta jos hän ei ollut eläessään mitään kuullut tai ei ollut ollenkaan viitsinyt ajatella näitä asioita, silloin oli melkein mahdotonta kiinnittää hänen huomiotaan vihkimysdraaman lukemiseen.

Tietäjä-kokeilijat tulivat näin ollen siihen johtopäätökseen, ettei poikkeuksetta saattanut kaikkia ihmisiä auttaa. Ainoastaan mikäli ihmiset itse olivat kuulleet ja ajatelleet kuolemantakaisia, saattoi heitä auttaa kuollessaan ja sitten vainajina, kun olivat siirtyneet kynnyksen yli. Silloinkin apu rajoittui siihen, että heidän olonsa vaikeissa puhdistustiloissa lyheni. Mutta merkitsi paljon sekin, että helvetin ja kiirastulen tuskat vähenivät ja vainaja oli tilaisuudessa kuuntelemaan opetuksia. Sen tietäjät kokeillessaan sitä vastoin huomasivat, ettei heillä ollut valtaa onnen eli taivastilan yli, eivät he voineet auttaa vainajia sillä tavalla, että nämä olisivat pysyneet itsetietoisina taivaassa ja siten kyenneet vetoamaan korkeampaan Minäänsä. Kärsimyksen suhteen he vain saattoivat auttaa, — ja olihan paljon sekin.

Nyt huomaamme, että traditsioni on alkuperäisessä muodossaan hävinnyt eksoteerisista uskonnoista. Nykyaikana käytetyt voitelut ja ripitykset auttavat ihmistä korkeintaan kuoleman hetkellä — kuolemaan rauhassa, mutta eivät auta säilyttämään itsetajuntaa, päinvastoin ovat kuin unilääkettä, joka vaimentaa liian tuskallisen tietoisuuden. Ne ovat siis vastakohtana sille, mitä alkuaan tarkoitettiin. Eivät katolisen kirkon messut vainajain hyväksi ole muuta nekään kuin korkeintaan jatkuvaa unilääkettä.

Ehkä kuitenkin siellä täällä pienemmissä piireissä tiedetään alkuperäisestä maagillisesta kuolemantekniikasta — ehkä jossain Tibetissä, Indiassa ja Egyptissä. Vanhassa Egyptissä siihen vielä lisättiin balsamoiminen. Ajateltiin, että kun fyysillinen ruumis säilytettiin, silloin säilytettiin myös eetteriruumis; tämä ei hajonnut alkuosiinsa, kun fyysillinen ruumis oli jälellä, ainakin se säilyi hengissä paljon kauemmin kuin muuten, ja kun eetteriruumis säilyi hengissä, voitiin ihmisen tajunta pysyttää siinä, niin ettei hän vainajana heti mennyt astraalimaailmaan eli varsinaiseen tuonelaan. Ihmisen tajunta säilyi siten eetteriruumiissa, ja tarkoitus oli, että hän olisi kauemmin tilaisuudessa harjoittamaan itsetietoisuutta ja pitämään yhteyttä korkeamman Minän kanssa.

Myöhemmin balsamoiminen maagillisine loitsuineen tähtäsi siihen, ettei ihminen joutuisi piinan tilaan kuoleman jälkeen, vaan saisi elää näkyväisessä maailmassa, tosin näkymättömänä, mutta kuitenkin tässä mukana. Se oli egyptiläisten mielestä viihtyisämpää kuin kuolemanjälkeiseen elämään joutuminen. Kreikkalaisetkin sanoivat: mieluummin kerjäläisenä maan päällä kuin kuninkaana manalassa. Oli niin kotoista ajatella, että personallinen tajunta säilyi edes jonkun aikaa kuoleman jälkeen, ennenkuin tosi tuli kysymykseen. Se oli degeneroitua balsamoimista, mutta alkuaan oli sen tarkoitus kuten sanottu toinen.

Nämä asiat ovat salaperäistä laatua, mutta ne paljastavat, mitä ajatuksia, suunnitelmia, unelmia on liikkunut Salaisen Veljeskunnan rajalooshien ihmisystävään sieluissa, kun he ovat tahtoneet viedä ihmiskunnan kehitystä eteenpäin.

KRISTUS JA KUOLEMA.

Jos nyt kaikki jonkun ihmeen kautta olisimme äkkiä täysin tietoisina niissä taivaissa, jotka avautuvat ihmisille haudan tuolla puolen, tekisimme merkillisen huomion. Tämä huomio olisi yhteydessä sen tosiseikan kanssa, jota on nimitetty Uudeksi Liitoksi erotukseksi Vanhasta Liitosta. Uudella Liitolla on tarkoitettu sitä aikaa ihmiskunnan historiassa – sekä näkyväisessä että näkymättömässä, – joka alkoi Kristuksen jälkeen. Aikamääräys ei ole täsmällinen, sillä Jeesus Kristuksen työ ihmiskunnan hyväksi ei alkanut silloin kun hän eli Palestiinassa, vaan paljon aikaisemmin. Mutta eräs vaihe ihmiskunnan historiassa johtui suorastaan palestiinalaisesta ruumistuksesta, jonkatahden kyllä on paikallaan sanoa Uuden Liiton alkaneen pari tuhatta vuotta sitten.

Jos nyt olisimme otaksumallamme tavalla kuolemanjälkeisessä elämässä, tekisimme ensinnäkin sen ennen mainitun havainnon, että kaikilla uskonnoilla on yhä tänään omat kuolemanjälkeiset tilansa, tuonelansa ja taivaansa. On ikäänkuin paikallisesti erillisiä oloiloja, erilaisia paratiiseja, jotka kuuluvat mikä millekin uskonnolle, jopa joskus lahkollekin. Mutta on myös kuolemanjälkeisiä tiloja uskontojen ulkopuolella niitä ihmisiä varten, jotka eivät ole tahtoneet kuulua mihinkään uskuntoon.

Erittäin tärkeä puoli havainnoistamme on juuri se seikka, että kristityillä kirkkoilla ja uskontokunnilla on myöskin nämä erikoistuneet kuolemanjälkeiset tilansa ja taivaansa. Meidän n.s. kristinuskomme ja meidän kristikuntamme ei ole erikoisessa asemassa näkymättömässä maailmassa, ei sen enemmän „Jumalan suosiossa” kuin muutkaan uskonnot. Kaikki uskontojen ja kirkollisten seurakuntien uskovaiset vainajat muodostavat omia tasa-arvoisia maailmoitaan kuolemanjälkeisessä elämässä. Kuinka monien onkaan tapana ajatella maan päällä: „Minun uskontoni on kaikista lähinnä Jumalaa, minun kirkkoni on oikea kirkko.” Kristikunnassa roomalais-katolinen kirkko nimenomaan teroittaa: Ulkopuolella kirkkoa ei ole mitään pelastusta. Pienetkin lahkot voivat olla siksi itsepäisiä omassa vanhurskaudessaan, että antavat mieluummin koko ihmiskunnan mennä kadotukseen, kuin luopuvat ahdasmielisestä uskostaan, että he yksin ovat oikeassa.

Erinomaisen opettava havainto on sentähden se, että kuoleman jälkeen kaikki ovat tasa-arvoisia. Ei ole erotusta erilaisten uskontojen ja erilaisten lahkojen välillä. Vieläpä useimmissa uskonnoissa ja lahkoissa on yhtenäinen piirre. Niissä tavallisesti palvotaan määrättyä henkilöä. Niinpä esim. buddhalaisissa kuolemanjälkeisissä tiloissa ja taivaissa Buddha on uskovaisille palvottava jumalallinen, sankarimainen olento. Joskin buddhalaiset suuremmalla ponnella ja varmuudella kuin konsanaan kristityt ovat saaneet kuulla, että Buddha on vain ihminen, on kuitenkin heidän omassa uskontunnustuksessaan lause: „minä haen turvani Buddhassa” tehnyt Buddhasta jonkinlaisen puoleksi sisäisen, puoleksi ulkonaisen vapahtaja-olennon, jonka luo jokainen buddhalainen pyrkii ja jonka hyvään-tahtoon hän turvaa. Käytännöllisesti katsoen on niin, että buddhalainen palvoo Buddhaa. Sama on laita toisissa uskonnoissa. Tämä on vanhastaan tuttu piirre kristillisissä kirkkoissa. Niissä kaikissa palvotaan Jeesus Kristusta, ollaan hänen edessään polvillaan ja pyydetään häntä vapahtajana avuksi. Tämä on läpikäyvä piirteensä ja tunnusmerkkinä kuolemanjälkeisissä tiloissa.

Nyt on luonnollista, että tehdessämme tällaisen havainnon kysymme: Entä suuret jumalalliset opettajat itse, Buddhat, Zarathustrat, Moosekset, Muhammedit, Konfutset, Laotset, Hermekset, Orfeukset, Väinämöiset ja muut? Missä he sitten ovat? Ovatko he kukin noissa kuolemanjälkeisissä tiloissa mukana, ovatko he läsnä uskovaistensa taivaissa? Onko esim. Jeesus Kristus läsnä siinä kristittyjen taivaassa, joka

odottaa uskovaista, kun hän on kuollut? Jos emme tutki asioita kyllin tarkasti ja kyllin kauan, olemme valmiit ensimmäisen havainnon nojalla huudahtamaan: Totta tosiaankin, niissä he ovat. Näemme selvästi Buddhan läsnäolon buddhalaisissa taivaissa, näemme Jeesus Kristuksen läsnäolon kristityissä taivaissa, näemme Mooseksen juutalaisissa ja Muhammedin islamilaisissa taivaissa. Näemme tuon niin selvästi ja personallisesti jokaisen vainajan kokemuksena, että jäämme ihmettelemään: Sillä tavallako kaikki on jakautunut? Sitäkö tarkoittaa Jeesuksen lause, että Isän talossa on monta huonetta? Mikä silloin on se Isä, joka on kaiken takana? Mikä on hänen talonsa ja kuka on hänen poikansa?

Kun asetamme kysymyksen itsellemme ja tutkimme asioita tarkemmin, teemme uuden hämmästyttävän huomion. Tämä huomio tulee meille seuraavassa lyhyessä muodossa: Mutta Jeesus Kristuksella onkin oma taivaansa, oma huoneensa, joka on ulkopuolella ja kerrassaan riippumaton kristittyjen taivaasta! Vieläpä se näkyy olevan ulkopuolella kaikkia toisiakin taivaita! Ilmapiiri on kuin täynnä kaikkien uskontojen tasa-arvoisia taivaita, siinä ovat myös kristillisten kirkkojen ja lahkosten taivaat, ja nyt saamme yhtäkkiä silmämme auki näkemään, että Kristuksella itsellään on kuin taivas kaikkien toisten yläpuolella. Onko tämä taivas siis korkeampi henkisesti kaikkia buddhalaisia y.m. taivaita? Samalla kuitenkin havaitsemme, että tässä Kristuksen huoneessa ovat toisetkin suuret opettajat, Buddhat, Zoroasterit, Moosekset, Muhammedit j.n.e. – kaikki he ovat siinä. Kristuksen taivas ei olekaan mikään pieni huone, vaan samalla kun se on yläpuolella ilmapiirin toisia taivaita, samalla se myös on niiden sisäpuolella, ympärillä ja ulkopuolella. Sen paikallisuus ei teekään sitä pieneksi eikä millään tavalla rajoitetuksi. Se onkin ääretön avaruus, koko maailmankaikkeus, ja siinä eläviä ja olevia suuria opettajia on paljon, paljon enemmän kuin mitä me tunnemme. Tämä on heidän taivaansa ja he ovat aina olleet siinä. Mutta se on Jeesus Kristuksen taivas, sentähden että he eivät osanneet rakentaa sitä tuommoiseksi kaikkea käsittäväksi, kaikkea syleileväksi taivasten valtakunnaksi, ennenkuin aika oli täyttynyt ja Jeesus Kristus oli suorittanut työnsä. Tämä on muuan ihmeellinen kohta, joka erottaa Vanhan Liiton Uudesta.

Jumalan valtakunta on dynaamisena eli voimaperäisenä todellisuutena, „ikuisena elämänä”, nirvaanana, saavutettavissa ainoastaan maan päällä. Mutta sen perästä kun Jeesus Kristus elämänoppinsa ja esimerkinsä avulla avasi uuden tien Jumalan valtakuntaan, sen perästä hän myöskin taivasten valtakunnassa on tarjonnut uuden autuuden kokemuksen kuoleman jälkeen kaikille, jotka hänen kutsuaan kuuntelevat; vaikkeivät läheskään vielä ole vapautuneet jälleensyntymisen pyörästä. Kristuksen kuolemanjälkeinen taivas on rakkauden taivas, joka sulkee kaikki syliinsä. Jumalan valtakunta on olemassa näkymättömässä maailmassa ja varsinaisesti siihen astutaan täällä maan päällä. Mutta hetkeksi sitä saa kokea vainajana kuoleman jälkeen – ken siihen kykenee astumaan.

Jos nyt kuvittelemme seisovamme Kristuksen „Jumalan valtakunnan” portilla tietäen, että sen sisäpuolella ovat kaikki suuret opettajat, jotka sieltäpäin vaikuttavat uskonnoissaan ja uskontojensa kuolemanjälkeisissä tiloissa, niin näemme omilla silmillämme, ketkä siihen kykenevät astumaan. Huomiomme kiintyy tietysti vainajiin. Mitä vainajia astuu tästä taivasten portista sisälle? Koska näkymättömässä maailmassa yleensä sielunilat, ajatukset ja tunteet kuvastuvat ilman muuta ihmisen aurassa, häntä ympäröivässä ilmakehässä, voimme selvästi ulkomuodon nojalla erottaa kolmenlaatuisia vainajia, jotka lähestyvät tätä Kristuksen taivasta ja joille sen portti avautuu.

Näemme ensinnäkin vainajia, jotka vaeltavat ikäänkuin kultaisessa valossa ja koska tämä valo näkyy erikoisesti heidän päänsä ympärillä loistavana gloriana, sanoo oma ajatuksemme meille heti: kas, heillä on elämän kruunu.

Sitten näemme vainajia, jotka tulevat yksinkertaisina ja nöyrinä, mutta joiden sydämen kohdalla on ikäänkuin suuri puhjennut ruusu. Heidän auransa loistaa vaalean punaisena ja kauniina rinnan kohdalla, vieläpä niin voimakkaana, että se rinnan yläpuolella, pään kohdalla hohtaa miltei tumman violetina taustana, jossa lakkaamatta välkähtää ja tuikahtaa näkyviin kultaisia säteitä ja tähtiä. Vaistomaisesti tiedämme, mitä

tämä on, ja sanomme: Kas, rakkauden ruusu on puhjennut heidän sydämessään, ja he rakastavat kaikkia eläviä olentoja jumalallisella, pyhällä rakkaudella.

Sitten panemme merkille vielä kolmannen vainajalajin. Nämä katselevat lapsellisen iloisesti suoraan eteensä ja heidän aurassaan on paljon valkoista hohtoa. Meistä näyttää siltä, kuin he tulisivat hyvin kaukaa ja olisivat hyvin pieniä. He katselevat meitä lempeästi, iloisesti ja puhtaasti. Tunnetta heti sisässämme: Kas, nuo ovat niinkuin lapset, sillä „jos ette ole niinkuin lapset, ette voi päästä taivasten valtakuntaan”. Huomiomme kiintyy heihin, sillä he tuntuvat meistä salaperäisiltä. He ovat nähtävästi lapsieluja, mutta ei suinkaan kehittymättömiä sieluja, vaan lapsia siinä merkityksessä, etteivät tiedä mitään pahasta, eivät usko väkivaltaan, ei alhaisiin laskelmiin, ei sydämettömiin keinoihin. He ovat lapsia, jotka uskovat ainoastaan hyvään, puhtaaseen ja kauniiseen. He ovat lapsia, jotka ovat kuin suojattomia lampaita ja karitsoja, joita voi vainota ja joille voi pahaa tehdä, mutta jotka eivät itse asetu vastarintaan, eivät puolusta itseään, eivät tee mitään pahaa. He ovat erikoisesti kiintoisia sieluja meidän silmissämme, ja me ajattelemme heti: nuo ovat pitkälle kehittyneitä sieluja.

Näille kaikille taivasten valtakunnan portit avautuvat.

Mistä sitten tulevat nämä vainajat? Arvatenkin he ovat viettäneet jonkun aikaa kristikunnan taivaissa ja saapuvat sieltä? Mutta nyt pä teemme uuden hämmästyttävän huomion. Kaikkien eri uskontojen ja ulkopuolella uskontoja olevien ryhmien taivasten läpi tulevat nämä vainajat. Eivät he ole yksinomaan kristityitä. Eivät he ole edes kaikki kuulleet Jeesus Kristuksesta. Onpa niiden joukossa semmoisia, jotka ovat kieltäneet kaiken ylikuonnollisen, olleet pessimistejä ja eläissään nähneet, että uskonto on enimmäkseen humbugia. He ovat uskoneet vain velvollisuuteen ja ovat säälineet ihmisiä. Mutta heitäkin on niiden joukossa, jotka jokaisesta ryhmästä ja jokaisen taivaan läpi saapuvat Kristuksen valtakuntaan. Tämä huomio painautuu syvälle sydämeemme. Tunnetta, kuinka sielussamme lankeamme polvillemme. Emme voi olla ylistämättä elämää ja elämän Jumalaa, joka on niin äärettömän paljon yläpuolella meidän käsityksiämme. Olemme tottuneet täällä fyysisessä maailmassa ajattelemaan, että toinen uskonto on toista oikeampi ja meidän omamme kukaties ainoa oikea ja nyt me huomaamme todellisuudessa olevan niin, että elämä itse, Jumala, on yläpuolella kaikkien. Elämä ei tee eroa ihmisten ja ihmisten välillä. Elämä rakastaa kaikkia. Sanoohan Jeesus: „Isä antaa aurinkonsa nousta niin hyvälle kuin pahoillekin.” Todella nöyryyrymme hengessämme elämän suuren puolueettomuuden edessä.

Ja uusi kysymys astuu eteemme.

Mikä on syynä siihen, etteivät kaikki vainajat pääse Kristuksen taivaaseen? Omin silmin näemme, että kaikki eivät sinne tule. Toiset taivaat ovat täynnänsä väkeä ja Kristuksen taivas on silminnähtävästi kaikista tyhjin. Mikä on syynä siihen, että jotkut vainajat saapuvat tänne, useimmat eivät? Tanne tulo riippuu aina siitä, että kyseessä oleva vainaja on elämänsä aikana joutunut kosketuksiin sielussaan Kristuksen kanssa. Tämä on usein – ehkä useimmiten – tapahtunut hänen tietämättään. Itse asiassa tässä näkyy ero Vanhan ja Uuden Liiton välillä. Jumala on aina ollut kaikkien ihmisten Jumala ja Jumalan Poika eli kosminen Kristus on aina pyrkinyt vetämään ihmisiä puoleensa. Vanhassa Liitossa tämä kävi päinsä ainoastaan siinä tapauksessa, että ihminen itse maan päällä pyrki, ponnisti ja kasvatti itseään, ja niinkuin me täällä edellisissä esitelmissä olemme koettaneet selittää. Jos hän niinkuin vanhan ajan joogit, mietiskelemällä, askeesilla ja itsekasvatuksella sai henkensä nousemaan rakkauden tasolle, Jumalan Pojan tajuntaan, silloin hän joutui kosketuksiin kosmisen Kristuksen kanssa. Mutta Uudessa Liitossa Kristus on Jeesuksen kautta laskeutunut fyysisen maailmaan, niin että Kristuksen tajunta on elävänä taustana jo tässä näkyväisessä elämässä ja kuka tahansa meistä voi sielussaan päästä kosketuksiin Kristus-tajunnan eli Jumalan Pojan kanssa. Siihen ei vaadita samaa itsekasvatusta kuin ennen. Siihen kuuluu edellytyksenä nyt, että ihminen tavalla tai toisella unohtaa oman persoonallisen pikku minänsä ja edes hetkeksi täytyy inhimillisillä tunteilla, esim. sydämellisellä rakkaudella toiseen tai johonkin korkeampaan.

Uusi Liitto on vain sitä, että „liitto Jumalan kanssa” nykyään on lähempänä ihmiskuntaa kuin ennen. Kun sanomme, että ne vainajat, jotka eri uskonnoista tulevat Kristuksen taivaaseen, ovat päässeet elämänsä aikana kosketuksiin Kristuksen kanssa, merkitsee tämä käytännöllisesti katsoen muutamia selviä ja yksinkertaisia tosiasioita. Ei heidän ole tarvinnut tietää mitään Jeesus Kristuksesta. Ei heidän kosketuksensa ole riippunut uskonnollisista järjestelmistä, opinkappaleista tai kirkoista, sillä kukaan ihminen ei ole elämän edessä erikoisemmin armoitettu sen nojalla, että hän kuuluu määrättyyn uskontoon. Jos hän esim. väittää olevansa kristitty ja tunnustavansa omakseen Jeesus Kristuksen, joka aloitti Uuden Liiton, niin tämä korkeintaan merkitsee, että hänellä on laiminlyönneistään suurempi vastuunalaisuus. Ymmärtääksemme, mitä elämän aikana saavutettu kosketus Kristuksen kanssa tarkoittaa, muistelkaamme edellämainittuja kolmenlaisia vainajia.

Jos otamme vainajan, jonka sydän loisti kuin ruusu, merkitsee tämä: Oli ihminen missä uskonossa tahansa, oli hän ulkopuolella kaikkia uskontoja, oli hän materialisti tai pessimisti tai mitä tahansa, – jos hän ei kiellä inhimillistä sydäntään, vaan antaa sen puhjeta kukkaan, asettaen sen korkeimmaksi normiksi omassa elämässään, jos hän antaa myötätunnon, rakkauden ja avuliaisuuden olla vaikuttavana voimana kaikissa teoissaan, silloin hän inhimillisen sydämensä kautta pääsee kosketuksiin Jumalan Pojan kanssa. Jumalan Pojan kosmillinen tajunta on Uudessa Liitossa niin lähellä jokaisen ihmisen sydäntä. Sanotaanhan vertauskuvallisesti, että Kristus kolkuttaa sydämen ovella, kuiskien hiljaa: „Rakas, ole hyvä, unohda itsesi ja avaa minulle.” Ei kysytä ihmisen filosofiaa, ei hänen uskontoaan, ei hänen käsityksiään Jumalasta tai kuolemanjälkeisestä elämästä. Hän ehkä pitää itseään ateistina, pessimistinä eikä luule uskovansa mitään. Mutta jos hän – vaikkapa itseltäkin salassa – kuuntelee sydämensä kieltä ja tottelee sen käskyä olla armelias, auttavainen ja hellä, niin hän itseasiassa joutuu kosketuksiin Kristuksen kanssa ja viedään kuoleman jälkeen valtakunnan portille.

Jos katsomme toista vainaja-ryhmää, n.s. lapsisieluja, sanomme niinkään: Riippumatta siitä mihinkä uskontokuntaan ihminen kuuluu, tai vaikka hän ei tunnustaisi mitään uskontoa ollenkaan, hän voi päästä taivasten valtakunnan asukkaaksi, jos hän on tuntenut hengessään ja järjessään sisäisenä vakaumuksena pitkin maallista elämänsä, että pahalla ei saada mitään hyvää aikaan. Hän ei ole tahtonut komentaa, ohjata, johtaa tässä maailmassa, vaan hän on mieluummin kärsinyt. Hän on liian nöyrä ja yksinkertainen sielultaan ollakseen missään valta-asemassa. Hän tietää vain, että on turvallisinta ja varmintä kärsiä. Ei huutaa, ei suuttua, ei lyödä, ei ryhtyä voiman ja vallan tekoihin. Mieluummin kulkea kuin varjo elämän läpi. Ei loistaa toisten joukossa, ei olla kellekään häiriöksi, ei vaivaksi eikä kärsimykseksi. Mieluummin itse kärsiä mitä tahansa. Hänen sielunsa on kuin viaton lapsi. Hän vain tuntee, että surua ja onnettomuutta on niin paljon maailmassa, ettei hän itse soisi sitä millään tavalla lisäävänsä. Hän tahtoi päinvastoin kantaa toisten ristiä, keventää toisten raskaita taakkoja, tehdä mitä tahansa toisten hyväksi, mutta ei itse koskaan aiheutta mitään pahaa maailmassa. Hän koettaa aina olla iloinen saadakseen toisia hyvälle mielelle, herättääkseen toisissa lempeitä tunteita, anteeksiantavaa hyvyttä. Eläen tällä tavalla hän on jo maan päällä taivasten valtakunnan asukas, ja kuoleman jälkeen sen portti pian hänelle avautuu. (Näitä tämmöisiä vainajia tulee muuten paljon itämailta Kristuksen luo.)

Jos lopuksi ajatteleme kolmatta ennenmainittua ryhmää, niitä vainajia, jotka tulevat loistavina elämän kruunu päässä, ovat he puolestaan semmoisia ihmisiä, jotka joko erikoisen karmansa nojalla ovat nopeasti kehittyneet taikka sitten väsymättöminä ja voimakkaina totuuden etsijöinä löytäneet Jumalan Pojan. He ovat niitä ihmisiä, joiden hengessä järki on mennyt auki. Järki on heissä kirkastunut, niin että he ovat tehneet suurenmoisen henkisen kokemuksen. He ovat kokeneet sen, minkä Paavali koki Damaskuksen tiellä. He ovat nähneet Jumalan Pojan. Tämä merkitsee käytännössä seuraavaa. Jos esim. buddhalainen on miettinyt paljon, etsinyt totuutta ja äkkiä eräänä päivänä tullut „valaistuksi”, tuntuu hänestä, kuin Buddha olisi tullut hänen luoksensa. Eikä ainoastaan hänen luoksensa, vaan häneen. Hänen sisässään on mennyt jokin auki. Hän on nähnyt suuren avaruuden ja siinä avaruudessa hän on tuntenut Buddhan läsnäolon. Buddha on avaruudessa ja Buddha on hänessä. Kuka ties hän on Buddhan nähnytkin. Hän on herännyt, hänestä on tullut buddha. (Uudestisyntyminen on minusta paras nimitys.) Läpikäytyään tämän salaisen,

personallisen kokemuksen hän ei luultavasti uskalla monellekaan siitä kertoa, ehkä ei kenellekään, mutta gloria on muodostunut hänen päänsä ympäri, hän on saavuttanut elämän kruunun. Hän on joutunut hengessään kosketuksiin Jumalan Pojan kanssa.

Jos taas kristitty tekee tämän kokemuksen, hän näkee saman avaruuden, mutta nimittää sitä Isäksi ja tuntee itse olevansa poika tässä Isässä. Ja koska Jumalan Poika on Kristus, hän sanoo itselleen: „Minä olen Kristus.” Hän tuntee ja tietää olevansa Kristus, Jumalan Poika. Silloin joskus myös tapahtuu, että Jeesus tulee häntä vastaan tässä tajunnan tilassa. Niinhän tapahtui Paavalille. Kun Paavalille avautui Jumalan Pojan mysterio, kun hän näki, että Jumalan Poika oli se ihmeellinen koko maailman käsittävä tajunta, joka nyt oli hänessä, hän samalla näki Jeesuksen ja tunsu ja tiesi, että Jeesus oli yhtä tämän Jumalan Pojan kanssa. Hän kuulikin Jeesuksen sanovan: Mitä sinä taistelet minua vastaan? Minähän elän ja olen tässä valossa. Silloin Paavali aivan sokaistui suuresta valosta.

Monet ihmiset huolimatta siitä, mihin uskontokuntaan ovat kuuluneet, ovat tehneet tämän kokemuksen. He ovat kokeneet kosmista Kristusta, kukin oman uskontonsa mukaisesti. Vanhassa Liitossa ei voinut päivätajunnassa tällä tavalla kokea Jumalan Poikaa. Tämä on juuri sitä uutta, joka kuuluu Jeesus Kristuksen työhön. Meidän tulee vain ymmärtää, että nimet eivät merkitse paljoa todellisuudessa. Jos buddhalainen, joka ei ole kuullut mitään Jeesus Kristuksesta, sanoo „avaruus” ja „Buddha”, ei se ole mitään totuuden pilkkaa, sillä muodolliset nimitykset eivät merkitse Jumalan edessä mitään. Kun buddhalainen tai kuka muu tahansa on tällä tavalla tutustunut Jumalan Poikaan, hän kyllä myöhemmin sitten saa tietää kuinka asiat ovat. Kokemuksessaan hän on päässyt tien alkuun.

Tien alku on uskossa, kuten Jeesus Kristus sanoo. Siihen meidän pitäisi pyrkiä, sitä tavoitella. Kaikkien kristittyjen tulisi ottaa juuri tämä huomioon. Kaikkien pitäisi seurata Jeesusta pyrkimällä totuuden tietoon, Jumalan tunteeseen, siihen elävään kosketukseen Jumalan Pojan kanssa, joka saavutetaan uskossa.

Mitä usko on? Se on ensinnä luottamusta Jeesukseen. Mutta se ei ole sitä luottamusta, että hyppäämme Jeesuksen kaulaan, jotta hän kantaisi meidät Jumalan luo taivaaseen. Kristikunta tahtoo harhauskossaan vaivata yhtä ihmistä. Kaikki kristityt riippukoot hänen kaulassaan. Sellainen on tunnelma kristikunnassa. Tätä ei ole alkuaan tarkoitettu uskolla Jeesukseen. Eikä Jeesus ole sitä tarkoittanut. Hän on tarkoittanut uskolla itseensä sitä, että meidän tulisi luottaa hänen sanoihinsa niin paljon, että ryhtyisimme häntä seuraamaan tässä elämässä. Jeesus on tarkoittanut, että: „jos teistä näyttää käsittämättömältä ja yliluonnolliselta, että ihmisen pitäisi olla hyvä, kun maailmassa on niin paljon pahuutta, niin luottakaa ja uskokaa minuun. Minä olen sen tien kulkenut. Minä tiedän, että se vie Isän luo.”

Kun siis uskomme häneen — ja niitä ihmisiä on aina joitakin kristikunnassa, ei juuri niitä, jotka loistavat, mutta niitä pieniä, jotka yksinkertaisessa nöyryydessään ymmärtävät, että uskolla Jeesukseen tarkoitetaan hänen seuraamistaan, — niin astumme sille tielle, joka vie meidät, jos ei heti, niin ainakin viimeistään kuoleman hetkellä Jumalan Pojan mysterion näkemiseen.

VI.

KRISTUKSESSA KUOLEMINEN.

Olemme puhuneet siitä, kuinka Kristuksen taivasten valtakunta avautuu kuoleman jälkeen muutamille valiosieluille, jotka jo maallisen elämänsä aikana ovat avanneet sydämensä ja mielensä Jumalan Pojan totuudelle ja rakkaudelle.

Nyt on meidän kohdistettava huomiomme toiseen kysymykseen: kuinka käy kuolemassa kaikkien tavallisten ihmisten? Onko heidän suhteensa kuolemaan millään tavalla muuttunut Jeesus Kristuksen työn kautta, vai onko se pysynyt samanlaisena kuin vanhojen uskontojen, profettain ja mysterioiden aikoina? Kohdistuiko Jeesus Kristuksen työ parhaasta päästä valittuihin, hänen omiin opetuslapsiinsa, vai kohdistuiko se myös toisiin ihmisiin? Kuinka tämä asia on ymmärrettävä? Se on todella asia, joka on tutkimuksemme arvoinen ja jota meidän totuuden etsijöinä on velvollisuus tutkia.

Meidän täytyy muistaa eräs asia. Ei ollut kukaan Vanhassa Liitossa, ei kukaan suurista viisaista, ei kukaan uskontojen Vapahtajista rakastanut ihmisiä niin paljon kuin Jeesus Natsarealainen. Ei ollut kukaan uskaltanut, ei ollut kukaan osannut rakastaa niinkuin hän. Sentähden hänen asemansa ja vaikutusvaltansa ihmiskuntaan tuli erikoiseksi, sentähden hän osasi ottaa Jumalan Pojan kokonaan omaan itseensä. Toiset Vapahtajat ennen Kristusta olivat aina ajatelleet samalla oikeutta ja pitäneet mielessään karman suurta lakia, jumalallista järjestystä maailmassa, eivätkä olleet ajatelleet karman muuttamista tai voittamista, — ainoastaan sen loppuun suorittamista. Jeesus Kristus oli ensimmäinen, joka tuhansien vuosien aikana oli uudelta kannalta pohtinut kysymystä ihmiskunnan suhteesta karman lakiin.

Hän katseli ihmisiä ja heidän sydämiään jokapäiväisessä elämässä. Missä oli se äiti muinainakaan aikoina, joka ei olisi tahtonut lastaan varjella turhista kärsimyksistä, joka ei itse olisi ollut valmis kärsimään poikansa puolesta, jos tämä oli johdettu harhateille? Jeesus oli monissa ruumistuksissa huomannut, että ihmisten rakkaus saattoi olla niin voimakkaan kiihkeä ja samalla itsensä unohtava, että he eivät ainoastaan tahtoneet tasoittaa ulkonaisen elämän tietä rakkailleen, vaan ennen kaikkea sydämestään toivoivat, että heidän lapsensa ja ystävänsä kasvaisivat paremmiksi ja viisaammiksi ihmisiksi kuin he itse, jotteivät tarvitsisi niin paljon kompastua ja erehtyä tiellä, ennenkuin ymmärtäisivät, mikä on oikea ja hyvä. Tässä toiveessaan vanhemmat ihmiset melkein aina pettyivät, mutta kuinka moni omaa elämäänsä ajatellen sanoi itselleen: Jos olisi ihmisellä ystävä tai omainen, jonka rakkaus olisi niin läpeensä luotettava, lämmin ja lempeä, että hän sille voisi huolensa uskoa, niin varmaan hän säästyisi turhia erehdyksiä tekemästä.

Onhan filosofeja, jotka arvelevat, että on turha sanoilla ja teoilla sekaantua toisten ihmisten asioihin estääkseen heitä pahaa tekemästä, sillä kyllä jokainen ihminen kulkee omaa kadotustaan kohti, niin kauan kunnes hän itse pysähtyy. Ei toinen voi häntä synnistä varjella, jollei ihminen itse tahdo.

Mutta eiköhän tuo ole liian materialistinen käsityskanta? Eiköhän sittenkin ainakin esimerkkiä näyttämällä voitaisi varjella nuoria paljosta pahasta ja saattaa heitä kulkemaan tietään suoremmin? Näin uskomme vahvasti nyt kristikunnassa — ja toivottoman yksinäisiä me muuten sielussamme olisimme — ja onhan todellinen viisaus aikojen aamusta lähtien opettanut, että me ihmiset olemme yhtä hengessämme, veljiä keskenämme ja sängen riippuvaisia toisistamme.

Tätä kaikkea oli Jeesus elämiensä vierieessä ajatellut. Hänen oma sydämensä paloi rakkaudesta ihmisiä kohtaan, jotka olivat täällä kuin orpoja, näkemättä tietä ja näkemättä mitä elämä on. Sentähden hän oli

päättänyt antaa itsensä ja kaikkensa voidakseen ihmiskuntaa palvella. Hänen suurenmoinen rakkautensa ja itseuhrauksensa vei siihen elämään, jossa hän sai kunnianimen „Kristus”, jolloin siis Jumalan Poika, itse suuri maailman Logos, kosmillinen Kristus saattoi ruumistua häneen ja tulla hänessä eläväksi. Jeesus Kristus toi Isän rakkauden ihmiskuntaan, niin että Jumalan Poika elää meidän ihmiskunnassamme ja on välittömästi lähellä jokaista ihmisyksilöä.

Rakkautensa voimalla Jeesus Kristus oli tilaisuudessa suurella määrällä muuttamaan niitä n.s. mysterioita, jotka koskevat fyysillistä elämää ja elämää kuolemanjälkeisissä kiirastulissa, helveteissä ja taivaissa. Hän saattoi tuoda jotain omaa siihen kaikkeen. Koska näkymättömät maailmat ja kuolemanjälkeinen elämä on lähempänä hänen tajuista vaikutusvaltaansa, on luonnollista, että hän juuri näkymättömässä maailmassa kykenee tekemään enemmän kuin näkyväisessä. Sentähden hän on tuonut kuin uuden voimavirran, uuden sysäyksen kuolemanjälkeiseen elämään ja kuolemanjälkeiseen karmaan.

Jossain määrin hän on jo karman herrana kuolemanjälkeisessä elämässä. Ei sillä tavalla, että hän pyyhkäisisi pois kenenkään ihmisen kärsimyksiä ja vapauttaisi hänet kiirastulen kahleista. Jumalallista karman lakia ei voi muuttaa. Mutta mikä kärsimys on? Kärsimys on itsessään subjektiivinen ilmiö, kärsimys johtuu ihmistajunnan suhtautumisesta määrättyihin asioihin, jotka ovat omiansa aiheuttamaan kärsimystä. Kaksi ihmistä eivät koskaan kärsi yhtä paljon eikä samalla tavalla samassa tilanteessa. Toinen tulee toivottomaksi, huutaa ja parkuu tuskissaan, toinen koettaa hillitä itseään, kolmas voi olla iloinen ja nöyrä keskellä tuskiaan. Ihmiset kärsivät eri tavalla. Kärsimys riippuu ihmisistä, eikä ainoastaan ulkonaisista seikoista. Kärsimys on subjektiivista, toinen voi kärsiä samasta asiasta enemmän kuin toinen, mutta sentähden ihminen myös voi taittaa tuskalta kärjen oppimalla suhtautumaan kärsimykseen uudella tavalla, – ja tässä suhteessa me voimme auttaa toisiamme.

Ymmärtäkäämme Jeesus Kristuksen työtä kuolemanjälkeisessä elämässä. Ei hän nosta meitä pois helveteistä eikä hän puhalla kiirastulta sammuksiin. Mutta hän koettaa järjestää niin, että otamme vastaan kärsimyksemme oikealla tavalla. Eikä Jeesus Kristus opeta ainoastaan valituita, jotka nimenomaan ovat hänen opetuslapsiaan, vaan välittömästi kaikkia ihmisiä, jotka uskovat hänen nimeensä, – ja välillisesti toisiakin. Sillä hän tahtoo omalla iankaikkisella elämällään koko ajan todistaa, että rakkautta on olemassa.

Mutta miksi sanomme hänen auttavan välittömästi ainoastaan niitä, jotka uskovat hänen nimeensä? Tämä seikka ei ole vaikea ymmärtää. Näkyväisessä maailmassa voimme muutta mutkitta auttaa toista ihmistä hädässä. Jos apua tarvitseva on ilman leipää, annamme hänelle leipää, ja jos hän on ilman vaatteita, annamme hänelle vaatteita. Näkyväisessä maailmassa emme kysy ihmisen uskoa antaaksemme hänelle apua. Mutta näkymättömässä maailmassa on hiukan toisin. Siellä ihmisen on avattava sielunsa, jotta häntä voitaisiin auttaa. Olemme ennen maininneet, kuinka vaikeata on auttaa kuollutta, joka on kuollut tapaturmaan, esim. hukkunut meren aaltoihin. Hän on viettänyt viime hetkensä suurella kiihtymyksellä ja pelossa, on koettanut niin kauan kuin mahdollista uida ja pelastautua, mutta on lopulta uupunut ja vajonnut syvyyteen. Nuo järkyttävät hetket ovat niin painuneet hänen tajuntaansa, että hän toisella puolella yhtä mittaa elää ne uudestaan. Yhtämittaa hän ui ja pyrkii pelastumaan, mutta uupuu ja hukkuu ja herätessään huomaa taas olevansa meren aalloissa. Häntä on vaikea auttaa, koska on kysymyksessä subjektiivinen tajunnantila. Täytyy päästä sisään hänen tajunnantilaansa, jotta häntä voisi auttaa. Eikä hänen tajuntaansa pääse, ellei voi herättää hänen huomiotansa niin, että hän itse niin sanoaksemme avaa oven ja myöntyy ottamaan vastaan apua. Eihän näkyväisessä maailmassa voi pistää leipää toisen suuhun, jos ei toinen itse tahdo syödä, – toisen puolesta ei voi syödä. Samalla tavalla täytyy vainajan näkymättömässä maailmassa itse suostua siihen henkiseen apuun, jota Kristuksen nimessä hänelle tarjotaan.

Kyllä Jeesus välillisesti voi auttaa niitäkin sieluja, jotka tulevat toisista uskonnoista, mutta se tapahtuu silloin niiden uskontojen viisaitten perustajien eli Vapahtajien nimessä. Jeesus on kyllä saanut auttajia, niin että käytännöllisesti katsoen koko Valkoinen Veljeskunta on mukana hänen työssään. Mutta kaikki viisaat eivät ole täydellisesti vielä omaksuneet Jeesus Kristuksen menetelmää.

Tahdomme nyt sitä selittää.

Muistelkaamme ensimmäistä seurakuntaa Jerusalemissa, jota ensin johti Pietari ja sitten Jaakob. Vaikuttavin opetus, joka kaikista enimmin liikutti n.s. juutalaisia ja n.s. pakanoita, oli opetus Messiaasta, kristittyjen Jeesus Kristuksesta, joka oli voittanut kuoleman omassa ylösnousemuksessaan. Miksikä tämä oli niin vaikuttava opetus? Sentähden, että ihmisillä oli yleensä siihen aikaan, niinkuin historiasta tiedämme, sangen synkkä käsitys kuolemasta. Jos uskottiin, että oli elämää kuoleman jälkeen, oli se elämä ihmisten mielestä ikävää ja synkkää. Niin hyvin Palestiinassa kuin pakanallisessa Europassa oli kuolema-käsitys kovin epävarma ja hatara. Kuolema tuntui kaikista pelottavalta. Se oli elävien vihollinen. Vanhoissa hautakirjoituksissa roomalaisessa maailmassa moititaan jumalia, jotka ovat ottaneet jonkun nuoren ihmisen pois: „Minähän en olisi suinkaan tahtonut kuolla, mutta te julmat jumalat veitte minut.” Maailmaa hallitsevat jumalat ja voimat olivat vihamielisiä ihmisille. Juutalaisten Jahvehkin oli niin ankara ja niin täynnä vihaa ihmisiä kohtaan heidän syntiensä johdosta, ettei ollut lohdullista ajatella kuolemanjälkeisiä kohtaloita. Kuolema oli joka tapauksessa synkkä ja hirmuinen. Ei kukaan tahtonut kuolla. Tähän maailmaan, jossa näin epäiltiin ja pelättiin kuolemaa, tuli sitten kristittyjen ihmeellinen sanoma: „meidän Messiaamme on voittanut kuoleman. Nyt te voitte kuolla rauhassa, sillä hän auttaa teitä.” Tämä lisäys – uskokaa häneen, hän auttaa – hämmästytti, herätti uteliaisuutta ja muuttui monelle sanomattomaksi lohdutukseksi.

„Uskokaa Jeesukseen, niin kuolema on teille suloinen.”

Mikä usko sitten on? Tässä yleisemmässä eksoteerisessa merkityksessä usko ei vielä ole sama kuin esim. Paavalin Damaskus-kokemus, vaan näkemys siitä, että ihminen on toinen kuin eläin ja että ihmisen pitää voittaa eläin ja luopua itsekkyydestään. Tätä kaikki uskonnot ovat opettaneet. Maailma ei kuuntele niiden ääntä, sillä useimmissa ihmisissä hallitsee vielä eläin, joka on itsekäs, turhamainen, suuttuvainen, kateellinen ja nautintohimoinen. Emme suinkaan ole täydellisiä ihmisiä vielä. Olemme vasta ihmisiksi syntymässä, suureksi osaksi vielä eläimiä ihmisen muodossa. Sentähden suurissa uskonnoissa on koetettu opettaa ihmisille, millä tavalla heidän tulee luopua pahasta ja synnistä, millä tavalla kasvattaa itseään, millä tavalla pyrkiä ja ponnistaa. Ja kaikki keinot ovat perustuneet uskoon ja luottamukseen, joka saa ihmisiä innostumaan ja pyrkimään puhtauteen ja Jumalaan.

Kristillisessä maailmassa puhutaan paljon uskosta, mutta usko ei läheskään jokaiselle ihmiselle merkitse oman sydämensä puhdistamista, sitä iloa ja innostusta, joka kannustaa synnistä luopumaan ja jota usko todellisuudessa on. Kuitenkin jokainen todellinen ja todella kokenut kristitty myöntää, että uskon ainoa käytännöllinen merkitys on sen vaikutuksessa siveelliseen elämään.

Se usko siis, jota ensimmäisessä kristillisessä seurakunnassa saarnattiin ja jota Paavali saarnasi n.s. pakanoilta, oli uskoa siihen, että Jeesus Kristus on ihmiskunnan ystävä, rakastaja ja ihmeellinen auttaja, että kun häneen uskoo ja luottaa, niin hän auttaa kuoleman jälkeen. Usko häneen sai aikaan mielenmuutoksen ja kääntymyksen pois entisestä syntisestä elämästä. Vaivainen ja syntinen ihminen syntyi kuin uudestaan uskossa. Ei hän enää tahtonut ajatella, ei tuntea eikä tehdä mitään saastaista, mitään pahaa, mitään väärää. Olihan olemassa vapahtaja, niin vahva ja niin suuri, niin puhdas ja niin ylevä, että hän osasi auttaa ihmisiä. Oli olemassa näkymätön olento, joka rakasti häntä niin, että tahtoi auttaa häntä sekä nyt että kuoleman jälkeen. Todistivathan apostolit ja muut kristityt, että hän varmasti auttoi, jos uskoi ja luotti häneen, niin että sanoi omalle sydämelleen: „nyt olen sinun omasi, oi Vapahtajani ja Mestarini. Nyt minä en tahdo olla paha, en syntinen, en epäpuhdas. Nyt tahdon tehdä sinun töitäsi ja seurata sinua tässä maailmassa.”

Kun ihminen näin sanoi omalle sydämelleen, sai hän kokea, että Mestari oli ystävä, joka ojensi kätensä.

Tämä oli ensimmäisten kristittyjen kokemus. Se on samaten ollut tuhansien ja taasen tuhansien ihmisten kokemus kuluneiden 1900 vuoden aikana. Mestari ojentaa kätensä. Mestari itse tai hänen enkelinsä.

Uskovaisen ihmisen kuolema on silloin semmoinen, että viimeisenä hetkenä, kun hän on noussut korkeampaan tajuntaansa ja läpikäynyt menneen elämänsä, kun hän ikäänkuin on nostanut silmänsä näkemään, mitä on hänen ulkopuolellaan, hän näkee joko Kristuksen, Vapahtajan itsensä, taikka hänen lähettäminään enkeleinä kuolleita omaisiaan, jotka tulevat hänen luoksensa tervehtimään häntä uuden maailman kansalaisena. Kuolevan ihmisen mielen valtaa sanomaton hämmästy ja ilo. Vaikka hän on elämänsä aikana uskonut, että kuolemanjälkeistä elämää on olemassa, vaikka hän on uskonut Kristukseenkin sillä tavalla kuin todelliset kristityt kristikunnassa ovat uskoneet, ei hän sittenkään ole ollut selvillä kuolemanjälkeisestä elämästä, sillä ei siitä oltu puhuttu tarkasti kirkossa. Hän on ehkä protestanttisen kirkonopin mukaan kuvitellut, että se on jonkinlaista nukkumista, josta Kristus herättää viimeisenä päivänä. Nyt hän sanoin kuvaamattomasti hämmästy, kun hänelle yhtäkkiä selviää, että kuolema onkin suurenmoisen ihana ja kaunis asia! Ei hän lähde vieraaseen, yksinäiseen maan kolkkaan, ei hän lähde pois ihmisten luota, päinvastoin hän nyt tapaa niitä rakkaitaan, jotka ovat menneet Tuonen virran yli ennen häntä. Suurella ihastuksella hän poistuu ruumiistaan ja nousee noiden rakkaittensa luo. Kristus on muuttanut kuolemisen autuudeksi ja lähinnä seuraavassa kuolemanjälkeisessäkin elämässä tulee näkyviin Kristuksen työ ja vaikutus.

Kun ihminen on kuollut Kristuksessa, on hänen elämänsä astraali- eli henkimaailmassa, ennenkuin hän tulee kiirastulen eteen, persoonallisesti rikasta. Ennen on jokaisen ihmisen elämä ollut onnellista ja sisältörikasta vasta taivaissa, mutta Kristuksessa kuolleille se nyt on sitä jo astraali-maailmassa. Eivät he kylläkään muutu toisenlaisiksi, elävät edelleen omassa vanhassa persoonallisuudessaan, – ja korkeampi minä heistä erkanee. Astraaliruumis on kyllä kevyt ja nuorekas, mutta elämän tekee henkimaailmassa rikkaaksi se seikka, että se on järjestetty kulttuuri-elämäksi. Sitä se ei ollut ennen, mutta Jeesus Kristuksen jälkeen on elämä tuonelassakin kultivoitu. Se ei ole järjestetty ainoastaan luonnon varaan, vaan siinä on inhimillistäkin järjestystä. Ihmiset koettavat toisiaan opettaa ja auttaa. Tuonelaan on perustettu kokonaisia kasvatustaitoksia, kouluja ja opistoja. Ihminen otetaan kuoltuaan vastaan kuin lapsi johonkin kouluun. Hän kyllä ei voi oppia mitään, joka olisi vierasta hänen persoonalliselle ajatuskyvyllään. Hän ei voi oppia mitään uutta, johon vaadittaisiin välitöntä yhteyttä korkeamman minän kanssa. Mutta hänen persoonallista tajuntaansa kasvatetaan ja kehitetään, niin että se oppii ymmärtämään kuolemanjälkeistä elämää ja samalla maanpäällistäkin fyysillistä elämää paremmin kuin ennen.

Kun sitten tulee hetki, että vainajan on astuttava n.s. kiirastulen puhdistukseen, on hän varustettu sitä vastaanottamaan rauhallisella ja kiitollisella mielellä, tietäen senkin, että kärsimys on ohimenevä – ja sitä pikemmin, kuta pikemmin hän itse tahtoo voittaa sen eläimellisen itsekkyyden, joka on hänen omansa.

VII.

RUUSU-RISTI JA KUOLEMA.

Kuolemaa olemme koettaneet kuvata useassa esitelmässä. Olemme koettaneet kuvata, mitä kuolema merkitsee sekä tavallisille kuolevaisille että myöskin niille, jotka ovat ottaneet erikoista opetusta vastaan viisailta, toisin sanoen sitä apua, mitä uskonnot ovat voineet tarjota. Olemme puhuneet kuolemasta sekä menneinä aikoina että nykyaikana. Luonnollisesti astuu nyt vielä eteemme kysymys Ruusu-Rististä ja kuolemasta. Onko meidän nykyaikaisten ruusuristiläisten asema kuolemaan nähden missään suhteessa erikoinen?

Ruusuristi on meillä teosofisen liikkeen haarautuma. Kysymys ruusuristiläisistä koskee myös teosofia yleensä. Minkälainen on nyt teosofien kuolema?

Jos „teosofi” on ihminen, joka lukemalla teosofiaa y.m. sivistyttävää kirjallisuutta on päätenyt jonkinlaiseen kultivoituun agnostisismiin, on hän vapautunut ahdasmielisyydestä, uskonkiihkosta ja kuolemanpelosta, mutta ei ole saavuttanut positiivisia tuloksia kuoleman suhteen. Hänen kuolemisensa on luonnon varassa ja hänen kuolemanjälkeinen elämänsä riippuu hänen omista sielullisista ominaisuuksistaan ja taipumuksistaan. Mutta jos teosofinen totuudenetsijä on etsinnässään päätenyt siihen, että itse kaikin puolin pyrkii paremmaksi ihmiseksi, silloin hän vasta on – H. P. Blavatskyn määritelmän mukaan – teosofi, koska hän „tekee teosofiaa.” Hän on silloin ihminen, joka kasvattaa itseään, puhdistaa tunteitaan, terästä tahtoaan, kehittää ajatuskykyään, ja kun hän kuolee, on hänen purgatorionsa joka tapauksessa lyhyt, koska hän jo maan päällä on elänyt puhdistustulussa vapaasta tahdostaan. Koska hän myös on ihminen, joka uskoo Mestareihin, ei hänen ole vaikea oppia tuonelassa tietämättömäin vainajain auttajaksi, mutta hän ei kuulu aina niiden joukkoon, jotka nousevat Kristuksen taivasten valtakuntaan.

Ruusuristiläinen on teosofinen totuudenetsijä, mutta jokin hänet erottaa tavallisesta teosofisen seuran teosofista, sillä miksi hän muuten nimittäisi itseään eri nimellä? Onkin ruvettu puhumaan Ruusu-Risti-teosofiasta, ja ennenkuin voimme ymmärtää ruusuristiläisen suhdetta kuolemaan, on meidän puhuttava vähän Ruusu-Risti-teosofiasta. Tahtoisin tässä painostaa kolme kohtaa ruusuristiläisessä teosofiassamme, jotka enemmän tai vähemmän poikkeavat vanhan Teosofisen Seuran katsantokannoista.

Teosofisessa Seurassa (Adyar) oli yhteen aikaan tapana tutkia ainoastaan uusia teosofisia kirjailijoita, Besantia, Leadbeateria y.m. Aloittelijoille ei suositeltu ainoatakaan H. P. Blavatskyn teosta. Nämä olivat „liian vaikeatajuisia”, mutta ennen kaikkea hieman vanhentuneita, sillä „uudet opettajat” olivat paremmin selvillä asioista. Viime vuosina on kuitenkin kaikunut äänekäs huuto „takaisin Blavatskyn” kaikkialla teosofisessa liikkeessä.

Ruusuristi on alusta lähtien ollut jyrkästi sillä kannalla, että on tutustuttava H. P. Blavatskyn teoksiin, hänen kirjoihinsa ja kirjoituksiinsa, jos tahtoo saada päteväen kuvan siitä, mitä teosofia on, sillä Blavatsky oli koko nykyaikaisen teosofian ensimmäinen julistaja. Myöskin voidaan tutustua niihin kirjoihin, jotka kirjoitettiin H. P. Blavatskyn eläessä, hänen lähimmässä, voimme sanoa, ystäväpiirissään. On siis syytä tutustua Eversti Olcottin kirjoihin, Mr. Sinnetin ensimmäisiin teoksiin (ei myöhempiin) ja Mr. Judgen kirjoihin ja artikkeleihin. Oikeastaan yllämainitut jo vastaavat kysymykseemme mitä nykyaikainen teosofia on, mutta onhan toisiakin teoksia siltä ajalta, teoksia, joita H. P. Blavatsky itse oli tarkastanut ja joista hän oli lausunnon antanut. Sellaisia ovat Mabel Collinsin kirjat „Valoa Tielle” ja „Valkoisen lootuskukan tarina”, Franz Hartmannin „Ururin puhuva kuva”, „Magia, valkoinen ja musta” y.m. Ruusu-Ristin kannalta on

erittäin tärkeätä, että totuudenetsijät, jotka tahtovat tietää mitä teosofia opettaa kääntyvät näiden auktoriteettien puoleen, alkaen H. P. Blavatskystä. Onhan kirjoitettu satoja kirjoja sen perästä kun Madame Blavatsky kuoli, mutta varsinkin ne, jotka ovat ilmestyneet tämän vuosisadan aikana, ovat useinkin siksi poikkeavia ja eroavia Blavatskyn alkuperäisestä teosofisesta sanomasta, että niitä ei voi suositella ilman muuta sille, joka tahtoo tietää mitä teosofia on. Siltihän nämä kirjat saattavat olla hyvin kirjoitettuja, kiintoisia ja sisältörikkaita. Meidän tulee vain selvästi erottaa todellinen, alkuperäinen teosofinen sanoma kaikesta muusta hyvästä. Muuten jokaisen totuudenetsijän huomio on, ohimennen sanoen, että kuta enemmän hän itse saa kokea henkisiä ja yliaistillisia asioita, sitä selvemmin H. P. Blavatsky astuu hänen eteensä todellisena auktoriteettina – tietäjänä, joka on tiennyt, mistä on puhunut, oli hänen tietonsa sitten hänen omaansa tai – kuten hän itse vaatimattomasti sanoi – Niiden, jotka hänet maailmaan lähettivät.

Toisena näkökohtana meidän Ruusu-Risti-teosofiassamme tahtoisin painostaa sitä seikkaa, että tutkiessamme H. P. Blavatskyn eli Mestarein alkuperäistä teosofista sanomaa, olemme tulleet siihen, että varsinaisena ydinkohtana H. P. Blavatskyn teosofiassa on oppi siitä, jota Blavatsky kirjoissaan hieman peitetysti nimittää Kristus-prinsiipiksi. H. P. B. on aivan kuin kätkenyt suurimman, ytimekkäimmän totuutensa ja julistuksensa tuommoiseen sanaan, joka saa totuudenetsijän itsensä kanssa työtä tekemään, jos hän on todella totuudenetsijä. Hän kysyikin heti: Mitä H. P. Blavatsky oikeastaan tarkoittaa Kristus-prinsiipillä? Ja pian hän tekee kolme havaintoa.

Ensinnäkin H. P. Blavatsky tahtoo teroittaa sitä unohdettua totuutta, että on tehtävä ero Jeesuksen personallisuuden ja Kristuksen välillä. Jeesus Natsarealainen oli alkuperänsä puolesta ihminen niinkuin kaikki muut, mutta henkisesti erinomaisen kehittynyt ihminen, niin että hänessä jalo ja ylevä Kristus-prinsiippi oli elävä. Samalla H. P. Blavatsky aina huomauttaa, että Kristus-prinsiippi ei suinkaan kuulu yksinomaan Jeesus Natsarealaiselle, niinkuin kirkossa tavallaan on luultu, vaan on jokaisessa ihmisessä. Kristikunnassa olemme tottuneet ajattelemaan, että Jeesus Kristus oli Jumalan Poika, ja vaikka lisäämme teologiassamme, että hän oli myös ihminen, ei tämä merkitse mitään käytännössä, sillä Jeesus Kristus, joka syntyi maanpäälle ihmiseksi, oli synnitön ja toisenlainen kuin muut ihmiset – hän oli Vapahtaja. H. P. Blavatsky teroittaa sitä vastoin teosofiassa, että Vapahtaja ei ole ihmiskunnan ulkopuolella, vaan sen sisässä ja jokaisen ihmisen hengessä ja sielussa asuva Kristus-prinsiippi. Tämä Kristus-prinsiippi oli puhjennut kukkaansa Jeesus Natsarealaisessa. Mutta sama Kristus-prinsiippi on elänyt toisissa suurissa viisaissa, uskontojen perustajissa, Mestareissa, tietäjissä. Ja koska Kristus-prinsiippi on meissä jokaisessa, astuu aivan uuteen valoon käsityksemme Vapahtajasta. Vapahtaja on jotain sisäistä meille. Vapahtaja on joka ihmiselle välttämätön, sillä ilman häntä totuudenetsijä ei tule toimeen. Vapahtaja asuu hänessä ja hänen täytyy omassa sisässään tulla yhteyteen Vapahtajan, s.o. Kristus-prinsiipin kanssa. Tämä on totuudenetsijälle suurenmoinen näkemys. Se on kuin ilmestys, kuin uusi jumalallinen ilmoitus. Elämä muuttuu kokonaan. Hänen elämänsä personallisena olentona tässä maailmassa on äärettömän tärkeä, koska se on pyrkimystä Vapahtajan yhteyteen.

Mutta totuudenetsijä tekee toisenkin havainnon. H. P. Blavatsky mainitsee selvästi kirjoissaan, että Kristus-prinsiippi on sama kuin aatma-buddhi eli kaikkialla oleva henki, mutta myöskin sama kuin *aalaja*, maailman sielu, ja *avalookiteeshvara* eli herra taivaissa.

H. P. Blavatsky tahtoo meille opettaa, että vaikka Kristus-prinsiippi meissä on potentiaalinen elämä, joka voi herätä ja kasvaa, ei se silti ole mikään „kuollut” automaattinen luonnon voima. Emme saa tarrautua sanaan prinsipi. Prinsiippi merkitsee kyllä sanallisesti periaate, ensimmäinen alku, mutta koska se nimenomaan H. P. B. :n opetusten mukaan on samalla maailman sielu ja herra taivaissa, on se jotakin itsessään elävää ja olevaa. Se on iankaikkisesti hengessä läsnä olevaa todellisuutta, siis – tekisi mieli lisätä – personallisuutta. Se on kuin personallinen Jumala, kuin maailmassa piilevä personallinen jumal-tajunta. Mutta juuri välttääkseen tätä johtopäätöstä H. P. Blavatsky ei koskaan käyttänyt sanaa „personallinen Jumala”. Hän oli saanut kasvatuksensa itämaalaisissa mysterioissa ja kammoi personallista jumalkäsitettä. Hän kammoi sitä, koska käsite personallisuus helposti vedetään lokaan. Esim. juutalaisessa uskonnossa

Vanhan Testamentin Jahve muuttui irvikuvaksi Jumalasta, kun häntä ruvettiin esittämään personallisena olentona sangen alhaisine tunteineen. Hän saattoi suuttua ja uhata hirmuisilla rangaistuksilla, hän yllytti kansoja sotaan toisiaan vastaan ja valitsi Juudan kansan omaksi lemmikikseen, kiroten toisia pakanoiksi ja Jumalasta luopioiksi. Tällaisia kuvia on luotu personallisesta Jumalasta ja paljon niistä on jäänyt kristikunnan tajuntaan. Kristikunnassakin puhutaan Jumalan vihasta ja vanhurskaasta kostosta; Jumala ei kärsi syntisiä, vaan rankaisee heitä ankarasti kolmanteen ja neljänteen polveen ja syöksee epäuskoiset iankaikkiseen kadotukseen. H. P. Blavatskyn mielestä oli näin ollen parempi, että ihminen buddhalaisten tavalla ajatteli Jumalaa personattomaksi. Mitä muuten ne, jotka kaikista enimmäin tietävät jotakin Jumalasta, ovat pakotetut sanomaan? Heidän on pakko sanoa, että Jumala on suuri valkeus, jonka salaisuutta emme kykene ratkaisemaan. Jumalaan mahtuu niin ääretöntä hyvyyttä, kauneutta, loistoa, majesteettia ja rakkautta, että kaikki meidän sanamme ontuvat, jos koetamme Jumalaa kuvata. Jos sanomme Jumalaa personalliseksi, pälkähtää päähämme pian ajatus suuresta herrasta, joka päättää sinne ja tänne oman mielensä ja omien oikujensa mukaan. Voimme Jeesuksen tavalla tyytyä nimittämään sitä Isäksi, pitäen mielessä, että tärkeintä käytännössä on meille oma lapsisuhteemme häneen. Ei meidän tarvitse analysoida ja „ymmärtää” Isää, meidän tulee vain uskossa pyrkiä siihen, että Isän henki herää meissä eläväksi.

Silloin teemme totuudenetsijöinä kolmannen havainnon Kristus-prinsipiin suhteen, sen, että muutamat mystikot ovat täydellä syyllä nimittäneet sitä kosmilliseksi eli yleismaailmalliseksi Kristukseksi, maailmankaikkeuden Kristus-tajunnaksi (eli Logokseksi, kuten H. P. B. sanoi). Tämä kosminen Kristus on aikojen aamusta lähtien ollut ihmiskunnan takana ja – niinkuin usein on sanottu – yrittänyt lähestyä ihmiskuntaa. Jumala on aikojen vieressä koettanut päästä yhä läheisempään suhteeseen ihmiskuntaan. Jumala onkin ihmiskunnan historian kuluessa tullut ilmi enemmän ja enemmän suurissa uskonnoissa. Sentähden, sanoo H. P. Blavatsky, emme saa olla suvaitsemattomia toisten uskojen suhteen, kuuluimme mihinkä uskontokuntaan tahansa, sillä sama Jumala on kaikkien uskontojen takana, sama maailman sielu, sama kosminen Kristus. Jokainen myöhemmin esiintynyt uskonto on voinut ehkä vähän enemmän paljastaa Jumalan salaisuutta kuin edelliset, mutta silti eivät uskonnot eettisesti katsoen ole eriarvoisia. Ne ovat kukin ajallaan ja paikallaan olleet sopivia. Mutta vaikka teosofinen elämänymmärrys on tätä seikkaa teroittanut, ei se silti ole tahtonut sanoa, että kaikki uskonnot ovat kaikille yhtä hyviä ja että esim. nykyajan eurooppalainen voisi kuulua mihinkä uskontoon tahansa: kristitty voisi yhtä hyvin tulla muhamettilaiseksi, buddhalainen taas kristityksi tai hindulaiseksi. Ei uskontojen samanarvoisuus merkitse ollenkaan tätä. Tällainen katsantokanta osoittaisi suurta välinpitämättömyyttä ihmisen sielussa. Sellainen ihminen ei ole ainakaan mikään totuudenetsijä.

Teosofia teroittaa meille, että kaikki uskonnot ovat kuin teitä Kristuksen luo. Ei mikään uskonto ilman muuta vie ihmistä Kristuksen eli Jumalan luo. Ihmisen täytyy ottaa oma uskontonsa todelliselta kannalta. Jos uskonto on hänelle kuin vaate, jonka hän heittää päältään, ei se ole mitään. Hänen uskonsa täytyy olla hänen elämänsä. Jos joku on buddhalainen, on hän ainoastaan nimellisesti buddhalainen, ellei hän ota selvää siitä, mitä Buddha opetti. Jos hän tahtoo olla buddhalainen, täytyy hänen seurata Buddhaa. Ainoastaan seuraamalla Buddhaa hän voi päästä Kristuksen luo, kosmisen Kristuksen, aalajan, maailman sielun luo. Sama on laita, oli hän hindulainen, muhamettilainen tai kristitty. Kristitty esim. ristiä itsensä, lukee katkismukset y.m. ja suorittaa teologisia tutkintoja, mutta mikä se sellainen kristinusko on? Ei se ole vielä mitään, sillä kristinusko on vasta sitä, että se, joka tahtoo nimittää itseään kristityksi, ottaa evankeliumista selvää, mitä Jeesus itse on opettanut, ja sitten seuraa elämässään Jeesuksen opetuksia. Se on ainoata oikeata kristinuskoa. Tietysti semmoisia kristityitä on aina ollut olemassa ja on nytkin. Eräs seikka on vain suuresti vaikeuttanut kristityitä löytämästä Jeesusta. Se on, että kristityssä pyhässä kirjassa, Raamatussa, on myöskin mukana vanhat juutalaiset pyhät kirjat, n.s. vanha testamentti. Kun kristitty rupeaa ennakkoluulottomasti tutkimaan raamattua, ei hän evankeliumista löydä Jeesus Kristusta, vaan hän löytää Jehovan. Jeesus Kristus on Jehovan poika. Hän ei heti huomaa, mitä Jeesus on sanonut ja opettanut, vaan kaikki jää epäselväksi hänelle. Ainoastaan jos hän on vakava totuudenetsijä, niinkuin aina jotkut ovat, hän luonnollisesti löytää Jeesuksen evankeliumista. Hän löytää hänen sanansa ja käskynsä, pyyhkii mielestään pois teologiset ennakkoluulot ja alkaa seurata Jeesusta. *Kristuksen seuraaminen on kristinuskoa.*

Mutta, kuten sanottu, vakava totuudenetsijä pääsee Kristuksen luo, olkoon hän buddhalainen tai hindulainen tai mikä tahansa. Hän pääsee lopulta Vapahtajan luo, joka on hänessä itsessään. Hän herättää itsessään Kristus-prinsiipin ja pääsee yhteyteen maailman hengen kanssa, kosmillisen Kristuksen kanssa. Sellainen on ihmiskunnan kulku Kristuksen luo. Jeesus Kristus on tässä kohden, tähän saakka, voimme sanoa, samassa linjassa toisten uskonnonperustajain kanssa. Nämä ihmiskunnan jaloimmat pojat ovat löytäneet Kristuksen ja voivat näyttää totuudenetsijälle tietä Kristuksen luo. Niin kuin tunnettu hindulainen pyhä kirja, Bhagavad Gita, sanoo: „Monet ovat tiet, jotka johtavat minun luokseni, mutta minun luokseni ne kaikki johtavat.” Pääasia on ihmiselle, että hän kulkee sitä tietä, jonka hän on löytänyt. Tietänsä kulkemalla hän tulee kosmillisen Kristuksen luo. Sentähden on turha täällä kristikunnassa ottaa esim. Buddha tai Krishna opettajaksi ja valita heidän tiensä. Onhan meillä Jeesus Kristus. Kuitenkin sanon, että vakavassa merkityksessä ihmisellä kyllä on oikeus valita toinenkin Mestari kuin se, joka on hänen silmiensä edessä. Jos kristitty ei ole löytänyt Jeesusta evankeliumista eikä näe Jeesuksen takana Kristusta, voi hän valita Buddhan, jos Buddha hänen mielestään on täydellinen ihminen, jonka takana avautuu jumalallinen avaruus. H. P. Blavatsky esim. oli enemmän buddhalainen kuin kristitty. Hän otti julkisesti Ceylonissa Eversti Olcottin kanssa pansiiin. Hän tunnusti julkisesti buddhalaisessa temppelissä: „Otan Buddhan oppaakseni, otan Buddhan opin oppaakseni, otan veljeskunnan oppaakseni.” H. P. B. ei ollut kristikunnassa nuoruudessaan löytänyt Jeesusta. Ei kukaan hänelle puhunut Jeesuksen opista ja seuraamisesta, eikä hän itse tullut ajatelleeksi koko asiaa. Kun hän itämailla tuli buddhalaiseen piiriin, saattoi hän buddhalaisessa ilmapiirissä tulla kosmillisen Kristuksen luo. Sentähden voimme sanoa, että hän ulkonaisessa persoonallisuudessaan oli buddhalainen ja sisäisesti Kristuksen tuntija. Myöhemmin hän selvään sanoikin Teosofian Avaimessa: „Jos tahdotte olla kristityitä, seurakkaa Vuorisaarnaa.”

Lopuksi on vielä kolmas näkökanta, jota tahtoisin Ruusu-Ristin puolesta painostaa, ja joka tulee ilmi Ruusu-Risti-symbolissa, kun vertaamme sitä Teosofisen Seuran merkkiin. T. S:n merkki on häntäänsä pureva käärme, jonka sisällä on kaksi tasasivuista toisiaan leikkaavaa kolmiota, jotka siten muodostavat kuusikulmaisen tähden, juutalaisen n.s. Salomonin sinetin. Sinetin sisällä on silmukkaristi, s.o. risti, jonka päällä on ympyrä. Silmukkaristi on vanha egyptiläinen symboli. Sitä nimitettiin Egyptissä ankh-ristiksi ja on tavattu muutamissa egyptiläisissä muumioissa rinnalla sydämen kohdalle maalattuna. Se tarkoittaa, että kyseessä olevat vainajat ovat olleet vihityitä ja kuoleman voittaneita, sillä silmukkaristi on kuolemattomuuden vertauskuva – tai pikemmin kuoleman voittamisen vertauskuva.

Vanhoissa mysteriokouluissa – kuten edellä olemme kertoneet – oli oppilaan huippusaavutus pitkän itsekasvatuksen jälkeen se, että hän pääsi sieluruumiinsa, sisäisessä näkymättömässä käyttövälineessään ulkopuolelle fyysillistä ruumistaan. Hänen havaintonsa olivat sangen merkilliset. Hän itse oli toinen olento kuin fyysillinen ruumis. Fyysillinen ruumis makasi tuossa. Hän liikkui vapaana sen ulkopuolella. Hänen vihkiänsä eli hierofanttinsa oli herättänyt hänet täyteen itsetajuntaan tässä toisessa tilassa. Hän oli, niinkuin hänelle selitettiin ja niinkuin hän sai nähdä ja kokea, kuoleman valtakunnassa, ja hän oli itse todistus siitä, että kuolema ei voita ihmistä. Pitkän harjoituksen jälkeen hänen tunteensa ja ajatuksensa olivat niin puhdistuneet, että hän oli voinut päästä fyysillisestä ruumiistaan riippumattomaksi. Kun hän palasi fyysilliseen ruumiiseensa, oli hänellä muisto järeillä tekemistään kokemuksista. Muut ihmiset vaeltavat täydessä pimeydessä, sillä he eivät ole käyneet vainajien valtakunnassa, mutta hän, joka tietoisena oli ollut ulkopuolella ruumistaan, hän oli ratkaissut kuoleman probleemin, hän oli voittanut kuoleman.

Tätä kuvattiin silmukkaristillä. Risti onkin kuva ihmisestä. Jos ihminen levittää kätensä, on hänen päänsä kuin pyörä T:n eli ristin yläpuolella. T-risti sinään kuvaa hengen laskeutumista aineeseen niin syvälle, että aineella on suurempi valta kuin hengellä. Vaakasuora viiva, joka kuvaa ainetta, on pystysuoran eli henkeä kuvaavan viivan yläpäässä ja painaa alas henkeä. Tämä silmukkaristin pyörä, joka on yläpuolella T:tä tarkoittaa, että ihminen on päässyt aineellisesta ruumiistaan erilleen, ja että muisti ja tieto siitä on hänen päässään. Hän ei ole muuten kuolematon olento, mutta hänen aivoissaan on muisto siitä, että hän on voinut olla ulkopuolella fyysillistä ruumistaan. Tätä kuvattiin silmukkaristillä.

Silmukkaristi on myöskin samalla Ruusu-Risti-symboli. Pyörä vastaa ruusua. Jo Egyptissä perustettiin Ruusu-Risti. Salaisen veljeskunnan egyptiläistä looshia nimitettiin Ruusu-Risti-looshiksi.

Ajatelkaamme nyt omaa Ruusu-Ristiämme. Meillä on risti, jota joko ympäröi seitsemän ruusua taikka jonka keskellä on yksi ruusu. Tätä symbolia on parin sadan vuoden aikana käytetty julkisesti Euroopassa. Minkätähden Ruusu-Risti ei nyt enää ole silmukkaristi, vaan risti ruusuineen? Sentakia, että risti ja ruusu kuvaa sitä uutta aikakautta eli Uutta Liittoa, joka ihmiskunnalle on avautunut Jeesus Kristuksen työn kautta.

Jeesus Kristus avasi uuden henkisen tien ihmiskunnalle. Nyt meidän ei tarvitse mennä ulkopuolelle fyysillistä ruumistamme saadaksemme kokea kuolemaa ja kuoleman voittamista ja kuoleman valtakunnassa oloa, vaan voimme kokea sitä päivätajunnassamme. Sen ei siis tarvitse olla muistoa meille, niinkuin se oli ennen Vanhassa Liitossa esim. Egyptissä. Asia on kyllä sama. Kysymyksessä on sama kuoleman voittaminen, sama tieto kuolemasta ja kuolemanjälkeisestä elämästä. Mutta nyt kaikki tapahtuu päivätajuisesti, nyt kaikkea saamme kokea tässä fyysisessä olotilassamme. Huomautan erikoisesti, ettei tämä merkitse, ettemme voisi saada kokemuksia ulkopuolella ruumistamme. Kokemukset vain eivät ole täydellisiä, eivät vielä sitä, mitä ne ovat, kun ne tapahtuvat fyysisessä tajunnantilassa. Sentähden Ruusu-Risti, jonka symboli on ruusu eli rengas keskellä ristiä eli ristin ympärillä, on yhteydessä Jeesus Kristuksen työn kanssa. Se on alkuaan Egyptistä tullut, mutta toimii nykyaikana Jeesus Kristuksen merkissä.

Ruusu-Ristin täydellinen symboli, kun otamme huomioon, että Ruusu-Risti kuuluu nykyajan teosofiseen liikkeeseen, olisi tämä: Häntäänsä pureva käärme ympäröi Salomonin sinetin, jonka sisällä on ruusu-risti. H. P. Blavatsky viittasi peitetysti Ruusu-Ristiin, kun hän asetti silmukkaristin merkin keskelle. Hän oli itse yhteydessä Egyptin Ruusu-Risti-looshin kanssa ja hän oli kirjeenvaihdossa, niinkuin Eversti Olcottkin, parin egyptiläisen adeptin kanssa, jotka kirjeissään käyttivät Ruusu-Risti-merkkejä.

Ruusu-Risti-merkki, joka Teosofisessa Seurassa merkitään silmukkaristillä, kuvaa suhdettamme kuolemaan. Teosofisen elämänymmärryksen omaksumina katselemme ihmiselämää jälleensyntymisen valossa. Emme hätäile itse kuolemista. Kuolema on luonnollinen tapahtuma ja itseasiassa ihana tapahtuma ihmisen elämässä. Mutta päinvastoin kuin kristikunta emme pyri taivaaseen kuoleman jälkeen. Taivas ei ole elämän päämäärä. Se on väsyneen ihmissielun pitkä, virkistävä lepotila, mutta jokainen ihminen pääsee taivaaseen luonnonlain mukaisesti, sillä mitä meissä hyvää on, se vetää meidät taivaaseen. Samoinhan ensin joudumme kiirastuleen puhdistuaksemme pahastamme. Ei kiirastuli eikä taivas ole ihanteemme. Mitä meidän siis tulee tavoitella? Ikuista elämää. Sitä kyllä sanotaan tavoiteltavan kristikunnassa, mutta verrattain vähän merkkejä näemme siitä. Ikuinen elämä, jota meidän tulee tavoitella, on yläpuolella kaikkia taivaita. Ikuinen elämä on lyhyesti sanoen Kristus ja se merkitsee meille ruusu-ristiläisille, että ikuinen elämä on Jeesus Kristus.

Asetumme ruusu-ristiläisinä maallisen elämämme aikana kaikissa pyrkimyksissämme alkuperäiseen kristittyyn suhteeseen Kristukseen. Yritämme kulkea Jeesuksen Vuorisaarnassa viitoittamaa tietä. Avaamme sielumme ja sydämemme Kristukselle, niin että kosminen Kristus, ei ainoastaan meissä heräävänä prinsippinä eli potentiaalisena voimana, vaan elävänä henkenä Jeesus Kristuksen kanssa tai hänen muodossaan tulee meidän luoksemme. Meille Jeesus Kristus juuri on Vapahtaja. Hän se meidän sielumme puhdistaa ja nostaa. Kehittyessämme ja edistyessämme saamme päivätajuisesti eläytyä kosmisiin mystereihin.

En aio kuitenkaan näissä asioissa viivähtää. Tahdon vain lopuksi sanoa, minkälaiseksi muodostuu tavallisenkin ruusuristiläisen kuolema, jos hän — saavuttamatta näennäisiä tuloksia — vilpittömästi pyrkii eteenpäin sillä tiellä, jonka Jeesus Kristus on käskyissään avannut. Hänessä tapahtuu jotakin, vaikkei hän olisi siitä tietoinenkaan. Hänen yöelämänsä muuttuu. Niinkuin taivaselämä kuoleman jälkeen vastaa fyysillistä päiväelämää kirkastuneessa muodossa, niin tuonela- eli kiirastulielämä vastaa maallista yöelämää.

Kun maallinen yöelämä muuttuu, muuttuu tuonela. Kristusta seuratessa sielu muuttaa yöruumistaan ja pukeutuu häävaatteisiin. Tämä voi heijastua unielämään ja siirtyä päivätaajuntaan ihmeellisen ihanina muistoina eli „unina”, mutta se voi myös vaikuttaa vain niin, että herääminen aamulla virkistävän levon jälkeen on ilman muistoja unennäöistä. Seurata Kristusta ja olla hänen sanansaattajanaan yöllä ruumiin nukkuessa ei näet merkitse mitään levotonta liikehtimistä. Se on päinvastoin hiljaisuutta. Se on toimintaa rakkaudessa ja rauhassa ja toimeenpanevana voimana on rakkauden maagillinen rukous.

Sielullisessa maailmassa emme tee työtä liikkeillä niinkuin tässä fyysisessä, sielullisessa maailmassa teemme työtä olemalla jotakin. Sitä mitä todellisuudessa olemme, sitä on työmme tuonelassa. Sentähden emme voi luopua tuonelasta, niinkuin voimme luopua taivaasta.

Kun olemme täällä elämämme aikana yöllä eläneet todellisen ruusuristiläisen elämää, silloin on kuolemamme autuaallista siirtymistä toiselle puolelle. Enkelit ovat meitä vastassa ja usein, hyvin usein Kristuskin. Ja toisella puolen olemme oma itsemme. Olemme sitä mitä olemme olleet öisin täällä.

Ruusuristiläinen, joka on koettanut kulkea Jeesuksen jäljissä, on rakentanut itselleen oman – tavallaan toisen, suuremman – personallisuuden yöelämässään. Siinä hän elää kuoleman jälkeen. Ei hänen tarvitse kadottaa itsetajuntaansa millään tavalla. Hänelle tapahtuu niin sanoaksemme egyptiläinen herääminen ja hän muistaa olleensa koko ajan tämä sama ihminen, joka on parempi, viisaampi, siveellisesti voimakkaampi kuin hänen päivätajuinen personallisuutensa oli. Hän on parempi ihminen tuonelassa kuin mitä hän oli tilaisuudessa olemaan fyysisessä maailmassa. Hän joutuu kouluun ja työhön – työhön tuonelan maailman sivistyttämiseksi. Ja ennenkuin hän lähtee uuteen työhönsä, hän saa Jeesus Kristukselta siunauksen.

Jätämme kuvaamatta tämän työn. Emme siihen kykenekään fyysisellä kielellä. Sen vain voimme varmuutena sanoa, että ei ole mitään niin ihanaa, niin odottamattoman suurenmoisen juhlallista ja kohottavaa kuin kuolla, sen perästä kun elämässämme olemme koettaneet vilpittömästi kulkea Jeesus Kristuksen jäljissä.

Kun usko petti.

Opetuslapsen muistelmia.

1.

Olen nähnyt hautajaisissa ihmisten itkevän. Kun ruumis on maahan laskettu ja saattajat seisovat haudan partaalla kuunnellen papin sanoja, olen nähnyt semmoistenkin itkevän, joista olen tietänyt, etteivät vainajaa surreet eivätkä häntä kaivanneet. Ja muistan, että samanaisen huomion olen kirkossa tehnyt. Siellä olen nähnyt liikutettuja kasvoja, sielläkin ihmiset ovat kyyneliä vuodattaneet. Eivät ainoastaan ne, jotka tieteen ovat totisia uskovaisia, vaan nekin, jotka kuusi päivää elävät ilman jumalaa. Tiedämpä itsestäni, että ennen maailmassa käydessäni kirkossa en osannut olla itkemättä. Koko aikaa en itkenyt. Se tapahtui enimmäkseen jumalanpalveluksen alkaessa. Katsellessani alttaritaulua, joka esitti Jeesusta, lasten ystävää, tai kuullessani urkujen mahtavaa soittoa ja seurakunnan laulua heräsi sielussani kummallinen kaipuu, jota en saata sanoin kuvailla. Oliko se menneisyyden muistoa vai tulevaisuuden aavistusta, sitä en tiennyt; sieluni täyttyi oudoilla tunteilla, kyynelöt tunkivat silmiin ja hetkeksi löysin ylikuonnollisen rauhan . . . Hetkeksi vain. Sillä kun papin sanat alkoivat tärisyttää kirkon hiljaisuutta, silloin rauhani katosi.

Mistä tämä liikutus johtui, siihen en olisi kyennyt vastaamaan; nyt on silmäni hiukan auennut. Ymmärrän, mikä minun oli, kun itkin, ja itseni jälkeen arvostelen muita. Syvät syynsä tuolla liikutuksella on, ja minulle se nyt on muuttunut avaimeksi, joka avaa toisen sydämen. Kun nyt senkaltaisissa tilaisuuksissa näen jonkun heltyvän, kuvastuu minulle ikäänkuin peiliin sen ihmisen salainen elämä, hänen elämänsä tajuamaton sisältö. Ja minä käännän katseeni pois, etten säälistä heltyisi minäkin . . .

2.

Mitä oli minulle kerrottu elämästä?

Jumala on isä, joka rakkaudesta loi maailman. Hän loi taivaat ja maat, auringot ja tähdet ja elävät

olennot niihin nauttimaan elämästä ja kauneudesta. Hän loi ihmisen synnittömäksi ja puhtaaksi ja kuolemattomaksi ja asetti hänet paratiisiin asumaan. Hän loi myös enkelit, jotka olivat korkeampia olentoja kuin ihmiset.

Mutta paha tunkesi enkelimaailmaan ja muutamat enkeleistä lankesivat — valosta ja rakkaudesta pois pimeyteen ja vihaan. Yksi heistä astui paratiisiin ihmisiäkin viettelemään. Se onnistui, ja ihminen, unohtaen jumalan hyvyyden, lankesi tottelemattomuuden syntiin. Se synti on anteeksiantamaton. Aadam ja Eeva ajettiin paratiisista. He ja heidän jälkeläisensä kirottiin. Kuolemattomuuden lahja heiltä riistettiin. Otsansa hiessä täytyy ihmisen tehdä työtä niin kauan kuin hän elää — sitten hän kuolee.

Vaan jumala on kolmiyhteinen. Isä on oikeus, jota ei voi loukata ilman rangaistusta, mutta poika on rakkaus. Pojan oli sääli langennutta ihmiskuntaa. Hän päätti sitä pelastaa synnin ja kuoleman vallasta; sentähden hän astui alas maan päälle, tuli todelliseksi ihmiseksi, otti veljiensä synnit päälleen ja kuoli ristipuulla niitten edestä. Täten hän sovitti ihmisten synnit ja pelasti heidät. Joka nyt jumalan pojan sovituskoulemaan uskoo, hän on vapautettu eikä kuole, vaan elää iankaikkisesti. Mutta joka ei siihen usko, hän on auttamattomasti ja iankaikkisesti kadotettu.

Tämän uskon ylläpitämiseksi ja tämän pelastussanomien levittämiseksi jumalan poika perusti pyhän seurakunnan eli kirkon, jota hänen kuolemansa jälkeen on johtanut ja johtaa kolminaisuuden kolmas persona: pyhä henki. Kun kirkon kautta siunaus on tullut kaikkein kansain osaksi, silloin jumalan poika uudestaan astuu maailmaan näkyväisenä ja perustaa tuhatvuotisen valtakunnan.

3.

Minä rupesin mietiskelemään.

Järjen kannalta oli käsittämätöntä:

1) Jumalan kolmiyhteys. Kolme personaa ja kumminkin yksi. Kolme henkilöä, joista kukin on yksilöisesti vapaa tahtomaan ja toimimaan, ja kumminkin yksi.

2) Että jumala, joka on kaikkialla, supistuu yhteen ainoaan ihmisruumiiseen (vapahtajan).

3) Että jumala saattaa kuolla.

4) Että hän — kaikkiviisas — loi maailman, joka näyttäytyi huonoksi, niin että hänen täytyi turvautua erityisiin keinoihin sitä pelastaakseen.

5) Miksi hän ei sittenkään sitä pelastanut, vaan miksi vieläkin riippuu lyhyen lyhyestä ihmisiestä, mimmoinen ikuinen tulevaisuus on oleva y. m.

Sydämen kannalta on niinkään käsittämätöntä:

6) Miksi jumala, joka on rakkaus, voi nähdä elävän olennon ikuisesti kärsivän.

7) Että jumala, joka on kohotettu kaiken yli, saattaa vihastua kokemattomien lasten heikkoudesta.

8) Että sama jumala saattaa leppyä verisen uhrin kautta.

9) Että kaikki ihmiset kärsivät yhden tai kahden ihmisen synnin takia.

10) Että ihminen, joka ei ole pyytänyt päästä maailmaan, paiskataan tänne kärsimään ja kuolemaan ja mahdollisesti kuolemankin jälkeen kärsimään. Y. m.

Kokemusta vastaan sotii:

11) Että pyhä henki olisi kirkkoa johdattanut, sillä historia tuskin tuntee niin kauheita rikoksia kuin ne, jotka kirkko jumalan ja uskon nimessä on tehnyt.

Vihdoin jääpi aivan selittämättä:

12) Mistä paha sai alkunsa. Jollei paha olisi tunkenut enkelimaailmaan, eivät ihmisetkään olisi langenneet. Jolleivät ihmiset olisi langenneet, olisi sovituskuolema ollut mahdoton. Sovituskuolema perustuu pahan syntyyn. Mutta syntiinlankeemus ja sovituskuolema ovat keskuksat, joiden ympäri kirkko ja sen usko kiertävät ja joiden päälle ovat rakennetut. Ilman niitä kirkko ja sen usko ovat tarpeettomat. Ja kumminkin sovituskuolema ja syntiinlankeemus ovat perustetut niin höllälle pohjalle kuin pahan syntyyn, toisin sanoen pohjalle, jota ei ole. Kirkolla ei ole sitä pohjaa. Se ei ole kertonut, mistä paha sai alkunsa. Se ei ole selittänyt, mikä paha on ja minkätähden se on. Ja yhtäkaikki koko sen järjestelmä perustuu pahan olemassaoloon.

4.

Nyt tiedän, että teologit nousevat. Yskivät ja ryhtyvät pitkiin selityksiin. Antavat minulle hienoja viittäuksia uskottomuudestani ja siitä, että kaikki selvä olisi, jos uskoisin: he ymmärtävät kaiken niin hyvin uskon valossa. Varsin alhaista on minulta moittia kirkkoa ja sen toimintaa, koska lukeneena ihmisenä minun pitäisi tietämän, kuinka paljon hyvää se on tehnyt, kuinka monta sielua se on pelastanut kadotuksesta. Sitäpaitsi jumalalliset asiat meille ihmisille ovat mysterioita; ei meidän tarvitse niitä tutkistella. Jumala on raamatussa ilmottanut niin paljon kuin meille on tarpeen. Pahan hengen ylpeyttä se on, kun emme nöyrry vastaanottamaan lunastusarhoa. Eikö tämä elämä ole hyvä semmoisena kuin se on? Sitäpaitsi mitä iankaikkiseen autuuteen ja iankaikkiseen kadotukseen tulee, onhan ihmisellä vapaa tahto! Omassa vallassaan on valita, kummanko parempana pitää . . . Eikä se ikuinen kadotus tarvitse *aina* kestää. Nykyaikana jo ajatellaankin toisella tavalla . . .

Teologit puolustavat asiaa sangen kiivaasti, niin kiivaasti, kuin jos omaa asemaansa puolustaisivat. Minä vaan tiedän, että mitä 2:ssa näytin, sitä koulussa opetettiin, ja ellen erehdy, vieläkin opetetaan. Kirkoissa tosin ei kristinuskoa niin laveasti käsitellä; siinä saarnataan parhaasta päästä jumalan armosta ja vihasta ja hänen poikansa rakkaudesta. Muuten on varsin mieluista kuulla, että viime aikoina käsitteet jo ovat alkaneet kirkastua. Sehän osottaa, että kirkkokin vihdoon rupeaa edistymään ajattelussa ja sydämen puhtaudessa.

Mutta jättäkäämme teologiset väittelyt. Emme kuitenkaan niistä asioista selville pääse, myönnettyjä mysterioita kuin ovat. Sillä kaikesta huolimatta ylistetty vapaa tahtomme on jotenkin rajotettu juuri vapautensa puolesta. Emmehän ole pyytäneet tänne päästä, emmehän sitä vapaata tahtoa ole pyytäneet, jonka ansiosta vielä saatamme joutua ikuisiin kärsimyksiinkin. Mysterioksi se vapaa tahtokin jää. Jättäkäämme tämä ja katsokaamme uskoa ihan toiselta kannalta.

5.

Olin kerran joutunut semmoiseen asemaan, johon oikeastaan kaikkien ihmisten pitäisi saada joutua. Minun tuli määrätä vastainen toiminta-alani, määrätä toisin sanoen „miksi tulisin“. Luulenpa, että monelle tämä ei ole niinkään vaikea. Heillä on luontaiset taipumukset, ja mikä parempi on, toinen tai toinen elämäntehtävä vetää heitä puoleensa vastustamattomalla lumouksella. Taikka leipähuolet tai perheelliset velvollisuudet pakottavat heitä työtä tekemään ja otsansa hiessä elatustaan hankkimaan joko ruumiillisella työllä, käytännöllisessä toimessa tai lukemalla, jolloin elämän laiva purjehtii lainojen laineilla tulevan viran rannikoita kohti. Ehkä vielä useammat tarttuvat kuokan varteen sentähden, että isä niin teki, sentähden, että isän isä niin teki ja sentähden, että kaikki muut niin tekevät. Tavallaan onnelliset he kaikki — he eivät tunne „vapaan tahdon“ mysteriota.

Minun laitani oli vähän toisin. Elämä sanoi minulle: „kas tässä on tienhaara. Lukemattomia polkuja tästä haaraantuu ulos maailmaan. Yksi niistä sinun tulee valita itsellesi. Minä kannan sinut vielä jonkun aikaa, mutta sitten lasken sinut maahan ja saat käydä omilla jaloillasi. Ole vaalissasi nopea — luonnon herätysshuuto on: eteenpäin!“

Epämääräiseksi ajaksi olin leipähuolista vapaa. Juuri se seikka antoi sekä aiheita että tilaisuutta punnitsemaan, mitä nyt oli tehtävä. Tietysti ympäristöni kehotti minua kulkemaan sitä vanhaa tuttua polkua, sitä virkapolkua, ja itse olin sen ennen luonnollisena pitänyt. Mutta siihen aikaan jo sama tuuma oli käynyt minulle perin vastenmieliseksi, tunsin epäselvästi, ettei se ollut elämäni päämaali ja minun täytyi kieltäytyä astumasta sille tienhaaralle. Kun toiselta puolen eivät mitkään tulevaisuuden unelmat mieltäni hurmaileet eikä minulla ollut — ainakaan itse tieteni — voittamatonta halua tai taipumusta mihinkään erityiseen tehtävään, oli asemani itse asiassa koko tukala. Minä olisin halunnut palvella jumalaa välittömästi.

Nyt tahdon huomauttaa, että olin pienestä saakka ollut hyvin uskonnollinen ja varsinkin rippikoulussa käytyäni olin oikea uskovaisen perikuva. Olin harras kirkossakävijä ja ajatuksissani sangen hurskas, vaikkon uskonnollisista asioista mielelläni puhunut. Suljin ne sydämeeni, sillä ne olivat liian pyhät ja ylevät keskusteluaineiksi; kukaan ei olisi voinut soimata minua ulkokultaisuudesta.

Tämä hurskauteni, kuten jo mainitsin, ei ollut hetkellistä intoilua, vaan syvästi luonteeseeni juurtunut. Se perustui erääseen ominaisuuteen, joka on minussa ollut erityisesti kehittynyt, vaikka muuten luulen sen olevan joka ihmissielun syvimpiä tunteita, vaikkei sillä suomenkielessä tietääkseni ole omaa nimeä. Ruotsalaiset kutsuvat sitä *hängjivenhet*, mutta selvän on englantilainen nimitys *devotion*. Se on sekä „alttiiksiantamusta“ että „rakkautta“. Se on sielun kaipuu lahjottaa jollekin koko luottamuksensa, uskollisuutensa ja rakkautensa. Se on sielumme hienoin ja henkisin kieli, se on uskonnon, jumalanpalveluksen ja hurskauden synnyttäjä.

Ihminen, joka on tottunut kääntymään itseensä ja hakemaan lohdutusta oman sielunsa syvyyksistä, hän pysähtyy kysymään neuvoa siltä sisäiseltä jumalaltaan, kun on eksymäisillään synnin erämaassa.

Niinpä tein silloin minäkin. Käännyin jumalani puoleen ja pyysin häntä auttamaan. Pyysin, että hän selittäisi minulle, mitä tekisin. Pyysin, että hän näyttäisi minulle, mitä tietä kulkisin, että hän näyttäisi sen ilmestyksen tai ihmeen kautta.

Ja mikä tapahtui? Ihmettä ei näkynyt, ilmestystä ei kuulunut, mutta levottomuuteni kasvoi. Välitöntä vastausta en saanut kysymykselleni, mutta tie oli valittava ja päätös tehtävä. Silloin katsahdin omaan itseeni, rupesin tarkastamaan sitä henkistä eväslaukkua, joka oli minulle matkaa varten annettu ja heittäydyin tutkimaan oman uskoni sisältöä.

Mitä oikeastaan tahdoin tietää?

Nyt perästäpäin saatan sen helpostikin määrittellä. Minussa heräsi kysymys, joka ehkä kerran herää jokaisen ihmisen rinnassa, kysymys: mikä elämä on? joka kysymys käytännöllisesti lausuttuna kuuluu: miten minun tulee elää, jotta elämäni „kelpaisi jumalalle?“

Se usko, johon olin kasvatettu, oli seuraava: Aadam ja Eeva lankesivat syntiin, heistä synti periytyi koko ihmiskuntaan. Synnin seuraus on kuolema. Minä ja kaikki muut olemme kadotuksen ansainneet ja kadotukseen olisimme joutuneet, ellei jumalan poika rakkaudessaan olisi meitä pelastanut kuolemallaan ristipuulla. Kun häneen uskomme, olemme vapautetut. Silloin meitä odottaa ikuinen ilo ja rauha kuoleman jälkeen. Ja kaikki on jumalan armosta. Kaikki saamme häneltä. Omien tekojemme nojalla emme mitään ansaitse, uskomme vain jumala palkitsee armollaan.

Uskomme vain! Siis tämä elämä olisi — *uskomista* . . .

Nyt äkkiä selvisi minulle, mikä hirveä petos tuo uskoni oli, mikä ääretön juopa erotti sen *elämästä*. Jumala oli karkotettu kauas pois näkyvistä, ikäänkuin sitä varten, että meillä olisi oikein „vapaat“ ohjaket täällä maan päällä. Kyllähän sitä sitten taivaaseen työnnettiin, kunhan vain riitti uskoa — ja sitä vartenhan se taivaan valtakuntakin oli siirretty pilvien taakse.

Uskoni teki hyvin tarkkaa selkoa monesta seikasta. Se selitti, kuka jumala oli. Se luetteli hänen ominaisuuksiaan ja määräsi hänen toimintaansa. Se neuvoi minulle, miten kirkossa kävisin ja jumalan sanaa viljelin ja herranehtoollista nauttisin ja miten muistaisin omaa syntisyyttäni ja jumalan pojan lunastuskuolemaa, ja se kertoi minulle tulevaisuuden iloista ja riemuista, kun enkelinä saisin laulaa karitsan kunniaksi, jos kaiken tuon edellisen hyvin toimitin ja täytin.

Mutta yhden seikan uskoni jätti aivan ratkaisematta. Se ei maininnut minulle mitään tästä nykyisestä, maallisesta elämästäni, tästä elämästä, jossa nyt olin. Mitä minua hyödytti kaikki nuo pilventakaiset taivasunelmat? Eivät ne antaneet minulle mitään neuvoa epäilyksissäni, eivät ne ollenkaan vastanneet kysymykseeni, mitä tämä oli, millä lailla minun nyt piti palvella jumalaa. Mitä se minua auttoi, olinko syntinen, pelastettu ja kuolematon, kun elämä oli edessäni, tämä kauhea elämä, joka vaati, että jotakin tekisin? Sen yhden tahdoin tietää, mikä tämä elämä oli, vaan siihen ei uskoni vastannut. Se ei antanut elämälle mitään sisältöä.

Käsitin kerrassaan, kuinka tyhjä uskoni oli. Käsitin, että se oli järjettömän hourailua.

Mutta silloin minussa nousi halu tietää, olivatko muutkin sen käsittäneet. Olivatko niin ulkokullatuita, että kutsuivat itseään uskovaisiksi, vaikkeivät uskoneet — vai olivatko niin sokeat, etteivät petosta nähneetkään. Sen tahdoin tietää.

7.

Kauan minun ei tarvinnut vaeltaa tietämättömydessä. Tein pianikin hämmästyttävän kokemuksen. Useimmat ihmiset eivät olleet päässään ajatelleet niin pitkälle kuin minä, ja jos olivatkin, niin ainakaan eivät olleet tunteillaan sitä hyväksyneet: useimmilla oli nimittäin luontainen uskonnollinen tarve — tuommoinen tarve hakea lohdutusta murheissaan muualtakin kuin kanssa-ihmisiltä —, joka tarve tuli tyydytetyksi tunteellisen uskon kautta vallan ulkopuolella järjen toimintaa. Mutta minua hämmästytti sängen suuresti se seikka, että he tietämättänsä olivat käsittäneet sen saman uskonsa tyhjyyden, josta minä olin tietoisiksi tullut. Se näkyi selvästi heidän elämästään. He toimivat ja työskentelivät aivan niin kuin minä olin ymmärtänyt, että minun olisi pitänyt toimia ja elää, niin kauan kuin siinä „uskossani“ olisin riippunut: s. o. he

toimivat ja työskentelivät ulkopuolella tuota uskoa ja siitä riippumatta. He olivat järkeviä ihmisiä, jotka vaistomaisesti tunsivat, etteivät sillä uskollaan eläneet. „Otsasi hiessä pitää sinun leipäsi syömän“, — kas siinä elämän laki, joka oli kova kyllä.

Ja sentähden itkivät kirkossa ja hautajaisissa. He seisoivat elämän suuren salaisuuden edessä ja he tunsivat sieluisuudessaan, kuinka hyläytyitä ja yksinäisiä olivat. He muistivat taas, että kuolema heitäkin kerran kohtaisi, ja heidän omatuntonsa sanoi heille, etteivät he tiedäneet, mitä kuolema oli, etteivät he olleet työskennelleet sen arvotuksen selvittämiseksi.

Näin huomasin, että ihmiset tunsivat, vaikeivat sitä aina itselleen tunnustaneet, ja minä käsitin, ettei se ollut vain ulkokultaisuutta, kun ihmiset määrättyinä vuoden päivinä „palvelivat jumalaa“ — edes johonkin määrin tyydyttääkseen omaatuntoaan ja lieventääkseen sielunsa tuskia.

Mutta minä huomasin myös, että toinenkin seikka ihmisiä vaivasi ja aina oli vaivannut ja usein sai paljonkin häiriötä aikaan, huolimatta kaikesta, mitä usko vakuutti. Se oli pahan arvotus. Se oli tuo kummallinen seikka, että kaikki teot eivät olleet hyviä ja oikeita. Tuostakos oli herännyt kysymys: mitenkä ihmisen teot suhtautuivat haudantakaiseen elämään? Vaikuttivatko pahat teot siihen vai eivätkö? Yleinen kokemus oli, että ihminen, kun oikein ryhtyi uskomaan, samalla päätti elää hyvin ja olla syntiä tekemättä; uskoessaan ihminen siis tunsi, että mahdollisimman synnitön elämä oli tarpeen, jos halutti taivaaseen kuoleman perästä. Mutta yleinen kokemus oli myös, ettei ihminen saattanut elää aivan synnittömästi ja ettei kukaan kuollessaan ollut synnittömäksi tullut. Mitenkä tästä pulasta oli päästävää? Nähtävästi helpoimmin siten, kuin kirkko opetti, nimittäin että perisynti on poistamaton ja että usko se autuaaksi tekee. Usko mihin? Usko siihen, että autuaaksi tulee.

Vaan outo kappale se ihmissielu on. Juuri kun koettaa olla huoleton ja tyytyväinen, niin pahan arvotus se taas estää selvään näkemästä. On jotakin tehnyt — ja kas! se olikin „synti“ . . .

Sama arvotus on synnyttänyt Mooseksen 10 käskyä ja kaikkein kansain lakisäädökset ja protestanttisen kirkon opinkappaleen, ettei noita käskyjä voi täyttää; sama arvotus on syynä niihin satoihin lahkoihin, jotka nousevat sieninä maasta.

Tulin siis vakuutetuksi, että joka ihmisen sielussa huutaa ääni: mikä tämä elämä on? kuinka minun tulee elää tämä elämä? enkä enää ihmetelty, että ihmisten silmistä puhui heidän sielunsa sanomaton kaiho, ja että he välistä vaistomaisesti etsivät kyynelistä helpotusta surulleen.

8.

Minun vaatimukseni uskoni suhteen olivat olleet aivan oikeutetut. Sitä ei kukaan kieltäne. Olin pyytänyt, että se selittäisi minulle, mikä elämä oli, ja selittäisi sen niin, että sydämässäni ja päässäni sen oikeaksi tuntisin. Vaatimukseni uskon suhteen oli, että se täyttäisi koko elämäni. Tämä on syvän uskonnollisuuden luonnollinen johtopäätös. Jos jumala on ja jos tällä elämällä on joku merkitys ja jos minä olen täällä jotakin varten, niin ei yksikään elämäni hetki saa olla merkityksetön. Jos minä tahdon palvella jumalaa, niin minun täytyy voida tehdä se koska ja missä tahansa, aivan riippumatta, onko sunnuntai vai maanantai, olenko kirkossa vai kotona. Muutenhan kaikki ne hetket, kaikki ne päivät, jolloin en jumalaa palvelisi, menisivät hukkaan ja olisivat merkityksettömät. Jos taas jumalaa ei ollut, jos elämältä puuttuisi kaikki tarkoitus, jos täällä olin vain syödäkseni, nukkuakseni, naidakseni ja tehdäkseni työtä — sitä varten, että voisin syödä, nukkua ja naida, silloin olivat uskonnollisetkin tarpeeni julmaa luonnon leikkiä, silloin oli paras minussa vain halveksittavaa lapsellisuutta . . . ja ainoa pelastus oli ryhtyä syömään, nukkumaan ja naimaan — oikein innosta — ja sitten, kun se väsytti . . .

Sekä itsessäni, että muissa ihmisissä piili sydämen syvyydessä paremman kaipuu ja luontainen vakaumus siitä, että parempi oli myös oikeampi. Näin hyvinkin, että hyvän ja pahan määrittäjiä oli yhtä monta kuin oli ihmisiä; tuskin oli kaksi ihmistä, jotka olivat aivan yhtä mieltä siitä, mikä hyvä oli ja mikä paha. Pitipä toinen hyvänä sitä, jota toinen kammoksui hirmuisimpana pahana. Erisuuri itsekkyyks, erilaiset tiedot, kokemukset, ympäristöt, tavat — kas siinä lasisilmät, joiden läpitse katselimme hyvää ja pahaa. Mutta jokainen ihminen pyrki aina siihen, mikä hänen mielestään oli hyvä.

Tuntui minusta, että koko elämä olikin vain hyvän ja pahan tiedon etsimistä. Tuntui minusta, että me ihmiset olimmekin täällä maan päällä sitä varten, että oppisimme tietämään, mikä oli hyvän ja pahan erotus. Ja samalla minulle selveni, että tämä kysymys oli aivan sama kuin edellinen kysymys, mikä elämä oli. Molemmissa tapauksissa pyrin tiedottomuudesta tietoon, pimeydestä valoon, ja se sama valo, joka paljastaisi minulle toisen, se myös paljastaisi toisen salaisuuden. Epäilemättä oikea elämä silloin olisi se, jota hyväksi kutsuisin, ja väärä se, jota pahana pitäisin ja „kuolemaksi“ nimittäisin.

Täten ymmärsin uudelta näkökannalta varsin luonnolliseksi, ettei entinen uskoni, kirkon usko, saattanut tyydyttää uskonnollista tarvetta. Se otti arvon pois ihmisen hyvistä pyrkimyksistä — vieläpä kielsi kaiken hyvän pysyvän arvon, ylistäen itsekkyyttä. Minun hyvillä teoillani ei ollut mitään merkitystä jumalan edessä, kaikki tuli hänen armostaan, ikuinen elämäkin, kunhan uskoin; jos tahdoin hyvä olla, se oli oma asiani, mutta ei se minua pelastanut. Toiseksi silmämääränäni piti vain olla tuo oma, itsekäs, ikuinen elämäni, joka uskoni kautta jumalan armosta oli saavutettava.

Näillä opeillaan kirkko riisti merkityksen elämältä. Hyvällä ei ollut itsessään mitään arvoa, ei itsessään eikä palkinnon vuoksi. Mutta joka ihmissielun kysymys koski juuri hyvän ja pahan olemusta. Kun kirkko sen kielsi, niin se kielsi itse elämän. Kaikki oli turhaa ja tarkotuksetonta. Ihmettäkö, jos paha riehui „vapaan tahdon“ kristikunnassa?

9.

Uskoni hylkääminen oli minulle melkein vähemmän järjen kuin sydämen asia. Koko sielultani olin harras ja hurskas ja koko sielultani olisin tahtonut voida uskoa. Järkeni kyllä teki vastarintaa, kun koetin säilyttää „lapsuuden uskoani“ kaikesta huolimatta, mutta pidin järkeäni jonkun aikaa pahan hengen ja kiusaajan äänenä, kuten minulle oli opetettu. Mutta niin pian kuin sydämeni jäi vastausta vaille kysymykselleen; kun äkkiä ymmärsin, ettei se uskoni sydäntänikään tyydyttänyt — olisinko silloin enää teeskennellyt itselleni ja muille, luulotellen yhä olevani uskovainen tavallisessa merkityksessä? Niin en ollut käsittänyt, että jumalaa, totuutta palveltaisiin. Mieluummin luovuin kalleimmastakin uskosta kuin ihmisarvosta.

Moni on seurannut minua tähän saakka. Moni on kulkenut samaa tietä ja pysähtynyt tähän. Minä en pysähtynyt. En tyytynyt siihen, että peite oli otettu silmiltäni pois, tahdoin myös käyttää silmiäni, katsella, tarkastaa ja tutkia, näkisinkö itse jotakin uutta. Tein vahvan päätöksen, että olkoon seuraus mikä tahansa, tietämän minun piti, mikä tämä elämä oli *sub specie aeternitatis* (ikuisuuden näkökannalta); en herkeisi kamppailemasta jumalan kanssa, ennenkuin hän ilmottaisi minulle nimensä.

Mutta mitä sen johdosta tapahtui, se ei kuulu enää näihin muistiinpanoihin.

Kuolema.

Elian lähetyskirje n:o 4.

Kuolema on kaikista varmin tapaus ihmiselämässä, jokainen ihminen tietää kerran kuolevansa, ja kuitenkin kuolema samalla on kaikista salaperäisin tapahtuma. Paitsi sitä, ettemme tiedä hetkeä milloin se tulee, on kaikki se, mikä sitä mahdollisesti seuraa, verhottuna mitä salaperäisimpään hämäryyteen. Halusta ihminen tahtoi tietää, mitä kuoleman jälkeen tulee, sillä semmoinen tieto olisi ylen tärkeä hänen nykyiselle elämälleen. Eikä olekaan mahdotonta saavuttaa sitä tietoa. Uskonto, joka tahtoo olla ihmiselle apuna ja ohjauksena elämässä, on julistanut yhtä ja toista kuolemasta ja haudantakaisesta olost; ja kun muistamme, että uskontojen perustajat ovat olleet ihmisiä, joilla on ollut tietoa näistä tavallisilta kuolevaisilta salatuista asioista, ymmärrämme, ettei ole mahdotonta saavuttaa niistä tietoa; sillä kaikkien saavutettavissa on se, minkä yksi on saavuttanut.

On erittäinkin kaksi kohtaa, jotka kuolemasta puhuttaessa kaipaavat selitystä. Toinen koskee sitä luultua tietoa, jonka muutamat uskovat omistavansa, sanoessaan, että kuolema on kaiken loppu. Nämä n. k. materialistit väittävät, että ihminen kuolee niinkuin puu kaatuu — ruumiin hajotessa haihtuu koko sieluelämäkin. Vaikkei enää ole ajanmukaista olla materialisti, koska on alettu ymmärtää, ettei kuoleman arvotus ole noin helposti ratkaistu, on meidän kumminkin oltava kiitolliset materialismille siitä, että se on selvittänyt meille tärkeän kysymyksen elämän ja aineen suhteesta toisiinsa. Se on itse asiassa näyttänyt, että elämä ja aine kulkevat rinnakkain — että kaikki elämä on ainehiukkaisten värähtelyä. Värähtelyn lakkautuminen on siis kuolemaa ja kuolema elämän häviö!

Mutta materialismi ei tietänyt, että aine eli materia on olemassa toisissakin olomuodoissa kuin fyysisesti näkyväisessä, materialismi ei aavistanut, että elämä, lakatessaan värähtelemästä näkyväisessä ruumiissa, vain vetäytyi pois fyysiselle silmällemme näkymättömään henkiruumiiseen ja että ihmisen tajunta kuolemassa siirtyi fyysisestä ruumiista tähän henkiruumiiseen.

Sillä kuolemaa ei ole. Kaikki on elämää. Kuolema on vain elämän poistuminen kuluneesta muodosta ja sen pukeutuminen uuteen muotoon. Meille ihmisille kuolema vain on tilan muutos. Me emme häviä emmekä muutu. Me olemme sieluja, eläviä, kuolemattomia henkiolentoja. Me olemme sieluja nyt eläissämme ja me olemme sieluja kuolemankin jälkeen. Heitämme ainoastaan päältäämme näkyväisen ruumiin, joka välitti meidän yhteytemme näkyväisen maailman kanssa, ja olemme puettuina henkiruumiiseen, joka taas välittää yhteytemme henkimaailman kanssa. Eikä henkimaailma silloin enää ole näkymätön; peite on pudonnut silmiltämme ja me näemme, että olemmekin oikeastaan koko ajan olleet jäseniä toisessa maailmassa eikä suinkaan yksinomaan fyysisessä. Sillä me olemme sieluja ja me olemme

nyt jo jäseniä henkimaailmassa, vaikka se maailma tavallisesti on meille näkymätön.

Toinen kohta koskee erästä henkistä sairautta, joka on laajalle levinnyt ja jota kutsutaan kuolemanpeloksi. „Luurankoinen viikatemies, ihmiskunnan vitsaus“, — tämänkaltaisia nimiä on kuolemanpelko antanut sille totuuden sanansaattajalle, jonka pitäisi olla meille kaikille pyhä ja rakas.

Sillä kuolemanpelko johtuu tiedottomuudesta, ja tämä tiedottomuus pukeutuu useimmin siihen luuloon, että kuolemata saattaisi seurata ikuinen kadotus, ikuinen tuska ja kärsimys ja helvetti. Luullaan, että Kristus on sitä opettanut, että uusi testamentti sitä opettaa. Tämä on erehdys, sillä kreikan ja latinan samoin kuin nykyisissä kielissä käytetään usein sanoja semmoisia kuin „ikuinen, ääretön, mahdoton, loppumaton“, vaikka vain tahdotaan ilmaista, että jokin on hyvin pitkä, suuri, ihmeellinen j. n. e. Sanotaanhan puhekielessäkin esim. „tästä minulla on ikuista harmia“. Se on luonnollista liottelua. Sitäpaitsi ei kreikan kielessä ole sanaa, joka täysin vastaisi käsitettä „ikuinen“. Uudessa testamentissa käytetty sana „aionios“ merkitsee „yhtä pitkä kuin aioni“ ja „aioni“ on „aikakausi“. Korkeintaan tarkotetaan siis uudessa testamentissa „pimeyttä“, joka kestää yhden aikakauden eli maailman iän. Pois siis kaikki semmoinen väärä usko, että Jeesuksen taivaallinen isä, joka antaa lempensä auringon paistaa sekä hyville että pahoille, olisi julmuri, joka antaisi yhdenkään ihmissielun kärsiä loppumattomia tuskia! Päinvastoin hän, meidän jumalamme, tahtoo että me kaikki „tulimme autuaiksi“, s. o. että kaikki kehittyisimme täydellisiksi, täydellisiksi rakkaudessa ja täydellisiksi tiedossa, jotta meillä olisi voimaa ja kykyä häntä palvella ja auttaa ja hänen suureen luomistyöhönsä ottaa osaa.

Yhtä kaikki on suuri totuus kätkeytyä tuohon uskoon kärsimyksiin kuoleman perästä — ja yhtä suuri totuus on usko äärettömään onneen ja autuuteen haudan tuolla puolen.

Sillä kun ruumiista erotessamme joudumme henkimaailmaan, astumme samalla elämään, jossa surut ja ilot ovat erillään ajassa, ei niinkuin maan päällä alituisesti vaihdellen, vaan siten, että kaikki suru tulee ensin ja kaikki ilo sen jälkeen. Kuolema on suuri ja ankara kasvattaja. Se johtaa meitä paratiisiin onnelaan, mutta se johtaa meitä omien syntiemme ja vikojemme luomaa tietä pitkin, ja se tie on jyrkkä ja ohdakkeinen, sillä meidän täytyy luopua synnistä, ennenkuin taivaan portit meille avautuvat. Kuolemanjälkeinen olo on täten jaettuna välitilaan ja taivaiseen elämään.

Välitila on useimmiten kiirastulta, jossa itsekkyytemme, pahat halumme ja himomme poltetaan pois, ja saattaa välistä olla vaivan ja tuskan helvettiä. Kadottaessamme fyysisen ruumiin joudumme pois maallisen elämän piiristä emmekä saata tyydyttää maallisia haluja ja mielitekoja, ja jos sielumme on semmoisia täynnä, on kärsimys kova, kun himojen täytyy kuolla omaan kykenemättömyyteensä. Samalla kuitenkin ymmärrys ja omatunto heräävät ja katkerasti kadumme, että olemme päästäneet käsistämme monta tilaisuutta parannukseen, kääntymykseen ja kehitykseen.

Vaan kukaan ihminen ei ole yksinomaan paha. Olkoot harvassa puhtaat ja hyvät ihmiset, kaikissa on kuitenkin hyvän siemen, kaikissa on jumalallisen elämän alku. Kaikki ovat johonkin määrin osanneet rakastaa ja kieltää itseään, kaikki ovat joskus kammoksuneet pahaa ja tunteneet ikävöimistä hyveeseen ja puhtauteen — ja tämä se on valmistanut heille sijan taivaissa. Kun kiirastulessa ovat puhdistuneet, astuvat sielut, „loistaviin häävaatteihin puettuina“, taivaiseen kotiinsa ja viettävät siellä sanomattoman autuaallista elämää. Mitä hyvää he ovat oppineet ja kokeneet maan päällä, sen he nyt täällä ikäänkuin sulattavat omaan olemukseensa, sitä he ajattelevat ja nauttivat opetusta niiltä jumalallisilta opettajilta, joita he maan päällä ovat rakastaneet.

Ikuisesti ei kuitenkaan taivas kestä. Jonkun ajan — sanotaan: tavallisesti 1500 vuoden — kuluttua ihminen taas ikävoi takaisin maan päälle uutta kokeakseen ja uutta oppiakseen, sillä vielä hän on koonnut hyvin vähäsen niitä „taivaallisia aarteita, joita ei ruoste raiskaa eikä koi syö“. Niin hän on tehnyt tuhannesti ennen ja niin hän on tekevä vielä pitkinä aikajaksoina. Hänen elämänsä on alituisen tämöistä vaihtelua tilasta toiseen — ainoastaan tilasta toiseen eikä paikallisesti, sillä ei kiirastuli eikä taivas ole paikallisesti

erillään näkyväisestä maailmasta, vaan kaikki ovat samassa paikassa, kiirastuli on vain ikäänkuin taivaan kuori ja näkyväinen maailma niinkuin sekä taivaan että kiirastulen kuori. Aivan samalla tavalla on nykyinen fyysillinen ruumiimme vain ulkonaisin kuoremme eli verhomme, joka peittää meiltä henkiset ruumiimme ja tekee sielumme aivan näkymättömäksi.

Itsessämme olemme sieluja ja sieluina ei kuolema meitä kohtaa. Kuolemassa heitämme verhon eli ruumiin toisensa perästä, mutta aikoinamme pukeudumme taas uusiin verhoihin eli ruumiisiin. Tämä on elämän ihmissieluja kehittävä kiertokulku ja siitä puhutaan suurissa uskonnoissa, niiden joukossa alkuperäisessä kristinuskossakin.

Kuolema on mahtava nimi ja se tuopi mieleemme majesteettillisen tunteen. Ylevä ja opettava onkin se hetki, jona eroamme maallisesta elämästä, opettava sekä meille että jälkeenjääville. Sinä hetkenä totuus vilahtaa mieleemme. Sinä hetkenä ymmärrämme paljon, näemme äkkiä, missä olemme erehtyneet, missä kulkenet oikeata tietä. Jospa kuoleman ajatus opettaisi meitä kuolemaan kaikesta pahasta ja itsekkyydestä nyt jo eläissämme!

Helsinki, Kirjapainoyhtiö Valo 1904.

LAKI VAIKO EVANKELIUMI?

VIISI ESITELMÄÄ

Ruusu-Ristin kesäkurssilla
v. 1930
pitänyt

PEKKA ERVAST

RUUSU-RISTI

Hyvinkää 1936
Hyvinkään Kirjapaino O.Y.

SISÄLLYSLUETTELO:

- I Kristillisen kulttuurin sisäinen ristiriita
- II Kristus vanhoissa kulttuureissa
- III Vanhan Liiton tie Kristuksen luo
- IV Uuden Liiton tie Kristuksen luo
- V Tulevaisuuden Totuuden temppeli

I

Kristillisen kulttuurin sisäinen ristiriita

Meidän kristillisellä kulttuurillamme on eräs ominainen piirre, jota emme ole voineet huomata muinaisissa vanhoissa niin sanotuissa pakanallisissa kulttuureissa. Se on ilmestynyt meidän elämäämme ja maailmaan vasta kristillisenä aikakautena. Ja se erottaa meidän kristillisen elämämme, sekä ulkonaisen että sisäisen elämän suuressa määrässä vanhasta niisanotusta pakanallisesta elämästä. Tämä ominainen piirre on sielullinen, sisäinen ristiriitaisuus, joka ei ilmene ainoastaan ihmisten sisäisessä sieluelämässä vaan joka monella tavalla myöskin tulee näkyviin ihmisten ulkonaisessa elämässä. Ei meidän tarvitse asettua minkäänlaiselle arvostelevalle tai tuomitsevalle kannalle. Me voimme vain puolueettomasti todeta tämän tosiseikan, ja me voimme sitten myöskin tutkia sen syitä. Tämä ristiriitaisuus ilmenee sisäisesti ihmisten sieluissa siinä, että miltei poikkeuksetta kaikki ihmiset kristillisissä valtakunnissa tuntevat ja tietävät sisässään jostain paremmasta; tuntevat ja tietävät sisässään jostain oikeammasta ja kauniimmasta kuin mitä he itse sitten osaavat toteuttaa elämässään. Kaikki tuntevat näissä meidän yhteiskunnissamme, että oikeastaan se tajunta hyvästä, oikeasta, kauniista, todellisesta, korkeammasta ja ihanteellisemmasta, joka meissä piilee, se tajunta, se tietoisuus ei saa tyydytystä meidän omassa eikä toisten käytännöllisessä elämässä. Sentähden on selitettykin, että ihmiskunta on vasta tällä kristillisellä ajalla tullut tietoiseksi omasta syntisyydestään. Ennen pakanamaailmassa ihmiset eivät tunteneet syntiä; eivät tunteneet pahaa samalla tavoin kuin me nyt. He eivät niin syvästi osanneet nähdä, mikä oli itsestä ja huonoa. He eivät niin korkealle osanneet kohottaa katsetaan pyhyteen, jumaluuteen ja hurskauteen. Ja sentähden ei ollut ennen maailmassa semmoisia sielullisia ristiriitaisuuksia, jotka nyt ovat ihmisten sieluissa. Nyt ihmiset tietävät, että he eivät ole semmoisia kuin heidän ehkä oikeastaan pitäisi olla. He eivät ole niin siveellisiä, niin hyviä ja niin oikeamielisiä. He eivät pysy niin totuudessa ja rehellisyydessä. He eivät osaa olla niin oikein kuin heidän pitäisi – tai ainakin niin kuin he näkevät, että ihmisten pitäisi olla. He tuntevat oman pienuutensa, syntisyytensä ja heikkoutensa. Ja tämä syvä synnintunto, on vasta tullut juuri kristinuskon kanssa; se on aivan kristillinen ilmiö. Se kuuluu tähän meidän kristilliseen kulttuuriimme. Ja sentakia sanotaan uskonnollisella taholla, että tämä meidän aikamme on rehellisempi entisiä aikoja. Sentähden me olemme pitemmällä sielullis-henkisessä kehityksessä. Meidän asenteemme maailmaan, Jumalaan on muuttunut toisenlaiseksi kuin mitä se oli ennen sentähden, että syvemmin tunnemme synnin ja kuinka puutteellisia ja heikkoja me ihmisinä olemme. Ihminen näkee ihanteen, täydellisuuden, totuuden, kauneuden, rakkauden . . . , mutta jos hän yrittääkään sitä toteuttaa, huomaa hän oman kykenemättömyytensä. Ja viisainta on, ettei ihminen niin korkealle yritä, vaan ainoastaan syvästi tuntee ja tunnustaa oman huonoutensa. Niin selitetään kristillisellä, uskonnollisella taholla. – Ja me olemme myöskin voineet itse tutkia historiallisesti tätä kristillistä aikaa; kuinka tuo ristiriitaisuus sielussa ja samalla tuo synnintunnon virallisesti oikeutetuksi tekeminen ja ihmisen virallisesti huonoksi leimaaminen – kuinka se on saanut aikaan ja synnyttänyt myös toisia, hyvin outoja yhteiskunnallisia ilmiöitä (yhteiskunnallisia jonkinlaisessa psyykkisessä merkityksessä). Olemme voineet huomata kuinka ihmiset kristillisellä ajalla samalla kun he ovat olleet tietoisia omasta syntisyydestään, ovat voineet tulla erittäin voimakkaasti tietoisiksi siitä, että he ovat oikeassa. Tämä on sangen merkillinen ilmiö kristikunnassa, kristillisessä kulttuurissa – tuo oikeuden sisäinen tunto, tieto siitä, että „ollaan oikeassa”.

Ihmiset sanovat: „Me olemme oikeassa. Me kristityt, jotka uskomme näin, olemme ehdottomasti oikeassa. Me tiedämme, kuka Jumala on, mitä varten tämä elämä on olemassa, kuinka ihmisten on pelastauduttava pahasta ja saavutettava iankaikkinen autuus. Me olemme saaneet ratkaisun näihin kaikkiin kysymyksiin ja tiedämme olevamme oikeassa. Me olemme niin oikeassa, että hyvin pahassa asemassa ovat kaikki ne, jotka eivät omaksu meidän oikeuskäsitystämme.”

Tämä merkillinen ilmiö kristikunnassa on saanut aikaan monenlaisia uskonsotia ja vainoja. Ajatelkaamme keskiajan kerettiläisvainoja. Satojatuhansia ja miljoonia ihmisiä poltettiin, piinattiin ja vainottiin keskiajalla sentakia, että he ajattelivat ja uskoivat asioista toisella tavalla kuin ne, jotka olivat ulkonaisessa maailmassa vallassa. Se kirkko, joka oli vallassa, määräsi, mitä ihmisten piti uskoa ja jos ken ei tahtonut niin uskoa, oli hänet ehdottomasti poltettava; sillä jollei häntä poltettu, hänen sielunsa joutui ikuiseen tuleen. Oli parempi pelastaa hänen sielunsa polttamalla ruumis. Sillä tavalla selittivät ja ajattelivat inkvisiittorit keskiajalla ja he vainosivat kovasti kaikkia toisia, jotka ajattelivat toisella tavalla kuin he itse. Vaikka sitten syntyi reformatio, vaikka Luther sai aikaan muutoksen kirkoissa ja uskonnollisissa oloissa, niin me tiedämme, etteivät protestantit päässeet tuosta tunteesta, että „me olemme oikeassa ja että tietysti täytyy myöskin olla semmoisia, jotka ovat väärässä ja joita meidän siis täytyy vainota”. Tiedämme, että juuri protestantisissa maissa alkoivat sitten niin sanotut noitavainot. Silloin poltettiin satojatuhansia ihmisiä sentakia, että he olivat muka salaliitossa paholaisen kanssa. Jos jonkun naisen tai lapsen huomattiin olevan tekemisissä näkymättömän maailman pahain ja julmain voimien kanssa, niin silloin ei ollut muuta keinoa pelastaa hänen sielunsa, kuin se vanha koeteltu keino, että poltettiin hänen ruumiinsa. Tuo on minusta niin kuvaava piirre kristillisessä kulttuurissa, tuo tunne, josta ruotsalaiset sanovat: „Rätt har jag”, tuo tunne siitä, että „Minä olen oikeassa. Ja koska minä olen oikeassa, niin voi niitä, jotka ovat väärässä.” Lopulta ihmisen täytyy päästä ja tulla siihen, jos hän on oikein kristillinen kultivoitu ihminen, että hän ei voi olla varma muusta kuin itsestään. Sentähden olemmekin nähneet, että kirkkojen ohella on syntynyt paljon lahkoja, jotka kaikki ajattelevat itsestään, että ne ovat oikeassa ja kaikki muut väärässä. On lahkoja, joissa yksi tai kaksi tai kolme ihmistä ajattelee, että he ovat oikeassa ja heidän täytyy sivistää toisia. Ja jos nuo toiset eivät ole alttiita opetuksille, niin he ajattelevat: „niin, meitä on ainakin kolme, jotka olemme varmat autuudestamme.” Tämä on niin ihmeellinen piirre tässä kristillisessä kulttuurissa, että todella tulee kysyneeksi, mikä on siihen syynä. Mikä on syynä tuohon sisäiseen ristiriitaan ja noihin ilmennyksiin, jotka ilmeisesti ovat jossain yhteydessä tuon sisäisen ristiriidan kanssa? Voimme nähdä ja huomata, katsellessamme kaikkein nerokkaimpia, kehittyneimpiä ja viisaimpia, lahjakkaimpia ihmisiä, kuinka heissäkin on ristiriitoja.

Jos otamme semmoisen ihmisen kuin ruotsalaisen runoilijan Viktor Rydberg'in esimerkiksi, niin me kaikki muistamme, että kaikki hänen kirjoituksensa uhkuvat mitä suurinta viisautta, rauhaa ja rakkautta. Hän on ihastunut vanhaan kreikkalaiseen kulttuuriin ja pikemmin katselee epäilevin silmin kristillistä uskontoa. Hänen kaikissa runoissaan vallitsee sopusointu ja rauha, ja tietysti siis hänen omassa sielussaan – koska hänen runonsa ja kirjoituksensa ovat ilmennyksiä hänen sielunelämästään – myöskin vallitsee tämmöinen ylimaallinen sopusointu, jumalallinen rauha ja rakkaus. – Kun joku kävi hänen luonaan ja puhui tästä, puhui ihailien Rydbergin kirjoista ja myöskin lausui, että Rydberg itse on ehdottomasti harmooninen ja korkealle kehittynyt olento, niin Rydberg hymyili surunvoittoisesti ja sanoi: „Oi, oi, ei se ole kuin toinen puoli minusta. Minussa on toinen puoli, eläin, sangen voimakkaana. Se ei tule runoissa esille; mutta ristiriitainen olento minä olen, vaikkakin minä teen noin paljon kaunista ja saan ilmi niin paljon kirjoissani.” – Ja se, joka tällä tavalla keskusteli Rydbergin kanssa, tunsu itsensä sangen hämmästyneeksi. – Ottakaamme tarkasteltavaksemme toinen ihminen, joka on tunnettu ihmisenä, ja josta on ajateltu, että hän oli harmooninen ja ehjä. Tarkoiton Goethea. Hänen kaikissa runoissaan vallitsee klassillinen, kreikkalainen sopusointu ja rauha, mutta hänkin valitti sitä, kuinka hänen sielunsa on rikkinäinen. Faustin sanat olivat samalla Goethen sanoja: „Kaksi sielua asuu minun rinnassani, toinen sielu kohottaa kätensä taivasta kohti, mutta toinen on kiinni maassa.” Ja hän valitti ystävälleen, kuinka hän on tavattoman tyytymätön itseensä, ja ihmetteli, kuinka hänen elämänsä oli kerrassaan toista, kuin se, mitä hän sisässään saattoi unelmoida.

Ja totta on, että tämmöistä ristiriitaisuutta emme näe muinaisissa kulttuureissa. Jos tutkimme esimerkiksi kreikkalais-roomalaista kulttuuria, huomaamme kuinka siellä ihailtiin kauneutta; eikä siellä kenenkään mieleen olisi juolahtanut, että kauneus olisi ollut väärää ja jumalatonta. Kaikki ihmiset tunsivat

olevansa ehjiä olentoja; ei heitä vaivannut synnintunto. He olivat yksinkertaisempia ihmisiä kuin me. Jos joku heistä oli paha ja roisto, niin oli hän sitä kokonaan. Hän oli todella sitä, mitä hän oli, ja se oli tavallaan kaunista. Jos joku tunsikin olevansa jalo, ei hän epäillyt itseään; hän oli jalo itsensä ja toistenkin mielestä. Myöhemmässä kreikkalaisessa ja roomalaisessa kirjallisuudessa alkaa jo näkyä ristiriitaisuutta sielussa. Ikäänkuin kysymysmerkki olisi asetettu ihmisten eteen. Mutta sitä ei ollut varhempina aikoina, vanhemmissa kulttuureissa Kreikassakaan. — Siksi me todella kysymme huolestuneina: „mitä tämä oikeastaan on; mistä tämä johtuu?” Ja silloin luulen, että meidän täytyy ensin saada vastaus aivan oloista itsestään: nykyiseltä ajalta, kristilliseltä kulttuurilta, kuin myös vanhalta ajalta ja kulttuurilta ennenkuin kaivamme syvemmältä. Sillä jonkinlainen vastaus tulee meille sangen pian, jos vähän ajattelemme. Kun ajattelemme kristillistä kulttuuriamme, sen ristiriitoja, sen ihmisten ja yksilöiden sisäistä tunnelmaa ja ristiriitoja ja kysymme: mistähän ne mahtavat johtua, mistä johtuu se, että meidän kulttuurissamme on enemmän vilppiä, petollisuutta, valhetta, kavaluutta, epätodellista kuin ennen; mistä johtuu, että meidän kulttuurissamme on ulkokultaisuutta paljon; niin emmeköhän saa vastausta sangen pian eräästä hyvin tunnetusta, mutta ehkä silti aina syrjäytetystä asiasta. Se asia on ihmisten tietämättömyys, jota he eivät tunnusta itselleen eikä toisilleen.

Kun käännyimme kirkon, sen ruhtinainien, piispojen ja pappien puoleen ja kysymme heiltä: „Tiedättekö, että te olette niin oikeassa kuin aina väitätte; tiedättekö todella olevanne oikeassa; tiedättekö, mitä te kansoille opettatte; tiedättekö, että se on totta?”; ja jos me aivankuin ravistamme heitä, emmekä päästä ennen kuin he vastaavat totuudenmukaisesti, niin heidän täytyy vastata: „Me emme tiedä”. — Siis niiden, jotka opettavat ja vuosisatain aikana ovat opettaneet ihmisille kristikunnassa, että on olemassa ikuinen kadotus; että Jumala on suuri julmuri, joka istuu taivaassa ja päättää kenen ihmisen hän syöksee helvetin tuleen; ja kuka ei usko, niin varjelkoon . . . kun kysymme: „Tiedättekö, että asiat on niin”, niiden ihmisten täytyy vastata, etteivät he tiedä, todellakaan eivät tiedä. He koettavat tietysti heti selittää, että eihän ihminen voi semmoista tietää. Ihmisen täytyy tyytyä jumalalliseen ilmoitukseen, joka on kirjoitettu raamattuun. Raamatun sana pitää paikkansa; sen puustavit ovat Jumalan piirtämiä. Raamatussa sanotaan, että se, joka ei usko, joutuu kadotukseen. — Ja siis me sanomme heille: „Te nojaamalla yhteen ainoaan kirjoitettuun kirjaan kaikessa sokeudessanne olette valmiit tuomitsemaan ihmiset helvetin tuleen ja polttamaan heidän ruumiinsa, ja kuitenkin te itse ette tiedä, onko semmoista ikuista helvetin tulta ollenkaan olemassa. Te olette uhkarohkeita olentoja te papit ja piispat ja te, jotka istutte paavin istuimella ja tuomitsette kansoja; te olette uhkarohkeita olentoja.” — Siihen he tietysti eivät saata mitään huomauttaa. Mutta meidän täytyy vain todeta, että tietämättömyyden pohjalle on kaikki rakennettu.

Kaikki se tavaton tuska, jota miljoonat ihmiset ovat tunteneet joko sen takia, etteivät ole osanneet uskoa tai että heitä on piinattu ja poltettu, koska eivät ole uskoneet, on johtunut — tietämättömyydestä. Kaikki ne uskonsodat, joita on käyty Jumalan ja Jumalan Pojan nimessä, Kristuksen lippua heiluttaen, ovat olleet aivan turhia, ihmisten toisiaan kiusaamista ja kiduttamista vain, koska ne ovat johtuneet tietämättömyydestä. Eivät ne ihmiset, jotka käännyttivät toisia, tienneet, oliko heillä totuus, oliko heidän jumalansa todella ollut olemassa; he olivat ainoastaan sokeasti siihen itseään suggeroineet ja olivat itselleen ja toisille sanoneet: „Niin on ja niin Jumala tahtoo, ja sentähden . . .”

Ja he ovat olleet tietämättömiä. On surkea se näytelmä, mikä meidän silmiemme eteen avautuu, kun katsellemme kristikunnan historiaa. Nyt me katsellemme sen nurjia puolia. Ja miksi, kysymme, ei muinaisina aikoina, vanhoissa kulttuureissa ollut mitään tämmöistä?

Ajatelkaamme esimerkiksi Rooman valtakuntaa Kristuksen aikana. Minkälainen oli Rooman valtakunta? Tavallisesti ajatellaan, että se oli mahdottoman pimeä ja barbaarinen valtakunta. Ajatellaan, ettei siinä ollut mitään sivistystä. Mutta kun katsellemme asioita historiallisesti, niin huomaamme, että Rooman valtakunnassa vallitsi täydellinen uskonvapaus. Siellä oli ymmärretty, että jumalat olivat ihmisten tekemiä ja luomia, ja siis — jokainen ihminen saakoon vapaasti palvoa omia jumaliaan. Suuressa Rooman

valtakunnassa vallitsi täydellinen suvaitsevaisuus. Temppeleitä rakennettiin kaikille jumalille ja valtakunnan viisaat virkamiehet kävivät uhraamassa kaikille jumalille, sillä he tiesivät, että tämä kaikki oli enemmän tai vähemmän ihmisten hommaa, ja he ajattelivat, että me ihmiset olemme sentähden kaikki samanlaisia ja yhtä suuren avun tarpeessa elämän edessä; mitä varten kävisimme sotaa semmoisen asian takia, mistä emme mitään tiedä. — Mutta voitte kysyä, eikö kristittyjä vainottu juuri uskonsa takia? Minkä takia keisari ja hänen virkamiehensä vainosivat kristittyjä; oliko se niin vaarallinen oppi? — Ei, — kyllä keisari oli aivan suvaitsevainen sille lempeälle puusepän pojalle, jota muutamien ihmisten teki mieli palvoa ja pitää kuninkaana. Tekihän eräs keisari ystävästään jumalan ja rakennutti hänelle temppelin määräten, että häntä piti palvoa — niinkuin muuten katoliset kirkotkin tekevät pyhimyksiä. Mitä siinä oli, jos jotkut ihmiset tahtoivat rakentaa jollekin puusepän pojalle temppelin; eihän se häirinnyt valtakunnan rauhaa. Hyvällä omallatunnolla saivat nekin krestiaanit palvella sitä jumalaa, jota tahtoivat. Mutta minkätähden heitä vainottiin? — Sentähden heitä vainottiin, että he kieltäytyivät sotapalveluksesta. Kristityt sanoivat: „Meidän Mestariimme, meidän Kristuksemme, jonka elämänoppia me seuraamme, sanoo: 'Ken miekkaan tarttuu, se miekkaan hukkuu', ja me kaikki kristityt olemme noudattaneet hänen oppiaan, niin ettemme vannolippuvalaa emmekä ota miekkaa käteemme”. — Siitä yksinkertaisesta syystä heitä vainottiin, sillä tämän oli kuin valtiorikos. Siitä syystä kristittyjä vainottiin. Siitä syystä kristittyjä, jotka Jeesusta seuraavat, vainotaan vielä tänäkin päivänä. Kun oli maailmansota käynnissä, niin Englannissa esimerkiksi, jossa kveekkarit opettivat, että kristitty ei voi kantaa miekkaa, kolmesataa nuorta miestä virui poliittisina vankeina vankilassa, jonne monet heistä kuolivatkin. Kun vuoden perästä kysyttiin: „Menetekö nyt rintamalle?”, niin jotkut olivat masentuneita ja menivät rintamalle kuolemaan; mutta ne, jotka eivät menneet, teljettiin uudestaan vankeuteen. Semmoista ei ole tapahtunut ainoastaan pimeässä Venäjän valtakunnassa, jolloin duhobooreja vainottiin, teljettiin vankiloihin ja kidutettiin, vaan semmoista on voinut tapahtua meillä sivistyneessä Euroopassa maailmansodan aikana. Todellista Kristuksen seuraajaa on suosittu nyt yhtä vähän kuin Rooman valtakunnan aikana. Mutta, kun katselemme Rooman valtakuntaa, niin näemme, että se oli sivistynyt valtakunta, mutta se oli muuten rappeutunut, ettemme sieltä oikeastaan löydä syitä siihen, miksi vanhoissa kulttuureissa ei ollut ihmisillä ristiriitaisuuksia.

Mutta Egyptissä ja Intiassa ei ollut sellaista sisäistä ristiriitaa ja vallan ja oikeuden halua, jota olemme nähneet kristikunnassa siitä yksinkertaisesta syystä, että muinaisissa kulttuureissa yleisesti tiedettiin, ja julaistiin ja sanottiin: „Ihminen voi tietää niistä asioista, jotka ovat muuten meidän silmiltämme salassa. Ihminen voi tietää, kuinka on kuoleman jälkeen, mutta tämä tieto on sitä laatua, että sitä ei voi saavuttaa ilman suuria ponnistuksia ja valmistuksia.” Mutta silloinkin hyvin harvat ihmiset etsivät mitään semmoista tietoa. He tyytyivät siihen tietoon, että tietoa voi saavuttaa niistä asioista. „Luonnossa on paljon jumalia ja viisaat ovat näyttäneet meille, että luonnossa on paljon voimia, ja kuinka niitä voimia personoidaan jumalissa ja kuinka meidän ihmisten tulee olla hyvissä väleissä näiden voimien kanssa. Mutta tietoa on olemassa noissa mysteριοissa”.

Näin useat tyytyivät ajattelemaan.

Kaikissa vanhoissa kulttuureissa oli niinkutsuttuja mysteριοita, mutta niistä ei ole paljonkaan tietoa. Mutta jos te tutkitte niitä oppineita, jotka ovat kirjoittaneet niistä, voitte havaíta, että he kaikki tunnustavat niiden suuren merkityksen. Eivät ne olleet mitään näytelmiä, ainoastaan jumalallisia näytelmiä, joita vietettiin öisin ja joihin sai ottaa osaa, jos oli määrättyllä tavalla valmistanut itseään. Ne olivat muuta, koska vanhan ajan suuret kirjailijat ja runoilijat saattoivat yksimielisesti tunnustaa — kun he olivat tulleet vihityiksi esimerkiksi eleyläisiin mysteριοihin —, että merkillistä on tulla vihityksi mysteριοihin: silloinhan ihminen tietää, kuinka on kuoleman jälkeen ja silloin hän on perustanut itselleen hyvän olon ja elämän kuoleman jälkeen. Eivät semmoiset suuret filosofit kuin Plato, Cicero ja muut, olisi niin puhuneet, ellei heidän sanoissaan olisi jotain perää. Sen kaikki meidän oppineemme jo tunnustavat, ja sentähden ollaan nykyään sitä mieltä, että mysteriot ovat olleet sängen salaperäisiä laitoksia noissa muinaisissa kulttuureissa. Mutta mitä ne ovat olleet, sitä eivät ole osanneet ratkaista. Niistä on niin vähän tietoa — ja sitten: mitenkö voivat

noita asioita ymmärtää oppineet, joilla ei ole mitään tietoa semmoisista asioista, joista aina puhutaan mysterioiden yhteydessä. Mutta muinaisissa kulttuureissa oli erinomaisen tärkeä, huomattava ja suurimerkityksinen tuo seikka, että ihmiset eivät eläneet samassa tietämättömyydessä kuin nyt kristillisessä kulttuurissa. Eivät suuret kansanjoukot silloinkaan mitään erikoista tienneet, mutta he ymmärsivät sen seikan, että tietoa on saavutettavissa. Tämä kielletään kristillisessä kulttuurissa. Kristityt kirkot sanovat aina: „Tietoa ei voi saada.” Ja nuo sanat tuomitsevat kirkot ja lahkot. Nuo sanat tuomitsevat meidän kristillisen kulttuurimme, sillä tuollainen puhe on vaarallista. Jos minä sanon esimerkiksi: „Ei voida mitään tietää kuoleman jälkeisistä salaisuuksista”, silloinhan minä teen itseni mahdottoman suureksi tietäjäksi, sillä „minähän siis tiedän, ettei voi mitään tietää”. Se on vaarallista. Se on niinsanottua nöyryyttä, mutta itse asiassa uskomattoman suurta ylpeyttä ja itserakkautta, joka on ollut ominaista meidän kristilliselle kulttuurillemme.

II

Kristus vanhoissa kulttuureissa

Kristillisellä aikakaudella ja varsinkin kristillisellä kulttuurilla on, kuten edellä koetin kuvata, eräs ominainen piirre, ristiriitaisuus, joka ilmenee sekä yksilöiden että kansojen sieluelämässä ja joka on saanut aikaan paljon onnettomuutta elämässä. Tämän ristiriidan syitä koetimme myöskin selvittää ulkonaiselta kannalta. Etsimme sen syitä siitä tosiseikasta, että kristillisessä kulttuurissa on meidän henkisen elämämme tausta, meidän henkinen sivistyksemme, meidän uskonnollinen elämämme perustettu tietämättömyydelle. En tietysti tässä enää selitä ja toista niitä asioita, joita edellä jo koetin kuvata. Vastakohtaksi tälle meidän niin sanoakseni kristilliselle tietämättömyydellemme asetettiin se tieto, mikä oli muinaisissa kulttuureissa, se näkökanta, joka ennen oli kaikkien ihmisten tiedossa. Ja voimme yleisesti vielä mainita ja toistaa, että jos tässä kristillisessä kulttuurissa yleensä sanotaan, että ihminen ei voi mitään tietää elämän ja kuoleman salaisuuksista, Jumalan hengen syvyyksistä, niin noissa vanhoissa kulttuureissa oli yleisenä näkökantana, että ihminen saattaa näistä asioista hankkia itselleen tietoa, (ei tosin kuka tahansa, sillä semmoisen tiedon hankkiminen vaatii suurta ponnistusta, ja jokaisella ei ollut halua antautua semmoisiin ponnistuksiin). Mutta ihmiset kuitenkin yleensä uskoivat, kaikki sivistyneet ainakin, että niistä asioista, joita ihminen nyt pitää niin täydellisinä salaisuuksina, ettemme voi niistä mitään tietää, ihminen saattoi hankkia itselleen tietoa. Tämän tiedon symbooleina olivat muinaisissa kulttuureissa näkyväisessä maailmassa niin sanotut mysteerit. Niissä voimme saada valistusta, jos tahdoimme. Meillä ei ole tässä kristillisessä kulttuurissa mitään vastaavaa, sillä jos me puhumme kirkoista, tai yliopistoista, niin me tiedämme, että yliopistoista voi saada tietoa, mutta ainoastaan tämän näkyväisen elämän asioista, ei mitään tietoa näkymättömistä, ei mitään tietoa esimerkiksi kuoleman suhteen. Ja taas kirkoista ei voida liioin saada mitään tietoa korkeammista asioista, sillä kaikki kirkot julistavat yhdellä suulla, että on ainoastaan uskottava ja pidettävä totena, mitä kirkko näistä salaisuuksista julistaa ja ilmoittaa. Kirkon julistuksiin on uskottava! Voimme ymmärtää, että tällainen tietämättömyys on johtunut sekä materialismista että skeptisismistä. Muutama vuosikymmen sitten oli ainoastaan se ihminen oppinut tai sivistynyt, joka oli materialisti. Ei kukaan tiedemiestä saattanut olla „taikauskoinen”. Hänen täytyi olla henkisessä tai korkeammassa mitassa jumalankieltäjä ja hänen täytyi uskoa, että kun ihminen kuolee, niin kaikki on silloin lopussa. Materialismi oli silloin muotiasia. Nyt olemme eläneet muutamia vuosikymmeniä eteenpäin ja nyt ei sivistynyt ihminen ole enää materialisti, korkeintaan skeptikko. Ja se merkitsee, että hän ei oikeastaan usko mihinkään – mutta ei kielläkään mitään. „Kaikki voi olla mahdollista, mutta mitä se meitä liikuttaa; me ihmiset emme voi kuitenkaan mitään tietää. Me, jotka olemme oikein sivistyneitä ja hankimme itsellemme kaikenlaisia yliopistollisia arvoja, katselemme epäillen kaikkia vakaumuksia, maailmankatsomuksia ja uskontoja, sillä eihän ihminen voi oikeastaan mitään tietää. Ihmisen täytyy olla skeptikko, se on sivistyksen huippu”.

Me elämme kuin murrosajassa. On tulossa jotakin, joka samalla on sekä materialismin että skeptismin vastakohta. Me olemme siirtymässä aikaan, jolloin ihminen tulee enemmän spiritueliksi. Aletaan uskoa, että aine ei ole ainoa maailmassa. On olemassa myöskin henki, jota pidetään yhtenä olemuspuolena, mutta se henki luultavasti onkin voimakkaampi ainetta ja lopullinen voittaja. Me olemme siirtymässä semmoiseen aikaan, jolloin tunnustetaan, että hengessä piilee suurempi salaisuus kuin aineessa, että henki on luultavasti rikkaampi, että henki on lähempänä lopullista elämän salaisuutta kuin se, mitä me nimitämme aineeksi. Niin, tässä tulevassa aikakaudessa tullaan myöskin epäilemään itse aineen olemassaoloa. Sitä on jo taas alettu epäillä. Nyt jo on oppineita, jotka eivät tunnusta ainetta enää olevan olemassa: aine onkin paljasta voimaa. Ja lyhyt on matka voimasta älyyn. Ja koska ainetta ei ole ilman voimaa ja voimaa ei ole ilman älyä, niin lopulta tullaan siihen, että aine on pohjimmaltaan älyä eli järkeä. Kun siihen tullaan, niin lopulta

myöskin myönnetään, että henki on kaikista suurin salaisuus kaikessa tässä ilmenneessä. Henki on oikeastaan ainoa todellisuus tässä ilmenneessä. Merkillistä kyllä sanotaan, että uskonnoissa on väitetty juuri sillä tavalla; ei tietyksi kaikissa jokapäiväisissä kirkkojen uskonnoissa, mutta uskontojen alkuperäisissä opeissa on viitattu siihen, että Jumala on henki, olemassaolo on henkeä ja tajuntaa. – Kun nyt tahdomme tutkia syitä tähän sielulliseen ristiriitaisuuteen, mikä on niin olennainen meidän kristillisessä kulttuurissamme ja yleensä maailmassa tällä kristillisellä aikakaudella, kun tahdomme tutkia sen syvimpiä syitä, täytyy meidän silloin luopua materialismista ja skeptisismistä. Minä en osaisi ollenkaan esittää järkevällä ja käsitettävällä tavalla niitä asioita, joita tekee mieleni kuvata, jos me pysyisimme materialisteina tai skeptikkoina. Sillä nuo asiat ovat puhtaasti hengen asioita, niiden on väitetty johtuvan ihmisen tajunnassa olevasta jonkunlaisesta tiedosta. Täytyy turvautua vanhoihin kulttuureihin, turvautua juuri siihen vanhaan näkökantaan, että ihminen voi hankkia ja saada itselleen tietoa elämän salaisista asioista. Emme suinkaan voi jäädä sille kirkolliselle, kristilliselle kannalle, että ihmiselle tieto on mahdotonta. Meidän täytyy saada apua vanhoilta kulttuureilta, jos tahdomme ymmärtää meidän aikaamme ja ratkaista sen pulmia. Tämä merkitsee toisin sanoen, että meidän täytyy lähteä siitä lähtökohdasta, että ihminen voi saada tietoa.

Mikä käsitys meidän kristillisellä kulttuurillamme yleensä on Kristuksesta?

Kristus oli Jeesus Kristus. Se oli Jumala, joka ilmestyi maan päälle ja hävisi pois maailmasta. Se oli tuommoinen historiallinen tapahtuma pari tuhatta vuotta sitten. Jumala tuli akka maailmaan ja Jumala oli Jeesus Kristus. Jeesus Kristus oli kyllä ihminen näkyväisessä muodossa, mutta hänen inhimillisyytensä oli vähemmän ymmärrettävää kuin hänen jumalallisuutensa. Se, että hän oli Jumala, se vasta jotain merkitsi meidän kristilliselle kirkollemme.

Mutta tämä kysymys Kristuksesta on paljon laajempi ja syvempi kuin mitä meidän oma kristikuntamme tähän saakka on ymmärtänyt. Sen laajuus ja syvyys näkyy kyllä kristillisistä pyhistä kirjoituksista. Mutta niitä ei ole oikein ymmärrettykään siitä yksinkertaisesta syystä, että ne muka ovat asioita, joita ei saa tutkia. Kirkot ovat aina sanoneet, ettei saa tutkia ja ihminen ei kykene tutkimaan. Ja ihmistä on kielletty tutkimasta sellaisia asioita. Kuitenkin Paavali eräässä kirjeessään sanoo, että ihmisen henki tutkii Jumalan hengen syvyyksiä. Tätä ei ole otettu varteen. Jos joku ihminen kristillisellä ajalla on sanonut tutkivansa Jumalan hengen syvyyksiä ja väittänyt saavuttaneensa viisautta siinä, niin kirkko on aina katsonut velvollisuudekseen julistaa hänen oppinsa pannaan ja polttaa hänet. Tässä suhteessa kirkot ovat aina kieltäneet omat pyhät kirjansa.

Kirje Hebrealaisille alkaa muutamilla säkeillä jotka kuvaavat elävästi sitä Kristusta, josta tahdon vähän puhua:

„Sittenkun Jumala muinoin monin erin ja monin tavoin oli puhunut isille profeettojen kautta, on Hän näinä viimeisinä päivinä puhunut meille Poikansa kautta, jonka hän on pannut kaiken perilliseksi, jonka kautta hän myös maailmat loi, ja joka, ollen Hänen kirkkautensa säteily ja Hänen olemuksensa perikuva ja kantaen kaikki voimansa sanalla, on, sittenkun oli itse kauttansa toimittanut puhdistuksen synneistä, istuutunut Majesteetin oikealle puolelle korkeuksissa, ja tullut enkeleitä niin paljon paremmaksi kun hänen perimänsä nimi on jalompi kuin heidän.”

Tällä lauseella alkaa Hebrealaiskirje, jossa kuvastuu se käsitys Kristuksesta, mikä oli vanhoilla kulttuureilla ja vanhoissa mysterioissa. Se käsitys Kristuksesta, joka on sängen symbolinen, piiloutuu meidän kristilliseen käsityksemme, sillä tässähän selvästi puhutaan Kristuksesta – Poika – Poikansa kautta. Ja sanotaan, että hänen kauttansa maailma luotiin. Muistamme, että Johannes evankeliumissaan puhuu sanasta, jonka kautta kaikki luotiin, ja kuinka se sana tuli lihaksi ja ilmestyi meidän keskellemme. Me olemme ymmärtäneet, että tämä sana oli Kristus Jeesus, joka ilmestyi maan päälle. Mutta ei ole syvemmin tutkittu tätä salaisuutta. – Mikä on Poika, mikä on Isä?

Kun Jeesus puhutteli Isää rukouksissaan ja yksinäisissä mietiskelyissään, kun Jeesus opetuslapsilleen puhui siitä Isästä, joka ei ollut ainoastaan hänen isänsä, vaan kaikkien meidän yhteinen Isämme, silloin Jeesus ei tietenkään puhunut mistään pienestä rajoitetusta jumalasta, vaan silloin hän puhui äärettömyyksen elämästä, suuresta jumaluudesta, joka täytti maailmankaikkeuden. Se ihmeellinen elämä, jota emme osaa ymmärtää emmekä arvostella, jonka yläpuolelle emme osaa nousta, niin että voisimme sitä määrittellä, se elämä sai Jeesuksen huulilla nimen „Isä”. Sillä tämä nimi kuvaa parhaiten meidän suhdettamme olemassaolon suurimpaan ja syvimpään salaisuuteen. Me olemme asettuneet elämän ulkopuolelle, menneet Jumalasta syrjään. Me sisimmässämme kuitenkin olemme aina itse elämässä, me elämme jumalallisessa elämässä. Ja kaunein nimitys tuolle elämälle, jonka osia ja ilmennyksiä me olemme, kaunein nimitys, jonka sille voimme keksiä on „Isä”. Me olemme hänestä syntyneet, ja me voimme myöskin ymmärtää sen, että me olemme hänen kaltaisiaan, olemme hänen kaltaisikseen syntyneet. Meidän elämämme tarkoitus ei voi olla mikään muu kuin tulla hänen pojikseen, tulla tietoisiksi siitä, että olemme hänen kaltaisiaan. Näin Jeesus kuvailee Jumalaa. – Ja mikä on Poika? – Poika on juuri se kuva eli tieto, mikä on Jumalan tajunnassa kaikista hänen lapsistaan. Koko tämä olemassaolo on Isän Jumalan lapsia ja koko tässä olemassaolossa, sekä näkyväisessä että näkymättömässä piilee Isän tajunnassa tieto siitä, mikä se oikeastaan on. Ja tätä Poikaa me jonkun verran ymmärrämme, tätä kuvaa, mikä on Isän Jumalan tajunnassa. Ymmärrämme, että se on meille vähitellen ilmoitettu. Ja se on ilmoitettuna aina saanut vastakaiun meidän sydämissämme ja tajunnoissamme. Tämä Jumalan Poika, joka tämän maailmankaikkeuden sisällä elää kuvana, se on täydellisyys, se on täydellinen ihminen. Se on semmoinen olento, joka on tietoinen siitä, että hän on Isän Poika; joka on täydellisesti koko olemuksessaan tietoinen siitä, että hän on Jumalan Poika ja että hänen elämänsä on elämää Isässä. Se on täydellisen ihmisen ihanne, se on taivaallinen ihminen tämän olemassaolon sisällä; se on taivaallinen ihminen, joka asuu Isän tajunnassa. Ja me voimme käsittää niin paljon hengen salaisuuksista, että ymmärrämme, ettei tämä taivaallinen ihminen ole mikään ajatuskuva tavallisessa merkityksessä, sillä tavalla kuin me ihmiset ajattemme. – Se ei ole sellainen. Se on Jumalan Sana, se on Logos, se on järki, se on jumalallinen siemen, se on Jumalan perikuva kaikissa, se on elävä Jumalan Poika, se on elävä luomissana, jonka kautta kaikki on syntynyt, kehittynyt ja saavuttanut lopullisen päämääränsä. Ei se ole mikään kuollut mekaaninen ajatuskuva, ei mikään semmoinen kuin meidän ajatuksemme, vaan elävä salaisuus. Jumalan Poika, taivaallinen ihminen on ihanne siinä tajunnassa, joka on lähellä Jumalaa. Sillä elämän tasolla on tämän Jumalan Poika elävä todellisuus, ja kaikissa olemassaolon elävissä olennoissa on Jumalan Poika Jumalan kuvana eli siemenenä piilossa, kätkeytyneenä. Ei ole mitään elävää olentoa eikä kuollutta koko maailmankaikkeudessa, jossa ei olisi elävää Jumalan sanaa, jossa ei piilisi Jumalan Poika, johon ei olisi kätkeyty taivaallinen ihminen. Se on kaikkialla. Mutta mitenkä on meidän ymmärrettävä ihmiskuntamme suhde tähän taivaalliseen ihmiseen? – Tietysti sillä tavalla, että ihminen tässä näkyväisessä maailmassa, hän, jota syystä sanotaan luomakunnan kruunuksi, on ainoa olento, joka voi tulla eläväksi Jumalan Pojaksi, joka voi tulla tietoiseksi siitä taivaallisesta ihmisestä, Logoksesta, kosmisesta Kristuksesta, joka piilee hänessä. Eivät voi kukka, koira tai kivi tulla tietoiseksi siitä, että ne voivat tulla Jumalan Pojiksi; ne eivät ole saavuttaneet kehityksessään sitä tietoa. Mutta ihminen, luomakunnan kruunu, on saavuttanut semmoisen asteen pitkässä kehityksessään, että hänen hengessään voi syntyä elävä tieto siitä, että hän on jumalan poika, että hänessä elää taivaallinen ihminen, että hänessä elää Jumala. Ihminen ainoastaan on semmoinen olento. Me voimme sentähden ymmärtää, että tämä taivaallinen ihminen, tämä Logos, tämä kosminen Kristus on koko ajan, aikojen aamusta lähtien, siitä saakka kun ihmiskunta syntyi tämän maan päälle, odottanut ja odottanut, koska hän voisi puhjeta täyteen tajuntaan ja tietoisuuteen ihmisessä. Silloin täytyi ihmisen olla täydellinen; ihmisen täytyi olla taivaallisen ihmisen kuva täällä maan päällä. Ei ihminen, niin kauan kuin hän elää synnissä, himoissa ja itsekkyydessä, voi olla Jumalan Poika; ei ihminen silloin voi ilmentää taivaallista ihmistä, Logosta. Sentähden jumalan poika, elävä Kristus odotti näkymättömässä hengen maailmassa, odotti ja aina odotti: „Koska tulee se aika, että minä voin tulla ihmiskuntaan”. Ja sentähden sanotaan oikein tässä Hebrealaiskirjeessä, että noina muinaisina, kaukaisina aikoina oli jumalan poika, Jumala siellä salassa ja puhui profeettainsa kautta. Ei vielä ollut maan päällä poikaa, joka olisi voinut tuoda esille jumalan pojan, taivaallisen ihmisen, Isän salaisuutta. Oli vain profeettoja, jotka ottivat vastaan tätä taivaallista ihmistä niin paljon kuin he saattoivat. Jokainen profeetta

kykeni johonkin määrään ottamaan vastaan Kristusta itseensä. Pitkinä vuosituhansina, vuosimiljoonina suuret profeetat ja oppineet tietäjät aina ottivat jotain vastaan Kristuksesta. Ei tietysti käytetty sanaa „Kristus”; käytettiin monenlaisia toisiakin sanoja, erilaisia nimityksiä, kuten Intiassa „Maailman sielu”, myöhemmin „Taivaallinen Buddha”, mutta nimitykset eivät muuta asiaa. Jumalan Poika, jota nyt nimitämme kosmilliseksi Kristukseksi, on aina ollut ihmiskunnan takana ja puhui profeettain kautta. Ja mitä tämä jumalan poika, tämä Kristus aina puhui profeettain kautta? Hän puhui:

„Muistakaa ihmiset keitä te olette, muistakaa, että teidän ihmisinä tulee vaeltaa hyveen tiellä. Muistakaa, että ihmisinä teidän tulee kasvattaa itseänne henkisesti, kulkea hengen ja tiedon tietä. Muistakaa, että te ihmisinä luovutte paheesta ja itsekkyydestä ja pyritte kaikkeen hyvään.”

Tällä tavalla kaikki profeetat ovat puhuneet. Kristuksen ääni on kuulunut kaikkien suurten tietäjien, ihmisten poikain, profeettain suun kautta. Sentähden me emme saa koskaan ylimielisesti ja surkutellen ajatella vanhoja aikoja. Meidän ei tule ajatella muinaisten aikojen kulttuureita ja ihmiskunnan vaiheita siltä ylimielisen ylpeältä kannalta, että ihmisraukat silloin vaelsivat pimeydessä ja me vasta vaellamme valkeudessa. Sillä tavalla eivät suinkaan sivistyneet ihmiset enää ajattele. Mutta ennen opetettiin kristikunnassa, että pakanat joutuivat kadotukseen, tai sitten ehkä semmoiseen odotustilaan, mistä heidät ehkä vielä voidaan pelastaa.

Muistan, kun kävin koulua ja uskontotunnilla luettiin pakanoista, että meidän opettajamme sanoi: „Niin, niin, tietysti oikeastaan kaikki pakanat, ne sadat miljoonat ja sadattuhannet miljoonat ihmiset, jotka elivät ennen Kristusta, kaikki ne ovat kadotuksen omia. Mutta toivokaamme, että Jumalalla on joitain keinoja heidän pelastamiseksi. Kas, kun he elivät ennen Jumalan Pojan tuloa, niin heidän täytyi joutua kadotukseen”. – Niin, se oli loogillista, mutta hyvän opettajan sydän sanoi meille: „Toivokaamme, että Jumalalla on keinoja heidän pelastamiseksi; sanotaanhan, että Jeesus astui alas tuonelaan ja saarnasi vangituille sieluille. Eiköhän sillä tarkoiteta, että hän saarnasi pakanoille myös, (ajattelin silloin, että kyllä siinä oli kuulijakuntaa; kuinkahan se kuului siinä suuressa joukossa) ja ehkä siellä oli joku tilaisuudessa ottamaan vastaan hänen sanomansa; toivokaamme, että useimmat uskoivat.” – Mutta meidän mielessämme nousi oppositio: „Eihän kaikki voineet uskoa, sillä silloin ne pakanat olisivat joutuneet taivaaseen ja me nyt olisimme kadotuksen omia.” Me huomautimme semmoisesta ja opettaja sanoi: „Niitä asioita ei saa ajatella, niistä emme voi tietää mitään; niitä on sentähden kielletty pohtimasta”.

Totuudenetsijöinä, teosofeina, ruusunistiläisinä meidän tulee ymmärtää, että vanhoissa kulttuureissa oli aina tietoa siitä, mitä me nimitämme Kristukseksi, niissä oli aina tietoa Kosmillisesta Kristuksesta. Mutta myöhempinä aikoina juuri mysterioissa tuli tämä tieto Kosmillisesta Kristuksesta toisen luontoiseksi, se tuli tällöin tavallaan haikeaksi, ikävän täyttämäksi, sillä mysterioissa ymmärrettiin ja nähtiin, että nyt on tuleva aika, jolloin Kosmillisen Kristuksen piti laskeutua maan päälle ja tulla ilmi tässä ihmiskunnassa. Ja sitä aikaa rupesivat viisaat odottamaan kaiholla ja ikävällä. Ihmiskunnassa se alkoi näkyä jonkinlaisen ristiriidan alkuna sielussa. Se ilmeni sillä tavalla, että ihminen alkoi tuntea syntisyttään ja omantunnon ääntä. Se alkoi voimakkaammin kuulua kuin ennen. Mitään sellaista ei ollut varhempina aikoina. Ihminen alkoi kaivata pelastusta. Sentähden myöskin viisaat profetoivat, että uusi aika on tulossa lähivuosisatojen aikana; on tulossa aika, jolloin tuo suuri maailmansielu, tuo kosmillinen järki, jonka me tiedämme olevan näkymättömmässä maailmassa, tulee ja laskeutuu ihmiskuntaan; se on niin lähestyvä ihmiskuntaa, että se tulee tähän näkyväeseen maailmaan. Semmoisia ennustuksia alkoi kuulua siellä täällä, sekä juutalaisten kesken että pakanamaailmassa ja sitä monesta syystä voi nimittää Kristuksen odotukseksi.

Sitten tuli aika, jolloin eräs ihminen meidän ihmiskunnastamme, joka kauan, monessa elämässä oli valmistanut itseään, joka oli kulkenut rakkauden tietä, jonka sydän oli täynnä rakkautta kaikkia kohtaan, ei ainoastaan sääliä, vaan iloista rakkautta ja uskoa, ihminen, joka monen elämän aikana oli oppinut rakkautta

ja oli kasvattanut sydämensä niin rikkaaksi, niin ylitsevuotavaksi, että hän oli vapaa kaikesta omasta itsekkyydestään – tuli aika, jolloin tällöinen ihminen syntyi maailmaan.

„Jeesus Natsarealainen” eli „Jeesus Nasiiri”, „Nasarealainen” syntyi maailmaan, hän tuli siksi odotetuksi ihmiseksi, joka saattoi ottaa tuon Kosmillisen Kristuksen, tuon suuren tajunnan, tuon äärettömän rakkaus- ja todellisuustajunnan itseensä kokonaan. Hänen elämänsä muodostui saduksi, jollaista ei toista ole ollut maan päällä. – Niin ihana kuin Buddhan elämä onkin, niin me kuitenkin näemme vielä hänessä ihmisen, joka taistelee ja voittaa. Mutta Jeesuksen elämässä emme näe taistelua; se taistelu jää silloin ainakin aivan näkymättömäksi, ohimeneväksi, lyhyeksi. Me näemme ainoastaan voittajan. Me näemme kyllä, kuinka hän rukoilee Getsemanessa, mutta tunnemme, kun katselemme häntä, että hänen rukouksensa eivät tarkoita hänen omaa persoonallisuuttaan, vaan koko ihmiskuntaa. Hän vielä vähän niinkuin pelkää, että voiko ihmiskunta jo ottaa vastaan Kristuksen, ja samassa hän kuitenkin sanoo: „Koska niin on määrätty, koska Sinäkin Isä nyt niin tahdot, niin tietysti aika on tullut”. Eikä hän epäröi. Ei hänessä ole mitään itsekkyyttä, persoonallisia vaikuttimia, heikkoutta, syntiä. Riemulla hän täyttää tehtävänsä, kohtaa sen kuoleman, joka tuo Kristuksen lopullisesti tänne maan päälle.

Ja niin on Jeesuksen jälkeen suuri Kosmillinen Kristus, taivaallinen ihminen, Jumalan täydellisyys-ihanne siitä lähtien ollut lähellä ihmisiä. Kaikille ihmisille on kuin avautunut uusi tie Kristuksen luo. – Aina ennenkin muinaisissa kulttuureissa ihminen pyrki Kristuksen luo. Mutta se tie, joka vei hänet Kristuksen luo, oli toinen kuin tänä päivänä. Silloin Kristus oli kaukana, nyt Kristus on lähellä.

III

Vanhan Liiton tie Kristuksen luo

Kristus on meidän opettajamme elämän koulussa. Yksi on Mestarimme ja Vapahtajamme: Kristus, Jumalan Poika, Sana, Logos, joka oli ja on Jumalan luona ja on Jumala. Meidän vain ei tule erehtyä luulemaan, että tämä ainoa opettaja ja vapahtaja tuli ihmiskunnalle vasta Jeesus Natsarealaisen kautta, vasta silloin, kun tapahtui Kristuksen eli Jumalan Pojan ruumistuminen tähän näkyväiseen maailmaan. Jos niin luulemme, silloin erehdymme, sillä Kristus, Jumalan Poika, joka on ollut olemassa maailman alusta ja ennen maailman alkua, on aina ollut ihmiskunnan opettaja ja Vapahtaja. Oikein sanotaan sentähden Hebrealaiskirjeessä, että Jumala muinoin puhui profeettain suun kautta, ja nyt vasta näinä aikoina on puhunut meille Poikansa kautta ja ilmestyy meille Poikana. Tämä inkarnatio, tämä Jumalan Pojan ruumistuminen Jeesus Natsarealaisessa oli vain niin käännteentekevä tapahtuma ihmiskunnan historiassa, että syystä sanomme, että ihmiskunta eli toisenlaisessa ajassa ennen Kristusta kuin Kristuksen jälkeen. Tuo inkarnatio eli lihaantulo erottaa kaksi ajast'aikaa toisistaan ja me elämme nykyään vasta tämän uuden ajast'ajan alussa. Oikein on myöskin kuvata näitä eri aikoja ihmiskunnan historiassa erilaisilla nimityksillä, niinkuin Hebrealaiskirje tekee puhuessaan Vanhasta ja Uudesta Liitosta. Olemme niinkään oikeassa, kun sanomme, että Kristuksen lihaantuloon saakka oli olemassa laki ja Kristuksen lihaantulemisen jälkeen on olemassa evankeliumi. Toisin sanoen se merkitsee, että nykyään tulemme tuon ainoan opettajan ja vapahtajan luo tavalla, jota sanotaan evankeliumiksi tai myöskin armoksi. Ennen Kristusta tultiin saman ikuisen vapahtajan, Jumalan Pojan eli Kristuksen luo lain avulla. Sitä merkitsee tuo eroitus lain ja evankeliumin välillä. Aina on ihmiskunnalla ollut sama mahdollisuus tulla Kristuksen yhteyteen, pelastua Jumalassa, oppia tuntemaan Jumala, mutta se tapahtui eri tavoin ennen Kristusta ja sen jälkeen. Ennen Kristusta se tapahtui lain avulla; jälkeen Kristuksen se tapahtuu armon ja evankeliumin kautta. Ja minun tehtäväni on koettaa heikoin sanoin selittää, mikä tämä ero on. Minun täytyy siis ensin puhua siitä, millä tavalla ennen lain avulla lähestyttiin ja tultiin Vapahtajan ja Kristuksen luo ja millä tavalla nyt Kristuksen jälkeen lähestytään Jumalaa ja tullaan Kristuksen luo armon ja evankeliumin kautta.

Meillä on tapana usein painostaa hyvin tärkeitä seikkaa. Sanomme, että Kristus on nyt saavutettavissa päivätajunnassa ja että Kristus ennen oli saavutettavissa unitajunnassa. Tämä on vielä eräältä kannalta katsoen tuo merkittävä ero nykyisen ja menneen ajan välillä. Mutta ei sekään vielä selitä itse asiaa, jollemme ymmärrä, mistä on kysymys. Ei tuommoinenkaan määritelmä päivä- ja unitajunnan avulla paljon selitä. Meidän sentähden pitäisi tutkia vähän näitä asioita, tutkia niitä sitäkin suuremmalla syyllä, koska tänä päivänä on avoinna myöskin se niisanottu Vanhan Liiton tie, joka vie Kristukseen unitajunnan avulla, samalla kun nyt on varsinaisesti olemassa se Uuden Liiton tie, joka vie Kristuksen luo päivätajunnassa. Ja voimme vielä lisätä, että jos me pyrimme Kristuksen luo unitajunnan avulla, niin me emme ole tyydyttävästi saavuttaneet Kristusta; emme itse tyydy siihen saavutukseen, ennen kuin meidän tuntemisemme, jumalantuntonne on siirtynyt unitajunnasta myös päivätajuntaan. Kristuksen jälkeen on tärkeää ja välttämätöntä, että jumalantunto, totuudentieto, Kristukseen yhtyminen tapahtuu päivätajunnassa. – Tahdon koettaa nyt ensin esittää teille Vanhan Liiton tietä ja kuvata Kristuksen saavuttamista unitajunnassa.

Miksikä Kristus ennen muinaisina aikoina oli saavutettavissa ainoastaan unitajunnassa? Sen me käsitämme, kun olemme ymmärtäneet, niin kuin edellä koetimme kuvata, että Kristus on aikakausten kuluessa koettanut lähestyä maapalloa ja sen ihmiskuntaa, mutta ei ole siihen päässyt, ennenkuin joku ihminen kokonaan otti hänet vastaan päivätajunnassa, ennenkuin Jeesus Natsarealainen vanhimpana

veljistämme, niinkuin Uudessa Testamentissa sanotaan, otti Jumalan Pojan eli Kristuksen kokonaan itseensä päivätajunnassaan. Silloin oli riemu suuri taivaissa. Silloin enkelten laulu ja soitto kaikui läpi koko kosmoksen. Silloin oli auennut uusi tie läpi ihmiskunnan. – Ennen sitä ihmistä, joka oli niin kokonaan osannut kulkea rakkauden tietä, että hän täydellisesti ja ilman syntiä lopullisessa ruumistuksessaan saattoi ottaa vastaan Jumalan Pojan päivätajunnassaan, Kristus oli henkimaailmassa ja vain henkimaailmassa saavutettavissa. Niinkuin sanottu, tämä Vanhan Liiton tie on olemassa vielä tänä päivänä. Varsinkin itämailla, monissa paikoin Intiassa, Kiinassa ja ennenkaikkeaa Tiibetissä kuljetaan sitä tietä todellisella vakavuudella; suuremmalla vakavuudella sitä tietä kuljetaan, kuin millä voimme kerskata kristikunnassa kulkevamme Uuden Liiton tietä. Minun melkein täytyy sanoa, että kristikunnassa emme ole niin vakavia tässä Jumalan etsimisessä, tässä Kristuksen luo pyrkimisessä, tässä Uuden Liiton tiellä kulkemisessa. Olemme ehkä saaneet hyvinkin outoja kuvia itämaisesta taikauskosta ja kummallisesta elämästä. Olemme ehkä ajatelleet Tiibetistä, että se on pimeä maa, siellä on paljon taikauskoa, pimeyttä, pahuutta, mustaa magiaa, pahaa tahtoa ihmisissä. Mutta unohdamme silloin, että siellä Kiinan Tiibetissä on äärettömän paljon hyvääkin. On monenlaista jumalallista hartautta ja antaumusta. Matkailijat, jotka vakavina totuudenetsijöinä viime vuosina ovat saaneet Tiibettiin tunkeutua ja siellä kulkea, ovat kaikki tunnustaneet, että se on todella ihmeitten maa. Siellä on ihmisiä, jotka osaavat uhrata tämän näkyväisen elämänsä, – joka meille länsimaalaisille on niin kallis ja tavoiteltava – yhden ainoan asian hyväksi, Jumalan etsimiseen. Nimittäkööt he sitten sitä Jumalaa Buddhaksi tai miksi tahansa, kuitenkin heidän sielunsa sisäisin ja pyhin pyrkimys on päästä tietoon niistä asioista, jotka ovat ihmisten tavalliselta silmältä salattuja. Sitä vakavuutta on paljon itämailla. Sentähden myöskin kaikista parhaimmat lähetyssaarnaajat, jotka ovat menneet itämaille, tunnustavat, että heidän on turha viedä sinne minkään länsimaisen kirkon Kristusta, mitään opinkappaleita, mitään teologiaa, dogmatiikkaa, sillä itämaalaiset eivät kaipaa mitään semmoista. Heillä on itsellään filosofiansa ja teologiansa. He ovat tottuneet ajattelemaan terävästi ja keskitetysti. He eivät pyydä opinkappaleita. Lähetyssaarnaajat ovat myöskin huomanneet, että siellä kaivataan suuresti Jeesusta itseään, sitä Jeesus Natsarealaista, joka on elänyt kauniimpaa, pyhempää elämää kuin kukaan toinen. Sitä ihmistä he kaipaavat, ja kun he saavat kuulla hänestä ja tietää mitä hän on sanonut ja puhunut, silloin heidän sydämensä riemastuu, he löytävät jotain ja pääsevät ilman mitään opinkappaleita tai seremonioita Kristuksen tuntemiseen, Jeesuksen Kristuksen läheisyyteen. Ja he ymmärtävät heti, että todellinen kristinusko on sitä, että kuljetaan Jeesuksen jäljissä. Olen lukenut useita tällaisten länsimaalaisten lähetyssaarnaajien kirjoja, joissa kuvataan sitä suurta Jeesuksen kaipuuta, mikä on itämailla, ja sitä merkillisen selvää ja terävää ymmärryskykyä, mikä itämaalaisilla on. Heille ei voi tarjota mitään epämääräistä; heille täytyy tarjota itse Jeesus Kristus, joka Jumalan Poikana sanoo heille, kuinka heidän on elämässään elettävä. Siis oikeitten lähetyssaarnaajien pitäisi todella elää Jeesuksen kaltaista elämää, jos he tahtovat tehdä hyvän vaikutuksen itämaalaisiin. Tiibetissä on salaperäisiä henkilöitä, jotka hirmuisen paljon ovat ponnistaneet ja saavuttaneet semmoisia kykyjä, joista meillä ei täällä länsimailla ole aavistustakaan. Sentähden sellaiset viimeaikaiset tutkimusmatkailijat, jotka ovat käyneet Tiibetissä, kertomuksillaan asettavat aivan uuteen valoon tuonkin riitaisen kysymyksen H. P. Blavatskyn Mestareista. Kun Blavatsky puhui noista tiibetiläisistä Mestareista, niin maailma nauroi: „Mitä tuo vanha mummo on keksinyt?” Ja nyt todistetaan, että siellä on semmoisia ihmisiä, joita todella voidaan verrata Blavatskyn mainitsemiin Mestareihin ja Adepteihin. Siellä, mikäli ei tunneta Jeesuksen tuomaa uutta tietä armossa ja evankeliumissa, kuljetaan, mutta kuljetaan vakavasti, Vanhan Liiton tietä. – Minkälainen on siis tämä Vanhan Liiton tie? Koettakaamme sitä kuvata.

Koettakaamme silloin ajatella muinaisia aikoja ja muinaisia totuudenetsijöitä. Älkäämme pysähtykö lähimpiin vuosisatoihin ennen Kristusta, sillä on huomattava, että silloin olivat jo muinaiset mysteerit rappeutuneita. Ne eivät enää loistaneet yhtä kirkkaina kuin ennen. Ei ollut enää mysteerikouluissa niitä suuria hierofantteja, jotka saattoivat johdattaa ihmisiä Kristuksen luo. Näitten näytelmät olivat muuttuneet tavallisiksi näytelmiksi. Kokoukset olivat muuttuneet usein jonkinlaisiksi hartauskokouksiksi, jotka loppuivat epäsiiveillisiin tunnelmiin ja tekoihin. Tämänhän me tiedämme ja sentähden meidän ei pidä pysähtyä noihin viimeisiin aikoihin, vaan ajatelkaamme aikoja, jolloin mysteerit olivat vielä kukoistuksessaan, jolloin esimerkiksi „eleysiläiset mysteerit” olivat puhtaimmillaan. Kysykäämme millä tavalla silloinen

totuudenetsijä lähestyi noita tietäjiä, jotka saattoivat opettaa häntä löytämään salaista tietoa. Hän tiesi silloin sen, että jos hän tahtoi saavuttaa jumalallista tietoa, jos hän tahtoi vanhoihin mysterioihin, jos hän tahtoi pyytää apua joltakin tietäjältä ja hierofantilta, hänen täytyi täyttää määrättyt ehdot. Hänen täytyi tuntea olevansa kuin muun ihmiskunnan yläpuolella, ikäänkuin eroittautua muusta ihmiskunnasta. Hänen täytyi nähdä ja ymmärtää, että muu ihmiskunta oli tietämätön, että se oli epäpuhdas, että sillä ei ollut niitä ankaria siveellisiä sääntöjä noudatettavana, jotka hänen tuli täyttää. Hän tiesi silloin, että ensimmäinen ehto, välttämätön edellytys, ennenkuin hän saattoi lähestyä mysterioita, oli, että hän täytti lain. Hänen tuli täyttää koko se laki, joka oli hänen kansalleen annettu. Jos ajattelemme esim. juutalaista, joka olisi tahtonut mennä noihin mysteriokouluihin, niin hänen oli täytettävä Mooseksen laki; hänen täytyi osata sanoa itsestään: „Minä en ole tappanut ketään enkä varastanut mitään; minä en ole tehnyt mitään siveysrikosta. Minä en ole esittänyt väärää todistusta lähimmäisestäni; en ole vannonut väärin; en ole himoinnut toisen omaisuutta. Minä en ole palvonut epäjumalia. Minä olen aina ollut puhdas, aina täyttänyt lain vaatimukset, sillä minulla on aina ollut mielessäni, että minä tahtoisin tietää totuuden, tahtoisin löytää Jumalan. Sentähden minä olen täydellisesti siveellinen olento. Sentähden ei kukaan saata minua moittia. Sentähden minä tulen teidän opettajain luo puhtaana ja viattomana, ja seison teidän edessä suorana ja pyydän pääsyä mysterioihin.” Hän tiesi tämän, ja hän ei olisi uskaltanut lähestyä pyhäkköä pyytämään viisailta apua, jos hänen tiedossaan olisi ollut ainoakaan rikos, synti tai lankeemus. Hän tiesi, että vaatimukset olivat ankarat.

Me, ristiriitojen kristikunnassa olemme melkein hämmästyneet, kun kuulemme jotain tällaista. Emme ota sitä oikein uskoaksemme. Meidän mielestämme on ihminen syntinen ja huono olento. Me tunnemme oman heikkoutemme ja tiedämme, että vaikka yritämme toteuttaa lakia kaikessa, voimme sanoa kuin Paavali, että „meidän tahtomme on vahva, mutta lihamme heikko”. Mutta muistakaamme, että ennen ei ollut olemassa evankeliumia eikä sitä sisäistä ristiriitaa mikä nyt on. Ennen olivat vaatimukset ehdottomat. Ei voinut tulla mieleenkään, että totuudenetsijä olisi saanut olla heikko ja vilpillinen. Hän tiesi, jos hän nuoresta saakka oli totuudenetsijä, että hänen täytyi noudattaa lakia. Hänen täydellisyytensä oli ehkä hieman ulkonaista laatua, hänen siveellisyytensä oli ehkä paljon pintapuolisempaa kuin mitä me nykyään ymmärrämme siveellisyydellä. Mutta joka tapauksessa hän täytti lain vaatimukset. Hän saattoi mennä pää pystyssä, mutta silti nöyränä suurten opettajain luo, kolkuttaa mysterioiden ovelle ja sanoa: „Päästäkää minut kouluun.” Ja kun häneltä kysyttiin: „Oletko täyttänyt ne ja ne lain säännökset”, hän osasi vastata ylpeästi, mutta samalla nöyrästi: „Olen”. Silloin ovi avautui ja hänet asetettiin erilaisille koetuksille, että opettajat näkisivät hänen todella jotain saavuttaneen. Koeteltiin hänen rohkeuttaan, pelottomuuttaan, sillä pelkuri ei saanut olla silloin ihminen, joka tietoa etsi. Sitten koeteltiin myöskin hänen siveellistä voimaansa ja puhtauttaan, kuinka luja hän oli kiusauksissa. Koeteltiin hänen kestävyytään, hänen malttiaan: kuinka nöyränä ja maltillisena hän saattoi pysyä. Vaikkapa häntä olisi pilkattu, vaikkapa häntä olisi koeteltu tavalla, joka oli omiaan pistämään syvälle hänen inhimilliseen ylpeyteensä ja itserakkauteensa, hänen tuli pysyä rauhallisena. Kun hän kesti kaikki nuo siveelliset koetukset, opettajat sanoivat hänelle: „Sinä saat tulla oppilaaksi.” Vielä tänä päivänä, jos kuljemme Vanhan Liiton tietä, on asia sama: ihmisen on ensin elettävä elämäkoulussa ja voitettava kaikenlaisia kiusauksia siinä, puhdistettava itsensä, elettävä puhdasta ja siveellistä elämää. Vielä nytkin Vanhan Liiton opettajat asettavat ihmisen koetuksille. Ei pääse oppilaaksi, ellei ole suorittanut kokeita, ellei ole osannut pysyä lujana kaikissa kiusauksissa ja koettelemuksissa. Muodot tänä päivänä saattavat olla toisenlaiset kuin ennen. Koettelemukset – varsinkin jos joku täällä länsimailla kulkee Vanhan Liiton tietä – saattavat tulla ihmisen eteen jokapäiväisen elämän vaiheissa. Hänen opettajansa katselee häntä kaukaa. Hän lähettää hänen elämänsä tielle kaikenlaisia kiusauksia ja lankeemuskuoppia, kaikenlaisia koettelemuksia, joissa oppilaan täytyy pysyä lujana. Hän ei edes aavista, että ne ovat kokeita. – Semmoisessa maassa taas kuin Tiibetissä, jossa on tunnetut ja tietyt suuret opettajat, semmoisessa maassa oppilas meni opettajan luo ja pyysi, että hänet asetettaisiin koetukselle. Hänet asetettiin koetukselle ja kun hän sitten oli suorittanut kokeensa hyvin, niin hänet otettiin oppilaaksi. Silloin alkoi hänelle sellainen elämä ja harjoitukset, treenaus, askeesi, joiden avulla hänen piti päästä ulos ruumiistaan ja unimaailmassa saavuttaa täydellinen tajunta. Tämä on vaikeata sen ymmärtää, joka ei ole niitä asioita

kokenut. Tahdon mainita vain lyhyesti minkäläisten vaiheitten läpi unitajunnassa eli unimaailmassa oppilas kulki.

Kun oppilas sai semmoisia harjoitusmenetelmiä, joitten avulla hän oppi keskittämään huomionsa pois näkyväisestä maailmasta, eristäytymään tästä fyysisestä ruumiista ja sillä tavalla sulkemaan kaikki aistinsa, että hänen tajuntansa kuin itsestään joutui toisen maailman kynnykselle, kun oppilas oli saanut tällaisia harjoitusmenetelmiä, joita tietysti tässä ei sovi tarkemmin kuvata, niin tulokset ja saavutukset näkyivät hänen unielämässään. Ensin tuli näkyviin, oliko hän todellisesti ja täydellisesti puhdistanut itsensä, oliko hän puhdistanut eläimellisen luontonsa, oliko hän voittanut eläimen itsessään. Jos vielä jotain puuttui, se tuli nyt näkyviin hänen unielämässään siten, että niissä asioissa, joissa hän päivätajunnassaan pysyi lujana, hän unielämässään lankesi. Tämä oli hänen ensimmäinen kokemuksensa, jos hän ei ollut vielä saavuttanut täydellistä siveellistä tasapainoa. Sanokaamme, että hän oli harjoittanut ruumiillista askeesia aina ja oli pysynyt sukupuolielämästä kaukana, kaukana yhtymisestä toiseen sukupuoleen – ja tietysti se ei ollut mahdollista, ellei hän hallinnut tunteitaan ja ajatuksiaan. Jos hän siis oli saattanut pysyä ruumiillisesti puhtaana, niin saattoi sattua, kun hän nyt unissaan joutui sielulliseen maailmaan, tunteitten ja ajatusten, halun ja himon maailmaan, että hän näki semmoisia näkyjä siellä unissaan, jotka olivat omiansa saattamaan hänet lankeamaan johonkin sukupuolisyntiin. Silloin hän itse saattoi huomata, ettei hän ollut vielä valmis: hänen täytyi vielä kulkea puhdistuksen tietä, sillä harjoitusmenetelmä oli omiansa puhdistamaan häntä siinä määrin, että hän myöskin unissaan oli oleva ilman heikkouksia ja syntiä. Tietysti tätä vaihetta ei ollut jokaisella; eihän ole sanottu että jokainen totuudenetsijä joutui tähän. – Kun hän siis on tämän suorittanut, silloin hänen unielämänsä tulee mahdollisimman vilkkaaksi. Hän näkee kaikenlaisia ihmeellisiä unia ja merkillisiä tekoja, saa nähdä opettajia ja kuunnella heidän puheitaan. Tapahtuu hyvin kiintoisia asioita hänelle unielämässä. Vaikka hän on siinä kuin ihminen, joka näkee unta, vaikka hän ei ole täysin itsetietoinen niinkuin fyysisessä elämässään, niin hänen unennäkönsä ovat sängen kiintoisia ja eläviä. Ja kun hän herää tuosta unestaan, tuo hän mukanaan sängen merkillisiä muistoja yöllisistä kokemuksistaan. Tämä on toinen vaihe. Sitten tämän jälkeen tulee uusi ajanjakso, jolloin hän unielämässä herää tietoisuuteen siitä, että hän näkee unta. Tämä on sängen merkillinen kokemus vielä tänä päivänä totuudenetsijälle, joka kulkee tätä tietä, niinkuin se oli sen tien kulkijalle ennen muinoin. Se on merkillinen kokemus. – Ihminen on tottunut ajattelemaan, että unet ovat merkityksettömiä, että koko unielämä kuluu turhaan, ettei se ole todellista. „Kuka tietää, missä me elämme; me unelmoimme, eikä se elämä merkitse mitään.” Ei sentään kaikki oppineetkaan enää niin ajattele. Tiedämme, että oppineitten piirissä on niitä, jotka ovat psyykkisesti analysoineet ja huomioineet unielämää ja sanoneet, että vasta unielämä paljastaa meidät, koska se on suuri osa meidän sielustamme. Siinä vasta opimme tuntemaan itsemme. – Siis seuraava vaihe on se, että oppilas tietää näkevänsä unta. Hän näkee kyllä ihmeellisiä asioita; hän elää yhtä vilkasta elämää kuin ennenkin unielämässään, mutta hän tietää, että se on unta. Ja se on hänelle omiansa opettamaan, että hän ei saa pelästyä, vaikka hän joutuisi kuinka kauhistuttaviin seikkailuihin tahansa unimaailmassa. Hän aina muistaa: „Tämä on vain unta”. Hän ihmettelee kyllä, että siinä maailmassa tapahtuu niin ihmeellisiä asioita. Eikä hän aina tiedä, että ne voivat olla hänen opettajansa lähettämiä. Kun hän muistaa, että ne ovat unia, hän ei pelästy, vaan säilyttää malttinsa.

Ja sitten hän siirtyy seuraavaan vaiheeseen tässä unielämässään: hän ei enää näe mitään unia. Hänen sielunsa tulee kuin tyhjäksi, hän ikäänkuin vapautuu jostain elämästä ja maailmasta, joka on ollut rikas ja monipuolinen ja joka on vetänyt lumoten hänen huomionsa puoleensa. Hän tulee tyhjäksi, hänen sielunsa tulee kuin sisällyksettömäksi ja hän on vähällä kadottaa tasapainonsa ja joutua aivan ymmälle. Mitä tämä nyt on? Päivätajunnassaan hän ei kykene tästä mitään tietämään, ainoastaan huomaa aamulla herätessään, että hän ei ole nähnyt mitään unia. Hänen unensa ovat loppuneet. Jos hän ensin hämmästyttää sitä seikkaa, niin jonkun ajan kuluttua hän tulee rauhalliseksi. Hän herää semmoiseen tunteeseen aamulla, että hän on hyvin sikeästi nukkunut. Ensimmäisen hämmästyksen, yksinäisyyden- ja voimattomuudentunteen perästä hän onkin tavannut opettajansa, sen hierofantin, joka on opettanut häntä. Tämä ottaa hänet nyt vastaan toisella puolella unimaailmassa. Hänen opettajansa ottaa häntä kädestä ja näyttää hänelle tuon maailman

salaisuudet. Kaikki on ollut vain valmistusta siihen, mitä hän nyt saa oppia. Hän on päässyt alemmasta minästä, persoonallisuuden harhasta vapaaksi ja opettaja saattaa nyt hänet viedä tuon näkymättömän maailman eri tiloihin. Hän näyttää hänelle, kuinka ihmiset eivät ainoastaan nukkuessaan oleskele siellä, vaan kuinka he kuoltuaankin sinne siirtyvät. Hän saa kulkea tuonelassa, helvetissä, taivaassa; hän saa nähdä, kuinka ihmisten sielut elävät kuoleman jälkeen. Samalla kun hän saa kokea ja nähdä tätä kaikkea, hän saa kokea Kristusta. Sillä mitä hän saa kokea ja mitä hänen opettajansa elävästi hänelle näyttää? Hän saa kokea, että on olemassa yhdyssiteitä kaikkien olentojen ja hänen välillään. Hän saa kokea, että hän on yhtä kaikkien kanssa. Hän saa kokea Kristuksen kaikkiallista rakkautta, joka ulottuu tuoneloihin, helvetteihin ja sulkee syliinsä kaikki kärsivät olennot. Sentähden hän näin unten maailmassa, jossa ihminen viettää aikansa nukkuessaan ja kuoltuansa, sai kokea Kristusta. Hän sai myöskin nähdä, kuinka sielut sieltä palasivat maan päälle ja syntyivät uusiin ruumiisiin; hän sai nähdä, että jälleensyntyminen oli tosiasia. Sentähden, kun oppilas muinoin tällä tavalla heräsi takaisin tajuntaansa, toi hän mukanaan muistot siitä, mitä hän oli todellisessa suuressa mysteeriössä kokenut. Hän saattoi kertoa kokemuksesta, kuinka on kuoleman jälkeen; hän saattoi sanoa: „Olen varma siitä, että ihminen elää kuoleman jälkeen ja että ihminen elämällään maan päällä valmistaa itselleen sijan kuolemanjälkeisessä elämässä. — Minun sielussani asuu nyt rauha”. Hän saattoi niin sanoa, niin kuin sanoivat monet kreikkalaiset kirjailijat. Hän oli kulkenut Vanhan Liiton tietä; hän oli oppinut tuntemaan Kristusta. Hän tunsu itsensä pelastuneeksi ja lunastetuksi olennoiksi. Hän ei enää vaeltanut pimeydessä, ei niissä harhoissa, joissa ne ihmiset vaeltavat, jotka eivät tunne muuta kuin tämän näkyväisen elämän. „Olen nähnyt totuuden silmästä silmään”, ajatteli muinainen oppilas.

IV

Uuden Liiton tie Kristuksen luo

Kristus, Jumalan Poika, elämäkoulun opettaja ja ihmiskunnan vapahtaja oli muinaisina aikoina – niinkuin olemme koettaneet kuvata – etäällä ihmisistä ja saavutettavissa ainoastaan unimaailmassa. Ihmisen piti eristäytyä ympäristöstään ja muista ihmisistä jonkinlaiseksi henkiseksi ylimykseksi, voidakseen sitten näkymättömässä henkimaailmassa, jonka kansalaiseksi hän pääsi pitkän itsekasvatuksen jälkeen, tavata Kristuksen, tai ehkä paremmin sanoen, tulla Kristuksen yhteyteen. Ja jos me kysymme, millä tavoin Kristuksen läsnäolo muuten tuntui ihmiskunnassa, millä tavalla jokapäiväisessä elämässä oltiin kosketuksissa Kristuksen kanssa, niin meidän täytyy sanoa, että Kristus oli silloin kaukana jokapäiväisestä elämästä. Ihmisillä ei ollut mitään suoraa tuntemusta Vapahtajasta tässä maallisessa elämässä. Maallisessa elämässä oli vain jonkunlaista epäsuoraa kosketusta Kristuksen kanssa, nimittäin näyissä ja ilmestyksissä. Mutta näyt ja ilmestykset olivat silloin tavallisempia kuin nykyaikana. Silloin ihmiset saattoivat haltiohetkinään nähdä näkymättömään maailmaan, ja sillä tavalla joutua Kristuksen yhteyteen, että he näkivät ja tulivat mielestään kosketuksiin suurten jumalallisten olentojen kanssa. Ei kukaan ihminen silloin kylläkään ajatellut, että hän joutuisi tekemisiin maailmoiden Jumalan kanssa, maailmansielun tai maailmanjärjen kanssa. Niin ei jokapäiväinen ihminen saattanut ajatella, mutta hän näki ihmeellisiä, yleviä jumalolentoja. Ja kaikki ihmiset muinaisina aikoina uskoivat jumaliin. He näkivät semmoisia jaloja olentoja ja siten tiesivät, että heitä on olemassa, ja he saivat siitä tukea jokapäiväiselle elämälleen. Tietysti eivät läheskään kaikki ihmiset saaneet tällaisia näkyjä ja ilmestyksiä, mutta luonnollisesti kokeneet kertoivat niitä toisille ja ylläpitivät sillä tavoin uskoa maailman sisäisiin, siveellisiin voimiin. Aivan toista on nykyään, kun me olemme Jeesuksen Kristuksen jälkeen kosketuksissa Kosmillisen Kristuksen, maailmansielun, maailman vapahtajan, Jumalan Pojan kanssa päivätajunnassamme. Sentähden meidän asenteemme elämään on aivan toinen kuin se oli muinaisina aikoina. Meillä on suurempi vapaus elämän edessä, mutta meillä on myöskin suurempi taakka hartioillamme. Sillä miten tämä Kristuksen läsnäolo päivätajuisessa maailmassa ilmenee meidän jokapäiväisessä elämässämme? Se ei enää ilmene ilmestyksien ja näkyjen kautta. Joskus tietysti silläkin tavalla, mutta pääpaino ei ole ollenkaan sellaisessa. Kristuksen läsnäolo tässä näkyväisessä elämässä ja päivätajuisessa maailmassa tulee nyt ilmi aivan toisin tavoin. Se tulee ilmi esimerkiksi siinä, että meidän ihmisten on sängen helppoa nähdä ihanteita, hyvän, jalon, toden, kauniin aatteita. Me kaikki ihmiset saatamme nyt Jeesuksen jälkeen ymmärtää hyvää, jaloutta, kauneutta, totuutta ja elämän pyhyttä. Me saatamme nyt nähdä ihanteen, nähdä, että oikeastaan meidänkin elämämme pitäisi olla toista kuin mitä se tavallisesti on. On jokin ääni meidän sisässämme, joka sanoo meille, että meidän pitäisi olla parempia, rehellisempiä ja puhtaampia kuin mitä me olemme. Ääni, järjennäkö sisällämme tarkkailee olevia oloja ja kuiskaa meille, että asiat eivät ole niin, kuin niiden pitäisi olla ja niinkuin ne voisivat olla. Me nykyään kristillisessä kulttuurissa elämme sisässämme merkillisessä ristiriidassa. Me näemme enemmän hyvää kuin mitä osaamme toteuttaa, enemmän todellisuutta kuin mitä me näemme näkyväisessä elämässämme toteutuneena. Meillä on sisäisiä vaatimuksia ja emme osaa niihin vastata. Näin on nykyään jokaisen ihmisen laita. Ei ole sitä ihmistä, joka ei tuntisi sielussaan joskus jonkinlaista ristiriitaa, kaipuuta, ikävää ja kaihoa johonkin parempaan. Ja sentähden ihmiset kristillisessä kulttuurissa etsivät sitä korkeampaa ja kauniimpaa, mitä heillä ei ole omassa elämässään. Sentähden he tyytyvät ajattelemaan, että me olemme huonoja olentoja ja olisimme hukassa, ellei olisi armollista Jumalaa, joka päästää meidät rauhaan ja mielentyyneyteen. Meidän täytyy etsiä tällä tavalla lohdutusta uskonnosta, taiteesta, filosofiasta, tieteestä, jonkinlaisista niinkuin voisi sanoa, haaveista. Meidän kaikkien täytyy nykyisissä oloissa olla enemmän tai vähemmän haaveellisia voidaksemme ollenkaan säilyttää onnen ja sielun tasapainon tunnetta. Muuten me eläisimme niin suuressa

ristiriidassa, ettemme osaisi käytännössä sitä lainkaan ratkaista. Meidän sisässämme on suuri ja ihmeellinen siveellinen vaatimus, jota emme osaa täyttää. Näin on laita kaikkien jokapäiväistenkin ihmisten, varsinkin meidän nykyaikaisessa kristillisessä kulttuurissamme. – Myöskin näemme toisen merkin Kristuksen läsnäolosta ihmiskunnassa ja hänen läheisyydestään päivätajuntaan. Se toinen merkki on, että jokainen ihminen – ja lisäksi aina: varsinkin meidän kristillisessä kulttuurissamme – tuntee jollain salaperäisellä tavalla, vaistomaisesti, että hänen henkilöisyytensä, oma elämänsä on arvokas. Hän ei voi enää tuntea itseään aivan joutavaksi olenoksi, jonka elämä ei merkitse mitään, joka aivan hyvin saattaa heittää elämänsä menemään minkälaisessa menossa vain. Ihminen ei saata nykyään niin tuntea. Hän tuntee, että hänenkin elämällään on arvo. Sentähden huomaa myöskin, että meidän kristinuskonossamme puhutaan erikoisesti ihmisen persoonallisesta arvosta, puhutaan Paavalin sanoilla, että ihmisen sielu on kalliisti ostettu; ja sentähden ihminen ei voi myydä sieluaan. On parempi, että ihmisen sielu pelastuu, kuin kaiken maailman tavarat. Ja millä tavalla muuten sielu voisi olla arvokas, ellei siinä asuisi jotain ikuista ja katoamatonta. – Kirkon taholta on aina painostettu persoonallisen tunteen elämän arvokkuudesta todistavan, että ihmisessä on jotain katoamatonta. Toiselta puolen teologit ovat tahtoneet teroittaa mieleen ihmisen yksilöllisyyden kalleutta viittaamalla siihen, että koska ihminen on ikuinen olento, hänen elämänsä on kallis. Koska hän on olento, jonka Jumalan Poika on lunastanut, hänen elämänsä on kallis eikä hänen pitäisi heittää sitä ikuisen kadotukseen.

Tässä on kaksi merkkiä siitä, että Kristus nyt on läsnä maailmassa toisella tavalla kuin ennen: ensiksi tuo ihanteellisuus ja toiseksi tämä salaperäinen oman elämän arvon tunto. Ja jos ajattelemme suuria nerokkaita kirjailijoita ja ihmisiä, joista oli aikaisemmin puhe, muistamme, kuinka tuo ristiriitaisuus selvästi näkyy heissä. He saattoivat sisässään nähdä ja tuntea ääretöntä kauneutta ja korkeita asioita; he saattoivat luoda ihmeellisiä runoja ja sävelteoksia ja omassa elämässään heillä oli kuitenkin ristiriitaisuuksia. He saattoivat tuntea huonoutensa omassa persoonallisessa sieluelämässään. Siten esimerkiksi Viktor Rydberg sanoi, että eläin oli hyvin voimakas hänessä, vaikka hänen kirjoistaan huokui mitä klassillisin ja puhtain henki. Ja Goethe oli niin arvokas ihminen kuin olla saattaa ja kuitenkin hän tunnusti ihmisille, ettei hän ollut tyytyväinen itseensä. Mistä johtuu heidän voimakkaat ristiriitaisuutensa? Emme ymmärtäisi sitä, elleimme voisi okkultisesti tietää, että nuo kehittyneet, voimakkaat ja vanhat sielut ovat olleet muinaisissa kulttuureissa pitkälle kehittyneitä ihmisiä, jotka ovat ottaneet osaa mysteroihin ja tulleet niihin vihityiksi. He ovat nyt taas ensimmäistä tai toista kertaa Jeesuksen jälkeen mukana tässä kristillisessä kulttuurissa, jolloin heidän persoonallisuudestaan herää aivan jotain semmoista uutta, jota he eivät ole ehtineet kokea ennen. Viktor Rydberg oli jossain edellisessä ruumistuksessaan tullut vihityksi eleyläisiin mysteroihin ja taas Goethe oli jossain edellisessä ruumistuksessaan tullut vihityksi egyptiläisiin mysteroihin. Nuo korkeat henget siis syntyivät tähän maailmaan ja toivat mukanaan vanhat vihkimyksensä ja tietonsa, jotka nyt piilivät salassa heidän sielussaan. Eivät he muistaneet tässä uudessa ruumistuksessaan, että he olivat vanhoja vihittyjä, mutta heidän sielussaan asui kaikki se vanha kokemus ja viisaus, jonka he olivat noissa mysteioissa saavuttaneet. Nyt he olivat syntyneet uusiin ruumiisiin ja tämä ruumis toi aivan uusia kokemuksia. Kristuksen läsnäolo teki sen, että heidän sisäisin omantuntonsa oli paljon herkempi ja arempi kuin mitä se oli ennen. Heidän kykynsä nähdä ihanteita oli nyt tullut paljon suuremmaksi. Vanhat siveelliset ihanteet eivät enää riittäneet heidän nykyisille näkemyksilleen; ja koska ne näkemykset saattoivat olla salassa heidän sielussaan psyykkisinä voimina, niin he olivat joutuneet tilaan, jossa heidän täytyi taasen taistella itsensä vapaaksi uuden persoonallisuuden tuomista harhoista, aavistuksista ja näkemyksistä. Se seikka, että ihminen jälleensyntyvänä olentona on ennen voinut kokea suurempia asioita kuin mitä hän kokee tässä elämässä, selittää paljon ristiriitoja suurten ihmisten elämässä.

Mutta kun nyt sanotaan, että Kristus on meidän lähellämme ja että ihmiskunnan opettaja ja vapahtaja on kosketuksessa päivätajunnassa maailman kanssa, on aivan lähellä meidän päivätajuntaamme, niin meidän täytyy kysyä: Mitenkä Kristus sitten on saavutettavissa meidän nykyisenä ajanamme? Miten me nyt voimme lähestyä Kristusta ja päästä ihmiskunnan vapahtajan yhteyteen?

Jos tahdomme todella kuulua uuteen aikaan ja Uuteen Liittoon ja kulkea Jeesus Natsarealaisen viitoittamaa uutta tietä, elää evankeliumin aikakaudessa eikä lain, niin ymmärrämme ilman muuta, että tämä Kristuksen luo pyrkiminen ei nyt saata tapahtua samalla tavalla kuin ennen. Mutta huomatkamme, että näin on ainoastaan, jos me tahdomme elää evankeliumin aikaa ja kulkea Uuden Liiton tietä. Mehän voimme – kuten aikaisemmin koetin selittää – vielä kulkea vanhaa tietä; voimme etsiä vapahtajaa unten mailta – ja koetin kuvata, millä tavalla se etsiminen tapahtuu. Mutta jos tahdomme pitää kiinni siitä, että Kristus on saavutettavissa meidän päiväajunnassamme, voimme kysyä, miten se on tapahtuva? Muistakaamme vielä, että muinaisina aikoina ihmisen piti eristäytyä aristokraatiksi, tulla henkiseksi ylimykseksi. Usein ihminen meni metsään, kun hän toden teolla etsi, niinkuin tänä päivänä tehdään Tiibetissä ja Intiassa.

Aivan toisin on Uudessa Liitossa. Ero on silmiinpistävä, kun huomaa, että *Uuden Liiton tietä kulkien ihminen ei saa eristäytyä toisista*. Hän ei saa tehdä itseänsä henkiseksi aristokraatiksi, vaan hänen täytyy muistaa Jeesuksen sanat: „Se, joka teistä tahtoo ensimmäinen olla, olkoon kaikkien palvelija”. Tämä tietysti sisältää samalla, että „Teidän pitää yleensä olla kaikkien palvelijoita, ja palvelijoita teidän täytyy olla, jos tahdotte olla ensimmäisiä. Te ette voi nyt ajatella, että teidän täytyisi eristäytyä. Nyt on teidän tehtävänne alistua ihmisten palvelijoiksi”. Se on ensimmäinen suuri ehto. Nyt meidän on eletävä ihmisten keskellä; ei eristäydyttävä, vaan etsittävä ihmisiä. Ja millä tavalla hyvää tehden ihmisiä palvelaan? Millä tavalla me voimme tulla Kristuksen, Vapahtajan luo? Ainoastaan *olemalla*, ei teoilla; *uskolla*, niinkuin apostoli Paavali sanoo. Me emme voi tulla Kristuksen luo tekemällä määrättyjä tekoja. Meidän luonnollinen velvollisuutemme on ihmisten palvelijoina tehdä hyviä tekoja ja täyttää kaikki velvollisuutemme jokapäiväisessä elämässä, mutta niiden avulla ihminen ei vielä tule Kristuksen luo. Ainoastaan uskon avulla tulee ihminen Kristuksen luo, sanotaan; ja se merkitsee ainoastaan *olemalla*. Jos meidän ennen muinaisina aikoina piti päästä ikäänkuin ulos ruumiistamme, jotta tuntisimme itsemme sieluiksi ja tietäisimme olevamme sieluja, niin meidän nyt on tultava sieluiksi, henkiolennoiksi *ruumiissa ollen*; meidän on oltava sieluja, vaikka olemme puettut ruumiiseen. Meidän tehtävämme nyt on „olla”. Miten se voi käydä pänsä? *Seuraamalla Jeesus Natsarealaisen käskyjä*. Jos me tahdomme tulla Kristuksen luo, täytyy meidän kulkea Jeesus Natsarealaisen jäljessä, seurata hänen askeleitaan ja toteuttaa kaikissa tilanteissa hänen käskyjään. Ja tämä on meidän olemistamme? Ei se merkitse, että me täyttämällä noita käskyjä tulisimme niin *ansiokkain*, että pääsisimme Kristuksen luo; mutta täyttämällä ilman melua hänen käskyjään me opimme „olemaan”. Me kaikki tiedämme, mitkä ovat Jeesuksen käskyt.

Me tiedämme, että ensimmäinen on suuttumattomuuden käsky. – Ymmärrämme, että meidän sydämemme on muututtava kasvattaessamme itseämme sellaiseksi, ettei se suutu. Tässä ei ole kysymys ainoastaan ulkonaisesta suuttumattomuudesta, vaan tässä on ennen kaikkea kysymys siitä, että meidän sydämemme ei saa tuntea mitään vihastumista; kasvatamme itseämme kaikissa tilanteissa niin, että sydämemme puhdistuu kaikesta vihasta ja suuttumuksesta. Meidän on opittava tuntemaan, että ne ovat turhaa taakkaa ja heitettävä ne hartioiltamme. Meidän ei tarvitse kulkea semmoisen kirouksen alla. Meidän täytyy huomata, että jos kannamme suuttumuksen ja vihan taakkaa, niin se estää meitä olemasta sieluja, oikeita ihmisiä; sillä sielullisina olentoina me emme tunne vihaa eikä suuttumusta. – Se on Jeesuksen ensimmäinen käsky. Se on täytettävä kaikissa tilanteissa; ei mitenkään ulkonaisesti eläen, sillä se on asia, joka koskee meitä sieluina.

Toinen on puhtauden käsky, joka kuuluu: „Älä katso naista himoitaksesi”. – Tietysti se ei saata tarkoittaa yksinomaan miehiä, vaan tarkoittaa kaikkia ihmisiä. „Älä himoitse; ole puhdas”. Tämä käsky niinkään merkitsee – ei sitä, että meidän on ulkonaisesti oltava säädyllyisiä ja puhtaita, jotta saisimme koko maailman kunnioituksen ja kaikki ihmiset pitäisivät meitä erinomaisina olentoina –, tämäkin käsky tarkoittaa aivan sisäistä asiaa. Se koskee ennen kaikkea meidän ajatuksiimme ja tunteitamme, joita ei kukaan näe. Ne on puhdistettava puhtaiksi, sillä ne lähtevät meidän sydämeistämme. Meidän sydämemme on itekasvatuksen avulla tässä suhteessa puhdistettava aivan puhtaaksi kaikista intohimoista, sukupuolisista viettelyksistä ja himoista. Meidän sydämemme on tuleva lapsen sydämeksi. – Se taakka ja risti, joka on

ihmisten kannettavana, on sukupuolisuus. Kaikki ihmiset tuntevat, kuinka heikkoja he ovat tässä suhteessa, kuinka epäpuhtaita heidän ajatuksensa ja tunteensa saattavat olla. Tämä on taakka, jota he kantavat, risti, joka heidän hartioitaan painaa. Ja sentähden, jos Kristuksen luo tahdomme päästä, on meidän seurattava Jeesuksen käskyjä siinä, että puhdistamme sydämemme, niin ettei se tiedä mistään epäpuhtaasta. Sen tulee todella olla lapsen sydän, joka näkee kaikkialla rakastettavia ihmisiä. Meidän sydämemme täytyy oppia tuntemaan sitä suurta jumalallista rakkautta, jota nimitämme veljesrakkaudeksi, ja joka on hyvin lähellä ihmisiä sentähden, että Kristus on lähellä meidän päiväajuntaamme, läsnä kaikkia jokapäiväisiä ihmisiä. Se läheisyys näkyy taiteessa ja kirjallisuudessa. Sen kaikki tietävät sisässään. Hän, jonka tulee seurata Jeesuksen toista käskyä, ei saa kasvaa vain paljaaseen tietoon ja ymmärrykseen siitä, vaan hänen on toteutettava se omassa sydämessään. Hänen on puhdistettava oma sydämensä, niin että se tulee vielä kerran niinkuin lapsen sydämeksi.

Kolmas on totuuden ja rehellisyyden käsky. Siinä sanotaan: „Teidän puheenne olkoon aina totuudenmukaista ja lyhyttä: ‘on, on, tai, ei, ei’. Helposti joudutte muuten jokapäiväisessä elämässänne puhumaan turhia ja saattamaan paljon pahaa aikaan. Vapautukaa siis siitä taakasta, joka painaa ihmisiä”. – Kun ihminen vapautuu paljon puhumisen halusta, niin hänen sielunsa kehittyy. Kun ihmisen äly kehittyy, niin hän tahtoo sanoa, saattaa ajatuksensa ilmi sanoissa, mikä ei sinänsä ole pahaa, sillä sitä varten meidän kieleemme on, että me puhuisimme. Se ei ole sitä varten, että puhuisimme turhia, vaan että ylistäisimme, mikä totta on ja jättäisimme turhan puhumatta, että kielellämme ylistäisimme Jumalan kunniaa. Sitä varten meidän puhelahjamme oikeastaan on. Ja todella on kuin risti ja taakka meitä painamassa, kun olemme kovin puheliaita. Jos hyvin paljon käytämme kieltämme, niin me voimme tuntea, kun joudumme yksiksemme ikäänkuin joku painaisi meitä ja muistelemme: „Mitähän minä löpöttelinkään.” Ihminen yksin ollessaan tekee tiliä omista sanoistaan ja luonnonmuisti pitää siitä huolta. Jeesus sanoo, että jokaisesta turhasta sanasta meidän pitää tehdä tili. Ja mitä sille voi, että luonnossa on ihmeellinen muistikirja, johon kaikki piirtyy. Kerran meillä on kaikki se edessämme, mitä olemme puhuneet, ellei ennen niin ainakin kuoltuamme. Jos olemme turhia puhuneet, niin se vaivaa meitä, ja me ajatteleme: „Kuinka minä siitä pääsisin?” Jos olemme valehdelleet, silloin todella meistä tuntuu tuskalliselta ja tukalalta, ja me ajatteleme kuoleman jälkeen: „Millä tavalla minä tämän voisin sovittaa?” Me tiedämme silloin, että Jeesuksen käskyt eivät ole mitään turhia käskyjä, vaan ne kertovat meille elämän laista. Elämän lain vaatimus on, että meidän täytyy oppia käyttämään kieltämme oikein ja puhumaan totta. Se on välttämätön saavutus elämän koulussa, samoin kuin on puhtaus ja suuttumattomuus; sillä me olemme sieluja ja sieluina meidän täytyy osata „olla”. Sieluina meidän työmme ei ole hosumista, vaan meidän toimintamme on silloin melkein samaa kuin oleminen. Kun me *olemme* jotain sielussamme, niin me samalla toimimme ja teemme. Olemalla sielussamme hyviä, emme voi olla hyvää tekemättä.

Neljännessä käskyssään Jeesus sanoo: „Pahaa ei voi voittaa väkivallalla, taistelemalla sitä vastaan; pahan voi voittaa ainoastaan hyvällä. Pahan voi ainoastaan *voittaa*. Jos pahaa teemme, niin me alistumme pahan alle; jos pahaa emme väkivallalla estä, niin me voitamme sen”. – Tämä on vielä hyvin suuri probleemi ihmisten jokapäiväisessä elämässä. Tällaista käskyä emme ollenkaan ymmärrä. Mutta se ei ole umpimähkään sanottukaan. Se on tosin sanottu kaikille ihmisille, mutta se on tarkoitettu ennen kaikkea ja ainoastaan niille, jotka tahtovat tulla tietoon Kristuksesta; muita ihmisiä ei velvoiteta noudattamaan Jeesuksen käskyjä. Mutta *jos* ihminen tahtoo oppia tuntemaan Kristusta, hänen on seurattava Jeesuksen käskyjä. Silloin on hänen myöskin opittava tietämään, tuntemaan ja kokemaan, mitä tämä neljäs käsky sisältää; miksi se kieltää meitä väkivalloin vastustamasta pahaa. – Me emme saa vastustaa pahaa edes omassa itsessämme. Jos me vastustamme sitä, niin me vain nostamme pahan voiman vastaan. Meidän ei tule vastustaa, vaan meidän täytyy voittaa. Ihmisen tulee niin lujasti uskoa hyvään ja kulkea Jeesuksen jäljissä Kristusta kohti, ettei voi tulla kysymykseenkään mikään muu mahdollisuus kuin joko lankeaminen tai voittaminen. Hän lankeaa ja nousee uudestaan. Hän tietää, että taistelu ei auta, vaan voitto. Nämä ovat salaperäisiä, hämäriä sanoja. Sitä ei voi inhimillisellä kielellä selittää; se täytyy kokea. Jos sinulla on taipumusta erikoisiin paheisiin, esimerkiksi suuttumiseen, et pääse siitä sillä tavalla, että taistelet sitä vastaan,

vaan ainoastaan siten, että voitat sen. Mutta ennenkuin osaat voittaa, niin sinun on valmistauduttava voittamaan sillä tavalla, että käännät katseesi siitä pois; sinun tulee kieltäytyä kuuntelemasta pahan ääntä. Jos olet valmis suuttumaan, niin ajattele rauhan hetkinäsi suuttumattomuutta, sielun tyyneyttä, rauhaa ja kirkkautta, joka on äärettömän ihana ja kaunis, ja joka tekee elämän helpoksi sinulle. Ajattele sitä usein ja säännöllisesti. – Jos mistä tahansa paheesta tahdot päästä, niin älä kiinnitä siihen huomiota, vaan löydä sen vastakohta ja ajattele sitä; silloin ikäänkuin pakenet sitä paha ja vahvistut hyvässä. Ja kun paha nousee eteesi, niin olet kasvanut hyvässä ja voitat. Mutta jos et ole kasvanut hyvässä, niin kuinka sinä voisit voittaa. Taistelllessasi sinä ikäänkuin rakastat sitä paha ja kuinka sinä silloin voisit taistella sitä vastaan: ja sinä lankeat. Mutta, kun olet rauhallisina hetkinäsi ajatellut, kuinka kavala se on tuon viehättävän muotonsa takana, kun rauhallisina hetkinäsi olet ajatellut sen vastakohtaa ja kuinka paljon luotettavampi sen vastakohta on, olet tullut vahvemmaksi ja voitat pahan. Viha ei koskaan lopu vihalla. Viha loppuu ainoastaan rakkaudella.

Viidennessä käskyssään Jeesus sanoo: „Mitä se merkitsee, jos te rakastatte niitä, jotka teitä rakastavat? Teidän tulee rakastaa niitäkin, jotka ovat teidän vihollisianne, jotka ovat vieraita ja kuuluvat vieraisiin kansoihin. Tehkää hyvää niille, jotka ovat teille pahoja. Siunatkaa niitä, jotka ajattelevat teistä paha ja siunatkaa persoonallisia vihamiehiänne ja tehkää niille hyvää. Rakastakaa niitä, joita te kutsutte vieraisiksi”. – Kaikki ihmiset maan päällä ovat yhtäläisesti ihmisiä ja sentähden meidän veljiämme. Sentähden sanookin Jeesus: „Sen, joka tahtoo oppia Kristusta tuntemaan, sen täytyy oppia kaikkia rakastamaan”.

Ainoastaan sillä tavalla ihminen voi olla elävä sielu näkymättömässä ja näkyväisessä maailmassa, että hän täyttää joka tilaisuudessa kaikki viisi käskyä. Ainoastaan sillä tavalla hän lähestyy sitä hetkeä, jolloin hän tulee tuntemaan Kristuksen. Sillä varmaa on, että kun ihminen kaikessa nöyryydessä kulkee tätä Uuden Liiton tietä, tätä Jeesuksen näyttämää sisäistä tietä viiden käskyn täyttämässä, kun ihminen samalla väsymättömästi tekee työtä ihmiskunnan hyväksi täyttäen jokapäiväiset velvollisuutensa, tekee hyvää niin paljon kuin mahdollista, varmaa on, että silloin koittaa hänelle eräänä päivänä, odottamattomana päivänä se hetki, jolloin hän löytää Kristuksen ja jolloin Kristuksen Isä, Jumala tunnustaa hänet pojakseen. Hän saa nähdä ja kokea sen, mitä Stefanus kuollessaan ja mitä Paavali Damaskuksen tiellä. Varmaa on, että ihminen tulee silloin koroitetuksi Kristuksen yhteyteen ja vihityksi siihen näkymättömään, viisasten ihmisten Valkoiseen Veljeskuntaan, joitten koko elämä kuuluu Isän tahdon täyttämälle.

V

Tulevaisuuden Totuuden temppeli

Evankeliumi, niinkuin olemme koettaneet näyttää, ei ole mikään uusi, suloinen sanoma siitä, että nyt kaikki ihmiset voivat saavuttaa iankaikkisen autuuden kuoleman jälkeen, ansiotta, vaivatta ja vastuksetta, kun he vain uskovat Jumalan armoon, vaikkapa viimeisenä elämän hetkenään, kuolinvuoteellaan. Evankeliumi on päinvastoin uusi hyvä sanoma siitä, että Kristus, Jumalan Poika, taivaallinen ihminen, ihmiskunnan vapahtaja on saavutettavissa nyt päivätajunnassa eikä niinkuin ennen ainoastaan pitkän itsekasvatuksen jälkeen unten mailla. Se on ihmeellinen uusi sanoma, evankeliumi, että me ihmiset voimme tulla lunastetuiksi tässä meidän fyysisessä, päivätajuisessa elämässämme. Ja evankeliumi kertoo meille myös, millä tavalla tämä Vapahtajan saavuttaminen käy pänsä. Mutta kun me katselemme ympärillemme maailmaan, sekä nyt tällä kertaa että pitkin kristikunnan historiaa, niin näemmekö, että tätä uutta hyvää sanomaa julistettaisiin tai olisi julistettu? – Emme näe. Meidän täytyy suruksemme todeta, että evankeliumia ei ole saarnattu tässä maailmassa oikein, vaan sitä on julistettu perin helppotajuisella tavalla. Evankeliumista on todella tehty jonkinlainen lohdutus tässä murheenlaaksossa meille ihmisille, joita odottaa salaperäinen ja epämääräinen kuolema.

Muistelen nuoruuttani. Olin viime vuosisadalla yhdeksänkymmenluvun alussa lopettanut kouluni. Olin nuori ylioppilas. Seisoin elämän edessä. Kun nuorukainen on tullut ylioppilaaksi, avautuu hänelle elämä salaperäisenä tulevaisuutena ja hänen on itsensä silloin ratkaistava, mitä hän aikoo tehdä elämässä. Tunsin silloin olevani koko sydämeistäni totuudenetsijä. Tunsin, että tämä elämä, sellaisena, kuin se minulle näyttäytyi, ei minua tyydyttänyt. Minä kysyin itseltäni: „Mitä minun on tehtävä elämässä? Mitä varten olen tänne syntynyt?” Jos kaikki ihmiset, jotka tielläni tapasin olisivat täyttäneet jonkinlaisen vanhurskauden mitan, niin että olisin ihastunut heihin ja heidän elintapaansa, jos olisin ihastunut oleviin oloihin maan päällä, niin kuka ties minun totuudenetsintäni olisi ollut enemmän teoreettista ja persoonallista kuvittelua. Mutta minä en löytänyt vastakaikua sydämelleni olevissa oloissa enkä ihmisissä. Minusta näytti, että tässä maailmassa oli paljon nurinkuruisuutta, vääryyttä ja epätäydellisyyttä. Kun näin puutteessa elävän ihmisen, oli kuin jokin olisi pistänyt sydämeeni ja minä kysyin: „Miksi on niin; ja kuinka eivät kaikki, joilla on leipää enemmän kuin mitä tarvitsevat, riennä antamaan tuolle, joka on ilman?” Minulla oli hyvin vähän antaa, mutta annoin, ja tunsin jonkinlaista iloa sydämessäni; mutta tuska oli sittenkin suurempi, sillä minusta tuntui, ettei asia sillä paljon parantunut. Minusta tuntui, että kaikkien olisi pitänyt olla yhtä riemua ja rakkautta täynnä ja kaikkien pitänyt toisella kädellä auttaa toisia. Ja koska niin ei ollut, niin minä kysyin itseltäni seisoen elämän edessä: „Mitä varten olen tähän maailmaan syntynyt; mitä minulla on täällä tekemistä?” Oli luonnollista, että käännyin vanhempien ja viisaampien ihmisten puoleen, lähimpien sukulaisteni ja tuttavieni, pappien puoleen, ja kysyin heiltä: „Mitä varten me ihmiset olemme olemassa, ja mitä minulla on tekemistä tässä maailmassa?” Silloin sain aina vastauksen, että ihmiset ovat täällä sen takia, että heidät on tänne synnytetty; tuohan on luonnollista; ei meidän tarvitse niin hassuja kysymyksiä tehdä. Sentähden me olemme täällä, että olemme syntyneet isästä ja äidistä; me elämme niinkuin taidamme; niinkuin muutkin ihmiset elävät tätä elämää; mitä ihmeellistä siinä on. Joku saattoi sanoa: „Minä elän tässä maailmassa sitä varten, että saavuttaisin iankaikkisen autuuden kuoleman jälkeen; odotan iankaikkista onnea.” Kysyin: „Millä tavalla sitten tuo iankaikkinen autuus on saavutettavissa?” – Papit ja teologit vastasivat minulle: „Ainoastaan uskon kautta. Älkää luulko, että ihminen teoillaan ja hyveillään pääsee taivaaseen. Mihin se kelpaa Jumalan edessä, vaikka koettaisi olla kuinka hyveellinen tahansa. Ainoastaan usko auttaa.” – Huudahdin silloin: „Jos ainoastaan usko on ikuisen elämän ehto, niin minkä ihmeen takia minä olen tässä olemassa? Minkä takia

minun täytyy jatkaa tätä elämää täällä, joka on aivan mahdollon ja jollei ihmisen elämä merkitse mitään Jumalan edessä? Minä uskon ja vaikkapa kuinka lujasti, mutta en näe mitään merkitystä olemassaolossa. Miksi en saanut olla joku henkiolento tuossa näkymättömässä maailmassa, heti kun synnyin? – Minkä takia uskossa on iankaikkinen autuus?” – Ja he vastasivat silloin: „Se kuuluu Jumalan salaisuuksiin. Tämä elämä kai on koettelemusten aikaa, että osaatko ja jaksatko sinä uskoa. Ihminen on koettelemuksessa tässä elämässä.” – Tämäkään vastaus ei minua tyydyttänyt. Minusta tuntui, että liian paljon puuhaa oli nähty mokoman uskon takia, ja minä poistuin murheellisena vanhempien ja viisaampien luota ajatellen, että olemassaoloni oli sittenkin turha. – En saanut vastausta muualta kuin siitä uudesta elämänyymmärryksestä, joka avautui teosofiassa ja Kristuksen evankeliumin kautta. Siitä uudesta elämänyymmärryksestä tuli apu, sillä sen valossa minä näin ja tunsin, että ihminen oli olemassa sitä varten, että hän pyrki ja tulisi täydelliseksi. Elämä oli kuin koulu ja ihminen syntyi kuolemattomana olentona yhä uudestaan tähän kouluun. Tätä koulua hän kävi, koki, yritti, pyrki ja ponnisti; ja lopulta hän koulussa kasvoi ja oppi ymmärtämään mitä täydellisyys on ja kuinka se on saavutettavissa. Ihmisen elämällä oli täten joku tarkoitus. Ihmisen pyrkimyksillä ja ponnistuksilla oli jotakin merkitystä. Ihminen eli täällä sitä varten, että hän kasvaisi, ja siis tällä hänen näkyväisellä elämällään oli suuremoinen tarkoitus. Ainoakaan hetki ei ollut turha, sillä joka hetki oli porras niissä tikapuissa, joita myöten hän nousi taivasta kohden. Hänen piti tulla täydelliseksi. Ja sitten minulle myöskin avautui evankeliumissa selvä näkemys siitä, minkälainen oli se tie, joka vie täydellisyyteen. Sillä tavalla paljastui minulle monta evankeliumin selitystä, selveni uusi sanoma siitä, että ihminen kulkiessaan Jeesuksen jäljissä saavuttaisi Jumalan, saavuttaisi täydellisyyden, tulisi lunastetuksi ja vapahdetuksi ja saavuttaisi elämänsä päämäärän. Tämä todellinen ja ihmeellinen evankeliumi ratkaisi minulle silloin kaikki vaikeat kysymykset; ja sitten olen elämäni vierieissä yhä enemmän syventynyt näihin asioihin, yhä perusteellisemmin niitä ymmärtänyt. Kun ajattelin miten muinaisina aikoina oli pyrittävä Kristuksen luo ja miten nyt uuden tien aikana Kristuksen jälkeen, niin minä kysyin ihmetellen: „Miksikä kristikunta ei näistä asioista tiedä? Eikö Jeesus Kristus, ollessaan täällä maan päällä osannut antaa niin selviä viitteitä, että apostolit ja hänen opetuslapsensa ja edelleen niitten opetuslapset aina etenevässä polvessa olisivat osanneet järjestää sen jumalallisen evankeliumin mukaan elämistä oikealla tavalla. Kun menen historiassa taaksepäin meidän ajanlaskumme alkuaikaan, Jeesuksen elämään ja kuolemaan ja ensimmäisiin seurakuntiin, näen aivan selvästi, että Jeesus oli opettanut opetuslapsilleen ja apostoleilleen, mitä elämä oli ja näyttänyt heille kuinka se oli eletävä. Ja näen myöskin, että silloin ensimmäisinä aikoina Kristuksen kuoleman jälkeen kyllä tiedettiin ja elettiin sen mukaan. Jeesuksen apostoleista Paavali teki suurimman työn maailmassa kristinuskon levittämiseksi. Hän ei ollut tuntenut Jeesusta fyysisesti, mutta Damaskuksen tiellä hän suuremmissa uudestisyntymisessään näki Jeesuksenkin tuossa Kristuksessa eli Jumalan Pojassa. Siitä lähtien hän rupesi saarnaamaan Jeesuksesta. Hän valmisti ensin itseään ja sitten hän alkoi ihmeellisen työnsä. Ja jos me kysymme, mikä se työ oli, mitä apostolit suorittivat, mitä he julistivat ja opettivat, niin näemme selvästi, että he opettivat jotain erikoista ihmisille yleensä. Paavalikin kulki ympäri tunnetussa maailmassa, Rooman valtakunnassa ja hän saarnasi pakanoille evankeliumia. Mutta mitä se evankeliumi sisälsi, mitä hän saarnasi, ja mitä apostolit ja ensimmäiset kristityt saarnasivat ulkopuolisille ihmisille? – On huomattava, että tuo aika ennen Kristuksen ilmestymistä oli sangen merkillinen pakanallisessa maailmassa. Vallitsi niin täydellinen suvaitsevaisuus, että palvottiin kaikkia jumalia – ja joka paikassa saattoi palvoa mitä jumalaa tahansa – ja etteivät ihmiset lopuksi tienneet, missä oli totuus, missä oli Jumala. Oli monenlaisia jumalia ja jumalanpalvelusmenoja, hyvin kirjava oli tämä maailma; ja sanottiin, että kaikki jumalat olivat yhtä hyviä, kaikki jumalanpalvelusmenot yhtä kauniita. Ihmiset alkoivat sielussaan kysyä: „Missä on totuus?” Sentähden toivat apostolit ja ensimmäiset kristityt saarnoissaan jotain aivan uutta; toivat suurta lohtua maailmaan. Paavali sanoi Ateenassa: „Te olette täällä sangen ajattelevia ihmisiä, uteliaita ja tiedonhaluisia. Te olette pystyttäneet alttarin tuntemattomalle jumalalle; te aavistatte, että tuntematon jumala on poissa. Minä sanon: Sitä jumalaa minä julistan teille, joka ei ole missään kivistä ja kullasta tehdyssä muodossa, vaan joka ilmestyi eräässä ihmisessä. Hän näytti, että me kaikki olemme sen jumalan sukua.” Uusi ihmeellinen oppi eli elämäkatsomus, jota ensimmäiset kristityt saarnasivat kaikille ihmisille oli, että Jumala ei ollut mikään tuollainen persoonallinen olento jossain taivaassa tai maan päällä, vaan salattu elämä kaikkialla, joka myös asui meissä ihmisissä. Sen ihmisen, joka tätä on julistanut, oli Jumala herättänyt kuolleista; ja siis me

saatamme julistaa tuota ihmeellistä sanomaa, uutta elämänymmärrystä ja lohdutusta kaikille väsähtäneille ihmisluille. „Kuulkaa, te ihmiset! Teissä on jumalallinen elämä ja Jumala herättää teidät kuolleista. Teidän elämänne ei lopu kuolemassa. Teidän elämänne ei ole sellaista kiertokulkua, että voitte ihmisestä muuttua eläimeksi, kasviksi, kiveksi tai että aina vain pukeudutte ihmisen muotoon yhä uudelleen; se ei ole sellaista sielunvaellusta. Elämänne ihmisinä on sitä, että voitte tulla tietoisiksi siitä suuresta jumalallisesta elämästä, joka on kaikkialla, jota te nimitätte Tuntemattomaksi ja me Isäksi, Jumalaksi. Siinä Jumalassa voitte nousta ylös kuolleista, niinkuin hän, joka toi tämän ihmeellisen totuuden, kuoli ristinpuulla ja nousi ylös kuolleista. Sillä tavalla on Jumalan Majesteetti tullut toteutetuksi hänessä. Niinkuin me kaikki ihmiset olemme syntyneet yhdestä ihmisestä, niin me olemme saaneet yhden ihmisen kautta tiedon, että me yhden ihmisen kautta voimme nousta kuolleista ylös.”

Tämä oli se ihmeellinen evankeliumi, jota ensimmäiset kristityt julistivat. Ja me voimme ymmärtää, että moni ihminen siellä täällä tunsivat sydämensä riemuitsevan, tunsivat, kuinka hänen sydämensä heltäytyi tuon ihmeellisen totuuden edessä, että hänkään ei ollut kadotuksen lapsi, hänkään ei ollut mikään mahdoton olento tässä näkyväisessä maailmassa. Hän, joka oli ollut ilman iloa ja riemua, sai nyt kuulla siitä merkittävää, riemullista sanomasta, että hänkin oli lunastettu olento, kalliisti ostettu sielu, koska hänessäkin oli jumalallinen elämä; ja hänkin saattoi nousta ylös kuolleista.

Ja luonnollista oli, että kun ihmiset kuulivat tästä sanomasta, monet tunsivat sisässään: „Tästä me tahdomme tietää enemmän; me tahdomme tulla krestiaaneiksi. Tahdomme tulla kristittyjen seurakuntaan oppiaksemme tästä enemmän, oppiaksemme elämään oikein; sillä me tunnemme, että nyt emme enää voi elää yhtä ajattelemattomasti kuin ennen. Emme enää tahdo elää niin, että annamme vain päivän mennä ja toisen tulla, sillä näemme, että elämällemme on tarkoitus”. — Ja silloin ihmisillä, jotka saivat tällaisen kutsumuksen, oli tilaisuus pyrkiä kristillisiin seurakuntiin. Seurakuntia oli siellä täällä. Paavali perusti niitä moneen kaupunkiin. Niitä oli pitkin Rooman valtakuntaa. Kaikkialla, missä saarnattiin, myöskin tiedettiin, että lähellä oli olemassa seurakunta, mihin voi pyrkiä. Tällainen seurakunta oli noina ensimmäisinä kristillisinä aikoina kokoonpantu kristityistä, jotka seurasivat Jeesusta hänen käskyjään noudattamalla sillä tavalla kuin aikaisemmin koetimme esittää. Kun joku sydämessään herännyt pakana kolkutti kristillisen seurakunnan ovelle, niin hänet otettiin oppilaaksi. Hän sai tietää siitä kristillisestä elämästä, jota kristityt viettivät ja joka suuresti poikkesi pakanamaailman kevytmielisestä elämästä. Hän tuli vakavien ihmisten yhteyteen, ihmisten yhteyteen, joiden silmistä loisti sisäinen valo ja onni. Ja hän itse sai, kun hänet koetusajan jälkeen kastettiin kristillisen seurakunnan jäseneksi, kulkea eteenpäin sitä tietä, joka oli vievä hänet persoonalliseen kokemukseen Kristuksesta ja tekevä hänet — niinkuin hän sai kuulla, että monet kristityistä olivat — Jeesuksen oppilaaksi saaden häneltä ohjausta ja neuvoja elämän tiellä. Hänkin oli pääsevä henkiseen kosketukseen Mestarin kanssa, niin että Mestarin ääni saattoi kuulua hänelle. Hän tiesi, että kun hän pääsi kristillisen seurakunnan yhteyteen, hän tulisi joskus osalliseksi sisäisessä merkityksessä kristittyjen niin sanotusta „Herran Ehtoollisesta”, jota vietettiin silloin tällöin, ja johon osanottavat saivat sekä tuntea itsensä Jeesuksen läsnäolon että myöskin usein nähdä hänen persoonallisesti astuvan heidän keskelleen opettamaan heitä. Tämä oli niin ihmeellistä, että me ymmärrämme, kuinka vakavia, todella suuremmoisista olivat nuo ensimmäiset kristilliset seurakunnat.

Me ymmärrämme, että noilla ihmisillä oli suuri vakaumus ja usko. Heidän uskoonsa kuului esimerkiksi, että he eivät koskaan tee mitään väkivaltaa, että he eivät koskaan tartu miekkaan. Ja sentähden kaikki myöskin valmistautuivat marttyyrikuolemaan, sillä kun he ymmärsivät Jeesuksen oppien ja elämän olevan verenvuodatusta ja väkivaltaa vastaan, niin he eivät voineet tehdä niin sanottua „sacramentumia” eli lippuvalaa Rooman sotajoukoille. He eivät voineet lähteä Rooman sotajoukkoihin, vaan heidän täytyi siitä kieltäytyä ja joutua vainon alaiseksi. Mutta se oli heidän onnensa ja riemunsa. Heillä ei ollut mitään muuta suurta iloa elämässään kuin se, että uskollisesti saivat noudattaa Jeesuksen käskyjä ja kulkea hänen jäljessään. Sitä he tahtoivat. Sen he saivat tehdä; ja sentähden heidän marttyyrikuolemansa oli heidän suurin onnensa ja autuutensa tässä näkyväisessä elämässä.

Me voimme siis nähdä selvän eron suuren pakanamaailman ja kristillisten seurakuntien välillä, joita oli sinne tänne siroteltuna pitkin tuota pakanamaailmaa. Ja vielä voimme nähdä, kuinka Jeesuksen oppilas ja apostoli sai tehtäväkseen perustaa koulun eli jonkinlaisen mysterio-opiston kristikunnan tueksi, mysterio-opiston, jossa vakavat kristityt, jotka tahtoivat tulla toisten ohjaajiksi, saisivat käydä lisää oppimassa. Hän perusti sen koulun Ateenaan; ja hänen suuri auttajansa ja uskollinen seuraajansa ja oppilaansa, sittemmin sitkeä ja erinomainen opettaja, oli Dionysios, Areopagin jäsen. – „Apostolien teoissa” sanotaan, että kun apostoli Paavali oli Ateenassa, niin siellä oli muutamia, jotka kuuntelivat hänen opetustaan, ja niiden joukossa oli Dionysios, Areopagin jäsen sekä eräs nainen, jotka molemmat tulivat Paavalin oppilaiksi. – Dionysios oli merkillinen mies, sillä hänessä pian alkoi kehittyä salaiset havaintokyvyt, jotka tietysti oli Paavalillakin. Se koulu, jonka Paavali perusti Ateenaan, oli treenauskoulu niille kristityille, joilla oli taipumusta seurusteluun enkeleiden kanssa ja näkemään salattuihin maailmoihin. He tarvitsivat ohjausta, että heidän uudet sisäiset aistinsa *eivät vetäisi heitä mukanaan*, vaan että he osaisivat niitä oikein käyttää, ja ymmärtää, mitä he näkivät, ja että heillä olisi tilaisuus tutkia asioita, voidakseen näiden uusien kykyjensä avulla olla yhteydessä Jeesuksen Kristuksen kanssa. Tämä oli tärkeä tehtävä tuossa Paavalin mysteriokoulussa. – Ja meidän täytyy sanoa, että kului kymmeniä vuosia, niin, pari kolme vuosisataa, jolloin oli kristillisissä seurakunnissa vielä tuota todellista elämää; oli siellä täällä seurakuntia, joissa elettiin todellista kristillistä elää. – Mutta sitten tuli maailman suuri herraus: keisari pyyhkäisi kädellään ja sanoi, että koko tämä maailma tulee nyt kristilliseksi. Kristilliset kirkot tekivät liiton valtion kanssa – ja voidaan laskea, että vuodesta 325 lähtien evankeliumi unohtui ihmisiltä. Syntyi ainoastaan tuollainen suuri kirkkokunta. Ensin syntyi yksi kirkko, sitten kaksi ja sitten useampia ja sitten satoja lahkoja, jotka kaikki ovat tietämättömiä – se meidän täytyy tunnustaa – evankeliumin oikeasta luonteesta ja jotka ainoastaan esittävät ja saarnaavat jotain omaa ajatustaan evankeliumin hyvästä sanomasta. Sellainen on tilanne nykyään maailmassa ja on ollut satoja vuosia. Todelliset kristityt, siis ne, jotka ensinnäkin elävät sitä kristittyä elämää, joka on kulkemista Jeesuksen Kristuksen viitoittamaa tietä, ja toiseksi elävät sitä elämää enkeleiden yhteydessä, jossa he ovat tietoisia näkymättömästä maailmasta ja kuolemanjälkeisistä asioista, todelliset kristityt ovat pysyneet ihmisiltä salassa. Heitä on ollut vain siellä täällä, ja kristikunta on elänyt väärässä käsityksessä siitä, mitä kristinusko on. Sentähden kysymme: onko ihmisillä mitään toivoa tulevaisuuden suhteen, onko toivoa, että tulevaisuudessa tullaan paremmin ymmärtämään Kristusta, että tulevaisuuden ihmiset tulevat kulkemaan Uuden Liiton tietä Jeesuksen jäljissä sillä tavalla kuin ensimmäiset kristityt? – Tietysti meillä on toivoa, sentähden että ihmiset ovat kuolemattomia ja jälleensyntyviä olentoja. Alkaakin syntyä tänne maan päälle yhä useampia sellaisia sieluja, jotka olivat mukana ensimmäisinä kristillisinä aikoina. On kulunut noin tuhatviisisataa vuotta suuressa pimeydessä; vain siellä täällä on loistanut valo, sentähden, että ne sielut, jotka silloin olivat maan päällä ruumistuneina, ovat vielä enimmäkseen taivaissa; mutta niitä on alkanut nyt syntyä. Niitä on syntynyt nyt viime vuosisadan loppupuolesta lähtien maailmaan sinne tänne ja syntyy yhä enemmän. Ja ne ihmissielut, jotka siis ovat olleet mukana ensimmäisinä kristillisinä aikoina, jotka siis sisässään tuovat mukanaan tiedon siitä, mitä elämä on, mitä on pyrkiminen täydellisyyttä kohti ja mitä on Vapahtajan sanoma, ne muuttavat maailmaa vähitellen. Sentähden näen silmilläni valoisian tulevaisuuden. Minun mielestäni tulee sellainen aika, jolloin maailma näyttää ihan toisenlaiselta kuin nyt, jolloin kristikunta on muuttunut kirkkaaksi, valoisaksi, iloiseksi ja onnelliseksi. Minusta tuntuu, että silloin ei ulkonaisesti saarnata samalla tavalla kuin ensimmäisinä kristillisinä aikoina, sillä jonkinlaista Kristusta ja tietoa Jeesuksesta Kristuksesta on saarnattu pitkin näitä paria tuhatta vuotta. Tulevaisuudessa tulee olemaan vähän toisin.

Silloin kaikissa kouluissa ihmislapsia jo pienestä pitäen opetetaan näkemään ihmiskunnan kehitystä ja tuntemaan ihmiskunnan kaikkia uskontoja. Lapsille, kun he tulevat ajatteleviksi ihmisiksi, opetetaan kaikkia uskontoja ja sitten myöskin Kristusta siinä merkityksessä kuin ensimmäiset kristityt saarnasivat Kristuksesta, että Jeesus Kristus toi uuden tien maailmaan. Ihmisille opetetaan kouluissa ja tempeleissä, kirkoissa ja julkisissa paikoissa Kristuksesta juuri sillä tavalla kuin ensimmäiset kristityt opettivat: Jeesus Kristus toi uuden onnellisen tien maailmaan. Ja kaikkien ihmisten pitää tutkia toisia uskontoja, jotta he eivät jäisi tietämättömyyteen mistään kohdasta ihmiskunnan kehityksessä. Heidän pitää tuntea toisia uskontoja, sillä

niitä tutkimalla he itsestään johtuvat vähitellen siihen uuteen moraliin, joka Jeesuksen mukana tuli maailmaan. He oppivat Vuorisaarnaa tutkimalla ymmärtämään ensin toisia uskontoja; ja tämä tulee olemaan eksoteerisesti kaikille ihmisille kuuluvaa. Ja sitten tulee taas olemaan pieniä temppeleitä, seurakuntia, joissa eletään Jeesuksen Kristuksen kaltaista elämää. Nuo seurakunnat muodostuvat ehkä sinne tänne, ehkä on yksi tai useampia joka maassa. Seurakunnat, jotka ovat kuin pieniä valtioita, ovat muodostuneet ihmisyksilöistä, jotka tahtovat auttaa ja rohkaista toisia kaidalla tiellä kulkemisessa; jotka samoin kuin ensimmäiset kristityt eivät tahdo millään tavalla olla itsekkäitä, ahneita; eivät tahdo omistaa mitään, eivät tahdo riidellä, kostaa ja häiritä millään tavalla, vaan tahtovat elää rauhassa. He harjoittelevat tätä elämää keskenään. He asuvat pienissä seurakunnissa, tekevät työtä ja tulevat toimeen siellä; ja toiset ovat toimessa ulkona maailmassa. Asuen seurakunnissa he siellä rohkaisevat toisiaan ja toisiltaan saavat lohdutusta, kun he yhdessä eteenpäin ponnistavat. Ja heillä on temppeleitä, jotka ovat auki aina ja kaikille; ja on kaikkien tiedossa, että sinne on jokaisella tilaisuus tulla istumaan hiljaisuudessa, mietiskelemään ja rukoukseen. Ovathan samalla tavalla roomalais-katoliset temppeleitkin nykyään avoinna. Vain meidän protestanttiset temppelemme ovat olleet niin kateellisia, etteivät avaa oviaan joka päivä ihmisille, jotka tahtoisivat sinne mennä istumaan hiljaisuudessa, mietiskelemään ja rukoukseen. Tulevaisuuden temppeleit tulevat olemaan sellaisia rauhan paikkoja, hiljaisuuden paikkoja, joissa ehkä silloin tällöin on hienoa urkujen soittoa, joku messu, kaunista, kohottavaa kuorolaulua, mutta jossa jokainen, joka sisään astuu, on hiljaa ja syventyy itseksensä. Niissä temppeleissä tietysti määrättyinä hetkinä juhlitaan. Ympärillä olevat ihmiset saavat valita, tahtovatko he tulla kristityiksi vai ei. Ei kukaan heitä tuomitse. Kristityt tarjoavat heille ainoastaan auttavan kätensä: tule meidän luoksemme, jos haluat. He tulevat kuuntelemaan, ja joku silloin tällöin tulee seurakuntaan ja tahtoo ruveta elämään sitä henkeväää elämää, jota siellä eletään totuudessa, rakkaudessa ja kauneudessa. — Ja sitten tietysti tulee olemaan ehkä joka maassa, aluksi yhdessä, mysterio-opistoja, joihin ne vakavat kristityt, jotka jo ovat harjoittaneet itseään tässä uudessa siveellisyydessä, lähtevät oppimaan, että heidän silmänsä avautuisivat näkemään kuoleman jälkeisiä ja taivaallisia asioita. He menevät oppimaan, elleivät ennen ole kokeneet, että ihminen voi tulla Jumalan Pojaksi, siten että Isä taivaassa nimittää hänet pojakseen. He saavat oppia tulemaan kansalaisiksi myöskin näkymättömässä maailmassa, tulemaan, niinkuin sitä toisella tavoin myöskin nimitämme enkeleiksi; sillä ihminen on kutsuttu tulemaan enkeliksi. Hänen pitää tulla enkeliksi, sillä tämä sana merkitsee: „lähettiläs, sanantuoja”. „Pelastuksen sanoman tuoja” tulee ihmisestä; ja kun hänestä tulee se, ei se merkitse sitä ainoastaan, että hän julistaa sanaa ihmisille tässä näkyväisessä maailmassa, vaan se merkitsee, että hän on hyvän sanoman eli Evankeliumin tuoja myös näkymättömässä maailmassa. Hän ilmoittaa totuuden olemassaoloa liikkumisellaan, ajatuksillaan ja sanoillaan; ja hän ilmoittaa totuuden kaikille niille olennoille, jotka kansoittavat näkymättömän maailman: kuolleille, ilman, kaikkien elementtien haltijoille, jumalille, suurille kauniille olennoille, jotka eivät vielä ole kokeneet Ihmisen ja Ihmisen Pojan mysteriota.

MITÄ JOKAISEN TULEE TIETÄÄ TEOSOFIASTA?

KIRJ.

PEKKA ERVAST

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TIETÄJÄ

TAMPEREEN KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖN
KIRJAPAINO TAMPEREELLA, 1919

Teosofia.

Sana teosofia on kreikkalaista alkuperää; muodostettuna kahdesta sanasta *theos*, jumala, ja *sophia*, viisaus, se merkitsee sanatarkasti »jumalviisaus». Aikaisimmin tämä nimitys esiintyy Uudessa Testamentissa, jossa Paavali ensimmäisessä korintilaisepistolassaan (2: 7) puhuu sitä »salaisuutena ollutta Jumalan viisautta (*theou sophian en mysterio*), sitä kätkeyttä, jonka Jumala oli edeltä määrännyt ennen maailman aikoja meidän kirkkaudeksemme». Kolmannella vuosisadalla j. Kr. ottivat uusplatoonikot käytäntöön sanan teosofia, tarkoittaen sillä maailmankatsomustaan, jonka mukaan sekä henkinen että aineellinen olemassaolo oli emanatsioonina eli vuodatuksena syntynyt ainoasta ikiolevasta jumaluudesta. Sen jälkeen on tullut tavaksi nimittää teosofiaksi kaikkea korkeampaa tietoa Jumalasta, luomisesta, ihmisestä ja yleensä elämän jumalallisista salaisuuksista, tietoa semmoista, joka on saavutettavissa sisäisessä näkemyksessä ja henkisten kokemusten avulla eikä ulkonaisten aistinten ja aistillisen ymmärryksen välityksellä. Kirkkohistoriasta tunnemme syvämietteisen saksalaisen näkijän ja ajattelijan *Jakob Böhm*en (1575- 1624), joka nimitti itseään »saksalaiseksi teosofiksi» (*theosophus teutonicus*). Meidän päivinämme ottivat vanhan nimen uudestaan käytäntöön madame H. P. Blavatsky ja eversti H. S. Olcott, jotka herättivät eloon nykyaikaisen teosofisen liikkeen, ja heidän jälkeensä on teosofian nimi tullut yleiseksi kansainväliseksi tunnussanaksi kuvaamaan sitä maailmankatsomusta, jota teosofit ja Teosofisen Seuran jäsenet kannattavat.

Teosofinen Seura.

Teosofinen Seura perustettiin marraskuun 17 p:nä 1875 New-Yorkissa sen johdosta, että muutamat henkilöt — niiden etunensä eversti H. S. Olcott ja tuomari W. Q. Judge — olivat tulleet vakuutetuiksi siitä, että madame H. P. Blavatsky, joka edellisenä vuonna oli julkaissut laajan kaksiosaisen teoksen *Isis Unveiled* (Paljastettu Isis, vanhojen mysterioiden ja jumaluusoppien mestari-avain), oli vihitty salaiseen viisauteen ja omasi elämän ja kuoleman kysymyksistä tietoja, jotka nousivat tavallisten kuolevaisten kokemusten yläpuolelle. Seura perustettiin sitä varten, että lähemmin tutkittaisiin madame Blavatskyn välittämää viisautta ja hänen julkaisemiaan salaisia tietoja ja verrattaisiin niitä vanhoihin teosofisiin järjestelmiin ja jumalallisiin ilmoituksiin. Teosofisen Seuran perustaminen tapahtui nähtävästi otolliseen aikaan, koska pienestä siemenestä pian kasvoi mahtava ja elinvoimainen puu, jonka haarat ulottuivat kaikkiin maihin ja kansoihin. T. S. on tätä nykyä tunnettu kansainvälinen veljesseura, jonka tehtävänä, paitsi yleisen veljeyden ytimen muodostaminen, on »edistää vertailevia uskonnollisia, filosofisia ja tieteellisiä tutkimuksia sekä tutkia tuntemattomia luonnonlakeja ja ihmisen salaisia voimia». Koska Seuran henki uskonnollisuudestaan huolimatta on tieteellinen ja tutkiva, ei sen voima ilmene jäsenluvun suuruudessa (v. 1918 oli noin 30,000 jäsentä yli koko maapallon), vaan siinä, että sen aatteet ja katsantokannat vuosi vuodelta voittavat yhä enemmän alaa kansojen tietoisuudessa ja yleisessä mielipiteessä, kirjallisuudessa, filosofiassa, taiteessa ja uskonnossa; ja myös siinä, että se on antanut aihetta monien samansuuntaisten seurojen ja yhdistysten syntymiseen. Teosofisten ja teosofishenkisten aatteiden kannattajia luetaan epäilemättä miljoonissa. Suomeen perustettiin Teosofinen Seura vuonna 1907, mutta jo 1891 oli teosofia ruotsinkielisenä tullut Suomeen ja 1897 oli alkanut teosofiasta ilmestyä kirjoituksia suomenkielisessä sanomalehdistössä.

Kirjallisuutta:

Tietosanakirja, art. Teosofia.

Joku **Filosofian historia**.

Joku **Kirkkohistoria**.

Pekka Ervast, **Teosofia ja Teosofinen Seura**.

Muutammat suomalaiset teosofit, **Teosofia ja H. P. Blavatsky.**

H. S. Olcott, **Old Diary Leaves.** (Teosofisen Seuran historia sen perustamisesta saakka; neljä osaa ilmestynyt painosta).

Pekka Ervast, **H. S. Olcottin elämäntyö.**

Countess Wachtmeister, **H. P. Blavatsky and the Secret Doctrine** (suomeksi Tietäjässä 1910: H. P. B. ja Salainen Oppi).

A. P. Sinnett, **The Occult World.**

Pekka Ervast, **Salatieteilijän sanakirja.**

Mitä on teosofia?

Vaikka sana teosofia yleisessä puhe- ja sivistyskielessä tarkoittaa korkeampaa henkistä tietoa jumalallisista asioista, ei tämä silti merkitse, että sivistysmaailma uskoisi semmoista tietoa olevan. Päinvastoin nykyaikainen sivistys sitä suuresti on epäillyt. Kun oppineet kääntävät sanan teosofia, lisäävät he aina varovaisesti yhden sanan: »luultu» korkeampi tieto. Viime vuosisadan keskivaiheista lähtien materialistinen katsantokanta tuli melkein yksinvaltiaaksi tieteellisissä piireissä, ja madame Blavatskyn esiintyminen spiritualistisen, henkisen maailmankatsomuksen esitaistelijana ja materialistisen tieteen kumoojana oli rohkea yritys. Nyt on asema jonkunverran muuttunut; tieteellinen maailma ei enää ole itsepintaisesti materialistinen, vaikkei se vielä uskokaan teosofiseen oppiin tiedosta.

Kun materialistinen tiede väitti, että kaikki inhimillinen tieto oli saavutettavissa vain viiden aistimen välityksellä ja ettei mitään henkistä eli jumalallista tietoa voinut olla olemassakaan, opetti madame Blavatsky ensi hetkestä lähtien teosofian nimessä, että totuuden tieto oli saavutettavissa, että tämä tieto oli yliaistillista ja henkistä laatua ja että ammoisista ajoista saakka aina oli ollut ihmisiä, jotka totuuden olivat tienneet ja tunteneet. Tätä tietoa, jota kristikunnassa nimitetään teosofiaksi, oli vanhassa Indiassa kutsuttu *brahmanvidjaaksi*. Kaikissa uskonnoissa on alkuaan julkisen opin rinnalla kulkenut salainen opetus, *guptaa vidjaa*, eli sisäinen, esoteerinen viisus, josta pääsivät osallisiksi ainoastaan hyväksytyt kokelaat. Vanhan ajan mysteerit — ei ainoastaan kreikkalaiset, vaan myös egyptiläiset, indialaiset y. m. — olivat kaikki oppikouluja, joissa oppilaita kehitettiin ja kasvatettiin jumalallisten salaisuuksien näkijöiksi.

Salainen viisus ei ole tänä päivänäkään kadonnut maailmasta enemmän kuin sen viisauden tietäjätkään. Sillä tietäjien salainen veljeskunta, joka jo aikojen aamulla perustettiin meidän maapallollemme, on katkeamatta elänyt läpi aikojen, säilyttäen pyhänä ja koskemattomana sille uskotun viisauden, kartuttaen sitä uusilla kokemuksilla ja näkemyksillä ja itse aika ajottain lisääntyen uusilla totuuden etsijöillä, jotka tiedon mestariuden ovat saavuttaneet.

Nykyaikainen teosofia, se maailmankatsomus, jonka madame Blavatsky kaivoi esille unhotuksen yöstä, on kotoisin tästä tietäjien salaisesta veljeskunnasta. Se esittää joitakuita pääpiirteitä ja joitakuita yksityiskohtia aikain salaisesta viisaudesta, mutta on semmoisenaan niin laajakantoinen ja syvälinen, että siihen tutustuminen vaatii sekä aikaa että huolellista harrastusta. Kun tässä viittaamme teosofisen maailmankatsomuksen pääkohtiin, edellytämme sentähden, että arvoisa lukija mainitsemiemme kirjojen avulla ryhtyy perusteellisemmin ja seikkaperäisemmin ottamaan selkoa siitä, mitä teosofia on. Kirjojen luetteloihin otamme ainoastaan nykyaikaisia ja parhaasta päästä teosofisia teoksia. Mutta selvää on, että tutkija, joka tahtoo tutustua esim. uskontojen oppeihin, erikoisesti syventyy eri kansojen ja uskontojen n. s. pyhiin kirjoihin, semmoisiin kuin kristittyjen Raamattuun, kiinalaisten Tao-tekingiin, hindulaisten Bhagavadgiitaan ja Manun lakeihin, Veedoihin ja Upanishadeihin, buddhalaisten Dhammapadaan, persialaisten Zend-Avestaan, egyptiläisten Kuolleitten kirjaan, azteekkien Popolvuhun, juutalaisten

Kabbalaan, vanhojen suomalaisten Kalevalaan j. n. e., sillä nämä kaikki puhuvat, milloin suoraan, milloin vertauskuvissa ja allegorioissa salaisen veljeskunnan viisaudesta. Samoin huolellinen tutkija tutustuu niihin filosofeihin, teosofeihin, mystikkoihin, alkemisteihin, astrologeihin, okkultisteihin, jotka samaa elämän filosofiaa ovat kannattaneet ja julistaneet. Niistä mainitsemme esim. seuraavat nimet: Shankaraatshaarja (ja Vedaanta-filosofia), Patandshali (ja jooga-järjestelmät); Platon, Pythagoras; Ammonius Sakkas, Plotinos; Philo Judaeus; Dionysios Areopagita; Roger Bacon; Rosencreutz, Paracelsus, Cornelius Agrippa, Bacon, Thomas Vaughan, Heinrich Khunrath, Jakob Böhme; Svedenborg; Saint Martin, Saint Germain, Cagliostro; Franz von Baader; Éliphas Lévi, Fabre d'Olivet, Saint-Yves d'Alveydre, Papus, Stanislas de Guaita j. n. e.

Kirjallisuutta:

Annie Besant, **Johdantoa teosofiaan ja Aikain viisaus.**

Pekka Ervast, **Valoa kohti, Suuret uskonnot ja Teosofian sanoma nykyajalle.**

H. P. Blavatsky, **Teosofian avain ja Salainen Oppi.**

Annie Besant, **H. P. Blavatsky and the Masters of the Wisdom** (suomeksi Tietäjässä 1909: **H. P. B. ja Viisauden mestarit**).

Pekka Ervast, **Viisi esitelmää ja »Salainen Oppi» y. m. kirjoituksia.**

Veikko Palomaa (Aate), **Miksi uskon teosofiaan?, Miksi minusta tuli teosofi? ja Mitä teosofia opettaa?** (Sarjakirjoituksia Tietäjässä 1908 ja 1909).

C. W. Leadbeater, **Teosofian ulkopiirteet ja A Textbook of Theosophy.**

Rudolf Steiner, **Teosofia.**

Oscar Busch, **Suuret ihmeet.**

A. P. Sinnett, **Esoteric Buddhism.**

Édouard Schuré, **Les Grands Initiés** (suomeksi osat: **Pythagoras ja Jeesus**).

G. R. S. Mead, **Apollonios Tyanalainen.**

Svaami Vivekaananda, **Mestarini.**

Joku **Uskontojen historia.**

Annie Besant, **Four great religions.**

Franz Hartman, **Weisse und schwarze Magie.**

W. Q. Judge, **The Ocean of Theosophy** (ruotsiksi **Theosofiens ocean**).

A. Marques, **Scientific corroborations of Theosophy.**

Rudolf Steiner, **Die Geheimwissenschaft.**

Karl Kiesewetter, **Geschichte des neueren Occultismus.**

Yleinen veljeys.

Teosofisen maailmankatsomuksen ensimmäisiä ydinkohtia on oppi yleisestä veljeydestä, kaikkien elävien olentojen yhteisestä alkuperästä ja ihmisyksilöiden yhtäarvoisuudesta Elämän edessä. Teosofiseen Seuraan pyrkijältä vaaditaan tämän veljespykälän hyväksymistä »katsomatta rotuun, väriin, kansallisuuteen, uskoon, sukupuoleen tai yhteiskunta-asemaan».

Veljeyskäsite sinään ei ole uusi, teosofinen keksintö; päinvastoin se on vanha, kulunut ja väärinkäytetty sana, joka monen mielestä on vailla todellista merkitystä. Kristilliset kirkot ovat sitä käyttäneet, samoin kumousliikkeet Ranskan suuresta vallankumouksesta lähtien, ja kaikki sosialistiset liikkeet ovat perustaneet katsantokantansa veljeyteen. Toistaako siis teosofia näiden oppeja veljeydestä vai tuoko se jotain uutta henkeä elähtäneeseen käsitteeseen?

Teosofian veljeyskäsite on todella uusi, sillä se on kaikki-käsittävä ja perustuu henkiseen yhteyteen. Missä kristillinen veljeyskäsite ontuu? Siinä, että se sulkee veljeydestä ulos suuren joukon ihmiskunnan jäseniä uskomalla »Jumalan armoon»: veljeskunta muodostuu vain uskovaisista, autuaista, jotka saavat iloita Jumalan luona, mutta kadotuksen lapset ovat ainiaaksi erotetut muusta ihmiskunnasta. Vastoin tätä opettaa teosofia, että yleinen veljeys on luonnon tosiasia, jota ei mikään usko voi muuttaa eikä hävittää. Kuulukoot ihmiset mihin uskontoon, rotuun tai väriin tahansa, — kaikki he ovat silti kuolemattomia henkiolentoja ja saman Elämän Hengen lapsia. »Oikean uskon» nimessä on suoritettu historian julmimpia ja raaimpia tekoja ja »pyhät sodat» ovat olleet kansojen suurimpina vitsauksina. Semmoisesta taikauskosta ja sen aiheuttamista kauhuista voimme päästä ainoastaan siten, että tulemme kaikki vakuutetuiksi ihmisten yhtäläisestä henkisestä olemuksesta.

Entä missä sosialistiset ja vallankumousliikkeet ovat veljeyskäsitteensä erehtyneet? Siinä, että ovat perustaneet sen yksinomaan ihmisten yhtäläiseen fyysilliseen eli ruumiilliseen alkuperään. »Kaikki ihmiset tulevat maailmaan ja lähtevät täältä yhtä alastomina: miksi siis toista hemmoteltaisiin enemmän kuin toistakaan!» Sosialistiset näkökannat ovat toisin sanoen olleet materialistisia ja siten johtaneet vallan väärin käsitteisiin ihmisten »yhdenvertaisuudesta». Kun vallankumousten avulla on yritetty yhteiskuntaa uudistaa, ovat tulokset olleet yhtä surkuteltavia kuin hullunkurisia, ja pian on oletettu »yhdenvertaisuus» saanut poistua todellisuuden ankaran luokkajaon tieltä. Teosofinen oppi onkin vallan toinen. Se puhuu ihmisten yhteisestä henkisestä alkuperästä ja opettaa, että kaikki ovat elämän eli Jumalan lapsia, joita yhteinen Isä rakastaa yhtä paljon; mutta samalla se terottaa ihmisten sielullisen ja ruumiillisen erilaisuuden. Kukaan ihminen ei oikeastaan ole toisen kaltainen, mutta suuriin ryhmiin eli luokkiin ihmisiä voidaan jakaa sen perusteella, minkälaisia he itse ovat, mihin he kykenevät ja mitä he tahtovat saavuttaa. Useimmat ihmiset kykenevät parhaiten ja etupäässä ruumiilliseen työhön, mutta on olemassa ihmisyksilöitä, joille ruumiillinen työnteko olisi suorastaan ajanhukkaa, koska he toisella tavalla kykenevät paremmin palvelemaan ihmiskunnan sivistystä ja kehitystä. Teosofia opettaa sentähden, että veljeyttä voidaan toteuttaa yhteiskunnallisessa elämässä ainoastaan siten, että opitaan kunnioittamaan kaikkea työtä yhtä arvokkaana ja sopivana ihmiselle ja että kaikille yhteiskunnan jäsenille suodaan samanlainen pohjasivistys ja -kasvatus. Siten »luokkarajat» poistuvat, vaikka työjako pysyy.

Yleinen veljeys perustuu teosofian mukaan — paitsi yhteiseen henkiseen alkuperään — myös siihen, että kaikilla ihmisillä on sama henkinen päämäärä: inhimillisen täydellisyuden saavuttaminen, josta kaikki uskonnot ovat puhuneet. »Olkaa täydelliset niinkuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen», sanoi Jeesus, ja mikä hänen opettamansa Jumalan valtakunta on muu kuin se henkinen sieluntila, jossa ihminen on voittanut oman itsensä ja tottelevana kuuntelee Jumalan ääntä sydämessään? Samoin buddhalaisten *nirvaana*, jota kyllä usein väärinkäsitetään tyhjäksi tulemiseksi, on uppoutumista siihen hengentilaan, jossa viimeinen tietokin itsekkyydestä ja alemmasta itsestä on häipynyt olemattomiin. Teosofia opettaa, että kaikki ihmiset ovat kuin pyhiinvaeltajia tätä täydellisyuden luvattua maata kohti. Mutta miksi olemme siitä niin kaukana ja miksi olemme niin erilaisia? Tähän kysymykseen saamme vastauksen teosofian toiselta perusopilta.

Kirjallisuutta:

B. Harding, **Brotherhood Nature's Law.**

Pekka Ervast, **Veljeysaate ja pahantekijät.**

Useita kirjoituksia veljeydestä, sosialismista ja teosofiasta Omantunnon ja Tietäjän eri vuosikerroissa.

Jälleensyntyminen.

Kaikki ihmiset ovat kuolemattomia henkiolentoja, sanoo teosofia. Mutta heidän kuolemattomuutensa ei ole siinä, että he yhden kerran elettyään maan päällä jäävät ikuisiksi ajoiksi näkymättömän henkimaailman asujaimiksi. Jos ihmisten elämä alkaisi vasta syntymästä, kuinka se silloin kuoleman jälkeen ikuisesti saattaisi jatkuu? Se mikä alkaa ajasta, kuuluu aikaan ja loppuu ajassa. Ikuinen on ulko- ja yläpuolella aikaa. Jos ihminen henkiolentona on ikuinen, ei hän ole ajassa syntynyt, vaan on ikuisesti ollut olemassa. Hän on siis ollut olemassa ennen syntymäänsä, elänyt henkimaailmassa, niinkuin kuoleman jälkeen? Mitä varten hän siis on syntynyt maan päälle? Tämän ainoan kerran hän vain syntyy näkyväseen maailmaan?

Tässä teosofia esittää meille oppinsa jälleensyntymisestä. Ihminen on henkiolento, mutta ei läheskään täydellinen; hän ei ole läheskään kaikkea kokenut. Henkiolentona hän esim. ei tiedä mitään pahasta eikä kärsimyksistä — ei liioin mitään itsevalitusta vapaasta hyvyydestä eikä itsensä unohtavan rakkauden autuudesta. Henkiolentona hän sinään ja tietämättään on »hyvä» ja »onnellinen». Sentähden hän kaipaa olotilaa, jossa voisi oppia pahan ja kärsimyksen tuntemaan ja niitä voittamalla oppia itsenäiseksi, vapaaksi, hyväksi ja todella onnelliseksi. Tämmöinen koulu tarjoutuu hänelle maallisessa elämässä, ja sentähden hän henkisestä olotilastaan »laskeutuu aineeseen», pukeutuu fyysilliseen ruumiiseen ja kokee näkyväisen elämän surut ja tuskat, sen ilot ja nautinnot.

Yksi ainoa ruumiillinen elämä ei kuitenkaan merkitsisi paljon. Ei ihmishenki niin lyhyessä ajassa ehtisi paljonkaan oppia. Hukkaan menisi koko ruumiillistumisen vaiva ja sen tuottamat kärsimykset, jos kokemus loppuisi näin lyhyeen. Sentähden onkin Elämä toisin järjestänyt. Ihminen ei synny ainoastaan yhden kerran maan päälle, vaan monen monituista kertaa. Kukaan meistä ei ole täällä ensimmäistä kertaa ja ani harva viimeistä kertaa. Me olemme keskellä toivioletkeämme. Olemme monta ruumistusasemaa jo sivuuttaneet, mutta monta on vielä edessämme.

Kun alotimme ruumistusten sarjan, olimme kokemattomia raakalaisia, ihmisiä, joissa järjenkipinä vasta oli syntymäisillään. Nyt olemme jo kulkeneet läpi monen sivistyskauden, luoneet monenmoisia kulttuureja ja vihdoin saavuttaneet nykyisen kehityksemme. Mutta kuinka paljon puuttuukaan vielä, ennenkuin olemme täydellisiä ihmisiä! Jotkut meistä, kuten Jeesus, Buddha, Krishna, Zoroaster, Laotse, Pythagoras, Orfeus y. m., ovat rientäneet ennen meitä yhteiseen inhimilliseen päämääräämme ja he odottavat, että me seuraisimme heidän jälkiään. Mutta vapaus on vaikeasti voitettavissa! Se on hyvän ja pahan tiedon hedelmä, mutta pahan tunteminen vie alussa vallattomuuteen ja vasta lopulta, kun se on voitettu ja muuttunut hyvän tuntemiseksi, se vie vapauteen. Me ihmiset, me olemme nykyisin vielä lähempänä vallattomuutta kuin vapautta.

Meidän keskinäinen erilaisuutemme johtuu osaksi siitä, että olemme »eri-ikäisiä», s. o. että eri aikoina olemme ensimmäisen kerran ruumistuneet, osaksi taas siitä, että olemme elämien vierieessä eri puolia elämästä kokeneet, eri asioita harrastaneet ja ahkerammin tai laiskemmin omaa kehitystämme edistäneet. Väärin on toista tuomita. Emme tiedä, mitä kokemuksia hänellä on takanaan, mitä edessään. Veljellisyys ihmisten kesken osottaikse alussa siinä, että koetamme ymmärtää toisiamme ja nähdä toisissamme hyvää eikä heti arvostella ja tuomita. Vasta selvä tieto pahasta, jonka olemme kokeneet, oikeuttaa meitä neuvomaan ja opastamaan toisia pois sen pahan tieltä. Samaten olemme kykenemättömät neuvomaan toisille hyvää, ellemmme itse jo pyri valoa kohti ja itsetietoisesti ponnista eteenpäin hyvän tiellä.

Kirjallisuutta:

Annie Besant, **Jälleensyntyminen.**

Veikko Palomaa, **Jälleensyntymisen välttämättömyys.**

E. D. Walker, **Reincarnation.**

Johnson, **The memory of past births.**

C. Jinarajadasa, **How we remember our past lives.**
Wilh. Friedrich, **Ueber Lessings Lehre von der Seelenwanderung.**
Rud. Kneisel, **Die Lehre von der Seelenwanderung.**
Pekka Ervast, **Palaammeko maan päälle?**

Karman laki.

Vaikka elämä on ankara ja vaikka ihmisen on vaikea vapautua itsekkyydestään, ei kuitenkaan mikään ponnistus mene hukkaan. Pieninkin yritys hyvään päin merkitään elämän kirjaan ja luetaan ihmiselle ansioksi. Siitä huolen pitää se elämän laki, josta teosofia opettaa kolmantena pääoppinaan ja jota se buddhanuskosta lainaamallaan nimellä kutsuu *karmaksi*. Karma on syyn ja seurauksen järkkymätön, oikeudenmukainen laki.

Karma merkitsee »toimintaa». Koko ilmennyt elämä on toimintaa eli liikuntaa. »Ei ole tajuntaa ilman ainetta», sanoi materialismi, ja jos laajennamme käsityksemme aineesta, niin että siihen sisältyy aine, joka ruumiillisille silmillemme on näkymätön, on tuo materialistinen lause tosi ja paikkansa pitävä. Kaikki tajunta ilmenee todella aineellisen substanssin, s. o. ulottuvaisuuden ja havaittavuuden välityksellä. Elämä on tavallaan väräilyä ja sen kautta lakisiteistä. Kaikella, mikä tapahtuu, on syynsä ja samalla se luo uusia seurauksia. Nykyisyys on menneisyyden lapsi ja samalla tulevaisuuden isä. Kansojen elämä noudattaa historiallisessa kehityksessään määrättyjä lakeja, samoin yksilöiden. Kivi liittyy kiveen elämän pyramidissa, ja se joka tuntee elämän lain, välttää turhia erehdyksiä ja ajanhukkaa.

Kaikki on toimintaa ihmiselämässä: ei yksin teot, vaan myös sanat ja ajatukset. Teot synnyttävät seurauksia tekojen näkyväisessä maailmassa, mutta tekojen edellä käyvät ajatukset. Ajatus on teon isä. Ennenkuin ihminen rakentaa talon, on hän sitä ajatellut ja suunnitellut ja laatinut siitä tarkat piirustukset. Rakentaminen on näkymättömän ajatuksen toteuttamista näkyväisessä aineessa. Ajatus toimii sekä hyvässä että pahassa, riippuen siitä, miten ihminen itse sitä käyttää. Ihminen voi suunnitella hyviä ja hyödyllisiä tekoja, mutta myös rikoksia; hän voi asettaa ajatuksensa ja älynsä sivistyksen ja kehityksen palvelukseen, mutta myös omien hillitsemättömien intohimojensa ja halujensa.

Mutta kaikesta, mitä ihminen ajattelee, puhuu ja tekee, hän on vastuunalainen karman edessä. Karma ei tunne sääliä eikä anteeksiantoa. »Minkä ihminen kylvää, sen hän niittää», sanoi apostoli Paavali. »Edestään löytää, minkä taakseen jättää», sanoo suomalainen sananlasku. Nykyinen maallinen elämämme on tulos menneistä elämistämme, ja vastaiset ruumistuksemme tulevat varmasti jatkamaan nykyistä. Elämä ei tee vääryyttä. Me emme kärsi väärin. Nykyiset kärsimyksemme ovat joko seurauksia menneistä erehdyksistämme, laiminlyönneistämme ja synneistämme, — tahi ovat synnytystuskia parempaan tulevaisuuteen, sillä kärsimys ei ainoastaan ole seuraus, se on myös luova syy.

Karmamme määrää, minkälaisiin olosuhteisiin synnymme, minkälaisen ruumiin saamme ja minkälainen kohtalo tai onni meitä elämässä seuraa. Mutta me emme ole kohtalon orjia. Olemme vapaita järkiolentoja, voimme punnita ja valita tekojamme, sanojamme, ajatuksiamme. Ainoastaan tehty teko muuttuu kohtaloksi eli karmaksi, tekemätön ei ole ehdottomasti ennakolta määrätty. Tämän vapautensa nojalla ihminen saattaa kehittää ja kasvattaa itseään, muovailta luonnettaan, muuttaa tapojaan ja tottumuksiaan, luopua pahuudestaan ja itsekkyydestään, sulattaa itseensä kaikkea hyvää. Todellinen usko on sitä, että ihminen luottaa hengessään piilevään hyvään eli Jumalan voimaan ja toimii sen mukaan. Silloin hän voittaa »Jumalan vihan» eli karman, kohtalon rautaisen lain. Sitä kaikki uskonnot ovat tahtoneet hänelle opettaa.

Kirjallisuutta:

Annie Besant, **Karma**.

Veikko Palomaa, **Johdonmukaisuuden laki**.

Rudolf Steiner, **Karma und Reinkarnation ja Wie Karma wirkt**.

Pelastuksen tie.

Kaikki uskonnot puhuvat »tiestä», jota pitkin kuljetaan ikuiseen elämään. »Se portti on ahdas ja se tie on kaita, joka elämään vie», sanoi Jeesus. Buddha opetti nirvaanaan vievää kahdeksankertaista tietä, sanoen itsestään, että »hän oli se, joka tien näytti». Samaten toiset uskonnot neuvovat ihmistä jättämään pahan ja kulkemaan eteenpäin hyvässä. Ja ihmisen henkinen kokemus todistaa, että ensimmäinen totuus, minkä henkisen totuuden etsijä löytää, on tämä: hän näkee, että elämä on tie.

Elämä on tie, ja jokaisen ihmisen on itsensä se kuljettava. Kukaan toinen ei voi kulkea minun tietäni tai tietä täydellisyyteen minun edestäni. Minä olen itse oma tieni ja sillä minun on kuljettava, kunnes täydellisyyden päämäärän saavutan. Mutta koska täydellisyys on määrättyjen ominaisuuksien saavuttaminen, määrättyjen vaatimusten täyttämisen, määrättyjen kykyjen hankkiminen, voidaan selvästi kartottaa siihen vievä tie. Ne, jotka tien päähän ovat saapuneet, saattavat selvin sanoin kuvata sen vaaroja ja vastuksia, sen mutkia, sen nousuja, sen tuskia ja sen iloja.

Kun päämäärä näkyy hengen silmille, silloin tajuamme, minkälainen on tie. Buddha kuvaa Dhammapadassa m. m. seuraavalla tavalla täydellistä ihmistä, jota hän nimittää braahmanaksi.

»Häntä minä kutsun braahmanaksi, joka on kulkenut loppuun tämän mutaisen tien, kulkenut loppuun tämän oudon maailman, joka on vaikeasti läpäisty, päässyt yli sen turhuuden ja tullut toiselle rannikolle, ja joka on ajatteleva, luja, epäilyksistä vapaa, kiintymyksestä vapaa ja tyytyväinen; joka tässä maailmassa on noussut yli siteiden, sekä hyvien että pahojen, ja on vapaa surusta, synnistä ja epäpuhtaudesta; joka on suvaitsevainen suvaitsemattomien seurassa, lempeä väkivaltaisten keralla ja ahneudesta vapaa itaroiden keskellä; josta viha ja kiukku, ylpeys ja ulkokultaisuus ovat pudonneet pois niinkuin sinapinsiemen neulan nenästä; joka puhuu totta, opettavaa ja lempeää, jottei hän ketään loukkaisi; joka ei riipu kiinni aistillisissa nautinnoissa, vaan on niinkuin vesi lootuslehdellä tai niinkuin sinapinsiemen neulan nenässä; joka kestää moitetta, vaikkei hän ole tehnyt mitään pahaa, ja kärsii lyöntejä ja siteitä, ja jonka kestävyys on hänen voimansa ja horjumattomuus sotajoukkonsa; jonka tieto on syvä ja joka omistaa viisauden ja tuntee oikean ja väärän tien ja on saapunut korkeimpaan päämaaliin; joka on jättänyt sen, mikä tuottaa nautintoa, ja sen, mikä tuottaa kärsimystä, ja on kylmä ja vapaa kaikista (uuden ruumistuksen) siemenistä, joka on sankari, kaikkien maailmojen voittaja; jonka tietä jumalat eivät tunne eivätkä haltiat eivätkä ihmiset ja jonka himot ovat sammuneet ja joka on arhat (kunnioitettava); joka ei mitään kutsu omakseen, olkoon se edessä, takana tai keskellä, vaan on köyhä ja vapaa maailman rakkaudesta. Häntä minä kutsun braahmanaksi, miehekästä, jaloa sankaria, suurta viisasta voittajaa, välinpitämätöntä, täydellistä, valistunutta; joka tuntee entiset asuntonsa, näkee taivaan ja helvetin ja on saapunut syntymien päähän, on täydellinen tiedossa, viisas, kaikissa täydellisyyksissä täydellinen.»

Tämä itsekasvatuksen ja henkisen kokemuksen tie on »pelastuksen tie», koska se pelastaa ihmisen pahan, synnin ja alemman minän vallasta, pelastaa hänet kohtalon käsistä ja jälleensyntymisen pakosta. Se on pitkä, vaivaloinen ja ulottuu monen ruumistuksen yli, mutta se on myös täynnä suloa ja sisäistä riemua ja rauhaa. Monta astetta on sillä tiellä, monta niin sanottua »vihkimystä» eli tajuntaa laajentavaa henkistä kokemusta, monta »tiedon avainta», jotka vaeltajalle ovat välttämättömät.

Kun ihminen on henkisesti herännyt, nähnyt »tien» ja päättänyt ruveta sitä pitkin taivaltamaan, on hänen meneteltävä tieteellisen järjestelmällisesti, jos hän mieli saavuttaa varmoja tuloksia itsekasvatuksestaan. Niinpä hänen on alettava ajatuselämästään: turha on oppia tekojaan hillitsemään, jos ajatukset saavat vallattomina temmeltää; hillitsemättömät ajatukset vievät ennemmin tai myöhemmin hillitsemättömiin tekoihin. Sentähden henkisen itsekasvatuksen oppilas aloittaa ajatustensa puhdistamisesta, niiden hallitsemisesta ja ohjaamisesta, ja niiden ohella hän askel askeleelta oppii kieltään ja tekojaan hillitsemään. Viisas ei ainoastaan ehkäise suuttumuksensa ilmaisua: hän ei ollenkaan sydämessään suutu.

Kirjallisuutta:

J. Krishnamurti, **Mestarin jalkojen juuressa.**

Annie Besant, **In the Outer Court, The Three Paths to Union with God ja Thought Power.**

H. P. Blavatsky, **Hiljaisuuden ääni.**

Pekka Ervast, »**Hiljaisuuden ääni**», **Salatiedettä omin päin ja Jeesuksen salakoulu.**

Annie Besant, **Sydämen oppi.**

Mabel Collins, **Valoa tielle, Kultaisten porttien läpi, Kun aurinko kiertää pohjoiseen päin ja Herääminen.**

C. W. Leadbeater, **Invisible Helpers** (suomeksi Omassatunnossa 1906 ja 1907: **Näkymättömiä auttajia**).

Annie Besant, **Initiation, or the perfecting of man** (suomeksi Tietäjässä 1919: **Vihkimys eli Ihmisen täydelliseksi tuleminen**), **Mysticism ja An Introduction to Yoga.**

C. W. Leadbeater, **Some Glimpses of Occultism.**

Henkimaailma.

Kuta enemmän ihminen puhdistaa ajatuksiaan ja sydäntään, sitä hienommaksi ja herkemmäksi muuttuu hänen ruumillinen elimistönsä. Yhä selvemmin hän alkaa tajuta olevansa henkiolento ja kuuluvansa semmoiseen maailmaan, joka kuolevaiselle silmälle on näkymätön. Yhä selvemmin hän myös ymmärtää, että vaikka hän maallisen elämänsä aikana ei ole lainkaan tai ainoastaan himmeästi tietoinen tästä henkimaailmasta, jonka kansalainen hän syntyperänsä nojalla on, hän sitä vastoin viettää siellä kuolemanjälkeisen elämänsä eli toisin sanoen aikansa kahden maallisen ruumistuksen välillä; eikä ainoastaan kuolemanjälkeistä elämäänsä, vaan joka kerta, kun hänen ruumiinsa nukkuu, hän sieluolentona siirtyy henkimaailmaan. Täten teosofia tukee sitä luonnonkansojen yleistä uskoa (jota tiedemiehet pitävät »taikauskona»), että sielu lentää lintuna ruumiin nukkuessa. Niin vapaa sielu tosin ei ole, mutta joka tapauksessa ihmisen sieluruumis siirtyy nukkuvan ruumiin ulkopuolelle. Sillä miten nukkuminen muuten olisi selitettävissäkään?

Henkimaailma on tavallaan aineellinen maailma, mutta sen aineellisuus on vallan toista laatua kuin karkean fyysillisen maailman, vaikka tämänkin alkuatoomit ovat paljaita voimapisteitä. Henkimaailman aineellisuus on kauttaaltaan niin sanoaksemme älyperäistä voimaa ja sentähden se on plastillista ja tottelee ajatuksen, tunteen ja tahdon pienimpiä vivahduksia. Tällä seikalla onkin omituinen vaikutus eläviin, tajuisiin olentoihin: mikäli nämä eivät ole ajatustensa ja tunteittensa herroja, sikäli ne suorastaan ovat niiden orjia. Fyysillinen ruumis suojelee ihmistä, sillä se vaatii häntä ruumistaan ajattelemaan eikä anna hänen kokonaan antautua tunteittensa ja ajatustensa valtaan, mutta sieluruumis, joka juuri on tunteiden ja ajatusten ilmaus, ei aseta näille mitään rajoja, vaan antaa ihmisen uppoutua niihin kokonaan, tehden hänet tällä tavalla omien tunteittensa ja ajatustensa orjaksi.

Tämä näkyy selvästi kuolemanjälkeisessä elämässä, samoin kuin sen seuraukset. Henkimaailma on jaettu asteihin eli tasoihin »aineellisuutensa» mukaan: karkeampi aineellisuus, joka ilmentää ja palvelee raaempia ja alemmanlaatuisia tunteita ja ajatuksia, muodostaa »alempia tasoja», hienompi aineellisuus, jossa korkeammat ajatukset ja tunteet viihtyvät, »ylempii tasoja». Kuoltuaan ihminen on puettuna sieluruumiiseen ja hänen elämänsä henkimaailmassa alkaa alimmalta tasolta nousten askel askeleelta ylimmille. Jos nyt hänen sielussaan majoilee voimakkaita himoja esim., joita hän ei maallisen elämänsä aikana ole huolinut voittaa, ottavat nämä himot ensimmäisinä ylivallan hänen sieluruumiinsa ja hän joutuu kokonaan niiden herättämien mielikuvitusten valtaan. Mutta koska sieluruumiissa on mahdoton tyydyttää fyysisiä haluja, kuten juoppoutta, hekumaa, sukuviettiä, ahneutta y.m., kärsii ihminen Tantaloksen kaikkia tuskia, kun hänen omat mielikuvansa häntä raatelevat. Tätä tilaa on sentähden uskonnoissa kuvattu »helvetiksi» ja »kiirastuleksi». Se ei suinkaan kestä ikuisesti (vaikka se vainajalle tuntuukin kauhean pitkältä), sillä tyydyttämättömät intohimot kuluttavat itse itseään ja ihminen lopulta vapautuu niistä. Sitten seuraa vallan toinen tila. Kaikki hyvä, mikä uinuu vainajan sielussa, kaikki maallisen elämän ihanat muistot, astuvat nyt pinnalle ja vetävät huomion puoleensa. Niihin vuorostaan uppoutuneena sielu viettää ihanan ajan »taivaassa», josta niinkään kaikki uskonnot puhuvat. Taivaankin ilot päättyvät, kun sielu niihin kyllästyy ja alkaa ikävöidä uusia kokemuksia, uutta oppia ja uusia tehtäviä maallisessa olotilassa, ja kun taivas sulkeutuu, silloin sielu etsii uutta syntymää maan päällä.

Turhaan ei suinkaan kulu aika kuolemanjälkeisessä elämässä. Ensinnä lepo on ihmiselle välttämätön maallisten kärsimysten jälkeen. Toiseksi on välttämätöntä, että ihminen oppii tuntemaan itsensä, oman personallisuutensa; ihminen menisi tietämättään — ja tietten — liian pitkälle itsekkyydessä ja pahuudessa, ellei kuolema katkaisisi hänen rataansa ja pakottaisi häntä miettimään tekojansa ja sielunsa tilaa. Kolmanneksi ihminen vasta kuoleman jälkeisessä elämässä varsinaisesti sulattaa itseensä maallisen elämän kokemukset ja opetukset. Kuolema on täten ihmisen tosi ystävä, joka palvelee hänen henkistä kehitystään ja kerta kerralta muistuttaa hänelle, että hän on vastuunalainen henkiolento, jonka varsinainen tuleva koti on henkimaailma.

Kirjallisuutta:

C. W. Leadbeater, **Kuoleman jälkeinen elämä.**

Pekka Ervast, **Mitä on kuolema?**

C. W. Leadbeater, **The Other Side of Death** (ruotsiksi: **Andra sidan döden**).

Annie Besant, **Death and after** (ruotsiksi: **Döden och sedan**).

C. W. Leadbeater, **Astraalitaso, The Devachanic Plane ja Dreams.**

Spiritistisiä kirjoja, kuten:

W. T. Stead, **Mistä tiedän, että kuolleet elävät?**

Jalo Kivi, **Ääniä haudan takaa.**

Oscar Busch, **Mistä ja mihin?**

A. Aksakov, **Animismus und Spiritismus.**

Oliver Lodge, **Raymond.**

A. Conan Doyle, **The New Revelation.**

Kansallishaltia.

Henkimaailmassa on monenlaisia asujaimia, »luonnonhenkiä», »enkeleitä», »jumalia», joiden kanssa tavallinen ihminen verrattain vähän joutuu välittömiin tekemisiin, mutta joita henkinen totuudenetsijä oppii tuntemaan. Tietäjät ovat niistä kaikkina aikoina puhuneet, ja hyödyksi on meille kuolevaisille, jos kuulemme niistä jotain ja otamme vaaria tietäjän sanoista. Tavallinen käsitys nykyaikaisessa kielenkäytössä

on »joukkosielu», jolla kyllä ei tarkoteta itsenäistä sielua eli elävää olentoa, vaan määrätyn yksilöryhmän yhteistä sielullista taustaa, jonka vaikutuksen alaisia yksilöt ovat. Tämä käsite on alkuaan teosofinen ja teosofiset kirjailijat ovat sitä ensimmäisinä käyttäneet, puhuessaan eläinten joukkosieluista. Henkimaailmassa muodostavat näet mieltäkiinnittävän ilmiön nämä eläinten kollektiiviset eli joukkosielut. Eläimet eivät ole yksilöllisiä olentoja samassa merkityksessä kuin ihminen; niillä ei ole personallista minätajuntaa, vaan samaan ryhmään kuuluvilla eläinyksilöillä on yhteinen sielu ja minätajunta: siten leijonilla on yhteinen joukkominä, karhuilla toinen, kissoilla omansa j. n. e. Karhu-yksilöiden elämäkokemukset kootaan yhteiseen sieluun, ja karhujen joukkosielu se kärsii ja iloitsee lukuisissa yksilöissään. Jokaisella tällaisella joukkosielulla on sitäpaitsi oma suojelusenkelinsä eli haltiansa, joka valvoo ja ohjaa sen elämää ja kehitystä. Vanhat kansat olivat siitä tietoisia, puhuessaan eläinten kuninkaista ja haltioista.

Silti on paikallaan puhua »joukkosieluista» ihmistenkin yhteydessä, vaikka teosofia tässä tapauksessa on puhunut *aurasta*, kollektiivisestä eli joukko-aurasta. Aura on latinalainen sana, joka merkitsee »tuulta, henkäystä, hohdetta». Henkimaailmassa, jossa ajatukset ja tunteet ovat ulkokohtaisia, aistillisesti havaittavia ilmiöitä, esiintyvät sielulliset ilmiöt m. m. värillisten hohteitten ja olioiden muodossa. Jokaista ihmistä ympäröi hänen auransa eli sielullinen ilmakehänsä, joka henkiolennon havaintokyvyllä on aistillisesti tajuttava, ja samaten ihmisryhmän yhteinen sieluelämä muodostaa auran, jonka vaikutuksen alaisia yksilöt ovat. Semmoisia ryhmiä ovat seurakunnat ja yhdistykset, puolueet, lahkot, kirkot j. n. e., joilla kaikilla on oma auransa eli joukkosielunsa. Harvoin sitä vastoin tämmöisillä joukkosieluilla on henkiset johtajansa eli suojelusenkelinsä, vaikka niihin saattaa kuulua vainajiaakin eikä vain »eläviä ihmisiä».

Muuan inhimillinen joukkosielu sentään on olemassa, jolla tavallisesti on erityinen henkijohtajansa eli enkelinsä. Tämä joukkosielu on niin sanottu kansan sielu eli kansallishenki. Kansallishengestä puhutaan yleisesti ja nykyaikaiset sielutieteilijät ovat monipuolisesti tutkineet »kansan sielua» (saksaksi *Volkseele* ja sitä tutkiva sielutieteenhaara *Völkerpsychologie*) ja psykologisesti tarkasti kuvanneet sitä tosiseikkaa, jota teosofia nimittää kansallisauraksi. Mutta luonnollisesti tiedemiehet eivät ole kokemukseräisesti havainneet, että kansallisaurat johtavat ja hallitsevat erityiset korkeat jumalolennot, joita teosofiassa mainitaan *kansallisdeevojen* nimellä. Suomenkin kansalla on tämmöinen »kansallishaltia», joka johtaa sen historiallista kehitystä ja jonka vaikutus viime vuosisadalla näkyi Suomen kansan henkisessä nousussa, Kalevalan esiintymisessä j. n. e. Nyt kun Suomen kansa on saavuttanut valtiollisen itsenäisyyden, tulee kansallishaltian vaikutus vuosi vuodelta olemaan yhä tuntuvampi. Väinämöisen henki on elähtävä kaikkea kulttuurielämää.

Kirjallisuutta:

Gustave le Bon, **Joukkosielu.**

A. P. Sinnett, **The Growth of the Soul.**

C. W. Leadbeater, **The Inner Life** ja **The Hidden Side of Things.**

Pekka Ervast, **Suomen Kansallishaltia** ja **Kalevalan avain.**

Kristus.

Henkimaailmamme suuremmoisissa, ja ihmeellisissä olento on epäilemättä Kristus. Ihmiskunta on henkisesti katsoen suuri joukkosielu, ikäänkuin suuri puu, jonka oksina ovat rodut, heimot ja kansat ja lehtinä ja kukkina yksilölliset ihmiset; hedelminä tässä puussa ovat ne mestarit, jotka ovat inhimillisen täydellisuuden saavuttaneet. Mutta puun elinvoima ja sisäinen minätajunta on Kristus.

Teosofiaa syytetään välistä siitä, että se »kieltää Kristuksen». Tämä on sulaa erehdystä, sillä teosofia ei

kiellä mitään tosiasioita, vaan paljastaa ja valaisee niitä. Ja koska teosofia puhuu kaikista uskonnoista ja filosofioista, se käyttää monenlaisia nimityksiä. Niinpä se alusta saakka on opettanut *Logoksesta*, »sanasta» ja sillä tarkottanut juuri sitä ihmiskuntaa eläyttävää jumalallista tajuntaa, jota myös on nimitetty mystilliseksi Kristukseksi.

Ihmiskunnan »joukkosielu» ei ole mikään tavallinen »aura». Syvimmissä todellisuudessaan se on ihmisyksilöiden henkisten perusolemusten summa. Jokainen ihminen on syvimmissään ikuinen, jumalallinen henkiolento eli *monaadi* (»yksiö»), syntyisin Isästä Jumalasta ja sentähden totisesti Jumalan »ainokainen poika», ja yhdessä ihmismonaadit muodostavat »Pojan eli Jumaluuden» toisen persoonan eli mystillisen Kristuksen.

Mahtavalla monaadijoukolla on johtajanaan, suojelijanaan ja opettajanaan äärettömän korkea henkiolento, jota myös on milloin nimitetty Logokseksi, milloin Pojaksi, milloin Kristukseksi. Hän on koko monaadihierarkian henkisesti eläyttävä voima, ikäänkuin sen sielu ja yhteinen minä. Hänelle varsinaisesti kuuluu nimitys Kristus, sillä hän se oli, joka erikoisesti vaikutti Jeesus Natsarealaisessa. »Minä olen totinen viinipuu», sanoi Jeesus Kristus, ja vaikka Kristus on puhunut ja puhuu jokaisen mestarin ja profeetan suun kautta, ilmestyi hän varsinaisesti ihmisen haahmossa maan päällä vasta Jeesus Natsarealaisen ruumiissa, kun tämä — Jeesus — Jordanin kasteessa jätti fyysisen käyttövälineensä Kristuksen käytettäväksi. Tämä on niin sanotun »inkarnatsioonin» eli »lihaksi tulemisen» salaisuus teosofisesti käsitettynä. Lunastusopin sen karkeassa muodossa teosofia kieltää, mutta ei suinkaan Kristuksen jumaluutta. Päinvastoin jokainen ihminen on teosofian mukaan jumalallinen, ja kehityksen päämäärä on, että tulisimme tietoisiksi omasta jumalallisuudestamme. »Koko luomakunta huokaa ja odottaa sitä päivää, että Jumalan pojat ilmestyisivät maan päälle», s.o. että ihmiset tietäisivät olevansa Jumalan poikia ja eläisivät sen mukaan. »Minä olen tie, totuus ja elämä.» Jeesus Kristus on selvemmin kuin kukaan ennen häntä näyttänyt, että ainoa tie totuuteen ja elämään on rakkaus, eikä hän ole sitä ainoastaan näyttänyt, vaan itse tullut siksi. Hän, joka on mystillisen Kristuksen ohjaava tajunta, on samalla tämän mystillisen Kristuksen personoituma. Hän on sen kautta totisesti tullut vapahtajaksemme, jokaisen ihmisyksilön sisäiseksi vapahtajaksi, joka voimakkaalla rakkaudellaan nostaa sielun harhojen verkosta ja pelastaa sen syntien vallasta.

Kirjallisuutta:

Annie Besant, **Kristinuskon salainen puoli.**

Pekka Ervast, **Kirkonopin teosofia ja Teosofian sanoma nykyajalle.**

Rudolf Steiner, **Das Christentum als mystische Tatsache.**

Pekka Ervast, **Mitä on usko?** (Sarjakirjotus Tietäjässä 1918).

Anna Kingsford, **The Perfect Way or the Finding of Christ.**

Edouard Schuré, **L'Evolution divine du Sphinx au Christ.**

J. R. Hannula, **Ilmestyskirja teosofian valossa ja Johanneksen evankeliumi teosofian valossa.**

Jumala.

Teosofiassa eli jumalallisessa viisaudessa yhtyvät ja sulautuvat toisiinsa uskonnot, filosofiat ja tieteet. Teosofiassa on tilaa yhtä hyvin ankarimmalle tieteelliselle tutkimukselle ja loogilliselle ajattelulle kuin rohkeimmalle filosofis-metafyysilliselle aateskelulle ja hartaimmalle uskonnolliselle tunteelle. Minkätähden? Sentähden että jumalallinen totuus ja todellisuus käsittää kaikki ja on syvempi ja ihmeellisempi kuin vallattomin mielikuvitus.

Mikä teosofinen oppi se ennen kaikkea antaa tuon merkillisen mielenrauhan ja suvaitsevaisuuden, tuon filosofisen tyyneyden ja hyväntahtoisen puolueettomuuden jokaiselle, joka todella on teosofisen hengen läpäisemä? Se on teosofinen oppi Jumalasta.

«Teosofit ovat jumalankieltäjiä», saattaa joskus kuulla vastustajien ja tietämättömien taholta. Tämä on totta, jos »jumalalla» tarkotetaan vanhan testamentin ukkosena jyrisevää, julmaa ja kostonhimoista »Herraa», sillä kuten madame Blavatsky sanoo »Teosofian avaimessa»: »Hylkäämme käsityksen personallisesta eli maailman ulkopuolella olevasta, ihmisenkaltaisesta jumalasta, joka on vain ihmisen jättiläisvarjokuva, eikä edes parhaimman ihmisen. Me sanomme — ja todistammekin, — että teologian Jumala on joukko ristiriitaisuuksia ja järjen kannalta mahdottomuus. Virsiseppä kutsukoon näkyvää taivaankantta Jumalan istuimeksi ja meidän tomumaatamme hänen astinlaudakseen. Meidän jumaluutemme ei asu paratiisissa eikä missään erityisessä puussa, rakennuksessa tai vuoressa . . .»

Mikä sitten on teosofian korkein Jumaluus? Vastatkaamme madame Blavatskyn sanoilla: »Se on kaikkialla, jokaisessa näkyväisen ja näkymättömän maailman atoomissa, jokaisessa näkymättömässä atoomissa ja jaolisessa molekyylissä, sen yllä ja ympärillä; sillä SE on sekä sisäisen että ulkonaisen kehityksen salaperäinen voima, kaikkialla oleva, kaikkivoipa, vieläpä kaikkietävä mahdollisuus.» Tätä absoluuttista jumaluutta, johon kaikki vastakohtat yhtyvät, joka on hengen ja aineen, hyvän ja pahan, todellisen ja epätodellisen iankaikkinen, muuttumaton, ehdoton lähde ja tausta, sitä kuvaa kabbalistinen runoilija seuraavin sanoin:

»Sinä olet yksi, kaikkien lukujen juuri, mutta ei laskemislukuna, sillä ykseys ei salli kertomista, muuttumista tai muotoa. Sinä olet yksi ja Sinun ykseytesi salaisuuden perille eivät ihmisistä viisaimmat pääse, sillä he eivät tunne sitä. Sinä olet yksi ja sinun ykseytesi ei milloinkaan vähene, ei enene, ei muuttua saata. Sinä olet yksi ja mikään ajatukseni ei voi Sinulle rajaa tai määrittystä panna. Sinä olet, mutta et niinkuin olevainen, sillä ei kuolevaisen ymmärrys tai aavistus voi Sinun olemassaoloasi saavuttaa eikä määrittellä Sinusta missä, miten ja miksi.»

Ja Hermes egyptiläinen opetti tästä samasta Jumaluudesta: »Hän on mahtavampi kaikkea valtaa, suurempi kaikkea suuruutta, parempi kaikkea kiitosta, sentähden häntä voikin kunnioittaa ainoastaan vaiiololla. Hän on kaikelta salassa, sillä ei mikään tarve vaadi häntä näyttäytymään muka olemassaolonsa merkiksi. Vain ajallinen on näkyvä, ikuinen sitävastoin on peitossa. Hän tosiaan antaa kaikkien muiden olioiden näkyä, mutta itse hän on sulkeutunut salaisuuteen, ja sentähden hän ei koskaan meille näy . . . Turhaan kysytään hänen nimeänsä, koska hän ykseytensä takia ei nimeä kaipaa.»

Kaikessa Jumaluudessa piilee ilmenemisen mahdollisuus (Logos eli Sana, Järki). Tämä mahdollisuus tulee eläväksi todellisuudeksi maailmankaikkeuden lukemattomissa elävissä olennoissa ja olioissa, atoomista lähtien korkeimpaan personalliseen Jumalaan saakka alati nousevassa asteikossa. Ihminen on sisimmässään sama Logos eli mahdollisuus ilmennykseen ja kehitykseen, ja juuri tämä tieto, että ihminen kuolevaisenakin olentona kantaa povessaan maailmojen Jumalan, antaa teosofille sen ylliuonnollisen rauhan, jota ei mikään voi horjuttaa.

Kirjallisuutta:

Pekka Ervast, **Uusi Jumala ja Teosofia hengen uskontona.**

H. P. Blavatsky, **Salainen oppi, I osa.**

Teosofinen kirjallisuus yleensä.

Joku **Filosofian historia.**

Joku esitys **Maailman uskonnoista.**

TEOSOFISIA ESITELMIÄ N:o 4

MITÄ ON KRISTINUSKO?

KOLME ESITELMÄÄ
PITÄNYT

PEKKA ERVAST

HELSINGISSÄ 1908
TEOSOFINEN KIRJAKAUPPA JA KUSTANNUSLIIKE

HELSINKI 1908
KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖ SANA

Mitä on kristinusko?

I.

Oliko Jeesus Jumala vai ihminen?

Jos viisikymmentä vuotta sitten tässä maassa olisi tehty kysymys: „mitä on kristinusko?“, niin epäilemättä kaikki uskovaiset — ja miltei kaikki, jotka kutsuivat itseään kristityiksi, — olisivat ihmetelleet sellaista kysymystä ja närkästyneinä huudahtaneet: „Mitä kristinusko on! Senhän kaikki tiedämme. Se jos mikään on meillä ollut selvänä pienestä asti, sillä mehän olemme kristityitä“. Näin olisi sanottu 50 vuotta sitten, sillä silloin ei oltu eri mieltä tästä kysymyksestä. Kaikissa lahkoissa niinkuin kirkossa oltiin pääkohdista yhtä mieltä.

Mutta meidän päivinämme on toisin. Tähänkin maahan on tullut sivistyneestä maailmasta sellainen ajattelun aalto, joka on herättänyt ihmiset horroksestaan ja pakottanut heitä ajattelemaan kysymystä. Sosialistisen ja materialistisen hyökylaineen kanssa on maahamme tullut paljo epäilystä, ja monet kieltäjät ovat ruvenneet sanomaan: „Kristinusko niinkuin kaikki uskonto on suuremmissa tai vähemmässä määrässä humpuukia, mielikuvitusta“. Ja toiset taas sanovat: „Ei kristinusko ole ollenkaan sitä, mitä kirkko on sanonut sen olevan, vaan jotakin aivan toista. Jeesus on opettanut toisin kuin kirkkoissa opetetaan“.

Sentähden ne, jotka sydämessään tunsivat tahtovansa uskontoa puolustaa, kaikkialla maailmassa tekivät itselleen kysymyksen: mitä on todella uskonto? ja mitä on kristinusko? Nykyään tehdään näitä kysymyksiä sekä kirkon sisällä että ulkopuolella, eikä ainoastaan meidän maassa vaan ympäri sivistynyttä maailmaa on näin jo kauemman aikaa kysytty. Ja vastauksia on tähän tullut monenlaisia.

Kirkon ulkopuolella ihmiset sellaiset kuin Leo Tolstoi Venäjällä ja hänen oppilaansa Järnefelt täällä Suomessa tuntevat olevansa hyvin vakaantuneita kristityitä mutta vakuuttavat, että kristinusko on jotakin aivan toista kuin kirkonoppi. Mutta me huomaamme, että myöskin kirkollisissa, teologisissa piireissä aletaan pohtia tätä kysymystä, ja vaikka meillä Suomessa toistaiseksi on vain muutamia vapaamielisempiä tutkijoita, niin ulkomailla on tähän kysymykseen pantu paljon enemmän huomiota. Saksassa on esim. sellaisia teologeja kuin Harnack ja pastori Gustaf Frenssen, tunnetuimpia mainitakseni, ja Englannissa sellaisia kuin pastori Campbell y. m., jotka kaikki ovat ruvenneet perinpohjaisemmin pohtimaan kysymystä, mitä kristinusko on, ja syventyneet niihin pyhiin kirjoihin, joita kutsutaan kristillisiksi, päästäkseen niiden kautta ensikätiseen tietoon.

Tämä kysymys kristinuskosta on meidän aikamme päivänkysymys, sillä aletaan epäillä, ettei kristinusko olekaan aivan sitä, mitä kirkko on opettanut sen olevan, mutta toiselta puolen ei olla päästy mihinkään lopulliseen tulokseen tästä äärettömän tärkeästä ja mieltäkiinnittävästä asiasta. Olen ottanut tämän kysymyksen kolmen esitelmän aiheeksi, ja aineemme jakaantuu itsestään kolmeen osaan. Ensiksi kysymme: „Kuka on Jeesus, tuo olento, joka on koko kristinuskon keskuksena?“ ja toinen kysymys, joka heti luonnostaan astuu eteemme, on: „Mitä hän on opettanut? Mikä on Jeesuksen oppi?“ ja kolmas kysymys on: „Mitä on kirkonoppi, kuinka se on ymmärrettävä, onko sillä järkevää sisältöä?“

Tänä iltana siis on aineemme: Kuka oli Jeesus, eli toisin sanoin: oliko Jeesus Jumala vai ihminen? Meillä on tähän kysymykseen tarjolla kolme vastausta, oikeastaan kaksi uutta ja yksi vanha, se, johon lapsuudestamme olemme tutustuneet. Ensimmäinen, ennestään tuttu vastaus on siis kirkon antama, toinen on se, jonka saamme uudemmilta tutkijoilta, raamatunkriitikoilta y. m., ja kolmas vastaus on se, minkä saamme teosofiselta maailmankatsomukselta.

Kirkko tähän kysymykseen vastaa niinkuin tiedämme seuraavasti: Jeesus oli Jumala, itse Jumala, joka ilmestyi maan päälle. Ainoastaan jos tämän uskomme, ymmärrämme evankeliumia ja tiedämme, mitä

kristinusko on. Näin sanoo kirkko ja kaikki kristityt lahkot. He tosin lisäävät, että Jeesus myös oli todellinen ihminen, mutta me huomaamme, että tämä selitys oikeastaan on toisarvoinen; sillä on ainoastaan tahdottu sanoa, että hän ilmestyi todellisessa ihmismuodossa, että hänellä oli ihmisruumis ja inhimilliset tunteet ja ajatukset, mutta itse asiassa kirkon vastaus keskittyy siihen, että Jeesus oli Jumala, joka tänne ilmestyi, eikä mitään muuta. Tämä on yksi vastaus ja se epäilemättä jotakin selittää. Jos avaamme raamatun ja luemme Jeesuksen elämäkertaa, näemme siinä paljon sellaista, joka tuntuu mahdottomalta, jos se olisi ihmisestä kerrottua. Siinä kerrotaan hänen tehneen sellaisia yliluonnollisia töitä, joita ei meistä kukaan muu saata tehdä. Mutta Jumalana ollen hän kyllä on voinut niitä tehdä. Sentähden kirkon vastaus voi meitä tyydyttää, kun emme muuta pyydä emmekä enempää tutki, ja se on pitkinä vuosisatoina tyydyttänyt miljonnia ja tyydyttää vielä tänä päivänä miljonnia, sillä se todellakin selittää Jeesuksen personallisuuden ainakin eräissä tärkeissä pääkohdissa. Mutta voimmeko me, jos tahdomme kysymystä perinpohjin tutkia, tyytyä tähän yksinkertaiseen selitykseen, että Jeesus oli Jumala? Ei, ainakaan se ei tule helpoksi. Tosiseikkojen valossa se ei tule helpoksi. Ja minkälaisen tosiseikkojen? Sellaisten, jotka meille on tarjonnut vertaileva uskonnotutkimus. Tämä uusi tieteellinen tutkimus syntyi viime vuosisadalla ja on tuonut nähtäväksi tosiseikkoja, jotka meille paljastavat sen merkillisen asian, että tämä kristinusko ei ole ainoa uskonto, jossa on tällaisia oppeja ja tällainen suuri keskushenkilö kuin Jeesus Kristus. Kaukana siitä, että Jeesus olisi ainoa ihminen maan päällä, jota olisi sanottu ihmiskunnan vapahtajaksi ja Jumalaksi, on hän itse asiassa yksi monesta. Maailmassa on tätä nykyä useampia suuria uskontoja — ennen on ollut muita, jotka nyt ovat maan päältä hävinneet — ja kaikissa näissä on opetettu ja opetetaan jotakuinkin samoja oppeja elämästä ja kuolemasta, ihmisen tarkotuksesta ja hyvästä tiestä. Ja mikä on tärkeämpää: kaikissa on ollut tällainen keskushenkilö, tällainen merkillinen mahtava jumalallinen ihminen, jonka ympärille uskonto ikäänkuin on rakentunut. Kristinuskossa on Jeesus, mutta Buddhanuskossa on Gautama Buddha, hinduismissa Krishna tai Raama tai joku muu Jumalan ilmestys eli Avataara, Muhametinuskonnossa profeetta Muhamed. Ja jos katsomme vanhoja uskontoja, on meillä Zoroasterin usko, josta nyt on jällellä vain muutamia tuhansia parsilaisia Bombayssa; sen keskushenkilönä on Zoroaster. Egyptin hävinneessä uskonossa oli keskushenkilönä Horus ja Osiris, babylonilaisilla oli Tammuz, meksikkolaisilla, joista nyt on vain muistomerkkejä jällellä, oli jumalallisena vapahtajana Quetzalcoatl.

Näistä kaikista suurista merkillisistä olennoista kerrotaan samaa. He olivat kaikki uskontojensa alkuunpanijoita, opettajia, jotka kokosivat ympärilleen opetuslapsia ja joita myöhemmin ruvettiin palvelemaan jumalallisina olentoina, jotka olivat tulleet maan päälle ihmisiä pelastamaan. Heitä sanotaan vapahtajiksi ja kerrotaan, että he tulivat pelastamaan ihmiskunnan synnistä, pahasta ja kärsimyksestä. Ja ihmeellistä on, että kertomukset näistä olennoista, joita silloin tällöin on esiintynyt maan päällä, ovat melkein yksityiskohtaisesti yhtäpitäviä. Useimmat heistä ovat muka syntyneet neitseistä, kärsineet ihmiskunnan puolesta ja kuolleet, monet ristilläkin. Heistä kerrotaan, kuinka he sitten ovat nousseet ylös taivaaseen ja astuneet alas helvettiin. Tämän totuuden on meille esittänyt vertaileva uskonnotutkimus, emmekä voi sitä väittää vääräksi, sillä meillä on edessämme historialliset todistuskappalet.

Ja silloin ihmetellen kysymme: „Kuinka tämä on ymmärrettävissä, kuinka selitettävissä? Onko Jumala monta kertaa ilmestynyt maan päälle vai ovatko kaikki nämä kertomukset saman arvoisia siinä merkityksessä, että kaikki ovat mielikuvituksen tuotteita?“ Tutkimus osottaa kumoamattomasti, että Jeesus Kristus ei ole Jumala, eli sitten Jeesus on samalla tavalla Jumala kuin nuo muut ovat. Näin todistaa tutkimus, emmekä voi siihen mitään. Meidän on tunnustettava, että kirkon vastaus on puolinen.

Mitenkä kirkko vapautuu tästä pulmasta? Me tiedämme, että kun katoliset papit tulivat Intiaan ja kuulivat Krishnasta kerrottavan aivan samaa kuin Kristuksesta, päättivät he, että perkele oli pakanoille ilmottanut jo ennen Kristuksen syntymää sen saman totuuden, mikä sitten Jeesuksen kautta tuli ilmi, estääkseen heitä uskomasta todellista totuutta. Tämä oli sangen kummallinen selitys, että vanhempi usko oli perkeleen tuoma jäljennös nuoremasta, mutta se on aivan johdonmukainen selitys kristityille, jotka uskovat, että heidän opettajansa oli ainoa oikea ja oli Jumala. On luonnollista, että he koettivat pulmasta päästä vetoomalla tuohon vanhaan syntipukkiin — perkeleeseen —, mutta tämä ei ole mikään tieteellinen ratkaisu.

Tulemme nyt toiseen vastaukseen, siihen, jonka uudemmat tutkijat antavat. Emme silloin puhu ainoastaan teologisista tutkijoista vaan myöskin kirkon ulkopuolella olevista. Kaikki he kuitenkin yhdessä suhteessa ovat yksimielisiä, kaikki näet vastaavat: Jeesus oli ihminen. Näin vastaa Tolstoi, näin Frenssen — ehkä olette lukeneetkin hänen pienen kirjansa: Jeesuksen elämä — näin vastaavat vanhemmat kriittiset tutkijat, Strauss, Renan. Kun silloin kysymme: „Mistä tämän tiedätte? Kuinka voitte todistaa, että Jeesus oli vain ihminen?“, he vastaavat vetoamalla raamattuun. Kirkkokin oli vastauksensa tueksi vedonnut raamattuun, mutta etupäässä Paavalin kirjeisiin. Paavali muka aivan selvästi todistaa, että Jeesus oli Jumala, joskaan se ei evankeliumeissa niin selvästi ilmenisi. Mutta nämä uudemmat tutkijat vetoavat myöskin raamattuun. He ovat tunnollisten ja pitkällisten tutkimusten nojalla tehneet päätelmänsä, he ovat kriittisesti tutkineet raamatun alkutekstejä ja kaikkea kirjallisuutta, mitä on saatavana kristikunnan varhaisimmilta ajoilta; ja he sanovat: jos tahdomme oppia tuntemaan Jeesuksen historian, hänen elämäkertansa ja hänen personallisuutensa, niin meidän ei ole käännettävä Paavalin kirjeisiin, sillä ne ovat suorastaan erehdyttäviä, ne eivät sisällä samaa henkeä kuin Jeesuksen oppi. Paavali ei ollut Jeesuksen opetuslapsi, hän ei tuntenut Jeesusta personallisesti. Vasta Jeesuksen kuoleman jälkeen hän tuli kristityksi ja sai täten käsityksensä Jeesuksesta vasta perästöpäin. Ja Paavali ehkä laitti Jeesuksen historiasta sen teologisen, mystillisen kertomuksen, mikä on kirkon oppina meille säilynyt. Mutta kun kriittisesti näitä kirjoituksia tutkitaan ja tehdään johtopäätöksiä, ovat Paavalin kirjeet kaikkein vähimmän luotettavat, mitä tulee Kristukseen, vaikka Paavalin kirjeet ovatkin miltei ainoat kirjat uudesta testamentista, jotka ovat meille säilyneet alkuperäisessä muodossaan.

Sitävastoin se lähde, josta meidän on ammennettava tietoa Jeesuksesta, on evankeliumit. Niistä opimme tuntemaan Jeesuksen historian ja hänen personansa. Ja kun kysymme: kaikista evankeliumeistako? — vastaavat tutkijat: ei suinkaan, vaan ne järjestyvät oman arvonsa mukaan. Niinpä Johanneksen evankeliumi on historiallisesti kaikkein vähimmin luotettava. Siinä on Jeesuksen suuhun pantu paljon yleviä puheita ja kauniita sanoja, mutta niiden todenperäisyydestä ei ole meillä tietoa. Kertomuksen yleiskohtiin nähden se evankeliumi ei ole luotettava. Muut evankeliumit siis muodostavat sen pohjan, jolle meidän on rakennettava käsityksemme Jeesuksesta. Ja näistä kolmesta — n. k. synoptisista evankeliumeista — on vanhin ja historiallisesti luotettavin Markuksen evankeliumi. Tämän ovat tutkijat huomanneet ja asettaneet Markuksen yksinkertaisen evankeliumin lähteeksi, josta on ammennettava Jeesuksen ulkonaisen historian selville saamiseksi. Sitten Mateuksen evankeliumi lisää Markuksen evankeliumista saatuun historiaan Jeesuksen sanoja ja puheita ja Luukaan evankeliumi vielä täydentää edellisiä, turvautuen milloin Markuksen esitykseen milloin Mateuksen käyttämään puhekokoomaan.

Kun näin evankeliumit luokitetaan historiallisen arvonsa mukaan, saamme niistä jotakuinkin täydellisen kuvauksen Jeesuksen personasta ja historiasta. Ja silloin — väittävät nämä tutkijat — selviää meille aivan ilmeisesti, että Jeesus oli ihminen. Hän ei koskaan kutsunut itseään Jumalaksi, vaan hän sanoo itseään Jumalan pojaksi. On selvä, että myöhemmin on syntynyt kaikenmoisia lisäyksiä Jeesuksen kertomukseen. Evankeliumit eivät näet tulleet heti kirjoitetuiksi, vaan niinkuin nimikin sanoo ovat ne ainoastaan kertomusten mukaan kirjoitettuja: „evankeliumi Mateuksen mukaan, Markuksen mukaan“ j. n. e. Minä en tässä voi syventyä niihin todisteluihin ja perusteluihin, joiden nojalla uudemmat tutkijat väittävät, että Jeesus oli ihminen, mutta voitte lukea siitä esim. Frenssenin kirjasta Jeesuksen Elämä. Se kirjanen on kaunis ja mieltäylentävä, sillä Jeesuksen persona on niin korkea ja puhdas, että hän on suurenmoisesti vaikuttanut kaikkiin tutkijoihin, jotka ovat hänen elämäänsä syventyneet. Heidän täytyy ihmetellä sitä puhtautta, jaloutta ja suuruutta, mikä hänen personastaan ilmenee. Ja yhdessä suhteessa hän oli aivan toisenlainen ihminen kuin me muut, siinä että hänellä oli voittamaton ja horjumaton usko Jumalaan, Isään, että hän täydellisesti antautui tuon näkymättömän Jumalan johdettavaksi ja viimein meni kuolemaan sen sisäisen elämän puolesta, mikä hänellä oli. Hänen elämänsähistoriansa on erinomaisen opettava kaikille niille, jotka todella tahtovat ihanteen puolesta elää. Me ihmiset olemme monessa suhteessa huonoja ja onnistumattomia sielullisesti, me huomaamme itsessämme paljon paha ja heikkoutta, mutta samalla huomaamme itsessämme halun nousta ja pyrkiä ylöspäin parempaan elämään, tavotella hyvää, totuutta. Mutta samalla kuin meillä on tämä sisällinen halu, saamme tehdä mieltä masentavia kokemuksia oman

heikkoutemme suhteen. Nyt Jeesus oli ihminen, jossa tämä sisäinen pyrkimys oli suurempi kuin kenessäkään muussa. Ja vielä enemmän. Hän todella saattoi elää tuollaista suurta elämää, joka hetki voittaa itsensä ja kärsiä mitä tahansa sen totuuden ja sen ihanteen puolesta, jota hän hengessään palveli, hän saattoi mennä kuolemaan Jumalansa puolesta. Hän on esimerkki kaikille niille, jotka tavoittelevat ihanteellista elämää.

Näin sanovat nämä kriittiset tutkijat. He ihailevat Jeesusta suuresti, hän on heidän mielestään merkillisin ihminen, mikä koskaan on elänyt maan päällä, mutta ei sen kautta että hän olisi Jumala, vaan sentähden että hän oli niin syvästi ihminen, joka todella toteutti kaiken sen, mikä meille muille ihanteena väikky. Meidän täytyy myöntää, että nämä tutkijat ovat tehneet suuren työn. He ovat Jeesuksen kasvoilta poistaneet sen hunnun, joka aina ennen esti meitä hänessä näkemästä ihmistä. Nyt voimme nähdä, että hänelläkin oli taisteluita, oli tuskan ja katkeruuden hetkiä, mutta samalla näemme, että hän aina voitti, hän voitti aina itsensä kaikissa kiusauksissa.

Mutta juuri sentähden, että Jeesus oli näin merkillinen ihminen, on hän näille uudemmmille tutkijoille jäänyt arvotukseksi, vaikka ovatkin hänessä niin paljon totuutta nähneet. He eivät osaa häntä selittää. He kieltävät ensiksikin hänen ihmetyönsä. He eivät osaa muuta kuin sanoa, että useimmat hänen ihmetöistään ovat taruja ja legendoja. Muutamille he myöntävät totuuden arvon. Hän kyllä osasi parantaa sairaita, sanovat tutkijat. Hänen mahtava personallisuutensa vaikutti ihmisiin niin, että he uskoivat häneen, ja tämä usko heidät paransi. Näemmehän vielä tänä päivänä, että vahva usko voi parantaa sairaita. Mutta muut ihmetyöt ovat enimmäkseen taruja ja myöhempiä lisäyksiä, päättävät tutkijat. Mutta he eivät osaa selittää, miksi Jeesus oli sellainen kuin hän oli, miksikä me muut ihmiset olemme niin heikkoja ja huonoja verrattuina tähän ihanneihmiseen. He tunnustavat itse, että Jeesuksen sielunelämä on mysterio. Professori Harnack sanoo nimenomaan, että meille aina on jäävä salaisuudeksi, minkätähden Jeesus oli sellainen ihmeellinen olento, kuinka hän oli sellaiseksi kehittynyt.

Tämä tosiasia on sellainen, ettemme voi sitä pintapuolisesti tai kevytmielisesti sivuuttaa. Tutkiessamme Jeesuksen elämää ja tutkiessamme muiden suurten uskonsankarien elämää, huomaamme, että se oli yläpuolella meikäläisten elämää, että heidän elämänsä todella oli tarumaisen puhdasta ja ylevää, että he loivat siunausta ympärilleen kaikkialle. Mutta emmekö voi mistään saada selvitystä tähän? Onko näiden suurten sielujen elämä aina jäävä meille salaisuudeksi, niinkuin tutkijat väittävät? Eikö ole mitään tyydyttävää vastausta tähän kysymykseen? Minun ymmärtääkseni on, ja se vastaus on teosofinen.

Ja minkä vastauksen antaa nyt tämä kolmas katsantokanta — teosofinen maailmankatsomus? Se sanoo: Jeesus oli ihminen mutta hän oli samalla Jumala. Kuinka tämä on ymmärrettävissä? Eikö tämä ole sama vastaus kuin kirkon antama? Näin lyhyesti lausuttuna se voi tuntua samalta, mutta teosofia selvittää, millä tavoin Jeesus oli Jumala ja millä tavoin hän oli ihminen. Mitenkä Jeesus siis oli ihminen? Siten kuin me kaikki olemme ihmisiä. Ja mitenkä hän oli Jumala? Siten kuin me kaikki olemme Jumalia. Teosofisen maailmankatsomuksen valossa jokainen ihminen on Jumalan Poika, jokaisessa ihmisessä asuu Jumala. Tämä ei ole mitään kevytmielistä, mitään pintapuolista vaan se on syvä totuus. Se merkitsee, että jokainen meistä on jumalallinen henki, että me kaikki olemme Jumalasta syntyneet, siitä suuresta Elämästä ja Tajunnasta, joka on kaiken näkyväisen takana. Elämä ei ole mitään kuollutta, tajutonta, järjetöntä, vaan se on järjestäytynyttä ja itsetietoista, se on meille käsittämätön ja selittämätön Jumaluus. Tämä suuri maailmankaikkeus ei ole mikään leikkityö, mikään sokeain voimain tulos, vaan sen takana on ikuinen järki, ikuinen viisaus ja voima, ikuinen tajunta. Me emme osaa sitä selittää, sillä me olemme pienempiä kuin se, mutta Se on ja me olemme Sen poikia. Me ihmiset olemme kaikki tämän hengen lapsia. Uskonnollisella kielellä on sanottu, että ihminen on Jumalan yksisyntyinen poika, Jumalasta yksin syntynyt. Mutta tämä on ihmisen sisäisin salaisuus ja me tavalliset ihmiset emme ole siitä tietoisia. Me emme ole vielä itsetietoisia Jumalan poikia vaan me olemme vasta kehityksessä tietoon siitä. Jokainen ihminen tulee kerran tietoon siitä, että hän on Jumalan Poika, henkinen, ikuinen olento, Isästä Jumalasta syntynyt. Ja millä tavalla tämä kehittyminen tapahtuu? Siten että ihminen monta kertaa syntyy tänne maan päälle, täällä kokee, viisastuu ja vähitellen herää tietoiseksi siitä, kuka hän on. Se sisäinen kaipuu, jonka kaikki tunnemme sisässämme, se

ihmisessä aikaa myöden voittaa yhä enemmän alaa, kunnes se lopulta tulee kaikkia muita himoja ja pyrkimyksiä voimakkaammaksi. Lopulta jää ihmiseen jälelle vain tämä yksi halu ja silloin alkaa hänessä herätä tieto siitä, että hän on Jumalan Poika, että hänen elämällensä on korkea päämaali. Ja silloin hän alkaa tehdä henkistä työtä ja todenteolla kasvattaa itseään voidakseen toteuttaa jumalallisen elämänsä.

Kahdenlainen on se keino, millä inhimillinen henki, joka alussa on itsetiedoton kuin lapsi, kehittyy tietoon siitä, että se on Jumalasta lähtenyt. Ensiksi siten, että se syntyy tänne maan päälle kerran toisensa perästä ja saa yhä uudelleen tilaisuutta kokea hyvää ja pahaa, oikeaa ja väärää ja siten vähitellen oppia. Ja toiseksi, kun se on nähnyt, että elämällä on päämäärä, niin on sille välttämätöntä alkaa itseään kehittää ja itsetietoisesti pyrkiä toteuttamaan jumalallisen elämän itsessään. Näin ihminen kahdella tavalla kehittyy, ulkonaisen elämän ja sisällisen pyrkimyksen kautta.

Ja kuka nyt oli Jeesus? Jeesus oli ihminen sellainen, joka oli kehittynyt päämaaliin, saavuttanut sen Isän tuntemisen, sen itsetiedon, jonka mekin kerran saavutimme. Jeesus oli ikäänkuin vanhempi veli, siten että hän ennen muita oli tullut päämäärään ja ehkä siten että hän oli tullut ihmiseksi alemmasta muodosta ennen kuin me ja siten että hän suurella voimalla, päättävyydellä ja kestävyydellä monen elämän läpi oli ponnistanut ja pyrkinyt ja lopulta päässyt täydelliseen Jumalan tuntuun. Ja kun ihminen on päässyt Jumalan tuntuun, silloin hän on yhtynyt Jumalaan, sillä aina kun jonkun totuuden olemme saavuttaneet, on se totuus meissä itsessämme. Jollei meillä olisi tajunnassamme kuva tästä maailmasta, niin emme tietäisi siitä mitään. Kun tunnemme Jumalan, merkitsee se, että Jumala on meissä tullut eläväksi, että olemme täytyneet Jumalalla ja voimme sanoa olevamme yhtä Isän Jumalan kanssa, niinkuin Jeesus sanoi. „Joka minut näkee, hän näkee Isän.“ Ainoastaan täydellinen ihminen voi näin sanoa, sellainen kuin Jeesus, Buddha, Zoroaster, Krishna tai muut suuret opettajat. Mutta täydellinen ihminen voi todella näin sanoa. Niinkuin Jeesus oli tämän päämäärän saavuttanut, niin ovat monet muut sen saavuttaneet. Kaikki eivät ole julkisesti esiintyneet maan päällä. Heillä ei ole ollut sellaista tehtävää kuin Jeesuksella. Elämässä vallitsee täydellinen lainmukaisuus ja sentähden ei ole aina sallittu, että maan päällä esiintyisi tällainen suuri ihminen, joka on tiedon saavuttanut. Vain silloin tällöin astuu ihmiskunnan keskelle ihmeellinen ihminen. Ja mikä on silloin semmoisen ihmisen tehtävä? Mikä oli Jeesuksen tehtävä? Niinkuin hän itse sanoi: „Sitä varten olen minä maailmaan tullut että julistaisin totuuden.“ Ja se totuus, jonka hän julisti, oli se, että kaikki olemme Jumalan lapsia. „Olkaa sentähden täydellisiä niinkuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen.“ Se on hänen sanomansa maailmalle.

Tällainen oli Jeesus. Hän siis oli ihminen, mutta samalla hän oli Jumala. Hän ei ollut Jumala sellaisella mystillisellä tavalla kuin ennen olemme saaneet kirkonopilta kuulla, että suuri Jumala, joka on kaiken takana, olisi puristautunut yhteen ja astunut maan päälle ihmisenä, vaan hän oli ihminen, joka oli kohonnut Jumalan tietoisuuteen ja sisäisesti tullut yhdeksi Jumalan kanssa. Tällä tavoin teosofia aivan yksinkertaisesti ja järkevästi ratkaisee kysymyksen, kuka Jeesus oli, ja avaa meille uusia näköaloja. Me voimme nyt selvästi ymmärtää Jeesuksen elämäntarinan, että hän oli ihminen, joka oli noussut niin korkealle, että hän oli tullut yhdeksi Elämän Hengen kanssa ja saavuttanut kaikenlaisia henkisiä voimia, joita ei meillä muilla ole. Samat voimat ovat olleet muillakin ihmisillä, jotka ennen häntä ovat saman tien kulkeneet, ja samat voimat tulevat niille vastedes, jotka Jeesuksen jälessä kulkevat sen tien. Tällä tavoin käsitämme raamatun ihmetyöt. Olkoon, että niiden ympärille on muodostunut legendoja, mutta meidän ei tarvitse niitä silti kieltää. Niiden takana voi olla totuuden ydin. Näin tulee raamattu aivan toisenlaiseksi kirjaksi. Nyt emme evankeliumeissa lue kaukaisesta olennosta, jonka kanssa meillä ei ole mitään tekemistä, vaan ihmisestä, joka on saavuttanut sellaisen asteen kehityksessään, jonka me kerran tulemme saavuttamaan. Kerran tämä tulee olemaan meidänkin historiamme. Uudessa valossa esiintyy meille nyt kertomus Jeesuksesta. Kirkon vastaus, että Jeesus oli Jumala, sisältää yhden puolen totuudesta — tai kumpikin vastaus sisältää koko totuuden, riippuen siitä, miltä puolelta sitä katsomme. Aina näet, kun ymmärrämme totuuden, niin siinä vastakkaiset mielipiteet sulautuvat yhteen.

Kun nyt tällainen opettaja kuin Jeesus esiintyy maan päällä, voi hän meille ihmisille näyttää mitä elämä on, ja neuvoa meille tien, kuinka me voimme päästä samaan täydellisyyten kuin hän on päässyt. Näin ovat

kaikki suuret opettajat tehneet. He ovat sanoneet: seuratkaa minua, niin saavutatte saman totuuden, minkä minä olen saavuttanut. Kun täydellinen ihminen saa tehtäväkseen astua ulos maailmaan, niin hän suuremmoisella tavalla uhrautuu ihmisten puolesta. Kun hän astuu meidän joukkoomme, on kuin huuto hänestä kaikuisi yli sielujen maailman: „Tulkaa minun luokseni; minä voin teitä opastaa oikealle tielle, minä voin teille näyttää elämän tien, luottakaa minuun ja te totisesti saavutatte totuuden ja autuuden“. Hän ottaa suuren edesvastuun päällensä tullessaan ihmisten keskuuteen luomaan uskonnon, mahtavan henkisen liikkeen. Hän kutsuu ympärilleen inhimillisiä sieluja tahtoen opastaa heitä Jumalan luo, ja tämä on hänen esiintymisensä, hänen uhrauksensa suuri salaisuus. Hän on totisesti antanut oman henkensä meidän puolestamme ja ikäänkuin sitonut itsensä meihin. Kun hän on tullut Jumalaksi siten että jumalallinen elämä on hänessä tullut eläväksi, on hän tullut itsetietoisesti kuolemattomaksi. Me muut ihmiset kuolemme ja synnymme jälleen, mutta sellainen suuri ihminen kuin Jeesus on itsetietoisesti kuolematon ja hänen suuri uhrauksensa on siinä, että hän jää tänne maan päälle ihmisten opettajaksi, niitten sielujen holhoojaksi, ystäväksi, jotka hänen ääntänsä kuulevat ja häneen uskovat ja luottavat. Kaikista ihmisistä, jotka syntyvät kristilliseen maailmaan ja kutsuvat itseään kristityiksi ja sielussaan tuntevat Jeesuksen opettajakseen, niistä todella Jeesus pitää huolta, niistä hän on vastuunalainen Jumalan edessä ja hänen tehtävänsä on koota ne kaikki ja johtaa Jumalan luo. Sentähden Jeesus elää vielä tänäpäivänä personana; en tarkoita, että hän eläisi jossakin näkymättömissä, sydämessämme, hengessämme, vaan tarkoitan, että Jeesus Kristus, tuo ihmeellinen ihminen, tuo täydellinen olento elää tänä päivänä meidän keskellämme samaten kuin elävät muiden uskontojen suuret Mestarit. He muodostavat suuren veljeskunnan ja ovat ihmiskunnan valona, ja he odottavat, että meistä ihmisistä silloin tällöin tulisi joku heidän opetuslapsikseen. Tänapäivänä niinkuin 2000 vuotta sitten, niinkuin kaikkina vuosisatoina me voimme päästä heidän opetuslapsikseen. Se ihminen, joka tahtoo kulkea Jeesuksen jälessä ja noudattaen hänen neuvojaan, häneen uskoen ja luottaen kehittää itsessään jumalallista elämää, joka meissä kaikissa kytee, hän voi tulla Jeesuksen opetuslapsiksi. Elämä on suuri ja vakava todellisuus, sillä on ihmeellinen päämaali. Me ihmiset emme ole yksiksemme heitettyt vaan keskellämme on suuria opettajia, vaikka he ovat silmillemme näkymättömiä. Me emme heitä huomaa, ennenkuin sydämessämme heidät opimme tuntemaan, ennenkuin ymmärrämme, että voimme ruveta heitä seuraamaan. Silloin vasta he ilmestyvät meille.

Tämä on se suuri sanoma, jonka teosofia on tuonut kristikunnalle, että Jeesus elää ja kutsuu luokseen opetuslapsia. Hän odottaa, että me ihmiset, jotka olemme niin lyhytnäköisiä, niin pintapuolisia, ymmärtäisimme, että elämällä on vakava sisältö, suuri päämäärä, ja että tahtoisimme ruveta pyrkimään ihannetta kohti, totuuden tietoon. Hän sanoo: herätkää sydämessänne ja hengessänne tuntemaan keitä te olette. Tässä ei ole kysymyksessä minkäänlainen usko järjettömiin opinkappaleihin, vaan ainoastaan usko siihen, että ihminen on jumalallinen olento.

II.

Soveltuuko Jeesuksen oppi nykyajan ihmiselle?

Se kysymys, jonka olen pannut otsakkeeksi tälle esitelmälle, „soveltuuko Jeesuksen oppi nykyajan ihmiselle?“ ei ole tuulesta temmattu, sillä usein saadaan kuulla tällainen väite: „Uskonto on jotakin peräti epäkäytännöllistä, haaveellista, epätieteellistä, se on tyhjänpäiväistä aateskelua ja tunteissa elämistä. Se ei sovi käytännölliselle, ajattelevalle ihmiselle, joka tahtoo elää tätä elämää sellaisena kuin se nyt on, elää eikä ainoastaan kuolla“.

Tämä käsitys on tavallinen ihmisillä, jotka ovat vapautuneet sokean uskon kahleista; he ovat ikäänkuin löytäneet uuden vapauden, sellaisen, josta heillä ennen ei ollut aavistustakaan, ja siitä riemastuneina he sangen ankarasti arvostelevat entisiä kahleitaan. Mutta tämä käsitys on monilla sellaisillakin, jotka uskonnolla ymmärtävät aivan toista kuin sokeata uskoa kirkon oppeihin, jotka käsittävät, että uskonto on jotakin vakavampaa ja syvempää, että se itse asiassa on suuren Mestarin opetusten seuraamista ja hänen jäljissään vaeltamista. Niinpä kristinusko heidän mielestään ei ole uskomista kirkolliskokousten säätämiin dogmeihin vaan Jeesuksen seuraamista, se on Jeesuksen pitämistä opettajana ja vapahtajana tietämättömyydestä ja synnistä. Ja kuitenkin nämä ihmiset sanovat: Jeesuksen oppi voi olla hyvä, mutta se ei sovi meidän ajallemme; me olemme kasvaneet siitä pois.

Mehän tiedämme, kuinka Leo Tolstoi Venäjällä on omantunnonmukaisesti ja rehellisesti tahtonut ottaa selvän siitä, mikä on Jeesuksen oikea oppi, ja koettanut sitä seurata. Nyt monet ihmiset, jotka ovat jättäneet dogmiuskon, voivat tunnustaa, että Tolstoi on tunnollisemmin ja terävämmin kuin kukaan muu meidän ajallemme tuonut esiin Jeesuksen opin olennaiset piirteet; monet tunnustavat, että Tolstoin käsitys Jeesuksen opista on likimpänä totuutta ja että Jeesus todella on niin voinut tarkoittaa, mutta he lisäävät: sitä on kerrassaan mahdoton seurata nykyajan ihmisen, sillä ei ole mitään arvoa käytännössä.

Tämä on aivan tavallinen mielipide ja sentähden onkin luonnollista, että teemme kysymyksen: soveltuuko Jeesuksen oppi käytännölliselle ihmiselle? Tätä kysymystä tahtoisin teosofian kannalta valaista.

Viime esitelmässäni tahdoin osottaa, että Jeesus — niinkuin muutkin suuret uskonnonperustajat — oli ihminen, joka oli saavuttanut maallisen olemassaolon päämäärän, toteuttanut ihmiskunnan ihanteen ja päässyt Jumalan yhteyteen, niin että hän saattoi sanoa: „minä ja isä olemme yhtä“ ja „joka minut näkee, hän näkee isän“. Jos lähdemme tästä edellytyksestä, että Jeesus oli täydellinen ihminen ja että se elämä, jota hän eli, on ehdotonta todellisuutta ja että Jeesuksen tehtävä oli julistaa ihmisille, kuinka he voivat päästä tähän samaan tilaan, jos tästä edellytyksestä lähdemme, täytyy meidän tunnustaa, ettei uskonto suinkaan ole mitään epäkäytännöllistä. Jos ihmiselämällä on tarkoitus ja jos tämä tarkoitus on saada täysi tieto elämän salaisuudesta ja yhtyä Jumalaan, siihen elämään, joka on koko ilmenneen olemassaolon takana, siihen järkeen ja itsetietoisuuteen, joka koko ilmennyttä maailmaa pitää yllä, jos tämä on olemassaolon tarkoitus, niin on meidän tunnustettava, että uskonto eli oppi siitä, kuinka tämä Jumalaan yhtyminen on saavutettava, ei suinkaan ole haaveellista tai epätieteellistä vaan päinvastoin korkein ja todellisin tiede — se on itse asiassa korkein ja käytännöllisin asia maan päällä. Sen pitäisi olla korkeimpien ja syvimpien tutkimustemme esineenä ja sielumme suurimpana harrastuksena.

Katsokaamme nyt, millä tavalla Jeesus esittää oppinsa, kuinka me voimme saavuttaa pelastuksen kaikesta pahasta, kaikesta synnistä ja tietämättömyydestä päästäksemme siihen epätietokäytännölliseen, henkiseen tilaan, jossa Jeesus ja Buddha, Zoroaster y. m. elivät, jotka saattoivat antaa elämänsä ihmiskunnan eteen. Mitkä ovat silloin ne lähteet, joista ammennamme tietomme tullaksemme tuntemaan Jeesuksen opin? Epäilemättä evankeliumit.

Jos me kaikesta sokeasta uskosta vapaina avaamme evankeliumit ja luemme niitä, löytääksemme niistä totuuden, niin mitä niissä huomaamme, missä järjestyksessä niitä tavallisesti ensin ymmärrämme? Varmaankin siinä järjestyksessä, että ensin pistää silmäämme kertomukset Jeesuksen elämästä. Sitten näemme Jeesuksen antavan ihmisille kaikenlaisia hyviä neuvoja, siveellisiä käskyjä ja sanovan: seuratkaa näitä, tehkää niinkuin sanon, niin tulette autuaiksi, saatte totuuden tiedon. Ja hänen sanansa koskettavat syvimpiä kieliä sisässämme, ne voivat lohduttaa ja antaa voimaa ja apua epäilysten ja epätoivon hetkinä. Mutta kolmanneksi huomaamme evankeliumeja lukiessamme, että Jeesus puhuu paljon vertauksissa, jotka ovat sattuvia ja kauniita ja joissa piilee syvempi merkitys alla. Tässä järjestyksessä ymmärrämme tavallisesti evankeliumeja: ensiksi huomaamme elämäkerran, toiseksi siveelliset neuvot ja kolmanneksi vertaukset. Mutta jos tahdomme evankeliumeja lukea tarkasti niihin syventymällä, silloin luemme niitä päinvastaisessa järjestyksessä. Kun luemme niitä henkisillä silmillä, huomaamme ensiksi Jeesuksen vertaukset, sitten hänen siveelliset neuvonsa ja vasta kolmanneksi hänen elämäkertansa, ja silloin nämä kolme puolta astuvat silmäämme eteen aivan uudessa valossa, me ymmärrämme niitä aivan uudella tavalla.

Että tämä on oikea tapa lukea, todistavat evankeliumit itse. Muistakaamme, kuinka niissä nimenomaan kerrotaan, että Jeesus teki jyrkän eron seuraajiensa välillä. Taustana näkyy suuria kansanjoukkoja ja Jeesuksen vihollisia, mutta niidenkin joukossa, jotka Jeesusta seurasivat, voimme huomata tarkan eron kahdenlaisten seuraajien välillä. Meillä on ensiksi hänen opetuslapsensa, jotka aina olivat hänen ympärillään, ja toiseksi ne joukot, jotka mielellään kuuntelivat hänen puheitaan, ja raamattu sanoo nimenomaan, että Jeesus opetti salassa opetuslapsiaan, hän selitti heille yksityisesti taivaan valtakunnan salaisuuksia mutta muulle kansalle hän puhui vertauksissa. Siis hän ihan tarkasti erotti kansan, joka kuunteli hänen sanojaan, ja opetuslapset, jotka seurasivat häntä ja ymmärsivät hänen oppiansa sisäisen tarkoituksen. Jos nyt tahdomme tutkia hänen oppiaan, emme tietysti heti voi asettua opetuslasten vaan ensin kansan kannalle. Meidän täytyy aivan samalla tavoin tulla Jeesusta ymmärtämään kuin hänen kulkiessaan maan päällä. Vasta kun olemme käsittäneet, mitä Jeesus puhui kansalle, voimme ehkä tulla hänen opetuslapsikseen ja ymmärtää hänen siveellisten opetustensa sisäisen hengen. Tässä järjestyksessä siis pitää meidän lukea evankeliumeja.

Ryhtykäämme evankeliumeja lukemaan. Mateuksen evankeliumi alkaa puhua Jeesuksen esiintymisestä kertomalla, kuinka hän vaelsi ympäri Galileaa opettaen synagogissa ja saarnaten valtakunnan evankeliumia. Jeesus kulki ympäri puhuen taivasten valtakunnasta. Ja me tulemme heti ajatelleeksi: Mitä oli se taivaan valtakunnan evankeliumi, jota Jeesus saarnasi? Mieleemme muistuu, mitä siitä olemme kuulleet. Kirkko opettaa, että taivaan valtakunta on tila kuoleman jälkeen, eli oikeammin viimeisen tuomion jälkeen, sellainen tila, johon kaikki Jumalalle otolliset pääsevät. Tämä on tavallinen käsitys taivaan valtakunnasta. Mutta jos me luemme evankeliumeja tarkasti, kysymme, onkohan Jeesus tätä tarkottanut. Näemme esim. että rikkaan on vaikeampi päästä taivasten valtakuntaan kuin köyhän. Keskiajalla saarnasikin kirkko köyhille lohdutukseksi: „olkaa tyytyväiset, levolliset, älkää napisko. Kuoleman jälkeen saatte iloita ja rikkaat saavat kärsiä“. Näin opetti kirkko, mutta se nähtävästi itse ei paljon välittänyt taivaan valtakunnasta, sillä se pyrki rikkauteen, valtaan, loistoon — ja saavuttikin sen. Tarkottiko Jeesus kuolemanjälkeistä tilaa taivasten valtakunnalla? Ei suinkaan, sillä kuoleman jälkeisiä asioita voidaan tutkia, ja ne ihmiset, jotka voivat nähdä kuoleman jälkeiseen olotilaan, tietävät, ettei siinä tilassa tule lainkaan kysymykseen, onko ihminen ollut köyhä vai rikas. Siellä kysytään ainoastaan, millainen ihminen itse on sielussaan ollut. Ja sellainen kuin ihminen on ollut fyysisessä elämässään, sellainen tulee hän olemaan kuolemankin jälkeen eikä siinä kysytä köyhyyttä, ei rikkautta. Jeesus ei voinut tarkottaa taivaan valtakunnalla kuoleman jälkeistä tilaa, jos hän kerran oli ihmisten suuri opettaja. Myöskin on väitetty, että taivasten valtakunta on „tuhatvuotinen valtakunta“, joka tulee maan päälle ja jossa rauha ja sopusointu vallitsee. Onkohan Jeesus sitä tarkottanut? Mahdollisesti on lähempänä hänen opetuksiaan, että tämä tuhatvuotinen valtakunta on niiden ihmisten veljeskunta, jotka uskovat rakkauden ihanteeseen, ja että mitä enemmän ihmiset alkavat uskoa tähän ihanteeseen, sitä enemmän toteutuu ihmisten kesken veljeys maan päällä. Mutta kun tarkalla huomiolla tutkimme evankeliumeja, silloin meille kuitenkin selviää aivan toinen asia, että nim. taivaan valtakunta on jotakin, joka on paljon lähempänä meitä. Ei se ole tuollainen kaukainen tuhatvuotinen valtakunta, joka

kerran toteutuu maan päällä, kun niin ja niin monta ihmistä on tullut siihen, vaan se on meitä paljon lähempänä. Ajatelkaamme niitä ihmisiä, jotka Jeesusta seurasivat kuunnellen hänen opetuksiaan. He miettivät itsekseen, mitä hän mahtoi tarkoittaa taivaan valtakunnalla. Ja he ymmärsivät, että taivaan eli Jumalan valtakunta oli sellainen paikka eli sellainen tila, missä Jumala hallitsi, se Isä, josta Jeesus puhui. Voidakseen tulla Jumalan valtakuntaan piti ihmisen tulla johonkin suhteeseen ja yhteyteen Jumalan kanssa, piti asettua samalle kannalle kuin Jeesus Isäänsä — Jumalaan, elämään nähden yleensä. Luonnollisin kysymys heille siis oli: millainen on tuo Jeesus, joka Jumalan valtakunnasta saarnaa? Ja he huomasivat katsellessaan hänen elämäänsä ja ajatellessaan hänen käytöstään, että hän oli ihminen, jota todella ennen kaikkea saattoi sanoa hyväksi. Hän tosin itse sanoi: „Miksi kutsut minua hyväksi? Ei kukaan ole hyvä muu kuin Jumala“. Mutta se, että häntä kutsuttiin hyväksi, osottaa juuri, että hän teki sen vaikutuksen kaikkiin kuuntelijoihin. Hän oli lempeä, rakastavainen, anteeksiantava, eriskummainen ihminen. Kaikkein täytyi myöntää, jotka hänen näkivät, että siinä on ihanne-ihminen, korkein, mitä kukaan oli voinut ajatella. Muistatte tuon kauniin kertomuksen Sakeuksesta. Kun Jeesus sanoi hänelle tulevansa hänen vieraakseen, niin Sakeus ihastui siitä, että niin hyvä, niin suuri ihminen tuli hänen, publikaanin ja syntisen luo, ja hänen sydämensä aivan sulii ja hän sammalsi: „minä annan puolet omaisuudestani vaivaisille ja jos olen jotakin vääryydellä ottanut, maksan sen nelikertaisesti takaisin“. Sillä tavalla vaikutti Jeesuksen persona. Tämä kertomus todistaa, kuinka mahtavasti Jeesus vaikutti, koska ihminen saattoi kokonaan muuttua sillä hetkellä, kun hän huomasi, että tuo merkillinen mies oli hänelle hyvä.

Sentähden on luonnollista, että jokainen kansasta ymmärsi hyvyyden olevan jotakin, mikä vei Jumalan valtakuntaan. Jumalan valtakunta on hyvän valtakunta. Ja sitten Jeesus selitti: Jumalan valtakunta on teissä itsessänne, sitä ei voi nähdä ja osottaa: kas tässä tai tässä on Jumalan valtakunta. Se on hyvän voima sisässänne ja ilman hyvyttä ei ole mitään yhteyttä Jumalan kanssa.

Kun tämä suuri totuus selvisi kansalle, saattoi se käsittää Jeesuksen vertaukset. Kun Jeesus esim. sanoi: Jumalan valtakunta on kuin sinapinsiemen, joka kasvaa suureksi puuksi, ymmärsivät kuulijat, että sellainen todellakin on hyvän voima. Ihminen on langennut pahaan, mutta hyvä löytyy hänessä, vaikka se olisi niin pieni kuin sinapinsiemen, ja kun ihminen kääntää siihen huomionsa, niin se kasvaa ja tulee suureksi puuksi, hyvä täyttää kokonaan hänen sielunsa.

Ja toisessa vertauksessa sanoi Jeesus: taivaan valtakunta on kuin kuninkaanpojan häät, joihin yksi ihminen tuli ilman häävaatteita ja karkotettiin pois. Hyvän valtakunnassa voi viihtyä ainoastaan se ihminen, joka tahtoo pukeutua häävaatteisiin, joka tahtoo, että hyvä asuisi hänen sisässään. Vasta kun hän oppii rakastamaan hyvää ja kasvattamaan sitä itsessään, voi hän päästä kansalaiseksi Jumalan valtakuntaan.

Ja taas sanoo Jeesus yhdessä vertauksessa: Jumalan valtakunta on kuin mies, joka kylvi siemenen peltoonsa ja siitä kasvoi paljon hyvää mutta myös paljon ohdakkeita. Tällä vertauksella Jeesus osottaa, että jos tahdomme kasvaa hyvässä, pitää meidän aina kylvää hyvää siementä eikä välittää rikkaruohoista, joita myöskin kasvaa sekaan. Ihmisen ei tarvitse istuutua hautomaan sitä paha, joka on hänen sisässään, sitä syntiä jota hän on tehnyt. Elämä on sellaista, että se kuluttaa pois pahan, kunhan ihminen kääntää siitä huomionsa ja ainoastaan katsoo siihen hyvään, jonka hän itsessään huomaa, ja koko sydämestään tahtoo, että hyvä hänessä kasvaisi. Elämä kyllä antaa sellaisia kokemuksia, jotka hiovat meistä pahan vähitellen pois. Jos katsomme kristikuntaa, huomaamme, että sen surullinen tunnusmerkki juuri on tuo ainainen huoli ja ainainen valitus omasta synnistä ja huonoudesta, mutta Jeesus tahtoi kääntää ihmisten mielet pois tästä pahasta. Jos ihminen liian paljon syventyy siihen pahaan, joka on hänen sisässään, ja koettaa repiä rikkaruohot pois pellostaan, voi hän lopulta tulla niin pahaksi kuin hän ajattelee olevansa. Mutta jos hän kääntää ajatuksensa ainoastaan hyvään, silloin paha häviää hänestä huomaamatta, ja maailma näkee, kuinka hän hyvässä kasvaa.

Ja toisessa vertauksessa opettaa Jeesus, että meidän pitää niin rakastaa hyvää kuin mies, joka löysi aarteen pellostaan ja meni ja myi kaiken tavaransa voidakseen sen pellon ostaa. Meillä on niin paljon turhia harrastuksia ja huolia, mutta, se, joka pyrkii Elämän Mestarin opetuslapsiksi, hänen pitää alkaa rakastamalla

hyvää enemmän kuin mitään muuta ja käsittää, että se on suurin ja tärkein asia elämässä.

Ja mitä hyvää meidän sitten pitää rakastaa? Tähän kysymykseen vastaa Jeesus selvästi vertauksessa uskotuista talenteista. Oli herra, joka kolmelle palvelijalleen uskoi omaisuutensa, yhdelle kymmenen talenttia, toiselle viisi ja kolmannelle yhden. Sitten hän matkusti vieraalle maalle ja kun hän palasi, olivat kymmenen ja viiden talentin saajat panneet rahansa korkoa kasvamaan ja voittanut toiset kymmenen, ja heille kumpaisellekin sanoi herra: „mene rauhaan sinä hyvä palvelija“. Mutta kolmas joka oli saanut vaan yhden talentin, oli kaivanut sen maahan, ja hänelle sanoi herra: „sinä paha palvelija, mene pois ulkonaiseen pimeyteen“. Tämä vertaus osottaa, että se hyvä jota meidän pitää kasvattaa sisässämme, ei ole mitään kaavamaisista, yleispätevää, ei mitään muodollista; se ei ole mitään täydellisyyttä, joka meidän heti täytyisi tunnustaa itsellemme mahdottomaksi, vaan se on sellaista hyvää, johon meillä jo on alkua sisässämme, jonka ensimmäiset oireet jo tunnemme itsessämme, johon meillä on lahjoja ja taipumuksia. Jokaiselle ihmiselle on uskottu oma leiviskänsä, jokaisella on jotakin hyvää sisässään, jota hänen tulee kehittää.

Näemme siis, että ensimmäinen askel kaikessa uskonnessa, ensimmäinen askel Jeesuksen seuraamisessa on, että ihminen vapautuu, vapautuu muotojen siteistä, ottaa henkisen elämän omiin käsiinsä, omaan sieluunsa ja uskaltaa alkaa sitä, niinkuin hän tuntee kutsumuksensa olevan. Tässä kohden tavallisesti nykyajan ihmiset erehtyvät. He luulevat — esim. sellaiset ajattelijat kuin Ellen Key — että Jeesuksen oppi on jotakin kaavamaisista, säännönmukaista, ja sanovat sentähden: se ei kelpaa meidän aikamme ihmisille, se saattoi sopia silloin kun uskottiin sokeasti, mutta meitä se ei voi tyydyttää. Tämä riippuu väärinkäsityksestä. Jeesuksen oppi on nyt yhtä hyvä kuin ennenkin ja kuin se aina tulee olemaan. Meidän on vain tavotettava sitä ihannetta jonka itse näemme, alotettava siitä hyvästä, mikä on sisässämme. Tämä on kaikkein yksinkertaisin, rehellisin ja todellisin oppi. Ensimmäinen askel Jeesuksen seuraamisessa on tietää, että henkinen elämä on sisässä elettävä, että se on kysymys minun ja Jumalan välillä, sen suuren Elämän Hengen välillä, josta minä olen lähtenyt, ja se puhuu minussa siinä pienessä hyvässä, mikä minulla on. Jos tahdon saavuttaa totuuden tiedon, täytyy minun alottaa vain siitä hyvästä, mikä minulla on, ja kehittää sitä aivan itsenäisesti huolimatta maailmasta, huolimatta kaikesta ihmisten arvostelusta. Tämä on henkisen elämän ensimmäinen askel. Tätä Jeesus opetti kansalleen, ihmisille yleensä, vaikka vertauksissa puhuen. Hän puhui siinä muodossa, että ne, joilla totisesti oli halu omistaa hänen opetuksiaan, voivat niitä käsittää. Henkisen elämän hedelmiä ei suinkaan anneta jokaiselle, kaikki eivät saata niitä ymmärtää. Tämä on jo suuri salaisuus, että jokaisen on kehitettävä sitä hyvää, mikä hänen sisällään on, se on salaisuus, jota harvat ihmiset käytännössä ymmärtävät. Mutta vasta kun olemme uskaltaneet rohkeasti ruveta kehittämään sitä hyvää, joka on sydämessämme, alamme valmistua Jeesuksen tai jonkun muun Mestarin opetuslapsiksi. Sitten vasta alkaa toisenlainen elämä, toisenlainen kehitysjakso. Me voimme päästä opetuslapsiksi.

Tämä käy niin, että otamme esim. Jeesuksen opettajaksemme. Koska olemme kristityitä ja lapsuudesta asti olemme tutustuneet hänen opetuksiinsa, tahdomme luonnollisesti häntä seurata. Silloin otamme uuden testamentin käteemme ja luemme siitä, mitä hän opetti opetuslapsilleen. Mateuksen evankeliumissa löydämme heti kohdan, jossa sanotaan, että Jeesus meni ylös vuorelle ja opetuslapset kokoontuivat hänen ympärilleen ja hän puhui heille. Ja sitten seuraa tuo kaunis ja suuremoinen vuorisaarna. Siitä vuorisaarnasta luullaan aina, että se on kaikille saarnattu. Niin tietysti, jos se käsitetään pintapuolisesti, kauniina sanoina ilman merkitystä, mutta sanotaanhan evankeliumissa nimenomaan, että vuorisaarnassa Jeesus puhui opetuslapsille, jotka olivat hänen ympärillään, eikä suurille kansajoukoille. Jos tarkasti luemme vuorisaarnan, huomaamme siinä Jeesuksen viisi käskyä, joista Tolstoi puhuu. Niitä ei meidän kirkkomme ole huomannut. Se opettaa yhä Mooseksen kymmeniä käskyjä, mutta Jeesuksen viittä käskyä pidetään kauneina lauseina, joille ei voi antaa mitään käytännöllistä arvoa, koska eivät sovellu „nykyajan“ ihmisille. Ne eivät lainkaan sovellu ihmisille, jotka ovat kiinni himoissaan, jotka vielä tavoittelevat itsekkäitä päämääriä, — niille eivät Jeesuksen käskyt lainkaan kelpaa. Mutta kun huomaamme, että Jeesus niitä opettaakin sellaisille, jotka jo ovat kulkeneet tuon ensimmäisen askeleen, luopuneet pahasta ja alkaneet kehittää hyvän voimaa itsessään, silloin meille aivan uudessa valossa selviää, että Jeesuksen käskyt ovat aivan välttämättömiä niille, jotka totisesti tahtovat kehittyä henkisesti. Mitkä ovat nämä viisi käskyä? Ensimmäinen on: te olette kuulleet sanotuiksi vanhoille: sinun ei pidä tappaman. Mutta minä sanon teille:

älkää suuttuko, älkää vihastuko. Me tiedämme, että maailmassa rehellinen suuttumus on usein kaunista, ulkonainen tyyneys joskus alhaista, mutta Jeesus sanoi opetuslapsilleen: ei ole ollenkaan kylliksi, ettette saa tappaa, vaan ette saa sisässänne, hengessänne loukkaantua eikä suuttua. Sisäinen ihmisenne on oleva totisesti hyvä ja anteeksiantavainen. Teidän pitää niin puhdistaa itsenne, ettette koskaan suutu sisässänne.

Ja toisessa käskyssä sanoo Jeesus: vanhoille on sanottu: silmä silmästä ja hammas hampaasta, mutta minä sanon teille: älkää olko pahaa vastaan. Tämä on aivan järjetön käsky maailman ihmiselle, sillä tiedämme, että koko yhteiskunta on rakennettu sille pohjalle, ettei tätä käskyä noudateta. Mitä ovat kaikki lakimme? Mitä muuta kuin itsemme suojelemista pahoilta ihmisiltä. Aina tahdotaan vain vastustaa pahaa. Mutta se ihminen, joka on tullut Jeesuksen opetuslapseksi, tai päättänyt totisesti siihen pyrkiä, hän saa Jeesukselta kuulla: et saa koskaan millään tavoin vastustaa pahaa. Sielusi sisimmästä pitää lähteä sellainen tyyni tieto, ettei pahaa saa vastustaa, sentähden ettei ole mitään ulkonaista pahaa. Ei ole mitään pahaa, joka voi sinua kohdata. Jeesuksen opetuslapsi tietää, että se paha, joka häntä kohtaa, on hänen kohtalonsa, se johtuu hänen omista teoistaan edellisissä elämässään. Ei siis ole olemassa ulkonaista pahaa. Meidän pitää ilolla ottaa vastaan ja tyytyä kaikkeen: silloin voitamme pahan. Pahaa ei voi koskaan pahalla voittaa, paha voitetaan ainoastaan hyvällä. Tämän ymmärtää Jeesuksen opetuslapsi aivan selvästi, mutta maailma ei voi sitä ymmärtää. Se ihminen yksin, joka antautuu Jeesuksen johdettavaksi, ymmärtää tämän salaisuuden.

Ja vielä sanoo Jeesus: älkää koskaan vannoko, puheenne olkoon aina: on ja ei. Opetuslapsen pitää tietää, että hänen puheensa ja kielensä on pyhä, että hänellä on kieli sitä varten, että se puhuisi ainoastaan totuuden sanoja, eikä sen tarvitse vannoa tai vakuuttaa, koska sen aina täytyy puhua vain totuutta.

Ja Jeesuksen viides käsky kuuluu: älkää rakastako vain omaisianne vaan myöskin vihollisia, ei ainoastaan omaa kansaanne vaan muitakin kansoja, olkaa hyviä kaikille ihmisille. Ne ihmiset, jotka ovat teidän persoonallisia vihamiehiänne, olkoot ne sydämessänne parhaita ystäviänne, siunatkaa heitä, tehkää heille hyvää. Ihminen, jolla on maailman mieli, ei voi tätä ymmärtää, sillä hänestä on aivan luonnollista tuntee vihamielisyyttä vihollistaan kohtaan. Hän ei voi sitä välttää, hän olisi ulkokullattu, jos hän koettaisi sitä salata, mutta Jeesuksen opetuslapsi tietää, että hänen täytyy ensi päivästä asti tulla sellaiseksi ihmiseksi, joka ei tunne mitään muuta kuin rakkautta ja suurta hellyyttä kaikkia ihmisiä kohtaan.

Ja vielä eräässä käskyssä Jeesus sanoo: älkää koskaan katsoko naista himoitaksenne häntä. Tämä käsky on myöskin merkillinen. Sitä ei voi ollenkaan ymmärtää ihminen sellainen, joka ei tahdo olla Jeesuksen opetuslapsi, joka ei ole himoistaan vapautunut, siten että hän itsetietoisesti kulkisi hyvään päin. Mutta se ihminen, joka on vihkinyt elämänsä taivaan valtakunnalle, hän ymmärtää sen, minkä jokainen ihminen nuoruudessaan ymmärtää, että puhtaus on ihanaa todellisuutta, joka on jossain olemassa, että on olemassa täydellinen sisäinen viattomuus, joka kyllä kaiken tietää, kaiken läpi on nähnyt ja kaikki on kokenut, mutta niin voittanut kaiken pahan ja kaiken himon, että sielu on tulella puhdistunut ja tullut kristallinkirkaaksi. Puhtaus on todellinen suuri voima elämässä, mutta sitä tavoittelemaan voi ryhtyä ainoastaan se, joka on antautunut Jeesuksen opetuslapseksi, sillä muut kompastuvat tiellä. Mutta se ihminen, joka on ymmärtänyt, mitä tämä käsky sisältää, hän kehittyy puhtaudessa, hän tietää, ettei se ole mitään ulkonaista vaan ennen kaikkea puhtautta tunteissa, ajatuksissa. Hän tietää, että ainoa tapa puhdistaa itseään ja todella nousta korkeaan siveelliseen puhtauteen, on ensin puhdistaa sisäinen ihmisenne, sydän, josta kaikki saasta lähtee. Ei se käy siten että alotetaan puhdistamalla ruumista ja ulkonaista käytöstä, vaan siten että teemme sisäisen sielumme, ajatus- ja tunne-elämämme niin puhtaaksi, niin kirkaaksi, että se voi seisoa Jumalan kasvojen edessä.

Mitä siis opimme Jeesukselta ja suurilta uskonnonopettajilta?

Että on olemassa aivan ihmeellinen elämä, henkinen elämä, jonka ensimmäinen askel on vapautuminen, vapautuminen kaikista kahleista, niin ettei mikään heikkous eikä epäily meitä sido, vaan että annamme hyvän voiman sisässämme itsestään kasvaa. Tämä on henkisen elämän ensimmäinen askel, ja toinen on se, että me tulemme jonkun Mestarin esim. Jeesuksen opetuslapsiksi. Silloin kuljemme eteenpäin tiellä, jolla

totisesti vapaudumme kaikesta pahasta ja kehitämme kaikkea hyvää, ja tämän henkisen kehityksen tiellä meissä kasvaa totuuden tieto. Sillä tiellä lopulta saavutamme tiedon kaikesta, saavutamme jumalallisen elämän.

Eikö totta? Kun ymmärrämme, että totisesti on olemassa henkinen elämä, silloin tunnustamme, että uskonto on tiedettä, että suuret uskonnonopettajat ovat olleet kaikkein käytännöllisimmät, tieteellisimmät ja tarpeellisimmat ihmiset maan päällä, sillä mitä olisimme ilman heitä?

III.

Onko kristinuskolla salainen puoli?

Uskovaiset kristityt nähdessään tämän otsakkeen ovat epäilemättä sangen valmiit itseksensä huudahtamaan: „salainenko puoli kristinuskolla! Mitä merkillistä humpuukia sekin on?“ Ja he selittävät: „kristinuskolla ei ole mitään salaista puolta, kristinuskko on yksinkertainen ja selvä, uskovaisille autuuden lähde, mutta kieltäjille pilkkaa ja „kreikkalaisille“ s. o. sivistyneille hulluutta“. Näin sanovat uskovaiset. He ratkaisevat tämän kysymyksen leikkaamalla sen poikki: ei ole salaista puolta.

Mutta toiselta puolen näemme, että kristinuskko sellaisena kuin sitä täällä opetetaan, ei tyydytä kaikkia ihmisiä. Yhä useampia ajattelevia ihmisiä vieraantuu kristinuskosta ja vapautuu sokean uskon kahleista. Monet näistä oppivat vähitellen näkemään, että uskonto ei olekaan joidenkuiden oppien uskomista ja totena pitämistä vaan suuren Mestarin seuraamista elämässä. Kun he nyt näkevät, että kristinuskko todellisuudessa on Jeesuksen sanojen noudattamista ja hänen jäljissään pyrkimistä, niin he myöskin näkevät, että se kirkonoppi, johon heitä on kasvatettu uskomaan, ei ole ollenkaan samaa kuin Jeesuksen oppi. He sanovat nyt: „kirkon oppi on humpuukia, se on Paavalin keksimä teologinen järjestelmä, mutta eihän Paavali tuntenut Jeesusta persoonallisesti niinkuin muut opetuslapset vaan hän on itse oman päänsä mukaan laatinut ne opit, jotka sitten ovat tulleet viralliseksi kristinuskoksi“. He sanovat vielä: „katsokaa kuinka täynnä pimeyttä on kirkon historia! Katsokaa kuinka paljon keskiaikana vuodatettiin verta ja piinattiin ihmisiä ja tehtiin monenlaisia rikoksia kristinuskon nimessä. Paljon lempeämpiä ovat muut suuret uskonnot olleet. Buddhanoppia ei ole milloinkaan levitetty miekalla ja verellä, sen nimessä ei ole vuodatettu yhtään verenisarjaa, mutta kuinka suuri onkaan se hurmemeri, joka on vuodatettu, kun „pakanoita“ on käännetty kristinuskoon!“

Vieläpä väitetään, että uskovaiset kristityt, elleivät ole tehneet erityisiä syvempiä henkisiä kokemuksia, ovat pahoja ihmisiä, kovia niinkuin heidän Jumalansa, säälimättömiä ja valmiita syöksemään ikuiseen helvettiin kaikki ne, jotka eivät ajattele samalla tavalla kuin he. He ovat ahdasmielisiä, typeriä. Tällä tavoin arvostellaan tavallisia kristityitä. Emmekä me voi ummistaa silmiämme siltä totuudelta, että näissä sanoissa on paljon perää. Sentähden monet, jotka itseään kutsuvat teosofeiksi ja ovat löytäneet ihanteellisemmän käsityksen uskonnosta, tahtovat ankarasti arvostella kirkollista kristinuskkoa. Riemuissaan siitä, että ovat monista ennakkoluuloista vapautuneet, he tahtoisivat tuomita koko kristillisen oppi järjestelmän mielikuvituksen tuotteeksi, hylättäväksi humpuukiksi.

Mutta jos syvemmälle tunkeudutaan uskonnon ytimeen, jos tehdään syvempiä henkisiä kokemuksia ja saavutetaan enemmän tietoa, niin paljastuu uusi totuus. Teosofinen, jumalallinen viisaus, joka kaikkina aikoina on ollut kätkeytyneenä eri uskonnoissa ja meidän päivinämmme herännyt uuteen eloon teosofisen liikkeen kautta, se opettaa huomaamaan ja näkemään, että itse muodollisessa kristinopissakin on ihmeellinen totuuden ydin; se ei ole syntynyt umpimähkään eikä sitä voi arvottomana syrjäyttää, sillä sen alle kätkeytyy suuria henkisiä totuuksia. Kristilliset opit ovat vertauskuvakieltä.

Näin sanoo teosofia, ja jos tunkeudumme jumalallisen viisauden henkeen, voimme huomata, että niin totisesti on kristinuskon laita. Kaikissa kristinuskon opeissa, olkoot ne Paavalin tai kenen tahansa alkuunpanemia, on kätkeytyneenä syvempi totuus. Olen puhunut siitä, kuinka Jeesus aina katki opetuksensa vertauskuvien muotoon. Paavali oli Jeesuksen opetuslapsi; hän tosin ei tuntenut fyysillisesti Jeesusta persoonallisesti, mutta hän tunsi Jeesuksen näkymättömässä maailmassa. Tällä en tarkoita runollista mielikuvitusta, vaan tarkoitan, että se oli Paavalille itselleen järkähtämätön tieto. Hän tapasi Jeesuksen näkymättömässä maailmassa ja sai siten oppia niitä salaisuuksia, joita Jeesus muillekin opetuslapsilleen ilmotti. Paavali oli yksi niitä opetuslapsia, jotka saivat kuulla viisauden sanoja Jeesuksen omasta suusta,

niinkuin hän oli sanonut: „Minulla on vielä teille paljon sanomista, mutta ette voi sitä nyt kantaa . . . Minä en jätä teitä orvoiksi, minä tulen teidän tyköne“.

Paavalin tehtäväksi tuli jatkaa ja täydentää Jeesuksen työtä. Hän sai sen tehdä omalla tavallaan, mutta hänelle suotiin myöskin esittää sellaista viisautta, jota ei Jeesus itse voinut julistaa. Osaksi käyttäen vanhoja vertauskuvia ja malleja ja varmaankin niihin vuodattaen omaa mielikuvitustaan ja henkeään, käyttäen omaa luomiskykyään hän laati perustuksen sille järjestelmälle, josta sittemmin on tullut kirkon oppi. Hänen täytyi niinkuin kaikkien opettajain samalla kertaa paljastaa ja salata. Henkisiä totuuksia on näet vaikeata sanoa selvästi, ja toisena aikana on vaikeampi kuin toisena. Mikäli ihmiset kehittyvät ajatuskyvylltään, sikäli voi enemmän teoretista eli tietopuolista totuudenoppia heille ilmoittaa. Mutta niinkauankaan ihmiset vielä ovat ymmärrykseltään heikkoja, täytyy henkiset totuudet pukea vertauskuvien muotoon, niinkuin lapsille havainnollisesti annetaan opetusta. Suuret opettajat ovat aina olleet ja ovat vielä tänä päivänä pakotetut turvautumaan kuviin ja salakieleen. Mutta on sellaisia asioita, joista nyttemmin voidaan vapaasti puhua, vaikka ne ennen ovat olleet kätkeytyä pitkin kristillisen kirkon historiaa. Tätä nykyä voidaan yleisemmin kuin ennen käsittää mitä Paavali on opeillaan tarkottanut, vaikka kirkko ei itsekään tiedä ja ymmärrä, mitä sen hartaasti säilyttämä aarre oikeastaan sisältää. Jeesus sanoi: Mooseksen istuimella istuvat kirjanoppineet ja fariseukset. Heillä on „ymmärryksen avain“ hallussaan, mutta he eivät mene itse sisälle, vaan vielä estävät muitakin pääsemästä ymmärrykseen. Kirkolla on hallussaan pyhiä asiakirjoja, jotka esittävät sen opinkappaleita, mutta kirkko on laiminlyönyt käyttäen niitä avaimia, joita sillä alunpitäin oli hallussaan. Kirkko on noussut ulkonaiseksi virkalaitokseksi, niin että sen opettajat ovat jonkinlaisia viranomaisia, joilla ei suinkaan ole oppiansa merkityksestä selvä ymmärrys vaan tyytyvät levittämään muodollista opetusta ymmärtämättä itsekään mitä se merkitsee. Näin on tapahtunut kaikissa uskonnoissa. Alussa tiedetään, mitä uskonto merkitsee, mutta sittemmin levitetään vain muodollista oppia ja luullaan siinä olevan koko uskonnon, ja vähitellen unohtuu kaikki muu kuin tämä tietopuolinen kuori.

Yhtäkaikki on pimeimpänä keskiaikanakin ollut ihmisiä, jotka ovat itseään kutsuneet mystikoiksi tai teosofeiksi ja joilla on ollut syvempi käsitys kristinuskosta, mutta he eivät ole voineet puhua selvästi ja suoraan ajatuksiaan, sillä he ovat tienneet, mikä vaara uhkasi kaikkia kirkon mielipiteestä poikkeavia. Silloinhan ihmisiä hirtettiin ja kidutettiin pienimmästäkin vääräuskoisuuden epäilyksestä.

On näet huomattava, että ne, jotka ovat tulleet ulkonaisen opin vartijoiksi eivätkä tiedä sen syvempää merkitystä, käyvät ahdasmielisiksi, koviksi, julmiksi. Heidän Jumalansakin muuttuu yhtä säälimättömäksi ja on valmis ikuisesti piinaamaan niitä, jotka eivät ole nöyrästi uskoneet „hänen poikaansa“.

Nyt tahtoisin vähän puhua siitä, mikä on kirkonopin salainen merkitys. Epäilemättä sillä on montakin merkitystä. Olen vakuutettu siitä, että nämä opit ovat niin viisaasti järjestetyt, että niitä voi aukaista eri avaimilla. Mutta nyt tahdon esittää yhden puolen salaisesta sisäisestä merkityksestä, ja te voitte jokainen ottaa siitä vastaan niin paljon kuin järkenne ja omatuntonne sallii.

Kysymme siis: mikä on kirkon kristillinen maailmankatsomus? Se ei ole samaa kuin Jeesuksen oppi, vaan se on esitys ihmisen kehityksestä. Kirkko opettaa: ensimmäiset ihmiset, Aadam ja Eeva elivät paratiisissa ja Jumala oli heille käskenyt, kuinka heidän tuli elää. Siellä oli eräs puu, jonka hedelmiä he eivät saaneet syödä. Mutta paratiisissa oli viettelijä, käärme, joka houkutteli heitä syömään kiellettyä hedelmää, ensin Eevaa, sitten Aadamia. Ja kun he söivät, niin heidän silmänsä aukenivat ja he huomasivat olevansa alasti ja huomasivat loukanneensa Jumalan tahtoa. Silloin Jumala ilmestyi heille ja lausui heille kirouksen: heidät ajettiin ulos paratiisista ja heidän täytyi ruveta työllä ja tuskalla ansaitsemaan leipäänsä. Me olemme kaikki Aadamin ja Eevan lapsia ja me elämme nyt ulkopuolella paratiisia. Mutta meidän tarkotuksemme on saavuttaa takaisin paratiisin onnentila, jälleen rakentaa entiselleen hyvä suhde Jumalaan. Tämä olisi kokonaan mahdotonta, koska olemme syntisiä ja olemme herättäneet Jumalan vihan, jolle Jeesus Kristus olisi tullut alas maan päälle pelastamaan meitä synnistä. Hän tuli itse alas, kuoli ristillä ja sovitti ihmiset Jumalan kanssa. Ken nyt uskoo Jeesuksen uhrikuolemaan, hän saavuttaa pelastuksen ja tulee takaisin entiseen paratiisilliseen yhteyteen Jumalan kanssa. Tämä on kristinoppi.

Nyt useimmat kristityt uskovat, että tämä on sanallisesti totta, että todella on maan päällä ollut paratiisin tapainen puutarha — onpa teologien piirissä päätetty, että se on ollut jossakin Arabian tienoilla — ja siellä Aadam ja Eeva, ihmisten kantaisät asuivat. Syntiinlankeemus on muka aivan historiallinen tapaus. Sovitus oli samaten historiallinen tapaus, se tapahtui noin parituhatta vuotta sitten. Tästä uskovaiset ovat vakuutettuja ja saavat siitä paljon voimaa henkiseen elämään. Viimemainittua tosiseikkaa emme voi kieltää emmekä tahdo. Todellisilla uskovaisilla on tosiaan uskonnollinen elämä ja rauha Jumalan kanssa, vaikka he sokeasti uskovat näihin historiallisiin tapauksiin. Tämä johtuu siitä, että kun opetus on sisällistä, vertauskuvallista, niin se vaikuttaa ihmissieluun, vaikkei se näkisikään muuta kuin ulkonaisen kuoren, vaikuttaa henkisesti herättävästi ja kasvattavasti. Sentähden voimme olla vakuutettuja siitä, että pitkin aikoja on ollut kristikunnassa henkinen elämä, vaikka oppien ulkonainen esitys on ehdottomasti ollut karkea, pintapuolinen ja ahdasmielinen.

Mitä nyt tämä oppi todellisuudessa tarkoittaa? Se on vertauskuvallinen esitys ihmisen historiasta. Mutta se ei ole niin paljon esitystä ulkonaisesti näkyvästä historiasta kuin se on esitys ihmiskunnan näkymättömästä historiasta eli jokaisen ihmissielun kehityskulusta. Tämä vertauskuva on etupäässä sielullista laatua.

Mitä on ihmissielu? Se on tajuntakeskus, lähtenyt ikuisen elämän lähteestä, Jumalasta, mutta se ei tiedä olevansa Jumala, vaan se on ikäänkuin Jumalasta eristetty. Se on jumalallisesta tulesta sinkahutettu kipinä, joka ei tiedä olevansa osa suuresta tulimerestä, mutta jonka tarkoitus on oppia tätä tuntemaan ja vähitellen itse kehittyä suureksi tuleksi. Ihmisen tarkoitus on oppia tietämään, mistä hän on tullut ja mihin hän menee, oppia itsetietoiseksi siitä, että hän on Jumalasta kotoisin, ja oppia käyttämään kaikkia niitä voimia, jotka jumalallisuudessa asuvat.

Kristinoppi on esitys siitä, miten tämä kehitys tapahtuu. Ihmissielu on ensin Jumalasta lähdeytään lapsi, viaton ja puhdas, ja sielussa on kaksi voimaa, joista käytetään nimityksiä Aadam ja Eeva. Aadam ei ole mies eikä Eeva nainen, vaan Aadam on ihmissielun miehellinen kyky eli ymmärrys ja Eeva on sielun naisellinen kyky eli tunne.

Ja mikä on paratiisikertomuksen Jumala? Hän on se ihmissielun sisässä oleva jumalallinen tahto eli voima — voisimme sanoa omantunnon ääni — joka on koko kehityksen sisäinen toimeenpanija ja ohjaaja, vaikkei sielu siitä ole yhtä tietoinen kuin myöhemmin. Entä käärme? Käärme on sielussa asuva edistyksen, tiedon halu, halu oppia tietämään hyvän ja pahan. Sillä jollei ihminen opi tietämään hyvää ja pahaa, ei hän voi oppia tietämään, mitä elämä on. Jos hän ei tunne pahaa, ei hän myöskään tunne hyvää, ja jollei hän tunne hyvää ja pahaa, ei hän voi valita sitä elämää, joka on Jumala. Ihmissielulle on välttämätöntä oppia tietämään paha ja hyvä ja sitä varten on kehitys olemassa.

Ensinnä on ihmissielun opittava tuntemaan paha, ja tähän häntä pakottaa tiedon halu, elämänhalu — käärme. Käärme, tuo spiraalinmuotoinen elämänvoima vie häntä aina eteenpäin, se pakottaa häntä kokemaan, jotta hän oppisi itseänsä tuntemaan. Sitä varten on Jumala luonut tämän maailman, evolveerannut sen itsestään, että nuo hänen huolestaan syntyneet tajuntakeskukset voisivat siinä kehittyä, oppia ja kokea. Sitä varten ihmissielu, jumalallinen olento, joka on lähtenyt äärettömän korkeasta maailmasta, pyrkii alas aineeseen, niinkuin sanotaan, astuu tähän aineelliseen ja muodolliseen elämään, jotta se voisi kokea ja viisastua. Se syö hyvän ja pahan tiedon puusta käärmeen kehotuksesta. Ensin Eeva, tunne, sen hyväksyy ja sitten ymmärrys, Aadam.

Voimme ottaa esimerkkejä jokapäiväisestä elämästä, jossa pienoiskoossa esiintyy se, mikä tapahtuu ihmissielun suuressa elämässä. Meidän eteemme tulee aina kiusauksia. Jos edeltäpäin tiedämme, mitä tuosta kiusauksesta seuraa ja mitä sillä on opettavana, niin velvollisuutemme on pysyä siitä kaukana ja voittaa se, meillä ei ole mitään sen kanssa tekemistä. Mutta jos ihminen ei tiedä mitä hyvää ja pahaa se sisältää, mitä se voi hänelle opettaa, niin hän siihen lankee. Kuitenkin hän perästäpäin tuntee: minä

lankesin, minä tein syntiä. Sillä hän silloin viisastuu ja alkaa ajatella: se on vältettävä, ja hyvä on sen vastakohta.

Näin jokainen ihmissielu tekee kokemuksia ja kasvaa. Aina ensimmäisenä tunne häntä viekottelee; ymmärrys voi ehkä jo aavistaa houkutuksen pahaksi, mutta se ei voi hillitä tunnetta, ja viimein ymmärrys myöntyy ja „lankee“. Silloin ihminen ajetaan ulos paratiisista, siitä tyyneydestä ja rauhasta, mikä hänellä oli ennen lankeemustaan. Tämä on sielullinen kokemus, joka ihmiselle tuttu. Ja se on samalla vertauskuva suuresta kehityskulusta. Ihminen on ensin maan päällä paratiisissa, mutta lankee siitä ja ajetaan ulos paratiisista, ja ihmiskuntamme nykyään elää ulkopuolella paratiisia, sillä me olemme sieluja, jotka olemme jo syöneet hyvän ja pahan tiedon puusta kauan aikaa. Me olemme nyt keskellä työtä ja tuskaa emmekä löydä rauhaa emmekä tyydytystä. Ihminen on ulkopuolella omaa itseään, hän on syventynyt aistimaailmaan ja hänellä on kaipuu takaisin paratiisiin — omaan todelliseen itseensä.

Sitten kerrotaan kristinopissa, että ihmiskunta pelastuu senkautta, että neitsyt Maria synnyttää Kristuksen. Te olette ehkä huomanneet, että apostoli Paavali asettaa Kristuksen ja Aadamin vastakohdiksi: „niinkuin kaikki ovat Aadamissa syntyneiksi tulleet, niin he Kristuksessa autuaiksi tulevat.“ Ja meidän täytyy samaten asettaa Eeva ja Maria vastakohdiksi. Nämäkään nimet, Kristus ja Maria, eivät tarkoita ulkonaisia henkilöitä vaan henkisiä voimia, sisällisiä asioita, samoin kuin nimet Adam ja Eeva. Adam oli ymmärrys ja Eeva oli tunne, ja itse asiassa tässä kuvataan, kuinka Adam on muuttuva Kristukseksi ja Eeva Mariaksi.

Ihmisen sielu, Eeva, joka lankee syntiin ja joka ensinnä tuntee vetovoimaa pahaan sentähden että sen täytyy kokea ja se tahtoo kokea — se on muuttuva Mariaksi, siksi voimaksi, joka ei tahdo enää kokea pahaa. Se on ollut Eevana niin kauan aikaa, että se jo on tuntenut kaikki pahan muodot, kaiken sen, mitä me kutsumme synniksi, ja nyt sielussa syntyy Maria, puhdas neitsyt. Sielu ei ole enää viekotteleva Eeva, joka houkuttelee ajattelevaa minää syntiin, vaan se on Maria, joka tahtoo ainoastaan hyvää. Ihmisen tunne-elämä on muuttuva Mariaksi. Siinä on salaisuus. Ihmisen sielu on muuttuva Mariaksi, puhtaaksi neitsyeeksi siten, että ihminen alkaa kulkea sitä tietä, josta eilen oli puhe, hyvän tietä, ja se tie alkaa vasta silloin, kun sielu on puhdistunut. Kristilliseltä taholta moitittiin, etten eilen puhunut lainkaan synnin tunnosta. Mutta synti on jotakin, mikä jätetään, kun meissä herää Maria. Meidän ei silloin tarvitse siihen kääntää huomiomme, sillä emme enää sitä tahdo emmekä rakasta. Kun Jeesuksen valtakuntaa alamme tahtoa, niin olemme jo hylänneet synnin. Niinkauankuin emme rakasta hyvää vaan ainoastaan katselemme sitä kaukaa, ja vaan rakastamme kaikkea pahaa ja kiusauksia, niin kauan on kyllä hyvä synnistä puhua, niin kauan tarvitaan sellaista oppia, joka tärisyttää ihmistä ja sanoo: syntiähän sinä rakastat. Mutta meidän päivinämme on paljon ihmisiä, jotka eivät enää rakasta pahaa eivätkä tunne vetovoimaa alhaisuuteen, likaisuuteen, ja silloin heille alkaa se hyvän etsiminen, jolloin sielusta kehittyy täydellisesti puhdas neitsyt. Ihminen tulee silloin aivan toisenlaiseksi olennoiksi. Ennen hänen tunteensa oli Eevaa, häveliästä ja samalla hävytöntä, mutta nyt hänen sielunsa tulee kainoksi ja puhtaaksi, ja tämä on henkisen elämän ensi askel eli aste, joka voi kestää hyvinkin kauan kulkea. Siihen voi ihmiseltä mennä monta ruumistusta, jolloin hän ainoastaan puhdistaa elämänsä ja kääntää kasvonsa pois siitä pahasta, joka on hänen sisällään.

Jokaisessa meissä on Eeva, mutta tarkoitus on, että Eevasta tulisi Maria. Meidän sielumme tulee puhdistua. Eilen puhuttiin siitä, kuinka hyvän voima meissä on pieni, mutta kuinka meidän täytyy antaa sen kasvaa ja kuinka me, vasta silloin kuin se on kasvanut suureksi, kelpaamme Mestarin opetuslapsiksi. Se aika, jolloin hyvän voima meissä kasvaa, jolloin me päättävästi sanomme itsellemme: tästä lähtien on paha pysyvä minusta kaukana — minä tahdon ainoastaan hyvää — minä vihin elämäni totuuden palvelukseen, tämä aika on sielumme Marian-aika. Tällä ajalla kasvaa ja muodostuu sielussamme vähitellen puhdas neitsyt. Inhimillinen sielumme kadottaa Eeva-maisen epäpuhtautensa. Jos olemme jossakin määrin tätä kokeneet, tunnemme, ettei sitä voi paremmalla nimellä kutsua kuin „puhdistus“. Kadotamme röyhkeyden ja käymme kainoiksi ja puhtaiksi.

Kun ihminen sitten on tällä tavoin puhdistunut, niin että hänen sielunsa täydellisesti on muuttunut neitsyt Mariaksi, joka ei muuta tahdo kuin palvella Jumalaa ja olla hänen tahdolleen kuuliainen, silloin tulee

se ihmeellinen hetki, jolloin Kristus syntyy. Ihmisen sielussa, puhtaassa neitsyessä, syntyy Kristus. Mitä on Kristus? Se ei ole samaa kuin Jeesus. Raamatussa sanotaan: „Jeesus, jota kutsuttiin Kristukseksi“. Jeesus oli ihminen, joka vaelsi maan päällä 2,000 vuotta sitten. Hän on Mestari ja elää vielä tänäpäivänä. Kristus sitävastoin on arvonimi. Se merkitsee „voideltu“, kuningas. Sitä Kristusta, joka syntyy ihmissieluun, ei siis mitenkään ole sekotettava Jeesukseen. Muistatte, kuinka Jeesus puhuu Jumalan valtakunnasta, johon hän kehottaa opetuslapsiaan pyrkimään ja jossa hän itse oli. Tämä taivaanvaltakunta korkeimmassa merkityksessään on niiden ihmisten veljeskunta, joissa Kristus on syntynyt ja elää. Pääseminen taivasten valtakuntaan merkitsee tulemistä vihityksi „valkoiseen veljeskuntaan“, johon Jeesuskin kuuluu.

Kristuksen syntyminen on sielun kehityksessä aivan uusi kokemus. Jo Maria-asteella ihminen kyllä voi ymmärtää, että kaikki olemme veljiä, että meissä kaikissa on sama henki takana, että me olemme saman isän lapsia ja että veljesrakkaus on korkein hyvä. Me voimme tämän ymmärtää ja johonkin määrin tuntea, mutta vasta kun Kristus, Jumalan Poika, syntyy sielussamme, ja me tulemme vihityiksi siihen veljeskuntaan, joka käsittää Jumalan Pojat, saamme aivan ihmeellisellä tavalla kokea, että koko ihmiskunta on yhtä, hengessä yhtä, ja että veljeys ei ole mitään ulkonaista, mitään keinotekoisista mielikuvitusta. Veljeys ei ole ainoastaan ihanne, jokaisen vapaasta tahdosta toteutettava, vaan se on suuri totuus, joka tällä hetkellä on elämän suuri ylläpitävä voima. Me kaikki ihmiset muodostamme suuren veljeskunnan, ikäänkuin yhden suuren ihmisen, ja tämä ihminen on Kristus.

Kun ihminen kerran on suuremmoisella tavalla kokenut tätä kaikkein ihmisten yhteyttä, niin alkaa hänelle Kristuksen elämä, jolloin hän ei enää elä itseään varten, vaan jolloin hän aivan kuin pakosta elää koko ihmiskuntaa varten. Hän astuu nyt ulos ihmiskunnan keskelle, antautuu heille, ja nyt alkaa hänen pitkä kärsimyshistoriansa, hänen yli-inhimillinen tuskanvaelluksensa Getsemanen kautta Golgatan vuorelle, sillä nyt kun Kristus on hänessä syntynyt, tulee sen vähitellen kasvaa täydeksi mieheksi, itsetietoiseksi Jumalan Pojaksi. Se tapahtuu siten, että hän antautuu ihmiskunnan palvelukseen ja antaa elämänsä ihmisten puolesta.

Evankeliumit kertovat juuri Kristuksen kehityshistorian. Jeesuksen elämä on vertauskuva siitä yli-inhimillisestä elämästä, jota Jumalan Poika elää. Hänen kärsimysvaelluksensa on pitkä, kunnes hän lopulta on tullut täydelliseksi, voittanut oman personallisuutensa ja ristinpuulla kuolee kaikkein ihmisten puolesta kuolettuaan viimeisenkin itsekkäisyyden jäljen. Silloin hän voi sanoa: kaikki on täytetty! ja hän nousee ylös kuolleista itsetietoisena Jumalan Poikana ja on ikuisuuksien ajaksi vapautunut kuolemasta. Hänellä on kädessään elämän ja kuoleman avaimet. Hän on korkeimman ja viimeisimmän vapautuksensa saavuttanut. Hän astuu ylös taivaaseen, yhtyy täydellisesti Jumalaan — ei siten että hän kadottaisi itsensä, vaan siten että Jumala on täydellisesti hänessä, niin että kaikki jumalallisen elämän voimat tulvaavat hänen sisäänsä. Hän on kaiken voittanut, ja hänen käsivarsillaan voi ihmiskunta levätä. Hän on kulkenut inhimillisen kehityksen päämaaliin ja nyt hänestä on tullut — Jumala.

Tämä on ihmissielun historia. Ah! missä pimeydessä ihmiskunta vaeltaa, sillä ihmiset eivät tiedä, keitä he ovat. He luulevat kaiken kuolemassa loppuvan tai luulevat, että he ulkonaisen vapahtajan avulla voivat pelastua Jumalan vihasta. Jumala ei vihaa, Jumala on rakkaus, hän on ainoastaan se käsky, että jokaisen ihmisen tulee kehittyä Jumalan Pojaksi. Se on elämän salaisuus ja vähän sitä tunnetaan — pimeydessä vaellamme. Mutta kuitenkin on nyt ikäänkuin tulemaisillaan toinen aika. Nyt tuntuu ikäänkuin aamukellot soisivat ja uusi päivä valkenisi, sillä toiselle sielulle toisensa perästä selviää se suuri totuus, että inhimillinen elämä on *tie*, tie Jumalan luo sille ihmiselle, joka uskaltaa ja tahtoo.

Huomautus lukijalle. Se joka tahtoo syventyä kristinuskon henkisiin salaisuuksiin, lukekoon Annie Besantin laajan teoksen „Kristinuskon salainen puoli“, joka on suomeksi ilmestynyt Teosofisen Kirjakaupan ja Kustannusliikkeen toimesta ja maksaa 3 markkaa, sidottuna 4: 25.

Mitä on kuolema?

Palanen yliaistillista sielutiedettä
Kirjottanut

Pekka Ervast

Helsingissä 1904
Kirjapainoyhtiö Valo.

Alkulause.

Tämä kirja puhuu kuolemasta.

Ensiksi se väittää, ettei ihminen kuollessaan kuole, ja toiseksi se kertoo ihmisen kohtalosta kuoleman jälkeen.

Monen mielestä aine ei ole sen arvoinen, että siitä kannattaisi kirjoittaa kokonainen kirja.

Minun mielestäni asian laita on päinvastainen.

Jos tietäisimme, ettei ole mitään olemassa kuoleman jälkeen, silloin olisi vaitiolo ainoa järjellinen kanta.

Mutta sitä ei kukaan uskalla sanoa tietävänsä.

Päinvastoin ihmiskunnan yleinen usko aina on ollut ja on, että elämä jatkuu kuoleman jälkeen.

Jos nyt kaikki tietäisivät, minkälainen todellisuudessa tämä kuolemanjälkeinen olo on, silloin ei liioin enää kannattaisi siitä puhua.

Mutta koska tästä asiasta on vallalla erilaatuisia ja ristiriitaisia käsityksiä, on tarpeellista, että ne, joiden silmä vähänkin on saanut kurkistaa peitteen taakse, kertovat muille, mitä he ovat nähneet.

Sinä mielessä olen tämän kirjan kyhännyt.

Olen kirjassa lausunut oman kantani. Tämä kantani ei ole minun keksimäni, se ei ole uusi eikä ennen kuulumaton, vaan moni on tullut tutkimuksissaan samoihin johtopäätöksiin kuin minä. Olen vuosikausia harrastanut näitä asioita ja olen saavuttanut kantani seuraavalla tavalla:

- 1) lukemalla tähän alaan kuuluvaa kirjallisuutta;*
- 2) nähtyäni eräitä mediumistisia ilmiöitä; ja*
- 3) tekemällä eräitä yliaistillisiä kokemuksia.*

Kirjassa viitataan muutamiin näitä asioita koskeviin teoksiin ja kerron muutamista näkemistäni ilmiöistä ja tekemistäni kokemuksista. En uskalla väittää, että tutkimukseni yhteenkään suuntaan olisi pitkälle ulottunut. Olen vasta-alkavainen ja sekä lukuni että kokemukseni ovat vastaavassa määrässä vähäpätöiset. Tunnustan enemmän ajatelleeni kuin nähneeni.

Mutta uskon seisovani vankalla pohjalla ja kun suuntaan katseeni pimeyteen ympärilläni, näen siksi paljon, että uskallan tarjota auttavan käden abdingossa olevalle veljelleni.

Jos siis pyydän lukijaa hyväntahtoisesti suomaan anteeksi kaikki kirjani vaillinaisuudet ja heikot puolet, pyydän samalla, ettei hän jättäisi sanojani aivan huomaamatta.

Oulunkylässä marraskuulla 1904.

P. E.

Sisällys.

Sfinksin arvotus

Kuoleman kynnyksellä.

1. Kaksi vastausta
2. Uusi tieto
3. Psykkinen tutkimus
4. Klärvoajansi-ilmiot
5. Inspirationsi-ilmiot
6. Hypnotiset ilmiöt
7. Spiritistinen tutkimus
8. Spiritistisiä ilmiöitä
9. Mediumistisiä ilmiöitä
10. Okkultinen tutkimus

Kuolema, kussa on otasi?

1. Ikuinen kadotus
2. Tietomme lähteet
3. Paljas sielu
4. Vähän psykologiaa
5. Mitä kuolema voisi olla
6. Helvetti ja kiirastuli
7. Taivas
8. Vainajat ja fyysinen maailma

Kuolematon sielumme.

1. Resurgam
2. Ihmiselämä
3. Valoa kohti

Kuoleman kunniaksi

Vieraskieliset sanat

Sfinksin arvotus.

Kreikkalainen muinaistaru kertoo, että Theben kaupungin ulkopuolella asusti kalliolla meren rannalla puoleksi ihmisen, puoleksi eläimen muotoinen hirviö, joka oli koko paikkakunnan kauhuna. Tämä sfinksi, joksi hirviötä kutsuttiin, asettui joka ohitsekulkijan eteen ja teki hänelle seuraavan kysymyksen: „mikä se on, joka kävelee aamulla neljällä jalalla, päivällä kahdella ja illalla kolmella?“ Jos ei matkustavainen osannut vastata sfinksin kysymykseen, täytyi hänen syöstä kalliolta alas meren syvyyteen ja saada surmansa sen alloissa. Mutta ken osaisi ratkaista arvotuksen, hän pelastuisi ja sfinksi häviäisi.

Ja taru kertoo, että Theben kansa oli epätoivoissaan tästä onnettomuudesta, sillä ketään ei ollut, joka olisi kyennyt sfinksin arvotusta ratkaisemaan. „Me korotamme Theben kuninkaaksi hänet, joka pelastaa meidät tästä hirviöstä!“ oli sentähden kansan pyhä lupaus.

Eräänä päivänä tuleekin Oidipos vaeltaen tietä pitkin — Oidipos, jonka Sofokles on ikuistuttanut kuolemattomissa surinäytelmissään. Oidipos tulee, miettien kohtaloaan, jonka orakkeli on hänelle ennustanut, ja kun hän on kulkemaisillaan kuulun kallon sivu, astuu sfinksi, hirviö, jolla on naisen pää ja rinta ja leijonan alaruumis, hänen eteensä ja kysyy uhmaten: „mikä se on, joka kävelee aamulla neljällä jalalla, päivällä kahdella ja illalla kolmella?“

„Kukapa se olisi muu kuin ihminen, joka lapsena konttaa, miehenä käypi suorassa ja ukkona nojaa sauvaansa!“ vastaa Oidipos hymyillen.

Tämän vastauksen saatuaan sfinksi pakeni, heittäytyi itse kalliolta alas mereen eikä sen koommin kuulunut. Mutta Oidipos valittiin suurella riemulla Theben kuninkaaksi.

Näin kertoo boiotilainen muinaistaru, ja me nykyajan ihmiset, me ihmettelemme. Me ihmettelemme sen lapsellisuutta, niinkuin ylipäänsä olemme tottuneet ihmettelemään vanhojen kansojen lapsellisia käsitteitä.

Mutta meidän ihmettelymme johtuu siitä, ettemme näe muuta kuin ulkonaisen kuoren, ettei meidän katseemme tunkeu syvälle kertomuksen ytimeen, vaan takertuu sen pintapuolisiin sanoihin. Helppo todella olisi ollut ratkaista sfinksin arvotus, jollei se muuta sisältänyt kuin tuon yksinkertaisen kysymyksen. Vähäinen kekseliäisyys olisi päästänyt pälkähästä.

Egyptin mystereistä polveutuvan muinaistarun sisällys oli kuitenkin aivan toinen. Vertauskuvan muodossa se heitti ihmisen eteen elämän ja kuoleman arvotuksen.

Sfinksi oli kuoleman symboli, ja samalla kuolemattoman elämän. „Sinä ihminen, joka elämäsi aamulla konttaat, joka päivällä käyt suorassa ja illalla nojaat sauvaasi — ken sinä olet? Ratkaise tämä arvotus ja sinä olet saavuttava elämän kruunun!“

Ja jos sfinksin kysymys oli tällöinen, silloin emme ihmettele, että useimmat elämän tiellä vaeltajat joutuivat hämilleen ja jäivät mykkinä seisomaan. Vaan me ihmettelemme, että Oidipos osasi siihen vastata.

Sillä tähän kysymykseen, kuka ihminen on, kätkeytyy elämän ja kuoleman salaisuus.

Se on vuosituhansien arvotus, se on joka ihmissydämen mykkä kysymys!

Onko ihminen se ruumiillinen olento, joka lapsesta kehittyy mieheksi ja miehestä muuttuu ukoksi, joka

elää hetkisen tällä avaruuksien tomuhiukkasella, jota kutsutaan maaksi, ja elettyään ikänsä kuolee, se on lakkaa olemasta?

Mutta ruumiillinen olentohan ihminen on ainoastaan muitten silmissä, omassa itsessään hän tietää olevansa toinen. Ruumiillinen elämä ja kaikki mitä siihen kuuluu, on ainoastaan yksi puoli hänen olemuksestaan. Niin, se elämä ei olisi edes inhimillistä, ellei se toinen, joka hän oikeastaan tuntee olevansa, omistaisi sitä itselleen. Tämä toinen on hänen inhimillinen tajuntansa, hänen tajuava, itsetietoinen minänsä. Muut havaitsevat ainoastaan hänen olemuksensa ruumiilliset ilmaukset, itse hän tuntee itsensä sielulliseksi oleneksi — tietäväksi, tahtovaksi, tuntevaksi hengeksi.

Jos nyt sfinksin arvotus koski ihmistä sielullisena olentona, niin se vaati vastaajalta täydellistä itsensätuntemista. Ihmekö silloin, jos arki-ihminen, joka tuskin oli ehtinyt ajatella itseäänkään muuna kuin ruumiillisena olentona, oli kykenemätön asiaa ratkaisemaan? Moniko ajattelijoihistaakaan olisi uskaltanut väittää, että hän oli peilannut kaikkia sielunsa syvyyksiä?

Syventyessään itseensä ihminen huomaa sieluelämänsä niin rikkaaksi ja niin monipuoliseksi, että hän hämmästyttää omaa salaperäistä olemustaan, johon mahtuu kokonainen maailma ajatuksia ja tunteita. Hän ei kohtaa tiellään ammottavia kuiluja ainoastaan ulkona luonnossa; hänen omassa sisässäänkin aukenee joskus pohjattomia syvyyksiä, jotka puhuvat hänelle aavistamattomista pahan mahdollisuuksista; myrskyt eivät riehua ainoastaan hänen ympärillään, hänen omassa rinnassaan saattavat riehua myrskyiset intohimot. Hän ei näe taivaan siintävää sineä ja auringon kirkasta paistetta ainoastaan ulkopuolella itseään; sielussaankin hän saattaa iloita jumalallisen hengen valosta ja puhtaan mielikuvituksen taivaallisesta lennosta.

Tarkastaessaan itseään ihminen hämmästyttää oman sieluelämänsä vaihtelevaisuutta, hän hämmästyttää omaa minäänsä, joka on kuin prismaan taittunut valonsäde: täynnä väri- ja värivivahduksia ja vaihteita, ja ensi hetkenä hän urkkii itseltään, lieneekö hänen koko sisällinen olemuksensa juuri tuossa vaihtuvassa, haihtuvassa sieluelämässä? Mutta mietittyään tarkemmin hän ymmärtää, että kaiken vaihtelun takana on aina ja alati hänen tajuava minänsä, hänen yksilöinen tajuntansa, joka yhäti pysyy samana. Niinkuin värin valonsäde on prismaan joka vivahduksen näkymättömänä kannattajana, niin on ihmisen tajuntakin kaiken sieluelämän pohjana ja perusteena. Sama minä raivoaa toisena hetkenä vihan vimmassa, toisena se heltyy kyyneliin kiitollisesta rakkaudesta; milloin siinä riehuvat sokeat intohimot, milloin se on tyyni ja kirkas kuin viisaan mieli. Sama on se minä, joka lapsena konttaa, miehenä käypi suorassa ja ukkona nojaa sauvaansa.

Ja ajatellessaan itseään ihminen sanoo: ihmeteltävä on minun henkeni; niinkuin kukka kasvaa, kehittyy ja lakastuu ruumiini, niinkuin taivas muuttaa sieluelämäni muotoaan; tästä huolimatta tietävä, tahtova, tunteva henkeni säilyy samana, samana säilyy tajuava minäni; mistä on siis kotoisin tämä ponnistava ja pyrkivä henkeni, kuka olen minä, joka olen olemukseni varsinainen keskus? Ruumiini on syntynyt kuin kukka, sieluelämäni on sen kukan tuoksua — onko henkenikin ruumiista syntynyt? Ruumiini lakastuu kuin kukka, kenties sieluelämäni haihtuu kuin kukan tuoksu, mutta kuolenko minäkin ruumiini sortuessa? Kuolenko minä vai olenko sielu, joka elän, vaikka näkyväiset katoovat?

Näin ihminen puhuu itselleen ja nyt vasta arvotus esiintyy hänelle suuruutensa oikeassa valossa. Jos nyt elämän ja kuoleman sfinksi astuu hänen eteensä ja uhmaten kysyy: „ihminen, ken sinä olet?“ niin emme ihmettele, että hän, jolta vastausta vaaditaan, polvistuu ja kuiskaa:

„Oi sinä mahtava kysyjä, en sitä tiedä.“
Mutta kuoleman sen pitää, joka ei sitä tiedä.

Kuoleman kynnyksellä.

1. Kaksi vastausta.

Sfinksin kysymykseen ihmisen elämästä sen laajimmassa ja syvimässä merkityksessä on aina ollut kaksi vastausta tarjona, kaksi vastausta, jotka samalla ovat toistensa vastakohtat. Sillä kun kysymyksen ponsi koskee ihmistä kuolemattomana olentona, on siihen aina voitu vastata joko myöntävästi tai kieltävästi. „Ihminen on ikuinen henki: hän elää, vaikka hänen ruumiinsa kuolee,“ ovat sanoneet toiset, mutta toiset ovat ihan päinvastoin väittäneet, että ruumiilliseen kuolemaan loppuu ihmisen koko tajuinenkin olemassaolo. Tosin näitä materialisteja eli aineesenuskoojia aina on ollut vähemmistössä, riippuen siitä, että uskonnot kaikkina aikoina ja kaikissa maissa ylipäänsä ovat opettaneet ihmisen kuolemattomuutta, mutta useinkin ovat sangen ajattelevaiset ja teräväpäiset ihmiset kannattaneet materialismin uskoa kaiken yksilöllisen olemassaolon katoavaisuudesta.

Eikä tämä mikään ihme ole. Joskin useimmat ihmiset, jotka maailmaan syntyvät, kuulevat opettavan, että ihminen elää kuoltuaankin, saattavat toiselta puolen verrattain harvat sanoa itse nähneensä ja kokeneensa, että tuo opetus pitää paikkansa todellisuudessa. Useimpien kuolemattomuus-usko perustuu paljaaseen otaksumiseen — „niinhän uskonto tai kirkko tai joku pyhä kirja tai joku viisas jumalanmies on väittänyt . . . ja sanoohan sen minun omatuntonikin.“ Ei tämmöisessä kannassa suinkaan ole mitään moitittavaa, onhan lapsellinen luottamus muutamana kehityskautena välttämätön, mutta horjumaton se kanta ei ole. Kun ihminen herää itsenäiseen ajatteluun, tekee hän pian eroa uskon ja tiedon välillä ja huomaa, että hän järjellisenä olentona saattaa lujasti luottaa ainoastaan siihen, mitä hän itse tietää. Toisen tieto ei ole hänen omansa ja usko toisen tietoon ei korvaa oman tiedon puutetta. Ihminen rupeaa itse ajattelemaan, itse pyrkimään totuuteen, ja omien puutteellisten kokemustensa takia hän joutuu siihen johtopäätökseen, ettei toisillakaan tässä asiassa ole mitään tietoa, vaan että kuolemattomuus-usko onkin paljasta luulottelua.

Tämä on materialistisen ajatuskannan tyypillinen synty sekä yksilössä että yhteiskunnissa. Sen huomaamme oitis, jos luomme lyhyen silmäyksen materialismin syntyhistoriaan esim. nykyaikaisessa kristikunnassa.

Pitkin pimeätä keskiaikaa oli kirkko opettanut, että ihmisellä oli kuolematon sielu. Tämä itsessään ihana oppi olisi voinut luoda paljonkin valoa keskiajan henkiseen hämäryyteen, ellei samalla olisi pelotettu ajatteluun tottumattomia kansoja ikuisen tulen ja piinan pöyristyttävillä kuolemankuvilla. Mutta vaikka kirkonopilla täten oli varjopuolensa, saivat yhtäkaikki ihmiset kuulla, että heissä oli ja eli muutakin kuin paljas katoovainen ruumis; ja se on kirkon ansioksi luettava.

Tuli sitten renässansi ja uskonpuhdistus ja vapautti mielet kirkollisen dogmatismen kahleista. Syntyi tieteellinen tutkimus, heräsi filosofinen mietiskely. Ruvettiin ajattelemaan ominpäin, ei enää niinkuin mystikot tarkkojen uskonnollisten rajojen sisäpuolella, vaan vapaasti, itsenäisesti ja aikaa myöten — vallattomasti.

Ensin vapaa ajattelu tietysti pysyi vanhoissa aisoissaan, sillä ihmisen aatos ei äkkipikaa etsi itselleen uusia uria. Kristillisen ajan ensimmäiset varsinaiset filosofit eivät sentähden poikenneet kirkonopista sen ydinkohdissa, vaan pikemmin sitä perustelivat ja syvensivät. Niinpä he olettivat ymmärrettäväksi tosiasiaksi tuon ihmisolemuksen kaksinaisuuden (sielun ja ruumiin) ja ottivat vain järjellisesti selittääkseen, millä tavalla se oli ymmärrettävissä.

Premissi heillä oli valmis: ihmisellä on sielu, sielu elää ruumiin kuoleman jälkeen; nyt he vain kysyivät:

mikä on tuo kuolematon sielu ja missä suhteessa se on katoovaiseen ruumiiseen?

Ja he vastasivat filosofisella kielellään, että sielu on „aineeton eli ajatteleva olio“ ja ruumis „aineellinen eli ulottuvainen olio.“ Mutta kuinka nämä kaksi niin erilaatuista oliota saattoivat olla keskinäisessä vuorovaikutuksessa, se kysymys oli pulmallisempi. Vanha teologinen selitys, jonka mukaan ne muitta mutkitta vaikuttivat toisiinsa samalla tavalla kuin aineellisetkin kappaleet, ei tyydyttänyt ajattelevia filosofiä. Niinpä syntyi kaksi uuta selitystapaa. Toinen purki gordilaisen solmun yhdellä iskulla, selittäen jyrkästi, ettei sielu ja ruumis ollenkaan vaikuta toisiinsa, vaan että jumalallinen kaitselmus aina ja joka paikassa oli välittämässä niiden yhteyttä ja suhdetta toisiinsa (Cartesius). Toinen puolestaan otaksui, että luoja alkuaan oli luonut sielun ja ruumiin semmoisiksi, että niiden kesken aina vallitsi täydellinen sopuointu eli harmonia (Leibnitz).

Näistä selitystavoista filosofi Leibnitz antoi sukkelan kuvan vertauksessaan kahdesta kellosta. Ihmisen sielu ja ruumis, hän sanoi, ovat kuin kaksi kelloa, jotka aina näyttävät yhtä. Skolastiset teologit ja rahvas ymmärtävät tämän siten, että osottimet ovat jollain tavalla sidotut toisiinsa ja siis vaikuttavat toisiinsa; okkasionalistit eli kaitselmusteorian kannattajat ymmärtävät asian siten, että kelloseppä aina on vieressä asettamassa toista osotinta toisen mukaan, jota vastoin hän itse selittää niiden yhtäpitäväisyyden siten, että kelloseppä heti teki kaksi niin sopuointuista kelloa, että niiden osottimet, vaikka toisistaan riippumattomat, alati näyttävät yhtä.

Tämän kaiken piti tietysti olla kuolemattomuusopin puolustamista ja selittämistä. Mutta kun tätä tehdessä jouduttiin pois alkuperäisestä kysymyksestä ja ruvettiin tutkimaan tuon kuolemattomaksi sanotun sielun olemusta ja luontoa, käännettiin pian huomio yksinomaan tähän toiseen, mieltäkiinnittävään ja tavallaan likeisempään kysymykseen ihmisen sielusta. Ja sen sijaan, että nuo ensimmäiset filosofit olivat tyytyneet järkipärisesti ajattelemaan sen nojalla, mitä he uskoivat eli luulivat tietävänsä ihmisielusta, alettiin nyt kysyä, mitä tiedon ja ymmärryksen mahdollisuuksia ihmisielulla oikeastaan oli — herättiin itse asiassa näkemään ero uskon ja tiedon välillä.

Uusi suunta muodostui siten kokemusperäiseksi eli empiristiseksi. Ei ihminen paljaan järkensä avulla voinut mitään tietää, arveltiin. Olihan hänen sielunsa syntyessään kuin *tabula rasa* eli taulu, johon ei mitään ole kirjoitettu! Vasta kokemukset antoivat sille sisältöä; ihmisen järjessä ei ollut mitään muuta sisältöä kuin se, minkä hän kokemalla saavutti (Locke).

Kuinka lyhyt askel sitten oli empirismistä materialismiin! Kun kerran koko ihmisielun sisältö, huudahti ranskalainen valistusfilosofia, kun koko ymmärrys on kokemuksen tulos, on aistimuksien aiheuttama, miksikä silloin ollenkaan puhua sielusta jonkinmoisena toisena oliona? Aistiminen on materian eli aineen ominaisuus niinkuin ulottuvaisuus ja liikunto. Jos luonnossa olisi mitään kuollutta, sopisi puhua aineen ulkopuolella olevasta elämästä, mutta kun kaikki luonnossa on liikuntoa ja elämää, on turha etsiä siitä materiasta riippumatonta henkeä. Ei ihmisellä siis ole sielua eikä ihminen ole kuolematon!

Semmoinen oli materialistisen ajatuskannan synty uuden ajan kristikunnassa. Tästä historiallisesta esimerkistä näemme selvästi, että ajatteleva ihmisieli luonnollisesti kallistuu materialismiin, jos se huomaa, että uskonsa sielun kuolemattomuuteen on ollut rakennettuna arvelujen ja spekulatsioonien höllälle pohjalle. Sillä tässä asiassa, niinkuin muissakin kysymyksissä, on lopullinen ratkaisija yksinomaan *tieto*. Jos ei tiedetä mitään ihmisen sielusta ruumiista riippumattomana oliona, jos ei tiedetä mitään ihmisielun kuolemattomuudesta, saattaa kyllä olla kaunista ja mieltä ylentävää siitä haaveilla, mutta mitään todellista arvoa semmoisella haaveilulla ei ole tieteellisesti ajattelevan ihmisen silmissä.

Tämän ymmärsivät 18:n ja 19:n vuosisadan materialistit, ja meidän täytyy syystä kysyä, perustuiko heidän oma kantansa todelliseen tietoon, olivatko he lausuneet elämän arvotuksen pohtimisen viimeisen sanan. Eikä tällä kysymyksellämme ole ainoastaan historiallista intressiä. Materialisteja on tänäkin päivänä ja vastaus kysymykseemme on yhtä tärkeä tänään kuin se olisi ollut silloin.

Silloin ei osattu kumota heidän väitteitään, sillä ne perustuivat siihen, mitä jokainen tiesi ja tunsu todeksi, ja varsinainen tieteellinen tutkimus oli niin nuori, että se jätti kaikki johtopäätösten tekemiset filosofien haltuun. Mutta onko yhä vielä samoin? Ollaanko vielä samassa asemassa kuin valistusajan ihmiset, että jollemme tahdo nauraa itseämme meidän täytyy olla kaiken kieltäjiä?

Emme suinkaan. Ei valistusajankaan hienosti sivistyneitten seuraihmissen olisi tarvinnut olla materialisteja eikä kenenkään pakosta tarvitse olla materialisti, jos hän vain ajattelee asioita kyllin arvostelevasti. Tämän on selvästi todistanut Kantin kriittinen filosofia. Se näyttää, ettemme mitään tiedä olioista sinään, vaan ainoastaan niiden ilmiöistä, ja väärin on tehdä liian äkkipikaisia johtopäätöksiä ilmiöiden perusteella. Kun materialisti havaitsemainsa ilmiöiden nojalla päättää, ettei sielua ole, unohtaa hän, mikä suuri ero on laadun puolesta olemassa ruumiillisten ja sielullisten ilmiöiden välillä. Emme toiselta puolen sen johdosta, että tunnemme sielullisia ja ruumiillisia ilmiöitä, saata päättää, että sielumme on erityinen olio, sillä voihan sekä henkisiä että aineellisia ilmiöitä olla aiheuttamassa joku kolmas tuntematon todellisuus. Meidän on sentähden pysyttelemisen odottavalla ja mieluummin epäilevällä kannalla ja lausumme tervetulleiksi kaikkia uusia kokemuksia, jotka ovat omiansa laajentamaan näköalaamme.

Tämmöinen olisi voinut olla koko 19:nneen vuosisadan filosofinen kanta, ja vaikka materialismi pääsi suureen vauhtiin ja kehittyi huippuunsa juuri viime vuosisadalla, voitti samalla kriittinen filosofia yhä enemmän alaa ajattelevammassa piireissä ja todellinen tieteellinen tutkimus omisti sen näkökannan periaatteekseen. Vielä kyllä näkyvät ja tuntuvat tuon suuren materialistisen hyökylaineen mainingit — niinpä meillä Suomessa vasta äskettäin on ruvettu levittämään materialismin oppia, varsinkin sosialistisen liikkeen yhteydessä —, mutta kaikki ne, jotka todella seuraavat aikaansa, ovat sen kannan hylänneet ja ainakin asettuneet arvostelevalle kannalle, elleivät suorastaan ole ottaneet vastaan sitä uutta valoa, mitä eräänlaatuiset tutkimukset viime aikoina ovat ilmi tuoneet.

Sillä niinkuin sanottu, meidän asemamme nykyaikana ei laisinkaan ole sama kuin valistusajan ihmisten. Meillä ei ole valittavana ainoastaan sokean uskon ja tuiki vähäpätöisen ja rajotetun tiedon välillä. Meidän tietopiirimme on laajentunut. Meidän ei tarvitse tyytyä sokeaan uskoon päästäksemme materialismin kahleista eikä meidän tarvitse uskoa tyhjyyteen ollaksemme aivan rehellisiä omissa silmissämme. Me voimme päästä tietoon — tietoon, johon jokainen pyrkii, materialistikin, vaikka se tieto on aivan toisenlainen kuin materialistin.

Me voimme päästä tietoon siitä, että ihminen elää kuoleman jälkeen ja että hän ei ole ruumiillinen olento, jolla mahdollisesti on sielu, vaan että *hän on sielu*, joka silminnähtävästi on puettu ruumiiseen.

2. Uusi tieto.

Luonnollista on, että jos me elämme ruumiillisen kuoleman jälkeen — jos me itse elämme eikä vain jokin epätietoinen sielu meissä — me nyt jo maan päällä eläissämme olemme sitä samaa kuin myöhemmin tulemme olemaan kuoleman jälkeen; toisin sanoen, jos olemme sieluja kuoleman jälkeen täytyy meidän olla sieluja nytkin ja meidän tosi, varsinainen olemuksemme on juuri siinä, että olemme sieluja.

Kun sentähden kysymme: eläkö ihminen kuoltuaan? voimme asettaa saman kysymyksen tähän muotoon: onko ihminen sielu, joka saattaa elää fyysisestä ruumiista riippumatta? ja jos voisimme tähän jälkimäiseen kysymykseen vastata myöntävästi, sisältyisi siihen myöntävä vastaus edelliseenkin.

Itse asiassa voimme saada myöntävät vastaukset kumpaiseenkin kysymykseen. Ja se tieto, joka antaa meille nämä vastaukset, perustuu kokemukseräisiin ja havainnollisiin tosiasioihin eikä yksinomaan filosofisiin päätelmiin.

Tämä väite tuntunee lukijan mielestä oudolta ja rohkealta, kun hän muistelee, mitä sielutieteen alalla opetettiin koulussa tai yliopistossa. Sanottiinhan siellä, ettemme mitään tiedä suorastaan sielusta, ettei koko kysymys kuulunutkaan sielutieteen alalle, vaan filosofian. Puhukoot filosofit sielusta erityisenä oliona, kutsukoot sitä Lotzen kanssa sieluatomiksi tai kieltäkööt sen olemassaolon kokonaan, sielutiede ei sekaannu noihin kiistoihin. Sielutieteellä on oma alansa; kuin luonnontiede ainakin se on muodostunut eksaktiseksi tutkimukseksi ja sen tutkimusala on inhimillinen sieluelämä. Sielullisia ilmiöitä se tutkii eikä välitä mitään metafysisistä kysymyksistä.

Virallinen sielutiede on tosiaan Kantin viittausten mukaisesti „sielutiedettä ilman sielua“! Uudempi n. k. eksperimentaalinen eli kokeellinen psykologia on kyllä kohdannut joukon ilmiöitä, joita sen on vaikea selittää etsimättä uusia lähtökohtia, mutta periaatteelleen uskollisena se niin kauan kuin mahdollista koettaa tulla toimeen ilman sielua.

Niitä tutkimuksia ja johtopäätöksiä, joista tässä kirjassa puhumme, tehdään siis varsinaisen virallisen tieteen piirien ulkopuolella. Ajatteleva lukija ei kumminkaan tästä säikähtyne. Onhan aikamme tunnusmerkkejä, että se on siirtänyt saman pyhän kunnioituksen, jota se ennen omisti kirkolle, sille ylimäisten oppineitten pienelle piirille, jolla nyt on ikäänkuin patentti totuuden tiedosta. Ennen oli uskonto korkein auktoriteti, nyt on tiede. Hyvä ja kiitettävä tämä aikamme ominaisuus on, mutta liiallisuus on siinäkin kohden haitaksi.

Unohdamme helposti, ensiksi että tieteen ikuisena vaalilauseena on oleva: eteenpäin, lakkaamatta eteenpäin suurempaa tietoa kohti, ja toiseksi että tieteen eteneminen on hidasta. Tiede ottaa askelen eteenpäin oikeastaan vain silloin, kun joku tunnustettu tutkija tekee havainnon eli keksinnön, joka avaa uusia näköaloja. Kauan sitä ennen on sama asia voinut olla tiettyä ja tuttua ulkopuolella tiedemiesten piiriä; siitä on vain puhuttu ja kerrottu „epätieteellisellä“ tavalla, joka on herättänyt tiedemiesten epäilyksen. Hypnotismi esim. „keksittiin“ vasta silloin (1843), kun englantilainen lääkäri James Braid muodosti tämän nimen kreikkalaisesta sanasta *hypnos* (uni) ja osasi kirjottaa tutkimuksistaan tieteellisen teoksen. Että saksalainen Mesmer 70 vuotta varhemmin harjotti samanlaisia tutkimuksia, siitä ei sopinut puhua, sillä Ranskan tiedeakademian asettama kommissio oli „todistanut“ Mesmerin humbugiksi.

Että tutkimuksia tehdään tieteen ulkopuolella, ei siis merkitse, että itse tutkimukset ovat epätieteellisiä tai epäluotettavia, vaan että tiede, toisin sanoen tiedemiesten joukko kokonaisuudessaan ei vielä ole kääntänyt niihin huomiotaan. Kaikki tutkimukset, joita tehdään rehellisesti, tunnollisesti, tarkkuudella ja kriittisyydellä, ovat „tieteellisiä“, ja kun niihin vielä ottaa osaa tieteellisesti sivistyneitä henkilöitä, jopa

yksityisiä tiedemiehiäkin, täyttävät jo edellytykset tieteellisyyden vaatimuksia.

Niitä psykologisia tutkimuksia; joista tässä on kysymys, tehdään nykyään kolmessa eri piirissä, joiden voimmme sanoa suhtautuvan toisiinsa niinkuin kolme erisuurta, toistensa sisällä olevaa ja toisiaan samassa pisteessä sivuuttavaa ympyrää. Nämä kolme tutkimuksen haaraa ovat:

- 1) itsenäinen *psykkinen tutkimus* yleensä,
- 2) *spiritistinen tutkimus* eli spiritismi ja
- 3) *salatieteellinen* tutkimus eli okkultismi.

Ensimmäistä haaraa edustavat lukuisat yksityiset tutkijat ja seurat semmoiset kuin Lontoon Psykkinen Seura (Society for Psychical Research), joka niistä on huomattavin ja tunnetuin. Toinen tutkimushaara on erinäisistä syistä muodostunut mahtavaksi, tavallaan uskonnolliseksi liikkeeksi, vaikka sitäkin edustavat lukuisat itsenäiset tutkijat. Kolmas, salatieteellinen tutkimus on oman luonteensa kautta toistaiseksi vähimmin tunnettu, vaikka sitäkin edustaa, paitsi yksityisiä tutkijoita, kaikkialle levinnyt Teosofinen Seura. Merkille pantava seikka on, että viimeksimainittu tutkimushaara hyväksyy molempain edellisten tulokset, selittäen ne oman tietonsa valossa, jota vastoin sekä spiritismi että psykkinen tutkimus katselee epäilevin silmin salaperäistä, laajempitietoista siskoaan eikä tahdo myöntää arvoa hänen tutkimuksilleen. Kaikkien suhde toisiinsa on kuitenkin aikaa myöten muodostunut toisenlaiseksi kuin se alkuaan oli. Spiritismi esiintyi jo viime vuosisadan puolivälissä, okkultismi 25 vuotta myöhemmin ikäänkuin sen vastapainoksi ja psykismi tahtoi molemman vaikutusvallasta vapaana tehdä itsenäisiä tutkimuksia samoilla aloilla. Väli oli täten alkuaan kireänlainen ja suuri yleisö katsoi kaikkia karsain silmin, mutta ajat ovat nyt muuttuneet. Psykkinen tutkimus ja spiritismi ovat jo ojentaneet toisilleen kättä ja toivottavasti pian molemmat ymmärtävät, mikä suuri apu heillä voi olla okkultismista. Yleisön asema on niinkään toinen. Yliaistilliset ilmiöt eivät enää joudu naurun esineeksi. Psykkinen tutkimus, johon parhaasta päästä on ottanut osaa tiedemiehiä kaikista maista, on saavuttamaisillaan täyttä tunnustusta tieteellisissä piireissä ¹⁾, spiritismi on kuten sanottu muodostunut suunnattomaksi liikkeeksi, okkultisteista ja teosofeista ei enää puhuta, kuin jos he olisivat kaikki petkuttajia ja petkutetuita. Vielä on koittava päivä, jolloin nämä kolme tutkimushaaraa, veljellisesti toisiaan auttaen, käsi kädessä voittavat maailman ja saavat sen ilolla tunnustamaan, että niiden uutterat ponnistukset eivät ole olleet turhaan hukattua aikaa, vaan siunausta tuottavaa työtä.

Tämän ymmärrämme nyt jo, ja nyt jo saamme riemuista sen työn hedelmistä, jos puolueettomasti ja totuutta etsien otamme selkoa noiden tutkimusten tuloksista. Sillä nämä tulokset näyttävät meille:

- 1) että ihminen sieluna on suurempi kuin hänen jokapäiväinen minänsä eli hänen n. k. päivätajuntansa — että hän siis, aivan niinkuin Kant aavisti, on se kolmas olio, jonka elonilmauksia vain ovat sekä ruumiilliset että sielulliset ilmiöt, ja
- 2) että hän sieluna ja sielullisia elonilmauksia säilyttäen saattaa elää fyysisestä ruumiista riippumatta, siis yksilönä elää kuolemankin jälkeen.

Kun maailma kerran tulee ymmärryksessään vakuutetuksi näistä ikivanhoista totuuksista, joita uskonto aina on julistanut ja puolustanut, silloin sen on oleva helpompi ratkaista muita pulmallisia kysymyksiä, joita sen eteen sattuu elämän tiellä.

¹⁾ Lontoon Psykkisen Seuran puheenjohtajina ovat toimineet Seuran perustamisesta (1882) saakka seuraavat tiedemiehet: professori H. Sidgwick (82-84), prof. Balfour Stewart, F. R. S. (85-87), prof. H. Sidgwick (88-92), prof. A. J. Balfour, M. P., F. R. S. (93), prof. William James Amerikan Harvard-yliopistosta (94-95), Sir William Crookes, F. R. S. (96-99), Mr. Frederic W. H. Myers (1900), Sir Oliver Lodge, F. R. S. (1901-1903).

3. Psykkinen tutkimus.

Olemme niin tottuneet pitämään sitä minuuttamme, joka ilmenee jokapäiväisessä elämässämme, ainoana itsenämme, että kun ensi kerran kuulemme sanottavan, että päivätaajunta ei tyhjennä sielumme sisältöä, että olemme sieluina suuremmat kuin oma personallisuutemme, tällöinen lausunto kaikuu ylen oudolta korvissamme. „Mitä kummaa!“ tekee mieleemme huudahtaa, „olisimmeko jotain muuta vielä kuin tämä oma, tuttu, rakas minämme! Onhan meille väitetty vanhastaan, että meillä kaikilla on sielu, mutta sehän on semmoista runollisen ylevää kieltä, jota käytetään uskonnollisissa puheissa ja kirjoituksissa? Ei suinkaan sillä ole tarkotettu mitään käsinkoskettavaa todellisuutta?“

Siinäpä juuri erehdymme. Sielu ei ole runoilijain keksimä korukäsite, vaan elävä todellisuus. Ja se, että „meillä on sielu“, merkitsee uudemman psykologian valossa, että olemme sieluja. Ja että olemme sieluja merkitsee puolestaan, että meidän tosi minuutemme ei ole kokonaan, vaan ainoastaan osaksi ilmestynyt päivätaajunnassamme. Meidän olemuksemme on paljon rikkaampi, monipuolisempi ja voimakkaampi kuin aivotajuntamme aavistaakaan. Me olemme tulleet itsetietoisiksi ainoastaan muutamista sielumme kyvyistä.

Paljon on psykkinisiä ilmiöitä, jotka todistavat sielun suuremmuuden personatajuntaan verraten, niin paljon ja niin hämmästyttäviä, että muutamat psykologit ovat ihmetellen kysyneet, onko ihmissielu kokoonpantu monesta eri personallisuudesta; sillä näitä ilmiöitä (varsinkin hypnotisia) on jo osaksi virallinen kokeellinen sielutiede tutkinut.

Saadaksemme jotakuinkin selvän yleiskuvan tämänlaatuisista ilmiöistä voimme jakaa ne kolmeen pääryhmään ja nimittää näitä ryhmiä seuraavalla tavalla:

1) klärvoajansi-ilmiöt, jotka näyttävät meille, että sielulla on useampia aistia kuin viisi tunnettua — ainakin „kuudes“ aisti —, että sillä on ominaisuuksia, kykyjä ja keinoja hankkia tietoa ja kokemusta, jotka eivät vielä ole meidän itsetajuisessa hallussamme;

2) inspirationsi-ilmiöt, jotka osottavat, että sielun henkinen sisältö on rikkaampi kuin sen personallinen tajunta; ja

3) hypnotiset ilmiöt, jotka osottavat, että sielussa asuu voimia, jotka kohottavat sen ruumiillisen ja personallisen maailman herraksi, kun niitä voimia kykenemme käyttämään.

Katsokaamme nyt näitä ilmiöitä yksitellen. Ottakamme joukoista tyypillisimmät ja valaiskaamme niitä kuvaavilla esimerkeillä.

4. Klärvoajansi-ilmiot.

Ranskalainen sana *clairvoyance* (klärvoajaangs) merkitsee „selvästi näkeminen“, selvänäköisyys; on olemassa toinen sana *clairaudience* (klärodjaangs), joka merkitsee selväkuuloisuus, mutta edellistä käytetään kuitenkin tavallisena yleisnimenä kaikille niille ilmiöille, joissa „kuudennen“ eli ylipäänsä jonkun uuden aistin vaikutus tulee näkyviin.

Alkuperäisimpiä ja yksinkertaisimpia klärvoajansifenomeneja on tuo tavallinen epämääräinen haimi eli ennakko-aavistus (pressentiment, förkänsla) jostain asiasta, joka on tapahtumaisillaan, vaikk'ei siitä ole saanut fyysillistä tietoa vielä. Tämä saattaa koskea hyvinkin vähäpätöisiä seikkoja — kun esim. kaupungilla kulkiessamme äkkiä pistää päähämme poiketa syrjäkadulle, jossa tapaamme tuttavän, jota juuri olemme etsineet —, mutta välistä aavistamme hämärästi suurempiakin asioita, niinkuin se rouva, joka päivällistä syödessään äkkiä kalpeni ja huudahti: „nyt saan tietää jotakin ikävää!“ ja seuraavana aamuna sai sähkösanoman, joka kertoi hänen toisessa kaupungissa asuvan sisarensa kuolemasta. Muutamat ihmiset ovat sangen herkäät tämänkaltaisille vaikutuksille ja heitä kutsutaankin sensitiiveiksi. „Minulla on niin pahoja aavistuksia“, kuulee usein naisten sanovan, tarkottaen sillä joko määrättyä henkilöä, esim. omaa lastaan tai uutta tuttavaa, tahi jotain tulevaa onnettomuutta. Paljon taikauskoa on tietysti sekottunut näihin klärvoajansi-ilmioihin, jonka tähden ovat joutuneet pahempaan huutoon kuin mitä ansaitsisivat; sillä ne paljastaisivat kyllä yhtä ja toista sielumme salaisista kyvyistä, jos osaisimme ottaa vaarin todellisista haimioistamme ja erottaa niitä luulluista aavistuksistamme, joilla on oma „luonnollinen“ selityksensä.

a) Telepatia.

Eräs sangen intresantti klärvoajantinen ilmiö, jota paljon on tutkittu nykyaikana, on n. k. telepatia eli kaukotunto ja ajatuksen siirto eli lukeminen.

Joku henkilö ajattelee toista, tavallisesti poissaolevaa ystäväänsä tai omaistaan: ja tämä saapi silloin samaan aikaan selvän tunnelman toisesta tai selvän kuvan hänen ajatuksestaan.

Pari Lontoon Psykkisen Seuran julkaisemaa tapausta olkoon tässä kerrottu.

Ensimmäisen on kertonut Mr. R. Fryer, Bathin kaupungista. „Kummallinen tapaus sattui syksyllä v. 1879. Eräs veljeni oli ollut kotoa poissa 3 tai 4 päivää, kun eräänä iltapäivänä klo 5,30 (melkein täsmälleen) kuulin ihmeekseni nimeni huudettavan sangen kuuluvasti. Tunsin niin selvästi veljeni äänen, että etsin häntä läpi koko talon; mutta kun en häntä löytänyt ja kun itse asiassa tiesin hänen täytyvän olla noin 40 (englant.) peninkulman matkan päässä, päätin kuulohäiriöksi koko tapauksen enkä sitä sen koommin ajatellut. Yhtäkaikki veljeni, saapuessaan kotiin kuudentena päivänä, muun muassa kertoi olleensa vähällä joutua ilkeän tapaturman uhriksi. Astuessaan ulos rautatievaunusta hänen jalkansa petti ja hän lankesi pitkälleen asemasillalle; ojentaen nopeasti kätensä hän toki ehkäisihe loukkaantumasta ja kärsi vain kovan täräyksen. „Kummallista kyllä“, hän sanoi, „juuri langetessani huusin sinun nimesi.“ Ensin en pannut tähän huomiota, mutta kun kysyin häneltä, mihin aikaan päivässä se tapahtui, hän mainitsi ajan jonka huomasin täsmälleen sattuvan yhteen sen hetken kanssa, jona kuulin itseäni huudettavan.“²⁾

Toisen tapauksen kertoja on kenraali R:n vaimo. „Mooltan'in piirityksessä 9 p:nä syyskuuta 1848

²⁾ Phantasms of the Living, vol. II, siv. 103. Siterannut E. T. Bennett, The Society for Psychical Research. R. Brimley Johnson, London 1903. Siv. 15.

haavottui kenralimajuri R., C. B., joka silloin oli rykmenttinsä ajutanttina, sangen pahasti ja vaarallisesti ja peläten kuolevansa pyysi erästä läsnäolevaa upseria ottamaan sormuksen hänen sormestaan ja lähettämään sen hänen vaimolleen, joka silloin oleskeli Ferozeporessa 150 (engl.) peninkulman matkan päässä. Syyskuun 9 päivän yönä 1848 makasin vuoteellani puolihorroksissa, kun selvästi näin miestäni kannettavan tappelutanterelta pahasti haavotettuna ja kuulin hänen äänensä lausuvan: „ota tämä sormus sormestani ja lähetä se vaimolleni.“ Koko seuraavana päivänä en voinut poistaa mielestäni tuota näkyä ja ääntä. Pian sain tietää, että kenrali R. oli pahasti haavottunut Mooltanin vallotuksessa. Hän jäi kuitenkin eloon ja elää vieläkin. Vasta jonkun ajan kuluttua piirityksen perästä kuulin eversti L:ltä, joka oli mukana auttamassa, kun kenralia kannettiin pois kentältä, että sormusta koskeva pyyntö todella oli tehty hänelle, aivan niinkuin samaan aikaan kuulin Ferozeporessa. M. A. R.“³⁾

Tämmöiset telepatiset aistimukset esiintyvät tavallisesti semmoisissa tilaisuuksissa, jolloin ajatuksen lähettäjä syystä tai toisesta on sielullisesti kiihottunut, jonka tähden on ymmärrettävä, että useimmat tapaukset sattuvat silloin, kun lähettävä henkilö on kuolemaisillaan. Olen tehnyt sen huomion, että niitä ihmisiä on verrattain paljon, joilla on juuri tämänlaatuisia yliaistillisia kokemuksia.

Riittääköön tässä esimerkiksi kuolevan telepatisestä vaikutuksesta seuraava tositapaus, jonka Camille Flammarion on julaissut:

„Isäni, ammatiltaan säveltäjä, asui silloin nuoren vaimonsa ja pienen tyttärensä kanssa syntymäkaupungissaan Lyonissa; isäni vanhemmat asuivat myöskin Lyonissa, noin puolen tunnin matkan päässä isäni asunnosta.

Oli 28 p:ä elokuuta kello 8 aamulla. Isäni pukeutui paraikaa (hän ajoi partaansa ikkunan edessä), kun hän kuuli itseänsä kovasti huudettavan kaksi kertaa: „André! André! Hän kääntyy, ei näe ketään, astuu viereiseen huoneeseen, jonka ovi oli auki, ja tapaa siellä äitini tyynesti istumassa.

Isäni sanoi hänelle: „Sinäkö minua huusit?“ — „En, vastaa äitini; mutta miksi sinä näytät niin huolestuneelta?“ Isäni kertoo hänelle, kuinka hän on kuullut itseään kovasti huudettavan ja kuinka tämä uudistettu kutsu on häntä hämmästyttänyt.

Hän pukeutuu valmiiksi, ja jokunen hetki myöhemmin hänelle tuodaan sana, että hänen isänsä vastikään on kuollut melkein yhtäkkiä, niin ettei ehditty noutaa minun isääni hänen kuolinvuoteelleen. Isoisäni oli sitä kyllä pyytänyt ennen kuolemaansa, mutta ei uskottu hänen olevan vaarassa eikä arveltu tarpeelliseksi antaa tietoa pojalle.

Hän kuoli kello 8 aamulla, *juuri samana hetkenä*, kun isäni kuuli itseään kutsuttavan niin hartaasti.

Pyydän saada huomauttaa, ettei isäni vähänkään epäillyt isänsä terveyttä, koska tämä vielä edellisenä iltana jaksoi hyvin.

Äitini, joka oli läsnä häiriössä, mutta joka ei itse kuullut kutsua, on taasen sadannen kerran kertonut minulle tämän tapauksen, ja minä kirjoitan teille hänen sanelunsa mukaan; mutta pyydän, ettette julkaisisi nimiämme.

M. B., omaa syntyyään S.,
R. (Isère).“⁴⁾

³⁾ Proceedings of the S. P: R., vol. 1, siv. 30. Siterannut Bennett, op. cit, siv. 14.

⁴⁾ C. Flammarion, L'inconnu et les problèmes psychiques de la vie. Quinzième mille. E. Flammarion, Paris. Sivv. 122-123.

Kaikissa tämänlaatuisissa tapauksissa ajatuksen siirto tapahtuu itsestään; usein ei kumpikaan kysymyksessä oleva henkilö ole sitä tietensä tahtonut, ainakaan ei ajatuksen vastaanottaja, hän, joka saapi telepatisen aistimuksen. Päinvastainen ilmiö on taas n. k. ajatuksen lukeminen, jolloin molemmat henkilöt tahallaan kokeilevat, ainakin vastaanottaja. „Ajatuksen lukijoita“ esiintyy silloin tällöin julkisesti maksun edestä ja niiden eksperimentit saattavat hyvinkin olla telepatista laatua, jos kohta julkisesti esiintyvät henkilöt huvittaakseen yleisöä usein sitä pettävätkin.

Tutkiakseen, olisiko ajatuksen tajuttu siirto mahdollinen, järjesti Lontoon Psykkinen Seura sarjan erilaatuisia kokeita. Tästä kertoo Mr. Bennett, joka on ollut Seuran varasihterinä sen perustamisesta saakka (1882), seuraavasti:

„Seuran ensimmäisessä yleisessä kokouksessa 17 p:nä heinäkuuta 1882 professori W. F. Barrett luki ääneen „Ensimmäisen Selonteon Ajatuksen Lukemisesta“, jonka hän oli kirjottanut yhdessä Mr. Gurney'n ja Mr. Myers'in kanssa . . .

Tässä tehdään seikkaperäisesti selkoa useista kokeilusarjoista. Tila ei myönnä muuta kuin yhden mainitsemista, jonka olen valinnut sentähden, että kaikki osanottajat olivat Seuran jäseniä ja syvästi innostuneet tehtäväänsä.⁵⁾ Mr. Edmund Gurney ja Mr. F. W. H. Myers johtivat näitä kokeita. Mr. Douglas Blackburn ja Mr. G. A. Smith olivat ajatusten „lähettäjä“ ja „vastaanottajana.“ Muutamissa näistä aikaisimmista eksperimenteistä Mr. B. ja Mr. S. pitivät toisiaan kädestä. Muutamissa eivät yhtään toisiaan liikuttaneet. Väri tai nimi kirjoitettiin paperille ja näytettiin Mr. B:lle, ja Mr. S. koetti sitten sanoa, mitä se oli. Tahi jotakin kohtaa Mr. B:n ruumiissa, esim. käsivarressa, kivutettiin, ja Mr. S. koetti löytää sitä kohtaa. Kaikkia tavallisia ilmottamiskeinoja vältettiin tietysti huolellisesti. Näiden olosuhteiden vallitessa, 23 koetta käsittävässä kokeilusarjassa, olivat melkein puolet vastauksista ehdottoman oikeat, useat toiset melkein oikeat eikä yksikään aivan onnistumaton. Sattumahypoteesi on itse asiassa syrjäytetty, kun otetaan lukuun yhtäläisten tulosten paljous.

Toinen samojen henkilöiden kirjottama selonteko luettiin ääneen Seuran kokouksessa joulukuussa 1882. Paitsi samankaltaisia kokeita kuin edellämainittuja oli tehty aivan toisenlaatuisiakin ja eri henkilöillä. Näitä n. k. „ajatuksensierro-piirustuksia“ tehtiin seuraavalla tavalla: A. piirustaa paperille yksinkertaisen mitausopillisen kuvion haahmopiirteet tai jonkun hieman mutkikkaamman luonnoksen. B. näkee piirustuksen ja pitää kuvaa mielessään, lähtee C:n luokse ja seisoo hänen takanaan, kunnes C., joka istuu kynä kädessä ja paperi edessä, piirtää paperille B:ltä saamansa ajatuskuvan. Kaikkia tavallisia varokeinoja käytetään, ja muutamia kokeita lukuunottamatta, ei sallittu kokeilijain liikuttaa toisiaan. Sarja tämänlaatuisia kokeita on esitetty toisessa selonteossa, ja uudesta sarjasta, jossa kokeet suoritettiin hyvin ankarilla ehdoilla, on tehty selkoa kolmannessa kertomuksessa, joka luettiin huhtikuussa v. 1883 pidetyssä kokouksessa.

Samanlaisia kokeilusarjoja on tehty eri „lähettäjiillä“ ja „vastaanottajilla“ ja samoja tuloksia on saavutettu.“⁶⁾

b) Varsinainen klärvoajansi.

Varsinainen klärvoajansi eli selvänäköisyys eroaa siinä suhteessa telepatiasta, ettei se ole riippuvainen kenenkään toisen ajatuksista, vaan että se herää ikäänkuin itsestään, antaen tietoa jostain tapahtumasta tai

⁵⁾ **Proceedings, S. P. R., vol. I, sivv. 78-80.**

⁶⁾ **Edward T. Bennett, op. cit., siv. 13-14.**

asiasta, johon sielu arvatenkin syystä tai toisesta on kääntänyt huomionsa. Tämä kyky pukeutuu tavallisesti näkemisen tai kuulemisen muotoon ja on epäilemättä korkeampaa laatua kuin paljas ajatusten lukeminen. Voisimme sen lisäksi sanoa, että se pääasiallisesti jakautuu kahteen lajiin, realistiseen klärvoajansiin ja profetalliseen. Realistinen klärvoajansi liikkuu nykyisessä ja menneessä ajassa; se joko kertoo meille menneistä asioista tai ilmottaa, mitä nykyhetkellä on tapahtumaisillaan semmoisessa paikassa, johon eivät fyysiset aistimme ulotu. Profetallinen klärvoajansi sitä vastoin ennustaa, mitä tulevaisuudessa on tapahtuva.⁷⁾

Raamatusta, joka kirja muuten on täynnä kertomuksia kaikenlaatuisista „yliluonnollisista“ tapahtumista, löydämme monta esimerkkiä sekä tavallisesta että ennustavasta selvänäköisyydestä.

Kuningasten kirjassa kerrotaan profeta Elisasta, että hän klärvoajantisesti näki palvelijansa Gehasin vehkeet, kun tämä seurasi Elisan parantamaa Naamania ja pyysi häneltä lahjaksi muka isäntänsä puolesta sekä rahoja että vaatteita. „Mistä tulet?“ kysyi Elisa, kun palvelija taas ilmestyi herransa eteen. „Ei palvelijasi ole mennyt sinne eikä tänne“, vastasi Gehasi. Silloin Elisa nuhteli häntä sanoen: „Eikö sydämeni (s. o. sisäinen silmäni) ollut kanssasi silloin, kun mies palasi vaunusta sinua vastaan? Olethan sinä nyt ottanut sekä hopeata että vaatteita, öljypuita, viinimäkiä, lampaita, härkiä, palvelijoita ja palvelijattaria. Sentähden tarttukoon Naamanin spitali sinuun ja siemeneesi iankaikkisesti.“ (2 Kun. kirja V: 25-27.)

Samasta Elisasta kerrotaan kuudennessa luvussa, että hän oli selväkuuloinen, koska osasi toistaa Israelin kuninkaalle kaikki, mitä Syrian Kuningas jutteli makuuhuoneessaan. (2 Kun. kirja VI: 12).

Olipa hänen klärvoajansinsa ennustavaakin laatua. Sangen kuvaava on seuraava tapaus, josta kerrotaan kahdeksannessa luvussa. Syrian kuningas Benhadad sairasti ja lähetti Hasaelin kysymään Elisalta, olisiko parantumisen toivoa. „Elisa sanoi hänelle: mene sanomaan hänelle: kyllä sinä paranisit; mutta kuitenkin on Herra ilmottanut minulle, että hän on totisesti kuoleva. Ja Jumalan mies katsoi häntä terävin silmin, siksi kun hän häpesi, sitten itki Jumalan mies. Niin Hasael sanoi: miksi herrani itkee? Ja hän sanoi: minä tiedän, mitä pahuutta sinä olet tekevä Israelin lapsille; sinä olet polttava heidän väkevät kaupunkinsa tulella ja tappava heidän nuoret miehensä miekalla ja surmaava heidän lapsensa ja halkaiseva heidän raskaat vaimonsa. Hasael sanoi: mikä on palvelijasi, tämä koira, että hän on tekevä niin suuria asioita? Elisa sanoi: Herra on minulle ilmottanut, että sinä tulet Syrian kuninkaaksi. Ja hän meni pois Elisan tyköä ja tuli herransa tykö, ja tämä sanoi hänelle: mitä Elisa sanoi sinulle? Hän vastasi: hän sanoi minulle, että sinä paranet. Mutta toisena päivänä otti Hasael makuuvaatteen ja kastoi veteen ja levitti hänen kasvoilleensa, ja hän kuoli; ja Hasael tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.“ (2 Kun. kirja VIII: 7-15.)

Profetallinen klärvoajansi on itse asiassa tavallisempi elämässä kuin realistinen, ehkä sentähden, että huomio silloin etupäässä kiintyy ennustettuun asiaan eikä itse kykyyn, niinkuin epäilemättä kävisi, jos nähtäisiin jotakin, joka samalla hetkellä tapahtuu. Suurta ihmettelyä herätti Svedenborgin näky, kun hän Göteporissa tiesi Tukholman palosta (1751), ja Apollonios Tyanalaisen huudahtus: „älä säästä tyrannia!“ samana hetkenä, kun Domitianus murhattiin Roomassa (96), vaikka Apollonios silloin oli Efesuksessa. Mutta kun me näyissä näemme jonkun tulevan tapahtuman, niin joko emme pane mitään arvoa asialle tai jää näyn sisältö meitä huolestuttamaan.

Mr. Leadbeater kertoo seuraavan tapauksen:

„Eräällä ystävättärelläni on kaksi aivan pientä lasta, ja joku aika sitten vanhempi niistä kylmettyi pahasti (niinkuin arveltiin), niin että nenän yläosa muutaman päivän ajan oli vallan tukossa. Äiti ei välittänyt tästä

⁷⁾ Lukija ehkä ihmettelee, että luen profetallisen kyvyn tavalliseen klärvoajansiin kuuluvaksi: tottahan tieto siitä, mitä tulee tapahtumaan, on korkeampaa laatua kuin paljas selvänäköisyys! Niin kyllä olisi, jos tässä olisi kysymys tiedosta eikä näkemisestä. Mutta asian sisäinen puoli on se, että tieto on toisen oma (sanokaamme: jumalan), ihminen vain näkee, mitä tuo toinen tietää. Siksi on erehdyskin mahdollinen.

sen enempää, koska hän toivoi sen menevän ohi, mutta eräänä päivänä hän äkkiä näki edessään ilmassa, hän selitti, ikäänkuin maalatun kuvan huoneesta, jonka keskellä oli pöytä; pöydän päällä makasi hänen lapsensa tunnottomana tai kuolleena ja muutamat henkilöt kumartuivat sen yli. Kohtauksen pienimmät yksityisyydet näkyivät hänelle selvästi ja hän huomasi erittäin, että lapsella oli valkoinen yöpuku yllään, vaikka hän tiesi, että hänen pienen tyttärensä yöpuvut kaikki olivat punaisia.

Tämä näky teki häneen melkoisen vaikutuksen ja herätti hänessä ensi kerran ajatuksen, että lapsi ehkä sairasti vaarallisempaa tautia kuin kylmettymistä, jonka tähden hän vei sen sairaalaan tutkittavaksi. Lääkäri huomasi silloin nenässä vaarallisen kasvannaisen, jonka hän sanoi pian täytyvän poistaa. Muutamia päiviä myöhemmin lapsi tuotiin sairaalaan leikattavaksi ja pantiin vuoteeseen. Äiti samalla huomasi unohtaneensa kotiin lapsensa yöpuvun, jonka tähden sairaanhoitajattaret hankkivat yhden, joka oli *valkoinen*. Tähän valkoiseen pukuun puettuna tyttö seuraavana päivänä leikattiin samassa huoneessa, jonka hänen äitinsä näki näyssään ja kaikkien asianhaaran sattuessa täysin yhteen.“⁸⁾

Tämä ikäänkuin elävän taulun näkeminen on tavallinen profetallisen klärvoajansin muoto. Minulla persoonallisesti on ollut profetallis-klärvoajantisia kokemuksia, jolloin keskellä päivää aivan hereillä ollessani äkkiä olen saanut tietoa jostain tulevasta, useinkin vähäpätöisestä tapahtumasta; vaikka tavallisesti kuulen sen ikäänkuin kerrottavan lyhyesti, olen myös pari kertaa nähnyt elävän taulun ja olen silloin tehnyt sen huomion, että näyn kestäessä olen ollut aivan tiedoton ympäröivästä maailmasta. Niinikään tunnen useampia henkilöitä, jotka ovat nähneet tämänlaatuisia ennustavia näkyjä asioista, jotka sittemmin ovat toteutuneet.

Muutamat ihmiset ovat syntyneet klärvoajanteiksi⁹⁾, toisissa sisäinen silmä jonkun erityisen tapahtuman kautta on ikäänkuin auennut (esim. Svedenborg) ja toiset taas ovat sitä kykyä itsessään herättäneet ja kehittäneet; kaikki nämä ovat profeta Elisän tavalla pysyväisesti klärvoajanteja, jota vastoin semmoinen tapaus kuin Mr. Leadbeaterin kertoma sattui henkilölle, jota ei suinkaan voi sanoa klärvoajantiksi jokapäiväisessä olossaan.

Meidän aikamme on verrattain paljon klärvoajantisia henkilöitä, jotka niin sanoaksemme julkisesti, usein maksun edestä, esittävät taitoaan, joilla on varsinaiset vastaanottotuntinsa, istuntonsa j. n. e. En nyt tarkota tavallisia „povariämmiä“, vaikka niidenkin joukossa saattaa olla todellisia klärvoajanteja, vaan semmoisia tunnettuja „tietäjättäriä“ kuin parisilainen M:lle Couédon ja englantilainen Mrs. Burchell, joka ennusti serbialaisen kuningasparin murhan.

Eräs laji realistista klärvoajansia on n. k. psykometria. Tämä on taito nähdä, mitä on tapahtunut jonkun esineen yhteydessä, kuka on ollut sen omistaja j. n. e., siis klärvoajantista tietoa menneisyydestä. Selvänäköinen henkilö ottaa esineen käteensä, sulkee silmänsä ja rupeaa kertomaan.¹⁰⁾ Englantilainen psykometristi, Mr. A. V. Peters, teki minun nähdessäni monta tällaista, varsin onnistunutta koetta syksyllä v. 1901 Tukholmassa. Paitsi julkisissa istunnoissa Mary Karadjan luona, joihin otti osaa 20 á 30 henkilöä, olin tilaisuudessa yksityisestikin koetella hänen taitoaan. Annoin hänelle kirjeen käteen ja ajattelin toista asiaa, jotteivät ajatukseni vaikuttaisi häneen telepatisesti. Useita kertoja hän merkillisen tarkasti kuvasi kirjeen lähettäjän persoonallisuutta, ympäristöä ja suhdetta minuun.

⁸⁾ Clairvoyance by C. W. Leadbeater. London: Theosophical Publishing Society, 1899. Siv. 136-137.

⁹⁾ Esim. englantilainen entinen spiritistinen mediumi, paljon parjattu, mutta kotimaassaan kunnioitettu Mrs. d Espérance. Hänen intresantti autobiografiansa löytyy ruotsinnettunakin: Skuggornas Land eller Ljus från andra sidan. Öfvers. af V. Pfeiff. Göteborg 1898.

¹⁰⁾ Taito on selitettävissä siten, että jokaista oliota ympäröi n. k. *aura* eli tavalliselle silmälle näkymätön eetterikehä, joka peilin tavalla kuvastaa kaikki mitä se „näkee“ ja „tuntee“ ja säilyttää kuvat. Jonkun ajan kuluttua nämä jäljet haihtuvat, mutta voimakkaat vaikutteet saattavat pysyä vuosisatojakin. Vallan äskettäin on eräs tiedemies Parisissa käyttänyt hyväkseen tätä keinoa historiallisissa tutkimuksissaan.

e) Unennäkö.

Selvänäköisyys-ilmioistä puhuttaessa emme saa unohtaa *unia*. Nukkuessa ihmiselle avautuu ikäänkuin toinen maailma, jossa hän on paljon likempänä omaa itseään sieluna kuin päivätaajunnassaan. Eipä ihmettä, että tämä ihmiselämän tärkeä puoli, jota virallinen tiede vielä on sangen vähän tutkinut, aina on ollut suuren yleisön kiihkoisan huomion esineenä. „Unikirjat“ ovat haluttua tavaraa ja vaikkei niiden „selityksistä“, olkoot ne kuinka „ihmeelliset“ tahansa, suurestikaan viisastuisi, osottaa yleisön maku, että ihmiskunta vaistomaisesti tietää nukkuessaan olevansa läheisemmässä yhteydessä sielun maailman ja sen kykyjen kanssa kuin hereillään ollessaan. Tiedän kyllä, ettei tästä asiasta vielä olla yhtämieltä tieteellisissä piireissä ja kehotan lukijaa tutustumaan A. F. Puukon pieneen kirjaseen,¹¹⁾ jos hän tahtoo ottaa selkoa eräitten tiedemiesten mielipiteistä, mutta omasta puolestani asetun ehdottomasti niitten kannalle, jotka „uskovat uniin.“

Tietysti ei kaikkiin uniin lähimainkaan ole „uskominen.“ Päinvastoin useimmat unet aiheutuvat luonnollisista syistä. Ainoastaan erityisissä tapauksissa on kysymys telepatista tai klärvoajantisesta ilmiöstä. Mutta semmoisten unien todellisuutta ei saata epäillä se, jolla itsellään on niistä kokemusta, ja turhantarkkaa „tieteellisyyttä“ on eräitten psykologien puolelta se ainainen epäily, jolla he kohtelevat unennäköjäin kertomuksia, puhumattakaan siitä, kuinka loukkaava on oletaminen, ettei tavallisilla epätieteellisillä ihmisillä olisi mitään todellisuusaistia.

Voiko esim. mitään väittää seuraavaa telepatista unta vastaan, joka on sekä seikkaperäisesti että koruttomasti kerrottu?

„Kesäkuun 13 ja 15 päivän välisenä yönä v. 1887 uneksin, että äitini oli kuollut. Saapuessani seuraavana aamuna ravintolaan kerroin tästä asiasta eräälle virkatoverille, kun samassa sain sähkösanoman, joka ilmotti minulle aavistamani onnettomuuden.

Kas siinä tosiasia, jonka tarkasti muistan.

A. Carayon,
koulunjohtaja Nîmes'issä.“¹²⁾

Telepatia on unissa sangen tavallinen ilmiö ja olen miltei taipuvainen uskomaan, että ne ovat harvassa, jotka eivät milloinkaan mitään semmoista ole kokeneet. Asian laita lienee vain niin, että henkilöt, jotka tieteellisen kasvatuksensa nojalla ovat oppineet pitämään kaikkia unia tyhjänä mielikuvituksena, eivät kiinnitä kylliksi huomiota tajuntansa toimintaan siinä tilassa, joka täyttää kolmannen osan heidän elämästään.

Esimerkkinä uniklärvoajansista mainittakoon seuraava tapaus:

„Nork kertoo: Eräs kauppiamiehen rouva Parisissa kadotti kulkiessaan kotiin muutamia tärkeitä, papereita ja turhaan takaisin palattuaan koko matkan hän otaksui auttamattomasti hävittäneensä ne. Kolme päivää myöhemmin hän uneksi olevansa St. Honoré'n kadulla ja näki punaiseen puetun miehen, joka löysi ja otti paperit kadulta. Aamulla hän kertoi unensa ja mennessään myöhemmin ulos hän mainitulla kadulla

¹¹⁾ Unet nykyisen sielutieteen valossa. Kirjoitti A. F. Puukko. Kustantaja Yrjö Weilin, Helsinki 1904.

¹²⁾ C. Flammarion, *L' Inconnu et les problèmes psychiques de la vie*. Siv. 417. Tämä kirja sisältää suuren joukon kertomuksia sekä telepatista että klärvoajantisista unennäköistä.

kohtasi punaiseen puetun miehen, jonka hän heti tunsikin unikuvansa näköiseksi. Hän puhutteli tuntematonta ja sai vielä samana päivänä takaisin paperinsa, jotka mies oli säilyttänyt kotonaan.“¹³⁾

Tahdon vielä kertoa pari omaa unikokemustani, jotka olivat profetallista laatua. Toistan ne muistiinpanokirjani sanoilla:

„Eräänä yönä joulukuun alussa (1898) olin huoneessa, jossa näin tati E:n luuvaloisena ja huonona. Ihmettelin, että tati M. oli poissa. Tati E. sanoi: „tässä nyt olen kaikkien hylkäämänä.“ Purskahdin itkuun säälillä ja lohdutin häntä: „olenhan minä luonasi.“ Joulun aikaan (26 p.) vietin tati M. sairaalaan leikkattavaksi ja silloin oli todella kysymys tati E:n yksinäisyydestä.

„1899. Yöllä helmikuun 23 p:ää vasten. Olin unessa tätieni luona. Tati M. oli kotona sairaalasta. Ylhäällä ja liikkeessä. „Onko tati jo täydellisesti terve?“ — „Onhan toinen haava vielä auki. Tohtori sanoi vain, että minun välistä piti levätä.“ — „Niin, se tatiin pitää tehdä nyt.“ Sitten valmistimme hänelle vuoteen ja panimme hänet siihen. (On huomattava, että kun viikkoa varhemmin olin hänen luonaan sairaalassa, hän oli huonompi.) Herätessäni ajattelin heti: nyt hän on parempi. Samana päivänä sain tietää, että hän oli parempi, istui ylhäällä. 26 p:nä olin taas häntä katsomassa (sairaalassa). Silloin hän oli ylhäällä ja sanoi: „tiistaina pääsen kotiin.“ Kerroin hänelle molemmat uneni (joulukuun uneni ja tämän): „molemmat ovat nyt käyneet toteen.“ Mutta viimeisestä unesta jätin kertomatta hänen vastauksensa haavasta, joka mielestäni oli turha (!). Kuvaileppa hämmästykseni, kun torstaina 2 p:nä maaliskuuta tulen tätieni luokse ja näen tati M:n vuoteenomana aivan kuin unessa. „Kuinka nyt?“ — „Niin, toinen haava meni auki eilen illalla.“

Ennen muinoin pantiin unille paljon suurempi merkitys kuin nykyään. Sibyllat ja profetat ja unien selittäjät olivat arvossa pidettyjä henkilöitä ja heidän neuvojaan noudatettiin sekä perheellisissä että valtiollisissa asioissa. Klassiselta ajalta meillä on järeillä lukuisia kertomuksia profetallisista y. m. unista, joita suuret ja kuuluisat kirjailijat ovat pitäneet luotettavina ja siteranneet.¹⁴⁾ Keski- ja uuden ajan salatielijät ja mystikot ovat niinkään antaneet arvonsa unille. Agrippa von Nettesheym (1486-1535) jakoi unet kolmeen lajiin: 1) päiväelämästä johtuvaan, säännöttömään ja merkityksettömään kuvaleikkiin, 2) symboliseen eli vertauskuvalliseen uneen ja 3) todelliseen kaukonäköön eli klarvoajansiin unessa.¹⁵⁾ Paracelsus, kemian kuuluisa isä ja lääketieteen uudistaja (1493-1541) kirjottaa: „Unennäköjä on kahtalaisia: luonnollisia ja yliluonnollisia. Luonnollisista unista ei ole tarvis paljon puhua, koska ne ovat jokapäiväisiä ja johtuvat alakuloisuudesta, raskasmielisyydestä, veren epäpuhtaudesta tai itsepäisistä ajatuksista, siitä, että mieli on kiinni niissä asioissa, joita ihminen päivällä ajattelee ja joista hänen sielunsa ja sydämensä on täynnä

Mutta toiset unet, jotka ovat yliluonnollisia, ovat Jumalan itsensä lähettämiä ilmoituksia ja itse asiassa enkeleitä ja palvelevia henkiä. Ne esiintyvät meille etenkin suuressa hädässä, niinkuin esim. enkeli varotti unessa itämaan maagikoita, kun Herodes tahtoi surmauttaa vastasyntyneen lapsen. Semmoisen unen näkivät myös Joosef ja Jaakob, kun hän aikoi lähteä Egyptiin; samaten myös Ananias, Cornelius ja monet muut, joidenka unennäöt ovat olleet yliluonnollisia. Meidänkin aikanamme nähdään usein semmoisia unia, mutta niille ei anneta arvoa, vaikka ne ovat tosia eivätkä saata pettää.“¹⁶⁾

Selvänäköisyysilmiöitä on vielä toisenlaisia kuin tähän saakka lueteltuja, vaikkemme niistä tässä yhteydessä tahdo puhua. Tarkotuksemme on vain ollut huomauttaa siitä tosiseikasta, että ihmisellä on

¹³⁾ Nork: Fatalismus, siterannut t:ri Carl du Prel, Die Magie als Naturwissenschaft. II Theil: Die magische Psychologie. Siv. 264.

¹⁴⁾ Plutarkoksen elämäkerrat, Cicero (De divinatione), Valerius Maximus (De somniis) y. m.

¹⁵⁾ Carl Kiesewetter, Geschichte des neueren Occultismus, Leipzig, Wilhelm Friedrich. Siv. 29.

¹⁶⁾ Kiesewetter, op. cit., siv. 66 ja 68-69.

kykyjä, joiden olemassaolo on selittämätön, ellemme oleta, että hän on sielu ja sieluna jäsenenä näkymättömässä maailmassa ja että hänen päiväajuntansa heijastaa ainoastaan muutamia vivahduksia hänen sielunsa koko väriasteikosta. Selvänäköisyyden toinen ja paljon mieltäkiinnostävämpi puoli on tietysti se, että hän näkee juuri tuohon sielunsa näkymättömään maailmaan, saattaen sitä tutkia ja tarkastaa, mutta siitä puhumme myöhemmin toisessa yhteydessä.¹⁷⁾

¹⁷⁾ Kts. 8 ja 9 lukua.

5. Inspiratsioni-ilmiot.

Sana „inspiratsioni“ johtuu latinalaisesta tekosanasta *inspirare*, joka merkitsee „puhaltaa sisään, innoittaa“; inspiratsioni merkitsee siis „innoittaminen“, mutta käytetään tavallisesti merkityksessä „innostus, haltioissaolo.“ Puhutaan inspireeratusta ihmisestä, esim. puhujasta, ja tarkotetaan silloin, että puhuja on haltioissaan, niin innostunut, että hänen sanansa ja ajatuksensa vaivatta ja aivan kuin itsestään tulivat hänen suustaan, aivan kuin jokin toinen olisi häntä „innoittamassa.“ Molemmat käännökset ovat siis paikallaan. Inspiratsionitilassa on päivätaajunta nostettu haltioihinsa, päivätaajunta innostunut ja hurmaantunut, mutta kuinka voisimme ymmärtää tämän ilmiön, ellei asian sisäinen puoli olisi se, että sielu tempaa päivätaajunnan mukaansa, innoittaa sitä ja nostaa sen omalle tasolleen? Sielu, joka tavallisissa oloissa ilmenee vain personataajuntana, ottaa innostuksen hetkenä oman persoonallisuutensa uudella, voimakkaalla tavalla käteensä, syrjäyttää kaikki persoonallisen heikkouden luonnolliset esteet ja keskittäen tarmonsä ja kykynsä yhteen määrättyyn kohtaan suorittaa suuremman ja korkeamman työn kuin päivätaajunta yksin olisi voinut. Sillä jokapäiväisessä elämässä päivätaajunta — ihmisen persoonallinen minä — on herrana, mutta inspiratsionissa kuningassyntyinen sielu ottaa valtikan käteensä ja käyttää päivätaajuntaa palvelijanaan.

Kaikille ihmisille ei ole suotu kokea korkeimman inspiratsionin hurmaavaa voimaa. Kaikki ihmiset eivät ole selvänäköisiä, kaikilla ei ole klärvoajantisia kokemuksia. Mutta korkeakin inspiratsioni on tavallisempi ilmiö kuin klärvoajansi. Varsinkin nuorena ihminen „innostuu.“ Hänen innostuksensa on usein ahdasmielistä ja suunnattu yksipuolisiin äärimäisyyksiin, mutta eikö hänen sielullinen eloisuutensa myöhemmin elämässä ole suora tulos hänen nuoruutensa innostuskyyvystä?

Voimme jakaa inspiratsioni-ilmiot viiteen lajiin, jotka ovat; 1) sankarilliset teot, 2) rakkaus, 3) nero, 4) filosofinen mietiskely ja 5) uskonnollinen intuitsioni.

a) Sankarilliset teot.

„Merkillistä se oli silloin“, kertoi minulle eräs, joka kerran oli pelastanut toisen hukkumasta, „merkillistä se oli, kun me kuljimme jäätä pitkin, kumppalini edellä ja minä perässä, ja jää äkkiä paukkinalla murtui hänen jalkojensa alla ja hän rupesi vajoomaan. Olimme vähää ennen puhuneet tästä mahdollisuudesta ja hän, sisämaan poika, oli leikillään sanonut, että „jos nyt joudutaan hätään, niin sinä saat pelastaa minut, sillä en osaa itse uida.“ Minä olin myös leikilläni vakuuttanut, että „kyllä pelastan.“ Ja kun se nyt aavistamatta tapahtui, niin minä vieläkin ihmettelen, mistä minä siinä tuokiassa sain semmoisen voiman ja päättäväisyyden.

„Kun minä näin toverini heti vajoovan niin syväälle, että pää vain näkyi hileitten ylitse, silloin kulki kuin väristys ruumiini läpi ja minä unohdin kaiken muun kuin sen yhden, että minun piti pelastaa hänet. Se ajatus täytti koko mieleni ja sydämeni oli täynnä sanomatonta sääliä. Suuri rauha ja tyyneys tuli sieluuni ja minä huusin iloisesti toverilleni: „ole nyt aivan huoleti ja ota kiinni minusta, kyllä minä pelastan sinut eikä meidän tarvitse huutaa ketään avuksi!“

„Samalla jää murtui minunkin allani ja minä olin vedessä. Kauan ei kestänyt, ennenkuin olin hänen luonaan ja sain hänet tarttumaan kiinni minusta. Nyt alkoi kova työ, sillä minun piti auttaa toverini ylös jälle. Jää särkyi kuin lasi hänen painostaan, repi ja ratkoi paksuja talvivaatteitamme, haavotti käsiämme ja kasvojamme ja oli meille kaikella tavalla kiusana. En vielääkään ymmärrä, mistä voimani sain. Palttoon ja takin hihani olivat repaleina, käteni veressä, kasvoni naarmuissa, mutta minä en tuntenut muuta kuin lapsellisinta onnea.

„Puolentoista tuntia saimme reistata ja ponnistaa“ ja olisimme sittenkin hukkuneet, ellei rannalta olisi tullut miehiä köydellä avuksi. „Pelastakaa tämä toverini vain!“ minä huusin. „Minulla ei ole mitään hätää, kyllä minä tässä vielä puikkelehdin.“

„Niin paljon voimaa oli vielä toverillani, että hän jaksoi pitää köyden päästä lujasti kiinni. Minä näin, kuinka he hiljakseen vetivät häntä pois luotani, ja samalla omat voimani rupesivat uupumaan. Kolme kertaa painuin veden alle ja kun viimeisen kerran tulin ylös, näin rannan puolella avannon. Siinä tuokiassa oivalsin, että jos nyt jaksan sukeltaa tuonne, olen pelastettu, muuten en enää näe tämän auringon paistavan. Mutta minä ikäänkuin tiesin, että jaksan. Ja samalla tiesin, että jos en jaksa, vaan jos hukun ja kuolen, niin ei sekään ole mitään sen ihmeellisempää. En kumminkaan kuole. Nyt jo olen aivan kuin toisessa maailmassa. Koko maallinen elämä on minusta niin kaukana. Minä tiedän, että tässä uudessa olotilassa on paljon suurempi rauha ja onni . . .

„Minä sukelsin — ja pelastuin.“

Näin kertoi minulle hiljaisella, ystävällisellä äänellään tuo mies, joka kerran elämässään oli saanut maistaa sankarillisen teon rauhallista riemua, ja minä ajattelin its克斯eni: „joka antaa elämänsä muille, hän sen voittaa.“

Mutta kuinka voisimme ymmärtää tuommoiset tunteet ja tuommoisen teon, kuinka voisimme ymmärtää sankarikuoleman ja marttyrikuoleman, jos ihminen vain olisi ruumiillinen olento ja kaikki hänen ajatuksensa ja tunteensa vain hermoliikunnan „subjektiivista puolta“? Ovathan semmoiset teot riehuvaan ristiriidassa ruumiillisen itsekkyyden vaatiman käytöksen kanssa! Emme sitä käsittäisi lainkaan, elleimme tietäisi, että ihminen on sielu, jonka elämä ylenee ja enenee samassa määrin kuin ruumiilliset vietit ja vaistot heikkenevät ja vaikenevat, että hän on sielu ja että hänen sieluna on helpompi kuolla vakaumuksensa, velvollisuutensa, ihanteensa puolesta kuin elää, pettäen sekä toista että toista.

b) Rakkaus.

Kun on puhe inspiratsioonista ja sankariudesta, emme saa unohtaa erästä ihmiselämässä esiintyvää voimaa, jonka vaikutukset ulottuvat kaikkialle ja joka varsinaisesti on se taikavoima, joka tekee ihmisestä sielullisen olennon. Tämä voima on rakkaus.

Rakkaudesta vallitsee sangen erilaisia mielipiteitä. Toiset pitävät sitä — ja me tarkotamme tässä tietysti personallista rakkautta — elämän ainoana onnena, sen varsinaisena sisällyksenä ja arvontuojana. He eivät löydä kyllin ihania sanoja kuvaillakseen tämän intohimon suuruutta ja kauneutta. Toiset taas tuomitsevat rakkauden alhaiseksi vietiksi, synniksi ja epäpuhtaudeksi, josta henki-ihmisen tulee vapautua, ja räikeät ovat heidän kuvauksensa tämän synnillisen himon aikaansaamista kärsimyksistä.

Kummalleko kannalle tulee meidän asettua kysymyksessä, jos tahdomme katsoa totuutta suoraan silmiin? Ei kumpaisellekaan.

Täytyyhän meidän myöntää, että juuri se himo, josta rakkaus saa alkunsa, on aiheena suureen osaan ihmiskunnan kärsimyksistä. Meidän ei tarvitse luetella näitä kärsimyksiä, sillä jokainen tietää, että niitä on ja mitkä ne ovat. Jokainen tietää, että ne ovat sekä sisällisiä että ulkonaisia, että ne synnyttävät ristiriitoja sekä ihmisen povessa että yhteiskunnallisessa elämässä.

Mutta toiselta puolen meidän täytyy myöntää, että nämä samat surut ja kärsimykset kasvattavat ja kehittävät ihmisen sydäntä, ja että tämä sama himo, kun se ilmenee rakkautena — kun me tunnemme sen

rakkaudeksi emmekä vain eläimelliseksi vietiksi — on omiansa herättämään meissä eloon kaikki se hyvä, mikä meissä piilee. Kun nuorukainen ensimmäisen kerran tuntee sen voiman, avautuu hänelle uusi ihana maailma; nyt hän tuntee olevansa sielullinen olento — ihminen, nyt hän uskoo voivansa suorittaa jotakin maailmassa. Iän ja kokemusten karttuessa häneltä kyllä riistetään harso silmiltä pois, mutta eikö miehelle kuitenkin jää monen nuoruuden unelman hävittyä rakkauden kalliin helmi: sen luoma kiitollisuus, uskollisuus, itsensäkieltämisvoima, hellyys, myötätunto ja suvaitsevaisuus? Rakkaudesta on syntyisin miehen ahkeruus ja uutteruus ja huolenpito kodistaan, vaimon väsymätön palvelevaisuus ja uhrautuvaisuus, isän ja ystävän kasvattava lempi, äidin ja ystävän rohkaiseva hellyys. Niin, rakkaus on aiheuttanut monen nerollisen mestariteoksen, monen sankarillisen työn, monen yliluonnolliselta näyttävän ihmeen.

Mitä siis on rakkaus? Epäilemättä se on voima, suuri luonnonvoima ja kirkastetussa muodossaan ehkä luonnon suurin voima. Ja niinkuin jokainen voima ei se ole ylhäinen eikä alhainen, ei hyvä eikä paha; vaan se tunnetaan hedelmistään. Ja ihminen määrää, mitä hedelmiä se kantaa. Niinkuin jokaista voimaa sitä voi käyttää sekä hyvään että pahaan. Ihminen on sen käyttäjä, ja ihminen määrää, mihin suuntaan sen voima on virtaava.

Jos joku opettaa, että rakkauden intohimo on ihmiselämän a ja o, niin hän ja hänen seuralaisensa voivat langeta aistillisuuden ammottaviin kuuluihin. Mutta jos joku opettaa, että rakkaus on synnin kukka, paettava ja vältettävä, silloin hän ja hänen seuralaisensa hylkäävät yhden ihmiselämän kasvattavan ja kehittävän voiman. Sentähden on ikivanhoista ajoista sakka ollut olemassa „rakkauden taito“, joka on opettanut ihmiselle, kuinka hänen tulee kulkea Scyllan ja Charybdisin välistä kultaista keskitietä — ja missä kunkin yksilön Scylla ja Charybdis ovat.

Mutta se, joka on osannut kulkea tätä kultaista keskitietä, joka on uskaltanut tavotella rakkauden korkeimpia ja hienoimpia ilmenemismuotoja, hän on epäilemättä nähnyt rakkauden voiman, jonka avulla on saanut tuntea itsensä sielulliseksi olennoksi. Ja sentähden emme ole väärässä, kun luemme rakkauden näitten inspiratsioonitilojen joukkoon, jotka todistavat sekä yksilölle personallisesti että hedelmiensä kautta ulkomaailmalle, että ihminen on jokin muu kuin fyysillinen ruumis, että hän on sielu.

c) **Nero.**

Monet aikamme lääkärit ja psykofysiologit hyväksyvät italialaisen professorin, Cesare Lombroson, käsityskannan, jonka mukaan nero on sukua hulluudelle. Tämän johtopäätöksen he perustavat sille tosiseikalle, että mielisairaat ja nerolliset ihmiset — varsinkin inspiratsioonin kestäessä — useinkin käyttäytyvät yhtäläisesti. Kummalta kyllä tuntuu, että toisillensa olisivat sukua ihmiskunnan älylliset hylyt ja sen kunnian ja kauneuden lipunkantajat, jotka ovat sen kehitystä edistäneet, sen tulevaisuutta palvelleet ja sille kuolemattomia mestariteoksia luoneet, mutta tämä ajatus ei ole pelottanut rohkeita tutkijoita lukemasta niitä samaan luokkaan kuuluviksi. Sanoohan sananlaskukin, että äärimmäisyydet kohtaavat toisiaan.

Kuinka hulluus ilmenee, sen jokainen tietää, mutta millä tavalla nero toiminnassaan muka lähenee mielisairautta, siitä tahdomme Lombroson mukaan antaa muutamia esimerkkejä:

„Haydn piti kuuluisaa sävellystään „Luominen“ salaperäisen, hänen osaksi tulleen armon tuotteena. „Kun ei työni edistynyt“, hän kertoi, „vetäydyin rukoushuoneeseeni, luin Ave Marian ja kohta oli työkykyni palannut takaisin.“

„Etelä-Italian kuuluisa runoilijatar Milli kirjottaa ihmeelliset, lennokkaat runonsa aivan itse tahtomattaan, huihtoen käsillään, huutaen ja laulaen; samalla hän siivikkäin askelin kiittää kenttien poikki, niin että luulisi hänen kamppailevan kaatumataudin kohtaamisen kanssa.

„Kuh sepitti ihanimmat runonsa, sanoo Bauer, järjen ja järjettömyyden välisessä mielentilassa, ja semmoisina hetkinä, jolloin ylevimmät runoilijan sanat valuivat hänen huuliltaan, oli hän kykenemätön yksinkertaisimpaankin henkiseen toimintaan.

„Kirjaileminen, sanoo Foscolo Epistolariossaan, on korkean hengen ihanin toiminta; hän harjottaa sitä mieluisessa henkisessä kuumeessa, jonka puutteessa hän ei voi kynääkään kädessään pitää.

„Niinikään sanoo Berni: runollinen lahja on aivan kuin jokin kappale, joka oikullisesti venyy ja taas supistuu kokoon.

„Bettinelli lausuu seuraavat sanat: „Runoilijan suotuisaa hetkeä voi kutsua unennäöksi, jonka kulkua vieressä oleva järki silmät selällään näyttää seuraavan.“ Ja tämä määrittely on sangen sattuva, koska monet runoilijat loivat tuotteitaan aivan kuin unessa.

„Goethen oli tapana sanoa, että jonkunlainen aivojen herkkätuntoisuus oli runoilijoille välttämätön ja että hän itse paljon runoili unissakävijän kaltaisessa mielentilassa.

„Klopstock tunnustaa avomielisistä, että hän Messiasta kirjottaessaan sai monta ajatusta unessa.

„Unessa Voltaire loi suunnitelman yhteen Henriade'in lauluun, unessa Sardini keksi uuden teorian puhallussoittokoneita varten, unessa Seckendorf sepitti tuon ihmeellisen laulun mielikuvituksesta, jonka sopusointuinen rakenne ilmeisesti viittaa alkuperäänsä. Newton ja Cardano ratkaisivat monta matemaattista kysymystä unessa.

„Mozart todistaa, että hänen soitannolliset ajatuksensa heräsivät hänessä itsestään, aivan kuin unessa. Usein kertoi Hoffmann ystävilleen: „Kun tahdon säveltää, istun pianon ääreen, suljen silmäni ja ilmaisen, mitä sisässäni tunnen.“

„Usein Lamartine sanoi: „En minä itse ajattele; aatteeni ajattelevat puolestani.“¹⁸⁾

Riittäkööt nämä esimerkit. Ne todistavat Lombrosolle, mikä sukulaisuus vallitsee neron ja mielisairauden välillä. Olkoon, mutta jos ne todistavat hänelle, että nero lähenee mielisäirautta, silloin on mielisäiraudelle annettava sama merkitys kuin Plato sille antaa sanoissaan: „mielisäiraus ei suinkaan ole mikään paha, vaan mitä suurin hyvä työ, kun se on jumalain lahja.“ Kun se on „jumalain lahja“, niin, sillä silloin „mielisäiraus“ on — neroa.

Yhtä hyvin kuin nuo esimerkit todistavat, että nero lähenee hulluutta, yhtä hyvin ne todistavat, että mielisäiraus eräissä ilmauksissaan lähentelee neron toimintatapaa. Tässähän on kumminkin kysymys vain ulkonaisesta. Ei hullu ihminen voi suorittaa sitä, mitä nero saa aikaan. Ei mielisäiras henkilö olisi voinut luoda Shakespearen draamoja eikä säveltää Beethovenin symfonioita. Neroa ei arvostella työtavan mukaan, vaan sen mukaan, mitä hän tekee.

Ja kuinka voisimme ymmärtää neron inspiratsioonin, elleimme yliaistillisen sielutieteen mukaisesti otaksu, että ihminen on sielu, jonka tajunta- ja tietopiiri, jonka voima ja toimintakyky on paljon suurempi kuin se persoonallinen elämä, joka ilmenee hänen päiväajunnassaan? Kaikki ihmiset ovat sieluina sisältörikkaampia olentoja kuin jokapäiväisinä henkilöinä ja joskaan ei jokaista sielua voisi sanoa neroksi, on kuitenkin nerollisuus tulos sielun suuremmasta kehityksestä eikä ruumiin fysiologisista tiloista.

Toinen asia on se, että nerollisella ihmisellä on fyysillinen elimistö, joka on erittäin altis sielun vaikutuksille, jota sielu helposti voi käyttää välikappaleenaan, jota se vaivatta voi inspiroerata ja saada

¹⁸⁾ C. Lombroso, *Genie und Irrsinn*, Übers. von A. Courth. Leipzig, Philipp Reclam jun. Siv. 11-13.

suurtekoja suorittamaan, jota vastoin jokapäiväisen ihmisen ruumiillinen elimistö on sitä laatua, ettei kehittyneempikään sielu sen avulla voi tehdä ihmeitä.

Ja kun tämän ymmärrämme, ymmärrämme myös, mitä mielisairaus on. Mielisairauden onneton uhri on ihminen, jonka elimistö on niin epäjärjestyksessä, ettei sielu ollenkaan säännöllisellä tavalla saata heijastua päivätajuntaan, vaan että se ilmenee siinä hajanaisesti ja näyttää puolia, jotka muuten lankeavat normalisen päivätajunnan ulkopuolelle. Sentähden mielipuolet joskus näyttävät inspireeratuilta esiintymisessään, kirjottavat runoja, suunnittelevat yhteiskunnallisia parannuksia ja uudistuksia, näkevät näkyjä, ennustavat j. n. e. Mutta heidän työnsä on aina vailla ja alapuolella sitä jokapäiväisen ihmisen tervettä järkeä, jonka yläpuolelle tosi inspiratsioni nousee.

d) Filosofinen mietiskely.

Selvimpiä järkitodistuksia siitä, että ihminen on sielu, on hänen tiedonhalunsa, hänen totuudenkaipuunsa. Hän tahtoo ymmärtää itsensä ja elämän. Hän ei tyydy siihen pieneen tietoon, minkä tiede on saavuttanut maailmasta, hän aavistaa, että luonto kätkee paljon, joka ei vielä ole tullut ilmi, ja hän tahtoo ajatteleamalla ja mietiskelemällä muodostaa itselleen kokonaiskuvan kaikkeuden elämästä. Hän uskoo itseensä sielullisena olentona, sillä hän uskoo järkeensä. Hän uskoo, että järki on yksi, että se on maailman järjestyksen heijastus ihmismieleen ja että hän sen avulla, sitä puhtaana pitämällä, voi nähdä maailman sopusoinnun, sfäärien harmonian.

Ja onko hän pettynyt, hän, filosofi, joka pani enemmän arvoa näkymättömälle kuin näkyväiselle työlle? Ei suinkaan. Hänen hiljaiset ponnistuksensa eivät ole olleet turhia. Mitä siitä, jos hän ei saavuttanutkaan täydellistä kuvaa maailman järjestä, mitä siitä, jos hänen mietiskelynsä vei hänet liian rohkeihin johtopäätöksiin, johtopäätöksiin, jotka myöhemmin on huomattu vääriksi? Näemmehän kaikki vielä vain puolinaisesti. Ei kenenkään ajatuskyky ole niin peilikirkas, ettei personallinen tai ajallinen tomuhiukkanen tarttuisi sen pintaan ja värittäisi sen heijastamaa maailmankuvaa. Mutta filosofin erehdykset opettavat meitä ajattelemaan, opettavat meitä välttämään niitä kuoppia, joihin hän lankesi, niitä kiviä, joihin hän kompastui. Ja sentähden hänen rehellinen työnsä ei ole hukkaan mennyttä, vaan siunausta tuottavaa.

Sillä filosofinen mietiskely näyttää ennen kaikkea, että ihminen on sielu. Se ottaa liiallisen merkityksen pois näkyväiseltä maailmalta ja siirtää pääarvon ajatuksen ja järjen näkymättömälle, maailmalle. Se ei aina tee sitä sanoissa, mutta sen rohkea olemassaolo on oma todistajansa. Jos ihminen olisi vain ruumis, kuinka silloin ajattelija useinkin jaksaisi kieltää oman olemuksensa ja vetäytyen syrjään tyytyä tutkijan ja katsojan vaatimattomaan osaan? Eikö hänenkin pitäisi syöksyä „todellisen elämän“ pyörteeseen — niinkuin tekevät ne, jotka eivät näkymättömiä näe — jottei hän kadottaisi elämän kalliin lahjan? Ja kuinka hän hyvää tarkottavana, totuutta etsivänä ja rehellisenä ihmisenä saattaisi omaatuntoaan pettämättä nousta ihmiskunnan hartioille, ellei hän koko olennollaan tuntisi, että hänessä ajatuksen inspiratsioni on todellisempi kuin muut olemuksensa puolet, että hän on sielu eikä ruumis?

Sanoohan Spinoza, että „jokaisen olion pyrkimys ylläpitää omaa olemistaan (in suo esse perseverare) onkin vain saman olion todellinen olemus“, joka toisin sanoin merkitsee, että esim. filosofin vastustamaton halu mietiskelyyn ei ole mikään sairaaloinen, todellista elämää pelkäävä, yksipuolinen henkinen ominaisuus, vaan hänen varsinainen olemuksensa, hänen oma sielullinen itsensä, joka ehdottomasti tahtoo ilmetä päivätajunnassa ja sen asettamia muuria murtaen virrata ulos kaikkeuden elämään.

e) Uskonnollinen intuitsioni.

Uskonnollisen intuitsionin eli sisällisen näkemyksen voi hyvällä syyllä asettaa filosofisen ja nerollisen inspiratsioonin tasalle, koska sekin puhtaasti henkisessä muodossaan on yläpuolella aistillista päivätaajuntaa eli, niinkuin Paavali sanoi, semmoista, ettei „luonnollinen ihminen“ sitä ymmärrä.

Nykyaikaisen ihmisen realistinen päivätaajunta ei tietenkään antaisi hänen hyväksyä seuraavia saksalaisen papin Wimmerin sanoja, vaikka kaikki, jotka ovat heränneet uskonnolliseen näkemykseen, kannattavat niitä täydestä sydämestään:

„Omatuntoni todistaa, että rakastan hyvää ja pyrin siveelliseen täydellisyyteen ilman itsekkäitä tarkoituksia, että vihaan ylvästelemistä, ettei tekoihini vähintäkään vaikuta palkinnon toivo. Mutta eihän tajuntani saata häälyä ilmassa, täytyyhän minun pysyä siinä puussa, jonka oksaksi olen syntynyt, olla henkenä ikuisessa hengessä.

„Täytyyhän minun ymmärtää itseni, ikuisen totuuden aavistusta en saa tukahdetuksi povestani, en saata elää unessa. Minun täytyy tietää minkätähden minä rakastan hyvää ja pyrin siveelliseen täydellisyyteen, jotta täydelleen selvällä järjellä saattaisin sitä tehdä, enkä jäisi arvoitukseksi itselleni. Ja silloin en löydä vastausta muualta kuin uskosta kaiken elämän yhteiseen alkulahteeseen, elävään Jumalaan.“¹⁹⁾

Jokapäiväinen, „tervejärkinen“ ihminen ei saata hyväksyä näitä sanoja, sentähden että niihin sisältyy usko ihmiseen sieluna, joka on kotoisin näkymättömästä maailmasta, ja tervejärkinen ihminenhan on vain fyysillisten ainehiukkasten muutamankymmenvuotista värähtelyä. Mutta kuinka moni ihminen voisikaan päästä uskonnolliseen näkemykseen, jos maailma tulisi vakuutetuksi siitä, että ihminen on sielu! Suuri ja aavistamaton onni on mennyt niiltä ihmisiltä hukkaan, jotka eivät ole saaneet kokea sitä uskonnollista eli henkistä heräymystä, jota Arvid Järnefelt niin kauniisti kuvaa seuraavilla sanoillaan:

„Mutta kun sitten luin eteenpäin (Tolstoin kirjasta „Kristuksen opin henki“), hajotti kaikki muut ajatukset tieltään suuri henkinen valo, joka aavistamatta täytti sieluni, — joka ei voi enää sieltä sammua, joka on antanut minulle ikuisen elämän tiedon.

„En voi sanoin kuvata, en voi löytää kyllin elävää lausetta ilmaistakseni sitä, mikä minuun heräsi, kun ensikerran koko sielullani ymmärsin Kristuksen ilmoittaman elämänviisauden, että minulla on henkinen Isä, jonka tahdon voin tuntea itsessäni, — jonka tahdon seuraaminen on minun elämäni ainoa tarkoitus.“²⁰⁾

Tämä „Isän tahto“ on rakkaus kaikkia ihmisiä kohtaan, niinkuin sama tekijä edelleen kirjottaa:

„Kaikki elämän vaikuttimet nyt kääntyvät minussa, kun minä ymmärrän, että minun on rakastaminen ihmisiä, niinkuin Isä minua rakastaa. Minä koetan ottaa Isän tahdon omaksi tahdokseni. Ja ensimmäiset tekoni tästä uudesta vaikuttimesta — ne ovat niin lapselliset, niin kömpelöt, niin taitamattomat, että on hyvin vaikea niistä muille kertoa, mutta kuitenkin ne täyttävät sydämeni sykkivällä riemulla, ei siksi, että olisin niillä jotakin aikaansaanut, vaan siksi, että niiden vaikutin on Isästä ja yhdistää minua Häneen, ja että minä tunnen mahdolliseksi kasvaa Hänen tahtonsa täyttämässä.

„Siitä hetkestä perustui se suhde Isän ja minun välille, se ikuinen, joka ei koskaan voi katketa eikä kuolla.

„Sen kanssa minä olen alkanut iankaikkisen elämän. Sillä heräämisestäni tähän päivään saakka olen minä elänyt hetki hetkeltä ja tunti tunnilta tämän ainoan totisen Jumalan ja hänen lähettämänsä Jeesuksen

¹⁹⁾ Usko ja totuus. Teologin tunnustuksia. Suomensos. Kustannusosakeyhtiö Otava, Helsingissä, 1895. Siv. 3.

²⁰⁾ Arvid Järnefelt, Heräämiseni. Kustannusosakeyhtiö Otava, Helsingissä 1894. Siv. 143-144.

Kristuksen tuntemisesta.“²¹⁾

Mitä tällöinen herännyt elämä on muuta kuin jatkuvaa inspiratsioonitilaa, semmoista, jota vanha uusplatonilainen filosofi Plotinos määritteli „mielen vapautukseksi äärellisestä tajunnastaan, jonka kautta se yhtyy äärettömään“?

Joka on täten herännyt uskonnolliseen näkemykseen, joka on tätä inspiratsioonitilaa kokenut, hän on ehdottomasti vakuutettu oman sielunsa — ja siis muidenkin — todellisuudesta. Sillä kuinka voisimme kokea näitä, kaikkia esteitä murtavia ja kaikkien rajojen yli nousevia tunteita, elleimme olisi sieluja, jotka syntyämme kuulumme toiseen maailmaan kuin ruumiilliseen?

Jos saatamme sanoa, että sankariudessa sielun tahto voittaa ruumiin halut ja että neron inspiratsioonissa, runollisessa tai filosofisessa, sielun äly valaisee päivätaajunnan, niin voimme syystä sanoa, että henkisessä heräyksessä sielun tunto täyttää mielen omalla jumalallisella rauhallaan.

Jos vielä kysymme, mistä sitten sielu saa voimansa ja neronsa ja jaloutensa, emme kykene antamaan tyydyttävää vastausta tähän, ennenkuin olemme nostaneet hiukan sitä huntua, joka peittää meiltä näkymättömän maailman.²²⁾

²¹⁾ A. Järnefelt, *op. cit.*, siv. 164-165.

²²⁾ Vrt. kirjan kolmatta osaa „Kuolema, kussa on otasi?“ ja tämän osan 9 lukua „mediumistisista ilmiöistä.“

6. Hypnotiset ilmiöt.

Tunnetuimpia, vaikka samalla ihmeellisimpiä psyykkisiä ilmiöitä on hypnotismi (kreikkalaisesta sanasta hypnos, uni), sillä siinä meitä kohtaa yksi ihmissielun suurimpia ja salaperäisimpiä voimia, jonka edessä pintapuolinen selityshalu mykistyy. Sitä on kutsuttu monella nimellä. Wieniläinen lääkäri F. A. Mesmer (1734-1815) oli ensimmäinen, joka saattoi ilmiön tunnetuksi Euroopassa, ja vaikka, silloinen tiede tuomitsi hänet petturiksi, käyttävät monet meidän aikanamme, hänen muistoaan kunnioittaen, hypnotismin asemesta nimitystä „mesmerismi.“ Mesmer itse kutsui sitä voimaa, joka ilmiöitä aiheutti animaliseksi eli eläimelliseksi magnetismiksi ja magnetiseksi uneksi sitä horrostilaa, jota nyt kutsutaan hypnotiseksi. Mesmerin jälkeen muutamat yksityiset tutkijat, Deleuze, Dupotet, Puységur, Abbé Faria y. m., harjottivat samaa taitoa ja kutsuivat sitä magnetismiksi, mutta eivät vielä saavuttaneet tieteellistä tunnustusta. Nimi hypnotismi keksittiin vasta viime vuosisadalla (1843), kun englantilainen lääkäri James Braid koetti antaa tieteellisen selityksen kysymyksessä olevista ilmiöistä. Muita nimiä ovat vielä somnambulismi, suggestioni, keinotekoinen uni, ajatuksella parantaminen (mental science, mind cure) y. m., joita kuitenkin käytetään eri vivahduksilla merkityksessä. Tunnetuista nykyaikaisista tutkijoista mainittakoon: Liébault, joka varsinaisesti perusti uudenaikaisen hypnotismin, Charcot, Richet, Bernheim, Ribot, Rochas d'Aiglun, Sinnett, Forel, Krafft-Ebing, Preyer, Björnström y.m.

Niin kuin telepatiassa tarvitaan hypnotismissakin kaksi henkilöä, joista toinen on aktiivinen eli toimiva, toinen passiivinen eli alistuva. Telepatiassa toinen lähettää ajatuksen, toinen tulee selvänäköiseksi ja tajuaa ajatuksen. Sama on osanottajien suhde hypnotismissakin: toinen ajattelee ja tahtoo, toinen näkee ja tottelee.

Ero näiden kahden ilmiöiden välillä on kuitenkin suurempi kuin yhtäläisyys. Ajatuksen lukemisessa molemmat henkilöt säilyttävät normalisen tajuntansa ja vapaan tahtonsa, molemmat ovat hereillä ja tietävät mitä tekevät. Hypnotismissa sitä vastoin alistuva henkilö keinotekoisella tavalla vaivutetaan uneen, jossa hän kadottaa itsetietoisensa päivätajuntansa, oman tahtonsa ja määräämiskykynsä, samalla kun toinen saavuttaa luonnottoman vallan hänen persoonallisuutensa yli. Jos esim. telepatisessa kokeessa lähettäjä ajattelee: työnnä tikari lapsesi rintaan! toistaa hyvä ajatuksen lukija ihmetellen hänen käskynsä. Mutta jos hypnotisessa kokeilussa hypnotiseraaja antaa hypnotiseratulle henkilölle samanlaisen käskyn, niin tämä — ehkä epäroiden, mutta kuitenkin totellen, jos toisen tahto on voimakas — tekee työtä käskettyä! ²³⁾

Kaikki ihmiset olemme alttiit toistemme vaikutuksille, johonkin määrin olemme kaikki hypnotiseraajia ja hypnotiseratuita. Jos toisessa ihmisessä tahto, äly tunto tai mikä ominaisuus tahansa on voimakkaampi kuin vastaava ominaisuus toisessa, vaikuttaa edellinen siinä suhteessa hypnotiseraavasti jälkimäiseen, niin että tämä joko, ihailee tai pelkää toista.

Kaikkia ihmisiä saattanee niinkään hypnotiserata sanan varsinaisessa merkityksessä, s. o. vaivuttaa keinotekoiseen uneen, mutta vain sillä ehdolla, että he itse siihen suostuvat eivätkä vastusta unta, vaan toivovat sen tulemistä, sillä onneksi niitä hypnotiseraajia on ani harvassa, jotka kykenisivät toista nukuttamaan hänen tahtomattansa. Sentähden ei kenenkään tarvitse pelätä joutuvansa pahanilkisen ihmisen telepatishypnotisen vaikutuksen alaiseksi, ellei hän itse siihen suostu ja ellei hän itse kasvata itsessään heikkouksia, joita toinen voi käyttää hyväkseen. ²⁴⁾

²³⁾ Vrt. lukua „Hypnotismin rikksellinen väärinkäyttö“ kirjasessa „Hypnotismi. Kirjotti H. Henning, dosentti Berliinin yliopistossa. Suomennos. G. V. Edlund, Helsingissä 1902.“

²⁴⁾ **Indialaiset fakirit panevat taikatemppeja tehdessään suuret katsojajoukot näkemään mitä eriskummaisempia näkyjä tarvitsematta ollenkaan nukuttaa katsojia. He ovat siis todellisia „silmänkääntäjiä“ ja lumoojia ja ovat kehittäneet telepatishypnotista taitoaan merkillisen korkealle.**

Tahdomme nyt lyhyesti katsoa, mihin tarkoituksiin ja millä tavalla hypnotismia voi käyttää, mitä eri hypnotisia ilmiöitä on olemassa.

Itse uneen vaivutus tapahtuu seuraavasti: hypnotiseraaja ja hänen „mediuminsa“ (hypnotiserattava) istuvat vastatusten lähelle toisiaan, mediumi mukavaan asentoon. Kokeen onnistumisen ehtona on, että hypnotiseraaja ajattelee ja tahtoo, että mediumi nukkuisi, ja että tämä ei tahallaan vastusta tunkeilevaa unta. Tämän lisäksi turvaututaan erilaisiin sivukeinoihin, jotka helpottavat nukuttamista.

Varsinaiset nykyaikaiset hypnotiseraajat, jotka eivät usko Mesmerin animaliseen magnetismiin eli hypnotiseraajasta lähtevään elolliseen fluidumiin eli voimavirtaukseen, tähystävät terävästi mediumiaan tai käskevät sitä tuijottamaan johonkin loistavaan esineeseen, kuten lasipalloon, timantisormukseen, tai painavat sen silmämunia sormillaan j. n. e.

Vanhat magnetiseraajat ja nykyiset mesmeristit puolestaan tekevät käsillään sivellyksiä mediuminsa yli, alkaen pään yläpuolelta ja laskeutuen aina vatsan kohdalle saakka, koska siten magnetinen fluidumi helpoimmin heistä erkanee ja tunkee mesmeriserattavan elimistöön.

Nämä kaksi menettelytapaa ovat vaikutuksiltaan erilaiset. Hypnotinen tavallisesti ei vie, pitemmälle kuin n. k. suggestibiliteettiin, josta kohta puhumme, mesmerinen sitä vastoin helposti saa aikaan n. k. mesmerisen transin eli selvänköisen unen, jos nim. mediumi on niin sensitivinen eli herkkätuntoinen, että häntä voi nostattaa semmoiseen tilaan. ²⁵⁾

a) Hypnotinen suggestioni.

Tunnettu hypnotismin tutkija Charcot on tehnyt eron kolmen erisikeän hypnositilan välillä: letargian, katalepsian ja somnambulismia. Hypnotiseraajan valta mediuminsa yli kasvaa samassa määrin kuin uni tulee sikeämmäksi.

Alussa hypnotiserattu henkilö vaipuu raukeaan horrostilaan, jossa hän suljettuaan silmänsä kadottaa näköaistinsa, mutta kuulee, mitä hänen ympärillään tapahtuu, ottaa osaa keskusteluun j. n. e. Hän on siis aivan kuin valveillaan oleva ihminen, jolla on silmät ummessa, mutta hän ei voi omasta tahdostaan avata silmiään. Tämä on letargia (horrostila).

Kun hän sitten nukuttajan käskystä vaipuu siihen hypnositilaan, jota kutsutaan katalepsiaksi eli jäykistykseksi, ovat kaikki hänen ruumiinsa jäsenet hypnotiseraajan vallassa, vaikka hän muuten olisikin taidossaan. Kolmannessa, sikeimmässä unitilassa, n. k. somnambulisessa eli unissakäymisen tilassa, on koko hänen mielikuvituksensa ja kaikki hänen aistinsa nukuttajan käskyn alaisina, niin ettei hän tiedä muusta maailmasta kuin siitä, jonka hypnotiseraaja ajatuksiltaan ja sanoillaan loihtii hänen eteensä. ²⁶⁾ Suggestioni (mieleennostatus) eli käsky tapahtuu tavallisesti sanoilla, mutta mediumi on itse asiassa niin riippuvainen hypnotiseraajasta, molempain olemukset ovat toisiinsa niin sulautuneet, että nukuttajan paljas ajatuskin heti vaikuttaa hypnotiserattuun. ²⁷⁾

²⁵⁾ Mesmerismia eli magnetismia käytetään myös parannuskeinona kaikenlaisia tauteja vastaan, jolloin sairasta ei tarvitse ollenkaan nukuttaa, koska lääkkeenä silloin vaikuttaa mesmeristin elonfluidumi.

²⁶⁾ Nimi „sommambulismi“, on valittu sentähden, että se muistuttaa tuota tunnettua unissakäymis-ilmiötä, jonka kestäessä unissakävijä eli somnambuli ikäänkuin omaa mielikuvitustaan takaa-ajajen ei välitä laisinkaan ympäristön tarjoamista esteistä ja vaikeuksista.

²⁷⁾ Tohtori Carl du Prel on kuvannut sarjan tällöisiä, sangen huvittavia kokeita kirjassaan „Experimentalpsychologie und Experimentalmetaphysik. Wilhelm Friedrich, Leipzig 1891.“

Suuri on todella suggestionin voima. Kataleptisessä tilassa olevan mediumin ruumista voi nukuttaja asettaa mihin asentoon tahansa eikä se paikaltaan hievahdakaan, ennenkuin hypnotiseraaja antaa luvan. „Silloinkin kun keskiön (mediumin) käsivarsi on kuormitettuna painoilla, se voi pitää sen ojennettuna kuinka pitkään hyvänsä. Mutta hänen valveella ollessaan herpoaisi hänen käsivartensa jo muutamassa sekunnissa. Jos keskiö on tarpeeksi sikeässä unessa, niin voi koko hänen ruumiinsa panna sellaiseen kataleptiseen tilaan. Se tulee jäykäksi kuin puu, että pantua sen pään ja kantapäiden alle kannatusta, täysikasvuinen henkilö saa käydä sen päälle istumaan, ilman että se vähääkään siitä taipuu. Sellaista vastustusta ei kukaan ihminen, ei edes paras voimistelija ja vahvin atleetti kykenisi valveella ollessaan tekemään.“²⁸⁾ Kuinka voisimmekaan käsittää semmoista ilmiötä, ellemmme olettaisi, että ihminen sieluna on paljon voimakkaampi kuin ruumiillisena persoonallisuutena — yhdentekevä, lähteekö voima kysymyksessä olevassa tapauksessa mediumin vaiko hypnotiseraajan sielusta?

Somnambulisessa tilassa olevan mediumin mielikuvitus on niin hypnotiseraajan vallassa, että voi uskotella hänelle mitä tahansa. Hypnotiseraaja antaa nukkuvalle raa'an perunan käteen, sanoen: „kas tässä saatte oikein makean omenan!“ ja toinen iskee suurimmalla mielihyvällä hampaansa siihen. Hypnotiseraaja vakuuttaa mediumilleen, että tuoli on valmiiksi satuloitu hevonen, ja nukkujaraukka lähtee ratsastamaan ympäri huonetta epämukavalla ratsullaan. Hypnotiseraaja suggereeraa (nostattaa mieleen) mediumille, että tämä on toinen henkilö tai toisenikäinen tai toisessa paikassa kuin todellisuudessa, ja mediumi käyttäytyy aivan roolinsa mukaisesti.

Tässä tilassa ovat myös mediumin aistit hypnotiseraajan vallassa. Nukkuva avaa käskystä silmänsä, mutta ei näe eikä kuule muita kuin nukuttajansa koskemista tai tähyttämiä esineitä ja henkilöitä. Ja jos hypnotiseraaja käskyy mediumiaan näkemään tai kuulemaan semmoista, jota ei ole, tapahtuu se heti, sillä nukuttajan ajatukset ovat mediumille silminnähtäviä olioita. Tätä aistien riippuvaisuutta hypnotiseraajan tahdosta muutamit lääkärit käyttävät hyväkseen leikkauksissa ja sen semmoisissa. Sillä kun käsketään mediumille, ettei hän saa tuntea mitään kipua, voidaan empimättä toimittaa vaikeinkin operatsioni. Kuuluisat ovat tässä suhteessa tohtori Esdaile'n kokeet Calcuttassa Indiassa. Toiselta puolen hypnotiseraaja voi tarkistaa mediuminsa aisteja vallan ihmeteltävään määrään, niin että tämä näkee ja kuulee, tuntee ja haistaa monta vertaa tarkemmin kuin valveilla ollessaan.²⁹⁾

b) Jälkihypnosi.

Kuinka suuri valta suggestionilla on, näkyy vielä selvemmin siitä ilmiöstä, jota kutsutaan posthypnotiseksi suggestioniksi eli jälkihypnosiksi ja joka osottautuu siinä, että mediumi, sen jälkeen kun on herätetty, suorittaa nukkuessaan saamansa käskyn. On huomattava, että hypnotiserattu henkilö ei ollenkaan muista valveillaan, mitä hypnosin kestäessä on tapahtunut; jälkihypnosi herää hänessä aivan kuin itsestään, vaikkapa kuukausia olisi kulunut siitä, kun se häneen istutettiin.

Hypnotiseraaja sanoo tai ajattelee esim. näin: „huomenna kello puoli neljä iltapäivällä te taas tulette tänne tohtori du Prelin luo ja pyydätte hänen rouvaltaan kupin kahvia.“ Mediumi on seuraavana päivänä kahvilassa erään ystävättärensä kanssa, kun hänessä yhtäkkiä herää vastustamaton halu lähteä tohtori du Prelin luo. Täsmälleen puoli neljä hän astuu tohtorin saliin, jossa on eilinen seura koolla, ja pyytää anteeksi odottamatonta käyntiään: „minun pisti päähän käväistä pikkusen täällä; olihan se hyvin pahasti ajateltu.“ Sitten hän ihmettelee samojen henkilöiden läsnäoloa tänäänkin, mutta nähtävästi ei kehtaa pyytää kahvia. Vasta sitten kun hypnotiseraaja on pyytänyt vettä juodakseen ja eräältä toiselta

²⁸⁾ H. Henning, *Hypnotismi*. Siv. 19-20.

²⁹⁾ Vrt. Henning, *Hypnotismi*. Siv. 26-29.

herralta on kysytty, tahtooko hän viiniä, rohkenee mediumi ilmaista kahvin haluaan. ³⁰⁾

Tämmöisiä kokeita voidaan tehdä mitä vaihtelevimpia ja huvittavimpia. Hypnotiseraaja sanoo mediumille: „herättyänne näette (poissa olevan) paroni H:n istuvan sohvalla. Tämä hallusinatsioni (harhanäkö) kestää siihen saakka, kunnes lausutaan sana: kristalli.“ Mediumi, joka pitää paroni H:ta suuressa arvossa, ihastuu herättyään hänen (luullusta) saapumisestaan, tiedustelee hänen ja hänen lastensa terveyttä j. n. e. Hänelle huomautetaan, että paroni ei jaksa puhua, sentähden että on kylmettyneenä palannut Tyrolinmatkaltaan, ja mediumi ilmaisee osanottoaan. Hypnotiseraaja tuopi peilin sohvaa eteen ja kysyy mediumilta, miellyttääkö paronin kuva peilissä häntä enemmän kuin todellinen paroni. Ihmetellen tämmöistä kysymystä mediumi katsoo milloin sohvalle, milloin peiliin ja vastaa, ettei hän huomaa mitään erotusta. Sattumalta lausutaan sitten sana „kristalli“ ja heti katoaa harhanäkö mediumin silmistä, joten läsnäolijoille on hieman vaikea selittää, miksi ja millä tavalla paroni niin äkkiä poistui. ³¹⁾

Samalla tavalla voidaan suggereerata mediumille, että jokin henkilö tai esine on näkymätön, että joku tai jokin on muuttanut muotoaan, että hänen pitää lukea kirjasta semmoista mitä siinä ei ole j. n. e. Suuremmasta käytännöllisestä arvosta on kuitenkin se jälkihypnosi, joka vaikuttaa edullisesti mediumin oman ruumiin tai mielen tilaan. Täten voidaan suggereerata tiehensä hampaan tai päänsärky, luulosairautta, unettomuutta ja ylipäänsä kaikkia hermotauteja. Juoppoutteen ja muihin paheisiin vajonnutta voidaan hypnotismin avulla auttaa jaloille, suggereeraamalla hänelle, että hänen kiusauksen tullessa pitää pysyä vahvana j. n. e.

Näitä ilmiöitä on koetettu selittää eri tavalla. Nykyisiä hypnotiseraajia miellyttää eniten teoria itsekohtaisesta suggestionista, n. k. autosuggestionista, jonka mukaan hypnotiseraaja vain vaikuttaa nukutetun mielikuvitukseen ja nukutetun oma mielikuvitus taas puolestaan hänen ruumiinsa ja mielensä tilaan. Tämä otaksuma perustuu siihen tosiseikkaan, että mielikuvituksella ylipäänsä on suuri voima aineellisen maailman yli. Ihmisen ajatukset ja tunteet kuvastuvat heti hänen ulkomuotoonsa, ja jos hän tahtoo sitä välttää, täytyy hänen tottua erityisesti vastustamaan tätä luonnollista taipumusta. Toiselta puolen magnetiseraajat ja mesmeristit vakuuttavat, että nukuttajasta virtaa mediumiin näkymätön hienoaineinen voima, joka aiheuttaa sekä uni- että muut ilmiöt. Olkoon miten oli — epäilemättä kummassakin selityksessä on perää ³²⁾ —, kaikissa tapauksissa se voima on ihmeellinen, joka aikaansaa hypnotiset ilmiöt ja varsinkin jälkihypnosin. Fyysillisesti sitä ei käy selittäminen. Se on ymmärrettävissä vain salaisena, toistaiseksi vähän tunnettuna sielullisena voimana ja viittaa puolestaan siihen yliaistillisen tutkimuksen pääperustelmaan, jonka mukaan ihminen on sielu.

e) Mesmerinen transi.

Löytyy vielä sikeämpiä unitiloja kuin katalepsia ja somnambulismi. Mesmerinen transi ³³⁾ aikaansaadaan helpoimmin magnetisilla sivellyksillä ja tässä tilassa nukkuva ikäänkuin herää uuteen elämään; hänen sielunsa vapautuu aivan niinkuin inspiratsioonissa, hän tuntee itsensä toiseksi olennoiksi, unohtaa usein koko päivätaujuisen minänsä ja suorittaa tekoja semmoisia, joihin hän ei hereilläään kykenisi. Hän ei ole tässä tilassa yhtä altis suggestionille kuin varsinaisessa hypnotisessa unessa; kaikki

³⁰⁾ Tohtori C. du Prelin kokeita. „Experimentalpsychologie und Experimentalmetaphysik“, siv. 27-28.

³¹⁾ C. du Prel, op. cit., siv. 28-30.

³²⁾ Kts. d) Tunnon ulottaminen.

³³⁾ Englantilaisesta sanasta „trance“, joka merkitsee sairaaloinen eli keinotekoinen uni. Tämä taas johtuu ranskalaisesta sanasta „transe“, joka merkitsee pelko, tuska — tekosana „transir“, jäykistyä.

ihmiset eivät liioin sovellu mesmeriserattaviksi näin suurella menestyksellä, vaan ainoastaan n. k. sensitiivit eli erittäin herkkätuntoiset henkilöt.

Ranskalainen tutkija, eversti Rochas d' Aiglun erottaa useampia tämän sikeämmän unen asteita: vuorovaikutuksen tila (état de rapport), kosketuksesta heräävän myötätunnon tila (état de sympathie au contact), selvänäköisyyden tila (état de lucidité) ja kosketuksesta riippumattoman myötätunnon (kaukotunnon) tila (état de sympathie à distance).³⁴⁾ Tulisi kuitenkin liian pitkälliseksi tarkastaa kaikkia näitä tiloja ja niitten vivahduksia erikseen. Yleensä voimme sanoa, että mesmerisessä transissa mediumi ensin joutuu jonkinmoiseen haltiotilaan, jonka lisäksi sitten tulee selvänäköinen kyky.

„Vuorovaikutuksen kahden tilanvivahduksen yhteisenä tunnusmerkkinä on hyvin selväpiirteinen autuuden tunne; useimmat mediumit tekevät miltei aina vastarintaa, jos heitä tahtoo herättää tai nukuttaa sikeämpään uneen.“³⁵⁾

Mutta kuta raskaammaksi mediumin uni tulee, sitä selvänäköisemmäksi hän itse sukeutuu. Ensin hän näkee omat sisälmyksensä, sitten toisten henkilöiden, joiden kanssa magnetiseraaja asettaa hänet yhteyteen (rapporttiin). Täten hän saattaa tarkasti kuvailla esim. taudin etenemistä ja olla suurena apuna lääkärille taudin määrittelemisessä.³⁶⁾ Niinikään hän näkee muidenkin läpinäkymättömien esineiden läpi, lukee suljetun kirjeen sisällön, kun hän painaa sitä otsaansa, kopioi laatikkoon suljetun piirustuksen j. n. e.

Sitten hän rupeaa erottamaan kaukaisia esineitä ja tapahtumia, kuulee ääniä etäältä, lukee läsnäolijain ajatukset, voi kohdistaa huomionsa mihin tahansa nukuttaja pyytää, jopa vihdoin kehittyy suuremmaksi tiedoissaan ja ymmärryksessään, profetalliseksi näyissään, tehden lääkeopillisia määräyksiä, ennustaen edeltäkäs in taudin loppua, kuolemaa y. m. s.

Tohtori Pétetin kertoo eräästä mediumistaan: „hän ei ainoastaan edeltäpä in nähnyt sitä mikä hänelle tulisi tapahtumaan, ja voinut keskustella sangen suurella varmuudella mitä vaikeimmista kysymyksistä metafysiikan ja fysiologian alalla; vaan ajatuksestakin, jota ei sanoin lausuttu, hän heti oli selvillä ja suoritti sen, mitä hänelle aijottiin määrätä, aivan kuin se olisi syntynyt hänen omissa aivoissaan; joskus hän pyysi pidättämään ajatuksellisen määräyksen tai peruuttamaan sen, kun määräys nousi yli hänen voimiensa tai kun hän oli väsynyt.“³⁷⁾

„Lääkärit, luonnontutkijat, sielutieteilijät ja ajattelijat“, sanoo tohtori du Prel, „voisivat ottaa oppia somnambuleilta. Pitkä jono esimerkkejä osoittaa, että Mesmerin ajoista saakka nykyinen tiede sangen monissa tärkeissä tiedoissa aina ontuen seuraa somnambulien jälkiä, ja läpimitaten kuluu aina 50 tai 100 vuotta, ennenkuin ajateltu tieto tukee intuitiivisen näyn.“³⁸⁾

Professori Ricard Parisissa (1841) on erään mediuminsa omien sanojen mukaan sangen kuvaavasti esittänyt sitä vapautuksen ja uuden elämän tunnetta, jonka syvä mesmerinen transi tuo mukanaan:

³⁴⁾ Le Lt Colonel de Rochas d'Aiglun, administrateur de l' école polytechnique, Les États profonds de l' Hypnose. Paris, Chamuel et Carré, éditeurs, 1892. Chapitre I.

³⁵⁾ Rochas d' Aiglun, op. cit., siv. 13-14.

³⁶⁾ Lukuisia, monelta taholta koottuja esimerkkejä antaa tohtori C. du Prel kirjassaan „Die magische Psychologie“ luvussa „Die sensitive Diagnose“, siv. 71-93.

³⁷⁾ T:ri Edmond Dupouy, Salatut tieteet ja sieluopin fysiologia. Suomentanut Siimes Kanervio. Y. Weilin, Helsinki 1904. Siv. 98.

³⁸⁾ C. du Prel, Die Magische Psychologie, siv. 156.

„Adèle oli melkein täydellisesti parantunut, kun hän antaessaan minulle eräitä uusia lääkeopillisia määräyksiä kesken kaikkea sanoi omituisella äänellä:

— Te kuulette, mitä hän käskee minulle?

— Kuka, kysyin minä, kuka teitä käskee?

— Kuinka, monsieur, ettekö kuule häntä?

— En, en kuule enkä näe ketään.

— Ah, hän vastasi, totta on, te nukutte, kun sitä vastoin minä olen hereillä.

— Mitä tarkoitate? Te uneksitte, rakas lapsi; te väitätte, että minä nukun, vaikka minulla on silmät auki ja näen kaikki mitä edessäni tapahtuu, jota vastoin minä tiedän, että todellisuudessa hallitsen teitä magnetisella vaikutusvoimallani ja että vain minun tahdostani riippuu, siirryttekö takaisin entiseen tilaan. Te luulette olevanne hereillä, sentähden että puhuttelette minua, ja johonkin määrin tahtonne on vapaa, vaikkette voisi avata silmäluomianne ja vaikka silmänräpäyksessä voisin vaivuttaa teidät sikeimpään uneen. Ette punnitse sanojanne.

— Te ette käsitä minua, monsieur, mutta tämä ei ole mitään hämmästyttävää.

— Te nukutte, vastasin minä.

— Minä olen päinvastoin niin täydellisesti hereillä kuin me kaikki kerran tulevaisuudessa tulemme, olemaan. Tahdon puhua selvemmin: kaikki mitä te nykyään näette, on karkean aineellista; te näette valheellisia muotoja; ihanat todellisuudet jäävät teiltä huomaamatta. Kuinka toisin voisi ollakaan? Teidän henkenne on kahlehdittu, ulkonaisten aineellisten aistimuksienne pimittämä. Sen elonilmaukset ovat heikkoja, jota vastoin minun ruumiilliset aistimukseni itse asiassa ovat lakkautetut, mutta sieluni on miltei vapautunut tavallisista kahleistaan. Minä näen mitä teidän silmillenne on näkymätöntä, minä kuulen mitä teidän korvanne eivät kuule, minä käsitän mitä te ette käsitä. Te esim. ette näe, mitä teistä lähtee ja minuun tulee, kun te minua magnetiseraatte; minä sitä vastoin näen sen sangen selvästi. Joka tekemänne sivellyksen ohessa näen pienen tuliaineisen pylvään, joka ulkonee teidän sormenpäistänne ja näkyy yhtyvän minuun. Kun sitten eristätte minut, olen ikäänkuin tuon tuliaineen ympäröimänä, niin että esineet, joita koetan nähdä, usein saavat punaiseen vivahtavan valon. Minä kuulen, jos tahdon, etäisiä ääniä, ääniä, jotka syntyvät satoja peninkulmia tästä paikasta. Sanalla sanoen, minun ei tarvitse odottaa kaikkien näiden asiain ja esineitten saapumista minun luokseni, minä voin lähteä niiden luo, olkoot missä tahansa, ja nähdä ja käsitellä ne paljon oikeammin kuin kukaan muu, joka ei ole semmoisessa tilassa, jommoisessa minä olen.“³⁹⁾

Mesmerinen selvänäköisyys nousee täten aivan samalle tasolle kuin tavallinen klärvoajansi ja on yhtä todistusvoimainen kuin muutkin psyykkiset ilmiöt, kun on kysymyksessä sielun olemassaolo.

d) Tunnon ulottaminen.

Hypnotismin ja mesmerismin ohessa on tehty muutamia merkillisiä havaintoja, joista meidän parilla

³⁹⁾ J. J. A. Ricard, *Traité théorique et pratique de Magnétisme Animal*, siterannut A. P. Sinnett, *Mesmerismin på vetenskaplig grund. Öfvers. af V. Pfeiff. Looström & C:o, Stockholm 1892. Siv. 36-37.*

sanalla täytyy mainita.

Itävaltalainen tutkija, paroni Reichenbach, oli 18:nneen vuosisadan keskivaiheilla kokeillessaan mesmeriserattujen ja herilläänkin olevain sensitivisten henkilöiden kera tullut siihen vakaumukseen, että miltei jokaista esinettä ympäröi tavalliselle silmälle näkymätön valokehä, joka teki esineen ehdottoman pimeässä huoneessa selvästi näkyväksi sensitiivin tarkalle silmälle. Samoin olivat magnetiseraajat viime vuosisadan alkupuolella klärvoajantisten mediumeinsa yhtäpitävään selitysten nojalla päättäneet, että keinotekoinen uni syntyy siten, että nukuttajan päästä ja sormenpäistä virtaa loistava — vaikka normalisilmälle näkymätön — eloneste (fluidumi) mediumiin. 80-luvulla oli ranskalainen magnetiseraaja H. Durville tullut kokeiluissaan samoihin johtopäätöksiin; samoin kuin Reichenbach hän väitti, että ihmistä ympäröivä valokehä on oikealla puolella sininen ja vasemmalla puolella keltainen.

Tutkiakseen, oliko näissä kaikissa väitöksissä perää, edellämainittu ranskalainen tiedemies ja hypnotiseraaja Albert de Rochas d'Aiglun pani toimeen sarjan kokeita, joista hän on seikkaperäisesti tehnyt selkoa kirjassaan „tunnon ulottamisesta.“⁴⁰⁾

Hän tuli ensiksikin samaan johtopäätökseen kuin edelliset tutkijat: valokehä ympäröi jokaista esinettä ja ihmistä. Hän oli muuten järjestänyt kokeilunsa sillä tavalla, että saattoi olla vakuutettu tulosten objektivisesta pätevyydestä. Mediumina oli eräs herra Albert L., joka osasi piirtää ja maalata luonnon jälkeen samalla kun hän teki havaintojaan. Rochas toimi hypnotiseraajana. Toinen tiedemies, luonnontutkija C., joka ei tuntenut edellisten kokeilijain saavuttamia tuloksia, pani toimeen varsinaiset operatsioonit niin hyvin mediumin kuin nukuttajan tietämättä. Hän kysyi vain nukkuvalta: „mitä näette?“ ja kirjotti vastaukset muistiin.

Sittemmin Rochas kokeiluissaan saavutti yhä uusia tuloksia. Tultuaan edellisten kokeittensa nojalla vakuutetuksi valunnoksien todellisuudesta hän uusissa kokeiluissaan käytti kahta ja useampia mediumeja yhtäkaaa. Hän vaivutti ensin toisen mediumista niin sikeään uneen, että tämä saattoi nähdä valunnoksia. Sitten hän ryhtyi magnetiseraamaan toista mediumia, ensimmäisen selittäessä, mitä silloin tapahtui. Ja selvänäköinen nukkuja kertoi, että samassa määrin kuin magnetiseraajan loistava eloneste virtasi mediumiin, samassa määrin mediumin oma valokehä ulkoni hänen ruumiistaan.

Hypnotisen unen toisessa asteessa (katalapsia) kadottaa, kuten tunnettu, mediumi ihonsa tunnon, ja Rochas kysyi luonnollisesti itseltään, olisiko tunto riippuvainen tuosta ulkonevasta fluidumista. Pian hän havaitsikin, että niin oli. Jos hän pisti tai poltti mediumin ihoa, ei mediumi tuntenut mitään; mutta jos hän pisti tai poltti semmoista hänen silmissään tyhjältä ilmalta näyttävää kohtaa, jota toinen selvänäköinen mediumi selitti toisen ulonneeksi elonesteeksi, silloin nukkuva heti tunsi kipua vastaavassa ruumiinosassa.

Lukuisain tämänsuuntaisten, erilaisten kokeitten nojalla Rochas'n täytyi tulla siihen johtopäätökseen, että ihmisessä on jonkinmoinen näkymätön eeteris-aineellinen elonilmausten kannattaja, joka esim. hypnotisissa kokeissa erkanee fyysillisestä ruumiista. Kuta sikeämpi uni on, sitä täydellisemmin siirtyy mediumin tajunta loistavaan eeteriruumiin. Lopulta hän on kokonaan siinä ja tuntee itsensä kuin uudeksi ihmiseksi uudessa ruumiissa.

Vanhojen filosofien kysymys sielun ja ruumiin keskinäisestä suhteesta voisi siis sanoa löytävän ratkaisunsa näistä havainnoista. Sielu ja ruumis vaikuttavat toisiinsa, vaan eivät välittömästi; ajattelevan olion ja olottuvaisen olion suhdetta toisiinsa välittää kolmas puoliaineellinen prinssiipi. Ja tämän nojalla alamme ymmärtää, kuinka sielullinen olemassaolo ulkopuolella ruumista on mahdollinen.

⁴⁰⁾ A. de Rochas, *L'extériorisation de la Sensibilité. Étude expérimentale & historique. Cinquième édition. Paris, Bibliothèque Chacornac, 1902. (Ensim. painos 1894).*

7. Spiritistinen tutkimus.

Tähän saakka mainitsemamme ilmiöt ovat näyttäneet meille, että ihmisen sielussa löytyy rikkauksia, kykyjä ja voimia, jotka eivät aina näyttäydy hänen jokapäiväisessä elämässään, hänen päivätajunnassaan. Ja kun pidämme tämän edellytettynä, täytyy meidän tunnustaa, että ihminen kaikesta päättäen on jokin muu kuin se näkyväinen ruumis, joka ei riitä hänen sisällistä itseään täydellisesti ilmituomaan. Meidän on tunnustaminen, että se näkymätön minä, joka kukin ihminen on omassa tiedossaan, ei ole mikään fysiologisten prosessien epätodellinen tulos, ei mikään hermoliikunnan subjektiivinen puoli, vaan kourintuntuva todellisuus, vieläpä suurempi todellisuus kuin päivätajuinen ihminen aavistaakaan. Näin ollen saatamme syystä olettaa, että ihminen on sielu, sieluna näkymättömän maailman jäsen ja sieluna arvatenkin pitempi-ikäinen kuin näkyväinen ruumis.

Edellä tarkastamiemme psyykkisten ilmiöiden perusteella voimme jo päättää, ettemme kuolemassa kuole. Vaikkei vainajaa koskaan olisi ilmestynyt elävien kesken, vaikkei meillä olisi mitään suoranaista tietoa kuolemanjälkeisestä olemassaolosta, voisimme kuitenkin syystä uskoa, että haudan tuolla puolen jatkuu elämä; sillä me olemme vakuutetut siitä, että todellisuudessa olemme fyysisesti näkymättömiä olentoja, sieluja, jotka vain olemme pukeutuneet näkyväisiin ruumiisiin.

Mutta asianlaita on niin, että meidän ei tarvitse tyytyä paljaasen uskoon, olkoon uskomme kuinka järkiperäinen ja hyvin perustettu tahansa. Asianlaita on niin, että löytyy yllin kyllin ilmiöitä, jotka päivän selvästi todistavat meille, että on olemassa fyysisesti näkymätön maailma, jonka jäseniin kuuluvat sekä „elävät“ että kuolleet.“ Sillä siitä maasta, josta „ei kukaan matkustavainen palaa“, on itse asiassa palannut tuhansia. Tuhansia kertoja ovat kuolleet antaneet itsestensä tietoja eläville, heille puhuneet, heille kirjottaneet, heille näyttäneet. Kaikkina aikoina ja kaikkien kansojen kesken on nähty ja kuultu aaveita ja kummituksia, henkiä ja enkeleitä, ja jos tänäpäivänä tiedustelemme omalta tuttavapiiriltämme, huomaamme hämmästyksellemme, että meillä on ehkä useitakin tuttavavia, jotka uskovat nähneensä jotakin „yliluonnollista“, vaikkeivat mielellään siitä juttele. Tosin on ja on aina ollut epäilijöitä, jotka eivät itse mitään ole nähneet ja sentähden väittävät muidenkin erehtyneen tai valehtelevan, mutta tämä on noiden epäilijöiden oma personallinen kanta eikä todista mitään. Päinvastoin kaikkien kansojen pyhinä pidetyt kirjat takaavat ja julistavat yliaistillisen henkimaailman olemassaolon. Muistakaamme vain, kuinka paljon kertomuksia on raamatussa näyistä ja ilmestyksistä, merkeistä ja ihmeistä (esim. 1 Mos. XXXII: 1, 2; 2 Mos. III: 2; 4 Mos. XXII: 31; Jos. V: 13; 1 Sam. XXVIII: 12-14; 2 Sam. XXIV: 17; 2 Kun. VI: 17; Luk. ev. I: 11; Matt. ev. XVII: 3; Mark. ev. IX: 4 ja Luk. ev. IX: 31; Matt. ev. XXVII: 52, 52; Ap. teot VII: 55; 1 Kor. ep. XV: 8; Ap. teot X: 30 y. m).

Mutta jos meidän tietomme henkien ja henkimaailman olemassaolosta rajottuisi satunnaisten aaveiden näkijäin kertomuksiin, voisimme syystä pitää sitä vaillinaisena ja epäluotettavana. Onneksi se tietomme kuitenkin perustuu aivan toisenlaisiin kokemuksiin, ei satunnaisiin tapahtumiin, vaan kokemukseräisiin tutkimuksiin ja etukädessä tutkimuksiin, joita on tehty meidän päivinämmme. Tosin on näitä tutkimuksia, näitä havaintoja tehty kaikkialla ja kaikkina aikoina, mutta meidän silmämme ovat avautuneet vasta omien tutkimustemme kautta, sillä merkille pantava seikka on, että tämänlaatuiset asiat eivät nähtävästi ennen ole olleet yhtä julkisia kuin nyt. Niistä ei kristikunnassa ole uskallettu puhua yhtä avomielisesti kuin meidän aikanamme, sillä piinapenkki, rovio tai hirsipuu odotti sitä rohkeata totuudentietäjää, joka uskalsi tunnustaa, mitä hän tiesi.

Se tutkimuksen haara, jota tässä tarkotamme ja joka todistaa meille ihmissielun kuolemanjälkeisen olemassaolon ja siis henkimaailman todellisuuden, on spiritistinen tutkimus. Ahtaammassa merkityksessä tämä tutkimus rajottuu spiritistiseen liikkeeseen, koska se ensimmäisenä — viime vuosisadan keskivaiheilla — käänsi maailman huomion eräisiin ilmiöihin, joita kutsuttiin „spiritistisiksi“, koska

otaksuttiin vainajien henkien aina olevan niitä aiheuttamassa ⁴¹⁾). Nimi spiritismi muistuttaa sentähden aina mieleemme spiritistien omat selitykset havaitsemistaan ilmiöistä. Luonnon tosiasioita ja ilmiöitä ei kuitenkaan saata teljetä minkään erityisen liikkeen muurien sisäpuolelle, vaan ovat ne kaikkien halullisten tutkittavina. Spiritismin ilmiöitä on niin muodoin tutkittu sen nimisen liikkeen ulkopuolella-kin, ⁴²⁾ ja ovat ennakkoluuloista vapaat tutkijat huomanneet, ettei spiritistinen selitys ole ainoa mahdollinen kaikissa tapauksissa. Kaikki ilmiöt eivät suinkaan todista vainajien myötävaikutusta; mutta kaikki osottavat, että on olemassa näkymätön maailma monenlaisine tuntemattomine voimineen. Senpätähden onkin paikallaan kutsua tätä tutkimusta ja näitä ilmiöitä „spiritistisiksi“, vaikkei aina hyväksyisikään varsinaisen spiritismin antamia selityksiä.

Itse spiritistinen liike alkoi aivan kuin itsestään viime vuosisadan keskivaiheilla. Silloinen saksalainen lehti „Morgenblatt“ kertoo sen synnystä seuraavasti: ⁴³⁾

„Eräs herra Michael Weckmann, joka asui pienessä Hydesville'n kylässä Maine'n kreivikunnassa, heräsi yöllä jyskeestä, jonka tähden riensi ovea aukaisemaan, koska luuli jonkun seisovan ulkona; mutta ei mitään näkynyt. Hän oli juuri menossa vuoteelle takaisin, kun kuului uusi koputus vielä kovempi ja selvempi kuin ensimmäinen. Taas hän riensi ovelle, mutta ketään ei näkynyt. Hän astui ulos kadulle; siellä oli kaikki hiljaista. Tuskin hän oli palannut huoneeseen, ennenkuin uudelleen koputti. Aikaa myöten koputus kumminkin lakkasi, ja Weckmann unhotti asian, kunnes eräänä yönä hänen kahdeksanvuotias tyttärensä heräsi, ääneen huutaen, ja koko perhe hätäntyneenä kerääntyi hänen vuoteensa ympäri. Oli keskiyö. Tyttö sanoi, että kylmä käsi oli pyyhkäissyt hänen kasvojansa ja säikäyttänyt häntä. Hän vapisi kaikissa jäsenissään eikä pitkään aikaan tahtonut nukkua siinä huoneessa.

„Kahdeksantoista kuukautta myöhemmin vuokrattiin talo eräälle metodistille, herra Foxille, jolla oli vaimo ja kolme tytärtä ja joka muuten oli arvossa pidetty henkilö. Hän muutti taloon joulukuussa v. 1847, ja maaliskuussa v. 1848 alkoi kummallinen koputus jälleen kuulua. Oli ilta ja perhe oli paraikaa levolle menossa. Kauan etsittiin häiritsevän jyskeen syytä, mutta turhaan. Tytöt, jotka jo olivat sängyissä, rupesivat leikillään naksuttamaan sormillaan, ja katso, henki matki heitä. Silloin huusi toinen tyttö:

— Laskeppa nyt kanssani: yksi, kaksi, kolme, neljä j. n. e. Laskiessaan hän löi käsiään yhteen ja henki teki samaten. Tästä tyttö pelästyi ja vaikenä.

„Rouva Fox käski nyt henkeä laskemaan kymmeneen, ja kymmenen koputusta kuului. Sitten hän kysyi tyttärensä Katarinan ikää, ja oikea määrä koputuksia kuului; niinikään kun hän tiedusteli toisten lasten ikää. Rouva Fox kysyi nyt, paniko inhimillinen olento toimeen tämän jytinän, mutta ei tullut vastausta; hän kysyi silloin, oliko se henki ja siinä tapauksessa oli vastattava myöntävästi kahdella voimakkaalla koputuksella.

„Koputukset kuuluivat. Hän jatkoi kysymyksiään, kunnes sai tietää, että jyskivä henki muinoin oli asustanut miehessä nimeltä Charles Ryan, joka oli ollut pikkukauppias; hän oli jättänyt jälkeensä vaimon ja viisi lasta, joista edellinen oli kuollut kaksi vuotta hänen perästään. Rouva Fox kysyi sitten, saisiko hän kutsua naapurit luokseen kuulemaan hengen koputusta, ja vastaus tuli myöntäväinen.

„Naapurit aikoivat nähtävästi tehdä pilkkaa perheestä ja sen hengestä. Mutta miten kävi rouvien,

⁴¹⁾ Latinalainen sana „spiritus“ merkitsee „henki“.

⁴²⁾ Esim. Lontoon Psykkinen Seura.

⁴³⁾ Edellä mainittu „Salatut tieteet“ niminen suomennos kertoo myös spiritismin synnystä amerikkalaisen kirjailijattaren Mrs. Hardinge'n mukaan. Siv. 126-129.

kun henki tarkalleen ilmaisi jokaisen iän — mikä asia toki oli Foxin perheelle niinkuin koko muulle maailmalle syvä salaisuus! Seuraavana aamuna oli koko kylä kokoontunut talon ympärille, mutta henki ei puhunut sinä päivänä. Mutta sunnuntai-aamuna 2 p:nä huhtikuuta pälkähti äkkiä hänen päähänsä antaa itsestään tietoa ja hän jatkoi puheluaan pitkin päivää välistä enemmän kuin viiden sadan kuulijan läsnäollessa.

„Asian tutkimista varten valittiin komitea (Rochesterissa, johon Foxin perhe sillä välin oli muuttanut), ja tämän laatima selonteko, joka on yhtäpitävä yllä olevan kanssa, julkaistiin New-Yorkissa lentolehtenä.“⁴⁴⁾

Komitea kertoo Kiesewetter — johon — kuuluivat Rochesterin sivistyneimmät asujamet (muiden muassa kuuluisa kirjailija Fenimore Cooper) tuli vakuutetuksi siitä, että ääniä ja koputuksia kuului, joiden syytä ei voinut keksiä; petoksesta ei ollut puhuttakaan, sillä oikeita vastauksia tuli yksin ajatelluillekin kysymyksille.

Epäilijöiden oli tapana istua Fox'in perheen luona pöydän ympärillä odottamassa manifestatsioneja. Koputukset tuntuivat silloin tulevan pöydästä, ja tästä saivat nuo kuuluisat pöytänaksutukset alkunsa, kun eräs Isaak Port rupesi keskustelemaan näkymättömän olennon kanssa sillä keinoin, että luki aakkoset ääneen ja pyysi henkeä naksuttamaan omaa ajatusjuoksuaan vastaavan kirjaimen kohdalla.

Henkilöt, jotka seurustelivat Fox'ien kanssa, huomasivat, että heilläkin oli samanlainen lahja enemmän tai vähemmän kehittyneenä ja että nuo salaperäiset koputukset näkyivät heitäkin seuraavan. Täten tuli *mediumisuus* ilmi.⁴⁵⁾

Mitä nim. on mediumisuus?

Se on spiritististen ilmiöiden ehdoton ehto. Yhteys näkymättömän maailman kanssa aikaansaadaan aina mediumin avulla. Olemme jo edellisessä puhuneet hypnotisista mediuumeista ja huomauttaneet, että kuta sensitivisempi eli herkkätuntoisempi ihminen on, sitä parempi mediumi hän on. Mediumiksi kutsutaan henkilöä, joka on erittäin altis ja vastaanottavainen näkymättömän maailman vaikutuksille, ollen sekä erityisesti herkkätuntoinen että niin sanoaksemme ruumiillisen konsistensinsä eli koossapysymisvoimansa puolesta helposti hajaantuva, niin että hänestä voi ulota elinvoimaa ja ainetta — vrt. „tunnon ulottaminen“, — joka siis lyhyesti sanoen kelpaa näkyväisen ja näkymättömän maailman väliseksi yhdyssiteeksi.⁴⁶⁾

Pienestä alustaan kasvoi spiritistinen liike vähässä ajassa vallan suunnattomassa määrässä. Ensin se levisi ympäri Yhdysvaltojen; „magnetisiä sirkkeleitä“ eli piirejä syntyi joka kaupunkiin ja vuonna 1850 arvioitiin mediuumein lukumäärä kolmeksikymmeneksi tuhanneksi. Samaan aikaan liike levisi Europan kaikkiin maihin, vieläpä Indiaan, Kanadaan, Australiaan ja Kapmaahan.

Ilmiöitäkin syntyi useampia lajeja. Jo samaan aikaan kuin Hydesville'n fenomenit tapahtui Stratfordissa vanhan tohtori Phelps'in luona toisia kummallisia seikkoja. Veitset, kahvelit, naulat, avaimet ja muut talouskalut viskautuivat ympäri huoneita, vaatteet repeytyivät palasiksi, huonekalut siirtyivät paikoiltaan j. n. e. Mediuumeina olivat poika Henry ja hänen sisarensa.

⁴⁴⁾ C. Kiesewetter, *Geschichte des neueren Occultismus*, siv. 448-450. Spiritistisen liikkeen synnyn salaisesta puolesta kerrotaan myöhemmin. Kts. lukua „vainajat ja fyysillinen maailma“.

⁴⁵⁾ Vrt. Kiesewetter, *op. cit.*, siv. 450-451.

⁴⁶⁾ Latinalainen sana „medium“ merkitsee „keskellä oleva, välittäjä“.

Spiritistisen liikkeen laaja ja pikainen leveneminen on luettava siinä piilevän totuuden ansioksi. Se avasi ihmisille yhteyden näkymättömän henkimaailman kanssa ja muodostui siten suureksi uskonnolliseksi herätykseksi, joka mursi tieteellisen materialismin uhkaavan vallan. Sen tunnustajat nousivat pian miljonniin, sen kirjallisuus kasvoi päivä päivältä. Monet kuuluisat miehet astuivat spiritistien riveihin, toiset rupesivat ilmiöitä tutkimaan ja tulivat vakuutetuiksi niiden todellisuudesta, vaikk'eivät täydelleen hyväksyneet spiritistien selityksiä. Spiritismin tunnuslauseeksi tuli nimittäin: „vainajain henget ovat kaikkien ilmiöiden toimeenpanijoina“, mutta niinkuin jo olemme huomauttaneet, eivät ilmiöt aina sitä todista. Itse asiassa voimme jakaa spiritistisiä ilmiöitä kahteen ryhmään: 1) todellisiin spiritistisiin ilmiöihin, joissa vainajan myötävaikutus on ainoa luonnollinen selitys, ja 2) muihin mediumistisiin ilmiöihin, joita yleensä mediumin oma yliaistillinen minä tai hänen ulkoneva elinvoimansa tai jokin näkymättömän maailman voima on aiheuttamassa. Ilmiöt jaetaan myös ulkonaisen muotonsa puolesta fysikalisiin eli luonnonopillisiin ja intellektualisiin eli älyllisiin. Fysikalisiin luetaan, paitsi koputuksia ja esineiden siirtoa, niinikään kaikenlaiset valo-ilmiöt, levitatsioni-ilmiöt eli ihmisten ja esineiden ilmassa huojumisen sekä apporti-ilmiöt eli paikalla olemattomien esineiden ilmaantuminen istuntoon ja materialisatsioni- eli aineistumisilmiöt. Puhtaasti älyllisinä ilmiöinä pidetään sitä vastoin transi- ja klärvoajansi-ilmiöitä.

Spiritistejä on moitittu epätieteellisyydestänsä. He ovat muka liian herkkäuskoisia, liian lyhytnäköisiä, liian tunteellisia. Heidän havaintoihinsa ei ole luottamista. Näin väittivät heidän vastustajansa.

Luulisi siis, että jos tiedemiehistä joku ottaisi tutkiakseen spiritistisiä ilmiöitä, hänen lausuntoihinsa olisi luottamista. Mutta kumma kyllä, sama tiedemies, jonka keksinnöt ja havainnot ovat mitä mallikelpoisimpia ja nerollisimpia, niin kauan kuin ne pysyvät virallisen tieteen tunnustamien rajojen sisäpuolella, sama tiedemies kadottaa kaiken luotettavuutensa, jos hän tutkittuaan vuosikautia yliaistillisia ilmiöitä tunnustaa uskovansa niiden todellisuuteen! Hän on „kääntynyt spiritismiin“, sanotaan ja se merkitsee, että häntä — harjaantunutta kokeilijaa — on vedetty nenästä. Niin on käynyt Crookes'in, niin Wallace'in, Flammarion'in, Zöllner'in Fechner'in, Brofferio'n, Schiaparelli'n, Butlerow'in y. m. m.

Eikä spiritistejä suinkaan saata syyttää siitä, että muka pelkäisivät tieteellistä tutkimista. Huhtikuussa v. 1854 jättivät Wisconsinin kuvernööri N. T. Tallmadge ja professori S. B. Brittan 13,000 yhdysvaltalaisen kansalaisen allekirjottaman Memorialin edustajakamariin, jossa he tarkalleen tekivät selkoa n. k. spiritualistisista ilmiöistä ja anoivat, että asetettaisiin tieteellinen komissioni niitä tutkimaan. Edustajakamarilla oli tietysti kuitenkin paljon tärkeämpiä tehtäviä kuin tutkia, oliko ihminen olemassa kuoleman jälkeen, joten koko anomus jätettiin sikseen.⁴⁷⁾ Kun saksalainen spiritistinen tutkija ja kirjailija D. Hornung 50-luvulla pyysi kuuluisaa luonnontutkijaa Alexander von Humboldt'ia ottamaan osaa kokeiluihinsa, vastasi „suuri vanha“ Humboldt, että semmoinen tutkimus oli tarpeeton, koska ilmiöt olivat mahdottomia.⁴⁸⁾

Englantilaiset oppineet osottautuivat puolueettomammiksi ja vapaamielisemmiksi. Tammikuun 26 p:nä 1869 kokoontui Lontoon „dialektisessa seurassa“ joukko lääkäreitä, lainoppineita ja professoreja kaikista tiedekunnista valiokunnaksi, jonka tarkoituksena oli mediumististen ilmiöitten tutkiminen. Neljäkymmenen, kahden vuoden kuluessa pitämänsä istunnon jälkeen tämä tarkastusvaliokunta lausui vakaumuksenaan, että ilmiöt olivat todellisia, vaikkei niiden järjellistä syytä voitu selittää.⁴⁹⁾

⁴⁷⁾ Kiesewetter, op. cit., siv. 452.

⁴⁸⁾ Op. cit., siv. 461.

⁴⁹⁾ Kiesewetter, op. cit., siv. 458. Vrt. myös „Salatut tieteet“, siv. 130-132.

Englannissa syntyi myös v. 1882 suuri seura psyykkistä tutkimusta varten, ennen mainittu *Society for Psychical Research*, jonka työ on kerrassaan loistava yliaistillisen tutkimuksen alalla. Se otti tarkastaakseen kaikkia ilmiöitä ja koetti niin kauan kuin mahdollista pysyä erillään spiritismistä. Askel askelelta sen kuitenkin on täytynyt lähestyä objektivistakin henkimaailmaa, ja ääretöntä huomiota herätti viime vuonna (1903) Englannissa Psykkisen Seuran uuterimman jäsenen, Mr. F. W. Myers'in laaja teos „Human Personality and its Survival of Bodily Death“ (Ihmisen personallisuus ja sen olemassaolo ruumiillisen kuoleman jälkeen), joka ilmestyi vasta tekijänsä kuoltua ja jossa Mr. Myers osottautuu vakuutetuksi spiritistiksi.

Vuonna 1890 ilmestyi Leipzigissä Oswald Mutzen kustannuksella kaksiosainen laaja teos nimeltä „Animismus und Spiritismus“, jonka tekijä oli venäläinen valtioneuvos Alexander N. Aksakow. Viisi vuotta varhemmin oli saksalainen filosofi Eduard von Hartmann kirjottanut tunnetun pienen teoksensa spiritismistä (Der Spiritismus), jossa hän tuomitsee kaikki spiritistiset ilmiöt joko petoksiksi taikka harhanäöiksi. Kirja oli kumminkin siksi arvokkaasti kirjoitettu, sen tekijä sanoi uskovansa, että inhimillisessä elimistössä on voimia, joita emme vielä tunne, j. n. e., että se vaati sekä harkitsemista että vakavaa itsepuolustusta spiritistien puolelta. Kirjassaan „Animismus und Spiritismus“ Aksakow, joka oli harras ja vakuutettu spiritisti ja joka monta vuotta oli työskennellyt aatteensa eteen, on ottanut Hartmannin kirjasein yksityiskohtia myöten arvosteltavakseen ja ilmeisesti siinä niin onnistunut, että yksityiskohtia myöten on kumonnut Hartmannin väitteet. Molempain kirjain todistusvoima käynee muuten selväksi seuraavista lyhyistä otteista:

Hartmann kirjottaa: „Koska en itse koskaan ole ollut istunnossa läsnä, en myöskään ole tilaisuudessa arvostelemaan kysymyksessä olevain ilmiöitten todellisuutta . . .“⁵⁰⁾ Kuinka toisenlaisilta kaikuvat Aksakowin vakavat sanat:

„Siitä saakka kun vuonna 1855 rupesin harrastamaan spiritismia, en ole lakannut tutkimasta sitä sen kaikissa yksityiskohdissa — vieläpä kaikissa maanosissa ja kaikissa kirjallisuuksissa. Ensin tyydyin toisten tosiseikoista antamiin todistuksiin; vasta v. 1870 olin läsnä ensimmäisessä istunnossa, joka pidettiin pienessä, tuttavallisessa piirissä.“⁵¹⁾

Aksakowin perusteellista kirjaa on ruvettu pitämään jonkinmoisena spiritistisenä käsikirjana, joka tarkalla tieteellisellä tavalla analyseraa ilmiöitä ja punnitsee kaikkia mahdollisia selityksiä, johtuen kuitenkin lopulta ainakin eräissä tapauksissa spiritistisiin johtopäätöksiin.

Tahdomme nyt valaista esimerkeillä muutamia spiritistisiä ja mediumistisiä ilmiöitä.

⁵⁰⁾ E. v. Hartmann, *Spiritismen. Öfvers. af R. Bergström. Stockholm, O. L. Lamms förlag, 1886. Siv. 15.*

⁵¹⁾ *Op. cit., alkulause.*

8. Spiritistisiä ilmiöitä.

Ensin tahdomme luoda silmäyksen niihin ilmiöihin, jotka todistavat vainajien myötävaikutuksen. Näitä ilmiöitä on monenlaisia, riippuen mediumista ja siitä tavasta, millä vainaja ilmottautuu. Yliaistillisesti selvänäköinen mediumi heittää itse silmäyksen henkimaailmaan, näkee ja kuulee vainajia ja kertoo istunnossa läsnäoleville näyistään; transi- ja fysikaaliset mediumit taas antavat vainajien joko puhua ja kirjottaa kauttansa tai aikaansaada fysikaalisia ilmiöitä medialisen voiman välityksellä.

a) Spiritistinen klärvoajansi.

„Selvänäköinen lukeminen“ (clairvoyant readings) mediumin hereillä ollessa on tavallinen spiritistinen ilmiö. Näin monta tämmöistä ilmiötä syksyllä v. 1901 Tukholmassa, jolloin oli mediumina edellä mainitsemani Mr. A. V. Peters Englannista. Kerron tässä muistista yhden tapauksen.

Mediumin oli tapana istunnon kestäessä kääntyä milloin minkin läsnäolijan puoleen ja kertoa, mitä henkilöntoja näkyi tämän läheisyydessä. Kaikki osanottajat olivat tietysti mediumille tuiki tuntemattomia henkilöitä.

Niinpä Mr. Peters kerran kääntyi erään herrasmiehen puoleen ja puheli tähän tapaan:

„Tässä teidän vieressänne seisoo vainaja, nuori merimies, joka ei hyvin kauan ole ollut henkimaailmassa . . . Ah, hän seisookin teidän ja tämän herran välissä ja viittaa kädellään teitä (toista) kohti — hän on siis luultavasti molempain teidän sukulainen . . . Odottakaa, hänellä on jotain sanottavaa teille. Hän sanoo: „minä olen kyllä kuollut ja minun on hyvä olla, mutta en kuollut sillä julmalla tavalla kuin luulette. Tämä vielä tulee ilmi parin vuoden kuluttua.“

Olin huomaavinani herrojen hämmästyneestä ilmeestä, että tämä tiedonanto teki heihin syvän vaikutuksen, jonka tähden kiiruhdin toisen puheille istunnon loputtua ja tein hänelle muutamia kysymyksiä.

— Tunnetteko hengen sukulaiseksenne?

— En heti osannut aavistaa, kuka se olisi, mutta pian ymmärsin, että se oli veljeni.

— Kuka oli se toinen herra, joka istui teidän vieressänne?

— Se oli myös veljeni.

— Suokaa anteeksi, että utelen. Te näytitte niin hämmästyneeltä . . .

— Minä olen hyvin hämmästynyt. Katsokaa, minä ja veljeni tulimme tänne toivossa saada kuulla jotakin sedästämme, joka on kuollut. Sitä varten otimme mukaamme tämän vanhan kultakellon, joka oli setävainajamme oma ja jota mediumin olisi pitänyt psykometriserata. Minä pidin koko ajan kellosta kiinni ja odotin tilaisuutta ojentaa sitä mediumille; tunnustan myös, että setäni kuva pyöri ajatuksissani. Kun nyt mediumi kääntyi meidän puoleemme, otaksuin, että hän rupeaisi kertomaan jotakin sedästä, jonka tähden en oitis hoksannut, kuka hänen kuvaamansa vainajan henki oli. Mutta kohta kun hän toisti hengen sanat, ymmärsin hämmästykseni, että se oli veljeni, joka oli ollut merimies ja jonka

kohtalosta emme ole mitään varmaa tienneet. Hän hävisi näet äkkiä eikä ole sen koommin kuultu; luultavasti hän on hukkunut. Ja tässä on juuri kummallinen kohta. Laiva, jossa hän palveli, katosi niinikään, mutta erään myrskyn jälkeen löydettiin kerran Jyllannin rannikolla poikkireväisty käsi, jonka sormessa oli sormus. Tämän sormuksen nojalla tunnettiin käsi sen saman laivan kapteenin omaksi, jonka mukaan veljenikin oli hävinnyt. Otaksuimme sentähden, että laiva oli räjähtänyt ja että miehistö oli tilaisuudessa saanut surmansa . . . Nyt kuulitte hengen sanovan, ettei hän ole „niin julmalla tavalla kuollut kuin me luulemme“ . . .

Minä ymmärsin hänen ja hänen veljensä hämmästyksen. ⁵²⁾

b) Spiritistinen transi.

Kun tunnemme, hypnotiset ilmiöt, on meidän helppo käsittää spiritistiset transi-ilmiöt. Mediumi vaipuu kummassakin tapauksessa uneen, joka kummassakin tapauksessa osottaa erilaisia sikeiden asteita, vaihdellen letargian puolivalveisesta horrostilasta mitä raskaimpaan kataleptiseen tai somnambuliseen transiin. Ero on vain siinä, että hypnotisissa ilmiöissä hypnotiseerajana on elävä ihminen, spiritistisissä vainajan henki. Niinkuin hypnotiseraajan valta mediuminsa yli vaihtelee hypnosin asteitten mukaan, niin vainajankin valta mediuminsa yli vaihtelee jonkun jäsenen, esim. käden, hallitsemisesta aina täydelliseen mediumin elimistön haltuunottamiseen saakka.

Koska nämä transi-ilmiöt ovat tavallisia mediumistisia ilmiöitä, joista kohta puhumme enemmän, ei suinkaan ole sanottu, että ne aina johtuvat jonkun kuolleen ihmisen vaikutuksesta; niiden alku on ylipäänsä haettava ihmissielun ja näkymättömän maailman voimista. Mutta tapauksia on, jotka ovat suorastaan spiritistisia, joita ei voi selittää ilman vainajan myötävaikutusta.

Italialainen professori ja lakitieteen tohtori M. T. Falcomer tuli vakuutetuksi spiritistiksi, kun hän kokeili erään kreivinna B:n kanssa, joka oli automatinen kirjoitusmediumi, s. o. jonka käsi kirjotti koneellisesti mediumin ollessa transitilassa. Professori Falcomer teki kaikenlaisia kysymyksiä ja sai senlaatuista vastauksia, että hän tuli siihen johtopäätökseen, että „me tässä olemme tekemisissä ihmisenkaltaisten olentojen kanssa, jotka kuitenkin eroavat meistä kaikista ja ovat itsenäisiä.“ ⁵³⁾

Seuraavan tohtori Brittan'in kokemuksen New-Yorkissa, Waterfordissa, kertoo tohtori Dupouy:

„Eräässä istunnossa, jossa oli läsnä kaksitoista henkeä, mediumi John Prosser ylikulkuutilassa ⁵⁴⁾ antoi seuraavan ilmoituksen:

— Minua ei kukaan läsnäolijoista tunne, mutta minä tunnen mieltymystä teihin. Olen muuttunut hengeksi ja kauvemmin kuin sata vuotta sitten, olen ollut sotilas vallankumouksen aikana; olen usein nähnyt Washingtonin, jota kohtaan tunnen suurinta kunnioitusta. Neuvon teitä, persoonallisen kokemukseni nojalla, elämään järkenne mukaan ja seuraamaan luonnon suuren kirjan määräyksiä. Kaikki mitä teille sanon on totta. Jos haluatte ottaa selvän siitä, niin näette, että kaikki on niinkuin olen sanonut. Minä asuin Point-Pleasantissa, New-Jerseyssä, voitte siis ottaa selvän. onko John Chamberlain puhunut totta. Olen kuollut perjantaina 15 p:nä tammikuuta 1847, kahdentoista lapsen isä.

⁵²⁾ En tiedä, onko vainajan lausuma ennustus käynyt toteen.

⁵³⁾ M. T. Falcomer, Für oder gegen den Spiritismus? Ein Beitrag von Thatsachen zur endlichen Lösung dieses hochwichtigen Problems der Psychologie Deutsch von Feilgenhauer. Leipzig, Oswald Mutze, 1899. Siv. 44.

⁵⁴⁾ S. o. transissa.

„Asia tutkittiin, ja kaikki se mitä n. k. Chamberlain oli sanonut, huomattiin tarkalleen pitävän paikkansa.“⁵⁵⁾

Amerikkalaisen mediumin, Mrs. Piperin, transikokemukset ovat herättäneet suurta huomiota sen kautta, että Psykkinen Seura otti niitä tutkiakseen ja on omistanut niille yli 1,300 sivua selonteissaan. Mr. Bennett kertoo:

„Selvimpiä ja mieltäkiinnostavimpia niistä lukuisista persoonallisuuksista, jotka ovat väittäneet puhuvansa Mrs. Piperin kautta, on „George Pelham“ (tämä ei ole oikea nimi). Hän oli nuori, hyvin kasvatettu mies, joka yhdessä tohtori Richard Hodgsonin, Psykkisen Seuran amerikkalaisen haaran kirjurin, kanssa tutki Mrs. Piperiä. Hän menetti äkkiä henkensä tapaturman kautta — ja muutamia viikkoja myöhemmin alkoi tulla ilmoituksia hänen nimessään Mrs. Piperin kautta. T:ri Hodgson omistaa 40 sivua yhdessä selonteossaan „George Pelham-ilmotusten historialle.“ Niiden vaikutuksen hänen omaan mielialaansa t:ri Hodgson määrittelee seuraavasti:

„Sanalla sanoen, nämä George Pelham-ilmotukset eivät ole olleet hetkellistä ja oikullista laatua, vaan ovat osottaneet kaikkia jatkuvasti elävän ja pysyvän persoonallisuuden tunnusmerkkejä, ovat kestäneet vuosikausia ja kantaneet saman itsenäisen järjellisen olennon leiman, riippumatta siitä, onko istunnoissa ollut mukana George Pelhamin ystäviä vaiko ei. Kuulin monesta tapauksesta, jolloin minun poissaollessani G. P. antoi todellista apua istujille, jotka eivät olleet hänestä kuulleetkaan, ja monasti hän lyhyesti, mutta tarmokkaasti viittasi asioihin, jotka olivat elävälle G. P:lle tunnettuja, vaikkei minulla ollut niistä tietoa, ja välistä hän antoi näitä viittauksia tavalla, joka osotti, että hän johonkin määrin saattoi nähdä, mitä meidän maailmassamme tapahtui henkilöille, joiden onnea ja menestystä elävä G. P. erityisesti olisi harrastanut.“⁵⁶⁾

„Myöhemmässä saman selonteon osassa t:ri Hodgson sanoo, puhuessaan George Pelhamista ja muista ilmottautuvista olennoista:

„Miksikä uskon tulevaisuudessa muodostuu, en tiedä . . . Ehkä muutan kantani pitkittäessäni yhä edelleen näitä tämänsuuntaisia kokeiluja; mutta tällä hetkellä minun on tunnustaminen, etten laisinkaan epäile noiden edellä mainitsemieni, mediumin kautta ilmoittautuneiden olentojen todella olevan niitä henkilöitä, joiksi itseänsä sanovat, en epäile heidän jääneen eloon sen muutoksen jälkeen, jota nimitämme kuolemaksi, enkä epäile heidän välittömästi antaneen tietoa itsestään meille „eläville“ Mrs. Piperin horroksissa olevan elimistön välityksellä.“⁵⁷⁾

„Ja professori Hyslop Columbian yliopistosta New-Yorkissa kirjottaa Seuran viimeisessä Mrs. Piperiä käsittelevässä selonteossa seuraavat sanat:

„Jos saan arvostella tapausta omien kokemuksieni ja muistojeni nojalla, joudun ehdottomasti siihen johtopäätökseen, että kuolemanjälkeinen elämä sen kautta on ehdottomasti todistettu.“⁵⁸⁾

c) Suora kirjoitus.

⁵⁵⁾ **Salatut tieteet, siv. 121.**

⁵⁶⁾ **Proceedings, S. P. R., vol. XIII, siv. 330.**

⁵⁷⁾ **Proceedings, S. P. R., vol. XIII, siv. 405-6.**

⁵⁸⁾ **Proceedings, S. P. R., vol. XVI, siv. 242. Koko kertomus Bennettin kirjasta „The Society for Psychical Research“, siv. 49-50.**

Profeta Daniel kertoo Kaldean kuninkaan kuuluisista pidoista: „Kuningas Belsasar teki kuuluisat pidot tuhannelle päämiehellensä ja joi viiniä näiden tuhanten edessä . . . Juuri sillä hetkellä kävivät niinkuin ihmisen käden sormet kirjottamaan kynttilän jalan kohdalle kuninkaan salin seinän kalkille, ja kuningas näki kirjottajan käden. Silloin muuttui kuninkaan muoto ja hänen ajatuksensa peljättivät hänet, niin että hänen lanteensa horjuivat ja hänen polvensa vapisivat . . .“ (Daniel, V: 1, 5-6).

Tämä oli n. k. suoraa kirjoitusta, koska se ei tapahtunut elävän ihmisen fyysillisen käden välityksellä, vaan näkymättömän olennon aineistuneen käden avulla. Ilmiö esiintyy sängen usein nykyisessä spiritismissä: milloin henkikäsi näkyy, milloin kynä liikkuu aivan kuin itsestään, milloin vain kuuluu liuskiokynän rapina taululle, kun esim. kaksi taulua on sidottu yhteen ja kynä on pantu väliin.

Esimerkkinä suorasta kirjoituksesta, jonka kirjottaja arvattavasti oli vainajan henki, mainitsemme t:ri Dupouy'n mukaan seuraavan havainnon, jonka on julkaissut Mr. Owen Philosophical Journalissa 1884:

„Siitä on kaksitoista vuotta, kun ystäväni joukkoon kuului muuan senaattori Kaliforniasta, hyvin tunnettu mies, erään pankin johtaja San-Joséssa. T:ri Knox — se oli hänen nimensä, oli materialististen oppien innokas puolustaja. Hän sairastui ja tunsu kuoleman lähestyvän, mutta kuolema oli hänelle vaan ikuinen unohdus. „Tehkäämme sopimus, tohtori; jos te siellä ylhäällä tunnette elävänne, niin te lähettätte minulle sanat: *Minä elän vielä*“.

„Kolme vuotta hänen kuolemansa jälkeen kohtasin mediumin, jolla oli kyky aineistumisiin; muuten hän ei ensinkään tuntenut meitä. Eräässä istunnossa panin huolellisesti puhdistetun kivitaulun ja liitupalasen pöydälle. Mediumi pani yhden kätensä minun käteni päälle ja toisen pöydälle. Me kuulumme silloin liidun piirtävän taululle ja huomasimme siihen kirjoitetut seuraavat rivit:

„Ystäväni Owen, ilmiöt joita luonto meille tarjoaa, ovat vastustamattomat, ja n. k. filosofi, joka usein taistelee tosiseikkaa vastaan, mikä vastustaa hänen mieliteoriojaan, lopettaa, jouduttuaan epäilyksen ja epävarmuuden laajalle ulapalle. Niin ei ole juuri minun laitanani, jos kohtakin entiset aatteeni tulevaisesta elämästä ovat täydellisesti muuttuneet; mutta minun harhaluulosta vapautumiseni on ollut miellyttävä, ja olen onnellinen voidessani sanoa sinulle, ystäväni: *Minä elän vielä*.“

„Ystäväsi
„Wm. Knox.“

„Kirjoituksessaan huomauttaa Owen vielä, että mediumi ei tuntenut t:ri Knoxia, ja että pankin henkilökunta tunsu taululla olevan kirjoituksen selvästi t:ri Knoxin käsialaksi.“⁵⁹⁾

d) Aineistuneet henkiolennot.

Synoptisissa evankeliumeissa kerrotaan kuinka apostolit Pietari, Jaakob ja Johannes, ollessaan vuorella Jeesuksen kanssa, näkivät Mooseksen ja Eliaan aineistuneet muodot ja kuulivat heidän keskustelevan Jeesuksen kanssa. Ihastuneena tästä näystä Pietari ehdotti, että jäisivät ainiaksi sinne asumaan ja rakentaisivat kolme majaa, yhden Jeesukselle, yhden Moosekselle ja yhden Eliaalle, mutta silloin valopilvi heidät ympäröitsi ja (suora) ääni kuului, joka sanoi: „tämä on minun poikani, jota

⁵⁹⁾ Salatut tieteet, siv. 120-121.

rakastan; kuulkaa häntä.“ Tästä opetuslapset niin peljästyivät, että heittäytyivät pitkäkseen maahan. Vasta kun Jeesus puhutteli ja kosketteli heitä, he toipuivat ja uskalsivat katsoa ylös; eikä silloin enää mitään näkynyt. (Matt. ev. XVII: 1-8).

Raamatun kertomus on siksi elävä, ettei meillä ole mitään syytä epäillä sen todellisuutta, sitä vähemmin, koska samannäköisiä materialisatsioneja tapahtuu nykyaikanakin. Useimpien tutkijain mielestä nämä aineistumis-ilmiot ovat mitä selvimpiä todistuksia kuolemanjälkeisestä elämästä, sillä vaikka istunnossa-olijat eivät aina tuntisikkaan aineistuneita henkiä omaisikseen tai tuttavikseen, on kuitenkin nähtävästi elävän ihmisen esiintyminen tyhjästä ilmasta omiansa tekemään syvän vaikutuksen epäilijöihinkin, kun kaikki petos on varokeinoilla vältetty. Sen lisäksi tulee, että usein tämmöinen haamu on jonkun eli joidenkuiden istujain kuollut ystävä tai omainen, jonka ilmestyminen tällä ihmeellisellä tavalla aiheuttaa sangen liikuttavia kohtauksia.

Materialisatsioni tapahtuu tavallisesti puolihämärässä istuntohuoneessa. Mediumi istuu n. k. kabinetin eli verhoista tehdyn teltan sisällä, ja henkiolennot tulevat yksitellen — mutta välistä useampiakin yhtäikaa — ulos kabinetista. Välistä näkyy sekä aineistunut muoto että mediumi yhtäikaa, kuten esim. professori W. Crookesin kuuluisissa kokeissa Miss Cookin kanssa.⁶⁰⁾ Saattaapa vielä tapahtua, että mediumi istuu ulkopuolella kabinetia — tai ettei teltaa ole ollenkaan —, jolloin läsnäolijat saattavat seurata silmillään koko aineistumisprosessia. Näin oli esim. laita niiden kokeitten, joita tehtiin Helsingissä marraskuulla v. 1893 englantilaisen mediumin, Mrs. d'Espérance'in avulla. Olen kuullut suullisia kertomuksia useilta istunnossa-olijoilta ja he. ovat vakuuttaneet, että kaikki petos oli mahdoton, koska mediumi koko ajan oli heidän silmäinsä edessä. Istunto alkoi siten, että näkyi erilaisia valo-ilmioita, loistavia palloja, viivoja y. m. s. Sitten voima nähtävästi pysähtyi yhteen paikkaan, jossa lattian päälle alkoi ilmestyä ikäänkuin loistavanvanvalkoista harsontapaista kangasta. Tämä kangaskasa liikkui ja kohosi asteettain ylöspäin, muodostuen loistavaksi pylvääksi, jonka haahmopiirteet vähitellen tarkistuivat, kunnes elävä ihmisennäköinen olento oli ilmestynyt huoneeseen.⁶¹⁾ Eräässä istunnossa materialiserautui muiden muassa lapsiolentokin, joka juoksi lattian poikki ja lennätti sormellaan leikillisesti tulitikulaatikon alas pöydältä, vaikkei huoneessa suinkaan ollut fyysillistä lasta läsnä.⁶²⁾

Ehdottomalla varmuudella emme tietysti joka tapauksessa saata päättää, että esiintyvät haamut ja henget todella ovat eläviä vainajia, sillä näkymätön maailma, johon myös on luettava inhimillinen sielu, on siksi täynnä vielä tutkimattomia voimia, että tämmöiset ilmiöt saattavat aiheutua muistakin alkusyistä. Mutta semmoisia tapauksia on, jolloin aineistunut henkiolento varmasti on tunnettu kuolleeksi ihmiseksi, koska haamu on puhunut kieltä, jota mediumi ei osaa, mutta jota vainaja puhui eläissään, tai koska haamu on tiennyt asioita vainajan elämästä, joista ei kellään läsnäolijoista ole ollut tietoa y. m. s.

Semmoinen todellinen spiritistinen kokemus oli esim. eräällä amerikkalaisella, Mr. Livermoore'illa. R. D. Owen kertoo seikkaperäisesti näistä Mr. Livermoore'in merkillisistä istunnoista.⁶³⁾ Mediumina

⁶⁰⁾ Näistä voi lyhyesti lukea suomenkiellelläkin monesti mainitsemastani kirjasta „Salatut tieteet“, siv. 159-167.

⁶¹⁾ Mrs d'Espérance'in istunnoissa tapahtuneet aineistumiset näkyvät yleensä käyneen samaan suuntaan. Vrt. erään englantilaisen kuvaus, joka löytyy Mrs d'Espérance'in kirjassa „Skuggornas Land“, siv. 129.

⁶²⁾ Toisessa istunnossa tapahtui niin merkillinen ilmiö, että kuuluisa Aksakow varta vasten matkusti Pietarista Helsinkiin ja kokosi tarkat selonteot kaikilta istunnossa läsnä olleilta henkilöiltä. Tutkimuksensa tulokset hän julkaisi kirjana nimellä (saksankielisenä käännöksenä): *Ein seltsames und belehrendes Phänomen im Gebiete der Materialisation. Von Alexander N. Aksakow. Leipzig, Oswald Mutze, 1895.* Ranskaksi nimeltä „Un cas de dématerialisation partielle.“

⁶³⁾ Robert Dale Owen, *Das streitige Land (The Debatable Land). Erster Theil: Eine kritische und experimentelle Untersuchung über den Beweis des Uebernatürlichen.* Deutsch von G. C. Wittig. Oswald Mutze, Leipzig 1876. Siv. 262-296.

oli Mss Kate Fox. Istuntoja pidettiin yhteensä 388 melkein kuuden vuoden kuluessa (1861-1866). Näissä istunnoissa materialiserautui eräs M. Livermoore'in läheinen ja rakas sukulainen „Estella“, joka oli kuollut yksitoista vuotta aikaisemmin. 43:nneista istunnosta lukien materialisatsioni oli täydellinen. Mr. Livermoore piti aina mediumia kiinni käsistä, he olivat useimmiten kahden kesken, ja haamu näyttäytyi milloin pimeässä, jolloin ylifyysillinen valo valaisi huonetta, milloin Mr. Livermoore oli tilaisuudessa valaisemaan sitä salalyhdyn avulla. Haamun yhtenäköisyys elävän Estellan kanssa oli niin täydellinen, ettei identiteettiä ollut vähintäkään epäilystä. Sen aineellisuus oli niin vankka, että varjo lankesi seinälle ja kuva heijastui peiliin; se hyväili ja suuteli Mr. Livermoore'ia. Usein olivat nämä näyt niin ihania ja hämmästyttäviä, että mediumi, joka yhdessä Mr. Livermoore'in kanssa kaikkia katseli, ei voinut olla huudahtamatta tai peljästyttä, josta silloin manifestatsioni hetkeksi häiriytyi. Miss Fox ei osannut ranskankieltä ollenkaan, mutta Estella oli puhunut sitä sujuvasti eläissään. Istuntojen kestäessä Mr. Livermoore useasti sai kaikenlaisia ilmotuksia ranskan kielellä — joko koputusten kautta tai suorana kirjoituksena. Hänellä oli esim. pieni kortti mukanaan; kortti otettiin häneltä ja annettiin hetken kuluttua hänelle takaisin, ja silloin siinä oli ranskankielinen kirjoitus. Istunnoissa rupesi myöskin esiintymään eräs toinen vainaja, joka nimitti itsensä Benjamin Frankliniksi. Estella ja hän näyttäytyivät välistä yhdessä, ja Franklinin oli niin aineellinen, että hän raappasi tulta tikulla ja piti sitä palavana kädessään. Eikä näyt olleet hetkellisiä; kestävätpä välistä tuntikauden umpeensa.

Mitään petosta ei voinut tulla kysymykseen, sillä istunnot pidettiin milloin Miss Fox'in, milloin Mr. Livermoore'in kodissa. Ne olivat aivan yksityistä laatua, ja Mr. Livermoore, joka oli ollut suuri epäilijä, oli käynyt niihin ainoastaan nähdäkseen, oliko luultavaa, että ihminen eli kuoleman jälkeen.

Monasti tapahtuu, että aineistuminen ei ole täydellinen, s. o. että vain käsi tai pää näkyy. Tällaisissa tapauksissa on voitu identifera vainajan läsnäolo, kun esim. on saatu kipsijäljennös tai vahahansikka haamukädestä. Tätä hansikkakoetta pidetään itse asiassa sangen todistavana ilmiönä. Se tapahtuu seuraavasti: Kaksi sankoa asetetaan pöydälle; toisessa on kylmää vettä, toisessa on kuumaa vettä sulan vahakerroksen peittämänä. Henki pistää kätensä vuorotellen kumpaankin sankoon ja jättää jälkeensä vahahansikkaan, jota elävän ihmisen käsi ei olisi voinut tehdä rikkomatta valinmuotoa, mutta jonka haamu dematerialiserautuen helposti tekee. Ja kun lapsen käsi on saatu tällä tavalla, vaikkei fyysillistä lasta ole ollut huoneessa, on semmoinen hansikka epäämätön todistus näkymättömän olennon läsnäolosta. Kun vielä kädessä on ollut erityisiä viallisuuksia ja tunnusmerkkejä, jotka vastaavat jonkun vainajan entistä fyysillistä kättä, kelpaa semmoinen esine epäilemättä spiritistiseksi todistuskappaleeksi. ⁶⁴⁾

⁶⁴⁾ Tämmöisistä kokeista puhuu laajasti A. N. Aksakow perusteellisessa kirjassaan „Animismus und Spiritismus.“

9. Mediumistisiä ilmiöitä.

Kosolta on ilmiöitä, joita ei voi nimittää spiritistisiksi siinä merkinnössä, että niiden näkymätön toimeenpanija todistettavasti olisi vainajan henki tai että niitä esiintyisi yksinomaan spiritistisen liikkeen suojassa, mutta jotka kumminkin lankeavat spiritistisen tutkimuksen rajojen sisäpuolelle, koska nekin syntyvät mediumiumin välityksellä. Tältä kannalta katsoen ovat tietysti kaikki spiritistiset ilmiöt mediumistisiä; onpa sentähden spiritistien omassakin leirissä ruvettu tekemään eroa varsinaisten spiritististen ilmiöitten, joissa vainajan myötävaikutus on todistettu, ja animististen ilmiöitten välillä, joidenka alkusyy katsotaan olevan mediumin sielullisessa (anima = sielu) eli psyykkisessä voimassa. Ero on paikallaan, niinkuin olemme edellä huomauttaneet, mutta nimi „animistinen“ ei ole mielestämme täysin vastaava, mikäli se rajoittaa näkymättömiä agentteja yksinomaan mediumin psyykkiseen voimaan, sillä mediumismi välittää yleensä näkymättömän ja näkyväisen maailman yhteyden ja näkymättömässä maailmassa on paljon muitakin voimia kuin elävän tai kuolleen ihmisen sielu. Nimi „mediumistinen“ on niin muodoin paremman puutteessa sopivampi, koska se antaa sijaa erilaisille selityksille.

a) Fysikaaliset ilmiöt.

Useimmissa spiritistisissä istunnoissa ja muualla (aavetaloissa) esiintyvistä fysikaalisista ilmiöistä emme voi varmaan sanoa muuta kuin että ne ovat yleensä mediumistisiä. Niitä *voi* olla aiheuttamassa jonkun vainajan levoton sielu, joka ei selvemmällä tavalla kykene antamaan tietoa itsestään, mutta niiden takana on epäilemättä useimmin mediumin oma psyykinen voima tai jokin muu näkymättömän maailman vaikkapa järjellinen voima.

Näitä fysikaalisia ilmiöitä on monenlaisia, niinkuin olemme huomauttaneet: koputukset ja jyskeet, soitot ja laulut, esineiden siirto ja lento ja ihmisten ilmaan nostaminen (levitatsioni), esineiden häviäminen ja ilmestyminen (dematerialisatsioni ja apporti), suora kirjoitus, henkiolentojen aineistumiset y. m. s.

Liian pitkälliseksi tulisi luetella näistä esimerkkejä; niiden seikkaperäinen selitys pakottaisi meitä myös syventymään liian laajoihin salatieteellisiin perusteluihin, jotka lankeaisivat ulkopuolelle tämän kirjan kehystä; halullinen lukija tutkikoon sentähden runsasta kirjallisuutta; mainitsimme ne ainoastaan täydellisyyden vuoksi. ⁶⁵⁾

b) Mediumistinen klärvoajansi.

Spiritistisesti selvänäköinen mediumi näkee vainajia; mediumistisesti selvänäköinen henkilö ylipäänsä näkee vainajain maailmaan.

Uskonnolliset lahkot ja herätysliikkeet syntyvät tavallisesti siten, että jokin kirkollisen seurakunnan jäsen äkkiä tulee selvänäköiseksi; ei realistisesti eikä välttämättä spiritistisesti selvänäköiseksi, vaan sillä kolmannella tavalla, johon loppusanoissa viittasimme tavallisesta klärvoajansista puhuessamme ja joka

⁶⁵⁾ Viittaamme seuraavien tutkijain teoksiin: Myers, Grookes, Zöllner, Aksakow, Goldenstube, du Prel, Kiesewetter, Hellenbach, Owen, Wallace, Gibier, Olcott, Falcomer, Brofferio, Savage, Leadbeater y. m.

avaa ihmissilmän näkemään „taivaallisia salaisuuksia.“ Se onnellinen mediumi, jota on kohdannut tämmöinen yliaistillinen kokemus, pitää sitä tietysti jumalallisena ihmeenä ja erityisenä armolahjana, uskoo itsensä Jumalan valikoimaksi välikappaleeksi, parantaa oman elämänsä ja kokoaa ympärilleen oppilaita, jotka pian tuntevat itsensä ahdistetuiksi kirkon liian dogmatisten rajojen sisällä ja opettajansa ja herättäjänsä johtamina perustavat oman seurakunnan. Täten ovat syntyneet Svedenborgin „uusi kirkko“, kveekarein ja shakersien lahkot, metodismi, pietismi, anabaptismi, jesuitismi, mennonilaisuus, herrnhutilaisuus, duhoborit, irvingianit y. m.

Suomen herännäisyys viime vuosisadalla esim. sanotaan alkaneen näin:

„Oli kaunis heinäkuun päivä v. 1796. Silloisen Iisalmen pitäjän Savojärven kylän Heikkilän ja Asikkalan talojen väki oli heinää tekemässä sanottujen talojen omistamalla Telppäsniemisellä ulkonäityllä, joka sijaitsee nykyisen höyrylaivareitin varrella lähellä Lapinlahden kirkkoa. Näkymätön, ylikuonnollinen voima painoi heidät maahan, ihmeellinen tunne valtasi heidän sydämensä, he näkivät näkyjä ja puhuivat eri kielillä.“

Sen kirjan tekijä, josta olemme tämän kertomuksen lainanneet, lisää heti, niinkuin arvata sopii: „arvostelkoon maailma tätä kertomusta, jonka luotettavuutta ei kukaan herännäisyyden vaiheisiin ja kysymyksessä olevan ajan luonteeseen perehtynyt ole epäillyt, miten hyvänsä, sanomme empimättä: se oli Jumalan ihme.“⁶⁶⁾ Hän arvostelee siis asiaa uskovaisen pietistin kannalta ja kirkko arvosteli sitä ainakin alussa omalta kannaltaan, s. o. tuomitsi koko herännäisyysliikkeen sairaaloisuudeksi, ulkokultaisuudeksi ja vaaralliseksi kapinoimiseksi. Molempain arvostelusta pistää silmiin tämänkaltaisten ilmiöiden vaillinainen tunteminen.

Eivät semmoiset ilmiöt aina todista sairaaloista mielentilaa, vielä vähemmin petosta ja ulkokultaisuutta, mutta eivät ne liioin sen enemmän kuin neron inspiratsioni tai tavallinen klärvoajansi ole suorastaan jumalan toimeenpanemia.

Niiden savolaisten joukossa, jotka Telppäsniityllä heräsivät näkyjä näkemään, oli varmaan joku mediumi tai pari niin voimakasta mediumia, että näkymättömän maailman värähtelyt saattoivat tarttua heistä muihinkin läsnäoleviin.

Ja kaukaa siitä, että mediumisuus todistaisi yksinomaan sairaaloista ruumiin tilaa, todistaa se päinvastoin näkymättömän maailman ja näkymättömän voimain olemassaolon. Jotakin muilta salattua, jotakin ylifyysillistä mediumi näkee, kuulee ja tuntee: mistä hän muuten joutuisi haltioihinsa? Eräät oppineet kyllä kohauttavat olkapäitään ja lausuvat tuon mahtipontisen taikasanan „hallusinatsionia“, s. o. harhanäköä, vaan mitä he sillä selittävät? Ei mikään tapahdu ilman syytä: „harhanäkö“, joka saa aikaan mullistuksia ja muutoksia, on epäilemättä voimakas todellisuus eikä mitään olematonta. Toinen kysymys on, onko tämä todellisuus „objektivistä“ vaiko „subjektivistä“ laatua, s. o. onko se olemassa ulkopuolella mediumin tajuntapiiriä vaiko hänen sielunsa sisällä. Kummassakin tapauksessa se edellyttää näkymättömän maailman olemassaolon, sillä kuuluhan sielukin näkymättömään maailmaan — eikä niin voimallinen sielu ole mikään vähäpätöinen näkymättömyys. Turha meidän kuitenkin on olettaa, että näkymätön maailma rajottuisi ainoastaan kunkin yksilön omaan sielulliseen maailmaan. Meillä on siksi paljon muita todistuksia — niinkuin jo olemme nähneet henkimailman objektivisesta todellisuudesta, ettei ole mitään syytä epäillä mediumin ainakin muutamissa tapauksissa vastaanottavan vaikutuksia, joiden alkulähde, joskin näkymätön, on etsittävä ulkopuolella hänen sieluaan. Kun siis uskonnollisten liikkeiden yhteydessä kuulemme henkilöistä, jotka „näkevät näkyjä“ ja „saavat ilmestyksiä“, saatamme hyvällä syyllä uskoa, että he syystä tai toisesta, pitemmäksi tai lyhemmäksi aikaa, todella ovat päässeet yliaistillisesti selvänäköisiksi, niin että joku puoli näkymättömästä maailmasta on

⁶⁶⁾ M. Rosendal, Suomen herännäisyyden historia XIX:llä vuosisadalla. Ensimmäinen osa. Oulussa, Herättäjä, 1902. Siv. 3.

avautunut heidän silmänsä katseltavaksi.

Mesmerinen selvänäköisyys (6 luku) saattaa myös kohota mediumistisen rinnalle, niin että se tunkee näkymättömään maailmaan. Kuuluisimpia tällaisia mediumeja on amerikalainen profeta Andrew Jackson Davis (synt. 1826), joka vaivutettuna mesmeriseen transiin sepitti laajoja filosofisia teoksia, joissa hän muun muassa kuvailee vainajain elämää kuoleman jälkeen. Davis saneli, työkumppani kirjotti ja siten syntyi jono merkillisiä teoksia, jotka varsinkin Amerikassa ovat löytäneet erittäin laajan lukijakunnan.

c) Mediumistinen transi.

Niinkuin huomautimme spiritistisestä transista puhuessamme, ovat transi-ilmiöt hyvin tavallisia mediumistisia ilmiöitä ja esiintyvät sekä spiritistisen liikkeen yhteydessä että sen ulkopuolella.⁶⁷⁾ Verrattain harvoin ne ehdottomasti todistavat vainajan myötävaikutusta, vaikkei niitä liioin aina saata katsoa johtuviksi vain mediumin omasta sieluvoimasta. Etenkin on ilmiöitä ulkopuolella spiritismia (esim. „riivatut“), joita on vaikea käsittää, ellemmme usko näkymättömiin, mediumista riippumattomiin voimiin.

Uskonnollisten liikkeiden yhteydessä tapaamme paljon mediumistisia transi-ilmiöitä: puheet, kielilläpuhumiset, haltioimiset (ekstasi) y. m. Raamatusta näkyy, että varhaisimmissa kristillisissä seurakunnissa viljeltiin ja kehitettiin näitä „hengen lahjoja“, joiksi apostoli Paavali niitä nimittää (1 Kor. ep. XII); samoin myöhemmissä kristillisissä lahkoissa.

Transipuheesta ja kielillä puhumisesta on esim. seuraava kuvaus Suomen herännäisyyden ajoilta selvä esimerkki: „Juuri kykyä tutkia henkiä, joka on Savon herännäisyydelle omituista, puuttui ylimalkaan 18 vuosisadan ekstatismien haaveiluihin suuremmissa tahi vähemmässä määrässä eksyville uskonnollisilta liikkeeltä. On kyllä totta, että noiden „petollisten“ ilmaiseminen ja nuhteleva monesti tapahtui tunnottomaan horrostilaan uupuneiden kautta, mutta näiden „kielillä-puhumiset“ samoin kuin heidän tuossa tilassa pitämänsä selväkieliset saarnat perustuivat raamattuun eivätkä johtaneet harhaan. Tämän todistuksen saapi Niskasen muistikirjassa ainakin eniten huomattu tämänkaltaisista „saarnaajista“ herännäisyyden ensi ajoilta Juhana Martikainen. Savojärven esikoisten kera herättyään julkisesta jumalattomuudesta ja löydettyään Kristuksen, vaipui tämä mies hartausseuroissa ja muulloinkin tainnoksiin ja alkoi saarnata, ilmoittaen „ken oli totisesti Herran edessä, ken petollisesti ja jaetulla sydämellä.“ Vaikka hän tuohon tilaan jouduttuaan oli niihin määrin tunnoton, ettei olisi tietänyt mitään, „jos jäsen olisi häneltä poistettu“, ja vaikka hän oli „lyhyt ymmärrykseltään“ eikä huonon näkönsä tähden ollut oppinut lukemaankaan, „saarnasi hän voimallisesti, ja ne saarnat olivat raamatun kanssa yhteen sopivat“. Tämä arvostelu on sitä luotettavampi, koska se perustuu moneen tuollaiseen kohtaukseen miehen elämässä. Martikainen eli nim. noin 30 vuotta Savojärven ensimmäisen herätyksen jälkeen, jatkaen tuon pitkän ajan kuluessa omituista herätys- ja varoitussaarnaansa ystäviensä keskuudessa.“⁶⁸⁾

Juuri se seikka, että transipuhujat yllämainitun Martikaisen tapaan saarnaavat voimallisesti“, osottaen horrostilassaan paljon suurempaa kykyä ja taitoa kuin hereillään, todistaa selvästi, että se on joko heidän suurempikykyinen ja sisältörikkaampi sielunsa, joka vaivuttaa oman personallisen tajuntansa horrokseen, voidakseen vapaammin toimia aivojen kautta, tahi sitten joku muu näkymättömän maailman

⁶⁷⁾ Meillä ei ole mitään syytä epäillä, että nero ainakin joskus on mediumistinen ilmiö siinä merkityksessä, että inspiraationi tulee ulkoapäin. Vrt. mitä edellä on kerrottu nerollisten ihmisten työtavasta.

⁶⁸⁾ M. Rosendal, op. cit., siv. 4-5.

voima, joka saa ilmiön aikaan.

Sama on laita automatisen eli koneellisen kirjotuksen, piirustuksen ja maalauksen. Mediumin käsi suorittaa työn nopeasti ja tarkkaan; vaikkei hän itse tiedä, mitä kirjottaa, ja vaikka huoneessa olisi pimeä. Usein tällaiset kirjotukset ja vielä suuremmassa määrässä piirustukset ja maalaukset kohoavat melkoisesti mediumin päivätauun kyvyn yläpuolelle. On nim. huomattava, että mediumi usein on sivistymätön henkilö; hänen sielunsa ikäänkuin nousee vastustamaan niitä maallisia olosuhteita, jotka eivät suo kaikille ihmisille samaa opetusta ja samaa kehitystä, ja vetoaa sentähden näkymättömän maailman voimiin saadaksensa syntyperäisen oikeutensa tunnustetuksi.

Toinen merkille pantava kohta on se tunnottomuuden tai jäykkyyden tila, johon mediumi usein joutuu (vrt. Martikainen) ja joka aivan muistuttaa erästä hypnotista tilaa. Senpätähden tekeekin mieli kysyä, eikö tässä joka näkymätön hypnotiseraaja — olkoon se sitten mediumin oma sielu tai joku näkymättömän maailman olento — vaivuta mediumia uneen, antaen hänen läpikäydä kaikki hypnotismin asteet letargiasta somnambulismiin ja selvänäköisyyteen saakka?

Sukua tälle on uskonnollinen „ekstasi“ eli haltioihin joutuminen, milloin se ei ole okkultinen ilmiö (kts. seur. lukua). Kun ekstasi tulee itsestään, sopii sitä pitää mediumistisenä ilmiönä. Useimmista uskonmartyreista kerrotaan, että he kaiken ruumiillisen piinan ja kärsimyksen kestäessä pysyivät iloisina ja tyyninä eivätkä tunteneet mitään kipua; seisten roviolla liekkien ympäröiminä Huss ja Hieronymus Pragilainen lauloivat ylistysvirsiä Jumalalle viimeiseen hengenvetoon saakka. Mutta niinhän evankeliumissa sanotaankin; „katso, minä annan teille vallan tallata kärmeitä ja skorpioneja ja kaikkea vihollisen voimaa ja *ei teitä mikään ole vahingoitseva.*“ (Luk. ev. X: 19).

Evankeliumeissa ja epistoloissa puhutaan paljon „riivatuista“ ja „perkeleistä.“ Jeesus paransi usein perkeleen tai pahanhengen riivaamia mielisairaita ja samaten tekivät hänen opetuslapsensa. Markuksen evankeliumi sanoo nimenomaan, että „uskovia tunnetaan seuraavista merkeistä: minun nimeni kautta pitää heidän perkeleet ajaman ulos j. n. e.“ (Mark. ev. XVI: 17). Tämänlaatuinen mielisairaus näkyy olleen sangen tavallinen kristikunnassa, ja siihen lienee puolestaan vaikuttanut kirkon opettama usko perkeleeseen ja hänen väijyvään ympärikäymiseensä; välistä se tarttuvan taudin tavalla levisi satoihin ja tuhansiin yhtäaikaan, kuten noitavainojen aikana. Kirkko tosin ei turvautunut ainoastaan Jeesuksen ja apostolein käyttämään keinoon; se ei „ajanut paha henkeä ulos“, vaan se poltti sen riivaamat sairaatkin.

Mitähän nyt tämä tauti oli ja on? Meidän aikamme oppineet kutsuvat sitä hulluudeksi, kaatuvaksi taudiksi y. m. riippuen sen laadusta; he eivät näe siinä mitään muuta kuin häiriön fyysisessä elimistössä. Mutta mediumismin ilmiöt yleensä näyttävät meille, että on ihmisiä, jotka ovat vastaanottavaisia kaikenmoisille näkymättömille vaikutuksille, ja että heidän tilansa, olkoon se sitten hyvää tai paha, ylevää tai alhaista laatua, helposti tarttuu muihinkin. Miksemme siis voisi otaksua, että se julmin ja alhaisin laji inhimillisiä tauteja, jota raamattu kutsuu „riivaamistilaksi“ (besatthet, possession), perustuu siihen ruumiilliseen predispositioiniin, jota kutsumme mediumisuudeksi ja joka avaa portit näkymättömän maailman voimille? Kun kerran on todistettu, että vainajat ja muut henkiolennot voivat ottaa haltuunsa elävän ihmisen elimistön, mikseivät silloin pahat ja rikolliset ja kehittymättömät vainajat ja muut mahdolliset henkiolennot voisi tunkeutua semmoisen ihmisen elimistöön, joka tavalla tai toisella on valmistanut ruumiinsa sopivaksi asuinsijaksi heille? ⁶⁹⁾

Jos uskomme uuden testamentin kertomuksiin — ja mitä syytä meillä olisi niitä epäillä? — parannettiin nuo sairaat sillä tavalla, että henkisesti voimallinen ja hyvä ihminen käski „perkelettä“ heti

⁶⁹⁾ Hyvin luultavaa on toiselta puolen, että keskiajan velhot ja noita-akat eivät suinkaan aina olleet pahojen henkien riivaamia, vaan aivan yksinkertaisesti mediumeja, jotka tahtomattansa aiheuttivat sekä fysikaalisia että muita ilmiöitä. Vrt. C. du Prel, Studien aus dem Gebiete der Geheimwissenschaften. I. Thatsachen und Probleme. Leipzig, W. Friedrich, 1890. Cap. I ja II.

poistumaan. Samalla tavalla hypnotiseraaja tekee tänäpäivänä, kun hän vapauttaa mediuminsa kaikenlaisista hermotaudeista. Ja jos spiritistisessä istunnossa transiin vaipunut mediumi joutuu huonon vaikutuksen alaiseksi, saattaa läsnäolijan voimallinen sana vapauttaa hänet. Kaikki nämä asianhaarat viittaavat siihen, että riivaamistila on mediumistinen ilmiö, ja milloin näemme sairaan, joka käyttäytyy „pahan hengen riivaaman“ tavalla, on meillä syytä epäillä, että näkymättömiäkin voimia on liikkeellä.

Kuinka paljon onkaan elämässä mediumistisia ilmiöitä! Me, jotka emme näe muuta kuin fyysillisen maailman, emme aavista, kuinka likellä meitä näkymätön maailma on, kuinka se meitä jokapaikassa ympäröi ja tunkee meidän läpitsemme; me nauramme kaikelle „yliluonnolliselle“, kaikelle „taikauskolle“ ja „tyhmyydelle“ emmekä näe, ettei ole mitään „yliluonnollista“, vaan paljon, paljon semmoista, jonka olemassaolon luonto meiltä salaa. Ja hyvä onkin, että luonto on salaperäinen, sillä kuinka me, vielä kehittymättömät ihmislapset, jaksaisimme elää, jos yhtäkkiä meidän silmiemme eteen avautuisivat kaikki luonnon kauhut — ja kaikki sen aavistamattomat autuudet?

Ei, siinä on pelastuksemme, että saamme totuutta *etsiä*, että saamme kasvaa tiedossa vähitellen, askel askelelta. Ei mitään anneta meille lahjaksi, kaikki totuuden tieto „otetaan väkiryssä.“ Sanoikin suuri runoilija ja ajattelija Lessing, että jos Jumala tarjoisi hänelle toisesta kädestä totuuden, toisesta sen etsimisen, hän empimättä ottaisi vastaan sen lahjan, jota kutsutaan totuuden etsimiseksi.

10. Okkultinen tutkimus.

Sanoimme alussa, että jos ihminen elää yksilönä kuoleman jälkeen — ihminen itse eikä vain hänen omaamansa epätietoinen sielu — tämän seikan täytyisi perustua siihen, että ihminen jo eläissään on sielu. Lisäsimme vielä, että jos hän kuoleman jälkeen voi elää sieluna ruumiista riippumatta, hänellä pitää olla sama mahdollisuus personalliseen olemassaoloon fyysisestä ruumiista riippumatta jo eläissäänkin.

Psykkiset ilmiöt näyttävät meille, että ihminen otaksuttavasti on sielu; varsinaiset spiritistiset ilmiöt todistavat meille, että ihminen sieluna on olemassa kuoleman jälkeen; mediumistiset ilmiöt ylipäänsä viittaavat siihen, että on olemassa näkymätön maailma, jonka jäsen ihminen on sieluna sekä eläissään että kuoltuaan.

Nyt astuu etemme kysymys: jos ihminen on sielu, eikö hän silloin jo eläissään saata olla olemassa ulkopuolella fyysillistä ruumistaan, eikö hän jo eläissään saata elää siitä riippumatta? Me ymmärrämme, että jos tähän saamme myöntävän vastauksen, koko kysymys ihmisen varsinaisesta olemuksesta on lopullisesti ratkaistu.

Ja tämän vastauksen antaa meille okkultinen tutkimus.

Mikä on okkultinen tutkimus?

Okkultinen eli salatieteellinen*) on se tutkimus, joka herättää meidät eloon sieluina, joka opettaa meitä elämään fyysisestä ruumiista riippumatta ja siten todistaa meille, että olemme sieluja, jotka emme kuole.

Salatieteellisen tutkimuksen varsinainen edustaja fyysisessä maailmassa on meidän päivinämme Teosofinen Seura.

Teosofinen Seura perustettiin, niinkuin tiedetään, v. 1875 New-Yorkissa. Oltuaan alussa suljettu seura se muutamien vuosien kuluttua, kun varsinaiset perustajat, madame Blavatsky ja eversti Olcott, muuttivat Indiaan, asetettiin tässä maassa uudelle jalalle ja tuli julkiseksi veljeyssiitoksi vapaamielis-uskonnollisella ohjelmalla. Mikä tämä ohjelma on, se jo yleisesti tunnetaan. Sen kolmen pykälän mukaan Teosofisen Seuran tehtävänä on:

- 1) Olla yleisen veljeskunnan ytimenä katsomatta rotuun, uskontunnustukseen, sukupuoleen, yhteiskunnalliseen asemaan tai ihoväriin.
- 2) Edistää vertailevan uskonnon, filosofian ja tieteen tutkimista.
- 3) Tutkia luonnon tuntemattomia lakeja ja ihmisen uinuavia kykyjä.

Ulkonaisesti eli eksoterisesti Teosofinen Seura on totuuden etsijäin seura.*)

*) Latinalainen sana *occultus* merkitsee „salainen.“
Scientia occulta = salatiede.

Kuten ohjelmasta näkyy, heidän etsimisensä ei ole rajottunut yhteen määrättyyn uskontoon tai ajatusjärjestelmään, ei tapahdu yksinomaan luonnontieteiden avulla, vaan ulottuu kaikille näille aloille,

tutkii kaikkea, niinkuin apostoli sanoo, ja omaksuu sen, mikä on hyvää, minkä järki, omatunto ja sydän myöntää oikeaksi ja mikä on yhtäpitävä ihmiskunnan viisaampien miesten ja naisten opetuksien kanssa. Heidän totuuden etsintänsä nähtävästi eroaa muista samanlaisista pyrkimyksistä siinä, ettei se jätä yhtään ainoata puolta ihmisen sieluelämästä huomaamatta: se hyväksyy sekä järjen että tunteen, sekä tahdon että teon vaatimukset; se tahtoo kehittää ja puhdistaa sekä ajatus- että tunne-elämää, sekä tahdonvoimaa että ulkonaisia tapoja.

Esoteriselta eli sisäisellä kannalta katsottuna Teosofinen Seura kuitenkin on salaisen tiedon ja salaisen tutkimuksen nykyinen edustaja maailmassa.

Alusta saakka teosofisen liikkeen ensimmäinen apostoli, H. P. Blavatsky, julisti maailmalle, että oli olemassa salainen tiede ja tämän salaisen tieteen vartijoita ja tietäjiä. Ajatteleva maailma oli silloin jakautunut kahteen vastakkaiseen leiriin: jyrkästi materialistiseen, joka kielsi uskonnon, ja yksipuolisesti spiritistiseen, joka uskontoa puolusti. Salainen tiede, julisti silloin madame Blavatsky, on riitaveljien sovittaja; se yhdistää tieteellisen tutkimuksen uskonnolliseen etsintään

*) Vrt. tekijän „Teosofia ja Teosofinen Seura.“ Helsingissä 1904.

ja nostaa molempia korkealle materialististen näköalojen yli. Hänen rohkeat väitteensä herättivät ihmettelyä, ihastusta ja vastarintaa.

Laajoissa teoksissaan hän seikkaperäisesti teki selkoa näistä asioista.*) Lyhyesti sanottuna niiden sisällys on seuraava:

Ihminen on sielu. Sieluna hän on kuolematon.

Hän voi päästä tietoon siitä, että hän on sielu. Hän voi oppia elämään sieluna ja tulla siten itsetietoisesti kuolematomaksi.

Siitä saakka, kun ihmisiä on ollut maan päällä näkyvässä muodossa, on heillä ollut opettajia, jotka ovat opettaneet heille yllämainittuja totuuksia.

Ensimmäiset opettajat olivat ihmisiä, jotka tulivat tänne muista maailmoista, missä he jo olivat päässeet totuuden tietoon ja tulleet kuolematomiksi sieluiksi. He perustivat ensimmäisen „salaisen koulun“ maan päälle. He julistivat ihmiskunnalle ensimmäisen puhtaan viisauksen uskonnon. Mutta sitä myöten kuin he silloin tällöin voittivat totisia oppilaita nuoresta ihmiskunnasta, kasvoi heidän „salainen veljeskuntansa“ ja entiset oppilaat sukeutuivat vuorostaan opettajiksi.

Tänäpäivänä on salainen veljeskunta kokoonpantu parhaasta päästä semmoisista meidän ihmiskuntamme yksilöistä, jotka „salaista tietä“ kulkien ovat kehittyneet itsetietoisesti

*) Isis Unveiled, The Secret Doctrine (ruots. Den Hemliga Läran) y. m. Vrt. tekijän „Salainen Oppi“, Helsingissä 1904.

kuolematomiksi sieluiksi.

Tämä veljeskunta on samalla salaisen tiedon vartija ja levittäjä maailmassa. Sen yhteyden maailman kanssa ylläpitävät yksityiset oppilaat, yksityiset salatieteilijät, joita aina on maailmassa. Silloin tällöin joku korkeampi salaisen tiedon mestari astuu ulos ihmisten kesken muistuttamaan heitä totuuden salaisen tiedon olemassaolosta, ihmisen tosiolemuksesta ja elämäntehtävästä. Ja kun tämä tapahtuu, silloin syntyy jokin salatieteellinen koulu, jokin uskonnollinen liike jumalallisen opettajan toimesta.

Niin ovat syntyneet suuret uskonnot, suuret filosofiset ja profetalliset koulut, mysteerit ja temppelit. Sentähden kaikissa uskonnoissa puhutaan salaisista tiedoista, jumalan tuntemisesta ja totuuden saavuttamisesta. Sentähden kaikki uskonnot terottavat ihmisten mieliin, että he ovat sieluja, syntyisin jumalasta, ja että heidän tehtävänsä on vapautumalla kaikesta pahasta ja synnistä päästä tietoon siitä, että ovat kuolemattomia olentoja.

Ja meidän päivinämme H. P. Blavatsky, viisauden mestarein nöyrin oppilas, oli kutsuttu muistuttamaan maailmaa noista ikivanhoista totuuksista. Ken tahtoi kulkea viitotettua tietä, hän saisi itse nähdä ja kokea, että asiat niin olivat.

Eikä H. P. Blavatskyn tarvinnut jäädä ainoaksi salaisen tiedon ja mestarein olemassaolon todistajaksi. Hän sai oppilaita, joiden askelet hän ohjasi mestarein luo, jotka ottivat jatkaakseen hänen työtään, kun hän siirtyi pois näkyväisestä maailmasta (1891) ja jotka nyt sanoillaan, kirjoituksillaan ja elämällään todistavat, että he ovat nähneet ja tavanneet salaisia mestareita, että he ovat päässeet heidän oppilaikseen ja että he ovat saavuttaneet tiedon siitä, kuka ihminen on.

He ymmärsivät ensiksikin, että todellista tietoa ei saavuteta siten, että ihminen lukee kirjoista, mitä muut ovat nähneet tai tienneet, eikä siten, että ihminen itse näkee aistimillaan, mitä ulkomaailmassa tapahtuu, vaan ainoastaan siten, että hänen tietonsa on hänen tulemisessaan. Ihminen tietää vain sen, mitä hän itse on.

Niin muodoin ihminen ei totisesti tiedä olevansa sielu, jos hän lukee tai kuulee sen toiselta ja uskoo toisen sanoja tai jos hän näkee jonkun vainajan ilmestyvän näkyväisessä muodossa; hän ei totisesti tiedä olevansa sielu, ennenkuin hän on saavuttanut kokemusperäisen tiedon siitä, että hän itse on kuolematon sielu.

Kyllä usko ja aistillinen tieto kehittävät ihmistä. Kyllä kaikkina aikoina on tunnettu niitä sielullisia ilmiöitä, jotka aistillisesti ja toisessa kädessä todistavat, että ihminen on sielu; kyllä niiden ilmiöiden (psykkistä ja spiritististä) tutkimista on pidetty salatieteellisen tutkimuksen alempana haarana, niin että ovat sisältyneet korkeampaan ja varsinaiseen salaiseen tutkimukseen niinkuin kaksi pienempää ympyrää sisältyy kolmanteen isompaan, jota ne molemmat sivuuttavat samassa pisteessä. Mutta nämä alemmat „salaiset tieteet“ eivät koskaan ole nousseet eivätkä nouse semmoisina siihen tiedon huippuun, siihen totuuden keskipisteeseen, joka on varsinaisen okkultismin sisältö ja päämaali samalla kuin se on sen vartioima pyhäkkö.

Ne salatieteen oppilaat, joista puhumme, ymmärsivät siis ensiksi, että ihminen todellisesti tietää olevansa sielu vasta sitten, kun hän itse on kokenut oman kuolemattomuutensa ja riippumattomuutensa fyysillisestä ruumiista.

Toiseksi he rohkeasti astuivat sille henkisen kehityksen kapealle ja vaivaloiselle tielle, jota kulkien heille oli luvattu totuuden tieto. Ja kolmanneksi he huomasivat — edennettyään jonkun matkaa sillä tiellä, kuoltuaan „mystillisen kuoleman“ — että heitä ei oltu petetty, että heille todella rupesi valkenemaan uuden elämän aamu, että he todella kasvoivat kansalaisiksi vallan toisessa, henkisessä valtakunnassa.

He saivat tietää, että ihminen on sielu — että he itse olivat sieluja. He saivat kokea sitä todellista ekstasia*), jota Plotinos määrittelee „mielen vapautukseksi äärellisestä tajunnastaan, jonka kautta se yhtyy äärettömään“ ja jota kaikkien uskontojen todelliset pyhimykset ovat kokeneet. He saivat kokea sitä sielun vapautumistilaa, josta apostoli Paavali kirjottaa seuraavilla sanoilla:

„Ei minun ole hyvää minun kerskaamisistani; tulen kuitenkin näkyihin ja Herran ilmoituksiin.

*) Kreikkalainen sana *ekstasis* merkitsee „paikaltaan siirto“, haltioissa-olo.

Minä tunnen ihmisen Kristuksessa neljätoista vuotta sitten (oliko hän ruumiissa, en minä tiedä; eli oliko hän ulkona ruumiista, en minä sitäkään tiedä: Jumala sen tietää): se temmattiin ylös hamaan kolmanteen taivaaseen. Ja minä tunnen sen ihmisen (jos hän ruumiissa taikka ulkona ruumiista oli, en minä tiedä: Jumala sen tietää): hän temmattiin ylös paratiisiin ja kuuli sanomattomia sanoja, joita ei yhdenkään ihmisen sovi puhua.“ (2 ep. Korint. XII: 1–4).

He saivat kokea, että ihmisen itsetajuinen elämä ei ollut rajottunut hänen päiväajuntaansa, että he saattoivat astua ulos fyysisestä ruumiistaan ja säilyttäen täydellisesti oman yksilöllisen minänsä elää ja toimia näkymättömässä maailmassa. Kun heidän fyysillinen ruumiinsa nukkui, he tekivät työtä muualla vainajain valtakunnassa. Eikä tämä ollut mitään subjektivistä hallusinatsioonina, koska he saattoivat tavata toinen toistaan, yhdessä käydä oppimassa totuuden mestarien jalkain juurella ja palattuaan ruumiiseen muistaa kokemuksiaan ja muistutella toisiaan niistä. Ja nämä oppilaat asuivat fyysisesti eri maissa ja kuuluivat eri kansallisuuksiin. Eikä tämä tapahtunut kerran eikä kaksi, vaan satoja ja tuhansia kertoja vuosien vieressä.

He tulivat klärvoajanteiksi, ei hetkisesti, vaan pysyväisesti. Uudet aistit puhkesivat heissä eloon, jotka asettivat heidät välittömään yhteyteen henkimaailman kanssa, ei mediumin tavalla, vaan itsetieteen ja vapaaehtoisesti. Sanalla sanoen, he saivat kaikki todistukset siitä, että ihminen ei kuolemassa kuole; he saivat uudella tavalla takaisin kaikki psyykkiset ja spiritistiset todistukset ja kolmanneksi vielä sen pätevimmän todistuksen, että he itse olivat sieluja.

Ja maailmalla on nyt heidän todistuksensa muitten lisäksi.

Tietysti ei maailman silmissä heidän todistuksensa paina yhtä paljon vaa'assa kuin psyykkisten ja spiritististen tutkijain — tämä seuraa asian luonnosta. Mutta viisaus etsii lapsiaan. Ja siellä täällä löytyy aina joku, joka ymmärtää, että heidän todistuksensa totisesti on kaikista pätevin. On aina joku, joka ymmärtää, että ihminen voi päästä tietoon omasta kuolemattomuudestaan ja että kaikki ne, jotka siihen tietoon ovat päässeet, muodostavat salaisen veljeskunnan, joka jäsenikseen lukee ihmiskunnan ihanimmat lapset, jumalan pojat ja uskontojen urhot.

Ei se veljeskunta ole salainen siksi, ettei se tahtoisi ihmisille näyttäytyä, vaan siksi, etteivät ihmiset sitä näe. Kuinka ihminen, joka ei itse ole ratkaissut sfinksin kysymystä, kykenisi näkemään toisessa sen ratkaisijaa? Ei salatieteilijää tunne muut kuin hänen omat veljensä, jotka ovat saman tien kulkeneet kuin hän.

Eikä se tieto ole salainen siksi, että sen vartijat kateudesta tai vallanhimosta pitäisivät sitä salassa, vaan sentähden että se on elämää, jota ei voi elämästä erottaa. Mutta kun ilmestyy ihminen, joka tahtoo saavuttaa sitä tietoa, silloin luonto avaa aarreaittojaan, silloin viisauden vartijat odottavat temppeleissään uskaliaan oppilaan tuloa.

Ja niin on aina ollut. Se mikä erityisesti on huomattava salatieteellisten tutkimusten ja kokemusten suhteen, on niiden ikä. Salatiede ei ole eilispäivän lapsi; siinä väitteessään H. P. Blavatsky oli vallan oikeassa. Joka meidän päivinämme tekee okkultisia kokemuksia, hän ymmärtää heti, etteivät ne ole uusia, ennen kuulumattomia. Hänen mieleensä muistuu kertomuksia tietäjistä ja „noidista“, shamaneista ja fakireista, jotka ovat aivan kuin kotonaan näkymättömässä maailmassa, jotka ruumiin maatessa tajutonna poistuvat henkimaailmaan, ottavat selkoa salatuista asioista ja palaavat takaisin rikkaina tiedoista. Hän lukee Indian vanhoissa pyhissä kirjoituksissa n. k. joogeista eli pyhimyksistä, jotka ekstasissaan osaavat poistua ruumiistaan ja näyttäytyä kaukaisilla paikoilla. Hän lukee persialaisten suufeista ja mahomettilaisten dervisheistä, että he siihen määrään kehittävät henkisiä voimiaan, että

jälleen pääsevät henkimaailman kansalaisiksi ja saavat nähdä asioita, joita ei kukaan kuolevainen voisi katsella.

Ja kun hän kaikkea tätä ajattelee, kun hän tapaa niitä ihmisiä, niitä mestareita, jotka ovat päässeet tiedon huippuun, jotka ovat saavuttaneet korkeimman mahdollisen puhtauden, jalouden, viisauden ja joiden koko olemus on mieltä ylentävää ja voimakasta rakkautta, silloin hänen sydämensä täyttyy äärettömällä riemulla ja hän nousee palvelemaan sitä jumalaa, joka on luonut elämän niin yliluonnollisen ihanaksi.

Ja mekin, jotka seisomme tämän kaiken ulko- ja alapuolella, mekin saatamme ottaa osaa hänen riemuunsa. Meidän silmämme, on avautunut näkemään, mitä kehityksen mahdollisuuksia ihmisessä piilee. Me olemme nähneet psyykkisten tutkimusten nojalla, että ihmisellä on aisteja ja kykyjä, jotka nostavat hänet sieluna korkealle yli päivätaajuuden personallisuuden; me olemme nähneet spiritististen ja mediumististen tutkimusten nojalla, että ihminen sieluna elää kuoleman jälkeen, koska hän vainajana voi antaa tietoa itsestään ja koska on eläviä ihmisiä, jotka saattavat häntä nähdä ja kuulla; ja nyt me olemme kuulleet niitten suusta, jotka ovat vallan toisenlaista tutkimustietä kulkeneet, että ihminen tosiaan on sielu, että hänellä tosiaan on yliaistillisia kykyjä, että hän tosiaan jo eläissään voi päästä henkimaailman itsetietoiseksi jäseneksi — ja että kaikki nämä tutkimukset, sekä ne, joita nykyään kutsutaan psyykkisiksi ja spiritistisiksi, että ne, joita aina on kutsuttu salatieteellisiksi, ovat ikivanhoja, aikojen aamusta saakka ihmiskunnalle tuttuja tutkimuksia, josta tosiasiaa voimme tulla vakuutetuiksi tutkimalla uskontojen ja mystillisten lahkojen historiaa.*)

*) Kts. näistä asioista esim. H. P. Blavatsky, *Isis Unveiled* ja *The Secret Doctrine*; Carl Kiesewetter, *Geschichte des neueren Occultismus*, I ja II, ja *Geschichte des Occultismus des Alterthums* kuin myös *Entwicklungsgeschichte des Spiritismus von der Urzeit bis zur Gegenwart*; Papus, *Traité méthodique de Science Occulte*, y. m. y. m.

Tämän kaiken nojalla voimme ottaa osaa niitten riemuun, jotka itse ovat nähneet ja kokeneet, ja apostolin sanoilla huudahtaa: Sinä kuolema, kussa on sinun otasi, sinä tuonela, missä on sinun voittonsi.

Kuolema, kussa on otasi?

1. Ikuinen kadotus.

Olin kerran hautajaisissa. Musta, kuusenköynnöksien koristama ruumisarkku, joka sisälsi vainajan maalliset jäännökset, oli laskettu avonaiseen hautaan. Haudan partaalla ja ylt'ympäri seisoivat mustiin puettu saattojoukko, usealla käsivarrellaan seppelä. Mieskuoron laulaessa „Integer vitae“ vallitsi syvä hiljaisuus. Kaikki läsnäolijat olivat vakavan ja murheellisen näköiset. Likellä seisovat tähystelivät hautaan ja muutamat heittivät sinne kukkaskimpun viimeiseksi rakkautensa ja kunnioituksensa osotteeksi. Vainajan omaiset itkivät.

Aurinko teki paraikaa laskua ja etäältä kuului rastaan vaiteleva viserrys. Ilma oli kesäistä tuoksua, täynnä. Loitommalla seisovat unohtivat kuoleman kylmyyden; he katsoivat luontoa ympärillään ja vaipuivat ajattelemaan omia rientojaan ja elämäntehtäviään.

Mutta „Integer vitae'n“ viimeinen sävel oli kaikunut, ja pappi astui esiin. Hän paljasti päänsä ja alkoi puhua. Hänen puheensa ei ollut pitkä, mutta ytimekäs. Tehtyään vähän selkoa vainajan maallisen elämän kulusta ja mainittuaan hänen hyvät ominaisuutensa, hänen suoruutensa, rehellisyytensä, ihmisystävällisen sydämensä ja kristillisen mielensä, hän ryhtyi lyhyein päin esittämään armon ja

pelastuksen evankeliumia langenneelle ihmissuvulle. Syntiensä ja tekojensa palkkana ihminen tosiaankin ansaitsi ikuisen kuoleman, ikuisen kadotuksen, mutta mittaamattomassa armossaan jumala oli valmistanut niille, jotka tahtoivat sen vastaanottaa, pelastuksen mahdollisuuden ja iankaikkisen ilon ainoan ja rakkaan poikansa kuoleman kautta. „Tässä näette“, hän lopuksi lausui ja hänen äänensä sai voittorikkaan soinnun, „tässä näette miehen, joka totisena kristittynä nöyrtyi jumalan edessä ja omisti hänen armonsa. Tässä näette miehen, joka kuoli horjumattomassa uskossa vapahtajaansa, joka kuoli autuaana ja josta saatamme toivoa, että herra on hänet viimeisenä päivänä kuolleista herättävä ja luoksensa kutsuva muuttumattomaan rauhaan ja kunniaan.“

Sitten hän luki siunauksen, ja kaikki oli taas hiljaista. Lintukin oli ääneti.

Pääni kallistui alaspäin ja katsettani kohtasi ammottava hauta, pohjalla musta arkku. „Tuoko siis on sinun vastainen kotisi, sinä vainaja raukka, tuo musta, multainen kuoppa? Tuohonko sinut kytketään tuhansiksi vuosiksi — niin, kuka tietää, kuinka kauaksi aikaa? — sinut, joka täällä rakkaittesi kanssa sait elää ainoastaan neljäkymmentä lyhyttä vuotta! . . . Mutta kuolithan sinä autuaana: viimeisenä tuomiopäivänä olet nouseva jälleen ja . . .“

Mitä se oli — suonenvedontapainen nyyhkytys? Kohotin päätäni ja näin, että vainajan sureva vaimo oli nostanut nenäliinan silmilleen ja nähtävästi äärimäisellä ponnistuksella koetti hillitä valtaavaa tuskaansa. Katseeni kiintyi häneen. Hänen tuskassaan tuntui olevan muutakin kuin vain surua itsensä ja lastensa puolesta. Katselin häntä tarkemmin, tutkivasti . . . ja . . . ja äkkiä näin suoraan hänen sydämeensä. Silloin vereni hyytyi.

Tuon rouvan miesvainaja *ei* ollut uskonut. Hän ei ollut kuollut autuaana. Se oli valetta. Se oli papin sokeutta. Koko hänen miehensä elämä oli ollut valetta siinä suhteessa. Hän oli pettänyt kirkkoa ja papistoa. Hän oli käynyt perheensä kanssa kirkossa, hän oli nauttinut herran ehtoollista, hän oli käyttänyt lapsiaan rippikoulussa, mutta hän ei ollut uskonut. Hän oli tehnyt kaiken tuon velvollisuuden tunteesta, ulkonaisen rauhan takia, elääkseen sovussa kaikkein kanssa, mutta sielussaan hän ei ollut uskonut. Omalle vaimolleen hän oli hiljaisina hetkinä tunnustanut oman uskottomuutensa, tunnustanut sisälliset tuskansa. „En siihen mitään voi“, oli hän sanonut, „järkeni, sydämeni on paatunut. En tiedä mitään. En tiedä, onko uskominen ihmisen elävän kuoleman jälkeen . . .“ Ja samat sanat hän oli toistanut vähää ennen kuoloaan. „Jos voisit, minua auttaa“, oli hän kuiskannut vaimolleen . . . Mutta hänen kuolemansa oli ollut tyyni. Hän oli ottanut jäähyväiset kaikilta, ja kun hänen katseensa sammui, levisi ylikuonnollinen rauha hänen kasvoilleen . . .

Mutta minä näin, että vaimo, joka seisoi tuolla haudan toisella puolen, oli epäilyksien raatelema, minä näin, kuinka hänen sielunsa kamppaili. Se kamppaili, se koetti murtaa läpi ympäröivän pimeyden, se vaikeroi ja valitti. Mutta vaikka sen tuska oli äänetön, kuulin minä sen huutavan jumalalle: „sinä taivaan herra, oletko sinä valmistanut miehelleni iankaikkisen kadotuksen, sentähden ettei hän uskonut! Mutta jos laupias olet, jos olet armorikas, niin anna hänelle anteeksi hänen uskottomuutensa. Ethän sinä voi häntä hylätä, sinä, joka tiedät, kuinka hyvä hän oli, kuinka hellä, kuinka hän meitä rakasti ja kuinka hän teki kaikille oikein . . . Et sinä voi olla niin julma, sinä, joka olet rakkaus ja pitkämielisyys . . .“

Mutta pappi oli tarttunut pieneen lapioon ja heittäen kolme kertaa santaa kolkosti kumisevaan hautaan hän lausui juhlallisesti: „maasta olet sinä tullut ja maaksi olet sinä muuttuva“ — vaan pettivätkö korvani? Minusta kuului, että hän lausui nuo sanat, jotka Dante näki kirjoitettuna helvetin portin yläpuolelle:

Per me si va nella città dolente,
Per me si va nell' eterno dolore . . .*)

Ja kun hänen kolmannella kerralla olisi pitänyt sanoa: „herra sinun Jumalasi on viimeisenä

*) Minun kauttani kuljetaan surevaan kaupunkiin,
Minun kauttani kuljetaan ikuiseen suruun . . .

päivänä herättävä sinut kuolleista“, kuulin minä aivan selvästi loppusanat:

. . .Lasciate
Ogni speranza voi ch'entrate.*)

Silloin olin vähällä kadottaa malttini. Teki mieleni rynnätä esiin, huitoa käsilläni ja huutaa — huutaa niin ääneen, että jokainen kuulisi:

— Tämä on valetta. Ettekö näe, että tämä on valetta? Semmoista jumalaa, jota te palvelette, ei ole olemassa! Ei ole olemassa tuommoista järjetöntä julmuria, joka syöksisi ihmislapsia iankaikkiseen kadotukseen! Hän on sairasten ja hullujen keksimä pelätti! Näillä opeillanne te murhaatte ihmisten sieluja!

Vaan minä hillitsin itseni. Ja kun nostin katseeni, näin jotakin, joka tyynttyi minut kokonaan ja toi takaisin herruuteni tunteitten yli.

Vähän matkan päässä minusta seisoj nuori, mies, hyvin distingué, jonka ylpeä, hieman uhmaileva ja tekisi mieli sanoa pilkallinen katse oli kiinnitettyinä pappiin. Hänen kasvonsa kuvastavat niin selvästi, mitä hän tunsi, ettei minun ollut laisinkaan vaikea lukea hänen sydämensä ajatuksia. „Mikä narripeli“, ne sanoivat, „kuinka kauan on ihmiskunta vielä sietävä tätä komediaa! Tuossa tuo mieslurjus laskettelee valheitaan aivan niin totisena, että voisi luulla hänen itsensä niihin uskovan! Onko hän sitten muka käynyt noissa taivaissaan ja helveteissään, kun

*) Heittäkää kaikki toivo, te, jotka astutte sisään.

noin varmasti niistä lavertelee? Pitäisi toki hävetä enää ylläpitää vanhoja lastentaruja, kun tieteellinen tutkimus on todistanut ne kaikki valheiksi . . .“

Niin hänen sydämensä puhui, mutta hänen päähänsä ei iskenyt ajatus astua esiin ja tunnustaa suoraan, ettei uskonut noihin laverruksiin. Päinvastoin, semmoista mielijohdetta hän olisi pitänyt suorana hulluutena — sehän olisi ollut skandalia! Ja sitäpaitsi hänellä oli tieteellinen karrerinsa, ei ollut hänen asiansa sekaantua moisiin juttuihin . . .

Tästä kaikesta minä täydellisesti voitoin takaisin mielenmalttini. Ei ollut minunkaan asiani tällä hetkellä astua näkyviin. Tuo nuori mies olisi vielä voinut luulla, että kannatin hänen uskoansa tyhjyyteen — vaikka tietysti hänkin olisi pitänyt minua hulluna. Semmoinen käytös minun puoleltani olisi aikaansaanut vain häiriötä, vaan ei tarkottamaani hyvää.

Jäin mykkänä paikoilleni.

Hautausmenot olivat tällä välin lähestyneet loppuaan. Pappi oli hattu päässä vetäytynyt syrjälle ja haudankaivaja apulaisinensa oli tehnyt tehtävänsä. Kiiruusti he isoilla lapioillaan olivat täyttäneet haudan mudalla ja kivillä, joten ammottavan kuopan asemesta siinä nyt oli havujen peittämä kumpu. Toinen toisensa jälkeen rupesivat läsnäolijat sitä kukilla ja seppeleillä koristamaan. Sen tehtyään useimmat poistuivat, jättäen hyvästi surevalle puolisolalle ja hänen kahdelle pojalleen.

Mieskuoro lauloi taas, ja minäkin päätin lähteä kotiin. Kuljin huomaamatta vaimon luo, ja kun ei hän heti minua huomannut, kosketin hänen kättään hellävaroen. Hän säpsähti hiukan ja käänsi puoleeni kyyneleiset ja epätoivoiset kasvonsa. Tartuin lujasti hänen käteensä ja katsoen hänen silmiinsä

osaaottavasti sanoin puoliääneen, mutta painolla:

— Älkää surko ja älkää epäilkö, sillä teidän miehenne elää ja on hyvässä turvassa. Tämä on minun syvä ja rehellinen vakaumukseni — on enemmän kuin vakaumus, se on tieto.

Hän tuijotti minuun ällistyneenä ja hänen huulillansa oli kysymys, mutta minä näin vilaukselta toivon ja lohdutuksen välkkeen hänen katseessaan. Tyydyin tähän pieneen voittoon, kumarruin ja annoin sijaa kondoleeraaville sukulaisille, jotka häntä samassa ympäröivät.

Poistuessani hautausmaalta tutkin itseäni ja huomasin, että mieleni oli murheellinen ensiksi sentähden, että sen oma vaikutuspiiri oli niin rajotettu, sen oma vaikutusvalta niin vähäpätöinen, ja toiseksi sentähden, että ihmisten tietämättömyys ja sokeus vielä oli niin armottoman suuri.

„Koko tämä kristillinen maailmankatsomus“, ajattelin, „on vain valitusta ja surua. Elämä on sille surua, sillä elämä on syntiä; kuolema on sille suru, sillä kuolema on synnin palkka ja kuoleman takana irvistää ikuinen kadotus. Onko ihme, jos ihmiset pukeutuvat mustiin?“

„Todella, täällä kristikunnassa näkyy olevan valittavana joko järkeä ja sydäntä kauhistuttava kirkollinen usko taikka järkeä ja sydäntä kieltävä, muka tieteellinen materialismi. Ihminen kuolee niinkuin puu kaatuu metsään, sanoo jälkimäinen — huomaamattaan, ettei se oikeastaan tiedä edes, kuinka puu kaatuu taikka mitä sitä kaatumista seuraa . . . näkymättömässä maailmassa . . . No niin, mutta se kieltääkin juuri näkymättömän maailman, ja tässä suhteessa sekä tiede että protestanttinen usko vetävät yhtä. Sillä mitä muuta kuin näkymättömän maailman kieltämistä, mitä muuta kuin puhtainta materialismia on tuo usko, joka luulottelee, että sielut nukkuvat toimettomassa olottomuudessa siihen saakka, kunnes viimeisenä tuomiona pasuunat herättävät heidät jälleen haudoistaan!“

„Katolinen kirkko on sittenkin totuutta lähempänä: se uskoo kiirastuleen ja rukoilee kuolleitten sielujen puolesta niitä auttaakseen, se uskoo puhdistukseen ja kehitykseen kuolemankin jälkeen, se uskoo näkymättömään henkimaailmaan ja sen lukuisiin asujaimiin . . .“

Tätä ajatellessani muistui mieleeni, mitä eräs uskonnonopettajamme ennen oli koulussa luokallemme tunnustanut: „Luther teki tässä kohden ajattelemattomasti ja väärin, kun hän poisti uskostamme opin sheolin välitilasta kuoleman jälkeen, sillä kyllä raamatussa sitä opetetaan.“

Jos kaikki edes niin paljon ymmärtäisivät, olisi asia autettavissa. Nykyisissä olosuhteissa on askel kiivaasta uskonnollisuudesta jyrkkään kieltämiseen pienempi kuin järjelliseen vakaumukseen. Sillä useimmat kyllä ajattelevat samaan suuntaan kuin norjalainen pappi Thv. Klaveness, joka muuten reippain mielin kyhätyssä saarnakokoelmassaan kirjoittaa kuolemasta:

„Oi Herra Jumala, ainoa minkä tiedämme tulevaisuudestamme on se, että meidän täytyy kuolla. Mitä muuta meille tapahtunee, me emme tiedä, mutta täydellä varmuudella tiedämme tämän: se hetki tulee, jolloin sydän seisahtuu ja silmä raukee ja maailma katoa meiltä ja me jääme yksin, niin yksin kuin emme koskaan ole olleet; yksin, ihan yksin vaivumme siihen syvään, tuntemattomaan pimeyteen, jota kuolemaksi sanomme.“ *)

Hän tosin sitten lohduttaa lukijoitaan sillä, että se ihminen, joka elämässään iloitsee Herrasta, se ihminen iloisena kuoleekin, mutta mitä semmoinen lohdutus auttaa sen uskontunnustuksen jälkeen, että kuolema on syvä, tuntematonta pimeyttä ja yksinäisyyttä?

Mutta meidän puhdistetulla uskollamme on se suuri etu (?) katolisen uskon rinnalla, ettei se usko ihmisen siveelliseen voimaan. Kuinka heikko ja syntinen ihminen voisi tulla autuaaksi omien töittensä nojalla? Maallisen elämän ajalla ratkaistaan ihmisen kohtalo: joka uskoo, hän tulee autuaaksi. Useat

todella jalot ja suurisieluiset ihmiset, jotka ovat tunteneet voivansa uskoa juuri ihmisen siveelliseen voimaan, juuri hänen töihinsä ovat sentähden heittäytyneet materialismin

*) Thv. Klaveness, Evankeliumi julistettu nykyajalle Suomentanut Paavo Snellman. Helsinki 1903, Yrjö Weilin. Siv. 429.

kuivaan ja hedelmättömään helmaan. Sosialismi esim., jonka pyrkimys on ihmisystävällinen ja jalo, saa etevimmät puoltajansa näitten riveistä ja perustuu sentähden jyrkälle kaiken henkisen elämän kieltämiselle, josta sille ajan pitkään ei koitu hyötyä. Kuinka toista olisi, jos todella ruvettaisiin sanoissa ja teoissa uskomaan, että ihminen on sielu eli henkiolento, jonka tehtävä tässä maailmassa on oppia rakastamaan ja palvelemaan totuutta ylinnä kaikkea — että hän on henkiolento, joka aina ja kaikkialla elää henkisessä maailmassa ja henkimaailman kanssa yhteydessä — että hän on henkiolento ja ettei hänellä muuta arvonimeä olekkaan: kaikki muu on ohimenevää, hetkellistä hairaa vain . . . Niin, kuinka toista silloin olisi.

2. Tietomme lähteet.

Kun puhe käy kuolemanjälkeisestä elämästä, näkyvät vakaantuneet materialistit tuntevan jonkinmoista siveellistä harmia; melkein liian ankaralla äänenpainolla he väittävät, että tiede on jo aikoja sitten todistanut „kaikki nuo asiat“ loruiksi; kun ihmisen fyysillinen organismi, etenkin aivot, taukoaa toimimasta, silloin sieluelämäkin on mennyttä; kuolema on elämän loppu. Ne jotka eivät siedä yhtä jyrkkää kantaa, vaan jotka pitävät epäilystä, epäuskoa ja hienoa hymyilyä intelligensin huippuna, kohottavat olkapäitään ja tehden torjuvan liikkeen kädellään huomauttavat kohteliaasti „mutta, hyvät herrat, nuo ovat asioita, joista emme mitään tiedä emmekä voi tietää — ja mitä ne meihin kuuluvatkaan! Semmoiset asiat on parasta jättää sikseen.“ He kutsuvat itseään skeptikoiksi.

Molempien näiden kanta on epäilemättä väärä. Tiede ei ole todistanut mitään kuolemanjälkeisestä elämästä. On yksityisiä tiedemiehiä, kuuluisiakin, niinkuin Moleschott, Carl Vogt ja tavallaan Ernst Hæckel, jotka ovat tunnustaneet olevansa vakuutettuja materialisteja*) — samoinkuin on yksityisiä, kuuluisia tiedemiehiä, esim. William Crookes, A. R. Wallace, jotka lukevat itsensä päinvastaiseen leiriin —; mutta tiede sinään ei ole vielä mitään todistanut. Se on selvästi näyttänyt, mikä likeinen yhteys vallitsee sieluelämän ja fysiologisten prosessien välillä, henkisten kykyjen ja vastaavien aivo-osain välillä, mutta sielun olemassaoloon virallinen tiede ei ole vielä kajoanut. Sielu on jäsenenä maailmassa, jonka tutkimusta tiede vasta on alottanut. Yhtä väärin on sentähden eräitten agnostikkojen tavalla sanoa: „ignorabimus“, s. o. emme tule niitä asioita koskaan tietämään, sillä kaiken tieteellisen tutkimuksen edellytys on aina ollut ja on aina oleva tiedon saavuttamisen mahdollisuus, eikä sille mahdollisuudelle saata rajoja panna.

On myöskin eräs laji hyvin sivistyneitä ihmisiä, jotka ennen ehkä ovat pettyneet uskon asioissa ja nyt kunnioittavat tiedettä ainoana pelastavana jumalana; he ovat epäilijöistä varovaisimmat ja heidän johtopäätöksensä kuuluu kaikessa lyhykäisyydessään näin: „tiede ei vielä ole selvittänyt niitä asioita; siis odottakaamme.“

Nämät n. k. agnostikot ovat kyllin sivistyneet älytäksensä situatsionin oikean laadun, he

*) Ludvig Büchner, joka populariseerasi eli teki kansantajuisesti materialistisen filosofian ja joka enimmin on vaikuttanut tämän maailmankatsomuksen leviämiseen laajoihin piireihin, jopa syveihin riveihinkin, ei itse ollut luonnontutkija ex professo. Useimmat suuret luonnontutkijat päinvastoin eivät ole olleet materialisteja.

eivät asetu jyrkälle eikä epäilevälle kieltämiskannalle, mutta heidän hienontunut intelligensinsä on liian

väsynyt omin päin työskennelläkseen ja heittää koko taakan tuon abstraktisen käsitteen „tieteen“ niskaan: *adhuc sub iudice lis est*. Heidän rehellinen kantansa ansaitsee kunnioitusta, mutta he unohtavat, että niitä on harvassa, jotka heidän tavalla saattavat tyytyä epävarmaan odotukseen. Useimmat ihmiset eivät saata ummistaa silmiään siltä tosiasialta, että heidän huomenna tulee kuolla.

Sitäpaitsi tuommoinen resonemangi ei ole täysin loogillinen. Jo ennen Newtonia oli painolaki olemassa; jo ennen häntä tiesivät kaikki ihmiset käytännöllisesti, kuinka se vaikutti — eikä kukaan ollut kielletty sitä voimaa tutkimasta. Jos Newton olisi ajatellut, nähdessään omenan putoavan oksasta maahan: „kyllähän tiede selittää tuon tapauksen syyn“, olisi ehkä painolaki vielä tänä päivänä ollut ilman tieteellistä nimeä. Samoin ihmisiä kuolee joka päivä; niitä kuolee miljonittain, ennenkuin tunnustettu tieteellinen tutkimus on ehtinyt järjestää, luokitella ja nimittää kuoleman yhteydessä olevia ilmiöitä. Ja jos jokainen tiedemies ajattelisi tieteestä „*illa faciet*“, tokkohan tuo luokitus tapahtuisi koskaan?

Kyllä ihmiset käytännöllisesti tietävät, mitä kuolema on. Jokaisen omatunto sanoo hänelle, että kuta jalommin ja siveellisemmin on koettanut elää, sitä turvallisempi on kuolla. Mutta eikö olisi ihmiskunnalle arvaamattomaksi hyödyksi, jos se voisi saada tieteellisesti selvän ja loogillisesti järjestetyn käsityksen kuolemanjälkeisestä elämästä? Kun Newtonin nero oli paljastanut painolain salaisuuden sen vaikutustapaan nähden, kun Keplerin ja Galilein astronomiset tutkimukset olivat muuttaneet tähtimaailman ulkomuodon, eikö silloin koko sivistyneen ihmiskunnan elämäkatsomus kirkastunut, laajentunut, syventynyt? Eikö seuraus olisi samansuuntainen nytkin, jos kuoleman portit avattaisiin selko selälleen ja jokainen saisi kurkistaa sisään ja ymmärtää niin paljon kuin hän ymmärtää jaksaa?

Sitä ei kukaan kieltäne, ja kysymys onkin vain, onko semmoista tietoa olemassa ja mitenkä se on saavutettavissa? Kyllähän ajattelevan ihmisen järki sanoo hänelle, että kuolemanjälkeinen elämä ei voi olla muuta kuin maallisen elämän jatkoa — ei siten, että kuolema ainoa ratkaisisi ihmisen kohtalon, tehden toisesta enkelin, toisesta perkeleen, vaan siten, että ihminen kuoltuaan on sama kuin hän oli eläessään, joskin ympäristö on toinen, ja että hän siis kuoltuaankin on tilaisuudessa kehittymään ja parantumaan. Mutta yhtäkaikki jääpi kysymykseksi: onko mitään varmaa tietoa tästä saavutettavissa?

Tähän kuuluu vastaus: on. Sitä tietoa on itse asiassa aina ollut, ja meidän päivinäimme se näkyy levenevän ja tulevan yleisemmäksi kuin ehkä koskaan ennen. Virallinen tiede ei ole vielä painanut siihen lopullista leimaansa, vaikka saattaa sanoa, että sekin on tapahtumaisillaan; sillä tämänlaatuiset tutkimukset ovat vetäneet usein tiedemiesten huomion puoleensa.

Semmoinen kuin nykyinen asema on, sopii meidän jakaa kolmeen lajiin se tieto, mikä meillä on keräiltyä kuolemanjälkeisestä elämästä; ensimmäinen tiedonlaji puhuu luottamusta herättävällä auktoritetilla, toiset kaksi perustuvat nykyaikaisiin tutkimuksiin. Kaikki yhteensä muodostavat ehyen kokonaisuuden, jossa ristiriidat ovat ainoastaan näennäisiä.

Nämä kolme tiedonlähdeä ovat:

- 1) ihmiskunnan yhteinen traditsioni, s. o. kaikkien uskontojen oikeat, väärentämättömät ja alkuperäiset opit kysymyksessä olevasta asiasta,
- 2) spiritistinen tutkimus ja
- 3) salatieteellinen tutkimus.

Kuten edellisestä on käynyt selväksi, on nykyaikainen spiritismi ennen kaikkea näyttänyt, että ihminen on olemassa ruumiillisen kuoleman jälkeen. Mutta koska spiritismi toiselta puolen on välillistä seurustelua vainajien kanssa, on tietysti paljon kuultu ja havaittu vainajien elämästä haudan tuolla puolen. Spiritistiset annalit sisältävät sen takia melkein lukemattoman määrän esimerkkejä ihmissielujen

olosta ja elämästä tuossa „tuntemattomassa maassa“.

Yhtäkaikki on huomattava, että nämä tiedonannot useinkin ovat ristiriitaisia. Niinpä esim. useimmat vainajat Amerikassa, kertoessaan mediuimein välityksellä henkimaailman elämästä, kuvaavat tätä asteettain tapahtuvaksi kehitykseksi sfääristä sfääriin, jota vastoin Kardec'ilaiset spiritistit Ranskassa aina kuulevat rakkailta vainajiltaan, että he kohta tulevat syntymään uudelleen maan päälle. Kuinka tämä on selitettävissä ja mistä tiedämme, kellä on oikein?

Seuraavasta tulemme kylläkin ymmärtämään, mistä tämä kaikki riippuu; nyt riittäköön huomautus, että ihminen kuoltuaan ei tule kaikkiviisaaksi — hän ei tiedä muuta uutta kuin minkä hän itse näkee ja kokee ja hänen ajatuksensa kulkevat vanhoja tuttuja ratojaan — minkä hän eläessään on uskonut, sen hän uskoo kuoltuaan. Ainoa, jonka kokemus on niin valtaava, että hänen ajatuksensa saa aivan uuden sysäyksen, on — materialisti. Hän tunnustaa kerrassaan erehtyneensä maan päällä ollessaan.

Jos meidän täytyisi tyytyä ainoastaan spiritistisiin tiedonantoihin, emme siis voisi saada täysin luotettavaa kuvaa haudantakaisesta elämästä. Onneksi tulee meille tässä avuksi sekä okkultinen tutkimus että uskonnollinen traditsioni. Okkultistit ovat saavuttaneet tietonsa aivan toisella tavalla kuin spiritistit. He eivät ole kuulleet, he ovat nähneet. He eivät ole tehneet tutkimuksiaan yhdellä ajalla ja yhdessä paikassa, vaan kaikkina aikoina ja kaikkialla. Uskonnollinen traditsioni, niinkuin edellisessä olemme nähneet, on itse asiassa salatieteilijain julkaisemaa tietoa. Nykyisten tutkijain tuloksia voi sentähden verrata ikivanhoihin traditsioneihin.

Tässä tietysti tarkotamme uskontojen väärentämättömiä oppeja ja niiden useinkin vertauskuvain muotoon puettuja esityksiä. Kun esim. nykyinen kristinusko opettaa iankaikkista kadotusta, täytyy meidän ehdottomasti tuomita vääräksi semmoista oppia. Raamatunkritiikki sen selvästi osoittaa. „Korkeampi“ kritiikki sanoo, että se on järkeä ja uuden testamentin jumalankäsitettä vastaan, ja „alempi“ todistaa sen vääräksi sen perusteella, että uudessa testamentissa käytetty kreikkalainen sana *aionios* ei merkitse ikuinen, vaan „yhtä pitkä kuin aikakausi“ (eoni), siis semmoinen, joka kerran loppuu.

Meidän esityksemme kävisi kuitenkin liian laajaksi, jos tällä kertaa rupeaisimme tekemään selkoa uskontojenkin opeista. Liian laajaksi kävisi myöskin ottaa tähän kaikenlaisia spiritistisiä korttomuksia; halullista lukijaa viittaamme siihen runsaasen kirjallisuuteen, jota on tarjona useimmilla kielillä. Meidän täytyy tyytyä yhtenäiseen vaikka mahdollisimman täydelliseen kuvaukseen kuoleman jälkeisestä elämästä — kuvaukseen, joka saa haahmopiirteensä nykyiseltä salatieteelliseltä tutkimukselta.

3. Paljas sielu.

Kuolemaa on kutsuttu „hengen heittämiseksi“, mutta tämä on ilmeisesti väärä määrittely, jos edellytämme, että ihminen on sielu, joka elää kuolemankin jälkeen. Hengen heittämistä kuolema vain on ruumiin kannalta, sielusta taas voimme pikemmin sanoa, että se kuolemassa „heittää ruumiin“. Senpätähden henkevämmät ihmiset pitävätkin kuolemaa sielun vapautumisena fyysisen ruumiin kahlehtivasta painosta.

Jos nyt pidämme kiinni siitä edellä esittämästämme tosiseikasta, että ihminen on henkinen olento eli sielu, jonka olemassaoloon fyysisen ruumiin häviö ei mitään vaikuta, nousee tietysti heti kysymys, mikä on ihmisen olemus sieluna, sillä siitä riippuu, mimmoinen hänen elämänsä on kuoleman jälkeen. Eihän fyysisen ruumiin kadottaminen saata olla vaikuttamatta ihmisen olotilaan! Kovin merkityksetön koko se ruumis muuten olisi. Pitemmittä selityksittä ymmärrämme, että kuolema on muutos — suuri muutos; ja kysymyksemme kuuluu: kuinka suuri tämä muutos on? Kadottaako ihminen ruumiinsa ohessa mitään itsestään, omasta olemuksestaan? Oliko joku puoli hänen

personallisuudestaan suorastaan riippuvainen fyysillisestä ruumiista? Muuttuuko hän itse tajuisena olentona jollain tavalla kuollessaan?

Onhan tähän kysymykseen annettu erilaisia vastauksia: ihminen „nukkuu“ haudassaan tuomiopäivään saakka, ihminen viettää jonkinlaista kolkkoa, harhailevaa haamuelämää hadeksessa eli tuonelassa; yleensä on oletettu, että kuolema on todellisen elämän loppu ja että ihminen kuollessaan kadottaa hyvin tärkeän ja oleellisen puolen itsestään. Vasta viime aikoina on taas yleisemmin alettu aavistaa, että kuolema ehkä onkin todellisempaan elämään avautuva portti, mutta nämä aavistukset ovat vielä sängen epämääräiset ja hämärät.

Kauniimpia käsityksiä kuolemasta ja haudantakaisesta elämästä, mitä olen nähnyt julkisuuteen tuotavan, on maalaisempe Arvid Järnefeltin tolstoinopin mukainen käsitys. Jo vuosia sitten, kun kerran Järnefeltin kanssa keskustelin tästä asiasta, hän lausui: „uskon, että me kuoleman jälkeen elämme ihmisten omistatunnoissa, kehottaen heitä rakastamaan toisiaan ja noudattamaan Isän tahtoa“. Tämän ylevän uskon hän sittemmin on esittänyt „kuolema“ nimisessä näytelmäkappaleessaan ja vallan äskettäin eräässä pienessä novellissa.*) Tässä „sokeakuuron kertomuksessa“ hän nimenomaan lausuu:

„Kuoltuasi, katsos, sinä tulet suureen, suureen saliin. Se on niin suuri, ettei sen seiniä näy

*) Arvid Järnefelt, Elämän meri. H:gissä 1904.

eikä sen kattoa eikä sen permantoa missään tunnu. Se on niin avara, ettei tuhannet tähdet eikä miljoonat palavat auringot ylety sitä valaisemaan, eikä maailmain halkeamiset siinä miltään kuulu. Sinä huomaat, ettei taivaassa olekaan mitään nähtävää eikä kuuluvaa. Ainoastaan näkymättömät hengen voimat siellä liitelevät kaukaisten tähtipilkkujen välejä, ikuisen Jumalan tahtoa täyttäen. Mutta sinä olet niinkuin lapsi tässä äärettömässä hiljaisuudessa.“

Kun sitten sielu näiltä enkeleiltä eli näkymättömiltä hengen voimilta pyytää jotakin tehtävää, sanovat he hänelle:

„— Mene tuonne tähteen ja opeta sen asukkaat rakastamaan toinen toistansa, että siellä syntyisi Jumalan valtakunta, kaikki tulisivat yhdeksi ja onni kukoistaisi heidän keskellensä. Se on sinun ensimmäinen taivaallinen tehtäväsi Jumalalta itseltään!“

Käskyä totellen sielu lentää osotettuun tähteen ja huomaa joutuneensa maapallolle takaisin. „Kaikki on tuttua. Siinähan ovat nuo ihmiset, riitaiset ja toraiset, huikentelevaiset, itseänsä vaan ajattelevaiset. Mikäs muu neuvoksi kun alkaa työtä käskettyä. Mutta taaskin: voi onnettomuutta, ajattelet sinä, minähän olen henki. Ei minulla ole mitään, millä heitä ohjaisin, ei piiskaa millä heitä hyvään pakottaisin, ei mitään kiiltävää millä heitä houkuttelisin, ei käsiä, millä heitä pahasta estäisin, ei minulla ole edes ääntä millä heitä puhuttelisin ja varottaisin. Ei auta mikään. Sinun täytyy käyttää sitä keinoa, mikä on sinun vallassasi: Sinä voit puhua heidän ajatuksissaan, heidän omassatunnossaan. Jos he sitä kuuntelevat eli eivät et sinä mitään voi. Sinun täytyy vaan käyttää kaikkia mahdollisia tilaisuuksia milloin he pysähtyvät puuhissansa, milloin he hetkeksi hiljenevät, milloin he illalla rauhoittuvat tai aamulla nousevat eivätkä vielä ole ehtineet puuhiinsa ryhtyä ja sinun äänellesi kuuroiksi tulla.

„Kas semmoinen on henki ja hengen taivaallinen“ tehtävä.

Tämä Järnefeltin kuvaama ihmissielun taivaallinen tehtävä on ylevä ja jalo, mutta pitääköhän se paikkansa joka ihmisen suhteen? Eiköhän se taivas, joka antaa vain yhden tehtävän „ensiksi“ joka ihmissielulle, ole paljon köyhempi kuin hänen taivaansa, joka sanoi: „Isäni huoneessa on monta asuntoa“?

Järnefelt uskoo — niinkuin uskon minäkin — että ihmisen korkein mahdollinen tehtävä jo tässä maallisessa elämässä on tehdä työtä „jumalan valtakunnan“ puolesta. Mutta hänen omat yllä toistetut sanansa todistavat hänen tehneensä sen havainnon, että monta ihmistä näkyy olevan, jotka semmoisesta työstä totuuden ja rakkauden eteen eivät tiedä eivätkä välitä mitään. Onko siis otaksuttava, että kuolema yhdellä iskulla avaa heidän silmänsä ja tekee heidät kykeneviksi tähän työhön?

On sanottu, että luonto ei tee hyppäyksiä. Mutta tässä suhteessa se Tolstoin ja Järnefeltin mielestä nähtävästi niin tekee. Kuolema heidän mielestään saa aikaan äärettömän muutoksen ihmisen sieluelämässä. Kaikki ihmiset sen kautta äkkiä viisastuvat ja jalostuvat. Emme epäile laisinkaan, että muutamien ihmisten elämä kuoleman jälkeen on juuri semmoista, jommoiseksi Järnefelt sitä kuvailee, mutta epäilemme suuresti, että se kuvaus pitää paikkansa joka yksilön suhteen. Mihin unohtuvat kaikki tieteelliset ja taiteelliset harrastukset, mihin syöksyvät kaikki hellät, personalliset muistot? Heräävätkö ihmiset yhtäkkiä näkemään, että „kaikki on turha auringon alla“ ja jaksavatko he sen huomionsa sulattaa? Mutta kun kaikki vanha heiltä riistetään, mistä he yhtäkkiä saavat voimaa aloittamaan aivan uutta, outoa elämää?

Tämän katsantokannan mukaan on sielun olemus se, että se on Jumalasta lähtenyt henki, jonka tehtävä on täyttää Jumalan tahto. Kuolema, joka riistää sielulta ruumiin — tuon harhojen ja haireitten synnyttäjän —, asettaa sielun oman olemuksen näkyviin ja tekee ihmiselle yhdellä kertaa selväksi, mikä hänen tehtävänsä oikeastaan on.

Tämä on siis sama kuin tuo vanha tuttu katsantokanta, jonka mukaan on niin sanoaksemme kaksi todellisuutta: ruumiin ja sielun, tämä näkyväinen, aineellinen maailma ja näkymätön, aineeton, tyhjä henkimaaailma. Koko katsantokanta jäisi sängen köyhäksi ja kolkoksi, ellei sitä kirkastaisi, tuo uusi, voimakas käsitys ihmisen tehtävästä: että hänen tehtävänsä on saattaa näkymättömässä maailmassa vallitseva rakkauden laki näkyväisessäkin eläväksi, aivan niinkuin Jeesus rukoili: „tapahtukoon sinun tahtosi maan päällä niinkuin se tapahtuu taivaissa.“

Tämän kannan siveellistä totuutta ei kukaan henkisesti herännyt ihminen saata epäillä. Sen luonnontieteellinenkin puoli perustuu totuuteen, vaikka se näkee vain yhden, joskin kauniin ja korkean, totuuden puolen. Yliaistilliset tutkimukset vievät meidät siihen johtopäätökseen, että luonto on rikkaampi kuin meidän mielikuvituksemme useinkaan uskaltaa toivoa.

Kaikki inhimillisten käsitysten erehdykset ja vaillinaisuudet tulevat siitä, että me vielä „näemme vain puolinaisesti“, että koska emme näe kaikkia luonnon todellisuuksia, me olemme hyvin alttiit päättämään ainoaksi todellisuudeksi sen, mikä meidän henkeemme semmoisena kuvastuu. Tämä erittäin pitää paikkansa ihmisen olemuksen suhteen. Hänen sielunsa on niin kompliseerattu, niin erilaisista aineksista kokoonpantu, että hänen ominaisuuksiaan arvostellessamme mielellämme kutsumme „epätodellisiksi“ ja „vääriksi“ niitä, joita emme soisi ollenkaan olevan tahi joita emme enää saata hyväksyä.

Tämä ei ole kuitenkaan viisaasti tehty. Luonnossa ei ole mitään „epätodellista“ eikä mitään „väärää.“ Se tutkimus, joka silmäilee syvemmälle, huomaa asian oikean laadun, huomaa, kuinka ihmisen olemuksenkin käsittämiseen tarvitaan monta avainta.

Voisimme sanoa jokapäiväisen tajuntamme tavallisista sensatsioneista, tunteista ja ajatuksista, että ne liikkuvat ruumiin ja puhtaan sielun välisillä aloilla: eivät ne kaikki ole fyysisen ainekasan elonmerkkejä, mutta eivät liioin itsetajuisen, vapaan, epätietokään henkiolennon ehdottomia elonilmauksia. Ihmisen koko personallinen tajunta, hänen koko sieluelämänsä häilyy ehdottoman aineellisuuden ja ehdottoman henkisyuden rajamailla, ani harvoin vajoten tai nousten jompaankumpaan täydellisesti.

Kuinka käy kuoleman jälkeen tämän hänen personallisen sieluelämänsä? Häviääkö se ruumiin

ohessa tykkäänään? Onko se ollut niin kerrassaan ruumiista riippuvainen, ettei jää mitään jällelle ihmisen kuoltua muuta kuin hänen „paljas“ sielunsa?

4. Vähän psykologiaa.

Traditsioni eli aikojen viisus ja salainen tutkimus on tullut paljon laajempaan, selvempään ja syvällisempään käsitykseen ihmisen olemuksesta kuin meidän aikanamme psykofysiologia. Eurooppalaisen jokapäiväisen käsityksen mukaan ihminen ei ole paljon muuta kuin tietävä, tahtova ja tunteva „seuraeläin“ (animal sociale); uusin psykologia on tosin kiinnittänyt huomionsa moneen sielutieteelliseen ilmiöön, niinkuin unennäköön, hypnotismiin ja klärvoajansiin, jotka vaikeuttavat ihmisen olemuksen ymmärtämistä ja estävät liian pikaisista johtopäätöksistä, mutta tietysti on kestävä verrattain kauan, ennenkuin virallinen tutkimus tässä kohden ennättää salaisen rinnalle, joka sanoo, että ihminen on jumalsyntynen sielu.

Saadaksemme nyt jotakuinkin tyydyttävän käsityksen ihmisen olemuksesta, kun otamme lukuun kaikki salatieteellisen tutkimuksen tulokset, täytyy meidän ensiksikin muuttaa kantamme juuri sen suhteen, jota kutsumme „todelliseksi.“ Olemme niin tottuneet pitämään meitä ympäröivää, aistillisesti tajuttavaa maailmaa ainoana todellisena elämän ja maailman muotona, että muunlainen elämä, esim. henkielämä kuoleman jälkeen, ei voi mielestämme olla muuta kuin tyhjää ja epätodellista, ainakin muodon ja aineellisuuden kannalta katsoen. Menemmepä niinkin pitkälle, että tuomitsemme kaikkea sisällistä sieluelämää ainoastaan „subjektiviseksi“ ja epätodelliseksi: ajatukset, tunteet, „mielikuvitukset“ ovat todellisuudessa olemattomia ja yksinomaan kunkin yksilön omaa kuvittelua.

Tästä jyrkästi poikkeavainen on salatieteen kanta. Se ei anna etusijaa millekkään elämän ilmennykselle, näkyväinen maailma ei ole sen silmissä todellisempi kuin näkymätönkään — pikemmin päinvastoin! Onhan ihmisen elämä tässä ruumiissakin muodostunut — ei suinkaan aineellisista molekyleistä, vaan sensatsioneista, tunteista ja ajatuksista! Salainen tutkimus on havainnut kaikki elämän ilmennysmuodot yhtä todellisiksi ja yhtä objektivisiksi. Niinkuin aistillisesti havaittavat oliot muodostavat yhden objektivisen maailman, jota kutsumme fyysilliseksi, niin ovat tunteemme, himomme ja halumme kotoisin toisesta, tavallaan yhtä objektivisesta maailmasta, jota kutsutaan astraliseksi, ja ajatukset, aatteet, mielikuvitukset ovat puolestaan jäseniä kolmannesta, aivan yhtä todellisesta maailmasta, jota kutsutaan mentaliseksi. Onhan meidän suhteemme fyysilliseenkin maailmaan „subjektivinen“, s. o. emme tiedä siitä muuta kuin mitä aistiemme kautta aivoihimme eli oikeammin sielumme kuvastuu; me kutsumme sitä „objektiviseksi“ sentähden, että meitä on monta ihmistä yhdessä, että me tiedämme toisistamme ja saatamme verrata keskenään toinen toisemme havaintoja ja niin muodoin huomata niitä yhtäpitäviksi; — mutta missä olisi „todellinen“ maailma, jos kaikki olisimme värisokeita, jos toinen näkisi auringon siniseksi ja pilvet viheriäisiksi, toinen väittäisi edellistä punaiseksi ja jälkimäisiä violetinväriseksi, sillä välin kun kolmas ei näkisi päivää yhtään? Koko fyysillisen maailman todellisuus perustuu aistimustemme, toisin sanoen sisällisten kuvaimme yhtäpitävyyteen, sillä siitä päätämme, että näitä yhtäläisiä aistimuksia aiheuttamassa täytyy löytyä jotain itsessään, ulkopuolella meitä olevaa.

Aivan samanlainen on suhteemme esim. ajatusmaailmaan, s. o. subjektivinen. Me tiedämme siitä niin paljon, me tunnemme sen kauneutta ja ihanuutta siinä määrin, kuin sielumme saattaa vastaanottaa ja kestää sen asujaimia, ajatuksia, aatteita, intuitsioneja, inspiratsioneja ja fantasioja. Mistä muuten suuret nerot saisivat inspirationsinsa? Aivan kuin fin du siècle realistit herätti lukijajansa riemun, kun hän taidokkaalla kynällä kuvaili heille jokapäiväisen elämän pikkupürteitä semmoisina kuin jokainen tiesi niitten olevan, samalla lailla suuri nero saa sieluja polvistumaan kauneuden ja totuuden edessä, kun hän jumalallisen inspirationsin avulla paljastaa heille mentalisen maailman aarteita: sielut tuntevat oman valtakuntansa.

Vaan miksikä kutsumme ajatusmaailmaa subjektiviseksi? Sentähden, että meidän aistimuksemme eivät sinne ylety. Me emme sitä näe — vielä. Me emme näe siinä toisiamme, emme liiku siinä itsetajuisesti. Olemme kuin lapset, jotka ojentavat kätensä tarttuaksensa täysikuuhun, kun se ikkunan läpi paistaa heidän kätkeesensä. Emme vielä ole olleet tilaisuudessa tekemään todellisia havaintoja, saatikka vertaamaan niitä toisten tekemiin. Meidän suhteemme tähän maailmaan on itse asiassa paljon subjektivisempi kuin suhteemme fyysilliseen, mutta se ei millään lailla vaikuta mentalisen maailman objektiviseen todellisuuteen eikä se kumoa sitä tosiseikkaa, että on ollut ja on ihmisiä, joiden suhde siihen ei ole yhtä vaillinainen kuin meidän.

Mistä nim. tiedämme, että mentalinen maailma on samalla lailla todellinen ja objektivinen kuin fyysillinen? Sen tiedämme, niinkuin sanottu, salatieteellisten tutkimusten nojalla. Spiritistit ja psyykkiset tutkijat sen aavistavat ex andito, okkultistit sen tietävät välittömästi kokemuksesta. Todellinen okkultisti eli salatieteilijä (ei semmoinen, joka sillä nimellä prameilee ja niin ja niin monesta markasta myypi taivaallisia salaisuuksia) on ihminen, joka on kehittänyt itsessään esim. ne aistimet, jotka tekevät hänen elämänsä ja olonsa mentalisessa maailmassa yhtä todelliseksi, kuin on meille fyysillinen elämä, ja siis ajatusmaailman hänen havaintokyvylleen objektiviseksi. Kun nyt monet tämmöiset tutkijat vertaavat aistimuksiaan keskenään (ja kun niitä tutkimuksia on tehty kaikkialla ja kaikkina aikoina), saattaa heidän saavuttamilleen tuloksille antaa yhtä suuren arvon ja yhtä suuren luottamuksen kuin mille tieteellisen tutkimuksen johtopäätöksille tahansa.

Mutta mitenkä meidän on ymmärrettävä ajatusmaailman objektivisuus? Ei suinkaan se saata olla objektivinen samalla tavalla kuin tämä meidän fyysillinen maailmamme? Ja jos ei se sitä ole, mitä muuta se voi olla kuin muodotonta tyhjyyttä?

Tämä se juuri on fyysillisten aivojemme aiheuttama erehdys. Kaikki mitä emme kykene käsittämään — ja mentalisesta maailmasta meidän tietysti on mahdoton luoda itsellemme täysin vastaavaa kuvaa —, sen tuomisemme tyhjäksi ja aineellisesti olemattomaksi. Salatieteellisen tutkimuksen paljastamat tulokset ovat meille kuitenkin tässä suhteessa arvaamattomaksi avuksi. Eivät ne saata fyysilliselle ymmärrykselle ja fyysillistä kieltä käyttämällä selvittää näkymättömäin maailmojen varsinaista olemusta, mutta ne antavat ajatuksellemme lähtökohtia ja näyttävät sille, mihin suuntaan sen on työskenteleminen päästäkseen niin perinpohjaiseen ja pätevään käsitykseen kuin mahdollista.

Niinpä salatieteellinen tutkimus heti poistaa tuon tavallisen väärinkäsityksemme, että näkymättömät maailmat olisivat immaterialisia eli aineettomia; kaikki ne ovat, väittää tämä tutkimus, aineellisia, vaikka kukin omalla tavallaan. Ja kun tämän silmällä pidämme, ymmärrämme heti, miksikä niitä maailmoita kutsutaan objektivisiksi.

Mutta mitä se merkitsee, että näkymättömät maailmat ovat aineellisia kukin omalla tavallaan? Eihän aine saata olla aineellinen muuta kuin yhdellä tavalla? Vai onko monta „ainetta“? Mutta uusimmat kemialliset tutkimuksetkin vievät siihen johtopäätökseen, joka yhä enemmän voittaa alaa tieteellisissä piireissä, että aine, tämä meidän fyysillinen aineemme, onkin vain yhtä ainoata „alkuainetta.“

Tahdomme ensin valaista asiaa toiselta alalta otetulla esimerkillä. Puhdas tajunta eli tajuisuus abstraktisena käsitteenä on aina yksi ja sama eikä sitä semmoisenaan käy määrittelemisen muuten kuin itsensä avulla; meidän on vain tunnustaminen, että on olemassa semmoinen elonilmaus, jota nimitämme tajunnaksi eli tajuisuudeksi. Toista on, jos rupeamme tutkimaan sen konkreetisia ilmennysmuotoja: silloin voimme puhua tajunnasta, itsetajunnasta, eläimen tajunnasta, uneksivan tajunnasta, kukaties kasvin j. n. e. tajunnasta, jopa enkelin ja jumalan tajunnasta. Kussakin näistä tajunta ilmenee erilaisena ja yhdeltä kannalta voi syystä sanoa, että esim. eläimen tajunta on aivan toinen kuin korkealle kehittyneen ja nerollisen ihmisen, mutta toiselta — abstraktiselta — kannalta itse tajuisuus sinään aina on sama.

Ex analogia ymmärrämme nyt eri maailmoiden aineellisuuden. Abstraktisesti puhuen ei ole olemassa muuta kuin yksi ainoa Aine (joka ei suinkaan ole sama kuin fyysillinen „alkuaine“), mutta konkretisesti se ilmenee näkyväisten ja näkymättömäin maailmoiden erilaisena alkuaineena. Niinpä esim. ajatusmaailman aine on vallan toisenlainen kuin fyysillisen, jos kohta se onkin yhtä paljon ainetta kuin fyysillisen maailman aine.

Tämä käy selväksi siitä tosiseikasta, jonka salainen tutkimus on meille ilmaissut, että aineelliset atomit ovat äärettömiin saakka jaolliset.

Kemiallinen tutkimus oli keksinyt n. k. „atomit“ eli kemialliset ainehiukkaset, ja koko kemiallinen tiede perustui ja perustuu yhä vielä tähän atomioppiin. Fysikasta tiedämme, että kappaleet ovat mekanillisesti jaollisia — ei äärettömiin saakka, mutta niihin pieniin hiukkasiin, joita kutsutaan „molekyleiksi.“ Yksi vesimolekyli esim. on pienin vesimäärä, minkä vapaassa olomuodossa voimme ajatella olevan. Mutta vesi ei ole kemiallinen „alkuaine“; se merkitsee, että vesimolekyli on kemiallisesti jaollinen eli kokoonpantu erilaisista kemiallisista atomeista. Itse asiassa vesi on syntynyt kahden alkuaineen yhtymisestä: vedyn ja hapen; jokaisessa vesimolekylyssä on yksi happiatomi sidottu kahteen vetyatomiin. Happi ja vety sitä vastoin ovat alkuaineita; niiden molekylyt sisältävät ainoastaan samoja atomeja; vety tosin ei esiinny vapaana luonnossa, vaan hapen molekyli katsotaan olevan muodostettu kahdesta happiatomista. Nämä atomit, sanoi nyt kemia, ovat jaottomia, ne ovat alkuperäisiä pienimpiä ainehiukkasia, mitä olla voi, ja niitä on noin 70 eri lajia, koska on huomattu olevan luonnossa noin 70 eri alkuainetta eli „elementtiä“, joiden keskinäisistä yhdyssuhteista kaikki muut ovat syntyneet, kuten esim. vesi vedystä ja hapesta.

Koko maailma oli siis rakennettu ainakin seitsemästäkymmenestä eri alkuaineesta eli toisin sanoen seitsemänkymmenenlaisista atomeista! Ja uuden ajan kemistit nauroivat vanhoille filosofeille, alkemisteille ja mystikoille, jotka olivat puhuneet neljästä tai, vain yhdestä ainoasta alkuaineesta! Kuinka köyhä olikaan noiden vanhojen maailmankaikkeus!

Mutta nousipa kemistein omasta leiristä mies, joka rupesi epäilemään tämän teorian pätevyyttä, epäilemään, että n. k. alkuatomeillakin oli historiansa, että ne olivat kehittyneet jostakin yhtenäisestä alkuaineesta. Jo 80-luvulla esitti englantilainen kemisti, professori William Crookes, uuden atomiteorian, jonka mukaan kaikki alkuatomit kerran olivat syntyneet yhtenäisestä (homogenisestä) alkusubstansista, jolle hän antoi nimen „protyli.“ Tämä käsityskanta oli silloin vielä nerollisen mielikuvituksen tuotetta vain, mutta se voitti kuitenkin vähitellen alaa tieteellisissä piireissä, niin että kuuluisa monisti Ernst Haeckelkin kirjotti „Die Welträthsel“ nimisessä kirjassaan: Voimme sentähden otaksua, että nykyiset „empiriset elementit“ eivät ole todellisesti yksinkertaisia ja muuttumattomia „massan eri lajeja“ (species), „vaan että ne alkuaan ovat muodostuneet samankaltaisista yksinkertaisista alkuatomeista.“ *)

Uusimmat kemialliset löydöt **) ovat nyt vahvistaneet Crookesin (ja samalla salatieteilijäin) teorian ja antaneet kuoliniskun parikymmentä vuotta sitten vallinneelle materialistiselle

*) Ernst Haeckel, Världsgåtorna. Allmänfattliga studier öfver monistisk filosofi. Öfvers. af O. H. D. Stockholm 1902, Hugo Gebers förlag. Siv. 227.

**) Esim. n. k. radioaktiviteti.

käsitykselle. Nämä uusimmat havainnot ovat todistaneet, että atomit ovat — jaollisia! Niin, yksi ainoa atomi — joka on niin pieni kappale, että niitä mahtuu ehkä sata miljoonaa vieretysten yhteen sentimetriin — on kokoonpantu äärettömistä määristä pikkuhiukkasia, joita kutsutaan „elektroneiksi.“ Sen lisäksi on selvinnyt, että ainakin eräät kemialliset atomit yhtämittaa jakautuvat pienempiin osiin ja lähettävät näitä osia luotaan, vieläpä siten, että muutamat näistä atomiosista eritessään emäatomista muuttuvat toisiksi

alkuatomeiksi! (Radiumelementin sädehtivät alfa-hiukkaset muuttuvat heliumatomeiksi). Tämä jälkimäinen on tietysti mahdollinen ainoastaan sen perusteella, että atomit ovat muodostuneet yhtenäisistä, yhdenkaltaisista aineellisista alkuhiukkasista: ehkä elektronit ovat näitä alkuainehiukkasia.

Pääasia on, että tiede on todistanut atomit jaollisiksi, sillä niin salatieltenkin opetus kuuluu.*)

Salatiede, niinkuin äsken mainitsimme, menee kuitenkin pitemmälle kuin virallinen tiede: se väittää, että atomit eivät ainoastaan ole jaollisia, vaan äärettömyyteen jaollisia. Salatiede kyllä puhuu fyysillisistä alkuatomeista, s. o. atomeista, jotka eivät enää ole fyysillisesti jaollisia, mutta se huomauttaa samalla, että nämä fyysiset alkuatomit ovat muodostuneet ainehiukkasista, joita

*) Sivistyneen maailman silmissä oli tietysti hullunkurisinta lorua, kun Madame Blavatsky väitti „Salaisessa opissaan“, että sähkö on — ainetta; samainen käsityskanta on nyt yhtä tieteellinen, kun asianomaiset auktoritetit ovat julistaneet, että sähkö on muodostettu elektroneista.

tosin ei miljonია, ei biljonია kertoja suurentavalla mikroskopilla voitaisi erottaa, mutta jotka heti astuvat näkyviin, jos toisenlaisella aistilla rupeaa niitä etsimään. Nämä ainehiukkaset kuuluvat nimittäin sen näkymättömän maailman aineosiin, jota kutsutaan astraliseksi, ja me voimme matematisesti käsittää, missä suhteessa nämä astraliset atomit ovat fyysillisiin alkuatomeihin.

Sanoimme, että fyysiset alkuatomit ovat fyysillisesti jaottomia, mutta astralisesti jaollisia. Mitä se merkitsee? Se merkitsee, etteivät ne enää ole jaolliset meidän kolmidimensionalisessa maailmassamme. *) vaan että niiden jaollisuus kulkee neljanteen, kolmeen muuhun ulottuvaisuuteen verraten kohtisuoraan suuntaan. Niinkuin meidän fyysillisesti näkyväisellä maailmalla on kolme ulottuvaisuutta, niin on n. k. astralisella maailmalla neljä — ja mentalisella eli ajatusmaailmalla viisi ulottuvaisuutta . . . j. n. e.

Nyt ehkä käsitämme — mikäli näitä asioita fyysillisillä aivoillamme saatamme käsittää — mitä salatielivät tarkoittavat sanoessaan, että atomit ovat äärettömästi jaollisia, että kaikki maailmat, näkyvät ja näkymättömät, ovat kukin omalla tavallaan aineelliset, mutta että itse aine abstraktisesti käsitettynä on yksi, vaikka emme saata kuvitellakaan, minkälainen sen varsinainen olemus on.

*) Meidän fyysillinen maailmamme on kolmidimensionaalinen. s. o. ulottuu paikallisesti kolmeen suuntaan: 1) ylös ja alas, 2) oikeaan ja vasempaan, 3) eteenpäin ja taakse. Kolme toisiaan samassa pisteessä leikkaavaa kohtisuoraa viivaa kuvaa tarkasti tämän suhteen.

Jos edellisen valossa koetamme luoda itsellemme — vaillinaisen — kuvan esim. ajatusmaailmasta, on meidän ennen kaikkea silmällä pitäminen, että se maailma „ulottuu“ viiteen kohtisuoraan suuntaan. Se maailma on aineellinen, mutta sen aineellisuus on aivan toista laatua kuin fyysisen maailman. Paikallisuus ei siinä ole rajottunut „tähän“ ja „tuohon“, vaan se on kaikkiallista: me olemme silmänräpäyksessä missä paikassa tahansa ja samalla monessa eli kaikissa paikoissa yhtäaikaan. Aikakäsittekin on muuttunut: „tuhat vuotta on kuin yksi päivä ja yksi päivä kuin tuhat vuotta.“ Ajatuksemme on kotoisin tästä maailmasta ja ajatuksellamme onkin johonkin määrin sen ominaisuudet!

Ajatusmaailma on siis salatielten mukaan todellinen ja objektivinen, ja ylipäänsä ovat kaikki elämän ilmennysmuodot objektivisia ja todellisia. Olkoon ohimennen huomautettu, että tämä totuus ei kajoa filosofisen spekulatsioonimme vapauteen. Jos pidämme kiinni monismista tai panteismista ja sanomme, ettei ole muuta todellista kuin tuo yksi, ainoa, kaikkialla vaikuttava elämänvoima, jota voimme kutsua jumalaksi, niin me emme tarvitse muuta kuin lisätä yhden pienen sanan edellisiin väitöksiimme, jotta tuo näennäinen vastakohta haihtuisi olemattomiin. Sen sijaan, että sanomme: kaikki elämän

ilmenemismuodot ovat yhtä todellisia, sanokaamme: niillä kaikilla on yhtä suuri relativinen todellisuus, verrattuina ainoaan, absolutiseen todellisuuteen. Ja tämä onkin juuri sekä aikain viisauden että salatielen kanta.

Edellisestä on käynyt selväksi, etteivät näkymättömät maailmat ole paikallisesti erillään fyysillisestä universumista. Niiden paikallisuus ulottuu toisiin suuntiin ja ne ovat niin muodoin fyysillisesti „samassa paikassa“ kuin näkyväinen maailma. Ajatusmaailma on „kaikkialla.“ Jokainen maailma on „kaikkialla.“ Kaikki maailmat ikäänkuin läpituokevat toinen toisensa, vaikuttamatta vähääkään toinen toisensa tilavuuteen.

Jos nyt palaamme takaisin vanhaan kysymykseemme, kuka ihminen on ja mikä hänen asemansa on maailmankaikkeudessa, saamme vastaukseksi: ihminen on sielu eli tajuntakeskus (minuus), joka yhtäaikaa on yhteydessä useamman maailman eli „sfäärin“ kanssa, joka yhtäaikaa on manifesteerattuna useassa eri piirissä eli usealla eri „tasolla“ (plan), kuten näitä elämän ilmennysmuotoja on tapana kutsua. Voimme vielä valaista tämän esimerkillä. Lumpeenkukalla on juurensa joen pohjassa, mutta sen runko on vedessä ja sen latva on ilmassa. Olettakaamme nyt, että sillä olisi itsetajuisia aistimuksia juurensa, mutta ainoastaan juurensa. Silloin se kyllä aaltojen käydessä tuntisi runkonsa huojuvan ja auringon paistaessa nuppunsa puhkeavan kukaksi, mutta kaikki tuo olisi kuitenkin ylailmojen fantasiaa vain, todellisen elämän muodostaisivat ainoastaan juurien aistimukset maan kosteudesta ja voimasta ja maan matelijoista. Kuvitelkaamme nyt vielä, että nuo kolme elementtiä, maa, vesi ja ilma, eivät ole jyrkillä rajoilla erotetut toisistaan, vaan että uppoutuvat toisiinsa ja täyttävät saman tilan, niinkuin esim. kaasu tunkee läpi ilman, silloin meillä on jotakuinkin vastaava kuva ihmisen asemasta maailmassa. Ihminen elää yhtäaikaa monella eri tasolla, mutta niinkuin lumpeenkukka esimerkissämme hän ei pidä muuta todellisena kuin fyysillistä eli „alinta.“

Näitä elämän ilmennysmuotoja eli tasoja on, kuten sanottu, monta — kuinka monta, on mahdoton tietää. Toistaiseksi ihmisen sielu on jäsenenä viidessä maailmassa, hänen tajuntansa käsittää viisi tasoa, ja näistä viidestä ainoastaan kolme tulee käytännössä kysymykseen ihmisen nykyisellä kehitysasteella, niinkauan kuin hän elää „minässään“, jonka varsinainen koti on ylimmällä näistä kolmesta (ajatusmaailmassa). Ainoastaan poikkeustapauksissa ihminen ottaa vastaan vaikutuksia kahdelta toiselta tasolta ja ainoastaan korkealle kehittyneet okkultisti (adepti, mestari) saattaa itsetajuisesti liikkua viidessä maailmassa. Ihmisen kehitykseen nähden nämä tasot ovat jossakin astejärjestyksessä, niin että voimme puhua ylemmistä ja aiemmista tasoista, tarkottaen silloin, että alempi taso on semmoinen, jolla ihminen kehityksen kulussa tulee varhemmin itsetietoiseksi. Lueteltuna tässä järjestyksessä alemmasta ylempään ovat nämä viisi tajuntatasoa hyväksytyine nimineen seuraavat:

1) *Fyysillinen* — se maailma, jossa kaikki ihmiset nykyään ovat itsetietoisia, jossa heidän tajuntansa on niin sanoaksemme objektiivinen.

2) *Astralinen* — himojen, halujen, intohimojen ja aistillisten sensatsioonien maailma, ihmisen tajunnan nykyinen koti, vaikkei hän tässä vielä ole saavuttanut objektiivista havaintokykyä eli itsetajuntaa. Tämän tason ylempi osa on n. k. astromentalinen taso, jossa himot ja tunteet ovat saaneet värityksensä ymmärrykseltä ja ajatukselta.

3) *Mentalinen* — ajatusmaailma, josta jo on ollut puhetta. Tämäkin on kaksiosainen: alempi, ymmärryksen eli ihmisen persoonallisen minän taso ja ylempi, puhtaan järjen eli ihmisen yksilöllisen, kuolemattoman minän taso.

4) *Buddhinen* — kaikkea käsittävän rakkauden ja epäitsekkyuden maailma, jossa on liikkunut semmoisten ihmisten tajunta kuin Jeesuksen, Buddhan, Frans Assisilaisen.

5) *Nirvaaninen* — se maailma, jossa ihminen on „yhtä Isän kanssa“, jossa hänen persoonallinen

tajuntansa on kirkastunut ja täydellisesti jumalaistunut.

Jokainen näistä maailmoista on täynnä asujaimia, astralitasolla elävät „luonnonhenget“ (vuoren peikot, veden emokset j. n. e.), mentalitasolla nuo loistavat „deevat“ eli jumalat, jotka muun muassa inspireeraavat ihmistä taideteoksien luomiseen, — ihminen yksin on siinä erikoisasemassa, että hänen tajuntansa ulottuu kaikille näille tasoille yhtäaikaan.

5. Mitä kuolema voisi olla.

Koska ihminen salatieteen kannalta on sielu, jonka tajunta ulottuu useampaan eri maailmaan, on meidän varsin helppo käsittää, mitä kuolemaksi kutsuttu tilanmuutos on samalta kannalta katsottuna. Kuolemassa ihminen ensiksikin heittää fyysillisen ruumiinsa. Tämä ei nyt merkitse, että hän jää ruumiittomaksi sieluksi („hengeksi“, s. o. ilmanhengähdykseksi) tähän fyysilliseen maailmaan, liitelemään ja leijailemaan tämän maan ilmapiirissä näkymättömänä ja muodottomana raukkana, vaan että hänen tajuntansa siirtyy fyysilliseltä tasolta astraliselle, joka on lähin järjestyksessä. Ja mitä se merkitsee, että sielu tajunnassaan siirtyy astraliseen maailmaan? Onko se siinä maailmassa ruumiiton olento? Ei suinkaan.

Ihmisen tajunta ei voi toimia ilman käyttövälinettä; materialisteilla on oikein, kun he sanovat, että ihminen kadottaessaan sen ruumiin, jonka välityksellä hän elää ja ajattelee, lakkaa elämästä ja ajattelemasta, s. o. haihtuu olemattomiin. Heillä olisi aivan oikein, jos ihmisellä ei olisi muuta ruumista kuin fyysillinen; mutta nyt heidän täytyy lisätä väitteensä seuraavat sanat: ihminen haihtuu olemattomiin siihen maailmaan verraten, johon hänen ruumiinsa kuului. Ja silloin se väitös pitää paikkansa — ainakin tietopuolisesti.

Itse asiassa ihmisellä on oma käyttövälineensä astralitasolla ja ylipäänsä joka tasolla, ja se käyttöväline eli ruumis on rakennettu tason aineesta.*) Kuoltuaan, heitettyään fyysillisen ruumiinsa, ihminen siten on siirtynyt astralitasolle ja on nyt verhottuna astraliruumiisen. Aivan kuin pakkasesta lämpimään, valoisaan tupaan tullut vaeltaja heittää turkit päältään, joita hän ei enää tarvitse astuttuaan uuteen olotilaan, samoin kuolema kutsuu sitä pyhiinvaeltajaa, jota nimitetään ihmiseksi, toisesta olostaan ja elämästä toiseen ja riisuu häneltä ne vaatteet, joita hän ei enää tarvitse uudessa ympäristössään.

Mutta jääkö ihminen nyt ainiaaksi tähän astraliseen maailmaan? Tämäkö se nyt on hänen oikea kotinsa, se elämännäyttämö, jossa hän ikuisesti on esiintyvä? Ei, tässäkin maailmassa häntä jonkun ajan perästä kohtaa — kuolema; tästäkin maailmasta hän on siirtyvä toiseen,

*) Vedantistit (indialainen filosofinen koulu) kutsuvat näitä „ruumiita“ verhoiksi eli koteloiksi (*koshas*) joka on sopiva nimi korkeimman todellisuuden kannalta, koska ne ikäänkuin peittävät sen näöltämme. Eräs yogakoulu (taraka raja yoga) taas kutsuu niitä käyttövälineiksi eli vehikkeleiksi (*upadhis*), joka puolestaan on sopiva nimitys salatieteilijäin kannalta. Nykyisessä teosofiassa niitä myös on ruvettu kutsumaan „ruumiiksi“, koska ne kaikki ovat samassa asemassa sieluun nähden kuin fyysillinenkin ruumis.

ylempään ja kauniimpaan. Niinkuin fyysillinen ruumis, niin astraliruumiskin elää vain jonkun ajan, jonka kuluttua sielu siitä erkanee ja siirtyy mentaliseen eli ajatusmaailmaan, verhottuna mentaliruumiisen.

Tämä mentalinen käyttöväline on muodostettu alemman mentalitason aineesta eikä sekään ole ikuinen. Kun sielu siinä on aikansa toiminut, hylkää se senkin ja nousee, ylemmälle mentalitasolle, verhottuna niin kutsuttuun kausaliruumiisen (*kârana sharîra*), joka on inhimillisen sielun kuolematon verho.

Tämä kausallinen eli syy-ruumis on nim. ihmisen „korkeamman minän“ käyttöväline, ja siihen ei vaikuta enää se muutos, jota kutsumme kuolemaksi. Sanoimme äsken, että ihminen on tajuntakeskus, jonka varsinainen koti on ajatusmaailma. Tämä merkitsee, että ihminen ei ole abstraktinen „puhdas tajunta“ sinään, vaan että hän on ajatteleva minuus. Ihminen on „minä“, sitä esim. eläin ei ole. Tämä hänen minänsä ei ole fyysillinen ruumis, ei astralinen eikä mentalinen, vaan se ajattelija, se „syrjästäkatsoja“, joka asuu joka ihmisen tajunnassa. Olemme kyllä tottuneet puhumaan käyttövälineistämme ikäänkuin ne olisivat me itse, mutta se on meidän erehdyksemme. Sanomme: meitä väsyttää, janottaa, suuttuttaa, loukkaa, pettää j. n. e., mutta itse asiassa meidän minämme on kaiken tämän yläpuolella. Levon tarvis ja jano asuvat fyysisessä ruumiissamme, suuttuminen on astralinen värähtely, erehtyminen ja hairahdus on ajatusvälineen puutteellisuuksia, meidän minämme ainoastaan tajuaa nämä värähtelyt, tekee ne eläviksi ja identifioi itsensä niiden kanssa eli luulee itsensä samaksi kuin ne.

Toiselta puolen emme saata paeta omaa minäämme, emme saata siitä irtautua. Kaikkien tunteitten ja ajatuksien yläpuolelle saatamme nousta, mutta minämme ulkopuolelle emme pääse — tämäkin selvä todistus siitä, että muu on ohimenevää, mutta tajuntakeskus pysyvä. Sentähden sanotaan, että ihmissielun kausaliruumis on katoamaton, on ihmisen varsinainen käyttöväline — vaikkei ihminen nykyisellä kehitysasteellaan ollenkaan sitä vielä tunne — ja että ihmisen oikea koti on mentalisen maailman yläpiiri.

Tähän ihmisen korkeampaan minään kuolema ei kajoa. Muutokset ovat loppuneet, kun ihmisen tajunta on siirtynyt ajatusmaailman yläilmoihin. Mitä sitten seuraa, sitä emme tässä puhu, koska tarkotuksemme vain on katsoa kuolemaa suoraan silmiin.

Nyt voimme antaa uuden, salatieteellisesti tarkan määrittelyn kuolemasta ja sanoa, että kuolema on se prosessi, jonka kestäessä ihmisen minä vetäytyy pois fyysisistä, astralisista ja mentalisista käyttövälineistään ja uppoutuen omaan itseensä pysähtyy „paljaana inhimillisenä sieluna“ odottamaan kohtalon uusia käskyjä. Aivan oikein huomauttaa sentähden Mr. C. W. Leadbeater, että kuoleman prosessi oikeastaan alkaa jo silloin, kun ihmisen fyysillisruumillinen elämä on kehkeytnyt huippuunsa ja alkaa kuihtua ja että se hetki on hänen elämänsä tärkein, jolloin ulkonaisten olioiden viehätysvoima hänen ylitsensä on vähentynyt ja hän rupeaa ikävöimään korkeampia asioita.*)

Meidän käsityksemme kuolemasta ja etenkin haudantakaisesta elämästä jäisi yhtäkaikki sängen vaillinaiseksi, jos se rajottuisi siihen, mitä tähän saakka on tuotu esiin. Olemme hyvin tietämättömiä matkustajia, jos emme tiedä muuta kuin sen maan nimen, johon meidän matkustaminen. Ainakin yhtä tärkeätä on meidän tietää, kuinka siinä maassa eletään ja tullaan toimeen; ja tietysti ylen tärkeätä on, että tunnemme sen maan kieltä vaikkapa vaillinaisestikin. Kysymys on sentähden: missä asemassa me ihmiset olemme astraliseen ja mentaliseen maailmaan — joudummeko kuollessamme aivan kuin vieraasen maahan vai olemmeko siellä nyt jo kotonamme? Olemmeko siellä kuin lapset syntyessään tähän fyysilliseen maailman vai osaammeko heti käyttää niitä astralisia ja mentalisia ruumiita, joihin tajuntamme siellä on pukeutunut?

Ja vastaus kuuluu: meidän asemamme on monessa suhteessa lapsen kaltainen. Tosin noita uusia käyttövälineitä ei silloin luoda. Nyt jo meillä on astralinen ja mentalinen ruumis. Koko maallisen elämän aikana meidän minämme on kolmen katoovaisen ruumiin verhoma: fyysisen, astralisen ja mentalisen. Mutta me emme ole oppineet itsetajuisesti käyttämään muuta kuin ensimmäistä ja alinta.

*) C. W. Leadbeater, *The Other Side of Death*, siv. 41.

Me emme ole „heränneet“ astralisessa ja mentalisessa maailmassa. Jotta kuoleman jälkeen heti olisimme itsetajuiset astrali- ja mentalitasolla, olisi tämän itsetajunnan pitänyt herätä jo eläissämme.

Eikä tämä suinkaan pitäisi olla mahdotonta, sillä emmehän ole läheskään samassa asemassa kuin matkustaja, joka paikallisesti siirtyy toisesta maasta toiseen; olemmehan nyt jo jäsenenä ja kansalaisina niissä maissa, johon kuollessamme „matkustamme.“ Mikä siis olisi luonnollisempi kuin että meidän silmämme nyt jo aukenisi näkemään nuo maailmat?

Niin ei kuitenkaan ole laita. Ne aistit, jotka välittäisivät meidän itsetajuisen yhteytemme astralisen ja mentalisen maailman kanssa, ovat ani harvassa vielä täysin kehittyneet, itse asiassa ainoastaan salatieteilijöissä. Nerot ottavat vastaan vaikutuksia ajatusmaailmasta ja mediumit astralisesta, mutta ainoastaan harjaantuneet okkultistit saattavat täydellä itsetajunnalla katsoa näkymättömiin maailmoihin, liikkua niissä ja käyttää niihin kuuluvia välineitään.

Asiain näin ollen ihmiset tietysti kuollessaan eivät läheskään ole yhtä kokeneet ja viisaat näkymättömässä maailmassa kuin täällä fyysisessä maailmassa olivat, vaan on se pikemmin niinkuin he taas „syntyisivät“ lapsina uuteen maailmaan.

Ennenkuin ryhdymme lähemmältä tarkastamaan, mimmoinen tämä uusi tila on, tahdomme kuvitella mielessämme, minkälainen se olisi, jos olisimme saavuttaneet täydellisen itsetajunnan sekä astralisessa että mentalisessa maailmassa, toisin sanoen, mitä kuolema voisi olla. Ja sitä varten kysymme ensin: mitä on itsetajunta?

Jättäkäämme syrjään filosofiset määrittelyt ja etsikäämme käytännöllistä, tarkotusta vastaavaa selitystä. Emmeköhän silloin voisi sanoa, että itsetajuinen ihminen on se, joka ei ole ruumiillisten aistimuksien orja, vaan niiden herra? Fyysisessä ruumiissaan itsetajuinen ihminen on se, joka selvin silmin näkee häntä ympäröivän maailman ja osaa käyttää ruumistaan omiin tarkoituksiinsa, jotka ovat suorastaan ruumiillisen elämän yläpuolella. Hän ei unohdu ruumiin aistimuksiin, vaan tuntee itsensä sielulliseksi olenoksi keskellä niiden pyörinää. Ihminen, joka ei tiedä muusta kuin oman ruumiinsa vaatimuksista, jonka koko elämä supistuu niiden vaatimusten ja tarpeitten tyydyttämiseen, hän ei ole itsetajuinen, hän ei tunne itseään sieluksi edes fyysisessä ruumiissaan. Mutta fyysisesti itsetajuinen ihminen on se, jolle fyysillinen ruumis on käyttöväline näkyväisessä maailmassa.

Lyhyesti sanottuna itsetajunta on se, ettemme lankea siihen tavalliseen hairahdukseen, että luulemme käyttövälinettä omaksi itseksemme, vaan että annamme korkeampain voimain vaikuttaa käyttövälineeseen.

Kun nyt tahdomme käsittää astralista itsetajuntaa, on meidän johdettava mieleen, mitä voimia astralitasolla vaikuttaa. Astralitasoa olemme kutsuneet himojen, halujen ja intohimojen maailmaksi. Mitä se merkitsee? Se merkitsee, että intohimot ja senlaatuiset luonnonvoimat panevat astraliaineen värähtelemään; niiden aiheuttaman värähtelyn nopeus on niin sanoaksemme liian suuri voidakseen välittömästi vaikuttaa hitaampiin fyysisiin atomeihin ja liian pieni ylettyäkseen ajatusmaailman vielä nopeampiin värähtelyihin, mutta astraliaine on omiansa tottelemaan niiden vaikutuksia. Aivan kuin fyysiselliseen ruumiiseen vaikuttaa kaikenlaiset fyysiset seikat, samaten astraliseen vaikuttaa nuo astralitasoon voimat. Puukko haavottaa fyysillistä ruumista, intohimo vaikuttaa silmänräpäyksessä astraliruumiin ulkomuotoon. Mutta niinkuin fyysillinen ruumis on oleva terve, jotta sitä voisimme käyttää hyvänä välikappaleena, niin on astraliruumiskin oleva lujamuotoinen ja astralisesti terve, jotta sitä voisimme hyväksemme käyttää.

Astralisen itsetajunnan ehto on siis, etteivät minkäänlaiset intohimot eivätkä halut meihin mitään vaikuta. Ja ex analogia saatamme lisätä, että mentalisen itsetajunnan ehto on se, etteivät mitkään ajatukset, olkoot ne kuinka kauniit ja viehättävät tahansa, estä meitä näkemästä totuutta. Mitkä ovat sitten ne voimat, jotka saavat meihin vaikuttaa? Kaikki ne, jotka lähtevät jostakin yleimmästä maailmasta.

Astralisesti itsetajuisia olemme, jos mentalimaailman voimat meissä vaikuttavat, kun olemme astralitasolla, s. o. jos ymmärryksellämme hillitsemme tunteitamme ja himojamme. Tämä tietysti voi tapahtua joko epäitsekäässä tahi itsekkäässä hengessä, ja sentähden pahakin ihminen, itsekäs ihminen — noita — voi olla astralisesti itsetajuinen.

Hyvässä epäitsekäässä ihmisessä eivät vaikutakkaan paljaat mentaaliset voimat, vaan buddhisenkin maailman voimat, ja sentähden semmoinen ihminen on samassa asemassa sekä astrali- että mentalitasolla: hänen tekojensa vaikuttimet ovat kotoisin buddhisen, s. o. veljesrakkauden, totuuden, täydellisen autuuden maailmasta.

Ja jos nyt kuvittelemme, minkälainen tämmöisen hyvän, kehittyneen ihmisen tila on astralisessa ja mentaalisessa maailmassa, ymmärrämme heti, että koko hänen elämänsä pohjasävelenä on rajaton, epäitsekäs rakkaus. Hän elää auttaakseen, lohduttaakseen, levittääkseen tietoa ja valoa. Keskeillä intohimojen pyörteillä hän viittaa elämän korkeampiin mahdollisuuksiin — tämä on hänen työnsä astralitasolla. Ja mentaalisessa maailmassa hän herättää ihmisiä näkemään, minkälaisiin ahtaihin puitteihin he ovat vanginneet jumalallisen järkensä. Hänen työnsä kuoleman jälkeen on sama kuin se oli hänen eläissään näkyväisessä maailmassa.

Mutta voi! Näitä ihmisiä ei vielä ole monta. Useimmat olemme kiinni ennakkoluuloissamme, useimmilla meillä on „pikku“ heikkoutemme, joista emme jaksa luopua. Ja vaikka varmaan on tuleva päivä, jolloin ihmiset voivat elää niin kaunista elämää kuoleman jälkeen kuin esim. Arvid Järnefelt edellä siteratussa kuvauksessaan on otaksunut, on yhtäkaikki varma, ettei ihmisten haudantakainen tila vielä ole senkaltainen.

Katsokaamme tätä asiaa.

6. Helvetti ja kiirastuli.

Uskonnoissa ei ole käytetty nimityksiä „tajuntataso“ ja „elämän ilmennysmuoto“, sillä ne häiritsisivät filosofiseen ajatteluun tottumattoman mielikuvitusta. Mutta silti eivät uskonnot ole jättäneet mainitsematta näitä tärkeitä totuuksia — päinvastoin, niiden metafyylliset opetukset eivät muuta tarkotakkaan kuin näiden seikkain selvittämistä. Nuo uskonnoista tutut nimitykset „helvetti“, „kiirastuli“, „taivas“, „ikuinen autuus“ ovat yksinkertaiselle mielikuvitukselle hyvin selvätajuisia määritelmiä ja tarkottavat aivan samaa kuin fyysiset, astraliset j. n. e. tasot.

Helvetit ja taivaat ovat niin muodoin todellisia maailmoita ja samalla psykologiselta kannalta erilaisia tajunnantiloja. On aivan paikallaan sanoa, että ihminen elää yhtäkaikki helvetissä ja taivaassa ja että hänen tajuntansa toimii milloin toisessa, milloin toisessa maailmassa. Runoilijat eivät erehdy, kun puhuvat helvetin tuskista, onnen ja rakkauden taivaista j. n. e. Yhtäkaikki eivät uskonnot ole valinneet näitä nimityksiä pitäen silmällä ihmisen maallista elämää, vaan sen nojalla, mitä ovat tienneet hänen kuolemanjälkeisestä tilastaan.

Kun ihminen kuolee, s.o. heittää sen fyysisen ruumiin, jonka välityksellä hänen tajuntansa ulottuu fyysisen maailmaan, tapahtuu pieni muutos hänen suhteessaan astrali- ja mentalimaailmaan. Hänen tajuntansa on tietysti siirtynyt fyysisestä maailmasta astraliseen ja on nyt puettu astraliruumiin. Mutta juuri sentähden, että hän ei ole siinä ympäristössä itsetajuinen ja itsensä herra samalla lailla kuin hän oli meidän näkyväisessä maailmassamme, anastaa tämä uusi olotila niin täydelleen hänen huomionsa ja tajuntansa, ettei hän kykenekään ilman muuta nostamaan mieltään ajatusmaailmaan. Ruumiissa ollen hän esim. tilapäisesti saattoi hillitä himojaan. (koska ne silloin vielä olivat „subjektivisiä“) ja ajatella jotain järkevää syytä kieltäytymiselleen, mutta kuoleman jälkeen hän on joutunut juuri tuommoisten tunteitten maailmaan, ne ovat nyt hänelle objektivisinta totuutta, ja jollei hän ole oppinut niitä hillitsemään, on hän kerrassaan niiden vallassa. Kuoleman jälkeen tapahtuu siis

semmoinen kahtiajako, joka jyrkästi erottaa toisistaan astralisen ja mentalisen elämän. Ihminen on ensin pakotettu elämään tajunnallaan yksinomaan astralisessa, sitten mentalisessa maailmassa.

Astralista elämää on kutsuttu kiirastuleksi ja helvetiksi, mentalista taivaaksi, koska edellinen useimmissa tapauksissa on kärsimystä tai ainakin puhdistusta, jälkimäinen taas ehdottomasti onnea.

Himot ovat välttämättömät ihmisen kehitykselle, ilman niitä ei ihmiskunta vielä pitkälle pääsisikään, mutta ne ovat tehneet tehtävänsä vasta silloin, kun ihminen on oppinut niitä täydellisesti hillitsemään. Tämän todistaa selvästi astralinen kokemus. Siinä maailmassa, himojen omassa maassa, eivät ne anna tyydytystä muuten kuin niitä voittamalla; niiden tyydytys taas tapahtuu yksinomaan fyysisessä maailmassa. Aivan oikein sanoo apostoli Paavali: „himon halu on kuolema“; ja toisessa paikassa: „jokaisen teko tulee julkiseksi; sillä se päivä sen on selittävä, joka tulessa ilmaantuu: ja minkäläinen kukin teko on, sen tuli koettelee.“ Ihminen, joka on himojensa orja, joutuu siis semmoiseen asemaan kuoltuaan, että hänen omat himonsa häntä ympäröivät, mutta että hänen on mahdoton niitä tyydyttää. Jokainen ymmärtää, minkälainen semmoisen ihmisen tila on: se ei voi olla muuta kuin suurta kärsimystä. Syystä siis uskonnot ovat kutsuneet tätä tilaa helvetiksi eli kiirastuleksi; se kai myös on syynä siihen, että uskonnossa rukoillaan pitkää ikää; sillä kun ihminen kuolee nuorena tai paraassa iässään esim. äkillisen kuoleman kautta, ovat hänen himonsa tavallisesti vielä voimakkaat.

Surkuteltavimpia on niitten tila, jotka fyysisessä elämässään ovat antautuneet juoppouden taikka irstaisuuden paheeseen. Usein omantunnon vaivat syöksevät heidät epätoivon kuiluihin, mutta usein tapahtuu myös, että heidän „sydämensä on paatunut“, joten he eivät pyydä muuta kuin himojensa tyydytystä. Sanomattomasti he kärsivät, kun eivät ole tilaisuudessa tätä tekemään. Mutta heidän ajatuksensa liikkuu yksinomaan irstaisissa mielikuvituksissa, he saastuttavat koko ympäristönsä noilla ajatuksillaan, ja semmoiset henget liittyvät vaistomaisesti toistensa seuraan, vaeltaen ympäri suurissa joukoissa. Kauheata on, että he täällä astralitasollakin ovat tilaisuudessa johonkin määrin tyydyttämään himojaan. Astralimaailman alempi osa on niin likeisessä yhteydessä fyysisen maailman kanssa, että sieltä aivan tarkalleen voi seurata, mitä täällä maan päällä tapahtuu. Nuo onnettomat olennot rientävät sentähden semmoisiin paikkoihin (kapakkoihin y. m.), missä fyysisesti elävät ihmiset harjottavat vastaavia paheita, ja paitsi että heillä on jotain nautintoa semmoisten paikkain höyryistä ja hajuista, saattavat he sen lisäksi tarttua kiinni elävien ruumiisiin ja niitten välityksellä vielä kerran maistaa alhaisten paheittensa hetkellistä makeutta. Että tämä fyysisesti eläville on mitä vaarallisinta leikkiä, on itsestään selvää. Delirium (juoppouden hulluus) ja irstaan elämän aiheuttama mielisairaus voivat olla seurauksena tämmöisestä „pahan hengen riivaamisesta.“ Toiselta puolen on tämänlaatuinen tyydytys omiansa yhä vain pitkittämään noitten „pahojen henkien“ astralisia kärsimyksiä.

Murhaajain ja pahantekijäin tila ei liioin ole kadehdittava. Heidän mielikuvituksensa ei kykene irtautumaan rikoksistaan ja niiden uhreista. Murhatun haamu on lakkaamatta murhaajansa kintereillä. Tämä pakenee ja pakenee, mutta verinen uhri on aina hänen takanaan ja pakottaa häntä kääntämään katsettaan ja näkemään sitä näkyä, joka on saattaa häntä hulluksi. Toinen mahdollisuus on se, että murhaaja on tullut mestatuksi ja että mestaus ja sitä edellä käyvät odotuksen ja jännityksen hetket ovat tehneet niin syvän vaikutuksen hänen sieluunsa, ettei mielikuvitus jaksa niistä irtautua. Silloin tuo onneton raukka yhä uudelleen läpikäy viimeiset fyysisen elämänsä kauhun täyttämät hetket. Jos taas mestattu taikka muuten kuollut on täynnä kostontuumia, on hän sangen vaarallinen paha henki, sillä hän voi sekä riivata eläviä ihmisiä että muuten kiihottaa heitä rikoksiin. Moni itsemurhaaja on sillä tavalla kostanut maailmalle ja yhteiskunnalle, että hän on vienyt muita samaan perikatoon, johon itse syöksyi.

Ajatuksen varsinainen koti on mentalinen taso, mutta useimmat ajatukset, vaikka ovat mentalisessa maailmassa syntyneet, panevat astraliaineenkin värähtämään ja pukeutuvat astraliseenkin muotoon. Tämä on tietysti kerrassaan semmoisten alhaisten ja himollisten ajatusten laita, jotka ovat syntyisin astromentalisesta maailmasta eivätkä puhtaasen ajatusmaailmaan yletykkään.

Niinpä toisten ihmisten pahat ajatuksetkin saattavat tuottaa kärsimystä kuolleelle vihamiehelle. Mies, joka on tehnyt vääryyttä eläessään, joka esim. rahahuijauksillaan on saattanut monta henkilöä aineelliseen perikatoon ja siten herättänyt heissä vihaa itseään kohtaan, seisoo kuoltuaan suojaton niiden ajatusten keskellä, joita häntä vastaan on lähetetty. Hirviöinä ja raatelevina petoina ne häntä ympäröivät ja ahdistavat. Kauhistuneena hän niitä pakenee taikka kooten rohkeuttaan taistelee niitä vastaan, mutta yhden hävitessä uusia ilmaantuu, ja hän, onneton, on tuskiinsa uupumaisillaan.

Tunnettu Teosofisen Seuran okkultisti, C. W. Leadbeater, kertoo eräästä kokeista, keimailevasta naisesta, jonka tila kuoleman jälkeen oli varsin tukala. Hän oli eläissään tehnyt monta nuorta miestä onnettomaksi, ja niiden vihasta kuohuvat ajatukset olivat luoneet mahdollittoman ison gorillan tapaisen hirviön, joka häntä nyt astralitasolla ahdisti ja hätyytti. Hän koetti paeta, mutta turhaan. Koko hänen astralielämänsä oli yhtämittaista kauhua ja pakoa, kunnes hän sai apua täällä vaikuttavilta auttajilta. Hänen sydämensä oli kuitenkin niin pieni ja niin kova, ettei hän mitään korkeampaa käsittänyt.*)

Kuten jo edellä sanoimme, ei tämä tulinen kärsimys kuitenkaan ole ikuinen. Me tiedämme, että himoja voitetaan kahdella tavalla: joko siten, että vapaasta tahdosta opitaan niitä hillitsemään taikka siten, että niitä (vapaasta tahdosta tai pakosta) jätetään tyydyttämättä. Tämä jälkimäinen menettely tietysti ei kuoleta itse himon sydäntä eli siementä, mutta se lannistaa sen voimaa ja poistaa sitä vähitellen tajunnasta: ja tämä jälkimäinen prosessi tapahtuu kuoleman jälkeen. Himon laadusta ja elinvoimasta riippuvainen on siis sekä kärsimysten voimaisuus että astralisen elämän pituus.

*) C. W. Leadbeater, *The Other Side of Death*, scientifically examined and carefully described. London & Benares. Theo. Publ. Soc. 1903.

Helvetiksi astralielämää sopii kutsua ainoastaan niissä tapauksissa, jolloin hyvin alhaiset himot aiheuttavat hyvin voimaisia kärsimyksiä; kiirastuli on useimmissa tapauksissa sopivampi nimi sillä kärsivä ihminen hoksaa jonkun ajan kuluttua, kuinka asian laita on, ja koettaa omalla tahdollaan päästä erehdyksensä herraksi. Emme myöskään saa unohtaa sitä apua, jota tällä tasolla vaikuttavat olennot, etenkin okkultistien oppilaat kaikesta sydämestään antavat onnettomille ihmisraukoille.

Mutta astralinen elämä saattaa olla täynnä tyydytystäkin. Ihminen, jolla ei ole alempia himoja voitettavana, vaan jonka tajuntakeskus niin sanoaksemme on astromentalisessa maailmassa — kuten on laita useimpien vanhojen ihmisten ja pitkällisen sairauden jälkeen kuolleitten — on heti valmis kääntämään huomionsa astralimaailman tarjoamiin iloihin. Hän saattaa tavata ennen häntä kuolleita omaisiaan, jotka eivät vielä ole nousseet taivaaseen, hän saattaa nähdä maan päälle jättämänsä ystävät ja seurustella heidän kanssaan, kun he nukkuvat; jos hän on harras „uskovainen“, pääsee, hän lahkolaistensa pariin; ylipäänsä: jos ihmisellä on jonkinmoisia harrastuksia, on hänen olonsa astralitasolla verrattain onnellinen, sentähden että hän sielläkin on tilaisuudessa jatkamaan harrastuksiaan. Astralinen maailma on nimittäin yhdessä osassaan fyysillisen peilikuva, niin että jokainen fyysillinen olio ja kappale on astralisestikin edustettuna. Innostunut kirjatoukka esim. löytää tiensä kaikkiin fyysillisen maailman kirjastoihin ja, saapi tutkia mitä kirjaa hän haluaa — tietysti sen „astralista eksemplaria.“ Samaten musikin harrastajalla on vapaa pääsy kaikkiin konsertteihin maan päällä, joten koko hänen elämänsä voi olla soittoa ja laulua — tietysti astralisesti. Semmoisen ihmisen astralielämä saattaa tämän kaiken nojalla muodostua hyvinkin pitkäksi, sillä se kestää siihen saakka, kunnes he itse rupeavat ikävöimään muutosta ja huomaavat, ettei tuommoinen personallinen tyydytys ajan pitkään tyydytäkään.

Tietysti astralinen elämä on täynnä hyviä mahdollisuuksia semmoisille ihmisille, esim. salatieteen oppilaille, joista voi sanoa, että he eläessään maan päällä eivät ainoastaan ole koettaneet voittaa omia personallisia himojaan, vaan että heillä vielä on se positiivinen ominaisuus, että heidän suurin halunsa on auttaa muita. He ovat johonkin määrin itsetajuisia uudessa ympäristössään ja ovat tilaisuudessa täällä

jatkamaan työtään hyvän palveluksessa. Heidän päätehtävänä on auttaa kuolleita kanssaihmissään: puhua heille, selvittää heille heidän tilaansa, opettaa ja neuvoa heitä. Moni piintynyt materialisti ja skeptikko luulee vielä elävänsä fyysillisellä tasolla ja vasta laajat ja pitkät selitykset saavat hänet vakuutetuksi asiain muuttetusta tilasta. Moni ihminen, jonka elämä astralitasolla muodostuisi sangen kuivaksi ja hedelmättömäksi, koska hänen persoonallinen heikkoutensa maan päällä eläessään oli huolimattomuus, haluttomuus ja yhtäkaikkisuus, on näiltä astralisilta auttajilta saanut intoa ottamaan elämän todellisuuksia vakavammalta kannalta.

Tämmöisten kehittyneiden ihmisten elämä on kuoleman jälkeen yhtä rikas kuin se oli sitä ennenkin. Se ei ole heille kiirastulta eikä helvettiä, sen pohjasävelenä on taivaalliset tunteet niinkuin oli heidän fyysillisenkin elämänsä pohjasävel. Useat heistä ovat sitäpaitsi jo maanpäällä oppineet vapaasti liikkumaan astraliruumiissa ja tekemään työtä astralitasolla.

7. Taivas.

Astralisen elämän perästä seuraa mentalinen, jota on kutsuttu taivaaksi. Nimi jo osottaa, että tässä on kysymys yksinomaan onnellisesta tilasta. Kärsimysten aiheet — himot — ovat palaneet sammuksiin. Nyt astuu näyttämölle toinen puoli, korkeampi puoli ihmisen sieluelämästä, ja se herättää eleille ainoastaan onnellisia tunteita. Semmoinen ihminen, jolla ei ole mitään persoonallisia pyyteitä kuollessaan, hän astuu heti taivaasen, hänen vaelluksensa läpi astralitason tapahtuu miltei silmänräpäyksessä. Mutta kaikki, joilla on ollut puhtaampia — joskin persoonallisia — tunteita ja ajatuksia eläessään, ne ennemmin tai myöhemmin tulevat osallisiksi tästä mentalisen elämän autuudesta.

Tämä taivaallinen maailma on ajatuksen varsinainen koti, se on niin sanoaksemme luonnon intelligenssi, ja se merkitsee, että kaikki, mitä me ihmiset ikinä saatamme ajatella ja kuvitella, on siellä toteutettuna. Se on filosofisen ajattelun ja matematisten spekulatsionein yhtähyvin kuin runollisten ihanteiden, soitannon, laulun ja taiteen maailma. Sen asujaimet ilmottavat ajatuksiaan toisilleen välittömästi ihanain kuvain ja väriävahdusten, hurmaavain sävelten muodossa. Sen elämäntunne on puhdasta riemua.

Nykyisellä kehityskannallaan ihminen tietysti ei tule osalliseksi kaikesta taivaan autuudesta; semmoinen etu on hänelle suotu vasta sitten, kun hän on kehittynyt itsetajukseksi tällä tasolla, kun hän on saavuttanut sen kehityksen, joka vielä on ainoastaan salatieteilijällä. Nykyistä ihmistä rajottaa hänen mielensä ahtaus, hänen ennakkoluulonsa, hänen tietämättömyytensä. Meidän tulee pitää mielessä, ettei ihminen kuoleman jälkeen ole sen kummempi kuin eläessään; hän ei ole äkkiä muuttunut „enkeliksi“, vaan hänen sydämensä, hänen silmänsä, hänen ajatustapansa on sama kuin se oli maan päällä.

Kun ihminen siis kuolee astralitasolta ja lyhyen tajuttomuustilan jälkeen herää taivaassa, näkee ja tajuaa hän sen kauneutta ainoastaan siihen suuntaan eli voisi sanoa ainoastaan sitä linjaa pitkin kuin hän sielussaan kykenee kauneutta tajuamaan. Filosofi rajottuu ideoihin ja rakentaa maailmoita, jossa ne toteutuvat, saaden apua luonnolta siinä kohden, missä hänen ajattelunsa arvaa totuuden; soittoniekka syventyy säveleihin ja soituihin, ja niiden uusiin ja aavistamattomiin yhdistyksiin, kuuntelee jumalain laulua, joka yhdessä silmänräpäyksessä loihtii esiin enemmän musikkia kuin kuorot ja orkesterit pitkänä konsertti-iltana täällä maan päällä; taiteilija saapi nähdä todellisia mestariteoksia, ihaila maisemia, joiden lumoava komeus voittaa rohkeimmankin mielikuvituksen, tutustua väreihin ja nyanseihin, joilla ei ole nimiäkään maan päällä; runoilijan fantasia täyttyy mitä ihanimmilla motiveilla ja ennen aavistamattomalla täydellisyydellä hän kykenee niitä ilmituomaan rytmikkäissä säikeissä; sanalla sanoen: kaikkien uskaliaimmat unelmat toteutuvat, ja toteutuvat tavalla, jota ei rohkeinkaan uskaltanut toivoa maallisen elämänsä nuoruudessa.

Mutta, huudahtaa lukija, eivät läheskään kaikki ihmiset ole noin lahjakkaita: ei runoilijoita ja

taitelijoita kasva joka oksalla — ei ajattelijoitakaan! Osattomiksiko taivaallisesta onnesta jäävät kaikki „epärunolliset“, jokapäiväiset henkilöt? Kaukana siitä, taivaassa on tilaa kaikille. Ja vaikka ihminen maailman silmissä olisi aivan vailla „talangeja“, on hänellä kuitenkin yksi lahja, yksi taipumus, joka oikeuttaa hänelle sijan taivaan valtakunnassa — itse asiassa suurin kaikista, — ja se on hänen kykynsä rakastaa. Tämä on kaikkien ihmisten synnynnäinen lahja ja se *voi* olla enemmän kehittynyt „epärunollisessa“ kuin „runollisessa“ ihmisessä — niin, onko meillä oikeuttakaan puhua epärunollisuudesta niin taivaallisen kyvyn yhteydessä kuin rakkauden? Taivaassa vainaja on yhdessä rakkaitensa kanssa — eikä ainoastaan kuolleitten, vaan elävienkin.

Sinä nuorukainen, jonka suurin onni eläissäsi oli seurustella morsiamesi ja ystäviesi kanssa, joka heidän puhtaista sieluistaan löysit kaiken täydellisyyden, kauneuden ja sulon iki-ihanan perikuvan, luuletko sinä, että „kuoleman kylmä käsi“ riistää sinut heidän luotaan? Taivaassa herätessäsi olet päinvastoin huomaava, että he, sinun rakkaimpasi, ovat siellä jo ennen sinua. Eikö ihmisen sielu ole kotoisin taivaasta? Eikö hänen sielunsa aina ole taivaassa? Itsetietoinen hän tosin ei ole siellä, mutta hänen tajuntansa eli, jos niin saan sanoa, osa hänen tajunnastaan elää siellä. Ja puhdas rakkaus — sekin on taivaasta. Jos sinun morsiamesi ja ystäväsi sinua muistavat ja rakastavat, olet sinä heidän parissa aivan yhtä todellisesti kuin maan päällä — todellisemminkin, sillä nyt ei mikään harso peitä sinun silmiäsi. Ystäväsi eivät sinua näe, morsiamesi ehkei tunne läsnäoloasi, mutta sinä olet joka hetki heidän sielunsa rinnalla. Ja vaikka he sinut unohtaisivatkin, olet sinä kuitenkin heidän luonaan ja sinun onnesi on särkymätön, sillä et näe heidän uskottomuuttaan. Uskottomuus kuuluu ihmisen himoluontoon, se ei nouse astralimaailmaa ylemmäksi — se on ohimenevää. Jos heidän sielunsa rakastavat sinua, on se rakkaus ikuinen; se on riippumaton maallisista vaihteluista — he rakastavat sinua, vaikkeivat fyysisissä tajunnassaan sinua muistaisikaan.

Tämä esimerkki soveltuu mutatis mutandis kaikkiin tapauksiin. Ei kuollut äiti ole lapsiaan heittänyt; hän tosin ei fyysisellä silmällä seuraa heidän kohtalonsa juoksua — mikä olisikaan hänen onnensa, jos hän voisi nähdä niiden lankeavan pahaan? — mutta hänen sielunsa on alati heidän sielujensa luona ja hän heitä auttaa ja kasvattaa niillä lempeillä, rohkaisevilla, jaloon elämään kehottavilla ajatuksilla, joilla hän lakkaamatta ympäröi heidän sielujaan.

Taivaassa löytävät myöskin uskonnolliset aspiratsioonit tyydytyksensä. Kaikki uskonnot ovat täällä edustettuina. Olkoon vainaja buddhisti, muhamettilainen, pakana tai kristitty — oman seurakuntansa helmaan hän joutuu. Hän saa kuulla ja oppia jumalallisia totuuksia siinä muodossa, jossa hän kykenee niitä vastaanottamaan. Tietysti kaikenlaiset uskonnolliset riidat ja eripuraisuudet, kihkot ja fanatismit kuuluvat astralimaailmaan — taivaassa viihtyvät ainoastaan totinen hartaus, totuuden kaipuu ja teeskentelemätön rakkaus hyveeseen ja ihmisiin. Ihminen, jonka suurin onni olisi nähdä mestariansa, olkoon tämä sitten Buddha tai Kristus, Mahomet tai Konfutse, hän saapi taivaassa istua tämän jalkojen juuressa ja kuunnella hänen opetuksiaan. Ja epäilemättä se ihminen, jonka sisin riemu on auttaa muita, löytää työtä mentali- niinkuin hän löysi astralitasolla. Kykeneehän sielu taivaassa ollen asustamaan monessa paikassa yhtäaikaan, ja kukatiesi ihminen, jonka auttamishalu ylettyi henkisiin asioihin, on tilaisuudessa auttamaan sekä eläviä että kuolleita juuri „puhumalla heidän omistatunnoissaan.“ Tämä työ kuitenkin kuuluu enemmän varsinaisille okkultisteille, joita ei näissä kuvauksissa ole otettu lukuun.

Kun heittää yleissilmäyksen kuolemanjälkeiseen elämään, kaikkiin noihin kokemuksiin astrali- ja mentalitasolla, tekee mieli kysyä: onko se elämä unennäköä vaiko todellisuutta, onko se leikkiä vai onko sillä jokin tarkoitus? Ja silloin kuuluu vastaus ensimmäiseen kysymykseen: todellisuutta se on, kirkkaampaa todellisuutta vielä kuin maan päällä. Kokemus, jonka jokainen alhaisista himoista vapaa sielu tekee siirtyessään alemmalta tasolta ylemmälle — ahtaammasta tajunnantilasta laajempaan — ja herätessään ylemmän tason elämään, on juuri se, että tämä uusi elämä tuntuu paljon todellisemmalta kuin vanha. „Nyt vasta minä elän“, hän huudahtaa, „nyt vasta tunnen elämäniloa joka suonessani! Unta vain oli tuo entinen eloni — tämä vasta on todellisuutta.“

Toiseen kysymykseen vastaamme taas, ettei kuolemanjälkeinen elämä missään suhteessa ole tarkotuksetonta leikkiä. Se on kehitystä alusta loppuun, kehitystä, josta sielulla on mitä suurinta hyötyä. Muistakaamme, että ihmissielu salatieteen mukaan palaa useita kertoja fyysilliseen elämään avatakseen täällä yhä uusia ja uusia suuntia kehitykselleen. Kuolemanjälkeisessä elämässä sielu sitten joka kerta syventää ja laajentaa maan päällä aloittamaansa kehityssuuntaa. Jos ei ihminen fyysisessä elämässään ole ymmärtänyt voittaa jotakin himoa, täytyy hänen se tehdä astralisessa elämässään kuoleman jälkeen, ja tämä merkitsee, että kun sielu seuraavalla kerralla reinkarnautuu, ei sama himo herää hänen ruumiissaan, ellei hän itse sitä tahdo. Himon siemen kyllä hänessä löytyy, mutta jollei hän sitä siementä istuta ja kasvata, kuihtuu se pois ja hän on ainiaaksi vapautunut siitä himosta.

Taivaallinen olo taas kehittää kaikkia henkisiä kykyjä. Suuri talangi syntyy taivaallisen opetusajan jälkeen nerona, ihmisystävä ihmiskunnan hyväntekijänä, hyveen rakastaja pyhimyksenä. Ihminen, jonka usko ihanteihin on horjunut fyysisen elämän kokemuksista, löytää taas uutta yllykettä uskollen taivaallisessa maailmassa ja palaa vahvistuneena, rohkaistuna, lohdutettuna fyysiselle tasolle. Kaukana siitä, että näin vietetty aika menisi hukkaan, ei kehitys ilman sitä olisi mahdollinenkaan, sillä niin vähän kuitenkin saamme aikaan fyysisessä elämässä! *Ars longa, vita brevis.*

Kuolemanjälkeinen elämä onkin monta vertaa pitempi kuin elämä täällä „surun ja murheen laaksossa.“ Niin, se elämä on meitä paljon likempi, meille paljon ominaisempi. Taivas on meidän oikea kotimme. Taivaalliset muistot kuvastuvat lapsen silmässä — ja taivaasen mekin astumme jo täällä eläissämme, jos „tulemme niinkuin lapset.“

8. Vainajat ja fyysillinen maailma.

Olemme jo edellä maininneet, missä likeisessä yhteydessä alempi astralitaso on fyysisen kanssa. Kaikki fyysisen elämän tapahtumat kuvastuvat tähän astraliseen aineeseen aivan niinkuin peiliin, ja tämän astralimaailman asujaimilla on se etu meikäläisten rinnalla, että he saattavat meitä nähdä ja seurata katseellaan meidän toimiamme, jota me emme tavallisissa oloissa kykene tekemään heidän suhteensa. Poikkeustapauksissa joku meikäläinen tulee „klärvoajantiksi“, niin että hän hetkeksi saapi kurkistaa tuon toisen maailman salaisuuksiin, mutta sen portit ovat säännöllisesti avoinna ainoastaan kehittyneille okkultisteille. Jokainen ihminen on tosin yöllä astralitasolla. Uni ei itse asiassa ole muuta kuin tajunnan vetäytyminen astraliruumiiseen, ja nukkuessaan ihminen tekee paljon kokemuksia, joita hän ei päivällä muista. Kehittymättömän ihmisen astraliruumis pysyy nukkuessa fyysisen välittömässä läheisyydessä, mutta kehittyneempi saattaa yön aikana tehdä pitkiäkin retkeilyjä, kohdata sekä eläviä että kuolleita tuttaviaan, saada neuvoja ja varoituksia y. m. N. k. profetalliset unet ovat muistoja ja jälkikaikuja näistä kokemuksista, mutta tavalliset, hajanaiset ja mitättömät unet ovat syntyneet — useinkin fyysisistä vaikutteista — juuri heräämishetkellä, silloin kun tajunta palaa fyysisiin aivoihin.

Tietysti tämä alemman astralisen ja fyysisen elämän vuorovaikutus muodostaa tärkeän kohdan vainajien elämässä. Heidän ensimmäinen havaintonsa „haudan toisella puolen“ on tavallisesti se, etteivät olekkaan „kuolleet“, vaan yhtä elävät kuin konsanaan, jopa elävämätkin, jos semmoinen lausetapa on luvallinen, sillä nyt ei heitä raskautta ei sairaus, ei vanhuus eikä fyysisen ruumiin paino. Mikä onkin luonnollisempi kuin että monet heistä heti muistavat omaisiaan ja keskenjääneitä tehtäviään ja koettavat päästä raporttiin eli yhteyteen jättämänsä fyysisen maailman kanssa? Olemme jo edellisessä puhuneet niistä „pahoista hengistä“, jotka eivät kuoltuaan saa rauhaa himoistaan, vaan kaikin mokomin pyrkivät niitä tyydyttämään fyysisesti elävien avulla taikka näitä hätyyttämällä. Ja nyt tahdomme vielä lyhyesti mainita, millä muulla tavalla vainajain henget käyttävät uutta asemaansa hyväkseen.

Kosolta on tutkijalle tarjona semmoisia tapauksia, jolloin kuoleva ihminen juuri kuolinhetkellään on näyttänyt poissa oleville ystävilleen tai omaisilleen; vaikka tämä ei oikeastaan kuulu astralimaailman ilmiöihin, koska se useimmiten on n. k. telepatiaa (kaukovaikutusta) ja ainoastaan

poikkeustapauksissa on todellista kuolevan esiintymistä astraliruumiissaan, olkoon se kuitenkin täydellisyden vuoksi täällä mainittu, olletikkin kun se on aivan tunnustettu fenomeni. *)

Sitä vastoin ovat kaikki vainajain „kummittelemiset“ ja esiintymiset spiritistisissä istunnoissa puhtaasti astralisia ilmiöitä. Jälkimäiset ovat meidän aikanamme tulleet sangen yleisiksi ja ne ovatkin laajoissa piireissä vaikuttaneet, että ennen niin pelättyjä ja nykyään useinkin niin pilkattuja aaveita ja kummituksia saatetaan arvostella oikealta ja kohtuulliselta kannalta.

Raamatun kertomuksessa rikkaasta miehestä ja Latsaruksesta huudahtaa edellinen helvetissään nuo inhimilliset ja varteen olettavat sanat: „minä rukoilen siis sinua, isä Abraham, että lähetät Latsaruksen minun isäni kotoon — sillä minulla on viisi veljeä — todistamaan heille, ettei hekin tulisi tähän vaivan sijaan.“ Sangen tylästi vastaa tähän Abraham: „heillä on Mooses ja profetat; kuulkoot niitä.“ Mutta rikas mies rukoili vielä tuskissaan: „ei, isä Abraham, vaan jos joku kuolleista menisi heidän tykönsä, niin he parannuksen tekisivät“. Yhtä tylästi vastaa taas Abraham: „ellei he Moosesta ja profettoja kuule, niin eivät he myöskään usko, jos joku kuolleista nousisi ylös.“

Tähän loppuu kertomus, ja me jääme ihmettelemään „isä Abrahamin“ mielestämme lyhytnäköistä ja sydämetöntä päätöstä; sillä meistä tuntuu, että juuri semmoinen tapaus kuin jonkun vainajan ilmestyminen maan päällä kuoleman jälkeen olisi omiansa herättämään

*) Vrt. mitä edellä on puhuttu klärvoajansi-ilmiöistä.

suurimpiakin kieltäjiä epäuskostaan! Yhtäkaikki isä Abrahaminen pessimistinen katsantokanta näkyy saavan tukea todellisuudesta, koska niin monet ihmiset vieläkin ovat uskomatta, vaikka vainajia ei kerran, vaan satoja kertoja on kuolemansa jälkeen ilmestynyt. Ja on hänen sanoissaan muutakin.

Kertomuksessa rikas mies anoo, että Latsarus lähetettäisiin hänen isänsä kotiin. Hän, tuo rikas hekumoitsija, kärsii nähtävästi suuria tuskia, kun hän ei enää saata tyydyttää aineellisia halujaan; mutta hän ei ole paatunut, vaan hän katsoo kohtaloaan silmästä silmään ja tuntee omantunnon vaivoja hukkaan menneestä maallisesta elämästään. Samalla hänellä on sitä mielen jaloutta, joka herättää meidän myötätuntoamme: hän ei tahdo, että toiset — ainakaan ei hänen omat veljensä — joutuisi samaan vaivaan kuin hän. Miksikä hän ei nyt — joka meistä tuntuisi luonnollisimmalta — pyydä itse päästä veljiään varottamaan?

Latsarus ei voi mennä. Latsarus on arvattavasti ylemmässä astralimaailmassa, koska „suuri juopa“ hänet erottaa toisesta, ja isä Abraham oli siinä suhteessa oikeutettu vastaamaan kielteisesti. Kun sielu on noussut astromentaliselle tasolle, on sen silmä jo kääntynyt ylöspäin; se ei enää ole missään tekemisissä fyysillisen maailman kanssa: kaikki yhdysside tämän kanssa on katkaistu. Spiritistisissä istunnoissa ilmestyvät henget sanovat välistä: „nyt muutamme korkeampaan sfääriin ja sen perästä emme enää tule luoksenne“ — sillä ainoastaan niin kauan kuin ihminen kuolemansa jälkeen on alemmalla astralitasolla, saattaa hän pitää yhteyttä maan päällä elävien kanssa.

Palataksemme raamatun kertomukseen saatamme siis kysyä: miksikä ei rikas mies, joka oli nähtävästi alemmalla astralitasolla, tahtonut itse mennä? Kysymys jäisikin meiltä ratkaisematta, ellei spiritistinen ja okkultistinen tutkimus olisi meille opettanut yhtä ja toista.

Rikas mies tunsi oman kykenemättömyytensä — kas siinä ratkaisu. Ensiksi hän oli vielä niin omien himojensa ja kärsimyksiensä vallassa, etteihän voinut niistä irtautua eikä murtaa läpi niiden muodostamaa kehää, joka häntä kahlehti. Toiseksi — jos hän sen ehdon olisikin voinut täyttää — hän ei sittenkään olisi kyennyt järjellisellä ja vakuuttavalla tavalla ilmottaa itseään omaisilleen. Juuri tämä kohta on sattuvasti tuotu esiin Jeesuksen vertauksessa.

Asianlaita on seuraava.

Jos vainaja tahtoo antaa itsestään tietoa maan päällä eläville, on hänellä tarjolla ainoastaan kaksi välitöntä keinoa. Toinen on telepatia, toinen on kummitteleminen.

Jos hän valitsee telepatisen keinon, koettaa hän vaikuttaa jonkun fyysillisesti elävän ajatuselämään. Kun on kysymyksessä innostavia aatteita ja ihanteita, on tämä keino hyvä ja paljon käytetty; mutta kun on kysymys jostain erityisestä sanomasta, tärkeästä yksityiskohdasta, silloin on tämä keino sangen epäkäytöllinen. Sillä kuka fyysillinen ihminen ottaa vaarin kaikista „mielijohteistaan“ ja „unen-houreistaan?“ Me olemme liian kuurot äkkinäisille henkien kuiskeille, että ymmärtäisimme niitä totella, ja harvoin niitä erotammekaan jokapäiväisen elämän hyöriässä ja pyöriässä. Tämä keino on siis yleensä hylättävä, joskin on poikkeus-ihmisiä, jotka semmoista sanomaa kykenevät vastaanottamaan.

Jällelle jää niin muodoin toinen keino, kummitteleminen, s. o. että henki koettaa tehdä itsensä aistillisesti havaittavaksi — vainaja koettaa ilmestyä näkyvässä ja kuuluvassa muodossa. Mitä tämä sisältää? Että ihminen, joka on puettu astraliruumiisen ja siis meikäläiselle silmälle näkymätön, jonkun prosessin (materialisatsioonin eli aineistumisen) avulla pukeutuu toiseen muotoon, joka saattaa taittaa ja heijastaa fyysisen maailman valosäteitä. Että tämä on erityinen tempu, joka ei läheskään ole helppo, seuraa asian luonnosta. Ja mistä vainaja äkkiä olisi sen tempun oppinut?

Kuitenkin hänen suurella tahdon ja voiman ponnistuksella välistä onnistuu näyttäytyä fyysiselle silmälle. Mutta tavallisesti — kuinka kömpelö ja meidän silmissämme miltei järjetön hänen esiintymisensä on! Usein hän ei saa muuta aikaa kuin kummittelevia ääniä, kolkutuksia, laukauksia, huokauksia, naurua.*) Ja jos hänen on onnistunut materialiserautua näkyväksi, puuttuu häneltä puhetaito! Ainoastaan uudistettu koe, tottumus, ja silloin tällöin joku suuri,

*) Huomaa, millä lailla spiritistinen liike alkoi (kts. ed.).

epäitsekäs halu vaikuttaa onnistuneen ilmiön, esim. äiti, joka varottaa lapsiaan vaaran uhatessa tai pelastaa heidät juuri vaaran hetkellä. Mutta useimmiten ovat ilmestymiset sitä laatua, että ne tuskin herättävät muuta kuin kammoa ja pelkoa asianomaisessa katsojassa — varsinkin koska niiden tavallisesti täytyy tapahtua pimeässä eli hämärässä, jolloin valon hajottava voima on pienempi.

Kun tämän kaiken otamme lukuun, huomaamme, kuinka vaikea vainajain asema on. Ne eivät ole meidän luoksemme tervetulleita vieraita — me pelotamme heitä yhtä paljon kuin he meitä. Ja kuitenkin heillä saattaa olla tärkeän tärkeitä sanottavia, niinkuin esim. rikkaalla miehellä olisi ollut.

Mutta jos tuo raamatun kertomuksen rikas mies olisi elänyt meidän aikakaudellamme, olisi hänellä ollut tarjona kolmas, välillinen esiintymiskeino: spiritistinen esiintyminen.

Tämä keino on helpoin, sillä vainaja saa suurta apua elävältä ihmiseltä, n. k. mediumilta. Mediumeja on aina ollut ja „spiritistisiä istuntoja“ on silloin tällöin pidetty kaikkina aikoina, mutta nähtävästi ei ole ennen ollut niin laajalle levinnyttä liikettä kuin nykyaikainen spiritismi. Vainajan tietämättömyys lienee ollut syynä siihen, etteivät ole ennen yhtä suuressa määrässä käyttäneet hyväksensä tätä esiintymiskeinoa, mutta vahinko on kaikissa tapauksissa korvattu meidän päivinäme, jolloin spiritistisiä seanseja pidetään kymmenittäin päivässä kaikissa maissa. Mikähän on aiheuttanut tämän kukoistavan liikkeen, joka „antaa niin paljon työtä kuolleitten hengille?“

Sen on okkultinen tutkimus meille selvittänyt. Kun materialismi, uskottomuus ja kielteisyys alkoi saada yhä enemmän jalansijaa sivistyneessä maailmassa, päätti eräs hyväntahtoinen salatieteellinen koulu, jota asiain meno huolestutti, tehdä jonkun suuren työn totuuden kunniaksi ja ihmisten pelastukseksi, — ja silloin pantiin alkuun spiritistinen liike. Tämä tapahtui siten, että mainitut okkultistit,

rupesivat opettamaan astralimaailmassa eräitä vainajien henkiä, millä lailla he mediuimein avulla ilmottaisivat itsensä ihmisille. Siinä tietysti käytettiin kauniita sanoja asiain suuruudesta ja tärkeydestä ja vainajat, joille uskottiin tämä luottamustoimi innostuivat ikipäiviksi tehtävänsä. Pian heistä levisi into toisiinkin astralimaailmaan siirtyneihin ihmisiin, ja kun aikaa myöten maan päällä kasvoi kasvamistaan spiritististen sirkkelein lukumäärä, saivat yhä useammat ja useammat vainajat haluamaansa työtä. *)

Jos asia olisi pysynyt tällä vakavalla, aatteellisella pohjalla, ei siitä voisi sanoa muuta kuin hyvää; silloin se epäilemättä olisikin kantanut ainoastaan jaloja hedelmiä. Mutta kun siihen rupesi sekottumaan alhaisemmat tarkotuserät, inhimilliset himot ja halut, silloin sekin työ tuli

*) Vrt. A. P. Sinnett, *Modern Spiritualism*. Transactions of the London Lodge of the Theosophical Society. Theos. Publ. Soc. London 1895.

epätäydelliseksi kuin kaikki inhimillinen toiminta. Jo alusta pitäen salatieteilijäin korkein keskuskoulu oli varottanut liian innokkaita veljiä mahdollisista seurauksista. Ja nämä seuraukset rupesivat pian näkymään.

Ensiksikin vainajien siveellinen vaikutin laimistui. Monet rupesivat käyttämään tätä verrattain helppoa keinoa omiin yksityisiin tarkotuseriinsä, jopa suorastaan tunteaksensa itse vielä kerran elävänsä fyysillistä elämää, ja viivyttivät täten astralista kehitystään. Sentähden useimmat henkien sanomatkin saivat sangen jokapäiväisen leiman. He eivät tyytyneet ainoastaan vakuuttamaan fyysillisesti eläviä olemassaolostaan, vaan rupesivat myöskin pitämään pieniä saarnoja, kukin tietysti sen lahkon tapaan, johon hän eläissään oli kuulunut. Tämä pistää heti silmiin, kun lukee ylen rikasta spiritististä kirjallisuutta.

Toiseksi todellisten, vakavien, totuutta rakastavien mediuimein sekaan alkoi ilmestyä kaikenlaatuisia väärintekijöitä, onnenonkijoita ja pettäjiä, jotka monta kertaa ovat saattaneet koko asian pahaan huutoon.

Ja kolmanneksi — ja tämä on suurin haitta — on pettäjiä ilmestynyt toisellakin puolella. Olemme jo edellä maininneet, että astralitason asujaimiin kuuluu kaikenmoisia luonnon henkiä, vuoren ja metsän peikkoja y. m., niinkuin niitä keskiajalla kutsuttiin. Nämä eivät ollenkaan kuulu ihmiskuntamme evolutionsiin eivätkä liioin ole meikälaisten ystäviä. Joskaan he eivät tavallisissa oloissa saata tehdä meille suurta haittaa, käyttävät he kuitenkin joka tilaisuutta hyväkseen tehdäkseen meille ihmisten pienen kepposen, sillä heidän luonteensa laatu on leikillinen. Niinpä he usein esiintyvät spiritistisissä istunnoissa, pukeutuvat semmoisten vainajien muotoon, joidenka kuvat he näkevät läsnäolevien ajatuksissa, ja puhuvat sitten ääneen kaikki mitä lukevat näiden aivoista. Täten valitettavasti moni uskovainen seanseissa kävijä on tullut petetyksi — luullut tyhjää kuorta ja omien ajatustensa heijastusta rakkaaksi ja kaivatuksi vainajaksi.

Kun otamme huomioon kaikki nämä varjopuolet, olemme miltei valmiit isä Abrahamin kanssa huudahtamaan: „ei ole ihmisille hyödyksi, jos kuolleet rupeavat esiintymään! Onhan heillä Mooses ja profetat!“

Mitkä ovat „Mooses ja profetat?“ Ne ovat ensiksikin kaikkien uskontojen todistukset ja opit (traditionsit) ja toiseksi salatieteellisen tutkimuksen tulokset. Nämä tulokset ovat luotettavia, ne ovat saavutetut tieteellisen tutkimuksen välityksellä — ei siten, että kuolleet ovat tulleet meidän luo, vaan siten, että me itse olemme käyneet heidän luonaan katsomassa, kuinka heillä on. Ja vaikka moni vainajan henki on tehnyt suurta, jaloa ja kiitettävää työtä esiintyessään spiritistisissä istunnoissa tavalla tai toisella; vaikka spiritistinen tutkimus on omiansa vakuuttamaan jokaista rehellistä totuuden etsijää kuolemanjälkeisestä elämästä ja on muuttanut monen epäilijän mielialan, on kuitenkin se ihminen onnellisempi, joka voi uskoa maailman järjellisiin lakeihin sen perusteella, mitä hän on kuullut, kuin se,

joka Tuomaan tavalla tahtoo itse kaikkea nähdä ja kosketella.

Kenties isä Abraham nykyisissä oloissa olisi vienyt rikkaan miehen jonkun mediumin luokse ja antanut hänen tämän kautta muistuttaa veljiään elämän hyvästä laista, joka käskee ihmisiä elämään puhtaudessa ja rakkaudessa, että he henkisesti kehittyisivät, — mutta luultavampaa on, että viisas Abraham sittenkin olisi vastannut: „onhan heillä Mooses ja profetat; kuulkoot heitä.“

Sillä muistakaamme, että tämä kertomus oli vertaus Jeesuksen suusta. Ja mitä muuta Jeesus, joka saarnasi jumalan valtakunnan tulemisesta, tällä vertauksellaan on voinut tarkoittaa kuin sitä suurta totuutta, että jumalan valtakunta (buddhinen taso) on elämän ja kuoleman herra, s. o. että se ihminen, jossa jumalan voima välittömästi elää ja vaikuttaa, joka siis elää ikuista elämää — hän ei tarvitse huolehtia ei elämästä eikä kuolemasta, hänen toimintansa vaikuttimena ei koskaan ole hänen oma kohtalonsa haudan toisella puolen.

Kuolematon sielumme.

1. Resurgam.

„Ihminen on sielu“, opettaa meille yliaistillinen tutkimus yleensä, ja salatieteellinen lisää selittäen: ihminen on tajuntakeskus, joka elää ja vaikuttaa kolmessa — eli oikeastaan viidessä — maailmassa yhtäaikaan ja on puettuna yhtämoneen erihienoon aineelliseen käyttövälineeseen eli ruumiiseen. Elettyään aikansa fyysisessä maailmassa hän kuolemassa heittää fyysisen ruumiin (ynnä sen eeterisen kaksois-haahmon, josta puhuimme hypnotisten kokeiden yhteydessä) ja verhottuna astraliruumiin oleskelee jonkun aikaa astralimaailmassa. Sen jälkeen hän sielläkin kuolee pois, heittää astralisen käyttövälineensä ja elää ajatuksen taivaallisessa maailmassa, mentaliruumiin puettuna. Ja kun tämän hetki on lyönyt, on ihmissielu puettuna vain oman yksilöllisyytensä verhoon eli n. k. kausaliruumiin, joka on korkein, mikä ihmisellä nykyisellä kehitystasolla on organisertuna.

Näitä olosuhteita olemme edellisessä koettaneet kuvailla ja nyt on jälellä ainoastaan lyhyt selonteko sielun omasta olemuksesta ylipäänsä, sillä onhan sanottu yksilöllisyysverhostakin, että se ei katoa, vaan että sillä on *zoon ainion* eli „elämä, joka kestää yhden ikuisuuden.“ Ja kysymys sielun kuolematomuudesta on mitä likimmässä yhteydessä sen toisen kysymyksen kanssa, joka koskee sielun syntyä, sillä luonnollistahan on, kun ajatteleme tätä yksilöllistä tajuntakeskusta sen moninaisine aineellisine elimistöineen, että ihmetellen huudahdamme: „onko tämä kaikki voinut syntyä silloin kun fyysillinen ruumis on syntynyt!“ Toisin sanoen, me kysymme nyt: mikä on sielu ja mikä on sen historia?

Tavallinen otaksuma on, että sielu on syntynyt, että se on luotu tai tehty samalla kertaa kuin ruumiskin. „Jumala on luonut uuden ihmisen“, sanovat uskovaiset, jotka aina syyttävät tätä salaisuuksien suurta syntipukkaa, kun heidän täytyy peitellä omaa tiedottomuuttaan, mutta tiede, joka ei vielä ole vakuutettu sielun olemassaolostakaan, välttää koko kysymyksen. Sen sijaan se viittaa perinnäisyyden lakiin, kun ihmettelemme ihmisyksilöiden kirjavaa erilaisuutta, sillä uusi ihminen — lapsi, se sanoo, saattaa periä, ei ainoastaan vanhempain, vaan kaukaisten esi-isänsäkin ominaisuuksia ja taipumuksia. Mutta jos silloin huomautamme semmoisista kummallisista ilmiöistä kuin esim. nerosta, joka syntyy perin tavallisista vanhemmista ja esi-isistä, täytyy tieteen ylevämielisesti vetäytyä syrjään ja vastata *non possumus*.

Mitä tiede on sanova sinä päivänä, kun yleisesti tunnustetaan yliaistillisen tutkimuksen havaitsema tosiseikka, kun kaikki myöntävät, että ihminen on sielu, tarkoin määrätty yksilö jo syntyissään, koska hänen sisältönsä on suurempi kuin se personallinen olento, jonka kehto todella on hänen aivotajuntansa? Onko tiede silloin taas keksivä uudet nimet näille asioille, joita ennenaikaiset haaveilijat

eivät osaa esittää kyllin tieteellisesti?

„Sielu ei synny ruumiin syntyessä“, kuuluu salatieteen ja todellisen uskonnollisen traditsioonin vastaus. Ja kun tiede kerran tunnustaa sielun, on se tunnustava tämänkin totuuden, ja ymmärtääkseen asian mahdollisuuden, on se yllettävä erään lain, jonka epäamättömiä vaikutuksia se nyt huomaa joka paikassa maailmassa, luonnon koko elämässä, sielunkin omaan olemukseen. Tämä on se laki, jonka mukaan ei mikään tapahdu äkkiä, yliluonnollisesti, taika-iskusta, vaan hitaasti, asteettain, vähitellen; tämä on kehityksen laki.

„Koska yksilöllinen sielu on valmiina jo syntyessä, on se ollut olemassa ennen syntymistä; mutta silloin sillä on historiansa ja se historia kertoo välttämättä pitkistä, vähitellen tapahtuneesta kehityksestä.“ Tämän on tiede heti ymmärtävä sinä päivänä, kun se tunnustaa edellytyksen oikeaksi.

Mutta samalla se on kysyvä: „mitenkä tämä kehitys on tapahtunut?“ Asian luonnosta kuitenkin seuraa, ettei tieteellinen tutkimus pitkiin aikoihin saata ratkaista varmasti sitä arvotusta. Sillä se kuuluu niihin ihmissielun salaisuuksiin, joita ainoastaan okkultisti havainnollisesti kykenee tietämään. Kokemukset ennen syntymistä samoinkuin kokemukset haudan tuolla puolen ovat suljettua tekstiä kaikille muille kuin „harvoille valituille.“ Onhan kuolemastakin sanonut kiinalainen viisas: „kun et tiedä mitään elämästä, miten voisit toivoa tietäväsi mitään kuolemasta?“ *Profanum vulgus* — siihen luettuna profaninen tiedekin — saa toistaiseksi tyytyä salatieteilijäin *ipse dixit* eihin ja uskonnolliseen traditioonin sekä antaa niiden auktoritetille niin suurta arvoa kuin se hyväksi katsoo.

Sangen yleisesti tunnettu on jo salatieteen antama selitys ihmissielun synnyntakaisesta kehityksestä. Tämä kehitys ei ole sen kummempi kuin sielun nykyinenkään kehitys: kehitys on ja on aina ollut kokemusta, jota saavutetaan *elämän koulussa*. Ja elämän koulu on tuo kolminaismaailma — *tri-loka* —, fyysillinen, astralinen ja alempi mentalinen taso eli ruumiillinen elämä, tuonela ja taivas. Näissä maailmoissa sielu kulkee ja on kulkenut vuorotellen ja aina määrättyssä järjestyksessä. Se mikä tapahtuu kuoleman jälkeen on sama kuin se mikä on tapahtunut syntymisen edellä, vaikka päinvastaisessa järjestyksessä. Ymmärtääksemme sielun esihistorian, katsokaamme sen historiaa sen jälkeen, kun se on heittänyt päältään kaikki nuo alemmat käyttövälineet.

Paljaana sielu lepää oman minänsä, meille käsittämättömän hienossa aineellisessa verhossa. Kauan ei kuitenkaan tämä todellinen itseensä sulkeutuminen kestä, ennenkuin sielu taas tuntee halua päästä „ulos itsestään“ aistittavan elämän temmellystankerelle iloitsemaan ja kärsimään, kokeakseen ja viisastuakseen, hyvää tehdäkseen ja kehittyäkseen. Trilokan kolme porrasta hän on noussut ylös; nyt laskeutuu hän alas taas kolme porrasta vastaisella puolella. Ensin hän astuu alempaan mentalimaailmaan ja kokoaa ympärilleen vastaiseksi käyttövälineeksi semmoisen ainekasan, jonka välityksellä hän voi ajatuksiaan ilmaista. Tämän tehtyään hän vajoo astraliseen maailmaan ja ympäröi itseään semmoisella astraliaineella, josta tulee hänen ominaisuuksiaan vastaava tunneruumis. Nyt hän on valmis ottamaan viimeisen ratkaisevan askelen tällä nopealla aineesenastumistiellään. Ja kun korkeammista maailmoista tulee syntymiskäskey, kun hänelle on katsottu sopiva fyysillinen käyttöväline, silloin hän yhtyy uuteen fyysilliseen ihmisruumiiseen, joka on kehittymäisillään fyysillisen äidin kohdussa. Ja vaellus läpi näkymättömäin maailmojen on vähäksi aikaa keskeytetty, kun uusi ihmislapsi avaa silmänsä näkyväisen auringon valtakunnassa ja sielu ihmetellen katsoo „vanhempiaan“ ja tätä meidän todellista maailmaamme, joka on sielulle niin tuttu ja kuitenkin joka kerta uusi, koska sen kokemukset ovat sille niin rakkaat.

Tämmöinen on sielun historia. Tämmöinen se on ollut. Syntymästä kuolemaan ja kuolemasta takaisin syntymään. Vuorotellen se elää näkyväisessä, vuorotellen näkymättömissä maailmoissa. Kuitenkin se vaihtelu on alati täynnä uutuuden viehätystä. Sillä palatessaan fyysilliseen maailmaan sielu pukeutuu uuteen persoonallisuuteen. On aivan kuin uusi elämä alkaisi. Nuoret ovat voimat, nuori on

toiminnan halu. Se on edellisen jatkoa, mutta se on samalla uutukaisen uutta, sillä uusi persona ei tiedä mitään edellisen elämänvaiheista — edellisen surut ja pettymykset eivät sitä paina, ja sielu itse asuu maailmassa, johon surut eivät ylety. Viisaasti on järjestetty elämän koulu.

Reinkarnationiksi eli jälleensynnynäksi kutsutaan ihmissielun kehitystapaa. *)

*) Reinkarnationista on tarkemmin puhuttu Annie Besantin „Reinkarnationi“ ja tekijän „Valoa kohti“ nimisessä kirjassa.

2. Ihmiselämä.

Ja nyt herää kysymys: „mikä on sitten ihmiselämä? kuka on tämä inhimillinen sielu, joka alati kulkee syntymän ja kuoleman porttien kautta?“

Ja aikojen traditsioni, salatieteilijäin viisautta vastaa: jumaluudesta kotoisin on ihmisen henki, jumalallinen kipinä äärettömien kehittymismahdollisuuksineen on ihmisen henki — ihmisen henki on jumala. Polvistu sen jumalan edessä, joka on ihmisessä, joka on kaikkialla! Ennen kutsuttiin jumalan kieltäjäksi sitä, joka ei uskonut ihmisen ulkopuolella asuvaan jumalalliseen hallitsijaan, nyt kutsuttakoon ateistiksi ainoastaan sitä, joka ei usko omaan itseensä, joka ei usko oman jumalallisen henkensä äärettömään kehitykseen ja voittamattomaan kuninkuuteen.

Mitä ikuisuuksia on kestänyt, ennenkuin jumalallinen kipinä on suorittanut sen mittaamattoman pitkän kehityksen, joka on nostanut hänet inhimillisen sielun verrattain korkealle asteelle! Mitä alempia luonnonvaltakuntia se on läpikäynyt sekä näkyväisessä että näkymättömässä maailmassa! Koko luomisto on näitten kipinäin kehitysleikkiä. Aineelliset atomit ovat näitä jumalallisia kipinöitä. Kehityskautensa alkupäivinä he saavat oppia yhdessä palvelemaan kehittyneempien käyttövälineinä. Vasta äärettömien aikakausien kuluttua he pääsevät itse tajuntakeskuksiksi. Sinä mahtava järki, joka tämän kaiken koossa pidät ja teet siitä ehjän, järjestetyn, sopusointuisen kokonaisuuden! Sinä olet meiltä salassa, sillä me, sinun poikasi, olemme niin paljon pienempiä sinua, ja kuitenkin me näemme sinun kätesi voiman, sinun nerosi viisauden joka paikassa tässä elämän ihanaudessa.

Sillä ihana on ihmiselämä. Kun joskus nousemme sielumme henkiseen tajuntaan, kun pitkän siveellisen ponnistuksen perästä, kun kuolon lähetessä fyysiset aivomme ovat niin puhdistuneet, että tosi korkeampi minämme on niissä elävä, silloin me tunnemme sen tyynen, rauhallisen, ikiautuaan riemun, joka on kaiken olemisen takana. Silloin näemme, mitä elämä on, silloin näemme, mitä kehitys on, silloin näemme, kuinka äärettömän oikein, järjellisesti ja suurenmoisesti kaikki on järjestetty. Ja kun sisäiset aistit meissä heräävät, kun pääsemme näkymättömän maailman itsetajuisiksi kansalaisiksi, silloin on ratkaistuna elämän ja kuoleman kysymys, silloin ruumistuksemme pitkä ketju on avattuna kirjana silmiemme edessä, silloin ikuisen elämän ihana todellisuus on tehnyt meidät mykiksi riemusta.

Elämä on koulu. Elämä on kehitystä ja kokemusta. Ja mitä se on aineelliselta kannalta? Värähtelyä. Elämä on värähtelyä. Sielu on pukeutunut käyttövälineihin. Käyttövälineet värähtelevät. Sielu tulkitsee värähtelyn ajatukseksi ja tunteeksi. Elämä on tämän tulkitsemisen oppimista.

Yksinkertaisia ja hitaita täytyy niiden värähtelyjen olla, joita sielu ensin oppii ymmärtämään. Omassa puhtaassa järjen maailmassa sielu alussa kykenee vastaamaan aini harvaan väräilyyn — ehkä vain siihen jumaloimistunnelmaan, jonka me näemme alimmalla asteellakin olevassa ihmisessä ja joka on nostanut sielun eläinkunnasta inhimilliseen. Vasta vähitellen sielu elämän koulussa oppii ajattelemaan inhimillisiä ja järjellisiä ja kauniita ajatuksia.

Ja sitä varten sielun täytyy „astua alas aineeseen.“ Fyysisen maailman värähtelyt ovat hitaimmat.

Niitä sielu ensin oppii ymmärtämään. Meidän näkyväisessä maailmassa sielu ensin kehittyy itsetajaiseksi — sitten astralisessa, sitten mentalisessa ja vasta neljänneksi oman minuutensa kuninkaallisessa valtakunnassa.

Aivan kuin ulapalla uimista on inhimillinen elämä. „Kuolleitten saari“, vainajain ihana eedeni on sielun koti; mutta sielu näkee niin himmeästi oman isänmaansa kauneutta. Se asuu mielestään meren rannalla, jossa on vain hiekkaa ja kiviä ja korkea kallio. Mutta meren tuolla puolen siintää auringonnousun maa. Sinne kulkee sielun ikävä. Ja sielu syöksee aaltoihin ja koettaa uida yli aavan ulapan, mutta pitkälle se ei pääse, ennenkuin sen on kääntyminen takaisin omaan hiekkaiseen rantaansa. Mutta levättyään se koettaa uudelleen ja kerta kerralta sen voimat lisääntyvät.

Kun se vihdoin meren yli uipi ja nousee rantaan auringonnousun maassa, silloin se polvistuu ihmetellen ja ihaillen. Oman isänmaansa se on löytänyt! Oman saarensa, joka nyt on niin ylevän ihana, niin kuulumattoman kaunis! Mutta tämä tapahtuu vasta silloin, kun ihminen todella voittaa kuoleman, vasta silloin, kun hänen ei enää tarvitse syöstä astralisen ja fyysillisen elämän aaltoihin eläkkeeseen itsetajuisena yksilönä puhtaan järjen korkeassa ilmapiirissä, vasta silloin kun hän voi vastata sfinksin kysymykseen, mikä elämä on ja kuka ihminen on, tarvitsematta enää kuolla.

Sielu on kuolematon, mutta me olemme kuolemattomia vasta silloin, kun olemme itsetajuisia sieluja. Ja „vaikeata on päästä syntymän ja kuoleman suuren meren toiselle rannikolle.“ (Udânavarga, XXIX, 37).

Mutta kerran joka ihminen pääsee sen meren poikki. Elämän kehityslaki kantaa meidät kaikki auringonnousun maahan. Ei kaikkia yhtäkaaa, vaan ryhmittäin ja yksitellen. Ei ketään pakottaen, vaan jokaista opettaen ja neuvoen. Ja jokainen yksilö näkee päivän, jolloin hän ymmärtää, että nyt hänen pitää pyrkiä eteenpäin pysyäkseen tasalla muun kehityksen kanssa. Muutamille tämä hetki tulee aikaisemmin, toisille myöhemmin, sielun iästä riippuen.*) Mutta kun se tulee, silloin ihminen ymmärtää, että hän on oman onnensa seppä, että hänen kohtalonsa on

*) Kts. tästä asiasta „Valoa kohti“, XI luku.

hänen omassa kädessään, että hänen pitää kehitystään joko jouduttaa taikka määräämättömiksi ajoiksi ehkäistä.

Silloin elämä kysyy ihmiseltä: tahdotko nyt valmistautua kulkemaan salatieteilijän kapeata tietä „harvojen valittujen“ jyrkkää polkua? Tiedä, että „taivaan valtakunta otetaan väkiryynnäköllä.“

3. Valoa kohti

Korkea on inhimillisen elämämme päämaali. Sillä me olemme sieluja.

Me olemme sieluina jäseniä puhtaan järjen valtakunnassa, mutta personallisina olentoina elämme kolmessa alemmassa maailmassa, fyysillisessä, astralisessa ja mentalisessa, yhtäkaaa.

Fyysillinen maailma on tekojen maailma, astralinen on tunteitten ja mentalinen on ajatusten. Kaikki kolme ovat yhtä todellisia, ei näkyväinen todellisempi kuin näkymättömät, ei ajatusten eikä tunteitten maailma todellisempi kuin tekojen.

Muutammat sanovat: „ihminen on sitä, mitä hän tekee.“ Toiset: „ihminen on todellisuudessa sitä, mitä hän tuntee.“ Vielä toiset: „ihminen on sitä, mitä hän ajattelee.“

Mutta kaikki nämä arvostelevat ihmistä yksipuolisesti.

Viisaan lausunto kuuluu: „hedelmästä puu tunnetaan.“ Eikä hedelmä näy ainoastaan fyysisessä maailmassa. Ovat tunteet ja ajatuksetkin hedelmiä. Sillä todellinen ihminen on sielu, ja koko ihmisen persoonallisuus on sielun hedelmä. Sielu on puu, ja puu kantaa monta hedelmää, ja sielun persoonalliset esiintymiset trilogassa ovat sen puun hedelmiä. Hedelmästä puu tunnetaan ja jokainen persoonallisuus kertoo sielupuun kasvusta.

Oi ihminen, sentähden sinun pitäisi elää niin kuin sielu.

Mitä se merkitsee?

Se merkitsee, että *me* olemme yläpuolella tekojamme, tunteitamme ja ajatuksiamme. Me niissä elämme, mutta ne eivät ole me itse.

Kuitenkin me aina lankeamme siihen luuloon, että tämä teko, tämä tunne, tämä ajatus — se olen minä, niin ettemme ole tekojemme, tunteittemme, ajatustemme herroja, niinkuin meidän pitäisi. Vaikka sanommekin: „minun ajatukseni, minun tunteeni“, tahtoen sillä osottaa, että itse olemme niihin omistajan ja hallitsijan suhteessa, on totuus kuitenkin se, että meidän ajatuksemme ja tunteemme hallitsevat meitä.

Kuinka siis pääsemme siihen, että *me* olisimme yläpuolella kolminaismaailman värähtelyjä, niinkuin meidän sieluina pitäisi? Siihen pääsemme persoonallisen puhdistumisen kautta.

Tämä on aikain ikiviisaus, ja aina ihmiskunta on sen tiennyt. Aina ovat ihmiset koettaneet puhdistua. Ja kolme heillä on ollut keinoa, jotka kaikki ovat olleet yksipuolisia.

Ensimmäinen on asketinen puritanisuus eli pietismi, joka pyrkii puhtauteen tekojen maailmassa, joka varjelee fyysisistä ruumista poikkeamasta määrättyjen toimintakaavojen ulkopuolelle.

Toinen on uskonnollinen tunnekiihko, joka pyrkii puhtauteen kaavamaisen hartauden ilmapiirissä eikä uskalla tuntea mitään ulkopuolella tämän ahtaita rajaviivoja.

Kolmas on kylmä dogmatisuus, joka pyrkii puhtauteen hautomalla yksitoikkoisia ja tarkoin määriteltyjä ajatuskuvia ja tuomitsemalla muita ajatuksia valheellisiksi.

Nämä keinot ovat yksipuolisia, ja niin kauan kuin pysyvät yksipuolisina, ovat ne verrattain vaarattomia. Mutta jos ne yhtyvät yhdeksi, muodostuu niistä vankila, johon sielu on kytketty ja josta ihmishengen on vaivaloinen vapautua.

Mikä on sitten se neljäs keino, joka ei sido, vaan vapahtaa? Se on se, joka ensin selittää, mikä puhtaus on ja sitten kuinka se saavutetaan. Se on „hiljaisuuden ääni.“

Sielu on tuleva meissä eläväksi, sielu on meissä puhuva. Ja milloin kuuluu sielun ääni? Hiljaisuudessa. Ei puhu herra ukkosen jyryssä eikä myrskyn pauhinassa, vaan katso, länsituulen hiljaisessa humussa hän puhuu.

Ja hiljaisuus on harmonia. Kuuntelevan sopusointuinen tasapaino vallitkoon trilogan kolminaismaailmassa, jotta sielun kuiske kuuluisi tekojen maailmaan. Harmonia on se puhtaus, johon meidän on pyrkiminen.

Uskallusta olkoon ihmisellä. Etsiköön hän onnea, etsiköön hän kauneutta, etsiköön hän tietoa tekojen, tunteitten ja ajatusten mahtavista valtakunnista. Ei seiso häntä vastaan muuta kuin kehityksen

henkinen laki, joka käskee ylöspäin eikä anna ihmisen vajoa pahaan. Älkää peljätkö te taiteilijat ja kauneuden ihailijat! Rikastuttakaa maailmaa uusilla ihanteilla ja uusilla kauneuden arvoilla. Sillä meille ihmisille on annettu tehtäväksi rakentaa tästä maailmasta eedenin paratiisi. Ja meidän on pantava kaikki voimamme sitä varten liikkeelle.

Mutta kun ymmärrämme, että tahdomme puhtauteen pyrkiä, että onni, kauneus ja tieto on löydettävissä sielun kotimaasta ja niistä jumalanvaltakunnista, jotka taivaina kohouvat sielun kotimaan yläpuolelle, silloin kootkaamme voimamme, silloin antakaamme valtikka sielun käteen ja luokaamme sopusointuinen rauha taivaihimme, manaloihimme ja näkyväiseen maailmaamme. Sillä puhtaus on harmoniaa.

Ja älkäämme peljätkö, että se taival on pitkä, jota kulkien teemme sielun meissä eläväksi. Vuosituhansien vieressä olemme alemmissa maailmoissa hurjistelleet ja rauhan rakentaminen ei ole hetken työtä. Mutta tätä rakentamista johtaa laki, ja jos me sitä lakia noudatamme, olemme varmat voitosta.

Mikä on tämä puhdistumisen laki, tämä neljäs keino, joka voittoon vie? Se on se, joka sanoo: ajatuksesta on puhdistus alkava, sillä se perustuu siihen totuuteen, että tunteitten maailma on voimakkaampi kuin tekojen ja ajatusten maailma voimakkaampi kuin tunteiden.

Ihminen on aina sieluna ajatusta, tunnetta ja tahtoa yhtäaikaan, mutta trilokan muotojen maailmassa on näitä toisistaan erotettu, ja koska hallitsijan istuin on annettu ajatukselle, on ajatus ensimmäisenä tehtävä sielun palvelijaksi.

Ajatus on teon isä, tunne — himo — sen äiti. Mitä tahansa ihminen ajatuksessaan hautoo, sen hän tekee, kun tilaisuus synnyttää himon. Kestäköön vaikka vuosituhansia, ennenkuin teko putoo kypsänä hedelmänä ajatuksen puusta, se laki on järkähtämätön. Pahat teot, äkkinäiset syntiinlankeemiset ovat seurauksia ajatuksen menneistä erehdyksistä. Eivät kaikki ajatukset yhdessä elämässä kypsy, ei yksi elämä tyhjennä sielun koko sisältöä, mutta joka elämässä sielu tuo näytteille rikkauksiaan — kiiltävää kultaa ja ruosteista rautaa — ja joka elämässä sielu kokoo uusia rikkauksia näkymättömään aarreaittaansa.

Ajatuksen puhdistus on rikkauksien valikoimista ja järjestämisestä. Ei puhdistu ajatusta sen sulkeminen vankikoppiin eikä puhdasta sitä sen laskeminen vallattomaan vapauteen. Sitä puhdistaa ainoastaan totuuden etsiskely, ikuisen ja pysyvän etsiskely harhakuvien keskeltä — *amor Dei intellectualis*. (Spinoza.)

Ota ensin ajatus kiinni sen lennosta ja kohdistu sitä yhteen kohtaan — se on konsentratsionia. Ota sitten ylevä aine ja ajattele sitä joka puolelta, tyystin, tarkoin, rakkaudella — se on mietiskelyä, meditaationia. Nouse vihdoon ajatustesi yläpuolelle ja yhdy siihen aineeseen, jota mietiskelet; silloin näet sielusi silmillä — se on kontemplatsionia.

Ajatus on kolminaismaailman herra. Kun ajatus puhdistuu, puhdistuvat tunteet. Ja kuinka hän, jonka sisäinen ihminen puhdistuu, voisi tuoda esiin sydämensä kyllyydestä muuta kuin puhtaita tekoja näkyväiseen maailmaan? Kuitenkin teot puhdistuvat myöhemmin kuin ajatukset. Ihmisen kaikki käyttövälineet värähtelevät helpoimmin totuttuun tapansa ja fyysiset värähtelyt muuttuvat hitaammin kuin astraliset ja mentaliset. Mutta varma on, että tunteet ja teot muuttuvat, kun muuttuvat ajatukset.

Kun ihminen tämän puhdistustyön alottaa, silloin hän on elämän ymmärtänyt. Ja kun hän todella alkaa elää, silloin hän kuolemaltakin katkaisee kärjen. Astralinen käyttövälineensä muodostuu semmoiseksi, että hän siinä voi itsetajuisesti liikkua ja toimia ja työtä tehdä vainajien kesken ja heidän kanssaan tuonelassa. Ja nousepa vähitellen hänen itsetajuntansa mentaalseenkin ruumiiseen, niin että

hän taivaissa on kuin kotonaan, nerojen ja jumalien maissa.

Ja kun hän vihdoin on tullut itsetietoiseksi sieluna, silloin hän on noussut kolmen alemman maailman yli ja silloin hän on samalla rakentanut itselleen aivan uuden kirkastetun ruumiin, joka tekee hänet jumalallisen valtakunnan asujaimeksi. Tämä ruumis on vedantafilosofien *ānandamāyākosha*, veljesrakkauden ja armahtavan säälin autuaallinen valoverho, jonka avulla hän elää ja toimii buddhisessa maailmassa. Ei ole hän enää ihminen niinkuin me muut. Ei sure hän itseään niinkuin me. Ei tarvitse hänen esiintyä trilokassa niinkuin me. Mutta jos hän sen tekee, silloin suree hän vain muitten suruja, silloin kärsii hän vain veljiensä tuskia, silloin itkee hän vain ihmisten syntejä — omia vaivojaan, omia vastuksiaan, omia kärsimyksiään hän ei sure, voimakas voittaja. Rauhan kotimaassa on hänen tajuntansa ja muille hän sitä rauhaansa jakaa, veljiään hän lohduttaa, ihmisiä hän synnistä pelastaa.

Ja kerrotaan, että vielä hänen yläpuolellaan on se nirvaaninen jumalan valtakunta, jossa kaikki ihmiset ja kaikki olennot hänen tajunnassaan ovat yhtä, jossa hän on yhtä isän jumalan kanssa ja elää ihmiskunnan kaikissa sieluissa nostavana, puhdistavana, maanivana voimana. Ei jaksakaan meidän järkemme vielä käsittää näitä olemisen syvimpiä salaisuuksia, ei kykene mielikuvituksemme lentämään näihin elämän ylänkömaihin.

Ja kuitenkin tämä kaikki vain on kuin portin avaamista iankaikkiseen elämään, sillä nyt vasta on sielu sen läksynsä oppinut, minkä tämä maapallo kykeni sille antamaan. Nyt vasta on sielu semmoinen itsetajuinen iankaikkinen henki, joka pääsee osalliseksi „jumalain ateriasta“ ja saa osakseen tehtäviä, jotka nostavat hänet jumalain tasalle. Nyt vasta alkaa hänen oma, vastuunalainen, jumalallinen työnsä maailmain äärettömyydessä. Ja pienemmästä tämä työ kasvaa yhä suuremmaksi ja suuremmaksi. Hän pääsee uuden ihmiskunnan näkymättömäksi opettajaksi ja johtajaksi, hän pääsee uuden tähden näkymättömäksi luojaksi ja herraksi, hän pääsee uuden aurinkokunnan hallitsijaksi ja jumalaksi, hän pääsee uuden maailman tuhansien aurinkokuntain armahtavaksi isäksi.

Seis, sinä rohkea mielikuvitus. Et kykene sinä näitä vielä käsittämään. Vaikka kotkan siivillä lentäisit totuuden aurinkoa kohti, et kuitenkaan näkisi muuta kuin sen ulkonaisinta kuorta, et muuta kuin sen valosäteitten värileikkiä, et muuta kuin sen syleilemiä ja valaisemia avaruuksia. Itse elämää voit vielä vain aavistaa. Sillä sinun ylpein ja rohkein ja mielettömin kuvittelusi on vain niinkuin tomua ja tuhkua, niinkuin savua ja sumua sen kultaisen ja valoisan rinnalla, sen ikuisen ja äärettömän rinnalla, jonka nimi on Olemisen todellisuus.

Kuoleman kunniaksi.

Jos olisin runoilija, tahtoisin laulaa ylistysvirren sinulle, kuolema. Sinua eivät laulajat ole kiittäneet. Sinua on kutsuttu ihmisen viimeiseksi viholliseksi, synnin palkaksi ja ilon hävittäjäksi. Ihmiset pelkäävät sinua, kammovat sinua ja koettavat sinua välttää. Mutta minä tahtoisin virittää kanteleni sinun kunniaksesi, oi tuoni.

Sillä minä uskon, että sinä olet minun ja kaikkien ihmisveljeni paras ja uskollisin ystävä. Sinä olet tosi, suora ja rehellinen. Sinä olet ylevämielinen ja viisas ystävä. Aivan kuin isä sinä tiedät, mitä meille ihmislapsille on hyväksi ja hyödyksi, sinä et meitä imartele, vaan tahdot meitä auttaa ja sanot suoraan, missä olemme erehtyneet. Ja voimakkaalla kädellä sinä viittaat meille tien ja sanot: „kas tästä teidän pitää kulkeman.“

Minä tahtoisin laulaa sinun ylistystäsi, kuolema, sillä sinä olet meidän ihmislasten hellä ja lempeäsilmiä ystävä. Sinä kerrot meille kauniita satuja ja kuljetat meitä ympäri unelmoiden eedenissä. Sinä olet kuin äiti, joka riemulla ja ylpeydellä suljet meidät syliisi, kun olemme isän opetuksia huolella

seuranneet. Sinä olet sydämemme ilo ja hymy kaiken surun jälkeen. Sinussa kaikki sävelet sulautuvat yhteen mahtavaksi sopusoinnuksi.

Sinun kunniaksesi tahtoisin kieltäni virittää, tuoni, sillä kun sinä tulet, et sinä tule kuin luurankoinen viikatemies, vaan sinä tulet kuin jumalan ylevä sanansaattaja, kuin „yksi näistä pienimmistä“, jotka pyytävät meitä, ettemme unohtaisi kaikkia armahtavan rakkauden ikuista elämänlakia.

Sillä suurempi sinua, kuolema, on ikuisen elämän salaisuus. Syvempi helvettiä, korkeampi taivasta on jumalan valtakunta, joka on sydämen puhtaus, anteeksiantamus ja rakkaus. Tämä on jumalan valtakunta, ja jumalan valtakunta on ikuinen rauha ja ilo, joka asuu niiden sydämissä, jotka tuntevat sen armahtavaa sääliä. Ylevämpi ja avarampi se on kuin nerokasten ja maailman viisasten taivaat, ja niiden pienten luokse se tulee, jotka ikävöivät sen lähestymistä.

Sentähden kiitän ja ylistän minä sinua, tuoni, että tästä kaikesta meitä muistutat ja tulemisellasi kerta kerralta opetat meitä sinua voittamaan. Sillä lopulta saamme mekin perä sen valtakunnan, josta kirjoitettu on: „mitä ei silmä ole nähnyt eikä korva ole kuullut eikä ihmisen sydämeen ole astunut, on jumala valmistanut niille, jotka häntä rakastavat.“

Vieraskieliset sanat.

Koska kirjaan on pujahtanut paljon vieraskielisiä lausetapoja, joita arvattavasti kaikki lukijat eivät ymmärrä, seuraa tässä niiden sanojen aakkosellinen luettelo ja suomennos, joiden merkitys ei selviä itse tekstistä.

A.

Absolutinen, ehdoton.
Abstraktinen, ajateltu, ajatuksellinen.
Adhuc sub judice lis est, riitä on vielä päättämättä.
Agentti, toimija.
Agnostikko, ei-tietäjä, korkeimman tiedon epäilijä.
Alkemisti, keskiajan kemisti, kullantekijä, salatieteilijä.
Amor Dei intellectualis, älyllinen rakkaus Jumalaa kohtaan.
Ars longa, vita brevis, taide pitkä, elämä lyhyt.
Asketinen, itseänsä kiduttava.
Aspiratsioni, toivomus, harrastus.
Astronomia, tähtitiede.
Auktoriteti, uskottavaisuus, vaikutusvalta.
Autobiografia, omatekemä elämäkerta.
Automatinen, itseliikkuva, koneellinen.
Ave Maria, katolilainen rukous.

D.

Dematerialisatsioni, aineellisuudesta, näkyvistä poistuminen.
Dematerialiserantua, poistua näkyvistä.
Dervishi, muhamettilainen munkki.
Distingué, hieno
Dogmatinen, opinkappaleinen, ankara.
Dogmatismi, opinkappaleista kiinnipitäminen.
Dogmi, opinkappale.
Draama, näytelmä.

E.

Eksemplari, kappale.
Eksperimentti, koe. *Eksperimentalinen*.
Empirismi, kokemusperäinen katsantokanta.
Empiristi, empirismin kannattaja.
Ex analogia, yhdenmukaisuudesta päättäen.
Ex audito, sen mukaan mitä on kuullut.
Ex professo, ammatiltaan, asiantuntijana.

F.

Fanatismi, uskonkiihko.
Fantasia, mielikuvitus.
Fenomeni, ilmiö.
Filosofi, viisaustieteilijä, ajattelijä.
Filosofia, viisaustiede.
Fin du siècle, vuosisadan loppu.
Fluidumi, juokseva aine.
Fysikka, luonnonoppi. *Fysikalinen*.
Fysiologia, ruumiillisia elonilmauksia tutkiva tiede.
Fysiologi, saman tieteen tuntija.

G.

Gordilainen solmu, päästämätön solmu: sekasotkuinen asia.

H.

Helium, muudan kemiallinen alkuaine.
Hypoteesi, otaksuma, arvelu.

I.

Idea, aate.
Identiferaata, tuntee samaksi, pitää samana.
Identiteti, yhtäpitoisuus, yhtäisyys.
Illa faciet, hän on tekevä.
Intelligensi, äly, ymmärrys.
Intresantti, mieltä kiinnittävä.
Intuitsioni, näkemys, aavistus, totuuden tunto.
Ipse dixit, hän on itse sanonut.

K.

Kabinetti, kammio.
Karrieri, elämänrata, virka-aika.
Klassillinen, mallikelpoinen.
Komedia, huvinäytelmä.
Kommissioni, tehtävä; toimikunta. Vrt. *Komitea*.
Kompliseerattu, monimutkainen.

Kondoleerata, valittaa, ottaa osaa suruun.
Kritiikki, arvostelu. *Kriittinen*, arvosteleva.

L.

Loogillinen, ajatusjohtoinen, ajatusopillinen.

M.

Maagikko, tietäjä.
Manifestatsioni, ilmennys.
Matemattinen, suuretieteellinen, laskuopillinen.
Mekaanillinen, liikeopillinen, koneellinen.
Metafysiikka, oppi olevaisesta sellaisenaan.
Monismi, ykseysoppi.
Monisti, monismin kannattaja.
Monsieur, herra, herraseni.
Motivi, aihe; vaikutin.
Mutatis mutandis, asianomaisilla muutoksilla,
Mystikko, salatieteilijä.
Mystillinen, salaperäinen.

N.

Non possumus, emme kykene.
Normalinen, säännöllinen.
Nyansi, vivahdus.

O.

Objektivinen, ulkokohtainen, esineellinen.
Operatsioni, toimitus; leikkaus.
Orakkele, ennusjumala.
Organiserata, järjestää käyttökuntoon.
Organismi, elimistö.

P.

Panteismi, kaikkijumalaisuus-usko.
Panteisti, joka uskoo, että jumala ja maailma ovat yhtä.
Persona, henkilö.
Pessimistinen, synkkämielinen.
Positiivinen, suoranainen.
Premissi, edellytys.
Prinsippi, periaate; alkuperäinen osa (ihmisestä).
Prisma, lasisärmiö.
Profanum vulgus, ulkopuolinen kansa.
Prosessi, kehityskulku; toiminta.
Psykoфизиология, tiede, joka tutkii sieluelämän ruumiillisia ilmauksia. *Psykoфизиологи*, saman tieteen tuntija.
Psykologia, sielutiede. *Psykologi*, sielutieteilijä.
Psyykkinen, sielua koskeva.

R.

Radioaktiviteti, sädehdystoiminta.

Radium, muudan kemiallinen alkuaine.

Realisti, todellisuutta kuvaava kirjailija ja taiteilija.

Realistinen, tosioloihin perustuva.

Relativinen, suhteellinen.

Renässansi, keskiajan lopulla herännyt klassillisen muinaisuuden tutkiminen ja matkiminen tieteissä ja taiteissa.

Resonemangi, järkeistely; puhelu.

Rooli, näyteltävä osa.

S.

Scylla ja Charybdis. Sisilian salmessa on purjehtijalle vaaralliset Scyllan luoto ja vastapäätä sitä Charybdiin meripyörre.

Seansi, istunto.

Sensatsioni, aistimus, havainto.

Sfääri, pallo; piiri, ala.

Shamani, velho, noitapappi.

Sheol, hebrealaisten tuonela.

Siterata, lainata, toistaa.

Situatsioni, asema, kohta.

Skandali, häpeä, häpeällinen teko.

Skeptikko, epäilijä.

Skolastinen, keskiaikainen uskonnollisfilosofinen.

Spekulatsioni, mietiskely, arvelu.

Subjektivinen, itsekohtainen.

Substansi, oloaine.

Suufi, persialainen mystikko.

Symboli, vertauskuva.

Symfonia, yhteyssoitto.

Synoptiset evankeliumit, kolme ensimmäistä evankeliumia (muut paitsi Johanneksen).

T.

Talangi, taiteellinen taipumus tai kyky.

Teologia, kirkollinen jumaluusoppi. *Teologi*, jumaluusoppinut.

Teoria, tieteisoppi, tieteellisten sääntöjen esitys. Vastakohta: *praktikka*, käytäntö.

Traditsioni, perintötieto, polvesta polveen kulkeva muistotieto.

Tyypillinen, yleistä luonnetta kuvaava, peruskuvallinen.

PEKKA ERVAST

**Mitä
on
magia?**

RUUSU-RISTI

RUUSU-RISTI-KIRJASTO N:o 40

MITÄ ON MAGIA?

HELSINGIN ESITELMIÄ HELMIKUULLA 1929
PITÄNYT

PEKKA ERVAST

RUUSU-RISTI
HELSINGISSÄ 1932

O.Y. LÄNSI-SUOMEN KIRJAPAINOSSA RAUMALLA 1932.

I.

MITÄ ON MAGIA?

Magia-sanalla on nykyajalla viime aikoihin saakka ollut leikkilinen, halveksiva merkitys. Sillä on tarkoitettu melkein yksinomaan „salonkimagiaa”, s.o. silmänkääntötemppeja, harhaa, petosta. Onhan meidän aikanamme, niinkuin aina ennenkin, mutta varsinkin tällä ja viime vuosisadalla esiintynyt eteviä salonkimaagikoita, jotka sormiensa ja kielensä kätevyydellä ovat osanneet „kääntää katsojien silmät”, niin että nämä ovat luulleet näkevänsä ihmeitä. Muistan omasta nuoruudestani, kun kerran olin tuommoisen taikatemppeilijan istunnossa, kuinka vanha frakkiin puettu herra tehtyään eräänlaisia loitsutemppeja tarttui korttipakkaan ja rupesi sen kanssa näyttämään ihmeitä. Eräs „ihme” jäi mieleeni melkein selittämättömänä asiana, koska itse olin siinä tavallaan osanottajana. Tuo professori, niinkuin hän nimitti itseään, lähestyi salongissa istuvaa yleisöä, tuli minun luokseni ja veti liivin taskustani nimittämänsä kortin, ensin huudahtaen: „tuolla on se ruutukuningas”! Ja selittämätöntä oli, että olin näkevinäni tuon kortin muutaman silmänräpäyksen aikaisemmin, ennenkuin professori siihen tarttui. Ei hän nimittänyt itseään noidaksi, taitavaksi temppeujen tekijäksi vain. Päätin siitä, että nämä salonkimagian professorit ovat niin eteviä sormistaan ja suustaan, että kun juttelevat asioita temppeuja tehdessään, he kääntävät yleisön huomion toiseen suuntaan, niin etteivät katsojat osaa temppeuja tarkasti seurata. Kyseessä oleva professori oli siis ehkä pannut kortin minun taskuuni muista asioista puhuessaan, — jollei koko juttu ollut harhanäkyä tai jollei hän niin suggeroivasti puhunut, että yleisön järki oli vastaanottavainen suggestionille ja minäkin olin näkevinäni kortin samalla kuin hän muka otti sen taskustani. Joka tapauksessa tuommoiset temput herättävät ihmettelyä, — ainakin meidän täytyy ihmetellä temppeujen tekijöiden sukkeluutta. Samalla tietysti halveksimme koko käsitettä „magia”, mikäli siihen liittyy yliluonnollisuuden sivumakua, sillä magiassa ei ole mitään yliluonnollista. Sentähden sana magia on sivistyneessä maailmassa saanut melko merkityksettömän, niin, sanoisinpa koko lailla naurettavan merkityksen.

Mutta ei tarvitse mennä kuin muutamia vuosisatoja ajassa taaksepäin, n.s. keskiaikaan, niin sanalla magia oli vallan toinen kaiku. Sillä nimellä käsitettiin silloin, niinkuin tiedämme, yksinomaan yliluonnollisia asioita. Kansa ja ihmiset yleensä olivat, niinkuin oppineisuudessamme nyt sanomme, niin taikauskoisia, että sokeasti uskoivat kaikenlaisiin yliluonnollisiin voimiin, joita n.s. maagikot osasivat käyttää hyväkseen. Ja koska nämä maagikot melkein poikkeuksetta olivat pahoja, pelättäviä olentoja, jotka saattoivat vahingoittaa sekä ihmisiä että eläimiä ja kasveja y.m., liittyi käsitteeseen magia useimmiten jotain kaameata, jota kuvattiin puhumalla mustasta magiasta. Keskiajalla oli „musta magia” jokapäiväinen käsite, kaikki ihmiset uskoivat siihen, kaikki uskoivat, että sen avulla saattoi tehdä kuinka paljon paha tahansa. Musta maagikko osasi lähettää tauteja toisille, tappaa vihamiehiään, tehdä itsensä näkymättömäksi ja omilla taioillaan löytää paikkoja, joihin oli aarteita kätkeyty, niin että hän saattoi tulla kuinka rikkaaksi tahansa. Myös hän kykeni ylläpitämään ruumiinsa voimia, niin että aina pysyi nuorena. Faustista kerrotaan, että hän sai juoman, joka teki hänet nuoreksi uudestaan. Kaikenlaisia asioita kerrottiin ja uskottiin keskiajalla, jonkatähden maagikot, tietäjät, noidat, velhot, olivat pelättäviä ihmisiä, joiden paljas katse oli turmiollinen. Emme ihmettele, että koko elämä keskiajalla oli pelonalaista, ihmettelimme vain, etteivät ihmiset sen enempää hermostuneet. Mutta aika kului silloin hitaasti, elämä oli sielullisesti katsoen paikallaan pysyvää, — ja ulkonaisesti uhkasi vaaroja joka puolella rauhallisia kansalaisia. Toista olisi meidän aikanamme, jos yhtä herkkä- ja taikauskoisia oltaisiin nyt!

Ajatellessamme keskiaikaa arvostelevasti huudahdamme: kuinka taikauskoisia ihmiset todella ovat olleet! Ainoana lohdutuksenamme ja ylpeytenämme on, että kristilliset kirkot ovat pitkin matkaa taistelleet taikauskoa vastaan. Viidennen, kuudennen ja seitsemännen vuosisadan kirkolliskouksissa teroitettiin jo

pykälittäin, että kristitty oli kielletty kysymästä neuvoa noidilta, tiedustelemasta tulevaisuuden asioita näkijöiltä sekä myös itse harjoittamasta tällaisia asioita. Mutta siihen aikaan, jolloin näitä päätöksiä tehtiin kirkolliskokouksissa, lienee harjoitettu vähemmän vaarallisella tavalla magiaa, koska ei ole historiallisia muistoja noitien vainoamisesta. Mutta ristiretkien aikana ja niiden loputtua magia ja kaikki, mitä siihen nimeen kätkeytyi, tuli suurena hyökyaaltona idästä länteen ristiretkiltä palaavien seurassa. Nämä olivat itämailla oppineet paljon salaisia asioita, ja heidän mukanaan tuli muukalaisia, jotka tiesivät ja osasivat vielä enemmän. 11:nneksi ja 12:nneksi vuosisadalta lähtien ruvettiin harjoittamaan magiaa Euroopassa.

Uuden ajan alussa ja jatkuvasti uudella ajalla oli niin paljon magian harjoittajia täällä länsimailla, että tuskin oli sitä sivistynyttä ihmistä, ylhäistä henkilöä, kuningasta, piispaa tai pappia, joka ei jonkun verran harjoittanut magiaa. Kuitenkin kirkko virallisesti aina kirosi magiaa vääränä oppina ja uskona ja epäjumalanpalveluksena, niinkuin aikaisemmissa kirkolliskokouksissa oli päätetty, ja varsinaisesti uuden ajan alussa vainottiin kirkon taholta niitä ihmisiäkin, jotka magiaa harjoittivat. Muistakaamme noitavainoja, noita-akkojen polttamisia, joita riitti pitkiä aikoja, niin että joku lienee poltettu Amerikassa vielä viime vuosisadan loppupuolella. Tieteen harjoittajatkin kärsivät vainoa kirkon puolelta. Toiselta puolen yleisökin piti magiaa epäjumalan, pirun palveluksena, mutta toiselta puolen oli aina niitä, jotka sitä harjoittivat.

Itse asiassa joudumme nykyään uuteen tilanteeseen, aivan uuteen asenteeseen koko kysymykseen nähden, sillä meidän aikanamme olemme alkaneet etsiä totuutta ei ainoastaan niin sanoakseni raapimalla tätä näkyväisen maailman pintaa ja leikkaamalla näkyväistä ruumistamme palasiksi tutkiaksemme, mitä siinä on pinnan takana, vaan viime vuosisadan puolivälistä lähtien on huomio kääntynyt myöskin sisäisiin, näkymättömiin, yliaistillisiin asioihin. Sentähden on meidän aikanamme totuudenetsijöitä, jotka eivät enää ole pelästyneet sanaa „magia”, koska eivät ole tyytyneet siihen ylimalkaiseen, viralliseen tuomioon, mikä langetettiin kirkon puolelta, eivätkä liioin pintapuolisesti seläilemaan keskiaikaisia kirjoja, joissa neuvotaan maagillisten temppujen tekemiseen, n.s. grimoaareja, semmoisia kuin „Salomonin avain”, Honoriuksen ja Cornelius Agrippan noitakalenterit y.m. Nämä totuudenetsijät eivät rajoitu seläilemaan keskiaikaisia taikakirjoja ja nauramaan niille, sillä tarkemmin tutkimatta niiden sisältöä ei tosiaan saata muuta kuin kohottaa olkapäitään ja nauraa, – niin lapsellisilta ja tyhjänpäiväisiltä ne tuntuvat.

Muistuu mieleeni, että suomenkielellä on olemassa n.s. „Mooseksen 6:s ja 7:s kirja”, johon on otettu otteita keskiaikaisista grimoaareista. Kun ajatuksella lukee tätä muuten erinomaisen taikauskoista kirjaa, saattaa huomata, että siinä itse asiassa ei puhuta mistään pirun palvelemisesta, vaan siitä, kuinka Jumalaa ja Hänen korkeampia enkeleitään pitää palvella ja kuinka suurella puhdistuksella pitää valmistaa itseään, ennenkuin voi kyetä maagillisia temppuja panemaan toimeen. Siinä on paastot ja muut toimitukset, jotka tähtäävät siveelliseen puhdistukseen, ja myös siinä on varoituksia, ettei pidä yrittää tehdä vahinkoa toisille, sillä vahinko palaa takaisin omaan itseensä ennemmin tai myöhemmin. Niin paljon kuin siinä on hullunkurisia ja näennäisesti taikauskoisia asioita, on siinä myöskin tällaisia hyviä neuvoja. Ikävä vain, että ne muun sisällön ohella vaikuttavat jonkun verran ulkokullatuilta.

Jos jotkut seikkailuhaluiset henkilöt meidän aikanamme ovat yrittäneet panna toimeen noita keskiaikaisia maagillisia menoja, ovat ne ihmeekseen huomanneet, että niissä on paljonkin todellisuuspohjaa. Minun luokseni tuli kerran eräs Suomen kansalainen, joka kertoi olevansa äärettömässä vaivan tilassa: hän oli noudattanut „Mooseksen 6:nneksi ja 7:nneksi kirjan” neuvoja, oli koettanut manata henkiolentoja näkyviin ja saamaan valtaa niiden yli. Hänen kävi sillä tavalla, että hän sai nähdä jotain, josta hän ei edes uskaltanut kertoa. Mutta seurauksena oli, ettei hän enää päässyt manaamistaan hengistä vapaaksi, ne olivat nyt aina hänen kintereillään, ahdistivat häntä, vetivät hänestä kaiken voiman, niin ettei hänellä enää ollut rauhaa ei päivällä eikä yöllä. Unettomuus veisi häneltä viimein järjen. Hän ei tiennyt, mitä tehdä. Sanoin hänelle: „Teidän tietämättömyytenne, varomattomuutenne ja taitamattomuutenneko yksin sai tämän aikaan? Oliko teillä muuten puhtaat tarkoitukset, kun rupesitte näitä temppuja harjoittamaan, olitteko totuudenetsijä, halusitteko tietää henkimaailman olemassaolosta, jotta sitten voisitte auttaa toisia uskoon, tultuanne itse ensin vakuutetuksi? Halusitteko edes auttaa manaamisellanne toista henkilöä?” Silloin hänen täytyi

myöntää, että hän kyllä oli koettanut noudattaa kaikkia neuvoja ja olla varovainen, mutta että hänen tarkoituksensa oli itse päästä rikkaaksi, koska oli kuullut, että luonnonhaltiat kykenisivät tuomaan manaajalleen kultaa. Kyllä hän samalla ajatteli, että jos saisi paljon kultaa, auttaisi sillä köyhiä.

”Niin tietysti”, sanoin, mutta en voinut olla hymyilemättä sydämessäni, sillä tällä tavalla ihmiset keskiajalla usein ajattelivat: „tahdon tulla rikkaaksi sitä varten, että voisin auttaa köyhiä”. Psykologinen itsepetos! Jos ihminen, joka ei köyhänä ole koettanut auttaa toisia, äkkiä tulee rikkaaksi, ei hän silloin muista toisia. Rikkaus tuo hänen luokseen uusia viehätyksiä ja houkutuksia, ei hän ajattele köyhiä ihmisiä muuta kuin joskus omantunnon pakosta, omaa menestystään ja huvitteluaan hän ajattelee. Minulle oli tämä niin tuttua kokemuksesta ja tutkimuksistani, että sanoin onnettomalle miesparalle: „Se oli oma virheenne, se oli sielullinen lankeemus, ja teidän täytyy mielenä kestää seuraukset. Te kutsuite kohtaloanne ylitsenne, ette osannut temppeja tehdessänne hillitä ja hallita luonnonvoimia, jotka manasitte esiin, vaan jätte kuin puoliväliin, kun ette ollut itsenne herra, ette varma vaikuttimenne puhtaudesta ja epäitsekkydestä. Epävarmuus itsenne suhteen oli suurin vaaranne. Ei saa heittäytyä tekemisiin yliluonnollisten voimien kanssa, jos ei ole siveellisesti täysin varma itsestään. Jos on toisessa tai toisessa suhteessa arka, jos täytyy myöntää sisimmässään, että voisi langeta houkutuksille alttiiksi, niin varjeltoon kaitselmus ryhtymästä magiaan. Silloin joutuu pahojen henkien käsiin ja kaivaa haudan itselleen. Ainoastaan siinä tapauksessa, että on täydellinen valta oman itsensä yli, voi ruveta turvallisesti harjoittamaan magiaa ja ryhtyä tekemisiin yliaistillisten voimien kanssa.”

Juuri tämmöiset seikat kuin tuon suomalaisen miehen kokemus – otin hänet esimerkiksi, vaikka sellaisia tapauksia on joka maassa – panevat totuudenetsijän ajattelemaan, että mitä nyt on totta, on ennenkin ollut totta. Hän ei voi hyväksyä johtopäätöstä, että vaikka nyt niin tapahtuisikin, ei semmoista ennen ole voinut tapahtua, sillä keskiajalla kaikki oli paljasta taikauskoa! Päinvastoin hänen mieleensä muistuu kertomuksia entisiltä ajoilta, esim. se selonteko maagillisista kokemuksistaan, jonka eräs kuuluisa eurooppalainen renesanssi-ihminen on antanut. Tarkoitan Benvenuto Celliniä. Hän oli 15:nneen vuosisadan kuuluisimpia taiteilijoita, kuvanveistäjä ja ennen kaikkea siselööri, kaivertaja, kultaseppä. Hänen työnsä olivat taideteoksia, yhtä etevästi valmistetut kuin nerokkaasti keksityt. Tänä päivänä puhutaan esim. hopeisesta suola-astiasta, jonka keisari oli tilannut ja joka oli Wienin hovin nähtävyyksiä. Cellini on itse asiassa kuuluisin tällä alalla koko Euroopassa ja valmisti kalliita töitään vain paaville, hallitsijoille ja muille ylhäisille.

Benvenuto Cellini oli persoonallisuutena todellinen renesanssi-ihminen. Hän on kirjoittanut omat muistelmansa, ja tämä hänen elämäkertansa on mitä ihmeellisintä lukemista. Minun täytyy sanoa, että kun ensi kerran vuosikautia sitten luin tämän autobiografian, en todella tiennyt, oliko kuolevainen ihminen sen kirjoittanut. Sen tekijä oli kuin jumala, yli-ihminen, voimaihminen, joka ei pelännyt mitään vaan häikäilemättömän rehellisenä ja samalla toisia auttavana meni eteenpäin maailmassa. Goethe piti näitä memoareja erikoisessa arvossa, hän sanoi, että milloin hän tahtoi päästä yhteyteen todellisen ihmisen kanssa, silloin hän luki niitä.

Tämä Benvenuto Cellini, joka muistelmissaan peittelemättä aina sanoo totuuden, eikä kaunistele asioita eikä ihmisiä enemmän kuin itseäänkään, kertoo, kuinka hän tutustui erääseen sisilialaiseen pappiin, josta oli kuullut, että hän oli hyvä tietäjä, manaaja, maagikko. Ja Cellini sanoi papille: „Minäkin tahtoisin nähdä, onko magiassa perää vai onko se paljasta taikauskoa. Ettekö tahtoisivat minun kanssani manata esille henkiä?” Sisilialainen pappi suostui, ja he pitivät kaksi istuntoa. Ensimmäisessä oli mukana paitsi pappia ja Benvenuto Celliniä, joku Cellinin työapulainen, joten heitä oli kolme. He menivät Colosseumiin Romassa, ja siellä pappi piirsi maahan maagillisia kuvioita, neliön ja sen jokaiseen kulmaan ja sisään ympyrän. Ympyröiden sisään hän asetti lamppeja, joissa oli suitsutusta palamassa. Koko ajan pappi luki loitsuja ja liikutti käsiään. Kun tämä oli tehty, asettuivat he kaikki sisimmän ympyrän sisään, ja jokainen sai määrätyn tehtävän, joko pitää lamppeja tai muuta. Pappi varoitti: „Älkää astuko ympyrän ulkopuolelle, älkää myöskään pelätkö, sillä

ensimmäinen ehto magiassa on, ettei saa pelätä, vaikka mitä tapahtuisi. Pelko ja siitä aiheutuva pakoaskel on varma kuolema.”

Oli yö. Maagikko ja hänen toverinsa seisoivat ympyrän sisällä, pappi luki loitsuja kreikan-, latinan- ja hebreankielellä, ja äkkiä alkoi kuulua outoja ääniä, ikäänkuin maa olisi tärisnyt ja ukkonen käynyt, ensin hiljaa, sitten yhä kovemmin. Ilmassa alkoi näkyä kaikenlaisia kummituksia, hirviöitä ja eläimiä, jotka syöksyivät heitä kohti. Cellini kertoo, että oli mahdotonta olla pelkäämättä, pappi vain oli rauhallinen ja lausui aina jonkun loitsun, etteivät hyökkääjät päässeet ympyrän sisälle. He seisoivat siten kuin lasikellossa, jonka pinnalta kummitukset kimmoivat takaisin. Kun tätä oli jatkunut kauan aikaa, sanoi pappi: „Nyt voitte kysyä jotakin.” Benvenuto Cellini, jolla oli ollut nainen, jota hän paljon rakasti, mutta joka oli häipynyt hänen näköpiiristään ja mennyt Napoliin, kysyi: „Enkö koskaan enää saa tavata Angelicaa?” Silloin kuului ääni: „Kuukauden perästä.” Muuta kysyttävää ei ollut, ja pappi lopetti maagillisen istunnon. Näyt häipyivät pois, ja kun oli tarkastettu, ettei savua noussut mistään, vaan että kaikki tulet olivat sammuneet, mentiin kotia. Benvenuto Cellini oli niin innostunut, että hän sanoi: „Tämähän on merkillistä, saammepa nähdä, onko totta, mitä on ennustettu.” „Varmasti”, sanoi pappi, „aina ne puhuvat totta”.

He pitivät vielä toisen istunnon, johon pappi oli käskenyt ottamaan useampia henkilöitä mukaan. Benvenuto Cellini toi kaksi toveriaan sekä papin määräyksen mukaan erään kaksitoistavuotiaan pojan. He olivat taas samalla tavalla ympyrän sisällä. Tämä istunto erosi siinä suhteessa edellisestä, että nyt olivat äänet ja näyt monta vertaa hirveämmät kuin ennen ja kaikki pelkäsivät kauheasti. Pieni poika, joka istui Cellinin jalkojen juuressa, uskalsi vain joskus katsahtaa ylös, sillä hän sanoi näkevänsä tuhansia ja tuhansia olentoja, jotka syöksyivät heitä kohti. He kuulivat niin julmia ääniä, että Cellini, joka ei hevillä pelännyt, kauhistui ja ajatteli: „mitä tästä nyt tulee”. Pappikin näkyi pelkäävän. Cellinin toverit olivat aivan kauhun vallassa, mutta heidän täytyi siitä huolimatta pitää silmällä, että asiat paloivat. Pieni poika vaikeroi: „Niitä tulee enemmän ja enemmän, tahdon kuolla, sillä on parempi, että kaikki kuolemme, ennenkuin joudumme niiden käsiin.”

Mutta Benvenuto Cellini kertoo, että tapahtui pieni asia, joka tavallaan pelasti heidät. Toinen hänen tovereistaan säikähti näet niin pahanpäiväisesti, ettei voinut estää luonnollista purkausta tapahtumasta. Tämä luonnonpurkaus tapahtui niin suurella pauhinalla ja levitti niin hirmuisen hajun, ettei astioissa palavan aineen, assa foetidän haju ollut mitään siihen verrattuna. Pieni poika sattui katsahtamaan ylös Benvenuto Celliniin, joka ei voinut olla hymyilemättä tilanteen koomillisuudelle. Poika rohkaistui siitä ja huomasi samalla, että hyökkäävät olennot olivat pois menossa. Ja kun pappi kuuli, että hirviöt poistuivat, sai hänkin rohkeutensa takaisin. Istunto lopetettiin sitten hyvin. Oli kuitenkin muutamia henkiolentoja, jotka viipyivät kauemmin, sillä kun he menivät kotiin, sanoi pieni poika: „Kaksi niistä seuraa meitä.” Seikkailu päättyi kuitenkin onnellisesti, ja kaikki pääsivät kotiin, mutta näkivät yöllä unta piruista.

Pappi tahtoi vielä seuraavana päivänä, että Benvenuto Cellini olisi mukana kolmannessa istunnossa, jota ei suoritettaisi Romassa, vaan Sabinin vuoristossa, jossa voitaisiin olla rauhassa. Siinä istunnossa oli aikomus hankkia kultaa. Pappi sanoi: „Ettekö tahtoisi olla siinä mukana, sillä en ole koskaan ennen ollut tällaisissa tilanteissa. Teillä on mahdoton voima. Kun te kaikki tulette mukaan ja tuo pieni poika myös, niin varmasti henget tuovat meille kultaa.” Benvenuto Cellini innostui aika lailla, mutta nähtävästi siitä ei tullut mitään, koska Cellini ei mitään semmoisesta enää kerro.

En tiedä, oliko Goethe kokenut mitään maagillista, oliko hän itse ollut senlaatuissa istunnoissa mukana – vapaamuurari hän kyllä oli – mutta hyvin ymmärrän, että hän lukiessaan Benvenuto Cellinin muistiinpanoja tuli vakuutetuksi siitä, että magiaa on olemassa. Meidän aikanamme, jolloin voimme olla mukana spiritistisissä istunnoissa ja saada selviä todistuksia yliaistillisista tosiseikoista, ei tarvitse enää epäillä, jos ei totuudenetsimisessään väsy. Ero on kyllä suuri spiritistisen istunnon ja maagillisen istunnon välillä: spiritistisessä istunnossa mediumin voima vetää henkimaailmaa puoleensa ja vaikuttaa, että henkiolennot pyrkivät ilmestymään. Vaikka mediumilla ei ole valtaa omien kykyjensä yli, on hänellä jonkunlainen

magneettinen valta henkimaailmaan nähden, joka valta piilee hänen omassa ruumiissaan. Maagikko taas loitsutempuillaan vetää henkimaailmaa puoleensa. Ranskalainen okkultisti Eliphas Lévi, joka eli viime vuosisadalla, kertoo omista kokeistaan, kuinka hän esim. kerran manasi Apolloniuksen hengen, ja toteaa, niinkuin vanhoissa kirjoissa sanotaan, että maagillisissa istunnoissa on erilaisia vaiheita henki-ilmestyksissä: ensin tulevat rajuimmat, mutta kun ei pelkää, muuttuvat ilmestykset lempeämmiksi ja miedommiksi, ja eläinmuodot, jotka ensin ovat ahdistaneet, muuttuvat ihmismuodoiksi, ja lopulta tulevat ne henkiolennot, joita on itse kutsunut esille. Samoin tohtori Encaussen eli Papisin johdolla Pariisissa pantiin toimeen maagillisia seremonioita, mutta hän ei niin tarkasti kerro niistä kuin hänen opettajansa Lévi omistaan.

Kun luemme tämmöisistä asioista tai kuulemme niistä tai itse olemme mukana niitä suoritettaessa nykyaikana, niin luonnollisesti muutamme käsityksemme koko magiasta, tiedämme silloin, varsinkin, jos itse olemme jotain kokeneet, että magiaa on olemassa – ei vain merkityksessä petosta, harhaa, salonkimagiaa, vaan vanhassa, alkuperäisessä merkityksessä, jonka mukaan ollaan tekemisissä yliaistillisten, luonnon ja ihmissielun tuntemattomien voimien kanssa. Magia on täten todenperäistä ja samalla vakavaa.

Luonnollisesti silloin kysymme: mitä tämä magia on? Mitä se on ollut ja mitä se on? Ja ensinnä muistuu mieleemme, mistä sana magia on kotoisin. Se on kreikaksi *mageia*, ja jos katsotaan sanakirjasta, mitä *mageia* merkitsee, selitetään, että se on noituutta, tietoa yliluonnollisista asioista ja toimintaa niiden tietojen perusteella. Mutta jos menemme sanan alkujuureen, sanovat kielitieteelliset tutkijat, että se on persialainen käsite ja sana, nykyisessä kielessä *mog* ja vanhassa persialaisessa kielessä *mag*, joka merkitsi viisas ihminen, tietäjä. Sillä nimellä nimitettiin niitä tietäjiä, jotka tulivat itäiseltä maalta Jeesus-lasta katsomaan ja tervehtimään. Me sanomme astrologeiksi ihmisiä, jotka tähdistä tietävät asioita, kuten nuo tietäjät itäiseltä maalta, ja Persiassa heitä sanottiin *mageiksi*. Tänäpäivänä mainitaan siellä ylipappia sanalla *mogbet*, joten *magin*, tietäjän nimi liittyy yhä siihen. Mutta taas, kun vielä enemmän tutkimme tuota, persialainen sana *mag* eli viisas on tietysti tullut sanskritinkielestä, kuten yleensä vanha persialainen kieli on jonkunlaista sanskritin murretta. *Mag* on sanskritinkieliselle *maha*-sanalle sukua, ja *maha* merkitsee iso, suuri. Siitä on tullut mahatma – „suuri henki” – ja samaten latinankielen sana *magnus*, suuri. Kreikankielessä on *megeas*, joka niinkään merkitsee suuri ja on sukua *mag*-sanalle. Täten varmasti tiedämme, että *mag* alkuaan merkitsi „viisas” tai suomeksi hyvällä syyllä „tietäjä”. Magia on siis „viisaan tiede” eli „viisaustiede”, kunhan muistamme, että sanaan tässä tapauksessa liittyy paljon enemmän sisältöä kuin jokapäiväisessä kielenkäytössä. „Viisaustieteeksi” olemme kääntäneet kreikkalaisen sanan *filosofia*, puhumme viisaustieteen professoreista ja maistereista. Sokrateen suussa *filosofia* merkitsi „rakkaus viisauteen”, ja filosofi oli ihminen, joka etsi todellista ratkaisua elämän suurissa kysymyksissä. Me käsitämme nykyään asiat niin, että filosofeja on monta lajia, yksi voi ajatella yhdellä tavalla, toinen toisella tavalla, niin että kaksi filosofia voi olla keskenään aivan eri mieltä „totuudesta”. Kyllähän ymmärrämme toiselta puolen, että jos ken lukee filosofian maisteriksi, ei hänen silti tarvitse olla filosofi, sillä todellisen filosofin ensimmäinen tunnusmerkki lienee, että hänellä on rakkautta viisauteen. Tietysti jollakin filosofian maisterilla tai professorilla voi olla rakkautta viisauteen, mutta hän onkin silloin totuudenetsijä. Ja tämmöinen totuuden etsiminen sisältyy Sokrateen selitykseen filosofista: „minun pyrkimykseni on tulla viisaaksi”.

Olemme nyt päässeet *magia*-sanana oikeaan merkitykseen. Vaikka *magia* alkuaan on ollut viisaustietoa eli viisaan tiedettä, viisaaksi pyrkimystä, ei se koskaan ole ollut ainoastaan teoreettista, älyllistä pyrkimystä viisauteen, vaan *magia* on aina merkinnyt käytännöllistä viisauden etsimistä. Jos tänäpäivänä tahdomme olla oikeita filosofeja siinä merkityksessä, että haluaisimme tietää jotakin maailman omasta kokoonpanosta, jos tahdomme olla totuudenetsijöitä siinä merkityksessä, että haluaisimme tietää jumalallista totuutta, teosofeja siinä merkityksessä, että haluaisimme tuntea jumalallista viisautta, eikä vain spekuloida siitä, silloin meidän täytyy olla maagikoita, ihmisiä, jotka etsimme käytännöllistä tietoa, käytännöllistä taitoa. Elämäntotuuden etsiminen ei ole teoriaa, se on elämän viisaan käytännön etsimistä. Kysymme silloin, millä tavalla meidän tulisi elää. Tämä on ainoa todellinen filosofia, – ja samalla ainoa todellinen uskonto. Filosofiaa harrastetaan verrattain vähän, mutta uskonto on ympäri maailman levinyt käsite. Kaikki luulevat ymmärtävänsä, mitä

uskonto on. Mutta uskonto ei ole sokeaa uskoa, vaan henkistä kokemusta, pyrkimystä Jumalan luo, pyrkimystä totuuden tietoon. Kaikki suurimmat jumalanpojat maan päällä ovat sitä teroittaneet. Miksi Jeesus muuten olisi sanonut: „Mitä te huolehditte siitä, mitä te syötte ja juotte ja millä itsenne vaatetatte? Mitä te semmoisista asioista välitätte? Tuommoisista pakanat huolehtivat.” Pakana-sanalla on Jeesus tuossa yhteydessä tarkoittanut niitä, jotka eivät tahdo olla uskonnon piirissä. Jeesus tahtoi sanoa: niitä asioita kaikki tavoittelevat, mutta jos te tahdotte olla niitä ihmisiä, joille uskonto jotain merkitsee, pitää teidän ensin etsiä jumalanvaltakuntaa, sillä se on tärkeintä, ja ainoastaan sitä etsiessänne löydätte totuuden. Ainoastaan se, joka etsii, löytää, eikä totuus tule paljaalla lukemisella ja kuuntelemisella, se tulee, jos ihminen sydämensä koko voimalla ja hengellä etsii ja ikäänkuin kolkuttaa taivaan portille. Silloin portti aukeaa sisäisessä kokemuksessa.

Hyvällä syyllä voimme sanoa, että tämä on magiaa sanan alkuperäisimmässä merkityksessä.

Ja muistakaamme, että juuri magia, s.o. uskonnon käytäntö, filosofian käytäntö, tieteellinen käytäntö, kaikki käytäntö elämässä, on itsestään joko „valkoista” tai „mustaa”. Se on valkoista silloin, kun se on motiiveiltaan puhdasta ja epäitsestä, ja mustaa, kun se on itsestä. Vaikka emme jokapäiväisessä elämässä käytä sanoja musta ja valkoinen magia, — ja hyvä on, ettemme kaikista elämän asioista käytä niitä, — niin jokainen ihminen on valkoinen siinä määrin, kuin hän on epäitsestä, ja musta siinä määrin, kuin hänessä on itsekkäitä pyrkimyksiä. Mutta koska kukaan ihminen ei ole täydellisesti epäitsestä eikä täydellisesti itsestä, niin kaikki ihmiset ovat keskivälillä „epämääräisissä väreissä”, harmaissa ja ruskeissa. Toivokaamme, ettei meissä ole nimeksikään mustaa ja että valkoista joka tapauksessa on edes vähäsen!

II.

MAGIAN ILMENNYSMUOTOJA.

Magiaa määrittelimme viime sunnuntaina elämän käytännöksi. Tämä olisi liian yleinen ja epämääräinen definitsioni, elleimme samalla ajattelisi sitä henkisen elämän käytännöksi. Siinäkin tulee uusia tarkempia määritelmiä lisää, jotta kävisi selväksi, minkätähden henkisen elämän käytäntöä voimme nimittää magiaksi. Kuta todellisempi, kuta henkisempi elämä on, sitä maagillisempi on sen käytäntö, ja varsinkin voimme silloin sanoa magiaksi tämmöisen henkisen elämän juhlahetkiä, sen huippukohtia. Ne ovat näet silloin itsestään maagillisia.

Useimmissa tapauksissa uskonto ja n.s. uskonnollinen elämä ei ole syvästi todellista. Se on tuskin muuta kuin juhlaista tavalliseen käytännölliseen elämään. Uskontoa käsitetään juhlahetken asiaksi ja uskonnollinen n.s. jumalanpalvelus tapahtuu vain määrättyinä päivinä ja hetkinä. Näin ollen uskonnollinen juhlahetki käy sangen vähän maagilliseksi. Mutta kuta todellisempi ja syvempi uskonnollinen elämä on, kuta enemmän se valtaa ihmisen sielun ja hengen, sitä maagillisemmiksi muodostuvat myöskin sen juhlahetket, sen jumalanpalvelusmenot.

Niin on alkuaan tarkoitettu, kun on laadittu varsinaiset jumalanpalvelusmenot ja -muodot. Ei ole tarkoitettu, että seremoniat yksin olisivat uskontoa, jumalanpalvelusta, vaan on tarkoitettu, että uskonto ulottuisi yli koko käytännöllisen, jokapäiväisen elämän. Silloin jumalanpalvelusmenot ovat juhlahetkiä, ja silloin ne samalla ovat sitä mitä niiden alkuaan piti olla, nimittäin maagillisia hetkiä, magiaa, joka vaikuttaa ja saa tuloksia aikaan.

Kun pidämme silmällä eroa maagillisen ja ei-maagillisen hetken välillä, voimme paremmin käsittää, mitä tarkoitetaan maagillisella käytännöllä. Lopulta tietysti, kun koko ihminen on henkeä ja uskontoa ja koko hänen elämänsä on jumalanpalvelusta, silloin myös maagilliset hetket hänen elämässään sattuvat yhtämittaa; mikä merkitsee toisin sanoen, että hän silloin suorittaa yhtämittaa maagillisia voimatekoja.

Kun katselemme jonkun Buddhan tai Jeesuksen elämää, huomaamme heti, kuinka hänen ympärillään, hänen jokapäiväisessä vaelluksessaan sattuu yhtämittaa n.s. ihmeitä. Yhtämittaa nämä tämmöiset ihmiset suorittavat voimatekoja, koska he ovat itse kasvaneet niin henkeviksi, niin maagillisiksi, että kaikki heidän tekonsakin ovat maagillisesti vaikuttavia.

Viime kerralla sanoimme, että magia on joko valkoista tai mustaa, ja niinkuin tiedämme, puhuttiin keskiajalla tuskin muusta kuin mustasta magiasta.

Valkoinen magia edellyttää, että ihmisen tahto on puhdas ja epäitsekäs, samoin kuin musta, että tarkoitus on paha ja itsekäs. Tämä määritelmä ei kuitenkaan ole täysin pätevä, se ei ota lukuun kaikkia mahdollisuuksia. Voi sattua, että ihminen, jolla on hyvä tarkoitus, suorittaessaan joitain maagillisia temppuja saa pahaa aikaan ja sillä tavalla tulee harjoittaneeksi vahingollista, jollei suorastaan mustaa magiaa. Toiselta puolen on mahdollista, että ihminen, joka tahtoo tehdä pahaa, käyttää keinoja sellaisia, että siitä tulee hyvää. Sentähden ei mainittu määritelmä täysin riitä. Ihmisen oma tahto ei ole ainoa määrääjä, vaan suurena tekijänä on myös hänen tietonsa tai tietämättömyytensä. Sentähden varoittavat viisaat kaikista varsinaisista maagillisista toimituksista: „Älkää yrittäkö tehdä mitään maagillisia temppuja, jollei teillä ole tietoa, sillä voi hyvääkin tarkoittaessanne tapahtua, että harjoitatte mustaa magiaa. Joka tapauksessa voitte joutua suuren vaaran alaiseksi.”

Tiedosta ja asioiden ymmärtämisestä riippuu paljon. Riippuu paljon myös siitä, jota ehkä emme voi nimittää tiedoksi, mutta jota meidän täytyy nimittää ihmisen luonteeksi, hänen taipumuksikseen, hänen heikkouksikseen, hänen vioikseen. Mitä ihmisessä on, vaikkei hän sitä itsekään niin tietäisi, tulee maagillisessa toimituksessa esille. Se edustaa silloin hänen suhdettaan totuuteen. Se aivankuin alitajuisesti edustaa sitä tietomäärää mikä hänessä on, vaikkei se olekaan hänen päivätajunnassaan. Ihmisen omasta karmasta, hänen siveellisestä kokoonpanostaan riippuu, minkälaista magiaa hän osaa harjoittaa. Tämän taas ymmärrämme paremmin, jos vähän tutkimme ihmistä itseään ja hänen suhdettaan maailmaan, universumiin. Mutta ymmärrämme myös niitä vaaroja, joiden alaiseksi ihminen voi joutua, jos kerron jonkun esimerkin.

Esimerkkejä on paljon okkultisessa kirjallisuudessa. Mieleeni muistuu, kuinka 90-luvulla Pariisissa, niinkuin jo viimeinkin mainittiin, tohtori Papsin johdolla harrastettiin paljon seremoniallista magiaa. Oli muodostunut työryhmiä, jotka koettivat suorittaa maagillisia seremonioita nähdäkseen (heillä oli tieteellinen tarkoitus), oliko mitään perää noissa vanhoissa uskomuksissa ja otaksumissa, että magiaa on olemassa.

Niinpä oli kaksi nuorta tutkijaa, kaksi herrasmiestä, jotka päättivät tehdä muutamia kokeita. He tahtoivat nähdä, mikä vaikutus henkimaailmaan oli ihmisen verellä, kun se poltettiin, sillä he tiesivät, että vanhoina aikoina uhrattiin juhlamenoissa sekä eläimiä että ihmisiä, jolloin heidän verensä poltettiin maagillisessa tarkoituksessa. Nämä herrasmiehet päättivät siis, että he seremoniallisessa toimituksessa, maagillisen piirin suojelemina verellään piirtävät viisikulmion pergamenttiin ja sitten polttavat pergamentin. He suorittivat siis asiaan kuuluvat loitsut ja heillä oli erikoiset valot ja suitsutukset. He polttivat pergamentin, ja nyt heillä oli oma teoria mielessään siitä mitä tapahtuisi. Mutta se ei tapahtunutkaan. He vain kuulivat merkillistä supinaa ja melua ympärillään.

He pitivät istuntonsa erään talon autiolla puolella. Toinen puoli talosta oli asuttu, siellä asui toisen herran veli. He kuuluivat, niinkuin sanottu, suhinaa ja jyryää ja heistä molemmista tuntui tämä pahalta, mutta siihen kaikki päättyikin. Molempien herrojen mielestä ei koko toimituksesta tullut ollenkaan sitä, mitä he olivat toivoneet, ja sentähden he lopettivat istuntonsa. Perästäpäin sitten huomasivat, että olivat unohtaneet monta kohtaa. He olivat suorittaneet toimituksen vaillinaisesti. He olivat unohtaneet lausua monta asiaa ja tehdä erinäisiä temppuja. – Sentähden se kai ei onnistunut, – he arvelivat. Molemmat olivat väsyneitä toimituksen perästä, erosivat ja menivät maata. Toinen herroista asui veljensä puolella ja meni omaan huoneeseensa. Kun sitten aamulla palvelijattaren piti mennä tämän herran huoneeseen, hän palasi sieltä kiireimmiten kauhistuneena ja säikähtyneenä; hän oli paiskannut oven kiinni ja juossut tiehensä. Toinen veli, joka ei ollut mukana istunnossa, kysyi mikä oli hätänä. Palvelija sanoi, ettei hän käsittänyt ollenkaan, mutta hän ei voinut mennä herran huoneeseen. Siellä oli kuin jotain, joka otti vastaan. Veli ajatteli, että sehän on kummallista, ja meni itse sentähden katsomaan veljeään. Hän pääsi kyllä huoneeseen, mutta veli oli nukkunut kokolailla vaikeata painajaisunta. Tämä toinen veli, joka ei ollut istunnossa mukana, kertoi sitten mitä merkillistä hänellekin oli sattunut sinä yönä. „Viime yönä kello 12 minä äkkiä heräsin hirmuiseen meluun ja jyskeeseen, ja minun oli sangen tuskallinen olla.” Silloin toinen veli kertoi, että heillä oli juuri siihen aikaan ollut istunto, maagillinen seremonia, joka ei onnistunut.

Tämä on nyt verrattain mitätön esimerkki siitä, kuinka vaarallinen on maagillinen toimitus silloinkin, kun se toimitetaan huonosti eikä onnistu. Osanottajat pääsivät tässä esimerkissä paljaalla pelästyksellään, mutta muistupuja mieleeni toinen tapaus, joka ei päättynyt yhtä helposti.

Sekin tapahtui Pariisissa 90-luvulla. Oli kolme herraa. (Tämän kertoo tohtori Paul Gibier.) He olivat oikeastaan spiritistisiä tutkijoita, mutta lukeneina miehinä he ajattelivat, eikö ilman mediumia, paljaalla piirissä istumisella ja tahdon voimalla voisi saada jotain aikaan. He päättivät kokeilla, vetäytyivät yksinäiseen suojattuun huoneeseen, asettuivat kolmisin pöydän ympärille ja pitivät toisiaan kiinni käsistä, muodostaen siten magneettisen piirin. Sitten he koko tahdollaan ja ajatuksillaan keskittyivät siihen, että jotakin maagillista pitäisi tapahtua. Heidän pitäisi saada aikaan jotain tällä yhteisellä ponnistuksella.

He istuivat hiljaa täydellisessä pimeydessä kauan aikaa, tunnin, ehkä enemmänkin. Ensin ei mitään tapahtunut, mutta sitten alkoi kuulua suunnaton melua, aivan niinkuin maa olisi järissyt heidän jalkainsa alla. Sitten yksi ja toinen esine huoneesta alkoi lentää ympäri ilmassa. Äkkiä kuului hätähuutoja ja he tunsivat äänestä, että joku heistä huusi apua. Maagillinen ketju oli siis katkaistu. Yksi herroista veti nyt kiireimmiten esille tulitikkunsa, sytytti kynttilän ja katseli ympärilleen. Huoneessa vallitsi täydellinen epäjärjestys. Huonekaluja oli paiskattu rikki, ja heistä kolmesta toverista ei ollut jällellä kuin kaksi. Missä oli kolmas? Tuoli, jolla hän oli istunut, oli kaatunut ja murskaantunut. Toiset kaksi katselivat ympärilleen, heidän katseensa sattui uuniin, he näkivät, että uunista oli marmorilevy katkaistu irti ja viskattu johonkin muualle. Vihdoin heidän silmänsä osuivat pöydän alle ja siellä he näkivät kolmannen toverinsa makaavan verissään. He riensivät hänen luokseen ja huomasivat, että hänellä oli suuri haava päässään. Hänen vieressään he näkivät ison marmorikappaleen. Kesti kauan, ennenkuin tämä kolmas tuli tajuihinsa, ja kesti vielä monta päivää, ennenkuin hän toipui. Myöhemminkin hän vielä tunsi kipua päässään.

Tässä oli nyt toinen esimerkki siitä mitä voi tapahtua, kun ihmiset vakavasti yrittävät jotakin, – ei leikillä, vaan oikein vakavasti, samalla kun eivät tiedä itse mitä yrittävät. He tahtovat vain saada jotain aikaan. Tässä tapauksessa oli tarkoitus tieteellinen, se oli totuudenetsimistä ja sentähden kunnioitettavaa. Tulihan siitä todistetuksi, että jotakin on „taivaan ja maan välillä, josta filosofitkaan eivät uneksi”, vaikka siitä tiedosta saivat maksaa tuntuva hinnan.

Tutkikaamme nyt vähän ihmistä ja hänen kokoonpanoan. Vanha viisas hermeettinen sana sanoo, että ihminen on mikrokosmos ja häntä ympäröivä maailma makrokosmos. Ihminen on „pieni maailma” ja samalla peilitarkka kuva „suuresta maailmasta”. Niinkuin uskonnossa sanotaan: ihminen luotiin Jumalan kuvaksi. Ihmisessä on vastaavaisuutta kaikkeen, mitä on maailmankaikkeudessa. Tämä ei ole vaikeata ymmärtää fyysisen ruumiin kannalta, sillä meidän fyysisessä ruumiissamme on samat elementit kuin on ympäröivässä fyysisessä luonnossa. Mutta ruumiimme ei ole ainoastaan kokoomus luonnon aineksia, vaan on sitäpaitsi elävä taideteos, joka nostaa ihmisen muun näkyväisen luonnon yläpuolelle. Ihminen ei olekaan ainoastaan fyysillinen olento. Hän on tietoisesti sielullinen olento, joka ei löydä vertaistaan muussa luonnossa.

Paavalin tavalla eroitamme sentähden ihmisessä kolme olemuspuolta, ei ainoastaan ruumiin ja sielun, vaan lisäksi hengen, joka on syvin olemuspuolemme, joka tekee, että ihminen on samaa alkuolemusta kuin Jumala, koska henki on „Jumalan kuva” ihmisessä ja ikuisena yhdistää hänet Ainoaan Ikuiseen.

Sielu on ihmisen minuus, joka on osaksi tämä persoonallinen minä, meidän varsinainen sielumme, ja osaksi se minä, joka pohjautuu henkeen ja josta emme tavallisissa oloissa mitään tiedä. Se on „korkeampi minämme”, niinkuin sanomme. Mutta kaikki ajatuksemme ja tunteemme, taipumuksemme, halumme j.n.e. – ne muodostavat personallisen sieluelämämme.

Mikä ruumiimme on, on jokaiselle selvä. Huomatkaamme vain, että ruumiimme ei ole ainoastaan tämä fyysiselle silmälle näkyvä, vaan myöskin se näkymätön voimakokoamus, jota sanotaan eetteri-ruumiiksi. Tämä eetteri vastaa eetteriä makrokosmoksessa.

Kun pidämme mielessämme, että ihminen on pienoiskuva maailmankaikkeudesta, että ihmisessä piilee kaikki salaisuudet ulkonaisimmasta luonnosta aina korkeimpaan näkymättömään jumalalliseen elämään saakka, niin ymmärrämme, että ihminen on yhtämittaa vuorovaikutuksessa suuren makrokosmoksen kanssa. Tämä on materialistille käsittämätöntä, sillä hän ei usko mihinkään näkymättömään. Tosin meidän aikamme materialistit ovat varovaisempia teorioissaan. Materialismi ei ole niin muodissa enää nykypäivinä. Onhan radiot y.m., jotka todistavat, että on olemassa salaperäisiä luonnon voimia. Emmehän voi käsittää radiota, ellemmme ota lukuun sitä näkymätöntä eetteriä, joka ei ole näillä ulkonaisilla aisteilla havaittavissa. Mutta jos emme ole materialisteja, vaan totuudenetsijöitä esim. teosofein tavalla, silloin ei ole vaikeata

käsittää, että me mikrokosmokset olemme yhtämittäisessä vuorovaikutuksessa meitä ympäröivän näkyväisen ja näkymättömän makrokosmoksen kanssa. On kuin meistä lähtisi näkymättömiä säikeitä ympäröivään maailmaan. Nämä säikeet lähtevät sekä meidän fyysisestä ja eetteriruumiistamme että myöskin sielustamme ja hengestämme. Emme niitä näe, emme ole niistä ulkokohtaisesti tietoisia, mutta ne ovat olemassa ja ylläpitävät tuota yhtämittaista korrespondansia. Koska taas olemme itse tietoisia verrattain harvoin hengessämme, on tietoinen kanssakäymisemme Jumalan kanssa käytännöllisesti katsoen kokonaan tulevaisuuden huomassa vielä.

Mutta voisimme sanoa – ja tämmöinen vertauskuva on selvittävä, kun ajatteleme asioita magian kannalta, – voisimme sanoa, että ihminen on kuin magneetti: elävä magneetti, joka vetää puoleensa määrättyjä puolia maailmankaikkeudesta. Jokainen ihminen vetää tietämättään semmoista puoleensa, johon nähden hän itse on magneetti. Tämä vertauskuva on asioita valaiseva monessa tapauksessa.

Ajatelkaamme ihmistä, joka on varsinaisella tavalla maagillinen. Ajatelkaamme esim. mediumia, ihmistä, jolla on eetteriruumiissaan tuommoista puoleensa vetävää voimaa, jota voimme nimittää magneetiksi. Mediumi itse ei voi sitä täysin hallita, ei osaa sitä tutkia, eikä asettua sen ulkopuolelle. Se vaikuttaa hänessä niinkuin luonnollinen taipumus ainakin. Ei hän ole täydellisesti sen orja. Kyllä hän sitä jonkun verran hallitsee. Sen verran maagikko hän on, että hän voi sulkea hetkeksi magneettisen virran sulut, mutta niin pian kun hän aukaisee sulut, hän vetää jotakin maailmankaikkeudesta puoleensa.

Sanokaamme, että on kysymyksessä mediumi, sellainen kuin englantilainen selvänäkijä Mr. Peters. Hän on olento, jonka eetteriruumiissa on kehittynyt voima, joka magneetin tavalla vaikuttaa astraalitasolle päin, vainajiin päin, kutsuen itsestään vainajia luokseen. Ei vainajia, jotka ovat astuneet taivaaseen, vaan vainajia, jotka vielä ovat tuonelassa. Sitäpaitsi se vaikuttaa magneettisesti n.s. astraalisiin kuoriin, jotka ovat jääneet jällelle vainajista, jotka itse ovat nousseet taivaaseen.

Kummallinen on mediumistinen voima. Se on synnynnäinen. Ihminen ei voi sitä luoda itselleen. Hän voi kyllä antautua passiiviseksi ja harjoittaa itsessään mediumistisuutta, sillä kaikki ihmiset olemme medumeja tavallaan, ja meillä on mahdollisuus tulla medumeiksi, niinkuin meillä on mahdollisuus tulla maagikoiksi, mutta kehitys ei tapahdu äkkiä. Ei ihminen, jolla ei ole siihen lahjoja syntyessään, voi tulla mediumiksi. Hän voi kehittyä herkäksi, hermostuneeksi ja sairaaksi, jos hän antautuu mediumisuutta herättämään. Hän voi tulla vaikka hulluksi. Mutta hänestä ei tule varsinainen mediumi.

Ajatelkaamme toiselta puolen ihmistä, jolla syntyessään on valmis taipumus mediumisuuteen. Ajatelkaamme mainitsemaamme englantilaista selvänäkijää Mr. Petersiä. Tahtonsa avulla hän aukaisee magneettisen sulun, ja silloin hänen olemuksensa vaikuttaa maagillisella vetovoimalla henkimaailmaan, joka on hänen ympärillään. Hän vetää eli kutsuu sen olentoja alas eetteriin. On luonnollista, että semmoiset vainajat, joilla on jotain intressiä maahan päin, joilla esim. on omaisia tai tuttavita mukana istunnossa, pyrkivät esiintymään. Ja selvänäkijä, mediumi, näkee, mitä olentoja tulee tähän eetteriin.

Verrattain harvassa on semmoisia ihmisiä, jotka ovat syntyneet niin sanoakseni teknillisesti mediumistisilla taipumuksilla. Mutta en voi olla ohimennen huomauttamatta siitä, että mediumistisiä ihmisiä on toistakin lajia. Usein suurilla luonnonlahjoilla varustetut, n.s. nerokkaat ihmiset ovat omalla tavallaan ja ainakin omalla alallaan medumeja. Säveltäjäksi syntynyt ihminen esim. elää pienestä pitäen erikoisessa maailmassa. Hän vetää puoleensa ääniä, hän kuulee musiikkia näkymättömästä maailmasta. Hänen ympärillään leijalee haltioita ja enkeleitä, jotka soittavat ja laulavat hänelle. Kaikki nerokkaat ihmiset ovat medumeja sitä suuremmassa määrässä kuta selvemmin näkevät ja tuntevat, etteivät ole täydellisesti omien lahjojensa eikä itsensä herroja. Usein runoilija, kirjailija tai muu lahjakas ihminen voi olla maailman silmissä epämorallinen. Hän voi esim. juoda päihdyttäviä juomia, saaden viihdytystä ja unohdusta alkoholista. Maailma ihmettelee, mutta maailma voisi paremmin ymmärtää, jos se ottaisi huomioon, että tuollainen nerokas olento on lahjoiltaan ja taipumuksiltaan mediumi. Hän ei ole tullut vielä maagikoksi, joka hallitsisi

itsensä, vaan hän on välittäjän suhteessa inspiroivaan maailmaan. Hän kirjoittaa kauniita runoja, mutta ne tulevat hänen luokseen silloin kun niitä huvittaa. Eräs runoilija selitti minulle, että hänen on pakko juoda. Hän ei saa muuten rauhaa. Hänen ympärillään on yhtämittaa niin paljon henkiolentoja, jotka näyttävät hänelle kaikenlaisia kauniita näkyjä, ettei hän saa niiltä rauhaa ei yöllä eikä päivällä. Mutta silloin kun hän juo, hän pääsee niistä. Hänen aivoissaan menee kuin jotain umpeen, ja silloin hän ei enää henkiolentoja näe. Tällöinen ilmiö on tietysti patologinen, mutta samalla se kuvaa meille, minkä tragiikan takana kauneuden maailma on, niin kauan kuin me ihmiset emme vielä ole kehittyneet mediuumeista maagikoiksi.

Jokainen nerokas ja lahjakas ihminen on tietoinen sisässään siitä, – vaikkei hän aisteillaan mitään näkisi, – että sielu painaa enemmän vaa'assa kuin ruumis. Hänen sielussaan elää ihmeellinen maailma ja hän ottaa yhtämittaa vastaan inspiratsionia elävästä, näkymättömästä avaruudesta. Hän ymmärtää, että sielullinen ja ruumiillinen todellisuus ovat vuorovaikutuksessa keskenään, salaperäisessä suhteessa toisiinsa, mutta joka tapauksessa lahjakas ihminen myöntää, että hänelle sielu merkitsee enemmän kuin ruumis. Sielun todellisuus on suurempi.

Ottakaamme vielä huomioon, että jos ihminen tulee tietoiseksi hengestä, ei ainoastaan ruumiillinen todellisuus, vaan vieläpä koko sielullinenkin todellisuus, joka on tuhat kertaa suurempi kuin ruumiillinen, on aivan pieni ja mitätön verrattuna henkiseen todellisuuteen. Kun otamme huomioon vielä tämänkin, ymmärrämme, että me mikrokosmokset, jotka uimme makrokosmoksen suuressa tajuntameressä, olemme paljon monimutkaisempia, paljon salaperäisempiä, paljon sisältörikkaampia olentoja kuin mitä tässä jokapäiväisessä elämässä kuvittelemme. Sentähden näkymätön maailma, joka meitä ympäröi, on niin tärkeä meille. Sen merkitys on ääretön. Se vaikuttaa elämäämme paljon yksityiskohtaisemmin kuin mitä koskaan itse luulisimme.

Me ihmiset olemme enemmän tai vähemmän kuin nappuloita, marionetteja. Kuitenkin olemme vastuunalaisia nappuloita. Meidän tehtävämme on päästä tietoiseen suhteeseen ympäröivään makrokosmokseen.

Koska nyt olemme kolminaisia olentoja, käyttäksemme Paavalin kolmijakoa, ruumiillisia, sielullisia ja henkisiä olentoja ja koska voimme jakaa suuren makrokosmoksen vastaavasti ruumiilliseen, sielulliseen ja henkiseen meitä ympäröivään maailmaan, saamme myöskin ajatellessamme magiaa, aivan kuin itsestään kolme lajia eli luokkaa kaikessa maagillisessa toiminnassa. Maagillinen toiminta perustuu siihen, että olemme sukulaissuhteessa ympäröivään suureen maailmaan, että on yhtämittainen korrespondanssi olemassa meidän ja maailman välillä, ja että ihmisestä lähtee kuin magneettisia säteitä ympäröivään avaruuteen.

Ensimmäinen magian laji on näin ollen se, joka on tekemisissä näkyväisen, ruumiillisen maailman kanssa. Sitä on harjoitettu aikojen aamusta lähtien ja kaikissa kansoissa, villikansoista lähtien. Luonnonkansat ovat joutuneet aivan kuin itsestään harjoittamaan tätä magiaa. He ovat vaistomaisesti uskoneet ihmisen salaperäiseen suhteeseen suureen tajuiseen maailmaan. Kaikki luonnonkansat sanovat, että luonto on sielullinen. Suomalaiset esi-isämme puhuivat luonnon väestä. Metsillä, vesillä, ilmalla, tulella – kaikella oli väkensä. Tämä väki oli ihmisessä itsessäänkin. Tarkoitettiin siis, että kaikessa on elämää ja sisäistä voimaa. Näkymättömässä maailmassa tämä voima pukeutui elävien olentojen, haltioiden muotoon. Sentähden luonnonkansat, jotka eivät vielä osanneet älyllään filosofoida ja pyrkiä korkeampiin henkisiin maailmoihin, olivat tietoisia tästä fyysisestä maailmasta ja siitä sielullisesta, jossa ihminen kuoleman jälkeen viettää tuonela-elämänsä. Nämä maailmat ulottuivat heidän tietopiiriinsä ja heidän magiansa kohdistui siis niihin. He olivat – ja ovat – maagillisessa suhteessa luontoon. Alkeellisimmatkin kansat koettavat vaikuttaa luontoon maagillisilla tempuilla.

Taikauskoa esiintyy paljon tämän luonnon magian eli taikuuden alalla. Mutta vaikka esim. eläimiin ja kasveihin kohdistuvaan magiaan usein sekaantuu paljon taikauskoa, eivät sentään noiden velhojen, noitien,

tietäjien, shamaanien ja medisiinimiesten maagilliset temput ole olleet tyhjänpäiväistä hosumista. He ovat aina saaneet jotain aikaan, – minkä voi ymmärtää siitakin, että korkeasti kehittyneillä ihmisillä on valtaa luonnon yli.

Meillehän on jäänyt lapsuudesta jonkunlaisena ihmeenä mieleen kertomus Jeesuksesta, joka kulkee meren aalloilla ja tahdollaan tyynnyttää myrskyn. Olemme ymmärtäneet, että äärettömän korkealle kehittyneillä ihmisillä, vapahtajilla, on valtaa luonnon yli. Jos ei muilla olisi ollut sellaista valtaa, voisimme uskoa, niinkuin kristilliset kirkot opettavat, että Jeesus oli Jumala, mutta koska tiedämme, että toisten uskontojen pyhissä kirjoissa, esim. juutalaisten vanhassa testamentissa, on kertomuksia profetoista ja tietäjistä, joilla oli valtaa luonnon yli toisessa tai toisessa suhteessa, ymmärrämme, ettei se ole saavuttamatonta, vaan semmoista, jota jokainen pyhä ihminen voi saavuttaa.

Meillä on läheisempi tapaus. Eversti Olcott kertoo muistiinpanoissaan ensimmäisistä teosofisista ajoista New-Yorkissa Madame Blavatskyn seurassa. Vuosina 78-79 Madame Blavatsky kirjoitti suurta teostaan „Isis unveiled”. Silloin tapahtui yhtämittaa kaikenlaisia ilmiöitä. Kerran Madame Blavatskyn luo tuli eräs Olcottille tuntematon italialainen herrasmies, joka näkyi olevan kiintoisa vieras Madame Blavatskylle, koska tämä heti joutui innokkaaseen keskusteluun hänen kanssaan. Lopulta heidän keskustelunsa joutui magian alalle. Silloin italialainen sanoi kuulleen, että Madame Blavatskyltä piti olla valtaa luonnon yli. – No jaa, sanoi Madame Blavatsky, olenhan minä jotain oppinut. Silloin vieras äkkiä viittasi kädellään avonaiseen ikkunaan päin, ja kas, kaunis perhonen lensi sisään ja rupesi kiertämään huonetta. – No, sanoi Madame Blavatsky ja teki samanlaisen kutsuvan liikkeen kädellään, ja heti tuli sisään toinen perhonen, joka myöskin rupesi lentämään ympäri huonetta. Italialainen vieras nyökkäsi tyytyväisenä. Eversti Olcott istui melkein suu auki ja katseli hämmästyneenä näytelmää. Sitten sanoi italialainen: – Onko teillä valtaa luonnonvoimien yli? – Madame Blavatsky ehkei sanonut siihen mitään tai sanoi, ettei taida olla. (Kerron ulkomuistista, mutta voitte lukea tapahtumasta kirjasta „Old Diary Leaves”, I osa.) Silloin italialainen meni ikkunan luo. Oli kaunis aurinkoinen kesäpäivä. Taivas oli pilvetön. Italialainen, tuo pitkä, hoikka, keski-ikäinen mies seisoo ikkunan luona, rupeaa jotain loitsuja lukemaan ja jotain manaamaan, ja siinä silmänräpäyksessä taivas peittyi pilviin ja alkaa sataa. Sitten hän kääntyi Madame Blavatskyn puoleen hymyillen ja poistui huoneesta.

Tämä kertomus italialaisesta ja hänen magiastaan todistaa, että voi olla ihmisiä nykyaikanakin, joilla on valtaa luonnonvoimien yli. Madame Blavatsky itse oli semmoinen henkilö. Hänellä oli valtaa, niinkuin äskeisestä esimerkistä näkyi, luonnon haltioden yli. Judge kertoo, että kun H. P. B. kerran tarvitsi hopealusikkaa, hän ojensi kätensä ja lusikka tuli lentäen seinän läpi toisesta huoneesta. Lukekaa esim. Sinnettin kirja „Salattu maailma”. Sekin kirja todistaa lukuisilla esimerkeillä, että Madame Blavatsky oli taikuri, että hänellä oli valtaa luonnonvoimien yli. Jotkut kriitikot ovat huomauttaneet, että onko tuo nyt mitään henkeväää? Uskonnollinen reformaattoriko tekee tuollaisia temppuja, antaa kahvikuppien lentää ja tonttujen päärmätä pyyhkeitä tai piilotella rintaneuloja? Tämä on lapsellista puhetta, sillä ei Madame Blavatskyn tarkoitus ollut sillä tavalla todistaa henkevyttä ja uskonnollisuutta. Hänen „okkultisten ilmiöittensä” tarkoituksena oli todistaa muutamille ystäville, että ihmisellä voi olla valtaa luonnon yli. H. P. B. tahtoi ilmiöillään todistaa, että materialismi oli väärässä. Hän tahtoi todistaa, että on olemassa muitakin ainemuodostumia, muitakin ulottuvaisuuksia kuin tuntemamme kolme. Sitten hän vielä tahtoi todistaa, että ihminen voi tulla maagikoksi voittamalla mediumisuutensa. Hän voi saada valtaa luonnonhaltioden yli. Maagikkona hän voi itse haltioden avulla aiheuttaa samanlaisia ilmiöitä kuin ovat spiritistiset ilmiöt. Siinä oli hänen suuri opetuksensa spiritisteille, jotka siihen aikaan vielä luulivat, että vainajia oli mukana kaikissa istunnoissa, kun eivät tunteneet haltioden kykyjä ja mahdollisuuksia.

Tietysti vainajatkin voivat esiintyä ja antaa epäamättömiä todistuksia läsnäolostaan. On lapsellisia ihmisiä, jotka sanovat, että kuolleet ovat naurettavia, kun esim. „koputtavat” kuoleman jälkeen. Tämä on lapsellista, sillä eiväthän vainajat enää hallitse fyysisen elämän voimia. On jo suurta, että he voivat „koputtaa”. Ajatelkaa, että meidän pitäisi koputtaa vainajille? Kuka meistä osaisi sitä tehdä? Ei kukaan muu kuin joku mediumi tai maagikko.

Madame Blavatsky on nykyajan klassillinen esimerkki taikuruudesta. Että häntä ja hänen okkultisia ilmiöitään on epäilty petollisiksi, ei kuulu tähän. Ketä ei ole epäilty? Uranaukaisijat ovat aina marttyyreja. He tuhlaavat aina voimansa käyttämättömille. Vasta jälkimaailma saa silmänsä auki heidän suuruudelleen. . .

III.

GOETIA, PSYKURGIA JA NEKROMANTIikka.

Maagillisen työskentelyn kolmesta lajista on ensimmäinen n.s. taikuruus eli *goetia*, joka työskentelee tässä fyysillisessä maailmassa ja on tekemisissä elementtien ja luonnonvoimien, haltioiden, eläimien ja kasvien kanssa. Toinen magian laji on taas se, jota nimitimme sielulliseksi magiaksi ja jota vieraskielisellä nimellä sanotaan *psykurgiksi*; siihen kuuluu n.s. nekromantiikka, joka on varsinaisesti tekemisissä vainajien kanssa. Kolmantena lajina on vihdoin henkinen magia, jota nimitetään kreikkalaisella nimellä *teurgiksi*, jumalalliseksi toiminnaksi ja joka on tekemisissä ihmisten yläpuolella olevien näkymättömien, jumalallisten olentojen ja voimien kanssa.

Viime kerralla puhuimme goetiasta – kreikaksi *goeteia* – eli taikuruudesta, ja silloin m. m. mainitsimme Madame Blavatskyn tunnetut okkultiset ilmiöt, jotka olivat taikuruusilmiöitä. Samanlaisia ilmiöitä esiintyy kyllä spiritistisissäkin istunnoissa, esim. apporti-ilmiöt: tulee vaikka Japanista tuore kasvi lentäen Lontoon istuntoon. Madame Blavatsky suoritti niitä paljon. Hän tahtoi niillä teroittaa, että ilmiöt eivät välttämättä olleet „spiritistisiä”, s.o. vainajien aiheuttamia, vaan että ihminen voi omin voimin suorittaa niitä maagillisesti. Muistamme, että Madame Blavatsky oli teosofisessa työssään spiritismiä vastaan sentähden, että spiritistit tahtoivat selittää kaikki ilmiönsä vainajien myötävaikutuksella aikaansaaduiksi, – mikä olisi voinut kehittyä taikauskoksi, ellei H. P. Blavatsky olisi kääntänyt maailman huomiota siihen, että useimmat ilmiöt olivat muuten selitettävissä. Hän huomautti, että ihmisen omassa olemuksessa oli voimia, joita ei yleisesti vielä tunneta. Hän huomautti myös, ettei näkymättömässä maailmassa ollut ainoastaan vainajia, vaan haltioita ja luonnonvoimia, jotka voivat useinkin näyttää suurta osaa mediumistisissa ilmiöissä.

Tämä herätti ihmetystä spiritistisissä piireissä, ja Madame Blavatsky sai sen maineen, että hän oli spiritismiä vastaan, jonka johdosta spiritistinen maailma oli puolestaan teosofiaa vastaan. Nyt puoli vuosisataa myöhemmin, kun spiritistisiä eli paremmin sanoen mediumistisia ilmiöitä on tutkittu tieteellisesti, on tultu samaan johtopäätökseen, kuin Madame Blavatsky silloin edusti. Omantunnontarkat spiritistit ovat nyttemmin varovaisia ilmiöitä selittäessään, varsinkin kun on kysymyksessä joku fyysikaalinen ilmiö, kuten aineellistuminen. Nyt ei oleteta ilman muuta, että vainajia olisi mukana, päinvastoin ollaan sitä mieltä, että ilmiöt on muuten selitettävissä. Ainoastaan, jos on täysin todistettu, että ilmiö on saatu aikaan vainajan myötävaikutuksella, merkitään se todella „spiritistiseksi”. Madame Blavatsky oli jyrkkä väitteessään, että vainajat ovat harvoin läsnä, sillä niin pian kuin vainaja on poistunut tästä maallisen elämän piiristä, fyysillis-etteriseltä tasolta ja siirtynyt astraalitason korkeampaan maailmaan tai taivaaseen, ei hän voi palata tänne. Sentähden Madame Blavatsky sanoi, että hänen selvänäköiselle silmälleen oli surkeaa katsella, kuinka istunnoissa läsnäolevat uskoivat, että heidän rakkaansa ilmestyivät, vaikka noita rakkaita vainajia olikin kokoonpantu läsnäolevien ystävien ajatuskuvista, joille leikilliset luonnonhaltiat antoivat elämää ja henkeä. Ajatuskuvan asemesta oli välistä vielä parempana muotona vainajan jälkeen jättämä astraaliruumis. Vainajan korkeampi minä ei missään tapauksessa ollut istunnoissa mukana, mutta ei hänen persoonallisuutensaakaan kuin verrattain harvinaisissa tapauksissa. Madame Blavatsky oli saanut omalta opettajaltaan tehtäväkseen ilmoittaa maailmalle, että spiritistisiä ilmiöitä täytyy lähestyä suurella varovaisuudella, muuten ne johtavat harhaan.

En osaa olla tässä mainitsematta erästä amerikkalaista henkilöä, Houdinia, joka kuoli pari vuotta sitten esiinnyttyään vuosikymmeniä Amerikassa ja Europassa salonkitaikurina. Hän ei väittänyt itsestään mitään yliluonnollista, mutta oli ankara vakaumuksessaan ja oli ottanut elämäntyökseen vastustaa spiritismiä – siinä mielessä, että muka vainajia oli mukana istunnoissa. Hän väitti kuten Madame Blavatsky, että vainajat eivät

ole mukana istunnoissa. Hän uskoi kuolemanjälkeiseen elämään ja sanoi siitä tietävänsä, mutta kun ihmisen henki on vetäytynyt taivaaseen, ei se voi enää ilmestyä maan päälle. Ero Houdinin ja tavallisen salonkimaagikon välillä oli, että vaikka Houdini myönsi, etteivät hänen temppunsa olleet millään tavalla ylikuonnollisia, hän ei koskaan selittänyt, millä tavalla hän niitä suoritti. Kun Amerikassa kerran oli salonkitaikurien vuosikokous, jossa heitä oli satoja läsnä, niin Houdini hämmästytti kaikkia joillakin tempuillaan, sillä ei kukaan toisista ymmärtänyt niitä eikä voinut niitä matkia, mutta Houdini ei selittänyt mitään. Kun häneltä kysyttiin omantunnon vakavuudella, miten asia on, sanoi hän: „Minä olen vain kehittänyt ruumistani ja henkeäni pienestä pitäen.” Ja Conan Doyle, joka oli erikoisesti Houdinin hyvä ystävä, sanoo, ettei hän ole koskaan tavannut ihmistä, joka olisi elänyt kauniimmin ja puhtaammin ja siveellisemmin kuin Houdini. Mutta ei Conan Doylellekaan Houdini selittänyt, miten hän temppujaan suoritti.

Kuollessaan Houdini lahjoitti oman kirjastonsa syntymäkaupunkinsa, Washingtonin, suurelle kirjastolle. Tämä hänen kirjastonsa oli ½ miljoonan dollarin arvoinen ja sanotaan, että se on luultavasti alallaan kaikista täydellisistä kirjasto maan päällä. Se käsittää okkultisia, teosofisia, mystillisiä, salatieteellisiä, maagillisia y.m. kirjoja. Siitä näkyy, mitä Houdini oli harrastanut. Kerran hän sanoi eräälle haastattelijalle – tämä oli Amerikan lehdissä – : „Minä uskon ihmisen kuolemattomaan henkeen ja siihen, että ihminen on jälleensyntyvä olento. Tämän uskon sekä järkeni vakaumuksesta että tutkimusteni nojalla ja omasta kokemuksestani. En olisi voinut itseäni pienenä ymmärtää, jollei minulla olisi ollut ajatus, että ihminen on jälleensyntyvä olento, sillä minulla oli niin kummallisia kykyjä jo pienestä pitäen.”

Vaikka tämä Mr. Houdini, joka oli erinomaisen miellyttävä, veljellinen ihminen, ei koskaan esiintynyt muuta kuin yleisön huvittajana ja samalla yleisön ajatuksen herättäjänä, eikä väittänyt muuta olevansa kuin tavallinen taikuri – häntä nimitetään kaikkien aikojen suurimmaksi maagikoksi, – niin olen kysynyt itseltäni, eiköhän Houdini sittenkin ollut vanha joogi eli fakiiri, joka oli niin pitkälle kehittänyt itsessään fysiologisia kykyjä, että hän nyt syntyi maagillisilla taipumuksilla ja kehitti omaa ruumistaan okkultiseen suuntaan. Ja kun hän niin jyrkästi oli sillä kannalla, että jalompi käsitys vainajista on oleva se, että he ovat menneet taivaaseen ja että meidän pitää selvänäköisesti tai muilla hengen keinoilla mennä heidän luo eikä manata heitä meidän luoksemme, niin tuntuu, kuin hän olisi tahtonut jatkaa Madame Blavatskyn työtä siinä suhteessa. Epäilemättä Houdini on tehnyt työllään hyvää.

Siirtykäämme nyt katselemaan toista magian lajia, sielullista magiaa eli psykurgiaa. Eräs psykurgian laji on luultavasti kaikille tuttu. Se on tullut ylen tavalliseksi meidän aikanamme ja sitä nimitetään suggestioniksi ja hypnotismiksi. Kaikki tietävät, mitä esim. on suggestionilla parantaminen ja mitä on hypnotismi. Tämä suggestioni ja hypnotismi on suuri maagillinen voima. Ennen käytettiin ihmistä hypnotisoidessa eli uneen vaivuttaessa kirkkaita esineitä, kristallikuulia, sormuksia ja tehtiin liikkeitä, mutta myöhemmin on tultu siihen, ettei tarvita muuta kuin suggeroiva sana ja ajatus, kiinteä tahtoajatus ja toisen vastaanottavaisuus. Jos toinen on vähänkään vastaanottavainen, hän heti imee itseensä suggeroijan ajatuksen. Ja hypnotismi ei ole oikeastaan muuta kuin suggestionia, sanovat tieteelliset tutkijat. Suggestioni on puolestaan sitä, että toisessa ihmisessä nousee oma halu parantua. Kun hypnotisoija parantaa, hän herättää toisessa halun parantua, koska ihmisessä itsessään on luonnon parantava voima: hän ei itse saa sitä liikkeelle, mutta kun on toinen auktoritatiivinen suggeroija, joka sanoo: „tuo kipeä kohta on sinussa terve”, – niin se panee parantavan voiman liikkeelle ja ihmisen oma usko parantaa. Nykyään lääkärit ovat sillä kannalla.

Tämä ei ole kokonaan okkultinen kanta. Okkultinen kanta edellyttää, että toisesta ihmisestä lähtee jotain toiseen, – säteilevä ajatus ellei muuta. Ja ajatus on ainakin väreilyä. Koko prosessia voidaan verrata radiotoimintaan. Jos uneen vaivuttamiseen tai parantamiseen muuten käytetään mesmeristä sivelyä, lähtee suorastaan jonkinlainen aineellinen fluidumi toisesta toiseen. Olen puhunut tästä kirjassa „Ajatuksen ja käden parantava voima”. Muuten on kiintoisaa panna merkille, että eurooppalaisista uudenajan lääkäreistä ensimmäinen – ja uudenaikaisen kemian varsinainen luoja Paracelsus sanoo jossakin teoksessaan, ettei ihminen suorittaessaan maagillisia tekoja ollenkaan tarvitse vaikutuksia aikaansaadakseen mitään suurta

koneistoa eikä mitään rituaalisia menoja, – hänen oma tahtonsa riittää, kun hän liittyy siihen imaginatsioni-voiman, joka on mielikuvituksen rakentava kyky, mutta ei sama kuin fantasia. Imaginatsioni on tietoista ajatuskuvien rakentamista ja näkemistä. Meidän fantasiamme harhailee sinne ja tänne. Joskus kyllä se voi loihtia selvän kuvan sisäisen silmän eteen, niin että olemme näkevinämme jotain, mutta tämä on satunnaista. Imaginatsioni on kyky luoda ajatuskuvia ja pitää ne silmien edessä. Paracelsus sanoo: jos meillä on imaginatsioni ja tahto takana, silloin olemme maagikoita ja voimme suorittaa maagillisia tekoja, sillä tahtomme on toimeenpaneva voima ja imaginatsioni antaa muodon tahdolle. Imaginatsionilla saamme aikaan sen, mitä tahdomme.

Eräs ranskalainen erinomainen hypnotisoija, parooni Dupotet, joka oli Mesmerin jälkeläinen, on sanonut kirjassaan „La magie dévoilée”, että hän ymmärtää kaikki vanhan ajan tietäjät ja taikurit, loitsijat ja maagikot, joista kerrotaan yliluonnollisia asioita: he ovat aivan yksinkertaisesti olleet suuria hypnotisoijia, mesmeristejä, suggeroijia. Tämä mesmerismin eli hypnotismin suuremoinen, salaperäinen voima on ollut tunnettu kaikille muinaisajan tietäjille, kun he ovat suorittaneet ihmeellisiä tekojaan. Näin sanoo tämä viime vuosisadan alku- ja keskipuolella elänyt kuuluisa ranskalainen magnetisoija. Hän on niitä, jotka, kun kerran ovat jonkun totuuden puolen löytäneet, uskovat löytäneensä koko totuuden. Eihän se ole niin, mutta epäilemättä suggestionissa ja joukkohypnotisoimisessa on paljon suurempia voimia kätkeytyneinä kuin aavistetaan. Eihän täällä Euroopassa hypnotisoija, joka esiintyy yleisön edessä ja näyttää temppujaan, osaa kääntää toisten silmiä kuin sen, joka on hänen mediuminaan. Hän antaa esim. mediumilleen perunan ja sanoo: „maistakaa tätä ihanaa omenaa”. Koehenkilö, joka on mediumina, syö raa’an perunan suurella nautinnolla luullen sen olevan omenan. Ja taas: hypnotisoija ottaa tuolin ja sanoo: „olen hankkinut teille kauniin ponin, ettekö tahdo ratsastaa sillä täällä Hyde Parkissa?” Mediumi parka istuu tuolille ja uskoo ratsastavansa ponilla. Mutta yleisö katselee ja nauraa raukan harhaluuloille, sillä yleisö näkee, että poni on vain tuoli. Täällä Euroopassa ei vielä ole yleisesti keksitty sitä indialaisten fakiirien kykyä, jonka avulla voidaan loihtia näkyjä kuinka suurelle kansanjoukolle tahansa. Ei fakiiri tarvitse ketään erityistä koehenkilöä lavalle, hän suggeroi kaikki läsnäolijat. Kaikki, jotka ovat Indiassa käyneet asioita tutkimassa, ovat nähneet tuon tunnetun tempun, että fakiiri heittää nuoran ylös ilmaan ja antaa pienen pojan kiivetä sitä myöten pilviin saakka ja yhä sitä nuoraa riittää, ja yht’äkkiä hän antaa pojan pudota pilvistä aivan kappaleina, ja kun fakiiri noukkii ruumiin osat ja heittää ne koriinsa, niin poika hyppää terveenä esiin. Tuommoista tempua ei pidetä Indiassa minään, kaikki tietävät, että se on silmäkääntötempu, joka on loihdittu monen nähtäväksi.

Onhan meillä Suomessa ollut henkilö, Kuikka Koponen, joka oli kuin fakiiri. Hän oli ollut Unkarissa tai jossain itämailla ja oppinut taidon joukolle näyttää temppuja. Eräs minun sukulaiseni on nähnyt Kuikka Kopenen ja kertoo, että kun hän kerran oli yötä maalaistalossa, tuli Kuikka Koponen sinne ja katseli ympärilleen tuvassa, jossa oli paljon väkeä, ja sanoi: „Eikö keitetä kaloja illaksi?” Emäntä valitti, ettei hänellä ole kaloja. „Mutta kun on niin hyvä lammikko, miksei olisi kaloja?” sanoi Kuikka Koponen. „Eihän täällä ole lammikkoa lähitienoillakaan”, selitettiin. Mutta Kuikka Koponen vastasi: „Tässä tuvassahan on lammikko täynnä kaloja.” Samassa kaikki huomasivat, että lattialla oli niin paljon vettä, että täytyi nousta uunin reunalle. Ja niin ruvettiin Kopenen kehoituksesta onkimaan ja saatiin pata täyteen kaloja. Äkkiä sitten silmäkääntäjä sanoi: „Kas, vesi meni jo pois”, ja lattia oli todella taas aivan kuiva. Emäntä pani tulsta uuniin, mutta kun rupesi kaloja keittämään, huomasi, että siinä olikin vain lastuja. Semmoinen kyky kuuluu olleen Kuikka Kopenella.

Kerran tuli mies minun luokseni ja esitti itsensä Kuikka Kopenen oppilaana. Kysyin häneltä, osasiko hän tehdä temppuja semmoisia kuin Kuikka Koponen. „No”, hän sanoi, „eihän tietenkään, mutta jotain ehkä”. „Ottakaa vain minut koekaniiniksi ja näyttäkää, olisi hauska todeta, että suomalaisella miehellä on semmoisia kykyjä”, sanoin hänelle. „Mitäs minä”, sanoi hän vain ja poistui. Jonkun päivän kuluttua hän tuli taloon taas ja sanoi: „Tässä on minulla kirja, lakiteos, maksoin siitä paljon rahaa. Se on uusi, en tarvitse sitä, tahtoisin myydä sen, kun on rahan tarvis. Ostakaa se, – tai ei teidän tarvitse ostaa, annan sen teille pantiksi, jos lainaatte minulle rahaa.” „Paljonko te tahdotte?” Tämä tapahtui juuri ennen maailmansotaa, ja hän määräsi 15 tai 20 markkaa. Lainasin hänelle rahat, ja hän lupasi maksaa 10 päivän kuluttua, sanoen: „Onhan

teillä kirja pantissa, jos en maksaisi. Mutta kyllä minä tulen.” Hän meni pois, ja minä asetin kirjan hyllylle kustannusliikkeen huoneeseen. Määrätyn ajan kuluttua mies palasi ja sanoi: „Tulen maksamaan velkani.” „Sehän on hyvä”, vastasin. „Samalla ottaisin tuon kirjan”, hän sanoi. „Niin tietysti”, vastasin. Edellisenä päivänä olin katsellut tuota kirjaa ja sanonut kustannusliikkeen hoitajalle, että se on minulla lainana. Juoksin siis hakemaan sitä ja menin hyllyn luo, mutta kirjaa ei ollut siinä. „Kuules, Harald”, sanoin sille, joka hoiti liikettä, „minne olet pannut sen lainakirjan?” „En ole sitä liikuttanut”, hän vastasi. Etsimme molemmat, ja minä tulin vallan hikiseksi ajatellessani, että olin ottanut pantin vastaan, jota minulla ehkei enää ollut. Vaikka kuinka etsimme, ei kirjaa löytynyt mistään. Tunsin itseni lievimmän sanottuna noloksi. Laskeuduin alas halliin, jossa mies odotti, ja sanoin punaisena ja hikisenä: „Nyt on asia niin, etten löydä sitä kirjaa, en tiedä, mihin se on joutunut. En muuta ymmärrä, kuin että olette niin ystävällinen ja myytte sen minulle.” „No, olenhan saanut lainaksi täyden maksun siitä, olkoon sitten niin.” Ja mies poistui. Tuskin puoli tuntia myöhemmin kuului Haraldin ääni kustannusliikkeestä: „Pekka, täällä se kirja on, nyt sen löysin.” Juoksin sinne, ja siellä paksu lakiteos oli oikealla paikallaan sillä hyllyllä, jonne sen aikoinaan olin pannut! Silloin huomasin, miten tyhmä olin ollut, olinhan antanut miehelle luvan kepposeen, ja semmoisella hienolla, okkultisella tavalla hän käänsi minun silmäni. Hänellä oli moraalinen lupa siihen.

Tuommoinen on epäilemättä maagillinen taito. Se on sielullista magiaa, koska se on vaikutusta toisesta elävästä ihmisestä toiseen.

Voidaan myös mesmerisoida eläimiä jonkinlaiseen uneen. Madame Blavatskysta kerrotaan, että hän pienenä tyttönä usein istui talon vinnillä ja sivelsi kyyhkysii, jolloin ne nukkuivat. Toiset lapset ihmettelivät ja hän itsekin, vaikka se samalla oli hänestä luonnollista. Petoeläinten kesyttäjillä on nähtävästi samanlaatuinen kyky. Mutta koska se ei ole samanlaista suggestionia kuin kahden ihmisen välillä, luen sen ilmiön taikuruusilmiöiden joukkoon.

Madame Blavatskyltä oli myös kyky nostattaa mieleen ajatuksia samalla tavalla kuin äsken mainitsemani mies. Madame Blavatskya pyydettiin usein seurassa jotain „näyttämään”. Eräänä iltana muuan herrasmies huomautti, ettei hän mistään säikähdä eikä häneen voi millään vaikuttaa. Madame Blavatsky sanoi, että tietysti toiset ovat enemmän vastaanottavaisia kuin toiset, jotka ovat jäykkiä ja kylmiä. Samalla hän kuin sattumalta pudotti nenäliinansa lattialle ja pyysi tuon herran nostamaan sen hänelle. Herra kumartui ja tarttui nenäliinaan, mutta kyllä hän päästi surkean parahduksen ja huudahti: „Tuossahan on lasisilmäkäärme! Se oikein sähisee.” Madame Blavatsky sanoi: „Lasisilmäkäärme?” Ja kun herra uudestaan katsoi, ei siinä ollut mitään. Herra paran täytyi myöntää, että „ihmeellistä se oli”. Tämä suggeroiva taito vaatii juuri kaksi semmoista olentoa – tai useampia, – jotka itse ovat tietoisia minä-olentoja, sieluja, sanan varsinaisessa merkityksessä.

On olemassa eräänlaista magiaa, jota sangen paljon käytetään ja joka kyllä on psykurgiaa, vaikutusta ihmisten eli elävien, sielukkaiden olentojen kesken, vaikka siinä samalla on mukana haltioita eli elementaaleja, joka leimaa sen puoleksi taikuruudeksi, niin että se kuuluu puoleksi goetian alalle. Se on seremoniallinen magia, jota suoritetaan juhlallisilla liikkeillä y.m. menoilla. Se tähtää siihen, että muotomenoilla vaikutettaisiin toisiin ihmisiin, jollei suorastaan heidän ajatukseensa suggestionina niin ainakin heidän sisäisiin käyttövälineisiinsä eli alitajuntaan. Semmoista seremoniallista magiaa on kaikkien uskontojen jumalanpalvelus. Materialistit tutkiessaan tuommoisia asioita sanovat: tähän on kaikki paljasta pötyä, taikauskoa, tyhjänpäiväistä menoa, josta jokin yhteiskuntaluokka hommaa itselleen elatusta. Kaikissa uskontokunnissa on olemassa pappeja, ja he saavat palkkaa siitä, että suorittavat juhlamenoja, jotka materialistien mielestä ovat paljasta pötyä. Protestantisissa kirkkokunnissa ja vielä enemmän katolisissa on „jumalanpalveluksessa” laulua, messuja, saarnoja, pyhä ehtoollinen j.n.e. Materialistiselta kannalta tämä on mahdotonta taikauskoa, mutta kun tutkimme asioita totuudenetsijän kannalta, joka ottaa huomioon näkymättömät maailmat, niin näemme, etteivät ne ainakaan alkuaan ole olleet tyhjänpäiväisiä menoja, vaan osaksi symbolisia, osaksi maagillisia, ja juuri maagillisia alkuaan. Niiden tarkoituksena on ollut vaikuttaa puhdistavasti ihmisten näkymättömiin ruumiisiin, toisin sanoen heidän alitajuntaansa. Sentähden uskovaiset

mennessään herranehtooliselle tuntevat itsensä pyhitetyiksi ja puhdistetuiksi. Meidän aikanamme, jolloin ei ymmärretä näitä asioita tai ymmärretään niitä hullunkurisesti, saattaa seremoniojen vaikutus olla puhdistavaa ja pyhää hetkellisesti, – mutta pian seuraa reaktioni, niin että kun uskovainen, joka on ollut ehtoollisella, tulee kotioloihinsa keskelle tuttuja ikävyvyyksiä ja vaikeuksia, hän voi kahta kauheammin harmistua ja loukkaantua kaiken ja kaikkien huonoudesta ja syntyisyydestä. Jos pyhä toimitus olisi vaikuttanut yksinomaan, niinkuin sen tarkoitus olisi vaikuttaa, olisi hän uudestisyntynyt olento, jonka tunnuruus olisi asettunut väreilemään iloisesti ja onnellisesti, niin että hän tekisi kotiväkensäkin iloiseksi ja onnelliseksi. Niin olisi, jos kaikki menisi, niinkuin pitäisi.

Kaikki uskontojen pyhät menot ovat tarkoitukseltaan valkoisesti maagillisia, ja niiden vaikutus olisi hyvä, jos kaikki tarvittavat edellytykset täytettäisiin. Mutta yhtä hyvin voidaan seremoniallisilla tempuilla tehdä ihmisiä sairaiksi ja lähettää monenlaista kärsimystä maailmaan. Noita-akat ovat aina osanneet liikkeillä ja loitsuilla saada pahaa aikaan, onnettomuutta sekä ihmisille että eläimille. Jos he esim. tahtoivat pahaa naapurin hevoselle, ottivat pitkän naulan, menivät tielle ja naulasivat sen hevosen jalanjälkeen ja mumisivat samalla jotain. Ei se naula semmoisenaan vaikuta, vaan takana oleva imaginatsioni, ajatuskuva, se saa naapurin hevosen ontumaan. Tietysti tuommoinen ilkeä noita voisi tehdä pahaa paljaalla imaginatsioonillaan, mutta hän ei osaa muuta mutkitta keskittyä, hänen on välttämätöntä seremonialla, vertauskuvallisella toiminnalla herättää eloon oma kuvitusvoimansa. Keskiajalla oli tavallista, että noita, joka tahtoi vahingoittaa toista ihmistä, teki hänestä kuvan vahasta tai sitoi langasta nukun. Koko ajan, kun hän sitä valmisti, hänen imaginationsinsa oli liikkeellä, hän vakuutti itselleen, että nukke oli tarkoittamansa henkilö. Sitten hän loitsujaan lukien otti parsineulan ja pisti kuvaa sydämeen. Samalla hetkellä asianomainen henkilö sai kovan vaivan sydämeensä tai kuoli ilman muuta. Lääkäri selitti hänen saaneen sydänhalvauksen, mutta murha se oli mustan magian avulla. Magian tekee mustaksi ihmisen ilkeä ja musta tahto. On suorastaan seremonioita, jotka eivät voi tulla kysymykseen muussa kuin mustassa magiassa, kuten juuri kuvan tekeminen toisesta ja siihen pistäminen tai sen polttaminen. Kuka semmoiseen ryhtyisi tahtomatta pahaa?

Toinen puoli sielullisesta magiasta, psykurgiasta, on nekromantiikka, joka on tekemisissä vainajien kanssa. Kreikkalainen nimi *nekromantiikka*, on saanut myöhemmin Euroopassa väärän muodon. Italiassa ruvettiin nekromantiikkaa ääntämään negromantiikka, ja silloin ensimmäinen sana sen sijaan, että se kreikkankielessä viittasi „kuolemaan” (*nekros*), Italiassa tuli merkinneeksi „musta” (*negro, nero*). Sentähden negromantiikka, niinkuin sitä myöskin keskiajalla kirjoitettiin – latinalaisella kirjoitustavalla nigromantiikka – merkitsi vain mustaa magiaa, ja siten se on europalaisten kansojen mielikuvitukseen jäänyt merkitsemään mustaa noituutta. Tästä on johtunut käsitys, että negromantiikka on aina mustaa ja että se on tekemisissä vainajien kanssa. Sentähden yleensä kaikki tekeminen vainajien kanssa oli mustaa, ja kirkkoon tuli siitä se käsitys, ettei ihminen saa olla minkäänlaisessa tekemisessä henkien ja henkimaailman kanssa. Onhan totta, että Mooseksen kirjoissa luetaan ankarat tuomiot niille, jotka harjoittavat yhteyttä henkien kanssa, s.o. henkien manaajille ja noidille; heidät määrätään heti tapettaviksi. Tunnettua on, että juutalaiset oppineet yksityiskohtaisissa selityksissään ja pykälissään eivät loista valistuneisuudellaan ja inhimillisyydellään. Mutta, niinkuin sanottu, kaikki se, mitä oikealla nimellä pitäisi nimittää nekromantiikaksi, oli varsin huonossa huudossa keskiajalla ja myös uuden ajan alussa. Vasta spiritistinen liike on valistanut maailmaa. Noin sadan vuoden ajalla olemme oppineet ymmärtämään, ettei ole suorastaan mustaa magiaa, jos ihmiset yrittävät yhteyttä henkimaailman kanssa. Onhan aikamme järki niin valistunut, että ihmiset ymmärtävät, että henkimaailma jos se yleensä on olemassa, on olemassa joka hetki ja joka paikassa. Ja jos me ihmiset olemme olemassa kuoleman jälkeen, niinkuin kaikki uskonnot ovat väittäneet, emme voi olla olemassa, kun näemme, että ruumiimme häviää, ellemme itse sielullisesti ole jotain, joka ei kuole. Jollemme itse ole henkiolentoja nyt, mistä se henkiolento tulee meihin kuoleman jälkeen, kun kaikki näkyväinen meistä hajoaa alkuosiinsa? Mutta jos olemme henkiolentoja nyt jo, olemme nyt jo jäseniä henkimaailmassa ja nyt jo semmoisia olentoja, jotka tilapäisesti olemme pukeutuneet fyysilliseen ruumiiseen. Muut henkiolennot, esim. vainajat, jotka eivät ole kanssamme täällä, eivät käytä sitä enää pukunaan. Me, jotka olemme fyysillisen ruumiin verhoamia, emme näe muuta kuin fyysillisen maailman, emme henkimaailmaa, vaikka olemme sen jäseniä, mutta henkimaailma kyllä tietää meidän läsnäolostamme.

Näin meidän täytyy loogillisesti ajatella. Onko silloin ihmeellistä, että jotkut ihmiset pyrkivät todelliseen, kokemusperäiseen tietoon henkimaailmasta ja sen olennoista? Mitä mustaa siinä olisi? Mustuus olisi yksinomaan motiivissa, mutta kun ihminen totuuteen pyrkiessään tahtoo tietää miten Jumala on maailmansa järjestänyt, on hänen pyrkimyksensä epäitsekkäs ja valkoinen. Kirkkojen täytyy luopua harhautuomiostaan, että henkimaailman kanssa kosketukseen pyrkiminen olisi sinään mustaa magiaa. Tapa, millä pyritään henkimaailman yhteyteen, voi olla joko viisas tai epäviisas, mutta motiivista riippuu, onko se valkoista vai mustaa.

Jos tahdomme päästä henkimaailman herroiksi sillä tavalla, että henkivallat palvelevat meitä hankkimalla meille maallista menestystä, rikkautta ja kultaa, silloin pyrkimyksemme on mustaa, mutta jos työmme on avuksi sekä näkymättömän maailman olennoille että näkyväisessä eläville, silloin se ei voi olla muuta kuin valkoista magiaa. Näin ollen nekromantiikka on se magian ala, jossa pyritään vaikuttamaan myös vainajiin. Nekromantiikka on tärkeä osa psykurgiasta eli sielullisesta magiasta, ja se on puhdasta, valkoista ja kaunista silloin, kun ihmisen motiivi on lähtöisin rakkaudesta ja kun hän ei käytä väkivaltaisia keinoja. Tähän nekromantiikkaan kuuluu luonnollisesti koko spiritistinen liike, mikäli se on vilpittömästi totuuden etsintää. Spiritistiset ilmiöt eli yhteys henkimaailman kanssa saadaan aina aikaan mediumin välityksellä. Mediumit eivät nyt suorastaan ole maagikoita. Maagikot hallitsevat kykyjään, mutta sitä eivät mediumit tieten tee. Siitä huolimatta tahtoisin lukea spiritistisen liikkeen magian alalle ja mediumit maagillisiksi henkilöiksi, koska he joka tapauksessa siinä määrin hallitsevat kykyjään, niinkuin edellä on ollut puhetta, että osaavat avata yhteytensä henkimaailman kanssa „lankeamalla loveen” eli asettumalla transsiin.

IV.

NEKROMANTIikka JA TEURGIA.

Psykurjista ilmiöistä puhuessamme tahtoisin vielä huomauttaa siitä merkillisestä ilmiöstä, että muutamilla ihmisillä, jotka ovat puoleksi mediumeja, puoleksi maagikoita, on valtaa toisen ihmisen sielun yli, niin että voivat manata sen pitämäänsä istuntoon. Satuain äsken lukemaan tunnetun englantilaisen kirjailijattaren, Miss Florence Marryat'in erään kirjan. Miss Marryat oli spiritisti – kaikki tunnute kapteeni Marryatin, joka kirjoitti merimiesromaneja: Miss Florence Marryat oli hänen tyttärensä – ja samalla mediumi, joka puhui henkien kanssa pöydän välityksellä, pöytänakutuksilla. Hän sai niin paljon tietoja henkimaailmasta, jotka tulivat todistetuiksi, että hänestä tuli vakuutettu spiritisti. Kyseessä oleva kirja *There is no death* (suomeksi „Ei ole kuolemaa”), jossa hän puhuu spiritistisistä kokemuksistaan, on niin huomattava ja kertoo niin paljon ihmeellisiä kokemuksia spiritismin alalta, että kuka tahansa lukee sen hämmästyksellä. Miss Florence Marryat huomasi olevansa mediumistinen maagikko silläkin tavalla, että hän saattoi manata elävän ihmisen sielun luokseen vastaamaan pöydän kautta. Se olisi tietysti suoraa mustaa magiaa, jos manaus tapahtuisi semmoisena hetkenä päivästä, jolloin toinen ihminen olisi työssä, ja hänen tietämättään ja tahtomattaan. Kerran muuan herra sanoi Miss Marryatille: „Minä olen aivan mahdoton, en mihinkään alistu, en usko spiritistisiä ilmiöitä enkä muutakaan yliluonnollista.” Hän antoi luvan Miss Marryatille tehdä hänen kanssaan kokeen. Eräänä iltana, kun tuo herra oli joissakin kutsuissa, tapahtui, että toisten istuessa pöytien ääressä j.n.e. ja hänen seisoessaan uunin luona, hän yht'äkkiä meni tainnoksiin. Selvittyään hän ihmetteli mitä se oli, mutta ajatteli kuitenkin, että varmaan Miss Florence Marryat oli kutsunut hänet luokseen. Niin olikin. Miss Marryat kertoo, että mainitun herran sielu vaikeroy kauheasti, kun sen täytyi totella manausta. Aina muulloinkin, milloin hän vain teki noita kokeita, vaikeroyvat sielut: „päästä minut, päästä minut”! Yölläkin kun hän kutsui sieluja luokseen, vaikeroyvat ne ja rukoilyvat: „päästä minut”!

Tämä on itse asiassa mustaa magiaa, vieläpä sangen kamalaa, ja onneksi ei ole monta ihmistä, joilla olisi semmoinen valta toisten sielujen yli. Tahdoin mainita tämän, koska joskus voi tulla kysymys semmoisistakin ilmiöistä. Ihmiset saattavat kokea merkillisiä asioita.

Se maagillisten ilmiöiden laji, johon nyt aion kääntää huomionne, on nekromantista laatua. Olen jo edellä puhunut nykyaikaisesta spiritismistä, ja kun käänämme katseemme taaksepäin muinaisiin aikoihin, huomaamme, että sitäkin magiaa on ennen ollut, vaikkei silloin käytetty mediumi sanaa eikä oltu selvillä siitä, että on suuri ero passiivisen ja aktiivisen maagillisuuden välillä. Passiiviseen maagillisuuteen olikin muinaisina aikoina sekaantunut enemmän aktiivisuutta, sentähden mielellämme nimitämme niitä ilmiöitä maagillisiksi. Suomalaisten samoin kuin yleensä muinaisten sivistyskansojen, esim. kreikkalaisten tietäjillä oli tapana pikemmin käydä kuolleiden luona kuin manata niitä itsensä luo. Muistakaamme, että muinaiset shamaanit y.m. tietäjät – samoin kuin myöhemmin muhamettilaiset dervishit – aina asettivat itsensä erikoiseen transitilaan, „langettivat itsensä loveen”, kuten esi-isämme sanoivat. Loveen lankeaminen oli enimmäkseen sitä, että maagikko kaatui tajuttomana maahan ja hänen sielunsa, toisin sanoen hän itse astraaliruumiissaan lähti kulkemaan vainajien luo. Tämä oli puhtaasti aktiivis-maagillinen ilmiö eivätkä asianomaiset mananneet mitään esille. Herättyään he kertoivat, mitä olivat kokeneet ja tiesivät antaa toisille neuvoja ja selvittää asioita. Heidän valmistuksensa ennen loveen lankeemista oli tavallisesti seremoniallista laatua. Suomensukuiset shamaanit rummuttivat taikarummulla, indiaanit ja dervishit pyöryivät itsensä ympäri yhä nopeammassa tahdissa, kunnes kaatuivat maahan. Saattoi olla niinkin etevä noitia, esim. lappalaisten kesken, että he ilman muuta vaipuivat uneen, jolloin heidän sielunsa vaelsi vainajien luo ja hankki tarvittavia tietoja. Myöskin he saattoivat ottaa selvää fyysillisistä asioista, mutta nekromantiikkaa se oli vain silloin, kun he kävivät vainajien luona.

Tapahduihan niinkin, että loveen langennut rupesi puhumaan siinä tilassaan ollen. Tämä oli silloin transipuhetta ja muistuttaa meidän aikamme puhemediumeja. Mutta meidän aikanamme on ylen harvassa semmoinen mediumi, joka lähtee vainajien maailmaan ja vasta herättyään kertoo kokemiaan. Tavallisesti mediumit puhuvat transissa ollessaan.

Toinen ilmiö on, että mediumi-maagikko on klärvoajanti, selvänäköinen. Hän asettaa itsensä erikoiseen tilaan, näkee salattuja asioita ja kertoo niistä. Hän ei ole täydessä transissa silloin. Hän on päivätaajunnassaan samalla, kun näkee toisella tasolla.

Tulemme sitten nekromantisiin manauksiin, jolloin vainaja tai muu henkimaailman olento kutsutaan näkyviin. Tätä harjoitetaan meidän aikanamme n.s. materialisatsionimediumein välityksellä, mutta muinaisina aikoina tavallisesti maagikko täydessä tajussaan teki temppujaan ja lausui loitsujaan, kutsuen sillä tavalla näkyviin henkimaailman olentoja. Kerroimme jo edellä Benvenuto Cellinin kokemuksista. Samaa magiaa on harjoitettu meidänkin aikanamme. Ranskalainen arvossa pidetty okkultisti Eliphas Lévi, josta Madame Blavatsky puhuu Salaisessa Opissa, kertoo omissa muistelmissaan, kuinka hän kerran Lontoossa manasi esille Apollonius Tyanalaisen hengen. Eräs englantilainen rouva tahtoi hänen kauttaan kysyä neuvoa henkimaailman olennoilta. Eliphas Lévi meni linnan tornihuoneeseen yksin ja teki siellä temppujaan, poltti suistutusta, asetti maagillisia peilejä ja loistavia kappaleita sinne tänne ja luki loitsujaan sillä seurauksella, että ensin kuului monenlaisia ääniä, tuntui tuulenpuuksia ja näkyi epämääräisiä näkyjä, mutta sitten esiintyi haamu, joka oli kreikkalaisen näköinen. Se ei puhunut mitään, mutta Lévi sai selvän vaikutelman siitä, mitä hänen piti sanoa rouvalle. Toisena päivänä hän kutsui esille saman hengen, ja silloin se oli selvempi ja näkyvämpi ja puhui ääneen. Eliphas Lévistä oli kuitenkin koko homma epämiellyttävä, mutta hän oli saanut selvän todistuksen siitä, että ihminen voi seremoniallisilla menoilla kutsua olentoja esiin näkymättömästä maailmasta.

Vanhassa Testamentissa meillä on toinen tunnettu esimerkki: Kuningas Saulin käynti Endorin noita-akan luona. Juutalaisten kesken oli noituus ja vainajilta neuvojen kysyminen kielletty. Kuninkaalliset määräykset olivat ankarat. Noita oli tuomittava kuolemaan, jonka tähden näitä asioita harjoitettiin ainoastaan salassa.

Kuningas Saul, joka tunsikin omaan maansa lait, joutui omantunnon tuskaan ja tahtoi välttämättä saada neuvoa tietäjiltä. Hoviherroiltaan hän sai kuulla Endorin noidasta. Saul lähti sinne, ja vaikka hän ei esiintynyt kuninkaana, tiesi noita-akka, kuka hän oli, ja otti lupauksen Saulilta, ettei hänelle koidu pahoja seurauksia istunnosta. Saulin täytyi luvata. Endorin noita-akka manasi silloin esille, kuten kerrotaan, Samuelin hengen. Esiintyikö Samuel siten, että Endorin noita-akka puhui hänen äänellään vai oliko se todellinen aineellistuminen, ei oikein käy selville raamatun sanoista, mutta koska kerrotaan, että noita itse pelästyi, on luultavaa, että ilmestys oli käsin kosketeltavan todellinen. Tosin kerrotaan, että Saulkin pelästyi niin, että lankesi maahan ja peitti kasvonsa, mutta luultavaa on, että näkyi aave, koska molemmat pelästivät yhtä paljon.

Nykyaikana on samoin spiritististen materialisatsioni-ilmiöiden suuri viehätysvoima varsinkin materialistisille ihmisille siinä, että ne antavat näköjään kouriintuntuvia todistuksia. Eivät ne tietenkään ilman muuta todista, että esiintyvä olento olisi määrätty vainaja, ne todistavat vain, että näkymättömästä maailmasta tulleita olentoja siinä on. Mutta tieteellisiin tutkijoihin tällaiset ilmiöt vaikuttavat vakuuttavasti ja sentähden niitä onkin paljon tutkittu. On muodostunut määrättyitä sanoja ja nimityksiä erilaisille asioille: nyt puhutaan jo siitä aineesta, joka erkanee mediumista ja jota on valokuvattu monta kertaa. Se valuu tavallisesti ulos mediumin suusta, mutta välistä myös kyljistä ja käsistä ja on harson tai pilven tapaista ainetta, joka ensin muodostuu palloksi ja sitten haamuksi. Sitä nimitetään milloin tele-milloin ektoplasmaksi.

Materialisatsioni-ilmioöt ovat toiselta puolen epämiellyttävimpiä ilmiöitä, sillä vaikka mediumi on pääasiallinen voiman antaja, vedetään elinvoimaa silti läsnäolijoistakin, niin että istunnon jälkeen kaikki ovat väsyneitä. Mediumi voi kadottaa niin paljon voimaa, että punnittaessa hänen painonsa on vähentynyt jopa kilollakin, kun esiintyy useampia henkiolentoja yhtäaikaan. On toinenkin syy, minkätähden materialisatsioonit ovat vastenmielisiä. Kun esim. Madame Blavatsky niitä katseli, hän huomasi, että vainajat todellisuudessa tavattoman harvoin ilmestyivät. Vainajat, jotka voisivat ilmestyä, ovat vain niitä, jotka kuoleman jälkeen vielä oleskelevat täällä maan piirissä, esim. ne, jotka tapaturman kautta ovat saaneet surmansa, tai ne, jotka ovat tulleet mestatuiksi tai itse lopettaneet päivänsä. Mutta tavallisesti se, mikä materialisoituu, on jonkun vainajan astraaliruumis, jonka hän on riisunut päältään noustessaan itse taivaaseen tai korkeammalle astraalitasolle. Tämä haamuruumis elää, koska henkimaailmassa kaikki on elävää. Astraalinen verho ei ole kuollut, kuten fyysillinen ruumis, se on vain passiivinen, mutta voidaan kiihoittaa näennäisesti eläväksi, jolloin se on kuin eloon herätetty entinen persoonallisuus. Tällaiset istunnona ilmestyvät haamut ovat tietysti todellisia muodollisesti, mutta niiden sieluelämä on vain kaikua vainajasta. Ei siis vainaja itse henkiolentona, vaan hänen persoonallisuutensa kaiku se se osaa jutella kuten hän, se se antaa tietoja ja neuvoja. Kummallinen seikka! Sentähden Madame Blavatskya ei ymmärretty, kun hän selitti, miten asiat ovat. Hän sai spiritistit vastaansa, sillä he olisivat tahtoneet mieluummin uskoa, että ilmestyvä haamu oli heidän rakas vainajansa itse. Madame Blavatsky huomautti, että vaikkei vainaja tällä tavalla tule fyysilliselle tasolle, me kyllä voimme seurustella hänen kanssaan, jos osaamme nousta sille tasolle, missä hän on. Transissa olevan mediumin kautta vainaja saattaa puhua, mutta materialisatsioni-ilmioöt elähdyttävät useinkin luonnonolennot, haltiat. Erikoisissa tapauksissa voi sattua, että maapiiriin vangittu sielu saa esiintyä spiritistisessä istunnona, mutta se tapahtuu vain silloin, kun vainajaa voidaan sillä rauhoittaa tai palvella. Spiritistiset istunnot voivat joskus olla onnettomille vainajille suureksikin hyödyksi. Mutta kun kevytmielisesti harjoitetaan spiritististä leikkiä, voidaan vaikuttaa häiritsevästi henkimaailman olentoihin. Sentähden ihmisiä on käsketty „jättämään kuolleet rauhaan”.

Mediumistinen leikkittely kävi viime vuosisadan loppupuoliskolla kulkutautina ympäri maailmaa. Kaikki ihmiset kuljettivat kelloa aakkospaperilla tai tanssivat pöytää. Ja olihan ihmeellistä, kun täydellä päivän valolla pöytä rupesi tanssimaan, kun pari, kolme henkilöä piti kätensä sen päällä, kuten tapahtui, kun minä kerran olin leikki-istunnona ja pöytä kohosi korkealle ilmaan ja rupesi pyörimään. Saatoimme vain todeta, että jokin voima siihen vaikutti, oliko se tuntematon voima meistä vai jostakin muualta tullut, sitä emme yrittäneet ratkaista. Kuka meistä viime vuosisadan ihmisistä ei lapsena olisi leikkinyt mediumistista leikkiä? Minun lapsuudessa oli tavallista, että etsittiin piilotettuja esineitä. Etsijän silmät peitettiin ja kaksi tai yksi talutti häntä kädestä tai – ei kukaan. Mutta kaikki ajattelivat piilotettua esinettä. Hän sitten passiivisena mediumina hoiperteli esineen luo ja tarttui siihen. Muutamille tämä onnistui erinomaisesti. Muistan, että monta kertaa itse palvelin mediumina. Mentiin kerran niin pitkälle näissä kokeissa, että minun oli lausuttava määrätty sana. Sekin onnistui. Sitten toiset tekivät äänettömän kysymyksen, josta en tiennyt mitään, ja siihen vastasin. Mutta jostakin syystä sanoin tämän istunnon perästä – olin silloin 15-vuotias –: „tätä en tee enää”. Voin sielullisesti pahoin siitä, että olin luopunut omasta tahdostani.

Miss Florence Marryat kertoo edellämainitussa kirjassaan merkillisestä tapauksesta, jolloin todella mediumin välityksellä autettiin maan piiriin sidottua henkeä. Tämä sielu oli jo muutamia satoja vuosia ollut maan piiriin sidottuna. Se oli vanha munkki, joka oli tehnyt yhtä ja toista syntiä, mutta muun muassa miehuudessaan, noin 35 vuoden vanhana, rikkonut munkkilupaüksensa rakastamalla viereisessä luostarissa olevaan nunnaan. Tämä tapahtui Belgiassa. Luostarit olivat lähekkäin, ja nunnaluostariin vei maanalaisia käytäviä siitä luostarista, missä munkki oli. Noita käytäviä pitkin munkki usein salaa hiipi nunnan luo vaivaamaan häntä pyynnöillä ja rukouksillaan. Nunna oli nuori ja tunsu rakastavansa munkkia, mutta ei tahtonut rikkoa lupastaan, vaan vastusti. Siitä munkki niin raivostui, että hän eräänä yönä tappoi tikarilla oman rakastettunsa ja hautasi hänet kellariin. Ennen kuolemaansa hän teki toisiakin rikoksia, eikä kuolemansa jälkeen saanut rauhaa. Hänen piti uudestaan ja uudestaan elää rakkautensa kaikki vaiheet, tappaa rakastettunsa, raahata hänet kellariin ja vääntelehtiä omantunnon tuskissa. Korkeammalta taholta sanottiin lopulta, kun ei mikään häneen tepsinyt, että häntä on autettava elävän mediumin välityksellä.

Silloin tunnettu englantilainen mediumi Eglington, joka eli Madame Blavatskyn aikana, johdettiin Belgiaan, samoin kuin Miss Florence Marryat, siihen taloon, jossa tämä murhenäytelmä ennen oli tapahtunut. Talossa näet sattui asumaan Miss Florence Marryatin naimisissa oleva sisar.

Nyt seurasi muutamia kamalia istuntoja. Eglington oli tuntenut koko ajan, että jotain oli tulossa, ja tuli päivä päivältä rauhottomammaksi. Talo oli osa vanhasta luostarista. Eglingtonin täytyi alistua siihen, että munkki valtasi hänet, ja joka kerta, kun munkin henki tuli häneen, oli kamala istunto. Mediumin kasvot vääntyivät intohimosta, hän kulki pitkin huonetta ja odotti nunnaa. Se ovi, joka johti käytävään, oli suljettu, mutta kun se avattiin ja mediumi pääsi siihen, näytti hän, kuinka hän tappoi nunnan iskemällä tikarin häneen. Nunna kaatui maahan ja mies suuteli häntä ja kantoi ruumiin kellariin, jonne ovet oli avattu. Koko näytelmä esitettiin. Nunnaa ei tietysti näkynyt, mediumin nähtiin vaan suutelevan lattiaa ja kantavan näkymätöntä ruumista. Läsnaolevat eivät alussa tunteneet asioita, perästä päin ne vasta selitettiin. Kun näitä istuntoja oli pidetty monta kertaa, pääsi munkki mediumin ruumiissa vihdoin rauhaan, niin, että osasi kertoa koko historian. Historia tuli myös perästäpäin todistetuksi. Lopulta sai mediumi henkijohtajaltaan tietää, kuinka kaikki oli johdettu tällä tavalla, jotta munkki pelastuisi. Nunna sai puhua mediumin kautta, hän oli onnellisessa tilassa, hänellä ei ollut mitään omallatunnollaan. Hän oli rukoillut munkin puolesta yhtämittaa, ja se oli vaikuttanut, että munkkia saatiin auttaa. Elämässä maapallolla on nähtävästi tragedioja, ei ainoastaan näkyväisessä, vaan myös näkymättömässä maailmassa. Kaikki työ, joka tapahtuu hyvässä tahdossa ja vakaassa mielessä, on sentähden siunausta tuottavaa.

Mutta kääntäkäämme katseemme näistä nekromantisista ilmiöistä ja pohtikaamme n.s. teurgisia ilmiöitä, jotka ovat kaikista korkeimmanlaatuisia maagillisia ilmiöitä. Nimi jo osoittaa, että näissä ilmiöissä on kysymys jumalallisesta voimasta. Teurgiassa ihminen itse asiassa pyrkii yhteyteen korkeimpien henkivaltojen, enkelein ja jumalien kanssa. Kirjallisena esimerkkinä on Bulwer Lyttonin romaani *Zanoni*, jossa kerrotaan, kuinka sankari keskusteli Adonain, korkeimman planeettahengen kanssa. Hän ei muistaakseni suorittanut mitään seremonioja, kutsui vain Adonain esille ja keskusteli. Tämä on korkeinta lajia magiaa, ja sitä ei ole voineet harjoittaa muut kuin erikoiset ihmiset. Sentähden onkin sanottu: jotta voisi ollenkaan panna toimeen semmoista maagillista evokatsionia, täytyy valmistaa itseään monta aikaa edeltäkäsän. Vanhan ajan maagikot puhdistivat itseään viikkokausia ennen juhlatöimitusta. Muun muassa he eivät syöneet lihaa ollenkaan, eivät juoneet muuta kuin vettä, eivät pitäneet sukupuolista yhteyttä, eivät antautuneet minkäänlaisten tunteiden valtaan, vaan eristäytyivät toisista ihmisistä määrättyiksi viikoiksi ja hillitsivät itsensä täydellisesti. Siten valmistuttuaan he suorittivat maagillisen seremonian, jossa sanan voimalla kutsuivat esille toisen tai toisen korkean jumal'olennon. Semmoiselta olennoilta saattoivat sitten kysyä kuinka salaperäisiä asioita tahansa ja kuuluivat vastaukset kaikkiin kysymyksiin. Luonnollisesti kysymykset eivät olleet turhanpäiväisiä. Toinen tapa maagikoilla oli, että he edelläkäyvän puhdistuksen jälkeen ja harjoittamalla suurinta mielenkeskitystä nostivat itsensä toiseen tajuntaan ja tulivat hetkeksi selvänäköisiksi. Tätä harjoitetaan myös nykyaikana, vaikka ehkei samalla kestävyydellä. Ihminen, joka ei jaksakaan kokonaan antautua puhdistuksen tiellä kulkijaksi, joka tekisi hänestä uudestisyntyneen, yrittää kohottaa omaa tajuntaansa ja sillä tavalla tulla edes hetkeksi selvänäköiseksi. Hän voikin päästä yhteyteen korkeampien olentojen kanssa, mutta näkemisen ja seurustelemisen mahdollisuus on samassa suhteessa pienempi, kuin itsekkäämpi yrittelijä on omassa sielussaan.

Sentähden voimme totuudenetsijöinä ymmärtää, että jos ihminen todella tahtoo päästä korkeamman henkimaailman yhteyteen ja välttää niitä vaaroja, jotka vaanivat alemmilla tasoilla, ei riitä mikään tilapäinen puhdistus, vaan silloin on paras lähteä kulkemaan n.s. puhdistuksen tietä ja antautua kokonaan „Jumalan valtakunnan” etsijäksi. Silloin hän kasvattaa itsessään uutta ihmistä, joka osaa nähdä, kuulla ja tutkia näkymättömässä maailmassa. Useimmiten tapahtuu, että etsijä pääsee tietoisiksi ruumiinsa ulkopuolella astumalla fyysisestä ruumiista ulos astraaliruumiissa, jolloin hänelle tuossa toisessa käyttövälineessä avautuu näkymätön maailma. Tätä pidetään korkeana magiana meidän aikamme: se on ollut aina korkeaa okkultismia eli salatiedettä. Mutta siinäkin on vaara tarjona, kun ihminen lähtee ulos ruumiistaan näkymättömään maailmaan haluten tutustua yleisiin, korkeisiin jumal'olentoihin. Jos hän nim. ei ole vapaa

turhamaisuudesta ja itseluottelusta y.m. tai jos hän liian nöyränä aliarvioi itseään, ovat nämä heikkouksia, jotka ovat omiansa hänen katsettaan hämmentämään, niin että hän näkymättömässä maailmassa voi joutua tekemisiin olentojen kanssa, jotka esiintyvät valo-olentojen haamussa olematta itse valo-olentoja. Tästä merkillisestä vaarasta tietäjät kaikkina aikoina ovat olleet tietoisia. Ihminen ei ole täysin suojattu. Hän luulee näkymättömässä maailmassa tapaamaansa olentoa korkeaksi olennoiksi, joka näyttää hänelle yhtä ja toista ja sanoo olevansa joku tunnettu historiallinen mestari. Ja kuitenkin hän, ihminen, on harhan lumoissa. Hänen tietämättään astraaliolento käyttää hyväkseen jotain heikkoutta hänessä. Sanokaamme, että ihmisessä on salainen vallan- tai kunnianhimo, josta hän ei ole itse täysin tietoinen. Hän on voinut pyrkiä henkisesti eteenpäin niin paljon, että hän on päässyt ulos ruumiistaan, mutta koska hänessä on salainen kunnianhimo, voi hänen eteensä astua olento, joka ei ole valkoinen, vaan on pukeutunut kuin susi lammasten vaatteisiin ja voi vetää häntä kohtalokkaisiin tekoihin. Hän ei itse osaa arvostella asioita, hän uskoo näkymättömään „mestariin” ja tottelee hänen neuvojaan. Kaikki, mitä hän tekee, saattaa menestyä näkyväisessä maailmassa. Hän niittää kunniaa ja saa sitä, mitä hän salaisesti kaipaa. Mutta teoillaan hän voi saada aikaan paljon hämmennystä. Näin on ollut aina. Aina, kun ihmiset ovat pyrkineet, on ollut kaikenlaisia vaaroja ympärillä, lopulta on ollut niillekin vaaroja, jotka ovat kaikista vilpittömimpiä, tahdonvoimaisimpia ja henkisesti loistavimpia. Missä on siis pelastus?

Sanon muutamalla sanalla kaikkien näiden luentojen lopuksi, missä on meidän pelastuksemme. Jos syvennymme ajatuksissamme näihin maagillisiin ja „yliluonnollisiin” asioihin, joista on ollut kysymys, ymmärrämme vielä selvemmin, millä tavalla Jeesus Kristus ja Buddha y.m. suuret tahtoivat auttaa ihmisiä, mistä ennen kaikkea Jeesus Kristus tahtoi pelastaa ihmiskuntaa. He tahtoivat sillä tavalla auttaa ja pelastaa meitä, että he neuvoivat meille sen ainoan tien, jota on turvallinen kulkea. Me ihmiset olemme tiedonhaluisia ja uteliaita y.m. ja sen nojalla joudumme monella tavalla harhaan parhaassakin tapauksessa. Mutta Jeesus Kristus sanoo meille: „On ainoastaan yksi todellinen magia olemassa, se magia, että te ette noudata omaa tahtoanne ettekä sitä, mikä teistä kulloinkin näyttää viisaalta, vaan että täytätte Isän tahdon maan päällä. Täytyyköön Isän tahto, se on korkeinta magiaa. Ja te voitte kaikki harjoittaa magiaa sillä tavalla, että rukoilette! Se on teille sopiva maagillinen teko, mutta muistakaa, että rukoilette yhteyttä Isän kanssa, totuuden henkeä itsellenne, siunausta ihmiskunnalle, kaikille kaikkea hyvää. Älkää etsikö mitään muuta kuin jumalanvaltakuntaa. Teidän sielunne olkoon täynnä yhtä ainoata ajatusta: että osaisitte palvella Isää ja tehdä Hänen tahtonsa maan päällä.” Isän tahto on ilmaistu Jeesuksen Kristuksen käskyissä ja ne ovat keskitetyt yhteen suureen käskyyn: rakastakaa. Jeesus antaa meille määrättyt käskyt, ja kun koetamme noudattaa niitä jokapäiväisessä elämässämme, opimme vähitellen rakastamaan „sillä rakkaudella, jolla hän meitä rakastaa”, ja kun sitä tietä, minkä Jeesus Kristus ja Buddha y.m. ovat käyneet, opimme kulkemaan, silloin todella olemme turvassa emmekä voi saada aikaan muuta kuin hyvää.

Korkein magia on Isän tahdon täyttäminen, muuta magiaa emme kaipaa Kristuksen jälkeen. Silti mikään magia ei ole taikauskoa, silti on olemassa kaikenlaisia ilmiöitä, ja ihmiset harjoittavat magiaa, kun eivät parempaa tiedä. Mutta ne, jotka tahtovat seurata Jeesusta Kristusta, eivät tarvitse mitään magiaa. Joskus voi Isä panna heidät tekemään voimatekoja, mutta silloin: „te ette tee niitä oman kunnian vuoksi, vaan te teette silloin, kun Isä käsksee; Isä tekee ne teidän kauttanne, ei teidän tarvitse mistään huolehtia”.

Se on henkistä elämää. Maagikoita meidän tulee olla ja valkoisia maagikoita, mutta maagikoita Jeesuksen Kristuksen tavalla.

Pekka Ervast.

Mitä on teosofia?

Helsingissä 1909
Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike.

Ylipainos Väinämöisen joululehdestä.

Pekka Ervast

Mitä on teosofia?

Helsingissä 1909
Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike.

Tampere 1909.
Kirjapaino Osakeyhtiö „Sanoma“ Tampereella.

Teosofian nimi on jo kuulunut yli Suomen, teosofinen liike leviää päivä päivältä yhä laajempiin piireihin. „Mitähän sekin on?“ sanovat ihmiset. Ja ne, jotka ovat jotakin tietävinään, sanovat joko: „se on sellainen uskontoa vastustava liike, joka tahtoo kukistaa kirkot, poistaa papit ja vääntää kaikki hyvät käsitykset nurin“; taikka: „se on sellainen uusikirkollinen liike, joka salavikkaa tahtoo saattaa vanhat uskonnolliset pimitykset takaisin maailmaan“.

Näin arvelevat ne, jotka — niinkuin ylipäänsä on ihmisten tapa — ennakolta langettavat asioista tuomionsa turhanpäiväisten huhujen mukaan. Mutta huhuihin ei ole luottamista tässäkään tapauksessa. Viisas on se ihminen joka ei välitä kuulopuheista, vaan tahtoo itse ottaa selvää, mitä teosofia on ja mihin se pyrkii.

Teosofia on maailmankatsomus, sen kaikki tietävät, ja teosofinen liike on tämän maailmankatsomuksen edustaja, kannattaja ja levittäjä. Mutta minkälainen maailmankatsomus teosofia on? Onko se tyhjää jumalankieltämistä, onko se synkkää materialismia? Vai onko se uusikirkollista opinkappaleisuutta? Tämän asian perille emme pääse kulkupuheiden nojalla, sen kuulemme paraiten teosofialta itseltään. Kysykäämme siltä, mikä se uusi teosofinen maailmankatsomus on.

Kahdesta asiasta teologia ja materialismi alati puhuvat: Jumalasta ja ihmisistä. Materialismi tekee Jumalan tyhjäksi sanaksi, teologia ihmisen mitättömäksi todellisuudeksi. Mitä nyt teosofia näistä kahdesta opettaa?

Jumalasta sanoo teosofia: Jumala on käsite, josta on paljon kiistely ja väitelty. Tämä kiista on ollut ja on turha, koska ihmisillä ei voi Jumalasta olla mitään yleisiä mielipiteitä, määritelmiä ja uskonkappaleita. Jumalasta voi korkeintaan sanoa yleisesti: Jumala on Totuus, Jumala on Elämä, Jumala on Rakkaus, mutta yksilönä ihminen on oikeutettu puhumaan Jumalasta ainoastaan siinä määrin kuin hänellä on Jumalasta *tietoa*.

Jos katsotaan lahkoja, kirkkoja ja vapaa-aatteisia ajatussuuntia, niin ne aina sanovat: „tällainen on Jumala, uskokaa häneen!“ taikka sitten: „Jumalaa ei ole, häneen ei voi uskoa“. Selvää on, ettei kysymys sillä tavalla koskaan tule ratkaistuksi. Ainoa mikä kysymyksen voi ratkaista, on tieto.

Mikä nyt on kaiken tiedon ehdoton ehto?

Me olemme tietoisia ainoastaan siitä, mikä sisäisesti ilmoittaikse tajunnallemme. Jos minä näen paperin edessäni, olen siitä tietoinen sen nojalla, että aivoihini on silmien kautta heijastunut kuva paperista. Muulla tavoin en voisi olla siitä tietoinen; jos suljen silmäni, en sitä näe. Ihmisen on turha puhua taivaassa istuvasta suuresta herrasta, ellei hänellä ole siitä personallista tietoa. Jos Jumala on ja tahtoo, että ihminen hänestä tietäisi, täytyy ihmisen jollakin keinolla voida päästä Hänestä tietoon.

Mutta miten tämä taas on mahdollista? Ainoastaan sillä edellytyksellä, että ihminen sisässään voi ikäänkuin nähdä Jumalan, että toisin sanoen Jumala asuu ihmisen sisässä.

Nytpä kaikkina aikoina ihmiset ovat puhuneet Jumalasta. Mistä se johtuu? Eiköhän siitä, että jollakulla ihmisellä ainakin on ollut sisäinen tieto Jumalan olemassaolosta ja toisilla sisällinen, vaistomainen pakotus uskomaan Hänen olemassaoloonsa?

Teosofian oppi ihmisen suhteesta Jumalaan on nyt tämä: Jumala on ja ihminen voi sisässään päästä tietoon Jumalasta.

Kun ihmiset ovat puhuneet Jumalasta ja rakentaneet Hänestä kaikenmoisia kummallisia käsitteitä, niin tämä on johtunut yksinkertaisesti siitä, että on ollut pohja, jonka päälle he ovat voineet rakentaa, on ollut olemassa Jumala. Ja mikä on Jumala? Se käsittämätön henki, se kaikkikäsittävä tajunta, josta ihminen voi

sisässään päästä tietoon.

Ne viisaat ihmiset, jotka ovat tunteneet Jumalan, ovat sanoneet: „Jumalaa ei voi määritellä, älkää sanoko, että Jumala on sitä tai tätä. Te olette häntä pienempiä. Te ette voi määritellä Häntä, joka on teitä niin äärettömästi suurempi. Teidän suhtenne Jumalaan on niinkuin lapsen suhde Isään. Mutta niinkuin lapsi kasvaessaan vanhemmaksi oppii isäänsä ymmärtämään, niin tekin kehittyessänne opitte enemmän ja enemmän tuntemaan Jumalaa.“

Näin tulemme teosofian toiseen oppiin. Mitä on ihminen? Hän on Jumalan poika. Jos on olemassa Suuri Henki, mahtava Elämä tämän kaiken näkyväisen takana, niinkuin ihmiskunnan viisaat aina ovat julistaneet, niin mikä on ihmisen suhde tähän Elämään muu kuin lapsen suhde Isäänsä? Ihminen on Jumalan poika eikä maan matonen. Tomusta tehty on ainoastaan hänen näkyväinen fyysillinen ruumiinsa. Ihminen itse on katoamaton henki.

Nyt kysymme: Miksikä sitten ihminen ei tiedä olevansa Jumalan poika? Kuinka toisenlaista olisi tämä elämä, jos kaikki tietäisivät olevansa Jumalan lapsia, Elämän Hengestä lähteneitä, ja käsittäisivät, että he juuri siinä merkityksessä ovat ihmisiä, että Elämän Henki heissä elää! Mutta he eivät sitä tiedä, he riitelevät keskenään, antavat intohimoilleen perää. Ja meidän täytyy kysyä: miksikä on niin?

Tähän vastaa teosofinen maailmankatsomus: Sentähden, että luonnossa vallitsee suuri kehityksen laki; ihminen ei ole valmiiksi „luotu“ taikasanan avulla, vaan on pitkän kehityksen tulos, niinkuin tiedemiehetkin väittävät. Näkyväisenä olentona on ihminen syntynyt eläimestä, ei siten että yksityinen ihminen, minä tai sinä, olisi jostakin eläimestä syntynyt, vaan siten että nykyinen ihmiskunta kokonaisuudessaan on jonkun entisen eläinkunnan tulos. Me, jotka nyt elämme ihmiskunnassa, olemme ennen kuuluneet eläinkuntaan ja sentähden meissä on vielä eläin jälellä.

Elämän suuri Henki on meissä löytänyt uuden ilmausmuodon — puhtaan järjen ja yhteyden tunteen mahdollisuuden. Jumala on ikäänkuin ottanut asuntonsa ihmiseen, jumalallinen järki on eläinkuntaa valaissut ja siitä on syntynyt ihmiskunta, sillä me ihmiset olemme eläimiä ylemmällä. Meillä on samat vietit, aistit, himot ja hyveet kuin eläimillä — eläimethän osaavat tuntea, rakastaa, vihata niinkuin ihminenkin. Mutta mitä meissä on, jota ei ole eläimillä? Se on järki, tuo merkillinen ajattelun ja kyselyn mahdollisuus, tuo sisäinen vapaus. Me osaamme kysyä: „mitä olemme? Mitä varten me olemme olemassa? Mitä varten on tämä maailma?“ Ihminen osaa järkeillä ja asettua itsensä ulkopuolelle: sitä ei eläin osaa tehdä.

Emme tunne eläintä, joka osaisi filosofisesti ajatella ja etsiä vastausta. Mutta ihmiskuntaan on Jumalan valo ottanut asuntonsa ja taistelee siinä eläimellisiä viettejä vastaan. Te tunnette itsenne ja tiedätte, että teissä vielä asuu eläin, joka himoitsee sitä ja tätä, mutta tiedätte myös, että teissä on tuomari, joka käskää, omatunto, joka neuvoa, tiedätte, että teissä on jotakin korkeampaa, itsetietoista ja pyrkivää.

Mutta vielä ihminen ei täydellisesti tunne itseänsä; hän ei ole vielä astunut Jumalan pojan asemaan. Ja me kysymme: kuinka käy ihmisen? Me elämme täällä vähän aikaa ja kuolemme; häviämmekö siihen? Eikö meillä enää ole tilaisuutta koettaa, voisimmeko vielä päästä Isän yhteyteen ja oppia tietämään, mitä elämä on, vai onko kaikki lopussa, onko kaikki hukassa, kun vaivumme kuolon uneen?

Tähän vastaa teosofia: ei ole suinkaan elämä loppunut kuolemaan, ei ole ihmisen pyrkimys ja ponnistus loppunut silloin kun hän muuttaa manalan majoille. Ihminen ei ole aineellinen olento. Kun hän on viettänyt jonkun aikakauden taivaallisessa tilassa, palaa hän takaisin maan päälle, taas jatkaakseen täällä, ponnistaakseen ja pyrkiäkseen, taistellakseen omassa itsessään olevaa eläintä vastaan, tehdäkseen työtä Jumalan valtakunnan puolesta. Tätä varten syntyy ihminen maan päälle. Ihminen pukeutuu näkyväiseen ruumiiseen kerran toisensa perästä ja lopulta hän saavuttaa tiedon Jumalasta. Lopulta puhkee Jumalan tietoisuus hänen sielussaan eloon. Jonakin päivänä tapahtuu jokaiselle ihmisolennolle, että hänen sielussaan herää elävä tunto siitä, että hän on Jumalan poika, ja silloin alkaa ihmiselle uusi taival, uusi tie, tie Jumalan

luo. Tätä tietä kulkiessaan ihminen lopullisesti voittaa eläimen, jättää sen taaksensa ja tulee täydelliseksi järkeväksi olennoksi, joka osaa hillitä ajatuksiaan ja tunteitaan. Ja jatkaessaan eteenpäin täydellisyyden toivotietä hän tulee yhä jumalallisemmaksi olennoksi, enkeliksi, joka voi tehdä työtä Jumalan valtakunnan puolesta itseään ajattelematta.

Onko niitä ihmisiä ollut, jotka ovat tämän matkan kulkeneet? Oletteko kuulleet sellaisesta? Olette varmaan. Jokainen ihminen suuremmissa maailman kansoissa on kuullut ainakin yhdestä sellaisesta puhuttavan. Kristillisissä maissa puhutaan Jeesus Natsarealaisesta: kuka kristitty ei heti saisi sielunsa eteen kuvan täydellisestä ihmisestä, joka ilmotti Jumalan maailmalle? Ja sellaiset kuin Jeesus ovat olleet ne muut miehet, jotka muissa uskonnoissa ovat esiintyneet — Krishna, Buddha, Laotse, Zarathustra y. m. Niinkuin Jeesus Natsarealainen on kristittyjen ihmisihanne, niin on Buddha buddhalaisten.

Häpeemmekö olla kristittyjä? Häpeemme, jos sillä tarkotetaan jotakin alentavaa, että me olemme syntisiä, kelvottomia, ikuisesti kykenemättömiä hyvään. Mutta häpeemmekö silloin, jos kristittyinä oleminen merkitsee, että meillä on ihanteena Jeesus Kristus? Emme häpee, sillä sellaisiksi me kerran itsekkin tahtoisimme tulla, sellaisiksi, että Jumalan Elämä voisi meissä ilmetä, voisi meistä vuotaa ulos maailmaan, niinkuin se vuoti maailmaan Jeesus Natsarealaisen kautta.

Ja nyt on huomattava tärkeä kohta. Teosofia opettaa, että kun ihminen on saavuttanut täydellisyyden, hän on vapautunut jälleensyntymisen pakosta ja samalla tullut itsetietoisesti kuolemattomaksi olennoksi. Täydelliset ihmiset, semmoiset kuin Buddha ja Jeesus, ovat kuolemattomia olentoja. He ovat tänä päivänä olemassa. He elävät vielä häviämättöminä, tietoisesti työskennellen ihmisten puolesta niinkuin maan päällä ollessaan, he rakastavat ihmisiä ja ilmottavat Jumalan ihmisille. Mutta missä he ovat? Poissa ihmisten ilmoilta näkymättömissä, sillä historiallinen kehityskulku vaatii, että ainoastaan silloin tällöin joku suuri ihminen ilmestyy maailmaan. Ihmiskunta on vielä niin lähellä eläinkuntaa, että tällainen ihminen on liian suuri eläkkeen julkisesti kaikkein keskellä. Mitä on ihmiskunta tehnyt niille sieluille, jotka Jumalasta tietoisina ovat tulleet sille julistamaan sanomaa Jumalasta ja tietä Jumalan luo? Se on niitä ristiinnaulinnut, polttanut ja perästäpäin — jumaloinut. Me olemme vielä siksi pieniä, että vihaamme näitä suuria olentoja, mutta heidän poismentyään sanomme: „hän oli Jumala, hän *yksin* oli Jumala“, emmekä ollenkaan huoli siitä, että hän itse on sanonut: „te olette kaikki Jumalan poikia ja teidän pitää pyrkiä Isän yhteyteen“.

Sentähden nämä Viisauden Mestarit, jotka vielä tänä päivänä niinkuin ennen pitävät huolta ihmiskunnasta, elävät näkymättöminä suurelta maailmalta, mutta se ihminen, joka kulkee henkisen tiedon polkua pyrkien Jumalan tuntoon, hän myös, mikäli hänessä herää Jumalan tieto, pääsee näiden suurten ihmisten, jumalallisten olentojen ja Mestarien yhteyteen.

Tämmöinen on teosofinen maailmankatsomus, ja jos te kysytte: mitä hyötyä meillä on siitä, että sen omaksumme, vastaan: siitä hetkestä lähtien, jolloin sydämemme ja järkemme ottaa vastaan teosofian iloisen sanoman, ymmärrämme ja tunnemme, että elämä ei ole pimeyttä, tyhjyyttä ja ikävyyttä, vaan valoa ja sulaa rauhaa. Elämällä on tarkoitus: me olemme kuolemattomia olentoja, mutta ei siinä merkityksessä, että kuoltuamme meidän pitäisi istua jonkun Jumalan luona ikuisesti laulamassa tai soittamassa, vaan siinä merkityksessä, että vähitellen kasvamme itsetietoisiksi omasta kuolemattomuudestamme, vähitellen opimme käyttäytymään ja elämään kuin kuolemattomien sopii. Me olemme ikuisia olentoja, ja elämä meille alati laajenee, valkenee ja selviää. Me saamme yhä suurempia ja ihanampia tehtäviä maailmassa. Maailma on meille ihmeellinen ja suloinen ja täynnä henkistä merkitystä.

Teosofinen maailmankatsomus leviää nykyaikana, sentähden että se, niinkuin kaikki todellinen uskonto, vapauttaa ihmisen sielun, pelastaa ihmiskunnan. Mistä? Jumalan *pelosta*, siitä pelosta, että Jumala olisi kauhea olento, joka ikuisesti tahtoisii piinata yhtäkään ihmistä, yhtäkään luotua olentoa. Teosofia opettaa, että Jumala on Rakkaus, Hyvyys, Totuus, ikuinen sopusointu, jonka yhteyteen ihminen voi päästä. Ei ole olemassa mitään ikuista kadotusta, sillä Jumala on rakkaus, eikä olento, joka on Jumalasta lähtenyt, joka sisimmässä itsessään on Jumala, voi mennä ikuisesti alaspäin. Hän voi jonkun aikaa viivähtää

himoissaan ja vieteissään, mutta se on ohimenevää. Te kaikki, jotka tunnette olevanne syntisiä, pahoja, himojen ja halujen alaisia, tietäkää, että tulee aika, jolloin kaikki tuo karisee pois, jolloin synnit ja himot putoavat päältänne, ja jällelle jää vain puhdas järki, riemuitseva henki.

Ihminen voi vapautua: jokainen ihminen tulee kerran vapautumaan kaikesta pahasta. Ei ole mitään kauhua olemassa, vaan ikuinen kehitys. Teosofinen maailmankatsomus vapauttaa meidät jumalanelosta ja kuolemankauhusta; se vapauttaa meidät samalla eräästä toisesta asiasta, joka on synkän synkkänä varjona painostanut ihmistuntoa ja joka varsinkin kristikunnassa on paljon pahaa tehnyt, ja vielä tänä päivänä on suurena haittana kehitykselle. Mikä tämä toinen asia on? Se on uskonnollinen suvaitsemattomuus ja ahdasmielisyys, tuo kummallinen harha, että sanotaan: „Näin pitää uskoa, ja jollet näin usko, niin huonosti sinun käy“. Ajatelkaamme, kuinka paljon on uskonnon nimessä tehty hirmutöitä, kuinka keskiajalla rääkättiin ja poltettiin ihmisiä uskonnon nimessä, koska Jumala muka niin vaati. „Sinua pitää piinata, että vapautuisit kerettäläisyydestä, kosket usko, niinkuin pitää uskoa“.

Meidän aikanamme ei enää kiduteta ja polteta, mutta yhä vielä elää uskonnollinen suvaitsemattomuus ja tyhmyys. Vielä ajattelevat ihmiset: „nuo ovat huonolla tiellä, jotka eivät kuulu minun joukkooni, he seisovat niinkuin lankun päässä, ettei tiedä, millä hetkellä sujahtavat syvään kattilaan“. Ja materialisti taas ajattelee: „Ah, noita tyhmiä, jotka Jumalasta puhuvat ja mietiskelevät“. Hän nauraa kaikelle uskonnolle ja on yhtä suvaitsematon kuin kirkollinen. Hän ajattelee näet tietävänsä, ettei Jumalaa ole eikä elämää kuoleman perästä. Hän pitää sitä turhana puheena, lasten leikkinä.

Jumalankieltäjä ja kaavan mukaan uskoja ovat yhtä suvaitsemattomia. Mutta teosofia vapauttaa meidät tästä erehdyksestä osottamalla, että elämässä kysytään todellisuuksia eikä kuvitteluja, kysytään, mitä tiedämme, mihin pyrimme, mitä tahdomme ja ajattelemmme todellisuudesta eikä sitä, mitä sanomme, tunnustamme tai uskomme. Ja ennen kaikkea kysytään, mikä Jumala elää sisällämme, mistä Jumalasta meillä on totista tietoa. Teosofia poistaa harhakuvat ja asettaa meidät Elämän eteen. Samalla teosofinen maailmankatsomus näyttää meille, että me kaikki ihmiset vaellamme Jumalan tietoa kohti ikäänkuin pyhiinvaeltajat: miksikä sitten riitelisimme keskenämme tiellä ollessamme, miksi riitelisimme asioista, joita me emme voi ratkaista, mutta joista suurimmat ihmiset, todelliset tietäjät ovat olleet yhtä mieltä? Miksikä kristitty sanoo, että buddhalainen joutuu helvettiin, että Jumala häntä vihaa, jonka tähden täytyy lähteä häntä käännyttämään? Jos tutkitaan mitä Buddha ja mitä Jeesus on opettanut, niin huomataan, että he ovat opettaneet samaa. Molemmat he sanovat: „Ainoastaan totuus vapauttaa, ainoastaan siinä määrässä kuin pääset totuuden tietoon, olet sinä sielullisesti vapaa ja voit arvostella“.

Teosofinen maailmankatsomus näyttää, että me kaikki olemme veljiä, sillä me olemme kaikki saman Elämän Hengen lapsia, kaikki olemme samalla tavalla eläinkunnasta nousseet ihmisyyteen ja olemme matkalla Jumalan luo. Kaikki olemme toivioiretkeläisiä, jotka kuljemme luvattua maata kohti. Sentähden älkäämme arvostelko toisiamme ylenkatseellisesti, vaan ajatelkaamme toisistamme kunnioittavasti. Tietäkäämme, että jokainen meistä kerran on yksilökohtaisesti ratkaiseva Elämän Suuren Kysymyksen.

PEKKA ERVAST

MITÄ ON VAPAAUS

RUUSU-RISTIN
KIRJALLISUUSSEURA RY

Inhimillinen ja poliittinen vapaus Pekka Ervastian esitelmä 8.8.1932	2
Taloudellinen vapaus eli veljeys Pekka Ervastian esitelmä 9.8.1932	9
Sisäiset kahleet Pekka Ervastian esitelmä 10.8.1932	17
Voiton tie Pekka Ervastian esitelmä 11.8.1932	25
Kiusausten voittaminen Pekka Ervastian esitelmä 12.8.1932	32

INHIMILLINEN JA POLIITTINEN VAPAAUS

Inhimillinen vapaus on kysymys, jota voidaan käsitellä esimerkiksi filosofisesti, ja silloin siitä pian muodostuu kysymys inhimillisen tahdon vapaudesta. Siitä muodostuu – sangen abstraktinen filosofinen kysymys. Sillä kun kysytään: "Onko ihmisen tahto vapaa?", silloin tiedämme, että filosofit ovat yrittäneet siihen vastata ja ovat vastauksissaan päässeet kahteen tulokseen – nimittäin toiseen, että ihmisen tahto on vapaa, ja toiseen, että ihmisen tahto ei ole vapaa. Filosofit voivat tuosta kysymyksestä olla eri mieltä ja saavatkin mielellään olla, sillä maailmassa eläville ihmisille tuo kysymys ihmisen tahdon vapaudesta filosofisesti, abstraktisesti käsitettynä on verrattain merkityksetön. Meille ihmisille käytännöllisessä elämässä on merkityksetöntä, onko meidän tahtomme filosofisesti katsoen vapaa tai ei. Me emme osaa sellaisia seikkoja ottaa lukuun jokapäiväisessä elämässämme. Tässä esitelmäsarjassa emme tahdokaan käsitellä kysymystä filosofiselta kannalta, vaan tahdomme vähän tarkastaa sitä käytännölliseltä kannalta.

Silloin tietysti myönnämme, että käytännöllisesti katsoen ihminen voi olla vapaa ja voi olla myöskin epävapaa – kahlehdittu jollakin tavalla. Ihminenhan selvästi on vapautta vailla, jos hän esimerkiksi on sairauden kahlehtima, niin että hänen täytyy pysyä vuoteessa. Silloin hän on käytännöllisesti katsoen epävapaa, oli hänen tahtonsa filosofisesti kuinka vapaa tahansa. Sillä vaikka hän tahtoisi mielellään sairaana liikkua ympäri ja toimittaa asioita niin kuin toiset ihmiset, on se mahdotonta hänelle. Hän ei voi sitä tehdä, koska hän huolimatta ajatuksistaan ja tunteistaan asuu ruumiissa, hänellä on ruumis, joka ei pääse nyt liikkeelle. Silloin hän ainakin tilapäisesti on epävapaa. Samalla tavoin hän voi monessa suhteessa ja monella eri tavalla olla epävapaa – olla vankilassa esimerkiksi. Ja silloin hän varmastikin tuntee itsensä vielä enemmän kahlehdituksi kuin jos hän oli sairaavuoteella, sen tähden että jos hän vankina ollessaan voisikin liikkua ruumiinsa puolesta, niin toiset ihmiset ovat teljenneet hänet kammioon, josta hän ei pääse ulos. Vapaus tai vapaudettomuus ei ole ainoastaan noin kouriintuntuvaa laatua, sillä ihminen voi monella muullakin tavalla tuntea olevansa kahlehdittu. Jos hän esimerkiksi on niin köyhä, että tuskin riittää varoja elatukseen, niin hän on epävapaa siinä suhteessa, että hän ei voi tehdä sitä, mitä haluaisi. Esimerkiksi hän ei voi hankkia parempaa pukua, hän ei voi mennä siihen ja siihen tilaisuuteen, koska se vaatisi rahaa ja sitä ei hänellä ole. Hän on köyhydessään epävapaa aivan ulkonaisella tavalla. Ja tiedämme, että ihminen, joka on hyvin rikas, voi tuntea itsensä epävapaaksi. Hän voi olla huolissaan rahoistaan. Hänen täytyy vaivata päätään, miten edullisimmin sijoittaisi rahojaan, ja hän voi olla myös huolissaan siitä, että hän on kiinnittänyt rahansa sellaisiin yrityksiin, jotka tuottavat tappioita. Tällä tavalla ihminen voi tuntea olevansa epävapaa, vaikka olisi rikas. Tiedämme, että köyhä ihminen on vapaampi siinä suhteessa, että hänen on helpompi luopua omaisuudestaan. Jos toinen on tarpeessa, hän antaa vaikka viimeisen markkansa häntä auttaakseen. Ja tiedämme, että toinen, joka on rikas, on paljon epävapaampi siinä suhteessa. Hänellä on suuria vaikeuksia, ennen kuin hän voi luopua rahasta. Näin voi usein olla.

Huomaamme että ihmisen vapaus tai vapaudettomuus ei ole aina riippuvainen ulkonaisista seikoista, vaan se voi johtua myöskin sisäisistä seikoista. Jos ihminen on esimerkiksi jonkin himon – esimerkiksi juomahimon – orja, tiedämme, että useimmiten hän itse ei tiedä olevansa juomahimon orja. Alussa hän aina sanoo itselleen ja toisille, että hän vain huvikseen käyttää alkoholia ja että hän on vapaa milloin tahdo – ei hänellä ole mitään himoa. Alussa hän tuntee niin, vaikkakin hän tekee kaikkensa tyydyttääkseen tuota suloista himoa. Hänen vapauteensa kuuluu etsiä tyydyttämismahdollisuuksia himolleen. Ja niin kauan kuin hän helposti saa noita tilaisuuksia, hän tuntee olevansa erikoisen vapaa ja loukkaantuu, jos esimerkiksi joku toinen estää häntä hankkimasta itselleen väkijuomia. Kuinka monessa perheessä on sellaisia tragedioita ollut, että mies on vaimon mielestä ollut juomahimon orja, mutta mies itse ei ole sitä uskonut ja luulee, että vaimo saarnaa turhia. Vasta sitten kun mies tuntee, että hän on joutunut huonoille teille, vasta sitten kun hän ei kykene täyttämään luonnollisia velvollisuuksiaan selviää hänelle, että hän taitaakin olla jonkin

intohimon, jonkin paheen orja. Silloin hän vasta huomaa, että hänen vapautensa on mennyttä – hänen oma siveellinen vapautensa – ja silloin hän voi tehdä mielenmuutoksen ja ryhtyä taistelemaan tuota himoa vastaan ja myöskin voittaa sen. Mutta toiset ihmiset näkevät paljon aikaisemmin kuin asianomainen itse, että hän on paheensa orja. Tässä on esimerkki sisäisestä orjuudesta eli vapaudettomuudesta.

Ja kun nyt tahdomme vähän tarkastella tätä inhimillistä vapautta, tahdomme kääntää huomiomme ensin ulkonaiseen vapauteen, sellaisiin seikkoihin, jotka estävät ihmistä ulkoapäin tulleessa muodossa – niin kuin nyt esimerkiksi oli köyhyys. Ja sitten vasta myöhemmin tahdomme kääntää huomiomme sisäiseen vapauteen ja vapaudettomuuteen.

Kun ajattelemme ulkonaista vapaudettomuutta, silloin on meidän itse asiassa hyvä kääntää huomiomme taaksepäin historiassa. Silloin selvimmän huomaamme, mitä me jo olemme ulkonaisessa suhteessa voittaneet vapaudessa, ja mitä meiltä vielä puuttuu. On sellaisia seikkoja, jotka saattavat tuntua luonnollisilta nyt, mutta jotka ennen eivät sitä olleet. Ja on myöskin sellaisia seikkoja, jotka eivät esiinny meille aivan luonnollisina, käsitettävänä ja ymmärrettävänä, mutta jotka kyllä aikaa myöten tulevat olemaan yhtä luonnollisia kuin monet muut vapauden ehdot ovat meille tällä hetkellä.

Jos menemme vuosisatoja taaksepäin ajassa täällä Euroopassa, täällä kristikunnassa, niin huomaamme historiasta, että ihmiskunta, kansat ja yksilöt eräessä merkityksessä täällä elivät aivan selvässä orjuudessa. Katsokaamme ensin yhtä puolta tässä orjuudessa. Ihmisillä ei ollut omantunnon vapautta. Heillä ei ollut ulkonaisesti tunnustettua omantunnon vapautta, vaan kaikki ihmiset olivat pikemmin tietoisia siitä, että heidän vapautensa oli rajoitettu. – Tietysti, jos he ajattelivat puhtaasti omaatuntoaan, silloinhan heidän täytyi sanoa itselleen, että aivan sisimmässä itsessään he saivat ajatella ja tuntea, mitä tahtoivat, mutta se oli sillä tavalla rajoitettua, että tätä sisäistä vapautta he eivät saaneet tuoda ilmi. Ja tämä omantunnon vapaus koski ensi sijassa uskonnollisia asioita ja mielipiteitä.

Mikä on luonnollisempaa, kuin että saamme vapaasti lausua mielipiteemme ja pohtia kaikkia elämänkysymyksiä. Niin on aina ollut ja ei se tule muuttumaankaan. Ja tiedämme, että yhdessä voimme pohtia elämänkysymyksiä ja poiketa aivan sovinnaisista tavoista. Siihen on täysi vapaus tällä hetkellä, mutta muutama vuosisata sitten ei ollut ollenkaan niin. Katolisella kirkolla oli valta ja se määräsi, mitä ihmiset saivat ajatella ja uskoa.

Siinähän ei olisi ollut mitään pahaa, jos katolinen kirkko olisi osannut opettaa ihmisiä oikein ajattelemaan ja uskomaan. Eihän sinä ole pahaa, jos saamme vanhemmillemme selviä opetuksia esimerkiksi siitä, miten meidän tulee olla ja ajatella. Päinvastoin on luonnollista, että vanhempamme opettavat meitä olemaan pahaa tekemättä ja me olemme vanhemmillemme kiitollisia siitä opetuksesta. Mutta katolinen kirkko ei noudattanut tällaista luonnollista sääntöä, vaan se rajoitti meidän ajatusvapauttamme, määräili kyllä selvästi mitä saimme tehdä, mutta myöskin mitä saimme ajatella. Ja nämä muodot olivat epävapaita, rajoitettuja, dogmaattisia, ja me ihmiset jouduimme sillä tavalla kahleisiin sidotuiksi.

Ajatelkaamme erästä seikkaa. Itämailla oli jo ennen kristinuskoa buddhanusko voittanut paljon alaa, ja se oli sellainen uskonto, joka lähetti lähetyssaarnaajia ympäri maailmaa. Buddha oli tahtonut sanomaansa levitettävän ja hänen oppilaitaan oli Euroopassakin. Heitä oli tullut Etelä-Ranskaan ja siellä he olivat puhuneet Buddhan sanomasta. Buddhalaiset saarnaajat opettivat Buddhan oppia ja tiedämme, että jos katolinen kirkko olisi puhunut Jeesuksen opettamasta kristinuskosta, mutta he puhuivat omaa oppiaan. Buddha oli vaikuttanut niin kauan ja puhunut niin selvästi kaikista asioista, ettei saattanut erehtyä hänen sanoistaan ja opettaa oman mielensä mukaan sekä sanoa, että se on Buddhan oppia, jollei niin ollut. Näitä lähetyssaarnaajia oli tullut Etelä-Ranskaan ja he olivat levittäneet Buddhan oppia ja saaneet sille kannattajia, jotka eivät tietysti sitten uskaltaneet puhua Buddhan opista ja sanoa ulkopuolisille, että tämä on buddhalaisuutta, vaan he pukivat tuon Buddhan sanoman kristilliseen muotoon.

Eihän itse asiassa Buddhan sanoma ja opetukset olleet millään tavalla Kristuksen opetuksen vastaisia, eivätkä oikeastaan kristinopinkaan vastaisia. Ne selostivat sitä ja toivat uudelleen valoon, minkä katoliset kirkot olivat jättäneet pois. Esimerkiksi oppi kuolemanjälkeisestä elämästä sai toisenlaisen valaistuksen Buddhan opista, kun selvisi, etteivät helvetti ja kiirastuli olleet ikuisia, vaan että ihminen oli noissa tiloissa jonkin aikaa, siksi kunnes puhdistui, ja sitten syntyi taas uudestaan maan päälle. Tämä ei ollut niin kovin ihmeellistä ajatteleville kristityillekään, jotka eivät olleet aivan kadottaneet omaa ajatuskykyään. Vaikka heille oli tyrkytetty kaikenmoisia oppeja, he saattoivat ihastua ja ajatella, että voihan sitä niinkin ajatella asioista. – Ei totuudella olisi mitään voimaa, elleivät ihmiset olisi vastaanottavaisia totuudelle. – Sen tähden Kaakkois-Ranskassa muodostui tuollainen salainen buddhalainen seurakunta, albigenssit. He olivat nimeltään kristittyjä, mutta selvisi kyllä pian, että nämä albigenssit olivat kerettiläisiä – he poikkesivat kirkon oikeasta uskosta.

Ja katolinen kirkko oli tullut sellaiseen johtopäätökseen neuvotteluissaan, että vain sillä oli taivaan valtakunnan avaimet. Pietarille, joka oli kirkon näkyvä perustaja, oli asetettu pikkusormeen taivaanvaltakunnan avaimet riippumaan. Kaikissa kuvapatsaissa, maalauksissa ja ihmisten ajatuksissa seisoi Pietari pitäen kädessään taivaanvaltakunnan avaimia. Ja koska paavi oli jatkanut tätä kirkon toimintaa, niin hänellä myöskin oli tuo taivaanvaltakunnan avain, sillä Jeesus oli nimenomaan sanonut omalla suullaan: "minkä sinä olet sitonut maan päällä, se on sidottu taivaassa; ja minkä sinä avaat, se on avattu taivaassa." Paavi yksin ja piispat ja papit hänen kanssaan olivat oikeutetut siihen. Ja näin oli tultu vakuuttuneiksi siitä, että he olivat siinä määrin Jumalan edustajia maan päällä, että kaikki ihmiset olivat heistä riippuvaisia. Kirkon ulkopuolella ei ollut mitään pelastusta. Ja sen tähden oli selvää, että monet papit, piispat ja teologit, jotka olivat uskossaan viattomia, tosissaan ajattelivat näin.

Katolinen kirkko on niin mahtava ja Jumala on antanut heille sen vallan, että ihmiset ovat kadotettuja, jolleivät he taivu kulkemaan sitä tietä, mitä kirkko heille näyttää. Ja kaikki, jotka eivät kirkon suojeluksessa kulkeneet taivasta kohti, olivat ehdottomasti kadotettuja. Monet uskoivat niin ja monet olivat ehkä myöskin hädissään siitä, että niin monet ihmiset kerettiläisyydessään menivät pois kirkon helmasta. Ja muistamme, kuinka keskiajalla syntyi inkvisition kidutuslaitos, jonka avulla papit säilyttivät valtansa ja voivat pelastaa ihmissielut joutumasta ikuisen helvetin tuleen. Kun ruumis poltetaan roviolla ja siinä ympärillä olivat papit, inkvisiittorit, munkit ja kaikenmoiset pyhät miehet, niin sielu lentää iloisena vapaasti taivaaseen. Näin saatettiin ajatella ja uskoa, ja sen tähden näemme, kuinka keskiajan historia on täynnään tuollaisia ihmeellisiä, meille käsittämättömiä ihmisvainoja, vainoja sen tähden, että ihmiset tahtoivat vapaasti ajatella ja uskoa. Heitä pünättiin ja lopuksi poltettiin jolleivät kääntyneet oikeaan uskoon. Voimme ymmärtää, kuinka moni ihmissielu kääntyi takaisin miten pimeään huuliuskoon tahansa, ettei tarvinnut mennä piinapenkille. Mutta voimme ymmärtää, että he joutuivat vielä suurempiin sieluntuskiin, jos kielsivät kerettiläisyytensä ja sitten koettivat omatunnontarkkoina ihmisinä pysyä uskon pimeydessä. Voimme ymmärtää, että heidän sielulliset tuskansa olivat vielä suuremmat kuin heidän ruumiilliset tuskansa. Usein ihmiset säilyttivät sisimmän vapautensa ja antoivat pyövelin kiduttaa ruumistaan.

Näin kävi albigensseille Ranskassa. Heidät kaikki tapettiin ja hävitettiin pois. Meidän täytyy tunnustaa, että kristillisen kirkon historiassa on mitä hirvittävimpiä tapauksia. Jäämme todella kysymysmerkkeinä kysymään, kuinka kirkko osaa joskus sovittaa tämän kaiken ja peittää nuo hirveät jälkensä. Onneksi kuitenkin oli katolisessa kirkossa miehiä, jotka puhuivat siitä, että pitäisi tapahtua uskonpuhdistus: – "meidän pitäisi nyt saada muutos aikaan sekä käsityksissämme että menettelyissämme". Eräs oli nimeltään Erasmus Rotterdamilainen. Mutta sen sijaan, että katolinen kirkko olisi kuunnellut viisaimpia poikiaan ja ryhtynyt puhdistamaan omaa oppiaan ja menetelmiään, omaa elämäänsä, sen sijaan se nauroi ja oli kuin hulluna omasta vallastaan. Pöyhkeänä ja itsetietoisena se heitti luotaan tuollaisen hullun ajatuksen, että pitäisi tulla puhdistus. Ja paavit ensimmäisinä nauroivat sille seikalle. Olihan eräskin paavi nauraen sanonut: "Kuinka paljon meitä hyödyttääkään sentään tämä tarina Kristuksesta!"

Mutta maailman peruspiirustuksissa ei ollut tarkoitus, että asiat saivat jäädä tuollaiselle kannalle. Nähtävästi oli tähdätty johonkin muuhun tässä kristikunnassamme. Ja sen tähden näemme, että sen sijaan, että olisi tapahtunut sisäinen reformaatio kirkossa, täytyi tämän tapahtua niin, että eräs mies herää ja nousee kuin sotaan kirkkoa vastaan. Luther sai astua ulos katolisesta kirkosta ja ääneen julistaa kristikunnalle: Siinä ja siinä suhteessa kirkko on menetellyt väärin, siinä ja siinä on paavi väärässä ja on opettanut väärin. Ja syntyi kuin halkeama kirkon sisässä sen sijaan, että katolinen kirkko olisi puhdistanut itseään ja tullut todella kristityksi kirkoksi ja opettanut selvästi, minkälainen kristikunta ja kristinusko alkuaan oli. Niin kuin tuo mahtava maallinen kirkko oli syntynyt, piti syntyä toinen uskonnollinen liike herättämään kaikkien ihmisten omiatuntoja.

Luther oli se, joka toi aivan kuin lipussaan uuden sanoman: "On omantunnon vapaus. Meidän täytyy vapaasti saada itse tutkia pyhiä kirjoituksia." Ennen ei kansalle annettu raamattua. Se oli olemassa vain latinan ja kreikan kielillä, mutta Luther toi nyt sen. Hän rupesi kääntämään sitä saksaksi – ja sitten hänen reformaationsa levisi. Ja me tiedämme, että tuon puhdistuksen piti tapahtua tulella ja miekalla. Ja täytyy tunnustaa, että kuningas Kustaa Aadolf teki suuren työn. Hän taisteli paavia vastaan ja lopulta vei asiat siihen 30-vuotisen sodan kautta. Syntyi kaksi suurta kristillis-uskonnollista liikettä, jotka olivat kyllä vihamielisiä toisilleen, mutta jotka kuitenkin olivat molemmat vapaita. Uusi protestanttinen liike oli myöskin vapaa. Nyt piti saada tutkia kaikkea vapaasti.

Toiselta puolen näemme, että kun tämä omantunnon vapaus oli hankittu tulella ja miekalla, ei se ollut mennyt kaikkien sieluun ja järkeen, sillä näemme, että protestanttisessa maailmassa jatkuivat nuo kerettiläisvainot noitavainojen muodossa. Ne olivat yhtä hirveitä kuin katolisen kirkon vainot. Sehän ei ollut mitään onnellista, että omantunnon vapaus, ihmisen sisäinen uskonnollinen vapaus, piti kristikunnassa saada aikaan tulella ja miekalla. Se saatiin kuitenkin aikaan. Mainingit tuosta vanhasta orjuuttamisesta ja vainoamisesta tosin jatkuivat, mutta kuitenkin kasvoi tuo suuri puu – "omantunnon vapaus" – joka nyt on tunnustettu ympäri maailman. Voimme sanoa, että nyt kaikki kristikunnassa tietävät, ettei ihmisyksilöä saa sortaa sen tähden, että hän uskoo ja ajattelee eri tavalla.

Mutta huomatkamme, että nuo vanhat mainingit ovat yhä jatkuneet, niin että kun on syntynyt uutta uskonnollisen mietiskelyn alla, on sitä heti koetettu estää ja vainota. Olihan täällä kova kysymys siitä, saisiko pelastusarmeija tulla Suomeen. Heitä vainottiin alussa, viime vuosisadan loppupuolella. Näin elimme silloin protestanttisessa, Lutherin suurta vapaustaistelua kunnioittavassa maassa, elimme niin suuressa pimeydessä. Ja tiedämme, että sellaisessa pimeydessä elävät monet papit ja piispat vieläkin. Protestantit ovat itse tunnustaneet, että Luther teki oikein, kun hän teki omatunnot vapaiksi, mutta he eivät kuitenkaan ole valmiit seuraamaan Lutherin esimerkkiä. Jos joku nyt näyttää, mitä latua ihmisten on mentävä eteenpäin henkisessä vapaudessa, niin nämä Lutherin seuraajat ensin kauhistuvat ja ovat valmiit käyttämään jotain valtateinoakin.

Luin kerran nuoruudessani erästä lehdestä, että kuinka on mahdollista, että meidän protestanttinen kirkkomme on niin heikko, että sellainen mies kuin Ervast saa kulkea vapaasti seurakunnassa? Eikö sellaista ihmistä voi panna vankihuoneeseen? Kuinka hän saa kulkea vapaana kuin kiljuva jalopeura? Näin saattoi joku ihminen ajatella hyvässä tarkoituksessa ja ihmisten parasta ajatellen. Itse en voi sitä muuksi nimittää kuin jatkuvaksi pimeyden harrastukseksi. Se on sitä vanhaa omantunnon vapauden vastustamisen kantaa. Sen tähden emme ole vielä saavuttaneet täyttä vapautta uskonnollisissa asioissa. Mutta kuitenkin se on teoriassa tunnustettu ja koko maailma tietää, että olisi todella väärin, jos ruvettaisiin ihmisiä ahdistamaan heidän ajattelunsa ja uskonsa takia.

Mutta eihän omantunnon vapaus ole ainoa inhimillisen vapauden muoto. Meillä on ollut historiassa toinenkin vapaudettomuuden tahi vapauden muoto. Menkäämme muutama vuosisata taaksepäin. Katselkaamme Ranskaa tässäkin tapauksessa. Huomaamme silloin, että ihmiskunta, kansa on jaettuna

kahteen osaan. Voimme nimittää niitä ylhäisöksi ja alhaisoksi. Alhaiso on itse kansa, mutta sen yläpuolella on hienosto ja ylimystö, joka elää kansan kustannuksella, koska he itse eivät tee mitään elatukseksen. Ja he pitävät itseään ainoina ihmisinä. He käyvät puettuina samettiin ja silkkiin. He ovat ainoat ihmiset maan päällä ja ihmettelevät, että mitä varten nuokin olennot, jotka asuvat tuommoisissa saviluolissa ja hökkeleissä, mitä varten hekin ovat tavallaan ihmisiä? Hehän eivät oikeastaan ole ihmisiä, vaan he ovat eläinten veroisia juhtia. Ja työntekijät ovat roskakansaa, jotka ovat sitä varten, että viljelisivät tätä maata, että voisimme ylläpitää jotain kulttuuria. He kasvoivat näin ajattelemaan pitkin vuosisatoja – että ihmiset olivat tällä tavalla jaetut kahteen luokkaan. Mutta tietysti oli aina poikkeuksiakin. Ylhäisössä oli yksilöitä, jotka rakastivat alempaa kansaa. Tietysti oli kansassakin sellaisia yksilöitä, jotka ihmettelivät, ajattelivat ja tunsivat katkeruutta sydämessään. Tietysti oli monella ylhäisöperheellä hyvät välit alustalaistensa kanssa, mutta oli suuria juopia myöskin. Ja tämä erotus kasvoi yhä näkyvämmäksi ja räikeämmäksi. Ajatelkaamme noita viimeisiä vuosisatoja – paria viimeistä vuosisataa ennen Ranskan vallankumousta.

Tiedämme esimerkiksi, että nuo aateliset Ranskassa ajoivat hienoissa vaunuissaan hirveällä vauhdilla. Hevoset saivat juosta sellaista vauhtia, että ne siitä usein kuolivatkin. He ajoivat täyttä laukkaa ja heidän ajomiehensä eivät koskaan katselleet, ketä oli tiellä. Se oli mahdotonta. Ne, jotka olivat tiellä, saivat katsoa, etteivät jääneet alle. Usein sattuiakin, että nämä vaunut tallasivat alleen lapsia ja naisia. Varsinkin kaupungeissa oli jokaisen jalankulkijan katseltava eteensä, tuliko hevosia ja vaunuja. Niin hirveätä oli aatelisten elämä tässä suhteessa. – Sitten ei tarvitse ajatella muuta kuin yhtä symbolia, "Bastilja" Pariisissa. Bastilji oli aivan kuin vertauskuva kuninkaan äärettömästä vallasta. Kuninkailla oli oikeus pistää sinne kenet tahansa. Ihminen ei toisin sanoen ollut poliittisesti vapaa vaan epävapaa. Hän eli tyrannin valtakunnassa. Kuka tahansa, joka oli kuninkaan suosiossa, saattoi sanoa kuninkaalle: anna minulle sellainen vangitsemismääräys. Jos hänellä nyt oli jokin persoonallinen vihamies, niin se ihminen joutui Bastiljiin. Bastilji oli siis vertauskuva siitä, että jokaisella ylhäisöön kuuluvalla oli täysi vapaus ja mielivalta toisten yli. Lain edessä ei ollut mitään yhdenvertaisuutta, vaan ihminen, joka joutui ylhäisten epäsuosioon, tiesi ettei hänellä ollut mitään oikeutta maailmassa. Hän oli siis epävapaa poliittisessa merkityksessä.

Mutta sitten esiintyi ihmisiä – varsinkin Ranskassa esiintyi filosofeja, kirjailijoita, ajattelijointa – jotka rupesivat puhumaan ihmisten oikeuksista: siitä, että kaikki ihmisiksi syntyneet ovat yhtä oikeutettuja ihmisyyteen. Ja sillä tavalla valmistettiin maaperää tuleville tapahtumille. Ja tiedämme, että eräs viisas, kreivi St. Germain, joka eli 1700-luvulla, kulki hovista hoviin Euroopassa ja viipyi erikoisesti Ranskan hovissa, koetti selittää kuninkaalle ja hänen ministereilleen, että on välttämätöntä saada oikeudellinen yhdenvertaisuus ihmisten kesken. Kaikki ihmettelivät ja nauroivat. Ne, jotka olivat vallassa, olivat yhtä tyhmiä kuin katolinen kirkko oli ollut ennen. Ja tiedämme, että syntyi Ranskan vallankumous.

Taas piti verellä, tulella ja miekalla ostaa tuo poliittinen yhdenvertaisuus ja vapaus, joka ihmisiltä kiellettiin. Sen täytyi taas tapahtua pahalla eikä hyvällä. Ja sen tähden ei tietenkään saatu kaikkea, mitä ensin uskottiin ja toivottiin. Ei Ranska voinut kauan ylläpitää sitä ihanneyhteiskuntaa, josta oli haaveksittu. Ensin tuli hirmuvalta ja sitten suuri järjestäjä Napoleon, joka toi yksinvallan. Hän näytti, että yhden pitää hallita. – Ja näissä jälkimainingeissa on viimeiset ajat kamppailtu. Kaikki tietävät, että ihmiset ovat yhdenvertaisia, mutta sitä ei ole osattu oikein vielä toteuttaa. On saatu aikaan vallankumouksia jne. – mutta hitaasti näkyy tuokin vapaus olevan saavutettavissa. Ja jos voimme sanoa, että poliittinen vapaus on suurena määrin saavutettu, voimme kuitenkin sanoa, ettei sitä ole vielä täydellisesti saavutettu. Ei ole käsitetty, mihin se voisi viedä, vaan vielä on paljon sellaisia epäkohtia valtioissa ja yhteiskunnissa, jotka panevat monen ihmisen ajattelemaan, ettei noita epäkohtia voidakaan korjata. Nyt on sentään kaikissa maissa puolueita, joilla on omat yhteiskunnalliset ohjelmansa, ja nämä puolueet ovat Ranskan suuren vallankumouksen jälkeen keskinäisissä kamppailuissa kaikissa piireissä. Se on saavutus. Jotain suurta on siis saavutettu.

Jos nyt ajattelemme historiaa, niin huomaamme, että ensimmäinen, omantunnon vapaus tuli tunnustetuksi 16:lla vuosisadalla Lutherin kautta, ja poliittinen vapaus 18:lla vuosisadalla suurten valistusfilosofien ja Ranskan vallankumouksen kautta. Oli siis kulunut 200 vuotta niiden välillä. Ja nyt on

taas kulunut 200 vuotta. Elämme 20:llä vuosisadalla, jolloin meistä todella tuntuu, että pitäisi toteutua kolmas saavutus. Sillä eikö ole totta – sen tiedämme kaikki – että on vielä yksi epäkohta, jossa ihmiset ovat ihmeellisen epävapaita ja orjia, jossa muutamat ovat vapaampia kuin toiset, mutta kaikki eivät ole vapaita. Ja se on tietysti taloudellinen vapaus. Ihmiset ovat aivan riippuvaisia vielä taloudellisesti – rahasta, olosuhteista. Me emme voi esimerkiksi matkustaa ulkomaille, tehdä sitä ja sitä. Meidän täytyy ajatella ensin aina kukkaroamme. On muutamia ihmisiä, joilla on yltäkyllin rahoja, mutta useimmat ihmiset elävät kysymysmerkkeinä siinä suhteessa. Ja nyt nousee kysymysmerkkinä eteemme, elämmekö nyt sellaisena aikana että – niin kuin omantunnon vapaus saavutettiin 16:lla vuosisadalla ja sitten poliittinen vapaus 18:lla vuosisadalla – nyt pitää saavuttaa taloudellinen vapaus ja yhdenvertaisuus.

TALOUDELLINEN VAPAUS ELI VELJEYS

Nykyajan kriisiä, nykyajan kriitillistä maailmantilaa ei kukaan kiellä. Tämä kriisi on kärjistynyt taloudelliseksi pulaksi ja melkein pulmaksi – voimme sanoa. Taloudellinen pula on niin kärjistynyt, että miljoonia ihmisiä on työttöminä tällä hetkellä maailmassa. Jos kohta työttömiä aina on, voimme sanoa, että nyt on miljoonia enemmän kuin tavallisesti. Ja siitä seuraa tietysti, että miljoonat ihmiset myöskin kärsivät taloudellista ahdinkoa – ja kumma kyllä, eivät ainoastaan ne, jotka ovat työttöminä, vaan yleensä ihmiset ovat taloudellisessa ahdinkotilassa. Kuitenkaan ei ruokaa puutu maailmasta. Ei tietenkään kultaakaan puutu, sitä on yhtä paljon kuin ennenkin. Jos ruokaa on toisinaan vähän, ei asia ainakaan nyt niin ole. Kaikkia aineita mitä ravintoon tarvitaan on olemassa, mutta kuitenkin yksilöt ja kansat seisovat hämmästyneinä kaiken tämän rikkauden edessä, eivätkä ymmärrä miten menetellä. Tämä taloudellinen pula on muodostunut pulmaksi, suureksi kysymykseksi, joka huutaa kaikille ihmisille: Kuinka te oikeastaan aiotte järjestää maailman asiat? Millä tavalla järjestätte ruokaa, työtä ja toimeentuloa kaikille ihmisille, jotka haluavat tulla toimeen ja elää tässä maailmassa? Tällainen kysymys on aivan kuin elämän taholta heitetty ihmisten eteen ja ihmiset, viisaat taloustieteilijät ja valtiomiehet, he seisovat hämmästyksellä lyötyinä, eivätkä – ainakaan kristikunnassa – keksi, mitä olisi tehtävä. Ja silloin on luonnollista, että kysymme itseltämme: Olemmeko jotakin laiminlyöneet ja jotain tilaisuutta käyttäneet väärin, kun olemme syösseet itsemme tällaiseen tilanteeseen? Onko se omaa syytämme, että olemme umpikujassa? Emme saata edistyä, jollemme tahdo taantuakaan!

Ja kun tällaisen kysymyksen teemme, silloin heitämme silmäyksen historiaan – samoin kuin edellisessä luennossa teimme – ja teemme itse asiassa merkillisen havainnon.

Mitä taloudellinen vaikeus on? Se on tietysti samaa kuin inhimillisen vapauden puute taloudellisessa merkityksessä. Ei ihminen voi olla vapaa eikä tuntee vapautta, jos hän on niin köyhä, kärsii puutetta siinä määrin, että hän ei enää voi toimia vapaasti oman sisäisen mielensä mukaan. Köyhyys, puute, rahattomuus, sehän on sellainen seikka, joka tekee ihmisen orjuutetuksi ja epävapaaaksi.

Ja nythän me huomasimme edellisellä kerralla, kun loimme silmäyksen menneisiin vuosisatoihin, että täällä kristikunnassa, Euroopassa on ollut käynnissä suuri taistelu ihmisen vapauden puolesta. Yksilöt ja kansat ovat tunteneet tarvitsevansa inhimillistä vapautta. Näimme, kuinka 16:lla vuosisadalla syntyi kuin suuri vapaustaistelu. Se oli ensin taistelua hengen aseina, omantunnon vapauden puolesta. Sitä ennen, edellisenä vuosisatana, olivat kyllä jotkut ihmiset jo huomanneet, että katolinen kirkko pitää ihmisten omiatuntoja vankeudessa estäen ihmisiä ajattelemasta ja kehittämästä järkeään. Ja he olivat vaatineet, että katolinen kirkko muuttaisi opinkappaleensa ja menettelynsä.

Mutta katolinen kirkko ei ottanut sellaista huomautusta ja neuvoa varten, vaan sen sijaan että kirkko olisi vapaaehtoisesti itse reformoinut itseään, täytyi sen reformaation tulla väkivallalla ja ulkoapäin. Sen ihmisen, joka pani reformaation toimeen, täytyi erota kirkosta ja ruveta taistelemaan sitä vastaan. Luther ja hänen seuraajansa saivat aikaan protestanttisen kirkkokunnan, ja muodostui siis kaksi toisiaan vastaan taistelevaa kirkkokuntaa. Tämä tilanne on jatkunut ja väkivallalla tuli tehdyksi se työ, joka olisi voinut tulla tehdyksi hyvällä ja suosiolla. Lutherin reformaatiota seurasivat suuret sodat. 30-vuotinen sota painoi leimansa inhimilliseen omantunnon vapauteen, joka tuli kaikkien tajuntaan. Kaikki ihmiset ovat näiden sotien jälkeen ymmärtäneet, että täytyy olla omantunnon ja uskonnon vapaus. Sitä ei ole osattu todistaa, se myönnettiin vain teoriassa ja mainingit vanhasta henkisestä orjuudesta jatkuvat yhä.

Toinen puoli inhimillisestä vapaudesta, jota ihmiset myöskin alkoivat kaivata, oli yksilön poliittinen vapaus, joka merkitsee, että jokaisen täytyy saada ottaa osaa yhteiskunnalliseen elämään ja olla yhdenvertainen yhteiskunnallisen lain edessä. Tyrannivalta oli suurena esteenä ja se, että esimerkiksi tavallisella kansalla ei ollut äänioikeutta, esti heitä olemasta ja tuntemasta olevansa vapaita. Euroopassa nousikin kausi – 18:s vuosisata – jolloin filosofit ja ajattelevat ihmiset vaativat tätä poliittista vapautta kaikille yksilöille. (Valistusaikakausi Euroopassa.)

Mutta asianomaiset, juuri ne jotka päättivät asioista – hallitsevat piirit – eivät ottaneet korviinsa tätä luonnollista inhimillistä vaatimusta. He uskoivat, että asiat menevät parhaiten vanhaa latuaan, että kuninkaat hallitsevat yksinvaltiaasti ja rajattomalla vallalla. – Muistamme sentään, kuinka Englannissa oli rajoitettu valta. – Mutta kun hallitukset täällä Euroopassa eivät osanneet panna toimeen mitään uudistuksia yhteiskunnassa, niin syntyi suuri ranskalainen vallankumous, ja sitä seuranneet eurooppalaiset sodat ja vallankumoukset mullistivat Ranskaa.

Mutta samalla huomaamme, että syntyi jokin uusi vaatimus, heräsi jonkin uusi kaipuu ihmisten sieluissa viime vuosisadan aikana. Tuli selväksi jokin uusi piirre inhimillisestä vapaudesta. Olihan jo Ranskan vallankumous lennättänyt uuden tunnuslauseen maailmalle: "Vapaus, yhdenvertaisuus, veljeys". Ja kun näin perästäpäin katselemme asioita, voimme sanoa, että vapaus tavallaan saavutettiin silloin, kun tunnustettiin omantunnon vapaus, yhdenvertaisuus saavutettiin silloin, kun tunnustettiin ihmisten yhdenvertaisuus lain edessä ja kun ymmärrettiin, että ihmisille on annettava äänioikeus suuremmissa mitassa kuin ennen.

Mutta viime vuosisadalla vasta alettiin ajatella ja pohtia kolmatta vapauden muotoa ja se oli – taloudellista vapautta, sillä monen ihmisen mielestä tuli selviöksi, ettei uskonnollista eikä poliittista vapautta saattanut olla olemassa, ellei ollut taloudellista vapautta. Ellei yksilön talous ollut vankalla pohjalla, ei hänen omantunnon ja poliittinen vapautensa merkinnyt paljon mitään. Sen tähden monet aivot miettivät, miten on asiat niin järjestettävä täällä maan päällä, että tämä taloudellinen kysymys saa oikean luonnollisen ratkaisunsa. Ja muistamme, kuinka silloin tämän kysymyksen yhteydessä alkoi ihmisille selvitä kuin pohja taloudelliselle pulmalle – että ihmisethän oikeastaan ovat jollain tavalla veljiä täällä maan päällä. Yksi taloudellinen mahdollisuus on tietysti se, että jokainen pitää huolta itsestään. On olemassa kaikkien sota kaikkia vastaan. Jokainen ryöstää ja haalii itselleen mitä voi saada ja antaa sitten perheelleen. Se olisi tietysti yksi ratkaisu. Mutta toinen on se, että ihmiset toimisivat yhdessä, auttaisivat toisiaan ja pitäisivät silmällä yhteisiä etuja. Sekin oli kuin itsestään tullut yhteiskuntaan. Itsestään oli syntynyt aivan käytännöllinen ratkaisu, ja se oli syntynyt tiedemiesten mielissä niin, että he ymmärsivät, että yhteistyöllä on suuri merkitys. Ei yhdessäkään kansassa voitu ajatella sotaa jotain vihollista vastaan ellei jonkinlainen yksimielisyys vallinnut kansassa ja kansa asettanut kaikkia voimiaan hallituksen käytettäväksi, että se saattoi käydä sotaa. Tuli selväksi tuo yhteistyö ja tuo yhteenkuuluvuus.

Ja me näemme myöskin, kuinka viime vuosisadalla kansat alkoivat tuntea itsensä yksilöiksi ja alkoivat vaatia poliittista vapautta itselleen – sellaista tunnustusta, että vaikka he olivatkin pieniäkin, piti heidänkin olla vapaita poliittisesti. Sellaista taistelua näemme viime vuosisadalla pienienkin kansojen puolesta. Meidän kansamme historia on selvä esimerkki. Vuodesta 1890 lähtien alkoi kaikille tulla selväksi täällä, että Suomi oli yhtä arvokas kansa kuin muutkin maan päällä ja sillä oli oikeus elää omalla tavallaan.

Ja selvisi myöskin, että kansoilla piti olla silloin jonkinlaista taloudellistakin vapautta. Koko tämä taloudellinen kysymys oli esillä viime vuosisadalla ja tiedämme, että syntyi mahtava liike maan päällä – sosialistinen liike – joka teroitti ihmisten mieliin ja herätti suuria joukkoja tietoiseksi, että kaikki ovat sentään veljiä luonnon edessä ja kaikilla ihmisillä pitäisi olla taloudellinen vapaus – kaikkien piti olla taloudellisesti taattuja. Sosialistinen liike sai suuret joukot heräämään tämän ymmärtämiseen ja ne alkoivat vaatia, että yhteiskunnan taloudelliset olot on järjestettävä uudelle inhimillisemmälle pohjalle, niin että syvätkin rivit voivat tuntea itsensä vapaiksi. Mutta kuinka kävi? Meidän täytyy tunnustaa, että maailman valtakunnat ja hallitukset eivät vielä olleet niin kehittyneitä, että olisivat voineet ottaa huomioon tällaista vaatimusta ja

näkökohtaa. Ne eivät olleet niin viisaita, että olisivat itse ymmärtäneet miten olisi meneteltävä ja järjestettävä asiat. Eivät liioin nuo joukot osanneet selvästi esittää miten olisi meneteltävä. Heillä oli johtajia, jotka kyllä esittivät erilaisia ohjelmia, teorioita ja vaatimuksia, mutta eivät osanneet puhua sellaista kieltä, että se olisi mennyt kaikkien ihmisten sydämiin.

Sillä on huomattava se sangen merkittävä seikka viime vuosisadan sosialistisen liikkeen suhteen, että se pukeutui yksinomaan materialistiseen muotoon. Se tahtoi olla tieteellinen, järkevä ja todellisuuden pohjalle perustuva niin paljon kuin mahdollista. Ja kun tieteen luonne oli itsestään materialistinen, niin sosialistinen liike ahmi tuon materialistisen käsityksen ja vääristi sillä koko sosialistisen näkemyksensä. Ja se materialismi lienee tehnyt sen, että tuo selvä tasa-arvoisuuden vaatimus ja vapauteen pyrkiminen ei saanut kaikkien huomiota osakseen; että johtavat piirit eivät osanneet kallistaa korvaansa sille. Heistä tuntui yltiöpäiseltä koko sosialismi ihmisten puolelta, jotka eivät vielä osaa edes ajatella, eivätkä he osanneet ryhtyä mihinkään. Ja huomaamme, että pitkin viime vuosisataa oli tällainen suuri liike käynnissä. Ei se kantanut mitään kaunista hedelmää, sillä tiedämme, että taloudellisen kysymyksen takana oli samalla myöskin jonkinlainen vallan kysymys – mutta se tavoitteli hyvinvointia. Se taloudellinen kysymys oli esillä, kun syntyi suuri maailmansota. Kansat kamppailivat keskenään ja sotaa käytiin taloudellisen kysymyksen merkeissä. Ehkä jotkut toivoivat, että se sitten ratkaisisi taloudellisen kysymyksen, mutta se itse ratkaisi kysymyksen sillä tavalla kuin sota aina tekee, että se hävitti äärettömiä taloudellisia arvoja. Eurooppa tuli yhtäkkiä paljon köyhemmäksi reaalista omaisuudesta. Laskettiin, että Eurooppa siirtyi aineellisesti sata vuotta taaksepäin. Ensimmäisen maailmansodan jälkeen ihmiset ovat kyllä enemmän ja enemmän huomanneet, että kysymys on nyt oikeastaan taloudellista laatua. Taloudellinen probleemi on ratkaistava, mutta miten?

Sitä eivät viisaat ja tiedemiehet ole vielä ymmärtäneet ja päässeet siihen käsiksi, ja tilanne on yhä kärjistynyt vuosi vuodelta. Ja meistä tuntuu todella, kuin olisimme jonkinlaisessa toivottomuuden tilassa. Jokainen kysyy: mitä tästä oikein tulee? Kaikki ovat kysymysmerkkeinä eikä kukaan tiedä, mitä tästä kaikesta tulee. Mutta me voimme totuudenetsijöinä ymmärtää erään asian. Me tietysti laiminlöimme viime vuosisadan aikana ja sen loppupuolella jotain, ja tämä vuosisata onkin oikeastaan se vuosisata, jolloin taloudellinen kysymys kolmantena inhimillisen vapauden muotona asettuu eteemme ratkaisua ehdottomasti vaativana kysymyksenä. Sillä jos ajattelemme, miten asiat olivat viime vuosisadalla, niin tilanne oli sama kuin edellisten kriisien aikana. Ennen Ranskan vallankumousta sanottiin, että tehkää niin ja niin. Ja ennen maailmansotaa julistettiin teosofinen sanoma ja madame Blavatsky, joka esiintyi vuodesta 1875, nimenomaan viittasi siihen tilanteeseen, jossa maailma on. Hän sanoi: "Nyt on sellaisia kysymyksiä ratkaistavana, joista yksi on esimerkiksi pienten kansojen – ja yleensä kansojen – poliittinen vapaus ja eurooppalaisten valtakuntien maantieteelliset rajat. Mutta tärkein kysymys on taloudellinen kysymys."

Teosofinen liike otti madame Blavatskyn sanoman sillä tavalla varteen, että se omaksui sen jonkinlaisena maailmankatsomuksena, elämänymmärryksenä, vaikkei se osannut sitä oikein seurata.

Mutta madame Blavatsky sanoi: "Nämä kysymykset voidaan ratkaista ainoastaan sillä tavalla, että otetaan huomioon se seikka, että ihmiset ovat veljiä. He ovat ihmisiä, järjellä varustettuja olentoja, joilla on omatunto, sydän. Se on otettava perustukseksi kaikille uusille järjestelyille. Ihmisten yleinen veljeys – se on ajan ehdoton vaatimus. Jos Eurooppa kuuntelee tätä teosofista sanomaa, silloin veljeyttäkään ei käsitetä materialistisella tavalla. Mutta jos Eurooppa ei ota varteen teosofista sanomaa, joka selittää mikä ihminen on, sitä, että hän on jälleensyntyvä olento ja että kaikki ovat yhdenvertaisia ja toisistaan riippuvaisia veljiä, Eurooppa ei voi välttää suurta maailmanpaloa, hirmuista sotaa. Se menee perikatoon ja häviötään kohti, jollei se ota tätä uutta tunnussanaa omaan lippuunsa.

Tämä tunnussana on 'veljeys' – se veljeys, joka ei ole mikään tunneasia, ei ainoastaan sisäinen liikunto ihmisen sielussa. Veljeys on kaikkein järkevin asia, veljeys on luonnon tosiasia. Jos ihmiset eivät ymmärrä sitä – että ihmiset ovat veljiä keskenään – silloin ei menestytä minkäänlaisissa järjestelyissä. Ei saada aikaan

rauhaa kansojen kesken eikä yhteiskunnissa oikeutta ja onnellista oloa yhteiskunnan jäsenille, jollei oteta veljeyttä lukuun."

Näin sanoi madame Blavatsky ja lisäsi vielä, että tietysti on verraten vähän toiveita siitä, että ihmiset nyt osaisivat sen paremmin kuin ennenkään ottaa tällaista ennakkohuomautusta, ja että on päinvastoin luultavaa, että ne tyhmyydet joita tehdään, opettavat heitä. Ihmiset joutuvat omien tekojensa kautta niin suureen ahdinkoon, että heidän silmänsä lopulta menevät auki. Lopulta he huomaavat ja ymmärtävät, mitä nyt on todella otettava huomioon – että nyt ei enää saa jättää niinkuin hullua asiaa kuin ihmisten veljeys huomioon ottamatta, jos tahdomme järjestää oloja maan päällä.

Puhe veljeydestä on ollut aina kuin tyhmän, hullun puhetta. Sehän on maailman viisasten ja siinä menestyvien ihmisten mielestä aivan lapsellista puhetta. Veljeys – eihän mitään voi järjestää sen mukaan. Jos sanottaisiin "oikeus", silloin se olisi käsitettävää. Porvarillinen yhteiskunta on rakentunut oikeuden pohjalle, siinä noudatetaan lakia ja oikeutta. Mutta eihän valtiollisiin ja yhteiskunnallisiin oloihin voi ottaa veljeyttä mukaan. Ei mistään järjestyksestä tule silloin mitään. Eikö kaikki mene nurin silloin.

– Ei, vastaavat viisaat ihmiset, asiat kirkastuvat ja tulevat paremmiksi. Ja se on se vapauskäsite ja ajatus, joka täytyy nyt ottaa huomioon. Ranskan vallankumous käsitti sen ohjelmassaan. Tuo tunnuslause "vapaus, yhdenvertaisuus, veljeys", tuli kyllä vapaamuurariloosheista, mutta koko Ranskan valtakunta oli sen täyttämä. Mutta vaikka se ei menestynytäkään, niin sen perästä sana "veljeys" on kaikunut maailmassa ja ihmisillä on ollut tilaisuus oppia vähitellen ymmärtämään, että siinä sanassa on myöskin jotain todellisuuspohjaa.

Totuudenetsijöinä me kysymme: Onko sitten ihmiskunnalle Euroopassa esitetty mitään sellaista ohjelmaa, jonka mukaan olot voitaisiin järjestää, vaikka ihmiset eivät ole olleet vielä halukkaita? – Katselkaamme silloin aivan nykyisimmän ajan historiaa.

Me emme ota nyt lukuun teosofista liikettä, jolla ei ole ollut mitään yhteiskunnallista ohjelmaa. Se ainoastaan korosti, mikä periaate on otettava mukaan kaikkiin yhteiskunnallisiin ja valtiollisiin ohjelmasuuntiin. Niihin on otettava veljeys mukaan. Siihen tyytyi teosofinen liike.

Mutta kun katselemme uusinta historiaa, huomaamme että on joitakuuta ihmisiä, jotka ovat suhteessa tai toisessa esittäneet jonkinlaista ohjelmaa. Niinhän meillä on aivan meidän päivinämme elävänä ja voimakkaana työntekijänä itävaltalainen tohtori ja kreivi Kalergi, joka puhuu Euroopan yhdysvalloista. Se ei ole mikään uusi aate. Sitä ajateltiin Ranskassa jo kuningas Henrik IV:n aikana 1600-luvulla. Henrik IV ja hänen ministerinsä herttua de Sully ajattelivat yhdessä Euroopan yhdysvaltoja, että turhat ja luonnottomat sodat saataisiin poistetuksi kansojen kesken. Ja muistamme, että kun Napoleon astui valtaan, oli hän erityiseltä taholta saanut ohjelman, että hän työskentelee Euroopan yhdysvaltojen puolesta. Hän lankesi siinä että ajatteli: Näissä Euroopan yhdysvalloissa pitää olla jokin mahtava kuningas tai keisari, joka hallitsee, sillä miten ne muuten pysyvät pystyssä? Mutta jos on sellainen hallitsija, silloin kyllä saadaan aikaan rauha Euroopassa. Ja hän taisteli sitten sen puolesta, että hän itse tulisi Euroopan hallitsijaksi. Hän oli tarmokas ja viisas, hän antoi viisaita lakeja Ranskalle. Hän olisi ehkä kyvykkäästi hallinnut Eurooppaa. Mutta joka tapauksessa se oli vallanhimo, itsekäs persoonallinen ajattelu joka sai aikaan sen, että hänen työnsä estettiin. Ja nyt on meillä tämä itävaltalainen kreivi, tohtori Kalergi, joka tekee työtä aatteellisesti saman asian puolesta.

On täällä Suomessakin niitä, jotka kannattavat "Pan-Europa" -aatetta eli Euroopan yhdysvaltoja. Ja tämä ohjelma näkyy saavuttavan jonkinverran huomiota valtiollisissakin piireissä. Kreivi Kalergi kulkee puhumassa eri paikoissa Eurooppaa ja hänen aatteensa on vaikuttanut valtiomiehinkin, sillä he ymmärtävät sisimmässään, että jolleivät kristityt valtiot tee liittoa keskenään, hävittävät ne lopulta toisensa. Sodat Euroopan eri valtioiden välillä ovat aivan järjettömiä. Niiden pitäisi sopia, että heidän taloudellinen ja

poliittinen elämänsä tulisi yhteiseksi ja veljelliseksi, jolloin heidän kulttuurielämänsä taas tulee täydelleen yhteiseksi. Kreivi Kalergi esittää näitä asioita ja valtiomiehet huomaavat, että siinä on pelastus.

Mutta tietysti valtiomiehet ovat kiinni vanhoissa käsityksissään. He ovat jokainen oman valtakuntansa puolella ja ajattelevat sen etua. Ja jolleivät ihmiset luovu siitä itsekkästä ajattelutavasta, että ajattelevat ainoastaan oman itsensä ja valtakuntansa etua, emme pääse minkäänlaiseen rauhalliseen ja hyvään ratkaisuun Euroopassa. Meidän täytyy luopua tuosta kansallisesta itsekkyydestä ja ajatella jotain suurta yhteistä kristikuntaa ja Pan-Europaa. Meidän täytyy avata silmämme niin paljon, että osaamme hieman ajatella oman kotimme, oman kaupunkimme, oman maamme rajojen ulkopuolelle. Ja silloin kun Euroopan valtakunnat alkavat näin ajatella – ei ainoastaan yksitellen ja itsekkästi vaan yhteisesti koko Euroopan tulevaisuutta ja menestystä ja kaikkien sen kansojen onnea, silloin voidaan ratkaista myöskin tuo tärkeä kysymys – taloudellinen kysymys. Kreivi Kalergi nimenomaan huomauttaa, että on aivan välttämätöntä, että ensin saadaan tuollainen melkein uskonnollis-poliittinen käsitys maailmaan, sitten taloudellinen itsekkyyks myöskin häviää. – Ja tuntuu niin kuin se ohjelma valtaisi enemmän ja enemmän alaa ja niin kuin se saattaisi ohjata Euroopan valtakuntia parempaa tulevaisuutta kohti.

Mutta tämä ohjelma koskee enemmän juuri kansainvälisiä poliittisia suhteita, se ei ratkaise yksilön suhteita ja oloja tässä yhteiskunnassa. Kysymme siis: Onko mitään sellaisia reformaattoreita esiintynyt ja onko syntynyt sellaista ohjelmaa, joka tähtää yksilöiden taloudelliseen vapauteen yhteiskunnassa? On, vastaamme. Saksassa eli meille kaikille tuttu tohtori Steiner, joka maailmansodan aikana esitti sellaisen kolmijako-ohjelman. Se ei ollut minun käsittäkseni hänen keksintöään, koska sitä samaa ohjelmaa oli esittänyt Ranskassa 1800-luvulla eräs toinen merkillinen mies henkisessä liikkeessä – jos kohta maailma ei niin paljon huomiota ole hänelle antanut. Tämä ranskalainen oppinut ja sangen kunnioitettu mies oli markiisi Saint Yves d'Alveydre. Hän kirjoitti 80-luvulla suuria teoksia, joissa hän esitti aatteensa ja eräässä teoksessaan, jota hän nimitti "Todelliseksi Ranskaksi" eli "Ranskalaisten elämäntehtäväksi", hän esitti ohjelmansa. Mutta hän selitti samalla, ettei tämä ohjelma ole hänen keksintöään. Se on aina ollut viisailta, ja jotkut kansat ovat jo toteuttaneet tämän ohjelman, joka on niin lähellä ihmisten järkeä ja omaatuntoa. Ranskassa sitä oikeastaan toteutettiin 1200-1300-luvuilla, vaikka se ei jäänyt pysyväksi vaan ohjelma unohdettiin. Ja mikä oli tämä ohjelma, joka oli näiden miesten mielestä niin inhimillinen?

Sitä ohjelmaa on sanottu yhteiskunnan kolmijako-ohjelmaksi. Mutta se tähtää oikeastaan siihen, että nämä eri elämänalueet ihmisessä ja yhteiskunnassa eli ne, joita me olemme tässä nimittäneet omantunnon-, poliittiseksi ja taloudelliseksi vapaudeksi, että nämä eri puolet ihmisen ja yhteiskunnan elämässä olisi irrotettava toisistaan, niin että ne toimisivat itsenäisesti ja vapaasti eivätkä olisi riippuvaisia toisistaan. – En tietysti tässä nyt saata esittää kokonaisuudessaan, koko laajuudessaan tätä ohjelmaa, mutta yhden seikan tahdon esittää. Ajatelkaamme, että nämä puolet olisivat riippumattomia toisistaan. Se näkyisi siinä, että kansa aina valitsisi kolme parlamenttia. Yksi hoitaisi kansan nimessä – ikään kuin alhaaltapäin omantunnon asiat, koko kasvatustalouden, koko kulttuurin. Toinen hoitaisi kaikkea poliittista toimintaa. Se siis laatisi lait, hoitaisi oikeusjärjestyksen ja virkakoneiston yhteiskunnassa. Kolmas valvoisi ekonomista elämää ja säätäisi kansan puolesta lakeja taloudelliselle elämälle.

Ja kun nämä olisivat riippumattomia toisistaan, niin ymmärrämme, että jos taloudellisia asioita hoitaa erityinen talousparlamentti, ei mikään hallitus poliittisena tekijänä ja vallanpitäjänä voi ilman muuta sanoa: Nyt on pantava sota toimeen ja kansan täytyy luopua varoistaan, maksaa veroja jne. – sillä politiikkaa ei saa sekoittaa ollenkaan talouteen, vaan talous maailmassa pysyy silti vapaana. Talousparlamentit eivät sallisi sotien syttymistä missään maassa. Nämä ekonomiset johtajat sanoisivat sellaisessa tapauksessa: Kansa ei maksa sitä sotaa. Näin kävisi silloin, kun Euroopan taloudellinen elämä olisi niissä käsissä, jotka määräävät miten kansojen taloudellisia asioita on hoidettava. Tämä on yksi esimerkki siitä, miksi pidetään tärkeänä että taloudellinen elämä maan päällä on vapautettava kaikesta poliittisesta painostuksesta, että kansa voisi tehdä työtä ja tuottaa vapaasti, vaikka toiset haluaisivat vuodattaa verta. Tämä on kuin yksi pieni esimerkki siitä, mihin tähtäävät ne, jotka ajattelevat tällaista – kolmea parlamenttia. Sitten täytyy olla tietysti niin kuin Saint

Yves d'Alveydre esitti teoksissaan – kolme ministeriä, jotka ovat parlamenttien määräysten toimeenpanijoita.

On myöskin kolme toisistaan jyrkästi erotettua ministeriötä – ja virastoja, jotka ovat niiden alaisia – jotka toimivat vapaasti ja erikseen, niin että esimerkiksi kulttuuria ei voi väärinkäyttää. Poliittiset herrat eivät voi sanoa niin kuin keisari ennen: Näin ja näin on kaikessa opetuksessa, yliopistoissa ja koulussa historia esitettävä. Historia täytyy esittää oman isänmaan kannalta, sen täytyy näyttää, että oma kansa on paljon parempi kuin muut kansat. Sillä tavalla on historia kirjoitettava! Tiedämme, kuinka esimerkiksi Saksassa keisari Wilhelm II saattoi antaa tällaisiakin määräyksiä yliopiston professoreille: Kirjoittakaa niin ja niin. Ja heidän täytyi totella, sillä kulttuuri, taide ja kaikki on politiikan palveluksessa. Ajatelkaa mikä häpeä esimerkiksi tiedemiehille, jotka tahtovat tietää totuuden – että he eivät saa sanoa, miten asiat ovat! Poliittinen toiminta saa määrätä sekä kulttuurista että ekonomiasta. Nämä asiat on – näiden ohjelmien laatijan, sekä tohtori Steinerin että markiisi d'Alveydren mielestä – erotettava toisistaan ja vapautettava toistensa vaikutuksesta.

Mutta me, jotka emme ole sellaisia henkilöitä, että voisimme ottaa osaa maailman menoon ja yhteiskuntaa mullistaviin muutoksiin. Me tavalliset pienet ihmiset, jotka olemme ulkopuolella näitä suuria tekoja, voimme kysyä: Eikö ole mitään sellaista ohjelmaa, jonka kuka tahansa ihminen voisi toteuttaa, kun hän tahtoo, että yhteiskuntaan tulisi muutos ja että inhimillinen vapaus myöskin taloudellisella alalla toteutettaisiin?

– Ja silloin voimme vastata, että onhan meillä todella viisaiden viitauksia. Ja jotemme menisi hakemaan vettä kaivoa edemmäksi, niin onhan meillä se opettaja, jota nimitämme vapahtajaksi.

Meillä on Jeesus Kristus, joka on sanonut meille: "Minä olen tie". Hän näyttää meille tien, miten meidän on meneteltävä ja hän sanoo meille: Teidän pitää oppia rakastamaan toisianne – se on ensimmäinen käsky. Ensin Jumalaa yli kaiken ja sitten toisianne. Ennenkin on sanottu niin, mutta hän teroitti opetuslapsilleen: "Rakastakaa toisianne sillä rakkaudella, jolla minä olen teitä rakastanut. Kun opitte rakastamaan ja tunnette sekä sisässänne että teoissänne, että ihmiset ovat kaikki veljiä, silloin pulma ratkaistaan." Jeesus siis sanoi, että liittykää yhteen ja rakastakaa toisianne. Ja hän näytti kerran esimerkin, kun siellä oli kokoontunut häntä kuuntelemaan suuri joukko, 4-5 tuhatta henkeä. Kun hän huomasi, että ihmisille alkoi tulla nälkä – sillä oli syönnin aika – hän kysyi opetuslapsiltaan: "Onko täällä mitään ruokaa, mitä voisimme saada itsellemme?" Joku vastasi, että täällä on poika, jolla on niin ja niin monta leipää ja kalaa. Jeesus käski ostamaan ne ja opetuslapset hankkivat ne tuolta pojalta. Ja sitten Jeesus sanoi kaikille ihmisille: "Tehkää nyt niin kuin minä teen". Jeesus tiesi, etteivät ihmiset olleet lähteneet pitkälle matkalle ottamatta eväitä mukaansa. Moni oli kyllä tullut ilman eväitä, mutta toiset olivat ottaneet niitä mukaansa. Ja Jeesus sanoi: "Nyt näytän esimerkkiä ja annan ratkaisun tähän taloudelliseen kysymykseen. Ratkaiskaa se vastedes, niin kuin minä nyt!" Ja hän otti sitten nuo kalat ja leivät ja jakoi ne toisille. Hän ja apostolit, jotka olivat ostaneet itselleen ruokaa, jakoivat sen toisille. "Tehkää te samoin", sanoi Jeesus kuuntelijoilleen, ja kaikki tekivät samalla tavalla. Heidän sydämensä olivat lämmenneet hänen opetuksistaan ja sillä tavalla heidän eväskonttiansa sisältö tyhjentyi ja kaikki ihmiset tulivat ravituiksi. Ja vielä jäi ylitse 12 korillista ruokaa.

Ne sanat todistivat, että tässä tapahtui todella suurenmoinen rakkauden ihme, ei mikään taikatempu, että Jeesus olisi tyhjältä saanut ruokaa. Mutta tuo suuri rakkauden esimerkki sai aikaan sen, että kaikki saivat syödäkseen ja juodäkseen ja vielä jäi ylitsekin. Tuo oli Jeesuksen antama käytännöllinen opetus. Hänhän oli sanonut: "Minä olen tie, tehkää siis niin kuin minä, niin kaikki käy hyvin." Ja se sisältää periaatteen: Jos tahdomme ratkaista taloudellisen probleemin maan päällä, täytyy meidän tulevissa yhteiskunnissa ottaa lukuun ja tekoihimme tuo uusi periaate "veljeys", ja siitä on seurauksena, että kaikilla on kylliksi ja jää vielä ylijäämääkin.

Tämä on se ihme, jonka täytyy maailmassa vielä tapahtua, ja se alkaa vähitellen ehkä pienistä piireistä, ehkä sillä tavalla, että ne, jotka tuntevat olevansa teosofeja, ruusuristiläisiä, totuudenetsijöitä, tuntevat kerran sydämessään, omassatunnossaan ja järjessään sellaisen velvoituksen, että nyt meidän on pienemmässä mitassa ensin rakennettava uusi yhteiskunta.

SISÄISET KAHLEET

Inhimillinen vapaus ja sen ohella vapaudettomuus ei ole ainoastaan ulkonaista vaan myöskin sisäistä laatua. Olemme parina iltana puhuneet ihmisen ulkonaisesta vapaudettomuudesta ja vapauspyrkimyksestä, ja nyt olisi luotava silmäys hänen sisäiseen vapauteensa ja vapaudettomuuteensa.

Jos ihminen esimerkiksi on sairas, silloin se tavallaan on ulkonainen este hänen vapaudelleen. Mutta sairaushan asuu kuitenkin ihmisessä itsessään, hänen ruumiissaan, ja sen tähden este, vapauden, liikunnan ja toiminnan este on sisäistä laatua. Ja joskaan se ei estä ihmistä hänen sisäisessä sielunelämässään ajattelemasta ja tuntemasta, niin sairaus kuitenkin voi vaikuttaa sisäisestikin kahlehtivasti, ettei ihminen osaa ajatella ja tuntea samalla tavalla kuin terveenä ollessaan. Hänen tunteensa ja ajatuksensa voivat tylsistyä ja ajatuksen terävyys häviää. Sen tähden ihminen voi sairaana ollen silloin tuntea sisäistäkin vapaudettomuutta, vapauden puutetta.

Tiedämme, että vapaudettomuus on siveellistä laatua. Sanommehan että ihminen ei ole vapaa silloin, kun hän ei ole siveellisesti vapaa. Jos hän esimerkiksi on jonkin intohimon vallassa, jos hän – vaikka ulkonaisestakin syystä – kovasti suuttuu, vihastuu, menettää tasapainonsa, silloin sanomme, että sellaisena hetkenä hän ei ole siveellisesti täysin vapaa, hän ei ole omien ajatustensa ja tekojensa herra, vaan tuo suuttuminen – tosin ulkonaisesta syystä aiheutunut – saa hänet tasapainostaan. Hän on joutunut intohimon valtaan, hän ei ole inhimillisesti vapaa olento, ei sama siveellinen olento kuin muuten ehkä ihmisenä on. Hän on silloin tilapäisesti kadottanut sisäisesti vapautensa sisässään olevan esteen nojalla, ja se este voi muodostua pitkäaikaiseksi sielulliseksi sairaudeksi, niin että ihmisessä muodostuu jokin pysyvä himo ja hän on tuon himon orja, vaikka ei aluksi tietäisikään sitä.

Tämä osoittaa, että täydellä syyllä voimme puhua sisäisestäkin vapaudettomuudesta, ja silloin meidän ihanteemme on sisäinen siveellinen vapaus. Me ymmärrämme ilman muuta, että jos ihminen olisi täydellinen, täysin synnitön ja vanhurskas, jollaiseen täydellisyyteen kaikki maailman uskonnot ovat kyllä aina ihmisiä kehottaneet, niin hän olisi silloin täysin vapaa. Hänessä itsessään ei olisi esteitä, hän ei tuntisi syntiä, ei pahaa, hän olisi täydellinen olento ja siveellisesti vapaa.

Uskonnot ovat aina puhuneet tästä siveellisestä vapaudesta. Muistamme, kuinka Jeesus Natsaretilainen sanoi: "Totuus tekee teidät vapaiksi. Kun pääsette selville elämän totuudesta, tiedätte mikä se on, silloin se totuuden tieto vapauttaa teidät, tekee teidät siveellisesti vapaiksi, niin ettei teissä ole pahaa, joka kahlehtisi teitä." Ja tietysti ihanteellinen ihminen olisi meidän silmissämme sellainen ihminen, joka olisi täysin vapaa, osaten valita kaikissa tilanteissa sen mikä on hyvää, mikä on ehdottomasti totta, oikeata ja hyvää. Nyt ihminen sellaisena kuin hän on, ei ole täysin vapaa siveellisesti.

Muutamit filosofit voivat kyllä uskoa, että ihmisellä on vapaa tahto, että hän on siis aina vapaa valinnassaan, mutta kokemus sanoo meille, että nämä filosofit erehtyvät. Meidän kokemuksiemme nojalla ovat pikemmin oikeassa toiset filosofit, ne jotka sanovat, että ihminen ei ole vapaa siveellisessä valinnassaan, vaan hänet on ennakolta määrätty valitsemaan sitä, mikä vetää häntä sisäisesti.

Kun ihminen joutuu kahden asian, hyvän ja pahan eteen, ei hän osaa aina valita hyvää vaan valitsee pahan juuri sen tähden, että hän on epävapaa – että hänen sisässään on jotakin, joka vetää vaistomaisesti pahan puoleen ja käskää häntä noudattamaan sisässään sitä halua, joka silloin herää. Ja sillä tavalla ihmisessä on ikään kuin tuon pahan juuri.

Kiusauksia kyllä tulee maailmassa. Me puhumme kiusauksista, me sanomme, että maailma on täynnä kiusauksia, ja myönnämme, että ihminen useimmiten lankeaa niihin. Tietysti ihminen voi voittaa kiusaukset, mutta mikä aiheuttaa sen, ettei hän kuitenkaan aina sitä tee? Ja vaikkei hän lankeaisi teoissaan, niin hän lankeaa ajatuksissaan.

Kun nainen esimerkiksi kulkee muotiliikkeen ohi, näkee uusia kauniita hattuja ja kappoja, hän tuntee sisässään suurta halua hankkia itselleen uuden hatun, hameen tai kaban. Ja joskin hän sillä kertaa voittaa tuon kiusauksen – joka tapahtuu järkevistä syistä, esimerkiksi siitä, että hänellä ei ole varaa hankkia niitä – niin tuo hänen ajatuksensa, sisäinen halunsa saada noita tavaroita osoittaa, että hänellä on heikkous, joka vetää häntä noiden kauniiden vaatekappaleiden puoleen. Tietysti on lieventäviä asianhaaroja ja voimme kysyä: Onko sitten väärin hankkia uusi hattu, uusi hame tai kappi? Ja voimme löytää paljon syitä, minkä tähden se ei ole väärin. – Mutta on toisia tapauksia, joiden suhteen meidän on myönnettävä kiusauksen olevan sitä laatua, että se vetää pahaan.

Mies kulkee kadulla ohi kapakan, jossa tarjoillaan väkeviä juomia ja hän näkee ikkunasta toveriensa istuvan pöydän ääressä. Silloin hän tuntee kiusauksen. Ääni hänen sisässään sanoo: Mene tuonne ystäväsi pöytään. Ja jos hän voittaa kiusauksen, hänellä on jokin sellainen painava syy, hän voi sanoa, että tili on saatu – mutta vaimo ja lapset tarvitsevat rahat. Hän on voittanut kiusauksen ja me kunnioitamme häntä: Mutta jos hän ei jaksa keksiä järkevää syytä voittaakseen, vaan hänen himonsa on niin voimakas että hän lankeaa, niin kaikki myönnämme, että hän lankesi pahaan. Hän meni sisälle ja tuhlassi rahansa aivan turhanpäiväiseen myrkkyyneen, joka tuottaa sairautta ja harmia. Me sanomme, että hän lankesi pahaan.

Me löydämme tällaisia esimerkkejä kuinka paljon tahansa elämässä. On ihminen, joka voi sanoa toverilleen ja ystävilleen, ja kaikille ihmisille: Minulle ei saa olla ilkeä. Minkä tähden hän sanoo niin? Hän tietää kokemuksesta, että hän suuttuu itse. Emme useinkaan voi häntä käsittää, sillä tuo ihminen suuttuu joskus vaikkapa jostakin eleestä tai katseesta. Me näemme, että hän loukkaantuu ja vihastuu, alkaa puukea suuttumustaan sanoiksi ja antaa sille valtaa sanoissaan. Emme häntä ymmärrä, mutta itse hän tietää kokemuksesta, että niin käy. Ja me saatamme silloin päätellä, että hänessä on jotain luontaista häijyyttä. Hänellä on taipumus sellaiseen ja hän epäilee heti toisia samasta asiasta, raivostuu ja vihastuu. Tämä on tavallista nykyään elämässä. Sanotaan, että ihminen on hermostunut ja toisten pitää varoa häntä, mutta ennen maailmassa sanottiin suoraan, että se on häijy ihminen ja sietäisi vähän piiskaa.

Sellaisissakin tapauksissa meidän täytyy tunnustaa, että eihän ulkonainen maailma voi mukautua yksilön mukaan, ei ainakaan aina, vaan pikemminkin yksilön täytyy mukautua ulkonaisen maailman mukaan, ettei hän olisi häijy, suuttuisi jne. Pikemmin voimme vaatia ja odottaa yksilöltä sitä. Ja jos ei yksilö saata säilyttää mielenmaltiaan keskellä elämän myrskyjä, emme voi olla ajattelematta, että hänessä itsessään on pahan syy – hänen luonteessaan on vikaa. Senhän myönnämme itsessämme, jos alamme tutkia itseämme. Silloin ihminen kyllä huomaa, että melkein aina pahan alku on hänessä itsessään.

Ja sen tähden, kun asiat ovat nyt sillä kannalla, että ihminen rehellisesti itseään tutkiessaan huomaa, että hänessä on pahan siemen, niin monet filosofit ja ajattelijat kysyvät: Onko koko pahan probleemi ratkaistu sillä tavalla, että sanotaan pahan juuren olevan ihmisessä itsessään? Ei ole olemassa muuta pahaa kuin se, mikä on ihmisessä. Ihminen itse on paha, hänessä on pahan mahdollisuus. Ihmisessä piilee mahdollisuus kaikkeen pahaan seuraavaan vapaudettomuuteen. Sillä tavalla ajattelevat monet ihmiset ja etenkin sellaiset, jotka mielellään näkevät, kuinka maailma ja olemassaolo sentään on kaunis, kuinka paljon on harmoniaa – ja ihminen itse asiassa pilaa luonnon kauneuden ja sopuosiinnun – ihminen omalla häijyydellään! Ihminen on langennut syntiin, hän on pahan orja. Ja sen tähden monet ihmiset, uskovaiset ja uskonnolliset ihmiset ajattelevat: Ihminen on läpeensä ja auttamattomasti paha olento ja koko tämä maailma on ihmisen syntiinlankeemuksen kautta myöskin langennut kärsimykseen ja pahaan. Koko luonto kärsii. Se on

myöskin monessa kohdin epäsopuisassa tilassa. Ja tämä kaikki johtuu ihmisen pahuudesta, siitä että ihminen on langennut syntiin.

Tiedämme, että tällainen katsontakanta on saanut aikaan paljon kärsimystä, paljon pahaa. Tässä meidän kristikunnassamme on tätä näkökantaa teroitettu pitkin vuosisatoja sekä katolisessa että protestanttisessa kirkossa. Ehkä protestanttinen kirkko on vielä sitkeämmin kuin katolinen kirkko monessa suhteessa teroittanut juuri tätä näkökantaa, että ihmisen lankeemus toi pahan maailmaan. Ihminen ei voi pelastua siitä pahasta muuten kuin Jumalan armon kautta. Ja jos Jumala armahtaa ja pelastaa ihmisen – niin kuin kristikunnassa on aina uskottu myöskin mahdolliseksi. Ihminen ei tässä maallisessa elämässään millään tavalla vapaudu pahasta ja kärsimyksestä. Hän tulee kyllä pelastetuksi hengessään, mutta on yhä altis kaikelle sairaudelle, kärsimykselle, pahalle. Hänessä voi olla vanha luonto, hän koettaa hillitä sitä, mutta hän myöntää, että ihmisenä hän ei voi kehittyä täydelliseksi niin kuin ehkä pitäisi. Hän on puutteellinen, synnillinen, epätäydellinen, ja sellaiseksi hän saa jäädä kuolemaansa saakka; sitten hän Jumalan armosta pelastuu.

Tällä tavalla on ajateltu kristikunnassa ja ajatellaan vieläkin. Ja tiedämme, että tämä näkökanta on saanut aikaan sängen paljon tuskaa ja kärsimystä, sillä uskotaanhan muun muassa, että on olemassa ikuinen kadotus niille, jotka eivät ota vastaan Jumalan armoa. Kaikki tämä on ollut omiaan tekemään koko olemassaolon perin synkäksi ja toivottomaksi, kuin pahan ruumistumaksi. Koko olemassaolo on itse asiassa pahan personoima näkyvä maailma, ja ihminen tuntee itsensä hyljättyksi, toivottomaksi olennoiksi.

Mutta tässä samassa maailmankatsomuksessa aina vedotaan vanhaan juutalaiseen syntiinlankeemustaruun ja on unohdettu, että siinä tarussa on nimenomaan korostettu että "jos te ihmiset syötte hyvän ja pahan tiedon puusta, teidän silmänne aukenevat ja vähitellen tulette viisaiksi kuin jumalat." Näin on nimenomaan sanottu tuossa pyhässä kirjassa olevassa vanhassa legendassa. Se otetaan sanallisena totuutena, mutta usein jätetään huomaamatta, että tämä kohta tuossa pyhässä kirjassa sisältää itsessään jotain aivan muuta. Ei se sisällä vain sitä, että paha olisi kirousta ja ihmiskunta kirotaan sen tähden, että se söi hyvän ja pahan tiedon puusta, vaan se sisältää samalla sen, että se kirous oli vain seurausta siitä, että ihminen tahtoi syödä hyvän ja pahan tiedon puusta tullakseen viisaaksi. Ainakin – vaikka eivät ihmiset ole sitä ymmärtäneet – se paha enkeli, joka kiusasi ja sai ihmiset syömään, se teroitti: "Te tulette viisaiksi kuin jumalat, jos syötte tästä hyvän ja pahan tiedon puusta". Ja jos tätä seikkaa olisi tarkemmin ajateltu, olisi epäilemättä huomattu, että sellainen tarkoitus kuin tuolla hyvän ja pahan tiedon puun hedelmän syömisellä siis oli – tulla näkeviksi ja viisaiksi kuin jumalat – ei ollut itsessään mikään paha tarkoitus; päinvastoin siinä oli jotakin hyvää. Sillä jos ihmiset olisivat eläneet tuossa paratiisissa ja aina pysyneet samanlaisessa luonnollisen tietämättömyyden ja pyhyiden tilassa, mitä he oikeastaan olisivat olleet? Olisivatko he olleet järkeviä, aloitekykyisiä ihmisiä, yrittelijäitä ihmisiä? He eivät olisi saaneet mitään aikaan, he olisivat eläneet tietämättöminä luonnollisessa pyhydessään, mutta heidän elämänsä olisi kulunut pelkästään olemisessa, eivätkä he olisi saaneet mitään aikaan. Sen tähden arvostelukyvyn kehittäminen oli heille välttämätöntä. Ja tämän vuoksi heille epäilemättä oli välttämätöntä myös tutustua hyvään ja pahaan voidakseen punnita asioita ja siten päästä totuuden tietoon.

Tämä vanha taru siis opettaa meille tällaisen näkökannan, se sanoo meille, että oli oikeastaan hyvä, että ihmiset lankesivat syntiin, sillä muuten eivät ihmiset olisi nousseet mihinkään ajatteluun, tietoon, ei mihinkään uuteen saavutukseen. Jotta ihminen kehittyisi olemuksensa, mahdollisuuksiensa puolesta, hänen oli välttämätöntä langeta pahaan siinä merkityksessä, että hän saattoi nähdä eron pahan ja hyvän välillä ja oppia tuntemaan hyvän. Jotta hän oppisi tuntemaan pahan, oli välttämätöntä sen tunteminen. Sen tähden syntiinlankeemus ei ollut ihmiskunnalle oikeastaan mikään toivoton tapahtuma, josta olisi seurannut iankaikkinen kirous, vaan se oli ihmiskunnan kehityksessä välttämätön askel, joka teki sitten järjen saavutukset ja kaiken henkisen kehityksen mahdolliseksi ihmiskunnalle. Sen tähden meidän oikeastaan punnitessamme tuota vanhaa paratiisitarua pitäisi olla kiitollisia, että siinä on niin selvästi esitetty pahan suuri merkitys. Ja sillä tavalla pääsemme siihen, että pahalla nähtävästi on jokin tarkoitus, että pahalla on tarkoitus

ihmiskunnan historiassa ja kehityksessä. Ja silloin myöskin voimme ymmärtää, että paha ei voi olla ehdoton. Ei voi olla muuta ehdotonta kuin yksi ainoa. On vain yksi ainoa ehdoton olemassaolo, ja siinä vallitsee täydellinen sopusointu, siinä on vain hyvää. Oleminen itsessään ei voi olla kuin hyvä.

Mikä sitten on paha?

– Se on ainoastaan keino, jolla olemassa olevat olennot voivat oppia tuntemaan olemassaolon hyvyttä. Paha on siis vain ohimenevä ilmiö, vain etappi järkevien olentojen kehityksessä, mutta välttämätön.

Meidän ei ollenkaan tarvitse ajatella, että pahan probleemiin kätkeytyy jotakin jesuiittamaisuutta, vaan päinvastoin voimme ajatella, että siihen kätkeytyy hyvä tarkoitus. Jesuiittamaisuus on sitä, että tarkoitus pyhittää keinot, ja se tarkoitus ei aina ole edeltäkäs määrätty olemaan hyvä. Se voi olla paha inhimillinen tarkoitus. Jos esimerkiksi jesuiitat tahtovat, että roomalais-katolisen kirkon valta ja rikkaus nousisivat oikein suureksi, että kirkolla olisi yhä enemmän kaikkea valtaa ja rikkautta, ja sen nojalla ovat valmiit tekemään mitä pahaa tahansa ja käyttämään mitä keinoja tahansa – niin kuin historiasta tiedämme – niin silloin se on todella jesuiittamaisuutta. Siinä on paha tarkoitus, joka heidän mielestään on hyvä ja pyhittää kaikki keinot.

Kun ajattelemme suurta elämää, luontoa ja Jumalaa luonnossa, ei silloin ole kysymyksessä jesuiittamaisuus. Siinä on kysymyksessä todellisen hyvän saavuttaminen. Todellinen hyvä on elävien olentojen onni, tieto, täydellisyys. Ja keino sen saavuttamiseen on silloin paha, mutta se on ainoa mahdollinen keino. Se ei ole Jumalan keksimä keino, vaan kuuluu itse olemassaoloon. Kärsimys, erehdys, synti kasvattaa ja opettaa ihmistä, eikä se tule Jumalan tahdosta ja säädöksestä, vaan johtuu itse olemassaolon sisäisestä laista. Elämä itse tahtoo kasvattaa kaikkia eläviä olentoja täydellisyyteen, hyvyteen, totuuteen, kauneuteen. Ja silloin on ainoana inhimillisenä keinona, yhtenä episodina, ns. paha, sillä sen tulee avata olentojen silmät näkemään eron pahan ja hyvän välillä, ja saattaa valitsemaan siveellisesti hyvän. Ei sellainen olento merkitse elämän silmissä mitään, joka ei vapaaehtoisesti rakasta kaikkea hyvää maailmassa. Sellainen olento, joka ei pääse siihen, ei ole kyllin kasvanut vielä. Hän käy vielä koulua sellaisilla luokilla, että hänen täytyy oppia paha tuntemaan, ja oppia, kuinka se paha on tyydyttämätöntä. Se ei tyydytä ihmistä kuin hetkeksi, sen tähden ihminen luopuu pahasta ja valitsee vapaaehtoisesti hyvän. Paha on kyllä keino elämän koulussa, välttämätön ja mahdollinen seikka eräässä sen koulun etapissa.

Näin ollen kysymme: Millä tavalla tuo paha sitten on olemassa? Onko sen juuri vain ihmisessä? Onko se paha niin voimakkaana ihmisessä, että kun tulee jokin ulkonaainen kiusaus, hän lankeaa? Mutta mistä sitten johtuu, että ihminen voi tuntea kiusaukset eri tavalla, niin että kun tulee ulkonaisia kiusauksia, niin yksi kiusaus ei saa häntä mukaansa, ei ole hänelle ominainen, mutta toinen teko, ajatus, mihin kiusaus houkuttelee, on hänelle mieluinen? Mikä se häntä kiusaa, mistä tulee se pahan ääni? Monilla ihmisillä on tällaisia kokemuksia ja he ihmettelevät, mistä tuo kiusaus tulee.

Tähän kysymykseen me saamme vastauksen ainoastaan tutkimalla ihmistä ja maailmaa. Ihmisenhän luotiin Jumalan kuvaksi uskonnollisesti sanoen. Siis hänessä pitää kaiken olla puhdasta, jumalallista, kaunista – niin kuin epäilemättä onkin. Jos tutkimme ihmistä, huomaamme ensiksikin, että hänellä on tällainen fyysinen ruumis. Ja mitä osaamme siitä muuta sanoa, kuin että kaikki on ihmeellisen viisaasti ja hyvin rakennettu. Ja toiseksi ihmisellä on myös voimaruumis tässä näkyvässä ruumiissa. Hänessä liikkuu sellaisia voimia, jotka pakottavat hänet ylläpitämään ruumistaan. Hän nauttii ravintoa, että se voisi toimia. Ja lisäksi – kun on niin että tämä ruumis ei kestä iankaikkisesti – hänessä on olemassa sellaisia voimia, jotka melkein pakottavat hänet jatkamaan sukua. Nämä kaksi voimaa ovat kaikkein oleellisimmat ihmisen ruumiissa, ne muodostavat kuin voimaruumiin hänessä ja juuri se tekee tämän näkyvän ruumiin eläväksi.

Mutta ihmisen olemus ei vielä tähän ole tyhjentynyt. Ihminen on paitsi tätä tunteva, tahtova ja ajatteleva olento. Jos hänen vain pitäisi syödä, juoda ja nukkua – eikä ollenkaan esimerkiksi tuntea – ei hän olisi ihminen. Hän on ihminen, kun hän osaa tuntea, ajatella ja tahtoa. Ja sitten vielä ihminen huomaa

tutkiessaan itseään, että keskeisintä hänessä on minätajunta, joka tekee kaikista eri mahdollisuuksista ja kyvyistä kokonaisuuden. Tämän näkyvän ruumiin avulla hän tekee työtä, liikkuu. Tuon sisäisen voimapatterin vaikutuksesta hän syö, juo ja jatkaa sukua. Sitten hän vielä tuntee, ajattelee ja tahtoo. Hänessä on minuus, joka tuntee nämä ajatuksen, tahdon ja tunteen ilmaukset omaksi itsekseen. Hän on siis salaperäinen, monimutkainen olento.

Mutta koko tuo minuushan voisi ajatella, tahtoa ainoastaan kaunista ja hyvää; menetellä kaikissa teoissaan luonnollisella ja hyvällä tavalla! Ei ihmisen tarvitsisi syödä eikä juoda liikaa pysyäkseen hengissä eikä hänen tarvitsisi jatkaessaan sukua langeta irstaaseen elämään, jos hän voisi olla luonnollinen ihminen! Ja ihminen ihmettelee: Mistä tulevat kaikki kiusaukset, esimerkiksi se että täytyy välttämättä syödä ja juoda paljon enemmän kuin mitä tarvitsee ruumiinsa ylläpitämiseksi? Ja mistä johtuu se, että hän ei osaa ainoastaan jatkaa sukua, vaan hänen pitää elää sukupuolisessa nautinnossa? Mistä johtuu, että hän ei ajattele ja tunne ainoastaan kauniita ajatuksia ja tunteita, vaan vihastuu, suuttuu ja ajattelee pahaa? Ja mistä johtuu, että hän voi tahtoa pahaa? Onko se saanut alkunsa hänestä itsestään, vaikka hän meidän mielestämme on niin mallikelpoinen olento? Mistä on tullut tuo paha, joka asuu hänessä – niin kuin Paavali sanoo, että hengessäni tahdon hyvää, mutta lihani tahtoo päinvastaista? Mistä tämä kaikki tulee?

Kun näin kysymme, silloin meidän täytyy tutkia juuri itse elämän, maailman kokoonpanoa, ja syventyä ei ainoastaan näkyvän vaan näkymättömän maailman asioihin. Ja huomaamme, kun niihin syvennymme, että kaikissa uskonnoissa on tietoa ja että niissä on aina puhuttu pahasta, joka vaikuttaa ihmiseen ulkopuolelta. On puhuttu pahasta päähengestä, perkeleestä. Tämä asiahan tuntui meistä, kun tähtäsimme katseemme ainoastaan näkyvään maailmaan, käsittämättömältä ja luonnottomalta. Mutta kun syvennymme tutkimaan myöskin näkymätöntä elämää, huomaamme, että elämässä on ihmeellinen salaisuus. Huomaamme, että elämäkoulu on todella järjestetty sillä tavalla, että ihmiset on heitetty tänne murheiden ja surun laaksoon, mutta samalla kiusausten laaksoon.

Näemme, että tällä kiertotähdellä on elämä niin järjestetty, että ihmisiä kiusataan, koetellaan, opetetaan pahaa näkemään, että he niin nopeasti kuin mahdollista kehittyisivät hyvään. Me huomaamme, että Vanhassa testamentissa on oikein sanottu, kun puhutaan siitä, että Jumala neuvotteli korkeiden enkelien kanssa ja yksi niistä enkeleistä – nähtävästi se, joka oli tämän maapallon herra – pyysi Jumalalta, että hän saisi kiusata ihmisiä. Ja hän sai luvan.

Me huomaamme, kun syvennymme elämän mystereihin, että tämä meidän maapallomme on sangen erikoisesti rakennettu. Kaikkia kiertotähtiä aurinkokunnassamme johtavat erikoiset, ihanat enkelit. Niin on maapallollammekin alusta lähtien ollut korkea, ihmeellinen enkeli, merkillinen jumalallinen enkeliolento, sellainen jumalallinen olento, joka on oppinut rakkauden niin voimakkaasti ja viisaasti, että hän jo voi pitää koulua eläville olennoille. Hän voi pitää heitä koulussa, kasvattaa ja viedä heitä pahan tielle. Hän on siis kuin kiusaaja. Hän tekee sen kaiken rakkaudesta, sillä se on keino johdattaa ihmisten kehitystä. Se on ainoa mahdollinen keino eräänä ajankohtana ihmisen kehityksessä: kasvattaa häntä juuri pahan välityksellä, kiusausten avulla kärsimysten kautta. Ja se sellainen korkea ihmeellinen enkeliolento otti johtaakseen maapallon elämää ja ihmiskunnan kasvatusta sekä kehitystä. Ja hänen käytettäväkseen annettiin juuri se keino, jota nimitämme pahaksi.

Hänellä on monenlaisia palvelijoita, jotka voimme jakaa kolmeen luokkaan. Ne tottelevat hänen käskyjään ja kulkevat ympäri kiusaamassa ihmisiä. Ja mitä ne ovat, ne palvelijat? Ovatko ne yhtä hyviä kuin hän itse? – Eivät, ne ovat sellaisia olentoja, jotka ovat vielä kehittymässä. Ne ovat vertauskuvallisesti puhuen laiskoja ihmisiä edellisistä maailmoista, jotka laiskoina eivät kehittyneet siihen päämäärään, joka oli tarjolla, ja nämä laiskat ihmiset saivat sitten tehtäväkseen palvella tuota maapallon suurta johtajaenkeliä: palvella häntä pahan käyttämisessä. Se on ainoa keino, millä voi herättää heidät laiskuudestaan ja saada heidät menemään eteenpäin kehityksessään. He eivät siis ole pahoja vaan järkeviä olentoja, jotka ovat jääneet jälkeen kehityksessään ja saavat nyt ottaa nopeita askeleita eteenpäin tiellä sillä tavalla, että he ovat

ihmisten kiusaajina täällä maan päällä. Näitä palvelijoita on kolmea lajia, ja me huomaamme myöskin, kun katselemme ihmiselämää ja tutkimme itseämme, että kiusaukset itse asiassa voivat ollakin kolmenlaatuisia, ja nämä kolme kiusausten lajia ovat jossain suhteessa juuri meidän omiin olemuspuoliimme.

Niinpä esimerkiksi on nähtävästi kiusaajia, jotka ikään kuin menevät niihin meidän voimiimme, jotka elähdyttävät tätä fyysistä ruumista ja tekevät esim. meidän syömisemme niin suureksi nautinnoksi, että yllyttävät syömään liikaa; tekevät meidän juomisemme niin suureksi nautinnoksi, että yllyttävät juomaan liikaa; jotka tekevät meidän suvunjatkamiselämämme niin suureksi nautinnoksi, että yllyttävät siinä meitä lankeamaan suorastaan syntiin. On siis ihmeellisiä kiusaajia, jotka ovat meihin imeytyneet ja sanovat: "Nauti, nauti, nauti!" – ja sitten ikään kuin vastapainoksi, kun olemme kyllästyneet nautintoihin, sanovat: "Tyhmeläni, tiedä ettei mitään elämää ole, ellei ihmisestä tule kaiken kieltäjä ja itsensä kiduttaja!"

Sitten on joitakin ihmeellisiä kiusaajia myös meidän tunne- ja ajatusolemukssamme ja ne sanovat meille: "Mutta sinä, sinähän olet ihminen ja järkevä olento, lahjakas ja suuri saavutuksissasi. Katso ympärillesi, kuinka elämä on takapajulla ja kuinka muutamat ihmiset ovat tyhmiä. Sinun pitää nousta temppelein harjalle ja tulla kaikkien kunnioittamaksi ja rakastamaksi!" Kunnianhimo herää ihmisessä ja se on mieluinen himo, joka saattaa ihmisen kieltämään itseään ruumiillisesti. Hän kieltää itseään siksi, että hänellä on korkeampi tarkoitus, se että hänestä tulee loistava, ihmeellinen olento, jota kaikki kunnioittavat, rakastavat, ihmettelevät jne.

Ja vielä huomaamme, että on kolmas laji kiusaajia, jotka sanovat: "Etkö huomaa, kuinka huonosti kaikki on luotu ja kuinka olemassaolo on mitätön. Etkö sinä olisi voinut luoda maailman paljon paremmaksi, – suorastaan taideteokseksi? Sinun tehtäväsi on nousta tällaista huonoa Luojaa vastaan. Nouse koko maailmaa vastaan!"

Ja tähän kiusaukseen lankeaminen vie aina siihen, että ihminen huomaa: "Tuo Jumala ja Luoja, joka on kaiken aikaansaanut, hän pitää hyvää jonkinlaisena ihanteenaan, mutta hyvähän on jotakin tarpeetonta, typerää ja mitätöntä! Tarvitaan vain voimaa, niin kaikki voidaan hävittää; siinä on valtaa, että voimme hävittää olemattomiin vaikka kokonaisen tähden!" Tämän laatuinen kiusaus ei tule kuitenkaan ensimmäisenä meidän eteemme, mutta se on kuitenkin mahdollinen.

Kun siis ajattelemme, että ihminen täällä maan päällä voi joutua kaikenlaisten kiusausten kohteeksi, ymmärrämme, että siinä täytyy olla jotakin takana. Ja vaikka emme olisikaan tällaista kokeneet niin voimme järjessämme hyväksyä, että täytyy olla sellaisia olentoja, jotka kiusaavat meitä, leikittelevät meidän kanssamme, kun emme parempaa tiedä. Ja silloin kysymme: "Miten voimme päästä näistä kiusaajista ja voittaa ne? Onko meidän aina pakko sortua, vai voimmeko voittaa?" Onhan Jeesus Kristuskin opettanut meitä rukoilemaan: "Älä johdata meitä kiusaukseen, vaan päästä meidät pahasta". Tosin tämä muoto voi olla erehdyttävä, sillä eräs ranskalainen evankeliumin tulkitsija on kääntänyt näin: "Älä anna meidän sortua kiusauksiin jne." Silloin tuo sisältö on meidän mielestämme ikään kuin kauniimpi, kun rukoilemme Jumalalta: Älä anna meidän sortua kiusauksiin!

Millainen on nyt se tie, mitä pitkin meidän täytyy kulkea? Sillä jos luovumme tuosta käsityksestä, mistä nyt alkavat kristilliset kirkot luopua – mistä ainakin Ruotsissa on luovuttu – että ihmistä odottaa ikuinen kadotus, ei ole edessä muuta kuin se, että Jumala ei suinkaan tahdo, että menisimme kadotukseen, vaan että pelastuisimme ja tulisimme täydellisiksi. Ja silloin tulee tärkeä kysymys: "Miten voimme kulkea sitä tietä, joka on vievä meidät Jumalan valtakuntaan eli täydellisyteen, niin kuin Jeesus aivan selvästi sanoi evankeliumissa: Tulkaa siis te täydellisiksi, niin kuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen."

VOITON TIE

Voiton tie on tie inhimilliseen vapauteen. Voiton tie on tie, jota käymällä voitamme itsemme ja maailman. Voiton tie on se tie, jota kulkien voitamme sen pahan, joka asuu meissä itsessämme. Voiton tie on se tie, josta kaikissa uskonnoissa aina on puhuttu, se josta Jeesus Kristuskin puhuu, kun hän sanoo olevansa "tie, totuus ja elämä", ja jonka loppupäähän hän viittaa kehottaessaan meitä tulemaan täydellisiksi, niin kuin meidän taivaallinen Isämme on täydellinen. Voiton tie on siis kulkemista jumalallista täydellisyyttä kohti, ja tämä täydellisyys on luonnollisesti saavutettavissa ainoastaan siten, että voitetaan – jos ei yhtäkkiä niin aste asteelta – se paha, joka ihmisessä piilee.

Siitä pahasta puhuimme edellisessä luvussa ja näimme, kuinka se paha, joka meissä piilee, samalla on myöskin meidän ulkopuolellamme. Se paha ei ole ainoastaan subjektiivista laatua, se on todella myöskin objektiivista laatua. Paha on kyllä olemassa meidän ulkopuolellamme se on todellisuus. Mutta lohdutukseksemme paha on vain relatiivinen, suhteellinen todellisuus, ohimenevä episodi ihmisen kehityksessä. Se ei ole ikuinen todellisuus, sitä on vain hyvä. Paha on kuitenkin todellista, kärsimys on todellista.

On turha suggeroida itseään pois kärsimyksestä, se tulee kuitenkin takaisin, sillä kärsimys on todellisuutta. Tietysti ihminen, jos hän kärsii, voi turhaan lisätä kärsimystään ajattelemalla, pohtimalla sitä ja voivottelemalla sen hirvyyttä. Mutta hänen on turha suggeroida kärsimystä kokonaan pois, sillä se ikään kuin kosta, ellei hän samalla ole huomannut, mikä läksy kärsimyksellä oli hänelle opetettavana. Kärsimys on opettaja, se tahtoo näyttää, missä olemme erehtyneet. Ja vielä suurempi todellisuus on paha, merkityksessä paha tahto, pahuus hyvyyden vastakohtana, jonka ihminen tuntee sisässään; synty, josta hän on tietoinen, paha itsekäs halu ja tahto, joka on ihmisessä. Se paha on todellista, vaikka onkin subjektiivista; se on sitäkin todellisempaa, koska sekin on tullut meihin kuin ulkoapäin. Se on tullut meihin, se ei ole meidän omaa puhdasta luontoamme niin kuin hyvä.

Ne psykologit erehtyvät, jotka luulevat, että ihminen on auttamattomasti paha, että hän on syntymästään paha, hänen luontonsa on paha. Yhä selvemmin aletaankin havaita, että ihminen on pohjimmiltaan hyvä ja että ihminen ei oikeastaan tahtoisi pahaa. Paha on tullut häneen ja kasvanut hänessä, mutta salassa kaiken takana on kuitenkin hyvä tahto. Se on oleellisempaa ja todellisempaa kuin paha. Hyvä on ikuista – paha haihtuvaa ja ohimenevää. Tämän ovat selvimminkin näkevät psykologitkin huomanneet.

Meidän aikanamme ei enää uskota pahan yliherruuteen, siihen että paha on yhtä voimakas ja ikuinen kuin hyvä. Ei uskota enää siihen dualismiin, johon kristillisessä kirkossa on aina uskottu. Meidän päivinämme on siitä uskosta jo alettu luopua, ei enää uskota pahan absoluuttisuuteen. Absoluuttinen on vain yksi ainoa – hyvä, Jumala. Paha on epäoleellista, haihtuvaa. – Ja kuitenkin paha on oleellista ja meille on erittäin tärkeää oppia tuntemaan paha. Meidän täytyy oppia tuntemaan, mitkä ovat pahan eri olemuspuolet, mistä paha on saanut alkunsa ja miten se ilmenee. Ja me olemme saaneet viisailta oppia, että paha on objektiivisesti olemassa niissä olennoissa, jotka ovat antautuneet palvelemaan ihmiskuntaa ja lupautuneet sitä kasvattamaan siten, että he käyttävät pahaa kasvatukseen – pahaa ja sen seuralaista, kärsimystä, koska paha ei koskaan voi ilmetä ilman, että sitä seuraa kärsimys. Paha on jotain, joka rikkoo luonnon sopusointua, ja kun tuo sopusointu palautuu, tapahtuu se kärsimyksen avulla. Se ihminen, joka on rikkonut sopusointua, saa kärsimyksiä sopusoinnun palautuessa. Nämä olennot käyttävät siis pahaa tässä meidän ihmiskuntamme kehityksessä olematta itse pahoja. He palvelevat ihmiskuntaa, ja kaikista nöyryyttävien ja kiittämättömien palvelusmuoto on ottaa paholaisen muoto päälleen vaikka on enkeli.

Legendassa kerrotaan, että maapallon henki, jota usein nimitetään Saatanaksi, on tämän pahan joukon päämies. Meidän ei nyt tule käsittää tätä legendaa aivan sanallisesti, vaan täytyy ymmärtää, että itse asiassa ei sellaista persoonallista yksilöä ole olemassa. Se on kollektiivinen olento, yksilöjoukko. Se on suuri joukko olentoja, jotka yhdessä muodostavat tuon Saatanan, tuon Vastustajan, tuon Diaboloksen, ja tämä suuri enkelijoukko on hallinnut tätä meidän planeettaamme. Sen joukon yhteishenki on heillä ikään kuin johtajana ja sitähän voimme nimittää Saatanaksi. Mutta tämän pääjoukon alapuolella ja palvelijoina on kolme erilaista enkelijoukkoa, joihin kuuluu – niin kuin voimme sanoa – ihmisolentoja erilaisista vanhoista maailmankausista ja itse asiassa tämän maapallon varhaisemmista ilmennyskausista eli luomispäivistä.

Te, jotka olette perehtyneet näihin näkökantoihin, muistatte, että meidän maapallomme elää nyt neljännessä luomispäivässä ja että ennen sitä oli kolme luomispäivää, kolme suurta manvantaraa. Ensimmäisestä luomispäivästä, ns. Saturnus-kaudesta ovat kotoisin korkein ja syväisin joukko niitä enkeliolentoja, jotka palvelevat meidän maapallomme saatanallista henkeä, ja näitä Saturnus-kaudesta kotoisin olevia henkiolentoja eli ihmisiä on teosofisessa kirjallisuudessa nimitetty nimellä "Asurat" – myöskin "Saatanat". Sitten toisesta luomispäivästä, ns. Aurinkomanvantarasta on kotoisin tuo toinen joukko, enkeli-, ihmisjoukko, ja niitä nimitämme "Ahrimaneiksi" eli pahoiksi hengiksi. Ahriman on persialaisessa uskonnossa pahan edustaja. – Ja taas kolmas joukko, alin, nuorin joukko on kolmannesta luomispäivästä, ns. "Kuukaudesta", "Kuu-manvantarasta", ja heitä nimitetään "Lucifereiksi".

Tällä tavalla on olemassa kolme erilaista joukkoa: asurat eli saatanat, ahrimanit ja luciferit. Nämä ovat ns. pahan periaatteen palveluksessa ja ovat ihmisille kiusaajia. He kaikki ovat sellaisia ihmisolentoja edellisistä luomiskausista, jotka eivät siellä syystä tai toisesta jaksaneet saavuttaa niitä asteita, joita piti saavuttaa. Nyt he ovat tilaisuudessa saavuttamaan enkeliasteensa täysin kehittyneinä ihmisinä siten, että he palvelevat pahan periaatteen tässä meidän ihmiskunnassamme. He palvelevat meitä ihmisiä sillä tavalla. Kaikki kehityshän tapahtuu aina sillä tavalla, että autetaan. Jos joku ihminen saa käskyn kehittyä hyvässä, merkitsee se toisella kielellä, että hän saa auttaa toisia hyvässä.

Emme voi yksin kehittyä hyvässä, se edellyttää monia. Rakkaus edellyttää monia yhdessä. Itsekkyyttä voimme kuvitella yksinäiseksi, joku voisi olla niin itseensä sulkeutunut, ettei hän välitä kenestäkään muusta. Mutta me emme voi kuvitella, että ihminen, joka rakastaa ja tahtoo hyvää, olisi yksinään, sillä rakkaus ei voi sisältyä yksinäiseen olentoon. Rakkaus tahtoo auttaa toisia, se palvelee, syleilee toisia samanlaisia olentoja tai toisenlaisia olentoja. Rakkaus kohdistuu aina toiseen, ulospäin, ja sen tähden rakkaus ja kehitys kaikessa hyvässä vaatii useita eläviä olentoja olemaan yhdessä. Sen tähden käsky kehitykseen, ylöspäin, rakkauteen ja hyvään on sama kuin käsky auttamaan.

Nyt nuo olennot, joita epäilemättä omassa aikaisemmassa kehityksessään vaivasi itsekäs laiskuus, ovat saaneet tehtäväkseen palvella toisia sängen vaikealla, raskaalla tavalla: panemalla synkän naamion kasvoilleen. Ja nämä kaikki pahat enkelit, jotka meitä kiusaavat, ovat itsessään yhtä hyviä kuin mekin ja ovat omassa kehityksessään jo kulkeneet omaa tietänsä eteenpäin. Millä tavalla he – nämä pahat – nyt voivat vaikuttaa meihin jos me ihmiset olemme – niin kuin näimme katsellessamme ulkoapäin – luodut aivan mallikelpoisiksi ja puhtaiksi? Kuinka paha voi tarttua meihin? – Tietysti pahan filosofinen välttämättömyys johtuu siitä, että ilman sitä emme oppisi tuntemaan hyvää. Mutta mistä johtuu, että voimme innostua myöskin pahaan? Tämä johtuu siitä, että nämä pahat enkeliolennot ovat saaneet heittää meihin sitä omaa olemustaan, joka ikään kuin palvelee ainoastaan pahaa. Tietysti tämä on hieman vertauskuvallisesti sanottua – mutta voimme sanoa, että he ovat saaneet heittää meihin, meidän käyttövälineisimme, sieluruumiiseemme sitä omaa pahaa ulkopuolista olemustaan, jonka he taas saivat mukaansa muualta, ulkopuolelta mukaansa aikaisempaan kehityskautenaan. Sillä tavalla he ovat päässeet yhteyteen meidän kanssamme.

Uudessa testamentissa Paavali esim. nimittää tätä siementä, minkä nämä pahat edustavat enkeliolennot ovat saaneet meihin heittää, sanalla liha "sarks" – liha, joka on meissä. Se on meissä sellainen olemus, joka

ei ole meidän omasta sieluruumiistamme eikä näkyvästä ruumiistamme, vaan joka on meihin upotettu. Ja tämä liha on sielussamme, sieluruumiissamme, sisäisessä olemuksessamme jonkinlaisena painona, ikään kuin panostuksena, ihmeellisenä puolena itsessämme, jota emme aina ymmärrä ja joka ei ole meidän omaa itseämme. Ihminen voi selvästi sen huomata. Jos hän kuulee lihan äänen ja sanoo rohkeasti esim.: Mitä sinä turhia puhut, sinä et ole minä, – se ääni hiljenee. Mutta jos hän kuuntelee sitä, se riemastuu ja antaa tuntea: "Minä" itse olen tuo liha.

Ihmisen sielunruumiissa on kolme puolta. Siinä on ensinnäkin se, jota nimitämme tunneruumiiksi, joka on hänen tunne-elämänsä. Kaikki meidän tunteemme, halut, himot . . . , ilmenevät meissä siinä. Toinen puoli on se, joka ilmenee ajatuksena. Se kuuluu samaan sieluruumiiseen, mutta on kuin korkeampi puoli siitä. Alempi puoli on tunne-elämä, meille tuttu sielullinen elämä itsessämme, ja toinen puoli siitä sieluolemuksestamme ovat kaikki meidän ajatuksemme. Ja sitten on vielä kolmantena tämä persoonallinen minämme, joka ei suinkaan ole aina varma siitä, että se tahtoo hyvää. Se on kuin jonkinlaisessa keinussa kahden äärimmäisen välissä, hyvän ja pahan, epäitsekkyään ja itsekkään välillä. Tämä persoonallinen minämme, josta viisaat sanovat, ettei se ole meidän todellinen Itsemme, se on tuo hieman epävarma minä, joka tahtoo milloin hyvää, milloin paha. Toisen kerran se kallistaa korvansa himojen ja halujen kuiskeelle ja toisen kerran se voi kuunnella jaloja kuiskeita sisäisestä tai ulkonaisesta maailmasta. Tämä meidän minämme on siis kolmas puoli tuossa sisäisessä olemuksessamme. Saamme täten itse asiassa kolme olemusta: Tunne- ja ajatuselämä sekä epävarma persoonallinen minuus.

Nyt nämä kolme enkelikuntaa, jotka edustavat paha ja sen ilmennystä meille ja joiden liha on meissä, suhtautuvat sillä tavalla näihin kolmeen sisäiseen olemuspuoleemme, että luciferit tuntevat ja vaikuttavat meidän tunteissamme, ahrimanit ajatuksissamme, ja taas saatanat eli asurat ovat tekemisissä meidän persoonallisen minämme kanssa. Tämä on siis sielullinen olemuksemme, joka on tuolla tavalla pahan vaikutuksen alainen.

Tämä näkyvä fyysinen ruumiimme on kyllä ulkonaiselta että sisäiseltä, sekä fyysiseltä että eetteriseltä olemuspuoleltaan itsessään pyhä, puhdas ja synnitön. Sen tähden esim. Paavali sanoo tästä ruumiista, että se on pyhän hengen temppele, joka on pidettävä puhtaana ja hyvänä. Ei tule saastuttaa sitä ruumista, jonka saamme luonnolta lahjaksi. Eivät isä ja äiti kykenisi sitä lahjoittamaan, ellei luonto suorittaisi työn. Meillä on tämä fyysis-eetterinen ruumis lainana luonnolta ja meidän tulee olla kiitollisia siitä lainasta, mutta ei sitä väärinkäyttää. Mutta sisäinen, sielullinen olemuksemme on omamme, ja se oma sielumme, jonka tuomme mukanaan edellisistä elämistä, on ainakin mahdollisuuksiltaan kyllä saastutettu lihan kautta. Siinä asuu liha. Ja tietysti meidän näkyvä fyysis-eetterinen ruumiimme on niin lähellä meitä ja meillä on niin suuri valta siihen, että se karmallisesti mukautuu sisäiseen sieluolemukseemme mukaan. Se vaikuttaa tähän näkyvään fyysis-eetteriseen ruumiiseen, niin että nuo voimat sieluruumiissamme vaikuttavat juuri siihen voimaruumiiseen, jota nimitämme eetteriruumiiksi. Ja sillä tavalla meidän fyysisenkin ruumiimme kyllä jo varhaisesta lapsuudesta saakka on saastutettu jälleensyntyvän henkemme heijastuksen mukaan sieluamme – heijastuksen, joka on karma. Kun karma tulee mukaan, niin ruumis saastuu silloin sen mukaisesti.

Siis tämä paha, joka asuu omassa sielussamme ja joka tekee sen rikkireivityksi, tämä paha on voitettava. Ihmisen tehtävä elämässä on juuri voittaa tässä elämässään paha. Hänen tehtävänsä on ikään kuin lunastaa tämä sielu pois pahan vallasta, puhdistaa se ja tehdä niin kirkkaaksi ja puhtaaksi, että siitä ikään kuin häviää liha. Ja kun hänen sielunsa on taas kuin Luojan kädestä lähtenyt, niin sitten se osaa vähitellen luoda ruumiinkin, näkyvän ruumiin sellaiseksi, kuin aikojen aamusta lähtien on tarkoitettu. Ihmisen tulee siis ensin astua voiton tielle, voittaa liha omassa sielussaan, ja sitten muuttaa näkyvä fyysinen ruumiinsa Jumalan kuvaksi, niin kuin alkuaan oli tarkoitettu – mikä merkitsee: tehdä se kuolemattomaksi. Ihmisen on itsensä luotava itselleen kuolematon ruumis.

Silloin me tietysti kysymme: Kuinka on mahdollista meidän heikkojen syntisten ihmisten edes puhdistaa omaa sieluamme, voittaa oma sielumme niin, että heitämme ulos siitä tuon lihan? Eihän se ole

mahdollista, huohtavat ihmiset heikkoudessaan, vuosimiljoonien kokemus on osoittanut, että se on mahdotonta, ja sen tähden on esim. kristinuskossa hyljätty tuo täydellisyysajatus. Sanotaan: ihmisen on mahdotonta täyttää tuo vaatimus.

Ymmärrämme kuitenkin dogmaattisesti, minkä tähden kristillinen kirkko hylkäsi tuon täydellisyyshanteen mahdottomana. Ymmärrämme se tapahtuneen siitä syystä, että kun kirkko itse kokouksissaan IV:llä, V:llä ja VI:llä vuosisadalla – eli niillä vuosisadoilla, jolloin kirkko oikeastaan alkoi määrällä uskon sisältöä: millainen usko on oleva, millaiset sen uskonkappaleet, dogmit jne. – muodostui kirkoksi nykyisessä mielessä ja eräässä kirkolliskokouksessaan hylkäsi jälleensyntymisopin kerettiläisenä ja vääränä, opin, että ihminen on ollut olemassa ennen syntymäänsä ja syntyy yhä uudelleen maan päälle. Kirkonmiehet päättivät kokouksessaan, että kirottu olkoon se, joka niin uskoo.

Tämä oli kirkolle kohtalokasta, sillä kun jälleensyntymisoppi hylättiin virallisesti ja julkisesti, niin samalla luovuttiin siitä ainoasta järkevistä perusteista, jonka nojalla ihminen voi ajatella ja uskoa voivansa tulla täydelliseksi, sillä jokaisen kokemus on, että sangen vähän ihminen pääsee eteenpäin, vaikka kuinka yrittäisi – vain pienen matkan täydellisyyden tiellä. Ja jos hänen koko mahdollisuutensa on siinä, että hän elää vain yhden kerran maan päällä, niin mahdotonta se on. Mutta jos hän uskoo olevansa olento, joka syntyy uudestaan ja uudestaan, ei hänelle ole käsittämätöntä, että hän voisi tulla täydelliseksi. Ja tiedämme, että itämailla uskotaan niin. Buddha opetti sitä uskoa ja koko buddhalainen maailma on niin uskonut. Mutta kristillinen kirkko sen hylkäsi ja silloin sen oli pakko hyljätä usko siihenkin, että ihminen voisi tulla täydelliseksi – ja samalla usko siihenkin, että ihmiselle on tarpeellista ja välttämätöntä pyrkiä täydellisyyteen – koska sitä ei voinut saavuttaa. Se oli todella kohtalokasta kristikunnalle.

Mutta me ymmärrämme, että paha on voitettava ja että ihmisen on se tehtävä. Kun olemme nyt ymmärtäneet, että paha on tavallaan tullut meihin kuin ulkoapäin – vaikka se on välttämätöntä kehityksellemme – niin että se iskee meidän omaan luontoomme luonnollisena asiana, niin me samalla ymmärrämme, että se on voitettava ja siitä on saatava jonkinlainen työase. Ei paha ole tarpeeton olemassaolossa, mutta sen on tultava työvälineeksi, samalla tavoin kuin esimerkiksi kirves. Se on paha, jos sen antaa taitamattoman käteen. Sillä haavoittaa pian kätensä tai jalkansa ja pieni lapsi saadessaan kirveen hakkaa sillä vaikka mitä. Tämä on selvä esimerkki siitä, että paha on olemassa ja että se on otettava hyvän palvelukseen. Kirves voi olla paha, mutta myöskin hyvä ja se on välttämätön hyvän palveluksessa. Miten esim. rakennamme talojamme, jos ei meillä ole työaseita, joilla ne tehdään? Samoin esim. tuli – niin kuin sananlasku sanoo – on erinomainen palvelija mutta huono herra. Miten tulisimme toimeen maan päällä ilman tulta? Mutta me emme voi antaa tulelle yliherruutta – se hävittäisi kaiken – vaan meidän tulee käyttää sitä palvelukseemme. Samoin on kaiken pahan laita. Ei se ole itsessään pahaa, se on paha vain siihen saakka, kunnes olemme voittaneet sen ja oppineet sitä käyttämään.

Ja sen tähden me kysymme: Kuinka on meidän meneteltävä pahan suhteen. Missä on meidän apumme ja turvamme? Paha piilee meissä – ja kuinka meidän on meneteltävä? Voiton tien ensimmäinen ehto on, että tiedämme, missä on se elämä ja mikä on se tajunta, joka on tuon voittanut ja on pahan herra; missä on se elämä, mihin paha ei koske, joka hallitsee pahaa. Missä sellainen on olemassa? Jos kerran on olemassa paha ja se hyvä, mihin paha ei koske, on piilossa, niin missä se hyvä on? Kun ihminen näin kysyy, silloin ovat aina kaikki uskonnot ja jokaisen ihmisen sisäinen ääni vastanneet: Se on Jumala. Ja tämä sana merkitsee jokaiselle ihmiselle: On olemassa jokin voima, tajunta, elämä, järki, henki . . . , joka on pahan yläpuolella, johon paha ei koske, joka on voittanut pahan. Ja se on Jumala.

Ja kun tarkemmin tutkimme tätä seikkaa: Mikä on Jumala? ja pääsemme selville siitä, että Jumala on se suuri henki, se suuri Isä maailmankaikkeuden takana, se suunnaton, ääretön elämä ja ainainen sopusointu kaiken olemisen takana, se Isä, joka on täynnä rakkautta kaikkia eläviä kohtaan, ja ymmärrämme vielä sen toisen puolen tästä, että tässä Isässä elää ainainen Poika – nimittäin ainainen kuva siitä täydellisyydestä, joka

on saavutettava ja joka tässä maailmankaikkeudessa heijastuu ehkä eri tavalla sanokaamme – eri aurinkokunnissa ja maailmoissa, – niin voimme ymmärtää, että se Poika, se Isässä piilevä täydellisyystajunta, että se tässä aurinkokunnassamme on niin kuin inhimillisellä kielellä sanomme: Taivaallinen ihminen, täydellinen ihminen. Meidän on tapana sanoa: Kristus, kosmillinen Kristus, meidän aurinkokuntamme kosmillinen Kristus, se täydellinen Taivaallinen ihminen, elävä taivaallinen ihminen, joka aina on elänyt tässä aurinkokunnassamme ja on ollut olemassa jo sitä ennen.

Onhan täytyntä tuon ihanteen, tuon täydellisyyskuvan, tuon saavutus-tavoitteen olla ennen kuin maailma on ollut, ennen kuin aurinkokunta on ollut. Sen tähden on totta, mitä pyhässä kirjassa sanotaan, että "Kristus, Jumalan poika, joka oli olemassa ennen maailman luomista ja jonka kautta kaikki on tehty, mitä tehty on", sillä mitä olisi ilman sitä täydellisyyskuvaa voinut syntyä. Jumalan poika on aina ollut koko maailman takana.

Tämä Jumalan poika on siis Jumalan, Isän täydellisyystahto, se ihanne. Se on kuin arkkitehdin piirustus, vaikka se on elävä piirustus, joka on annettu meidän aurinkokunnallemme. Se on Jumalan poika, se on Kristus, ja se on meidän turvamme. Jos meidät olisi heitetty tänne yksin pahan kasvatettavaksi ilman mitään sellaista esikuvaa, jonka kaltaisuuteen meidän tulee kasvaa, olisimme tulleet kuin sattuman orjiksi: paha olisi heitetty meille kasvattajaksi mutta ei olisi mitään esikuvaa, minkä mukaan meidän tulisi kasvaa! Silloin ei ennakolta olisi määrätty, miten oppisimme. Mutta jos maailmankaikkeudessa on järkeä, silloin täytyy olla ennakolta näytetty, mihin suuntaan on pyrittävä. Ja tuo ennakolta näytetty ihanne ei ole mikään ulkopuolellamme oleva kuollut piirustus, vaan elävä todellisuus, joka elää meidän maailmassamme ja meissä kaikissa. Se täydellisyyskuva, Jumalan kuva, mikä siis on olemassa, se on Jumalan kuvana olemassa kaikkialla ja meissä.

Meissäkin se piilee ja on kuin elävänä mittana ja mallina, minkä mukaan meidän tulee kasvaa. Ja me kasvamme sitä mukaa, kuin voitamme paha. Meidän apumme ja turvamme on juuri siinä elävässä Jumalan pojassa, ja on aina maailman alusta saakka ollut siinä. Koskaan ei ole ihmiskuntaa jätetty yksin.

Mutta sitten tuli aika, jolloin tämä Jumalan poika astui ihmisen muodossa maan päälle, pukeutuneena aivan täydellisesti ihmisen muotoon. Olihan Jumalan poika aina ilmennyt profeettain suun kautta. Kaikissa uskonnonperustajissa oli Jumalan poika puhunut, mutta ei ollut koskaan niin personoitunut ja täydellisesti ilmentänyt Isää ja hänen rakkauttaan kuin Jeesus Kristuksessa. Ja sen tähden myöskin ymmärrämme, että jos me tahdomme kulkea tiellä voittoon pahan yli, on meidän tietysti heti alussa turvaututtava Kristukseen, valittava Jumalan poika, valittava Kristus avuksemme ja turvaksemme. Eihän mitään muuta turvaa voi olla kuin Kristus, joka aina on ollut. Hänessä oli aina ihmisten turva, mutta hän oli kaukana, kuin saavuttamattomissa ennen kuin hän ilmestyi Jeesus Kristuksessa ja näytti meille Isän ja näytti: näin Jumala rakastaa. Hänessä ei ollut siis vain järki ja ääretön sääli niin kuin Buddhassa, vaan myöskin hyvä tahto, ikuinen kuolematon alati armahtava rakkaus, alituinen anteeksianto. Näin Jeesus Kristus ilmensi Isää.

Nyt on siis Jumala juuri Jeesus Kristuksen kautta tullut meitä ihmisiä lähelle ja me voimme aavistaa, minkälainen on Jumala, minkälainen on se rakkaus, missä vallitsee ikuinen sopusointu ja mihin verrattuna paha on ohimenevä todellisuus. Nyt voimme sen ymmärtää. Ja me valitsemme Kristuksen, me valitsemme Jeesus Kristuksen, joka on itse sanonut meille: "Minä olen tie, totuus ja elämä". Ja me kysymme häneltä, mitä meidän on tehtävä. Ja ennen kaikkea tunnemme koko olemuksessamme, että meidän on uskottava siihen Jumalan poikaan, joka on maailman alusta saakka ollut – mutta myöskin siihen Jeesus Kristukseen, joka oli tämä Jumalan poika ilmenneenä. Meidän täytyy uskoa ja luottaa häneen. Me valitsemme hänet opettajaksemme ja vapahtajaksemme ja silloin tietysti tahdomme kuunnella hänen sanojaan ja kysymme häneltä: Miten sinä neuvot, että meidän tulee elää?

KIUSAUSTEN VOITTAMINEN

Inhimilliseen vapauteen pyrkiessään ja voiton sisäistä tietä kulkeakseen ihmisen ensimmäinen tehtävä, hänen ensimmäinen askeleensa tällä tiellä, on saada oikea käsitys uskosta. Ilman uskoa hän ei voi kulkea voiton tietä, ilman uskoa hän ei voi nousta vapauteen.

Mutta mitä sitten usko on? Usko käsitetään usein verrattain pintapuolisesti, sitä pidetään jonkinlaisena määrättyjen oppien ja ajatuskuvien totena pitämisenä. Ja onhan usko tietysti myöskin uskoa määrättyihin ajatuskuviiin, luottamusta joihinkin opinkappaleisiin. Mutta usein myöskin – usko samalla käsitetään jonkinlaiseksi ajatuksen ja järjen kieltämiseksi. Tavallisesti kun ihmiset puhuvat uskosta – tarkoitan tietysti uskonnollisia, uskovaisia ihmisiä – he aina myös ajattelevat ja väittävätkin, että usko on tavallaan järjen vastakohta. Järki on jollain tavalla kiellettävä tai otettava vangiksi, ennen kuin ihminen oikein voi uskoa. Sanoihan Lutherkin nimenomaan: Järki on nakattava penkin alle; sitten vasta ihminen voi saavuttaa Jumalalle otollisen uskon, kun hän luopuu omasta uppiniskaisesta järjestään; vasta silloin kun hän lakkaa itse ajattelemasta, vasta silloin hän voi uskoa. – Niin kuin tiedämme, on tämä käsitys uskosta kaikkein tavallisin.

Sen tähden muistan, kuinka minua miellytti, kun kerran nuorena kuulin erään juutalaisen rabbiinin saarnaavan ja sanovan, että heidän kannaltaan – nimittäin juutalaisten – usko ei ole järjen kieltämistä, sillä me ihmiset olemme saaneet järjenkin Jumalalta, ja miten olisimme saaneet sen Jumalalta, jos tulisi se kieltää. Itse asiassa onkin uskon laita niin, että se ei voi todellisena syntyä eikä tulla ihmisiin todellisena, vakavana ja luotettavana, jos se vähimmänsäkään määrin perustuu ajatuksen ja järjen kieltämiseen. Päinvastoin, usko tulee vasta sitten, kun järki on tullut vakuuttuneeksi: Tässä on uskottava ja luotettava. Sen tähden usko oikeastaan syntyy epäilyksestä. Ei ole luotettava sellaiseen uskonnolliseen uskoon, joka ei ole käynyt läpi epäilyksen tulen.

Epäilyksen tuli puhdistaa uskon, ja se ihminen, joka aloittaa uskomalla, joutuu epäilykseen, ennen kuin hänen uskonsa saavuttaa todellisen puhdistetun, kultaisen muotonsa. Jos lapselle opetetaan jotain hyvää – esim. hyvää maailmankatsomusta – on tämä kaikin puolin oikein, niin kuin aina teemme parhaan ymmärryksemme mukaan. Mutta lapsi ei oikein saa omakseen sitä uskoa, jonka hän on saanut lapsena, ennen kuin hän nuoruudessaan käy läpi epäilyksen. On aivan tavallinen ilmiö, että me ihmiset, jotka olemme kasvaneet kristillisessä ilmapiirissä ja oppineet kaikki kirkolliset dogmit lapsena, että meidän nuoruudessamme – ennemmin tai myöhemmin – on suorastaan pakko omantunnon pakosta heittää syrjään koko tuo lapsuuden usko. Ja usein me silloin – ainakin viime vuosisadan loppupuolella – joudumme materialismin valtaan. Ainakin silloin ennen me helposti siihen jouduimme, sillä meillä ei tuon kadotetun uskon tilalle ollut muuta kuin materialistinen epäily. Ja vasta sitten, kun me elämän kokemuksissa hyvinkin pian huomasimme, että materialismi ei kestä järjen puhdasta tulta, kun me rupesimme todellisella voimalla ajattelemaan elämän kysymystä, vasta kun sen huomasimme, me luovuimme vapaaehtoisesti materialismista.

Samalla tavalla syntyy myös sitten todellinen usko, kun meidän järkemme siitä uskosta iloitsee. Meidän järkemme ja ajatuksemme tulee myöntyä uskoon; myöntää, että tuo ja tuo maailmankuva, tuo tai tuo elämänymmärryksen muoto on järjelle sopiva, valaisee sitä, innostaa ja kirkastaa. Silloin kun meidän järkemme tällä tavalla riemastuu, silloin syntyy meissä usko johonkin tiettyyn elämänymmärrykseen tai maailmankatsomukseen, ja se usko kasvaa alati laajenevana luottamuksena. Sen tähden on tärkeätä juuri nykyajan ihmiselle joka on oppinut ajattelemaan, punnitsemaan, epäilemään, että hän ymmärtää, että uskokin syntyy epäilemisestä, ajattelemisesta, etsimisestä – ei mistään sokeasta luottamuksesta. Ja oikea

usko, johon ihmisen täytyy tulla ennen kuin voi lähteä kulkemaan voiton tietä ja nousta inhimilliseen vapauteen, se muodostuu hänelle joko nopeasti tai vähitellen.

Ja yksi sen luonnollisen oikean uskon puoli, yksi opinkappale, johon ihminen totuutta etsiessään joutuu ja jonka hän hyväksyy, on usko Jumalaan. Me kaikki olemme sen ymmärtäneet; kokemuksessa meihin on tullut se usko. Silloin kun ihminen hävitti lapsenuskonsa, luuli hän hävittäneensä uskonsa Jumalaan. Mutta kun hän epäili ja ajatteli, hänessä kasvoi ja kirkastui usko Jumalaan. Hän huomasi, että järjen ei ole ollenkaan vaikea uskoa Jumalaan, kun sitä ei määritellä sillä tavalla, että järki ei hyväksy sitä. Järki uskoo siihen suureen elämään, joka on kaikkialla, se uskoo siihen Jumalaan ja jumalalliseen rakkauteen, joka syleilee koko maailmankaikkeutta. Ei ole vaikea uskoa, jos on ensin epäillyt ja sitten huomannut, että elämässä on järjestystä, kasvatusta, johtoa ja rakkautta.

Silloin usko Jumalaan tuossa salaperäisessä yleisessä merkityksessä ei ole mikään vaikea, jos ihminen on saanut tämän sisäisen vakaumuksen eli uskon Jumalaan, jota myös voi nimittää uskoksi Isään. Ihmisen mielestä Jumala voi kuvastua Isänä, jota hän lapsena ei voi määritellä ja ymmärtää, mutta jonka rakkauden hän tuntee ja näkee.

Silloin voi hänen mielestään myöskin uskoa, että Isä jokaiselta lapseltaan odottaa ja tahtoo jotain. Hänen on helppo ymmärtää, että tuo Isän tahto voi olla niin kuin Jeesus Kristus on sanonut: inhimillinen täydellisyys. Järkemme ei ole ollenkaan vaikea uskoa, että olemme olemassa sitä varten, että pyrkisimme ja tulisimme täydellisyyteen. Sitä ei ole vaikea uskoa, sillä meidän on helppo ymmärtää, että jos olemassaololla on jokin tarkoitus, on sen tarkoituksen oltava meidän ymmärrettävissämme. Sen täytyy olla vaikea ymmärtää ja uskoa, että se tarkoitus voi olla juuri täydellisyys. Ja jos tunnemme sen sisässämme, omatuntomme ja järkemme hyväksyy sen ja sisäisellä aavistuskyyvyllämme näemme sen, ei ole meidän vaikea selittää itsellemme, että ihmisen elämän täytyy olla jatkuvaa.

Meidän järkemme helposti hyväksyy sen, että ihminen ei voi olla olemassa vain tämän kerran, sillä tässä elämässä ei voi yhtäkkiä saavuttaa täydellisyyttä. Jos ihminen kuoltuaan häviää olemattomiin, ei elämällä voi olla mitään tarkoitusta – ei ainakaan mitään muuta tarkoitusta kuin se, mikä mahtuu tähän elämään. Mutta jos hän käsittää, että täydellisyys on inhimillisen elämän päämäärä, ymmärtää hän, että elämän täytyy jatkua kuoleman jälkeen. Ja kun hän sen kerran myöntää, ymmärtää hän, että elämää on voinut olla ennen syntymääkin. Miksei ihmisen elämä voisi olla niin pitkä, ettemme näe sen alkua eikä loppua? Miksei ihminen voisi syntyä monta kertaa, että hän kasvaisi ja oppisi ja omasta halustaan pyrkisi lopulta täydellisyyteen? Ei hänen järkensä vastusta tätä ajatusta, että hän on ikuinen henkiolento, joka käy koulua uudestaan ja uudestaan tässä näkyvässä elämässä. Ei se ole mahdotonta hänen järjelleen. Ja silloin hänelle muodostuu oikea uskon perusta; silloin hän uskoo Jumalaan ja inhimillisen elämän päämäärän saavuttamismahdollisuuteen.

Ja silloin kun hänellä on tämä usko, voi hän ryhtyä kulkemaan voiton tietä. Hän voi pyrkiä inhimilliseen sisäiseen vapauteen kaikkien omien heikkouksiensa ja syntiensä yli. Hänen taistelunsa ei ole millään tavalla toivotonta, hänellä on ikuisuus edessään. Hänen pyrkimyksensä ei ole turha, sillä hänen työstään ei voi mitään mennä hukkaan. Hän pyrkii ja voittaa. Ja oli voitto kuinka pieni tahansa, on hän jotain saavuttanut ja se jää häneen. Me ihmisethän olemme kasvattaneet eri puolia itsessämme, olemme kasvaneet laiskemmin tai ahkerammin. Toisella on rikollisia taipumuksia, toisella on pikemmin taipumuksia hyvään, mutta onhan jokaisessa ihmisessä itsekkyyttä, tietämättömyyttä, epätäydellisyyttä, heikkoutta. Sen tähden jokainen pyrkijä tuntee, että hän on itse asiassa yksi monista. Hän on veli veljien joukossa ja hän kulkee tiellä niin kuin kaikki muutkin, sillä me olemme ikuisia vaeltajia. Silloin ihminen on saavuttanut tämän oikean uskon, jonka kohteena on myöskin Kristus.

Edellä puhuttiin täydellisyydestä ja pyrkimyksestä siihen, ja todettiin, että sitä ei voi ajatella ilman sitä elämänvoimaa, joka kutsuu ja vie siihen täydellisyyteen; joka kasvattaa ihmistä ja nostaa, kehottaa ja opettaa

häntä kulkemaan ja joka on Kristus, Jumalan poika, Isän ihannekuva. Meistä kaikista on välttämätön ja oikea usko se, joka – sitten kun ihminen on saanut selvän ja oikean kuvan maailmasta – kohdistuu tähän Kristukseen, joka on täydellisyyden mittapuu, täydellinen ihminen ja täydellinen taivaallinen ihminen. Ja ihmisen usko on yleisesti sanoen uskoa Kristukseen silloin, kun hän alkaa kulkea voiton tietä vapautta kohti. Se on uskoa Jumalan poikaan, se on uskoa siihen elävään todellisuuteen, joka meidät kaikki vapahtaa ja pelastaa. Ja silloin on luonnollista että ihminen kysyy, miten hänen on tehtävä ja meneteltävä. Vaikka ihminen kuuluisi mihin uskontoon tahansa, niin kun hän on nähnyt tuon täydellisyyden personoituneena jossain persoonassa – niin kuin esim. buddhalainen Buddhassa – on luonnollista että ihminen kysyy: Eikö tuo ihminen, joka näytti täydellisyyden, ole neuvonut mitä tulee tehdä? Ja silloin, kun me käännyimme oman kristikuntamme Mestarin Jeesus Natsarealaisen puoleen, saamme selviä neuvoja ja viittauksia, miten meidän on kuljettava elämässä ja rakennettava omaa sisäistä elämäämme.

Kaikki tunnemme ne viisi käskyä, jotka Jeesus Kristus on antanut antaen niiden edellä käydä tuon käskyn: "Rakasta Jumalaa yli kaiken ja lähimmäistäsi niin kuin itseäsi." Siinä on jumalallisen lain perustus ja täyttymys, sillä täyttymys on juuri sitä, että rakastamme toinen toistamme. Ja tuon käskyn Jeesus mainitsee kuin kaikkia käsittävänä yhteiskäskynä. Mutta sitten hän antaa ne viisi käskyä, jotka ovat vuorisaarnassa. Niitä meidän tulee koettaa noudattaa. Ja ihminen, joka pyrkii eteenpäin vapautta, täydellisyyttä kohti, hän koettaa noudattaa jokapäiväisessä elämässään näitä Jeesuksen viittä käskyä. Ja kun hän niitä noudattaa, silloin myöskin elämä esiintyy hänelle ihmeellisenä todellisuutena, aivan uudessa valossa kuin ennen. Elämä nimittäin tulee hänen eteensä kaikessa pahuudessaan ja kiusaavuudessaan.

Hän joutuu tekemisiin juuri näiden kolmen kiusaajaluokan kanssa, joista aikaisemmin oli puhetta. Hän joutuu silloin sielussaan kosketuksiin sekä asuurain eli saatanain että ahrimanien ja myös luciferien kanssa. Hän ei alussa tiedä niistä mitään, ei keitä ne ovat. Hän ei näe ja tiedä, että tässä on taistelu joitakin henkivaltoja vastaan – niin kuin Paavali sanoo – vaan ainoastaan tuntee erilaisia kiusauksia ja tuntee kuin hän kulkisi tiellä ja että ne kiusaukset on voitettava. Ja näitä kiusauksia nimitetään Uudessa testamentissa myös "perkeleeksi, maailmaksi ja omaksi lihaksi". Ihmisellä on taistelu niitä vastaan. Perkeleeksi nimitetään asuuroita eli saatanaita, maailmaksi ahrimaaneja ja omaksi lihaksemme lucifereja.

Ja Uudessa testamentissa kerrotaan Jeesuksestakin kuinka häntä kiusattiin, kun hän oli saanut Jordan-kasteen ja vetäytynyt erämaahan. Ja ne Jeesuksen kolme kiusausta ovat myöskin juuri niitä kiusauksia, jotka tulevat jokaisen pyrkijän eteen. Ne tulivat yhdellä kertaa Jeesuksen luo ja hän voitti ne samassa, koska evankeliumein kertomus on tuommoinen lyhyt kertomus ihmissielun historiasta ja toiseksi, koska Jeesus oli sellainen persoonallisuus, joka näytti omassa persoonallisuudessaan, miten meidän on meneteltävä. Meille ne eivät tule ehkä siinä järjestyksessä eivätkä niin selvinä, vaan jokapäiväisessä elämässä, siloitettussa ja vähäisessä muodossa. Mutta kuitenkin on jokaisen täydellisyyden tiellä kulkijan voitettava juuri nuo kolme kiusausta.

Niistä on ensimmäinen se, josta kerrotaan Matteuksen evankeliumissa, että kiusaaja tuli Jeesuksen luo ja sanoi hänelle: "Jos olet Jumalan poika, niin käske, että nämä kivet muuttuisivat leiviksi." Mutta hän vastasi ja sanoi: "Kirjoitettu on: Ihminen ei elä yksistään leivästä vaan jokaisesta sanasta, joka lähtee Jumalan suusta."

Nyt tuo kiusaus tulee kaikille ihmisille siinä muodossa että se sanoo: Sinä tarvitset leipää, tee näistä kivistä leipää. – Mutta se leipä, jota ihminen tarvitsee omassa ajatuksessaan ja mielikuvituksessaan tässä näkyvässä maailmassa, ei suinkaan ole pelkkä leipä, vaan on leivänkin suhteen se tyydytys, jonka se antaa. Ihminen tarvitsee kyllä ravintoa pysyäkseen hengissä, mutta huomaa sangen pian, ettei hän tule toimeen pelkästään syömisellä, vaan tarvitsee paljon muuta elääkseen ja viihtyäkseen täällä. Ihmisen persoonallinen luonto on sellainen, että se sanoo meille – juuri tuon lihan nojalla – että sinun täytyy nauttia, koko näkyvä elämä on tehtävä sellaiseksi, että siitä on sinulla aistillista nautintoa. Ja sen tähden leipä ei merkitse ainoastaan ravintoa vaan kaikkia mahdollisia keinoja nautintojen saavuttamiseksi. Ja näitä keinoja nimitetään

Uudessa testamentissa tuolla yhdellä nimellä "leipä". Ja kun kiusaaja sanoo ihmiskunnalle, jokaiselle ihmiselle, joka kulkee täydellisyyden tiellä: "Jos sinä olet oikea ihminen ja jumalallinen olento, muuta nämä kivet leiviksi", niin se on kiusaus, joka sanoo ihmiselle: "Sinun tulee hankkia kaikenlaisia keinoja nautintojen saavuttamiseksi!"

Tavallaan tämä kiusaus on juuri se, joka saa meidät luomaan aineellista kulttuuria ja sen yhteydessä kaikenlaisia mukavuuksia ja keinoja, jotka helpottavat meidän oloamme ja tekevät sen mukavaksi ja hauskaksi. Teemme tässä näkyvässä elämässä kaikenlaisia keksintöjä, jotka kaikki ovat omiaan pitämään meitä kiinni nautinnoissa. Voimmehan tietysti ne kaikki voittaakin, mutta kulttuuri tässä merkityksessä tekee elämän mukavaksi, ja silloin kiusaus pukeutuu tähän muotoon: "Kunhan vaan saavutat paljon rikkautta, silloin on kaikki nuo käytettävissäsi!" – Siinä on tuo lucifereilta tuleva ensimmäinen kiusaus. Ja itse asiassa eivät kaikki nuo asiat ole pahoja – eivät junat, radiot, autot, lentokoneet jne. Päinvastoin, ne ovat suuri saavutus. Mutta kaikki tuo voi muuttua kahleiksi ihmiselle. Eiväthän itse asiassa kauniit vaatteet ole mitään pahaakaan eikä hyvä ruoka ja juoma liioin. Mutta silloin kun ne muodostuvat ihmiselle kahleiksi, jotka sitovat hänen sielunsa, silloin ne ovat pahoja. Kaikki pahahan on relatiivista, ja nuo asiat ovat pahoja silloin, kun ne sitovat ihmisen sielun.

Ja kun kiusaus valtaa ihmisen, niin hän tahtoo kultaa, että voisi tyydyttää kaikkia halujaan ja intohimojaan, jotka hänessä heräävät: "Minä tahdon nauttia ja rikastua, että voisin nauttia. Ja minun nautintonihan ovat aivan viatonta laatua. En minä tahdo muuta kuin lentää lentokoneessa ja ajaa autolla, asua hyvissä hotelleissa, nauttia taiteesta, käydä konserteissa kuuntelemassa laulua ja soittoa, ja tahdon tietysti myös hyvän ja kauniin puolison jne. Ja kaikkea tätä minä voin paremmin saada, kun minulla on rikkautta." – Niin kiusaaja ihmisessä puhuu ja ihminen vakuuttaa itselleen, että nyt minun täytyy saada lisätuloja ja rikastua jne. Ihminen on silloin Luciferin vallassa. Ja ihmisen omatunto ja sydän kuiskaavat: "Sinun on voitettava nuo kiusaukset. On paha, että sinun sielusi on sidottu. Sinun täytyy vapautua kiusauksista, kuljitpa sitten kerjäläisen ryysyissä tai olit samettiin puettuna kuninkaan istuimella. Mikään ei saa sitoa, missään ei sydämesi saa olla kiinni. Sinun täytyy voittaa kaikki kiusaukset!"

Jeesus sanoo: "Voitto on siinä, että muistat että ihminen ei elä ainoastaan leivästä, vaan jokaisesta sanasta, joka lähtee Jumalan suusta." Ihmisen täytyy ymmärtää, että kaikissa nautinnoissa on vain puoli elämää. Jos ihminen saa kaikkea, hän huomaa, kuinka tyhjä elämä on. Jos ihmisellä on aina mitä hienompia ruokia edessään kultavadissa, voi hän kadehtia köyhää, joka juo raikasta vettä. Hän ei tiedä, miltä pieni hapanleipäpalanen maistuu, jota kerjäläistyttö nakertaa, sillä hänellä on aina kaikkia hyviä leivoksia. Hän väsyä lopulta kaikkiin mukavuuksiin ja ihmeellisiin vaihteluihin. Tuo kaikki voi muodostaa korkeintaan puolet hänen elämästään, sillä hän tarvitsee välttämättä sitä toistakin puolta, että hän kuuntelee jokaista sanaa, joka lähtee Jumalan suusta. Ja se merkitsee, että hänen täytyy, jos hän tahtoo olla ihminen, kääntyä itseensä ja oppia kuuntelemaan hengen ääntä omassa itsessään. Hän ei voi saavuttaa maallista onnea eikä tyydytystä, jos hän jättää hengen kuiskeet syrjään eikä tahdo avata sieluaan taivaallisille harmonioille.

Hänen täytyy avata sisäisimmät henkensä portit, että hän voi saada valaistusta itse elämään. Vasta sitten, kun hänelle tulee nautinnoksi kuunnella kaikkea tuota, mikä tulee sisästä: suuria ajatuksia, mahtavia rakkaustunteita toisia kohtaan, auttamistunteita, kieltäytymishaluja, halu kieltäytyä hyvistä ruuista, ihmeellisistä vaatteista ja hienoista asumuksista, halu tulla köyhäksi – silloin vasta hän alkaa voittaa luciferien kiusauksia. Jos hän ei tunne tuota halua, hän kuolee omaan kurjuuteensa.

Mutta kun ihminen tahtoo avata sielunsa noille aatteellisille arvoille, jotka lähtevät sisästä päin ja tulevat hänen sieluunsa innoittavina, käskevinä, inspiroivina; kun hän alkaa kaivata noita inspiraatioita, tätä elävän Jumalan sanaa, silloin hän alkaa voittaa luciferien kiusauksia. Eivät ne ole kiusauksia hänelle enää. Hänelle on yhdentekevää, miten hän vaatteita itseään, syö, juo, asuu . . . , sillä hän etsii Jumalan valtakuntaa ja tuo

kaikki on silloin hänelle yhdentekevää. Hän etsii sitä, mikä tulee korkeudesta; kaikki muu muuttuu toisarvoiseksi.

Hänen elämänsä on sisäistä laatua; hän todella muuttuu eläväksi henkiseksi ihmisiksi. Ja sille ihmiselle, joka jo kulkee totuuden tietä, voiton tietä eteenpäin, ihmiselle joka pyrkii, eivät kiusaukset enää tule niin räikeässä muodossa kuin edellä esitimme. Ne voivat tulla paljon hienommassa muodossa, mutta kuitenkin tähdäten siihen, että hänen pitäisi saada rikkautta tai muuta, jota voi nimittää omakseen. Ja ihminen voittaa tuon kiusauksen ainoastaan silloin, kun hän sanoo: "Minä en omista mitään. Tulen tänne aivan alastomana ja paljaana, ja niin täytyy minun myöskin lähteä täältä. Ja vaikka minulla olisi kokonainen kuningaskunta, olen kuin taloudenhoitaja ja vastuussa elämälle ja Jumalalle." Ihminen ei siis, kun hän kulkee itsekasvatuksen, voiton tiellä, sano jos hän on rikas: "Nyt luovun koko tästä rikkaudesta." Hänen täytyy kyllä osata sanoa niinkin. Sanoihan Jeesus nuorukaiselle, joka oli rikas: "Mene ja myy mitä sinulla on, ja anna köyhille, ja sinulla on oleva aarre taivaissa." Hengessään ihmisen täytyy jaksaa niin tehdä, hengessään ihmisen täytyy sanoa: "Jos minulla on jotakin, olen valmis antamaan sen pois tällä hetkellä, jos niin tarvitaan."

Mutta hän ei tee sitä umpimähkään, hän kysyy Jumalalta, mitä hänen pitää tehdä. Hän pitää myöhempänä saavutuksenaan sitä, että hän saisi elää köyhänä. Onhan elänyt sellaisia ihmisiä, jotka ovat saaneet luopua kaikesta: oli Fransiskus Assisilainen, oli Jeesus Kristus ja Leo Tolstoi. Jotkut ihmiset saavat näin tehdä, mutta se on ikään kuin korkea saavutus. Kun ihminen on lähellä täydellisyyttä, silloin hän saa tulla kuin kerjäläiseksi. Ennen sitä hän ei saa olla kerjäläinen, jossa asuu rikkauden halu tai kateus. Kaiken tulee olla sulaa riemua ja iloa. Sen tähden ihminen, joka on rikas, kysyy Jumalalta: "Kuinka minun tulee tehdä?" Ja hänen omatuntonsa vastaa: "Niin ja niin sinun tulee tehdä. Muista, että sinä olet taloudenhoitaja ja saat tehdä tiliä minulle." – Näin hän saa tehdä kulkiessaan sitä ihannetta kohti, joka on meidän kaikkien totuuteen pyrkivien ihanne – ettei tarvitse ulkonaisestikaan mitään omistaa.

Ja toinen kiusaus on ahrimanien kiusaus. Ja tästä kiusauksesta kerrotaan lyhyesti evankeliumissa näin: "Perkele otti hänet mukaansa pyhään kaupunkiin ja asetti hänet temppelin harjalle ja sanoi hänelle: 'Jos olet Jumalan poika, niin heittäydy tästä alas, sillä kirjoitettu on: Hän antaa enkeleilleen käskyn sinusta ja he kantavat sinua käsillään, ettet loukkaisi jalkaasi kiveen.' Jeesus sanoi hänelle: 'Myös on kirjoitettu: Älä kiusaa Herraa, Jumalaasi!'" Tämä on ahrimanien kiusaus ja tahdon puhua lyhyesti siitä.

Se on kiusaus, joka sanoo ihmiselle: Sinä joka olet lahjakas – kiusaaja sanoo, että olet lahjakas –, sinun täytyy tulla ihmisten kunnioittamaksi ja rakastamaksi. Ja kiusaukseen sisältyy usein tuo, jota on kuvattu että heittäydy alas ja enkelit kantavat käsillään sinua. – Siis: Minä olen jo korkea ja etevä ja minun tulee näyttää ihmisille kuinka etevä minä olen ja ihmiset tunnustavat sen silloin. Se on lyhyesti sanoen kiusaus, joka kohtaa ihmistä: Ei sinun tarvitse mitään tehdä, osaat jo kaikkea. Lahjakkaalle olennolle voidaan asettaa tällainen kiusaus. Jos on kysymyksessä ihminen, joka tahtoo tulla soittoniekaksi ja sitten tuntee sisässään, että hänen täytyy tulla niin eteväksi, että hän saavuttaa kunniaa, – tai sanokaamme, että joku tahtoo tulla laulajaksi ja näyttää kunniaa laulullaan. Silloin kiusaajan ääni sanoo: Sinulla on kaunis ääni jo, mene ja laula, niitä kunniaa. Olet lahjakas, kyllä sinä osaat.

Tämä vertaus tuntuu ehkä etsityltä, mutta muistan kyllä useita tapauksia, jolloin joku ihminen on tehnyt sen erehdyksen, että luuli: "Näkymättömän maailman enkelit kyllä tulevat ja palvelevat minua, sillä minähän tarkoitan vain parasta. Tahdon ilahduttaa ihmisiä ja olla hyödyksi, ja tietysti minä osaan julkisuudessa esiintyä." Ja sen tehdessään se ihminen todella sitten syöksyi temppelin harjalta ilman, että enkelit tulivat auttamaan.

Kerran – valaistakseni tätä pienellä esimerkillä – oli ihminen, joka uskoi johonkin filosofiseen oppiin ja piti siitä esitelmän. Hän oli kirjoittanut esitelmänsä ja luki sen, ja ihmiset jotka kuuntelivat, taputtivat esitelmän loputtua hänelle käsiään. Ja esitelmäpitäjä huomasi, että esitelmä oli tehnyt hyvän vaikutuksen ja

hänessä nousi oman arvon tunne, että hän ilmoitti: Silloin ja silloin pidän taas esitelmän ja jatkan toisesta asiasta tämän filosofian yhteydessä. Ja jostain syystä hän ei kirjoittanut sitä esitelmäänsä; hänellä ei luultavasti ollut oikein aikaa sitä kirjoittaa. Hänen filosofiansa oli laadultaan hyvin ihanteellista ja hän ajatteli: Nyt minä puhun vapaasti. Seuraavalla kerralla oli paljon väkeä tullut kokoon, eikä hänellä ollut kirjoitettua esitelmää, sillä hän ajatteli: Minä tiedän mitä minun pitää sanoa. Olenhan tuhat kertaa ajatellut niitä asioita; tietysti menestyn yhtä hyvin kuin viime kerralla.

Hän alkoi esitelmänsä sujuvalla lauseella, mutta sai kokoon tuskin viisi, kuusi lausetta . . . viimeinen lause filosofisesti aivan mahdoton. Syntyi hiljaisuus, hän kalpeni ja näytti voivan pahoin. Sitten eräs herrasmies sanoi: Ehkä ottaisimme keskusteltavaksi tämän asian. Ja sillä tavalla pelastettiin tilanne. Mutta tuo ihminen oli noussut temppelin harjalle ja ajatteli saavansa kunniaa, ajatteli, että kaikki henkiset voimat tulevat tietysti auttamaan häntä. Ja oli kuin hänet olisi syösty temppelin harjalta, kun enkelit eivät tulleetkaan auttamaan häntä. Ja sillä tavalla käy aina kun ihminen ajattelee – oli asia kuinka pieni tahansa –: kyllähän tässä pärjää, ei minun tarvitse tehdä niin paljoa työtä, nähdä vaivaa. Se on esimerkki inhimillisestä laskelmoinnista: Ihminen tahtoi mielellään näyttää kunniaa, muttei tekisi sen puolesta työtä. Ihminen on kunnianhimoinen, vaikka ei ymmärrä eikä välitä siitä, kuinka kunnia on saavutettavissa. Mutta kunnian tavoittelu tällöin on Jumalan kiusaamista; hän saavuttaa silloin vain häpeää.

Mutta jos ihminen tekee työtä saavuttaakseen sen pyhyden tai taidon jota hän tavoittelee, silloin häneltä katoaa kunnianhimo, sillä mitä hän tekee kunnialla, joka tulee pitkän ponnistelun jälkeen. Se tuntuu kyllä hyvältä, koska se on rakkauden osoitus ihmisten puolelta, mutta hän itse on nöyrytnyt ajan kuluessa. Jokainen suuri taiteilija, runoilija, kuka tahansa, joka on näyttänyt kunniaa maailmassa luomalla sellaisia teoksia, jotka todella elävät läpi aikakausien, jokainen sellainen ihminen on sangen kylmä ja välinpitämätön ihmisten kunnialle, heidän osoittamalleen kunnioitukselle. Hän tietää kyllä, että hän voi olla sen arvoinen, koska hän on itse tehnyt paljon työtä. Mutta hän ei ole osannut eikä jaksanut sitä työtä tehdä omaa kunniaansa ajatellen, vaan työtä tehdessään hänestä on hävinnyt kunnianhimo ja hän on jäänyt vain ajattelemaan työtään, sitä kauneutta ja ihanuutta, jota hän tahtoi tuoda esille. Hänestä on tullut ikään kuin Jumalan palvoja, palvelija. Hän on työnsä ohella kehittynyt palvelijaksi, Jumalan sanansaattajaksi. Kunnian tavoittelija ei hän enää ole. – Tämä kiusaus tulee ihmiselle niin monenlaisessa muodossa sen tähden, että siinä on juuri opittava, että kaikki saavutus on tuleva ponnistuksen jälkeen ja ikään kuin ansiosta.

Kolmannesta kiusauksesta taas, joka tulee saatanain eli asuurain taholta, kerrotaan evankeliumissa: "Taas perkele otti hänet mukaansa sangen korkealle vuorelle ja näytti hänelle kaikki maailman valtakunnat ja niiden loiston ja sanoi hänelle: 'Tämän kaiken minä annan sinulle, jos lankeat maahan ja kumarrat minua'. Silloin Jeesus sanoi hänelle: 'Mene pois, Saatana, sillä kirjoitettu on: Herra, Jumalaasi, tulee sinun kumartaa ja häntä ainoata palvella.'" – Siinä on se kiusaus, jota lyhyesti sanomme vallanhimoksi. Vallanhimoinen ihminen tahtoo vallita ja hallita ajatellen, että hänet on luotu hallitsemaan ihmisiä. Hänen pitää saada valtaa vaikka koko maailman yli, sillä hän osaa järjestää ja hallita kaikkea.

Niin puhuu vallanhimo ihmisessä. Ja jos ihminen ei ole sitä voittanut vaan se elää hänessä ja pitää häntä orjanaan, silloin hän todella voi hetkeksi saavuttaa jotain valtaa, mutta sen jälkeen lankeemuksensa on syvä. Hän saa kokea sitä, että itse joutuu jonkun toisen ihmisen vallan alaiseksi. – Ja tämä kiusaus on voitettavissa ainoastaan siten, että ihminen sanoo sille kiusaajalle: "Minua ei ole kutsuttu minkäänlaiseksi hallitsijaksi, minua ei ole pantu minkään valtiaaksi. Jumalaa ainoastaan tulee kumartaa ja palvella." – Toisin sanoen, ihminen ei siis saa langeta siihen kiusaukseen, että hänen alempi persoonallinen minänsä saisi olla vallassa ja hallita häntä itseään ja maailmaa, vaan hänen on tultava siihen, että hänen ylempi itsensä hallitsee ja vallitsee. Sillä tavalla ihminen pelastuu tästä kolmannesta kiusauksesta eli niiden asuurain ja saatanain vallasta, jotka tahtovat viedä häntä mustaan magiaan.

Olemme näissä esitelmissä puhuneet ulkonaisesta ja sisäisestä vapaudesta ja niistä oloista, jotka välttämättömyyden pakosta jotkut tulevat syntymään maan päälle, oloista, joissa veljeys on vallitseva.

Muistakaamme, mitä puhuttiin, mikä on välttämätöntä, että yhteiskunnalliset ja valtiolliset kysymykset voitaisiin oikein ratkaista; muistakaamme, että uudessa yhteiskunnassa on aina otettava veljeys mukaan. Kun tätä ajattelemme – ja sitä sisäistä voittoa, jonka ihminen voi saavuttaa – kun ymmärrämme, että tuo kaikki voi toteutua, niin ymmärrämme myös, millaiselta elämä silloin on näyttävä maan päällä. Ja silloin voimme kysyä: Millä tavalla me ihmiset, jotka sisäisesti vapaudumme, voisimme tehdä työtä sen puolesta, että ihmiskunta vähitellen ulkonaisestikin vapautuisi?

Silloin tahdon mainita erään näkemyksen, mikä minulla aina on ollut. Ei se ole mikään erikoinen näkemys, mutta se on kuitenkin totuuden pohjalla, ja se metodi, mikä siinä näkemyksessä kuvastuu, tuntuu minun järjelläni melkein ainoaksi mahdolliseksi ratkaisuksi yhteiskunnallisessa kysymyksessä. – Se näkemys on sen suuntainen, että ne ihmiset, jotka jo ovat vähän vapautuneet sisäisesti – alkaneet kulkea vapautta kohti voiton tietä pitkin – ne ihmiset, jotka ovat heränneet tietoon siitä, että ihmisten tulee rakastaa toisiaan, ne koettaisivat aloittaa uutta elämää maan päällä, uutta yhteiskuntaelämää. Ja se ei tapahtuisi suinkaan sillä tavalla, että he erottautuisivat vanhasta yhteiskunnasta. Se tapahtuisi ennen kaikkea sillä tavalla, että ne ihmiset, jotka tämän uuden elämänymmärryksen ovat saavuttaneet ja sisässään tietävät, että veljeys täytyy tulla mukaan silloin, että ne ihmiset liittyisivät yhteen, niin kuin nykyään liitytään yhteen pieniin seuroihin, mutta eivät jättäisi asioita vain seuran kannalle, eivät tyytyisi siihen, että pitävät vain yhteisiä kokouksia ja keskenään kohottavat toisiaan soitolla ja laululla, puheilla, opetuksilla, keskustelulla . . . , vaan että he liittyisivät yhteen myös jokapäiväisessä käytännöllisessä elämässä, että – minun näkemykseni mukaan – joka paikassa maapallolla, missä sellaisia ihmisiä on, he siirtyisivät asumaan yhdessä. Sanokaamme nyt, että jossain kaupungissa on jokin määrä teosofeja. Nämä silloin liittyvät yhteen, menevät esimerkiksi yhdessä asumaan johonkin esikaupunkiin, valitsevat jonkin maa-alueen ja rakentavat sinne pieniä asuntoja eri perheille, ehkä myöskin yhteisen rakennuksen, jossa voidaan yhdessä asua, ja sitten järjestäisivät yhdessä aineellisen elämänsä työtä ja rahaa säästävästi, niin että jokainen vakava ihminen, joka kuuluu tähän yhteisöön, saa aineelliset olosuhteensa jokseenkin taatuiksi.

Tarkoitan, että veljeys on toteutettavissa juuri sillä tavalla, ei siten että toinen ihminen asuu suuressa marmoritalossa, jossa hänellä on yksin käytettävissään 50-100 huonetta, niin kuin tänä päivänä tapahtuu Amerikassa – ja toinen ihminen taas asuu mökissä, jossa asuu neljäkin perhettä yhdessä huoneessa, niin kuin meilläkin täällä Suomessa tapahtuu. Sellaista ei saisi mitenkään tapahtua niiden ihmisten kesken, jotka ovat heränneet kulkemaan voiton tietä inhimillistä vapautta kohti ja jotka ymmärtävät, että veljeys tähtää siihen, että inhimilliset olosuhteet järjestettäisiin noissa tulevissa yhteiskunnissa niin, että elämä niissä olisi kaikille jokseenkin tasa-arvoinen. Kaikki tekisivät kyllä omaa työtään, mutta he järjestäisivät raha-asiat siten että maksaisivat tuloistaan tietyn prosentin yhteiseen kassaan niin, että se peittäisi menot tuosta yhteisestä asumisesta ja ruokailumahdollisuudesta. Jos joku tahtoisu syödä vähän muutakin kuin mitä tavallisesti syödään, olkoon hänellä siihen vapaus, ja jos joku tahtoo pitää itsellään enemmän huoneita, olkoon siihenkin vapaus, mutta kaikessa on minimivaatimus se, ettei kukaan saa asua liian ahtaasti eikä syödä liian huonosti.

Rakkauden täytyy järjestää nämä asiat, ja tulevaisuuden yhteiskunnissa juuri rakkaus tulee järjestämään tällaiset asiat – korkeampi rakkauden vaatimus. Ja jos tätä voidaan toteuttaa pienissä yhdyskunnissa, voidaan sitä elää ja toteuttaa suurissakin yhteiskunnissa. Kun esimerkiksi nähdään, kuinka nuo pienen yhdyskunnan ihmiset ovat onnellisia, kuinka puute, taudit ja kaikki sellainen pakenee heidän luotaan ja heillä on hauska ja hyvä olla, syöpyy se suuremman yhteiskunnan aivoihin ja he ymmärtävät silloin, että noin täytyy heidänkin tehdä. He jatkavat sitten sitä.

Ja jos yhteiskunnat ovat silloin sellaisia, ettei ajatella vain toisten ryöstämistä, vaan että on syntynyt Suur-Eurooppa, jossa kansainväliset rajat on poistettu, ja esim. ei ole enää eri rahoja vaan yksi, samanlainen raha, silloin tulee myöskin eri maissa selvemmäksi tuo, että olot näissä yhteiskunnissa on järjestettävä veljeyden pohjalle.

Tätä epäveljellistä elämää emme saa jatkaa enää, tätä elämää, jossa olemme valmiit käymään sotia, tappamaan toisiamme ja hävittämään kaikki, mitä vuosituhansien aikana olemme rakentaneet, ja että vaikka toisaalla ihmiset näkevät nälkää, niin toisaalla ruokaa hävitetään, viljaa poltetaan. Meidän täytyy ymmärtää, että vähitellen on otettava veljeys lukuun yhteiskuntaelämässä maan päällä; jos emme tahdo ryhtyä sitä toteuttamaan, emme tiedä mitkä kurjuudet meitä ihmisiä silloin odottavat.

Näemme, kuinka luontokin on pahoillaan ihmisen itsekkyydestä. Luontokin tahtoo muistuttaa onnettomuuksilla ja vahingoilla: Muistakaa ihmiset, että alatte elää parempaa elämää keskenänne! Tämä kysymys on jätetty nyt meille pohdittavaksi, sillä olemme astuneet uuteen aikakauteen.

Puheita Suomen kansalle N:o 4-5

Pekka Ervast

Mitä opimme sodasta ja vallankumouksesta?

Helsingissä 1917
Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike
Postiosote: Äggelby

Arvoisalle lukijalle:

Tässä kirjoituksessa olen rohjennut lausua mielipiteitä aineesta, joka on ulkopuolella tavallisia uskonnollisia tutkimuksiani. Koska on mahdollista, että poiketessani tällä tavalla poliittisten päiväksymysten vieraalle alalle olen vain asettanut näytteille oman typeryyteni ja kömpelyyteni, pyydän erityisesti huomauttaa, että yksin vastaan sanoistani ja etten tiedä, missä määrin teosofi-veljeni kannattavat mielipiteitáni.

P. E.

TAMPEREELLA 1917
TAMPEREEN SENTRAALIKIRJAPAINOSSA

Mitä opimme sodasta ja vallan- kumouksesta?

I.

Maailma palaa. Kohta on kolme vuotta kulunut siitä, kun se tuleen syttyi, mutta vielä tulta ei ole saatu sammumaan, yhä vielä loimuavat liekit uhkaavina pärskyvät. Eikä tämä tulipalo hävitä ainoastaan taloja ja maita, kaupunkeja ja kyliä; siinä ihmisetkin saavat surmansa; mitkä palavat kuoliaaksi, mitkä kärventyvät, mitkä haavottuvat; puhutaan jo kymmenistä miljoonista. Ja tämä tulipalo on murhapolttoa, sillä sen ovat ihmiset itse sytyttäneet. . .

Mitä on sota? Se on uskon vararikko, se on henkisen heikkouden tunnustus:

«Oi sinä maailmoiden Jumala, joka meidät tälle tähdelle olet heittänyt, minkälaisiksi houkkioiksi sinä olet meidät luonut! Katso, kuinka sokeita me olemme ja kuinka heikkoja. Me emme usko hyvän voimaan, emme rakkauteen emmekä järkeen. Me emme tunne itsessämme hengen aateluutta, totuuteen aurinko ei aivojamme valaise, veljeyden inspiratsioni ei rintaamme kohota. Meidän tahtomme ei käy kohti ihanteita, meidän sydämemme ei rakasta vapautta. Oman pikkumaisuutemme orjia me olemme, omien vähäpätöisten himojemme vankeja. Ja sentähden meidän täytyy tapella ja taistella, sentähden turvautua nyrkin voimaan, että uskon puutteessa edes sillä tavalla pääsisimme vapaiksi itsestämme.»

Kolme vuotta kohta. Puolitoistasataa viikkoa, jotka eivät koskaan tahtoneet loppuun vieriiä. Tuhat tuskan ja kyyneleiden päivää.

Mutta ensimmäinen sotatalvi oli myös innostuksen ja ihanteiden aika. Silloin uskottiin pyhän sodan oikeudellisuuteen. Silloin taisteltiin aatteiden puolesta. Silloin vihollinen oli ihmiskunnan ihanteiden pettäjä, rikoksentekijä, jota oli rangaistava. Silloin voitto oli varma, ja pikainen voitto, joka vihollisen kukistaisi ja maan pinnalta hävittäisi.

Tuli sitten toinen talvi, unesta herämyksen ja pettymyksen vuosi. Vihollista ei äkkiä voitukaan kukistaa. Voittoa ei käden käänteessä saavutettukaan. Ihanteet unohtuivat, unelma haihtui, tosi oli edessä. Ei lippujen liehuessa, ei sävelten soidessa voittoon kuljettu, eikä sankarikuolemaan aatteen puolesta. Vaan myrkkyykaasujen lippuina leijaillessa ja tulitorvien manalaisesti paukuessa vyörytettiin ihmislaumoja surman suuhun kuin karjaa ainakin ja maailmanpalon mylvinään hukkuivat ruhjottujen ja silvottujen kiroukset ja hätähuudot. Kuinka pallon tulisikaan voitto maksamaan? Kuinka kauan kestäisi, ennenkuin se saavutettaisiin?

Ja nyt on kolmas talvi vierinyt, uupumuksen, avunhuudon ja toivottomuuden talvi. Nyt ei enää uskota voittoon, nyt korkeintaan siitä puhutaan. Vihollista ei voida kukistaa, ei maan tasalle hävittää. Sodalla ei mitään saavuteta. Kaikki on turhaa. Voitto olisi liian kallis. Sota on vain itsensä hävittämistä.

Alkavatko ihmiset tulla järkiinsä? Alkavatko nähdä, että kaiken ja kaikkien loppu on edessä, elleivät sotaa lopeta? Alkavatko oivaltaa, että sota on pahan hengen työtä, ettei Jumalalla ole mitään sen kanssa tekemistä? Saavuttavatko kansat tasapainonsa jälleen, ennenkuin ehtivät tehdä itsemurhan?

Ah, ei, kansat ovat kuin valloilleen päässeitä villipetoja ja niiden johtajat ovat kuin pillastuneita hevosia. Ne ovat vimmassaan sokeita, ne ovat kauhusta mielettömiä. Mikä saa heidät talttumaan?

Mutta keskellä tätä vimmaista sekasortoa on yksi kansa hulluudesta herännyt ja taistelee nyt itseään irti sotakuumeen hourailusta. Sen sydämen pedon kynnet ovat raadelleet väyksiin: sen viha on lauhtunut, sen mieli on toipumassa, sen silmä on kirkastumisillaan. Se heitti ikeen hartioiltaan, se kumosi vanhat käsitykset vallan oikeudesta, se viitotti vallankumouksessa rauhan tien. Se ei tuonut vielä rauhaa maailmaan, mutta se näytti, että rauha on mahdollinen sitten, kun kansat itse sitä vaativat. Ja keskellä sotaa se ryhtyi itseään uudistamaan.

Sama vallankumous se oli kohtalon hetki Suomenkin kansalle. Vuosisatoja kestäneen orjuuden yöstä Suomen kansa äkkiä astui päivän valoon ja vapauteen. Ei kohtalo hetkeä valinnut meidän mieleemme mukaan. Ei se tuonut antimiaan silloin, kun maailmassa vallitsi rauha, kun oma kansamme lainkuuliaisena ja hiljaisena työskenteli hyvinvointinsa puolesta; — vaan silloin, kun sota oli katkaissut kauppasuhteet vieraitten maitten kanssa, kun puolikolmatta vuotta kestänyt ennen kuulumaton sorto oli saanut kansan ajattelevat yksilöt häpeästä ja tuskasta hulluuden partaalle, kun sodan aikana kiskotut verot ja elintarpeiden huimaavat hinnat olivat tehneet elämän vähävaraisille sietämättömäksi, kun vihdoin uhkaava nälänhätä oli järkyttänyt kansan koko sielullista tasapainoa, silloin kohtalo heitti mahtisanansa vasten kasvojamme: «olkaa itsenäinen kansa! Tulkaa omillanne toimeen!»

Ja kuitenkin se niin olla pitää. Sillä vielä ei ole mikään kansa tullut itsenäiseksi muuten kuin tuskan ja kärsimyksen kautta. Sentähden iloitkaamme, ottakaamme vastaan kohtalon lahja — sillä kohtalo ei anna mitään ansiotta — ja katsokaamme, mitä erityistä oppia tulevaisuutemme ja itsenäisyytemme suhteen saamme ottaa näistä kahdesta suuresta tapahtumasta: sodasta ja vallankumouksesta.

II.

Nykyinen maailmankamppailu opettaa kansoille merkillistä läksyä; maailmanpolitiikan johtajillekin käy päivä päivältä selvemmäksi se merkillinen totuus, että sodalla ei enää saavuteta mitä sillä tavotellaan. Kumpikin sotivista puolista oli asettanut itselleen päämäärän, jonka se luuli helposti ja nopeasti saavuttavansa sodan avulla. Tämä päämäärä oli epätavallampi ja kauniimpi sanoissa kuin todellisuudessa, mutta ihanana lupauksena se väikkyi ja houkutteli sekä kansoja että niiden johtajia turvautumaan sodan ja väkivallan hirmukeinoihin päämäärän ihanuutta saavuttaakseen. Ja mitenkä on käynyt? Sota on osottautunut samanlaiseksi kuin suuri tuli, jota ei voi hillitä. «Tuli on hyvä palvelija, mutta huono herra.» Sotakin oli ennen — niin ainakin uskottiin — hyvä palvelija, joka toi isännälleen rikkautta ja valtaa. Mutta nyt on sota kasvanut isäntiään mahtavammaksi. Nyt ei se ole palvelija, vaan herra. Sodan jumala on katkonut orjankahleensa, noussut rautaisessa ja verisessä majesteetissaan ja nauraa nyt kolkkoa nauruaan ihmiskunnalle, joka sitä uhmaili. Missä on nyt se hyvä, jota sodan piti tuoda mukanaan? Missä on kunnia, missä on rikkaus, missä on valta? Entinen kunnia on veritöihin tahrautunut, konnaantöihin kaatunut. Entisetkin säästöt ovat tyhjiin kuluneet ja päivä päivältä kasvava velkataakka on kukistamaisillaan suurvaltain entisenkin ylpeyden ja mahtin. Kaikki laskelmat näkyvät pettäneen, kaikki ihanteet ovat särkyneet. Ja hävityksen keskeltä on alkanut kuulua uusi ääni. Ankarana ja tuomitsevana, jylhänä omantunnon äänenä se ensin kuului — «mitä varten olette syösseet itsenne pahaan ja syntiin?» Mutta kun tarkemmin kuuntelemme, on se ääni alkanutkin puhua uuden, ihanteellisen päämäärän maanivaa kieltä: «maailman kansat, oppikaa luopumaan sodasta ja väkivallasta!» Ja siinä on sodan sanoma.

Eihän tämä ole mikään uusi oppi, vaikka se tässä yhteydessä onkin hämmästyttävä. Maailman jaloimmat ja viisaimmat ihmiset ovat aina niin opettaneet: he ovat rauhaa rakastaneet ja väkivaltaa kammoneet. Buddha kielsi jyrkästi sodankäynnin ja verenvuodatuksen ja Kristus sanoi: «joka miekkaan tarttuu se miekkaan hukkuu.»

Lukekaa niitä kymmeniä ja satoja teoksia, jotka nykyisen sodan aikana ovat nähneet päivänvalon: toiset niistä puolustavat sotaa, mitkä liittolaisten kannalta, mitkä keskusvaltojen kannalta, toiset taas ovat kirjoitetut

sotaa vastaan, mitkä tuomiten sotimisen sinänsä, mitkä keksien keinoja sotien ehkäisemiseksi ja ainakin nykyisen sodan lopettamiseksi. Lukemisesta joudutte lopulta aivan pyörälle ettekä tiedä, mikä on oikein ja mikä on väärin. Jokainen tekijä todistaa järkevästi ja loogillisesti, että hänen näkökantansa on oikea. Toisena hetkenä te myönnätte itsellenne, että kyllä maailman menestykselle on välttämätöntä, että liittolaiset voittavat; toisena hetkenä tuskaisena huomaatte, että Europan elämästä ei tule mitään, ellei Saksa pääse oloja järjestämään; ja kolmantena järkenne näkee selvästi, että olemme kaikki perikadon partaalla, jos sota vielä jatkuu, jollei rauha kohta palaja. Lopulta olette aivan ymmällä. Ettekö huomaa, että järjelle voi todistaa mitä vain? Ettekö huomaa, että elämä opettaa meitä omalla tavallaan? Ettekö huomaa, että elämän syvempiä asioita on otettava vastaan uskossa?

Juuri uskossa. Sillä usko kirkastaa järjen. Usko tulee sydäimestä ja omastatunnosta. Usko on meidän siveellinen tietoisuutemme. Tämä siveellinen tietoisuus sanoo meille samaa kuin Kristus ja Buddha: älä tee väkivaltaa! älä tapa, älä ryöstä, älä polta, älä hävitä! Me tiedämme, että se tietoisuus puhuu oikein. Vaikka järkemme vetäisi esille mitä verukkeita tahansa, me tiedämme sydämessämme, että viisaat vapahtajat ovat oikeassa: väkivalta ja murha on väärä.

Entä puolustussota? Jos toiset hyökkäävät meidän kimppuumme? Eikö meidän silloin tule puolustaa isänmaatamme, vapauttamme, elämisen oikeuttamme?

Ketkä sitte hyökkäisivät? Kiinalaisetko? Neekeritkö? Ennen maailmassa kansainvaellusten aikana oli todella olemassa tämä mahdollisuus: silloin sodilla olikin toinen luonne. Mutta nyt? Nyt kristityt valtiot ovat haarniskoituina toisiaan vastaan. Nyt he taistelevat keskenään ja ovat tämän jo vuosisatoja tehneet, huomaamatta, mikä hirvuisin jumalanpilkkua siinä piilee. Vaara ei uhkaa ulkoapäin, vaan omassa leirissä. Mikä tähän on syytä? Mikä on syytä tähän hämmästyttävään pelkoon?

Koko pelko on joukkosuggestionia, jonka syy on katsantokannoissa ja kasvatuksessa. Meitä kasvatetaan väärin. Lapsista saakka saamme oppia, että sota on suurta ja jaloa — tai oikeammin: voitto sodassa. Kuolla sodassa on kunniaakasta, anastaa sodassa itselleen rikkauksia on sankarillista ja suurta. Mitä sodan avulla voitetaan, se on oikeudella voitettu. Meidän mielikuvituksemme johdetaan täten harhaan. Ja meiltä peitetään, mitä ihmiskunnan vapahtajat ovat opettaneet.

Kuinka tätä sitten perustellaan? Sillä, että valtiosta tehdään epäjumala. Valtio on jotain mystillistä ja itseolevaista, aivankuin elävä yksilö. Nerokkaat ajattelijat nimenomaan niin väittävät, sekottaen täten yhteen kansan sielun eli korkeamman minän (jota teosofit kutsuvat «kansallishaltiaksi») ja valtioaatteen. Tällä mystillisellä valtiopersonallisuudella on sitten jumalalliset etuoikeudet: se on yli-ihminen, jonka vapautta ei rajota tavallinen inhimillinen siveellisyys. Tavallinen ihminen kielletään jo katkismuksessa tappamasta, varastamasta, pettämisestä, ryöstämisestä. Mutta samassa katkismuksessa opetetaan nimenomaan valtiosta eli sen jumalallisesta hallitusvallasta, että sillä on valta jäsentensä elämän ja kuoleman yli, että se voi myöntää heille oikeuteen tappaa j.n.e. Kun näet valtio julistaa sodan, silloin kansalaisille annetaan oikeus tappaa ja ryöstää. Valtiosta on täten tehty epäjumala.

Epäjumala, joka suoraan sanoen on alapuolella ihmisyyttä. Sillä jos valtiosta olisi tehty jumala, pitäisi kai sen siveellisyys olla korkeampi tavallisia inhimillisiä siveyskäsitteitä. Kuinka voimme kunnioittaa ja pitää arvossa valtion ylipersonallisuutta, jos se saa esiintyä ryövärinä, murhaajana, salakavalana petturina? Semmoisetko käsitykset meillä olisi jumalallisesta oikeudesta?

Siihen meitä kuitenkin joka maassa kasvatetaan. Ja sentähden meissä elää järjetön pelko. Kun kerran opimme ajattelemaan omasta valtiostamme, että sillä on oikeutta sodan avulla laajentaa rajojansa ja valtaansa, hallita toisia kansoja, vaatia niiltä veroa j. n. e., on luonnollista, että toisilla valtioilla on sama oikeus vaikkapa meidänkin suhteemme. Siis jos jokin valtakunta voittaa meitä sodassa, on se oikeutettu vaatimaan meiltä kaikenlaisia korvauksia, ehkä kokonaan valtaamaan maamme ja hallitsemaan meitä. Täten joudumme elämään ryövärinä ryövärien keskelle. Ei koskaan ole mitään takeita siitä, ettei taloomme äkkiä

hyökätä, ettei pistetä tulta sen nurkan alle, ettei sen asujaimia hätyytetä ja murhata. Ei koskaan ole mitään rauhaa. Rauha on näennäistä, se on vain aselepoa. Niinhän ennen sanottiinkin: *si vis pacem, para bellum*, jos tahdot rauhaa, valmistaudu sotaan. Sentähden rauhamme ei ole muuta kuin loppumatonta sodan valmistusta: yhä suurempien armeijojen harjottamista ja ylläpitämistä, yhä uusien ja vahvempien linnotusten rakentamista, yhä tehokkaampien murha-aseiden keksimistä ja valmistamista. Rauha on jatkuvaa jännitystä ja pelkoa, täynnä epäluuloa ja arkuutta, todellista helvettiä maan päällä.

Kuinka siitä helvetistä pääsemme? Muuttamalla ajatuskantaamme, uudistamalla kasvatustamme. «Tietysti minä en aio hyökätä kenenkään kimppuun», sanoo jokainen kristitty valtio, «mutta tuota naapuria epäilen!» Sen sijaan pitää oppia sanomaan: «Kunhan minä vain pidän huolta itsestäni, etten tee kellekään vääryyttä enkä väkivaltaa, kyllähän aina toiset pahaa karttavat!» Pelon sijaan on astuva luottamus. Ja semmoinen luottamus lankeaa itsestään, kun meitä kristityitä ihmisiä kasvatetaan oikein.

Elämmehän yhteiskunnissamme rauhassa ja levossa. Emmehän ole rautaan puettuja toisiamme vastaan, eiväthän meidän kotimme ole linnotuksia. Ei kuularuiskuja ole meidän ovillamme eikä taskumme ole täynnä revolvereita ja pommeja. Olemme uskoneet järjestyksen ylläpidon erityiselle virkakunnalle, joka suojelee meitä ja omaisuuttamme siinä harvinaisessa tapauksessa, että ryöväreitä ja varkaita kimppuamme hyökkää. Miksikä ei olisi samalla tavalla valtioiden laita? Miksikä eivät kansat voisi elää rauhassa ja sovussa keskenään? Miksikä ei heillä voisi olla kansainvälinen poliisilaitos, joka ylläpitäisi järjestystä valtioiden kesken siinä tapauksessa, että jonkun tekisi mieli langeta vanhaan murhan ja varkauden syntiin? Ja miksikä ei olisi olemassa kansainvälinen oikeuslaitos, joka sovittamalla ratkaisisi kaikkia mahdollisia kansainvälisiä eripuraisuuksia: eiväthän kansat sinään joudu riitaan keskenään, ainahan «kansainvälisissäkin» konflikteissa on kysymys vain jonkun yksilöryhmän tai luokan eduista. Mutta kun olisi olemassa korkein yhteinen tuomioistuin, sovinto-oikeus ja järjestyskunta, silloin ei kansojen tarvitsisi ylläpitää seisovia armeijoja eikä linnotuksilla ja murhakoneilla häpäistä jumalan luontoa. Mitään luonnottomia rajoja ei olisi. Kaikki, jotka yhdessä tahtovat muodostaa kokonaisuuden, ovat vapaat sitä tekemään. Kansat muodostaisivat valtioita luonnollisten suhteitten perusteella, sen nojalla että heillä on yhteinen kieli tai sen nojalla että asuvat samassa maassa tai sen nojalla että tahtovat auttaa toisiaan. Suomen kansa esim. voisi auttaa ja sivistyttää lappalaisia, venäjänkarjalaisia j. n. e.

III.

Venäjän vallankumous on myös opettanut Europan kansoille merkillisen läksyn, jota kyllä kaikki eivät vielä ole oivaltaneet. Vallankumous aiheutui lähinnä sodasta ja se nousi leimuavana protestina sota vastaan; sentähden tuntui kuin ilmassa noina maaliskuun päivinä, että nyt sota pian loppuu: eihän semmoinen vallankumous saattanut kulkea historian ohi tärisyttämättä ja järkyttämättä koko maailmaa. Mutta vallankumous on tapahtunut, sota yhä jatkuu ja Venäjälläkin näyttää siltä, kuin varustauduttaisiin uudella voimalla sitä jatkamaan. Ehkä siis vallankumouksella ei ollutkaan yleismaailmallista merkitystä, ehkä se oli vain olojen pakosta aiheutunut yksityistapaus Venäjän historiassa?

Ei, sydämemme ei alistu sitä uskomaan. Sen mielestä Venäjän vallankumouksella on suuri historiallinen merkitys, suurempi vielä kuin Ranskan vallankumouksella kahdeksannellatoista vuosisadalla. Ja vaikka sen terottama totuus ei olisi täydellisesti kirkastunut edes Venäjänkään kansalle vielä, olisi tämä silmäin hämäryys ohimenevää laatua ja aiheutuisi nykyisen tilanteen vaikeudesta. Sillä niin mullistavaa laatua on tuo vallankumouksen opettama läksy, kun sen oikein ymmärrämme. Ranskan vallankumous hävitti sädekehän kuninkuuden ympäriltä ja osotti, että mikään hallitus ei ollut jumalan armosta, vaan kansan tahdosta; mutta Venäjän vallankumous — paitsi että se omalle kansalleen opetti, että tsaari ei ollut jumalan puhutorvi maan päällä — on ottanut askeleen edemmä. Se on selvittänyt Europan kansoille ja koko maailmalle, että ei kansakaan ole oikeutettu antamaan valtaa yksityisille: sillä valtaa voidaan käyttää väärin ja se voi hetkessä muuttua mielivallaksi.

Täten Venäjän vallankumous sittekin läheisesti liittyy sotakysymykseen, ja ensimmäinen vaikutelmamme oli paikallaan. Sillä mikä on ollut maailmansodan syynä? Se että kansat ovat antaneet n. k. hallitukselle valtaa olla mielivaltaisia s. o. tässä tapauksessa syöstä sotaan.

Hallitusvalta tietenkin nojautuu siihen harhakäsitykseen valtiosta, josta edellä oli puhe. Kun valtio on yli-personallisuus, on hallitus tuon yli-personallisuuden aivot ja saattaa päättää, koska on ryhdyttävä ryöväykseen, murhaan ja väkivaltaan; sillä hallitukseen on keskitetty valtiopersonallisuuden valta. Mutta kun harso temmataan silmiltämme ja me näemme, että valtio ei olekaan mikään mystillinen personallisuus, silloin ei valtiollisen ja yhteiskunnallisen järjestyksen valvoja ja toimeenpanija, toisin sanoen hallitus liioin ole oikeutettu käyttämään valtaa, jota ei valtiolla ole.

Kellä sitten on valtaa? kysyne moni oudoksuen. Vastaus kuuluu: ei kellään. Ei kellään ole valtaa väärin tekoon. Kaikki väärinteko johtuu mielivallasta. Olkoon, mutta pitäähän olla valtaa tehdä oikein! Sanotaanhan jumalastakin, että hän on kaikkivaltias.

Aivan niin, ja tässä meillä onkin kaiken harhakäsityksen ydin. Sillä kaikkien valheiden perusvalhe on, että jumala olisi kaikkivaltias, toisin sanoen, että olisi olemassa kaikkivaltias jumala, joka esim. voisi syöstä osan ihmiskunnasta iankaikkiseen kadotukseen. Kaikkivalta jokapäiväisessä kielessä ei ole muuta kuin mielivaltaa, ja mielivaltaista jumalaa ei ole. Maailma ei ole niin järjestetty. Maailma ei riipu minkään tyrannijumalan oikeista. Maailma on lakisiteinen kosmos. Jumala, oli hän personallinen tai personaton, on yhtä suuressa määrin elämän lakien alainen kuin heikoin hänen luoduistaan, sillä hän on Elämän laki itse.

Kun valtiolla yli-personallisuutena oli oikeutta ihmisryhmien elämän ja kuoleman yli, oli tämä harhakäsitys luonnollinen johtopäätös tuosta toisesta harhaopista, että jumala oli itsevalttias tyranni. Kun jumala kerran saattoi päättää ihmisen ikuisesta onnesta tai onnettomuudesta, niin tottakai valtio, joka edusti jumalallista järjestystä maan päällä, saattoi määrätä ihmisten maallisesta elämästä! Mutta nyt on semmoinen jumala syösty valtaistuimeltaan, ja hänen kanssaan sortuu myös vanha käsitys valtiomahdistista.

Valtiolla ei ole mitään valtaa, sillä valtio ei ole mikään personallinen olento.

Mutta mikä sitten on hallitus ja mitä valtaa sillä on? Ja mitä oikeastaan on valtio? Niin, asia selviää, kun tarkemmin määrittelemme, mitä tarkotamme sanalla valtio.

Tällä sanalla on mielestämme sekä abstraktinen että konkreetinen merkitys. Abstraktisesti katsoen valtio on se ihanne, jonka mukaan jokin ihmisryhmä — yksi kansa tai useampia yhdessä — järjestää elämänsä kokonaisuutena; joka ihanne puolestaan on kansan eli kansojen korkeamman minän, kansallishengen eli kansallishaltian inspiroima ja joka on saanut lähimmän ja välittömimmän ilmauksensa valtion n. k. perustuslaeissa. Konkreetisesti katsoen valtio taas on tämä järjestetty kokonaisuus, varsinkin sen suhteissa toisiin samanlaisiin järjestettyihin kokonaisuuksiin eli valtioihin. Valtion voi täten muodostaa ainoastaan kansa, joka on herännyt ajatteluun ja itsetietoiseen elämään, kansa eli ihmisryhmä, joka on vapaa. Sillä valtio ei perustu valtaan, vaan vapauteen. Suomalainen sana valtio ei näin ollen ole hyvin keksitty; latinalainen sana status, josta eurooppalaiset sanat johtuvat (*stato, état, state, Staat, stat* j.n.e.) merkitsee vain «pysyväinen tila».

Asiantuntijat eivät tietenkään hyväksy tätä määritelmäämme valtiosta. He sanovat valtiokäsitteen olevan paljon laajemman ja viittaavat siihen, että ihmiset vaistosta, luonnon pakosta rakentavat valtioita eikä vapaasta valinnasta, ei ihanteellisesta näkemyksestä, joka korkeintaan voi tulla kysymykseen sangen myöhäisellä kehitysasteella; historia itse todistaa määritelmäämme vastaan.

Olkoon. Tässähän onkin kysymys vain sanasta, ja me voimme yhtä hyvällä syyllä väittää, että historia on puolellamme.

Mekin myönnämme, että historiallisesti verrattain myöhäisellä kehitysasteella vasta yksilöryhmä muodostaa valtion, sillä se, mikä on olemassa ennen sitä, ei mielestämme ole muuta kuin valtion irvikuva eli teennäinen valtio. Ihmiset ovat luonnostaan yhteiskunta-olentoja; yhteiskuntia siis syntyy itsestään. Mutta valtiollisesti katsoen eli valtioina nuo yhteiskuntarakennukset ovat teennäisiä, sillä kansat eivät ole muuttaneet yhteiskuntiaan valtioiksi, vaan ainoastaan jotkut älykkäämmät ihmisryhmät kansoissa. Täten valtio ei ole syntynyt vapauden, vaan pakkovallan pohjalle, eikä se silloin meidän kannaltamme ansaitse valtion nimeä, vaan valtion irvikuvan eli teennäisen valtion. Tasavaltoja ne harvoin ovatkin, vaan kuningas- ja keisarikuntia jumalan armosta.

Meidän määrittelymme valtiosta asettaa sen aina ja yksinomaan vapauden pohjalle. Vapaa ja itsetietoinen ihmisryhmä yksin luo itselleen valtion. Eikä siinä luomisessa käytetä valtaa, vaan vapautta. Vapautta järjestää omaa elämäänsä sekä sisään- että ulospäin, sekä sisä- että ulkopolitiikassa.

Kansa säätää lait, hallitus valvoo niiden käyttöä ja toimeenpanoa, nimitettäköön valtiota sitten tasavallaksi tai perustuslailliseksi monarkiaksi tai miksi vain. Mutta mitään valtaa hallituksella ei ole, ei mitään valtaa lain ylä- tai ulkopuolella. Ja niinkuin Venäjän vallankumous nyt on meille opettanut: ei kellään ole valtaa, ei hallituksella eikä kansalla, ryhtyä hyökkäyssotaan esim. Tämän nykyisetkin hallitukset tietävät tunnossaan oikeaksi, sillä jokainen niistä selittää totisena, että he käyvät puolustussotaa, yksinomaan puolustussotaa! Vihollinen on hyökännyt heidän kimppuunsa — salakavalasti hyökännyt — ja täytyyhän heidän maatansa puolustaa. Ja kuitenkin totuus on, että joka ikinen oli valmistautunut hyökkäyssotaan ja juuri hyökkäyssotaa ajatellut! Sillä miksikä muuten jokainen olisi suunnitellut itselleen niitä ja niitä maita, niitä ja niitä korvauksia voitokkaan taistelun palkaksi?

Todellisen valtion konkretinen olemassaolo perustuu täten siihen ihanteeseen, joka on saanut ilmauksensa kansan säätämässä valtion perustuslaeissa. Perustuslait muodostavat pohjan ja kehyksen kaikille toisille laeille ja säädöksille. Perustuslait ovat sinä kehänä, jonka yli ei saa astua, ja samalla sinä piirinä, jonka sisällä eduskunnilla ja hallituksilla on täysi vapaus järjestää oloja parhaimman käsityksensä mukaan. Perustuslaillisessa valtiossa ei tarvitse pelätä »valtaa», ei yksityisten, ei ryhmäkuntien, ei luokkien. Sillä vaikka eduskunnalla ja hallituksella on vapaat kädet, on mielivalta mahdoton perustuslakien nojalla. Mielivalta hallituksen puolelta saisi heti aikaan vallankumouksen itsetietoisessa kansassa.

Vaikeus ei siis ole hallitusvallan käytössä, vaan perustuslakien laadinnassa. Kuka ne laatii? Kansa tietysti, mutta millä tavalla? Kuinka »koko kansa» voi laatia perustuslakeja? Kuka takaa, että ne tulevat viisaat? Eikö enemmistö aina edusta tyhmyyttä, vähemmistö viisautta?

Saattaa olla, kun on kysymys eduista ja etuoikeuksista, jotka eivät kaikkia koske, mutta ei silloin, kun on kysymys yleisinhimillisistä velvollisuuksista ja oikeuksista. Muutamat siveelliset peruskäsitteet ovat sitä laatua, että jokainen ihmisyksilö ymmärtää ja tuntee ne oikeiksi. Ja mitä perustuslait saisivat ilmaista muuta kuin kansan korkeimpia siveellisiä käsitteitä?

Ei kysymys ole siitä, että kansan jossakin mahdottomassa yleiskokouksessa pitäisi laatia perustuslakinsa. Laatikoot lakipykälät vaikkapa yksilö, kansan viisain yksilö! Kysymys on vain siitä, että kansan pitää kokonaisuudessaan hyväksyä omat perustuslakinsa — ei ainoastaan jonkun valitun eduskunnan, vaan todella kansan kaikkien yksilöiden, tapahtukoon tämä sitten vaikkapa kuntakokouksissa ja vieköön aikaa vaikkapa vuoden. Perustuslakiehdotus on painettuna saatettava jokaisen kansalaisen luettavaksi ja harkittavaksi. Ja hyväksyttynä se on aina jokaisen uuden täysikäisen kansalaisen allekirjotettava, kun hän saavuttaa kansalaisikänsä tai -oikeutensa.

Venäjän vallankumous, johon on aivankuin keskittynyt aikamme valtiolliset, kansalliset ja yhteiskunnalliset ihanteet, on opettanut meille, mihin suuntaan semmoiset perustuslait on laadittava. Näytteeksi laadimme tähän pari pykälää, jotka mielestämme osottavat, mihin suuntaan nykyaikaisen kansan

käsitykset todellisesta valtiosta käyvät:

§ X. Me kaikki vapaat (suomalaiset j. n. e.), jotka yhdessä muodostamme (Suomen j. n. e.) valtion, julistamme täten yhteiselämämme perussäännöksi ihmishengen pyhyiden ja loukkaamattomuuden. Yhteisönä yhtä hyvin kuin yksilönä julistamme rikokseksi murhan ja väkivallan. Murha ja väkivalta on rikos ei ainoastaan yksilön harjottamana vaan vielä suuremmassa määrässä, kun joukossa sitä tehdään, ja kaikista suurin rikos olisi, jos kansa, asiaa harkittuaan ryhtyisi n. k. sotaan. Poistaaksemme murhan ja väkivallan pahimmat mahdollisuudet julistamme täten varsinaisten murha-aseiden, kuten kanuunien, kiväärien, pommien j. n. e. valmistuksen ja käytön kielletyksi. Teollisuudessa tarvittavien räjähdysaineiden ja metsästyksen tarpeellisten aseiden valmistaminen on valtion hallussa, ja valtio myös valvoo niiden käyttöä.

§ XX. Niinikään julistamme inhimillisen omistusoikeuden pyhäksi ja loukkaamattomaksi; yhteisönä yhtä hyvin kuin yksilönä julistamme täten varkauden, petoksen, ryöväyksen, toisen omaisuuteen vahingoittamisen tai hävittämisen rikokseksi. Omaisuudella ja omistusoikeudella julistamme tarkotettavan seuraavaa: 1) yhteistä eli valtion omaisuutta on maa, jota yksilö on oikeutettu vuokraamaan valtiolta; 2) yksityisomaisuutta ovat inhimillisen työn tulokset, jotka lahjan tai kaupan tai vaihdon kautta saattavat siirtyä yksilöltä yksilölle.

§ XXX. Julistamme myös pyhäksi ja loukkaamattomaksi ihmishengen henkisen vapauden, joka käsittää ajatus- ja uskon-, lausumis-, paino- ja kokoontumisvapauden. Yhteisönä emme erityisesti suosi mitään uskontoa tai kirkkoa, vaan annamme vapauden kansalaisille keskenään liittyä seuroiksi ja kirkkokunniksi, ja olkoon jokaisen jumalanpalvelusmuoto loukkaamaton ja pyhä. J. n. e.

Kuten näkyy, sosialistinen ohjelma. Ei suinkaan kukaan ajatteleva ihminen muuten saata kieltää, että nykyajan valtiollis-yhteiskunnallinen omatunto viittaa juuri sosialistiseen suuntaan?

IV.

Paljon meillä siis on Suomessa oppimista sodalta ja vallankumoukselta. Nyt on valjennut meidän vapautemme ja itsenäisyytemme päivä, nyt on samalla valjennut kansallisen ja kansainvälisen vastuullisuutemme päivä. Nyt maailma tulee katseellaan seuraamaan, kuinka meidän onnistuu olojamme järjestää. Osaammeko niin menetellä, että meidän teoistamme on maailmalle hyötyä? Osaammeko olla esimerkiksi ja esikuvaksi kansoille, jotka tuskaan ja toivottomuuteen ovat vajonneet, jotka ovat nähneet kaiken vanhan häviävän ja nyt sielunsa koko kaiholla ikävöivät uutta — uutta elämää, uutta yhteiskuntaa, uusia ihmisiä? Kohtalo tarjoo meille tilaisuuden — eikö meidän Suomen kansana tule sitä käyttää?

«Oi sinä maailmoiden isä ja jumala, auta meitä tässä työssämme sinun valtakuntasi tulemisen puolesta!»

Sillä «jumalan valtakunta» maan päällä olisi todellinen valtio!

Ennen kaikkea meidän tulee varoa, ettei ilomme kohtalon lahjasta ja viittauksesta paisu yli äyräiden: ilomme ei saa herättää meissä vääriä itsetuntoa ja ylpeyttä. Emme saa unohtua ajattelemaan, että tässä onkin kysymyksessä vain meidän oma itsenäisyytemme, vapautemme ja onnemme; ettei meidän tarvitse välittää muusta maailmasta, ja ennen kaikkea, ettei meidän tarvitse välittää ajan suurista ihanteista ja aatteista. Perikatoamme kohti kulkisimme silloin! Jos muusta maailmasta tahtoisimme eristäytyä, jos itsekkäästi etsisimme vain omaa kuviteltua onneamme ja hyvinvointiamme, jos kuurona pysyttelisimme jumalan maaniville kehotuksille hengessämme ja sydämessämme, kuka silloin takaisi, ettei kohtalon käsi ottaisi meiltä takaisin sitä lahjaa, jonka arvoa ja pyhyyttä emme vielä osanneet ymmärtää?

Sentähden muistakaamme, että yhteiskuntaa rakentaessamme todella otamme vaarin ajan merkeistä,

etemme pilkkaa ajan ihanteita, etemme sulje silmiämme niiltä laajoilta ja ihmeellisiltä näköaloilta, jotka nyt vihdoin tuhatvuotisten kamppailujen ja tuskien perästä ovat kansoille avartuneet.

Tiedämme kyllä, että Suomessakin on pilkkaajia ja epäilijöitä. Tiedämme, että on niitä, jotka leimaavat ajan aatteita haaveellisiksi, utopistisiksi ja kutsuvat tässä esittämäämme valtiokäsitystä epäkäytännölliseksi ja mahdottomaksi toteuttaa. Kuinka olisi mahdollista valtion pysyä koossa ilman sotavoimaa, kuinka olisi mahdollista, että ihmisluokat ja yksilöt luopuisivat kaikenlaisista etuoikeuksistaan!

Niin, emme ollenkaan yritä todistaa, että se on mahdollista. Ehkä se toistaiseksi vielä on mahdotonta? Tiedämme vain, että se on välttämätöntä, että se on tulevaisuuden vaatimus, että se on syntymäisillään olevien uusien ihmisten elämänehto. Ja välttämättömyys tekee mahdottomankin mahdolliseksi.

Minkätähden tuo uusi kansallinen ja kansainvälinen elämämuoto olisi mahdoton? Kai sentähden, että ihmiset eivät vielä ole siihen kypsyneet? Kai sentähden, että peto ihmisen rinnassa vielä on ylivoimainen?

Mutta onko se ylivoimainen? Eikö vielä merkkiäkään ole näkynyt ihmisrinnan toisesta asujaimesta, jumalasta eli enkelistä? Onhan ihminen toki ihminen ja semmoisenaan lähempänä — tai ainakin yhtä lähellä — enkeliä kuin eläintä! Mutta merkkiähän onkin näkynyt! Mitä on tämän sodan hirvittävä sielullinen tuska ollut muuta kuin inhimillistä tuskaa, inhimillistä surua ja häpeää siitä, että peto oli päästetty kahleistaan? Mitä on tämä vuosisadan alusta saakka elänyt ja yhä kasvanut uuden ja paremman kaipuu, joka nuorta polvea on niin levottomaksi tehnyt, — mitä se on muuta kuin ihmisen kaipuu yli-ihmiseen eli enkeliin tai, jos niin tahdotte, eläinihmisen kaipuu ihmisyyteen? Merkkejä ei ole puuttunut, sillä uuden jumalan henki on alkanut liikkua vetten päällä.

Ja sentähden on tuskallista seurata jokapäiväisiä sanomalehtiämme ja hengittää niiden raskasta ilmaa, joka on uskon puutteen ja pessimismin myrkyttämä. Ne eivät enää näe, mihin on luottamista. Tätä emme niin ihmettele. Sodan alussa, kun Saksan menettely Belgiaa vastaan kauhistutti maailmaa, herättivät liittolaisten, varsinkin Englannin, koreat puheet pienten kansojen oikeuksista iloisia toiveita meikäläisissäkin isänmaanystäväissä. Myöhemmin samojen suurvaltain käytös Kreikassa löi pirstaleiksi kaikki toiveet ja paljasti puheiden mitättömyyden. Sitä epäluottamusta hallituksiin, joka tämän johdosta valtasi meikäläistenkin mielet, emme, kuten sanottu, ihmettele.

Mutta ihmettelemme, etteivät kaikki näe, mihin todella on luottamista. Eikö siis osata lukea ajan merkkikieltä? Onko sittenkin Venäjän suuri vallankumous huvennut historian yöhön vähäpätöisenä ja unohtettavana pikkutapahtumana? Eikö enää muisteta, että se toi totuuden maailmaan, että se paljasti sotaa käyvien suurvaltain itsekkäät laskelmat ja tarkotukset, että se käsintuntuvasti todisti, mistä päin pelastus on odotettavissa? Eikö siis Venäjän vallankumous kaikille opettanut, että tulevan rauhan suurissa uudistuskysymyksissä ei ole luottamista nykyisiin horjuviin ja väärällä pohjalla toimiviin hallituksiin, vaan yksistään aatteiden omaan voimaan ja horroksestaan heräävien kansojen tietoisuuteen?

Jos emme kaikki vielä ole sitä huomanneet, niin huomatkamme se nyt!

Aatteeseen on nykyhetkellä luotettava, kansojen itsemääräämisoikeuden, vapautteen ja itsenäisyyden kaikkivoittavaan aatteeseen. Ja sentähden älkäämme unohtako, että aate elää nyt kansanvallan merkissä. Ennen oli valiojoukkoja, jotka totuuden näkivät, kansat vaelsivat pimeydessä. Ranskan suuri vallankumous näytti vilaukselta totuuden kansanjoukoillekin, mutta ajan verivirta tempasi totuuden pyörteisinsä ja hukutti sen, ja kohta se oli kaikilta unohtunut. Nyt Venäjän vallankumous näytti totuuden kansoille kirkkaampana kuin koskaan ennen, eikä se vielä ole sumuihin peittynyt, ei hukkunut eikä unohtunut. Älkäämme mekään sitä silmistämme päästääkö. Tunnustakaamme suoraan, että maailma on uudistettava, että uusi yhteiskunta on rakennettava ja että tämä yhteiskunta on veljeyden pohjalle perustettava. Älkäämme pelätkö kohtalon käskyä, että Suomessa kansan nyt on astuttava oloja järjestämään. Tapahtukoon alussa erehdyksiä, mentäköön liiallisuuksiin, poikettakoon harhapoluille. Erehdykset aikoinaan korjataan. Pääasia, josta

kaikki riippuu, onni, menestys, Suomen koko tulevaisuus, on suunta, johon kuljetaan. Kun suunta on selvä, on voitto varma.

Ja miksikä näin ollen oltaisiin pessimistejä? Onko uskomme niin pieni? Eikö meillä ole uskoa ollenkaan? Emmekö usko, että jumalalla on suunnitelma, että maailmaa johtaa viisaus suurempi kuin meidän?

Onko niin vaikea todella uskoa jumalaan? Onko niin vaikea uskoa jumalan valtakunnan tulemiseen?

Ah, me nykyajan keski-ikäiset ihmiset ja monet nuoret, jotka olemme epäuskossa ja epäilyksessä kasvaneet! Ovatko meidän silmämme todella niin sameat, ettemme näe uuden ajan lähestyvän suurin askelin, uuden ajan ja uuden uskon, joka ei enää ihmisiä toisistaan erota, vaan liittää ne yhteen suureksi perheeksi? Ovatko korvamme niin kuurot, ettemme kuule uuden jumalan puhuvan — uuden jumalan, joka on sama iankaikkinen isä, jota kaikki valistuneet ovat palvelleet — veljeyden ja ihmisyyden jumala?

Todella! Meidän isämme ja jumalamme on veljien ja ihmisten jumala. Hän ei kuule enää »syntisten puhetta», vaan ainoastaan ihmisten, jotka uskaltavat rakastaa. Hän ei ole enää sortajain ja pettäjain jumala, vaan iloisesti työskenteleväin kansalaisten ja veljeyttä toteuttavien ihmisten jumala. Niin tunnustakaamme häntä Suomessa ja täyttäkäämme hänen tahtonsa.

21. VI. 1917.

V.

Edellä oleva kirjoitettiin ennen juhannusta, nyt olemme elokuun puolivälissä. Lakko keskeytti painattamisen, ja koska tällä välin on ehtinyt »todellisuuksien» näkyväisessä maailmassa tapahtua paljonkin, josta voi oppia ottaa, lienee paikallaan liittää tähän vielä muutama sana.

Vallankumous on Venäjällä kehittynyt suuntaan, joka monen mielestä tuntuu taantumukselliselta: samalla kun sotaa yhä innokkaammin yritetään jatkaa, otetaan taas käytäntöön vanhan vallan metoodeja, kuolemanrangaistus, kotitarkastukset, vangitsemiset j. n. e. Suomessa eduskunta on ottanut askelen, joka on yhtäpitoinen vallankumouksen alussa lausuttujen periaatteiden kanssa, mutta joka muutamien mielestä nykyhetkellä on uhkarohkea: se on julistanut itsensä korkeimmaksi hallitusvallaksi Suomen sisäisissä asioissa.

Tämän kirjasemme tarkoitus ei ole sekaantua päivän poliittisiin kysymyksiin. Pysymme periaatteellisella kannalla ja katselemme tapahtumia syrjästä. Mitä oppia voimme nyt ottaa vallankumouksen myöhemmistä vaiheista?

Näemme 1:o, että pyörät vallankumouksen voittovaunussa ovat alkaneet kitistä, sentähden että on ilmaantunut erimielisiä ihmisryhmiä, jotka ajattelevat eri tavalla korkeimman vallan käyttämisestä ja lähimmistä tehtävistä. Niinkauan kuin kaikilla oli sama päämäärä, vanhan vallan kukistaminen, yhdisti kaikkia sama suuri tuska ja jännitys ja alussa sama suuri riemu päämäärän saavuttamisesta. Mutta kun tämä ensimmäinen asema oli voitettu, avautui uusia näköaloja, ja tiet haaraantuivat eri suuntiin ihmisryhmien erilaisuuksien mukaan. Näyttää siltä, että ihanne ja lopullinen päämäärä ei ole kaikilla aivan sama.

Kun katselemme tarkemmin, näemme kuitenkin 2:o että ihanne saattaa olla sama — kyllä kaikki vilpittömästi uskovat toivovansa kaikkien onnea, — mutta että keinoista päämäärän saavuttamiseksi ollaan eri mieltä. Ja tältä kannalta tuntuu, että ihmiset oikeastaan jakaantuvat kahteen ryhmään. Toiseen ryhmään kuuluvat ne, jotka omasta mielestään pitävät lujasti kiinni periaatteista eivätkä millään hinnalla tahdo niistä luopua tai antautua kompromisseihin, mutta jotka taas toisten silmissä ovat haaveksijoita, kiihkoilijoita,

epäkäytännöllisiä ihmisiä. Toiseen ryhmään sitävastoin kuuluvat ne, jotka omasta mielestään ovat viisaita ja käytännöllisiä realipolitikoitsijoita, koska he muka pitävät silmällä nykyhetken vaatimuksia ja mahdollisuuksia, mutta jotka taas arvostelijainsa kannalta ovat taantumuksellisia, aatteen pettäjiä ja luopioita.

Kun tarkastelemme vielä syvemmälle, näemme vihdoinkin 3:0, että vaikkakin ihanne olisi molemmilla ryhmillä sama ja vaikka kaikki uskoisivat tavoittelevansa kaikkien yhteistä onnea, erimielisyys keinojen suhteen johtuu siitä, että ihmiset eivät ole täysin selvillä omista vaikuttimistaan eivätkä omista päämäärästään, joihin tietämättään pyrkivät. Ihminen on, kuten edellä olemme sanoneet, sekä enkeli että eläin. Jos enkeli todella tahtoo kaikkien parasta ja kaikkien onnea, tahtoo taas eläin omaa personallista onneaan. Jos ei ihminen tunne itseään, hän voi luulla eläintään enkeliksi ja palvella omaa itseään silloin kun uskoo kulkevänsä korkeimman asioilla. Kuinka moni ihminen tunteeakaan itseään tyystin? Tässä ihmisen sisäisessä kaksinaisuudessa piilevät elämän ulkonaiset ristiriidat. Ja moni ajattelee, ettei konflikti ikänä ole ratkaistavissa.

Siihen pessimismiin emme kuitenkaan heittäydy. Elämme, kuten sanottu, ajassa, jolloin enkeli ihmisessä alkaa herätä. Ihmisen ei tarvitse joutua ristiriitojen orjaksi. Hän voi niin valistaa järkeään ja mieltään, että kykenee arvostelemaan vaikuttimiaan ja itse asettumaan taistelussa oikealle puolelle, tietäen, että hänenkin oma eläimellinen onnensa riippuu siitä, ettei enkelin tahtoa loukata.

Asema on siis seuraava.

Jokaisessa ihmisessä piilee syvimmällä hyvä (enkeli). Tämä hyvä tahtoo kaikkien ihmisten onnea. Se hyvä on heräämisillään ja siihen on tartuttava. Merkkeinä ja todistuksina siitä ovat aikamme suuret yksityisiä ja kansoja yhdistävät liikkeet, jotka tavoittelevat aatteellisten, uskonnollisten, poliittisten, yhteiskunnallisten ja taloudellisten epäkohtien, vääryyksien ja liika jyrkkien eroavaisuuksien poistamista, m. m. siis sosialistiset, demokratisoivat ja vallankumoukselliset liikkeet. Sisimmässä hengessään ne ovat ihmisenkelin puolella, enkelin, joka tahtoo kaikkien onnea.

Mutta semmoisina kuin ne esiintyvät maailmassa näyttää siltä, kuin ne tavoittelisivat jonkun erityisen ihmisryhmän — enemmistön — onnea, sorretun köyhälistön onnea. Ja tämä peittää totuuden toisilta, sillä onhan luonnollista, että ne, jotka uusien aatteiden voittaessa varmasti tulisivat onnellisemmiksi, myös ensimmäisinä oivaltavat aatteiden merkityksen ja rupeavat niitä kannattamaan.

Tästä kuitenkin on johtunut, että totuus, joka on yhteisomaisuutta, on joutunut jonkun ryhmän eli luokan erikoisomaisuudeksi, kuten sosialismin on käynyt.

Sosialismi on nyt luokkataistelua.

Muutamain mielestä sen voima on siinä. Köyhälistöllä on etua sosialismin voitosta, siis ainoastaan köyhälistö kykenee sosialismia kannattamaan, sen puolesta taistelemaan ja sen hyväksi uhrautumaan.

Meidän mielestämme siinä on sosialismin heikko kohta. Tullessaan luokkataisteluksi se luopui alkuperäisestä päämäärästään, joka oli kaikkien ihmisten onni. Tai ehkä paremmin sanoen: sosialismin muuttuminen luokkataisteluksi oli luonnollista kehitystä; mutta jos se siksi jäisi, häviäisi se omaan kykenemättömyyteensä toteuttaa alkuperäistä ihannetta. Sillä miksikä »onni» kulkisi vain luokalta luokalle? Miksi se ei voisi asua kaikkialla yhtäaikaan?

Jotta sosialismin suuret aatteet voittaisivat maailmassa, saisivat mullistuksia aikaan ja tekisivät kaikkien onnea mahdolliseksi, täytyy niiden siis ensin tulla kaikkien omaisuudeksi. Niiden täytyy lakata olemasta luokka-aatteita ja itse julistaa itsensä siksi, mitä todellisuudessa ovat: yleisinhimilliseksi totuuksiksi.

Kun sosialistiset aatteet saavat tämän luonteen yleisessä mielipiteessä, silloin yleinen mielipide niiden avulla valistuu. Yksilöiden järki ja ajatuselämä puhdistuu, tunteet taipuvat itsestään yhteisen hyvän puolelle ja enkelin tahto — kaikkien onni — herää itsetietoiseksi ihmisten rinnassa.

Ja kun ihmiset täten saavuttavat suuremman itsetuntemuksen, he kykenevät arvostelemaan omia vaikuttimiaan ja arvostelussaan asettumaan enkelin puolelle. Mutta sen tehdessään heidän on helpompi sovittaa keskinäisiä erimielisyyksiä — kuten nyt jo tapahtuu eri puolueissa, — kun kiinnittävät katseensa kaikkien yhteiseen päämäärään. Eivätkä keinoistakaan ole niin jyrkästi eri mieltä, että nimittäisivät toisiaan epäkäytännöllisiksi haaveilijoiksi tai taantumukselliseksi luopioiksi, sillä kaikki tietävät, että periaatteita ei hetkeksikään saa päästää näkyvistä, vaikka niiden toteuttamisessa on noudatettava realisten mahdollisuuksien määräämää järjestystä. Päinvastoin ihanne — kaikkien yhteinen päämäärä — kirkastuu jokaiselle yhä selvemmäksi, yhä suuremmoisemmaksi, yhä lumoavammaksi, kuta enemmän sitä eri puolilta valaistaan.

Tämän olemme nyt oppineet ymmärtämään, ja sama, minkä olemme tässä puhuneet sosialismista, pitää paikkansa toisistakin aatetodellisuuksista, kansain välisestä politiikasta, Europan ja maailman olojen järjestämisestä, kirkkojen ja uskontojen suhteista j. n.e.

Ken elää, hän näkee unelmain toteutuvan, vaikka vielä olisivatkin pilvilinnoja, jotka aurinkoa pimittävät.

13. VIII. 1917.

PEKKA ERVAST

MUINAISEN EGYPTIN SALAISUUKSIA

RUUSU-RISTIN
KIRJALLISUUSSEURA RY

Sisällys

Muinainen Egypti Pekka Ervastin esitelmä 12.4.1931	2
Egyptin henkinen elämä Pekka Ervastin esitelmä 19.4.1931	9

MUINAINEN EGYPTI

Euroopassa olemme kristikunnan aikoina ja sitä ennenkin tottuneet ajattelemaan ja kuvittelemaan, että Egypti on sangen salaperäinen maa. Siinä suhteessa se aina on Euroopan kansojen mielikuvituksessa kuulunut Intiaan ja itämaihin. Vaikka Egypti onkin täällä maapallon läntisessä osassa, niin kuitenkin sen tunnelma on ollut itämainen meidän mielestämme. Se on aina ollut meille ihmeitten maa, vaikka meidän kristittyjen mielestä ei suinkaan ihmeitten maa vain hyvässä merkityksessä.

Me olemme jo koulussa tottuneet ajattelemaan ja uskomaan, että Egypti oli henkisesti sangen pimeä maa. Onhan puhuttu Egyptin noidista, onhan puhuttu Egyptin julmista faaraoista. Juuri faaraothan sortivat Israelilaisia, pitivät heitä hirmuisen kovassa työssä. Meille on jäänyt sellainen kuva lapsuudesta, että Egypti on salaperäinen maa julmassa ja pahassa merkityksessä.

Kun Napoleon armeijoiheen seisoj Kheopsin suuren pyramidin juurella, niin sanotaan hänen sanoneen: "Tässä sotamiehet katselevat meitä neljän vuosituhannen takaa". – Me tiedämme, että hän olisi voinut sanoa monin verroin enemmän vuosituhansia kuin neljä. Kun matkailija kulkee Egyptissä, niin hän näkee siellä mahtavan suuria pyramideja, sfinksejä ja temppeleitä. Ne ovat laajuudeltaan aivan kuvaamattoman suuria. Me emme enää rakenna sellaisia temppeleitä ja pylväitä, jotka kohoavat melkein pilviin, ja ovat sanomattoman tukevia, jyrkeviä ja leveitä. Nuo satumaisen korkeat temppeleholvit ovat suoranaisia ihmeitä eurooppalaisista matkailijoista. He seisovat aivan kysymysmerkinä tuon suuruuden ja mahtavuuden edessä, ja he kysyvät: "Mitähän tämä oikeastaan on ollut"? Temppeleitä ovat täynnä monenlaisia kuvia.

Niiden seinät oli maalattu hyvin heleillä ja kauneilla väreillä: keltaisella, punaisella ja vihreällä. Kuvat ovat säilyneet vuosituhansia. Me emme tiedä, minkä laatuista värejä he oikeastaan ovat käyttäneet, että ne ovat voineet näin kauan säilyä muuttumattomina. Värit, joita me nyt käytämme, eivät kestä kovinkaan kauan. Muutaman vuosisadan kuluttua meidän värimme jo alkavat hämärtyä, ja sen tähden esim. renessanssiajan vanhat taulut eivät ole säilyneet alkuperäisessä loistossaan. Ainoastaan Rafaelista sanotaan, että hän oli keksinyt uudestaan merkillisen tavan valmistaa värejä, tavan, joka muistuttaa egyptiläistä taitoa. Egyptiläiset muumiot, joita voimme nähdä museoissa, ovat päältä maalattuja ja samanlaisia kuin silloin vuosituhansia sitten. Egypti on ollut todella siinäkin suhteessa ihmeellinen maa.

Egypti on ollut meille salaperäinen maa, sillä siitä ei ole tiedetty paljoakaan. Egyptistä tiesimme ja saimme kuulla, vain sen, mitä kreikkalaiset ja roomalaiset kirjailijat siitä mainitsevat. Mainitsihan Herodotos, historian isä, yhtä ja toista Egyptistä, mutta sittenkin se tuntui eurooppalaisesta oppineesta jonkin verran epäluotettavalta, haaveelliselta, sillä se, mitä kerrottiin Egyptistä, oli sangen merkillistä.

Usein nuo kirjailijat, Herodotos ja Plutarkhos jne. puhuivat Egyptin mysteereistä, ja tuohan nyt kaikki tuntui kovin salaperäiseltä ja epämääräiseltä. Jos ajattelemme Platonia, niin hänhän kertoo, kuinka Egyptin papit näyttivät hänelle, kuinka heillä on tarkat aikatiedot Egyptin historiasta, tarkat tiedot Egyptin mysteereistä, ja nämä tiedot ulottuivat aivan siihen suureen vedenpaisumukseen, joka oli tapahtunut, niin kuin hän sanoi, yli 9 tuhatta vuotta varhemmin. Tämä tuntui kerrassaan sadulta eurooppalaisista, jotka olivat täällä kristikunnassa tottuneet ajattelemaan, että maailma luotiin neljätuhatta vuotta ennen Kristusta. Kuinka siis olisi ollut suuri vedenpaisumus yhdeksäntuhatta vuotta ennen Kristusta. Tuohan oli selvää hullutusta oppineiden mielestä, jotka olivat teologian vaikutuksen alaisia. He eivät luota vanhojen kansojen kirjailijoiden tiedonantoihin. Se oli heistä kaikki enemmän tai vähemmän fantastista. Kun ei ole mitään keinoa tutkia Egyptin historiaa, niin koko tuo Egypti jää suureksi salaisuudeksi.

Vasta viime vuosisadalla asiain tila muuttui, sillä silloin monet tiedemiehet, jotka tutkivat Egyptiä, ns. egyptologit, alkoivat vähitellen ymmärtää, mitä nuo kuviot tarkoittivat, sillä he huomasivat, että nuo hieroglyfit olivat tarkkaa kirjoitusta. Tuo tutkiminenhan alkoi siitä, että löydettiin eräs kivitaulu. Siinä oli kaikenlaisia kuvioita, kuvia, ja sitten siinä oli toistakin kirjoitusta, ja onneksi oli vielä kolmatta kirjoitusta kreikkankielellä. Silloin nuo egyptologit ymmärsivät, että sama teksti on luultavasti näissä kaikissa kolmessa osassa. Kreikkalainen teksti oli helppo lukea, ja sitten he rupesivat vaivaamaan päätään, mitä nuo muut merkitsivät. Avain löydettiin sillä tavoin, että joku egyptologi huomasi, että kuninkaalliset nimet olivat soikion sisällä. Siis nimet olivat myös hieroglyfitekstissä soikion sisällä. Eivät he ensin tahtoneet mitään ymmärtää, sillä siinä hieroglyfitekstissä oli kaikenlaisia lintuja, höyheniä jne. Tuolla kaikella vaivasivat egyptologit päätänsä pitkän aikaa. Lopulta, niin kuin tiedämme, nuori ranskalainen egyptologi, Champollion, joka lapsesta saakka oli ollut ihmelapsi ja innostunut näihin asioihin, vuosikautia tutkittuaan, keksi ratkaisun. – Hän oli ollut vainottunakin Ranskan hallituksen taholta muka valtiollisten asioiden takia. – Hän keksi, miten hieroglyfit on selitettävä, miten tuntematonta kieltä voi oppia lukemaan ja ymmärtämään. Tämä oli suurenmoinen keksintö, suurenmoinen saavutus. Meidän täytyy paljastaa päämme ja tuntea mitä suurinta kunnioitusta ihmistä kohtaan, joka on voinut saada näin paljon aikaan. Hän ei muuta ajatellut kuin, miten hän voisi viedä historiantutkimusta eteenpäin, miten hän voisi pulman ratkaista. Siinä työssä oli todellista elämää. Hän ei saanut rauhaa, ennen kuin hän ratkaisi kysymyksen.

Champollionin jälkeen tuli muita egyptologeja, jotka veivät vielä tutkimusta eteenpäin, niin että voimme sanoa, että meidän päivinäme jo tulkitaan näitä vanhoja hieroglyfejä. Voidaan lukea tempelien seinistä, kivilaatoista ja papyruskääröistä, mitä niissä kerrotaan. Ja vaikka me emme ymmärrä kaikkea, niin me emme voi epäillä sitä, etteikö näitäkin salaisuuksia lopulta keksitä, kun tehdään työtä ja edistytään. Niin paljon on jo löydetty ja huomattu, että voimme sanoa, että Egyptin muinaisuus ei ole täydellinen kysymysmerkki, ei ole niin salaperäinen kuin ennen.

Meidän historialliset tietomme ulottuvat kyllä verraten lyhyen aikaa taaksepäin. Historialliset tiedot ulottuvat korkeintaan aikaan kolme-neljätuhatta vuotta ennen Kristusta. Mitä silloin huomataan? Silloin oli jo aivan täydellinen kulttuuri Egyptissä, vaikka meillä ei ole siitä selviä numeroita ja faktatietoja. Mutta siis on ainakin täydellisesti kumottu se taikausko, että maailma luotiin neljätuhatta vuotta ennen Kristusta. – Se oli todella merkillinen maailma, joka oli heti aivan valmis ja täydellinen.

Meille, jotka olemme totuudenetsijöitä, ei ainoastaan materialistisessa merkityksessä, vaan henkisessä merkityksessä meille, jotka uskomme, että Jumala on olemassa, ja että henkeä on kaiken takana, ja että maailma, joka on meille niin näkyvä, on itsessään näkymätön. Me, jotka näin uskomme, voimme oppia paljon ja tehdä paljon havaintoja Egyptin suhteen. Sillä me, jotka olemme varmoja siitä, että ennen tätä maapallon nykyistä ulkomuotoa, ennen näitä maanosia, oli ollut toisia, oli ollut esim. Atlantis, joka on vaipunut Atlantin valtameren syvyyteen, me, jotka näin uskomme ja olemme siitä varmoja, meidän myöskin olemme kuulleet tai tiedämme, että Atlantis-mantereella oli ns. Kultaisten porttien kaupunki, jossa Valkoisella Veljeskunnalla oli päämajansa. Varhempina aikoina tuskin voinee puhua mistään Valkoisen Veljeskunnan päämajasta, vaikkakin sanotaan, että auttajia tuli muualta jo Lemurian aikoina. Atlantiksen aikana voimme puhua jo selvästi fyysisestä Salaisen Veljeskunnan päämajasta, sillä nuo valkoiset veljet itse rakennuttivat tuon Kultaisten porttien kaupungin.

Me tiedämme tutkimuksistamme, että tässä Atlantis-maassa tapahtui kaikenlaisia ihmeellisiä asioita. Silloin vallitsi sellainen käsitys, joka meidän mielestämme on sängen synkkä, käsitys, että ihmiskunta ei kehity muuten kuin kärsimällä. Silloin oli nimittäin hyvin paljon sellaisia ihmisiä, jotka eivät suorastaan kuuluneet tähän meidän nykyiseen ihmiskuntaamme, jotka kyllä kuuluivat tähän kehitysjärjestelmään, mutta olivat syntyisin maapallon edellisistä ruumistuksista. Nämä ihmiset olivat jäljelle jääneitä. He eivät olleet saavuttaneet kehityksissään sitä päämäärää, joka heille oli annettu. Oli paljon sellaisia olentoja, joita

sanomme mustiksi maagikoiksi. He olivat sangen viisaita ja älykkäitä olentoja, mutta eivät olleet päässeet selvään käsitykseen hyvän ja pahan erosta, ja se oli heille vielä kuin läksynä. Heidän piti oppia erottamaan hyvä pahasta ja tutustua kaikkeen pahaan. Paha ei ole vain sitä, että kärsimme jonkin ulkoapäin tulleen sysäyksen kautta. Siveellinen paha on meissä itsessämme. Näiden jäljelle jääneiden ihmisten tuli nyt ikään kuin kokea pahaa, kokea pahaa tahtoa, jotta he sitten voisivat päästä selvyteen siitä, mitä hyvä tahto on ja päästä selvyteen siitä, että hyvä tahto ainoastaan kelpaa.

Sitten oli vielä toisenlaisia olentoja, joiden läksy ei ollut niin kova, mutta joiden myös oli pakko oppia erottamaan hyvä ja paha. Nämä ihmisolennot syntyivät Atlantikselle. He syntyivät noihin oloihin siellä, ja sen tähden täytyi siellä Atlantis-maalla tapahtua sellaisia asioita, joita nyt ajattelemme kauhulla. Ihmiset vaipuivat mitä suurimpaan itsekkyyteen, julmuuteen ja elämellisyteen. Se oli välttämätöntä, jotta he saattoivat kehittyä edelleen. Me ihmiset, jotka olemme nuoria ja kokemattomia sieluja, emme osanneet pitää puoliamme noita älykkäitä olentoja vastaan, vaan me jouduimme kaikenlaisiin kiusauksiin. Nuo olennot esiintyivät suurina kiusaajina, jotka houkuttelivat meitä. He harjoittivat mustaa magiaa ja opettivat sitä meille. Sen tähden Atlantiksella tapahtui tuo merkillinen ilmiö, mustien ja valkoisten välinen sota. Kaikki nuo olennot, joitten oli pakko oppia kärsimyksen ja pahan avulla, levittivät sellaista käsitystä, että mitään kasvua ei ole ilman kärsimystä. Ihmisten täytyi kokea itsessään kaikkea elämellisyttä, kaikkea himokkuutta, kaikkea julmuutta, jotta he ollenkaan mitään ymmärtäisivät. Tuo oli kyllä jonkin verran totta silloin. Mutta mentiin pitemmälle, kuin mitä luonnon ja elämän puolesta olisi tarvinnut mennä. Siitä seurasi raskas karma meidän ihmiskunnallemme.

Me olemme nyt tässä viidennessä juurirodussa täällä Euroopassa saaneet niin paljon kärsiä ja yhä vielä saamme kärsiä. Me yhä vain toistamme noita vanhoja näytelmiä, taas annamme pahalle vallan, taas synnytämme jonkin hirmuisen sodan hyvän ja pahan välille, niin kuin me uskomme itse, sellaisen sodan, joka suorastaan ei ole sotaa hyvän ja pahan välillä, mutta jos se sota on molemminpuolista, niin se on uudistuvaa muistoa menneiltä ajoilta. Yhä vielä on tuolla mustan-harmaalla elämän käsityksellä paljon valtaa meidän ihmiskuntamme mielikuvitukseen.

Erittäin merkillinen asia ihmiskunnan historiassa on se, että kun tuo traaginen näytelmä oli kärsitty, niin Valkoinen Veljeskunta ajatteli, että nyt on siirrettävä päämaja muualle. Atlantis-maa oli alkanut vähitellen vajota meren syvyyteen. Silloin Valkoinen Veljeskunta siirsi päämajansa Egyptiin, siirsi maapallon painopisteen Egyptiin. He ajattelivat näin: "Nyt meidän täytyy kasvattaa ihmisiä aivan toiseen elämäntähtäykseen, aivan toiseen filosofiaan. Pois tuosta mustanharmaasta filosofiasta, joka uskoo kärsimykseen. On kasvettava aivan toiseen käsitykseen, sellaiseen käsitykseen, joka uskoo hyvään ja onneen, joka uskoo, että elämässä on olemassa onnea". Tämä oli noiden ihmiskunnan henkisten johtajien erittäin kiintoisa ajatus. He ajattelivat näin: "Koettakaamme luoda sivistys, jossa ei niin paljoa uskota pimeisiin voimiin kuin juuri valkoisiin". Kun viisaat näin ajattelivat, niin he eivät tietenkään tarkoittaneet vain joitakin tiettyjä kehittyneitä ihmisyyksilöitä. Ihmisyyksilöt, jotka kehittyivät henkisesti, tulevat kyllä aina toimeen ja pääsevät tasapainoon. Mutta he ajattelivat kansaa kokonaisuudessaan. — Luonnollisesti oli pahaa olemassa. Oli ihmisiä, jotka olivat hyvin ilkeitä ja pahoja. — Tässä oli kysymyksessä se, että viisaat tahtoivat luoda sivistyksen, jossa koko kansa itse tahtoo oppia uskomaan onneen. He valitsivat Egyptin kansan.

Tämä Egyptin maa on sangen ihmeellinen maa jo maatieteellisesti. Sehän on jokilaaksossa kahden vuoriston välillä. Laakso ei ole suinkaan leveä. Joissakin kohdin saattaa olla noin 15 km maata joen varsilla, mutta paikoitellen ei ole kuin muutamia satoja metrejä sellaista maata, jota saattoi ajatella viljavainioiksi ja asuttavaksi maaksi. Egyptissä on vielä tänään ja on aina ollut sangen merkillinen ilmanala. Siellä aurinko paistaa aina. Vuosikausiin ei sada. Jos joskus jonkin kuivan vuoden jälkeen hiukan sataa, niin se ei merkitse käytännössä mitään. Se on aivan tilapäinen tapaus. Sääntönä on, että on ainainen päivänpaiste. Se on ikuisen auringon maa. Ihmiset, jotka täällä Euroopassa ovat sairaita, eivätkä täällä voi parantua, lähtevät Egyptiin — ja parantuvat siellä. Ilmanala on niin ihmeellinen ikuisen auringon maassa.

Nyt on toiselta puolen ymmärrettävä ja huomattava, että sellainen maa, jossa aurinko aina paistaa, muuttuisi oman onnensa varaan jätettynä ennen pitkää erämaaksi. Kaikki kosteus haihtuisi pois. Mehän tiedämme, että kun matkustelee Etelä-Euroopassa kesä-heinä-elokuussa, niin siellä kaikki näyttää aivan palaneelta. Se tuntuu kauhealta pohjoismaalaisesta. Tiet ovat kuin valkoista pölyä. – Ajatelkaamme sitten Egyptiä. Kun kuljemme siellä talvella peninkulma peninkulmalta, niin aina on yhtä kuumaa kuin meillä heinäkuussa. Kesällä on tietenkin sellaista, että pohjoismaalainen ei jaksaisi liikkua lainkaan ulkona. – Mutta kaiken tuolla Egyptissä muuttaa ihmeellinen Niilin virta. Egyptiläiset pitävätkin Niilin virtaa pyhänä, ja se ei olekaan mitään ihmeellistä. Niilihän on kuusituhatta kilometriä pitkä. Laivalla ei voi kulkea aivan Niilin latvoille, sillä Etelä-Egyptissä virta kulkee vuoristossa, ja siellä siihen yhtyy toinenkin Niili, Sininen Niili. Tämän Niilin virta tulvii aina tiettyinä aikoina yli äyräittensä ja kostuttaa siten ympärillä olevan maan. Etelä-Egyptin korkeilla vuorilla sataa nimittäin aivan suunnattomasti tiettyinä vuodeltakin aikoina. Silloin se joki, joka tulee alas niiltä vuorilta, tuo muassaan suunnattomat määrät vettä ja mutaa, ja niin Niili paisuu yli äyräittensä. Tuo nousu alkaa kesäkuun lopulla, ja lokakuun alkupäivinä se on korkeimmillaan. Sitten Niili alkaa jälleen laskea. Tuo ihmeellinen Niilin tulva kostuttaa maan. Mutta tietenkään ihmiset, jotka asuvat maassa, eivät tulisi toimeen, jos he vain yksinomaan odottaisivat Niilin nousemista eivätkä sitten ryhtyisi mihinkään toimenpiteisiin. Heidän täytyy luonnollisesti ottaa talteen se vesi, joka tulee. Heidän on kaivettava kanavia, niin että vesi leviäisi kaikkialle ja hedelmöittäisi mahdollisimman paljon maata. Heille itselleenkin täytyy riittää vettä ympäri vuoden.

Kansa Niilin varsilla oli jakautunut ruhtinaskuntiin ja kyläkuntiin. Ihmisten olisi ollut mahdotonta yksin tulla toimeen Egyptissä, eivätkä he olisi voineet maataan viljellä ja Niiliänsä hoitaa. Tuo ihmeellinen Niili aivan alusta asti opetti ihmisiä ryhmittäytymään, opetti yhteistyön merkitystä. Heidän täytyi yhdessä ottaa luonnonvoimat palvelukseensa, he eivät muuten voineet tulla toimeen. Sen tähden on Egyptin kansa aivan alusta asti oppinut jonkinlaista yksinkertaista ja luonnollista, – sanoisimmeko – veljeyttä.

Esihistoriallinen aika alkoi siitä, että eräs kuningas Menes, yhdisti Egyptin yhdeksi valtakunnaksi. Siitä alkoi Egyptin historiallinen aika, se aika, jonka tiedemiehet tuntevat. Egyptin historia luetaan hallitsijasukujen eli dynastioiden mukaan. Vuosiluvuista eivät tiedemiehet ole aivan selvillä, mutta kuitenkin ne ovat koko lailla luotettavia. Eräs egyptiläinen historioitsija on tehnyt tarkan luettelon kuningassuvuista, ja sillä tavoin on osattu joten kuten määrittellä ajankohtia. Egyptin historia jaetaan kolmeen jaksoon, ja melkein voimme sanoa, että ensimmäinen jakso oli onnellisin. Tuntuu siltä kuin muut jaksot olisivat olleet huonompia ja onnettomampia. Mikä on tähän syynä? – Historioitsijat selittävät, että Egyptin kansa oli ahkeraa kansaa, yksinkertaista, rauhaa rakastavaa. Se asetti rauhan korkeimmaksi ihanteeksi; se ei ihaillut sotaa. Egypti oli siis ihmeellinen maa, koska siellä oli sellainen ihmeellinen sivistys, joka ei rakastanut sotaa, joka ei oikeastaan kyennytkään sotaan. Kaikki egyptiläiset olivat lempeitä, ystävällisiä, nöyriä ja yksinkertaisia ihmisiä. Alussa he kyllä vähän kävivät sotia, sillä heitä ahdisteltiin, ja jotkut kuninkaasivat tahtoivat laajentaa valtakuntaansa ja kutsuivat silloin ihmisiä sotaan, mutta kuta vanhemmaksi Egypti tuli, sitä enemmän se vieraantui sodankäynnistä, ja niin täytyi Egyptin hallitsijoiden käyttää palkattua sotaväkeä. Tämä luonnollisesti heikensi Egyptin valtakuntaa. Tässä meille on selvä kuva siitä, kuinka asia ei riipu suinkaan siitä, että jokin kansa on rauhaa rakastava vain siinä mielessä, että se ei tahdo käydä sotaa, jos se ei samalla ole henkisesti voimakas, niin että se voisi jollakin muulla tavoin torjua vihollisiaan. – Tuossa oli Egyptin rauhaa rakastava kansa, joka ei tahtonut käydä sotaa, mutta maahan tunkeutui muita kansoja, jotka valloittivat maata ja pitivät egyptiläisiä vankeudessa. Egypti ei siis tullut hyvin maan päällä toimeen. Päinvastoin historia todistaa, että maailma ei ole kaikkialla niinkään hyvä. Kun jokin kansa ei itse tahdo käydä sotaa, niin ei ole sanottu, että ympärillä olevat kansat ovat yhtä hyviä. Kansa ei saa olla vain sotaa pelkäävä, vaan todella rauhaa rakastava, itsetietoisesti, niin että se on läpikotaisin rauhallinen, hyvä, lempeä, että se itse on läpikotaisin onnellinen ja itsetietoinen. Egypti ei osannut sitä toteuttaa. Egyptin kansa ei ollut niin älykäs. Tuo rauhan rakkaus oli enemmän sielullista tunnelmaa. Tämän me selvästi huomaamme, kun ajatellaamme Egyptin kansaa, sen uskontoa ja elämäntapaa.

Valkoinen Veljeskunta oli tahtonut yrittää saada aikaan sellaisen sivistyksen, joka uskoisi hyvään, joka uskoisi kauniiseen, joka uskoisi sopusointuun ja onneen elämässä. Ja se onnistui siinä. Egyptin kansa kasvoi tuollaiseen onnen uskoon. Koko sen sivistys oli aurinkoista ja valoisaa. – Mutta mihinkä se johti? Minkälainen oli itse asiassa Egyptin elämänymmärrys?

Niin kaunis ja ylevä tarkoitus kuin viisailla olikin, niin se kuitenkin käytäntöön sovellettuna itsestään mataloitui materialismiksi. Siellä oli näet sellaisia ihmisiä, jotka uskoivat, että onni oli toteutettava näissä oloissa maan päällä, kaikessa hyvässä, kaikessa rauhallisessa, siis että meidän tuli hyvin pukeutua, hyvin asua, hyvin syödä ja juoda, että meillä on kaikenlaista kaunista ja hyvää huvittelua. Onni muuttui siis heille aivan ulkonaiseksi asiaksi. Tietenkin onni on onnea ulkonaisestikin, mutta se on sitä itsestään, silloin kun onni on meidän sisässämme. Kansa, joka ei ole kyllin älykäs ja kehittynyt, ei voi käsittää onnen sisäistä mysteeriä; se ei voi käsittää muuta onnea kuin sen, että aurinko paistaa ja linnut laulavat aina, ja että saa aina syödä hyvin jne. Tällaiseen käsitykseen kasvoi Egyptin kansa aivan itsestään. Se sai aineellisen, materialistisen käsityksen ihmiselämän onnesta. – En minä sano, että onni olisi itsessään mitään väärää, mutta se ei ole oikein, jos se on elämän edellytys. – Egyptin kansan mielestä elämän piti olla sellaista. He uskoivat, että elämä voisi olla sellaista, ja että sen pitkin olla sellaista.

Egyptin kansa oli jakautunut kahteen luokkaan. Toinen luokka oli se, joka teki työtä ja toinen oli ylempi luokka, se luokka, josta kansa piti hyvää huolta, se, joka eli kansan kustannuksella, mutta johon kansa katsoi ylöspäin. Nämä ylempät olivat oppineita ja viisaita ja hallitsivat kaikkia. Voisi melkein sanoa, jos tahtoisi antaa tuolle ylempälle luokalle nimityksen, että se oli kirjuriluokka. Egyptiläiset eivät ihailleet sotaa, eikä heillä ollut sotilasluokkaa, mutta heillä oli yläluokka, joka osasi lukea ja kirjoittaa ja laskea, johon kuuluivat kaikki virkamiehet, papit ja kuninkaas. He olivat kuin korkeampaa ihmisalajia. Ei siinä merkityksessä, että kansa olisi ajatellut, että me olemme tuomitut tekemään työtä, ja nuo saavat elää vain meidän kustannuksellamme. Ei se ollut niin. Kuka tahansa saattoi päästä yläluokkaan. Vanhemmat saattoivat antaa lapsilleen sellaisen koulutuksen, että he saattoivat siirtyä ylempään yhteiskuntaluokkaan. He saattoivat päästä vaikka ylimmäksi papiksi. Siinä suhteessa ei siis ollut mitään kastilaitosta niin kuin Intiassa on ollut, vaan siinä suhteessa oli tie aina avoinna kaikille. Kansa teki työtä ja maksoi veronsa. Rahaa ei ollut Egyptissä. Verot maksettiin aina luonnontuotteissa, ja kuninkaalla oli suuri virkamiehistö, joka kokosi ne kansalta. Kuningas omisti koko maan. Hän oli täydellinen itsevaltiainen, mutta hän oli kaikkien isä. Hän oli itse auringon poika, faarao. – Hän oli vielä enemmän kuin mitä esim. venäläiset ennen ajattelivat tsaaristaan. – Egyptiläiset ajattelivat, että faarao oli suorastaan Jumala maan päällä. Hän oli melkein kuin Osiris ruumistuneena. Egyptiläiset tekstit osoittavat, että egyptiläiset olivat erittäin imartelevaa kansaa. He rakastivat puhua kauniisti, rakastivat nimittää noita korkeimpiaan kaikenlaisilla ihmeellisillä nimityksillä. Faaraoille ei saanut mitään sanoa, mutta jos kirjoitettiin hänelle jotakin, niin siinä oli aina hyvin monet tittelit. Hän oli kuolematon, hän oli Jumala, hän oli jos mitä. Faarao puolestaan antoi mielellään kaikenlaisia kunnianimityksiä virkamiehilleen, ja virkamiehet olivat niistä ylpeitä, iloisia ja kiitollisia. Jos joku esim. sai sellaisen tittelin, että hän oli "kuninkaallisen kylpyhuoneen johtaja", niin se piti kirjoittaa hänen hautakiveensäkin kuoleman jälkeen. Egyptiläiset olivat hienoa ja sävyisää kansaa, ja sen tähden ei ollut mitään kapinoita. Ainoastaan yksi lakko tunnetaan historiasta. Työmiehet silloin vähän valittelivat. Kansa oli muuten hyvin tyytyväistä ja iloista. Ylemmät pitivät hyvää huolta kansasta. Papit valmistivat suuria ja ihania juhlakulkueita, ja kansa oli siinä ihmeissään katselemassa sitä loistoa ja kauneutta. Elämä oli onnellista. Aurinko paistoi ja linnut lauloivat. Kaikilla oli hyvä olla.

Meidän täytyy ihmetellä ja ihaila tätä Egyptin kansaa. Se oli niin lapsellisen iloinen ja tyytyväinen. Eikä sitä tyytymätön voinut ollakaan niin mukavissa oloissa.

Egyptiläiset jumaloivat myös eläimiä. Heillä oli pyhä härkä, Apishärkä, pyhä lintu, Ibis-lintu, pyhiä shakaaleja, pyhiä kissoja. Kaikkia noita he kunnioittivat pyhinä olentoina. Kun esim. Apis-härkä kuoli, niin se balsamoitiin ja pantiin kalliohautaamaan. Sitten etsittiin toista Apis-härkää, ja kun se löydettiin, niin julistettiin juhlallisesti, että nyt on uusi Apis-härkä syntynyt. Kristityistä eurooppalaisista voi tuntua hirmuisen

ihmeelliseltä, että kansa voi jumaloida krokotiilejä, kissoja jne. Mutta jos me ajattelemme asiaa siltä kannalta, että tuo pylvä ei kohdistunut ainoastaan tuohon eläimeen, vaan siihen jumalaan, jumalolentoon, joka oli tuossa eläimessä, niin me voimme ymmärtää. He tarkoittivat aina jumalolentoa, joka johti jotakin eläinryhmää, – deevaa. Tällä deevalla oli se ominaisuus hyvin kehittyneenä, joka tuli ilmi hänen elämissään. Se mikä oli kussakin eläinlajissa parasta, se oli voimakkaasti kehittynyt tuossa jumalolennessa, deevassa. Meidän täytyy näin ymmärtää, että egyptiläiset palvoivat tuota jumalolentoa eläimen takana. Heillähän oli esim. sellaisia aterioita, että he söivät jonkin eläimen lihaa ja uskoivat, että he saivat siinä ilmenevän jumalolennon ominaisuuksia. Egyptiläiset palvoivat siis joitakin hyveitä, ja sen tähden he palvoivat noita eläimiä.

Meillä on myöskin tiedossa tuo merkillinen asia egyptiläisten elämänymmärryksessä, joka kohdistui kuolemanjälkeiseen elämään. Kaikki egyptiläiset uskoivat kuolemanjälkeiseen elämään. Kuinka me siis sanomme, että he olivat elämäkatsomukseltaan materialisteja, kun he kerran uskoivat kuolemanjälkeiseen elämään? Nykyaikainen materialistihan ei usko siihen. Siitä yksinkertaisesta syystä, että he käsittävät kuolemanjälkeisen elämän hyvin materialistisella tavalla. Kuolemanjälkeinen elämä oli aivan tämän elämän jatkumista. Hehän menivät aina niinkin pitkälle, että alkoivat balsamoida ruumiita. He sanoivat itse näin: "Ihmisellä ei ole ainoastaan tämä näkyvä fyysinen ruumis, khat, vaan hänellä on myös kaa." (Mehän nimitämme sitä eetteriruumiiksi.) Tämä kaa elää kuoleman jälkeen. Mutta ihminen ei voi elää hyvin kaa'ssa, jollei hänen fyysistä ruumistaan ole balsamoitu, ja jollei häntä ole oikealla tavalla haudattu. Köyhät eivät voineet saada ruumistaan balsamoiduksi eikä haudatuksi kalliohautaan, mikä oli välttämätöntä, että kuolemanjälkeinen elämä olisi hyvä. Jokaisen täytyi nim. kustantaa itselleen hautakammionsa, silloin vasta oli kaikki hyvin. Sitten oli hautakammioon vietävä kaikenlaisia ruoka-aineita ja kaikenlaisia muitakin tarvikkeita. Kun tämä kaikki oli tehty, oli kuolemanjälkeinen elämä ihana.

Tämä materialismi oli luonnollisesti seurauksena siitä, että ihmiset uskoivat onneen. Sanotaan usein, että meidän aikaamme on tullut jotain Egyptistä. Meidän täytyy sanoa, että ns. spiritistinen liike on suuressa määrin tuon egyptiläisen kansanomaisen uskon elpymistä, jälleensyntymistä. Egyptiläiset uskoivat jälleensyntymiseen. He uskoivat, että ihmisen henkiolento, baa, palasi takaisin maan päälle, mutta kaa'lla ei ollut hyvää oloa, jos sitä ei oltu asianmukaisesti varustettu ja valmistettu.

EGYPTIN HENKINEN ELÄMÄ

Egyptin henkisestä elämästä sanottiin viime kerralla, että se perustui jonkinlaiseen materialismiin. Tällä en tarkoita suinkaan mitään teoreettista materialismia, sellaista materialismia, joka pukeutuu kielteiseen, Jumalaa ja henkeä kieltävään filosofiaan, vaan pikemmin käytännöllistä materialismia, jotain utilitarismia käytännössä. Tiedämme hyvin, että Egyptissä uskottiin sekä henkimaailmaan että kuolemanjälkeiseen elämään ja jumalaan ja jumaliin. Egyptin kansa ei suinkaan ollut ateistinen kansa, vaan sen käytännöllinen materialismi johtui siitä, että se eli onnellista elämää, sillä se eli ihanassa ilmanalassa ja hedelmällisessä maassa. Ja sitten vielä otimme huomioon sen, että Salainen Veljeskunta tahtoi Egyptissä tehdä muutaman kokeen kasvatuksen ja kansan uskonnon suhteen. Sen eksperimentti oli siinä, että se tahtoi, että ihmisiä kasvatettaisiin nyt onnen uskoon, että onni on olemassa, ja että se on saavutettavissa, ja että se on juuri tässä näkyvässä elämässä.

Ja täytyy sanoa, että Valkoinen Veljeskunta onnistui tässä kokeessaan. Niin paljon kuin semmoinen asia voi onnistua täällä maan päällä, niin paljon Valkoinen Veljeskunta onnistui tässä pyrkimyksessään. Egyptin kansa oli onnellinen kansa. Meillä on hyvin vähän tietoa siitä, että se olisi paljon kärsinyt, kovaa kokenut. Tietysti saihan se käydä sotia vihollisia vastaan, mutta itsessään se ei ollut sotaisa kansa. Sen tähden se ei myöhemmin osannut itse perustaa sotajoukkoja, vaan palkkasi vieraita joukkoja. Se oli kansa, joka tahtoi tehdä työtä maassa, jossa oli alituinen kesä. Sen tähden kansa huomasi, että sen onni oli juuri siinä, että se noudatti vanhoja käsityksiä, ja että siinä täytyi yhdessä tehdä työtä, siinä ei muuten olisi voitu tehdä työtä. Kansan itse huomasi, että se oli onnellinen, jos noudatti niitä tapoja, joita oli pantu alulle. Sen tähden Egyptin kansa tuli konservatiiviseksi, vanhoilliseksi. Se piti niin kiinni vanhoista elämän muodoista, ja sellaisesta käsityksestä kuolemanjälkeisestäkin elämästä, että se oli suorastaan tämän näkyvän elämän jatkamista, että se oli aineellista, ehkä jossakin hienommassa muodossa. Ja oli toivottavaa heidän mielestään, että ihminen kuoleman jälkeen saattoi ottaa osaa tämän näkyväisen maailman elämään. Egyptissä oli perhe-elämä onnellista, naisia pidettiin korkeassa arvossa, lapsista pidettiin hyvää huolta. Lapsilla oli samanlaisia leikkikaluja kuin meidänkin aikamme, niitä on vielä jäljellä. Sen tähden egyptiläiset tahtoivat, että tämä perhe-elämä jatkuisi kuoleman jälkeen: äiti kuoltuaan voisi seurata miehensä ja lastensa elämänvaiheita. Sen tähden he balsamoivat kuolleitten ruumiit, sillä he uskoivat, että vainaja silloin voi kauemmin olla mukana, eetterisen kaksoispuolen, ns. ka'n, yhteydessä. He nimittivät ka'ksi eetteriruumista, ja ka oli kuin haamu, varjo, ja he uskoivat, että elämää, saattoi pitkittää, kun ruumis balsamoitiin ja asetettiin hautakammioon, johon eivät ryövärit päässeet, ja vielä varustettiin se ruoalla ja juomalla. Silloin ka saattoi elää onnellisesti, ja ihminen itse saattoi ka'n välityksellä olla kosketuksessa näkyvän maailman kanssa ja liikkua siellä.

Toiselta puolen egyptiläiset tiesivät, että jos ihminen oli paha, hän saattoi tehdä vahinkoa kuoleman jälkeen, ja silloin oli ikävää, jos hän käytti ka'ta sillä tavalla, että liikkui vampyyrina ja imi ihmisten verta. Mutta sitä varten oli egyptiläisillä keinoja: he suojelivat itseään loitsuilla ja muilla keinoilla. Mutta heidän mielestään oli suloista, että vainaja ka'n välityksellä oli yhteydessä elävien ihmisten kanssa.

Nyt, kun arvostelemme asioita, voimme sanoa, että balsamoiminen ei ole niin onnellinen tapa, ja se ei ehkä ollut tapana historiantakaisessa Egyptissä, vaan vasta sitten myöhemmin. Kun ajattelemme todellisuuden kannalta balsamoimista, ei se ole onnellista, jos siihen sisältyy, että ka elää. Ei siihen riittänyt se, että ruumis balsamoitiin, vaan kaikenlaisilla loitsusanoilla ja seremonioilla vaikutettiin ka'han, että se oli sidottu fyysiseen, balsamoituun ruumiiseen, jotta se pysyi elävänä. Eetteriruumis pysyy jonkinlaisessa elon tilassa niin kauan, kuin fyysinen ruumis elää. Kun fyysinen ruumis haudataan maahan, pysyy eetteriruumis lähellä, mutta häviää fyysisen ruumiin ohella. Samalla, kun fyysinen ruumis haihtuu, haihtuu

eetteriruumiskin, mutta siihen asti se on olemassa sinisenä liekinä haudan yläpuolella. Eetteriruumis ei ole millään tavalla elävöitynyt meidän aikanamme, kun me emme tee mitään loitsuja. Se haihtuu fyysisen ruumiin ohella, se palaa, kuten fyysinen ruumis. Sangen onnellinen tapa päästä irti siitä on fyysisen ruumiin polttaminen, silloin eetteriruumis häviää melkein heti, ihminen itse on silloin vapaa näkyvästä maailmasta. Niin kauan kuin fyysinen ja eetteriruumis ovat olemassa, voi vainaja tuntea, ei millään tavalla ruumiilleen ja mitä sille tapahtuu, mutta hänen mielikuvituksensa on sen vaivaama. Sen tähden esim. ihminen, joka kuolee, eikä joudu siunattuun maahan – puhun tavallisesta kristitystä – jonka fyysinen ruumis on siis jossakin, missä lienee, on tajunnassaan vaivattu. Hän on ensin eetteriruumiissaan seurannut fyysisen ruumiinsa kohtaloa ja on huomannut, ettei se ole päässyt siunattuun maahan ja hän voi kärsiä suuria tuskia, tietysti turhia tuskia, mutta ihminen on oman ennakkoluulonsa orja. Sen tähden monelta kannalta katsoen, terveelliseltä ja muulta, on hyvä keino ruumiin polttaminen, ihminen on silloin sielussaan vapaa ruumiistaan ja näkyvästä maailmasta. Ei ole mitään, mikä häntä sitoo.

Vanhat egyptiläiset eivät ollenkaan vaivanneet mieltään tällaisilla ajatuksilla, he iloitsivat mielessään, että voivat olla olemassa tavallisina ihmisinä kuoleman jälkeen. Kyllä he uskoivat ja ymmärsivät, ettei ihminen ole kaanempää kuin fyysinenkään ruumis, nimenomaan sanottiin, että ihminen on ba ja khu. Toinen nimistä merkitsee, että ihminen on siivekäs olento. Kuvissa voi nähdä, kuinka ruumis makaa paareilla ja yläpuolella näkyy siivekäs lintu. Ja tämä lintu tarkoittaa ihmisen henkiselua, jotakuinkin sitä, mitä tarkoitetaan, kun puhumme ihmisen korkeammasta minästä, manaksesta, hänen ajattelevasta järjestään, joka vapaasti voi lentää, ja joka todellisuudessa on olemassa vapaana kuoleman jälkeen. Sitten hänessä on vielä sellainen henki, joka on suorastaan yksi säde auringosta, niin kuin egyptiläiset uskoivat, kultainen kipinä, joka on auringosta, Jumalan tulesta, singahtanut. Sen peittää tuo hänen siivekäs järkensä ja sitten hän on syntynyt maailmaan, ja täällä muodostuu hänen persoonallisuutensa. Ja hänen persoonallisuutensa tulee ilmi fyysisessä ruumiissa ja ka'ssa. Sen tähden niiden säilyttäminen oli egyptiläisille niin tärkeä, mieluisa, koska he eivät yleensä voineet kuvitella muuta kuin tätä persoonallisuutta. Ja se persoonallisuus sitten kuoleman jälkeen vähitellen puhdistui, niin että se, tullessaan taivaaseen, oli silloin yhtynyt siihen korkeampaan säkeneeseen eli itse auringon jumalaan eli Osirikseen. Jokainen vainaja osirifioitiin, tuli Osirikseksi. Niin kuin me kristikunnassa voisimme sanoa, että jokainen kristitty ihminen eläessään tai – koska kirkossa ei uskota sitä eläessä voivan tapahtua – sitten kuoltuaan yhtyisi Kristukseen, niin kuin tarkoitus tietysti olisi. Tai niin kuin uskovainen uskoo, että kun hän autuaasti kuolee, hän pääsee Kristuksen ja Jumalan luo. Hän jollakin tavalla yhtyy Kristukseen, Kristus on hänen sielunsa ylkä, hänen morsiamena pääsee Kristuksen yhteyteen. Ja vaikka tämä usko ei ole tällaisena säilynyt, niin kuitenkin voimme ymmärtää, että kristikunnassa kuoleva uskoo, että hän saa yhtyä Kristukseen.

Samoin vanhassa Egyptissä uskottiin, että ihminen pääsee yhteyteen Osiriksen kanssa. Osiris on suurena valona näkymättömässä maailmassa. Osiris oli heille kosminen Kristus, joka oli olemassa näkymättömässä maailmassa, henkimaailmassa, suurena valona. Ja siihen valoon saattoi päästä kuoleman jälkeen ja myös eläessään, mutta ei tässä näkyvässä tajunnassa, vaan toisessa, ruumiin ulkopuolella. Ja he saattoivat puhua niin, että Osiriksen täytyi syntyä ihmisessä Horuksena, joka oli Osiriksen poika. Osiris oli taivaan jumala, Isis oli luonto, maa, ja kun taivas ja maa yhtyivät, syntyi Horus, ja ihminen oli sen korkein muoto. Ihmisessä saattoi syntyä Horus, silloin hän oli kuin tiellä Osiriksen luo, mutta Osiriksen luo hän saattoi päästä vasta kuoltuaan.

Me huomaamme, kuinka selvä ja oikea käsitys egyptiläisillä oli kosmisesta Kristuksesta. Tietysti ei kansa sellaisenaan osannut näinkään filosofisesti käsittää asioita, vaikka tämä on niin alkuperäistä ja yksinkertaista filosofiaa, kuin olla voi, mutta vähän ajattelevammat, filosofisemmat ihmiset ymmärsivät asiat näin.

Sen tähden me emme saata ihmetellä, että juuri Egyptissä syntyi eräs ihminen, kaikille juuri myöhempien löytöjen kautta tutuksi tullut faarao Ekhnaton, jota on nimitetty historian ensimmäiseksi yksilöksi. Hän oli merkillinen olento. Hän huomasi, että kaikki nuo monet jumalat eivät olleet oikeita

jumalia, ainoastaan yksi oli, valon jumala, Aton. Kaikki olivat hänen lapsiaan. Ja sen tähden, kun hän hallitsi Egyptissä, hän ajatteli, että hän panee toimeen suuren uskonpuhdistuksen: poistaa muut jumalat, ei tarvitse olla muuta kuin yksi Jumala, Isä, joka kaikkea hallitsee. Tämä faarao, joka eli noin 1500 vuotta e.Kr., oli sangen merkillinen olento, äärettömän sympaattinen meille kristityille. Hän tahtoi, että kaiken piti vapautua, tieteen, taiteen, uskonnon. Hänen perhe-elämänsä oli äärettömän onnellinen. Hän rakensi uuden kaupungin, Akhet-Atonin. Hän oli niin vapaamielinen, että hän antoi maalata oman perhe-elämänsä aivan realistisesti. Egyptiläisten mielestään pidettiin kauheana, jos yleisö sai nähdä, että mies syleili vaimoan tai piti häntä kädestä kiinni. Mutta Ekhnaton ajatteli, että kansan on vapauduttava. Hänen mielestään kaikki muodot olivat orjuutta, piti olla oma itsensä ja palvoa vain yhtä jumalaa, valon jumalaa, aurinkoa. Siitä ei tietysti tullut mitään. Suurilla kustannuksilla hän sai paljon aikaan oman elämänsä aikana, mutta eivät egyptiläiset ymmärtäneet sellaisia ihmisiä, kuin Ekhnaton ja hänen vaimonsa ja lapsensa olivat. Sen tähden Amon-Ran papit hävittivät koko hänen elämäntyönsä. Ekhnaton oli yksinvaltiainen eläessään, mutta hänen kuoltuaan ei jäänyt mitään jäljelle, papit saivat kaikki entiselleen. Egyptin kansa oli tottunut elämään onnellisena, kaikki uudistukset olivat häiriöksi, se herättää ihmiset suloisesta unestaan. Sen tähden tuo Ekhnatonin uudistus ei onnistunut.

Egypti on mielestäni ihmeellinen eksperimentti. Ihmiset ovat onnellisia sen tähden, että kaikki vanhat muodot pidetään aina voimassa, ei mitään muutoksia saa tulla. Ja ihmiset olivat hyviä ja onnellisia. Faaraot eivät olleet mitään jumalia. Eivät meidän historiantutkijamme enää usko, että faaraot olisivat hirmuisilla kärsimyksillä rakennuttaneet pyramideja, kuten esim. Doré on kuvissaan kuvannut. Tietenkin, kun suuria rakennuksia rakennettiin, tarvittiin ihmisiä niihin, mutta ei heitä otettu pois tavallisista töistään, maanviljelyksestä ja muusta, vaan ylitöinä tehtiin rakennustöitä kuninkaalle, mutta ei se ollut niin hirveää pakkoa, kuin ennen uskottiin. Onnellinen kansa aurinkoisessa maassa, ja kaiken piti käydä kuin nuottien mukaan: ei saanut soittaa väärää nuotteja, silloin asiat menivät nurin.

Meidän on muistettava se kaikkein merkillisin ja tärkein seikka, että Egyptin papisto ei ollut mikään papisto tavallisessa merkityksessä, ei se ollut kokoonpantu palkatuista virkailijoista, jotka hoitivat määrättyjä seremoniaalisia tehtäviä, vaan se oli kokoonpantu filosofeista ja voimme vielä sanoa, tietäjistä. He olivat korkeimmissa asteissa tietäjiä. Siellä oli Salaisen Veljeskunnan työ toteutettuna maailmassa ja he voivat olla itse fyysisesti mukana. Egypti oli tunnettu salaisesta viisaudestaan. Vanhanajan kirjailijat puhuvat yksimielisesti Egyptin ihmeellisestä vihkimystemppelistä, pyramidista ja sen hierofanttien suurenmoisesta tiedosta ja taidosta. Egyptiläiset papit olivat maagikkoja, tietäjiä ja taitajia. Ja kansakin uskoi, että ihminen saattoi kehittyä niin pitkälle, että hänestä tulee koko luonnon herra. Siten he uskoivat, että ihmisestä tulee elämän ja kuoleman herra. Hän tulee niin korkeaksi, että jumalat häntä tottelevat. Sen tähden kansan kaikissa perheissä toivottiin, että edes joku lapsista pääsisi kirjuriksi, kouluun lukemaan ja hieroglyfejä tutkimaan, sillä silloin hänelle tie aukenisi kuinka korkealle tahansa. Ei ollut luokkaeroa jyrkässä merkityksessä. Jokainen voi kehittää itseään niin pitkälle kuin kykeni. Jokainen egyptiläinen voi kehittyä jumalaksi asti. Ja todistuksena tästä oli heidän temppeliensä, pyramidiensa, salainen viisaus. Kreikkalaiset Orpheus, Thales, Pythagoras ym. kävivät Egyptissä oppimassa. Meillä on tietoja Pythagoraan elämästä. Hän oli viisas ja kehittynyt olento. Hän pyysi kreikkalaisilta viisailta suosituksia, suosituskirjeen egyptiläisille papeille ja sitten hän lähti Egyptiin. Hän tuli erääseen temppeliin, jossa hänelle oltiin erittäin kohteliaita, mutta pyydettiin menemään erääseen toiseen temppeliin. Kun hän tuli sinne, oltiin hänelle yhtä kohteliaita, mutta neuvottiin jälleen eräs toinen temppeli ja sanottiin, että ehkä he siellä voisivat avata hänelle aarteensa. Ja siellä kolmannessa temppelissä viisas hierofantti tutki hänet ja huomasi, että hän on viisas ja vakava ihminen, joka ei salaisuuksia petä. Sitten hänelle sanottiin: "Jos tahdot suorittaa eräitä kokeita, silloin voidaan sinut vihkiä" — ja hänelle määrättiin vaikeita ja ikäviä töitä. Ja hän suoritti ne helposti ja mielellään. Silloin hierofantti vihki hänet temppelinsä salaisuuksiin ja sen jälkeen hänet lähetettiin toisiin temppelisiin.

Näin ennen vanhaan haettiin viisautta Egyptistä. Tiedettiin, että hierofantit ja papit temppelissä olivat merkillisiä ihmisiä. He elivät yksinkertaista elämää, olivat hyvin kieltäytyviä ruuassa ja juomassa, olivat etupäässä kasvissyöjiä, joivat vettä, ehkä vähän viiniä. Heidän etevyytensä ja elämänsä ei suinkaan ollut

missään ylellisyydessä, vaan tiedossa ja taidossa ja siinä, että he todella hallitsivat maata. Faaraot olivat tavallisesti myös vihittyjä viisauden salaisuuksiin. Ja he kuuntelivat aina viisaiden, hierofanttien neuvoja. Se oli sääntönä, poikkeuksia tietysti oli.

Nythän on löydetty sfinksissä, joka on Gizeh'n tasangolla suurten pyramidien läheisyydessä, rinnassa, jalkojen välissä oleva ovi. Se oli aivan hiekan peitossa, niin että ennen kun luettiin, että siinä on ovi, tuntui se sadulta. Sitten on sfinksin läheisyydestä erämaasta löydetty temppeleitä maan sisältä, ja se poikkeaa merkittävästi toisista temppeleistä siinä, ettei siinä ole kirjoituksia eikä maalauksia. Se on kuin mykkä temppeleitä, hiljainen temppeleitä, ainoa laatuaan. Ja pyramideista luultiin ennen, että ne ovat hautakammioita, mutta muuten umpinaisia. Nyt on havaittu, että Kheopsin pyramidi on täynnä hautoja ja merkittäviä käytäviä, jotka kulkevat säännöllisissä kulmissa ja kaltevuudessa. On löydetty yksi hauta, joka on maan sisällä pyramidin alla, toinen, joka on keskellä jne. Niitä ei ole vielä paljon tutkittu, mutta alkaa jo tuntua egyptologien mielestä, että vanhat kirjat, jotka kertovat Egyptin pyramideista ja temppeleistä, eivät ole fantasiaa. Nehän kertovat, että kokelas, joka tuli pyramidiin, sai ryömiä ja läpikäydä ihmeellisiä käytäviä ja kaikenlaisia kokeita. Nyt alkaa tuntua, että se saattaa olla totta. Ja vapaamuurarit ovat siitä lähtien, kun vapaamuurarius tuli tunnetuksi Euroopassa, puhuneet Egyptin mysteereistä ja viisaudesta ja väittäneet, että vapaamuurarius polveutuu niistä. Ja kummallista kyllä, vapaamuurareilla on seremonioissaan aina ollut sellaista, joka suorastaan muistuttaa menoja Egyptin mysteereissä. Muu maailma ei tietysti usko sellaista, ja oppineet nauroivat, kun esim. Cagliostro perusti vapaamuurariilooshiin ja sanoi, että hän on pyramidien vihitty, joka nyt tahtoo koettaa sitä samaa. Mutta nyt sanotaan jo, ettei voi tietää, vaikka niin olisi. Nythän on jo osattu vähän kääntää ns. Kuolleitten kirjaa. Muumioillahan oli tavallisesti papyruskäärö mukanaan haudassa, toisilla toinen, toisilla toinen. Egyptiläiset itse nimittävät sitä "Salatun asunnon kirjaksi". Se puhuu kaikenlaisista kuolemanjälkeisistä asioista, mutta sellaisella tavalla, että teosofit, totuudenetsijät ja mystikot ja myöhemmin jo egyptologitkin tunnustivat, ettei se ole ainoastaan kirja, joka kertoo kuolemanjälkeisistä asioista, vaan se taitaa olla kirja, joka itse asiassa kertoo meille pyramidikokelaiden ja vihkimyskokelaiden seremonioista, joita vietettiin, kun jonkun piti tulla vihityksi. Ja niin on aivan selvää, että tässä on kysymys rituaalista. Siitä ymmärrämme, että Egyptin mysteereissä oli siis aivan määrätty muotomenot, jotka olivat symbolisia samalla tavalla kuin vapaamuurariudessa muotomenot ovat symbolisia. Ensimmäiset kokeet olivat Egyptissä kyllä hyvin realistisia ja todellisia, sillä ei tahdottu oppilaisiksi ihmisiä, jotka pelkäsivät kuolemaa, joilla ei ollut rohkeutta ja kestävyyttä. Maa-, tuli-, vesi- ja ilmakokeet olivat siellä sen tähden hyvin vaikeita. Ja alkuperäisessä vapaamuurariudessa 1700-luvulla huomaamme, että heillä nämä ensimmäiset alkukokeet olivat erittäin realistisia, joten ne saattoivat hirmuisesti pelottaa pyrkijää. Ei tarvitse ajatella muuta kuin sitä, että jossakin vapaamuurariilooshissa pyrkijälle sanottiin: "Tässä on kaksi lasia, viiniä molemmissa, mutta toiseen on pantu myrkyä, joka heti tappaa. Sinun täytyy itse valita, sitten näet tahtooko kohtalo, että saat elää, vai täytyykö sinun kuolla. Ota toinen lasi". Silloin pyrkijä joutui koetukselle, hänen täytyi uskoa kohtaloon ja Jumalaan uskaltaakseen juoda lasin tuota viiniä. Luultavasti hänelle perästäpäin selitettiin, että molemmissa oli vaan viiniä. Vapaamuurarit eivät sentään menneet niin pitkälle, että ketään olisivat tappaneet, mutta se oli psykologinen koettelemus. Mutta vielä paljon julmempia olivat ensimmäiset kokeet Egyptissä.

Tästä me ymmärrämme, että Egyptissä myöhempänä aikana, siinä historiallisessa Egyptissä, vietettiin jonkinlaisia vapaamuurariseremonioita, jotka olivat symbolisia, niin että pyrkijä, kun hänet vihittiin, läpikävi jonkinlaisia muotomenoja ja sitten vasta perästäpäin hänen piti itse oppia toteuttamaan nuo seremoniat omassa persoonallisuudessaan. Hänet esim. osirifioitiin, hänet tehtiin Osirikseksi, hänestä tehtiin muumio ja vietiin kuolemanvaltakuntaan ja siellä kunnioitettiin Osirikseen yhtyneenä. Tämä kaikki oli vertauskuvallista myöhempänä aikana, mutta se kaikki oli omiaan opettamaan vihitylle, mitä hänen nyt piti itsessään toteuttaa. Muinaisina aikoina ei ollut sillä tavalla, mutta kun seremonioita ruvettiin käyttämään, on Egyptissä ollut samoin kuin nykyään vapaamuurariudessa, että seremoniat ovat vertauskuvallisia. Meidän täytyy ymmärtää, että aina näiden kaikkien takana ovat ne salaiset mysteerit, vihkimykset, jotka todella koskevat ihmisen henkeä ja sielua. Fyysisessä maailmassa ne ovat vertauskuvallisia, symbolisia.

Ja me voimme nyt myös ymmärtää, että tämä seremoniallisuus vaikutti Egyptissä kaikkeen politiikkaan: maata hallittiin seremoniaalisesti. Toisin sanoen, kun kuninkaan, faaraon, piti päättää valtiollisista asioista, silloin hän piti kokouksia korkeimpien hierofanttien kanssa, jolloin vietettiin juhlamenoja. Tämän vuoksi kaikki oli erittäin juhlallista, mieli ei saanut olla pikkumaisissa asioissa, vaan se nostettiin ylös ja silloin vasta se kykeni ratkaisemaan koko maata käsittäviä asioita. Tämä on minusta sängen huomattava ja merkittävä seikka. Sillä tavalla viisaat saivat sanoa sanansa Egyptissä. Koko maa oli kuninkaan oma, kansa oli kuninkaan oma, kuningas oli yksinvaltiainen, mutta hän ei ollut tyranni, sillä hän oli viisas.

Tässä olen kertonut yhtä ja toista vanhasta Egyptistä. Ja niin kuin sanoin viime kerralla, Valkoinen Veljeskunta, joka pani toimeen tällaisen eksperimentin, ei lopullisesti jäänyt Egyptiin. Aivan historiantakaisena aikana – en uskalla sanoa aikaa, kymmeniätuhansia, mutta madame Blavatskyn näkemyksen mukaan satojatuhansia vuosia sitten – oli heidän päämajansa Egyptissä, sitten se siirrettiin Tiibettiin, Himalajalle. Sieltä Aasiasta tuli Eurooppaan aasialaisia kansoja, ja monet vaiheet Euroopan historiassa ovat saaneet alkunsa tällaisesta toisesta systerästä, joka tuli Aasiasta. Vaikka Valkoinen Veljeskunta siirsi päämajansa Aasiaan, on heillä vielä tänä päivänä tärkeä looshi Egyptissä.

Nyt me voimme huomata, kuinka Valkoinen Veljeskunta, kun se oli ajatellut, että Atlantiksella ihmiset saivat sanomattomasti kärsiä ja kokea tuskaa, Egyptissä saivat he kokea onnea, rauhaa, iloa ja riemua, niin se nyt taas Himalajalta käsin on ajatellut niin, että tuska sitä kasvattaa, mutta ilo ja onni kasvattavat vielä enemmän. Mutta ei ihmisiä nyt enää sentään voi asettaa ikään kuin onnen maahan asumaan, sillä silloin he tulevat vähän materialisteiksi. Egyptin viisaiden kirjoissakin on aina neuvoja siitä, miten voi päästä eteenpäin elämässä ja korkeimpien suosioon. Nyt Salainen Veljeskunta on ajatellut, että ihmiset saavat olla omilla oloissaan, mutta "me tahdomme aina uskontojen ja lähettiläiden kautta muistuttaa heitä siitä, että onni on kaikkein syvin todellisuus elämässä. Kärsimys, tuska, on elämän pinnalla, mutta sisällä ikuinen autuus, onni. Mutta ihminen ei voi saavuttaa sitä onnea, jos hän etsii sitä ulkopuolelta itseään, vaan hän voi saavuttaa sen ainoastaan siten, että hän etsii ja löytää sen omasta sisimmästään. Silloin se myöskin säteilee ulos ja tekee maailman ulkopuolella onnelliseksi. Onni ei voi alkaa ulkopuolelta ja mennä sisään, vaan päinvastoin".

Sen tähden Salainen Veljeskunta on taas toivonut, että täällä länsimailla niissä olosuhteissa, jotka Euroopassa eivät ole niin suotuisia, että täällä voisi elää helpolla ja ilman työtä, että näissä oloissa nyt voisi kasvaa sellainen ihmiskunta, joka jaksaa ja joka päättää, että se tahtoo olla onnellinen sisäisesti, tahtoo löytää valon ja autuuden lähteen omassa itsessään. Ja kysymys tietysti on, missä määrin tämä unelma nyt toteutuu.

RUUSU-RISTI-KIRJASTO N:o 43.

NELJÄ KÄTTÄ

HELSINGIN ESITELMIÄ SYKSYLLÄ 1926

PITÄNYT

PEKKA ERVAST

HELSINGISSÄ 1934
RUUSU-RISTI

Sisällys:

	Siv.
Aseistettu käsi	1
Neljä kättä.....	6
Uudet luokat.....	11

I.

ASEISTETTU KÄSI.

„Aseistettu käsi” on tämänpäiväisen esitelmän otsikkona ja jotkut ovat ehkä nähdessään ilmoituksen ajatelleet, että tulisin puhumaan siitä kädestä ja ainoastaan siitä kädestä, joka pitää miekkaa, — ehkä siis yleensä miekan ja sodan kysymyksestä. Se ei kuitenkaan ole tarkoitukseni. Jos kohta tulee miekastakin ja miekkaa pitävästä kädestä puhe, ei tarkoitukseni ole erikoisesti käsitellä sotakysymystä. Päinvastoin tämä esitelmäsarjani, jos se semmoiseksi muodostuu, tulee olemaan tavallaan vertauskuvallinen. Koetan kyllä puhua niin selvästi kuin mahdollista, mutta samalla vetoan teidän, kuulijoiden sisäiseen intuitsioniin, jotta osaisitte lukea, niinkuin sanotaan, rivien välistä, jotta osaisitte nähdä enemmän kuin mitä saatan ilmi tuoda, nähdä sanojen ja lauseitten takana muutakin, kuin mitä tulee ilmi fyysisesti. Aihe on, kuten sanottu, vertauskuvallinen, — sen nimikin osoittaa, kun emme kerran aio puhua näkyväisistä aseista.

Tämä aihe ja nimi onkin tullut eräästä Mestari Kuthumin kirjeestä Mr. Sinnetille. Kirje oli jo aikoja sitten, 80-luvulla, julkaistu ainakin osaksi Mr. Sinnetin silloisessa kirjassa teosofiasta, jonka nimi oli „Esoteerinen Buddhismi”. Mutta, niinkuin tiedämme, kaikki nämä Mestari Kuthumin ja Mestari Morian kirjeet Mr. Sinnetille on sittemmin julkaistu erikoisena kirjana, joka on herättänyt paljon huomiota englantilaisessa maailmassa ja missä muualla se on käännetty.¹⁾ Kirjeet näet selvästi todistavat, että niiden kirjoittajat ovat eläviä ihmisiä, erinomaisen viisaita, yleviä ja puhtaita, aivan niinkuin „Mestarein” oletetaan olevan.

Lause, jota ajattelen ja josta olen saanut esitelmäni otsikon, kuuluu näin — Mestari Kuthumi puhuu kirjassaan siitä Kristuksen sanasta, että taivastenvaltakunta otetaan väkiryynnäköllä — : „ainoastaan aseistetuin käsin ja valmiina joko voittamaan tai häviämään saattaa uuden ajan mystikko toivoa pääsevänsä tarkoituksensa perille”. Mitä merkitsee tämänlaatuinen lausunto, että „ainoastaan aseistetuin käsin voi meidän aikamme mystikko toivoa saavuttavansa taivastenvaltakunnan”? Mitä merkitsee „aseistettu käsi”?

Jotta en pitäisi teitä asiaankuulumattomassa jännityksessä, tahdon heti mainita, että eräässä toisessa pyhässä kirjoituksessa sanotaan: „aseistettu käsi on tyhjä käsi”. Täten meillä on kuin kaksi aforismia tai tunnuslausetta, joita tulee tutkia, jonka sisäiseen ymmärtämiseen tulee yrittää päästä. Toinen kuuluu: „nykyajan mystikko voi saavuttaa taivastenvaltakunnan ainoastaan aseistetuin käsin”, ja toinen: „aseistettu käsi on tyhjä käsi”. Tutkiaksemme tätä kysymystä on meidän ensin käännettävä huomiomme itse sanaan „käsi”. Mikä on ihmisen käsi? En ajattele kättä missään filosofisessa, metafyyillisessä tai okkultisessa merkityksessä, vaan kättä sen aktiivisuudessa.

Kädestä on sanottu — ja sen epäilemättä kaikki myöntävät oikeaksi — että käsi eroittaa meidät eläimestä tässä fyysisessä ruumiissa. Käsi on ihmisillä semmoinen ihmeellinen taika-ase, jota ei ole eläimillä. Apinoilla voi olla käsi, joka muistuttaa ihmisen kättä, mutta sitä nimitystä käyttämällä apinoilla yhtä hyvin on neljä kättä, sillä ne toimivat jaloillaan samoin kuin käsillään.

Darwinin olettaus, että ihminen on polveutunut apinasta, ei pidä paikkaansa viimeisten tutkimusten mukaan. Luonnontiede on nykyään samalla kannalla kuin salatieteellinen traditsioni, jonka H. P. Blavatsky aikoinaan toi esille ja niin suurella taitavuudella puolusti „Salaisessa Opissa”, nim. että apina on polveutunut ihmisestä, ei tietysti nykyajan ihmisestä, vaan yhteisestä esi-isästä, joka kuitenkin oli ihminen eikä apina. Apina on tuon kantaisän degeneroitunut, ihminen hänen edistynyt jälkeläisensä.

¹⁾ Kirja on ilmestynyt suomeksikin *Mystican* kustannuksella: „Viisauden Mestarien kirjeitä”. Hinta Smk. 200:—.

Voimme niinmuodoin asettaa apinan syrjään, kun katselemme eläinkuntaa ja sanoa, että ihmisen erottaa eläinkunnasta hänen kätensä. Ihmisen käsi tekee hänet mahtavaksi olennoiksi, sillä mitä järkemme ja ajatuksemme voisi saada aikaan, jos ei meillä olisi kättä, jonka avulla teemme työtä ja luomme, elämme ja tulemme toimeen täällä maan päällä?

Kun tutkimme kättä aseena, s. o. toimeenpanevana, aktiivisena tekijänä ja tutkimme samalla olevia oloja ja ihmisten eri työmuotoja, tulemme siihen johtopäätökseen, että ihmiset kätensä nojalla jakautuvat neljään eri luokkaan, – ei arvoluokkaan, vaan työryhmään, jonka ohella vielä on otettava huomioon, että samalla ihmisellä voi olla kättä useampaan suuntaan.

Nämä neljä eri kättä jakautuvat taas sillä tavalla, että yksi jää erilleen ja kolme muodostaa jakson. Voisimme sanoa, että kolme kättä on palvelevaa kättä, yksi on hallitseva eli johtava käsi.

Mitkä ovat nuo kolme palvelevaa ja työtätekevää kättä? Otamme esimerkin kunkin alalta, että näkisimme, mitä käsillä tarkoitamme.

Ensimmäinen on työmiehen käsi, fyysisessä maailmassa luova käsi, sillä työtätekevä käsi luo, oli työ mitä laatua tahansa. Se käsi saa aina jotain näkyvää aikaan. Sentähden siihen luetaan ei ainoastaan varsinaisen työmiehen käsi, vaan myös taiteilijan käsi ja kaiken luovan työn käsi, kirjailijan, runoilijan j. n. e. Vielä on huomattava asia, josta tahdon tässä kohden mainita, nim. että käsi voi saada toisenkin ilmauksen ihmisen ruumiissa, ja silloin se tavallaan symbolisoi luoja. Mikä tämä toinen ruumiinelin on? Se on ihmisen kurkku, se koneisto, joka saa ääniä aikaan. Kurkku on myös luova ase, ja sitä voi verrata käteen. Sentähden työmiehen käden luokkaan kuuluvat nekin, esim. laulajat ja puhujat, jotka tekevät työtä kurkullaan, jotka luovat sanoja ja ääniä. Tämä on ensimmäinen käsi.

Toinen käsi on, kuvataksemme sitä esimerkillä, sotamiehen käsi, joka pitää miekkaa tai muuta asetta ja sillä joko hyökkää vihollisen kimppuun tai puolustaa itseään omaisiaan, maataan, ihannettaan, puolustaa sitä ase kädessä. Se on varsinaisesti aseistettu käsi, käsi, josta on niin paljon runoiltu, jota naiset ovat niin suuresti ihailleet, käsi, joka torjuu vaaroja, hävittää pahaa, sotamiehen käsi, sankarin ja urhon käsi. Se on toinen käsi.

Sitten on meillä kolmas käsi. Ottaaksemme taas kuvaavan esimerkin, sanomme, että se on sairaanhoitajan käsi, joka antaa apua ja hoivaa, joka parantaa, hoitaa, nostaa ja lohduttaa, joka koskiessa antaa viileän ja hyvän tunteen. Se on myös lääkärin käsi ja sielullisella alalla se on oikean sielunpaimenen, hengen ihmisen käsi, joka sanoillaan valaisee ja tekee hyvää. Se on kaiken hyväntyön käsi.

Kun siirrymme neljänteen käteen, tulemme erilaiseen. Kolme olivat työtätekeviä, toimivia käsiä, jotka taitavuudellaan saavat jotain aikaan tässä näkyväisessä maailmassa. Neljäs käsi on hallitsijan ja johtajan käsi, joka ainoastaan viittaa ja viittauksellaan saa jotain aikaan. Semmoinen käsi on jokapäiväisessä elämässä sen ihmisen käsi, joka, kun häneltä kysytään, mistä tie kulkee määrättyyn paikkaan, viittaa: tätä ja tätä kätua pitkin kulkekaa, sitten tullette perille. Se on tietä viittaava käsi. Se on hallitsijan käsi, sillä hallitsija viittaa. Jos hän tahtoo, että joku on saatettava ulos, hän viittaa ja hänen palvelijansa ymmärtävät. Jos hän tahtoo kutsua luokseen jonkun, hän viittaa. Kaikkien tällöisten luonnostaan toteltavien, tuloksia aikaansaavien käsien yhteinen nimitys on neljäs, hallitsijan käsi.

Kun nyt olemme tehneet itsellemme selväksi, mitä yleensä kädellä tässä vertauskuvastossa tarkoitamme, voimme kysyä, mitä erikoisesti tarkoitetaan aseistetulla kädellä. Muistakaamme lause: „aseistettu käsi on tyhjä käsi”. Tämä lause viittaa korkeaan totuuteen, lopulliseen totuuteen, jossa emme vielä ole, mutta jota meidän tulee tavoitella. Se ei koske ainoastaan miekan kättä, se pitää paikkansa kaikkien käsien suhteen. Ja ymmärtääksemme, mitä tarkoitetaan aseistetulla kädellä, joka samalla on tyhjä käsi, on

meidän luotava itsellemme käsitys täydellisestä kädestä, kädestä, joka samalla on sekä passiivisesti että aktiivisesti, sekä negatiivisesti että positiivisesti täydellinen.

Parhaimman kuvan täydellisestä kädestä saamme turvautumalla Jeesuksen Kristuksen neljään autuudenjulistukseen. Autuudenjulistuksia on vuorisaarnassa nimellisesti kahdeksan, mutta ne jakautuvat neljään ryhmään, joten kaksi on aina yhdessä.²⁾ Nämä autuudenjulistukset koskevat ihmisen kättä semmoisena, kuin se on täydellisenä. Jeesuksen autuudenjulistukset ilmaisivat muistivärssyn muodossa, joka helposti pysyi opetuslasten mielessä, mihin heidän piti pyrkiä, mitä heidän piti toteuttaa.

Nämä neljä autuudenjulistusta ovat syvällistä viisautta, ilmaisten luonnon sisäisiä tosiseikkoja, ja suhtautuvat neljään vertauskuvalliseen käteen.

Ensimmäinen autuudenjulistus koskee, niinkuin tiedämme, köyhyyttä. Jeesus sanoo: „Autuaita ovat köyhät.” Tämä köyhyys viittaa ensimmäiseen käteen: autuaita ovat ne ihmiset, joiden aseistettu eli toisin sanoen tyhjä käsi on köyhä, – autuaita ne ihmiset, jotka ovat köyhiä taivaallisella tavalla. Heidän kätensä on tyhjä. Ja kuitenkin tämä ensimmäinen käsi on juuri luova käsi, työtätekevä käsi, käsi, jonka avulla kaikki aikaan saadaan, ansaitaan ja haalitaan kokoon. Juuri tuottava käsi on autuas silloin, kun se on tyhjä, toisin sanoen köyhä. Olemme monasti puhuneet siitä tai viitanneet siihen, että täydellinen ihminen on ulkonaisesti köyhä, – niinkuin Jeesus, niinkuin Buddha, niinkuin Fransiskus Assisilainen, – koska hänen omaansa on kaikki rikkaus ja koko maailma. Tulemme tarkemmin vielä tutkimaan tätä asiaa.

Toinen autuudenjulistus sanoo: „Autuaita ovat lempeät ja rauhantekijät.” Tämä toinen autuudenjulistus liittyy suoranaisesti toiseen käteen, siihen, joka kantaa miekkaa, siihen, joka taistellen hyökkää ja puolustaa. Viisas Mestari sanoo nimenomaan: „Autuaita ovat rauhantekijät”, autuaita ne, joiden käsi on tyhjä kaikista aseista. Autuaita ovat ainoastaan he. Oli ase kuinka korkea ihannetta tahansa puolustamassa, Jeesus ja kaikkien aikojen ikiviisaus sanoo: aseistettu käsi on todellisuudessa tyhjä käsi. Rauhanrakentajan käsi ei lopullisesti kannata mitään miekkaa: ainoastaan hän, jonka käsi on tyhjä, voi rauhaa rakentaa, hän ainoastaan on sankari, rauhanruhtinas, sillä hänen kätensä on aseistettu hengen voimalla.

Kolmas autuudenjulistus sanoo: „Autuaita ovat murheelliset ja puhdassydämykset.” Tämä kolmas autuudenjulistus liittyy kokonaan kolmanteen käteen, tuohon lohduttavaan, parantavaan, kohottavaan, auttavaan, hyväätekevään ihmiskäteen. Se käsi on autuas silloin, kun se on tyhjä, silloin, kun se on murheellinen ja puhdas. Ainoastaan puhdas käsi voi auttaa ja tehdä hyvää, parantaa ja lohduttaa. Mikä viisaus, mikä käytännöllinen ja samalla salaperäinen viisaus tuossa sanassa! Näemmehän kuin näyssä, että jos joku ihminen tahtoo olla sielunpaimen, lääkäri, sairaanhoitajatar, äiti, – jos hän tahtoo tehdä hyvää maailmassa, hänen kätensä olkoon puhdas, sydämensä olkoon puhdas, hän ei pyytäkö sitä, mitä ihmiset niin paljon pyytävät, ei omaa kunniaa, ei omaa nautintoa, ei itselleen aistillista hurmiota. Ainoastaan silloin hän voi auttaa, parantaa ja lohduttaa, ainoastaan silloin hän on todellinen lääkäri tai todellinen sielunpaimen.

Neljännessä autuudenjulistuksessa Jeesus Kristus sanoo: „Autuaita ovat laupiaat, oikeamieliset, ne, jotka ikävöivät vanhurskautta, oikeutta.” Tämä liittyy suoranaisesti neljänteen käteen, hallitsijan ja johtajan käteen. Ajatelkaamme tuota äskeistä esimerkkiä: ihminen viittaa kädellään. Mikä vastuunalaisuus, sillä hän ei tahdo johdattaa toista väärälle tielle. Ja tien viittaaminen voi olla näkymätönkin asia, se voi olla tien viittaamista totuuden tielle, ja jos ei käsi silloin itse ole täynnä oikeutta ja vanhurskautta, se näyttää väärin. Sentähden sanoo Jeesus: „Autuaita ovat laupiaat”, ne, jotka armahtavat ihmisiä, jotka auttavat henkisesti tavalla, hallitsevat viisaudella, johtavat oikeudella. Autuaita he ovat silloin, kun he laupeudessaan ovat oikeamielisiä, tahtoen vanhurskautta ja totuutta. Mikä ihmeellinen osviitta tämä onkaan hallitsijoille.

²⁾ Vrt. tekijän tutkimus *Vuorisaarna*, Helsingissä 1928, Mystica.

Hallitsijan käsi pitää valtikkaa, jolla hän käskee. Sotamarsalkalle annetaan sauva, se on hänen valtansa merkki. Korkeimmalla päälliköllä yksin on sodassa tämä viittaamisen, johtamisen valta.

Jeesuksen autuudenjulistukset liittyessään läheisesti neljään eri ihmiskäteen osoittavat, millä tavalla kukin käsi on ihanteellinen. Mutta kun ajattelemme elämää täällä maan päällä, emme seiso ainoastaan ihanteen edessä, vaan sen jokapäiväisyyden edessä, joka on kaukana ihanteesta. Ja silloin ihmetellen kysymme: onko ihanne asetettu meille pilkaksi, sitä varten, että näkisimme, kuinka mahdotonta meidän on toimia ja elää ihanteen mukaan, – vai onko se mahdollisesti sitä varten, että oppisimme sitä noudattamaan, sen jälkeen elämään? Täytyyhän meidän tunnustaa: koko elämä olisi vailla sisältöä, jos ainoastaan näkisimme ihanteen kaukana emmekä mihinkään kykenisi, – koko elämä olisi kuin käsittämätön helvetti, johon meidät on heitetty taivaasta! Sillä onhan meillä jällellä muisto, näky taivaasta, ja jos emme osaa toteuttaa ihannetta, on elämämme kuin kohtalon ivaa. Kuinka moni ihminen onkaan sortunut tähän ajatukseen, kun eivät hänen silmänsä ole auenneet näkemään, että hän ehkä henkimaailmassa voi saavuttaa sitä, mitä ei ole saavuttanut täällä, tai että hän on jälleensyntyvä olento, joka tulee tänne uudestaan jatkaakseen opintojaan ja kasvatustaan. Ihminen, joka vain ajattelee, että tämä näkyväinen elämä on ainoa, joka siis on materialisti luonnostaan tai ajatustavoista, hän voi joutua tuskaan ja toivottomuuteen nähdessään mielikuvituksensa silmillä semmoista kauneutta, mitä ei ikinä voi saavuttaa: „Minkä turhan takia minulle on annettu tuo sisäinen silmä, kun en mihinkään kykene? Minä panen kaikki ovet ja ikkunat kiinni, en välitä muusta kuin aistillisista nautinnoista, joita täällä voi saavuttaa.” Näin voi sokea ja onneton ihminen ajatella. Mutta kun hän on saanut silmänsä auki henkimaailman olemassaololle ja esim. jälleensyntymisen mahdollisuudelle, silloin hän heti näkee, että olemassaololla on tarkoitus. Kaikista ihaninta on silloin, että saattaa henkensä ja sielunsa silmillä nähdä sen täydellisyyden, ihanteen, josta on vielä niin kaukana, mutta jota voi tavoitella, koska iankaikkisella olennolla täytyy olla loppumattomia kehitysmahdollisuuksia Jumalan ihanassa maailmassa.

Niin se on, me näemme ihanteen ja meille näytetään ihanne. Viisaat, suuret vapahtajaolennot näyttävät meille ihanteen sentähden, että se on päämaali, johon meidän täytyy pyrkiä, ja sentähden, että se päämaali on saavutettavissa. Sitä varten suuret mestariolennot näyttävät meille tien, sitä varten Jeesus näissä neljässä autuudenjulistuksessaan on näyttänyt meille, minkälainen on täydellisen ihmisen käsi. Katsokaamme nyt, minkälainen se on. Se on ensin ulkonaisesti köyhä ja tyhjä, koska se antaa toisille ihmisille voimaa työhön, siihen, jolla rikkautta luodaan. Mestarin käsi ei anna mitään ulkonaista, ei käsin koskettavaa, ei kultarahaa toiselle. Emme voi kuvitella, että Jeesus olisi kulkenut ympäri jakamassa kulta- ja hopearahoja. Minkälainen kuva se olisi! Hän ei koskenut rahaan. Hänen ei tarvinnut olla missään tekemisissä rahan kanssa. Hän kysyi kerran, kun Häneltä kysyttiin, pitikö maksaa veroa: „kenen kuva on rahassa?” – ja kun vastattiin: „keisarin kuva” – Hän sanoi: „antakaa keisarille, mitä hänen on, minä en tarvitse rahaa”. Ei Hän tarvinnut rahaa, eikä Hän rahaa antanut, Hän antoi voiman hankkia rahaa, jos rahaa tarvittiin.

Toisen autuudenjulistuksen yhteydessä tyhjä käsi on käsi ilman asetta. Tämä käsi on paras puolustaja, paras rauhan rakentaja, todellisen sankarin käsi, todellisen näkymättömän sotajoukon johtajan käsi.

Kolmas käsi, joka suhtautuu kolmanteen autuudenjulistukseen, on tyhjänä semmoinen, joka ei pyydä mitään nautintoja, vaan ainoastaan parantaa, jolla siis on se ihmeellinen voima, josta Jeesus ja kaikki suuret mestarit ovat sanoneet opetuslapsilleen: „jos te käden kenen päälle panette, hän paranee”. Tämä kolmas ihmeellinen käsi on muuttunut voimakeskukseksi, joka nostaa ja tekee terveeksi ei ainoastaan fyysillistä ihmistä, vaan koko ihmisolemuksen, – se on maagillinen käsi.

Neljäs käsi, joka suhtautuu neljänteen autuudenjulistukseen, on todellisen hallitsijan, johtajan käsi, semmoinen, joka käskee ainoastaan kaikkeen hyvään, oikeaan ja kauniiseen ja jota totellaan. Hallitsijan käden viittausta ei voi olla tottelematta. Kun Apollonius Tyanalainen, joka eli meidän ajanlaskumme alussa, kerran kulkiessaan Vähässä Aasiassa tuli kaupunkiin, jossa oli kapina, jossa tapeltiin ja vuodatettiin verta, niin Apollonius, joka oli tehnyt viiden vuoden vaitiololupauksen, ei puhunut sanaakaan. Mutta hänen

kätensä olivat muodostuneet niin ilmeikkäiksi, niin majesteettillisiksi liikkeissään, että kun hän vain viittäsi kädellään, niin ihmiset tyyntyivät ja kapina unohtui. Se oli hallitsijan käsi.

II. NELJÄ KÄTTÄ.

Puhuimme viime kerralla siitä, kuinka tyhjä käsi on neljää laatua, kaikki suhteessa Jeesuksen autuuden julistuksiin. Vihdoin tulimme siihen, että kysyimme: mitenkä on mahdollista meidän saavuttaa tätä tyhjää kättä, joka on kaikista rikkain, kaikista aseistetuin, kaikista onnellisin, kaikista mahtavin? Meillä ei vielä ole sitä tyhjää kättä. Todella meidän täytyy katsella ja tarkastaa sen käden kehitystä. Meidän täytyy nähdä sen kulkevan erilaisten vaiheiden ja koettelemusten kautta, ennenkuin se lopulta saavuttaa ihanteen.

Tämä asia tulee meille helpommaksi käsittää, jos kuvittelemme, että käsi kussakin neljässä luokassa on kolmessa eri asennossa eli tilassa. Tahtoisin nimittää sitä tilaa, joka on keskellä: luonnolliseksi, sitä, joka on keskitalon eli viivan yläpuolella: hyveelliseksi, ja sitä tilaa, joka on viivan alapuolella paheelliseksi kädeksi. Meidän on näet helpompi ymmärtää asioita, jos kuvittelemme, että on olemassa keskitaso, jonka ylä- ja alapuolelle käsi voi joko nousta tai vajota.

Sillätavalla ovat kaikki uskonnot käsittäneet ihmiselämän. Ihmiselämä ei ole ainoastaan nousua jostain huonosta ylös hyvään, vaan se on ihmiselämäksi tulleen saavuttanut keskitason, jonkunlaisen luonnollisen kehitystilän, josta se lankeaa tai nousee. Sentähden puhutaan esim. kristinuskossa nimenomaan lankeemuksesta, nimenomaan siitä, että ihminen eli alkuaan paradiisillisessa onnen ja synnittömyyden keski- eli tasapainotilassa, josta hän lankesi, ollen sen johdosta pakotettu nousemaan. Tähän näkökantaan sisältyy suurempi viisaus kuin Darwinin luonnontieteelliseen kehitysoppiiin. Luonnontiede väittää, että kehitys on käynyt vain jostain huonosta ylöspäin hyvään. Mutta tämä ei ole totta. Sen näemme ihmiselämästä. Kuinka huonoina ollessamme voisimme nähdä hyvän, ellei sitä hyvää jo olisi olemassa ja ellemme sitä hengessämme tai älyssämme tajuaisi? Me näemme hyvän, mutta lankeamme huonoon ja opimme vähitellen nousemaan. Ihminen ei voisi päästä hyvyteen, jollei hän ensin näkisi sitä ihanteena, mutta sitten lankeaisi yrittäessään sitä toteuttaa. Tämä käsitys lankeemuksesta ja noususta on psykologisesti syvä, mutta samalla tieteellisesti pätevä. Kehitys ei ole suoraa viivaa pitkin kulkemista, ei rientämistä määrättyyn suuntaan yksistään. Kehitys on kulkemista spiraalin muodossa. Ja mitä spiraalissa kulkeminen on muuta kuin lankeamista ja nousemista?

Ymmärtääksemme nyt, mitenkä kätemme sen neljässä toimintamuodossa kehittyi ihannetta kohti, on meidän ensin muodostettava itsellemme kuva siitä, minkälainen kätemme oli puhtaassa luonnollisessa, häiritsemättömässä tilassa nähdäksemme, mistä se on langennut ja miten se voi nousta.

On paljon kirjailijoita, jotka pyrkivät ymmärtämään luonnollista ihmiselämää, ihmisen luonnollista kättä niin sanoakseni. He luovat itsellensä kuvan siitä ja uskovat, että ihminen voisi sillä tavalla elää, mutta ihmettelevät, mistä johtuu, että elämä on todellisuudessa niin toisenlainen. Se johtunee ympäröivistä olosuhteista, he päättävät, siitä, että elämä on niin monimutkainen täällä maan päällä, siitä, ettei ihminen saa olla luonnollinen.

Kysykäämme nyt mekin puolestamme: millainen on ihmisen luonnollinen käsi? Ensimmäinen käsi on, niinkuin muistamme, työtätekevä, luova käsi, työmiehen ja taiteilijan käsi. Työn palkkana on tämän maailman hyvä. Tuon käden luonnollinen ja normaalin tila on näin ollen se, että se käsittää elämän työn kannalta. Työtä on tehtävä. Käsi iloitsee työstä, se iloitsee, että osaa työtä tehdä. Käsi tuntee koko olemuksessaan, ettei sillä ole mitään olemisen syytä, jos se ei saa tehdä työtä., jos se ei saa luoda kauneutta.

Ja kun se tämän tehtävänsä täyttää, tämän luonnollisen tarpeensa tyydyttää, silloin se saa osakseen maailman hyvää. Luonnollista kättä seuraa luonnonmukainen vaatimus saada palkakseen tämän maailman hyvää. Sentähden se on köyhyyden käsi ja rikkauden käsi. Se on se käsi, joka kokoaa, joka kerää, joka luo ja hankkii näkyväisen maailman antimia. Käden luonnollinen tila on, että se vaatii palkkaa. Sen luonnollinen tila on myös siinä, että se ei vaadi liikaa, mutta tuntee, minkä verran sen työ ansaitsee. Meidän täytyy tunnustaa, että työ on eriarvoinen. Toinen käsi tekee työtä toisella tavalla kuin toinen, ja käsi tuntee, että olisi väärin, jos ei palkka olisi oikea ja työtä vastaava. Ajatelkaamme yksinkertaista esimerkkiä: Tuossa on meillä kaappi. Se on tavallinen pöytäkaappi suorista laudoista tehty suomalaiseseen malliin ja siinä on suuret leveät ovet. Kaappia voidaan käyttää eri tarkoituksiin, mutta samoihin tarkoituksiin voidaan käyttää myös ranskalaista, Louis XIV:n aikaista Boule-kaappia, joka on kuuluisan puuseppämestarin tekemä. Sillä on mitä hienoimmat ulkopiirteet, se on kaunis katsella ja ihailtava. Sitä käytetään samoin kuin tavallista pöytäkaappia, mutta mikä ero onkaan näiden välillä. Mikä ero onkaan sen nikkarin välillä, joka teki yksinkertaisen tarkoitusta vastaavan kaapin, ja puuseppämestari Boulen välillä! Hän, joka teki yksinkertaisen kaapin, hän ei tarvinnut paljon ajatella. Hän ei ollut sielultaan erikoisen virkeä, ei keskittynyt, ei kehittynyt. Mutta Boule oli paljon ajatellut, paljon kehittänyt kauneusaihtia itsessään ja taitoa käsissään. Hänellä oli näkemys kauneudesta. Hän ei tyytynyt paljaaseen tarkoituksenmukaisuuteen, hän tahtoi sisäistä ja ulkonaista kauneutta.

Sillä tavalla taide syntyy. Tulisimme kyllä toimeen olemisen puolesta yksinkertaisemmalla tavallakin, mutta silloin elämä tulisi yksitoikkoiseksi ja ikäväksi. Sielustamme pulppuaa kulttuuri ja kauneuden tavoittelu, ja se syntyy vain siten, että ihmiset tulevat virkeämmiksi, alkavat enemmän tavoitella, tahtoa ja nähdä. Sentähden kulttuurilla on henkinen arvonsa ja sentähden on luonnollista, että meidän täytyy arvostella korkeammaksi arvoltaan taiteellisen Boulen työtä, kuin tavallisen puuseppän, joka hyötyä ajatellen tekee tusinatyötä. Joka tekee taiteellisen kaapin, omistaa siihen paljon enemmän aikaa ja tämäkin seikka tekee sen kalliimmaksi. Kauneuden tavoittelijat ja ihailijat eivät rakastakaan meidän tehdaskulttuuriamme. Elämme sellaista aikaa, että tehtaissa valmistetaan kaikki tarpeemme, ja sen nojalla ihmiset eivät enää voi niin paljon pyrkiä kauneuteen. Tulemme liian samanlaisiksi. Me miehet esim. pukeudumme melkein samalla tavalla. Meidän vaatteemme ovat samannäköiset ja väriltäänkin määrättyt. Jos herrasmies esiintyisi keltaisessa tai violetin värisessä puvussa kadulla, herättäisi hän yleistä ihmetystä. Puvun täytyy olla mustan, harmaan, ruskean tai yleensä ikävän värinen. Se ei saa herättää mitään huomiota, sillä emme ole yksilöitä, vaan muurahaisia suuressa keossa. Tämä on tehdaskulttuuria. Muutamia vuosisatoja sitten ihmiset olivat yksilöllisempiä. Ylhäisö pukeutui niin kauniisti kuin mahdollista. En mene heitä puolustamaan enkä imartelemaan. Kansa kuoli nälkään sill'aikaa, kun toiset pukeutuivat silkkiin ja samettiin. Tämä hävisi, kun tuli tehdaskulttuuri. Mutta ajat tulevat varmasti muuttumaan ja tulemme taas huomaamaan, että olemme yksilöitä ja että tahdomme koko olemuksellamme sitä olla. Ja varmasti se silloin heijastuu pukeutumiseenkin. Nykyaikana on myös ihmisiä, joille koti ei merkitse paljon. Kodit muodostuvat ruokapaikoiksi ja hotelleiksi. Mutta tulee aika, jolloin kotikin saa läpeensä personallisen leiman ja edistää kaikkea kaunista ja hyvää. Tämä ei merkitse, että koti on täynnä kultaisia huonekaluja ja silkkisiä mattoja. Koti voi olla kuinka yksinkertainen tai kuinka suurenmoinen tahansa, kunhan sillä vain on personallinen sävy.

Ajatelkaamme toista kättä, aseellista kättä, joka heiluttaa miekkaa. Mikä on sen käden luonnollinen tila? Se on nyrkki, joka on valmis taistelemaan oikeuden puolesta. Asetta ei saa olla. Käsi ei ole luonnollinen, jos se ottaa miekan tai puukon. Luonnollinen käsi on aseeton, mutta se puolustaa oikeutta, puolustaa kaikkea, jota sorretaan. Semmoinen on sen luonnollinen vaisto. Mutta riitaa se ei etsi.

Kolmas käsi on puhtauden ja hyvyden käsi, joka täydellisenä ei etsi nautintoa itselleen. Sen käden luonnollinen tila on iloinen nauttiminen kaikista ruumiillisen olemuksen aistimuksista. Se iloitsee niistä, mutta ei etsi niitä. Eihän liioin käsi, joka oli nyrkissä, etsinyt riitaa. Se kammoi riitaa, se ainoastaan puolusti, jos oikeuden ja totuuden kimppuun käytiin. Samalla tavalla ihminen, jonka käsi on puhdas, iloitsee ruumiinsa aiheuttamista aistimuksista, mutta ei etsi mitään aistimusta, joka tuottaa nautintoa. Tämä

merkitsee, että puhdas ihminen iloitsee – ei ainoastaan kauneudesta, jota hän näkee tai kuulee – mutta myös ruuasta ja juomasta, nukkumisesta ja valvomisesta. Kaikki tuottaa hänelle aistillista ihastusta, mutta hän ei päästä sitä tajuntaansa sillä tavalla, että rupeaisi mitään tavoittelemaan ajatellen: „Tuota tahdon etsiä, siitä tahdon nauttia.” Ihmisen on oltava positiivinen ainoastaan työssä. Luonnollisen ihmisen käsi tekee työtä. Se ei etsi nautintoja. Se iloitsee työstä. Luonnollinen ihminen ei ajattele itsekkäästi. Hän ainoastaan iloitsee, jos hänelle jotain tarjoutuu hänen sitä etsimättään. Kuinka merkittävä tämä luonnollisuus on! Hyvällä syyllä voimme kysyä itseltämme: Olemmeko osanneet itse säilyttää alkuperäisen luonnollisuutemme? Jos osaisimme kuunnella oman fyysisen ruumiimme ääntä, esim. sukupuolielämän suhteen, emme tekisi mitään joka loukkaisi sen luonnollisia vaistoja, sillä ruumiimme on itsessään puhdas. On sanomattoman paljon kärsimystä maailmassa sen takia, että me ihmiset emme tottele ruumiimme ääntä, vaan vieläpä tahdomme määrätä lakeja oman ja toistemme ruumiillisille vaistoille.

Jos taas ajattelemme neljättä kättä, joka eroaa kolmesta edellisestä, koska se on hallitsijan, johtajan vaativa käsi, niin huomaamme kuinka tämä käsi jakaa toisille ihmisille kaikkea sitä hyvää mitä sillä on. Tämä on jalon käden luonnollinen tila: antaa ja jakaa. Hallitsijakäsi tahtoo, että toiset iloitsisivat, niinkuin se itse iloitsee siitä mitä sillä on noiden kolmen muun käden kautta.

Jos osaisimme kulkea suoraa viivaa ja aina olla luonnollisia, olisi elämä sopusuhtaista, tekisimme työtä, seisoisimme oikeuden puolesta, mutta emme hyökkäisi kenenkään kimppuun, vaan toivoisimme, että kaikki saisivat olla rauhassa. Hallitsijan käsi ei etsi mitään aistillista onnea, mutta se on kiitollinen kaikesta, mitä sille annetaan, ja se haluaa sitä jakaa muille.

Tällainen on neljän käden luonnollinen tila, ja jos osaisimme sellaisia olla, silloin elämä olisi kaunista täällä maan päällä. On ajattelijoita, jotka näkevät ratkaisun tässä valossa. Nietzsche sanoi nuo viisaat sanat: „Te ette tiedä mitään moraalista, niin kauan kuin ette osaa totella omaa ruumistanne.” Emme osaa olla menemättä liiallisuuteen, emme osaa olla niinkuin ruumiimme puhtaudessaan ja alkuperäisessä tilassaan tahtoo. Sentähden seisomme toisen ongelman edessä, sen kysymyksen edessä, mikä on luonnollinen tilamme, emmekä uskalla sanoa itsellemme, että se on puhtaudessa.

Nuoruudessamme sen ymmärrämme. Jos meillä on terve ruumis nuoruudessamme, ei se tahdo mitään pahaa, ei se tahdo antautua itsekkäitten pyyteitten, himojen ja halujen pauloihin, se tahtoo pysyä puhtaassa tilassa. Vasta myöhemmin elämässä n. s. todellisuus opettaa meille, että meidän on mahdoton tai ylen vaikea pysytellä luonnollisessa tilassa. Toiset ihmiset ja olosuhteet pakosta syöksevät meidät siitä pois. Olosuhteet meitä kiusaavat. Emme jaksaa pysyä viisauden ja puhtauden tilassa, emme jaksaa olla lapsia, jotka ovat aistillisia olentoja ja samalla puhtaita. Lapset iloitsevat hyväilyistä puhtaalla tavalla. Mutta me emme osaa säilyttää lapsen tilaa. Sen sijaan, että pysyisimme lapsellisessa viattomuuden tilassa, alkavat meissä himot ja intohimot herätä. Kuitenkin jokainen ihminen tahtoo olla puhdas, viaton ja hyvä. Mutta hän tahtoo myös olla viisas. Hän tahtoo, että hänen järkensä olisi kirkas ja voimakas – että hän olisi todella kuin enkeli. Hän näkee ihanteena enkelin, joka on kaunis, puhdas, pahasta vapautunut, ja samalla viisas, niin ettei häntä mihinkään pahaan houkutellessa. On itse asiassa korvaus ja lohdutus meidän synnintunnonallemme, että osaamme ikävöidä ja nähdä ihannetta.

Kun katsomme näitä neljää kättä luonnollisessa tilassaan, huomaamme, että olemme siitä langenneet. Oliko siis luonnollinen tila meille saavuttamaton? Se oli ja se ei ollut. Mutta nyt meidän täytyy pyrkiä ylöspäin. Ja kun tahdomme langenneesta tilasta nousta ylös, mikä on tuon langenneen tilan tunnusmerkki? Mistä meidän pitää varjella itsemme voidaksemme kohota ylöspäin? Kullakin kädellä on oma norminsa.

Katsokaamme ensin työn ja taiteen luovaa kättä. Langetessaan luonnollisesta tilastaan pois, joutuessaan ikäänkuin viivan alapuolelle se on varkaan, valehtelijan, pettäjän ja kavaltajan käsi. Se tahtoo tämän maailman hyvää tekemättä työtä hyvän saavuttamiseksi. Se käsi on laiskuudessaan, ahneudessaan ja saaliinhimossaan valmis ottamaan ja aina ottamaan.

Tästä opimme, että kaikki työ, jota kätemme täytyy ja tahtoo tehdä, koska se työ sille kuuluu, on suoritettava itse työn takia, ei saaliin himosta, ei edes palkan takia. Luonnollinen ja oikea elämä maan päällä pitäisi järjestyä yhteiskunnissamme sillä tavalla, ettei ihmisen tarvitsisi ajatella tekevänsä työtä palkan takia. Nykyinen tehdaskulttuurimme pakottaa ihmistä tekemään kädellään koneellisia liikkeitä, jotka eivät tuota mitään taiteellisen luomisen iloa, – ja niin kauan kulttuurimme on onneton. Ihminen ei ole apina. Tehdaskulttuuri arvostelee työtä aineellisten tulosten mukaan, mutta sen pitäisi kehittyä siihen, että ihminen tekisi työtä työn takia, eikä vain palkan vuoksi. Tietysti yksilöllinen ihminen ei ole nykyisessäkään tehdastyössä kadotettu. Hän voi jo suggeroida itsensä onnelliseksi työssään, vaikka työ on epäinhimillisen älytöntä. Hän voi kasvattaa itseään sielullisesti ja henkisesti. Hänen sielunsa voi liittää niinkuin siivillä, vaikka hänen kätensä ovat vangitut. Mitä varten hän näet työtä tekee? Hänellä on vaimo ja lapset, joita hän rakastaa, ja hän antautuu epäinhimilliseen työhön heidän tähtensä. Rakkaus on työn lunastus. Mutta tämä ei ole vielä paratiisi maan päällä, tämä ei ole se, mihin meidän on pyrittävä. Me tulemme kerran sellaisiin olosuhteisiin maan päällä, että kaikki työ voi kehittyä taiteeksi ja silloin ei ihmisen tarvitse tehdä muuta työtä. Taiteeksi voi ihminen kehittää ruuanlaiton ja kadunlakaisemisenkin. Mutta sama työ voi myöskin muodostua koneelliseksi ja tehdä ihmiset orjamaisiksi.

Työn lunastus on taide ja taiteilijat ovat niitä työmiehiä, jotka ovat kohottaneet työn työn yläpuolelle. He tietävät nämä taiteilijat, että heidän taiteensa ei saa sekaantua mihinkään palkka-ajatukseen. Silloin taide tulee prostituoiduksi. Ja kuitenkin sen on vielä pakko prostituoitua meidän yhteiskunnissamme. Taiteilijat kuolisivat nälkään, jolleivät loisi sellaista, joka takaisi heille toimeentulon. Tämä osoittaa, että yhteiskunta on epätäydellinen. Me emme ole järjestäneet elämäämme niin, että pyrkisimme ihanteeseen. Emme ole osanneet koroittaa työtä omaan arvoonsa, niin että kunnioittaisimme taidetta siinä. Ajatelkaamme vain sitä, että vielä toistasataa vuotta sitten taiteilijoita, kirjailijoita ja näyttelijöitä katsottiin jonkunlaisiksi ala-arvoisiksi olennoiksi. Hienossa maailmassa, joka kävi samettipuvuissa, silkkisukissa ja perukeissa pidettiin heitä alempana ihmislajina. Siis niin vähän olemme ymmärtäneet työtä. On luonnollista, että semmoisen yhteiskunnan, joka tällä tavalla halveksi työtä, täytyi sortua. Nyt olemme hiukan viisastuneet. Olemme oppineet ymmärtämään, että työ on aina ensi sijassa. Nyt meidän täytyy vielä oppia, että työ on ensimmäinen askel taiteeseen, että tosi työ on taidetta.

Katselkaamme sitten toista kättä, totuuden miekan kättä. Kun se lankeaa alas luonnollisesta tilasta, on se murhaajan käsi, joka vuodattaa verta, väkivaltainen käsi, joka sortaa toisten vapautta, joka miekkaan tarttuen lähtee valloittamaan toista maata ja kansaa. Kehitetään sotatekniikkaa, koetetaan tehdä sota välttämättömäksi olemuspuoleksi ihmiskunnan elämässä. Se on luonnotonta. Se käsi on alapuolella luonnollisuuden viivaa, se käsi on punainen verestä. Murhat, vallankumoukset, sodat eivät lopu, ennenkuin ihmiset oppivat tämän ymmärtämään. Mutta aika on tuleva ja on jo tullut, että ihmiset alkavat nähdä, että toisen käden normi on se totuuden miekka, joka kohdistuu ihmisen omaan itsekkyyteen ja pahuuteen. Ihmisen pitää oppia hengen ja totuuden miekalla erottamaan paha hyvästä, totuus valheesta, oikea väärästä. Siihen tarvitaan miekka, jonka ihminen pistää omaan sydämeensä, sillä miten hän muuten pääsisi omasta itsekkyydestään? Se miekka on näkymätön hengen miekka. Normina tälle toiselle kädelle, joka puristautui nyrkkiin oikeuden puolesta, on oleva: Kohdista miekka itseesi. Oletko sinä jumala, joka voit kohdistaa näkyväisen miekan toisiin, oletko sinä olento semmoinen, joka voit riistää hengen toiselta? Annoitko hänelle myöskin elämän? Annoitko hänelle hengen? Koska et sitä tehnyt, kohdista miekka itseesi. Ja se miekka on näkymätön.

III. UUDET LUOKAT.

Neljästä ihmiskädestä ehdimme viime kerralla tarkastaa kahta ensimmäistä, joten meidän olisi vielä lyhyesti tarkastettava kolmatta ja neljättä kättä.

Kolmas käsi on, kuten muistamme, hyvyyden ja puhtauden siunausta levittävä ja auttava käsi, kaikessa laupeudentyössä toimiva käsi. Kuten viime kerralla viittasimme, liittyy tähän käteen n. s. aistillisuus, joka perustuu ihmisen aisteihin ja ennen kaikkea hänen sukupuolivoimiinsa. Jos nyt voisimme ajatella luonnollista, puhdasta kättä, merkitsisi se, että ihminen ei koskaan etsisi mitään nautintoa, mutta osaisi aina iloisesti ja kiitollisesti ottaa vastaan, mitä aistinten elämä hänelle tarjoaisi. Todellisuudessa emme kuitenkaan tapaa tällaisia suoraviivaisesti kulkevaa kättä – ehkä joskus, – sillä useimmiten inhimillinen käsi lankeaa suorasta viivasta alas ja ponnistaa taas ylös spiraalimaisessa liikkeessä.

Ja kun tämä kolmas, hyvä käsi lankeaa alapuolelle suoran viivan, silloin se etsii aistillista nautintoa ruuassa, juomassa ja kaikenlaisessa aistillisuudessa. Meissä ihmisissä on jokin eläimellinen elämänhalu, ja jos lankeamme syvään, tulee meistä ihmisiä, joiden elämän päämäärä on kokonaan aistillisten nautintojen tavoittelemisessa. Onhan miltei jokaisen ihmisen elämässä aika, jolloin tämä elämännäkemyks vaikuttaa niin voimakkaasti, että hän miltei luulee elävänsä sitä varten, että olisi aistillisesti onnellinen. Tämä aika on tavallisesti nuoruudessa, ja moni nuorukainen on tullut pessimistiksi tahtoessaan liian empiirisesti kokea tuota elämänfilosofiaa. Olemmehan yleensä tottuneet ajattelemaan suvaitsevasti nuorista ihmisistä, että jokin aika heiltä kuluu hullutteluun, mutta ei se totta puhuen ole millään tavalla välttämätöntä. Ihminen voi nuoruudessaankin olla siksi viisas, ettei hänen tarvitse etsiä likaviemäreitä voimakkailla toiminnan haluilla. Mutta ihminen, joka on elämää kokenut, hän jo tietää, ettei elämän tarkoitus ole etsittävä aistillisista nautinnoista. Aistillinen nautinnonhalu hänen jäsenissään täytyy puhdistua perin toisenlaiseksi. Sentähden tämä voimakas elämänhalu kaikista yksinkertaisimmin muuttuu juuri sukupuolielämän yhteydessä. Myöhemmin elämässä ihminen näet ymmärtää, että sukupuolielämän tarkoitus ei ole nautinnossa, vaan sen tarkoitus on opettaa ihmistä uskollisesti rakastamaan. Sentähden nuoruuden raivokkaan elämän perästä nousee joka ihmisen mieleen kuva uskollisesta rakkaudesta, kodista, lapsista, niiden kasvattamisesta, isän ja äidin hellyydestä. Silloin hän nousee suoran viivan, luonnollisen käden yläpuolelle. Kun ihminen tulee rakkaudessaan uskolliseksi, opettelee hän sitä läksyä, jota ihmiset ovat täällä oppimassa. Avioliitto on suurta koulua ihmiselle, siinä hän oppii tekemään eron aistillisen nautinnon ja rakkauden välillä. Rakkaus kieltäytyy nautinnosta, rakkaus on puhdas ja hyvä toisen tai toisten takia. Jos aviopuolisot rakastavat toisiaan, silloin he eivät tunne uskollisuutta vain velvollisuudekseen, vaan heidän suuri riemunsa on olla uskollisia. Meidän aikanamme on kyllä n. s. onnettomia avioliittoja, joissa avioparit etsivät muualta sitä, mitä eivät ole saavuttaneet kodissa. Ihmisen avioliitto saattaa tulla sellaiseksi helvetiksi, ettei hän jaksakaan muuta kuin ikävöidä ja huokailla. Mutta viisas ja herännyt ihminen, joka aavistaa elämän tarkoituksen, hän sanoo itselleen: „minä en pyydä tyydytystä enkä itsekästä onnea, tahdon vain palvella: sentähden tämä minun aviopuolisoni, joka minua sortaa, on lähetetty minulle siksi, että oppisin siunaamaan häntä ja koko olemassaoloa”.

Olen tässä ohimennen koskettanut avioliittoa ja rakkautta, koska se on tyypillinen kokemus kolmannen käden alalla. Kokemukset ovat tietysti samansuuntaisia saman käden toisilla työaloilla. Joka kohdassa, missä kolmas käsi on määrätty lohduttamaan ja auttamaan, se saa puhdistua itsekkyyden, nautinnonhimon, vastenmielisyyden, vihan y. m. tunnekompleksien monivivahteisista muodoista, ennenkuin se nousee tasapainoviivan yläpuolelle ja todella lähestyy ihanteen tyhjää kättä.

Neljäs käsi näyttää ojennettuna tietä, hallitsee valtiikkaa pitäen, avaa tietäjän avaimella salaisuuksien maailman. Se on hallitsijan käsi. Luonnollisessa asenteessaan tämä käsi ei johda pahaan, vaan tahtoo epäitsekkäästi jakaa hyvänsä toisille, mikä onkin hallitsijan tunnusmerkki. Sentähden tämä käsi, jos se lankeaa itsekkyyteen, säilyttää itselleen kaikki tietonsa ja hyvänsä tai viettelee ja houkuttelee ihmisiä pahuuteen, näyttää heille vääriä teitä, kiihoittaa heissä itsekkäitä haluja ja himoja. Semmoinen käsi, langetessaan kyllin syvälle, vie n. s. noituuteen eli mustaan magiaan. Noita ei ajattele toisten parasta, hän

rakastaa pahaan sen itsensä takia, nauraa, kun toiset kärsivät, mutta ei kärsi itse, koska hän vetää voiman toisista.

Älkäämme unohtako, etteivät nämä kädet ole erikoisille yksilöille kuuluvia, meillä on kaikilla samat neljä kädet, vaikka joku käsi on kullakin etualalla. Kaikilla meillä on mahdollisuudet pahaan, jos hyväänkin. Kaikki voimme langeta kohtuusviivan alapuolelle, mutta kaikki saatamme myös nousta viivan yläpuolelle, jos vain ponnistamme ja yritämme. Luonto ei oikeastaan anna mitään lahjaksi. Kaikki hyvä on pitkän työn takana.

Kuitenkin juuri sen nojalla, että kullakin ihmisellä on joku vertauskuvallinen käsi etualalla, voimme jakaa ihmiset eri ryhmiin, ikäänkuin „uusiin luokkiin”, kuten tämän esitelmän otsakkeessa on sanottu. Tämä luokkajako on silloin luonnollinen. Se perustuu työhön ja kykyihin, ei synnynnäisiin yhteiskunnallisiin arvoihin.

Jos mitään yhteiskuntaluokkia on luonnossa olemassa, täytyy niiden syntyä itsestään. Itse asiassa ihmiset ovat kaikissa yhteiskunnissa, missä on ollut sivistystä, jakautuneet erilaisiin työluokkiin. Vasta kun yhteiskunta on degeneroitunut, huonontunut, ovat nämä luonnolliset työnjaot muodostuneet arvoluokiksi, toisistaan erillään oleviksi jäykiksi yhteiskunta-elimiksi, joihin yksilöt syntyperänsä nojalla ovat pakotetut kuulumaan. Alkuperäinen, luonnollinen yhteiskuntajärjestys oli vanhassa Indiassa erinomaisen onnellinen, mutta onni katosi, kun se muodostui kastilaitokseksi, joka asetti voittamattomat rajat eri luokkien välille, niin etteivät nämä saaneet olla missään tekemisissä toistensa kanssa. Sama oli laita Euroopassa ennen Ranskan vallankumousta. Ihmiset olivat jaetut ainakin kahteen jyrkkään luokkaan. Ylimystö ei voinut alentua minkäänlaiseen yhteisymmärrykseen sen luokan kanssa, joka suoritti kaiken työn. Vallankumous vihdoinkin tasoitti tämän räikeän eron, mutta yhä vielä on yhteiskunnassa monenlaisia ristiriitoja, vaikka nyt jo yleisesti puhutaan ihmisten yhdenvertaisuudesta ja tunnustetaan aatteessa ihmisten veljeys. Ja tosiaan meidän täytyy, jos tahdomme ratkaista yhteiskunnallisen pulman, asettua veljeyden kannalle, joka tunnustaa kaikki ihmiset veljiksi, olivat ne köyhiä, rikkaita, viisaita tai tyhmiä.

Mutta seuraavana välttämättömänä ehtona on ymmärrettävä, että jos tahdomme, että elämä maan päällä tulisi veljelliseksi, kauniiksi, runolliseksi, oikeaksi, on taas tunnustettava ero veljien välillä. Kaikki ovat veljiä, mutta sittenkin erilaisia, niinkuin on laita perheessä. Olisi suorastaan hulluutta väittää, että kaikki veljet ja sisaret ovat yhdenlaisia: „veljiä” he ovat, valmiit tukemaan toisiaan ilossa ja surussa, mutta samalla he tunnustavat erilaisuutensa: toinen on lahjakas älynsä puolesta, toinen kätevä, kolmas hyvydessä etevä, neljäs ehkä ilman lahjoja, viides kokonaan tyhmä j. n. e., mutta kuitenkin he eivät tunnusta, että heillä olisi mitään arvoeroa. Kaikki rakastavat toisiaan ja ovat samanarvoisia juuri tämän rakkauden nimessä. Niin, heikointa ja kehittämättömintä eniten tuetaan ja hellitään.

Näin on myös oleva yhteiskunnassa. Ihmisten elämä järjestyy itsestään maan päällä, jos vallitsee todellinen luokkajako, joka perustuu siihen käteen, minkä ihminen tuo mukanaan tullessaan maan päälle. Näitä käsiä on neljä, sentähden saamme neljä yhteiskuntaluokkaa. Sitä seikkaa emme voi muuttaa. Mutta millä tavalla nämä yhteiskuntaluokat jakautuvat? Sen näemme selvästi, kun uudestaan tarkastamme niitä ihmisiä, jotka kuhunkin käteen kuuluvat.

Ensimmäisen yhteiskuntaluokan muodostavat ne ihmiset, joilla on luova, työtätekevä käsi, joka myös voi tulla edustetuksi kurkun avulla. Työtätekevään luokkaan eivät niin muodoin kuulu ainoastaan ne, jotka tekevät ruumiillista työtä, joita nimitämme työmiehiksi, vaan myös ne ihmiset, joita nimitämme taiteilijoiksi, kirjailijoiksi, säveltäjiksi, runoilijoiksi, laulajiksi, puhujiksi, näyttelijöiksi y. m., jotka luovat jotain uutta. „Ei ole mitään uutta auringon alla”, sanoo Salomo, mutta voimme sanoa: ihmiset, jotka luovat jotain, he saavat jotain aikaan. Ihminen, joka tekee pöydän, ei tee semmoista, jota ei olisi ennen ollut auringon alla, mutta hän on luonut jotain.

Nämä ihmiset siis, jotka saavat jotain aikaan kädellään tai kurkullaan, muodostavat ensimmäisen yhteiskuntaluokan. Erittäin tärkeää on silloin, että yhteiskunta osaa asettua oikeaan suhteeseen työtätekevään luokkaan. Sitä se ei vielä ole kyennyt tekemään. Olemme nähneet, että ensimmäisen yhteiskuntaluokan henkinen perussävel on: älä ajattele palkkaa työtä tehdessäsi. Kaikki työ, joka luo ja saa aikaan jotain, on henkisesti siunattu siinä määrin, kuin sen ainoana motiivina eli vaikuttimena on työ itse. Ei saa olla puusepällä, joka tekee pöydän, semmoinen ajatus: „tästä minun pitää ansaita niin ja niin paljon”, sillä kun hänestä tulee taiteilija, hän tuntee koko sielullaan, että jos hän ajattelee palkkaa, ei hän osaa luoda puhdasta taidetta.

Meidän yhteiskuntamme ovat vielä niin järjestetyt, että ihminen ei voi välittömästi tehdä työtä, olla taiteilija, luoda kulttuuriarvoja, vaan että hänen täytyy ensi kädessä ajatella toimeentuloa. Ja kuitenkin juuri tämä luova työ maksaa veroja yhteiskunnalle. Ajatelkaamme esim. maatyöntekijöitä, jotka käsiensä välityksellä saavat aikaan sen ruuan, joka on kaikille välttämätön. Saadessaan aikaan semmoista, joka on kaikille välttämätöntä, he pakosta jakavat sitä toisille, sillä he eivät voi itse kaikkea syödä. Emme voisi elää maan päällä, elleivät ne ihmiset, jotka työtä tekevät, antaisi työnsä tuloksia toisille. Tämä on totuus. Ja jokaisen työmiehen on ymmärrettävä se totuus, että hän tekee työtä voidakseen jakaa sen tuloksia toisille. Leipuri jäisi istumaan kakkujensa keskelle, elleivät toiset niitä tarvitsisi.

Näin ollen yhteiskunta on velkaa luoville työmiehille ja taiteilijoille. Sen velan yhteiskunta korvaakin rahassa. Työn tuloksia maksetaan rahalla. Maalaiset tulevat näennäisesti toimeen omalla työllään, mutta muistakaamme vain, että ainakin täällä pohjoisessa voi sattua, että maanviljelijä, joka tekee kaikkensa, saakin katovuoden. Silloin on hänellä ääretön vaikeus edessään. Köyhillä perukoilla usein sattuu, että ihmiset kiristävät suolivyötään ja ovat syömättä, kunnes luonto taas antaa jotain. Mutta yhteiskunnan kannalta tämä ei ole luonnollista. Nykyään toiset ihmiset jo tuntevatkin, että heidän täytyy auttaa kärsiviä, ja olemme nähneet monta kaunista esimerkkiä siitä meidän aikanamme. Hyvin järjestetyssä yhteiskunnassa semmoista ei voisi tapahtua, sillä se tuntisi etuoikeudekseen huolehtia kaikista, jotka tekevät työtä. Meidän silmämme ovat nykyään auenneet huomaamaan, jos maanviljelijä on kuolemaisillaan nälkään, mutta voimme vielä verrattain kylmästi katsella, kuinka taiteilijat, kulttuurityöntekijät, voivat kärsiä ja kuolla nälkään, niinkuin historiasta tiedämme joillekuille tapahtuneen. He ovat saaneet ajatella turhaan elävänsä, kun ei ollut ymmärtämystä eikä veljeyttä maan päällä. Ei meidän tarvitse mennä oman maan rajojen ulkopuolelle: muistakaamme vain suurinta neroa Suomen kirjallisuudessa, Aleksis Kiveä, jotta näkisimme selvän esimerkin siitä, että yhteiskunta ei vielä ymmärrä.

Siinä on vielä nykyisen yhteiskuntamme surkeus, ettei se ymmärrä pitää huolta työntekijöistään ja katsoa, että elämä heillä olisi huoletonta. Työntekijät käyttävät sitä kättä, joka on köyhyyden ja rikkauden käsi. Jos he tavoittelevat rikkautta, he pettävät itseään, mutta kun he ajattelevat vain työtä, josta toisille on hyötyä, he ansaitsevat, että yhteiskunta pitää heistä huolta. Kaikki työ, kun sen tekijän ei tarvitse ajatella toimeentuloa muuttuu taiteeksi.

Toinen yhteiskuntaluokka on sotilassääty. Se pitää miekkaa kädessä. Kun sotilas muinaisina aikoina piti miekkaa tai peistä kädessään puolustaakseen kotia, isänmaata, uskontoa, silloin hänen kätensä oli yläpuolella vaakasuoraa viivaa, koska hän oli valmis uhraamaan henkensä ja verensä oikeuden ja totuuden puolesta. Mutta jos katselemme ajan merkkejä, jos luemme ihmiskunnan kehityshistoriaa sisäisellä silmällä, huomaamme että tämä yhteiskuntaluokka on muuttumassa. Huomaamme sen siitäkin, että nykyaikainen sotilaitos ja sota muodostuu aivan toisenlaisiksi kuin ennen, jolloin niissä oli jotain luonnollista. Nykyisessä sodassa ei ole kysymys uhrautumisesta, vaan hävittämisestä; hävitetään kaikki ja kuollaan itse. Niistä ihmisistä, jotka ovat semmoisessa sodassa mukana, tuntuu, että elämä on ääretön kysymys: mitä tämä hulluus on? Tiedustelkaa ihmisiltä, jotka olivat mukana maailmansodassa, mitä he ajattelivat, kun viruivat juoksuhaudoissa, kylmässä, märässä, ainaisessa odotuksessa, milloin shrapnelli tai pommi heidät yllättää ja heittää ilmaan. He vastaavat: „Me ajattelimme: ei ole mitään ihmiselämää, on ainoastaan helveti, jossa

kaikki piinaavat ja ahdistavat toisiaan.” Tämä alkaa jo unohtua ihmisiltä, vaikka ei ole kulunut kuin muutamia vuosia maailmansodasta.

Monet arvelevat, että sota on välttämätön. Heidän pitäisi joka tapauksessa ymmärtää, että sota tulee järjestömäksi, ellemme luovu teknillisistä murhavälineistä ja mene sotaan mies miestä vastaan niinkuin ennen maailmassa. Silloin sota voi saada takaisin entisen urhoollisuuden leiman, ja ihmiset voivat ajatella: menemme sotaan isänmaan puolesta. Silloin tietävät, mikä heitä odottaa, sillä taistelu on inhimillistä. Mutta helvetti ei ole koskaan inhimillistä.

Emme kuitenkaan saata uskoa, että ihmiskunta luopuisi keksinnöistään, – päinvastoin. Sentähden meidän täytyy tulla siihen kohtaan, että ymmärrämme: sota pois, aseet pois!

Mutta mikä astuu tilalle? Tilalle astuu, mikä jo on astunut, sillä toiseen yhteiskuntaluokkaan eivät kuulu ainoastaan sotamiehet, vaan myös tiedemiehet ja keksijät. He ovat tulevaisuuden sotamiehiä. Heidän on aina täytynyt ottaa puukko käteen. Kuinka he olisivat päässeet selville ihmisen ruumiillisesta rakenteesta, elleivät olisi puukko kädessä tutkineet kuolleita ruumiita? Että he meidän aikanamme ovat ruvenneet tutkimaan eläimiä puukko kädessä, on pidettävä hetkellisenä hairahduksena. Viviseksioni on opettanut paljon niille, jotka ovat sitä tehneet, mutta se oppi ei korvaa eikä vastaa elävien olentojen kärsimyksiä. Tiedemiehet, keksijät, ne, jotka totuutta etsivät, ovat tulevaisuuden suuria satureita, heidän pitää tulla rohkeiksi, urhoollisiksi, sankareiksi, jotka pistävät miekan omaan sydämeensä. Totuuden etsijöiltä vaaditaan, että he osaavat tehdä eron totuuden ja valheen välillä ennen kaikkea omassa itsessään, heidän täytyy tulla läpeensä rehellisiksi ja vilpittömiksi, heidän täytyy tuntea: „jotta olisin arvokas totuutta löytämään, täytyy minun saada itsestäni pois kaikki pikkumaisuus ja valheellisuus”.

Tiedemies, joka kuuluu tähän toiseen yhteiskuntaluokkaan, on sankari. Ja kun katselemme historiasta todellisia tiedemiehiä, he ovat olleet sankareita. Tiedemies ei tietenkään ole kuka tahansa, joka yliopistoissa lukee itsensä maisteriksi ja tohtoriksi. Tiedemies on syntyään tiedemies. Ihminen syntyy totuudenetsijäksi, vaikka kaikilla ihmisillä on mahdollisuus siihen. Ne ihmiset, jotka kuuluvat toiseen yhteiskuntaluokkaan, ovat niitä, joilla on totuuden miekka kädessään, jotka osaavat itse haavoittaa itseään, itse tappaa itsessään pahan, poistaa itsestään valheen, jotka osaavat nähdä totuuden ja tietävät, mitä edellytyksiä on totuuden löytämisellä. Kuuluvatko ajattelijat ja filosofit tähän? He eivät kuulu mihinkään erikoiseen luokkaan, kaikki ihmiset voivat olla ajattelijaita, ja heidän tulisi olla sitä, sillä muuten he eivät ole edes ihmisiä. Jollemme ajattele, emme ole sanoneet elämän edessä, että olemme ihmisiä, tyydymme olemaan eläimiä. Ajatteleminen kuuluu jokaisen ihmisen etuoikeuteen.

Tulemme kolmanteen yhteiskuntaluokkaan. Kolmas käsi on auttava, siunaava, hvväätekevä käsi. Sairaanhoidaja on semmoinen ihminen, samaten kaikki ihmiset, jotka lohduttavat, auttavat, hoitavat, levittävät jotain hyvää, jotka siis toisin sanoen ovat välittäjiä. Kaikki, jotka tähän kolmanteen luokkaan kuuluvat, ovat välittäjiä. He välittävät jotain henkistä tai aineellista hyvää, jotain, joka tuo iloa, lohdutusta, hyvyyttä elämään. Näitä ihmisiä ovat lääkärit, jotka auttavat luontoa, papit jotka lohduttavat sielua, antaen sille rauhaa ja iloista mieltä, kasvattajat, jotka moraalisesti tukevat ja näyttävät hyvää esimerkkiä. Tähän luokkaan kuuluvat myös opettajat, jotka välittävät älyllistä hyvää toisille sekä kauppiat, jotka välittävät tämän maailman hyvää. Heillä kaikilla on siunaava, hyvä käsi. Ja mikä on ehtona, jotta heidän kätensä olisi hyvä, jotta se voisi lisätä ihmiskunnan hyvää, sekä näkymätöntä että näkyväistä? He saattavat olla maallisesti rikkaita, koska kauppiat kuuluvat tähän luokkaan. Siinä ei ole mitään luonnotonta. Mutta heidän tulee muistaa tärkeä asia: ehtona heidän onnellelleen ja menestymiselleen on, että heidän kätensä on puhdas. He eivät saa etsiä aistillisia nautintoja, ei oman elämänsä persoonallista mukavuutta. Heidän täytyy siitä kieltäytyä, heidän täytyy tuntea, että ovat hyvän välittäjiä. Lääkärin täytyy olla moraalinen ihminen, sairaanhoidajan täytyy olla siveellisesti puhdas olento, kauppiaan täytyy olla epäitsekäs, rehellinen ja vilpittöm. Kauppias, joka kuuluu kolmanteen yhteiskuntaluokkaan, on samassa asemassa kuin lääkäri tai pappi. Hän

on ihminen, jonka käsi jakelee hyvyyttä, mutta sen käden pitää olla puhdas. Puhtaus on tämän yhteiskuntaluokan salaisuus.

Neljänteen yhteiskuntaluokkaan kuuluvat vihdoin ne, joilla on hallitsijan tai tietäjän käsi, jotka luonnostaan ovat johtajia, tietäjiä, hallitsijoita. Heitä ei koskaan ole kovin paljon, sillä he ovat niitä ihmisiä, jotka ovat erikoisesti kehittäneet ja kasvattaneet itseään, lujasti taistelleet itsensä kanssa ja suuria sisäisiä arvoja voittaneet. He ovat suuremmoisella tavalla päässeet itsensä herroiksi.

Ainoastaan ne ihmiset, jotka ovat käyneet ankaran koulun läpi, ovat maailman todellisia poliitikoita. Nyt näemme joka kulmassa politikoitsijoita, jokainen luulee kykenevänsä maata hallitsemaan. Tämähän on täydellinen epäkohta. Niiden ihmisten, jotka semmoiseen kelpaavat, on täytynyt saada kaikista enimmäin kasvatusta sekä ulkonaisessa että sisäisessä merkityksessä. Poliitikkojen täytyy olla ihmisiä, jotka osaavat nähdä tulevaisuuteen, nähdä, miten elämä maan päällä on järjestettävä. Ainoastaan semmoiset ihmiset, jotka hallitsevat itseään, voivat hallita toisia. Ainoastaan jos heillä kädessään on avain, jolla he avaavat taivastenvaltakunnan oven, ovat he maailman todellisia poliitikoita, johtajia ja hallitsijoita. Vielä emme yhteiskunnissamme kaipaa heitä, päinvastoin sysäämme heidät pois. Jos joskus maailmassa esiintyy viisaampi ihminen, joka näkee kauemmaksi, emme siedä häntä.

Siksipä tämä neljäs yhteiskuntaluokka, joka vaatii luonnostaan kaikista suurinta kasvatusta ja itsekasvatusta, tuskin vielä on olemassa. Mutta se on meillä edessä tehtävänä, meidän täytyy sekin pulma ratkaista.

PEKKA ERVAST

NOSTRADAMUS JA CAGLIOSTRO

Ranskalaista okkultismia

HELSINGISSÄ 1961

Hyvinkää 1961

HYVINKÄÄN KIRJAPAINO OY

Sisällys

Nostradamus ja hänen ennustuksensa	2
Nostradamuksen 'katrängit'	9
Kuinka ennustaminen on mahdollista?	17
Cagliostro	28
Cagliostro vapaamuurarina	35
Cagliostron vapaamuurarius	43
Cagliostron vapaamuurariviisus	49

Tähän teokseen on yhdistetty kaksi Pekka Ervastin pikakirjoitettua esitelmäsarjaa, Nostradamusta (14. I, 21. I ja 28. I v. 1923) ja Cagliostroa (3. IV, 10. IV, 24. IV ja 1. V v. 1927) käsittelevät sarjat. Nämäkin esitelmät on filosofianmaisteri Uno Pore laatinut painokuntoon.

Korjausluvussa on ollut hyvänä apuna valtioneuv. notaari Irja Silén.

Helsingissä elokuussa 1961

Ruusu-Ristin Kirjallisuusseura r.y.

Nostradamus ja hänen ennustuksensa

Lapsuuteni muistojen joukossa on eräs mielikuva. Olin saanut sen lukemalla jotakin nuorisokirjaa, muistaakseni sellaista, jossa puhutaan kaikenlaisista nuorisoleikeistä. Tämä mielikuva on kuva maagikosta, loitsijasta, tietäjästä, joka on puettuna suureen väljään viittaaan, ja viitta koristettuna jos jonkinlaisin salaperäisin kabbalistisin kuvioin ja merkein, kirjaimin ja numeroin. Päässä on hänellä sokeritopan muotoinen hattu ja siinäkin kaikenlaisia salaperäistä kuvioita. Oikeassa kädessä on taikasauva. Tämä olento viittaa kädellään ja saa aikaan mitä ihmeitä tahansa. Tähän mielikuvaan yhdistyi fantasiassani nimi Nostradamus, ja minä en nyt näin vanhana enää pääse selville siitä, minkä tähden tämä mielikuva sai sen nimen. Se nyt joka tapauksessa merkitsi sellaista merkillistä maagikkoa, jolla oli valta luonnonvoimien ja ihmisten yli. Ja myöhemmin Nostradamus tuli mielikuvituksessani merkitsemään – voisi sanoa vähän rumalla sanalla humbugimestaria, oikein sellaista salonkitaikuria, jonka taitoon ei suinkaan ollut luottamista. Tällainen silmäkääntäjä oli mielessäni sitten pitkin matkaa sellainen, jota nimitin Nostradamukseksi. Sillä itse tuo nimitys kaikui korvissani niin salaperäisen merkilliseltä. Sellainen ihminen ei voinut olla muuta kuin suuri loihija, oli sitten hänen taitonsa kuinka teennäistä tahansa. Kirjallisuudessa tietenkin esiintyy muitakin ihmisiä, joilla on nimi Nostradamus. Mainitsehan Goethekin Faustissaan, kuinka Faust, kun hän aikoo manata henkiä, Nostradamuksen avulla lähtee niitä manaamaan, ja silloin hän on hyvässä turvassa. Nostradamuksen nimeen on muutenkin kirjallisuudessa liittynyt maaginen kaiku, kuva tietäjästä, joka tietenkin ihmisten mielestä on aivan tuulesta temmattu, sillä emmehän me sivistyneessä maailmassa usko mihinkään magiaan, loitsuihin emmekä yliluonnollisiin voimiin. Me tiedämme, että se kaikki on vain jonkinlaista hauskutusta, sillä vaikka on taikatemppeujen tekijöitä, jotka esiintyvät ihmisille ja osaavat hyvin taitavasti esittää ties mitä, niin sehän tapahtui tunnettujen luonnonvoimien avulla eikä suinkaan yliluonnollisin keinoin. Sentähden, jos ihmiset ovat Nostradamuksen nimen kuulleet, niin he monesti liittävätkin siihen tuollaisen taikurin kuvan, joka ei ole mistään kotoisin. – On ollut liikkeellä, jos ei niin paljon Suomessa, niin ulkomailla kaikenlaisia pieniä vihkosia, joissa on vedottu Nostradamukseen ja jotka usein ovat julkaistut hänen nimelläänkin, niin että hän on joutunut aivan huonoon huutoon. – Nyt on kuitenkin sivistyneessä maailmassa aivan meidän päivinäme tai viime vuosikymmeninä tapahtumassa täydellinen käänös tässä asiassa. Jotkut oppineet miehet ovat siellä täällä ryhtyneet tutkimaan Nostradamuksen historiaa ja ennen kaikkea sitä seikkaa, onko hän todella ollut kuuluisa ennustaja ja loihija, ja he ovat tutkimuksessaan tulleet aivan ihmeellisiin johtopäätöksiin, sillä Nostradamus ei ole mikään keksitty nimi, se on todella ihmisen nimi, ja siitä ihmisestä on jäänyt muistoksi varsinkin hänen maanmiestensä kesken, että hän oli merkillinen ennustaja ja profeetta. Hän oli ranskalainen ja häntä on nimitetty Ranskan kansallisprofeetaksi. Hänelle ovat kaikki tähän saakka nauraneet. Ne oppineet, jotka Ranskassa, Saksassa ja Pohjoismaissa ovat antautuneet tutkimaan Nostradamuksen ennustuksia, ovat kuitenkin kaikki tulleet siihen tulokseen, että Nostradamus oli ihmeellisimpiä ilmiöitä, mitä ihmiskunnan historiassa tunnetaan; Nostradamus on ollut ehkä salaperäisin ihminen, mikä maan päällä on esiintynyt, niin merkillinen olento, että me emme osaa häntä ollenkaan ymmärtää. Mutta jotta vähänkin saisimme hänestä käsityksen, niin täytyy muistaa, että hän oli aivan tavallinen ihminen ja sangen kuuluisa ja tunnettu, mutta ennenkuin ryhdymme tarkastamaan hänen ennustuksiaan, on meidän välttämätöntä tutustua hänen elämäänsä.

Nostradamus oli ranskalainen. Hän syntyi Provencen ihanassa, aurinkoisessa maassa joulukuun 14. päivänä vuonna 1503 pienessä Saint Rémyn kaupungissa, jossa hänen isänsä oli notaarina. Hänen isoisänsä oli ollut lääkäri ja äitinsä isä myös. Kuten tiedämme olivat lääkärit siihen aikaan oppineimmat ja viisaimmat ihmiset yleensä, ja tiedämme, että se käsitys on periytynyt meidänkin päiviimme saakka, niin että lääkäriä vieläkin pidetään oppineimpana ihmisenä. Hänen isänsä nimi ei ollut Nostradamus, sillä tämä on latinalainen käänös, vaan de Nostre-Dame, ja hän oli aatelissukua. Pojan nimi oli Michel eli Mikael de Nostre-Dame. Hän joutui aivan pienenä äidinisänsä holhouksen alaiseksi. Äidinisä oli hyvin viisas ihminen

ja opetti pikku Michelille paljon sellaista, mitä toiset eivät ollenkaan tienneet, niin että poika aina hämmästytti toisia lapsia merkkillisillä tiedoillaan. Hän ei uskonut ollenkaan, mitä toiset uskoivat. Hän osasi selittää, että maa on pallo ja että se pyörii. Hän osasi selittää ilmiöitä taivaalla ja häntä pidettiin aivan merkillisenä lapsena. Eiväthän hänen tietonsa meidän käsityksemme mukaan olleet täysin päteviä, mutta hän oli joka tapauksessa paljon edistyneempi kuin silloiset aikalaiset. Hän kävi koulua Avignonissa ja siellä hän luki filosofiaa ja retoriikkaa ja astronomiaa, ja kun hän oli lopettanut koulunkäyntinsä, hän meni yliopistoon jatkamaan opintojaan. Siellä hän tutki lääketiedettä aikoen lääkäriksi niinkuin molemmat isoisänsä. Ja siellä hän opiskeli hyvin menestyksellisesti, mutta omituinen luonne kun oli, niin hän yhtäkkiä hylkäsi yliopistoluvut ja lähti pois Montpellierestä. Mistä syystä? Sentähden, että rutto oli puhjennut Ranskassa, tuo ns. musta surma, eli »charbon provencelles», provenselainen hiili. Se joka sai tämän taudin ja jos hänessä esiintyi mustia täpliä etupuolella, niin hän oli varmasti kuoleman oma, mutta jos täplät esiintyivät selässä, niin hän saattoi pelastua. Nuori Nostradamus päätti lähteä ulos maailmaan etsimään sairaita ja oppimaan lääketiedettä käytännössä. Hän kulki Etelä-Ranskassa neljän vuoden aikana. Rutto ei tietenkään kestänyt niin kauan, mutta hän liikkui ihmisten parissa ja oppi parantamaan. Ja sitten hän äkkiä neljän vuoden kuluttua tuli takaisin yliopistoon ja pyysi taas päästä sinne opiskelemaan, mihin yliopisto suostui. Ja hän suoritti lääketieteen tohtorin tutkinnon vuonna 1529 eli 26 vuoden ikäisenä mitä loistavimmin arvosanoin. Häntä tutkinut professori sanoi, että hän oli aivan loistava ja erikoinen ja tietää kaikki asiat. Ylioppilaat pyysivät, että hän jäisi heille professoriksi, ja niin Nostradamus nimitettiin professoriksi, niin nuori kuin hän olikin, ja hän opetti yliopistossa sitten jonkin aikaa. Mutta hänen henkensä paloi muualle. Hän ei löytänyt mitään tyydytystä siitä, että hän yliopiston auditoriumissa jakoi ylioppilaille tietojaan. Hän tahtoi liikkua elämässä ihmisten parissa ja tehdä hyvää. Sentähden hän jätti paikkansa ja lähti taas ulos maailmaan. Silloin oli eräs hyvin kuuluisa oppinut Agen'in kaupungissa Rhône-joen varrella Jules César Scaliger, joka pyysi Nostradamuksen luoksensa asumaan. Ja näin oli siinä pienessä kaupungissa kaksi kuuluisaa miestä, josta kaupunki tietysti oli ihastuksissaan ja lahjoitti heille eläkkeitä ja etuja. He molemmat paransivat sairaita. Siellä meni myöskin Nostradamus naimisiin ja oli onnellisessa avioliitossa, sai kaksi lasta ja vietti kaksi vuotta tällaista hiljaista elämää. Sitten hänen lapsensa äkkiä kuolivat ja sen perästä myöskin hänen vaimonsa. Hän oli taas yksin maailmassa. 12 vuotta hän kierteli kautta maailman kaikissa Ranskan kolkissa ja Pohjois-Italiassa. Hänellä oli suunnattoman paljon potilaita ja hän tuli kuuluisaksi lääkärinä. Mutta 12 vuoden kuluttua tutkittuaan paljon – hän kirjoitti myös muistiin, mitä hän oli oppinut ja kirjoitti esim. kirjan siitä, kuinka kaikenlaisia hyviä kauneussalvoja ja -puutereita ja -pulvereita valmistetaan ja myös toisen kirjan hän kirjoitti, jossa neuvotaan, mitenkä kaikenlaisia kakkuja ja karamelleja ja konfekteja valmistetaan. Hän ei tahtonut itse saada voittoa näistä tiedoistaan, vaan ilmoitti ne kaikille. Uudelleen hän aikoi asettua rauhallisesti elämään, tällä kertaa Marseillesiin. Mutta kun eräs ystävä sai tietää, että Nostradamus aikoi ruveta asumaan Marseillesissä, niin hän pyysi häntä tulemaan yhtä hyvin hänen luokseen – samoin muualta häntä pyydettiin asettumaan asumaan toisiin paikkoihin –, ja niin Nostradamus päätti mennä tuon ystävänsä luo Salonin kaupunkiin. Se oli sopivan matkan päästä Avignonista ja kaikista muistakin isommista kaupungeista. Kaupunki tietenkin ihastui, kun niin kuuluisa lääkäri asettui sinne. Siellä hän meni uudelleen naimisiin ja nytkin onnellisesti, ja hänen toinen rouvansa oli varakas nainen. Hänen kanssaan hän sitten eli elämänsä loppuun saakka. Parin vuoden kuluttua levisi taas rutto lähiseudulle ja Aix'in kaupunki pyysi, että Nostradamus tulisi sinne heitä auttamaan. Kuuluisa lääkäri lähtikin ja sai suhteellisen pian ruton pysähtymään aivan kuin ihmeen kautta, sillä hän valmisti pulverin, joka oli pidettävä suussa ja silloin tauti ei tarttunut. Nostradamus oli huomannut, että tautibasillit kulkivat ilman välityksellä. Ihmiset olivat tietenkin äärettömän kiitollisia, ja Aix'in porvarit määräsivät hänelle eläkkeen. Sen hän otti vastaan, mutta sanotaan, että hän enimmäkseen antoi rahat köyhille leskille. Kaksi vuotta myöhemmin tuli rutto Lyoniin. Siellä oli eräs taitava lääkäri, ja vaikka Nostradamus antoi hänelle neuvoja, niin hän ei kuitenkaan saanut ruttoa pysähtymään ja silloin kaupunki pyysi, että Nostradamus itse tulisi auttamaan. Hän lähtikin sinne, eikä kestänyt kauan ennenkuin rutto oli hävinnyt. Tietenkin Lyoninkin kaupunki ihastui ikihyväksi ja antoi lahjoja ja eläkkeitä. Senjälkeen Nostradamus eli Salonissa. Jos me ohimennen kysymme, mikä ihmeellinen taito hänellä oli, kun hän sai ruton pysähtymään, niin voi hyvin ymmärtää, että ei siinä tarvittu mitään ihmevoimia. Hän oli älykäs mies ja hän määräsi että puhtautta piti noudattaa, ja sitten hän eristi sairaat, niin että he eivät saaneet levittää tartuntaa; ja hänen keksimänsä pulveri puhdisti ilman, niin että

todella voi ajatella, että se esti tartunnan. – Nostradamus oli lisäksi voimakas persoonallisuus, luottamusta ja uskoa herättävä olento, niin että kun hän tuli sairaiden luo, niin he heti saivat uutta uskoa ja elämän voimaa. Ja jos ihminen tahtoo, ettei häntä paranneta, niin ei tarvita muuta, kyllä hän silloin sairastaa, mutta jos hän tahtoo parantua, niin lääkärin on helppoa tehdä terveeksi. Sentähden ovat kaikki lääkärit koettaneet aina herättää hyvää uskoa ja luottamusta potilaissa.

Kun Nostradamus eli siellä Salonissa hiljaista ja rauhallista elämää, alkoi hän vähitellen tulla tunnetuksi toisellakin tavalla. On otettava huomioon, että hän oli juutalaista sukuperää Israelin suvusta, ja tämä luultavasti teki, että hänen veressään oli jotakin maagista voimaa. Hän oli aina nuoresta pitäen joskus joutunut erikoiseen tilaan, jossa hän näki tulevia asioita, ja matkoillaan kulkiessaan hän silloin tällöin tuli ihmisille sanoneeksi jotakin. Hänen päähänsä ikäänkuin pälkähti sanoa heille jotakin, joka koski tulevaisuutta. Ja tällaiset ennustukset, joita hän aivan huomaamattaan heitteli ympärilleen, kävivät poikkeuksetta toteen ja ihmiset alkoivat ajatella, että hän on merkillinen tietäjä. Ja kun tällainen huhu levisi Ranskassa, niin ihmiset tietenkin ottivat tarkoin vaarin hänen sanoistaan. Siitä on paljon kaskujakin. Eräänä kauniina kesäaamuna Nostradamus seisoi verannalla ja katseli taivasta. Pikkukaupungissa on aina paljon maaseutulaisia käymässä ja nytkin eräs ohikulkija kuuli kuinka Nostradamus sanoi itsekseen, että on oikein sellainen ilma, että nyt herneitä pitäisi kylvää, sillä ne menestyisivät hyvin. »Ahaa», ajatteli tuo maalaisukko, »se on ennustus.» Ja ukko riensi kotiin ja kylvi herneitä, jotka menestyivätkin mainiosti. Tietäähän sen, sillä herneet useimmiten menestyvät mainiosti! Ja huhu levisi, että Nostradamukselta piti kysyä, mitä milloinkin piti tehdä. Ja sen jälkeen alkoi tulla kyselyjä kaikenlaisista asioista. Ja monenlaiset pikkuennustajat ympäri Ranskaa käyttivät hyväkseen Nostradamuksen nimeä painattaen kirjoja, joissa oli jos minkälaisia hassutuksia. Eihän nykyään enää voida tällä tapaa painattaa toisen nimellä mitä tahansa, mutta silloin voitiin. Kun tämä tuli Nostradamuksen tietoon, niin hän päätti, että asia oli korjattava. Hän rupesi julkaisemaan vuosittain almanakkoja ja kirjoitti niissä, milloin mitäkin sopi tehdä ja antoi hyviä neuvoja kaikille. Nämä levisivät ympäri Ranskassa ja yhä lisäsivät hänen mainettaan ja kuuluisuuttaan. Meidän on otettava huomioon, että Nostradamus oli astrologi. Hänen talossaan oli tornirakennus ja siinä huone, jossa oli vain neljä pylvästä ja katto eikä seinä. Tässä tornihuoneessa hän vietti yönsä hiljaisessa yksinäisyydessä. Siellä hän istui ja katseli taivasta ja teki laskelmia tähtien asennoista useimpina öinä viikossa. Mutta kahtena yönä viikossa hän meni tavallisesti jonkinlaiseen hurmostilaan ja näki näkyjä, ja nämä hän kirjoitti muistiin lyhyesti sattuvin sanoin. Hän piti visusti salassa nämä muistiinpanonsa eikä kellekään kertonut niistä, ja hän on itse kertonut, että noina öinä, jolloin hän joutui haltiotilaan, oli aivan kuin jumalainen henkiolento olisi tullut hänen luoksensa ja näyttäytyntynyt hänelle. Hän käytti siellä ulkonaisia keinoja, piti jalkansa kylmässä vedessä jne. päästäkseen siihen tilaan. Ja silloin hän näki profeetallisia näkyjä tulevaisuudesta. Hän sanoi itse: hänelle paljastettiin ihmiskunnan kehitystä, historian kulkua, pitkiä aikoja eteenpäin aina vuoteen 3797. Siihen saakka hän katseli ihmiskunnan kehitystä ja varsinkin juuri Ranskan historiaa, mutta myöskin muun Euroopan historia paljastui hänelle osittain. Ja hän sanoo itse, että kaikki paljastui hänelle niin tarkalleen, että hän joka kohdassa voi piirtää vuosiluvun. Mutta hän ei uskaltanut kirjoittaa sitä edes papereihinsa ja nämä hän tarkasti piti salassa. Mutta sitten hän tuli ajatelleeksi, että täytyisihän hänenkin jättää jälkeensä jotakin, että olisi jotakin hyötyä ihmiskunnalle hänen näyistään. Ja silloin hän päätti tehdä sen sillä tavoin, koska hän ei uskaltanut selvin sanoin proosakielellä kirjoittaa, että hän kirjoitti kaikki runomuotoon ja hän nimitti niitä quatrineiksi ja varusti ne riimeillä ja rytmeillä. Ne olivat kirjoitetut niin mutkikkaasti ja salaperäisesti kuin mahdollista. Hän peitti tietonsa niinkuin todellinen tietäjä, jotta ei kuka tahansa näkisi, mitä se on. Tällaisia runoja hän kirjoitti melkein tuhat kappaletta, 942. Hän ei käyttänyt ainoastaan silloista ranskankieltä, vaan usein lisäsi kreikkalaisen tai latinalaisen tai italialaisen sanan, jonka hän asetti ranskalaiseen muotoon tehdäkseen tämän vielä salaperäisemmäksi. Asia oli näet niin, että hänestä oli jo silloin levinnyt maine, että hän oli tietäjä ja profeetta. Ja tuo samainen lääkäri Lyonissa, Jean-Antoine Sarrazin, joka oli hänen kadehtijansa ja kilpailijansa, oli valittanut yliopistossa ja kirkossa, että on mahdotonta, että Nostradamus luonnollisin keinoin on voittanut ruton, vaan kyllä hän ilmeisesti on käyttänyt kiellettyjä keinoja. Tietenkin hän on luvannut itsensä paholaiselle. Luonnollisesti kaikki kirkon ja yliopiston miehet kauhistuivat ja pudistelivat päätänsä. Mutta Nostradamus oli niin kuuluisa, etteivät he ryhtyneet mihinkään toimenpiteisiin. Ja sen tähden Nostradamus ajatteli, ettei hän uskalla julkaista näitä ennustuksiaan proosakielellä, vaan

kirjoitti ne tällaisiksi salaperäisiksi runoiksi. Näitä hän julkaisi 353 kappaletta vuonna 1555 kokoelmansa ensimmäisessä osassa. Yhteensä niitä oli noin 900 ja hän yhdisti niitä aina 100 yhteen ja nimitti näitä ryhmiä centurioiksi (*centum* latinassa sata). Kirja levisi, ja merkillistä kyllä, että vaikka se oli noin salaperäinen, niin se herätti suunnatonta huomiota. Hänen maineensa levisi ei ainoastaan Ranskassa vaan ulkomaillekin ja hän tuli niin kuuluisaksi, että hänet kutsuttiin hoviinkin. Siihen aikaan oli kuninkaana Henrik II, jonka puoliso oli tuo surullisen kuuluisa Katariina di Medici. Nostradamus kävi hovissa, ja häntä kuningas kohteli erinomaisen armollisesti, ja hän kävi prinssienkin luona, ja kuningatar pyysi, että hän laatisi heidän horoskooppinsa. Hän tekikin sen ja sanoi kauniisti ja viisaasti, että kaikki prinssit tulevat hallitsemaan. Kuningatar oli tietenkin hyvin mielissään, mutta Nostradamus kiirehti mielellään kuitenkin kotiin taas. Ja kun hänen ensimmäinen kirjansa oli niin hyvin menestynyt, hän päätti julkaista jatkoa, niin että v. 1558 eli 3 vuotta myöhemmin hän julkaisi toisen osan näitä ennustuksiansa. Niissäkin oli useampia satoja runoja, mutta ei kaikkia. Nyt meillä on siis kaksi tällaista aivan vanhaa painosta. Niitä alkuperäisiä ei suorastaan ole enää olemassa – mahdollisesti joitakuita kappaleita voi okkultisteilla olla, ja väitetään, että Pariisin kansalliskirjastossa olisi jäljellä ensimmäinen painos, mutta sitä ei ainakaan ulkomaalaiset oppineet ole saaneet tutkia. Kyselyjä on tehty, mutta kirjastosta ei ole saatu mitään vastausta. Joka tapauksessa täytyy tyytyä niihin, jotka on painettu vähän myöhemmin 1600-luvun alussa. Niihin on tehty pieniä lisäyksiä, joten päästäkseen selville Nostradamuksen omista sanoista saa tutkia alkuperäistä tekstiä, mutta tällaiset pienet virheet ja muutokset ja lisäykset eivät muuta itse asioita. Mieleen on vain painettava, että ensimmäiset »katrängit» todellakin painettiin ja julkaistiin 1500-luvulla. Tämä on tieteellinen tosiseikka, jolle ei mitään voi.

Tahdon ottaa nyt jo pienen esimerkin Nostradamuksen ennustuksista ja sitten esittää hänen kuolemansa. Tuossa kirjassa ensimmäisessä centuriossa oli 35. runo näin kuuluva:

*»Le lyon ieune le vieux surmontera,
En champ bellique par singulier duelle:
Dans cage d'or les yeux luy creuera,
Deux classes vne, puis mourir, mort cruelle.»*

(Hohlenberg, 5. 127)

Jos tämän suomentaa sanasta sanaan, niin se merkitsee: »Nuori leijona on voittava vanhan, taistelukentällä eräässä epätavallisessa kaksintaistelussa; kultaisessa häkissä hän puhkaisee hänen silmänsä, kahdesta rikkaammasta ensimmäinen sitten kuolee julman kuoleman.» Tämä on nyt oikeastaan selvimpiä ja yksinkertaisimpia runoja, mutta tämäkin on jo näin salaperäinen. Kuitenkin heti kun kirja ilmestyi, niin ihmiset olivat huomaavinaan, että se tarkoittaa Ranskan kuningasta Henrik II. Ja kun Nostradamukselta tiedusteltiin, niin hän ei sanonut mitään, ei kieltänytkään. Päinvastoin hän itse kävi vielä hovissa ja varoitti kuningasta. Kuningaskin tiesi, että ihmiset ajattelivat, että tämä tarkoitti häntä, mutta hän sanoi, että kuinka kaksintaistelu olisi mahdollinen kuninkaan ollessa kysymyksessä. Neljä vuotta tämän kirjan ilmestymisestä heinäkuun 1. päivänä v. 1559 pidettiin turnajaiset Pariisin ulkopuolella eräässä esikaupungissa sen johdosta, että oli kuninkaan kahden tyttären ja kahden korkean herttuan kaksoishäät. Turnajaisissa oli tapana, että ritarit suurissa riveissä taistelivat toisiaan vastaan; joskus vain yksityiset ritarit taistelivat toistensa kanssa. Näissä turnajaisissa kuningas Henrik II, joka ei ollut mikään vanha mies, vain 40-vuoden ikäinen, sai päähänsä lähteä hänkin kaksintaisteluun, vaikka kukaan ei oikeastaan tahtonut lähteä häntä vastaan. Silloin kuningas määräsi vastustajakseen erään kreivi de Montgomeryn, joka sanoi, että kuningas saa antaa anteeksi, jos hän ryhtyy tähän kaksintaisteluun, sillä eihän hän mitenkään tahtoisi oman kuninkaansa kanssa taistella. Mutta hän nousi ratsun selkään. Kuninkaalla oli kultainen kypärä. Ja he syöksyivät toisiaan vastaan ja silloin kreivi Montgomeryn peitsi tunkeutui kuninkaan kultaisen kypärän silmäristikon lävitse ja aivan vahingossa puhkasi tältä silmän. Kuningas joutui hirmuisiin tuskiin, ja muutaman päivän kuluttua kuoli. Silloin kaikille selvisi, että kuningas oli todella tuo vanha leijona ja Montgomery oli nuori leijona, joka voittaa vanhan leijonan eriskummallisessa kaksintaistelussa ja kultaisessa häkissä puhkaisee hänen silmänsä. Silmä oli

kultaisessa häkissä ja kuningas kuoli julman kuoleman. Nostradamus siis yksityiskohtia myöten näki tämän tapauksen. Se on juuri huomattava Nostradamuksen ennustuksien suhteen, että ne ovat hyvin yksityiskohtaisia. Tämä tekee ne niin kaameiksi. Aina on jokin pikkuinen tapaus kerrottu yksityiskohtia myöten.

Nyt kun meidän päivinämmä on alettu kiinnittää huomiota ja löydetty ikäänkuin avain hänen merkillisiin sanoihinsa, voidaan aivan helposti lukea Ranskan ja Euroopan historiaa pitkin matkaa ennakolta. Hänellä esiintyy esimerkiksi sellaisia yksityiskohtia, että hän selittää, millä tavoin joku on puettuna jossakin tilanteessa, ja kun ajattelee, että on biljoonia ja triljoonia mahdollisuuksia pukea itsensä, niin se on aivan merkillistä. Ennustukset ovat niin salaperäisiä ja hämääviä, että jos lukee kirjan, niin sen aluksi työntää luotaan, mutta se jää kummitelemaan mielessä ja silloin ottaa ja koettaa uudelleen lukea ja joku sana on jäänyt kaikumaan mielessä. Niin on kaikkien pyhien kirjojen laita, otammepa Raamatun tai Koranin tai minkä tahansa tutkittavaksi. Ensimmäisessä emme ole kiinnostuneet, mutta meissä herää sitten jokin merkillinen aavistus, että se sisältää jotakin, ja silloin me näemme ja huomaamme siinä merkillisiä asioita. Samoin on Nostradamuksen ennustusten laita, mutta siihen tarvitaan normaalia paljon syvempää harrastusta. Jotkut nykyajan oppineet ovat koettaneet niihin syventyä, ja siellä täällä on oltu löytävinään avain näihin runoihin. Mutta jos avain on löydettykin, niin voi vain vähäsen katsella eteenpäin. Sentähden Nostradamuksen ennustukset eivät ainoastaan ole mielenkiintoisia käytännölliseltä kannalta, vaan ne ovat sellaisia, että ne kumoavat materialistiset teoriat. Sen, joka tutustuu Nostradamuksen ennustuksiin, täytyy langeta polvilleen ja tunnustaa, että hänen silmänsä ovat avautuneet näkemään eteenpäin.

Lopuksi mainitsen hänen kuolemastaan. Se tapahtui heinäkuun 2. päivänä 1566. Hänellä oli erikoisen hyviä ystäviä, jotka olivat hänen luonaan edellisenä iltana ja kun näytti siltä, että Nostradamus oli koko lailla virkeä ja henkisesti terve, niin ystävät olivat hyvässä toivossa. Nostradamus sanoi itse, että kun tulette huomisaamuna, niin minua ei ole enää. Mutta he eivät uskoneet, kun hän heidän mielestään oli niin hyvinvoiva. Sitten kun ystävät tulivat seuraavana aamuna, niin Nostradamus istui tuolilla lepäävässä ja mukavassa asennossa kuolleen. Kun tarkasteltiin hänen papereitaan, niin huomattiin, että siellä oli eräs runo, joka oli kirjoitettu vuonna 1564 sen perästä, kun hän oli tavannut kuningas Kaarle IX. Tämä oli näet myös kutsunut hänet hoviin. Siinä runossa sanotaan näin: »Palanneena lähetysmatkalta kuninkaan luokse pannaan kuninkaan lahja paikalleen, enemmän ei tehdäkään, sitten mennään Jumalan luokse. Lähimmät omaiset, ystävät, veljet löytävät sitten aivan kuolleen lähellä vuodetta ja penkkiä.» Hän ei ollut vuoteessa, hän istui tuolilla ja penkki oli siinä lähellä ja vuode myöskin, ja ystävät tulivat ja löysivät hänet siitä.

Nostradamuksen 'katrängit'

Nostradamuksen ennustusrunot eli ns. katrängit tunnetaan siitä, että ne ovat ylen vaikeatajuisia ja salaperäisiä. On ollut miltei mahdoton tarkalleen keksiä ja lukea, mitä ne oikeastaan tarkoittavat. On ollut miltei mahdotonta keksiä niiden merkitystä edeltäkäsien. Vasta perästä päin, kun asiat, tietyt historialliset seikat ovat tapahtuneet, silloin on huomattu, että niistä onkin ennustettu noissa Nostradamuksen katrängeissä. Ja silloin on tehty se merkillinen havainto, että nämä ennustukset eivät suinkaan ole olleet mitään umpimähkäisiä ennustuksia, vaan aivan yksityiskohtiin meneviä. Ne eivät itse asiassa ole kuvanneet jotakin suurta historiallista tapahtumaa yleisin sanoin vaan tiettyä ajankohtaa, jollakin tietyllä paikkakunnalla, mainitsemalla joitakin sellaisia yksityiskohtia, joita olisi todella luullut olevan aivan mahdotonta edeltäkäsien tietää. Mutta kun näin on ja kun Nostradamuksen profetiat ovat salaperäisyyteen verhottuja, niin voidaan syystä kysyä, onko niistä sitten mitään hyötyä ennustuksina. — Joka tapauksessa voimme vastata, että niistä on tieteellistä hyötyä nim. siten, että kun perästä päin huomataan, että asioista eräs ranskalainen lääkäri 1555-60 edeltäkäsien jo on ennustanut, niin tämä osoittaa tieteelliselle tutkijalle, että ennustaminen on mahdollista. Ja silloin voi sanoa, että ne tällaisina profetioina palvelevat enemmän tiedettä kuin jokin ylimalkainen ennustus, jonka toteutumista jatkuvasti odotetaan. Mutta toiselta puolen tietenkin täytyy sanoa, että jos nyt näiden Nostradamuksen ennustusten laita aina olisi vain tällä tavoin, meidän täytyisi sanoa, että niistä ei olisi mitään käytännöllistä hyötyä maailmalle yleensä. Mehän emme koskaan saisi tietää mitään tulevaisuudesta. Jos me sen sijaan osaisimme tulkita edeltäkäsien näitä ennustuksia, niin silloinhan ne merkitsisivät paljon käytännöllisesti. Mutta pitäkäämme nyt kiinni siitä tieteellisestä merkityksestä, mikä näillä profetioilla on ja kysykäämme millä tavoin sitten on voitu todeta, että ne ovat tarkoittaneet tiettyjä asioita, kun ne kuitenkin ovat niin salaperäisiä. Tähän kysymykseen vastaamme, että Nostradamus ei sentään laatinut ennustuksiaan niin auttamattoman ja toivottoman hämäräksi, vaan hän on kyllä antanut joitakuuta aivan selviä viittauksia niin, että vaikka ennustuksia ei ole osattu edeltäpäin tulkita, niin ne on ymmärretty sittenkun tapahtumat ovat sattuneet. Tämähän on sangen merkillinen ja todistava seikka, Nostradamus on sanonut, että odottakaa niitä ja niitä tapahtumia sinä ja sinä aikana, niin että vaikka niitä ei ole ymmärretty, niin kuitenkin on ollut selvä todistus siitä ennustuksen detalleissa, että asia kävi, niinkuin Nostradamus oli sanonut. Mehän mainitsimme viime kerralla pari tällaista kohtaa. Hänhän oli aivan tarkalleen kuvannut eräässä ennustuksessa Henrik II:n, Ranskan kuninkaan kuoleman. Muistetaanhan hänen haavoittumisensa turnajaisissa, kun vastustajan peitsi tunki silmään kultaisen kypärän läpi. Tämä oli aivan tarkasti kuvattu jo edeltäkäsien, mutta kukaan ei kuitenkaan voinut sitä varmasti tulkita, vaikka Nostradamus oli varoittanutkin Henrik II:ta ja vaikka hänen aikalaisensa yleisesti kyllä edellyttivät, että tuo sama runo koskisi silloista hallitsijaa. Mutta vasta kun ennustus toteutui, niin kaikki huomasivat, että sehän oli aivan oikein. Ja toinen ennustus oli tuo, jonka hän oli laatinut omasta kuolemastaan, kirjoittanut pari vuotta ennenkuin hän kuoli, se runo, joka löydettiin hänen papereistaan hänen kuolemansa jälkeen, että hänen ystävänsä olivat hänen luonaan edellisenä iltana ja menevät pois, mutta aamulla he löytävät hänet kuolleena ei sängyssä eikä penkillä vaan tuolilla sängyn ja penkin välillä. — Ja kun ajattelee, että Nostradamus oli vanha mies ja oli siksi heikko, ettei kyennyt liikkumaan, niin voimme ymmärtää, ettei Nostradamus suinkaan itse jotakin teatteria näytelläkseen asettanut niin, että hänen kuolinamentonsa oli sellainen kuin hänen ennustuksensa sisälsi, sillä olihan hän sairas ja kuoleva ihminen, ja minusta tuollainen epäilevä olettaus ainakin psykologisesti on jokseenkin keksitty. Luonnollisempaa on olettaa, että Nostradamus etukäteen tiesi, minkälaisessa asennossa hänet löydetään kuolleena. Tahdon nyt mainita erään kolmannen tällaisen aikamääräyksen, joka myös on aivan kerrassaan sitova, johon ei voi sanoa mitään, kun ajattelee, että kirja on painettu jo v. 1555. Tämä seikka on se, että hän jo esipuheessa — hän varusti molemmat kirjansa osat esipuheella, joista toinen on omistettu Henrik II:lle ja toinen hänen pojilleen — sanoo proosakielellä ajatuksensa. Se on vanhalla ranskankielellä näin:

»*durera ceste-icy iusques a l'an mil sept cens
nonante deux que l'ó crydera estre vne renoua-
tion de siecle.*»

(Billenstein s. 41)

Se on suomeksi näin: Vuosi 1792, jolloin luullaan että on vuosisadan – taikka voisi myöskin ehkä suomentaa, ajanjakson – uudistus. Ei kukaan olisi voinut ymmärtää sitä vuonna 1558, miksi hän sanoi että vuotta 1792 tullaan luulemaan ajanlaskun tai vuosisadan uudistamiseksi, uudestaan alkamiseksi. Sitten, kun Ranskan historia oli ehtinyt vuoteen 1792, niin me tiedämme, että Ranskassa yritettiin uutta ajanlaskua ja ruvettiin laskemaan vuosi 1. juuri v:sta 1792. Me tiedämme, että he jatkoivat sitä ajanlaskua, kunnes Ranskan vallankumous oli tapahtunut: kaiken piti olla uutta ja aikakin laskettiin uudestaan; mutta Napoleonin ajalla, kuten muistamme, tästä ajanlaskusta luovuttiin ja palattiin vanhaan kristilliseen ajanlaskuun. Tuon Nostradamus siis tiesi edeltäkäsän. Mitä siihen voimme huomauttaa? Kenenkään ihmisen päähän ei olisi voinut pälkähtää, että jokin aivan uusi vuosiluku olisi uuden ajanlaskun alkuna. Nostradamus yksin sen sanoi kaksisataa vuotta aikaisemmin. Ja kun kerran sitten saatiin kiinni tällaisesta kohdasta silloin toistasataa vuotta sitten, niin kun sitten myöhemmin on tutkittu Nostradamuksen ennustuksia, niin on huomattu tietenkin, mihin tapahtumiin nämä runot kohdistuvat ja saatu määrättyksi ainakin viisitoista- ja kuusitoistasataalukuja koskevat runot. Myös Ranskan vallankumouksen aikaa koskevat runot paljastuivat monessa kohdin ja on ollut sentähden verraten helppo todeta, mitkä koskivat sitä. Mainitsin kaksi tuollaista. Yksi kuuluu näin alkuperäisessä muodossaan:

IX, 34:

»*Le part soluz mary sera mitré,
Retour conflict passera sur le thuille:
Par cinq cens vn trahyr sera tiltré
Narbon & Saulce countaux auous d'buille.*»

(Hohlenberg, s. 155)

Suomennettuna se kuuluu tähän tapaan: »Puoliso tulee yksin alakuloisena myssyllä koristetuksi, sitten kun hän on palannut takaisin: hyökkäys tehdään le Thyillea vastaan viidensadan avulla. Petturi tulee olemaan Narbon korkealla arvonimellä ja Saulce, jonka esi-isät ovat olleet öljyn vartijoita.» Sano nyt ja tiedä edeltäkäsän, mitä tällaiset asiat tarkoittavat! Ei kukaan olisi voinut tulkita tuollaista runoa, ennenkuin asia tapahtui. Mutta kun Ranskan vallankumouksessa Ludvig XVI perheineen, niinkuin muistamme, oli tullut takaisin pakomatkalta – muuten tästä pakomatkastakin on puhuttu – ja sitten kun paljon väkeä tunkeutui kuninkaalliseen linnaan, niin kuninkaan päähän asetettiin myssy ja nyt Nostradamus, kummallista kyllä, sanoi alkuperäisellä kielellä *le mitre*, siis asetetaan mitra hänen päähänsä. Sehän oikeastaan oli paavin tai piispan hiippa. Nyt tietenkään ei sellaista paavin mitraa pantu kuninkaan päähän, vaan jakobiinimyssy, sehän oli pehmeä ja leveni sivullepäin, mutta oli jonkinlainen kolmikulmainen toppamyssy. Siis Nostradamus oli edeltäkäsän nähnyt, minkälainen myssy pantiin kuninkaan päähän. Ja sitten hän sanoo: kun hyökkäys tehtiin Tuillia vastaan. Mikä se nyt on? Sitä ei kukaan voinut tietää v. 1550, sillä tuo sana merkitsee tiili. Mutta Ranskan vallankumouksessa nimitettiin kuninkaan linnaa Tuilliereksi ja sehän oli ennen ollut tiilitehdas, ja se oli siis tiili-sanana yhteydessä. Ja viisisataa sotilasta hyökkäsi sitä vastaan v. 1792 elokuussa. Ja sitten on huomattava vielä mitä mainittiin pettäjästä. Yksi oli oleva Narbon & Titre ja se merkitsee: korkealla arvonimellä varustettu Narbon. Nyt oli Ludvig XVI:n sotaministerinä kreivi Narbon ja hän oli niin sanoaksemme monarkistiselta kannalta, kuninkaan kannalta petturi, sillä hän ei tahtonut kuulua mihinkään puolueeseen. Nostradamus tietenkin katseli asioita kuninkaalliselta kannalta. Hänen, tämän petturin nimikin siis oli mainittu ennustuksessa. Ja toinen oli Saulce, joka myöskin oli petturi. Sillä kun kuningas pakeni Varennesiin, niin siellä hänet otettiin kiinni. Kuningas oli mennyt lepäämään erääseen kauppapuotiin ja silloin tämän kauppiaan poika tunsikin kuninkaan ja sanoi siitä isälleen. Tämän kauppiaan

nimi oli Saulce ja sekä hän että hänen esi-isänsä olivat tehneet kauppaa kynttilöillä, jotka valmistetaan öljystä, »huile», ja kuningatar istui siellä juttelemassa kahden talikynttilän valossa. Näin siis on hänenkin nimensä täsmällisesti mainittu ennustuksessa.

Tuosta paosta tähän kaupunkiin sanotaan ennustuksessa vielä näin:

IX, 20:

*»De nuit viendra par la forest de Reines,
Deux pars vaultorrtte Herne la pierre blanche:
Le moyne noir en gris dedans Varennes,
Eslen cap. cause tempeste, feu sang tranche.»*

(Hohlenberg s. 154)

Suomennettuna: »Yöllä tulee kuningattaren portin kautta kaksi puolisoa harhateille. Kuningatar, valkea jalokivi, hyljätty kuningas yksinään harmaaseen puettuna Varennesissä. Valittu Capee saa aikaan myrskyn, tulta, verta, miekkaa.» Eihän tätäkään kukaan ihminen olisi voinut edeltäkäsän ymmärtää, mutta kuitenkin se oli sanasta sanaan totta. Sillä yöllä tuli kuningattaren portin eli oven kautta kaksi puolisoa. Se oli sanasta sanaan totta, sillä silloin kun Ludvig XVI ja hänen puolisonsa pakenivat kuninkaallisesta linnasta, he lähtivät kuningattaren huoneistosta, siis kuningattaren oven kautta, ja se oli harhatie. Kuningatar oli puettuna valkoiseen, niinkuin ennustus mainitsee »kuningatar, valkoinen jalokivi». Sen sijaan hyljätty kuningas oli harmaassa, sanoo ennustus, ja hän olikin sinä yönä harmaaseen puettu. »Varennesissa» mainittiin siis kaupungin nimi. Ja sitten sanotaan edelleen Capee, valittu. Nyt muistetaan, että kun kuninkaan paon jälkeen perinnöllinen kuninkaanvalta poistettiin, niin valittiin Ludvig XVI kuninkaaksi. Mutta hän kuului Capetingien sukuun ja kutsuttiin häntä Capee. Siis hän oli valittu Capee ja hän sai kuninkaaksi tultuaan aikaan myrskyä, tulta, verta ja miekkaa tai kirvestä. Tranche merkitsee kirvestä, luultavasti giljotiinia. Niin että tämäkin runo oli aivan paikkansa pitävä.

Otetaan vielä jokin katrängi niiltä ajoilta esim. tämä:

I, 60:

*»Vn Empereur naistra pres d'Italie,
Qui a l'Empire sera vendu bien cher:
Diront avec quels gens il se ralie,
Qu'on trouuera moins prince que boucher.»*

(Hohlenberg s. 162)

Käännettynä se on: »Keisari tulee syntymään Italian läheisyydessä ja hän tulee olemaan valtakunnalle kallis. Niistä ihmisistä, (joiden kanssa hän liittoutuu), joilla hän itseään ympäröi tullaan sanomaan, että siinä on vähemmän prinssejä ja ruhtinaita kuin teurastajia.» Nythän Ranskassa ei ollut keisaria Nostradamuksen aikana, mutta Napoleon syntyi Korsikassa »lähellä Italiaa» ja hän tuli äärettömän kalliiksi valtakunnalle ja on totta myöskin, että hänen hovissaan oli tavattoman paljon nousukkaita, jotka hän itse teki markiiseiksi ja varakuninkaiksi, joten Nostradamus oli siinä aivan oikeassa. Napoleonista sanotaan vielä: »Lyhythiuksinen mies». Tämä on peräti sattuvaa Nostradamuksen kannalta, sillä muistakaamme, että Nostradamuksen aikana oli ihmisillä pitkät hiukset. Ja kun hän nyt näki Napoleonin, niin hän huomasi, että hänellä oli eroavaisuutena lyhyt tukka. »Tämä mies ottaa itselleen merikaupungin, joka on veron alainen.» Muistamme, että Napoleonin kariääri alkoi sillä, että hän valloitti Tulonin, joka kyllä on ranskalainen kaupunki, mutta kummallista kyllä maksoi veroa englantilaisille. Minä en tarkoita, että oli kumma, että se oli veronalainen englantilaisille, mutta oli kummallista, että Nostradamus näki tämänkin. Sitten sanotaan, että tuo sama lyhyttukkainen mies valloittaa nuo alhaismieliset, jotka sitten ovat hänelle vihamieliset ja sitten hän pitää tyranniutta käsissään neljätoista vuotta. Tämähän on aivan totta, kun ajattelee, että Napoleonin aika

koko Ranskan diktaattorihallituksesta alkaen kesti kauemmin, mutta vuonna 1801 hän teki itsensä keisariksi ja oli sitten tyrannina vuoteen 1815. Tämäkin oli sanottu Nostradamuksen ennustuksessa.

Voimme sitten mennä vähän eteenpäin, esim. ennustuksiin, Napoleon III:sta. Tätä hän nimittää »suuren veljenpojaksi». Napoleon III oli Napoleon I:n eli Suuren veljenpoika. Hänestä kerrotaan, että hänkin ottaa vallan petoksella haltuunsa, niinkuin tapahtui, sillä hän oli ensin presidentti ja sitten teki itsensä keisariksi, ja ennustettiin »että hän joutuu sodassa vangiksi Sedanissa ja hänen kanssaan 1/4 miljoonaa miestä». Tämä oli myöskin aivan totta.

Sillä tavoin on pitkin matkaa voitu todeta, että Nostradamus on ennustanut oikein, ja Ranskassa onkin suuri Nostradamus-kirjallisuus. Siellä on pitkin aikaa pidetty Nostradamusta esillä. – Kun sitten tulemme maailmansotaan, ja kun sen aikana jotkut tutkijat rupeesivat Saksassa, Tanskassa ja Ruotsissa tutkimaan Nostradamusta, niin silloin taas osattiin tulkita suuret määrät näitä runoja. Huomattiin, että oikein ja sattuvasti on ennustettu. Eräässä runossa on aivan kuvattu Saksan keisari Wilhelm II:n suuri voitonvarmuus. Sanotaan vain, että hän antaa voitonvarmuudelleen merkiksi hopeamitalin. Kuinka tuollaista olisi voinut edeltäkäsinkin aavistaa ja ymmärtää. Mutta tapahtui todella, että kun saksalaiset aivan sodan alussa hyökkäsivät Ranskaan, niin heille jaettiin hopeamitaleja, joissa oli Eiffeltornin kuva, ja mitalin toisella puolella painettuna, että Pariisissa ollaan silloin ja silloin. Siis aivan tuollaisen pienen seikan oli Nostradamus nähnyt edeltäkäsinkin. Tällaisia todistuksia olisi kuinka paljon tahansa. Meillä ei luonnollisestikaan ole aikaa syventyä niitä kaikkia tutkimaan. Mutta nyt me voimme uudestaan tehdä kysymyksen, eikö meille voi olla mitään käytännöllistä hyötyä noista Nostradamuksen ennustuksista. Emmekö voisi tietää mitään edeltäkäsinkin? Voimme sanoa, että pikkuisen jo voimme saada selville, mitä Nostradamus on ennustanut. Sillä nyt on asia niin, että juuri maailmansodan aikana muutamissa maissa ruvettiin erityisesti tutkimaan Nostradamusta, esim. Saksassa eräs tohtori Emmerich ja mystikko ja tiedemies Hohlenberg ja eräs insinööri Bildenstein ja Ruotsissa eräs insinööri Ljungström. Hohlenberg esim. tuli tieteellisesti vakuuttuneeksi siitä, että Nostradamus oli ennustaja. Bildenstein mielestään äkkiä löysi avaimen. Hän osasi sen sijoittaa näihin runoihin sillä tavoin, että se avasi tulevaisuuden ja vaikka emme voi nyt olla varmoja, että hänen huomionsa ja johtopäätöksensä olisivat aivan ehdottomia, niin ne joka tapauksessa ovat tavattoman kiintoisia. Nostradamus itse on antanut hyviä viittauksia. Hänhän esim. sanoo, että hänen ennustuksensa, jotka kyllä ulottuvat vuoteen 3797, kuitenkin suurimmaksi osaksi koskevat 500 lähintä vuotta, siis useimmat, esim. 700 ensimmäistä katrängiä puhuvat ajoista, jotka tapahtuvat viitenäsatana vuotena lukien vuodesta 1550 eli noin vuoteen 2050, ja jäljelle jäävät puhuvat hieman ylimalkaisemmin seuraavista ajoista. Ja Nostradamus on myöskin itse selittänyt, että näiden 500 vuoden aikana löydetään avaimet hänen ennustuksiinsa, ja merkillisintä tässä on, että hän sanoo että »silloin aletaan löytää, kun kulta on yksitoista kertaa kalliimpaa kuin hopea». Kysymme ensin, koska kulta oli yksitoista kertaa kalliimpaa kuin hopea Nostradamuksen kannalta katsoen. Se tapahtui Nostradamuksen jälkeen ensimmäisen kerran Euroopan historiassa v. 1919, jolloin Tanskassa ilmestyi tämä Bildensteinin teos, jossa sanotaan avain löydetyksi. Vielä on vähän enemmän kuin sata vuotta vuoteen 2050. Tästä voidaan tehdä se johtopäätös, että Bildensteinin löytämä avain on vain ensimmäinen laatuaan ja että tulee vielä paljon parempia ja selvempiä tulkintoja.

Jos nyt tarkastelemme hiukan tätä maailmansotaa, ei kuitenkaan sitä, mitä on tapahtunut, vaan vähän eteenpäin, niin Bildensteinin mukaan Nostradamus puhuu rauhasta, joka on tehty Versaillesissa ja hän sanoo: »minä sanon sinulle Ranska, sinä menet liian pitkälle. Sinun pitäisi antaa toisten puhua itsellesi. Piinatut nousevat ja tekevät hirmuisen lopun suuresta kontrahdistista. Kosto tulee äkkiä, niinkuin salama taivaasta ja huono ja kurja tasavalta joutuu kirveen alle.» Ja Nostradamus sanoo toisessa runossa, että »Ranska tulee aivan auttamattomasti lyödyksi.» Pariisi hävitetään mitä hirmuisimmalla ja armottomimmalla tavalla, sillä vihollinen on äärettömän kostonhaluinen, joten Pariisin kaupunki on pitkän aikaa raunioina ja Ranskan pääkaupunki täytyy muuttaa Avignoniin. Kun tasavalta jonkin aikaa on ollut olemassa, tulee Ranska kuningaskunnaksi.» Nyt on kysytty, koska tämä tulee tapahtumaan ja on koetettu laskea eräästä toisesta runosta, jossa Nostradamus sanoo, että ensimmäinen tasavalta Ranskassa, joka tuli Ranskan

vallankumouksen jälkeen ei kestä kauan ja toinen kestää myöskin vähän aikaa, mutta kolmas kestää kaikista kauimmin, ei kuitenkaan enemmän kuin 73 vuotta ja 7 kuukautta ja on koetettu laskea että kun toinen tasavalta hävisi v. 1852, jolloin Napoleon III teki itsensä keisariksi, niin kolmas tasavalta tulisi 73 vuotta sen perästä eli 1925. Mutta jos taas, niinkuin on luultavaa, Nostradamuksen aikamäärä on luettava siitä, jolloin kolmas tasavalta alkoi, eli vuodesta 1871, niin siirtyisi tämä eteenpäin vuoteen 1943 tai 44. Tässä tietenkin olemme tuollaisen mahdollisuuden edessä, mutta emme voi sanoa varmaan, mitä vuotta Nostradamus on tarkoittanut. Jos nyt on tulkittu oikein, niin Ranska häviäisi maailmansodassa ja sen seurauksena olisi että v. 1925 tai 1943 Ranska tulisi keisarikunnaksi ja Pariisi on silloin ennustuksen mukaan raunioina. Sehän olisi hirmuisen lähellä, jos se on v. 1925. Mainitsen tämän vain pienenä kuriositeettinä, jos se nyt kuitenkin sattuisi lähivuosina.

Minusta ei kuitenkaan ole minkäänlaista syytä koettaa tulkita näitä Nostradamuksen ennustuksia näin aivan yksityiskohdittain, koska ne ovat niin hämääviä, että niitä on miltei mahdoton voida todella tulkita. Minusta on selvempi ja parempi, jos tahdomme niistä hyötyä, että otamme vaarin yleensä siitä kuvauksesta, mitä hän noin suurin piirtein antaa etenkin Euroopan tulevaisuudesta, ja silloin voimme kylläkin nähdä mielenkiintoisia asioita. Sillä Nostradamus sanoo aivan selvästi proosa-esipuheessaan, että hänen ennustamansa aikakauden lopulla on tuhatvuotinen valtakunta lähellä. Ja jos pidämme kiinni siitä, niin se koskisi vuotta 3797, siis viimeinen aikakausi olisi jonkinlaista tuhatvuotista aikakautta, joka alkaisi vuonna 2797. Nyt Nostradamus sanoo, että viimeiset vaikeudet ja mullistukset ovat noin v. 2827. Siitä aikamäärästä on silloin melkein tuhat vuotta vuoteen 3797. Ja koska viimeisten mullistusten jälkeen tulee rauhallisempi tila, niin voimme sanoa, että tuhatvuotinen valtakunta voi siis alkaa noin v. 2800. Ja siis meille jäävät nämä vuodet nykyhetkestä vuoteen 2800. Näistä ajoista hän myöskin antaa kokolailla tarkkoja kuvauksia, jopa aikamääräyksiä. Nostradamus sanoo, että kun hän katselee eteenpäin maailman ja varsinkin Euroopan historiaa, niin hän näkee kolme suurta hirmutapahtumaa. Näitä hän nimittää Antikristuksen tulemisiksi. Hän sanoo nimenomaan: kolme kertaa tulee Antikristus, kolme kertaa sattuu Antikristus-tapahtuma. Ensimmäinen on nyt varmasti jo ollut. Se oli Ranskan vallankumous, jota Nostradamus nimittää Antikristuksen ensimmäiseksi tulemiseksi. Antikristus tuo aina mukanaan hirmuvallan ja paljon verenvuodatusta, äärettömiä suruja ja kärsimyksiä. Ensimmäinen kerta oli siis Ranskan vallankumous vuonna 1789 ja siitä eteenpäin. Toinen Antikristuksen tuleminen on nyt huomattu olevan näiden ennustusten perusteella maailmansota, josta Nostradamus myös antaa aivan tarkkoja kuvauksia ja josta hän sanoo, että se Antikristuksen tuleminen ilmiö on bolshevismi Venäjällä. Hän puhuu aivan nimenomaan slaavien valtakunnasta, että siinä kansa luulee, että siinä on valta, mutta siellä on vain muutamia ja niiden joukossa erittäin kaksi, jotka ottavat vallan kokonaan käsiinsä. Ja molemmat sitten mitä julmimmalla tavalla ja hirmuvallalla hallitsevat, mutta ei kauan, sanoo Nostradamus. Ei kauan, se valta sortuu heti. Sitten hän katselee eteenpäin tulevaisuuteen ja sanoo, että kolmas kerta tulee Antikristus ja me voimme sanoa että se luultavasti mahdollisimman tarkkojen laskujen mukaan tulee tapahtumaan tämän vuosisadan lopulla ja ensi vuosisadan alkupuolella, siis ehkä jo vuoden 2000 vaiheilla. Vuotta minun mielestäni ei tässä uskalla määrätä, vaikka Bildensteini on tullut vuoteen 1982, mutta olisi ehkä liian aikainen tämä vuosi, joten voimme sanoa, että kolmas Antikristuksen tuleminen tapahtuu noin sadan vuoden perästä. Ohimennen sanoen tämä muuten pitää paikkansa myöskin nykyaikaisten okkultisten tutkimusten perusteella. Okkultisessa maailmassa odotetaan myöskin Antikristuksen ajan tuleamista, ja se tapahtuisi luultavasti ensi vuosisadalla. Ja tämä tuleminen on kaikista vaikein. Tulee hirmuisia sotia, maailman sota, joka on monta kertaa julmempi kuin nykyinen. Kerrassaan aavistamattoman kamala sota kestää kaikkialla kauan, mutta Pohjois-Italiassa syntyy uusi tasavalta ja siinä esiintyy jokin mies, joka on itse Antikristus, nimittäin äärettömän sivistynyt ja hieno mies ja suuri sotapäällikkö, mutta hirmuinen materialisti. Antikristushan aina tarkoittaa myöskin materialismia ja sellaista ihmistä, joka on hirmuinen materialisti, joka käyttää ihmisiä kuin nukkeja eikä välitä mistään, niinkuin kaikki olisivat vain lihaskasvoja, joita hän käyttää mielensä mukaan; ja hän on siis käsittämättömän älykäs, niin että häntä palvellaan kuin Jumalaa. Jos voi sanoa, että Napoleon ensinnäkin edusti jollakin tavoin Antikristusta – hänhän sai kaikki ihastumaan itseensä niin, että he lankesivat polvilleen – niin tämä uusi Antikristus-inkarnaatio tai niinkuin rasselilaisissa piireissä sanotaan, Ahrimanin inkarnaatio, on oleva äärettömän älykäs. Tätä aikaa kestää vuoteen 2241. Silloin

tapahtuu taas jotakin merkillistä ja tavallaan kylläkin kauheaa Euroopassa, sillä silloin kristikunta vetää varsinaisesti päällensä oman häviönsä. Kristikunta on käyttäytynyt liian mielivaltaisesti ja epäveljellisesti muita rotuja kohtaan, mustia, keltaisia ja ruskeita kohtaan, ja sentähden tulee nyt luonnon kosto kohtaamaan kristikuntaa. Se saa maksaa viimeiseen ropoon saakka kaikki ne kärsimykset, kaiken sen vääryyden, mitä se on aiheuttanut toisille roduille. Tämä ei kuitenkaan ole mikään ns. keltainen vaara, vaan se mikä tulee silloin samoamaan yli Euroopan uutena kansainvaelluksena on muhamettilainen maailma, joka tulee sekä Vähästä Aasiasta että etelästä päin. Muhamettilaiset valloittavat koko Etelä-Euroopan, Espanjan ja Italian; Ranskastakin jää ainoastaan pieni osa pohjoisessa; Sveitsin, Etelä-Saksan, Itävallan. Ei jää muuta kuin Pohjois-Saksa ja Pohjoismaat, Ruotsi, Tanska, Norja – ja toivokaamme – myöskin Suomi. Venäjä on myöskin joutunut niiden käsiin. Ne asuvat täällä useampia satoja vuosia, ehkä noin kuusisataa vuotta, kunnes tulee uusi mullistus ja alkaa tuhatvuotinen valtakunta. Tämä muhamettilainen kausi, jos sitä siksi kutsumme, tulee kuitenkin Nostradamuksen ennustuksen mukaan olemaan hyvin merkillinen eikä mikään synkkä aikakausi, vaan päinvastoin verraten valoisa nimittäin siinä merkityksessä, että Euroopan kansat ovat sen johdosta saaneet oppia; ne sulattavat itseensä ne opetukset, mitkä heidän kärsimyksensä on heille antanut ja sentähden syntyy Euroopassa aivan uusi rotu, sanoo Nostradamus, kristittyjen ja turkkilaisten, arabialaisten ja afrikkalaisten sekoituksesta. Syntyy myös uusi kieli, maailmankieli, joka on sekoitus arabian ja latinan kielistä, siis romanilaisista kielistä ja syntyy aivan uusi rotu ja myös uusi uskonto, joka on yhdistetty kristinuskosta ja muhamettilaisuudesta. Kristus tulee vasta silloin ymmärretyksi ja silloin vasta kristinoppi otetaan vastaan. Roomalaiskatolilainen kirkko ja kreikkalaiskatolilainen kirkko ovat silloin hävinneet, koska ne näyttävät aivan mahdottomiksi; kansat eivät voi sellaista enää kärsiä, ja muhamettilaiset, joita olemme oppineet halveksimaan, tulevat opettamaan meille eurooppalaisille sen suuren Jumal-uskon, mikä meiltä on hävinnyt. Sillä muhamettilaiset sanovat, että he tunnustavat Kristuksen Jumalan todelliseksi pojaksi, Vapahtajaksi; Muhamedhan itse sanoo Koraanissa, että hän oikeastaan vain puhdistaa kristinuskon. Sen tähden muhamettilaisuus ei ole mikään kristinuskon vastakohta, vaan kun Kristus pääsee oikeuksiinsa, kun ihmiset alkavat Euroopassa huomata, että kristittynä oleminen on samaa kuin seurata Jeesus Kristusta, ottaa hänen oppinsa sydämelleen, silloin ei ole enää mitään riitaa ja eripuraisuutta muhamettilaisten ja kristittyjen välillä, sillä uudessa kulttuurissa on uusi usko, puhdistettu kristinuskko, puhdistettu Islam. Tämä sana Islam-han merkitsee alistumista Jumalan tahtoon. Nostradamus sanoo, että tämä uusi usko syntyy sekä sillä tavoin, että ihmiset itse kehittyvät kärsimyksissä ja myöskin siten, että tapahtuu niin paljon ilmestyksiä ylhäältäpäin ja monet ihmiset siitä inspiroituvat ja sen kautta löydetään, keksitään, huomataan, mitä vanhoissa mysteereissä on ennen opetettu; pyramidi tulee antamaan salaisuutensa maailmalle. Ja vanhat mysteerit tulevat paljastamaan elämän merkilliset salaisuudet. Silloin ihmiset kääntyvät kokonaan pois kaikesta materialismista ja todellinen usko valtaa heidät. Ja Nostradamus lisää myöskin, että tulee tapahtumaan kaikenlaisia merkillisiä löytöjä, tullaan löytämään monen pyhän ihmisen haudat, joista ei mitään tiedetä, joista on aivan luultu, että ne ovat hävinneet. Ja näissä haudoissa silloin pyhien ihmisten jäännökset, heidän ruumiinsa säteilevät ja loistavat niin suurta ihmeellistä, jumalaista loistoa, että se häikäisee näiden ensimmäisten löytäjien silmät. Tuollaisia yksityiskohtia esimerkiksi Nostradamus kertoo. Sitten vielä tapahtuu tämän suuren Islam-Kristuksen ajan lopulla uusia sotia ja mullistuksia ja silloin onkin ihmiskunta jo päässyt tuhatvuotisen aikakauden alkuun. Silloin muhamettilaiset taas siirtyvät pois Euroopasta ja tuhatvuotinen valtakunta alkaa. Eräs pikkuseikka on kiintoisa tästä muhamettilaisten aikakauden alussa. Kun kaikki kansat ovat niin hirveästi tapelleet kolmannessa suuressa sodassa, niin he lopulta ovat niin väsyneet, että ne ovat ikäänkuin päässeet ymmärtämään, että se on järjetöntä. Mehän olisimme voineet luulla, että ihmiset olisivat voineet päästä järkiinsä Ranskan vallankumouksen jälkeen. Kuinka paljon enemmän uskoimme, että ihmiset tulisivat järkiinsä maailmansodan jälkeen. Mutta eipä vain! Merkillistä kyllä, sanoo viisas Nostradamus jo lähes 400 vuotta sitten, ihmiset eivät niin pian pääse järkiinsä, että kysyisivät, mitä hyödyttää tämä verenvuodatus ja epäveljellisyys. Mutta sen kolmannen sodan jälkeen käännytään viisaiden miesten puoleen; tullaan kysymään, missä ovat viisaat, jos tiedätte kansat, missä teillä on viisaat miehonne, kutsukaa heidät kokoon! Ja silloin etsitään kaikista kansoista esille viisaat miehet, jotka kokoontuvat Konstantinopolissa, ja siellä he tekevät rauhan, ja se rauhaa pysyy sitten monia satoja vuosia. Riittäköön tämä nyt osoitukseksi siitä, mikä mies Nostradamus oli.

Kuinka ennustaminen on mahdollista

Kaikki täällä epäilemättä uskomme, että on ollut ennustuksia, jotka ovat käyneet toteen, että siis maailmassa todella on ennustettu. Me emme epäile ennustamismahdollisuutta. Kuitenkin tiedämme, että ainakin useimmat tieteellisesti sivistyneet sanovat, että ennustaminen on mahdotonta. Kuinka voisi olla mahdollista, he sanovat, tietää mitään edeltäkäs, aavistaa, mitä tulee tapahtumaan, paitsi tietysti silloin, kun sen saattaa laskea, kun järkävä ihminen katselee tapahtumia ja tekee niistä johtopäätöksiä, mutta ennustaminen yksityiskohdittain, mitä tulee tapahtumaan pitemmän ajan perästä, se on useimpien ajattelevien sivistyneiden ihmisten mielestä aivan mahdotonta, ja sentähden he oikeastaan eivät viitsi tutkia asiaa. Heidän mielestään on niin luonnollista, että todellinen ennustaminen on mahdotonta ja sentähden he kohauttavat olkapäitensä ja sanovat, että oli sattuma, jos joskus joku ennustus kävi toteen. Näin sanoessaan he oikeastaan käyttävät sanaa »sattuma», jota ei oikeastaan ole heidän mielestään olemassa. Sivistyneet ja ajattelevat ihmiset ovat tahtoneet tulla vakuuttuneiksi siitä, että luonnossa ei ole mitään sattumaa. Mutta merkittävää kyllä, he saattavat tällä tavoin asettaa ihmisen erilleen luonnosta ja ihmiselämän yhteydessä puhua sattumasta. Mutta jos pidämme kiinni siitä, että ennustaminen on mahdollista, pidämme kiinni siitä tosiseikasta, että on ennustettu oikein, silloin me lähestymme tätä probleemaa toiselta kannalta ja kysymme itseltämme, miten on mahdollista, että voidaan ennustaa. Mehän olemme nähneet Nostradamuksen esimerkeistä, kuinka erikoisen viisas ja lahjakas ihminen on saattanut ennustaa vuosisatoja eteenpäin, mitä tulee tapahtumaan, vieläpä yksityiskohtaisia seikkoja, joista sattuman kautta arvaaminen on todellakin mahdotonta. Me olemme nähneet tuollaisia loistavia tapauksia Nostradamuksen ennustuksista, mutta tiedämme, että muitakin ennustuksia on paljon annettu. Tuntemme luultavasti jokainen omasta elämästämme sellaisia tapauksia, jolloin joko itse olemme aavistaneet tai tietäneet edeltäkäs, mitä tulee tapahtumaan tai sitten olemme jostakin sellaisesta tapauksesta lukeneet, jossa ennustus todella on käynyt toteen taikka muuten vaikkapa vain unen kautta saaneet edeltäpäin tietoa siitä. Unet eivät ole mitään halveksittavia asioita. Meidän aikanamme viimeisinä vuosikymmeninä on käännetty mitä suurin huomio tieteellisessä maailmassa juuri uniin ja havaittu, että unet ovat aivan yhtä tärkeitä ihmiselämän kulussa kuin hänen kokemuksensa valveilla ollessaan. Unielämä vie kolmannen osan ihmisen koko elämästä täällä maan päällä. Se elämä on aivan yhtä tärkeä kuin päiväelämäkin, ja on todettu, että unet eivät suinkaan ole mitään turhanpäiväisiä asioita, vaan että ne ovat sangen selviä ilmauksia siitä, mitä ihmisen sielussa liikkuu ja että myöskin on olemassa todella ennustavia ja telepaattisia ja selvänäkeviä unia. Tätä tosiseikkaa ei ole enää voitu kieltää, ja meidänkään ei tarvitse ollenkaan häveten ajatella, että kuka ties joskus olemme nähneet ennustavan unen taikka kuulleet joltakulta ystävältämme, että hän on nähnyt ennustavan unen tai vielä paremmin olemme kuulleet hänen kertovan unestaan, ennenkuin asia oli toteutunut, ja sitten kun se tapahtuu, muistamme hyvin hänen kertomuksensa tuosta unesta. Tällaisia kokemuksia on sangen monilla ihmisillä, ja me emme sentähden tietysti saata kieltää, niinkuin jotkut skeptikot ja materialistit, ennustuksen mahdollisuutta. Mutta kuinka tällainen asia on ymmärrettävissä? Jos tähän kysymykseen vähänkin tyydyttävästi koettaisimme vastata, niin sanoisimme, että täytyy olla olemassa kolme edellytystä, ja näitä voimme nimittää jos tahdomme hieman oppineita latinalaisia nimiä käyttäen, jotka ovat muutenkin tavalliset filosofiassa – *causa materialis*, *causa spiritualis* ja *causa efficiens*, aineelliseksi, henkiseksi ja vaikuttavaksi syyksi. Mikä on *causa materialis* eli aineellinen tausta siihen, että ennustaminen on mahdollinen. Se on se, että maailma ei ole kaaos vaan kosmos, että koko olemassaolo on lakisiteinen, että kaikkialla vallitsee syysuhteen laki ja että mikään ei tapahdu ilman syytä ja että mikään tapahtuma ei jää ilman seurausta. Koko olemassaolo on yksi ainoa pitkä ketju syitä ja seurauksia. Mehän aivan tunnustamme tämän näkyvän maailman suhteen. Luonnon suhteen tiedämme, että syysuhteen laki pitää ehdottomasti paikkansa. Jokainen meistä osaa ennustaa ilman muuta, että yön perästä tulee päivä, että talven perästä tulee kesä ja niin edespäin, ja että kun nämä kemialliset aineet sekoitetaan noihin, seuraa siitä se ja se tulos ja että kun ihmisellä on jokin tauti ja häntä hoidetaan tietyllä tavalla, niin hän paranee. Sillä tavoin me osaamme

jokainen ennustaa, ja jos me emme voisi sitä tehdä, niin ei maailma olisikaan lakisiteinen. Meidän elämästämme täällä maan päällä ei tulisi mitään. Meidän täytyy ehdottomasti luottaa siihen, että kaikki tapahtuu järjestyksessä ja ettei mitään kaaosta ole. Ja näin ollen voimme tietää edeltäkäsikin, mitä tässä näkyvässä maailmassa tulee tapahtumaan. Kun sanomalehdestä luemme, että eräs luento pidetään jonakin päivänä siinä ja siinä paikassa, niin sehän on ennustus ja vain joku hirmuinen skeptikko voisi sanoa, että kuinka sitä sillä tavoin mennään ennustamaan, voihan maailma loppua sitä ennen tai se talo on voinut kaatua kumoon tai hirmuinen tulipalo sattua tai Helsingissä on voinut olla maanjäristys sitä ennen; mistä sen tietää, että niin tulee tapahtumaan. Mahdollisuuksia on tietenkin tässä tapauksessa, mutta suuri mahdollisuus on, että tuo ennustus käy toteen. Ja sillä tavoin me myöskin tulevaisuuteen nähden voimme luottaa siihen, että asiat kulkevat luonnollista kulkuaan ja että tietyillä syillä on tietyt seurauksensa. Sentähden me osaamme elää tässä maailmassa. Nuo asiat käyvät aivan käsikädessä: maailma on lakisiteinen, ja sen tähden on mahdollista elää tässä maailmassa. Ihmiset, jotka niin paljon myöntävät, kuitenkin sanovat, että tämä koskee ulkonaista luontoa, juuri näitä fyysisiä oloja, joiden suhteen me saamme luottaa luonnonvoimiin ja lakeihin, mutta ihminen on tämän lain ulkopuolella. Ihminen on sellainen olento, josta ei voi tietää, mitä hän tulee tekemään. Mutta pitääkö tämä paikkaansa? Me aivan hyvin tiedämme, ettei tämäkään pidä paikkaansa. Mehän tiedämme, että ihminen toimii luonteensa mukaan. Jos tuntee ihmisen luonteen, voi edeltäkäsikin arvata, miten hän tulee menettelemään. Jos aivan täydellisesti tuntisimme kaikki ne sielulliset voimat, jotka ihmisessä vaikuttavat, niin voisimme tietää, millä tavoin hän kussakin tilanteessa menettelee. Saattaisi siis lausua aivan hyvin ennustuksen tuon ihmisen suhteen, mutta me emme silloin vielä ehkä voisi tietää, mikä häntä tässä elämässä kohtaa, mitä ulkonaisia tapahtumia hänelle sattuu. Ja jos me saisimme tavallisen skeptikon ja materialistin myöntämään, että luonteen pohjalta voi ihmisestä sängen paljon tietää edeltäkäsikin, niin emme kuitenkaan saisi häntä ymmärtämään, että mitään voisi tietää tämän ihmisen ulkonaisesta elämän kulusta ja kohtalosta. Skeptikko myöntää tämän mahdollisuuden vain siinä määrin kuin se on suorastaan riippuva ihmisestä itsestään, mutta ei pitemmälle. Me, jotka olemme tottuneet ajattelemaan jälleensyntymistä ja karmaa, ymmärrämme, että se mikä ulkonaisesti tapahtuu ja kohtaa häntä hänen elämänsä varrella, sekin, mikä näyttää niin täydellisesti sattumalta, ei ole sattumaa. Jos ihmistä kohtaa onnettomuus tai suuri onni tai jos hän yhtäkkiä tulee rikkaaksi tai mitä tahansa hänelle tapahtuu, niin se ei ole sattumaa, sillä jälleensyntymisen ja karman valossa ihminen oli saanut sen onnen tai onnettomuuden, mikä hänelle kuuluu ja tuleva on niiden syiden nojalla, jotka hän itse on pannut alkuun, mutta ei tässä nykyisessä maailmassa, vaan hän on ne luonut jo entisessä elämässä. Me ymmärrämme sen, kun otamme lukuun tämän jälleensyntymismahdollisuuden, jota materialisti ei ota lukuun. Ja silloin huomaamme, että ihmisenkin elämä on lakisiteinen myöskin ulkonaisten tapahtumien suhteen. Ihmisen elämässä tapahtuu se, mikä on tapahtuva. Me ymmärrämme, että sen täytyy olla niin, jos kerran jälleensyntyminen ja karma pitävät paikkansa. Ja koska toiselta puolen taas itse voimme elämässä kokea, että elämässä on kuin johtoa ja että ei sittenkään taida mitään tapahtua elämässä sattuman kaupalla, koska saamme tämän kokea tunteissamme ja omassatunnossammekin, niin voimme aivan hyvällä syyllä olettaa, vaikkemme mitään näistä asioista tietäisi, että jälleensyntyminen, on tosiasia ja että karma on tosiasia. Mutta jos kaikki on lakisiteistä ja tapahtuu niinkuin tapahtuman pitää, silloinhan olemme niinkuin muhamettilaiset, jotka uskovat kohtaloon, kismetiin, silloinhan meillä ei ole ihmisinä mitään vapautta. Missä on silloin vapautemme, jos kaikki on kohtaloa. Tähän meidän täytyy kysyä filosofisesti: mikä on vapaus, mitä on vapaa tahto? Jos ajattelemme todella tahtoa, joka itse määrää itsensä, niin olisi sellainen vapaa tahto sellaista, joka ei tiedä mistään esteistä, vaan voittaa kaikki; jos se jotakin tahtoo, niin se saa sen myös aikaan. Jos määrittelimme vapaan tahdon tällä tavoin ja kysymme, onko olemassa maailmankaikkeudessa mitään tällaista todella vapaata ja täydellistä tahtoa, niin täytyy meidän vastata, että ei ole, eikä voi olla muuta kuin yksi tahto. Jos nimitämme sitä Jumalan tahdoksi, niin se on elämän ainoa tahto, joka on koko maailmankaikkeuden takana, sen takana oleva ainoa tahto, elämän oma tahto. Ja missä silloin on meidän oma tahtomme. Meidän tahtomme olisi todellisessa merkityksessä vapaa tietenkin ainoastaan silloin, kun se olisi yhtä tuon ainoan tahdon, elämän tahdon kanssa. Muutenhan meidän tahtomme on vain jokin pienempi tai suurempi kehittyvä, kasvava voima. Voimme katsella ihmistä ja näemme, että hänellä on hyvin heikko tahdonvoima. Elämässä se kasvaa yhä voimakkaammaksi, mutta se on vain jokin voima. Vapautensa se saavuttaa vasta silloin, kun se on yhtä elämän tahdon kanssa. Ennen se on vain voima, joka

koettaa taistella elämän voimaa vastaan. Jos se tahto yrittää tahtoa oman mielensä mukaan, niin se on voima, joka asettuu suurempaa voimaa vastaan, ja silloin tämä suurempi voima voittaa. Jumalan tahto vie voiton perkeleeltäkin, voittaa pahan hengenkin lopulta. Ei voi olla muuta kuin yksi ainoa tahto ja välttämättömyys olemassaolossa. Sentähden meillä ei ole maailmankaikkeudessa mitään mielivaltaista tahtoa, joka olisi aivan vapaa. Kun me tutkimme yhtä ihmistä ja hänen tahtoansa niin mitä huomaamme? Hänen tahtonsahan on aivan determinoitu, sidottu. Hänen tahtonsa riippuu siitä, mitä hän haluaa, himoitsee, näkee, siitä mikä häntä viehättää, mitä hän pitää velvollisuutenaan ja oikeana ja totena ja hyvänä. Aina on jokin syy hänen tahtomiseensa. Ei ihmisen tahto ole mielivaltainen. Ei ihminen sano, että »nyt seison tässä, mutta hip, nyt tahdon seisoa katolla»; ei hän sano niin sentähden, että hän tietää, että se on sula mahdottomuus. Pieni lapsi, joka tahtoi ottaa kuun taivaalta, koska se pitää sitä suurena juustona, saa oppia huomaamaan, ettei se sitä olekaan. Ei ihminen voi tahtoa sellaista, joka on mahdotonta, vaan hänen tahtomisellaan on aina jokin syy. Kun hän tahtoo tulla rikkaaksi, niin hänen ajatuksessaan kuvastuu jokin etu, joka seuraa rikkautta. Juuri sentähden, että ihmisen sisässä on sellainen luonne, joka määrää hänen tahtomiseensa ja että ihmisen tahto ei siis ole vapaa, vaan riippuva hänen ruumiistaan ja näkymättömistä ruumiista ja niiden kokoonpanosta, hänen tahtonsa ei ole vapaa. Mutta kun se, mikä on hänessä itsessään, määrää hänen tahtomiseensa, niin tuntuu hänestä tahto vapaalta, ikäänkuin sitä ei olisi määrännyt mikään ulkopuolella oleva voima. Mutta todellisesti tahto on vapaa vasta silloin, kun se yhtyy elämän omaan tahtoon, toisin sanoen, kun ihminen tulee tietoiseksi omassa olemuksessaan siitä, mikä on elämän tarkoitus ja ihanne ja elämän tahto, ja yhdistää oman tahtonsa siihen ja omaksuu sen. Silloin ihmisen tahto tulee vapaaksi sanan todellisessa merkityksessä, kun hän voittaa oman itsensä ja kaikki muut voimat, jotka vaikuttavat hänessä. – Kaiken ennustamisen aineellinen pohja on siis se, että kaikki on lakisiteistä, että ihminenkin, joka tuntee itsensä vapaaksi olennoksi ja jota pidämme sellaisena verrattuna eläimiin ja luonnonvoimiin, on kuitenkin lakisiteisyyden alainen, että ihmisenkin kaikki teot ja tunteet ja ajatukset ovat lakisiteisiä. Tämä on kaiken ennustamisen *causa materialis* eli aineellinen pohja.

Mutta sitten täytyy olla toinen edellytys, *causa spiritualis* eli henkinen edellytys ja pohja, sillä mitä auttaa, jos maailma on lakisiteinen, kosmos eikä kaaos, jos ei ole tajuntaa, joka voi kaiken tämän tietää. Eikö sitten voisi olla sellaista tajuntaa? Meillähän on järki. Meidän järkemme on jo sellainen tajunta, joka voi nähdä ei ainoastaan sitä, mitä nykyhetkellä on ympärillämme, mutta voi nähdä taaksepäin menneisyyteen ja eteenpäin tulevaisuuteen. Meidän oma järkemme ja ajatuksemme on sellainen ihmeellinen tajunta. Sentähden kreikkalaisessa mytologiassa meidän inhimillistä minäämme, jonka tunnusmerkkinä on järki, nimitetään Prometeukseksi, sillä Prometeus merkitsee sitä, joka näkee edeltäkäsin. Se on inhimillisen järjen tunnusmerkki. Ja milloin se näkee edeltäkäsin ja aivan varmasti ja taatusti? Silloin kun se tuntee syyt. Kun esim. tulemme jonkun kemistin luokse ja hänellä on pulloissa erilaisia aineita ja rupeamme kaatamaan aineita uuteen pulloon, niin me, jos tiedämme mitä näissä pulloissa on, tiedämme myös, mitä sitten tulee, kun kaadamme ne yhteen. Meidän järkemme tietää tämän ja tämä on aivan pieni ja mitätön esimerkki. Mutta meidän järkemme on sellainen, että kun se tietää syyt, se voi laskea seuraukset. Meidän järkemme on sellainen, että jos esim. annamme 100 markkaa lainaksi ihmiselle, jonka tiedämme huolelliseksi ja hän sanoo meille: Kuukauden perästä minä sen maksan, – niin meidän järkemme sanoo meille, että hän maksaa sen kuukauden perästä. Mutta jos me annamme 100 markkaa ihmiselle, josta tiedämme, että hän on hyvin epäsäännöllinen ja epäluotettava ja hän sanoo meille: Viikon perästä maksan tuon summan takaisin, – niin meidän järkemme tietää, että uskottavuus tässä suhteessa on hyvin pieni. On hyvin vähän luultavaa, että tuo mies sitä maksaa. Meidän järkemme sanoo meille melkein varmaan, että hän ei tule maksamaan ja me sanomme itsellemme hiljaa: jos annan 100-markkasen, niin saadaan nähdä, tuoko hän sen kuukauden perästä, mutta me rauhoitamme itseämme sillä, että mahdollisesti tuo ei nyt maksa sitä ollenkaan takaisin. Niinkuin Raamatussakin sanotaan: »Te katselette taivaan ilmoja ja taivaan merkkejä tietääksenne, minkälainen vuosi tulee, tietääksenne millaista satoa voitte odottaa.» Meidän järkemme on juuri sellainen ihmeellinen ennustaja. Mutta meidän järkemme on täydellisesti sidottu tietoonsa. Se on sidottu siihen, että sen täytyy tuntea syyt. Jollei se tunne syitä, ei se voi tuntea seurauksia. Ainoastaan jos se tuntee syyt, se voi laskea seuraukset. Mutta nythän voimme sanoa: syitähän emme juuri tunne. Esim. jos näemme jonkun ihmisen ja hänelle ennustetaan, että vuoden sisällä tulet hyvin rikkaaksi tai että 5 vuoden sisällä sinä menet

naimisiin, emme tunne sitä ihmistä sen enemmän; ennustaja ei ole myöskään tuntenut sitä, mutta hän on niin ennustanut. Silloin sanomme: kuinka se on mahdollista, sillä eihän tämän ennustajan järki voi tietää sellaista asiaa, että joku tulee rikkaaksi tai menee naimisiin, sillä eihän hän tunne syitä, jotka sen aiheuttavat. Itse asiassa, jotta ollenkaan voisimme uskoa, että ennustaminen on mahdollista, meidän täytyy myöskin uskoa siihen, että elämä on henkinen todellisuus, että elämän takana on tajunta, sanalla sanoen meidän täytyy uskoa, että Jumala on olemassa. Häneen meidän täytyy uskoa. Jumala on tajunta ja henki olemassaolon takana. Jumala on se järki, se tieto, joka katselee kaikkea, tietää kaikesta, jolle koko olemassaolo on kuin kartta. Koettakaa kuvitella mielessänne sellaista tajuntaa, joka osaa seurata kaikkia lankoja alusta saakka, esim. jokaisen ihmisen elämää siitä saakka, kun hän ihmiseksi tuli, niin että näkee, millä tavoin hän kehittyy ja kasvaa ja mikä häntä kohtaa ulkonaisesti, sentähden, että hän ei ole yksin maailmankaikkeudessa. Se tajunta, joka siis osaa pitää mielessään, tajunnassaan miljoonia ja yhä miljoonia eri lankoja, jotka punoutuvat yhteen, vaikuttavat toisiinsa, kietoutuvat toisiinsa, tajunta, joka osaa pitää tämän kaiken silmänsä edessä on Jumala. Meidän täytyy uskoa Jumalaan. Meidän täytyy uskoa, että tämä maailma ei ole ainoastaan lakisiteinen aineellinen todellisuus, vaan että on myöskin asian toinen puoli, tajunta, joka on tietoinen kaikesta tajunnasta, jolle mikään ei ole vierasta, jonka ulkopuolella ei mitään ole eikä voi tapahtua. Sellainen tajunta täytyy olla olemassa. Jos sellainen tajunta on olemassa, silloin ymmärrämme aivan hyvin, että sille tajunnalle on menneisyys ja tulevaisuus yhtä ainoata nykyisyyttä. Sillä se tajunta näkee silmänräpäyksessä koko sen sarjan, kuinka kaikki kehittyy ja menee eteenpäin. Jokaikista lankaa se tajunta voi seurata. Ei mikään lakisiteisessä kosmoksessa voi olla sille vierasta. Se näkee kuinka jokainen ihmissielu kasvaa ja kehittyy ja pyrkii ja ponnistaa, kuinka sen tahto kehittyy ja sitten lopulta kuinka se inhimillinen tajunta yhtyy elämän tajuntaan, yhtyy jumalaiseen tajuntaan, saavuttaa vapautensa. Siihen saakka on kaikki ollut lakisiteistä. Sitten kun inhimillinen sielu tulee yhdeksi elämäntajunnan kanssa, silloin ei tarvitse katsella mitään syitä, se on saavuttanut vapautensa. Siis täydellinen tieto aikojen alusta saakka, siihen hetkeen saakka, jolloin ihminen pelastui. Siihen hetkeen saakka on jumalainen tajunta voinut seurata hänen elämäänsä. Jos se tahtois, se voisi aivan helposti nähdä minkälaiseen pukuun ihminen on puettuna sinä tai sinä hetkenä miljoonien vuosien kuluessa, sentähden, että se kaikki on lakisiteistä, ettei mitään mielivaltaista tapahdu, sentähden, että kaikella on syynsä, kaikki on seurausta jostakin syystä. Kun sentähden uskomme Jumalaan, elämäntajuntaan, elämän suureen tietoon ja järkeen, joka on kaiken takana, silloin aivan hyvin ymmärrämme, että ennustamisen *causa spiritualis* tai henkinen pohja on juuri tämä. Nyt on kaksi edellytystä jo olemassa, joiden nojalla ennustaminen on mahdollinen. Toinen on se, että kaikki on lakisiteistä siihen saakka, kunnes ihmisyksilö saavuttaa vapautensa ja toinen on se, että jumalainen tajunta on olemassa, joka on tietoinen kaikista näistä ja jolle on olemassa ainoastaan yksi nykyisyys, mikä käsittää sekä menneisyyden että tulevaisuuden. Nämä molemmat ovat olemassa määrättyinä edellytyksinä ja filosofisesti luultavasti ne yhdistettäisiin yhdeksi ainoaksi syyksi, *causa materialiseksi*. Kuitenkin on tehtävä tarkka ero aineellisen ja tajunnallisen puolen välillä, mutta nehan kuitenkin kuuluvat yhteen.

Sitten tulee kysymys kolmannesta edellytyksestä, joka on ns. *causa efficiens*, vaikuttava syy. Ja se syy on silloin ihminen. Kuinka ja koska on ihmiselle mahdollista ennustaa. Nythän voisi aivan lyhyesti sanoa jonkinlaisena yleisenä sääntönä: jotta ihminen voisi ennustaa eikä siis vain laskea edeltäkäsintä mitä tulee tapahtumaan, vaan ennustaa sellaista, jota hän ei voi laskea eikä kieltää, silloin hänen tajuntansa täytyisi hetkeksi joutua kosketuksiin jumalaisen tajunnan ja tiedon kanssa. Tämähän on aivan selvää. Inhimillinen ennustaminen on mahdollinen, jos ihmisen tajunta joutuu kosketuksiin sen tiedon kanssa, joka on olemassa maailmankaikkeudessa jumalaisessa tajunnassa. Pitääkö meidän siis olettaa kaikissa yksityistapauksissa, että inhimillinen tajunta todella saa inspiraation jumalaiselta, kun se esim. näkee unessa, että tulee kirje siltä ja siltä henkilöltä, jolta seuraavana päivänä kirje tulee tai kun ihminen kulkee kadulla ja äkkiä tietää, että se tai se henkilö tulee vastaan tuosta kulman takaa ja sitten se tulee. Pitääkö meidän nyt olettaa niin triviaalisessa tapauksessa, että ihmisen tajunta on joutunut kosketuksiin jumalaisen tajunnan kanssa, että Jumala antoi meille profetallisen inspiraation? Näin tietenkin joku voisi luulla. Uskonnollisissa lahkoissa huomaamme sangen paljon sitä, että ennustetaan; ennustetaan tietenkin väärinkin, mutta ennustetaan myöskin oikein, ja silloin se on jumalaista inspiraatiota. Ja jos siinä piirissä sitten kuullaan ennustuksista, jotka ovat lähtöisin toisista piireistä, niin silloin on vaara hyvin lähellä, että edellisessä piirissä ajatellaan: kas se on perkeleestä

peräisin, se on epäilyttävältä ja vaaralliselta taholta, sillä mehän oikeastaan nyt vain olemme hyvissä väleissä Jumalan kanssa. Yksi käytännöllinen pieni esimerkki osoittaa, että meidän täytyy syvemmin ymmärtää tuota joutumista kosketuksiin Jumalan kanssa, inspiraation saamista Häneltä. Ehkä on muitakin inspiraation lähteitä? Mistä tulevat sellaiset ennustukset, jotka ovat vääriä. Me voimme aavistaa jotakin ja sitten voimme myös päinvastoin aivan pelätä että jotakin tapahtuisi, hirmuisessa tuskassa, että jotakin on tapahtunut, ja sitten ei olekaan niin tapahtunut. Tämähän on kaikkialla jokapäiväinen kokemus. Meillä hermostuneilla nykyajan ihmisillä on kaikilla ollut tällaiset tuskamme. Tällaisessa tuskassa me elämme ja sitten kaikki nyt käy jokseenkin hyvin. Tämähän on aivan tavallinen kokemus. Mistä se sitten johtuu? Meidän täytyy ymmärtää, että sen *causa spiritaliksen*, jumalaisen tajunnan suhteen on huomattava jotakin. Me elämme tässä näkyvässä maailmassa, mutta sen takana on jumalainen tajunta. Onko kosmoksemme näin rakennettu. Ei, me jotka olemme tutustuneet teosofiseen kirjallisuuteen ja nykyajan okkultismiin, olemme saaneet tietää, että tämä maailma on paljon mutkikkaammin rakennettu, että aineellinen todellisuus on itsessään jotakin salaperäistä. Koko meidän inhimillinen olemuksemme, näkyvä ruumiimme ja tunteemme ja ajatuksemmekin, koko meidän persoonallisuutemme ja sen olemus on aineellista laatua. Se kuuluu aivankuin tähän aineelliseen todellisuuteen. Me puhumme, että tajunta ei ilmene ainoastaan yhdessä muodossa mahdollisine rajoituksineen ja tuntomerkkeineen, puhumme tuosta fyysisestä maailmasta ja toiselta puolen astraalimaailmasta, jossa meidän tunteemme ja ajatuksemme ovat. Me puhumme siitä maailmasta, jossa meidän järkemme toimii ja sitten tämän kolmannen maailman takana on jumalaisen tajunnan maailma. Tämä kolmas maailma kuvastaa jumalaista maailmaa. Jumalainen tajunta vaikuttaa vain välillisesti tässä kolmannessa maailmassa, joka on lakisiteinen, epävakaa, rajoitettu, aineellinen maailma. Sen takana on sitten jumalainen maailma vapaudessaan. Mutta ihminen, joka ennustaa, ei suinkaan aina joudu kosketuksiin jumalaisen maailman kanssa, vaan hän ottaa vastaan vaikutelmia tästä kolmannesta maailmasta. Ihminen elää tässä kolmannessa maailmassa, ainoastaan tässä näkyvässä maailmassa, mutta hetkeksi hän nousee jumalaiseen maailmaan, silmänräpäykseksi; se on kuin tuhat vuotta, miljoona vuotta, ikuisuutta ja taas hän laskeutuu tähän aineelliseen kolmanteen maailmaan. Sentähden ihminen ennustuksissaan ei ota vastaan inspiraatiota suorastaan jumalaisesta maailmasta, vaan hän ottaa vaikutelmia vastaan tästä näkymättömästä maailmasta, jossa hän on kansalaisena mukana, vaikkei hän tiedä siitä ollessaan fyysisessä tajunnassa. Ja sillä näkymättömällä maailmalla on monenlaisia ominaisuuksia, sillä on sellainen tunnusmerkki, että siellä voi nähdä enemmän kuin näillä fyysisillä silmillä ja sillä järjellä joka on yhteydessä fyysisen ajatustavan kanssa. Sentähden esim. kun näkee, että kirje on tulemassa joltakin toiselta ihmiseltä, niin me nukkuessamme ollessamme astraalisessa tilassa voimme nähdä tuon kirjeen tulevan, se on uni, ja kun heräämme, niin se jää meidän tietoomme, vaikkei se kirje olisi vielä kirjoitettukaan. Astraalimaailmassa otamme telepaattisesti vastaan tuolta toiselta ajatuksen, että hän aikoo kirjoittaa. Se ajatus kuvastuu meille jo valmiina kirjeenä. Se on aivan niin kuin silloin, kun ihminen seisoo korkealla kalliolla ja sieltä katselee alaspäin sanokaamme rautatietä, joka kulkee sen kallion ympäri ja tekee siis mutkan ja silloin hän näkee junan tulevan täältä ja junan tulevan tuolta ja kun hän seisoo siinä kalliolla, niin hän näkee, että junat tulevat törmäämään yhteen juuri tässä mutkassa. Meidän astraalinen tajuntamme on senlaatuinen, että se näkee syitä ja niiden seurauksia, oikeastaan lain seurauksia. Sentähden astraalitajunta voi ennustaa silloin, kun se pääsee aivankuin kosketuksiin näiden syiden kanssa, koska se silloin ikäänkuin näkee seuraukset. Se ei näe syitä, mutta seurauksen se näkee. Me ymmärrämme, että kaiken ennustamisen *causa efficiens*, vaikuttava syy on ihminen, ja hänessä piilevä kyky, hänessä piilevät ominaisuudet joutua kosketuksiin näkymättömän, vaikkapa jumalaisen maailman kanssa. Ei siis kuka ihminen tahansa osaa ennustaa. Ehkä joskus saattaa sattua kenelle tahansa, että hän lausuu profeetallisen sanan. Silloin hän on joutunut kosketuksiin tuollaisen näkymättömän voiman kanssa. Mutta erikoisesti sellainen ihminen, joka on herkkä ottamaan vastaan vaikutuksia toiselta tasolta, saattaa tulla inspiroiduksi ja puhua tietämättään tai muulla tavalla aavistamalla, tuntemalla.

Jos oikein tarkastamme erilaisia ennustamisen lajeja, niin voimme luokitella ennustukset kolmeen tai ainakin kahteen luokkaan. Ensimmäiseen luokkaan voimme silloin lukea kaikki sellaiset ennustukset, jotka ovat yhteydessä ihmisessä ainoastaan hänen järkensä toiminnan kanssa, mutta jotka silloin riippuvat siinä ikäänkuin symboleina. Tällainen ennustaminen on esim. tähdistä ennustaminen. Ihmisen ei siinä tarvitse

itse olla profeetta, mutta hänen pitää vain tuntea, mitä jotkut merkit merkitsevät. Hän laskee horoskoopin ja sitten hänen pitää tietää sen nojalla mitä hän on kuullut ja lukenut, mitä merkit merkitsevät ja luonnon symbolit, ja silloin hän osaa ennustaa. Vaikka emme nyt ehdi syventyä astrologian teoriaan, niin voimme ymmärtää, että se on aivankuin luonnon symbolikieli; luonto kirjoittaa taivaalle asioita. Samanlainen ennustamistapa on kädestä lukeminen. Kun vain ihminen tietää, mitä mikin viiva merkitsee, silloin hänelle avautuu elämän kirja ja ihmisen luonne selviää ja miksei hän suorastaan voi tehdä joitakin johtopäätöksiä, jos tietyt merkit ovat kädessä. Me ymmärrämme myöskin, kun maailma on lakisiteinen ja kun ihminen on mikrokosmos ja hän on lakisiteisyyden alainen, että ihmisen kädessä voi olla piirrettynä koko hänen karakterinsä, luonteensa, jonka osaa siitä lukea, jos vain tunnemme sitä symbolikieltä.

Sitten on toinen laji ennustuksia, joka ei riipu siitä, että osaamme tulkita joitakin fyysisiä symboleja, vaan se riippuu enemmän meidän psyykkisestä konstruktioistamme, omasta herkkyydestämme, tunteestamme, meidän sisäisestä mahdollisuudestamme joutua kosketuksiin näkymättömän maailman kanssa. Nyt me sanomme, että tässä on nainen, joka ennustaa korteista. Paljon on siinä humbugia, mutta on niitä, jotka osaavat ennustaa todellisesti. Onko korteista ennustaminen symbolikieltä? Osaako sitä silloin kuka tahansa lukea? Ehkä ja miksei, mutta kuitenkin se ei ole symbolikielen tulkitsemista. Korteista ennustaminen ei ole sellaista, sillä eihän luonto ole asettanut kortteja meille. Ei, ennustajahan ne asettaa. Siis tässä ei ole kysymys tieteellisestä symbolien tulkinnasta vaan on kysymys siitä, että ennustaja omassa astraalisessa olemuksessaan voi joutua kosketuksiin meidän auramme, karmamme, ajatuksiemme, tunteidemme kanssa. Se että hän järjestää kortit, on sellainen itsetiedoton toiminta, johon hänen astraalinen näkemyksensä vaikuttaa. Ja sitten voi tieteellisesti tutkia, jos kortit ovat asetetut ja voidaan aivan niiden korttien mukaan lukea, mutta ei hän puhu pötyä, jos hän on tällä tavoin ne kortit asettanut, jos hän on itse saanut sen tietää. Samanlainen on mustalaisvaimo, joka tahtoo povata katsomalla kättä. Saattaa olla, että hän katselee kättä viivojen mukaan; kyllä he ovat taitavia siinäkin. Mutta olen ollut huomaavinani sen, että tuollainen vaimo joutuu ikäänkuin astraaliseen tajuntaan ja puhuu jotakin, joka tuskin oli kädessä, mutta jos se oli kädessä niin se oli ainoastaan hänen silmissään. Minun täytyy kertoa pieni esimerkki tuollaisesta. Kesällä 1902 kuljin muutamien ystäväni kanssa maantiellä Nuijamaan pitäjässä Saimaan kanavan varrella. Se oli kaunis päivä. Vastaa tuli kaksi mustalaismummoa, toisella lapsi, toisella porsas, se oli hyvin runollista ja perheellistä ja nämä mummot pyysivät saada povata ja minä tietysti annoin. Minä annoin myös käteni vaimolle ja ajattelin, että tässä nyt saa kuulla jotakin naimisesta ja muusta sellaisesta, niinkuin ne usein puhuvat. Mutta tämä vaimo sanoi: On olemassa yksi herra, joku virkamies, joka kovasti tahtoisi tavata teitä, mutta ei ole saanut teitä tavata. Kuitenkin te tulette tekemään hyvin pian pienen matkan ja sillä matkalla te tapaatte tuon herran. Hän on teille tuntematon. Ohhoh, minä ajattelin, tuossahan on oikein hyvä ennustus, joka taas on ihan tuulesta temmattu ja sittenkin se on niin detaljeissa tarkka ja yksinkertainen, että jos se kerran on ennustus, niin se on oikea ennustus. Mielessäni ei ollut vielä mitään matkaa, mutta hyvin pian tulin tekemään sieltä maalta matkan Helsinkiin. Ostin kolmannen luokan piletin ja istuin päivällisasemaan saakka kolmannessa luokassa. Mutta kun huomasin, että tuli kovin paljon väkeä, niin ajattelin, että nyt kai täytyy uhrata jotakin omaksi mukavuudekseen ja lunastin lipun toiseen luokkaan, jossa oli tilaa paremmin. Asemalla olin huomannut, että eräs minulle tuttu professori oli mukana junassa. Me tervehdimme, mutta ei sen enemmän. Sitten kun istuin tässä toisessa luokassa ja olin mietteissäni ja luin, kuulin yhtäkkiä tuntemattoman äänen – me lähestyimme silloin Lahtea – joka sanoi: pyydän anteeksi, onko se herra Pekka Ervast. Kyllä, sanoin, katsoin ylös ja näin tuntemattoman herran seisovan edessäni. »Sehän on hauskaa, saanko puhua?» »Kyllä», sanoin, »tehkää hyvin.» Ja hän alkoi kertoa, että hän oli käynyt Helsingissä minua tapaamassa, mutta että olin maalla eikä tiedetty, milloin maalta tulen. Hän tuli sängen alakuloiseksi, kun oli Viipurista tehnyt turhan matkan Helsinkiin ja nyt hän ajatteli, kun hän sai virkatehtävän Helsinkiin, että jos vain ehtii, niin hän menee tapaamaan Ervastia. Mutta hän ei ollut varma, olisiko hänellä aikaa. Ja kun hän nyt tässä junassa istui, niin tapasi hän erään tuttavan ja rupesi hänen kanssaan puhumaan, kuinka mielellään hän olisi tavannut Ervastin. Ja kun heidän puheensa muutoinkin koski teosofiaa, niin yhtäkkiä eräs hänelle aivan tuntematon herrasmies, joka istui heitä vastapäätä ja luultavasti oli kuullut heidän keskustelunsa, sanoi: »Jos te tahdotte tavata Ervastia, niin hän on mukana tässä junassa ja samassa vaunussa tuossa toisessa osastossa.» Ja tämä herra joka minulle jutteli, ilostui tietysti tavattomasti, sillä nyt hän sai tavata minut,

vaikka hän luuli, ettei hän ehtisikään. Mutta minä ihmettelin sitä mustalaismummoa, joka tiesi tämän asian niin tarkkaan, niin monet pienet yksityisseikat. Siinä siis mustalaisvaimo oli nähtävästi todellinen ennustaja, hän joutui jonkinlaiseen astraalitilaan, sanoi, että joku ihminen tahtoi minua tavata, hänen ajatuksensa olivat ehkä tulemassa minuun päin, ne olivat minun aurassani ja silloin tietysti tuon ihmisen kuva muodostui hänen mielessään, niin että hän näki, että se oli joku virkamies. Se oli todellinen ennustamiskyky siis tuolla mustalaisvaimolla. Tuollaisesta ennustamiskyvystä, joka on riippumaton muusta kuin ihmisen omasta kyvystä, tahdon kertoa erään tunnetun historiallisen esimerkin, vaikka se olisi teille ennestäänkin tuttu. Eräs ranskalainen kirjailija Jean Francois de Laharpe on sen kertonut. Hän eli 1700-luvulla ja kuoli 1803. Hän kertoo eräästä hyvin merkillisestä ja intresantista ennustuksesta. Se oli ns. Cazotten ennustus. Monsieur Cazotte oli ranskalainen kirjailija, hänen tunnetuin kirjansa oli »Le diable amoureux» eli »Rakastunut paholainen», ja hän myöskin eli samaan aikaan. Kirjailija kertoo, että kerran vuoden 1788 alkupuolella (kts. Max Kemmerich: Prophezeiungen, ss. 297) oli hän ja monet muut akatemian jäsenet ja ylhäiset ja hienot ihmiset ja myöskin useita naisia vierailmassa erään herttuan luona päivällisillä. Muistamme, että silloin oli Ranskan valistuskausi, Voltaire, Diderot ja D'Alembert olivat eläneet ja vaikuttaneet ja vapaa-ajattelu oli päässyt valtaan ja nämä ihmiset istuivat päivällispöydässä ja juttelivat uudesta ajasta, kuinka ihmeellinen aika oli tullut, kun on päästy kaikista ennakkoluuloista ja taikauskoista ja nyt mennään suurta aikakautta kohti, jolloin järki pääsee oikeaan arvoonsa. Ja nyt he puhuivat siitä kuinka ihana aamu koittaa Ranskallekin, kun nyt yhä enemmän pääsee inhimillinen järki vaikuttamaan kaikilla aloilla. Eräskin vieras mainitsi hymyillen, että hänen parturinsa oli sanonut hänelle: »Ajatelkaa herra, missä ajassa elämme, että nyt vaikka minä olen tällainen parturinkisälli, niin ei minulla ole enempää uskontoa kuin suurilla herroilla, minäkin luen Voltairea ja kaikkia kirjailijoita.» Yksi ainoa tässä seurassa pysyi ääneti ja oli synkän näköinen. Joskus saattoi vain sanoa sanan, joka loukkasi toisia, kun se ei yhtynyt tunnelmaan. Tämä oli herra Cazotte, jolla oli se luulo, että hän oli selvänäkevä, *clair voyant* ja että hänellä oli jokin korkeampi jumalainen tieto, joka erotti hänet muista ihmisistä. Sitten hän sanoi yhtäkkiä: »Iloitkaa, te tulette kaikki näkemään sen suuren revolutionin, vallankumouksen, jota te niin kovasti ihaillette. Tehän tiedätte, että olen ikäänkuin joku pieni profeetta, minä sanon, että te tulette sen näkemään.» »No eihän siihen tarvita mitään profetallisia kykyjä», vastasivat toiset. »Se on totta, mutta ehkä tarvitaan profetallista kykyä siihen, mitä teille vielä sanon. Tiedättekö te, mitä siitä kaikesta tulee seuraamaan, siitä suuresta vallankumouksesta, jossa järki voittaa kaiken uskon.» Eräs herra, joka oli filosofi, huusi silloin: »No kertokaa meille, mitä silloin tapahtuu. Filosofille on aina hauska tavata joku profeetta.» Tähän herra Cazotte vastasi: »Te herra Condorcet tulette heittäämään henkenne ollessanne pitkällänne lattialla maanalaisessa vankilassa. Te tulette kuolemaan siitä myrkystä, jonka itse nielette päästäksenne pyövelistä, siitä myrkystä, jota te aina kannatte polvellanne näinä onnellisina aikoina.» Vähän hämmästyttiin, mutta kun muistettiin, että herra Cazotte oli nyt päästään vähän niin ja näin niin lyötiin kaikki leikiksi ja mitä tällä kaikella nyt on tekemistä filosofian ja järjenvallan kanssa. »No niin, sitä minä juuri teille tahdoin sanoa ja filosofian nimessä vakuutan teille, että tulee tapahtumaan niin, että saatte sellaisen lopun ja epäilemättä silloin järki hallitsee, sillä järjellä tulee olemaan temppelekin, niin, oikeastaan koko Ranskassa siihen aikaan ei ole muita temppeleitä kuin järjen temppeleitä.» »Todellakin», sanoi herra de Chamfort pilkallisesti hymyillen, »te nyt ette ainakaan tule olemaan pappi siinä järjen temppeleissä.» Cazotte vastasi tähän: »Sen tiedän, mutta te herra de Chamfort, joka olette järjen temppeleissä ja pappina hyvin ansiokas siksi tullaksenne, te avaatte suonenne leikatun 22 kertaa partaveitsellä, mutta kuitenkin kuulette vasta muutamia kuukausia myöhemmin.» Taas vähän hämmästyttiin ja naurettiin. »Te herra Vicq. d'Azir», jatkoi herra Cazotte toisille, »te ette itse avaa omia suonianne, mutta kun saatte jalkaleinin kohtauksen, niin te eräänä päivänä annatte avata ne, jotta te sitten olisitte sitä varmempi ja yöllä kuolisitte. Te herra Nicolai tulette kuolemaan mestauslavalla, Te herra de Malesherbes kuulette mestauslavalla. Te herra Bailly kuulette mestauslavalla.» »Jumalan kiitos», huudahti herra Roucher, »että en ainakaan yksinäni tule mestauslavalla kuolemaan.» Herra Cazotte vastasi: »Te herra Roucher kuulette myös mestauslavalla.» »Mutta tämäpä on aivan niinkuin herra Cazotte olisi tehnyt valan siitä, että hän meidät kaikki hävittää», huudahti eräs vieraista. »Ei», vastasi herra Cazotte, »minä en ole mitään valaa tehnyt.» »Mutta tulemmeko siis turkkilaisten ja tataarien vallan alle.» »Ei suinkaan», vastasi Cazotte, »minä olen sen teille jo sanonut, teidän silloin tulette olemaan yksinomaan filosofian ja järjen vallan alla, ne, jotka teitä sillä tavalla kohtelevat, ne palvelevat jumalinansa järkeä ja filosofiaa, he käyttävät aivan samoja puheenparsia suussaan, joita te nyt täällä

viimeisinä tunteina olette käyttäneet, he tulevat lukemaan värssyjä Diderotista ja Voltairesta.» Silloin jotkut sanoivat, että herra Cazotte on kadottanut järkensä, sillä hän on aivan totinen. Näemmehän, että hän laskee leikkiä, kuitenkin hän sekoittaa leikkiinsä ihmeellisiä asioita. »No mutta milloinka sitten kaikki tapahtuu», kysyi joku. Cazotte vastasi: »Ei kulu kuuttakaan vuotta, ennenkuin kaikki, mitä olen sanonut, on tapahtunut.» Silloin lausui kirjoittaja de Laharpe, että hänhän puhuu hirmuisia asioita. Herra Cazotte vastasi: »Teissä tapahtuu todella ihme, joka on yhtä merkillinen. Te olette silloin kristitty.» »No jaa», huudahti herra Chamfort, »jos me odotamme sitä, milloin tämä tapahtuu, että herra Laharpe on kristitty, silloin olemme kuolemattomia.» Herttuatar de Gramont sanoi nyt tämän jälkeen: »Me naispuoliset, mehän olemme onnellisia, että me vallankumouksessa merkitsemme niin vähäsen, kun me olemme melkein mitättömiä, ei tuo nyt tietysti koske meitä, että me mihinkään sekaantuisimme ja oletamme, ettei kukaan kuitenkaan meille mitään tee.» Cazotte vastasi: »Teidän sukupuolenne, naiset, ei tule auttamaan teitä tällä kertaa ja vaikka haluaisitte olla sekaantumatta mihinkään, niin tullaan teitä kohtelemaan aivan niinkuin miehiä.» »Mutta mitä», huudahti herttuatar, »mitä sanotte, tehän näette maailman lopun.» Herra Cazotte vastasi: »Sitä en tiedä, mutta minä tiedän kertoa, että te rouva herttuatar, tulette viedyksi mestauslavalle, vieläpä pyövelien kärryillä ja kädet sidottuina yhteen selän takana.» »Mutta tässä tapauksessa on niin että kärryt ja kuskipukki ovat mustalla koristetut», vastasi herttuatar. »Eivät», vastasi Cazotte, »vielä ylhäisemmät naiset kuin te tulevat kulkemaan kädet selän taakse pantuina kärryiltä.» Herttuatar: »Vielä korkeampia naisia, siis prinsessoja, kuninkaallista sukua?» Cazotte: »Vielä korkeampaa.» Silloin koko seurue tuli levottomaksi ja totiseksi ja kaikki ymmärsivät, että nyt menee pila liian pitkälle. Herttuatar de Gramont, joka tahtoi tunnelmaa vähän keventää, sanoi: »Silloin te tulette näkemään, että herra Cazotte ei myönnä minulle edes rippi-isän apua silloin.» Cazotte vastasi: »Ei madame, ei anneta teille mitään rippi-isää, ei teille eikä kellekään. Ainoa mestattava, jolle annetaan rippi-isä on . . .» »Kuka on se onnellinen kuolevainen, jolle sellainen etuoikeus myönnetään?» Cazotte vastasi: »Niin, se on todella ainoa etuoikeus, mikä hänelle myönnetään – Ranskan kuninkaalle.» Silloin kaikki vieraat nousivat ja isäntä sanoi: »Rakas herra Cazotte, tämä menee vähän liian pitkälle, minun täytyy valittaa, että me emme voi enää jatkaa. Joudumme kaikki vaaraan, te saatatte meidät ja itsenne perikatoon.»

Tämä Cazotten ennustus on historiallinen, erityisen kiintoisa ennustus, aivan yksityiskohtaisesti kuvaileva. Kaikki nuo ihmiset saivat juuri sellaisen lopun kuin herra Cazotte oli heille ennustanut. Ja se oli samalla esimerkki sellaisesta selvänäöstä, joka voi ilman mitään välineitä ennustaa tulevia asioita.

Cagliostro

Cagliostro on ilmoitettu tämänpäiväisen esitelmän aiheeksi. Ne, jotka vuosikautia ovat seuranneet näitä esitelmiä, muistavat ehkä, että 10-11 vuotta sitten puhuin tästä samasta henkilöstä. Aikomukseni ei olekaan tänään toistaa, mitä silloin puhuin, sillä se on tullut aikanaan julkaistuksi aikakauskirjassa Tietäjä, helmikuun numerossa 1916. Sentähden olisi varsinkin niille, jotka ovat kuulleet tuon esitelmän, turha kuulla toista esitelmää samasta asiasta. Aikomukseni on puhua Cagliostrosta toiselta kannalta; tietysti olen pakotettu hieman viittaamaan niihinkin seikkoihin, joista on ennen ollut puhetta, mutta se tapahtuu vain ohimennen.

Cagliostron nimi ei tietenkään ole kenellekään tuntematon; kaikki ovat kuulleet hänen nimensä, ja kaikki myös tietävät, että historiallisesti häntä pidetään, on ainakin pidetty tähän saakka, eräänä 18:nnen vuosisadan suurimpana seikkailijana ja petkuttajana. Kaikista ystävällisintä, mitä olemme nykyisillä profanisilta kirjailijoilta saaneet kuulla, on, että hän oli seikkailijaluonne. Mutta varsinkin ennen pidettiin häntä suorastaan petkuttajana. Ja me muistamme myös, kuinka on aina väitetty, että Cagliostron oikea nimi oli Joseph Balsamo, tuo sama Joseph Balsamo, josta Alexandre Dumas on kirjoittanut laajan teoksen, »Lääkärin muistelmät», joka on teille useimmille myös tuttu. Se on erinomaisen kiintoisa romaani Ranskan vallankumouksen ajalta ja kannattaa meikäläisen lukea; vaikka siinä onkin erehdyksiä. Siinä on siksi paljon kiintoisia ja oikeita asioita, ettei ole suinkaan turhaa käyttää aikaansa sen lukemiseen. Se tosin on pitkä ja pitkäväteinen nykyajan ihmisen mielestä, vanhanaikainen romaani, jossa sattuu kaikenlaisia tapahtumia yhtämittaa.

Tuo Dumas'n romaani on tehnyt Cagliostron tunnetuksi suurelle yleisölle. Siinä romaanissa hän esiintyy Cagliostron nimellä, mutta on oikealta nimeltään Joseph Balsamo. Madame Blavatsky sanoi ja kirjoitti kerran, että 18:nnen vuosisadan historiassa on kolme nimeä, jotka historia on leimannut hyvin alhaisiksi ja huonoiksi nimiksi, joita varsinkin silloinen aika ja historia, sekä myös 19:s vuosisata, on vetänyt lokaan. Nämä ovat Franz Anton Mesmer, kreivi St. Germain ja kreivi Cagliostro. Mutta, sanoo Madame Blavatsky, Mesmerin nimi on jo tullut puhdistetuksi; hänen nimeensä liittyy koko tuo suuri lääketieteen haara ja keksintö, jota nimitetään hypnotismiksi, sillä Mesmer nimitti aikoja ennen sitä animaalisiksi magnetismiksi. Ihmiset loukkaantuvat nimiin, ennenkuin sitten joku keksii uuden nimen. Joka tapauksessa Mesmerin maine puhdistui, kun huomattiin, että ne asiat, joita hän oli opettanut, olivat tosia, nim., että oli olemassa magneettisia ja hypnoottisia ilmiöitä, joiksi tri Braid niitä viime vuosisadalla nimitti. Ja Madame Blavatsky sanoo samassa yhteydessä, että St. Germainin ja Cagliostron nimet tulevat puhdistetuiksi 20:nnellä vuosisadalla. Me elämme siis siinä ajassa, jolloin pitää alkaa tämä St. Germainin ja Cagliostron nimien puhdistus. Ja se olisi nyt tietenkin tämänkin esitelmän aihe, vaikka ei ole tarkoitus vain se, että minä koettaisin jollakin tavoin puhdistaa vanhan, entisen veljen mainetta ja nimeä; minä myös tahtoisin kertoa jotakin ja osoittaa, kuinka meidän ajallamme on paljon oppimista tuolta ajalta, jolloin nämä henkilöt elivät. Ja sentähden on tällainen aihe kuin Cagliostron työn tutkiminen, sekä kiintoisa että tärkeä meille totuudenetsijöille.

Kun nyt aion puhua Cagliostrosta, lähden toisesta edellytyksestä, kuin mistä historioitsijat ovat aina lähteneet. He lähtevät joistakin ulkonaisista erehdyksistä, väärinkäsityksistä, jotka heidän mielestään ovat tositapahtumia, ja niiden nojalla he arvostelevat henkilöä. Niin on meidän ajallamme arvosteltu Madame Blavatskyä; ja hänen aikansa on leimannut hänet petkuttajaksi, ja ystävällisimmät ihmiset sanovat häntä seikkailijaksi. Hän oli seikkailijaluonne, ei hän sille mitään voinut. Toiset taas sanovat, että hän oli 19:nnen vuosisadan suurin petkuttaja. Mutta Madame Blavatsky pani alulle teosofisen liikkeen, ja onhan satojatuhansia ihmisiä nyt, joille hänen nimensä ei ainoastaan merkitse sitä, että hän ei ole mikään petkuttaja,

vaan joille se on erikoisen kallis sentähden, että hän on tehnyt heille paljon hyvää, näyttänyt heille tien totuuden luo. Ja koska Madame Blavatsky on osannut monelle nykyajan ihmiselle näyttää tien ei ainoastaan totuuden ja Jumalan luo epämääräisessä merkityksessä, vaan tien todelliseen, hyvinkin salaperäiseen tietoon, tien sen veljeskunnan luo, jota nimitämme Valkoiseksi Veljeskunnaksi, silloin hän ei ole voinut olla petkuttaja eikä seikkailija, vaan erikoisen kehittynyt, suurenmoinen sielu, jota ihmiskunta ei ymmärrä. Ihmiskunta ei ole ristiinnaulinnut häntä puuristille nauloilla, vaan naulitsi hänet häpeään, vihan ja panettelun ristille, joka on sielullisempi, mutta luultavasti yhtä vaikea kantaa.

Ja jo tämä, että me teosofeina olemme saaneet kokea Madame Blavatskyn suhteen tällaista, tekee meidät varovaisiksi, kun tahdomme arvostella historiallista henkilöä. Me emme ilman muuta usko, vaikka historia leimaa St. Germainin ja Cagliostroin petkuttajiksi; me ajattelemme, että siitä on otettava selvää. Ja sentähden me totuudenetsijöinä lähdemme sydän ja mieli avoinna tutkimaan noiden ihmisten elämää.

Madame Blavatsky sanoo eräässä kirjoituksessaan: »18:nnellä vuosisadalla lähetti Valkoinen Veljeskunta ulos maailmaan sellaisena lähettiläänä, jonka tuli valaista ihmiskuntaa, opettaa ja viedä sitä eteenpäin, Franz Anton Mesmerin. Häntä ei oltu jätetty yksin toimimaan maailmassa, vaan kreivi de St. Germain oli se, joka Valkoisen Veljeskunnan puolelta lähetettiin salaisesti valvomaan asioita ja Mesmerin työtä. Mesmerin avuksi ja ikään kuin hänen työtään jatkamaan lähetettiin Cagliostro.» Siis nämä kolme henkilöä, Mesmer, St. Germain ja Cagliostro, kaukana siitä, että olisivat olleet petkuttajia, seikkailijoita, tietäjien ja teosofien kannalta he olivat Valkoisen Veljeskunnan lähetettä maailmassa. Tietysti tämä ei merkitse, että kaikki heistä olisivat olleet ehdottoman täydellisiä olentoja, ei sellaista aikaa ole ollut ihmiskunnan historiassa, että sen keskuuteen ilmestyisi mestariolentoja. Ja vaikka mestariolento ilmestyisi, pukeutuisi hän sellaiseen muotoon, etteivät ihmiset ilman muuta voisi häntä tuntea; hän pukeutuisi sellaiseen persoonallisuuteen, että maailman olisi helppo saada hänet kiinni jostakin, löytää hänessä heikkoja kohtia, jotka tekisivät maailmalle mahdolliseksi vapautua hänestä henkisesti. Ihmiskunta on sellaisessa kriisitilassa henkisen kehityksen suhteen, että ehdottoman täydelliset olennot, sellaiset olennot, jotka eivät herättäisi muuta kuin ihastusta ja hämmästyä, eivät voisi sitä niin paljon auttaa, sillä heistä ihmiset tekisivät itselleen liian suuria auktoriteetteja, jolloin ihmiskunta pysähtyisi älyllisessä kehityksessä. Ja älyllinen kehitys on tärkeä tällä hetkellä. Sentähden on ihmisissä saanut ilmestyä tuota suurinta ihastusta ja palvontaa, mutta on myös pantu koetukselle, mihin he oikeastaan luottavat, luottavatko he vain persoonallisuuteen, vai ovatko he ottaneet vastaan todellista opetusta.

Näin Valkoinen Veljeskunta tahtoo kasvattaa ihmiskuntaa. Madame Blavatskykin sisäisesti oli niin suuri olento, kehittynyt sielu, että me emme voi sitä arvioida; ei ole aavistustakaan ihmisillä yleensä, kuinka kehittynyt sielu hän oli; eikä ole mitään hyötyä siitä, mitä minä hänestä sanoisin, sillä hänen persoonallisuutensa oli kuin tarkoituksella tehty sellaiseksi, että ne, jotka eivät saaneet kiinni hänen sisäisestä minästänsä, aivan kuin tarttuivat persoonallisuuteen ja uskoivat hänestä mitä tahansa. Ja sellaisenkin olennon, kuin oli kreivi de St. Germain 18:nnellä vuosisadalla, josta tosin eivät hänen aikalaisensa päässeet kiinni todellisuudessa, on historia leimannut petkuttajaksi. Hän oli siksi salaperäinen olento, ettei hän koskaan syönyt eikä juonut kenenkään nähden, ei ottanut mitään lahjoja vastaan, vaan aina itse lahjoitti kalliita jalokiviä. Hänen rikkautensa oli yhtä salaperäinen kuin suunnatonkin. Jos hänestä yritettiin tehdä huhuja, olivat ne siksi keksittyjä, ettei kukaan uskonut niitä. Mutta historia on leimannut hänet seikkailijaksi sentähden, että hän liikkui ympäri maailmassa, hoveissa ja ylhäisissä piireissä, mm. hänellä oli salaisia keskusteluja Ludvig XIV:n kanssa, ja hän oli Venäjällä keisarinna Elisabetin hovissa. Hänen viisaudestaan ja kyvyistään on kummallisia ja salaperäistä kertomuksia, mutta kukaan ei voinut sanoa mitään pahaa, eikä hän suuriin joukkoihin niin paljon vaikuttanutkaan, kun hän pysyi itse aina salassa. Hän oli niin täydellinen, ettei hän voinut liikkua tavallisten ihmisten keskuudessa. — Sitä vastoin Mesmer oli tavallinen ihminen. Hän oli lääkäri ja hänessä oli suggeroivaa voimaa; hän saattoi parantaa ihmisiä; hän oli rehellinen ihminen. — Cagliostro liikkui myös ihmisten keskuudessa ja saavutti tavatonta mainetta ja suurta palvontaa ihmisten puolelta, sillä hänkin paransi ihmisiä; kaikki köyhät olivat hänen ystäviään, kaikkia hän rakasti. Mutta sitten hänestä kerrotaan kaikenlaista epäedullista varsinkin sen jälkeen, kun hän sekaantui tuohon kuuluisaan

kuningattaren kaulakoristejuttuun ja joutui istumaan kuusi kuukautta Bastiljissa. Hän oli ihminen, joka nousi kuin aallon harjalle ja laskeutui taas pohjalle ja menetti ihmisten suosion. Madame Blavatsky sanoikin hänestä, että hän erehtyi jostakin asiasta.

Tutkikaamme nyt tätä salaperäistä ja merkillistä henkilöä, kreivi Alessandro Cagliostroa. Sitä varten meidän täytyy ensin kysyä: miksi sanottiin, että hänen oikea nimensä oli Joseph Balsamo eikä Cagliostro? Hän ei käyttänyt esiintyessään Euroopassa tuona kuuluisana olentona muuta nimeä kuin Cagliostro – ehkä saattoi hän joskus esiintyä kreivi Pellegrininä, mutta oli yleinen tapa, että ylhäiset henkilöt käyttivät matkustaessaan toista nimeä, mutta eivät korkeampaa arvoa, kuin mitä heillä oli. Kuninkailla oli vapaus käyttää mitä arvonimeä tahansa. – Kreivi de St. Germain oli esim. kuninkaallista sukua; hän oli prinssi, mutta hän käytti kreivi-nimeä. Kuninkaille hän paljasti itsensä, sentähden hänet otettiin aina kaikissa hoveissa vastaan, kun hän oli heidän veroisensa.

Kreivi Cagliostron nimi on aina sekoitettu Joseph Balsamoon, mutta häntä ei voida syyttää siitä, että hän oli ottanut kreivin arvon, vaikka aina sanotaan, että Joseph Balsamo oli sivistymätön olento, joka oli syntynyt Sisiliassa, sillä on huomattava, että tämäkin Joseph Balsamo oli korkeaa aatelissukua. Hän syntyi Palermossa 1743, ja tämä suku oli italialaista kreivillistä sukua, yksi suvun jäsenistä oli markiisi, joka on korkeampi arvo kuin kreivi, joten siis, jos Cagliostro olisi ollut Joseph Balsamo, olisi hänellä ollut täysi oikeus käyttää kreivillistä arvonimeä.

Nyt on eräs asia, joka tekee historiallisesti tämän asian monimutkaiseksi. Joseph Balsamolla oli setä, jonka nimi oli Cagliostro. Jos nyt kreivi Cagliostro oli toinen henkilö kuin Balsamo, niin meillä on tuo sangen merkillinen yhteensattuma, että Balsamon suvussa oli Cagliostro, jolloin Joseph Balsamolla olisi ollut juridinen oikeus käyttää Cagliostro-nimeä. Sentähden emme saata niin suuresti ihmetellä, että historioitsijat ovat sekoittaneet yhteen nämä henkilöt. Alku tähän yhteensekoittamiseen tapahtui Lontoossa kaulakoristejutun jälkeen, kun Cagliostro oli mennyt sinne. Siellä oli eräs sanomalehtimies, joka syystä tai toisesta oli hirmuisen vihainen Cagliostrolle, ja hän keksi tämän jutun – ainakin hän ensimmäisenä toi sen esille. Hän oli myös tuttu kreivitär La Motten kanssa, joka oli varsinainen syyllinen. Tämä sanomalehtimies paljasti Cagliostron ja näytti, että hän oli seikkailija, sillä muutamia vuosia tämän kaulakoristejutun jälkeen oli Ranskassa esiintynyt Joseph Balsamo, joka käytti Cagliostro-nimeä. Hän oli seikkailija ja petkuttaja ja hänellä oli vaimo, nimeltä Lorenza Feliciani. Tämä rouva oli seikkailuissa rikkaiden miesten kanssa ja otti heiltä vastaan paljon lahjoja. Tämä sanomalehtimies väitti sitten, että Cagliostro oli juuri tuo Balsamo. Ja merkillinen yhteensattuma oli se, että Cagliostron puolisolalla oli sama sukunimi kuin Balsamon puolisolalla, sillä Cagliostron puolison nimi oli Serafina Feliciani. Jos sanomme, että nämä ovat eri henkilöitä, niin meidän täytyy tunnustaa, että on aivan kuin tahallisesti järjestetty salaperäiseltä taholta, että sekaannus oli mahdollinen. Cagliostron aikaisemmasta elämästä ei tunneta muuta, kuin mitä hän itse kertoo Bastiljissa ollessaan Ranskan parlamentin edessä ja myös Roomassa inkvisition edessä. Kuinka erinomainen keksintö sanoa siis, että hänen elämänsä alkupuoli oli juuri tuon Balsamon elämä, sillä Balsamon suvussa oli Cagliostro-nimi, ja hänen vaimonsa sukunimi oli sama kuin Balsamon vaimon.

Jos olettaisimme, että Cagliostro ja Balsamo eivät olisi eri henkilöitä, vaan sama, silloin meidän täytyisi okkultisesti ajatella tämän tapaista: Joseph Balsamolla oli – tämä on siis pelkkä olettamus – nähtävästi hyvin merkillisiä psyykkisiä kykyjä, hänellä oli sellainen hermo-organismi, että hän oli selvänäkevä, mediumi ym. Ja koska hänellä oli tällaiset synnynnäiset kyvyt, saattoi joku toinen olento ottaa hänen ruumiinsa myöhemmin, joku toinen, korkeampi sielu, ja käyttää sitä sitten ja esiintyä aivan toisena ihmisenä. Tämä olisi ainoa hypoteesi, joka okkultis-teoreettiselta kannalta olisi mahdollinen. – Madame Blavatskystähän on muuten väitetty samantapaista. Hän otti osaa nuoruudessaan Garibaldin sotaretkeen Italiassa. Hän oli niin merkillinen nainen, että innostui Italian vapauttamiseen ja meni Garibaldin luo ja sanoi hänelle: »Minä tahdon taistella sinun riveissäsi.» Hän oli pukeutunut miehen pukuun. Garibaldi sai sitten ehkä tietää, että hän oli nainen, mutta huomasi, ettei hän ollut tavallinen nainen. Ja Madame Blavatsky taisteli hänen sotajoukossaan ja otti osaa Mentanan taisteluun, jossa haavoittui ja melkein kuoli, mutta virkosi eloon. Nyt

ovat jotkut sanoneet, että kun Madame Blavatsky silloin kuoli, niin eräs vihitty Veli otti hänen ruumiinsa käytettäväkseen, koska se oli vallan erinomainen psyykkisten kykyjen puolesta. Omasta puolestani en ajattele niin, vaan että hän oli syntymästään saakka se henkilö, mikä oli. Ei siinä tarvinnut tapahtua mitään sielun vaihdosta. Sentähden en ole myöskään oikein taipuvainen tuohon teoriaan, okkultiseen olettamukseen, että Cagliostro olisi kehittyneempi sielu, joka olisi ottanut asuntonsa Balsamon ruumiiseen, joka silloin, kun Balsamo jostakin syystä kuoli, olisi joutunut hänen käytettäväkseen. Tämä hypoteesi on sentähden tullut vaikeaksi, että Balsamo oli todellinen seikkailija, joka koko lailla rumasti esiintyi Euroopassa. Sentähden minusta tuntuu, että korkeamman sielun olisi ollut vaikeata ottaa hänen ruumistaan käyttöönsä, kun ei ole edes voitu todistaa, että hänellä olisi ollut merkittäviä kykyjä. Ei silti ole mahdotonta, etteikö hän olisi ollut parempi ihminen kuin mitä historia on tunnustanut. Minusta on kuitenkin luonnollista ajatella, että kreivi Cagliostro on toinen henkilö jo siitä syystä, että historiallisten tietojen ja muistiinpanojen mukaan Balsamo oli mustaverinen ja mustasilmäinen, pieni, laiha sisilialainen, jolla oli suuri, melkein juutalainen nenä. Hänestä ei minun tietääkseni ole mitään kuvia, mutta hänet kuvataan tällaiseksi. Sitä vastoin kreivi Cagliostrosta on kuinka paljon kuvia tahansa; häntä yhtämittaa maalattiin, ja ranskalainen kuvanveistäjä teki hänestä kuvan. Hän oli niin tunnettu henkilö, että lisäksi eräät taidemaalarit innostuivat kiinnittämään hänen kuvansa kankaalle. Niistä kuvista näkee selvästi, että hän oli lihavahko ihminen, ei kuitenkaan liikaa, sillä hänhän oli vasta 30-40 ikäinen, hänen kasvonsa olivat kauniit, eikä hänen nenänsä ollut kovin kaareva, eivätkä silmät mustat ja pienet. Cagliostro oli aivan meikäläisen ihmisen näköinen, yhtä hyvin pohjoismaalaisen kuin etelämaalaisen näköinen, ja hänen silmänsä olivat erikoisen kauniit ja ilmeikkäät. Hänen suunsa, otsansa, kaikki osoittaa, että hän oli ihmisten jaloimpia. Siis ei yhtään pürrettä, joka olisi samanlainen kuin ne sanalliset kuvaukset, mitkä meillä on Balsamosta. Näin ollen minusta tuntuu melkein hassunkuriselta yhdistää nämä kaksi henkilöä toisiinsa.

Mistä Cagliostro sai nimensä, millä oikeudella hän käytti kreivi Cagliostron nimeä ja kreivi Pellegrinin nimeä ym.? Bastiljin kuulustelussa, kun tuomari häneltä kysyi: »Kuka te olette?», – hän sanoi itse heti: »Jalo matkailija» tai »jalosukuinen matkailija.» Toiset, jotka siinä kuulustelussa esiintyivät, kuten kreivitär La Motte ja muut, vastatessaan olivat pelästyneitä, eikä heidän äänensä oikein kuulunut. Ja puolustuskirjoituksessaan, minkä kreivi Cagliostro kirjoitti, hän kertoi: »Olen syntynyt Medinassa v. 1749, mutta kuka minun isäni oli, en tiedä. Minulla ei ole muuta muistoa lapsuudestani ja nuoruudestani, kuin että minulla oli merkillinen opettaja, nimeltä Althotas, vanha viisas tietäjä, joka oli minun ainainen kumppanini. Aivan nuorena jouduin Maltan saarelle Maltan ritarien joukkoon, ja heidän päämiehensä oli hyvin ystävällinen minulle. Kerran Arabiassa jouduin ylhäisen ruhtinaan luo, joka sulki minut hyvin hellästi syliinsä ja minä tunsin outoa vavistusta. Althotas on viitannut siihen, että olen ruhtinaan poika. Minulla on täysi oikeus käyttää kreivin nimitystä ja aatelistarvoa. Ja miksi on minulla nimi Cagliostro? Olen ottanut tai saanut sen nimen, mutta se on kuin symbolinen nimi.» – Ja todellakin, jos ajattelee, miten se on italiankielessä voinut syntyä, niin sen saa merkitsemään jotakin.

Jos jaamme Cagliostro-nimen kahteen italialaiseen sanaan, niin saamme lopusta sanan »ostro», joka merkitsee etelätuuli. Mitä sitten voi »cagli» tai »caglio» olla? On olemassa italiankielinen sana, joka nykyaikaisessa italiankielessä kirjoitetaan »calio» ja merkitsee aurinkoinen seutu. Tuo sana muistuttaa italialaista sanaa *caldo* ja ranskalaista *chaud*, joka merkitsee lämmin. Jos siis luemme nuo sanat yhteen, niin saamme symbolisen ja hyvin kuvaavan nimen, nim. »lämpimästä, aurinkoisesta seudusta puhaltava etelätuuli». Ja sehän on hyvin sopiva ja symbolinen nimi sellaiselle kuin Cagliostro, joka ihastutti ihmisiä, jonka voima oli kuin aurinkoisen tuulen, joka paransi ihmisiä, teki heidän sielunsa ja ruumiinsa terveeksi. Ja jos hänen ystävänsä Althotas tai Maltan ritarien päällikkö olisi antanut hänelle sen nimen, niin oli se hyvin keksitty ja erittäin sopiva hänelle. Näin Cagliostro itse kirjoitti nimensä. Ranskan parlamentin kirjastossa on tuon kaulakoristejutun pöytäkirjat, joissa esiintyy tuo nimikirjoitus »le comte de Cagliostro». Ei tiedetä, löytyykö missään muualla sitä nimikirjoitusta.

Sentähden mielestäni voin pitää aivan selvänä, että Cagliostro oli toinen olento kuin Joseph Balsamo. Tällä vuosisadalla on jo vähän yritetty puhdistaa hänen mainettaan sekä Ranskassa että Englannissa.

Ranskassa eräs tohtori kirjoitti huomattavan kirjan ja samoin Englannissa eräs kirjailija ja molemmat he puolustivat Cagliostroa. Tuo englantilainen kirjailija on sillä kannalla, että Cagliostro on aivan toinen henkilö kuin Balsamo, ja hänen perustelunsa ovat täysin historiallisia. Ja eräs kaikista suurin kirjallinen auktoriteetti Englannissa kaikilla tällaisilla okkultisilla, teosofisilla ja vapaamuurari-aloilla, joka on kirjoittanut paljon kirjoja vapaamuurariudesta, ilmaisee ilonsa siitä, että on ilmestynyt kirjailijoita, jotka puolustavat Cagliostroa. Itse hän ei vielä ole niin paljon tutkinut tätä asiaa. Tuo ranskalainen tohtori taas ei ole vielä aivan varma siitä, onko Cagliostro eri henkilö kuin Balsamo, mutta hän on taipuvainen uskomaan niin.

Nyt on sitten vielä huomattava eräs kohta Cagliostron elämässä. Mehän tiedämme, että hän matkusti hyvin paljon Euroopassa parantaen ihmisiä. Sitten hän v. 1776 tai -77 tuli Lontoossa vapaamuurariksi, ja sen jälkeen hänen työnsä astui kuin uuteen vaiheeseen, joka on tavattoman kiintoisa. Mutta tahdon vielä muutamain sanoin mainita Cagliostron elämänvaiheista. Me tiedämme, että hän lopulta meni Roomaan, sillä hänen vaimonsa oli italialainen ja hän tahtoi nähdä isänmaataan. Siellä Cagliostro perusti vapaamuurarilooshin. Tämä oli aivan pyhän paavin ja inkvisition vieressä, ja se oli liian suuri loukkaus, sillä paavi oli kironnut vapaamuurarit. Ja niin Cagliostro vangittiin joulukuussa 1791 ja vietiin San Leonen linnaan. Sitten tuli tuo hyvin kuuluisa tutkinto, jossa Cagliostro kertoo paljon itsestään. Tämän tutkinnon pöytäkirjat ovat jäljellä, mutta ovatko ne luotettavat, sitä ei voi tietää. Pyhät isät inkvisitiassa tahtoivat esittää kaikki asiat epäedullisiksi Cagliostrolle ja kirkon suuremmaksi kunniaksi. Tämä oikeudenkäynti loppui siihen, että tuomarit lausuiivat kuolemantuomion, sillä Cagliostro oli heidän mielestään jumalanpilkkaja yms.

Madame Blavatsky eräessä kohdassa ohimennen mainitsee, että silloin, kun Cagliostron kuolemantuomio oli päätetty, yht'äkkiä eräs arvokkaan näköinen muukalainen tuli sisään Vatikaaniin paavin luo. Kamariherra, joka oli ovella, sanoi, ettei Hänen Pyhyytensä ota vastaan, ellei sitä ole edeltäpäin sovittu, mutta silloin tämä muukalainen lausui yhden ainoan sanan, ja kamariherra avasi heti oven ja päästi hänet paavin luo. Kymmenen minuutin keskustelun jälkeen paavi lähetti sanan, että inkvisition on muutettava Cagliostron kuolemantuomio elinkautiseksi vankeudeksi. Historia kertoo, että Cagliostro sai v. 1795 halvauksen San Leonen linnassa, kuoli ja haudattiin. — Mutta on toisenlaisiakin kertomuksia, esim. sellainen, että kun Ranskassa oli ollut vallankumous ja Napoleonin sotilaat tulivat Roomaan, he tulivat San Leonen linnaan vapauttamaan Cagliostroa, jonka he hyvin muistivat, sillä hän oli ennustanut Ranskan vallankumouksen. Täällä heille sanottiin, että Cagliostro oli kuollut, mutta he panivat merkille, että pyhät isät ja kaikki muut olivat hyvin hämmästyneitä, aivan kuin itse eivät olisi sitä uskoneet. Ja vankilan vartijain ja pappien keskuudessa kulki toisenlainen kertomus, nim. että oli haudattu aivan toinen henkilö. Joku pappi oli tullut Cagliostron luo kerran, ja kun vanginvartija hetken poissa oltuaan oli tullut koppiin takaisin, oli siellä vain pappi, ja Cagliostro oli paennut. Tuo pappi oli sairas ja kuoli pian. Madame Blavatsky viittaa siihen seikkaan, että Cagliostro pakeni, mutta ei meidän tarvitse ajatella, että toinen henkilö olisi antanut henkensä Cagliostron puolesta, vaan että hänellä oli auttajia, jotka päästivät hänet pakenemaan. Hän läksi sitten pois Italiasta ja liikkui Venäjällä, ja 19:nneen vuosisadan alussa hän oli hyvin paljon Madame Blavatskyn isoisän ja isän kodissa. Madame Blavatsky sanoo, että hänen isoisänsä tai joku muu sukulainen kertoo, että kun Cagliostro, oli siellä vanhana miehenä, niin tapahtui, että kun joku siellä kerran sairastui keskellä talvea ja lääkäri sanoi, että ainoastaan tuoreet mansikat voivat tehdä hänet terveeksi, niin Cagliostro kaikkien suureksi ihmeeksi otti ilmasta tuoreita mansikoita, ja sairas parani. Ja minun mielestäni Madame Blavatskyn kertomukset merkitsevät paljon enemmän kuin historialliset asiakirjat, sillä ne ovat erittäin paikkansa pitäviä, kuten monet jo myöntävät.

Cagliostro vapaamuurarina

Cagliostro vapaamuurarina on ilmoitettu tämän päivän esitelmän aiheeksi, ja esitelmä liittyy välittömästi viime sunnuntaiseen esitelmään Cagliostrosta. Viime sunnuntaina koetettiin osoittaa, millä tavoin katsellaan teosofiselta, tai sanoisinko objektiiviselta kannalta tuota kuuluisaa henkilöä, joka esiintyi Euroopassa 1700-luvun loppupuolella ja josta historia on tehnyt petkuttajan ja seikkailijan. Koetin näyttää, kuinka teosofiselta, objektiiviselta kannalta katsoen kreivi de Cagliostro oli salaisen Valkoisen Veljeskunnan lähettiläs. Silloin esiintyi kolme lähettilästä maailmassa. Ensimmäinen oli Mesmer, joka pani alulle nykyisen hypnotismin ja suggestion, vaikka hän silloin nimitti sitä magnetismiksi. Hän paransi sairaita ns. animaalisella magnetismillaan, niinkuin hän sanoi. Sitten hänen jälkeensä toisena lähettiläänä oli Cagliostro, ja näiden molempien aikana esiintyi kolmas lähettiläs, joka hierarkisesti katsoen oli korkein, nimittäin kreivi de St. Germain, joka enemmän valvoi toisia kuin suorastaan esiintyi. Hän liikkui ainoastaan ylhäisissä hovipiireissä, kun taas Mesmer ja Cagliostro esiintyivät julkisesti. Nyt kun tahdon puhua Cagliostrosta enemmän vapaamuurarina, niin lähdän siitä edellytyksestä, että Cagliostro oli Valkoisen Veljeskunnan lähettiläs. En voi kerrata mitä viime sunnuntaina puhuttiin, mutta toivon, että ne, jotka olivat läsnä, muistavat ne perustelut, joiden nojalla omasta puolestani olen täysin vakuuttunut, että hän oli lähettiläs, niinkuin Madame Blavatsky sanoi. – Ajatelkaamme Cagliostron asemaa. Hänen piti esiintyä Euroopassa, hänen piti auttaa ihmiskuntaa, auttaa Eurooppaa. Hänen täytyi tietysti itse tietää, mitä tekisi ja itse päättää omasta työstään. Niin paljon oli kuitenkin hänelle sanottu, että hänen piti ikäänkuin jatkaa Mesmerin työtä. Me ymmärrämme aivan heti, että hän luonnollisesti ajatteli: »Mikä on lähin tapa auttaa ihmisiä? Lähin tapa on tietenkin parantaa sairaita; sillä tavallahan teki meidän suuri mestarimme ja vapahtajamme Jeesus Kristus aikanaan; hän myöskin kulki ympäri ja teki hyvää. Hän paransi sairaita ja teki kaikella tavoin hyvää.» – Mesmer pani alulle työn tehden hyvää, ja Cagliostron piti sitä jatkaa. Silloin oli mielestäni luonnollista, että Cagliostro ensin ajatteli, että nyt lähdän parantamaan sairaita. Sen hän tekikin. Hän matkusteli ympäri Euroopassa paikasta toiseen, kaupungista kaupunkiin, ja tiedämme historiallisista lähteistä, että hänen kulkunsa Euroopassa oli voittokulkua, kuin triumfi-matkaa. Hän esiintyi kaikkialla ihmisten vapahtajana. Kun hän tuli johonkin kaupunkiin, oli huhu levinnyt, että Cagliostro, merkillinen mies, merkillinen tietäjä, merkillinen parantaja tulee. Ja kun hän sitten tuli – hän matkusti hyvin loisteliaasti kreivittärensä kanssa – kun hän tuli ajaen hienoissa vaunuissa ja asettui hotelliin asumaan, niin heti levisi huhu Cagliostron saapumisesta, ja ihmiset riensivät hänen luokseen ja piirittivät hänen asuntonsa joka päivä. Kerrotaan nimenomaan, että hänen täytyi joskus saada useita poliiseja pitämään järjestystä talonsa edustalla. Cagliostro otti kyllä vastaan ihmisiä seitsemän-kahdeksan sataa päivässä, ja oli niin suuri tungos, ettei tiedä, miten olisi käynyt, jos ei olisi ollut järjestysmiehiä järjestystä ylläpitämässä. Koska hän tunsii olevansa ihmisten auttaja, niin hän katseli tilaa Euroopassa, ja koska hän tunsii, että hänen piti parantaa ihmisiä, niin hän katseli sitä tilaa Euroopassa, joka oli ulkonaista, fyysistä, ja kun hän katseli tilaa Euroopassa tällä tavoin, niin hänen huomionsa kiintyi siihen, että ihmisten elämä oli hyvin erilainen. Euroopassa oli silloin paljon suuremmassa mitassa kuin nykyaikana huomattavissa ero köyhien ja rikkaiden, niin sanotun kansan ja ylhäisön välillä. Tehän tiedätte historiasta, millaiset olivat olot 1700-luvulla. Tilanne Ranskassa kuvastaa meille sen kaikista selvemmin, vaikka muuallakin, joka maassa, oli melkein samalla tavoin. Kansa eli suuressa tietämättömyydessä. Ylhäiset elivät perhoselämää, yrittivät ainakin elää sitä; he olivat rikkaita, ja he esiintyivät nukkeina elämän näyttämöllä. He eivät syvästi ymmärtäneet ihmisyyttä, vaan heillä saattoi olla luonnollinen ajatus ja luonnollinen tunnelma se, että he vain olivat ihmisiä ja että köyhät, tuo kansa, nuo kaikki, jotka kävivät likaisina ja huonosti puettuina, söivät huonosti, eivät ehkä olleet ihmisiä vielä. Jumala tai sattuma oli joten kuten kohdellut heitä sillä tavoin, että he olivat muodostuneet joukoksi, jonka täytyi yllä pitää hienojen ihmisten elämää. Sentähden oli ero ylä- ja alaluokan välillä suunnaton. Kansa kärsi kurjuutta ja tietämättömyyttä, ja ylhäisö eli loisteliaasti. Kun Cagliostro tätä katseli, niin silloin oli luonnollista, että hän ajatteli näin: »Köyhiä tahdon ennen kaikkea auttaa; ihmisiä he ovat kaikki.» – Ja hän menetteli sillä tavoin,

että kun hän paransi rikkaita, niin hän salli heidän antaa vastalahjan. Hän ei oikeastaan mitään ottanut; hän noudatti sitä sääntöä, että kaikki sellainen parantaminen, joka lähtee hengestä, on vapaata; se tapahtuu rakkaudesta, siinä ei tule maksu kysymykseen, ja hän ei sentähden suorastaan mitään maksuja määrännyt, mutta hän antoi rikkaiden antaa, jos joku niin tahtoi. Köyhiä kohtaan hän käyttäytyi aivan päin vastoin. Hän ei antanut ainoastaan terveyttä, vaan lahjoitti paljon rahaa. Hän määräsi heitä hoitamaan itseään tietyllä tavalla, ja sitä hoitoa varten hän lahjoitti kultaa. Sentähden köyhät pitivät häntä jumalaisena olentona ja köyhien isänä. — Meidän täytyy katsella suoraan silmiin sitä historiallista tosiseikkaa, että Euroopassa liikkui sellainen ihminen, joka oli äärettömän voimakas magnetismissaan ja joka levitti terveyttä ja parannusta ympärilleen, paransi hyvillä neuvoilla, sanoillaan ja katseillaan ja myöskin antamalla lääkkeitä — että Euroopassa liikkui sellainen ihminen, joka teki ainoastaan hyvää. Historioitsijat sanovat häntä seikkailijaksi ja petkuttajaksi, mutta ei voi kuitenkaan kieltää sitä historiallista tosiseikkaa, että täällä liikkui ihminen, jolla oli loistava menestys, jonka edessä kaikki ihmiset olivat polvillaan. Köyhät ennen kaikkea tunsivat: »On olemassa joku, joka tahtoo auttaa meitä, joka antaa meille kultaa ja kalleuksia.» — Rikkaat olivat samalla tavoin polvillaan hänen edessään, sillä hän oli niin hyvä ja viisas. He tulivat hänen luokseen ei ainoastaan parannusta saadakseen vaan myöskin neuvoja kuulemaan, sillä hänen sydämensä oli erinomaisen suvaitsevainen, erinomaisen ymmärtäväinen, erinomaisen inhimillinen. Ja kuitenkin saattoi nähdä aivan selvästi, että Cagliostro kaikessa pani kuin suuremman arvon köyhille ja pienille; heitä hän aina kohteli mitä suurimmalla hellyydellä, ystävällisyydellä ja rakkaudella, kun hän taas sen sijaan saattoi joskus olla kylmä ylhäisille ja rikkaille. Kun Ranskassa kerran kuninkaan veli pyysi Cagliostroa päivällisille, ei hän mennyt, koska sanoi siellä olevan vain turhaa juttelua. Itse Cagliostro otti kyllä vieraita vastaan. Hän kutsui Pariisissa ollessaan luokseen ylhäisiä vieraita päivällisille. Nämä päivälliset olivat erinomaisen hienot; ne olivat oikeita herkkupaloja silloisille pariisilaisille, taiteilijoille, kirjailijoille, ylhäisille rouville, ylhäisille herroille ja kaikille. Ne olivat herkkupaloja siksi, että oli erinomaisen kiintoisaa istua tuon isännän ja emännän parissa. Kreivitär Cagliostro oli tavattoman kaunis nainen, viehättävä ja nuori. Hän oli Euroopan kaunotar; koko miesväki oli hurmaantunut häneen ja tahtoi jo hänen takiansakin olla mukana. Pariisin nuoret miehet, jotka eivät olleet nähneetkään kreivitär Cagliostroa, saattoivat joutua kaksintaisteluun sentähden, että väittelivät siitä, millaiset hänen silmänsä olivat, olivatko ne ruskeat vai siniset. Kreivi Cagliostro oli äärettömän intelligentti puheissaan ja keskusteluissaan; hän heitti puheen asiasta toiseen, ja saattoi sitten taas yhtäkkiä olla kohtelias jollekin markiisittarelle ja herttualle. Kaikki olivat hurmaantuneita. Silloinen keskustelutaito oli erinomaisen korkealle kehittynyt. Ranskassa oli sääntönä, ettei koskaan saanut olla kuiva. Täytyi aina osata keskustella kauniisti ja hienosti. Cagliostrolla oli paljon muistoja, ja hän oli oppinut ja pystyi karkoittamaan kaiken ikävyyden, joka muuten aivankuin vaivasi kaikkia hienoja ihmisiä. Kuningas Ludvig XV oli erikoisesti tunnettu siitä, että hänellä oli ikävä. Sentähden kaikilla muillakin ihmisillä oli ikävä, ja sentähden piti aina keksiä jotakin hauskaa. Ihminen, joka oli sukkela puheissaan, saattoi viehättää kaikkia noita hienoja ihmisiä, mutta samalla ikäänkuin pudotella heidän sydämiinsä ja heidän ajatuksiinsa sellaisia asioita, joita he sitten jäivät miettimään ja ihmettelemään. Sentähden kerrotaan paljon kaskuja Cagliostrosta, ja historioitsijat, jotka pitävät häntä seikkailijana, eivät kerrokaan muuta kuin juuri tällaisia kaskuja. Cagliostro tulee taulun eteen, joka kuvaa Kristusta ristillä. »On merkillistä», hän sanoo, »että taiteilija, joka ei ole nähnyt Kristusta, on osannut maalata Jeesuksen kuvan. Kyllä minä muistan sen ajan hyvin, kun hän vaeli Genetsaretin meren rannalla. Minä sanoin monta kertaa hänelle, että ei tämä ole oikein viisasta niin paljon puhua julkisesti; on ihmisiä, jotka tästä suuttuvat.» Tällaisia kaskuja on hyvin paljon, ja tähänkin kaskuun kuuluu vielä, että Cagliostro kysyy kamaripalvelijaltaan, että eikö tämä taulu muistuta kaikella tavoin Vapahtajaa. Kamaripalvelija kumartaa kohteliaasti: »Anteeksi, Teidän ylhäisyytenne, kuten muistatte, en ole ollut Teidän palveluksessanne kuin 1500 vuotta.» Historioitsijat ovat kiinnittäneet paljon enemmän huomiota tällaisiin kaskuihin kuin toisiin keskusteluihin. On kuitenkin paljon sekoitettu kreivi de St. Germainia ja kreivi de Cagliostroa toisiinsa, ja on melkein luonnollisempaa ajatella, että kreivi de St. Germain olisi voinut tällä tavoin puhua, sillä Cagliostro, joka esiintyi julkisesti, oli kyllä varovaisempi puheissaan. — Tämä siis ainoastaan nähdäksemme, kuinka suuri menestys oli tuolla merkillisellä ihmisellä, kreivi de Cagliostrolla. Hän oli ihmeellinen olento, kun hän tällä tavoin paransi sairaita ja levitti siunausta ympärilleen. Hän oli noin vuoden yhdessä kaupungissa ja paransi siellä sairaita, ja sitten hän taas siirtyi toiseen kaupunkiin. Tällä tavoin hän kulki 10 vuoden aikana. Mutta Cagliostro tunsu myöskin ja huomasi, ettei hän tällä tavoin, niin

sanoaksemme ruumiillisesti hyvää tekemällä voinut saada niin paljon aikaa ja niin paljon auttaa, kuin tahtoi. Hän tunsi, että hänen pitää jättää syvempää jälkeä, tehdä pysyvämpää työtä. Ensin hän keskittyi siihen, että antoi neuvoja. Mutta sekään ei häntä täysin tyydyttänyt. Sitten Cagliostro tuli vapaamuurariksi, mikä tapahtui Lontoossa vuonna 1776-77. »Näissä vapaamuurariپیreissä minulle avautuu aivan toisenlainen tehtävä; täällähän minä voin esiintyä opettajana, ja tässä voin olla sellainen, mikä minun tulee olla ihmisille. Tähän saakka olen puhunut yksilöille, mutta minunhan pitäisi puhua joukoillekin jotakin, ja näissä vapaamuurariپیreissä on minulla siihen tilaisuus.» Cagliostro tunsi olevansa kuin kutsuttu puhumaan vapaamuurareille. Vapaamuurarius oli 1700-luvulla hyvin merkillinen liike. Se ei ollut niinkuin nyt. Nythän se on pysynyt verraten merkityksettömänä. Joskus se on kyllä sekaantunut politiikkaan. Mutta vapaamuurariliike oli syntynyt 1700-luvulla, ja se oli erinomaisen merkillinen liike, sentähden, ettei se ollut mikään pieni liike. Vapaamuurariloosheja, jotka kokoontuivat salassa, oli hyvin paljon. Vapaamuurariliike oli levinnyt paljon enemmän kuin teosofinen liike nykyaikana, ja vaikka siihen luettaisiin kaikki mystilliset seurakunnat, niin ei niistä yhteensä tule niin monta kuin vapaamuurariloosheja oli siihen aikaan. — Me voimme aavistaa, että teosofiset aatteet tulevat eläyttämään vapaamuurariliikettä. Esim. Amerikassa näemme elpymisen merkkejä, puhumattakaan Englannista ja Ruotsista, näemme, kuinka vapaamuurariliikkeeseen tunkeutuu syvempiä aatteita. — Tämä 1700-luvun vapaamuurariliike veti puoleensa kaikki sivistyneet ja ajattelevat miehet. Vapaamuurariliikkeeseen ei otettu naisia. Muodostui kyllä muutamia adoptio-loosheja, joihin pääsi myöskin naisia. Vapaamuurarilooshit olivat miehiä varten; filosofiasta kiinnostuneita miehiä tämä vapaamuurariliike kutsui luokseen. Huomaamme selvästi, että nuo miehet siellä etsivät totuutta ja olivat sellaisia, jotka enimmäkseen epäilivät, mutta sisässään aavistivat, että pitää olla olemassa jotakin tietoa. He olivat ihmisiä, jotka sisässään ajattelivat vähän epäillen, että mahtaakohan täällä vapaamuurariliikkeessä löytyä vastaukset kaikkiin kysymyksiin. Jos mikään, niin valistusajaksi Euroopassa, kuten tiedämme historiasta, oli merkille pantavaa aikaa. Eivät sivistyneet ihmiset uskoneet kirkkoon ja kirkon dogmeihin; uskonto oli heidän mielestään aivan turhaa, joka kuului ainoastaan vanhalle ajalle. Täten siis kirkko oli kadottanut kaiken auktoriteettinsa sivistyneitten silmissä. Nämä samat miehet olisivat jääneet aivan tyhjiksi, ellei olisi ollut vapaamuurariliikettä. Vapaamuurariliike houkutteli niitä ihmisiä puoleensa, jotka tunsivat itsensä vajavaisiksi, sillä tämä liikehän oli niin salaperäinen, ja se lupasi jotakin. Mutta monet saattoivat tehdä sen havainnon, niinkuin esim. Casanova: »Minusta vapaamuurariudessa ei ole mitään, ja sentähden juuri täytyy olla niin vaikea, kun ei ole mitään salaisuuksia. Mistä siis puhua? Jokainen muurari tuntee itsensä niin noloksi, kun hän huomaa, ettei olekaan mitään kerrottavaa; hän tuntee itsensä niin noloksi, että hän on olevinaan oikein salaperäisen näköinen, ja sillä tavoin menee tämä hulluttelu eteenpäin.» Niin sanoi Casanova. Mutta oli myös toisia, jotka olivat vakuuttuneita siitä, että jotakin täytyi olla kätkeynään tuohon kaikkeen. Salaperäisenä kuiskeena kulki juuri silloin Euroopassa tieto siitä, että oli olemassa tuntemattomia johtajia, suuria tuntemattomia päämiehiä. Varsinkin eräs tietty vapaamuurarisysteemi perustui siihen, että noihin päämiehiin täytyi uskoa, viisaisiin päämiehiin, jotka olivat suuria tuntemattomia. Tuo usko on hyvin paljon ruotsalaisessa vapaamuurariudessa säilynyt tähän päivään saakka hyvin mystisenä ja salaperäisenä. He voivat ajatella, että on suuria tuntemattomia, joitakin ylhäisiä mestareita, jotka tietävät hyvin paljon, mutta jotka eivät esinny. Kun nyt Cagliostro tuli vihityksi vapaamuurariksi, niin hän tietysti tunsi, että tässä on hänen alansa ja tässä on hänen työkenttensä, sillä hänellä oli, kun me edellytämme, että hän oli Valkoisen Veljeskunnan lähettiläs, jotakin tietoa. Cagliostro huomasi pian vapaamuurarina ollessaan, ettei näissä vapaamuurariloosheissa ja vapaamuuraritradiioissa ollut sellaista todellista tietoa, mitä hänellä oli. Sentähden hänessä alkoi herätä ajatus, että täytyy tuoda henkeä tähän vapaamuurariuteen, minun tulee sitä kohentaa, sillä minä kykenen siihen. Ensin oli Cagliostro hyvin varovainen. Sitten levisi huhu vapaamuurariپیreissä, että Cagliostro on merkillinen tietäjäolento; hänellä on sellaista, mitä meillä ei ole. Kuka ties Cagliostro on yksi noista suurista tuntemattomista. Joka paikassa, missä hän liikkui, otettiin hänet suurella kunnioituksella vastaan vapaamuurariloosheihin, ja hänet otettiin vastaan mestarina, joka tiesi ja jolla oli kykyjä. Vähitellen Cagliostrolle selvisi, että hänen tuli tehdä työtä juuri vapaamuurariuden hyväksi, että hänen täytyi tuoda esille vanha henki, eikä ainoastaan vanha henki, vaan vanhat muodotkin. Hän, joka oli aikanaan ollut Egyptissä, joka oli aikanaan tullut vihityksi egyptiläisiin mysteereihin, hän joka tiesi mistä päin vapaamuurariuden henki ja muodot olivat saaneet alkunsa, hän siis saattoi aivan hyvin arvostella, mikä näissä vapaamuuraritradiioissa oli totta ja todellista ja mikä niissä oli erehdystä, joka ei ollut säilynyt läpi

vuosituhansien, joka ei ollut alkuperäistä ja oikeata. Sitten Cagliostro suunnitteli, miten hän voisi toteuttaa tämän kaiken. »Ehkä on sentään mahdotonta mennä suoraan puhumaan, että niin ja niin pitää olla; ei siitä tule mitään. Ehkä ei minun pidäkään mitään tällaista tehdä.» Mutta kun hän oli matkalla Bordeauxiin vuonna 1783, niin silloin hän kerran oli nähnyt näyn, josta hän on kertonut esim. inkvisittorin edessä Roomassa. Hän kertoo nähneensä näyn tai unen, jossa oli joutunut maanalaiseen huoneistoon ja siellä suureen saliin, joka oli kuninkaallisesti sisustettu – erinomaisen hienoon kuninkaalliseen saliin. Siellä oli kokous, jossa oli vapaamuurareita, ja niiden vapaamuurarien joukossa hyvin paljon hänen omia oppilaitaan, oppilaita eri loosheista Euroopassa. Ja Cagliostro pani merkille siinä näyssä, että vainajia oli hyvin paljon mukana. Hänelle tuodaan valkoinen puku, ja hänen käteensä asetetaan pitkä miekka. Kaikki tässä salissa ovat puetut valkoisiin vaippoihin. Cagliostro kysyi niinkuin itseltään, mitä tämä nyt on. Cagliostro tuntee, että täällä on jumalallinen läsnäolo; Korkein Jumala on aivankuin läsnä. Hän vaipuu syvään palvontaan ja tuntee olevansa kuin paratiisissa ja saaneensa vapautua maanpäällisestä elämästä. Kun hän näin ajattelee, kuuluu ääni hänen korvaansa, joka sanoo hänelle aivankuin nämä sanat: » . . . Kas, minkälaiseksi tulee sinun palkkasi, mutta vielä sinun tulee tehdä työtä.» Kun hän sitten herää siitä näystään, niin hän tuntee aivan tietävänsä selvästi, mitä hänen on tehtävä. Hänen pitääkin perustaa ensin oma äitilooshi, jossa kaikki seremoniat, kaikki juhlallisuuudet tapahtuvat aivan vanhaan tapaan. Sitten tästä looshista täytyy levitä esimerkki muualle. Se äitilooshi voi synnyttää toisia loosheja muualle. Ja kun tämä merkillinen looshi on muodostunut, niin kaikki muut looshit ympäri Eurooppaa pyytävät samaa rituaalia ja samaa opetusta. Cagliostro ajattelee, että nyt on heti ryhdyttävä siihen työhön, ja hän tuntee sisässään, ettei tämä ole tapahtuva täällä Bordeaux'ssa, vaan hänen on matkustettava Lyoniin, ja siellä on kaikki alettava. Tuumasta toimeen. Hän lähtee Lyonin kaupunkiin Ranskassa, ja siellä hän sitten ajatteli, että hän asuu hotellissa, kirjoittaa rituaalia ja valmistelee työtään ja sitten hän menee Lyonin vapaamuurarilooshiin ja koettaa saada oppilaita voidakseen perustaa looshin heidän kanssaan. – Mutta sitten saatiin tietää, että Cagliostro oli tullut Lyoniin ja seuraavana päivänä tulee eräs tohtori hänen luokseen ja sanoo: »Nyt on asia niin, että meillä on täällä eräs hyvin rikas mies Mr. Lard, jota sanotaan 'americaniksi', ja hän on hyvin sairas, ja minä en osaa häntä parantaa. Ettekö Te, kreivi de Cagliostro, osaa parantaa häntä.» Niin, eihän Cagliostro voinut kieltää sitä. Hän meni heti tuon Lardin luo ja paransi hänet. Se herätti suurta huomiota heti Lyonissa, niin että oli melkein toivotonta tehdä mitään varsinaista työtä. Ihmiset alkoivat tunkeutua hänen luokseen, mutta kuitenkin se saatiin joten kuten järjestetyksi, niin että Cagliostro sitten sai aloittaa sitä työtä Lyonissa, jota hän piti tärkeimpänä ja elämänsä varsinaisena tehtävänä. Ja Lyonissa oli eräs looshi, jonka työhön hän sai ottaa osaa, ja siinä looshissa hän valitsi itselleen 12 opetuslasta ja alkoi heitä valmistaa uuteen työhön. Lyonissa hän siis teki muutakin työtä kuin sairaiden parantamista. Hän näytti ennen kaikkea juuri vapaamuurareille, juuri näille veljille, niille 12:lle, että hänellä oli ihmeellisiä kykyjä. Ne olivat verraten yksinkertaisia näytteitä, mutta ne osoittivat, että hän osasi kuin avata portin toiseen maailmaan. Hän otti luokseen pieniä poikia ja tyttöjä, ja näihin lapsiin hän vaikutti panemalla kätensä heidän päänsä päälle, niin että heidän sisäiset silmänsä menivät auki ja että he osasivat kertoa kaikenlaisia asioita. He voivat sanoa, mitä toinen ajattelee, he voivat sanoa mikä tauti toisella ihmisellä on, he voivat ennustaa, mitä tulee tapahtumaan muualla, he voivat myöskin nähdä henkiolentoja ja enkeleitä ja jumalia. Nämä lapset kertoivat tässä tilassa ollen, kuinka nämä henkiolennot, nämä kummalliset ja kauniit enkelijoukot olivat kohteliaita ja nöyriä ja kumarsivat Cagliostrolle. Tämä tietysti kaikki vaikutti herättävästi toisiin ihmisiin, kun lapset vilpittömyydessään ja viattomuudessaan kertoivat tällä tavoin.

Jonkin ajan kuluttua Cagliostro järjestikin noiden 12 oppilaansa kanssa ensimmäisen uuden looshin, ja sitten pidettiin kokouksia, joissa opetuslapset toimivat Cagliostron kanssa, mutta myöhemmin kutsuttiin toisiakin vapaamuurareita ottamaan osaa näihin kokouksiin. Cagliostrolla oli ainoastaan eräs ehto: Näihin hänen loosheihinsa ei saanut astua muita kuin III°:een veljiä eli Mestari-Muurareita. Vapaamuurarit työskentelivät kolmessa asteessa: ensin Oppipojat, sitten Ammatillaiset ja sitten Mestari-Muurarit. Ne, jotka olivat Mestari-Muurareita, saivat tulla mukaan Cagliostron looshiin. Meidän täytyy myöskin historiallisesti tunnustaa, sehän näkyy aikaisten kirjoituksista, että tämä looshi oli hyvin merkillinen, aivan toisenlainen kuin muut vapaamuurarilooshit. Cagliostro oli opettanut noille lähemmille oppilailleen tiettyjä formeileita, lauseita, avainsanoja, mantroja, loitsuja, rukouksia, ja oli näyttänyt heille, miten kaikki tapahtuu, niin että he

osasivat pitää looshikokouksia, vaikkei Cagliostro itse ollut läsnä. He osasivat pitää sellaisia looshikokouksia, joissa aina tapahtui jotakin. Tapahtui esim. sellaista, että jokin enkeliolento esiintyi, tuli niinkuin ylhäältä ja näkyväksi kaikille; ja esiintyi myöskin vainajia. Tämä oli siis selvästi jokin aivan salaperäinen ja ihmeellinen toimitus. Me voimme ymmärtää, että nämä vapaamuurarit ihastuivat ikihyväksi, kun he saivat olla mukana looshissa ja tällaisessa työssä. Koko heidän epäilyksensä meni; nythän he saivat kouriintuntuvia todistuksia siitä, että on olemassa henkimaailma, jota sen ajan kulttuuri niin suuresti epäili. Sillä valistusajan kulttuuri oli kaikessa materialistinen ja skeptillinen. Nämä vapaamuurarit tunsivat itsensä armoitetuiksi, aivan erikoisen onnellisiksi olennoiksi. Mutta heillä ei ollut mahdollisuutta levittää tätä tietoa muuanne, sillä oli olemassa määrätty säännöt, ettei sitä voinut julkisesti levittää, vaan ainoastaan Mestari-Muurarit saivat pyrkiä looshiin ja looshikokouksissa kuulla ja nähdä kaikenlaisia tällaisia yliluonnollisia asioita. Me emme mitenkään saata hämmästyä sitä, että Cagliostro herätti aivan satumaista rakkautta. Meillä on kirjeitä vanhalta naimisissa olevalta mieheltä, joka kirjoittaa Cagliostrolle: »Minun mestarina, minun kaikkeni.» Vanha, järkevä mies kirjoittaa näin. On paljon kirjeitä, joista aivan uhkuu kiitollisuutta ja ihastusta. Ihmiset ovat ikäänkuin polvillaan hänen edessään: »Sinulle olen valmis uhraamaan mitä tahansa.» Sellaisia kirjeitä on vielä jäljellä. Mutta eihän tämä ole mitään niin ihmeteltävää, sillä silloinhan ei ollut spiritististä liikettä. Meillä on nyky maailmassa spiritistinen liike. Nykyään emme tarvitse muuta kuin istua spiritistisessä istunnossa, niin silloin saamme nähdä jotakin. Cagliostron looshissa ei ollut mitään meediota, vaan siinä oli ainoastaan, niinkuin voisimme sanoa, seremoniallinen magia, sellaisia toimituksia, että kun looshin virkailijat niitä toimittivat Cagliostron neuvojen mukaan, niin henkimaailma lähestyi. Mitä tästä kaikesta olisi tullutkaan, miten Euroopalle olisi voinut käydäkään, jos asiat olisivat voineet kehittyä tähän suuntaan? Tietysti vapaamuurarit saivat uuden käsityksen elämästä. He saattoivat ymmärtää sellaisen Cagliostron opetuksen, että verta ei saa vuodattaa. Tällä hän todisti olevansa Valkoisen Veljeskunnan lähettiläs, sillä Cagliostro yhtä hyvin kuin kreivi de St. Germain ja muut viisaat näki hyvin selvästi, että uhkaavia aikoja oli tulossa. Sitä eivät ainoastaan Cagliostro ja St. Germain aavistaneet, vaan sitä aavistivat hyvin monet ihmiset. Vapaamuurarilooshissa oli eräänä traditiona, ainakin 30°:eessa, että Euroopan kuninkaat, ennen kaikkea Ranskan kuningas ja katolinen kirkko olivat aikanaan menetelleet äärettömän väärin temppeleherroja kohtaan, kun he hävittivät temppeleherrojen ihmeellisen, vahvan järjestön Euroopasta. Sehän oli Ranskan kuningas Filip Kaunis yhdessä paavin kanssa, jotka hävittivät temppeleherrojen järjestön, tuon ritarikunnan. Se oli kuin maan tasalle hävitetty, mutta salassa sen traditio oli elänyt, ja salassa sen traditio oli tullut vapaamuurariuteen. Vapaamuurariudessa oli 30°:eessa sellaista tietoa, että jotakin vääryyttä oli tapahtunut, ja opetettiin hiljaa ja ajateltiin, että se oli miekalla kostettava. Oli olemassa arvomitali 1600-luvulta, vuodelta 1642, joka säilytettiin vapaamuurarilooshissa, ja näytettiin korkeimmissa asteissa. Siinä mitalissa oli toisella puolella kuvattuna jonkinlainen puu monine oksineen ja haaroineen, ja tässä puussa oli sitten selvästi kolme ranskalaista liljaa, ja samassa kuvassa näkyi jonkinlainen käsi, ja siinä miekka, joka katkoi näitä liljoja, ja sitten siinä oli kirjoitettu latinankielellä: *Talem dabit ultio messem.* Nämä sanat merkitsevät: *Sellaisen sadon antaa kosto* (sellaisen sadon tulee kosto antamaan.) Tämä oli vertauskuva, mutta jokainen ymmärsi, että se tarkoitti Ranskan liljoja, ja tämä oli temppeleherratraditio vapaamuurariudessa. Miekalla ja tulella oli hävitetty temppeleherrain ritarikunta Euroopasta ja heidän suuri unelmansa. Temppeleherrat olivat unelmoineet hyvin paljon, mutta sitten heidät oli paavin käskystä hävitetty. Mutta he elivät salassa, samoin heidän traditionsa ja heidän kostonsa. Temppeleherrat olivat siis niinkuin Vanhaa liittoa; heillä oli Vanhan liiton siveysoppi: tulella ja miekalla ja oikeudella. Cagliostro huomasi tämän heti, ja hän tiesi, kuinka vaarallista oli, että tuo suuri vapaamuurariliike oli omaksunut tällaisen tradition, tällaisen Vanhaan liittoon kuuluvan kostonajatuksen, sen sijaan että olisi toteuttanut Kristuksen henkeä: totuutta ei saa levittää miekalla, tulella eikä väkivallalla. Cagliostro näki, mitä vaaroja piili tässä traditiossa. Vapaamuurarit olivat tästä enemmän tai vähemmän tietoisia. Ja huomattaamme, että eräs hyvin pätevä, etevä historioitsija sanoo, että vapaamuurarius oli levinnyt Euroopassa, Amerikassa ja Afrikassa ja Aasiassa niin, että siihen kuului tähän aikaan, 1700-luvun loppupuoliskolla, 137.675 looshia, ja jäseniä oli 21.300.000. Jos nyt numerot pitävät paikkansa, niin vapaamuurariudessa olisi ollut hirmuinen voima. Cagliostro tiesi, että hänen tuli kohottaa vapaamuurariliikettä, ja että hänen edessään oli suunnaton määrä ihmisiä, joita hänen täytyi opettaa. Hän tiesi, että oli vaara lähellä, jos nämä ihmiset eivät ymmärrä, jos ei saada juuri näitä yläluokkalaisia ymmärtämään asioita, niin etteivät he tee vallankumousta. Samalla hän

tunsi ja ajatteli, että mitä tästä oikein tulee. Cagliostrohan oli itse Ranskan kuningattarelle näyttänyt, mikä kohtalo häntä uhkasi, giljotiini, jos hän ei osaa suhtautua oikealla tavalla aikaansa. Cagliostro pani siis kaiken toivonsa vapaamuurareihin ja tähän vapaamuurariliikkeeseen. Hän ajatteli vielä, että jotta saisi tämän vapaamuurariliikkeen oikein ymmärtämään asioita, ei ole kyllin, että minulla on äitilooshi täällä Lyonissa; minun täytyy myöskin mennä Pariisiin. Sentähden hän ei kauan ollutkaan Lyonissa, vaan matkusti Pariisiin ja saapui sinne tammikuun 3. päivänä 1785. Tämä oli aivan kuin kohtalon johtoa, sillä Pariisissa hän saavutti suunnatonta menestystä, aivan loistavaa menestystä, mutta sitten samalla aivan kuin huono karma sekoitti hänet kuningatar Marie Antoinetten kaulakoristejuttuun. Oli aivan kuin karman alhaisimmat voimat olisivat saaneet tämän aikaan, sillä jos kuningas ja kuningatar olisivat olleet viisaita, niin siitä ei olisi tehty mitään juttua, että kuningatar on tilannut kaulakoristeen ja jättänyt sen maksamatta ja saanut sitten rahoja joltakin toiselta. Heidän ei olisi pitänyt olla tietävinäänkään siitä, että heistä huhuiltiin. Mutta he tekivät siitä parlamenttijutun: kreivitär de la Motte veti Cagliostron mukanaan, ja tämä sai istua 6 kk. Bastiljissa. Juttu loppui sitten siihen, että todettiin, ettei Cagliostrolla ollut mitään tekemistä tämän asian kanssa, vaan oli aivan syytön. Cagliostron vapauttaminen oli loistava tapaus: ihmisiä oli kymmeniä tuhansia Bastiljin ulkopuolella; riemusaatossa hänet vietiin kotiin. — Kuninkaan täytyi silloin heti antaa käsky Cagliostrolle, että hänen oli niin ja niin monen päivän kuluessa oltava poissa Ranskasta.

Caglioston vapaamuurarius

Caglioston vapaamuurarius on ilmoitettu tämänpäiväisen esitelmän aiheeksi, ja tämä esitelmä liittyy välittömästi niihin kahteen esitelmään, jotka jo on pidetty samasta aiheesta. Kolme viikkoa sitten oli puhetta Cagliostrosta ihmisenä ja hänen niin sanoaksemme okkultisesta asemastaan ja tehtävästään. Puhuimme siitä, että hän oli yksi kolmesta lähettiläästä, jotka Salainen Veljeskunta oli 18:n neljällä vuosisadalla lähettänyt maailmaan. Kaksi viikkoa sitten oli meillä puhetta Cagliostrosta vapaamuurarina. Silloin kerrottiin hänen elämästään ja toiminnastaan Euroopassa yleensä, hänen matkoistaan ja menestyksestään.

Nyt kun sitten tänään varsinaisena aiheena on Caglioston vapaamuurariopetukset niin sanoaksemme, on minusta hyvä ja välttämätöntä, että vielä muistutamme mieleemme joitakuuta asioita hänen elämästään sitä varten, että pääsisimme takaisin siihen varmaan tunnelmaan, että Cagliostro ei ollut ollenkaan mikään seikkailija, niin kuin profaaniset historioitsijat hänestä aina sanovat. Kaikista ystävällisimmät historioitsijat painottavat juuri sitä, että hän oli seikkailija, tietysti vielä ankarammat ja juuri vanhemmat historioitsijat ovat koettaneet korostaa sitä, että hän oli petkuttaja. Ja tämä on minusta kovasti ansaitsematonta. Silloin meidän täytyy antaa seikkailija-sanalle toinen merkitys, kuin mitä sille tavallisesti omistetaan. Pikemmin voidaan sanoa Gian Casanovasta, että hän oli seikkailija, jos kohta hänen seikkailunsa ovat loistavasti kirjoitetut. Häntä voidaan kuitenkin jossain määrin pitää seikkailijana, joka oli tyypillinen tuolle ajalle, mutta jos Cagliostro asetetaan hänen rinnalleen, silloin tehdään mielestäni suuri virhe.

Ajatelkaamme vain sitä, että Cagliostro voitti niin paljon ystäviä, ei ainoastaan tietämättömän kansan keskuudessa, joka todella siihen aikaan oli tietämätöntä ja jota hän auttoi rahoillaan ja parantamistaidollaan, vaan hän saavutti ystäviä kaikista sivistyneimpien kesken, ystäviä, jotka olivat hänelle uskollisia monien vaiheiden läpi. Yksi sellainen ystävä oli kardinaali de Rohan, joka tutustui Cagliostroon Strassbourg'issa. Nythän historioitsijat viittaavat siihen, että Cagliostro näytti Rohan'ille, että hän osasi tehdä kultaa, ja siksi Rohan oli niin ihastunut häneen ja kunnioitti häntä. Jos nyt ensin ajattelisimme, että Cagliostro olisi petollisella tavalla tehnyt kultaa Rohan'in nähden, niin silloin meidän pitäisi ajatella, että Rohan oli kovin yksinkertainen ihminen, vaikka hän oli erittäin sivistynyt ja Ranskan kirkon pää. Hän olisi siis siinä tapauksessa antanut vetää itseään nenästä niin karkealla tavalla. Mutta jos Cagliostro teki kultaa Rohan'in nähden, silloin voimme ymmärtää, että Rohan piti Cagliostroa hyvin merkkillisenä adeptina, korkeana olentona. Mutta emme sittenkään vielä mielestäni ymmärtäisi sitä, että niin sivistynyt ja ylhäinen mies kuin kardinaali de Rohan, olisi pitänyt Cagliostroa ystävänä ja etsinyt hänen seuraansa, vaan meidän täytyy ajatella, että se, mikä voitti Rohan'in sydämen, ei ollut Caglioston kerran tekemä ihme, eksperimentti, vaan hänen tietorikas ja sängen huomattava persoonallisuutensa. Rohan oli, niinkuin silloin sanottiin, salaisten tietojen tutkija, hän harrasti salaisia tieteitä, hän oli siis jotakuinkin samansuuntainen ihminen kuin meidän aikamme ihminen, joka harrastaa psyykkistä tutkimusta, joka ei ole leimannut itseään teosofiksi, vaan harrastaa tuollaisia tutkimuksia. Tällä tavalla Rohan harrasti salaisia tieteitä ja ajatteli itseksensä, onkohan niissä perää. Kun hän sitten tapasi Caglioston, tämä osasi hänelle puhua, selittää ja opettaa, ja se juuri voitti hänen sydämensä, kun Cagliostro osoittautui tietorikkaaksi ja viisaaksi ihmiseksi. Tavallaan huippukohta ja samalla sivuseikka oli se, että Cagliostro näytti kullanteon hänelle.

Me muistamme, että kun Cagliostro oli Lyonissa ja oli perustanut tuon vapaamuurari-emälooshin, niin hän sitten äkkiä sai sisäisen kutsun jättää Lyonin ja lähteä Pariisiin, jonne hän tuli 30 p. tammikuuta 1785. Tämä Pariisiin tulo oli aivan kuin kohtalon käskystä, sillä siellä hän samana vuonna sekaantui tuohon kuningattaren kaulakoristejuttuun. Se tapahtui sentähden, että hän oli kardinaali de Rohan'in hyvä ystävä ja että hän aikoinaan oli ollut Strassbourg'issa, jossa oli myös ollut kreivitär de la Motte. Cagliostro oli varoittanut Rohan'ia kreivitär de la Mottesta sanoen, ettei hän ollut luotettava nainen, mutta Rohan

kuitenkin sekaantui siihen juttuun, sillä hän oli idealisti ja ajatteli kauniisti naisista. Rohan ei kirkon ruhtinaana voinut mennä naimisiin, mutta hän oli suuri idealisti ja oli erityisesti kiintynyt kuningattareen.

Kun Cagliostro tuli Pariisiin, tuli kardinaali de Rohan heti häntä tapaamaan ja sanoi: »Hyvä ystävä, nyt teidän täytyy auttaa minua.» Cagliostro sanoi: »Olen valmis auttamaan, missä voin.» »Veljeni prinssi on hyvin sairaana; lääkärit ovat hänet hyljänneet, hän tulee pian kuolemaan. Pelastakaa hänet.» »En enää harrasta lääkärin ammattia», vastasi Cagliostro, »mutta tietysti teen, mitä voin.» Ja Rohan vei Cagliostron veljensä luo, ja Cagliostro nähtyään sairaan sanoi: »Kyllä minä parannan teidät, mutta teidän täytyy silloin hyvin tarkasti noudattaa minun määräyksiäni.» Ja hän otti esille pienen pullon, jossa oli jotakin nestettä, ja sanoi Rohan'ille: »Teidän pitää vastata siitä, että ensimmäisenä päivänä, siis tänään, annetaan 10 tippaa tätä eliksiiriä, huomenna 5 ja ylihuomenna 2. Viikon perästä on prinssi terve.» Rohan otti vastatakseen kaikesta, ja viikon perästä oli prinssi terve.

Tämä tapaus herätti kuin rajuilman Pariisissa, ja etenkin hovissa oltiin suuresti hämmästyneitä. Sillä oli niin suuri vaikutus, että eräs kuuluisa ranskalainen kuvanveistäjä tuli Cagliostron luo ja pyysi veistää hänet. Se kuvapatsas on vielä jäljellä, ja siinä on jalustaan kaiverrettu sanat »le divin Cagliostro» – jumalainen Cagliostro. Niiden sanojen lisäksi on vielä kaiverrettu seuraava ranskankielinen värssy, joka merkitsee: »Tuntekaa tässä inhimillisten olentojen ystävän piirteet. Kaikki hänen päivänsä ovat huomattavat aina uusista hyvistä töistä. Hän pidentää elämää, auttaa kurjuutta, puutetta, iloitsee siitä, että saa olla hyödyksi, joka on hänen ainoa palkintonsa.»

Eihän tällaista voisi tapahtua, ellei siihen olisi syytä. Cagliostron kuvapatsas litografina ja nämä sanat siinä levisivät tuhansissa kappaleissa Pariisissa, sillä kaikki pitivät asiaan kuuluvana pitää hänen kuvaansa kotonaan.

Sitten syntyi tuo merkillinen kaulakoristejuttu, ja Cagliostro joutui Bastiljiin, josta hän sitten kuuden kuukauden perästä vapautettiin syyttömänä juttuun, kuten myös Rohan. Kaikki huomasivat, että he olivat viattomia, Rohan'illa oli ollut ainoastaan hyvät tarkoitukset. Cagliostrolla ei ollut mitään tekemistä koko jutun kanssa. Ja kun Cagliostro tuli ulos Bastiljista, suuret kansanjoukot olivat häntä vastassa ja saattoivat hänet kotiin. Mutta hänellä oli vihamiehensä, kuten kaikilla etevillä ihmisillä on, eräs ministeri, joka sai kuninkaan antamaan määräyksen, ettei Cagliostro saa olla Pariisissa. Tässä määräyksessä oli, että Cagliostron oli jätettävä Pariisi 48 tunnin ja Ranska muutaman päivän kuluessa. Me voimme ymmärtää, että se suuri menestys ja vastaanotto, jonka Cagliostro sai tullessaan ulos Bastiljista, pelotti ministeriä ja hovia. Cagliostro lähti sentähden Pariisista Lontooseen, ja hänen kulkunsa Ranskan läpi oli kuin triumfikulkua, sillä hänen ystävänsä seurasivat häntä, ja kun hän Boulognessa astui laivaan, oli satoja ihmisiä, jotka itkivät, huiskuttivat ja huusivat hänelle. – Niin Cagliostro rouvineen tuli Lontooseen.

Vaikka Cagliostro oli syytön kaulakoristejuttuun, niin kuitenkin tuo hänen vankeutensa oli kuin käännekohta hänen elämässään, hänellä ei enää ollut erikoista menestystä, ja hän kulki kohti viimeistä vankeuttaan Roomassa. On huomattava, että Lontoossa ollessaan hän sai aivan erikoisen vastustajan ja panettelijan erästä todella huonosta ja roistomaisesta ihmisestä, joka oli ollut ennen kiinni monenlaisista rikoksista. Tämä oli eräs herra D. Hänellä oli hyvin huonot asiat, paljon velkoja, mutta yht'äkkiä hänen velkansa maksettiin, ja sanomalehti, jonka toimittaja hän oli, alkoi menestyä hyvin. Pian alkoi tähän lehteen ilmestyä panettelukirjoituksia Cagliostrosta edellä mainitun ministerin käskystä. Tämä herra D. koetti juuri todistaa, että Cagliostro oli sama kuin Balsamo. Minä omasta puolestani hyvin pätevistä syistä en pidä häntä samana. Tämä sanomalehtikirjoitussarja sai sitten oikein legendan vauhdin.

Sieltä Lontoosta Cagliostro kirjoitti erään kuuluisan kirjeen eräälle ystävälleen (M:lle) – en tiedä, kuka se oli – ja se kirje painettiin ja julkaistiin kymmenien tuhansien painoksena, ja kansa osti sitä. Tässä kirjeessään, »lettre au peuple francais», hän puhuu erittäin kauniita sanoja Ranskasta ja sen kansasta, kuinka ihmeellinen maa se on, ja kuinka erinomainen on sen kansan luonne, niin että se voisi olla maailman onnellisin kansa.

Sitten hän alkaa puhua, kuinka kuningas on kerrassaan erinomainen, mutta hänen ministerinsä pitävät häntä pimeydessä. Vielä hän puhuu ankaria sanoja Bastiljista ja niistä kuninkaallisista kirjeistä, joiden avulla ihmisiä viedään sinne. Bastiljista hän sanoo: »Ei kukaan ihminen voi tehdä mitään niin suurta rikosta, oli se mikä tahansa, ettei 6 kuukautta Bastiljissa olisi kaikkea sovittanut, sillä olo siellä on helvettä.» Ja hän antaa seikkaperäisiä tietoja, minkälainen se olo siellä on. Sitten hän sanoi tässä kirjeessään jotakin, joka on tehnyt hänet hyvin kuuluisaksi, nimittäin: »Minua on kyllä pyydetty takaisin Ranskaan, ministeri se ja se on lähettänyt kutsun, mutta olen vastannut tähän: olen kuninkaan käskystä istunut Bastiljissa ja paennut Englantiin, ainoastaan kuninkaan käskystä tulen takaisin.» Ja samalla hän lisää: »Minua on kyllä pyydetty Ranskaan, mutta en palaa sinne, ennenkuin Bastiljista on tehty yleinen kävelypaikka. Teille tulee sellainen ruhtinas, joka kutsuu kokoon kaikki säädyt, ja tulee vallankumous, mutta minä toivon kaikesta sydämestäni, että se vallankumous on *pacifique*, rauhallinen, ettei siinä vuodateta verta, muuten se ei olekaan toivottava.» – Tätä pidetään Cagliostro-ennustuksena, eikä kestänyt kuin muutamia vuosia, kun tämä kaikki toteutui.

Kun ajattelemme Cagliostroa vapaamuurarien piireissä ja opettajana, lähettiläänä Euroopassa, niin me olemme siihen jo viitanneet, että hän esiintyi sellaisella tiedolla, auktoriteetilla, jota ei ollut kellään muulla vapaamuurariudessa. Muistakaamme, että 18:nneen vuosisadan loppupuolella oli vapaamuurarius suunnattoman levinnyt, melkein kaikki sivistyneet ja ajattelevat miehet kuuluivat siihen. Siihen aikaan oli myös rosenkreutziläinen liike hyvin levinnyt, vaikka sellaiset yhtymät ja seurukset olivat hyvin salaisia. Mutta vapaamuurariuden yhteyteen oli muodostunut rosenkreutziläisiä asteita, niin että kun vapaamuurarit olivat käyneet läpi tavalliset vapaamuurariasteet, he saattoivat tulla Ruusu-Risti-ritareiksi. Sitten oli myös eräs korkeampi aste tässä vapaamuurariudessa, joka samoin kuin rosenkreutziläinen aste, sanoi edustavansa rosenkreutziläistä tietoa, nimittäin Temppeleiherra eli kadosh-aste. Temppeleiherrain ritaristohan oli hävitetty Filip Kauniin toimesta, mutta se oli elänyt salassa ja ilmeni nyt tällaisessa korkeammassa asteessa vapaamuurariudessa.

Me tiedämme, että rosenkreuziläiseen asteeseen kuului, että todellinen rosenkreutziläinen oli alkemisti, joka osasi muuttaa halvempia metalleja kullaksi. Ja voimme ymmärtää, että alemmissa piireissä uskottiin, että nuo rosenkreutziläiset ritarit osasivat tehdä kultaa. Mutta itse rosenkreutziläiset ritarit olivat ihmeissään, sillä eivät he näissä asteissa saaneet oppia kullantekotaitoa, vaikka he olivat kuulleet, että sellaisia johtajia oli, jotka osasivat sen taidon. Joskus esiintyi Euroopassa joku adepti, joka näytti osaavansa tehdä kultaa. Onhan aivan historiallisesti todistettu tapaus, että kreikkalainen adepti Laskaris osasi tehdä kultaa. Voisin eräessä toisessa esitelmässä kertoa hänen oppilaastaan, joka oli häneltä saanut tuota pulveria, jonka avulla tehdään kultaa. Oli siis ollut Euroopassa sellaisia adepteja, jotka liikkuiivat paikasta toiseen kuin salama. Sen tähden vapaamuurarit, kun tulivat rosenkreutziläisiin asteisiin, tiesivät, että heidän piti oppia tekemään kultaa, ja monet yrittivät tietysti kemiallisilla tavoilla ja koettivat päästä selville siitä mysteeristä – esimerkiksi meillä Suomessa oli sellaisia sivistyneitä ihmisiä – mutta harva saavutti sen taidon.

Mitä tulee taas Temppeleiherra-asteisiin vapaamuurariudessa, niin tiedämme, ettei siinä ollut kysymyksessä mikään kullantekotaito, vaan – niinkuin he itse uskoivat – uusi, suuri siveellinen voima. Temppeleiherrat olivat hävinneet maan päältä, mutta heidän häviönsä oli kostettava. Se ihminen, vapaamuurari, joka tuli Temppeleiherraksi, lupasi ja vannoi, että hän kostaa sen historiallisen vääryyden, että Jack de Molay poltettiin ja ritarikunta hävitettiin maan päältä. Ja ennen kaikkea on kostettava paaville ja Ranskan kuninkaalle; ja Temppeleiherrain unelma oli saatava oikeuksiinsa. He olivat unelmoineet, että Euroopassa vallitsee rauha, siinä on tasavaltoja, jotka ovat liitossa keskenään, ja on täysi uskonvapaus. Korkeimmassa Temppeleiherra-asteessa saatiin todellista tietoa, mutta siinä oli mukana aina tuo: meidän täytyy toteuttaa tuo unelma, ja se käy siten, että paavi ja kuninkaat syöstään pois ja ennen kaikkea kostetaan Ranskan kuninkaalle.

Kun nyt Cagliostro esiintyi vapaamuurarien kesken tietäjänä, joka tiesi niitä asioita, mitä vapaamuurarit etsivät korkeammassa asteissa, niin hänen täytyi sanoa: »Minä olen todellinen ruusuristiläinen, osaan tehdä kultaa; olen myös Temppehiritari, olen heidän lähettiläänsä ja tiedän heidän unelmansa ja millä tavalla se on

toteutettava.» Eivätkä nämä hänen väitteensä olleet tuulesta temmattuja. Olemme puhuneet, että hän oli Valkoisen Veljeskunnan lähettiläs, joten hänellä oli kaikki ne tiedot.

Kun Cagliostro vapaamuurariloosheissa puhui esimerkiksi Ruusu-Rivistä, rosenkreutziläisistä salaisuuksista ja sen filosofiasta, niin hän puhui siihen tapaan, kuin on olemassa eräs käsikirjoitus, eräästä kokouksesta, joka pidettiin Pariisissa. Kaikki historioitsijat eivät ole varmoja siitä, onko sellainen kokous pidetty, vai onko se keksitty. Ehkä siinä on kylläkin perää, joka tapauksessa on sen nojalla hyvä tietää, mihin suuntaan Cagliostro opetti Ruusu-Rivistä. Cagliostro sanoi: »Tämä Ruusu-Risti on vanha symboli, olen oppinut sen Egyptin pyramideissa, joissa olen vihitty mysteereihin.» Ja hän näytti koruesinettä, missä tämä Ruusu-Risti oli kuvattu.

Cagliostrolla oli tällainen kultainen risti, jonka hän sanoi olevan Egyptin ajoilta saakka. Egyptissä vanhat maagikot käyttivät tällaista merkkiä. Olen piirtänyt siihen nuo astrologiset merkit, joihin jo tutustuimme, kun oli puhetta neljästä evankeliumista.

Nyt Cagliostro sanoi, että maagikoilla oli tällainen vanha koriste, jota he kantoivat rinnassaan. Siinä oli sfinksin kuva: leijona, ihminen, kotka ja härkä. Ruusu on äärettömyyden ja ikuisuuden ympyrä, joka kuitenkin on rajoittanut itsensä, joka ilmenee. Risti on alkuaan kaksi kohtisuoraa viivaa, jotka kulkevat äärettömyyteen, ja ruusu eli sirkkeliympyrä kuvaa tämän äärettömyyden ilmennystä, niin että Ruusu-Risti – symboli on itse asiassa kuva koko maailmasta, siihen sisältyy kosmoksen koko salaisuus. Sitä vanhat tietäjät ja ne, jotka pyrkivät tietoon, aina ajattelivat, aina saivat mietiskellä. Ja kun he ymmärsivät Ruusu-Ristin salaisen merkityksen, silloin he tulivat näkeviksi.

Sitten tuossa ristissä oli vielä merkkejä – en muista, minkälaisia ne olivat, mutta jos merkitsemme meidän vastaavilla kirjaimillamme, olivat ne I, N, R, I. Nehän olivat, kuten tiedämme, Jeesus Natsarealaisen ristissä. Cagliostro sanoi, että nämä kirjaimet, jotka olivat tuossa ristissä, täydensivät salaisuutta. I oli merkki *ioiti*, joka muistuttaa hebrealaista *iod*-kirjainta. Ioitu merkitsee luovaa voimaa, N, *nain*, on aineellinen ilmennys, aineen alkuolemus, ja R, *rasit*, on se, mikä seuraa, kun luova voima vaikuttaa alkuperäiseen aineolemuksen, itse elämä, jonka siemen on tämä ioiti, joka on alhaalla ristissä, sillä elämä aina synnyttää uutta elämää.

Tämä oli tuon Ruusu-Ristin filosofinen selitys, ja sitä Cagliostro käski mietiskellä looshissa. Tämä esitys oli sellaista, jota Cagliostro puhui jokaisessa vapaamuurarilooshissa, mutta sitten hänellä oli oma vapaamuurariutensa. Onko meillä mitään tietoa siitä, mitä Cagliostro opetti omassa vapaamuurarilooshissaan Lyonissa? Meillä on ainakin yksi käsikirjoitus jäljellä, jossa on Cagliostron rituaalit ja opetuspuheet. Tämä kului Ranskassa henkilöltä toiselle ja joutui lopulta erään lääketieteen tohtorin käsiin. Siitä on osia julkaistu 90-luvulla eräässä aikakauskirjassa. Myös tiedetään, että inkvisitio-oikeuden edessä Roomassa oli yhtenä todistuskappaleena toinen käsikirjoitus, joka sisälsi Cagliostron rituaalit, mutta se hävitettiin inkvisition toimesta; siitä on jäljellä ainoastaan, mitä inkvisition pöytäkirjoissa on mainittu. Seuraava legenda, jonka voi lukea mistä laajemmasta historiallisesta teoksesta tahansa, joka puhuu Cagliostrosta, on siitä vielä jäljellä. Cagliostro tuli Lyonissa erällä matkallaan vihityksi vapaamuurariksi. Siellä hän joutui tekemisiin erään G. Coftonin kanssa, joka antoi hänelle opetusta ja egyptiläisen rituaalin. Tässä inkvisitio-oikeudessa oli juuri Coftonin allekirjoittama egyptiläinen käsikirjoitus tai oikeammin siinä oli hänen nimikirjaimensa. Ja historioitsijat sanovat: siinä se on, minkätähden Cagliostro nimitti itseään Suur-Coftoniksi. Goethehan kirjoitti näytelmäkappaleen, *der Grosskophta*, jossa hän tekee pilaa Cagliostrosta. Ja meidän mielestämme on omituista, että Cagliostro valitsi tuollaisen nimen itselleen. Mutta tuo legenda, että tämä Cofton-nimi olisi tullut egyptiläisestä G. Coftonista, on selvästi tuulesta temmattu. Englannissa kaikista pätevin auktoriteetti näillä aloilla sanoo aivan varmasti, ettei sellaista vapaamuuraria, kuin G. Cofton, ole koskaan ollut olemassa. Ja meidän täytyy syystä kysyä, minkä tähden on syntynyt tuo legenda G. Coftonista. Inkvisition saama käsikirjoitus oli varustettu eräänlaisin nimikirjaimin ja tuomarit lukivat sen G. Cofton. Mutta mikä on itse asiassa tuo nimikirjoitus? Se on aivan toinen, sillä keskellä nimeä

ei ollut f vaan s, joka oli pitkänomainen, kuten usein siihen aikaan kirjoitettiin. Nykyisellä kirjoitustavalla kirjoitettuna on tuo nimi Saint Costar. Ja tuo nimi, S. Costar, kuului Lyonin looshin mestarille, joka oli Cagliostroilta saanut oikeuden kopioida rituaalin tai antaa jonkun toisen veljen sen tehdä, mutta itse allekirjoittaa. Yhden sellaisen kopion on hän antanut Cagliostrolle. Tämä kopio oli niiden Cagliostron paperien joukossa, jotka joutuivat inkvisitiolle. Cagliostron nimi, Suur-Cofta, ei ole missään tekemisissä tuon asian kanssa.

Me tiedämme – siitä on ollut ennen puhetta – että ennenkuin ollenkaan pääsi egyptiläiseen vapaamuurariuteen, siis ennenkuin saattoi tulla vihityksi sellaiseen looshiin, joka toimi egyptiläisen riituksen mukaan, täytyi olla III°:n vapaamuurari. Cagliostro ei ollenkaan toiminut alemmissa asteissa. Hän sanoi, että Ruusu-Risti- ja Tempperiherra-salaisuuksia ei voida antaa muille kuin mestarimuurareille.

Caglioston vapaamuurariviisaus

Caglioston vapaamuurariviisaudesta olen luvannut tänään vähän puhua, ja tällä otsikolla olen tahtonut korostaa sitä seikkaa, että Cagliostrolla todella oli paljonkin tietoa niin sanotusta vanhasta viisaudesta, josta me esimerkiksi puhumme nykyaikaisessa teosofiassa. Tämä tieto ei siis ollut hänen omaa keksimäänsä, sillä mitä tietoa se silloin olisi ollut, vaan se oli sitä samaa vanhaa, ikuista viisautta, jota jokainen totuudenetsijä etsii ja josta hän jotakin voi löytää. Cagliostrosta on joku historioitsija, jolla on ollut tilaisuus vähän tutkia hänen vapaamuurariviisauttaan, huomannut, että nuo samat asiat, joita hän esitti omilla nimityksillään, ovat alkemistien, rosenkretziläisten ja ruusu-ristiläisten vanhoissa kirjoissa. Cagliostro ei siis muka tuonut mitään uutta. Tällainen puhe on kuvaavaa historioitsijalle, meidän aikamme tiedemiehelle. Mutta sehän on kyllä totta. Cagliostrolla oli tietoa vanhasta viisaudesta. Hän esitti asioita omalla tavallaan. Jos ei hän sitä olisi tehnyt, vaan kirjojen nojalla, niin hän olisi voinut viitata kirjoihin, mutta kun hän itse oli viisauden täyttämä, niin hän opettaessaan vapaamuurareita käytti omaa esitystapaansa, omia tietojaan. Kun kerran luin tällaisen huomautuksen erästä historiallisesta teoksesta, niin mieleeni muistui, kuinka Madame Blavatskystä meidän aikamme on sanottu: »Eihän hänellä ollut mitään omaa tietoa; eihän teosofisessa liikkeessäkään ole mitään omaa tietoa; teosofia on ainoastaan, niinkuin ranskalainen kirjailija sanoo: koko teosofia on erilaisia koottuja palasia; se on koko teosofia.» Pidettiin pahana sitä, että Madame Blavatsky ei vedonnut omaan auktoriteettiuteensa, vaan aina viittasi kirjoissaan toisiin kirjoihin. Sillä Salainen Oppi on täynnä sitaatteja. Se on uudenaikaisesti oppinut kirja. Hänen työnsä oli julkinen, ja sentähden hän kirjoittikin Salaisen Oppinsa viittaamalla toisiin vanhoihin kirjoihin. Mielestäni on hyvin lapsellista huomauttaa, ettei hänellä muka ollut omaa tietoa, sillä jos hänellä ei olisi ollut sitä, niin kuinka hän olisi osannut koota kaikki maailman vanhat kirjat, kirjailijat, ajattelijat ja filosofit ja luoda niistä yhtenäisen kokonaisuuden, viitata joka kohdassa, mitä mikin kirjailija on sanonut. Hän ei olisi siihen kyennyt, jos hänellä itsellään ei olisi ollut pohjaa ja tietoa. Mielestäni paras todistus siitä, että Cagliostrolla oli jotakin annettavana oli se, että hänellä oli syvempi käsitys vapaamuurariudesta käsittäessään sen inhimilliseksi asiaksi. Vapaamuurarius oli ollut vain miehiä varten niinä satana vuotena, jona se oli Euroopassa toiminut. Cagliostro oli ensimmäinen uudistaja tässä suhteessa, sillä hän sanoi, että vapaamuurarius on ihmisiä varten, se on naisiakin varten. Hän ei mennyt niin pitkälle, niinkuin viime vuosisadan loppupuolella mentiin, että olisi avannut loosheja yhteisesti sekä miehille että naisille, mutta hän perusti kyllä loosheja naisia varten, aivan samanlaisia loosheja kuin miehillekin. Niissä oli ainoastaan naisia, ja kreivitär oli Suur-Mestarina. Mutta Cagliostro oli kuitenkin ulkonaisena opettajana näissä naisloosheissa, vaikka hänen puolisonsa oli Suur-Mestarina. Minun täytyy tässä ohimennen huomauttaa asiasta, josta jotkut historioitsijat ovat tehneet pilaa, ovat esittäneet asioita siinä valossa, että Caglioston loosheissa elettiin hyvin kummallista elämää ja siellä piti naisten esiintyä hyvin ohuissa puvuissa. Tuollaisia juttuja on levitetty, ja jotkut historioitsijatkin ovat sellaista sanoneet, mutta että ne ovat tuulesta temmatuita, todistaa jo se, että hovi oli hyvin kiinnostunut tästä looshista, ja Marie Antoinettekin olisi kyllä hyvin mielellään ollut mukana, mutta hänen mielestään ei se oikein sopinut hänen arvolleen, koska Ranskan kuningas ei ollut vapaamuurari, ja sentähden oli mahdotonta hänen yksin mennä vapaamuurariksi. Mutta kuningattarella oli erikoisen hyvä ystävätär, joka tuli Caglioston Isis-looshin mestariksi. Hänestä historioitsijat eivät sano muuta kuin, että hän oli ihana nainen, puhdas, ylevä ja jalo. Hän kuoli Ranskan vallankumouksen aikana väkivaltaisen kuoleman. Oltuaan kauan vankina hänet päästettiin vapaaksi, mutta ulkona kadulla hänet murhattiin. Se oli hirveä näky kuningattarelle, kun julmat pariisilaiset panivat hänen ystävänsä pään keihään nenään ja hänen piti sitä katsella. Kaikki ovat yksimielisiä siitä, että tämä nainen oli erittäin hieno. Tämä asia painaa niin paljon vaa'assa, että on mahdotonta ajatella, että Caglioston looshissa olisi ollut jotakin, joka pienimmässäkään määrin olisi loukannut naisia ja niitä, jotka olivat naimisissa kuninkaan perheen jäsenen kanssa. He eivät saattaneet alistua sellaiseen. — Ohimennen sanoen, minun on erittäin vaikea uskoa, että Venäjän hovin keisarinna ja prinsessat ja korkeimmat siellä olisivat tuossa Rasputin-asiassa olleet pienimmässäkään määrin vailla hyvää säädyllyisyyttä.

Meidän täytyy muistaa, että hyvin korkea sivistys on niin vahva suoja, ettei ihminen, joka on sen saavuttanut, voi alistua mihin tahansa. – Mielestäni on aivan selvää, että tämä Isis-looshi, jonka mestarina oli juuri tämä hieno nainen, oli kaiken arvostelun yläpuolella; ne olivat henkeviä loosheja, koska niin hienosti sivistynyt nainen saattoi olla niissä mukana. Meillä on muuten tietoja niistä harvoista kirjeistä, joita on jäljellä. Paroonitar von Recker on kopioinut kirjeen, jonka Cagliostro oli hänelle kirjoittanut. Siinä kirjeessään Cagliostro nimenomaan tulee tunnustaneeksi, että hänen naistuttavansa ovat hyvin harvalukuiset. Kirje alkaa näin: »Rakas tytär ja sisar. Tästä kirjeestä voitte havaita, onko minulla kunnioitusta Teitä kohtaan; minä en ole koskaan kirjoittanut naisille.» Tämän saman kirjeen hän allekirjoittaa kauniisti: »Aina Teidän, joka Teitä rakastaa sydämestään.» Tuo kirje kokonaisuudessaan oli näin kaunis, ja se on kuin todistus siitä, että Cagliostro oli erikoisen hieno käytöksessään naista kohtaan.

Nyt kun ajattelemme hänen vapaamuurariviisauttaan, niin muistuu heti mieleemme, mitä olemme lukeneet Cagliostrosta Dumas'in romaaneissa. Cagliostro esiintyy kirjan alussa myrskysisänä iltana Saksissa jossakin metsässä, ja hän tekee itsensä tunnetuksi toisille vapaamuurareille sillä tavoin, että hän avaa takkinsa, ja silloin näkyy hänen rinnallaan metallilaatta, johon on kaiverrettu kirjaimet L. P. D. Toiset vapaamuurarit tuntevat, että hän on se lähettiläs, jota he kaikki ovat odottaneet. Mitä nämä kirjaimet merkitsevät? Ne ovat saaneet merkityksensä inkvisitio-tutkinnossa. Kun Cagliostro oli inkvisition edessä, niin tuomarit kysyivät, mitä nuo kirjaimet merkitsevät ja silloin hän antoi erään merkityksen, joka sattuu yhteen Ranskan tapahtumien kanssa. Hän sanoi kirjainten merkitsevän: LILIA PEDIBUS DESTRUE. Se merkitsee: Polje liljat jalkoihin. Liljat tarkoittavat Ranskan kuningasliljoja. Samoihin aikoihin tapahtui sitten vallankumous ja siellä todella poljettiin liljat jalkoihin. Kuitenkaan Cagliostro ei selittänyt näitä kirjaimia näin vapaamuurariloosheissa. Cagliostro itse tulkitsi nämä vapaamuurareille. Hän sisällytti niihin enemmän filosofiaa; hän sanoo niiden merkitsevän: ensimmäinen sana on kyllä LIBERTE, sitten POUVOIR ja DEVOIR = vapaus, valta eli voima, ja velvollisuus. Cagliostro sanoo, että vapaus ei ole vapautta, jos sitä millään tavalla käyttää väärin. Ihminen ei ymmärrä vapautta, ellei hän ymmärrä valtaa ja velvollisuutta. Ihminen voi ensin luulla, että vapaus on valtaa. Ei, sanoo Cagliostro, se on suuri erehdys. Valta on velvollisuutta, valta tulee vasta siitä, että velvollisuus täytetään, – vapaus ja välttämättömyys, niinkuin me voimme kääntää tuon velvollisuussanan. Jos ei velvollisuutta suoriteta, niin silloin valta nousee vallattomuudeksi ja silloin se ei enää ole valtaa. Valta on ainoastaan siinä vapaudessa, joka syntyy velvollisuuden täyttämistä. Tämä oli siis aivan käytännöllinen mutta hyvin syvä elämänfilosofia, jonka Cagliostro opetti kaikille vapaamuurareille. Me tunnemme hänen vapaamuurarijärjestelmänsä sen kolmessa ensimmäisessä asteessa, ja sitä korkeammat asteet ovat jatkoasteita todellisille vapaamuurariasteille, siis kolmelle ensimmäiselle. Kolme korkeampaa, eli »Cagliostron kolme astetta» olivat: 5-6-7°. Me tunnemme ne osaksi eräästä alkuperäisestä kirjoituksesta, joka on säilytetty ja joka viimeksi oli Ranskassa, mutta se on ollut alun perin ensin Lyonin looshin hallussa, se oli looshin arkistossa oleva esitys Cagliostron vapaamuurari-riituksesta. Tämä Cagliostron käsikirjoitus julkaistiin osittain eräässä aikakauskirjassa -90 luvulla ja tämä niin sanottu käsikirjoitus on yhtäpitävä sen kanssa, mikä oli esillä inkvisitiotuomioistuimessa ja josta on tietoa ainoastaan inkvisition pöytäkirjoissa. Mutta sitten on vielä olemassa kolmas ranskankielinen käsikirjoitus, ja se on skottilaisen suurlooshin hallussa. Se mitä me tiedämme Cagliostron järjestelmästä, perustuu näihin kahteen käsikirjoitukseen. Kun tarkastamme näitä rituaaleja, niin huomaamme, että ne eivät kovinkaan suuresti poikkea kokoonpanoltaan tavallisista vapaamuurarirituaaleista. En tietenkään tahdo esittää näitä rituaaleja, koska ne eivät voi sellaisinaan kiinnostaa muita kuin vapaamuurareita. Ne hyvin paljon muistuttavat vapaamuurarien rituaaleja noin olennaisesti. Muodot ovat kyllä hiukan toiset, mutta periaatteiltaan ne ovat samoja. Ainoastaan muutamasta pienestä seikasta tahdon mainita, jotka ovat vapaamuurareille hyvinkin selvät ja huomattavat. Jokainen vapaamuurari tietää, että looshissa on niin sanottu työtaulu. Nämä työtaulut Cagliostron looshissa olivat seuraavanlaiset. Ensimmäisessä asteessa on suuri ovi temppeeliin, joka on verhottu. Siihen temppeeliin johtaa seitsemän porrasta. Tuon verhon molemmin puolin on jotakin kirjoitettu, toisella puolen: Suuri salaisuus, ja toisella puolella salaisuuden kallis aarre. Toisen asteen työtaulussa huomaamme taas temppeelin, joka on ihmissydämen sisällä. Sitä temppeeliä valaisee sekä aurinko että kuu. Kolmannen asteen työtaulussa näemme Feenix-linnun, joka on liekehtivässä tulossa ja on juuri nousemassa tulen liekeistä korkeuteen.

Tämän kuvan alapuolella on merkuriussauva ja miekka ristissä. Pian nämä asiat selvenevät, kun etenemme. Voin vielä mainita, että kun pyrkijä vihitään toiseen asteeseen, niin eräänä seremoniana on se, että pyrkijä seisoo kääntyneenä ylöspäin taivasta kohti, aukaisee suunsa ja hengittää hyvin syvään, ja samalla mestari puhalttaa henkeä hänen ylitsensä. Kolmannessa asteessa on myöskin kiintoisa kohta. (Näitä saa lukea julkisista kirjoista.) Kolmannessa asteessa on merkillisenä yksityiskohtana se, että looshin mestari käyttää apunaan niin sanottuja kyyhkysia. Nämä kyyhkysot ovat viattomuuden tilassa olevia nuoria tyttöjä ja poikia. Niitä oli yksi tai kaksi looshikokouksessa. Nämä lapset asetettiin eräillä seremonioilla erikoiseen tilaan; heissä herätettiin sisäisiä aisteja. Sitten heidät asetettiin verhon taakse jonkinlaisen kabinetin sisään ja heidän tehtävänsä oli antaa oraakkelivastauksia. Nuo lapset, jotka eivät osanneet seurata asioita fyysisin silmin, antoivat vastauksia, kun heiltä kysyttiin. Heiltä voitiin esim. kysyä: »Kuinka sopiva se kokelas, joka on toisen asteen egyptiläinen vapaamuurari, on koroitettavaksi kolmanteen asteeseen.» Jos oraakkeli vastasi, että pyrkijä oli sopiva ja piti jonkinlaisen puheen hänelle, niin silloin hänet vihittiin kolmanteen asteeseen.

Eniten olemme kuitenkin kiinnostuneet Cagliostroin vapaamuurariväisäudesta ts. siitä, mitä Cagliostro opetti looshissa. Sillä vapaamuurarius on paitsi seremoniallista toimintaa myöskin opiskelua. Sellainenhan on vapaamuuraritraditio kaikkialla vielä tänään. Siis jos Cagliostroin loosheissa oli vapaamuuraritapaan kaikenlaisia seremonioita, niin oli niissä ennen kaikkea myöskin tiettyä opetusta. Tämä opetus ei ollut sellaista, etteikö siitä voisi puhua meidän ajallamme. Siitä voi täydellä syyllä puhua, koska se myöskin tulee todistamaan, että Cagliostro oli viisas mies, että hänellä oli tietoa. Sen huomaa ainakin nykyaikainen teosofi, joka on perehtynyt Madame Blavatskyn suureen työhön. Ensimmäisessä asteessa opetettiin näin – toistan lyhyesti, mitä Cagliostroin vapaamuuraririitoksen niin sanotuissa opiskeluesitelmissä sanotaan ensimmäisessä asteessa –: »Ennenkuin ihminen luotiin, luotiin ensimmäinen materia eli aine. Tämä ensimmäinen materia oli kuolematon, ja jos ihminen olisi sen materian omaksunut itselleen ruumiiksi, hän olisi ollut kuolematon. Mutta ihminen lankesi, ei pysynyt siinä, ei osannut ottaa tuota ensimmäistä materiaa ruumiikseen. Koska tämä ensimmäinen materia sisälsi kuolematomuuden, uskottiin sen salaisuus ainoastaan muutamille ihmisille. Nimenomaan mainittiin nimet Enok, Elias, Mooses, David, Salomon. Ei sanottu, että vain heille uskottiin ensimmäisen materian salaisuus, ei vain heille, vaan muillekin heidän kaltaisilleen. Kaikki muut ihmiset elävät pimeydessä ja elävät sen ulkopuolella, vaikka heidän tehtävänsä ihmisinä on päästä takaisin tuon ensimmäisen materian yhteyteen. Tämä merkitsee, että palataan takaisin ja tämä tapahtuu hyvin pitkällä ponnistuksella. Nuo seitsemän porrasta työtaulussa kuvaavat niitä seitsemää astetta kehityksessä, joiden läpi ihmisen tulee kulkea päästäkseen alkuperäisen materian yhteyteen. Nämä 7 askelta ovat eri väriset, samalla tavoin kuin sateenkaari. Korkein niistä, se viimeinen, johon hänen tulee syventyä ja saapua, on punainen väri. Tällä tavalla Cagliostro lyhyesti sanoen opetti ensimmäiselle asteelle. Tämä ei ole vaikea ymmärtää, sillä tuossa on todella esitetty meidän teosofinen elämänymmärryksemme ja filosofiamme. Cagliostro käytti sanaa kristitty ja länsimaista tapaa puhua lankeemuksesta. Tämän mysteerin voimme Madame Blavatskyn Salaisen Opin avulla sekä ymmärtää että selittää. Toisessa ja kolmannessa asteessa korosti Cagliostro erikoisesti erästä asiaa, josta oli puhetta jo ennen, nimittäin sitä, että ensimmäinen aine kuvaa ruusua. Nyt kun pidämme tämän mielessämme, että ensimmäinen aine eli materia kuvaa ruusua eli ympyrää, niin meidän mieleemme heti tulee Salaisen Opin opetukset jo Madame Blavatskyn suurteoksen ensimmäisessä osassa, jossa hän puhuu maailman luomisesta: koko olemassaolon salaisuus on esitettynä tuossa hyvin merkillisessä ja viisaassa, salaperäisen syvällisessä symbolissa, että ensimmäinen materia on ruusu eli ympyrä. Sillä minkälainen on kaikista korkein käsitys ja syvin filosofinen käsitys, minkä voimme saada olemassaolosta? Sehän on se, ettei ole muuta kuin yksi oleminen, yksi todellisuus, yksi absoluutti. Jokainen filosofi yhtyy tähän. Ei hän voi tyytyä ristiriitoihin hyvän ja pahan välillä, hän etsii sitä ainoata todellisuutta, joka on kaiken takana, johon kaikki uppoutuu ja johon kaikki häviää, absoluuttista todellisuutta. Sitä mielestäni esitetään Salaisessa Opissa merkillisen etevällä tavalla. Madame Blavatsky oli ensimmäinen, joka osasi tuoda henkeä ja elämää näihin absoluuttisiin käsityksiin. Tämä suuri oleminen, tämä suuri absoluuttinen olemassaolo on ikuista elämää ja rikkautta ja runsautta, rikkaudesta syntymistä, joka tapahtuu itsestään välttämättömyyden pakosta tuossa absoluutissa. Sitä absoluuttia voi kuvata pisteellä, mutta silloin on muistettava, että se ei suinkaan ole yksi piste, sillä piste itsessään jo on elämää, se on jo kuin ilmennystä, joka absoluutissa herää. Se ei ole aivan sama kuin absoluutti, sillä me voimme, käyttäkösemme

inhimillistä ajattelutapaa, käsittää äärettömyyden tyhjäksi avaruudeksi, pohjattomuudeksi. Pistehän olisi silloin jo ilmennystä. Me voimme lisätä, että absoluutti on ääretön määrä näitä pisteitä, näitä ilmennysmahdollisuuksia. Absoluutti, on kuin piste, mutta muistakaamme, ei yksi piste, vaan äärettömyys, rajaton luku näitä pisteitä, alati syntyviä, ikuisesti syntyviä pisteitä. Jos osaamme pitää edessämme tällaisen kuvan absoluutista, joka on rajaton määrä pisteitä, niin silloin sanomme, että elämä ei ole näiden pisteiden paikallaan pysymistä, vaan näiden pisteiden liikkumista, siis pisteiden viivaksi muuttumista. Ajatelkaamme vain, että on olemassa vain yksi piste, ja tämä elämispiste liikkuu viivaksi, niin silloin jotta se ilmenisi, on aivan ehdotonta, että se on ääretön samalla kun se on ajallinen ja rajoitettu. Siis pisteen liikkuminen, jos me ajatlemme sen tapahtuvan viivana, ei saata tapahtua suoraan eteenpäin ikuisesti, vaan jotta olisi mitään ilmennystä, sen pitää niin sanoaksemme ajassa olla ääretön. Me joudumme täydellisesti nykyisen ajattelijan Einsteinin teoriaan. Viivaa emme voi ajatella ikuisesti jatkuvaksi suoraviivaisena, vaan se jatkuu ikuisesti niin, että se tulee takaisin omaan itseensä ja muodostaa ympyrän. Tämä on kaiken ilmenneen elämän edellytys, matemaattinen edellytys; pisteen täytyy muodostua ympyräksi, viivan tulee muodostua ympyräksi. Mitään muuta emme osaa ajatella ja kuvitella. Voimme kyllä matemaattisesti puhua, että kyllä se ikuisesti jatkuu äärettömyyteen, mutta Einstein huomauttaa aivan oikein, että äärettömyys ei ole mitään, sellainen äärettömyys ei ole ilmennyt, se ei ole olemassa. Niin pian kuin absoluutti ilmenee, niin sen täytyy olla ympyrä. Einstein sanoo, että ilmennyt maailma on rajoitettu. Niin Madame Blavatskykin esittää asioita Salaisessa Opissa, hän puhuu ilmenneestä kosmoksesta, hän puhuu suuresta absoluutista, joka on kuin unessa, joka nukkuu ja sitten kun se herää, niin se on rajoitettu, vaikka se on ääretön. Minäkin ajattelin ennen sillä tavoin ja ajattelen ehkä vieläkin, että näitä maailman kaikkeuksia on rajaton määrä, yksi tällainen maailmankaikkeus on olemassa ja niitten ääriä voimme etsiä teleskoopeilla, mutta joiden ääriin emme voi päästä, mutta kuitenkin sen täytyy olla rajoitettu, tämän maailman, jonka me nyt voimme ajatella. Oli se kuinka suuri tahansa, niin se on kokonaisuus, ja kokonaisuutena rajoitettu. Madame Blavatsky puhuu maailman ilmennyksestä, ja kun hän silloin huomauttaa mikä on silloin sen ulkopuolella, niin meidän täytyy turvautua siihen, että on toisia maailmoita tai sitten ymmärtää, ettei ole ilmennystä, joka ei olisi rajoitettu. Nyt siis Cagliostro juuri sanoo, että tämä ilmennys, tämä ensimmäinen materia, on ruusu eli ympyrä. Salaisessa Opissa näette heti nuo symbolit, Madame Blavatsky käyttää myöskin noita vanhoja symboleja. Hän sanoo: Jos ensimmäinen on piste, niin ilmennyksen seuraava muoto on heti piste ympyrän sisällä ja sitten tässä ympyrässä muodostuu viiva ja maailman kaikkeus ilmenee ristinä ympyrän sisällä, se on aine ja henki, joka ilmenee ikuisen äärettömyyden sisällä. Sillä tavalla myöskin Cagliostro esitti asioita. Nyt meidän täytyy kiinnittää huomiomme siihen, että Cagliostro sanoo, että tuo ympyrä, joka on ilmennyksen ensimmäinen materia, on ruusu. Se vie meidät siihen selvään tulokseen, että kun me nyt ajatlemme ja pidämme kiinni siitä, että äärettömyys eli absoluuttinen elämä on pisteen rajattomuutta, ei yksi piste, vaan pisteiden rajattomuus, niin koettaessamme kuvitella havainnollisesti, että tässä absoluuttisessa elämässä on ääretön määrä näitä pisteitä, täytyy siellä olla yksi piste, joka piirtää tuon ympyrän, siinä täytyy olla piste, joka on vahvempi toisia pisteitä, joka piirtää tuon suuren ympyrän äärettömyyden sisällä. Kaikki muut pisteet jäävät kuin sen sisälle. Kun yksi, ensimmäinen voimakas, piirsi kehän, niin toiset jäivät sisään eikä siinä uusia synny, koska absoluuttinen elämä jäi kuin ulkopuolelle tätä kehää, tätä ympyrää. Se, joka siinä syntyy, se joka voimakkaana piirsi kehän, se on suuri Logos, se on maailmankaikkeuden suuri Logos. Siinä oli silloin havaittavana tämä voimakas ilmenemistahto, se voimakas tahto, se voima, se niinkuin sanomme uskonnollisella, filosofisella kielellä: Isän voimakas tahto. Mutta sitten kun se oli piirtänyt tuon ja sulkenut kuin syliinsä kaikki muut pisteet, jotka jäivät sen sisään ja siellä pyrkivät ilmenemään, niin se tunsu rakastavansa niitä kaikkia. Tähän viittasi Cagliostro sanoessaan: Tuo prima materia on ruusu, ensimmäinen aate on siis suuri jumalainen rakkaus, joka sulkee sisäänsä kaikki nämä ilmennykseen pyrkivät pisteet, se rakastaa niitä kaikkia rajattomalla rakkaudella, äärettömällä, kaiken käsittävällä rakkaudella. Tämä rakkaus on sitä, jota nimitämme Jumalan Pojaksi. Luova tahto on Isä ja poika, on tunnetta ja rakkautta. Tämä rakkaus voittaa kaikki nämä äärettömän monet ilmennykseen pyrkivät pisteet ja siitä seuraa heti, että totuuden pyhä henki, totuuden näkemys, tuo suuri tajunta ja rakkaus myöskin näkee ja katselee ja tietää, että se on jumalaista ilmennystä, siinä on tajuntaa, tietoa ja näkemystä. Se on pyhä henki, jonka katseen edessä kaikki on totuutta. Totuutta on vain olemassa, totuuden silmän edessä ei ole muuta kuin totuutta. Kun Logos tällä tavoin avaa silmänsä katselemaan kaikkea tuota ilmennykseen pyrkimystä, niin sen Logoksen silmien

edessä, totuuden näkemyksen edessä kaikki pisteet asettuvat omille paikoilleen. Nuo pisteethän ovat absoluutissa ikuisesti syntyviä elämän ilmennyksiä. Ja mikä se elämä sitten on? Jotta saisimme kuvan tästä, meidän täytyy nyt luonnollisesti tulla maailmaan, jotta käsitämme. Meidän täytyy nyt sanoa, että nuo ilmennyspisteet, jotka ovat Isän silmien edessä, esiintyvät hänen edessään täydellisen ihmisen kuvina. Hän on voimakkain ja ne ovat Jumalan Poikia ja hänen kaltaisinaan; niinkuin hän on Logos, niin nekin ovat täydellisiä ihmisiä. Mutta nämä täydelliset ihmiset eivät ole voimakkaita, niinkuin hän, ne eivät kestä hänen katseensa edessä, ne vapisevat, ne eivät tunne olevansa sillä tavoin voimakkaita Jumalan Poikia niinkuin hän, ne eivät osaa vastata täydellisesti hänen rakkauteensa. Kun hän katselee, niin on paljon sellaisia, jotka nousevat esille täydessä loistossaan, kaikki ne sellaiset jumalaiset olennot, jotka ovat vanhoja, edellisistä maailmankaikkeuksista, jotka ovat kehittyneet jumalaisiksi olennoiksi, ne kaikki nousevat esille, kun Logos katselee, totuuden edessä ne pulpahtavat esille, mutta on äärettömän suuri joukko näitä jumalaisia Jumalan Poikia, jotka eivät kestä Logoksen katseen edessä, vaan heistä selvästi näkee, että he eivät ole saavuttaneet mitään tietoisuutta. He ovat kokemattomia, he ovat lapsia, he eivät voi vastata jumalaiseen rakkauteen, eivätkä osaa ympäröidä itseään jumalaisella rakkaudella. He eivät osaa ympäröidä itseään ruusuilla, vaan he tuntevat voimattomuutensa tuon ruusuisen katseen edessä. He lankeavat polvilleen ja Logos kuiskaa: »Lapsia, poikia, joitten täytyy käydä elämän suurta koulua.» He eivät pysyneet siis, niinkuin Cagliostro sanoi, siinä ensimmäisessä materiassa, vaan lankesivat sillä tavoin, että heidän täytyi käydä koulua, heidän täytyi käydä ilmenneen elämän koulua, jotta he voisivat tulla tietoisiksi omasta sisimmästään, omasta sisäisestä elämästään. Tai toisin sanoen, jotta he voisivat pukeutua ruusun vaippaan, jotta he voisivat pukeutua rakkauden hahmoon. Me huomaamme siis, kuinka tällaisia asioita aina täytyy esittää tavallaan vertauskuvallisesti. Minäkin puhun kuin symboleissa, vaikka olen selostavinani Cagliostron tieteellistä esitystä. Minunkin puheeni on kuin vertauskuvaa. Madame Blavatskykin käytti vertauskuvakieltä. Meissä täytyy herätä intuitiivinen totuuden näkemys, että voisimme todella ymmärtää, että näin on. Sellainen kyky tulee olemaan aivan luonnollinen asia uudessa sivistyksessä. Lapset ymmärtävät ja heräävät huomaamaan, että se on totta. Niitä ihmisiä kuuluu syntyvän hyvin paljon nykyaikana Kaliforniassa, Australiassa ja epäilemättä niitä on muuallakin, Euroopassa, ihmisiä, jotka tietävät aivan hyvin, että tämä on totuus. He kuulevat lapsina ja nuorina, tietävät, että se on totta. Näillä lapsilla on intuitiivinen näkemys ja he vaativat filosofista ja vertauskuvallista esitystä, vaikka se olisi kuinka vertauskuvallinen tahansa. Nythän ei ole vaikea käsittää sitä seuraavaa, että ihmisillä on kehitys edessään. Meidän täytyy astua portaita pitkin päästäksemme yhteyteen prima materian kanssa. Cagliostro mainitsee myöskin, että muutamat ihmiset ovat historian kuluessa osanneet kulkea näitä portaita pitkin ja ovat päässeet tuon kehityksen lopulliseen päämäärään. He ovat siis tulleet osallisiksi siitä alkuperäisestä viisaudesta ja tiedosta, mikä tulee tuon rakkauden yhteydessä, kun ihminen yhtyy ruusuruumiiseen, kun ihminen yhtyy Vapahtajaan eli Kristuksen ruumiiseen ja jokin veripunainen pesee hänet puhtaaksi. Silloin hän on lopullisesti näin pesty tuon ensimmäisen materian veressä ja hän on päässyt korkeimmalle temppeleportaalle eli punaiselle asteelle.

Cagliostro esittää toisessa vapaamuurariasteessa, miten tämä kehitys käy päinsä. Se myöskin esitettiin näin vertauskuvallisesti. Siinä on suuri 40 vuorokautta kestävä puhdistus ja paasto. Sinun pitää rakentaa temppele, jossa on 3 kerrosta, alimmassa on ruokailu- ja kylpyhuoneet, siinä on suuri sali, jossa on 4 ikkunaa neljään ilmansuuntaan, 12 vuodetta, ja sitten on ylin osa, joka on mietiskelyhuone, ja moraalinen uudestisyntyminen tapahtuu paaston ohella. Cagliostro antoi hyvin tarkat määräykset koko tästä paastosta ja voi huomata, että se on viisaasti esitetty, sillä tavoin juuri kuin meidänkin aikamme asiaan perehtynyt lääkäri voi meitä neuvoa, meidänkin aikamme lääkäri voi neuvoa meitä paastoamaan. Cagliostro sanoo, että tärkeintä ei tietenkään ole ruumiillinen paasto. Se ei vielä vie mihinkään. Tärkeintä on se, että ihminen ajaa ulos ruumiistaan kaikki paheet, hänen sielunsa tulee olla hyveen täyttämä. Jokainen ymmärtää, että niinkuin yleensä vapaamuurariudessa, ei ole kysymys Salomonin temppelein rakentamisesta fyysisessä maailmassa. Ei tässä ole tarkoitus, että minun tulee rakentaa temppele, jossa on kaikki makuuhuoneet ja muut, vaan meidän on ymmärrettävä, että se temppele on rakennettava ihmisen sydämeen. Tuollainen 40 päivän paasto, jolloin myöskin nautitaan elämän eliksiiriä, on kyllä välttämätön aina joka 50. vuosi. Siis ainoastaan 2 kertaa vuosisadan aikana pitää ihmisen käydä läpi tuo paasto, silloin hän voi elää kuinka kauan tahansa. Tuota paastoa kuvataan hyvin salaperäisesti. Tässä toisessa asteessa tulee siis vapaamuurareille selväksi, että nyt

hänen pitää käytännössä pyrkiä prima materian luo, josta hän on kuullut ensimmäisessä asteessa. Nyt hänen tulee fyysisesti käytännössä käydä toteuttamaan sitä asiaa. Toisessa asteessa on ammattilaisen ikä 33 vuotta, mutta hänelle annetaan kuin lupaus, että hän pääsee takaisin lapseksi ja hänen sanansa tässä toisessa asteessa on tietty 'pyhä sana' ja tämä pyhä sana merkitsee: »Minä tahdon ja minä määrään, että minun tahtoni pannaan toimeen.» Se on inhimillisen pyrkijän tunnussana tässä toisessa asteessa.

Kolmannessa asteessa on jo mestarius saavutettu. Kolmanteen asteeseen oli vaikea päästä. Kyyhkysset olivat ovenvartijoina määräämässä, pääsiko oppilas siihen kolmanteen asteeseen. Tähän asteeseen ei päässyt, jollei ollut suorittanut jotakin tämän toisen asteen käytännöllistä elämää. Kun pääsi kolmanteen asteeseen, niin tuli Egyptiläiseksi Mestari-Muurariksi, sellaiseksi Mestariksi niinkuin Cagliostro sitä nimitti ja silloin se oli todella kuin vapaamuurari olisi Feenix-linnun tavoin noussut tulesta, silloin hänestä tuli täydellinen ihminen ja hän saavutti uudelleen tuon ensimmäisen materian, sen merkillisen aineen, joka ei pala tulesakaan, joka siis on kuolematon, alati uudestisyntyvä. Kun ihminen on saavuttanut sellaisen käyttövälineen itselleen, niin se ei pala tulesa, hän itse ei pala tulesa, hän on tietoinen, kun hänen ruumiinsa kuolee, hän on kuin vaeltava juutalainen, joka kulkee ruumiista ruumiiseen ja jolla ei ole mitään kuolemaa ja jolla ei ole muistamattomuutta, joka kulkee monien persoonallisuuksien läpi ja on itse kuin lanka, johon persoonallisuudet helminä liittyvät. Sanon vielä lopuksi, että Cagliostro kolmannessa asteessa opetti näille Mestari-Muurareille aivan tiettyjä maagisia tekoja. Hän opetti heitä käyttämään sellaisia sanoja ja loitsuja, että heille tuli sama voima kuin Cagliostrolle, että luonnon voimat tottelivat heitä. Lyonin looshissa käytettiin etenkin näitä voimia hyväksi. He kutsuivat looshikokouksiin näkyviin luonnonhenkiä, vainajia ja antoivat heidän esiintyä ja puhua. Maagisesti ja manaamalla hän kutsui vainajia näkyviin. Kerrotaan mm. eräistä päivällisistä. Cagliostro kysyy, kenen vainajan vieraat tahtovat vierustoverikseen? Vieraat mainitsevat useita nimiä, ja vainajat ilmestyvät ja kertovat kuoleman jälkeisestä elämästä ja kaikenlaisia havaintojaan. Tämähän voi olla kaskua, mutta joka tapauksessa vapaamuurarilooshissa hän antoi vainajien esiintyä. Mutta se olikin Cagliostron erehdys, hänen työnsä loppui aivan kuin kesken. Madame Blavatsky muuten mainitsee, että Cagliostro teki eräässä kohdassa erehdyksen, ja minä olen sitä mieltä, että se on juuri tässä, johon meidän aikamme spiritistinen liike on langennut, sillä ei saa häiritä vainajien lepoa. Sanotaanhan Mooseksenkin kirjassa: 'Älä häiritse vainajien unta.' Vanhassa testamentissa muuallakin kerrotaan noidista, jotka kutsuivat esille vainajia. Cagliostron ei olisi pitänyt sitä tehdä. Me huomaamme, kuinka Madame Blavatsky oli erikoisen ankara tässä suhteessa ja korosti, ettei saanut tehdä spiritistisiä temppuja. Ei ole myöskään aina sanottu, että vainajia esiintyy, olennot ovat usein luonnonhenkiä. Sillä jos saisi aina vainajia esiintymään, niin se olisi hyvin vaarallista. Madame Blavatsky oli hyvin ankara spiritistisen homman suhteen, vaikka hän sanoikin joskus, että kaikki spiritistiset ilmiöt ovat hyvin todellisia, vaikka vainajat eivät olekaan mukana.

Pekka Ervast

NUORTEN
ELÄMÄNIHANTEET

RUUSU-RISTI
HELSINKI 1952

Pekka Ervast

Nuorten elämänhanteet

Ajatelkaamme aikoja taakse päin. En tarkoita nyt aivan lyhyitä aikoja, kymmentä tai kahtakymmentä vuotta, vaan mennään enemmän aikaa taakse päin, 50, 60, 70 vuotta, niihin aikoihin, jolloin meillä täällä Suomen kansan keskuudessa alkoi kirjallinen herätys. Sen perästä kun me olimme joutuneet Venäjän vallan alle ja sen perästä kun me aloimme saada suomenkielellekin tunnustetun aseman, niin että vähitellen tuli kirjallisuutta suomenkielellä, niin suomalainenkin poika – tietenkin jonkin aikaa sitä ennenkin – mutta ennen kaikkea silloin suomalainen poika ja suomalainen tyttö saattoi ajatella nuoruudessaan: jospa minä saisin sivistystä, jospa minä pääsisin kohoamaan kansan syvimmistä riveistä ylöspäin tiedossa ja valistuksessa, että sitten voisin olla kansalleni hyödyksi. Jos tyttöjen asema yleensä ihmiskunnan historiassa on ollut ainakin nyt siinä historiassa, jota me tunnemme, tuollainen syrjässä olevan, niin ainakin miesten, nuorten poikien asema on aina ollut sellainen, että he ovat voineet suorastaan ajatella, että he itse nousisivat ja sitten voisivat tavalla tai toisella palvella kansaansa. Jos me ajattelemme tuollaista nuorukaista, joka silloin oli kyllä syntymänsä puolesta kansan syviin riveihin kuuluva, niin me voimme ymmärtää, että hän saattoi unelmoida siitä, kuinka hän pääsisi kouluun ja sitten yliopistoon ja sitten sillä tavoin pääsisi virkamieheksi ja siten voisi olla kansallensa hyödyksi ja avuksi. Me voimme tämän ymmärtää. Me voimme ymmärtää, että se väikkyi hänen silmissään korkeana ihmeellisenä ihanteena, että hän tulisi yläluokkalaiseksi. Hän ei sillä käsittänyt mitään sellaista sortoa, ei mitään sellaista pahaa tai itsekästä, joka nyt meidän aikanamme ja meidän mielikuvituksessamme useinkin liittyy tuohon sanaan ”yläluokkalainen”. Sitä sanaa nyt suorastaan ehkei käytetty silloin. Mutta samaa asiaa ajatellen hän tunsikin mitä kauneimpia tunteita sisässään, ja hänen mielestään olisi erittäin ihanteellista päästä sillä tavoin ylöspäin.

Kun hän sai koulusivistyksen ja sitten tuli virkamieheksi, hän saattoi auttaa kansaansa; hän saattoi olla sille hyödyksi juuri tuon virkatoimensa avulla. Sillä ennen sitä olivat kaikki virat ruotsinkielisten hallussa, ja ruotsalaiset eivät useinkaan osanneet suomea, eivätkä edes tahtoneet oppia suomea. Meidän täytyy tunnustaa, että silloin kansa oli hyljättyssä ja sorretussa asemassa. Ei se koskaan voinut saada mitään oikeutta. Jos tavalliseen kansaan kuuluva joutui tuomioistuimen eteen, ei hän silloin saanut mitään oikeutta, sillä tuomarit eivät osanneet hänen kieltään, ja hän ei osannut tuomarien kieltä. Asiat olivat monimutkaisia tavallaan, ja silloin kansamme oli sorretussa asemassa.

Kun sitten tuo suuri suomalainen herätys tapahtui ja me aloimme saada omankielisiä virkamiehiä, silloin me ymmärrämme, että meidän kansamme vähitellen tuli toiseen asemaan. Ja sitten kansakouluja ja muita kouluja alettiin perustaa ympäri maata.

Nyt me elämme aivan toisessa ajassa. Meidän kehityksemme on aivan toisella kannalla nyt kuin silloin. Nyt kansa on verraten valistunutta. Meidän kansamme osaa lukea ja laskea suuremman määrin kuin monet Euroopan kansat. Meidän kansamme on etunenässä tässä suhteessa. Sillä vaikka vieläkin on ehkä joitakin seutuja maassamme, jossa ihmisillä ei ole lukutaitoa, niin kuitenkin useimmat kansalaisemme jo osaavat lukea ja kirjoittaa. Ja kun ihminen kerran osaa lukea, silloin me tiedämme, kuinka suuri taika-avain on annettu hänen käteensä. Hän voi sillä avaimella avata sivistyksen kaikki aarreatat. Sillä kun hän osaa lukea, niin hän voi ottaa selvän toisten ajatuksista. Hän saa tutustua

suurten viisaiden ajatuksiin, hän saa oppia tietämään kaikki, mitä meidän aikamme kulttuuri on saavuttanut tieteellisellä alalla. Hän voi tutustua kaikkeen, missä hänen oma älynä vain antaa myöten, kun hänellä kerran on tuo ihmeellinen taikavoima, lukutaito, ja kun hänellä kerran on tilaisuus ja hän voi hankkia kaikkia kirjoja. Mehän tiedämme, että meidän aikanamme kirjojen hankkiminen on verraten helppoa. Ajatelkaamme keskiaikaa, jolloin kirjoja saattoi olla kuninkailla ja kuningattarilla ja presidenteillä ja korkeilla ylimyksillä ja professoreilla. Niillä saattoi olla parisataa kirjaa. Jos jollakin oli, niinkuin Valoisin Fernandolla 200 kirjaa kirjastossaan, niin hän oli ympäri Eurooppaa kuuluisa oppineisuudestaan. Meidän aikanamme kellä torpparilla tahansa, kellä nuorukaisella tahansa on tilaisuus lukea monta kertaa 200 kirjaa. Sillä vaikka he eivät ehkä itse osta itselleen näitä kirjoja, niin on olemassa lainakirjastoja ympäri Suomea, joista voi saada kirjoja lainaksi ja lukea. Meidän täytyy siis muistaa, että me elämme aivan toisessa ajassa nykyään. Olot ovat kerrassaan muuttuneet. Ja kun olot muuttuvat, silloin myös ihmisten sielut muuttuvat jonkin verran. Se merkitsee, että heidän suhteensa oloihin silloin myös muuttuvat. Tämä on aivan luonnollinen asia. Sentähden meidän päivinämmme saattaa olla hieman toisin. Sentähden meidän päivinämmme ei myöskään nuorilla ihmisillä enää tuollaisia ihanteita olekaan: oi, jospa minä pääsisin kouluun ja sitten ylioppilaaksi ja sitten voisin tulla virkamieheksi ja sillä tavoin hyödyttää kansaani. Meidän päivinämmme se ei enää oikein kelpaa ihanteeksi. Me voimme nähdä sen siitä, että vaikka se on niin kaunis ja ihana ajatus, niin me emme juuri näe niitä ihmisiä yliopistossa, jotka sillä tavoin ajattelisivat. Jos me katselemme meidän ylioppilaitamme, niitä, jotka ovat saaneet korkeakoulusivistystä ja sitten istuvat siellä korkeakoulujen penkeillä ja kuuntelevat professorien luentoja ja itse lukevat toisen paksun niteen toisensa perästä, jos me heiltä kysymme, mikä on teidän ihanteenne, mitä varten te luette, mitä varten te siellä yliopistossa käytte, niin me kauhuksemme saamme kuulla useimmiten heidän vastaavan: no, että pääsisin leipään käsiksi. Heillä on omia itsekkäitä tuumia. Heillä on persoonallisia tarkoitusperiä. Eivät he ajattele, että he tahtovat palvella kansaansa, että he tahtoisivat kansaansa auttaa, että minä luen sitä varten, että sitten menen korkeine oppineni kulkemaan kylästä kylään ja opetan sitä viisautta kansalle, jota minä voin lukemisestani saavuttaa. Eivät he niin ajattele, että minä luen ja luen ja sitten koetan kirjoittaa kirjoja kansalleni ja kertoa kaikesta siitä opista ja viisaudesta, minkä olen hankkinut itselleni. Eivät he niin ajattele, että ”kun minä tulen oikein hyväksi ja viisaaksi tällä lukemisellani, niin minä menen ja opetan kansan poikia ja tyttöjä”. Eivät he niin ajattele, vaan aivan kauhuksemme me huomaamme, että useimmat ajattelevat: kuta paremmat arvonimet minä osaan itselleni hankkija, kuta enemmän minä osaan lukea, sitä suuremman palkan voin itselleni saada, kun kerran pääsen virkamieheksi. Sillä tavoin he useimmin ajattelevat: he ovat myyneet ihmisyytensä. He eivät enää ollenkaan ole ihmisiä. He eivät ajattele enää, niinkuin ihminen ajattelee: mitä minä voisin tehdä tässä elämässä, millä tavoin minä voisin hyödyttää toisia ihmisiä ja koko luontoa, millä tavoin minä voisin olla iloksi ja hyödyksi. Eivät he yleensä niin ajattele. He ajattelevat: mitenkä minä vain saisin parhaimman leipäpalan, mitenkä minä vain saisin parhaiten nauttia elämässä. He ovat alistuneet eläimiksi. Eläimet voivat sillä tavoin ajatella: minä hyökkään tuohon ja otan kaikista parhaimman leipäpalan. Niin voivat eläimet ajatella, – kukaties eivät nekään aina. Me voimme ajatella, että eläimet, koirat ja sudet ja ketut ja apinat ynnä muut sellaiset pitävät mielessään sellaisia asioita, mitenkä ne nyt saavat ruokaa itselleen, mitenkä ne nyt voivat päästä yli talven jne. Oikeastaan ihmiskunta on eläimellisellä kannalla, kun se niin ajattelee. Me tiedämme, että silloin kun ei vielä mitään sivistystä ole saatu aikaan, kun eletään raakalaisten tilassa, silloin ihmiset luonnon pakosta ja välttämättömyydestä ajattelevat: mitenkä me nyt taas saamme leipää. Nyt minä menen metsään ja koetan saada kiinni jonkin otuksen ja pidä sinä vaimoni sillä aikaa huolta pienokaisista, ettei mikään raateleva susi tule ja revii heitä sillä aikaa, kun minä olen metsästävässä. Tietysti silloin on välttämätöntä ajatella tällä tavoin. Mutta kun sivistys on luotu, kun on saatu toisenlaisia opistoja aikaan, kun me jo jonkin verran hallitsemme luontoa ja olemme luonnon herroja eikä meitä uhkaa villipedot eikä meillä ole sellaisia vaaroja kuin silloin, niin se merkitsee, että kaikki meidän pyrkimyksemme ja ajatus- ja sielunelämämme ja koko meidän tahtomme voi ja täytyy muuttua. Ihmisten elämän, sen sisällön täytyy tulla toisenlaiseksi silloin, kun on saavutettu jonkinlainen kulttuuriasema.

Mutta kun me katselemme nyt tällä hetkellä meidän yhteiskuntaamme, kun me katselemme meidän yhteiskuntaamme ei ainoastaan Suomessa, mutta muuallakin maailmassa, niin me huomaamme, että harvat, harvat ihmiset, vaikka ovat puettuina inhimilliseen ruumiiseen, vielä ovat ihmisiä. Verraten harva ihminen on ihminen. Sillä mikä ajatus se on, joka yleensä elää ihmisten mielissä? Juuri tuo sama: mitä minä syön ja mitä minä juon ja millä minä itseni verhoan? Se ajatus se elähdyttää useimpia ihmisiä vielä. Me emme tietenkään saata niin suuressa määrin moittia niitä ihmisiä, jotka eivät ole tulleet osallisiksi kaikesta kulttuurista ja kaikesta sivistyksestä. Me emme osaa heitä moittia. He eivät ole näin ulkonaisesti nousseet siksi paljon yli tuon alkuperäisen kannan, että me voisimme vain hyökätä heidän kimppuunsa ja sanoa heille, että kuulkaa, te ette ajattele niinkuin ihminen. Meillä ei ole syytä sellaiseen moitteeseen sentähden, että heillä ei vielä ole ollut yhtä suuressa määrin tilaisuutta kuin joillakin muilla. Mutta kaikki ne ihmiset, joilla on ollut tilaisuus tulla osallisiksi sivistyksen saavutuksista, ne ihmiset, jotka ovat saaneet korkeakoulusivistystä, jotka ovat saaneet yliopistosivistystä, jotka kuuluvat varsinaiseen herrasluokkaan, ne ihmiset ne todella seisovat meidän edessämme moitittavina. Heille me voimme sanoa: ettekö te vielä ole päässeet kiinni omasta ihmisyydestänne? Ettekö te vielä ole huomanneet, mikä on teidän velvollisuutenne ja tehtävänne ihmisinä? Ettekö vielä tiedä, mitä on olla ihminen? Kun me huomaamme, että he saattavat ajatella samalla tavoin kuin eläimet ja raakalaiset, ja vielä paljon itsetietoisemmin saattavat ajatella tuota samaa omaa itseään, kaikkea aineellista hyvää, kun me huomaamme, että he voivat asettaa sellaisia asioita elämänsä päämääräksi, silloin meillä on syy ja minun mielestäni paljonkin syytä surullisesti ja moittivasti heiltä kysyä: ettekö vielä, ettekö vielääkään ole ymmärtäneet, mikä ihminen on?

Niin kauan kuin on yläluokkaa ollut olemassa, niin kauan on meidänkin kristillinen sivistyksemme jo ollut, on ollut satoja, enemmän kuin tuhat vuotta, ja yhä ei meidän yläluokkamme vielä yläluokkana, kokonaisuena luokkana näe, mikä on sen tehtävä.

Nyt kun nuori ihminen ensiksi herää, kun hän, käyttääksemme teknillis-teosofista sanontatapaa, kun hän murtaa rikki sen verhon, sen kuoren, joka on hänen tunneruumiinsa, astraaliruumiinsa ympärillä, joka sitoo niitä voimia, jotka toimivat astraaliruumiin välityksellä, kun hän murtaa rikki tuon kuoren, siis sen perästä kun hän on täyttänyt 14 vuotta, silloin hän vähitellen alkaa herätä, 15, 16, 17, 18-vuotiaana, toiset heräävät vähän myöhemmin, 20-21-vuotiaana, ainakin siihen saakka voi tuo herämys tapahtua, sellainen sisäinen herämys nuorena ihmisessä, että hän kysyy itseltään: mikä on elämä? Se ei tule kaikille nuorille sillä tavoin. Sellaiset nuoret, jotka eivät ajattele paljon mitään, heille se ei tule ollenkaan tällaisena selvänä ajatuksena, että mitä on elämä tai mitä on totuus ja kuka on Jumala? Ei se tule heille niin selvänä. He saattavat sanoa itselleen, että no, on tämä nyt vähän turhaa, että he elävät mukana elämässä. Välistä moni nuori ajattelee, että on se turhaa koko lysti, joten tämä on kaikki teatteripeliä. Ja tuollaisia tunteita heihin tulee. Ainoastaan sellaiset nuorukaiset, jotka vähän järkeilevät filosofisesti, ainoastaan he saavat kuvan tajunnassaan siitä, mitä liikkuu heidän sielussaan, niistä voimista, jotka pääsevät vapaiksi heidän sielussaan. Ja he saavat sen kuvan, että he kysyvät itseltään: mikä on totuus, mikä on Jumala, mitä on elämä, kuka minä olen ja mitä varten minä olen täällä? Pitäisikö minulla olla jokin ihanne. Pitäisikö minulla olla jokin päämäärä elämässä? Ne, jotka ajattelevat, ne tällä tavoin kysyvät itseltään.

Ja te tiedätte, että meidän teosofinen liikkeemme on aivankuin sitä varten, että se vastaisi näihin kysymyksiin, että se ottaisi kiinni näistä kysymyksistä. Sillä ihmiset muuten tavallisesti sanovat, jos nuoret noin kysyvät: ”No kyllähän elämä näyttää”, – tai: ”Mitä sinä nyt turhia!” Sillä nuorelle tämä on hyvin vakavaa, jos hän ajattelee. Tämä on niin vakavaa, että hän sanoo itselleen: mutta minä en tahdo olla olemassa, jos en pääse jonkinlaiseen selvyyteen. Mutta ihminen, joka on pintapuolisempi, niinkuin yleensä sängen monet ihmiset ovat, – vanhempi ihminen, hän vain nauraa. Hän ei ymmärrä sellaista nuorena. Hän vähän nauraa tai vähän pilkkaa tai sanoo vähän isällisellä tavalla ja vanhemman viisaudella: ”Kyllähän elämä sitten näyttää, ja kyllähän sinä siitä vielä tyynnyt. Se on sellaista jonkinlaista penikkatautia; kyllä hän siitä paranee vielä.” Tuolla tavoin voi sanoa sellainen vanhempi

ihminen, joka joko ei muista ollenkaan, mitä hän on itse tuntenut nuorena tai sitten muistaa elävästi, että hän itse ei ole sellaista ajatellut. Sillä kuten äsken sanoin, kaikki eivät ajattele tällä tavoin, ja vanhempi ihminen on unohtanut, mitä epämääräisiä tunteita hän on tuntenut, kun hän ei osaa pukea niitä tunteitaan ajatuksiksi ja siis ei ymmärrä tuollaisia ajatuksia, kun ne esiintyvät nuorissa, vaan pitää sitä jonkinlaisena penikkatautina.

Mutta meidän teosofinen liikkeemme, meidän teosofiamme on sitä varten, että se aivankuin puhaltaisi ilmiliikkiin tuon pienen tulen, mikä nuoren sielussa kytee. Se on sitä varten, että se antaisi voimaa niille kysyjille: niin teidän pitää kysyä, juuri noita kysymyksiä teidän pitää tehdä, juuri noita ajatuksia teidän pitää ajatella, juuri sillä tavoin teidän pitää asettua elämän eteen ja vaatia siltä vastauksia. Ja sitten teosofinen maailmankatsomus auttaa näitä vastauksia saadessa. Teosofinen maailmankatsomus aivan auttaa meitä, millä tavoin, mihin suuntaan me voimme kulkea, millä tavoin me voimme etsiä vastauksia näihin kysymyksiin.

Ja se ihanne, se elämäntehtävä, se elämän päämaali, mikä aina nuorelle sitten selviää, kun hän tekee tällaisia kysymyksiä itselleen, se ottaa erilaisia muotoja. Mutta meidän päivinämme me voimme aivan huomata, että sen täytyy pukeutua hieman toisenlaiseen muotoon kuin esim. 70 vuotta sitten. Nuo nuoret, jotka meidän päivinämme etsivät vastausta moniin kysymyksiin, eivät voi omistaa itselleen sellaista ihannetta kuin oli tuo vanha ihanne: minä tahdon päästä oppineeksi ja tiedemieheksi; minä tahdon saada yliopistosivistystä ja sitten tulla virkamieheksi, että voisin hyödyttää kansaani. Se ihanne ei ollenkaan voi pukeutua sellaiseen muotoon. Ei ole ihme, että nuoret ihmiset, jotka siellä yliopistossa lukevat, että ne nuorukaiset eivät ole innostuneet tällaisesta ihanteesta, sen tähden, että se ihanne ei voi enää ketään innostaa. Sillä he ovat aivan kokeneet, jokainen nuori on sen jo kokenut, jokaiselle nuorelle on jo tullut sellainen ajatus. Sille, joka kerran tällaisia asioita kysyy, on tullut sellainen ajatus niiden kaikkien liikkeiden ja ajatusvirtausten nojalla, mitkä liikkuvat meidän nykyisessä yhteiskuntailmapiiirissämme, että tuollainen ihanne ei kelpaa. Ei kukaan oikeastaan voi uskoa sellaiseen ihanteeseen: minä tulen virkamieheksi, minä saan pienen palkan ensiksi ja sitten suuren, suuren palkan. Ja samalla kun palkkani nousee, aivan sitä myöten ihanteet häipyvät. En minä enää tahdokaan palvella kansaani. Ja minä huomaan, että enhän minä voikaan millään erityisellä tavalla palvella kansaani. Se kääntyy kaikki itsekkääksi. Ja suuret sosialistiset aatevirtaukset ovat minulle selittäneet, että kaikki sellainen virkamiehisyys ei ole ollenkaan ihanteellista. Se ylläpitää vain sellaisia vanhoja, vähän homehtuneita, turhanpäiväisiä laitoksia hyvin suuressa määrin. Tuossa on meillä jokin suuri kivirakennus, ja siellä istuu hyvin paljon herroja. Ja kun sinne tulee ja tuo sinne yhden asian, niin ei ole herroilla kiirettä. Sen näkee, ettei siellä kiirettä pidetä, ei siellä kiireellä työtä tehdä, ei siellä kansan puolesta työtä tehdä. Määrätyt pienet tunnit siellä ollaan, ja niinä tunteina, hyvin monta paperossia poltetaan, hyvin monta sanaa sanotaan ja hyvin monta askelta otetaan kaapin luota pöydän luo, mutta ei paljon asioita toimiteta, ei paljon ajatuksia ajatella. Jos menee mihinkä virkalaitokseen tahansa, niin me huomaamme, että virkalaitokset eivät ole ihanteellisia, ne ovat kuolettavia. Virkalaitokset imevät ihmisestä hengen ja sielun. Hän tulee jonkinlaiseksi koneeksi, sillä hänellä on aivan perin tyhmiä asioita tehtävänä. Kun me tiedämme esimerkiksi, että tuolla Kuopion Iisalmessa on 2-3 isäntää ja ne huomaavat, että tuon puron poikki olisi myös hyvä rakentaa silta, ja pannaan kunnankokous kokoon ja tuumataan, että rakennetaanko silta. Ja siellä kunnassa ollaan jokseenkin yhtä mieltä, että maantie on vietävä siitä ja siitä. Ja niiden täytyy sitten laittaa joitakin papereita, jotka tulevat johonkin keskushallitukseen, tie- ja vesirakennusten ylihallitukseen Helsinkiin. Ja täällä on enemmän tai vähemmän uneliaita herroja, jotka sitten pohtivat tuota asiaa, että jaa, olisikohan silta oikein tarpeen sen puron yli ja kuinkahan olisi jos maantie vedetään. Noh, sanoo yksi herroista, en minä nyt juuri tiedä, mitä ne ukot ja akat siellä sellaisella sillalla, ei suinkaan siitä olisi mitään erityistä hyötyä, kaupalle, ja ei suinkaan siitä olisi mitään hyötyä millekään. Voisikohan sinne perustaa mitään tehdasliikettä? Ja sitten joku sanoo, että jaa, onhan minulla eräs tuttava, joka asuu siellä, ja mitähän, jos hänelle sinne kirjoittaisi ja kysyisi, olisikohan siellä joku tehdaspaikka ja jos voisi ajatella niin, että sinnekin voisi perustaa tehtaan ja sillä voisi jotakin ansaita, niin eiköhän tuota siltaakin voisi ajatella

sinne rakentaa. No niin, otetaan siitä selvä, ja kuukauden perästä ensi kokouksessa tuumitaan asiaa, ja tuo sitten kirjoittaa. Ja sitten tulee vastaus, että kyllä täällä sellainen uusien teiden tekeminen ja siltojen tekeminen olisi jokseenkin turhaa. Ja sitten se makaa siellä jonkun sihteerin laatikossa aikansa, 3-4 kuukautta, ennenkuin se asia voi tulla järjestyksessä esille. Ja sitten kun se tulee esille jonkin kokouksen lopulla ja ollaan vähän väsyneitä ja ollaan hermostuneita – on ollut monta sellaista, heidän itsensäkin mielestä, turhaa asiaa ratkaistavina – ja sitten tulee tämä, että mitä ihmettä tuollainen silta! Ei sellaista tarvita! Ja sitten he kirjoittavat ukoille sinne vuoden perästä. Ukot ovat odottaneet suurella innolla sitä ja sitten he kirjoittavat, että ylihallitus on katsonut tarpeettomaksi rakentaa sitä siltaa jne. jne.

Tämä on tietysti hieman karrikeerattu kuvaus, mutta se antaa pienen kuvan, miten virkailaitos toimii. Vaan kun ihminen tulee vähän vanhemmaksi ja rakastaa järjestystä – ja minäkin olen siinä iässä, että minäkin rakastan ja hyväksyn kaiken järjestyksen, niin kuitenkin olen yhä, kuten nuoruudessani, Tolstoin kannalla, että ei minulla ole suurta luottamusta virkailaitokseen; he vain istuvat siellä ja pistävät nimensä turhien paperien alle.

Tämä kaikki oli nyt vain sitä varten, että me näkisimme, että meidän aikamme ei tule nuoren päähän enää minkäänlaisena valoisana, ihmeellisenä ihanteena, oikein sellaisena epäitsekäänä, suurenmoisena, ihmeellisenä ihanteena tulla joksikin virkamieheksi, vaan meidän aikamme nuoret jo vähän saattavat hymyillä ja pilkata tällaisia asioita. Aikamme järki, aikamme tajunta on mennyt toiseen suuntaan. Sen silmä katsoo toisella tavoin oloja. Jos meidän aikamme nuorelle tulee ihanne, jos meidän aikamme nuoren sielun silmiin kuvastuu mikään väikkyvä, ihana ihanne, niin hän ajattelee sillä tavoin: jospa minä voisin luopua jostakin sellaisesta, mikä minulla on! Jos hän on todellinen yläluokkalainen, sellainen, jolla on hienoa verta suonissaan ja hän on saanut paljon sivistystä, jos hän on saanut paljon oppia, niin hänelle tulee ihanteena: ”Oi jospa minä voisin luopua jostakin! Jospa minä voisin luopua kaikista sellaisista etuoikeutetuista asemista! Jospa minä voisin mennä ulos, kansani keskuuteen ja sitä jollakin tavoin hyödyttää!” Hänelle tulee sellaisia ihanteita, joista tässä alussa mainitsin, että kun me katselemme noita yliopistonuoria, niin me huomaamme, että he ajattelevat niin, että kun minä saan jotakin oppia ja viisautta, niin sauva käteen ja minä menen kylästä kylään ja puhun ihmisille. Vaikka sitä ei voisi toteuttaa käytännössä, niin nuoren täytyy aina ihanteena ajatella mahdottomia, täytyy aina ajatella sellaista työtä, joka aivan siinä muodossa näyttäytyy mahdottomaksi. Sillä ihminen on vain ihminen, ja hänellä on vain fyysillinen ruumis tällä fyysillisellä tasolla. Mutta kuitenkin hän aina jonkin verran voi toteuttaa ja jossakin muodossa voi toteuttaa sellaista ihannetta, jonka hän itselleen asettaa. Ja sentähden minä voisin näin osoittaa ja minä osoittaisin nuorille, jotka esimerkiksi yliopistossa lukevat, että he asettaisivat sellaisia ihanteita itselleen, sen vain, että minä sitten voin palvella kansaani, että sitten voin hyödyttää kansaani niillä tiedoilla, mitä olen itselleni saanut hankituksi. Sillä niin pitäisi jokaisen nuoren ajatella: minä tulin tänne alastomana. Omin voimin, yksin, ei minulla olisi ollut tilaisuutta hankkia sitä, mitä olen saanut. Minä olisin kuollut nälkään jo yhden päivän vanhana, jolleivät toiset ihmiset olisi pitäneet minusta huolta. Ja koska toiset ihmiset ovat pitäneet minusta huolta, niin luonnollisesti minunkin tehtävänäni on koettaa toisia palvella. Siis minä tahdon ajatella sellaista ihannetta, että jos minä olisin viisaampi, jos minä olisin oppineempi, jos minulla olisi enemmän kykyä kuin toisilla, niin sitä varten ne minulla olisivat, että voisin toisia niillä palvella. Meidän kaikilla nuorillamme ei tietystikään ole ihmeellisempiä kykyjä kuin toisillakaan ihmisillä. Ei jokainen ihminen voi ajatella: minulla on ihmeellisiä lahjoja. Ei jokainen tunne sisässään, että hän on syntynyt nerona. Ei jokainen tunne sisässään, että hänellä on enemmän kuin muilla. Mutta jokainen, joka herää, jokainen nuori, joka on ajatellut ja kun on jo saanut vastauksen ja herännyt, jokainen nuori voi tuntea: ”Minä olen sielu; minä olen henkinen olento; minä olen ihminen. Ja kuinka paljon on niitä ihmisiä minun ympärilläni, jotka eivät tiedä, että he ovat ihmisiä, jotka eivät ollenkaan tiedä, että he kuuluvat suureen ihmisten veljeskuntaan, vaan jotka tässä eläinraukkoina käyvät ja raatelevat toisiaan ja jotka vain tässä ponnistavat ja työtä tekevät, ja joidenka silmissä on yksi suuri kysymys: mitä varten on tämä kaikki?” Vaikkakaan useimmat ihmiset, jotka kadulla tulevat vastaan,

eivät osaakaan asettaa itselleen tätä kysymystä, niin kun te katselette heidän silmiään, niin ne ilmaisevat tuon sielun suuren kysymyksen: ”Voi mitä varten?” ”Ja minä”, näin ajattelee se nuori minä, joka on tullut tietoon siitä, että on ihminen, ”minä, joka olen saanut selväksi sen, että olen henkinen olento, sielu, Jumalasta lähtenyt, minä tahdon tästä kertoa toisille. Ja millä tavoin voin siitä kertoa? Kaikin tavoin, koko elämälläni. Minä tahdon elää niin, että minun elämäni kertoo siitä toisille.” Näin ajattelee nuori. Näin jokainen nuori voi ajatella: ”Niin minä tahdon elää; niin minä tahdon työtä tehdä, että minä en tee työtä omaksi hyödykseni. Niin minä tahdon työtä tehdä, että koko minun elämästäni loistaa tuo: 'kas, hän on ihminen, tuossa on ihminen.' Toisetkin heräävät sellaiseen kummalliseen aavistukseen, että hekin ovat ihmisiä. Niin minä tahdon elää, niin minä tahdon työtä tehdä. Minä en tahdo elää ylhäällä. Minä en tahdo elää siellä kansan yläpuolella. Minä en tahdo elää siellä missään korkeassa asemassa, saaden kaikenlaisia suuria palkkoja kansalta. En tahdo elää siinä, ellei minulla ole sellaisia merkittäviä kykyjä, että sillä tavalla juuri voin hyödyttää kansaani. Vaan jos minulla ei ole niitä kykyjä ja koska minulla ei ole niitä kykyjä, niin minä tahdon elää niinkuin yksi kansasta. Niin minä tahdon tunnustaa kansan veljekseni, kaikki veljikseni ja tahdon elämässäni niin elää, että kaikki nuo köyhät ja rikkaat, köyhät myös ja rikkaat myös, hyvät ja pahat, kaikki nuo ihanat ja pahatkin, että he kaikki tuntisivat sydämessään, että minä olen yksi heistä, minä olen vain yksi kansasta. Niin minä tahdon koettaa elää, niin minä tahdon koettaa työskennellä siellä muiden joukossa. Siis mieluummin minä tahtoisin tehdä jotakin työtä käsin. Mieluummin tahtoisin tehdä jotakin työtä käsin, jos vain osaisin. Ne ovat onnellisia ihmisiä, jotka saavat käsin tehdä työtä, ettei heidän tarvitse ketään sortaa, ei kenestäkään riippua, että he voivat itse pitää huolta omasta ruumiistaan aivan sellaisella vaatimattomalla, huomaamattomalla tavalla. Sillä tavoin minä tahtoisin elää.”

Me elämme sellaisessa ajassa, että yhä selvemmin, yhä kirkkaammin tällainen ihanne tulee nuorten eteen: meidän täytyy luopua etuoikeuksistamme. Meidän täytyy mennä kansan keskelle, meidän täytyy tulla pieniksi. Yhä enemmän aletaan nähdä, että suuruus on pienuudessa. Ei suuruus ole siinä, että huudetaan sitä, kuinka suuri hän on, ja ollaan polvillaan hänen edessään. Silloin hän on pieni. Sillä hetkellä me teemme hänet pieneksi. Jos me menemme polvillemme jonkun eteen ja huudamme, kuinka suuri hän on, niin jos hän on suuri, hän pakenee siitä pois, hän pakenee näkymättömään maailmaan, jättäen vain sen pienen sinne, koska niin tahdottiin. Sillä suuruus ei ole siinä. Se on pienuutta. Suuruus on vain siinä, että se on pieni.

Tämä on aivan uusi ihanne, joka nyt alkaa kajastaa ihmisille. Kuudennen juurirodun ihanteet alkavat näkyä ihmisten sielujen sielujen edessä, ja ne tulevat muuttamaan meidän olomme. Sillä tavoin olot muuttuvat, että ajatusmaailmassa tulee suuria ilmeellisiä ajatuksia, jotka valtaavat ihmisten sydämet, niin että he tahtovat elää niiden mukaan. Vain sillä tavoin olot muuttuvat. Ei millään keinotekoisella tavalla, ei niin, että me päätämme niitä muuttaa, vaan sillä tavoin, että ihminen itse muuttuu. Kun näistä siunatuista maailmoista, hengen ihmeellisistä maailmoista todella suuret sielut lähettävät merkittäviä ajatuksia, merkittäviä ihanteita ja tunteita ja ihminen ottaa niitä vastaan ja ihminen muuttuu, silloin vähitellen olot muuttuvat, silloin maailma muuttuu. Ja kun ihminen kuolee, niin hän tekee työtä niiden samojen ihanteiden puolesta. Sillä tavoin ihminen muuttaa maailmaa. Siunattuja ne, joilla on ihanteita ja kuolevat, sillä silloin he saavat yhä edelleen tehdä työtä noiden ihanteiden puolesta. He elävät näissä ihanteissa; ne antavat voimaa, niin että ne yhä suuremmalla voimalla tunkeutuvat elävien ihmisten sieluihin.

Sellaisessa ajassa me elämme. Ja erään neuvon minä annan, jolla lopetan! Kun nämä ihanteet tulevat, kun nämä suuret ajatukset tulevat meidän sieluihimme, silloin muistakaamme eräs asia; se muuten unohtuu mielestä; silloin muistakaamme eräs asia: nämä ihanteet pyytävät silloin *minua*. Kun ne tulevat minun eteeni, ne pyytävät *minua*. Minä en saa silloin ajatella jotakin *toista*, en ajatella: ”Jospa hän tulisi minun mukaani, olisi mukana toteuttamassa; kun meitä olisi kaksi tai kolme tai neljä, silloin se menee.” – Ei, silloin ei mene mikään. Minun täytyy ensin odottaa. Kun ihanne tulee minulle, niin se merkitsee, että se sanoo, mitä *minun* pitää tehdä; *minun* pitää se silloin toteuttaa. Minun elämäni

saa muuttua sen mukaan. Minun itseni tulee muuttua sen mukaan, vaikkei kukaan toinen muuttuisikaan. Niin kauan on voimaa tuossa yhdessä yksilössä. Sitten kun se voima on päässyt eläväksi tuossa yhdessä, silloin se sama voima voi myös tulla toiseen. Mutta jos me alusta saakka koetamme aivan kuin jakaa tämän voiman, niin että kaksi tai kolme yhdessä tuumin tahtovat toteuttaa joitakin ihanteita, silloin on aivan kuin se voima pantaisiin heikkoon maahan – ja sitten sitä voimaa ei enää olekaan. Yhden täytyy ensin mennä. Se on aivankuin kurkiaura, jolla on aivan kuin kiilan muoto; yksi on edessä. Kun yksi ensin toteuttaa ihannetta, niin toisia tulee perässä. Siinä ihanteen edessä, Jumalan edessä, totuuden edessä meidän ensin täytyy tuntea, että me olemme yksin. Ja silloin uskallamme seisoa yksin, jos me ajattelemme näin: ”Vaikka koko maailma olisi minua vastaan, niin minä olen sen totuuden puolella, minkä minä olen nähnyt!” silloin tulee toisia; tulee ystäviä, veljiä, liittolaisia. Sitten me voimme huomata, että meitä on monta ja paljon. Mutta ensin kysyy vain minua itseäni se Jumala, joka puhuu meidän sisässämme.

Hyvinkään Kirjapaino Osakeyhtiö
Hyvinkää 1952.

NYKYINEN ASEMA

1. MITÄ TIEDE SANOO.

Noin neljä viisi sataa vuotta sitten alkoivat ihmiset ymmärtää, että silloinen katolinen kirkko oli läpikotaisen puhdistuksen tarpeessa sekä pään että jäsenten puolesta. Meidän päivinämme alkavat ihmiset ymmärtää, että kristillinen kirkko eikä ainoastaan kirkko, vaan koko kristillinen oppi — kaipaa kipeästi perinpohjaista puhdistusta ja uudistusta. Niinkuin tapahtui kuudennellatoista vuosisadalla se reformatsioni, josta protestanttiset kirkot saivat alkunsa, niin odotetaan nyt kahdennellakymmenennellä vuosisadalla tapahtuvaksi uusi reformatsioni, joka herättää eloon Kristuksen opin ja hänen seurakuntansa semmoisina kuin ne olivat kristikunnan alkuaikoina.

Tämän uuden tulevan reformatsionin oireet ovat jo selvästi huomattavissa. Kaikissa maissa vähenee vähenemistään luottamus kirkon auktoritetiin, uskottomuus ja vapaa ajattelu leviää kansojen syviinkin riveihin, ja päivä päivältä kasvaa niiden luku, jotka kääntäen kirkolle selkänsä kysyvät: mikähän Kristuksen oma ja oikea oppi lienee ollut? kuinka paljon on totta, kuinka paljon valhetta nykyisessä kirkonopissa?

Tämmöinen kysely tietysti loukkaa uskovaisia kristityitä. Heidän mielestään ei saata olla puhetta totuudesta ja valheesta kristinuskoon nähden. Kristillinen usko on muka sitä mitä se on: totuutta uskovaisille, hulluutta uskottomille. Mutta onkohan uskovaisilla oikein? Onkohan heillä oikein väittäessään, että „täydellisempää uskoa ei maan päällä saata olla?“

Tarkastakaamme nykyistä asemaa. Tarkastakaamme, missä määrin kirkko ja sen oppi tarvitsevat puhdistusta ja uudistusta.

Kristinuskon normi eli perusohje on protestanttisen kirkonopin mukaan raamattu. Mutta mikä on raamattu?

Vaikka korkeampi raamatunkritiki jo aikoja on koettanut luoda kypsyneempää käsitystä kristinuskon pyhistä alkukirjoista, uskovat yhä vielä useimmat oppimattomat kristityt samalla lailla kuin oikeauskoiset 1600-luvulla, että raamattu on syntynyt jumalallisen inspiratsionin (innoittamisen) kautta niin täydelleen, että jok'ikinen sen sana on tosi. En huoli puhuakkaan katolilaisesta kirkosta, jonka paavi niinkin äskettäin kuin v. 1893 julkaisi ensyklikan „Providentissimus Deus“ pyhän raamatun synnystä, jossa paavillisessa

paimenkirjeessä muun muassa sanotaan: „On tykkänään väärää ja kiellettyä rajottaa inspiratsionia ainoastaan erinäisiin raamatun osiin tai myöntää, että pyhä tekijä olisi erehtynyt . . . sillä yliluonnollisen voiman kautta Hän (pyhä henki) pakotti heitä (tekijöitä) kirjottamaan niin ja oli niin läsnä heissä, että he ensiksikin oikein *ymmärsivät* Hänen käskyjään ja sanojaan ja ainoastaan niitä, toiseksi halusivat uskollisen tarkasti kirjottaa niitä muistiin ja kolmanneksi löysivät niille vastaavat sanat, joten heidän kirjoituksensa ovat erehtymättömän tosia. Muuten ei voisi sanoa, että Hän on raamatun tekijä kokonaan. Sellainen on aina ollut kirkko-isäin vakaumus.“ Mutta eivät protestanttisenkaan kirkon tunnustajat ja lahkot ole omaksuneet oikeata käsitystä raamatun luonteesta. Muistanpa pienen tapahtuman: uskovainen adventisti, joka oli kuullut esitelmän raamatuntutkimuksen tuloksista, tunsu itseään häirityksi uskossaan ja huudahti raamattu kädessä uhaten: „jos yksikään puustavi tässä kirjassa on valetta, niin lyön sillä jumalaa päähän tuomionpäivänä ja sanon: minkä tähden valehtelit meille ihmisraukoille, kun väitit, että tämä kirja oli oma pyhä sanasi?“

Kuitenkin tiedetään ja tunnustetaan, kuten pari vuotta sitten ruotsalainen tuomioprovasti Personne oivallisessa kirjasessaan „Raamatunkritiikki“, että korkeampi arvostelu on opettanut meille, että raamattu, olkoonpa paikottain kuinkakin inspireerattu sisällykseen nähden, ei ole sen kummempi kuin muutkaan tämän maan päällä kirjoitetut kirjat mitä ulkoasuun tulee. Vieläpä on vaikeampi sanoa raamatusta, minkälainen sen muoto alkuaan on ollut, kuin muista kirjallisista tuotteista, sillä emme tunne vanhan emmekä uuden testamentin alkuperäisiä käsikirjoituksia, ainoastaan joukon variantteja eli muunnoksia, käännöksiä ja kopioita, jotka ovat hyvin eriäviä toisistaan tärkeissäkin kohdissa. Nytemmin on tullut mahdottomaksi pitää raamattua pyhänä ja loukkaamattomana kirjana vanhassa merkityksessä, vaikka muuten pitäisimmekin sitä jumalallisesti inspireerattuna. Puustavioirjuus kuuluu ehdottomasti menneihin aikoihin.

Esimerkkinä mainittakoon 1 Joh. 5: 7 seur. Tämä kohta kuuluu meidän päiväimme saakka käytetyssä suomennoksessa n. k. „textus receptus“in mukaan seuraavasti: „Sillä kolme ovat, jotka todistavat taivaassa: Isä, Sana ja Pyhä Henki: ja ne kolme yksi ovat. Ja kolme ovat, jotka todistavat maan päällä: Henki ja vesi ja veri: ja ne kolme yhdessä ovat.“ Näitä lauseita on pidetty raamatun omana todistuksena kolminaisuusopista ja niihin on ollut tapana vedota, kun joku epäilijä on muistuttanut, ettei raamatusta puhuta jumalan kolmiyhteydestä. Mutta nyt onkin tekstikritiikki havainnut, että juuri tuo seitsemäs värsy on — väärä. Sitä ei ole olemassakaan alkuperäisessä tekstissä, jossa koko paikka kuuluu näin: „Sillä kolme on, jotka todistavat: henki, vesi ja veri, ja ne kolme ovat yhtä.“ Mistä on sitten tuo väärä lisäys päässyt pujahtamaan kirkon hyväksymään tekstiin? Tutkijat arvelevat, että se on tapahtunut väärinkäsityksestä. Joku kopioitsija on ensin kirjottanut reunaan selittävän huomautuksen „maan päällä“ ja samalla ajatellen pyhää kolminaisuutta, pistänyt vertaukseksi sanat „kolme on, jotka todistavat taivaassa: isä, sana ja pyhä henki: ja ne kolme ovat yhtä“; ja myöhemmin on joku toinen kopioitsija luullut, että reunaan kirjoitetut sanat kuuluivat tekstiin, vaikka edellinen kopioitsija ne ensin oli unohtanut, ja siinä luulossa toinen sitten sovitti nekin tekstiin. Koko 7 värsy jätettäne pois siitä uudesta raamatunsuomennoksesta, jota paraikaa valmistellaan.

Toinen tärkeä kohta, jossa kirkko ja sen oppi ovat vanhoillisella kannalla, koskee kristinuskon asemaa muihin uskontoihin nähden.

Kristillisen maailmankatsomuksemme pohjasävelenä on usko oman oppimme paremmuuteen muihin uskontomuotoihin verraten, ja vaikka meille opetetaan koulussa, että kristinusko ei ole ainoa uskonto, että päinvastoin on toisia maailmanuskontoja, joilla on yhtä paljon ja enemmänkin tunnustajia, saamme kumminkin samalla kuulla, että meidän uskomme on ainoa totinen, jumalan ilmottama uskonto, jota vastoin muut ovat jalojen ihmisten laatimia ja sentähden puutteellisia ja kuolemaan tuomittuja. Buddhanusko, hinduismi, taonusko, konfutsen uskonto, islam y. m. ovat kaikki pakanallisia uskontoja, jotka kerran tulevat katoamaan maan päältä samaten kuin niiden edelläkävijät, Kaldean, Assyrian, Egyptin, Kreikanmaan, Meksikon y. m. maiden uskonnot ovat hävinneet, antaakseen sijaa ainoalle totiselle ja voittavalle kirkolle: kristilliselle. Tämän katsantokannan mukaisesti kristillinen kirkko koettaa paljon

innokkaammin kuin pakanalliset sisarensa levitellä pelastavaa oppiaan kaikille niille kansoille, jotka vielä „vaeltavat pimeydessä ja kuolon varjossa.“

Viime vuosisadalla syntyi kuitenkin tieteenhaara, joka otti toimekseen kristinuskon ja muitten uskontojen keskinäisen suhteen tutkimisen. Tunnolle jo oli loukkaavaa uskoa jumalaan, joka vuosituhansien, vieläpä satojen tuhansien vuosien kuluessa antoi kehittyneimpien kaikista luoduistaan tämän maan päällä vaeltaa pimeydessä ja tiedottomuudessa aina siihen saakka, kunnes hänen äkkiä juolahti päähän valita pieni kansa, jonka kohdusta piti syntymän koko maailman valo ja vapahtaja. Ja tämä tunto, joka oli totuuden aavistusta, muuttui varmuudeksi, kun vertaileva uskontotiede teki tuon merkillisen huomionsa, ettei se ollut ainoastaan tunnolle loukkaavaa, että jumala olisi valonsa ilmottanut vasta sen jälkeen kun miljonat olivat pimeyteen kuolleet, vaan että se oli sula valhe. Tämä tiede oivalsi, että jos maailmalle annettiin valoa kristinuskon kautta, niin oli sille annettu valoa muissakin uskonnoissa; sillä tämä tiede huomasi, että kristinuskoko ei suinkaan merkitsevästi eronnut edeltäjistään, vaan pääpiirteissään yksinomaan toisti, mitä nämäkin olivat julistaneeet ennen.

Kristinuskon keskusoppi on ihmiskunnan pelastus synnistä ja kuolemasta jumalsyntyisen vapahtajan Jeesuksen Kristuksen kautta. Mutta mitä on sanottava siitä että sama oppi löytyy muissakin uskonnoissa, että sama usko jumalihmisen pelastavaan tehtävään on palanut kaikkien sydämissä, missä vain uskonnon ääni on kuulunut? Hindulainen katsoo hartaudella ylös Krishnaan, maailman vapahtajaan, joka sanoi itsestään, että hän oli „syntymätön, kuolematon henki, kaikkein olentojen herra, koko luonnon haltija, sen luonnon, joka on omani, vaikka minä synnyin oman *mayani* eli hairan luontoni kautta. Se, joka täten tuntee jumalallisen syntyperäni ja toimintani olemuksen, hän ei synny jälleen, oi Arjuna, vaan tulee minun luokseni, kun hän ruumiinsa heittää . . . Ja kaikista *yogeista* pidän minä sitä täydellisimmän tasapainon saavuttajana, joka täynnänsä uskoa minua palvelee ja jonka sisäinen itse lepää minussa.“ Buddhalainen palvelee vapahtajaansa, Gotama Buddhaa, joka Jeesuksen tavalla sanoi itsestään, että hän oli tullut maailmaan julistaakseen totuuden ja pelastaakseen ihmisiä totuuden avulla. Mithra, Persian auringonjumala, Tammuz Babylonissa, Horus Osiris Egyptissä, Quetzalcoatl vanhassa Meksikossa, kaikki ne olivat vapahtajia ja nimitettiin sillä nimellä; useimmat niistä kuolivat maailman syntien edestä, astuivat alas hautaan ja nousivat jälleen ylös kolmantena päivänä.

Niinkuin Jeesus sikisi yliluonnollisella tavalla, niin Krishna ja Buddhakin syntyivät neitsyellisistä äideistä; ja niinkuin Jeesuksen niin piti Buddhankin voittaa monta kiusausta, ennenkuin hän oli kyllin kypsynyt astuakseen ulos ihmisten kesken. Jos menemme vielä kauemmas taakse ajassa, huomaamme egyptiläisessä muinaisuskonnossa, että Horus-Osiriksen äiti oli neitsyt Isis-Neith, että babylonialainen Tammuz oli syntynyt neitsyt Istarista, niinkuin myös meksikolaisen Quetzalcoatlin äiti oli neitsyt Chimalma; kaunein legenda kerrotaan kuitenkin Zoroasterista: hänen äitinsä oli neitsyt ja hän itse sikisi jumalallisen järjen säteestä. Sanottiin myös Platonista, Kreikanmaan viisaasta filosofista, että hänen syntyperänsä oli jumalallinen; hän oli Apollon poika.

Ristiä on aina pidetty puhtaasti kristillisenä symbolina eli vertauskuvana. Mitä sitten on sanottava siitä, että kaikki kansat ovat pitäneet ristiä pyhänä symbolina? Tau-risti ja silmukkaristi oli yleinen Osiriksen vertauskuva Egyptissä; sitä kutsuttiin elämän merkiksi, kannettiin amulettina eli taikakaluna sydämen päällä ja kuvasi ylösnousemusta kuolemasta. Sitä ristiä, jota vanhat viikingit kutsuivat „Torin vasaraksi“, piirrettiin Indiassa vihittyjen vainajien rintaan; Rooman vestalit eli puhtaat neitsyet, jotka vartioivat ikuista tulta, kantoivat ristinmerkkiä rinnallaan; ristiä palvelivat vanhat druidit, babylonialaiset, foinikialaiset y. m. Platon puhuu ihmisestä, joka lepää avaruudessa ristin muotoisena, ja kun Fernando Cortes espanjalaisine joukkoineen astui maalle Meksikossa, tapasi hän suunnattoman suuria kiviristejä yleisesti jumaloituina symboleina ja vielä lisäksi n. k. krusifiksia eli ristiä, johon on naulittu ihminen.

Jumaluusoppi eli teologia on kaikilla kansoilla ollut sama. Samoja oppeja ikuisesta, luovasta jumaluudesta, katoovaisesta maailmasta, ihmiskunnasta, joka viattoman lapsuuden perästä vaipui syntiin ja siten tuli pelastuksen tarpeeseen; samoja oppeja ihmissielun kuolemattomuudesta, maallisen elämän

koetusajasta ja sielun joko autuaallisesta tai tuskallisesta olotilasta kuoleman jälkeen, riippuen sen maallisesta vaelluksesta; samoja oppeja Jumalan kolminaisuudesta ja n. k. pahan yli-inhimillisestä alkuperästä — kaikkia näitä samoja oppeja, joita meillä länsimailla saarnataan kristillisinä oppeina, julistetaan yhtä pyhällä hartaudella toistenkin uskontojen uskonopeissa.

Näin sanoo tiede, ja jos ei kristillinen kirkko ota sitä korviinsa, jääpi se pian seisomaan höllälle pohjalle. Tiede todistaa, ja jos kirkko yhä vain vetoaa sokeaan uskoon, on selvä, että sen aikaa voittaen täytyy hävitä. Jos kirkko yhä vain väittää, että kristinusko on erilainen muista ja etevämpi niistä, että raamattu on ainoa „pyhä“ kirja tämän maan päällä, silloin kirkko pian saa huomata, että se jää yksin korpeen huutamaan.

2. TIEDEMIESTEN JOHTOPÄÄTÖS.

Uskonnot ovat siis aina ja kaikkialla opettaneet samaa!

Minkä luonnollisen johtopäätöksen vertailevan uskontotieteen tutkijat vetivät näistä asianhaaroista? Tietysti sen, että kaikilla uskonnoilla on ollut sama alkuperä, että ne kaikki ovat kasvaneet oksina samasta puusta. Mutta otaksuivatko tiedemiehet, että tämä yhteinen alkuperä oli jumalallista laatua, että jumala niin sanoaksemme monta kertaa oli ilmottanut itsensä historian kulussa? Eivät suinkaan; he päättelivät päinvastoin, ettei mikään uskonto, ei kristinuskokaan, ollut jumalallista alkuperää, vaan että kaikki uskonnot olivat syntyisin ihmiskunnan mielikuvituksesta, sen synnynnäisestä uskonnollisesta tarpeesta ja siveellisestä tunnosta. Kun oppineet tutkijat huomasivat, että sitä päivää, jota kristikunta viettää herransa ja vapahtajansa syntymän muistoksi, että sitä samaa päivää muissakin uskonnoissa pyhitettiin vapahtajien syntymäpäiväksi, niin he älyivät, että tässä oli kysymys ikivanhasta joulujuhlasta, jota vietettiin auringon kunniaksi — aurinko kun talvipäivän tasauspäivänä murtaa pimeyden vallan ja syntyy uudestaan valon levittäjäksi maailmaan. Auringonvalo oli siis maailman vapahtaja, ja tämän kanssa sopusoinnussa tulkitsivat tiedemiehet muitakin uskonnollisia oppeja luonnonilmiöiden kuvannollisiksi esityksiksi. „Joka paikassa maapalloa samat luonnonilmiöt, sama taivas ja samat tähdet, sama aurinko ja sama kuu, sama ukkonen ja sama myrsky, sama syntymä ja sama kuolema herättivät ihmisten ihailua tai kammoa. Eikö siis ollut luonnollista, että ihmiset, ajatellessaan näitä ilmiöitä ja etsiessään niiden syitä, mielikuvituksessaan asettivat haltijan joka luonnonilmiön taa sen toimeenpanijaksi ja herraksi? . . . Kun lapset näkivät isänsä, joka vielä äskettäin oli puhunut, syönyt ja liikkunut niinkuin hekin, makaavan heidän edessään kankeana ja mykkänä ruumiina, eivät he saattaneet uskoa heidän isänsä kuolleen siinä merkinnössä, että hän olisi lakannut olemasta. Eihän tuo ruumis itse teossa ollutkaan heidän isänsä. Hän oli se, joka toimi ruumiissa, joka hengitti, puhui ja liikkui sen avulla, ja hän oli sen hylännyt viimeisen hengenvedon kanssa. Sentähden sanottiinkin, että henki jätti ruumiin ja oleskeli ilmassa, ja kuolemaa kutsuttiin hengen heittämiseksi.“¹⁾ Täten oppineet selittivät tyhjäksi senkin opin, joka aina on ihmiskuntaa lohduttanut, kun sen sydän on jäänyt suremaan kuolleita omaisiaan.

Nämä tosiasiat antavat paljon miettimisen aihetta. Aikamme on epäilykseen ja aineellisuuteen taipuva, ja kun se sai kuulla, että kaikki uskonnot saarnasivat samoja oppeja, kuvastui tämä seikka sen mieleen semmoisena, että kaikki uskonnot saarnasivatkin samoja harhaluuloja. „Emme enää elä uskonnon aikakaudessa“, sanottiin, „taikauskon aika on mennyt; tieteellinen totuudenetsintä on nostanut lippunsa; me olemme kasvaneet pois lastenkamarin tarinoista, nyt on kysymyksessä todellisen elämän vakavuus“. Ja ateisteista jaloimmat lisäsivät: „sopiiko meidän surra ja valittaa, ettemme enää saata uskoa nyt, kun olemme tiedon saavuttaneet? Sopiiko meidän surra, että olemassa-ololta on riistetty sen ikuinen sisältö, kun elämä yhtä kaikki on täynnä tehtäviä ja velvollisuuksia?“

Semmoinen on nykyinen asema. Rikkaat ja oppineet voivat siihen hyvinkin tyytyä. Heille tarjoo nykyinen elämä siksi paljon huvia ja nautintoa, etteivät välitä muusta. He saattavat ivallisesti nauraa niille,

¹⁾ Pekka Ervast, Valoa kohti, siv. 13, 14.

jotka vielä etsivät „jumalaa“. He saattavat pilkaten leikkiä ja tanssia tulivuoren ohkaisella kannella. Mutta he eivät näekään, että heidän allaan on tulivuori. He eivät näe, että kansa jo oivaltaa, etteivät sivistyneet enää usko. He eivät näe, että kansa, jonka elämä on raskautta, kärsimystä ja vaivaa verrattuna heidän elämänleikkiinsä, pyytää päästä osalliseksi heidän iloistaan ja nautinnoistaan. He eivät sitä näe, vaan jatkavat rauhallisesti hyppelyään, ajatellen niinkuin Ludvig XV: vedenpaisumus tulee vasta meidän kuoltuamme.

Elämä ei ole leikin asia eikä uskokaan. Mitä on usko muuta kuin se kuva, joka heijastuu elämästä ihmisen sieluun? Ihminen on semmoinen kuin on hänen uskonsa elämästä. Tässä ei ole puhe huulten tunnustuksesta, vaan sydämen. Huulten tunnustus on sanoja vain, mutta sydämen usko ilmenee teoissa . . . teoissa ihmisten edessä ja omantunnon edessä salaisina ajatuksina.

Kuinka mielellään ihminen kallistaa korvansa viettelyksen kuiskeille! Opeta hänelle sanoilla tai esimerkillä, ettei viettelys olekkaan väärä, ja hän päästää pian valloilleen kaikki intohimonsa. Jos ei ole taivaallista isää, jos ei ole jumalallista oikeutta, jos ei ole mitään muuta kuin tämä näkyväinen ruumis, silloin ei ole mitään pahaakaan. Mutta semmoinen on nykyinen asema, jos tuomitsemme kaikkia uskontoja harhaanvieviksi taikauskoiksi.

Totuus on kuitenkin korkeampi kaikkea muuta. Ihminen rakastaa totuutta, vaikka se on alaston ja kylmäkin; hän rakastaa sitä, vaikka se riistää häneltä kauneimmat toiveensa.

Mikä on totuus tässä asiassa? Onko totuus se, että kaikki uskonnot ovat opettaneet valheita, kertoessaan ihmisille jumalista, enkeleistä, taivaista ja kuolemattomasta sielusta? Vai olemmeko me väärin käsittäneet uskontojen opetuksia?

3. MITÄ USKONNOT OPETTAVAT.

Katsokaamme uskontojen syntyä. Mikä ensiksikin aiheuttaa ja oikeuttaa uskonnon olemassaolon?

Ihminen on järjellinen olento, joka etsii syyt kaikkeen minkä hän näkee ja kokee, tietää ja tuntee. Häntä ympäröivä maailma, luonto ja ihmiskunta, hänen oma elämänsä on hänen arvotustensa ainainen esine. Hän laatii itselleen vastauksen kysymyksiinsä, ja tämä vastaus on hänen maailmankatsomuksensa; hän uskoo siihen, ja hänen maailmankatsomuksestaan muodostuu hänelle uskonto; hänen maailmankatsomuksensa on pääasiallisesti vastaus kysymykseen, kuinka hänen itsensä on eläminen ollaksensa onnellinen tai tullaksensa siksi, ja kun hän uskoo tähän vastaukseensa niin että elää sen jälkeen, on hänen maailmankatsomuksensa elävä uskonto, jonka tuloksena on siveellinen elämä.

Nyt huomaamme selvästi, että jokainen ajatteleva ihminen laatisi itsellensä uskonnon, ellei toinen hänelle semmoista opettaisi; mutta kun otamme huomioon, että ihminen, joskin järjellinen, on hidas ajattelemaan ja mielellään antaa toisen ajatella puolestaan, niin ymmärrämme myös, että jos on tarjona tyydyttävä maailmankatsomus, useimmat ihmiset omistavat sen ja tekevät siitä itselleen uskonnon. Tämä onkin juuri tapahtunut ihmiskunnan historiassa. N. k. uskonnot ovat valmiiksi laadittuja maailmankatsomuksia, joihin muutta mutkitta uskotaan, niin, joihin opetetaan uskomaan. Mitä erityistä on sitten näissä maailmankatsomuksissa, että niitä pidetään niin yleisesti pätevinä ja kaikille kelpaavina? Koko salaisuus on siinä, että niiden julistajat väittävät niitä jumalallisiksi: ne eivät ole ihmisten tekemiä maailmankatsomuksia, vaan jumalan itsensä ilmottamia. Ja semmoinen väitös painaa paljon vaa'assa.

Kuinka lienee? Juuri tästä asiasta tiedemiehet ovat sitä mieltä, ettei se väitös pidäkkään paikkaansa.

Ja kun katsomme uskontojen syntyä, niin huomaamme, että tiedemiehillä on oikein: kaikki uskonnot ovat inhimillistä alkuperää; jokaisen uskonnollisen liikkeen alkuunpanija on ollut ihminen. Mutta

huomaamme jotakin muutakin. Huomaamme, että nämä ihmiset eivät ole olleet aivan jokapäiväisiä kuolevaisia, vaan runsaslahjaisia, suursieluisia olentoja, ja silloin me ymmärrämme, miksi heidän seuraajansa ja oppilaansa ovat pitäneet heitä erityisesti jumalan armottomina ihmisinä ja heidän julistamaansa maailmankatsomusta jumalallisena ja jumalasta lähteneenä.

Nyt voimme palata kysymykseemme: mikä arvo on uskonnoilla? mikä arvo on noilla ilmoitetuilla maailmankatsomuksilla?

Ne ovat inhimillistä alkuperää. Jos olisi olemassa vain yksi uskonto, niin sen luotettavuus hupenisi sangen pieneksi; jos olisi olemassa monta uskontoa, joista kukin opettaisi omalla tavalla elämästä, olisi niidenkin luotettavuus sangen vähäinen. Mutta nyt on olemassa monta, eri aikoina, eri paikoissa maapalloa syntyneitä uskonnoiksi muodostuneita maailmankatsomuksia, jotka kaikki pohjalta opettavat samaa ihmiselämästä — eikö tämä seikka ole omiansa enentämään niiden luotettavuutta kymmenkertaisesti? Ja kun vielä otetaan huomioon, että uskontojen perustajat ovat olleet ihmisinä kaikin puolin kehittyneemmät, viisaammat, jalommat kuin heidän ympäristönsä, kuin ylipäänsä kaikki muut ihmiset, — niin eikö sekin puolestaan lisää niille arvoa ja luotettavuutta? Mikä arvo on siis uskonnoilla? Todennäköisyyden.

Kas tässä on mies, joka osaa englanninkieltä, ja minun tekisi mieli oppia sitä kieltä. Minä en sitä osaa enkä siis saata arvostella, osaako tuo mies vai ei. Hän kuitenkin tuntuu vakavalta ja luotettavalta mieheltä, ja minä päätän kun päätänkin mennä hänen oppiinsa. Silloinpa ilmestyy toinen mies, joka myös sanoo osaavansa englantia. Pälkähtää päähäni oivallinen ajatus: lähden tämän toisen miehen luo ja sanon hänelle: „hyvä ystävä, tulkaa minua auttamaan. Luonani on mies, joka ei ymmärrä muuta kuin englantia; en tiedä mitä hän tahtoo. Tulkaa nyt selittämään“. Mies tulee, ja minä kuulen molempain puhuvan keskenään selvästi ja sujuvasti, vaikken heidän puheestaan mitään ymmärrä. Mutta sen ymmärrän, että molemmat taitavat englanninkieltä. Ja nyt menen huoletta jommankumman oppiin.

Samoin on uskontojen laita. Tahdon päästä oikeaan elämän ymmärrykseen ja kysyn neuvoa joltakin uskonnolta. „Minä tiedän totuuden“, vastaa uskonto, „tee niinkuin minä käsken, elä niinkuin minä selitän, ja sinäkin pääset totuuden tietoon“. Tuo kuuluu hyvältä, mutta vähän vielä epäilen: „mistä tiedät, että sinä viet minut totuuteen?“ Silloin katsahdan toiseen uskuntoon, ja se neuvoo minua: „tee näin, elä käskyjeni mukaan, ja sinä pääset totuuden tietoon“ — ja kun tarkastan, huomaan että tämänkin käskyt ovat samat kuin edellisen. „Niinkö“, ajattelen silloin, „taitaapa siinä olla jotakin, koska molemmat neuvovat samalla lailla...“

Mutta nyt nouseekin kysymys siitä, *mitä* uskonnot opettavat. Emmekä tällä kysymyksellämme tarkota niin paljon sitä, mitä uskontojen nykyiset julistajat opettavat, kuin sitä, mitä niiden perustajat ja ensimmäiset tunnustajat ovat opettaneet.

Tapaammekin joka uskonnossa kuoren, johon on kätkeyty sydän. Kuorena ovat n. k. uskonkappaleet, sydämenä uskonnonperustajan oma oppi. Uskonkappaleet ovat osaksi syntyneet opin sydämen ympäri, osaksi ne jo olivat olemassa, kun sydän annettiin. Kaikilla kansoilla on ja on ollut maailmankatsomuksensa, oma tapansa selitellä luonnon- ja elämänilmiöitä; tätä kutsutaan milloin tieteksi, milloin mytologiaksi. Nämä tieteelliset tai mytologiset katsantotavat ovat valmiina ajan tajunnassa, ja kun ilmestyy suuri uskonnonopettaja, täytyy hänen käyttää niitä hyväkseen: muuten häntä ei ymmärrettäisi. Jos meidän päivinämme joku suuri tietäjä rupeaisi puhumaan ukko ylijumalasta, joka ajaa taivaallisilla rattailaan, kun ukkonen jyriisee, niin hän ei herättäisi luottamusta; meidän mielikuvituksemme ei semmoista vaadi; muutamia tuhansia vuosia sitten tuo selitys sitä vastoin oli täysin tyydyttävä, ja uskonnon opettaja saattoi käyttää puheissaan sen tapaisia vertauksia.

Jotta nyt löytäisimme jostakin uskonnosta sen sydämen, täytyy meidän syrjäyttää kaikkinaiset tämmöiset mytologiset ja tieteelliset lisäykset. Mutta kun sen teemme, ja nähtäväksemme paljastuu se kallis helmi, mikä on jokaiseen maailmankatsomukseen kätkeyty, silloin sydämemme riemastuu ja ottaa oppia.

Kolme asiaa suuret uskonnonopettajat meille opettavat, kolme asiaa, joista he kaikki ovat yksimieliset. Ensimmäinen koskee jumalaa, toinen kärsimystä, kolmas luonnon moninaisia olentoja.

a) Jumala.

Jumala on ilo, onni, rakkaus, rauha ja autuus.

Jumala on kaikkialla. Jumala on ihmisessä.

Jumala on järki. Jumala on henki. Jumala on isä.

Jumala elää ihmisen omassatunnossa hyvään, totuuteen ja oikeuteen neuvovana voimana. Jumala on valo ihmisen ymmärryksessä. Jumala on veljesrakkaus ihmisen sydämessä.

Joka ei rakasta, jonka sydämessä ei asu rauha ja ilo, joka ei noudata omantuntonsa ääntä, joka ei pyri järjen kirkkaaseen ymmärtämiseen, hän ei tunne jumalaa.

Jumala ei ole ulkonainen olento, vaan sisällinen voima. Jumala ei ole maailman ulkopuolella asuva henki, vaan koko maailman elävä, henkinen sisältö. Jumalaa ei voi nähdä. Mutta se joka näkee ihmisen, joka täyttää jumalan tahdon, hän näkee jumalan. Ja omassa sydämessään, omassa hengessään ihminen näkee jumalan.

b) Kärsimys.

Kärsimys ei ole jumalan luoma, sillä jumala ei ole mitään luonut. Jumala on ja kaikki on. Ihmisen ei pidä sanoman, kun hän kärsii — olkoonpa hänen kärsimyksensä näennäisesti ansaitsematonkin —: „se on jumalan tahto“. Sillä jumala ei tahdo kärsimystä. Jumala vain tahtoo, että kaikki yhtyisivät häneen rakkaudessa, tiedossa ja totuudessa. Jumala on henki eikä hän taida mitään kärsimykseen; ei hän taida muuttaa maailman ja elämän lakeja.

Mistä sitten on kärsimys? Älkäämme menkö liian kauas. Kärsimys on seurauksena siitä, että luonnonlakia ei noudateta. Kärsimys seuraa ihmisen tiedottomuudesta. Rakkauden henki asuu ihmisissä. Mutta sen sijaan, että ihmiset eläisivät rakkauden, omantunnon ja järjen käskyjen mukaan, he sortavat toisiaan, tekevät vääryyttä toisilleen ja antautuvat himojensa valtaan — ja kaikesta tästä seuraa kärsimys. Maailma, jonka pitäisi olla taivas, on muuttunut helvetiksi. „Lähestyköön sinun valtakuntasi“, rukoillaan, mutta — kaukana se vielä on. Minkätähden? Sentähden että se lähestyy yksistään ihmisten tekojen kautta, eikä suinkaan minkään jumalallisen ihmeteen.

Yksilön elämä on yhtä lainalainen kuin ihmiskunnan. Yksilö kuolee, mutta hänen tekojensa seuraukset jäävät eloon. Ja kun se kuolematon henki, joka hänet elähytti, uudelleen pukeutuu ihmisen muotoon, ottaa hän päällensä seuraukset vanhan teoista.

c) Henkimaailma.

Kaikki on katoovaista, mutta kaikki on samalla pysyväistä. Muoto katoaa, mutta elämä pysyy. Elämä

onkin muotojen vaihtelua. Ei ihmismuoto ole ainoa, jossa jumalallinen järki ja rakkaus ilmenee. Niinkuin on ihmisen alapuoella olentoja näkyväisessä ja näkymättömässä maailmassa, niin on hänen yläpuolellaan näkymättömässä maailmassa äärettömän paljon olentoja, kutsuttakoon niitä enkeleiksi, jumaliksi eli miksi tahansa, jotka ovat ihmistä henkisesti korkeammat, viisaammat ja jalommat. Henkimaailmaan kuuluu myöskin ihminen ruumiillisen kuolemansa jälkeen, ja tuhansiin nousevat kertomukset vainajista, jotka ovat eläville näyttäneet. Henkimaailman kanssa ihminen voi joutua yhteyteen ja suhteeseen jo maan päällä eläessään. Jokaiselle ihmiselle, joka pyrkii totuuteen, valkenee päivä, jolloin hän saa seurustella henkien ja enkelien kanssa — ei ulkonaisesti, vaan sisällisesti. Ja silloin ihmistä ei enää opeta inhimilliset neuvonantajat, vaan jumala (totuuden henki) ja hänen enkelinsä (taivaalliset voimat).

Näin opettavat uskonnot, että on kaksi maailmaa, ulkonainen, jossa vallitsee ankarat luonnonlait ja johon ihminen ulkonaisen olentonsa, ruumiin, sen halujen, viettien ja ymmärryksen kautta kuuluu; ja sisäinen eli hengen maailma, johon ei paha eikä kärsimys ylety, vaan jossa on ikuinen rauha, ilo ja työnriemu ja johon ihminen jumalallisen henkensä kautta kuuluu. Aineellisen maailman palkka on kuolema, henkisen elämä. Ihmisellä on vapaus valita.

Jos nyt joku väittää, että tämä on dualismia, kaksinaisuusoppia, niin mitä sanoista ja nimistä? Sitäpaitsi uskonnolliset ajattelijat lisäävät, että kaiken takana, sekä jumalan että maailman, on se suuri jumaluuden salaisuus, jonka verhoa ei kukaan nosta ja joka on kaiken, niin hyvän kuin pahan, niin hengen kuin aineen, niin jumalan kuin maailman, alku ja loppu; ja jota intialaiset kutsuvat *parabrahmaksiksi*. Täten pelastumme kaksinaisuuden pulmasta ja saamme maailmanselityksen, jota kutsutaan monismiksi eli ykseysopiksi.

Että uskontojen opetukset ovat tosia, sen todistaa meille sekä järkemme että kokemuksemme. Kenen järkeä vastaan ei sodi, että on olemassa kaikkiallinen, alati läsnä oleva henki, jumala, jonka valtakunta on toteutuva ihmisessä. Päinvastoin jokaisen ihmisen kokemus osottaa hänelle, että hänen sisässään on ääni, joka pahaa moittii ja hyvää puoltaa, että hänellä on järki ja ymmärrys, joka totuutta rakastaa ja valhetta vihaa. Ja jokainen ihminen, joka herää henkisesti, tietää, että jumala on olemassa, ja tuntee hänen henkensä omassa itsessään.

4. RAAMATUN OPPI.

Olemme yleisissä pääpiirteissä esittäneet, mitä uskonnot opettavat. Katsokaamme nyt, eikö sitä samaa oppia esitetä uudessa testamentissa, kristinuskon pyhässä evankeliumissa.

Kirkon opin mukaan Jeesuksen persona on se kallio, jolle kristitty rakentaa uskonsa. Jeesuksen ristinkuolema, hänen viaton uhriverensä on vapahtanut ihmiskunnan pahan vallasta, ja jokainen joka uskoo Jeesukseen, löytää armon vanhurskaan jumalan edessä „eikä kuole, vaan saa iankaikkisen elämän.“ Ruotsalainen teologi, professori V. Rudin, kirjotti äskettäin eräässä kirjassaan („Om kristendomens väsen“) nimenomaan, että kristinuskon ydin on jumalan rakkaus maailmaan ja ihmiskunnan yliluonnollinen pelastus Jeesuksen Kristuksen, jumalan pojan, kautta.

Tähän käsitykseen kristinuskosta olemme niin tottuneet — koska olemme sen jo lapsina omistaneet —, ettemme huomaa, kuinka löyhälle pohjalle se on perustettu.

Jos ihminen pelastaa toisen hukkumasta, ja asia tulee tunnetuksi, on tämä tunnetuksi tuleminen voinut tapahtua kolmella tavalla: joko siten, että pelastettu siitä kertoo taikka siten, että pelastaja sen tekee, taikka siten, että joku kolmas, joka oli pelastuksessa läsnä, puhuu näkemästään.

Nyt kirkko väittää, että Jeesuksen kuolema on pelastanut ihmiskunnan. Mistä kirkko sen tietää? Voimme syyllä kysyä. Kirkko ei ole sitä nähnyt, eikä semmoista yliluonnollista seikkaa kukaan ole saattanut

nähdä. Ihmiskunta ei liioin tiedä mitään omasta pelastuksestaan pahan vallasta, sillä paha siinä rehottaa niinkuin ennenkin. Ei jää muita todistuksia kuin Jeesuksen omat sanat, s. o. mitä raamattu hänestä kertoo. Raamattuun ja Jeesuksen sanoihin kirkko väittääkin perustuvansa. Tämä on merkille pantava kohta, sillä se on sama kuin jos kirkko sanoisi: tutkikaa raamattua, niin näette.

Ja meidän päivinämmä on raamattua tutkittu, innolla tutkittu. Ihmiset ovat siksi sivistyneitä ja kehittyneitä, etteivät enää tahdo uskoa umpimähkään. Jos johonkin on uskominen, tahdotaan ensin ymmärtää, miksikä on uskominen.

Raamattua on siis tutkittu — ja mihinkä johtopäätöksiin on tultu? Onko kirkon oppi Jeesuksen pelastavasta uhrikuolemasta tosi?

Ei ole. Tutkijat ovat päinvastoin huomanneet, että semmoinen käsitys on sula väärinkäsitys. Raamattu ei semmoista opeta, Jeesus ei semmoista opeta. Evankeliumeissa on kyllä vaikeatajuisia kohtia, jotka näyttävät tukevan kirkon käsitystä, ja Paavali tuntuu myös jotakin sellaista opettavan. Mutta Paavali yksin ei tällaisessa asiassa kelpaa todistajaksi — ja Jeesus itse ei aseta omaa henkilöään semmoiseen valoon. Kaukana siitä, että hän sanoisi: minä olen jumala, minä olen tullut teitä kuolemallani pelastamaan, kieltää hän päinvastoin opetuslapsia kutsumasta häntä jumalaksi. „Mitä sinä minua kutsut hyväksi? Ei ole hyvä kukaan muu kuin jumala.“ Ja itsestään hän sanoo aivan suoraan: „minä olen ihminen, joka olen tullut maailmaan sitä varten, että julistaisin totuuden.“

Siihen johtopäätökseen raamatun tutkijat ovat tulleet, ettei suinkaan Jeesuksen persona ole oleva kristinuskon keskus, vaan Jeesuksen oppi. Mitä Jeesus on opettanut, se on kristinuskoa.

Useimmat raamatun tutkijat ovat tietysti toimineet ja vaikuttaneet kirkon ulkopuolella. Mutta ilahduttava ajan merkki on, että kirkollisissa ja teologisissa piireissäkin aletaan saada silmät auki totuudelle ja ajan vaatimuksille. Auguste Sabatier ja Adolf Harnack ovat kaksi nimeä, jotka tässä suhteessa ansaitsevat kunnioitustamme. Etenkin Berliniläinen professori Adolf Harnack on tyypillinen uusimman protestanttisen teologian edustaja. Hän onkin saanut paljon vastarintaa osakseen vanhoillisten puolelta. Hänen kirjansa kristinuskon ytimeistä („Das Wesen des Christentums“) on sangen valaiseva ja opettavainen. Muun muassa hän sanoo:

Jeesus „ei vaatinut muuta uskoa eli turvautumista omaan personaansa kuin mitä hänen käskyihinsä sisältyy . . . Ventovierasta hänen näkökannalleen oli evankeliumista riippumatta antaa minkäänlaista „oppia“ omasta personastaan tai arvostaan.“ — „Lauseita: minä olen jumalan poika, Jeesus ei itse ole sijoittanut evankeliumiinsa, ja joka sen lauseen siihen pistää muiden opinkappalten veroiseksi, hän lisää evankeliumiin semmoista, joka siihen ei kuulu.“ — „Kuinka kauvas poistutaan Jeesuksen ajatuksista ja hänen neuvoistaan, kun asetetaan „kristologinen“ tunnustus evankeliumin etunenään ja opetetaan, että ensin täytyy ajatella oikein Kristuksesta ja sitten vasta sopii lähestyä evankeliumia! Tämä on todellisen suhteen nurinkääntämistä.“ — „Kristologian maaperällä ihmiset ovat takoneet uskonnollisia oppejaan kauhistuttaviksi aseiksi ja levittäneet pelkoa ja kammaa.“

Kristinuskon ydin on Harnackin mukaan vallan toinen. „Evankeliumi antaa meille elävän jumalan. Häntä tunnustaa — uskossa ja hänen tahtonsa täyttämässä — on tässäkin ainoa uskontunnustus . . . Ei mikään ole suurempi kuin se kokemus, että taivaan ja maan herra on meidän isämme, ja sen kokemuksen voi tehdä ja siitä voi todistaa köyhinkin sielu.“ — „Ainoastaan sitä uskontoa on tunnustaminen, jonka itse on kokenut.“ — „Ei poika, vaan isä yksin kuuluu Jeesuksen julistamaan evankeliumiin.“ — „Jeesus on tie isän luo ja hän on — isän asettamana — myöskin tuomari.“

Kun asetumme tälle uudenaikaiselle kannalle, että kristinuskon on se mitä Jeesus opetti, koskee seuraava tärkeä kysymys Jeesuksen oppia.

Mitä Jeesus opetti?

Hän ei opettanut itsestään sitä, mitä kirkko hänestä opettaa. Ja mitä hyötyä meillä olisi siitä, että hän kertoisi kaikenmoisia itsestään? Jotakin suurempaa toivomme häneltä, jos hän kerran on opettaja ja totuuden tietäjä. Tahdomme, että hän ilmottaa meille, mitä hän tietää inhimillisestä elämästä, ja että hän selittää meille, mikä totuus on.

Ja sen hän on tehnytkin. Hän on avannut silmämme näkemään, mitä elämä on. Jos osaamme katsella elämää samalla silmällä kuin hän, ei sielumme enää hapuile epäilyksien ja tiedottomuuden hämäryydessä, vaan täyttyy ymmärryksen valolla.

Jeesuksen opin mukaan — ja tämän jokainen kristitty myöntää oikeaksi ja kristilliseksi — asetetaan vastatusten ikuinen elämä eli autuus ja ikuinen kärsimys eli kuolema. Jokaisella ihmisellä, joka syntyy maailmaan, on tilaisuus valita, tahtooko hän kadota vai tahtooko elää. Kadotukseen vievä tie on lavea ja helppo kulkea, mutta jumalan eli taivaitten valtakuntaan pääsee ainoastaan se ihminen, joka on uudesta syntynyt.

Kirkko selittää, että ikuinen elämä on jumalan valtakunnassa eli taivaassa, johon uskovainen pääsee kuoleman jälkeen, ja että ikuinen kadotus eli helvetti niinkään on paikallinen tila, joka odottaa sitä vainajaa, joka ei ole uskossa kuollut.

Puhumattakaan siitä, että „ikuinen“ elämä ei saata alkaa määrättynä hetkenä, vaan on täytynyt aina olla, ei tämä kirkon selitys ole yhtäpitävä Jeesuksen opetuksenkaan kanssa. Jeesus sanoo nimenomaan, ettei jumalan valtakunta ole siellä eikä täällä, vaan omassa itsessämme, ja mielessä on pidettävä, että hän muuten — evankelistan sanojen mukaan — tavallisesti puhui vertauksissa. Näillä nimillään, ikuisella elämällä eli taivaan valtakunnalla ja ikuisella kuolemalla eli helvetillä, Jeesus tarkoittaa inhimillisiä sieluntiloja. Uusimmat tutkijat ovatkin yhtä mieltä siitä, että Jeesus ei ole puhunut kuolemantakaisista asioista, vaan sielullisista havainnoista.

Taivaan eli taivaitten valtakunta on semmoinen rauhan ja ilon mielentila, joka on uudesta syntyneelle ihmiselle ominainen, helvetti taas kuvaa sitä rauhattomuutta taikka kuollutta välinpitämättömyyttä, jossa useimmat heräämättömät ihmiset kuluttavat elämänsä.

Miksikä hän kutsuu näitä tiloja ikuisiksi? Sentähden että hyvä ja tosi on ikuinen; se ihminen, joka elää totuudessa ja jonka tajunta yhtyy hyvään, s. o. jumalaan, se ihminen „ei kuole.“ Mutta se ihminen, joka ei välitä totuudesta, joka ei kuuntele omantunnon ääntä, hän on jo kuollut henkisesti katsottuna.

Taivaan valtakunnassa asuu isä; taivaan valtakunta on meissä itsessämme, siis isä on meissä itsessämme. Nimi „isä“ ilmaisee sen, minkä me jumalasta tiedämme. Kuka jumala on, mimmoinen jumala on, onko hän „personallinen“ vai „personaton“, sitä Jeesus ei meille selitä. Hän sanoo vain: jumala on isä — ja isä asuu meidän hengessämme. Isää on palveltava hengessä ja totuudessa. Hengessä olemme yhtä isän kanssa, hengessään ihminen on — jumala.

Kun ihminen herää henkisesti, syntyy hän uudestaan. Ennen hän ei tuntenut jumalaa, tahi ehkä hän palveli ulkonaista jumalaa. Mutta kun hän „syntyy uudestaan“, niin hän herää isän tuntemiseen, hän ymmärtää olevansa isän eli jumalan poika. Juuri tällä lailla Jeesuskin oli jumalan poika.

Millä lailla sitten isän eli jumalan palveleminen tapahtuu? Aivan niinkuin Harnack sanoo: uskomalla tuohon isään, jonka ääni kuuluu meidän valistuneessa omassatunnossamme ja täyttämällä hänen tahtoansa elämässämme.

Sanoin „valistuneessa omassatunnossamme“, sillä ymmärrettävä on, ettei Jeesuksen isä puhu jokaisen

heräämättömän ihmisen omassatunnossa. Voihan ihmisen „omatunto“ käskää häntä kostamaan, mutta sitä ei käske jumalan ääni omassatunnossa. Jumala, joka on yhteinen isämme, joka meissä kaikissa on yhteinen, joka siis, aivan niinkuin eräs apostoli sanoo, „on rakkaus“, jumala ei käske kostamaan. Päinvastoin . . .

Mutta kuinka sitten tiedämme, milloin jumala puhuu omassatunnossamme, milloin ei? Uudesta syntynyt ihminen sen itsestään tietää ja muut voivat ymmärtää, ettei jumalan ääni koskaan käske sellaista, joka on veljesrakkautta vastaan. Ihmisen sisässä puhuu monta ääntä: himojen ja halujen ja itsekkään ymmärryksen; mutta isän ääni hengessä eroaa muusta siinä, että se on hiljainen, kieltää väkivallasta, käskää hyvään.

Jeesus, joka eli mitä likimmässä yhteydessä isän kanssa, onkin antanut käskyissään ja neuvoissaan mitä selvimmän kuvan siitä, mitä rakkauden henki ihmiseltä pyytää. Hänen käskyistään ovat erittäin valaisevia ja merkille pantavia ne viisi, jotka hän antoi vuorisarnassaan ja jotka luetellaan Mateuksen evankeliumin 5:ssä luvussa. Ne kuvaavat hengen elämää, ne kertovat meille, mitä isä taivaissa meiltä pyytää, toisin sanoen: mitä me itse omassa sisässämme ymmärrämme ehdottoman oikeaksi.

Saattaako ihminen täydellisesti noudattaa isän ääntä? Ei. Evankeliumista luemme, että Jeesus sai taistella itsensä kanssa, ja hän oli kuitenkin täydellisimpiä ihmisiä, mitä maan päällä on ollut. Jumalan tahto on useinkin ristiriidassa oman itsekkään tahtomme kanssa, ja paljon saamme kärsiä ja nöyryä, kun koetamme kulkea sitä kapeata polkua, joka vie taivaan valtakuntaan, mutta kuta useammin annamme jumalan itsessämme päästä voitolle, sitä helpommaksi tulee vaellus, sitä vähemmäksi taistelu, sitä suuremmaksi ilo ja rauha. „Minun taakkani on kevyt ja minun ikeeni on suloinen.“ Toiselta puolen ymmärrämme, ettemme täydellisyyttä saavuta nykyisessä elämässämme, sillä kuta enemmän me isää palvelemme, sitä enemmän henkeä meille annetaan ja sitä enemmän meiltä pyydetään. Täydellisyys on ihanne, joka suurenee samassa määrin kuin sitä lähestymme.

Jeesuksen oppi on oppi ihmisen henkisestä elämästä, ja se on yhtä yksinkertainen kuin kaunis. Ja ennen kaikkea: se on tosi.

Kokemuksemme todistaa sen meille todeksi. On olemassa kaksi näkökantaa, miltä elämää voi katsella. Toinen näkökanta on ymmärryksen hyväksymä, maailmallinen, toinen on hengen herättämä, uskonnollinen. „Maailman opin“ mukaan elämä on vähitellen tapahtuva kehitys ja ihmisen siveellinen pyrkimys on vapaaehtoinen asia, joka on hyödyksi yhteishyvän kannalta, mutta mitään merkitystä itsessään sillä ei ole. Uskonnollisen kokemuksen mukaan taas ihmisen elämä on orjallista alistumista ulkonaisen syysuhteen lain alle, ellei ihminen vapaudu (pelastu) henkisen uudestasentymisen kautta, joka muodostaa hänen elämänsä jumalanpalvelukseksi tämän sanan ainoassa, oikeassa merkityksessä.

Noudattaa maailman oppia johdonmukaisesti on pitää kaikkea uskontoa taikauskona, kiihkoilemisena tai sairaloisuutena. Toiselta puolen uskonnollinen kokemus johdonmukaisesti kieltää varsinaisen arvon kaikelta muulta kuin siltä siveellis-henkiseltä täydellisyys-ihanteelta, jonka herännyt ihminen näkee hengessään. Ja koska tämä ihanne on sama kuin veljeysaatteen ehdoton toteuttaminen, vastustaa se kaikkia niitä maallisia oloja, jotka estävät veljeysaatteen toteuttamista.

Jeesuksen kanta oli uskonnollinen. Hän asettui jyrkästi maailman oppia vastaan. „Te ette voi palvella kahta herraa: joko palvelette jumalaa taikka palvelette mammonaa.“ Ja sentähden hän sanoi: älkää pyrkikö rikkauteen, valtaan. „Se joka tahtoo teistä olla ensimmäinen, hän olkoon kaikkein palvelija.“

Juuri tällainen käsky kuin: älkää palvelko kahta herraa, vaan jumalaa yksin, se kaikuu monen nykyajan ihmisen mielestä ikävältä. Ja kuitenkin se on ainoa keino, millä tosi veljeys voi päästä valtaan ihmisten kesken. Raamatun tutkijat mielellään välttävätkin tätä kohtaa: he eivät sitä ymmärrä. Yllämainittu Harnack esim., joka muuten on niin syvästi tunkenut Jeesuksen opin henkeen, ei tässä kohden ole aivan

varma. Hän sanoo: ei uskonto laisinkaan tahdo sekaantua maallisiin asioihin. Mutta siinä hän erehtyy. Uskonto ei ole muuta kuin vastaus kysymyksellemme: kuinka meidän tulee elää? ja se vastaus koskettelee kaikkia yksityisen ja yhteisen elämämme muotoja. Eihän se muuten minkään arvoinen olisikaan.

Mutta jokainen ihminen puhuu sydämensä kyllyydestä. Se ihminen, joka tahtoo kulkea Jeesuksen jälissä kaikessa, hän kaikessa Jeesusta ymmärtääkin; se joka puoleksi Jeesusta seuraa, hän puoleksi Jeesusta ymmärtää, ja joka ei ollenkaan Jeesusta seuraa, hän ei ymmärrä Jeesusta ollenkaan, vaan tekee hänestä — „lihassa ilmestyneen jumalan.“

Mutta kaikki, joiden silmä vähänkin on auennut, he tietävät, että kristinusko ei ole usko Jeesuksen personaan, vaan usko hänen oppiinsa, ja vaikka heille todistettaisiin, ettei Jeesusta koskaan olisi ollutkaan, he vastaisivat huolehti: „ottakaa meiltä Kristus, jos haluatte; me olemme ymmärtäneet hänen oppinsa, ja me tunnemme hengessämme isän, jota ei kukaan meiltä saata riistää.

„Hän on uskomme kallio.“

PEKKA ERVAST

NYKYISEN AJAN ONGELMA JA SEN RATKAISU

Helsingin esitelmä syksyllä 1931

HELSINGISSÄ 1945
RUUSU-RISTI

Aikamme hätä ja teosofinen liike

„Aikamme hätä ja teosofinen liike“ olen asettanut otsikoksi tälle esitelmälle, ja se on omiansa viittaamaan siihen ajatukseen, joka minulla on ollut, että on olemassa jokin suhde tämän aikamme hädän ja teosofisen liikkeen välillä. Ei tietysti mitään sellaista suhdetta, että hätä olisi voinut aiheutua teosofisesta liikkeestä, vaan pikemmin sellainen suhde, että teosofinen liike voisi jollakin tavalla auttaa aikaamme tässä hädässä. Ajatukseni on ollut se, siihen olen viitannut, kun olen asettanut nuo kaksi käsitettä rinnan. Maailma tietysti saattaa huomauttaa epäillen, että mitäpä teosofinen liike voisi sanoa tästä aikamme hädestä ja miten se voisi neuvoja antaa ja ratkaista asioita, maailmaa auttaa. Tuollainen oletamus, että teosofinen liike voisi olla joksikin avuksi näin vaikeassa käytännöllisessä kysymyksessä, voi tuntua liian vaativalta, uhkarohkealta, ja maailma voi sille nauraa ja kohauttaa olkapäitään. Mutta sellainen ajatus ei ole mielestäni tuulesta temmattu. Jokainen ihminen, joka on vakuuttunut teosofisesta elämänymmärryksestä ja sen totuudesta, on silloin vakuuttunut myöskin siitä, että teosofia voisi auttaa maailmaa. Ja hän ei ole aivan yksin siinä ajatuksessa, sillä itse teosofisen liikkeen alkuunpanija madame Blavatsky, joka viime vuosisadan viime neljänneksellä aloitti tämän liikkeen ja v. 1875 perusti Teosofisen Seuran, sanoo „Salaisessa Opissa“, että jos tämä teosofinen sanoma, joka 80-luvun loppupuolella, „Salaisessa Opissa“, julistettiin maailmalle, voittaa alaa maailmassa, ihmiskunnassa, jos se todella saa kansojen kannatuksen tämän vuosisadan – siis viime vuosisadan – loppupuolella, silloin maailma välttää sen kohtalon, joka muuten sitä uhkaa. Eurooppaa uhkaavat kaikenlaiset onnettomuudet, suuret sodat y.m. Nuo kaikki olisi vältettävissä, jos maailma omaksuisi teosofisen sanoman. – Näin sanoi itse teosofisen sanoman ensimmäinen julistaja. Hän oli siis vakuuttunut siitä, että tämä hänen sanomansa, joka ei ollut hänen, vaan, niinkuin hän itse sanoi, sen, joka hänet lähetti, suuresti voisi auttaa maailmaa, jos maailma häntä kuuntelisi. Mutta me tiedämme historiasta, ettei maailma osannut kuunnella. Oli niin paljon vastustavia seikkoja, tässä liikkeessä oli paljon sellaista, joka teki maailmalle vaikeaksi erottaa, mikä oli teosofinen sanoma tosiasiaa. Maailman kaikki ennakkoluulot estivät siten omaksumasta teosofista sanomaa. Ja me tiedämme, ettei ainakaan Eurooppa välttänyt sitä kohtaloa, joka sitä uhkasi. Me, jotka olemme olleet mukana viime vuosisadalla ja nyt täällä, olemme nähneet suuren maailmansodan, ja nyt elämme niissä tapahtumissa, jotka ovat tulleet maailmansodan jälkeen, niissä vaikeuksissa, sekä taloudellisissa että yhteiskunnallisissa, jotka ovat suorastaan aiheutuneet tästä sodasta. Ja me tiedämme, että tänä päivänä maailma on vaikeassa tilanteessa, kaikki valtakunnat ja kansat ovat sangen vaikeassa taloudellisessa asemassa. Ja vielä näyttää vakavalta. Ei näytä siltä, että asiat muuttuisivat parempaan päin tänä alkavana talvena. Maailma on alla päin ja pelkää katsoa tulevaisuutta silmiin.

Sentähden voisi ehkä olla avuksi, että nyt vielä voitaisiin kuunnella teosofista sanomaa. En tiedä sanoa omasta puolestani, voisiko maailma nyt enää tulla sillä tavalla autetuksi kuin viime vuosisadalla. Nyt meidän ehkä täytyy kantaa joitakin seurauksia siitä ajasta, joka on ollut, ja sitten ehkä vasta myöhemmin voimme taas kuin herätä ajattelemaan, millä tavalla kaikesta tästä pahasta voisimme päästä ja sitten saavuttaa rauhan ja tasapainon, joka meidän mielestämme kuuluu ihmiskunnalle. Mutta se sanoma, joka teosofialla on julistettavana, kuuluu ennen kaikkea myöskin yksilöille. Ja sentähden yksilöt aina missä olosuhteissa tahansa voivat sekä nostaa kätensä taivasta kohti että myöskin ottaa vastaan jotakin korkeampaa omaan sieluunsa. Kansat ja valtakunnat eivät siihen kykene, elleivät yksilöt ole osanneet sitä tehdä, elleivät yksilöt ensin ole osanneet tuntea, kuinka vaikea on elää ja toiselta puolen tahtoa, että elämän vaikea pulma tulisi ratkaistuksi. Ennenkuin yksilöt ovat sitä tehneet, eivät valtakunnat ja valtiot saata sitä tehdä.

Kun katselemme tätä maailmaa, huomaamme itse asiassa, että se tavallaan on samanlainen, kuin se aina on ollut, sillä yksilöt, ihmiset, ovat aina eläneet, niin kauan kuin meidän silmämme ulottuu taaksepäin historiassa, vaikeissa olosuhteissa täällä maan päällä. Ei tämä maallinen elämä ole ollut historiallisesti

tunnettuna aikana mitään onnellista ruusuilla tanssimista. Se on aina ollut vaikeuksia täynnä. Aina ovat ihmiset tunteneet elävänsä ristiriitojen keskellä ja aina he ovat vaistomaisesti koettaneet vapautua kohtalon iskuista; aina he ovat etsineet onnea. Eivät ihmiset koskaan ole osanneet sillä tavalla ajatella, että heidän elämänsä on oleva kärsimystä, tuskaa ja vaikeutta ja hätää ja nälkää. Ei, ihmiset ovat aina tässä elämässä, joskin ovat tunnustaneet, että olosuhteet ovat täällä vaikeat, koettaneet päästä kärsimyksistä ja tuskista. Se on ollut aivan läpikäyväna piirteena elämässä. Ja kaikki ovat vaistomaisesti uskoneet siihen, että heidän elämänsä oikeastaan pitäisi olla onnellinen. Ihmisestä ei ole voitu karkoittaa pois tuota sisäistä uskoa, että onni pitäisi hänellä olla.

Mistä on tullut tuo sisäinen aavistus, tieto ja usko, että onni on ihmisen osa? Se on aina ollut ihmiskunnassa, aina ovat kaikki yksilöt tunteneet sitä onnen kaipuuta, rauhan ikävää, tasapainon puutetta nykyisissä oloissa, ja se puute on pannut heidät ikävöimään jotakin muuta. Tämä on hyvin huomattava, olennainen piirre ihmiskunnan sielussa ja jokaisen ihmisyyksilön sielussa. Ja jos me katselemme ihmiskunnan historiaa, huomaamme, että joskus tuntuu siltä, niinkuin ulkonaiset olosuhteet maailmassa olisivat hieman helpompia. Joskus on Euroopassakin vallinnut rauha melkein kaikissa valtakunnassa, joskus ovat sodan äänet kuuluneet hyvin kaukana, ja silloin ovat ihmiset saaneet elää rauhassa, saaneet tuntea, että elämä on helpompaa. Mutta sitten taas, sen olemme huomanneet, ajat yht'äkkiä kääntyvät. Taas tulee jokin julma sota, nälänhätä, rutto tai tapahtuu luonnonmullistuksia, onnettomuuksia. Me olemme nyt läpikäyneet hirmuisen maailmansodan, mutta tuntuu, kuin luonto ei olisi siihen tyytynyt, että miljoonat kuolivat maailmansodassa ja vielä useammat ruhjoutuivat, vaan luonto on saanut vielä aikaan kaikenlaisia luonnonmullistuksia, että ihmisiä vielä satojatuhansia kuolee. Ja meistä tuntuu, että tämä olemassaolo itsessään on hyvin ihmeellinen. Aina silloin tällöin ihmiskunnan elämän aikana täytyy tapahtua jotakin kauheaa, täytyy hirmuisen onnettomuuden kohdata ihmiskuntaa, niin että sen rauhan unelmat ja onnen kaipuut häipyvät kuin näkyvistä. Siten se onnenkaipuu, jota ihmiskunta saa katsoa silmiin, on kuin täynnä epävarmuutta, julmuutta, epätäydellisyyttä. Ja meistä tuntuu, että ihminen on sittenkin sängen omituinen luontokappale, joka kaikesta tästä tuskasta huolimatta elää ja ponnistaa ja pyrkii eteenpäin.

Muistan, kuinka nuoruudessani viime vuosisadalla puhuttiin kehityksestä, kuinka viitattiin siihen, että meidän ei ihmisinä tarvitse olla pessimistejä, sillä me saatamme selvästi nähdä, kuinka ihmiskunnan elämä on mennyt eteenpäin, tullut helpommaksi, kauniimmaksi, runollisemmaksi, onnellisemmaksi sittenkin. Ja uskottiin, että kehitys kai lopulta vie siihen, että me osaamme kokonaan voittaa kaikki nämä luonnon aikaansaamat vaikeudet. Ja meistä tuntui, että kehityksen valossa tavallaan ymmärsimme ihmiskunnan elämää, sillä, sanottiin ja uskottiin silloin – on aivan toinen asia, kuinka paljon totta siinä on – että on ollut aikoja ihmiskunnan historiassa, jolloin kaikki ihmiset seisoivat ikäänkuin yksin; jokaisen ihmisen täytyi taistella olemassaolostaan; jokaisen täytyi hankkia itselleen ruokaa, etsiä itselleen suojattu paikka myrskyä ja sadetta vastaan, taistella villipetoja ja toisia ihmisiä vastaan. Kun ihmisiä oli paljon maan päällä silloinkin, olivat ihmiset aina keskenään sotajalalla. Kun ihminen kulki jossakin ja näki ruokaa, jonkin lampaan tai lehmän, hän hyökkäsi sen kimppuun ja repi sen ja söi. Ja hänellä oli toisiakin tarpeita: mies kulki ja näki naisen, hyökkäsi hänen kimppuunsa ja otti hänet. Ei mitään lakia, järjestystä, eläimellistä itsekkyyttä vain. Kuinka paljon on ihmiskunta mennyt eteenpäin! – huudettiin minun nuoruudessani. Sillä sen sijaan, että kaikki olisivat sotajalalla keskenään, niinkuin tuossa oletetussa alkuaikaisessa kuvauksessa, ihmiset nyt ovat liittyneet yhteen, ovat tehneet liiton keskenään, ovat päättäneet yhdessä taistella kaikkia vaikeuksia vastaan, tulla yhdessä toimeen ei ainoastaan petoja vastaan, vaan keskenäänkin. Kuinka suunnattomasti nykyiset yhteiskunnat ovat kehittyneet verrattuina alkuaikaisiin oloihin, kuinka ihmeellisesti on menty eteenpäin! Nyt ei tuolla tavalla saa eikä tarvitse hyökätä toinen toisensa kimppuun, nyt ei murhata eikä varasteta yhtämittaa. Nyt on muodostunut perheitä, heimokuntia, kansoja, valtioita, nyt on olemassa järjestystä. Nyt ihmisten elämä on aivan toisenlainen kuin ennen.

Näin oppineet ajattelivat ja selittivät, ja niin meistäkin saattoi tuntua. Mutta oli sittenkin yksilöitä meidän keskellämme, yksilöitä, jotka eivät tyytyneet tähän kauniiseen kehityksen kuvaukseen, jotka eivät osanneet rauhallisesti istua alas ajattelemaan mielihyvin sitä, kuinka suunnattomasti oltiin edistytty muinaisiin

aikoihin verrattuna, kuinka nyt kaikki oli onnellista, hyvin järjestettyä, kuinka oli oikeutta maailmassa. Me emme kaikki voineet tyytyä sillä tavalla ajattelemaan, sillä me olimme näkevinämme, että ihmiset eivät sittenkään olleet onnellisia, taikka he eivät sittenkään olleet muuttuneet, sillä aivan sama persoonallisen onnen kaipuu ja onnen usko, joka niin selvänä vaatimuksena elähdytti ensimmäisiä ihmisiä, sama persoonallisen hyvinvoinnin vaatimus elähdyttää nykyisiäkin ihmisiä. Ja jos kaikki näennäisesti oli rauhallisempaa, ei sittenkään ollut vähemmän tuskaa kuin ennen. Epäilemättä oli enemmän tuskaa, enemmän kärsimystä, enemmän onnettomuutta. Ei ihminen ollut saavuttanut mitään tasapainoa, onnea, rauhaa, vaikka alkuperäisen sodan tilalle olikin syntynyt järjestynyt yhteiskunta. Yhä ihmiset olivat yhtä onnettomia, yhtä vähän he vielä olivat saavuttaneet onnea. Kenties he olivat saavuttaneet enemmän persoonallista onnea, persoonallista tyydytystä noissa alkuperäisissä oloissa, kenties he nyt olivat onnettomampia, sillä ihmisen sielu oli kehittynyt äärettömän herkkätuntoiseksi. Nyt hän saattoi olla onneton kaikista tunteista ja ajatuksista, jotka eivät suorastaan ole tekemisissä hänen aivan eläimellisten tarpeittensa kanssa. Ihmiset olivat epäilemättä yksilöinä nyt yhtä onnettomia kuin ennen.

Siis, kun me katselemme ihmiskunnan elämää, ihmisyksilöitä ja yhteiskuntia, niin me emme saata huomata suurtakaan eroa: ihmiset yhä elävät siinä samassa tuskittelussa, persoonallisen onnen kaipuussa, jota he turhaan tavoittelevat, jota he eivät millään keinoin saavuta. Sillä jos joku ihminen oli näennäisesti onnellinen, jos jollakin ihmisellä oli rikkautta, menestystä maailmassa, oli ylhäinen asema, jos hänellä oli ystäviä, vaimo ja rakas lapsi, jos hän siis oli saavuttanut kaikkea sitä, mitä me ihmiset yleensä pidämme onnena, vieläpä onnen huippuna, niin hän saattoi sanoa, niinkuin suuri runoilija Goethe: „Jos minä ajattelen pitkää elämääni, yli 80 vuotta, niin minun onneni hetket luetaan muutamissa viikoissa, jos ne yhteen lasketaan.“ Siis ainoastaan muutama viikko, kaikki muu tuskaa, kärsimystä, sisäisiä vaivoja.

Jos siis ihmisyksilöt ovat pakotetut tunnustamaan, että heidän onnensa hetket ovat aivan minimaalisia verrattuina tuohon pitkään tuskaan, silloin ei ihmiskunta järjestyneissä yhteiskunnallisissa oloissa ole saavuttanut suurempaa onnea ja rauhaa kuin ennenkään. Silloin on yhä edessä tuo sama kysymys ihmisyksilöllä: mikä on elämän onni, mikä on lopullinen ratkaisu? Ja yhä on se sama kysymys kansoilla, yhteiskunnilla, valtakunnilla: missä on täällä maan päällä se rauhallinen onnen tila, jossa kansatkin voisivat rauhassa kehittää itseään ja tuoda esille, mitä heillä on tuotavana? Koska tulee se aika, jolloin kansat ja yksilöt, valtakunnat ja ihmiset saavat rauhassa luoda ja tehdä työtä ja nauttia työnsä hedelmistä? Vielä ei ihmiskunnan kokemus saata sanoa muuta kuin että sellainen aika ei ole koskaan tullut, ja sellainen aika ei luultavasti koskaan tule, jolleivät ihmiset muutu. Niin ovat jo meidän aikanamme ajattelevat ja viisaat ihmiset oppineet ymmärtämään. Suurin osa kaikesta tästä tuskasta ja hädästä ja vaikeuksista, jotka meitä ahdistavat, riippuu meistä itsestämme. Me olemme jollakin tavalla älyttömiä, tyhmiä, kehittymättömiä; me emme ole vielä oikein järkeviä ihmisiä; me emme ole kohtalomme herroja.

Näin meidän aikanamme monet, ajattelevimmat yksilöt ovat alkaneet ymmärtää. Ja se seikka, että monet ihmiset ovat ymmärtäneet, että meistä ihmisistä itsestämme saattaa kukaties riippua, että me elämme niin onnettomina, ikäänkuin viittaa eteenpäin johonkin tulevaisuuteen, sellaiseen aikaan, jolloin voimme ratkaista monet vaikeudet ja pulmat, jolloin suuret joukot, kansat, ovat osanneet ratkaista onnen kysymyksen aivan uudella pätevällä tavalla, sellaisella käytännöllisellä tavalla, että onni todella tulee, etteivät ainoastaan kärsimykset kasva, vaan onnen mahdollisuudet ja onni itse kasvavat.

Nyt tulee silloin meidän etemme teosofinen liike ja huutaa meille: huomatkaa toki ihmiset, te vaikerratte ja olette vaivatut ja unohdatte, että aina on silloin tällöin historian aikana esiintynyt ihmisyksilöitä, jotka ovat sanoneet teille: „Seuratkaa minua, niin te saavutatte onnen, rauhan, autuuden, joka ei ole hetkellinen, vaan ikuinen. Te saavutatte ikuisen elämän. Miksi piinaudutte tässä haihtuvassa elämässä? Muuttakaa mielenne, omistakaa ikuinen elämä, sillä ainoastaan siinä on rauhaa, onnea ja autuutta. Mitään muuta onnea ei voi olla. Ei voi olla kuin yksi ainoa autuus maailmassa, se autuus, joka on yhteinen kaikille. Siihen ikuisen elämään astukaa.“ – Teosofinen liike huomauttaa meille: maan päällä on aina ollut ihmisiä, jotka ovat näin puhuneet. Mutta me emme ole kuunnelleet heidän sanomaansa. Se on aina ollut liian

epäkäytännöllinen mielestämme. Me emme kyllä ole osanneet kieltää heidän viisauttaan, ja me olemme korottaneet heidät korkeaan asemaan, mutta on selvää, että he ovat olleet poikkeusolentoja; eivät he ole voineet puhua meille, jotka olemme aivan toisenlaisia olentoja. Sentähden olemme korottaneet heidät jumaliksi, ja sentähden olemme jakautuneet erilaisiin uskonnollisiin maailmoihin: olemme buddhalaisia, hindulaisia, muhamettilaisia, kristityitä j.n.e., ja asetamme tuon yhden ihmisen jumalaksi, palvomme häntä jumalana samalla itserakkaasti hymyillen: me tiedämme, että hän on puhunut pötyä, mahdottomia, kun hän on sanonut: „On olemassa sellainen tie, joka vapauttaa teidät kaikista huolista.“ Me olemme vain kääntäneet heille selkämme ja ajatelleet: kyllä me tiedämme, minkälainen maailma on. – Se on aina ollut meidän vastauksemme.

Nyt teosofinen liike tulee taas meidän aikanamme. Ja Helena Blavatskyn suun kautta se ensin huusi meille: „Ihmiset, ihmiset, jos tahdotte tietää, mikä onni on; jos tahdotte saavuttaa ikuisen rauhan ja autuuden; jos tahdotte päästä pois kaikista vaikeuksista, niin pysähtykää ajattelemaan. Tiedättekö te paremmin kuin kaikki viisaat, mitä elämä on? Tiedättekö te, mitä tämä olemassaolo on; oletteko te ratkaisseet tämän arvoituksen? Miksi ette ole saavuttaneet ikuista rauhaa; miksi yhä ajatte onnea takaa, miksi aina suurkaupungeissa kaduilla kulkiessanne olette vaivautuneen näköisiä? Teillä on aina hirmuinen kiire, teidän kasvonne todistavat, että olette onnettomia; niistä loistavat intohimot ja kaikki raatelevat tuskat. Miksi te sitten, jos olette tietävinänne paremmin kuin viisaat, olette onnettomia? Pysähtykää ajattelemaan, ja olkaa itsellenne rehellisiä. Mitä te silloin huomaatte? Mitä teidän silloin täytyy tunnustaa; mitä teidän kaikkien yhdellä suulla täytyy todistaa, jos olette rehellisiä? Teidän täytyy silloin todistaa ja tunnustaa: „me olemme kaikki tietämättömiä.“ Jokainen yksilö saa sanoa: minä en tiedä, mitä tämä elämä on; minä en ole tätä luonut. Ja minä kysynkin aina: kuka on tämän olemassaolon saanut aikaan; mitä on tämän kaiken takana? Miksi minussa pitää olla kaikenlaisia raatelevia intohimoja sekä samalla sääliä, hellyyttä ja auttamishalua ihmisiä kohtaan, oikeudentajunta, tietoisuus siitä, miten pitää olla? Miksi kaiken tämän pitää elää minussa, kun en kuitenkaan mitään tiedä? – Näin täytyy ihmisyksilön tunnustaa itselleen. Ja kun elämä kysyy: kuka teistä on nähnyt Jumalan, ratkaissut kuoleman arvoituksen? – silloin useimmat saavat sanoa: totisesti minä en ole ratkaissut kuoleman arvoitusta, en nähnyt Jumalaa, sillä vaikka joskus kuvittelisin ja uskoisin, että olen nähnyt Jumalan, niin tiedän kuitenkin, ettei se ole niin. Kun tarkasti tutkin itseäni, huomaan, että minussa on itsepetosta ja kuvittelua. En ole nähnyt kuoleman porttien läpi. –

Näin saavat useimmat ihmiset tunnustaa itselleen tai Jumalalleen. Ja silloin siitä seuraa, että ihmisyksilö, joka näin itselleen tunnustaa, huomaa, ettei hän ole toisia parempi ja kelpoisempi ja etteivät toisetkaan ole häntä parempia, vaan että kaikki ihmiset muodostavat suuren tietämättömien veljeskunnan. Ja sentähden Madame Blavatskyn alulle paneman Teosofisen Seuran ensimmäisessä ohjelmapykälässä sanotaan: „Tämän seuran tarkoituksena on muodostaa ihmiskunnan yhteisen veljeyden ydin katsomatta rotuun, väriin, kansallisuuteen, sukupuoleen, yhteiskunnallisesta asemastaan tai muihin ulkonaisiin seikkoihin.“ Sentähden Madame Blavatsky tai hän, joka hänet lähetti, asetti portin otsakkeeksi veljeyden ja sen tunnustamisen. Teosofiseen liikkeeseen kuulukoot ne ihmiset, jotka tunnustavat tämän kaikkien ihmisten veljeyden riippumatta heidän väristään, uskonnostaan, yhteiskunnallisesta asemastaan tai muista eroavaisuuksista, olkoon kysymyksessä joku intiaani tai valkoihoinen, kerjäläinen tai korkea tuomari, presidentti, keisari. Jos me uskomme ihmisten veljeyteen siinä mielessä, että me ihmiset olemme kaikki yhtä tietämättömiä, vaikka huudamme Jumalaa millä nimellä hyvänsä, niin me astumme siihen ihmisten veljeskuntaan, jossa ihmiset tunnustavat tietämättömyytensä, jossa he rehellisesti ja avoimesti sanovat: minä uskon, että kaikki ihmiset sittenkin ovat veljiä, että kaikki ihmiset ovat saman Elämän tai saman Jumalan lapsia. Se Jumala on vielä minulle tuntematon, mutta ihmiset minä näen, ja minä näen, että toiset ovat mustia ja toiset valkoisia, toiset komeissa puvuissa, toiset ryysyissä, mutta minä näen ja tunnen, että kaikki ihmiset ovat veljiä tuon suuren tuntemattoman Jumalan, Elämän itsensä edessä. –

Sentähden Helena Blavatsky antoi Teosofiselle Seuralle motoksi: ei ole uskontoa, joka olisi totuutta korkeampi, totuus on korkein uskonto. Sentähden hän kutsui teosofiseen liikkeeseen kaikkia ihmisiä, jotka osaavat etsiä totuutta. Ensimmäinen ehto, jotta me ihmiset voisimme muuttua ja muuttaa asenteemme

maailmaan ja elämään nähden ja vähitellen päästä pois kärsimyksestä ja saavuttaa onnen, on, että tulemme siksi, mitä olemme, että me järkevinä olentoina, jotka olemme jättäneet eläimen hahmon aikakausia sitten, tulemme totuudenetsijöiksi. Se on pelastuksemme ensimmäinen ehto. Me tahdomme kaikki pelastua pahasta, päästä kärsimyksestä ja onnettomuudesta, vaikeuksista ja vaaroista.

Viisaat ovat sanoneet: ensimmäinen ehto on, että meistä tulee totuudenetsijöitä. Ja kun meistä tulee totuudenetsijöitä, silloin ensimmäinen totuus, minkä löydämme, on se, että me ihmiset olemme kaikki tietämättömiä, että olemme kaikki toistemme veljiä ja yhdenvertaisia juuri tässä tietämättömydessä, olemme saman tuntemattoman, elävän Jumalan lapsia. Me seisomme kaikki yhdenvertaisina suuren Elämän edessä, siinä yhdenvertaisina, että me emme tunne tätä elämää, emme tunne sitä niin kauan kuin meillä ei ole rauhaa, joka seuraa sen tuntemisesta. Sentähden meidän täytyy etsiä totuutta ja löytää ensimmäinen suuri totuus: ihmisten veljeys kaikista rajoituksista ja erottavista seinistä huolimatta. Meidän täytyy nähdä kaikkien noiden seinien ja rajoitusten läpi ja nähdä: jokaisen punaisen ja mustan ja valkoisen ihon takana on sama kärsivä, tuskaa ja iloa tunteva, rakastava inhimillinen sydän. Me olemme kaikki eläviä sydämiä.

Ja sitten, kun me olemme tämän ensimmäisen totuuden löytäneet, jolloin meille jo alkaa hämmöttää jotakin korkeampaa, ihanampaa elämää, me voimme edetä askel askeleelta tällä totuudenetsijän tiellä ja löytää uutta ja uusia totuuksia tai paremmin sanoen: löytää yhä enemmän itse totuudesta.

II

Nykyisen ajan ongelma ja teosofia

„Pysähtykää ajattelemaan, ihmiset“, oli H. P. Blavatskyn, teosofisen liikkeen alkuunpanijan kehoitus. Pysähtykää, ihmiset, edes hetkeksi ajattelemaan elämän sisältöä ja tarkoitusta! Jo viime kerralla tulimme siihen johtopäätökseen, että jos ihminen noudattaa tätä kehoitusta, hän löytää ensimmäisen suuren totuuden ja näkee selvänä tosiasian, että ihmiskunta vaeltaa tietämättömyydessä, elää tietämättä totuutta. Ja koska kaikki ihmiset siis ovat tuossa samassa asemassa, he ovat yhdenvertaisia elämän edessä ja muodostavat yhdessä suuren tietämättömien veljeskunnan. Tämä ensimmäinen totuus, jonka ihminen löytää pysähtyessään ajattelemaan, on kaikkien veljeys ja yhdenvertaisuus elämän edessä, ja veljeys on ennen kaikkea tietämättömyydessä.

Jos nyt ajattelemme, että olemme löytäneet tämän ensimmäisen totuuden: ihmisten veljeyden ja yhdenvertaisuuden suuren elämän edessä, — silloin meille avautuu kaksi mahdollisuutta: voimme tajunnassamme painostaa joko ensimmäistä sanaa eli puolta asiasta, joka on tietämättömyys, taikka toista puolta, joka on veljeskunta. Jos painostamme sanaa 'tietämättömien', niin voimme sangen pian lisätä siihen: 'aina tietämättömien', tietämättömyyteen ikäänkuin tuomittujen, jotka eivät koskaan voi saada mitään tietoa. Silloin tulee agnostikoksi ja sanoo, ettei tietoa voi koskaan saada. Uppoudumme pian ajattelemaan, että ihmiset vaeltavat tietämättömyyden pimeydessä eivätkä mitään tietoa voi saavuttaa; ihmiset ovat tottuneet tietämättömyyteen ja siis tämän elämän kurjuudessa vastuuttomuuteen. Koska ei voi mitään tietää, niin on vastuuton, ja elämä on silloin suuressa määrin narripeliä, eikä ole mitään muuta kysymyksessä, kuin että mahdollisimman hyvin voisi saavuttaa kaiken sen onnen, mikä on saavutettavissa. Siis keskenämme voimme olla julmia ja pahoja. Meillä on täysi oikeus olla itsekkäitä, sillä eihän elämä millään tavoin pidä huolta meistä, kun joku salaperäinen voima on kutsunut meidät tänne maailmaan. Siis joka on vahvin ja väkevin, se tässä taistelussa parhaiten menestyy. Täten on taistelu ja ponnistelu, julmuus, pahuus ja itsekkyyks aivan luonnollista tässä hirmuisessa olemassaolossa. — Jos taas painostaa tuota toista sanaa, 'veljeskunta', niin silloin sanoo: veljeskunta pysyy, vaikka olemme tietämättömiä, ja vaikka tieto häviää. Ensimmäisessä tapauksessa voimme sanoa, että tietämättömyys pysyy, oli veljeyttä tai ei, ja veljeys voi hävitä, toisessa tapauksessa sanomme, että veljeys on tosiasia; vaikka tietämättömyys häipyisi ja muuttuisi tiedoksi, niin olemme kuitenkin veljiä; se pysyy. Ja jos tätä sanaa painostamme, niin silloin heti ymmärrämme ja tiedämme, että veljeys, tietämättöminkin veljeskunta, kieltää kaiken pahan, kaiken julmuuden sitäkin suuremmalla syyllä, koska olemme tässä onnettomassa olemassaolossa veljiä ja samassa asemassa. Siis koska olemme tietämättömiä, niin meidän pitäisi olla toisillemme hyviä ja suvaitsevaisia. Ainoastaan sillä tavalla edes jossakin määrin voitamme tuota hirmuista pimeyttä, josta olemme tulleet ja johon me nähtävästi menemme. Ainoastaan sillä tavalla me voimme sitä vähän voittaa, että olemme toisillemme hyviä.

Nämä kaksi mahdollisuutta avautuvat meille, kun näemme suuren totuuden veljeydestä ja katselemme maailmaa ja elämää sellaisena kuin sitä on eletty historian mukaan vuosituhansien aikana. On kuin elämää sortaisi jokin merkillinen painajainen, ikäänkuin olisi elämän takana synkkiä voimia, jotka pitävät meitä puristuksissa. Näyttää siltä kuin ihmiset olisivat tietämättömyyden ja pahojen voimien hallittavina, vaikka he eivät itse ole tietoisia tietämättömyydestään. Näyttää siltä, että näillä voimilla on yhä valtaa, niin että valon ja tiedon on vaikea päästä esille. Ja me näemme, että ihmiskunnan elämä on aina osaksi ja suurin piirtein eletty itsekkyyden merkeissä. Aina ovat ihmiset sotineet keskenään, aina ovat ihmiset sortaneet toisiaan, olleet julmia toisilleen, tehneet toisilleen paha. Jos katsomme ihmiskunnan elämää tällä hetkellä, ei meidän käsityksemme ihmiskunnasta suurestikaan muutu. Ei ole ihmiskunta vielä kehittynyt niin pitkälle, että hyvyyden, totuuden ja rakkauden voimat sitä vallitsisivat, vaan näkee, että mustat voimat, itsekkäät laskelmat

ohjaavat ihmisten tekoja suurin piirtein. Yksilö voi olla hyvä ja menetellä kauniisti, mutta suurin piirtein on elämä itsestä. Kuinka voisi muuten ymmärtää, että niinkuin viime kerralta muistamme, ihmiset yhä vielä tänä päivänä voivat sotia toisiaan vastaan, vaikka ihmiskunnan opettajat ovat huutaneet ihmiskunnalle, että se kääntyisi pois itsekkyyden tieltä. Meidän päivinämme ollaan kyllä jo tietoisia siitä, että olemme häviöön menossa, jollemme voi muuttaa koko elämää. Huomaamme, että puhutaan paljon sotavarustusten vähentämisestä, mutta yhä suurempi on pelko valtakuntain sydämessä, että jos me emme ole hampaisiin asti varustettuja, niin meidän kimppuumme hyökätään, ja mikä ääretön vahinko! Silloin on parempi, että varustaudumme kilvillä ja kypäreillä; parempi olisi meidänkin varustautua, että voisimme ainakin kostaa. Jos minä häviän, niin sehän olisi ääretön vahinko. Me emme voisi kuolla veljeyden puolesta. Me emme voisi sanoa: me emme tartu aseisiin, vaan annamme vihollisten tappaa itsemme. Ei, se olisi hirvittävä vahinko meidän itsemme mielestä. On paljon parempi, että me hävitämme suuren joukon vihollisia. Näin ajattelevat kansat ja valtiot. Eivät ne osaa muuten ajatella. Se on heistä aivan luonnollista. Ja jos se pysähtyisi siihen, niin me voisimme sitä ymmärtää, sillä me tiedämme, että joka ihmisessä, yksilössä ja kansassa asuu luonnollinen itsesäilytysvietti säilyttää oma henkensä. Kansakunnalla se on vielä suuremmassa määrässä kuin yksilöllä. Tämän kyllä voisimme ymmärtää, mutta sitten ymmärrys pysähtyy, kun näemme, että ihmiskunnassa, jossa aina on ollut köyhiä, nälkää kärsiviä ja työttömiä sekä leivättömiä, erinäisten viisasten varokeinojen perusteella poltetaan suuret varastot viljaa, kahvia, muniä ja kaikkea ruokaa ja annetaan ihmisten kuolla nälkään mieluummin, kuin että nämä varastot jaettaisiin näille köyhille. Niin tietysti, sanovat viisaat miehet, jos möisimme halvalla näitä ruokavaroja, niin hinnat alenisivat. On parempi, että varastot tuhoetaan. Ja meidän inhimillinen yksinkertainen järkemme sanoo: mitä vahinkoa siitä olisi, jos nuo varastot, jotka heitettiin mereen, annettaisiin köyhille. Se olisi ainakin veljellistä. Mutta hyöty jonkinlaisessa veljellisessä merkityksessä näkyy olevan vielä verraten kaukana ihmiskunnan tajunnassa. Huomaamme, miten suuressa määrässä ajattelemme aina hyötyä juuri jollekin määrätulle piirille. Emme jaksa ajatella yleensä hyötyä, vaikka vieraillekin. Veljeys voi käskeä johonkin sellaiseenkin. Sentähden henkilöt, jotka ovat edes huomanneet, että ihmiset ovat veljiä, vaikkakin tietämättömyydessä, eivät voi muuta kuin huutaa maailmalle: muuttakaa elämä sekä teoreettisesti, valtiollisesti että ekoonomisesti; muuttakaa se! Ei koskaan päästä niistä vaivoista, kärsimyksistä, jotka nyt meillä on joka puolella tätä maapalloa. Emme pääse niistä, ennenkuin muutamme koko toiminnan taloudellisessa suhteessa veljellisemmäksi. Meidän ei pidä hävetä, että taloudellisissa ja raha-asioissa olisi hyvin ja että katsomme vähän kaikkien parasta, ei ainoastaan joidenkin pohatoiden. Meidän täytyy muuttua ja muuttaa käsityskantamme ja toimenpiteemme niin, että uskallamme tehdä työtä yhteisen hyvän puolesta. Kaikkien vanhojen menetelmien, noiden vanhojen itsekkäitten taloudellisten laskelmien täytyy kaikkien muuttua. Sillä se aika on tulossa, jolloin arvot muuttuvat. Ja jos asetumme tätä ajan vaatimusta vastaan, niin potkimme tutkainta vastaan. Miksi tahdotaan suurissa joukoissa ajatella itsekkäästi, tahdotaan ajatella vain määrättyjen joukkojen parasta ja kansan parasta, mutta ei ihmisten parasta? Meidän täytyy oppia se tekemään. Ei meidän aikamme ole aivan leikkiä. Emme enää ole pieniä rannalla leikkiviä lapsia, vaan meidän täytyy jo herätä ihmisiksi. Meidän täytyy tulla niin ajatteleviksi ihmisiksi, että osaamme todella ajatella kaikkien parasta. Nämä taloudelliset asiat eivät liikuta yhtä ainoata kansaa, vaan koko maapalloa. Sentähden täytyy kaikkien niiden, jotka puuhaavat näissä asioissa, muuttaa käsityskantansa, ei minun määräyksestäni, vaan siksi, että kohtalo tulee näyttämään ja osoittamaan, ettei saa kulkea aivan umpimähkään. Luonto aivan kuin suuttuu meille ja panee toimeen mullistuksia enemmän kuin ennen, eikä ole puhe kymmenien eikä satojen, vaan tuhansien ihmisten elämästä. Luonto ikäänkuin väsyä meihin, hävittää paljon ja sanoo: ettekö tahdo herätä ihmisiksi, olettehan jo niin kauan olleet eläimellisiä.

Siten luonto huutaa. Siten huutavat kaikki tapahtumat kansojen ja valtioiden elämässä. Aina tapahtuu sellaista, joka voi herättää ajatuksen toimintaan. Nämä ovat ne kaksi mahdollisuutta, ne kaksi käsityskantaa, jotka voimme käsittää ja ymmärtää, kun olemme nähneet tuon totuuden tietämättömien veljeskunnasta. Mutta ei Madame Blavatsky enempää kuin toisetkaan noista viisaista, jotka ovat opettaneet ja siunanneet tätä veljeskuntaa, pysähtynyt siihen, että löysi tämän ensimmäisen totuuden. H. P. Blavatsky, niinkuin viisaat ennen häntä, antoi toisen, viisaan kehoituksen. Se tulee ilmi tuossa hänen perustamansa liikkeen ohjelmassa. Jos sanotaan, että teosofiseen liikkeeseen saa kuulua jokainen, joka uskoo ihmiskunnan

veljeyteen, niin samassa pykälässä kuitenkin viitataan siihen, ettei ole tarkoitus ainoastaan uskoa tähän yleiseen veljeyteen, vaan myöskin muodostaa tämä yleisen veljeskunnan ydin rotuun, uskontoon ja sukupuoleen katsomatta. Siis Mme Blavatsky, niinkuin viisaat ennen häntä, kutsuu niitä ihmisiä kokoon, jotka huomaavat, että kaikki ovat veljiä tietämättömydessä; ja hän sanoo, että muodostakaa seura keskenänne ja pyrkikää eteenpäin. Älkää siihen pysähtykö, kun olette nähneet, että ihmiset ovat veljiä tietämättömydessä, vaan sitten vasta alkakaa etsiä totuutta. Sillä muuten voitte joutua tuolle harhatielle, että luulette tietämättömyyden olevan suuremman kuin veljeyden. Voitte joutua tuolla harhatiellä kaiken itsekkyyden ja synnin valtaan. Kääntykää sille tielle, joka kuiskaa, että veljeys pysyy sittenkin, kun tietämättömyys on vallalla. Tietämättömyys häviää, ja sen tilalle tulee tieto, mutta veljeys pysyy. Pitäkää kiinni veljeydestä ja muodostakaa yleisen veljeyden ydin, sillä omatuntonne, tietonne, järkenne ja sydämenne sanoo: veljeys sisältää rakkauden, oikeuden, totuuden ja kaiken, mikä on hyvää. Siihen on uskottava. Ei ole uskottava pahaan, itsekkyyteen, julmuuteen ja vihaan, vaan rakkauteen, hyvyteen ja kauneuteen. Se yksin on iankaikkista. Ja kun ihmiset ovat tehneet tämän päätöksen, tämän valinnan, kun he ovat sanoneet itselleen: minä en tahdo kulkea vasenta tietä, joka vie pimeyteen ja häviöön, vaan oikeata tietä, joka vie rakkauteen ja hyvyteen. Ja vaikka hän ei voi vasta kuin aavistaa, mikä on hyvyys, niin kuitenkin hän aavistaa, että kun hän kulkee tuota oikeata tietä, rakkauden, kauneuden ja hyvyyden tietä, niin valo ja tieto tulee hänelle, ja tieto kasvaa hänessä. Tämän vaistomaisesti tajuamme, kun valitsemme tuon oikean tien, sen tien, jota kaikki viisaat ovat kulkeneet. Sentähden hän ymmärtää, kun Mme Blavatsky sanoo meidän ajallamme: aina on ihmiskunnassa myöskin ollut niitä yksilöitä, jotka ovat etsineet, niinkuin hän filosofina voi sanoa, etsineet totuutta tämän harhan takaa, taikka niinkuin on aina uskonnollisella kielellä sanottu, etsineet Jumalaa. Sillä hän aavistaa, että tämän kaiken julmuuden ja harhan, erehdyksien ja pahuuden, synnin ja hirmuisuuden takana on todella sellainen totuus, joka on itsessään harmonia, rakkaus ja hyvyys, se, jota on aina nimitetty Jumalaksi, filosofisella kielellä totuudeksi, totuudeksi kaiken erehdysten, illusioiden takana. Ihminen aivan kuin sisässään tietää, että tämä totuus, tämä Jumala on olemassa, ja häntä kannattaa etsiä. Tämä totuus on olemassa, ja siitä täytyy voida päästä tietoon. Näin tuntee ihminen, joka vihkii itsensä yhä totuuden etsijäksi. Hän ei pysähdy ensimmäiseen totuuteen, vaan tuntee sisässään, että hän tahtoo oikein etsiä ja päästä tietoon, mikä on se ainoa totuus ja oleminen, josta koko olemassaolo on lähtenyt ja josta ovat lähteneet kaikki nämä särkyneet säveleet. Hän uskoo, kysyy ja etsii, sillä kumma kyllä, kun hän valitsee oikean tien, niin hän tuntee sisässään, että Jumala on. Ja Jumalaa, käyttäkäämme sitä nimitystä, jota aina ja kaikkina aikoina kristityt ovat käyttäneet – mutta jos muhamettilaiset sanovat Allah, hindulaiset Brahma, laotselaiset Tao ja buddhalaiset Sadhu – niin nimitys vain on erilainen; kaikki ovat tarkoittaneet tuolla nimellä sitä ihmeellistä totuutta, että tosiolevalta elämää, sitä ainoata, johon tämä ristiriita uppoutuu, ihmiset ovat kaikkina aikoina etsineet. Sentähden sanoo H. P. B.: „Turvaudu totuuteen, jonka sinä löydät, kun kuljet eteenpäin totuuden tiellä.“ Ihmiset ovat kaikkina aikoina ja eri nimillä etsineet totuutta, ja sitä totuutta on aina enemmän tai vähemmän löydetty, sillä totuus on olemassa. Se totuus on todellinen olevainen ja todellinen elämä ja Jumala, joka on aina ollut ja aina on. Sama, millä nimellä tuota Jumalaa nimitämme; se on se totuus, joka kaikissa uskonnoissa on kaikkien ihmisten loppumäärä. Sentähden sanoo Blavatsky: „Kun sinä jatkat totuuden etsijän tiellä, huomaat, kuinka kaikki uskonnot ovat toistensa sisaria ja kuinka ne kaikki ovat nousseet ja syntyneet juuri siitä totuudenetsijän janosta, joka on elähdyttänyt aina ja kaikkia yksilöitä.“ Totuudenetsijä on löytänyt ja nähnyt Jumalan, ja heidän löytämisensä, heidän Jumalaksi nimittämisensä merkitys on voinut kasvaa aikojen, vuosien vieressä niin, että se ihmisistä, joka löysi ja näki totuuden miljoonia vuosia sitten, ei kertonut siitä yhtä rikkaalla tavalla kuin se, joka löysi Jumalan tuhansia vuosia sitten. Se, mikä tuli myöhemmin, on aina sisäisesti päässyt eteenpäin siitä, mikä on aikaisemmin löydetty; ihmisen ajatus ja ihmiskieli on kehittynyt, ja sentähden myöhempi löytäjä on voinut kertoa enemmän; taikka jos hänen katseensa on kiintynyt johonkin määrättyyn puoleen tästä jumalallisesta elämästä, niin hän on sitä kuvannut; joku saattaa enemmän puhua Jumalan totuudesta kuin Hänen rakkaudestaan, lakisiteisydestään enemmän kuin Hänen armostaan ja armahtavuudesta. Mutta he ovat myöskin nähneet enemmän kuin heidän edeltäjänsä juuri sitä puolta. Ja sentähden, vaikka me emme suinkaan voi sanoa, että toinen uskonto on toista parempi, koska kaikki ovat totuudesta lähteneet, kuitenkin, joka myöhemmin on etsinyt ja löytänyt, on löytänyt enemmän. Ja sentähden, samalla kuin me tunnemme myötätuntoa, rakkautta ja ymmärtämystä kaikkia uskontoja kohtaan, ihmisiä ja etsijöitä kohtaan, samalla me

totuuden etsijöinä tunnemme enemmän vetäymystä johonkin määrättyyn uskontoon tai mestariin. Me voimme, riippuen siitä, minkä uskonnon piirissä olemme syntyneet, tuntea enemmän vetäytymystä juuri siihen. Me emme tarkoita sanalla uskonto kristillisiä, kirkollisia opinkappaleita ja dogmeja, vaan sitä alkuperäistä uskontoa, sitä jumalallista ilmoitusta, jonka tämän uskonnon perustaja on ilmoittanut. Siis kun sanomme, että voi tuntea mieltymystä esim. kristinuskoon, koska olemme syntyneet kristikunnassa, niin en sano, että tuntisimme mieltymystä siihen, että opetetaan jonkinlaisia uskonkappaleita kolminaisuudesta tai joistakin yleisistä käsityksistä: Jumalan pahuudesta (ankaruudesta) ja Jumalan Pojan hyvydestä, joka lunastaa kaikki. En tarkoita opetusta myöhemmin tulleesta lisästä, vaan Jeesus Kristuksen omaa opetusta, ja samoin vastaavasti Buddhan omaa opetusta, Muhammedin kauniita opetuksia; ei mitään myöhemmin liitettyjä oppeja, joista ei enää tunne, minkälaisia ne ensin olivat, vaan tarkoitan totuuden tuojan omaa käsitystä. Ja totuuden etsijä, joka menee tuolla oikealla tavalla eteenpäin, löytää tämän uskontojen sisaruuden; hän ottaa selvää, mitä hänen oman uskontonsa perustaja on opettanut. Hän sanoo siis buddhalaisille: tutki pyhiä kirjoja, mitä ne opettavat, ei sitä, mitä nyt opetetaan. Samoin hindulaisille, taoisteille ja kaikille hän sanoo: tutkikaa, mitä uskontonne perustaja on opettanut. Ja kun ihminen sen tekee, oli hän buddhalainen, muhamettilainen, kun ihminen todella ottaa selvää siitä, mitä hänen oman uskontonsa perustaja on puhunut ja opettanut ja ottaa selvää siitä, mitä toisten uskontojen perustajat ovat opettaneet, niin silloin hän tulee tietoiseksi siitä, että nyt hänelle avautuu ikäänkuin uusi maailma. Sillä Jumala on todella löydettävissä. Eikä se ole mikään sellainen älyn asia, ei se ole totuus missään pelkästään tieteellisessä merkityksessä, että meidän järkemme pääsisi selville jostakin asiasta, vaan siinä merkityksessä, että nyt ihmiset todella voivat oppia tuntemaan ja näkemään tuota Jumalaa, joka on kaiken elämän takana, sitä henkeä, elämää, josta kaikki on lähtenyt. Ja siinä on kaikkien uskontojen mukaan olemassa vain yksi tie pitkän matkaa. Se ei ole mitään älyn ylöspäin kohottamista, vaan kaikkien uskontojen niin selvästi opettama moraalitietä. Ainoastaan siveellistä tietä pitkin voi etsiä Jumalaa. Jumalaa ei löydetä sillä tavalla, että „minä olen syntinen ja huono, mutta Jumala armahtaa“. Jonkin kirkon opin tai hysteerisen kääntymisen voi sillä tavalla saavuttaa, mutta Jumala elävänä totuutena saavutetaan ainoastaan sitä tietä pitkin, josta kaikki uskonnot puhuvat: luovu kaikesta synnistä ja itsekkyydestä, anna sydämesi kasvaa hyvydessä, rakkaudessa ja kauneudessa. Jos tulee vaikka kuinka mahtavia piispoja ja pappeja kauniissa puvuissa ja huutavat: täällä on pelastus – niin sehän on kaikki vain petosta. Mitään muuta ei ole olemassa kuin: luovu itsekkyydestä, luovu pahasta ja synnistä ja pyri kaikkeen hyvään. Mitään muuta tietä Jumalan luo ei ole. Jumala ei kuule syntistä ihmistä, vaan ihminen voi ainoastaan hyvässä ja kauniissa kohdata Jumalan. Me emme muuten voi rakentaa siltää Jumalan luo kuin epäitsekkyydessä ja rakkaudessa. Ja kun me tämän olemme aavistaneet ja nähneet, silloin me näemme sanomattoman suuren eron tämän maailman elämän ja sen elämän välillä, johon kaikki viisaat ovat kutsutut – Jumalan valtakunnan elämän välillä. Ja koska Jeesus Kristus on Jumalan valtakunnasta käyttänyt juuri tätä nimitystä kaikissa sen vastakohtissa maailman elämän suhteen, niin siitä tahdon seuraavassa puhua.

III

Missä pelastus?

Pelastuksella emme tarkoita pelastusta eli vapautusta mistään kuolemanjälkeisistä olosuhteista, ikuisesta helvetistä eli kadotuksesta, sillä jokainen totuudenetsijä on tullut vakuuttuneeksi siitä, että usko ikuisiin piinoihin ja helvettiin kuoleman jälkeen on taikauskua. Pelastuksella tarkoitamme pelastusta siitä tuskasta ja kärsimyksestä, joka on ominaista itse tälle meidän elämällemme, pelastusta siitä tuskasta, mikä meillä nyt on. Sillä olemmehan yhtä mieltä siitä, että elämässä on enimmäkseen tuskaa; välistä onnea – sangen vähän. Emme ollenkaan ota lukuun sitä mahdollisuutta, että kuoleman – esimerkiksi itsemurhan – kautta pelastuisimme olemisen tuskasta, sillä totuudenetsijöinä olemme tulleet vakuuttuneiksi siitäkin, että olemassaolo ei voi muuttua olemattomuudeksi. Jos ajattelemme, että riistämällä hengen itseltämme, pääsemme olemisen tuskasta, erehdymme; sillä on luonnollista, että jos tuska kuuluu olemiseen, ja oleminen ei voi muuttua olemattomuudeksi, niin tuska seuraa meitä silloinkin, kun muutamme nykyisestä olemisen muodosta toiseen olemisen muotoon. Jos taas on olemassa jotakin onnea, sopusointua, rauhaa, ikuista autuutta kaiken tämän olemassaolon, tuskan, takana, silloin se tuskattomuus, se onni, rauha ja autuus on saavutettavissa nyt paljon suuremmalla syyllä kuin milloinkaan muulloin; sillä autuushan on silloin nykyhetken asia. Ei autuus, jos se on kaiken tuskan takana, voi olla ajassa, vaan se on ikuisuudessa. Ja se on meidän ajallamme nyt yhtä hyvin kuin jossakin toisessa olomuodossa ja ajassa. Sentähden ei ole kysymys siitä, että pelastuisimme yhdestä olomuodosta toiseen, joissa kaikissa on tuskaa ja joiden takana ehkä on autuus, vaan on kysymys siitä, että pelastuisimme nykyisestä – ja mistä tahansa – olemisen tuskasta siihen autuuteen ja tuskattomuuteen, joka mahdollisesti on tämän kaiken takana. Sentähden nykyinen hetki on juuri ikuisuuden hetki. Nykyhetkessä on ikuisuus; ei tulevaisuudessa eikä menneisyydessä. Näin ovat opettaneet kaikki viisaat, jotka ovat esiintyneet maan päällä. He ovat huomauttaneet meille siitä, että nyt on otollinen hetki, ja kaikkein selvimmin on puhunut meille siitä epäilemättä meidän oma mestarimme ja vapahtajamme Jeesus Kristus.

Jeesus Kristus on selvästi puhunut meille siitä ikuisesta elämästä, jota tulee tavoitella ja joka on saavutettavissa. Ja hänen oppinsa ja elämänymmärryksensä, jonka hän meillekin antaa, on hyvin selvä. Hän puhuu Jumalan valtakunnasta, joka on tullut lähelle meitä, joka on aivan kuin meidän keskellämme – kuin meissä. Hän puhuu Jumalan valtakunnasta ja asettaa sen vastakohtaksi maailman, jonka hän on voittanut, mutta jossa me kaikki elämme, sen maailman, josta meidän kaikkien tulisi vapautua päästäksemme Jumalan valtakuntaan. Hän nimenomaan aloittaa koko esiintymisensä sillä, että hän sanoo: „Nyt on Jumalan valtakunta tullut teidän luoksenne; se on aivan teidän lähellänne. Nyt se on minunkin persoonassani teidän keskellänne. Ja se ei ole tullut minun kauttani ainoastaan teidän keskellenne. Huomatkaa: se on Jumalan valtakunta teissä. Sentähden teidän tulee luopua maailmasta. Teidän täytyy muuttaa mielenne. Sentähden teidän tulee vapautua ja astua ulos maailman elämästä sisään taivasten eli Jumalan valtakuntaan.“ –

Näinhän Jeesus opetti aivan selvästi. Kysymme: mikä sitten on se maailma, josta meidän täytyy astua ulos, tai josta meidän täytyy ikäänkuin luopua tullaksemme Jumalan valtakuntaan? – Se maailma on kyllä tavallaan meissä itsessämme, mutta meistä se on heijastunut siihen elämään, joka on muodostunut täällä maan päällä sellaiseksi kuin se on muodostunut. Nimitämme sitä yhteiskunnaksi ja valtioksi. Maailma on siis yhteiskunta, valtio tämän maan päällä, josta meidän tulee luopua, joka meidän täytyy ikäänkuin voittaa omassa itsessämme, jos tahdomme astua Jumalan valtakuntaan. Niin opettaa Jeesus. Ja hän nimenomaan viittaa siihen, kuinka se yhteiskunta, jossa elämme, on tuskaa täynnä, täynnä vaikeuksia ja kärsimyksiä juuri sentähden, että se on vielä niin kaukana Jumalan valtakunnasta. Joskin tämä yhteiskunta, sellaisena miksi se

on vuosituhansien vieressä muodostunut, on paljon jalompi, parempi kuin se ihmiskunnan tila, jossa ihmiskunta eli ehkä vuosimiljoonia sitten, niin kuitenkin yhteiskunta on sitä maailmaa, joka on ulkopuolella Jumalan valtakuntaa. Sillä mikä on yhteiskunta? – Se on nimeltään kapitalistinen yhteiskunta. Ja mitä se merkitsee? Se merkitsee, että siinä on omistusoikeus nostettu pyhäksi, omistusoikeus aivan rajattomassa määrässä. Se merkitsee, että ihminen yhteiskunnassa voi pyrkiä niin suureen rikkauteen, mahtavuuteen ja valtaan kuin mahdollista. Hänellä on täysi moraalinen vapaus pyrkiä kuinka suureen rikkauteen tahansa. Tämä kapitalistinen yhteiskunta perustuu juuri tälle suurenmoiselle vapaudelle. Tämä yhteiskunta antaa näin ihmisyksilölle mahdollisuuden vapaasti koota niin paljon rikkautta, mahtavuutta ja valtaa kuin hänelle itselleen on mahdollista, ja tämä yhteiskunta tekee myöskin mahdolliseksi kuinka suuren kurjuuden, köyhyyden tahansa. Näiden kahden ilmiön täytyy kulkea käsi kädessä. Sillä mitä rikkaus, valta ja mahtavuus oikeastaan on? Se on jotakin sellaista, jota minulla on, toisella ei ole. Ja kuinka on mahdollista, että minulla on rikkautta, mahtavuutta ja valtaa, jota toisella ei ole? Onko se heidän suostumuksestaan? Ovatko ihmiset niin epäitsekkeitä, että he mielellään näkevät, että minulla on hirmuista rikkautta, mahtavuutta ja valtaa, kun he itse kuolevat nälkään siinä vieressä ihaillessaan minun rikkauttani ja valtaani? Onko se vapaaehtoinen sopimus, että ihmiset saavat hankkia itselleen maailman hyvää aivan rajattomasti? Jos niin kysyy, saa heti vastauksen: ei suinkaan se ole niin. Kapitalistinen yhteiskunta ei ole syntynyt – niinkuin Rousseau sanoo – yhteiskunnallisesta sopimuksesta, jonka kaikki olisivat mielihyvin allekirjoittaneet, vaan sen on aikaansaanut historiallinen kehitys; sitä viisaampaa ei ole keksitty. Kapitalistinen yhteiskunta ei perustu ihmisten vapaaseen tahtoon, jokaisen suostumukseen, siihen, että jokaiselta ihmiseltä olisi kysytty: suostutko sinä ylläpitämään tätä yhteiskuntaa? Ei yhteiskunta ole sellainen, vaan tämä historiallisen kehityksen tulos on perustunut ja yhä perustuu väkivaltaan. Emme voi sitä kieltää. – Jos minulla on esimerkiksi sata miljoonaa kotonani, minun täytyy olla kovasti levoton ja tuskassa, etteivät toiset – ryövärit – sitä veisi. Ja silloin minulla täytyy olla jotakin, joka suojelee sitä. Täytyy olla poliisit, sotavoimat, tuomioistuimet, oikeuslaitokset ja kaikenlaista, jotta ne kultamiljoonat olisivat suojassa. Ei ole ajateltavissa, että ne kultamiljoonat pysyisivät minulla, jos kaikki riippuisi jokaisen yksilön vapaasta tahdosta. Sillä tietysti se, jolla ei ole mitään, tuntisi halua tulla kaapilleni ja ottaa itselleen edes muutamia kultarahoja. Se on luonnollinen ajatus jokaisella ihmisellä. Ja sentähden täytyy minulla olla suojana suuria voimia, sotalaitokset, poliisit, tuomioistuimet, oikeuslaitokset . . . jotka peloittavat niitä ihmisiä, joilla olisi halu tulla ottamaan minulta, ja rankaisevat heitä. Keskiajalla rangaistiin siten, että vietiin henki tai ainakin käsi lyötiin poikki. – Emme voi olla sokkosilla tässä suhteessa, vaan meidän täytyy tunnustaa, että koko tämä kapitalistinen yhteiskunta ja kaikki nämä meidän valtiomme, valtakuntamme perustuvat väkivaltaan. Ilman sitä ne ovat olemattomia. Ne eivät pystyisi pystyssä, sillä silloin olisi kaikilla pahoilla taipumuksilla ihmisissä myöskin vapaa valta tehdä oman mielensä mukaan väkivaltaisuuksia. Sentähden meille täytyy olla aivan selvänä, että nykyinen yhteiskunta perustuu väkivaltaan. Miksi sitä totuutta peittäisimme itseltämme. Sehän ei ole samaa kuin että näin tuomitsisimme tämän asian. Emme ole keksineet parempaa yhteiskuntamuotoa, eivät ainakaan ne ihmiset, jotka ovat yrittäneet, huutaneet suurista ihanteista ja koettaneet panna toimeen toisenlaisen yhteiskunnan. He eivät ole onnistuneet; heidän on heti täytynyt tarttua väkivaltaan. On ihmisiä, jotka huutavat: me tahdomme panna toimeen kommunismin, uuden yhteiskunnan, jossa kaikilla on ruokaa ja kaikkea hyvää! He yrittävät panna sitä toimeen, ja he näennäisesti menestyvät, niin kauan kuin on vanhoja rikkauksia, joista koko uusi yhteiskunta voi elää, mutta sitten täytyy heti palata takaisin tuohon vanhaan totuuteen, että yhteiskunta lepää väkivallalla, että järjestys ylläpidetään väkivallalla. Ja sellaisessakin valtiossa, jossa puhutaan kommunismista ja kaikenlaisesta hyvästä, loppujen lopuksi ehkä perustutaan vielä hirmuisempaan väkivaltaan kuin missään järjestyneessä kapitalistisessa yhteiskunnassa. Sentähden meidän on nähtävä totuus – nämä kaksi totuutta. Toinen totuus on se, että meidän nykyinen elämämme maailmassa perustuu ja pohjautuu väkivaltaan – tietenkin peitettyyn, salaiseen väkivaltaan. Näennäisesti olemme hyvin vapaita, mutta kaikki järjestys lepää väkivallan pohjalla – ei vapaaehtoisuuden. Toinen totuus on se, että ei ole keksitty mitään parempaa yhteiskuntaa; ei ole tiedossa yhteiskuntamuotoa, jossa ei tarvittaisi väkivaltaa. Nämä kaksi totuutta täytyy meidän nähdä selvinä edessämme. Täytyy tunnustaa se totuus, ettemme ole parempaa keksineet, kuin on se vanha, että meillä täytyy olla oikeus tehdä toiselle väkivaltaa, saamme ottaa ihmisen kiinni ja panna vankeuteen – ehkä hirttää tai ampua kuoliaaksi. Meillä täytyy olla oikeus toisen ihmisen henkeen. Ja koska meillä on useampia kapitalistisia yhteiskuntia maan päällä, on mahdollista, että syntyy riitaa, epäsovua niiden

välillä – ainakin näennäistä riitaa. Vaikka kaikki eivät olisikaan tietoisia syistä, on näennäinen epäsuhteellisuus olemassa, ja silloin nämä eri yhteiskunnat, valtiot, valtakunnat joutuvat sotaan keskenään, ja siinä harjoitetaan aivan tavatonta väkivaltaa. Sota on hyvin suurena mahdollisuutena aina edessä. Ja sentähden meidän täytyy tunnustaa, että jos me Jeesuksen silmillä katselemme näitä kapitalistisia yhteiskuntia, jotka tänä päivänä ovat rikkaampia, kuin mitä ne olivat hänen aikanaan – vaikka se silloin ulkonaisesti näkyi paremmin kuin nyt – että tämä on sitä maailmaa, jossa on itku ja hammasten kiristys. Tämä on se ulkonainen pimeys, jossa me elämme. Ja suuret viisaat, Jeesus etunenässä, ovat näyttäneet meille, että on olemassa toinen valtakunta, maailma, johon me voimme päästä. Meidän jokaisen yksilön vapaudessa on valita tämä valtakunta. Sillä kenties me emme voi ajatella, että yhteiskunnat, valtiot ja valtakunnat luopuisivat tästä omasta maailmanopistaan ja astuisivat Jumalan valtakuntaan. Emme voi ehkä niin otaksua. Mutta me voimme kuitenkin kaikki tietää, että tie on jokaiselle yksilölle avoinna. Kuitenkaan emme tahdo mennä sanomaan, etteikö tie voisi olla avoinna myöskin valtakunnille, valtioille ja yhteiskunnille. Minusta – varsinkin tällaisena aikana kuin nykyään on – tuntuu, niinkuin ihmiset alkaisivat entistä selvemmin nähdä, että olemme antaneet järjettömyydelle liian paljon valtaa tämän maailman asioissa ja että voisimme ruveta kuuntelemaan vähän suuremmassa määrässä järjen, ja – sanokaamme – sydämen ja omantunnon ääntä. Tuntuu aivan siltä, että ihmiset alkavat suurissakin valtakunnissa huomata, että jotakin on väärin, ja he kysyvät itseltään: mihin päin olemme menossa? Me voimme joutua siihen taloudelliseen umpikujaan, mikä nyt on suurissa maissa. Ja voimme kysyä: mihin olemme oikeastaan joutuneet seuratesamme tätä kapitalistista maailmanoppia; onkohan tässä jotakin hassua?

Ihmiset pohtivat asioita ja koettavat niin paljon kuin mahdollista kiertää sitä kaikkein sisimmässään piilevää vakaumustaan ja tietoaan, mikä heillä on. Huomaamme, että he pitävät kokouksia, eivätkä – paitsi joku harva silloin tällöin – lausu totuutta. Joskus voi joku noissa suurissa kansainvälisissä diplomaattien ja tiedemiesten kokouksissa sanoa: minä en usko koko kapitalistiseen järjestelmään; se lähenee loppuaan. Mutta enimmäkseen koetetaan yhtämittaa etsiä vielä jotakin maailmanparannusta, ettei tarvitsisi luopua mistään periaatteista. Ja kuitenkin on huomattavissa, että ihmisissä, jotka istuvat kansojen etunenässä, alkaa kypsyä sisässään levoton tunne, että: „Ehkä emme olekaan oikeassa nykyisissä periaatteissamme; meidän pitäisi ehkä vähän muuttaa periaatteitamme?“ Eiköhän jokaisen ajattelevan valtiomiehen mielessä kuvastu kysymys: „Miksikä ihmeessä meidän niin hirveästi täytyy pitää kiinni näistä oikeuksista ja niin sanotuista numeroista ja finanssilaskuista? Emmekö voisi tehdä jotakin suursiivousta? Emmekö voisi yhtäkkiä päättää, että aletaan uusi elämä, unohdetaan ihmeelliset valtiovelat, jotka saattoivat meidät tähän tuskan kuiluun? Antakaamme anteeksi! Olemme sotieessamme rikkoneet rauhaa ja jumalallista elämää vastaan ja syntiä tehneet. Emmekö kaikki vapaaehtoisesti tahdo maksaa syntejämme, antaa anteeksi; sovittelua, ajatella kaikkien yhteistä parasta.“ Luulen, että tällaista liikkuu monen valtiomiehen sydämessä, vaikka hänen täytyy päässään ylläpitää kaikkia oikeusvaatimuksia ja numeroita. Jos muistamme, niin Jeesus – vaikka hän ei suinkaan antanut uutta yhteiskunnallista ohjelmaa eikä ollut mikään valtiomuodon laatija – antoi eräitä viitteitä. Eräs sellainen viite on kerrottu tuossa meille kaikille tutussa kertomuksessa siitä, kuinka – niinkuin sanotaan – Jeesus ruokki viisituhatta ihmistä.

Jeesus piti esitelmiä ja opetti kaukana vuoristossa, jonne kansanjoukko oli kokoontunut hänen ympärilleen. Sitten koitti hetki, että olisi pitänyt syödä, ja Jeesus kysyi opetuslapsiltaan: „Mitä ruokaa me voisimme saada, sillä meillä ei ole mitään, teillä eikä minulla, mukanaamme“. Ja silloin vastasi joku apostoleista: „On täällä eräs pieni poika, jolla on viisi leipää ja kaksi kalaa“. „Ne pitää meidän hankkia itsellemme, sillä toisilla on tietysti ruokaa“, sanoi Jeesus. „Ainakin kaikki ajattelevat ihmiset, koska ovat lähteneet retkelle vuoristoon tietäen viipyvänsä koko päivän, ovat hankkineet itselleen syötävää. Mutta me, jotka olemme tällaista liikkuvaa joukkoa, ostamme nuo kalat ja leivät tuolta pojalta.“ – Ja niin tehtiin.

Teologit, kirjanoppineet ja papit ovat ymmärtäneet, että tässä tapahtui sellainen ihme, että Jeesus monisti nuo leivät taikavoimalla, niin että niistä riitti kaikille. Niin tavallisesti käsitetään tämä kertomus, ja sitä nimitetään ihmeeksi. Minusta se ei olisi ollut mikään ihme, jos jollakin ihmisellä on valta luonnon yli, ja

hän monistaa leivän. Sellaisia ihmeitä tekee moni intialainen joogi. Sellaisia ihmeitä teki H. P. B. Eivät ne ole mitään ihmeitä, kun ihminen hallitsee määrättyjä luonnonvoimia. — Voihan oppimaton ihminen pitää ihmeenä esimerkiksi sitä, että minä kirjoitan jollekin paperille ja toinen lukee ja tietää, mitä minä olen kirjoittanut. On ihme ihmiselle, joka ei tiedä, mitä kirjoitus on, että toinen ei ole mitään kuullut ja kuitenkin tietää, mitä toinen ajattelee! Meille se ei ole mikään ihme, koska me hallitsemme näitä voimia. — Ei se mikään ihme ole, jos minä omaan kyvyn monistaa leivän. Minä käytän silloin omaa voimaani ja luonnonvoimaa. Mutta minusta todellinen ihme tässä kertomuksessa oli se, mitä siinä todellisesti tapahtui. Siinähan oli viisituhatta ihmistä läsnä. Niistä oli moni tuonut evästä mukanaan, mutta heidän joukossaan oli sellaisia Maria-luonteita, jotka olivat vain lähteneet ulos Jeesusta kuuntelemaan. He eivät olleet ajatelleet tämän maailman asioita ollenkaan. He eivät laiskuudesta olleet tuomatta mitään mukanaan, vaan ainoastaan sisäisestä muiden asioiden harrastuksesta. Ja sitten Jeesus sanoo, että kaikkien meidän on syötävä. Ja tässä on kuin yhteiskunta. Mitä silloin tehdään? Me hankimme leivät ja kalat, että meilläkin on. Istummeko kivelle syömään, Jeesus ensimmäisenä, ja sitten leivät suuhun ja annamme niiden katsella, jotka mahdollisesti ovat ilman? — Vai teemmekö niin, ettemme ota mitään itsellemme, vaan ajatellemme toisia? Lähdemme toistenkin luokse ja annamme heille: ottakaa ja syökää! Ja silloin kaikki noudattavat esimerkkiä ja tekevät samoin. Siinä on suuri henkinen rakkaus ja totuus läsnä. Ei kukaan ota ensin itselleen, sillä kaikki, joilla jotakin on, jakavat toisille, joilla ei ole mitään. Mutta sitten lopulta tulee ruokaa takaisin niillekin, jotka olivat jääneet ilman, ja kaikki saavat syödä niin paljon kuin tarvitsevat. Ja sitten vielä kerrotaan evankeliumissa, että niin paljon ruokaa todella oli tuotu mukaan, että vielä jäi kaksitoista korillista ruokatavaroita tähteeksi, kun kaikki olivat syöneet. — Nyt tietenkin ne, jotka sanovat, että se oli ihme, sanovat: „Nähkää, minkä ihmeen Jeesus teki! Kaksitoista korillista oli vielä ruokaa jäljellä. Niin paljon hän oli loihtinut ja taikonut.“ Silloin me voimme vähän kuin pirullisesti kysyä: mistä nuo kaksitoista koria tulivat erämaahan; loihtiko Jeesus nekin tyhjästä, että niissä sai jotakin säilyttää? Tämä on selvä todistus evankeliumien kertomuksessa siitä, että heillä oli mukanaan nämä korit. Niitä oli monta sataa, mutta todistaakseen sitä, että ihmiset noudattivat tätä uutta elämisen ohjelmaa, jäi kaksitoista eväskorillista ruokaa. Ei loppunut se ruoka, mitä siellä oli. Niin paljon jäi yli, kun kaikki osoittivat rakkautta. Kaikki tapahtui rakkaudesta, totuuden näkemisestä. Jeesus oli heidän keskellään ja näytti, miten pitää tehdä — ei ajatella itseään, vaan toisia. Ja silloin kaikki saivat kyllänsä. — Tämä ei siis ole kommunistinen yhteiskuntaohjelma. Sillä joku kommunisti sanoisi: noin on tehtävä; niiden pitää jakaa, joilla on! Ja sitten he, jotka ovat ilman, nousevat ja huutavatkin kuin tiikerit: meille se, mikä on teillä! Silloin saadaan kyllä kommunistinen yhteiskunta. Mutta se perustuu väkivaltaan. Se ei ole Jeesuksen ohjelman mukaista. Se on vanhan yhteiskuntamuodon irvikuva. Siinä on päästetty vapaiksi kaikki intohimot, joita muuten aina pidetään jonkinlaisissa aisoissa. Ei tiikeri, haukka ja susi saa nousta esiin ihmisen sisässä. Täällä pidetään vähän järjestystä sentään. Mutta kommunistisen yhteiskunnan syntyessä päästetään irti kahleista nämä pedot, villieläimet, ja ne saavat riehua, murhata ja ryöstää. Se on siis tämän vanhan kapitalistisen yhteiskunnan irvikuva; ei suinkaan mikään uusi yhteiskunta, vaan vanhan irvikuva, epäsikiö. Mutta Jeesuksen ja muiden suurten viisaitten opetusten mukaan uusi yhteiskunta syntyy uudella perustalla. Ei se synny vihalla, suuttumuksella, kateudella, omistushalulla, itsekkyydellä, vaan rakkaudella. Kun ihmisissä on rakkaus ja he ovat oppineet unohtamaan itsensä, silloin voi syntyä todella uusi yhteiskunta, ei ennen. Me voimme yrittää, mutta sitten taas kaikki palaa takaisin vanhoihin uomiinsa. Se on aivan toivotonta, niin kauan kuin meissä ei ole elävämpänä se uusi periaate, buddhi, rakkaus, joka tulee syntymään ja joka alkaa jo syntyä ihmisissä. Mutta ennen kuin se epäitsekkyyden periaate on niin syntynyt meissä, että se kestää, että sen päälle voi rakentaa, ennen kuin järki on meissä kirkastunut — kirkastunut järki on rakkautta — ennen kuin se on meissä niin kirkastunut, että se kestää, ennen emme voi aloittaa uutta yhteiskuntaa. Voimme koettaa parannella vanhaa yhteiskuntaa ja parannella sitä paljon pontevammin ja paremmin ja tehokkaammin, kuin mitä olemme yrittäneet tähän asti, mutta uutta ei synny, ennen kuin ihmisissä on sitä rakkautta, että se, jolla on, tahtoo antaa, ja se, jolla ei ole, ei tahdo anastaa. Koska uusi yhteiskunta siis ei ilman muuta ole muutettavissa eikä synny, niin olemmeko me ihmiset yksilöinä tuomitut tämän maailman elämään, sen kaikkiin tuskiin ja kärsimyksiin, vai onko jokin ulospääsy? Ja silloin viisaat vastaavat, Jeesus ensimmäisenä:

„Jokaisella yksilöllä on ulospääsy. Sinä voit yksinäsi päästä ulos kaikesta tuskasta ja kärsimyksestä. Voit yksilönä vapautua, ja se vapautus ei ole itsekkyyttä, ei tapahdu niissä merkeissä. Ihmiskunta vapautuu vähitellen yksilöittäin. Se voi tapahtua nopeastikin, kun alkaa jokin uusi aika, niin että tuhannet yksilöt yhdessä päivässä muuttuvat. Mutta kuitenkin se tapahtuu yksilöittäin. Jonkun yksilön täytyy aloittaa.“ – Se on aivan kuin olisi paljon mehiläisiä yhdessä, jotka riippuvat toisistaan kiinni. Jotkut niistä voisivat ajatella, että jotta pääsisimme lentämään, meidän kaikkien täytyy päästä lentämään yhdessä. Ehkä kaikki silloin tuhoutuisivat, eivätkä siis pääsisi mihinkään. Ainoa pelastuskeino on, että yksi ensin lähtee, sitten toinen ja sitten vaikka useampi. – Yhden täytyy alkaa. Sentähden ihmiskunnankin pelastus siihen uuteen yhteiskuntaan eli taivasten valtakuntaan tapahtuu niin, että yksilöt pelastuvat, lähtevät uuteen valtakuntaan. Ja se uusi valtakunta on heissä, sitten vasta se heijastuu ulospäin. Niinkuin tämä vanha yhteiskunta ja maailma on meissä ja myöskin heijastuu ulospäin tällaisena kapitalistisena yhteiskuntana, samalla tavalla se uusi Jumalan valtakunta on meissä ja heijastuu vähitellen ulospäin, niin että siitä tulee uusi maailma.

Jeesus sanoo, että me voimme alkaa elää yksilöinä tässä uudessa Jumalan valtakunnassa? Siinä on ehtoja, jotka meidän täytyy täyttää. Ja ensimmäinen ehto, sanoo Jeesus, on se, että saamme yksilöinä lakata uskomasta persoonalliseen onneen, mihin koko meidän yhteiskuntamme perustuu. Täytyy olla valtaa, rikkautta, rakkautta, lempeä ja kaikkea muuta, että olisi onnellinen. Onnen kaipuu on kaikkien yksilöiden takana. Joku ihminen tuntee tyydytetyksi itsensä, kun hän huutaa ihmisille: tehkää noin! Toinen voi tuntea olevansa onnellinen vasta silloin, kun hän istuu sellaisen pöydän ääressä, jolla on kaikkia maailman herkkuja. Kolmas on onnellinen, jos hän saa valita maailman kauneimmista naisista, kenet hän vain tahtoo. Niin on salassa, sillä eihän ihminen voi toteuttaa onnen kaipuuta. Ja me tiedämme, että me ihmiset olemme niin ahnaita tässä persoonallisen onnen kaipuussa, että täytyy muuttaa koko uskonto ja viisaitten elämänopetukset, että saavuttaisimme onnen edes kuoleman jälkeen. Sen jälkeen täytyy meillä olla kaikkea, mitä nyt ei ole. Muhametilainen kuvittelee, että kuoleman jälkeen paratiisissa hänellä on kaikki kauneimmat naiset; hän voi valikoida niistä mieleisensä ja taputella ketä tahtoo. Ja jokainen kristitty ajattelee, että kuoleman jälkeen sitten on se ikuinen elämä, ja silloin saan palkan kaikista kärsimyksistä; saan onnen, ja kaikki on hyvin. Niinhän Hannelekin ajattelee tuossa Hauptmannin näytelmässä: „Saan aina linnunpaistia ja voita leivän päälle!“ – Onnen kaipuu on niin syvällä, että täytyy keksiä sen tyydytyksen tulevan kuoleman jälkeen, kun se ei tule tässä elämässä. Ja sentähden kaikissa uskonnoissa on kertomuksia kuolemanjälkeisestä elämästä. On jätetty huomaamatta se, että ihminen on ikuinen olento, ja että joskin hänen vanha persoonallisuutensa elää, niin se on hetken vain. Kuolema odottaa jokaista ihmistä; kuolema tulee myöskin hänen onnen kaipuulleen. Sentähden sanoo Jeesus: „Ensimmäinen ehto, jotta voisitte lähestyä taivasten valtakuntaa on se, että luovutte persoonallisen onnen uskosta. Se on harhaa. Siitä käsityksestä luopukaa, että tämä persoonallinen onnen ihanne on jokin maailman keskipiste. 'On äärettömän tärkeää, että saan olla onnellinen omalla persoonallisella tavallani!' – luopukaa siitä uskosta.“ Tämä persoonallinen onnenuskomme on niin juurtunut meihin, että siitä luopuminen tuntuu meistä kuolemalta. Ja kuolema se onkin. Mutta se on kuolema, joka vie meidät suurempaan, onnellisempaan, korkeampaan elämään. Meille jää joka tapauksessa kaikki se, mikä todella tuottaa onnea ihmiselle: jää Jumala, taivas, aurinko, tuulet, sateet, ukkosilma, auringon laskut ja nousut, lintujen laulu, kukkien tuoksu . . . jää meidän ruumiillinen terveytemme ja kykymme iloita kaikesta . . . jää kaikki, mikä elämässä on luonnollista, ja minkä Jumala ilman muuta antaa meille – niinkuin evankeliumissa sanotaan – sekä hyville että pahoille . . . jää meidän ilomme siitä, että voimme saada lapsia ja ystävän, joka meitä rakastaa. Ja ennen kaikkea jää se kaikista suurin onni, johon verrattuna ylellisyytensä, laiskuus, tyynyllä makaaminen ja sohvalta istuminen ei ole mitään. Jää työ, jossa on ihmisen luonnollinen onni ja tyydytys. Sitä ei ihmiseltä riistetä. Sekin, joka kadottaa jonkin jäsenensä, voi keksiä uuden keinon, millä tehdä työtä, sillä työ tuo hänelle onnea. – Nuo kaikki jäävät. – Ja sitten Jeesus antaa meille neuvot ja käskyt tämän uuden onnen suhteen; kuinka siinä on elettävä, mitä käskyjä noudatettava.

Niistä tahdon vielä puhua sillä tavalla, että samalla tutkimme ihmisen elämää kuolemankin jälkeen. Pidämme ihmistä persoonallisena kokonaisuutena, joka elää myöskin näkymättömässä maailmassa.

Tulemme näkemään selvästi, mikä hänessä voi elää ja siirtyä kuolemanjälkeiseen elämään, joka on ulkopuolella tätä elämää.

IV

Jeesuksen käskyt ja kuoleman- jälkeinen elämä

Jeesuksen käskyt ja kuolemanjälkeinen elämä sekä niiden suhde toisiinsa on oleva se aihe, jota nyt tässä tahdomme kosketella. Sanalla „kuolemanjälkeinen elämä“ ajattelemme ja tarkoitamme silloin sekä sitä elämää kuoleman jälkeen, joka ei ole ikuinen, että myöskin sitä elämää, joka on kuoleman yläpuolella ja joka on ikuinen, ja jota tietenkin on olemassa myöskin kuoleman jälkeen. Mutta eräs seikka on huomattava heti alussa, ja se on, että ikuisessa elämässä ei ole mitään ikuista piinaa eikä ikuista kadotusta. Tämä keskiaikainen keksintö perustuu väärinkäsitykseen ja vääriin huomioihin, sillä mitään ikuista piinaa ei ole, ei edes aioonista piinaa – *aiooni* on se sana, jota käytetään kreikkalaisessa tekstissä ja se merkitsee 'aikakautinen' – vaan se aiooninen, aikakautinen, on muodon olemattomuus ja elämän siirtyminen siis toisiin muotoihin. Ja jos tämä muodollisuus koskee ihmisen omaa minää, jos se nousee minään saakka, silloin voi olla sellainen kohtalo, jota nimitetään kadotukseksi, ja joka silloin tarkoittaa olemattomuutta, mikä on suuren rakkauden määräämä sekin, sillä pikemmin sitten olemattomuus kuin iankaikkinen oleminen pahassa.

Siitä me emme puhu nyt enempää, mutta toinen seikka, joka myös on pidettävä mielessä, on, että kuolemanjälkeinen elämä on ajallista elämää sekin. Kuolemanjälkeinen elämä ei ole ikuista elämää siinä merkityksessä kuin tavallisesti puhutaan kuolemanjälkeisestä elämästä, vaan se on ajallista sekin, ja se on ainoastaan tämän näkyvän, fyysillisen elämän jatkoa, joskin jatkoa, joka kestää kauemmin kuin fyysillinen elämä. Se on kuolevaista, haihtuvaa, ajallista. Ja tämä ajallisuus ehkä selviää meille, jos ajattelemme ihmisen kokoonpanoa, ajattelemme, mikä ihminen on, emmekä silloin rajoitu siihen tavalliseen psykologiseen olettamukseen, että ihminen on kaksoisolento, sielu ja ruumis. Sillä jos niin sanomme, joudumme ennemmin tai myöhemmin materialismiin, jonkinlaiseen kielteisyyteen. Me emme silloin saa kiinni sitä, mikä meidän sielussamme voisi olla ikuista, sillä me näemme, että ihmisen sieluelämä on suuressa määrin riippuva hänen ruumiistaan; ja mikä silloin tuntuu luonnollisemmalta, kuin että ruumiillisen elämän kuollessa kuolee hänen sielunsakin.

Siis, kun ajattelemme ihmistä ja hänen kokoonpanoaan, meidän täytyy ottaa huomioon se kolminaisuus, josta Paavali puhuu, ja jonka mukaan ihminen on henki, sielu ja ruumis. Henki on se kolmas, joka on useimmille käytännössä tuntematon, mutta joka kuitenkin meissä on. Se ei ole lähtöisin tästä materiasta, vaan korkeammasta elämän lähteestä, siitä tulesta, maailmansydämeistä, Jumalasta, josta kaikissa uskonnoissa puhutaan. Ihmisen henki on itsessään kuolematon. Me emme tiedä olevamme kuolemattomia olentoja; me päinvastoin elämme sielussamme, määrättyissä aistituntemuksissamme, määrättyissä haluissa ja vieteissä. Ne kaikki täyttävät meidän sieluelämämme, ja me nimitämme sitä omaksi persoonalliseksi minäksemme. Ja tämä meidän sieluelämämme näkyy olevan yksityiskohtia myöten yhteydessä ruumiillisen olemuksemme kanssa. Sentähden pintapuolisesta katsoen voimme otaksua, että sieluelämä loppuu ruumiin kuolemaan. Mutta jos otamme huomioon esim. sellaisen ilmiön, että ihminen sairaudessa, vaikkapa kuoleman lähestyessä, voi olla erittäin voimakas, voi kirkastua järkensä ja sielunsa puolesta, niin silloin meidän täytyy otaksua, että ihmisen sieluelämä saattaa olla jotakin itsenäistä, tosin ruumiista riippuvaista, mutta ei suinkaan ruumiista johtuvaa. Se on epäilemättä itsenäinen, sillä on oma olemassaolonsa, ajattelemme silloin. Ja jos meillä on tilaisuus tutustua yliaistillisiin ilmiöihin, jos saamme nähdä selvänäkijän todistavan meille, että hän tietää asioita, joita ei voi fyysillisten aistien avulla havaita, niin silloin voimme päätellä, että siinä on vaikuttanut jokin puoli hänen sieluelämästään, joka ei riipu suorastaan ruumiista. Ja jos meillä on tilaisuus tutkia asioita spiritistisellä tavalla, niin tulemme vakuuttuneiksi siitä, että ihmisen sielu on todellista; se ei ole sama kuin hänen fyysillinen ruumiinsa. Mutta kuitenkin me emme ole ratkaisseet

silloin vielä ihmisen arvoitusta, vaan meidän täytyy ymmärtää, että on olemassa myös henki, joka on jotakin salaperäistä, jumalallista ihmisessä, ikuista, kuolematonta. – Kukaan ei epäile meidän ruumiillista olemassaoloamme, ja me huomaamme, että tämä ruumis elää ja kuolee, muuttuu toiseen muotoon. Kun pidämme mielessämme ihmisen kolminaisuuden, että ihminen on henki, sielu ja ruumis, ja että ne kaikki ovat itsenäisiä olemuspuolia hänessä, silloin alamme vähän ymmärtää ihmistä. Ja silloin alamme ymmärtää, mikä on meidän elämämme tässä ruumiillisessa, sielullisessa ja henkisessä maailmassa, sillä me olemme samanaikaisesti tässä henkiä, sieluja ja ruumiita. Me emme ole suinkaan näitä eri aikoina. Ehkä jotkut hyvin uskavaiset kristikunnassa ovat saattaneet ajatella, että ihminen vasta kuoleman jälkeen on sielu; nyt hän on ruumiillinen olento. Mutta siinä he tietysti erehtyvät, sillä kuinka kuoleman jälkeen ihminen voisi olla sielullinen olento, ellei hän olisi sitä eläessään.

Kun tämän otamme huomioon, silloin ymmärrämme myöskin, että kuolemanjälkeinen elämä tavallaan on sielullista elämää, elämää sieluna. Se on elämää ilman näkyvää ruumista. Mutta jos se siis ei ole elämää henkenä, se ei voi olla ikuista, sillä yksi ainoa on ikuinen, ja se on henki, Jumala, ihminen Jumalan poikana. Ei voi olla kahta tai kolmea ikuista; on vain yksi ainoa ikuinen. Siinä voi kyllä olla kuinka monta miljoonaa tai miljoonan miljoonaa tajuntaa tahansa, kuten on olemassa yksi ainoa valtameri, mutta lukemattomia pisaroita siinä. Valtameren voi erottaa pisaroiksi, mutta jokaisessa pisarassa on samat ominaisuudet kuin valtameressä. Samalla tavalla ikuisuus meissä on se ainoa elämä, jumalallinen elämä, Jumala – millä nimellä sitä tahdommekaan nimittää – joka on olemassa. Ja mikäli olemme pisaroita tuossa Jumalan meressä, sikäli olemme kuolemattomia. Jos yksi pisara tuossa valtameressä menisi pois siitä ja määräisi omat muotonsa ja piirteensä, silloin voimme ymmärtää, että tuo pisara voisi olla olemassa ainoastaan siinä tapauksessa, että valtameren ulkopuolella voisi olla jotakin olemassa, mutta ei muuten. Muutoin se ei erotettuna olentona voisi olla olemassa; sen täytyisi hävitä olemattomuuteen; jos se tahtois vastustaa valtamerä, niin se haihtuisi itse valtameriin; se ei jaksaisi vastustaa valtameren suurta suggestiota. Niin ihminenkin, jos hän uppoutuu omaan muotoonsa. Sellainen olento koettaa kyllä eristäytyä muusta elämästä, mutta kuinka kauan hän jaksaa pitää koossa oman muotonsa? Kaikkien olentojen elämä on tällaista itsepuolustusta; ne sanovat itselleen: „Olen jokin todellisuus.“ Jokainen ihminen sanoo itsestään: „Minä olen Lasse ja se, Miina ja se ja se“. Ja hän tuntee itsensä todellisesti olevaksi ja luulee, että hän on olemassa kuinka kauan tahansa. Näin hän luulee, jos hän on esim. uskovainen. Materialisti on vaatimattomampi. Hän tunnustaa itselleen, että kun kuolema tulee, häntä ei ole silloin enää olemassa. Mutta uskovainen sanoo: „Minä olen Miina Taavetintytär ja olen ikuisesti olemassa kuoleman jälkeen.“ Ja hän voi kuvitella, että Jumala on suuressa rakkaudessaan ollut niin hyvä että on antanut hänelle ikuisen elämän, ja että hän saa Miina Taavetintyttärenä olla iankaikkisesti olemassa. Mutta meidän täytyy loogillisesti ajatellen sanoa, että se on mahdotonta, sillä se olisi itsevaluutusta, että „minä olen“ huolimatta muusta maailmasta. Hän erottaisi itsensä koko muusta maailmasta; hän olisi kaiken ulkopuolella; hän olisi Miina Taavetintytär.

Tämä on loogillisesti katsoen sula mahdottomuus. Ei ole ajateltavissa, että ikuisuudessa olisi sellaista eristäytynyttä persoonallisuutta. Ikuisuus on salaisuus. Sentähden voimme ymmärtää, että tämä eristäytymiskyky ja -halu on olemassa meidän ihmisten persoonallisessa sielunelämässä; me voimme sielunelämässä sanoa: minä olen se ja se. Tämä meidän itsevaluuttelumme on kyllä tosi suuremmassakin merkityksessä kuin meidän tietomme ruumiista. Se on totta siinä merkityksessä, että olemme sanoneet sieluina: „Minä olen olemassa. Sillä me olemme ruumiin kuoleman jälkeen olemassa.“ Mutta olemmeko ikuisesti olemassa? Emme. Tämä sielun kuolemanjälkeinen elämä on ajallinen; se haihtuu. Ja mihin se haihtuu? Siihen suureen tuomiopäivään, jolloin meille sanotaan: koska sinä et voinut nousta ikuisen elämään, niin sinun persoonallinen olemuspuolesi, sielullinen itsesi hävitkään, ja sinun henkesi syntykään uudestaan maan päälle, koettakoon uudestaan, voiko se taistella itselleen kuolemattomuuden hengessä. – Sillä hengen kuolemattomuus ei merkitse mitään, ellei se ole tietoinen omasta kuolemattomuudestaan, siitä, että se on pisara Jumalan suuressa valtameressä. Koko meidän elämämme on pyrkimystä siihen. Meidän elämämme on kiertokulkua fyysisestä elämästä kuolemanjälkeiseen elämään, sieltä taas fyysilliseen elämään ja tästä jälleen sinne, kunnes henki meissä lunastaa meidät.

Kun tahdomme puhua Jeesuksen käskyistä ja kuolemanjälkeisestä elämästä, niin tahdon ensin pienellä, aivan skemaattisella esimerkillä näyttää, mihin selitykseni ja esitykseni tähtää.

Täällä meidän ihmisten kesken maan päällä jaloimmat, parhaimmat yksilöt koettavat noudattaa parasta elämisentaitoa ja -muotoa, minkä he käsittävät. Mutta on sangen valaisevaa nähdä, kuinka meidän tietämättömyytemme Jeesuksen käskyistä on kohtalokasta. Sillä mitä Jeesus on sanonut omista käskyistään? Hän on sanonut: „Vaikka taivaat ja maat häviävät, ei häviä pieninkään piirto tästä elämänlaista, jonka teille esitän. Ja minun sanani pysyy.“ Hän on sanonut omista käskyistään, että ne ovat Jumalan valtakunnan käskyjä, kotoisin siitä ikuisesta elämästä, jossa on Jumala, jumalallinen tajunta. Ja nämä käskyt ilmaisevat Jumalan tahdon, toisin sanoen elämän sisäisen lain. Jeesus nimenomaan sanoo, ettei Hän puhu itsestään, Hän ei anna tällaisia käskyjä sentähden, että Hän on viisas olento ja että Hän huomaa ne käskyt hyväiksi. Ei Hän, enempää kuin muutkaan suuret viisaat, sano niin, vaan Hän sanoo: „Minä puhun Jumalasta, Isästä, hengestä, siitä, mikä on totta; minä kuvaan teille itse elämän totuutta. Ja siis ne käskyt, mitkä minä annan, eivät ole mielivaltaisia käskyjä.“ Ihmisten lakikokoelmat tulevat aina vain suuremmiksi. Joku venäläinen lakimies sanoi: „Minun on mahdotonta tuntea lakia, sillä suuret hyllyt ovat täynnä lakikirjoja, joita on vuosisatoja tehty.“ Jeesuksen käskyt eivät ole mielivaltaisia käskyjä, vaan ne ovat tulleet itse elämästä, suoraan itse Jumalasta; ne ilmaisevat Jumalan tahdon. Sentähden niiden noudattaminen vie onneen ja autuuteen. — „Vaikka te ette sitä umpimähkään uskoisi, niin näiden käskyjen noudattaminen vie onneen ja autuuteen. Jos te vähänkään voitte luottaa minuun, niin uskokaa, että näiden käskyjen noudattaminen vie ikuisen elämään ja autuuteen, jota vastoin niiden rikkominen tuomitsee itsensä. Niiden rikkominen on vastoin elämän lakia, ja kuinka elämän laki ei toteuttaisi itseään? Se aina toteuttaa itsensä; se aina pitää huolen siitä, että sen rikkominen taas muuttuu harmoniaksi, lainmukaiseksi. Sillä on olemassa ainoastaan yksi ikuinen laki, Jumalan laki.“

Muistamme, että Jeesus sanoo ensimmäisessä käskyssään: „Älä suutu, älä vihastu.“ Ja kohta meidän ns. oikeudentajuntamme, kun emme ole kirkastuneet järjessämme, sanoo: tämähän on mahdotonta — ja toiseksi: tämä on järjetöntä. Mutta onneksi ihmiset eivät tunne tätä Jeesuksen käskyä, tai paremmin, koska he eivät sitä tunne, niin se ei niin välittömästi tuomitse heitä. Sentähden näemme, kun katselemme elämää, että ihmiset suuttuvat ja vihastuvat ja tekevät sen mitä parhaimmassa tarkoituksessa. He eivät ymmärrä sen korkeampaa. Heistä on juuri korkea se, että suuttuvat ja vihastuvat, Jumalan vanhurskaus tulee siinä näkyviin. Sentähden heidän Jumalansa on vanhurskas, joka suuttuu, rankaisee ja kostaa. Ja siksi perheenisä, joka tuntee rakastavansa vaimoaan ja lapsiaan, elämän kaikista huolista ja vaikeuksista hermostuneena saattaa suuttua vaimoonsa. Ja vaimo useimmissa tapauksissa ottaa vastaan hänen suuttumisensa rakkaudessaan anteeksi antaen, mutta ehkä myöskin pyhimmissä tunteissaan loukkaantuen. Ja perheenisä suuttuu lapsiinsa, kurittaa niitä, rankaisee niitä lyömällä ja kovilla sanoilla, sillä hän sanoo itselleen ja omalletunnolleen: „Minun lapsistani tulee hulltioita, ellen anna niille selkään, ellen anna niiden tietää, milloin tekevät väärin.“ Näin hän parhaan kykynsä ja käsityksensä mukaan rakkaudessa kurittaa ja opettaa heitä. Ja hän muistaa, että Jumalasta on sanottu, että Hän kurittaa niitä, joita Hän rakastaa. Hän ei huomaa, että hän asettuu Jumalan tilalle siinä kohden, Jumalan työtoveriksi. Mutta ehkä hän silloin huomaa, jos hän kysyy itseltään: „Asetunko minä toisissakin kohdin Jumalan tilalle, teenkö muissakin kohdin samoin kuin Jumala?“ Mutta ehkä hän sanoo itselleen: „Niin, minä tunnen rakastavani poikaani, sentähden kuritan häntä.“ Ja kuka meistä asettuu häntä tuomitsemaan, kun hän tekee parhaimman ymmärryksensä mukaan?

Mutta saamme tärkeän opetuksen, kun emme katsele ainoastaan tätä näkyvää elämää, vaan myös sitä, miten suuttumus vaikuttaa kuolemanjälkeisessä elämässä, jossa on ainoastaan seuraukset syistä ei rangaistusta ja palkintoa. Silloin me näemme, että tuollainen ihminen eräässä kuolemanjälkeisessä tilassa joutuu tekemisiin oman, sanoisinko eläimellisen ja itsekkään persoonallisuutensa kanssa. Hän joutuu tuossa kuolemanjälkeisessä tilassa muistelemaan mennyttä elämäänsä. Hän muistelee siinä tilassa ainoastaan sen varjopuolia; hän elää niiden läpi. Minkä tähden? Sen tähden, että hän näkisi, että ne ovat varjopuolia. Sillä totisesti me huomaamme, että tuossa kuolemanjälkeisessä tilassa hän kokee, että siinä ja siinä hän erehtyi. Ja tuossa kuolemanjälkeisessä tilassa hän tulee tekemisiin kaikkien niiden suuttumiskohtauksiensa kanssa, mitä

hänellä on ollut eläessään. Ja hänen kokemuksensa tuossa kuolemanjälkeisessä tilassa on silloin se, että hän kärsii suurta omantunnontuskaa, tuntee suurta, melkein ruumistunutta sielun tuskaa. Hän oppii ymmärtämään, että kaikki hänen suuttumiskohtauksensa olivat turhia ja vääriä. Ja millä tavalla hän oppii sen ymmärtämään? Sillä tavalla, että hän saa ikäänkuin tuntea ja sillä tavalla ymmärtää, mitä tuo toinen ihminen, jolle hän suuttui, kulloinkin tunsu. Hän muistelee niitä tapauksia, jolloin hän suuttui omaan poikaansa, siihen ihmiseen, jota hän todella rakasti. Nyt hän saa tuntea hirveää tuskaa, kun hän huomaa, kuinka hän loukkasi sitä rakastavaa sydäntä. Hän saa huomata, kuinka hänen omat lapsensa tunsivat sisässään hirmuista vihaa omaa isäänsä kohtaan ja nöyryytystä ja suurta kapinallista vastustushalua. Hän kärsii sanomattomia tuskia, ja samalla hän ymmärtää niitä toisia ja katuu. Hänen katumuksensa pukeutuu siihen muotoon, että hän kärsii ikäänkuin ulos itsestään tuon suuttumuksensa siinä anteeksipyyntöissä, jonka hänen sielunsa kuiskaa kuoleman jälkeen tuossa vaikeassa tilassa. Hänen sielunsa pyytää anteeksi niiltä, joita hän tietämättään loukkasi: „Kuinka minä saatoin olla niin huono ja ala-arvoinen ihminen, että loukkasin niitä, joita rakastin?“ Ja silloin, kun hän niin sisässään tuntee ja ymmärtää katua, silloin häneltä häviää muisto kustakin tapauksesta, ja lopulta hän väsyä ja nukahtaa.

Jos tuota tilaa voisimme nimittää kiirastuleksi, kaamalookaksi, niin toisessa, jota nimitetään taivaaksi, tuo sama perheenisä herää uuteen elämään, syntyy pienenä lapsena ja alkaa uudestaan maanpäällisen elämän, mutta kaikki paha, ikävä, tuska on siitä pois eliminoitu, niin että hän nyt elää ainoastaan onnessa, sanomattomassa riemussa ja autuudessa. Hän syntyy omaan perheeseensä, kuten maan päällä; hänen lapsuutensa kuluu hyvin nopeasti; hän alkaa tulla tietoiseksi, ja häntä ihmetyttää vähän se, ettei hän ole ymmärtänyt ennen, kuinka elämä on niin onnellista ja suloista. Hän ei ole sisässään aivan selvillä siitä, että tämä on maallisen elämän tulosta. Ja siellä hän on kaikkien rakkaitensa kanssa; ja nyt ei tule kysymykseen vääriymmärtäminen, puhumattakaan suuttumuksesta; nyt on ainoastaan iloa ja harmoniaa. Ja tämä elämä kestää satoja vuosia. — Siinä on paljon muutakin sisältöä kuin mistä nyt olemme puhuneet. — Ja ihminen on aina täynnä pulppuavaa onnea, aivan kuin hänen sielussaan, sydämessään olisi ainainen onnen lähde, josta alituisen pulppuaa vilvoittava vesi. Ja lopulta hän ymmärtää ikäänkuin jonkinlaisessa ekstaattisessa tilassa, hengen hurmiossa, että tällaista elämämme on ja tällaista sen pitää olla. Elämän pitää ihmisten kanssa olla täydellistä harmoniaa ainaisessa rakkaudessa ja keskinäisessä ymmärtämisessä. Oi, siinä on Jumala! Ja hänen sielussaan nousee sanomaton kaipuu Jumalan luo. On kuin hän seisoi vuorella ja katselisi auringonlaskua. Ja se vaikuttaa häneen, niinkuin se vaikuttaa ihmiseen nuoruudessa: Oi, mihin sinä menet, mihin musikaaliseen ja harmooniseen maailmaan menet, sinne minäkin tahtoisin mennä!

Siltä tuntuu sielusta, kun hän on tuossa taivaallisessa tilassa. Hän on silloin maallisen elämänsä lopussa, ja hänessä on kehittynyt sisäinen vaisto siitä, että rakkaus on ainoa ja että kaikki suuttumus on aivan väärää. Ja niinkuin laskevaa aurinkoa kohti ikävöi ihmismieli, niin hän kaipaa ja ikävöi Jumalaa, josta hän ei mitään tiedä. Ja silloin hän nukahtaa. Hänen persoonallisen minuutensa, joka on elänyt läpi tuskat ja riemut, nukahtaa, voisimme sanoa, kuolee. Tuohon viimeiseen kaipuuseen oman sisäisen henkensä luo hänen sielunsa haihtuu, ja henki syntyy uudestaan maan päälle, pukeutuu uuteen persoonallisuuteen, joka on vanhan karma.

Tästä esimerkistä huomaamme, että tuo ihminen, joka elämänsä aikana oli suuttunut, ja joka taivaallisessa tilassa eli ilman suuttumista, haihtuu ikävään, siihen Jumalaan, jossa ei ole mitään suuttumista, vaan ikuista harmoniaa; siihen se ihmisielu häipyi ja kuoli. Se ei päässyt ikuisen elämään, sillä, niinkuin Jeesus sanoo, ikuisen elämän, Jumalan valtakunnan portilla on tuo käsky: älä suutu.

Edellä oleva on vain alustava esimerkki. Tutkimme näitä asioita sitten tarkemmin. Ja minkätähden sanomme, että Jeesuksen käskyt ovat niin tärkeitä, että juuri ne ovat tuossa ikuisen elämän portilla, ettei siitä portista pääse sisään, jos ei täytä käskyjä? — Tämän me ymmärrämme, jos tiedämme, että Jeesus Kristus toi Jumalan valtakunnan lähemmäksi tätä maapalloa, ihmiskuntaa, kuin kukaan ennen Häntä. Jokainen suuri uskonnon perustaja oli kotoisin tuosta Jumalan valtakunnasta. Ja jos tahtoisimme kuvaannollisesti ajatella mielikuvituksessaan, niin Jumalan valtakunta on tuossa valon ympyränä, ja tässä on pimeyden valtakunta.

Tuosta valon valtakunnasta on tullut aina lähettiläs maan päälle, ja hän on ollut yhteydessä valon valtakunnan kanssa; on ollut kuin säde hänen ja valon valtakunnan välillä, hän on ollut kultaisella langalla kiinni Jumalan valtakunnan kanssa, ja hän on voinut kertoa, mikä on tie siihen, koska hän on itse kulkenut sen tien. Sentähden sanottiin vanhassa Intiassa: „Nouse ja herää ja etsi opettajaa, joka voi näyttää sinulle tien pois tästä maajaan, harhan valtakunnasta.“ Sentähden voimme ymmärtää, kuinka esim. Buddha, tuntien sanomatonta myötätuntoa, armahtavaisuutta kaikkia eläviä olentoja kohtaan, sanoi: „Olkaa huoleti, ilman tuskaa, sillä minä olen löytänyt totuuden; kulkekaa minun jäljessäni; minä näytän teille tien, että pääsette pois tästä tietämättömyyden tilasta.“ Me voimme sen hyvin ymmärtää, sillä kaikki he olivat valon valtakunnan lähettiläitä. Mutta me ymmärrämme myös, että kun Jeesus Kristus tuli, niin oli kuin Hän olisi tuonut Jumalan valtakunnan aivan tähän maanpiiriin, aina eetterimaailmaan asti. Sentähden taivaat aukenivat, kun Hän tuli, sentähden kaikki näkijät sanoivat: „Minä näin taivaan menevän auki ja näin Jumalan Pojan siellä Jumalan oikealla puolella.“ Jumalan valtakunta tuli aivan lähelle ihmiskuntaa, sen portit menivät auki.

Nyt Jeesus käskää kaikkia tulemaan tähän Jumalan valtakuntaan. Sentähden on ihmiskunnan asenne Häneen nyt toinen kuin oli muihin suuriin viisaisiin. Hän sanoo: „Minä olen tie, totuus ja elämä; minun kanssani valo, Jumalan valtakunta tulee maan päälle.“ Ja jos ihminen vanhan liiton aikana pyrki Jumalan valtakuntaan, niin hän näki, että Jumalan valtakunta, nirvaana, näyttäytyi tuossa suuressa tietäjässä, mestarissa, vapahtajaolennossa, rishissä, niin että hän oli täydellinen, kuten Buddha, Krishna, Zarathustra ja muut. Hän näki, että tuossa oli hänellä esimerkki, ja että sellaiseen täydellisyyteen kannatti pyrkiä, se toi mukanaan onnea, koska tuo julistaja oli niin onnellinen. Ihminen näki Buddhassa, Zarathustrassa y.m. täydellisen ihmisen ja asetti hänet ihanteekseen ja koetti kulkea hänen jäljessään. Mutta Jeesus Kristus sen sijaan oli itsessään kuin ruumistunut valo. Ja kun Hän avaa taivasten valtakunnan portit, niin Hän sanoo: „Seuraa minua.“ Mutta tämä ei silloin merkitse ainoastaan sitä, että me olisimme ikäänkuin rajoitetut pitämään Jeesus Kristusta ulkonaisena ihanteena, vaan se merkitsee sitä, että meidän tulee seurata Jeesus Kristusta tuohon Jumalan valtakuntaan, jonka Hän toi maan päälle. Siis meille voi tapahtua se, että näemme ei ainoastaan sitä lähettilästä, vaan valtakunnan, ja että siinä on Jumalan Poika, Kosmillinen Kristus, totisesti Isä Jumala. Ja se Jumalan valtakunta on meissä itsessämme. Eivät siis mitkään käskyt ja neuvot, joita viisaat ovat antaneet, ole ulkopuolellamme, vaan meidän sisässämme. Jeesus Kristuksen käskyt eivät ole käskyjä sentähden, että pyhä ihminen on ne sanonut, vaan sentähden, että Jumalan tahto tulee niissä ilmi. Ja ne ovat meissä. Me näemme Pyhän Hengen, poikuutemme Jumalassa. – Tämä voi tapahtua jokaiselle hartaalle pyrkijälle Jeesus Kristuksen jälkeen.

V.

»Älkää ollenkaan vihastuko»

„Älkää ollenkaan vihastuko“ on vapaa muunnos Jeesuksen ensimmäisen käskyn sanamuodosta, sillä niinkuin kaikki, jotka ovat evankeliumeja lukeneet, tutustuneet vuorisäärään ja Jeesuksen käskyihin, tietävät, kuuluu tämä ensimmäinen käsky jotenkin seuraavaan tapaan:

„Te olette kuulleet sanotuksi vanhoille: älä tapa, sillä se, joka tappaa, on vikapää oikeuden tuomioon. Mutta minä sanon teille: 'Se, joka vihastuu veljelleen, hän on jo vikapää oikeuden tuomioon, ja se, joka sanoo raaka, sinä keltainen veljelleen, on vikapää sanhedrinin tuomioon; ja se, joka sanoo moore, sinä hullu veljelleen, on vikapää helvetin tuleen!.'“

Jeesus, joka vuorisäärässään opettaa meitä noudattamaan käskyjään, sanoo nimenomaan, että jos me tahdomme häntä seurata, ja jos tahdomme astua Jumalan valtakuntaan, silloin on meidän pidettävä nämä hänen käskynsä ja myöskin opetettava niitä toisille. Jeesus odottaa siis, että me näitä käskyjä noudatamme. Mutta – kuten ennen on täällä jo ollut puhetta – näiden käskyjen sanoisinko henkinen ja sielullinen ymmärtäminen, niiden henkeen tunkeutuminen ja käytännöllinen noudattaminen käy meille mahdottomaksi, ellemmme ensin ole luopuneet uskosta siihen, että me olemme oikeutetut persoonalliseen onneen. Se on maailman oppi, ja se on ollut ihmiskuntamme usko vuosituhansien, ehkä miljoonien vuosien aikana, ja se on vaistomaisesti vielä kaikkien ihmisten usko tänä päivänä. Vasta sitten, kun osaamme luopua siitä uskosta, jaksamme heittää, mielestämme niin luonnollisen, vaatimuksen persoonallisen onnen suhteen, vasta sitten me voimme astua Jeesuksen ilmoittamaan Jumalan valtakuntaan, ja vasta sitten myöskin se todellinen autuus ja onni, joka kuuluu tähän Jumalan valtakuntaan, tulee meidän osaksemme. Sillä jos uskomme vielä persoonalliseen onneen, että meidän täytyy olla persoonallisesti onnellisia, ja jos se on meidän vaatimuksemme, niin niin kauan emme osaa omaksua sitä uutta elämänymmärrystä, joka käytännölliseltä puoleltaan sisältyy Jeesuksen käskyihin. Meidän ei tarvitse ajatella muuta, kuin että Jeesus tässä käskyssä nimenomaan ensin viittaa siihen, mitä on sanottu vanhoille. On sanottu vanhoille: „Älä tapa; ja jos ken tappaa, hän on vikapää oikeuden tuomioon.“ – Tämän käskyn „älä tapa“, me vielä tänä päivänä myönnämme oikeaksi. Saamme lukea jo kouluissa Katkismuksesta, että Jumala kääkee olemaan tappamatta, ja Hän on, niinkuin opetetaan, antanut Mooseksen kautta kymmenen käskyä, joista tämä on yksi. Mutta kuitenkin huomaa käytännössä, että me ihmiset, niin kauan kuin me elämme siinä uskossa, jonka mukaan meidän kaikki yhteiskuntamme, valtakuntamme ja valtiomme on rakennettu, emme usko tähänkään käskyyn „älä tapa“. Jos uskoisimme siihen käskyyn, silloin tietysti uskoisimme, että meillä ei ole oikeutta riistää toiselta ihmiseltä hänen henkeään. Sehän olisi meidän ensimmäinen vakaumuksemme, jos todella uskoisimme tuohon Mooseksen käskyyn. Vaan mehän uskomme, että meillä ihmisillä on oikeus sentään tappaakin, jos ei suorastaan niitä ihmisiä, joita nimitämme kansalaisiksemme, niin kuitenkin niitä, jotka asuvat toisessa maassa ja toisessa valtakunnassa. Ja sitten, kun kerran olemme jo tämän myöntäneet uskossamme, niin askel on hyvin lyhyt seuraavaan ajatukseen ja uskoon, jonka myöskin huomaamme olevan yleisen ja luonnollisen meidän kaikissa valtakunnissamme. Ei tietenkään ole oikeutta nyt murhata eikä kostaa itse tappamalla toisen, mutta on luonnollisesti aivan oikein, että pahoja ihmisiä, murhaajia, jotka ovat liian julmia sopiakseen meidän, oikeiden ihmisten kanssa elämään, on oikeus tappaa. Meillä ei ole oikeutta tappaa niitä noin yksitellen ja omasta puolestamme, sillä se olisi oikeuttamme ja lakiamme vastaan, mutta yhdessä voimme säätää lain, että hyvin pahoja ihmisiä saa tappaa. Ja toiset ihmiset, jotka ovat yhteiskunnan järjestyksen puolella, ajattelevat, että ne ihmiset, jotka vehkeilevät valtakuntaa vastaan ja tekevät julmia rikoksia, saa tappaa. Mutta tiedämme myös, että yhteiskunnassa on aina ihmisiä, jotka ajattelevat, että kun teemme vallankumouksen, niin olemme oikeutetut tappamaan niitä ihmisiä, jotka ovat sitä vastaan. Sillä se

tapahtuu kansan nimessä ja vallankumoukselliset ajattelevat, että hallitusväkeä ja porvareita saa tappa, mutta ei heitä, sillä „mehän olemme oikeutetut tappamaan vastavallankumoukselliset, porvarit, tyrannit, hallituksenpitäjät . . .!“ Ja me saamme tällä tavalla näissä yhteiskunnissa aina ajatella; jos me ajattelemme, että minua ei saisi tappa ja toisesta ajattelemme, että hänet kannattaisi tappa, niin on toisia, jotka ajattelevat, että minuthan pitäisikin tappa. Sentähden meille ei ole käynyt sisäiseksi vakaumukseksi edes tuo Mooseksen käsky. Luemmehan jo koulussa katkismuksesta, että esivalta ei kanna miekkaa hukkaan; vaarallisia ihmisiä saa kyllä tappa. Ja sitten luonnollisesti, kun sotaa käydään, on selvää, että vieraita ihmisiä saa tappa. Tällä tavalla meille jo selitetään lapsesta lähtien, ja emme voi kasvaa siihen käsitykseen, että ihmishenki on aina pyhä, vaan että se on sitä ainoastaan määrättyissä tapauksissa. On merkillisiä poikkeuksia olemassa jumalallisesta käskystä ja laista, ja tämä on omiansa hämmentämään meidän oikeuskäsityksiämme. Sentähden ei ole ihmeellistä, että voimme tarttua toisella tai toisella tavalla miekkaan ja pistooliin ja tehdä väkivaltaisia töitä aivan yksilöinäkin, puhumattakaan siitä, että valtion nimessä teemme niin. Sillä tavalla meitä ihmisiä kasvatetaan ja opetetaan elämää ymmärtämään. Nyt on Jeesus omassa käskyssään ikäänkuin sivuuttanut tämän Mooseksen vanhan käskyn. Jeesus sanoo: „Olette kuulleet sanotuksi vanhoille: 'älä tapa, sillä joka tappa, on ansainnut oikeuden tuomion.' Mutta minä sanon teille: 'se, joka vihastuu veljeensä on ansainnut oikeuden tuomion.'“ – Siis kaukana siitä, että Jeesus tekisi mitättömäksi käskyn, „älä tapa“. Hän tarkoittaa: „Te ymmärrätte ilman muuta, että käsky on sanottu raakalaisille, jotka eivät paljon vielä ymmärrä.“ – He voivat ymmärtää, että he eivät ole luoneet tätä maailmaa, kutsuneet elämää esille avaruuksien syvyydestä. Meidän on ymmärrettävä, että he eivät ole oikeutetut riistämään elämää toisilta. Se oikeus on elämällä itsellään. Senhän voivat ihmiset ymmärtää ilman muuta. Sehän on kovasti ulkonainen, kouriintuntuva ja karkea asia. – „On luonnollista, että se ei tule kysymykseenkään teidän kesken, jotka seuraatte minua, pyritte henkistä elämää kohti, tahdotte elää korkeampaa elämää. On aivan selvää, että te ymmärrätte ilman muuta, että tappaminen on kielletty jumalallisen elämän kannalta. Mutta minä sanon teille: älkää ollenkaan vihastuko; älkää sanoko toisianne tyhmiksi, idiooteiksi; älkää sanoko toisistanne, että olette jumalattomia; älä sano veljestäsi: sinä olet jumalaton, auttamaton olento. Jos te sanotte sellaisia ankaria sanoja, sanokaa niin vain silloin, kun te yleisesti taistelette raakoja tapoja vastaan, mutta ei yksityistä ihmistä vastaan. Älkää sanoko: sinä houkkio, jumalaton – ja mitä kaikenlaisia nimityksiä voitte käyttää. Älkää niin ajatelko toisistanne.“

Me voimme lähestyä tätä hänen käskyään kahden temperamentin kannalta. Muutamien temperamentti voi olla sellainen, että he ymmärtävät, kuinka tyhjänpäiväinen tämä elämä on, jos se on uskomista onneen, siihen, että minun pitäisi olla onnellinen tässä elämässä ja kuoleman jälkeenkin. Jos olette siitä uskosta päässeet ja jos siis jo ymmärrätte, että elämässä on paljon korkeampia, syvempiä asioita, joita sopii tavoitella, voitte lähestyä käskyjä suurella luottamuksella. Te tunnette, että näitä käskyjä on noudatettava, ja silloin on hyvä olla. Te ette „spekuleeraa“, pohdiskele sinne tänne, vaan noudatatte niitä heti. Ja voimme sanoa, että se, joka näin tekee, on onnellinen ihminen. Hän lähtee Jeesusta seuraamaan kysymättä sinne tai tänne, ja hän huomaa, että hän on astunut Jumalan valtakuntaan ja että hänen elämänsä muuttuu. Hänen elämänsä katsomuksensa, sisäinen elämänsä – ulkonainen elämänsäkin – muuttuu, tulee sisäisesti niin onnelliseksi, autuaaksi, että hän ei vaihtaisi sitä uutta elämää, joka seuraa käskyjen noudattamisesta, mihinkään vanhan maailman elämään, jossa hänellä oli ehkä paljonkin menestystä, kunniaa ja kiitosta. Niinhän Jeesus ja kaikki viisaat ovat luvanneet ihmisille. Hän on merkillisen tyytyväinen elämään ja olemassaoloon, jos hän kaiken uhalla seuraa Jeesuksen käskyjä. – Mutta toinen, ehkä uudenaikaisempi temperamentti ei tahdo ottaa mitään uskon kannalta. Hän voi kyllä ymmärtää, että siinä ei ole mitään väärää, että luotan Jeesukseen ja seuraan hänen käskyjään ymmärtämättänikin. Mutta samalla tämä toinen temperamentti sanoo: „Mutta minä tahtoisin joka tapauksessa ymmärtää myöskin noiden käskyjen sisäistä järkeä, niiden pätevyyttä psykologisesti ja elämän kannalta. Mistä on johtunut, että Jeesus on tuollaisia käskyjä antanut; miksi niitä käskyjä on noudatettava? Eivätkö ne käskyt yhtä hyvin voisi olla toisenlaisia? Eikö yhtä hyvin ihminen voisi kasvaa siveellisesti ylöspäin ja tulla todelliseksi gentlemanniksi, ja pyhäksi ja yleväksi olenoksi, vaikkei hän noudata noita käskyjä? Sanokaamme, ensimmäinen käsky kieltää vihastumasta, suuttumasta. Mutta eikö voisi ajatella, että suuttuminen ja vihastuminen on hyvin tarpeellista. Miksikä pitäisi olla suuttumatta?“ – Ja tällainen ihminen ajattelee ihmistä, joka on kuin lankakerä, joka aina

työnnetään pois, jossa ei ole mitään ryhtiä ja siveellistä voimaa. Ja näin ajatellen tämä ihminen sanoo itselleen: „Minun mielestäni tuo „älä vihastu, älä suutu“ – kelvanneeko se meidän aikamme eteville kulttuuriihmisille? Mitä meistä tulisi, jos emme saisi suuttua? Miten sisällyksettömäksi elämä kävisikään, jos emme saisi suuttua yksilöllisesti; eihän yksilöllisesti elämästä tulisi mitään, jos emme vihastuisi. Mitenkä kävisi meidän kulttuurimme?“ – Näin voi tämä toisenlainen temperamentti ajatella ja kysyä. Ja hänen on hyvä tutkia näitä asioita niiden tietojen valossa, joita voidaan saavuttaa seuraamalla ihmistä syvemmin ja paremmin teosofis-okkultisesti. Ja silloin ehkä voimme päästä jonkinlaiseen selvyyteen siitä, mitä järkea on tuossakin Jeesuksen käskyssä. – Meillähan voi olla kokemusta siitäkin, että suuttuminen ja vihastuminen, jos näemme toisen suuttuvan, voi täyttää meidät suurella ilolla, kiitollisuudella ja riemulla. Meillä on esimerkiksi joku hyvin rakas ihminen, joka on hyvin sairaana. Hän on hyvin tulinen luonne, mutta sairautensa aikana hän on tullut niin heikoksi, että hän on aivan peloittavan lempeä ja peräänantavainen. Hänessä ei ole mitään ryhtiä. Me olemme aivan kauhistuneita ja pelkäämme, että jospa hän vaikka kuolee, tulee niin heikoksi, ettei jaksakaan enää elää, kun hän ei edes jaksakaan suuttua. Ja sitten jonakin päivänä kuulemme ja näemme, että sairaamme suuttuu ja rupeaa pauhaamaan. Me olemme onnellisia, kiitollisia ja iloisia siitä. Nythän hän taas alkaa parantua, tulla terveeksi, hän saa elää! Ja silloin me siunaamme hänen suuttumistaan. Meillä on tällaisia kokemuksia elämässämme, puhumattakaan siitä, että meidän mielestämme suuttuminen ja vihastuminen on aivan siveellistä, kun se tapahtuu esimerkiksi sen takia, että jollekin on tehty vääryyttä ja näemme toisen siitä suuttuvan. Se lämmittää ja täyttää meidän sydämemme ilolla, riemulla ja kiitollisuudella. Toinen suuttuu toisen puolesta, raivostuu ja alkaa moittia. Ja emme voi olla muuta kuin iloisia ja kiitollisia siitä, että joku näin pontevalla tavalla ottaa puolustaakseen toista loukattua. Sentähden huomaamme, kun otamme elämän tosiseikkoja huomioon ja ajattelemme, että suuttumisessa voi olla monta puolta. Ja kun sitten, luottaen kyllä Jeesukseen ja kaikkiin viisaisiin, kuulemme heidän sanovan, että suuttuminen ja vihastuminen on voitettava, niin kysymme itseltämme: miten tämä on ymmärrettävissä ja mitä tämä suuttuminen sitten on? – joka meidän mielestämme usein on niin hyvä. – Silloin me pääsemme selvyyteen asioista ja ymmärrämme niitä, jos todella tutkimme ihmistä psykologisesti, ja vähän hänen kehityshistoriaansa. Mitä tuo suuttuminen on? Sehän on aina voiman purkautumista, mutta samalla voiman kokoamista. Kun näemme kahden eläimen suuttuvan ja iskevän yhteen, antaa heidän suuttumisensa suurta voimaa. Sanotaan myös, että vihastuneilla ihmisillä on enemmän voimaa kuin niillä, jotka eivät vihastu. Suuttuminen saattaa ihmisen kokoamaan koko eläimellisen voimansa. Ja huomaamme, ettei ainoastaan eläimellinen voima, vaan myöskin älyllinen voima keskittyy. Ihminen voi olla niin laiska henkisesti, ettei ajatukseen tahdo käydä, ennen kuin hänet saa ärsytetyksi. Silloin hän osaa sekä ajatella että tehdä, kun hän vihastuu ja suuttuu. Suuttumisella on siis jokin erikoinen merkitys ihmisen suhteen. Jos se eläinmaailmassa on ainoastaan luonnollinen reaktio vaaran tai kiusauksen edessä, niin ihmismaailmassa se on myöskin jotakin älyllistä, jossa ihminen puolittietoisesti kokoaa omat älynvoimiansakin ja nousee inhimillisessä ylpeydessään. Ihminen ei tunnekaan ylpeyttä, ellei hän osaa suuttua, ja ei tunne omaa arvoaan, ellei ole osannut olla ylpeä. Suuttuminen on sentähden jollakin tavoin tekemisissä itse ihmisminän, oman persoonallisuuden kanssa. Ja kun me menemme hyvin kauas taaksepäin ajassa ja katsomme ihmiskunnan alkuaikoja ja kunkin ihmisyyksilön ensimmäisiä yrityksiä ja pyrkimyksiä tässä elämässä, niin huomaamme, että se mikä ensin on ollut tärkeää ihmisyyksilöille, on, että he ovat tulleet persoonallisiksi olennoiksi. He eivät voisi tuntea olevansa pisaroita äärettömässä elämän meressä, elleivät he ensin tuntisi, että he itse jollakin tavoin ovat olemassa. Ja he eivät voi saada tällaista tietoisuutta itsestään, elleivät he ensin rajoitetussa muodossa ole tunteneet omaa itseään. Jos eläisimme ainoastaan pisaroina elämän meressä, emmekä tietäisi, että me olemme pisaroita, emme voisi olla tietoisia siitä autuudesta, onnesta ja elämästä, joka vallitsee tuossa suuressa ikuisuuden meressä. Emme olisi olemassa, vaan olisimme yhtä tuon meren kanssa. Kysymys on siitä, että joskin me tulemme yhdeksi tuon iankaikkisen elämän kanssa, meidän täytyy olla siitä tietoisia; koko olemassaololla ei olisi mitään merkitystä, jos se ei mihinkään johtaisi, jos elävät olennot jäisivät tietämättömiksi, että he ovat iankaikkisesti olemassa. Ei se ikuinen elämä olisi mitään, jos se vain itse olisi. Silloinhan ei olisi mitään tietoisia pisaroita, jotka tietäisivät olevansa tätä ikuisuuden suurta merta. Sentähden on olemassaolon tarkoitus, että nämä inhimilliset henget, Jumalan Pojat tulisivat tietoisiksi siitä, että he ovat ikuisuuden lapsia. Ja jotta he voisivat tulla tietoisiksi siitä, heidän täytyy tulla tietoisiksi itsestään. Ja jotta he voisivat tulla tietoisiksi itsestään, heidän täytyy tulla tietoisiksi muodosta, johon he ovat

pukeutuneet. Että olemassaololla olisi jokin käytännöllinen merkitys, täytyy minuuden syntyä. Ja kun ihminen on, jossa minuus on syntynyt, silloin hän on tullut tietoiseksi elämästä. Vähitellen hän sitten tulee tietoiseksi omasta minästään, ja että hän on eristäytynyt suuresta elämän merestä. Eristäytyminen on hänelle ensin välttämätöntä, jotta hän saisi voimakkaan tietoisuuden. Ja jotta hän saisi yksilöllisen tietoisuuden, hänen täytyy tulla tietoiseksi minuudestaan ja kaiuttaa tätä minuutta koko olemassaolonsa läpi. Ja kun ihminen on tullut minuudeksi ja koska hänen tehtävänsä on vahvistaa ja voimistaa tätä minuuden tuntoa, silloin ymmärrämme, että hänellä on apua tässä pyrkimyksessään sellaisista seikoista, jotka eivät itsessään ole ikuisia, vaan ajallisia ja ohimeneviä ilmiöitä ja joita me nimitämme pahoiksi. Esimerkiksi se, mitä me nimitämme ylpeydeksi, on vain yritystä tuntea itsessään, että oma olemassaolo on arvokas. Ja tuon ylpeyden ohella ihminen tuntee olevansa oikeutettu tuntemaan omaa muotoaan, vaikka se lisää hänen yksilöllistä voimaansa sortaa toisia ja olemaan paha. Kaikki pahan probleemit liittyvät tähän ihmisen kehitykseen. Me emme voi käsittää maailman olemassaoloa ilman tätä pahaa – ennen kuin se on voitettu. Me voimme ymmärtää tuhatvuotista valtakuntaa jo nyt. Mutta mitä se edellyttää. Sitä, että jokainen on voittanut pahan omakohtaisesti. Minä en voi olla hyvä, ennenkuin olen pahuuden voittanut. Jos se on ainoastaan lapsuuden viattomuutta, ei se ole vielä mitään. Olemassaolon suuri koulu on välttämätön ihmiselle, että hän joutuisi kiusausten keskelle ja oppisi voittamaan. Sentähden viisaat ovat opettaneet aina, että paha on hyvyyden puutetta; varjo ja pimeys on valon puutetta. Muuta ei ole olemassa kuin valo. Mutta sen eteen pitää asettaa este, että sen voi huomata. Tämä este on se, jota nimitämme pahaksi, silloin kun me inhimillisinä ja arvostelemina olentoina alamme punnita eettisiä arvoja; kun moraalit astuu eteemme, silloin eroitamme elämän arvot hyväksi ja pahoiksi. Ja silloin on myöskin luonnollista, että ihmisen ajatus siitä, mikä on hyvää ja siitä, mikä on pahaa, muuttuu aikojen vieressä. – Kun lähetyssaarnaaja sanoi ihmisryhmälle: „Mutta kuinka sinä soit oman anoppisi, eikö se ollut hirmuisen paha? – niin tämä vastasi: „Ei, se maistui oikein hyvälle.“ Lähetyssaarnaajalla oli toinen käsitys hyvästä ja pahasta kuin tuolla kannibaalilla. – Ihminen saa kehittyessään muuttaa ajatuksiaan hyvästä ja pahasta. Sentähden on luonnollista, että ihminen kehityksensä alkupuoliskolla näkee ylpeydessä suurenmoista siveellisyyttä, näkee suuttumisessa ja vihastumisessa – jollemme puhuisi tappamisesta – suuren siveellisen voiman, suuren siveellisyyden, suuren hyvän. Tämä on luonnollista; ja yhtä luonnollista on myöskin, että ihminen taas myöhemmin näkee, että vihastuminen ja suuttuminen on aivan epäsiiveellistä, että vihastuminen ja suuttuminen on jo itsessään pahaa. Suuttumattomuus ei silloin tarkoita ulkonaista esiintymistä. Sitähän kulttuuri-ihminenkin osaa noudattaa. Ei maailman hienoihin tapoihin kasvanut ja tottunut ihminen suutu ja vihastu ulkonaisesti, ei ainakaan näytä tätä suuttumista; tietenkin aatelinen ihminen on liian hieno ihminen alentuakseen suuttumaan. Tämä koskee silloin ainoastaan hänen ulkonaista esiintymistään, sillä sydämessään hän äärettömästi voi suuttua, halveksia, inhota, kun hän näkee „plebeijin“ ja hänen hulluutensa. Hän tuntee itsensä niin ylpeäksi ja kouluutetuksi, ettei hän näytä suuttumistaan. – Tiedämme, että kiinalainen tulee mitä kohteliaimmaksi, kun hän suuttuu. Hän ottaa yhden askeleen taaksepäin ja sanoo kohteliaisuuden toiselle, lausuen itsestään, kuinka huono hän sentään on; mutta toista hän samalla ylistää. – Tämä kaikki koskee vain ihmisen ulkonaista esiintymistä, jota ei tarkoiteta silloin, kun viisaat puhuvat suuttumattomuudesta. Kun Jeesus ja muut viisaat puhuvat, että meidän ei pidä vihastua eikä suuttua, tarkoittaa se luonnollisesti, että meidän ei pidä sydämessämme eikä ajatuksissamme vihastua eikä suuttua. Ja kun olemme kulkeneet tiettyyn kohtaan elämän kokemuksissa, huomaamme, että tämä ihanne on oikea. Silloin huomaamme, että tämä ihanne „älä suutu ja vihastu“ silloin tuomitsee meitä itseämme, kun huomaamme, että se on jotakin, jota kohti on pyrittävä. Sillä ei ihminen osaa noudattaa tätä ihannetta, vaikka hän sanoo, että nyt minä en suutu. Päinvastoin! Pelkään, että kun hän niin sanoo, hänelle tulee sängen suuria kiusauksia. On ikäänkuin joku pieni tonttu salassa kulkisi hänen rinnallaan, kuuntelisi ja odottaisi hetkeä, heittääkseen pienen ansan ihmisen eteen, että saisi hänet suuttumaan; ja silloin kun hän siinä onnistuu, tonttu hymyilee. – Meillä täytyy olla paljon vanhaa, hyvää karmaa takanamme, edellisissä elämässämme hankittua, jos voimme jonkin käskyn suhteen tehdä tällaisen täyskäännöksen. Voi olla, että kun kuulemme Jeesuksen sanat „älä koskaan suutu“, me heräämme ja tunnemme sisässämme, että se on totta, minä en suutu koskaan enää. Silloin se onnistuu tuolle ihmiselle. Se on silloin ainoastaan tuon vanhan kyvyn, joka ihmisellä on ennen ollut, tietoisuuteen palaamista. En siis sano, etteikö se onnistuisi jollekin ihmiselle, kun hän sanoo: „Minä en suutu.“ Mutta harvojen laita on niin. Useimmat ihmiset saavat taistella sen ihanteensa puolesta. Kun tavallinen ihminen on nähnyt tuon

ihanteen ja sitten päättänyt, että ei suutu, hän saa alkaa taistelun; on kuin alkaisi hän suuren sodan, josta puhutaan pyhässä kirjassa. Ja ikäänkuin symbolina siitä on kaikenlaiset sodat maailmassa. Mitä nuo sodat ovat muuta kuin vihan päästämistä esiin, ja sen esiin päästäminen ei kylläkään silloin maailman sodissa kohtaa rauhallista voittajaa. Rauhallisen täytyy ihmisen olla, jos hän tahtoo voittaa. Tässä maailmassa kaksi vihastunutta iskee yhteen, ja siitä koituu verraten vähän hyvää. Jos ihminenkin omassa sisässään päättää kuin vähän suutahtaen, ettei suutu – „Saakeli sentään; en suutu!“ – silloin hän alkaa sellaisen sodan, joka voi kestää hyvin kauan, siksi kunnes hän huomaa, että hänen täytyy asettaa joku kolmas, korkeampi, voittamaan tämän suuttumishalun, täytyy itse ihmisenä nousta tai alentua jonkinlaisena uutena kolmantena olentona, joka rauhallisesti sanoo tuolle toiselle ulkonaiselle: „Ei sinun tarvitse suuttua.“ Ihmisen täytyy päästä ensin siihen kohtaan, että hän voi tietoisesti voittaa suuttumuksen. Hän ei pääse koskaan suuttumuksesta vapaaksi, niin kauan kuin hänen täytyy taistella. Hänen täytyy keksiä se keino – niin sanoakseni, – että hän voittaa. Kaikki paha on voitettava, ei toivottomasti taisteltava sitä vastaan. Ja suureksi helpotukseksi ihmiselle on, kun hän katselee omaa ja toisten elämää ja huomaa, että suuttumuksella ei ole ainoastaan hänelle itselleen merkitystä, vaan että suuttumus on sosiaalinen ilmiö, aivan ulospäin maailmaan johtava ilmiö, joka saa onnettomuutta aikaan. Kun hirmuisesti suutun ja alan pauhata, toinen tulee alakuloiseksi, jollei hän suutu ja anna takaisin. Suuttumuksella – luulen – saamme aikaan enemmän pahaa kuin sillä, että olemme suuttumatta. Tällaisella ajatuksella voi lohduttaa itseään se ihminen, joka pyrkii sydämen puhtauteen tässä suuttumattomuudessa. – Viime kerralla mainitsin ja aivan kuin esimerkillä näytin, että suuttuminen on todella kuin este, joka tekee meille Jumalan valtakunnan ja ikuisen elämän saavuttamisen mahdottomaksi. Emme voi tulla ikuisen elämään, Jumalan valtakuntaan, jos me loukkaamme Jeesuksen käskyjä. Jos me suutumme, sydämessämme pahastumme, vihastumme ajatuksissamme ja teoissamme, niin suljemme oven Jumalan valtakuntaan. Näemme sen kuoleman jälkeen, niinkuin viime kerralla kuvasin. Kuolemankin jälkeen ihminen ainoastaan siinä määrässä, kuin hän on seurannut viisaiden käskyjä, pääsee pilkistämään ikuisen elämään.

VI.

Puhtauden käsky

Jeesuksen toinen käsky vuorisarnassa on puhtauden käsky. Se kuuluu, niinkuin muistamme: „Te olette kuulleet sanotuksi vanhoille: älä tee aviorikosta – mutta minä sanon teille: se, joka katsoo naista häntä himoitakseen, on jo tehnyt aviorikoksen, on jo häpäissyt hänet sydämessään.“ – Jeesus nimenomaan siinä käskyssä viittaa ajatuksiin ja sydämen haluihin. Siinä ei ole kysymys ainoastaan teoista. On, niinkuin Jeesus sanoisi: „Vanhoille on puhuttu teoista, mutta te, jotka tahdotte olla minun opetuslapsiani, tahdotte kulkea minun jäljessäni, tietysti ilman muuta ymmärrätte, että rikollisia tekoja ei saa tehdä. Rikolliset teot johtuvat rikollisista ja epäpuhtaista ajatuksista. Sentähden minä neuvon teitä: teidän on pidettävä huolta siitä, ettette ole epäpuhtaat ajatuksissannekaan.“ –

Näin Jeesus puhuu tässä toisessa käskyssä. Ja me olemme yhä enemmän kristikunnassa alkaneet ymmärtää, että tässä todella on kysymyksessä puhtauden käsky, että tässä todella puhutaan ihmisen sisäisestä, sydämen puhtaudesta. Kun ajattelemme vähän aikoja taaksepäin, huomaamme, että puhtautta on pidetty jonkinlaisena naisellisena, naisille kuuluvana ominaisuutena; miesten yhteydessä ei tietenkään ole ajateltu ja puhuttu puhtaudesta. Ja puhtaus oli enemmän ulkonaista; se keskittyi siihen, että nuoren tytön piti olla koskematon neitsyt avioliittoon mennessään. Miehen tietysti täytyi hurjistella nuoruudessaan. Sentähden hänen yhteydessään ei puhuttu puhtaudesta; hänen piti tietysti olla kunnollinen ihminen, jonka piti elättää perhettä. Mutta puhtaushan oli lasten loruja; ei merkinnyt mitään miehelle miehelle, että hän vähän hurjisteli. Luontokin ikäänkuin puolsi sitä osoittamalla, ettei miehen erehdyksistä ollut mitään seurauksia, mutta kyllä naisen.

Mutta myöhemmin on alettu ymmärtää, että puhtaus on jotakin, joka koskee myös miehiä, jos ei yhtä paljon kuin naisia, niin enemmän kuin naisia. Naisille on siveys ja puhtaus aivan kuin itsestään luonnollisempaa, mutta miehille se on paljon vaikeampaa. Ja jos siveys on ylivoimaisempaa miehille, niin se osoittaa, että se on heidän velvollisuutensa. Heidän täytyy miehuudessaan oppia sitä hallitsemaan; he saavat taistella sen puolesta itsensä kanssa. Myöhempinä aikoina on huomattu, että puhtauden käsky koskee yhtä paljon miehiä kuin naisia. Björnsterne Björnson herätti aikoinaan huomiota, kun hän suorastaan vaati, että miehen täytyy mennä avioliittoon yhtä koskemattomana kuin naisen. Siitä saakka on tuota kysymystä pohdittu, ja on ruvettu puhumaan miehen puhtaudesta. Puhtaus kuuluu ihmisille sinään.

Mutta ajattellessamme tätä puhtautta olemme voineet mennä siihen äärimmäisyyteen, että me emme muuta pidä silmiemme edessä kuin puhtautta; ja silloin se muodostuu meidän mielikuvituksessamme enemmän tai vähemmän muodolliseksi. – Puhtaus on tietysti ulkonaista, mutta myöskin sisäistä. – Ajattelemme, että se on sellaista koskemattomuutta ja ylevää, jaloa puhtautta, että ihminen miltei tulee talviseksi, lumikirkkaaksi, kylmäksi olenoksi. Meille voi tulla sellainen kuva puhtaasta ihmisestä, että hän miltei ylikuonnollisessa kirkkaudessaan on hieman kylmä, niin koskematon, ettei hän tahdo tietää mitään inhimillisestä, rakkaudesta, ihmisten tunteista, ei mitään siitä, mikä muodostaa ihmiselämän keskeisimmän, tärkeimmän, kauneimman osan.

Sentähden meidän on hyvä aina pitää mielessä, että puhtautta ei ole ilman rakkautta; niinkuin rakkautta ei ole ilman puhtautta, niin ei ole puhtautta ilman rakkautta. Ihminen ei voi tulla puhtaaksi ilman rakkautta. Mitä puhtaammaksi hänen sydämensä tulee, sitä enemmän hän oppii rakastamaan ja päinvastoin. Rakkaus ja puhtaus kulkevat käsi kädessä. Ne ovat jossakin tuolla ylempänä yhtä. Nainen on luonnostaan osannut olla puhtaampi kuin mies, ja niin on myös ollut samalla ikäänkuin tietona, että nainen osaa enemmän

rakastaa. Tämän olemme ennen ymmärtäneet, mutta kun ymmärrämme, mitä puhtaus on, niin ymmärrämme, ettei se ole enemmän naisen kuin miehenkään ominaisuus. Jos naisella on luonnostaan siihen enemmän mahdollisuutta, niin se on miehen velvollisuus.

Lapsi on viaton ja puhdas, äärettömän rakastava ja viaton puhtaudessaan. Mikä on kauniimpaa, kuin seurata lapsen viattomuutta ja kehitystä. Ja samalla me näemme, että yhtä luonnollista kuin viattomuus on lapsessa, yhtä luonnollisesti hän rakastaa. Lapsi ei ole kylmä olento; päinvastoin hän juoksee isän ja äidin luo; hän tuntee suurta luottamusta setiä ja tätejä kohtaan. Lapsessa on suuri luottamus tuossa rakkaudessa, joka on viattomuutta ja puhtautta. Siten näkyy, että rakkauskin kuuluu tuohon olentoon. Mutta me emme suinkaan ajattele, että lapsi näyttää meille kehityksen korkeinta huippua. Hän on kuin lupaus. Sentähden kun sanomme, että ihmisen täytyy tulla kuin lapseksi, että hän voisi tulla taivasten valtakuntaan, niin tämä on aivan totta, mutta meidän on pantava paino sanoihin *ennenkuin tulemme taivasten valtakuntaan*. Meidän täytyy tulla lapsiksi, yhtä puhtaiksi ja viattomiksi ja kirkkaiksi kuin lapset, mutta ei ole sanottu, että kehitys siihen loppuu, että meidän on jäätävä lapsiksi. Päinvastoin on ajateltava, että se lapsi, kun astumme jumalanvaltakuntaan, on kehittyvä täysi-ikäiseksi Jumalan valtakunnassa.

Jos ajattelemme puhtautta toisena esimerkkinä, niin mikä silloin astuu mieleemme? Eiköhän äidin kuva. Jokaiselle hänen oma äitinsä on kaikista puhtainta, mitä on maailmassa. Jokainen ihminen ajattelee omaa suhdettaan äitiinsä, ja silloin hän tietää sisässään: „Äiti oli puhdas Jumalan äiti minulle.“ Ja siinä puhtaudessa ei ole mitään pois työntävää, vaan ylitsevuotavaa rakkautta. Täydellä luottamuksella me aina käännyimme äidin puoleen; hän sai meidän sydämemme kertomaan kaikki tuskat ja murheet. Hän rakasti meitä. Samalla me tiesimme, että äidin kuva meidän sydämessämme esti meitä kaikesta pahasta ja synnistä. Kun äiti oli painanut meidän mieleemme, ettemme saa olla pahoja kellekään, ei eläimille, ei kissoille, ei kärpäsille, niin se jäi mieleemme, ja tuo äidin kuva esti meitä olemasta pahoja. Sentähden meillä on aina niin ylevä ja kaunis esimerkki puhtaudesta omassa äidissämme.

Sitten on ollut vielä, jos ajattelemme sitä puhtautta, joka rakastaa, miehisiä edustajia. Meillä on mielessämme kuva suuresta ihmiskunnan opettajasta, hyväntekijästä ja viisaasta. Meillä on lähinnä kuva Jeesus Kristuksesta, joka on puhtauden perikuva, puhtauden, joka on täynnä lämpöä, sääliä, rakkautta. Hän, jos kukaan, on meidän mielessämme ja sydämessämme täydellinen perikuva ihmisestä, joka ymmärtää, joka ei mitään tuomitse, vaan kaiken ymmärtää, joka kaiken on itse voittanut ja sentähden tuntee myötätuntoa kaikkia kamppailevia ihmissieluja kohtaan, koska Hän on tuon kaiken läpikäynyt. Ja me voimme aivan täydellä luottamuksella käännyä Hänen puoleensa kaikissa tuskissa ja vaikeuksissa, sisäisissä ristiriidoissa. Ja me tiedämme, että Hän ymmärtää ja neuvoo, mikäli osaamme kuulla Hänen äänensä omassatunnossamme; Hän ratkaisee kaikki meidän pulmamme ja näyttää meille, mitä tietä meidän on kulkeminen.

Sentähden meiltä ei puutu ulkonaisia kuvia todellisesta puhtaudesta: lapsesta, äidistä, Vapahtajasta. Mutta me ihmiset olemme vielä kaukana ihanteesta. Jos me ymmärrämme, että puhtaus kulkee käsi kädessä rakkauden kanssa ja että rakkaus meissä ei kasva ilman puhtautta, niin me ihmiset kuitenkin jokapäiväisissä oloissamme, ollessamme aina vaikeuksien ja ristiriitojen keskellä, kysymme itseltämme: onko sellaista rakkautta olemassa? Muistomme omasta äidistämme on voinut haihtua; tietomme maailman suurista vapahtajista on muuttunut unohdetuksi uskoksi; käsityksemme lapsen puhtaudesta on voinut muuttua kyynilliseksi tiedoksi siitä, että lapsessa jo näkyy kaikki huonous, hänessä on varmaan jo kaikenlaisia tendenssejä sukupuolilikaisuuteen j.n.e. — Näin me emme näe puhtautta enemmän, kuin rakkautta. Vanha sääntö on, että me emme näe ympärillämme sitä, mitä ei ole meissä. Sentähden me emme voi nähdä rakkautta ja puhtauttakaan, ellei sitä ole jonkin verran meidän omassa sydämessämme. Vasta sitten, kun meidän sydämessämme on rakkautta, voimme nähdä rakkautta ympärillämme, ja vasta sitten, kun meidän sydämessämme on puhtautta, voimme nähdä puhtautta ympärillämme. Jeesus Kristus antoi meille sellaisen käskyn, joka erikoisesti teroittaa meille, että puhtauden on ennen kaikkea oltava sisäisen ollakseen mitään puhtautta.

Sen, että tämä Jeesuksen toinen käsky todella kuuluu elämään, ettei se ole Jeesuksen keksimä, vaan että Hän siinä tulkitsee elämän lain, ymmärrämme ja näemme, kun katselemme ihmisten kuolemanjälkeistä elämää, kun katselemme sitä ikuista elämää, joka on tässä maailmassa joka hetki ja joka häämöittää kuolemanjälkeisessä elämässä. Kun katselemme kuolemanjälkeistä elämää tämän persoonallisen elämän jatkona, näemme, mikä merkitys on Jeesuksen puhtauden käskyllä. Kuoleman jälkeen on hyvin paljon synkkää ja kauheaa juuri tämän toisen käskyn yhteydessä. Sillä todella on niin, kuten on sanottu, että kaikki se, mikä kuuluu sukupuolielämään, on saanut aikaan ihmiskunnan suurimmat kärsimykset. Tämä näkyy selvästi kuolemanjälkeisessä elämässä, sillä siinä ovat synkimpiä puolia juuri ne kärsimykset, jotka seuraavat sukupuolielämän väärinkäyttöä ja väärin ymmärtämistä. Verrattain harvoin tapaamme kuolemanjälkeisessä elämässä ihmissieluja, jotka ovat synkässä vankeudessa sentähden, että ovat ylen ahneita. Se on jo jotakin erikoista. On harvinainen havainto, että näkee ihmisiä, jotka ovat sielunsa koko voimalla kiintyneet kultaan, ahneuteen, jota vastoin, kun seuraamme kuolemanjälkeistä elämää ja siinä esiintyviä seurauksia sukupuolielämän eri hairahduksista, niin näemme, että siinä on aivan tavattomia joukkoja ihmissieluja, jotka ovat samanlaisissa kahleissa. Eivät tietenkään läheskään kaikki ihmiset, mutta suurimmat joukot, jos vertaa niitä muihin synteihin ja rikoksiin, siitä syystä, että ihmisen sukupuolielämä, rakkaus- ja lempielämä, on niin lähellä jokaista ihmistä, tulee itse luonnosta. — Ahneus esim. ei ole niin lähellä ihmistä. — Sentähden on luonnollista, että ihmissielut kuoleman jälkeen ovat erilaisissa tiloissa. Kun lukee esim. Danten kertomuksia purgatoriosta ja infernosta, niin huomaa, kuinka hänellä on ollut selviä kokemuksia niistä asioista. Tietysti hänen katolinen uskonsa tai se, minkä verran hän katsoi velvollisuudekseen esittää asiat katolisen uskon rajoissa, tekee sen, että hän väritti kuvauksia sen mukaan. Tutkijan omat silmälasit jonkin verran myös värittävät asioita. Sentähden salatieteilijä, mystikko, joka on päässyt siihen, että voi tutkia niitä asioita, kenties kuvaa niitä hieman toisella tavalla kuin joku Dante; mutta asiat ovat pohjaltaan samat; niitä katsellaan vain eri kulmilta.

Eräs tavallinen havainto kuolemanjälkeisessä elämässä on, että sielut kiitävät kuin tuulessa, ja voi kuulua huutoa, ja näkyä, että onnettomat sielut — nehan ovat kyllä itse asiassa astraalitulissa, mutta sinne heijastuu tämä maailma — liitelevät sellaiseen paikkaan maan päällä, jossa harjoitetaan huonoa, epäsiiveellistä elämää. Ne ovat silloin omien himojensa vallassa; ne etsivät tyydytystä siinä, että menevät maan päällä elävien sielujen luo, jotka voivat tyydyttää himojaan. Ja nämä kuoleman jälkeisessä elämässä olevat sielut, joilla ei ole fyysillistä ruumista, tarrautuvat kiinni fyysillisiin ihmisiin ja saavat silloin hieman tyydytystä näiden toisten ihmisten tyydytyksestä. Tämä on tietenkin synkkä näky. — Mikään ihmissielu ei ole kovin kauan siinä tilassa, mutta vaikka se kestäisi vain kuukausia tai viikkoja, niin sellaiselle sielulle se on pitkä aika.

Sitten on monenlaisia näkyjä, jotka näyttävät meille, kuinka ihmiset vielä palvelevat sukuviettä. Voi olla joku nainen, joka on maan päällä eläessään ollut erikoisen, sanoisinko, koketti, ja joka on saanut monen nuorukaisen ja miehen sydämen ensin surusta itkemään, sitten kiroamaan siten, että on herättänyt heissä intohimoja mutta ei ole aikonutkaan niitä tyydyttää, sillä hänen tyydytyksensä on ollut se, että on saanut nähdä miesten kärsivän. Kuoleman jälkeen kiirastulessa, tuonelassa, jossa hän saa tutkia ja oppia tuntemaan itseään, hänen päälleen hyökkää kuin suuri miesolento — se voi olla myös apina —, joka tahtoo hänet omistaa; ja ketään ei ole häntä auttamassa. Tällainen peto hyökkää hänen päällensä ja tahtoo syleillä häntä sukupuolikiimassa. Tämä on hänelle hirmuinen helvetti. Tuo peto on itse asiassa noiden kaikkien miesten ajatukset. Hän oppii silloin ajattelemaan: „Mitä minä teinkään kaikille noille miehille? Minä olin hirmuinen olento; minä herätin tuon kaiken heissä; nyt se tulee minun päälleni.“ Ja hän joutuu lopulta suureen omantunnon tuskaan, ja hänen sielunsa vaikeroi: „Olenko minä ikuisesti kadotettu olento; kuka pelastaa minut?“

Sitten voimme nähdä myös suuren joukon olentoja, jotka kaukaa näyttävät ehkä siltä, niinkuin olisi suuri huone tai kuoppa täynnä sihiseviä käärmeitä, mutta kun menemme lähemmäksi ja tutkimme, huomaamme, että ne ovat kaikki miehiä. Ja kun he itse katselevat itseään, he näkevät itsensä ja toisensa miehinä. He ovat niitä, jotka elämänsä aikana ovat löytäneet onnensa ja nautintonsa siitä, että ovat pettäneet naisia, vietelleet toisen naisen toisensa perästä. Vaikka he olisivat olleet naimisissa, se ei ole paljon heille merkinnyt. Heidän elämänsä on vaatinut yhtämittaista vaihtelua ja tyydytystä; ja niin he ovat vietelleet sekä

nuoria tyttöjä että rouvia. Ja he ovat saaneet tyydytystä siitä, että ovat voineet tiettyjä konsteja käyttäen näyttää milloin viattomilta ja kokemattomilta, milloin suurilta sankareilta. Mutta kuoleman jälkeen tuo kaikki on heidän edessään, ja silloin heistä itsestään tuntuu, vaikeivat he sitä näkisikään, kuin jokin polttaisi ja palaisi heidän sisässään, kuin hirmuiset käärmeet olisivat heidän sisässään ja tulisivat korvista ja suusta ulos. Ja silloin he huomaavat: „Tällainen käärme olen ollut maan päällä.“

Nuo tuskat kuoleman jälkeen ovat kuvaamattomia, sillä niitä ei ole mikään siellä estämässä. Kun me täällä kärsimme, niin täytyy tässä meidän ruumiissamme jonkin osan väreillä. Ilman aineellisia vibratioita me emme voi mitään tuntea. Jokaisen tuskan pitää panna liikkeelle tuollaisia värähtelyjä, ja se laimentaa tuskan. Mutta tuskan kotimaa on astraalimaailma, sillä siellä sen aineellisuus on niin lähellä ajatusta ja tunnetta, että se on itse sitä tunnetta ja ajatusta. Se väreilee ja muuttuu ajatusten ja tunteitten mukaan, ja tuntuu tajunnassa aivan välittömän voimakkaana. Seuraus siitä, mitä me ihmiset olemme, – ei se, mitä me teemme, sillä teoista tulevat seuraukset seuraavassa syntymässä –, tuntuu kuolemanjälkeisessä elämässä. Sentähden tuskia sanotaan helvetiksi. – Tämä fyysillinen taso on oikeastaan ainoa paikallinen helvetti, ja tästä olisi tehtävä näkyvä paratiisi. Ja jotakin olemme saaneet aikaan siinä suhteessa. Mutta kuolemanjälkeisessä elämässä on olemassa paikattomat, elävät helvetit ja paratiisit. Ja nekin meidän on muutettava. Helvetit on muutettava paratiiseiksi; ja se tapahtuu tavallaan jokaisen ihmisen eläessä. Ihmisen helvetti siellä muuttuu paratiisiksi siinä määrin, kuin ihmisessä on ollut hyvää, jaloa, kaunista, kuolematonta maan päällä. Mutta tämä maanpäällinen paikallinen helvetti ei itsestään muutu paratiisiksi. Kuolemanjälkeisessä elämässä ohjataan ihmisen kulkua välittömästi helvetistä paratiisiin, mutta maan päällä sitä ei voida tehdä ilman ihmisen omaa myötävaikutusta, sillä me olemme vapaita siinä suhteessa, että meidän täytyy luoda itse oma onnemme. Ja onni ei ole mitään rajoitettua, vaan yhteistä. Jos minä olen onnellinen, teen toisetkin onnellisiksi. Ja minä en voi olla onnellinen, jollen ole tehnyt työtä toisten onnen puolesta. Sellainen on maallisen elämän tehtävä ja läksy.

Tarkastakaamme sitten tavallisen ihmisen kuolemanjälkeistä elämää. – Jokaisessa ihmisessä on tietenkin pahaa ja heikkoutta, niin että hänen täytyy joutua kärsimystilaan, mutta on paljon ihmisiä, jotka eivät joudu kuoleman jälkeen erikoisiin helvetteihin. On paljon niitä, jotka astuvat jokseenkin suoraan taivaaseen, ei Jumalan valtakuntaan, vaan siihen taivastilaan, joka odottaa jokaista ihmistä kuoleman jälkeen. Mutta tavallinen kokemus kuoleman jälkeen on kuitenkin se, että ihminen on jonkin aikaa jonkinlaisessa purgatoriossakin. Jokainen ihminen, kun hän kuolee ja ennenkuin hän joutuu itsensä kanssa tekemisiin, on ensin aivan se sama tavallinen ihminen, mikä hän oli eläessään täällä. Sentähden, jos saamme tavata vastakuolleen tai mediumin välityksellä tiedustaa häneltä asioita, niin saamme tietää, että hänellä on hyvä olla. – Joidenkuiden sielujen laita, kuten murhaajien ja murhattujen, jotka vielä ovat sidotut tähän ilmapiiriin, on tietysti toinen, jolleivät he saa nukkua. – Mutta tavalliset ihmiset jatkavat tätä tavallista elämää, eivätkä aina tiedä, että ovat kuolleet. He tapaavat ennen heitä kuolleita omaisiaan ja ystäviään, ja se on heidän mielestään oikein mukavaa. Niinkuin joku oli sanonut: „Jos tämä on helvetti, niin tämä on oikein mukavaa, mutta jos minä jostakin salaperäisestä sattumasta olen joutunut ikuiseen taivaaseen, niin ymmärrän paremmin tätä, kuin jos minun olisi pitänyt seisoa pilven lonkareella ja soittaa torvea. Täällä on oikein hauska seurustella toisten kanssa“. Ja se ei ole ollenkaan ihmeellistä; se on hyvin monen ajatus ja tunnelma. – Ajatelkaamme esim. aviopuolisoina. Vaimo on kuollut ennen, ja sitten kuolee mies. „No terve!“, – hän aivan ihmettelee –, „tuossa on minun vaimoni ja kaikki ystäväni“. Ja hän huomaa, että siellähän voi ruveta viettämään mukavaa elämää; ja hän elää ja asuu oman vaimonsa kanssa. Ja jos se avioliitto maan päällä on ollut tuollaista enemmän tai vähemmän jokapäiväistä, ettei ole ollut mitään suurempia vaikeuksia, mutta ei myöskään mitään suurempia tunteita ja autuuksia, niin tämä yhdessäolo jatkuu kuoleman jälkeen jonkin aikaa sovussa; mutta sitten nuo aviopuolisot huomaavat, että heillä on erilaisia harrastuksia kuten maan päälläkin. Rouva oli ollut jonkin verran uskonnollinen, oli käynyt kirkossa tai jossakin lahkossa, seurassa; mies taas ei ollut huvitettu sellaisesta, vaan enemmän työstä ja seurustelusta. Ja kuoleman jälkeen aivan sama eroittaa heidät kuin maan päälläkin. He näkevät toisiaan hyvin harvoin ja lopuksi ei yhtään, koska heillä kummallakin on omat itsetuntemuksensa, jotka heitä odottavat. Ja niin menevät he kumpikin omaan purgatorioonsa, jossa he saavat ruveta miettimään ja taistelemaan omien persoonallisten halujensa kanssa.

Sitten he syntyvät taivaaseen, ja heidän elämänsä on silloin uusi kuva fyysisestä, maanpäällisestä elämästä, mutta nyt tuhatkertaisesti rikkaampana kaikesta, mikä siinä oli parasta. Heidän taivaansa on itse asiassa sangen subjektiivinen. Kuitenkaan emme voi sanoa, etteivätkö heidän sielunsa olisi kosketuksissa toistensa kanssa. Niin paljon kuin heidän sieluissaan oli yhteistä hyvää maan päällä, niin paljon ne ovat keskenään yhtyessä taivaassa. Me voisimme kuvata sitä yhteyttä jonkinlaisena lankana, joka on heidän välillään; muuten kumpikin elää omassa taivaassaan. Se on kuitenkin paljon todellisempaa kuin mikään elämä maan päällä. Sentähden, jos kysymme sielulta, joka on taivaassa: „Onko sinun elämäsi unta nyt?“, – niin hän sanoisi: „Ei, tämä on paljon suurempaa todellisuutta kuin maan päällä.“ Ja se on subjektiivista; se on perinpohjin yksilön omaa onnea. Ja mikäli siihen toiset ottavat osaa tai enentävät sitä onnea, sikäli on olemassa yhteisiä lankoja sielujen välillä. Siellä ei mikään voi häiritä toisen onnea. – Näiden aviopuolisoiden taivas loppuu siihen, että se tulee ikäänkuin läpikuultavammaksi, enemmän unennäön tapaiseksi, ja heidän sielussaan herää sanomaton kaipuu: „Mutta eikö ole ketään sellaista ystävää, ketään sellaista ihmistä, joka voisi rakastaa ja jota minä voisin rakastaa kaikessa, mitä suurimmassa onnessa ja mitä ihmeellisimmässä olomuodoissa?“ – On ikäänkuin rakkauden kaipuu kummankin sielussa nousisi ylimmilleen. Ja tuo sanomaton ja kuolematon rakkauden kaipuu nousee niin korkealle, että he haihtuvat ja kuolevat siihen. Ja sen perästä tulee uusi syntyminen.

Tämä on minusta elävä näyte siitä, että jokaisen ihmisen sielussa asuu sanomaton usko ja tieto siitä, että täytyy olla olemassa jotakin kuolematonta rakkautta, ei ainoastaan tuossa jumalallisessa merkityksessä, että se ulottuu kaikkia kohtaan, vaan kuolematonta rakkautta toista ihmisielua kohtaan.

Otan vielä erään esimerkin. Joskus on ollut sellaisia nunnia täällä maan päällä, että he todella ovat pyhittäneet koko elämänsä taivaalle, vapahtajalle ja jumalan äidille, ovat eläneet ajatuksissaan, tunteissaan ja teoissaan täysin puhtaina läpi elämänsä. Hän on ajatellut ainoastaan vapahtajaansa ja on ollut sanomattoman hyvä ja lempeä kaikkia ihmisiä kohtaan, jotka hän on kohdannut ja joita hänen on tullut auttaa. Hänessä on asunut ainoastaan sellainen sisäinen halu, että hän tahtoo olla kokonaan tuon taivaallisen ystävän oma. – Jotkut lääkärit ovat sanoneet: tuollaiset nunnat ovat sitten hairahtuneet sukupuolielämään; heidän tunteensa vapahtajaa kohtaan on ollut aivan seksuaalista tunnetta. Niin, tietenkin on ollut sellaista ehkä väärää rakkautta, mutta on ollut todella oikeaakin rakkautta. On ollut nunnia, jotka ovat olleet kuin ruumistuneita enkeleitä. He ovat eläneet vain ihannetta varten. Heidän päähänsä ei olisi pälkähtänytkään, että maan päällä olisi miehiä, joita he voisivat rakastaa niin kuin sitä ihannekuvaa Vapahtajasta, mikä heillä on. – Tällaisella ihmisellä ei ole kiirastulta, vaan hän astuu suoraan taivaaseen; hän kulkee siellä enkelinä, kuten maan päällä. Mutta sitten, kun hän tulee enemmän ja enemmän tietoiseksi siitä ihmeellisestä kaipuusta, mikä hänen sydämessään aina on elänyt, niin hän tulee Jumalan valtakunnan portille; eikä hän ole siihen nukahtanut, niinkuin toiset, ei kadottanut tajuntaansa; hän on kulkenut taivaitten läpi portin luo, joka avataan hänelle. Ja sen toisella puolella hän tapaa sen oman ystävänsä, jota hän aina on rakastanut. Hän tapaa hänet täydellisessä puhtaudessa, kirkkaudessa, rakkaudessa.

VII

»Älkää ollenkaan vannoko»

Jeesuksen vuorisaarnan kolmas käsky kuuluu, niinkuin muistamme: „Taas olette kuulleet sanotuksi vanhoille: älä vannoo väärin, vaan pidä valasi Herralle. 'Mutta minäpä sanon teille!' Älkää ollenkaan vannoko, ei taivaan, ei maan, ei Jerusalemin, ei oman päänne kautta; vaan teidän puheenne olkoon: 'On, on', ja 'ei, ei'. Mikä on siitä yli, se on pahasta.“

On siis sängen selvää, että Jeesus Kristus tässä kieltää kaiken vannomisen. Me ihmiset, jotka elämme tässä kristikunnassa, näissä nykyisissä yhteiskunnissa, suorastaan hämmästyimme, hätkähdämme. Emme tiedä, mitä ajatella ja tehdä, sillä koko meidän yhteiskunnallinen elämämme on tavallaan rakennettu valalle; ainakin sängen useissa tapauksissa vala tulee kysymykseen tässä kristikunnassa. Meistä tämä tuntuu ristiriitaiselta, ja me kysymme: „Ketä sitten pitäisi seurata; tätä kristikunnan tapaa, vaiko sitä Mestaria, sitä Vapahtajaa, jota kristikunta sanoo palvelevansa ja seuraavansa?“ Jokainen ihminen, jokainen kristitty voi joutua oikeuden eteen, esimerkiksi todistamaan jotakin asiaa ja silloin häneltä vaaditaan vala. Hänen pitää vannoa puhuvansa aivan puolueettomasti totta. Häneltä vaaditaan vala, ettei hän valehtelisi eikä kertoisi asioita miltään persoonalliselta, itsekkäältä tai toispuoliselta kannalta, vaan totuuden sellaisena kuin se on, joskus voi silloin tapahtua oikeudessa, että joku ihminen sanoo: „Meidän Mestariimme on kieltänyt meitä vannomasta. Minä en voi tehdä valaa; puhun muutenkin totta; en silloin valehtele enkä ole puolueellinen.“ Ja silloin voi tapahtua, että tuomarit ovat niin valistuneita, että sanovat: „Annetaan hänen todistaa ilman valaa“. Ja se on hyvä, sillä vala muodostuu omantunnon asiaksi varsinkin ihmiselle, joka on rehellinen ja puhuu totta. Hän tuntee aivan siveellistä vastarintaa sisässään, kun vaaditaan, että hän käyttäisi turhia sanoja vakuuttaakseen puhuvansa totta. Ja voi olla jo yleisessä mielipiteessä ja tiedossa ja omassatunnossa, että voidaan poiketa tuollaisesta velvollisuudesta muutamissa oikeustapauksissa. Onhan kuitenkin joka tapauksessa erittäin huomattavaa – ja voisi lisätä, hämmästyttävää –, että kristikunnassa ihminen voi joutua tällaiseen ristiriitaan. – Mutta sitten on toisenlaisia valoja, joita aina vaaditaan tässä kristikunnassa, ja joita asianomaiset eivät kaikeksi voi välttää. Pappi ei kelpaa papiksi kristikunnassa, Kristuksen kirkossa, jos hän ei ole tehnyt valaa – vastoin Mestariinsa käskyä. Papin täytyy vannoa pyhän kirjan kautta, että hän puolustaa kirkkoa ja sen oppia, pysyy kiinni kaikissa dogmeissa, ja että hän on uskollinen hallitukselle. Jokaisen virkamiehen täytyy tehdä saman suuntainen vala: luvata olla uskollinen maan hallitukselle, laeille, säännöksille. Jokaisen sotamiehen täytyy vannoa tottelevansa päällikkönsä käskyä. Ja tässäkin voi tietysti syntyä ristiriitoja. – Muistan, kuinka eräs pappi kerran sanoi minulle – siitä on jo pitkä aika –, että hän on hyvin vaikeassa asemassa, sillä hän uskoo, että ihminen kuoltuaan joutuu henkimailmaan. Hän ei nuku ikuista tuomiota odottaen, vaan elää jonkinlaisessa puhdistustilassa, mutta ei – hänen käsittääkseen – ikuisessa helvetissä; taivaassa ihmiset pikemmin odottavat. Minä ilostuin kovasti ja sanoin: „Teillähän on aivan teosofiset mielipiteet“! Hän huomautti: „Tietenkin minä olen itse saanut sen vakaumuksen, mutta en saa puhua siitä. Minun täytyy puhua kirkossa sunnuntaisin ikuisesta kadotuksesta ja autuudesta tämän elämän – viimeisen tuomion – jälkeen, joihin asioihin minä en usko, ja jotka tiedän vääriksi. Minulla on kokemuseräistä tietoa siitä, että vainajia on olemassa kuoleman jälkeen henkimailmassa, mutta en saa siitä puhua; muuten menetän virkani. Ja mitä seuraa siitä, jos rikon valani ja puhun ihmisille? Menetän virkani. Ja mitä minä rupean tekemään, jos menetän virkani, kun en ole oppinut mitään muutakaan työtä? Siitä on useampia kymmeniä vuosia, kun tämä pappi valitti minulle näin. Ja minä tunsin suurta myötätuntoa häntä kohtaan, mutta samalla kauhistuin hengessäni ja oli jäätävän kylmä. Ajattelin: „Noin on ihmisen täytynyt myydä itsensä valheelle“. Mutta ajattelin, että noin on useampien ihmisten laita. Useimmat papit eivät tiedä myyneensä itseänsä valheelle, mutta kaikki ne, jotka sen tietävät, ovat vaikeassa asemassa. Tämä tapahtui siis kauan sitten: nyt on aika toinen. Olen nähnyt sanomalehdistä, että eräs pappi puhuu hyvin usein

henkimaailmasta. Huomaan, että tilanne on muuttunut, ja pappi voi puhua, jos tahtoo, vapaammin. On eräitä kirkkoja Ruotsissa, jotka ovat poistaneet ikuiset helvetit ja perkeleet opeistaan. — Mutta kaikkien virkamiesten täytyy taipua tuon välttämättömyyden edessä, että heidän täytyy tehdä vala, vaikka Jeesus Kristus, kristikunnan mestari, vapahtaja ja opettaja on aivan nimenomaan kuitenkin vuorisäärnässään, siis omissa opetuksissaan, kieltänyt valan teon. — Kuitenkin voimme vielä hieman tarkastella tätä seikkaa. Emme ollenkaan ajattele nyt virkamiehiä ja sotamiehiä, joille valan teko tuntuu luonnolliselta, koska heidän täytyy luvata totella ylempiensä käskyjä. Mutta meitä hämmästyttää suuresti, että pappien, joiden pitäisi seurata Mestaria ja palvella uskonnollisia, eettisiä päämääriä, täytyy tehdä valoja vastoin Mestarin käskyjä. — Mutta meidän täytyy kääntää huomiomme myös siihen seikkaan, että aina on ollut maailmassa tällaista valantekoa, ja kaikista valistuneimmissa ja parhaimmissa piireissä. Ajatelkaamme meidän aikamme vapaamuurareita. Vapaamuurarius pysyy salaisena syrjäisiltä, vaikka kaikki ihmiset tietävät, että sitä on ollut läpi vuosituhansien, sen johdosta, että kaikki vapaamuurarit ovat vannoneet pitävänsä kaikki opetuksensa ja menonsa salassa. Ja kun menemme vähän enemmän taaksepäin ajassa, tulemme niihin aikoihin, jolloin oli niin sanottuja mysteeriöitä. Huomaamme, että sekä modernit vapaamuurarit että kirkotkin ovat jonkunlaisia heijastuksia tässä maailmassa näistä vanhan ajan mysteeriöistä. Ja tiedämme, ettei kukaan voinut tulla vihityksi näihin mysteeriöihin, ellei hän tehnyt mitä ankarimpia valoja; hänen täytyi vannota pitävänsä kaikki, mitä hän sai tietää, salassa. Sentähden ei olekaan jäänyt erikoisempaa julkista tietoa vanhoista mysteeriöistä; se minkä tiedämme, rajoittuu pintapuolisiin asioihin. Kuitenkin tiedämme, että kreikkalainen filosofi Platon, joka oli vihitty Egyptin mysteeriöihin, jotka olivat sen ajan kuuluisimmat, sanoi, että hänellä oli hyvin suuri halu rakentaa täydellinen filosofinen järjestelmä sen pohjalle, mitä hän oli saanut tietää mysteeriöistä, ja kertoa koko ihmiskunnalle sitten siitä järjestelmästä. Ja hän ajatteli ja viittasi sanoillaan siihen, että epäilemättä siitä olisi paljon apua ihmiskunnan elämälle. Hän ei kuitenkaan sitä tehnyt. Dialogeissaan hän viittaa noihin mysteeriöihin ja tuo esille oppeja, jotka tiedämme hänen saaneen mysteeriöistä. Ajatelkaamme sitä seikkaa, että toinen suuri kreikkalainen filosofi Aristoteles, joka ei ollut mysteeriöihin vihitty, uskoo tuohon vanhaan maapalokeskeiseen järjestelmään, jossa maapallo on keskuksena ja kaikki muu kiertää sen ympäri. Aristoteles ei ollut saanut mysteeriöistä mitään tietoa. Mutta Platon tiesi, että maapallo ja muut planeetat kiertävät auringon ympäri, uskoi heliosentrisen järjestelmään. Hän oli siinä suhteessa pythagoralainen, sillä tiedämme, että Pythagoras opetti juuri sitä. Mutta mitään suurta kokonaista filosofista järjestelmää Platon ei uskaltanut rakentaa kaikkien tietojensa perusteella. — Ja sitten me oikeastaan myöskin tiedämme historiasta, että jotkut sangen suuret mysteeriöissä vihityt, niinkuin Buddha, ja niinkuin Jeesus Natsarealainen, ovat saaneet aikalaisiltaan moitteita siitä, että ovat paljastaneet mysteeriöitten salaisuuksia. Muistakaamme, kuinka evankeliumeissa kerrotaan siitä, että kun Jeesus oli tutkittavana pappien edessä, niin ylimmäinen pappi repäisi vaatteensa ja sanoi: „Mutta hänhän on Jumalan pilkkaaja ja rienaaja“! Mistä se johtui? Se johtui siitä, että hän tahtoi tällä ilmaista, että Jeesus oli paljastanut salaisuuksia, joista heillä oli aavistusta, mutta jotka he tahtoivat pitää salassa. — Juutalaiset eivät saaneet mainita Jumalaa nimeltä. Tiedämme, että kun he lukivat pyhiä kirjoituksia, he eivät sanoneet Jumalan nimeä, johon oli kirjaimilla viitattu, vaan he lukivat muuta, esimerkiksi „Odonai“ sen asemasta. — Jeesus Kristusta syytettiin siitä, että hän oli käyttänyt tätä pyhää nimeä, ja siitä ylimmäinen pappi suuttui ja kauhistui. Hän oli sen nimen avulla tehnyt ihmetöitä. Tämä oli hänen mielenosoituksensa. Siis heidän kannaltaan Jeesus Kristus rikkoi valansa, lupauksensa. — Samaten teki Buddha ja kaikki korkeat ihmiset, jotka ovat ihmeellisesti auttaneet ihmiskunnan henkistä elämää. Suuret uskontojen perustajat, vapahtajat ovat rikkoneet valansa. — Eikö tämä siis opeta meille jotakin? Se näyttää meille, että näillä vanhoilla mysteeriöillä oli kyllä suojanaan se, että tavallinen vihitty ihminen ei saanut ilmaista salaisuuksia. Sillä nämä salaisuudet saattoivat olla sitä laatua, että niitä voitiin käyttää väärin myös pahan palveluksessa, ei ainoastaan hyvän. Ja siksi oli varjeltava sekä pyhää tietoa että myöskin ihmiskuntaa. Ja että esimerkiksi Platon ei uskaltanut kertoa niin paljon, kuin hän olisi tahtonut, riippui siitä, että hän ei ollut täysin vapaa sanokaamme esimerkiksi kunnianhimosta. Kun hän ajatteli, että hän olisi tahtonut rakentaa suuren filosofisen järjestelmän, niin siinä ajatuksessa piili pieni jalo kunnian himo; hän ajatteli, että hän saisi rakentaa sen järjestelmän ja esittää asiat ihmisille ja tehdä heidät onnellisiksi. Muistanette, että H. P. Blavatsky nimittää Platonia viidennen kierroksen ihmiseksi — me olemme neljännen —, joissa järki on hyvin pitkälle kehittynyt. Platon oli hyvin etevä järki-ihminen. Kaikki hänen dialogiansa ovat kuin puhdasta järkeä. Mutta hän ei saanut paljastaa mysteeriösalaisuuksia, koska hän

ei olisi osannut tehdä sitä puhtaasta inhimillisestä rakkaudesta. Mutta me näemme, että nuo toiset, suuret vapahtajat rikkoivat valansa, niin se tapahtui rakkaudesta. Ne olivat valmiit menemään kuolemaan rakkaudesta ihmiskuntaan. Heillä ei ollut mitään muuta motiivia, jossa olisi otettu huomioon heidän oma persoonallisuutensa. He eivät ajatelleet muuta kuin ihmiskunnan onnea. Sentähden – me voimme lisätä – he olivat oikeutetut rikkomaan inhimilliset valat. Jos Jeesus jossakin mysteeriossa oli tehnyt sellaisia valoja, luvannut, ettei hän kerro, hän tunsikin olevansa oikeutettu rikkomaan kaikki sellaiset valat. Hän oli täynnä rakkautta; hän otti päälleen, mitä karmaa tahansa, auttaakseen ihmisiä heidän hädässään. Ja samalla tavalla ovat menetelleet nuo toiset suuret ihmiset. Ja se on ainoa motiivi, joka on yläpuolella kaiken muun. Rakkauden nimessä Jeesuskin oli oikeutettu rikkomaan nuo valat, koska hän oli yläpuolella noita ihmisiä. Hän tiesi enemmän kuin kukaan muu. Ei kukaan voinut häntä sitoa. Hän oli oikeutettu paljastamaan, mitä hän itse hyväksi näki. Tämän me voimme ymmärtää mysteeriavaloihin nähden. Ja kaikki tässä ulkonaisessa maailmassa on kuin peiliheijastusta siitä, mitä toiset ihmiset ovat saaneet oppia mysteeriosta, sisäisessä elämässä ja toisessa maailmassa. Siitä se on koitunut tavallaan kuin peilikuvana tähän näkyvään maailmaan. Sillä tavalla ovat yhteiskunnat syntyneet; ja se tekee, että nämä yhteiskunnat ovat jollakin tavalla oikeutettuja.

Mutta on otettava huomioon eräs toinenkin seikka. Mitä vala yleensä koskee? Se koskee aina tulevaisuutta. Minä lupaan vastedes oikeudessa puhuvani totta – tai vastedes tottelevani jotakuta ylempääni. Näin tähtää jokainen vala ikäänkuin tulevaisuuteen. Ja nyt voimme kysyä: „Onko tulevaisuus jotakin niin vierasta, ulkopuolella ihmisen – kuinka sanoisi – vaikutuspiirin, että hän ei voisi eikä olisi oikeutettu kääntämään katsettaan tulevaisuuteen?“ – „Ihminen ei hallitse tulevaisuutta. Me emme tiedä, mitä voi tapahtua. Sentähden me emme voi mitään myöskään luvata, vielä vähemmän vannoa“. – Niin voimme huomauttaa. Tulevaisuus ei ole meidän käsissämme; emme voi luvata. Tämä on tavallaan totta. Mutta on huomattava, että jos emme uskaltaisi mitään luvata, ei tulisi mitään yhteisestä elämästämme. Minä en voisi lopettaa tätä luentoa sanomalla, että ensi sunnuntaina jatkan, jos en voisi luvata. Ei olisi yhteiskunnallista elämää, jos emme mitään lupaisi yhteiskunnallisen elämän suhteen. Lasten täytyy mennä kouluun; virkamiesten täytyy mennä virastoihinsa. Mies tulee työstä kotiin ja odottaa, että vaimo on tehnyt hänelle päivällisen valmiiksi. Jos ei mies ollenkaan voisi luottaa, että hänen vaimonsa on laittanut ruokaa, hänen elämänsä tulisi koko lailla mahdottomaksi. Jos on vaimoja, jotka istuvat kahvikesteissä, kun odotamme ruokaa, sanomme, että sellaiset vaimot täyttävät huonosti tehtävänsä ja velvollisuutensa. Koko yhteiskuntamme on järjestetty lupauksille siten, että odotamme jotakin tulevaisuudelta. – Tarkoittaako Jeesus siis, ettei mitään saisi luvata tulevaisuuden suhteen? Onko Jeesus siis tahtonut sanoa: „Älkää koskaan ajatelko mitään tulevaisuuden suhteen“. Silloinhan hän ajattelisi sellaista yhteiskuntaa, jota emme voi kuvitellakaan; jossa ei olisi tunteja, päiviä, viikkoja, kuukausia . . . ei mitään; kaikki olisi yhdentekevää. Silloin ei voisi olla mitään yhteiskunnallista elämääkään. Kun Jeesus kielsi valan sanoen: „Älkää vannoko“, – hän tarkoitti ja tahtoi sanoa: „Älkää vannoko, että huomenna tulen luoksesi“. Minähän voin olla kuollut tai sairas, ja minä en pääse. Ei pidä vannoa, sanoo Jeesus, sillä sillä sitoo sielunsa pahalla tavalla. Tulee vain luvata; silloin on kaikki luonnolliset edellytykset olemassa. „Jos Jumala suo, niin tulen. Itselläni ei saa olla esteitä; ne koetan voittaa. Mutta jos on mahdottomia esteitä, en voi tulla“. Tällaisia mahdollisuuksia on jokapäiväisessä elämässä. Ei opettajaa esimerkiksi vaadita tulemaan kouluun, jos hän on sairas ja makaa kuumeessa. Hän lähettää silloin sanan, ettei voi tulla. Sentähden Jeesus sanoo: „Älkää vannoko, sillä siten te vangitsette sielunne“. – Se sisältää vielä muutakin, johon kohta tulemme. – Mutta se, että lupaaminen kaikessa vaatimattomuudessaan ja nöyryydessään on luonnollista, näkyy siitäkin, että meidän sielumme autuuden ja hurmion hetkinään on kuin jotakin lupausta; on kuin eläisi jossakin ikuisuudessa, jossa ei ole mitään tulevaisuutta, enemmän kuin menneisyyttäkään, vaan ainoastaan nykyhetkeä. Meidän sielumme tuollaisena autuuden hetkenä on itse kuin jotakin lupausta täynnä. Silloin me aina, kun olemme täysin onnellisia, olemme nousseet kuin henkemme sisäisiin taivasiin, ja silloin me tahdomme: „Tämä on oikeata, ja tämän pitäisi kestää!“ Meidän sielumme näin ikäänkuin tunteissaan lupaa, vaikka se ei sitä sanoin tekisi: „Minä tahdon aina olla hyvä, aina rehellinen!“ – tai jotakin muuta sellaista, joka siinä onnen hetkessä on saanut ikäänkuin täyttymyksen. Jos ihminen esimerkiksi suuren hurmion hetkenään tuntee, että tämä tuli siitä, että hän oli hyvä – hän auttoi jotakuta, ja siitä tunsikin sanomatonta taivaallista nautintoa –, silloin hänen sielunsa sanoo: „Minä tahdon aina olla tällä tavalla hyvä; tämä on oikeata elämää!“ Huomaamme, että

lupaus tulevaisuuden suhteen on täten jotakin luonnollista ihmiselle. On ikäänkuin ihminen tietäisi sielussaan, että hän on tulevaisuuden herra. Sitten vasta, kun hän joutuu tähän jokapäiväiseen toimintaan, hän ei hallitse sitä niin täydellisesti kuin hänen sielunsa tunsivat autuaallisena hetkenään, ja hänelle tulee epäilyksiä. Mutta luonnollista on meille kuolemattomina olentoina luvata. Se ei ole vastoin meidän luontoamme. Sen näemme vielä siitäkkin hetkestä, jolloin ihminen syntyy jälleen tähän maailmaan. Ennen kuin hän syntyy, niin hänen henkensä, joka on vapaa vanhasta persoonallisuudesta, siinä kaikista korkeimmassa taivaassa tuollaisessa hurmiotilassa näkee taakse päin useampia jälleensyntymisiä, ja kuinka hitaasti hän on mennyt eteenpäin. Ja hän katsoo tulevia jälleensyntymiä – näkee ainakin seuraavan ja näkee tehtävän, joka hänellä on tulevassa maailmassa elämässään. Siihen huomionsa kohdistuen, hän ajattelee rauhallisesti, mutta suurella intensiteetillä – tuossa ylevässä mietiskely – rukouksessa, missä ihmisen henki on, hän hengessään aivan kuin lupaa itselleen, lupaa Jumalalle, lupaa elämälle: „Nyt tahdon todella koettaa pyrkiä eteenpäin ja tulla hyväksi ihmisiksi!“ Ja se tietysti merkitsee, että tuo henkiolento, sisäisin, korkein itsemme, minuutemme koettaa vaikuttaa tuohon persoonallisuuteen. – Persoonallisuus ei tiedä siitä mitään. Se on uusi olento, joka syntyy. – Henki takana, joka on vastuunalainen kaikista näistä persoonallisuuksista, koettaa vaikuttaa persoonallisuuteen, että se muistaisi olla rehellinen ja hyvä – ja muuta sellaista, mitä se tuossa suuressa autuuden tilassa on nähnyt ennen syntymistään. – Tästäkin näemme, että lupaus tulevaisuuden suhteen on luonnollista ihmiselle, että jokainen meistä on taivaassa luvannut jotakin Jumalalle. Mutta ihmisen persoonallinen minä on siksi sokea ja heikko, ettei se koskaan täydellisesti täytä, mitä sen henkiminä on luvannut.

Jeesus on tietysti ottanut huomioon nämäkin asiat; ja sentähden on sitä merkillisempi tuo hänen kolmas käskynsä: „Älkää ollenkaan vannoko“. Se pakottaa meidät tarkastamaan asioita. Ja kaikista parhaimman selvyyden saamme siitäkkin asiasta, kun tarkastamme kuoleman jälkeistä elämää.

Kuoleman jälkeisessä elämässä ihmishengellä on mahdollisuus päästä siihen ikuisen elämään, Jumalan valtakuntaan, johon jokaisella Jeesuksen seuraajalla pitäisi jo täällä maan päällä olla avoin pääsy, joka on kuin avattu kristikunnalle. – Näemme, että kun kuoleman jälkeen joku ihmissielu kolkuttaa Jumalan valtakunnan porteille, niin hänen sielunsa täytyy olla puhdas kaikista sitoumuksista. Hän ei ole saanut mitään luvata eikä vannoa, mikä olisi täyttämättä. Hän ei voi astua Jumalan valtakuntaan, ei yhtyä Jumalaan, jos mikään häntä sitoo. On kuin sen ovenvartija katsoisi hänen lävitseen; ja hän tuntee, että hänen täytyy olla puhdas kuin kristalli kaikista valoista ja lupauksista, sillä muuten hän ei voi astua ikuisen elämään. Ja harvat ovat niitä, sillä Jeesus Kristus sanoo: „Jokaisesta turhasta sanasta on teidän tehtävä tili“. Sentähden me näemme, että ihminen kuoleman jälkeisessä elämässä, ensinnäkin tuonelassa, helvetissä työskentelee kaikkien valojensa, lupaustensa ja sanojensa kanssa. Hänen täytyy vapautua kaikista niistä. Jos hän on jotakin luvannut toiselle ihmiselle, niin oli se kuinka pientä tahansa, on tarkoin luettavissa elämän kirjoista, onko hän täyttänyt lupauksensa. Ellei hän sitä ole, hänen täytyy käydä lävitse se kaikki, mitä tuo ihminen tunsivat, odotti ja kärsi hänen takiansa. Hän saa syvästi tuntee, että siitä on karmaa, ja hän tahtoo tulla sellaiseen tilaan, että hän voi pyytää anteeksi. – Nuo kaikki asiat jäävät sitten syrjään, kun hän tulee taivaaseen. Siellä hän elää lupaustensa täyttämässä. Se, minkä hän täällä maan päällä oli sielussaan ikäänkuin luvannut hurmion hetkinään, täytyy taivaassa. Mutta niiden lupausten täytyy koskea inhimillistä hyvää, totuutta, jumalallista, kauneutta, mutta vain sitä, mikä meille on mahdollista; että meidän täytyy kasvattaa itseämme Jumalaa, valoa kohti. Se on ainoa inhimillinen lupaus. Siihen sisältyy paljon meidän suhteistamme toisiin ihmisiin. Siihen lupaukseen voi sisältyä uskollisuuden lupaus toiselle ihmiselle. Siinä ei ole mitään pahaa, kun se tarkoittaa ainoastaan hyvää. Silloin se ei sido meidän sieluamme. Voin tehdä itselleni lupaukseni, kun tahdon kasvattaa tahtoani. Lupaun esimerkiksi, etten tänään pistä mitään ruokaa suuhuni. Kaikissa uskonnoissa, m.m. katolisessa kirkossa on n.s. paastopäiviä. On suuresti kasvattavaa ihmisille, kun he niitä noudattavat. Jos kasvatamme vain järkeämme, meistä tulee kovin yksipuolisia. Meistä ei tule oikeita ihmisiä, karaktäreja, jollemme kasvatata tahtoamme. Kaikki uskonnot ovat siinä juuri tahtoneet ihmisiä auttaa; ja yksi keino on juuri tämä paasto. Jos katolisessa kirkossa kerran viikossa, perjantaisin paastotaan, se merkitsee, että katolilaisten pitää sanoa itselleen sinä aamuna: – minä en tahdo pistää niitä ja niitä ruokia suuhuni. – Alkujaan oli niin, ettei saanut syödä mitään ruokaa. – Jos he sitä noudattavat, ensiksikin heidän ruuansulatuksensa pysyy kunnossa;

mutta on suurempi siveellinen merkitys sillä, että ihminen tekee lupauksen ja pitää sen. Silloin hän kasvattaa omaa luonnettaan. Sentähden lupaukset tällaisten hyvien asioitten suhteen eivät ole mitään luonnottomia; ne aina toteutuvat taivaassa. Mutta kaikki turhat lupaukset, valat ja sen sellaiset, joita ei ole pidetty, kuitataan kärsimyksillä helvetissä.

Mutta minkä tähden Jeesus on oikeastaan kaiken vannomisen kieltänyt?, — kysymme. Onko se ainoastaan sentähden, että se muodostuu ihmissielulle pahaksi kahleeksi, joka estää häntä kuoleman jälkeen astumasta Jumalan valtakuntaan? — Ei ainoastaan sentähden; ei se tähtää vain kuolemanjälkeiseen elämään, sillä sehän on vain tämän näkyvän elämän kaikua. Ei ole mitään muuta elämää tässä kiertokoulussa kuin se, joka tapahtuu vuorotellen näkyvässä ja näkymättömässä maailmoissa; ja ikuinen elämä on yhtäläillä näkyvää kuin näkymätöntä elämää. Jeesus ei siis ole voinut tarkoittaa kuolemanjälkeistä elämää sen paremmin. — Ihmiset eivät voi koskaan tulla toistensa veljiksi, jos he tekevät valoja, sillä niitä tekemällä he tulevat toistensa orjiksi. Ja ketään meistä ei ole asetettu toista sortamaan, eikä toisten alapuolelle — orjaksi. Kaikkien täytyy tuntea olevansa ihmisiä, vapaita olentoja. Me voimme luvata, mutta valalla me emme saa sitoa itseämme tottelemaan. Se voi pakottaa meidät siihen, mikä on vastoin omaatuntoamme. Sentähden Jeesus sanoo: „Älkää koskaan vannoko, sitoko sieluanne kiinni toisiin. Luvatkaa kaikki hyvässä, ilossa ja riemussa, mitä sydämenne käskää teitä tekemään“. — Sillä lupaus ja sen täyttäminen riippuu mahdollisuuksista. Sillä mehän tiedämme, että ilman uskoa, lupauksia tulevaisuuteen nähden, emme voisi rakastaa toisiamme, emme elää yhdessä tämän maan päällä, emme tulla niiksi henkiolentoiksi, jotka todella, ei ainoastaan tunteilla, vaan myös tiedolla ja tahdolla, hallitsevat tulevaisuutta. Siihen harva ihminen vielä kykenee. Mutta niillä ihmisillä, joilla on tietoa ja valtaa, on valtaa myöskin tulevaisuuden yli.

VIII

Mitä on olla pahaa vastustamatta

Jeesuksen vuorisaarnan neljäs käsky on tuo kaikille tuttu „pahan vastustamattomuuden“ käsky: „Olette kuulleet sanotuksi vanhoille: 'silmä silmästä ja hammas hampaasta'. — Mutta minä sanon teille: 'älkää tehkö vastarintaa sille, joka on paha'.“

Tämä käsky on tullut niin kuuluisaksi viime aikoina kristikunnassa sentähden, että me olemme vähitellen kaikki oppineet huomaamaan, että emme sitä käskyä ollenkaan noudata. Emme ole siitä käskystä paljon tienneetkään. On ollut suorastaan hämmästyttävä seikka useimmille niin sanotuille kristityille, että tuollainen käsky on olemassakaan. Mikä on luonnollisempaa ja oikeampaa kuin, että pahaa vastustetaan. Mitä tulisi koko yhteiskuntaelämästäme, jos annettaisiin pahojen olla niin kuin tahtovat, jos he saisivat liikkua ja vapaasti tehdä pahoja tekojaan. Tuollainen käsky ja viisus on aivan sopimaton meille valistuneille ihmisille. Saattoi olla paikallaan vanhoina aikoina, jolloin Jeesus Kristus esiintyi, puhua tällaista järjetöntä. Jeesus — niin sanotaan — oli hyvin ihanteellinen haaveilija, joka itse oli hyvä ja toivoi, että toisetkin ihmiset olisivat hyviä. Mutta eihän itse todellisuus ollut sellainen. Vaikka Jeesus oli haaveilija, niin todellisuutta silmällä pitävät ihmiset eivät saata ruveta sillä tavalla haaveilemaan. He tietävät, että ihmiset ovat sangen häijyjä ja ilkeitä, jotka eivät tahdo muuta tehdä kuin kaikenlaista pahaa, jos heille vain annetaan siihen tilaisuus. — Ei ole siis ihme, että tämä, niinkuin muutkin vuorisaarnan käskyt, vuosisatojen kuluessa ovat jääneet huomaamatta. Niitä ei ole opetettu kristinopissa, vaan on sen sijaan opetettu vanhoja Mooseksen käskyjä, joita Jeesus täydensi; jotka Jeesus oikeastaan syrjäytti ja antoi tilalle uudet käskyt. — Meidän aikanamme pahan vastustamattomuuden käsky on alkanut herättää huomiota. Ja meihin ihmisiin vaikuttaa se, että Jeesus itse noudatti tätä käskyä. Tiedämme hänen elämänsä historiasta, kuinka hän omassa persoonassaan ei millään tavalla vastustanut pahoja olentoja. Hän ei asettunut heitä vastaan, vaan kielsipä opetuslapsiaankin vastustamasta niitä, jotka tulivat häntä vangitsemaan. Kun Pietari veti miekan ja sivalsi sillä sotamiehen korvan, niin Jeesus sanoi: „Pistä miekkasi tuppeen“. Ja hän paransi korvan. Ja hän antoi viedä itsensä tutkittavaksi, ja piinattavaksi — kuolemaan ristille — hän, jonka elämä meidän mielestämme on miljoonia kertoja arvokkaampi kuin noiden roomalaisten ja sotamiesten. Hän on elävä esimerkki siitä, että paha ei ole vastustettava. Ja tämä on juuri meidän ajallamme selvä esimerkki, juuri meidän, josta olemme oppineet ajattelemaan ja huomaamaan, kuinka epäkäytännöllinen tuo tuollainen oppi on meidän ajallemme. Toiselta puolen emme suinkaan tahtois, että Jeesus olisi vastustanut paha. Kyllä me näemme, kuinka eettillisen kaunista on, että hän meni vastustamatta kuin lammais ristiinnaulittavaksi. Se oli kaunista, mutta me emme soisi sitä kenellekään meistä tapahtuvan. Meidän yhteiskuntamme on järjestetty, ja se järjestys ei saa olla pahan puolella, vaan hyvän — niinkuin sanomme. Me ajattelemme tätä neljättä, pahan vastustamattomuuden käskyä ehkä sentähden, että olemme käyneet läpi suuren maailmansodan, jossa todella kaikki kansat tekivät parastaan vastustaakseen paha — sitä, joka heidän mielestään oli paha. Suuret armeijat hävittivät toisiaan. Ja maailma joutui siihen tilaan, missä se on nyt. Ja jokainen kysyy: „Mitä hyötyä oli tuosta ihmisveren vuodattamisesta ja äärettömästä hävittämisestä“? Ja silloin meidän nykyisten ihmisten mieleen muistuu Jeesuksen sanat: „Älkää vastustako sitä, joka on paha“. Ja itse asiassa voimme sanoa, että pahan vastustamattomuuden ajatus on ilmassa. On jo Euroopan eri maissa monia järjestöjä, jotka nimenomaan tekevät työtä rauhan puolesta, jotka eivät siis enää soisi, että kansat menisivät sotaan toisiaan vastaan. Emme saa ajatella, että nuo toiset ovat pahoja, ja alkaisimme siten vastustaa paha. — Näemme nykyään myös ilmiöitä, jotka todistavat, että ihmiset ovat käsittäneet väärin tämän pahan vastustamattomuuden. He johtuvat sellaisiin johtopäätöksiin ja käytännöllisiin seurauksiin, joita siinä ei suinkaan ole tarkoitettu. Ajattelen silloin kahta lajia tällaista pahan vastustamattomuutta, jotka — kun tietää mitä pahan vastustamattomuus on — ovat pahan vastustamattomuuden irvikuvia, väärinkäsityksiä. — Toinen on se, joka

koskee ihmisiä heidän yksilöllisessä elämässään. On olemassa sellainen väärinkäsitys mielestäni nykyaikana ilmassa, että pahan vastustamattomuus merkitsisi sitä, että meidän pitäisi olla sitä, mitä me luonnostamme olemme lapsina. Tämä käsitys pahan vastustamattomuudesta ei tietysti silloin leviä niin paljon aikaihmissen keskuuteen kuin nuorison. Voi nähdä sellaisia oireita. Lapset mielellään aivan vapautteen jätettyinä luonnostaan noudattavat kaikkia sisäisiä pahan vaistojaan ja oikkujaan, niitä vastustamatta. He ovat vallattomia ja aiheuttavat kaikkia häiriöitä ja pahaa. Jos heidät jätetään ilman minkäänlaista ohjausta, niin heistä tulee hyvin ikäviä lapsia ennen pitkää. — Lapsia on ohjattava; heitä on pidettävä silmällä; heitä on kuritettava. Heidän ei pidä saada vapaita ohjaksia pahoille vaistoilleen. Jos lasta ei kasvateta ankarasti, niin hänestä tulee kuriton ihminen vanhempana. Se on meidän vanhaa viisauttamme; ja ennen aikaan mentiin hyvin pitkälle tässä suhteessa. Silloin ei ymmärretty lasta ihmisenä; sitä kohdeltiin kuin joukko-olentoa, ei yksilönä. Vasta viime aikoina olemme alkaneet ymmärtää, että ihmiset ovat erilaisia; että tuo niin sanottu yhdenvertaisuus on yhdenvertaisuutta Jumalan, luonnon, elämän edessä, mutta ei ole samaa kuin yhtäläisyys; sillä ihmiset ovat erilaisia taipumuksiltaan. Toisella on enemmän taipumusta pahaan kuin toisella; toisella on taipumusta hyvään. Ja sentähden pidämme silmällä lapsia; ettemme tukahduta sitä hyvää, mikä heissä on, ja emme anna täydellistä vapautta sille, mikä on pahaa, vaan kasvatamme heitä kodeissa ja kouluissa niin, että hyvä saa vapaasti kehittyä, mutta että he oppivat pahan voittamaan. On nuoria meidän aikanamme — olen huomaavinani kirjallisuudessa siitä merkkejä —, jotka elävät sängen — voisi sanoa — originellilla tavalla. He koettavat olla aivan ilman ennakkoluuloja elämään, Jumalaa, maailmaan nähden. He ottavat omaperäisen asenteen elämään nähden ja ajattelevat, että heidän pitää antaa vapaat ohjaket itsellensä ja elää omien vaistojensa, himojensa ja halujensa mukaan; ja sillä tavalla lopulta ymmärtää, mitä elämä on. Me voimme nähdä sentähden, että nämä nuoret ihmiset antavat vapaat ohjaket himoilleen ja haluilleen, ja heittäytyvät elämän pyörteisiin vielä suuremmalla halulla ja innolla kuin ennen. Nuorethan ovat aina niin tehneet, tahtoneet nähdä, mitä elämä oikeastaan on. Mutta meidän aikanamme sitä seuraa suurempi ajattelu. Nykyään nuoret ajattelevat samalla, ja sentähden he ehkä myöskin lopulta heräävät näkemään, että he tällä tavalla ovat menossa aivan väärään suuntaan. Sillä kun he puhuvat tällaisesta vapaudesta ja siitä, että ihmisen pitää elää aivan oman itsensä sisäisten lakien mukaan, niin he eivät ollenkaan ota huomioon sitä, että ihmisminä on hyvin pitkän kehityksen tulos. Se on olento, joka miljoonia vuosia sitten on käynyt läpi eläinkunnan. Ihminen on sellainen olento vielä, että hän on noussut eläimestä saamalla järjen. Se järki on vasta kehittymässä, mutta ihminen ei ole vielä tullut ihmiseksi. Hän on vasta puolittain ihminen. Todellinen ihminen on tietenkin olento, joka on voittanut eläimen itsessään. Nyt hänen tehtävänsä on siis tulla ihmiseksi; ja ihmisestä sitten enkeliksi ja jumalaksi. Jos hän nyt antaa täydellisen vapauden omille haluilleen, kuuntelee sisäisiä ääniään, niin hän ei ota huomioon sitä, että nämä äänet eivät ole aina ihmisestä kotoisin, Jumalasta sitä vähemmin, vaan ovat jälkikaikua hänen vanhasta eläimellisyydestään. Tämä hänen „oma sisäinen itsensä“ onkin ehkä eläin hänessä. Ja nuori ihminen juuri pettyy tässä suhteessa. Hän luulee tätä eläimellistä vapauttaan inhimilliseksi vapaudeksi, kuvitellen, että nyt hän todella on ihmisenä vapaa. Ja mitä enemmän hän on saanut kärsiä lapsena, sitä enemmän, sitä suuremmalla voimalla nousee vapautta haluten koko hänen alempi itsensä, jota ei ole ymmärretty. Jos taas hän on saanut lapsena elää viettensä vallassa, hän ei käsitä muuta kuin, että tämä elämä on luonnollista ja sitä on jatkettava. — Siis ihminen erehtyy nykyään siinä, että hän pitää inhimillistä vapautta samana kuin eläimellinen vapaus ja luulee siis olevansa pahaa vastustamatta, kun hän ei vastusta omaa itseänsä. Vähitellen hänen järkensä ehkä sanoo, että tuo on pahaa, sillä vapaan elämän noudattaminen vie ennen pitkää hänet siveellisiin ristiriitoihin ja konflikteihin. Mutta silloin hän voi sanoa: „Mutta pahaa ei pidä vastustaa.“ — Tämä on hyvin paha väärinkäsitys pahan vastustamattomuudesta. Tätä ei Jeesus suinkaan ole käskyllään tarkoittanut. — Hän on tarkoittanut sitä, että ihmisen on voitettava itsensä. Ei suinkaan minun tule Jeesuksen opin mukaan tukahduttaa sitä, mikä on hyvää minussa. Tietenkin itsensä voittaminen tarkoittaa juuri eläimellisen, alemman itsensä voittamista, niinkuin kaikki viisaat ovat sanoneet. — Tämä käy meille aivan selväksi, jos meillä on tilaisuus tutkia kuoleman jälkeistä elämää, sillä jos katsomme sellaista ihmistä joka on elänyt himojensa orjana, näemme, että hänellä on erittäin vaikea kuoleman jälkeen, sillä hän ei voi enää filosofoida sinne eikä tänne. Hän seisoo aivan kuin kylmän, järkähtämättömän elämän lain edessä, joka kylmästi sanoo: „Luovu eläimestä, luovu itsekkyydestä; niillä ei ole mitään arvoa!“ — Se on hänen propleeminsa kuoleman jälkeen. Ja silloin — maksoi mitä maksoi — hänen on luovuttava alemmasta itsestään. Sitä hän ei pääse muuten, kuin että hän

sen suorittaa. Elämänsä aikana on ihminen voinut kuvitella mitä tahansa tästä elämästä, jossa hän on voinut elää yrittämättäkään voittaa pahaan itsessään. Kuoleman jälkeen se ei käy päinsä enää. Siellä on jokaisen ihmisen armotta voitettava oma itsensä; ja sitä sanotaankin sentähden helvetin tuskaksi, kiirastulen piinaksi, on kuin tuli polttaisi häntä. Ja on kuin hänen oma itsensä ravistettaisiin hänestä kuoleman jälkeen, kun hänen täytyy se voittaa. Jos hän on elänyt vanhaksi ja koettanut muuttaa itseään, silloin muodostuu hänen elämänsä helpommaksi kuoleman jälkeen. Mutta muussa tapauksessa – jos hän nuorena kuolee ja on elänyt liian vapaasti – hänellä on vaikeata. Tämä opettaa siis meille, että on hirvittävä väärinkäsitys sillä lailla käsittää pahan vastustamattomuutta. Jeesuksen opin mukaan paha ei ole vastustettava; paha on voitettava.

Toinen väärinkäsitys olisi, jos se käytännössä ilmenisi – sitähan ei niin paljon ehkä täällä kristikunnassa ole sentään esiintynyt – se, että asettuisimme kaiken elämäme suhteen sille kannalle, että sanoisimme aina: „No, se on kohtalo, kismet . . . Mitä minä millekään voin!“ – että alistuisimme ilman muuta kohtaloomme, aina kumartuisimme ja olisimme täydellisiä fatalisteja; antaisimme toisten vapaasti riehua, tehdä kuinka paljon pahaan tahansa, ei ainoastaan yksilöinä, vaan kansoinakin; sanoisimme, että se on tähdissä kirjoitettu! Kun me kuolemme tautiin – ruttoon –, emme me mitään sille voi, sillä sehän on sallittua! – En voi sanoa, onko tällaista suhtautumistapaa niin paljon ollut maan päällä, sillä ihmisen on vaikea tällä tavalla tyytyä kohtalonsa. Mutta mikäli sillä tavalla on ymmärretty pahan vastustamattomuutta, se on erehdystä. Sitäkään Jeesus Kristus ei tarkoittanut, kun hän opetti olemaan pahaan vastustamatta. Hän ei tarkoittanut, että me ihmiset istuisimme vain kädet ristissä, emmekä yrittäisi mitään ja antaisimme kuoleman korjata meidät. – „Jos kohtalo tahtoo, että kaikki kuolemme“, huokaamme kädet ristissä, „niin mitä varten taistelemme sitä vastaan; miksi emme olisi vastustamatta sitä ja kuolisi pois. Onko tämä elämä niin äärettömän arvokas, että sitä, joka on kärsimystä täynnä, jatkaisimme sen sijaan, että istuisimme ja sanoisimme: lopeta meidät ja päästä meidät pois tästä olemassaolosta. Mitä elämä on muuta kuin paha?“ Me menemme kaikista viisaimman ihmisen Gautama Buddhan luo, ja hän sanoo: „Koko olemassaolo on kärsimystä; sentähden sinun pitää siitä vapautua; vapaudu kaikista kärsimyksistä; ja se on – nirvaanaa, olemattomuutta.“ – „Jos elämällä ei ole tarkoitusta, miksi sitä vastustaisimme, sitä elämää, joka on paljasta kärsimystä? Miksi emme ajattele mieluummin nirvaanaa – ja vain istu odottamaan kuolemaa?“ – Se olisi pahan vastustamattomuutta, jos niin tekisi. Mutta miksi ihmiskunta ei sitä tee? Miksi se vain filosofoi ja spekuloi asioista, eikä tee johtopäätöksiä? Se, että vakavan näköisinä keskustelemme pessimistisesti ja kuitenkin jatkamme elämää, on tavallaan mitä suurinta komediaa. Voisimmehan vaikka tappaa itsemme, että kuolema tulisi nopeammin, jos emme jaksaisi odottaa istuen. Niin tekee todellinen pessimisti, joka todella uskoo, että elämä on pelkkää kärsimystä ja pahaan. Muutamia sellaisia yksilöitä on aina olemassa. Me sanomme, että he olivat mielenvikaisia. – Sillä oikeastaan me emme usko, että olemassaolo on paha, ja että olemassaolo on pelkkää kärsimystä ja tuskaa. Kaikki on vain teatteria, omaa turhamaisuuttamme, että puhumme vakavasti olemassaolon pessimistisestä luonnosta. Kun olemme pessimistejä ja sanomme: „Voi, kuinka kurjaa tämä kaikki on!“, teemme itsemme naurettaviksi, sillä jos joku todella todellinen ihminen sitä kuuntelisi, niin hän nauraisi ääneen: „Miksi et todella todista, että olemassaolo on pelkkää kurjuutta. Tapa itsesi, silloinhan siitä pääset!“ Mutta kyllä ihmiset jatkavat elämää eivätkä tahdo kuolla. Jos joku sanoisi: „Nyt minä tapan sinut!“ – me ihmettelisimme: „Mitä sinä nyt?“ Ja me olisimme valmiit vastustamaan häntä. – Me tiedämme sisimmässämme, että olemassaolo ei ole kurja eikä paha. Vaikka meidän järkemme koettaisi taistella vastaan ja ajatuksemme koettaisivat olla niin runollisen pessimistisiä kuin mahdollista, niin se on pelkkää komediaa, sillä me tiedämme sisimmässämme, että olemassaolosta emme pääse koskaan ja että se on hyvä. Jos olemassaolo olisi paha, silloin pääsisimme siitä. Mutta me tiedämme, että kuolema on portti toiseen elämään, ja se on portti takaisin tänne. Me emme pääse siitä, mikä on meidän kohtalomme. Meidän kohtalomme on olla olemassa. Emme voi enää tulla eläimiksi, sillä me olemme saaneet inhimillisen muodon, ja elämä on määrännyt meille: „Teidän on tultava ihmisiksi!“, mikä merkitsee, että meidän on elettävä, oli elämä kuinka kurjaa tahansa, mentävä eteenpäin ja tultava vähitellen ihmisiksi. Se on meidän olemassaolomme todellinen, käytännöllinen ratkaisu. Siten me kaikki itse vastaamme joka hetki elämän kysymyksiin: „Kyllä minun täytyy olla olemassa ja mielelläni olen olemassa, ja olen kovasti huono, kun en joka hetki yritä olla ihminen.“ –

Pahan vastustamattomuus tuollaisessa merkityksessä on myöskin irvikuva. Mutta sellaisia ihmisiä ei ole monta. Mutta ne harvat, jotka todella koettavat olla paha vastustamatta tässä merkityksessä, joko tappavat itsensä tai eivät tapa itseään, jolloin he eivät mitään tee sen hyväksi, että elämä jatkuisi. Nämä ovat käytännöllisiä pessimistejä, kaiken uskonsa kadottaneita. He eivät kuoleman jälkeen tee mitään erikoisia kokemuksia. Omassa taivaassaankaan he eivät saa kokea oikeastaan mitään. He ovat kieltäneet oman inhimillisyytensä. Siksi he eivät ole luoneet myöskään mitään taivasta itselleen. Mutta heidän olemassaolonsa kuoleman jälkeen, ennen kuin he tulevat taivaaseen, on yksinäistä, hämmästyttäviä ajatuksia herättävää, sillä he kokevat siellä sen, että olemassaolo on sittenkin jotakin, että olemassaolo on meidän kohtalomme, josta emme voi päästä. Sentähden on annettu probleemi ratkaistavaksemme siinä, miten käytämme tuota omaa olemassaoloamme? Tällaisiin ajatuksiin tulevat ne ihmiset, jotka ovat koettaneet elää täällä aivan automaattisesti. – „Voi, voi!, jospa saisin vielä uudestaan yrittää, kyllä minäkin silloin koettaisin!“ – Se on heille merkillinen kokemus. Ja he eivät ole enää tämän jälkeen sellaisia pessimistejä ja passiivisia olentoja. Heillä on ehkä siihen taipumusta, mutta he ovat saaneet kuolemanjälkeisestä elämästä toisenlaista energiaa, niin että he vastustavat ja voittavat sen.

Näin siis älkäämme ajatelko pahan vastustamattomuutta. Sitä se ei merkitse. Sitä Jeesus Kristus ei ole meille opettanut. Vaan kun hän on opettanut meille, ettemme vastustaisi paha, niin hän on – jos ensin katselemme itseämme yksilöinä – opettanut meille esimerkeillään ja sanoillaan sekä jotakin itsemme suhteen että jotakin myös toistemme suhteen. Ensinnäkin hän on opettanut meille itsemme suhteen, että meidän ei tule taistella paha vastaan, vastustaa paha itsessämme millään toivottomalla tavalla, vaan että kun todella otamme alemman itsemme jonkinlaiseksi kasvatusobjektiksi, silloin muistaisimme, että kaikki paha ja itsekkyyks on ehdottomasti voitettavissa. Ja millä tavalla? – Sillä tavalla, että me olemme – niinkuin Jeesus juuri on sanonut – luopuneet siitä harhakäsityksestä, että meillä olisi oikeutusta johonkin persoonalliseen onneen. Niin kauan kuin elämme sellaisessa harhakäsityksessä, emme voi noudattaa Jeesuksen käskyjä, emmekä toivoa pääsevämme Taivasten valtakuntaan, tulevamme ikuisesta elämästä osallisiksi. Mutta niin pian kuin järkemme on niin valistunut, että ymmärrämme, ettei Jumalan suuri maailmankaikkeus ole olemassa sitä varten, että me tässä pienessä muodossa tulisimme hemmotelluiksi –, kun olemme niin valistuneita järjessämme, että unohtaen oman persoonallisen itsemme katselemme suurta kosmosta ja kaikkia eläviä olentoja maailmankaikkeudessa ja ajattelemme, että me olemme yksi niistä, ja että maailma tekee työtä sen puolesta, että me kaikki tulisimme onnellisiksi –, silloin meidän elämämme muuttuu ja me tulemme onnellisiksi. Me päätämme voittaa itsessämme kaikenlaiset turhat vielit, vaistot, himot, halut; kaiken itsekkyyden, joka on aina jokaisella ihmisellä ikävänä kumppanina olemassaolossa. Ennen kuin voitamme tuon itsemme, on se yhtämittäinen, sangen surullinen ja ikävä kumppani. Vasta sitten kun voitamme pahan, olemme täysin onnellisia. Ja se voittaminen ei tapahdu sillä tavalla, että aina taistelemme paha vastaan, että alituisesti rukoilemme, huudamme ja paastoamme, vaan siten, että ensi hetkestä lähtien voitamme sanomalla ihmisinä itsellemme, että voitamme. Ja se voittaminen on tapahtuva juuri nyt, joka hetki ja sekunti. Jeesus sanoo: „Valvokaa ja rukoilkaa.“ Olemalla aina omaa itseämme ihmisinä, me voitamme itsemme. Jeesuksen kaikki käskyt ovat ihmeellisiä juuri siinä suhteessa. Kun niitä noudatamme ja muistamme, että meidän on voitettava itsemme, niin lopulta käskyt tulevat niin meidän vereemme, että lopulta meillä ei ole mitään taistelemista eikä vaikeutta. – Aina on voitettava. Ei koskaan saa heittäytyä laiskana laakereilleen ja ajatella, että minä olen maailman voittanut. Sillä silloin olemme menneet kurjimpaan helvettiin. Vaan meidän täytyy joka hetki valvoa ja rukoilla. – Ihmisen elämän on tultava sellaiseksi, että hän voittaa pahan sitä vastustamatta. Mikä on sen salaisuus? Sen salaisuus on siinä, että aina kun sanomme „paha“, jokin meissä sanoo: „Vastusta sitä!“ Mutta niin pian kun sanomme: „Oo, ystävä, joka tahdot auttaa minua!“ –, silloin voitamme. Älkäämme sanoko, että se, joka on eläimellistä meissä, olisi paha. Se on jälkeä menneestä, mutta samalla se on se ystävä, joka antaa meille voimaa. Hevonen – leijona – elefantti ovat hyvin voimakkaita eläimiä, joilla voimme ratsastaa; hyvin hitaasti pääsisimme eteenpäin vain omin jaloin; kun otamme kaikkien eläinten voiman, mikä meissä on ja teemme niistä ystäviä itsellemme, silloin me olemme voittaneet pahan ja olemme täynnä elämää ja energiaa. Meidän päämme on aivan pyörällä, jos

olemme himon vallassa. Minkä tähden antaisimme noin suuren voiman aiheuttaa niin paljon häpeää koko ihmiskunnalle. Paljon viisaampi tapa on sanoa: „Kas, tuossahan on voimaa; minä olen ihminen, ja tuota voimaa käytän hyväkseni, enkä suinkaan turmioksi itselleni ja toisille.“ – En suinkaan tahdo sanoa, että se olisi leikkiä ja menisi lyhyessä ajassa. Se kestää kautta vuosien, vuosikymmenien ja vuosisatojen. Mutta aina saamme yhä enemmän voimaa; saamme lopulta koko maailman hirmuisen voiman käsiimme, sillä meissä ihmisissä piilee maailman suuri äiti, taikka se härkä, josta Kalevalassa puhutaan; ja saamme käsiimme käärmehoiman, luomisen hirmuisen voiman –, ja me saamme sen suuren voiman käsiimme, mikä meissä ihmisissä on –, niin meistä tulee jo enemmän kuin ihmisiä. Tätä Jeesuskin on tahtonut meille opettaa. Pahan vastustamattomuus on siinä, että kaikki paha on hyvää; paha on salapukuinen siunaus, kun sen voitamme.

Sitten tulemme tuohon toiseen kysymykseen, siihen, millä tavalla olemme pahaa vastustamatta toisissa. Tästä Jeesus nimenomaan sanoo: „Älä vastusta sitä, joka on paha; vaan jos joku lyö sinua poskelle, käännä hänelle toinenkin; jos joku tahtoo ottaa ihokkaasi, anna hänelle viittasikin; jos joku pyytää sinua kävelemään virstan, kulje hänen kanssaan kaksi.“ – Siinä Jeesus Kristus antaa meille neuvon ja käskyn, jota emme ole yhtään vielä ymmärtäneet, joitakin yksilöitä lukuun ottamatta. Mutta se käy meille hyvin helpoksi, kun me voitamme itsemme, eläimen itsessämme. Näemme aivan selvästi, että väkivallalla ei ole mitään voitettavissa, ainoastaan rakkaudella; ihmistä ei voi voittaa väkivallalla hyvälle, olemalla hänelle paha ja tekemällä vastarintaa. Tietenkin voin hänet voittaa, jos sattumalta olen häntä vahvempi, niin ettei hän enää minun kimppuuni hyökkää. Sillä ei ole voitettu mitään. Ainoastaan sillä tavalla voimme voittaa väkivaltaisenkin ihmisen, että osaamme olla aivan rauhalliset, annamme hänen lyödä itseämme ja täydessä rakkaudessa ja vakaumuksessa käännämme toisen posken; ei missään ulkokultaisessa nöyryydessä, koska se kuuluu asiaan, vaan täydessä inhimillisessä ilossa; koska se on meidän elämän uskomme. Silloin tuo toinen epäilemättä hämmästy. – Tuskin mikään kertomus on tehnyt minuun niin voimakasta vaikutusta kuin Victor Hugon kirjan kertomus kaleerivangista Jean Valjeanista. Hän oli juuri vapautunut linnasta ja varasti eräältä piispalta hopeaiset kynttilänjalat. Hänet otettiin kiinni, ja poliisit toivat hänet piispan eteen sanoen: „Tämä mies on varastanut teiltä nämä kynttilänjalat.“ – „Oo!“, sanoi piispa, „minähän annoin ne hänelle; ei hän niitä varastanut ole.“ – Ja poliisit saivat silloin lähteä tiehensä. Mutta Jean Valjean ei voinut käsittää, että ihminen voi antaa anteeksi. Ja tämä tapaus teki Jean Valjeanista suuren ihmisen, Kristuksen kaltaisen. – On yli 45 vuotta siitä, kun tuon kirjan luin, mutta en ikänä unohda tuota kohtaa. – Rakkaus on se, joka voi muuttaa maailman – ainoastaan rakkaus. Siksi meidän suhteemme toisiinsa on oleva alituisesti anteeksiantava, rakastava, auttava. Jos asetumme tuomareiksi, syytämme ja vainoamme, niin mitä hyötyä siitä on. Mutta jos annamme anteeksi oikealla tavalla, silloin herää kristustajunta pahojen, heikkojenkin ihmisten sydämissä. – Miksi vahvemmat ihmiset ovat olemassa maailmassa? Siksi, että he antaisivat voimaansa toisille, auttaisivat noita heikkoja. Ei sentimentaalisesti, mutta aina niinkuin mestarin, Jumalan edessä, kuin elämän kirkkauden edessä. –

Onko meidän aina alistuttava fatalistisesti kohtaloomme? Ei, sillä yksityisessä elämässämme meidän täytyy aina työskennellä luontoa ja kohtaloa – en uskaltaisi sanoa vastaan, mutta – niiden voittamiseksi. Jos nyt synnymme ahkerina, niin se johtuu siitä, että meillä on ollut niin monta kertaa fyysillinen ruumis. Sillä ruumiissamme on laiskuus luonnostaan, joka on voitettava; jollemme aina sano, että olemme ihmisiä ja ruumis palvelijamme, niin siitä tulee sellainen pasha, joka aina huutaa: „Nyt sorbettia! – ja nyt ruokaa . . .!“ Ei ruumis tekisi mitään mielellään; meidän on sitä kasvatettava, pidettävä kunnossa, pantava se työhön. Tämä on ensimmäinen yksinkertainen läksy, läksy, työn läksy. Harvat ihmiset ovat enää laiskoja, vaikka onhan kyllä niitäkin, jotka eivät mitään tekisi, vaan antaisivat vain toisten palvella itseään. Enimmäkseen ihmiskunta on sentään oppinut ruumiinsa herraksi, pitämään sen työssä, virkeänä ja elävänä. Se on myös kaikista paras tautien estäjä. Kun vaadimme ruumiilta säännöllistä työtä – ei liian paljon työtä –, niin se pysyy terveenä. Se ei ehdi eikä viitsi sairastella, jos se on aina työssä. Sentähden tämä seikka jo yksin näyttää, mitä varten meidän täytyy aina voittaa tätä aineellista luontoa.

Tahdon vielä kiinnittää huomion erääseen seikkaan, joka koskee kansakuntia. Ajatelkaamme itseämme muutamia vuosikymmeniä taaksepäin. – Viime vuosisadan yhdeksänkymmen-luvulla alkoi vaikea sortokausi Suomessa. Olimme viime vuosisadalla oppineet Euroopassa, että kansat kansoina olivat vapaita elämän edessä, ettei toinen kansa saanut sortaa toista. – Jos me silloin olisimme olleet fatalisteja, olisimme ilman muuta alistuneet mihin sortovaltaan tahansa. Emme koskaan panneet sanallakaan vastaan, mutta emme voineet alistua tekemään mitään, vaan tunsimme, että meitä kohtaan tehtiin vääryyttä. Ja silloin syntyi maassa tuo – minun mielestäni historiallisesti huomattava – niin sanottu passiivinen vastarintaliike. Se oli sitä, mitä Jeesus opetti.

„Älkää koskaan sanoko, että tuo on paha“, ja että minun täytyy alistua sen alle. Ihmisinä ja kansakuntana teidän täytyy aina seistä sen puolesta, mikä on hyvä, ja huutaa kaikille ihmisille: "Tämä on väärin!" Itsepintaisesti teidän täytyy olla tietoisia siitä, että teillä on elämisen oikeus. Teidän täytyy huomauttaa siitä sille, joka tahtoo teitä sortaa. Älkää vuodattako verta, älkääkähän pahaa tehkö, mutta olkaa siveellisesti pahan voittajia, tehkää siveellistä vastarintaa. Sanokaa: 'Me emme tottele!' Antakaa heidän vaikka tappaa teidät kaikki.“

Se on Jeesuksen opin mukaista. Oli historiallisesti merkittävä asia, että me osasimme tehdä passiivista vastarintaa. Luulen, että se passiivisen vastarinnan liike on nyt siirtynyt Intiaan, jossa sen johtajana on Gandhi. Ja ihmeellistä on, että koko suuri Intian kansa ymmärtää ja kuuntelee häntä. Tietysti on tapahtunut paljon väkivaltaistakin – ja se turmelee aina kaikki –, mutta jos nyt Intia – niinkuin voi aavistaa voittoa vapautensa juuri tällaisella siveellisellä tavalla, täytyy sanoa, että silloin tapahtuu jotakin merkillistä maailman historiassa. – Sellaistahan tapahtui meillä suurlakossa v. 1905. Sitä ennen oli Eugen Schauman tappanut, Bobrikoffin. Ehkä hän itse olisi paennut; ehkä hän ajatteli, että Bobrikoff vielä eli; mutta kun hän tappoi itsensä, se osoitti että hän oli joka tapauksessa suurissa tunteissa elävä olento, joka tunsi voivansa uhrata itsensä ja vapauttaa kansansa tuosta painajaisesta. Joka tapauksessa se näytti Venäjän valtiaille ja kuvernööreille, että meidän kanssamme ei ole leikkiminen. Hän ymmärsi, että sillä oli merkittävä vaikutus. „Vaikka minä joutuisin kadotukseen, niin minä tapan tuon ihmisen!“ hän ajatteli. – Kuoleman jälkeen hänellä on kyllä nyt hyvä olla. – Jos katsomme henkisesti asioita, niin näemme, että Suomen kansa olisi saavuttanut itsenäisyytensä ilman Bobrikoffin murhaakin, sillä korkeammat olennot olivat päättäneet, että Suomi tulee itsenäiseksi, Suomen kansa itsenäistyy. Korkeampien olentojen tarkoitus, unelma oli, että Suomi olisi tullut itsenäiseksi ilman veren vuodatusta. Se ei käynyt päinsä, kun kansassa ei ollut kylliksi henkistä, siveellistä voimaa, joka osaksi sai ikäänkuin varaventtiilin Schaumannista. Sentähden meidän täytyi myöhemmin vuodattaa verta; ja syy oli siis meissä. Ajan henki oli sellainen, että meidän täytyi tulla itsenäiseksi, mutta me emme osanneet vaatia, että meidän on tultava vapaiksi. Sattui välikohtauksia. Joka tapauksessa, tuo passiivinen vastarintamme oli huomattava asia. Samanlaista on nyt, kuten sanottu, Intiassa. Siellä toimitaan, mutta ei väkivallalla. – Kun pannaan toimeen revolutio, vallankumous, se on näennäistä. Jonkin ajan kuluttua ollaan melkein samanlaisissa oloissa jälleen. Mutta jos jokin kansa voi olla siveellisellä tavalla pahaa vastustamatta, silloin voi odottaa, että historiassa tulee jotakin tapahtumaan. Sillä onhan Jeesuskin nimenomaan sanonut, että „Autuaat ovat lempeät, sillä he tulevat perimään maan.“ Eivät ne, jotka huutavat, heiluttavat miekkaa ja ampuvat pyssyillä ja kanuunoilla, tule hallitsemaan. Nyt he hallitsevat, mutta se on näennäistä. Mitään todellista hallitusta ei ole, ennen kuin tulevat hallitsemaan ne, jotka hallitsevat viisaudella, rakkaudella, lempeydellä jotka hallitsevat hengellä.

IX

»Rakastakaa vihollisianne!»

Jeesuksen Vuorisaarnan viides käsky kuuluu, niinkuin muistamme: „Olette kuulleet sanotuksi vanhoille: 'Rakasta lähimmäistäsi ja vihaa vihollistasiasi!' Mutta minä sanon teille: 'Rakastakaa vihollisianne, siunatkaa ja tehkää hyvää niille, jotka teitä vainoovat, että olisitte Isänne pojat, joka on taivaassa, sillä hän antaa aurinkonsa nousta sekä pahoille että hyvälle ja antaa sataa niin väärämielisille kun vanhurskaillekin. Mitä ansiota teillä siitä on, että rakastatte ainoastaan niitä ihmisiä, jotka teitäkin rakastavat? Eivätkö publikaanitkin tee samoin; ja mitä hyvää teillä siitä olisi, jos te vain veljiänne rakastatte ja niitten kanssa elätte sovussa, sillä niinhän tekevät kaikki jokapäiväisetkin ihmiset, joita kutsumme pakanoiksi!.“

Tämä käsky, joka tietenkin, niinkuin muutkin Jeesuksen saarnan käskyt, on jäänyt aivan huomaamatta kristikunnalta, on muutamien asiantuntijain, Jeesuksen henkeen ja oppiin perehtyneitten mielestä hänen käskynsä sotaa vastaan. Ja kun tutkimme vähänkin tätä tekstiä, tulemme kohta siihen johtopäätökseen, että Jeesuksen on täytynyt tarkoittaa ennen kaikkea juuri sotaa, jos niin tahdomme sanoa, sillä kun hän sanoo, ettei pidä rakastaa ainoastaan lähimmäisiään, vaan myöskin vihollisiaan, niin sana „vihollinen“ alkutekstissä merkitsee etäämmällä ja ulkopuolella jotakin määrättyä piiriä olevaa, eikä siis tarkoita suorastaan persoonallista vihamiestä. Ja koska Jeesus nimenomaan puhuu lähimmäisistä, niin vihollisia ovat ne, jotka eivät ole lähimmäisiä. Jos, niinkuin ennen maailmassa käsitettiin, lähimmäisiä olivat oman perheen jäsenet, niin muut ihmiset jäivät ulkopuolisiksi. Mutta kun aikaa myöten tämä käsite on laajentunut, nimenomaan Jeesuksen aikana, samaa yhteiskuntamuotoa eli samaan kansaan kuuluvia ihmisiä merkitsemään, niin ulkopuolisiksi jäivät ne, jotka olivat ulkopuolella kansalaispiiriä; ja sillä tavalla meidän tietenkin täytyy tämä sana ymmärtää. Ja jos me tuon sanan siten ymmärrämme, niin tulemme huomaamaan, että satojen vuosien kuluttua ymmärretään lähimmäisellä kaikkia niitä ihmisiä, jotka kuuluvat määrättyyn rotuun: eurooppalaisia, valkoihoisia j.n.e., ja ulkopuolisilla niitä, jotka kuuluvat muihin rotuihin. Käsite „lähimmäinen“ laajenee siten aikojen kuluessa. —

Pitäkäämme kiinni siitä, mikä nähtävästi oli Jeesuksen tarkoituksena, kun hän puhui lähimmäisistä ja vihollisista, että tämä vihollinen tarkoittaa toisiin kansoihin, toisiin heimoihin, toisiin kansakuntiin kuuluvia ihmisiä. Silloin Jeesus on silminnähtävästi käsenyt ennen kaikkea rakastamaan ei ainoastaan oman kansansa yksilöitä, vaan myös toisten kansojen yksilöitä, niitä, joita sanotaan vihollisiksi. „Ymmärtäkää, ettei ole vihollisia, vaan ainoastaan ihmisiä — hyviä ja pahoja, mutta ei niin jaettuina, että olisi maantieteellisiä rajoja niiden välillä, vaan hyvät ja pahat ovat siroteltuina ympäri maailman; niitä kaikkia tulee meidän rakastaa.“ On silminnähtävää, että Jeesus kehoittaa olemaan sotimatta, pitämättä toista kansaa vihollisena; sillä huomaamme, kuinka pitkin kristikunnan historiaa aina jotkut ovat niin ymmärtäneet. Heti ensimmäiset kristityt olivat ymmärtäneet asian niin; ensimmäisissä kristityissä seurakunnissa ympäri Rooman valtakuntaa käsitettiin, että kristityn ei sovi mennä sotapalvelukseen: ja sen tähden huomaamme historiasta, että kristityitä vainottiin Rooman valtakunnassa. Vainoamisen syyksi ei ole ymmärrettävä sitä, että he uskoivat erikoiseen jumalaan, että eräs Jeesus Kristus-niminen olento oli heidän jumalansa. Mitä se olisi Roomaa liikuttanut? Rooman keisarit itsekkin saattoivat rakentaa ihmeellisiä temppeleitä jumalilleen. Kristityitä vainottiin sen tähden, että he kieltäytyivät tekemästä lippuvalaa, valaa keisarille ja palvelemaan häntä sotilaina. Tämän vuoksi he tulivat Rooman valtakunnan valtiollisiksi vihollisiksi, epäiltäviksi ja vierottaviksi. Sen tähden ensimmäisiä kristityitä vainottiin, että he olivat todellisia ihmisiä, jotka olivat luopuneet eläinten tavoista, jotka todella tässä elämässä tahtoivat olla matkimatta tiikereitä, leijonia tai muita metsän petoja, jotka voivat hyökätä toistensa kimppuun. Kristityt tahtoivat tästä vanhasta tavasta luopua.

Aina olivat ihmiset niin kuin eläimet, käyneet keskenään sotia. Ei sitä maailman kautta ole tavallisessa tiedossamme, jolloin eivät ihmiset olisi käyneet sotia, sillä sehän on aina ollut kansojen tapa. Kristityt tahtoivat päästä tuosta tavasta. He eivät enää tahtoneet noudattaa eläinten lakia, vaan nostaa arvoonsa ja kunniaansa uuden inhimillisen elämän lain, joka kieltää ainakin ensi sijassa toisia ihmisiä, veljiä, tappamasta. Tämä oli kristittyjen ihanne, aate, jonka puolesta he tahtoivat elää ja kuolla: „Nyt ei enää pidä tappaa, vaan elää sovussa; ja jos joku tahtoo olla paha, niin kärsikäämme.“ – Sen tähden heitä vainottiin ja ahdistettiin; he saivat kärsiä marttyyrikuoleman jonkin todellisen uuden lain puolesta, ei minkään uskomuksen vuoksi. Kuinka ihmiset olisivat voineetkaan elää jonkin tuollaisen ajatuksen, fantasian puolesta, ellei se olisi tullut heille todelliseksi elämäksi; he ymmärsivät, että Jumala oli tullut maan päälle, näyttänyt, kuinka ihmisen tulee elää. He eivät ennen olleet ymmärtäneet sitä, mutta nyt kaikki saattoivat nähdä, millä tavalla ihmisen tulee elää maan päällä. Kristityt, jotka uskoivat tuohon ihmeelliseen profetiaan, omaksuivat tuon uskon, ja he tahtoivat myös elää samalla tavalla, kulkea samaa tietä ja kuollakin uskonsa puolesta. Siinä oli ensimmäisten kristittyjen marttyyrikuolema. Se oli siis todellista, ja me huomaamme, että pitkin kristikunnan historiaa on aina ollut ihmisiä, jotka ovat asian niin ymmärtäneet. En aijo luetella kaikkia tapauksia. Tahdon ainoastaan mainita esimerkkinä kveekarit Englannissa ja Amerikassa. He ymmärsivät, että kristityn tulee seurata Jeesuksen käskyjä ja elämänohjeita. Mikä kristitty se on, joka ei tiedä, mitä Jeesus on opettanut: ettei pidä tehdä valaa, ei suuttua, vaan rakastaa vihollisiaan jne. Kveekarit ymmärsivät, että ainoastaan se ihminen on kristitty, joka täyttää hänen käskynsä, ja sen tähden he ottivatkin elämänsä ohjeeksi Jeesuksen kaikki käskyt ja koettivat niitä noudattaa. Heitäkin vainottiin, ja heidän piti paeta Englannista Amerikkaan intiaanien keskelle, niin kuin tiedämme historiasta; ja he ovat koettaneet hyvin säilyttää tämän kantansa läpi vuosisatojen. – Ja sitten näemme meidän aikanamme, että aina on omassa ympäristössämme sellaisia ihmisyksilöitä, jotka sanovat, että he eivät voi ottaa kivääriä käteensä, eivät voi ampua toista ihmistä. Eivät saksalaiset, puolalaiset, venäläiset jne. ole heidän vihollisiaan. He eivät voi mennä sotaan; he tahtovat seurata Jeesus Kristusta, joka on heidän mestarinsa ja vapahtajansa ja joka on sanonut: „Älä vihaa vihollistasi, vaan rakasta; älä ketään tapa.“ Ja näitäkin kristityitä, joita meidän päivinämmme on ollut, on vainottu. Mitä tämä todistaa? Se todistaa, että vaikka elämme kristityissä valtioissa ja sanomme olevamme kristittyjä, emme sitä vielä ole. Jeesus sanoi: „Tehän olette niitä samoja pakanoita, joita oli minunkin aikani, silloin kun vaelsin maan päällä 1900 vuotta sitten; ei täällä ole minun seuraajiani kuin muutama vain. Te olette järjestyneet valtakunniksi niinkuin silloinkin, mutta valtakuntanne ovat vielä pakanallisia.“ Niin epäilemättä Jeesus sanoi. Ja me todistamme sen, sillä elämällä, jota elämme. Sillä jos ken sanoo, ettei hän voi ruveta sotamieheksi, niin pidämme häntä villinä olentona, hirmuolentona, joka täytyy ottaa kiinni, pelastaa yhteiskunta sellaisesta, joka ei tahdo toista tappaa. Sillä tavalla me vielä ajattelemme, ja me panemme sellaisen ihmisen vankeuteen. Mutta eiköhän valtiot ja valtakunnat ala ymmärtää, että ihminen, joka ei tee mitään pahaa, ei ole vaaraksi yhteiskunnalle, ja että heidän oma asemansa on naurettava, kun pelkäävät tuollaista ihmistä. Me ymmärrämme, että kaikki jumalat taivaassa nauravat: „Noin hirmuisia pelkureita he ovat nuo kanuunaolennot, että he pelkäävät ihmistä, joka ei tahdo tehdä mitään pahaa, ja tahtovat pelastaa yhteiskunnan hänestä.“ – Niinhän se on meidän maailmassamme vielä. Mutta minä ainakin toivon, että valtakunnat luopuisivat tästä naurettavasta asenteestaan.

Sillä, jos me katselemme ihmisyksilöitä, sielujen kohtaloita kuoleman jälkeen, niin huomaamme heti, kuinka asia on. Siellä teemme sen havainnon, että kun Jeesus lausuu tämän uuden elämän lain „älkää nyt enää murhatko ja tappako“, niin hän ei sillä ole lausunut mitään erikoista tuomiota niitten tietämättömien ja hyvää tarkoittavien yksilöitten suhteen, jotka eri kaltaisten aatteitten nimessä kehoittavat toisia ja menevät itsekin sotaan. Vaan aivan selvästikin hän tietää, että he – nehän ovat tavallisesti nuoria, jotka menevät sotaan –, lähtevät sotimaan isänmaan puolesta tai oman uskonsa puolesta: „Kristinuskon puolesta mennään nyt sotimaan noita julmia olentoja vastaan, jotka eivät tahdo olla kristityitä!“ Jeesus ymmärtää, niinkuin jokainen, että nämä tietämättömät ihmiset eivät tarkoita pahaa, vaan heidän sielunsa on täynnä mitä suurinta ihanteellisuutta. Ne kaikki, jotka lähtevät sotaan suuresta innostuksesta, ovat jaloja olentoja sillä hetkellä. Kuinka monen pahan ja ilkeän ihmissielun, jota vaivaa kaikenlaiset paheet, onkaan sotaan lähtö jalostanut; he tunsivat silloin saavansa jotakin siveellistä voimaa. Ennen heidän elämänsä oli kulunut paheissa ja itsekkäissä ajatuksissa, mutta nyt he saivat tilaisuuden tehdä elämästään jotakin jaloa, uhrautua aatteen

puolesta, lähteä kuolemaan isänmaansa puolesta. Tämähän on kaunista ja siveellistä tunnetta. Sen tähden on aina ollutkin ihmisiä, jotka ovat puolustaneet sotaa mitä korkeimpana siveellisenä voimana ja tapahtumana ihmiskunnan elämässä. Ja on totta, että niin kauan kuin nuo nuoret voivat olla tällaisten jalojen tunteitten elähtyttämiä, he nousevat vanhan „aataminsa“ yläpuolelle ja kasvavat henkisesti. Ja kun he sitten siellä kuolevat, ja kun seuraamme heidän kohtaloitaan kuoleman jälkeen, näemme, että toiset ovat niin innostuneita yhä samaan taisteluun, että he jatkavat tätä taistelua näkymättömässä maailmassa, siinä, joka on lähellä fyysillistä maailmaa – eetterimaailmassa. Sen tähden voi usein näkyä, kuinka ilmassa toinen joukko taistelee fyysillisten joukkojen yläpuolella. Ne ovat varjoja, jotka ovat täynnä innostusta, ja hyökkäävät toistensa kimppuun. – Toinen mahdollisuus on taas, että henkilö, joka on mennyt sotaan, mutta ei itse ole ollut niin kovin innostunut, vaan on taistellut jonkinlaisesta siveellisestä velvollisuudesta, joutuu kuoltuaan sellaiseen tilaan, missä häntä suojellaan, missä hän saa ikäänkuin nukkua niin kauan, kuin hän muuten olisi saanut harhailla tämän maan piirissä; hän saa nukkua ja nähdä kauniita unia, ja saa sitten herätä toiseen maailmaan, tuonelaan ja astraalimaailmaan. Mutta me huomaamme kaikkien suhteen, että heidän täytyy vapautua koko tästä taisteluhimosta, taisteluajatuksesta, koko tästä sotimisinnostuksesta, ennen kuin he voivat astua edes omaan persoonalliseen taivaaseensa. – Nuorilla ihmisillä ei ole vielä ollut paljon kokemuksia elämässään. Sen tähden heidän huomionsa astraalimaailmassa ja tuonelassa kohdistuu viimeisiin voimakkaisiin elämyksiin, ja sitten he verraten nopeasti elävät läpi entisen elämänsä ja astuvat omaan persoonalliseen taivaaseensa, joka tavallisesti on myös verraten lyhyt sen tähden, että he niin vähän ovat voineet rakentaa taivasta maan päällä, ennen kuin kuolema heidät niitti pois. Ja myös näemme, että näistä nuorista on harvinainen poikkeus se, joka pääsee Jumalan valtakuntaan edes vähäksi aikaa olemaan kuoleman jälkeen, – siihen Jumalan valtakuntaan, johon meidän on astuttava tässä näkyvässä elämässä, mutta johon voimme hetkeksi päästä kuoleman jälkeen, jos meissä on Jumalan poikaa. Jokaisessa nuoressa saattaa olla sitä Jumalan poikaa, mutta he ovat tavallisesti niitä, jotka omasta sisäisestä vakaumuksestaan kieltäytyvät menemästä sotaan, – ehkä mieluummin riistävät hengen itseltään, kuin menevät sotaan. Jos heissä on sellainen Jumalan pojan olemus, he voivat astua Jumalan valtakuntaan, sillä ainoastaan Jumalan pojat voivat sinne tulla. Sen tähden Jeesuskin nimenomaan sanoo tässä viidennessä käskyssään: „Teidän tulee rakastaa vihollisianne, että te olisitte taivaallisen Isänne pojat.“ Sillä muut eivät voi tulla Jumalan valtakuntaan kuin ne, jotka ovat siihen syntyneet. Jos olemme syntyneet siihen ennen, niin se on ituna mukana, mutta ellemme ole, niin meidän on siihen synnyttävä joko tässä tai jossakin tulevassa näkyvässä elämässä. Muulla tavalla emme voi astua Jumalan valtakuntaan.

Ja jos me kysymme, oliko Jeesus ensimmäinen, joka opetti, ettei pidä sotia, ei pidä tehdä väkivaltaa pahoille ihmisille, ei pidä murhata, niin muistamme, että esim. Mooseksen laissa on käsky „älä tapa.“ Juudan kansan historia on kuitenkin täynnä sotia; ja heidän oma jumalansa kehoittaa heitä sotiin, niin että Mooseksen „älä tapa“ on melkein kuin jumalanpilkkua heidän oman jumalansa kannalta, koska heidän oma jumalansa käski heitä mennä tappamaan; se on aivan kuin narripeliä. Sen tähden emme voi kiinnittää niin paljon huomiota tähän Mooseksen käskyyn, koska sitä ei kukaan ajatellut virallisesti noudattaa. – Mutta eikö ihmiskunnan historian kuluessa muuten ole ollut oikein todellisena tiedossa tämä inhimillinen elämän laki, ettei pidä tappaa, ei pidä sotia, – siten, että se edes joskus olisi näkynyt ihmisten elämässä. Jeesusko sen vasta toi, tai, jos Jeesus sen toi, mikä erottaa Jeesuksen tuoman lain entisestä, jos sellainen on ollut? – Kun menemme itämaille ja tutustumme vanhoihin itämaisiiin uskontonäkökantoihin, niin asia selviää. Vanhassa Intiassa oli päältä päin katsoen kaikki mahdolliset uskonnot. Intia oli silloin jaettuna monen moneen pieneen kuningaskuntaan, jotka aina sotivat keskenään, ja sitä pidettiin perin luonnollisena asiana sen tähden, että sota silloin vanhassa Intiassa oli jollakin tavalla inhimillistä; se oli todellista sotaa siinä merkityksessä, että ainoastaan sotajoukot taistelivat keskenään. Se oli kuin jonkinlaista urheilua itse noille sotajoukoille; ja ne eivät saaneet mitään hävittää; ne hyvin tarkasti varoivat kaikkia viljelysmaita ja peltuja. Ne eivät saaneet tehdä mitään pahaa tai häiritä siviiliväkeä. – Vanhassa Intiassa oli nimellisesti neljä kastia ja yksi niistä oli sotilaskasti. Sota oli siten ammatti, joka kuului sotaväelle. Kuningas kuului myös tähän kastiin, ja hän oli sotajoukkojen päämies ja johtaja taistelussa. Vain sotilaat siis taistelivat keskenään ja muut ihmiset saattoivat katsella sitä aivan kuin teatterinäytöstä. Tietenkin heidän täytyi maksaa veroja, – mutta missä sellainen maa olisi, missä ei veroja tarvitsisi maksaa – ja niillä veroilla pidettiin yllä sotilaita, jotka

tappelivat keskenään. Tätä pidettiin luonnollisena asiain tilana, koska kuninkaalliset sotajoukot joka tapauksessa kunnioittivat rauhallisia ihmisiä, eivätkä tehneet heille mitään pahaa. Niin oli säädetty Manun laeissa, ja niitä lakeja noudatettiin. Sota oli siis yhden kastin hommaa. Mutta toiselta puolen kaikki myös tiesivät, että jos joku tahtoi tulla uskonnolliseksi ihmiseksi, todellisessa merkityksessä ruveta Jumalaa palvelemaan, tai jos joku tahtoi etsiä mestaria, opettajaa, silloin hänestä tuli pyhä olento, joka vetäytyi pois yhteiskunnasta; hän tuli joogiksi eli mietiskelijäksi ja lähti metsään. Ja vanhassa Manun laissa oli määräys, että kun vanhemmat olivat suorittaneet tehtävänsä maailmassa, heidän velvollisuutensa oli vetäytyä metsään yksinäisyyteen mietiskelemään elämää. Lapset jatkoivat ulkonaisia tehtäviään maailmassa ja toivat heille ruokaa. He saattoivat etsiä totuutta ja yhtyä Jumalaan, ja saada joku mestari opettajakseen. Niin käsitettiin vanhassa Intiassa, ja tiedettiin myös, että oli täytettävä viisi ehtoa – kaikki siveellistä laatua. Ensimmäinen niistä ehdoista, jota täytyi ehdottomasti noudattaa, tapahtuipa se tuolla määrätyllä iällä tahi jo varhemmin, oli ahimsa, joka merkitsee „olla tekemättä väkivaltaa“, ja käytännössä sitten tavallisessa käsityksessä „tappamattomuus.“ Ahimsan mukaan ei saanut tappaa elävää olentoa, ei siis ainoastaan ihmistä, vaan ei myös eläintä – ei edes vahingollista eläintä, ei edes hyönteistä. Ja jollei noudattanut ahimsaa, ei ollut ajattelemistakaan, että olisi voinut tulla uskonnolliseksi olennoiksi. Hän olisi heti leimannut itsensä perin naurettavaksi olennoiksi, jos hän olisi hyväksynyt ahimsan ja samalla tahtonut olla julma; sillä vanhassa Intiassa oli selvää, että täytyi noudattaa ahimsaa, jos tahtoi lähestyä Jumalaa. Tämä ahimsa kuului siis ainoastaan niille määrätuille yksilöille, jotka tahtoivat jatkaa sisäistä kehitystään. Jos köyhä joogi, joka noudatti ahimsaa, kulki tiellä niin vastaan tuleva kuningas astui tien syrjään, sillä vanhassa Intiassa kunnioitettiin niitä ihmisiä, jotka tahtoivat elää henkistä elämää. Ei kenenkään päähän olisi pälkähtänyt tuomita olentoa, joka alkoi noudattaa tappamattomuutta ja omistamattomuutta, siksi että hän oli vahingollinen olento. Kuninkaat kumarsivat ensimmäisinä ja sitten kaikki muut ihmiset. Siellä kunnioitettiin aina henkistä pyrkimystä.

Sitten myöhemmin esiintyi suuri Gautama Buddha, maailman ehkä älykkäin ihminen. Ja hän, kuten tiedämme, nimenomaan kielsi sotimisen. Hän sanoi: „Ei kukaan, joka pitää miekkaa, voi kuunnella *dharmaa*, oppia oikeasta elämästä; ei kukaan sellainen voi tulla *sanghaan*, munkkikuntaan.“ Ja me tiedämme, että kun Buddha kulki ympäri Intiaa kaikkien kunnioittamana, ja häntä seurasi suuret joukot oppilaita ja opetuslapsia, niin monet sotamiehet ja sotapäälliköt ajattelivat – tässä he ajattelivat yksilöinä –: „Tässä me teemme kaikkea pahaa, tapamme ihmisiä, ja siis hankimme itsellemme pahaa karmaa. Tuo Buddhan munkkikunta, sangha, elää hyveellistä, puhdasta, siveellistä elämää, ja lisää omaa ja maailman hyvää karmaa. Miksikä me jatkaisimme tällaista huonoa elämää? Emmekö voisi ruveta hyveellisiksi ihmisiksi, jotka eivät tee mitään pahaa, ja koettaa oppia hillitsemään itseämme, tulemaan jumalallisiksi olennoiksi, niin kuin Buddhan kerjäläismunkit?“ – Ja monet sotamiehet ja sotaherrat tulivat Buddhan ja munkkikunnan luo sanoen tahtovansa jättää vanhan elämän ja liittyä sanghaan. Heidät otettiin vastaan avosylin; heidän olivat ihmisiä; heidän olivat katuneet ja kääntyneet. Mutta silloin, – niin kerrotaan näissä buddhalaisissa kirjoissa, – tuli eräs kuningas Buddhan luo, kun hän näki, että hänen sotajoukostaan monet hylkäsivät hänen, kuninkaan, palveluksen ja sanoi Buddhalle: „Oo, Sinä siunattu, ajattele sitä, että on paljon ihmisiä tässä ympärillämme, on paljon valtakuntia ja valtioita ympärillämme, jotka eivät ymmärrä Sinua, eivätkä ota vastaan dharmaa. On pahoja ihmisiä, jotka ovat valmiit hyökkäämään maahamme ja tappamaan meidät, niin ettemme mekään voi suojella Sinua ja munkkikuntaa. Mitenkä on meneteltävä, jos vähitellen houkuttelet kaikki palvelijani, sotamieheni; mitenkä sitten käy, kun en voi puolustaa Sinua.“ Silloin Buddha – en tiedä, voisimmeko sanoa liikutettuna, sillä hän oli niin paljon yläpuolella kaikkia tunteita – vastasi: „Oikein puhut ystäväni; sinä tarvitset palvelijasi. Minä määrään, että sanghaan eivät saa tulla ne, jotka ovat kuninkaan palveluksessa; sanghaan ei oteta sotamiehiä, ei kehoiteta ketään sotamiehistä siihen tulemaan.“ – Ajatelkaamme tätä me, jotka sanomme, että elämme kaikista sivistyneimmässä maailman ajassa, kulttuurin huipulla! Mitä olisi voinut juolahtaa jonkun meikäläisen hallitsijan päähän: „Tuo Buddha on hirvuihin olento, hänet on pantava tyrmään!“ Mutta ainakin meidän hallitsijamme olisivat ottaneet kiinni nuo, jotka olivat tulleet Buddhan opetuslapsiksi. – Ajatelkaamme tuota näytelmää vanhassa Intiassa, lähes 3,000 vuotta sitten. Ajatelkaa, että valtakunnan kuningas lähtee henkisen opettajan luo! Ehkä hän tiesi, että Buddhakin oli kuninkaan poika; ehkä se jotakin vaikutti; mutta vaikutti tai ei, ajatelkaa, että kuningas kaikessa loistossaan

lähtee nöyränä Buddhan luo ja kysyy, mitenkä tämä konflikti on järjestettävä. Ei kuninkaan mieleen juolahtanut antaa määräystä tai tehdä väkivaltaa; hän tuli vain kysymään, mitä olisi tehtävä, kun ottaa huomioon, että ihmiset maailmassa vielä sotivat keskenään. Tämä on minusta oikeata sivistystä, ja me, jotka sanomme itseämme kristityiksi, langetkaamme polvillemme, sillä me olemme ristiinnaulinneet niitä, jotka ovat henkistä elämää eläneet ja meitä opettaneet. Ei sentään aina meidänkään päivinämme. Muistakaamme, että eräs huomattava olento vaikutti viime vuosisadan lopulla ja tämän vuosisadan ensimmäisenä vuosikymmenenä tuossa suuressa Venäjän valtakunnassa. Hän – Leo Tolstoi – puhui monen kymmenen vuoden aikana todellisesta kristinuskosta, opetti Jeesuksen oppia: „Ei saa tappaa; ei saa mennä sotaan.“ Häntä kunnioitettiin; hän oli koskematon olento. Tsaari sanoi, ettei Tolstoihin saa koskea, vaikka tämä kirjoitti tsaarille ja neuvoi kieltäytymään sodasta ja asevelvollisuudesta ja auttoi niitä, jotka olivat valtakunnan vihollisia. Tolstoi oli pyhä Venäjällä tsaarinkin mielestä. Se on suuri ansio tämän Nikolain kohtalossa ja karmassa. Hänen opetuslapsiaan kyllä ahdistettiin, esim. pieniä kauppiaita, jotka omasta halustaan ja omilla varoillaan ostivat hänen kirjojaan ja levittivät niitä ympäristöönsä. Näitä suuri ja mahtava Venäjä ahdisti ja pani vankilaan. Kirjoittihan Tolstoi kerran: „Miksi syyttömiä vangitsette, ettekä minua. Vangitkaa minut! Tahtoisin elää vankikopissa. Se on kokemus, joka minulta vielä puuttuu.“ Niin ei tehty, sen tähden, että Tolstoi oli pyhä, ja kaikki sen ymmärsivät, keisarista alkaen. Häneen ei saanut koskea. Olemme nähneet meidän päivinämme, että sellaisia suuria olentoja kohdellaan erikoisella arvonnalla, sanoisinko kohteliaisuudella.

Muinainen Intia on ollut ja Intia on tänä päivänä meidän mielestämme erikoinen maa; on kuin Eurooppa olisi aina katsellut sinne kuin ylöspäin, kohti hengen ihmisiä. Siellä siis syntyi tuo monen mielestä ehkä omituinen sääntö Buddhan opetuksissa, että sotamiehet eivät saaneet tulla sanghaan. – Kun tämä – ahimsa –, oppi tappamattomuudesta, väkivallasta pidättäytymisestä, on aina ollut maan päällä todellisissa sivistyksissä, niin mikä sitten oli Jeesuksen erikoinen asenne! eikö Jeesuskin opettanut juuri samaa, eikö hän vain jatkanut Buddhan opetusta? – Hän tietenkin jatkoi ja opetti samaa, siitähän ei ole epäilystä. Mutta siinä on ero, että hänen oppiaan piti opettaa kaikille ihmisille, joilla vain oli korvat kuulla. Jeesuksen mielestä oli aivan kuin pieni lankeemus Buddhan puolelta, ettei sotamiehille saanut sitä opettaa. Jeesus sanoi: „Kaikille on kutsu kuuluva; ja jokainen ihminen päättäköön sitten, tahtooko hän seurata minua vai eikö.“ Jeesuksen oppi on kuulutettava kaikille kansoille, kaikille yksilöille; ja sitten on jokaisen ihmisen sydämessään päätettävä, tahtooko hän noudattaa uutta elämän ymmärrystä, Jumalan pojan uutta oppia. Jeesus ei siis rajoittanut omaa sanomaansa minkäänlaisten kastien mukaan. Se ei ollut esoteerinen oppi siinä merkityksessä kuin ahimsa, joka ei tullut kysymykseen kaikille ihmisille. Jeesuksen sanoma kuulutetaan kaikille. Hän jatkoi Buddhan työtä ja kaikkien toisten edeltäjänsä työtä myös siinä mielessä, että hän täytti omalla aurallaan koko tämän maapallon ja ihmiskunnan; ja sen tähden juuri hänen pyhä henkensä on yhtä lähellä kaikkia ihmisiä ilman erotusta; siis kaikkia kutsutaan tuohon ihmeelliseen, pyhään elämään. Ja koko hänen tajuntansa on niin voimakkaana ihmiskunnan aurassa ja tässä planeetassa, että hänen henkensä vaikuttaa siinä niinkuin elämän voimana, elämän lakina. Ei ole enää siveellisiä sotia, niin kuin oli ennen laita. En mene sanomaan, etteikö vielä voi tulla sotia. Mutta kuta enemmän soditaan, sitä enemmän ihmiset kerta kerralta huomaavat, että se on paljasta helvettiä, pirun työtä, siinä ei ole Jumala lähimaillakaan. Ennen saattoivat ihmiset lohduttaa itseään sillä, että Jumala oli mukana sodassa, mutta nyt on sodankäynti muuttunut niin hirmuiseksi, että mitään sellaista lohdutusta ei enää ole. Se, joka joutuu juoksuhautoihin, tai ilmaan räjäytetyksi, huomaa, että se on pirun peliä. Kuinka monet tulivatkaan hulluiksi maailmansodassa; kuulihan yhtä mittaa, että se ja se kenraali ja kapteeni tuli hulluksi ja tuotiin hoidettavaksi. Ihmisjärki ei kestänyt sitä, minkä se itse oli valmistanut. Ne, jotka olivat sota-aseet valmistanneet, olivat saattaneet rauhassa miettiä, suunnitella ja keksiä niitä, mutta ne, jotka pienemmällä järjellä varustettuina, olivat pakotetut niitä käyttämään, sodan kauhut kestämaan ja kärsimään. Sitä ei järki kestänyt. Ja sitä hirmuista tuskaa, niitä sodankäynti aina tuottaa rauhallisille ihmisille, naisille, lapsille, vanhuksille, kaikille niille, joitten on pakko ylläpitää maailman ruokataloutta, viljellä peltoja! Heidän tuskansa ja miljoonien äitien tuska, joitten pojat ja puoliset ovat sotatantereilla, on sanoin kuvaamaton. Sota on kehittynyt nyt niin räikeäksi, jokainen näkee kehittyneen perkeleellisen tilanteen. Sen tähden voimme ymmärtää, että Jeesus Kristuksen pyhä henki ja Buddhan pyhä henki vaikuttaa tässä ihmiskunnan aurassa niin, että uuden ajan täytyy tulla.

Täytyy tulla sen ajan, jolloin ihmiset eivät enää tahdo tehdä pahaa, jolloin valtakunnat ja valtiot keskenään koettavat, niin kuin ne nytkin kyllä koettavat, ratkaista keskinäiset asiansa neuvottelemalla. Nyt voi tuntua siltä, että kansat Euroopassa kulkevat tuota kohtaloa kohti, mutta mitään varmaa emme voi sanoa. Toivokaamme, että kansat ja valtakunnat ovat niin viisastuneet, että ne tahtovat kokonaan välttää sotia. Toivokaamme, että esim. sellainen kuin pan-eurooppa-aate saisi suurta kannatusta sekä että Kansainliitto voisi tehdä hedelmällistä työtä. Mutta meidän täytyy lisätä toivomus, että kansat luopuisivat itsekkyydestään, että valtiomiehet, valtakunnat ja hallitukset huomaisivat, että ne eivät voi jatkaa eläinten peliä maan päällä. — Meidän täytyy oppia noudattamaan inhimillistä elämän lakia. Se on välttämätöntä, ja meidän täytyy toivoa niin käyvän. Ja sitten vielä eräs toivomus, nim. se, että kaikkien suurten jumalihmisten, Jeesus Kristuksen, Buddhan ym. sanomalla olisi myös tilaa maan päällä. Toivokaamme, että tulisi sellainen aika kristikunnassa, kuin on Intiassa, että kunnioitetaan todellisuudessa jumalhenkeä ja niitä ihmisiä, jotka tahtovat elää Jeesus Kristuksen käskyjen mukaan. Toivokaamme, että täällä kristikunnassa kaikki ne ihmiset, jotka pyrkivät kulkemaan Jeesus Kristuksen jäljessä, saisivat muodostaa vähitellen joka maassa tuollaisen sanghan, käyttääksemme Buddhan nimitystä, valittujen kirkon, joka olisi aivan kuin valtiona valtiossa, kirkon, joka olisi suojattu ja jota kunnioitettaisiin, joka saisi olla rauhassa, koska se ei tahdo mitään pahaa, vaan ainoastaan hyvää. Toivokaamme, että jokaisessa maassa annetaan näille kristityille maa-alue tai että he saavat ostaa itselleen sellaisen alueen, jossa he saisivat elää vapaasti. Sillä sangha ei voi enää olla niin kuin vanhassa Intiassa Buddhan munkkikunta, joka kävi ympäri kerjäten. Tällaisen sanghan, veljeskunnan, ystävien liiton, pitää olla niin kuin ensimmäiset kristityt täällä länsimailla, tai niin kuin kveekarit, jotka sanoivat, että heidän täytyy myös tulla toimeen omalla työllään. Heidän ei pidä elää toisten armoilla; heidän pitää tehdä työtä ja asua ehkä tuollaisessa valtiossa valtakunnan keskellä veljinä ja sisarina. Heidän pitää sieltä yhtä mittaa vaikuttaa ulospäin, niin kuin auringosta lähtee säteitä, lähettiensä välityksellä käydä ihmisiä opettamassa, pyhittämässä. Meidän täytyy toivoa, meidän täytyy uskoa, että tulee sellainen aika täällä Euroopassa, ettei henki-ihmisiä enää vainota, vaan että he saavat vapaasti elää ja tehdä työtä, — että heidän alueensa on suojattu. Toivokaamme, että kristikuntaan tulee sellaisia siirtoloita, valtakuntia valtakuntien keskelle, joissa hyve ja rakkaus elää, ja joihin väsyneet, rikki revityt ja toivottomat ihmisielut voivat paeta. Se ei ole ollenkaan liikaa vaadittu valtakunnilta ja hallituksilta. Heille ei voi olla muuta kuin kunniaa, ei mitään vahinkoa, jos heidän maissaan olisi ihmisiä, jotka tahtovat ainoastaan hyvää ja palvella ja auttaa toisia. — Sen tähden minusta tuntuu, että meidän kristikunnassa pitää vielä päästä siihen, missä Buddhan aikana oltiin Intiassa, että kuninkaas ja hallitukset tulevat viisaitten luo kysymään neuvoa, ei heitä vainoamaan ja ahdistamaan.

Olkaa siis täydelliset

Jeesus, lueteltuaan nuo vuorisaarnan viisi käskyä, joista olemme edellä puhuneet, lopettaa tämän osan puheestaan, nim. sellaisena kuin se on Matheuksessa esitettyä – jollaisena Jeesus muuten kaiketikaan ei koskaan ole sitä pitänyt –, lauseeseen, joka on sangen tunnettu ja jota usein toistetaan, mutta jota ei paljon ymmärretä: „Olkaa siis täydelliset, niinkuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen.“ Tuo lausehan on vastoin kaikkea kristillistä käsitystä ihmiselämän päämäärästä. Ei kukaan kristikunnassa ota tunnustaakseen sitä lausetta muuten kuin Jeesukselle sopivana kauniina kehoituksena, jolla ei ole käytännöllistä merkitystä meidän elämässämme, sillä kuka meistä ihmisistä ehtisi ajatella täydellisyyttä ja olla täydellinen!

Kun nuorena olin tuohon lauseeseen tutustunut, niin se erikoisesti hämmästytti ja ilahdutti minua, koska Jeesus sillä lauseella antoi tukea sille teosofiselle käsitykselle ja siveysopille, jonka mukaan meidän tehtävämme tässä elämässä on pyrkiä täydellisyyteen. Ensin olin huomaavinani ja sitä surin, että oikeastaan oli sangen vähän pyrkimystä kristittyjen kesken mihinkään täydellisyyteen ja suurempaan siveellisyyteen. Minusta tuntui, että ihmiset elivät sitä elämää, mitä elivät, välittämättä mistään täydellisyydestä, pitivät päin vastoin ajatustakin täydellisyyteen kehittymisestä ulkokultaisena ja Jumalaa pilkkaavana käsityksenä. Kun käännyn erään tätini puoleen, joka mielestäni oli parhaita ihmisiä, mitä tiesin, ja sanoin hänelle: „Jeesus on sanonut, että meidän tulee olla täydellisiä, niinkuin taivaallinen Isämme on täydellinen“, – 'mitä tati sanoo siihen?' –, niin hän jäi aivan mykäksi. Hän ei voinut kieltää noita sanoja, koska minulla oli evankeliumi edessä, mutta hän jäi ihmettelemään, mitä Jeesus sellaisella lauseella olisi voinut tarkoittaa. Hän ei vastannut mitään kysymykseen, vaan sanoi: „Niin, meidän ihmisten on joka tapauksessa aivan mahdotonta olla täydellisiä.“ Hän oli vanha ihminen; hän tiesi kokemuksesta, että nekin, jotka omassatunnossaan olivat tunteneet, että heidän olisi pitänyt olla parempia, eivät osanneet. Hän ei osannut kertoa muuta kuin kokemuksensa, että ihminen ei voinut olla täydellinen. Silloin tulin vähän surulliseksi hengessäni, sillä ajattelin: „Jos Jeesus on niin sanonut, niin Hän ei ole voinut sanoa sitä turhaan, koska Hän on niin korkea olento. Totta kai meidän pitäisi olla täydellisiä; muutenhan Hän olisi puhunut turhia käskemällä meidän olla täydellisiä, vaikka tiesi, että se on mahdotonta. Se ei olisi ollut järkevää puhetta Hänen puoleltaan.“ Ja sisäissäni tunsin samalla, että Jeesus Kristus oli sittenkin sanonut totuuden: me ihmiset voisimme olla täydellisiä. Tuo käsite oli minulle vähän hämärä. En sanonut itselleni, että minä tällä hetkellä voisin olla täydellinen, mutta jokin ääni sanoi, että Jeesus on sanonut totuuden; me voisimme olla täydellisiä; mutta mikä on salaisuus siinä takana? – Sitten myöhemmin, kun tutkin tuota asiaa ja eri tekstejä, huomasin, ettei Jeesus ollut sanonut käskävästi, että „*Olkaa* täydelliset, niinkuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen“, siinä merkityksessä, että „*olkaa nyt tällä hetkellä* täydelliset“, sillä latinankielisessä evankeliumissa käytetään muotoa *este*, joka on futurin imperatiivi – samoin kreikankielessä –, joten siinä on jokin vivahdus, jonka suomeksi voisimme kääntää: „*Oi, jospa te olisitte*“ – tai: „*Tulkaa täydellisiksi*, niinkuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen.“ Se on paremminkin siis lausuttu toivomuksena, ja siihen sisältyy lupaus: „Varmaan te siksi tulette.“ Tämä ei siis ota pois merkitystä nykyhetkeltä; se paremminkin lisää voimaa nykyhetkelle, sillä: „Jos sinä tunnet, ettet voi tällä hetkellä olla täydellinen, niin pyri siksi, sillä kerran sinä siksi tulet.“ Tämä avasi uusia näköaloja. – Sitten luin myös siitä suuresta elämänopista, jonka täällä länsimailla olimme täydellisesti unohtaneet, nim. jälleensyntymisestä, ja sen valossa tällainen käsky tuli ymmärrettäväksi, järkeväksi, sillä sehän merkitsee silloin: „Teidän aikanne ei ole mainittu vuosissa; tämä ei ole ainoa tilaisuus, jolloin voitte pyrkiä täydellisyyteen; te saatte uuden tilaisuuden, mutta alkakaa nyt, sillä tämäkään työnne ei mene hukkaan. Jos ette nyt pyri, niin te kyllä synnytte uudestaan tänne, ja teillä on mahdollisuus pyrkiä toisen kerran, mutta kuta enemmän te totutte elämään omissa persoonallisissa pyyteissänne ja pyrkimyksissänne, sitä vaikeammaksi tulee niistä kaikista luopua ja irtautua. Ne asettuvat esteeksi teidän ympärillenne. Kun te

elätte synnissä ja itsekkyydessä, te juotatte kahleita ympärillenne, sidotte itseänne sitä suurempaan vankeuteen. Juuri nyt on otollinen aika. Niin pian kuin kuulette siitä asiasta, ruvetkaa heti pyrkimään täydellisyyteen, sillä niin tulee tämä pyrkimys helpommaksi kerta kerralta. Te ette ole tuomitut ikuisen kadotukseen. Se persoonallisuus, mikä teillä nyt on, tosin haihtuu pois, kuolee, sillä tavalla se on kadotettu, mutta teidän karmanne elää, ja henki teissä synnyttää uuden persoonallisuuden. Sitten, kun jokin teidän persoonallisuutenne pyrkii niin pyhästi täydellisyyteen, että se saavuttaa korkeamman, ikuisen minänsä, kristusminänsä, silloin se persoonallisuus on pannut persoonallisuuden kuolemattomuuden alulle.“

Kun ihmiset vähän ajattelevat omaa elämäänsä, niin eikö jokainen ole kokenut sitä, että kun hän esim. ei ole saavuttanut, mitä on tahtonut – hänen maalliset unelmansa ovat murskautuneet, onnen kaipuu on kokenut hirmuisen pettymyksen – hän on ajatellut: „Oi, kuinka onnellista olisi, että saisin haihtua olemattomiin!“ – Siinä on sen aivan kuin korkein vapahdus, että se saisi haihtua olemattomiin. Ja niin kauan kuin me elämme täällä persoonallisissa pyyteissä, on Buddha lausunut kaikista korkeimman sanat: „Persoonallisuus saa haihtua olemattomiin.“ – Kuka meistä jaksaisi elää ikuisesti, jos se tänä persoonallisuutena olisi elettävä? Sille on suuri vapahdus, kun sanotaan: „Sinä saat haihtua olemattomiin!“ Buddha ei tarkoita sitä, vaan sitä, että ihminen pyrkiessään persoonalliseen olemattomuuteen, saa yhtyä korkeampaan minäänsä. Jeesus Kristus taas käänsi huomion meidän persoonallisuutemme taivaallisiin, ikuisiin mahdollisuuksiin. Hän sanoo: „Ikuisen elämä on kuitenkin siinä, että ikuisen henki personoituu, että Kristus meissä on saava elävän hengen, niinkuin suurissa vapahtajissa ja mestareissa.“ Sentähden meidän persoonallisuutemme ei ole suinkaan mitätön; sen tulee pelastua, ei joutua ilman muuta kadotukseen. Meidän on luotava sellainen persoonallisuus, joka nostaa tämän minätajunnan Kristukseen, henkeen. Silloin se persoonallisuus on pelastettu, ja ihminen menee silloin eteenpäin ikuisessa elämässä, täydellisyydessä. Persoonallisuuden pelastaminen alkaa sillä, että me pyrimme täydellisyyteen. Ja Jeesus on näyttänyt meille tämän tien ja metodin: viidessä vuorisaarnan käskyssään: „Noudattakaa näitä käskyjä. Silloin alatte rakentaa sitä persoonallisuutta, josta tulee ikuisen ilmentäjä. Nämä käskyt eivät ole ulkonaisia käskyjä, niinkuin teidän inhimilliset lakipykälänne, joita te laaditte oman viisautenne mukaan. Näitä käskyjä ei kukaan ihminen ole laatinut; minä olen ainoastaan tulkinnut näiden muodossa ikuisen elämän lakeja. Ne käskyt ovat kirjoitettuina teidän sydämessänne, järjessänne. Kun te niitä alatte noudattaa, silloin vedätte sisimmästänne esiin, mitä siinä on pyhintä ja parasta, ja te tuotte taivaan maan päälle. Niin paljon kuin teidän persoonallisuutenne muovautuu sisäisten elämänlakien mukaiseksi, niin paljon se tulee ikuiseksi.“

Kun me näitä käskyjä mietiskelemme, ja ennen kaikkea alamme niitä toteuttaa, huomaamme, etteivät ne ole ainoastaan negatiivisia, kielteisiä vaikka ne muotonsa puolesta sitä ovatkin („Älä suutu“, „Älä ole epäpuhdas ajatuksissasi“ j.n.e.) Niiden sisäistä elämää ei ymmärrä, ennen kuin niitä alkaa noudattaa. Noudattamisen alku on siinä, että noudattaa näitä kieltoja: älä suutu, älä ole ajatuksissasi epäpuhdas j.n.e. Siitä se pyrkimys alkaa. Ja kun ihminen sitten on eläytynyt näihin käskyihin tuolla negatiivisella tavalla, niin että hän todella pitää itseään silmällä pitkin päivää, ja yöllä, nukkuessaankin, ettei hän suutu, – ei teoissaan, ei sanoissaan, ei ajatuksissaan –, niin hän tulee, niinkuin voisimme sanoa, jonkinlaiseen pyhyiden ja puhtauden esikartanoon. Silloin hänelle alkaa kirkastua, kuta enemmän hän niitä noudattaa, että nehän ovatkin aivan positiivisia; ne ovat negatiivisia vain näennäisesti, muodoltaan, sanoissa ja ennen kaikkea ajatuksessa, mutta ne avaavat äärettömiä positiivisia näköaloja. Kuta enemmän ihminen noudattaa tuota ensimmäistä käskyä „älä suutu“, sitä selvemmin hän huomaa, että siinä on oikeastaan annettu hänelle sellainen käsky, että hänen tulisi aina olla hyvä, ei vain olla suuttumatta, vaan olla positiivisesti hyvä. Kun hän tuntee suurta hyvyttä ja hyvää tahtoa kaikkia kohtaan, niin hän sillä hillitsee toisia, ei ainoastaan itseään. Se on voimakas tahto hänessä itsessään, ei ollenkaan mitään sentimentaalisuutta. Sillä jos se sitä olisi, hän voisi loukkaantua sydämessään. Kuta enemmän vahvistuu tuo, ettei hän suutu sisässään, sitä enemmän hänessä kasvaa suuri hyvyiden voima kaikkia kohtaan. Se on tämän käskyn positiivinen puoli. Ja silloin hän huomaa, että käskyn positiivisuus on ääretön, sillä milloin ihminen koskaan voisi tulla täysin hyväksi? Jeesuskin sanoi: „Kuinka sinä sanot minua hyväksi. Ei ole muuta hyvää kuin Jumala.“ Jumala on ääretön hyvytydessään. Me emme siis voi tuntea itse itseämme hyväksi; me olemme vain kasvamassa Jumalan hyvyiden kanaviksi.

Toisen käskyn negatiivisuus on siinä, että me emme saa olla epäpuhtaita ajatuksissakaan. Me alamme sitä noudattaa ensin muodollisesti. Meidän täytyy valvoa, ettemme tee rikoksia ajatuksissamme, puhumattakaan puheista ja teoista. Ajatus on teon isä, joten jos me emme tee rikoksia ajatuksissamme, emme tee niitä teoissammekaan. Sentähden Jeesuksen käskyt iskevät asian ytimeen, kun ne panevat painon ajatukselle. Jos olemme naimisissa, niin meidän täytyy hyvin varoa, ettei meidän ajatuksemme lennä aviorikokseen, uskottomuuteen, lempeen tai rakkauteen toista kuin omaa puolisoamme kohtaan. Ja jos emme ole naimisissa, niin me ymmärrämme, että se on itsessään jotakin puolinaista. Kaikkien pitäisi mennä naimisiin, jotta heillä olisi tuo tuki ja turva: tämä on se, jota saan ajatella tuolla erikoisella sukupuolisella rakkaudella. Jos me emme mene naimisiin, silloin tämä käsky koskee ikäänkuin vielä enemmän meitä: „Älä koskaan katsokaan naista häntä himoitaksesi“. Ja tämä on silloin paljon vaikeampaa, kuin jos olisi naimisissa, sillä silloin meidän täytyy varoa ajatuksiamme ilman mitään tukea toiselta ihmiseltä. Emme tosin voi mitään sille, että meidän tajuntaamme voi tulla ajatuksia, mutta voimme olla kiinnittämättä niihin huomiota, ottamatta niitä ystäviä vastaan, ja antaa niiden heti kääntyä ovelta. Nuoruudessa on tämä hyvin vaikeaa. Sentähden on yhä vielä probleemina, kuinka nuorena voisi päästä naimisiin; on olemassa se vaikeus, etteivät ihmiset voi sitä tehdä. Silloin ihmiset eivät tulisi niin paljon ajatelleeksi sukupuoliasioita. Uskottomuus ja paljon puuhaileminen sukupuoliasioissa johtuu siitä, että ihmiset pakosta joutuvat vaikeisiin tilanteisiin, kun eivät mene nuorina naimisiin. Nuoret miehet etsivät tyydytystä itselleen ja tekevät siten pahaa naisille, jota vastoin, kun he menisivät naimisiin, he pääsisivät sielullisista ristiriidoista, kun ajattelisivat: „Tämä on minun puolisoni; tästä minä pidän huolen“. Meidän onnettomuutemme johtuu siitä, että kasvatamme itseämme niin huonosti, että meillä on jos minkälaisia vaatimuksia ulkonaisen elämän suhteen. Mielestäni on hyvin harvoja nuorissa niitä, jotka ajattelevat: „Yksi mökki ja yksi sydän. Ei mitään vaatimuksia elämän suhteen“. Ja minä luulen, että viisaat sanoisivat: „Jos te osaatte olla luonnollisia, jos ette kehittä luonnottomia taipumuksia; – Tässä pitää olla hirmuiset määrät tupakkaa, elokuvat, snapsit ja muut! –, niin te nuoret saisitte käsiinne paljon todellisempia elämän arvoja; sillä kaikki nuo tupakat ja muut eivät ole mitään verrattuna siihen, että voisitte sanoa: 'Minä olen tehnyt, niinkuin Jumala ja luonto on vaatinut; olen mennyt naimisiin ja teen työtä, että voin tulla toimeen; omatuntoni on puhdas'.“ – Kun ihmiset saattavat iloita auringonpaisteesta, metsästä, linnuista, kukista, tuntea työn iloa, nauttia kaikesta luonnossa, eivät silloin huumausaineet ole mitään verrattuina siihen. Silloin elämä on onnellinen. Ja ihmiset voisivat aivan nuorina mennä naimisiin, kun eivät olisi kasvaneet kiinni n.s. kulttuuriin, vaan uskaltaisivat olla oma itsensä keskellä yhteiskuntaa ja sanoa: „Me emme välitä mitään koko maailmasta!“ Kuka voi kieltää, etteikö maailma tällä hetkellä ole silmiinpistävästi suuri hullujenhuone. Minä ainakin, kun katselen tätä Tellus-planeettaa ja ihmiskuntaa, ajattelen: „Me olemme irtipäässeitä hulluja!“ Me emme osaa olla enää ihmisiksi; meidän täytyy saattaa itsemme ja toisemme mitä hirmuisimpiin ahdinkoihin. Ja monet ovat mitä häikäilemättöimpiä: „Jos minä saan 35 miljoonaa itselleni, mitä siitä, vaikka koko muu ihmiskunta menisi helvettiin!“ – Ei voisi millään lohduttaa itseään, ellei tietäisi henkisen tiedon ja kokemuksen nojalla, että tätä meidän maapalloamme on syystä sanottu meidän aurinkokuntamme kuritushuoneeksi; olemme kaikki kuritushuonevankeja, vähän huonompaa sorttia lisäksi. Sentähden meidät on lähetetty tänne. Me olemme siksi pahoja ja itsekkäitä olentoja kehitykseltämme, ettemme suinkaan ole valinneet henkeä, totuutta, Jumalaa. Meissä on tuo ristiriita: „Kuinka sentään valhe ja itsekkyyys ovat paljon viehättävämpiä kuin hyve! Kun minä saan rypeä himoissa, niin se on poikaa; se johtaa korkeimpaan autuuteen. Jospa saisi tyydyttää kaikkia himoja viimeiseen tippaan!“ – Joskaan ei tahdota näin rehellisesti tunnustaa fyysisessä maailmassa, jossa kaikki kulkevat hienoina naamari silmillä, niin toisessa maailmassa se paistaa vastaan kaikessa rehellisyydessään. Me olemme ihmisinä vasta puolitiessä. On muitakin planeettoja, joissa on ihmisiä. Sieltä toisista tähdistä tulivat muutamat ihmiset auttamaan meitä, näyttämään meille, millaista on olla ihminen. Meilläkin on tosin ihmisten muoto, mutta kun heitämme naamion pois, silloin olemme täynnä kuolleitten luita, niinkuin Jeesus sanoi. Me olemme täynnä katkeruutta, vihaa, nautinnonhimoa, kunnianhimoa, pahuutta ja vaikka mitä. Tämä maapallo on eräältä puolelta katsoen kuritushuone, mutta toiselta puolen myös ankara elämäkoulu. Meillä ei todellakaan ole syytä tässä ylpeillä. Jotka niin tekevät, paljastavat oman typeryytensä. Joskaan ulkokullattu nöyryys ei ole ihailtavaa, niin on sydämen nöyryys meille enemmän paikallaan kuin suuri ylpeys. Meidän on tunnustettava elämän edessä: „Kaukana olen päämäärästä“, – ja lisättävä: „— — — minun täytyy yrittää“.

Kun me ihmiset sitten saamme kokea tuota ensimmäistä, negatiivista puolta toisen käskyn yhteydessä, silloin meille aukeaa käskyn positiivinen puoli, jota voimme nimittää puhtaudeksi, joka alkaa meille häämöittää; ja silloin todella nöyryämme ja huomaamme, että meillä on pitkä, ihana, kaunis, ihmeellinen tie edessämme. Ja sitä puhtautta ei voi äkkiä määritellä.

Kun olemme kolmatta käskyä, „älkää ollenkaan vannoko“, ensin noudattaneet negatiivisesti, meille alkaa häämöittää, mitä itse asiassa on rehellinen ja totuudenmukainen elämä; mitä se on meidän sisässämme, mitä sitten sanoissa ja teoissa. Silloin avautuu etemme ihmeellisiä näköaloja. Se on etenemistä totuudessa, rehellisyydessä. Ja me saamme kokea, että ainoastaan etenemällä rehellisyydessä ja totuudessa me voimme edetä tiedossa ja viisaudessa. Ei kukaan tiedemieskään voi saavuttaa mitään, ellei hän ainakin sillä omalla alallaan ole rehellinen ja puolueeton. Sen saa jokainen tiedemies kokea. Hän ei ehkä ole sitä rehellisyyttä laajentanut muille aloille, mutta tiedemiehenä hänen on oltava sitä ehdottomasti.

Tässä kolmannessa käskyssä Jeesus avaa uusia, ihmeellisiä näköaloja: „Ainoastaan siinä määrin, kuin olette rehellisiä, totuudenmukaisia itsenne ja Jumalan edessä, koko olemassaolon edessä, niin ettette lupaa mitään, mitä ette usko voivanne täyttää, niin ettette koskaan mitään vanna, te etenette tiedossa ja ymmärryksessä“. – Ihmisen sisäinen silmä ei voi aueta, ellei hänen ulkonainen silmänsä ole tullut rehelliseksi, totuudenmukaiseksi, niin että se näkee totuuden. Jos ei se silmä, joka on ruumiin valo, loista, ole valossa, niin kaikki on pimeää meidän sisässämme. Kun me näemme ulkonaisella silmällämme totuuden, silloin sisäinen silmämme, tai sisäiset silmämme alkavat myös avautua, ja luonto voi avata meille aivan toisia maailmoita. Ja silloin me tahdomme vain totuutta, ei mistään muusta syystä kuin rakkaudesta kaikkia kohtaan, rakkaudesta kaikkeen. Se on tuon käskyn positiivinen puoli.

Neljäs käskyhän on: „Älä ole pahaa vastaan; älä tee koskaan mitään väkivaltaa; älä väkivallalla estä toisia olemasta pahoja!“ – Kun me tätä käskyä koetamme noudattaa, ensin tuossa negatiivisessa muodossaan, silloin sekin avaa meille positiivisen puolensa, ja meihin kasvaa sellainen ihmeellinen rauha, että me tulemme voittamattomiksi, voi sanoa. Me tulemme niin rauhallisiksi, että toinen ei voi olla rauhaton, väkivaltainen, ei voi raivota meidän luonamme. Vaikutamme niin rauhoittavasti kaikkiin, niinkuin kerrotaan Apollonius Tyanalaisesta, joka viiden vuoden aikana oli luvannut olla puhumatta. Hän oli tullut sielussaan niin voimakkaaksi, hänen kaikki piirteensä niin sielukkaiksi, että hän eleillään osasi ilmaista ajatuksensa. Kerran hän tuli erääseen kaupunkiin, jossa oli kapina. Hän ei siis saanut puhua mitään, mutta hän meni kapinoitsevien keskelle pitkässä, valkoisessa viitassaan, kohotti kätensä, ja kaikki rauhoittuivat. Jotkut tiesivät, että hän on tuo ihmeellinen Apollonius. Hämmästys valtasi kaikki, ja häveten he luopuivat kapinasta.

Samoin viides käsky on ensin negatiivinen: „Älä vihaa vihollisiasi, toisia kansoja!“ – tai, niinkuin voisimme käytännöllisesti katsoen sanoa: „Älä käy sotaa, vaan rakasta kaikkia“. Jeesus on itse sanonut käskyn positiivisenkin puolen: „Rakasta vihollista!“ Onkin juuri niin, että kun ihminen itse kieltäytyy ajattelemastakaan mitään sellaista kuin tappamista tai toisen kansan vihaamista, niin hänessä kasvaa tuo positiivinen puoli, rakkaus, ymmärrys, kaikkia kohtaan. Sentähden nämä Jeesuksen käskyt ovat niin ihmeellisen viisaat; niillä on aina positiivinen puolensa. – Jos me menemme vieraille maalle, niin ihmiset siellä eivät ole meille muukalaisia, vihollisia, vaan ihmisiä samoin kuin me. Me näemme, että he jossakin suhteessa poikkeavat meistä, tavoissa yms., mutta ihmisiä, ystäviä he ovat. Useimmat ihmiset sentähden hengessään kammoavat sotaa. Ennen maailmassa sotilaat kävivät sotaa ja ajattelivat sitä; muut ihmiset ajattelivat, että rauha kuuluu heille. Nyt vasta sotien aikana on alettu ajatella, että rauha on jotakin ihmeellistä. Emme saa rauhassa tehdä työtä; joku tulee ja pudottaa pommin, ja me kuolemme suuressa tuskassa. Tämä on hullujenhuone eikä mikään ihmiskunta. Sentähden monet ihmiset ovat tehneet sen kokemuksen, etteivät he vihaa vierasmaalaisia, vaan tuntevat melkein ylpeyttä sydämessään, että ovat olleet toisten ihmisten kanssa.

Maailman tila voisi tuntua koko lailla toivottomalta, sillä mitä sellainen eteenpäinmeno on, että ihmiskunta tulee melkein tyhmemmäksi, raaemmaksi; kuinka jaksaa enää pyrkiä, kun tulee tuollaisia ajatuksia mieleen – ja ne tulevat silloin, kun meidän silmämme ovat sumun peitossa. Silloin voisimme muistella, mitä monet meistä ovat saaneet kokea, että tämän n.s. harhan takana on se todellisuus, mitä Jeesus nimitti Jumalan valtakunnaksi, ja se todellisuus, jota voisimme sanoa valkoiseksi temppeliksi. Se temppeli on todella olemassa näkymättömässä henkimaailmassa, ja siihen me henkiolentoina voimme pyrkiä ja päästä sisälle. Kun me oikein kasvatamme itseämme, oikein pyrimme, niin – vaikka me emme ehkä tässä ulkonaisessa tajunnassa siitä niin paljon tiedä –, me todellisuudessa aina silloin joudumme henkimaailmassa sellaiseen tilaan, huoneeseen – miten tahtoisimme sitä nimittää –, jossa meitä aivan kuin, symbolisesti puhuen, lämmitetään auringon lämmöllä, valolla. Kun me pyrimme toivottomina, väsyneinä tässä maailmassa, niin meidän sielumme henkimaailmassa täytetään valolla; ja valo meidän sisässämme kasvaa ja pyrkii ulospäin, ja me muutamme vähitellen valoisiksi olennoiksi. Silloin toteutuu Jeesuksen sanat: „Te olette maailman valo“. Sen voimme joskus nähdä toisistamme. Kun pyrimme eteenpäin, kun emme halveksi suuren mestarin opetuksia, kun noudatamme Jeesuksen käskyjä ensin niiden negatiivisessa puolella, silloin meidät tuossa hengen maailmassa täytetään sisäisellä valolla ja tulemme aivan toisella tavalla valoisiksi kuin ihmiset yleensä. Ja kun me saavutamme tuon sisäisen valon, silloin meidät puetaan häävaatteisiin; me saamme toisenlaisen puvun ja meidät otetaan vastaan Jumalan valtakuntaan, suureen temppeliin, Jumalan Pojan hääjuhlaan. Meidät vihitään tuon valtakunnan lapsiksi, temppelin jäseniksi; ja silloin voimme sanoa: „Olemme alkaneet kulkea tiellä täydellisyyttä kohti; nyt meissä on alkanut tuo elämä, joka vähitellen vie täydellisyyteen“.

OLETKO TEOSOFI?

KIRJOTTI
PEKKA ERVAST

OLETKO TEOSOFI?

KESKUSTELUJA TEOSOFIAN NELJÄSTÄ
PERUSOPISTA

HELSINGISSÄ 1909
TEOSOFINEN KIRJAKAUPPA JA KUSTANNUSLIIKE

JOENSUUSSA 1909
JOENSUUN KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖ

OLETKO TEOSOFI?

I.

Teosofinen liike.

Kysyjä. Mikä se nyt on tämä teidän teosofianne ja teosofinen liikkeenne? Ja miksikä te käytätte vieraskielistä nimeä? Sehän se juuri käsitteet sekottaakin. Olen kuullut sanottavan, että teosofia merkitsee totuuden etsimistä. Miksette siis kutsu itseänne suomenkielisellä nimellä totuuden etsijöiksi?

Vastaaja. Teosofia ei merkitse totuuden etsimistä. Teosofia on kreikkalainen sana ja on sanatarkasti suomennettuna jumalan viisaus eli viisaus jumalasta eli *jumalallinen viisaus*. Paavali käyttää tätä sanaa ensimmäisessä korintilaisepistolassaan, puhuessaan „siitä viisaudesta, joka on täydellisten hallussa: ei tämän maailman viisaudesta eikä tämän maailman päämiesten, jotka hukkuvat; vaan me puhumme siitä *salatusta jumalan viisaudesta*, jonka jumala on ennen maailman alkua säätänyt meidän kunniaksemme“ (II: 6–7). Nuo sanat kuuluvat kreikankielisessä alkutekstissämme: „alla laloumen *theou sophian en mysterio*“ j. n. e.

Kys. Siten käsittääkseni teosofi merkitsee jumalallisesti viisas?

Vast. Merkitsee sanasta sanaan.

Kys. Ja te teosofit olette jumalviisaitten seura?

Vast. Jospa niin olisi! Tietämättömyyttä on maailmassa yllin kyllin, ettei haittaisi, jos olisi muutamia viisaitakin.

Kys. Pitääkö minun siis ymmärtää, että te todella pidätte itseänne „viisaana“?

Vast. Ei niin pientä pilaa, ettei totta toinen puoli. Tunnustan rehellisesti, että pidän todellisia teosofeja pikkuisen viisaampina maailmaa yleensä.

Kys. No niin, rehellisyys maan perii, sanotaan. Eihän tuo juuri imartele maailmaa, johon minunkin valitettavasti täytyy lukea itseni, mutta en usko maailman sitä paheksuvankaan. Täytyyhän itsekunkin saada lohduttaa itseään . . .?

Vast. Niin — ja suoda itselleen ja kaltaisilleen sitä kunniaa, jota ei maailma heille suo.

Kys. Siinä kohden tunnen poikkeavani maailmasta. Olen tulvillani kunnioittavaa uteliaisuutta ja toivon sydämestäni, ettette väsy kysymyksiini.

Vast. Siitä olkaa varma! Parhaimman kykyne mukaan koetan vastata.

Kys. Kysyn siis uudelleen, miksi kutsutte itseänne teosofeiksi, sillä äskeisestä leikistänne päätän, ettette sittenkään tahdo käydä jumalviisaista olennoista?

Vast. Olette oikeassa — jumalallinen viisaus on päämaalimme, ihanteemme, mutta emme vielä ole sitä saavuttaneet, emme vielä ole teosofeja sanan varsinaisessa merkityksessä.

Kys. Ehkei sittenkään erehtynyt se, joka sanoi minulle, että te olette totuuden etsijöitä.

Vast. Ei ollenkaan. Me olemme totuuden etsijöitä.

Kys. Kas niin. Te olette totuuden etsijöitä, ette ole teosofeja — ja kuitenkin kutsutte itseänne teosofeiksi. Kuinka tämä on ymmärrettävää?

Vast. Asia on sängen yksinkertainen. Totuuden etsijöitä on paljon maailmassa. Tiedemiehet kutsuvat itseään totuuden etsijöiksi, kristityt sanovat olevansa totuuden etsijöitä ja tunnustajia, buddhalaiset samoin, hindulaiset myös, niinikään materialistit, spiritistit ja sosialistit. Kaikkihan sanovat etsivänsä totuutta. Mutta nähkää: heidän ohjelmansa on kullakin ryhmällä erilainen. Meillä on oma ohjelmamme — sentähden meilläkin pitää olla oma nimi! Teosofia on kreikkalainen sana; se on siis „vieraskielinen“ kaikille nykyajan kansoille, mutta siinä on juuri piilee kansainvälisen sanan yhdistävä voima. Teosofia ei ole suomalaisille eikä englantilaisille eikä ruotsalaisille — teosofia on kaikille ihmisille.

Kys. Teosofisella liikkeellä on siis oma ohjelmansa? Se ei siis ole puhdasta totuuden etsintää?

Vast. Entä jos sen ohjelma onkin *puhdas* totuuden etsintä?

Kys. Mitä tarkoitatte?

Vast. Teosofinen totuuden etsintä on minun ymmärtääkseni puhtainta, mitä tätä nykyä maan päällä harjotetaan.

Kys. Soo?

Vast. Ajatelkaa. Te käytte materialistin luo. Hän kehottaa teitä totuutta etsimään, mutta mistä ja millä tavalla?

Kys. Luontoa tutkimalla ja tieteitä.

Vast. Aivan niin, mutta koko luontoako ja kaikkiako tieteitä? Ei suinkaan. Hän kieltää teitä tutkimasta yliaistillista luontoa, salattua maailmaa, hän kieltää teitä syventymästä filosofiaan, sielutieteeseen ja salattuihin tieteihin.

Kys. Niin — hän kieltää niiden olemassaolon . . .

Vast. Onko se totuuden etsintää?

Kys. Hm . . .

Vast. Ajatelkaa sitten, että käytte kristityn puheilla. Hänkin kehottaa teitä totuutta etsimään, mutta mistä ja millä tavalla? Raamatusta, rukouksesta, kirkosta. Hän kieltää teiltä jyrkästi kaiken maallisen totuuden etsimisen tieteitten avulla; hän kieltää teitä tutustumasta muihin uskontoihin, ettette joutuisi harhaan; hän kauhistuu paljasta ajatusta, että millään kielletyllä, salaisella tavalla tutkisitte jumalan mysterioita; hän sanalla sanoen pyytää teitä ottamaan järkenne vangiksi ja uskomaan. Onko se puhdasta totuuden etsintää?

Kys. No, siitä ei ole puhettakaan. Olenhan minäkin aikoja sitten sen kannan jättänyt, kun järkeni oli liian itsepäinen.

Vast. Esimerkeistäni näette jo, mihin tähtään: teosofisen liikkeen totuuden etsintä on toisenlainen kuin kaikkien muiden seurojen.

Kys. Jollen ymmärrä väärin, on teosofinen totuuden etsintä paljon laajempi?

Vast. Niin, se on täydellisesti vapaa ja ennakkoluuloton tutkiminen kaikilla mahdollisilla aloilla, inhimillisillä ja jumalallisilla. Sitä tutkintaa ei mikään saa estää!

Kys. Täytyy minun tunnustaa, että teidän ohjelmanne tuntuu vapaalta ja suuremmoiselta.

Vast. Niin, me emme sulje mitään pois. Me tutkimme tieteitä, uskontoja, salattua luontoa, me tutkimme ajattelijoita, taiteilijoita ja profetoja. Kaikki mahtuvat jumalallisen viisauden suureen syliin.

Kys. Laaja on ohjelmanne.

Vast. Laaja ja puhdas.

Kys. Pääni käy pyörälle. Kun ajattelen, että teidän pitää etsiä totuutta tieteistä ja uskonnoista ja filosofioista ja salaisista tutkimuksista, niin kysyn itseltäni, kuinka se on mahdollista. Kuinka semmoinen laajaperäinen ohjelma on toteutettavissa? Ettekö huku tietojen mereen, ettekö joudu epätoivoon paljaasta ajatusten paljoudesta?

Vast. Kuinka paikallaan ja älykäs onkaan teidän kysymyksenne! Todella emme saisi mitään järjestystä taloomme, johon kokoomme niin paljon tavaraa maailman joka kulmalta . . .

Kys. Sepä se . . .

Vast. Ellemme olisi saaneet ja yhä vieläkin saisi apua korkeammalta taholta!

Kys. Apua . . . ja korkeammalta taholta?

Vast. Te hämmästyitte. Mutta saattekin hämmästyä. Sillä nyt paljastan teille syvimmän totuuden, joka koskee meidän liikettämme.

Kys. Se totuus . . .?

Vast. Me emme ole ilmassa hosuvia emmekä lapsen lailla hapuilevia totuuden etsijöitä. Meitä elähyttää suuri toivo ja suuri lupaus: totuus on löydettävissä, jumalallinen viisaus on saavutettavissa, sillä on ihmisiä, jotka ovat totuuden löytäneet, on jumalviisaita ihmisiä.

Kys. Niinkö? Täällä teidän keskellännekö?

Vast. Olkoot missä tahansa. Ei maailma heitä kumminkaan tunne. Eivät he ulkomuodossa eroa muistakaan ihmisistä. Mutta heitä on ja he elävät. Ja he seisovat meidän liikkeemme takana. Heidän henkinen voimansa elähyttää teosofista liikettä.

Kys. Mutta siinä tapauksessa teosofisen liikkeen täytyisi olla ihan mallikelpoinen?

Vast. Mitä sillä tarkotatte? Jos viisaat ihmiset ovat liikkeemme takana, eiväthän he ole vastuunalaisia liikkeen jäsenten ymmärtämättömyydestä tai puutteellisuudesta. He totuuden tietävät, mutta muut sitä etsivät heidän kehotuksestaan.

Kys. Nuo viisaat ovat siis teosofisen liikkeen alkuunpanijat?

Vast. Niin ovat, muutamat heistä.

Kys. Olen kuullut, että teosofisen liikkeen panivat alkuun Madame H. P. Blavatsky ja eversti H. S. Olcott?

Vast. Aivan oikein — tässä fyysisessä maailmassa. Mutta toiset, korkeammat ihmiset — me kutsumme heitä Mestareiksi, Vihityiksi, Adepteiksi, Mahaatmoiksi — olivat varsinaisina alkuunpanijoina ja käyttivät vain noita rohkeita ja suurisieluisia ihmisiä tahtonsa toimeenpanijoina.

Kys. Miksikä he eivät itse esiintyneet?

Vast. Siihen en kykene vastaamaan. He sen parhaiten tietävät. Aika ei vaatinut heidän eli jonkun heistä esiintymistä.

Kys. Mutta jos heitä ei ole olemassakaan? Onhan Madame Blavatsky syytetty petoksesta.

Vast. Onko Madame Blavatsky keksinyt Jeesuksen tai Buddhan tai Konfutsen tai Krishnan tai Zoroasterin olemassaolon, mainitakseni vain muutamia?

Kys. Mitä! Tarkotatteko siis . . . ?

Vast. Että Jeesus, Buddha j. n. e. juuri ovat noita Mestareita. Tarkotan.

Kys. Ettäkö he siis kaikki eläisivät . . . ?

Vast. Mikä kysymys! Kristityt palvelevat Jeesusta jumalanaan ja vapahtajanaan, buddhalaiset Buddhaa, hindulaiset Krishnaa, parsilaiset Zoroasteria — ja te kysytte elävätkö he! Siitä emme ainakaan tarvitse vakuuttaa minkään uskonnon uskovaisia!

Kys. Niin, mutta . . . uskovaisethan voivat erehtyä.

Vast. He erehtyvätkin siinä, että sanovat heitä itse Jumalaksi. Sillä he ovat ihmisiä, vaikkakin jumalviisaita ihmisiä.

Kys. Hm . . . tavallaan tuo mahtuukin paremmin minun päähäni. Mutta kuinka nuo jumalviisaat vielä eläisivät? Johan he ovat aikoja sitten kuolleet.

Vast. Lienevätköhän? Minä ainakin uskon, että kun ihminen pääsee totuuden tietoon, jumalan tuntoon, silloin hänestä tulee itsetietoisesti kuolematon ihminen — ei ruumiillisesti kuolematon, mutta jos niin saan sanoa personallisesti. Muut ihmiset ovat personallisesti kuolevaisia.

Kys. Täytyy tunnustakseni, että tämä on vaikeatajuista, mutta samalla mieltäkiinnostavaa. En kuitenkaan tällä kertaa tahdo kajota siihen aineeseen. Te väitätte siis, että teidän teosofista liikettänne suojelee ja auttaa tällaiset korkeat olennot?

Vast. Sen väitän — niin kauan kun edes yksikään meistä on heidän välitön opetuslapsensa.

Kys. Onko teidän joukossanne siis nyt niitä opetuslapsia, jotka todella itse tuntevat noita Mestareita?

Vast. On. Ja he todistavat maailmalle Mestarein olemassaolosta. H. P. Blavatsky oli heidän ensimmäinen vihitty opetuslapsensa, nyt on ehkä toisiakin.

Kys. Ehkä?

Vast. Niin, näistä asioista emme saa kerskailla. Ei kenenkään tarvitse uskoa Mestarien olevan olemassa.

Kys. Soo!

Vast. Meidän liikkeessämme ei ole mitään uskonkappaleita. Jokainen saa ajatella ja uskoa, mitä hän parhaaksi näkee. Me olemme totuuden etsijöitä.

Kys. Kuinka tämä kaikki nyt sopii yhteen?

Vast. Vallan mainiosti. Mestarit eli viisaat ihmiset ovat panneet teosofisen liikkeen alkuun, ja tämä liike huutaa maailmalle: „etsikää totuutta, sillä totuus on olemassa ja totuus on löydettävissä“. Teosofinen liike on samassa asemassa kuin kaikki suuret uskonnot alussa ovat olleet. Se on huutajan ääni korvessa. Jättäkäämme turhat puuhamme, huvituksemme ja nautintomme! Ruvetkaamme elämän totuutta etsimään! Pyrkikäämme järjen selvyyteen, sydämen puhtauteen, henkiseen tietoon ja voimaan! Ja ne suuret henget, jotka ovat kaiken inhimillisen kehityksen auttajina ja suojelijoina, ne seuraavat katseellaan meidän ponnistuksiamme, ja kun aika on täyttynyt, tulevat he meidän luoksemme ja ilmottavat itsensä meille, ja me pääsemme heidän opetuslapsikseen ja aivan uusi, jumalallinen elämä alkaa meille.

Kys. Ja te sanotte siis, että tuolla tavalla voisi ihminen vielä meidänkin päivinämme päästä esim. Jeesuksen Kristuksen — kuinka sanoisin? personalliseen tuttavuuteen ja hänen välittömäksi opetuslapsikseen?

Vast. Aivan varmaan.

Kys. Hm . . . kyllähän tämä teidän liikkeenne on sangen kummallinen.

II.

Teosofiset perusopit.

Kys. Kuulin äsken erään papin väittävän, että teosofia ei ole mitään muuta kuin buddhaismia. „Kavahtakaa itseänne noilta uudenaikaisilta jumalviisailta, sillä he vievät teidät pois ainoan totisen Jumalan ja Kristuksen luota ja jättävät teidät heikon ihmisen, Buddhan, turviin; he ovat susia lampaan muodossa ja valepukuisia Buddhan seuralaisia, joita ei pitäisi oleman kristityssä maassa.“ Niin se pappi arveli — ja mitä te siihen tuumatte?

Vast. Todella monta syytöstä yhtäikaa. Kaikki kuitenkin sisältyy tuohon, että muka olemme buddhalaisia.

Kys. Niin. Enkä minä osannut siihen mitään sanoa, sillä eivätkö teidän oppinne ole itämaalaista alkuperää?

Vast. Etttekö muista, mitä viime kerralla sanoin, että olemme vapaita totuuden etsijöitä, jotka emme suosi mitään uskontoa eli oppisuuntaa erityisesti, emme buddhanoppia kristinuskon kustannuksella emmekä kristinuskoa pakanuuden? Mutta jokaisella on oikeus etsiä totuutta kaikkialta ja jos hän sen jostain uskonnosta löytää, on se hänen yksityinen asiansa, joka ei paina leimaansa koko Seuran tunnustukseen. Me uskomme Seurana, että totuus on uskontoja korkeampi, vaikka se samalla piilee joka uskonnossa.

Kys. Olkoon. Mutta eikö sitten buddhanusko ole teosofiaa likinnä?

Vast. Kas niin, se on toinen asia. Mikäli teosofia on jumalallinen totuus, sikäli se on uskontoja korkeampi; mutta koska jokainen uskonto ilmaisee yhden totuuden puolen, on se siinä kohden likimpänä jumalallista viisautta kuin muut uskonnot. Täten on buddhanoppi eräissä kohdin likempänä teosofiaa kuin kristinusko, kristinusko taas toisissa. Sillä muistakaa, että kaikki uskonnot ovat samaa alkuperää; ne ovat kaikki syntyisin siitä samasta Mestarein eli Adeptien Veljeskunnasta, josta viime kerralla puhuin. Ja meidän aikamme teosofiset opit ovat kotoisin samasta alkulähteestä. Ytimeltään eli hengeltään ovat näin muodoin kaikki uskonnot yhtä lähellä teosofiaa; muodossa vain on eroavaisuuksia.

Kys. Te sanotte siis, että teosofia ei ole buddhanoppia?

Vast. Tietysti ei.

Kys. Eikä kristinuskoakaan?

Vast. Ei tietenkään.

Kys. Mitä se sitten on niihin verraten?

Vast. Teosofia on sitä, mitä Jeesus ja Buddha ja kaikki maailman suuret ja viisaat sielut ovat opettaneet — ja paljon muuta, jota he ovat salassa pitäneet.

Kys. Mutta mistä voimme tietää, mitä he ovat opettaneet?

Vast. Kahdella tavalla. Ensiksikin tutkimalla uskontojen pyhiä kirjoituksia — tai, jos meihin luotate lukemalla teosofista kirjallisuutta. Sillä kun te tutkutte kansojen raamatuita, huomaatte, että ne juuri sisältävät teosofiaa. Ja toinen tapa, millä te pääsette tietoon noitten Mestarein opetuksista, on se, että tulette Heidän eli jonkun Heistä personalliseksi opetuslapsiksi; josta puhuin viime kerralla.

Kys. Niin, kyllähän minä tuon kaiken käsitän. Mutta eiköhän kristitty sanoisi, että nykyinen kristinusko on juuri sitä, mitä Kristus opetti, ja eiköhän buddhalainen väittäisi samaa nykyisestä buddhanuskosta?

Vast. Sangen mahdollista. Mutta opettiko Kristus sitten katoliuskoa vaiko Luterinoppia? Tai opettiko hän ehkä metodismia tai baptismia tai pelastusarmeijalaisuutta? Ja mitä Buddha opetti? Opettiko hän pohjoisbuddhalaisen kirkon metafysiikkaa vai opettiko hän esim. siamilaista materialismia? Te huomaatte, että on paljon eroavia mielipiteitä siitä, mitä kristinoppi ja buddhanoppi ovat. Me sanomme sentähden, että nykyinen kristinusko ja nykyinen buddhalaisuus näyttävät meille sangen hämärästi, mitä heidän perustajansa ovat opettaneet ja tarkottaneet.

Kys. No olkoon. Mutta nytpä tahtoisin tietää, mitä te sanotte, että nuo suuret uskonnonopettajat ovat maailmalle julistaneet.

Vast. Tämä on sama, kuin jos kysyisitte, mitä teosofia opettaa. Katsokaamme siis, mitkä ovat teosofiset perusopit, niin näette, ovatko Jeesus, Buddha ja muut opettaneet samaa.

Kys. Tähän mielelläni suostun. Yksi teosofian perusopeista on tietääkseni sielunvaellus?

Vast. Ei sielunvaellus, vaan jälleensyntyminen.

Kys. Mikä niiden on ero?

Vast. Ettekö muista että koulussa opetettiin teille egyptiläisten uskon, että ihmisen sielu kuoleman jälkeen saattoi muuttaa eläimen ruumiiseen asumaan?

Kys. Muistan kyllä. Egyptiläiset uskoivat sielunvaellukseen ja pitivät eläimiä pyhinä.

Vast. No niin. Samalla tavalla uskovat meidän päivinämmme monet tietämättömät buddhalaiset esim. Japanissa.

Kys. Eikö se sitten ole teosofiaa?

Vast. Ei suinkaan. Teosofia, kuten sanoin, ei opeta sielunvaellusta, vaan jälleensyntymistä, ja ero niiden välillä on suuri. Jälleensyntyminen on sitä, että ihmisen henkinen minuuus, joka on kuolematon, ruumistuu kerran toisensa perästä inhimilliseen muotoon. Toisin sanoen: ei luonto kehityksessä mene taaksepäin; ei ihminen enää muutu eläimeksi; ihmisen muotoon pukeutunut tajunta on siksi kehittynyt, että se aina tarvitsee inhimillisen ruumistuksen.

Kys. Mutta paljon ihmisiä on, jotka ovat alapuolella eläintä esim. siveellisesti. Katsokaa nyt oikein raakaa ja julmaa ajomiestä ja hänen piinaamaansa jaloa, nöyrää ja ahkerää hevosta!

Vast. Teidän huomautuksenne on vallan paikallaan, mutta se ei muuta asiain menoa. Vaikka hevonen olisi kuinka jalo, ei sillä ole sitä ymmärrystä, sitä vapautta, sitä edesvastuuta, mikä on alhaisimmallakin ihmisellä. Myönnän kyllä, että ihminen, joka on himojensa orja, ei ole suuresti vapaa eikä suuresti järkevä. Mutta hän on vastuunalainen ja hän *voi* tulla tietoon omasta huonoudestaan, hän *voi* parantaa elämäänsä ja osottautua inhimilliseksi olennoiksi. Sitä ei hevonen voi.

Kys. Jaa, jaa. Ja siksi ihminen on aina ihminen.

Vast. Eikä voi syntyä uudelleen muuna kuin ihmisenä.

Kys. Kyllä ymmärrän. Tämä onkin hauska tietää, sillä taikauskolta tuo sielunvaellus tuntuu. Kuinka saattoivatkaan vanhat kansat siihen uskoa!

Vast. Eivät ajattelevammat niin uskoneetkaan. Heillä oli kyllä jälleensyntyminen selvänä. Ainoastaan tietämättömin kansa uskoi sielunvaellukseen.

Kys. No niin. Jälleensyntyminen on siis yksi teosofian perusopeista. Entä toisia?

Vast. Madame Blavatsky sanoo kirjassaan „Teosofian avain“, että teosofiset periaatteet ovat luvultaan neljä: 1) koko ihmiskunnan yhteinen henkinen alkuperä; 2) kaikkein ihmisten solidarisuus eli vastuunyhteys; 3) karmanlaki; ja 4) jälleensyntyminen. Olemme alottaneet lopusta ja maininneet jälleensyntymisen ensiksi. Sanokaa nyt minulle, mitä olette jälleensyntymisellä käsittänyt?

Kys. Että joka ihminen syntyy useita eri kertoja maan päälle, aina ihmisenä.

Vast. Aivan oikein. Luuletteko hänen syntyvän heti uudelleen, kohta kun on kuollut?

Kys. Sitä en tiedä, mutta — eiköhän?

Vast. Ei, ei suinkaan. Kuollessaan jokainen ihmissielu lähtee lepäämään, lähtee puhdistumaan itsekkäistä himoistaan ja pyyteistään ja ajattelemaan elämän kokemuksiaan. Olotila kuoleman jälkeen henkimaailmassa on paljon pitempi kuin fyysillinen elämä.

Kys. Niinkö? Onko se sitten kärsimystä vai iloa?

Vast. Kumpaakin. Jokaiselle kumpaakin. Kaikille ainakin iloa ja rauhaa ja mikäli meissä on elämellisyttä jälellä, sikäli se alussa on kärsimystä. Kuolemanjälkeinen elämä onkin jaettu kahteen osaan, joista edellinen vietetään „tuonelassa“ eli „kiirastulessa“ eli „helvetissä“, toinen „taivaassa“ eli „paratiisissa“.

Kys. Niinkö? Ja jokaiselle ihmiselle? Ettei ole mitään pelkoa kadotuksesta?

Vast. Luonto on järkähtämättömästi oikeudenmukainen. Ikuinen kadotus on sairaan mielikuvituksen tuote.

Kys. Mutta eikö raamattu sitä opeta?

Vast. Ei. Sana „ikuinen“ on käännetty väärin. Se kuuluu kreikaksi *aiônios*, joka merkitsee „aikakaudellinen“.

Kys. Oo! Sitten on kukaties muitakin paikkoja väärin suomennettu?

Vast. On tietenkin, vaikka emme tällä kertaa ehdi raamattuun syventyä. Sanon siis, että kun ihminen on käynyt läpi manalat ja taivaat ja puhdistunut vanhasta persoonallisuudestaan, silloin hän syntyy jälleen maan päälle.

Kys. Ja kuinka kauan tuo haudantakainen elämä kestää?

Vast. Sanotaan sen kestävän läpimitaten tuhat tai tuhatviisisataa vuotta.

Kys. Niin kauan?

Vast. Niin, taivaassa on „tuhat vuotta kuin yksi päivä“.

Kys. Mutta eikö ihmisten väkiluku vähenisi, jos he olisivat niin kauan poissa?

Vast. Ei suinkaan, sillä ihmisiä — ihmissieluja — on paljon enemmän, monta vertaa enemmän kuin ruumistuneita ihmisiä. Henkimaailma on monta kertaa väkirikkaampi kuin tämä fyysillinen näkyväinen maailmamme.

Kys. Mutta jos nyt kaikki ihmiset ovat kuolemattomia sieluja ja yhdenvertaisia kuoleman edessä, miksi ihmiset ovat niin erilaiset ja miksi he syntyvät niin erilaisiin olosuhteihin maan päällä?

Vast. Teidän kysymyksenne johtaa meidät toiseen teosofiseen perusoppiin, karman lakiin: ihminen on itse oman onnensa seppä; minkä hän kylvää, sen hän niittää. Jos ihmiset ovat erilaisia, ovat he eri tavalla; itseänsä kehittäneet. Jos toinen on viisaampi toista, on hän ottanut tarkempaa vaaria elämän opetuksista.

Kys. Mutta ihminenhan on aikansa lapsi ja ympäröivien olosuhteitten kasvattama. Kuinka huonossa ympäristössä kasvanut ihminen voisi kehittyä hyväksi ja viisaaksi?

Vast. Eipä usein voikkaan. Mutta se on silloin hänen karmansa. Hän on ehkä edellisessä elämässään elänyt rikkaissa ja hienosti sivistyneissä ympäristöissä ja — laiminlyönyt kaikki hyvät tilaisuutensa ja kehitysmahdollisuutensa.

Kys. Mutta jos hän ei sitä silloin ymmärtänyt?

Vast. Miksei? Aina ihmisen omatunto neuvoo häntä eteenpäin ja ylöspäin.

Kys. Entä jos hän kielsi omantuntonsa äänen, kun oli niin korkeasti oppinut?

Vast. No eikö silloin ole hyvä, että hän saa aloittaa uudestaan?

Kys. Millä lailla karman laki siis vaikuttaa?

Vast. Herran tiet ovat ihmeelliset, sanotaan, ja tämä on aivan totta karman laista. Me tunnemme sangen pintapuolisesti, kuinka se laki vaikuttaa. Sanskritinkielinen sana *karma* merkitsee „teko, toiminta“. Koko elämä on toimintaa — ajatuksissa, sanoissa ja töissä — koko elämä on karmaa. Karma on syyn ja seurauksen laki. Jokainen nykyhetki on menneisyyden lapsi ja tulevaisuuden isä. Joka hetkenä me niitämme, minkä ennen olemme kylväneet, ja kylvämme sitä, mitä tulevaisuudessa saamme niittää. Tästä ei ole mitään poikkeusta. Koko ilmennyt maailma on syysuhteen lain alainen. Karman laki vallitsee kaikkialla luonnossa, ja teosofia opettaa, että se ei vallitse ainoastaan ulkonaisten tekojen maailmassa, vaan myöskin sisällisten tunteiden ja ajatusten.

Kys. Mutta kun elämme tämmöisessä ankarasti lakisiteisessä maailmassa, emmehän silloin ollenkaan ole vapaat?

Vast. Päin vastoin. Siinä juuri piilee vapautemme. Vapaus on jotakin, joka meissä kasvaa. Kun tietomme lisääntyy, silloin laajenee vaalivapautemme. Ajatelkaa nyt, että olette puutarhassa, jossa kasvaa omenia ja luumuja. Saatte valita joko omenan tai luumun? Kummanko otatte?

Kys. Otan luumun.

Vast. Niin, ja minä puolestani ottaisin omenan. Miksi otatte luumun?

Kys. Pidän enemmän sen mausta.

Vast. Aivan niin, ja minä pidän omenan itselleni terveellisempänä. Meillä oli siis vapaus valita. Miksi?

Kys. No, sentähden kai, että puutarhan omistaja antoi luvan.

Vast. Oi, oi. Senkötähden te otitte luumun ja minä omenan? Ei, vaan me valitsimme oman tietomme ja kokemuksemme nojalla. Me olimme vapaita, sentähden että tiesimme. Te ette pistä kättänne tuleen, sentähden, että tiedätte sen polttavan. Te ette mene harjaantumatta alastomana ulos talvikylmään, sentähden että tiedätte paleltuvan. Te ette viisaana mene naimisiin ihmisen kanssa, jota ette rakasta, sillä tiedätte tulevanne onnettomaksi. Mikäli teillä on tietoa, sikäli te hallitsette luonnon lakeja. Eikö niin?

Kys. Onhan se niin.

Vast. Siis meidän vapautemme on juuri siinä, että luonto on lakisiteinen, sillä jos tuli toisella kertaa polttaisi ja toisella jäätäisi, silloin emme voisi mitään tietää emmekä milloin voisi kehittyä vapaiksi. Samat lait vallitsevat hengen maailmassa. Mitä ihminen ajattelee, siksi hän ajattelevana olentona muuttuu. Jos nyt puhtaat ja siveelliset ja jumalalliset ajatukset tekisivät ihmisestä toisella kertaa rivon pahantekijän, silloin emme olisi vapaita emmekä oman onnemme seppiä. Mutta kun karman laki on järkähtämätön, kun itsekkäät ja himolliset ajatukset tekevät ihmisestä eläimellisen laiskurin, silloin tiedämme varmasti, että kun semmoisia ajatuksia vältämme, vältämme myös eläimellisyyden ja laiskuuden. Ja me tiedämme, että kun alati pyrimme eteenpäin ja ylöspäin — kauas ja korkealle, — silloin myös kehitymme henkisesti yhä suurempaan tietoon ja vapauteen. Tämmöinen on karman laki.

Kys. Jos elämä semmoista on, eihän se pimeätä olekkaan.

Vast. Pimeätä? Ei, valoisa on elämä, valoisa ja suuri. Me olemme luojia, me olemme oman elämänjuoksumme luojia. Jos olemme onnettomat, olemme itse syyvät onnettomuuteemme. Ja tämä tieto meitä lohduttaa, sillä se merkitsee, että onnettomuutemme on ohimenevä. Ilo ja suru vaihtelee, kunnes olemme viisastuneet ja saavuttaneet viisaan tasapainon, jossa vallitsee ikuinen rauha. Kaikki ulkonainen on hetkellistä, kaikki ulkonainen on vaihtelevaa. Ihmisen tosi elämä on hänen omassa povessaan. Kun hän on saavuttanut rauhan sisässään, silloin hän on yhtä onnellinen köyhyudessa kuin rikkaudessa — silloin hänen onnensa on siinä, että hän levittää rauhaa ja rakkautta ympärilleen, silloin hän ei puuhaa omien etujensa puolesta vaan silloin hän palvelee koko ihmiskuntaa. Oi, suuri on se ihminen, joka on itsekkyytensä ja tietämättömyytensä voittanut! Hän se kelpaa ihanteeksi ja esimerkiksi meille kaikille.

Kys. Mutta kun teidän ihanteenne on tuommoinen — ja minä tunnustan, että se on korkea ja jalo ihanne —, silloin kai ette hyväksy sitä yhteiskunnallista työtä, joka koettaa poistaa köyhyyttä maailmasta ja saada kaikkein ihmisten aineelliset olosuhteet yhtäläisiksi?

Vast. Miksi en sitä hyväksyisi? Eikö se ole veljellistä työtä ihmiskunnan onnen puolesta? Oi, se työ on meidän jokaisen velvollisuus. Meidän pitää kaikella tavalla vaikuttaa ihmiskunnan kehitykseen. Kuta suurempi aineellinen hyvinvointi, sitä suurempi sivistys, kuta suurempi sivistys, sitä suurempi vastuunalaisuus, kuta suurempi vastuunalaisuus, sitä suurempi kehitysmahdollisuus. Ja kehitys, kehitys, sehän on jumalallisen viisauden a ja o. Tietysti kaikesta sydämestäni hyväksyn jaloa ja epäitsekkästä sosialistista työtä. Täten joudummekin kolmanteen teosofiseen perusoppiin ihmisten vastuunyhdydestä.

Kys. Olen iloinen tätä kuullessani, sillä kuten tiedätte on minussakin vähän sosialistin vikaa.

III.

Teosofia ja yhteiskunnalliset parannukset.

Kys. Te sanoitte puoltavanne yhteiskunnallisia parannuspuuhia ja sanoitte, että teosofia ei suinkaan ole minkään sosialisen uudistustyön vastustaja. Mutta eipä ihmisellä yleensä, ei ainakaan sosialisteilla, ole semmoinen käsitys; vallan äskettäin eräs tuttavani, kun tulin maininneeksi teosofian nimen, kysyi minulta melkein surkutellen: „aiotko nyt kääntää selkäsi työväen aatteelle ja ruveta teosofiseksi haaveilijaksi?“ Hän käsitti siis, että nämä kaksi asiaa ovat toistensa vastakohdat.

Vast. Samalla tavalla käsittää jokapäiväinen kristitty, että ihminen tullessaan teosofiksi samalla tulee jumalankieltäjäksi, kristinuskon viholliseksi, jopa antikristukseksi! Teosofia ei ole minkään erityisen vakaumuksen eikä elämänkäsityksen vihollinen — päinvastoin. Mutta teosofia näyttää mitä joka kohdassa on totuutta, mitä mahdollisesti vääryyttä, ja sentähden se ei liioin umpimähkään mitään hyväksy. Se tutkii, se valaisee, se pukee alastomaksi.

Kys. Kyllähän minä tiedän, mitä hänkin — tuo tuttavani — ajatteli sydämessään ja mitä ylipäänsä materialistimieliset sosialistit ajattelevat. He ajattelevat, että teosofia, joka uskoo taivasta ja ihmisen elämää kuoleman jälkeen, ei voi muuta kuin vastustaa tämän maallisen elämän ulkonaista parantamista, sillä kirkko on kuitenkin pitkin matkaa opettanut, että „murhe täällä, ilo siellä.“

Vast. Olkoon, mutta semmoinen kanta ei ole ollut viisaudesta. Niinkuin jo viimein huomautin on kuolemanjälkeinen elämä tämän nykyisen jatkamista. Kuta rikkaampi henkisesti tämä elämä on, sitä monipuolisempi ja ihanampi on elämä haudan tuolla puolen. Köyhyys ei suinkaan ole haudantakaisen taivaan portin avain eikä maallinen rikkaus sulje ihmistä ulos taivaasta; mutta henkisesti köyhä ja

kehittymätön ihminen ei jaksakaan viihtyä taivaassa. Näemme siis, että taivaalla on sängen vähän tekemistä aineellisen köyhyyden ja rikkauden kanssa. Totta on kyllä, että ulkonaisesti halpa ja hylätty ihminen usein on henkisesti suuri, ja että kullassa ja mahtavuudessa rypijä on henkinen kääpiö. Mutta ei se mikään laki ole. Palatkaamme siis asiaan.

Kys. Sitä tahdoin teiltä kuulla: miksi ja millä tavalla teosofia kannattaa yhteiskunnallisia parannuksia?

Vast. Miksi? Ettekö muista, että teosofian kolmas perusoppi H. P. Blavatskyn mukaan on ihmisten vastuunyhteys? Ettekö muista, että Teosofisen Seuran ensimmäinen ohjelmapykalä on ihmisten yleinen veljeys? Ajatelkaa nyt: kaikki ihmiset ovat veljiä, koko ihmiskunta on suuri perhe, joka yhteisesti on vastuunalainen sekä yksilöiden että kansojen elämästä. Eikö perheessä, jonka jäsenet rakastavat toisiaan, yhden harha-askel herätä surua kaikissa? Eivätkö kaikki yhdessä koeta sovittaa yhden rikosta? Eivätkö kaikki iloitse yhden onnesta? Eikö ilo ja suru sanalla sanoen ole yhteistä? Sama pitäisi olla laita kansojen, sama koko ihmiskunnan, sillä ihmiset ovat totisesti yhtä ainoata perhettä.

Kys. No niin, sen tavallaan materialismikin opettaa.

Vast. Opettaa, ja mikäli valistunut materialismi sitä opettaa, sikäli se seisoo totuuden pohjalla. Kuitenkin sen kanta on puolinen, sillä se näkee veljeyden ruumiilliselta puolelta vain. Ihminen on ruumiillinen olento ja kaikilla ihmisillä on sama ruumiillinen alkuperä, se sanoo. Mutta teosofia selittää, että ihminen on henkinen olento, tietävä, tahtova ja tunteva minuus, ja että kaikilla ihmisillä on sama henkinen alkuperä.

Kys. Eikö määrittely ole yhdentekevä, kun asia on sama?

Vast. Ei ollenkaan. Kuinka ihminen, joka on ruumiillinen olento, voisi olla ruumiinsa ja ruumiillisten viettiensä herra? Kuinka ihminen, jonka olemassaolo on ruumiin rajoittama itseys, voisi voittaa sen itseiden synnyttämää luonnollista itsekkyyttä? Ettekö huomaa, että kaikki jalous, hyvyys ja epäitsekkyyks — toisin sanoen ne hyveet, jotka tekevät perhe-elämän mahdolliseksi — ovat hengestä kotoisin, ovat kotoisin valtakunnasta, joka kykenee voittamaan tämän ruumiillisen ja näkyväisen? Ettekö huomaa, että kaikki meidän yhteiskunnalliset epäkohtamme ja vääryytemme selvin piirtein kuvastavat sitä katsantokantaa, että me muka emme ole toistemme veljiä, emme vastuunalaisia toistemme kärsimyksistä? Jos ihmiset tuntisivat itsensä saman perheen jäseniksi, jos kukin kansa, kukin valtio, kukin yhteiskunta järjestyisi suuren perheen tapaan, silloin olisi tuhatvuotinen valtakunta lähestymässä.

Kys. Totta kyllä, mutta kuinka semmoinen asiain tila on aikaansaatu?

Vast. Levittämällä teosofisia oppeja. Kun ihmiset ensin saadaan ymmärtämään, sitten herää heissä tahtokin.

Kys. Mutta on veljeyttä saarnattu pitkin koko kristillistä aikakautta?

Vast. Onko? Epäilemättä Kristus sitä saarnasi, ja se oli hänen maailmankatsomuksensa ydin, mutta eikö kristikunta pitkin matkaa ole puuhannut „sielujen pelastusta“ helvetin tulesta — ensin „uskon ja tekojen“ avulla, sitten vain „uskon“? Minun tietääkseni on saarnattu yleistä veljeyttä sängen laimeasti! Jos joku semmoista uskalsi puhua, häntä vainottiin vaarallisenä kerettiläisenä. Entä tänä päivänä? Missä kirkossa sitä saarnataan? Menkää sanomaan jokapäiväiselle tietämättömälle kristitylle, että me olemme kaikki veljiä, niin hän kuuntelee teidän puhettanne kuin uutta oppia. Ja puhukaa siitä sivistyneelle kristitylle, niin huomaatte pian, ettei hän sitä sydämessään usko, tai sitten hän antaa käsitteelle toisen merkityksen ja sanoo: niin, niin, kaikkien sielut täytyisi pelastaa. Kuinka kirkollinen kristinuskon, joka tuomitsee toisen osan ihmiskuntaa ikuiseen helvettiin, toisen osan ikuiseen taivaaseen, voisi uskoa ja opettaa kaikkien veljeyttä? Sehän olisi sulaa jumalan pilkkaamista!

Kys. Hm . . . Teosofia siis kannattaa yhteiskunnallista parannustyötä, sentähden että se uskoo ihmisten yleiseen veljeyteen ja vastuuyhteyteen, ja sentähden että paremmat aineelliset olot auttavat henkistäkin kehitystä eteenpäin, kuten muistan teidän viime kerralla sanoneen. Mutta millä tavalla teosofia tahtoo, että tätä työtä on tehtävä? Millä tavalla teosofia neuvoo yhteiskuntaa parantamaan? Miten teosofit käytännössä toteuttavat aatteitaan?

Vast. Vastatakseni ensinnä viimeiseen kysymykseenne tahdon sanoa, että siinä kohden jokainen teosofi menettelee oman järkensä ja omantuntonsa mukaan. Teosofinen Seura, jolla ei ole mitään poliittisia tarkotusperiä, ei semmoisenaan velvota jäseniään ajamaan määrättyä yhteiskunnallista tai valtiollista ohjelmaa. Sen oma ohjelma on tarkoin lausuttuna „kolmessa pykälässä“, ja sen oma työ on puhtaasti aatteellista. Kun se on saanut teosofiset aatteet leviämään kaikkiin kansoihin, kun se on saanut ne tunnetuiksi kaikissa maan ääriissä, silloin ei Teosofista Seuraa enää tarvita. Meidän täytyy siis muistaa, että Teosofinen Seura ei pakota ketään sosialistiksi eikä kapitalistiksi, ei sortajaksi eikä orjaksi. Mutta teosofiset aatteet velvottavat. Teosofinen maailmankatsomus tekee meistä filantropeja, s. o. ihmisystäviä. Sentähden voimme siirtyä toiseen kysymykseen, millä tavalla teosofia tahtoo, että yhteiskunnallista parannustyötä tehdään. Ja jos nyt koetan sanoa teille pari sanaa tästä asiasta, täytyy minun huomauttaa, että lausun omia mielipiteitäni, joista ei Teosofinen Seura eikä toiset teosofit ole vastuunalaisia.

Kys. Sen tiedän sanomattannekin. Muuten minusta tuntuu, ettette teosofit ole niin suuresti erimieliset.

Vast. Eräissä kohdin olemme tietysti yksimieliset, mutta on kysymyksiä, varsinkin n. s. käytännöllisiä, joista saatamme olla hyvinkin eri mieltä.

Kys. Mutta onhan teillä auktoriteetteja, semmoisia opettajia, joiden sanoihin te luotatte?

Vast. Opettajia meillä on — ja voittehan kutsua heitä auktoriteeteiksi, sillä he *tietävät* enemmän kuin me muut; mutta heidän sanoihinsa me luotamme — eli meidän pitäisi luottaa — ainoastaan siinä määrin kuin meidän oma järkemme ja sisäinen tuntomme myöntää. Mitään paavia meillä ei ole. Mitään erehtymätöntä auktoriteettia meillä ei ole. Ainoa ehdoton auktoriteetti on totuus.

Kys. Suokaa anteeksi, että vein teidät syrjään aineesta. Nyt suonette minun kuulla teosofian kannan puheena olevasta asiasta?

Vast. Teosofian periaatteellinen kanta yhteiskunnallisissa ja valtiollisissa kysymyksissä on todella vähän toisenlainen kuin useimpien uudenaikaisten aatesuuntien.

Kys. Niinkö?

Vast. Mitä kaikki maailmanparantajat huutavat? Mihin he ensin kääntävät huomionsa? Eikö heidän kantaansa voisi supistaa tähän lauseeseen: „Te köyhät ja sorretut, herätkää näkemään, kuinka paljon vääryyttä te kärsitte!“

Kys. No niin — entä teosofia?

Vast. Jos yhdessä lauseessa tahtoisin esittää teosofian kannan, tekisi mieleni huudahtaa: „te rikkaat ja mahtavat, herätkää näkemään, kuinka paljon vääryyttä te teette!“

Kys. No mutta — eikö tuo ole sama asia?

Vast. Ei laisinkaan. Edelliseen katsantokantaan sisältyy, että me ihmiset kärsimme vääryyttä, jälkimäiseen, että me teemme vääryyttä.

Kys. En sittenkään näe eroa. Jos ihmiset harjottavat vääryyttä, kärsivät toiset samalla, vai kuinka?

Vast. Siinäpä se on. Teosofia opettaa, että *kukaan ihminen ei koskaan kärsi väärin*. Ettekö muista, mitä olemme puhuneet karman — ehdottoman oikeuden — laista? Jokainen ihminen niittää, mitä hän on kylvänyt. Ne kärsimykset, jotka kohtaavat meitä, olemme omilla rikkomisillamme valmistaneet itsellemme. Onhan ihminen jälleensyntyvä yksilö! Jos nykyisessä ruumistuksessamme kärsimme mielestämme väärin, on vääryys vain näennäistä. Jossain edellisessä elämässämme olemme rikkoneet luonnon lakia tai oikeuden lakia tai rakkauden lakia vastaan, ja nyt mitataan meille samalla mitalla. Maailmassa vallitsee ehdoton oikeus, opettaa aikain viisaus.

Kys. Mutta niin ollen ei ole tarpeen tehdä mitään parannuksia!

Vast. Nyt unohtatte asian toisen puolen: ihmiset tekevät maailmassa paljon vääryyttä.

Kys. Mutta kun ei ole mitään vääryyttä?

Vast. Onko teidän niin vaikea sovelluttaa yhteen nämä kaksi käsitettä? Ajatelkaa nyt, että lähtiessänne minun luotani kohtaatte kadulla mieshenkilön, joka aavistamattanne pistää puukon kylkeenne, josta teille seuraa pitkä sairaus. Tekisikö se mies mielestänne oikein?

Kys. Hirveän vääryyden se konna tekisi! Mitä minä hänelle olen velkaa?

Vast. Hirveän vääryyden hän minunkin mielestäni tekisi, sillä vihasta ja murhasta ja kostosta ja veren vuodatuksesta kieltää elämän laki. Mutta toinen kysymys on: olisitteko te kärsinyt väärin?

Kys. Kuinkas muuten?

Vast. Minun täytyy tunnustaa uskovani, että jos niin teille tapahtuisi, se ehdottomasti olisi „sallittua“. Kuka tietää? Ehkä viime elämässänne teitte itse jonkun samankaltaisen vääryyden. Jos karman käsi teitä kohtaa, on se ehdottomasti syyistä. Jumala ei tee väärin eikä anna itseänsä (lakejaan) pilkata.

Kys. Hm . . . jassoo . . . nyt luulen vähän ymmärtäväni, mitä tarkoitate.

Vast. Onhan tämä vallan yksinkertainen asia. Jos nyt samalta kannalta katselemme yhteiskunnallisia olosuhteita, tulemme seuraavaan johtopäätökseen: yksilö tai kansanluokka tai valtakunta, joka sortaa, tekee väärin, loukkaa jumalallista oikeuden lakia ja valmistaa itselleen „pahaa karmaa“, mutta yksilö, kansanluokka tai kokonainen kansa, joka kärsii sortoa, ei kärsi syyttä, vaan sovittaa vanhaa „pahaa karmaa.“ Voittajana on itse asiassa sorrettu, ei sortaja.

Kys. Kun ajattelen asioita tältä kannalta, täytyy myöntääkseni, että siinä on jotain kerrassaan rauhottavaa ja mieltä ylentävää. Mutta eikö sittenkin niin ollen ole väärin poistaa kärsimyksiä maailmasta?

Vast. Älkää kysykö noin! Te käänätte asian nurjan puolen näkyviin. Antakaa minun kysyä: luuletteko olevan väärin, luuletteko Jumalan paheksuvan, että ihmiset lakkaisivat tekemästä pahaa? Se on saman asian toinen puoli, mutta voiko näin lausuttuun kysymykseen olla muuta kuin yksi vastaus? Eikö ainoa vastaus ole: sehän on koko elämän laki, sehän on juuri Jumalan tahto, että ihmiset luopuisivat pahasta ja tulisivat hyviksi!?

Kys. Tosiaankin. Tämä on ihan merkillistä.

Vast. Oikein sanotte: tämä on merkillistä. Sillä katsokaa: motivi muuttuu. Vaikutin, joka saa meitä

puoltamaan yhteiskunnallisia parannuksia, tulee aivan toiseksi: me emme tahdo, että yhteiskunta uudistuisi sitä varten, ettei kukaan kärsisi vääryyttä, vaan me tahdomme, että yhteiskunnan uudistus olisi siinä, ettei kukaan tekisi vääryyttä. Me vetoamme ihmisen jumalalliseen luontoon, ei hänen itsekkyyteensä. Ei yksilön pidä puuhata parannuksia sitä tarkotusta silmälläpitäen, ettei hän itse kärsisi vääryyttä, vaan sitä varten, että ylipäänsä lakattaisiin vääryyttä tekemästä ja järjestettäisiin oloja siten, että niistä koituisi kaikkien onni. Eikä kansan luokan — esim. työväestön — pidä ajaa yhteiskunnallisia uudistuksia sitä varten, että he luokkana pääsisivät sorretun asemasta valtaan (tämä voi korkeintaan olla keino päämaalin saavuttamiseksi), vaan sitä varten, että yhteiskunta muuttuisi paratuisiksi kaikille ja kaikkien jäsentensä itsetietoiseksi kasvattajaksi.

Kys. Kyllä nyt ymmärrän. Ja ymmärrän myös, että puhtaasti teosofinen yhteiskunnallinen työ saa toisen muodon.

Vast. Yksityinen teosofi voi ottaa osaa minkälaiseen muodolliseen parannustyöhön tahansa, hän voi olla sosialisti tai muu -isti, mutta hän tuo aina mukanaan teosofisen hengen, jossa ei ole mitään vihaa, kosta, vainoa, epäveljellisyyttä, vaan ainoastaan rakkautta, iloa ja rauhaa. Me tahdomme työskennellä hyvän puolesta, sentähden että se on hyvä, ei sentähden, että me siitä voittaisimme jotain. Mutta tahdon lisätä teille, että ihmisen suurin onni on siinä, että hän epätsekkäästi rakastaa totuutta, hyvyttä ja kauneutta.

Kys. Niin, kyllä minusta ainakin tuntuu, että tämä teidän teosofianne on pelkkää hyvyttä ja ihanuutta.

Vast. Ei „minun“ teosofiani, sillä ei jumalallinen viisaus ole kenenkään oma. Mutta te huomaatte nyt, kuinka suureksi siunaukseksi on ihmiskunnalle, että teosofian opit saadaan leviämään. Te huomaatte, että ne ottavat katkeruuden pois meidän sydämestämme. Ne kääntävät katseemme maan mullasta ylös taivaan seesteiseen puhtauteen. Ne antavat meille takaisin uskomme ja luottamuksemme siihen, että tätä maailmaa ei hallitse itsevaltiainen tyranni, vaan että sitä hallitsevat ehdottoman oikeudelliset ja vanhurskaat lait ja että kaikkien lakien takana on ääretön rakkaus. Teosofiset opit antavat meille takaisin uskomme hyvään ja hyvän voittoon. Herättäkäämme ihmisiä näkemään, että he kaikki sisimmässä itsessään ovat hyviä, että he kaikki ovat veljiä ja yhden perheen jäseniä — kyllä silloin pian yhteiskunnalliset ja valtiolliset olot muuttuvat paremmiksi.

Kys. Jaa, jaa . . . Minkähänlainen Jumala teillä oikeastaan onkaan?

Vast. Jospa vois sinne vastata! Ensi kerralla tahdon koettaa.

IV.

Jumala ja ihminen.

Kys. Lupasitte puhua teosofian jumalakäsitteestä. Olen muuten kuullut sanottavan, että teosofit ovat jumalankieltäjiä ja pakanoita, jotka eivät usko Kristukseen ja siis samalla kieltävät Isänkin. Mitenkähän lienee?

Vast. Nuo moittijat tarkottanevat, että me teosofit emme usko Kristuksen jumaluuteen? Mutta kuinka voisimme olla siihen uskomatta, kun kerran uskomme kaikkien ihmisten jumaluuteen! Tietysti emme usko, että ihminen Jeesus oli itse Jumala, — sehän olisi järjetöntä. Maat ja taivaat ovat täynnä Jumalan kunniaa, Jumala on kaikkiallinen — kuinka hän olisi voinut supistua yhteen inhimilliseen olentoon? Semmoinen usko käy käsi kädessä sen otaksumisen kanssa että Jumala on jokin maailman ulkopuolella, „taivaissa“, asuva hallitsija ja luoja, joka siirtyen tähdestä tähteen ihailen katselee omia töitään, palkitsee ja rankaisee. Mutta semmoinen jumalahan on rajallinen, personallinen olento eikä mikään rajaton, ääretön, ikuinen, pohjaton ja mittaamaton Elämä.

Kys. Te siis ette usko personallista jumalaa olevan olemassa?

Vast. Ei absolutista (ehdotonta) personallista jumalaa. Mutta koko luomisto on itse asiassa ääretön joukko personallisia jumalia. Jokainen ihminen on personallinen jumala sitä suuremmassa määrässä, kuta kehittyneempi hän on. Katsokaa esim. kristittyjen jumalakäsitettä! Mitä muuta se on kuin ihmisen peili-kuva, hieman suurennettuna? Me emme saata käsittää mitään muuta kuin itseämme ja kaltaisiamme — kaikkiallisen, ikuisen, ehdottoman jumaluuden salaisuus jääpi meille aina käsittämättömäksi.

Kys. Onko siis ihminen luomiston korkein olento?

Vast. Ei suinkaan. Hänen yläpuolellaan on yhtä paljon häntä kehittyneempiä olentoja kuin hänen alapuolellaan on vähemmän kehittyneitä.

Kys. Mistä nuo kehittyneemmät olennot ovat syntyneet?

Vast. Mistä kaikki on syntynyt? Ei ole olemassa muuta kuin yksi ainoa Elämä, josta kaikki on mitä on. Mutta ehkä tarkoitate, millä tavalla ihmistä korkeammat olennot, enkelit, jumalat, vallat j. n. e. ovat syntyneet? Silloin vastaan, että he varmaankin ovat „syntyneet“ samalla tavalla kuin ihminen ja kaikki elävät olennot: he ovat kehityksen tuloksia. Ei mikään synny tyhjästä. Kaikki kehittyy. Korkein jumala on joskus aikojen aamulla ollut ihminen — ja ihminen? Hänen takanaan on eläinkunta, kasvikunta, kivikunta ja näkymättömät luomakunnat. Vanha kabbalistinen selviö sanoo: „henki nukkuu kivessä, uinailee kasvissa, liikahtaa eläimessä ja herää ihmisessä.“

Kys. Sanotteko siis, että maassa matelevasta madosta kerran tulee jumala?

Vast. En, jos te „madolla“ käsitätte jotain aineellista, ulkonaista, näkyväistä. Mutta jos te puhutte siitä hengestä eli tajunnasta eli älystä eli tahdosta, joka „matoa liikuttaa“, silloin epäilemättä sen hengen kehitys on rajaton ja mittamaton. On vain huomattava, että se sama tajunta ei vielä madossa ole yksilöitynyt; vasta ihmisessä henki herää tajuavaksi, itsetietoiseksi minuudeksi.

Kys. Tällä tavalla pyyhitte todella järjestelmästäne koko lunastusopin! Kristillismieliset ystäväni sanoivatkin, että teosofit kieltävät Kristuksen lunastustyön?

Vast. Tuossa raa'assa ja verisessä muodossa sen tietysti teemme. Mihinkä senkaltainen lunastus olisi tarpeen? Mistä ihminen olisi lunastettava? Ikuisesta helvetistäkö? Ikuista helvettiä ei ole. Synnistä, pahasta ja tietämättömydestäkö? Niin, niistä ihminen todella on lunastettava. Mutta se ei tapahdu minkään taikatempun kautta, vaan pitkällisen, varman kehityksen kautta. Me uskomme järkähtämättä kehitykseen. Ja kehityksen laki on semmoinen, että se ei sulje ketään ihmistä pois saavutettavasta päämäärästä. Jokainen olento, jokaino ihminen, olkoon hän kuinka perkeleellinen tahansa, tulee kerran pelastetuksi, tulee kerran lunastetuksi pahan ja pimeyden vallasta.

Kys. Mutta eikö tuo ole yhtäkaikkisuusoppia? Jos jokainen ihminen kerran pelastuu pahan vallasta, mikä kiire meillä sitten on ponnistaa ja pyrkiä? Antaa pahan rehottaa! Eläkäämme mistään välittämättä!

Vast. Eläköön ken tahtoo. Ei ole mitään „kiirettä“. Mutta ettekö huomaa, että tämä on ainoa siveellinen oppi, se kun jättää kaiken ihmisen omaan haltuun?

Kys. Kuinka niin? Sehän jättää kaiken luonnon kehityslain huostaan!

Vast. Ei suinkaan. Sehän juuri sanoo: „sinulla ei ole mitään pelättävää, ihminen, ei ole mitään kadotusta. Valitse itse, tahdotko palvella hyvää vai paha!“ Tässä ei palvella hyvää palkan edestä, vaan

rakkaudesta hyvään.

Kys. No niin, tosiaan. Mutta voi se sittenkin olla vaarallinen oppi, jos ihminen esim. ajattelee: minä valitsen pahan.

Vast. Kuka niin ajattelee? Luulen että niitä ihmisiä on harvassa, vallon harvassa. Useimmat valitsevat meidän mielestämme „pahan“, sentähden että se heidän silmissään väikkyi ihanimpana „hyvänä“. Paha ja hyvä ovat suhteellisia käsitteitä.

Kys. Eikö siis paha itsestään ole paha?

Vast. Ei ehdottomassa merkityksessä. Jos ikuisesti teette eroa hyvän ja pahan välillä, saatte — niinkuin kristilliset kirkot — kaksi jumalaa, joista toinen saa nimen „perkele“.

Kys. Mikä sitten on paha?

Vast. Paha on hyvän toinen puoli. Paha on varjo, hyvä on valo. Paha on koulu, jossa henki kehittyy. „Jos syötte hyvän ja pahan tiedon puusta, tulee teistä jumalia“. Tiedon koulussa opitaan ensin pahan tuntemiseen, sitten kärsimyksien avulla hyvän.

Kys. Onko Jumala siis luonut pahan?

Vast. Ei jumala mitään „luo“ tyhjästä, mutta epäilemättä paha on kotoisin Jumalasta.

Kys. Ihmeellinen Jumala teillä teosofeilla! Onko hän omasta mielestänne hyvä vai paha?

Vast. Ei Jumala ole mikään „hän“. Ei Jumala ole sitä eikä tätä. Ei Jumala ole hyvä eikä paha. Mutta maailmankaikkeus on täynnä Jumalan kunniaa. Maailmankaikkeus on viisaasti järjestetty. Kun ajattelen, mikä suurenmoinen tulevaisuus meitä kaikkia odottaa, lankean kasvoilleni maahan ja tunnustan Jumalan majesteetin. Mikä minä olen, että semmoisen kunnian olen ansainnut? Jos jotakin Jumala on, on hän ääretön rakkaus ja viisaus. Mitä on paha? Leikkikalua, jolla lasta kiihotetaan, vitsa, jolla lasta opetetaan. Kun ihminen kasvaa täyteen ikään, hän jättää leikkikalut ja välttää vitsat. Kun ihminen on käynyt pahan koulun, on hän oppinut rakastamaan hyvää, ja suomuksina putoaa paha hänen silmistään. Mitä minä Jumalasta sanon? Jos hän jotakin on, on hän Itse Hyvä. Mutta minä en kykene ratkaisemaan hänen pohjatonta salaisuuttaan.

Kys. Järkeni kyllä hyväksyy teidän puheenne, mutta kuinka käy sydämen? Emmekö jää ilman taivaallista Isää, kristittyjen meitä niin lähellä olevaa personallista Jumalaa?

Vast. Miksi niin? Sanoittehan itse, että jumalallinen Isä on sydämen asia. Mitä se merkitsee? Se merkitsee, että ihminen omassa itsessään, sydämessään eli hengessään saattaa niin sanoaksemme seurustella jonkun kanssa, jota hän kutsuu Isäkseen. Eikö niin?

Kys. Niin kai.

Vast. Silloinhan se on kokemuksen todistama tosiseikka, jota ei kukaan teosofi totuuden etsijänä tai totuuden tietäjänä saata kieltää.

Kys. Te myönnätte siis, että taivaallinen Isä on olemassa? Mutta kuinka sitten molemmat jumalakäsitteenne sopivat yhteen?

Vast. Malttakaa. Minä myönnän, että ihminen voi hengessään seurustella Isän kanssa, mutta kuka tuo

Isä on, se on toinen kysymys. Ymmärtääkseni hän ei olekaan se Jumala, josta olemme puhuneet.

Kys. Kuinka ?

Vast. Vaan hän on ihmisen „korkeampi minä“ eli „jumalallinen itse“, joskus joku toinen henkiolento, enkeli, mestari tai jumala.

Kys. Ihmisen korkeampi minä?

Vast. Niin, se meidän minuutemme, joka puhuu meille omassatunnossamme, joka näkee salaisuudessa ja joka elää läpi syntymäin sarjan.

Kys. Jokaisella ihmisellä on täten oma jumalansa niin sanoaksemme?

Vast. Tavallaan, vaikka sitten hengessä kaikki olemme yhtä.

Kys. Mutta täten ihminen on oma jumalansa?

Vast. Vaikkapa niinkin. Ei ole olemassa muuta kuin yksi ainoa Elämä, yksi ainoa Jumaluus, josta kaikki on lähtenyt.

Kys. Todella hämmästyttävä. Pitääkö minun nyt kauhistua tätä ajatusta vai iloitako siitä?

Vast. Ei kumpaakaan. Kuten sanoin, puhuu meille joskus hengessämme toinenkin olento, mestari tai jumala, joka on meitä niin paljon korkeammalla, että meidän ei suinkaan tarvitse hävetä hänen puolestaan, vaan pikemmin omaa personallista vähäpätöisyyttämme.

Kys. Tunnustan, että se todella oli häpeän tunne, joka valtasi minut, kun ajattelin, että rukoilisin itseäni.

Vast. Näin sen, mutta tahdon lohduttaa teitä sillä, ettei meidän tarvitse hävetä omaa korkeampaa minuuttammekaan! Koska ihminen on häpeään joutunut, jos hän on seurannut omantuntonsa ääntä? Olemme liian tottuneet katsomaan ihmistä vaan maalliselta personalliselta, heikolta kannalta. Muistakaamme, että hän itsessään on jumalallinen olento, suuri, ihana ja kunnioitettava.

Kys. Mitä ihminen sitten oikeastaan on?

Vast. Hän on Jumalan poika — käyttäaksemme Jeesuksen sanoja: hän on Jumalan ainosyntyinen eli yksisyntyinen (monogenes) poika, jonka Jumala on maailmaan lähettänyt.

Kys. Mutta äsken kutsuite ihmisen „korkeampaa minää“ Isäksi?

Vast. Siitä näette, kuinka suhteellisia kaikki nimitykset ovat. Se taivaallinen, salassa näkevä Isä, jota me hengessä puhuttelemme, on Jumalan ainosyntyinen poika, joka on tullut maailmaan pelastamaan meitä personallisina olentoina pahan vallasta. Sillä meidän täytyy huomata, että tämä meidän jokapäiväinen, personallinen minämme ei suinkaan ole mikään jumalanpoika; se olisi todella „kadotuksen lapsi“, ellei sen sisässä asuisi „voideltu“ (khristos) auttaja, joka sen kuolemasta pelastaa.

Kys. Tämä on kovin vaikeatajuista.

Vast. Ei minun mielestäni. Tässä piilee kirkon lunastusopin salainen totuus. „Vapahtaja“ ei ole meidän ulkopuolellamme kärsinyt yksilö vaan meidän sisässämme ristiinnaulittu jumalanpoika, joka meidät kerran on „kuolleista herättävä“.

Kys. Kuolleista? Millä tavalla?

Vast. Emmekö nyt jokainen ole „kuollut“, kun emme tunne totista itseämme? Harhailemme tässä maailmassa, etsimme onnea, etsimme tyydytystä, etsimme rauhaa — etsimme sitä, joka meidät vapahtaisi omasta itsestämme! Lopulta sen vapahtajan löydämme. Hän on Kristus meidän sisässämme, niinkuin Paavalikin selvästi todistaa.

Kys. Mutta eihän jokainen ihminen sitä vapahtajaa löydä?

Vast. Jokainen kerran. Älkää unohtako, että me synnymme tänne uudelleen ja uudelleen, kunnes löydämme oman totisen itsemme.

Kys. Mutta huomautan vieläkin, että tällä tavalla saamme äärettömän joukon „Jumalan poikia“ ja „vapahtajia“?

Vast. Ja minä vastaan kuten äsken: ainoastaan näennäisesti, sillä hengessä olemme yhtä.

Kys. Kuinka se on ymmärrettävä?

Vast. Oletteko koskaan nähnyt kansanjoukon innostuvan yhdestä ja samasta ajatuksesta ja tunteesta? Siinä on joukko yksilöitä, mutta yhteinen aate tekee heistä kokonaisuuden, josta kukin yksilö vain on osa. Tai oletteko koskaan tuntenut sitä kummallista sopusointua, sympatiaa ja yhteydentunnetta, joka syttyy kahden ystävän välillä, kun he yhdessä näkevät saman totuuden? He säilyttävät kumpikin oman yksilöllisyytensä, ja yhtäkaikki he tuntevat olevansa yhtä olentoa. Nämä esimerkit ovat vain heikkoja heijastuksia siitä yhteydestä, joka vallitsee puhtaan järjen ja hengen maailmassa, josta ihminen jumalanpoikana on kotoisin. Hengessä kaikki jumalanpojat ja vapahtajat ovat yhtä, sillä sama jumalallinen viisaus ja voima elähyttää heitä kaikkia, sama Jumala asuu heissä kaikissa. Kuinka minä sanoilla saattaisin kuvata tätä asiain tilaa, josta itselläni on vain hämärä aavistus? Siinä jumalanpoikain yhteydessä ei ole mitään yksitoikkoista monotonisuutta, sillä jokainen säilyttää oman kehittyneen individualitetinsä ja on vain kuin erivärinen säde siinä spektrumissa, joka yhtenäisenä muodostaa jumalallisen valon.

Kys. Ajattelin juuri äsken, että jos kullakin ihmisellä on oma taivaallinen Isänsä, sitten ei voisi puhuakaan ihmisten yhteisestä Isä Jumalasta? Mutta nyt huomaan, että sitäkin voi tehdä.

Vast. Pitäkäämme ennen kaikkea kiinni siitä käytöllisestä tosiseikasta, että jokainen ihminen voi päästä yhteyteen taivaallisen Isänsä kanssa. Koska nyt olemme puhuneet teosofian neljännessä perusopista, ihmisten yhteisestä alkuperästä ja ihmiskunnan perusyhteydestä, pyydän että lyhyesti toistaisitte minulle nämä teosofian pääkohdat, jotka madame Blavatsky luettelee kirjassaan „Teosofian avain“.

Kys. Ensimmäinen on oppi jälleensyntymisestä. Toinen on oppi Karmasta eli syysuhteen laista. Kolmas on oppi ihmisten vastuuyhteydestä. Neljäs on oppi ihmisten yhteisestä alkuperästä Jumalassa.

Vast. Niin. Jumala on kaikkiallinen, ikuinen, ääretön Elämä, Viisaus ja Rakkaus. Ihminen on Jumalasta lähtenyt henkinen olento, joka maailmassa eläen vähitellen oppii tuntemaan omaa itseään jumalallisena olentona. Hänen elämänsä ei ole yhtämittaista jatkoa samanlaisessa tilassa, kunnes hän päämääräänsä pääsee, vaan se alati vaihtelee „elämän“ ja „kuoleman“ välillä; ja sitä hänen elämänsä johtaa syyn ja seurauksen ehdottomasti oikeudellinen laki.

Kys. Luulen käsittäväni nämä kohdat, vaikka vielä on paljon hämärää. Etenkin tämänpäiväinen keskustelu on tiedonhaluani enemmän herättänyt kuin tyydyttänyt. Mieleni tekee nyt ruveta itse lukemaan teosofista kirjallisuutta. Mitä kirjoja suositatte?

Vast. Lukekaa „Valoa kohti“ ja „Teosofian Ulkopiirteet“ ensin; sitten „Teosofian Avain“, „Jälleensyntyminen“, „Karma“, „Ihminen ja hänen ruumiinsa“ sekä „Mitä on kuolema?“ Näitten teosten ohessa luette kirjoja „Hiljaisuuden ääni“, „Valoa tielle“, ja „Herran laulu“.

Kys. Kiitoksia. Kyllä luen.

SUOMALAISTA SALATIEDETTÄ. II

ONKO KALEVALA „PYHÄ“ KIRJA?

KIRJOTTANUT

PEKKA ERVAST

HELSINGISSÄ 1918,
KUSTANNUS O.Y. TIETÄJÄ

JYVÄSKYLÄSSÄ 1918,
SAARIJÄRVEN PAAVO O.-Y:N KIRJAPAINO

SISÄLLYS:

	Siv.
1. Kalevalan avain	2
2. Myyttejä vaiko historiaa?	4
3. Sekä myyttejä että historiaa	8
4. Mitä on myytti?	14
5. Okkultinen teoria	19
6. Myyttinen okkultinen synty	24
7. Kalevalan tarujen suomalaisuus	29

»KALEVALAN AVAIN.»

Kirja »Kalevalan avain», jonka julkaisin vuonna 1916, sai osakseen myötätuntoa ja suosiota varsinkin teosofiselta, mutta ilokseni myös kirjalliselta taholta, jota vastoin se ei herättänyt huomiota tieteellisissä piireissä. Tämä jälkimäinen seikka ei hämmästyttänyt minua, koska kirjottaessani en ollut kääntynyt oppineen maailman puoleen. Olin ajatellut teosofisia aatetoveritani ja suurta yleisöä, mikäli se ennakkoluulottomasti etsi totuutta. Tunsin tahtovani sanoa julki, mitä Kalevalasta olin löytänyt ja mikä mielestäni oli siksi tärkeätä, että siitä kannatti kertoa. Löytöni oli tapahtunut perin toista tietä kuin tieteellisten tutkijain käyttämää, enkä tuossa ensimmäisessä kirjassani ehtinyt enkä osannut muuta kuin lyhyesti ja viittaamalla tehdä selkoa havainnoistani ja näkemyksistäni, melkein yrittämättä niitä perustella tai todistella. Kirjani sisältö tuli täten tieteellisesti katsoen niin fantastiseksi, että oppineet tutkijat, — jos he siihen ensinkään tutustuivat — pitivät mahdottomana käydä siihen vakavasti käsiksi. Sen ymmärtämiseen vaadittiin lukijan puolelta jotakuinkin perusteellinen perehtymys teosofiseen maailmankatsomukseen tai ehkä paremmin sanoen teosofiseen totuutta etsivään henkeen, joka a priori on idealistisempi ja spiritualistisempi kuin tieteellinen.

Näin sanoessani tiedän varsin hyvin, että oppineen maailman silmissä syytän itseäni ja teosofista totuuden etsintää »epätieteelliseksi», koska tieteellisyys ei ole a priori sitä eikä tätä. Tieteen silmämääränä on totuus, puhdas totuus, sanotaan, oli se idealistisesti katsoen kuinka masentava tahansa. Tietysti — ja Teosofisen Seuran tunnuslauseena on niinkään »totuus on korkeampi uskontoja», joten ei teosofienkaan totuudenetsintä suosi mitään ennakkoluuloja puhtaasti totuuden kustannuksella. Mutta mikään totuuden etsintä, oli se kuinka tieteellinen tahansa, ei liioin saa ennakkolta kieltää mitään idealistisia tai spiritualistisia mahdollisuuksia. Viime vuosikymmenien laajalle levinnyt ja tuhoja tuottanut materialismi johtui siitä, että tiede ei kyennyt antamaan tukea ihmishengen, korkeimmille pyrkimyksille, kun uskonto kerran oli ajanut karille. Varsinkin viime vuosisadalla oli tieteellinen tutkimus itsekin liian taipuvainen materialistisiin johtopäätöksiin.

Jos nyt taas teosofeja, okkultisteja y. m. totuudenetsijöitä moititaan liian idealistiseksi, saattaa tässä olla jonkun verran perää ja johtuu se silloin luonnollisesta reaktionista. Kuitenkin mennään moitteissa ja epäilyksissä liian pitkälle, jos luullaan, että mainitut totuuden etsijät tyytyisivät todistamattomiin haaveiluihin ja kukaties vielä halveksisivat tieteellisiä metoodeja. Jo v. 1901 kirjoitin seuraavat sanat »Valoa kohti» kirjassani: »... tarkotus on, että ihmisen koko uskonnollinen sivistys voisi kohota ajan hengen tasalle, että hänen uskonsa voisi olla muodollisesti yhtä kehittynyt, älyllisesti yhtä varmalle pohjalle perustettu, kuin on muukin aikamme tieteellinen sivistys.»¹ Ei kukaan tunnollinen ihminen saata tyytyä tyhjiin idealistisiin arveluihin, vielä vähemmän itsepetoksiin tai valheisiin. Niin ajattelevaksi ja järkeväksi olenoksi katson itseänikin, etten kohta neljänesvuosisataa olisi pysynyt muuttumattomasti uskollisena salatieteelliselle työlleni, ellen siitä olisi voittanut sekä hengelleni että älylleni enemmän ravintoa kuin paljaasta uskonnollisesta uskosta tai materialistis-tieteellisestä tutkimuksesta, jotka viimeainitutkaan eivät ole kokemukselleni vieraita.

Ei näin ollen tule kysymykseenkään, että »Kalevalan avain» olisi umpimähkään, idealistisessa innostuksessa tai huviksi kirjoitettu. Sen sisältö on monivuotisten kokemusten ja pitkällisen työn tulos. Mitä siihen on tietoa kätkeyty, se pysyy ajan vaiheista välittämättä! Ehkä vuosien perästä useammat sitä ymmärtävät kuin tänään. Ne jotka ymmärtävät, näkevät samalla, mitä siinä kirjassa oikeastaan olen tahtonut väittää. Jos pariin lauseeseen koettaisin pukea tuon väitökseni, sanoisin: Kalevala samoin kuin

¹ *Op. cit.* Kolmas painos. T. K. ja K., H:ki 1909. S. 19. (Viides painos v. 1918.)

muut vanhat suomalaiset runot, sadut j. n. e., todistaa meille, että Suomen heimokin oli osallinen muinaiseurooppalaisista mysteeriöistä, joissa tietäjiä kasvatettiin, ja kysymys on toistaiseksi avoinna, olivatko nämä mysteeriöt alkujaan suomalais-atlantilaisia vaiko germanilais-arjalaisia. Pääasia on, että Suomen heimon vanhat tietäjät ovat todellisia tietäjiä, s. o. että heillä oli tietoa elämän ja kuoleman salaisuuksista.

Mitä kirjaani »Kalevalan avain» muuten tulee, voi siinä olla kylläkin muodollisia erehdyksiä. Olen valitettavasti liian vähän perehtynyt tieteelliseen Kalevala-tutkimukseen voidakseni joka paikassa välttää virheitä siinä suhteessa. Semmoiset seikat ovat mielestäni anteeksiannettavissa, mikäli ne eivät kumoa itse pääsisältöä, mutta tietenkin soisin, että ainakin vastedes osaisin niitä välttää.

»Kalevalan avaimen» alkusanassa lausuin: »Jos kohtalo myöntää, toivoo tekijä saavansa tulevissa tutkimuksissa laajemmin ja seikkaperäisemmin syventyä moniin suomalaista salatiedettä koskeviin aineihin, joita hän tässä on vain alustavasti kosketellut.» Semmoisen seikkaperäisemmän analyysin lähetän nyt tässä maailmalle. Se koskee »Kalevalan avaimen» johdantoa ja perustelee tarkemmin tuon kirjan alkuväitettä, että Kalevala on »pyhä» kirja. Sillä pyhä kirja teknillisessä merkityksessä Kalevala ei ole, ellei voida osottaa, että sen sisältö on jumalaistarullista eli mytologista pohjaltaan, oli se pinnalta kuinka historiallista tahansa. »Kalevalan avain» yritti itsessään olla todistuksena Kalevalan pyhyydestä — varsinkin III:s ja IV:s osa — mutta sen, kuten sanoin, oppineiden mielestä ehkä fantastinen sisältö riisti siltä asianomaisen todistusvoiman heidän silmissään. Käsillä olevassa lyhyessä esityksessäni olen taas koettanut puhua niin selvää ja nykyaikaista kieltä kuin mahdollista, asettuen tieteellisen etsijän kannalle samalla kuin edustan okkultista näkemystä. Aikomukseni on yhä edelleenkin jatkaa näitä tutkimuksiani ja vähitellen selittää toisiakin »Kalevalan avaimessa» esitettyjä näkökohtia.

MYYTEJÄ VAIKO HISTORIAA?

Jos kysymme uudemmalta kansanrunouden tutkimukseltamme, perustuvatko Kalevalan runot vanhoihin pakanallisiin jumalaistaruihin, saamme empimättä kieltävän vastauksen. Kalevalan kertomukset eivät ole myyttejä, vaan tositapahtumiin perustuvia tai suorastaan kristillisperäisiä legendoja, Kalevalan sankarit ovat historiallisia henkilöitä, ja Kalevalan runot ovat enimmäkseen syntyneet kristillisellä keskiajalla. Pakanallis-aiheisia ja jumalaistaruun perustuvia runoja ei ole kuin kuusi: Väinämöisen ammunta, Kilpalaulanta, Vellamon neidin onginta, Sämpsän noudanta, Ison sian runo ja Ohran kylvä.² Ne jotka allekirjottaneen tavalla ryhtyvät selittämään Kalevalan mytologista sisältöä, erehtyvät näin muodoin naurettavan surkealla tavalla — he kun lähtevät riitelemään paavin parrasta, — ja oppineelle tutkijalle olisi arvoa alentavaa edes tutustua semmoisiin selityksiin. »On aivan oikein, ettei Kalevala-runoelmaa enää saata käyttää suomalaisen mytologian j. n. e. tieteellisenä koodeksina», sanoo prof. K. Krohn nimenomaan.³ Eipä meidän Kalevala-kirjallisuutemme olekaan rikas sensuuntaisista yrityksistä. O. Donnerin⁴ jälkeen lienee E. Aspelin⁵ ainoa, joka on rohjennut ohjata tutkijapurtensa vertailevan mytologian valtamerelle; ja arvattavasti hän heitti työnsä kesken säikähtyneenä samoihin aikoihin syntyneen maantieteellis-historiallisen tutkimustavan voitonvarmuudesta.

Mitä todistuksia tämä maantieteellis-historiallinen koulu sitten esittää väitteittensä tueksi? Se viittaa Kalevalan runojen monilukuisiin toisintoihin ja esittää mahdollisimman tarkkoja analyysejä runojen synnystä ja elämänvaiheista. Mitään muuta ei oppineiden mielestä tarvitakaan, sillä kun joku Kalevalan runo on paloteltu alkuosiansa ja todettu, missä ja milloin kukin osa on alkunsa saanut, niin Kalevalan runo semmoisenaan ei oikeastaan ole olemassa, ja millä verukkeella sitä silloin saattaisi mytologisesti selittää? Luomisruno esim. syntyi Viron länsirannikolla kiikkulauluna pääskysestä:

Pääskyläinen päivälintu
Teki pesän syöttömaalle,
Muni kolme munaa sisään;
Yks kointähdeks' alle ilman,
Toinen päiväksi ilman päälle,
Kolmas kuuksi taivahasen.⁶

»Narvajoen yli astuttuamme Inkerin-puoliselle rantamaalle näemme saman päivälinnun pääskyläisen etsivän pesän sijaa selvällä merellä ja meren mättäissä sen löytävän.»⁷ Runon kulkeuduttua pohjoispuolelle Nevajokea »on munimispaikka siirretty vielä ulommaksi merelle kaukana purjehtivaan *laivaan*, joka näkyy ainoasti korkealta vuorenkukkulalta katsoen. Jumalan nostama tuuli kallistaa laivan ja veteen vierähtäneestä

² K. Krohn, Kalevalan runojen historia. Suom. Kirj. Seura, H:ki. S. 840.

³ K. Krohn, Zur Kalevalafrage. Finnisch-ugrische Forschungen. I. S. 196.

⁴ O. Donner, Indernas föreställningar om verdösskapelsen jemförda med Finnarnes. H:fors 1863.

⁵ E. Aspelin, Kalevalan tutkimuksia I. G. W. Edlund, H:ki 1882.

⁶ K. Krohn, *op. cit.* s. 192.

⁷ *Op. cit.* s. 198.

munasta syntyy *saari*.»⁸ »Että aikaisempi inkeriläinen muodostus on ennen laiva-toisintoa suorittanut saman matkan pitkin Laatokan länsirannikkoa, todistaa se uusi kokoonpano, joka alkaa samoilta Suistaman tienoilta, mihin toinen päättyy. Luomisrunon johdantona on runo Lappalaisen ampumasta, meressä ikäänkuin vesihakona ajelehtivasta Väinämöisestä. Hänen polvensa kuvaillaan kohoutuvan siksi mättääksi, johon munijalintu pesii.»⁹ »Hautomisen piirre on uudesti keksitty tarkoituksella vaikuttaa Väinämöisen polveen, niin että tämä tekisi liikkeen, joka tuulen asemesta murottaa munan. Lopuksi on taivaanvalojen syntymiseen munan sisällyksestä lisättyä taivaankannen ja maanpinnan muodostuminen munankuoren puolikkaista, jonka kautta Luomisruno vasta on kehittynyt varsinaiseksi kosmogoniaksi, maailmansynnyn suomalaisiksi selitykseksi.»¹⁰ Tutkimuksensa lopputuloksena prof. Krohn sentähden julistaa: ». . . on ilmeistä, ettei etelän sivistyskansojen ikivanha taru maailmanmunasta piile Luomisrunossa. Sen vanhimmassa virolaisessa muodostuksessa ei ole linnun munasta, vaan munista, eikä oikeastaan munista, vaan pojista puhe. Sitä paitsi ei Virossa eikä Inkerissä milloinkaan synny koko maailmaa, ainoasti päivä, kuu ja tähti. Vasta Suistaman puolella on keksitty, että me elämme ikäänkuin munankuoren sisässä, jonka yläpuoli muodostaa taivaanlaen ja alapuoli maanpinnan. Ja tämä keksintö, samoin kuin Inkerissä munan valkuaisen ja ruskuaisen sovittaminen aurinkoon ja kuuhun, on hyvin voinut olla itsenäinen. Jos vielä otamme huomioon, että Luomisrunon alkuluonnos on seipitetty Virossa, mutta varsinainen luoja vasta viimeksi Vienan läänissä siihen lisätty, niin emme voi tulla muuhun johtopäätökseen, kuin että tämä runo on virolais-suomalaisten kansanlaulajain yhteinen luoma, johon itse kullakin alueella perätysten on omintakeista runollista työtä pantu.»¹¹

Otetaan toinen esimerkki. Kalevalan Sampo ovat useimmat tutkijat pitäneet tarunomaisena käsitteenä, ja siitä on annettu jos jonkinlaisia selityksiä. Milloin sitä on pidetty elinkeinojen tai sivistyksen, milloin taiteen vertauskuvana, milloin taas bjarmalaisen jumalankuvan tai lappalaisen noitarummun vastineena. Krohnin maantieteellis-historiallinen koulu pyrkii riistämään siltä kaiken mytologisen luonteen. Sampo esiintyy näet taikamylynä ainoastaan venäjänkarjalaisissa toisinoissa. Suomenkarjalaisessa runonmuodostuksessa, jossa käytetään nimitystä *sampi*, tämä tarkoittaa riistaa eli karjaa, jota Väinämöinen, Ilmarinen ja Joukamoinen lähtevät Pohjolasta, Pohjolan emännällä ryöstämään. Samaa *sampi*-sanaa käytetään myös suomenkarjalaisessa kilpakosintarunossa säeparissa »hyvän sammen saatuasi, valvatin vetäessäsi» vertauskuvallisesti morsiamesta.¹² Gottlund tapasi Ruotsin suomalaismetsissä vanhan kertomuksen *samm*-nimisestä olennoista, joka lähimmin muistuttaa aarteita vartioivaa lohikäärmettä ja jota »vanha Väinämöinen ja nuori Jompainen» lähtivät Pohjanmaalta etsimään. Paluumatkalla Sammas lentää pilveen. Jompainen lyö siltä miekalla kaksi varvasta poikki. »Yksi lensi mereen, toinen saatiin maalle. Joka lensi mereen, siitä tuli suolat mereen; joka saatiin maalle, siitä tuli heinät maalle. Kuin olisi useammat saanut, niin olisi vilja tullut ilman kylvämättä.»¹³ Tämä käsitys Sammosta on kuitenkin Krohnin mielestä tyypistymällä syntynyt erehdysmuoto, kun Sampaalle on omistettu piirteitä, jotka oikeastaan kuuluvat Pohjan akalle. Krohn arvelee, että Sammolla yleensä on tarkotettu aarteita ja kalleuksia, joita sotasaaliiksi haluttiin, ja koska parissa venäjänkarjalaisessa toisinnossa Pohjolan ohella käytetään nimeä Vuojola, s. o. Voionmaa, on luultavaa, että suomalaiset merisankarit suuntasivat ryöstöretkensä Itämeren, kaupan keskukseen, Gotlantiin. Tarulliset selitykset Sammosta siis tuskin enää tulevat kysymykseen, jos Väinämöinen, Ilmarinen ja Joukamoinen voidaan osottaa historiallisiksi henkilöiksi.¹⁴

⁸ *Op. cit.* s. 204.

⁹ *Op. cit.* s. 206 seur.

¹⁰ *Op. cit.* s. 208.

¹¹ *Op. cit.* s. 212 seur.

¹² Vrt. K. Krohn, Tietosanakirjassa art. Sampo.

¹³ K. Krohn, Kalevalan runojen historia. S. 180.

¹⁴ Vrt. K. Krohn, Tietosanak. art. Sampo.

Otettakoon vielä kolmas esimerkki. Olen ennenmainitussa kirjassani selittänyt Lemminkäis-tarua kosmogoniselta y. m. näkökannoilta. Kuinka tämä on mahdollista, vastaa siihen historiallis-maantieteellinen tutkimus, kun kerran ei ole olemassa mitään yhtenäistä Lemminkäis-tarua? Lemminkäisen persoonallisuus semmoisena kuin se Kalevalassa esiintyy on runollinen kyhäys, johon on koottu piirteitä eri henkilöistä, Lemminkäisestä, Ahdista, Kaukamoisesta ja Pätöisestä pojasta. Nämä ovat kaikki historiallisia henkilöitä paitsi viimeksi mainittu, joka on legendaarinen. Mutta koko Lemminkäisen surmaruno onkin toisintokertomus Pätöisen pojan kuolemasta. Tämä taas on sukua germanilaiselle Balder-tarulle ja molemmat saaneet alkunsa kristillisestä legendasta Jeesuksen surmasta, haadeksessa-käynnistä ja ylösnousemuksesta.¹⁵

Kuten ylläolevista esimerkeistä käy selville, on uudemman tutkimuksen kanta Kalevala-kysymyksessä sangen jyrkkä, eikä »vanhentuneella» mytologiseen tulkintaan perustuvalla tutkimussuunnalla ole suuriakaan edellytyksiä päästä uudemman armoihin. Mitä nyt tästä arvelen minä, jonka kohtalo persoonallisesta maineestani välittämättömässä viisautessaan on asettanut puolustamaan ja kannattamaan mytologista suuntaa nykyaikaisia, kaikkiin puolin erinomaisesti varustettuja tiedemiehiä vastaan? Mitä minä osaan muuta kuin hävetä omaa heikkouttani, kun linko kädessä lähden taisteluun asetettua ja haarniskoitua jättiläistä vastaan? Enhän saata vedota tieteellisiin tosiseikkoihin samassa merkityksessä kuin vastustajani. Linkoni on vain terve järkeni ja se salaperäinen tieto, jonka olemassaoloa antagonistini kieltävät. Ellen Daavidin lailla voita Goliathia, tulee minusta siis Don Quichote, joka taistelee tuulimyllyjä vastaan.

¹⁵ Vrt. *K. Krohn, Kal. run. hist. Ss. 507-612.*

SEKÄ MYYTTEJÄ ETTÄ HISTORIAA.

Ennen kaikkea tahdon nyt sanoa, että maantieteellis-historiallisen tutkimuksen edustajat ampuvat yli maalin, jos luulevat omilla tosiseikoillaan voivansa todistaa mytologisen tulkinnan mitättömyyden. Ei kukaan kiellä heidän tutkimustensa ja todistustensa arvoa; omasta puolestani seuraan heidän uutteraa ja huolellista työtään mitä suurimmalla mielenkiinnolla ja nautinnolla. Mutta nähdäkseni tässä toteutuu vanha väite, että todellisuus on runoa ihmeellisempi, sillä kuta selvemmin tulee osotetuksi, millä tavalla Kalevalan runot ovat muodollisesti syntyneet, mikä on niiden historiallinen tausta, sitä selvemmin tulee samalla mielestäni todistetuksi, että niiden sisällöllinen tausta on mytologista laatua. Kuta realistisempi on muoto, sitä sisältörikkaampi ja ylevämpi on myytti. Tässä sopii muistaa Cervantesin sanat: runoilija saa kertoa tai laulaa tapahtumista sillä tavalla kuin niiden olisi pitänyt tapahtua välittämättä siitä kuinka ne tapahtuivat, jota vastoin historioitsijan täytyy esittää ne semmoisina kuin ne todella tapahtuivat eikä semmoisina kuin niiden olisi pitänyt tapahtua.

Mieleeni juolahtaa esimerkki toiselta alalta, jonka vertailun vuoksi mainitsen. Kun italialainen professori Cesare Lombroso oli julkaissut (1864) kuuluisaksi tulleen tutkimuksensa neron ja mielisairauden sukulaisuudesta, sai hän eri maissa joukon seuraajia, jotka kaikki mokomin tahtoivat vetää yhtäläisyysviivan neron ja mielisairauden välille. Saksalaisen lääkärin P. J. Möbiuksen n. k. »patografioista» esim. tulee siihen käsitykseen, että Nietzsche, Rousseau y. m. ihmiskunnan älylliset jättiläiset olivat täydellisesti ja auttamattomasti mielisairaita, joiden koko nerollisuuden toisintonimenä oli *dementia paralytica*. Jos nyt tällaisesta todistelusta vetäisimme loogillisen johtopäätöksen, pitäisi meidän sanoa: koska nero on sama kuin mielisairaus, ei neroa siis ole olemassa. Kukaan ei kuitenkaan tee tätä viimeistä johtopäätöstä, eivät edes ne psykiatrit, jotka eivät näe mitään muodollista eroa neron ja mielisairauden välillä. Miksikä ei? Sentähden että kaikki tietävät eron olevan yhtä suuren noiden molempien sieluntilojen kuin konsanaan päivän ja yön välillä. *Zarathustra* ja *Émile* ovat kouraantuntuvia todistuksia neron huimaavista voitoista mielenvikaisuuden yli. Ihmiskunta menehtyisi toivottomaan häpeään, jos se lakkaisi näkemästä neron jumalallisuutta. Päinvastoin täytyy sanoa, että kuta enemmän muodollista yhtäläisyyttä havaitaan olevan neron ja mielisairauden välillä, sitä ihmeellisemmäksi ja jumalallisemmäksi käy neron henkinen salaisuus.

Samaten teräväjärkinen ja ajatteleva ihminen ymmärtää mielestäni vaikeuksetta, että esim. Kalevalan runot eivät saata olla ilman mytologista taustaa. Ainostaan itsepintainen, historiallis-maantieteellisistä tutkimuksistaan sokaistunut materialisti kykenee kieltämään niiden mytologista sisältöä. Jokainen runoilija, jokainen ihminen, joka vähänkään aavistaa, mitä runous on, tietää muutta mutkitta, että Kalevalan tapaista runokieltä ei synny, ellei aihe, josta runoillaan, ole niin ylevä, niin puhdas, niin innostava, että se tempaa puoleensa runoilijan koko sielun ja mielikuvituksen. Tosi runoudessa ei ole kysymys riimein, allitteratsionein tai yleensä muodon keksimisestä. Tosi runous on, kuten Platon sanoi, jumalien kieltä — se tulee inspiratsioonissa, puoleksi itsestään, silloin kun on jumalallista sanottavana. Ja sentähden tosi runoutta ei synny, ellei aihe ole »jumalallista», s. o. kotoisin ikikauneuden kotimaasta. Nuo kaksi tutkimustapaa, historiallis-maantieteellinen ja mytologinen, lähestyvät runojen problemia eri tahoilta ja eri suuntaa pitkin. Toinen tutkii niiden muodollista syntyä, toinen niiden henkistä taustaa. Jälkimmäisen asettamat kysymykset ovat perin toista laatua kuin edellisen. Luonnollisesti mytologisen tulkinnan tulee perustua Kalevalan syntyhistorian tieteelliseen tuntemiseen eikä se suinkaan edellytä, että Kalevala semmoisenaan on yhtenäinen kansaneepos. Se ei tulkitse Kalevalaa eepoksena — korkeintaan se viittaa joihinkin suuriin kokonaispiirteihin, niinkuin olen tehnyt »Kalevalan avaimessa», huomauttaen samalla, kuinka toiset tutkijat estetiseltä kannalta tekevät samoin.¹⁶ Mytologinen tutkimus etsii alkuperäisten runojen tai runokatkelmain

¹⁶ *Kalevalan avain, esim. s. 218.*

tarullista taustaa, muinaisista mysterioista polveutuvia ajatuskuvia,¹⁷ ja on sentähden kiitollinen kaikesta avusta, minkä nykyinen tieteellinen tutkimus sille voi antaa.

Mainitsin edellä muutamia esimerkkejä historiallis-maantieteellisen tutkimuksen selitys- ja todistustavoista. Katsotaan nyt, mitä ratkaisemattomia kysymyksiä mytologinen tutkimus herättää noiden samojen esimerkkien yhteydessä.

Maailmanluomisrunosta väitetään, että se on syntynyt kiikkulauluna pääskyselästä »Viron länsirannikolla.» Prof. Krohn kuvaa tätä syntyä tarkemmin seuraavin sanoin: »Kiikkuessa laulajan näköpiiri laajenee, katse kohoaa tavallista korkeammalle ja silmä kiintyy ilmassa liiteleviin ynnä taivaalla loisteleviin esineihin. On auringon laskun aika, jolloin punainen, sininen ja keltainen väri sekä taivaalla että heijastuksena maan pinnalla vaihtelee. Kiikun ylitse lentää leposijalleen »päivälintu» pääskynen, joka altapäin katsoen näyttää niinikään kolmiväriseltä. Yht'aikaa sammuvan auringon kera haamoittaa kohoava kuu ja pilkoittaa ehtootähti. Kaikki tämä on kerran sulautunut yhdeksi tunnelmaksi mielikuvituksessa nuoren runoilijaneitosen, joka päivätyön päätyttyä illan suussa ikäistensä kera kiikulla keinuen on uuden laulun liikkeille pannut.»¹⁸

Tämmöinen selitys, oli se keksijänsä mielestä kuinka runollis-haaveellinen tahansa, paljastaa maantieteellis-historiallisen koulun onttouden ja heikkouden, sillä se jättää kysymyksen luomisrunon synnystä kerrassaan ratkaisematta. Ei kukaan tervejärkinen ihminen pysty ymmärtämään, että nuori neitonen kiikkuessaan ja nähdessään pienen pääskynen lentävän olisi keksinyt runon maailman synnystä. Niin mahdottomaksi ei sentään »laulajan näköpiiri laajene.» En ollenkaan epäile nuoren neitosen kiikussa laulaneen, vieläpä olleen tunnelmansa vallassa; sitä tekevät nuoret tänäkin päivänä. En liioin epäile hänen laulaneen runonsa pääskyselästä ja pääskynen munista, joista maailma luotiin. Mutta minä kysyn: mistä hän sai laulunsa maailman synnystä, sillä itse hän ei sitä keksinyt! Hän ei osannut sitä keksiä. Semmoista ei hänen mieleensä olisi juolahtanut, jos hän oli tavallinen »nuori runoilijaneitonen». Vaikka prof. Krohn kuinka kaunopuheisesti sitä uskottelisi, vastaan aina: *ultra posse nemo obligatur*.

Tämä on järkähtämätön kantani mytologina. Kevytmielisintä materialismia on kieltää sitä mytologista taustaa, josta Kalevalan luomisruno on saanut alkunsa. Yhdentekevää on, milloin ja missä tilaisuuksissa runoa on laulettu, mitä siihen milloinkin on lisätty, mitä jäänyt pois, minkälaisen muutoksen ja vaiheiden alainen se muodollisesti on ollut. Pääasia on, että sen ydin on mytologista laatua — että sillä on ydin ja ettei se ydin voi olla muuta kuin mytologiaa. Ja sitä jumalaistarullista ydintä ymmärtääksemme olemme pakotetut sekä tekemään vertailevia mytologisia tutkimuksia että yleensä tutkimaan, mitä käsite »myytti» merkitsee ja tarkoittaa.

Sama on laita toisen esimerkin. Jos ymmärrän Krohnin koulua oikein, välttää se, että Sampo-taru perustuu historialliseen kertomukseen suomalaisten viikinkein ryöstöretkistä Voionmaahan, joka oli kuuluisa rikkauksistaan, ja että sana Sampo on vain aarteiden ja rikkauksien yleisnimi, tarkoittaen ennen kaikkea sotasaalista. Kaukana minusta, että tahtoisin kieltää mitään tosiseikkoja, joita historiallisesti voidaan todistaa. Kaukana minusta sekin, että kieltäisin Sampo-sanoin joidenkin laulajain mielikuvituksessa tarkottaneen vaikkapa mitä tahansa sotasaalistakin. Kysymys, joka kaikista todisteluista huolimatta muuttumattomana pyörii mielessäni, on: kuka olisi huolinut ja osannut luoda kuolemattomia runoja tavallisista ryöstöretkistä? Mitä mieltä ylentävää ja jumalallista niissä olisi ollut? Ja jos ei runoa siltä kannalta ole selitettävissä, täytyy minun pitää kiinni Sampo-runon tarullisista elementeistä ja kysyä: miksikä Sampoa käsitettiin taikakalukseksi? Miksi kerrottiin sen yliluonnollisesta taonnasta?¹⁹

¹⁷ *Vrt op. cit. ss. 27-28.*

¹⁸ *Kal. run. hist., s. 196.*

¹⁹ Mytologisesti katsoen ei asia muutu siitä, että sanotaan: taonta-episoodi on alkuaan kuulunut kertomukseen kultaisesta neidosta eikä Samporunoon. Kultainen neito astuu silloin Sammon tilalle, kuten se okkultispsykologisesti yrittää tehdä ihan nykyisessäkin asussaan (katso Kalevalan avain, luku 26), eikä tämä kuitenkaan vähennä Sammon

M. A. Castrén, joka muuten toivoi, että löydettäisiin Sampo-tarun historiallinen vastine, selittää tarun synnyn seuraavasti, unohtamatta silti Sammon taikamaista luonnetta: »Pohjolan asukkaat olivat kuuluisat erinomaisista taikatiedoistaan, ja koska kullakin shamaanilla välttämättä oli kaikenlaisia taikakaluja, kuten amuletteja, talismaaneja y. m., uskottiin tietenkin, että nämä olivat Pohjolassa voimakkaampaa laatua kuin muissa maissa. Koska nyt siellä huhun mukaan vallitsi rikkautta ja hyvinvointia, oli luonnollista, että tämä varallisuus asetettiin yhteyteen asukasten taikuruuden kanssa. Joutuessaan kosketukseen skandinaavisten kansojen kanssa suomalaiset olivat saaneet tietoa Grotte-nimisestä taikamylystä. Tämä siirrettiin Pohjolaan, ja seudun harvinainen vauraus selitettiin johtuvan tuosta merkillisestä taikakalusta.»²⁰ Ahlqvistkin myöntää, että »mielikuva tuommoisesta taikakoneesta kuin Sampo . . . on kyllä helposti ja luontevasti voinut saada alkuaiheensa Skandinavilaisten Grotte-jauhinkiven tarusta.»²¹ Mutta viimemainittu tekijä vertaa Sampo-tarua myös muinaiskreikkalaiseen taruun kultaisesta oinaantaljasta eli Argonauttain retkestä. Toistan hänen sanansa: »Tämmöinen (yhtäläisyys) on kertomuksessa Argonauttain retkestä, verrattuna Samporetkeen. Kummassakin kertomuksessa ovat retkelle lähteneet kansan jaloimpia, uljaimpia mihiä, kummassakin on retken tarkoitus kalliin kalun anastaminen, johon retkeilijöillä tavallansa on vanha perinnäinen oikeus, ja kummassakin saavutetaan tarkoitus suurella miehuudella, maltilla ja laulunkin avulla (argonautoillakin on paras laulajansa Orfeus keralla). Huomattavaa argonautta-kertomuksessa on vielä ne ehdot, joilla Kolkhissa luvataan antaa kultainen oinaannahka kreikkalaisille; heidän päällikkönsä Jasonin piti nim. tehdä ansiotöitä: valjastaa kaksi tulta korskuvaa hirveätä villihärkää vaskisen auran eteen ja kyntää pelto, tähän kylvää lohikäärmeen hampaita, joista heti kasvoi jättiläisiä aseissa, ja voittaa nämät. Tässä vivahtaa kertomus Kalevalan kertomukseen sekä Lemminkäisen että Ilmarisen ansiotöistä Pohjolassa. Iason ei kuitenkaan olisi onnistunut ansiotöissään, ellei kuninkaan tytär Medeia olisi rakastunut häneen ja mahtavilla noitatempuilla auttanut häntä; juuri samoin kuin Pohjolan tytär auttoi Ilmarista.»²² Samalla prof. Ahlqvist nimenomaan huomauttaa, ettei »kukaan maltillinen tutkija todenteolla tahtoisi väittää, että nuo yhtäläisyydet olisivat muuta kuin satunnaisia».²³ Sillä, kuten hän myös lausuu, »se on näet epäilemätöin totuus, että yhtäläisiä taruja tavataan sekä ajassa että avaruudessa niin kaukana toisistansa olevissa kansoissa, ett'ei lainausta toiselta toiselle millään lailla voi olettaa. Saattaneeko tämän ilmiön syyksi sanoa muuta kuin sitä, että säännöllinen ihmishenki kaikkialla on yhtäläinen ja että se, olletikin kansojen lapsuuden ajalla, haaveksii, toimii ja tuottaa jokseenkin yhtäläisesti ja yhtäläisiä.»²⁴

Olen maininnut nämä esimerkit vertailevan mytologian alalta, ettemme lyhytnäköisyydessämme suin päin syöksyisi maantieteellis-historiallisen selitystavan materialistiseen syliin. Emme saa sivuuttaa mitättömänä seikkana, että toisilla kansoilla on samansuuntaisia, vaikkakin omaperäisiä, taruja, sillä tämä seikka vaikeuttaa tarujen synnyn selittämisen puhtaasti materialistisella tavalla. Malttakaamme hieman, ennenkuin tieteellisen totuuden nimessä palottelemme mahtavan Sampo-tarun maantieteellisiin alkuosiinsa ja huudahdamme: siinä se nyt oli, koko ylpeä Sampo! Missä on sen taikamaisuus, missä sen tarumaisuus? Muistakaamme, että totuudella on kaksi puolta, ulkonainen eli aineellinen ja sisäinen eli henkinen. Kun anatomian tutkija leikkelee ihmisen ruumista, hän voi tarkasti määritellä, mitä ainetta mikin osa on, mistä luonnon valtakunnasta, elementistä tai mistä kemiallisista alkuaineista se on kokoon kyhätty; mutta löytääkö hän ihmisen sielun? Samoin käy historiallisen tutkijan, kun hän runoja analysoi. Hän toimii määrättyllä alla

tarullista merkitystä. Totuutta aavistavien runolaulajien mielikuvituksessa tai muistissa ovatkin helposti saattaneet sekottua Sampo ja kultainen neito, sitä suuremmalla syyllä, koska Sampo (samppi) eräissäkin säkeissä käytetään morsiamen toisintonimenä.

²⁰ M. A. Castrén, *Föreläsningar i Finsk Mytologi*. Öhmanska Bokhandeln, Helsingfors 1853. S. 275.

²¹ Aug. Ahlqvist, *Kalevalan karjalaisuus*. Suomen Yliopisto, H:gissä 1887. S. 149.

²² *Op.cit.* s. 148. seur.

²³ *Op. cit.* s. 149.

²⁴ *Op. cit.* s. 147 seur.

ja hänen työnsä on arvokas ja hyödyllinen. Mutta, kuten sanottu, hän ampuu yli maalin, jos hän kieltää toisen tutkimusalan ja toisen, sisäisen totuuden. Jokainen ihminen tuntee eron kuolleen ja elävän ihmisruumiin välillä. Mutta vaikkei jokainen tiedä eikä näe eroa vanhan tarullisen runon elävän hengen ja kuolevaisen historiallisen kuoren välillä, on se siinä kuitenkin. Mytologinen tutkimus kiinnittää huomionsa juuri Sampo-tarun yliluonnollisiin piirteihin, aavistaen niiden nojalla, että kertomuksessa on tarullinen tausta ja että Sampo-sanalla on alkuperäisesti mytologinen merkitys. Mikä sitten tämä tausta on ja mitä yleensä myytillä on ymmärrettävä, on vallan toinen kysymys.

Kolmas edellä annettu esimerkki koski Lemminkäistarua. Maantieteellis-historiallisen koulun mukaan on mahdotonta selittää Kalevalan kertomusta Lemminkäisestä mytologisesti, koska kertomus on kokoon kyhätty monenlaisista eri aineksista j. n. e. Mytologina en kuitenkaan tästä säikähdä, vaan kysyn totuutta etsien: onko Lemminkäis-episoodissa tarullisia elementtejä, kohtia, jotka heti n. k. yliluonnollisuudellaan todistavat mytologisen alkuperänsä? ja toiseksi: onko Lemminkäistarun kokoonpano erilaatuisista aineksista kansanomaisen vai onko se puhtaasti Lönnrotin keksimä? Vastaukset näihin kysymyksiin ratkaisevat asian.

Mitä tarullisiin elementteihin tulee, löytää niitä ensi silmäyksellä: Lemminkäisen kuolema ja ylösnousemus, hänen ihme- ja ansiotyönsä. Näistä olenkin puhunut seikkaperäisesti kirjassani »Kalevalan avain».²⁵ Prof. Krohn tahtoo, että taru Lemminkäisen kuolemasta ja ylösnousemuksesta on kristillisperäinen. Vertailevan mytologian kannalta tällainen oletus on turha, kuten olen kirjassani osottanut.²⁶ Vaikka siinä joku muodollinen piirre olisikin laina katolilaisesta legendasta, ei se mitään todistaisi. Itse taru saattaa silti olla suomalaisenakin ikimuinoista alkuperää, niinkuin ovat tarut Väinämöisen neitseellisestä syntymästä, maailman munasta luomisesta, Sammon taikavoimasta y. m.

Mitä taas tulee toiseen kysymykseen Lemminkäistarun tai yleensä siis Kalevalan runojen kokoonpanosta, ei kukaan mene niin pitkälle, että hän väittäisi Lönnrotin niitä mielivaltaisesti sepustelleen.²⁷ Lönnrotin käden jälkiä näkyy kyllä Kalevalassa, sen hän itsekkin myöntää sekä vanhan että uuden Kalevalan alkulauseessa, mutta ne koskevat parhaasta päästä ja miltei yksinomaan runojen keskinäistä järjestämistä, jolloin Lönnrot menetteli samalla tavalla kuin kansanomaisen runolaulaja, kooten yhteen jaksoon mitä hän näki ja älysi kuuluvan yhteen. Prof. Krohnkin tämän tunnustaa. »Lönnrotin työtä on epäilty milloin liian taiteelliseksi, milloin taas ylen tieteelliseksi», hän sanoo kirjassaan »Kalevalan runojen historia». »Että Kalevalan runojen kokoonpanossa, luonteenomaisten piirteiden sovittamisessa ja runollisesti vaikuttavain säkeiden valitsemisessa jotain taiteellista ilmenee, ei ole kiellättävissä. Taiderunoilijan työstä Lönnrotin kuitenkin perinjuurin eroaa siinä, ettei se mitään suoranaisesti uutta ole luonut eikä yksilöllisen persoonallisuutensa leimaa missään tuntuvaksi jälkeensä jättänyt. Tieteellinen on tosin Lönnrotin harrastuksen lähtökohta ollut: suomalaisen mytologian aineiden unheesta pelastaminen.»²⁸ Lönnrotin työtavasta sanoo prof. Krohn: » Hän oppi keräämänsä runot ulkoa, kuten kansanlaulajat, ja hänen runoistinsa tuli siinä määrin kansanomaiseksi, että missä hänen täytyi ryhtyä vähän vapaampaan muodosteluun, sekun tapahtui ylipäänsä kansanrunon säkeillä ja aivan kansan omaan tyyliin.»²⁹

I. K. Inha, joka ei liene tiedemies, mutta jonka terve järki ei liioin ole tieteellisen puuhailun puristama,

²⁵ *Op. cit.*, luvut 11, 21, 23 ja 24.

²⁶ *Op. cit.* Ss. 116-124.

²⁷ Ruotsalainen Kalevalan tuntija K. D. Wiklundkin, joka Comparettiin nojaten pitää Kalevalaa Lönnrotin mystifikatsioonina, väittää vain, että Lönnrot itsetiedottomasti hajanaisista runoista laati jomoisenkin kokonaisuuden. Vrt. I Kalevalafrågan. Uppsala 1902.

²⁸ *Op. cit.* s. 29.

²⁹ *Op. cit.* s. 30 ja 31.

lausuu mieleenpantavia huomautuksia näistä samoista kysymyksistä; toistan tähän muutamia: »Onni oli, että Kalevala sai niin tunnollisen ja hellävarovan rakentajan, kuin Lönnrot oli, ja että hän sai työnsä rauhassa suorittaa aikana, jolloin ei tutkimushalu vielä hämmentänyt näkemästä juuri sitä, mikä semmoisessa työssä oli pääasia, rakennusosien taiteellista yhteenkuuluvaisuutta. Lönnrot käytti rakennusaineina kansan koko runovarastoa, niinkuin sen oma sisäinen heimolaisuus edellytti. Toisinnoin tunteminen ei siis vähennä Kalevalan arvoa, vaan päinvastoin vakaannuttaa sen. Yhden taikka kaksi toisintoa lukiessaan lukija helposti joutuu epäilyksen valtaan, mutta tutustuessaan koko toisintopiiriin hän kohoo metsän yli ja hänelle avautuu tuo laaja näköala, jonka Kalevalassa näemme kauniiksi tauluksi koottuna. Lyhytnäköistä ja tylyä on sen vuoksi koettaa vähentää Kalevalan runoelma-arvoa sillä perustuksella, etteivät muka sen kaikki ainekset kuulu samaan alkuperäiseen aiheyhteyteen. Väärin on sortaa sen arvoa sillä verukkeella, ettei se täytä samoja runoussääntöjä ja kauneusvaatimuksia, joita on muista suurista eepoksista johdettu. Kaikki muut tunnetut eepokset ovat kehittyneet ja saaneet lopullisen muotonsa suurien sivistyksien ahjoissa ja kirjatustaidon hoteissa. Kalevala on niihin verraten luonnonlapsi, joka on kehittynyt maailmasta erillään vapaudessa ja oman päänsä mukaan. Se on niistä ainoa todellinen kansan eepos ja sen vuoksi omalla mittapuullaan arvosteltava.»³⁰

Olen täten koettanut osottaa, miksi mytologinen tutkija on oikeutettu rohkeasti käymään käsiksi Kalevalan taruihin — osaksi seulomalla runoista mytologisen ydinaiheen, osaksi tulkitsemalla niitä semmoisenaan, — ja nyt luonnollisesti astuu eteemme kysymys itse mytologisen tutkimuksen luonteesta ja tarkotuksesta. Kun saadaan tämä määritellyksi, ehkä se taas puolestaan auttaa meitä ymmärtämään, miksi Kalevala välttämättä on tulkittava ja tutkittava mytologiseltakin kannalta.

³⁰ *I. K. Inha, Kalevalan laulumailta. Kansanvalistusseura, H:gissä 1911. S. 331.*

MITÄ ON MYTTI?

Oli aika, jolloin arveltiin myyttien runollisessa ja kuvaannollisessa muodossa esittävän uskonnollisia ja filosofisia aatteita; tutkimalla jonkun vanhan kansan mytologiaa saattoi perehtyä sen uskonnollisiin ajatustapoihin, sen filosofisiin käsityksiin elämän ja kuoleman, maailman luomisen, hyvän ja pahan y. m. suurista arvotuksista, ja myös sen siveellisiin katsantotapoihin. Arveltiin näet, että muutamat tämmöiset suuret aatteet olivat synnynnäisiä ihmiskunnassa; ne puhuivat luonnostaan ihmisten sielulle ja pyrkivät heidän elämässään ilmenemään.

Nyt pidetään tätä katsantotapaa vanhentuneena,³¹ ja jos jonkun nykyaikana minun tavallani epäillään puoltavan teoriaa, joka vähänkään vivahtaa tähän romanttiseen näkökantaan, kuten prof. Lehmann sitä kutsuu,³² eivät varsinaiset tiemiehet omista mitään huomiota semmoiselle tutkijalle. Se käsitys myyteistä, mikä nyt ainakin tieteellisissä piireissä on vallalla, sai alkunsa vertailevasta mytologisesta tutkimuksesta ja perustuu siihen ratsionalistiseen olettamukseen, että myytit kuvastavat kansojen luonnonpalvontaa ja kulttia.³³ Niillä on täten mitä likeisin yhteys kansojen uskonnollisen elämän kanssa. Prof. Lehmann määrittelee: »Kaikkiällä, missä uskonto on voittanut ensimmäisen kehitysasteen saa alkunsa fabuloimishalu, joka kietoo pyhän kokonaiseen kudokseen kertomuksia ja selityksiä. myyttejä, legendoja, satuja. *Myytit* ovat seipitettyjä kertomuksia, jotka eroat tavallisesta runoudesta siinä, että puhuvat jumalista tai uskonnollisista asioista . . . Myytit tahtovat itse asiassa ennen kaikkea selitellä ja perustella. Missä uskonnollinen usko olettaa persoonallisen alkusyy, tahtoo myytti kertoa lähemmin hänestä. Siten selitetään sään ja vuodenaikojen ilmiöitä, myös maailmansyntyä esittäviä myyttejä muodostetaan; ja tätä mytologista luonnonselitystä venytetään yhä heinommaksi, varsinkin uskontojen rappeutuessa, aina valhetieteellisyyteen saakka . . . Myytti on määrätty voitettavaksi . . . Ja korkeampien uskontojen rappeutumisen tunnusmerkki on, kun myyttillinen aines jälleen esiintyy uskossa ja opissa.»³⁴

Nykyaikainen tutkimus ei etsi mitään syvempää filosofista sisältöä kansojen taruista, koska nämä kuuluvat kansojen lapsuudenaikaan, jolloin kansoilla ei ollut mitään valmiita filosofisia käsitteitä, eikä siis kiinnitä erityistä huomiota myyttien »henkeen», vaan kohdistuu ennen kaikkea niiden muodollisen synnyn, kokoonpanon ja vaelluksen tutkimiseen. Kun vertaileva mytologinen tutkimus oli paljastanut sen tosiseikan, että samanlaisia jumalaistaruja tavattiin eri kansoilla, eri aikoina, eri sivistyksissä, selitettiin tätä osaksi Adolf Bastianin tavalla siten, että ihmishengen kyvyt ja taipumukset olivat aina ja kaikkiällä samat, joten jonkunlaiset elementaari- eli alkeisajatukset itsestään toistuivat ihmishengen luomuksissa, osaksi Th. Benfeyn esittämän teorian mukaan siten, että taruilla ja saduilla oli yhteinen alkukoti (India), josta ne — ennenkaikkea indoeurooppalaisten kansojen mukana — olivat levinneet eri osiin maapalloa. Nykyinen katsantokanta ei enää ota lukuun Bastianin teoriaa eikä hyväksy sinään Benfeynkään perustelua. Yksityiset myytit, sanotaan nykyään, ovat saattaneet syntyä eri kansoissa — varsin monet esim. babylonialaisilla, — mutta ovat sitten kulkeutuneet kansoista kansoihin ja matkoillaan joutuneet monenlaisten muunnosten ja lainausten alaisiksi. Sentähden meidän päiviemme kriittinen eli maantieteellis-historiallinen kansanrunouden tutkimus on suureksi osaksi filologiaa eli kielitiedettä; kysymyksen tarujen sisällöstä se

³¹ Vrt. *Allan Menzies, Maailman uskonnot. W. Söderström, Porvoossa 1910. S. 18.*

³² *Edv. Lehmann, Religionsvetenskapen I. Hugo Geber, Stocholm 1914. S. 137.*

³³ Vrt. *Edv. Lehmann, Op. cit. S. 138.*

³⁴ *Op. cit. Ss. 137-139 passim.*

pitää jo ratkaistuna: niissä kuvastuu parhaasta päästä kansojen lapsellisen mielikuvituksen yritys selittää luonnon mahtavia ilmiöitä, ja varsinkin mitä babylonilaisperäisiin myytteihin tulee, ne kaikki ovat laadultaan astronomis-astrologisia eli »astraalisia».

Tällä vuosisadalla on kuitenkin syntynyt uusi sielutieteellinen koulu, jonka tutkimukset ovat alustavasti ulottuneet mytologiankin alalle. Tämä koulu on wieniläisen lääkärin prof. Sigmund Freudin perustama. n. k. psykoanalyttinen metodi, joka ennen kaikkea on uusi tapa tutkia ja selittää unielämää. Ihmisen unet tieteellisesti analysoituina paljastavat näet lyhyesti sanoen hänen itsetiedottoman sieluelämänsä ja lapsuudenaikaisen mielikuvituselämänsä pääpiirteitä, vieläpä syvimät jäljet jättäneitä erootisia y. m. pettymyksiä ja kokemuksia.³⁵ Sekä Freud itse että hänen hartaat seuraajansa huomasivat pian, mikä läheinen yhteys ja yhtäläisyys vallitsi yksilön ja kansojen lapsuuden aikojen välillä. Niinkuin yksilö unissaan tuo esille lapsellisia toiveitaan ja toivomuksiaan, niin kansat lapsuuden tilassa ollen tarujen ja satujen muodossa asettavat näytteille ihanteitaan, toiveitaan ja unelmiaan. »Niinpä myytti on kansan lapsellisesta sieluelämästä säilynyt katkelma ja uni on yksilön myytti.»³⁶ Tämä katsantotapa on huomattava, koska se kumoten kansantarujen ratsionalistis-luonnontieteellisen selitystavan siirtää mytologisen tutkimuksen sielulliselle alalle ja ikäänkuin kohottaa entiseen arvoonsa »vanhentuneen» mytologisen tulkintatavan, joskin antamalla sille uuden lähtökohdan.

Vaikkei aikomukseni tässä ole tehdä seikkaperäistä selkoa psykoanalytisesta tarujen tulkimisesta, koska se veisi liian kauas ulkopuolelle tämän kirjoituksen rajoja, tahdon kuitenkin vertailun vuoksi parilla sanalla hahmotella, mihin suuntaan psykoalalyysi luultavasti tulkitsisi Kalevalan luomisrunon.³⁷

Tutkimalla sekä lapsen että ennen kaikkea hermo- ja sielusairaiden aikuisten sieluelämää, joka ainakin alitajuisessa puolessaan on lapsellisen tasalla (infantiili), huomasi Freud, että lapsellista mielikuvituselämää hallitsevat määrättyt päätekijät: rajaton ihailu vanhempia kohtaan ja myöhemmin yksilölle luonnollinen halu vapautua heidän vaikutuksestaan; suuri sukupuolisuuteen perustuva vetovoima äitiin päin (miespuolisissa, naisissa ehkä isään) ja siitä johtuva mustasukkaisuus, vastenmielisyys, jopa vihakin isää kohtaan. Samat vaistomaiset vietit ilmenevät kansojenkin lapsuudessa. Sentähden Väinämöismyyttikin kuvaa Suomen heimon sankariunelmaa.

Väinämöinen vastaa kansan ja jokaisen yksilön mielikuvituksessa sitä omaa minää, jonka suuruudesta aavehillaan. Tämä suuruus on niin mahtava, että omat vanhemmat eivät enää ole tavallisia ihmisiä, vaan jumalolentoja (lapsi, luulee itsensä syrjäytetyksi, kuvittelee olevansa vieras kodissaan, ainakin toisen isän, ylhäisen tai kuninkaan, poika); vieläpä vanhemmat koettavat estää tai viivyttää lapsensa syntymää (äiti on neitsyt), jonka tähden sankarilapsi itse saa auttaa omaa syntymistään (Kalevala I: 287-344), ja isä lapsen tulevaa suuruutta kadehtien koettaa lastaan surmata tai vahingoittaa (Väinämöismyytissä lappalainen tai Joukahainen tässä suhteessa näyttelee isän osaa, kuten esim. Herodes Jeesusmyytissä). »Taru maailman luomisesta ei ole runossamme pääasiana, vaan juuri kertomus *Väinämöisen syntymisestä*.» Tämä Rafael Engelbergin huomautus³⁸ on paikallaan psykoanalyysinkin kannalta. Psykoanalytisesti katsoen luomismyytti ei ole muuta kuin kansan mielikuva oman sankariminän syntymisestä, joka mielikuva luonnollisesti on saanut alkunsa yksilöiden tai jonkun yksilön mielikuvituksessa.

³⁵ *Sigm. Freud, Die Traumdeutung, Vierte, vermehrte Auflage mit Beiträgen von Dr. Otto Rank. Leipzig und Wien, Franz Deuticke 1914. (Ensimmäinen painos ilmestyi 1900.) Myös Wilhelm Stekel, Die Sprache des Traumes. Wiesbaden, J. F. Bergmann 1911, ja saman tekijän Die Träume der Dichter, Wiesbaden, J. F. Bergmann 1912, y. m., y. m.*

³⁶ *Karl Adraham, Traum und Mythos. Eine Studie zur Völkerpsychologie. Leipzig und Wien. Franz Deuticke 1909. S. 71. Vrt. myös C. G. Jung, Wandlungen und Symbole der Libido. Beiträge zur Entwicklungsgeschichte des Denkens. Sama kustantaja 1912.*

³⁷ Vrt. *Otto Rank, Der Mythos von der Geburt des Helden. Leipzig und Wien, Franz Deuticke, 1909.*

³⁸ *Kalevalan sisällys ja rakenne. H:ki 1914. S. 106.*

Kun kirjoitettuani kirjani »Kalevalan avain» seikkaperäisemmin tutustuin psykoanalytiseen metoodiin, sain aivankuin uutta intoa ja rohkeutta jatkamaan omia salatieteellisiä tutkimuksiani. Freudin koulu lähenee suuresti teosofis-okkultista katsantotapaa — saihan se alkunsaakin Freudin havainnoista hypnotismin ja suggestionin alalla, kun hän Charcot'n oppilaana Parisissa tutki näitä parannustapoja, — enkä sentähden pidä mahdottomana — vaikkakin Freudin koulua paljon vastustetaan tieteellisiltä tahoilta, jos kiitetäänkin, — että tieteellisissä piireissä vielä tullaan ymmärtämään sitäkin myyttien tulkintatapaa, jota minä esitän okkultisten havaintojen ja tutkimusten nojalla. Kannattamani selitystapa poikkeaa toisista ja on erikoinen siinä suhteessa, ettei se kiellä relativista totuudenarvoa yhdeltäkään toiselta tulkinnan metoodilta; pikemmin se yhdistää ne kaikki yhdeksi, osottaen kullekin sille tulevan aseman ja valaisten kokonaisuutta aivan uudella valolla.

Kysymykseen, mitä myytti on, on siis tätä nykyä olemassa kolme yleispätevää vastausta: 1) luonnontieteellinen, jota varsinaiset tieteelliset specialistit kannattavat, 2) sielutieteellinen, jonka psykoanalytikot ovat esittäneet, ja 3) salateellinen, jota ensimmäisenä opetti madame H. P. Blavatsky. Jokainen näistä teorioista on syntynyt inhimillisen ajatustoiminnan kautta, loogillisten johtopäätösten nojalla. Minkätähden siis teorioja on kolme? Eikö totuus ole yksi? Totuus on yksi, mutta teorioiden moninaisuus osottaa, että lopullinen totuus ei ole kenenkään etsijän välittömästi löydettävissä. Kun ihminen ajattelee, rakentaa teorioja ja vetää tieteellisiä johtopäätöksiä, tapahtuu tämä määrättyjen psykologisten lakien mukaisesti. Jokainen tieteellisesti ajatteleva ihminen on kokemustensa, havaintojensa, tutkimustensa, tietojensa ja näkemystensä rajoittama ja sitoma: oman reaalisesta minänsä sisällyksen ulkopuolelle hän ei saata mennä. Kaikesta hänen ajattelustaan pilkistää näkyviin n. k. personallinen ekvatsioni, ja hänen objektiivisuutensa on vain siinä, että hän hillitsee persoonallisia tunteitaan ja ennakkoluulojaan. Kun tältä kannalta analysoimme edellämainittuja teorioja, joudumme seuraaviin tuloksiin:

1. Kun tavalliset kansanrunouden tutkijat selittävät myyttejä luonnontieteellisesti, tapahtuu tämä sentähden, että he katsovat maailmaa yleensä päivätajunnan kannalta. Heidän kokemuspäiriinsä ei sisälly muuta kuin se aivotajunta, jonka ilmauksena on heidän jokapäiväinen persoonallinen minänsä. Tämä aivojen välittämä päivätajunta eli järki on luonnostaan totuutta etsivä ja utelias; se on suunnattu ympäröivään maailmaan ja sen ilmiöihin. Lapsetkin jo katselevat ihmetellen luontoa ja kyselevät uteliaina, miksi on niin, miksi näin. Kuinka eivät siis kansat lapsuudentilassaan tekisi samoin? Tietysti nekin uteliaina kyselevät syitä luonnon tuhansiin ilmiöihin ja — keksivät itse vastauksiaan, kun ei ole keltä kysyä. Vastaukset pukeutuvat myyttien muotoon, niinkuin on ominaista lapselliselle mielikuvitukselle.

2. Psykoanalytikot etsiessään myyteistä sielullista pohjaa nojautuvat laajempiin tuntemuksiin ihmistajunnan psykologisesta sisällyksestä. Heidän kokemuspäiriinsä ei ole rajoittunut n. k. päivätajuntaan, vaan käsittää suuren osan sitäkin puolta ihmissielusta, jota usein kutsutaan alitajukseksi ja jonka nimenä psykoanalytikot tavallisesti käyttävät sanaa tajuton, tiedoton (das Unbewusste). Tämän tajuttoman tuntemukseen he ovat päässeet etenkin tutkimalla unia ratsionalistisesti. Ja mitä ovat havainneet? Että ihmissielun suuri »tajuton» on kuin säiliö täynnä salaisia haluja, pyyteitä, toivomuksia ja unelmia. Freudin mukaan nämä halut ja unelmat aina ovat pohjaltaan sukupuolisia, syntyneet varhaisessa iässä erilaisten leimansa jättäneiden vaikutelmien kautta.³⁹ Ja niinkuin täysikäisen ihmisen unielämässä samoin kuin lapsen ja nuorukaisen haaveiluissa hänen salaiset toivomuksensa toteutuvat, niin kansojenkin myytit psykologisina todistuskappaleina ilmituovat, mitä unelmia ja toiveita kansojen mielikuvituksessa on liikkunut, jonka lisäksi psykoanalyysi supistaa näiden unelmaan sisällön niiden yleisinhimillisiin ytimiin.

3. Okkultistit tulkittaessaan myyttejä salatieteellisillä »avaimillaan» perustuvat menettelyssään vielä laajempaan ja syvempään ihmissielun tuntemukseen. He eivät tunne ainoastaan päivätajuntaa ja

³⁹ Sveitsiläinen lääkäri C. G. Jung puhuu paitsi sukupuolihalusta myös vallantahdosta sielullisena perusominaisuutena. Vrt. C. G. Jung, *Die Psychologie der unbewussten Prozesse*. Rascher & C:ie, Zürich 1917.

psykoanalytikkojen tajutonta eli sitä alitajuntaa, jota he, okkultistit, usein kutsuvat keskiaikaisella nimityksellä »astraalitajunnaksi», vaan he ovat kotonaan myöskin siinä ihmissielun korkeammassa tajunnassa, jota milloin nimitetään ylitajunnaksi, milloin ylemmäksi minäksi, jumalalliseksi itseksi, kristusihmiseksi y. m. ja josta toisilla on vain hämärä aavistus. Okkultistit täten eivät ainoastaan ole tietoisia ihmissielun kulttuurivoimista, vaan tuntevat myöskin näiden raison d'être'in. Selvää on, että okkultistit asettuvat toiselle kannalle kuin yleensä muut tutkijat, ei ainoastaan myyttien vaan ylipäänsä uskonnollisten käsitteiden synnyn suhteen. Nykyaikainen tutkimus on enimmäkseen sillä kannalla, että jumalausko esim. on kehittynyt alkuperäisestä vainajainpalveluksesta,⁴⁰ toisin sanoen, että uskonnolliset käsitteet säännönmukaisesti ovat alkuaan olleet raakoja, kehittymättömiä ja primitiivisiä ja vasta aikojen kuluessa ovat hienostuneet, sivistyneet ja jalostuneet. Okkultinen katsantotapa on päinvastainen. Sen mukaan alkuperäisesti puhtaat käsitteet ovat aikojen kuluessa raaistuneet jalostuakseen taas uudestaan sivistyksen kohotessa. Minkätähden muuten omistettaisiin jumalille tai Jumalalle, jotka alkuaan olisivat olleet esim. epäsiiveellisiä, myöhemmin mitä puhtaimpia ja jaloimpia ominaisuuksia? Eikö semmoinen menettely olisi itsessään mauton? Paljon luonnollisempi on otaksua, että alkuperäisesti puhtaat käsitteet kaivetaan uudestaan esille ja vapautetaan myöhemmin syntyneistä hämmäntävistä ja huonontavista lisäyksistä. Eihän väärääkään rahaa synny, ennenkuin oikeata on olemassa.⁴¹

Uskonnolliset ja mytologiset käsitteet ovat syntyneet ihmiskunnan korkeimmasta tajunnasta, josta ovat kotoisin kaikki inhimilliset sivistysvoimat, ja sentähden sen tajunnan luomuksetkin ovat alkuperäisesti puhtaat ja ylevät. Millä tavalla tämä korkeampi tajunta tulee ilmi kansojen myyteissä ja saduissa, tahdon nyt selittää.

⁴⁰ Vrt. *Uno Holmberg, Jumalaukon alkuperä. H:gissä, Otava 1916.*

⁴¹ Tuottelias englantilainen kirjailija *Andrew Lang* edustaa tätä näkökantaa, vaikkei hän silti lukeudu okkultistein joukkoon. Hän on useassa teoksessaan sitä esittänyt ja puolustanut. Vrt. *The making of religion. Second edition. Longmans, Green and Co, London 1900, Samoin Myth, ritual and religion. London 1899.*

OKKULTINEN TEORIA.

Päivänselvältä tuntuu, että myyteissä ei voi olla enemmän sisältöä kuin mitä niihin alkuaan on pantu. Jos niissä siis piilee enemmän kuin kansojen lapsellisia luonnontieteellisiä arveluja, enemmän kuin heidän haaveellisia nuoruuden unelmiaan ja salaisia viettejään, jos niissä piilee syvää viisautta ja tietoa kaiken lapsellisen ja haaveellisen kuoren takana, — niin mistä tämä viisaus on niihin tullut? Mutta ennen kuin tähän kysymykseen vastaan, tahdon leikkisellä vertauksella näyttää, mikä vaara voi piillä vanhojen tarujen sisäisen merkityksen jyrkässä kieltämisessä.

Kuvitelkaamme, että kaukaisessa tulevaisuudessa oppineet tutkivat nykyaikaisia sananlaskuja. Muiden muassa he silloin löytävät seuraavan nykyaikana tavallisen sananlaskun: ei yksi pääskynen kesää tee. Analysoidessaan sitä kieli- ja maantieteellisesti, historiallisesti ja muodollisesti he silloin joutuvat seuraavaan luonnontieteelliseen lopputulokseen: vanhat eurooppalaiset tarkatessaan luonnonilmiöitä tekivät sen havainnon, että muuttolinnut, joita tässä kuvasivat »pääskysillä», saapuivat etelästä pohjoisiin maihin niinpian kuin talven valta oli lopullisesti murrettu ja lämpimän kesän tulo varmasti taattu; yhden muuttolinnun saapuminen ei tosin vielä ollut ehdoton merkki, jota vastoin useampien tulo sitä varmasti oli. He tahtoivat siis väittää, että »monta pääskystä yhdessä tekivät kesän», ja ilmoittivat sillä sen lapsellisen uskonsa — joka tietysti oli luonnollinen silloisten puutteellisten tietojen valossa, — että kesä aiheutui muuttolintujen saapumisesta. Muuttolinnut toivat mukanaan lämmön ja valon etelästä! Jos silloin joku epätieteellinen haaveilija esittäisi arvelun, että vanhat eurooppalaiset eivät ollenkaan tahtoneet lauseparressaan ilmoitua mitään luonnontieteellisiä totuuksia, vaan että sananlaskulla oli salainen, esoteerinen merkityksensä, joka oli sovinnasta laatua ja tarkoitti aivan toista kuin mitä sanat ilmaisivat, eivät viralliset tutkijat kallistaisi korviaankaan hänen hulluille ja todistamattomille arveluilleen.

Palatkaamme kysymykseemme. Jos edellytämme, että myyteissä piilisi syvempi ja henkevämpi sisältö, mistä se on alkunsa saanut? Onko »kansat» sitä myytteihinsä ja satuihinsa piilottanut? Eikö tämä ole mahdotonta, sillä miksi kansa ennen olisi ollut kehittyneempi ja viisaampi kuin nykyään? Kansa epämääräisenä käsitteenä ei tietenkään sitä ole tehnyt. »Kansa» siinä mielessä ei ole yleensä mitään runouttaakaan luonut. Kaikki runous on luonnollisesti yksilöllistä alkuperää, vaikkakin tehdään ero kansanrunouden ja taiderunouden välillä. Taiderunoudessa tunnetaan tekijä, hänen yksilöllinen ajatus- ja tunne-elämänsä kuvastuu hänen luomuksessaan, jota vastoin kansanrunoudessa alkuperäiset tekijät ovat tuntemattomia ja henki kokonaan on kansanomaisen. Italialainen oppinut ja Kalevalantuntija prof. Domenico Comparetti menee niin pitkälle johtopäätöksissään kansaneeposten synnystä, ettei hän katso varsinaista kansanrunoutta olevan olemassakaan; kaikki runous on hänen mukaansa taiderunoutta. Jättämällä sikseen kiistat sanoista ja nimityksistä täytyy joka tapauksessa myöntää, että runojen, satujen, tarinoiden ja myyttien alkuperäisinä sepittäjinä on ollut määrättyjä, joskin tuntemattomia kansan yksilöitä, jotka lahjakkuutensa ja kykyjensä puolesta ovat olleet toisia etevämmät.

Ja jos kerran näin paljon myönnetään, ei ole askel pitkä okkultisen näkökannan ymmärtämiseen. Tämä näkökanta on vain siinä, että alkuperäisten jumalaistarujen luojat ovat olleet salatieteellisesti sivistyneitä, s. o. syvempiä ja kokeneempia psykologeja kuin heidän aikalaisensa yleensä, vieläpä kokeneempia kuin meidän aikamme tavalliset tiedemiehet ja oppineet. Mutta ennenkuin tätä esitystä voidaan jatkaa, täytyy nyt ehkä ohimennen vastata kysymykseen, joka välttämättä herää: mistä tiedetään ja kuinka voidaan todistaa, että tuommoisia »syvempiä psykologeja», tuommoisia tietäjiä on ollut olemassa? Että niitä on voinut olla olemassa, ei pitäisi kenenkään nykyaikaisesti sivistyneen ihmisen olla vaikea käsittää, kun hän ajattelee heidän viisauttaan psykologisena itseensäsyventymisenä, ei luonnontieteellisenä ennakkotietona. Oma itse on aina ollut ihmistä lähellä, ja oppia sitä tuntemaan on teoretisesti katsoen ollut

totuutta etsivälle ihmiselle yhtä helppo — tai yhtä vaikea — tuhansia vuosia sitten kuin tänään.

Kuulkaamme nyt, mitä eräs nykyaikainen salatieteilijä sanoo: »... suuret henkiset opettajat... toimivat kiertotähtemme lapsi-ihmiskunnan opettajina ja ohjaajina, ilmottamalla sen roduille ja kansakunnille järjestään uskonnon perustotuudet siinä muodossa, joka paraiten sopi vastaanottajien käsityskyvyille. Tämän katsantokannan mukaan suurten uskontojen perustajat ovat yhden ja saman veljeskunnan jäseniä; ja heitä auttamassa tehtävässään oli paljon toisia jäseniä, arvoltaan heitä alempia, eriasteisia vihittyjä ja opetuslapsia, jotka kunnostivat itsensä henkisessä näkemyksessä, filosofisessa tiedossa tai eettillisen viisauden puhtaudessa. Nämä johtivat lapsikansoja, antoivat niille niiden valtiomuodon, laativat niiden lait, hallitsivat niitä kuninkaina, opettivat niitä filosofeina, johtivat niitä pappeina; kaikki muinaisajan kansat muistelivat semmoisia mahtavia miehiä, puolijumalia ja sankareita, joiden jälkiä näkyi kirjallisuudessa, rakennustaiteessa, lainlaadinnassa. Että semmoisia miehiä eli, todistavat sekä yleinen traditsioni että vielä säilyneet kirjoitukset ja esihistorialliset, enimmäkseen raunioina säilyneet jätteet, puhumattakaan muunlaisista todisteista, jotka maailma hylkäisi. Itämaitten pyhät kirjat todistavat itse paraiten tekijänsä suuruuden, sillä ken myöhemmin aikoina tai meidän päivinämme on kyennyt lähentelemäänkään noiden kirjain uskonnollisen ajattelun henkistä ylevyyttä, niiden filosofian älyllistä loistoa, niiden siveysopin laajanäköisyyttä ja puhtautta?»⁴²

Verratkaamme tähän, mitä muuan suomalainen tiedemies on kirjottanut: »Sivistyneen ihmisen katseelle osottaa raakalaisen elämä monessa suhteessa likeistä yhtäläisyyttä lapsen kanssa, jonka tähden onkin tapana nimittää kansojen raakalaista luonnontilaa niiden lapsuudenajaksi. Mutta jos asetumme raakalaiskansojen omalle kannalle, lienee vaikeata niiden joukosta tavata ainoatakaan, joka ei pidä lapsuus-vieläpä nuoruusaikaansakin kokonaan jo kadonneena. Niinkuin kypsytynyt ja kokenut mies useasti haikkealla mielellä muistelee menneitä päiviä, jolloin sydän vain oli iloa ja riemua täynnä, jolloin elämä oli kevyttä ja ihanaa, samalla tavalla kuulee villimpienkin samojeediheimojen puhuvan kadonneesta kulta-ajasta, jota ne mielellään kuvaavat mitä kauneimmilla väreillä. He ylistävät tätä aikaa varsinkin silloin vallitsevan jumalanpelon ja tapain puhtauden takia, joka hankki esi-isille mahtavien jumalien suosion ja suojeluksen. Tällä kulta-ajalla oli rikkaus ja hyvinvointi yleinen kansan kesken, sairauksia ei tunnettu, ja ihmiset olivat kookkaita ja erinomaisen väkeviä sekä omistivat korkean viisauden. Tänä monasti ylistettynä aikana elivät myös suuret sankarit, jotka nyt kokonaan ovat hävinneet maan päältä. Kaikilla altaalaisilla kansoilla ovat näiden sankarien suorittamat urotyöt satujen ja laulujen suosituimpana esineenä. Siperiankin aavoilla aroilla, metsissä ja tundroilla kaikuu vielä tänä päivänä laulelmia ylevämielisten miesten kunniaksi. Mutta eivätpä nämä saavuttaneet mainettansa ainoastaan sotaisilla urotöillä, vaan kaikkia ominaisuuksia, jotka ihmiselle arvoa antavat, oli sankareilla moninkertaisesti korkeammassa mitassa. He olivat ylen viisaita, erinomaisen taitavia laulajia, varsin perehtyneitä sepän y. m. toimiin. Yksin noituudenkin salaisuuksiin he olivat paljon syvemmin vihityt kuin nykyajan shamaanit. Kaikenlaiset oivalliset avut olivat heissä yhtyneinä, mutta runon tapana on kuitenkin omistaa kullekin erikseen jonkun huomattavamman ominaisuuden. Toisella on loistava runolahja, toinen on erinomainen viisautensa ja neronsa kautta, toinen osaa pukeutua karhun, käärmeen, linnun j. n. e. haahmoon. Kaikille yhteisiä ovat sankarivoima, miehuus, urhoollisuus, ja näitä avuja on sankarisuvun naisillakin. Muuten on selvää, että ilman semmoisia etuja sankarit eivät nimeänsä ansaitsisikaan, jos runo todella perustuu historialliselle pohjalle. Tämän epäileminen on taas mielestäni mahdotonta, sillä suomalaiset poisluetuina viittaavat kaikkien muiden heimojen eepilliset runot ja tarinat päivänselvästi sotaisiin sankaritekoihin. Ja mitä suomalaisiin runoihin tulee, toiset kunnioitetummat ominaisuudet tosin usein syrjäyttävät urotöitä vievät näistä voiton, mutta taistelu on joka tapauksessa meidänkin esi-isämme eepillisten runoelmain aiheena.»⁴³

Ja minkä Mrs. Besant edellä sanoo kaikista muinaisajan kansoista, sen Castrén huomauttaa

⁴² *Annie Besant, The Ancient Wisdom. An outline of theosophical teachings. Theosophical Publishing Society, London 1897. S. 4-5.*

⁴³ *M. A. Castrén, Föreläsningar i Finsk Mytologi. Öhmanska Bokhandeln, H:fors 1853. S. 247-248.*

suomensukuisista heimoista, että nimittäin sankareita kunnioitettiin puolijumalina, jopa itse jumalistakin polveutuneina. »Niinpä tatarilaiset pitävät sankareitaan taivaan jumalan luomina, joka alkuaan määräsi heidät vallanpitäjikseen maan päällä ja lahjotti heille kuolemattoman luonnon, jonka he kuitenkin sittemmin menettivät. Virolaiset pitävät niinkään taivaan jumalaa *vanna issaa* eli *Taraa* sankarien isänä ja sanovat hänen synnyttäneen heidät jo ennen maailman luomista, joten heidän alkuperäinen asuntonsa on ollut vanhan isän taivaallisessa lehdossa. Suomalaisilla on traditsioni, jonka mukaan Väinämöisen ja Ilmarisen synnyttää taivaallinen neitsyt, *Ilmatar* nimeltään, joka korkeasta kodistaan: laskeutuu laineille, missä tuuli tuulee hänet kohtuiseksi. Heidätkin synnytetään ennen maailman luomista, ja virolaisten sankarien tavoin he sitten ottavat osaa luomistyön päättämisessä.»⁴⁴

Joka vielä haluaa seikkaperäisiä tietoja muinaisajan tietäjistä ja niiden vielä tänä päivänä elävistä seuraajista ja jälkeläisistä, lukekoon esim. prof. K. Krohnin mieltäkiinnittävän ja ansiokkaan esityksen »suomalaisesta tietäjästä»⁴⁵ ja tutustukoon esim. monipuolisesti asiaa valaisevaan nykyaikaiseen teosofiseen kirjallisuuteen.⁴⁶

Jos nyt edellytämme, että muinaissuomalaisten ja yleensä vanhojen kansojen kesken eli tämmöisiä tietäjiä, joilla oli tavallista paljon suurempi ja syvällisempi tuntemus ihmiselun jumalallisesta tajunnasta, sen jumalallisista kyvyistä ja voimista, silloin myös voimme ymmärtää, mistä myytit ovat alkunsa saaneet ja miksi niissä on salaista viisautta kätkeytynä. Usein nämä alkuperäiset tietäjät Väinämöisen ja Orfeuksen tavalla arvattavasti itse pukivat näkemyksensä runolliseen muotoon, mutta joka tapauksessa he antoivat sille ensimmäisen tarunomaisen hahmottelun, jota varsinaiset laulajat myöhemmin muovailivat. Ainoastaan todelliset tietäjät saattoivat kätkeä myytteihin salaisia merkityksiä eikä kukaan muu kyennytkään itsetietoisesti luomaan myyttejä. Jos runoilija, joka ei ollut varsinainen tietäjä, sepitti tarun, jolla oli mytologinen arvo, tapahtui tämä itsetiedottomasti lain mukaan, josta myöhemmin tahdon puhua.⁴⁷

Nyt ei pidä kysyä, minkätähden tietäjät käyttivät opetuksissaan ja ilmoituksissaan tarunomaista muotoa, miksikä he eivät puhuneet selvää kieltä niinkuin meidän aikamme viisaat. Joka niin kysyy, ei ole tajunnut tilannetta. Kysykää äidiltä, miksi hän sopertelee pienokaiselleen muille käsittämättömällä kielellä. Ovathan kaikki tieteelliset tutkijat yhtä mieltä siitä, että tässä on puhe kansojen lapsuudentilasta. Mutta kaikki ehkeivät ole selvillä siitä, että myytit ovat kotoisin ajalta, jolloin ihmisten ajatuselämä yleensä kulki mytologiseen eli symbolistiseen suuntaan. Silloin ihmiset eivät vielä kyenneet ilmaisemaan ajatuksiaan samalla filosofisella ja tieteellisellä tavalla kuin myöhemmin; kieli ei riittänyt. Kun taru kirjoitettiin muistiin, silloin oli aika jo muuttunut. Tuona vanhempana kautena oli yhtä luonnollista ajatella ja puhua symbooleissa eli vertauskuvissa kuin on tänä päivänä unta nähdessä, ja yhtä luonnollista kuin esim. egyptiläisen kulttuurin alkuvaiheissa oli kirjoittaessa käyttää hieroglyfejä, joista jokainen merkki ilmaisi kokonaisen käsitteen, vieläpä useampiakin. Niinpä hieroglyfi, joka yksinkertaisella tavalla kuvasi silmää, tarkoittikin silmää, mutta samalla yleensä näkemistä; hieroglyfi, joka kuvasi kissaa ja tietysti tarkoitti kissaa, merkitsi samalla kuuta, koska kissa näki yöllä ja kuu oli ikäänkuin yön silmä ja yön valo; hieroglyfi, jonka muodosti piste ympyrän keskellä ja joka tänäpäivänä esiintyy meidän almanakassamme, kuvasi aurinkoa ja

⁴⁴ *M. A. Castrén, Op. cit. s. 249-250.*

⁴⁵ *Kaarle Krohn, Suomalaisten runojen uskonto. Suom. Kirj. Seura, H:gissä 1914. S. 10-40. Vrt. myös tri Holmbergin esitystä lappalaisesta noidasta: Uno Holmberg, Lappalaisten uskonto. Werner Söderström Osakeyhtiö, Porvoossa 1915. S. 91-112.*

⁴⁶ Varsinkin seuraaviin teoksiin: *A. P. Sinnett, The Occult World. Theos. Publ. Soc, London. (Ruotsiksi »Den dolda världens»).* *H. P. Blavatsky, The Secret Doctrine I-III. Third and revised (Sixth) edition. Theos. Publ. Soc., London 1908. (Ensimmäinen osa suomeksi »Salainen Oppi I».) Annie Besant, H. P. Blavatsky and the Masters of the Wisdom. Theos. Pub. Soc., London 1907. (Suomeksi Tietäjässä 1909 »H. P. Blavatsky ja Viisauden Mestarit».) *H. S. Olcott (Teosofisen Seuran perustaja-presidentti), Old Diary Leaves, I-IV. Theos. Publ. Soc., London (Sisältää Teosofisen Seuran autentisen historian.)**

⁴⁷ Semmoisessa asemassa oli Elias Lönnrotkin, mikäli hän itse sepitteli ja sovitteli.

samalla myös aikaa j. n. e. Kaikki kuvaannollinen merkkikieli ja hieroglyfikirjotus vastaa sielutieteellisesti mytologista ajatustapaa. Tietäjät olivat täten pakotetut käyttämään myyttikieltä, jos he halusivat puhua aikalaistensa järjelle ja panna heidän ajatuksensa liikkeelle.

Ja samalla heillä oli toinen, sisäisempi syy. H. P. Blavatsky sanoo: »Varhempien rotujen kaikki ajatukset ja tunteet, kaikki oppi ja tieto, sekä ilmotettu että hankittu, esitettiin kuvaannollisesti allegorioissa ja vertauksissa. Miksi? Sentähden että *puhutulla sanalla on voima, jota nykyajan »viisaat» eivät tunne, jota eivät edes aavista eivätkä luonnollisesti usko olevankaan*. Sentähden että ääni ja rytmi ovat likeisessä suhteessa vanhojen neljään elementtiin; ja sentähden että toisen- tai toisenlainen väräily ilmassa varmasti herättää vastaavia luonnonvoimia, joihin yhtymällä se aikaansaa joko hyviä tai pahoja tuloksia asianhaaroista riippuen. Opiskelija ei koskaan saanut kertoa historiallisia, uskonnollisia tai minkäänlaisia todellisia tapahtumia tarkoin vastaavilla sanoilla, jottei tapahtuman yhteydessä toimineet voimat uudestaan herätettäisi. Sellaisia tapahtumia kerrottiin ainoastaan vihkimystilaisuuksissa, ja jokaisen opiskelijan tuli merkitä ne muistiin vastaavissa symbooleissa, jotka hän etsi omasta sielustaan ja joita hänen mestarinsa myöhemmin tutki, ennenkuin ne lopullisesti hyväksyttiin. Sillä tavalla luotiin asteettain kiinalainen kirjaimisto, kuten ennen sitä vanhassa Egyptissä hieraattiset symbolit oli muodostettu.»⁴⁸ Tämän salatieteellisen väitteen ymmärrämme, jos pidämme mielessä, mitä äsken sanoin, että nim. kieli varsinaisella mytologisella ajalla oli siksi yksinkertainen ja välitön rakenteeltaan, että laajakantoisten tietojen peittelemätön sanoilla ilmaiseminen olisi ollut sama kuin asioiden ja käsitteiden luonnonomaisen nimen eli äänen (»syntyjen syvien») julkilausuminen. Eihän meidän tarvitse kuin vilkaista Kalevalaan nähdäksemme, mikä mahti ja voima »sanalla» (äänellä) oli! Kun Väinämöinen toden teolla loihe laulamaan, silloin »järvet läikkyi, maa järisi, vuoret vaskiset vapisi, paaet vahvat paukahteli, kalliot kaheksi lenti, kivet rannoilla rakoili» ja nuori ylpeä Joukahainen vajosi syvälle suohon.⁴⁹

Ehkä tämä myyttien syntyhistorian salatieteellinen selitys käy tajuttavammaksi ja uskottavammaksi, jos valaisen sitä esimerkillä.

⁴⁸ H. P. Blavatsky, *The Secret Doctrine. Vol I, Cosmogensis. Theos. Pub. Soc., London and Benares 1908. S. 325-326.*

⁴⁹ Krohnin koulu väittää, etteivät muinaissuomalaiset ymmärtäneetkään kunnioittaa sanan voimaa, kuten ennen luultiin. »Sana» merkitsee »Jumalan sana» ja »sanan» palvominen on aito kristillistä »Jumalan sanan» pyhänä pitämistä, sillä tämä palvonta syntyi vasta katolisella ajalla. Vastakkaisen kannan edustajana en voi muuta kuin kysyä: miksi eivät vanhat suomalaiset olisi tunteneet sitä »syntysanojen» väkeä ja voimaa, joka todella on olemassa ja josta vanhan ajan kansat yleensä olivat tietoisia?

MYTTIEN OKKULTINEN SYNTY.

Ajattelen muinaisajan tietäjää, koetan syventyä hänen sisäiseen elämäänsä. En ajattele noitaa, joka perinnöllisyyden pakottamana tai oman viheliäisen ja kostonhaluisen luontonsa kiihottamana etsi sielullista valtaa oman ruumiinsa yli toivossa siten voittavansa valtaa toisten ihmissielujen, jopa luonnonvoimienkin yli. Vaan ajattelen niitä ennen muinoin kuten nykyäänkin verrattain harvinaisia olentoja, niitä valkoisia⁵⁰ tietäjiä, jotka voimatta vastustaa inhimillisen henkensä kaipuuta etsivät totuutta ylinnä kaikkea, etsivät elämän ja kuoleman salaisuutta, oman itsensä olemuksen ratkaisua.

Jo lapsesta saakka semmoinen tietäjänalku osottaa omituisia oireita. Hän on vakava ja harvasanainen, itseensä sulkeutunut ja haaveileva, vaipuu helposti mietteihinsä, juttelee itsekseen ja rakastaa yksinäisyyttä, ei välitä paljon ympäristöstään, mutta joutuu välistä ilman näennäistä syytä suuren innostuksen valtaan; hän on uniennäkijä yöllä ja saattaa päivälläkin mennä tajuttomaksi ajatellessaan; usein terveytensä on heikko nuoremmalla iällä hermojen suuren herkkyyden vuoksi.⁵¹ Nämä ulkonaiset omituisuudet peittävät suojaavaan kuoreensa rikkaan ja voimakkaan, syvämietteisen ja taivaita tavoittelevan sieluelämän. Pian nuorukainen tapaa opettajan, vanhemman tietäjän, joka häntä ymmärtää ja neuvoo hänelle monenlaatuisia rukouksia ja mietiskelyharjoituksia.⁵² Noudatettuaan vuosikausia uskollisesti viisaampansa neuvoja hänelle vihdoin koittaa päivä, jolloin hänetkin tietäjäksi vihittää: tämä tapahtuu silloin, kun hän täydessä tajussaan kykenee poistumaan ruumiistaan ja elämään näkymättömässä maailmassa.⁵³ Nyt hän vielä suuremmalla innolla, voimalla ja taidolla antautuu etsimään syntyjä syviä. Matkojakin hän ehkä tekee kaukaisiin maihin, kunnes Väinämöisen tavalla voittaa osansa jonkun Antero Vipusen vielä syvemmistä tiedoista.

Jos nyt annan tietäjän itse kertoa kokemuksistaan, mitä silloin kuulen hänen puhuvan?

»Vaivaloinen on tutkijan tie», hän sanoo. »Yks' on juoni juostaksesi naisten neuojen neniä, tuosta toinen käyäksesi miehen miekan tutkamia, kolmas loikutellaksesi uron tapparan teriä.⁵⁴ On hiihdettävä Hiiden hirvi, ja kynnettävä kyinen pelto, on suistettava Tuonen karhu ja ammuttava Tuonelan joutsen. Vasta kun ne olet tehnyt, voitat itsellesi Pohjan immen⁵⁵ ja synnytät hänen kauttaan itsestäsi tietäjän. Lähde

⁵⁰ Vrt. *Kaarlo Hildén, Om shamanismeni Altaí, speciellt bland Lebed-tatarerna.* (Terra, Suomen Maantieteellinen Yhdistys 1916. S. 131.)

⁵¹ Vrt. *Uno Holmberg, Lappalaisten uskonto.* S. 92 ja *J. Krohn, Suomen suvun pakanallinen jumalanpalvelus.* Suom. Kirj. Seura, H:gissä 1894. S. 84.

⁵² Vrt. *Uno Holmberg, Op, cit. s. 92.*

⁵³ Tämä ruumiista poistumiskyky oli Suomen suvun muinaisilla kansoilla tietäjän varsinainen tunnusmerkki. Vrt. kaikkia edellämainittuja, molempien Krohnein, Holmbergin ja Hildénin teoksia. Nykyaikainen tiedemies, jonka kokemuspöriin ei kuulu n. k. astraaliruumis, pitää väitettä tämmöisestä kyvystä suorastaan taikauskosena ja selittää luonnontieteellisellä tavallaan, mistä usko on alkunsa saanut. Aikomukseni ei ole tässä kirjoituksessa esiintuoda mitään todisteita väitteen tueksi, sanon vain lyhyesti, että tuossa vanhassa »taikauskossa» piilee totuus niin suuri, että kun meidän tietemme kerran sen »keksii» ja tunnustaa, muuttuu samalla »tieteellinen maailmankatsomus» juurta jaksan. Kaikki nykyajan okkultistit ovat tässä kohden täydellisesti yhtä mieltä muinaisten tietäjien kanssa. Intressanti ja valaiseva monografia asiasta on *Ch. Lancelin, Méthode de Dédoublement Personnel.* H. & H. Durville, Paris s. d. (jälkeen 1912). Astraaliruumiin olemassaolosta yleensä kts. *H. Durville, Le Fantôme des Vivants.* Lidrairie du Magnétisme, Paris 1909.

⁵⁴ Vrt. *Buddhan sanoja Naalaka-Suttassa: »nyt tahdon selittää viisautta: on oltava kuin veitsenterä» j. n. e.* Kts. *Främmande religionsurkunder utgifna af Nathan Söderblom.* Hugo Geder, Stockholm 1908. II, I s. 276.

sitten Jumalan maille syntyjä syviä etsimään ja tuo tiedot tullessasi ihmisten ilmoille.»

Ja minä ymmärrän hänen sanansa. Vaikea on tutkijan tie, sillä se kulkee hänen oman sydänverensä kautta, yli hänen oman elämellisen itsensä, halki hänen oman inhimillisen ylpeytensä. Se on oman itsensä puhdistamista synnistä ja saastasta, se on ihmisyyden salaisen väen ja voiman herättämistä, ihmislunnon nostamista lovestaan, ja kaiken asettamista näkymättömän Jumalan käytettäväksi. Monet sortuvat tiellä ja hairahtuvat mustan noituuden syrjäpoluille, mutta valkoinen on tietäjä, joka voiton vie. Hänen selustaan on tullut »Pohjan impi», neito ihana ja puhdas, ja kun hän immelle antautuu, on kuin hän itse syntyisi uudestaan omassa sielussaan tietäjälapsena. Lapsi varttuu ja viisastuu ja liikkeessaan hengen, kuolevaisille silmille näkymättömässä maailmassa käy koulua jumalien luona ja oppii viisautta Vipuselta. Ja mitä hän oppii? »Niinkuin ylhäällä niin alhaalla.» Ihmishenki on yhtä Jumalan hengen kanssa ja ihmisen hengessä paljastuvat Jumalan hengen salaisuudet. Maailman luominen tapahtuu Jumalan hengessä ja ihmisen hengessä niinkuin Jumalan. Tietäjä hengessään luo ja tietää, että Jumala luo. Ja jumala luo maailman niinkuin tietäjä. Ja tietäjä on mukana maailmaa luotaessa.

Tilanne on siis seuraava: tietäjän sielussa syntyi neitsyt, ylhäällä hän syntyi, ilman pitkällä piholla, siellä, missä tietäjän tajunta hipaisi ihanteen taivasta. Ja neitsyt laskeutui alas hänen sielunsa tunnevesille ja synnytti hänessä Väinämöisen. Ja kun hän Väinämöisenä oppi luomisen salaisuudet, tiesi hän Jumalan luoneen maailman samalla tavalla kuin uusi taivas ja uusi maa hänessä itsessään olivat syntyneet.

Kuinka silloin maailman luomista saattoi muulla tavalla ihmiskielellä esittää kuin siten, että ensin kertoi näkymättömän luojaan synnystä?⁵⁶

Tällainen on luomismyytin synty salatieteellis-psykologisesti ymmärrettynä. Toivon selityksestäni ainakin käyneen selville, että myytin synty on psykologinen. Tietysti synnyn sielullinen mekanismi on vaikeammin tajuttavissa sille, joka ei ole samaa kokenut. Mutta kokematon ei silti ole oikeutettu kieltämään kokemuksen mahdollisuutta. Kohauttaa olkapäitään ja mumista *ignorabimus* ei ole totuutta etsivän ihmisen tunnusmerkki.

Mutta myytin synty saattaa käydä päinsä toisellakin tavalla. Sen saattaa luoda runoilijan inspiratsioni, jota tietäjän sana on hedelmöittänyt. Ken sitten on runoilija? Väinämöinen kuvaa häntä Kalevalassa parilla sattuvalla sanalla. Kun Joukahainen kiusaa Väinämöistä näyttämään tietäjätaitoaan, torjuu tämä vaatimattomasti. »Mitäpä minusta onpi laulajaksi, taitajaksi; ain' olen aikani elellyt näillä yksillä ahoilla, kotipellon pientarilla kuunnellut kotikäkeä.» Eivätkö nämä sanat selvästi ilmaise Väinämöisen ajatusta? Tätä hän tietäjä-vaatimattomuudessaan väittää: »enhän minä ole mikään tietäjä enkä mahtimies; tuommoinen olen vain haaveellinen runoilija». Sillä hänen sanansa tarkasti kuvailevat runoilija-personallisuuden tunnusmerkit: ihmeellinen kiintymys kotiin ja isänmaahan, intuitiivinen kotimaan luonnon ymmärtämys ja sen kautta oman kansan hengen tuntemus. Tietysti Väinämöinen sanoillaan kuvasi itseäänkin, sillä olihan hänkin runoilija Jumalan armosta. Mutta sillä hetkellä hänen sanansa salasivat sen, että hän tiesi olevansa paljon muutakin kuin runoilija.

Runoilija on sielullisesti lähinnä tietäjää. Tietäjä voittaa runoilijankin itsessään, mutta runoilija on aina

⁵⁵ Tietäjäpersonallisuuden psykologisesta kehityksestä olen vetänyt – paikatellen seikkaperäiset – ääriviivat kirjassani »Kalevalan avain». Kts. ss. 240-383.

⁵⁶ Vrt. Pekka Ervast, Kalevalan avain. Ss. 61-92. Jos tähän huomautetaan, että se Viron länsirannikolla tavattu kiikkulaulu, jota pidetään suomalaisen luomiserunon alkuperäisenä muotona, ei lainkaan tuo mieleen tässä esitettyä salatieteellistä syntyteoriaa, vastaan tietysti, että mainittu kiikkulaulu ei suinkaan olekaan luomismyytin alkuperäinen muoto. Virolainen kiikkulaulu, oli se muodollisesti kuinka »alkuperäinen» tahansa luomiserunon myöhempiin vaiheisiin nähden, on ainoastaan vaillinainen ja todella kansan suussa jo muuntunut muisto luomismyytin varsinaisesta muodosta. Ja mikä estää, että luomiseruno edetessään itäänpäin on saavuttanut takaisin joltain sisäisesti katsoen alkuperäisempiä piirteitä, kun viisaammat ja tietorikkaammat laulajat ovat sitä käsitelleet?

mielikuvituksensa vallassa. Alfred de Vigny kuvaa runoilijan sielua monisanaisesti, mutta elävästi; lainaan tähän pari lausetta: »Tunne on hänellä synnynnäisesti niin syvä ja läheinen, että se lapsesta lähtien nostattaa hänet tahtomattaan haltioihin, upottaa herkeämättömiin haaveiluihin ja loppumattomiin sepityksiin. Mielikuvitus pitää hänet ylinnä kaiken hallussaan. Hänen vahvarakenteinen sielunsa säilyttää kaikki asiat laajassa muistissaan ja arvostelee niitä terävällä oikeamielisyydellä; mutta taivasta kohti noustessaan hänen mielikuvituksensa tempaa mukaansa muut kyvyt yhtä vastustamattomasti kuin ilmapallo vie mennessään gondoolin. Pienin sysäys saa sen liikkeelle, heikoin henkäys lentoon; siinä se harhailee avaruuden teillä, joilla ei ihminen ole astunut. Syvästi hänen sieluunsa juurtuu tämä ylevä tapa paeta tuntemattomiin: maailmoihin.»⁵⁷ Tietäjän ylhäistä tietoa ja näkemystä vastaa runoilijassa jumalallinen mielikuvitus. Entä mielikuvitus, mikä se on? Luonnon järki itsetiedottomana ihmisen sielussa, hengen luova voima laskeutuneena sieluun vallattomana ja vapaana, ilman tietoista ohjaajaa. Mutta tosi runollisessa inspiratsioonissa salainen ohjaaja sitä hillitsee, kuten jokainen runoilija voi todistaa ja niinkuin Platon sanoi: runoilijat lausuvat suuria ja viisaita asioita, joita eivät itse ymmärrä. Toisin sanoen runoilija tottelee tietämättään sielunsa antaumuksessa hengen organisoivaa lakia luonnossa, niin että jokainen todellinen runoteos kuvaa, joskin heikosti, maailmojen sisäistä järjestystä ja eloa. Ja täten jokainen runoteos on pyhä ja tavallaan myytti, jota käy sisäisestikin tulkitseminen.

Sampotarun on mielestäni kuvaava esimerkki siitä, miten runollinen mielikuvitus antaa muodon salaiselle tiedolle. Sampotarun ydin on kertomus ihmeellisestä, onnea tuottavasta, aurinkona loistavasta taikakalusta, joka on ryöstetty ja kätkeyty kaukaiseen maahan, mutta nyt on vaivalla ja vaikeudella voitettava takaisin oikeille omistajille. Eikö ole helppo käsittää, kuinka semmoinen taru on syntynyt? Runoilijalla on tietäjä-ystävä, jota hän rakastaa ja johon hän luottaa; ystävältään hän kuulee monenlaisia merkillisiä asioita: ihmisen henki on kotoisin sankarimaasta, missä vallitsee ainainen kesä ja ainainen päivä; syntyessään tänne maan päälle hän kadottaa alkuperäisen puhtautensa ja loistonsa, mutta sankariluonne taistelee, kunnes voittaa sen takaisin; ja kun hän on voittanut, hän loistaa kuin aurinko. »Mikä se loistaa ja mistä tiedät?» kysyy runoilija ihmeissään. »No ihminen itse se loistaa kuin kirkas päivä», vastaa hänen ystävänsä ja piirtää kädellään ison kaaren ilmaan; »tietäjän silmällähän tuo näkyy ihmisen elämän tuli monen kirjavana. On siinäkin kirjaa, josta monet tiedot luetaan. Ja on siinä pyörteitä ja tuulispäitä kuin missäkin myllyssä. Mutta kun se on auringoksi saatu paistamaan, silloin on ihmisen hyvä olla.»

Tällä tavalla tietäjä puhuu siitä, jota nykyajan okkultisessa kirjallisuudessa tunnetaan *auran*⁵⁸ nimellä, ja runoilija ymmärtää häntä intuitiivisesti, joskin hämärästi. Arvatenkin tietäjä itse käyttää tuosta loistekehästä salaperäistä nimitystä *sampo*, mutta runoilijan mielikuvituksessa siitä muodostuu yliluonnollinen taikaesine, jonka puolesta kannattaa lähteä taisteluun ja sotaan. Sillä se antaa tietoa ja valtaa, se tuo ihmiselle onnen ja rikkauten. Ja ennen pitkää alkaa sampotarun syntyä runoilijan sielussa, ja uusi myytti on muodostumassa — myytti, jumalaistaru, koska se, syntyneenä runollisen inspiratsioonin ajossa, antautuu mytologisen tulkinnan esineeksi. Sentähden kuuluu sääntö: kuta eheämpi taiteellisesti, sitä rikkaampi salatieteellisesti. Taru on tiedettä taiteen muodossa.

Runoilijan taiteellinen toiminta on muodollisesti kotoisin samasta maailmasta, jossa ihmissielun »tiedoton» asuu. »Tiedoton» eli alitajunta, joka toimii unissamme ja jota psykoanalytikot tutkivat, on olemukseltaan dramatisoivaa mielikuvitusta, joka tottelee omia luonnonlakejaan ja jonka hallitsemana

⁵⁷ Alfred de Vigny, *Chatterton, drame en trois actes*. Paris, Nelson Editeurs. Esipuhe: *Dernière nuit de travail*, ss. 13-14.

⁵⁸ Tietosanakirja ei mainitse *aura*-sanan okkultista merkitystä, ainoastaan sen sanallisen (»ilma, hengähdys») ja lääketieteessä käytetyn merkityksen. Nykyään on *aura*-sanan käyttö okkultisessa merkityksessä verrattain yleinen sivistysmaissa. *Aura* on alkuaan kreikkalainen sana ja merkitsee »tuulenhenkäys», mutta on latinan kielessä, jossa se niinkään kuuluu *aura*, sekottunut merkityksensä puolesta *aurum*-sanaan (»kulta»), koska molempia sanoja käytetään merkityksessä »loiste, hohde»: *aura auri* on »kullan hohde», mutta *aurum* yksin on runokielessä niinkään »kullanhohde». *Aurum*-sanasta on muodostunut adjektiivi *aureus* »kultainen», josta diminutiivi *aureolus* »kultainen»; tästä on johtunut ranskankielinen sana *auréole*, joka taas merkityksensä puolesta täydellisesti vastaa okkultista *aura*-sanaa, sillä *auréole* on »loistava sädekehä pyhimyksen (ennen kaikkea hänen päänsä) ympärillä».

runoilijakin taivaisen työnsä suorittaa.

Vanhojen myyttien korkea psykologinen sisältö on täten käsitettävissä. Mutta okkultistit puhuvat useista »avaimista». He väittävät, että myyteillä on myös astronominen, kosmogoninen, antropogoninen, historiallinen, fysiologinen y. m. merkityksiä. Kuinka tämä on ymmärrettävissä? Samalla tavalla kuin jo näimme luomistarussa sekä sen teogonisen sisällön että sen psykologisen alkuperän. Merkitysten moninaisuus perustuu siihen kaikkeuden lakiin, jonka jo äsken mainitsin ja joka kuuluu hermetis-egyptiläisessä muodossaan: niin ylhäällä kuin alhaalla. Analogian eli korrespondensien, vastaavaisuuksien laki vallitsee siinä monipuolisessa ja rikkaassa luonnossa, joka pohjaltaan on yksi. Tämä tietysti on okkultinen väite, josta tavallisella tiedemiehellä ei ole paljonkaan todistuksia. Tarkoitukseni ei olekaan vaatia uskoa tässä suhteessa. Olen vain viitannut suuntaa etsivälle ymmärrykselle. Tahtoni ja tarkoitukseni on rajoittunut siihen, että olisin voinut näyttää — sanoisinko: todistaa? — että alkuperäisten myyttien synty ei ole ollut luonnontieteellinen eikä itsetiedoton siinä merkityksessä kuin psykoanalytikot otaksuvat, vaan psykologinen mitä puhtaimmassa ja ylevimmässä merkityksessä. Kuten jo ennen olen huomauttanut, tämä myyttien okkultinen genesis ei estä eikä tee tyhjäksi niiden luonnontieteellisiä ja psykoanalyysiin perustuvia selittämissyrityksiä, vaan osottaa näille niille tulevan aseman osittaisina ja relatiivisina totuudennäkemyksinä. Todellisuus on aina ihmeellisempi kuin runo, ja tämä vanha sääntö pitää paikkansa jumalaistarujen suhteen siten, että ne aina sisältävät enemmän totuutta kuin me aavistammekaan, enemmän kuin meidän köyhä tieteellinen mielikuvituksemme osaa niihin runoilla.

○ ○ ○

KALEVALAN TARUJEN SUOMALAISUUS.

Jos nyt oletamme, että Kalevalan myytit ovat syntyneet edellä kuvatulla tavalla, missä merkityksessä ne silloin ovat suomalaisia? Tiedämmehän historiallis-maantieteellisen koulun tärkeimpiä väitteitä olevan, että Kalevalan tarinat tieteellisesti analysoituina ja paloteltuina osottautuvat enimmäkseen lainatavaraksi. Niillä on osaksi kristillisperäinen, osaksi germanilainen alkuperä; suomalaista niissä tuskin on muuta kuin kieli ja muodollinen muovailu. Mitä okkultinen näkökanta tästä sanoo? Antaako se tukea germanistein väitteille vai elvyttääkö se Kalevalan alussa herättämän uskon suomalaisten esi-isämme henkevään kulttuuriin?

Ei tarvinne minun mainita, että se minussa personallisesti on herättänyt tämän uskon; puhuinhan suuni puhtaaksi tästä asiasta kirjassani »Kalevalan avain»; on minulla useampiakin syitä, miksi omasta puolestani uskon muinaissuomalaisten viisauteen ja sivistykseen. Mutta todistaa tämä »historiallisesti» ja »tieteellisesti» on vaikeampi. Se jää vielä tulevien polvien tehtäväksi, ellei selvä järkemme sano meille, että muodollisesti niinkin kehittynyt runous kuin vanhojen suomalaisten ei ole voinut syntyä raakalaiskansassa, joka ei henkisestä ja älyllisestä sivistyksestä ole mitään tiennyt. Runous itsessään todistaa kulttuuria, kun sillä kerran on pysyvä taiteellinen arvo. Eikä tosi runous ole matkimista enemmän kuin lainaamista missään pintapuolisessa jokapäiväisessä merkityksessä.

Myyttien okkultinen synty on kyllä tavallaan yleismaailmallinen. Bastianin vanha teoria elementaari-ajatuksista sisältää sen totuuden, että jokainen totuuden etsijä, joka ponnistustensa kautta kehittyi tietäjäksi, oli hän mitä kansallisuutta tahansa, välttämättä kohtaa tiellään samoja henkisiä todellisuuksia ja täydellisyyksiä. Jumala on yksi ja hänen valtakuntansa on aina sama. Suuret totuudet eivät ole suomalaisia eivätkä germanilaisia olemukseltaan. Mutta koska kansat ovat sielultaan erilaisia ja yksilötkin monivivahteisia, ei totuuksien yhtäläisyys estä niiden ilmenemistä sangenkin eriävissä ja yksilöllisissä muodoissa. Sopisi siis odottaa, että kansojen tarinat ja legendat, sadut ja kertomukset olisivat aito kansallisia ja originelleja kokoonpanoltaan. Kuitenkin löytyy joukko taruja ja satuja — ja kaikista tärkeimmät, — jotka toistuvat miltei samanlaisina ja joilla ainakin on tarkasti tunnettavia yhteisiä piirteitä erilaisten kansojen kesken. Mistä nyt tämä johtuu? Jos emme menekään niin pitkälle, että Benfeyn kanssa etsisimme tarujen ja satujen yhteisen kodin esim. Indiasta, täytyy meidän kuitenkin maantieteellis-historiallisen folkloren kanssa päivänselvänä asiana pitää, että kansat ovat toisiltaan lainailleet, s. o. okkultisen teorian kannalta, että niiden tietäjät ovat käyneet toistensa luona oppimassa.

Tämä okkultinen näkökanta kumoo samalla sen arvelun, että esim. Kalevalan tarinat missään syvemmässä merkityksessä olisivat lainatavaraa. Vaikka voitaisiin todistaa, että tarinat ovat syntyneet muodollisesti kristillisperäisistä ja germanilaisista aineksista, ei tämä vähentäisi niiden suuri suomalaista arvoa. Prof. Krohnin väite, johon kirjotukseni alussa viittasin, että vain kuusi runoa Kalevalassa ovat pakanallisia ja jumalaistaruun perustuvia, siis suomalaisia, pitää korkeintaan paikkansa perin kirjaimellisessa merkityksessä. Sillä jos Suomen kansa »pakanana» omaksui jonkun kristillisperäisen tai muun tarun tai legendan, muuttui se samalla »pakanalliseksi» tullessaan suomalaiseksi. Suomen kansa ei olisi noita aineksia omaksunut ja koonnut, ellei se olisi niitä ymmärtänyt. Niiden täytyi ensin tulla Suomen kansan lihaksi ja vereksi, ennenkuin suomalaiset runoniekat niistä lauloivat. Ja mitä tämä edellyttää okkultisesti? Vastustamattomasti sitä, että suomalaiset tietäjät ja runoilijat olivat tutustuneet vieraiden kansojen taruihin ja legendoihin ja käyttäneet muovailemalla hyväkseen niiden tarjoamia ajatusmuotoja, kun omia kokemuksiaan ja näkemyksiään tahtoivat ilmituoda. Se ei koskaan merkitse, että sokeasti ja umpimähkään olisi mitään matkittu.

Vaikkei siis okkultinen myyttitutkimus todista mitään suoranaista tarujen muodollis-historiallisesta

synnystä, se kuitenkin selvästi ja ankarasti vaatii, että esim. Kalevalan taruja on ymmärrettävä aito suomalaisiksi olemukseltaan. Ja samalla se meille maanien neuvoo: avatkaa sielunne vanhan suomalaisen viisauden valolle, uskokaa ja luottakaa siihen, että Suomen kansan kesken on muinoin elänyt sankareita ja tietäjiä! Älkää arkuudessanne vain etsikö todistuksia siitä, että Suomen kansa on ollut sivistymätön ja pieni, epäitsenäinen ja toisista riippuvainen! Etsikää pikemmin muinaisesta historiasta ja muinaistutkimuksesta tukea semmoiselle uskollenne, että Suomen heimo on ollut henkisesti voimakas ja että sillä vieläkin voi olla suuri tulevaisuus edessään. Totuus on ylinnä kaikkea ja sitä yksin etsikää! Mutta muistakaa, että ihminen löytää totuuden vain sen verran kuin hän — vaikkapa tietämättään — tahtoo löytää.

SISÄLLYS:

	Siv.
1. Kalevalan avain	2
2. Myyttejä vaiko historiaa?	4
3. Sekä myyttejä että historiaa	8
4. Mitä on myytti?	14
5. Okkultinen teoria	19
6. Myyttinen okkultinen synty	24
7. Kalevalan tarujen suomalaisuus	29

○ ○ ○

Kustannusosakeyhtiö Tietäjä

RUUSU-RISTI-KIRJASTO N:o 18

ONKO TOTUUDEN TIETO SAAVUTETTAVISSA?

ESITELMÄ
PITÄNYT

PEKKA ERVAST

VIIPURI 1924
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TIETÄJÄ

TAMPERE
TAMPEREEN SENTRAALIKIRJAPAINO 1924

ONKO TOTUUDEN TIETO SAAVUTETTAVISSA?

Kun asetamme itsellemme tällöisen kysymyksen: voimmeko saavuttaa tietoa totuudesta, silloin meidän ensiksi täytyy määritellä, mitä tarkoitamme sanalla totuus. Sillä totuuskäsitettä ihmiset määrittelevät eri tavalla. On ihmisiä, joiden mielestä totuus on samaa kuin materialistinen maailmankatsomus. Heidän mielestään totuus on sitä, että elämä on ainoastaan aistillinen ilmiö, ettei ole muuta maailmaa kuin näkyväinen, joka meitä ympäröi, eikä muuta elämää ihmisellä kuin ruumiillinen elämä, jota nyt elämme. Jos heiltä kysymme, millä tavalla ihminen voi päästä tähän totuuden tietoon, niin he vastaavat: tutkimalla, lukemalla. Tutkikaa varsinkin luonnontieteitä, he sanovat, tutkikaa meidän materialistisia kirjojamme, silloin te kyllä pian tulette vakuutetuiksi siitä, että meidän maailmankatsomuksemme on oikea ja tosi.

On taas toisia ihmisiä, joiden mielestä totuus on samaa kuin toinen tai toinen uskonto, varsinkin täällä länsimailla samaa kuin kristinusko, »Jumalan itsensä ilmoittama usko», jota ihmiset kyllä käsittävät hieman eri tavalla eri maissa ja eri kirkoissa, mutta joka kuitenkin on ylhäältä päin tullut, ilmoitettu usko. Kun siihen uskoo – ja siihen uskoon voi päästä kaikellaisten menetelmän mukaan, joita kirkot ja lahkot tarkemmin selittävät – silloin ihminen huomaa, että usko on totuus.

Määrittelemmekö me tänä iltana sanaa totuus edellämmainittuun suuntaan? Onko meille totuus samaa kuin luonnontieteellisillä tutkimuksilla saavutettu maailmankatsomus, tai samaa kuin ylhäältä päin tai mistä tahansa saavutettu usko, vai onko tällä sanalla syvempi ja laajempi merkitys, jota meidän täytyy tarkemmin määritellä?

Epäilemättä asettaessamme tänä iltana itsellemme tämän kysymyksen, tarkoitamme sanalla totuus jotakin aivan toista. Totuus on meille sama kuin X eli tuntematon arvo matematiikassa. Emme tunne totuutta. Totuus on meille elämän arvo, jota meidän tulee etsiä. Totuus ei ole mielessämme millään tavalla rajoitettu. Emme sano: totuus käsittää ainoastaan tämän näkyväisen maailman, ainoastaan tämän ruumiillisen elämän. Emme liioin sano: totuus on tämä tai tuo määrätty uskonoppi, tämän tai tuon lahkon omasta mielestään jumalallinen maailmankatsomus. Emme voi niin sanoa, koska emme sitä tiedä. Päinvastoin ymmärrämme, että totuus välttämättä on laajempi, välttämättä käsittää enemmän.

Kun kysymme: voimmeko saavuttaa tietoa totuudesta, tarkoitamme sillä: voimmeko saavuttaa semmoista kaikkikäsitteävää tietoa, joka ei ole tietoa ainoastaan ruumiillisesta, nykyisestä elämästä, vaan myöskin tietoa siitä, jota mahdollisesti on ruumiillisen ulkopuolella. Jos näet olemme rehellisiä itsellemme ja toisille, täytyy meidän myöntää, että nykyiset tietomme ovat sangen vaillinaiset, koska ihmiset itse asiassa katsovat elämää eri kannoilta ja näkevät aivan eri asioita elämässä. Sehän on jokapäiväinen kokemuksemme. Ajatelkaa vain kahta ihmistä, jotka luonteeltaan ovat erilaisia. Toinen on pessimistinen luonteeltaan. Kun hän katselee elämää, hän aina näkee sen synkkiä puolia, hän aina, näkee kaikkea alhaista, itsekästä, rumaa ja poistyyntävää. Hän näkee, että kultaista vasikkaa kaikkialla palvellaan, että kaikkialla harjoitetaan vääryyttä. Toinen taas, joka luonteeltaan on optimisti, näkee elämässä aina mitä on kaunista, hyvää ja epäitsekästä. Klassillinen esimerkki on legenda Jeesuksesta, joka käveli opetuslastensa kanssa kaupungin portista ulos ja näki koiran raadon mätänemistilassa. Opetuslapset kääntyivät kauhulla pois. He havaitsivat vain koiran raadon, joka haisi pahalle ja näytti rumalta. Mutta Jeesus sanoi: »katsokaa tuon koiran hampaita, kuinka kauniit ne ovat.»

Tämä on vanha esimerkki. Mutta tämä osoittaa meille selvästi, kuinka toinen saattaa nähdä kauniin ja hyvän siinä, missä toiset eivät sitä havaitse. Ja tässä merkityksessä jo voimme puhua elämän näkymättömästä puolesta. Jos emme ole kehittäneet itsessämme täydellistä kykyä nähdä kaunista ja hyvää, emme ole vielä nähneet elämää kokonaisuudessaan, emme tunne sitä niin paljon kuin sitä voi tuntea. Ja jos

runoilija, jos taiteilija, jos nerokas ihminen näkee elämässä enemmän kuin jokapäiväinen ihminen, näkee semmoista ihanuutta, jota ei jokapäiväinen ihminen näe, saattaa olla vielä korkeampia näköaloja runollisuuden ja taiteellisuuden takana, saattaa olla ihmisiä, jotka näkevät vieläkin syvemmälle, jotka eivät näe ainoastaan kaunista, mutta näkevät myöskin järkevän, näkevät järjen luonnossa, kaiken alkusyyn, viisauden. Voimme ymmärtää edeltäkäsikin, että saattaa olla niinkin. Ja sitten meidän täytyy tunnustaa, jos olemme rehellisiä itsellemme, että on kysymyksiä, joita emme osaa ratkaista, vaikka ne ovat aivan jokapäiväistä laatua – esim. kuoleman kysymys. Joskin materialisti sanoo: »ei ole mitään olemassa kuoleman jälkeen», on tämä ainoastaan tyhjä väite hänen puoleltaan. Hän ei voi sanoa sitä tietävänsä. Hänen täytyy myöntää, että semmoinen on hänen uskonsa. Hän voi korkeintaan sanoa, jos hän on esim. lääkäri: »minä olen leikannut ihmisen ruumista pienimpiin palasiin, enkä ole siitä löytänyt sielua, en ole siitä löytänyt elämää, joka jäisi jällelle, kun ruumis kuolee.» Hän voi tämän sanoa, mutta hänen täytyy heti tunnustaa kykenemättömyytensä ratkaista sielun arvoitusta, jos huomautamme hänelle, että sielu ei ole mikään fyysillisruumiillinen olemus. Ihmisen sielu on ajatteleva, tahtova, tunteva olento, mutta se on ajatteleva, tahtova ja tunteva *tunteaton*. Emme osaa ratkaista aistillisen ymmärryksen kannalta, minkälainen aineellisuus tai aineettomuus ihmisen sielulla on, emmekä mitään tietää kuolemasta tai kuoleman takaisesta.

Sen tähden, kun teemme kysymyksen, voimmeko saavuttaa tietoa totuudesta, tarkoitamme tietoa myöskin näistä näkymättömistä asioista. Voimmeko saavuttaa tietoa kuoleman takaisista asioista? Voimmeko saavuttaa omaa, personallista, todellista tietoa elämästä kaikki käsittävänä ilmiönä, ilmiönä, johon sisältyy sekä näkyväinen elämä että myöskin kuoleman takainen elämä, jos sitä on olemassa? Voimmeko saavuttaa semmoista totuuden tietoa?

Tämä on ihmiskunnan ikivanha kysymys. Kun ihminen näkee rakkaimman ystävänsä kuolleena, kun äiti on lapsensa kadottanut, kun mies seisoo vaimonsa haudalla, tekee hän tuon kysymyksen, ellei hän ennen ole sitä tehnyt. Onko mitään näkymätöntä olemassa, onko olemassa elämää kuoleman jälkeen vai onko kaikki lopussa, kun kalman käsi on elämää koskettanut?

Tieto näistä asioista kuuluu ehdottomasti totuuden tietoon, ja te ymmärrätte ilman muuta, että minä aion vastata kysymykseen, voimmeko saavuttaa tietoa totuudesta, myöntävästi: voimme saavuttaa. Ihminen on sellainen olento, että hän voi päästä totuuden tietoon. Voiko hän helposti päästä siihen tietoon, voiko hän ilman työtä ja vaivaa päästä siihen? Ei suinkaan. Hän saa paljon ponnistaa. Hän saa paljon työtä tehdä, ennenkuin hän tietoon pääsee. Mutta jos hän tahtoo totuuden tietoa, silloin hän voi sitä saavuttaa. Ja sentähden kuuluu kysymys, johon varsinaisesti tahdomme syventyä: millä tavalla voi ihminen saavuttaa tietoa totuudesta? Mitä meidän tulee tehdä, että pääsisimme tietoon näkymättömistä asioista, itsenäiseen, omaperäiseen tietoon? Mitä meidän tulee tehdä, että voisimme katsella elämää ja kuolemaa silmästä silmään, samalla tavalla kuin katselemme tätä näkyväistä maailmaa?

Voimme sanoa, että on olemassa kolme tietä. On olemassa kolme tapaa, millä voimme pyrkiä totuuden tietoon. Nämä kolme tapaa johtuvat välittömästi niistä kolmesta asteesta, joihin yleensä voimme jakaa kaiken inhimillisen tiedon saavuttamisen.

Millä tavalla näet ihmiskunta yleensä on kehittynyt ymmärtämään näkyväistä maailmaa? Varmasti määrättyjen lakien mukaan. Ensimmäinen on tehty aistillisia havaintoja. Ihminen on aistimiensa välityksellä joutunut kosketukseen ympäristönsä kanssa. Hän on kuullut, hän on nähnyt, hän on kosketellut, jokainen uusi aisti on tuonut hänelle uuden kyvyn ottaa selvää ulkomaailmasta.

Samalla hän on huomaamattaan siirtynyt tiedon toiseen asteeseen, jossa aistillisten havaintojen lisäksi tunnehavainnot näyttelevät osaansa. Ympäröivistä olioista tuottavat nimittäin muutamat hänelle nautintoa, toiset kärsimystä. Toinen hedelmä maistuu makealle, toinen katkeralle; toinen yrtti parantaa sairautta, toinen myrkyttää ruumista. On hän toisenlaisiakin havaintoja tehnyt. Tuli lämmittää ja valaisee, mutta jos siihen koskee, se polttaa. Liika syöminen on terveydelle haitallista. Nukkuminen taivasalla kylmänä ja kosteana

yönä synnyttää kiduttavan taudin j.n.e. Vaistomaisesti hän jakaa kaikki ympärillä olevan luonnon ja elämän ilmiöt kahteen lajiin: hyviin ja pahoihin.

Ajatuksen ja järjen kehittyessä seuraa edellisiä kolmas aste, jolloin tapahtui todellinen arvostelu. Ymmärrys kasvaa loogilliseksi ja tekee johtopäätöksiä, luokittelee ilmiöitä ja etsii ilmiöiden takana piileviä ja niitä hallitsevia lakeja. Tieteellinen ja filosofinen ajattelu tulee mahdolliseksi.

Näitä kolmea tiedon hankkimisen astetta, aistillista havaintoa, tunneperäistä valintaa ja arvostelevaa ajatusta vastaa, kuten sanottu, kolme eri tietä, joita pitkin ihmiset ovat etsineet ja joita pitkin voidaan etsiä totuutta. Ensimmäistä tietä voisimme nimittää yliaistillisen tutkimuksen, toista uskonnollisen uskon ja kolmatta mystillisen elämän tieksi. Ensimmäinen on aistillisen havainnon, toinen sielullisen pyrkimyksen, kolmas puhtaan järjen ja hengen tie.

Yliaistillisen tutkimuksen tie tuntuu alussa jokaiselle ihmiselle luonnollisimmalta. Kun hän on ymmärtänyt, että on olemassa näkymätön elämä ja näkymätön maailma, ja ihmisessä jotakin muuta, kuin näkyväinen olomuoto, silloin on luonnollista, että hän sanoo itselleen: »jos tästä mielin saada pätevää tietoa, täytyy minun osata tehdä yliaistillisiä havaintoja. Millä tavalla muuten voisin päästä tietoon näkymättömästä maailmasta, ellen pääse sitä näkemään? Millä tavalla voisin tutkia henkistä elämää, ellen pääse sitä aistillisesti tutkimaan ilmiöllisenä elämänmuotona?»

Monet ihmiset, jotka ottavat kysymyksen vakavalta kannalta, tahtovat aloittaa tästä kohdasta. Heille tarjoutuu kolme keinoa, joiden avulla voivat hankkia haluamiensa havaintoja. Keinot ovat spiritismi, mediumismi ja magismi.

Spiritismi on niistä meidän aikamme läheisin ja samalla vaikein, sillä totuudenetsijä voi tehdä spiritistisiä havaintoja ainoastaan siinä tapauksessa, että hänen tielleen sattuu ihminen, jolla on niin sanottuja mediumistisia kykyjä. Mediumi yksin voi välittää yhteyttä henkimaailman kanssa. Mutta mediumin välityksellä totuudenetsijä voi tulla vakuutetuksi monesta seikasta, kuten henkimaailman olemassaolosta, ihmisen elämästä kuoleman jälkeen ja salattujen luonnonvoimien vaikutuksesta. Tämä tutkimistapa on kuitenkin hankala ja kysyy sekä varoja että aikaa, sillä vilpittömiä ja etevä mediumia ei ole maan päällä lukuisasti.

Mediumistinen keino on siinä, että totuuden etsijä – sen sijaan, että hän katselisi mediumististen kykyjen aikaansaamia ilmiöitä toisessa henkilössä – yrittää itsessään herättää näitä kykyjä. Luonnollisesti tämä keino on sangen vaarallinen verrattuna edelliseen. Ihminen heittäytyy tuntemattomien voimien haltuun, ja luonnonvoimatkin yleensä yhtä helposti polttavat kuin lämmittävät, – ei ole mitään varmoja takeita siitä, ettei totuuden etsijä tällä tiellä valmista omaa perikatoaan.

Kolmatta keinoa sanon magismiksi, etten väärin käyttäisi vanhaa sanaa magia, vaikka monet magismin harjoittajat mielellään nimittäisivätkin itseään maagikoiksi. Tämä keino käsittää osaksi hypnotismin, joka näyttää, mikä salaperäinen ja kammottava vaikutus vahvemalla tahdolla saattaa olla heikompaan, osaksi niitä maagillisia temppuja, joiden avulla loitsija vetää henkimaailman huomion puoleensa ja käyttää sen voimia (eli olentoja) palvelukseensa tai joutuu niiden uhriksi.

Yleensä täytyy tunnustaa, että yliaistillisen havainnon tiellä leikitään tulen kanssa, koska ne luonnon ja sielun voimat, joita kokeilija herättää toimintaan, ovat hänelle tuntemattomia. Ihminen on kuitenkin järkevä ja vastuunalainen olento eikä hänen pitäisi tehdä mitään, mistä voi koitua vaaraa hänen itsenäisyydelleen ja vapaudelleen. Näkymätön maailma ei ole ainoastaan hyvien henkien ja enkeleiden maailma, se on myös kiusanhenkien, paholaisten ja rikollisten vainajien olinpaikka. Jos taivas on toinen, on helvetti sen toinen puoli, ja ihminen, joka puoliväkisin tunkee »kielletyille alueille», kohtaa tiellään yhtä helposti – ehkä helpommin – ikäviä tuttavuuksia kuin ystäviä, jotka ovat valmiit palvelemaan ja auttamaan. Vaikkei

kokeilija näe näitä tungettelevia tuttavvia, voi hän tulla tuntemaan niiden vaikutuksen omassa ruumiissaan: hermosairaudessa, lankeavassa taudissa, mielenvikaisuudessa, epäsiiveellisyydessä j.n.e.

On kyllä ihmisiä, joilla luonnostaan on mediumistisia kykyjä. He eivät voi niitä syrjäyttää. Heidän täytyy ottaa ne lukuun. Heille on luonnollista totuudenetsijöinä kulkea tätä ensimmäistä tietä, ja jos he varjelevat itseään pahasta, säilyttävät sydämensä puhtaana ja mielensä kirkkaana, on heillä edellytyksiä saavuttaa sängen kouriintuntuvaa tietoa näkymättömästä maailmasta. Mutta heidän ainoa toivonsa on siiveellisessä tahdossa.

Toista eli uskonnollisen uskon tietä ei ole sekoitettava jokapäiväiseen uskonnollisuuteen. Tässä on kysymyksessä totuuden etsijän tie, ja totuutta etsivä ihminen on aina tehnyt työtä ajatuksillaan, pyrkinyt sielullisesti, ennenkuin hän on omaksunut uskon. Jokapäiväinen ihminen tyytyy sen seurakunnan uskontoon, jonka piiriin hän on syntynyt, ajattelematta, tutkimatta. Totuuden etsijä valikoi. Jos hän omaksuu ympäristönsä uskon, tapahtuu se vakaumuksesta, toisin sanoen siitä syystä, että hän tuntee tuon uskon vetävän häntä voimakkaasti puoleensa, herättävän hänessä mieluista myötätuntoa.

Mikä nyt on totuuden etsijälle kaiken uskon sisältö? Se, että esiintyy elävä vakava ihminen, joka sanoo: »Olen päässyt totuuden tietoon. Usko, joka minulla on, on pelastanut minut. Olen voittanut rauhan sielulleni. Olen hyvissä väleissä Jumalan kanssa, ja minä osaan sanoa sinulle, mitä sinun tulee tehdä, että pääsisit samaan tietoon.» Totuuden etsijä saattaa silloin tuntea suurta rakkautta ja vetäymystä tätä ihmistä kohtaan. »Hän on pyhä ihminen, hän on suuri ihminen, hän on korkealla yläpuolella minua.» Totuuden etsijä ihastuu, innostuu ja tahtoo tuon ihmisen opettajakseen. Hän kuuntelee hänen neuvojaan, hän koettaa niitä noudattaa.

Tämä on todellista uskontoa, tämä on uskonnollisen elämän sisin ydin. Ei ole uskontoa, että sanomme uskovamme, emmekä tiedä, mitä uskomme ja minkätähden uskomme. Se on ollut ja tulee olemaan todellista uskontoa, että ihminen on saanut ihanteen, johon hän uskoo, opettajan, johon hän luottaa, vapahtajan, jonka sanoja hän koettaa elämässään noudattaa.

Mutta jos uskon tiellä on etunsa, on sillä vaaransakin. Kun ihminen omaksuu ihanteen ja ulkopuolelta itseään hyväksyy opettajan, silloin hän voi tulla tuon ihanteen kaltaiseksi ja saavuttaa sen kehitysasteen, joka on hänen opettajallaan. Mutta jos ihanne on ontuva, jos opettaja ei ole erittäin kehittynyt olento, ei totuuden etsijän saavutus ole kovinkaan korkea. Sen huomaamme elämästä ympärillämme. Monissa lahkoissa ja kirkoissa on pappeja tai saarnaajia, joihin ihmiset ihastuvat, joita he valitsevat opettajikseen. Nämä eivät ole erityisesti kehittyneitä, — ja mikä siitä seuraa? Heidän uskolliset oppilaansa kasvavat jonkun verran ulkokultaisiksi, jonkun verran itserakkaiksi. He luulevat olevansa tekemisissä itse totuuden Jumalan ja hänen erikoisesti valitsemansa olennon kanssa, ja tämä kasvattaa heissä uskon kiihkoa, ahdasmielisyyttä ja suvaitsemattomuutta. He säälivät niitä ihmisiä, jotka eivät näe totuutta samalla tavalla kuin he näkevät, jotka eivät kunnioita heidän opettajaansa yhtä paljon kuin he kunnioittavat, ja heidän sääliinsä voi helposti sekoittua halveksimista, suuttumista, vihaa. Mistä ovat uskonnolliset vainot, sodat ja muut ikävät ilmiöt uskonnollisen elämän alalla tulleet ellei juuri tästä? Tässä on suuri vaara ihmisille, kun he koettavat kulkea sielullisen pyrkimyksen ja uskon valmiiksi aidoitettua tietä.

On vain yksi pelastus tällä tiellä, ja se on, että totuuden etsijä todella syventyy jonkun uskonnon alkuperäisen perustajan tai keskushenkilön oppeihin. Jos hän esim. kristinuskossa totuutta etsiessään ei välitä papeista, saarnaajista, toisista kristityistä, vaan etsii itse Jeesusta ja hänen oppejaan ja koettaa omin päin noudattamalla Jeesuksen oppeja päästä yhteyteen Jumalan kanssa, taikka jos hän buddhalaisena menettelee vastaavalla tavalla, — ainoastaan silloin voimme myöntää, että hän varmasti herättää ja kasvattaa itsessään hyviä voimia. Sillä nuo suuret ihmiset, jotka silloin tällöin ovat esiintyneet maan päällä, Jeesukset, Buddhat, Zarathustrat y.m., — he ovat olleet vapaita itsekkyydestä, ahdasmielisyydestä, suvaitsemattomuudesta. Sen ainakin mieluummin myönnämme heistä kuin jonkun lahkon johtajasta tai saarnamiehstä, jonka vikoja

näemme edessämme. Olemme ainakin tehneet itsellemme noista suurista ihmisistä niin ihanteellisen kuvan, että jos koetamme kulkea heidän jäljissään ja hengessämme yhtyä heidän henkeensä, emme silloin kehitä itsessämme mitään itsekästä, mitään ahdasta, mitään alhaista, vaan päästämme vapaaksi itsessämme hyvän kaikki voimat. Mutta muussa tapauksessa on totuuden etsijäinkin uskonnollinen elämä kaukana tästä ihanteesta.

Nykyajan ihmisinä, joissa järki on kehittynyt tutkivaksi ja arvostelevaksi, emme voi ehdottomasti antaa kannatustamme tällekin tielle, emmekä ollenkaan, jos katsomme sitä semmoisena kuin se tavallisesti esiintyy ihmisten kesken. Päinvastoin kysymme itseltämme, eiköhän uskontojen aika jo ole ohi? Eiköhän kymmenien kirkkojen ja satojen lahkojen aika pian ole ohi? Eikö ole tuleva aika, jolloin ei ole kuin yksi uskonto ja – jos niin sanomme – yksi totuus? Eivätkö ihmiset pian ymmärrä, että totuus on yksi ja että se on löydettävissä vain siten, että kukin yksilö sitä etsii ja sen löytää, vaikkapa kukin löytäisi sen omalla tavallaan. Meidän täytyy tehdä itsellemme tämä kysymys, ja se vie meidät silloin kolmannen tien alkuun, jota olen nimittänyt puhtaan järjen ja hengen tieksi ja joka meidän inhimillisessä tietämisessämme yleensä vastaa kolmatta tekijää eli loogillista ajattelua, päätelmiä tekevää, lakeja etsivää järkeä ihmisessä.

Mikä on tämä tie? Millä tavalla ihminen tällä mystillisen elämän tiellä etsii totuutta? Ensimmäisellä, yliaistillisen tutkimuksen tiellä hänen tuli puhdistaa ruumistaan, varsinkin jos hän tahtoi herättää itsessään mediumistisia kykyjä tai harjoittaa maagillisia temppuja, toisella uskonnollisella tiellä hänen tuli puhdistaa tunteitaan, kun hän vakavasti sillä kulki, ja nyt kolmannella, henkisellä tiellä hänen tulee aloittaa järjen puhdistuksella. Hänen tulee kasvattaa ja kehittää ymmärrystään. Hänen pitää niin paljon tutkia, ei ainoastaan tieteitä ja filosofiaa, vaan myöskin maailman uskontoja ja viisasten ihmisten elämänoppeja, että hän lopulta pääsee ensimmäisen suuren totuuden tietoon. Sillä kun ihminen koko sielunsa, koko henkensä, koko sydämensä voimalla etsii totuutta, tutkii ja katselee elävää elämää, silloin hänessä herää ensimmäinen tieto.

Mikä on se tieto? Se on niin yksinkertainen, niin lähellä oleva asia, että jokainen sen tietää, ja kuitenkin ihmiset eivät sitä tiedä. Tämä totuus on niin selvä, ja kuitenkin ihmiset aina koettavat peittää silmiään, niin etteivät sitä näkisi, varsinkin kun sanovat etsivänsä totuutta. Tämä ensimmäinen totuus, jonka ihminen näkee, silloinkuin hänen järkensä on puhdistunut, on se, että olemme kaikki veljiä, kaikki, ei ainoastaan ihmiset, vaan myös eläimet ja luontokappaleet, enkelit ja jumalat. Sillä totuuden etsijä näkee, että kaikkien olentojen takana on yksi suuri tuntematon totuus, yksi suuri kaikkeus-elämä, jota nimitetään jumalaksi. Kaikki olemme siitä lähteneet. Meissä jokaisessa asuu tuntematon Jumala. Toinen meistä on kehittyneempi toista, ihmisinä olemme kehittyneemmät eläimiä, kehittyneemmät kasveja, kiviä, joku enkeli tai jumala voi olla meitä kehittyneempi, mutta kuitenkin olemme veljiä. Emme voi palvoa toisiamme jumalina. Vaikka joku pääenkeli tai korkea jumala astuisi tänne meidän keskellemme, tietäisimme kuitenkin, kun tämän totuuden tiedämme, että hän on meidän veljemme. Emme voisi häntä palvoa. Ei ole muuta kuin yksi tuntematon totuus, yksi jumaluus, joka on meidän kaikkien takana, jota yksin me ikuisesti palvomme. Ei ole mitään muuta. Muut olemme kaikki veljiä. Ja jumaluus, joka on kaiken takana, on kaikille yhtä tuntematon, ehkä korkeimmalle jumalallekin. »Sitä en tiedä», sanoo etsijä itselleen, kun hän on tämän ensimmäisen totuuden nähnyt, »sen vain tiedän, että vielä en tiedä mitään».

Mutta jo tämä ensimmäinen totuus vapauttaa hänet. Se nostaa hänet ylös uuteen kirkaaseen elämään. Hän on nyt vapaa, hän on ihminen. Hän on veli kaikkein kanssa koko maailmankaikkeudessa!

Ja tämän ensimmäisen totuuden nähtyään hän pian, ehkä äkkiä, ehkä vähitellen tulee tuntemaan toisen. Tai paremmin sanoen: saman totuuden, jonka hän järjellään näki, saa hän nyt tuntea sydämessään. Hän saa näet tuntea, että tuo suuri, tuntematon jumaluus on elävä elämä, ei suinkaan kuollut periaate, ei paljas järki, totuus tai koneellinen laki. Elävänä elämänä se virtaa hänen sisäänsä. Avaruuden käsittämättömästä ja äärettömästä syvyydestä tulvii häneen uusi elämä, joka on yhteenliittävä, yhdeksitekevä, yhtenäinen todellisuus kaikkien ilmiöiden takana. Sentähden se virratessaan ihmisen sisään ja täyttyessään hänen

henkensä, ilmenee hänen tajunnalleen rakkautena. Hän tuntee rakkauden itsessään heräävän, hän tuntee rakastavansa koko maailmaa ja kaikkia sen olentoja. Kaikkeuden suuri rakkauselämä nostaa hänet pois itsekkyydestä, kohottaa hänet yli ruumiillisen ja personallisen olemassaolon. Hurmion hetkenä tuntuu kuin ihminen jo olisi noussut kaikkeen täydellisyteen, ja vaikka hän seuraavana hetkenä herää takaisin vanhaan itseensä, tietää hän kokemuksesta, ettei ihminen voi itse itseään pelastaa. Ei hän puhdistamalla ruumistaan, ei hän puhdistamalla tunteitaan pääse totuuden tietoon, vaan siten yksin hän pääsee totuuden tietoon, että antaa totuuden virrata itseensä ja totuuden itseään täyttää ja itseään puhdistaa. Toisella kielellä: ei ole muuta vapahtajaa tai puhdistajaa kuin jumalallinen rakkaus, jota nimitetään (mystilliseksi) Kristukseksi. Ja tämä rakkaus on Jumala. Sentähden ihmisen täytyy itse ottaa vastaan Jumala. Kun ihminen ottaa vastaan Jumalan sieluunsa ja henkeensä, silloin Jumala hänet puhdistaa, silloin Jumala hänet nostaa ylös, silloin Jumala hänet täyttää riemulla ja rauhalla.

Edetessään tässä mystillisessä elämässä totuuden etsijä voi tehdä merkillisen havainnon: hänessä puhkeavat uudet sisäiset aistit, jotka avaavat hänelle näkymättömän maailman ihmeitä ja salaisuuksia. Hän valloittaa siis näkymätöntä maailmaa päinvastaisessa järjestyksessä kuin näkyväisen. Näkyväisen maailman hän oppi tuntemaan sillä tavalla, että ensin teki aistillisia havaintoja, sitten luokitteli niitä tunteensa mukaan ja kolmanneksi teki niistä järjellisiä johtopäätöksiä. Nyt hänen järkensä on ensin täyttynyt valolla, sitten hänen sielunsa, hänen tunteensa, hänen persoonallisuutensa on puhdistunut ja täyttynyt rakkaudella, ja lopuksi hän alkaa tehdä yliaistillisia havaintoja näkymättömässä maailmassa. Mutta kun hän nyt katseellaan saa kurkistaa näkymättömään maailmaan, ei hän enää millään tavalla voi joutua pois tasapainostaan eikä tulla häirityksi sielussaan. Hänen henkinen tasapainonsa on yläpuolella kaikkien aistillisten havaintojen, sillä se on Jumalasta kotoisin ja yhtä suuren totuuden kanssa. Kun hän astuu henkimaailmaan ja tekee siinä havaintoja, rikastuttavat häntä nämä havainnot niin sanoaksemme aineellisella tavalla. Hengessä ne eivät voi häntä muuttaa, sillä hän osaa arvostella uusia havaintojaan, ja hänen täytyy niitä arvostella tuon saman hengen valon mukaan, mikä hänellä jo on. Henkimaailman ilmiöt opettavat hänelle, millä tavalla hän voi tehdä työtä maailmassa, joka ennen oli hänelle tuntematon. Mutta henkinen tieto ja pohja, mikä hänellä on, näyttää hänelle, mille kannalle hänen tulee asettua henkimaailman ilmiöiden suhteen. Ei mikään, joka vetää alas itsekkyyteen tuossa uudessa maailmassa, häneen vaikuta, jos hän pitää kiinni henkisestä tiedosta. Toista on ihmisen, joka alhaalta päin nousee näkymättömään maailmaan. Kun hänelle avautuvat sen ihanuudet, ihastuu hän siellä yhteen tai toiseen ja saa tehdä samallaisia katkeria kokemuksia kuin hänen on täytynyt tehdä näkyväisessäkin maailmassa. Mutta mystillisen elämän tiellä kulkeva etsijä, joka on saavuttanut hengen tasapainon, hän aina osaa arvostella henkimaailman ilmiöitä oikealta kannalta. Ne eivät voi häntä houkutellessa, ne ainoastaan tarjoavat hänelle uusia mahdollisuuksia työhön. Ja semmoinen ihminen, joka on käynyt läpi nämä kolme ensimmäistä astetta, hän tekee ihmeellisiä kokemuksia, hänelle paljastuu kuoleman salaisuus, hänelle avautuu vainajien valtakunta, hän saa tehdä työtä kuolleitten keskellä. Mutta hänen ihmeellinen henkinen tasapainonsa pysyy alati samana.

Hän tekee sitten vielä neljännen merkillisen kokemuksen. (Hän tekee useampiakin uusia kokemuksia, mutta niistä ei tarvitse julkisesti puhua.) Tämä neljäs kokemus, joka muuttaa maailman hänen silmissään ja näyttää hänelle, että elämä on toinen, kuin mitä ihmiset yleensä luulevat, on siinä, että totuuden etsijä oppii elämään ruumiinsa ulkopuolella ja saa havainnollisesti kokea, että ihmisen elämä on riippumaton näkyväisestä fyysillisestä ruumiista, että ihminen itse asiassa on kuin henkiolento, joka asuu näkyväisessä ruumiissa. Tämä ruumis on hänelle ikäänkuin vieraskoti, jossa hän asustaa, mutta jonka hän jättää hetkeksi nukkuessaan ja kuollessaan ainiaaksi. Hän kykenee täydellisesti ihmisellisenä ja järkevänä olentona elämään fyysillisen ruumiinsa ulkopuolella.

Tämä tietysti muuttaa hänen käsityksensä ihmiselämästä. Hän tietää nyt, että ihminen ei ole kuolevainen olento, vaan että hän elää kuolemansakin jälkeen, hän tietää nyt, että ihmiset kaikki kerran tulevat näkemään, että ovat sielullisia ja henkisiä olentoja eivätkä ruumiita. Hän ymmärtää, että jokainen ihminen on kerran pääsevä totuuden tietoon, on kerran saavuttava siveellisen ja henkisen täydellisyyden, sillä hän kohtaa henkimaailmassa korkeita olentoja, jotka hänelle vakuuttavat, että sen, minkä he ovat

saavuttaneet, voi hänkin saavuttaa. Apostolin kanssa hän huudahtaa: kuolema, kussa on otasi? Ja katsellessaan ihmiselämän kärsimyksiä, hän tietää ne ohimeneviksi, hän kiittää niitä, sillä niillä vain maksetaan etukäteen sitä kirkkautta ja sitä autuutta, mikä kerran on tuleva jokaisen ihmisen osaksi.

Turhaa ei täten ole etsiä totuutta. Turhaa ei ole antautua siihen yksinkertaiseen ja kieltäytyvään elämään, joka totuuden etsijälle on ominainen. Turhaa se ei ole, sillä ne ihmiset, jotka etsimisen takia ovat itsensä ja itsekkyytensä unohtaneet, he todistavat yhdellä suulla: totuuden tieto on saavutettavissa, Jumala on löydettävissä.

Ja niin toteutuu kautta aikojen jumalallisen opettajan sana: »etsikää, niin te löydätte, kolkuttakaa, niin teille avataan.»

Onni ja vapaus

Pekka Ervastian esitelmä 20. 5. 1917

Nyt kun meillä on luentokausi lopussa ja kesä tulossa, on hyvä, että nyt käännämme huomiomme hetkiseksi ihmiseen ja tutkimme omaa itseämme, tutkimme hetken sielun ja hengen asioita ja muistutamme mieleemme mitä meidän elämämme täällä on. Lähemmin sanoen koskee tutkimusaiheemme ihmisen onnea ja vapautta, niinkuin luennon nimeksi on ilmoitettu.

Meidän ei tässä piirissä, joka on tottunut ajattelemaan asioita henkisesti, spiritualisesti, tarvitse lainkaan viivähtää tavallisessa onnen käsityksessä, jonka mukaan ihmisen onni on kokonaan tai ainakin suureksi osaksi riippuvainen ulkonaisista olosuhteista. Moni voi kyllä onnesta näin ajatella. Moni köyhä ihminen ajattelee: 'Jos olisin rikas, silloin olisin onnellinen', ja työstä väsynyt ihminen voi ajatella: 'Oi, jospa minulla olisi sellainen vapaa olotila, ettei minun tarvitsisi työtä tehdä, silloin olisin onnellinen!' Meidän ei tarvitse viivähtää näissä ajatuksissa, sillä me tiedämme, ettei onni riipu sellaisista asioista. Päinvastoin, me tiedämme, että se, joka tekee työtä, on onnellinen ja että köyhinä me voimme olla yhtä hyvin ja paremminkin kuin rikkaina. Ei se ihminen aina ole onnellinen, joka saa olla laiskana, sillä me voimme nähdä, että jos ihminen on sellaisessa asemassa, ettei hänellä ole ulkonaista pakkoa tehdä työtä, vaan hän tulee toimeen omilla varoillaan, niin ei hän tyydy vain olemaan olemassa, vaan keksii itselleen

jotakin hommaa, millä saisi aikansa kulumaan. Me sanomme siis, että onni ei riipu tällaisista ulkonaisista seikoista, onni on jotakin aivan muuta. Mitä siis on onni?

Onni on jotakin tunnetta, sillä ellei ihminen tunne itseään onnelliseksi, niin hän ei ole onnellinen, olkoot ulkonaiset seikat millaiset tahansa. Onni on jotakin sisäistä, onni asuu ihmisen tajunnassa, sillä ollakseen onnellinen, täytyy ihmisen olla sitä sisässään. Näin ollen kysymys onnesta ei koske niin paljon sitä, missä olosuhteissa ihminen elää, vaan sitä, millä tavalla, millä ehdoilla hänen tajuntansa voi tuntea onnea. Millä ehdoilla ihminen voi tuntea itsensä tajuntana onnelliseksi, vapaaksi? Milloin onni on tajunnan ilmiönä mahdollinen?

Teosofisen psykologian mukaan, joka ei ole mitään uutta keksintöä, vaan ikivanhaa viisautta, ihmisen tajunta on puettu useaan verhoon, käyttövälineeseen eli ruumiiseen. Ja jotta meidän tajuntamme voi olla onnellinen, täytyy sen suhtautua aivan määrättyllä tavalla sen omiin ruumiisiin, käyttövälineihin. Me ymmärrämme, että teosofiselta kannalta katsoen onnen probleemissa ei ole kysymys siitä, millä tavalla meidän käyttövälineemme suhtautuvat ulkomaailmaan, vaan siitä, millä tavalla me itse tajuisina olentoina suhtaudumme omiin käyttövälineihimme. Jos ihminen osaa oikealla tavalla, henkisenä keskuksena ja tajuavana olentona, suhtautua omiin käyttövälineihinsä, silloin hän on onnellinen. Tähän rajoittuu onnen probleemi teosofiselta kannalta, ja se kysymys on aivan toisarvoinen, millä tavalla ihmisen eri verhot suhtautuvat ympäröivään maailmaan, tai jos tahdomme ilmaista sen vielä selvemmin ja yksinkertaisemmin, millä tavalla ihmisen fyysillinen ruumis suhtautuu fyysilliseen maailmaan, t. s. mitä ehtoja fyysillisellä ruumiilla on ympäröivään maailmaan nähden, että se olisi onnellinen. Onnen ensimmäinen ehto ei ole se, vaan se, millä tavalla ihmisen oma tajunta, ihminen itse sielullisena ja henkisenä olentona suhtautuu omiin käyttövälineihinsä. Tämä tulee selväksi, kun käymme tarkastamaan onnen ehtoja eri käyttövälineissä.

Me tiedämme, että tuon vanhan teosofisen, vanhan okkultisen eli salatieteellisen psykologian mukaan meidän kokoonpanossamme, aineellisessa kokoonpanossamme voidaan erottaa kolme – tai oikeastaan neljä, sillä yksi jakautuu kahtia – eri käyttövälinettä, jotka vastaavat samalla meidän oman tajuntamme ja sielumme kolmea olemuspuolta. Meidän sielussamme on kolme olemuspuolta, sillä ihmisen tajunta ilmenee kolmella tavalla: tietona, tuntona ja tahtona. Me tiedämme, tunnemme ja tahdomme. Tämän psykologisen jaotuksen tunnustaa myös länsimäinen psykologia, mutta muussa suhteessa se poikkeaa suuresti vanhasta itämaisestä psykologiasta, jonka teosofia on omaksunut, sillä sen sijaan, että se tunnustaisi ihmisen henkiolennoksi, joka käyttää sielua ja ruumista verhoinaan, se tunnustaa ihmisen vain sieluksi, jonka se asettaa ruumiin yläpuolelle. Sitä vastoin itämainen psykologia osoittaa, että ihminen on henki, jolla on kolme ilmennyspuolta, joita nimitetään sanskritinkielellä: Aatma, Buddhi ja Manas.

Näillä hengen kolmella ilmennyspuolella on kullakin vastaavat verhonsa, joita jokaista vastaa määrätty sielullinen olemuspuoli. Niinpä Manasta, eli tietopuolta ihmisen sielussa, vastaa määrätty käyttöväline, jota teosofiassa kutsutaan mentaaliruumiiksi, äly- eli ajatusruumiiksi. Buddhia, eli ihmissielun tunnepuolta, vastaa toinen käyttöväline, jota kutsutaan astraali- eli himo- ja haluruumiiksi, tunneruumiiksi. Ja Aatmaa, eli ihmissielun tahtopuolta, vastaa kolmas käyttöväline, fyysillinen ruumis. Tämä käyttöväline toimii kokonaan tahdon käyttövälineenä.

Nyt meidän ei pidä ajatella niin, ei erehtyä luulemaan, että kun ihminen käyttää älyään, ajattelee, niin tapahtuu joitakin värähtelyjä, joitakin toimintoja, joitakin voimanpurkauksia ainoastaan mentaaliruumiissa, ajatuksen käyttövälineessä. Ei liioin pidä ajatella, että kun ihminen tuntee joitakin tunteita, niin tapahtuu purkaus yksinomaan tunneruumiissa, vaan meidän pitää ymmärtää, että vaikka ajatus lähinnä kuuluukin mentaaliruumiiseen ja liittyy älyyn, niin täytyy sen kuitenkin tunkeutua

älyruumista vastaavaan osaan fyysisessä ruumiissa, joka tekee tuon ajatusruumiissa tapahtuvan voimanpurkauksen tajutuksi fyysisessä päivätajunnassa.

Ajatusruumis on sinänsä näkymätön käyttöväline, se on voima näkymättömässä maailmassa, mutta tässä näkyvässä fyysisessä ruumiissa on sille vastaavaisuus, ja se on aivot. Aivot ovat se elin, joka tekee ihmiselle mahdolliseksi ymmärtää asioita päivätajunnassaan. Samoin on myös tunneruumiilla vastaavaisuutensa fyysisessä ruumiissa, ja se on hermosto. Koko hermosto, sekä sympaattinen että serebrospinaalinen hermosto välittävät yhteyttä astraaliruumiin ja päivätajunnan välillä. Fyysisessä ruumiissa on siis vastaavaisuus kaikille mielikuvitustoiminnoille, tunteille ja ajatuksille, mutta samalla on näkymättömässä maailmassa toiminnassa erityisiä käyttövälineitä, erityisiä olemuspuolia. Tämän me voimme huomata aivan käytännössä todeksi.

Nyt voi joku sanoa: 'Kun meillä kerran on aivot, jotka välittävät ajatustoimintaa sielusta, jossa on kolme olemuspuolta, niin mitä me tarvitsemme erityistä älyruumista? Mehän ajattelemme aivojen kautta.' Me voimme kuitenkin nähdä, kun tutkimme tarkemmin elämää, että tällainen käsitys on aivan pintapuolinen, sillä meillä on elämän kokemusten perusteella tietoa siitä, että ihmisellä täytyy olla jokin muukin käyttöväline ajatustoiminnalleen kuin pelkästään aivot, että ihmisellä täytyy olla erityinen käyttöväline, ajatusruumis, erikoinen näkymätön ilmennysmuoto ajatustoiminnalle näkymättömässä maailmassa, sillä muuten emme saata tyydyttävästi selittää itsellemme kaikkia ajatuselämän ilmiöitä. Me huomaamme tämän, kun rehellisesti tahdomme elämää tutkia.

Me sanoimme, että ihmisen ollakseen tajunnassaan onnellinen pitää suhtautua määrättyllä tavalla fyysisen ruumiiseen, t. s. hän on veloitettu olemaan fyysisen ruumiiseen jossakin määrättyssä värähtelytilassa. Jos asia on todella näin, niin mikä sitten määrää tuon oikean suhteen tajunnan ja ruumiin välillä. Mikä on esim. fyysisen ruumiin oikea värähtelytila, ja kuinka me voimme saada sen ilmenemään? Kuinka me voimme saada kiinni oikeasta suhteesta tajunnassamme, että tajuntamme olisi onnellinen fyysisessä ruumiissa asuessaan? Onko ehkä kullakin käyttövälineellämme aivan erikoinen normi, jonka täyttäminen on ehtona, että tajuntamme olisi onnellinen siinä käyttövälineessä asuessaan, ja onko tämä normi määriteltävissä? On. Kullakin käyttövälineellä on oma norminsa, ja se normi on aivan tarkalleen määriteltävissä.

Tutkikaamme siis asiaa ja ottakaamme ensin tuo käyttöväline, jota nimitämme mentaali- eli älyruumiiksi, ajatuskäyttövälineeksi. Tarkastakaamme ensin, mistä voimme tietää aivan käytännöllisenä tosiasiana, että meillä on näkymättömässä maailmassa tuollainen mentaaliruumis. Meillähän on aivot, joiden välityksellä ihminen tajuaa fyysisessä maailmassa. Mutta mistä voimme tietää, että meillä on myös näkymätön käyttöväline, näkymätön ilmennysmuoto, joka on aivan lakisiteinen ja johon ajatusvoima on sidottu? Me voimme huomata ja myöntää todeksi seikan, jonka tiedemiehet, oppineet ihmiset ovat havainneet, että ihmisen kaikkea ajatustoimintaa ja ajatuskykyä johtavat määrättyt henkiset lait, joita yhteisnimellä kutsutaan logiikaksi. Ajatus vaatii määrättyt lait ollakseen todellista ja järkevää, ja psykologit koettavat keksiä ja eritellä näitä lakeja, joita ajatuksen tulee noudattaa. Nämä psykologien keksimät lait eivät kuitenkaan ole niin todellisia kuin se laki, joka minun mielessäni nyt on. Se on laki, jota vastaan ihminen turhaan taistelee, se on laki, joka määrää hänen ajatuksensa, se muovaa ja luo hänen ajatuskäyttövälineensä ja sen mukaan täytyy muodostaa ajatuselämänsä. Tätä ajatuselämän lakia me voimme yhdellä sanalla kutsua totuudeksi.

Totuus on ajatusruumiin elämän laki. Sen me voimme huomata todeksi aivan jokapäiväisen kokemuksemme perusteella. Onko ihminen onnellinen, jos hän on vastustanut totuutta, jos hän on valehdellut ja pettänyt? Ihminen saattaa kyllä olla mielestään onnellinen, vaikka hän on tehnyt paha, valehdellut ja pettänyt, niin kauan kun hän ei itse tiedä niin tehneensä, mutta kun hänelle selviää, että

hänhän nyt valehtelee ja pettää, niin heti hän tuntee itsensä onnettomaksi siinä asiassa, jossa hän on sen huomannut. Ihminen nousee omaa rikollisuuttaan vastaan, sillä valehdellessaan ja pettäessään hän loukkaa itseään, hän rikkoo omaa elämänlakiaan, sillä hänellä on mentaaliruumis, jonka perusedellytys, elämän ehto on totuus. Sen elämän, kasvun ja kehityksen perusnormi on totuus. Ja jos ihminen rikkoo sitä elämän lakia vastaan, niin hän rikkoo itseään vastaan. Hän haavoittaa omaa ajatuskäyttövälinettään ja se tekee kipeää, ihminen tuntee kuin kipua tajunnassaan.

Mehän näemme, että jos on joku ihminen, joka valehtelee, pettää ja varastaa, ja menestyy maailmassa juuri siksi, että on epärehellinen, epäoikeudenmukainen, niin se ihminen koettaa näyttää onnelliselta. Hän koettaa aina peittää totuutta itseltään, hän koettaa aina näytellä jotain roolia maailman silmissä. Totuus kaikuu hänen sisällään, ja se totuus saa aikaan sen, että hänen pitää aina selittää itselleen ja muille, ettei hän ole ketään pettänyt. Hänen täytyy aina vetää se asia esille, sillä hänen oman ajatuskäyttövälineensä elämänsävel yhtämittaa muistuttaa häntä rikoksesta. Se huutaa hänelle yhtämittaa: 'Minä tahdon pysyä kunnossa, minä tahdon olla terve! Kuinka sinä minua haavoitat?' Ihminen, joka ei ole rehellinen ajatuksissaan ja kaikissa toimissaan, saa yhtämittaa taistella sisässään. Hän saa aina puolustaa itseään sisäistä vihollista vastaan, joka on hänen todellinen ystävänsä, vaikka hän ei sitä ymmärrä. Totuus on siis ajatuselämän elinehto, sen perusedellytys. Tämän me ymmärrämme. Me näemme sen myös toisesta esimerkistä.

Ihminen ei ole onnellinen vain sen perusteella, että hän on itse rehellinen, vaan hänen pitää myös tietää, mikä on totuus. Ihminen ei voi olla onnellinen niin kauan kuin hän elää sokeudessa ja tietämättömyydessä. Hän voi olla kyllä jollakin tavalla onnellinen, kun hän ei tiedä omasta tietämättömyydestään, mutta se onni on harhaonnea. Niin kauan kuin hän uskoo määrättyllä tavalla, on hän todella onnellinen, mutta niin pian kuin hänessä herää epäily, katoaa myös tuo harhaonni ja ihminen näkee, ettei siinä, missä ei ole totuutta, ole onneakaan. Silloin ihmiseltä on onni kaukana, sillä silloin hän on ryhtynyt pyrkimään totuuteen. Ja kun hän pyrkii totuuteen, pyrkii totuuden tietoon, silloin hänen sisällään elää voima, on kuin ääni, joka herättää epäilyksiä. Silloin on ihmisestä tullut totuuden etsijä. Ei hän enää ole onnellinen niinkuin ennen, sillä hän tietää, ettei hän voi saada onnea, ei vapautusta kärsimyksilleen, ennenkuin hän on voinut löytää totuuden.

Tähän tähtäävät kaikki viisaat, uskontojen perustajat ja salatieteilijät, kun he sanovat meille: 'Etsikää totuutta, etsikää Jumalaa, etsikää Jumalan valtakuntaa! Etsikää, niin te löydätte ja tulette onnellisiksi!' Mutta me tiedämme, että on muunkinlaista opetusta tarjolla, että kaikki harhaan joutunut kirkkoelämä sanoo: 'Usko, älä epäile! Usko, mitä me sanomme!' Tämä on sitä, mikä estää ihmistä saavuttamasta tosi onnea, sillä kaikki, mikä tahtoo estää ihmistä tulemasta todella onnelliseksi, vapaaksi ihmiseksi, sanoo: 'Älä etsi äläkä epäile!' Mutta meidän omassa hengessämme kaikuu ääni, kaikuu meidän oman henkemme laki: 'Etsi silloin kun on pimeää, epäile ja etsi, muuten et voi tulla onnelliseksi!' Tämä on kaikkien viisaiden neuvo. Me huomaamme siis, että ihmisen ja hänen älyllisen käyttövälineensä oikea suhde ja elinehto on totuus, ja että jos ihminen tahtoo tulla onnelliseksi, täytyy hänen siis karsia elämästään kaikki, mikä on valhetta, petosta, epärehellistä tai väärää.

Sitten on meillä tuo toinen käyttöväline, tunne- eli astraaliruumis, ja nyt kysymme, mikä on sen elinehto, sen perusedellytys. Mikä on se laki, jonka mukaan eläen ihmisen tajunta voi vapaasti ilmetä ja tuntee itsensä onnelliseksi tunneneruumiissa? Onko tunneneruumiillakin määrätty periaate, perusnormi? Ja vastaus kuuluu: On. Me voimme sanoa myös tunneneruumiin perusaatteen lyhyesti yhdellä sanalla: hyvyys. Me voimme kutsua sitä myös rakkaudeksi, mutta tuo sana 'rakkaus' on silloin otettava syvässä ja korkeassa merkityksessä. Helpommin tajuttava määritelmä on hyvyys. Tunne- eli astraaliruumiin perusedellytys, eli ihmisen onnen ehto siinä ruumiissa on hyvyys eli rakkaus. Muulla tavalla ei ole onnea saavutettavissa tunne-elämän suhteen. Ihminen ei voi olla todella onnellinen, ellei hän ole hyvä.

Kaikkein suurin persoonallinen onni, jota me voimme maailmassa tuntea, rakkauden ja lemмен onni, sekään ei pysy yhtämittaisena ja häiriytymättä, jollei se noudata hyvyyden lakia. Me huomaamme, että kun ihmiset yleensä onnea ikävöivät ja kaipaavat, niin he aivan luonnostaan ajattelevat, että korkein onni tunteen alalla on rakkaus. Tässä ihmiset ajattelevat aivan oikein. Jokainen ihminen aavistaa, että suurin onni tunne-elämän alalla on olemukseltaan rakkautta, ja kun ihmisessä elää tämä tieto, niin hän ikävöi rakkautta. Hän ajattelee: 'Kunpa minä saisin osakseni rakkautta, kunpa löytäisin ihmisen, joka minua rakastaisi! Jos saisin omakseni sellaisen ihmisen, joka minua rakastaisi, silloin olisin onnellinen!' Ihminen ajattelee näin, hän kuvittelee, että onni on rakkauden saamisessa. Mutta elämässä ei käy näin useinkaan, eivät ihmiset saavuta tällaista onnea. Eivät he löydä rakkaudesta sitä, mitä ovat itselleen uskotelleet, vaan pettyvät. Ihminen saa kokea, ettei hänen rakastettunsa häntä ollenkaan ymmärrä ja silloin elämä käy tukalaksi.

Ja jos joskus näemme, että tuossa on kaksi ihmistä, jotka todella rakastavat toisiaan yhtä paljon, että molemmat mielellään antavat rakkautta toisilleen ja sitä myös saavat, niin useimmiten huomaamme, että hekin ajattelevat, että heidän onnensa on siinä, että he saavat rakkautta toisiltaan. Ja me näemme, että nämäkin kaksi ihmistä, jotka rakastavat toisiaan, saavat maksaa tuon onnensa kärsimyksellä. Heidän välillään ei pysy yhtämittaisena harmoninen onni, vaan sitä häiritsee jokin. On kuin heidän väliinsä tunkeutuisi jotakin, joka rikkoo harmonian. Ihminen ei osaa olla enää onnellinen, vaan hän syöksyy kuin kuiluun, kunnes hän huomaa, että heidän rakastavat toisiaan ja mitä rakkaus todella vaatii.

Niin kauan kuin me ajattelemme, että meidän pitää vaatia rakkautta toiselta ollaksemme onnellisia, että me edes tahdomme saada rakkautta, niin kauan onnen tunteemme on hetkellistä ja sitä seuraa kärsimys. Ja kun ihminen saa kokea tällaista, silloin on luonnollista, että hän kysyy itseltään: 'Onko mikään pysyväinen onni mahdollista, voiko tunne-elämässä olla mitään pysyvää?' Sehän on kuin aaltoilua, jossa vaihtelee kärsimys ja nautinto, eihän siinä ole pysyvää rauhaa ja onnea!

Vasta pitkien aikojen kuluttua, monien sielullisten ja henkisten kokemusten jälkeen ihminen alkaa ymmärtää, että on olemassa pysyväinen onni myös tunneruumiin alalla ja että se onni on rakkaus, mutta että se onni edellyttää hyvyyttä ja epätsekkyttä. Itsekäs onni ei ole pysyvää, vaan onnen edellytys on epätsekkyys. Ja kun ihmisessä elää hyvyys ja epätsekkyys, silloin toisen ihmisen rakkaus on hänelle kuin lahja, se on ihmeellinen lahja. Se on kuin päivän nousu yön jälkeen, se on kuin ihana tuoksu. Se on vain onnen lisä, sillä kun ihminen ei mitään pyydä itselleen, vaan tietää, että onnen ehto hänen tunne-elämässään, astraaliruumiissaan, on hänen omassa hyvyydessään, omassa rakkaudessaan, silloin hän on itsessään jo onnellinen ja kaikki rakkaus, mikä häntä kohtaa, vain lisää hänen onneaan.

Jokainen ihminen tuntee sisässään, että tämä on totta. Kaikki viisaat ihmiset, suuret opettajat, ovat osanneet juuri sillä tavalla rakastaa. Jos ajattelemme esim. Jeesus Kristusta, niin ei kukaan voi sanoa, etteikö hän olisi ollut onnellinen. Hänen onnensa oli juuri siinä, että hän täytti Isän tahdon, että hän antoi rakkauden tulvia ulos itsestään. Hän rakasti sillä tavalla, hän oli ratkaissut astraaliruumiin probleemin. Hänen astraaliruumiinsa oli puhdas ja kirkas. Ihmisten astraaliruumis on täynnä pilviä, täynnä kaikenlaista sumua, kiiltoa ja hämärää tulta, mutta Kristus-olennon astraaliruumis on läpikuultavan kirkas. Hänestä virtaa ulos Jumalan rakkaus. Se rakkaus, millä Jumala meitä rakastaa, se tulvi ulos hänen astraaliruumiistaan, ja samalla myös virtaa Jumalan totuus ulos hänen kauttaan ja täyttää maailman.

Voidaksemme siis olla onnelliset meidän pitää olla hyviä. Niinkuin älyruumiimme pitää asioista, jotka ovat tosia, samoin pitää astraaliruumiimme hyvistä asioista. Siihen meidän tulee pyrkiä, totuuteen

ja hyvyyteen. Sen tähden viisaat ovat aina sanoneet: 'Puhdistakaa ajatuksenne ja tunteenne, puhdistakaa tunneruumiinne, puhdistakaa älyruumiinne!'

Sitten me tulemme kolmanteen verhoon, fyysilliseen ruumiiseen, ja kysymme, onko fyysilliselläkin ruumiilla tuollainen periaate, tuollainen elinehto, jonka täyttäminen tekee tajunnan onnelliseksi. On, sillä jokaisen ihmisen kokemus sanoo: 'Ollakseen fyysillisesti onnellinen täytyy ihmisen olla terve. Ihmisen ruumiin täytyy olla terve ja voimakas, jotta se aina ilmentäisi onnea, tai että ihminen tuntisi onnen fyysillisessä ruumiissaan.' Fyysillisen ruumiin tulee olla terve, silloin on ihmisen tajunta luonnollisesti myös onnellinen. Kun olemme sairaana, emme ole onnellisia, koska emme voi käyttää ruumistamme. — Me emme nyt puhu poikkeustapauksista, jolloin ihminen voi olla tajunnassaan onnellinen, vaikka hän onkin ruumiillisesti sairas, vaan puhumme asioista yleisesti. — Ihminen, jolla on sairas ruumis, joka aina muistuttaa olemassaolostaan, ei voi olla onnellinen. Hän voi olla ihminen, joka seuraa viisaiden opetuksia elämässään, noudattaa totuutta ja on hyvä elämässään, ja silloin hänen sielullinen olentonsa eli sisäinen ruumiinsa on kyllä onnellinen, mutta hänen onnensa ei ole täydellinen, jos hänen fyysillinen ruumiinsa on heikko ja sairas, niin että hän ei voi sitä käyttää.

Tähän kysymykseen liittyvät myös kaikki yhteiskunnalliset ja valtiolliset olosuhteet, sillä meidän fyysillinen ruumiimme on riippuvainen fyysillisestä maailmasta, sen terveys on riippuvainen ulkonaisista olosuhteista, ja sentähden kysymykseen fyysillisistä oloista liittyy yhtenä kysymyksenä ruumiin terveys.

Mutta me tiedämme, että vaikka meillä olisi valtaa ja voimaa järjestää fyysillisen elämän olosuhteet sellaisiksi, että jokaisella olisi riittävä aineellinen toimeentulo, vaatteet, asunto ja ruoka, niin että hän pysyisi hengissä, vaikka ihmisellä ei olisi mitään puutetta aineellisessa suhteessa ja fyysillinen ruumis olisi terve, niin hän ei silti olisi täysin onnellinen, vaan hän kaipaisi jotakin. Me voimme ajatella sitä aikaa, jolloin ihmiset tässä ulkonaisessa maailmassa ovat tehneet vain sitä, mitä on tarvittu ulkonaisen elämän turvaamiseksi, jolloin he metsästäivät ja kalastivat tai viljelivät maata. Ihmiset tekivät näitä töitä, mutta me huomaamme, ettei pelkästään se elämä ajanpitkään heitä voinut tyydyttää, ettei elämä siihen pysähtynyt. Ihmiset eivät jää siihen, vaan he etsivät kulttuuria. He koettavat sivistää itseään, koettavat kehittää taidetta ja tiedettä, he eivät tyydy siihen, että heillä on työnsä, leponsa ja vaatteensa. Vaikka heillä on kaikki, mikä on aineelliselle elämälle välttämätöntä, niin he eivät tyydy siihen, vaan etsivät muuta, he etsivät kulttuuria. Mistä tämä johtuu?

Se johtuu siitä, ettei ihmisen fyysillisen ruumiin salaisuus rajoitu ainoastaan tähän näkyvään karkeaan ruumiiseen, vaan että ihmisen fyysillisellä ruumiilla on toinenkin, fyysilliselle silmälle näkymätön puoli, jota teosofiassa kutsutaan eetteriruumiiksi. Fyysillisen ruumiin toinen puoli on eetteriruumis ja se on kokoonpantu kaikista niistä aineiloista, joita tiede kutsuu yhteisellä nimellä eetteriksi. Se on fyysillisen ruumiin sisäinen kaksoispuoli, joka elää myös omaa elämäänsä ja jolla siis on myös oma elämänehto. Senkin elämää johtaa määrätty luonnonlaki, senkin elämässä kaikuu määrätty perussävel ja voidaksemme olla onnellisia täytyy meidän toteuttaa eetteriruumiimme perussäveltä. Mikä on siis tämä eetteriruumiin perusta, elinehto? Se on yhdellä sanalla sanoen: kauneus. Älyruumiin perusedellytys on totuus, tunneruumiin hyvyys, eetteriruumiin kauneus ja fyysillisen ruumiin voima ja terveys.

Eetteriruumiin elinehto on siis kauneus. Tämän me voimme huomata todeksi aivan jokapäiväisestä elämästämme. Kun me esim. kuulemme melua kadulta silloin, kun emme tahtoisi sitä kuulla, niin se vaivaa meitä. Tämä ei koske ainoastaan sellaista tapausta, jolloin me tarvitsisimme lepoa ja tahtoisimme nukkua — sillä kun tahdomme nukkua, on toisten oltava hiljaa — vaan melu voi häiritä, vaikka emme tahtoisikaan nukkua. Melu vaivaa meitä, vaikka se ei häiritseäkään työtä tai lepoa. Se vaivaa meitä sen tähden, että siinä on jotain rumaa, loukkaavaa, epäharmonista. Mutta jos kadulta sen sijaan kuuluu

ihanaa laulua tai soittoa, niin me virkistymme sitä kuullessamme. Se voi vaivata meitä vain siinä tapauksessa, että tarvitsemme lepoa ja tahtoisimme nukkua ja ajatella, että se estää meitä nukkumasta, jolloin toivomme, että se saisi loppua. Mutta niin kauan, kuin melu vaikuttaa meihin kauniisti, on se virkistävä. Me menemme konserttiin ja se virkistää meitä. Me kuulemme siellä kaunista soittoa ja se virkistää meidän eetteriruumistamme, se virkistää meidän aistimuselämäämme, sillä eetteriruumis toimii aistien välityksellä ja siihen vaikuttaa kaikki aistimustoiminta. Ottakaamme pari esimerkkiä.

Me tiedämme, että kovin rangaistus vankilassa on olla vedellä ja leivällä. Vaikka me tiedämme, että leipä ja vesi pitää meidät hengissä, että määrätty leipäannos ja vesimäärä kaksi tai kolme kertaa päivässä nautittuna pitää meidät hengissä, niin jokin meissä nousee sitä vastaan. Ruoan yksitoikkoisuus, vaikka se pitääkin ihmisen hengissä, tulee ajanpitkään sietämättömäksi. Ihminenhän kaipaa vaihtelua ruoassa, hän kaipaa maukasta ruokaa, joka tekee syömisen hänelle nautinnoksi.

Ihminen kaipaa myös järjestystä ja siisteyttä elämässään. Jos esim. mies tulee kotiin tehtyään raskasta työtä ja koti on siivoton ja ruoka tarjolla jossakin nurkassa, niin hän saattaa sanoa vaimolleen: 'Pidä järjestystä talossa, sillä sitä varten minä olen vaimon ottanut, että hän minulle siistisi', sillä hän tuntee, ettei sellainen elämä vielä tee hänestä ihmistä, ettei hän elä ihmisarvoista elämää eläessään kuin sikolätissä. Ihmisen tunteet vaativat merkittävästi kauneutta, siisteyttä ja kodin kauneutta. Jos koti on siisti, astiat ja ruoka kauniisti pöydälle asetetut, niin se virkistää hänen aistejaan. Ja jos hänen aistinsa eivät saa virkistystä, niin hän ei tiedä elämällä olevan mitään merkitystä, sillä silloin on hänen eetteriruumiinsa jäänyt ilman ravintoa.

Eetteriruumiin ravintoa on kaikki se, minkä hän saa kauneudesta, se virkistää eetteriruumista ja koko ihmistä. Jos olemme työssä väsyneet ja kuulemme, kuinka kahvikuppeja otetaan esille, niin se kaikuu kuin ihana musiikki meidän korvissamme, ja se virkistää meitä. Kuinka erehtyväkään monet ihmiset, jotka vilpittömästi etsivät Jumalaa, Jumalan totuutta ja Jumalan rakkautta, ja tahtovat olla hyviä, kun eivät osaa ottaa lukuun eetteriruumista, joka ehdottomasti vaatii osakseen kauneutta. Jos ihminen ei noudata eetteriruumiin ääntä pyrkiessään totuuteen, niin elämä pian näyttää hänelle, että hän erehtyy.

Kun ihminen ei tunne itseään, vaikka hän luulee niin, voi hän erehtyä sanomaan: 'Voidaksemme rakastaa kaikkia ihmisiä, voidaksemme kohdata kaikkia ihmisiä vain veljinä ja pyrkijöinä, tulee meidän luopua kaikesta kulttuurista ja sivistyksestä ja olla täysin Jumalan lapsia. Olkaamme siis vapaita kaikista ulkonaisesta kauneuden tavoittelusta ja kulttuurista, olkaamme yksinkertaisia ja vaatimattomia kuin eläimet luonnossa!' Ihminen voi erehtyä näin ajattelemaan ja luulla, että se on koko kysymyksen ratkaisu, mutta elämä asettaa hänet toisen suuren läksyn eteen. Hänestä on saattanut tulla askeetti, pilaripyhimys, joka istuu pylvään päässä ja joka ei toteuta vähimpiäkään esteettisiä vaatimuksia. Ihmiset voivat osoittaa hänelle kunnioitusta, mutta hän ei ole onnellinen. Hän ei ole tyytyväinen elämäänsä, sillä hänen oma eetteriruumiinsa huutaa hänelle yhtämittaa, kunnes hän lopulta huomaa, että se onkin hänen oma kunnianhimonsa, jonka ääntä hän on kuunnellut, ja että elämä itse opettaa aivan muuta. 'Sinä et ottanut ollenkaan lukuun, että Jumala luodessaan sinut asetti sinun sielusi kauneusvaatimuksen ja koska Jumala tekee täydellistä työtä, niin hän luodessaan sinut antoi sinulle samalla erään käyttövälineen, jolla on sama ehto. Se käyttöväline on eetteriruumis, ja sen olemassaolo on kaiken valistuksen ja sivistyksen perussyynä. Siitä on saanut alkunsa kaikki kulttuuri ja kulttuuri on aina ristiriidassa ruman kanssa ja pahan kanssa.'

Tässä on kysymys siitä, että me ihmiset emme ymmärrä itseämme oikein, sillä meillä on taipumusta yksipuolisuuteen kaikissa toimissamme. Jos me ajatella, että meidän pitää puhdistaa ajatusruumiimme, niin me siihen ryhtyessämme unohdamme kaiken muun; jos puhdistamme fyysillistä

ruumista, niin unohdamme tunteen ja älyn puhdistamisen; jos tahdomme noudattaa eetteriruumiimme ääntä ja olla taiteellisia, niin että kaiken pitää olla kaunista ympärillämme, niin sitä varten meidän pitää olla rikkaita ja tyydyttää kaikkia aistillisia nautinnonhaluja, ja silloin me olemme langenneet toiseen harhaan, joka on eetteriruumiin vaatimusten yksipuolista noudattamista. Meidän pitää noudattaa kaikkien ruumiittemme vaatimuksia, me emme saa luulla, että onni seuraa, kun noudatamme yhden käyttövälineen vaatimuksia. Jos niin teemme, jos unohdamme jonkun käyttövälineemme, niin seuraa vastavaikutus, ja se johtuu siitä, että tuo unohtamamme käyttöväline huomauttaa olemassaolostaan.

Ihminen voi olla luonteeltaan hyvä, mutta silti menetellä väärin. Hänellä voi olla esim. jonkun liikkeen tai viraston rahoja huostassaan, ja hän auttaa niillä toisia ihmisiä, jotka ovat avun tarpeessa, huomaamatta lainkaan, että hän tekee väärin käyttäessään liikkeen varoja toisia auttaakseen. Ja kun hän joutuu siitä edesvastuuseen, niin me tunnemme sääliä häntä kohtaan, kun hän on erehtynyt väärin menettelemään käyttäessään toisten varoja ja on toisaalta niin hyvä ihminen. Hän erehtyi, sillä hän ei tiennyt ajatusruumiin elinehdosta, joka on totuus. Hän luuli, että onnen saavuttamiseen riittää tunneruumiin elinehdon, hyvyyden toteuttaminen, hän ei tiennyt, että ihmisen täytyy saavuttaa itsessään tasapaino ja että hän tekee väärin, jos rajoittaa onnen ehdon ainoastaan tunneruumiiseen. Aivan samoin tapahtuu, jos pitää ehtona fyysillisen ruumiin onnen, niinkuin monet ihmiset nuorena tekevät. Ihminen ajattelee silloin, että hänen pitää saavuttaa jokin fyysillinen ihanne ja harrastaa sitten yksinomaan sitä. Sillä tavalla ihminen voi nuorena erehtyä, hän antautuu urheilijaksi ja silloin hän ei ole kiinni sielussaan muussa kuin urheilussa, eikä osaa puhuakaan muusta kuin palloista ja polkupyöristä. Tämä on erehdystä yhtä hyvin kuin sekin, jos ihminen antautuu yksinomaan estetiikan ja oman hienostuneen aistillisuutensa valtaan.

Ihmisen pitää olla harmoninen, hänen pitää saada aikaan tasapaino kaikkien käyttövälineidensä välille. Hänen täytyy ymmärtää etsiä kaikkien ruumiittensa perussävelet. Miten osaamme sen tehdä, miten voimme saada aikaan tuon tasapainon, miten voimme vapautua yksipuolisuuden harhoista ja saavuttaa harmonian ja onnen keskellä aistillisuutta ja kaikkea tunne-elämää? Tätä juuri neuvovat kaikki terveet uskonnot ja tähän opetuksissaan viittaavat. Tähän tähtäsi myös Jeesus Kristus opetuksissaan. Kun hän sanoi meille: 'Etsikää Jumalan valtakuntaa, joka on teissä!', niin hän tarkoitti: 'Etsikää sitä Jumalaa, sitä Isää, joka on yhteinen meissä kaikissa, joka on samalla teissä ja jokaisessa, joka on jokaisen ihmisen korkeampi sisäinen Itse, se Jumala, joka on meissä jokaisessa, vaikka hän samalla on meidän yhteinen Isämme. Etsikää häntä aina, etsikää ja ikävöikää!' Ja kun Madame Blavatsky sanoi: 'Ainoa todellinen mietiskely ja rukous, ainoa todellinen meditaatio on sitä, että me koko sielumme ja henkemme voimalla väsymättömästi, yhtämittä ikävöimme Jumalan täydellisyyttä', silloin hän puhui samaa kuin mitä Jeesus Kristus tarkoitti. Ja me voimme ymmärtää ja tietää, että he ovat molemmat viitoittaneet meille sen tien, mitä kulkien me voimme etsiä ja löytää onnen ja vapauden.

RUUSU-RISTI-KIRJASTO N:o 7

PAAVALI JA HÄNEN KRISTINUSKONSA

HELSINGIN ESITELMIÄ
SYKSYLLÄ 1922
PITÄNYT

PEKKA ERVAST

SISÄLLYS:

I.	Paavali.....	2
II.	Tapahtuma Damaskon tiellä.....	9
III.	Kristus, Jumalan Poika	16
IV.	Paavalin kirjeiden salainen viisaus.....	22
V.	Efesolaiskirje.....	28
VI.	Ehtoollisen sakramentti.....	35
VII.	„Älä johdata meitä kiusaukseen“	41
VIII.	„Päästä meidät pahasta“	47
IX.	Elävä kristinusko.....	53

VIIPURI 1923
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TIETÄJÄ

PAAVALI JA HÄNEN KRISTINUSKONSA.

I. PAAVALI.

Emme taida suurestikaan erehtyä, jos sanomme, että täällä kristikunnassa suoranainen ateismi ei enää ole päivän ohjelmassa niinkuin joitakuuta vuosikymmeniä sitten. Tieteellinen maailma on voittanut entisen puhtaasti materialistisen kantansa. Se on nyt omaksunut pikemmin skeptillisen näkökulman elämän suurissa kysymyksissä, eikä enää ole niin jyrkästi kielteisellä kannalla kuin ennen. Tämä kai puolestaan on vaikuttanut siihen, että ihmiset enemmän ajattelevat ja alkavat uskoa Jumalaan, niinkuin voisimme sanoa. Heidän älyperäiset käsityksensä Jumalasta vaihtelevat tietysti keskenään. Maailma on jakautunut monenlaisiin lahkoihin täällä kristikunnassa, ja näiden lahkosten tunnustajat ja yleensä uskonnolliset ihmiset saattavat olla sangen eri mieltä erilaisista opinkappalekysymyksistä. Mutta joka tapauksessa voimme yhteisellä lausunnolla ja arvostelulla sanoa, että ihmiset enemmän kuin ennen uskovat Jumalaan. Suuret maailman tapahtumat ovat järkyttäneet mieliä. Elämä on ajattelevain ihmisten silmissä tullut vakavaksi kysymykseksi, johon kaipaavat ratkaisevaa vastausta. Mutta elämällä ei voi olla vakavaa sisältöä, eikä se kaipaa vakavaa ratkaisua, jos ei kaiken ilmenneen olemassaolon takana ole olemassa näkymätön maailma, näkymättömiä henkivoimia, joita ihminen ei ilman muuta ymmärrä. Sentähden ihmiset sisäisen vaistonsa pakottamina tuntevat: täytyy olla näkymätön maailma, täytyy olla henkinen salaisuus, täytyy olla Jumala kaiken takana.

Tämä vaistoon perustuva, aavistuksen tapainen ratkaisu ei kuitenkaan ihmisiä tyydytä. Se ei heitä rauhoita, koska se ei ratkaise heille elämän vaikeita käytännöllisiä kysymyksiä. Päinvastoin se tekee heidät entistä enemmän levottomiksi, sillä vaikka voivatkin sanoa uskovansa Jumalaan, ovat he yhtäkaikki ymmällä omassa persoonallisessa ristiriidassaan. Ja sentähden he kaipaavat vielä muuta!

Jos näet Jumala on olemassa, on myös olemassa hyvän velvoitus. Jos ihminen tuntee ja uskoo Jumalan olevan, tuntee ja kuulee hän myös hyvän siveellisesti velvoittavan äänen sisässään.

Mutta ihminen on heikko, syntinen, epätäydellinen, pahan kahlehtima olento. Ja sentähden hän kysyy: missä on minulle pelastus tästä alennuksen tilasta? Mistä saan voimaa noudattaa hyvän velvoittavaa kutsua? Mikä minut vapauttaa tästä epätäydellisyyden maailmasta?

Ei tämä ole yksistään »kristillinen» pulma. Hindulainen, buddhalainen tai nykyaikainen teosofi, joka uskoo jälleensyntymiseen eikä ikuiseen kadotukseen, jonka katsantokannan mukaan ihminen siis palaa takaisin maan päälle, käyden täällä alituisen koulua, niin että hän joka tapauksessa vähitellen kehittyi, — hänkin syystä sanoo itselleen: paljon aikaahan tällä tavalla menee hukkaan! Jos pitää syntyä tänne uudestaan ja uudestaan, ehkä kymmeniä, ehkä satoja kertoja, niin ylen hidasta on kehitys. Eikö voisi pikemmin jotain saavuttaa? Eikö ihmisen elämän pitäisi saada käytännöllinen, todellinen ratkaisunsa jo ennemmin? Eikö ihminen nyt jo voisi nousta oman itsensä yläpuolelle, vapautua omasta itsekkyydestään, tuntea todella voimaa, hehkua ja intoa sisässään, — eikö hän nyt jo voisi olla itselleen ja toisille hyödyksi ja iloksi?

Näin tuntee ihminen nykyaikana, niinkuin ennenkin, sielussaan, samalla aavistaen, että jossain piilee hänellekin mahdollisuus täyttyä uudella elämällä, täyttyä pyhällä hengellä, joka antaa hänelle voimaa kieltää itsensä, uhrautua, palvella, tehdä hyvää.

Mikä silloin on luonnollisempaa, kuin että hän kääntää katseensa semmoisiin ihmisiin, jotka ennen ovat maan päällä eläneet ja jotka ovat olleet täynnä suurta hengen elämää? Luonnostaan hänen katseensa kiintyy niihin ja hän kysyy: minkätähden ovat nuo ihmiset uhkuneet henkeä ja elämää? Minkätähden esim. kristikunnan alkuajalla, ensimmäisissä kristillisissä seurakunnissa uskovaiset olivat täynnä henkeä ja elämää? Mistä tuli heidän kuntonsa, heidän uskonsa, heidän voimansa?

Hän voi tyydyttää itseään kristillisellä selityksellä: Jumalan armo on ollut voimakas muutamissa. Jumala on itse valinnut muutamia ihmisiä erikoisiksi välikappaleikseen ja antanut heille voimaa ja elämää.

Taikka hän voi rauhoittaa itseään itämaalais-teosofisella ratkaisulla: muutamat ihmiset ovat kehittyneet pitemmälle; muutamat ihmiset ovat vanhempia sieluja; he ovat enemmän kokeneet ja hankkineet itselleen enemmän voimaa, ja sentähden semmoinen elämä, jossa he ovat olleet erikoisesti Jumalan Pyhän Hengen täyttämiä, on ollut heidän kohtalonsa.

Mutta nuo selitykset tyydyttävät vain hetkeksi. Omatunto jää rauhattomaksi, ja sisäinen levottomuus pukeutuu jälleen epäileviksi ajatuksiksi. Eihän Jumalan armo saata olla puolueellinen. Jos Jumala on antanut hengen ja elämän muutamille ihmisille, on se ollut erikoista tarkoitusta varten. He ovat saaneet tehdä jotain jumalallista työtä maailmassa. Mutta koska minä — sanoo ihminen itselleen — olen ilman jumalallista henkeä ja armoa, ei Jumala siis tarvitse minua eikä minunkaan tarvitse Jumalan puolelta toivoa ja tavoitella korkeampaa henkistä elämää. Eikö Jumala näin ollen tahdokaan, että ihmiset eläisivät henkistä elämää, eikö Jumala aina kaipaakaan palvelijoita maailmassa? Omatunto kuitenkin todistaa päinvastoin. Omatuntoni sanoo, että Jumala aina on samanlainen, tänään sama kuin eilen ja huomenna sama kuin tänään. Jumala tietysti aina kaipaa ihmisiä, jotka voisivat hänen hengellään täytyä!

Eiväthän toiselta puolen kaikki ihmiset, jotka esim. kristikunnan ensiaikoina elivät ja tulivat kristityiksi voineet olla profeetta-sieluja, jotka juuri silloin syntyivät maailmaan ja sitten hävisivät. Ovathan ihmisetkin pohjaltaan samanlaisia eri aikoina. Kaipaavat he tänäkin päivänä totuuden pyhää henkeä. Täytyy siis tänäänkin olla tarjona sama mahdollisuus sen saavuttamiseksi kuin silloin. Meidän täytyy vain ottaa selvä siitä, mitä nuo ihmiset, jotka historian mukaan ovat eläneet erikoisesti voimakasta henkistä elämää, ovat kokeneet ja kuinka he ovat kehittyneet ja kummoinen on heidän elämänsä ollut. Jos saisimme tietää esimerkkien mukaan, mitenkä on muodostunut joidenkuiden ihmisten elämä, silloin epäilemättä saisimme oppia ja opastusta myöskin itsellemme omissa pyrkimyksissämme.

Jos jälleensyntymiseen uskomme, voimme tietysti ottaa huomioon niitä n. s. karmallisia seikkoja, jotka aiheuttavat, että ihmisillä on erilainen luonne ja erilaiset taipumukset. Mutta tämä ei koske siihen seikkaan, että olimme me ihmiset minkälaisia tahansa, oli meillä mitä kykyjä ja taipumuksia tahansa, oli meillä minkälainen synnynnäinen, karmallinen luonne tahansa, itse henkinen, jumalallinen elämä, se on aina tuossa edessämme. Olimme pieniä tai suuria, olimme nuoria tai vanhoja, olimme tyhmiä tai viisaita, henkinen elämä on tuossa edessämme, ja kysymys on siitä, emmekö voisi tulla siitä osallisiksi huolimatta karmallisesta kehityksestämme.

Nyt olen ajatellut, että ottaisimme näissä esitelmissä yhden tämmöisen ihmisen neuvonantajaksemme ja esikuvaksemme. Ja olen ajatellut, että se ihminen olisi kristikunnan tunnetuin ja suurin apostoli, Paavali.

Paavali on siitäkkin syystä mielenkiintoinen jokaiselle ihmiselle, että hän on varmasti historiallinen henkilö, että meillä on häneltä itseltään kirjoituksia säästynyt — hänen kirjeensä, — ja että myöskin tiedämme historiallisesti tarkkaan, koska hän on elänyt. Hän ei siis ole myyttillinen henkilö. Hänestä ei voi sanoa, niinkuin jotkut oppineet ovat väittäneet esim. Kristuksesta tai Buddhasta, että niitä ei ole koskaan ollut olemassa. Paavali on ehdottomasti historiallinen henkilö, hän on elävä ihminen ja hänen elämästään tiedetään ja tunnetaan verrattain paljon. Ei mitään täydellistä biografiaa ole olemassa, mutta hänen omien kirjeittensä ja lausuntojensa, Apostolien Tekojen ja monenlaisten muiden historiallisten kirjoitusten nojalla on voitu luoda jokseenkin selvä kuva Paavalista ja hänen elämänsä vaiheista.

Apostolien Tekojen mukaan Paavali sanoo eräässä puheessaan olevansa juutalainen, syntynyt Kilikian Tarsossa. Hän oli n. s. diaspora-juutalainen, joka ei ollut syntynyt isänsä maalla, vaan ulkopuolella Palestinaa, Vähässä Aasiassa. Hän oli niitä juutalaisia, jotka perheineen, sukuineen olivat siirtyneet pois isänmaastaan ja muualla juutalaisina eläen saattoivat tutustua toiseenkin kulttuuriin kuin juutalaiseen. Niinpä Paavalin vanhemmat varmasti olivat Rooman kansalaisia, koska Paavali itsekkin oli Rooman kansalainen. Ja siitä päättäen he myös olivat verrattain varakasta, ja niinkuin voisimme sanoa, yläluokkalaisväkeä. Paavali kasvoi täten sivistyneissä oloissa ja oli tutustunut välittömästi kreikkalaiseen, helleniläiseen sivistykseen.

Sen todistaa meille sekin seikka, että hän kirjoitti epistolansa kreikankielellä ja että hänen kreikankielensä osoittaa hänen tutustuneen kreikkalaisiin kirjailijoihin ja heidän kirjoitustapaansa; hänen kielenkäytössään on näet — selittävät meille oppineet — lauseita ja sanankäänteitä, jotka välittömästi muistuttavat klassillista kirjallisuutta. Hänellä on kaunokirjallisiakin taipumuksia, vaikka hän ei suinkaan kirjeissään yritä kirjoittaa »kirjallisuutta» tai »kaunokirjallisia esityksiä». Päinvastoin Paavali ei millään tavalla teeskentele sanoissaan — sen kaikki oppineet selvästi ovat huomanneet. Hänen kirjeensä ovat mitä yksinkertaisimpia. Ne ovat suoraan sydäimestä, suoraan verestä lähteneitä. Siinä ei ole yritetty koristuksia, ei retoorisia liiallisuuksia. Korutonta ja yksinkertaista puhetta on Paavali käyttänyt kirjeissään. Kuitenkin ne osoittavat, että hänen mielikuvituksensa ja ajatustapansa on sivistynyttä. Hän on kohtelias, hän on hienotunteinen sanoissaan. Hän ei siis ollut jyrkästi, töykeästi, tyypillisesti juutalainen, vaan ajatteli sivistyneeseen, helleeniläiseen tapaan.

Tarsossa syntyneenä ja kasvaneena Paavali siis lapsena ja nuorukaisena oli tutustunut kreikkalaiseen kulttuuriin, jonka vaikutusta aikalaisiin hän läheltä saattoi seurata oman kaupunkinsa elämässä. Vertaillen näitä havaintojaan omiin juutalaisiin kokemuksiinsa Paavali johtui monenlaisiin päätelmiin filosofisessa ajattelussaan. Sanon »filosofisessa ajattelussaan», sillä tietysti meidän täytyy otaksua, että Paavali nuoresta saakka oli erikoisesti ajatteleva ihminen. Ymmärrämme muutta mutkitta, ettei Paavalista olisi tullut kristikunnan suurin ja voimakkain apostoli, se apostoli, joka todella teki enemmän kristinuskon levittämiseksi ja uuden uskon tunnetuksi tekemiseksi kuin kukaan muu ihminen, ellei hän jo lapsesta saakka olisi tottunut mietiskelemään ja etsimään totuutta. Kyllä hän alusta saakka oli ihminen, joka piti silmänsä auki ja sielussaan pohti näkemäänsä.

Ja mitä hän huomasi jo nuorena? Hän huomasi, että kreikkalaiset olivat ulkonaisesti sivistyneitä ihmisiä. He olivat mikäli mahdollista kehittäneet itseään kauniiksi, sulaviksi ja sopusointuisiksi esiintymisessään, he tahtoivat olla, niinkuin tänäpäivänä voisimme sanoa, esteettisiä kaikessa elämässään, vapaamielisiä, gentlemannimaisia. He olivat ihmeellistä väkeä. Mutta kun hän tarkemmin tutki heitä, oli heidän kauneutensa, heidän sopusointuisuutensa, heidän, gentlemannimaisuutensa ja esteettisyytensä liiaksi pinnalla, se oli liian paljon kuorisivistystä. Heidän yksityiselämänsä saattoi Paavalin mielestä olla julmassa ristiriidassa kauniin ulkokuoren kanssa, jopa suorastaan inhoittavaa ja siveetöntä. Juutalaisissa kotiooloissaan hän joka päivä sai oppia — ei ainoastaan kuulemalla, vaan myös näkemällä, — että ihmisen tuli olla puhdas ja siveellinen olento, joka noudatti lakia kaikessa esiintymisessään. Ja juutalainen laki oli ankara. Mooseksen laki määritteli ihmiselle yksityiskohtiin saakka hänen elämänsä kaikki muodot, hänen »sisään ja uloskäymisensä». Tätä kaikkea Paavali näki kotiooloissaan, tätä kaikkea hän sai itse juutalaisena noudattaa, mutta elämä, joka tästä lakipykälien tottelemisesta muodostui, ei ollut läheskään niin miellyttävää ulkonaisesti, niin vapaata, niin loistavaa kuin oli tuo kreikkalaisten elämä.

Mille puolelle vaaka silloin kallistui Paavalin mielessä? Ehdottomasti juutalaisen sivistyksen puolelle. Paavali oli totuuden etsijä, vakava olento, joka vaati vakavuutta ja sisältöä elämältä. Hän ei saattanut tyytyä siihen, että elämä oli kaunista ja loistavaa ulkonaisesti, että ihmisten käytöstapa oli sulavaa. Hän luonnollisesti sanoi itselleen: »juutalaiset ovat kreikkalaisia edellä, juutalaiset ovat joka suhteessa etevämpiä, sillä he ymmärtävät elämän vakavalla tavalla. He ottavat sen todella niinkuin ihmisen pitää se ottaa. He koettavat olla siveellisiä. Ja he eivät ainoastaan koeta — he ovat, he noudattavat lakia, he pitävät siitä kiinni ja heidän elämänsä on puhdas, verrattuna noiden sivistyneiden kreikkalaisten elämään.»

Tämmöisiä vertailuja Paavali teki jo nuorena. Ei hän liioin ummistanut silmiään siltä tosiseikalta, että kreikkalaiset olivat enemmän tai vähemmän jumalattomia. He eivät oikeastaan uskoneet mihinkään. He olivat sivistyneitä, mutta heidän sivistyksensä oli karkean materialistinen, ja kun se nousi huippuunsa älyllisessä hienostuneisuudessa, oli se skeptisismiä. Silloin kreikkalainen epäili ylevällä hymyllä kaikkea. Kuinka voisi mitään tietää ja kuinka olisi mahdollista, että mitään totuutta olisi!

Kreikkalaiset olivat joko ateisteja ja materialisteja tai sitten skeptikkoja, hymylijöitä. Juutalaiset olivat

taas voimakkaita käytännön ihmisiä, ehkä välistä materialisteja jokapäiväisessä elämässään, mutta maailmankatsomuksensa puolesta Jumalaan uskovia. Heillä oli Jumalansa, heillä oli Jehovansa, ja he todella vakavasti häneen uskoivat.

Ei ole vaikea ymmärtää nuoren Paavalin sieluelämää. Luonnollisesti hän sanoi itsekseen: »koska minun kansallani on jälellä usko Jumalaan täällä maanpakolaisuudessakin, mitä hengen rikkauksia mahtaneekaan olla nähtävissä sen kotimaassa! Juutalaisilla on totuus. Minä tahdon mennä Jerusalemiin oppimaan, istumaan siellä pyhien rabbiinien jalkain juuressa. He ovat viisaita ja vakavia. Nämä kreikkalaiset filosofit, jotka täällä pilarikäytävissä esiintyvät, he ovat ainoastaan pilantekijöitä. He leikkivät sanoilla. Mutta minä tahdon vakavaa sisältöä. Sitä on Juudan kansalla. Sentähden lähdän Jerusalemiin.»

Ja Paavali lähti Jerusalemiin. Hän itse kertoo, kuinka hän siellä Jerusalemissa kuunteli synagogassa rabbi Gamalielin opetusta. Ja koska on kaksi sennimistä rabbiinia, mainitaan tätä rabbiinia vanhemmaksi. Rabbi Gamaliel vanhempi oli Paavalin opettajana Jerusalemissa. Siellä Paavali istui synagoogassa ja kuunteli viisaan opetuksia.

Mikä oli sitten Paavalin kokemus Jerusalemissa? Käsittääkseni hänellä oli siellä omituinen kokemus. Rabbi Gamaliel, jonka luona hän nautti opetusta, oli juutalainen fariseus, mutta ehkei aivan semmoinen kuin Paavali oli kuvitellut. Paavali oli kuvitellut, että tuommoinen rabbiini, jonka luo hän menee Jerusalemiin oppimaan, on äärettömän ankara, vakava ja viisas mies, semmoinen joka vaatii oppilailtaan askeettimaista lujuttua ja sisäistä konsentratsionia. Paavali oli nähtävästi kuvitellut tällä tavalla. Mutta Rabbi Gamaliel, jonka opetuksia hän sai nauttia, oli lempeä, vapaamielinen, rauhaa rakastava ja miltei diplomaattisen varovainen esiintymisessään. Hän ei koskaan tahtonut pienintäkään riitaa, ei koskaan esiintynyt vaativasti. Hän oli oikeastaan sängen viisas ihminen. Tietysti hän opetti juutalaista lakia ja tietysti hän opetti, että sitä lakia on noudatettava kaikissa pykälissä. Tietysti hän eli sen mukaan ja tietysti hän odotti, että hänen oppilaansa ja hänen kuuntelijansa pitäisivät Mooseksen lakia pyhänä. Mutta hänen oma personallisuutensa oli lempeä ja suvaitsevainen kaikkia lainrikkokiäkin kohtaan.

Mitähän tämä vaikutti Paavaliin? Paavali epäilemättä ajatteli, että Gamaliel oli jonkun verran kreikkalainen hengeltään, ja jossakin sielunsa sopukassa Paavali vielä epäilemättä myönsi, että kreikkalaisessa hengessä oli sekä paljon kaunista että paljon totta ja oikeaa. »Mutta — sanoi Paavali samalla itselleen — meidän isäimme henki, meidän juutalainen henkemme on toinen. Minä kuuntelen Gamalielin vakavia puheita enkä ota niin paljon korviini enkä pane niin syvälle sydämeeni hänen poliittista suvaitsevaisuuttaan, hänen lempeyttään, hänen anteeksiantavaisuuttaan.» Paavali tunsu vain yhä voimakkaammin, mikä on oikea juutalainen henki. Ja koska hän näki, että Gamalielin suvaitsevaisuus ja anteeksiantavaisuus sai aikaan, että monet juutalaiset olivat leväperäisiä Mooseksen lain pykäliden noudattamisessa, niin Paavali sisässään loukkaantui ja hänelle tuli yhä selvemmäksi, että ihmiskunnan pelastus oli yksinomaan siinä tosijuutalaisessa hengessä, joka ankarasti piti kiinni Mooseksen laista. Paavali oli nähnyt niin paljon siveettömyyttä ja pintapuolista elämää kreikkalaisten kesken, ettei hän olisi suonut semmoisen pintapuolisuuden ja epäsiiveellisyyden pujahtavan juutalaistenkin keskuuteen. Ei, sitä hän aivan pelästyi ja kammoksui. Päinvastoin hän ajatteli, että Mooseksen lakia olisi opetettava kreikkalaisillekin, kaikille, joita sanottiin pakanoiksi. Sillä missä oli ihmiskunnan pelastus pahasta muualla kuin uskossa Jumalaan, Israelin Jumalaan, Mooseksen Jumalaan, joka ei siedä mitään syntiä? Piti oppia uskomaan ainoastaan totiseen Jumalaan, Jehovaan. Jehovassa on kansain turva ja hänen laissaan semmoisena kuin Mooses on sen antanut, on ihmiskunnan pelastus.

Tällä tavalla asiat selvisivät Paavaliin. Ja koska hän oli toiminnanhaluinen ihminen, joka tahtoi olla hyödyksi kansalleen ja koko ihmiskunnalle, täytyi hänen toimia ja työskennellä juuri tämän juutalaisen Jumalan puolesta ja hänen vihollisiansa vastaan. Kaikki, jotka eivät tarkasti noudattaneet Jehovan lakia, olivat hänen vihemiehiään ja vastustajiaan, ennen kaikkea semmoiset juutalaiset, jotka välinpitämättömyydessään hylkäsivät isänsä Jumalan. Vähitellen hänen huomionsa kääntyi yksinomaan muutamaankin lahkoon Jerusalemissa, joka Mooseksen lain halveksimisessa näkyi menevän pitemmälle kuin toiset.

Joitakuita vuosia varhemmin oli Palestinassa elänyt mies, jota hänen seuralaisensa sanoivat Messiaaksi ja juutalaisten kuninkaaksi ja joka oli kuollut väkivaltaisen kuoleman ristinpuulla. Hänen oppilaansa muodostivat nyt seurakunnan Jerusalemissa ja nimittivät itseään »köyhiksi». Mutta mikä villitys sekin oli! Paavali oli kuullut noiden köyhäin uskovan, että heidän Messiaansa, joka oli tapettu, pian tulisi takaisin ja sitten tekeytyisi koko maailman hallitsijaksi tai ainakin kaikkien juutalaisten kuninkaaksi. Tuo nyt oli sivistyneen Paavalin mielestä tuulesta temmattua uskoa. Nuo lahkolaisraukat olivat kerrassaan järjiltään. Paavali tunsu suorastaan siveellistä indignatsionia ajatellessaan noita köyhiä Jerusalemin seurakunnassa. Ja kerran hän oli katsomassa, kun erästä »veljeä» köyhäin seurakunnasta ajettiin takaa ja kivitettiin. Paavali seisoi syrjässä, ja mahdollista on, että hän antoi pienen viittauksen järjestyksen valvojille olla sekaantumatta rahvaan omavaltaiseen menettelyyn, jotta asianomaisille selvästi näkyisi, ettei kaikenlaisia lahkoja siedetty keskellä Jerusalemiä. Se oli, kuten tiedämme, kristityn seurakunnan ensimmäinen marttyyri Stefanus, jonka kivitystä Paavali oli katselemassa. Ja siitä alkoi väsymätön, uskonkiihkoisa toimintakausi Paavalin elämässä. Hän kertoo itse, kuinka hänestä tuli innokas kristittyjen vainooja. Apostolien Teoissa hän sanoo eräässä puheessaan: »Ja minä kiivailin Jumalan puolesta, niinkuin te kaikki tänään kiivaillette. Ja minä vainosin tätä tietä aina kuolemaan asti, sitoen ja pannen vankeuteen sekä miehiä että naisia. Niinkuin myös ylimmäinen pappi voi todistaa ja koko vanhemmisto, joilta minä sain kirjeitä veljille Damaskoon. Ja minä matkustin sinne tuodakseni nekin, jotka siellä oli, sidottuina Jerusalemiin, että heidät rangaistaisiin.»

Mutta hänen uskonkiihkossaan tapahtui pian merkillinen seisahdus ja merkillinen käänne. Kun hän kristittyjen vainoamis- ja rankaisemistarkoituksissa matkusti Jerusalemiä Damaskoon, oli aika tullut, että hänen henkensä vilpityn ja voimakas totuudenkaipuu vihdoinkin tulisi tyydytetyksi.

»Niin tapahtui, kun matkalla ollessani lähestyin Damaskoa, että puolenpäivän aikana yhtäkkiä taivaasta leimahti suuri valo ja ympäröi minut. Ja minä kaaduinkin maahan ja kuulin äänen sanovan minulle: Saul, Saul, miksi minua vainoot? Niin minä vastasin: kuka olet, Herra? Hän sanoi minulle: minä olen Jeesus Natsarettiläinen, jota sinä vainoot. Ja seuralaiseni näkivät kyllä valon, mutta eivät kuulleet sen ääntä, joka puhui minulle. Ja minä sanoin: mitä minun on tehtävä sitten, Herra? Hän sanoi minulle: nouse ja mene Damaskoon, niin siellä sinulle sanotaan kaikki, mikä on tehtäväksesi määrätty. Ja kun minä tuon valon kirkkaudesta tulin näkemättömäksi, taluttivat seuralaiseni minua, ja niin tulimme Damaskoon.»

Tässä on nyt autobiograafinen pala, jommoisia maailman kirjallisuudessa ei ole montaa. Liian vähän on tuommoisia autobiograafisia kertomuksia suurten henkisten ihmisten elämästä. Olemme liian vähän saaneet kuulla siitä, mitä suurille hengen sankareille on tapahtunut ja mitä he ovat kokeneet tullessaan siihen, mihin ovat tulleet. Paavali on yksi niitä harvoja, jotka meille ovat paljastaneet itsensä. Hän kertoo kääntymyksestään lyhyesti, ja se, mikä tapahtui hänelle tiellä Damaskukseen, se myöskin oli lyhyttä. Se tapahtui aivan lyhyessä ajassa. Muutamassa silmänräpäyksessä oli Paavali muuttunut toiseksi ihmiseksi. Tämä olisi käsittämätöntä, ellei edellä olisi kulkenut Paavalin koko kehitys. Paavali ei itse kerro varhemmista kamppailuistaan ja epäilyksistään. Ja kuitenkin hänen on täytynyt epäillä, hänen on täytynyt kysyä. Mitä hän on epäillyt? Mitä hän on kysynyt?

Hän on kysynyt samaa, mitä tänäpäivänä ne ihmiset kysyvät, jotka jo tuntevat uskovansa Jumalaan. Paavali oli kysynyt: onko todellisuudessa meidän pelastuksemme vain siinä, että me ylen ankarasti ja ilman mittaa ja määrää tottelemme lakia? Mistä sitten aina saamme siihen voimaa? Elämä on sentään täynnä houkutuksia toisenlaiseen suuntaan. Paavali oli nähnyt kreikkalaisten elämän ja juuri heitä ajatellessaan hän epäili itsekseen, voisiko hän saada kreikkalaisia kääntymään Jumalan tykö, voisiko noille sivistyneille ihmisille vakuuttaa, että Jumala on Jehova, juutalaisten Jumala, ja että ainoastaan jos ihminen käyttäytyy sillä tavalla kuin Mooseksen laissa sanotaan, ainoastaan silloin hän voi elää siveellisesti. Voisiko kreikkalaisille sillä tavalla opettaa? Paavali oli tätä epäillyt. Hän oli nähnyt, että juutalaisillekin oli vaikeata noudattaa lakia, että monen oli pakko salassa tehdä syntiä. Hän oli nähnyt, että laki häneltä itseltään vaati suuria, miltei mahdottomia ponnistuksia. Aina hänen täytyi valvoa ja pitää itseään käsissään, ettei mitenkään erehtyisi. Tunsihan hänkin, että hänen jäsenissään eli halua kevytmielisempään elämään. Mutta hän valvoi itseään.

Hän myös etsi tukea ja turvaa suuresta toiminnanhalustaan ja saattoi helpommin hillitä ja kieltää ja pakoittaa itseään. Mutta saattoiko vaatia samaa toisilta ihmisiltä? Mistä he aina saivat voiman?

Näin oli Paavali epäillyt, näin hän oli monta kertaa kysynyt itseltään. Oliko tämä ainoa tie? Eikö ollut mitään semmoista tietä, että Jumalakin lähestyisi ihmistä, että Jumala tulisi puolitiessä ihmistä vastaan, ettei ihmisen yksin tarvitsisi ponnistaa ja pyrkiä, mutta että Jumalakin tarjoaisi hänelle kuin auttavan käden?

Näin oli Paavali epäillyt. Ja samalla hän oli kuullut, että kristityt, joita hän vainosi, että he juuri puhuivat ja saarnasivat Messiastaan, elävästä olennosta, joka auttoi, joka tarjosi ystävän kättä.

Tämän valossa ymmärrämme, mitä tapahtui Damaskon tiellä. Paavali näki silloin toisen elämän tien. Niinkuin hän itse sanoi: »tätä tietä minä vainosin ennen.» Hän näki nyt näyssään Damaskon matkalla, että kristityillä oli *tie*.

Ja minkä ihmeellisen opetuksen voimme jokainen tästä ottaa? Sen, että kristinusko alkaa henkisellä kokemuksella. Meidän pitää kaikkien olla niinkuin Paavali. Jos tutkimme kristikunnan historiaa, huomaamme, että kaikki semmoiset ihmiset, joiden todella voimme sanoa seuranneen Jeesusta Kristusta, jotka todella ovat tulleet uudesta elämästä osallisiksi, — he ovat kaikki alkaneet kristinuskonsa henkisellä kokemuksella. Ei se ole vielä uskontoa, mikä vain on päässämme ja mielikuvituksessamme, ei se ole vielä elävää Jumalaukskoa, minkä hetkessä voimme omaksua ja toisessa hylätä. Todellinen uskonnollinen elämä alkaa kokemuksesta, alkaa henkisellä heräämisellä, henkisellä uudestisyntymisellä, henkisellä näkemyksellä. Elämä alkaa heti elävänä.

II. TAPAHTUMA DAMASKON TIELLÄ.

Damaskon tapahtuma oli Paavalin elämän suuri käännekohta. Silloin Sauluksen elämä loppui ja alkoi Paavalin. Jotta Paavalia voisimme ymmärtää, jotta voisimme ymmärtää hänen työnsä ja hänen elämänsä, täytyy meidän siis ymmärtää Damaskon tapahtuma. Kristityt yleensä, lahkot ja kirkot, eivät paljoakaan ole ymmärtäneet tätä Paavalin n.s. kääntymystä. Jos he sen suuren tapahtuman hänen elämässään olisivat täysin käsittäneet, olisivat myöskin käsittäneet hänen kaikki kirjeensä, hänen koko maailmankatsomuksensa. Mutta sitä eivät ole tehneet. Paavali puhuu esim. kirjeissään »salatusta viisaudesta», josta osaa kertoa »ainoastaan täydellisten tykönä», jota vastoin toisille voi antaa »ainoastaan rieskaa», sillä he ovat vielä »niinkuin lapset, joille ei voi puhua Jumalan syvimmistä salaisuuksista».

Tämmöisiä sanoja tavalliset kristityt eivät ymmärrä. Jos kirkko koettaa niitä selittää, on selitys ylimalkaista. Kirkko ainoastaan vetoaa siihen, että nuoret seurakunnat, joille Paavali kirjoitti, olivat vielä niin vähän perillä kristinuskon eri opinkappaleista, ettei niitä voinut lähestyä samalla tavalla kuin vanhinta seurakuntaa. Toisin taas on laita meidän nykyajan kristittyjen ja uskovaisten. Me olemme asioista jo perillä, me tiedämme ja käsitämme jo selvästi, mitä alkuaikoina oli hämärää useimmille vastakääntyneille kristityille.

Mutta lieneekö asia niin? Eiköhän pikemmin saattaisi ajatella, että ensimmäiset kristilliset seurakunnat, jotka nauttivat opetusta ainakin apostoleilta, elleivät he, niinkuin tietysti kaikista ensimmäiset kristityt, olleet nauttineet opetusta suorastaan itse Mestari Jeesukselta, — eikö päinvastoin ole luonnollista, että nämä ensimmäiset kristityt ja ensimmäiset seurakunnat olivat paljon lähempänä Jumalan valtakunnan salaisuuksia, kuin konsanaan myöhemmät? Jos tapahtuu suurempi herätys maailmassa, jos esiintyy hengen mies, jolla on suuri vaikutusvalta toisiin ihmisiin, niin hänen itsensä henkisesti herättämät ihmiset, hänen välittömät oppilaansa ja seuraajansa ovat luonnollisesti lähempänä häntä ja ymmärtävät häntä paremmin, tietävät tarkemmin, mitä hän todella on opettanut, kuin ne, jotka myöhemmin tulevat ja ainoastaan nojaavat oppilailta ja niiden oppilailta j.n.e. kuulemiinsa. Ainahan henkinen liike ensin on henkisesti voimakkain ja syvin. Emme tarkoita, että se olisi ulkonaisesti voimakkain. Päinvastoin se voi ulkonaisesti olla verrattain heikkonäköinen. Mutta sisäisesti henkinen liike kuitenkin on syvin, rikkain ja voimakkain alussa. Sentähden meidän täytyy luopua siitä katsantokannasta, että me, vain sen nojalla, että olemme syntyneet kristillisen seurakunnan yhteyteen, muka tietäisimme, mitä on kristinusko ja mitä on henkinen kristillinen elämä, paremmin ja pätevämmän kuin alkuperäiset kristilliset seurakunnat kuin kukaties itse apostoli Paavali. Sillä jos me tietäisimme, silloin kai myös saattaisimme täydellä ymmärtämyksellä ja tiedolla käyttää samanlaisia sananparsia ja lauseita kuin apostoli Paavali puhuessaan Jumalan salatusta viisaudesta, joka annetaan ainoastaan täydellisille.

Kristikunnan täytyy, jos se tahtoo olla tieteellisesti puolueeton, tunnustaa, ettei se ole täysin käsittänyt Damaskon tapahtumaa. Miksikä kirkko ja uskovaiset yleensä sitä ymmärtävät? Ymmärtävät Damaskon tapahtuman jonkinlaiseksi erityiseksi armonosoitukseksi Paavalia kohtaan. Jeesus Kristus tahtoi valita Paavalin työaseekseen, uskonsa levittäjäksi, ja sentähden muka hän ilmestyi Paavalille Damaskon tiellä. Toisin sanoen, käsitetään, että Damaskon tapahtuma oli jonkinlainen, sanoisinko, spiritistinen ilmestys jonkinlainen henki-ilmestys, jommoista ei myöhempinä aikoina ole tapahtunut. Lisätään näet varovaisuuden vuoksi, että tuommoisia yliluonnollisia asioita, joita tapahtui ensimmäisille kristityille, varsinkin apostoleille, ei myöhemmin ole tapahtunut. Ainakaan ei säännöllisesti. Jos jollekulle harvalle olisi Jumala jotain ilmoittanut näyssä, on se ollut täydellinen poikkeus. Sillä tavalla enimmäkseen käsitetään Damaskon tapahtumaa.

Toiset taas sanovat: se oli Paavalin herämys. Ja samalla tavalla meidän jokaisen täytyy herätä. Mehän taistelemme kaikki syntisinä ihmisinä Jeesusta ja Jumalaa vastaan ja meissä täytyy tapahtua kääntymys,

ennenkuin meistä tulee tosi uskovaisia. Meidän täytyy äkkiä, kuullessamme jonkun ihanan saarnan esim., herätä sielussamme näkemään, että olemme väärällä tiellä, että taistelemme Jumalaa vastaan, mutta että meidän tästä lähtien on luovuttava synnistä, alettava hurskasta elämää ja päästävä Jumalan armon yhteyteen. Paavali oli vain tavallista voimakkaampi henkilö ja sentähden hänestä tuli apostoli. Sentähden Jeesus oli hänet katsonutkin apostoliksi. Muut uskovaiset ja kristityt, he nyt eivät tule kaikki apostoleiksi. Mutta kun he kääntyvät pois synnin tieltä ja tahtovat Jumalan valtakunnan puolesta työskennellä ja elää, silloin he ovat kokeneet sitä, mitä Paavalikin koki.

Nämä kaksi selitystä ovat tavallisimmat, ja niin useimmat kristityt katsovat ja ymmärtänevät Damaskon suurta tapahtumaa. Tutkijoina ja totuuden etsijöinä meidän kuitenkin täytyy ajatella asiasta toisin. Meidän täytyy nähdä siinä muutakin, meidän täytyy käsittää sitä syvemmin ja laajemmin.

Tahdon ensin muutamain sanoin kuvata, mitä Paavalille tapahtui, ja sitten koetamme sitä ymmärtää.

Viime kerralla oli puhetta Paavalin varhemmasta elämästä ja kehityksestä. Ja se, että ainakin jonkunverran tunnemme hänen varhemman elämänsä, tekee meille mahdolliseksi ajatella Paavalin kääntymystä siltä kannalta, että Paavali, joka ennen muka oli taistellut Jumalaa vastaan, nyt heräsi näkemään, että hänen piti tehdä työtä Jumalan puolesta. Paavalihan oli koko elämänsä ajan etsinyt Jumalaa ja parhaimman käsityksensä mukaan työskennellyt Jumalan puolesta. Hän uskoi Jumalaaan, hän uskoi Jehovaan, joka niin selvästi Mooseksen laissa oli selittänyt ihmisille, kuinka heidän tuli elää maan päällä. Ja Paavali uskoi ihmiskunnan pelastuksen olevan juuri siinä, että ihmiset noudattivat Jumalan lakia, jonka Mooses oli ilmoittanut. Hän oli siis Jumalaa pelkääväinen mies, ei suinkaan mikään Jumalan kieltäjä tai Jumalan vastustaja. Siis hänelle ei saattanut tapahtua tuommoinen tavallinen kääntymys, mikä voi tulla materialistille tai ateistille tai synnintekijälle. Paavali oli fariseus, toisin sanoen ihminen, joka parhaimman tietonsa mukaan oli välttänyt kaikkea paha, kaikkea syntiä. Paavali oli niin siveellinen ihminen kuin ihminen siihen aikaan saattoi olla, ja sentähden hänen kääntymyksensä ei ollut tavallinen herämys tai kääntymys pois pahan tieltä.

Mitä taas sanomme toisesta, »spiritistisestä» selityksestä? Se on tavallaan lähempänä totuutta, mutta sitäkin sietää analysoida ja ajatella. Kertomuksen mukaan Paavalille ilmestyi henkiolento, joka sanoi itsensä Jeesukseksi Kristukseksi. Paavali ei tosin nähnyt sitä, vaan ainoastaan kuuli äänen, joka nimitti itseään sanotuksi henkilöksi. Että Paavali heti uskoi henkiolennon olevan Jeesuksen Kristuksen, joka hänelle puhui, osoittaisi, — jos tapahtuma oli tavallinen spiritistinen ilmiö, — että Paavali oli erinomaisen herkkäuskoinen ja miltei tyhmä ihminen. Jos ensimmäinen henki-ilmestys, mikä tulee hänen vastaansa ja sanoo: minä olen Jeesus Kristus, saa hänen umpimähkään uskomaan, osoittaa se, että Paavali oli sekä kokematon että ajattelematon ja että hänen filosofinen kasvatuksensa oli sangen löyhällä pohjalla.

Mutta onko meillä syytä otaksua, että Paavali, kristikunnan suuri apostoli, olisi ollut erityisesti huomattava juuri kokemattomuutensa, ajattelemattomuutensa, herkkäuskoisuutensa kautta? Tuskinpa. Hänen kirjeensä osoittavat, että hän oli ajatteleva ja viisas mies, että hän oli sivistynyt mies. Ja tiedämme, että hän oli täysin oppinut farisealainen. Hän oli istunut Gamalielin jalkain juuressa synagoogassa ja tutustunut kaikkeen rabbiinilaiseen salatieteeseen. Mutta rabbiinilaisissa traditsioneissa, varsinkin kertomuksissa juutalaisten rabbiinein elämästä ja teoista, on aina puhetta yliluonnollisistakin asioista. Niissä tapahtuu ihmeitä ja rabbiinit itse osaavat tehdä ihmeitä. He panevat puut polvistumaan, he saattavat seinät kumartamaan, he antavat tuulten nousta ja myrskyjen pauhata. Niin kerrotaan. Paavalille ihmeet olivat tutunomaisia tapahtumia, ja joko hän oli niihin uskomatta tai sitten hän niihin uskoi. Oman kasvatuksensa ja salaopillisten tietojensa nojalla, jotka hän saavutti rabbiinikoulussa, hän pikemmin piti niitä kaikkia mahdollisina ja uskoi niihin. Eikä meillä käsittääkseni ole syytä epäillä, ettei Paavali katsonut n.s. yliluonnollisia asioitakin mahdollisiksi. Hän oli täysin perehtynyt siihen katsomukseen, että on olemassa, niinkuin Hamlet myöhemmin sanoi, enemmän taivaan ja maan välillä, kuin mistä meidän filosofiamme uneksii.

Ja nyt hän Damaskon tiellä sai kokea jotain, joka muutti koko hänen elämänsä. Ei se voinut olla tavallinen »rabbiini-ihme», ei tavallinen mediumistinen ilmiö, eikä fakiiritempu.

Mitä se siis oli? Mitä Paavali sai kokea? Meidän täytyy hänen kokemuksestaan erottaa kaksi puolta. Toinen, myöhempi puoli on vasta se, että hän kuulee Jeesuksen äänen. Ensimmäinen puoli on se, niinkuin hän itse sanoo, että »lähestyessä Damaskoa puolenpäivän aikaan yhtäkkiä taivaasta leimahti suuri valo ja ympäröi minut ja minä kaaduin maahan». Se oli kokemuksen alkupuoli. Vasta kun sen ymmärrämme, käsitämme, miksi Paavali todella uskoi Jeesuksen Kristuksen puhuvan.

Ensinnä hän siis sai kokea, että taivaat aukenivat, valo tuli sieltä alas ja ympäröi hänet. Ja lisätäkäämme: ei ainoastaan ympäröinyt häntä, vaan tunki hänen sisäänsä, täytti hänet, niin että hän itse oli valossa. Tämä oli aistillisesti havaittava ja tajuttava ilmiö. Se oli hänen kokemuksensa yliaistillinen, ulkonainen puoli. Taivaasta tuli valo ja ympäröi hänet. Ja niin voimakas oli valo, että jotkut hänen seuralaisensa näkivät sen. He huomasivat, että Paavalille jotain tapahtui, he näkivät Paavalin loistavan. He hämmästyivät ja pelästivät, ja se on meille todistuksena Paavalin kokemuksen merkillisyydestä.

Siinä on asian ilmiöllinen puoli. Mutta mitä Paavali tunsi sisässään? Sitä olisi meidän mahdoton tietää, jos Paavalin kokemus olisi ainutlaatuinen. Mutta sama mikä tapahtui Paavalille voi tapahtua totuudenetsijälle tänäänkin. Sama valo voi laskeutua taivaasta, ympäröidä ihmisen ja täyttää hänet. Ja sentähden voimme tietää, mitä Paavali tunsi ja näki ja ajatteli.

Koettakaamme sitä kuvata. Paavali äkkiä tiesi, että Jumala, jota hän aina oli tahtonut palvella, Jumala, jota hän aina oli etsinyt, Jumala, jota hänen henkensä aina oli ikävöinyt, se Jumala nyt ilmoitti itsensä hänelle. Siinä tuokiassa hän tiesi, että ennenkuin Jumala ilmoittaa itsensä ihmiselle, ei ihmisen usko Jumalaan häntä pelasta.

Ihminen uskoo Jumalaan. Hän nimittää Jumalaa isäksi, hän huutaa Jumalaa, hän rukoilee Jumalaa. Mutta Jumala ei häntä pelasta. Hänellä ei ole todellista ja varsinaista apua, Hän ei pääse omasta itsestään, hän ei pääse pahasta, hän ei pääse kärsimyksistä, hän ei ole osallinen iankaikkisen elämän autuudesta. Hän ponnistaa, hän pyrkii, hän kieltää itseään, hän pakottaa itseään. Hän on syntiä tekemättä. Hän koettaa kaikkensa ollakseen hurskas ja pyhä. Yhtäkaikki hän tunnustaa ja tietää, ettei hän ole pelastettu, että Jumala ei häntä ole auttanut ja ettei hän itse osaa itseään auttaa.

Mutta Paavali sai Damaskon tiellä kokea, että Jumala, jota hän aina oli pelännyt ja rakastanut, ilmoitti itsensä hänelle. Ja millä tavalla Jumala ilmoitti itsensä hänelle? Pojassaan. Jumalaa, Isää Jumalaa ei voi ymmärtää muuten kuin Pojan kautta, Pojassa. Poika ainoastaan ymmärtää Isää. Jumalan Poika yksin tietää Isästä Jumalasta. Siis Paavali otti vastaan Pojan. Paavali tuli tietoiseksi Pojassa Jumalasta.

Mitä se merkitsi? Se merkitsi, että Paavali ihmeellisessä ilmestyksessään tunsi ja tiesi olevansa Jumalan Poika. Siinä se on koko asia. Ainoastaan Poika voi meille kirkastaa Isän. Ainoastaan Pojan kautta voimme tulla Isän luo. Ja Pojan kautta tulemme Jumalan luo, silloin kun Poika tulee meihin. Silloin, kun Poika ilmestyy meissä, silloin Jumala on meidän Isämme, silloin tiedämme olevamme Isän poikia.

Tämä on valtavin kokemus, mitä ihminen voi kokea. Sentähden kokemus semmoisenaan muutti välttämättä Paavalin koko elämän. Hän huomasi äkkiä, ettei ollut tietänyt mitään Jumalasta ennen, niin kauan kuin ei tietänyt olevansa Jumalan Poika. Mutta nyt, kun hän tunsi ja tiesi ja näki olevansa Jumalan Poika, nyt hänen elämänsä muuttui. Nyt hän oli pelastettu. Nyt hän oli saavuttanut iankaikkisen elämän. Sillä iankaikkinen elämä on siinä, että tunnemme Pojan, sen Pojan, jonka Isä Jumala on lähettänyt maailmaan, jotta me ihmiset voisimme ottaa Pojan vastaan. Siinä on iankaikkinen elämä. Siinä oli Paavalin suuri, ihmeellinen herämys.

Tämä herämys on tullut, mikäli historiasta tiedämme, verrattain harvojen ihmisten osaksi. Tietysti

yksilöiden elämässä on tapahtunut paljon semmoista, josta meillä ei ole historiallisia tietoja. Mutta koska ihmiskunnan historia puhuu tuhansista ihmisistä ja niiden joukossa on ainoastaan muutamia, jotka ovat kokeneet tämän henkisen uudestasytymisen, niin tiedämme sen olevan harvinainen ja suuremoinen kokemus.

Paavalin kokemuksessa oli nyt toisena puolena se, että hän kuuli äänen sanovan: Saul, Saul, miksi minua vainoot? Ja Paavali — hän jo aavisti, kenen oli tuo ääni. Mutta hän kysyi: kuka olet, Herra? Ja ääni vastasi: minä olen Jeesus Natsarenius, jota sinä vainoot.

Samalla kun Paavali näki ja koki, että hän itse oli Jumalan Poika, hän siis kuuli Jeesuksen puhuvan. Tässä ihmeellisessä, ylikuulillisessa, autuaallisessa tilassa Paavali kuuli Jeesuksen äänen. Käsitämme, mikä valtava kokemus se oli? Jeesus, jota hän oli vainonnut, eli ja puhui Jumalassa. Siis Jeesus oli Jumalan Poika hänkin. Hänkin oli Isässä, vieläpä ennen Paavalia. Jeesuksen työ oli siis siunattu. Koko hänen tehtävänsä maailmassa oli ollut jumalallinen. Paavali oli suorastaan erehtynyt luullessaan Jerusalemin »köyhiä» lahkoksi, jonka merkitys oli mitätön ja joka oli saatava pois tieltä. Asia oli päinvastoin. Jeesus ei ollut minkään lahkoon perustaja. Hän oli Jumalan Poika, joka oli kirkastanut Isän ihmisille, joka oli ilmoittanut ihmisille Jumalan valtakunnasta. Ja nuo kristityt, jotka Jeesusta seurasivat, ne olivat siis ehkä ihmisiä, jotka tunsivat Jumalan Pojan, jotka tiesivät, mikä on Jumalan Poika, samalla tavalla kuin Paavali nyt tiesi, ja samalla tavalla kuin Jeesus Kristus oli tiennyt.

Paavali ymmärsi myös, että Messias eli Kristus, joka oli ollut Jeesuksen kunnianimenä (niinkuin evankeliumissakin sanotaan: »Jeesus, jota sanottiin Kristukseksi»), kuvasi juuri Jumalan Poikaa. »Kristus» oli juuri se Jumalan Poika, joka oli Jeesuksessa ja joka oli nyt Paavalissa. Sentähden näemme Paavalin aina kirjeissään nimittävän Kristukseksi Jumalan Poikaa. Sentähden on myös kirkolliseen teologiaan ja kristittyyn kirkkoon pujahtanut tapa puhua Pojasta Kristuksena ja Kristuksesta Poikana, vaikka se, että on käytetty näitä kahta sanaa, Poika ja Kristus, samanmerkityksellisinä, se on taas, niinkuin tiedämme, saanut aikaan paljon väärinkäsitystä. Kristityt uskovaiset täällä kristikunnassa sanovat: Jeesus Kristus on Jumalan ainokainen Poika. Ei kukaan muu ihminen ole Poika eikä kukaan ole Kristus kuin Jeesus Kristus. Ja sillä väitteellä ovat kristilliset kirkot ja kristilliset uskovaiset sulkeneet itsensä pois Jumalan valtakunnasta ja pelastuksesta, sillä pelastus ja ikuinen elämä on ainoastaan Pojassa. Ei missään muualla kuin Pojassa eli Kristuksessa. Ei siinä, että ihmiset riippuvat kiinni Jeesus Natsarenuksen personallisuudessa, joka eli ja kuoli parituhatta vuotta sitten, vaan siinä, että ihmisyksilö saa kokea Kristuksen eli Pojan. »Ainoastaan siinä on ikuinen elämä, että me tunnemme Sinut, Kristus Jumalan Poika, jonka Jumala on lähettänyt maailmaan», ilmoitti Paavali.

Täten ymmärrämme Paavalin ihmeellisen kokemuksen. Hän tunsi itsensä Jumalan Pojaksi tuona autuaana hetkenä, ja Jumalan Poika otti häneen asuntonsa. Sentähden hän puhuikin aina: »nyt minä elän, kuitenkin en minä, vaan Kristus minussa.» Tuossa ihmeellisessä kokemuksessaan Paavali myös käsitti Jeesus Kristuksen ja hänen äärettömän suuren merkityksensä, käsitti, että Jeesus Natsarenius, jota Kristukseksi sanottiin, oli alkanut uuden ajan ihmiskunnan historiassa.

Miksikä? Tämä kysymys vie meidät Paavalin kokemuksen selittämiseen eli psykologiseen perusteluun. Tähän mennessä olemme vain kuvailleet sitä. Jokainen kokenut tietää, että kuvaus, minkä olemme antaneet, on oikea ja tosi. Mutta silti emme ole vielä selittäneet kokemusta. Emme ole vielä, sanoisinko, luokitelleet sitä, asettaneet sitä määrättyihin puitteisiin. Mutta osaamme tehdä senkin. Nekin, jotka eivät ole kokeneet, saattavat älyllisesti ymmärtää tämän asian, kun koetamme sitä psykologisesti perustella.

Sitä varten täytyy ottaa huomioon niitä erilaisia tajunnan tiloja, mitä tunnemme ihmisen sieluelämästä. Emme tietysti ajattele pieniä vivahduksia, vaan joitakuita suurempia sieluntiloja, jotka vanhoista ajoista saakka ovat tarkasti tunnetut ja joiden välillä on tehty tarkka ero.

Kaikista yksinkertaisinta on, jos turvaudumme vanhaan itämaalaiseen luokitteluun. Muinaisessa

Indiassa jo puhuttiin siitä, että ihmisen tajunta voi olla neljässä erilaatuisessa tilassa. Ensimmäinen tajunnan tila on n. s. *dshagrāt* (sanskritinkielellä) eli päivätajunta, valvetajunta, jonka avulla ihminen aivojensa välityksellä näkee, havaitsee ja kokee tätä ympäröivää maailmaa. Toista tajunnantilaa vanhat indialaiset sanskritinkielellä nimittivät *svapnaksi*. *Svapna* oli unitajunta, jota niinkään kaikki ihmiset kokevat nukkuessaan ja unta nähdessään. Unitajunta eroaa siinä suhteessa päivätajunnasta, että nukkuva ihminen ei hallitse unielämäänsä, ei ole *svapnassa* itsensä herra. Kolmas laji tajuntaa, jota vanhat indialaiset sanskritinkielellä nimittivät *sushuptiksi*, on unettoman unen eli syvän nukkumisen tila. Siitäkin on ihmisillä kokemusta. Ainakin useimmat ihmiset luulevat sitä kokeneensa.

Vanhat indialaiset olivat tutkineet psykologisesti ja empiirisesti eli kokemusperäisesti näitä asioita. Millä tavalla? N.s. *joogan* avulla. Jokapäiväisten ihmisten kokemus ei ulotu pitkälle. Mutta joogit olivat ihmisiä, jotka kasvattivat itseään tekemään havaintoja eri tajuntatiloista ja kehittivät itsessään aisteja, joiden avulla saattoivat toisia tutkia. He olivat kyenneet tekemään selvän eron näiden tilojen välillä, *dshagrahīn*, *svapnan* ja *sushuptīn*.

Mutta he tunsivat vielä neljännen tilan, ja sitä he nimittivät vain »neljänneksi», *turiija*. Tätä *turiija* tilaa ei voitu kuvata. Siitä ei ollut tavallisella ihmisellä mitään kokemusta. Ainoastaan jotkut joogit eli itsensä kasvattajat olivat saavuttaneet tämänkin *turiija*-tilan.

Mikä se oli? Ihminen joka päivätajunnassaan oli ollut itsetietoinen, unitajunnassaan tietoinen vain, mutta ei itsetietoinen, ja syvässä unitajunnassa tiedoton, hän *turiija*-tilassa saavutti tietonsa ja itsetietoisuutensa takaisin. Neljäs tajunnantila oli sitä, että ihminen päivätajunnasta syvennyttyään unitajuntaan ja unitajunnasta tiedottomuuden tilaan, tiedottomuuden tilasta heräsi uudestaan tietoiseksi ja itsetietoiseksi. Kun vanhat indialaiset sitä kuvasivat, he sanoivat: tämä tila on autuuden tila, sanomattoman onnen ja rauhan tila. Sen saavutettuaan ihminen tulee kuolemattomaksi, hän on silloin toisessa maailmassa yhtä elävä ja yhtä itsetietoinen, kuin hän on tässä fyysisessä, näkyväisessä maailmassa. Hän ei ole silloin kadottanut itseänsä kuolemassa, vaan hän on kuoleman voittanut ja herännyt uuteen elämään näkymättömässä maailmassa. Semmoinen oli *turiija*-tila.

Nyt meidän täytyy edellyttää, että Paavali teoreettisesti ainakin tiesi nämä asiat. Olihan hän tutkinut juutalaista salatiedettä. Hän varmaankin tiesi, että on olemassa neljäs tila tunnettujen tajunnantilojen takana, ekstaasi-tila, jota ainoastaan askeetit pyrkivät saavuttamaan ja joka silloin vapautti heidät näkyväisestä ruumiista ja vei heidät näkymättömään henkimaailmaan. Oliko Paavali itse kokenut sitä ennen, siitä meillä ei ole historiallista varmuutta. Onhan mahdollista, että hän joskus — kuten itse kertoo — oli noussut »kolmanteen taivaaseen» jo ennen Damaskon tapahtumaa. Mutta joka tapauksessa on mahdotonta, ettei hän niitä asioita olisi tuntenut. »Haltiotilasta» tiedettiin juutalaisten kesken yhtä hyvin kuin kreikkalaisten ja indialaisten. Vaikkei Paavali itse olisi ekstaasia kokenutkaan, täytyi hänen kuitenkin oppineena rabbiinina tietää, että askeetti vaipuessaan syvään mietiskelyyn, irtautui ruumiistaan ja kadotti samalla päivätajuntansa. Hän vapautui kärsimyksestä ja sai esimaun ikuisesta autuudesta, mutta oli kuitenkin samalla poissa tästä maailmasta. Hän oli aivankuin henkiolento, joka oikeastaan kuului toiseen maailmaan ja vain vieraili maan päällä, eikä ollut kotonaan näkyväisessä maailmassa.

Mutta nyt, kun Paavali sai ilmestyksensä Damaskon tiellä, niin mitä se itse asiassa oli? Se oli sitä, että hän päivätajunnassaan — keskellä päivää ensinnäkin ja toiseksi täysin tietoisena itsestään — sai kokea tuota ihmeellistä ekstaasi-tilaa, tuota autuuden ja iankaikkisuuden tilaa, että hän siis päivätajunnassaan sai kokea henkisen elämän huippua: tietoista yhteyttä Jumalan kanssa.

Tämä oli uutta ja ihmeellistä. Ja koska tässä uudessa oli mukana Jeesus Natsarenius, ymmärsi Paavali, että Jeesuksen kanssa oli alkanut uusi aikakausi ihmiskunnan historiassa. Se, mikä ennen oli ollut salassa, se, mikä ennen tapahtui toisessa maailmassa, se, mikä ennen tapahtui joogeille ja askeeteille kun he äärettömän pitkään ja tuskallisten ponnistusten jälkeen vapautuivat ruumiistaan, se tapahtui nyt ruumiissa, se tapahtui nyt päivätajunnassa, se tapahtui nyt sillä tavalla, että ihminen otti vastaan autuuden ja

iankaikkisen elämän ja Jumalan Pojan silloin, kun hän oli oma itsensä tässä jokapäiväisessä elämässä.

Uusi päivä oli siis noussut ihmiskunnan historiassa. Semmoinen oli Paavalin kokemus. Sitä merkitsi hänelle Damaskon tapahtuma.

Kun nyt olemme tästä Damaskon tapahtumasta edes jonkun verran selvillä, saamme käydä tutkimaan Paavalin kirjeitä.

III. KRISTUS, JUMALAN POIKA.

Kaikki, jotka nykyaikana tutustuvat teosofiseen kirjallisuuteen, tutustuvat myös niihin kahteen itämaalaiseen kirjaan, jotka ovat tulleet yleisesti tunnetuiksi teosofisessa liikkeessä, nimittäin Hiljaisuuden Ääneen ja *Bhagavad Gitaan* eli Herran Lauluun. Ja noita kahta hartauskirjaa lukiessaan ja tutkiessaan he pian mielihyväkseen huomaavat, että ne uhkuvat erikoisen rauhallista, viisasta ja ylevää henkeä. Niissä ei tunnu mitään kiihkoa, ei mitään personallista kääntämishalua, ne ovat aivankuin personattoman viisauden inspiroimia.

Jos taas niistä käännyimme Paavalin kirjeisiin, joita kaikki kristityt pitävät kristillisiin pyhiin kirjoihin kuuluvina, pistää heti silmiimme suunnaton ero. Paavalin kirjeet näet uhkuvat läpeensä personallista, voimakasta ja voisimme lisätä, useinkin kiihkoisaa henkeä. Niiden sävy on aivan toinen. Emme joudu kosketukseen minkään rauhallisen ja personattoman viisauden kanssa, vaan joka rivillä kohtaamme elävän ihmisen, jolla on suunnaton tahdonvoima, suunnaton halu toimia ja olla hyödyksi, suunnaton kyky kieltää itseään viimeiseen saakka, jotta vain voisi suorittaa velvollisuutensa. Joudumme tekemisiin tällaisen henkilön kanssa, kun tutkimme Paavalin kirjeitä. Sentähden nämä voivat moneen totuuden etsijään vaikuttaa siltä, kuin eivät olisi läheskään niin yleviä ja viisaita kuin esimerkiksi äskenmainitut itämaalaiset kirjat. Mutta toiselta puolen, jos asetumme vastaanottavaisiksi ja puolueettomiksi totuuden etsijöiksi, täytyy meidän tunnustaa, että noiden itämaalaisen kirjojen sävy, joka on läpeensä rauhallinen, ei meitä siinä määrin herätä eikä meitä niin velvoita, joskin se lukiessa nostaa meidät toiseen maailmaan. Sitä vastoin Paavalin kirjeet ovat niin sydämeen käypiä, niin inhimillisiä ja niin personallisesti kirjoitettuja, että edessämme seisoo ikäänkuin elävä ihminen, joka nuhtelee meitä, varoittaa meitä, innostaa meitä ja inspiroi meitä. Jos puolueettomasti koetamme syventyä Paavalin kirjeisiin ja olemme vastaanottavaisia niiden hengelle, herää meissä sentähden tunnelma, että Paavali on varmasti ihminen, joka mielestään on löytänyt totuuden, vieläpä uuden totuuden, jota hän agitatorisella kiihkolla ja voimalla tahtoo julistaa maailmalle ja joka hänen mielestään on niin tärkeä, että sen hyväksymisestä riippuu ihmiskunnan pelastus. Itämaalaiset kirjat jättävät sikseen, tahtooko lukija niitä seurata vai ei, eivätkä ne tuomitse sitä, joka ei seuraa niitä. Mutta Paavali on täynnä intoa ja uskoa, että »jos ette omaksu tätä totuutta, niin ette pelastu». Paavalin voimakas uskonkiihko on selitettävissä ainoastaan siten, että hän oli mielestään löytänyt uuden totuuden.

Edellä olemme jo viitanneet siihen uuteen, minkä hän löysi. Hän löysi Jumalan Pojan eli Kristuksen, ja tämä Kristus muodostui hänelle hänen hengessään ja mielikuvituksessaan ihmiskunnan ainoaksi pelastukseksi. Usko Jumalaan yksin ei jaksanut pelastaa ihmisiä, mutta Poika tuli ja pelasti.

Tämän saman asian eteen meidän kuitenkin täytyy vielä pysähtyä. Täytyy yhä vielä kysyä, mitä uutta Paavali todella löysi ja mitä hän tahtoi esille tuoda, sillä tavalliset uskovaisetkin sanovat: Paavali ja kaikki kristityt saivat tietysti tietää jotain uutta. Jumala itse antoi heille uuden ilmoituksen Jeesuksessa Kristuksessa ja uuden uskonnon, joka mullisti koko maailman.

Mutta vertailevan uskontotieteen tuntijat, tiedemiehet, jotka arvosteluissaan ovat puolueettomia, eivät ole läheskään vakuutettuja siitä, että tuli maailmaan uutta ja mullistavaa Jeesuksen Kristuksen kautta, vaan rinnastavat kristinuskon toisten uskontojen kanssa ja sanovat, että kaikki uskonnot ovat kotoisin samasta puusta. Onhan nykyaikaisen teosofisenkin tutkijan ensimmäinen suuri heräyminen se, että hän pääsee ymmärtämään, että kaikki uskonnot ovat olleet ja ovat todellisia uskontoja, todellisia Jumalan ilmoituksia, kaikki todella totuudesta ja hengen syvimmistä salamaailmoista lähteneitä. Eivät uskonnot ole lastenkamarisatuja, niinkuin tieteelliset tutkijat alussa olivat taipuvaisia ajattelemaan. Ne ovat päinvastoin kaikki Jumalasta lähteneitä ja opettavat kaikki samoja ikuisia, jumalallisia totuuksia. Mutta nykyaikainen teosofi ei ole tottunut ajattelemaan, että kristinuskon tai paremmin sanoen Jeesus Kristus olisi tuonut

maailmaan mitään mullistavaa uutta. Sentähden meidän täytyy pysähtyä Paavalin eteen, hänen voimakkaan vakaumuksensa eteen ja tutkia, kysyä, mitä siinä on uutta ja ihmeellistä.

Paavalin vilpitiön vakaumus painaa paljon vaa'assa. Jos Paavali olisi esittänyt jotain vanhaa, ennestään tunnettua ja tiettyä, jonka hänen aikalaisensa olivat unohtaneet, ei hän olisi joutunut niin suuren innostuksen ja kiihkon valtaan. Silloin hän pikemmin olisi ollut kuin vanhus, joka ei kiihkoile löydettyään totuuden, vaan aivan rauhallisesti puhuu elämän viisaudesta ja neuvoa nuorempiaan. Hän kertoo kuinka asiat ovat, mitä hän on kokenut, samalla tietäen, että nuoret eivät ota oppia vanhan viisaudesta, vaan ovat pakotetut itse kokemaan. Siihen suuntaan puhuvat itämaalaiset pyhät kirjat. Ne ovat kuin kokeneen vanhuksen viisautta.

Paavali sitä vastoin uhkuu nuoruuden voimaa. Hän on kuin nuorukainen, joka pyhässä innossa todistaa toisille, että »katsokaa nyt, kuinka asiat ovat, ettekö näe ja ettekö sitä huomaa!» Mutta Paavalin innostus ei ole nuoren ihmisen ohimenevää innostusta. Paavalin kirjeet eivät ole kirjoitetut Paavalin nuoruuden aikana. Paavali ei ollut enään nuori mies, kun hän kirjoitti lähetyskirjeensä. Päinvastoin. Hän oli noin parikymmentä vuotta jo silloin toiminut kristittyjen kesken ja kristinuskon puolesta. Hän kirjoitti kaikki epistolansa viimeisinä kymmenenä vuotena. Hän oli siis vanha mies. Hän oli 50 vuoden iässä silloin, kun hän kirjoitti kirjeensä. Ei niitä siis synnyttänyt mikään nuoruuden käymisprosessi hänen sielussaan. Hän uhkui nuoruuden voimaa, sentähden että hän tunsii tietävänsä jotain uutta.

Vanhana miehenä täynnä nuoruuden uskoa hän itse on paras todistus siitä, että tiesi olevansa uuden historiallisen aamuruskon ensimmäisiä virittäjiä. Ja ilman Paavalin työtä meillä tuskin olisi mitään kristinuskoa ja mitään kristikuntaa. Eivät toiset apostolit samalla innolla levittäneet Jeesuksen Kristuksen sanomaa pakanoiden kesken. He pikemmin aikoivat säilyttää sitä jonakin juutalaisena erikoisoikeutena. Heidän silmissään Jeesus Kristus ennen kaikkea tuli juutalaisia pelastamaan, ympärileikattuja pelastamaan. He miltei kauhistuivat ensin, kun Paavali rupesi saarnaamaan Kristusta pakanoille, ympärileikkaamattomille ihmisille. Heillä oli tavallaan rajoitettu käsitys uudesta uskosta. Paavali ei ollut persoonallisesti Jeesusta tuntenut, mutta Damaskon tapahtuman kautta ja sitä seuraavissa tutkimuksissaan ja ilmestyksissään hän oli tullut vakuutetuksi siitä, että oli kysymyksessä maailmanhistoriallinen tapahtuma ja koko ihmiskunnalle tarjottu pelastava käsi eikä vain ahtaasti kansallinen nousu. Sentähden hänestä tuli »pakanain apostoli», niinkuin on sanottu.

Jos nyt kysymme kristikunnalta, mitä uutta Paavali toi maailmaan — sillä Paavali on todellisuudessa kristikunnan perustaja, — niin saamme kuulla eri kirkkoilta yksimielisesti, että uusi verrattuna vanhoihin uskontoihin oli siinä, että Jumala itse esiintyi maan päällä Pojassaan ja pelasti ihmiskunnan Poikansa kuoleman kautta. Niin kristityt kirkot sanovat ja perustavat oppinsa Paavalin kirjeisiin. Ja tukea eriävillekin opeilleen ne aina etsivät Paavalin kirjeistä ennenkaikkea. Sillä Paavali on ensimmäinen teologi niin sanoaksemme. Katolinen kirkko, joka uskoo Jumalan armoon ja ihmisen omiin töihin, perustuu Paavalin oppiin yhtä hyvin kuin protestanttinen kirkko, jonka mukaan usko on ainoa autuaaksitekevä. Samoin on Paavalissa kiinni kalvinistinen kirkko, joka uskoo predestinatsiooniin eli armovalintaan, minkä opin mukaan osa ihmisiä on maailman alusta saakka määrätty iankaikkiseen kadotukseen.

Tuommoisiako ristiriitaisia asioita Paavali siis on opettanut? Sekö oli uusi, minkä hän toi maailmaan?

Meidän täytyy todella tarkkaan tutkia lähdekirjoja, Paavalin kirjeitä. Mutta emme silläkään pääse pitkälle. Emme pääse ainoastaan kielitutkijoina tai raamatun kriitikkoina asioiden perille. Siinä kirkot ovat oikeassa, ovatpa oikeassa siinäkin, kun väittävät, että täytyy olla uskoa, ennenkuin kykenee raamattua oikein lukemaan. Mutta kun sitten pyydämme määritelmää uskosta, vastaavat eri kirkot eri tavalla. Siihen tiemme seisautuu.

Sentähden saamme itse määritellä uskoa eli sitä ehtoa ja edellytystä, joka on välttämätön Paavalinkin kirjeiden ymmärtämiseen. Ja mikä määritelmä silloin on parempi kuin se, minkä kokemus antaa, minkä

järkemmekin heti hyväksyy?

Se määritelmä on: emme koskaan pääse tietämään, mitä Paavalin kristinusko on, ellemmme aloita samalla tavalla kuin Paavali itse, ellemmme aloita Damaskon tapahtumalla omassakin elämässämme. Meidän täytyy ensin kokea ja hengen elämästä jotain tietää ja sitten siihen uskoa. Sillä jos uskomme vain siihen, mitä emme tiedä, olemme alttiit minkälaisille erehdyksille tahansa. Mutta jos uskomme siihen, mitä tiedämme, silloin koko maailma muuttuu, silloin koko elämä on täynnä valoa. Sillä »usko» ei ole »totena pitämistä» ainoastaan. Se on ennen kaikkea luottamusta, antautumista, henkistä voimaa ja elämää.

Emme Paavalia ymmärrä, ellemmme ole kokeneet samaa kuin hän. Emme osaa tulkita hänen ristiriitaisia lauseitaan, ellemmme tunne kokemuksesta sitä henkistä asiaa, josta hän kulloinkin puhuu.

Jos siis meidän tekee mieli kuvata sitä uutta näkemystä ja tietoa, mikä Paavalille tuli hänen kristillisissä tutkimuksissaan ja ilmestyksissään, on parasta ja yksinkertaisinta kuvata, mitä nykyinen totuuden etsijä voi kokea ja nähdä kulkiessaan Paavalin jälkiä ja tehdessään samoja kokemuksia kuin hän. Voimme silloin kuvata asioita niin sanoaksemme nykyaikaisella kielellä, ja meidän täytyy tehdä se ensin. Vasta kun saamme itse asian selväksi, on meidän helppo ymmärtää Paavalia, ymmärtää, mitä hän kulloinkin tarkoittaa.

Aloitakaamme vielä uudestaan Paavalin ensimmäisestä ja keskeisestä henkisestä kokemuksesta, n. s. Jumalan Pojan kokemuksesta.

Mikä se on tämä Jumalan Poika, jota Paavali nimittää Kristukseksi? Kuinka voimme sitä älyllisesti, järjessämme filosofisesti ymmärtää? Nykyaikainen järkemme voi sen hyvinkin ymmärtää. Turvautukaamme muutamiin vertauksiin.

Ajatelkaamme ensin arkkitehtia, joka rakennuttaa kirkkoa. Arkkitehtinä hänen tehtävänsä on antaa piirustukset rakentajille. Arkkitehtinä hän on myös itse laatinut piirustukset. Ja koska hän on laatinut piirustukset, on hän laatinut ne sisäisen näkemyksensä tai ajatuksensa mukaan. Hän on hengessään luonut itselleen kuvan kirkosta, joka on rakennettava, ja hän on tehnyt kuvan täydelliseksi joka yksityiskohdassa. Kuva on olemassa hänen mielikuvituksessaan, ja hän piirtää sen paperille. Sitten toiset rakentavat, kirkko nousee pystyyn ja seisoo lopulta tuossa elävänä todistuksena arkkitehdin nerokkaasta mielikuvasta.

Ajatelkaamme toiseksi säveltäjää, niin ymmärrämme jotain lisää. Minkälainen ihminen on säveltäjä? Hän on ihminen, joka koko sisäisellä olemuksellaan tajuaa ihmeellistä kauneutta, jota hän ei kykene sanoin kuvamaan. Hän ei ole runoilija eikä kirjailija, eikä hän osaa maalata kankaalle sitä kauneutta, jonka hän tuntee ja tietää ja jonka täytyy tulla hänen kauttaan maailmaan. Mutta hän kuulee sen sanoin selittämättömissä äänissä ja se purkautuu hänestä sävellyksissä. Yhtäkaikki ei yksikään sävellys tyhjennä itse kauneutta. Jokaisesta sävellyksestään säveltäjä ajattelee: »kuinka se sentään on epätäydellinen, ei se tuo esille sitä kauneuden aatetta, sitä sopusoinnun ja autuuden ideaa, mikä minussa elää». Yhä uusia ja uusia sävellyksiä hän luo, mutta kauneus itsessään pysyy salassa, — ja kuitenkin säveltäjä tietää sen olevan.

Syrjästä katsoen tietysti sanomme, että säveltäjä itse on kauneuden lähteenä, hänen oma sielunsa on kauneuden vartija ja samalla itse kauneus, jota hän tuo esiin sävellyksessä toisensa jälkeen. Mutta säveltäjä ei tunne niin. Itse hän tuntee, että ihanuus on salassa, vaikka hänen pitäisi tuoda sitä esille. Ja hän tuo sitä voimiensa ja kykyjensä mukaan.

Ajatelkaamme vielä kolmanneksi kukan siementä. Se on pienen pieni eikä millään tavalla kukan näköinen. Mutta kun pieni siemen lasketaan maahan, nousee siitä suotuisain olosuhteiden vallitessa taimi, kasvi ja kukka. Ja koska toisesta siemenestä tulee ruusu, toisesta neilikka tai orvokki j.n.e., täytyy siemenissä olla joitakin salattuja voimia, jotka vaikuttavat, että juuri määrättyt kukat niistä muodostuvat. Vaikka siemenet ovat toistensa kaltaisia ja helposti sekoittuvat, ellei pidetä hyvää tiliä niistä, ei luonto niitä sekoita; luonto ei anna orvokin siemenistä kasvaa ruusuja, luonto aina tietää, mikä kukka tulee mistäkin siemenestä.

Luonto on siinä suhteessa selvänäköinen. Jos mekin olisimme sillä tavalla selvänäköiset, pitäisi meidänkin osata nähdä, mitkä voimat vaikuttavat kussakin siemenessä, ja silloin kai meidän pitäisi nähdä niissä aivankuin kuva tulevasta kukasta. Tämä ei ole mitään järjetöntä ajatella. Se on aivan luonnollista, että jos meillä vain olisi semmoinen kyky, että voisimme nähdä noita salattuja voimia siemenessä, niin meidän pitää voida nähdä silloin juuri kuva tuosta kukasta. Siemenen salatut voimat kuvastuisivat meille kukkana ja me kykenisimme sanomaan, että tuosta tulee ruusu, koska näemme hengessämme ruusun, tuosta tulee neilikka, tuosta orvokki j.n.e. Mutta jos tässä näkyväisessä maailmassa vertaamme toisiinsa eri ruusuja ja samaten toisiinsa eri orvokkeja, niin minkä huomion teemme? Niistä ei yksikään ole läpeensä toisensa kaltainen. Jokainen ruusu, jokainen orvokki on niin sanoaksemme oma itsensä, ei ole aivan läpeensä toisen ruusun tai orvokin kaltainen.

Jos ajattelemme filosofisesti näitä asioita, voimme Platonin kanssa sanoa, että on olemassa jonkinlainen ruusun aate eli perustyyppi, orvokin aate eli perustyyppi. Eikä semmoinen ole mahdoton kuvitella. Kootkaamme maailman kaikki ruusut ja valokuvatkaamme ne, jokainen ruusu samassa asennossa. Kun kaikki valokuvat liitetään yhteen, päällekkäin, tulee niistä yhteinen kuva. Siitä voisimme piirtää jonkinmoisen »läpileikkauksen» kaikista ruusuista ja saisimme ruusutyypin, ruusun aatteen eli idean, joka muuten piilee aatteitten näkymättömässä maailmassa.

Hyvällä syyllä voimme täten väittää, että on olemassa ruusun perustyyppi, joka perustyyppi on kätkeytyneenä näkymättömään maailmaan. Tämä ruusun aate niin sanoaksemme aineellistuu eli putoaa alas tänne näkyväiseen maailmaan joka kerta, kun tänne muodostuu elävä ruusu, joka ei ole sama kuin tyyppi, mutta jossa tyypin perusajatus on elävänä läsnä.

Katsokaamme nyt, millä tavalla nämä vertaukset valaisevat Jumalan Pojan probleemia.

Paavali, joka oli tutustunut juutalaisten salaisiin oppeihin ja mahdollisesti toisiinkin uskontoihin, hän tiesi, mitä viisaat olivat opettaneet, että ihmisessä piilee kuolematon, jumalallinen henki. Missä se piilee? Jossain ylhäällä, Jumalan kuvana, taivaallisena kykynä, *fravarshina*, niinkuin persialaiset sanoivat, suojelusenkelinä, kaksoisminänä, henkenä, *ruahina* juutalaisella nimellä, filosofein monaadina. Se on salassa ylhäällä näkymättömässä henkimaailmassa eikä ole ilmennyt ihmisessä. Ja kuitenkin se ilmenee ihmisen persoonallisuudessa! Ihmisen sisin henki on verrattavissa ruusun perustyyppiin ja yksilöllinen ihminen elävään fyysilliseen ruusuun, sillä suurella erolla kuitenkin, että ihmisen jumalallinen kuva on omassa maailmassaan täydellinen niinkuin ruusunkin idea, mutta sen ilmennys näkyväisessä maailmassa inhimillisenä minänä on peräti epätäydellinen eikä vastaa ihannettaan niinkuin elävä ruusu. Jumalan kuvasta on tullut Jumalan irvikuva.

Siinä Paavalin ja kaikkien viisaiden suuri käytännöllinen probleemi on ollut. Millä tavalla ihminen, joka sisässään on kuolematon henki ja ikuisena henkenä täydellinen, millä tavalla hän on persoonallisena olentona saatettava jälleen yhteyteen sisimmän Jumalansa kanssa?

Paavali tiesi, että mahdottomain ponnistusten jälkeen ihminen voi rakentaa jonkunlaisen sillan korkeimman sisäisen itsensä ja persoonallisuutensa välille. Niin tehtiin vanhan ajan mysterioissa ja vihkimyksissä. Mutta se oli harvinainen tapahtuma. Silloin tällöin joku yksilö siten »pelastui». Suuri ihmiskunta vaelsi pimeydessä, kohtalon ajamana, ilman pelastusta.

Mutta tämä vanha ja vaikea probleemi tuli uudella ja odottamattomalla tavalla ratkaistuksi, kun Paavali sai kokea Jumalan Pojan. Mitä oli näet tuo Jumalan Poika? Ei ainoastaan hänen oma sisäisin henkiminuutensa, hänen jumalallinen perustyyppinsä eli monaadinsa ilmestynyt Paavalille Damaskon tiellä hänen ollessa täydessä päivätajunnassaan. Probleemi tuli hänelle ratkaistuksi siten, että hänelle ilmestyi Jumalan Poika, joka oli tullut maailmaan ja joka nyt oli mukana hänen kokemuksessaan.

Mikä siis oli se Jumalan Poika, joka oli maailmaan tullut? Se oli täydellisen ihmisen alkutyyppi,

ihmiskunnan alkuperäinen Jumalankuva, johon kaikkien ihmisten yksilölliset monaadit, henkiminuudet, uppoutuivat kuin pisarat mereen. Ja miksikä se oli Jumalan Poika? Sentähden, että se — aivankuin arkkitehdilla kuva kirkosta, jota hän aikoo rakentaa, — on ollut olemassa maailman alusta saakka Isän Jumalan tajunnassa täydellisenä kuvana ja elävänä ennustuksena siitä, mitä tuleman piti. Jumalan Poika on suuri taivaallinen ihminen, kokoonpantu kaikkien elävien ihmisten salassa olevista monaadeista eli hengistä, mutta ei kuollut kokoomus monaadeja, ei abstraktinen aate, vaan Isän Jumalan ajan aamusta, luomisesta saakka elävä ajatus, jonka mukaan ja jonka avulla kaikki on luotu. Sillä salainen Jumala, Isä, on arkkitehti, joka ei luo kuollutta, ainoastaan mielikuvituksessa olevaa kuvaa, niinkuin joku maallinen arkkitehti, vaan luovan Jumalan mysterio on siinä, että kaikki hänen tajunnassaan oleva on elävää. Hänen Poikansa elää. Hän on ihmiskunnan takana oleva suuri minuus — ja ihmiset ovat kuin soluja hänen ruumiissaan.

Damaskon tapahtuman johdosta Paavali käsitti, minkä tähden hän päivätajunnassaan tuli tietoiseksi sekä omasta henkiolemuksestaan että Jumalan Pojasta. Tämä oli mahdollista ainoastaan sen kautta, että Jumalan Poika oli tullut ihmiseksi. Hänessä, Paavalissa, se ei tapahtunut ensimmäistä kertaa. Hän ei ollut sillä tavalla armoitettu. Mutta näkemyksessään hän kuuli äänen, joka todisti olevansa tuo ensimmäinen, tuo edelläkävijä. Ja ääni sanoi: »minä olen se Jeesus, jota sinä vastustat.» Siis Natsarealaisessa Jumalan Poika oli ensin ilmestynyt maan päälle.

Ja sillä tavalla Paavali älysi, että uusi aikakausi alkoi ihmiskunnalle. Taivaallinen ihminen, »Minä olen se mikä olen», Jumalan Poika, joka oli ollut salassa ja jonka yhteyteen ihmisyksilöt olivat päässeet ainoastaan pyrkimällä ulos itsestään, nousemalla haltiotilassa taivaallisiin maailmoihin, tämä Jumalan Poika, tämä Kristus oli nyt tullut maan päälle laskeutumalla kokonaan, ruumistumalla täydellisesti yhteen ihmiseen, Jeesus Natsarealaiseen. Samalla hän oli tullut ihmisiä niin lähelle, ettei kukaan enää ollut suljettuna pois taivaallisen ihmisen yhteydestä. Ennen Kristus oli kaukana ihmiskunnasta, ikipuhutussa yläilmoissa. Nyt Kristus oli laskeutunut ihmiskuntaan. Nyt Kristus asui sisäisenä kauneutena jokaisessa ihmisessä. Jokainen ihminen joutui sielussaan säveltäjän asemaan, jonka tehtävä on paljastaa Jumalan Pojan salattua ihanuutta.

Tämä oli Paavalin kokemus, ja tämä on perusta, jolle meidänkin täytyy rakentaa, lähtökohta, josta meidänkin täytyy lähteä, jos tahdomme ymmärtää Paavalia. Ei tämä ole minkään kristillisen kirkon uskon pöngittämistä eikä se ole uusi usko. Se on palaamista alkuperäiseen kristinuskoon. Se on yhtymistä elävään Kristukseen eikä n. s. uskoa kuolleeseen. Se on sitä henkisen elämän todellisuutta, joka tekee vanhat uskonnot pyhiksi, joka näyttää, että Kristus Jumalan Poika, on aina ollut kaikkien uskontojen, kaikkien inhimillisten pyrkimysten takana. Ihminen saattoi kokea Kristusta ennen Kristusta ja ihminen saattaa olla kokematta Kristusta jälkeen Kristuksen, vaikka puhuttaisiin Kristuksesta kuinka paljon. Ero on vain siinä, että ennen oli Kristus olemassa vain pyhille ja vanhurskaille. Nyt kaikki ihmiset, huolimatta siitä, kuinka kehittymättömiä, kuinka syntisiä, kuinka mielestään huonoja ovat, kaikki ovat yhtä lähellä Kristusta, kaikki ovat yhtä lähellä Jumalan salattua valtakuntaa. Ehtona on vain, että ihminen etsii totuutta, että hän asettaa kuten evankeliumissa sanotaan, Jumalan valtakunnan maallisen elämänsä edelle. Silloin avataan kolkuttajalle portit. Ei leikillä, ei helposti, mutta ihminen ei ole enää tuomittu pimeyteen. Valon Herra on kohtalon voittanut ja joka maanpäällisessä elämässään ihminen on tilaisuudessa astumaan yli taivaan kynnyksen.

IV. PAAVALIN KIRJEIDEN SALAINEN VIISAUS.

Otsake semmoinen kuin »Paavalin kirjeiden salainen viisaus» ei ole omiansa herättämään mieltymystä kristillisissä veljissämme, sentähden että heidän mielestään kristinuskon koko olemus on siinä, että sillä ei ole mitään salaisia, esoteerisia oppeja, joita vain valituille jaettaisiin, koska se on yksinkertainen, selvä opetus kaikille ihmisille. Se on yksinkertainen usko, joka on hullutusta niille, jotka eivät sitä omista, mutta autuuteen vievä usko niille, jotka sen omistavat. Kristillisellä kirkolla on keskiajasta lähtien ollut tämä selvä kanta. Ja meidän täytyy tunnustaa, että Paavalin työ, hänen saarnansa, hänen opetuksensa, on antanut aihetta juuri tähän kristilliseen katsantokantaan. Paavalin kokemus oli, kuten olemme koettaneet selvittää, että pelastus, joka ennen maailmassa oli tarjona ainoastaan harvoille valituille, joilla oli erikoiset luonnon taipumukset asketismiin ja itseharjoitteluun, se sama pelastus avautui nyt kaikille ihmisille Jeesuksen Kristuksen elämän ja kuoleman kautta. Tämä oli selvästi Paavalin kanta hänen kirjeissään ja sentähden emme saata ihmetellä, että kristilliset kirkot ovat omaksuneet juuri saman näkökannan. Se perustuu totuuteen ja tosiseikkoihin, ja kristikunta on niin muodoin oikeassa.

Ja kuitenkin meidän täytyy sanoa, että kristillinen kirkko on väärässä. Sillä jos pelastuksen sanoma olisi ollut avoinna jokaiselle ihmiselle sillä yksinkertaisella tavalla, kuin kristillinen kirkko on pitkin matkaa oletanut ja uskonut, niin eiköhän maailma olisi enemmän viisastunut, eiköhän maailmassa olisi enemmän uskoa, eiköhän olisi ihmisiä enemmän, joista voisi sanoa, että he toden teolla ovat pahasta »pelastuneet»? Syytä voisimme silloin kysyä: miksikä meidän ihmiskuntamme vielä tänäpäivänä suureksi osaksi vaeltaa »pakanuuden pimeydessä»? Pakanain oikeuskäsité vaati kostoja ja rangaistusta, kristinuskon syvä ja korkea siveysoppi ei kosta pahaa pahalla, vaan antaa anteeksi. Jos siis kristinuskon todella olisi kulkenut voittajana läpi vuosisatojen, niinkuin kristilliset kirkot otaksuvat, minkätähden silloin kristikunta on käynyt julmia sotia, minkätähden se on piinannut ja vainonut »vääräuskoisia» ja »kerettiläisiä», minkätähden se yhä kantaa korkealla koston ja rangaistuksen miekkaa sekä yhteiskunnallisessa että kansainvälisessä elämässään?

Pelastussanoma oli kaikkia varten. Kristillinen kirkko on sitä mielestään kaikille julistanut. Miksi maailma ei siis ole pelastunut? Onko vika siinä, että olemme väärin käsittäneet itse sanoman? Onko vika siinä, ettemme olekaan kulkeneet, emme Paavalin jäljessä enemmän kuin Jeesuksen Kristuksenkaan?

Siinäpä on vika. Emme ole kristillisessä kirkossamme seuranneet edes Paavalin jälkiä. Paavali laski perustuksen kirkolle ja kirkonopille. Mutta eivät kristilliset kirkot ole Paavalin lailla ymmärtäneet, mikä se uusi pelastussanoma oli, joka avautui kaikille ihmisille Jeesuksen Kristuksen elämäntien kautta.

Kun tutkimme historiaa, kun katselemme kristikunnan ensimmäisiä aikoja, jolloin kristinuskon ei vielä ollut valtiousskontona, ensimmäisiä kristittyjä aikoja, huomaamme, että toisella tavalla silloin käsitettiin pelastussanoma ja sen vastaanottaminen uskossa. Nyt väitämme, että usko on ihmisen saavutettavissa ilman muuta. Hän syntyy kristikuntaan, hänet kastetaan Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen, hänen kasteenliittonsa uudistetaan rippikoulussa, hän lupaa uskovansa — ja sitten hänellä on kaikki edellytykset, hän on kristitty, hän uskoo.

Paavalin kannalta tämä on itsepetosta. Ihmiskunta on tänään saman probleemin edessä kuin kristinuskon ensimmäisinä aikoina. Ei usko ole nyt parituhatta vuotta Jeesuksen Kristuksen jälkeen helpommin, yksinkertaisemmin, mitättömämmin saavutettavissa kuin silloin ensimmäisinä kristillisinä aikoina. Usko on nyt aivan saman ponnistuksen takana kuin silloin. Usko on kyllä saavutettavissa ja usko se ihmisen pelastaa. Uskossa hänelle avautuu iankaikkinen elämä. Mutta usko ei ole ihmisellä syntymästään mukana. Usko ei tule hänelle ulkonaisen tempun kautta. Usko on yhtä etäällä nyt, yhtä syvällä, yhtä korkealla kuin ensimmäisenä kristillisenä aikana.

Ensimmäisillä kristityillä seurakunnilla oli selvä tieto siitä, kuinka tärkeä, vaikea ja monimutkainen asia usko oli. Kasteen kautta kyllä yksilö otettiin vastaan kristilliseen seurakuntaan ja kasteen avulla edellytettiin, että usko hänessä heräisi, mutta ennenkuin hänet saatettiin kastaa, täytyi hänen käydä läpi valmistus. Hän oli, kuten kirkkohistoriasta muistamme ensin *katekumeenina*, ja katekumeeniaika kesti ainakin kaksi vuotta. Katekumeenina häntä opetettiin ja opastettiin. Katekumeenina hän sai harjoittaa itsekasvatusta, ja katekumeeniaika kantoi toisenkin nimen: se oli samalla *katharsis*- eli puhdistusaika. Kristilliseen seurakuntaan pyrkijän tuli silloin puhdistaa itseään määrättyllä tavalla, jotta usko hänessä heräisi.

Meillä on Paavalin kirjeissä selviä viittauksia siihen, että oli erilaisia n.s. asteita kristittyjen kesken. Korinttilaiskirjeessä esim. Paavali nimenomaan sanoo, että hän puhuu nyt »täydellisille». Hän ei voisi puhua tavallisille uskovaisille tällaisia asioita, jotka kuuluvat salaiseen viisauteen. Hän antaa ainoastaan rieskaa ja maitoa niille, jotka eivät ole vielä valmistuneet vaikeammin sulatettavaan ruokaan

Kun kristilliseen seurakuntaan pyrkijä oli ollut aikansa katekumeenina, tuli hänestä uskovainen eli *pistos*. Kaste oli merkki, joka vahvisti hänen liittonsa seurakunnan kanssa. Mutta kun hän oli tätä uskon elämää elänyt, saattoi hänestä tulla täydellinen eli *teleios*. Tämä tietysti riippui hänen omasta persoonallisesta kehityksestään uskonelämässä, eikä niin ollen voitu määritellä aikaa, milloinkaan se tapahtuisi.

Mutta nämä kolme astetta olivat ainakin olemassa, ja sanottiin vielä, että *pistos*-tilan saavuttaminen ja uskossa kasvaminen oli jonkinlaista *myesista* eli »vihkimystä». Uskovaksi tuleminen oli kasteen vihkimystä ja uskossa kasvaminen saattoi tapahtua erilaisissa asteissa, niin että puhuttiin uskovaisesta, joka on vain »kastettu» ja semmoisesta, joka on myös »valaistu». Joka tapauksessa tämän uskon eli vihkimysajan loppukohta oli täydellisyyden saavuttaminen eli tuleminen teleiokseksi.

Tällaiset tiedot meillä on historiallisesti ensimmäisistä kristillisistä seurakunnista. Näitä asioita meidän kristillinen kirkkomme ei ole ymmärtänyt, sillä kun kirkosta tuli valtion liittolainen Konstantinus Suuren hallitessa, kadotti kirkko samalla alkuperäisen henkensä ja voimansa. Sentähden kristillinen kirkko ei ole osannut pelastaa kristikuntaa. Sillä ei ole ollut tarjottavana elämän leipää, ainoastaan kiviä. Se säilytti ainoastaan tuon suuren ihmeellisen tiedon, että kaikille ihmisille avautui uskon elämä. Mutta millä tavalla uskonelämä avautui, millä tavalla yksilön piti siihen valmistua, se kaikki jäi kirkolta unohtuiksi. Sentähden yhä tänäpäivänä vaellamme samassa vanhassa pakanuudessa kuin ennen Kristuksen tuloa.

Ei kuitenkaan enää vallan samassa, sillä viime vuosikymmeninä olemme saaneet uutta valoa kaikkiin näihin asioihin, uutta valaistusta koko uskonkysymykseen suuren ja ihmeellisen teosofisen liikkeen kautta. Saamme kiittää Madame Blavatskyn uhrautuvaa työtä siitä, että silmämme ovat auenneet.

Madame Blavatskya tosin kristikunta vielä pitää jonkinlaisena pakanana. Eihän Blavatsky ollut kristitty. Hänhän oli buddhalainen eikä välittänyt kristinuskosta mitään. Se on tavallinen arvostelu hänestä. Mutta hän se kuitenkin oli, joka ensimmäisenä avasi meidän silmämme, joka ensimmäisenä toi maailmaan sen tiedon, että usko on yhä saavutettavissa, usko tuossa vanhassa merkityksessä, usko merkityksessä *pistis*. Olemme suomentaneet tuon kreikkalaisen käsitteen sanalla usko — ja miksikä emme käyttäisi suomen kielessä samaa käännöstä kuin muissakin Euroopan kielissä? Kuitenkaan ei kreikkalainen sana *pistis* merkitse »uskoa» sanan jokapäiväisessä merkityksessä. Meidän päivinämme voidaan uskoa määritellä näin: usko on sitä, että ihminen uskoo jonkin asian olevan niin tai niin. Opetetaan esim., että Jumala on kolmiyhteinen. Ken pitää tämän opin totena, hänen sanotaan siihen uskovan. Ja jos uskottava asia käy yli tavallisen järjen, sanotaan kirkkoisä Tertullianuksen tavalla, että usko on sitä ansiokkaampaa. *Credo quia absurdum* — uskon, koska se on järjetöntä . . .

Alkuaan ei usko-käsitteellä ole ollut tämä merkitys. Evankelinen sana *pistis* ei ole tarkoittanut uskoa tällaisessa pintapuolisessa merkityksessä. Eihän se sitä merkinnyt tavallisessakaan kreikkankielessä. Profaanisessa kreikkalaisessa kirjallisuudessa tarkoitettiin *pistis*-sanalla kokemusperäistä, empiiristä tietoa.

Sentähden jotkut kreikkalaiset ihmettelivät, että Plato käytti filosofiassaan sanaa *pistis* silloinkin, kun hän puhui ihmisen suhteesta jumalallisiin ideoihin, näkymättömän maailman henkisiin asioihin. Kuinka filosofi ja loogillinen ajattelija Plato — he kysyivät — voi sanoa pistikseksi eli tiedoksi sitä, mikä koskee näkymättömän maailman asioita?

Mutta Plato oli mysteriotiedon kannalta oikeassa. Ja me ymmärrämme muutta mutkitta, että kristityt käyttäessään sanaa *pistis* eivät käyttäneet sitä missään alemmassa merkityksessä kuin tavalliset kreikkalaiset filosofit ja kirjailijat. Eivät he käyttäneet sitä tarkoittamaan jonkun opin totena pitämistä, vaan tietysti he sillä tarkoittivat, että ihminen jolla oli *pistis*, oli varmassa elävässä suhteessa jumalallisiin asioihin, että hänellä oli niistä kokemusta. *Pistis* perustui kokemukseen, niinkuin Paavalista näimme, ja se merkitsi, että Paavali silloin oli saavuttanut tiedon. Tämä tieto herätti hänessä uskoa ja elämää, ja *pistis*-sanalla hän kuvasi sitä uskoa, joka syntyy tiedosta eli kokemuksesta.

Niinhan kaikkea tietoa seuraa usko. Jos ymmärrän, että viisi kertaa viisi on kaksikymmentäviisi, kuinka voisin olla siihen uskomatta? Kuitenkin paljas järkiperäinen tieto on sitä laatua, että voimme sen kieltääkin, voimme käytännössä menetellä »vastoin parempaa tietoa», kuten sanotaan. Sitä vastoin henkinen tieto ei ole kierrettävissä. Ihminen ei voi asettua ulkopuolelle totuutta, heitellä sitä sinne ja tänne ja menetellä sen kanssa, kuinka hän tahtoo. Kun hänellä on korkeampaa tietoa ja kokemusta henkisistä asioista, täytyy hänen niihin uskoa. Usko tulee itsestään, sillä usko on elämää, ja totuuden kieltäminen olisi hänelle kuolemaa.

Kristillisissä kirkoissa olemme unohtaneet uskon merkityksen. Puhumme uskosta erikseen elämästä. Valitamme, että ihminen uskoo, mutta ei elä uskonsa mukaan. Tämä perustuu siihen harhaluuloon, että usko voisi olla riippumaton tiedosta, että se voisi perustua muuhun kuin kokemukseen. Kun luemme Paavalin kirjeitä tai toisia Uuden Testamentin kirjoituksia, joissa puhutaan uskosta ja elämästä ja joissa teroitetaan, että nuo asiat ovat yhtä, luulemme niiden olevan eri asioita, koska niitä sanotaan yhdeksi. Paavali puhuu enimmäkseen vain uskosta ja näyttää edellyttävän, että usko tuo mukanaan elämän, mutta tämänkin me ymmärrämme, ikäänkuin hän puhuisi eri asioista. Emme ota lukuun, että Uuden Testamentin kirjoitukset pitävät luonnollisena asiana, että lukijat ovat tietoisia siitä, mitä sanalla *pistis* tarkoitetaan. Mutta, kuten sanottu, meidän kirkoltamme ja meidän kristikunnaltamme on uskon käsite unohtunut.

Ensimmäisinä kristillisinä aikoina otettiin seurakuntiin vastaan ja kastettiin semmoisia täysikasvaneita ihmisiä, jotka ensin kaksi vuotta tahtoivat olla katekumeeneina, opetettavina, ja huomiomme kääntyy sentähden kysymykseen: mitä noille katekumeeneille opetettiin ensimmäisellä kristillisellä ajalla?

Muuan kirkkoisä sanoo: »me opetamme kansalle julkisesti *Iesum Christum crucifixum* — Jeesuksen Kristuksen ristiinnaulitun — mutta niille, jotka pyrkivät yhteytemme, me opetamme Logoksesta.» Ensimmäisissä kristillisissä seurakunnissa oli tapana tehdä propaganda- eli herätystyötä »uskottomain» kesken, niiden kesken, joilla ei ollut »uskoa», jotka eivät olleet kristityitä. Tämä tapahtui seuraavasti. Seurakunta kokoontui aamulla julkiseen kokoukseen, johon saivat tulla pakanat ja uskottomat kuuntelemaan. Ja näillä kristillisillä seurakunnilla oli julkisissa kokouksissaan paljon kuuntelijoita. Apostolit ja heidän lähimmät opetuslapsensa saarnasivat, puhuen sisäisestä tiedostaan rauhallisesti ja vakuuttavasti. Ja mitä heidän saarnansa koski?

Sen piankin ymmärrämme, kun tarkastamme Paavalin kirjeitä. Mistä näet piti kääntää pois ihmisten mielet ja millä tavalla heitä piti valmistaa uskoa vastaanottamaan? Heidän mieltänsä piti kääntää pois kaikenlaisten henkivaltain, näkymättömän maailman voimain, siis sielullisten, psykologisten voimain palvelemisesta. Paavalin mielestä pakanaus on sitä, että ihmisen mieli ei ole keskittyneenä yhteen ainoaan elämäntarkoitukseen, vaan on kuin rikkirevitty ja palasina, niin että hän itse asiassa palvoo monenlaisia jumalia, monenlaisia psykologisia voimia. Jumalat ja henkivallat, näkymättömät voimat, vaikuttavat ihmisen sieluun. Täällä me kävelemme maan päällä ja teemme työtä ja puuhaamme ja luulemme, että olemme

vapaita ja itsenäisiä olentoja, noudattaessamme mielihalujamme ja intohimojamme. Niin ei kuitenkaan ole asianlaita. Kuka tahansa nykyaikainen syvemmin ajatteleva ihminen myöntää, että ihminen ei ole vapaa semmoisessa merkityksessä, päinvastoin hän on sielussaan vaikuttavien salattujen psykologisten voimien vallassa. Ei hän ole oman kohtalonsa herra. Häntä ohjaavat salaperäiset voimat, jotka sielun syvyydestä nousevat hänen tajuntaansa, pakottavat hänen toimimaan milloin niin, milloin näin. Nuo voimat saattavat olla niin alapuolella inhimillistä järkeä, ne saattavat kiihoittaa ihmistä niin elämellisiin tekoihin, että sanomme nyt, niinkuin Paavali sanoi ja niinkuin aina on sanottu, että ihminen on synnille altis. Jos ihminen olisi todella ihminen, hallitsisi hän itsensä järkensä voimalla. Nyt hän ei sitä tee. Sentähden hänestä sanomme: hän on synnille altis. Synti on siinä, että hän ei tiedä olevansa ihminen, ei tiedä, mitä ihminen on, eikä jaksa olla ihminen, vaan lankee noiden salaperäisten voimien valtaan, jotka näkymättömästä maailmasta päin vaikuttavat hänen sieluunsa. Hän »lankee syntiin».

Me ihmiset olemme tänäpäivänä samanlaisia pakanoita, kuin ihmiset olivat Paavalinkin aikana. Me palvomme erilaisia jumalia. Paavali sanoo tästä korinttilaiskirjeessään: »mitä nyt epäjumalille uhrattujen eläinten syömiseen tulee, niin tiedämme, ettei maailmassa ole yhtään epäjumalaa ja ettei ole mitään muuta Jumalaa kuin yksi. Sillä vaikkapa onkin niitä, joita sanotaan jumaliksi, olipa niitä sitten taivaassa tai maassa, niinkuin niitä on paljon semmoisia jumalia ja herroja, niin on meillä kuitenkin ainoastaan yksi Jumala, Isä.» Me ihmiset me yhä kumarramme noille erilaisille jumalille. Toinen henkimaailman voima kiihoittaa meitä rikkautta etsimään, toinen kunniaa, kolmas nautintoa j.n.e. Ne vaikuttavat näkymättömästi ja salaisesti sieluunne emmekä voi niille mitään, jollemme kasvata itseämme, jollemme kuuntele totuuteen perustuvia opetuksia, jollemme ymmärrä: todellisuudessa on vain yksi Jumala, jota ihmisten kannattaa palvella. Ihmiset eivät ole kutsutut palvelemaan mammonaa, ei ilmavallan haltijoita, jotka kiihoittavat toiseen tai toiseen syntiin, vaan ainoastaan yhtä Jumalaa, Isää Jumalaa, jonka on ilmoittanut Jeesus Kristus.

Niin opetettiin julkisissa sanoissa. Koetettiin herättää ihmisiä näkemään ja ymmärtämään, että he olivat salaperäisten ja epähenkisten valtain palveluksessa ja että heidän piti niistä luopua vapautuakseen pahasta ja kärsimyksestä, saavuttaakseen iankaikkisen elämän Jumalassa, jonka Jeesus Kristus oli ilmoittanut. Semmoinen oli Paavalin, semmoinen oli ensimmäisen kristillisen seurakunnan saarna ja opetus pakanoille.

Kun sitten pakana eli »uskoton» tuli pyrkijäksi kristilliseen seurakuntaan ja otettiin katekumeeniksi, mitä hänelle silloin opetettiin? Senkin saamme tietää Paavalilta, siihenkin viitataan hänen kirjeissään. Katekumeenille opetettiin sitä, mitä meidänkin aikanamme teosofisessa liikkeessä opetetaan, että maailman alusta saakka on ollut olemassa taivaallinen viisus, josta kaikki profeetat puhuivat ja josta osalliseksi yksilö saattoi tulla. Tämä taivaallinen viisus oli Pyhä Henki. Saamme ensimmäisiltä gnostikoilta — ne olivat kristillisiä seurakuntia, nuo gnostikot — kuulla, että taivaallinen viisus, *Sophia*, oli Pyhä Henki ja tämä oli samaa kuin se Jumalan viisus, *theu sofia*, josta apostoli mainitsee: »vaan me puhumme Jumalan salattuna ollutta viisautta, sitä kätkeytyä, jonka Jumala oli edeltä määrännyt ennen maailman aikoja meidän kirkkaudeksemme ja jota ei kukaan tämän maailman valtijaista ole tuntenut, sillä jos he olisivat sen tunteneet, eivät he olisi kirkkauden Herraa ristiinnaulinneet. Vaan me puhumme, niinkuin on kirjoitettu, siitä, mitä silmä ei ole nähnyt eikä korva kuullut, mikä ei ole ihmisen sydämeen noussut ja minkä Jumala on valmistanut niille, jotka häntä rakastavat. Mutta meille Jumala on sen ilmaissut henkensä kautta, sillä henki tutkii kaikki Jumalan syvyydetkin.»

Tuo taivaallinen viisus, *Sophia*, taivaallinen Pyhä Henki, Logos, jolla nimellä gnostikot myös sitä nimittivät — he sanoivat, että Sophia on Logoksen naisellinen puoli, — tämä sama taivaallinen viisus, joka ennen pysyi taivaassa ja josta ihminen saattoi tulla osalliseksi vain siten, että hän pyrki ja ponnisti taivaaseen, oli nyt Jeesuksen Kristuksen kautta tullut maailmaan. Jeesus Kristus oli viisauden aivankuin ruumiillistuttanut Pojaksi. Jumalan poikuus oli siinä, että maailman alusta säädetty jumalallinen viisus täytti Jeesuksen Kristuksen inhimillisen olemuksen kokonaan. Ja sillä tavalla oli Poika tullut maailmaan.

Tätä opetettiin katekumeeneille, jotka tahtoivat valmistua jäseniksi kristilliseen seurakuntaan. He saivat kuulla ja ymmärtää, että samaa taivaallista viisautta oli aina ollut maailmassa. Se oli pyrkinyt ilmi joka uskonossa, kaikissa mysteριοissa ja salaisissa kouluissa. Nyt se vihdoin oli tullut miltei julkiseksi siten, että se oli Poikana syntynyt Jeesuksessa Kristuksessa ja sen kautta avautunut jokaiselle ihmisielulle uskossa.

V EFESOLAISKIRJE.

Efesolaiskirjeen suhteen oppineet teologit ovat hieman epävarmalla kannalla. He ovat epävarmoja siitä, onko Paavali sen kirjoittanut; ja jos hän on — niinkuin kyllä on mahdollista, — on se luultavasti tapahtunut hänen vankeutensa aikana Roomassa. Mutta ainakin he ovat varmasti olleet huomaavinaan, että osoite, »Efesolaiskirje», on perästäpäin lisätty. Kelle kirje on kirjoitettu, on siis historiallisesti katsoen avonainen kysymys.

Tähän kysymykseen tahtoisin vastata, että Paavali ei olekaan, kirjoittaessaan Efesolaiskirjeen, ajatellut mitään erikoista maantieteellistä seurakuntaa. Hän on ajatellut seurakuntaa yleensä, mutta ei seurakuntaa liian yleisessä merkityksessä, vaan semmoista seurakuntaa, johon kuuluvat ainoastaan n.s. uskovaiset eli *pistoi, fideles*, »uskolliset». Paavali on ajatellut tätä »uskollisten» seurakuntaa, joka ei silloin ollut rajoitettuna toiseen tai toiseen paikkakuntaan, vaan niinsanoaksemme näkymättömästi sulki piiriinsä kaikki »uskolliset» sekä siellä että täällä. Efesolaiskirjeen sisältö on nimittäin sitä laatua ja sillä tavalla sommiteltu, että se silmiinpistävästi on kirjoitettu niille varsinaisille kristityille eli Kristuksen seuraajille, jotka evät enää olleet paljaiden n.s. kuuntelijain eli katekumeenein kannalla.

Kuten muistamme, opetettiin pakanoille ja uskottomille *Iesum Christum crucifixum* eli Jeesuksesta, joka ristinpuulla kuoli ihmiskunnan puolesta. Siten koetettiin eksoteerisella opetuksella herättää kansassa kiintymystä ja mieltymystä uuteen uskoon ja Jumalaan, joka rakasti kaikkia ihmisiä. Mutta, kuten sama kirkkoisä Clemens Alexandrinus sanoo, niin pian kuin joku kansasta lähestyi seurakuntaa ja pyysi päästä sen yhteyteen, tuli hänestä katekumeeni. Ja silloin hänelle opetettiin Logoksesta, paljastettiin hänelle eksoteerisen opin esoteerinen salaisuus, että Kristus, joka oli tullut maailmaan ihmisiä pelastamaan ja todistamaan Jumalan rakkaudesta, oli juuri se Logos, joka on meissä, kaikissa ihmisissä. Katekumeeneille teroitettiin, että kaikki pakanalliset jumalat olivat olemassa henkimaailmassa. Niitä ei kristinusko kieltänyt. Ne olivat henkivaltoina olemassa ja vaikuttivat psykologisina voimina ihmisen sielussa. Mutta kaikkien jumalien yläpuolella oli yksi Jumala, Logos, ja se Jumala oli meissä ihmisissä. Hän ainoastaan saattoi pelastaa meidät kaikesta pahasta ja kaikesta synnistä ja kaikista kärsimyksistä.

Katekumeenein piti oppia uskomaan tähän sisäiseen Jumalaan eli Vapahtajaan. Vasta kun he olivat läpikäyneet henkisen uudestisyntymisen, tehneet henkisen kokemuksen samansuuntaisen kuin Paavali Damaskon tiellä, joskaan ei niin voimakkaan, vasta sitten heidät pidettiin sopivina ja valmiina vastaanotettavaksi seurakunnan yhteyteen. Ja silloin se, mikä erotti katekumeenin uskollisesta eli pistoksesta, oli kasteenliitto.

Kaste tapahtui erikoisessa juhlatilaisuudessa. Kastettava tuotiin huoneeseen, joka oli kirkon vieressä. Siinä asetettiin palava kynttilä hänen käteensä. Hän sai ensin kääntyä länteenpäin — tämä ilmansuunta symbolisoi pimeyttä, — ja siinä asennossa hän teki juhlallisen valan luopua perkeleestä, kaikesta pahasta. Sitten hänet kuljetettiin toiseen kohtaan huonetta, ja asetuttuaan kasvot itäänpäin — itä kuvasi auringon nousua ja valoa, — hän luki uskontunnustuksen, jossa lupasi luottaa Jumalaan, Logokseen, ja hänen lähettämäänsä sanansaattajaan Jeesukseen Kristukseen, joka pelasti hänet kaikesta kadotuksesta. Tehtyään tämän juhlallisen valan hän sai astua kirkkoon ja kastettiin, upottamalla kolme kertaa, Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Sen jälkeen hänet puettiin valkoiseen vaippaan ja otettiin tervetulleena vastaan uskollisten yhteyteen. Nyt hän oli *pistos, fidelis*, uskollinen. Hän kuului varsinaisten kristittyjen joukkoon ja hänen eteensä avautui uusi elämän ja kehityksen taival. Hänen tuli kulkea sangen pitkä matka, ennenkuin hänestä saattoi kehittyä, niinkuin Paavali esim. Korinttilaiskirjeessään sanoo, täydellinen, *teleios*. Ja samoin kuin kasteen sakramentti oli rajapyykkinä kuuntelijain ja uskollisten välillä, samoin ehtoollisen sakramentti oli rajapyykkinä uskollisten ja täydellisten välillä. Ainoastaan täydelliset ottivat osaa Herran Pyhään

Ehtoolliseen, jota ei ole sekoitettava ensimmäisten kristittyjen n.s. *agapaoihin* eli rakkauden aterioihin, joihin ottivat yleensä kaikki seurakunnan jäsenet osaa, koska ne symbolisoivat kaikkien yhteyttä. Ehtoollinen oli pyhä mysteeri, johon eivät kaikki päässeet.

Kääntäkäämme nyt huomiomme niihin uusiin opetuksiin, joita annettiin kasteen kautta vahvistetuille uskollisille kristityille. Efesolaiskirjeestä saamme niistä selvää, jos osaamme sitä lukea.

Ensimmäinen asia, mikä opetettiin uskovaiselle ja mikä selvisi hänelle hänen herämyksessä saamansa kokemuksen valossa, koski hänen omaa ikuista suhdettaan Jumalaan eli toisin sanoen sitä oppia, jota nimitämme predestinatsioniksi eli ennakkomääräykseksi, armovalinnaksi ja josta Paavali kirjoittaa Efesolaiskirjeen ensimmäisessä luvussa. Tiedämmehän, mihin väärinkäsityksiin tämä Paavalin esittämä predestinatsioni-oppi on antanut aihetta. Reformeerattu kirkko on käsittänyt predestinatsioni-opin sillä tavalla, että muutamat kristityt ovat maailman alusta saakka Jumalan määräämät iankaikkiseen iloon ja autuuteen, jota vastoin toiset maailman alusta saakka ovat määrättyt iankaikkiseen kadotukseen. Reformeeratulla kirkolla on epäilemättä kummallinen käsitys Jumalasta. Sen oppi-isä niin sanoaksemme oli kuuluisa kirkkoisä Augustinus, joka tarkemmin valaistessaan predestinatsioni-opin eri puolia pienenä rohkaisevana yksityiskohtana mainitsee, kuinka helvetin jossakin porstuassa lattia on laskettu seitsemän ä yhdeksän tuumaa pitkien kastamattomien lasten sieluilla, jotka siellä kärsivät iankaikkisesti. Ja Augustinuksesta lähtien on ollut suuriakin teologeja, jotka ovat pitäneet mahdollisina tällaisia järjettömyksiä, mikä selvästi todistaa, kuinka salaperäinen ja esoteerinen itseasiassa Paavalin predestinatsioni-oppi on.

Luetaanpa muutamia säkeitä Efesolaiskirjeestä: »Ylistetty olkoon Jumala ja Herramme Jeesuksen Kristuksen Isä, joka on siunannut meitä kaikella hengellisellä siunauksella taivaallisissa, Kristuksessa, niinkuin hän ennen maailman perustamista oli hänessä valinnut meidät, että olisimme pyhät ja nuhteettomat hänen edessään, rakkaudessaan edeltäpäin määräten, että meidät oli otettava hänen lapsiksensa Jeesuksen Kristuksen kautta, hänen oman tahtonsa mielisuosion mukaan, sen armonsa kirkkauden kiitokseksi, minkä hän on lahjoittanut meille siinä rakastetussa, jossa meillä on lunastus hänen verensä kautta, syntein anteeksisaaminen, hänen armonsa rikkauden mukaan, jonka hän on runsaasti antanut meille kaikellaiseksi viisaudeksi ja ymmärrykseksi, kun teki meille tietäväksi sen tahtonsa salaisuuden, että hän, päätöksensä mukaan, jonka hän oli nähnyt hyväksi itsessään tehdä siitä järjestelystä, minkä hän aikain täytyessä oli paneva toimeen; yhdistääkseen Kristuksessa kaikki, jotka ovat taivaissa ja maan päällä. Hänessä me myös olemme saaneet perintöosan, ollen siihen edeltäpäin määrättyt hänen aivoituksensa mukaan, hänen, joka tekee kaikki oman tahtonsa neuvon mukaan, että me olisimme hänen kirkkautensa kiitokseksi, me, jotka jo edeltä olemme panneet toivomme Kristukseen; hänessä on teihinkin, sittenkun olitte kuulleet totuuden sanan, pelastuksenne evankeliumin, hänessä on teihinkin, uskoviksi tultuanne, pantu luvatus Pyhän Hengen sinetti» j.n.e.

Nämä sanat eksoteerisesti luettuina tuntuvat todella sisältävän reformeeratun kirkon kaltaista oppia. Pitäkäämme sentähden mielessä, että kirje on kirjoitettu uskollisille, *pistoille*. Ainoastaan ne käsittivät, mistä Paavali tässä puhui. Sillä Paavali puhui niille, jotka olivat kokeneet, jotka tiesivät, jotka näkivät. Heille hän puhui rohkaisunkieltä. Hän otti osaa heidän kiitollisuuteensa ja löysi sanat siihen ylistykseen, joka lauloi laulunsa jokaisen uskollisen sydämessä. Paavalin sanat eivät ole mitään oppisanoja, joita on analysoitava alemmalla järjellä ja joista sitten päätetään, minkälainen käsitys Paavalilla oli Jumalan armosta ja vanhurskaudesta, vaan ne ovat sydämen kylläisyydestä lähtenyt kiitosvirttä, ja niitä ymmärtää ainoastaan se, joka on kokenut ja näkee samaa, minkä Paavalikin näki ja jota näkemystä hän tässä tarkoittaa.

Se näkemys, jonka oletettiin olevan uskollisilla, oli, kuten tiedämme, se, että ihminen herätessään henkisesti huomasi olevansa Jumalan Pojan yhteydessä ja itsekin olevansa Jumalan Poika. Hän näki tämän, hän tunsi ja tiesi olevansa Kristuksen yhteydessä Isästä Jumalasta lähtenyt. Ja sama kuin silloin, on katekumeenin kokemus tänäkin päivänä. Kun totuudenetsijä herää Isän Jumalan tuntoon, täyttää hänet äärettömän suuri riemu. Hänen mielestään on käsittämätöntä, että hänet on tällaiseen korkeaan

kohtaloon kutsuttu, hänet, joka on ollut pieni, mitätön, syntinen ihminen, hänet, joka on vaeltanut mitä suurimmassa tietämättömyyden pimeydessä. Hänetkö nyt on koroitettu tämmöiseen ihmeelliseen taivaalliseen kunniaan! Hän ei voi muuta kuin kiittää ja ylistää. Hän ei voi muuta ajatella, kuin että se on armon osoitus Jumalan puolelta, ja hän samalla tuntee, että Jumala on maailman alusta saakka hänet tähän määrännyt.

Emme siis saa tehdä mitään oppipäätelmiä Paavalin sanoista. Meidän täytyy vain ymmärtää, että Paavali on kuvannut niiden tunnelmaa, jotka henkisesti heräävät.

Sittenkun he olivat läpikäyneet herämyksensä ja kasteenliitossa tehneet lupauksensa ja sen jälkeen alkaneet uutta elämää, sitten he uskollisina saivat selityksen näkemukseensä. He saivat selityksen siihen predestinatsiooniin, joka oli heille kokemusta.

Ja mikä se selitys oli? Se kyllä ei ole Paavalin kirjeessä mainittu, koska sitä kristillisissä seurakunnissa opetettiin salaisena oppina. Mutta opetus, mikä annettiin uskoville, oli, että samalla tavalla kuin hän, uskollinen, tiesi ja tunsivat olevansa edeltäpäin määrätty ja kutsuttu tähän ihmeelliseen autuuteen ja onneen — niin, Jumala oli suorastaan sitä varten luonut maailman! — samalla tavalla hänen piti tietää, että jokainen ihminen oli edeltäpäin autuuteen määrätty. Ei ollut sitä ihmisyyttä, joka ei ollut määrätty edeltäpäin, predestinoitu iankaikkiseen elämään. Mutta oli paljon ihmisiä, jotka eivät saavuttaneet tätä ihmeellistä näkemystä, tätä suuremmoista tietoa. Kuinka kävi heidän, jotka kuolivat tietämättömyydessä, jotka eivät maan päällä liittyneet kristillisten seurakuntain yhteyteen? Kuinka kävi kaikkien niiden, jotka satoja ja tuhansia ja miljoonia vuosia ennen olivat eläneet maan päällä tietämättä siitä, että Jumala oli vapahtajana heissä läsnä?

Tähän kysymykseen annettiin seuraava vastaus:

Ne ihmissielut, jotka eivät tässä elämässä tulleet uskollisiksi eivätkä edes katekumeeneiksi eivätkä edes kristityiksi sanan laajimmassa merkityksessä, ne ihmissielut olivat tilaisuudessa kokea sitä asiaa toisella kertaa, kun syntyivät uudestaan maan päälle. Jälleensyntyminen ei ollut sinään mikään salainen tai käsittämätön oppi ensimmäisen ajan kristityille enemmänkuin pakanoillekaan, sentähden että reinkarnatsionia opetettiin yleensä silloisessa maailmassa. Kreikkalaiset puhuivat jälleensyntymisestä, ainakin oli filosofisia kouluja, jotka sitä esittivät. Itämailla se oli aina ollut tunnettu oppi ja tieto siitä oli levinnyt Palestiinaankin. Kaikkialla oli ihmisiä, jotka sitä pitivät totena. Ei se ollut kristityille outo ajatus. Se sai vain uuden valaistuksen kristityille uskoville, kun he näkivät olevansa predestinoidut, olevansa eläviä osia Logoksen eli Kristuksen ruumiissa maailman alusta saakka. Ja heille sentähden selitettiin esoteerisena oppina, että jälleensyntyminen oli sitä varten, että ihmissielu asetettaisiin uudestaan ja uudestaan tilaisuuteen kokea sitä, mitä se ennen ei ollut voinut tai tahtonut kokea. Tilaisuutta ei otettu pois yhdeltäkään ihmiseltä, vaikka ihminen kauvan, kauvan rakasti pimeyttä enemmän kuin valoa, sillä jokainen ihmissielu oli ennakolta määrätty samaan suhteeseen Jumalaan. Ne ihmiset, jotka eivät tietäneet valosta, eivät tietäneet Jumalan rakkaudesta, eivät tietäneet siitä pelastuksesta, joka tarjottiin heille Jeesuksessa Kristuksessa, he vaelsivat ulkonaisessa pimeydessä, he elivät ja kuolivat kadotuksen tilassa, jossa oli itku ja hammastenkiristys. Mutta elämä itse jälleensyntymisen kautta tarjosi heille uudestaan tilaisuuden nousta pimeydestä valoon. Uudestaan se kysyi heiltä: onko teissä nyt syntynyt halu totuuteen, tahdotteko nyt oppia rakastamaan hyvää, tahdotteko nyt lähestyä Jumalaa, tahdotteko vihdoit oppia tietämään, minkätähden olette ihmisiksi syntyneet ja mikä tulevaisuus on teille määrätty? Tämä oli predestinatsioni-opin salainen sisältö.

Mutta uskollisille eli uskoville opetettiin vielä muuta. Heille opetettiin semmoista, josta Paavali kirjoittaa Efesolaiskirjeen 3 ja 4 luvussa. Kuulkaamme, mitä hän sanoo: »Minulle, kaikista pyhistä halvimmalle, on annettu tämä armo julistaa pakanoille evankeliumia Kristuksen tutkimattomasta rikkaudesta ja saattaa kaikille ilmeiseksi, mitä on sen salaisuuden hoitaminen, joka ikuisista ajoista asti on ollut kätkettynä Jumalassa, kaiken Luojaassa, että Jumalan moninainen viisus seurakunnan kautta nyt tulisi taivaisten hallitusten ja valtain tietoon, sen iankaikkisen aivoituksen mukaan, jonka hän pani toimeen

Kristuksessa Jeesuksessa, meidän Herrassamme, jossa meillä on rohkeutta ja turvallinen pääsy Jumalan tykö, uskon kautta häneen.»

Ymmärtääksemme, mitä tässä uskollisille opetettiin, tulee meidän kiinnittää huomiomme sanoihin: »Että Jumalan moninainen viisaus seurakunnan kautta nyt tulisi taivaisten hallitusten ja valtain tietoon». Jeesuksen Kristuksen lihassa ilmestymisen kautta on aika muuttunut ja uusi liitto on muodostunut ihmiskunnan ja Jumalan välillä. Niinkauan kun Jumalan Poika vielä pysyi ihmiskunnan ulkopuolella, niinkauan henkivallat, taivaalliset hierarkiat, enkelivallat opettivat ihmisiä. Silloin ihmisen täytyi astua ulos päivätajunnastaan näkymättömässä sieluruumiissaan voidakseen ottaa vastaan opetusta henkimaailman viisailta olennoilta. Mutta sen perästä kun Jeesus Kristus toi henkisenä voimana ja todellisuutena korkeimman saavutettavan viisauden alas maan päälle, sen perästä on annettu ihmisten käsiin herättää ja ottaa vastaan itsessään tämä uusi elämä, tämä viisaus, ja opettaa vuorostaan salaisia maailmoita, henkimaailmoita, jumalia ja enkeleitä. »Sillä minulle on annettu kaikki valta maan päällä ja taivaissa», sanoo Kristus. Se merkitsee, että nyt on ihmiselle, kun hän kerran kykenee ottamaan vastaan Jumalan Pojan päivätajunnassaan, tässä ruumiissaan ollen, annettu valta maan päällä ja taivaissa. Nyt on hänet kutsuttu opettamaan taivaallisia valtoja ja hallituksia, sillä täällä maan päällä hän on nyt ensimmäinen, joka ymmärtää ja ottaa vastaan uuden liiton Jumalan kanssa.

Paavali sanoo Efesolaiskirjeen toisessa luvussa näin: »Niinpä Jumala on eläviksi tehnyt teidät, jotka olitte kuolleet rikoksiinne ja synteihinne, joissa te ennen vaelsitte tämän maailman menon mukaan, ilmavallan hallitsijan, sen hengen mukaan, joka nyt tekee työtään epäuskon lapsissa, joiden joukossa mekin kaikki ennen vaelsimme lihamme himoissa, noudattaen lihan ja ajatuksen mielitekoja, ja olimme luonnostamme vihan lapsia niinkuin muutkin; niinpä on Jumala, joka on laupeudesta rikas, suuren rakkautensa tähden, jolla hän on meitä rakastanut, tehnyt meidät, jotka olimme kuolleet rikoksiimme, eläviksi Kristuksen kanssa — armosta te olette pelastetut — ja yhdessä hänen kanssaan herättänyt ja yhdessä hänen kanssaan asettanut meidät taivaalliseen oloon Kristuksessa Jeesuksessa, osoittaakseen tulevina maailman aikoina armonsa ylenpalttista runsautta hyvydessään meitä kohtaan Kristuksessa Jeesuksessa.»

Paavali kirjoittaa nimenomaan: ennenkuin olitte uskovia, ennenkuin olitte läpikäyneet sen heräämyksen, jota kaste symbolisoi, »elitte ja vaelsitte tämän maailman menon mukaan, ilmavallan hallitsijan, sen hengen mukaan, joka nyt tekee työtä epäuskon lapsissa». Paavali näillä sanoilla kuvaa sitä tilaa, joka vallitsi maan päällä silloin ja joka suureksi osaksi vallitsee maan päällä vielä nytkin. Ja se tila on, että tämän maailman kaikkea elämää ja kaikkia oloja hallitsee se, jota Paavali nimittää »ilmavallan hallitsijaksi». Ne henkivallat, joita Paavali yhdellä sanalla nimittää ilmavallan hallitsijaksi, johtavat elämää maan päällä ja inspiroivat ihmisiä; ne muodostavat maapallomme alemman personallisen minän eli hengen, joka on symbolisoituna ja edustettuna jokaisessa ihmisessä hänen alemmassa personallisessa minässään. Tämä itsekkyyteen inspiroiva henki hallitsi miltei auttamattomasti ulkonaisissa oloissa maan päällä siihen saakka, kunnes Jumalan Poika ilmestyi lihassa ja yhtyi maapallon henkeen, niin että maapallomme sai korkeamman minän samalla tavalla kuin me ihmiset miljoonia vuosia ennemmin olimme saaneet korkeamman minän. Niin kauan kuin maapallomme oli ilman korkeampaa minää, ja niin kauan kuin sitä hallitsi ainoastaan alempi personallinen, viisas mutta itsekäs minä, niin kauan oli ihmisille mahdotonta tuoda omaa korkeampaa minäänsä täydellisesti päivätajuntaan. Korkein elämä, jota ihmiset saattoivat ennen elää alkoi ja jatkui pitkän puhdistumisen perästä henkiolentoina henkimaailmassa. Mutta Jeesuksen Kristuksen ilmestymisen jälkeen, jota ilmestystä Buddha ja muut profeetat olivat valmistaneet, on meidän kiertotähtemme ilmapiirissä eli aurassa toisia voimia vaikuttamassa, niin että me ihmiset saatamme vedota sisäiseen jumalaamme, korkeampaan minäämme, joka Jumalan Pojassa on edeltäkin määrättyinä iankaikkiseen autuuteen ja yhteyteen Jumalan kanssa, ja silloin saamme tuon sisimmän itsemme Jumalan Poikana päivätajuntaamme, jolloin Jumalan valtakunta astuu meissä ja meidän kauttamme alas maan päälle.

Ajat ovat siis suuresti muuttuneet, niinkuin Paavali sanoo. Mutta tietysti sama työ on vielä edessä jokaisella ihmisellä. Vaikka mahdollisuudet ovat suuremmat nyt, täytyy jokaisen kuitenkin yksilönä omain ponnistustensa kautta päästä yhteyteen Jumalan Pojan kanssa. Ja kaikki ihmiset, jotka eivät ole yhteydessä

Kristuksen kanssa, ovat, niinkuin Paavali sattuvalla ja kuvaavalla nimityksellä sanoo, »vihan lapsia». Voisimme nimittää niitä toisellakin sanalla, joka on yhtä kuvaava ja meille tänä päivänä käsitettävämpi. Se on vanha itämaalainen sana, mutta teosofinen liike on tehnyt sen tunnetuksi ympäri maailman. Sitä käyttämällä sanoisimme: kaikki ihmiset, jotka eivät ole uudestisyntyneet Kristuksessa, jotka eivät tunne olevansa Jumalan poikia, ovat *karman* lapsia ja palvelevat vielä *karmaa*, sitä oikeuden, syysuhteen, tasapainon salaperäistä lakia, joka vallitsee kaikessa ilmenneessä elämässä. Niinkauvan kuin ihminen ei tunne olevansa Jumalan Poika, niinkauvan kuin hän on »vihan lapsi», niinkauvan hänellä on omassa sielussaan se tunnusmerkki, että hän vaistomaisesti uskoo juuri *karmaan*. Mitä se merkitsee? Se merkitsee, että kun hänet pannaan lujalle, hän elämän käytännössä uskoo, ei anteeksiantoon, ei rakkauteen, vaan oikeuteen. Hän vaatii ja tahtoo, että oikeutta pitää olla ja oikeutta pitää tapahtua. Ja oikeutta tapahtuu, ehdotonta oikeutta. Kukaan ei pääse tekojensa seurauksista, jokaisesta sanasta pannaan ihminen tilille, jokaisesta ajatuksesta saa ihminen vastata.

Olemme vielä siinä tilassa melkein kaikki ihmiset, harvoja poikkeuksia lukuunottamatta, ettemme jaksais uskoa rakkauteen tai anteeksiantoon. Emme jaksais uskoa muuhun kuin oikeuteen. Kun vääryyttä tapahtuu, kun paha tehdään, vaatii sisimpämme, että vääryys rangaistaan, että pahasta tulee kosto elämän puolelta. Me vaadimme tätä. Me olemme *karman* lapsia. *Karman* käsite on korkein mitä yleensä voimme käsittää, ja sentähden on yhä suuresta merkityksestä, että *karmaa* saarnataan ja opetetaan. Ihmiset hapuilevat pimeässä. He luulevat olevansa vapaat. He tuntevat oikeuden lain vaatimuksen oikeastaan siinä, että he itse vaativat toisilta oikeutta. »Toinen on ollut paha meitä kohtaan. Hänelle pitää näyttää, että hän on ollut paha ja että me olemme saaneet kärsiä vääryyttä.» Sillä tavalla uudestisyntymättömät ihmiset ajattelevat. He ovat *karman* lapsia. He ovat alttiit palvelemaan itsekkyyttä. He ovat alttiit palvelemaan tämän ilmvallan hallitsijoita. He ovat alttiit palvelemaan alemman minän himoja ja haluja, ja sentähden on terveellistä, että heille opetetaan *karman* lakia, että heitä opetetaan ymmärtämään, että jokaisesta ajatuksesta, sanasta ja teosta tulee kunkin vastata, vastata itse elämän edessä ilman pienintäkään armoa, mutta myös ilman pienintäkään vääryyttä.

Mutta ne uskolliset, *pistoi*, jotka ovat saaneet nähdä, mihin Jumala on edeltäkäs in ihmisiä kutsunut, he luopuvat oikeudesta, luopuvat kostosta, luopuvat vihasta. He tuntevat rakkautta, anteeksiantoa. Heidän sydämensä muuttuu niinkuin Paavali sanoo: »Mutta näin te olette Kristuksesta kuulleet ja Hänessä opetusta saaneet, niinkuin totuus on Jeesuksessa: että teidän tulee panna pois vanha ihmisenne, jonka mukaan ennen vaelsitte ja joka turmelee itsensä petollisia himojansa seuraten ja uudistua aina teidän mielenne hengessä ja pukeutua uuteen ihmiseen, joka Jumalan mukaan on luotu totuuden vanhurskauteen ja pyhyteen. Pankaat sentähden pois valhe ja puhukaat totta, kukin lähimäisensä kanssa, sillä me olemme toinen toisemme jäseniä. »Vihastuessanne älkää syntiä tehkö.» Älkää antako auringon laskea teidän vihastuksenne yli; ja älkää antako perkeleelle jalansijaa.»

Tässä uskovain elämässä, josta Paavali puhuu, tulevat todellisuuksina esiin Jeesuksen käskyt. Kun Jeesus Kristus esim. sanoo: älä vihastu, niin se merkitsee, että uskovain sydän on olevali niin täynnä rakkautta, että se ei mistään loukkaannu, ei mistään pahastu, ei mistään kiivastu. Ja jos sattuisitte, sanoo Paavali, vihastumaan, — tietysti ei ole kysymys vihastumisesta mistään halpamaisesta syystä, vaan vihastumisesta sentähden, että vääryyttä tehdään, että kovia ja sydämettämiä ollaan, että valhetta puhutaan — jos sentakia sattuisitte vihastumaan, koska olette heikkoja, niin älkää antako auringon laskea teidän vihastuksenne yli.

Uskolliset, *pistoi*, jotka elivät tätä uutta elämää, he sillä elämällään opettivat taivaallisia valtoja ja hallituksia. Taivaisia valtoja ja hallituksia ei käy opettaminen sanoilla. Ihminen, joka elää maan päällä, elää kyllä samalla kertaa henkimaailmassa sieluruumiissaan ja hänen puheensakin tässä näkyväisessä maailmassa kuuluu näkymättömän maailman alemmille alueille, johon sitä kokoontuu kuuntelemaan vainajia ja luonnon henkiä ja muita alemmanlaatuisia olentoja. Mutta taivaisiin hänen äänensä ei kuulu. Taivaissa näkyy hänen ajatuksensa, hänen sielullinen ulkomuotonsa. hänen oma itsensä semmoisena kuin hän todellisuudessa on. Kun ihminen uskovaisena on kutsuttu saarnaamaan taivasten hallitsijoille ja valloille,

kutsuttu heitä opettamaan, niin tämä opetus ja tämä saarna on tapahtuva hänen ajatuksissaan ja hänen elämässään, joka lyö leimansa sieluruumiiseen. Siellä hän opettaa ja puhuu ainoastaan sen kautta; mitä hän on. Sentähden on taivaan kannalta katsoen ihmiselle tärkeämpää, mitä hän on, kuin mitä hän tekee. Henkisesti katsoen ihminen tekee sitä, mitä hän on. Hänen työnsä näkymättömässä maailmassa on siinä, että hän on.

Kristityille uskoville paljastettiin tämä salaisuus. Heille opetettiin: Nyt te olette tulleet uskollisiksi, *fideles, pistoi*, nyt teidän työnne alkaa myöskin henkimaailmassa. Nyt teidän tulee opettaa myöskin taivaallisia valtoja ja hallitsijoita, sillä ainoastaan teidän kauttanne he voivat päästä tietoon uudesta liitosta. Ja se opetus, se tapahtuu teidän elämänne kautta, teidän olemisenne kautta.

Ja kun uskolliset tämän ymmärsivät, silloin he ymmärsivät olevansa todella mukana suuressa työssä. He olivat rakentamassa Kristuksen ruumista, niinkuin Paavali sanoo Efesolaiskirjeessä: »Ja Hän antoi meille muutamat apostoleiksi, toiset profectoiksi, toiset evankelistoiksi, toiset paimeniksi ja opettajiksi, tehdäkseen pyhät täysin valmiiksi palvelijan työhön, Kristuksen ruumiin rakentamiseen, siksi kunnes me kaikki pääsemme yhteyteen uskossa ja Jumalan Pojan tuntemisessa, täyteen miehuuteen, Kristuksen täydennyksen täys-ikäisyyteen, ettemme enää olisi alaikäisiä, joita keikutellaan ja viskellään kaikissa opintuulissa ja ihmisten arpapelissä ja meitä eksyttävissä kavalain vehkeissä, vaan että me totuudessa pysyen rakkaudessa kaikin tavoin kasvaisimme häneen, joka on pää, Kristus, josta koko ruumis yhteenliitettyinä ja koossa pysyen jokaisen jäsenensä avulla, kasvaa rakennukseksensa rakkaudessa sen voiman määrän mukaan, mikä kullakin osalla on.»

Siihen työhön kutsuttiin kaikkia uskollisia. Ja se työ oli yhteydessä ehtoollisen sakramentin kanssa. Sentähden kaikkia uskollisia valmistettiin ottamaan vastaan ehtoollisen sakramentti, jotta heistä sitten tulisi täydellisiä.

VI. EHTOOLLISEN SAKRAMENTTI.

Kun ensimmäisissä kristillisissä seurakunnissa katekumeeneista kasteenliiton kautta tuli uskovia, *pistoi*, oli heidän vastaisessa kasvatuksessaan kaikista tärkein se, että heidän nyt tuli elämässään pyrkiä saavuttamaan määrättyjä henkisiä ominaisuuksia, semmoista sieluntilaa, joka oikeuttaisi heidät nousemaan »uskovien» asteesta »täydellisten» asteeseen. Sillä niinkuin heistä, oltuaan katekumeeneja, oli tullut uskollisia eli uskovaisia sen kautta, että he harjoitustensa ja itsekasvatuksensa nojalla olivat kokeneet sisäistä henkistä heräymystä eli uudestisyntymistä, niin heidän nyt taasen piti täydellisyyteen pyrkiessään voittaa jotain käytännöllisessä elämässä, ja sentähden sanottiin, että uskovaisille opetettiin Isämeidän rukousta.

Heille opetettiin ja heiltä odotettiin, että osaisivat toteuttaa elämässään Isämeidän rukousta. Heille selitettiin Isämeidän rukouksen salainen eli käytännöllinen merkitys, merkitys, mikä sillä oli uskovaisten elämässä. Heidän piti aamuisin sitä miettiä ja iltaisinkin kolme kertaa rukoilla Isämeidän rukousta. Ja heille sanottiin: teidän täytyy toteuttaa Isämeidän rukous itsessänne, teidän koko elämänne ja käytöksenne on oleva tämän rukouksen hengessä ja sen mukaista. ¹⁾

Rukouksen ensimmäinen lause kuului: »Isä meidän, joka olet taivaissa, pyhitetty olkoon Sinun nimesi». Tällä tarkoitettiin, että uskovaisten tuli mielessään, sielussaan ja jokapäiväisessä elämässään tunnustaa Jumala Isäksi. Tänäpäivänä voimme kyllä kristikunnassa sanoa: uskomme Isään, uskomme olevamme Jumalan lapsia, niin että Isä Jumala meitä rakastaa, pitää meistä huolta, ajattelee meidän parastamme, asettaa meille elämässä kaikki hyvin j.n.e. Käsitämme asiaa hieman sentimentaalisesti. Ensimmäisellä kristillisellä ajalla tuli uskovaisten oppia käsittämään asia niin sanoaksemme tieteellisesti. Heidän tuli muistaa, että olivat Jumalan poikia, osallisia Kristuksessa, työntekijöitä Logoksen ruumiissa. Heidän piti elämässään toteuttaa Apostoli Paavalin sana: »nyt minä elän, vaan en minä, vaan Kristus elää minussa». Heidän täytyi oppia elämään Kristus-elämää. Heidän täytyi unohtaa itsensä, heidän täytyi luopua itsestään, he eivät enään saaneet muistaa olevansa persoonallisia olentoja, joilla oli toisen tai toisen niminen maallinen isä, vaan heidän täytyi tottua ajattelemaan ja tuntemaan, että »yksi oli heidän Isänsä, Jumala taivaissa».

Sentähden he rukoilivat toisessa rukouksessa: »tulkoon Sinun valtakuntasi ja tapahtukoon Sinun tahtosi niin maan päällä kuin taivaissa». Se oli Isän valtakunta. Mutta Isän valtakunnassa oli Poika, ja kukaan muu ei voinut olla Isän valtakunnassa kuin Kristus eli Poika. Jumalan valtakuntaa nimitetään meidän päivinämyös valkoiseksi veljeskunnaksi, ja siitähän tiedämme, että valkoinen veli on ainoastaan se ihminen, jossa Kristus on elävä. Sentähden uskovien joka päivä tuli muistaa ja rukoilla, että Jumalan valtakunta lähestyisi ja että Jumalan tahto, joka tietysti tapahtui Jumalan valtakunnassa, valkoisen veljeskunnan keskellä, tapahtuisi myöskin maan päällä, toisin sanoen, että Jumalan tahto, joka teki itsensä tiettäväksi heidän omassa Kristus-tajunnassaan, toteutuisi myöskin heidän persoonallisessa elämässään. Vanha persoonallinen elämä oli heille niinkuin kaikille ihmisille tuttu, mutta uusi elämä, jota uskovaisten tuli elää, ei ollut enään vanhaa persoonallista elämää, vaan elämää Kristuksessa, jota ohjasi Jumalan tahto. Sentähden se oli aina uutta, outoa, ikäänkuin ihmeellistä seikkailua. Jokaisella päivällä oli oma huolensa ja omat tehtävänsä. Jokainen päivä oli kuin uusi olemassaolo, sillä kristityn tuli elää iankaikkisessa nykyisyydessä, koska Kristus on ajan tuolla puolella ja Jumalan valtakunta on poissa ajasta ja maailmasta ulkona. Se on maailmassa ja se on ajassa, mutta itse se ei kuulu aikaan ja paikkaan, vaan on kotoisin iankaikkisuudesta ja avaruuksien äärettömyydestä.

Kolmanneksi uskovaiset saivat rukoilla: »anna meille tänäpäivänä meidän jokapäiväinen yliaistillinen

¹⁾ Koska näitä asioita on yksityiskohtaisesti esitetty kirjassa »Jeesuksen salakoulu», johon lukijaa viitataan, mainitaan ne tässä vain lyhyesti.

leipämme». Nykyään rukoilemme »jokapäiväistä leipää», mutta jos vähääkään ajattelemme, on semmoinen rukous tavallaan Jumalan pilkkaa, koska Jumala selvästi on näyttänyt meille tien, millä tavalla jokapäiväinen fyysillinen leipä on saatava. Se on saatava työllä. Sentähden olisi väärin rukoilla Jumalaa, että hän jollain ihmeellisellä tavalla antaisi meille meidän jokapäiväisen leipämme, ja se olisi, niinkuin Jeesus sanoo, turhaakin, koska Jumala tietää yhtä hyvin kuin mekin, että tarvitsemme leipää tullaksemme toimeen tässä maailmassa.

Vanhat kristityt ajattelivatkin ylifyysillistä leipää, niinkuin Versio Vulgatassa sanotaan: *Panem suprasubstantialem*. Ja mikä on yliaineellinen, yliaistillinen leipä? Se on henkemme ravinto eli toisin sanoen kaikki ne kokemukset, kärsimykset ja ilot, jotka muistuttavat meille, että olemme Jumalan poikia ja »Kristuksen kanssaperillisiä». Sentähden vanhat uskovaiset rukoilivat: »anna meille joka päivä sitä yliaineellista ravintoa, jota henkemme kaipaa, jottei se nukkuisi tai kuolisi pois, vaan aina pysyisi elävänä ja muistaisi ketä me olemme». Tärkeätä oli heille, jotka kerran olivat antautuneet elämään Kristuselämää, ettei yksikään päivä eikä yksikään hetki mennyt hukkaan, vaan että he aina rukoillen ja valvoen muistivat, mitä varten elivät ja olivat olemassa.

Seuraava rukous kuului: »Ja anna meille meidän velkamme anteeksi, niinkuin mekin annamme velallisillemme». Tämä rukous käsitetään nykyään niin, että kristittyjen pitää pyytää ja saada Jumalalta anteeksi rikkomuksiaan, syntejään ja pahoja tekojaan. Ensi aikojen kristityt eivät semmoista ajatelleetkaan, koska tiesivät, että elämässä vallitsi karman laki, synn ja seurauksen laki, joka teki mahdottomaksi ihmisille paeta tekojensa tai ajatustensa seurauksia. Mitä olisi merkinnyt anteeksipyyntö, kun kuitenkin »jokainen sai niittää mitä hän oli kylvänyt»? Eihän Jumala silloin mitään voinut anteeksiantaa eikä hän tahtonutkaan, koska Paavalikin sanoi, ettei »Jumala antanut itseään pilkata». Mikä ei nyt ihmistä kohdannut, odotti häntä uuden ruumistuksen portilla, uuden elämän alkaessa. Mitä siis Jumalalta, Isältä, anteeksi pyydettiin?

Jotta tämän ymmärtäisimme, täytyy meidän kohdistaa huomiomme toiseen lauseeseen: »niinkuin mekin annamme anteeksi velallisillemme». Meidän omaa anteeksiantoamme, sitä nykyisessä kristinuskossa sangen vähän opetetaan ja teroitetaan mieliin. Päinvastoin on kristikunnassamme tarkoin järjestettyjä »oikeuslaitoksia», jotka varta vasten pitävät huolen siitä, että meidän ei tarvitse antaa anteeksi mitään, mitä meitä vastaan on rikottu. Nykyisessä kristikunnassa pidettäisiin semmoista ihmistä typeränä, joka antaisi »mitä tahansa» anteeksi. Mutta alkuaikojen uskovaiset kristityt saivat erikoisesti totuttaa itseään siihen, että antaisivat velallisilleen anteeksi, sillä jos eivät he antaneet anteeksi niille, jotka heitä vastaan rikkoivat, kuinka he silloin saattoivat ajatella, että Isä antaisi anteeksi heille, mitä he Isää vastaan olivat rikkoneet? Millä tavalla he sitten rikkoivat Isää vastaan? Emmehän saata kuvitellakaan semmoista Jumalaa, joka loukkaantuisi mistään, mitä ihminen tekee. Mikä Jumala hän olisi, jos hän antaisi joidenkuiden meidän pikkusyntiemme, mitättömien tekojemme häiritä rauhansa? Hänkö semmoisesta välittäisi! Ei.

Miten me ihmiset sitten rikomme Jumalaa vastaan? Missä suhteessa annamme Isän jäädä aivankuin odottavalle kannalle? Ei pahassamme, vaan ainoastaan hyvässämme. Ainoastaan siinä, mikä meissä on hyvää, me itse asiassa rikomme Jumalaa vastaan. Kuinka tämä on ymmärrettävä? Sillä tavalla, että emme ole niin hyviä kuin ihmisinä voisimme olla, vaan jäämme hyvässä niin sanoaksemme velkaa Jumalalle. Jos olemme saavuttaneet uskovaisten asteen, tiedämme sisässämme, että meidän pitäisi olla hyviä. Ja uskovaiselle ihmiselle sattuu sitä paitsi hetkiä, jolloin hänen sielunsa nostetaan hengen yläilmoihin, jolloin hän joutuu ekstaasiin ja näkee ihania asioita, jolloin hänet täyttää semmoinen ihmeellinen rauha, riemu ja rakkaus koko ihmiskuntaa ja koko luomakuntaa kohtaan, että hän sanoo itselleen: näin minun pitäisi aina olla, näin minun pitäisi aina elää; semmoisena hetkenä hän lupaa sielussaan Jumalalle, Isälle, ettei hän enää koskaan tahdo tehdä mitään paha. »Tässä suuressa autuudessa, Isä, minkä sinä olet minulle valmistanut, tunnen selvästi, kuinka mitätöntä on itsekäs elämä, kuinka mitätöntä on minun personallinen elämäni, joka kaipaa milloin sitä milloin tätä. Sitä elämää en enää tahdo elää, nyt tahdon todella elää täydellistä Kristus-elämää.»

Tällä tavalla uskova ajattelee ja tuntee haltioitumisen hetkellä. Semmoisena hetkenä hän ikäänkuin

kirjoittaa vekselin Jumalalle. Hän panee nimensä sitoumuksen alle vapaaehtoisesti; se tulee niin itsestään, ettei hän kykene sitä vastustamaan. Se on kuin välttämättömyys, joka pursuaa hänen olemuksensa syvyydestä. Siinä on hänen velkansa Jumalalle. Tavallinen arkielämä ei anna hänen täyttää ja toteuttaa yksityiskohtia myöten sisäistä lupastaan ja päätöstään. Ja sentähden opetetaan rukouksessa: yksi keino on, millä uskova voi päästä velastaan, jolloin Isä antaa hänelle anteeksi hänen epätäydellisyytensä, hänen laiminlyöntinsä. Se keino on, että hän antaa anteeksi toisille. Hänen pitää olla Jumalan asemassa toisille. Jos hän kohtelee toisia niinkuin Kristus, tunnustaen siten Kristuksen »ihmisten edessä», silloin »Poika tunnustaa hänet Isän edessä» ja Isä tuntee ja tunnustaa hänet rakkaaksi pojakseen.

Kristityt uskovaiset saivat totuttaa itseään tällä tavalla ajattelemaan ja tuntemaan elämää. Ainoastaan jos he tämmöisessä elämässä kehittyivät, ainoastaan sillä tavalla heidän sielunsa kasvoi jotain korkeampaa astetta kohti. Sentähden oli heille uskovaisille niin tärkeätä oppia, niinkuin sanottiin, tuota Isämeidän rukousta. Siinä rukouksessahan on vielä pari muuta rukousta, mutta minä en puhu niistä nyt.

Pitäkäämme nyt mielessämme, että ensi aikojen uskovaisten tuli tällä tavalla kehittää itseään rakkauden elämässä, niin ymmärrämme, mitä heiltä vaadittiin, ennenkuin heidät katsottiin sopiviksi ottaa »täydellisten» joukkoon. Vasta kun he Kristus-elämässä olivat saavuttaneet jonkunlaisen mitan, annettiin heidän ottaa osaa siihen juhlallisuuteen, joka erotti uskovaisten ja täydellisten joukon eli luokan toisistaan.

Tämä merkillinen seremonia oli n.s. ehtoollinen. Herran Pyhään Ehtoolliseen ei saanut yksikään katekumeeni ottaa osaa. Kun ehtoollista vietettiin, huomauttivat diakoonit eli palvelijat ensin nimenomaan kaikille: »pyhät pyhille, syrjäiset pois». Ainoastaan uskovaiset jäivät paikoilleen, ja uskovaisista ainoastaan ne saattoivat ottaa osaa Herran Pyhään Ehtoolliseen, jotka olivat osoittaneet, että Kristus oli heissä elävä.

Nyt nousee eteemme kysymys: mikä oli Herran Pyhä Ehtoollinen? Kuten tiedämme, se ei ollut samaa kuin Herran Ehtoollinen yleisessä merkityksessä eli n.s. rakkausateriat, *agapai*, joihin ottivat osaa kaikki kristityt, katekumeenitkin, välistä nimenomaan seurakunnan köyhät ja jäseniksi pyrkijät, jotka siten saivat tuntea olevansa veljien, toisiaan rakastavien ihmisten yhteydessä. Paavali huomauttaa siitä, kuinka nämä rakkauden ateriat joskus ottivat väärän muodon, jonka tähden hän neuvoi: »kun kokoonnutte aterioimaan, odottakaat toisianne. Jos kenellä on nälkä, syököön kotonaan. . . Sillä ei se ole Herran Ehtoollisen viettämistä, jos syömään ruvettaessa kukin rientää ottamaan eteensä omat ruokansa, ja niin toinen on nälissään ja toinen juovuksissa. Eikö teillä sitten ole muita huoneita, niissä syödäksenne ja juodaksenne? Vai halveksitteko Jumalan seurakuntaa ja tahdotteko häväistä niitä, joilla ei mitään ole?» Ne olivat n.s. rakkauden ateriat.

Mutta Herran Pyhä Ehtoollinen oli toista. Se vietettiin kyllä yleisen ehtoollisen eli rakkauden aterian jälkeen, mutta, kuten sanottu, silloin kaikki »epäpyhät» saivat poistua. Ja tätä ehtoollista ei ainakaan alussa vietetty usein. On luultavaa, että sitä vietettiin aniharvoin, ehkä ainoastaan kerran vuodessa pääsiäisen aikana, samaan aikaan, jolloin Jeesus Kristus opetuslapsineen söi viimeisen kerran pääsiäislampaan. Myöhemmin asiat muuttuivat.

Kun nyt uskovaiset saivat oikeuden ottaa osaa Herran Pyhään Ehtoolliseen, olivat he itse asiassa mukana toimituksessa, joka muistutti Jeesuksen ja hänen opetuslastensa viimeistä yhteistä ateriana. Sillä tässä juhlallisuudessa seurakunnan vanhin otti leivän, mursi ja kiitti ja sanoi: »tämä on minun ruumiini». Samalla tavalla hän otti kalkin, jossa oli viiniä, ja sanoi: »tämä on minun vereni». Toimitus tapahtui samalla tavalla, kuin se tapahtui nytkin kaikissa kristillisissä kirkoissa. Mutta juhlamenot olivat alussa ulkonaisesti katsoen vallan yksinkertaiset. Eihän alussa ollut mitään komeita kirkkoja, joissa niitä olisi vietetty, niinkuin sittemmin oli esim. katolisissa kirkoissa. Alussa kaikki oli aivan yksinkertaista. Vasta myöhemmin kehittyivät nuo suuret juhlallisuudet ja menot. Kuitenkin Pyhä Ehtoollinen oli semmoinen juhla, jota kaikki kristityt pitivät erityisessä kunniaassa, johon osaa ottaminen pidettiin ihmeellisimpänä kristillisen elämän saavutuksena.

Minkähän tähden? Olihan juhlamenoja ollut vanhoissakin uskonnoissa, oli sakramenteja ollut, oli ollut semmoisiakin seremonioja, jotka muistuttivat Herran Ehtoollista. Olihan vanhassa Egyptissä esim. tapana antaa uskovaisten, jos semmoista sanaa käytämme, juoda pyhitettyä viinijuomaa, jota mysterioiden vihityt papit olivat erikoisesti valmistaneet. Sitä pidettiin jumalallisena taikajuomana, joka merkillisesti vaikutti jokaiseen, joka sitä sai nauttia. Mutta kuitenkin oli jotain uutta kristillisessä ehtoollisessa. Mikähän se siinä niin salaperäisenä kuvastui? Oliko se ehtoollisen symbolinen merkitys? Samalla tavalla kuin kaste symbolisoi sitä, että ihmisessä piti syntyä uusi ihminen, samalla tavalla ehtoollinen symbolisoi ihmissielun yhteyttä Kristuksen kanssa. Vai oliko ehtoollinen todellisuutenakin jotain? Oliko se niin sanoaksemme maagillinen toimitus?

Oliko kaste ollut maagillinen toimitus? Epäilemättä. Kun katekumeeni oli oikealla tavalla valmistanut ja kasvattanut itseään, hän saattoi kasteentoimituksessa kokea merkillistä uudestisyntymistä, merkillistä puhdistumista, hänestä saattoi tuntua, niinkuin veden kanssa olisi valunut hänen päältänsä koko hänen paha ja itsekäs menneisyytensä.

Samalla tavalla oli ehtoollisen laita. Kun ensimmäiset kristityt saivat kuulla, mikä oli ehtoollisen sisäinen salaisuus, silloin he täyttyivät vavistuksella, heidän sielunsa tunsivat suurinta kunnioitusta ja pelkoa pyhän toimituksen edessä. He näet saivat kuulla, että pyhää leipää ja pyhää viiniä nautittaessa nautittiin ehtoollisessa Kristuksen ruumista ja Kristuksen verta, jos oikeassa hengessä käytiin ehtoollispöytään. Olihan Kristus-henki tullut maapallomme korkeimmaksi minäksi. Olihan Kristus-henki yhtyessään maapallomme personallisuuteen tunkeutunut maapallon elämään elähyttään tavallaan kaikkea, mitä maapallolla kasvoi. Vilja, joka kasvoi pellolla, oli tavallaan Kristuksen ruumista. Ja viini, jonka mehu kasvoi rypäleissä, oli tavallaan Kristuksen verta. Oli totta vertauskuvallisesti, että Pyhän Ehtoollisen leipä oli Kristuksen ruumista ja viini Kristuksen verta. Mutta ennen kaikkea se oli totta mystillisesti. Sillä vaikka Kristus oli maapallon elämässä mukana, ei hänen Kristus-tajuntansa saattanut samalla tavalla uppoutua luontoon kuin se oli yhtynyt esim. Jeesuksen personalliseen tajuntaan. Ainoastaan elävän ihmisen personallisessa tajunnassa saattoi Kristus ilmetä tajuntana. Jumalan pojaksi saattoi ainoastaan ihminen tuntee itsensä. Sentähden leipä ja viini symbolisoi Kristuksen elämää, mutta ei sinään sisältänyt Kristuksen tajuntaa. Kristuksen tajunnan vastaanottaminen tapahtui Ehtoollisessa ainoastaan siten, että ehtoollisen nauttija ymmärtäen ja tuntien ruumiillisesti nauttimansa leivän ja viinin salaisen tarkoituksen samalla sisäisesti valistuneena otti vastaan Kristuksen sielussaan. Täten Pyhä Ehtoollinenkin tuli n.s. maagilliseksi toimitukseksi, jossa jumalallinen elämä tuli ihmisen sisään, poltti siitä pois kaiken itsekkyyden ja kaiken kuonan, sekä herätti henkeillä värähtelyillään mitä korkeimpia ja ihanimpia tunteita.

Paavalikin kuvaa selvästi Herran Pyhää Ehtoollista maagilliseksi toimitukseksi, kun hän kertoo sen asettamisesta Korinttilaiskirjeessään: »Sillä minä olen saanut Herralta sen, minkä myös olen teille ilmoittanut, että Herra Jeesus sinä yönä, jona hän petettiin, otti leivän, kiitti, mursi ja sanoi: 'tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan; tehkää se minun muistokseni'. Samoin hän otti myös kalkin aterian jälkeen ja sanoi: 'tämä kalkki on se uusi liitto minun veressäni. Tehkää se niin usein kuin juotte minun muistokseni.' Sillä niin usein kuin syötte tätä leipää ja juotte tämän kalkin, julistatte Herran kuolemaa, kunnes hän tulee. Sentähden, joka kelvottomasti syö tätä leipää tai juo Herran kalkin, hän on oleva vikapää Herran ruumiiseen ja vereen. Tutkikoon siis ihminen itseään, ja niin syököön tätä leipää ja juokoon tästä kalkista; sillä joka syö ja juo kelvottomasti, hän syö ja juo tuomion itsellensä, ettei hän Herran ruumista eroita. Senvuoksi onkin joukossanne paljon sairaita ja heikkoja ja moni on nukkunut kuoleman uneen.»

Näillä sanoilla Paavali selvästi viittaa siihen, että Herran Ehtoollinen oli maagillinen toimitus, sillä minkätähden se muuten olisi ollut vaarallinen semmoiselle, joka ei ollut oikealla tavalla valmistunut?

Mutta miksikä ehtoollinen ja miksikä kaste yleensä oli maagillinen toimitus? Mikä ne teki taikavoimaisiksi? Jokainen ymmärtää, että suurena tekijänä oli osanottajien usko. Usko saa ihmeitä aikaan, sen nykyaika yhä selvemmin ja selvemmin ymmärtää. Suggestioni ja autosuggestioni — kas siinä

merkillinen taikasauva kenen kädessä tahansa. Mutta osanottajien usko ei tyhjentävästi selitä kasteen enemmän kuin ehtoollisenkaan okkultista puolta. Usko oli passiivinen, vastaanottava voima. Mutta missä oli aktiivinen ja luova?

Se oli menojen toimittajissa, ja sentähden ei toimittajiksi kelvanneet muut kuin semmoiset koetellut kristityt, joiden usko oli luja ja mahtava, joiden sielulliset väräilyt olivat täydellisen puhtaat ja epäitsekkäät ja joiden sisäiset aistit helposti heräsivät toimintaan.

Maagillisen voimakkaana suggestionina vaikutti juhlamenojen toimittajien usko vastaanottajien mieliin ja yliaisteihin, niin että nämä heräsivät heissäkin ja antoivat heidän kokea henkimaailman läsnäoloa. Ehtoollisessa varsinkin tapahtui useille läsnäoleville, että heidän silmänsä aukenivat ja he saivat nähdä, kuka tositeossa oli pyhässä toimituksessa varsinaisena toimeenpanijana. Heidän sisäinen näkönsä avautui ja he näkivät Jeesuksen, joka oli näkymättömässä ruumiissa mukana.

Sentähden Pyhä Ehtoollinen oli erikoinen mysterio. Joka siihen otti osaa, hän saattoi hetkeksi tulla, niinkuin sanomme, selvänäköiseksi eli klärvoajantiksi, ja nähdä niitä olentoja, jotka olivat mukana pyhässä toimituksessa. Hän näki Jeesuksen, hän näki toisia pyhiä veljiä, hän näki enkeleitä ja kaikellaisia ihmeellisiä olentoja, hän sanalla sanoen näki, mikä toimitus oli. Siten hänen uskonsa vahvistui, hänen tietonsa kasvoi, hänen voimansa lisääntyi. Emmekä ollenkaan ihmettele tutkiessamme okkultisesti ensimmäisiä kristillisiä seurakuntia, että ehtoollinen oli niin suuri ja pyhä toimitus kaikkien mielestä.

Ajatelkaamme todella, että meillä tänäpäivänä olisi uskonnollisissa jumalanpalvelusmenoissamme jokin semmoinen juhlallisuus, joka vaikuttaisi niin voimakkaasti osanottajiin, että taivaat heille aukenisivat ja he näkisivät niitä näkymättömiä asioita, joille heidän silmänsä muuten ovat sokeat — kuka silloin olisi ja missä olisi silloin se ihminen, joka tahtoi kieltää arvon sellaiselta uskonnolta? Jos meillä olisi kristikunnassa asiat, niinkuin ne olivat alkuaikoina, silloin ihmiset mielellään pyrkisivät, mielellään kehittäisivät ja kasvattaisivat itseään henkisestikin, sillä he tietäisivät, että on tosi kysymyksessä, he tietäisivät, että todella jotakin voivat saavuttaa. Elämä ei jäisi paljaaksi arvoitukseksi, kuolema ei pelottaisi, sillä näkyväisten takana olisivat näkymättömät, joita kuolevaisetkin joskus vilaukselta saisivat nähdä.

VII. »ÄLÄ JOHDATA MEITÄ KIUSAUKSEEN.»

Niinkauvan kuin ensimmäisten aikojen kristitty oli uskovainen, *pistos*, niinkauvan hän saattoi uskossaan horjahtaa, hänen uskonsa saattoi olla heikko, hän saattoi toisena hetkenä varmasti tuntea osaavansa elää Kristus-elämää, mutta toisena hetkenä hän saattoi unohtaa Kristuksen. Sillä osatakseen elää Kristus-elämää, täytyi uskovaisen alati muistaa, että Kristus oli hänessä ja että hänen piti antaa Kristuksen elää itsessään. Mutta tuo oli vaikea huomion keskitys, johon ei tavallinen uskovainen yhtä mittaa kyennyt. Mihin hän olisi joutunutkaan, ellei olisi saanut ottaa osaa Pyhään Ehtoolliseen, joka elähytti hänessä uskoa ja antoi hänelle uutta voimaa? Kuitenkin ehtoollisen perästä ja sen perästä, kun hänet oli tunnustettu *teleiokseksi* eli täydelliseksi, niinkuin Paavali sanoi, hän oli velvollinen aina muistamaan ja tietämään olevansa Jumalan poika. Paavali sanoo kirjeessään Roomalaisille yhdessä paikassa: »Henki itse todistaa meidän henkemme kanssa, että olemme Jumalan lapsia. Mutta jos olemme lapsia, niin olemme myöskin perillisiä, Jumalan perillisiä ja Kristuksen kansaperillisiä, jos muutoin yhdessä hänen kanssaan kärsimme, jotta yhdessä kirkastuisimmekin. Sillä minä päätän, että tämän nykyisen ajan kärsimykset eivät ole minkään arvoisia sen kirkkauden rinnalla, joka on ilmestynyt meihin. Sillä hartaasti ikävöiden odottaa luomakunta Jumalan poikain ilmestymistä.»

Suomennoksessa on kyllä »Jumalan lasten ilmestymistä», mutta se on ehdottomasti väärä suomennos, sillä kreikkalaisessa tekstissä on *hyioon tu Theuu*, joka merkitsee »Jumalan poikain». Edellä kyllä, kun sanotaan, että »henki itse todistaa meidän henkemme kanssa, että olemme Jumalan lapsia», on käytetty toista sanaa *tekena Theuu* ja *tekena* merkitsee lapsia, mutta lapsia merkityksessä »synnyttämiä», siis: »Henki itse todistaa meidän henkemme kanssa, että olemme Jumalasta syntyneitä.» Mahdollisesti Paavali on käyttänyt tässä sanaa *tekena*, jonka voi suomentaa lapset, kun hän ajatteli molempia sukupuolia, — *teleioi* eli »täydellisiä» oli sekä miehiä että naisia, — eikä tahtonut, että kenenkään tarvitsi tuntea itseään loukatuksi tai hyljätynksi. Mutta kun hän myöhemmin sanoo, että »luomakunta hartaasti ikävöi Jumalan poikain ilmestymistä», hän nimenomaan käyttää sanaa *hyioon*, »Jumalan poikain». Siinä kohden hän mahdollisesti ajattelee sitä seikkaa, että kun ihminen on kaikista täydellisimpänä ilmestynyt maan päällä, on hän ilmestynyt miehen muodossa.

Joka tapauksessa jokainen kristitty, joka oli *teleios*-asteella ja siis itsetietoisesti pyrki inhimilliseen täydellisyyteen, luonnostaan tunsu ja tiesi olevansa Jumalasta syntynyt ja velvollinen tekemään työtä Jumalan valtakunnan puolesta.

Kun ajattelemme sitä elämää, jota täydellisen kristityn tuli elää, ymmärrämme, että se oli moraalisesti paljon vaativampaa kuin hänen elämänsä koskaan ennen oli ollut. Tiedämme sen historiallisesti siitä, että kun kristitty oli päässyt Herran Ehtoolliselle ja siten oli merkitty *teleiokseksi*, hän teki uusia erikoisia lupauksia, samalla tavalla kuin hän, tullessaan katekumeenista uskovaiseksi, oli kasteessa tehnyt määrättyjä lupauksia. Nämä uudet lupaukset koskivat kaikki hänen personallista moraalista elämäänsä. Hän lupasi olla lankeamatta mihinkään semmoisiin synteihin, joihin ihmiset mielellään ja helposti lankeavat; kaikki semmoiset synnit, sekä karkeat että hienot, hän hylkäsi kerta kaikkiaan.

Semmoista lupausta ei vaadittu häneltä ennen. Olihan selvää, että katekumeenikin oli ihminen, joka ei esim. varastanut eikä murhannut. Jo sekin ihminen, joka pyrki kristittyjen yhteyteen ja niin sanoaksemme uskonnolliseksi ihmiseksi, oli luopunut törkeimmistä rikoksista ja synneistä. Olihan tämä luonnollista, mutta kuitenkin häneltä ei vaadittu mitään lupauksia, ennenkuin hänet luettiin täydellisten joukkoon. Silloin vasta hänet katsottiin itsetietoiseksi ihmiseksi, joka oli päässyt selville elämän tarkoituksesta ja kristinuskon salaisesta sisällöstä, ja silloin vasta hän sai sitoa itsensä lupauksella, ettei enää lankeisi minkäänlaisiin rikoksiin, minkäänlaiseen pahuuteen, minkäänlaiseen itsekkyyteen.

Silloin oli samalla luonnollista, että hän alati piti mielessään, kuinka nöyrä hänen kuitenkin tuli olla. Kuinka pieni hän yhtäkaikki oli. Ja mielestäni Paavali kuvaa tätä tilaa siinä paikassa, jossa hän puhuu itsestään ja omista vaikeuksistaan. Nythän tiedämme, että jos ken oli hyvä ja täydellinen, moitteeton ja yläpuolella itsekkyyttä, se oli Paavali. Paavalin kaikista kirjeistä uhkuu suuren profetallisen persoonallisuuden henki. Tuntee heti, että tässä on ihminen, joka ei ajattele itseään, joka voittaa itsensä aina ja aina tekee sen, mikä hänen mielestään on tehtävä Jumalan nimessä, Jumalan valtakunnan hyväksi. Kuitenkin hän Roomalaiskirjeessä sanoo itsestään: »Sillä minä en tiedä, mitä teen, sillä en tee sitä, mitä tahdon, vaan mitä vihaan, sitä minä teen. Mutta jos sitä teen, jota en tahdo, niin suostun lakiin ja myönnän, että se on hyvä. Niin en nyt enää minä sitä tee, vaan synti, joka minussa asuu. Sillä minä tiedän, ettei minussa, se on lihassani, asu mitään hyvää. Tahto minulla kyllä on, mutta voimaa sen toteuttamiseen ei; sillä hyvää, jota tahdon, minä en tee, vaan paha, jota en tahdo, sitä teen. Jos siis teen sitä, jota en tahdo, niin sitä en enää tee minä, vaan synti, joka minussa asuu. Niin huomaa siis itsessäni, joka tahdon hyvää tehdä, sen lain, että paha on piintynyt minuun kiinni; sillä sisällisen ihmiseni puolesta minä ilolla yhdyin Jumalan lakiin, mutta jäsenissäni minä näen toisen lain, joka sotii mieleni lakia vastaan ja vangitsee minut synnin lakiin, joka jäsenissäni on. Minä viheliäinen ihminen, kuka pelastaa minut tästä kuoleman ruumiista? Kiitos olkoon Jumalalle, Jeesuksen Kristuksen, meidän Herramme kautta.»

Paavali kirjoittaa nämä klassilliset sanat itsestään epäilemättä pedagogisessa tarkoituksessa. Hän tahtoo osoittaa lukijoilleen, kuinka tarkasti heidän täytyy oppia itseänsä tuntemaan ja kuinka nöyriä heidän täytyy olla, kuinka selvästi heidän tulee viimeiseen saakka nähdä mitä heissä on itsekästä ja hylättävää. Kristityt eivät saa millään tavalla näytellä itsensä kanssa ja itsensä edessä. Heidän täytyy oppia tuntemaan itsensä ja selvästi tunnustaa itselleen omat vikansa, samalla kysyen, niinkuin Paavali: »mikä pelastaa meidät tästä kuoleman ruumiista?»

»Täydellisen» kristityn eteen astui nyt vasta pahan probleemi. Uskovaisena hän oli oppinut ajattelemaan hyvää, uskomaan hyvää, elämään Kristuksessa, antaen kaikille anteeksi, mitä he häntä vastaan rikkoivat. Hän oli oppinut sisäisesti ymmärtämään ja noudattamaan Isämeidän rukouksen neuvoja ja kehoituksia. Ja nyt kun hänestä ehtoollisen jälkeen tuli *teleios* eli »täydellinen», täytyi hänen oppia Isämeidän rukouksen viimeiset säkeet: »Älä johdata meitä kiusaukseen, vaan päästä meidät pahasta.» Hänen eteensä astui pahan probleemi ja hänen täytyi oppia oikealla tavalla käytännössä suhtautumaan pahaan, sekä siihen pahaan, joka oli hänen ulkopuolellaan, että siihen, joka oli hänen omassa itsessään. Ja opastukseksi hänelle neuvottiin: mietiskele viimeisiä rukouksia »älä johdata meitä kiusaukseen, vaan päästä meidät pahasta.»

Kyllä ymmärrämme, että uskovamme sai pään vaivaa! »Johdattaako siis Jumala meitä kiusaukseen?» hän ajatteli. »Ja jos hän johdattaa, miksi silloin rukoilisimme, ettei hän sitä tekisi?» Mutta sitten hänen ajatuksensa kääntyi itse kiusauksen probleemiin. »Mitä kiusaus oikeastaan on?» hän kysyi. Ja pian hän silloin huomasi, että koko elämä oli kiusausta. Koko elämä oli koulua ihmisen hengelle ja koko elämä oli sentähden kiusausta, sillä ihmisen henki kävi koulua täällä sitä varten, että se vahvistuisi, tulisi tietoiseksi tehtävästään ja oppisi vaikkapa »suurempia tekoja tekemään kuin Jeesus». Mutta missä ihminen vahvistuisi ja tulisi itsenäiseksi, ellei häntä asetettaisi koetukselle ja kiusattaisi? Oli hän luonnostaan kuinka puhdas ja hyvä tahansa, hän jäisi heikoksi, ellei hänen hyvyttään ja puhtauttaan koskaan pantaisi koetukselle. Kiusauksen tullessa kuona palaa, mutta kulta pysyy. Sentähden oli luonnollista, että elämä oli muodostunut kiusaavaksi kouluksi ihmiselle, eikä hänen sopinut rukoilla, ettei häntä johdettaisi kiusaukseen. Päinvastoin hänen pitäisi rukoilla: »heitä aina kiusauksia meidän tiellemme, että vahvistuisimme, ja että tulisi näkyviin, mitä meissä on kultaa.»

Koko rukous tuntui arvottomalta ja turhalta, väärältä ja epäsiiveelliseltä, kunnes kristitty uskovainen huomasi, mitä sillä tarkoitettiin.

Mihin kiusaukseen hänen näet ei ollut hyvä langeta? Missä kiusauksessa oli hyvä, jopa välttämätöntä, että hänellä oli apua Jumalalta? Mikä se kiusaus oli, joka itsessään oli turha ja joka vielä tänäpäivänä meille ihmisille on yhtä turha? Kun sen mainitsimme, huomaamme todella, kuinka paljon lankeamme juuri siihen

kiusaukseen. Niin, meidän sopii todella kysyä, onko koko elämämme niinkuin olemme sen järjestäneet täällä maan päällä, oikeastaan mitään muuta kuin juuri lankeamista siihen.

Se kiusaus on *usko pahaan*. Sentähden kristitty oppi rukoilemaan: »Älä johdata meitä siihen kiusaukseen, että uskoisimme kaikkeen siihen pahaan, jota maailma on täynnä.»

Tämä kiusaus pukeutui kahteen muotoon. Ensimmäisessä muodossaan se houkutteli kristittyä pitämään pahana sitä, joka itsessään oli hyvää, ja toisessa muodossaan se houkutteli häntä pitämään hyvänä sitä, joka itsessään oli pahaa.

Mitä hyvää kristitty ihminen oli altis pitämään pahana? Yleensä — voisimme sanoa — kaikkea kärsimystä, joka ulkoapäin tullessa kohtasi häntä tai toisia, esim. sairaus, tapaturma, huono menestys, omaisuuden kadottaminen, ystävän kuolema, vihamiehen tekemä väärä j. n.e. Kaikki semmoiset asiat olivat hänen mielestään pahoja, koska ne tuottivat kärsimystä. Koko maailman kanta oli sama. Siihen katsantokantaan kaikki ihmiset kasvoivat. Olivathan viisaatkin heitä sillä tavalla opettaneet, sillä mistä järki muuten olisi kehittynyt? Zarathustra, vanhojen persialaisten suuri opettaja, teroitti erikoisesti eroa hyvän ja pahan välillä. Pahaksi hän nimitti kaikkea ulkonaisessa luonnossa ja ulkonaisessa elämässä, joka oli omiansa tuottamaan kärsimystä. Pahaa olivat liialliset sateet, liialliset poudat, liialliset kylmät. Pahaa olivat taudit ja rutot, jotka tuottivat tuhoa ihmisille ja eläimille. Pahaa olivat villit eläimet ja pedot, jotka vahingoittivat ja tappoivat ihmisiä. Tämä kaikki oli pahaa, ja ihmiset oppivat järjessään tekemään eroa hyvän ja pahan välillä. Se oli kasvatusta ihmiskunnan järjelle, joka oli pieni.

Mutta Jeesuksen Kristuksen kanssa tuli uusi aika maailmaan, ja nyt kristitty sai oppia: tämä paha, joka oli hänen ulkopuolellaan ja joka tuotti hänelle kärsimyksiä, se oli pahaa vain näennäisesti. Todellisuudessa se oli salapukuinen siunaus, ja kristityn piti oppia ajattelemaan sitä hyväksi. Sillä mitä kaikki tämä kärsimys oli? Se oli aina seurausta jostakin edelläkäyvystä syystä. Ja seuraus, joka tuli luonnonlain mukaan, kuinka se olisi ollut pahaa? Ihmisillä oli väärä kuva koko maailman järjestyksestä, kun ajattelivat ja sanoivat, että luonnonmukainen seuraus oli paha. Ei seurausta saanut nimittää pahaksi. Paha oli ainoastaan syy, joka sai aikaan seurauksen. Seuraus itsessään oli hyvä, se oli totuuden mukainen, se oli oikea. Mutta syyt. . .

Kristityn täytyi oppia ymmärtämään, että jumalallinen luonto ei erehtynyt seurausten suhteen. Se ei koskaan tehnyt väärää, se ei koskaan tahtonut pahaa yhdellekään elävälle olenolle. Luonnon lait, jumalallisen elämän näkymättömät lait olivat kaikki ehdottoman oikeudenmukaisia. Sentähden seuraus ihmisen synneistä, pahuudesta, erehdyksistä, seuraus, joka kohtasi häntä kärsimyksenä, ei ollut paha, vaan hyvä.

Kasteen jälkeen kristitty jo sai oppia ymmärtämään oikein alkuaikaista ennakkomääräystä, johon sisältyi jälleensyntyminen ja sen yhteydessä karma. Silloin jo hän käsitti, että nykyisten kärsimysten syyt saattoivat olla kaukaisessa menneisyydessä. Ennen eläessään hän oli kylvänyt siemenet nykyisiin vaikeuksiinsa, pettymyksiinsä ja tappioihinsa. Mutta uskovaishan hän välistä saattoi nurkua ja valittaa. Hän ei aina jaksanut kantaa ristiään ilolla.

Toista oli, kun hän nyt ehtoollisen jälkeen pyrki täydellisyyteen. Nyt hänen tuli seistä kiusauksessa lujana. Nyt hänen tuli käytännössä todistaa, ettei uskonut pahaan, vaan hyvään. Hän uskoi Jumalaan. Siis ei ollut mitään pahaa siinä, mikä häntä kohtasi. Kaikki se, mitä hänen omaisensa ja ystävänsä ja yleensä ne, jotka hänelle hyvää tahtoivat, mitä he nimittivät kauhuissaan pahaksi ja vääräksi ja julmaksi kärsimykseksi, se oli hänen kannettava ilolla, se oli hänen kestettävä hymyillen. Lyhyesti sanoen: hän ei enää uskonut perkeleeseen, hän uskoi Jumalaan.

Mutta sitten oli toisena kiusauksena se paha, jota hän oli altis pitämään hyvänä, siinäkin noudattaen maailman esimerkkiä ja yleistä katsantotapaa. Ja mikä se kiusaus oli?

Ensimmäiset kristityt nimittivät sitä monella nimellä. Tarkka analyysi tekisi selkoa eri nimien merkityksestä, mutta tyydymme mainitsemaan muutamia umpimähkään: mammona, paha henki, tämä maailma, tämän maailman ruhtinas, ilmapallan hallitsijat, Belsebub, saatana. Näillä nimillä he kuvasivat sitä suurempaa tai pienempää houkutusta maailman näennäisessä ja näkyväisessä järjestyksessä, joka oli omiansa vakuuttamaan ihmiselle: tämä on hyvä. Valta oli hyvä, kunnia oli hyvä, rikkaus oli hyvä. Kristitty, joka todella pyrki hyvään, tuli pian käytännössä ymmärtämään, että ihmiskunnan kohtaloiden johdossa oli semmoisia olentoja, joita Paavali nimenomaan nimitti »ilmapallan hallitsijoiksi», jotka olivat omiansa vahvistamaan ihmistä ja antamaan hänelle voimaa hyvässä, silloin kun hän oli niitä tottelematta, niihin alistumatta, mutta veivät häntä harhaan ja houkuttelivat pois totuuden tieltä, jos hän niihin alistui ja niitä piti hyvinä. Nämä ilmapallan hallitsijat, jotka tavallaan palvelivat karmaa, mutta tavallaan myöskin sommittelivat karmaa, olivat aina hallinneet ihmismaailmaa sillä tavalla, että ihmiskunta mielellään niitä totteli. Nämä ihmiskunnan näkymättömät johtajat uskoivat itse puolestaan ainoastaan kärsimyksen kasvattavaan voimaan, he sanoivat: »ihmiskunta on alhainen, tyhmä ja itsekäs, mikään muu ei voi ihmisiä kehittää kuin piiska, kovakourainen käsi, rautainen laki, joka saa ihmisiä pakosta ja pelosta nöyrytymään, alistumaan ja tottelemaan. Jumalanpelko on viisauden alku.» Täytyihän kristitynkin tunnustaa, että ihmiskunnassa oli paljon pimeyttä, itsekkyyttä, raakuutta ja julmuutta. Kysymyksenalaista oli, missä määrin ihmiskunnalla oli pelastusta ulkopuolella lakia. Paavalikin hengessään taisteli näiden kysymysten johdosta, kun hän ennen kristityksi tuloaan oli täysin vakuutettu siitä, että lain ankaruus oli ainoa, joka kasvatti ihmisiä. Ja lain uskoa, kurinpitoa, ikäänkuin »vanhaa testamenttia» edustivat jyllät ilmapallan hallitsijat. Mutta tämä oli todellisuus harhan takana. Näennäisesti he olivat ihan toista.

Kun kristitty uskovainen tahtoi sattuvalla sanalla kuvata näitä jumalolentoja, hän sanoi: »he eivät katso keinoja, vaan antavat tarkoituksen pyhittää keinot». Heidän tarkoituksensa oli kasvattaa ihmiskuntaa mallikelpoiseksi ja he katsoivat kärsimystä ainoaksi kasvattajaksi. Mutta aikaansaadakseen kärsimystä ihmisille karmallisena seurauksena he houkuttelivat heitä kaikilla elämän houkutuksilla ja viettelyksillä ja kaunistivat näitä kaikilla ihanteellisilla täydellisyyksillä. »Etsi onneasi, ihminen, käytä aikaasi hyväksesi», he kuiskivat onnettoman korvaan, ja hän mielellään totteli. He olivat pimeyden enkeleitä, jotka esiintyivät valkeuden enkelein haahmassa.

Ja kun kristitty kysyi — samoin kuin mekin uteliaina kysymme, — ketä nuo merkilliset jumalolennot — vai onko sanottava perkeleet — olivat, sai hän oppia ja tietää, että ne ne juuri muodostivat maapallon salaisen persoonallisuuden, sen sielun ja alemman minän. Ne olivat kotoisin kaukaisesta menneisyydestä, varhaisista kehitysjärjestelmistä, jolloin nykyistä maapalloa ei vielä ollut olemassa, ja niitä elähyttävää henkeä nimitettiin saturnukseksi eli saatanaksi, »vastustajaksi», koska ne näennäisesti vastustivat Isän Jumalan työtä ihmiskunnassa. Tämä vastustus oli näennäistä, koska se lopulta johti ihmiskuntaa oikein, mutta se oli sangen todellista, niinkauan kuin ihmiskunta vaelsi sen pauloissa. Vanhassa testamentissa viitattiin tähän seikkaan. Jobin kirjassa mainittiin saatanasta, kiusaajasta, että hän oli yksi kaikista korkeimmista enkeleistä, jotka ottivat osaa jumalain neuvostoon. Siellä oli korkein Jehovakin mukana. Jehova kuunteli kaikkien mielipidettä ja toisten joukossa saatanakin, korkean korkea, ihmeellinen olento lausui ajatuksensa. Ja hän oli tämän maapallon herra.

Kun ihminen täydellisenä kristittynä sai oppia tuntemaan näitä mahtavia olentoja, hän todella joutui vaikean probleemin eteen. Vanhat arvot kaatuivat, hyvä ja paha muuttivat muotoaan, riittäisikö hänellä voimaa ja kestävyyttä, ettei tässä kohden lankeaisi kiusaukseen? Hänenhän piti oppia näkemään ja tunnustamaan, että paha hallitsi maailmaa, ja kuitenkin tuo paha oli sitä laatua, että ilman sitä ei ihminen olisi edes niin hyvä kuin oli! Se oli vaikea probleemi, eikä hän ihmetellyt, että häntä neuvottiin rukoilemaan: älä johdata meitä kiusaukseen uskoa tuohon pahaan. Se oli vaikea, sillä siitä tuli käytännöllinen kysymys. Se ei ollut mikään filosofinen ongelma. Filosofisesti saattoi asiat aina ratkaista toiseen tai toiseen suuntaan. Filosofisesti ihminen saattoi uskoa näiden saturnusvaltain hallitukseen, filosofisesti myöskin olla niihin uskomatta, — eikä kumpikaan katsantokanta häntä elämässä häirinyt. Mutta vaikeus syntyi, kun usko ja rukous oli tehtävä jokapäiväiseksi ojennusnuoraksi, kun se oli toteutettava elämässä. Koko kristinusko oli alkuaan sitä, mitä sen pitäisi vieläkin olla, nimittäin elämää. Jokaista neuvoa, jokaista oppia ja opetusta piti

toteuttaa elämässä, siitä piti tehdä käytännöllinen elämänohje. Kun kristitty ymmärsi, että oli kiusaus uskoa tähän pahaan, joka näennäisesti oli hyvä, piti hänen oppia elämään niin, ettei langennut siihen kiusaukseen, ja siis hänen piti itse asiassa asettua vielä voimakkaammaksi, vielä mahtavammaksi, vielä korkeammaksi kuin nuo vanhat synkät, viisaat olennot, jotka hallitsivat maailmaa. Hänen täytyi seisoa niiden edessä ja sanoa: »minä en usko teihin, minä en tahdo elää niinkuin te tahdotte, että minun pitäisi elää, minä tunnen olevani Jumalan poika, toisen hengen synnyttämä, en ole Isästä Saatanasta, en teidän mahtavasta järjestöstänne, minä olen syntynyt Isästä Jumalasta, Jeesuksen Kristuksen avulla ja Pyhän Hengen kautta. Minussa on Kristus ja Kristus on teidän yläpuolellanne. Kristus on toista kuin te. Kristus tuo uuden elämän, rakkauden ja hyvyyden, ja minä tahdon palvella sitä Jumalan valtakuntaa, joka ei vielä ole olemassa maan päällä, vaan ainoastaan siinä taivaassa, jossa vallitsee Isän tajunta, jossa elää Jeesus Kristus ja jonne minunkin Poika-tajuntani yletty. Sitä taivasten valtakuntaa pitäisi meidän tuoda tänne maan päälle. Sentähden emme saa teihin enää uskoa.»

Sillä tavalla tuli kristityn aloittaa uutta elämää.

VIII. »PÄÄSTÄ MEIDÄT PAHASTA.»

Voidakseen pyrkiä täydelliseksi, *teleios*, tuli muinaisajan kristityn käytännössä ratkaista pahan probleemi. Ja kuten olemme huomauttaneet, ilmeni kristinuskon erikoisuus juuri käytännöllisessä suhtautumisessa pahaan ja pahan probleemiin. Siinä oli uusi, minkä Jeesus Kristus toi maailmaan. Ennen häntä suhtauduttiin toisella tavalla pahaan, — vaikka tunnustaa täytyy, että maailma suhtautuu pahaan vanhalla »pakanallisella» tavalla vielä tänäpäivänä. Sentähden maailma ei olekaan kristitty. Nykyinen sivistys, joka nimittää itseään kristilliseksi, ei ole kristitty sanan todellisessa merkityksessä, että se nim. seuraisi Jeesusta Kristusta ja olisi omaksunut uuden elämänymärryksen, jonka Jeesus Kristus toi ihmiskunnalle. Se tietysti tunnustaa Jeesuksen Kristuksen maailman ihmeellisimmäksi olenoksi, vieläpä häntä jumaloi, ja siinä kyllä on kristitty eikä esim. buddhalainen. Mutta sisäisessä, esoteeris-okkultisessa merkityksessä meidän nykyinen kristikuntamme ei ole kristitty, koska se suhtautuu pahaan vanhalla pakanallisella tavalla, jos sitä tahdomme »pakanalliseksi» nimittää.

Jeesus Kristus loi uuden käsityksen pahasta ja antoi avaimen uuteen suhtautumiseen. Sitä avainta ei ole säilytetty. Kristilliset kirkot eivät ole sitä välittäneet, se on heidän tiedoistaan hävinnyt.

Kun kristitty oli läpikäynyt Pyhän Ehtoollisen ja sillä tavalla todistanut olevansa todellinen »uskollinen», *pistos*, annettiin hänen ratkaistavakseen kaksi viimeistä rukousta Herran rukouksessa: »Älä johdata meitä kiusaukseen, vaan päästä meitä pahasta.» Viime kerralla oli puhe tästä ensimmäisestä, »älä johdata meitä kiusaukseen», ja selitettiin, että se kiusaus, johon hän helposti ihmisenä saattoi langeta, oli siinä, että hän sanoi hyväksi sitä, mikä itsessään oli pahaa, ja pahaksi sitä, mikä itsessään oli hyvä. Kiusaus koski siis yleensä sitä pahaa, joka oli hänen ulkopuolellaan.

Mutta sitten hän tuli seuraavaan rukoukseen: »vaan päästä meidät pahasta». Ja silloin hänelle opetettiin ja selitettiin, ja hän itse vähitellen ymmärsi, että kaikki todellinen paha olikin hänessä itsessään. Siitä hänen tuli pelastua, siitä pahasta, joka piili hänen omassa sydämessään! »Älä johdata meitä kiusaukseen pitämään pahaa hyvänä ja hyvää pahana, vaan päästä meidät siitä pahasta, joka on meissä itsessämme.»

Syventyessään itseensä ja katsellessaan sitä pahaa, jota syystä saattoi nimittää pahaksi, koska se oli omiansa estämään hänen nousuaan kristityn täydellisyyteen, hän huomasi sen olevan kahta lajia, osaksi aktiivista, osaksi passiivista pahaa.

Aktiivista pahaa oli hänessä se, että hän itse tahtoi jotain pahaa, halusi jotain itsekästä, jota hänen ei olisi pitänyt kristittynä haluta. Kristittynä hänen tuli rakastaa kaikkia, mutta hänen sydämensä saattoi kaivata jotakin, joka ei käynyt yhtäsuuntaisesti tämän rakkauden kanssa. Hän saattoi esim. tuntea itsessään vallanhimoa, joka vei hänet ristiriitaan toisten ihmisten kanssa, niin että hän ei osannut rakastaa heitä puhtaasti veljinä, eikä palvella heitä kaikkia kanssaihmisinä, vaan päinvastoin vallanhimossaan tahtoi, että häntä palveltaisiin. Hän saattoi niinkään nähdä itsessään kunnianhimoa, ahneutta, vihaa, julmuutta, kostonhalua, kaikellaista itsekkyyttä, joka oli aktiivista ja pakoitti häntä vaistomaisesti toimimaan määrättyyn suuntaan. Kun hänessä oli herännyt — vaikka kuinka »oikeutettu» — viha toista ihmistä kohtaan, oli se aktiivinen, — ei hän osannut ajatella sitä ihmistä niinkuin veljeä lempeydellä ja rakkaudella, ei hän osannut tehdä sille palveluksia ja näyttää sille, kuinka hän sitä rakasti. Samalla tavalla hänen kostonhalunsa, hänen julmuutensa, hänen vallanhimonsa, hänen nautinnonhimonsa, kaikki nuo pahat hänessä olivat aktiiviset. Ja hän sanoi itselleen: »kaikista näistä minun täytyy luopua. Kuinka voisin olla kristitty ja seurata Jeesusta Kristusta, jos mitään tämmöistä on minun sydämässäni?» Olihan hän paljosta jo luopunut. Hänen kristinuskonsa oli siinä, että hän oli paljosta luopunut. Ei hän olisi kristityksi tullut, ellei jo olisi luopunut monista asioista. Hän tunsi, ettei vihalla ollut ylen suurta valtaa hänen ylitsensä. Hän tunsi, ettei hän ollut

niin julma eikä niin nautinnonhimoinen kuin ihmiset yleensä. Hän selvästi näki jotakin voittaneensa. Mutta kuitenkin saattoi hänessä vielä olla semmoista, joka — jos hän ei alituisen valvonut ja rukoillut, — olisi voinut houkutella häntä väriin tekoihin.

Mutta passiivista pahaa hänessä oli enemmän, heikkoutta, joka teki hänet riippuvaiseksi ulkonaisesta ympäristöstä. Hän ei osannut seisoa lujana ja vahvana, kun maailma hänen ympärillään menetteli häntä kohtaan esim. tavalla, joka oli omansa häntä loukkaamaan. Hän ei kestänyt, kun maailma häntä pilkkasi, kun hänen ystävänsä käänsivät hänelle selkänsä, kun häntä paneteltiin ja poljettiin. Hän tunsu itsensä loukatuksi, hyljättyksi, masennetuksi. Ja hän huomasi, että tämä oli heikkoutta. Ei suinkaan hän tullut kristityksi sitä varten, että kärsisi tällä tavalla toisten itsekkyydestä. Ei. Hänen piti olla luja ja vahva. Jonkun toisen vaikkapa henkinen edistys ja menestys saattoi herättää hänessä kateutta. Hän saattoi tuntea itsessään: »miksikä tuo on niin kehittynyt ja menestynyt, miksikä minä en, olenhan minäkin yrittänyt?» Tämä oli myös heikkoutta, jota ei saanut olla kristityssä ihmisessä, joka eli totuudessa ja seurasi Jeesusta. Semmoisesta hänen tuli päästä, — ja yleensä kaikellisista passiivisista heikkouksista.

Ajatelkaamme tässä välillä, kuinka taipuvaisia me nykyajan ihmiset olemme juuri tällaiseen heikkouteen. Jos emme voisikaan soimata itseämme vihoviimeisiksi synnintekijöiksi, olemme tänäpäivänä mitä hermojen kestävyyyteen tulee varmaan enemmän heikkoja kuin ihmiset ennen. Ajatelkaamme, kuinka taipuvaiset me nykyajan ihmiset olemme esim. »hermostumaan». Jokapäiväisessä elämässämme tapahtuu yhtämittaa monenlaisia pikkuseikkoja, jotka ovat omiansa saattamaan meitä tasapainosta, ärsyttämään ja hermostuttamaan meitä. Kyllähän me mielestämme olisimme parempaa ansainneet! Eikä ole ketään, joka meitä ymmärtäisi, ei ketään, joka vähääkään säälisi meitä! Pian toiset vielä nauravat meille, tai suuttuvat! Meillä on ylen tavallinen tuo taipumus pahaantuuleen, alakuloisuuteen, lamautukseen.

Ja ennen kaikkea: kuinka helposti me luulemme toisistamme pahaa! Kuinka nopeat me olemme arvostelemaan ja ajattelemaan toisistamme pahaa! Jos mikä, on meidän aikanamme silmiinpistäväenä heikkoutena ihmisillä luulevaisuus, epäluulo, mustasukkaisuus, arvostelemisen, panettelemisen, tuomitsemisen halu. Madame Blavatsky sanoi: ennen ihmiset näyttivät julmuutensa sillä, että he polttivat toisia ja piinasivat heitä kaikellisilla ruuveilla ja nauloilla ja kiduttivat penkeillä ja tuoleilla. Nykyään julmuus tulee ilmi sanoissa ja ajatuksissa. Nykyään kidutamme ja piinaamme toisiamme sillä tavoin, että uskomme ja puhumme toisistamme pahaa, arvostelemme ja tuomitsemme toisiamme, otamme kaiken kunnian toisiltamme, niin että oikein saamme nauttia omassa julmuudessamme. Sen takana on ajatteleamattomuutta, välinpitämättömyyttä, henkistä laiskuutta. Mutta sen takana on meidän sielussamme myöskin julmuutta. Salaisesti nautimme siitä, että saamme repiä toiselta hänen kunniansa, ja sentähden murhaamme ihmisiä tänäpäivänä moraalisesti, henkisesti. Vaikea meidän on huomata, että ollenkaan teemme syntiä, sillä epäveljellisyys sielussamme alkaa mitä viattomimmalla tavalla. Kun esimerkiksi näemme toisella jonkun hirmuisen synnin tai paheen, sanomme mielestämme itsellemme ja puhuessamme toisille paljaan »totuuden» samasta ihmisestä. Sehän on meistä viatonta ja luonnollista, emmekä yhtään huomaa, että siinä olisi mitään pahuutta tai syntiä meidän puoleltamme. Mutta juoruaminen on kuin lumipallo, joka vierii alas korkeaa mäkeä. Se kasvaa suuremmaksi ja suuremmaksi, ja lopulta itsekin yhtäkkiä huomaamme menettelleemme väärin ja epäveljellisesti.

Kun nyt kristitty ajanlaskumme ensimmäisinä aikoina tahtoi päästä siitä pahasta, joka kyti hänessä itsessään, silloin hän luonnollisesti heti kysyi, millä tavalla se oli mahdollista. »Voinko itse vapauttaa itseni pahasta?» Ei, sillä häntä neuvottiin rukoilemaan: »päästä meidät pahasta». Tuo rukous-mietiskely opetti hänelle, ettei hän itse osannut pelastaa itseään pahasta. Ja siinä se toi uutta.

Millä tavalla oli näet ennen opetettu? Aina oli ollut niin, että ihmisen piti itse voittaa itsensä. Mutta Paavali oli syvästi huomannut, että mahdotonta oli oman itsensä pelastaminen. Sillä tuskinpa ihminen ennen osasi mennä niin syvälle omaan sieluunsa, niin syvällisesti tutkia itseään, että hän sieltä olisi löytänyt kaiken sen pahan, mitä pohjalla oli. Tuskin, tuskin. Jos hän olisi sieltä löytänyt kaikki nämä heikkoudet, joiden seurassa hän oli syntynyt maailmaan, niin kuinka hän olisi itse voinut itsensä niistä pelastaa?

Mahdotonta! Ei, tietysti hänen silmänsä olivat nyt vasta menneet auki, oppineet nyt vasta huomaamaan, mikä paha oli. Sillä yksi asia oli vanhassa siveysopissa, joka kerrassaan poikkesi uudesta, ja se oli, että vanhojen siveellisyyksikäsitteiden mukaan ihminen sai olla ylpeä. Hän sai olla ylpeä, sillä hänen oma ylpeytensä saattoi nostaa hänet kunnian kukkuloille henkisestikin ja tehdä hänestä erinomaisen ihmisen. Ylpeydellään hän voitti itsensä, koska hän oli ihminen, järkevä olento. Hän voitti itsensä oman ylpeytensä nimessä, hän ajoi heikkoudet itsestään ulos, hän tallasi pahan päälle, hän halveksi kaikkia himoja ja haluja itsessään, jotka estivät häntä olemasta ylpeä ja olemasta ihminen. Ja kun ihminen taisteli itseään vastaan ja voitti itsensä, niin voitto oli kunniakas ja komea. Hän saattoi esittää itsensä toisille: »Katsokaa, millaiseksi ihminen voi tulla. Katsokaa, kuinka ihminen voi kehittyä, mihin korkeuksiin hän voi nousta, kuinka eteväksi ja suureksi hän voi tulla. Katsokaa!» Hän oli sankari ja esimerkki toisille. Semmoista oli ennen. Mutta nyt, kun ihminen oli omaksunut kristillisen elämänymmärryksen ja suhtautui uudella tavalla pahaan, nyt hän ymmärsi ja hänen täytyi ivallisesti hymyillen myöntää itselleen, että ylpeys juuri oli kaikkia hirmuisimpia himoja, kaikkia vaikeimpia, hienoimpia, kavalimpia paheita hänen sielussaan. Ja kun siitäkin piti luopua, kun ei saanut pitää itseään toisia parempana, kun ei saanut todistaa itselleen, että oli etevämpi toisia, — mitä jäi jällelle? Kristittynä piti nöyrytyä, piti tuntea ja tunnustaa, että kaikki olivat veljiä, — pitkö siis saada voimaa nöyryydestä?

Kristikunnassa on säilynyt tämä tieto, että kristityssä elämässä oli ylpeydestä luovuttava, ja se onkin oikeastaan ainoa asia, mikä on säilynyt. Se oli niin syvästi uutta, että se painoi leimansa kristittyihin ja kristilliseen kirkkoonkin. Sentähden tänä päivänä jokainen kristitty tietää ja tunnustaa, että ylpeys on ihmisen suurin vihollinen, että ylpeydestä on luovuttava.

Mutta siihen melkein tyhjentyy se, mitä hän tietää käytännöllisestä kristinuskosta, ja sentähden hänen mielensä ja huomionsa miltei yksinomaan keskittyy ylpeyden vastakohtaan eli nöyryyteen. Seurauksena on ollut, että nöyryys on kasvanut hänelle yhtä suureksi viholliseksi, kun se on muuttunut elämäniloa, tiedettä ja taidetta pakenevaksi puritaanisuudeksi, pietismiksi j.n.e. Siten väärin käsitetty nöyryys on tehnyt ihmisistä ulkokullattuja teeskentelijöitä ja julmureita, jotka kulkevat tietään katse maahan luotuna, mutta sydän täynnä paholaisia. Todellinen nöyryys ei näet tule kristitylle, ennenkuin hän Jeesusta seurattessaan ja täydellisyyteen pyrkiessään suhtautuu oikealla tavalla pahaan. Nöyryys on esoteerinen asia. Ennen on parempi, että ihminen on iloinen ja ylpeä. Paavali oli nöyrä sanoessaan: »minä tahtoisin sisässäni ja hengessäni yhtä, mutta minun jäsenissäni on toista, niin että en osaa tehdä mitä hengessäni tahtoisin, vaan teen sitä, mitä minun jäsenissäni on. Kuka pelastaa minut tästä turmeluksen ruumiista?» Hän oli nöyrä, sillä hän lisäsi kohta: »kunnia olkoon Jeesukselle Kristukselle». Hän ei siis ollut toivoton sanoissaan. Hän kuvasi vain niissä psykologisesti kristityn mielentilaa. Ja lisäyksessään hän näytti, missä on pelastus. Sillä kun kristityssä on nöyryyden henki, kun hän oikealla tavalla suhtautuu pahaan, silloin hän rukoilee: »päästä meidät pahasta», silloin hän todella kääntyy Isän Jumalan puoleen, Jeesuksen Kristuksen neuvoa noudattaen. Hän kääntyy Korkeimman puoleen ja rukoilee koko sielullaan, että Isä päästäisi poikansa pahasta. Hänen täytyy vedota Jumalaansa. Hän ei voi luottaa omiin persoonallisiin voimiinsa tullakseen täydelliseksi. Hän ei voi sanoa itselleen: »minä tahdon olla hyvä tai minä tahdon olla täydellinen». Jos hän niin sanoo itselleen, on totta, niinkuin Paavali sanoo, että hänen tahtonsa ei paljoa merkitse, hän tekee kuitenkin sitä, mitä hän ei tahdo.

Suurempaan hänen tulee vedota kuin omaan persoonalliseen tahtoonsa, mutta se suurempi on myös hänessä. Se on Kristus, se on Jumala.

Koko asian psykologinen salaisuus onkin siinä, että ihmisellä ei ole tahtoa. Ei ihmisellä ole mitään todellista, vapaata tahtoa. Hänellä on vain haluja ja himoja. Missä on tahto? Tahto on Kristuksessa, tahto on Jumalan Pojassa, tahto on »Kristus meissä». Siinä on koko totuus. Filosofit vaivaavat päätänsä »vapaan tahdon» ongelmana ja tulevat milloin mihinkin loppupäätökseen. Nykyaikana ovat yleensä sillä kannalla, ettei ihmisellä ole vapaata tahtoa mikä onkin totta. Tavallisella persoonallisella ihmisellä ei ole vapaata tahtoa, hänellä on ainoastaan haluja ja himoja ja niistä jokainen kuiskaa hänelle: »minä olen sinun tahtosi». Ja ihminen sanoo: »minä tahdon», mutta totuus on: »minä haluan».

Tahto on ainoastaan Jumalassa ja sentähden sanotaankin Herran rukouksessa: »tapahtukoon Sinun tahtosi niin maan päällä kuin taivaissa». Jumalan Poika, Kristus, on tahto ja se on taivaissa. Tapahtukoon se myöskin personallisessa, näkyväisessä maailmassa. Kristitty rukoilee oikeastaan, että hänestä tulisi tahtova olento. Tähän saakka hänen on täytynyt elää ilman tahtoa. Hän on ollut kuin pieni heikko lapsi himojen ja halujen aavalla merellä. Yksi himo on häntä auttanut toisen kustannuksella. Ylpeydenhimo on auttanut, kunnianhimo, vallanhimo, kaikista voimakkain halu hänessä on aina auttanut häntä hieman syrjäyttämään toisia. Mutta nyt hän rukoilee: tulkoon minuun tahtokin, että saisin tuntea, mitä se on.

Tahto on Jumalasta, sillä jos muuta tahtoa olisi, olisi ristiriita olemassa. Maailma on täynnä himoja ja haluja, mutta ne eivät tiedä Isän tahdosta. Isän tahto on ainoa, ja sentähden rukoilemme: »Suo, Isä, että Sinun tahtosi tulisi meissä eläväksi, niin että se päästäisi meidät pahan vallasta ja siitä pahasta, joka on meissä.»

Ja kuitenkin ihminen on vapaa. Filosofisista teorioista huolimatta ihminen on moraalisesti vapaa, koska Jumalan tahto ei häntä pakota, vaan odottaa, kunnes ihminen itse herää rakastamaan totuutta, hyvyyttä, kauneutta. Ihmisen täytyy itse suostua ja myötävaikuttaa siihen, että Jumalan tahto hänessä heräisi ja eläisi. Hän on ihmisenä siinä ihmeellisessä asemassa, että hänet on kutsuttu olemaan »Jumalan työtoveri», niinkuin Paavali sanoo, Jumalan ystävä, Jumalan auttaja. Hän ei ole niinkuin eläin, jossa ei ole vastustavaa voimaa, vaan jonka täytyy sokeasti totella Jumalan tahtoa. Ei, hänen täytyy puhdistua, niin että hänen oma sydämensä on taipuvainen Jumalaan, ja hän todella sanoo: »Isä, sinun tahtosi tapahtukoon, ei minun.»

Mutta millä tavalla hän pääsee siihen, että osaa näin sanoa? Kulkemalla sitä tietä, jota ensi aikojen kristittyä opetettiin kulkemaan, valistamalla järkeään, kokemalla hengen elämää ja kasvattamalla itseään sen keinon avulla, jota täydellisyyteen pyrkivät kristitty käytti: rukouksen ja mietiskelyn.

Tämän vanhan käytännöllisen keinon toi nykyinen teosofinen liike uudestaan maailmaan. Olimme täällä kristikunnassa kerrassaan unohtaneet n. s. meditaation käytännöllisen merkityksen. Katolisissa maissa lienee hengellisiä veljeskuntia, jotka ovat säilyttäneet esoteerisia tietoja vanhoilta kristillisiltä ajoilta, mutta protestanttisissa maissa ainakin oli kaikki unohtunut. Täällä meillä ei ollut muuta kuin filosofinen mahdollisuus etsiä totuutta, uskonnossamme meillä ei ollut enää tietoa siitä menettelystä, jonka avulla saatamme itsemme siihen tilaan, että Jumalan tahto meissä vaikuttaa. Teosofia toi meille takaisin tuon keinon, jota ensimmäiset kristityt nimittivät rukoukseksi. Muinainen kristillinen rukous ei ollut aineellisten etujen pyytämistä, vaan mielen ja sielun kohdistamista ja keskittämistä »ainoan tärkeään» elämässä. Sentähden ensimmäiset kristityt »pysyivät apostolien opetuksessa ja keskinäisessä yhteydessä ja olivat ahkerat leivän murtamisessa ja rukouksissa». Ja sentähden Paavali neuvoi: »olkaat kestävätkä rukouksessa ja siinä kiittäen valvokaat».

Mietiskely perustuu siihen tietoon, että ihmisen käteen on annettu henkinen ase, jolla hän voi maailmoja vallita, jolla hän voi itsensä asettaa oikeaan tilaan. Tämä ihmisen merkillinen okkultinen ase on ajatus, ja ajatuksen oikea käyttö on mietiskelyä eli rukousta. Ihminen oppii rukouksessa keskittämään ajatuksensa ja ajatuksillaan vaikuttamaan itseensä. Hän oppii samoin ajatuksillaan auttamaan toisia, niinkuin Paavali esim. mainitsee Epafraasta, että hän »rukouksissaan aina taistelee teidän (kolossilaisten) edestänne, jotta pysyisitte täydellisinä ja täysin varmoina kaikessa, mikä on Jumalan tahto.»

Täydellisyyteen pyrkivän kristityn piti esim. Jeesuksen ensimmäisen elämänohjeen mukaan olla suuttumatta. Jos hänellä oli luonnollinen taipumus vihastumiseen, kävi hän alussa ankaraa taistelua. Hän oppikin jonkun verran hillitsemään itseään ulkonaisessa käytöksessään. Mutta se ei häntä kauvankaan tyydyttänyt, sillä hän huomasi pian, mitä Jeesus todellisuudessa oli tarkoittanut. Hän huomasi Jeesuksen tarkoittaneen hänen sydämensä tilaa. Sydämessään hän ei saanut suuttua. Ja silloin hänen täytyi tunnustaa, että se oli hänelle mahdotonta. Omin voimin hän ei ainakaan päässyt synnynnäisestä taipumuksestaan.

Mutta kun hän oppi säännöllisesti käyttämään mietiskelyn asetta, joka päivä sanomaan rukouksessa: sinun ei tule sydämässäsi suuttua, ei koskaan, ei missään tilanteessa, silloin hän vähitellen, — koska kaikki kasvu on hidasta, — tuli rauhallisemmaksi ja huomasi, että hänen sydämensä kuin itsestään muuttui. Hän voi hengessään ottaa vastaan Jumalan. Isän tahto tuli häneen. Hän uskalsi sanoa: »Isä, olkoon Sinun tahtosi minussa elävä.» Hän uskalsi kääntyä Jumalan puoleen ja puhutella Isää Jumalaa ja lausua itsensä voittaneena: »tapahtukoon Sinun tahtosi».

Sillä tavalla työskentelivät ensimmäiset kristityt itsensä kanssa. He luottivat ja uskoivat sisäiseen, ei ulkonaiseen vapahtajaan.

IX. ELÄVÄ KRISTINUSKO.

1.

Olemme nähneet näissä esitelmissä, että meidän aikamme kristinusko ei enää ole sama kuin ensimmäisten vuosisatojen. Ennen annettiin kaste niille, jotka olivat siihen valmistuneet. Kristilliseen seurakuntaan pyrkijän täytyi ensin olla katekumeenina, ennenkuin hän pääsi uskovaisten joukkoon, ja vasta kauan oltuaan uskovainen hän oli oikeutettu ottamaan osaa ehtoollisen sakramenttiin ja pyrkiä täydellisten yhteyteen. Nykyaikana on toista. Nykyään emme tee eroa eri asteiden välillä. Se, joka meidän aikamme on kristitty, hän sitä on jo syntymästään, eikä kukaan kykene arvostelemaan, onko hän sydämessään tosi uskovainen vai ei. Totuuden mittapuu on meiltä kadonnut.

Mutta jos kysymme, mikä kristinusko voitti Rooman valtakunnan pakanallisen maailman, oliko se tämänpäiväinen, nimikristillisuus, minkä vastauksen saamme? Olisiko meidän nykyinen kristikuntamme pystynyt voittamaan roomalaisen maailman, joka vilisi erilaisia uskontoja, joka oli täynnä temppeleitä ja Jumalan kuvia, jossa vietettiin ties minkälaisia hengellisiä juhlamenoja ja juhlapäiviä, olisiko meidän nykyinen nimikristillisyytemme kyennyt sitä maailmaa voittamaan? Todellakin meidän täytyy sanoa: ei olisi meidän kristinuskomme siihen kyennyt.

Onko siis meidän maailmamme tänä päivänä kristitty vai onko se pakanallinen? Jos kysymme, vietetäänkö meidän päivinämmekristikunnassa veljellistä elämää, täytyy meidän sanoa: ei vietetä. Kyllä me elämme »pakanallisesti» nyt niinkuin ennen. Eivät meidän kansamme ole nykyään lakanneet sotimasta, ei meidän yhteiskunnastamme ole poistunut juopa eri yhteiskuntaluokkien väliltä. Meidän maailmamme on tänä päivänä, vaikka se nimittää itseään kristityksi, samanlainen Rooman valtakunta, kuin se oli silloin, kun kristinusko tuli maailmaan. Maailma elää yhä samassa uskossa, jossa se eli parituhatta vuotta sitten. Jumalaa palvellaan ja lepytetään juhlamenoilla ja Jumalan suosioon koetetaan päästä kaikenlaisilla uhraamisilla. Ero on vain siinä, että Rooman suuressa ja mahtavassa valtakunnassa vallitsi suurempi näennäinen rauha kuin nykyään meidän kristillisessä sivistyksessämme, jossa kansat ovat toisiaan vastaan pukeutuneet rautapaitaan. Todellakaan meidän aikamme ei ole sen parempaa veljeyttä kuin Rooman valtakunnassa.

Mutta missä on se usko, missä se kristillinen elämä, joka voittaa tämän nykyisen Rooman valtakunnan? Ajatelkaamme todella, minkälainen oli se kristinusko, joka Jeesuksen Kristuksen kuoleman jälkeen hänen apostoliensa aikana ja ensimmäisillä vuosisadoilla voitti maailman. Ajatelkaamme niitä aikoja, muistelkaamme, millä tavalla ensimmäiset kristityt taistelivat ja voittivat. He voittivat pakanamaailman sen kautta, että tiesivät, mitä oli olla kristitty ja seurata Jeesusta Kristusta. He voittivat sen sillä tavalla, että he kärsivät. He kärsivät eivätkä asettuneet vastarintaan. He antautuivat toisten kidutettavaksi, he antoivat pakanallisten keisarien, Neerojen ja muiden heitä vainota ja ahdistaa, he kärsivät tuskia valittamatta, he kuolivat marttyyrikuoleman iloisina. He tekivät tämän kaiken onnellisina ja kiitollisina, sentähden että tiesivät kristinuskon olevan juuri siinä uudessa elämänymmärryksessä, että nyt ei enää vastustettu pahaa. Nyt ei enää kostettu pahaa pahalla. Nyt ei enää asetettu väkivaltaa väkivaltaa vastaan. Kaikki olivat ennen puolustaneet itseään. Jos pakanoita ahdistettiin, jos heitä vainottiin, he puolustivat itseään, he vetivät miekan tupesta hekin ja asettivat kovan kovaa vastaan. He vastasivat väkivallalla väkivaltaan. Mutta nyt Jeesus Kristus olikin opettanut ja esimerkillään näyttänyt, että uudessa elämänymmärryksessä, »uudessa liitossa» Jumalan kanssa ei enää vastustettu pahaa pahalla. Hän ei puolustanut itseään, hän ei tahtonut hallita ja vallita ulkonaisessa maailmassa, hän täytti Jumalan tahdon taivasten valtakunnassa ja toteutti sieltä käsin Jumalan tahdon maankin päällä. Kristityt ymmärsivät nyt tämän, elivät tässä ja kun pakanat heitä ahdistivat, kun he riistivät lapset äitiensä sylistä ja miehet vaimojensa luota ja veljet sisariensa luota ja vetivät

naisia tukasta katuja pitkin, niin kristityt eivät vastustaneet, eivät puolustaneet itseään, vaan lauloivat ylistystä Jumalalle, iloitsivat siitä, että uuden uskon puolesta heidät heitettiin ulos areenalle villien petojen raadeltavaksi. He iloitsivat siitä, sillä he näkivät hengessä, että uusi aika oli alkanut, että Jeesus Kristus ja hänen apostolinsa muodostivat maailman syvimmän ja suurimman voiman, että heidän elämänsätyksensä lopulta voittais. He näkivät taivasten aukeavan, niinkuin kerrotaan ensimmäisestä kristillisestä marttyyristä Stefanuksesta; he näkivät Kristuksen olevan taivaissa enkelien kanssa. Sentähden he kärsivät ilolla ja alistuivat ilolla kaikkeen, sillä kaikki tapahtui maailman hyväksi ja ihmiskunnan parhaaksi. Totuus tulisi lopulta voittamaan ja Jumalan valtakunta toteutuisi kerran maan päällä.

Missä on nyt meidän päivinämme kristitty, joka uskaltaa kieltäytyä menemästä sotaan, silloin kun joku keisari tai kuningas, joku parlamentti käskee: nyt sotaan, pojat, katalan vihollisen kimppuun! Missä ovat ne kristityt, jotka ymmärtävät edes, että heidän oma uskonsa, heidän oma vapahtajansa kieltää sodan? Harvassa niitä on. Harvassa ovat marttyyrit meidän päivinämme. Ja kuitenkin niitä on. Keskellä pakanamaailmaa on joitakuuta kristityitä. Sen maailmansota meille paljasti. Jokaisessa maassa, esim. suurissa mahtavissa valtakunnissa Englannissa ja Saksassa, oli joitakuuta kymmeniä kristittyjä, jotka tiesivät, mitä oli kristinusko, mitä oli totuus ja elämäntarkoitus, ja jotka sanoivat: en tartu miekkaan, en ota pyssyä olalleni, en mene ketään tappamaan. Heidät pistettiin vankeuteen ja he saivat siten kärsiä häpeätä ja piinaa uskonsa puolesta. Mutta marttyyrejä on harvassa. Meidän n.s. kristillinen sivistyksemme luulee, että Jumalan eli elämän tahto on, että soditaan, että mennään Jumalan ja vapahtajan nimessä taisteluun ja rukoillaan Kristukselta voittoa omille aseille.

Luuletteko, että kristinusko olisi mitään vaikuttanut suuressa Rooman valtakunnassa, jos kristityt olisivat olleet semmoisia, kuin meidän kristittymme tänä päivänä ovat? Ei, ei. »Pakanat» olivat viisaita omalla tavallaan. Rooman valtakunta oli korkeasti sivistynyt kulttuurivaltio. Eivät Rooman kansalaiset olleet tyhmiä ihmisiä, he olivat filosofikouluissa oppineet ajattelemaan ja olivat väittelyissä taitavia. Kyllä he olisivat pysyneet voittamattomina, jos kristinusko olisi esiintynyt uutena filosofisena järjestelmänä. Mutta Rooman valtakunta kaatui, kun kristityt turvautuivat hengen aseeseen eikä älyn, kun ne ihmiset, jotka sanoivat itseään kristityiksi, elivät veljellistä, lempeätä ja anteeksiantavaa elämää keskellä pakanamaailmaa, joka ei käsittänyt muuta kuin väkivaltaa ja kosta.

Sama usko ja elämä olisi tarpeellinen meidänkin päivinämme. Meidän päiviemme pakanamaailmaa kristinusko ei vielä ole voittanut, eikä olekaan voimaa, joka pysyvää voittoa saavuttaisi, sillä paha on voitettava joka päivä. Maailma on voitettava joka päivä uudestaan, tänään niinkuin kaksituhatta vuotta sitten. Se on voitettava lakkaamatta, niinkuin jokaisen yksilön tulee voittaa itsensä joka päivä. Sillä maailma on meissä itsessämme, ja ainoastaan hän, joka on kokonaan itsensä voittanut, voi sanoa Kristuksen kanssa: »olkaa rauhassa, sillä minä olen maailman voittanut». Siinä on koko salaisuus, ja kun kristinusko voitti Rooman valtakunnan, oli voitto voimassa, niin kauan kuin kristityt ja kristinuskon oikea henki oli olemassa. Mutta kun kristinusko Konstantinus Suuren aikana tuli valtion uskonnoksi, silloin henki katosi, silloin kristinusko oli voitettu ja pakanallinen henki taas vallalla.

2.

Jos meidän päivinämme olisi jossain kristillinen seurakunta, joka tietäisi ja tuntisi, mitä kristinusko on, olisiko tämä seurakunta järjestetty samalla tavalla, kuin olivat alkuperäiset kristilliset seurakunnat, toisin sanoen sillä tavalla kuin olemme näissä esitelmissä esittäneet? Mitä siihen vastaamme? Siihen vastaamme: ei. Ajat ovat sittenkin muuttuneet. Ihmiset ovat jonkun verran muuttuneet. Emme ole enää aivan samoja kuin vanhassa Rooman valtakunnassa, vaikka yhteiskunnassamme yhä vallitsee vanha pakanallinen henki. Olemme hieman muuttuneet. Ja siitä saamme kiittää kristittyä kirkkoa. Vaikka emme ole saaneet oppia, mitä kristinusko on, ja vaikka emme ole seuranneet Jeesusta Kristusta, olemme kuitenkin ottaneet jotain vaikutuksia vastaan vapahtajaltamme ja hänen uudesta uskostaan, niin että sydämemme on tänä päivänä

pehmeämpi, kuin mitä se oli, silloin kun olimme Rooman kansalaisia. Kristinuskon ensimmäisten apostolein ja levittäjien, marttyyrien veri on sitä sittenkin puhdistanut. Yksin se, että emme tänä päivänä siedä varsinaista orjalaitosta, on esimerkkinä siitä, että sydämemme on vähän pehminnyt. Tosin vasta viime aikoina, sillä pitkin keskiaikaa oli vanhaa kovuutta paljon jäljellä. Mutta sen perästä kun germanilaisten kansojen keskuudesta nousi suuria profettoja, muuttuivat vähitellen ajat. Meidän on annettava arvo näille historiallisille seikoille. Latinalaiset kansat eivät omasta aloitteestaan osanneet vapautua siitä ahdasmielisyydestä, dogmatismista ja ylpeydestä, mikä seurasi alkuperäisen kristinuskon kukistumista. Mutta germanilaiset kansat, jotka olivat ajattelevia kansoja toisella ja uudella tavalla, mursivat kahleet ja tahtoivat tietää totuuden kristinuskostakin. Kun he katselivat roomalaista kirkkoa, näkivät sen mädännäisyyden ja aavistivat, että se oli hylännyt kristillisen totuuden, silloin oli maaperä valmis ja miehet semmoiset kuin Luther ja Huss y.m. saivat aikaan uskonpuhdistuksen, joka toi raamatun jokaisen ihmisen käteen. Ja sen perästä kun evankeliumit ovat olleet kaikkien saatavissa, ovat meidän inhimilliset sydämemme pehmittyneet ja järkemme on valistunut. Niin paljon on järkemme valistunut, niin paljon jo ymmärrämme, että totuutta on etsittävä. Meillä on tieteellinen tutkimuksemme ja meillä on uskonnollisiakin ihmisiä, jotka etsivät totuutta ja tahtovat tietää.

Ajatelkaa, on ihmisiä, jotka tuntevat omassatunnossaan, etteivät saa rauhaa, elleivät etsi ja löydä Jumalaa. Tavallinen materialisti meidänkin päivinä vielä nauraa tällaiselle ilmiölle. Mikä epäkäytännöllinen haaveilija, joka rupeaa etsimään »Jumalan valtakuntaa» ennen tämän maailman etuja ja hyvyksiä! Jokapäiväisen materialistin mielestä tuommoinen järjettömyys on inhoittava ja epäesteettinen. Pitäähän toki ihmisellä olla sen verran järkeä ja sivistystä, ettei sillä tavalla sielussaan vääntelehdi ja kärsi ja on tulla hulluksi, jos ei saa nähdä »Jumalaa». Turhaa haaveilua kuitenkin kaikki on, arvelee materialisti — ja se on vanha roomalainen mieliala jälleensyntyneenä.

Siitä huolimatta on tuommoisia totuudenetsijöitä. Ne ovat meidän aikamme todellisia kristityitä. Ja jos nyt kuvittelisimme semmoista seurakuntaa, joka olisi hengessään yhteydessä Kristuksen kanssa ja siis edustaisi Jumalan valtakuntaa maan päällä, niin se, kuten sanoimme, ei olisi järjestetty samalla tavalla kuin vanha kristillinen seurakunta. Meidän ei tarvitsisi tänä päivänä tehdä eroa katekumeenien, *pistos-* ja *teleios-*kristittyjen välillä. Todellisessa nykyisessä seurakunnassa olisivat kaikki entisten »täydellisten» asteella. Sillä katekumeenien ja uskovaisten tasolla ovat jo yleensä ne ihmiset, jotka etsivät totuutta, niinkuin pakanamaailman tasolla ovat ne, jotka eivät etsi. Tietysti totuudenetsijöiden joukossa ainoastaan ne vastaavat vanhoja »uskollisia», jotka jo ovat läpikäyneet oman Damaskontapahtumansa. Mutta vasta kun totuuden etsijälle selviäisi, mitä todella olisi Jeesuksen seuraaminen ja kristillisen elämän eläminen, vasta silloin hän astuisi n.s. »täydellisten» joukkoon, jotka pyrkivät täydellisyyteen, ja silloin hän olisi tuommoiseen uuteen kristilliseen seurakuntaan sopiva jäsen, ja jos niitä ihmisiä olisi useampia, muodostaisivat he todellisen kristittyjen seurakunnan, joka elämässä kulkisi Jeesuksen jäljissä.

3.

Katsokaamme, miten elämä itse on järjestänyt asiat meille nykyaikana. Olemme kaikki tilaisuudessa etsimään totuutta niinkuin katekumeenit ennen ja aivan niinkuin he oppimaan, mitä kristinuskko opettaa. Voimme lukea evankeliumia, voimme historiallisesti tutkia mitä asioita tahansa, olemme samalla tavalla kuin kristityt Rooman valtakunnassa tilaisuudessa tutkimaan kaikkia uskontoja — jollei omin silmin, niin ainakin kirjallisuudesta, joka monessa suhteessa on varmempi tiedonlähde. Mikään ei siis kiellä meitä etsimästä totuutta, jos vain itse haluamme.

Kuvitelkaamme nyt, että etsimme totuutta — en tarkoita luonnontieteellisesti, vaan filosofis-uskonnollisesti. Sangen pian löydämme silloin ensimmäisen totuuden itsemme suhteen. Jos lyhyesti ja ytimekkäästi tahdomme kuvata, minkälaisia olentoja itse olemme, voimme silloin sanoa: olemme ihmisiä. Käytännöllisesti ja moraalisesti katsoen olemme ihmisiä, s.o. ajattelevia minuuksia, jotka elämme aivan kuin

kahden sielun keskellä. Toinen eli alempi sielu meissä on eläin, ja itse olemme järkevinä olentoina eläimen yläpuolella. Eläin meissä on itsekkyyks, häijyys ja kaikki pahat himot ja halut, mutta toisena sieluna meissä, joka on sekä eläimen että järkiminämme yläpuolella on enkeli eli hyvä meissä. Olemme kolminaisia olentoja, olemme samalla kertaa eläimiä, ihmisiä ja enkeleitä. Meissä on epäitsekkyyttä ja meissä on itsekkyyttä, ja meidän tulee valita näiden kahden välillä. Olemme saaneet ikäänkuin toiseen käteemme eläimen ja toiseen käteemme enkelin ja itse olemme keskivälillä. Joskus enkeli vetää meitä puoleensa korkeuteen ja joskus taas eläin kiskoo meitä alas syvään kuiluun. Ajattelevina olentoina emme aina osaa päättää, mikä on hyvä ja mikä on paha. Meistä tuntuu, kuin eläin vetää meitä itsekkyyteen, että tämän on hyvä, nyt meidän on hyvä olla, ja ehkä muodostamme itsellemme epikurealaisen filosofian, jonka mukaan elämän tarkoitus on nautinnossa. Toiselta puolen tunnemme, jos annamme kätemme enkelille, että nyt meidät valtaa täydellinen rauha ja ylimaallinen onni ja autuus, ja siitä jää meihin jonkunlainen omatunto, joka neuvoo meitä uudestaan ja uudestaan enkeliä tottelemaan. Jos nyt vilpittömästi etsimme jumalallista totuutta, sitä enemmän järkemmekin neuvoo meitä kääntymään enkelin puoleen, sitä selvemmin se näkee, että eläimen tuottama hyvä sittenkin on haihtuvaa, epäluotettavaa ja heikkoa perustuksiltaan. Se ei luo meille pysyvää pohjaa. Mitä enemmän tottelemme enkelin ääntä, sitä enemmän saamme huomata, että meidän on hyvä olla ja että hyvä on sittenkin itsessään paras. Kun olemme tällä tavalla katekumeeneina etsineet totuutta, voi meille tulla hetki, jolloin silmämme todella aukenevat huomaamaan elämän tarkoituksen olevan siinä, että noudattaisimme enkelimme kutsua. Tämä huomio tulee meille toisessa tai toisessa muodossa ja se on meidän Damaskontapahtumamme. Se voi olla korkeamman järkemme heräymystä, se voi myös olla henkistä uudestasytymistä, se on joka tapauksessa järkyttävä ja merkittävä kokemus, kun selvästi ja kumoamattomasti näemme totuuden, näemme elämäntarkoituksen olevan, että ihminen kulkisi enkeliä kohti.

Se kokemus on meidän »kasteemme». Sen perästä olemme »uskovaisia». Sen perästä tiedämme, että elämä on koulu. Ei se ole koulua sille ihmiselle, joka ei vielä huomaa, että elämä on koulu, mutta sille se on koulu, joka sen näkee.

Me, jotka olemme »kastetut», me joka päivä nyt tarkkaamme ja katselemme, millä tavalla elämän koulu kohtelee, opettaa ja kasvattaa meitä. Siitä silloin ymmärrämme, mihin suuntaan elämän tie kulkee ja minnepäin meidänkin tulee kulkea.

Ja kun eläimeltä kysymme, millä tavalla, mitä menetelmää noudattaen se kasvattaa olemuksemme kolmea puolta, eläintä, ihmistä ja enkeliä, saamme pian kokemuksesta nähdä, mikä on elämän pedagoginen metodi.

Ensinnäkin silloin huomaamme, että elämän koulussa sanotaan eläimelle: kiellä itsesi. Tämän huomion olemme ehkä tehneet ennenkin, vaikka elämä usein näyttää suosivan eläintä meissä. Mutta nyt se varmistuu, kun itsekin tahdomme käydä koulua.

Toiseksi on meillä inhimillinen minuutemme. Millä tavalla elämä kohtelee sitä? Millä tavalla se kasvattaa ajattelevaa järkeämme, etsivää, kysymyksiä asettavaa ja vastauksia pyytävää minuuttamme? Sille elämän koulussa sanotaan: luovu ylpeydestä, itserakkaudesta, turhamaisuudesta. Se on minuutesi suurin vihollinen. Ja elämäkoulu nöyryyttää meitä. Ennen, kun elämä joskus nöyryytti meitä, panimme vastaan ja sanoimme: mitä tämä on? Mutta kun tiedämme, että elämä on koulu, niin me kiitämme. Nöyryytys kuuluu siihen jokapäiväiseen leipään, jota Jeesus opetti meitä rukoilemaan Isältä.

Entä mitä elämä tekee kolmannelle olemuspuolellemme, enkelille? Millä tavalla se opettaa sitä? Enkeli meissä rakastaa. Enkeli tahtoo hyvää. Enkeli on epäitseks. Ja näin elämä sitä kasvattaa: se antaa toisten ihmisten meihin suuttua, meitä loukata, meitä vihata, sillä ainoastaan siten opimme rakastamaan. Sanoihan Jeesus: »Sillä jos rakastatte niitä, jotka teitä rakastavat, mitä ansiota siitä on? Eivätkö publikaanitkin tee samoin? Ja jos osoitate ystävällisyyttä ainoastaan veljillenne, mitä erinomaista te siinä teette? Eivätkö pakanatkin tee samoin? Olkaat siis täydelliset, niinkuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen.» Jos toiset

rakastavat ja kunnioittavat meitä, mikä vaikeus on meidän silloin olla hyviä? Mutta kun elämä antaa toisten vihata meitä, silloin olemme tilaisuudessa rakastamaan. Ainoastaan silloin.

Ottakaamme esimerkki. Jos olemme naimisissa ja meidän avioliittomme on onnellinen, kuljemme aivan kuin pilven reunalla, auringon paiste leviää kauniina yli maailman ja meidän välillämme vallitsee täydellinen harmonia. Jos nyt olemme kokeneita sieluja, on tämä aivan alkutaipaleita. Sillä kun meistä tulee totuuden etsijöitä ja totuuden tietäjiä, silloin on luultavaa, että avio-onnemme murskaantuu. Meitä rakastava puolisoamme hämmästyttää, tulee mustasukkaiseksi, alkaa kadehtia ja vihata meitä. Niinkuin Jeesus sanoo: ihmisen omaiset ovat hänen vihamiehensä. Nyt olemme tilaisuudessa näyttämään, että todella rakastamme. Me emme saa kääntyä rakkaimpiamme vastaan emmekä hylätä totuutta. Saamme tosi teossa puhalttaa ilmi liekkiin sydämemme rakkauskipinän. Sillä ennen pitkää piiri laajenee. Maailma alkaa meitä vihata. Saamme suuttumusta ja vihaa ja paheksumista ja kaikkea n.s. pahaa osaksemme. Muistakaamme silloin ja kiittäkäämme. Sillä elämä koettelee meidän enkeliämme.

Tätä kaikkea saatamme oppia meidän päivinämmä kuulumatta minkäänlaisiin seurakuntiin. Mutta tulee hetki, jolloin tarvitsemme apua, jolloin emme enää yksin pääse eteenpäin, ja silloin astuu etemme seurakunnan kysymys, kysymys siitä avusta, minkä yhteispyrkimys voi meille tuottaa, ja siitä avusta, mitä joku kokeneempi voi meille antaa. Onko semmoisia seurakuntia, onko viisaita oppaita? Semmoinen ihmisjoukko olisi todellinen kristillinen seurakunta, se olisi todellinen esoteerinen eli salainen koulu. Se olisi koulu elämän suuressa koulussa, pieni koulu, jossa kiinteästi, itsetietoisesti, lujasti pyrittäisiin täydellisyyden päämäärää kohti. Sen koulun johtaja olisi kuin Paavali muinoin. Hänessä eläisi Kristus ja hän »synnyttäisi meidät evankeliumin kautta Kristuksessa Jeesuksessa».

Mikä näet on jokaisen todellisen totuudenetsijän, jokaisen kristityn ihmeellinen odotus? Hän odottaa »jouluu». Hän odottaa sitä ihmeellistä hetkeä, jolloin Kristus hänessä syntyisi. Hän tietää ja tuntee, että käydessään salaista hengen koulua hän kantaa jotain sisässään. On aivan kuin Pyhä Henki olisi laskeutunut hänen sieluunsa ja olisi yhteistyössä hänen sielunsa kanssa. Hänen sielunsa on puhdistunut ja tullut kuin neitsyeksi. Ei se rakasta enää itsekkyyttä. Sen katse on kohdistunut enkeliin.

Totuuden etsijä tietää, että hänen sielunsa on raskaana Pyhästä Hengestä, ja hän odottaa sitä joulun ihmeellistä tähtiyötä, jolloin Kristus, maailman vapahtaja on hänessä syntyvä.

Pekka Ervast

Pahan voittaminen

RUUSU-RISTI

Kirjapaino Universal Oy, Helsinki 1964

Esipuhe

Tämä esitelmäsarja julkaistaan nyt ensimmäisen kerran. Pekka Ervast piti nämä esitelmänsä kevättalvella v. 1930 (12. 1. – 23. 3.). Eri henkilöt kirjoittivat ne muistiin pikakirjoituksella, ja kukin sitten kurrentille, minkä jälkeen P.E. yleensä luki ne lävitse. – Filosofianmaisteri Uno Pore on tälläkin kerralla laatinut ne painokuntoon.

Korjausluvussa on ollut erinomaisena apuna varanotaari Irja Silén.
Teos kustannetaan Hilda ja Aapo Pihlajamäen rahaston varoilla.

Helsingissä elokuussa 1964.

Ruusu-Ristin Kirjallisuusseura ry.

Sisällys

I	Boodhisattva, Buddha ja Kristus.....	1
II	Saatanan elämänvaiheet.....	10
III	Onko paholaisia olemassa?.....	17
IV	Ikuinen taistelu.....	26
V	Voittaako valo?.....	34
VI	Lucifer ja Antikristus.....	43
VII	Kenen avulla – oman itsemmekö?.....	49
VIII	Antikristus.....	58
IX	Miten Kristus auttaa?.....	64
X	Rakkaus.....	74
XI	Rakastakaa toisianne.....	79

I Boodhisattva, Buddha ja Kristus

Pieneksi saareksi maailman meressä nimitetään välistä tätä meidän maapalloamme. Ja täytyyhän meidän tunnustaa, jos hetkeksi asetumme maapallomme ulkopuolelle katselemaan sitä, vaikkapa vain meidän aurinkokuntamme kannalta, että se on kovin pieni, pieni pyörä, joka kulkee rataansa tässä mahdottoman suuressa aurinkokunnassa. Tässä meidän aurinkokunnassamme on toisiakin palloja, planeettoja, jotka kiertävät säännöllisiä ratojaan auringon ja myös meidän maapallomme ympäri. Ja jokainen näistä planeetoista on, kuten olemme tottuneet ajattelemaan, jonkinlainen elävien olentojen koulu. Nämä planeetat ovat kaikki erilaisia kouluja ja vieläpä ehkä erilaisten olentojen, sillä elämismahdollisuudet ovat jo fyysisesti katsoen erilaiset eri planeetoilla. Niissä asuvat olennot ovat siten erilaisia ja eri kehityskannalla. Meidän on turha ajatella, minkälaiset olosuhteet ovat toisilla planeetoilla; riittää, jos saamme vähänkin oikean käsityksen siitä, minkälaiset ne ovat omalla planeetallamme. Niitä olemme kutsutut tutkimaan, ja ei ainoastaan tutkimaan, vaan myös elävällä tavalla ratkaisemaan.

Kun katselemme noita planeetakouluja, ja vertaamme niihin omaamme niin huomaamme, kuten Madame Blavatsky sanoo "Salaisessa Opissa", että tämä meidän planeettamme on sellaisessa ikäkaudessa eli kehitysvaiheessa, että sillä on syntynyt ihminen. Kaikki korkeat olennot ovat aina kulkeneet ihmisasteen kautta, sillä inhimillinen kehitysaste on erittäin kriittinen vaihe. Sentähden sellainen planeetta, joka on omistettu ihmisen syntymiselle ja kehitykselle, on tärkeimpiä planeettoja aurinkokunnassa, sillä koko se planeetta on silloin samalla myöskin kriittisessä ja vaikeassa kohdassa omassa kehityksessään. Viisaat sanovat, että kaikessa kehityksessä on inhimillinen aste niin tärkeä, niin vaikea sentähden, että silloin vasta synnytetään ja luodaan yksilöllinen olento, josta on tuleva jumalainen olento. Tämä yksilöitymisprosessi ja sitten ihmisenä kehittyminen on niin vaikea ja vaarallinen, siinä ei ole kysymyksessä jokin luonnollinen kehitysprosessi, joka tapahtuu aivankuin itsestään, vaan siinä on kysymyksessä merkillinen eettinen kehitysprosessi, jolloin kyseessäolevan ihmisolennon on itse tehtävä valinta, niinkuin meidän on tapana sanoa, hyvän ja pahan välillä. Ja jotta hän oppisi hyväksi todellisessa mielessä, jumalaiseksi olennoksi, joka on valinnut hyvän ja tahtoo palvella hyvää omasta, sisäisestä vakaumuksestaan, täytyy hänen vapaasta vakaumuksesta osata tehdä tämä valinta. Ei riitä, että jumalat maailmankaikkeudessa olisivat sellaisia olentoja, jotka eivät tiedä, minkä tähden he tahtovat tehdä hyvää, miksi he ovat valinneet hyvän. Sentähden on ihmisaste niin merkillinen, että siinä ihminen asetetaan tuohon kriittiseen hyvän ja pahan kouluun, ja hänelle sanotaan: valitse. Ihminen kyllä valitsee hyvän, mutta sen kysymyksen takana on suunnattomia sisäisiä tuskia ja kärsimyksiä ja itsensä voittamista, sillä kriittisyys ja vaikeus on siinä, että paha vetää suunnattomalla voimalla yksilöllisyyttä puoleensa. Itsekkyys on houkuttelevampi alussa inhimillisellä asteella kuin epäitsekkyys; ja ihmisen on käytävä monenlaisten vaiheiden läpi, ennenkuin hän osaa valita hyvän, ennenkuin hän tahtoo sen valita. Sentähden on tuo koulu niin tuskallinen; sentähden nimitetäänkin tätä maapalloa "*tuskallisten ponnistusten koulukseksi*". Täällä luodaan ihminen. Ihminen on synnytetty, ja häneltä kysytään: tahdotko luoda ihmisen?

Kuinka tämä on mahdollista ja kuinka se käy päinsä? Jos koetamme hengessämme ja mielikuvituksessamme katsella tätä asiaa aivankuin ulkoa päin, tuolta kaukaa, maapallo silmiemme edessä, niin näemme, kuinka maapallo annetaan aikojen aamulla jonkun suuren, kauniin, ihmeellisen korkean ja viisaan valo-olennon huostaan. Tälle valo-olennolle uskotaan maapallon vaikea koulu. Se on itse tuolle planeettahengellekin, johtavalle olennolle, vaikea ja tuskallinen, sentähden, että hänen täytyy peittää ja salata itsensä, kokonaan naamioida itsensä, olla ikäänkuin poissa näyttämöltä ja ainoastaan päästää valloilleen tuossa koulussa ihmeellinen, korkea, hyvä, luova voima. Luomisvoiman mysteeri päästetään irti tällaisessa koulussa tällaisella pallolla. Me ymmärrämme, että pahaa ei voisi olla olemassa ilman hyvää, ei saastaa ilman

pyhää, niinkuin ei väärää rahaa ole olemassa ilman oikeaa rahaa. Täytyyhän olla olemassa ensin oikeaa rahaa, sitten vasta voi olla väärää. Täytyy olla olemassa ensin hyvä, sitten vasta paha, ensin hyvä ja puhdas, sitten vasta voi olla saastainen ja epäpuhdas ja epäpyhä. Ja se voima, jonka tuo ihmeellinen valo-olento päästää vapaaksi tuossa koulussa tällä meidän maapallollamme, maapallon elämään, se on, niinkuin sanottu, luomisvoima, joka on kaksinainen, se on luomisvoima sekä tuossa puoleksi aineellisessa merkityksessä eli suvunjatkamisvoima, että myös sisäisesti hengen ja järjen luova voima, mielikuvituksen voima. Se on sukupuolivoima, mutta se on itse pyhä henki samalla. Sitä se on sisäisesti. Tämän maapallon sisimmissä kammioissa se on Pyhän hengen luova voima, jota tuosta valo-olennosta aina valmistuu ja säteilee ulos. Ihminen on sellainen olento, jossa pitkän kehityksen tuloksena on syntynyt minuus. Tämä inhimillinen minuus joutuu sitten luonnonvoimien temmelyskentäksi, kamppailuun niiden kanssa. Ja se saa tämän kaikista merkillisimmän voiman, suvunjatkamisvoiman ja hengen luovan voiman itseensä. Ihminen pienenä minänä, jonkunlaisena kapaloilapsena, joutuu tekemisiin elämän salaperäisten, suurten voimien kanssa.

Ja siinäkin mielessä tämä voima, joka elää ihmisen sisässä, on kaksiteräinen, että se saa aikaan aistimuksen ja tuntemuksen kannalta nautintoa ja kärsimystä. Ja siitä seuraa, että yleensä vastakohtat luonnossa ja elämässä selviävät tuollaiselle ajattelevaksi kehittyvälle olennolle. Tässä koulussa alkavat vastakohtat näkyä, hyvä merkityksessä nautinto, paha merkityksessä kärsimys. Tämä on ensimmäinen vastakohta. Nämä sitten yhä enemmän sivistyvät, moralisoituvat, mutta alkuperäiset aistimukset kohdistuvat pääasiassa omaan inhimilliseen muotoon.

Jos ihmiskunta jätettäisiin yksin vain syömään, niinkuin sanomme, hyvän- ja pahantiedon puusta, silloin meillä ei olisi takeita siitä, kuinka kauan kestäisi, ennenkuin nousisi ihmisyksilöitä, jumalaisia yksilöitä. Sillä kukaties nuo pienet ihmisyksilöt joutuisivat harhateille, pois Jumalasta, nautintojen valtaan, ainoastaan nautintoja hakemaan. Sentähden ei elämä ole niin järjestetty, ei tässä meidänkään aurinkokunnassamme – että tämä planeetta, joka on annettu ihmiskunnan syntymän ja kehityksen kouluksi, olisi jätetty oman itsensä varaan. Sehän olisi silloin aivankuin maa, jossa vallitsisi täydellinen anarkia, jossa vain olisi muutamia sellaisia ihmisyksilöitä, jotka ajattelevat muutakin kuin omaa itseään ja omaa elämäänsä. Heillä ei olisi mitään johtoa; ennenkuin kaukaisten aikojen perästä kenties joku nousisi voimassa ja älykkyudessa; mutta luultavasti pahassa, sillä hyvästä ei olisi niin paljon tietoa alussa. Sentähden meidän maapalloamme ei ole jätetty oman onnensa nojaan. Niin ei ole tapana maailmankaikkeuden elämässä. Maailmankaikkeuden suuri talous on järjestetty sillä tavoin, että vanhemmat pitävät aina huolta nuoremmista. Eihän lastakaan tässä meidän elämässämme jätetä yksin, vaan vanhemmat tuntevat velvollisuudekseen hoitaa ja kasvattaa sitä. Sentähden, kun meidän planeettamme oli nuori ihmiskunnan kannalta, kun ihmiskunta oli siinä vasta syntynyt, määrättiin sille apua jostakin muualta, niinkuin aina olemme toistaneet. Jostakin toisesta tähdestä tuli tänne apua, sellaisesta kiertotähdestä, jossa oli kehittyneempiä ihmisolentoja. En tarkoita silloin yksinomaan sitä, että ne siellä toisessa tähdessä olisivat olleet ulkonaisesti meidän kaltaisiamme, vaan he olivat ihmisiä siinä merkityksessä, että he olivat ratkaisseet kysymyksen hyvästä ja pahasta, valinneet hyvän, olivat siis ratkaisseet ihmisen probleeman, luoneet täydellisen ihmisen. Muutamat sellaiset olennot ja heidän auttajansa saivat käskyn siirtyä tänne meidän maapallollemme olemaan täällä meidän johtajinamme ja suojelijoinamme, auttajina meidän pienelle vastasyntyneelle ihmiskunnallemme.

Vanhassa testamentissa, jota kristittyjen kesken pidetään arvokkaana ja pyhänä kirjana, on viitattu siihen kun on puhuttu Melkisedekistä, Saalemin ruhtinaasta, suuresta rauhanruhtinaasta ja hänen auttajajoukostaan, jotka siirtyivät tänne. Melkisedekistä sanotaan, ettei hänellä ollut isää eikä äitiä. Hän oli hyvin merkillinen kuningas Vanhassa testamentissa. Hänestähän puhutaan Abrahamin yhteydessä. Hän siunasi Abrahamin, ja Abraham maksoi hänelle kymmennykset voittosaaliistaan sotaretkellä. Muuta ei juuri kerrota hänestä siellä. Sitten Uudessa testamentissa kerrotaan, että Jeesus Kristus oli *ylimmäinen pappi Melkisedekin mukaan*. Siinähan siis tavallaan viitataan siihen, että *Melkisedekillä oli jonkinlainen koulu, yliopisto*, jossa Jeesus Kristuskin kävi ja jossa hän suoritti joitakin tutkintoja, koska hän oli sen mukaan *ylimmäinen pappi*.

Tämä nimi "Melkisedek" tarkoittaa siis tuota muualta tullutta Salaista Veljeskuntaa, joka perusti tänne inhimillisen ja jumalaisen akatemian ja joka valvoo ihmiskunnan henkistä elämää ollen sille opettajana. Melkisedek ja hänen joukkonsa tulivat siis tänne ihmiskuntaa auttamaan ja opettamaan siten, että he ihmisille näyttäisivät tien, näyttäisivät, miten heidän tulee syödä hyvän- ja pahantiedon puusta, miten menetellä ja käyttäytyä, että he tulisivat valinneeksi oikean ja hyvän, ja miten he sitten saavuttaisivat inhimillisen päämäärän, joka on *ikuinen elämä*. Tätä he tulivat opettamaan.

Me tiedämme, niinkuin täällä aina on sanottu, että meidän iankaikkinen elämämme on Kristuksessa, siinä kosmisessa elämässä, jota nimitämme Kristukseksi kosmisessa merkityksessä. Siis voisimme sanoa, että Melkisedek ja hänen akatemiansa tulivat opettamaan meille, miten voisimme löytää Kosmisen Kristuksen, tulla osallisiksi siitä henkisestä elämästä, joka ihmisille tarjoutuu, ja joka pyrkii ihmiskunnan luo sitä elähdyttääkseen, nostaakseen iankaikkiseen kuolemattomuuteen. Siis Melkisedek ja hänen auttajansa elivät kaikki Kristuksessa. Luonnollisesti he elivät Kristuksessa. Ja voisimme vielä sanoa, että jos nimitämme Kristusta, niinkuin aina on nimitetty tätä kosmista, mystistä elämää vanhoissa pyhissä kirjoituksissa, Elämänpuuksi, niin Melkisedek ja hänen ystävänsä tulivat tänne maan päälle ja toivat perustaessaan jumalaisen akatemian tänne, aivankuin oksan tästä Elämänpuusta eli banianpuusta, ja istuttivat sen tänne. Mutta me emme voi sanoa, että he olisivat tuoneet itse *Elämänpuun*. Itse he elivät siinä Elämänpuussa voimatta kuitenkaan tuoda sitä sellaisenaan maan päälle. Ja miksi he eivät voineet? Siitä yksinkertaisesta syystä, että he tulivat tänne muualta. Me ymmärrämme tämän, jos ajatlemme pientä vertausta. Ajatelkaamme, että jossakin maassa tällä meidän pallollamme asuisi kansa anarkistisessa tilassa, mahdollisesti keskinäisessä sodassa ja ilman johtajaa. Sitten jokin sivistynyt valtakunta lähettäisi joukon ihmisiä heitä kasvattamaan ja opettamaan – älkäämme ajatelko meikäläisiä olentoja, ei mitään kenraalia ja sotajoukkoa. Joku viisas ja hänen auttajansa tulisivat tuon kansan keskuuteen ja alkaisivat sitä opettaa ja neuvoa, näyttää esimerkkiä ja hyviä tietoja ja taitoja ja järjestäisivät sille yhteiskunnan. He tietenkkin paljon opettaisivat ja valaisisivat noita ihmisolentoja, mutta jos he eivät olisi aivan samaa sukua ja heimoa, niinkuin he eivät olisikaan tällaisissa oloissa, joita ajatlemme, vaan aivan toista kansaa, niin vaikka he oppisivat tuon kansan kielen ja koettaisivat tehdä tarkoituksensa selväksi, niin he eivät voisi täydelleen auttaa sitä kansaa, koska eivät olisi kasvaneet samoissa oloissa. He eivät saattaisi olla yhtä tuon kansan sielun kanssa ja ymmärtää jokaista yksilöä erikseen.

Tuo vertaus on ontuva, mutta otimme sen ajatellen luonnollisia oloja, kuinka vaikea meidänkin olisi ymmärtää toisia kansoja. Jos sanoisimme, että nuo villit olisivat nekereitä ja me valkoihoisia, niin meidän olisi hyvin vaikea ymmärtää heitä kokonaan ja saavuttaa heidän luottamustaan, vaikka olisimme heitä paljonkin opettaneet. Me emme osaisi tunkeutua heidän sieluunsa, ennenkuin he itse alkaisivat ymmärtää itseään ja tuoda esille, mitä heidän sisässään on.

Jos siis tahtoisimme sanoa ajatellessamme maapalloa ja oloja täällä, että itse tuon Kosmisen Kristuksen pitäisi *Elämänpuuna tulla istutetuksi tälle pallolle*, eikä vain oksan siitä, silloin ymmärrämme, että Kristuksen pitäisi välttämättä tulla esille ja syntyä jonkun kautta, joka olisi itse tämän maapallon asukas. Ei Hän tule opettamalla, vaan syntymällä tänne. Ei Hän tule niin, että joku kertoo Hänestä ja näyttää, että hänessä on Kristus, vaan niin, että miljoonien vuosien kuluessa yksi toisensa perästä saa vähän tätä Kristusta, kunnes lopulta joku voi ottaa kokonaan Hänet vastaan ja aivankuin istuttaa Elämänpuun tämän elämän yrttarhaan.

Kun tältä kannalta katsomme asiaa, silloin ymmärrämme Salaisen Veljeskunnan suhteen meidän maapalloomme ja ihmiskuntaamme sekä sitten Kosmisen Kristuksen suhteen. Melkisedek ja hänen auttajansa olivat kuin professoreja, jotka tulivat tänne muualta, perustivat tänne yliopiston ja sanoivat, minkälaisia tutkintoja on suoritettava päästäkseen arvoasteisiin tässä yliopistossa, opettaen samalla ihmisille, millä tavoin heidän tuli hankkia niitä tietoja. Minulle persoonallisesti on hyvin kuvaava tuo vertaus yliopistosta ja professoreista, vaikka tuo akademia on niin paljon korkeampi ja myös professorit, kuin tämän maailman yliopistoissa. Tuo, joka tuli muualta, on *niin korkea rehtori*, että ilman hänen suostumustaan ei kukaan voi tulla miksikään, ei saavuttaa asteita, jollei hän anna lupaa, jollei hän anna tähtensä loistaa.

Sellainen on järjestys. — Ja meidän ihmiskunnastamme tietenkin monet yksilöt, yksi toisensa perästä ihastuivat näihin opettajiin ja auttajiin ja siihen kaikkeen, mitä heille näytetään aluksi kuvina ja näköaloina, silloin kun kieli vielä oli köyhä, ja sitten tässä viidennessä juurirodussa, jossa järki on kehittynyt enemmän kuin ennen, puhumalla ja kirjoittamalla, filosofisemmassa muodossa. Ihminen toisensa jälkeen innostui ja alkoi ymmärtää, että hän on suurenmoisessa koulussa ja ettei hänen pidä suinpäin syöstä oman itsekkyytensä mukaan, nautintoon ja pahaan, vaan hänen täytyy valita, saada itselleen elämänihanne, jonka puolesta kannattaa elää ja kuolla. Yhä useampi ihminen tällä maapallolla ja tästä meidän ihmiskunnastamme sai ihanteen itselleen, alkoi kulkea eteenpäin, kasvattaa itseään, asettaa oman voimansa elämän tahdon mukaiseksi ja voittaa itsessään sitä suurta itsekkyyttä, johon luonnonvoima hänen sisässään aivankuin kutsuu. Yhä useampi ihminen alkoi huomata, että se olento, joka on tämän meidän planeettamme takana ja joka pitää meitä kovassa koulussa ja ahdistuksessa, on sellainen, joka meille näyttäytyy vain naamioituneena, ettemme tiedä, onko hän edes muuta kuin naamio. Se yllyttää meitä ensin kuin pahaan. Se sanoo: "Sinä olet maailman lapsi, sinun täytyy tulla toimeen tässä elämässä, ajatella omaa onneasi, pyrkiä nautintoon, rikkauteen ja valtaan." Sellainen suuri houkutus elää ihmisen sisällä, ja se on samalla kuin suuri houkutteleva luonnonvoima hänen sisässään, joka kutsuu ja houkuttelee häntä. Ei ole ollenkaan niin helppoa kuin meistä voi tuntua jonakin juhlahetkenä luopua kaikesta itsekkyydestä, joka on niin lähellä ihmistä. Ja me olemme sangen kehittymättömiä vielä tai sitten tekopyhiä, jos luulemme, että voimme noin vain luopua itsekkyydestä. Todellisuudessa se on hirmuisen vaikeaa, sillä se on voima, joka elää meidän sisässämme, tahtoo pakottaa meitä kaikkeen itsekkyyteen ja nautintoon. Sentähden ihmisistä tuntuu melkein mahdottomalta ja ylivoimaiselta tuollainen itsekasvatus, johon suuret opettajat ovat alusta lähtien häntä vaatineet. Se tuntuu niin mahdottomalta, että hän melkeinpä voimattomana huudahtaa: "Ei ole mahdollista, että minun täytyy luopua onnesta ja omasta itsestäni!" Mutta suuret opettajat ovat aivan rauhallisina aina sanoneet: "Nouse, herää ja etsi opettajia!" Niin kaikuu meille viidennelle juurirodulle huuto, sillä ihminen voi voittaa, hän on ihminen sitä varten, että hän voittaisi. Siis turhaa on liiaksi itkeä ja tuskitella. "Voita itsekkyyks, kunnianhimo, kaikki, mikä sinussa on paha! *Me olemme voittaneet* ennen sinua; kulje meidän jäljessämme." Näin ovat aina suuret opettajat sanoneet, ja se on rohkaissut ihmisyksilöitä. Toinen toisensa jälkeen on yrittänyt, kamppaillut ja taistellut, ponnistanut, langennut ja noussut. Ja aina silloin tällöin on syntynyt ihminen, joka on niin pitkälle päässyt, että hän on tullut boodhisattvaksi, niinkuin Intiassa sanotaan. Ja se merkitsee, että hänen todellinen olemuksensa on boodhia eli viisautta; hän on tullut kuin viisauden ilmennykseksi, hänen olemuksensa on viisautta. Niitä ei ole kovin monta syntynyt meidän ihmiskunnastamme, mutta kuitenkin muutamia. Ja jokaisella boodhisattvalla on sitten taas mahdollisuus tulla buddhaksi. Hänen täytyy silloin monta, monta kertaa syntyä boodhisattvana, mikä merkitsee, että hänen täytyy monta kertaa syntyä maailmaan sitä varten, että hän tekisi työtä ihmiskunnan hyväksi ja opettaisi ihmiskuntaa. Hän opettaa silloin toisia ihmisiä boodhisattvana, kun hän itse on aivankuin viisauden ruumistuma, kun hänen olemuksensa on boodhia. Ja kerran toisensa perästä hän syntyy ja opettaa sillä tavoin ihmisiä, ja lopulta hänelle tarjoutuu tilaisuus tulla buddhaksi.

Välistä vanhoissa intialaisissa järjestelmissä kuvataan asioita myöskin niin, että joku boodhisattva on kuin korkein, ja hän on kuin ihmiskunnan opettajan virassa. Ja uudenaikaisissa teosofisissa kirjoituksissa on puhuttu boodhisattvasta juuri sillä tavoin. Hän on olento, joka hoitaa opetustointia maan päällä, mutta itse hän pysyy salassa. Hän voi syntyäkin tänne, mutta myös käyttää opetuslapsiaan välikappaleina. Ja sanotaan, että tuollaisia boodhisattvoja on ainoastaan muutamia meidän historiassamme ja kehityksessämme. Se boodhisattva, joka tuli Buddhaksi ja esiintyi Buddhana *500 vuotta ennen Kristusta*, on ihmiskunnan nykyisen edellinen boodhisattva. Kun hän tuli Buddhaksi, hän luovutti kruununsa toiselle. Intialaisissa kirjoissa kerrotaan, että kun silloinen boodhisattva syntyi Siddhartha-perheeseen Gautamana, niin hän taivaassa otti kruunun päästään ja laski sen toisen boodhisattvan päähän, josta sitten hänen jälkeensä piti tulla ihmiskunnan boodhisattva. Ja se Boodhisattva, joka 2500 vuotta sitten otti kruunun nykyiseltä Buddhalta, jatkaa yhä tätä korkeinta opetustointia maan päällä ja valaisee ihmiskuntaa aina siihen saakka, kunnes hän tulee buddhaksi. Ja Madame Blavatsky viittaa siihen, niinkuin intialaisissakin kirjoissa sanotaan, että se Boodhisattva, joka nyt on sinä, tulee vielä olemaan joitakuita tuhansia vuosia siinä toimessa, ennenkuin hänestä tulee buddha. Ja sanotaan, että hänestä tulee Maitreeja-Buddha. Kun Buddha on sanonut, että

"Maitreeja-Buddha ilmestyy minun jälkeeni", niin siitä on tehty se johtopäätös, että Maitreeja-Buddha oli Kristus. Mutta Madame Blavatsky ja toiset kirjoitukset sanovat, että vasta 5000 vuotta Buddhan jälkeen tulee nykyinen Boodhisattva buddhaksi, joten siihen vielä olisi aikaa noin 2500 vuotta. Tämä on okkultinen näkökanta, sillä vaikka jotkut voisivat ajatella, että Jeesus Kristus oli Maitreeja-Buddha, niin parempi ja okkultisesti oikeampaa on, ettemme nimitä Jeesus Kristusta Maitreeja-Buddhaksi, vaan ajattelempa, että hän oli aivan toinen olento, niinkuin kohta koetan kuvata.

Tämä nykyinen Boodhisattva, joka siis nyt on opettajana, otti vastaan toimensa entiseltä boodhisattvalta, joka on nyt Buddha. Ja mitä merkitsee, että tuosta entisestä boodhisattvasta tuli Buddha? Se merkitsee, että hän oli valmis, että hän oli saavuttanut korkeimman inhimillisen kehityksen, täydellisyyden, ja että *hän ei enää synny takaisin maan päälle ihmisenä*. Hän voi kyllä ilmetä henkilössä, mutta siinä on aina mysteeri mukana: mutta itse hän ei synny ihmisenä. Hän voi kyllä elävöittää toista ihmistä, inspiroida toista korkeasti kehittyntä olentoa maan päällä, koska hän on elävä voima itse. Niin kauan kuin ihminen on boodhisattva, hän on aivan samanlaisessa asemassa kuin alkuperäiset professorit tuossa alkuperäisessä salaisessa akatemiassa. Kun ihminen tulee boodhisattvaksi, oli hän sitten virassa tai ei, hän on niinkuin professori, hän on opettaja, mutta kun hänestä tulee buddha, niin hän on luopunut opettajantoimesta, noussut sen yläpuolelle. Hänestä on tullut vain elävä voima; hän on kokonaan sulautunut Kristukseen ja hän onkin kuin osa Elämänpuusta, banianpuusta.

Se Buddha, joka tuli siksi 500 vuotta e.Kr., ei vielä saattanut omaksua fyysisessä olomuodossaan Kosmista Kristusta niin kokonaan, että hänestä olisi voitu sanoa: hän istutti maan päälle Elämänpuun eli banianpuun, Kosmisen Kristuksen. Hän ei voinut tehdä sitä vielä. Hänen aivonsa, järkensä, sydämensä ja olemuksensa oli kyllä täyttynyt Kosmisella Kristuksella, mutta ei aivan kokonaan. Hän itse saavutti kyllä vapauden, mutta hän ei saavuttanut sitä vapautta muuta kuin elämässä, ei vielä kuolemassa. Yksi salaisuus oli vielä jäljellä: kuoleman voittaminen. Buddha tietenkin voitti kuoleman omassa elämässään sillä tavoin, että hän oli rakentanut itselleen kuolemattoman ruumiin, jossa hän elää näkymättömässä maailmassa, mutta hän ei voittanut kuolemaa fyysisessä ruumiissaan. Hän eli vanhaksi, mutta kuoli sitten ja siirtyi pois henkimaailmaan. Mutta oli jäljellä vielä kuoleman voittaminen tässä näkyvässä elämässä, ja siihen pystyi ensimmäisenä Jeesus Kristus, joka syntyi maan päälle 500 vuotta Buddhan kuoleman jälkeen. Jeesus Kristus *ei ole Boodhisattva*, se Boodhisattva, jolle Buddha oli jättänyt opetustoimensa, vaan hän oli toinen ja hyvin merkillinen olento. Ja voimme sanoa, että Buddhakin oli jälleensyntynyt Jeesuksessa, hän oli hänessä mukana, niinkuin monet muut vanhan ajan viisaista.

Jeesus Kristus oli sellainen olento, joka satojentuhansien vuosien aikana oli kuunnellut rakkauden ääntä, oli aina elänyt oman sydämensä äänen mukaan ja kärsinyt mitä tahansa ihmiskunnan puolesta. Hän ei uskonut koskaan muuhun kuin rakkauteen, hän ei koskaan välittänyt mistään muusta. Hän tunsu vain rakastavansa ja aina noudatti sitä ääntä, oli hän sitten kapinassa vaikka koko maailmaa vastaan. Ja hän oli niin kokonaan puhdas kaikessa kärsimyksessä, itsensä voittamisessa, että hän lopulta kelpasi siksi, jota Kosminen Kristus satojentuhansia, miljoonia vuosia oli odottanut: "Koska tulee sellainen ihmisen poika, johon Jumalan poika voi laskeutua; koska syntyy sellainen ihminen maapallolla, jonka Jumalan Poika voi kokonaan täyttää?" — Ja Jeesus Kristuksesta, joka elämiensä vieressä oli kasvanut viisaudessa, nöyryydessä ja kauneudessa, tuli se ihminen, johon Kosminen Kristus saattoi laskeutua. — Tämä oli ulkopuolella kaikkea järjestettyä "akateemista" elämää. Tätä varten tuo akatemia kyllä oli olemassa, tätä se oli kyllä valmistanut parhaan kykynsä mukaan. Jeesus Kristus oli kyllä kulkenut monen, monen elämän aikana Melkisedekin koulua, Hän ei koskaan mitään pahaa tahtonut eikä tehnyt, ja hän oli niin puhdistunut, että kun hän syntyi Jeesus Natsaretilaisena, silloin tiedettiin taivaallisessa akatemiassa: nyt on todella syntynyt maailman vapahtaja, se ihminen, joka istuttaa banianpuun tämän ihmiskunnan keskelle: Elämänpuu tulee lasketuksi maan päälle. Ja kaikki korkeat tietäjät tulivat häntä näkymättömästi kumartamaan hänen syntyessään.

Jeesus Kristuksen tuloa oli luonnollisesti valmistettu. — On eräs asianhaara, joka on, kuinka sanoisin, muutamien okkultistien havaintokykyä häirinyt ja sokaissut, ja se on se, että Buddhan jälkeinen

Boodhisattva otti tehtäväkseen myöskin valmistaa maaperää Jeesus Kristukselle eli Elämänpuun tulolle. Hän vaikutti aivan erikoisella tavalla erääseen olentoon, josta olemme kaikki lukeneet ja kuulleet puhuttavan ja joka eli sata vuotta ennen Kristusta. Hänen nimensä oli Jeesus ben Pandira eli Jehoshua ben Pandira. Juutalaisten Talmud-kirjat ja keskiaikaiset "Toldoth Jeshu"-kertomukset puhuvat siitä olennosta. Historiallisesti on totta, että 100 vuotta ennen Kristusta eli Jeesus ben Pandira, joka oli hyvä, puhdas, viisas ihminen ja joka opetti juutalaisia ja essealaisia seurakuntia ja joka sitten, niinkuin Talmud-kirjoissa kerrotaan, otettiin kiinni ja kivitettiin kuoliaaksi ja ripustettiin puuhun. Tämä tapahtui siis noin 100 vuotta e.Kr. Nyt ovat luonnollisesti jotkut okkultistit, salatieteilijät, katsoessaan taaksepäin, luonnonmuistissa nähneet tämän tapauksen ja tehneet siitä sen johtopäätöksen, että sehän on Jeesus Kristus, joten Jeesus Kristus olisi sama kuin Talmudin Jeesus. Mutta asia ei ole niin. Ja kun nämä salatieteilijät ovat katsoneet asioita, ovat he kyllä huomanneet, että Juudeassa 100 vuotta ben Pandiran jälkeen eräs profetta eli ja vaikutti. Mutta he eivät ole nähneet hänessä mitään erikoista.

Tässä on eräs erittäin huomattava kohta. Jos yritämme okkultisesti mennä taaksepäin ajassa ja tutkia Jeesus Kristuksen aikoja maan päällä, tutkia akaashaa, niin joudumme harhateille, ellemme saa lupaa Jeesus Kristukselta itseltään. Meidän on täytynyt olla ensin Jeesus Kristuksen oppilaita ja seurata hänen käskyjään elämässämme ja yhtyä Kosmiseen Kristukseen hengessämme ja sitten meidän täytyy saada lupa häneltä katsoa asioita, kuinka ne ovat. Muuten emme voi huomata muuta kuin Jeesus ben Pandiran. Se olento, joka 100 vuotta hänen jälkeensä oli Juudeassa, näyttää meistä verraten pimeältä, ei niin loistavalta kuin Jeesus ben Pandira. Sillä jos emme ole Jeesus Kristuksen hengessä, emme näe hänen auraansa, koska hänen auransa on koko maapallossa. Se on yhtä iso kuin meidän maapallomme. Jos pääsemme vain vähän kiinni okkultisesti Jeesus Kristuksesta, emme näe hänen auraansa. Näkyy kyllä suuria auroja; boodhisattvain ja buddhojen aurat voivat olla komeita ja loistavia, mutta Jeesus Kristuksen aura on niin iso, ettei se näy lainkaan, ellei ole lupaa sitä tutkia. Sentähden on syntynyt se harhakäsitys, että Jeesus Kristus on sama kuin nykyinen boodhisattva. Se on harhakäsitys. Boodhisattva on toinen: hän on olemassa hyvin ihanana olentona, ja häntäkin voidaan nimittää vaikka Jeesukseksi, koska hän vaikutti Jeesus ben Pandiran kautta – ja sitten Apollonius Tyanalaisen. Sellainen Jeesus voi tulla tutkijan luo, mutta se ei ole Jeesus Kristus. Jeesus Kristus on erikoisasemassa meidän tähdellämme. Hän on se elämä, josta kaikki boodhisattvat ammentavat tietonsa, se Elämänpuu, josta Buddha on oksa ja josta tavallaan kaikki Valkoisen veljeskunnan jäsenet ovat oksia.

Melkisedek hallitsee vielä, mutta on aivan kuin, kuinka sanoisin, Jeesus Kristus olisi perintöruhtinas ja Melkisedek vanha kuningas. Molemmat toimivat, mutta Jeesus Kristus on saamassa yhä enemmän valtaa. Jeesus Kristus lunasti maapallon valo-olennon, joka on peittänyt itsensä naamioon, valo-olennon jota on nimitetty Saatanaksi, mutta myöskin Luciferiksi. Hän on valontuoja ihmiskunnalle, vaikka hän myöskin on Saatanana. Hän itse ei ole paha, vaikka hänen voimansa kiihoittaa ihmisiä pahaan niinkuin hyväänkin. Mutta Jeesus Kristus on lunastanut Saatanan. Tässä on uusi mysteeri, mutta voimme nyt vain lyhyesti viitata siihen ja sanoa: nyt ei ole enää välttämätöntä ihmisen kärsiä ja kokea kaikkea. Hänen ei tarvitse heittäytyä kaikkiin nautintoihin ja kärsimyksiin. Tämä on kuin uusi sanoma, vaikka se onkin jo kahdentuhannen vuoden vanha.

Kun minun nuoruudessani oli puhetta elämästä ja elämäkokemuksesta, niin ihmiset ihmettelivät ja sanoivat minulle: "Miten sinä aiot päästä tietoon elämästä, jos kuljet yksin? Täytyy mennä mukaan maailmaan, ottaa osaa ylioppilaselämään, olla toverien kanssa ja kokea kaikkea. Ei ihminen muuten voi päästä tietoon mistään." Minä ihmettelin itsekseen: "On merkillistä, että ihminen ei pääse sen viisaammaksi, että meidän täytyy yhä uudestaan kokea sitä samaa, kun tänne synnymme. Emmehän sitten ehdi päästä sen pitemmälle. Miksi ei yhtä hyvin minulle sanota: täytyyhän sinun vähän varastaa; et muuten ymmärrä, mitä varas on; täytyy murhata; et muuten ymmärrä murhaajan sielunelämää, täytyy tehdä väärennyksiä, juopotella, ymmärtääksesi, kuinka kaunista voi juopon sielussa liikkua. Jos niin paljon täytyy aina kokea tässä ulkonaisessa elämässä, ei muuhun enää riitä aikaa." – Mutta nyt ei tarvitsekaan kaikkea sitä tehdä. Luottavatko viisaat nyt ihmiseen niin paljon, ettei tarvitse kokea kaikkea sellaista? Tietenkin. Ihmisen sisällä

on kuin vaistomainen tieto siitä, vaikka hän ei uskoisikaan jälleensyntymiseen. Mutta jos kuitenkin sanotaan, että täytyy elää mukana maailmassa, olla tovereiden kanssa, juopotella ja tehdä kaikkea huonoa, niin emme pääse loppupäätökseen. Mutta itsekseni minä ajattelin: "Yhtä hyvin kun ihminen tuntee, ettei hän tahdo murhata, varastaa, yhtä hyvin hän voi sanoa: *en tahdo tuhata aikaa mihinkään hassutuksiin*, en seuraelämään, en kahvipöydissä istumiseen; tahdon tutkia elämää, tahdon tietää, mitä elämä on. En osaa sitä tutkia tanssisalongeissa, en kahvipöytien ääressä, en toverien parissa, vaan omassa itsessäni. Jos en löydä Jumalaa kasvoista kasvoihin itsessäni, en löydä sitä ulkoakaan."

Ja näin ihminen on kutsuttu ajattelemaan sen jälkeen, kun Elämänpuu on istutettu ihmiskuntaan. Sen jälkeen, kun Kosminen Kristus Jeesus Kristuksen avulla tuli tänne, meidän ei tarvitse enää tehdä syntiä, ei ole mitään pakkoa siihen, vaan voimme mennä eteenpäin kaikessa hyvässä ja voittaa kaiken pahan. Ei ole enää välttämätöntä kokea kaikkea pahaa; voimme tulla viisaiksi ilmankin. Me voimme nousta tietoisesti sen yläpuolelle, minkä olemme tuhansien vuosien kuluessa jo kokeneet. – Ikuinen elämä odottaa meitä joka paikassa ja joka hetki. Se on Jeesus Kristuksen lahja ihmiskunnalle. Se odottaa ihmistä aina hänen sisässään; sitä ei tarvitse mistään muualta etsiä.

II Saatanan elämänvaiheet

"Uskotteko Saatanaan", moni voi kysyä mielessään nähdessään meidän ilmoituksemme tämän päivän esitelmästä: "Saatanan elämänvaiheet", ja jos minä nyt vastaan tähän kysymykseen: "uskon", niin on huomattava, että asialla on mielestäni sekä realistinen, että filosofismetafyysinen merkitys ja puolensa. Viime esitelmässä oli puhetta Saatanasta ja koetin häntä niin sanoakseni esitellä. Mutta asialla on vielä toinenkin puoli; sentähden on meidän muistettava, että saatana-kysymys on tietenkin yhteydessä sen kysymyksen kanssa, joka koskee pahan probleemaa yleensä, ja sillä on taas puolestaan oma filosofismetafyysinen puolensa.

Kristillisissä dogmeissa opetetaan, että paha tuli maailmaan niisanotun syntiinlankeemuksen kautta, kun ihmiset eivät jaksaneet totella Jumalan käskyjä, vaan lankesivat syntiin. Silloin tietenkin heräsi meissä kysymys: minkä tähden he lankesivat syntiin, ja se kysymys sai vastauksen: ihmiset lankesivat syntiin sentähden, että paholainen heidät siihen käärmeen muodossa viekotteli. Tämä siis oli käytännöllinen ratkaisu. Mutta mieleen nousi uusi kysymys, mikä oli se paholainen joka vietti ensimmäiset ihmiset syntiin? Siihen tuli vastaus: paholainen oli langennut enkeli, joka oli suuren enkelijoukon johtaja, samanlainen kuin kaikki muutkin enkelijoukkojen johtajat, ehkä vielä kauniimpi, komeampi, upeampi. Ja tämä joukko pääenkelinsä johdolla katseli itseään ja huomasi, kuinka kaunis se oli; ja heihin tuli ylpeyden synti; he lankesivat omaan itserakkauteensa, kun he vertasivat itseänsä toisiin ja huomasivat, että he olivat yhtä kauniita kuin itse Jumala; he nousivat kapinaan Jumalaa vastaan. Enkelit siis lankesivat syntiin.

Me ajattelemme, että mahdollisesti on asia ollut realistisesti niin, jos ajattelemme, että on ollut tuollainen enkeli olemassa. Mutta se ei selitä asian filosofista puolta; se ainoastaan siirtää pahan probleeman ydinkohdan vielä kauemmaksi. Me kysymme, mistä tuo ylpeys tuli enkeleihin ja miksi he lankesivat?; jos Jumala on luonut enkelit, niinkuin kaikki muutkin, niin eikö kaikki ollut hyvin? Mistä saattoi paha tulla noihin muutamiin? Näihin metafyyssisiin kysymyksiin ei tullut mitään vastausta, sillä se kävi yli ymmärryksen; sitä ei voinut ratkaista; sen mysteereihin ei voinut tunkeutua, sillä se kuului Jumalan salaisuuksiin. Mutta tietenkin, kun itse opimme ajattelemaan, niin meille ei tullut mieleenkään, että tämä tutkistelu olisi kielletty, ettei tätä saisi pohtia, ettei olisi saanut arvostella eikä ajatella, sillä me ymmärsimme, että kun ihmisellä oli järki, niin täytyi tämän järjen saada etsiä vastausta. Ja silloin koko tämä kysymys siirtyi filosofiseksi. Me emme enää välittäneet kysyä Saatanasta emmekä hänen sotajoukostaan, vaan kysyimme yksinkertaisesti: miten paha on tullut maailmaan? Ja me saimme vastauksen: on alkuaan ollut kaksi voimaa, hyvä ja paha, Jumala ja perkele, jotka aina taistelevat keskenään, niinkuin jo koulussa opetettiin vanhan Zoroasterin opista (joka käsitys sivumennen sanoen tästä opista ei ole aivan oikea) ja jota nimitetään dualismiksi. Se on sitä, että on kaksi voimaa, hyvä ja paha; ja ne ovat ikuisessa ristiriidassa keskenään. – Mutta meistä on selvää, että on yksi Jumala, yksi olemassaolon salaisuus, joka on syypää sekä pahaan että hyvään. Jumala on siis pahankin takana. Niin pitkälle saatamme järjellämme ajatuksissamme päästä, mutta sen pitemmälle ei voinut päästä. Lohdullista on tietää, että kaikkien aikojen viisaus, jota Mme Blavatsky on tullut julistamaan maailmalle, on aina nähnyt ja korostanut, että on olemassa ainoastaan yksi ainoa elämän periaatti eli olemassaolon pohja; nimitettäköön sitä Jumalaksi tai ehdottomaksi absoluutiksi tai miksi tahansa, niin se on Jumala, kaukaisin, saavuttamattomin, mitä voimme käsittää. Tämä ainoa jumalainen elämä on sekä hyvän että pahan takana, sekä valon että pimeyden takana; se on kaikkien vastakohtien yläpuolella; se on pohjaton kuilu, johon kaikki uppoutuu; se on se ilmenemätön, josta kaikki on vain ilmennystä; se on absoluutti, ja se sisällyttää itseensä kaikki vastakohtat. Siis se absoluutti on syypää pahan mahdollisuuteen niinkuin hyvänkin.

Mutta mikä paha on? Kun aikain viisauden, esoteerisen viisauden ja kaiken sisäisen viisauden kannalta sekä alkuperäisen sisäisen, salaisen tiedon kannalta koetamme ratkaista tätä probleemaa filosofisesti, niin täytyy tulla siihen, mihin Mme Blavatsky Salaisessa Opissa viittaa, että pahan alku on ihmisessä. Vaikka pahan mahdollisuus on jumaluudessa eli ehdottomassa elämässä, niin pahan ilmennyt alku on aina ihmisessä. Mitä silloin ihminen merkitsee? Juuri sitä, jota viime kerralla selitimme, nimittäin elämän ilmennystä rajoitetussa muodossa, elämän, joka on samalla tajuihin, siis elämää, tajuntaa, joka on rajoittunut minuudeksi. Se on minuuus, minuuden aate, joka on pahan alkuperä ja pahan esilleloihija. Minuuden mahdollisuus on absoluutissa. Mikään ilmennys ei voisi olla olemassa, millään ilmennyksellä ei olisi mitään tarkoitusta eikä järkeä, jollei minuuksia voisi syntyä. Mutta kun kerran minuuus syntyy, niin silloin syntyy paha. Pahan metafyyminen alkuperä on siinä; kaikki ilmennys perustuu rajoitukseen. Ilmenemätön elämä itsessään on rajaton. Rajattomuudessa ei voi olla mitään ilmennystä. Jos ajattelemme rajattomuutta, se on sama kuin tyhjyys ja ilmenemättömyys, se on ääretön iankaikkisuus, jossa ei ole mitään. Se on absoluutti, mutta tuossa absoluutissa piilee ilmennyksen, rajoituksen mahdollisuus, ja koko ilmennyt elämä on rajoitusta. Rajoituksen mukana seuraa silloin pahan mahdollisuus, koska rajoitus välttämättä vie minuuteen – minä-tajuntaan.

Ehdottomassa elämässä on olemassa kaksi puolta, joita nimitämme tajunnaksi ja muodoksi, hengeksi ja aineeksi. Nämä kaksi puolta ovat yhtyneet ilmennyksessä. Itse ilmenemätön rajoittuu muotoon, ja muodossa asuu tajunta. Tämä rajoittunut tajunta vie välttämättä minuuteen. Se tajunta ei olisi millään tavoin tietoinen omasta muodostaan, ellei siinä syntyisi minätajunta. Jos ajattelemme kiveä, niin sekin on rajoitettu elämän ilmennys, mutta emme ollenkaan osaa sanoa, että siinä olisi minuutta. On aivan toinen asia, että kivikunnan takana on tajunta, joka on minuuus, mutta me emme sitä havaitse. Sentähden sanomme, että kivi on kyllä rajoitusta, mutta siinä ei ole vielä tajuntaa, jonka sen pitää saavuttaa; siis ei ole minuutta, sillä se ei osaa katsella itseään; se ei näe itseään. Samoin on kasvien laita. Löydämme jossakin kasvimaailmassa minuuden, jos menemme kasvin tajunnan sisään, mutta ei jokaisessa kasvissa, jonka näemme. Emme oikeastaan eläimissäkään näe minuutta, vaikka niissä jo huomaamme paljon enemmän tajunnan ilmennystä kuin kasveissa ja kivissä. Havaitsemme kyllä, että eläin tuntee ja ajattelee, mutta tuskin se ajattelee niinkuin inhimillinen minäolento, koska se on täydellisesti vaistoimensa vallassa. Sentähden meidän täytyy löytää jostakin muualta eläimen minuuus. Kun sitten tulemme ihmiseen, niin huomaamme, että siinä on muoto, jossa on minuuus. Jokaisessa ihmisessä on arvosteleva, ajatteleva ja pyrkivä minuuus, joka tuntee itsensä ja voi verrata itseänsä toisiin ja koko ympäröivään maailmaan ja arvostella itseään.

Kun katselemme ympärillemme, niin emme suinkaan saata sanoa kivistä, että ne olisivat pahoja, koska ne eivät ajattele itsestään mitään, emme voi sitä sanoa myöskään kasveista, vaan mieluummin, että ne ovat kovasti kilttejä ja hyviä; samoin eläimistä sanomme, että ne ovat mieluummin hyviä. Vaikka ne ovat usein raatelevia petoja, eivät ne ole eettisesti pahoja, sillä ne tekevät sen vaiston perusteella. Parhaiten voi kotieläimissä huomata tajuntaa. Esim. koirassa voidaan nähdä ensimmäisiä oireita minuudesta, mutta emme voi sanoa, että se olisi siveellinen minuuus. Sen huomaamme vasta ihmisessä; ja silloin tuo minuuus on vastuunalainen sanoista ja teoista. Ei kukaan saa tehdä mitä tahansa ilman, että yhteiskunta käy kimppuun ja sanoo, että sinä olet tehnyt paha, rikkonut lakeja. – Tällainen inhimillinen minä on pahan luoja. Se, jonka minä tunnen siveellisesti vastuunalaiseksi olenoksi, se on pahan luoja; se tuo pahan esille; se synnyttää pahan. Ihminen voi olla joko hyvä tai paha; hän voi olla lain rikkoja tai sen noudattaja; ihminen on se, joka tuo pahan maailmaan. Silloin meidän on käsitettävä, mitä ihmisellä tarkoitetaan. Me emme tarkoita sillä ainoastaan jotakin olentoa, joka ulkomuodoltaan on ihmisen näköinen, sen näköinen kuin me olemme, vaan tajuntaa siinä kriittisessä kohdassa, joka on vastuunalainen, joka osaa päätellä ja arvostella ja ajatella ja joka kantaa elämän taakkaa vastuunalaisena olentona. Ja tämä minuuus on pahan esilletuoja. – Pahan mahdollisuus on olemassa Jumalassa, koska Jumalassa on rajoittumisen mahdollisuus, mutta minuuusolennon kautta tulee paha ilmenneeseen maailmaan. Tämä on asian filosofinen puoli.

Nyt on muistettava, niinkuin viime kerralla puhuttiin, että tämä elämä, tämä olemassaolo, jossa me kaikki olemme, ei ole sattuman varassa, eikä se ole mitään turhanpäiväistä luonnonvoimain leikkiä, vaan se

on järjestetty kosmos; se on erinomaisen suurenmoiselle periaatteelle järjestetty. Se on koulu kaikille tajuntakeskuksille. Mikä koulu? – Sillä on siis tarkoitus? – Onko olemassaololla tarkoitus? – Tämähän on filosofinen kysymys, joka usein tehdään. Minulle on monta kertaa tehty kysymys, mikä tarkoitus on elämällä, mikä tarkoitus on suurella absoluuttisella Jumalalla? Ja siihen kysymykseen, joka on oikeastaan kaksipuolinen, me vastaamme: itse absoluuttisella, ehdottomalla Jumalalla, elämällä ei ole mitään tarkoitusta; mitä tarkoitusta voisi olla Jumalalla, itse ehdottomalla elämällä! Olemassaololla siinä mielessä ei ole mitään tarkoitusta, sillä sen tarkoitus on se itse; olemassaolon tarkoitus on siinä, että se on; se on sentähden, että se on. Se on välttämättömyys, ja välttämättömyydellä ei voi olla mitään tarkoitusta. Vaikka sitä ei voi määritellä, täytyy se tuntua; sillä on järjen kannalta äärettömän suuri tarkoitus itsessään. Mikä se tarkoitus on? Se on olemisen oma sisäinen autuus. Se on probleeman käytännöllinen ratkaisu, sillä jos vähän käytännöllisemmin ajattelemme asioita, niin me heti tunnemme sisässämme ja syvällä tajunnassamme, että jos jotakin on harmoonista, puhdasta, kaunista ja totta, niin se on itsessään hyvää, silloin se on täydellinen autuus ja onni itsessään, ei siinä tarvitse mitään muuta tarkoitusta. Olemassaolon tarkoitus on ikuinen onni ja autuus, ovat jotkut filosofit yrittäneet sanoa, mutta se ei ole filosofinen vastaus, järjen kannalta, vaan tunteen vastaus. Filosofinen vastaus on: ei ole olemassa mitään olemassaolon tarkoituksen teologista selitystä; kaikki teologiset selitykset ovat tarkoituksettomia. Oleminen on sentähden, että se on. Mutta tämä tarkoituksettomuus koskee itse suurta jumaluutta. Heti kun tulemme ilmennyksiin ja rajoituksiin, niin kysymme: mikä tarkoitus sillä on? Silloin saamme vastauksen: jokaisella muodolla on tarkoitus; oli se sitten kukka, eläin, ihminen tai enkeli, ilmennyt tajuntakeskus, niin voimme heti kysyä: mikä on sinun tarkoituksesi? Ja silloin sanomme: kivikunnan tarkoitus on päästä vapaaksi ja se saa vapautuksen kasvimaailmassa. Kivikunta on niin sidottu jäykkiin muotoihin, ettei se pääse ajattelemaan muuta, kuin ehkä jonkin ainoan ajatuksen. Kasvikunta on paljon vapaampi. Kasvikunta huokaa ja pyrkii eläinkunnaksi, eläinkunta huokaa ja pyrkii ihmiskunnaksi ja ihmiskunta ponnistaa ja pyrkii, vääntyy tuskissaan, elää helvetit ja taivaat tullakseen enkelikunnaksi. Siis me voimme sanoa: ihmisen tarkoitus on tulla enkeliksi. Se on käytännöllisesti katsoen: ihmisen tarkoitus on ratkaista tuo ristiriita hyvän ja pahan välillä. Ihmisen tarkoitus on vapautua alemmasta minästä, pahasta, ja tulla kokonaan hyväksi, tulla enkeliksi ja Jumalaksi. Mehän voimme nimittää näitä asioita eri tavoin. Kun ihminen on lopullisesti luopunut pahasta ja voittanut itsessään

pahan ja saavuttanut enkeliasteen, silloin ihmiselle avautuu jotakin uutta, ja hän näkee uusia mahdollisuuksia edessään. Aivan aavistamattomia, suurenmoisia ja lumoavia mahdollisuuksia kaikessa autuudessa ja onnellisuudessa avautuu hänelle. Ei elämä loppunut siihen, että voitti pahan; vasta sitten, kun hän pahan voitti, alkoi elämä. Ihmisellä on määrätty tarkoituksensa. Nykyaikainen teosofia sanoo, että ihmisen tarkoitus on tulla mestariksi. Minä sanon samaa. Ihmisen tarkoitus on tulla mestariksi; ja mestari on olento, joka on voittanut pahan itsessään, voittanut kaiken itsekkyyden itsessään ja tullut enkeliksi. – Ohi menen sanoen, teosofisessa kirjallisuudessa sanotaan usein, että mestari on enkelien yläpuolella; ja silloin on muistettava, että kun ihminen on tullut mestariksi, on hän monenlaisten henkiolentojen yläpuolella, joita myös nimitetään enkeleiksi, mutta kun minä nyt käytin äsken sanaa enkeli ja enkelikunta, niin tarkoitin sillä sitä, että kun ihminen on saavuttanut mestariasteen, kuuluu hän sellaiseen korkeaan joukkoon, joka on yläpuolella niitä enkelijoukkoja, jotka ovat tässä maapallon ja aurinkokunnan ilmapiirissä. Hän on saavuttanut kehitysasteen, joka on antanut hänen sivuuttaa sellaisia näkymättömiä enkelijoukkoja, joita myös nimitetään enkeleiksi. On huomattava ero nimen ja tosiasian välillä. Ei Mme Blavatsky sanonut Salaisessa Opissa, että ihmiskunnasta tulee enkelijoukko, vaan jumaljoukko, ja onkin parempi sanoa niin, ettei tule väärinkäsityksiä. Ja kun kysymme, millä tavoin ihmiset tulevat enkeleiksi, jumaliksi, mestariolentoiksi, niin on muistettava, mitä kaikissa teosofisissa kirjoissa sanotaan (ja joista viime kerralla oli puhetta), että tämä ei suinkaan tapahdu noin vain itsestään ja luonnon varassa, että ihmiskunta tällä planeetalla saisi kehittyä oman onnensa varassa, vaan se tapahtuu sangen tarkasti laaditun järjestelmän mukaan. Niinkuin meillä täällä näkyvässä elämässä on järjestetty yhteiskunta kouluineen ja yliopistoineen, niin tiedämme, että suuri maailma on järjestetty meidän kouluksemme, ja meillä on sekä opettajia, että myöskin sellaisia, jotka koettavat vetää meitä pois oikealta tieltä. Sillä tavoin me tulemme Saatanan yhteyteen. Saatanan, jota voi teknillisesti nimittää maapallon hallitsijaksi, on äärettömän korkea jumalolento, meidän aurinkokuntamme korkeimpia hallitsijoita. Niinkuin muistatte, mainitaan Jobin kirjassa, että hän on yksi niistä suurista enkeleistä, jotka

ottavat osaa Jumalan neuvotteluun. Saatana edustaa maapalloa; toiset yhteisneuvottelun osanottajat ovat jumalaisia enkeliolentoja tässä meidän aurinkokunnassamme. Saatana on varmaan kauneimpia ja loistavimpia siinä jumalien neuvospöydässä, koska hän on ottanut päälleen tuon vaikean tehtävän pitää koulua ihmisille, niille olennoille, jotka ovat joutuneet ratkaisemaan hyvän ja pahan problemaa. Se merkitsee tuolle olennoille äärettömän suurta kieltäymystä. Hän ei saa näyttää omaa itseänsä ollenkaan; hänen täytyy ainoastaan antaa suuri voimansa ihmisten käytettäväksi ja peittää itsensä kuin naamioon. Jos häntä esitetään muulla tavalla, on se vain runoutta; toiseikka on, että hän jumalaisena olentona on ottanut kantaakseen sanomattoman kieltämyksen. Ja mikä tämä kieltämys on? Se on se, että hän ei saa välittömästi käyttää omaa hyvyttään eikä viisauttaan, vaan hänen täytyy antaa sekä hyvyys että viisaus toisten ilmennettäväksi, ja toisten käytettäväksi voimansa. Me emme tällä hetkellä löydä vertausta tälle meidän jokapäiväisestä elämästämme sentähden, että meidän jokapäiväinen elämämme ei oikeastaan voi kuvata näin suurta siveellistä pyhyttä. Me olemme vielä aivan liian pieniä, että voisimme vertauksistakaan löytää sanoja tähän. Mutta me voimme kuitenkin ymmärtää inhimillisinä, siveellisinä olentoina, että suuri on sen kieltämys, jonka käskystä ja rakkaudesta niitä olentoja kohtaan, joiden täytyy kehittyä, pitää kieltäytyä kaikesta, antaa ainoastaan luovan voimansa, ja antaa tuon kaiken toisten, verraten tietämättömien väärinkäytettäväksi. Sillä niinkuin viime kerralla viitattiin, niin se hyvä, se viisaus, joka on meidän maapallomme loistavalla, alkuperäisellä johtajalla, maapallon planeettahengellä eli Saatanalla, se viisaus ja tieto annettiin hänen puolestaan toisten hallittavaksi ja ohjattavaksi. Me muistamme, kuinka muualta, toisilta tähdiltä tuli joukko korkealle kehittyneitä olentoja tänne ja perusti meidän maapallollemme salaperäisen akatemian, ikuisen viisauden keskuskoulun, salaisen veljeskunnan. Nämä muualta tulleet saivat siis käsiinsä kaiken sen viisauden ja tiedon, mikä oli Saatanalla, ja he saivat sitä käyttää. He järjestivät ihmisten kehityskoulun tänne maapallollemme ja valvoivat ihmiskunnan kehitystä; he olivat opettajan asemassa ja edustivat siis kaikkea hyvää, valoisaa, oikeata ja kaunista puolta Saatanan tehtävässä.

Me ihmiset, jotka olemme jumalaisia olentoja – sillä ihminenhan syntyi eläimen sielussa sillä tavoin, että Jumalan rakkaus kohdistui siihen ja synnytti minuuden – me jumal-syntyisinä olentoina kuulumme siihen hyvään joukkoon; me olemme siis enkelijoukkoja, vaikka emme vielä kehittyneitä enkelijoukkoja. Me olemme saaneet tämän maapallon kehityskouluksemme, ja hyvinä olentoina edustamme omalta osaltamme sitä hyvää, mikä on maapallon planeettahengessä, Saatanassa. Me itse siis hyvinä olentoina olemme tavallaan mukana tuossa salaisessa veljeskunnassa. Kun se tänne siirtyy, emme sitä millään tavalla vastusta korkeimmassa minuudessamme, vaan olemme sen puolella, vaikka me joudumme heidän opetettavikseen.

On kuitenkin muistettava, että asialla on toinenkin puoli. Samalla kuin meidän korkeampi puolemme, meidän varsinaisen sisäinen minuutemme, kuuluu siihen hyvään joukkoon, joka edustaa Saatanan viisautta ja hyvyttä ja totuutta, valoa ja tietoa, niin me ihmiset myös sen nojalla, että kuulumme inhimillisiin minuuksiin ja että meissä myös voi herätä paha, kuulumme toiseenkin joukkoon. Me ihmiset käymme täällä ristiriitojen koulua. Me olemme kahta lajia; me olemme sekä hyvän, jalon joukkoja korkeimmassa itsessämme, ja myöskin sitä langennutta, mustaa joukkoa, itsekästä joukkoa, alemmassa minässämme, jota olemme täällä kehittämässä. Me olemme oppimassa hyvää ja pahaa. Siis me myös kuulumme mustaan joukkoon, pimeyden joukkoon. Ja koska on hyvin vähän luultavaa, että me tässä mustassakaan minuudessa, tässä pimeydessäkään olisimme jätetyt yksin, niin meistä ei voi sanoa, että me olisimme mitään itsetietoisia perkeleitäkään. Meissä on vain lapsi-ihmisinä tuo pahan luomisen mahdollisuus ja sen välttämättömyys. Me luomme sitä pahaa, mutta se on aivan heikkoa ja itsestään tietämätöntä alussa. Sentähden on tässä pahassakin meitä opettamassa suuri ja monenlainen joukko, joka tuli tänne muualta; henkiolentoja, joiden erikoistehtävänä on vetää esille kaikki se paha, mikä meissä on, jotta me oppisimme ratkaisemaan pahan ja hyvän arvoituksen. Samalla tavoin kuin muualta tulleet suuret vihityt edustavat täällä kaikkia hyviä olentoja, niin myös näillä pahoilla on edustajansa, jotka ovat muualta tulleet, pahoja olentoja, jotka ovat kehityksessään sillä kannalla, että he eivät ole voittaneet itsessään pahaa, vaikka ovatkin omassa konfliktissaan kehittyneempiä kuin monet ihmislapset. Mutta osaksi on myös sellaisia, jotka ovat ainakin hetkeksi ehkä valinneet suorastaan pahan ja itsekkyyden, Jumalan vastustaminen ja kaiken pimeyden, ja kaiken mahdollisen vallan kehityksen lakeja vastustamaan.

Meidän maapallomme on vallan merkillinen koulu, ihmeellinen planeetta, jossa näytellään sangen merkillistä draamaa. Meidän maapallollamme asustaa sekä korkeita, vihittyjä ihmisiä, äärettömän korkeita enkeli-, jumal- ja mestariolentoja, että myöskin kaikkia pahoja olentoja, joitten elämä on juuri siinä, että he menevät yhä syvemmälle aineeseen ja itsekkyyteen ja koettavat vetää toisia mukanaan. Sentähden on meidän elämämme kaiken kaikkiaan perkeleiden ja paholaisten ympäröimä. Tietenkin meistä voi tuntua, kun tulemme materialisteiksi, kuinka hyvä on, kun ihminen on vapaa; ei ole hyvää eikä pahaa; saa tehdä niinkuin tahtoo. Mutta silloin ihminen puhuu sokeasti. Hän ei silloin näe, että hänen ympärillään on suuri joukko niin sanottuja valkoisia olentoja, jotka ovat valmiit auttamaan häntä kaikessa hyvässä ja neuvomaan ja opettamaan häntä; mutta myös suuri joukko kaikenlaisia mustia olentoja, jotka ovat valmiit tarttumaan häneen, kun hän on heikko. – Ei tämä ole mitään niin pelottavaa ja kauheata, se on vain ääretön luottamus elämän puolelta meitä kohtaan, luottamus ihmisminuksiä kohtaan; että ihmisminuudet pärjäävät yhtä hyvin helvetissä kuin taivaassa. Ihmisminuuksien on voitettava kaikki, ja heidän on tultava niin voimakkaiksi kaikessa hyvässä, että voivat veljinä seurustella jumalaisten olentojen kanssa. Mitä se sellainen on, että kun näemme jonkun jumalaisen olennon, niin pelkäämme häntä; emme voi muuta kuin kaivaa itsemme maahan, sillä katseemme ei kestä hänen näkemistään. Mitä se on, jos näemme perkeleitä ja mustia olentoja, että heti pelkäämme ja huudamme ja juoksemme pakoon. Mitä ihmisiä me silloin olemme? Ei! Meidän täytyy tulla ihmisiksi ja miehiksi, niin että emme pelkää mitään pahaa. Se on mies, joka on voittanut pahan, joka ei pelkää mitään. Hän seisoo kuin kallio, kun myrskyt koettavat syöstä hänet alas; hän tietää, että hän iankaikkisena ihmisenä seisoo horjumattomana, vaikka koko maailma menisi murskaksi hänen ympärillään. Se on se miehinen ominaisuus, jota meidän ihmisinä täytyy itsessämme kehittää; on kyettävä seisomaan rauhallisena, ei puolustamalla eikä hosumalla, ei miekkoihin ja revolvereihin tarttumalla, eikä toisen kimppuun hyökkäämällä; on seisottava tyynenä ja rauhallisena, kun pedot raatelevat ja kun ehkä hänen veljensä hänet ristiin naulitsevat. Siinä on ihmisen miehisyys.

Missä on sitten ihmisen naisellisuus? Se on yhtä välttämätön. Se on siinä, että kun hän tulee kaiken hyvän ympäröimäksi, kun valo nousee hänen ympärilleen ja kaikki maallinen onni ja kauneus tulvi hänen luokseen, niin hän osaa seistä tyynenä, rauhallisena, iloiten, – sillä hän on itse puhdas. Hän on itse sellainen, joka kestää kaiken tämän onnen, rauhan ja autuuden ja valon ilman kyynillisyyttä, ilman pessimismia, ilman katkeruutta ja epäilyä, iloiten, koska hänen oma sydämensä on läpeensä puhdas. Ihmisen naisellisuus on siinä, että hän vastaa tähän suureen valoon ja rakkauteen yhtä suurella valolla ja rakkaudella.

Sentähden voimme sanoa, että ihminen käy hyvin merkillistä, hyvin viisaasti järjestettyä koulua.

Meidän tehtävämme on nyt lähteä vähän tutkimaan niitä niin sanottuja syntiinlankeemuksia ja niitä pahoja viettelijöitä: lusifereja, ahrimaneja, saatanoita ym. jotka meitä ahdistavat ja saattavat lankeamaan. Sitten on meidän tutkittava vähän taivaallisia sotia, joissa hyvät voimat taistelevat, niinkuin sanotaan, pahoja voimia vastaan ja jotka sodat ovat omiansa auttamaan meidän elämäämme ja kehitystämme täällä maan päällä.

III Onko pabolaisia olemassa?

Kaikkina aikoina pitkin ihmiskunnan historiaa on aina uskottu henkiolentoihin, sekä hyviin että pahoihin. Tiedämme, kuinka vanhassa Persiassa uskottiin nimenomaan pahojen henkiolentojen pääruhtinaaseen, jota he nimittivät Ahrimaniksi, mutta myöskin muistamme, ettei siellä uskottu pahan ikuisuuteen, ei henkiolentojen pääruhtinaan, Ahrimanin, ikuiseen valtaan, vaan uskottiin, että hyvä Ormuz lopulta voittaa, valo lopulta voittaa pimeyden. Ainoastaan kristinusko, – ehkä meidän täytyy lisätä keskiaikainen kristinusko, – keksi ikuisen pahan pääruhtinaan, ikuisen pahan olennon ja ikuisen kadotuksen. Se epäilyttävä kunnia todella lankeaa kristikunnalle.

Kun puhumme pahasta näin totuudenetsijöinä, kun me teosofeina, ruusuristiläisinä tutkimme pahaa ja puhumme siitä ja pahoista henkiolennoista ja vaikkapa Saatanasta, niin meidän tulee aina muistaa, ja minä puolestani tunnen aivan kuin siveelliseksi velvollisuudekseni aina muistuttaa siitä, että mitään todellista pahaa, mitään ikuista pahan ruhtinasta taikka ikuista pahan Jumalaa, miksikä sitä nyt nimittäisin, ei ole olemassa, mitään ikuista kadotusta ei ole olemassa. Tämä on meidän erittäin tärkeätä aina muistaa. Me katselemme kyllä todellisuutta silmiin, ja me myönnämme, että pahoja henkiä on olemassa ja on olemassa sellaisiakin, joita suorastaan voimme nimittää saatanoiksi, mutta mitään personoitua pahan pääruhtinasta ei ole olemassa, eikä liioin ikuista kadotusta. Tämähän on ollut ihmiskunnan painajaisena jo monen, monen vuosisadan aikana, ja se painajainen on nyt tietenkäin häipymässä pois omaan mustaan olemattomuuteensa, mutta siitä huolimatta tiedämme, että kristikunta virallisesti vielä uskoo pahan olemassaoloon, vieläpä ikuiseen kadotukseen. Tätähän kristikunta virallisesti uskoo, joskaan ehkei niin paljon enää käytännössä. Meillä Suomessakaan ei nyt enää ole ihmisiä niinkään paljon, jotka jyrkästi tahtoisivat korostaa ja opettaa ikuista kadotusta, mutta virallisesti eivät sitä asianomaiset uskaltane vielä kieltää. Sentähden on välttämätöntä, että sellaisessa valistuneessa piirissä, jossa etsitään totuutta ja jossa myönnetään hengen olemassaolo, että sellaisessa piirissä hyvin jyrkästi ja lujasti, selvästi sanotaan, väitetään ja julistetaan, että pahaa ikuisena todellisuutena ei ole olemassa, mitään ikuista kadotusta eli helvettiä ei ole olemassa.

Mieleni tekee tässä kesken kaiken muistuttaa mieliin muutamia meille ehkä tuttuja taruja, jotka puhuvat tästä pahan eli kadotuksen ikuisuudesta. Ne ovat taruja, jotka on hyvä pitää mielessä, ja ne voivat auttaa sellaisia ihmisiä, jotka mahdollisesti vielä ovat harhauskon pauloissa.

Muuan vanha taru kertoo, että kadotuksessa olevat sielut kerran suuressa hädässään ja tuskassaan kääntyivät maailmoiden Jumalan puoleen ja rukoilivat: "Oi, anna meidän kaulaamme myllynkivi, joka on niin suuri kuin suurin vuori – olkoon se kuinka suuri tahansa ja painakoon se meitä kuinka paljon tahansa – mutta anna sitten pienen linnun, pienen satakielen yhden kerran aina sadassa vuodessa lentää luoksemme, tuon myllynkiven luo ja hieroa nokkaansa siihen myllynkiveen. Silloin meillä on toivoa, että kun se pieni satakieli aina sadan vuoden perästä tulee ja hieroo nokkaansa siihen, että se myllynkivi joskus, joskus kuitenkin kuluu, hieroutuu loppuun joskus, ja silloin meillä on edessä toivo, että kerran äärettömien aikakausien perästä pääsemme vapaiksi tästä tuskasta."

Toinen vanha taru, joka on tullut itämailta, sillä kaikissa kansoissahan on uskottu helvettiin – tämä toinen vanha taru kertoo tähän suuntaan: "Jumala, maailmoiden Herra ja Luoja istui istuimellaan keskellä taivaan ihanuutta, ja häntä ympäröi enkelien lukemattomat joukot. Kaikki nämä loistavat olennot, jotka elivät autuudessa Herran kanssa, hiljakseen siellä tanssivat ja lauloivat ylistystä: kunnia olkoon, kunnia olkoon Herralle taivaissa. – Heidän yhteinen laulunsu kaikui sanattoman kauniilta. Mutta kun he laulunsu lopettivat, niin oli kuin jonkinlainen jälkikaiku olisi kuulunut läpi avaruuden, kummallisen surunvoittoinen, mutta liikuttava ääni, laulua sekäin. Herra Jumala valtaistuimellaan kuunteli, ja kuunneltuaan hetken kysyi:

'Mistä tulee tuo liikuttavan kaunis ääni?' Silloin eräs päänkeleistä nousi Herran eteen ja sanoi: 'Oi, sinä maan ja taivaan Herra ja Luoja, se on niiden miljoonien sielujen ääni ja laulu, jotka ovat helvetissä'. 'Niinkö', sanoi Jumala, ja vaipui mietteisiin, ja hetken perästä hän kohotti päänsä ja sanoi: 'Koska he noin kauniisti laulavat, heidän on päästävä vapaiksi'. Ja Jumala käski heti antaa enkelille helvettien kaikki 49 avainta, ja enkeli lähti auttajineen alas helvetteihin avaamaan kaikki portit. Ulos tulivat kaikkien niiden sielut, jotka helvetissä olivat olleet, ja kun he pääsivät vapaiksi, niin he lauloivat ylistyslaulun niin ihanan ja niin kauniin, ettei sen kauniimpaa, sen ihanampaa oltu kuultu. Ja Herra Jumala tahtoi aina sitten yhä uudestaan kuunnella sitä laulua."

Sitten on kolmas pieni anekdootti eli kasku, joka muistuu mieleeni. Se ei ole mikään allegorinen myytti, vaan se voi olla aivan historiallinen pieni tositapaus. Kerrotaan, että kun katolilaiset rupesivat levittämään kristinuskkoa Skandinavian maihin – Ansgariushan oli päättänyt, että Skandinaviaan oli kristinuskkoa levitettävä – niin eri paikoissa Ruotsissa pidettiin kauniita ja yleviä puheita. Lähetysaarnaat kuvasivat kaikkea sitä surkeutta ja tuskaa ja piinaa ja kadotusta, joka odotti niitä onnettomia, jotka eivät tahtoneet tulla kristityiksi; ja sitten lähetysaarnaat taas yhtä kauniisti ja elävästi kuvasivat niiden iloa, jotka tulivat kastetuiksi; mitä kaikkea he perisivät iankaikkisuudessa. Ja heidän puheensa vaikutti. He saivat joukot innostumaan; ja nuo vanhat viikingit tulivat kastetuiksi. Mutta heidän joukossaan oli eräs vanha viikinkiruhtinas, sangen miettivän, jalon ja hienon näköinen. Hän astui myöskin kastettavaksi syvissä ajatuksissa. Sitten tuo jalo ruhtinas, juuri ennenkuin pappi aikoi kastaa hänet, kysyi: "Mutta mitenkä on niiden laita, jotka ovat eläneet ennen meitä ja jotka eivät ole tulleet kastetuiksi? Missä ovat kaikki minun esivanhempani, kaikki minun sukulaiseni, kaikki minun ystäväni; missä he ovat?" – "He ovat tietysti iankaikkisessa kadotuksessa ja helvetissä", vastasi lähetysaarnaja. "Niinkö", sanoi tuo vanha viikinki, "niinkö, mutta silloin minä en tahdo tulla kastetuksi, sillä minun paikkani on siellä, missä minun ystäväni ovat ja missä minun sukulaiseni ja esivanhempani ovat. Minä en voi muualla viihtyä; minä tahdon mennä kadotukseen ja helvettiin heidän kanssaan."

Nämä tällaiset pienet kaskut muiden tuollaisten legendojen ja anekdoottien ohella on hyvä pitää mielessä, kun me tahdomme torjua uskoa ikuisen kadotukseen. Se tietenkin meidän silmissämme kaatuu omaan mahdottomuuteensa. Mehän emme hetkeksikään ole sellaisten ajatusten ahdistamia, ja tuskin on sitä ihmistä, joka hetkeksikään jaksaisi sellaisiin ajatuksiin syventyä. Kyllä kai hän silloin kadottaisi joko uskonsa taikka järkensä. Mutta vaikka me emme tällä tavoin ollenkaan ota lukuun mitään ikuista kadotusta tai ikuista pahan ruhtinasta, mitään personoitua korkeinta pahan pääruhtinasta, niin kuitenkin voimme ymmärtää, että kaikkien tuollaisten käsitysten takana on jonkinlainen ns. esoteerinen totuus. Kun kristityt munkit keksivät tuon ikuisen Saatanan ja ikuisen kadotuksen ja siis ikuisen pahan, niin kai heidän mieleensä oikeastaan välähti se totuus, että pahan mahdollisuus on ikuinen. Paha on aina yhteydessä ihmisen kanssa, pahaa ei ole olemassa maailmankaikkeudessa, ellei ole ihmistä, joka pahan synnyttää, ellei ole sellaista olentoa kuin ihminen, joka voi nähdä vastakohtia ja voi arvostella vastakohtia. Paha on ainoastaan ihmisen synnyttämä, sillä me emme ole oikeastaan oikeutetut nimittämään pahaksi missään eettisessä merkityksessä, missään siveellisessä merkityksessä sitä seikkaa, että ilmennys on kärsimystä. Se on jotakin, joka johtuu itse elämästä, itse olemassaolosta. Jokainen ihminen, joka siveellisesti kehittyy ja kasvaa sisässään, ei ollenkaan nimitä kärsimystä pahaksi vaan siunaukseksi. Hän sanoo, että kärsimys on hänelle suuri koulu; kärsimys on ainoastaan luonnollinen seuraus siitä, että luonnon lakeja on rikottu. Se on siis luonnon huolenpitoa elävistä olennoista. Luonto kärsimyksien kautta opettaa, että on rikottu sen lakeja. Se on pikemmin luonnon hyvyttä ja varmasti luonnon hyvyttä eikä suinkaan luonnon pahuutta. Se on luonnon hyvyys, joka tulee ilmi kärsimyksessä. – Pahaa eettisessä merkityksessä, pahaa tahtoa voi olla ainoastaan ihmisessä, sillä ihminen on juuri minä-olento. Pahaa tahtoa on ainoastaan ihmisellä, minä-olennolla, jolla on tuo ihmeellinen vapaus, tuo aivan välttämätön vapaus olla ilkeä; hän saa olla pahansuopa, häijy, itsekäs, julma. Ihmisellä on tämä vapaus, jotta hän voisi oppia valitsemaan hyvän, sillä mikään olento ei ole eettinen, jos se on hyvä ainoastaan luonnostaan, luonnon pakosta. Ihminen, joka on hyväluontoinen, joka on liian laiska ollakseen häijy, ei ole vielä mikään hyvä olento. Ihminen on hyvä ainoastaan silloin, kun hän on voittanut pahan, kun hän on tietoisesti kieltäytynyt kaikesta pahasta ja omaksunut hyvän. Me emme voi ajatella

mitään jumalaista olentoa, ei mitään korkeaa olentoa, joka ei olisi eettisesti täydellinen, joka ei tahtonsa puolesta olisi täydellinen, jonka tahto ei olisi niin kirkastunut, että siihen voi kokonaan luottaa. Mikä olento se on, joka ei ole mitään kokenut? Lapsi on tietenkin viattoman kaunis ja ihana, mutta meillä ei ole mitään takeita siitä, että jos lapsen eteen asetetaan houkutus ja viettelys, että se voi silloin olla lankeamatta. Siitä ei ole mitään takeita ja varmuutta. Lapsi on ihana ja kaunis viattomuudessaan, mutta kun tulevat elämän merkilliset houkutukset ja viettelykset, niin se voi langeta. Tietenkin on lapsia, jotka voivat olla lankeamatta, mutta kuitenkin useimmat lankeavat. Sellainen ihminen, sellainen yksilöllinen olento, joka vielä on kuin lapsen tilassa, oli hän kuinka kaunis ja näennäisesti hyvä tahansa, ei ole mikään ikuisesti hyvä ja luotettava olento, ennenkuin hän on kulkenut tulen läpi, ennenkuin hän on puhdistunut tuskien tulessa ja kaikkien viettelysten keskellä oppinut seisomaan lujana. Mikä on sellainen olento, joka vielä lankeaa syntiin, vääryyteen ja pahaan? Ei se ole vielä mikään luotettava olento. Se on vielä meikäläinen ihminen, joka käy kärsimysten koulua, mutta ei jumalainen olento. Jumalainen olento, eettisesti luotettava olento on sellainen, joka ikuisuuksien ikuisuuksissa on hyvän palveluksessa. Hän on pahan herra, ja hän voi siis panna pahan palvelemaan. Ainoastaan sellainen olento on todella luotettava hyvydessään, sillä hän on käynyt koulua. — Sentähden me emme voi ollenkaan sanoa, että mitään muuta pahaa olisi eettisesti katsoen olemassa kuin se pahan mahdollisuus, mikä on ihmisessä, minusolennessa ja joka hänen on voitettava.

Tämä elämän koulu, hyvän ja pahan koulu on suunnattoman pitkä. Se ei ole yhdessä päivässä ja yhdessä elämässä käyty loppuun, vaan se on niin pitkä, että kun me katselemme ihmissieluja, jotka käyvät sitä koulua, niin me tietenkin näemme heissä sekä hyviä että pahoja; jotkut voivat olla enemmän hyviä kuin pahoja ja jotkut taas enemmän pahoja kuin hyviä. On tietenkin paljon olentoja tässä meidänkin aurinkokunnassamme, jotka ovat äärettömän pahoja, joissa on paha etualalla, mutta kaikki ovat kuitenkin pohjimmaltaan hyviä; kaikki ovat pohjimmaltaan jumalaisia. Hyvä on kuin siemen, joka on laskettu jokaikisen olennon sydämeen, mutta tämä hyvä ei pääse puhkeamaan täyteen kukkaansa, ennenkuin tuo olento on käynyt hyvän ja pahan koulua, oppinut näkemään vastakohtia ja oppinut valitsemaan hyvän. Sentähden on niin paljon olentoja, joissa paha on näennäisesti etualalla. On ihmistenkin joukossa vielä paljon sieluja, jotka ovat julmia, häijyjä, ilkeitä, jotka aivan kuin näyttävät tuntevan onnea siitä, että he voivat olla häijyjä, että he voivat tehdä kiusaa, että he voivat tehdä pahaa. Meissä on kostonhalua. Me suutemme ja me vihastamme, me tahdomme käyttää väkivaltaa, me tahdomme sortaa. — Ja me tahdomme, että oikeuden on voitettava, vaikka mihin hintaan tahansa. Kaikenlaista julmaa on vielä meissä ihmisissä. Me emme ole vielä lopullisesti hyviä olentoja.

Kun me katselemme näitä asioita sielulliselta kannalta eikä tämän näkyvän elämän kannalta, niin me havaitsemme, että tällä maapallolla on hirmuisen paljon demooneja. Ihmiset itsekin ovat erinomaisia demooneja. Ihmisten joukossa on sanomaton lukumäärä kaikenlaisia pahoja henkiä. Toisin sanoen, kun ihmisten sieluja katselee, niin näkee heissä kaikenlaisia eläimiä. Eläin meissä on aina altis pahantekoon. Tässä näkyvässä maailmassa me voimme olla vaikka kuinka enkelien muotoisia, mutta sielumaailmassa meissä näkyy vielä kaikenlaisia eläimiä: susia, sikoja, härkiä, tiikereitä, käärmeitä ja lohikäärmeitä, ja mitä tahansa. Ihmiset ovat vielä kuin "riivattuja", käyttäkösemme Uuden testamentin sanontatapaa. Ihmiset ovat kuin pahojen henkien riivaamia. Eivät nuo eläimet meissä ole meitä itseämme. — Me olemme ihmisinä ajattelevia järkiolentoja, jotka kaipaamme Jumalan täydellisyyden luo, jotka kaipaamme valoa, hyvyttä, totuutta ja kauneutta. Me emme kaipaa mitään alhaista, mitään eläimellistä, häijyä ja julmaa. Me kaipaamme kaikkea kaunista, mutta tuo meidän kaipuamme on hyvin syvällä, ja me muistamme sen vain silloin tällöin; ja me luulemme, että tuo eläin meissä on meidän todellista itseämme.

Eräs tärkeä seikka meidän on huomattava, ettei tässä aurinkokunnassamme, ei edes tällä maapallolla, ole ainoastaan ihmisiä, vaan suunnattomia joukkoja sellaisia olentoja, jotka eivät ole ihmisiä, eivät ole pukeutuneet ihmisen muotoon, vaikka he kyllä voivat olla samanlaisella kehitystasolla. He voivat olla sillä kehitystasolla, että heidän täytyy käydä tuon ihmiskriisin lävitse. Mutta he eivät ole ihmisiä, jotka elävät fyysisessä maailmassa, vaan ainoastaan sielullisessa maailmassa. On suunnattomia määriä sellaisia olentoja, ja sentähden se ei ole suinkaan mitään harhaa, kun kaikki kansat ovat aina uskoneet, että pahoja henkiä on

olemassa. On vain unohdettu, että nuo pahat henget ovat meissä itsessämme, ja että nuo ulkopuolella olevat pahat henget eivät meille mitään mahda, jollei meissä itsessämme ole vastaavanlaisia pahoja olentoja. Eivät näkymättömässä maailmassa olevat pahat henget meille mitään voi, sillä me olemme saaneet luonnolta lahjaksi fyysisen ruumiin, joka suojelee meitä. Me olemme, niin kauan kuin me elämme tässä ruumiissa, Jumalan suojeluksessa, kaikkien hyvien luonnonvoimien suojeluksessa. Pahat eivät voi meille mitään. Ainoastaan silloin, kun me avaamme sydämemme niille, kun me itse pidämme sisässämme demooneja, jotka lausuvat tervetulleiksi ne demoonit, joita on meidän ulkopuolellamme, ainoastaan silloin tunkee meidän sisäämme kaikenlaisia pahoja olentoja.

Me huomaamme, että kaikkien kansojen keskuudessa on aina koetettu monin tavoin lepyttää näitä luonnossa olevia pahoja olentoja. Niille on uhrattu, verta vuodatettu, ja niille on tehty jos mitä, jotta ne suosisivat ihmisiä. Kaikista paras keino olisi kuitenkin ollut ajaa nämä demoonit ulos itsestään. Se olisi tietenkin ollut viisainta. Kansat eivät ole ymmärtäneet, että ihmisissä itsessään on pahoja henkiä. Eräs kansa, joka tänä päivänä on uppoutunut henkiuskoon ja pahojen demoonien uskoon, on, niinkuin tiedämme, Tiberin kansa. Siellä on kaikilla kaikenlaisia amuletteja, kaikilla on rukousmyllynsä ja kaikilla on jos jonkinlaisia esineitä, millä he suojelevat itseään pahoja henkiä vastaan. Aina heillä on kaikenlaisia seremonioita, kulkueita ja jos mitä, millä he suojelevat itseään. Mutta hyvin vähän siellä Tibetissä kansan kesken ajatellaan sitä, että ihmisen pitäisi itse puhdistaa itseään ja siten päästä kaikkien pahojen henkien vallasta. Tietenkin on joitakin yksilöitä, jotka niin ajattelevat, mutta kansa yleensä ei usko sitä. Me emme täällä Euroopassa ole niin paljon henkiuskon vallassa; ja sentähden minä mainitsin Tiberin, joka on, niinkuin me sanomme, "taikauskon vallassa". Taikauskoahan se ei oikeastaan ole, vaan ainoastaan valistumatonta ja epäviisasta uskoa.

Kun me nyt siis ymmärrämme tämän seikan, että paha ilmenneenä todellisuutena saa alkunsa ihmisen kautta, niin me tietenkin voimme puhua pahan historiasta. — On tapana erottaa tältä kannalta lähtien ihmiskunnan historiassa kolme eri aikakautta. Ensimmäinen on se aikakausi ihmiskunnan historiassa, jota nimitetään kaikissa vanhoissa traditioissa ja taruissa kultaiseksi aikakaudeksi — aetas aurea. Se oli aika, jolloin ihmiskunta eli aivan kuin paratiisissa, täydellisessä harmoniassa, tietämättä vielä mistään pahasta. — Toinen aikakausi ihmiskunnan historiassa on se aika, jolloin paha ilmenee, jolloin ihmiskunta joutuu tekemisiin pahan kanssa ja joutuu enemmän tai vähemmän pahan pauloihin. — Sitten on kolmas aikakausi ihmiskunnan historiassa, jolloin ihmiskunta ei enää tiedä pahasta, koska se on voittanut pahan, jolloin hyvä yksin elää ihmiskunnassa. Se on kolmas aikakausi.

Me elämme nykyään tässä toisessa vaiheessa eli aikakaudessa. Kolmas vaihe on tulevaisuuden näkemys, jota kaikki profeetat ennustavat. Ainahan on ennustettu sitä aikaa, jolloin kaikki ihmiset elävät keskinäisessä sovussa, jolloin kaikki eläimet, pedot ja kotieläimet, ja pienet lapset ovat yhdessä samalla niityllä: tiikeri nuolee lapsen jalkoja; pieni tyttö on leijonan kaulassa; ja susi nukkuu lampaan vieressä. Siitä ajastahan aina ennustetaan. Kaikki ihmiset ovat silloin muuttaneet miekkansa auroiksi ja elävät veljeydessä keskenään. Se on tulevaisuuden näkemys tuhatvuotisesta valtakunnasta, jota ei vielä ole tullut. Me emme elä siis vielä tuossa kolmannessa vaiheessa, mutta emme myöskään elä enää tuossa ensimmäisessä vaiheessa. Me elämme siinä periodissa, jossa paha taistelee hyvää vastaan. Me elämme siinä vaiheessa, jossa vastakohtat ovat niin perin selvät.

Tässäkin aikakaudessa, juuri tässä keskimmaisessä, jossa me nyt elämme, me myöskin selvästi voimme erottaa kolme pienempää vaihetta. Kun me historiallisesti tarkastamme ihmiskunnan kehitystä, niin me näemme, että hyvällä syyllä voidaan puhua kolmesta eri vaiheesta. Ensimmäinen vaihe tässä toisessa suuressa aikakaudessa on pahan alku. Se on aivan historiallisesti saanut alkunsa kerran. Sitähän on symbolisesti sanottu syntiinlankeemukseksi. Vanhoissa kaldealaisissa kertomuksissahan siitä puhutaan. Sitten on toinen vaihe, ja se on se, jolloin paha nousee huippuunsa; kolmas vaihe on se, jolloin hyvä jo alkaa taistelunsa pahaa vastaan, jolloin on aina taistelu hyvän ja pahan välillä.

Missä me elämme? Me tietenkin elämme nyt tässä kolmannessa vaiheessa. Me olemme jo päässeet noiden kahden ensimmäisen pauloista, pahaan lankeemisen ja pahan huippuun nouseminen ohi. Nyt vallitsee tuo taistelu hyvän ja pahan välillä, vaikka se taistelu ei suinkaan ole ikuinen, koska se kerran loppuu hyvän voittoon.

Jos me nyt tahdomme luoda silmäyksen tähän pahan kehityshistoriaan eli siis meidän ihmiskuntamme vaiheisiin – tarkoitan tietenkin noin yleispiirtein, ylimalkaisesti, sillä emmehän me voi yksityiskohdittain siihen nyt syventyä, – se tulisi liian pitkäksi – jos me siis tahdomme luoda silmäyksen tähän historiaan, niin on meidän välttämättä muistettava, meille pitää olla aivan kuin selviönä se edellytys, joka on tuttu kaikista teosofisista luvuista ja tutkimuksista ja jota minäkin olen aina koettanut korostaa, nimittäin se, että ihmisolentoina me olemme saaneet tämän ruumiin kuin lahjaksi luonnolta, toisin sanoen, me inhimillisinä henkiolentoina olemme kotonamme tavallaan toisessa maailmassa, sisäisessä henkimaailmassa. Sisäisestä maailmasta me olemme kotoisin ja me olemme saaneet tällaisen ruumiin sitä varten, että voimme käydä koulua, että voisimme oppia ja kehittyä. Itse inhimillisinä henkiolentoina, minuusolentoina me kyllä olemme toista kuin tämä ruumis. Tämä ruumis on täydellisempi, kuin mitä me itse olemme. Kaikki lääkärit ja anatomit, jotka ovat tutkineet meidän ruumistamme ja sen toimintoja, ovat tulleet vakuuttuneiksi siitä, että se on ihmeellisen viisaasti luotu organismi. – Ei kukaan meistä enemmän kuin kukaan heistäkään sano, että me olemme itse sen ruumiin luoneet. Meillä ei ainakaan ole minkäänlaista muistoa siitä. Kun me synnymme tänne, niin jokainen saa ruumiinsa lahjana vanhemmiltaan. Alussa on ruumis hyvin kehittymätön, mutta sitten lapsi yhä kehittyä, ruumis kehittyä ja tulee aina paremmaksi välikappaleeksi ihmiselle.

Ruumis on alkuaan kuulunut toiseen kehityslinjaan. Se on fyysinen kehityslinja. Me itse olemme henkiolentoja, jotka taas kuulumme toiseen linjaan. Tämän näkee selvästi siitä, että me ihmiset, jotka olemme täällä nyt ihmiskuntana, asuimme eläinkuntana toisessa tähdessä, ennenkuin me synnyimme tänne, – toisin sanoen meidän oman maapallomme varhemmassa ruumistuksessa, jota meidän on tapana nimittää kuu-manvantaraksi. Siinä me elimme eläinkuntana. Emme ole tällä sanoneet, minkälaisia nuo eläimet olivat, vaan me sanomme ainoastaan, että me asuimme sellaisessa eläinkunnassa, joka muistuttaa meidän nykyistä eläinkuntaamme. Ehkä se ei ollut niin täydellinen kuin nyt, mutta sillä eläinkunnalla oli eläimen luonnolliset periaatteet; se saattoi liikkua, synnyttää ja himoita, niinkuin nykyinenkin eläinkunta. Asuessamme siinä eläinkunnassa me synnyimme, ainakin suuri osa meistä, ihmisiksi, joka merkitsee, että tuossa eläinruumiissa syntyi inhimillinen minä, joka tapahtui siten, että kuolematon henki, joka on kaiken takana, aivan kuin laskeutui tuohon eläimeen. Syntyi inhimillinen minuus. Tämä on tietenkin okkultinen tapahtuma, jonka me voimme kyllä ymmärtää. Siellä kuu-manvantarassa me siis synnyimme ihmisminuuksiksi. Mutta silloin nuo eläinruumiit eivät olleet meille enää sopivia, sillä jotta ihmisminuus olisi voinut olla ja elää sen täytyi saada uudenlainen ruumis. Aivan toisenlainen organismi vaaditaan ihmistä varten, jonka tulee kehittyä hyvän ja pahan tiedossa. Sentähden me ihmisminuuksina jäimme kuin taivaaseen odottamaan, että me joskus saisimme inhimillisen ruumiin, ja että maapallon fyysinen kehitys menisi eteenpäin. Alkuplasmasta se sai kehittyä eteenpäin, kunnes tuli mahdolliseksi luoda inhimillinen ruumis. Me ihmisolentoina emme kyenneet siinä olemaan apuna, täytyi olla aivan toisenlaisia olentoja siinä auttamassa luontoa. Se ei ollut mitään sellaista auttamista, että ulkoapäin autetaan ja muovailaan jotakin, vaan se oli sellaista auttamista, että uhrauduttiin ja itsestään annettiin. Sentähden korkeat ihmisolennot, niinkuin sanotaan Salaisessa Opissa, kuupitrit ja aurinko-pitrit, sellaiset inhimilliset olennot, jotka olivat saavuttaneet ihmisyyden, olivat mukana auttamassa, kun tällä maapallolla piti luoda vähitellen inhimillinen ruumis. Me nukuimme taivaissa, ja näimme kauniita unia. Me emme osanneet olla mukana ruumiimme luomisessa. Sentähden on tämä meidän ruumiimme luonnon ja toisten, parempien olentojen lahja. Mutta koska kehitys on aina myös edistymistä, niin meidän ei pidä ajatella, että ne inhimilliset ruumiit, mitkä vähitellen saatiin aikaan, olisivat olleet täydellisiä kauneudessaan ja ihanuudessaan; ne olivat kaikkea muuta. Kun meidän tieteelliset tutkijamme menevät ajassa taaksepäin joitakin miljoonia vuosia, niin he huomaavat, että ihmiset olivat silloin aivan apinan näköisiä. Inhimillinen muoto on vasta vähitellen saatu tämän

näköiseksi. Mutta alusta alkaen on kyllä ollut määrätty kuva, jonka mukaan on koetettu luoda, ja alusta lähtien se kuva on ollut inhimillinen. Se, mitä on aikaansaatu, on ollut inhimillistä alusta lähtien.

Asettukaamme hetkeksi tähän tilanteeseen, ja ajatelkaamme, että toiselta puolen tällä meidän maapallollamme inhimilliset ruumiit valmistetaan, ja että näiden inhimillisten ruumiiden takana on meidän henkemme, meidän tähtemme. On aivan kuin meidän inhimillinen tähtimaailmamme olisi kaikkien näiden ruumiiden takana odottamassa, milloin minuudet voivat niihin ruumistua. Kun siis katselemme tilannetta, niin me näemme, että tuossa ovat nuo inhimilliset ruumiit jo muodostuneet, mutta että ne eivät ole nykyisen ihmisen näköisiä, vaan jättiläismäisiä, suuria – ja kaksineuvoisia. Me näemme siis, että nämä tällaiset ruumiit ovat valmistumassa. Toiselta puolen me näemme, että taivaissa ovat nuo inhimilliset minuudet; ja näistä minuuksista toiset ovat hieman vanhempia kuin toiset, nimittäin ne, jotka ovat syntyneet hieman varhemmin ihmisiksi tuossa edellisessä kuu-manvantarassa. Me näemme siis eri-ikäisiä ihmissieluja.

Ja sitten kaikuu ääni läpi avaruuden: "Inhimilliset minuudet, ruumistukaa noihin muotoihin, jotka ovat järjettömiä, mutta jotka ovat juuri teitä varten tehdyt." – Mitä me nyt näemme? Kun me katselemme näitä inhimillisiä minuuksia taivaissa, niin me voimme nähdä, että kaksi kolmannesta näistä heti tottelee käskyä ja ruumistuu noihin fyysisiin ruumiisiin. Heidän päähänsä ei tule muuta ajatustakaan. Kaikki nuo nuoremmat sielut taivaissa tottelevat käskyä. Kaikki ne, jotka ovat viimeksi ihmisiksi syntyneet, ruumistuvat heti. Heillä ei ole mitään omaa ajatusta; he ovat niin äärettömän kehittymättömiä lapsisieluja vielä. Heidän järkensä ei ulotu mihinkään. – Mutta sitten on siellä taivaissa tuo toinen joukko, yksi kolmannes, joka oli jo vähän kauemmin ollut ihmisenä, joka jo oli vähän enemmän kokenut. Kun he saavat tuon käskyn ruumistua, niin he luovat silmäyksen maan päälle noihin valmistuneisiin ruumiisiin, fyysisiin käyttövälineisiin, ja sanovat: "Ei emme me noihin ruumistu." Tätä sanotaan vanhoissa uskonnollisissa myyteissä enkelien lankeemukseksi. Tähänhän viitataan Ilmestyskirjassakin. Yksi kolmasosa sanoi: "Me emme ruumistu, emme ainakaan vielä." Mitä oli tämän ajatuksen takana? Oliko siinä jotakin paha tahtoa, jotakin uppiniskaisuutta Jumalaa vastaan? Ei, meidän täytyy ymmärtää tämä asia oikein. Nämä ihmissielut ajattelevat vain: "Nuo ruumiit eivät ole vielä kyllin kehittyneet; ne eivät ole sellaisia, jollaisia me kaipaamme. Meidän on turha syntyä noihin, sillä kestää äärettömiä aikakausia, ennenkuin me niissä pääsemme siihen kohtaan kehittymään, missä me jo nyt olemme. – Kun nuo ruumiit kehittyvät, niin sitten vasta me ruumistumme. Me tahdomme siis aivan kuin auttaa luontoa. Me tahdomme auttaa ihmiskuntaa."

Me ymmärrämme tämän hyvin, jos otamme vertauskuvan nykyisestä elämästä. Sanokaamme nyt, että on isä ja äiti ja heillä monta lasta. Nämä lapset olisi pantava kouluun. Mutta sillä paikkakunnalla, jossa tämä perhe asuu, ei olekaan kuin yksi koulu, ja se alkaa vasta ensimmäisellä luokalla. Me olemme opettaneet muutamia lapsistamme jo kotona. Siksi me panemme nuo nuoremmat lapset sinne ensimmäiselle luokalle, mutta turhahan meidän on sinne panna niitä, jotka jo ovat paljon pitemmälle kehittyneet. Sehän olisi aivan turhaa kokemusta, jos me lähettäisimme vanhemmat lapsemme ensimmäiselle luokalle, jos he ovat lukeneet jo kaiken ennen. – Tässä meidän yhteiskunnassammehan on nyt paljon kaikenlaisia kouluja ja luokkia, niin että me voimme asettaa lapsemme mille luokalle tahansa, mutta ajatelkaamme vain tällaista erikoista tapausta. – Samalla tavoin on siis meidän ihmistenkin laita. "Enkelien lankeemus" ei siis ollut mikään siveellinen lankeemus, vaikka sitä on siksi kuvattu. Se oli jotakin aivan luonnollista ja inhimillisesti katsoen järkevää.

Mutta tästä kaikesta seurasi kuitenkin tragedia, murhenäytelmä meidän ihmiskuntamme historiassa, ja se on kai antanut aiheita siihen, että kansat ovat kuvanneet enkelien lankeemusta surullisena tapahtumana. Oli nimittäin niin, että nuo kaikista nuorimmat ihmiset olivat kehittymättömiä sieluja, hyvin lapsen kannalla olevia olentoja. He elivät täydellisessä paratiisissa. Se oli tuo ensimmäinen paratiisin aika. Mutta sehän ei olisi vinyt mihinkään, jos he olisivat eläneet aina tuollaisessa tietämättömässä, onnellisessa tilassa; se ei olisi vinyt mihinkään edistykseen, ja sentähden täytyi nuo ihmiset saada jotakin oppimaan. Näin avautui tilaisuus hyvin merkillisille kuu-manvantaran ihmisolennoille. Nämä ihmisolennot eivät olleet siellä saavuttaneet sitä kehitysmittaa, mikä oli ihmisille siellä päämääränä. He olivat siis niitä ihmisolentoja, jotka

tarvitsivat vielä lisää koulutusta. He olivat kuin luokalle jääneitä; he tarvitsivat lisää kokemusta. Mutta heidän tarvitsemansa kokemus oli enemmän psykologista laadultaan. Heidän ei tarvinnut suoraan itse ruumistua inhimillisiin muotoihin, vaan heille oli koulua se, että he saattoivat riivata meitä tavallisia ihmisiä. Näitä olentoja on ruvettu nimittämään kaikissa traditioissa pahoiksi hengiksi, usein lusifer-olentoiksi. Nämä olennot tulivat tänne maan päälle ja ottivat huostaansa sen hyvin älyttömän ihmiskunnan, ja alkoivat sitä "riivata". He aivan kuin astuivat meidän sieluihimme, niin että me, jotka olimme sangen älyttömiä ja ilman ajatusta, tunsimme jonkinlaista sielullista voimaa itsessämme. Oli aivan kuin ääni meidän sisässämme olisi sanonut: "Ei tässä voi laiskotella. Sinähän olet ihmisolento; sinun pitää oppia ajattelemaan, ja sinun täytyy saada jotakin aikaan, ei vain olla ja elää. Sinun pitää tulla tietämään hyvä ja paha." – Eivät he tietenkään näin sanoneet, sillä ei tuo ihmiskunta silloin osannut käyttää kieltään niinkuin me nyt. Mutta me näimme kuin kuvia, ja niin me sieluissamme aivan kuin vähän ponnahtimme pystyyn ja tunsimme: "Täytyyhän tässä todella jotakin oppia; täytyyhän tässä jotakin tietää, ja mehän emme ole niinkuin kaikki nuo muut olennot, joita me näemme tässä ympärillämme." Tällä tavoin nämä lusifer-olennot meitä houkuttelivat: "Katsokaa eläimiä ympärillänne; ne lisääntyvät; katsokaa eläimiä; teidän täytyy yhtyä, niinkuin eläimet." . . . Ihmiset olivat olleet aivan viattomia, ja he eivät olleet tiedneet mitään sukupuolesta, sillä he olivat olleet kaksineuvoisia olentoja. Mutta nyt alkoivat ihmiset matkia eläimiä, ja tämä oli todella kuin syntyinlankeemus. Me annoimme luovan voiman herätä itsessämme sukupuolivoimaksi. Samallahan tämä oli aivan välttämätöntä, jotta me ollenkaan olisimme päässeet elämän kouluun. Ihmiskunta lankesi siis sillä tavoin syntiin, että se lankesi luonnollisen suvun jatkamisen sijasta tietoisiin sukupuolilyhdyntää seuraaviin nautintoihin. Tämä oli elämän koulun alkua, sillä se oli ensimmäinen vastakohta, minkä ihminen sai oppia. Ihmiset oppivat nauttimaan, oppivat etsimään nautintoja; ja sitten tuli vastavaikutus, kärsimys. Se oli tuo ensimmäinen lankeemus.

Kun ihmiskunta oli langennut syntiin, niin me toiset ihmisjumalat, jotka olimme taivaissa, päätimme ruumistua. Me toiset ihmisielut taivaissa luulimme voivamme auttaa ihmiskuntaa: "Nyt me ruumistumme noihin saastutettuihin olentoihin." Mutta sen sijaan, että me olisimme osanneet lunastaa ne, me päinvastoin myös lankesimme, sillä samanaikaisesti ruumistui myös toisia olentoja vielä varhaisemmasta kaudesta, aurinko-kaudesta, sellaisia ihmisiä, jotka eivät olleet päässeet loppuun saakka kehityksessään. Näitä olentoja on ollut tapana nimittää ahrimaneiksi. He syntyivät siis tänne ihmisinä, ja he olivat sellaisia olentoja, jotka etsivät valtaa luonnon yli, tietoa kaikista luonnon voimista. – Meidän joukossamme oli siis sangen voimakkaita ja komean näköisiä ihmisiä, jotka etsivät kaikenlaisia luonnon salaisuuksia ja näyttivät meille kuin esimerkkiä. Näin mekin innostuimme tähän näkyvään elämään. Se, mikä meistä oli taivaissa tuntunut niin kovin epätäydelliseltä ja vastenmieliseltä, alkoi nyt meitä viehättää. Noiden aurinko-ihmisten esimerkki vaikutti meihin, ja me lankesimme syntiin ja saimme tuta sukupuolisuutta ja sukupuolinnautintoja. Näin olivat kaikki ihmiset langenneet materiaan. Tämä oli välttämätöntä koulua, ja sentähden se oli hyvä. – Toiselta kannalta se oli lankeemusta pahaan, mutta toiselta kannalta se oli juuri hyvää. Meidän oli tunnettava vastakohtat.

Kun ihmiskunta oli tällä kohdalla kehitystään, kaikui jälleen ääni halki avaruuden, auringosta päin: "Ei ihmiskunta tällä pallolla tule yksin toimeen, vaan muualta on tultava opettajia heitä auttamaan." Ja Salainen veljeskunta tuli tänne ja perusti tänne keskusakatemiaan ja opetti tätä nuorta ihmiskuntaa kaikkea työtä tekemään. Työ tuli välttämättömäksi, kun me olimme langenneet jälleensyntymiseen. Meidän oli ylläpidettävä ruumistamme täällä maan päällä. – Ja olot kehittyivät vähitellen vuosimiljoonien ja -tuhansien kuluessa sellaisiksi, kuin ne nyt ovat. Nuo viisaat, jotka olivat tulleet muualta, opettivat meitä kyntämään peltoa; he toivat meille viljan; he opettivat meidät puhumaan. Kaikkea, kaikkea he meille opettivat. Tämä oli siis tuo ensimmäinen vaihe, pahan alku. Sitten vasta tulee tuo toinen vaihe, jolloin paha kehittyi huippuunsa.

IV Ikuinen taistelu

Tutkiessamme pahan problemaa ja sen kehitystä historialliselta kannalta tässä meidän ihmiskunnassamme mainitsimme, että pahan ilmenemisessä ja pahan kehityksessä voimme erottaa kolme vaihetta. Ensimmäinen oli pahan synty, toinen pahan huippuun nouseminen ja kolmas hyvän taistelu pahaa vastaan. Kaikki nämä kolme vaihetta yhdessä muodostavat, niinkuin muistamme, toisen niistä suurista aikakausista, joihin jaoimme ihmiskunnan historian hyvän ja pahan ilmenemisen kannalta.

Viime kerralla puhuimme pahan synnystä ja sanoimme, että se tapahtui miljoonia vuosia sitten niillä mantereilla, joita nimitettiin Lemuriaksi ja Atlantikseksi. Ennen kaikkea Lemuriassa tapahtui pahan synty, se, mitä uskonnollisissa kirjoissa nimitetään syntiinlankeemukseksi. Ja tämä pahan synty oli, niinkuin muistamme, yhteydessä ihmisessä heräävän sukupuolivoiman kanssa. Ihmisethän olivat ensin kaksisukuisia, oltuaan sitä ennen tietenkin suvuttomia. Sitten he jakautuivat kahteen sukupuoleen, ja se oli pitkällinen kehitysvaihe ihmiskunnan historiassa. — Muistuu mieleeni pari seikkaa tämän asian yhteydessä, joista tahdon tässä ohimennen mainita. Toinen on se, että Vanhan testamentin mukaan olemme kristikunnassa tottuneet sanomaan, että nainen luotiin miehen kylkiluusta, ja siitä on tehty, niinkuin tiedämme, paljon pilaa. Aadam vaivutettiin uneen, ja sillä aikaa, kun hän nukkui, otettiin häneltä kylkiluu, ja Jumala muodosti siitä vaimon.

Nyt on huomattavaa, että se Jumala, joka tässä luomiskertomuksessa esiintyy luojana, elohim, on jo pelkästään kielellisesti katsoen sangen merkillinen sana. Tuo sana "elohim" on monikkomuoto ja merkitsee siis jumalat, mutta se sana on vielä merkillinen siinä suhteessa, että se on monikkomuoto, jolla on maskulini-, miehellinen pääte, vaikka tuo sana yksikössä on feminini- eli naissukua. Tämä viittaa mielestäni siihen, että ne, jotka ovat käyttäneet tätä sanaa, ovat tahtoneet sillä ilmaista, että nämä luovat voimat, jumalat, eivät olleet yksinomaan miehellisiä enemmän kuin naisellisiakaan voimia, vaan että he olivat kaksisukuisia voimia. Nämä luovat voimat, jumalat, olivat siis jumalatar-jumalia eli kaksisukuisia jumalia. Meidän ei kuitenkaan pidä käsittää tätä kaksisukuisuutta missään fysiologisessa merkityksessä, ei meikäläisessä merkityksessä täällä maan päällä, vaan sillä tarkoitetaan, että ne luovat voimat edustavat sekä naisellista että miehellistä prinssiä, psykologisesti katsoen miehiä ja naisellisia ominaisuuksia, ja metafysisesti tai jos uskaltaisimme sanoa, fysiologisesti molempia voimia. Otamme pienen esimerkin. Jokainen taiteilija, kirjailija, runoilija, keksijä, tai vaikkapa sotapäällikkö, jos hän on todellinen nero, tietää, että hänessä täytyy välttämättä vaikuttaa kaksi voimaa, jotta hän voisi luoda. Toinen niistä voimista on se, jota voimme nimittää inspiraatioksi, sillä jokaista todellista neroa aina kuvaa, hänen tunnusmerkkinään on tämä inspiraatiovoima. Se on kuin valonvälähdys, joka tulee korkeudesta, korkeammista maailmoista. On kuin valo yht'äkkiä valaisisi hänen sieluaan; ja siinä salamanvalossa hän voi nähdä ja kuulla kuinka paljon asioita tahansa. Mozart kertoi, että yhdessä ainoassa silmänräpäyksessä hän kuuli kokonaisen oopperan. Mutta tämä on aivan toista kuin itse luominen tähän näkyvään maailmaan. Kirjan kirjoittaminen tai oopperan luominen on toista. Sitä ei voi tehdä ainoastaan inspiraation varassa. Inspiraatio on kuin sterili — hedelmätön; se ei saa mitään aikaan yksinään; tarvitaan lisäksi imaginaatio, mielikuvitus. Usein luulemme, että mielikuvitus on turhanpäiväistä, mutta se on toinen suuri voima meidän kokoonpanossamme. — Inspiraatiovoima on miehellinen, se on meidän sielullinen miehellisyytemme, olimme me ulkonaisesti mihiä tai naisia. Mutta sitten on imaginaatiovoima, pyhä mielikuvitusvoima, se on pyhä neitsyt, femininen voima meissä. Ja sitä imaginaatiota me välttämättä tarvitsemme voidaksemme antaa muodon inspiraatiolle, jonka saimme välähdyksenä korkeammista maailmoista. Imaginaatio on kuin äitinä tuolle inspiraatiolle, synnyttävälle isä-voimalle. Sen täytyy olla äitinä, jotta tulisi muoto ja jotta me voisimme oikein työskennellä inspiraation varassa ja saada jotakin aikaan tässä näkyvässä maailmassa.

Nuo kaksi voimaa kuuluvat luomiseen, ja ne ovat aina olemassa. Siten meidän esiintymisemme fyysisesti kahtena sukupuolena on ohimenevä ilmiö, koska se on luonnon kannalta luonnotonta. Sen sijaan, että olemme joko miehiä tai naisia, meidän tulisi olla mies-naisia, jotka osaavat luoda ilman toisen apua; se kuuluisi meidän luojaprivilegiumiimme, etuoikeuteemme. Mutta sitä meillä ei ole, koska olemme täällä vasta oppimassa käyttämään luonnon luovia voimia oikein. Tämä on yhteydessä meidän jakautumiseemme kahteen sukupuoleen, ja sitä on kuvattu Aadamin unella ja Eevan luomisella. Ei ole hyvä käyttää sanaa "kylkiluu", parempi ja oikeampi on kääntää se "kyljellä", "sivulla", "toisella puolella". Se tahtoo ilmaista, että ihminen, joka oli alkuaan elohimin kuvaksi luotu, siis kaksisukuinen, jaettiin kahtia, niin että hän oli nyt joko mies tai nainen, oltuaan ennen mies-nainen.

Tätä jakautumista kahteen sukupuoleen kuvataan genesiksen luomiskertomuksessa aivan lyhyesti muutamain sanoin, mutta jakautumisprosessi kesti tietenkin pitkiä aikoja. Ei se käynyt niin kuin kreikkalaisessa mytologiassa kerrotaan, että Zeus halkoi ihmisiä kahtia, ja että sen jälkeen jokainen puolisko etsii toista puoliskoaan. Se on vertauskuvallisesti esitetty, ja asia tapahtui pitkien aikojen kuluessa. Se tapahtui niin, että toisessa ihmisessä kehittyi toinen sukupuoli enemmän kuin toinen; hän omisti sille huomiota, kun hän seuraten eläinten esimerkkiä otti jonkun toisen olennon puolisoskeen. Silloin jompikumpi puoli hänessä jäi syrjään ja toinen puoli tuli hänen sielunsa sisällöksi.

Niin tapahtui kahtiajako. Mutta jokainen tietää, joka on niitä asioita tutkinut, että ihminen tänä päivänä on kaksisukuinen fysiologisesti, vaikka toinen puoli on surkastunut, kun sitä ei ole käytetty.

Toinen kohta, mikä myöskin muistuu mieleen, kun tätä ensimmäistä pahan alkua ajattelemme, on se, että kaikissa vanhoissa traditioissa, kuten egyptiläisessä, intialaisessa ja ennen kaikkea kreikkalaisessa mytologiassa, joka varsinkin on meille tuttu, puhutaan kummallisista olennoista, jotka eivät ole ihmisiä eivätkä eläimiä, vaan ihmiseläimiä eli eläinihmisiä. Kreikkalaisesta mytologiasta tunnemme sellaisia nimityksiä kuin faunit, paanit, satyyrit, kentaurit, sfinksit ja kaikenlaiset muut metsä- ja merieläimet, joilla kerrottiin olleen ihmisen pää, mutta eläimen ruumis, jotka olivat siis puoleksi ihmisiä, puoleksi eläimiä. On arveltu niiden olleen pelkästään tarunomaisia olentoja, joita ei koskaan ole ollut olemassa. Mutta kun otamme huomioon, että tuo alkuperäinen syntiinlankeemus oli muun muassa sitä, että ihmiset noudattivat eläinten esimerkkiä, koska olivat, kuten Salaisessa Opissa sanotaan, aamaanasoita, järjettömiä; he eivät ymmärtäneet lähestyä ainoastaan omaa rotuaan, vaan myöskin eläimiä; ja niistä sekaantumista, koska luonto ei ollut vielä asettanut mitään rajoja suvun jatkumiselle, syntyi eläinihmisiä. Näitä olentoja on kyllä ollut olemassa, ja ovathan luonnontutkijatkin löytäneet sellaisia luurankoja, joita he ovat nimittäneet apinan kaltaisiksi olennoiksi. Nuo muinaiset tarut eivät ole perättömiä. Eräs ranskalainen tutkija sanookin, että mytologiassa on paljon enemmän totta kuin historiassa. Ja Herodotos, historian isä, mainitsee tapauksia, kuinka sellainen eläinolento, puolieläin, on lähestynyt tavallista ihmisnaista. Sellaisia yksityistapauksia mainitaan todellisuudessa kreikkalaisessa kirjallisuudessa. Ehk'ei ole niinkään pitkiä aikoja siitä, kun Euroopassa vielä oli näitä olentoja; ja voi olla, että jossakin maapallolla, missä luonnontutkijat eivät vielä ole käyneet, löytyy niitä olentoja; mutta mahdollista on myöskin, että ne ovat jo kuolleet sukupuuttoon, kuten tulimaalaisetkin ovat kuolleet. Hehän kuolivat sukupuuttoon sillä tavoin, että kun valkoihoisia tuli Tulimaahan, niin he, noudattaen meidän kehuttuja "hienoja" tapojamme, lähestyivät tulimaalaisia naisia sillä seurauksella, että kaikki naiset tulivat yht'äkkiä sterileiksi, hedelmättömiksi, eivät voineet enää synnyttää. Onhan hyvin "kunniaakasta" meidän valkoihoisten ajatella, että me saimme erään rodun kuolemaan sukupuuttoon. Luonto oli itse asettanut sellaisen määräyksen, että aivan vanhojen rotujen ja nykyisten välillä ei saa tapahtua ristisiitosta. Ja eläinten ja ihmisten välillä ei saa myöskään tapahtua ristisiitosta. Jos meidän sukupuolielämämme on sairaalloista, voimme tuntea seksuaalista vetovoimaa eläimiin, mutta siitä ei tule enää seurauksia jälkeläisten muodossa. — Joka tapauksessa tuo miljoonia vuosia sitten tapahtunut lankeaminen sukupuolintautiin, sukupuolihimoon ja -haluun laski kuin pohjan ihmiskunnan sangen surulliselle historialle. Sillä muistettava on, että ihmiskunnan kehityksessä on erittäin vaikeana probleemana juuri sukupuolielämä. Se on asia, jonka jokainen yksilö tuntee omakohtaiseksi probleemakseen, joka hänen on ratkaistava. Mutta se on monelle ylivoimainen ratkaistava, koska se on läpituokevana voimana

ihmiskunnan sielussa; ja ihmisen ruumiissa se on saanut aikaan vaikeita sairauksia, joten ihmiskunta on tältä kannalta katsoen kuin kirouksen alainen.

Mutta paha ei loppunut siihen, että me ihmiset tulimme tuntemaan nautinnon ja kaiken sen epäinhimillisen, itsekkään saastaisuuden, mihin se saattoi viedä, vaan paha nousi huippuunsa myös toisella tavoin. Tietenkin se oli yhteydessä tämän nautinnon kanssa, mutta siinä oli toisia lisämomenteja. Paha nousi huippuunsa silloin, kun siihen ei käytetty ainoastaan aistien nautintoa, vaan myöskin järjen. Tämä järjen, älyn saastuminen tapahtui miljoonia vuosia myöhemmin Atlantiksessa, joka nyt on vajonnut Atlantin valtameren syvyyteen ja josta selvästi puhutaan vanhoissa traditioissa ja johon miltei kaikki luonnontutkijat uskovat nykyään. On täytynyt olla vanha sadun Atlantis, jossa ihmiskunta on elänyt ennen. Äsken on ollut lehdissä, kuinka Amerikan rannikolla jokin saari nousi merestä ja siinä saarella oli kaupungin raunioita. Sitä on alettu nyt tutkia. Voihan olla, että se on kuulunut joko Atlantikseen tai Lemuriaan. Lemuria oli pääasiallisesti siellä, missä nyt on Tyyni valtameri.

Tällä Atlantis-mantereella tapahtui se merkillinen murhenäytelmä, niinkuin voisimme sitä nimittää, joka sai aikaan meidän lankeemuksemme todelliseen pahaan. Lemuriassa tapahtui luonnollinen lankeemus, mutta täällä tapahtui lankeemus älylliseen pahaan, todelliseen itsekkyyteen ja häijyyteen, se murhenäytelmä, jota nimitetään mustaksi magiaksi. — Meidän ei silloin pidä käsittää, että me ihmiset, jotka nyt elämme täällä, olisimme olleet suuria mustia maagikoita; sitä kunniaa ei meidän pidä ottaa itsellemme, sillä musta maagikko on suuresti kehittynyt olento, joka hallitsee suuria voimia. Mutta me lankesimme mustaan magiaan sillä tavoin, että olimme sokeasta halusta ja himosta mustien maagikkojen palvelijoita, tottelimme heitä ja palvoimme heitä. — Herää heti kysymys: keitä olivat nämä mustat maagikot? Viime kerralla puhuttiin siitä, että meitä vietteli nautintoon, kaikkea sukupuolielämää kokemaan meidän sisässämme eräänlaiset olennot, jotka houkuttelivat meitä. Ja ne olennot, jotka sillä tavoin asettuivat kuin kiusaajien ja houkuttelijoiden asemaan meihin nähden, olivat ihmisiä vanhoista luomiskausista, ihmisiä, jotka eivät olleet saavuttaneet sitä kohtaa kehityksessä, mikä heille oli määrätty. Heitä nimitetään eri nimillä, lucifereiksi jne., he olivat jääneet jäljelle kuu-manvantarasta ja he saivat riivata meitä, — mutta itse asiassa he olivat hyviä olentoja. — Sitten oli luokalle jääneitä ihmisiä vielä vanhemmasta manvantarasta, aurinkokaudesta, ja he olivat sellaisia, jotka sanoivat meille, ettemme voi päästä tietoon, jollemme tutki ympäröivää maailmaa, jollemme mene pois omasta itsestämme. He olivat itsessään myöskin hyviä olentoja. — Ja Atlantiksessa ruumistui myöskin kaikista karkeimpiin, tiiviimpiin fyysisiin ruumiisiin sellaisia olentoja, jotka olivat kotoisin Saturnuksesta, maapallon vanhimmasta ruumistuksesta. Heitä olemme nimittäneet asuuroiksi tai saatanoiksi. — Ensimmäiset olivat lusiferit, toiset ahrimanit ja kolmannet asuurat. — Asuurat siis olivat ihmisiä, eivät pahoja itsessään, vaan sellaisia, joiden piti saada kokemusta nyt, ja se kokemus oli kokemusta pahasta, itsekkyydestä, häijyydestä, julmuudesta, ylpeydestä, kaikesta sellaisesta, mitä he eivät olleet siellä Saturnuksessa voineet saavuttaa tai eivät olleet ehtineet tai tahtoneet siellä saavuttaa, vaan nyt korkeammassa olosuhteissa tahtoivat äkkiä, nopeasti saavuttaa sitä kokemusta, jotta sitten myöskin äärettömissä kärsimyksissä puhdistuisivat siitä pahasta, minkä tekivät ja itsessään kehittivät ja saivat aikaan. Hekään eivät itsessään olleet mitään pahoja; he hakivat vain kokemusta. Nämä asuurat eli saatanat tulivat siis tänne tavallaan meitä auttamaan sillä, että kiusasivat meitä. He ruumistuivat Atlantiksessa ja lumosivat meidät, ainakin suuria joukkoja meistä. He olivat suurenmoisia, kauniita, voimakkaita, täydellisiä valtiasolentoja, ja he ottivat meidät palvelukseensa ja tahtoivat välttämättä, että meidän täytyi heitä palvoa; he olivat meidän jumaliamme. Me olimme jo varhaisempanakin kautena nähneet jumalia, olleet jumalien yhteydessä, niiden yhteydessä, jotka olivat tulleet meitä todella opettamaan hyvässä. He olivat Melkisedek ja hänen keskusakatemiensa jäsenet. Me olimme heitä palvelleet, seuranneet ja ihailleet. Mutta nämä mustat, saatanat, jotka pukeutuivat lammasten vaatteisiin, vaativat meiltä kunnioitusta, palvontaa vaatien: "Langetkaa meidän eteemme, muuten käy teidän huonosti." Ja me olimme kuin kotieläimiä. Kun julma isäntä esiintyy, täytyy kotieläimen nuolla hänen kättään, vaikka se samalla voi kehittää itsessään kostonhalua. Sellaisia olivat nämä valtiasolennot, jotka esiintyivät Atlantiksessa ja vaativat meiltä palvontaa. Meidän täytyi totella heidän käskyjään, mutta samalla he lupasivat meille palkintoja. He näyttivät meille kaikenlaisia temppuja, seremonioita, joita suorittamalla voimme saada valtaa niihin olentoihin, joiden kanssa tahdoimme tulla kosketuksiin, joiden kanssa

taidoimme nauttia. Nämä saatanat näyttivät meille, millä tavoin voimme kietoa pauloihimme toisen ihmisen, johon tunnemme himoa. Ja sitten he opettivat meitä erikoisella tavalla piinaamaan ja kiusaamaan eläimiä ja toisia olentoja, uhraamaan heitä jumalille. He opettivat meitä kiusaamaan eläimiä sillä tavoin, että niistä erittyi hikeä, nestettä, jota voitiin käyttää maagisiin tarkoituksiin ja toimituksiin.

Näin meissä kehittyi julmuus, näin paha nousi huippuunsa. Ja nuo mustat opettivat meitä käyttämään luovaa voimaa itsessämme myöskin älyksi, ymmärrykseksi. Luova voima, jos katsomme ihmistä okkultisesti, on sellainen, että osa siitä menee sukupuolivoimaksi, mutta osa nousee aivoihin ajatusvoimaksi. Luovan voiman avulla olemme oppineet ajattelemaan. Mustat maagikot opettivat meitä ajattelemaan, mutta ei ajattelemaan epäitsekästä korkeita asioita, vaan itsekkäästi, laskevasti, opettivat käyttämään älyä omien himojemme palvelukseen. – Ja nytkin monet käyttävät älyään tyydyttääkseen himojaan ja hankkiakseen itselleen, mitä tarvitsevat. Mutta nythän ymmärrämme järjellä ja ajatuksella myös paljon korkeampia asioita. – Silloin Atlantiksessa emme oppineet muuta mustilta maagikoilta, kuin sen, että luova voima oli käytettävä itsekkäisiin tarkoituksiin. Niin kehittyi meidän alempi älymme ja ymmärryksemme ja näin me tulimme lopulta palvoneeksi saatanaita, mustia olentoja. Eivät he olleet mustia ulkonäöltään, vaan saattoivat olla hyvin eri värisiä. Palvoessamme heitä ja heidän kuviaan meissä kehittyi kaikenlainen häijyys ja ilkeys ja itsekkyyys ja laskemiskyky, niin, että me ihmiset todella olimme jokseenkin kurjia olentoja nykyisin silmin katsoen. Nyt me näemme sentään kaikissa ihmisissä hyvää; jumalainen olento on kaikissa piilossa; me näemme kaikissa olennoissa säälin ja rakkauden tunteita; mutta silloin kaikki tämä oli hyvin piilossa; meidän sydämemme oli tulossa yhä kovemmaksi, häijymmäksi, ilkeämmäksi; emme tunteneet sääliä, emme rakkaudesta paljon tienneet. Tietenkin on poikkeuksia aina ollut. – Tämä asioiden surullinen tila sai aikaan sen, jota on nimitetty taivaalliseksi sodaksi. Sillä silloin meidän maapallomme johtajat ja Valkoinen veljeskunta ja kaikki viisaat olennot ymmärsivät ja sanoivat, että ihmiskunta on menossa liian pitkälle, ihmiskunta on vajoamassa liian syvälle pahuuteen; se on pelastettava nyt rajulla tavalla, ja siihen ei riitä pelkästään jokin luonnonmullistus, vaan ihmisille itselleen täytyy antaa kouriintuntuva opetus siitä, että he ovat väärään suuntaan menossa. Sentähden panttiin toimeen ensimmäinen sota taivaassa. Se sota ei ollut oikeastaan missään näkymättömissä, vaan se oli sotaa tässä maailmassa. Ehkä tuo nimitys "sota taivaassa" tulee siitä, että sodittiin myös ilmassa. – Oli niin, että meidän kaikki jumalaiset tietäjämme ja parhaat olennot maan päällä päättivät, että on nostettava sota noita mustia ja heidän johtamiaan joukkoja vastaan: "Ne ihmisolennot, jotka tahtovat olla valkoisten palveluksessa, tulkoot meidän puolellemme, mutta mustien palveluksessa olevat olkoot siellä. Kaikkien täytyy saada kouriintuntuva opetus." Siitä kerrotaan kaikissa traditioissa, myöskin meidän Kalevalassamme kertomuksessa "sota Sammosta". Pohjola oli pimeyden valtakunta; se ei tarkoita pohjoisia maita, vaan päin vastoin enemmän etelässä olevia. Pohjola oli ryöstänyt Sammon, kaiken maagisen tiedon, sen tiedon, jonka piti tuoda onni ihmiskunnalle, tiedon luonnon salaisista voimista ja kyvyistä. Nuo korkeat mustat johtajat, asuurat, olivat ryöstäneet sen, olivat tuoneet sen mukanaan ja asettaneet sen kaikkea valkoista tietoa vastaan. He olivat kuin ryöstäneet tiedon avaimen, Sammon ja sulkeneet sen vuoreen, että kelle he tahtoivat sitä antaa, kuka tahtoi heidän pimeitä tarkoituksiaan palvella, se vain sai sitä. Silloin valkoiset voimat – Väinämöinen, Ilmarinen ja Lemminkäinen – päättivät lähteä Sampo takaisin saamaan, ja he kokosivat kaikki joukkonsa, ja syntyi hirmuinen sota Atlantiksessa. Se sota käytiin etupäässä ilmassa, ilmalaivojen avulla, mutta myöskin maan päällä. Ja se oli luonnollisesti kouriintuntuva opetus. Siinä sodassa hävitettiin mustien korkeat johtajat ja suuret joukot heidän palvelijoistaan, meistä; toiset otettiin vangeiksi ja toiset surmattiin.

Näin murrettiin mustien, pahan valta. Mutta se ei riittänyt. Ihmiskunta oli niin saastutettu, että luonto täytyi ottaa avuksi; ja luonnonmullistukset hävittivät Atlantiksen. Poseidonin saari, josta Platon puhuu, oli viimeinen jäännös; se vajosi viimeisessä vedenpaisumuksessa meren syvyyteen. Poseidonin saari sijaitsi Gibraltarin läheisyydessä. Sitä ennen olivat valkoiset voimat tuoneet pois omia joukkojaan itään päin, Aasiaan, ja sitä kuvataan Noakin kertomuksessa.

Tämä oli tuo ensimmäinen merkillinen sota taivaassa, ja siitä lähtien on meidän ihmiskuntamme tajunnassa elänyt aivan kuin selviönä, että pyhän asian, oikean asian puolesta pahaa vastaan on käytävä

pyhää sotaa, silloin kun sorto tulee liian suureksi. Sota sellaisena suurena laitoksena, menettelytapana, miksi sitä nimittäisin, on siitä saakka elänyt ihmiskunnan tajunnassa pyhänä asiana. Jos on puolustettava isänmaata, uskontoa, niin taistelu sen puolesta on pyhää. Sentähden tässä viidennessä juurirodussa huomaamme kaikissa vanhoissa kertomuksissa, kuinka sotaa pidetään suurenmoisena, kuinka ainoastaan se ihminen, joka osaa kuolla sankarina sodassa, on todellinen mies. Ja me emme saata ihmetellä, että tuo sisäinen usko sotaan on elänyt näihin päiviin saakka suurena, siveellisenä asiana, koska se opetus pantiin alulle niin korkealta taholta.

Sitten meidän on puhuttava vielä eräästä toisesta taivaallisesta sodasta. Tämä ulkonainen, fyysinen sota, jonka kyllä todelliset valkoiset tietäjät, valkoiset viisaat, Melkisedekin joukot, panivat toimeen, oli sittenkin ainoastaan vertauskuvaa ja vertauskuvaksi tarkoitettu tässä näkyvässä harhamaailmassa. Se oli vain kuin maaginen gesti, maaginen ele näkyvässä maailmassa, sillä todellista sotaa ei heidänkään mielestään voitu käydä tässä näkyvässä maailmassa, sillä tässähän silloin hävitetään ainoastaan sitä, mikä on viatonta. Viatontahan täällä on kaikki, mitä on rakennettu, pelot, kaupungit, niityt; ja ihmisen ruumiskin on viaton; se on alkuaan luotu Pyhän Hengen temppeliksi. Siis sota tässä näkyvässä maailmassa on vertauskuvaa, se on heijastusta, maagista ilmennystä todellisesta sodasta, joka on vallan toista. Sentähden Valkoista veljeskuntaakin, voimme sanoa, — jollei se ole liian rohkeaa puhetta, — jonkin verran hämmästytti, että tuo opetus eettillisesti upposi niin syvälle ihmiskunnan tajuntaan, että ihmiset luulivat, että sota on sotaa tässä näkyvässä maailmassa, että tässä on sota pantava toimeen. Valkoisessa veljeskunnassa hämmästyttiin tätä syvää jälkeä, jonka heidän siveellinen opetuksensa sai aikaan. Sentähden siinä pitkiä aikoja odotettiin Kristusta, sitä ihmistä, joka osaisi ottaa totuuden tähän maailmaan niin, että hän voisi sanoa: ei mitään sotaa, väkivaltaa, tässä maailmassa.

Mutta meidän täytyy ymmärtää, jotta emme ahdasmielisesti asettuisi tuomareiksi, että se ensimmäinen vaikutus, minkä saimme tuosta suuresta siveellisestä kamppailusta, on elänyt ihmiskunnan tajunnassa kaikista suurimpana siveellisenä työnä.

Mikä on sitten se toinen sota, joka on todellinen taistelu ja jota valkoiset tietäjät koettivat meille opettaa? Se on sota, jota pikemminkin voidaan sanoa sodaksi taivaassa, koska se on sotaa näkymättömässä luonnossa, sotaa astraalisessa maailmassa. Ja mikä se sota on? Se on sota, jossa ihminen sotii omaa pahuuttaan vastaan, pahoja taipumuksiaan, ilkeyttään, himojaan vastaan. Se on ainoa todellinen sota ja välttämätön sota. Tätä sotaa on käyty aina Atlantiksen ajoista asti, ja valkoiset veljet ja kaikki tietäjät ovat sitä johtamassa; ja kaikki ne ihmiset, jotka ovat kuulleet heidän ja heidän lähettiläittensä ääntä, ovat tulleet kutsutuiksi näkymättömään armeijaan, jossa kukin armeijan yksilö taistelee pahaa vastaan itsessään.

Tämä toinen taivaallinen sota on niin merkillinen asia, että pyhissä kirjoissa nimitetään aina niitä ihmisiä, jotka ovat tässä sodassa mukana, vanhurskaiksi, oikeamielisiksi. — Ei läheskään koko ihmiskunta kuulu siihen armeijaan.

On merkillistä, että William Booth keksi tuon nimen "Pelastusarmeija", sillä näkymättömässä maailmassa on tällainen armeija, vaikka se näkymättömässä maailmassa oleva armeija taistelee pahaa vastaan omassa itsessään. Ei kukaan voi tulla pestatuksi siihen armeijaan, jollei hän toden teolla taistelee pahoja taipumuksiaan vastaan omassa itsessään. Se armeija on kasvanut sentään koko lailla isoksi satojen miljoonien vuosien kuluessa, vaikka koko ihmiskuntaan verrattuna se on vielä pieni. Tämä armeija on hyvin merkillinen, koska sen jäseniä nimitetään vanhurskaiksi, oikeamielisiksi, ja koska se voi saada historiassa aikaan enemmän kuin luulemmekaan. Vanhassa testamentissahan on kertomus Sodomasta ja Gomorrasta. Jumala sanoi, että jos Sodomassa ja Gomorrassa on viisikymmentä vanhurskasta, niin ne kaupungit voidaan säilyttää, mutta kauhulla täytyi vastata, ettei ollut viittäkymmentä vanhurskasta, kaikki vain palvoivat omaa itsekkyyttään ja nautinnonhaluaan. Jumala kysyi sitten, onko kymmentä tai viittä vanhurskasta, mutta ei ollut muita kuin yksi, Loot, jonka täytyi sitten paeta sieltä. Jos hänen rinnallaan olisi ollut enemmän, ei olisi tarvinnut kaupunkeja hävittää. Miks'ei? Sentähden, että näiden vanhurskusten taistelu pahaa vastaan

omassa itsessään on suunnattoman suuri siveellinen tekijä maailmassa. Asia ei rajoitu siihen, että ihminen taistelee pahaa vastaan omassa itsessään, vaan hän samalla taistelee pahaa vastaan siinä yhteiskunnassa, missä on. Ajatelkaamme, että Helsingillä on oma astraalinen ilmapiirinsä, auransa, johon nousevat kaikkien helsinkiläisten ajatukset ja tunteet, ja ne tunteet saattavat olla hyvin itsekkäitä ja eläimellisiä, mutta ne ihmiset, jotka ovat vanhurskaita, taistelevat pahaa vastaan; ja näkymättömässä maailmassa he taistelevat silloin myöskin tämän auran kauhuja vastaan. Kun siis jossakin kaupungissa on kyllin monta vanhurskasta, ei sitä kaupunkia tarvitse hävittää. Pahan, synnin seuraus on kuolema; on luonnonlaki, että missä pahaa on paljon, se täytyy hävittää luonnonmullistuksella tai sodalla. Pahaa ei saa tulla liian paljon maailmaan. Kun me ihmiset synnytämme liian paljon pahaa maailmaan, me samalla laskemme siemenen tämän maailman hävitykselle. Me ihmiset tuhoamme hulluudessamme toisia ihmisiä, ja luonnonmullistukset hävittävät paikan toisensa jälkeen maan päältä. Se on elämänlaki. Me emme saa olla aivan kuin eläimet enää, emme saa olla mustia maagikoita, me olemme ihmisiä, olemme kutsutut ihmisiksi. Jumala ei estä meitä olemasta pahoja, mutta karma tuo seurauksen, sillä me olemme rikkoneet elämänlakia vastaan ja se sanoo meille: "sinun on tultava hyväksi, täydelliseksi." Jos me olemme pahoja, tulee seuraus ja se seuraus tuhoaa meidät. Sentähden vanhurskaat ihmiset auttavat meitä sillä tavoin, että hävittävät pahan asuinpaikkansa ilmapiiristä. Ja tässä näkyvässäkin maailmassa he tekevät jotakin; he näyttävät esimerkillään jotakin hyvää, niin että meidän aikamme ihmiskunta on kyllä sittenkin edistyneempi kuin esim. satatuhatta vuotta sitten. Mutta vielä nytkin kysytään usein jumalien salaisissa neuvotteluissa: onko vanhurskaita? Maailmansodan aikaan oli monta kertaa sellaisia neuvotteluja, ja kun vastaus oli: ei ole, — silloin tuomio lankesi itsestään. — Mutta esimerkkejä on, että hyvää voidaan saada aikaan. Vuonna 1905 täällä Suomessa suurlakon aikana olisi voinut tulla verenvuodatusta, mutta ihmeellistä kyllä, oli täällä siksi paljon vanhurskautta ja uskoa hyvään, siksi paljon siveellistä tahtoa, että se saatettiin estää. Mutta kun 12 vuotta myöhemmin v. 1917 tuli kysymys siitä, voidaanko nyt taas estää verenvuodatus, kun oli vaikea aika tulossa Suomeen, kun maailmanvallankumous heijastui tänne, pääseekö tämä kansa puhtaana läpi koetuksen, silloin ei ollut enää niin paljon vanhurskautta, ei uskoa, ei hyvyttä, ei luottamusta sillä hetkellä, että se olisi voinut tapahtua, vaan silloin kävi niinkuin kävi.

On suunnaton merkitys sillä, että vanhurskaita ihmisiä on jonkin kansan keskuudessa, jossakin kaupungissa. Noille vanhurskaille itselleen ei tapahdu mitään pahaa, mutta se on vähäpätöinen asia verrattuna siihen, että he voivat auttaa ihmiskuntaa. Muistakaamme: se Salainen veljeskunta, mikä on täällä meidän maapallollamme, se Melkisedekin pyhä veljeskunta on tullut tänne muualta; se ei voi sillä tavoin sekaantua ihmiskunnan historiaan ja kehitykseen, että se millään tavoin parantaisi ihmiskunnan karmaa tai vähentäisi sitä, vaan meidän täytyy itse saada paljon niitä pyhiä ja vanhurskaita olentoja, niin että voimme itse pelastaa ihmiskunnan. Ja onhan Valkoisen veljeskunnan jäsenistä nyt jo suurin osa meidän ihmiskunnastamme, mutta heitä ei ole läheskään vielä niin paljon, että he mitään mahtaisivat tälle suunnattomalle ihmisjoukolla, mikä on maapallolla. Jos täällä maapallolla on 60 miljardia ihmistä käymässä koulua, niin se on suunnaton joukko verrattuna niihin muutamiiin tuhansiin, jotka kuuluvat Valkoiseen veljeskuntaan. Usein ihmiset syyttävät mestareita siitä, että he antavat niin paljon pahaa tapahtua, ottamatta huomioon, että se työ on aivan ylivoimainen, satumainen. Me emme tiedä, kuinka paljon rakkautta, uhrautuvuutta, sääliä heillä on. Mutta niin pieni joukko on sentään verraten voimaton tähän hirmuiseen sielujen paljouteen nähden, mikä ihmiskunnassa on. Meidän täytyy joukostamme saada sellaisia yksilöitä, jotka tulevat vanhurskaiksi, sitten vasta meidän ihmiskuntamme historia muuttuu. Ja sentähden on Atlantiksen ajoista asti käyty tätä toista sotaa taivaassa.

V Voittaako valo?

Kolmannen sodan taivaissa, jota yhä käydään, alkoi Jeesus Kristus, Gautama Buddhan sitä jo valmistettua. Ymmärtääksemme tämän sodan luonteen, jota jokainen meistä on kutsuttu käymään Kristuksen nimessä ja Kristuksen avulla, meidän on hyvä vielä luoda silmäys niihin vanhoihin aikoihin Atlantiksessa, jolloin ei vielä ensimmäistäkään sotaa taivaissa oltu suoritettu.

Ensimmäinen sota taivaissa oli, kuten muistamme, suuri sota valkoisten ja mustien välillä Atlantiksessa, joka oli kylläkin maallinen sota, mutta käytiin enimmäkseen ilmassa. Ehkä se on siitä saanut tuon nimen taivaallinen sota. Toinen taivaallinen sota, kuten muistamme, oli ja on yhä vielä se sota, jota käydään näkymättömässä maailmassa Vanhan liiton merkeissä. – Jotta ymmärtäisimme tämän kolmannen, Uuden liiton sodan, on syytä luoda silmäys noihin aikoihin Atlantiksessa ja muistuttaa mieliimme, mitä kaikenlaisia ihmisolentoja, tai jos niin tahdomme sanoa ihmisenkeleitä ja jumalolentoja, siellä oli ja mitä vaikutelmia me ihmiset otimme toisiltamme vastaan ja minkälaisia olentoja me itse olimme. Tästähän on jo puhuttu, mutta on hyvä, että vielä muistelemme hetken näitä tosiseikkoja, jotta sitten voisimme kääntää huomionsamme tähän kolmanteen taivaalliseen sotaan.

Kääntäkäämme siis silmäme siihen myöhempään atlantilaiseen aikaan, joka oli juuri vähän ennen suurta sotaa. Millaisia olentoja oli Atlantiksessa ruumistuneina?

Ensinnäkin, alkaaksemme ikäänkuin yläpäätä, oli siellä viisaita, vihittyjä opettajia, jotka olivat Salaisen akatemian meidän maapallollemme perustaneet, niitä muualta tulleita, jotka eivät kuuluneet meidän ihmiskuntaamme, mutta jotka olivat täydellisiä jumalaisia olentoja.

Sitten oli toiseksi Atlantiksessa inkarnoitunut noita hyvin salaperäisiä, merkillisiä saatana-olentoja, asuura-olentoja, hyvin kaukaa menneisyydestä kotoisin olevia ihmisolentoja, jotka eivät olleet saavuttaneet sitä lopullista täydellisyyttä, mikä heille oli tarjona omassa kehityskaudessaan eli manvantarassaan, meidän maapallomme varhaisimmassa ruumistuksessa, Saturnus-ruumistuksessa eli ensimmäisessä ruumistuksessa. Nämä ihmeelliset asuura-olennot eli saatana-olennot tarvitsivat vain kouriintuntuvaa kokemusta pahan ja itsekkyyden mahdollisuuksista voidaksensa itse saavuttaa saman viisauden, minkä heidän ihmisveljensä tuossa kaukaisessa menneisyydessä olivat saavuttaneet.

Sitten kolmanneksi näemme tuolla Atlantiksessa niitä suurenmoisia, viisaita ihmisolentoja, jotka olivat kotoisin toisesta meidän maapallomme ruumistuksesta, myöskin kaukaisesta muinaisuudesta, ns. Aurinko-manvantarasta. Näitä olentojahan nimitetään ahrimaneiksi. He olivat niinkään pitkälle kehittyneitä, viisaita ihmisiä, jotka tarvitsivat vielä tiettyä kokemusta, ennenkuin saattoivat saavuttaa sen viisauden, minkä heidän edistyneemmät veljensä olivat saavuttaneet tuossa Aurinko-manvantarassa. He tarvitsivat kokemusta hyvästä, he tarvitsivat kokemusta hartaudesta ja harhasta. Niinkuin voimme sanoa noista saatanoista eli asuuraolennoista, että he tarvitsivat kokemusta mustasta magiasta eli pahasta tahdosta sen takia, että he pääsisivät selville hyvästä tahdosta eli valkoisesta magiasta, niin me voimme sanoa, että nämä ahrimanit tarvitsivat kokemusta harhasta, mutta myöskin tunteiden hartaudesta, antaumuksesta tunteille ja tunteiden valtaan, jotta he sitten pääsisivät oikeaan ja selvään käsitykseen siitä, mitä tunne todellisuudessa on. Nämä olivat siis ahrimaneja.

Sitten neljänneksi oli Atlantiksessa koko ihmiskunnan yhteydessä ja sen kanssa merkillisiä olentoja, joita nimitämme lusiferolennoiksi, lusiferhengiksi eli lusifereiksi ja joilla tavallisesti tarkoitetaan niitä ihmisiä, jotka tämän meidän maapallomme viime ruumistuksessa, kuumanvantarassa eivät olleet saavuttaneet sitä

inhimillistä täydellisyyttä, joka siellä oli tarjolla. Tavallisesti tarkoitetaan siis näillä lusifereilla Kuun ihmisolentoja, jotka olivat jääneet luokalle. Mutta kun tutkimme Salaista Oppia, niin huomaamme, että se käyttää näitä nimityksiä taikka tätä nimitystä lusifer myöskin vähän laajemmassa merkityksessä, jos kohta Salaisessa Opissa puhutaan näistä asioista sangen hämärästi, selvästi kylläkin, mutta samalla peitetysti, niin että on oikeastaan vaikea tarkalleen ymmärtää kaikkia asioita, jollei ole hiukan perehtynyt asioihin, jollei ole saanut niistä selvää muutenkin. Jos te siis luette Salaista Oppia, niin te huomaatte, että se on hyvin vaikeatajuinen juuri näistä asioista puhuessaan. Mutta kun me otamme vaarin kaikenlaisista viittauksista siinä ja kun otamme samalla vaarin myöskin omista kokemuksistamme ja huomioistamme, varsinkin juuri okkultisista huomioistamme, niin me voimme hyvällä syyllä sanoa, että lusifereiksi ei tarvitse lukea ainoastaan niitä ihmisiä, jotka kuuluivat Kuu-manvantaran ihmiskuntaan ja jotka siis olivat kohtalon luonnosta määrättyt nyt hankkimaan jotakin kokemusta tässä maapallon ruumistuksessa nykyisen ihmiskunnan välityksellä, vaan että lusifereiksi voidaan nimittää myöskin kaikkia niitä ihmisiä, ihmisminuuksia, jotka eivät ole kuuluneet ihmiskuntaan siellä Kuu-manvantarassa, vaan jotka olivat kuuluneet meidän nykyiseen ihmiskuntaamme eli siis olivat siellä eläinkunnasta syntyneet ihmisiksi. Me voimme siis toisin sanoen nimittää lusifereiksi niitä olentoja, joita tavallisesti nimitämme myös langenneiksi enkeleiksi, jotka kieltäytyivät ruumistumasta heti, koska olivat järjellisiä olentoja ja saattoivat arvostella.

Niin kuin muistatte, niin olen edellisillä kerroilla koettanut kertoa, kuinka kolmas osa kaikista ihmisminuuksista kieltäytyi ruumistumasta heti. Kaksikolmannesta ruumistui heti noihin alkuperäisiin fyysisiin ihmistyyppeihin, mutta kolmannes kieltäytyi heti ruumistumasta. He sanoivat tahtovansa odottaa. Salainen Oppi nimenomaan korostaa, että heidän halunsa odottaa johtui suuresta säälistä. Heidän oli turha vielä syntyä ihmiskuntaan, siis mennä aivan kuin ensimmäiselle luokalle koulussa, kun he itse olivat kuin suorittaneet viidennen luokan kurssin. He tahtoivat siis odottaa, kunnes ihmiskunta pääsi vähän korkeammalle luokalle, ja sitten he tahtoivat ruumistua. Näin sanoivat, ajattelivat ja tunsivat nämä ihmiset, jotka olivat syntyneet ihmisiksi Kuu-manvantarassa ja jotka kuuluivat meidän ihmiskuntaamme. He muodostivat kolmannen osan sieluista. Ilmestyskirjassa kerrotaan, että kun Saatana lankesi taivaasta, niin hän vei mukanaan kolmasosan taivaan tähdistä, ja tämä tarkoittaa juuri näitä ihmisminuuksia, ihmissieluja. Mikä silloin oli se Saatana, ns. Saatana, joka siellä houkutteli muut seuraamaan? Ne olivat juuri nuo lusiferolennot, joita nyt teknillisesti nimitämme lusifer-olennoiksi, jotka jo olivat ihmisiä olleet kauan, kauan, jotka kuuluivat kuu-manvantaran ihmiskuntaan ja jotka siis olivat suunnattoman paljon viisaampia kuin vastasyntyneet ihmisminuudet. Mutta nämä vastasyntyneet ihmisminuudet olivat kuitenkin älykkäitä, koska he olivat yhtä ja toista kokeneet. He olivat siksi älykkäitä, että heihin meni noiden toisten lusiferien suggestio. Sentähden voidaan, niin kuin minä olen ollut huomaavinani H. P. B.:nkin ajatelleen, hyvällä syyllä nimittää kaikkia näitä ihmisminuuksia, siis niitä, jotka kuuluivat kuumanvantaran ihmiskuntaan, että myöskin niitä ihmisminuuksia, jotka olivat syntyneet ihmisiksi eläinkunnassa, — niitä kaikkia voidaan nimittää lusifereiksi. Ei siis ainoastaan noita varsinaisia lusiferhenkiä, joita tavallisesti nimitetään lusifereiksi, vaan myöskin meidän ihmiskunnastamme tuota kolmannesta ihmisten sieluista eli minuuksista voidaan nimittää lusifereiksi. He kaikki yhdessä ovat lusiferin valtakuntaa.

Sanokaamme nyt, että me kaikki, jotka istumme tässä, että me kaikki sattumalta kuuluisimme näihin kaikista vanhimpään ihmissieluihin, jotka syntyivät ihmisiksi jo Kuu-manvantarassa. Silloin me olimme kaikki lusifereja ja noudatimme kaikki noiden varsinaisten lusiferien kehoitusta: "Älkäämme vielä syntykö ihmiskuntaan, tuolle ensimmäiselle luokalle, vaan odottakaamme, että ihmiskunta on mennyt eteenpäin ja sitten syntykäämme." — Kaikki ihmiset tällä maapallolla eivät ole näitä lusiferolentoja, eivät kuulu lusiferin valtakuntaan. Olen joskus puhunut siitä vanhasta vapaamuuraritraditiosta, että ihmiskunta on jaettavissa kuin kahteen suureen osastoon. Sielut ovat joko Abel- tai Kain-sieluja. Abel-sielut muodostavat ihmiskunnan suurimman osan. Ne ovat niitä hiljaisia, tyytyväisiä sieluja, jotka ylläpitävät koko tätä elämää, jotka ovat luonnostaan tottelevaisempia ja rauhallisempia ja joita ilman ei mitään elämää olisi. Kain-sielut sen sijaan ovat vilkkaita, älykkäitä, jonkin verran tyytymättömiä, vallankumouksellisia ja levottomia. Lyhyesti sanoen kaikki ihmiskunnan nerot ovat Kain-sieluja, noita lusiferhenkiä, lusifereja. Abel-sielut ovat sitä ihmiskuntaa, niitä ihmissieluja, jotka syntyivät joko myöhään Kuussa tai vasta tällä maapallolla varsinaisesti

ihmisminuuksiksi. Tämä ei ole millään tavoin loukkaavasti sanottu. Sanoohan Jeesuskin, että ensimmäiset tulevat viimeisiksi ja viimeiset ensimmäisiksi. Sama palkka maksettiin myös niille, jotka tulivat myöhään työhön, kuin niille, jotka tulivat aikaisin. Ei siinä ole mitään pahaa, että suurin osa ihmiskuntaa on vähän nuorempaa, on syntynyt hiukan myöhemmin ihmisiksi kuin toiset. Noilla vanhemmilla sieluilla on päinvastoin vaikeampi karma; he ovat ehtineet tehdä enemmän pahaa, heillä on enemmän taisteltavaa ja enemmän voitettavaa; heidän on voitettava paljon luonnotonta ja turhaa, mutta sen vastapainona on heidän suuri kykynsä sääliä ja rakastaa.

Siellä Atlantiksessa oli siis näitä kaikkia olentoja. Ihmiskuntaan kuului näitä tottelevaisia sieluja, jotka syntyivät heti, kun oli saatu valmiiksi ihmisruumiita tässä manvantarassa, ja sitten näitä lusifereja, joita nyt varsinaisella nimellä nimitämme lusifereiksi, niitä, jotka kuuluvat Kuun ihmiskuntaan ja olivat jääneet luokalle kuu-manvantarassa. Nämä lusiferit auttoivat kehittymättömiä ihmissieluja sillä tavoin, että riivasivat näitä. He eivät syntyneet fyysisiin ruumiisiin, mutta tunkeutuivat tavallaan sisälle toisten sieluihin, heidän tunteisiinsa, ja kuinka minä sanoisin, sytyttivät heissä älyn kipinän, joka luonnollisesti alussa veti heitä enemmän alaspäin kuin ylöspäin. Nuo nuoret ihmissielut eivät ymmärtäneet mitään. Järjen kipinä heräsi vähäiseen toimintaan, olihan se olemassa, mutta se kiihoitettiin toimintaan näiden lusiferien avulla, jotka heihin yhtämittaa vaikuttivat, ja siten he lankesivat syntiin. Se oli tuo ensimmäinen suuri syntiinlankeemus. Sukupuolivoima heräsi, luomisvoima pääsi vaikuttamaan ja se meni alussa ainoastaan suurimmaksi osaksi alaspäin sukupuolivoimaksi; sitten myöhemmin se jakautui kahtia. Silloin kun ihmiskunta jakautui kahteen sukupuoleen, silloin samalla tuo sukupuolivoima osaksi virtasi ylöspäin, ei siis ainoastaan alaspäin sukupuolivoimaksi, vaan myös ylöspäin luovana voimana, ajatusvoimana.

Kain-olennot, jotka kuuluivat meidän ihmiskuntaamme, odottivat taivaissa, kunnes heille tuli tilaisuus syntyä. Sitten he syntyivät. Ei meidän nyt pidä ajatella, että nuo varsinaiset lusiferolennot, jotka kuuluivat kuumanvantaran ihmiskuntaan luokalle jääneinä, silloin olisivat heti vapautuneet, että he hyvin pian olisivat noiden verraten tyhmien ihmisten välityksellä tehneet joitakin kokemuksia ja sitten vapautuneet. Ei, he myöskin jäivät tänne, ja heitä on täällä yhä tänä päivänä. He tulivat sitten varsinaisesti samanlaiseen asemaan kuin muutkin inhimilliset lusifer-olennot, siihen asemaan, että he eivät olleet ruumistuneita (syntyneitä) ihmisiä, mutta kuitenkin olivat ihmisten lähellä. Ajatelkaamme itseämme. Me olemme lusifer-olentoja, ja nyt tietenkään ihmiskunta kokonaisuudessaan, kaikki ihmiset ovat tulleet siksi älykkäiksi ja järkeviksi, hyvin pieniä poikkeuksia lukuunottamatta joissakin roduissa, että voidaan kaikkia ihmisiä sanoa jonkin verran lusiferisiksi. Kaikkiin ihmisiin on jo muodostunut, syntynyt korkeampi minä, ja tämä korkeampi minä on juuri lusifer. Lusifer merkitsee näet latinassa "valon tuoja". Jos me saamme okkultisen kokemuksen oikeasta itsestämme, niin me tulemme kosketuksiin korkeamman itsemme kanssa, joka on vielä mentaalimaailmassa eli älymaailmassa toinen olento. Sen jokainen kokenut ihminen tietää omasta kokemuksestaan. Hän on tässä tällainen persoonallinen olento, mutta hän voi joutua kosketuksiin korkeamman minänsä kanssa, joka on toinen kuin tämä persoonallisuus. Se on lusifer hänessä, se on valon tuoja hänessä, hänen korkeampi minänsä. Tämä meidän korkeampi minämme on niin toinen olento, että me voimme, jos me tulemme haltiotilaan jollakin tavoin tai jos me olemme selvänäkeviä, nähdä korkeamman minämme toisena olentona, ja me voimme tässä alemmassa tajunnassa vaikka keskustella sen kanssa ja kuitenkin se on meidän oma itsemme. Me voimme siirtyä siihen ja silloin tämä persoonallisuus jää syrjään. Kun meidän tajuntamme jättää tämän fyysisen persoonallisuuden (minä tahdon heti mainita tämän, jotta ei meihin jäisi mitään sivumakua tästä lusiferinimityksestä) ja siirtyy kokonaan ilman kahtiajakoa korkeampaan minään, lusiferiin, niin meidän kokemuksemme on jumalainen. Me olemme niin merkillisiä, niin korkeita, niin viisaita ja niin suurenmoisia olentoja ilman, että me tuntisimme itsemme suurenmoisiksi, kuinka sanoisin, ylpeiksi, millään erikoisella tavalla. Me olemme sillä tavoin niin viisaita ja suurenmoisia olentoja, että kun me ajatlemme omaa persoonallisuuttamme, kun me katselemme fyysistä ruumistamme ja ajatlemme sitä persoonallisuutta, joka siinä ilmenee, niin me sanomme itsellemme: "Kuinka on mahdollista, että minä voin olla tuohon sidottuna ja voin olla tuossa? Sehän on niin hirmuisen tietämätön, pimeä ja musta olento. Kuinka minä ihmisenä, joka kuulun ihmisenä ihan toiseen maailmaan, toiseen luonnon valtakuntaan, joka olen jumala jumalien keskellä, kuinka minä olen sidottuna tuohon olentoon,

joka ei mitään tiedä?" Tällainen kokemus tulee ihmiselle silloin, kun hänen persoonallinen tajuntansa saa liittyä korkeampaan minäänsä. Minä tarkoitan silloin sitä, että ihminen todella tietää olevansa oma itsensä. Hän on toinen kuin meille tuttu fyysinen persoonallisuus, mutta hän tietää, että hän itse on pakotettu elämään tuossa fyysisessä persoonallisuudessa ja miltei surkuttelee omaa kohtaloaan. Niin ihmeellisessä inspiraation, totuuden, kauneuden ja puhtauden maailmassa hän lusiferolentona elää, ja hän itsessään myöskin täällä maan päällä aivan hyvin tietää, mikä tuo langennut enkeli on. Hän on itse langennut enkeli, joka on langennut alas fyysiseen elämään suurta, ihmeellistä tarkoitusta varten, sitä varten, että hän lunastaisi yhden tällaisen persoonallisuuden ja samalla silloin lunastaisi aineen yleensä, ja sitä varten, että hän toisia auttaisi. Kaiken tämän ihminen tietää siinä korkeammassa minässään, ja hän selvästi tietää, että Lusifer on valon tuoja. Hän tietää senkin, että hän on itse suvainnut, itse tahtonut, että persoonallisuus, joka on hänen oma persoonallisuutensa, kävisi hyvän ja pahan tiedon koulua. Sillä ellei ole käynyt pahan tiedon koulua, ei voi olla tietoa hyvästä. Tämä on siis sellainen psykologinen, metafyyminen ongelma, jonka me parhaiten ymmärrämme vasta silloin, kun me sen itse koemme.

Nyt on siis yhä olemassa meidän keskellämme noita lusiferolentoja, jotka aivan kuuluivat tuohon kuu-kauden ihmiskuntaan ja aivan kuin ottivat omakseen, adoptoivat, jonkun fyysisen persoonallisuuden tässä ihmiskunnassa. Sitten on olemassa kaikki ne lusiferit, jotka kuuluivat kuu-kauden vastasyntyneeseen ihmiskuntaan, ne ihmiset, jotka ovat meidän korkeimpina minuuksinamme. Ja sitten on vielä kehittymättömiä ihmisjoukkoja kehittymättömissä roduissa ja kehittymättömiä ihmisjoukkoja meidänkin roduissamme, joiden korkeampi minä vielä on nuori ja heikko. Nekin ovat tavallaan lusiferolentoja, koska heillä on korkeampi minä, joka jälleensyntyä, mutta Lusifer heissä on vielä heikko. Sentähden heitä nimitetään Abel-ihmisiksi, ja he ovat taipuvaisia tottelemaan ja ottamaan oppia vastaan. Varsinaiset lusiferolennot, Kain-olennot, tuntevat velvollisuudekseen opettaa ihmiskuntaa. Jokainen älykäs ihminen sen tuntee. Koko meidän yhteiskuntamme sivistysmaissa on rakennettu sille periaatteelle, että ihmisiä on kasvatettava älyllisesti. Mitä meidän koulumme ovat muuta? Tietenkin sanotaan ja nyt on alettu ymmärtää, että kouluissa pitäisi myös tapahtua luonteen kasvattamista. Me ymmärrämme, että kasvatuksen pitäisi olla luonteen kasvatusta. Mutta vielä kasvatusta on ja tulee yhä enemmän älyn kasvatukseksi, sillä meillä on myöskin sellainen ajatus, että jollei järki kasva, niin kuinka voisi karaktäärikään kasvaa. Eräät ovat taipuvaisia ajattelemaan, että tyhmyys ja hyvyys käyvät käsi kädessä, mutta meillä on aavistus siitä, että hyvyyden pitäisi kulkea käsi kädessä älykkyyden kanssa. Ja koska äly on se, mikä puuttuu yleensä ihmisestä, niin me tietenkin tahdomme kasvattaa älyä sekä toisissa että itsessämme. Sentähden me olemme lusifereja eli valon tuojia juuri siinä mielessä, että me koetamme kehittää itsessämme ja toisissa älyä, järkeä. Koko meidän kulttuurimme ja sivistyksemme perustuu järjen kehitykseen, ja juuri kaikista voimakkaimmat olennot vievät muuta ihmiskuntaa eteenpäin kaikenlaisilla keksinnöillään ja kaikenlaisilla tieteellisillä saavutuksillaan, taiteellaan, uskonnollaan ja filosofiallaan. Kaikella tavalla koetetaan kasvattaa uutta ihmiskuntaa, ja me teemme sen luonnon vaivasta. Me käsitämme kulttuurin näin, ja se ajatus tulee kuin itsestään sisältä päin.

Muistakaamme siis, että kaikkia tämän laatuista olentoja oli siellä Atlantiksessa. Ja kun me sitten katselemme tuota suurta ensimmäistä sotaa valkoisten ja mustien välillä, niin näemme, millä tavoin ihmiskunta jakautui. Toiset menivät mustien, toiset valkoisten puolelle. Mitenkä tämä on yleensä ymmärrettävissä? Me näemme, että valkoisten johtajina olivat nuo muualta tulleet viisaat opettajat. Ja sitten me näemme, että melkein kaikki ahrimanit menivät viisaitten, näiden valkoisten puolelle. Ahrimanit olivat kyllä tavallaan houkutelleet meidän varsinaista ihmiskuntaamme pahaan sillä tavoin, että levittivät itsestään, oman auransa kautta, halua kokemuksiin ja seikkailuihin, halua tuntemaan, sillä mehän oikeastaan elämme sitä, mitä me tunnemme. Niinhän Schillerkin sanoo: "Sinun omaasi on vain se, mitä tunnet, kaikille kuuluu se mitä ajattelet." Ahrimanit levittivät siis meihin ihmisiin tuota halua tuntemiseen, halua kokemuksiin ja halua seikkailuihin. Nämä ahrimanit vetivät meitä alkeellisia ihmisjoukkoja kuin ulospäin, joita korkeat lusiferit inspiroivat eli suggeroivat ja riivasivat. Ihmiset saivat näiltä lusifereilta sisäisen äänen, suggestion, joka kehoitti heitä: "Nouse ylöspäin, nouse ylöspäin; todellinen elämä on sinun sisäsi; todellinen nautinto on se, mitä sinä sisäsi tunnet." Ahrimanit, jotka olivat ihmisten ympärillä, vaikuttivat niin, että he vetivät ihmisten huomion kuin ulospäin, ulos itsestään, ja sentähden ihmiset lankesivat syntiin. He tunsivat kyllä

äänen sisässään, joka sanoi, että sinun tulee oppia tuntemaan paha itsessäsi, sinun tulee oppia tuntemaan nautinto ja kaikki se, mitä elämässä on hyvää, ja kaikki tämä on sinussa itsessäsi, mutta samalla nuo toiset, ahrimanit, vetivät kuin ulospäin ja sanoivat ihmisille: "Et voi kokea mitään sisässäsi, ellet saata kokea elämää täällä ulkona." Näin ihmisten huomio vetäytyi ulkonaiseen elämään, ja he lankesivat syntyin. He kokivat silloin samalla sisässään kaiken kärsimyksen tuskaa.

Itsessään nämä ahrimanit, jotka olivat hyvään pyrkineet, hyvin pian ymmärsivät viisaitten opetuksen: "Todellinen seikkailu, todellinen kokemus on siinä, mitä sinä saavutat sisässäsi kasvattaessasi itseäsi, sillä että sinä valloitat luonnon voimat, saavutat vallan luonnon voimien yli, saavutat vallan tämän näkyvän luonnon yli." Näitä asioita nämä ahrimanit helposti ymmärsivät. He eivät siis etsineet kokemusta sellaisesta elämästä kuin tavallinen meikäläinen ihmiskunta, vaan he pysyivät puhtaina ja noudattivat näiden viisaitten opettajien neuvoja. Heidän piti oppia hyvin merkittäviä joogaa, merkittävää seikkailurikasta magiaa. Sitä he valkoisia totellen harrastivat ja pääsivät siten nousemaan ja voittivat sen kokemuksen, mitä he tarvitsivat. Sitten he saivat jättää meidän ihmiskuntamme, niin että heitä ei ole suorastaan täällä enää olemassa. Heidän henkensä, inspiraationsa on kyllä jäänyt ihmiskuntaan, se henki, minkä he ovat painaneet ihmiskuntaan. Se on se voimakas, tietoon pyrkivä, seikkailunhaluinen keksijähenki, mikä elää ihmiskunnassa ja jota ilman ihmiskunta ei tulisi toimeen ja joka on suurena tekijänä siinä, että me yleensä valloitamme tätä palloa ja luontoa täällä. Meissä on suuri kokemusten ja seikkailujen halu ja se on erittäin voimakas juuri länsimaisessa kulttuurissa. Se on ahrimanien lahja meille. Se vie meitä kyllä hyvin suureen harhaan toiselta puolen, kun me ajattelemme henkistä elämää, sillä se kääntää huomion kokonaan pois ulkonaiseen meidän omasta hengestämme, niin että me lopulta etsimme totuutta vain ulkopuolelta itseämme ja meitä ympäröivästä luonnosta, emmekä huomaa mikä toinen tie on ihmiselle myöskin välttämätön. Ahrimanit pääsivät siis itse persoonallisina olentoina pois meidän ihmiskunnastamme ja samalla tavoin myös ne saatanat, jotka Atlantiksessa houkuttelivat meitä mustaan magiaan.

Valkoiset saivat siis, niinkuin jo mainitsin, nämä ahrimanit puolelleen. Mutta valkoiset eivät saaneet ainoastaan ahrimaneja, vaan myöskin ihmisolentoja sekä suuren joukon niitä Kuusta tulleita ihmisolentoja, jotka siellä olivat olleet ihmisiä, siis varsinaisia lusifereja sekä myöskin suuren joukon kehittymättömiä meikäläisiä ihmisiä. Kaikkia näitä saivat valkoiset puolelleen. Mustat maagikot taas saivat puolelleen hyvin suuren joukon meidän ihmiskunnastamme ja suuren joukon muuta ihmiskuntaa, jotka eivät muuten ymmärtäneet paljon mitään. Näitä mustat saivat puolelleen. Oli siis tuo suuri kahtiajako Atlantiksessa, ja mustat siinä sodassa hävisivät.

Nyt meidän eteemme nousee kysymys: millä tavoin nuo valkoiset tietäjät saattoivat auttaa ihmiskuntaa? Mitenkä he näiden suurten katastrofien perästä ja nyt, kun on syntynyt uusi ihmisrotu, viides ihmisrotu, mitenkä heillä on tilaisuus auttaa ihmisiä? Mitenkä he satojen, tuhansien vuosien aikana ns. Vanhassa liitossa kykenivät auttamaan? Tietenkään sitä suurta ihmislaumaa ei voinut erikoisesti auttaa, sillä sen järki, sen äly, piti ensin kehittyä kuin itsestään. Luonnollisesti oli aina opettajia ja uskontoja, mutta aivan noin varsinaisesti ei voinut auttaa suuria joukkoja. Nyt on kysymys niistä kehittyneistä ihmisistä, jotka jäivät aivan kuin odottamaan, mitä meidän elämästämme tulee. Me olimme Atlantiksessa kulkeneet melkein vaistomaisesti mustien maagikkojen jäljissä. Me olimme palvoneet mustia maagikoita, olimme hyvin innostuneita siihen, että me saimme kaikkea haluamaamme nautintoa. Meidän elämäme jäi silloin kuin kysymysmerkiksi, varsinkin sen perästä, kun suuri katastrofi oli ollut. Me synnyimme uusiin rotuihin. Nyt on siis kysymys vain siitä, millä tavoin viisaat auttoivat, koettivat auttaa juuri näitä edistyneempiä ihmisiä. Vähemmän edistyneet saivat kehittyä omissa oloissaan. Mitenkä Valkoinen veljeskunta koetti auttaa lusiferolentoja?

Sanon heti erään selviön, aksioman, jonka jokainen tietää omasta kokemuksestaan oikeaksi, kun hän tutkii itseään vähäisen. Meissä on juuri Lusiferin kautta, sen kautta, että meillä on äly, kaksi suurta pahan mahdollisuutta, jotka ovat omiansa meitä estämään henkisesti kehittymästä.

Toinen näistä pahan mahdollisuuksista on se, että meidän älymme on todella saanut ahrimaneilta sen mefistofelisen tuntomerkin, että se epäilee, se ei usko mitään, se tahtoo kokea. Se on hirmuisen suurena esteenä kaikessa hyvässä. Me olemme alttiit epäilemään. Se on suuri heikkous, jollemme tee siitä vahvuutta.

Toinen suuri heikkous, jollemme sitä voita, on kunnianhimo ja ylpeys. Sen tähden, että me olemme järkeviä, älykkäitä ja nerokkaita olentoja, me huomaamattamme sädehdimme ylpeyttä ja nousemme mielellämme toistemme yläpuolelle. Olemme kunnianhimoisia. Tahdomme olla eteviä maailman silmissä, mutta oikeastaan omissa silmissämme.

Me olemme siis epäileviä ja ylpeitä luonnostamme. Epäileviä olemme sen hengen vaikutuksesta, minkä me olemme saaneet ahrimaneilta. Erikoisen ylpeitä me olemme lusifer-olemuksemme puolesta, niin ylpeitä, että lusifereina me otamme vaikka taivaan väkiryynnäköllä.

Nyt me tiedämme, että on vain yksi ainoa keino, millä me voimme voittaa sekä epäluulon että ylpeyden, ja se on rakkaus. Jos me todella rakastamme toista ihmistä – minä en nyt puhu mistään aistillisesta hurmiosta – jos me siis rakastamme toista ihmistä, niin me ensinnäkin luotamme häneen. Siis kaikki tuo ahrimaninen epäily poistuu. Siinä määrin kuin me rakastamme, siinä määrin me luotamme. Ja kun me rakastamme toista ihmistä, niin me emme ole ylpeitä tuon toisen edessä, vaan me tunnemme itsemme aivan nöyriksi ja tahdomme olla aivan nöyriä, sillä rakkaus on juuri sitä, että se luovuttaa vallan ja kunnianhimon ja tarjoaa itsensä. Me tiedämme tämän hyvin jokapäiväisestä kokemuksesta. Aistillisessakin rakkaudessa tämä voi ilmetä. Mies voi mennä polvilleen rakastettunsa eteen, jos hänen suurin onnensa maailmassa on saada tuo ihminen. Minä en mene sanomaan, etteikö sekin voisi olla todellista rakkautta, että mies lankeaa polvilleen ja etteikö rakkaus voisi myös ilmetä ulkonaisessa nöyryydessä. Siis kun me rakastamme, niin me luotamme ja me pääsemme sillä tavoin epäuskostamme ja ylpeydestämme, jotka ovat henkisen etenemisemme esteenä.

Vanhojen viisaiden täytyi herättää luottamusta ja rakkautta. Ei tietenkään mitään aistillista rakkautta, mutta todellista rakkautta. Siis mestareiden eli opettajien piti herättää luottamusta ja rakkautta. Ja koska näitä tällaisia mestareita ja opettajia on liikkunut enimmäkseen itämailla, niin me voimme, kun tutkimme itämaalaisia olentoja menneisyydessä ja myöskin nykyisyydessä, aivan huomata, kuinka mestari, tuollainen viisas tietäjä, ottaa opetuslapsen eli oppilaan itselleen vasta silloin, kun hän on tullut vakuuttuneeksi oppilaan luottamuksesta ja rakkaudesta. Jos luette kertomuksia Intian vanhoista tietäjistä ja joogeista, niin voitte havaita, että kun oppilaat pyrkivät heidän luoksensa, niin he ensin aina työntävät pois tuon oppilaan aivan kylmästi. Opettaja voi ehkä ensimmäisellä kerralla sanoa, ettei hän ota lainkaan vastaan. Hän on ehkä juuri toisten oppilaiden ympäröimänä, kun tämä uusi oppilaskokelas tulee hänen luokseen. Opettaja ei ole huomaavinaanakaan tätä uutta pyrkijää. Toiset oppilaat työntävät pyrkijän pois. Tämä on ensimmäinen koettelemus. "Minkä tähden sinä tulet luokseni?" Tietenkin ihminen, joka pyrkii opettajan luo, etsii todella silloin korkeampaa kehitystä. Ja varsinkin Vanhassa liitossa tämä tällainen etsintä oli varsin harvinaista; ei niitä ihmisiä ollut montakaan, jotka sillä tavoin etsivät totuutta. Kun ihminen siis etsi totuutta, etsi tietä ja tahtoi kehittyä henkisesti, niin hän oli luonnollisesti saanut vihiä jostakin opettajasta ja pyysi, että hän sen opettajan luo saisi pyrkiä. Sitten opettaja ensimmäisellä kerralla ottaa pyrkijän näin kylmästi vastaan. Hän tahtoo koetella, tuleeko tämä pyrkijä uudestaan. Jos oppilas lamautuu, niin hän ei tule uudelleen, mutta jos hänellä on todellista halua, niin hän tulee uudelleen. Silloin hän toisella kerralla kuka ties jo pääsee opettajan puheille. Nyt opettaja kysyy pyrkijältä: "Mitä sinä tulet minulta etsimään? Miksi sinä minun luokseni tulet?" Oppilas lankeaa tietenkin maahan tai kumartaa syvään ja selittää, että hänellä on ollut sellaisia ja sellaisia kykyjä ja unia, että hän on lukenut näitä asioita ja hän on aivan vakuuttunut siitä, että tämä on juuri hänen opettajansa. – "Mitä, sinähän olet paljon lukenut, sinähän olet niin etevä, minkä tähden sinä kuitenkin tulet minun luokseni? Älä sinä mitään minulta etsi, mene sinä vain toisten luo." – Näin sanoo nyt tuo opettaja, ja niine hyvineen saa pyrkijä taas lähteä pois. Tämä on toinen koetus. Sitten pyrkijä tulee ehkä vuoden perästä kolmannen kerran takaisin tai ehkä hän tulee pikemminkin. Hän yhä vakuuttaa, ettei hän voi mennä kenenkään muun luo, vaan tahtoo tulla juuri tämän oppilaaksi. Hän sanoo tuntevansa, että vain tämä

mestari voi häntä opettaa. – No niin, jos sinä olet niin hullu, niin kestätkö sitten niitä vaikeuksia, joihin minä sinut asetan? Minä pidän nimittäin sinua hyvin hulluna olentona. Minä panen sinut ehkä tuohon pimeään luolaan, jossa saat olla useampia kuukausia? – "Minä kestäen kaiken", sanoo pyrkijä, "jos vain saan olla sinun oppilaasi". – Näin pyrkijästä tulee oppilas, ja tavallisesti kuluu 7 vuotta mitä hirmuisemmissa kokemuksissa, joissa opettaja koettelee oppilaansa rakkautta ja uskoa. Häntä kohdellaan mitä sydämettäni. Häntä voidaan koetella esim. sillä tavoin, että opettaja sanoo: "Minä tunnen suunnatonta himoa tuota naista kohtaan ja hän viettää häitään sinä ja sinä päivänä. Tuo sinä hänet minun luokseni!" – Mitään epäroimättä lähtee oppilas matkalle. Tietenkin häntä niissä häissä kovasti pidellään pahoin, ja surkeana ryömien hän palaa opettajansa luo ja sanoo, että näin hassusti nyt kävi. Silloin opettaja voi hymyillä ja sanoa: "Luuletko sinä, että minä olisin häntä tarvinnut? Mene nyt tiehesi ja hoida haavojesi." – Tuontapaisille koettelemuksille pantiin pyrkijöitä Vanhassa liitossa. Muulla tavalla ei olisi tullut esille hänen luottamuksensa ja rakkautensa. Muulla tavoin hän ei olisi puhdistunut itsekkyydestä ja kaikesta huonoudesta. Kun oppilasta on seitsemän vuotta koeteltu, niin hänet vihitään mestarin oikeaksi oppilaaksi. Tätä Vanhan liiton järjestelmää noudatetaan yhä vielä hyvin paljon. Tietenkin nämä ihmiset, jotka ovat tällä tavoin hirmuisessa koulussa maan päällä, kuuluvat samalla toisessa maailmassa siihen sotajoukkoon, joka suorittaa tuota toista taivaallista sota, josta viime kerralla puhuimme.

Mutta sitten Buddha pani alulle ja Jeesus Kristus täydellisesti ryhtyi kolmanteen taivaalliseen sotaan. Se, mikä oli koko Salaisen veljeskunnan alituisena silmämääränä ja alituisena kysymyksenä oli: "Mitenkä me saisimme jumalaisen Kristuksen rakkauden tähän fyysiseen, näkyvään maailmaan, niin että se olisi kaikille ihmisille tarjolla ilman niitä hirveitä valmistuksia ja ponnistuksia, joita on tähän saakka ollut?" He tiesivät, että sellainen ei ollut mahdollista muuten kuin siten, että itse jumalainen rakkaus ja elämä, täydellinen rakkaus saadaan maan päällä fyysisesti ilmestymään. Jos saadaan tähän näkyvään maailmaan rakkauden perikuva, kuva Jumalasta, kuva jumalaisesta rakkaudesta, silloin kaikki ihmiset ovat kuin sielussaan ostetut ja lunastetut, ja silloin kaikkien ihmisten eteen avautuu pelastuksen tie. Mutta sitä suurta työtä ei voinut suorittaa, sen tiesivät kaikki viisaat Salaisessa veljeskunnassa, kukaan muu kuin tämän ihmiskunnan ihminen, joka täydellisesti luopuu itsestään, niin että Jumala voi hänet ottaa kokonaan omakseen, niin että Kristus, Aadam Kadmon, Jumalan Poika, voi täydellisesti hänessä ilmetä. Tämä jäi siis Valkoisen veljeskunnan veljien ainaiseksi odotukseksi ja profetiaksi. He sitä odottivat ja valmistivat, sillä olihan muutamia lusifer-olentoja, muutamia lusifer-ihmisiä tästä ihmiskunnasta (ei noita luokalle jääneitä Kuu-manvantaran ihmisiä), jotka lupasivat heille, että he tahtovat lunastaa ihmiskunnan. Oli ennen kaikkea kaksi, jotka tekivät tuon lupauksen, toinen se, josta tuli Gautama Buddha ja toinen se, josta tuli Jeesus Natsaretilainen. He panivat alulle kolmannen taivaallisen sodan.

VI Lucifer ja Antikristus

Kolmas sota taivaissa alkoi, niinkuin olemme sanoneet Jeesus Kristuksen työn kautta; ja se sota jatkuu yhä nyt. Se on iankaikkista sota, jota ihmiskunta käy ja joka on päättyvä ihmiskunnan voittoon. Tätä sota ymmärtääksemme ja valaistaksemme tahdomme sitä katsella kolmelta kannalta, ja samalla aina viitata myöskin niihin toisiin taivaallisiin sotiin, joista on ollut kysymys. Ne kolme kantaa, joiden valossa tahdon vielä katsella tätä Kristuksen sota, ovat: ensiksi kysymys pahasta yleensä ja siitä pahasta, joka aina kussakin sodassa on voitettava; sitten toiseksi on kysymys siitä, jota tahdomme nimittää karmalliseksi atomiksi, joka on tärkeä ymmärtää, että voisimme käsittää Jeesus Kristuksen työn ja Kristuksen sodan; ja kolmanneksi kysymys Jeesus Kristuksen jumaluudesta verrattuna kaikkiin toisiin varhaisempiin ja myöhäisempiin ihmiskunnan auttajiin ja vapahtajiin.

Ensimmäinen kysymys oli kysymys pahasta, pahan luonnosta ja pahan olemuksesta, siitä, mikä paha itsessään on. Minä uskon, että meidän ei ole vaikea määritellä pahaa sillä tavalla, että se määritelmä tulee aivan niin sanoakseni yleispäteväksi, ajattelen silloin pahaa ilmiönä, jonkinlaisena todellisuutena; ei ainoastaan sellaisena sisäisenä eettisenä todellisuutena, josta olemme paljon puhuneet ja jota myöskin yleensä pidetään pahan varsinaisena muotona. Mutta me emme ajattele pahaa ainoastaan tällaisena subjektiivisena, ihmisasteella olevalle luonnollisena ja ainoana pahana, vaan ajattelen sitä jonkinlaisena luonnonilmiönä, todellisuutena itse kosmoksessa. Sillä kaikkina aikoina on myös subjektiivisen pahan ohella ajateltu sitä luonnossa, kosmoksessa olevaa pahaa, joka voi elävää olentoa kohdata. Ja mikä on paha siinä merkityksessä? Se on kuolema ja häviö. Kun ajattelemme, että olemassaolon syvin, ainoa olemus on elämä, oleminen, sen perusteellinen olemus on itse elämä, niin ymmärrämme, että paha on se, mikä loukkaa tätä elämää, tätä olemista, mikä sen katkaisee jollakin tavalla, mikä sitä ehkäisee. Objektiiiselta kannalta on paha elämisen estäjä, hävittäjä, kuolema. Siksi sitä nimitetään: viimeiseksi viholliseksi. Sentähden tulee muistaa, että itse elämässä, jumaluudessa ei ole mitään pahaa, sillä jumaluudessa ei ole kuolemaa. Siis kaikista syvimmässä merkityksessä ei ole mitään pahaa, mutta ilmennyksessä, kaikessa ilmenneen todellisuuden esiintymisessä on olemassa tämä pahan, tämä elämisen loppumisen mahdollisuus, häviön mahdollisuus. Siis se on niin sanoaksemme objektiivinen paha. On aivan toinen asia, että meidän kannaltamme sen ei tarvitse olla pahaa, vaan hyvää. Ottakaamme esimerkki: sanomme, kun meissä on jokin tauti, että se on paha. Jos meillä on syöpä vatsassa, se vaivaa meitä kauheasti ja tahdomme päästä siitä vapaaksi ja annamme lääkärin leikata sen pois. Mutta jos asetumme syövän kannalle, niin se on sille kuolema, sen elämän loppu: siis sille on paha, mikä meille on hyvä. Tämä on erinomaisen räikeä esimerkki, mutta objektiivinen paha olemassaolossamme on juuri kuolema, muotojen kuolema. Ja muodot arvostelevat omalta kannaltaan. Muoto tekee hyvästä ja pahasta suhteellisen hyvän ja pahan, ja se katsoo omalta kannaltaan, joka sekin kanta voi olla eräs kanta. Se sanoo, että jokin on paha ja tahtoo, että se paha loppuu ja poistuu, se arvostelee suhteellisesti hyvää ja pahaa. Ihminen potee jonkinlaista syntiä ja jonkin aikaa tämä paha on hänestä hyvä, sillä se voi tuottaa nautintoa, mutta sitten lopulta tulee kärsimys ja hän ajattelee, ettei se olekaan mitään hyvää, vaikka on sitä hyväksi luullut, sillä se ei ainoastaan tuota ruumiillisia kärsimyksiä, vaan ehkäisee meitä inhimillisinä vapaina olentoina nousemasta niihin henkisiin korkeuksiin, joihin pitäisi nousta. Ennen se oli hyvä, mutta nyt se on muuttunut synniksi; nyt tahdon siitä päästä. Mutta onko itse paha siitä mielissään? Onko se jo tullut tottumukseksi? Pitääkö se siitä, että minä sanon, että nyt sinun pitää kuolla?

Kun katselen okkultisesti tätä maailmaa sisäisellä silmälläni, niin ei ole mitään puhdasta subjektiivista, ei ole olemassa muuta kuin objektiivinen. Siis pahe, synti on objektiivinen todellisuus. Se on juuri se, joka meitä vaivaa, se on kuin loiskasvi, se on kuin pirullinen olento, joka meitä ahdistaa. Se on kuin suuri voimapatteri, joka vaatii meitä yhtämittaa itseään ruokkimaan: anna minulle elämä, muuten kuolen pois! Se on jokin meidän syntimme tai paheemme, joka niin sanoo. Ei ole ihmisen ajatuksissa eikä mielikuvituksessa mitään

sellaista, joka häviäisi olemattomiin. Emme voi sanoa, että kun emme mitään pahaa tee, niin ei kai tee mitään, vaikka ajattelemme joskus itsestä ja jotakin synnillistä; mitä se mielikuvitus voisi vaikuttaa? Niin ihmiset lohduttavat itseään, mutta siinä he erehtyvät, sillä ei ole olemassa mitään olematonta. Ei ole olemassa mitään pelkästään subjektiivista, vaan se on omassa maailmassaan objektiivista, oleellista. Siis meidän pahat taipumuksemme ovat objektiivisia, jotka sinänsä ovat olemassa. Niitten voittaminen, niitten nimittäminen pahaksi on erittäin ikävä kuolemantuomio niille; ja ne taistelevat kuolemaansa vastaan. Tämä on tärkeä kohta ymmärtää kaikessa psykologiassa.

Nyt kun ajattelemme ihmisen kehitystä ja kaikkia näitä eri kolmea sota, niin muistamme, että ensimmäinen sota oli se, joka alkoi Atlantiksessa, kun valkoiset maagikot taistelivat mustia maagikoita vastaan ja voittivat ja pelastivat meidät mustan magian liallisesta houkutuksesta. Mitä se merkitsee? Musta magia on jotakin, joka on tekemisissä meidän tahtomme kanssa. Siis meidän tahtomme voi tulla mustaksi. Ja mitä se merkitsee? Se merkitsee luonnollisesti, että meidän tahtomme on tietoisesti Jumalan tahtoa vastaan. Mitä tämä merkitsee käytännössä? Se merkitsee alkutaipaleella sitä, että meidän tahtomme tulee julmaksi ja tahdomme tuottaa toisille kärsimyksiä ja tahdomme toisia piinata, ahdistaa ja tehdä kaikkea pahaa. Me voimme nähdä pieniä mustan maagikon taipumuksia jo lapsissa. Se voi olla perintöä Atlantiksesta, joka on kulkenut heidän tietämättään heidän veressään. Se tulee ilmi enimmäkseen pienissä pojissa – ei paljonkaan tytöissä – pojat voivat tappaa kiduttamalla karpäsiä nyhtäen ensin siivet ja sitten jalat. Tämä käy lapsilta verraten tietämättä, mutta se on kuitenkin jotakin vanhaa mustan magian perintöä, joka voi kasvaa tai hävitä. Kaikki julmuus on kuin ensimmäinen askel mustaan magiaan, oli se sitten teoissa tai ajatuksissa. Tämä julmuus tulee ilmi sodassa ja kaiken sen mukana, joka sotaan liittyy. Silloin ihmiset unohtavat olevansa ihmisiä ja voivat joutua kuvaamattoman julmuuden tilaan, aivan kuin horrostilaan. Se on joukkosuggestio, joka tulee yksilöön silloin kun hän ottaa osaa sotaan – joka tietenkin jo itsessään on mustaa työtä.

Nyt Atlantiksessa tuo valkoisten sota mustia vastaan oli aivan välttämätön, jotta pieni ja nuori ihmissielu olisi ollenkaan pelastunut. Minkä tähden se oli välttämätön? Voimme sen hyvin ymmärtää, kun kuvittelemme ja katselemme meitä ihmisiä silloisessa tilassamme. Olimme syntyneet ihmisiksi jo miljoonia vuosia varhemmin. Olimme syntyneet ihmisiksi jo tällä maapallolla, mutta joka tapauksessa olimme vielä aivan nuoria, jotka vielä minuuksina olimme taivastasolla, joka on ihmisminuuksien koti. Kun olimme ruumistuneet fyysiseen ruumiiseen, niin meidän pieni lepattavan liekin tapainen minuutemme tai mitätön osa siitä tuli tähän ruumiiseen, ja se pieni ajatus eli järki kasvoi vuosisatain vierieissä. Mutta silloin mustat maagikot alkoivat salaa meitä houkutellessa, ei sentähden, että olisivat tahtoneet tehdä meille pahaa, mutta oman kehityksensä ja kohtalonsa takia, sillä he tahtoivat itse kehittyä ja houkuttelivat silloin meidät palvomaan itseään. Se, mikä heille oli kokemusta, olisi voinut tulla meille äärettömän kohtalokkaaksi, jos he olisivat saaneet herättää tuossa pienessä lapsellisessa minuudessa mustan tahdon, tahdon julmuuden, tahdon itsekkyyden. Silloin se olisi ollut meille äärettömän kohtalokasta, sillä siitä olisi seurannut kuolema. Me olisimme silloin minuuksina kuolleet pois taivaallisesta tilasta, ja se ei ole luonnon eli elämän tahdon mukaista, sillä se ei saa tapahtua ihmisten tietämättä vaan tieteen; jos ihminen tahtoo tulla mustaksi maagikoksi, tappaa hän itsensä moraalisesti ja erottautuu henkisesti ja metafysisesti monadista. Tämä ei voi tapahtua, sillä ei ole kuin yksi ainoa majesteetti ja Jumala, sitä sellaista seuraisi kuolema. Mutta kuolla ei kukaan ihminen saa, ei mikään jumalainen olento, joka kulkee ihmisasteen läpi; kuolla ei kukaan muu saa kuin se, joka sitä tahtoo. Ja kuka tätä tahtoo? Ainoastaan harvat sitä tahtovat, ja he silloin katoavat, mutta eivät heidän ikuisiksi ajoiksi; heidänkin täytyy vielä joskus alottaa uusi elämä. Siis ei ole olemassa muuta kuin elämä, mutta nyt on ihmisellä kuitenkin se mahdollisuus, että hän äärettömiksi ajoiksi luopuu kuolemattomuudesta ja kuolee. Se on mustan maagikon kohtalo, sellaisen, joka tahtoo asettaa tahtonsa elämää vastaan.

Atlantiksensa mustat maagikot tahtoivat houkutellessa meitä, hyvin vaillinaisesti älyllisiä olentoja, ja se on elämän kannalta luvatonta. Sentähden tapahtui tuo sota, valkoisten sota mustia vastaan, että sen avulla suojeltaisiin lopullisesti meidän minuuttamme. Asetettiin aivan kuin suojamuurit meidän minuuksiemme

ympäri. Sillä tavalla järjestettiin sellainen taivas eli paratiisi, josta ihmisminä ei pääse kuin tahtomalla. Ihmisminuudet muodostivat kuin enkelikunnan eli hierarkian näkymättömässä maailmassa ja nämä ihmisminät ovat kaikki suojeltuja ja nämä kaikki ovat kuin Jumalan helmassa. Näitä ei pidä houkutella pois. Kaikkien meidän enkelimme ovat taivaissa aina, ja niinkuin pienet lapset suunnanneet katseensa Jumalaan, eivätkä nämä enää lankea mustaan magiaan.

Tuo ensimmäinen sota taivaissa, suuri valon sota pimeyttä vastaan sai aikaan suurenmoisen tuloksen. Meidän on siis kiitettävä Valkoista veljeskuntaa, sitä kantajoukkoa, joka tuli muualta, suurenmoisesta avusta. Ja se työ jatkuu yhä; se on saanut riveihinsä suuria ihmisjoukkoja, se yhä suojaa ihmisminuuksia muurina pahaa vastaan, sillä se on luonnon tahdon mukaista. Valkoinen veljeskunta rakensi tämän muurin ja ylläpitää sitä yhä, niin että me olemme ihmisminuuksina siinä suojellut. Mutta se ei ole mikään ansiomme, vaan se on apu, jonka olemme nuorina lapsiolentoina saaneet. Ja se apu on luonnon käskystä tullut. Ei se ole erikoinen armonosoitus Valkoisen veljeskunnan puolelta, ei se ole ainoastaan hyvyttä ja uhrautuvaisuutta meitä kohtaan, vaan se on luonnon pakko, Jumalan tahto. Mitä enemmän me kasvamme, sitä enemmän me tunnemme kiittolisuutta niitä kohtaan, jotka yhä ottavat osaa siihen työhön, ja me itse kiiruhdamme ottamaan osaa siihen työhön.

Toinen taivaallinen sota on se, jota ihmisyksilöt käyvät Valkoisten veljien esimerkkiä seuraten ja heidän kehoitustaan noudattaen. Ensimmäistä sotaa nimitämme sodaksi Saatanaa vastaan, eli pahaa tahtoa vastaan. Toinen sota on sota Ahrimania vastaan, joka tapahtuu juuri ihmisen omassa sielussa. Se on sota sitä Ahrimanin houkutusta vastaan, joka on sitä, että me ihmiset olemme tunne-elämässämme sanomattoman taipuvaisia lankeamaan kaikkiin sellaisiin tunteisiin ja aistimuksiin, jotka tuottavat meille nautintoa ja hyvää tunnetta, iloa ja hyvää mieltä, aivan persoonallista onnea, yksilöllistä onnea. Samalla olemme taipuvaiset kammoamaan tunteita, jotka rajoittavat ja rikkovat rauhaa. Me etsimme tunne-elämässämme sitä tunnetta, joka pysyisi ja olisi iankaikkinen ja jossa aina voisi elää ilman että sisäinen rauha ja harmonia rikkoutuisi. Sitä etsimme, mutta olemme silloin hyvin suurien harhojen alaisia, Ahrimanin harhojen edessä, joka sanoo, että tämä tunne on hyvä ja ainoastaan tästä tulet rauhalliseksi ja onnelliseksi. Ahrimanilla on erikoinen ase kädessään, joka on omiansa meitä viehättämään, ja jonka eteen meidän täytyy polvistua; se ase on kauneus. Tunne houkuttelee omalla kauneudellaan ja me joudumme kaikenlaisten tunteiden valtaan. Sisässämme tiedämme, että etsimme jotakin sellaista, joka vapauttaisi meidät kaikista niin sanotuista tunteista ja kaikesta tunnelmallisuudesta ja kaikesta harhaanvievästä hartaudesta ja antaisi meille sen pysyvän ikuisen rauhan tunteen, joka antaa meidän aina olla kuin mestarin eli Jumalan edessä. Toinen sota taivaissa on juuri Valkoisten veljien apu sillä tavoin, että he yhä uudestaan koettavat vetää meitä esimerkein, sanoin ja opein ymmärtämään, mikä on ikuisen onnen edellytys ja millä tavalla sen voisi saada. Kaikkien heidän opetuksensa käyvät samaan suuntaan. He sanoivat: sinun on pyrittävä kaikkeen puhtauteen, totuuteen, rakkauteen ja kaikkeen jalouteen sekä epätsekkyteen, niin silloin sinä lopulta kyllä saavutat oikean tunteen, joka ei kuole. Kaikki muut tunteet ovat sellaisia, että ne kuolevat ja niitä uhkaa kuolema. Emme tahdo elää tunteessa, joka on tuomittu kuolemaan, vaan sellaisessa, joka on pysyväinen. Sentähden jokainen nuori ihminen unelmoi suurenmoisesta rakkaudesta, joka eläisi aina yhtä kauniina, lumoavana ja puhtaana. Hän ei nuorena ollessaan ollenkaan ajattele, että hänen lempensä ja rakkautensa saisi liidellä sinne tänne. Hän ei ihaile Don Juania ja Casanovaa. Ei mikään nuori nainen voi kuvitella Lucretian tai Messalinan tapaista naista ihanteekseen. Ei hän ajattele, että hän olisi tällainen yleinen nainen, joka rakastaisi tällä hetkellä yhtä, toisella toista, vaan sellainen, että hän voi tuntea oikeaa rakkautta ystävänsä kohtaan. Tämä toteutuu äärettömän harvoin, mutta me käymme yhä enemmän sitä aikaa kohti, jolloin todellinen nainen löytää todellisen miehen ja päinvastoin. Vaikka se ei ole vielä todellisuudessa ratkaistu, niin antaa se sielulle jonkinlaisen lohdutuksen, vaikkei se olisi vielä saavutettu. Harvat saavat sitä kokea, sillä tunne-elämä on häilyvää. Tunteet vaihtuvat. Ja se, että me ihmisinä edes ymmärrämme kaivata pysyvämpää tunnetta, on näiden opettajain ansio. He ovat koettaneet opettaa, mikä on oikea tunne ja että synnin palkka on kuolema: älkää antautuko nautinnon valtaan, sillä sitä seuraa kärsimys. Se on kausaliteetti-laki, syysuhteen laki, ettei ole mitään nautintoa ilman kärsimystä. Sitä on hyvin vaikea välttää, mutta suuret opettajat ovat aina

koettaneet opettaa vapautumaan näistä vastakohtien vaihteluista, niin että sielumme kulkisi sitä vaakasuoraa linjaa pitkin, jolloin nämä kaikki tällaiset häiriöt ovat kuin pinnalla. Saavuttakaa sielun tasapaino.

Me tiedämme, että ihmiskunta vanhoina aikoina tahtoessaan kulkea opettajan jäljessä, joutui lopulta siihen, että se tahtoi jättää tämän näkyvän elämän päästäkseen sen aiheuttamista vastakohtista vapaaksi. Vanhassa Intiassa oli yhteiskunta järjestetty niin, että määrättyssä iässä ihminen oli oikeutettu vapautumaan jokapäiväisestä elämästä. Se joka oli nuorena palvellut ja miehenä hankkinut perillisen, sai vetäytyä mietiskelemään. Ja oli ihmisiä, jotka aivan nuoresta lähtien saattoivat mennä erilleen muista ja vapaasti kehittää sielullisia voimiaan; he saattoivat vapaasti erottautua tästä ruumiista ja toisessa maailmassa saavuttaa tasapainon, niin ettei mikään nautinto voinut heitä houkutella enemmän kuin kärsimykset pelottaa. Mutta suurin osa ihmiskuntaa eli tavallista jokapäiväistä elämää ja ainoastaan otti joitakin hyviä neuvoja vastaan, joten jokapäiväinen yhteiskunnallinen elämä tuli yhä enemmän ja enemmän inhimilliseksi. Mutta se paha, jota vastaan taisteltiin tässä toisessa taivaallisessa sodassa ja jota yhä käydään, se on varsinainen sota näkymättömässä maailmassa, ja se ihmissielussa piilevä halu seurata virvatulia, se on taistelu Ahrimania vastaan.

Tietenkin kun tällä tavalla puhumme vähän skemaattisesti, että asia tulee selväksi, niin ei saa unohtaa, että ihmisessä ovat eri puolet sekoitettuina; tässä selvitellessä täytyy asia ottaa kaavamaisesti. Historiallisesti katsoen on eri aikoina käännetty huomio eri puoliin, niinkuin Atlantiksessa oli taistelu Saatanaa vastaan ja valkoisten voitto, vaikka ei ole vielä ihmisten voitto; olemme ainoastaan suojellut; toisessa on taistelu Ahrimania vastaan: opettajat kehoittavat seuraamaan itseään.

Sitten tulemme kolmanteen sotaan ja se on Kristuksen sota, sota ennenkaikkea Luciferia vastaan. Kristus voittaa Luciferin ja käskee meitä taistelemaan Luciferia vastaan. Lucifer on hyvin lähellä ihmistä ja itse asiassa meidän korkeampi minämme. Häntä vastaan ei Kristus taistele, vaan sitä persoonallista minää vastaan, joka on meillä Luciferin nojalla; jos ei olisi Luciferia, niin ei olisi mitään persoonallista minää, kaama-manasta. Kristuksen sota on sitä pahaa vastaan, joka on hyvin syvällä meidän persoonallisessa minässämme, (ei ainoastaan astraalipuolessamme), ja mikä se on? Voisi sanoa, että sillä pahalla on kaksi muotoa; se on oikeastaan yksi muoto, mutta se ilmenee kahdella tavalla: ylpeytenä ja merkillisenä sisäisenä tietona siitä että me sittenkin kyllä tiedämme, missä on onni, sellaista ylpeyttä, että me kyllä osaamme arvostella ja tiedämme, kuinka kaikki pitäisi olla ja ihmeellisen hyvin tiedämme, mikä on nurinkurista, ja me osaamme arvostella Jumalan töitä. Voimme mennä niin pitkälle, että sanomme, ettei ole mitään jumalaista eikä mitään moraalialia, ainoastaan sokeat luonnonvoimat, tulemme siis materialisteiksi; meidän järkemme, jonka olemme saavuttaneet pitkän kehityksen tuloksena, on korkein; ei ole mitään joka olisi meitä korkeampaa, me olemme lopullisia arvostelijoita tässä maailmankaikkeudessa; voimme sanoa, mikä on rumaa ja mikä on kaunista, me olemme lopullinen mitta. Ja lopulta nauramme kyynillisesti, että on olemassa muka jotakin hyvää ja rakkautta; olemme saavuttaneet viisauden huipun; ei ole mitään Jumalaa, ei mitään sellaista. Taikka sitten olemme tulleet tuollaisiksi epäilijöiksi tai agnostikoiksi, ettei voi mitään tästä kaikesta tietää ja me nauramme kaikelle tiedolle. Jos esim. tulee joku viisas, joka sanoo, että on jotakin kokenut ja sanoo, että on syntiä ja synnin palkka on kuolema, niin voimme ylpeästi nauraa ja sanoa: voi kuinka ihminen voi olla sokea kun luulee jotakin tietävänsä, ei ole mitään tietoa, kaikki on epävarmaa, kaikki on harhaa ja turhaa, ei ole mitään muuta tietoa kuin mitä on tieteellisesti voitu tutkia. Ja jos nyt vielä olemme agnostisella kannalla tai perin materialistisella, niin olemme vielä jollakin tavalla kehittymättömiä, ja täytyy tunnustaa, että vaikka ihmiset tieteilijöinä voivat sanoa, että niin ja niin on, niin kuitenkin loppujen lopuksi voimme korkeintaan sanoa, että me emme tiedä, Jumala ainoastaan tietää, miten oikeastaan on. Sen ymmärtää kaikista tutkimuksista, että paljon on ja niin hullulta kuin se kuuluukin, niin kuka ties, Jumalakin on. Niin täytyy meidän nykyaikaisina ihmisinä sanoa. Mutta siitä huolimatta, koska ihmisellä on tilaisuus päästä niin tarkkaan kokemukseen, kuin millä tasolla tieteellinen tutkimus on, niin voimme ylpeässä tietämättömyydessämme ajatella, että tietäminen loppui siihen ja siihen. Aivan niinkuin entinen koulun johtaja sanoi, että minä olen luonnontieteiden maisteri, ei ole muuta kuin mitä minä tiedän; mitä minä en tiedä, se ei ole enää mitään tietoa. Sellaiseen tyhmyyteen voi moni langeta. Se on meidän

tietämättömyytemme ja ylpeytemme, joka tulee sisästä päin, joka paisuu meissä, koska minämme on tietoinen siitä, että minä olen jumala. Sentähden voimme alemmassa minässämme paisua niinkuin sammakko, joka tahtoo laajentua härän kokoiseksi.

Eräs puoli on syvällä meissä ja se on se, että me sanomme ja uskomme syvällä itsessämme, että tämä sukupuoli meissä on sentään kuin kaiken elämän ja onnen perusta ja ettei elämässä ilman sukupuolisuutta ole mitään "charmia", ei mitään onnea, ei mitään suloa, että sukupuoliudesta johtuu olemassaolon koko viehätys. Sentähden yleensä ajattelemme, että milloin tulee se, jota voisin oikein rakastaa; jos olisi joku ihminen, josta oikein pitäisin, niin mistä minä oikein enää muusta välittäisinkään. Jos olisi ihminen, jonka kanssa muodostaisin koko kosmoksen, koko maailman, niin emme enää mitään kaipaisi. Tämä on hyvin syvällä ihmisessä. Vaikka hän sanoisi, että Jumalassa on ainoa onni ja ikuinen rauha, niin hänessä voi vielä paljon koettuaan ja kärsittyään olla ajatus, että kun löytäisin oikean rakkauden, niin olisin onnellinen. Tämä myös johtuu ylpeydestä, että me voisimme järjellämme ja ajatuksellamme määrittellä, mikä on ikuinen autuus ja onni. Emme järjellämme kykene sitä määrittelemään, ja tästä ylpeydestä pitäisi meidän päästä. Tietenkään en sano, että ette kaikki olisi sitä jo huomanneet, mutta meidän täytyy tarkistaa hyvin asenteemme nähdäksemme, onko meissä jäljellä mitään sellaista uskoa, että voisimme itse jotakin määrittellä, sillä meidän ylpeytemme käy lankeemuksen edellä. Se ylpeys on voitettava, ja täytyy tulla siihen loppupäätökseen, ettei niinkuin minä tahdon, vaan niinkuin Isä tahtoo, niinkuin elämä itse tahtoo. Vaikka elämä miten tahtoisi meidän onnemme ja autuutemme suhteen, niin emme enää napise, sillä tiedämme, että elämä on valmistanut meille sellaista, jota emme osaa aavistaakaan. Ikuinen elämä on kaiken takana, ja se voi olla niin aavistamattoman suurta rakkautta, että miljoonat ihmiset vielä rakastavat toisiaan, me kaikki koko ihmiskunta, niin että emme osaa kaivata mitään persoonallista, mitään pientä. Elämällä voi olla niin äärettömän suuria yllätyksiä. On ihmisiä, jotka ovat paljon kärsineet ja tulleet hyvin yksinäisiksi, niin että ovat sanoneet itselleen hymyillen, että en minä usko mihinkään ihmeelliseen rakkauteen, mutta ovat kuitenkin sellaisia, että rakastavat kaikkia ja saattavat olla hyviä kaikille. Se on sellaista, jonka kaikki viisaat ja oman ylpeytensä voittaneet tietävät ja jota ei saa ylpeydellä häiritä.

Nyt Jeesus kolmannella sodalla voitti juuri tämän. Hän voitti juuri Luciferin. Hän koetti omassa elämässään olemalla esimerkkinä antaa sen elämän meille, niin että saamme Kristuksen rauhan, Kristuksen onnen, vaikka muu meiltä riistettäisiin, niinkuin se riistetään, mikäli se on meissä kiinni. En tarkoita, että olemme täällä maan päällä tulleet sietämättömiksi. Ei: kuta enemmän me Kristuksessa elämme, sitä enemmän maa muuttuu paratiisiksi, mutta meillä ei ole enää mitään itsekkäitä kaipauksia ja meidän elämämme maan päällä on sanomattoman onnellinen.

VII Kenen avulla – oman itsemmekö?

Uudessa testamentissa sanotaan: "Te olette kalliisti ostetut, älkää sentähden olko ihmisten orjia." Nämä sanat "te olette kalliisti ostetut" viittaavat hyvinkin suuriin inhimillisen kehityshistoriamme salaisuuksiin. Ja mahdollista on, että ne tarkoittavat asian kaikkia kolmea puolta, sillä tämä "lunastus" eli "kalliisti ostaminen" on suhteessa kolmeen taivaalliseen sotaan, joista olemme puhuneet. Ja jos eivät nuo sanat suorastaan tarkoittaisi kahta ensimmäistä taivaallista sotaa, niin ainakin ne tarkoittavat silloin kolmatta, sitä, jonka Jeesus Kristus pani alulle. Tarkoittiko Uusi testamentti noilla sanoillaan ainoastaan viimeistä tai kaikkia kolmea, on vähäpätöisempi asia, mutta tuo sana "te olette kalliisti ostetut" on joka tapauksessa ihmeellisen kaunis ja sattuva kuvaus juuri näistä kaikista taivaallisista sodista ja niiden saavutuksista.

Viime kerralla tarkastimme noita sotia erikoisesti pahan probleeman kannalta sekä kuoleman ja kuoleman voittamisen kannalta, mutta tämä sama kysymys kuoleman voittamisesta vie meidät itsestään sitten seuraavaan kysymykseen eli seuraavaan näkökantaan, jolta nyt tahdomme tarkastaa näitä sotia, nim. siihen näkökantaan, jonka sanotaan olevan yhteydessä karmallisen atomien kanssa ja siihen näkökantaan, joka on yhteydessä sen kysymyksen kanssa, joka koskee Jeesus Kristuksen jumaluutta, jumaluuskysymystä.

Tahtoisimme siis nyt tällä kerralla kääntää huomiomme ensin tähän atomikysymykseen. Mitä me tarkoitamme tällä karmallisella atomilla, taikka, niinkuin myös olen joskus sanonut, tällä lahjaksi saadulla atomilla. Sitä ymmärtääksemme meidän täytyy lyhyesti kiinnittää huomiomme ihmishengen eli ihmisen olemuksen kysymykseen, mitä ihminen oikein on olemukseltaan. Kaikki tiedämme, että koko vanha teosofinen viisaus, joka tulee ilmi maailman kaikissa uskonnoissa ja todellisissa filosofioissa, on siinä, että ihminen olemukseltaan on jumaluuden lapsi, jumalanpoika, jumalainen, syntynyt Jumalasta, syntynyt elämisen suuresta salaisuudesta. Ihminen on olemukseltaan henki ja henkenä hän on Jumala. Ihminen ei ole ainekasa, ei atomimöykky, ei ruumis, joka elää ja kuolee ja on silloin haihtunut olemattomiin. Ihminen ei ole muoto, ihminen on henki. Tämä on todellista spiritualismia ja se on kaiken materialismin vastakohta. Sentähden teosofinen liike on alusta alkaen asettunut taisteluun materialismia vastaan. Ja me tiedämme, että meidän aikamme ei ole enää viimeisten tieteellisten saavutusten mukaista asettua materialismin kannalle elämän suurten kysymysten suhteen, vaan suurimmat tiedemiehemme ja ajattelijamme tunnustavat, että henki on jotakin itsessään olevaa, ei ainoastaan materian tuloksena, vaan jotakin, joka on itsessään olevaa. Henki eli tajunta on olemassaolon toinen puoli ja juuri se, joka on meille kaikista läheisin ja tutuin puoli, koska olemme tajuisia olentoja, emmekä mistään tietäisi, ellemmme olisi tajuisia. Henki, tajunta, on spiritualiselta kannalta jotakin itse olevaa, yhtä ikuinen ja vanha kuin aine. Spiritualismi ei suinkaan kiellä aineen todellisuutta, ei asetu niin jyrkälle kannalle, että sanoisi, ettei ainetta ole olemassa. Se sanoo, että ainetta ei ole olemassa enemmän kuin henkeäkään, sillä ainoastaan Jumala, jumalainen elämä, on kaiken takana. Me emme tiedä mistään muusta kuin tämän jumalaisen elämän ilmenemisestä, siinä on kaksi puolta, henki ja aine. Ne me tunnemme, ja me asetumme naurettavalle kannalle, jos kiellämme jommankumman. Spiritualismi opettaa meitä ymmärtämään ainetta. Aine ei ole ainoastaan se, minkä me muotoina ymmärrämme, aine ei ole kokoomus fyysisiä atomeja. Kun me katselemme tätä näkyvää maailmaa, sanomme, että se on rakennettu atomeista. Mitä nämä atomit ovat? Meidän tieteelliset ajattelijamme sanovat, ettei voi ratkaista atomien salaisuutta, sillä kun he menevät kyllin kauas atomitutkimuksissa, he huomaavat, että atomi on ehkä vain ajateltu piste, voimapyörre, joka saa aikaan fyysisesti havaittavia atomeja. Atomi on itsessään salaisuus. Se on voima, ja siinä voi olla järkeä, ajatusta, niinkuin vanha viisaus sanoo. Ja aikain viisaus on aina tahtonut sanoa: tämä atomi eli paremmin sanoen tämä aine on Jumalan taikavoima, yhdentekevää, miten tahdomme sitä kuvailla, kaikki kuvaukset ovat sanoja, me emme pääse salaisuuden perille, mutta meidän järkeämme ehkä jonkin verran valaisee, kun ajattelemme, että itse Jumalan, itse elämän sisällä piilee salainen voima, jonka avulla elämä voi ilmetä, salainen mahdollisuus

ilmetä. Ilmeneminen on välittömästi riippuva siitä, että tuo rajaton, ääretön elämä voi rajoittua. Spiritualisteina me tahdomme mieluummin käsittää tätä rajatonta elämää tajunnaksi, että se on tajunta, aivan rajaton ja ääretön ja että tuossa tajunnassa syntyy rajoitusta, ja se rajoitus on aineen salaisuudesta riippuva. Mutta älkäämme unohtako, ettemme tiedä mitään sellaisesta tajunnasta, joka on aivan ääretön, jolla ei siis ole mitään kohdetta. Se tajunta on meille tajuttomuutta, sentähden me emme tahdo määritellä itse absoluuttista elämää. Me tiedämme, että kun siinä syntyy rajoitusta, joka perustuu aineen taikavoimaan, silloin tuossa ilmennyksessä, oli se ilmenemisessään kuinka suuri tahansa matemaattisesti, siinä ilmenee tajunta ja se tajunta on rajoittunut, se voi tajuta jotakin, tajuta itseään. Mutta äärettömyys, jolla ei ole mitään rajoja, ei myöskään voi tajuta mitään, se on itse tajunta vain, tajuttomuus. Ilmennyksessä ainoastaan on tajuntaa, ja ilmennyksessä itsessään on rajoitusta ja muotoa. Tämä on vanha filosofinen, esoteerinen näkökanta. Ja aineen perijuuuri, sisäinen olemus on tämä jumaluudessa piilevä kyky rajoittua, eli kyky rajoittamaan, jonka avulla tajunta ilmenee.

Tämä on filosofinen tausta, tämä on kaiken olemassaolon syvin filosofinen salaisuus, mutta eihän se vielä selitä käytännöllisesti paljon, ei meidän ilmennyttä kosmostamme. Sentähden meidän täytyy ottaa askel eteenpäin ja tarkastaa tätä ilmenemistä, rajoitusta. Mitä siinä silloin huomaamme? Elämän ensimmäinen rajoittuminen, herääminen ilmennykseen eli rajoitukseen on Isä. Se on, niinkuin sanotaan, ensimmäinen suuri, ilmenemätön Logos. Ja vasta sitten tässä ensimmäisessä ilmenemättömässä Logoksessa eli Isässä tapahtuu itse ilmennys, ja ilmennyksen syvin metafyyssinen realiteetti on siinä, että Isä yhtämittää ajattomuudessa, ikuisuudessa, synnyttää, sillä tämä Isä, niinkuin myös sanotaan kaikissa vanhoissa uskonnoissakin ja kaikessa esoteerisessa filosofiassa, on rakkaus, rakkauden olemus. Ja rakkaus on siinä, että se rakastaa. Me emme voi käsittää rakkautta, joka ei olisi toimintaa eli rakastavaa rakkautta. Sellainen rakkaus ei ole mitään, joka ei mitään rakasta. Siis rakkauden olemus vaatii jotakin, jota se voi rakastaa. Tämä Isän rakkaus on siinä, että se, niinkuin esim. vanhassa intialaisessa filosofiassa sanotaan, moninaistuu, jakautuu, jakaa itsensä. Silloin se rakastaa kaikkea sitä jakautumista eli niitä jakautuneita, jakautumisesta syntyneitä. Näitä yksilöitä, joita syntyy aina Isästä, nimitetään milloin monadeiksi, milloin jumalanpojiksi. Tajunnan kannalta nämä silloin ovat tajuntayksilöitä, yhtä täydellisiä kuin Isä. Mutta rakkaus ei ole vain siinä, että se synnyttää ja rakastaa. Rakkauden oma olemus on myöskin jossakin äärettömässä autuudessa, ja tämä ääretön autuus on mahdollinen ainoastaan sillä tavoin, että nuo yksilöt, joita rakkaus rakastaa, vastaavat rakkauteen, ovat autuaita siitä rakkaudesta, voivat myöskin rakastaa. Ja näiden monadien eli jumalanpoikien rakkaus Isää kohtaan, jos se jotakin on tuossa syntymisessä, on se ainoastaan Isän rakkauden tuntemista, ehkä jotakin tietoa siitä, että Isä rakastaa, mutta heissä, näissä jumalanpojissa, monadeissa, niinkuin Leibniz sanoo, ei ole mitään itsetietoista ja todellista kykyä rakastaa. Sillä rakkauden kyky perustuu siihen, että yksilöllä on itsetietoisuutta, että yksilö on olento, joka voi rakastaa. Mistä nämä monadit, jumalanpojat, samassa kuin syntyvät, saavat yksilöllisen itsen eli minuuden, tajuntaolemuksen, joka voisi rakastaa? Sitä ne eivät silloin vielä saavuta, sitä ei luonnostaan voi olla. Kaikki rakkaus perustuu jonkinlaiseen vapauteen. Todellinen rakkaus perustuu siihen, että me olemme vapaita olentoja, ja me tiedämme inhimillisestä kokemuksestamme, ettei se ole mitään rakkautta, jos sokea luonnonvoima, sukupuolinen luonnonvoima, lumooa meidät ja vetää meitä yhteen toisen ihmisen kanssa. Se on ainoastaan luonnonvoima. Rakkaus on jotakin, joka sitten monien kokemusten perästä syntyy, jos tuo luonnonvoima osui oikeaan tai, jos me ymmärrämme luonnonvoiman tarkoittaman läksyn. Rakkaus voi syntyä sillä tavoin, että toinen näistä olennoista tulee äidiksi ja synnyttää lapsen; silloin syntyy rakkaus molemmissa tuota lasta kohtaan, joka ei voi vielä mitään antaa, joka on vanhemmilleen salaperäisellä tavalla iloksi, mutta ei itsetietoisesti osaa niitä rakastaa. Kuitenkin vanhemmat tuntevat rakkautta, sääliä, pienokaista kohtaan; he eivät voisi sitä hyljätä. Muutamissa uskonnoissa on kyllä niinkin tehty, mutta se ei ole ollut omiansa kasvattamaan inhimillisiä tunteita. Pieniä tyttölapsia on pantu kuolemaan ulos pellolle, koska on tahdottu poikalapsia, mutta se on sellaista, jolle meidän täytyy sulkea silmämme. Lapsen tulo maailmaan on niin ihana mysteeri, että se opettaa vanhempia rakastamaan. Se on rakkauden ensimmäinen koulu. Tai oikeastaan rakkauden ensimmäiseen kouluun kuuluu se, että nainen tulee avuttomaksi, mies hoivaa häntä, katselee myötätunnolla äidiksi tulevaa naista ja oppii siten kieltäytymään ja rakastamaan. Sitten lapsi opettaa rakastamaan. Sitten, kun kaikki lumous häviää, heidät riisutaan alastomiksi, silloin jää ystävä, toveri, siis se,

jota voi rakastaa. Ja rakkaus herää ja kasvaa. Jollei ole lasta ollut, voi olla, että nämä ihmiset ovat jo vähän kehittyneempiä, ehk'eivät tarvitse lasta, ehkä he voivat oppia rakkauden läksyn ilman lasta. Joka tapauksessa oikeassa avioliitossa kaksi ihmistä oppii rakastamaan toisiaan; he eivät ole sokean luonnonvoiman pauloissa; he oppivat pitämään toisiaan arvossa, luottamaan toisiinsa. Ja mikä on sen ihanampaa kuin tämä rakkauden voittokulku, tämä rakkauden syntyminen kahden ihmisen sydämessä. Rakkauden kyky, mahdollisuus rakastaa, piilee jokaisessa ihmisessä, mutta vasta kokemusten koulussa ihminen todella oppii rakastamaan. Rakkaus on siis elämän moninaisten vaiheiden tulos.

Nyt me myöskin ymmärrämme, kuinka on noiden monadien, noiden neitseellisten henkien, jumalanpoikien laita, jotka syntyvät Isän helmasta. Isä rakastaa heitä. He eivät vielä osaa rakastaa Isää, he ottavat vastaan Isän rakkauden, niinkuin pienet lapset vanhempiansa, varsinkin äidin rakkauden, mutta he eivät osaa vastata Isän rakkauteen, eivätkä osaa rakastaa toisiaan. Sentähden elämän koulu; kosmoksen suuri ilmennys, maailmankaikkeuden ilmennys, luominen, on siinä, että nämä jumalanpojat, monadit, oppivat rakastamaan. Ja se ei ole mikään pieni läksy, mikään nopea saavutus, vaan miljoonien vuosien saavutus, sillä me ihmiset, jotka nyt otamme ensimmäisiä askeleita rakkauden, vapaaehtoisen rakkauden, oppimisessa, me olemme jo läpikäyneet satumaisia kehityskausia tullaksemme tähän kohtaan. Ja me olemme nyt vasta oppimassa rakkauden läksyä, sillä rakkauden täytyy olla vapaa ja tietoinen, ihmisen täytyy itse tuntea ja tietää rakastavansa. Sitä varten on siis koko tämä luomisen suuri näytelmä. Se on kokemuskoulua noille neitseellisille hengille. Ja minkälainen on tämä olemisen koulu, olemisen suuri seikkailu? Onko se umpimähkäinen, onko se ilman ohjelmaa, ilman piirustuksia, vai onko se hyvin järjestetty, edeltäkäsinkin hyvin mitattu ja piirretty? Se on hyvin järjestetty, sen myöskin kaikkien viisaiden kokemus todistaa; kaikki vanha tieto sen todistaa ja sen jokainen meistä voi oppia kokemaan ja näkemään. Tämä kosmos on hyvin järjestetty; meidän kehityshistoriamme on edeltäkäsinkin viisaasti piirretty. Mikä on annettu meille avuksi, mikä näille monadeille, hengille, jumalanpojille, on annettu niin sanoakseni oppaaksi, turvaksi, sauvaksi vaelluksellaan? Se on aineen taika aivan erikoisessa merkityksessä. Kun Isä lähtee ilmennyksen tielle, hän heti itsessään synnyttää täydellisyyskuvan siitä päämäärästä, joka on saavutettava, siis, niinkuin meidän on tapana sanoa, täydellisen Jumalan Pojan eli ihmisen kuvan. Tämä suuri, täydellinen, taivaallinen ihminen, Jumalan kuva, asuu Isän tajunnassa; se on Isän luoma toinen Logos, Isän synnyttämä poika erikoisessa merkityksessä. Nyt on juuri huomattava: Isä, kuinka sanoisin, tajuntana vierittää itsessään näitä jumalanpoikia, monadeja, mutta samalla Isä itsessään, omassa tajunnassaan, luo kuvan täydellisestä ihmisestä, täydellisestä Jumalan pojasta. Tätä kuvaa nimitämme myöskin Kosmiseksi Kristukseksi. Se ei ole sama kuin kaikki nämä monadit, jumalanpojat, jotka syntyvät Isästä. Kosminen Kristus on synteettinen kuva. Mutta tämä kuva, Kosminen Kristus, kyllä sulkee syliinsä monadit. Ja vielä meidän täytyy lisätä eräs asia, kaikista tärkein. Kosminen Kristus on se Karitsa, joka maailman alusta lähtien on tapettu. Tämä Kosminen Kristus on itsessään aineellinen ilmennys, koska se on kuva. Tietenkin meidän kieleemme ja sanamme ovat enemmän tai vähemmän vertauskuvallisia ja ontuvia, emme osaa inhimillisellä kielellä kuvaila jumalaisia asioita. Mutta tämä taivaallisen ihmisen täydellinen kuva, elävä kuva, on samalla aineen salaisuus, koska se on juuri ilmennyksen ensimmäinen muoto. Nuo tajuntayksiköt, jumalanpojat, monadit, eivät ole vielä mitään varsinaisia muotoja; ne ovat kuin pisarat meressä, mutta ovat yhtä meren kanssa, ne ovat kuin säkenet tulesta, mutta yhtä tulen kanssa. Ne eivät ole rajoitetusti muodollisia, ennenkuin ne saavat muodon juuri tältä Kosmiselta Kristukselta.

Nyt tahtoisin lyhyesti kuvata asioita näin: jokainen monadi saa yhden atomin Kosmisen Kristuksen ruumiista, muodosta. Jokainen monadi tulee itse asiassa monadiksi, yksilöksi sen perusteella, että se liittyy yhteen atomiin Kosmisen Kristuksen ruumiissa.

Olen siis koettanut esittää asioita analyyttisesti, sellaisiakin asioita, joita kenties ei saisi esittää analyyttisesti, koska ne kuuluvat läheisesti yhteen. Kuitenkin olisi minusta väärin sanoa, että nämä monadit, jumalanpojat, yksiot, ovat sinään atomeja Kosmisen Kristuksen ruumiissa; ne eivät ole sitä sentähden, että ne ovat myöskin yksisyntyisiä, ainosyntyisiä, monogenes, kuten sanotaan Uudessa testamentissa, Isästä syntyneitä. Monadit ovat pikemmin Kosmisen Kristuksen veljiä, mutta sekään ei ole oikein sanottu. Ne

ovat Isästä syntyneitä, mutta samalla ne ovat saaneet kuin atomin Kosmisen Kristuksen ruumiissa. Ja tämä on oikeastaan niin yhtä, että me emme osaa tehdä ulkonaista eroa tässä. Kun katsomme metafysisesti todellisuutta, meille ei näy muuta kuin suuri, taivaallinen Jumalan poika, Aadam Kadmon, jonka ruumiissa kaikki monadit ovat, jonka ruumis näennäisesti on kokoonpantu äärettömästä määrästä loistavia tähtiä ja jokainen tähti on monadi. Vasta kun tarkemmin tarkastamme monadeja, huomaamme, että se on niiden ilmennys, aineellinen puoli, joka on atomina Kristuksen ruumiissa. Itse tajunnan kannalta ne ovat Isästä syntyneitä.

Tämä on nyt alkua, kaiken ilmennyksen metafyyminen tausta. Ja meidän tehtävämme ei suinkaan ole lähteä nyt seuraamaan tämän ilmenemisen kehitystä, aineeseen astumista tai yhä alemmaksi tulemistä. Me olemme nyt siinä ajassa, joka käsittää ihmisen fyysisen ilmenemisen tällä planeetalla. Sentähden meidän kehityksemme ei kuulu tässä sarjassa seurata monadien ihmeellistä vaellusta kaikkien luonnonvaltakuntien läpi, vaan me olemme tulleet ihmiskuntaan ja olemme nähneet, että jokaisen ihmisen takana on nyt yksi tähti, monadi. Tämä loistava, kirkas tähti on yhtenä atomina Kosmisen Kristuksen ruumiissa, mutta ihminen on jo pitkä saavutus, ihminen on itsetietoinen, tajuinen järkiolento, joka ilmentää jo sisäistä henkeä eli monadia jollakin tavoin.

Ihmisessä synty siis minuuus, ja me olemme näissä esitelmissä seuranneet tätä minuuden kehitystä ja minuuden kehityksen vaiheita pahan probleeman yhteydessä, toisin sanoen noissa suurissa näytelmissä, joita nimitetään taivaallisiksi sodiksi. Ensimmäinen sota oli sota Atlantiksessa, jolloin Valkoinen veljeskunta teki suuren hyväntuon ihmiskunnan hyväksi. Ja nyt voimme vielä lyhyesti valaista tätä apua, jonka muualta tullut veljeskunta antoi, sitä suurta lunastusta minkä se suoritti ihmiskunnan hyväksi. Voimme katsoa sitä nyt tältä atomiopin kannalta, tämän meidän Kristus-atomien kannalta.

Kun ihmisminä oli synnytetty omassa taivasmaailmassaan, oli ensimmäinen apu, minkä Valkoinen veljeskunta sille antoi, se, että se suojeli sitä minää mustasta magiasta eli pahan ylivallassa. Ihmisminä oli liian lapsellinen, kokematon, voidakseen itse vastustaa pahan houkutusia; siksi sen piti saada apua. Jos ihminen lankeaa mustaan magiaan, sen täytyy tapahtua hänen omasta vapaasta tahdostaan, ei lumouksesta, houkutuksesta. Siitä täytyi sentähden tuota ihmisminää suojella. Siksi Valkoinen veljeskunta tuossa ensimmäisessä sodassa pelasti minuudet tästä vaarasta, sai meidät kuin suojeltuun taivaspiiriin, jossa se yhä suojelee niitä pieniä lapsiminuuksia. Ja mitä tämä toiselta puolen merkitsee? Se merkitsee, että ne Kosmisen Kristuksen ruumiin atomit, jotka aivan kuin ympäröivät ja ilmensivät meidän henkeämme, monadiamme, ja jotka olivat siellä äärettömän korkeassa maailmassa – tämä ei tarkoita mitään paikallisuutta, vaan aivan sisäistä, henkistä, moraalista – että nämä atomit tuon Valkoisen veljeskunnan avulla, sen työn avulla, saatettiin laskeutumaan minuuden tasolle ja painamaan leiman minuuksiin, joka siis merkitsi, että jokaisen ihmisminän yhteyteen liittyi nyt kuva täydellisestä ihmisestä, taivaallisesta ihmisestä. Valkoisilla veljillä oli vanhan kokemuksen nojalla tieto siitä, minkälainen tämä kuva on järkevä, ajatteleva minälle. He saattoivat siis painaa leiman ihmisminään. Ja tämä ihmisminässä piilevä Kristuksen ruumiin atomi on se, joka on ihmisminän suuri suojelija, sillä ihmisminä silloin välittömästi tietää, tuntee, tajunnassaan on vaistomaisesti tietoinen siitä, että sillä on päämäärä, sen tehtävä elämässä on tietää, mihin on kehityttävä. Meihin jokaiseen ihmiseen Valkoisen veljeskunnan työn kautta, joka nyt etenkin fyysisessä maailmassa keskittyi sotaan mustia vastaan, on leimattu Jumalan Pojan kuva, tietoisuus jumalaisesta alkuperästä ja paratiisista. Meidän korkeampi minämme ei olisi osannut pyrkiä sisäisen hengen yhteyteen tullakseen tietoisuuteen oman itsensä päämäärästä, vaan meidän ihmiskuntamme on kaukaisia aikoja sitten, miljoonia vuosia sitten, ollut minuutena tietoinen tästä Jumalan poikuudesta, tästä Jumalan kuvasta, joka on siihen itseensä leimattu. Ajatelkaa, mikä äärettömän suuri työ, saavutus, tärkeä saavutus tämä on, mikä ihmeellinen apu meille ihmisille! Jumalan kuva asuu meidän korkeammassa, sisäisessä hengessämme, jonka luo meillä ei ole vielä mitään pääsymahdollisuuksia sen jälkeen, kun minuuus on syntynyt. Sentähden minuuus oli lapsellinen, pieni, minuudessa emme olisi voineet tietää mitään Jumalan Pojasta ja Jumalan Pojan täydellisyydestä ja inhimillisestä päämäärästä. Mutta sen kautta, että siihen leimattiin Jumalan kuva, sen kautta meidän ihmisminämme on siitä lähtien ollut tietoinen omasta päämäärästään. Tämä leimaaminen

tapahtui, niinkuin voitte lukea Salaisesta Opista, kun luette maanasaputrain työstä ja Valkoisen veljeskunnan avusta, silloin, kun Valkoinen veljeskunta saattoi liittää Kosmisen Kristuksen atomin tähän minuuteen.

Nyt te huomaatte ilman muuta, kuinka ontuva meidän kieleemme on, kun puhun atomista. Atomi on meidän mielestämme hyvin pieni, mutta ei ole kysymys mistään sellaisesta. Se atomi, josta puhun, on kuin Jumalan kuva meissä, mutta kuitenkin se on aineellinen salaisuus, ikuinen salaisuus meissä. Se on muodollinen, se on se, joka antaa muodon, ohjelman, meidän tajunnallemme. Sentähden nimitän sitä atomiksi.

Nyt sitten, kun ajattelemme toista taivaallista sotaa, niin teemme taas seuraavan huomion. Tuo atomi, Jumalan kuva, vedetään vielä enemmän alaspäin, inhimilliseen persoonallisuuteen, mutta tämä Jumalan kuvan eli atomin vetäminen minuudesta persoonallisuuteen eli astraaliruumiiseen ei voinut tapahtua samalla tavoin kuin tuo ensimmäinen leimaaminen. Tämä toinen perustui siihen, että oli tietäjiä, viisaita opettajia, jotka tahtoivat uhrautua ihmiskunnan hyväksi, Salaisen veljeskunnan kaikki jäsenet ja sitten, kun niitä alkuperäisiä on siirretty muualle tältä planeetalta ja veljeskuntaan on sitten tullut ihmisiä sijalle, näitä "uusia" veljiä. Millä tavoin? Olemalla opettajina ja esimerkkinä meille. He opettavat meitä uskonnoissa ja filosofiassa ja kaikin tavoin. He ovat aikojen aamusta lähtien ihmisten keskuudessa vaeltaneet, ilmaantuneet silloin tällöin. Ja aina on ihmisten joukossa ollut viisaampia olentoja, jotka ovat uhrautuneet toisten puolesta keskellä tätä aineellista maailmaa, jossa meillä on niin äärettömästi puuhaa, ettemme muista, keitä olemme. Ne opettajat ovat aina muistuttaneet meille, mitä varten olemme täällä ja keitä olemme. He ovat hengen ja moraalin suuria opettajia, he ovat niitä, jotka ovat aina opettaneet, että meidän on puhdistettava tunteemme. Ihmisellä on luontainen taipumus nautintoon; se on seurannut häntä eläinkunnasta. Ja kun hän on elänyt aina aistimaailman yhteydessä, hän on kehittänyt niitä kykyjään vapaammiksi ja korkeammiksi, ja on itsetietoisesti etsinyt nautintoja. Nämä opettajat ovat aina koettaneet opettaa ihmisille: "Älkää heittäytykö nautintoihin, paheisiin, synteihin, ymmärtäkää, keitä olette, etsikää tunne-elämässä pyhempitä tunteita, älkää alentuko aistillisiksi olennoiksi, vaan kehittäkää sielullisia, henkisiä tunteita itsessänne. Tietäkää, että kaikista kaunein tunne maan päällä on uskollinen rakkaus. Älkää etsikö nautintoa, vaan oppikaa palvelemaan toisia ja olemaan onnellisia kaikessa ystävytydessä ja avunannossa."

Sillä tavoin ovat nämä viisaat aina opettaneet. He ovat käyneet näkymättömässä maailmassa toista suurta sotaa, ja he ovat opettaneet meitä puhdistamaan astraaliruumistamme, kehittämään siinä kauniimpia, korkeampia ominaisuuksia. Ja me olemme siis voineet astraalisesti kehittyä, emme suinkaan kaikki, mutta jotkut meistä. Kun meitä on useampia satoja miljoonia sieluja tällä pallolla, niin vaikka kymmenenmiljoonaa niistä olisi kehittynyt sillä tavoin, että ovat puhdistaneet itseään sisäisesti, niin he jo siellä sisäisessä, sielun astraalisessa maailmassa ottavat osaa tuohon toiseen taivaalliseen sotaan syntiä ja paheita vastaan kaiken hyvän ja oikeuden puolesta. He ovat silloin olleet mukana opettajiensa ja johtajiensa avulla ja kanssa vetämässä alas tuota Jumalan kuvaa eli atomia astraalimaailmaan, ihmisten tunneruumiiseen. He ovat ensin tietenkä saaneet sen omaan itseensä. Viisaiden opettajien avulla on se atomi saattanut laskeutua heidän omaan astraaliruumiiseensa. Mutta koska näiden opettajien sekä myös heidän opetuslastensa läsnäolo näkymättömässä maailmassa on vaikuttanut, että heidän valonsa on loistanut siihen, se on loistanut toisiin ihmisiin, ihmiskuntaan, sillä tavoin, että me olemme voineet nähdä, kuinka tuo atomi, Jumalan kuva, on laskeutunut ihmiskuntaan, sen astraaliseen luontoon eli tunneruumiiseen. Useimmat ihmiset ovat tietämättömiä siitä yhtä hyvin kuin siitä, että minuudessamme on tuo leima, Jumalan kuva. Mutta jos he vuosituhansien aikana ovat kuunnelleet opettajien ääntä, niin, niin pian kuin he ovat "nousseet ja lähteneet etsimään opettajaa", niinkuin vanhassa Intiassa sanottiin, he ovat hyvin pian tunteneet sisässään sitä kaipausta ylevämpiin ja puhtaampiin tunteisiin, joka on auttanut heitä puhdistamaan omaa astraaliruumistaan. Ja he ovat päässeet sitten näkymättömässä maailmassa tajuamaan ihmisen täydellisyyttä, vieläpä näkemään taivaallista ihmistä eli Kristusta.

Siis aina sellaiset ihmiset, jotka ovat kulkeneet suurten opettajien jäljissä, ovat kehittyneet tajuntansa ulkopuolella suuresti ja toisessa maailmassa oppineet näkemään taivaallisen ihmisen, Kristuksen. Heillä ei

ole ollut käsitystä siitä, millä tavoin he voisivat saada Kristuksen tähän näkyvään maailmaan, mutta näkymättömässä maailmassa he ovat Hänet nähneet ja ovat oppineet odottamaan, että tuo täydellinen ihminen tulisi näkyvään maailmaan. He eivät ole osanneet vaikuttaa sen asian puolesta, sillä tässä näkyvässä maailmassa, omassa persoonallisuudessaan, he ovat ainoastaan olleet tietoiset siitä, että heidän on pyrittävä ylöspäin siihen täydellisyteen, joka on heidän opettajillaan. Ja he ovat myös tunteneet itsessään moraalisia, puhdistavia voimia ja tunteneet, että ovat menneet eteenpäin. Mutta tämä eteenpäin meno on useimmissa tapauksissa ottanut sellaisen muodon, että he ovat vetäytyneet pois ihmisten keskuudesta; heidän on täytynyt mennä erakoiksi, askeeteiksi, heidän on täytynyt tulla okkultisteiksi ja mystikoiksi, jotka sieltä yksinäisyydestään ovat auttaneet ihmisiä näkymättömässä maailmassa ajatuksin ja tuntein. Tänä päivänä se tie on vielä olemassa, ja monet ihmiset kulkevat sitä tietä.

Niin kuin voimme sanoa, että ensimmäinen sota taivaassa ja Valkoisen veljeskunnan ensimmäinen apu poisti kuoleman meidän minuudeltamme, koska se olisi kulkenut kohti kuolemaa, jos se olisi langennut mustaan magiaan, niin tämä toinen sota poisti kuoleman näkymättömässä maailmassa, koska se kasvattaa ihmisessä sellaisen tietoisuuden, joka antaa hänen elää fyysisen kuoleman jälkeen itsetietoisena olentona ja sitten syntyä jälleen maailmaan muistaen ennen olleensa olemassa. Se on ollut kuolemattomuuden, kuoleman voittamisen ihanne satojatuhansia vuosia. Meillä on Idässä kuvaava esimerkki. Te olette kaikki lukeneet siitä, että Tibetissä on kaksi päälaamaa, dalai-laama ja tashi-laama. Jos dalai-laama on enemmän poliittinen, ulkonainen hallitsija, niin tashi-laama on sisäinen hallitsija, "paavi". Ja te olette myöskin lukeneet, että nämä laamat ovat aina saman hengen eli ihmisyyksilön jälleensyntyviä. Aina, kun laama lähenee kuolemaansa, hän sanoo lähimmille ystävilleen, että hän tulee pian kuolemaan, mutta syntyy jälleen siihen ja siihen ihmislapsen. Ja hän mainitsee heille merkit, joista tuo lapsi tunnetaan. Ja noiden ystävä-laamojen täytyy usein mennä kaukasiin kyliin, ennenkuin löytävät sen lapsen, johon laama on syntynyt. Ja tavallisesti on niin että kun he menevät etsimään sitä lasta, niin heidän on vietävä mukanaan vanhan laaman esineitä, kuten rukousnauha, teekuppi ja myös muita samanlaisia esineitä. Ja kun he lopulta löytävät tuon lapsen – se lapsi saattaa olla viikon, kuukauden tai jo vuodenkin vanha – niin he asettavat tuon lapsen koetukselle. He tuovat tuon lapsen eteen kaikki nuo tavarat, joita ovat tuoneet mukanaan. Ja merkinä siitä, että tuo lapsi on jälleensyntynyt vanha laama, on se, että lapsi erehtymättä tarttuu niihin esineisiin, jotka kuuluivat vanhalle laamalle, siis hänelle itselleen edellisessä ruumiissa. Tästä on mitä jännittävimpiä kertomuksia, ja ne eivät ole mitään satuja. Meillä on Marco Polosta lähtien sellaisia kertomuksia, kaikkien niiden, jotka ovat päässeet Tiberiin asti. Meillä on tänä päivänäkin kertomuksia muutamilta tutkijoilta, jotka ovat itse saaneet nähdä nuo asiat, ja he tunnustavat kaikki seisoneensa hämmästyneinä tuon mysteerin edessä ymmärtämättä sitä. Ja tuon lapsen pitää itse asiassa myös sanoa jotakin, oli hän vasta vaikka muutamien viikkojen vanha. On kumoamattomia todistuksia siitä, että se tietty henki, joka asui tuossa laamassa, on nyt jälleensyntynyt tuohon lapseen. Ja niin on sama salaperäinen, kehittynyt ihminen aina tuolla hallitsijanistuimella. Sven Hedin, ruotsalainen matkailija, sai muutamia vuosia sitten tavata ja valokuvata tashi-laaman, ja hän kertoo, että se oli hänen elämänsä korkein, merkillisin kokemus. Hän ei olisi voinut ajatella ja aavistaa, että maan päällä on jotakin niin suloista olemassa kuin tuo tashi-laama. Hänen ilmeensä olivat niin lämpimät, rakkautta uhkuvat, sanat niin viisaat, tiedot niin laajat, vaikka hän oli vielä nuori, että se oli aivan uskomatonta. "En voi koskaan häntä unohtaa", kirjoittaa Hedin. Hedin ei teoretisoi sen enemmän, mutta hänen pieni kertomuksensa on omiaan vahvistamaan sitä uskoa, mikä on kaikilla itämaalaisilla Tibetissä, että tashi- ja dalai-laamat ovat tietyn saman hengen jälleensyntyviä.

Mainitsin tämän, koska se oli kuvaava esimerkki meille siitä, millä tavoin voidaan kuolema voittaa kuolemantakaisessa elämässä, että saavutetaan kuolematon, itsetietoinen persoonallisuus näkymättömässä maailmassa ja sitten syntyä tänne yhä uudestaan, kun se tahto on aina välittömässä yhteydessä fyysisen maailman kanssa. Se on korkein saavutus toisessa taivaallisessa sodassa.

Nyt tulemme kolmanteen taivaalliseen sotaan, siihen lunastustyöhön, jonka Jeesus Kristus suoritti ja siihen, millä tavoin se on yhteydessä tämän atomin kanssa. Kuten jo äsken sanoin, niin Valkoisen veljeskunnan piirissä aina aikojen aamusta alkaen tai ainakin tämän toisen sodan aikana on yhtä mittaa

odotettu sitä hetkeä, jolloin syntyi ihminen, joka saisi Jumalan kuvan maan päälle, joka saisi Kristuksen ruumiin atomin fyysiseen maailmaan, fyysiseen ruumiiseen. Sitä on odotettu, sillä se on tuo kolmas etappi kuoleman voittamisessa, se etappi, joka ei tee kuolemattomuutta enää ainoastaan kuolemattomuudeksi näkymättömässä maailmassa, vaan joka voittaa myös tämän näkyvän maailman ja tekee ihmisen kuolemattomaksi kerta kaikkiaan kaikissa maailmoissa, niin että ihmisen ei tarvitse syntyä jälleen, kuten ei Buddhakaan synny, mutta ei sillä tavoin, että ihminen jää nirvaanaan tai nirvaanan kynnykselle, vaan että ihminen tulee koko tämän maailman herraksi, näkyvän ja näkymättömän, niin että hän voittaa kuoleman kokonaan. Hänellä on vain yksi ruumis, se ruumis on itsessään sekä näkyvä että näkymätön. Se on juuri tuo Kristuksen ruumiin atomi, jonka hän on elävöittänyt ja tehnyt omakseen. Tämän työn suoritti Jeesus Kristus. Jeesus sanoo eräessä vertauksessaan: "On kätkeyty aarre, helmi, peltoon. Eräs mies kuuli siitä helmestä, meni ja möi kaiken, mitä hänellä oli, voidakseen ostaa pellon." Siinä on kuvattu koko meidän fyysisen elämämme salaisuus nyt Kristuksen jälkeen. Jeesus Kristus sai tuon atomin laskeutumaan tähän fyysiseen maailmaan, omaan ruumiiseensa. Häneen tuli siis Jumalan Poika, Jumalan kuva, täydellisesti, hän tuli Kosmiseksi Kristukseksi tässä maan päällä, ja sen kautta hänen atominsa, hänen Kosminen Kristus-minuutensa, sai loistaa kaikkiin, ja samalla se veti koko ihmiskuntaan tuon Jumalan kuvan, atomin, niin että Jeesus Kristuksen työn kautta on kaikissa ihmisissä nyt tuo helmi eli täydellisyyden siemen, Jumalan Poika – kaikissa ihmisissä heidän fyysisessä olemuksessaan, sydämessään. Ja sentähden Kristus avasi aivan uuden tien, mullisti koko meidän suhteemme jumalanvaltakuntaan. Hän sanoo: "Nyt on jumalanvaltakunta teidän keskellänne, nyt on jumalanvaltakunta lähestynyt. Muuttakaa mielenne, nyt tulkaa sisälle jumalanvaltakuntaan; teillä kaikilla on mahdollisuus siihen fyysisessä päiväajunnassa." Useimmat ihmiset eivät tiedä tästä, eivät suinkaan tunne, että heillä on tuo kallis helmi omassa fyysisyydessään, eivät osaa siihen uskoa. Mutta se on jokaista lähellä, lähempänä kuin koskaan ennen.

Tämä on tuo kolmas lunastus eli lunastuksen viimeinen huippu, kolmas puoli, jota Uusi testamenttikin tarkoittaa, kun se sanoo: "Te olette kalliisti ostetut." Sen kautta, että Jeesus Kristus suoritti oman työnsä, Kosminen Kristus saattoi laskeutua tähän näkyvään ihmiskuntaan. Nyt on Kristus meidän jokaisen sydämen ovella. Ennen oli Kristus näkymättömässä maailmassa. Useimmille ihmisille Kristus on vieläkin tajuttavampi sillä tavoin, mutta "monet ovat kutsutut, harvat ovat valitut". Mutta ainakin kutsutuille, valituille, on tuo mahdollisuus tulla Kosmisen Kristuksen yhteyteen fyysisessä päiväajunnassa. Tämähän merkitsee silloin sitä, että me voimme tässä fyysisessä päiväajunnassa kehittyä näkemään Jumalan Pojan täydellisyyden, inhimillisen täydellisyyden, sen päämäärän, jota kohti kuljemme, sen tehtävän, joka meille ihmisille on annettu. Tähän tarvitaan vain mielenmuutos eli kääntyminen. Kun me käännyimme ja muutamme mieleemme, niin me voimme tajuta ja nähdä, mitä varten olemme olemassa, voimme nähdä Jumalan Pojan täydellisyyden, Jumalan kuvan, päiväajunnassamme. Ja silloin me voimme lähteä kulkemaan sen toteuttamista kohti, ja silloin myöskin saamme tuntea, että Kosmisen Kristuksen voima meihin laskeutuu Jeesus Kristuksen avulla ja välityksellä. Me emme silloin ole turvattomia ja yksinäisiä ja heitettyjä oman onnemme nojaan. Me emme voi mitään omalla voimallamme, vaan sen vapahtajan voimalla, joka on meissä. – Tämä on se kokemus, joka on nyt jokaisen ihmisen edessä, jokaiselle ihmiselle mahdollinen.

VIII Antikristus

Ihmishengen salaisuus on todella syvä, sillä siihen ei kätkeydy ainoastaan hengen eli tajunnan, vaan myöskin muodon ja aineen salaisuus. Me sanomme, että ihmishenki on syntyisin Isästä; ihmishenki on Isän Jumalan yksi- eli ainosyntyinen poika. Ihmishenki on monadi, joka on syntynyt Isän helmassa. Mutta samalla on tähän tajuntapuoleen, jos ajattelemme henkeä tajuntana, myös liittynyt aineellinen, muodollinen puoli, aineen ilmennyksen mahdollisuus. Ja tätä ihmishengen aineellista puolta tai salaisuutta sanomme Jumalan kuvaksi, jumalaiseksi kuvaksi, aineen salaisuudeksi. Olen sitä myös nimittänyt atomiksi. Se on atomin aate, joka on erottamattomasti liittynyt tähän tajunnan ideaan. Yhdessä tuo tajunta ja atomi muodostavat ihmishengen. Ja kuten viime kerralla huomautettiin, emme saa käsittää tätä sanaa ainoastaan fyysisellä, karkealla tavalla. Se on ainoa salaisuus, idea, joka on ilmennyksen mahdollisuus. Tämä atomi on erottamattomasti yhtä hengen tajunnan kanssa. Me sanomme siitä myöskin, että se on äiti, Jumalasta syntynyt, Jumalan synnyttämä. Silloin se on myös sama kuin Kristuksen ruumis, sillä isä ja äiti yhdessä synnyttävät pojan, täydellisen ihmisen eli olemassaolon ihanteen Isän Jumalan tajunnassa. Mutta koska sillä täytyy olla muoto, jotta mitään ilmennystä siitä lähtisi, niin siihen on liittynyt aineen eli Jumalan äidin idea, ja siis Jumalan poika on sekä Isän ajatus että Isän ajatuskuva eli äidin antama muoto.

Nämä ovat hyvin syviä metafysisiä probleemeja, ja ne ovat järjen kannalta hyvin vaikeita käsittää loogisesti, mutta jos olemme saaneet kokea itsessämme Jumalan pojan, silloin olemme myös saaneet kokea Isän ja Äidin, Jumalan Isän ja Äidin.

Se atomi, joka on Jumalan kuva ihmishengessä, on myös atomi Kosmisen Kristuksen ruumiissa, niinkuin viime kerralla sanoimme. Ja tämä Jumalan kuva on ollut meidän hengessämme aina aikojen aamusta lähtien, ja me nimitämme sitä teosofisella tavalla buddhiksi. Tämä atomi, Jumalan kuva, henki, on aatmaa-buddhi; sitten vasta tuossa aatmaa-buddhissa syntyy manas eli järki, joka on pitkän kehityksen tulos ja joka on elämän kannalta silloin vielä ilmenemätön. Sen ilmennys on ollut hyvin kaukaista kuin heijastusta koko ilmenneessä maailmassa. Mutta kun ihminen, manas, on syntynyt, silloin on aatmaa-buddhin välittömän ilmennyksen mahdollisuus alkanut. Tämä aatmaa-manas on ensin syntyessään ajattelijana, minänä, ulkopuolella Jumalan kuvaa. Sentähden ensimmäinen apu, niinkuin viimein koetin selittää, mikä ihmisminuuksille annettiin, on se apu, jonka saimme silloin, kun Valkoinen veljeskunta tuli tänne ja perusti tänne Valkoisen veljeskunnan salaisen akatemian. Veljeskunnan perustajat elähdyttivät, aivan kuin sähköistivät tuota atomia, niin että Jumalan kuva tuli meidän minuuksiemme tajuntaan. Se on: meidän korkeampien minuuksiemme tajuntaan. Mutta se tuli vaistomaisella tavalla, ei millään itsetietoisella tavalla; Jumalan kuva painettiin meidän minuuksiemme tajuntaan. Meidän minuutemme ovat siitä lähtien olleet tietoiset omassa maailmassaan tuosta Jumalan kuvasta eli täydellisyyden ihanteesta. Jokainen ihminen on korkeammassa minässään – sanoisimmeko – hieman epämääräisellä tavalla – tietoinen täydellisestä ihmisestä, elämän päämäärästä. Mutta tuota korkeampaa minää, joka ei välittömästi esiinny ihmisen kehityksen alussa, täytyy suojella, etteivät mustat maagikot viettele sitä kuolemaan. Se on säilytettävä.

Suojellakseen ihmiskuntaa Valkoinen veljeskunta rakensi kuin muurin korkeampien minuuksien ympärille, niin etteivät ne voi olla tietoiset muusta kuin hyvästä ja elämän päämäärästä. Me voimme huomata, jos pääsemme kokemukseen korkeammasta minästä, että se ei tiedä mitään pahasta, vaan tahtoo ainoastaan hyvää. Siten meidän korkeamman minämme heijastus fyysiseen muotoon, jota sanomme persoonalliseksi minäksi, saa apua Valkoiselta veljeskunnalta, joka tässä meidän tajuntaamme lähinnä olevassa henkimaailmassa – astraalimaailmassa – opetti, niinkuin se on satojen ja tuhansien vuosien aikana opettanut: pyrkikää hyvään ja totuuteen ja kasvattakaa itseänne. Ja silloin he vaikuttivat sen, että tuo Jumalan kuva laskeutui astraalimaailmaan; mutta sittenkään eivät kaikki ihmiset suinkaan tulleet siitä

tietoisiksi; ainostaan ne, jotka lähtivät kulkemaan suurten opettajien jäljessä ja vapautuivat ruumiista, saattoivat nähdä taivaallisen ihmisen eli Kristuksen ja pyrkiä hänen yhteyteensä. Useimmat, eli kaikki ne ihmiset, jotka eivät lähteneet kulkemaan vakavasti ja hartaasti suurten opettajien jäljessä, eivät olleet tietoisia tästä tässä näkyvässä maailmassa, päivätajunnassaan eikä sielumaailmassakaan, jos he elivät pintapuolista ja tähän maailmaan perustuvaa elämää.

Sitten tuli kolmas etappi eli vaihe tässä inhimillisessä kehityksessä, kun Jeesus Kristus tuli maailmaan ja suoritti työnsä. Hän otti Jumalan kuvan fyysiseen maailmaan ja toi sen fyysiseen ihmiseen. Jumalan kuva on kuin sähköistetty, elävöitetty koko ihmiskunnassa, mutta ihminen ei sittenkään ilman muuta ole tietoinen siitä. Me huomaamme, että useimmille ihmisille on aivan välttämätöntä seurata ensin niitä vanhoja opettajia, jotta he tulisivat tietoisiksi näkymättömässä maailmassa Jumalan kuvasta omassa sielussaan. He eivät voi nähdä Kristusta tässä päivätajunnassaan, jolleivät ole nähneet häntä sielussaan. Sentähden on useimmille ihmisille vielä välttämätöntä ensin saada Jumalan kuva sielussaan eläväksi henkimaailmassa, jotta he sitten voisivat päästä tietoisiksi tästä Jumalan kuvasta fyysisessä päivätajunnassa.

Nyt ei meidän tule käsittää niin, että tuo atomi olisi ollut buddhin tasolla, jossakin hirmuisen korkealla aatmaan yhteydessä, ja että Valkoinen veljeskunta olisi sen siirtänyt korkeamman minän tasolle ja suuret opettajat astraalitasolle ja Jeesus Kristus sitten fyysiselle tasolle. Ei niin! Se atomi on Jumalan kuva, joka on aineen salaisuus ja idea ja samalla fyysinen atomi. Se on inhimillinen taikavoima, joka tämän maailman elävöittää. Ei ole mitään muuta kuin yhdenlainen atomi; älkäämme ajatelko mitään fyysisiä pikku atomeja, ei, vaan Jumalan kuvaa, joka on tämän fyysisen maailman pohja ja perusta. Sitä on myös sanottu permanenttiseksi ja myöskin karmalliseksi atomiksi. Se on okkultisessa merkityksessä fyysinen eli eetteri-atomi, voimapyörre, mutta se on alusta lähtien ollut olemassa kaikilla näillä tasoilla. Siitä ei ihminen ole vain ollut tietoinen. Ihmishenki, aatmaa, on ollut täysin tietoinen tästä buddhista, tästä atomista, mutta meidän minäämme tuli tietoisuus sillä tavoin kuin olemme kertoneet. Tämä atomi on kuin tullut sähköistetyksi ihmishengen eri tajunnantiloissa; Jumalan kuva on tullut ihmishengen tajuntaan sen eri tiloissa, vaikka tämä atomi, Jumalan kuva itse on aina ollut olemassa.

Minkä tähden tämä seikka on niin tärkeä ymmärtää sekä eettisesti että okkultisesti? Sentähden, että muuten ei ihmisessä olisi mitään sellaista Jumalan, Pyhän Hengen temppeliä, ei mitään jumalaista tukea ja turvaa omassa itsessään, ei mitään sellaista jumalaista alkuperää, joka on absoluuttinen. Ja se tukikohta on tämä Jumalan kuva, inhimillinen atomi. Se atomi on meidän jokaisen ruumiissa, ja meidän ruumiimme on aina sen mukaan rakennettu. Sentähden meidän ruumiimme on parempi lahja meille kuin mitä me itse olemme. Meidän ruumiimme on kehittyneempi kuin me itse; se on kuin meidän vanhempi veljemme, opettajamme, Pyhän Hengen temppeli. Sentähden, kun me nyt elämme erehdyksissä ja synnissä, on kuolema välttämätön, koska tuo atomi kapinoi. Me panemme tämän atomin värähtelemään eri tavoin paheissa ja synnissä. Se kyllä väreilee aikansa, mutta sitten lopulta se kapinoi: "En enää voi väreillä kaikessa tässä erehdyksessä ja synnissä ja paheissa, vaan minä kapinoin ja hajoitan tämän temppelin." Ja sitten meidän täytyy kuolla. Se tekee kapinan, jos ihminen on jo alkanut kasvattaa itseään näkymättömässä maailmassa ja kuitenkin tekee syntiä, lankeaa väärin tunteisiin, omaksuu vääriä mielipiteitä; silloin se ei kestä sitä, vaan kuolee, sillä ihmisellä on Jumalan kuvan ikuinen kimmoisuus ja kehitysvoima. Sentähden me emme ole hukassa, vaan kalliisti ostetut, koska olemme maailman alusta asti saaneet tuon Jumalan kuvan Jumalan Äidistä, joka on Kristus ihmisen ruumiissa, ja sentähden, että meitä on monta kertaa autettu tulemaan tietoisiksi, keitä me olemme ja mihin on kulkumme käyvä. On aivan oikein nuo sanat Uudessa testamentissa, niinkuin Paavali sanoo: "Synnin kautta tuli kuolema maailmaan". Me emme osaa olla syntiä tekemättä, koska käymme kehityksen koulua, ja koska meidän täytyy saavuttaa itsetietoisuutemme, joka meillä on kyllä hengessämme, aatmaassa, mutta ei manaksessa, ei inhimillisyydessä. Tuo Jumalan tietoisuus on saavutettava elämän pitkässä koulussa; sentähden me syömme hyvän ja pahan tiedon puusta, teemme syntiä, lankeamme. Se on välttämätöntä koulua, mutta kuitenkin kuoleman koulua, sillä sen kautta tulee kuolema. Ja kaikki se apu, mikä on annettu, on tähdätty siihen, että emme joutuisi hukkaan, aivan liian paljon väärään suuntaan, ei turhan paljon, vaan että me kulkisimme maaliimme suoraan.

Ensin meitä suojeltiin mustien maagikkojen eli saatanoiden pauloista, sitten opetettiin, millä tavoin täytyy olla varuillaan ahrimanien suurista houkutuksista eli harhoista ja sitten, millä tavoin tulee suojella itseään lufifereilta. Ja nyt olemme siinä, missä olemme. Kolmannella kerralla on Jeesus Kristus auttanut meitä, ja hänen apunsa on samalla ollut kuin yhteenveto kaikista niistä muista avuista, joita meille on annettu. Hän on, niinkuin Uudessa testamentissa sanotaan, tullut maailmaan sitä varten, että perkeleen voittaisi. Jeesus Kristus on ikäänkuin koonnut itseensä kaiken mahdollisuuden voittaa pahan ja tehnyt mahdolliseksi meille nousta ylös Jumalan luo. Sentähden on Jeesus Kristus meille aivan keskeinen koko meidän kehityshistoriassamme. Sentähden Johannes aivan oikein sanoo: "On olemassa villitsijän henki, antikristuksen henki, joka vastustaa Kristuksen työtä". Mikä se antikristuksen henki on? Se on ensinnäkin se, niinkuin apostoli Johannes sanoo: "Joka ei tunnusta Jeesus Kristusta, joka ei tunnusta poikaa, joka ei tunnusta, että Jeesus Kristus on Jumala". Se on ensimmäinen erittäin tärkeä määritelmä. Kohta tulemme toiseen määritelmään tästä. Antikristuksen henki, joka vastustaa Kristusta on siinä, että me emme tunnusta Jeesus Kristusta lihaksi tulleen Jumalana, ettemme tunnusta Jeesus Kristuksen jumaluutta.

Tämähän on merkillinen kysymys, voi totuudenetsijä sanoa. Hän on monen sieluntuskan perästä tullut siihen, että Jeesus Natsaretilainen oli ihminen; se antoi hänen sielulleen rauhan. Että Jeesus Kristus oli Jumala, se ei ollut mitään uutta kristikunnassa, mutta se oli suuri lohdutus, kun hän näki, että Jeesus Kristus oli myös ihminen ja siis voi vähän ymmärtää häntä. Mutta onko sitten oikein sanoa, että Jeesus oli Jumala? Hänen kehityksensä on totuudenetsijälle ollut hyvin tärkeä ja luonnollinen. Jokaisen ihmisen täytyy käydä se lävitse, sillä tietoisuus siitä, että Jeesus Kristus on Jumala, ei tule kastamalla, ei rippikoulussa, ei kirkoissa eikä rukoushuoneissa, ei istumalla ja kuuntelemalla, vaan se tulee suurten sielullisten tuskien ja mullistusten perästä. Mutta se ei tule, ellemmme ole ensin ymmärtäneet, että Jeesus Natsaretilainen on ihminen. Sitten kun olemme ymmärtäneet Jeesus Kristuksen ihmisyyden, voimme myös ymmärtää hänen jumaluutensa. Se, että hän on Jumala, merkitsee sitä, että hän toi Jumalan maan päälle. Hän näytti meille Jumalan, Isän. Sentähden hän sanoo: "Kuka minut näkee, hän näkee Isän, sillä Isä on rakkaus ja minä olen rakkaus; kuka minut näkee, hän näkee rakkauden." Jeesus Kristus ei suinkaan tuntenut itseään Jumalaksi, maailmankaikkeuden Jumalaksi pienestä pitäen, hän tunsu itsensä ihmiseksi samalla tavoin kuin muutkin, ja kuitenkin eri tavalla. Mutta Jordanin kasteen jälkeen hän tiesi olevansa Jumala ja Jumalan poika ja yhtä Isänsä kanssa. Maailmankaikkeuden suuri rakkaus täytti hänet, ja hän saattoi tuoda ilmi maailmaan ihmisille sitä samaa maailmankaikkeuden suurta rakkautta, josta he ovat hyvin vähän tietoisia. Ihmiset ovat hyvin vähän tietoisia siitä, että elämän takana on rakkaus. He rakentavat kaikenlaisia käsityksiä Jumalasta. Milloin se on suuri joukko jumalia, jotka ovat ominaisuuksiltaan perin erilaisia; ja nämä jumalat voivat riidelläkin keskenään, he voivat olla myös hyvin mahtavia. Monta eri käsitystä voi ihmisillä olla Jumalasta, elämän takana olevasta suuresta voimasta, itse elämästä. Vasta Jeesus Kristus toi sen Jumalan, jota korkeampaa emme vielä tunne, sen Jumalan, jota nimitämme rakkaudeksi. Jeesus Kristus on tästä aivan tietoinen.

Me emme saa ollenkaan ajatella, että olisimme oikeutetut analysoimaan Jeesus Kristuksen sielunelämää, niinkuin tehdään ja kysytään: "Olikohan hän itse tietoinen omasta jumaluudestaan." Johanneksen kasteen jälkeen hän oli tietoinen omasta jumaluudestaan. Ennen sitä Jeesusta voi käsitellä psykologisena ilmiönä, mutta sen jälkeen hänessä eli ainoastaan maailmankaikkeuden suuri rakkaus ja hän voi sanoa: "Katso minuun, niin sinä näet Isän." Tämän huomaamme Jeesuksen omista sanoista: "Minä ja Isä olemme yhtä; minä olen Isässä ja Isä minussa, minä teen sen, mitä Isä käskee ja mitä Isä tekee." Ja sitten on olemassa tuo merkillinen kohta, jota on paljon paheksuttu ja jossa Jeesus sanoo: "Minä olen ovi, ainoastaan minun kauttani kuljetaan Isän Jumalan luo ja ikuiseen elämään."

Onko Jeesus tällä kaikella siis kieltänyt kaikki entiset suuret opettajat ja vapahtajat? Ovatko he kaikki mitättömiä, vääriä? Ei suinkaan: "Minä olen ovi; Minä olen aina ollut ovi; kaikki suuret profetat ennen minua ovat viitanneet Minuun. Jos käsitätte heitä oikein, niin he ovat näkymättömässä maailmassa kulkeneet Minun kauttani, mutta kukaan heistä ei ole saanut Minua tähän näkyvään maailmaan. He ovat näkymättömässä maailmassa aina ohjanneet Minun luokseni, joka olen ovi. Nyt on ovi täällä, sillä Minä

olen täällä." Ovi on *ptah* sillä arameankielellä, jota Jeesus puhui. Se on samalla vanha egyptiläinen sana, joka oli Jumalan nimi. Kun Jeesus sanoo, Minä olen ptah, niin hän luultavasti samalla sanoo: Minä olen Jumala. Tämä sana ptah on kokoonpantu kirjaimista p.t.h. (vokaaleja ei merkitä). Nämä konsonantit *pi, tau, he* viittaavat kabbalistisesti siihen mysteeriiin, joka merkitsee: minä olen ympyrä ja risti – ympyrä on ilmenemätön Jumala, risti ilmennyt Jumala. On mahdollista, että kun Jeesus oli Getsemanessa ja roomalaiset sotamiehet tulivat ottamaan häntä kiinni ja kysyivät häneltä, oliko hän se Jeesus Natsaretilainen, juutalaisten vapahtaja ja hän vastasi, "Minä se olen", niin hän on voinut sanoa sen sillä äänenpainolla, että tapahtui, niinkuin evankeliumissa kerrotaan, että kaikki sotamiehet lankesivat maahan eivätkä voineet mennä ottamaan häntä kiinni. Kun he kysyivät: "Oletko Sinä se?" – niin hän sanoi: "Minä olen se". Siihen äänenpainoon sisältyi: "Minä olen Jumala." Sitten hän taas heti muutti itsensä inhimilliseksi ihmiseksi, ja sotamiehet ottivat hänet kiinni.

Minusta on hyvin ihmeellinen episodi psykologisesti, että kaikki sotamiehet lankesivat maahan. Ei ole tavallista, että esimerkiksi salapoliisit lankeavat maahan, kun he tulevat ottamaan rikollista kiinni. Asia on tavallisesti päin vastoin. Mutta Jeesus Kristusta kiinni otettaessa sotamiehet lankesivat maahan häntä palvomaan.

Jeesus Kristus oli täten ruumistunut Jumala eli rakkaus. Ilman tätä tosiseikkaa, että maan päälle ilmestyi Jeesus Kristus, siis ihminen, joka ruumistutti Jumalan ja rakkauden, ei meille olisi voinut tulla Jumalan kuvaa tähän fyysisen tajuntaan. Mutta nyt se on tullut; me tiedämme, mikä on Jumalan kuva, mikä on Jumala tässä fyysisessä tajunnassamme, sentähden, että olemme nähneet Jumalan. Jos ei Jumalan rakkaus olisi tullut tänne maan päälle elävänä, niin emme olisi koskaan siitä mitään varmaa tienneet. Ajatelkaa psykologisesti itseänne. Jos olette mielikuvituksessa tienneet hyvin paljon etükasta ja siitä, että eettisesti täytyy pyrkiä hyvään ja olla hyviä, niin kaikki se on teidän tajunnassanne, mutta kuitenkin ette osaa sitä oikein käsittää. Kaikki se, mitä yritämme, jää puoliväliin, jos takana on tuo ajatus: kannattaako tätä tehdä; mistä voin tietää, että Jumala on rakkaus, että elämän laki tahtoo, että pitää olla jalo, hyvä ja rehellinen. Mistä minä tiedän kaiken tämän? On hyvin hataraa, jos luotamme vain omaan järkeemme. Me ihmiset tarvitsemme aina tukikohdan, eli ihmisen, joka tukee meidän mieltämme. Jos me ihmiset olemme nähneet fyysisessä maailmassa jonkun mestarin, niin saamme sellaisen tukikohdan, että tiedämme tuossa olevan ihmisen, joka saavutti täydellisyyden, joka tuli ruumistuneeksi rakkaudeksi. Sen muisto, tieto kannustaa meitä. Mutta jos meillä ei ole mitään tällaista kokemusta, niin me olemme enemmän tai vähemmän epä tietoisia, vaikka järkemme tutkisi uskontoja kuinka paljon tahansa; vaikka kuinka olisimme ymmärtäneet kaikkia suuria uskontoja ja opettajia, niin emme ole ainoastakaan sellaisesta opettajasta, suuresta vapahtajasta saaneet kiinni, emme ole nähneet täydellistä ihmistä, joka on Jumalasta, joka on jumalainen. Mutta on olemassa yksi, josta me emme voi sanoa mitään muuta kuin hyvää; hänessä ei ole mitään virhettä, ei mitään puutetta, ei tahraa. Se on Jeesus Kristus, Jumala maan päällä, ruumistunut rakkaus. Kun luemme tätä evankeliumeista, kun pääsemme ymmärtämään, että sellainen ihminen oli ja on olemassa, silloin pääsemme aivan kuin kiinni siitä, että kellään ei ole mitään hätää enää. Silloin voimme uskoa, että ihminen on kalliisti ostettu, että jokainen on kulkemassa pelastusta kohti. Ja jokainen meistä tarvitsee sellaisen oven, ja me voimme löytää nyt sen toisesta elävästä ihmisestä, ja se on ovi, joka on ehdottomasti täydellinen. Silloin voimme kysyä, eivätkö juuri kristilliset kirkot ole näin aina ajatelleet? Tätä ne ovat aina opettaneet ihmisille pienestä pitäen, mutta käytännössä ne ovat aina olleet kaukana siitä. Ne kyllä ottivat siitä asiasta kiinni, mutta tekivät siitä opinkappaleen. Mutta tämä ei ole opinkappale. Tämä tieto ei tule ihmisille kuin suuressa hädässä; hänen sielulle se ei ole oppia, jota voi saavuttaa oppimalla koulun penkillä. Kun se tehdään opinkappaleeksi, se muuttuu irvikuvaksi. Johannes sanoo, että se on antikristuksen henkeä, että kiellämme Kristuksen opin ja huudamme "Mestari, mestari", mutta emme täytä hänen käskyjään. Ja silloin hän sanoo: "Menkää pois minun tyköäni; en tunne teitä. Mitä se auttaa, jos te sanotte, että Minä olen Herra ja Jumala; en Minä kaipaa sitä sellaista. Teidän täytyy seurata Minun käskyjäni." – Ainoastaan siitä tunnetaan Kristuksen henki, että ihmiset seuraavat hänen käskyjensä; muuten he kulkevat antikristuksen hengessä. Onko kristillinen kirkko ottanut Jeesus Kristuksen käskyt ojennusnuorakseen? Ei. Kirkot ovat asettuneet antikristuksen palvelijoiksi. Lahkot ja kirkot eivät tiedä mitään Jeesus Kristuksen

käskyistä eivätkä seuraa niitä, ja vaikka ne kuinka huutaisivat "Herra, Herra", ei Kristus kuule heitä. Me voimme sanoa nyt, niinkuin tuhat kertaa ennen: "Kristus ei ole mikään sota-kenraali, vaan rauhan ruhtinas, se joka seuraa Kristusta, kieltäytyy sodasta ja tappamisesta ja vihasta; hän seuraa Kristusta." Mutta kuinka kirkot ovat tehneet? Ne ovat ontuneet kaiken aikaa; ne eivät ole uskaltaneet tunnustaa Kristusta, vaikka olisivat tienneet ja aavistaneet, mikä on Kristuksen henki ja oppi. Aina ne ovat siunanneet sodan ja antaneet sille tunnustuksensa ja apunsa. Ne eivät ole paremmasta tienneet ja ovat asettuneet antikristuksen palvelukseen.

Tämä on niin selvä määritelmä, että me emme saa sitä koskaan unohtaa, että kristitty ei ole se, joka vain tunnustaa Jeesus Kristuksen Jumalaksi; hän on silloin sitä ainoastaan puoleksi, ja sitä ainoastaan järjessä ja ymmärryksessä; muuten hän on antikristuksen hengessä; kristitty on ainoastaan se, joka seuraa Jeesuksen jäljessä, elää hänen käskyjensä ja nevojensa mukaan ja pääsee sisäisesti ymmärtämään ja tietoon siitä, että Jeesus Kristus on Jumala. Siihen tietoon hän pääsee, mutta ainoastaan sillä tavoin, että luopuu antikristuksen hengestä ja seuraa Jeesus Kristusta ja Jeesus Kristuksen rakkautta. Sen ovat kaikki tietäneet ja ymmärtäneet, ja yksin kirkkokin on sen tiennyt, mutta erehdys on vain siinä, että me itse omasta sielustamme ja järjestämme menemme määrittelemään, mitä rakkaus on, emmekä tahdo kuulla, mitä mestari itse sanoo siitä, mitä rakkaus on. Me emme tahdo kuulla Jeesus Kristuksen omia sanoja: "Se on rakkaus, että te rakastatte toinen toisianne sillä rakkaudella, jolla minä rakastan teitä." Rakkauden tunnusmerkki on, että se on juuri Jeesus Kristuksen rakkautta, juuri samaa Vapahtajan rakkautta.

IX Miten Kristus auttaa?

Henkinen rakkaus tuli maailmaan Jeesus Kristuksen kautta. Näin on tapana sanoa länsimaalaisten mystikkojen ja ruusunristiläisten kesken ja tämä sanonta on tosi. Se on totta siinä mielessä, sen jokainen voi myöntää, että Jeesus Kristuksen jälkeen voimme me ymmärtää henkistä rakkautta, voimme ymmärtää sitä rakkautta, joka käsittää kaikki ihmiset ja kaikki elävät olennot.

Jos ajattelemme aikoja ennen Kristusta, jos ajattelemme esim. Intian kastilaitosta, niin me huomaamme, kuinka mahdotonta oli yksilöiden ymmärtää rakkautta kaikkia kohtaan, sillä paariat olivat aina kaiken veljeyden, yhdenvertaisuuden ja rakkauden ulkopuolella. Brahmiini, jonka piti edustaa Jumalan viisautta, kammoi paarioita, hän ei voinut olla heitä lähellä, ei saanut heitä lähestyä. Hän, brahmana, söi yksinään, sillä hän oli niin puhdas, että toisten läsnäolo epäpuhtaine persoonallisuuksineen eli auroineen ei saanut hänen pyhyttään saastuttaa.

Jos ajattelemme sitten Kreikkaa, ajattelemme niin suurta filosofia ja kristillisen kirkonkin mielestä niin kristillistä filosofia kuin Platon, niin huomaamme, että hänkin pitää orjuutta kerrassaan luonnollisena asiana. Hänen mielestään valtio ei voi olla millään mallikelpoinen valtio, ellei ole orjia. Ja kuitenkin Platon oli suurin idealisti, mitä filosofiassa tunnetaan.

Kun tällaiset tosiseikat ottaa huomioon, täytyy meidän myöntää, että Jeesus Kristus vaikutti sanoillaan ja ehkä ennen kaikkea juuri esimerkillään ja elämällään siihen suuntaan, että kaikki ihmiset nyt ymmärtävät, mitä rakkaus on, mitä sen täytyy olla. Ei veljesrakkaus voi sulkea ketään ulos rakkauden piiristä, oli hän kuinka huono tai merkillinen tahansa. Tämä ei nyt suinkaan merkitse, ettei todellisuudessa olisi voinut ennen Kristusta olla yksilöitä, jotka olisivat voineet rakastaa, ja se ei myöskään merkitse sitä, että ihmiset nyt kykenevät veljesrakkautta käytännössä toteuttamaan, vaan se merkitsee sitä, että veljesrakkaus nyt on mahdollisuutena kaikkien edessä. Kaikki voivat ymmärtää sitä paremmin kuin ennen, jolloin sitä ei ollenkaan yleisesti ymmärretty. Mehän huomaamme vielä yhä tänä päivänä sangen suurta rakkauden puutetta niidenkin piireissä, jotka sanovat nimenomaan olevansa kristityitä. Kun muutamat kristityt amerikkalaiset papit olivat matkalla Palestiinaan, niin heidän piti matkustaa jonkin matkaa laivassa. He olivat siis tilanneet liput ja kaikki oli valmista. Heidän piti mennä katsomaan pyhää maata, Öljymäkeä ja Golgataa. Mutta sitten he äkkiä huomasivat, että heidän kumppaneikseen olisi tullut myös neekeripappeja. Silloin nämä valkoihoiset amerikkalaiset papit menivät heti ilmoittamaan matkatoimistoon, etteivät he voi mitenkään matkustaa yhdessä noiden neekerien kanssa. Joko on noiden neekerien luovuttava matkasta, tai täytyy sitten heidän kaikkien valkoisten luopua ja lähteä toisessa laivassa. Ja he saivat asian sillä tavoin järjestetyksi, että noille neekeripapeille maksettiin takaisin matkarahat ja vielä jotakin muuta hyvitystä. Todella saattaa itsekseen kysyä: lähtivätkö nuo kristilliset papit pyhiinvaellusmatkalle? Lähtivätkö he todella Jerusalemiin, öljymäelle ja Golgatalle Jeesuksen jälkiä ja hänen askeleitaan seuraamaan, vai lähtivätkö he sinne muuten vain turisteina? Luultavasti ei heidän matkansa muodostunut pyhiinvaellusmatkaksi, koska he heti portilla loukkasivat Jeesuksen ensimmäistä ja viimeistä käskyä: rakastakaa. He olivat kaikki pappeja. Ei siis se, että Jeesus Kristus toi henkisen rakkauden maailmaan, suinkaan merkitse, että ihmiset nyt rakastaisivat. Se merkitsee vain sitä, että meillä on suurempi mahdollisuus nyt rakastaa, koska me nyt voimme paremmin kuin koskaan ennen ymmärtää mitä henkinen, todellinen veljesrakkaus on. Ihmisen sydämessä on aina piillyt rakkaus, mutta on myönnettävä, että Jeesus Kristuksen työ toi tämän rakkauden lähemmäksi jokaisen ihmisyksilön sydäntä, kuin mitä se ennen on ollut. Tämä on sekä mystinen että älyllinen tosiseikka, ja sentähden sanomme, että silloin ihmiskunnan historiassa alkoi uusi aika.

Nyt me kysymme: millä tavoin tuo rakkaus voi meissä herätä, millä tavoin me voimme edetä henkisessä elämässä, millä tavoin voimme joutua kosketuksiin Jeesus Kristuksen kanssa, millä tavoin hän siis ikuisena olentona, nykyään yhä elävänä voimana tässä meidän kosmoksessamme meitä yhä auttaa, missä hän on mukana meidän elämässämme, miten meidän tulee olla, jotta Jeesus Kristus olisi meidän kanssamme ja me todella saisimme kokea, mikä hänen henkensä on? Jos näin kysymme, silloin on meidän tehtävämme tehdä itsellemme selväksi tämä uusi aikakausi ihmiskunnan historiassa, nämä uudet mahdollisuudet. Olemme useissa esitelmissä kiinnittäneet huomiomme pahan probleemaan ja näyttäneet, millä tavoin meitä on autettu pahan ymmärtämisessä ja voittamisessa. Olemme koettaneet näyttää, miten meitä on nimittäin autettu niin sanoaksemme metafysisesti kaikkia yhdessä. – Mutta emme ole vielä ollenkaan kosketelleet ihmisen yksilöllistä elämää, jokaisen ihmisyyksilön omaa henkistä pyrkimystä ja hänen kokemuksiaan. Sentähden on tehtävämme nyt puhua niistäkin kysymyksistä vähän.

Mieleni tekisi sanoa, että on sängen suuri ero olemassa yksilöllisen ihmisen pyrkimysten välillä ennen ja nyt. Ennen Kristusta yksityisen ihmisen tie, kun hän alkoi totuutta etsiä, ja alkoi päästä yhteyteen näkymättömän maailman ja Jumalan kanssa, oli aina luopumisen ja kieltäytymisen tie. Hänen piti luopua omasta persoonallisuudestaan, niinkuin sanottiin, tappaa oma minänsä, kieltää se ja pyrkiä korkeamman minänsä yhteyteen, sillä tavoin, että hän pyrki pois persoonallisesta minästään. Hänen tiensä oli siis ehdottomasti ja selvästi pyrkimystä sisäänpäin keskustaa kohti ja pois tästä periferiasta, kehästä sillä tavoin, että hän kielsi tämän ympyrän, kehän, joka oli hänen ulkonainen itsensä. Hänen täytyi vetää kaikki voimansa sisäänpäin, kääntää katseensa pois kerrassaan tästä näkyvästä elämästä ja maailmasta, ja kuullen siitä pois päästä sisäiseen maailmaan.

Me huomaamme, kuinka itämailla, aina kun ihminen tuli vakavaksi totuudenetsijäksi, hän vetäytyi pois ulkonaisesta elämästä, vetäytyi viidakkoon erakoksi. Hän mietiskeli siellä ja pääsi vähitellen selville maailman ongelmista, elämän suuresta kysymyksestä. Mutta harvoin näemme hänen sitten mitään tehneen tuon valon saavutuksen seurauksena. Harvoin näemme hänen tulleen takaisin ulos maailmaan. Vain joku Buddha mietiskelyään, ratkaistuaan elämän ja kuoleman kysymyksen, tuli takaisin maailmaan auttamaan ihmisiä. Joku Zarathustra, joku Krishna, joku Laotse, jotkut harvat ovat sen tehneet. Mutta useimmat ihmiset, sillä olihan totuudenetsijöitä tuhansia, kymmeniä tuhansia ja miljoonia, useimmat heistä jäivät sinne syrjään yksinäisyyteen. Sieltä päin he kyllä tekivät työtä näkymättömässä maailmassa, niinkuin he itse selittivät, kun he olivat korkealle kehittyneet: "Me teemme työtä ajatusten ja ideojen maailmassa. Me vaikutamme ainoastaan mietiskelemällä ihmisten ajatusmaailmaan." Tietenkin he sillä tavoin osoittivat rakastavansa ihmiskuntaa, kun he tahtoivat viedä eteenpäin sen henkistä kehitystä ja auttaa sitä lähettämällä ulos ihmisten keskuuteen puhtaita ja kauniita ajatuksia, mutta mehän aina kaipaamme sentään ihmisiä jotakin lähempääkin. Me kaipaamme niitä tekoja, sitä läsnäoloa ihmisten kesken, joka niin suurella määrällä loistaa Jeesuksen persoonallisuudessa. Hän ei ollut mikään erakko, hän ei ollut mikään joogi, joka vetäytyy johonkin syrjään ja sieltä vaikuttaa hiljaisuudessa, vaan hän oli ihminen, joka tuli ihmisenä ihmisten keskelle, hän oli ihminen, joka aivan inhimillisyydessään oli täydellinen ja siis saattoi näyttää meille joka ikisessä kohdassa, mitenkä meidän on ratkaistava elämän kaikki pulmat, mitenkä me voimme menetellä jokaisessa kohdassa elämässä. Buddha myöskin oli sellainen, se on Buddhan ikuinen kunnia, mutta huomaamme sittenkin eron Buddhan ja Kristuksen välillä, sillä Buddha kehotti luopumaan elämästä, Buddha kehotti vapautumaan elämän kiertokulusta. Buddha nimenomaan korosti, että koko olemassaolo on pahaa ja kurjaa ja kärsimystä ja hätää ja sen tähden on siitä luovuttava. Jeesus Kristus ei puhu mitään sellaista. Jeesus Kristus sanoo: "Taivasten valtakunta on lähestynyt. Jumalan valtakunta on täällä, teidän keskellänne, siis teidän ei tarvitse mennä minnekään viidakkoon, teidän ei tarvitse paeta luostareihin, vaan teidän täytyy olla mukana elämässä ja tässä elämässä saada taivasten valtakunta toteutumaan." Tämä oli Jeesus Kristuksen ihmeellinen sanoma ja oppi. Hän näytti sen omassa elämässään, hän eli tätä rakkautta, joka tulee näkyviin palvelemisessa. Pyhät ihmiset ennen ja kaikki sellaiset pyhät, jotka vielä kulkevat tuota vanhaa tietä, tulevat itse melkein palvottaviksi; he tulevat olennoiksi, joiden edessä täytyy langeta polvilleen. He ovat niin äärettömän puhtaita, yleviä, korkeita ja ihmeellisiä. Jeesus Kristus taas näyttää, että se, joka on ensimmäinen ihmisten joukossa, olkoon kaikkien palvelija. Jeesus Kristus näytti omalla esimerkillään, että rakkaus tulee

esille ainoastaan palvelemisessa, ei missään pyhydessä. Kristuksen seuraaja voi kyllä istua valtakunnan korkeimmalla istuimella, ei se hänen loistonsa ole silloin siinä, vaan se on siinä, että hän kuitenkin koko elämässään osoittaa palvelevansa, tahtovansa palvella kansaansa. Hän näyttää toiminnallaan, että hänellä ei ole muunlaisia ajatuksia mielessään, ei muunlaisia motiiveja kuin palveleminen. Tämän Jeesus näytti meille, tämän ihmeellisen elämän salaisuuden ja salatun kauneuden. Hän näytti sen meille, hän, eikä kukaan muu samalla tavoin kuin hän. Sentähden alkoi, niinkuin jo sanoimme, uusi aika Jeesuksen jälkeen.

Me voimme nyt syystä kysyä: millä tavoin me pääsemme osallisiksi sellaisesta elämästä? Jokainen ihminen ilman muuta tietää, millä tavoin se käy. Jos minä tässä nyt koetan jotakin teoreettisesti esittää, ei se ole teille mitään vierasta, uutta, ennen kuulumatonta, se on ainoastaan pyrkimystä ja yritystä esittää sellaista, minkä me kaikki tunnemme sydämässämme.

Tekisi mieleni sanoa, että tässä uudessa elämässä on kolme etappia, kolme jaksoa, jotka kyllä suurin piirtein eletään toinen toisensa jälkeen, mutta jotka eivät sittenkään jakaudu niin koneellisesti, niin matemaattisesti kolmeen osaan, ettei pyrkijä ollenkaan voisi elää toisessa jaksossa silloin kun hän elää ensimmäisessä jne. Suurin piirtein katsoen hänen elämänsä kyllä jakautuu näihin epookkeihin eli kausiin, mutta käytännössä sittenkin aina on jokaisessa kaudessa mukana toistenkin kausien voimat ja saavutukset. Ihmisen henkinen elämä on asetettu kuin uuteen valoon ja uuteen piiriin, on annettu sille uudet ääriviivat. Ihmisen elämä, ennenkuin hän saavuttaa oikein varsinaisen leiman, jota on aina sanottu vihkimykseksi, suureksi vihkimykseksi, ihmisen elämä on nyt valmistavana elämänä tätä vihkimystä varten paljon laajempi, suurempi, rikkaampi kuin mitä se oli ennen. Ennen oli hänen valmistava tiensä lyhyempi, helpompi ja rajoitetumpi, mutta nyt on tämä valmistuksen tie vastaanottamaan ihmeellisen suurta vihkimystä pitempi, laajempi, inhimillisempi. Sentähden kaikki nämä eri kaudet, epookit, joista tahdon puhua, kuuluvat valmistukseen, ja kulkevat limittäin, ne kulkevat kuin yhdessä, ja sentähden ne saattavat kulkea myös toisessa järjestyksessä kuin siinä, missä ne nyt esitän. Me myöskin huomaamme, että tämä valmistava tie on sangen korkea ja sangen vaativa. Se odottaa meiltä paljon. Ja kuitenkin se on vain valmistusta päästäksemme Jeesus Kristuksen nimenomaiseen yhteyteen ja hänen persoonallisiksi opetuslapsikseen.

Nämä kolme vaihetta voivat saada erilaisen nimityksensä. Minun tekisi vain mieleni sanoa, että ensimmäinen kausi on se, jolloin me ymmärrämme Jeesusta, ihmisen poikaa, ja uskomme Jeesukseen, toinen kausi on se, jolloin me ymmärrämme Kristusta, Jumalan Poikaa ja kolmas epookki on se, jolloin me ymmärrämme Isää eli Jumalaa, jonka kanssa Kristus on yhtä ja uskomme Jumalaan. Jos tahtoisimme vielä kuvata joillakin iskusanoilla näitä vaiheita, niin me voisimme sanoa, että ensimmäisessä elämme Jeesuksen aurassa, toisessa Kristuksen aurassa ja kolmannessa elämme Jumalan, Herran Jumalan aurassa, doksassa, kunniassa. Ja minä voin myös näin etukäteen sanoa, ja me huomaamme sen sitten esityksen aikana oikeaksi, että ensimmäisessä kaudessa me käymme taistelua itse asiassa Lusiferia vastaan, toisessa käy meidän taistelumme Ahrimania vastaan ja kolmannessa epookissa taistelemme Saatanaa vastaan.

Kun nyt ensimmäisestä kaudesta sanotaan, että se on elämistä Jeesuksen aurassa, uskomista Jeesukseen, niin tahdon heti tähän lisätä, että se ei suinkaan merkitse, että meidän täytyisi nimenomaan uskoa Jeesuksen persoonallisuuteen taikka edes tietää siitä. Meidän ei tarvitse vielä tietää mitään Jeesuksesta tässä ensimmäisessä epookissa, mutta me otamme vastaan vaikutuksen näkymättömästi hänen persoonallisuudestaan, hänen aurastaan, ja me voimme tämän tehdä vaikka emme ole koskaan kuulleetkaan Jeesuksesta mitään. Me voimme sen tehdä, vaikka me olisimme kasvaneet itämaillakin toisenlaisissa olosuhteissa. Me voimme kuitenkin elää siinä aurassa ja uskoa siis Jeesukseen eli uskoa siihen, mitä me vertauskuvallisesti tahdomme kuvata Jeesus-sanalla.

Tämä varsinaisesti kuuluu juuri Jeesuksen okkultiseen, psykologiseen vaikutukseen ihmiskunnassa tai nimenomaan kuuluu siihen henkiseen voimaan, joka hänen kauttansa vuodatettiin tähän ihmiskuntaan. Siinä on kyllä Buddhankin voima mukana, siinä on pyhien tietäjien, suurten ihmisten ja vapahtajien voima,

Salaisen veljeskunnan voima mukana, mutta koko tämä voima tuli Jeesus Kristuksen työn kautta lähemmäksi ihmiskuntaa ja se asuu siis, voimme sanoa, ihmisen alitajunnassa.

Nyt on siis usko Jeesukseen eli eläminen Jeesuksen aurassa aivan tietty psykologinen ilmiö. Se on enemmän tai vähemmän selvää ja tietoista tietoa ja uskoa siihen, että meidän persoonallisuutemme on tärkeä, että meidän persoonallisuutemme on kallis. Ennen oli niin, että meidän täytyi vetäytyä pois persoonallisuudesta, kuin tappaa ja syrjäyttää se ja pyrkiä vain kuin toiselle tasolle yhteyteen korkeamman minämme kanssa, mutta tämä uusi usko on uskoa persoonallisuuden kalleuteen, sen arvoon, sen merkitykseen. Siis tämä on jotakin aivan päinvastaista. Emme saa kieltää persoonallisuudelta arvoa, me emme saa tehdä persoonallisuutta tyhjäksi, mitättömäksi, vaan meidän täytyy juuri uskoa, että sillä on tehtävä elämässä, aivan määrätty työ edessään tässä näkyvässä maailmassa.

Millä tavoin tämä usko persoonallisuuteen ilmenee? Ilmeneekö se turhamaisuudessa, osoittautuuko se siinä, että meistä tulee kuin riikinkukko, joka näyttelee loistavan väristä pyrstöänsä? Onko se siinä, että me luulemme olevamme jotakin merkittävää? Ei. Tuo on ihan jotakin väärää, aivan sitä pahaa, joka voi tästä seurata, joka tuon henkisen impulssin ohella saattaa tulla persoonallisuuteen. Se on persoonallista kunnianhimoa, oikean Jeesuksen aurassa elämisen vastakohta, sillä persoonallisuuden oikea korostaminen ja tehostaminen on jotakin aivan toista. Se on kaikesta kunnianhimosta, turhamaisuudesta vapautumista. Lusifer houkuttelee meitä tuohon riikinkukkomaaisuuteen. Jeesuksen aura on siitä kieltäytymistä, sen vastakohta, se on juuri näkemistä, että ylpeys, turhamaisuus ja yleisesti sanoen kunnianhimo eivät ole ihmisille kuuluvaa. Ihminen ei ole kunnianhimoinen ja ylpeä, vaan ihminen on työntekijä, totuuden palvelija. Ihminen korostaa Jeesuksen aurassa omaa persoonallisuuttaan oikein sillä tavoin, että hän uskoo siihen jumalaiseen hyvään, mikä hänessä on ja jonka pitää tulla esille hänen persoonallisuutensa kautta. Tämä hänen hyvänsä ei ole mitään sellaista, joka voi tyhjentyä kaikenlaisiin mielikuvituksen pilvilinnoihin, vaan sellaista, joka tyhjentyy hänen elämäntyönsä kautta. Kun hänen elämäntyönsä, olkoon se mitä tahansa, on hänen itsensä valitsema, niin hänen hyvänsä on kaunista ja puhdasta ja totta ja ylevää; se tyhjentyy ja tulee esille hänen elämäntyössään.

Tässä ensimmäisessä kaudessa on sentähden kysymys ainoastaan ihmisen työstä. *Tee työsi oikealla tavalla!* Harkitse ensin nuorena, mikä sinun työsi ja tehtäväsi on! Jokainen taiteellinen ihminen, jokainen erikoisesti lahjakas ihminen joutuu tuon kysymyksen eteen. Mikä minun tehtäväni on elämässä? Mitä työtä minun tulee tehdä? Se on hänelle hyvin vaikea kysymys, taikka teoreettisesti ehkä helppo kysymys, sillä hän voi tuntea sisässään, että hän tahtoo palvella sitä tai sitä taidetta, sitä tai sitä tiedettä, hän tahtoo olla keksijä, hän tuntee sisässään, mitä hänen pitää tehdä, kun hän on oikein lahjakas. Hän tuntee esim., että hän on varmasti luotu taidemaalariksi. Pienestä pitäen hän maalailee ja piirtää. Hän katselee aina kaikkea kaunista ympärillään, näkee värejä ja viivoja kaikessa, jossa toinen ei näe mitään. Hän tuntee, että tämä maalaaminen on hänen tehtävänsä. Eläminen Jeesuksen aurassa on silloin juuri sitä, että hän uskoo työhönsä ja tehtäväänsä. Jos ei ihminen ole niin erikoisen lahjakas, että hänellä olisi tuollainen selvä tehtävä, kuin esim. taide, niin *oli hänen tehtävänsä elämässä mikä tahansa*, niin hän elää Jeesuksen aurassa silloin, kun hän tekee omaa työtänsä niin huolellisesti, niin omantunnontarkasti, niin iloisesti ja niin täydellisesti kuin suinkin mahdollista. Muuten hän ei usko siihen hyvään, muuten hän ei ole uskollinen omalle tehtävälleen ja aatteelleen, omalle elämäntyölleen. Hän ei ole aatteelleen uskollinen, jollei hän anna sille sieluansa, niin että hän tahtoo olla niin täsmällinen, niin tarkka kuin hänelle on suinkin mahdollista. Tämä on sen tuntomerkki, joka elää Jeesuksen aurassa.

Me huomaamme, että ne ihmiset, jotka joko koettavat olla erinomaisen huolellisia omassa vaikkapa vähäpätöisessäkin elämäntehtävässään taikka sitten erinomaisen uskollisia suuremmissa elämäntehtävissä, että ne ihmiset joutuvat aina maailman puolelta tavalla tai toisella hieman sorretuiksi. Heidän ympärilleen ilmestyy vaikkapa omassa perheessä vastustajia, jotka pitävät heitä miltei epäsiiveillisinä olentoina. Ihminen, joka tahtoo tulla taiteilijaksi, joka nuorena jo tietää, mikä hänen suuri ihanteensa ja elämäntehtävänsä on, voi saada vastustusta osakseen perheensä puolelta. Omaiset koettavat keksiä jos jonkinlaisia vastustavia

asianhaaroja. — Nämä ovat kiusauksia, jotka hänen tulee voittaa. Hänen täytyisi oikeastaan muistaa sitä lausetta Uudessa testamentissa, että ihmisen tulisi enemmän kuulla Jumalaa kuin ihmisiä. Hän ei saa kallistaa korvaansa ihmisten houkutuksille, kun hänen oma kallis työnsä on kysymyksessä, kun on kysymyksessä se hyvä, joka on hänessä ja jota hänet on lähetetty maailmaan tuomaan esille työssä ja teoissa. Jos ihmisen elämäntyö on vain jokin aivan tavallinen, niin hänen hyvänsä tulee esille sen työn omantunnon tarkassa suorittamisessa. Hän ei saa ajatella oman persoonansa mukavuutta, sen helpotuksia, sen haluja ja sen laiskuutta, vaan hänen tulee kaikessa koettaa palvella, vaikkapa vain maallista isäntäänsä. (Ennen maailmassa ihmiset olivat hyvin uskollisia ja ihailtavan palvelevaisia, ehkä he eivät ole sitä enää näin sosialistisena aikana, jossa nyt olemme eläneet kohta vuosisadan). Mutta kun hän nyt ei kuuntele tuollaisia kiusauksen ääniä, vaan kun hän koettaa huolellisesti ja epäitsekästi ja puhtaasti suorittaa tehtävänsä, niin me tiedämme, että ainakin hänen toverinsa, hänen ympäristönsä asettuu hänelle kiusaajaksi, ne loukkaantuvat häneen. "Kyllä sitä vähemmälläkin pääsee; eihän sitä noin huolellinen tarvitse olla." Tuollainen henki on nykyaikana päässyt ihmiskuntaan. Elämä Jeesuksen seurassa on juuri pyrkimystä ihmiseksi, Ihmisen Pojaksi, pyrkimystä ymmärtämään ja käytännössä toteuttamaan, mitä on olla ihminen.

Maailmassa on vielä paljon ymmärtämättömyyttä juuri tässä kysymyksessä, ja sentähden on tuo sana tosi, minkä Jeesus sanoi, että ihmisen vihamiehet ovat juuri hänen oman perheensä jäsenet. Ne perheen jäsenet eivät silloin ole ainoastaan hänen ulkopuolellaan, vaan ne ovat myöskin hänen sisässään. Se on samalla siis vertauskuvallista. Hän kantaa perhekuntaansa itsessään. Se kaikki mikä hänessä on itsekästä ja pahaa, luonnollisesti asettuu vastustamaan, silloin kun hän tahtoi olla ihminen tai paremmin sanoen tulla ihmiseksi. Tämä on siis ensimmäinen vaihe.

Suloista, suloista, sen tietää kokemuksesta, on eläminen Jeesuksen aurassa, vaikkei tiedäkään, että se on Jeesuksen aura, suloista on elää siinä aurassa, siinä ilmapiirissä. Minä täytän velvollisuuteni, minä teen enemmän kuin velvollisuuteni, minä olen uskollinen omalle työlleni ja tehtävälleni. Se on suloista, se on jo kuin Jumalan valtakuntaa, se on Jumalan valtakunnan aavistamista. Se on sotaa Lusiferia vastaan, sillä Lusifer tahtoi, että me olisimme hyvin ylpeitä ja vetäytyisimme pois elämästä, tulisimme askeeteiksi ja kieltäisimme maailman. "Sinähän olet sentään pyhyyteen päin kulkija, älä ole tuossa roskaisessa maailmassa, mene vuoren huipulle ja tule puhtaaksi ja pyhäksi, ole ylpeä ja näytä kuinka hieno sinä olet." Näin puhuu Lusifer. Mutta Jeesuksen aura puhuu toista kieltä: "Ole uskollinen pienessä, ole nöyrä, älä luule, että sinä olet kutsuttu istumaan missään vuoren huipulla, vaan mene ihmisten keskelle ja palvele heitä."

Toinen kausi on elämistä Kristuksen aurassa. Ihminen on voinut palvella sitä hyvää, mikä hänessä on. Hän on voinut olla erittäin uskollinen pienessä, hän on voinut suorittaa kaikki velvollisuutensa hyvin. Hän on kaikin puolin nuhteeton, israeliitta, jossa ei ole mitään vilppiä, ja häneen tulee äkkiä ääretön väsymys. "Mitä tämä kaikki on? Minkä tähden minä elän tässä ja olen koettanut olla uskollinen, koettanut täyttää velvollisuuteni, koettanut olla niin hyvä ja palvelevainen kuin minulle on ollut mahdollista? Olen koettanut auttaa, ja minä aivan kuin häpeän tuota kaikkea. Minä huomaan, etten ole kerrassaan mitään. Mitä tämä kaikki on? Mitä varten on koko tämä olemassaolo?" Kun ihmiselle tulee tämä ihmeellisen suuri väsymys, tämä suuri murroskausi ja käännekohta, että hän oikein toden teolla kysyy totuutta, silloin hän tulee tietoiseksi siitä, että vaikka hän itse olisi ollut kuinka hyvä ja mallikelpoinen, oikeamielinen ja palvelevainen tahansa, niin hän ei silti tiedä, mikä on oikein itse elämän kannalta. "Eikö elämällä itsellään ole jokin vielä korkeampi tai jokin toinen tarkoitus? Ehkä minä palvellessani ihannettani, ollessani aatteelleni uskollinen, ehkä minä kuitenkin olen kuin leikkinyt elämän meren rannalla, ehkä minä en kuitenkaan ole tiennyt mitä elämä on? Eikö Jumalalla ole mitään määrättyä ohjelmaa, eikö Jumalalla ole mitään sellaista tahtoa, joka minun pitäisi täyttää?"

Kun ihminen näin kysyy, niin hänessä tapahtuu jonkinlainen mielenmuutos ja kääntymys, ja hän syntyy kuin uudestaan. Nyt hän tulee lähelle Kristusta, nyt hän koskettaa Kristuksen auraa. Hän pääsee aavistukseen ja tuntemukseen siitä, että on olemassa jokin yhteinen elämä. Hän itse on voimakas persoonallisuus ja hän huomaa, että hänen tulee lahjoittaa tuo persoonallisuus jollekin. Hän huomaa, että

on olemassa jokin yhteinen elämä, jolle hänen tulee lahjoittaa persoonallisuutensa, tuo hyvin kasvatettu, treenattu persoonallisuutensa, joka ei murhaa, ei varasta, ei tee mitään rikoksia, ei mitään pahaa. Hän on aina antanut sen oman ihanteensa palvelukseen, mutta nyt hän huomaa, että on sellainen yhteinen, suuri elämä koko ihmiskunnan takana, joka kutsuu häntä luokseen ja vaatii häneltä: anna itsesi minulle. Se on Kristus.

Ihmisen ei ennen, silloin kun hän eli Jeesuksen aurassa, suinkaan tarvinnut tuntea itseään synnittömäksi, eikä hän suinkaan itse ollutkaan sellaisessa mielessä mallikelpoinen, että hän olisi ollut täydellinen pyhimys. Hän ei tietenkään ollut rikollinen olento, mutta hän saattoi kuitenkin iloita ja nauttia elämästä. Hän saattoi tehdä joitakin pieniä tunnesyntejä, joista hän ei tuntenut erikoisia pistoksia omassatunnossaan sentähden, että hän oli työlleen uskollinen. Niinhän me voimme nähdä suuristakin taiteilijoista. He eivät ollenkaan ole mitään pyhimyksiä. Heidän ei tarvitse olla pyhimyksiä elämässään siinä mielessä, että he eivät olisi koskaan viiniä maistaneet, syöneet liikaa ja rakastelleet. He eivät ole siinä mielessä olleet pyhimyksiä, mutta he ovat olleet uskollisia työlleen ja aatteelleen. Joku suuri kirjailija on sanonut, että se on juuri pääasia, että ihminen on uskollinen elämäntehtävälleen. Hän ei sitten niin paljon ennätä korjata omaa persoonallisuuttaan, sen pieniä vikoja, ja hän ei itse tuomitse itseään. On aivan kuin Jumalakin jättäisi hänet tuomitsematta silloin, kun hän on muuten uskollinen.

Mutta sitten tulee tämä uusi vaihe, uusi kausi, Kristuksen epookki. Nyt hän tuntee sisässään, että on vielä jotakin korkeampaa olemassa. On suurempi elämä, suurempi elämäntehtävä, jolloin hänen sielunsaakin, ei ainoastaan hänen henkiminänsä uskollisuudessaan, vaan hänen sielunsaakin pitää olla puhdas. Hän tuntee, että hän itse sisäisenä persoonallisuutena on nyt siinä kohdassa, että hänen on tultava sisäisesti aivan puhtaaksi ja synnittömäksi. Hän tuntee, kun hän joutuu Kristuksen kanssa kosketuksiin, vaikkei hän sanoisi sitä vielä Kristukseksi, että hän ei voi saada oikein tietoaakaan Jumalan tahdosta, jollei hän luovu kaikesta itsekkästä omassa itsessään, ellei hän luovu epäpuhtaista ajatuksista, tunteista ja haluista. Tämän hän tuntee totuudenetsijänä. Hän tuntee, ettei hän voi astua totuuden eteen ja sanoa: näytä itsesi minulle – jos hänellä on samalla syrjäajatuksia, jos hänen sielussaan on tunteita ja haluja, joita hän ei voi näyttää totuuden Jumalalle. Hän tuntee kuin sisässään, että Isisjumalattaren kasvot ovat peitetyt, niin kauan kuin hän ei voi lähestyä niitä sisäisesti aivan puhtaana. Jokainen totuudenetsijä tietää, että on leikittelyä hänen puoleltaan, aivovoimistelua ja pientä leikkiä niin kauan kuin hän ei ole sisässään kuin kristalli, niin kauan kuin hän ei ole kuin tuli, joka palaa ja jossa hänen koko itsekkyytensä ja pahuutensa palaa. Tämän totuudenetsijä tietää sisässään, ja sentähden hän tietää, että kun hän oikein pääsee tietoon Jumalan tahdosta, elämän tarkoituksesta, niin se voi tapahtua vain sillä taikka sen ohella, että hän itse puhdistuu täydellisesti.

Tällöin totuudenetsijä joutuu ulkonaisestikin kosketuksiin Jeesuksen tai jonkun muun mestarin tai vapahtajan opin kanssa. Hänen täytyy joutua kosketuksiin sanokaamme nyt Jeesus Kristuksen opin kanssa, ja silloin hänessä herää usko Kristukseen, usko Jumalan Poikaan, usko Jeesus Kristukseen sillä tavoin, että Jeesus Kristus on Jumalan Poika hänelle, hänelle se, joka kertoo hänelle, mitä on elämä, mikä on elämän tahto. Buddhalaisena hän voi saada sen tunnelman, että Buddha on hänelle se, joka kertoo hänelle mikä on elämän tahto, mutta kristittynä täällä kristikunnassa hänelle selviää, että Jeesus Kristus voi hänelle olla Jumalan Poika, Jumalan lähettiläs, joka kertoo hänelle, mitä hänen on tehtävä, miten hänen on eletävä.

Totuudenetsijän tehtävä on nyt ruveta noudattamaan elämässään Jeesuksen kaikkia käskyjä, opetuksia ja neuvoja. Ainoastaan sillä tavoin hän voi päästä Kristuksessa eteenpäin. Silloin hän joutuu Kristuksen auraan, silloin hän voi elää Kristuksen aurassa, kun hän seuraa Jeesuksen käskyjä, seuraa Vuorisaarnaa ja kaikkia niitä rakkauden neuvoja, joita on evankeliumissa. Siinä on kysymyksessä silloin todellinen kristinusko, usko Kristukseen. Mitään muuta mahdollisuutta ei ole. Jos ihminen seuraa jotakuta toista mestaria, seuraa henkensä ja sielunsa koko voimalla Buddhaa, Zoroasteria tai jotakuta muuta, niin hän edistyy Kristuksen aurassa, kunnes tulee sellainen kohta, että hänen täytyy saada tietää myöskin Jeesus Kristuksesta ja hänen opistaan. Sellaista mahdollisuutta tuskin on olemassa, etteikö joku itämaalainen, joka nyt seuraa Buddhaa tai jotakuta muuta viisasta, tulisi kosketuksiin myös Jeesuksen opin kanssa. Jeesuksen

oppiahan on niin levitetty maailmaan, että se on kaikille tarjolla. Sehän on herättänyt juuri itämailla paljon huomiota. Kristityt, jotka ovat täältä lähteneet lähetyssaarnaajina Intiaan, Tibetiin ja Kiinaan, ovat luulleet vievänsä kristillisen kirkon itämailla. He tulevat kyllä pian huomaamaan, että kristillinen kirkko ei ole mitään, ei länsimailla eikä itämailla. Kristillinen kirkko on hyvin vähän onnistunut länsimailla ja vielä vähemmän se onnistuu itämailla. Mutta sen hyvän lähetyssaarnaajat ovat tehneet, että ovat vieneet Jeesuksen opin itämailla. Ei ehkä saarnoissaan, mutta levittämällä evankeliumia. Itämaalaiset alkavat aavistaa, että Jeesus Kristus on todella koko maailman vapahtaja. Niinkuin hän on elänyt, niin ei ole kukaan muu heidän omista profetoistaan elänyt. Jeesuksen oma oppi, hänen omat sanansa, hänen Vuorisaarnansa, ne ovat vaikuttaneet herättävästi itämaalaisiin. Joku lähetyssaarnaaja onkin sanonut, että itämaalaiset eivät suinkaan kaipaa kirkkoja, sillä he perustavat itse omat kirkkonsa, mutta he haluavat Kristusta, he haluavat Kristuksen oman persoonallisuuden. Sitä he odottavat, sitä he tarvitsevat. Kun se tulee evankeliumissa ja Jeesuksen opeissa heitä vastaan, silloin he löytävät etsimänsä ja kaipaamansa. Sentähden meidän ei tarvitse väheksyä ollenkaan Kristuksen auraa, Jeesus Kristuksen oppia. Me voimme hyvin luottaa siihen, ja se on korkein saavutus tällä maapallolla nyt ainakin toistaiseksi.

Me voimme hyvin tietää, että todelliseksi kristityiksi ja todelliseksi maailman auttajiksi me tulemme, jos me seuraamme oman vapahtajamme oppia. Sitä koko maailma kaipaa. Kristuksen mystinen aura, joka on tässä ihmiskunnassa, auttaa meitä ja me saamme tuntea, että me emme ole yksin. Kun me kuljemme Jeesuksen jäljissä, kun me elämme hänen rakkautensa hengessä, kun me noudatamme hänen käskyjään, silloin me saamme koko ajan tuntea, että jokin ihmeellinen voima on olemassa ilmassa, joka meitä kannattaa, meitä auttaa. Sille meidän on oltava uskolliset, sitä me emme saa pettää. Me emme saa Jeesuksen oppia pettää ja Jeesuksen käskyjä käänneellä ja väännellä, vaan meidän täytyy ottaa ne käskyt sellaisinaan. Sillä tavoin me saamme voittoja sielustamme, sitä enemmän meidän henkemme riemuitsee ja sitä onnellisemmiksi me tulemme. Tämä on taistelua sitä Ahrimania vastaan, joka häikäisee meidän sieluumme, meidän sisäistä näkökykyämme, niin että me emme näe mikä on totuus, vaan heitämme nautinnonhalun harson totuuden yli. Mutta kun me seuraamme Jeesuksen oppia, niin silloin me elämme Kristuksen aurassa, joka on totuuden aura, niin että Ahriman ei voi meidän silmiämme lumota. Me emme silloin ensi kädessä etsi omaa mukavuuttamme. Me emme etsi haluillamme ja himoillamme tyydytystä. Me asetamme tuon kaiken mitättömäksi. Me todella tahdomme sielumme täydellistymistä ja puhdistumista. Me olemme jo tottuneet olemaan velvollisuuden täyttäviä ihmisiä, olemme tottuneet olemaan uskollisia omalle työllemme, ja nyt me voimme olla yhtä uskollisia sielun sisäiselle työlle. Ja meidän on huomattava, että me emme pääse Jeesuksen auran ohi. Me emme pääse sen ohi, vaikka me aloittaisimme Kristuksen aurasta. Meidän on kuitenkin suoritettava läksymme Jeesuksen aurassa. Kaikki on toteutettava, kaikki on luotava uudeksi.

Kolmas vaihe on Isän aurassa elämistä. Se on taistelua Saatanaa vastaan, Saatanan voittamista. Tästä kolmannesta kaudesta me voimme sanoa, että se kulkee käsi kädessä näiden kahden edellisen kanssa. Se on kolmas vaihe sentähden, että se ei anna meidän uppoutua siihen kokonaan, ennen kuin me olemme täydellisesti täyttäneet tehtävämme edellisissä. Kuinka me voimme elää Isän aurassa? Ainoastaan uhrautumalla. Se on uhri, joka on tunnusmerkki tässä kolmannessa kaudessa. Jeesuksen elämä oli uhria. Hän eli aina Isän hengessä. — "En minä, vaan Isä." — Hän oli tietoinen Isän tahdosta ja tarkoituksesta. Hän uhrautui. Hänen uhrinsa meni niin pitkälle, että hän kuoli ristillä. Meidänkin elämämme Isän aurassa on uhrautumista. Mitä tämä uhrautuminen on?

Kun Jeesus oli ristiinnaulittuna, kun orjantappurakruunu oli hänen otsallaan, niin että siitä veri tihkui, kun hänen selkäänsä oli lyöty, niin että siitäkin veri tippui, kun hänen kätensä ja jalkansa oli lävistetty, niin että niistäkin veri vuoti, niin hän kieltäytyi ottamasta suuhunsa mitään huumaavaa, jota hänelle tarjottiin. Ei, hän ei halunnut, hän ei tahtonut sekaantua ajatuksissaan. Ei mitään unilääkkeitä, ei mitään huumaavaa juomaa, joka olisi tehnyt hänet tunnottomaksi kärsimyksille. Hän tahtoi kärsiä selvätajuisena kaikki loppuun asti. Hän tahtoi uhrautua. Kahden ryövärin välille hänet on ristiinnaulittu, ja kansa katselee. Kuinka julmaa ja sydämetöntä! Sitten kansa, joka siellä seisoo ja katselee tietäen, että tuo ihminen ei ole koskaan tehnyt mitään syntiä, ei mitään paha ja väärää, vaan ainoastaan kaikkea hyvää, tämä kansa vielä sanoo: "Toisia hän

on auttanut, itseään hän ei osaa pelastaa." – Tuossa on uhrin salaisuus! Kansa sanoi tietämättään uhrin suurimman salaisuuden. Mikä se uhri on, jos me voisimme itseämme auttaa, jos me voisimme itsemme pelastaa? Millä tavoin me silloin voisimme uhrautua? Me voimme ainoastaan toisiamme auttaa ja toisiamme pelastaa. Se on uhria. Uhri-elämä on sitä, että me lähdemme toisiamme auttamaan, toisiamme pelastamaan, vaikka me itse emme ole autettavissa. Siinä on uhrin ihmeellinen salaisuus, että se voi meidät heti, silloin kun me siihen ryhdymme, pelastaa sellaisenaan kaikesta pahasta. Jos me osaamme uhrautua, niin me pelastumme kokonaan Saatanan vallasta, jos me osaamme uhrautua juuri sillä tavoin, että me toisia autamme emmekä itseämme.

Sanokaamme, että jollakulla pyrkijällä on jokin erikoinen heikkous tai synti tai pahe, jota vastaan hän taistelee. Hän taistelee itsensä kanssa, hän koettaa kaikkia keinoja. Ei mikään auta. Ei hän pääse omasta itsestään. Hän rukoilee Jeesus Kristusta, hän kääntyy mestarien puoleen ja hädässään voitottelee. Mutta mikään ei häntä auta. Hänen pahansa istuu niin syvällä. Mikä häntä auttaa? Se, että hän lähtee toisia auttamaan.

Minulla oli eräs ystävä nuoruudessani – hän on nyt jo kuollut – joka syvästi tunsi, että hän on Jumalan edessä kovasti epäpuhdas ja syntinen. Hän ei nimittäin päässyt mitenkään irti sukupuolisuuden lumouksesta. Hänellä oli vallan suunnaton vetämys naisiin ja hän tunsi, että vaikkakin hän voisi ulkonaisesti hillitä itsensä eikä antautua mihinkään syntiin, niin hän kuitenkin sielussaan oli epäpuhdas. Naisten viehkeys hänet aina hurmasi. Hän tunsi itsensä aina voimattomaksi heidän ihanuutensa edessä. Sitten hän sai Jeesus Kristukselta tällaisen neuvon: (en tarkoita, että Jeesus olisi hänelle ilmestynyt, mutta hän ymmärsi sen Jeesuksen opista) uhraa itsesi! Älä pelkää itseäsi, vaan uhraa itsesi. – Ja tämä ystäväni lähti kulkemaan prostituoitujen naisten keskuuteen paikasta toiseen. Kaikille hän selitti, mikä inhimillinen elämä on, kuinka heidän tulisi päästä tuosta ja hän tunnusti itse kuinka huono hän on. Hän ei mitenkään ole voinut itseään auttaa, mutta hän tuli kuin heidän kanssaan rukoilemaan. Kaikkiolla tuo ystäväni kohtasi ihmisiä. Heti nuo prostituoituneet naiset tulivat ihmisiksi hänen kerallaan. Ei heillä ollut mitään halua tähän syntiseen elämään. Kaikenlaisista syistä he olivat joutuneet tällaiseen elämään. He olivat useimmiten tulleet nuorina petetyiksi. Ei hän tavannut ketään, joka olisi suoranaisesti halunnut ja intohimosta tahtonut tulla prostituoitukseksi. Kaikki itkivät hänen kanssaan, ja hän tunsi, kuinka hänestä itsestäänkin sulsi pois kaikki tuo luonnon veto voima toiseen sukupuoleen. Sitten hän rupesi lopulta pitämään eräästä tuolloisesta prostituoituneesta naisesta, jolla oli muutamia lapsiakin siellä täällä. Ja hän pyysi tätä vaimokseen. Hän piti tästä naisesta, sillä tuo nainen oli hänestä niin inhimillinen. Nainen ei tahtonut uskoa korviaan. Yksi oikea mies, yksi ihminen, moitteeton, joka ei ole mistään syytetty, ei mitään pahaa tehnyt, pyytää häntä vaimokseen? Se oli tietenkin tuon naisen täydellinen nousu. He menivät naimisiin ja olivat onnelliset mitä korkeimmassa, ihanimmassa merkityksessä. Kun minä ensimmäisen kerran tulin heidän kotiinsa ja tämä tarina minulle kerrottiin, niin minä itkin. (Minä olin silloin aivan nuori poika). Se oli jonkinlaista uhria. Se oli itsensä unohtamista. Se oli elämää Jumalan aurassa.

X Rakkaus

Minulta on joskus kysytty: "Miksikä sinä kirjoituksissasi ja puheissasi aina viittaat siihen, että Jeesus Kristus on kaikki kaikessa, että Jeesus Kristus on ensimmäinen kaikista maailman vapahtajista, että hänen ihanuutensa ja kauneutensa loistaa kaikkialla? Etkö sinä teosofisena tutkijana juuri ole tullut siihen, että kaikki uskonnot ovat syntyisin samasta alkulähteestä, ovat oksia samasta puusta? Eikö teosofin mielestä kaikki uskonnot tavallaan ole yhtä hyviä, eivätkö kaikki uskonnot vie totuuteen? — Eihän ihmiskuntaa koskaan ole voitu jättää yksin vaeltamaan pimeydessä. Ihmiskunnan historiahan todistaa, että Jumala aina on pitänyt huolta ihmisistä, koska suuria uskonnonjulistajia, suuria vapahtajaolentoja on aina silloin tällöin esiintynyt ihmiskunnan historiassa ja aina vieneet ihmiskuntaa Jumalan, totuuden luo. Eikö ole ristiriitaista, että sinä asetat Jeesus Kristuksen ensimmäiseksi, vieläpä ainoaksi?"

Tähän olen vastannut ja aina tekee mieleni vastata, että tietenkin kaikissa uskonnoissa on koetettu taluttaa ihmisiä totuuden luo, kaikissa uskonnoissa on siis opetettu totuutta elämästä ja kuolemasta. Ei missään uskonnossa ole koetettu viedä ihmisiä harhaan, vaan jokaisessa on koetettu viedä heitä juuri totuuden lähteelle. Kaikki uskonnot ovat metafysisissä, filosofisissa, okkultisissa opeissaan tähdänneet samaan. Ne pitävät kaikki yhtä. Kun me pääsemme kiinni tai tutustumme uskontojen sisäisiin, esoteerisiin oppeihin, silloin niiden maailmanselitykset, kaikki opinkappaleet, kaikki kuvaukset elämästä ja kuolemasta ovat samanlaisia. Mutta mitä sitten tarkoitan sillä, kun sanon, että Jeesus Kristus on minulle kaikki kaikessa? Tarkoitan sillä sitä tosiseikkaa, että ihmisen sielu kaipaa ja janoaa Jumalaa, kaipaa elävää totuutta, kaipaa sitä Jumalaa, joka on kaiken olemassaolon alkusyy ja -lähde. Se ei kaipaa mitään opinkappaleita, ei ainoastaan filosofista selvittelyä maailman eli kosmoksen kokoonpanosta ja luonnosta, vaan se kaipaa, niinkuin uskonnollisissa piireissä on totuttu sanomaan, elävää Jumalaa. Niinkuin hirvi janoaa purojen ja järvien vettä, niin ihmisen sielu ikävöi Sinua, Jumala. Se on meidän sielumme syvin ikävä ja kaipuu. Ainoastaan sen tyydyttäminen, ainoastaan Jumalan löytäminen voi antaa meille onnen ja rauhan ja ikuisen elämän. Ja sentähden eri uskonnot, niin tosia kuin ne ovatkin, eroavat jollakin tavoin toisistaan, sillä kun ne puhuvat ihmisille ja ihmiskunnalle, niin ne tietenkin puhuvat siten, että ne näyttävät ihmisille Jumalan. Jokainen suuri profeetta eli vapahtajaolento esiintyessään maan päällä, vaeltaessaan ihmisten keskuudessa ja opettaessaan heitä on näyttänyt heille Jumalan, antanut heille käsin kosketeltavan kuvan Jumalasta omassa persoonassaan, olemuksessaan. Ei ainoastaan opetuksissaan, vaan loistavassa persoonallisuudessaan on sellainen olento antanut ihmisille kuvan elävästä Jumalasta. Ja koska nämä profeetat, korkeat vapahtajaolennot, ovat esiintyneet eri aikoina, alussa kaukaisessa muinaisuudessa, jossa ihmiset olivat vähän kehittyneitä, sitten pitkin ihmiskunnan historiaa, jolloin ihmiset ovat askel askeleelta kehittyneet eteenpäin, niin luonnollisesti se kuva, minkä he ovat voineet antaa Jumalasta, on ollut erilainen; se on riippunut kansoista, ilmanalasta ja kaikenlaisista seikoista. Jokaisessa uskonnossa, kun sitä kuuntelemme aivan kuin ulkoapäin, kun emme tutki sitä esoteerisesti, emme tunkeudu sen maailmanselityksiin, vaan otamme sen eettillisenä ilmiönä, joka kuvastuu sen suurissa vapahtajaolennoissa, silloin saamme sen kuvan Jumalasta, minkä tuo uskonto on ihmiskunnalle voinut antaa. Ja nämä kuvat poikkeavat toisistaan, tai ainakin minun tekisi mieleni sanoa: mikään muu niistä kuvista, minkä joku vapahtajaolento on välittömästi antanut Jumalasta, ei tyydytä minun sisäistä totuuden kaipuutani niin kuin Jeesus Kristuksen antama.

Jos ajattelemme vanhaa Kreikkaa, heidän Olympostaan ja heidän suurta jumal'joukkoaan, jos ajattelemme Jupiteria, niin näemme hänessä sängen inhimillisen olennon, jolla on hyvin monenlaiset rakkausseikkailunsa. Ja moraalisesti ja eettisesti, kun emme tunkeudu noiden symbolien salaisuuksiin, vaan kun otamme sen niin, että noin totuuden Jumala ilmoitti itsensä, niin ne muodot tympäisevät meidän eettillisiä ja moraalisia vaatimuksiamme. — Ja jos ajattelemme juutalaisten jumalaa, Jehovaa, niin näemme, että hän on suuttuvainen, kostava jumala. Ja samoin Mooses, hänen profeettansa, suuttui niin, että murskasi

kivitalut, joihin käskyt oli kirjoitettu. Kun seisomme niiden edessä, niin tunnemme, ettei se ole se Jumala, jota me syvimmässämme kaipaamme. Päin vastoin tunnemme, että ihminen voi rakkaudessa, hyvydessä, anteeksiannossa ja laupeudessa olla yläpuolella sellaista jumalaa, joka suuttuu ja kostaa ja tahtoo pahaa vihamiehilleen. Sellaista jumalaa me emme kaipaa, se ei tyydytä meidän sieluumme. – Jos sitten ajattelemme vaikkapa jaloa kreikkalaista Orpheusta, laulajaa ja soittajaa, joka lähti manalaan etsimään Eurydikea, rakastettuaan, niin se meitä liikuttaa, se on kaunista, mutta ei se ole se Jumala, jota kaipaamme sydämessämme, jota ilman emme saa rauhaa. – Jos ajattelemme Väinämöistä, meidän Kalevala-sankariamme, joka rakastaa Ainoa ja pyytää häntä kumppanikseen, niin, niin kaunis ja kieltäytyväinen, niin rauhallinen ja tyytyväinen kuin se rakkaus onkin, eihän Väinämöinen siitä suutu, ei loukkaannu, hän ymmärtää, ettei se ole hänelle suotu, – niin vaikka se on niin kaunista, liikuttavaa, se ei ole meidän Jumalamme. Se Jumala, jota meidän sielumme kaipaa, ei esiinny sillä tavoin.

Kun ajattelemme intialaisia jumalolentoja, jumalia, esim. vanhaa Raamaa, jota nykyään paljon palvotaan Intiassa, niin huomaamme, että hän oli suuri sotapäällikkö, ja hänen puolisonsa Sita oli kauneimpia naisolentoja, joita Intian historiassa, mytologiassa esiintyy. Se on kaikki kaunista; me ihailemme sitä, mutta me sanomme: ei Raama eikä hänen puolisonsa Sita tuo meille sitä Jumalaa, jota kaipaamme. Ja jos ajattelemme toista intialaista jumalaa, Krishnaa, niin se Krishna, joka esiintyy ensin historiallisena henkilönä, se nuorukainen on lumoava ja liikuttava, hän näyttää koko elämällään, että hän on kaiken yläpuolella. Krishna, tuo jumalainen mies, joka oli karmasta vapaa, hän vain leikitteli elämässä. Hän teki kaikenlaisia pieniä kepposia, hän varasti kylpeviltä neitosilta vaatteet ja kiipesi niiden kanssa puuhun katsomaan, miten neitokset joutuivat hätään, kunnes hän sitten tuli alas ja pelasti neitokset pälkähästä. Ja me luemme Krishnasta, kuinka hän lumosi 16.000 gootia, paimenten vaimoa, niin että he rakastuivat häneen ja tanssivat hänen ympärillään. Krishna ei itse tahtonut heiltä mitään; hän vain teki heidän elämänsä kauniiksi. Kun luemme Krishnasta tällaista, niin ymmärrämme, että intialaiset, jotka kulkivat elämän raskaan taakan alla, jotka ikävöivät vapautusta elämän kiertokulusta, turvautuivat Krishnaan, joka oli vapaa karmasta. Mutta Krishna ei näytä meille sitä Jumalaa, jota meidän sielumme kaipaa.

Ja kun tutustumme siihen Krishnaan, joka on filosofiassa tunnettu, joka esiintyy meille Bhagavad-Giitaassa, niin silloin me tunnustamme, että hän puhuu äärettömän viisaasti, tosia ja oikeita asioita kaikissa noissa merkellisissä keskusteluissaan Ardshunan kanssa, mutta me ihmettelemme, että heti Bhagavad-Giitaan, Herran laulun alussa Krishna yllyttää Ardshunaa sotaan. Kun Ardshuna kysyy: "Pitääkö minun mennä sotaan omia veljiäni vastaan, eikö ole turha tappaa kaikkia heitä?" – niin Krishna sanoo: "Tee velvollisuutesi. Sinun velvollisuutesi on sotia. Eihän se ole mitään, jos ruumis tapetaan, he voivat taas syntyä uudestaan ruumiiseen. Tee sinä velvollisuutesi miekan palveluksessa." Meistä tuntuu, kuten eräs hindulainen kysyi toiselta: "Eikö Ardshunan kanta ole inhimillisempi kuin Krishnan, joka käskee sotimaan? Ardshuna ihmisenä epäilee tehdä julmia tekoja." Toinen hindulainen sanoi silloin: "Jos niin on, niin tehkäämme Ardshunasta parempi Jumalan esittäjä kuin Krishnasta." Se Jumala, jota Krishna tuo tuossa esille, ei ole se, jota meidän sielumme kaipaa.

Ei Muhammedkaan tuo meille sitä Jumalaa, jota kaipaamme. Me luemme hänestä, kuinka hän otti itselleen monta vaimoa, ei itseään varten, vaan suojellakseen heitä, orpoja ja leskiä. Paljon hyvää ja kaunista me olemme hänestä lukeneet, mutta ei hän ole sellainen olento, joka tuo meille Jumalan.

Ajatelkaamme Buddhaa, joka on kaikista korkein ihminen, joka on esiintynyt maan päällä Jeesus Kristusta lukuunottamatta, Buddhaa, jaloimmista jalointa, joka kaikesta kieltäytyi etsiäkseen vastausta elämän kaikkiin kysymyksiin. Mutta hänkin sanoi: ei ole muuta pelastusta kuin nirvaana. Meidän täytyy luopua kaikesta olemassaolon janosta, meidän pitää vapautua jälleensyntymisen pyörästä. Kun ajattelemme Buddhaa, niin meidän sielumme silloinkin syöksyy jonkinlaiseen ihmeelliseen kuiluun, pessimismiin ja me sanomme: silloin ei ole muu edessä kuin luopua kaikesta ja ottaa sauva käteen ja istua puun juurelle, kunnes valo tulee, kunnes löydämme sen Jumalan, jota ei ole tai joka on tyhjiys, joka on kaiken olemassaolon

negaatio – kieltäminen. Ei ole silloin muuta ratkaisua. Mutta olen tuntenut aina nuoresta saakka: se Jumala ei ole minun Jumalani.

Sentähden minä olen tullut Jeesus Kristuksen luo, joka on aivan toinen kuin kaikki nuo vanhat, edelliset profetat, kaikki nuo vanhat vapahtajat – Jeesus Kristuksen luo, jossa ei ole mitään epäinhimillistä, jossa ei ole mitään, joka ei olisi jumalaista, jossa kaikki on juuri niin, kuin ihmisen sydän syvimmässään kaipaa. Hän

on täydellinen ihminen. Hän tuo Jumalan ihmisille tänne maan päälle omassa persoonassaan, tänne meidän keskuuteemme aivan uutena ilmestyksenä, ihmeellisenä todellisuutena. "Nyt te näette Isän, joka on kaiken takana; teidän ei tarvitse hapuilla pimeydessä; minä ja Isä olemme yhtä; minä tuon Jumalan tänne teidän luoksenne." Ja mikä se Jumala silloin on? Se on ääretön, ihmeellinen rakkaus. Se ei ole vain Buddhan sääliä kaikkia kärsiviä kohtaan, ei nuoren Krishnan esteettistä iloa elämän kauneudesta, vaan se on Jumala, joka on rakkautta, hyvyyttä, puhtautta, joka on kaiken yläpuolella ja kaiken sisällä. Se on Jumala, jonka sydämellä todella saamme rauhan sieluunme. Jeesus Kristus näyttää meille sen Isän, josta me olemme kaikki lähteneet ja jonka kaikki voimme löytää, sen Isän, joka rakastaa meitä, ei nuoren Krishnan rakkaudella, ei Buddhan säälillä, vaan joka rakastaa meitä niin, että me emme voi sitä sanoin oikeastaan kuvata. Meidän pitää vain katsella Jeesus Kristuksen esimerkkiä, meidän pitää katsella, millä tavoin hän rakasti, millä tavoin hän menetteli elämässä joka hetki, millä tavoin hän opetuslapsiaan rakasti, millä tavoin hän kulki kohti kuolemaa, mitä hän sanoi ryövärille ristillä: "Sinä, joka olet niin paljon kärsinyt, niin suuressa tuskassa ollut, niin vaikeissa elämän tehtävissä, olet ryöväntynyt, murhannut ja varastanut, tule minun luokseni, tänään olet minun kanssani paratiisissa." Meidän tulee katsoa häntä, kuinka hän antoi anteeksi kaikille, kuinka hän ristillä rukoili vihamiestensä puolesta, kuinka hän sanoi: "Isä, anna heille anteeksi, sillä he eivät tiedä, mitä he tekevät."

Tämä kaikki riittää minulle, se näyttää minulle, minkälainen on meidän Jumalamme. Me emme voi käsittää Jumalan rakkautta, me emme voi käsittää Isän rakkautta, me emme voi käsittää Jeesus Kristuksen olemusta, hänen äärettömän ylevää inhimillisyyttään, jollemme itse ole kärsineet, jollemme ole kulkeneet tuskan kuiluja. Siinä määrin kuin voimme kulkea tuskien kuiluissa, pettymyksissä, vaikeuksissa, sellaisissa tunteissa, että olemme hyljätyt, kaikissa elämän suruissa; siinä määrin kuin saamme kaikissa niissä kulkea, siinä määrin voimme päästä ymmärtämään ja tuntemaan, mikä on Jumalan rakkaus, Isän rakkaus meitä kohtaan, mikä se Jumala on, jonka Jeesus Kristus meille näyttää, jonka ruumistuma hän on. Krishna ruumistutti Jumalaa, Buddha ruumistutti Jumalaa, kaikki vanhat profetat ja jumalanpojat toivat ilmi Jumalaa omalla tavallaan, mutta kukaan heistä ei osannut näyttää sille ihmiskunnalle, joka vaelsi vielä tietämättömyyden harhoissa, eläimellisten intohimojen sokaisemana, kuka Jumala on. Vasta sitten, kun Jeesus Kristus oli voinut ottaa kokonaan Isän vastaan itseensä, kun Jeesus Natsaretilainen oli voinut täytyä Kristuksella, taivaallisella ihmisellä, Jumalan omalla tiedolla siitä, kuka on täydellinen ihminen, silloin vasta saattoi Jeesus Kristus näyttää meille Jumalan, tuoda meille Isän lähemmäksi kuin koskaan ennen oli tapahtunut. Ihmiskunnan suurin juhlahetki, ihmeellisin tunti tämän planeetan elämässä oli se, jolloin sen eläville olennoille, ihmisille ja eläimille, näytettiin fyysisessä todellisuudessa, mikä on se rakkaus, joka on kaiken takana. Silloin me ymmärrämme, vähän aavistamme: siinä sydämessä ainoastaan on lepo, ainoastaan siinä on rauha, ainoastaan se ratkaisee kaikki meidän pulmamme ja kysymyksemme. Niin huonoja ja mitättömiä kuin olemmekin, niin syntisiä, puutteellisia, rikoksellisia – niin kun avaamme sydämemme ottamaan vastaan sitä valoa ja rakkautta, joka Jumalasta, Isästä, Jeesus Kristuksen kautta meihin tulee, silloin me löydämme rauhan ja pelastuksen, silloin vapaudumme, silloin todella voimme suosta nousta.

Miten tutustuminen toisten uskontojen jumaliin auttaa meitä pahasta tahdostamme, itsekkyydestämme ja synneistämme? Jos me alamme oikein toden teolla pyrkiä, vakavasti tehdä työtä itsemme kanssa, niin se paljon meitä auttaa. Me näemme ihmeellisiä olentoja, suurenmoisia ihmisiä kaikissa vanhoissa uskonnoissa. Mutta uskaltaako kukaan heistä sittenkään sanoa: minä olen elävän Jumalan löytänyt. Tänä päivänä Intiassa, Kiinassa ja yleensä Idässä etsitään vilpittömästi totuutta. Meillä ei täällä länsimailla ole aavistustakaan siitä hartaudesta, vilpittömyydestä, vakavuudesta, millä ihmiset siellä etsivät totuutta. He

lähtevät metsiin, istuvat siellä kymmeniä vuosia, taistelevat itseään vastaan, nousevat hengessään korkeille ylängöille. Ajatelkaamme tätä kaikkea. – Ehkä meillä länsimaillakin luostareissa on niin joskus ponnisteltu. – Ja kuitenkin nämä ihmissielut, ihanat ihmissielut, jotka noin ovat pyrkineet ja ponnistaneet, voivat sanoa, niinkuin muuan erakko, joka 40 vuotta yhtämittaa oli istunut pienessä luolassa eikä koskaan tämän 40:n vuoden aikana ulos mennyt. Kun häneltä kysyttiin: "mitä sinä olet voittanut, kun tuossa olet istunut?" – niin hän voi vastata: "sen olen voittanut, että tässä olen vapaa viettelyksistä." "Minkä tähden et siis ole lähtenyt ulos täältä?" "Sentähden, että jos minä olisin lähtenyt ulos täältä, niin kuka ties nainen tai raha olisi voinut minun sieluni vietellä. Ja minä tahdon olla vapaa viettelyksistä, itseni herra." – "Oletko siis löytänyt Jumalan, oletko löytänyt ikuisen elämän?" – "Sitä minä en tiedä, en voi sitä väittää. Minä etsin ja minä uskon, että joskus ehkä monen ruumistuksen perästä minä löydän Brahman."

Eikö tuo ole ihailtavaa, suurenmoista. Ja kuitenkin se päättyy vain tuollaiseen uskoon: "uskon, että joidenkuiden ruumistusten perästä löydän Jumalan, Brahman."

Ymmärrämmekö me ihmiset täällä länsimailla, kuinka ihmeellisessä, etuoikeutetussa asemassa me olemme, kun Jeesus Natsaretilainen, Christos, näyttää meille, että Jumala on rakkaus. Jumala ei ole poissa tästä elämästä; Jumala on tuotava tähän elämään. Ei meidän tule paeta tästä, meidän tulee elää tässä, meidän tulee tehdä tämä Jumalan valtakunnaksi, nyt ottaa vastaan Jumalan rakkaus, joka kolkuttaa sydämen ovelle. Meidän on elettävä siinä rakkaudessa; meidän on tehtävä maailma onnelliseksi siinä piirissä, jossa elämme. Jokaisen on oltava pienessä uskollinen, kunnes hänet asetetaan suuren yli. Elämä on tehtävä arvokkaaksi, elämä, joka jatkuu kuolemassa, jos saavutamme ikuisen elämän. Tietenkin saamme syntyä uudestaan, koettaa uudestaan, jos me emme nyt pääse selville Jumalasta. Mitä varten olemme tänne tulleet, jollemme sitä varten, että tästä elämästä jotakin tekisimme? Mitä varten olisimme tähän elämään tulleet, jos meidän pitäisi vain pyrkiä siitä pois; jos se ei olisi itsessään arvokas? Jeesuksen sanoma on: "Tämä elämä on itsessään arvokas; asettakaa se totuuden palvelukseen. Kuinka pieniä, yksinkertaisia olentoja tunnettekin olevanne, niin pyhittäkää elämänne Jumalan palvelukseen. Rakastakaa toisianne sillä rakkaudella, jolla minä olen teitä rakastanut."

XI Rakastakaa toisianne

Rakkaudesta puhuttaessa jokapäiväisessä kielenkäytössä verraten harvoin tarkoitamme jumalaista rakkautta, veljesrakkautta, josta uskonnoissa puhutaan. Tavallisesti me käytämme tätä sanaa merkitsemään sitä seikkaa, sitä rakkauden ilmennystä, jos niin tahdomme sanoa, jota myöskin nimitetään lemmeiksi, vaikka kyllähän näitä sanoja rakkaus ja lempi paljon sekoitetaan toisiinsa ja käytetään samasta asiasta rinnatusten. Mutta olisi hyvä tehdä jonkinlainen ero näiden välillä ja säilyttää sana rakkaus jumalaiselle rakkaudelle ja sana lempi sille sukupuolesta johtuvalle rakkaudelle, joka on meidän ihmisten ensimmäinen opettaja kaikessa rakkaudessa.

On tavallisesti puhuttu hieman halveksien sukupuolilemmestä ja arvosteltu sitä ala-arvoiseksi. Varsinkin täällä kristikunnassa on tullut tavaksi käsitellä sukupuolielämää hävettävänä asiana, josta ei voi vapaasti puhua. Mutta toiselta puolen on kaikkina aikoina koko maailmassa, ei ainoastaan kristikunnassa, runoilijat, ihmiset ollessaan hyvällä, onnellisella mielellä, nähneet tässä sukupuolilemmessä erinomaisen ihanaa ja kaunista. Mitä elämä olisi, jos ei olisi sitä ihmeellistä elämän viehätystä, joka syntyy sukupuolilemmestä. Ja todella on sen arvatenkin jokainen ihminen kokenut, että silloin kun hän rakastuu, hän tuntee uutta voimaa itsessään; on aivan kuin hänen sielunsa heräisi unesta, ja niinkuin uusia voimia ja kykyjä hänessä ilmeni. Jos ei hänessä ole ollut ennen runollista mielikuvitusta, niin on melkein kuin itsestään selvää, että kun hän rakastuu, niin runosuoni voi itsessään hänessä puhjeta; hän ainakin käsittää runouden ja voi nauttia runoudesta; hän joutuu kauniin mielikuvituksen valtaan. Se värittää kokonaan hänen toimintansa, ja sielu saa kuin uuden pohjasävelen. Kun klärvoajantti, selvänäkijä, katselee ihmistä rakastuneessa sieluntilassa, niin hän huomaa eron rakastuneen ja muiden ihmisten välillä. Se väreily, joka on rakastuneen ihmisen ympärillä, on sanomattoman kaunis verrattuna tavallisten ihmisten auroihin. Rakastavan ihmisen aura on hyvin kaunis, ja hänellä on selviä kuvia jostakin puhtaasta elämästä, ja hänellä on tunne sisässään, joka kehoittaa häntä epäitsekkyyteen ja luomaan jotakin kaunista. Tämä kaikki näkyy hänen aurassaan, häntä ympäröivissä väri- ja värivahduksissa. Sentähden runoilijat eivät ole väärässä, vaan täysin oikeassa, kun he ihailevat tätä sukupuolielämää ja pitävät sitä elämän korkeimpana viehätystenä ja sisäiltönä. Tietenkään ei ole sanottu, että se olisi korkein, mutta se on korkein niiden mielestä, jotka eivät ole muuta kokeneet. Saattaahan kyllä olla korkeampiakin elämän ihanteita. Ihmiselle, joka kokee lempeä, se on korkein. Sentähden jokainen ymmärtävä ihminen ja totuudenetsijä asettuu kunnioittavalle kannalle tätä ilmiötä kohtaan; hän pitää sitä ihmiskunnan kasvattajana. He asettuvat erikoiselle kannalle, sillä siihen yhtyy halu auttaa. Sentähden kun taiteilijat, kuvanveistäjät ja maalarit rakastuvat, niin he tuntevat heti suuren luovan voiman itsessään, ja he tuntevat, että nyt he saavat jotakin aikaan. Sentähden on sängen etevii ihmisiä, luovia neroja, jotka ovat tahtoneet elää yhtämittäisessä lemmenhuumassa. He ovat etsineet aina uutta kohdetta lemmelleen, sillä on huomattavaa, että tämä rakastuminen, tämä sukupuolilempi, ihastuminen, ei kestä rajattomasti, vaan katoaa. Se tapahtuu silloin, kun tapahtuu yhtyminen kahden sukupuolen välillä. Ehkei aina heti silloin, mutta useimmiten se silloin katoaa. Sentähden he etsivät uutta tilaisuutta rakastumiseen saadakseen uutta stimulanssia, kiihoketta luovaa työtä varten. Me kauhistumme tätä, pidämme sitä epäsiiveellisenä ja sairaalloisena ilmiönä, että suuret nerot ovat tällaisia Casanovia, jotka lentävät kukasta kukkaan. Tässä yhteydessä en tahdo sitä arvostella siveelliseltä kannalta; minä ainoastaan korostan sitä seikkaa, että tämä mielentila on omiansa pitämään lahjakkaita ihmisiä luomiseen pystyvässä viireessä ja pitämään heitä kauniissa mielentiloissa. Me tietenkin sanomme eettisesti, että esteettinen mielentila on liian kalliisti ostettu, jos toiset ihmiset tulevat siitä onnettomiksi, mutta silti täytyy ymmärtää, miksi lahjakkaat ihmiset usein elävät tällä tavoin. Tämä sukupuolilempi on siis ihmeellinen kannustin, stimulanssi ihmisen sielunelämässä, sillä ihminen on olento, joka ei saa inspiraatiota näkymättömästä maailmasta ilman muuta, vaan ainoastaan siten, että hänen ruumiinsa joutuu erikoiseen vibraatioon, väreilyyn; ja siihen se voi joutua erilaisten asiain kautta elämässään, esim. surun, kovan kohtalon ja

sairaaloiisuuden johdosta, tai myös rakkauden avulla. Nämä voivat panna ihmisen väreilemään. Jos hän on runoilija, niin hänen ruumiinsa jokainen osa pääsee sellaiseen väreilyyn, että se voi ottaa vastaan inspiraatioita ylhäältä, ja hän voi luoda kuolemattomia mestariteoksia.

Kun me katselemme tätä sukupuolilempeä käytännön kannalta ja seuraamme sen vaiheita jokapäiväisessä elämässä, niin huomaamme, että milloin se vie avioliittoon, tapahtuu usein kummallinen heräämys sitten, kun nämä kaksi rakastunutta on saanut toisensa: he huomaavat yht'äkkiä, etteivät he sovikaan toisilleen; ihmeellinen viehäytys hälvenee, ja he tuntevat itsensä kuin Aatami ja Eeva paratiisissa, alastomiksi. He eivät enää ymmärrä, mikä tässä viehättäisi: "Tuotako minä rakastaisin; hänhän on aivan vieras olento; en näe hänessä mitään!" Kaikenlaiset pienet tavat ja ominaisuudet alkavat vaivata heitä, kun esiintymis- ja ajatustavat, tuntemukset ja elämän vaatimukset huomataan aivan yht'äkkiä vastakkaisiksi. Silloin nuo kaksi ihmistä, jotka ovat lemmen huumassa menneet naimisiin, huomaavat, etteivät he rakastakaan toisiansa, ja he kadottavat enemmän tai vähemmän uskonsa rakkauteen. He tulevat kynnikoiksi. Sentähden näemme, että ihmiset pyrkivät eroamaan toisistaan. Se on tehty eräiden maiden laeissa yhä helpommaksi, ja muutamissa maissa on moniavioisuus luvallinen jne. — Mutta on toisenkinlaisia avioliittoja, joissa aviopuolisot huomaavat yhä enemmän pitävänsä toisistaan; he ymmärtävät toisiaan, vaikka jokapäiväinen elämä kaikkinen arkipäiväisyyksineen on heidän ympärillään ja lemmen huumaa on haihtunut. He eivät silti tule onnettomiksi; on niinkuin heidän sisässään kasvaisi jotakin uutta, ei ainoastaan tuota aistillista; he alkavat ymmärtää toisiaan ja ajattelevat samaan suuntaan ja tulevat yhä lähemmäksi toisiaan, tutummiksi ja rakkaammiksi, ja silloin heidän elämänsä on onnellinen; heidän avioliittonsa on sopusointuinen, harmooninen; heidän elämänsä on täynnä uutta viehätystä. He eivät ehkä heti käsitä, miksi eivät kaikki voi olla yhtä onnellisia kuin he. Ja täydellä syyllä voimme kysyä: miksi avioliitto toisessa tapauksessa osoittautuu niin onnettomaksi ja toisessa niin onnelliseksi? Ymmärtääkseen sitä, täytyy tehdä oikea kuva siitä, mikä tämä sukupuolirakkaus on ja mihin se perustuu. — Sukupuolinen rakkaus perustuu magneettiseen vetovoimaan. Mutta mihin sitten tämä vetovoima perustuu, mistä se johtuu? Siihen, että me ihmiset olemme erilaisia, toiset miehiä ja toiset naisia, vieläpä toistemme vastakohtia. Siten on kumpikin heistä yksinään ainoastaan puolisko, ja vasta yhdessä nämä puoliskot muodostavat kokonaisuuden. Tämä perustuu vastakohtien toisiansa täydentävään lakiin, joka sanoo: vastakohtat täydentävät toisiaan. Ihmisten kesken ovat nämä vastakohtat kuin murtoluvut; mies merkitään puolella ja nainen merkitään puolella; yhdessä he muodostavat kokonaisuuden. Se on luonnonvoima, joka aina vetää murtolukuja yhteen muodostamaan kokonaisuuden. Ja niin kauan kuin ihminen ei ole kokonainen, vaan murto-osa kokonaisuudesta, niin kauan hän etsii toista olentoa, joka täydentää häntä, jossa on se, mikä häneltä puuttuu, jossa on hänen komplementtinsa ja joka vaikuttaa häneen vetovoimana, magneettina. Se on sääntö elämässä, niin että ne, jotka sopivat yhteen, muodostavat kokonaisuuden ja tuntevat magneettista vetoa toisiaan kohtaan. Tätä lakia ei voi paeta. — Tämä laki puolestaan perustuu siihen, että ainoastaan kokonaisuus, jossa on vastakohtat yhtyneinä, voi luoda; puolinaisuus, puolisko ei voi luoda. — Jos ajattelemme täydellistä Jumalaa, niin se ei voi olla puolinainen; se on kaikki käsittävä ja kaikki itseensä sulkeva elämä ja se täydellisyys, johon kaikki uppoaa. Sentähden se on ikuisesti luova. Ei kumpikaan näistä vastakohtista kykene yksin saamaan mitään aikaan. Jos vastakohtat ovat henki ja aine, tajunta ja muoto, niin henki, tajunta pysyy aivan steriilinä, kykenemättömänä, aikaansaamattomana, jos se ei saa käyttää ainetta ja muotoa. Ja muoto pysyy hedelmättömänä, ellei henki sitä elävöitä. Siis kaikki ilmennyt perustuu noihin vastakohtiin: henki ja aine. Sentähden Jumalassa, jumalaisessa elämässä nämä vastakohtat ovat yhtyneet yhdeksi. Sentähden jumalainen elämä alati luo. Ihmiset ovat samanlaisessa asemassa; he ovat jumalaisia siinä mielessä, että he voivat luoda, että heidän tehtävänsä on luoda. Heidät on luotu luojiksi; heidän päämääränsä on tulla ihmisiksi, jotka voivat luoda. Tämä ei tietenkään tarkoita fyysistä synnyttämistä, suvun jatkamista, vaan jotakin korkeampaa, tavallaan kyllä sitä, mutta uudessa muodossa. Sentähden puhumme siitä, kuinka suuret nerot luovat kuolemattomia runoja, kuolemattomia tauluja tai veistoksia. He ovat täten luodessaan jollakin tavoin synnyttäneet, mutta se ei ole mitään inhimillisen suvun fyysistä jatkamista, vaan todella luovaa työtä, niinkuin jumalainen luominen on. Kun ihminen on määrätty luojaksi, niin pitkä kehitys vie siihen, että hän voi luoda eläviä olentoja niin kuin Jumala. Mutta se ei ole suinkaan sitä, että hän fyysisesti synnyttäisi. Tämä fyysinen synnyttäminen ja suvun jatkaminen näkyvässä maailmassa on sellaista

kuin se on siksi, ettemme ole kokonaisia, täydellisiä ihmisiä, niinkuin meidän "taivaallinen Isämme on täydellinen", niinkuin Jeesus sanoo, vaan puolinaisia olentoja. Sentähden tässä fyysisessä maailmassa tarvitaan nyt kaksi vastakohtaa, jotka muodostavat kokonaisuuden. Siis mies ja nainen yhdessä muodostavat kokonaisuuden, ihmisen, ja jokainen lapsi on ihmisen poika eli ihmisen lapsi. Se ei ole vaimon lapsi eikä miehen lapsi, ei lesken poika, jota nimitystä käytettiin Vanhassa testamentissa ja joka nimi itsessään sisältää avunhuudon, siinä on jotakin painostavaa ja puutteellista; se huutaa apua, koska se ei ole ihmisen poika vaan lesken poika. Jokainen lapsi on ihmisen poika, ja se tarkoittaa fyysisesti tietysti sitä, että jokainen ihminen on kokonaisesta ihmisestä syntynyt, siis isästä ja äidistä. Samalla on tällä lausuttu Jeesuksen oma käsitys, että hän on ihmisen poika, Joosefin ja Marian poika; he yhdessä muodostavat ihmisen fyysisesti, ja heidän poikansa hän on, ei yksinomaan toisen tai toisen. Mutta samalla hän tällä lauseella pyhittää inhimillisen sukupuolisuhteen, joka vie lapsen syntymiseen. Se on silloin tullut pyhitetyksi, se on silloin täyttänyt tarkoituksensa fyysisessä luonnossa. Ja siinä mielessä jokainen lapsi on myös ihmisen poika, että niinkuin Jeesus ihmisen pojasta tuli Jumalan pojaksi, niin jokaiseen lapseen, joka syntyy maailmaan, kätkeytyy Jumalan pojan mahdollisuus, mysteeri. Niinkuin Jeesus Kristus oli Jumalan poika, niin kuka tahansa, joka on ihmisen poika, voi myös kehittyä Jumalan pojaksi.

Avioliitossa näemme, kuinka nämä kaksi, jotka täydentävät toisiaan, nämä vastakohdat, jotka yhdessä muodostavat kokonaisuuden ja ovat toistensa komplementteja, tulevat onnettomiksi, he aivankuin heräävät ja huomaavat, että he eivät kuulu yhteen. Mistä tämä johtuu? Ei kukaan voi kieltää sitä suurta atraktiota, vetovoimaa, joka oli heidän välillensä. Mistä sitten johtuu se, etteivät he enää rakasta toisiaan? Se johtuu siitä, että he eivät tapaa toisiaan rakkauden tasolla. Rakkaus ei tyhjenny tuohon sukupuolilempeen, joka itsessään on luonnonvoima, kohtalon koulu, rakkauden koulu, ja se johtuu siitä, että me emme ole täydellisiä. Mutta se ei ole merkki siitä, että tietäisimme, mikä rakkaus on. Voi olla, että nuo kaksi, jotka joutuvat tähän kouluun alkavat tutkia itseään: miksi en rakastakaan tuota toista?, ja kuinka minun pitäisi rakastaa? Ja voi olla, että jos heillä on lapsia, niin ne voivat vetää heidät taas yhteen, ei lemмен merkityksessä, vaan jossakin toisessa merkityksessä; he voivat oppia suvaitsemaan toisiaan, ymmärtämään toisiaan, ehkä rakastamaankin toisiaan.

Mihin sitten tulevat ne toiset ihmiset, jotka joutuvat avioliittoon kohtalon käskystä? He tulevat itsestään siihen, että he huomaavat rakastavansa toisiaan. Mihin se perustuu? Se perustuu aivan toiseen seikkaan; se ei perustu vastakohtien täydennyslakiin, vaan se perustuu yhteyden lakiin. Rakkaus johtuu siitä, että me olemme samankaltaisia, että olemme yhtä. Rakkaus on siis todellisuudessa toisella nimellä ystävyyttä. Jos lempi vie ystävyyteen, niin se on tehnyt tehtävänsä. Erehdymme, jos nuorena kuvittelemme, että elämä on ikuista lemmenteikkä, että aina saamme elää yhdessä onnen huumassa. Silloin petymme surkeasti. Niin ovat kaikki, jotka niin ovat ajatelleet, pettyneet. Mutta kun me ymmärrämme, että rakkaus on ystävyyttä, joka on kahden ihmisolennon välillä ja että se ei voi perustua mihinkään puolinaisuuteen eikä murto-osaan, että rakkaus on 'ykkösten' välillä, ja 'ykköset' huomaavat olevansa yhtä rakkaudessa, joka on Jumala, ja ihmiset heräävät rakkauteen, niin he näkevät Jumalan; jos he eivät näe Jumalaa, niin he tuntevat Jumalan, he tuntevat ykseyden ja tuntevat yhtäläisyyden toistensa kanssa, ja siten he tuntevat yhdistyneensä itseensä.

Rakkaus kulkee aina ystävyyden kautta, ja se vie Kristuksen rakkauteen. Kristus on totuus kaiken takana, joka yhdistää kaikki yhdeksi. Todellinen rakkaus – eikä ole olemassa muuta kuin todellista rakkautta – on Kristuksen tuntemista ja Kristuksessa elämistä; rakkaus on sitä, että tunnemme yhteyden toistemme kanssa. Rakkaus ei ole ollenkaan samaa kuin lempi, joka perustuu vastakohtien aiheuttamaan magneettiseen vetoon. Rakkaus on sielullisesti kokonaisten yksilöiden keskinäinen ystävyys, veljeys ja todellinen toisillensa antautuminen ja toisten puolesta eläminen, niinkuin Jeesus meille näytti omassa elämässään ja omalla esimerkillään. Hän rakasti, ja ne, jotka joutuivat hänen opetuslapsikseen elivät aivan uudessa ilmapiirissä, aivan puhdistuneessa ystävyyden ja rakkauden ilmapiirissä, jossa ymmärrettiin, kuka Jumala on ja missä on Isä, sillä Jeesus saattoi aina, joka elämän kohdassa, näyttää, minkälainen Isä Jumala on. Sentähden on Jeesus ainoa, joka voi meille täydellisesti selvittää Jumalan, sillä hänen selvityksensä ei ole sanoissa, – se tietenkin

on myös niissä, – mutta se on ennenkaikkea hänen omassa olemuksessaan, luonteessaan, hänen inhimillisyydessään. Hän on ainutlaatuinen; hän voi joka elämän kohdassa näyttää, miten tulee olla ja miten on meneteltävä. Meidän ei tarvitse enää koskaan mitään epäillä, jos elämme Kristuksessa. Jos näemme hänet edessämme ja tunnemme hänen neuvonsa ja käskynsä, niin voimme nähdä hänet missä tilanteissa, tilanteessa tahansa ja osaamme käyttäytyä, niinkuin ihmisen tulee ja tiedämme, mikä Jumalan tahto on. Ei se ole mitään teatteria, vaan se on joka ainoassa tilanteessa maan päällä samanlaista. Tässä Jeesus on meidän esikuvamme, meidän kaikista lähinnä oleva Jumala, ymmärtäjä ja auttaja ja rakastaja. Tämän rakkauden suuri salaisuus on painettava syvälle mieleen. Meidän on kaikkien ymmärrettävä, että rakkaus perustuu yhteyteen, ei vastakohtiin, vaan yhteyteen ja ystävyyteen. Rakkaus on itsensä unohtamista. Rakkaus on aivan niinkuin äidin rakkaus, joka on kauneimpia rakkauden ilmennyksiä, mitä me tunnemme maan päällä. Äiti unohtaa itsensä kokonaan lapsensa tähden; ei hän pyydä mitään; hän uhrautuu lapsensa puolesta ja menee vaikka kuolemaan hänen tähtensä; tekee mitä vain. Kaikki hän kärsii, kaikki hän antaa anteeksi ja kaikki hän ymmärtää. Äidin rakkaus on suurenmoinen pienoiskuva Jumalan rakkaudesta. Ja jos joskus joku on huomauttanut, että voiko ajatella, että Jumala meitä rakastaa, kun hän antaa meidän niin paljon kärsiä, niin me voimme siihen päin vastoin sanoa, että juuri siinä ilmenee Jumalan sanomaton rakkaus, sillä tässä kärsimysten koulussa me ihmiset, jotka itse olemme jumalaisia, tulemme tietoisiksi omasta jumaluudestamme, siitä, että osaamme rakastaa: me opimme tässä rakkauden, sillä vaikka me kaiken tietäisimme, niinkuin Paavali sanoo, niin mitä se olisi, jos ei meissä olisi rakkautta. Se on ihmeellinen läksy, jota oppimaan olemme tänne tulleet, ja se rakkaus kulkee kummallisia polkuja pitkin. Siinä auttaa meitä sukupuolirakkaus eli lempi ottamaan ensimmäisiä horjuvia askeleita, ja sitten kokemusten koulussa opimme yhä enemmän rakastamaan ja ymmärtämään, mitä rakkaus on, tulemme yhä enemmän täytetyiksi Jumalan hengellä, Jumalan rakkaudella.

Sentähden, kun ajattelen näitä asioita, tulee aivan väkisin kuva siitä, kuinka suurenmoisesti on aina ajateltu, ja etenkin ajateltu sen jälkeen, kun Jeesus on ilmestynyt maan päälle, että Jeesuksen elämää, sanomaa ja voimaa voisi levittää erikoisen instituution, koulun kautta. Kaikissa uskonnoissa perustettiin jonkinlaisia kirkkoja ja seurakuntia, ja papisto, jonka tehtävänä oli levittää uskonnon elämänooppia. Jos nyt ajatteleme Kristuksen sanomaa, hänen elämänsä ja hänen elämäntehtävänsä ja sitä lahjaa, jonka hän antoi ihmiskunnalle, niin voi ymmärtää, mikä tehtävä oli unelmoitu kirkolle eli seurakunnalle; paremmin sanoen, mikä oli kirkon ja pappiskastin tarkoitus ja tehtävä. Sen voi hyvin ymmärtää, kun ajatteleme Jeesusta rakastavana olentona, esimerkkinä ja opettajana, joka neuvoo ihmiselle, millä tavoin hän voi oppia rakastamaan. Kun tämän muistamme, niin me olemme ymmärtäneet kirkon ja papiston tehtävän. Kirkon piti olla tämän Jeesus Kristuksen sanoman tulkkina, suuna, edustajana ja täyttäjänä. Me olemme historian kuluessa tottuneet ajattelemaan verraten halveksivasti papistosta. Tietenkin voimme tunnustaa kaiken sen hyvän, mitä se on tehnyt, mutta usein kiintyy huomiomme sen heikkouksiin ajatellessamme papiston suurta tehtävää. Silloin ajatteleme, että kyllä jokainen ihminen voi suorittaa omat asiansa Jumalan kanssa, sillä koko kirkko ja pappiskasti perustuu johonkin väärään olettamukseen, että Jumala on julma ja ankara, joka vaatii, että lapset olisivat hyviä. Roomalaiskatolisessa kirkossa jopa sanotaan, että ainoastaan paavilla on avaimet taivaaseen. Kirkon ulkopuolella ei ole mitään pelastusta; paavilla ja papeilla on taivaan valtakunnan avaimet. Ja tietenkin on kirkolla suuri tehtävä, kun se päästää taivaaseen ihmisiä, jotka muuten joutuvat helvettiin ja kadotukseen. Katolinen kirkko ajattelee, että kirkolla on jonkinlainen tehtävä muistuttaa helvetin kauhuista ja Jumalasta kaikissa tilaisuuksissa, ja sitten on joitakin temppuja tehtävä syntymis-, kuolema- ja vihkimistapauksissa, joka on omiaan solmimaan rikkoontuneet välit Jumalan kanssa. Tämä kaikki on tietenkin hassutusta. Ei ole mitään sellaista Jumalaa, että täytyy olla pappi välittämässä. Jokainen ihminen itse sopii itsensä ja Jumalan kanssa ainoastaan sillä tavoin, että hän korjaa sen asian, josta hänellä on paha omatunto ja koettaa elää sillä tavoin, että hänellä ei ole syytä omantunnon edessä. – Mutta kun ymmärrämme, että Jumala on rakkaus, joka tahtois, että me oppisimme rakastamaan, niin silloin ymmärrämme, mikä suuri tehtävä voisi olla kirkolla ja pappiskastilla. Heillä voisi olla se mieluinen tehtävä, niinkuin on alkuaan unelmoitu, että he tarkasti tuntisivat Jeesuksen käskyt ja neuvot ja tarkasti niitä noudattaisivat; tarkasti tietäisivät, millä tavoin pääsee rakkauteen, millä keinoin voimme oppia rakastamaan; että he itse osaisivat rakastaa ainakin jossakin määrin, että jokainen pappi rakastaisi niin paljon kuin hän

kykenisi, – enemmän häneltä ei vaadita, – mutta edellytyksenä olisi, että jokainen pappi rakastaisi, – muuten hän ei ole mikään Jeesuksen seuraaja ja Kristuksen ilmoittaja. Mutta kun ajattelemme, että olisi sellainen ihmisluokka, sellainen säätyluokka ihmisten kesellä, joka osaisi aina rakastaa ja osaisi näyttää toisille, mitenkä heidän tulee menetellä oppiakseen rakastamaan; jotka siis noudattaisivat Jeesuksen viittä käskyä ja opettaisivat niitä toisille, niin silloin täytyy tunnustaa, että sellaisia ihmisiä meidän kristikuntamme juuri kaipaa. Ja täytyy tunnustaa, että aina on ollut pappienkin joukossa sellaisia ihmisiä, jotka ovat osanneet rakastaa ja tunteneet Jeesuksen elämän opit ja koettaneet seurata Kristusta. He silloin täyttivät tehtävän ihmiskunnan historiassa, sillä mitään muuta tehtävää ei tällaisella erikoisella kastilla voi olla, kuin näyttää esimerkkiä rakkaudessa ja opettaa toisia rakastamaan. Jos olisi sellainen kasti, niin se ei koskaan hyväksyisi sotaa; se silloin yhtenä miehenä, kristikunnassa yhtenä äänenä huutaisi kansoille ja hallitsijoille silloin kun ne kadottavat järkensä: muistakaa, keitä olette; että olette ihmisiä, että olette kristittyinä velvolliset sopimaan rakkaudessa asiat. Ei olisi vaikeata hallituksille ja kansoille ratkaista asioita järjellä ja hyvällä tahdolla, kun olisi suuri joukko ihmisiä joka maassa, jotka näyttäisivät, mihin päin meidän ihmiskuntamme on kehittymässä ja mihin täytyy kulkea. Sellainen kirkko ja pappiskasti olisi suurenmoinen. Sellaisen aikaansaamiseksi kannattaisi tehdä työtä; sellaisiksi asiain pitäisi tulla, sillä tämä elämä ei ole mitään leikkiä; se on paljon vakavampaa, kuin miltä puusta katsoen näyttää. Se ei toiselta puolen merkitse, että elämä olisi vakavaa siinä mielessä, että meidän aina täytyy näyttää surullisilta, että täytyy näyttää ikävältä, vaan että elämän pitäisi olla paljon kauniimpaa, viehättävämpää kuin milloinkaan maan päällä. Sentähden on apostoli Paavalin ensimmäisen Korinttolaiskirjeen 13. luvussa nämä äärettömän kauniit sanat rakkaudesta, mutta jotka usein tulkitaan väärin ja pannaan merkitsemään aivan toista: "Sillä nyt näemme niinkuin kuvastimesta, arvoituksen tavoin, mutta silloin näemme kasvoista kasvoihin; nyt tunnen vaillinaisesti, mutta silloin tunnen täydellisesti, niinkuin minut itsenikin täydellisesti tunnetaan." On luultu, että nämä sanat tarkoittavat kuoleman jälkeistä elämää, että nyt näemme niinkuin kuvastimesta, mutta sitten kuoleman jälkeen kasvoista kasvoihin. Mutta asia ei ole sillä tavoin. Paavali puhuu rakkaudesta. Olkoon meillä nyt kuinka paljon tahansa viisautta, osaamme profetoida ym., mutta meissä ei ole rakkautta, me näemme kuin kuvastimesta, mutta sitten, kun ihmisellä on rakkaus, silloin näemme kasvoista kasvoihin. Rakkaus on se, joka avaa silmämme, joka näyttää totuuden ja joka antaa meidän nähdä totuuden kaikissa asioissa. Vaikka olisimme kuinka viisaita, niin me näemme vain puolinaisesti niinkuin kuvastimesta, että meidän täytyy kuin puoleksi arvata. Mutta kun meissä on rakkaus, niin me näemme asiat niinkuin ne ovat, me näemme ihmiset niin kuin he ovat ja Jumalan niinkuin Hän on. Sillä ainoastaan se sydän, joka on puhdas ja jossa asuu rakkaus, voi nähdä Jumalan, totuuden. Sentähden kaikki meidän elämässämme riippuu rakkaudesta. Kun opimme rakastamaan toisia sillä rakkaudella, jolla Jeesus Kristus meitä rakasti, niinkuin hän sanoi: "Rakastakaa toisianne sillä rakkaudella, jolla minä teitä rakastin," – silloin myös kaikki arvoitukset on ratkaistu ja silloin näemme totuuden ja saavutamme iankaikkisen elämän ja rauhan ja autuuden.

Puheita Suomen kansalle. N:o 1.

PEKKA ERVAST:

PALAAMMEKO MAAN PÄÄLLE?

HELSINGISSÄ 1914
TEOSOFINEN KIRJAKAUPPA JA KUSTANNUSLIIKE
POSTIOSOTE: ÅGGELBY.

Painos 10,000 kpl.

Arvoisalle lukijalle:

Lähempiä tietoja kirjallisuudesta, joka selvittelee seuraavilla sivuilla esitettyä maailmankatsomusta, antaa pyydettyessä

Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike,
os. Åggelby.

Tampereella 1914,
Tampereen Sentraalikirjapainossa.

Palaammeko maan päälle?

Jumala vaiko perkele?

— Taisipa paholainen taas viedä syntisen sielun iankaikkiseen kadotukseen, arvelevat surkutellen hartaat uskovaiset, kun jumalankieltäjäksi tunnettu naapuri heittää henkensä. Ja siihen uskoon he jäävät, ellei pääse liikkeelle huhu, että pakanallismielinen naapuri olikin käyttänyt pappia kuolinvuoteellaan ja vähää ennen viimeistä hetkeään kääntynyt ainoaan autuaaksitekevään uskoon.

Ajatelkaa nyt tätä! Ihminen syntyi maailmaan ja eli täällä seitsemänkymmentä vuotta. Hänen järkensä oli lapsuudesta saakka uskolle uppiniskainen. Syntiä hän kyllä teki ja paljon erehdyksiä eläessään, mutta valistusta hän harrasti ja paikkakuntalaistensa aineellisen aseman kohottamista. Kun hän päivätyön lopetettuansa seiso i kuolemanportin edessä, aukeni sen takana hänelle iankaikkinen kadotus, koska hän ei ollut uskonut Jumalan armoon. Ajatelkaa tätä ja sanokaa minulle, millä nimellä on tällainen teko Jumalan puolelta kutsuttava! Minä kutsuisin sitä inhottavaksi julmuudeksi, vääryydeksi ja järjettömyydeksi.

Te sanotte, että Jumala on rakkaus, mutta todistaako iankaikkinen kadotus Jumalan rakkautta? Te sanotte, että Jumala on meidän Isämme, ja totta tosiaankin hän on, sillä me emme ole itseämme tähän maailmaan luoneet. Mutta missä on se maallinen isä, joka tuolla tavalla rankaisisi lapsiansa? Ei kenenkään maallisen isän sydän ole niin kova, että se kestäisi nähdä oman lapsensa ikuisesti kärsivän. Ja te luulette, että Jumalan isänsydän sitä kestäisi! Vielä kutsutte sitä jumalalliseksi vanhurskaudeksi ja oikeamielisyydeksi! Pois se, sillä se on Jumalan pilkkaamista! Jos Jumala on rakkaus ja vanhurskaus ja oikeus, silloin hän ei anna yhdenkään sielun hukkaa. Ja minä uskon, että Jumala on rakkaus. Mutta mikä on sen jumalan nimi, johon te uskotte?

Te sanotte, että Jumalan työt ovat viisaat. Ja totisesti ne ovat. Sillä jos me katselemme luontoa kokonaisuudessaan tai mitä tahansa luontokappaletta erikseen, jos katselemme suurta maailmankaikkeutta ja pientä ihmisruumiin maailmaa, huomaamme kaikkialla ihmeellisen järjestyksen vallitsevan. Kesä seuraa talvea ja talvi kesää kerran vuodessa. Yöt ja päivät varmasti vaihtelevat. Taivaankappalet kulkevat alusta saakka määrättyä latujaan. Kaikki tapahtuu niin säännöllisesti, että minuutilleen ja sekunnilleen voimme määrätä, milloin aurinko nousee kunakin päivänä ja missä kohdin milloinkin kukin tähti on taivaankannella. Pienet kasvinsiemenet ovat suuresti toistensa näköisiä, mutta kun ne maahan asetetaan ja siinä itävät ja kasvavat, nousee toisesta hyödyllinen ravintokasvi ja toisesta kaunis kukka. Ei koskaan erehdyksestäkään porkkanan siemenestä kasva ruusua eikä orvokin siemenestä koivua. Ja mikä ihmeellinen koneisto on ihmisen elävä ruumis! Kuinka viisaasti siinä kaikki on sommiteltu ja toisiinsa liitetty, kuinka monenlaisia toimintoja mahtuu vähälle alalle terveessä tilassa ollenkaan häiritsemättä toisiaan! Todella järkeä on kaiken tämän takana. Eikä se alkuvoima, joka maailman on liikkeellepannut, ole ollut älyä vailla. Mutta mitä järkeä ja mitä järjestystä olisi siinä, että verrattain lyhyen maallisen elämän perästä seuraisi iankaikkinen kärsimys? Vaikka ihminen olisi tehnyt syntiä koko elämänsä ja kieltänyt Jumalan ja kironnut olemassaoloaan ja harjottanut kaikkea pahaa, ei sittenkään mikään oikeus saattaisi vaatia, että hänen rangaistuksensa olisi loppumaton. Ei, se joka uskoo ikuisen kadotukseen, hän sillä uskollaan pilkkaa viisauden ja järjestyksen Jumalaa. Hän ei uskokaan Jumalaan, vaan perkeleeseen. Hänen jumalansa on paholainen, ja kaikeksi onneksi sitä paholaisjumalaa ei ole. Minä uskon rakkauden ja viisauden Jumalaan.

Niinkuin puu kaatuu.

Siellä täällä on ihmisiä, jotka eivät usko iankaikkiseen kadotukseen, koska se heidän mielestään on

järjetön oppi. Mutta kun ei heille toisenlaisesta Jumalasta ole mitään opetettu, he ovat lakanneet uskomasta Jumalankin ja jumalansanaan ja kaikkiin opetuksiin, joita uskonnon nimessä opetetaan. Siksipä he sanovatkin: turhaa ja mieletöntä on pelätä kuolemantakaisia, sillä ei kuoleman takana mitään ole. Kun ihmisen elämä loppuu, on kaikki lopussa. Niinkuin puu kaatuu metsässä, niin ihminen kuolee, eikä hänestä sitten ole muuta kuin tajuton ruumis jälellä. — Näitä ihmisiä kutsutaan materialisteiksi, koska heidän uskonsa mukaan materia eli aine on kaiken elämän alku. He kieltävät hengen ja sanovat: sielu on vain lausetapa, ei sitä ole olemassa itsenäisenä oliona. — Kun ihmisen ruumista leikataan, he sanovat, ei tule sielua missään näkyviin. Missä se siis on ja mikä se on?

Näistä ihmisistä minä sanoisin, että he ovat lyhytnäköisiä ajattelijoita. Heidän todistelunsa ontuu. Vika ei ole sielun, kun eivät sielua silmillään näe. Minkälainen on teidän sielunne elämä? Se on tunteissa, ajatuksissa, tahdonilmauksissa, toisin sanoen näkymättömässä. Ruumiimme ainoastaan välittää sielullisia elonilmauksia. Puheemme avulla tuomme ilmi, mitä sielussamme ajattelemme, mutta eivät ajatuksemme sinään ole näkyviä toisen ihmisen silmälle. Rakkautemme kehottaa meitä palvelemaan rakastamaamme olentoa, mutta sittenkin tämä rakkautemme osotus on mielestämme puutteellinen, ja huudahdamme: oi, jos voisin näyttää sinulle, mitä rakkautta sydämessäni liikkuu! Kaikkihan me tiedämme, että me itse sielullisesti olemme näkymättömiä olentoja. Näemme toisistamme vain ruumiillisen haahmon, mutta emme todellista ihmistä, joka tuon haahmon sisällä ajattelee ja tuntee, himoitsee ja tahtoo, rakastaa ja vihaa. Emme itsekään saata nähdä omaa minuuttamme. Aina se pakenee käsistämme, jos koetamme siihen tarttua. Me saamme vain kiinni omista ajatuksistamme ja tunteistamme, mielihohteistamme ja mielikuvistamme, mutta sielumme pohjalla piilevä salaperäinen minuus se on aina yläpuolella hapuilevia yrityksiämme tunkea sen olemukseen. Tämän me tiedämme, me tiedämme, kuinka henki on todellisuutta ja kuinka se todellisuutena on aineen vastakohta. Me tiedämme, että se kuuluu omaan maailmaansa, vaikka se tässä näkyväisessä maailmassa ilmenee aineellisen ruumiin välityksellä. Mutta kuinka olisimme niin lyhytnäköisiä, että kieltäisimme hengen olemassaolon? Pois se! Aine ei ajattele, aine ei tunne, ellei ole ajattelija ja tuntija aineen takana.

Väärin, väärin on sanoa, että ihminen sielullisena olentona on lakannut olemasta silloin kun hänen ruumiinsa kuolee. Ruumis on kulunut kelpaamattomaksi, eikä sielu voi sitä enää käyttää. Mutta sielullisena olentona ihminen on olemassa kuoleman jälkeen. Siinä uskovaiset ovat oikeassa, siinä materialistit erehtyvät.

Jälleensyntyminen.

Mutta tiedätkö: uskovaisten katsantokanta kuolemantakaisista oloista ei olekaan ainoa! Kyllä niistä asioista ajatellaan toisellakin tavalla tämän maan päällä.

Tahdon nyt kertoa teille, mitenkä minä uskon.

Kun ihminen kuolee, hän jättää näkyväisen ruumiinsa kelpaamattomana käyttövälineenä ja on olemassa näkymättömässä maailmassa sielullisena olentona. Tässä uudessa olotilassa hän nyt viettää jonkun aikaa, tavallisesti paljon pitemmän aikaa kuin hänen maallinen elämänsä kesti. Tässä tilassaan hän on sekä onnellinen että onneton riippuen siitä, millä tavalla hän maan päällä oli elänyt. Hänen tilansa saattaa siis olla kärsimystä, jos hänen ajatuksensa, tunteensa ja tekonsa maan päällä eläessään olivat olleet itsekkäitä ja syntisiä. Mutta mikäli hän oli eläessään sydämeästään rakastanut ihmisiä ja kaikkea hyvää ja kaunista sekä järjellään etsinyt totuutta ja ihaillut luonnossa ja elämässä näkyvää jumalallista viisautta, sikäli hän on onnellinen kuoleman jälkeen. Tarkotukseni ei kuitenkaan ole puhua näistä asioista tällä kertaa. Mainitsin nämä seikat vain ohimennen, sillä huomionne tahdon varsinaisesti kiinnittää seuraavaan merkilliseen kohtaan.

Kun ihminen on viettänyt aikansa kuolemantakaisessa olotilassa, hän palaa takaisin maan päälle syntyen taas uuteen ruumiiseen ja alkaen taas uuden elämän lapsuuden kätkyestä vanhuuden hautaan. Ajatelkaa tätä. Me kuolemme pois tästä maailmasta syntyäksemme tänne jälleen. Ja vielä lisäksi: menneisyytemme on sama kuin tulevaisuutemme. Kun nyt synnyimme maan päälle, emme tulleet tänne ensimmäistä kertaa. Tulimme tänne kuolemantakaisesta maailmasta, ja ennenkuin siihen olimme joutuneet, olimme eläneet maan päällä. Tällä tavalla olemme jo monen monituista kertaa kulkeneet syntymän ja kuoleman porttien läpi ja tulemme edelleen niin tekemään. Ja tätä asiaa kutsutaan ihmisen jälleensynty miseksi. Ihminen on jälleensyntyvä henki. Ihmisen henki ruumistuu kerta toisensa perästä.

Ja nyt minä kuulen kaikkien hämmästyneinä kysyvän: mitä järkeä tämmöisessä jälleensyntymisessä on? Vieläkö uudestaan pitäisi joutua tänne surunlaaksoon? Eikö yksi elämä jo riitä? Ja uskovaiset vielä päättään pudistaen lisäävät: mitä oppia tämä on? Eihän sitä jumalansanassa ole, eikä Jeesus sitä opettanut.

Elämän päämäärä.

Kuulkaa nyt ensin, mitä järkeä siinä on! Jos yhden maallisen elämän perästä seuraisi ikuinen autuus tai ikuinen kadotus, silloin Jumala olisi julma tyranni, joka toisia ansaitsematta suosisi, toisia sortaisi. Jos ei mitään olisi olemassa kuoleman jälkeen, vaan ihmisen elämä siihen loppuisi, silloin ei olisi ihmisen elämällä mitään tarkotusta. Ja silloin järkevää Jumalaa ei olisi olemassa. Edellisessä tapauksessa olisi siis maailma oikullisen itsevaltiaan hallitsema, jälkimäisessä tapauksessa järjettömän sattuman vallassa. Mutta kun uskomme, että Jumala on rakkaus ja järki, silloin ymmärrämme, että ihmisen elämäkin on järjestetty niin, että siinä järjellinen tarkotus ilmenee.

Mikä järjellinen tarkotus ilmenee ihmisen elämässä, jos hän on jälleensyntyvä henki? Silloin hänen elämällään voi olla päämäärä, johon ihminen saattaa pyrkiä, ja päämääräpä sillä onkin, päämäärä, joka on ilmaistu seuraavissa Jeesuksen sanoissa: olkaa täydelliset, niinkuin teidän taivaallinen Isänne täydellinen on.

Te uskovaiset, teidän luotate Jeesuksen sanoihin. Teidän uskotte, ettei hän noita edellämäinituitakaan sanoja turhaan lausunut. Kun hän sanoi: olkaa täydelliset, hän todella tarkoitti, että meidän pitäisi tulla täydellisiksi, toisin sanoen taivaallisen Isän kaltaisiksi eli siis semmoisiksi, joissa rakkaus ja viisaus täydellisinä ilmenevät. Jeesus Kristus oli semmoinen ihminen. Hän oli täydellinen, niinkuin hänen taivaallinen Isänsä oli täydellinen. Hän sanoi: Isä ja minä olemme yhtä. Mitä Isäni tekee, sitä minäkin teen. — Hänen sanansa olivat viisaita, auttavaisia, rakkautta uhkuvia. Ja hän sanoi meille toisille: seuratkaa minua. Tehkää, mitä minä teille käsken, rakastakaa toisianne, niinkuin minä olen teitä rakastanut, tehkää toisille, mitä te tahdotte että toiset teille tekisivät. — Näin hän sanoi ja tarkoitti mitä hän sanoi.

Katsokaa nyt ympärillenne! Noudattavatko ihmiset Jeesuksen neuvoja? Osaavatko he edes niitä noudattaa? Helppoa on sanoa: ole täydellinen, mutta onko yhtä helppo olla täydellinen? Paljon ihmisiä on, jotka eivät oikeastaan tiedäkään tuosta Jeesuksen kehotuksesta, ainakaan eivät ole tulleet ajatelleeksi, että sitä todella pitäisi noudattaa. He eivät siis tiedä mitään elämän päämäärästä. Paljon on myös ihmisiä, jotka tuntevat tuon Jeesuksen käskyn tai ainakin sisässään tietävät, että heidän pitäisi elämässään kasvattaa itseään siveellisesti, älyllisesti, taiteellisesti j. n. e. He koettavatkin rehellisesti pyrkiä, mutta mitä voivat sanoa saavuttavansa? Kun he elämänsä loppupuolella katsahtavat taakse päin, muistavat nuoruutensa ihanteita, ajattelevat hyviä päätöksiään, niin he kaikki tunnustavat: pientä on ihmisen saavutus. — Todellakin pientä, ja sentähden meidän syystä täytyy kysyä: siihenkö kaikki yritys loppui, turhako oli kaikki pyrkimys, eikö mitään uutta tilaisuutta anneta ihmiselle, eikö uudestaan hän saisi voimiaan mittailla?

Ja siksi pä uskovat monet ihmiset ja kaikkina aikoina ovat uskoneet monet ihmiset ja minä nyt niiden joukossa uskon, että uusi tilaisuus ihmiselle suodaan. Mitä emme tänään osaa, sen voimme huomenna

oppia. Elämä ja kuolema vaihtelee ja päivä ja yö. Yöllisen levon jälkeen alotamme päivän työn uudestaan ja jatkamme siitä, mihin eilen lopetimme. Yhdessä elämässä voimme tosin vähäsen oppia täydellisyiden pitkää läksyä, mutta kun seuraavassa saamme jatkaa saman läksyn oppimista, on varma toivo siitä, että kerran tulevaisuudessa olemme läksyn kokonaan oppineet ja elämän päämäärän saavuttaneet ja tulleet täydellisiksi, niinkuin meidän taivaallinen Isämme on täydellinen. Ja tämän pitkän läksyn oppiminen on mahdollinen jälleensyntymisen avulla.

Olemmeko unohtaneet entiset ruumistuksemme?

— Onhan tuossa jälleensyntymisaatteessa järkeä, niinkuin sinä sitä esität, mutta onko silti sanottu, että se on totta? Mielestämme pitäisi ihmisen muistaa ennen olleensa maan päällä, jos jälleensyntyminen on tosi! Niin te sanotte, ja mitä minä tähän huomautukseen vastaan? Väitän aivan yksinkertaisesti, ettemme olekaan unohtaneet entisiä ruumistuksiamme, vaan että niiden kokemukset ovatkin meillä hyvässä muistossa. Vai kuinka te selitätte, että me ihmiset olemme niin erikaltaisia ja niin eri kyvyillä varustettuja jo syntyessämme tähän maailmaan? Toisella ihmisellä on taipumusta pahaan, johon toinen ei tunne mitään vetoa. Toinen ihminen on luonnostaan armelias, toinen kovasydäminen. Toinen ihminen on suurilla hengen ja älyn lahjoilla varustettu, toinen järkensä puolesta sangen vähän kehittynyt. Toinen on taitelijasielu, jonka silmä näkee kauneutta kaikkialla, toinen tuskin ymmärtää kauneutta ollenkaan. Luuletteko, että Jumala on luonut meidät niin erilaisiksi? Uskotteko, että Jumala on suosinut toista enemmän kuin toista? Uskotteko, että Jumala asettaa toisen ihmisen kovemmille koetuksille kuin toisen? Pois se! Vai luuletteko, että ihminen on vanhemmiltaan perinyt kaikki taipumukset ja kyvyt, mitkä hänellä on? Silloinpa ei ihminen olisikaan vastuunalainen mistään. Ei hän mitään siihen voisi, että hän pahaksi on syntynyt. Eikä hänellä olisi mitään tosi-inhimillistä rehellistä iloa siitä, että hänellä on luonnollisia taipumuksia hyvään.

Ei, meidän erilaisuudessamme piilee muistomme menneisyydestä. Meillä on määrättyt kyvyt sentähden että olemme ne ennen eläessämme itsellemme hankkineet, meillä on määrättyt taipumukset pahaan sentähden ettemme ole niitä taipumuksia itsessämme vielä voittaneet. Minkä me olemme oppineet, sen me osaamme. Kun esimerkiksi olemme ennen kokeneet, että juopuminen on turmiollista meille itsellemme ja ympäristöllemme, kun olemme pyrkineet siitä paheesta vapaaksi, silloin on nyt tällä kertaa syntyessämme sielussa luonnollinen vastenmielisyys väkijuomia ja niiden väärinkäyttöä vastaan.

Tämä on se menneisyyden muisto, mikä on kaikilla ihmisillä. Muunlainen jälleensyntymisen muisto olisi useimmiten haitaksi. Jos tarkasti muistaisimme kaikki ne vaikeudet ja kärsimykset, joiden läpi olemme käyneet hankkiessamme itsellemme jonkun kyvyn, olisi tämä ehkä useimmiten esteeksi vastaiselle kehityksellemme. Otetaan esimerkki nykyisestä elämästämme. Ei kukaan meistä muista, millä tavalla hän oppi puhumaan. Emmekä sitä muistoa pyydäkään. Iloitsemme vain siitä, että osaamme käyttää kieltämme ilmaisemaan ajatuksiamme. Jos meidän täytyisi muistaa, mitä kaikkia vaikeuksia äänijänteillämme, kielellämme ja huulillamme oli voitettavana, ennenkuin opimme niiden avulla puhumaan, olisi puheemme varmaan vielä tänä päivänä toivotonta änkytystä. Oppimisen yksityisseikat on unohdettu, mutta muisti piilee opitussa kyvyssä. Niin jälleensyntymismuistimmekin elää luonteemme ominaisuuksissa, taipumuksissamme, lahjoissamme, kyvyissämme.

Toinen seikka on, että täydellisyiden tiellä pitkälle päässyt ihminen saattaa seikkaperäiselläkin tavalla muistaa menneisyytensä. Monet viisaat ihmiset ovat muistaneet, milloin ja missä ovat ennen eläneet. Kyllä Jeesuksellakin oli siitä tietoa.

Kielsikö Jeesus jälleensyntymisen?

— Mitä, eihän Vapahtaja opettanut jälleensyntymistä! huudahtivat uskovaiset jo äsken.

Niin, evankeliumeista päättäen hän ei tosin sitä suorastaan opettanut. Mutta huomatkaa: hän ei liioin sitä kieltänyt. Päinvastoin näkyy evankeliumeista, että hän piti sitä aivan luonnollisena asiana.

Muistattehan seuraavan kertomuksen. Jeesus kysyi opetuslapsiltaan: kenenkä ihmiset sanovat minun olevan? — Toiset sanovat, että sinä olet Elias, toiset sanovat, että sinä olet Jeremias tai joku muu profectoista. Ajatelkaa tätä vastausta! Tiesiväthän opetuslapset yhtähyvin kuin kaikki muut ihmiset, että Elias samoin kuin Jeremias ja muut profectat olivat aikoja sitten kuolleet. Kerrassaan järjetön olisi ollut koko puhe siitä, että Jeesus oli toinen tai toinen profectoista, elleivät opetuslapset ja juutalaiset yleensä olisi pitäneet mahdollisena, että Jeesus oli joku profectoista jälleensyntyneenä.

Ja muistattehan, mitä Jeesus opetuslapsille tästä huomautti? — Minä en omasta puolestani ole yksikään noista profectoista. Mutta yksi näistä profectoista on syntynyt jälleen tähän aikaan. Elias on tullut takaisin Johannes Kastajan haahmossa.

Mitä muuta tämä on kuin selvä todistus seuraavista seikoista: a) Jeesus ei kieltänyt jälleensyntymisen mahdollisuutta enemmän kuin hänen opetuslapsensa ja muut juutalaisetkaan; b) päinvastoin Jeesus puolti sitä luonnollisena elämänlakina, ja c) vieläpä hänellä oli jälleensyntymisen salaisuuksista niin elävä tieto, että hän ei ainoastaan itsestään, mutta toisestakin ihmisestä, Johannes Kastajasta, tiesi, kuka hän ennen oli ollut.

Sanon sentähden lopuksi: pohtikaa tätä asiaa, sekä uskovaiset että materialistit. Niin tekemällä ette joudu huonoon seuraan.

AIMO MELA

PEKKA ERVAST

kirjailija - teosofian tutkija - kristillinen mystikko

HELSINKI 1956

Copyright by

Ruusu-Ristin Kirjallisuusseura r.y.

Helsinki

Hyvinkään Kirjapaino Oy.

Hyvinkää 1956.

SISÄLLYSLUETTELO

J o h d a n t o

I LAPSUUS JA NUORUUS

1. Syntyperä
2. Lapsuusvuodet
3. Isä lasten huoltajana
4. Kesiä maalla
5. »Kirjailija» herää
6. Uskonnollista mietiskelyä
7. Pekka Ervast kohtaa teosofian
8. Lapsuuden leikkitovereita

II MÄÄRÄTIETOISTA ETSINTÄÄ

9. Haaveiluaika
10. Merkillinen näky
11. Matka Kuolan Lappiin
12. Epäilyksien yössä
13. »Tiedon portille»
14. »Haaveilija»-elämää
15. Jälleensyntymisoppi kristinuskossa

III MESTARIN ETSIMINEN

16. Vuorisaarna
17. Syvempää tietoa kohti
18. Suuri kokemus

IV ELÄMÄNTEHTÄVÄÄ SUORITTAMAAN

19. Tolstoilaisena
20. »Salainen oppi»
21. Isän kodista häädettynä
22. Oliko madame Blavatsky 'pakana'?
23. Uusia kokemuksia
24. Teosofien suuntariitoja

V OMAA SUUNTAA ETSIMÄSSÄ

25. Tietäjän luona
26. Stipendin hakija
27. Isän kuolema
28. Vanha koti hajaantuu
29. Toimintaa Ruotsissa ja Suomessa
30. Suomi, vaiko Ruotsi
31. Suomi kutsuu
32. Suurlakko ja P. E:n työ

VI TEOSOFINEN KAUSI

33. Suomen Teosofisen seuran alkutaipale
34. Toimintaa Tuonenkylän suojissa
35. Uutta aikaa kohti

VII RISTIRIIDASSA TEOSOFISEN SEURAN KANSSA

36. Kristus-kysymys
37. Teosofinen seura jakautuu
38. 'Veljeyden' romahdus sodan syttyessä

VIII KALEVALA JA KRISTINUSKO

39. Kalevalatutkimuksia
40. »Kalevalan avain» ilmestyy
41. Mietteitä vallankumouksen aikana
42. Ero ylisihteerin toimesta
43. Pekka Ervastin yhteiskuntaihanne

IX KRISTINUSKON SELITYSTÄ

44. »Mitä on usko?»
45. Muutto Epilään
46. Syviä mietteitä — vaikeita ristiriitoja
47. P. E:n teosofinen työ romahtaa

X UUTTA USKONPUHDISTUSTA KOHTI

48. Ruusu-Risti-seuran perustaminen
49. Vapaamuurariuden tulo
50. Kodittomana
51. Kiertokirje maailman teosofeille
52. Viisikymmenvuotias Pekka Ervast
53. Muutamia Pekka Ervastin auttajia
54. Terveyttä hakemassa Gallspachissa
55. Pariisiin

56. Työssä yksinäisenä
57. Point Loman tarjous
58. Vastustavat voimat hyökkäävä
59. Lauantai-ilta Saarenmaassa

XI TYÖ PÄÄTÖKSEEN

60. Pekka Ervastin julistus
61. Kalifornian matkan suunnittelua
 62. Matkalla
 63. Ojai, Amerikan helmi
 64. Kirja syntyy
 65. Koti-ikävä.
 66. Lähtö Kaliforniasta
 67. Kotona

XII TYÖN JÄLKEEN

68. Pekka Ervastin poislähtö
69. Jäähyväisjuhllaisuudet
70. »Suuri seikkailu»

XIII LIITTEITÄ

- Kuvaliite
- Henkilöhakemisto
- Lähdeviittauksia
- Lähdeluettelo.

Pekka Ervastin kirjoitukset ja teokset

Kaikille niille monille kymmenille yksityisille henkilöille, kirjastoille, arkistoille ja museoille, jotka ovat minulle olleet avullisina tätä elämäkertateosta laatiessani, pyydän lausua vilpittömän, sydämellisen kiitokseni mainiten heistä ainoastaan kuvattavani lähimmät omaiset, sisarvainajan, rouva Gerda Ugglan ja tämän pojat Georg ja Sven Ugglan sekä varsinkin veljen, varakonsuli Geo E. Ervastin sekä rouva Rakel Ervastin, joitten kaikkien työlleni niin suuriarvoinen myötämielisyys ja monet arvokkaat tiedonannot ovat minua yrityksessäni rohkaisseet.

Olkoon kaikille parhaimpana kiitoksena tietoisuus siitä, että itse kukin näin on työskennellyt arvokkaan kulttuurihistoriallisen aineiston talteensaattamiseksi, joskin minun nöyrästi on tunnustettava, että tämä kunnioitettava innostus olisi ansainnut pätevämmätkin puitteet, kuin mitkä minä olen pystynyt aikaansaamaan.

Helsingissä 9. päivänä helmikuuta 1955.
Tekijä.

Johdanto

”Eikö Ervastian perhe asunut siinä sedän talossa Antinkadun puolella?”

Nämä olivat vanhan isäni sanat, kun olimme keskustelleet tuosta äskettäin manalle menneen kirjailijan Pekka Ervastian kuoleman jälkeen ilmestyneestä romaanista ”Suuri seikkailu”.

Kirjasta oli tulla milteipä vuoden 1934 kirjallisten joulumarkkinoiden sensatio, sillä sanomalehdistö otti sen varsin suopeasti vastaan, vaikka voi olettaa, etteivät arvostelijat yleensä päässeet tekijän koko tarkoituksen perille. Kuitenkin monet havaitsivat kirjan symbolisen luonteen eivätkä suinkaan käsittäneet sitä vain tuon Kalifornian matkan ulkonaisesti melko tavallisia vaiheita kuvaavaksi. Teos siis kuitenkin kykeni vakuuttamaan lukijalle, että tässä on kysymys tekijän koko elämän ”suuresta seikkailusta” ja ehkäpä enemmänkin.

Kuinka olenkaan nyt, kaksikymmentä vuotta myöhemmin, ryhdyttyäni kuvailemaan ”Suuren seikkailun” kirjoittajan elämänvaiheita joutunut katumaan, etten silloin tullut kiinnittäneeksi enemmän huomiota noihin isäni alussamainittuihin sanoihin, sillä hänessä minulla olisi ollut lähelläni kertoja, joka varmaankin olisi voinut antaa mainion muistikuvan Pekka Ervastista tämän nuorukaisvuosina, isänikin kun oli kouluvuosinaan monen vuoden ajan asunut setänsä, rehtori A. W. Méléartin luona tuossa talossa, Antin ja Albertinkadun kulmassa, jossa asessori Ervastinkin perhe viimeksi asui.

Senaikuisen helsinkiläisen puutalon vuokraisännän ja muutamien harvojen, tarkoin valittujen vuokralaisperheitten suhdehan oli aivan toinen kuin nykyään.

Tässä oli sitäpaitsi kysymyksessä aivan erikoislaatuinen talo. Juuri siihen taloon oli keskittyneenä viime vuosisadan fennomaanisen liikkeen toiminta.

Siitä saammekin mainion eloisan kuvan Arvid Järnefeltin ”Vanhempieni romaanista”. Järnefelt kirjoittaa:

”Asuimme siihen aikaan rehtori Méléartin talossa - hänkin fennomaani ja suurten summien uhraaja. Missä vain oli fennomaaneja, siellä kyllä aina näkyi Méléartkin. Hän oli ylen äveriäs . . . Tämän kulmatalon toinen pitkä puurakennus kulki Antinkatua (Lönnrotinkatua) pitkin. Siinä oli kaksi huoneistoa, joista toisessa asui joku näyttelijätär, muistaakseni neiti Stenberg ja toisessa tirehtööri Avellan kahden tyttärensä Kaarolan ja Titin kanssa. Kolmas hänen tyttäristään oli naimisissa Suomettaren päätoimittajan Viktor Löfgrenin kanssa.

Saman talon Albertinkadun puoleisessa puurakennuksessa oli myös kaksi suurta huoneistoa. Toisessa asuimme me, pitkän pihan ollessa yhteisenä. Toisessa asuivat Koskiset” (Yrjö Koskinen).

Sitten Järnefelt väläyttelee mainioita pikakuvia noista lauantaista herrainkutsuista, joista muistan isäni toisinaan kertoilleen, vaikkei niihin koulupoikien juuri ollutkaan menemistä. Toisinaan niitä pidettiin Yrjö Koskisen tahi Aleksanteri Järnefeltin kodissa tahi jossakin muussa perheessä, mutta tavallisimmin juuri rehtori Méléartin luona. Olipa silloin tuon vanhanapoikana elelevän rehtorin emännöitsijällä, Rosbergin matamilla, kiirettä.

Aluksi keskustelu sisähuoneissa kävi harvaksen, mutta vähitellen puhe muuttui äänekkäämmäksi ja tupakansavu tiheni.

Puheenjohtajana toimi tietenkin itse fennomaanien pää Yrjö Koskinen ja mukana nähtiin, paitsi talossa asuvia Aleksanteri Järnefeltiä ja isäntää, rehtori Méléartia, joka tavallisimmin ääneti seurasi miesten puheita, usein myöskin Agaton Meurman, K. F. Ignatius, Viktor Löfgren, Valdemar Eneberg, Otto Donner, A. O. Kihlman, O. S. Gripenberg, Antti Alberg, Kaarlo Bergboin ja monia muita yhtä nimekkäitä, ja näissä

keskusteluissa laadittiin suunnitelmia, jotka niin ratkaisevalla tavalla tulivat vaikuttamaan tämän maan suomalaisen kansan kohtaloihin.

Yllätyin melkolailla todettuani, että Pekka Ervastkin oli viettänyt muutamia ja sangen merkityksellisiä vuosia juuri tässä samassa talossa. Johdonmukaistahan oli silloin myöskin kysyä: Kuuluiko asessori Ervastkin noihin suomalaisuusmiehiin?

Tämä kysymys alkoikin kohta rakentaa taustaa sille merkilliselle kaksinaisuudelle, mikä on havaittavissa Pekka Ervastissa. Hän, ruotsinkielisen kodin kasvatti, joka nuoruutensa aikana sai tehdä paljon työtä virheettömän suomenkielentaidon saavuttamiseksi, kuitenkin juuri tällä kielellä loi koko valtavan kirjallisen tuotantonsa ja suoritti muun elämäntyönsä.

Tämä seikka luonnollisesti myöskin heti raottaa tuota probleemaa, että Pekka Ervastista tuli sellaisten teosten kuin ”Suuri seikkailu” ja ”Kalevalan avain” tekijä.

Ervastin perhe asui tosin siinä talossa noin vuosikymmentä myöhemmin kuin mainitut tapaukset pääasiassa sattuvat, mutta asessori Ervast ennättää kuitenkin vielä mukaan innokkaana puuhaamaan suomalaista alkeisopistoa, jolle asuintalon isäntäkin uhrasi viimeiset voimantäyteiset vuotensa.

Ei näinollen ole epäilystäkään siitä, että asessori Ervastissakin paloi tuo viime vuosisadan jälkipuoliskon isänmaallinen tuli. Eikä tätä seikkaa suinkaan voida jättää huomioimatta kuvailtaessa hänen poikansa kehittymistä erikoislaatuiseen elämäntehtäväänsä.

Muuten kirjailija Pekka Ervastin nimi herättää yleisessä tietoudessa hieman yksipuolisen muistikuvan hänen henkilöisyydestään. Varsin monet nimittäin tietävät tämän nimen merkitsevän meidän maamme kaikkein huomatuinta teosofia, joka sellaisena monelle on vain vaivoin suvaittu. Mutta kuitenkin tähän nimeen liittyy tietty kunnioitus.

Pekka Ervast onkin maamme teosofisen liikkeen suuri nimi, joka suorastaan symbolisoi teosofiaa. Kun tässä maassa puhutaan teosofiasta, voidaan tuskin jättää mainitsematta Pekka Ervastin nimeä, joka tässä suhteessa lienee ainoa kansainvälisestäikin tunnettu ja arvostettu.

Mutta jos nyt tahdomme puhua Pekka Ervastista eräänä aikamme kaikkein merkittävimmistä kristillisistä mystikoista, joutunee moni lukija ymmälle.

Jos lukija tässäkin suhteessa tulee vakuuttuneeksi, onkin tämän teoksen laatiminen tullut täysin perustelluksi, ja on siis tullut aika merkitä muistiin elämäkerralliset tiedot tästä lahjakkaasta ja hienostuneesta kulttuuripersoonallisuudesta, yksinäisestä vaeltajasta, joka suuriin kykyihinsä ja mahdollisuuksiinsa nähden tyytyi niin peräti vaatimattomiin ulkonaisiin puitteisiin.

I LAPSUUS JA NUORUUS

1. Syntyperä

Tapaninpäivä, joulukuun 26. 1875, oli Pekka Ervastin syntymäpäivä. Syntymäpaikka oli huvila Holmnäs n:o 3 Siltasaarella Helsingissä. Huvilan omisti Suomen Pankin kamreeri F. Stenius.

Siihen aikaan oli Siltasaari vielä hiljaista maaseutua, jonne oli noussut vain muutama huvila. Luonnonkauneus houkutteli sinne, sillan pohjoispuolellekin, muutamia säätyläisperheitäkin. Ikkunoista avautui kaunis näköala Töölönlahdelle, vai nimitettiinkö sitä silloinkin vielä Töölön järveksi. Kaislikkoiset rannat uima- huoneineen olivat vehmaat ja huviloitten tontit suuret, joten niille mahtui puutarhaa ja varsinkin Rieksin huvilalla kasvoi komeita lehmuksia. Eteläisellä rannalla levittäytyi kaunis kasvitieteellinen puutarha.

Sinne olivat myöskin Pekka Ervastin nuoret vanhemmat, filosofian maisteri, sittemmin kolleegiasessori Petter Edvard Ervast ja hänen vaimonsa Hilma Nathalia Törnroos rakentaneet ensimmäisen yhteisen kotinsa.

Tällä syntymäkodilla tuskin kuitenkaan tuli olemaan mitään vaikutusta Pekka Ervastin varhaislapsuudenkaan kehitykseen, sillä aivan pian perhe muutti Rautatiehallituksen taloon Hakasalmenkadun 6:een (nykyään Keskuskatu 8), mistä se sai käyttöönsä viiden huoneen ja keittiön huoneiston talon neljännestä kerroksesta.

Asessori Ervast kuului vanhaan pohjoissuomalaiseen virkamiessukuun. Sennimisiä sukuja on useita, eikä niitten keskinäistä suhdetta ole selvitetty. On tarina ruotsalaisesta Ornfast nimestä ja tämännimisen henkilön siirtymisestä jolloinkin Ruotsista Suomeen. Voisi otaksua Pekka Ervastin antaneen tälle tarinalle jotakin arvoa, koska hän toisinaan käytti siitä ehkä mukailtua kirjailijanimimerkkiä Kotka. Mutta tälle seikalle voidaan löytää toinenkin selitys. On siis suhtauduttava varautuen kertomukseen suvun ruotsalaisesta alkuperästä, sillä ainakin yksi Ervast suku polveutuu Haukiputaan Martinniemen Ervastin talosta. Samannimisiä taloja tavataan sitäpaitsi monissa Pohjois Suomen pitäjissä, Oulunsalossa, Pudasjärvellä, Puolangalla, Kuusamossa ja etelässäkin Espoossa ja Perniössä.

Eräs Ervast suku on elänyt Raahessa ja sieltä tapaammekin Pekka Ervastin esi isän, Raahen lukkarin Sakari Simonpoika Ervastin, jonka kuolinvuodeksi mainitaan vuosi 1758. Tämän poika oli Gabriel Ervast, joka oli naimisissa Kristina Olavintytär Laureuksen kanssa ja näillä oli poika Petter, joka syntyi 5. 11. 1778. Tästä tuli tervahovin isännöitsijä Kalajoelle. Hänen vaimonsa Brita Johanneksentytär Frosterus oli syntynyt 1. 2. 1779. Näitten pojan nimi oli myöskin Petter ja tämä Petter syntyi Kalajoella 28. 1. 1814. Hänestä tuli filosofian maisteri ja lääketieteen ja kirurgian tohtori.

Tohtori Petter Ervast meni naimisiin Augusta Vilhelmina Basilierin kanssa Kokkolan maalaiskunnan Närvilän kylästä. Augusta Basilier oli syntynyt 14. 5. 1815. Basilier on ranskalainen hugenottisuku, jonka eräs jäsen, Adam Basilier Nantesin ediktin lakkauttamisen johdosta, vainoja peläten, pakeni Suomeen. Hän oli kultaseppä. Hänen jälkeläisensä palvelivat enimmäkseen tullin ja verovirkamiehinä. Eräs, seitsemännessä polvessa, oli kruununvouti Fredrik Basilier. Tämän pojantytär oli kuuluisa oopperalaulajattaremme Ida Basilier ja tyttärenpoika Petter Edvard Ervast, Pekka Ervastin isä.

Isoisä Petter Ervast tuli piirilääkäriksi Kajaaniin Elias Lönnrotin jälkeen ja ennen Lönnrotia oli siinä virassa ollut Zakris Topelius vanhempi, runonkerääjä ja samannimisen runoilijan isä. Kajaanin piirilääkärin talolla oli siis jo kolmen miespolven ajan ollut lujat siteet Kalevalan laulumaihin.

Tohtori Ervastin pojista Petter Edvard oli vanhin, syntynyt 13. 3. 1841. Nuorempia poikia olivat Johan Fredrik, josta tuli Lapinmaan tuomiokunnan tuomari, ja August Wilhelm, filosofian maisteri, tutkimusmatkailija ja Karjalan kävijöistä ensimmäinen Lönnrotin jälkeen, suuri Vienan kansan ystävä ja auttaja, ”yksi fennomaaneista”, kuten Antti Jalava mainitsee. Tyttäriä oli yksi, Marie Augusta, ”faster Marie”.

Tohtori Ervastin kuoltua varhain, 19. 6. 1857, hänen leskensä Augusta muutti ensin Ouluun, jossa asui tyttärensä Marien ja poikansa August Wilhelmin kanssa, mutta vuosisadan loppupuolella he muuttivat Helsinkiin, jossa asuivat Vuorimiehenkatu 9:ssä. Äiti Augusta kuoli vasta 4. 1. 1900 ja Marie v. 1914. Pekka Ervastin äiti Hilma Nathalia Törnroos syntyi Helsingissä 7. 1. 1848.

Espoon pitäjän Kockbyn ja Smedsbyn kylien Morelius nimisestä rusthollarisuvusta lähtee viime vuosisadan alussa kaksi sisarusta Helsinkiin. Vanhempi, Lovisa, oli syntynyt v. 1792 ja nuorempi, Margareta Elisabet, v. 1798. Kumpikin tuli huomattavalla tavalla vaikuttamaan Hilma Törnroosin kasvatukseen, vaikkeivät varsinaisesti olleetkaan verisukulaisia.

Lovisa ryhtyy pitämään ruokatarjoilua, joka näyttää menestyvän hyvin. Margareta menee naimisiin merimies Erik Törnroosin kanssa. Tällä on aikaisemmasta avioliitosta tytär Ulrika Amalia, josta tuli Hilma Nathalian äiti.

Vanha täti Lovisa varsinaisesti näyttää adoptoineen Hilman, vaikka kasvatusäidin tehtäviä jakavat myöskin Lovisan tytär Adelaide Charlotte, ”täti Charlotte” ja Lovisan sisarkin, Hilman äidin äitipuoli Margareta Törnroos. Hilmallä oli myöskin kuusi vuotta vanhempi sisar Vivika, ”täti Vivique”. Kaikki nämä asuivat vanhan Lovisan taloudessa Aleksanterinkadun 46:ssa, Mikonkadun kulmassa. Sieltä tapaamme myöskin Hilman nuoren tädin Maria Charlotta Törnroosin eli ”Mimmy tädin”, Hilmaa seitsemän vuotta vanhemman Margaretan tyttären. Myöhemmin vuosisadan lopulla tämä perhe hajaantui. Tädit Charlotta ja Vivika asuivat omistamassaan Taipaleen huvilassa n:o 3, Töölössä, jossa elivät naimattomina ja kuolivatkin samoihin aikoihin vuosina 1908 ja 1909. Mimmy muutti v. 1895 Fabianinkadun 8:aan, jossa jatkoi vanhan Lovisa tädin perinteellistä ruokatarjoilua monen vuosikymmenen ajan. Mimmy kuoli vasta 1920 alussa.

Mimmy joutui olemaan suorastaan äidin sijaisena ensin Hilhalle ja sitten tämän lapsille, joille hänen kotinsa aika ajoin muodostuu kodiksi ja suojapaikaksi. Hän näyttää olleen suurenmoisen sydämellinen ja uhrautuva ihminen, joka oli syvästi kiintynyt Pekkaan. Mimmyyn kanssa asui eräs etäisempi sukulainen Emelie Sofie Törnroos, ”Eli täti” aina vuoteen 1901, jolloin hän kuoli.

Tämän laajempi Pekka Ervastin lähin sukulaispiiri tuskin on ollutkaan.

Hilma Törnroos vihittiin avioliittoon lokakuun 25. päivänä 1874 Edvard Ervastin kanssa. Vihkiminen tapahtui tuossa vanhassa kodissa Aleksanterinkadun 46:ssa syksyisen sunnuntaipäivän iltana. Vanha Margareta siinä esiintyy Hilman naittajana, sillä sekä Lovisa että Hilman äiti Ulrika olivat molemmat kuolleet viisi vuotta aikaisemmin.

On aivan luonnollisesti oletettavissa, että tuo vanha ruokatarjoilu kaupungin aivan keskeisimmässä osassa oli pääasiassa ylioppilaitten ja maisterien suosima ja siinä varmaankin nuori Edvard Ervastkin on joutunut ruokailemaan. Senaikuinen ruokatarjoilu ei ollut mikään ravintola nykyisessä mielessä, vaan pikemminkin yksityiskoti, jossa kävi tietty ruokavierasjoukko pitemmän ajan. Istuttiin yhteisissä, pöydissä ja siinä ruokavieraat luonnollisestikin tutustuivat toisiinsa ja myöskin talonväkeen.

Hilman ei ilmeisestikään tarvinnut ottaa osaa varsinaisiin taloustoimiin, sillä hänestä oli kasvatettu hieno neiti. Aluksi hänet pantiin neiti Thuresonin yksityiseen tyttökouluun ja hän on opiskellut mm. ranskan-kieltä. Sitten hän opiskeli piirustusta Ateneumissa.

Hilma Törnroos näyttää olleen yksinäisyyteen vetäytyvä luonne ja hänellä oli monenlaisia, mm. kirjallisia, taipumuksia. Näytteeksi siitä esitämme hänen nuorena tyttönä vuonna 1870 kirjoittamansa runon. Se on onnitteluruno Mimmy tädille Marian päivänä:

”Jag vet ett par de skönaste blommar som jorden har.
Den ena är glädjen, den önskar jag dig.
Den andra är blomman förgät ej mig.

Hvart steg, Maria, som vi tage,
Oss närmare till himlen för;
Men tung blir vägen, om vi klage;
Nöjd sinne honom trejlig gör.

Låt oss med glada blickar stanna
Mot rymden af försvunna är;
Låt oss med styrka oss bemanna,
att gå den väg oss förestår.

Låt oss med lättad sinne glömma
Hvart intryck af de mörka dar,
Och för vår framtid endast gömma
Den lärdom, som oss nyttig var.

De lärde oss att varsamt vandra
Den väg som vi ej pröfvat än,
Att räcka handen åt hvarandra,
Och dubbelt troget hålla den.

Om solskensdar vår framtid hugna,
Så glädjoms utan öfvermod!
Men blida mulna, varom lugna;
Och sök kom vännen - tålmod!

Allt går dock väl, blott vi förvara
Den ljufva samvetsfridens tröst,
Och lefva så, att vi bespara
Också en glädje åt vår höst.

3. 8. 1870.

Din sanna vän Hilma.”

(Minä tiedän parin kauneinta kukkaa mitä maassa on.
On toinen ilo, jota toivon sulle.
Toinen on lemmikki kukkanen.

Joka askel, Maria, jonka astumme,
Meitä lähemmäksi taivasta vie;
Mutta raskaaksi käy tie, jos valitamme;
Tyytynyt mieli sen hauskaaksi tekee.

Pysähtykäämme iloisin katsein
Menneitten vuosiemme avaruuden eteen;
Vyöttäkäämme itsemme voimalla,
Kulkeaksemme sen tien, mikä jälellä on.

Keventynein mielin unohtakaamme
Joka vaikutelma pimeiltä päiviltä,
Ja tulevaisuutta varten kätkekäämme vain
Oppi, mikä meille hyödyksi oli.

Ne opettivat meitä varoen kulkemaan
Tietä, mitä emme ole koetelleet vielä,
Ojentamaan kätemme toisillemme,
Ja kaksinverroin uskollisna pitämään siitä.

Jos aurinkoiset päivät meitä kohtaa,
Niin ilotkaamme ilman ylimielisyyttä!
Mutta hetki pilvistäkin rauhallisina kokekaamme;
Ja etsikäämme ystävät - kärsivällisyyttä!

Kaikki käyhän hyvin kun säilytämme
Suloisen omantunnonrauhan lohdun,
Ja elämme niin, että säästämme
Myös iloa syksyymme.)

Todistaahan tuo kaksikymmentäkaksivuotiaan tytön runo mainiota kykyä käyttää kieltä ja myöskin runolista tajuua. Mutta erikoisesti hämmästyttää nuoren yksinäisen tytön ajatuksen kulku.

Voimmehan koettaa mielikuvituksemme avulla seurailla neidon askeleita kun hän tuon elokuun 2. päivän iltana vuonna 1870 astuu ulos asuntonsa ovesta. Kluuvinlahti oli silloin jo täytetty ja kaalimaatkin Aleksanterinkadun kahden puolen olivat rakennetut. Ne olivat matalia puurakennuksia enimmäkseen ja jotenkuten saattoi jo astua yli kuoppaisen Kluuvikadun. Neito suuntaa retkensä kohti Senaatintoria.

Ilta on ihana ja lämmin. Hän uskaltautuu yhä pitemmälle, Unioninkatua, Kauppatoria ja Etelärantaa aina Tähtitorninmäen luo, jossa on vain joku mökki ja saunarakennus. Mutta muuten pikkukaupungin syvä hiljaisuus vallitsee ympärillä ja tähtikirkas taivas kaartuu yllä.

Neito tajusi raskaana katoavaisuuden painon rinnassaan. Hän kohotti katseensa kohti säkenöivää tähti-taivasta.

Jumala! puristui sanaton huokaus hänen rinnastaan. Miten voisin minä tajuta Sinua, joka kuitenkin olet minussa, sillä minä tunnen Sinut, koska rakastan.

Niinpä hänen henkensä kohosi avaruuden äärettömyksiin ja tajusi sellaista, jota yksikään ei kertomaan kykene.

Kun hän sitten jälleen astui kotiin, hän muisti: Huomenna on Marian päivä. Mitä sanon minä Marialle? Enkö juuri sitä, mitä olen tajunnut ja ymmärtänyt! Niin syntyi tämä runo.

Nuo säkeethän puhuvat avarasta maailmankatsomuksesta, itsenäisestä ja omintakeisesta, joka on sukua suurten ajattelijoiden käsityksille.

Pekka Ervastin isä Edvard Ervast oli syntynyt Raahessa, käynyt yläalkeiskoulua Oulussa, kymnaasia Kuopiossa ja tullut ylioppilaaksi vuonna 1858 sekä filosofian kandidaatiksi vuonna 1869. Jo nuorena ylioppilaana hän joutui kirjallisiin töihin ”Suomen Julkisten Sanomain” toimitukseen, toisinaan suorittaen toimitustyön yksinkin. Suomalaisen kirjallisuudenseuran toimesta hän oli mukana toimittamassa suomeksi sanakirjaa ”Svenskt-finskt Handelslexikon” ja itse hän suomensi vuonna 1863 Palmbladin maantieteen oppikirjan, toimitti vuonna 1867 ”Kirjallista kuukausilehteä”, suomensi muutamia tilastollisia julkaisuja ja K. F. Ignatiuksen toimittaman ”Suomen Suuriruhtinaskunnasta” ja hän oli mukana toimittamassa Suomen valtiokalenteria. Ervast toimi myöskin valtiopäivien kielenkääntäjänä vuosina 1863-64. Varsinaisessa virassaan Rautatiehallituksen tilastollisen osaston johtajana hän vuosittain joutui laatimaan laajat tilastolliset kertomukset. Kun tähän vielä lisätään, että hän vuosina 1882, 1885 ja 1888 valtiopäivillä edusti Kajaanin kaupunkia porvarissäädyssä, riittää tämä kaikki toteamukseen, että Pekka Ervastin isä oli mies, joka joutui paljon käyttämään sanaa ja myöskin kykeni siihen.

Perinnölliset tekijät kuvattavamme suhteen ovat ilmeisestikin olleet varsin edulliset myöskin kirjailijauraa silmälläpitäen.

Kuitenkaan ne tuskin riittävät selittämään kaikkea sitä, mitä hänessä tulemme tapaamaan.

Ervast suku kyllä jatkuu edelleenkin jakaantuneena moneen varsin elinkelpoiseen haaraan. Mutta Pekka Ervastin suhteen on olemassa sama probleema, mikä tunnetaan ns. ihmelasten suhteen, kun yksi lapsiparvesta yllättää maailman aivan poikkeuksellisella lahjakkuudellaan, jota mitkään perinnölliset tekijät eivät pysty riittävästi selittämään, vaikkapa suku muuten olisi yläpuolella keskinkertaisen lahjakkuuden. Pekka Ervast oli sellainen.

2. Lapsuusvuodet

Olemme todenneet, että Pekka Ervast syntyi mitä valoisimpaan kotiin, joka saattoi tarjota edulliset olosuhteet rikkaasti kehittyneelle ihmishengelle.

Aivan pian lapsukaisen elämään kuitenkin suuntautuivat kohtalon kovatkin iskut, mitkä tuota kaunista elämänaamua sumensivat.

Pieni Petter Elias, joksi hänet oli ristitty, oli vielä sylivauva ja makasi sänkykamarissa lastenvaunuissa kun Amanda Sundelin, palvelustyttö, tuli ilmoittamaan, että ovikello soi. Äiti meni vierasta vastaan ja varoitti tyttöä huolehtimaan lapsesta. Lieneekö jokin kattila kuohunut yli, kun tyttö juoksi keittiöön. Sitten kuului vain kirkaisu ja onnettomuus oli tapahtunut. Kun Amanda palasi lapsen luo, oli tämä jotenkin kohottautunut vaunuissaan, pudonnut ja jäänyt riippumaan. Ymmärtämätön tyttö salasi tapahtuman isäntäväeltään peläten nuhteita, mutta kun lapsi yhä valitti, vietiin hänet vasta parin viikon kuluttua lääkäriin, jolloin tapaus tuli ilmi. Selkävamma oli jo rustottunut eikä silloinen lääketiede tiennyt sille parannuskeinoja. Niin sai Pekka Ervast koko elämänsä ajaksi kärsimyksen, joka ei ollut niinkään vähäinen, mutta koskaan hän ei sitä valittanut.

Toinenkin suru kohtasi viiden vuoden iässä pientä ”Peppiä”, joksi häntä lapsena nimitettiin.

Poika oli sekä isän että äidin suvusta perinyt musikaalisuuden, joka puhkesi sellaisella voimalla, että sai hänet vapisemaan kun kuului vaikkapa pihaposetiivin soittoa. Hänessä heräsi kiihkeä halu oppia soittamaan, mutta isä jyrkästi kieltäytyi hankkimasta soittokonetta. Isä kyllä itsekin rakasti musiikkia, olihan hän innostuksella kertoillut lapsilleen tuosta 1870 luvun oopperakaudesta, jolloin hän oli hartaasti käynyt oopperassa, mm. kuulemassa lempioopperaansa, Verdin ”Trubaduuria”, kokonaista kaksikymmentäyksi kertaa. Mutta hänellä oli pelko, että lapsensa voisivat pyrkiä taiteilijan uralle, jota siihen aikaan pidettiin taloudellisesti kovin epävarmana.

Itkien poika rukoili äidiltään saada oppia soittamaan. ”Kyllä minun puolestani, mutta isä ei salli!” lohdutteli kyynelsilmin äitikin.

Vain sellaisen pienen kuusikulmaisen harmonikan Peppi sai. Sillä hän sitten soitteli ja säesti itseään laullessaan heleällä äänellään lempilauluaan, joka oli tuo Collanin Runebergin sanoihin säveltämä ”Otaliga vågor vandra på hafvets glänsande ban”.

Pepin harrastus suuntautui näihin aikoihin - olisiko se tapahtunut tuon kiellon seurauksena - aivan uusille urille. Hänelle oli alettu opettaa ruotsinkielen sisälukua, mutta silloin hänen käsiinsä osui ranskankielinen kirja, jolla oli vallan merkillinen vaikutus lapseen. Mistään muusta kirjasta hän ei halunnut kuulla puhuttavankaan, vaan tahtoi, että häntä opetettaisiin lukemaan juuri siitä kirjasta. Niin merkillisesti tapahtuikin,

että äiti ryhtyi opettamaan pojalle ranskankieltä ja Peppi oppi lukutaidon ensin tällä kielellä. Hän oppi ranskaa lapsena jo jonkin verran puhumaan ja ymmärtämään. Hänen intonsa kohdistui yleensäkin kaikkien ranskalaiseen.

Perheeseen syntyi toinenkin poika, Edvard Johan Wilhelm, joka kuoli aivan pienenä, sekä kaksi tytärtä, Gerda ja Hilja Siviä Rosina, joista jälkimmäinen myös kuoli pienenä. Senjälkeen syntyi vielä poika Georg Edvard, joka oli kuusi vuotta Pekkaa nuorempi.

Lasten menetykset synkensivät perheen onnea. Näihin aikoihin alkaa myöskin perheenäidin riuduttava sairaus kehittyä uhkaavaan suuntaan. Sinä kesänä, jolloin hän odotti nuorimman poikansa syntymää, hän perheen mukana lähti pitkälle laivamatkalle Ouluun kiertäen koko Suomen rannikon. Mutta se matka kävi kovin hänen voimilleen.

Oulussa siihen aikaan asui isoäiti Augusta tyttärensä Marien ja poikiensa Fredrikin ja Villen kanssa. Sinne oli kovasti odoteltu vanhinta poikaa perheineen ensikäynnille.

Matka Helsingistä Turkuun sujui miellyttävästi pilvisestä säästä huolimatta. Voitiin kuitenkin oleskella kannella ja nauttia luonnonkauneudesta ja meri ilmasta, sillä oli melko tyyntä. Tätä ihanuutta riitti Uuteenkaupunkiin saakka. Mutta sitten, kun juuri oli syöty päivällinen, alkoi Rauman meri möyrytä. Vaikka matkustajat riensivät hytteihinsä pelastaakseen päivällisensä, ei se auttanut. Arveluttavinta oli, että perheenäidin ylenantaessa tuli myöskin verta. Peppi voi paljon huonommin kuin Gerda, joka oli pienempi. Isä ei tullut sairaaksi ollenkaan ja onneksi saattoi hoidella toisia.

Tätä kauheata matkaa riitti aina seuraavaan aamuun, jolloin saavuttiin Vaasaan. Siellä koetettiin nousta vuoteista. Ja pienokaiset olivat heti paikalla entisellään. Mutta toisin oli äitiraukan laita.

Aiottiin jo pysähtyä Vaasaan ja jatkaa vasta seuraavalla laivalla. Vähäinen illallinen kuitenkin virkisti ja kun tohtori Bodén oli kirjoittanut ison pullollisen lääkettä ja pillereitä ja antanut matkustusluvan, päätettiin kuitenkin jatkaa matkaa. Pietarsaareen saavuttiin seuraavana aamuna jo kauniin sään vallitessa ja sitten edelleen Raaheen ja Ouluun.

Vastatuulen vuoksi matka oli paljon viivästynyt. Poikansa sähkösanoman saatuaan isoäiti oli turhaan saapunut vastaan ja tuskaisena odotellut. Ilo oli sitten kaksinkertainen kun matkalaiset lopultakin saapuivat. Kolme hevosta oli Fredrik järjestänyt satamaan vastaan, mutta kumpaakaan veljeä ei ollut näkyvissä kun laiva lopultakin saapui, sillä he olivat monta kertaa käyneet turhaan merta tähyilemässä.

Isoäiti otti heidät kodissaan mitä sydämellisimmin vastaan. Hilma Ervast aivan hämmästyti hänen hienoa ja kaunista olemustaan. Hän liikkui vielä keveästi ja nuorekkaasti ja oli säteilevän iloinen.

Myöskin käly Marie oli erinomaisen ystävällinen ja iloluontoinen, niinkuin koko Edvardin suku.

Sitten alkoi yhtämittäinen vierailujen kausi sekä aamu että iltapäivisin. Ei yleensä tarjottu päivällisiä, ainoastaan kahvia ja teetä sekä viiniä ja keksejä.

Lapset viihtyivät suurenmoisesti. Peppi olikin jo moneen kertaan ennättänyt vakuuttaa, että hän jää isoäidin luo. Päivät päästään Peppi ja Gerda leikkivät kauniissa pihapuistossa, jonne isoäiti heitä varten oli antanut ajaa hiekkakuorman.

Aika lensi kuin siivin. Hilma rouva toipui matkan rasituksista, mutta menikö se kokonaan jättämättä jälkeä hänen heikkoon terveydentilaansa? Nyt hän kuitenkin huolehtii vain siitä kuka hoitaisi taloutta sillä aikaa kun hän oli poissa nuorinta lastaan odottamassa.

Tällä matkalla oltiin myöskin mukana Franzénin patsaan paljastustilaisuudessa ja Oulun kaupungin tarjoamalla loistavilla päivällisillä.

Äitiin lapset, varsinkin Peppi, olivat suuresti kiintyneet. Hän näyttääkin olleen monessa suhteessa erikoinen nainen.

Avioliiton onnellisuudesta ei ollut epäilystäkään. Olihan Edvard Ervast sivistynyt maailmanmies, hyväsydäminen ja jaloluontoinen, huumorintajuinen ja hilpeä.

Mutta Hilma Nathalian elämänkaari oli ollut semmoinen, että se antoi vakavan ja syvällisen suhtautumisen asioihin.

Näyttää kuin syvä masennuksen tunne enimmäkseen olisi vallannut hänet. Sellaista kenties tavataan jokaisessa, joka on joutunut kasvattilapseksi. Se lienee jokin kompleksi, jota parhainkaan kohtelu ei täysin kykene torjumaan. Mutta Hilmanhan sitäpaitsi oli luonteeltaan arka, sulkeutunut ja helposti säikkyvä.

Niinpä hän näki elämän koko vakavuuden edessään. Ja eikö hänellä siihen olisi ollut syytä, kantoihan hän pian lähestyvää kuolemaa rinnassaan. Varmaankin hän vaistosi, että hänen olisi pian jätettävä tämä onnellinen, ihana elämä, puolisonsa ja nuo suloiset lapsukaiset.

Ja kuinka hän olisikaan halunnut elää näiden lasten kanssa! Hilma Ervast oli hellä, valistunut ja syvästi aatteellinen nainen.

Mutta tavalliset käsitykset elämästä saivat hänen mielestään väistyä. Uskonnollinen sanan varsinaisessa merkityksessä hän ei ollut. Jumala - tietenkin Hän oli olemassa! Sisimmässään Hilma oli aivan varma siitä, että Jumala oli olemassa, mutta pitikö hänen senvuoksi pienelle pojalleen kertoa pahasta ja sen kristillisistä vertauskuvista, helvetistä, Belsebubista jne! Sitä hän ei tehnyt.

Pepin lempikirja oli Hübnerin ruotsinkielinen raamatunhistoria, koska siinä oli paljon kuvia. Siinä oli myöskin temppelinharjalla seisovaa Jeesusta esittävä kuva. Paholainen koetti viekotella Jeesusta, ja paholaiselle taitelija oli antanut vanhojen traditioiden mukaisen ulkomuodon. Toinen jalka oli kavio ja päässä sarvet. ”Mikä se semmoinen olento on?” tiedusteli pieni Peppi. Mutta äiti ei selittänyt. ”Se on ruma olento, emmekä sitä huoli katsella.”

Myöhemmin kun poika sitä kirjaa katseli, alkoi pieni sydän vavahdella sen paikan lähestyessä, ja kuuliaisena hän hyvin tarkoin käänsi kaksi lehteä samalla kertaa, ettei se ruma kuva näkyisi. Eikä poika saanut kuulla mitään paholaisesta, ennenkuin siitä opetettiin koulussa.

Kesällä Peppi käyskenteli äidin kanssa metsässä. Noustiin kukkulalle. Äiti näytti tulevan aivankuin eloisammaksi ja onnellisemmaksi. Hän kohotti käsivartensa ja osoitti luonnon ihanuuksia tai kiinnitti lapsen huomion aivan pienen pieniin seikkoihin, hyönteiseen tahi kukkaan, missä vaan oli elämää, jopa kivenmurskaleittenkin ihmeelliseen säännöllisyyteen ja kauneuteen.

”Katso, Peppi!” hän sanoi. ”Siinä asuu Jumala. Jumala asuu kaikkialla. Ei ole mitään, missä Jumala ei olisi. Ja Jumala on hyvä!” Ja pieni Peppi taisi ymmärtää tätä merkillistä puhetta. Se painui syvälle lasten mieliin. Oikeastaanhan vain Peppi oli niin suuri, että saattoi käsittää.

Äiti puhui elämän henkisistä voimista, rehellisyydestä, hyvyydestä, rakkaudesta, auttamishalusta.

Se olikin Pepille aivan ymmärrettävää. Ja äiti osasi kädenkäänteessä tekaista sadun taikka muuten joka-päiväisestä elämästä otetun esimerkin avulla havainnollisesti osoittaa, kuinka elämässä oli meneteltävä. Niin hän pienissä lapsissaan aivan erikoisella tavalla osasi herättää kiintymyksen kauniiseen, hyvään ja oikeaan.

Toisinaan äiti lauloi lapsille pieniä herttaisia laulelmia, muun soittokoneen puutteessa, säestäen itseään tuolla kuusikulmaisella harmonikalla.

Joskus tuntui kuin äiti olisi tiennyt enemmän kuin muut. Hän saattoi aavistella asioita ja tuntea sellaista, jota ei oikeastaan voinut tietää. Meidän päivinämme sitä kenties sanottaisiin selvänäköisyydeksi.

Tietenkin hän aavisti - ja senhän voi päätelläkin - tuon asian, joka lähestyi. Hän olisi ollut niin onnellinen lastensa kiintymyksestä häneen. Varsinkin Peppi oli kuin kiinnikasvanut äitiin. Sitä peloittavammalta tuntui tuon asian ajatteleva. Mikä olisi oleva pienen Pepin kohtalo, hän kun jo ymmärsi?

Oli helmikuun kolmannen päivän iltapäivä vuonna 1884. Pakkanen paukkui ulkona. Lumi oli peittänyt huurteisiinsa puiston puut Ateneumin nurkalla. Nikolainkirkon tornikello näkyi ikkunasta. Se osoitti kohta puolikolmea.

Isä lähestyi vakavana lapsia, keräsi heidät kaikki äidin vuoteen luo, ja siihen nämä polvistuivat. Äiti oli siinä maannut jo pitkän aikaa ja tullut yhä kalpeammaksi ja laihemmaksi.

Nyt äiti tahtoi suorittaa hyvästijättönsä pienille lapsilleen. Hän laski heikon kätensä vuoroon kunkin pään päälle jaksamatta sitä itse siirtää.

Sitten kuuluivat heikosti hänen viimeiset sanansa: ”Täytyy aina olla kiltti!”

Näin yksinkertainen oli rakastetun äidin viime henkäyksellään lausuma opetus, mutta se painui syvälle pienen pojan sieluun eikä lähtenyt sieltä koskaan.

3. Isä lasten huoltajana

Perheessä oli kaksi, toisinaan kolmekin palvelijaa, sillä Edvard Ervast oli ankara järjestyksen mies. Itse hän oli erinomaisen huolellinen ja täsmällinen.

Hauskan näytteen tarjoavat tästä hänen kimmastajallaan Kuopiossa vuonna 1857 pieneen almanakkaan miltei päivittäin huolellisella sirolla käsialallaan tekemänsä muistuinpanot vuoden tapahtumista.

Siksipä hän myöskin vaati, että kodin oli oltava erinomaisessa kunnossa. Ja tämä huolellisuus ja täsmällisyys näyttää, ei vain kasvatuksen tuloksena, vaan myöskin periytymisen kautta siirtyneen Pekkaan.

Mutta mikään kotityranni ei Edvard Ervast ollut, hermostunut yksinvalti, joka olisi vaalinut vain omia mielitekojaan. Päinvastoin hänen lapsensa muistelivat häntä leikillisenä, huumorintajuisena ja herttaisena ihmisenä, hyvänä ja jalona, ja tätä kaikkeahan häneltä nyt kysyttiin kun hän joutui olemaan äidittömiksi jääneille lapsilleen sekä isänä että äitinä.

Toisinaan hän sunnuntaisin otti lapset mukaansa ja lähti vuokra ajurilla kiertämään Eläintarhan ympäri. Siinä oli pieni mökki, ja eräänä talvipäivänä kun jälleen oltiin ajelulla, isä sanoi pienimmälle, Geolle: ”Siinähan se joulupukki taitaakin asua!”

Kesäiseen aikaan noilla ajeluretkillä poikettiin Hesperiaan tahi Kaivopuistoon. Kummassakin oli varietee-teatteri. Yleisö istui pikku pöydissä ja sellainen myös etsittiin. Lapsille tilattiin teetä ja pikkuleipiä, mutta isä taisi saada sen ajan vanhojen herrojen mielijuomaa, totia.

Kun Siltasaarella vieraili Cinicellin sirkus Pietarista, vei isä lapset sinne.

Sunnuntaisin käytiin säännöllisesti keskipäivävisiitillä isoäiti Augustan luona ja isäkin oli aina mukana silloin kun vielä oli terve.

Lauantai iltaisin sensijaan käytiin Mimmy ja Eli tätien luona Fabianinkatu 8:ssa. Siellä Pekka usein luki ääneen jotakin huvittavaa kirjaa ja tädit tarjoilivat makeisia.

Pekka Ervastin elämä äidin kuoleman jälkeenkin jatkui varsin edullisissa olosuhteissa. Jo varhain alkaa pojassa ilmetä psykologisesti mielenkiintoisia seikkoja. Hän kertoo siitä itse myöhemmin: ”Olin leikkimässä nuoremman veljeni kanssa kun yhtäkkiä huomaan tajuntani olevan jossakin korkealla, aivan kuin katon rajassa, ja sieltä minä katselen leikkivää lasta ja ajattelen: tuo lapsi olen minä. Ja sitten näen myöskin pienen veljeni ja ajattelen: tuokin olen minä. Ja sitten se laajenee ajatukseksi: kaikki ihmiset ovat ’minä’.”

Varhaislapsuudessaan Pekka aivan erikoisesti viihtyi rakennuspalikoittensa parissa. Hän valmisteli niistä temppeleitä ja oli niin innostunut, että kun kutsuttiin ruualle, hän vastasi: ”En minä jouda, minun täytyy rakentaa kirkkoa.” Vanhana miehenäkin hänellä vielä oli tuollaisia palikoita, joitten ääressä hän toisinaan lepuutti ajatustaan.

Äidin kuoleman jälkeen vuonna 1884 perhe muutti Rautatiehallituksen talosta Bulevardin ja Yrjönkadun kulmataloon, Yrjönkadun 7:ään, jossa silloin oli yksikerroksinen puutalo. Siinä oli viisi huonetta ja keittiön käsittävä huoneisto.

Parhaansa mukaan isä koetti viihdyttää lapsia ja seurata heidän kehitystään. Geo vieläkin muistelee kuinka isä siinä Bulevardin kodissa aamuisin ennen virastoonsa menoa usein nosti hänet olkapäilleen ratsastamaan ja sitten menttiin huoneesta huoneeseen jutellen kaikenlaista.

Kerran siinä talossa lapset olivat pihamaalla leikkimässä. Peppi oli silloin yhdeksänvuotias. Talossa asui myöskin häntä vuotta nuorempi poika Harald, joka kiinnosti Peppiä siitä syystä, että hän puhui ranskaa. Poika oli syntynyt Pariisissa, mutta äiti oli suomalainen, jonka vuoksi Harald ymmärsi vähän ruotsiakin.

Harald ja joukko muita lapsia, mukana Gerda ja Geo, oli kerääntynyt Pekan ympärille, sillä tämä tapansa mukaan kertoi heille satua. Kertomuksen päätyttyä lapset jäivät ihmettelemään ja totesivat: ”Niin, kyllä-hän sitä pitäisi olla kiltti!” Mutta Harald ei ollut tyytyväinen. ”Minkätähden pitää olla kiltti?” hän intti.

Oli se kyllä käynyt ilmi siinä sadussakin, mutta Peppi ryhtyi jälleen selittämään:

”Katsos, Harald, se on sillä tavalla, että vuorella hyvin korkealla, missä lumi ei koskaan sula, asuu hyvin viisaita enkeleitä. He ovat aivan ihmisen näköisiä, kuin setiä. Ja siellä valkoisella vuorella he asuvat. He seuraavat ihmisten tekoja ja katsovat meidän sydämiimme. Jos emme ole kilttejä, he itkevät. Mutta jos olemme, he ovat niin iloisia, suojelevat ja siunaavat meitä.”

Tällaisen pienen sadun improvisoi Peppi kädenkäänteessä. Myöhemmin kun hän itse sitä muisteli, hän totesi, että tuo sadun tekeminen oli tapahtunut aivan kuin itsestään, kuin olisi hän ollut transsissa.

Äidin vaikutusko siinä putkahti esiin alitajunnasta?

Jo siinä iässä siis voi panna merkille eräänlaisten metafyyssillisten asioiden harrastuksen ja korkean eettillisen katsantokannan, sekä samalla tavallista uskonnollisuutta vieroksuvaan asenteeseen aivan nuorena Pekka Ervastissa. Tämän selventämiseksi vieläkin muuan kertomus näiltä samoilta ajoilta.

Pekalla oli leikkiveri, häntä neljä vuotta vanhempi. Eräänä sunnuntaina tämä sanoi: ”Lähdetäänpä vapaakirkollisten kokoukseen Allianssitalolle.” Vähän Pekka tuota ehdotusta ihmetteli, mutta ei vastaankaan pannut.

Väkeä oli paljon ja pidettiin useita puheita. Muuan herra puhui epäilemättä sangen kauniisti ja vakuuttavasti. Hänen lopetettuaan ihmisiä alkoi kävellä lavalle rukoilemaan ja jotakin todistamaan.

Sitten saarnaaja, pitkäkö, laiha mies, melko ystävällisen näköinen, lähti kiertämään salia ja saapui lopulta poikienkin luo. Hän katsoi pitkään Pekkaan ja lausui:

”Tahtooko tämä pieni poika tulla Jeesuksen luo?”

Ja Pekka kertoo, että hän aivan tärähti, pelostako, vaiko muusta syystä, sitä hän ei myöhemmin muistanut. Kun lapsi katseli tuota miestä, teki tämä häneen sanomattoman oudon vaikutuksen, sellaisen vaikutuksen, että tämä uskonto, tämä hartaus, tämä rukoileminen oli sanomattoman tympäisevää, mautonta ja äitelää. Hetken poika tuijotti ja vastasi sitten: ”En!” Hän oli kerrassaan pelästynyt ja tunsikin koko sielunsa voimalla, ettei hän sillä tavalla tahtonut mennä rukoilemaan. Eikä hän tiennyt mitä hänen olisi pitänyt tunnustaa.

Ja sisimmässään Pekka päätti, että ikinä hän ei sillä tavalla mene Jeesuksen luo.

Pettyneen ja surullisen näköisenä poistui hyväntahtoinen saarnamies. Mutta Pekka kuiskasi toverilleen: ”Lähdetään kotiin!”

Tämä ikäkaus, seitsemästä neljääntoista vuoteen, oli varsin merkityksellinen pojan sisäiselle kehitykselle. Erikoisen voimakkaana hänessä ilmeni oikeudenvaatus. Syvästi hän loukkaantui huomattavasti, etteivät ihmiset olleet hyviä, vaan usein ilkeitä ja väärämielisiä. Se sai hänet sisimmässään raivostumaan siihen määrään, että hän tuli aivan sairaaksi suuttumuksesta.

Kerran sitten tapahtui muutos. Hän oli jälleen tuollaisen vääryyden johdosta joutunut kuohuksiin. Silloin hän sisimmässään aivankuin kuulee äänen, joka sanoo: ”Minkätähden sinä raivostut? Ei sinun tarvitse suuttua. Anna sinä ihmisten olla sellaisia kuin ovat, mutta ole itse hyvä ja tosi!”

Sillä oli valtava vaikutus poikaan. Rauha laskeutui hänen sieluunsa eikä kiihtymys enää saanut häntä valtoihinsa.

Paitsi ranskankieltä tutki Pekka lapsena myös italian, espanjan ja latinankielä.

Tuntuu kummalliselta kun kaksitoistavuotias poikanen tavataan kirjoittamassa yhdeksän eri kielen vertailevaa kielioppia. Ja siinä sivussa hän vielä laatii oman keinotekoisin kielen aikana, jolloin hän ei vielä ollut tutustunut volapükiin eikä esperantoa ollut olemassakaan.

Ranskankieltähän hän oppi lukemaan jo viisi kuusivuotiaana. Latinaa hän oppi aloitettuaan koulunkäyntinsä ja piti siitäkin kielestä paljon, vaikka se tuntui kuolleelta kieleltä. Mutta kerran hän sai suklaalaatikon, joka oli sveitsiläisen Suchard tehtaan tuotteita. Laatikon sisällä oli selostus tehtaista italiankielellä. Poika sitä tarkastelemaan ja ennenpitkää hän joutuu aivan haltioihinsa. Siinä se nyt oli, ranskan ja latinan tapainen kieli, jota hän oli kaivannut ja sitä aivankuin rakastanut.

Hän ryhtyy sitä analysoimaan ja mielessään luomaan. Italiankieliset sanat alkavat kuin itsestään kaikua hänen korvissaan. Hän on jopa tietävinään missä suhteessa ne ovat niin latinaan kuin ranskaan. Isä, sehän on latinaksi pater, ablatiivi siitä patre - hän ei vielä tiennyt, että kielitieteellinen johto kulki akkusatiivin kautta - mutta hän kuitenkin muodosti italialaisen vastineen padre, joka ranskassa oli père. Tahi kun roomalainen sanoi cantat (laulaa), siitä italiassa putoaa päätte t pois ja italialainen sanoo canta, mutta ranskalainen chante.

Tämäntapainen kielitieteellinen harrastelu huvitti tavattomasti Pekkaa. Neljään vuoteen hänellä ei italiasta ollut kuin pari kolme lyhyttä tekstiä, mutta niittenkin avulla hän muodosteli joltisenkin sanavaraston ja sommitteli kieliopin. Kun hän vihdoin neljätoistavuotiaana sai käsiinsä oikean italiankielen kieliopin, hän väittää parissa päivässä oppineensa sen. Kaikki tuntui vanhalta ja tutulta ja ilokseen hän havaitsi välttyneensä suurista erehdyksistä, ja kun hän joitakin sellaisia havaitsi, esim. verbien taivutuksessa, hän melkein häpesi.

Käytännöllistä harjoittelua italiankielessä hän oli saanut ainoastaan silloin tällöin puhellessaan posetiivisoittajien kanssa pihalla.

Pekka Ervastian kielilahjakkuus tulee sitten myöhemmin monella tavalla esiin.

4. Kesiä maalla

Kesänvietosta maalla ensimmäisinä vuosina ei paljon tiedetä. Pari kesää oltiin Malmilla rouva von Essenin luona ja vuosina 1886-87 Mäntsälän pappilassa. Pappila sijaitsee suuren puiston keskellä ja siitä laskeutuu peltoaukea jokeen.

Mäntsälässä oli paljon herraskartanoita ja niitten herrasväellä oli tapana ratsastaa joukolla kirkolle. Se oli komea näky kun niitä saapui milloin Saaren, Sälinkään tahi Nummisten tietä, taikka koko Linnaisten joukko, herrat ja naiset hienoissa ratsastuspuvuissa, kannukset välkehtien ajaa karauttaen kylän risteyksessä yli sillan kirkonmäkeä ylös, usein poiketen, myöskin pappilaan. Siitä pieni Peppi oli aivan haltioissaan. Sehän oli kuin sadun ritariaikaa, joka sai sydämen väräjämään.

Kaikki pitivät pienestä Pepistä, sillä hän oli niin tavattoman kiltti. Pappilassa kävikin paljon vieraita. Tuli uudenaikaisillakin kulkuneuvoilla, niinkuin Nummisten Ylikartanosta runoilija von Qvanten ajaen kummallisella laitteella, jossa oli kaksi pyörää, mutta toinen hirmuisen iso edessä ja toinen aivan pieni perässä. Siellä se setä istui korkealla ja potki. Polkupyöräksi sitä laitetta sitten ruvettiin nimittämään.

Vanha rovasti Aspelund oli hyväluontoinen mies ja kiltti lapsille, eikä häntä tarvinnut säikkyä kun hän asteli heidän luokseen ainainen musta kalotti päässään.

Rovastinna sensijaan oli ankaran asiallinen. Hänen mielestään lasten ei ollut hyvä olla toimettomina. Pienet kesävieraatkin ohjattiin kasvitarhamaalle kitkemään rikkaruohoa. Ajanmittaan se ei ollut mitään innostuttavaa hommaa.

Mutta olihan pappilassa myöskin omia lapsia. Irene oli jo iso neiti. Mutta hän oli sentään mukana kaikessa. Ja Gustaf eli ”Venni” oli iso poika. Sisarukset olivat juuri palanneet huvimatkalta Kangasalta, Haralan harjulta. Pepin mielestä se oli vallan suurenmoista, sillä siitähän hänen mielirunoilijansa setä Topelius lauloi.

Toisinaan isäkin pistäytyi pappilassa. Mutta varsinaisesti tädit, Mimmy ja Eli huolehtivat siitä, ettei lapsilta puuttuneet leivokset ja luumut ja muut hyvät. Peppi oli kyllä vakavasti sitä mieltä, että Gerda, joka tosin oli aloittanut kiitoskirjeen tädeille, mutta oli ilmoittanut, ettei hän viitsi jatkaa sitä loppuun, ei ollut ansainnut osaa tätien herkuista.

Silloin tällöin toimeenpantiin oikein reippaita pukuesityksiä niinkuin Malin Vikmanin syntymäpäivillä. Irene esitti pääosaa vanhaan krinoliiniin pukeutuneena, Hilda Vinqvist oli posetiivari, Anna nuori ylioppilas, Irenen poika, ja mitä kaikkea kukin oli kiskonut päälleen. Pepistä oli tehty tapisoija tapettirullineen, maalipurkkeineen ja pensseleineen.

Pari kesää, 1888-89, vietettiin Janakkalan Kilpiälässä. Se oli mainio paikka, varsinkin kun nuo mestari-kokit, Mimmy ja Eli tati, jälleenalituiseen varustivat pienet kesävieraat makeisilla, piparikakuilla, vieläpä vasikanpaisteilla, kurkulla ja monenlaisella muulla hyvällä, mistä kaikesta Peppi osaa kyllä tätejään kiittää käyttäen suorastaan tähtitieteellisiä ja lausuttavaksi liian suuria numeroita lähettäessään terveisiä. Niitä saavat paitsi tietenkin tati Miminyä ja Eliä, myöskin Taipaleen tädit, Vivique ja Charlotte, joka makaa Diakonissalaitoksella ja setä Anton, merikapteeni Ekblad, oikea merikarhu, joka kuljetti laivaa Helsingin ja Viipurin välillä, niin ja luonnollisesti isä.

Oli kesäkuun 20. päivä vuonna 1888. Valmistuttiin viettämään keskikesän juhlaa. Varmaankin lähestyvän Pekan päivän johdosta tädit olivat taas lähettäneet Pepille valtavan korillisen kaikenlaista hyvää. Siinä oli appelsiineja, karamelleja, leivoksia, suklaata, hienoja hirvensarvipiparikakkuja, rinkilöitä, ilotulitusraketteja, mitä kaikkea nuo rakkaat tädit olivatkaan lemmikilleen keksineet.

Mutta Peppi ei saanut rauhaa missään. Mikään ei häntä huvittanut. Käväisiköhän hän jo ”sadannen” keran metsässäkin, mutta siellä vain mansikan kukat nostivat valkeata päätään. Niin, isänhän piti tulla pian! Mutta voi! Nyt oli vasta perjantai ja saisi odottaa vielä lauantaihin.

Ja sitten lauantainakin meni aina yli yhdeksän illalla, ennenkuin hän tuli. Mutta hänellä oli myöskin mukanaan se, mitä niin kiihkeästi oli odotettu - Pepin oma ensimmäinen polkupyörä. Kukapa poika ei tietäisi kuinka pitkältä sellaisen odotus tuntuu!

Isä viipyi Kilpiälässä koko viikon ja ilmatkin olivat kauniit. Muuta vikaa ei maailmassa tuntunut olevan kuin sääsket.

Sitten heinäaikaan tapahtui jotakin jännittäväkin. Talon väki oli mennyt heinään ja taloon syöksyy vankkurillinen mustalaisia, jotka esiintyvät hyvin röyhkeästi vaatien ruokaa, jota heille annettiin. Pienet kesävieraat ja talon omatkin lapset säikähtävät kovin noita villinnäköisiä ihmisiä. Pekka, joka oli ainoa ”mies” paikalla, puhui mustalaisille ja varsinkin heidän johtomiehelleen levollisesti ja ystävällisesti. Seikkailu päättyikin sitten onnellisesti kutsumattomien vieraitten jatkettua matkaansa.

Niinpä nämä Kilpiälän kesät muodostuivatkin huomattaviksi elämyksiksi. Vuonna 1888 Pekka siellä todellakin aloitti ”kirjailijatoimintansa”. Hän kirjoittaa seikkailuromaanin ”Röfvarbandet”, joka kiinnostaa erikoisesti sekä Gerdaa että Guggua, se on Georg veljen lempinimi. Mutta myöskin isä innostuu sitä toisinaan lukemaan.

Kaksi kesää vietettiin sitten Saimaan kanavalla, Nuijamaan pitäjän Räihän hovissa, joka sijaitsee järven rannalla korkealla kummulla. Talon omisti entinen Lapinlahden sairaalan taloudenhoitaja Forsblom ja tämän herttainen ja vieraanvarainen vaimo, tati Natalie.

Siellä seurustelu oli sangen vilkasta, ja Pekka kertoilee siitä eloisasti tädille monta hauskaa kaskua. Eräässä kirjeessä tämä nuori gentlemanni pahoittelee kirjeen viipymistä ja ilmoittaa siihen pätevän syynkin: Hänellä kun ei ole ollut paperia, kuoria eikä postimerkkejä, ennenkuin isä tuli, ja yksi hänen periaatteistaan on, ettei lainaa vierailta ihmisiltä.

Räihässä oli kahdeksantoista henkilöä pöydässä silloin kun isäkin oli mukana. Olihan siellä tapahtunut yhtä ja toista.

Erään kesävieraan, herra Coranderin piti matkustaa Viipuriin, mutta kun hän ei ennättänyt aamulaivaan, piti ajaa hevosella Rättijärvelle, sillä iltapäivän laiva ei pysähtynyt Räihässä.

Pekka määrättiin kyytipojaksi ja hänet oikeutettiin ottamaan mukaan kenet halusi. No, siellä oli kolme daamia, neiti Norring, Ines ja Gerda. Hän kutsui heidät kaikki ja Guggu pääsi kaupanpäällisiksi.

Kuusi henkeä siis Pakattiin noille karjalaisille nelipyöräisille vankkureille, jotka epäilyttävästi muistuttivat venäläisiä lantakärriä.

Mutta mikään ei häirinnyt iloista mielialaa parin virstan aikana. Sitten ”taivaanakkunat aukesivat” ja kohta he kaikki olivat läpimärkiä. Ei auttanut muu kuin kääntyä takaisin.

Mieliala ei siitä kuitenkaan laskenut. Naurettiin koko matkan ajan. Tosin neiti Norringilta meni atlassilkkinen sateenvarjo ja pumpulileninki piloille. Ineksen upean hatun koko kukkatarha alkoi värjätä alempana olevia vaatekappaleita, eikä siitä sitten enää tullutkaan mitään. Pekankin solmio, kaulus ja manshetit sekä hattukin olivat aivan piloilla ja Gerdan kappi värjäytyi, mutta saatiin sitten ammoniakilla pahimmat läikät lähtemään.

Kun saavuttiin kotiin, syöksyi jokainen muuttamaan vaatteita. Pekankin paita oli kuin tiskirasu ja koko poika kuin järvestä nostettu.

Seuraavalla viikolla kokeili Pekka jälleen kyytipoikana. Herra Järveläistä piti mennä noutamaan Rättijärveltä ja neiti Norring ja Gerda olivat taaskin mukana.

Jostakin syystä - Pekka ei tunnusta sitä syytä omakseen - hevonen pillastui ja Aino Norring ja Pekka viskautuivat tienoheen, mutta Gerda jatkoi matkaa irtaimena laukkaavan hevosen rattailla. Kuitenkin Gerda pääsi pelkällä säikäyksellä. Aino ja Pekka saivat muutamia naarmuja ja Aino menetti kovanonnan sateenvarjonsa varren ja Pekka sai suut silmät täyteen maantien hiekkaa. Huutoa oli ja naurua ja laulua. Onnellisesti saavuttiin Rättijärvelle.

Kaupunkilaisillehan tietenkin pari käärmettä metsässä oli jo seikkailu. Vain toinen saatiin tapetuksi.

Pekalle näyttää tuon tuostakin tulleen pulmallisia tilanteita tuon naisjoukon kanssa. Oltiin vesillä, vene täynnä naisia. Rantaan saavuttaessa jouduttiin tietenkin matalikolle. Ja lähemmäksi ei päässyt. Mikäpänsiinä kun oli kaksi kavaljeeriä, Pekka ja muuan toinen poika, Matti. Pojat siis pois veneestä, jotta lasti kevenisi.

Viiden kyynärän loikkaus veneestä vesikivelle ja siitä maalle ottaa onnistuakseen hyvin harvoin. Pojatkaan eivät tavoittaneet kiveä.

Seuraavakin kesä oltiin Räihässä ja Pekka jatkaa lennokkaita kuvauksiaan tädeilleen.

Räihän emäntä, tati Forsblom viipyy yhä Helsingin matkallaan eikä talous Pekan mielestä ole voittanut mitään taloudenhoitajattaren käsissä. Mutta seuraa kuitenkin on. On Krokin perhe ja kaksi ylioppilasta, joista toinen lienee Pekan varoituksista huolimatta suudellut Gerdaa. Näin Pekka tätien kauhuksi kiusottelee sisartaan, joka on vasta 11 vuotias ja tarkoin kasvatettu, joten juttu on tietysti Pekan kujeilua kuten koko kirjekin.

Sitten siellä on ”postiyli tarkastajaeverstiluutnantti” Elis Edvard Lindfors (äiti syntyyään Standertskjöld), ja tämä huvittaa kovin seuruetta sanomalla ”ei aivan tarkoin, mutta katso” ja usein hyvin sukkelilla ja puhevillä vastauksillaan. Asia on nimittäin niin, että ukkelilla eivät kaikki ruuvit ole paikallaan, vaan hän on hukannut jonkin aivokoneistostaan, näin Pekka, ja jatkaa:

Tämä korkea herra, joka on itse omavaltaisesti ottanut tittelinsä, asuu Rähässä täysihoidossa. Hän maksaa 60 markkaa kaikesta sanan laajimmassa merkityksessä: ruuasta huoneesta, vaatteista, rahasta ym.

Hän vallitsee korkeata virka asemaa Rähässä kirjeitten noutajana laivoilta. Jokaista - myöskin ”Pontus” koiraa - hän nimittää sedäksi, vaikka itse on täyttänyt 27 vuotta.

Hän on Rähän suursyömäri. Hän juo viisi kuppia kahvia, syö kolme aamiaista yhteen menoon, ja kuitenkin se hänen mielestään on aivan luonnollista: ”Ei ole tarpeen syödä kovin paljon, mutta katso, ottaahan sitä kaiken minkä saa”. (Ohimennen sanottuna, hän ei milloinkaan sano ”ei”, vaan aina ”otetaan”).

Tänään sain kaksi kirjettä, isoäidiltä ja tädeiltä. Luonnollisesti Elis oli ne ottanut laivalta ja tunkenut tasukuunsa. Mutta siellä ne saivat levätä pitkän matkansa jälkeen aivan liian kauan. Vasta tunnin kuluttua Elis sanoi minulle: ”Pekka, tule tänne, olet saanut kirjeen - mutta se ei liene Lappeenrannasta.” ”Vai niin,” minä vastasin, ”millä laivalla se näin myöhään tuli?” ”Katsos! ei se tullut juuri nyt, mutta eihän ole kiirettä vastauksella, ’filantrooppi’,” ja sitten hän ojentaa minulle isoäidin kirjeen. Tunti, pari! aikahan kuluu niin hitaasti maalla. Olimme juuri menossa uimaan kun Elis huusi: ”Pekka, tule heti tänne!” ja hän vei minut huoneen nurkkaan. Lopun sitten arvaakin . . . Pitääkin olla sellainen posteljooni!

Näin lennokkaasti ja humoristisesti Pekka kuvailee oloa Rähässä. Siinä on todella tyyliä, eikä Pekka ollut vielä täyttänyt viittätoista vuotta.

Vielä hän kertoo, että Gerda ja hän itse ovat mainehikkalta uimareita paikkakunnalla. Nyt juuri oli Gustaf Aspelund Mäntsälästä saapunut käymään Rähässä.

Sitten tulee pysyväksi kesänviettopaikaksi Kartanon talo Hausjärven pitäjän Puujaan kylässä.

Sielläkin oltiin täysihoidossa. Isäkin nyt helposti lauantaisin saapui sinne. Ensimmäistä kesää oltiin siellä vuonna 1892.

Taaskin Pekka mainiosti kuvaa Puujaan päiväjärjestystä. ”Ollaan erinomaisen tyytyväisiä täällä maalla, lukuunottamatta säätä, joka ei ole ollut kauneimpia.

Mutta onhan niin monta varakeinoa tehdä elämä sisälläkin miellyttäväksi: omat kirjat, pelejä. Ja sitten säännöllinen päiväjärjestys onkin täällä seuraava: Kello 8 sängystä, aamukahvi (ohne Brod!), kello 10 aamiainen, kello 11 aamupäiväkahvi, kello ½ 3 päivällinen, kello 5 iltapäiväkahvi (rakasta S kahvia, joka muistuttaa menneitä aikoja), kello ½ 9 illallinen - tarjoilu hyvää, kohtelu ystävällistä. Kaunis seutu, ihania näköaloja, suuret huoneet, harmaa taivas, lääkkeitä - kahvia, toisinaan teetä, joskus kylmää, joskus takka-tuli, joskus ohukaisia jne.”

Ja Pekka allekirjoittaa ensimmäisen kerran tämän eloisan kuvauksensa kirjailijanimimerkillään: ”Signor Elia”.

Pekka oli tänä kesänä tehnyt laivamatkan ”Sven Dufvalla” Loviisaan, jossa tädit nyt viettivät kesää ja hän oli hyvin ihastunut tuohon romanttiseen pikkukaupunkiin. Helsinkiin palattua oli isä laivarannassa vastassa ja sieltä mentiin suoraan Vuorimiehenkadulle isoäidin luo ja aamulla varhain sitten Hausjärvelle. Mutta sielläkin hän viihtyi hyvin.

Sekä Pekalle että Gerdalle oli hyvin tervetullut se seuranlisä, mikä Kartanoon tällä välin oli tullut. Sinne oli saapunut nuori tyttö Amanda Ylöstalo, jonka kanssa Pekka jo sanoo tulleensa ”sinuksi”. Tyttö oli reipas ja mukana kaikessa, kulkee paljain jaloin rankkasateessa kyynärän syvyisessä saviliejuissa, mutta on valmis hienosti puettuna hienoihin kävelyretkiin, pelaamaan korttia, lukemaan tai tanssimaan. Gerda, joka on yhtä ihastunut tuohon tyttöoveriin, toimii tanssinopettajana. Naisten mielestä ”Signor Elia” onkin aivan erinomainen tanssikavaljeeri, varsinkin ihastuttava valssissa.

Nämä kesäpaikat varmaankin suuremmissa määrin kuin kaupunkikotien lastenkamarit tahi pihamaat muodostuivat niitten vauhdikkaitten esitysten näyttämöiksi, joita lapset alinomaan panivat toimeksi Pepin ollessa itseoikeutettu johtaja.

Hän se kirjoitti näytelmät, suoritti lavastukset, esiintyi ohjaajana ja näyttelijänä, olipa sitten kysymyksessä rosvoritarin tahi taikaprofessorin osa. Saattoipa hän esittää kuningattarenkin osaa elähyttäen sitä taitavasti temmatulla pöytäliinalla, onnistuneesti jäljitellen naisellista pyörtymiskohtausta, niin, että toisilla oli täysi työ ”pyörtyneen” virvoittamisessa.

Myöhemminä vuosina Pekka Kartanon navetan vintillä toimeenpani kansanhuvit ja sinne rakennettiin esityksiä varten näyttämökin.

Isän sairaus alkoi kuitenkin pahentua. Jonkun lapsista vuorotellen oli oltava hänen kanssaan kaupungissa kesäaikaanakin.

Sitten kun Pekka oli muuttanut pois kotoa ja Gerda oli tullut konttoriharjoittelijaksi Rautatiehallitukseen, oli vain Geolla enää tilaisuus viettää Kartanossa kesää, mutta se ei enää häntä huvittanut ja viimeistä kesää hän oli siellä vuonna 1899.

5. ”Kirjailija” herää

Olemme siis kertomuksemme edetessä pitkin matkaa saaneet runsaasti todisteita nuoren Pekka Ervastian kirjallisen ja muun ilmaisukyvyn olemassaolosta, joka aivan kuin työntää häntä aloille, joilla tällaiset taipumukset tulevat kysymykseen.

Pekka itsekin näyttää tästä olleen selvillä aivan pienestä lapsesta saakka ja hänen ihanteenaan olikin tulla kaunokirjailijaksi.

Oikein vakavassa mielessä hänen kirjailijauransa on laskettava tuosta Janakkalan Kilpiälän kesästä, jolloin hän kaksitoistavuotiaana kirjoittaa seikkailuromaaniaan ”Röfvarbandet, (Berättelse af Pierre d’Ervais)”. Sillä käsikirjoitus, joka on keskeneräinen, sisältää kuitenkin 204 sivua.

Pekan veli Geo muistelee kuinka Pekan oli tapana lukea sitä heille. Kuulijakunnan muodostivat sisar Gerda, veli Geo ja kotiopettajatarpalvelija. Pekka luki luvun kerrallaan sikäli kuin sitä valmistui ja lopetti juuri jännittävimpään kohtaan. Onnettomina kuulijat vaativat lisää, mutta Pekka vain hymyili ja vastasi: ”Jatko tulee seuraavassa luvussa, jota ei ole vielä kirjoitettu.”

Tämä jännitysromaani on kielenkäyttönsä nähden aivan hämmästyttävässä määrin kehittyntä, erinomaista mielikuvitusta ja ehkäpä jo psykologista havaintokykyäkin todistava. Siinä vilisee ranskan, saksan, englannin, italian, latinan ym. kielisiä lauseita.

Noihin aikoihin nuori Pekka Ervast jo tutki kaunokirjallisuuttakin. Muuan teos oli lähtemättömästi vaikuttanut häneen. Se oli Victor Hugon ”Kurjat”, jonka Jean Valjean muodostuu hänen ihanteekseen.

Olihan se suorastaan liikuttavaa innostusta kun tuo pieni poikanen kaupunkikodissaankin, jolloin oli kouluhteivät, jotka hän kuitenkin luki parissakymmenessä minuutissa, aamuvarhain muitten vielä nukkuessa, nousee kirjoittamaan. Olihan hänellä noihin aikoihin oma käsikirjoitettu lehtensäkin ”Hemvännen”, jota hän pitkät ajat toimitteli.

Hän oli kaikessa niin suunnattoman etevä, lausui sisar, ja meillä toisilla lapsilla oli tavaton respekti häntä kohtaan. Kuusi vuotta nuorempi Geo velikin vaistomaisesti tuns, että Pekka oli aina oikeassa, jos sitten sisimmässä joskus tuntuikin vastustamisen halua.

Vaikka vilkas ja mielikuvitusrikas, ei Pekka kuitenkaan ollut mikään villi lapsi. Mutta erikoinen hän oli. Parhaiten hän viihtyi kirjojensa ja papereittensa parissa. Poikien raju ja epähieno telmiäminen oli hänelle vastenmielistä. Milloin hän leikkeihin otti osaa, hän ei koskaan osallistunut poikien riitoihin.

Koulussa Normaalilyseon ensimmäisellä luokalla oli muuan villi poika. Opettaja oli kieltänyt nousemasta tikapuita katolle, mutta poika ei totellut. Pekka kutsui häntä alas ja silloin poika totteli. Kerran taas muuan iso poika hyökkäsi hänen kimppuunsa. Pekka oli pieni ja hintelä. Mutta silloin hän sisimmässään tuns, että tämä poika ei voi tehdä hänelle pahaa. Eikä poika tehnytäkään, vaikka poikajoukko oli jo kerääntynyt piiriin seuraamaan näytelmää.

Tällainen vaikutus hänellä oli lähimmäisiinsä jo lapsena.

Kerran keskiyöllä lapset herätettiin. Ulkoa kuului palotorven toivotus. Ruokasalin ikkunoista näkyi koko Erottajan puoli olevan tulossa. Brobergin yhteiskoulun kivitalon yläkerta paloi. Kauhun vallassa lapset sitä katselivat. Mutta Pekka kertoi myöhemmin, että hän näki itsensä ja erään toisen, joka talutti häntä.

Kerran jälleen kun lamppu putosi ja pikkuveli oli vähällä jäädä tuleen, Pekka tuns kuinka jokin voima vaikutti niin, ettei tuli tarttunut pikkuveljeen. Jollakin erikoisella tavalla hän sen havaitsi. Poikana Pekka myöskin mielellään piirteli. Hän oli kai äidiltä perinyt piirustustaidonkin. Ainakin Geon mielestä hän piirsi hyvin ja maalasi pastelleilla.

Talvi iltoina perhe usein istui salissa korkeajalkaisen öljylampun ääressä. Isä luki ääneen noita ”Tuhannen- ja yhden yön tarinoita” ja lapset kuuntelivat hiiskahtamatta. Sitten oltiin tyytymättömiä kun isä lopulta sanoi: ”Nyt se riittää tänne illaksi”. Isän lukeminen tuntui niin merkillisen viihdyttävältä. Hän oli rauhallinen kuin sadun kuningas. Vain Pekka myöhemmin saattoi sillä tavalla lukea.

Sen ajan säätyläisperheitten kotikielihan oli ruotsi. Äiti osasi suomea vain hyvin puutteellisesti eikä käyttänyt sitä kuin palvelijoitte kanssa, jos ei muuten selvinnyt. Isä sensijaan Raahessa syntyneenä ja Kajaanissa kasvaneena luonnollisestikin täydellisesti osasi suomea. Ja isä piti huolen siitä, että lapset pantiin suomalaisiin kouluihin, tytär Gerda Lydia Stenbäckin valmistavaan kouluun ja pojat Suomalaiseen normaalilyseon.

Gerda muistelee koulunkäyntiään, että se aluksi oli ollut sangen vaikeata, mutta parin lukukauden perästä alkoi sentään mennä, opettajat kun olivat varsin herttaisia ja auttoivat häden tullen. Mutta isä oli kerta kaikkiaan sanonut: Suomessa täytyy osata suomea. Olemmehan jo todenneet, että se hänessä oli tuota sen ajan suomalaiskansallista innostusta, joka oli alkanut jo Snellmanin aikana ja jatkunut fennomaanien aallonousuna. Nuo ruotsinkielisetkin perheet, joitten monet jäsenet eivät osanneet suomea, puhuivat ”suomalaisesta äidinkielestään”, ja tunnettua on kuinka niissä piireissä toisinaan tehtiin uhkarohkeita yrityksiä käyttää koko illan aikana seurustelukielenä vain suomea.

Assessori Ervast oli luonnollisesti saanut ruotsinkielisen kasvatuksen hänkin, ja sitä kieltä pääasiassa puhuttiin hänenkin lapsuudenkodissaan. Mutta osattiin myöskin hyvin suomeakin. Isoäiti Augusta osasi mainiosti suomea ja Edvardin veljet Fredrik ja Ville Oulun aikoina käyttivät paljonkin suomenkieltä. August Wilhelm Ervasti, kuten hän nimensä kirjoitti, oli enimmin eläytynyt Vienan Karjalan vanhaan kalevalaiseen henkeen. Tuo kansa oli hänelle jotenkin erikoisen rakas. Tiedetään hänen useampaan otteeseen nälkävuosien sattuessa Vienassa ryhtyneen keräämään viljaa Pohjanmaan maanviljelijöiltä ja toimittaneen

sen pitkinä hevoskaravaaneina rajan yli Vianaan, joka oli tullut hänelle kuin toiseksi kotimaaksi monien matkojen kautta.

Voi kyllä päätellä, etteivät toisetkaan veljet, myöskään Pekan isä, olleet kylmiä Karjalalle. Tuo kalevalainen innostus eli perinteenä Ervastin suvussa.

Senvuoksi asessori Ervastkin kuului niihin, jotka vaativat, että suomenkieli saisi sille kuuluvan arvon ja aseman ja, että siitä tulisi opetuksen ja sivistyksen kieli.

Mutta vaikeaksikin se hänen lapsilleen kävi. Pekka muistelee tuota kamppailuaan suomenkielen kanssa ja mainitsee, että tämä kaunis ja ihana suomen kieli oli hänelle vieras. Ja hän kävi sielussaan kovat kamppailut, uskaltaisiko vaillinaisen kielitaitonsa vuoksi ollenkaan ryhtyä työhön Suomen kansan hyväksi. Ensimmäiset kirjalliset yritykset ja ystävien arvostelut eivät suinkaan olleet rohkeasevia. Hän sanoo, ettei vaillinainen kielitaito hänellä ollut kieliopillista laatua, sillä kieliopin säännöt hänellä olivat päässä. Mutta häneltä puuttui suomenkielen korva.

Hänen herättäjänsä tässä suhteessa oli Aleksis Kivi. ”Seitsemän veljestä” avasi Pekan silmät näkemään ja sydämen tajuamaan suomenkielen aavistamattomia ihanuuksia. Näin hän kertoo itse.

Hän piti kyllä isänsä menettelyä kouluasiassa viisaana, mutta huomauttaa, että se suuresti vaikeutti lasten koulunkäyntiä. Vaikka Pekka joka päivä kuuli suomenkieltä, talvella koulussa ja kesällä maalla ja kotonaan oli suomenkielisiä palvelijoita, hän ei päässyt kiinni kielen sisäisestä rakenteesta. Kalevalasta hän ei ymmärtänyt yhtään mitään, mutta suomenkielen opettaja koulussa ei tahtonut saattaa häntä, joka oli luokan parhaimpia oppilaita, häpeään tekemällä kysymyksiä, joihin hän ei olisi voinut vastata. Asia muuttui monien vuosien varrella.

Näihin aikoihin perhe muutti Yrjönkadun 29:ään. Sama yksikerroksinen puutalo Koiton talon vieressä on siinä vieläkin paikallaan. Ervastin perheen asuntona oli kadun puoleinen rakennus.

Täältä käsin Pekka jatkoi koulunkäyntiään ja myöskin Geo veli, jota nyt nimitettiin suomalaisittain Yrjök-si.

Rouva Kyllikki Ignatius, valtioneuvos J. R. Aspelinin tytär, josta myöhemmin tuli P. E:n pitkäaikainen aatetoveri, muistaakin Pekan näiltä koulupoikavuosilta. Neiti Aspelin itse kävi Suomalaista yhteiskoulua ja usein näki Pekan kulkevan Yrjönkatua kouluun. Hän oli myöskin läsnä Normaalilyseon kevättutkinnossa silloin kun Pekka pääsi ylioppilaaksi. Pekan tutkintokysymys oli logiikan alalta. Varsinainen tutustuminen tapahtui vasta ylioppilasmaailmassa. Neiti Aspelinin setä, Eliel Aspelin oli Pohjalaisen osakunnan inspektorina ja oli osakuntalaisille pitänyt perinteellisiä inspektoripäivällisiä. Siellä oli myöskin Pekka Ervast. Kyllikki Aspelin ei itse vielä silloin ollut ylioppilas, mutta setä oli kutsunut hänet mukaan auttamaan emännyyden hoitamisessa. Näin hän tuli tuntemaan Pekka Ervastin. Tämä oli ollut perin vaatimaton ja hiljainen ja oli enimmäkseen itsekseen.

Yrjönkadulla Ervastin perhe muutti vielä kaksikin kertaa asuntoa, ensin kivitaloon n:o 25:een ja kun sitä epäiltiin kosteaksi, saman talon puiseen osaan.

Koulussa Pekka oli menestynyt erinomaisesti. Hänellä ei ollut mitään kunnianhimoisia tavoitteita, vaan hän piti tuollaista tietojen päähän pänttäämistä usein miltei hukkaan heitettyinä aikana, mutta suoriutui niistä aivan lyhyessä ajassa haluamatta vähääkään loistaa. Toukokuun 19 päivänä 1893 hän tuli ylioppilaaksi. Kerrotaan hänen tuon kuuden tunnin aikana, mikä oli varattu pakollista latinan koetta varten, ylimääräisesti suorittaneen kokeet myöskin saksan, ranskan ja venäjänkielessä Tätä ei kuitenkaan ole kokonaan voitu tarkistaa, koska ylioppilastutkintolautakunnan arkisto tältä kohdalta on puutteellinen, mutta sen verran on saatu varmistetuksi, että hänen ylioppilastutkintonsa arvosanat olivat seuraavat:

Äidinkieli (suomi) laudatur
Ruotsinkieli laudatur
Saksankieli laudatur
Matematiikka laudatur
Latinankieli cum laude approbatur
Venäjänkieli approbatur

Yleisarvosana on siis ollut hyvä laudatur ja kaksi ylimääräistä ainetta on tutkinnossa ollut. Ranskankielen suorituksesta ei tiedetä varmuudella.

Päästötodistus koulusta on ollut seuraava: Käytös, ahkeruus ja tarkkaavaisuus kukin 10, uskonto 10, kirkkohistoria 9, ainekirjoitus 10, ruotsinkieli 10, latina 9, latinan kielioppi 9, saksankieli 10, ranskankieli 10, venäjänkieli 10, maantiede 8, historia 6, laskuoppi ja algebra 8, geometria ja trigonometria 7, eläinoppi 9, kasvioppi 8, psykologia ja logiikka 10.

Kaiken kaikkiaan siis erinomainen todistus. Se, ettei hän ollut luokkansa primus, vaan kolmas oppilas, aiheutuu tuon ”helpon” aineen, historian, välttävästä arvosanasta. Matematiikka oli hänelle helppoa, se olikin hänen toinen lempilaineensa, historia taas, sellaisena kuin sitä opetettiin, nimittäin sotahistoriana, oli hänelle suorastaan poistoyöntävää.

Mutta tuo poikkeuksellinen kielilahjakkuus herätti kyllä opettajien huomiota.

6. Uskonnollista mietiskelyä

Sitten jälleen lähdettiin kesää viettämään Hausjärvelle.

Pekka oli tullut tutuksi kyläläisten kanssa. Mummot kutsuivat häntä sisään ja kahvia piti juoda joka mökissä.

Pienet pojat ja tytöt parveilivat hänen ympärillään. Pekkaa liikuttivat nuo viattomat suuret silmät kun ne katsoivat häneen. Lapset nimittivät häntä ”Petteriksi”, ”Petteri herraksi” tahi vain ”herraksi”. Pieni nelivuotias Maunukin aina tervehti häntä: ”Petteri, tule meille!”

Ja Pekka puhkeaa lausumaan: ”Ihmisen korkein halu onkin juuri levittää rakkautta ja iloa ympärilleen. Ja täällähän ovat nuo rakastetut ystävät, kuten sanomme. Pessimisti sanoisi: ’Niin, sinä olet vain itserakas, tahdot olla ihailtu ja pidetty.’ Mutta minä uskallan itse vakuuttaa: Se on nuoruuden sydämenpuhtautta. Eikä kaikki tämä suinkaan tule kerrotuksi itsensä ylistämiseksi. Jumala varjelkoon meitä sellaiselta.”

Tästähän me huomaamme, että Pekka on ryhtynyt pohtimaan elämänkysymyksiä ja on jo saavuttanut semmoisen ajattelutavan, mikä hänessä sitten yhä vakiintuu.

Hän kertoo tämänkesäisestä Kartanon päiväjärjestyksestä, johon kuuluvat monet ruokailut ja kahvihetket. Mutta päivällä yritetään tehdä hyödyllistäkin, joskus pelloilla, keittiössä tai postinhakumatkalla, toisinaan puutarhassa. Nuoret Ervastit ovat talossa kuin kotonaan. Isäntä ja emäntä ovat erikoisen ystävällisiä, kuin omaisia. Amanda Ylöstalo pistäytyi talossa, mutta matkusti jälleen ja ennen lähtöään kutsui Pekkaa käymään heidän maatilallaan Turun puolessa.

Olemme jo hiukan saaneet pilkistää nuorukaisen sielunelämään. Pekan mieli oli ilmeisesti kohdistunut hartaaseen uskonnollisuuteen. Nuorukaisella ei ollut mitään ns. synnintuntoa. Jeesus kuvastui hänelle vain rakkaana ystävänä, vanhempana veljenä, opettajana.

Syntisten vapahtajaa hän ei kaivannut, mutta sensijaan hänen järkensä vaati tietää, mikä oli elämän tarkoitus, mitä varten hän itse oli olemassa?

Tämä oli nuorukaisen itsestään herännyt suuri ristiriitainen kysymys ja siihen liittyi kohta toinenkin.

Pekka rakasti suuresti isäänsä ja joutui monien vuosien aikana hoitelemaan tätä kun isä oli vuoteeseen kytketty. Professori Ali Krogius oli kirurgisessa sairaalassa tehnyt potilaalle leikkauksen poistaen rakkokivet, mutta lopulta sairaus kehittyi myrkytykseksi. Toisin ajoin se oli sangen tuskallista.

Isä koetti ottaa huumorintajunsa avuksi ruumiillisissa kärsimyksissään. Se muodostui tuollaiseksi ”kuivaksi” leikillisyydeksi.

Pekka hoiti mielellään pojanvelvollisuuksiaan. Mutta ristiriita aiheutui muusta. Isä oli seurannut lahjakkaan poikansa edistymistä, eikä hän ollut tälle keksinyt sopivampaa elämänuraa kuin yliopiston opettajan, josta hän itse oli ollut pakoitettu kieltäytymään. Tuo ala tarjoaisi riittävän liikkuma alan Pekan suurille kyvyille, olisi epäilemättä saavutettavissa ja olisi ollut arvokas sekä taannut toimeentulon. Näin luonnollisia olivat huolehtivan isän laskelmat.

Mutta Pekka itse oli toista mieltä. Pitäisikö hänen tulla joksikin, mennä ehkä naimisiin ja kasvattaa lapsia. Sitäkö varten vain oli elämä.

Syksyllä hän kyllä kirjoittautui historialliskielitieteelliseen tiedekuntaan toivoen, että hänelle siellä julistetaisiin tuota hänen kaipaamaansa totuutta, sillä hänestä oli aina tuntunut, että täytyihän olla olemassa viisaita oppineita, jotka voisivat noihin hänen kysymyksiinsä vastata, ja tietenkin niitä oli juuri yliopistossa.

Mutta aivan pian hän koki pettymyksen. Siellähän harrastettiinkin hänen kannaltaan aivan pinnallisia totuuksia.

Syksyllä ennen joulua vuonna 1893 hän alkoi käydä rippikoulua. Perheen pappina oli pääkaupungissa hyvin tunnettu, vilkkaana ja eloisana saarnamiehenä laajalti pidetty pastori Emil Murén. Hän osasi todella herättää Pekka Ervastin ajattelemaan uskonnollisia asioita ja koetti selitellä niitä loogillisesti, kuten oppia Jumalan kolminaisuudesta. Siihen asti Pekka ei koskaan ollut ajatellut, kuinka sellainen olisi mahdollista, että yksi Jumala oli kolmiyhteinen, mutta rippipappi rupesi johdattamaan: Ajatelkaa niin ja niin, Isä vastaa sitä, Pyhä Henki sitä jne. Tämä opetus oli niin tuloksellista, että Pekka tunsikin kristillisen uskonsa varsin lujaksi.

Isä ei varsinaisesti ollut uskonnollinen ja äidin kuoleman jälkeen lapset tässä suhteessa olivat saaneet kasvaa omassa vapaudessaan. Uskonoppia ei epäilty, mutta tuskin mihinkään erityisesti uskottiinkaan. Kun koulussa sitä selitettiin, se hyväksyttiin enempiä ajattelematta. Olipa Pekalla viisitoistavuotiaana ollut uskonnollinen puuska. Ehkäpä uskonnonopettajan puhe kadotuksesta oli järkyttänyt hänen mieltään. Se laukesi siihen, että hän kirjoitti pari tärisyttävää kertomusta nuorten poikain harha askelista varkauden ja murhan teille.

Mutta nyt hän itse kuvaa ripille pääsyään:

”Jouluna 1893 kävin ensimmäisen ja toistaiseksi ainoan kerran Herran ehtoollisella. Olin juuri päässyt ripille ja uskoin vahvasti Kristuksen lunastukseen ja hänen kärsimyksensä ristinpuulla. Uskoin, että tämän uskonin piti olla elämäni a ja o ja että silloin olin autuas ja hyvä ja täydellinen. Olin kyllä hieman levoton yhdestä seikasta, siitä nimittäin, että tiesin, etten ollut hyvä, täydellinen ja autuas. Mutta otaksuin sen riippuvan uskonin puutteellisuudesta ja lohdutin itseäni sillä, että kunhan tässä nyt oikein pääsee uskosta kiinni.

Urkujen mahtava soitto taukosi, kirkossa kuului vain hiljaisia nyyhkytyksiä. Liikutuksen vallassa seurasin toisia alttarille. Laskeuduin polvilleni oudon tunnelman valtaamana. Katsettani kohtasi komea alttaritaulu, joka esitti Kristuksen ottamista alas ristinpuulta ja josta en koskaan ollut pitänyt, mutta taulu peittyi kuin sumuun enkä siihen huomiotani kiinnittänyt. Papit, jotka ehtoollista jakoivat, sanelivat jotakin ja tarjosivat jotakin - minäkin sain osani, - urut taas hiljaa soivat, mutta minun huomioni oli poissa tästä maailmasta. Silmäni tähtäsivät ylöspäin sitä pilveä kohti, joka peitti alttaritaulun. Äkkiä pilvi repesikin, se aivan kuin aukeni ja sen lomasta näin - niin, kuinka osaan selittää, mitä näin? 'Jeesus Kristus', kuiskasi silloin sydämeni. Näin ihmisen kasvot, Mestarin kasvot, loistavat, ihanat, jumalalliset, näin myös puolet hänen vartaloaan. Ei se ollut näköhäiriö eikä kuva, vaan elävä olento, jonka syvät ja lempeät silmät katsoivat suoraan minuun. Ei hän mitään sanonut, hän katseli vain. Mutta hänen katseessaan oli semmoinen voima, että minä, joka olin aivan kuin kadottanut itseni tunnelman valtaan, aloin toipua ja tulla yhä tietoisemmaksi itsestäni - vaikken vanhasta, vaan jostakin uudesta itsestä. Suomukset putosivat silmistäni. Mestarin katseessa oli niin läpitunkeva tieto, että minäkin aloin nähdä totuuden. Ja hänen majesteettinsa oli niin ylivuotava, että minäkin sain siitä osan.

Minkä totuuden sitten näin? Näin ja tunsin ja tiesin, että uskonto ei ollut siinä, että uskoin olevani pelastettu ja täydellinen, vaan siinä, että toden teolla pyrin täydellisyyttä kohti. Kuinka selittäisin? Minun ei tullut uskoa, että olin hyvä, vaan minun piti todella olla hyvä. Koko elämä oli siinä. Se oli elämän tärkein kysymys. 'Tästä lähtien minä olen hyvä, voitan itseni, en pahastu, en suutu, en hermostu. Olen aina iloinen ja palvelevainen ja auttavainen.' Näin sillä hetkellä tiesin, että elämäni oli ja että sen piti olla.

Kun sitten nousin ja läksin kotiin, tuntui aivan kuin olisin kantanut Kristuksen kuvan sydämessäni. Tiesin, kuka hän oli. Pidin häntä tietysti jumalana, mutta tiesin, että hän oli täydellinen ja hyvä ja että hän sanoi minulle: 'seuraa minua ja ole sinäkin täydellinen, niinkuin taivaallinen isäsi on täydellinen'. Kaikki teologiset kysymykset olivat minulle tietysti vielä hämääriä, mutta uskonnon käytännöllinen puoli oli tullut ratkaistuksi. Minulle persoonallisesti ei ollut muu tarpeen kuin seurata Mestarin jälkiä. Kun sen tein, oli kaikki hyvin. En tarvinnut mistään olla levoton enkä epä tietoinen.

Tuo jouluku 1893 oli käännekohta elämässäni."

Mutta olihan hänellä materialismin puuskansakin. Se oli silloin kun hän omalta uskonnoltaan kysyi elämän tarkoitusta ja hänelle sanottiin: "Sinä elät sitä varten, että saisit kuoltuasi joko iankaikkisen elämän tahi ikuisen kadotuksen. Jotta saisit iankaikkisen elämän, tulee sinun uskoa Jumalan armoon Vapahtajassa." "Järkeni nousi heti vastarintaan", kertoo Pekka Ervast.

"Voisinko minä olla luotu inhimilliseksi olennoiksi sitä varten, että mahdollisesti joutuisin iankaikkiseen kadotukseen! Voisinko olla luotu sitä varten, että kuoltuani joutuisin ikuisen piinaan! Silloinhan Luoja, Jumala, joka itse on minun olemassaoloni alkuperäinen syy, olisi paholainen! Hänhän olisi julmempi kuin yksikään ihminen. Minä en koskaan loisi olentoa sitä varten, että tämä ikuisesti kärsisi. Tuollainen Jumala olisi hirviö, enkä ikinä minä semmoiseen Jumalaan usko!"

"Ja minä tunsin", hän jatkaa, "etten uskonut enkä tahtonut uskoa semmoiseen rangaistuksen Jumalaan. Ja niin heitin Jumalan menemään. En ajatellut häntä, en uskonut häneen. Niin jouduin hetkeksi materialismin pyörteeseen. Luin materialistista kirjallisuutta ja tunsin aivan kuin vapautuvani. Tunsin itseni iloiseksi siitä, ettei ollut olemassa tuollaista korkeampaa olentoa, joka voisi ihmisiä piinata. Olin vapaa ja itsenäinen. Elin elämäni, kuolin ja sitten haihtuisin olemattomiin. Kuinka vapauttavaa ja suurta! Ei tarvinnut uskoa mihinkään. Kuljeskelin Helsingin katuja kuiskailen itsekseni: 'Olen vapaa! Jospa tietäisitte, kuinka vapaa olen! Ei pelkoa, ei uskoa! Täällä ihminen elää onnellisena, kuolee aikanaan, eikä ole mitään elämää synkistyttävää tarkoitusta!'

Mutta tuota materialistista kautta ei kestänyt kauan.

Kun ajatus kerran oli päässyt vapaaksi, se työskenteli kiihkeästi ja lakkaamatta.

Kummallinen ääni ihmisen sisimmässä lakkaamatta toisti: Elämällä täytyy olla jokin tarkoitus. Materialismi ei kykene selittämään asioita. Jotkut atomit muka sattumalta ovat törmänneet yhteen. Mutta mitä se semmoinen olisi?

Ja vaikkapa tuommoisesta yhteentörmäyksestä olisikin sitten syntynyt hyvin järjestynyt aineellinen maailma - tässä kohdin materialismi kyllä saattoi olla oikeassakin - niin kuitenkin ikuisesti jää selittämättä kuinka tajunta on syntynyt noista pyörivistä ja tanssivista atomeista.

Tajunta ei ole ainetta, vaan sen vastakohta. Minä olen se, joka kärsin, iloitsen, kysyn ja vaadin vastausta. Mitä on tajunta?

Mutta yksikään materialistinen kirja ei pysty antamaan tähän kysymykseen vastausta. Mitä on se tajunta, joka punnitsee hyvän ja pahan välillä ja antaa enemmän arvoa hyvälle kuin pahalle? Mistä on kotoisin siveellinen vaatimus, joka sanoo: Sinun ei pidä tehdä pahaa? Mikä on tuo ääni, joka sanoo ihmisessä itsensä: Sinun tulee olla kunnan ihminen?

Ei se ole mitään atomien pyörretanssia. Jos tajunta olisi aineesta syntynyt, se myöskin tottelisi aineellisuuden lakeja. Se ei voisi punnita, mikä on hyvää tahi mikä pahaa.

Mutta nyt tuo tajunta tuntee itsensä riippumattomaksi aineellisen elämän lakisiteisyydestä. Se aivan kuin asettuu sen yläpuolelle ja kykenee sitä arvostelemaan ja aine silminnähtävästi onkin sen palvelija. Ja ainoastaan tässä mielessä sillä on jokin tarkoitus.

Näin nuori Ervast päätteli ja tuli taas siihen lopputulokseen, että elämällä on sittenkin jokin tarkoitus. Tuota tarkoitusta hän luonnollisesti kysyi ensin kirkolta. Tarkoitus on siinä, että ihminen uskoisi ja tulisi autuaaksi kuoleman jälkeen, oli kirkon vastaus.

Mutta nuori etsijä kysyi heti vastaan: Mitä minun sitten on tehtävä tässä elämässä? Papit, joille hän sen kysymyksen teki, vähän hämmästyivät, eikä vastaus ollut heillä heti valmiina. Sellainen kysymys tuntui heistä luonnottomalta. He elivät mukana elämässä vaivaamatta itseään turhilla kysymyksillä. Tuli vain uskoa ”lapsellisesti”.

Mutta Pekan mielestä elävältä elämältä tuli riisutuksi merkitys kun sijaan otettiin kuolemantakainen haaveilu ja sellainen tuntui hänestä pikemminkin Jumalan pilkkaamiselta.

Juuri tässä kohdassa tapahtui odottamatonta.

7. Pekka Ervast kohtaa teosofian

Oli tammikuu vuonna 1894. Pekka Ervastin luo tulee muuan ylioppilastoveri, jonka kanssa hän oli jo kouluaikana vähän seurustellut. Oli juteltu kaikenlaisista asioista ja tällä kertaa puhe kääntyi uskonnollisiin kysymyksiin.

”Uskotko siis”, kysyi tuo toveri, ”että itse Jumala on astunut alas maan päälle Jeesuksen persoonassa?”

”Tietysti! Se on salaperäistä, mutta järkeni ei tee vastarintaa”, myönsi Ervast.

”Hm!” mumisi toveri katsoen pitkään.

”Sinä olisit kai mies uskomaan senkin, että Jumala on monta kertaa ilmestynyt maan päälle. Niitä on ihmisiä, jotka uskovat semmoistakin. Lontoossa on joitakin. He nimittävät itseään teosofeiksi. He väittävät, että Jumala aina kuudensadan vuoden päästä ruumiistuu maan päälle.”

No, sehän oli kovin omituinen esitys teosofiasta. Mutta nuoren Ervastin mielestä leikki oli kaukana. Hän suorastaan ällistyi, niinkuin jokin peite olisi reväistä silmiltä, ja melkein välittömästi hän tokaisi:

”No,niin, mitä mahdotonta siinä olisi! Mikä on kerran tapahtunut, voi kaiketi tapahtua useamminkin!”

Pekka ei huomannut, että hän noilla ajattelemattomilla sanoillaan työnsi kumoon koko kristillisen jumaluusopillisen rakennelman.

Ja toveri jatkoi - hänen ivansa oli kuitenkin jossain määrin tekaistua, sillä hän itsekin oli hiukan innostunut:

”Arvasinhan sen!”

”Heti luettuani nuo kirjat ajattelin, että tuossahan on jotakin Ervastille!

”Kuuleppas nyt! Näitten teosofien mukaan Jumala ei olekaan ilmestynyt ainoastaan Jeesuksessa, vaan häntä ennen jo Buddhassa, Zoroasterissa, Krishnassa ja hänen jälkeensä vielä Muhamedissa ja Fransiscus Assisilaisessa, ja nyt taas teosofiassa. Ja noitten ilmestymisien väliä on 600 vuotta.”

Pekka muisteli nopeasti: Todellakin! Buddha eli noin 600 vuotta ennen Kristusta, Muhamed 600 vuotta hänen jälkeensä, Fransiscus taas 1200 vuotta jälkeenpäin ja nyt siitä on kulunut suunnilleen 1800 vuotta. Sellainen väliaikojen säännöllisyys aluksi todellakin hämmästytti häntä, ja niinpä hän antoi toverin kertoa kaiken mitä tämä tiesi tuosta teosofiasta.

Lopuksi toveri neuvoi häntä lukemaan Sinnettin kirjat ”De invigdes lära” ja ”Den dolda världens” sekä Marien ”Tidehvarfvens mysterier eller den hemliga läran i alla religioner”, jotka olivat ainoat kirjat teosofiasta siihen aikaan ruotsinkaan kielellä.

Tutusta kirjastosta Ervast saikin käsiinsä nuo kirjat. Hän saapuu kotiin, avaa Sinnettin kirjan ”De invigdes lära” (Vihittyjen oppi), lukee muutamia lauseita ensimmäisestä luvusta, jossa puhutaan adeptien veljekkunnasta ja selitetään, että aina on ollut olemassa ihmisiä, joilla on enemmän tietoa luonnon ja elämän salaisuuksista kuin ainoallakaan tiedemiehellä.

Enempää hän ei voinut lukea. Vaikutus oli suorastaan räjähdysmäinen. Nuorukaisen valtasi niin suuri riemun vavistus, että hänen täytyi heittäytyä pitkälleen sohvalle ja koko hänen olemuksensa soi yhteen ääneen: Tämä on totta, tämä on totta!

Hän ei voinut sinä päivänä enempää lukea, ei ajatella mitään muuta. Aivan kuin ilmestyksessä hän sai varmuuden, että on olemassa tuollaisia tietäjähmisiä ja että ihminen siis voi päästä jumalalliseen tietoon.

8. Lapsuuden leikkitovereita

Ervastien asunnon vastakkaisella puolella Yrjönkadun 34:ssä asui tuttava asessori Sirénin perhe. Sirén suku polveutuu Sääksmäeltä ja eräs suvun jäsen tuli suomalaisen seurakunnan papiksi Pietariin ja Inkerinmaalle. Tällä oli poika Bruno, sittemmin varatuomari ja Tie ja vesirakennushallituksen asessori, joka jo kauan oli asunut Yrjönkatu 34:ssä silloin kun Ervastit muuttivat vastapäiseen taloon.

Molempien perheenisien yhtäläinen virka asema ei ollut perheitten tutustumisen aiheena, vaan se aiheutui aivan toisista syistä.

Hilma Ervast vainajan sisar Vivika Törnroos asui yhdessä Charlotte Moreliuksen kanssa ensin nykyisen Kammion sairaalan lähellä sijaitsevassa Kammion huvilassa ja senjälkeen omistamassaan Taipaleen huvilassa, joka sijaitsi lähellä Taivallahtea, nykyisen Hesperiankadun päässä. He pitivät myöskin lehmii, mihin kai Töölön mainiot laiduntamisolosuhteet tarjosivat tilaisuuden. Kummassakin paikassa lapset kävivät mielellään, sillä siellä oli paljon mielenkiintoista, kun esimerkiksi lehmii lypsettiin. Siellä myös tarjottiin lämmintä, vaahtoavaa vastalypettyä maitoa, mikä oli kovin haluttua.

Mutta eihän Vivikan ja Charlotten pieni talous tarvinnut karjan koko tuottoa, vaan vanha uskottu taloudenhoitajatar Tilda, koko nimeltään Mathilda Indrenius, joka leikkillisyytensä vuoksi oli kovin pidetty ja oli lapsilta saanut lempinimen ”Tilliliiri”, tämä Tilda sai sitä kantaa paitsi Ervastin perheelle, myöskin muutamille muille lähellä asuville, joista asessori Sirénin perhe oli yksi.

Tarkan toden sentään sanoaksemme, molempien perheitten tutustumisesta olivat sitäkin ennen pitäneet huolen niitten lapset. Sattui niin hauskasti, että kummassakin oli kolme lasta. Kun toisessa perheessä oli tyttö, niin toisessa oli samanikäinen poika ja päinvastoin. Pekan ikätoveri, vuotta nuorempi oli Ingrid Sirén ja Gerda Ervastin ikäinen taas oli Osvald Sirén ja lopuksi Guggulla oli samanikäinen leikkitoveri pienessä Emma Sirénissä.

Nämä kolme leikkiparia tapasivat alinomaa toisensa. Mutta kyllä usein sentään oltiin kaikki yhdessäkin, sillä Pekkahan oli kaikkien leikkien itseoikeutettu johtaja. Hän kertoili niin peloittavia kummitusjuttuja pimeässä huoneessa, että pieni Emma oli hyytyä kauhusta paikalleen, mutta hauskaa oli, varsinkin kun Pekka esitteli toisille lahjaksisaamaansa lokomobiiliä.

Näin tämä lapsijoukko oli kasvanut yhdessä molemmissa kodeissa ja aika oli rientänyt niin, että Pekasta oli jo tullut ylioppilas. Ingrid oli solakka nuori koulutyttö. Niinpä he ennenpitkää joutuivat irroittautumaan nuorempien lasten leikeistä ja heidän välilleen näyttää solmiutuneen lämmin ystävyys.

Tietenkin Pekka suuresti ihaili kaunista leikkitoveriaan eikä liene mitään epäilystä siitä, että tuo haaveellinen, syvämietteinen ylioppilas, nuori gentlemanni, oli mieluisa seuralainen koulutyölle. Mutta tässä iässä ei luonnollisestikaan voitu mennä toinen toisensa kotiin leikkimään kuten ennen.

Voi hyvin kuvitella kuinka Pekka kävelee Esplanaadit, niin Pohjois Esplanaadin, jota myöten ”svekomaanien” lapset kävelivät, kuin Etelä Esplanaadin, jota myöten taas ”fennomaanien” vesat marssivat, toivoen, että Ingridkin tulisi vastaan. Ja kaipa hän toisinaan tulikin.

Ingridissä oli se miellyttävä piirre, että hän osasi kuunnella, vaikka Pekka usein puhui elämän vakavista asioista.

Eräänä päivänä Pekka kovin vakavana astuu isän luo. Sattuu olemaan sellainen hetki, ettei isällä juuri ole tuskia.

”No, mitähän on mielessäsi, poikani?” tiedustele isä.

Pekka havahtuu. Astuu vielä pari askelta lähemmäksi ja miltei kiihkeästi lausuu: ”Isä, minä haluan mennä naimisiin Ingridin kanssa!”

Isän kulmakarvat vasemmalla nousevat hieman tavanmukaisesti ja oikea silmä siristyy veitikkamaisesti. Eikä Pekka huomaa tuota hieman viekasta piirrettä isän vastatessa rauhallisesti:

”Kyllähän se sopii! Oletkos sinä jo kosinutkin?”

Pekka aivan säikähtää. ”Eihän toki! Ingridhän on vielä koulutyttö, kuusitoistavuotias. Mutta olemmehan me niin hyviä ystäviä. Kyllähän hän sen ymmärtää!”

”Siinä olet ajatellut viisaasti. Sinähän ymmärrät, että kun ottaa vastatakseen vaimosta ja perheestä, täytyy olla vakava toimeentulo. Mitenkäs sinun opintosi edistyvät?”

Siinä se oli taas se vanha kysymys, mutta tällä kertaa se ei Pekkaa kiusannutkaan. Sehän oli aivan luonnollinen kysymys. Onneksi ei ollut mitään kiirettä. Tuntui kuitenkin ihanalta, että se asia oli järjestyksessä. Eikä siitä sen enempää puhuttukaan.

Isä näytti tyytyväiseltä kaiketi toivoen, että tämä asia nyt kenties saisi Pekan tosissaan tarttumaan lukuihin.

Niin teki tuloaan tuo hurmaava kevät. Kahden nuoren ihmisen ystävyys jatkui ilman soraääniä vienona ja romanttisena. Pekka ei voinut ollenkaan käsittää kuinka toinen ihminen voi niin kokonaan täyttää jokaisen hetken ajatuksen.

Pekan omituiset harrastukset olivat tulleet tuttavapiirissä tunnetuiksi. Hyvät ystävät taisivat niistä Ingridilekin vihjailla. Mutta toiselta puolen ei Sirénin perhekään ollut aivan vastaanottamaton noille Pekan löytämille aatteille. Poika Osvald, josta sittemmin tuli taidehistorian professori Tukholman korkeakouluun, oli omalla tahollaan myöskin tutustunut teosofiaan ja puhellut siitä Pekka Ervastinkin kanssa. Osvald liittyi sittemmin tuon liikkeen amerikkalaiseen haaraan ja harrastus näyttää hänessä säilyneenkin, koskapa Osvald myöhemmin lähetti lapsensa Krotonan kursseille.

Pekkakin oli innostuneena tarttunut sanskritinkielen opiskeluunsa, mutta tuskin sai vakuuttuneeksi Ingridin perhettä siitä, että hänen pääsynsä kunnolliseen asemaan olisi taattu. Hän oli tosin miellyttävä ja hieno poika ystäväperheestä, mutta olihan siinä Ivar Gadd, Ingridin serkku, lyseon lehtorin poika Hämeenlinnasta, joka oli tullut opiskelemaan pääkaupunkiin ja hänen pyrkimyksensä näytti olevan määrätietoista. Siksi ei salattu sitä, että Ivar serkku olisi ollut suosittu kosija.

Ja mitä mietti Pekka Ervast? Näyttää melkein siltä, että kohtalo tässä tarttui hänen elämänkaareensa tähden sen aivan toisenlaiseksi kuin jo oli alkanut hahmottua. Hän vaan miettii ja lukee noita teosofisia kirjojaan.

Sillä aikaa Ivar Gadd alituisen on Ingridin seurassa. Ja nämä nuoret menivät naimisiin. Ingrid häipyi Pekan elämästä. Vasta vuonna 1930 joulukuussa kun Pekka oli luentomatalla Hämeenlinnassa, hän kävi tervehtimässä Sirénejä. Ingrid oli silloin leski.

Pekka Ervastissa kypsyi tuona nuoruuden keväänä ajatus naimattomuudesta. Hänen silmänsä oli avoin naiskauneudelle ja hänen tunteensa Ingridiä kohtaan oli suuri ja hehkuva, aivan ihmeellinen, ja se oli vallannut hänet kokonaan, mutta samalla hänessä alkoi kehittyä tuo toinen ihanne. Miksi hän ei sille omistaisi elämäänsä. Hän kuvaa elämäänsä näihin aikoihin: Se on viatonta kuin nuoren tytön elämä. Hänellä ei ole mitään kiusauksia. Mikään ei niitä hänessä herätä. Hänessä alkaa aavistuksena nopeasti kypsyä ajatus tehtävästä, jonka hän ennenpitkää huomaa omakseen. Siitä antaa parhaan käsityksen eräs hänen kirjeensä tädeilleen 12-17 päiviltä heinäkuuta 1894, josta seuraava ote:

”Niin, kirjeenkirjoittaminen tuntuu käyvän päinsä tänään - sensijaan ei tahdo tulla mitään romaanikirjoittamisesta. Hirveän laiska minä olen ja erityisesti täällä maalla. Yliopistoa en ajattele muuta kuin kauhulaa. Mutta niinhän se on, kaikki suuret miehet ovat olleet vastahakoisia ja laiskoja. Eikä suinkaan se minussa ole vain matkimishalua ja jäljittelyä ja että kuvittelisin olevani nero - en suinkaan, usein toivon, että olisin keskinkertainen, kuten ihmiset yleensä, jotka ottavat lusikan kauniisti käteen ja seuraavat esimerkkiä. Mutta tällä kertaa en toivo sitä, mieluummin olen erilainen kuin muut, itsenäinen ja kokenut, eli mitenkä täti Eli minua nimittääkään? Ja kuitenkin minä tunnen maailman paremmin kuin täti Eli, sen vakuutan ilman lyhytnäköistä ylimielisyyttä. . . . Sillä mitä voimme kokea maailmassa, ellemme mitään vaadi siltä - vain silloin kun onnettomuudet tulevat, vain silloin kun kiinnitämme itsemme niihin. Jos me nostamme itsemme kaiken yläpuolelle, emme ajattele muuta kuin, että meillä aina on jälellä Jumala - mitä meitä silloin liikuttaa kaikki ulkonainen katoava? Oi, minä tiedän kyllä, että on kauhean vaikeata saavuttaa sellainen näkökanta - minä olen vielä kaukana siitä, sillä tuhannet asiat sitovat minua maailmaan . . . ”Teidän tulee elää maailmassa, mutta ei maailmasta.” . . . On mittaamaton viisaus näissä sanoissa kun ymmärrämme ne oikein.

Oi, mikä filosofi olenkaan. Ja Topelius sanoi kuitenkin: ”Filosofi kaksikymmenvuotiaana, sehän on kuin lunta vihreällä lehdellä . . . Sjung om studentens lyckliga dar . . . nauttikoon hän elämästä ajattelematta suurta kysymystä, miksi” . . . ja minä olen vasta kahdeksantoista vuotta! En voi ajatella kuin Topelius ja monet muut. Minun täytyy saada vastaus ’miksi?’ Elämä on niin lyhyt, miksi tuhлата sitä turhuuteen, sehän on sitä varten, että tultaisiin totuuden tietoon. Ja totuutta on vaikea löytää. Sen tie on pitkä. ”Sillä taivasten valtakunnan tie on ohdakkeinen ja kapea ja sen portti on ahdas.” Jos astumme leveälle tielle, mukavalle, ajattelemattomuuden tielle, niin joudumme vain etäämmäksi päämäärästä.

Ajattelepas, minä, joka puhun näin viisaasti, en varmaankaan elä kauan. Ja se ajatus lahjoittaa minulle sellaisen lohdutuksen. Ei siksi, että olisin väsynyt elämään, minähän olen vasta sen kynnyksellä, vaan siksi, että on niin suloista kaivata parempaa elämää, korkeampaa, täydellisempää, ja ajatella, että kenties piankin on koonnut riittävästi kokemusta, niin että sen portti avataan.

Oi, jospa minulla olisi kieli kullasta, kaunopuheisuus vailla vertaa, niin matkustaisin minä maailmaan, tempaisin sen irti vaelluksestaan pahuudessa, avaisin sen silmät kauneudelle hyveissä ja opettaisin sitä pyrkimään kohti totuutta. Oi, nämä eivät ole mitään nuoruuden mielikuvia. Se on ennustus, sillä se aika lähestyy, niinkuin se on ollut ennenkin, silloin kun Jeesus saarnasi . . . Mikä sitoo meidän henkemme aikaan ja tilaan? Sehän on kuitenkin ikuisuudesta mahtava ja murtaa kaikki esteet. Ulos, ulos! Tunne, kuinka se vyöryy rinnassa, kuule, mikä musiikki korvissa!

Oi, kuinka kaukana vielä onkaan aika, jolloin me ihmiset liikumme ympäri kirkastettuina, tietoisina itses-tämme, kaikkeudesta ja olemattomuudesta, uiskennellen onnellisuudessa, suuressa rakkaudessa! Se on Kristus, joka tulee lunastamaan meidät synnin siteistä - antaa meille puhdistetun, ihanan asunnon, temp-pelin, jossa meidän Isämme kätöksessä asuu . . .

Meillä on jokaisella Isä taivaissa, ja kuitenkin hän on yksi. Minun Isäni, rukoili Jeesus, mutta me olemme alempana, meitä hän opetti rukoilemaan: Isä meidän. Me olemme kaikki hänen lapsiaan. Kaikki, kaikki ihmiset olemme me Yhtä, on Yksi, joka on ottanut asuntonsa monessa ruumiissa, tätähän Jeesus opetti meille, ja sitä emme koskaan ymmärrä . . . Kuinka olemme sokeita? Sen tekee synty. Me itsehän olemme syntiä tehneet, Adam ja Eva, he ovat me, eivät he ole joitakin ihmisiä, joita ei enää ole olemassa ja joitten takia meidän täytyisi kärsiä, ei, minä sanon vielä kerran, me itse olemme kauan, kauan sitten tehneet syntiä ja siksi meidän nyt täytyy kärsiä. ”Mitä olemme kylväneet, sitä saamme niittää” . . . ”Sille, joka uskoo, tulee paljon selvitettäväksi” . . . Oi, korkea suuri Totuus, milloin tulet kokonaan luoksemme?”

Mahtoivat vanhat tädit hämmästyä tämän kahdeksantoistavuotiaan nuorukaisen ajatuksenkulkua, jos sitä kykenivät seuraamaan.

Tekisi mieli määritellä, että tämä nuorukaisen henkinen itsetilitys on semmoinen, että se hyvin voitaisiin sijoittaa hänen elämänsä loppupäähänkin, niin kypsiä, syvästi elettyjä käsityksiä se ilmentää.

Pekka Ervastin mielikirjoja oli paitsi Hugon ”Kurja” Rydbergin ”Prometeus ja Ahasverus”, hänen mielifilosofojaan sellaiset kuin Leibniz ja Spinoza. Nyt tänä kevätkaudena tutkitut pari kolme teosofista kirjaa ja keskustelut muutamien harvojen teosofiaa harrastavien henkilöitten kanssa ovat jo ilmeisesti noitten filosofien lisäksi alkaneet muovata hänen maailmankatsomustaan. Mutta heti näin alusta alkaen voi nuorena Ervastissa ja hänen teosofiassaan panna merkille erään piirteen, jonka kautta hän suuresti eroaa muista alkuaikojen ja myöhempienkin teosofisten aikojen kaikista harrastajista ja tutkijoista. Se on seuraava:

Kun ihmiset tutustuvat teosofiaan ja tulevat teosofeiksi, voi miltei aina huomata eräänlaisen loitontumisen kristinuskosta, jopa kristinuskon perustajastakin. Sijaan astuu Buddha ja itämaiset opit. Se lienee ymmärrettävä jonkinlaisena vastavaikutuksena kirkon opin suhteen koetun pettymyksen vuoksi. Mitään järjellistä perustaa sille tuskin on olemassa.

Mutta, niinkuin edelläesitetty kirje vastaansanomattomasti todistaa, Pekka Ervast ei luopunutkaan kristinuskosta. Hänen kokemuksensa ripillepääsyttilaisuudessa vain laajenee ja kehittyy kun hän, saatuaan nuo teosofiset kirjat, tutustui niihin. Hänen ei tarvitse hyljätä mitään, mutta sensijaan hän rikastuu suunnottomasti. Meidän on ymmärrettävä tämä mahdolliseksi vain siten, että edessämme on aivan erikoislaatuinen, suurempaan tietoon omassa sisätajuisessa elämässään vihitty ihminen, joka oman henkensä uumenista kykeni vetämään esiin ratkaisut kristinuskon moniin probleemoihin juuri sillä tavalla kuin kristilliset mystikot sen ovat tehneet. Tuo teosofinen filosofia tässä toimii pikemminkin jonkinlaisena katalysaattorina, elvyttäjänä, tämä sanottuna silläkin uhalla, että seuraava kehitys lukijan mielestä kenties osoittaa Pekka Ervastin edustavan tyypillisintä teosofia meidän maassamme. Sentähden edelläesitetty kirje tutkimuksellemme on niin arvokas, koska se vastaansanomattomasti todistaa Pekka Ervastin alusta alkaen olleen kristillisessä mielessä uskonnollinen.

Näitä kysymyksiä hän nyt pohtii ollessaan kesää viettämässä Hausjärvellä.

Siellä oli taaskin koolla vakinainen piiri, mutta talon tytär Sigrid Karlstedt ja Amanda Ylöstalo olivat matkustaneet Turkuun ja Gerda viipyi Helsingissä, josta pian odotetaan tulevaksi. Pekka ja Guggu saivat nyt tyytyä toistensa seuraan.

Päiväjärjestys olikin muodostunut ankaran karuksi: Pekka nousee ylös kello viiden tai puoli kuuden aikaan seinäkellon herättämänä, peseytyy ja pukeutuu. Sitten hän lukee kappaleen Raamatusta. Sulkumerkeissä hän mainitsee tädeilleen: ”Niin, en ole mikään Jumalanarmahtama (Gudsnädelig) pietisti - mutta jumalaton en ole milloinkaan ollut.”

Tämän jälkeen Pekka ryhtyy kirjoittamaan romaaniaan. Se oli hänen esikoisromaaninsa ”Haaveilija”, jota hän oli aloittanut jo 1893 vuoden keväällä.

Tällä välin tyttö tuo kahvia ja Guggu herätetään ja tämä suoriutuu lopullisesti ylös vuoteesta. Kello 8 on aamiainen ruokasalissa. Siinä ovat läsnä isäntä itse, ystävällisempänä kenties kuin ennen, sillä hän ryyppikelee silloin tällöin, vaihtaa kultakellonsa, mikä sitten on vaihdettava takaisin kun hiprakka on haihtunut, tekee toisinaan pieniä kaupunkimatkoja, joilta palaa säteilevän iloisen taskut täynnä leninkikankaita, hienoja käsilaukkuja ja kaikenlaisia lahjoja eukolle ja lapsille, jotka kursailematta ottavat ne vastaan. Pohjimmaltaan isäntä on hyväsydäminen ihminen ja keskinkertaisen älykäs.

Näin Pekka jatkaa humoristiseen tapansa kuvaustaan kesänvietostaan. Huumorista hän ei milloinkaan luovu, vaikka samanaikaisesti on menossa kiihkeä kirjallinen luomistyö ja vakavat uskonnolliset mietiske-

lyt.

Ja Pekka jatkaa päiväjärjestyksensä kuvailemista:

Aamiaisen jälkeen kullakin on vapautensa. Hän itse tavallisesti jatkaa kirjoittamistaan päivälliseen asti kello yhteen. Sitten hän antaa ranskankielen opetusta ja kello viiden aikaan jatkaa kouluaineitten opetusta Penttilässä, jonka poika aikoo lukea luokan yli. Vasta kello 8 illalla päättyy tämä kiinteä työpäivä. Silloin palataan Kartanoon, jonne koko seurue on kokoontunut illalliselle. Huvitellaan vielä, säästä riippuen joko ulkona tai sisällä aina kello kymmeneen, yhteentoista. Uimassa käydään 18 asteen vedessä joka päivä.

II MÄÄRÄTIETOISTA ETSINTÄÄ

9. ”Haaveilu aika”

On aihetta tässä kohdassa luoda katsaus tuon teosofisen liikkeen esiintymiseen maassamme.

Liikkeen perustaja madame Blavatsky oli kuollut toukokuun 8. päivänä 1891. Samana vuonna teosofia saapui Suomeen. Sen esiinmarssi Ruotsissa oli tapahtunut vähän aikaisemmin ja seuran ruotsalainen osasto oli sitten perustettu vuonna 1889.

Liikkeen ensimmäinen esittäytyminen Suomessa tapahtui sanomalehti ”Nya Pressenissä” kun se julkaisi A. Fullertonin artikkelisarjan ”Hvad är teosofien?”, jonka Tukholmassa oli ruotsintanut J. F. Rossander.

Ruotsinkielisiä kirjoja teosofiasta alettiin myydä Suomessakin ja muutamat suomalaiset liittyivät Ruotsin teosofiseen osastoon. Kolme vuotta myöhemmin, jolloin Pekka Ervast tuli kosketukseen liikkeen kanssa, tuolloisia jäseniä oli kolmekymmentä, niistä helsinkiläisiä kaksitoista.

Viimeksimainitut kokoontuivat kahdesti kuukaudessa ja 14. päivänä lokakuuta vuonna 1894 muodostivat epävirallisen yhdistyksen ”Helsingfors teosofiska förening”, jonka puheenjohtajaksi tuli arkkitehti A. Wendell.

Tuona syksynä Pekka Ervast todellakin lueskeli yliopistossa, juoksi luennoilla ja harjoituksissa, tutki sanskritinkieltä, Platonin dialogeja, Intian uskontoja ja keskiajan mystikoita, jolloin hänen kielitaitonsa oli hänelle suureksi avuksi. Joutohetkinään hän seurusteli noitten uusien teosofisten ystaviensa kanssa.

Pekka itse nimittää tätä aikaa haaveiluajaksi. Sitä kesti toista vuotta.

Koti oli synkkä. Se johtui isän sairaudesta, jota kesti toistakymmentä vuotta. Jo kaksitoistavuotiaana Pekka joutui tutustumaan siihen hivuttavaan tuskaan, minkä myötätunto herättää, kun ei voi auttaa muulla tavalla kuin rukouksella, niinkuin hän itse kertoo, ja jatkaa: ylioppilaaksi tultuani sain edes palvella isää sairaanhoitajana. Vaikka kodissamme ei harjoitettu mitään uskonnollista muodollisuutta, oli kuitenkin elämä itse aina vakavana todellisuutena silmien edessä kun rakkain olento, isä, oli sairaana ja silloin tällöin kärsi koviakin tuskia. Me lapset emme voineet heittäytyä iloiseen leikillisyyteen. Ainoastaan silloin naurettiin kun isä sattui olemaan virkeämmällä tuulella ja luki ääneen jotakin mielikirjaansa, Stinden tai Sigurdin humoristisia kertomuksia. Muuten oli lapsellinen ilomme aina hillittyä.

Sitten isä ja sukulaiset, vieläpä vieraatkin, alkoivat kysellä miksi Pekka aikoo tulla, kuinka pian kandidaattitutkinto on valmis jne.

Kun taas puhe kääntyi teosofiaan, selitettiin yksimielisesti, että se on pelkkää haaveilua. Siihen ei kannattanut syventyä. Onhan ihmisellä elämässään parempaakin tekemistä. Mutta Pekka teki vastakysymyksen: ”Mikä sitten on ihmisen velvollisuus elämässään?”

Aina tuli kuin yhdestä suusta:

”Ihmisellä on velvollisuuksia sen mukaan mihin yhteiskuntaluokkaan hän kuuluu. Sinun velvollisuutesi on syventyä yliopistolukuihisi antautumatta tuommoisiin teosofisiin haaveiluihin.” Sen mukaan siis Pekan velvollisuutena oli kulkea sitä samaa tietä mitä suku oli kulkenut. Piti lukea yliopistossa, kun nyt oli sattunut syntymään ns. yläluokkaan, piti suorittaa tutkintoja, tulla ehkä professoriksi jne.

Mutta ei Pekka saanut rauhaa siltä erikoiselta uskoltaan, että oli olemassa sellaisiakin ihmisiä, jotka tiesivät paljon enemmän kuin kaikki nuo maisterit, tohtorit ja professorit. Kuinka hän näinollen olisi saattanut tyytyä yliopistokirjoihinsa ja hartaaseen luentojen kuuntelemiseen. Sillä niistä hän ei löytänyt kaipaamaansa elämäntietoa, ja yhä enemmän hänen mielensä alkoi loitota niistä, yhä elottomammiksi ne hänen mielestään kävivät ja kaikki henki niistä katosi.

Toisinaan Pekka pani isänsä ja omaisensa tiukalle kysymällä: ”Sanokaa nyt, minkätähden muutamat ihmiset opiskelevat yliopistoissa, tulevat virkamiehiksi, saavat hyvää palkkaa, kun toiset taas, jotka tekevät työtä käsillään, eivät saa mitään oppia, vaan raatavat ja ahertavat koko ikänsä? Minkätähden? Mikä on sen kaiken tarkoituksena?”

Ja ihme kyllä, kun hän teki tällaisia kysymyksiä oikein vakavissaan, ei kukaan kyennyt vastaamaan.

Isä puhui ”historiallisesta kehityksestä”. Se oli hänen keppihevosenensa: Jotkut ihmiset ovat nousseet etuoikeutettuun asemaan ja muodostaneet erityisen ihmisluokan. Heidän velvollisuutensa on kehittää itseään kouluissa ja yliopistoissa, tulla eteviksi ja viisaiksi ja sitten palvella kansaa kuka minäkin virkamiehenä. Kansan tehtävänä sensijaan oli tehdä ruumiillista työtä ja jättää johtaminen toisille. Kun ihminen johonkin kansanluokkaan syntyy, merkitsee se sitä, että hän myöskin siihen luokkaan kuuluu. Ei tullutkaan nousta luokasta toiseen. Jos rahvaasta joku halusi nousta ylemmille yhteiskuntaasteille, ei nykyinen yhteiskunta sitä kuitenkaan estänyt. Mutta sen täytyi tapahtua joko rahan avulla taikka erinomaisen luontaisen lahjakkuuden nojalla, niinkuin esimerkiksi Elias Lönnrotin elämästä näemme.

Mutta sellainen selitys Pekan mielestä ei ollut suora vastaus kysymykseen. Pikemminkin se oli kuin ihmisten itsekkyyden puolustelemista. Sellaiseen yläluokkaan Pekka ei tuntenut kuuluvansa, ja sen hän sanoi sekä itselleen että toisille. En tahdo nousta ”rahvaan” yläpuolelle, hän lausui, ja jotenkin homerisesti katsoella ihmisten raatavan puolestani, että minulla sitten olisi kunnia rikastuttaa maatani joillakin tieteellisillä havainnoilla, tehden itseni kuuluisaksi maailman silmissä ”etevyyteni” avulla. En tunne olevani kuin ihminen, ja kuinka voisi yksityinen ihminen olla niin erilainen kuin muut ihmiset ja elää niin peräti erilaisissa olosuhteissa.

Juuri näissä sisäisissä pulmissaan Pekka sai lohdutusta tuosta vakaumuksestaan, että oli olemassa viisaita ja jaloja ihmisiä, suuria tietäjiä. Ja se usko vahvistui päivä päivältä. Olivathan olleet olemassa Buddha, Zarathustra, Pythagoras ja nuo monet muut ns. teosofiset mestarit ja ennenkaikkea oli olemassa Jeesus Kristus, kuiskasi hänen oma sydämensä.

Kuten on mainittu, Pekka Ervast oli jo keväällä 1893 ryhtynyt kirjoittamaan ensimmäistä varsinaista romaaniaan ”Haaveilijaa”.

Ylioppilaaksi tultuaan hänen itseluottamuksensa oli kasvanut ja hän ajatteli: ei tässä vain seinille kirjoiteta, painettava se on, sillä olihan hän nyt ylioppilas ja kohta kahdeksantoistavuotias. Sitten syksyllä 1894 isä oli tavallista huonommissa voimissa. Miltei päivät pääksytysten Pekka oli hänen luonaan, eikä hänellä ollut tilaisuutta kirjoittamiseen, mutta paremmin sensijaan lukemiseen.

Siinä istuskellessaan hän tuli pohtineeksi asioita ja itsekritiikki heräsi. Pian hän havaitsi olevansa yhä tyytymättömämpi romaaninsa moniin kohtiin ja se masensi häntä siinä määrin, että hän lopulta arvosteli romaanin mihinkään kelpaamattomaksi ja samoin koko tuotantonsa mitättömäksi.

Sydän verta vuotaen hän tunnusti itselleen, ettei hänestä ollut kaunokirjailijaksi. Kaikki nuo unelmat olivatkin siis olleet turhia. Sanomattomasti hän häpesi turhamaisuuttaan ja itserakkauttaan, jollaiseksi hän yrityksensä tuomitsi.

Mutta hän tuli ajatelleeksi asiaa myöskin uuden maailmankatsomuksensa valossa. Jos hän tahtoi Mestaria palvella, hänen oli myöskin luovuttava ajatuksesta ”tulla joksikin” silläkään tavalla. Se oli nyt tällä hetkellä nuoren Pekka Ervastin uhri.

Mutta kirjoittamista hän ei sentään jättänyt. Oli toki palveltava totuutta niillä kyvyillä, jotka omisti.

Niinpä hän yritti panna paperille jotakin vakavampaakin. Se oli hänelle suomenkielellä ylen vaikeata. Mutta hän oli ymmärtänyt, että hänen oli puhuttava Suomen kansalle suomenkielellä. Niinpä ”Valoa kohti” näihin aikoihin alkoi hahmottua, mutta vaati valmistuakseen viisi vuotta.

10. Merkillinen näky

Kesäkuussa 1895 tapahtui jälleen asunnonmuutto, nyt tuohon rehtori Mélartin taloon Antinkadun 26:een, josta tulikin perheen viimeinen yhteinen koti. Vuokralaiset näyttävät olleen vuokraisännälle hyvin toivotuja, koska tuo jäyhä vanha ja kukkaronauhoista tarkasti kiinnipitävä mies omasta aloitteestaan tarjoutui laitattamaan Gerdan huoneeseen uudet tapetit.

Juuri ennen muuttoa, toukokuussa nuori yhdeksäntoistavuotias Pekka Ervast koki niin merkillistä, että sen voi kertoa vain hänen omilla sanoillaan:

”Oli kaunis aurinkoinen päivä. Olin vastikään astunut ulos Edlundin kirjakaupasta, jossa säästörahoillani olin hankkinut itselleni uutta teosofista lukemista: Annie Besantin ’Människans sju principer’ ja ’Döden - och sedan?’ sekä Nizidan ’Astralljuset’ ynnä pari vuosikertaa ’Teosofisk Tidskrift’iä. Iloiten hengessäni niistä ihanista hetkistä, joita ostamani kirjat minulle kesän kuluessa valmistaisivat, astuin hiljalleen Pohjois Esplanadinkatua pitkin Fabianinkadulle päin. Ihmisiä oli paljon liikkeellä, nuoremmat jo kesäpukimissaan, sillä ilma oli lämmin. Keskustelua ja naurua kuului ympärilläni.

Silloin tulee yhtäkkiä vastaan outo olento. Hän on pitkä ja kookas, puettuna mustanruskeaan munkkiviitään, joka ulottuu jalkoihin saakka ja jonka huppukaulus on vedettynä pään yli. Jaloissa on puiset kengät, jotka kuuluvasti kolisevat asfalttikäytävällä astuessaan. Hän on niin merkillisen näköinen, että katseeni kiinnittyy häneen jo matkan päästä.

Arvokkain askelin hän lähestyy minua. Mahtavaa varmuutta ja itsenäisyyttä säteilee koko hänen olemuksestaan. Hänen tummat verettömät kasvonsa ilmaisevat ankaran lujaa itsehillintää ja valtaa ihmisten yli ja hänen mustat silmänsä tuijottavat minuun syvällä, tutkivalla, mutta samalla oudon rohkaisevalla katseella.

Hän kulkee ohitseni sanaakaan sanomatta, mutta minun ajatukseni askartelevat: ’kuka sinä olet keskiaikai-

nen alkemisti? . . . Ah, ollapa semmoinen opettaja . . . ?

Samassa käännyin seuraamaan häntä katseellani, pari silmänräpäystä hänet vielä näin ja kuulin hänen puu-kenkiensä kolinaa, mutta sitten hän hävisi näkyvistä. Silloin vasta aivankuin heräsin ja ihmettelin, että yleisö kulki ohitseni sekä toiseen että toiseen suuntaan, keskustellen ja nauraen, ikäänkuin ei se olisi mitään välittänyt; ja olisihan kuitenkin niin oudosti puetun henkilön pitänyt herättää mitä vilkkainta huomiota keskellä kaunista kevätpäivää Helsingin kadulla.

Mutta kukaan ei ollut nähnyt, ei kuullut tuota majesteetillista ihmisolentoa. Minulle yksin oli suotu se ihmeellinen etuoikeus. Enkä voinut ymmärtää muuta kuin että näkymättömän maailman asujain oli minulle ilmestynyt. Ensin ajattelin madame Blavatskya, koska muistin sanomalehdistä lukeneeni, että huhuiltiin hänen kuolemansa jälkeen näyttäytyneen Lontoossa muutamille teosofeille, mutta heitin ajatuksen kohta, sillä äskän näkemäni 'munkki' ei ollut vähääkään madame Blavatskyn näköinen. Ja saattoi hän olla 'elävä' yhtä hyvin kuin 'kuollutkin'. Jokainen adepti kykeni jättämään fyysillisen ruumiinsa ja siirtymään 'maajaa-viruupassa' eli 'harharuumiissa' minne hän tahtoi, sen olin lukenut ja uskoin. Ja jos adepti tarpeelliseksi näki, saattoi hän myös tehdä itsensä aistillisesti havaittavaksi kelle hän tahtoi.

Tietysti minusta tuntui melkein käsittämättömältä, että korkea adeptiolento olisi minulle ilmestynyt, enkä oikein uskaltanut sitä ajatusta loppuun ajatella, vielä vähemmän kellekään kokemuksestani kertoa. Mutta sen tunsin sisässäni, että totuuden puolesta tahdoin elää ja kuolla. Tuon ihmisen syvä katse oli antanut minulle merkillisen voiman ja varmuuden.”

Varmaankin teemme viisaimmin kun emme yritä analysoida tahi kommentoida tätä kertomusta. Sen vaan panemme muistiin, että hän kokemuksensa aikana ei ollut transsissa.

Kesän alussa jälleen mentiin Hausjärvelle ja juhannuksena Pekka lähettää tädeilleen hämmästyttävän eloisaa ja kujeilevan kirjeen, joka todistaa hänen suurenmoista sanataituruuttaan myöskin humoristisessa mielessä. Jätämme kuitenkin tuon pitkän kirjeen esittämisen.

11. Matka Kuolan Lappiin

Heti heinäkuun alussa Pekan setä August Wilhelm Ervasti ottaa hänet mukaansa pitkälle tutkimusmatkalle Kuolan niemimaalle ja Vienan Karjalaan.

Siitä tuli nuorukaiselle harvinaisen kiintoisa tilaisuus tutustua Suomen luontoon ja kansaan Kalevalan laulumaille.

Matkan alkukuvaukseksi sopii hänen kirjeensä tädeille, jonka seuraavassa esitämme:

”Kemijärvi, 12 heinäkuuta 1895.

Rakkaimmat Tädit!

Tervehdys Pohjolasta! Täällä nyt olemme napapiirin pohjoispuolella, keskiyönauringon maassa, seitsemänkymmentä peninkulmaa linnuntietä Helsingistä ylöspäin, vaikkakin matkan pituus oli tuhatyhdeksänsataaneljä kilometriä.

Se oli hyvin mielenkiintoinen matka. Ensin junassa Ouluun, 753 kilometriä, sieltä höyrylaivalla Kemiin, 126 kilometriä; edelleen hevosella Rovaniemen komeaan kirkonkylään, 126 km; ja lopulta kieverikyillä tänne Kemijärven kirkonkylään, 89 km - niin että kyllä saa sanoa matkustaneensa. Täältä kulkee tiemme pohjoiseen. Tämä on kuitenkin viimeinen postiasema, joten emme voi kirjoittaa useampaan viikkoon. Jos jollakin on halua kirjoittaa meille, osoittakoon kirjeen Kuusamoon, poste restante, jonne otaksuttavasti saavumme muutaman viikon perästä.

Täällä Kemijärvellä näkyy aurinko läpi vuorokauden kahden, kolmen viikon aikana; se aika on kuitenkin ohi, eilen se laski kello 11,5 min. ja nousi kello 12,55 . . . Yön aikana on yhtä valoisa kuin päivällä. Lämmitä on kovasti, kunhan ei tuule, mutta tuuli tavallisesti on kylmää. Sääskiä on suhteellisen vähän.

No niin, nyt voin sanoa terveiset myöskin rouva Elise Sandbergiltä ja Elli ja Alli neideiltä. Täti Mimmy on kiltti ja sanoo terveiset myöskin Lindborgin tädeille. Istuin tänä iltana Sandbergeillä melkein kolmen tunnin ajan, meillä oli hyvin hauskaa, tuntui kuin olisimme olleet vanhoja tuttuja, rouva Elise oli erikoisen ystävällinen, ja Alli, villikko, entinen uneksijatar, laiskamato jne. oli suuresti minun makuuni. Hänessä oli jotakin reipasta ja yhdentekevää, mikä miellytti minua ja jotakin syvää ja kysyvää loistavissa silmissään. Heillä on siellä ylhäällä upea asunto. Me oleskelimme ruokasalissa ja salissa, seuruetta täydensi herra Sandbergin sisar, rouva Hjärpe ja apulaismetsänhoitajan rouva, vapaaherratar von Willebrand. Aamuksi kutsui rouva Elise meidät aamiaiselle (myöskin sedän), mutta en tiedä, ennätämmekö, meidän täytynee lähteä matkaan. Minä menen joka tapauksessa siitä ilmoittamaan. Heillä ei ole ollenkaan niin yksinäistä ja kuivaa, kuin olisi taipuvainen luulemaan. Kylä on kaunis ja suuri, on monta kauppa, sitäpaitsi täällä asuu aika monta säätyläistä, pappi, nimismies, kaksi metsänhoitajaa jne. (papinperhe luonnollisesti on suuri). Posti lähtee kaksi kertaa viikossa ja viipty matkalla Helsinkiin 5 à 6 päivää. Lauantaina saadaan tiistain lehti. Tämä kirje tulee tätien käsiin luultavasti lauantaina.

Kuten tädit kertoivat, Elli on seitsemäntoista ja Alli neljäntoista vuoden ikäinen. Alli on pitkä ja hoikka - mutta kynä särkyi, joten nyt on lopetettava. Tuhat tervehdystä ja terveyttä ja tyytyväisyyttä!

Terveiset myöskin Charlotta ja Vivika tädeille ja T:lle.
Petter.

Tässä kirjeessä en voi kirjoittaa sydämenasioista!”

Tämän Kemijärven keitaan jälkeen oli matka kuitenkin suunnattava erämaahan. Se kävi soutaen ja sauvoen Kemijokea ja sen sivuhaaraa Vuotujokea pitkin Maanselälle. Maanselän yli astuttiin jalan ja sitten taas Kuolan puolella jatkettiin veneellä pitkin Sotajokea ja Nuortijokea myötävirtaa ja Nuortijärven halki Kuolan kaupunkiin.

Paluumatka vesitse ja jalan suunnattiin Kuolajärven kautta Kuusamoon, josta pistäydettiin Vienan puolella ihailmassa Kivakkavaaraa. Lopuksi palattiin hevoskyydillä Ouluun.

Matka kesti kaikkiaan seitsemän viikkoa. Oppaana oli muuan kemijärveläinen suutari, hiljainen ja lujaluontoinen mies, ja tämän apuna vilkas ja puhelias Vienan mies, Paavo Ahava, jota nimitettiin Karjalan Paavaliksi.

Pekka oli ruumiinrakenteeltaan heikko, sillä lapsena saatu selkävamma asetti rajat ruumiilliselle ponnistellulle. Mutta tätä hän varoi ilmaisemasta matkatovereilleen. Kuitenkin kaikki hänen yrityksensä ottaa osaa veneen sauvomiseen raukesivat, ja senhän ymmärtää jokainen, joka on koettanut tuota taitoa kysyvää veneen kuljetustapaa vuolasta koskea ylös, että Pekka sietämättömiksi käyneitten kärsimysten vuoksi pyrki istuskelemaan veneen perässä toisten ponnistellessa. Se taas herätti närkästyttä sauvojissa, ja Pekka itse siitä kärsi eniten, mutta ei voinut asialle mitään.

Oli toinenkin asia, mistä Pekka kärsi vieläkin enemmän. Se oli ruuan ja astioitten käsittelyssä vallitseva tavaton likaisuus. Astioita miehet eivät yleensä pesseet koskaan.

Lopulta Pekka keksi ratkaisun. Kun hän ei kyennyt sauvomaan, voi hän toki pestä astioita. Itsestään siitä seurasi, että ruuan valmistuskin tuli hänen osakseen. Ja hän oli nyt tyytyväinen saadessaan kaiken suorittaa puhtaasti. Ennenpitkää tämä työnjako sai matkatoverienkin hyväksymisen. Kiitollisena Pekka myöhemmin muisteli noita molempia apumiehiä.

Koskaan hän ei niin lyhyessä ajassa ollut tavannut niin monta erilaista ja erikoista ihmistyyppiä, kuin sillä matkalla. Oli Savukosken körttieukko, jonka kanssa saattoi keskustella uskonnollisista asioita. Oli Nuortijärven Nivavaaran suomalaislappalainen uudisasukas, ukko, joka tiesi kertoilla lappalaisista tietäjistä, heidän loveenlankeamisistaan ja noitatempuistaan. Ja oli Nuortijärven iloinen ja ystävällinen venäläinen pappi, jonka kodissa ei juuri ollut huonekaluja ja lusikoitakin vain yksi, mutta syötiin sittenkin, juotiin teetä ja pelattiin korttia. Pappi ei nähtävästi ottanut uskonnollisuutta kovin raskaasti. Ja olipa Kuolajärvellä isäntä, jolla oli laajat tiedot ja suuri kirjasto ja useampia lehtiä ja aikakauskirjoja tilattuina ja jonka kanssa keskusteleminen oli niin älykäästä ja henkevää, ettei sitä voinut lakata ihmettelemästä. Panemme merkille, että viimeksimainitusta Pekka Ervast ilmeisesti on saanut esikuvan ”Haaveilija” romaanin erääseen henkilötyyppiin. Sama tyyppi vilahtelee silloin tällöin muuallakin hänen tuotannossaan.

Olihan Pekka Ervast ennenkin maaseudulla joutunut tekemisiin kansanihmisten kanssa, mutta vasta tämän matkan kestäessä hän paremmin joutui kosketukseen heidän kanssaan kun elettiin yhdessä, syötiin ja nukuttiin, niinkuin näillä oli tapana.

Kuinka paljon heistä opinkaan, Pekka Ervast huudahtaa. Näin heidän olevan kärsivällisiä ja tyytyväisiä puutteellisimmissakin oloissa. Näin kuinka ilo voi vallita köyhimmissä ja ahtaimmissakin kodeissa, kun ihminen on ymmärtänyt elämän.

Pekan mielestä kansa ymmärsikin elämää paremmin kuin ns. yläluokka. Kansanihminen otti sen luonnolliselta kannalta. Elämä oli välttämättömyys, siihen oli mukauduttava. ”Kuinka kaukana tuon maalaiskansan sallimususko olikaan kaupunkilaisen nautintofilosofiasta”, lausui hän.

Ja hän vahvistui suuresti uudessa elämänuskossaan, siinä, että ihmisen tehtävä maan päällä oli henkistä laatua. Henkisesti virkistyneenä hän palasi tuolta kiintoisalta matkaltaan.

12. Epäilyksien yössä

Niinpä kohta kotiin palattuaan Pekka isältään pyysi lupaa saada liittyä Ruotsin Teosofiseen seuraan, sillä hän oli vielä alaikäinen, ja isä antoikin suostumuksensa.

Mutta pitkää aikaa ei mennyt kun hänen intonsa teosofiaan joutui kovalle koetukselle.

Tuossa vielä varsin nuorena teosofisessa liikkeessä tapahtui nimittäin jälleen mullistus, joka vaikutuksiltaan oli sille yhtä tuhoisa kuin Lontoon Psykkisen seuran hyökkäys madame Blavatskya vastaan kymmentä vuotta aikaisemmin. Ja seuran jäsenenä Pekka Ervast nyt sai siitä tiedon ruotsalaisesta ”Teosofisk tidskrift’istä”, lentolehtisistä ja kiertokirjeistä, joita hänelle nyt alkoi tulla.

Eikä kuva suinkaan ollut nuorelle teosofille lohdullinen. Siitä jonkinlaisen käsityksen saamiseksi on tarpeen edes suppea katsaus noitten monenkirjavien vaiheitten yksityiskohtiinkin, jotka tähän aikaan järkyttivät teosofista maailmaa.

Perustaja, madame Blavatsky, oli ennen kuolemaansa jättänyt ns. esoteeriset paperit Annie Besantin huostaan ja sitten lahjoittanut hänelle sinettisormuksensa. Kreivitär Wachtmeisterille oli ”vanharouva” sanonut: ”Ken sitä minun kuoltuani sormessaan kantaa, on minun seuraajani.”

Mutta Annie Besant ei saanutkaan jäädä yksin johtamaan tuon esoterisen osaston eli sisäisen koulun asioita, vaan kohta samana vuonna tuon piirin neuvosto Lontoossa valitsi hänen rinnalleen toisenkin

johtajan, Amerikan ylisihteerin W. Q. Judge'in, joka alusta alkaen oli ollut madame Blavatskyn uskottu Yhdysvalloissa.

OJudge'in ansiota olikin ollut liikkeen jälleenelpyminen siellä senjälkeen kun se madame Blavatskyn ja eversti Olcottin muutettua Intiaan oli ollut kokonaan sammuneena.

Ei siis ihme, että William Judge'illa oli ihailijoita ja kannattajia, jos niitä oli kuuluisalla Mrs. Besantillakin.

Kolme, neljä vuotta sentään elettiin rauhassa. Mutta sitten marraskuussa 1894 maailma äkkiä lyötiin hämmästyksellä kun englantilainen sanomalehti "Westminster Gazette" julkaisee artikkelisarjan, jossa Judge'ia syytetään petoksista ja väärennyksistä. Hänen väitettiin väärentäneen mestarin nimikirjoituksen ja tämän nimessä antaneen omia käskyjään ja tiedoituksiaan vetäen teosofeja nenästä.

Mutta myöskin Mrs. Besant joutui tässä yhteydessä omituiseen valoon, sillä hänkin oli julkisesti vakuuttanut saaneensa noita mestarikirjeitä Blavatskyn kuoleman jälkeen ja hänkin oli saanut monen vakuuttuneeksi, sillä hänen sanoihinsa uskottiin. Mutta nyt kaikki osoittautuikin humbuugiksi.

Besant ja muut johtavat teosofit koettivat noita petoksia salailla, vaikka olivat niistä tienneet jo joulusta 1893 lähtien.

Joulukuussa 1894 samassa lehdessä julkaistiin Judge'in vastine, jossa hän myönsi muutamille henkilöille lähettäneensä tiedonantoja mestarien nimessä, ja hän selitti, että ne olivatkin mestareilta saatuja. Jos Mrs. Besant luuli, että ne olivat mestareitten omakätisiä kirjoituksia, niin sille hän ei voinut mitään. Hän ei koskaan ollut puhunut niitten muodosta, mutta sisältö oli mestarilta.

Mrs. Besant sattui olemaan esitelmämatkalla Uudessa Seelannissa ja lehti ennätti julkaisemaan koko sarjan, joten Mrs. Besant sai siihen tutustua vasta paluumatkallaan Colombossa joulukuun 18. päivänä.

Hän kirjoitti kohta vastineen ja lausuu siinä:

Hän, Mrs. Besant, ei suinkaan ole perustanut tietoansa mestarien olemassaolosta Judge'in mestarikirjeisiin, hänhän tuli tuntemaan Judge'in vasta huhtikuussa 1891, mutta kerran hän sai todistuksen mestarin olemassaolosta jo vuonna 1889.

Hän ei siis ollut vienyt yleisöä harhaan vakuuttaessaan, että mestareita on olemassa. Ainoastaan tässä yhdessä tapauksessa, vakuuttaessaan, että Blavatskyn kuoleman jälkeenkin oli saapunut mestarin omalla käsialalla kirjoitettuja kirjeitä, hän tietämättään ja tahtomattaan oli tullut eksyttäneeksi kuulijoitaan.

Mitä taas siihen tulee, että häntä syytettiin Judge'in petoksen salaamisyrityksestä, niin oli kaksi nuorta seuran jäsentä, jotka tahtoivat asian julkaistavaksi viipymättä, mutta hän, Besant, oli halunnut ottaa itse vastuun ja vaatia Judge'in tilille seuran edessä sitä ennen yksityisesti tiedusteltuaan tältä asiaa. Eversti Olcott ja muutkin olivat mielellään suostuneet tähän.

Suunniteltu tutkimuskomitea sitten kokoontuikin Lontoossa ja Judge'kin oli siinä läsnä. Ensi töikseen Judge kiisti tuon komitean laillisuuden, mikä komitean jäsenten oli myönnettävä muodollisesti katsoen oikeaksi.

Siihen tämä tutkinto raukesi.

Mrs. Besant oli lähdössä Australiaan ja hän jätti erään henkilön tehtäväksi toimittaa kirjoitelma lehdelle. Jostakin syystä sitä ei julkaistu.

Mrs. Besant oli kyllä vakuuttunut siitä, että Judge muutamissa tapauksissa oli menetellyt, vaikkapa itsetiedottomasti, petollisesti persoonallisista syistä. Mutta hän ei tahtonut kieltää Judge'in psyykkistä herkkyyttä, joka teki tälle mahdolliseksi sisäisessä tajunnassaan vastaanottaa näitä tiedonantoja.

Kenties tämä juttu ei olisi näin kärjistynyt, ellei Mr. Judge syksyllä 1894 kiertokirjeessään kaikille tuon sisäisen piirin jäsenille, niin Mrs. Besantin, kuin omille oppilailleenkin, olisi selittänyt, että Mrs. Besant oli mustien maagikkojen kätyri, mutta hän itse ainoa mestarin asettama opettaja.

Luonnollisesti tämä riita riitti jakamaan Teosofisen seuran kahtia. Sanomalehdistön kautta skandaali levisi ympäri maailman. Tietenkin pilkkaajat ja vainoojat käyttivät tilaisuutta hyväkseen. Oli helppoa saada ihmiset nauramaan koko teosofialle. Koko tuo vanha vastenmielisyys sitä kohtaan ja vanhat Hodgsonin syytöksetkin vedettiin taas esille.

Ja kaikki tämä saapui myöskin Suomeen juuri kun Pekka Ervast oli tullut teosofiksi.

Koko nuoruutensa innolla ja mitä vakavimmalla vilpittömyydellä hän oli sitä tutkinut ja siihen uskonut.

Ja nyt tuli tällainen romahdus!

Jos Judge on sillä tavalla menetellyt, niin mitä totuudenetsimistä se semmoinen teosofia on?

Judge'in syyllisyys ei ollut kuitenkaan aivan selvästi käynyt ilmi. Mutta jos hän ei ollut syyllinen, kuten hän itse vakuutti, niin kuinka olisi mahdollista, että Annie Besant taas sillä tavoin saattoi unohtaa teosofisen veljeyden ja syyttää toista? Oliko sellainen totuutta ja lähimmäisenrakkautta?

Ervastin mielestä kuitenkin tuntui enemmän mahdolliselta, että ihminen saattoi erehtyä rakkaudessa ja Annie Besant siis olisi voinut erehtyä ja sentähden hän sydämessään ensin asettui Judge'in puolelle.

Se seuraus tästä oli Pekan suhteen, että hän katsoi velvollisuudekseen tutustua kaikkiin niihin vanhoihin syytöksiin, joita oli tehty madame Blavatskya vastaan.

Ruotsalainen insinööri Karl af Geijerstam oli julkaissut kirjan ”Modern vidskepelse” ja eräässä aikakauskirjassa lisäksi artikkelisarjan, jossa hän myöskin kertoi noista edellä selostetuista uusista jutuista. Kirja leimasi madame Blavatskyn teosofian kerrassaan humbuugiksi. Myöhemmin niistä kasvoi kirja, joka julkaistiin suomeksikin nimellä ”Teosofia paljastettuna”.

Hän lausuu, että tällaisiin kirjoihin teosofin on hyvä tutustua. Kun noihin vanhoihin syytöksiin tutustuu, on niitä verrattain helppo sulattaa myöhemmin kun osaa tehdä eron henkilön ja asian välillä.

Mutta toista oli alkuaikoina. Ei ollut täällä Suomessa teosofisia auktoriteetteja. Pekan omaiset isästä alkaen olivat häntä vastaan. Päätävästi isä sanoikin: ”Kyllä kaikki taitaa olla pelkkää fantasiaa, parempi kun lopetat kaikki nuo lukemiset ja harrastukset!”

Ja Pekka Ervast jäi yksin muutaman harvan kirjansa kera ja hän tunnustaa, että tuo vasta saavutettu teosofinen vakaumus alkoi horjua ja hän joutui sielussaan suureen ristiriitaan.

Hän oli ollut niin innostunut, niin varmasti sisimmässään uskonut, että oli olemassa vilpittömiätotuudentietäjiä. Ja siinä uskossaan hän oli elänyt.

Mutta nyt alkoi epäily voittaa. Eikö maailmassa ollutkaan vilpittömiä ihmisiä, vilpittömiä etsijöitä! Jospa madame Blavatsky todellakin oli petturi, niinkuin nuo oppineet miehet väittivät, sillä saattoivathan hänen oppilaansakin, Mrs. Besant ja Mn Judge tuolla tavalla syytellä toinen toistaan kavaluudesta ja tietämättömyydestä.

Kaikki saattoi todellakin olla humbuugia, koko teosoffi, mestarit, tuo totuudenetsintä ja luuloteltu epäitsekäs elämä!

Ja mikä hölmö hän oli itse ollut antaessaan tuolla tavoin vetää itseään nenästä! Tuo ilmestyskin keväällä Edlundin kirjakaupan luona, eikö se ollut vain harha aistimus, hallusinatiota? Taikka jospa olikin luonnollinen elävä ihminen, joka hänen hupsuudessaan oli saanut niin oudon muodon. Ja hän pyyhkäisi koko tapauksen pois mielestään kelvottomana mitään todistamaan.

Näin nuori Pekka Ervast jälleen joutui juurta jaksain miettimään tilaansa ja kokonaan riisumaan itsensä henkisesti, tutkimaan itseään, mitä hän oikeastaan oli ja mitä tiesi.

Hän oli jälleen vain epäilyksien yössä kamppaileva ihmissielu, joka oli tullut siihen tulokseen, että elämän ollessa tämmöistä, olemattomuuskin olisi ihanampaa.

13. Tiedon portille

”En tiennyt”, lausuu Pekka Ervast, ”että ensimmäinen askel tiedon tiellä astutaan sitten kun ihminen tietää, ettei hän mitään tiedä. En tiennyt, että seisoin kolkuttamassa tiedon portilla.”

Moni ihminen jääkin epäilijäksi ainiaaksi kun hänen ihanteensa tulee lyödyksi pirstaleiksi. Sydän jäätyy. Sivistyneessä maailmassa on paljon semmoisia ihmisiä, jotka ovat siihen kohtaan tulleet, mutta eivät ole päässeet eteenpäin. Ja heidän mielestään kulttuurin viimeisin saavutus sitten onkin viisaan epäilijän kanta. Elämähän on vain humbuugia, ei siinä mitään järkeä ole, ei mitään henkistä sisältöä, ihminen ei voi mistään sellaisesta tietää.

Näin ajatteli Ervast, mutta jatkoi: ”Siihen ei tule pysähtyä. Minä itse sain kiittää hyvää kohtaloani, etten siihen jäänyt. Minun kohdallani se kohtalo aluksi pukeutui Leo Tolstoin hahmoon.”

Hän tutustui Tolstoin kirjoihin ja niitten kautta hänen maailmankatsomukseensa. Hän luki Tolstoin epäilyksistä ja taisteluista ja huomasi riemukseen Tolstoin läpikäyneen samat sieluntuskat, joissa hän itse parhaillaan oli.

Tuossapa on suuri ja kuuluisa henkilö, joka ajatteli samoin kuin minä, ymmärsi minua, mikä merkillinen ja ihana lohdutus!

Ei Tolstoi auttanut Ervastia varsinaisesti tiedolla, mutta hän antoi tukea tuossa uskossa, että ehdottoman totuuden etsiminen oli sekä oikeutettua että mahdollista.

Näihin aikoihin tapahtui sitten Pekan kotioloissa käänne kireään suuntaan. Isä antoi jo Pekan selvästi ymmärtää, että tämän oli ajateltava toimeentuloaan. Jokin järjellinen elämänura oli valittava.

Pekka kyllä opiskeli yliopistossa, mutta isä tiesi, ettei hänellä siihen mitään intoa ollut. Kirjailijan uraa Pekka ei uskaltanut enää ajatellakaan, sillä kaikesta kokemastaan hän oli saanut sellaisen käsityksen, että tässä köyhässä maassa kirjojen kirjoittaminen voi tulla kysymykseen ainoastaan sivutyönä. Eikä hän enää uskonutkaan omiin kykyihinsä.

Mihinkä hän nyt sitten ryhtyisi?

Kerran hänen mieleensä muistui lapsuutensa suuri suru ja koko nuoruutensa kaiho, musiikki, säveltaide. Sitä hän oli aina niin sanomattamasti rakastanut. Miksikä ei voisi tulla soittajaksi nyt kun elämän kaikki tiet

näyttivät olevan ummessa? Miksikä ei voisi tulla pianistiksi ja säveltäjäksi? Silloin olisi vapaa ihminen eikä kenenkään määrättävissä. Saisi olla oma itsensä, rehellinen totuudenetsijä ja saisi kirjoittaa.

Hänhän oli nuoruudessaan opiskellut pianonsoittoa Edvard Fazerin johdolla ja kehittynyt hyväksi pianistiksi. Tuo ajatus hurmasi hänet. Menenpä musiikkiopistoon Martin Wegeliuksen puheille.

Ilmoitettuaan aikeestaan isälleen, hän lähti tapaamaan tirehtööri Wegeliusta. Tämä oli erittäin kohtelias ja ystävällinen.

”Te olette soitellut?”

”Olen kyllä vähän - pianoa.”

”Tulkaa sitten kello kolme opistoon ja ottakaa nuotit mukaan.”

Pelokkaana nuorukainen määräaikana istuutui flyygelin ääreen ja soitti joitakin kappaleita, sielussaan tunteen, että se oli epätodellista.

”Kuinka kauan olette soittanut?” kysyi herra Wegelius.

”Minulta ei ollut tilaisuutta aloittaa, ennenkuin kuudentoistavuotiaana.”

”Ai, ai, ai! Teistä olisi voinut tulla pianisti, jos olisitte aloittanut seitsenvuotiaana. Nyt ei ole enää toivoakaan siihen suuntaan. Ainoa, mikä teistä voi tulla, on esimerkiksi soitonopettaja, ’ein tüchtiger Musiker’, kyllä, mutta ei konsertteja antavaa pianistia. Tulkaa opistoon heti, jos aiotte tälle alalle antautua.”

Kiitin ja poistuin, kertoo Pekka Ervast. En ollut hämmästynyt herra Wegeliuksen tuomiosta, sillä sisimmässäni tiesin hänen olevan oikeassa. Taiteellinen turhamaisuuteni oli saanut lopullisen iskun ja elämäni tie oli joka kohdasta ummessa,

Jos olisin voinut, jatkaa Pekka muistelmiaan, ilahduttaa isän mieltä semmoisella tulevaisuudentoiveella, että minusta tulisi suuri taiteilija, hän ehkä olisi hyväksynyt suunnitelmani ja auttanut minua. Nyt oli luonnollista, että kerrottuaani hänelle johtaja Wegeliuksen lausunnosta ja kysytyäni, saisinko aloittaa musiikkiopintoni, hän vastasi kylmästi: Tee kuten haluat, mutta minä ainakaan en kustanna opintojasi.

14. ”Haaveilija” elämää

”Onneksi minulla oli muutamia ystäviä, ajattelevia nuorukaisia”, kertoo Pekka Ervast, ”joiden kanssa saatoin jutella teosofisista asioista ja joista tuli innokkaita kuuntelijoita.”

”Olisinkin muuten tuntenut itseni kovin yksinäiseksi tuona ’haaveiluajanani’! Tovereitteni seurassa minulle lankesi jonkinlainen opetustoimi, koska aina sain tehdä selkoa ja kertoa asioista puolustellen teosofista näkökantaa ollen itse kuin vanha teosofi.”

Yksi näistä tovereista oli Anto Frans Alarik Söderman. Hän oli syntynyt Tallinnassa kesäkuun 16 päivänä 1880 ja oli siis viisi vuotta Pekka Ervastia nuorempi. Hän tuli ylioppilaaksi Helsingin suomalaisesta yhteiskoulusta, valmistui filosofian maisteriksi, teki opintomatkoja ulkomaille ja toimi sitten Viipurin ruotsalaisen lyseon suomen ja ruotsinkielien kollegana ja myöhemmin sanomalehti ”Karjalan” toimittajana kuolemaansa asti vuoteen 1918. Pekka Ervastin esikoisromaanin ”Haaveilijan” henkilöistä hän on ollut Aarnon mallina.

Toinen toveruksista, joka on ollut ”Haaveilijan” Tuomon mallina, oli Oskar Anders Parma, ent. Liljefors. Hän oli syntynyt Nurmijärvellä 11. päivänä marraskuuta 1876. Hän suoritti filosofian kandidaatti ja oikeustutkinnon, toimi mm. henkikirjoittajana Itisissä ja kuoli ilmapommituksessa talvisodan aikana. Hän oli

myös toiminut ”Helsingin Sanomain” teatteriarvostelijana. Hänen kynästään oli lähtöisin myötämielinen muistokirjoitus Pekka Ervastista tässä lehdessä.

Neljä toveruksista oli Karl Robert Brotherus, sittemmin yliopiston rehtori. Hän vuorostaan on ollut ”Haaveilijan” Harryn mallina.

Brotherus kertoo tutustuneensa Pekka Ervastiin kahden edellämämainitun välityksellä. Hän itse oli silloin kuusitoistavuotias. Pekka Ervast oli herkästi innostuva, lämpenevä ja sytyttävä persoonallisuus. Joka ilta toverukset tapasivat ja Brotherus muistaa kuinka hekin seurasivat Ervastin esimerkkiä ja tulivat kasvis-syöjiksi.

Ervast ihaili suuresti maalaiselämää ja ihanoi ruumiillista työtä. Eipä siis ihme, että nuo neljä toverusta alkoivat haaveilla omasta mökistä, jonne he saisivat vetäytyä maailman hyörintästä ja elää yhdessä pohtien suuria elämäkysymyksiä, välillä tehden puutarha ja peltotöitä.

Kädenkäänteessä sellaisen mökin hankkiminen ei pojille kuitenkaan ollut mahdollista. Mutta kerran he kävelyllään olivat saapuneet Oulunkylän aseman lähelle. Pekka sai pähänpiston: Vuokraamme pari huonetta tuosta punaisesta huvilasta radan vierestä ja muutamme sinne asumaan. Sinne oli asemalta vain kivenheiton matka ja tarvittavat huoneet löytyivätkin. Pekka sai toisetkin innostumaan. Vain Brotherus, joka vielä oli koulupoika, katsoi parhaaksi asua kotonaan, ja sen toisetkin ymmärsivät.

Nuo kolme muuta asuivat huvilassa kevääseen asti. Kovasti romantisoiden on Ervast sitten kuvannut tätä elämää tekeillä olleessa romaanissaan ”Haaveilijassa”.

Nuorukaiset opiskelivat yliopistossa. Vaikka innostus tuohon elämään olikin ollut suuri, laimeni se toisilta ennenpitkää. Pekalle se oli ankara pettymys.

Brotherus, muistellessaan edelleen tuota aikaa, kertoo, että tieteelliseen ajatteluun taipuvana ja yliopistoluovut aloitettuaan, hän omasta puolestaan itsenäistyi niin ajattelussaan kuin toiminnassaan ja hänen tiensä johti eroon Pekka Ervastista. Myöskin Söderman ja Liljefors Parma loittonivat hänestä.

15. Jälleensyntymisoppi kristinuskossa

Pekka Ervastin kiihkeä totuudenetsintä, oli avannut hänen ymmärrykselleen oman kristillisen uskonnon uudella tavalla.

Tähän näkemykseen kuului myöskin sen seikan oivaltaminen, että maailmassa oli paljon muitakin arvokkaita uskontoja ja elämäkäsitteitä.

Jotakin niistä oli koulussa opetettu, mutta se oli aina tapahtunut tuollaisessa ylpeän ylemmyyden hengessä ja surkutellen pakanain tietämättömyyttä. Niinpä Ervast, samoin kuin muutkin, oli sivuuttanut kaikki tuollaiset ikävät ja tarpeettomat koulutiedot maailman uskonnoista ja hänkin oli tottunut ajattelemaan, niin kuin oli opetettu, että ennen Kristusta uskonnollinen elämä oli ollut varsin pintapuolista ja hengetöntä.

Mutta nyt saatu uusi maailmankatsomus avasi hänen silmänsä näkemään, että maailman uskonnot, joita oli ollut olemassa niin kauan kuin saatoimme historiallisesti mennä ajassa taaksepäin, olivatkin olleet suuria ja ihmeellisiä.

Kaikki ne olivat pohtineet ja selvitelleet niitä samoja asioita, joita meidän kristinuskomme esitti. Kai-

kissa uskonnoissa oli tehty ero hyvän ja pahan välillä. Ja mikä hämmästyttävintä, kaikissa oli myöskin puhuttu ihmisen kuolemanjälkeisestä elämästä ja pelastuksesta, mikä ihmiselle oli välttämätön ja tuli hänelle jumalanpelon, siveellisen elämän, uskonnollistenmuotomenojen yms. kautta.

Hän ei enää ihmetellytkään, että oppineet, jotka olivat tutustuneet maailman muihinkin uskontoihin, olivat ajatelleet, että uskonnot kristinuskokin mukaanluettuna, olivat pelkkiä satuja, tietämättömien ihmisten yrityksiä selitellä moninaisia elämänilmiöitä.

Mutta samalla hänelle selvisi, että päähuomio on kiinnitettävä asian siihen puoleen, että kaikki uskonnot puhuvat ihmiselämästä samalla tavalla, rohkaisevasti, nuhtelevasti, avartavasti. Missään uskonnossa ei opetettu, että ihmisen tuli heittäytyä syntiin ja elää itsekästä elämää, vaan kaikissa niissä teroitettiin, että ihmisen tuli olla kunnollinen ja välttää pahaa. Ja yhtäpitävästi uskonnot opettivat, että ainoastaan silloin kun ihminen elää kunnollisesti, hän valmistaa itselleen onnellisen olotilan kuoleman jälkeen.

Tämä pakanamaailman yleinen usko tuntuikin Pekka Ervastista paljon järkevämmältä kuin kristillisen kirkon opettama usko. Mutta kun hän sitten tarkemmin ajatteli ja tutki Raamattuakin hän huomasi, että samaanhan oikeastaan kristinuskossakin tähdätään, sillä eihän kirkko käytännössä riistänyt arvoa siveelliseltä eläältä, vaikkakin nuo teologiset saivartelut kovin kammoksuivat kaikkia ”omia” pyrkimyksiä.

Ervast siis päätyi siihen, että kaikki uskonnot ovat opettaneet samaa.

Nyt alkoikin hänen kiihkeä opiskelukautensa.

Hän tutki Intian suuret uskonnot ja huomasi niitten olevan selvillä luonnossa vallitsevasta suuresta kehityksen laista sillä tavalla, että se vastasi aivan tietemme saavutuksia, joihin Darwin ym. olivat tulleet. Materialistisessa maailmankatsomuksessa niihin yhtämittäa vedottiin. Kristinoppi niitä joko vastusti taikka vaikenä niistä. Aikaisempina vuosisatoina kirkko oli poltattanut tai hirttänyt sellaiset ihmiset, jotka uskalsivat esittää vapaampia ajatuksia.

Buddhanoppi taas ja myöskin vanha hindulainen uskonto nimenomaan teroittivat, että ihminen saattaa kehittyä. Noissa suurissa uskonnoissa myöskin selitettiin, kuinka tuollainen kehitys saattoi tapahtua. Niissä ajateltiin, että ihminen oli ruumiiseen puettu sieluolento, joka kuolemassa jättää ruumiinsa, viettää jonkin ajan henkimaailmassa ja palaa taas maailmaan syntymällä uuteen ruumiiseen. Hänen ikuinen kohtalonsa ei siis suinkaan tullut ratkaistuksi vain yhden elämän perusteella, vaan hän oli tuollainen jälleensyntyvä olento, joka täällä elämässä kävi kuin koulua.

Miettiessään ihmiskunnan historiaa Ervast saattoi oppineitten lailla sanoa: Katsokaa kuinka pitkälle ihmiskunta jo on kehittynyt! Verratkaa Euroopan sivistyskansoja hottentotteihin, bushmanneihin, dravidakansaan tahi muihin villikansoihin! Valitkaa sitten eurooppalaisten joukosta suuria neroja, filosofeja, kuninkaita, sotapäälliköitä, taiteilijoita, runoilijoita ja verratkaa niitä noihin primitiivisiin ihmisiin. Eikö kehitys ole silmiinpistävä? Paljon luonto on saanut työskennellä, ennenkuin on syntynyt Spinoza, Napoleon, Shakespeare tahi Beethoven.

Mutta Ervast lisäsi: Kehityksen laki on oikeudenmukainen. Jälleensyntymisajatus avaa ihmeellisiä näköaloja. Sehän selvittää, että kaikki onkin oikeudenmukaisesti järjestetty. Ei koskaan tapahdu mitään vääryyttä. Ihminen näyttää mitä on kylvänyt. Eivätkä ihmisen elämänsä aikana tekemät ponnistukset menekään hukkaan, sillä ne kantavat hedelmää seuraavassa elämässä. Kärsimyksetkin ovat siis vain seurausta edellisestä elämästä, sen erehdyksistä ja synneistä. Mikä vapauttava ja suurenmoinen ajatus, ajatteli Ervast!

Hän tunsi itsensä aivan kuin uudella tavalla pelastetuksi. Eihän hänen tarvinnutkaan vuodattaa kyyneleitä

ajatellessaan omia ja toisten kärsimyksiä, sillä tuskat eivät olleet toivottomia, kärsimykset olivat vain salapukuista siunausta, koska ne ovat meidän tilaisuuksiamme maksaa vanhoja velkojamme. Tuollaista valoa saattoi itä luoda lännen pimeyteen.

Oivallettuaan tämän hän hämmästyneenä kysyi: Kuinka on mahdollista, ettei kristinusko puhunut ihmishengen uudelleen ruumiistumisesta, vai puhuiko se?

Nuo teosofit väittivätkin, että kristinuskossakin aluksi oli opetettu jälleensyntymistä. Hän siis ryhtyi tutkimaan Uutta Testamenttia tässä mielessä. Ja tosiaankin, Jeesus sanoillaan ja vertauksissaan selvästi viittasi jälleensyntymiseen. Jeesus esimerkiksi kysyi opetuslapsiltaan: ”Kenen ihmiset sanovat minun olevan?” ja opetuslapset vastasivat: ”Toiset sanovat, että sinä olet Johannes Kastaja, toiset taas, että sinä olet Elias tai joku muu profeetta.” Juutalaiset siis otaksuivat, että Jeesus oli jälleensyntynyt Elias tai joku muu profeetta. Mutta Jeesus ilmoitti, ettei hän ollut mikään noista profetoista. ”Elias on jo tullut” hän sanoi, ja myöhemmin opetuslapset saivat tietää, että Elias oli tullut Johannes Kastajana. Tässä Raamatun kohdassa puhuttiin siis selvästi jälleensyntymisestä.

Ervast sai edelleen tietää, että jälleensyntymisoppi oli ollut yleinen kristinuskon alkuaikoina gnostilaisissa piireissä, ja hän tuli ymmärtämään, että hänellä oli ollut aivan nurinkurinen käsitys kristinuskon alkua ajoista, että se, ensin katolisena kirkkona, oli perin sievästi syntynyt ensimmäisenä helluntaina ja siitä siten suoraan polveutunut aina meidän aikoihimme, eikä muuta tunnustettua kirkkoa ole ollutkaan. Mutta perehtyminen kirkon historiaan osoittikin, että kristinuskon alkuaikoina oli vallinnut suuri hajaannus ja vaihtelu. Oli ollut taistelua opista ja elämästä. Oli monia seurakuntia ja kirkkoja ympäri silloista tunnettua maailmaa, ja kullakin oli oma kristinuskonsa, joka opin puolesta suurestikin saattoi poiketa toisesta. Vasta pitkien aikojen perästä Rooman seurakunta saavutti ylivallan.

Tämä hämmästytti suuresti häntä ja vielä enemmän se, että kristityt papit ja piispat silloin tällöin kokoontuivat kirkolliskokouksiin määrittelemään, mitä piti uskoa ja mitä ei saanut uskoa. Nämä siis vähitellen olivat laatineet ne opinkappaleet, joita nyt nimitettiin kristinuskoksi. Mutta silloinhan kristillinen maailmankatsomus pääosiltaan olikin juuri noitten keskiajan tietämättömien ja uskonkiihkoisten kirkonmiesten työtä.

Ei näinollen ollutkaan niin suuri ihme, että he eräässä kirkolliskokouksessa, Konstantinopolissa vuonna 553 tuomitsivat jälleensyntymisopin vääräksi.

Tarvitsinko enää, huudahtaa Ervast, parempaa todistusta siitä, että jälleensyntymistä oli alkuaan opetettu kristillisissä piireissä, myöskin niissä, jotka eivät olleet gnostilaisia.

Tätä oppia oli alkuseurakunnissa pidetty salaisena eikä siitä puhuttu osaksi siitäkään syystä, että koko maailman oikeastaan uskoi jonkinlaiseen jälleensyntymiseen, kreikkalaiset, intialaiset ja monet juutalaiset. Mutta käsitykset tästä asiasta olivat sangen kirjavat ja puutteelliset. Kristityt taas, jotka Mestariltaan olivat saaneet oikean käsityksen jälleensyntymisestä, opettivat sitä omalla pätevällä tavallaan. Julkisesti he eivät sitä opettaneet siitä syystä, että jokapäiväiset ihmiset eivät olleet tottuneet ajattelemaan filosofisesti, mitä jälleensyntymisopin oikea ymmärtäminen kuitenkin edellytti. Alkuseurakuntien katekumeenit eli uskonkokelaat koulutettiin tuolla älyllisellä ja siveellisellä tavalla. Mutta se, joka ei ollut selvillä ihmisen kaksinaisesta minästä, ei voinut ymmärtää jälleensyntymisen salaperäistä tosiasiaa.

Tästä, pääasiassa Pekka Ervastin omin sanoin esitetystä kuvauksesta, voimme päätellä, että hänelle itselleen oli mitä suurin merkitys sillä seikalla, että hän löysi tuon vapauttavan jälleensyntymisopin itseään tyydyttävällä tavalla myöskin omasta uskonnostaan, kristinuskosta.

Varmaankin olisi noussut uusi ja vaikea ristiriita, jos hänen olisi täytyntä myöntää, että hänen jo lapsuudesta asti omien kokemustensa ansiosta kaikkein merkityksellisimmäksi muodostunut oma kristinusko noitten muitten uskontojen rinnalla ei olisikaan riittänyt tyydyttämään hänen maailmankatsomustaan. Mutta ellemme ota lukuun tuota lyhytaikaista materialismin puuskaa, jollaista sattuu jokaiselle kiihkeälle totuudenetsijälle, voimme sanoa, että Pekka Ervastin ei koskaan ole tarvinnut luopua kristillisestä uskostaan. Tuolta teosofiselta filosofialta hän oli saanut vastaukset niihin kysymyksiin, joita hänen järkensä hänelle asetti, ja hänen älyllinen etsintänsä oli näin päässyt sopuun sen syvän uskonnollisen tunteen ja sisäisen kokemuksen kanssa, joka hänessä eli myötäsyntyneenä.

III. MESTARIN ETSIMINEN

16. Vuorisaarna

Oli luonnollista, että Pekka Ervast nyt teki itselleen uuden kysymyksen: ”Olenko minä itse nyt määrätty olemaan vaan mukana tässä elämässä ja rauhallisesti odottamaan mitä tulee tapahtumaan, vai olisiko olemassa tilaisuutta nopeampaankin kehitykseen?”

Madame Blavatsky kirjoissaan vastasi, että nopeampikin kehitys ihmiselle oli mahdollinen ja hän voi kulkea kuinka nopeasti tahansa tarvitsematta kulkea suuren joukon mukana, Ja Ervast kysyi: ”Millä perusteilla ja minkä nojalla? Mitkä ovat edellytykset?”

Madame Blavatskyn vastaus kuului:

”Ihmiskunnan takana on suuri yhteistajunta. Sille on annettu monenlaisia nimityksiä: Jumala, Maailman-sielu eli Aalaja, Logos, Jumalan Poika, Kristus. Tämä kosminen Kristus on ihmiskunnan takana kaikkien ihmisyksilöidenkin yhteishengessä. Ja tämä henkitajunta eli Kristus on kaikkien uskontojenkin takana niiden yhteisenä runkona, joten uskonnot eivät sattumalta opeta samankaltaisia asioita. Eihän ole olemassa kuin yksi ainoa totuus. Se totuus on ollut olemassa aikojen alusta asti. Se henkitajunta on aina ollut olemassa. Se se myöskin ilmenee ihmisten sisäisenä omanatuntona. Se on se mystillinen Kristus, joka on jokaisen ihmisyksilön Vapahtaja. Ihmisen kehitys ja täydelliseksi tuleminen on juuri siinä, että hän hengessään yhtyy tuohon suureen tajuntaan, joka Jumalana on meidän kaikkien sisäisessä taivaassamme. Kun se tapahtuu, ihminen tulee osalliseksi iankaikkisesta, äärettömästä yhteiselämästä ja sitten tuo jumalallinen yhteistajunta nostaa hänetkin askel askeleelta ylöspäin, puhdistaa, kehittää ja henkevoittaa.

Ihminen ei siis nouse yksistään omin voimin, vaan Kristustajunta, joka on täydellinen, aivan kuin sisästä-päin ’pesee’ hänet puhtaaksi synneistä. Kysymys onkin vain siitä, että ihminen yhtyy tuohon Kristustajuntaan, jossa hän tietämättään kyllä onkin, liikkuu ja elää, niinkuin Paavali sanoi.

Mutta kun ihminen siitä tulee tietoiseksi, hän ottaa Vapahtajan vastaan omaan henkeensä.

Silloin on aivan kuin Jumala hänessä syntyisi ja hän tulisi Jumalan Pojaksi. Silloin hänen on verrattain helppoa kasvaa ja edistyä hyvässä ja luopua itsekkyydestä ja pahasta. Hän on todella ’lunastettu’.”

Tällä tavalla Ervast tunsu saaneensa ratkaisun elämän suuriin kysymyksiin ja hän tiesi nyt, mikä oli elämän tarkoitus.

Mutta kaksikymmenvuotiaan nuorukaisen terävä äly asetti yhä uusia kysymyksiä.

Jos kerran tuo täydellisyyden ihanne on noin korkealla, niin onko minun pakko astua kaikki elämän harha-asteleht löytyäkseen oikean tien? Eikö ole olemassa entuudestaan tunnettua ja varmaa tietä, jota voisi turvallisesti kulkea?

Olen löytänyt Kristuksen tuossa suuressa kosmisessa merkityksessä ja olen myös löytänyt Kristuksen ihmisyksilön Vapahtajana, mutta onko minun nyt jättäytyttävä tuon sisäisen Kristuksen varaan ja turvauttava yksinomaan omantuntoni inspiraatioon?

Taaskin hän löysi vastauksen kysymykseensä noista madame Blavatskyn kirjoituksista. Niissä oli tuo oppi ilmenneestä Logoksesta, joka on jakautunut lukemattomiksi tajuntayksilöiksi, ns. monaadeiksi. Niissä kuvattiin kuinka maapallon ihmiskuntaa oli autettu jumalallisen elämän nimessä. Oli toisista kiertotähdistä tullut viisaita olentoja, jotka saavutettuaan jo ennen täydellisyyden, olivat tulleet antamaan meidän ihmiskunnallemme ensimmäisen viisaususkonnon, perustamaan koulua ja valvomaan ihmiskuntamme henkistä kehitystä. Tämän koulun avulla monet olivat kehittyneet sangen pitkälle henkisesti ja yhdessä noiden muualta tulleitten kanssa he olivat perustaneet ns. salaisen veljeskunnan. Tähän veljeskuntaan - Raamatussammekin puhutaan pyhien yhteydestä - kuuluvat kaikki maan päällä esiintynyt suuret ihmiset.

Ja Pekka Ervast päättää uskontunnustuksensa lausumalla: ”Siihen kuuluu myös oma Jeesuksemme.”

Hänen ratkaistavakseen tuli nyt, ketä tuollaista suurta opettajaa hän lähtisi seuraamaan. Hänen vakaumuksensa mukaan oli monta, jotka kykenivät häntä auttamaan.

Buddhan oppia hän oli paljon tutkinut eikä voinut kieltää sitä, että sen lempeä, nöyrä ja viisas uskonto suuresti miellytti häntä. Kerjäläismunkin yksinkertainen ja vaatimaton elämä oli aina häntä houkutelut.

Mutta sitten hänen järkensä sanoi hänelle, että Jeesus Natsarealainenkin luonnollisesti oli kulkenut tuon tien. Mutta mitkä olivat hänen neuvonsa, joita hän varmaankin oli antanut?

Nuori Ervast katseli kristittyjen elämää ympärillään näissä meidän yhteiskunnissamme, joissa vähän väliä kävimme sotia ja joka päivä teimme paljon syntiä. Ja hän ajatteli: Eikö Jeesus olekaan antanut yksityiskohdaisia neuvoja rakkaudenelämää varten? Hän ihmetteli kuinka ihmiset, jotka nimittivät itseään kristityiksi ja myönsivät, että rakkaus on kristinuskon sisältö, kuitenkin elivät itsekästä elämää maailman hekumassa.

Mutta kuitenkin hänestä tuntui itsestään selvältä, että kristikunnassa elävänä ja kristittynä hän valitsisi opettajakseen Jeesuksen.

Tämän päätöksen ensimmäiseksi käytännölliseksi ratkaisuksi tuli se, että hän eräänä päivänä ollessaan sielullisessa ahdingossa umpimähkään avasi Uuden Testamenttinsa. Häneltähän oli kysytty, miksi hän aikoi tulla, millä ansaita toimeentulonsa maailmassa. Mutta tämä kaikki oli syvästi loukannut hänen sisintään ja hän oli järkeillyt siihen tapaan, että en suinkaan ole maailmassa sitä varten, että tulisin toimeen täällä, söisin, joisin, nukkuisin, menisin naimisiin ja lisäisin sukuani. Sellainen ajatus oli hänelle vastenmielinen. Oli tosin olemassa sellaisia taiteellisia työaloja, jotka häntä viehättivätkin, mutta hän oli niittenkin suhteen päätyynyt ajatukseen, että nekin kaikki ovat tarkoituksettomia, jos niitten tehtävänä ainoastaan oli huvittaa ihmisiä.

Tämmöiset tunnelmat nuorella iällä ovat sangen vakavia, jatkaa Pekka Ervast ja lisää: ”Vaatii todella itsensä voittamista, jos ei riistä henkeä itseltään.”

Tällaisessa raskaassa mielentilassa Ervast tuona kertana avasi Uuden Testamenttinsa ja luki. Hänen silmiinsä sattui jotakin sellaista, mikä aina ennen oli liukunut hänen silmiensä ohi:

”Älkää siis murehtiko sanoen: mitä syömme? tahi: mitä juomme? tahi: millä itsemme vaatetamme? Sillä kaikkea tätä pakanat tavoittelevat. Taivaallinen Isänne kyllä tietää teidän tätä kaikkea tarvitsevan. Vaan etsikää ensin Jumalan valtakuntaa ja hänen vanhurskauttaan, niin tämäkin kaikki sen ohessa teille annetaan.”

”En voinut eikä minun tarvinnut muuta lukea. Jotkut lähteet menivät sisässäni auki, silmäni kyyneltyivät ja minä itkin”, kuvaa Pekka Ervast itse.

”Tuo evankeliumin lause tuli minulle ilmestykseksi. Teosofia, joka oli tuonut minulle kosmillisen Kristuksen, vei minut nyt Jeesuksen luo.”

Ja Pekka Ervast lähti tutkimaan Jeesuksen elämää ja oppia mistään dogmeista välittämättä. Ja tässä hän sanoo saaneensa suurta apua Leo Tolstoilta.

Tolstoi oli vuorisaarnasta löytänyt nuo Jeesuksen viisi käskyä, jotka ovat jääneet niin huomaamattomiksi kristikunnassa.

Älä koskaan vihastu, älä ulkonaisesti äläkä sisäisesti.

Tunsin koko olemukseni riemastuvan, kertoo Ervast. Siinähan nyt oli vahvistus lapsuuteni uskolle ja kokeukselle. Ja P. E. kuvaa tulleen tämän käskyn saatuaan sanoin kuvaamattoman onnelliseksi.

Älä koskaan ole epäpuhdas, ei ajatuksissakaan.

Kokonaisuudessaan käsky tosin kuului: Älä koskaan katso naista himoitaksesi häntä, sillä silloin olet jo tehnyt sydämessäsi aviorikoksen hänen kanssaan.

Sitä käskyä, jatkaa P. E, en kukaties silloin olisi ymmärtänytkään, sillä nuori ihminen ei semmoista ymmärrä kun ei ole ennättänyt tehdä syntiä siinä suhteessa, kaikkein vähimmin aviorikosta, koska ei ole avioliitossa. Mutta Leo Tolstoin selitys avaa tämän ehdottoman puhtaudenkäskyn. Se on erinomaisen käytännöllinen ja selvä nuorelle ihmiselle ja tämä juuri saattaa siitä innostua. Hän juuri asettaa sen ihanteekseen, jota tahtoo seurata. Myöhemmin elämässään kun hän ymmärtää mitä syntisyys sukupuolisessa merkityksessä on, hän myöskin ymmärtää, että avioliittokin on puhdas, ellei ihminen itse sitä saastuta.

Tämä Jeesuksen toinenkin käsky on otettu jokapäiväisestä elämästä ja se opastaa ja näyttää meille mihin meidän on kuljettava.

Kolmas käsky, että meidän ei pidä koskaan vanhoa, vaan puheemme olkoon aina totta, samalla tavalla koskee tulevaisuutta kuin nykyhetkeä ja menneisyyttä.

Jos olemme rehellisiä ihmisiä, emme valehtele puhuessamme nykyisyydestä ja menneisyydestä, kaikkein vähimmin, jos olemme Jeesuksen opetuslapsia.

Mutta Jeesus opettaa tässä, että yhtä tärkeätä kuin meille on pysyä rehellisinä nykyhetken tahi menneisyyden suhteen, yhtä luonnollista on, että olemme sitä myöskin tulevaisuuden suhteen. Se taas merkitsee sitä, että emme voi pyhästi luvata semmoista, josta emme voi tietää, mihin se meidät johtaa.

Neljäs Jeesuksen käsky kuului: Älä vastusta paha! Älä vastusta sitä, joka on paha ja käyttää väkivaltaa, vaan jos joku lyö sinua oikealle poskelle, niin käännä hänelle vasenkin.

Tämä neljäs käsky tuntui minusta, kertoo Pekka Ervast, nuorena hyvin salaperäiseltä. Siinä oli jotakin uutta. Kauan sitä mietiskelin ja minulle selvisi, että paha ei lakkaa maailmasta muuten kuin, että minä ja jokainen muu ihminen lakkaa tekemästä paha. Jos aina kostamme, teemme taas vuorostamme paha. Paha voitetaan ainoastaan hyvällä. Ja mieleeni muistui taas Jean Valjeanin hahmo Victor Hugon romaanista.

Jeesuksen viides käsky: Rakastakaa kaikkia ihmisiä, älkää nimittäkö vieraita kansoja vihollisenne, älkää sulkeko sydäntänne edes persoonallisilta vihamiehiltänne, vaan tehkää heille hyvää, se on ainoa tapa, millä Kristuksen opin mukaan voi ratkaista kansojen hirvittävät ristiriidat. Mutta Jeesus puhui tässäkin etupäässä yksilölle.

Näin Ervast oli ymmärtänyt, että nämä olivat ne viisi käskyä, joita hänen tuli noudattaa elämässään, ja hengessään hän tunsu suurta riemua siitä, että Jeesus Kristus oli tehnyt arvokkaiksi juuri ne asiat, joita maailma hänen ympärillään piti epäkäytännöllisinä.

Se olikin Pekka Ervastille täydellinen ”Umwertung aller Werte”. Elämällä oli siis arvoa!

17. Syvempää tietoa kohti

Ensimmäiseksi tehtäväkseen tämän jälkeen katsoi Pekka Ervast nyt lähteä ns. salatieteellisen tutkimuksen tielle.

Suurella yleisöllä on okkultismista eli salatieteistä kokonaan väärä käsitys. Tavallisesti luullaan niihin kuuluvan sellaisten asioiden kuin henkien manaamisen, alkemian, astrologian, monenlaisten ennustustaitojen, povaamisen ja taikojen kera puuhailemisen, ja okkultismilla on senvuoksi sangen huono kaiku. Ei edes vakavassa mielessä harjoitettu parapsykologinen tiede ole sitä, mitä tässä tarkoitetaan okkultismilla.

Tuo sana kovin harhaanjohtavana olisi siis oikeastaan hylättävä käytännöstä. Mutta kun sitä on kirjallisuudessa niin paljon viljelty, ei sen vaihtaminen toiseen käden käänteessä voi käydä päinsä.

Täytyy kuitenkin ensin tarkoin määritellä mitä Ervast salatieteellisellä eli okkultisella tutkimuksella tarkoittaa. Siihen tarkoitukseen on meillä käytettävissä hänen täysin hyväksymänsä madame Blavatskyn määritelmä, joka kuuluu seuraavasti:

Salatiede tutkii luonnon näkymätöntä maailmaa, henkimaailmaa ja hengen maailmaa. Se tapahtuu aina siveellisillä perusteilla ja sen edellytyksenä on siveellinen kehitys. Mikään muu okkultismi ei ole todellista kuin se, mikä tapahtuu Mestarin johdolla tutkijan ollessa opetuslapsisuhteessa häneen. Salatieteellisessä tutkimuksessa ei siis saa käyttää mediota eikä muuta tutkimusvälinettä kuin omaa itseään. On itsessään kehitettävä sellaisia kykyjä ja aisteja, joitten avulla voi tutkia näkymätöntä maailmaa.

Tästä tutkimuksesta madame Blavatsky sanoo, että se harvoin johtaa tulokseen, ellei ihminen seuraa jotakin viisasta opettajaa.

Tämän kaikenhan nuori Ervast oli käsittänyt. Hän sanoo: ”En ollenkaan ajatellut minkäänlaista okkultismia, minulla oli vaan sammumaton totuudenjano. Mutta kun minulle valkeni, että totuudentietoon saatoin päästä seuraamalla Jeesuksen viittä käskyä, aloinkin tietämättäni täyttää niitä ehtoja, mitkä salatieteilijälle asetettiin. Itse asiassa, ryhtyessäni parhaan kykyne mukaan seuraamaan Kristusta, astuin tielle, jota voimme nimittää salatieteelliseksi.

Se on tuo kaita tie, josta Jeesus puhuu, se joka vie elämään, ahtaasta portista sisään taivasten valtakuntaan. Sillä pyrkijä tulee osalliseksi Pyhästä Hengestä, joka opettaa ’kaiken’.”

Itse asiassa, hän huomauttaa edelleen, olin jo nuoruudestani asti kulkenut tällaista kaitaa tietä, vaikkon sitä siksi tiennyt. Mutta en suinkaan tahtoisi antaa itsestäni semmoista kuvaa kuin olisin jonkinmoisenä ihmelapsena joka kohdassa täydellisesti seurannut Kristusta, mutta joka tapauksessa pyrkimykseni oli tosi, vakava ja ehdoton. En tiennyt koskaan rikkoneeni Jeesuksen käskyjä vastaan, vaan noudatin niitä parhaan kykyne mukaan.

Mutta sen huomion kyllä tein, että nuo Jeesuksen antamat elämänohjeet rakkaudesta, nöyryydestä, vilpittömyydestä, puhtaudesta, rauhallisuudesta jne. nousivat yhä korkeammalle, tulivat yhä saavuttamattomammiksi, mitä enemmän niitä koetti täyttää.

Silloin asenne oli sangen merkillinen, ei tiennyt rikkoneensa käskyjä, mutta ei myöskään koskaan tuntenut täyttäneensä niitä. Jokainen käsky tuli yhä syvemmäksi, korkeammaksi, sisältörikkaammaksi ja laajemmaksi.

Kun perästä päin muistelin tuota nuoruuteni pyrkimystä, hän jatkaa, saatoin panna merkille kaksi aikakautta. Toinen oli ilmeisestikin valmistusaikaa, toinen työtä ja tietoa. Valmistusaikaakin kesti useampia vuosia. Sitä voisi luonnehtia myöskin palvelemisen ajaksi.

18. Suuri kokemus

Kesää viettämään saavuttiin jälleen Hausjärvelle. Puujaassa oli muitakin kesävieraita ja Kartanossa majaili muuan pietarilainen rouva Anna Kilpeläinen tyttärensä Maijan kera. He olivat joskus Sulkavan pitäjämästä muuttaneet keisarikunnan pääkaupunkiin, isä Karl Kustaa Kilpeläinen ja äiti Anna, omaa sukua Karvosenoja. Näyttää siltä, että he olivat siellä hyvin taloudellisesti menestyneet. Vanhin poika Karl käytettiin Haminan kadettikoulussa ja tiedetään hänen palvelleen luutnanttina sotaväessä.

Mutta nyt oli äidin mukana Suomeen saapunut nuori viero Maija tyttö, jonka olemus alusta alkaen suuresti miellytti Pekka Ervastia. Ehkäpä se aiheutui myöskin siitä, että Maija Pekan itsetiedottomassa havainnossa suuresti muistutti sitä mielikuvaa, mikä Pekalla oli jo kauan sitten kuolleesta äidistään. Maijassakin oli jotakin hentoa, sulkeutunutta ja arkaa. Hän oli syntynyt tammikuun 5. päivänä 1881 ja oli siis vielä hyvin nuori. Hän kävi Helsingin suomalaista tyttökoulua ja asui jonkin lukukauden ajan Ervastien perheessä.

Kartanon kesäisessä ympäristössä, monen monissa puuhailuissa, missä Pekka aina oli sieluna, nuorten ystävyys luonnollisestikin lujittui.

Maijan äiti piti paljon nuorista Ervasteista ja hän se sai päähänsä kutsua nämä vierailulle Pietariin, Pekan ja Gerdan.

Heinäkuun alussa lähdettiin. Kyllä riitti katselemista. Kolme kertaa käytiin kesäteatterissa, kerran eläintieteellisessä museossa, kaksi kertaa Tumpakoffin puutarhassa, jossa mm. esitettiin Tolstoin näytelmää ”Pimeyden valta”. Jonakin päivänä käytiin keisarillisessa taideakatemiassa ihailemassa venäläisten mestareitten tauluja ja Oranienbaumissa.

Päiväjärjestys muuttui sellaiseksi, että nukkumaan mentiin vasta kello kahdentoista ja puoli kahden välillä yöllä ja nukuttiin puoleen päivään, sillä venäläisten huvitteluohjelmat esitettiin niin myöhään.

Sillä tavalla nuo suloiset vierailupäivät lensivät aivan liian nopeasti ohi. Gerda kuitenkin taisi tuntea olonsa vähän kuin ”viidenneksi pyöräksi vaunuissa” ja alkoi muistutella kotiinlähdistä. Mutta sellaisissa tilanteisahan nuorten keksimiskyky on miltei rajaton. Pekka riensi ehdottamaan, että Gerdahan voisi matkustaa edellä yksin. Sitten kuitenkin omatunto rupesi kolkuttelemaan ja Pekka katsoi tarpeelliseksi vähän selittää tädeille Gerdan lähtöä. Näin hän kirjoittaa:

”Niin, Maija pieni ei tule enää Helsinkiin tänä syksynä. Hän opiskelee yksityisesti talven ja tulee ehkä ensi syksynä tyttökouluun, luokkaa korkeammalle tietenkin. Löimme täällä viisaat päämme yhteen ja ajat-

telimme, että siten olisi parasta. Sen, mikä meille antoi aiheen tähän muutokseen kerron myöhemmin. Kuitenkaan emme me - Maija ja Pekka - pitkään aikaan saa nähdä toisiamme, ja sen vuoksi minun oli mahdotonta vielä keskeyttää yhdessäoloamme. Täytyy ottaa vaarin onnen lyhyestä silmänräpäyksestä tässä maailmassa! Niin minä jäin ja annoin Gerdan matkustaa . . .

Että täällä on jumalallista, minun ei tarvitse mainita. Ainakin täti Eli havaitsi, kuinka kiintyneitä toisiinsa kaksi ihmistä on.”

Kaiketi edelläolevat sanat ilmaisevat, että tässä oli kysymyksessä vähän enemmän kuin nuorten ystävyys, mutta tuskin sentään kihlaus, sillä Maijahan oli vasta viidentoista ikäinen koulutytty. Mahdollisesti Pekka ei tunnettaan tälle aivan selvästi ole osoittanut. Se lienee ollut tuollaista nuoren ylioppilaan ihastusta, joka häipyä melkein yhtä nopeaan kuin syttyikin.

Joka tapauksessa se oli pieni kesäinen idylli, joka kenties oli varattu koetukseksi nuorelle Pekka Ervastille. Varmaankin hän syyskesällä vakavasti joutui tutkimaan itseään ja tekemään itselleen kysymyksen, oliko maallisen elämän onni hänelle tarpeen, sillä hänhän oli jo lähtenyt kulkemaan erästä toista päämäärää kohti ja eli parhaillaan sitä aikaa, jota hän nimitti valmistusajaksi.

Valmistusaikaan kuului myöskin suuri yksinkertaisuus pukimissa, ruuassa ja kaikessa ulkonaisessa esiintymisessä.

Ihanne köyhyydestä, vapaana ja yksinäisenä, kuin kerjäläismunkkina, joka Fransiscus Assisilaisen tavoin kiersi ympäri maailmaa, se sai hänet valtaansa.

Mutta tuohon aikaan hän hengessään tunsikin velvollisuudekseen palvella isäänsä kotona. Niin oli munkkiajatuksesta luovuttava. Alunperinkin se sentään oli tuntunut hänestä liian suurelta ja ihmeelliseltä.

Sitä odotuksen tilaa oli kestänyt jo kauan. Ja Pekka Ervastissa alkoi jälleen kasvaa tunto siitä, ettei hän mitään tiennytkään. Voiko hän edes varmuudella uskoa kuolemanjälkeiseen elämään?

Jonkin verran psyykkisesti herkkä hän oli ollut jo pienestä pitäen. Olihan hänellä ollut noita kokemuksiaan ja hän oli ollut näkevinään yhtä ja toista. Mutta mikään siitä ei ollut tehnyt niin syvää vaikutusta, että hän olisi tohtinut sanoa itselleen: ”Nyt tiedän!”

Hän määritteli oman ehtonsa seuraavaksi: ”Jos jotakin tietoa saavutan, täytyy sen olla niin ehdotonta ja kumoamatonta, ettei sitä voi epäillä.”

Hän kuvailee edelleen noita valmistusvuosiaan: ”Kuljin ihmeellisessä odotuksessa. Välistä saatoin olla sanomattoman onneton ja epäillä, voiko ihminen ollenkaan saavuttaa mitään tietoa. Sitten taas toivo elähdytti minua siitä, että ratkaisun täytyy tulla. Minullahan oli kokemukseni siitä, että Jeesus ymmärsi ihmistä ihmisenä. Hän oli minua lähellä. Hänen neuvoihinsa saatoin luottaa. Ja hän oli sanonut: Kolkuttavalle avataan.”

Niin nuori Ervast kulki yhtämittäisessä kamppailussa Jumalan kanssa, rukoili lakkaamatta, vaikkei oikeastaan tiennyt, ketä rukoili.

”Anna minun kuolla, anna minun haihtua olemattomiin! Elämäni ei ole minkään arvoista! Maailmassa minulla ei ole mitään tekemistä!” näin hän huudahti.

Sitten sielun ahdistus kärjistyi seuraavantapaiseen ihmettelyyn: ”Mutta olemmeko me ihmiset todellakin

niin hyljättyjä, niin yksinäisiä ja arvottomia olentoja? Tänne me synnymme, täällä me kärsimme, kuoleme, eikä ole mitään järkeä, ei tarkoitusta, ei Jumalaa?”

Hän keskitti kaiken voimansa ajatukseen: ”Nyt minun täytyy saada tietää totuus! Jos Jumala on olemassa, Hänen nyt täytyy ilmoittaa itsensä minulle. Ellei Hän sitä tee, riistän itseltäni hengen.”

Hän oli niin vakava ja synkkä, että omaiset pelkäsivät hänen menettävän järkensä.

Silloin tapahtui jotakin, mikä synnytti hänet uudeksi ihmiseksi. Annamme hänen itsensä kuvata: ”Lokakuun 13 p:nä 1896 keskellä päivää oli aivan kuin sieluntuskani olisivat kärjistyneet huippuunsa. Ne nousivat niin ylimmilleen, että minä hengessäni huutamalla huusin apua elämältä, kun en jaksanut enkä kestänyt kauempaa.

Heittäysin selälleni sohvalle. Silloin äkkiä peittyi sumuun kaikki ympärilläni. Oli aivan kuin synkkä pilvi silmiäni edessä, ja tuntui kuin tuskani olisi siirtynyt itsestäni tuohon pilveen. Ohimennen ajattelin siinä: tuollainenko siis on elämä? Samassa pilvi repeytyi, ikäänkuin salama olisi siihen iskenyt, ja auringon säteet paistoivat kasvoihini lämmittävästi ja kirkkaasti, mutta ei häikäisevästi. Vähitellen tuo ihana valo ympäröi minut joka puolelta, niin että olin kuin valomeressä, ja vihdoinkin se tunki sisään, täytti ja valaisi minut kokonaan, niin että minä itse ja koko olemukseni oli kuin paljasta valoa. Ja samalla auringon takaa ja joka puolelta avaruudesta kuului ääni, joka sanoi: ’Ole hyvässä turvassa, minun poikani, sillä minä rakastan sinua.’ Ja sitten tämä valo haihtui ja laskeusi alas ja meni selkäni sisään ja tuli sieltä ulos niinkuin liekki. Elävänä, liekehtivänä vaahteran lehden muotoisena se nousi ylös korkealle yli pään ja ympäröi minua valollaan. Ja minä nousin sohvalta hämmästyneenä ja katselin ympärilläni, sillä katso, minä olin toinen ihminen.

Vanha elämä oli aivan kuin pyyhkäisty pois. Ja minä panin käteni ristiin rinnalle ja sanoin hiljaa ja harvaan: Ihminen on Jumalan poika. Isä Jumala on olemassa ja hän on kaiken elämän takana. Hän rakastaa, hän rakastaa, ja minä olen hänen poikansa, eikä ole mitään hätää, ei koskaan, ei ole koskaan ollut eikä tule koskaan olemaan. Kaikki tuska ja kärsimys on vain syntymistä uuteen elämään. Kun ihminen syntyy tähän maailmaan, silloin on tuskaa ja vaivaa, ja kun ihminen syntyy henkiseen elämään, siihen tietoisuuteen, että hän on Jumalan poika, täytyy senkin tapahtua tuskalla ja vaivalla, suurella ponnistuksella ja äärettömän helvetin läpi käymällä. Mutta sitten kaikki on rauhaa ja sopusointua ja selvyyttä.”

Niinkuin Ervast itse sanoo, hän oli varhaisimmasta nuoruudestaan asti kulkenut sitä kaitaa tietä, joka johti tuohon salaiseen tietoon, tajuamiseen ja kokemiseen, jota hän nimittää salatieteelliseksi eli okkultiseksi. Sen analysoimiseen tässä tuskin on mahdollisuutta, sillä täytyisi olla vaadittavat edellytykset sillä henkilöllä, joka siihen ryhtyy. Ja mitkä nämä edellytykset ovat, tuskin tiedämme.

Mutta sen panemme merkille, että Pekka Ervast tuon kokemuksensa aikana vakuuttaa olleensa täysin oma itsensä ja että hän niinä hetkinä kokonaan muuttui. Hän tuli tietoiseksi sellaisesta itsestä, joka ennen oli ollut salassa.

Tämänkaltaiset kokemukset eivät suinkaan ole aivan tuntemattomia. Apostolien Teoissa kerrotaan tuosta Paavalin kokemuksesta Damaskon tiellä ja muutenkin niitä tavataan kirjallisuudessa. Amerikkalainen tiedemies William James on niitä tutkinut tieteellisestikin ja esittää niitä kirjassaan ”Uskonnollinen kokemus moninaisuudessaan”.

Ervast itse jatkaa kertomustaan:

”Ja siitä hetkestä lähtien ei rauha voinut kadota sielustani. Tuo merkillinen tila kesti yhtämittaa monta kuukautta ja aiheutti erilaisia ilmiöitä. Muun muassa ymmärsin yhtäkkiä evankeliumeja: niissähän puhuttiin juuri siitä valosta, jossa minä vaelsin. Jeesus sanoi: ’Ylentäkää ihmisen poika’, so. ihmisen korkeampi

tajunta, joka näyttäytyy salaiselle silmällemme ihanana valoilmionä, se se on herätettävä. Kun se on herännyt, silloin ihmiselle alkaa iankaikkinen elämä Uuden Testamentin mukaan. Minä mielestäni ymmärsin tämän kaiken ja Jeesus tuli lähemmäksi kuin veli. Sama 'pimeydestä loistava' valoilmiö se myös teki minut, niinkauan kuin se kesti, henkisesti selvänäköiseksi sillä tavalla, että kun siinä valossa katselin ihmistä, näin mikä se häntä esti 'tulemasta valoon', mikä erityinen heikkous tai vika, puute tai liiallisuus hänen sielusaan."

Myöhemmin Ervast selittää tätä tapahtumaa: "Tuli hetki elämässäni, jota minun täytyy nimittää uudestisyntymiseksi . . . Se on mystillinen tapahtuma, jota on vaikea kuvata ja jota arkailee ja pelkää kuvata, mutta joka on lyhyesti ja sattuvasti kuvattu evankeliumissa. Sama, mikä tapahtui Jeesukselle kun hän meni Johanneksen luo, sama saattaa tapahtua ihmiselle tänä päivänä, jos hän kulkee Kristuksen jäljissä. Se tapahtui minulle. Minä tulin kastetuksi . . ."

"Siinä tapahtui pari seikkaa. Toinen oli se, että minä tunsin olevani Jumalan Poika. Tiesin sillä hetkellä, mikä oli ihmisen salaisuus. Ihminen on aivan toinen olento kuin mitä hän on itsestään otaksunut. Hän on luullut olevansa ruumiillinen ja sielullinen olento, pieni persoonallisuus, jonka sisältö on hänen sielunelämässään, mutta ihminen onkin itse asiassa aivan muuta. Hän on iankaikkinen henki, avaruuksien Isän omasta rakkaudesta syntynyt, singahtanut maailmanjärjen tulesta. Ihminen on Jumalan poika.

Toinen merkillinen kohta, jota en silloin vielä ymmärtänyt, mutta joka liittyi rinnakkaisilmiönä uudestisyntymiseen, oli se, että Jeesus Kristus oli mitä salaperäisimmällä tavalla siinä läsnä. Ei läsnä niinkuin se, joka olisi kasteen toimittanut, eikä myöskään läsnä niinkuin Isä, jonka Pojaksi ihminen julistettiin, vaan niinkuin satumainen, läpituokeva persoonallisuus, joka oli mukana Jumalan Pojan tietoisuudessa."

"Nyt ei pidä ajatella, että minä heti tämän herämykseni jälkeen olisin saavuttanut takaisin teosofisen tasapainoni, jota niin kovasti oli järkytetty.

Ei, tieni oli mutkikkaampi. Herämykseni vei minut Uuden Testamentin ja Jeesuksen luo, ja koska Tolstoi vakuuttavimmin, suuremmalla innolla ja uskolla kuin kukaan muu puhui Jeesuksen ja hänen oppinsa puolesta, oli luonnollista, että koska mielestäni nyt olin tehnyt samanlaisen henkisen kokemuksen ja löytänyt saman totuuden kuin Tolstoi, minä muutenkin elämänymärryksessäni alussa seurasin kokonaan Tolstoita, hyväksyen hänen katsantokantansa yksityiskohtia myöten."

IV ELÄMÄNTEHTÄVÄÄ SUORITTAMAAN

19. Tolstoilaisena

Pekka Ervastin salatieteellinen tutkimus oli siis johdattanut hänet Tolstoin kristillisyyteen.

Itselleen uskollisena hän heti rientää esittämään tätä saavuttamaansa totuutta teosofiystävillään. Ruotsin Teosofisen Seuran ylishteeri, tohtori Gustaf Zander oli yksi niistä, johon hän oli hyvin tutustunut ja tälle itseään paljon vanhemmalle miehelle hän nyt kirjoittaa:

Nyt ymmärrän Jeesuksen sanat: 'tulkaa luokseni te kaikki, jotka olette raskautetut'. Nyt ymmärrän, että hän todella meidät vapauttaa, jokaisen meistä, olkoon hänellä mitä suruja tai huolia tahansa. Itsestämme meidän vain tulee luopua . . .

Isä on minut maailmaan lähettänyt. Hänen tahdostaan olen tänne tullut. Mikä siis minun tehtäväni on? Ei mikään muu, kuin Isän tahdon täyttäminen . . .

Hänen tahtonsa on, että Jumalan valtakunta perustetaan maan päälle; Jumalan valtakunta on rauha ja ilo ihmisten sydämissä, minun omassa ja muitten. Jumalan näkyväinen valtakunta on siinä, missä kaikki ihmiset ovat veljiä, rakastavat toisiaan ja elävät rauhassa keskenään. Minun tulee olla Jumalan näkyväisen ja näkymättömän valtakunnan omistaja, vaikkei kukaan muu sitä olisi. Minun sydämessäni tulee olla Jumalan valtakunta ja minun tulee elää niin, että ihmiset sen näkevät.

Kuinka saatan tämän Isän tahdon täyttää? Kuinka saatan olla kaikkien ihmisten veli ja elää niin, etten herätä pahennusta, vaan rakkautta? Itsestäni en mitään taida, mutta Jumala kaiken taitaa, minun tulee olla Hänen välikappaleensa, antaa Hänen toimia kauttani. Siis minun tulee Jeesuksen neuvojen mukaan aloittaa tästä:

Niinkuin hän ja hänen apostolinsa ja ensimmäiset kristityt en saa olla kenenkään herra - sillä yksi on Herra ja Isä, - vaan kaikkien vertainen ja, jos ensimmäinen tahdon olla, kaikkien palvelija . . .

Jeesus on antanut meille aivan ihanteellisen elämän avaimen, elämän, joka on rakkautta ja totuutta, valoa ja lämpöä syntymästä kuolemaan asti. Isä on rakkaus, itsensä kieltävä rakkaus minussa on Isä.

Pekka Ervastian merkillinen kokemus oli täyttänyt hänen elämänsä kokonaan. Eikä hän saattanut koke-
mustaan kätkeä oman sielunsa salaisiin kammioihin. Hän olikin tottunut aina avomielisesti uskoutumaan omaisilleen. Omaisten kesken olikin aina vallinnut lämmin yhteenkuuluvaisuus, vaikkeivät toiset suinkaan voineet seurata Pekkaa tämän ihmeellisiin maailmoihin.

Niinpä nytkin Pekka heti ensimmäisenä iltana tuon kokemuksensa jälkeen kertoi näille, että ”nyt hän on syntynyt uudesti Jumalan pojaksi ja nähnyt Jumalan.”

Tällainen puhe kerrassaan säikäytti toiset. Isä lausui: ”Kyllä nyt taitaa olla loppu lähellä. Etköhän ole tulemaisillasi hulluksi ylpeydestä, sillä kuinka saattaa ihminen muuten sillä tavalla puhua?” Sisar ja veli katsoivat pitkään ja puhkesivat itkuun.

Mutta kaikki omaisten ajatukset ja puheet kilpistyivät nuolina hänestä pystymättä läpäisemään hänen tunteittensa muuria. Millään tavoin hän ei niistä liikuttunut, enempää kuin itkustakaan, sillä hän oli täynnä suurta ja sanomatonta riemua ja autuutta.

Pekka muistelee myöhemmin: ”Sanoin, että ’näin Jumalan’. Enhän voinut keksiä selvempää määritelmää kokemukselleni, sillä se, mitä näin ja tajusin, oli yhtä merkillistä kuin vaikeasti kuvattavaa. Ehkä se oli kokemus toisenlaisesta dimensionista eli ulottuvaisuudesta, mutta silloin se kuvastui mieleeni jonkinlaisena jumalan näkemisenä. Olin itse aivankuin elävä piste, elävä silmä äärettömässä avaruudessa - ja avaruus oli aina silmieni edessä, ääretön avaruus, joka ulottui rajattomiin ja oli aivan pimeä. Kuitenkin tiesin, että avaruus oli itse elämä, jumalallinen pimeys, jossa minusta lähtevä ja minua ympäröivä valoilmio loisti valkeutena pimeydessä. Ja kun sitten katselin maailmaa, niin oma ruumiini ja muut ihmiset ja koko ympäristö, huonekalut, talot, kaupunki, luonto, kaikki muodostivat ikäänkuin taulun edessäni ja olivat asettuneet aivankuin pinnaksi. Avaruus ulottui useampaan suuntaan, jotavastoin maailma oli ikäänkuin pintana. Se valosilmä, jona tunsin olevani, katseli ulos, niinkuin ikkunasta, tätä pintamaailmaa, ja ainoastaan silloin kun se katseli elävää ihmistä - en tehnyt muiden suhteen havaintoja - pääsi se ihmisen sisään, ja silloin minä tiesin, että hänkin ulottui uuteen salaiseen suuntaan, jossa oli kätkeytyneenä hänen jumalallinen henkensä. Jokaisen ihmisen sisällä, kun pääsin hänen sieluunsa tätä uutta ulottuvaisuutta pitkin, oli pieni valopilkku, mutta tein sen huomion, että se useimmissa loisti heikkona aivan kuin sitä ei olisi ollutkaan, ja näin samalla, mitkä olivat ne sielulliset ominaisuudet, jotka estivät tuota pientä tuikkivaa valoa oikein liekkiin nousemasta.”

Tällaisen kokemuksen tehnyt luonnollisestikin alkaa katsella ympärilleen, olisiko muita ihmisiä, jotka olisivat kokeneet jotakin samanlaista.

Ervastin esikuva ja opettaja tuona aikana oli siis Tolstoi. Tämän oppilaana Arvid Järnefelt jo alkoi saada mainetta. Järnefelt oli julkaissut kirjansa ”Heräämiseni” ja sen luettuaan Pekka Ervast päätteli, että Järnefeltkin oli läpikäynyt samankaltaisen heräämisen kuin hän itsekin, vaikka kirjassa oli sellaistaikin, jota Ervast ei täysin ymmärtänyt.

Erikoisesti hän tunsii vetäymystä Järnefeltin kertomukseen kuinka tämä luopui omasta yläluokkaisuudestaan ja lyöttäytyi ruumiillista työtä tekevien pariin, itsekin ryhtyen tekemään ruumiillista työtä.

Ervast sai kiihkeän halun tavata Järnefeltiä. Mutta hän ei tiennyt tämän osoitetta. Silloin hänen silmiinsä osui muuan Järnefeltin artikkeli Jean Boldtin toimittamassa ”Humanitas” nimisessä aikakauskirjassa. Hän arveli silloin, että Boldt kyllä tietää Järnefeltin osoitteen ja kun isä lisäksi oli maininnut, että Boldtin perhe oli heille vähän sukuakin, päätti nuori mies suunnata askeleensa tuon merkillisen miehen luo.

Boldt asui hyvin pienessä ja yksinkertaisessa huoneessa Nikolainkadun eli nykyisen Snellmaninkadun varrella. Siitä oli vielä siihen aikaan näköala Pohjoissatamaan. Huoneeseen mahtui vain sänky, pöytä ja vanhanmallinen keinutuoli.

Boldt otti Pekan ystävällisesti vastaan ja näkyi heti, että siinä oli mies, joka oli paljon ajatellut ja jossa oli paljon henkeä, mutta ei sentään vastannut hänen silloisia vaatimuksiaan henkisesti uudestisyntyneestä ihmisestä.

Pekka sai tietää, että Järnefelt asui Lohjalla. Lokakuun lopulla hän lähti sinne ja viipyi Järnefeltin luona pari päivää.

Järnefelt rakenteli taloa itselleen. Ervastkin oli ensimmäisenä iltana mukana kivijalan teossa. Toisena päivänä hän kitki rikkaruohoa puutarhapellosta ja sai siinä kätensä rikki. Mutta hän tunsii itsensä onnelliseksi.

Päivä oli syksyinen ja vähän sateinen. Nyt hän oli yhtä luonnon kanssa, hän ajatteli. Tällaista sitten on todellinen elämä, pientä surua ja itkua ulkonaisesti, mutta sisäisesti riemua ja rauhaa.

Arvid Järnefelt teki häneen unohtumattoman vaikutuksen. Ervast näki hänessä ”totisen israeliitan”, jossa ei vilppiä ollut. Myöhemmin se kuva vähän sekoittui kun Järnefelt ei voinut asettua myötätuntoiselle kannalle teosofian suhteen. Kuten tiedetään, vasta tuossa keskenjääneessä romaanissaan ”Lalli”, jonka lopun Järnefelt kuolinvuoteellaan saneli tyttärelleen ja jonka tämä julkaisi, Järnefelt viimeisinä elinvuosinaan sittenkin näyttää omaksuneen jälleensyntymisopin.

Mutta nuori Ervast muisteli suorastaan pyhänä sitä tunnelmaa kun hän yhdessä Järnefeltin kanssa illalla palasi asuntoon. He kävelivät rinnatusten maantiellä Järnefeltin taluttaessa hevosta ja he keskustelivat Jumalasta.

Ikäänkuin loppuponneksi Järnefelt kääntyen Ervastiin oli lausunut hiljaa ja syvää vakaumusta todistavalla äänellä:

”Niin, Jumala on rakkaus, siinä kaikki!”

Järnefelt saattoi häntä kappaleen matkaa junalle ja kysyi:

”Mitä nyt aiotte tehdä? Voittehan jäädä tänne maalle työhön minun luokseni.”

Mutta Ervast huomautti, että hänen sairas isänsä tarvitsee häntä. Hänen on tehtävä jotakin työtä kaupungissa.

”Se on oikein, ihmisen pitää tehdä niinkuin hänen omatuntonsa käskee.”

Ja niin Pekka Ervast palasi kaupunkiin miettien mitä ruumiillista työtä ryhtyisi tekemään. Hänen ihanteensa oli päästä rengiksi maalle ja sitä Järnefeltkin oli pitänyt parhaimpana. Mutta kun hän ei nyt voinut jättää sairasta isäänsä, oli ryhdyttävä opettelemaan jotakin ammattia, jota voisi harjoittaa kaupungissa. Hän oli aina ihannoanut puusepänammattia ja niin hän nyt päätti ruveta puusepäksi.

Koko päiväksi hän ei kuitenkaan voinut jättää sairasta isäänsä, eikä hän myöskään halunnut aivan taitamattomana lähteä hakemaan työtä joltakin puusepäältä. Sentähden hän päätti hankkia alkeisopin veistokoulussa. Taavi Järveläisen veistokoulussa hän sitten vietti monta puolipäivää.

20. ”Salainen oppi”

Ja siinä höyläpenkin ääressä askaroidessa hänen ajatuksensa jälleen alkoivat suuntautua teosofiaan, mikä oli jäänyt aivan taka alalle hänen mielessään.

Ennenpitkää hän huomasi jälleen tekevänsä kysymyksiä itselleen. Niinpä hän veistokoulusta kotiin palatuaan tempaa käsiinsä Blavatskyn ”Salaisen opin”. Oikeastaanhan se oli ollut tämä kirja, joka oli antanut hänelle hänen uuden maailmankatsomuksensa. Teosofia ja teosofinen liike merkitsi hänelle varsin vähän, mutta tämä ihmeellinen jättiläisteos, jota vain keskinkertaisella älyllä varustetun ihmisen lienee turhaa lukea, mutta joka Pekka Ervastin kaltaiselle älynerolle saattoi tarjota mainiota järjen voimistelua, oli mitä kiintoisin ja päästi vilkkaan mielikuvituksen lentoon.

Pekasta tuntui ihanalta lukea mitä siinä puhuttiin maailman luomisesta. Madame Blavatsky hänen mielestään puhui niin salaperäisesti ja kauniisti, mutta samalla syvästi tuosta suuresta pimeydestä, jossa jumalallinen valo, ilmennyksen eli järjen valo, loistaa. Pekka ei voinut olla ajattelemaan omaa kokemustaan. Ja hän syventyi tuohon kirjaan niin, että alkoikin sitä käsittää. Sitten hänessä heräsi ajatus, että olisi kirjoitettava siitä lyhyt helppotajuisempi esitys.

Kun hän sitä suunnitteli, hän teki mielenkiintoisen havainnon: Ihmisellä on sisäinen kyky tajuta totuutta.

Niinpä kun hän teki itselleen kysymyksen: Millä tavalla maailma on syntynyt, hän vain asettui sitä voimakkaasti miettimään, rauhallisesti ja maltillisesti. Hän ajatteli noita luomiseen liittyviä asioita aina, jatkuvasti, työskennellessään veistokoulussa tai istuessaan rauhassa kotonaan, ja päätteli: Näitä asioita täytyy kyetä näkemään, jos ihmisen järki yleensä voi tietoon päästä. Järjen täytyy kyetä vetämään esiin ja nähdä se aivan selvästi.

Tuo ihmeellinen kirja, jota hän yhä tutki, sanoi: Logos on maailman luoja. Mutta se puhui myöskin monista Logoksista ja nimitti Logosta myöskin Logoksien kokonaissummaksi, ja siinä huomautettiin, ettei tuota maailmanjärkeä saanut personoida. Tätä nuori Pekka Ervast nyt mielti.

Ja hän kertoo:

Istuin eräänä päivänä pianon ääressä soittamassa isäni lempikappaleita, mutta ajatukseni liitelivät kaukana Logoksen salaisuudessa. Äkkiä silmäni aukenivat ja katseeni tunkeutui syvälle aurinkokunnan sydänmaihin. Ja siinä silmänräpäyksessä minä ymmärsin ja tiesin mitä Logos oli.

Logos on arvaamattoman korkea olento, meidän aurinkokuntamme korkein. Hänen tajuntansa käsittää ja ikäänkuin syleilee lukemattoman joukon jumalallisia olentoja, joiden keskipiste ja huippu hän on.

Mahtavan mahtava henkimaailman kannalta on se elämänratas, jota me fyysillisesti nimitämme aurinkokunnaksi. Mutta järjelläni ymmärsin myöskin, että avaruus on täynnä näitä aurinkologoksia ja että niiden takana täytyy olla sen erinomaisen suuren salaisuuden, jota tuossa kirjassa nimitettiin ensimmäiseksi yleiseksi Logokseksi ja joka jää yhtä ikuiseksi salaisuudeksi kuin itse avaruuden jumaluuskin.

Mutta maailmankaikkeus olikin joukko ilmenneitä olentoja. Ja siinä arvoituksen ratkaisu onkin. Minä tunsin kuinka minusta itsestäniikin vyöryi ulos eläviä olentoja ja me ihmisetkin itse asiassa loimme maailmaa.

Kaiken takana oleva varmuus on kuin äidinkohtu täynnä syntymisen salaisuuksia. Ja äidinkohdusta loisti yhtäkkiä valo, kuten oli minustakin loistanut, järjen valo, eikä sille mitään muotoa voinut antaa. Sitä ei voinut sanoa persoonalliseksi olennoiksi, sillä ihmisen valominuuden lailla se oli kaiken persoonallisuuden voittanut miljoonia vuosia sitten. Mutta se oli äärettömän korkea itsetajunta, järjenvalo, joka loisti pimeydessä ja vyörytti itsestään ulos kokonaisen maailmankaikkeuden.

Tämän nuori Ervast nyt sanoo ”nähtensä” ja silloin myöskin Salaisen Opin ensimmäinen osa oli hänelle selvinnyt ja hän katsoi kykenevänsä kirjoittamaan siitä.

Tällä tavalla Pekka Ervastin jälleen valtasi halu ryhtyä kirjoittamaan.

Tuo ruumiillinen työntekonsa alkoikin häntä epäilyttää. Voisiko hän sillä itseään elättää? Vasta aikojen perästä hänestä voisi tulla kunnollinen puuseppä. Rengintyöhön maalla hän taas ei pystyisi selkävammansa vuoksi. Mitä varten koko ruumiillinen työ? Sitäkö varten, että ottaisi leivän jonkun toisen suusta? Saisi tyydytysentunteen siitä, että on puhdas olento, joka ei tee kenellekään vääryyttä?

Pois sellainen turhamaisuus, minun on mentävä kotiin kirjoittamaan, hän ajatteli. Järnefelt sitä kenties sanoisi lankeemukseksi. Pekka Ervastille se kuitenkin merkitsi eräässä suhteessa selvyteen pääsemistä.

Niinpä hän kirjoitti yhteenvetonsa ”Salaisesta Opista”, ensin ruotsinkielellä, koska katsoi suomenkielen taitonsa puutteelliseksi, mutta myöhemmin kirjanen julkaistiin suomeksikin.

Tämä kirjoittaminen taas kohotti hänen itsetuntoansa. Hän antoi isänsä lukea käsikirjoituksen. Isä ei paljoakaan välittänyt kirjoituksen sisällöstä, mutta arvosteli sitä vain kirjalliselta kannalta ja sanoi, että se on hyvä kirjoitus ja se olisi saatava painoon. Suuremmat kustantajat kuitenkin palauttivat käsikirjoituksen arvellen, ettei senkaltaiselle asialle löydy harrastajia.

Nuoren kirjailijan tulevaisuus ei siis näyttänyt kovinkaan lupaavalta.

Sairas isäkin menetti lopulta kärsivällisyytensä ja sanoi: ”Kyllä sinun nyt täytyy ajatella tulevaisuuttasi, ei hän tämä käy. Jos sinä et mihinkään oikeaan työhön tahdo ryhtyä, niin on parasta, että lähdet pois kotoa. Et sinä täällä enää mitään tee.”

21. Isän kodista hädettynä

Varsin huomattavia seurauksia oli ollut tuosta nuoren Pekka Ervastin henkisestä kokemuksesta, jota ehkä on nimitettävä tosi mystikon kokemukseksi. Se oli avannut rajattomia maailmoita hänen sielunelämänsä tunnepuolella ja hänen miltei-pä myötäsyttyneenä omaksumansa kristillinen käsityksensä oli muotoutunut ja löytänyt vastakaikua Tolstoin julistuksesta.

Mutta toinenkin sielunelämän kenttä, asioitten ja olevaisen älyllinen pohdiskelu, oli nuorena tutkijassa yhtä olennainen. Madame Blavatskyn nerokas ajattelu oli aina antanut hänelle mitä suurimman viehätys-

sen ja tyydytyksen. Tämä puhtaasti filosofinen järkeily lähensi häntä jatkuvasti teosofeihin. Yllätyksekseen ja hämmästykselle Ervast yhä uudelleen tuli huomaamaan, että Blavatskyn järkeily ei kertaakaan ollut joutunut ristiriitaan hänen kristillisen tunteensa kanssa.

Meidän onkin syytä hieman tarkastella, mitä nuo harvalukuiset Suomen teosofit tälläväläin olivat puuhailleet.

Vuonna 1896 he erään rouva Malmin ja herra John Backmanin aloitteesta olivat laatineet kiertokirjeen Skandinavian teosofisen seurauksen suomalaisille jäsenille ja ehdottaneet teosofisen kirjaston perustamista Helsinkiin. Syksyllä oli Kämpin hotellissa pidetty kokous ja Pekka Ervastkin oli innostunut asiaan. Heti seuraavan vuoden alussa tuo kirjasto avattiinkin Uudenmaankadun 15:ssä.

Pian siitä muodostui noitten uusien aatteitten harrastajien kokouspaikka. Joka päivä sinne kokoonnuttiin, aluksi vain kymmenen, kaksitoista henkeä, keskustelemaan uudesta opista ja kaikki tuntui kovin mielenkiintoiselta ja hauskalta.

Jo saman tammikuun eräänä sunnuntai iltana ylioppilas Silander piti teosofiasta esitelmän. Seuraavana sunnuntaina oli Ervastin vuoro lukea ääneen käsikirjoituksensa ”Salaisesta Opista”. Tällä tavoin Ervast kuin itsestään joutui mukaan tuohon luennoimistyöhön, sillä esitelmöiminen jatkui vuorosunnuntaisin aina toukokuuhun asti.

Mutta jo maaliskuussa 1897, kun Pekalla isänsä kanssa oli ollut puhetta noista harrastuksista, syntyi taaskin erimielisyyttä Pekan tulevaisuudesta. Silloin isä jotenkin jyrkästi oli sanonut: ”Nyt saat lähteä kotoa, ja jos teosofiallasi on jotakin arvoa, niin tule toimeen sillä, kun et muuta tahdo tehdä!” Kaksi professoria oli käynyt isälle valittamassa, ”että menee hukkaan hyvä poika”.

Pekka sanoo arvanneensa, että tuo näennäinen kovuus oli sairaan isän sydämelle raskasta, mutta siinä hän kyllä menetteli viisaasti ajatellen poikansa parasta.

Pekka Ervast joutui nyt maailman todellisuuden eteen. Kohtalo ei sentään asettanut häntä kaikkein pahimpien koettelemusten eteen. Hänen paras toverinsa asui isonlaisessa huoneessa Uudenmaankadun varrella ja oli heti valmis jakamaan asunnon Pekan kanssa. ”Tulee halvemmaksikin, kun on kaksi maksajaa”, hän sanoi.

Ei se valla kaikkien kohtuullistenkaan vaatimusten mukainen huone ollut, siihen kun oli mentävä keittiön ja toisen huoneen kautta, jossa myöskin oli asukkaita. Mutta Pekka ei ymmärtänyt ajatella sellaisia asioita.

Ruokakysymys oli pahempi pulma. Isä ei antanut, eikä Pekka lähtiessään pyytänyt penniäkään. Hän oli kyllä talvella ryhtynyt kirjoittamaan ”Nya Presseniin” ja ”Päivälehteen”, mutta ei vielä ollut käynyt kysymässä, maksettiinko niistä mitään. Myöhemmin hän sen sitten teki eikä unohda kuinka anteliaasti ”Nya Pressenin” päätoimittaja korvasi hänen kirjoituksensa.

Mutta nyt oli kysymys ruokarahoista. Taskussa ei ollut mitään. Mutta eräs vanhempi teosofiystävä, neiti I. H. hänen lainaa pyytäessään pisti hänen kouraansa kahdenkymmenen markan setelin.

Sillä tavalla Ervast toverinsa kera aloitti varsin yksinkertaisen itsenäisen elämänsä. Yksinkertaisesti hän tosin oli elänyt ennenkin.

Nyt noustiin kello seitsemän aamulla. Puoli kahdeksan aikaan vuokraemäntä toi huoneeseen lämmitettyä maitoa, josta nuoret miehet valmistivat kaakaota. Kello kahdeksan toverin piti olla koulussaan ja

silloin Pekka istuutui kirjoituspöytänsä ääreen. Kymmenen aikaan syötiin omena tai appelsiini ja puoli neljän aikaan oli voileipäpäivällinen, jota toisinaan täydensi toverin kotoa maalta saama lanttulaatikko. Illalla olimme liian ylpeät syödäksemme tai juodaksemme mitään, kertoo Ervast hirtehuumorilla. Vain sunnuntaisin, kun nuorukaiset olivat kutsutut Pekan kotiin päivälliselle, he varsinaisesti söivät keitettyä ruokaa. Näin he säilyivät aristokratisen laihoina, mutta muuten hyvissä voimissa, jatkaa hän tuota hieman kolkkoa leikinlaskuaan.

Sillä tavalla eläminen ei tullut kalliiksi. Kolmekymmentä markkaa kuukaudessa, puolet huoneesta ja toinen puoli ruuasta, riitti.

Ja tyydytyksellä Pekka kertoo, ettei I. H:n tarvinnut kauan odottaa, kun hän saattoi maksaa tälle velkansa.

Eräänä kirjastoiltana kamreeri Hellner kertoi Ervastille suositelleensa tätä eräälle herrasmiehelle ruotsintajana. Tämä oli vanha kenraali Sederholm, joka oli kirjoittanut useita kirjoja. Nyt hän tarvitsi jonkun, joka kääntäisi ne ruotsiksi, hän itse kun ei osannut ruotsia hyvin.

Tietenkin Pekka heti suostui, ja niin mentiin yhdessä kenraalin luo.

Tämä vanha sotaherra oli kenraalikuvernöörin jälkeen sotilasarvossa korkein Suomessa. Hän otti tulijat ystävällisesti vastaan. Kenraalin ääni mylvi kuin sotatorvi aivan säikäyttäen Pekan:

”Osaatteko kääntää saksankielestä?” Ja saatuaan myöntävän vastauksen hän toi käsikirjoituksensa. Siihen oli otettava otteet suoraan Max Müllerin teoksista.

Sitten juteltiin muuta kenraalin tarjotessa viiniä. Lähtöä tehtäessä kenraali kysyi, kauanko käännöstyö kestää? Kun Pekka lupasi tuoda osan jo perjantaiamuna kello 10, kenraali hyväksyi sen, mutta katsoi epäillen ja lausui kuitenkin: ”Kyllä se sopii minulle.”

Ervast oli tottunut säntillisyyteen. Perjantaiamuna kello 10 hän oli kenraalin oven takana käännöstyö kädessään.

Kenraali tuli itse avaamaan. ”Ohoo, ohoo!” hän mörähteli, silminnähävästi hyvillään. Siitä hetkestä oli heidän ystävyytensä solmittu.

Ervast muistelee kenraali Sederholmia syvä tietoisena ja paljon kokeneena miehenä, joka nähtävästi oli läpikäynyt saman henkisen heräymyksen kuin hän itsekkin, koska osasi niistä asioista puhua.

Kenraalilla oli oma tapansa esitellä asioita. Hän laati tarkat laskelmat ja piirustukset muinaisajan tunnetuista temppeleistä ja teetti puusepällä niiden pienoismallit. Siinä oli egyptiläinen temppeli, Salomon temppeli, Kreikan Akropolis, roomalainen, intialainen ym. temppeleitä. Niitä ja niitten vertauskuvallista merkitystä hän esitteli vieraalleen. Ja he viettivät monta hetkeä yhdessä, Ervastian kuunnellessa ja ukon innostuneena esitelmöidessä.

Noihin puuveistoksiin kenraali tuhlassa kolmattakymmentätuhatta markkaa senaikuista rahaa ja jälkikäädöksessään määräsi ne valtiolle. Niitä säilytettiin Ateneumissa, josta ne siirrettiin kaupungin museon ullakolle ja sieltä kolme vuotta sitten yliopiston taidehistorialliselle laitokselle.

Huhtikuussa muuan teosofi ilmoitti pitävänsä Uusmaalaisten osakunnan talossa esitelmän. Väkeä saapui siihen kohtalaisesti ja esitelmöitsijä luki esityksensä paperista. Se olikin varsin hyvä, mutta yleisön poistuesssa hän ilmoitti seuraavanakin sunnuntaina puhuvansa jälleensyntymisestä ja lisäsi vielä Ervastian suureksi

hämmästykseksi: Jos joku tahtoo tavata minua kysyäkseni jotakin teosofiasta tai uskonnollisista asioista, hän olisi siellä ja siellä tavattavissa lähipäivien aikana.

Ervastin mielestä se oli kovin uskallettua. Voisihan todellakin joku tulla sielunsa tuskassa. Mitä hän voisi silloin antaa, jos ei itse ole valmis. Sillä hän näki, ettei tämä mies ollut kylliksi kokenut, voidakseen esiintyä toisen henkisenä opettajana.

Ja määräpäivänä oltiin jälleen koolla Uusmaalaisen osakunnan talolla. Sama esitelmöitsijä alkoi nyt puhua vapaasti ilman papereita, ottamatta huomioon, että semmoinen on uhkarohkea yritys tottumattomalle.

Parin kolmen lauseen jälkeen hän jo alkoi takerrella maailman mustetessa silmissä.

Ervast tunsikin hänen tuskansa tarttuvan itseensäkin. Esitelmöitsijä ei ollut riittävästi valmistautunut, vaan oli luottanut liiaksi omiin kykyihinsä ja kirjatietoihinsa. Kukaties miesparka oli kuvitellut, että hyvät henget ja mestarit auttaisivat häntä kun hän kerran tahtoi tehdä heidän työtään.

Mutta lankeemus oli suuri hänen omissa silmissään. Myötätuntoinen yleisö olisi mielellään antanut anteeksi kokemansa pettymyksen, mutta viimeiset voimansa ponnistaen esitelmöitsijä ryhtyi vielä puhumaan: ”Jälleensyntyminen on senkin takia niin suuri oppi, että kun ihminen syntyy monta kertaa maan päälle ja karma johtaa hänen ruumistuksiaan, niin hyvä saa palkkansa ja paha rangaistuksensa. Ajatelkaamme kuinka siveellinen tämä maailman laki on, kun kaikesta hyvästä tulee palkka ja kaikesta pahasta tulee rangaistus ja ihmiset täten oppivat valitsemaan hyvän.”

Kuulijakunta tietenkin ajatteli, että tuollainen hyvä, mikä tehdään palkan toivossa, ei ole minkään arvoista. Ei se ole siveellistä hyvää. Yleisön voimakas ajatus heijastui puhujaankin ja hän ymmärsi sanojensa tyhmyyden ja mykistyi sanattomaksi. Siihen se esitelmä sitten loppuikin ja päättyi kymmenisen minuuttia kestänyt piina.

Tilanne oli hieman vaikea. Mutta sen pelasti professori Viktor Heikel, joka lausui: ”Meitä on tänne nyt kerääntynyt näin paljon asianharrastajia. Ehkäpä voitaisiin ryhtyä keskustelemaan tuosta jälleensyntymisopista ja valita arvoisa esitelmöitsijä puheenjohtajaksi.”

Tämä tahdikas lausunto sai kaikkien hyväksymisen. Ja siitä muodostui vielä sängen hauska ja kiintoisa keskustelutilaisuus. Puheenvuoroja käyttivät mm. kenraalit Sederholm ja Toppelius, toimistopäällikkö Federley ja professori Heikel.

Mutta kokouksen lopulla yleisön jo poistuessa Ervast koki vielä toisenkin yllätyksen. Hänen luokseen tuli lihavahko, punakka herra, silmälasit arvokkaasti nenällä ja ojensi nimikorttinsa esittäytyessään: ”Nimeni on John Albertus. Olen suomalainen, mutta olen kaksitoista vuotta elänyt Amerikassa.” Ervast koetti taistella miehestä uhoavaa vastenmielistä tunnelmaa vastaan.

Mr. Albertus kertoi teosofian Amerikassa olevan suuressa vauhdissa, ja hänellä olisi nyt yksityistä asiaa herra Ervastille, Hän saapuikin sitten pian teosofiseen kirjastoon ja esitti asiansa, joka oli peräti yllättävä. Mr. Albertus kertoi omistavansa plantaashin Keski Amerikassa. Hän ei ollut varaton. Hän oli joihinkin helsinkiläisiin pankkeihinkin tullessaan sijoittanut muutamia tuhansia markkoja.

Nyt hän suunnitteli siirtokunnan perustamista Etelä Amerikkaan, Paraguayhin. Hän oli jo kirjeenvaihdossa tuon valtion lontoolaisen edustajan kanssa ja oli saanutkin tietää, että maata olisi saatavissa erinomaisin ehdoin. Ilmanala oli suotuista, kasvullisuus hyvä. Sinne olisi kaikinpuolin edullista muuttaa sellaisten ihmisten, jotka halusivat pois vanhoista yhteiskunnista ja luoda uusia, ihanteellisia oloja.

Jonkin verran hän saikin Ervastin innostumaan, mutta sitä ei jatkunut pitkälle, sillä tämä ei voittanut

vastenmielisyydentunnettaan Mr. Albertusta kohtaan. Sensijaan hän kielitaidollaan saattoi tehdä Mr. Albertukselle pieniä palveluksia.

Eräänä kesäisenä iltana Mr. Albertus tuli Ervastin luokse ja alkoi puhua oikein sydämensä kyllyydestä.

Tuolla uudella yhteiskunnalla tulisi olla henkinen pohja ja voimakas henkinen edustus. Veljeskunta ei onnistu, jos se rakennetaan aineelliselle perustalle ilman uskontoa. Epäilemättä hän oli oikeassa sekä psykologisesti että poliittisesti.

Mutta sitten hän jatkoi:

Toivon, että autatte minua. Perustamme tuon uuden yhteiskunnan, Tres Naciones, sosialististen ja veljellisteosofisten periaatteiden pohjalle.

Minä olen sen ulkonainen pää, sen valtiollinen johtaja eli presidentti. Teistä voisi tulla sen henkinen johtaja, sen piispa eli paavi. Olen koko ajan nähnyt päältäanne, että olette kuin luotu ihmisiä henkisesti johtamaan ja kurissa pitämään. Teistä tulisi erinomainen uuden maan ja kansan profeetta. Miksi ette tahtoisi auttaa ihmisiä olemalla heidän profeettansa? Teidän tulee luoda uusi uskonto. Ajatelkaa esimerkiksi amerikkalaista profeetta Smithiä, joka perusti mormoonien seurakunnan. Niinhän mekin voisimme tehdä. Valitsemme parhaimmat otteet maailman pyhistä kirjoista ja muodostamme niistä uuden pyhän kirjan, jonka nojaan voimme rakentaa uuden teosofisen uskonnon, ja sitten julistamme: Tässä on Jumalan profeetta, joka on saanut uuden jumalallisen ilmestyksen! Voisimmehan löytää raamattumme jonkin puun juurelta ja niinkuin Smith, voisimme löytää silmälasit, jotka avaavat silmät, niin, vaikka kultasankaiset. Pyhän kirjan voisimme kirjoittaa pergamentille salaperäisillä kirjaimilla. Älkää pelätkö, etteivät ihmiset uskoisi! Ajatelkaa mikä kunnia teille tulee, kun teidät nostetaan jumalan edustajaksi maan päällä.

Nyt moni varmaankin otaksuu, ettei Pekka Ervastin itsehillintäkyky kestä tällaista julkeutta, vaan räjähdys tulee.

Kuinkahan Pekka Ervast menetteli?

Hän kertoo itse: ”Minä kuuntelin hänen puhettaan, kuuntelin hyvin hiljaa ja tarkkaan. Hän innostui puhumaan yhä selvemmin ja selvemmin, niin että minä lyyhistyin aivan mitättömäksi hengessäni ja ajattelin: olenko maan päällä vai maan alla? Hän ei ollenkaan huomannut sieluntilaani, vaan jatkoi puhettaan yhä innostuneemmin. Vasta kun hän oli lopettanut, nousin istuvaltani ja lausuin:

Minun täytyy sanoa nyt, että meillä ei enää voi olla mitään tekemistä toistemme kanssa. Kaikki minun ajatukseni uskonnosta ja totuudesta käyvät niin peräti toiseen suuntaan, etten voi sanoa mitään muuta kaikesta mitä olette puhunut, kuin että se on humbuugia, jonka tähden minun täytyy pyytää, että Mr. Albertus lähtee.”

Ja Mr. Albertus lähti.

Tämä on riemastuttavan humoristinen kertomus ja ennenkaikkea näyte kuinka todella herrasmies, siivistynyt, äärimmäisen hienotunteinen mies, huolimatta siitä, että hänen edessään oli, varmaankin häntä suuresti kuohuttava, uskonnollinen keinottelija, osaa viskata tämän uloskin, tahdikkaasti ja ylhäisesti.

Nämä kaksi tapahtumaa antoivat varmaankin nuorelle Ervastille vastaisen varalle hyvän varoituksen luuloteltua henkistä itsetuntoa ja myöskin todellista humbuugia vastaan, mikä oli hänelle sitäkin enemmän tarpeen kun hän aina oli valmis ajattelemaan toisesta ihmisestä vain hyvää.

Mutta Ervast oli kuin olosuhteitten johdattamana, mihin ei vähimmin vaikuttanut tuo siirtyminen kotoa pois, joutunut noitten muutamien teosofiaa harrastavien ihmisten pariin. Tätä ei varmaankaan ole ymmärrettävä niin, että nämä ihmiset olisivat olleet sangen lähellä hänen omaa ajatustapaansa. Muistakaamme hänen mystillistä kokemustaan lokakuussa 1896 ja hänen tekemäänsä löytöä tolstoilaisesta kristillisyydestä, joka, ihme kylläkin, tapahtui madame Blavatskyn kirjoitusten avulla.

Nuo teosofian harrastajat sensijaan olivat monet tunteneet voimakasta vetoa itämaiseen buddhalaisuuteen ja samalla loitontuneet kristinuskosta, mikä ilmiö teosofien keskuudessa on myöhemminkin havaittavissa.

Mikä seikka siis kuitenkin johdatti Ervastin heidän luokseen? Epäilemättä se oli tuo maailmanselitys, jota hän turhaan oli hakenut kirkollisesta kristillisyydestä. Oppi iankaikkisesta kadotuksesta on se, mikä hänenlaisensa rehellisen etsijän ennenpitkää asettaa mitä jyrkimpään ristiriitaan länsimaisen kristillisyyden kanssa.

Mutta Ervastilla oli ollut tuo herämyksensä eli henkinen uudestisyntymisensä ja sillä oli omat rajoitussensakin. Hän kertoo siitä itse:

”Ihminen kokee henkeä eli Jumalaa, korkeampaa Itseen, voimakkainta, pyhintä ja ylevintä, mitä hänen sisimmässään on ja mikä samalla on koko tämän maailmankaikkeuden takana. Se on samalla kuin korkea ylimaallinen tuomari. Elämä sinänsä on pyhä tullessaan ihmisessä eläväksi. Ja tämä elämän pyhyys on maailman tuomari, hänenkin tuomarinsa. Silloin hän tekee merkillisen havainnon: Tullessaan osalliseksi jumalallisesta tajunnasta sen puhjettua hänessä, hänkin on ehdottomasti pyhä. Hän ei ymmärrä itsekkyyttä, ei tiedä synnistä, heikkoudesta, taisteluista tahi ristiriidoista. Hänessä on vain voitonriemua ja pyhää täydellisyyttä. Jos hän nyt jatkuvasti vaeltaisi tässä tajunnassaan, hän ei itse asiassa enää tulisikaan toimeen tässä maailmassa, vaan hänen olisi päästävä toisenlaisiin olosuhteisiin voidakseen jotakin kokea. Maan päällä hän olisi vieras vaeltaja, joka ei ymmärtäisi ihmisiä heidän persoonallisessa elämässään, ei olisi tunkeutunut ihmissielun syviin sokkeloihin ja nähnyt mitä niissä piilee. Jotkut ihmiset ovat jääneetkin tähän tilaan ja heistä on silloin tullut synkkiä tuomareita. He ovat syventyneet vain yhteen puoleen, jumalallisen täydellisyyden näkemiseen, mutta juosseet pelästyneinä pakoon niin omaa itseään kuin muita ihmisiä.

Heidän katseensa ovat kiintyneet ainoastaan estoihin ja siten he ovat tulleet ihmisille esteiksi, niin etteivät nämä ole voineet uudestisyntyä hengessään. Heidän puheensa muodostuu nuhdesaarnaksi muistuttaen ihmisiä heidän huonoudestaan. Kristinuskossa tällaiset heränneet voivat hyväksyä helvetin ja ikuisen kadotuksen opin, koska heidän mielestään ihmiset, jotka eivät ponnistele herätäkseen jumaltietoisuuteen, ovat aivan kuin kadotuksessa jo nyt. Ja kuolemassa he menettävät sitten viimeisenkin mahdollisuutensa turvautua Jumalan armoon.

Omasta puolestani olin siinä onnellisessa asemassa, etten tyytynyt tuohon yhteen kokemukseen. Kysyin itseltäni, oliko mahdollista, että elämä olisi tähän ainoaan mysteerioon supistunut. Silloin ei todella ollut tarpeen kuin yksi ihmiselämä?”

Tuo lokakuussa tapahtunut käännekohta oli synnyttänyt hänet sisäisesti uudestaan ja pyyhkäissyt sielusta viimeisenkin epätietoisuuden ja epävarmuuden ihmiselämän henkisestä merkityksestä ja päämaalista ja se oli saattanut hänet, kuten hän itse sanoo, Kristuksen jalkain juureen.

Jos madame Blavatsky oli tehnyt hänestä yleismaailmallisen teosofin, joka osasi rakastaa kaikkia uskontoja, niin tuo mystillinen kokemus, johon Leo Tolstoin neuvoma evankeliumien tutkiminen oli hänet vienyt, oli tehnyt, jälleen hänen omien sanojensa mukaan, hänet rosenkreutsiläiseksi sanan kristillisessä merkityksessä. Sillä uudestisyntyminen on muuta kuin järjen vakaumusta.

Olisi saattanut luulla, että Ervast, löydettyään Kristuksen elävänä todellisuutena, olisi hylännyt teosofian, jonka ylen moninaiset opit hänellekin yhä olivat pelkkää teoriaa.

”Hetkeksi horjahdinkin”, tunnustaa Ervast. ”Kun sydämeni oli auennut elämälle, ajattelin, - mitä hyötyä minulla enää oli teorioista? Mutta hetkeksi vain, sillä mieleeni muistui kohta, mitä madame Blavatsky oli opettanut, nimittäin, että nuo ’teoriat’ jälleensyntymisestä, kuolemantakaisesta elämästä jne. eivät olleet mitään haaveita, vaan käsinkosketeltavia todellisuuksia. Sentähden en hylännyt teosofisia oppeja, vaan uskoin ne järjessäni tosiksi, vaikken niitten todenperäisyyttä vielä ollut kokenut.”

22. Oliko madame Blavatsky ”pakana”?

Aivan johdonmukaisesti muodostui nyt Ervastille välttämättömyydeksi päästä selvyYTEEN madame Blavatskysta. Hänen henkensä oli ollut niin lähellä Ervastia. Oliko hänen nyt etäännyttävä madame Blavatskysta?

Ja Ervast huudahti sielussaan: ”Sano minulle, ymmärrätkö minun kokemustani? Oletko sinä kokenut Kristuksen tavalla Isän läsnäoloa? Oletko sinä syntynyt uudesti? Ymmärrätkö sinä Leo Tolstoita?”

Kauan ei mennytkään, kertoo Ervast, ennenkuin tiesin mille kannalle madame Blavatsky oli asettunut suuren maanmiehensä suhteen.

Täydellä ymmärtämyksellä madame Blavatsky puhui ja suurella kunnioituksella sekä Tolstoista että mystillisestä valosta ja osoitti ja todisti tietävänsä asiasta ainakin yhtä paljon kuin Tolstoi, mutta luultavasti enemmänkin.

Eikä Uusi Testamentti ollut madame Blavatskylle tuntematon kirja. Hän ei ollut pakana, joka pelkäsi kristinuskon suuria totuuksia, hän ei kieltänyt Kristusta, eikä karttanut Jeesuksen sanoja. Päinvastoin! Mutta samoin kuin Tolstoi hän teki jyrkän eron ”kristinuskon” ja Jeesuksen todellisen opin välillä.

Näin esimerkiksi madame Blavatsky kirjoitti:

”Tahdotteko halventaa ja pilkata vuorisaarnaa sentähden, että teidän yhteiskunnalliset, valtiolliset, vieläpä kirkolliset lakinne tähän asti eivät ole kyenneet toteuttamaan sen määräyksiä niiden hengen mukaisesti, eipä edes niiden kuolleen kirjaimen mukaisesti? Lakkauttakaa valanteko oikeuslaitoksessa, eduskunnassa, sotaväessä ja kaikkialla ja tehkää niinkuin kveekarit, jos tahdotte nimittää itseänne kristityiksi. Lakkauttakaa itse tuomioistuimet, sillä jos tahdotte seurata Kristuksen käskyjä, niin teidän täytyy antaa ’ihokkaanne sille, joka teiltä anoo viittaa’ ja ’kääntää vasen poski sille, joka teitä lyö oikealle’. ’Älkää tehkö vastarintaa sille, joka on paha, rakastakaa vihollisianne, siunatkaa niitä, jotka teitä sadattelevat, tehkää niille hyvää jotka teitä vihaavat, sillä ’joka purkaa yhden näistä pienemmistä käskyistä ja sillä lailla opettaa ihmisiä, hän on sanottava pienemmäksi taivasten valtakunnassa’, ja ’joka sanoo veljellensä: sinä kelvoton, on ansainnut joutua helvetin tuleen.’”

Näin madame Blavatsky jatkaa vuorisaarnaa ja lausuu sitten:

”Ja sanonpa, että monet, jotka eivät usko Kristuksen jumaluuteen - kuten kreivi Leo Tolstoi ja monet teosofit - toteuttavat vuorisaarnan jaloja ja yleismaailmallisia käskyjä kirjaimellisesti.”

Sitten Ervast lausuu: ”Täten tutkimukseni päivän selvästi näyttivät minulle, minkä hengen lapsi madame

Blavatsky oli. Hän ei pöyhkeilyt kristityn nimellä. Hän tyytyi olemaan toisten silmissä 'itämaalainen pakana', hyvin tietäen, että Jeesus Kristuskin oli itämaalainen ja ehkäpä pakanakin kristillisten uskovaisten mielestä, koska he niin vähän arvoa antoivat hänen opetuksilleen ja käskyilleen. Mutta hengessään hän oli yhtä Kristuksen hengen kanssa ja elämäntyössään hän seurasi Jeesuksen jälkiä.”

Ja Ervast toteaa edelleen:

”Päivä päivältä kasvoi riemuni ja rakkauteni. Sydämeni ei ollut erehtynyt. Ensi hetkestä se tunsu luottamusta madame Blavatskya kohtaan, ja vaikka 'paha maailma' kuinka oli koettanut hämmentää uskoani ja todistella rakkauteni ja luottamukseni kohdetta vääräksi ja valheelliseksi profeetaksi, petolliseksi ja riettaaksi ihmiseksi, huonoksi ja kelvottomaksi olennoksi, ei sydämeni häntä puolustaessa enää seisonut yksin. Se oli saanut avukseen henkisen kokemuksen kumoamattoman tuen.”

Näin oli Pekka Ervast siis saanut selvyyden madame Blavatskysta. Hän oli asettanut tämän kriteerion eteen. Ja se kriterio oli Kristus, niinkuin aina hänen ratkaistessaan kaikkein suurimpia elämänkysymyksiä.

Hän oli tullut siihen, että hän kristillisessä uskossaan oli omaksunut jälleensyntymisopin ja uskoikin siihen. Hän uskoi myöskin syysuhteen eli ns. karman lakiin, jonka mukaan ne sielulliset ja kohtalolliset voimat, jotka ilmenevät määrätyn ihmisen elämässä, jäävät olemaan kuoleman jälkeenkin ja muodostavat jonkinlaisen syyn, josta vastaisuudessa oli oleva seuraus. Niitä buddhalaiset nimittävät skandhoiksi. Mutta näitä skandhoja yhdistävä tajunta sensijaan lakkaa kuolemassa ja ne jäävät vain jonkinlaisina väreilyinä kulkemaan eteenpäin, kunnes ne taas kohtaavat toisensa ja synnyttävät uuden ihmisen, jolla ei ole mitään tekemistä tuon ennen eläneen ihmisen kanssa, eikä siis ole olemassakaan sielua, joka siirtyisi persoonallisuudesta toiseen. Näin selitettiin. Itse Buddhakaan ei ollut tahtonut vastata tähän kysymykseen, kai peläten sanojensa vääristelyjä.

Ja Ervastkin oli tässä uuden probleeman edessä. Oliko ihminen yksilöllisesti kuolematon? Sitä hän ajatteli ja tutki. Teosofia tosin esitti oppia kuolemanjälkeisestä elämästä toisenlaisessa ruumiissa, jota se nimitti astraaliruumiiksi, mutta Ervastilla ei ollut siitä ruumiista mitään tietoa.

23. Uusia kokemuksia

Mutta jospa pääsisi siitä tietoon! Jospa saisikin tietoa kuolemanjälkeisestä elämästä! Olisikohan se mahdollista?

Ja Ervast kertoo edelleen:

Olin tietämättäni tullut auttaneeksi luontoa, sillä jo vuodesta 1895 lähtien olin tullut ankaraksi kasvissyöjäksi. Kesällä 1897 liityin Teosofisen seuran esoteeriseen osastoon ja sillä tavoin jouduin yhteyteen sellaisten ihmisten kanssa, jotka harjoittivat ns. mietiskelyä ja joilla saattoi olla henkisiä ja psyykkisiä kokemuksia.

Vaikutus tuntui aluksi unielämässä, joka sitä ennen oli ollut melkein tyhjää. Tavallisesti hän ei nähnyt unia. Mutta nyt kun hän heräsi, hänellä oli mitä ihmeellisimpiä muistoja unitilastaan, mutta ei hän niille mitään merkitystä antanut.

Näihin aikoihin hän lueskeli mystikoitten teoksia, ja niitä oli paljon ja monen kielisiä: Plato, Jakob Böhme, Giordano Bruno, Paracelsus, Agrippa, Tauler, Suso, Eckhart, Swedenborg ja monia muita. Lukemansa johdosta hän pani merkille, että tällaiset henkilöt antoivat arvoa unielämälle.

Niinpä hän alkoi tutkia omaa unielämäänsä, mutta ei kuitenkaan päässyt sanottaviin tuloksiin. Sen hän vaan pani merkille, että toisinaan unet olivat merkillisen eläviä, mutta mitään järjellistä todistusta ei ollut siitä, että ne mitään olisivat merkinneet.

Mutta sitten hän rupesi näkemään unia, joita hänen täytyi pitää profeetallisina, ja hänen mielenkiintonsa heräsi uudelleen. Ne koskivat tosin vain mitättömiä jokapäiväisiä asioita, mutta ne olivat kiinnostavia sen tähden, että ne olivat tarkistettavissa. Kerrottakoon tässä vain yksi tapaus:

Kesällä 1898 Pekka Ervast oli muutamien ystäviensä kanssa maalla, mutta yksi heidän yhteinen ystävänsä R. oli muualla omaistensa luona. Eräänä iltana he saivat päähänsä lähteä tätä tervehtimään ja Pekka kirjoitti vielä samana iltana kirjeen kysyen, voisivatko he tulla. Samana yönä Pekka näki unen, jonka aamulla heti kertoi toisillekin. Ja se oli seuraava: Pekka tuli taloon, jossa tuo R. asui ja tämä astui kuistilla vastaan ja he nousivat yläkertaan vinttihuoneeseen. Tässäkö asut? kysyi Pekka. Meillä oli juuri aikomus tulla sinua tapaamaan. Mitäs sanot siitä? Kuulehan, en voi ottaa teitä vastaan, lausui toveri. Te ette kuitenkaan pääsisi täältä pois, ettekä voi olla täällä yötäkään, sillä täällä on muita vieraita, jotka asuvat minun huoneessani. Myöhemmin kesällä käyn teidän luonanne.

Tällainen oli tuo unen sisältö ja jännittyneenä Pekka tovereineen odotti vastausta R:lta. Kun se jonkun päivän perästä saapui, sisälsi se sanasta sanaan saman asian, minkä Pekka oli jo unessa saanut tietää. Lisäyksenä oli vielä, että R:n vanhemmat ovat kaikkea teosofiaa vastaan, eikä hän senvuoksi voi kutsua heitä sinne.

Pekka Ervastin psyykkisyys herkistyi toisellakin tavalla. Välistä hän päivälläkin näki näkyjä, jotka nekin koskivat vain aivan tavallista jokapäiväistä elämää. Kerrottakoon sellaisestakin yksi esimerkki:

Pekka Ervast oli vuonna 1897 julkaissut ”Teosofisk Uppslagsbok” nimisen sanakirjan. Kesällä 1898 hän oli lähtenyt maalle ennen muita perheenjäseniä ja oli eräänä päivänä istahtanut lukemaan W. Kingslandin kirjaa ”The Mystic Quest”. Kesken lukemisen häviää teksti ja sijaan tulee Ruotsista tullut kirje, jonka sisältöä hän nyt uteliaana tutkii. Kirjeen sisältö kuuluu seuraavaan tapaan: ’Meillä on täten ilo tilata 50 kappaletta kirjaanne ”Teosofisk Uppslagsbok” ja pyydämme lähettämään ne heti osoitteella Teosofisk Centralbyrån, Stockholm’. Heti luettuaan Pekka Ervast oli valmis lähettämään kirjat Ruotsiin, mutta muisti sitten, ettei hänellä niitä ollutkaan mukanaan maalla. Kirjoitan siis veljelleni, hän ajatteli, että tämä lähettää nuo kappaleet Ruotsiin. Mutta, herranen aika! Eihän tässä kirjettä ollutkaan. Minähän olin vain lukemassa tätä kirjaa.

Mutta muutaman tunnin kuluttua postista tulikin sellainen kirje ja aivan samalla tavalla hän silloinkin ajatteli: Minun täytyy kirjoittaa veljelleni, ja niin hän tekikin.

Sen verran nämä kokemukset muuttivat häntä, että kaikkalainen halu olla ”Jumalan sotatorvena” katosi. Hän ei enää tahtonut arvostella, moittia eikä tuomita.

Pekka Ervast lausui: ”Tunsin, että minulla oli liian vähän tietoa puhuakseni. Enemmän tietoa täytyy Sinun minulle antaa, Jumalani, jos tahdot, että minä sinun totuutesi puolesta työskentelisin.”

Ja tuo hänen rukouksensa tuli kuulluksi.

Eräänä tammikuun iltana vuonna 1898 hän mietiskeli kuoleman kysymystä.

Hän sanoi sisäiselle jumalalleen: ”Sinä olet sielulleni antanut iankaikkisen rauhan, mutta vielä et ole lähessään näyttänyt minulle koko totuutta. Kuoleman salaisuutta, mestarien olemassaoloa et ole minulle ratkaissut, ja kuitenkin ymmärrät, että jos ihminen tahtoo olla rehellinen totuuden etsijä ja totuuden tietäjä, hän ei koskaan saa tyytyä siihen, mitä hänelle on annettu, vaan aina pyytää enemmän. En siis voi tyytyä siihen, minkä jo olet minulle ilmoittanut, vaan sinun täytyy antaa minun nähdä enemmän.”

Ja sitten hän kertoo:

”Mietiskellessäni kadotin äkkiä tajuntani ja heräsin siihen, että seisoin ulkopuolella ruumistani. Fyysillinen oli tuolla vuoteella, jossa olin istunut, mutta minä itse olin toisessa ruumiissa ja toisessa olotilassa, jonka ihanuutta en voi sanoin kuvata. Olin iloinen, kevyt, ja lähdin kulkemaan pois ruumiini luota toiseen maailmaan ja tapasin siellä Mestarin.

Yksityiskohtaisesti en tätä kohtausta enkä kokemuksiani näkymättömässä maailmassa tahdo kuvata. Sen vain toistan, että nyt olin saanut kouriintuntuvan tiedon tuosta toisesta maailmasta ja sen olennoista”.

”Sen havainnon tein”, kertoo Pekka Ervast, ”että kun ihminen vapautuu fyysillisestä ruumiista ja siirtyy sen ulkopuolelle toiseen ruumiiseen, hän on toinen olento, jolla on laajempi tietoisuus. Hän on paljon kirkkaampi ja ihanampi kuin tuo hänen jokapäiväinen persoonallisuutensa, puettu hääväatteisiin, niinkuin sanotaan, ja jollei hän noihin ’valkeisiin vaatteisiin’ ole puettu, hän ei voikaan astua siihen elämään, jossa ovat nuo Mestarit ja heidän opetuslapsensa. Ja hän kysyy, kuten minäkin silloin kysyin, silloin kun ensi kerran olin ’ulkona’, kuinka ruumis fyysisessä maailmassa voi tätä kantaa, ja vastaa: tietysti vain unohtamalla asiat.

Mutta siinä olotilassa tiesin itsestäni, että olin ennen monta kertaa ollut maailmassa ja olin kauan ollut vapaa, mutta aina olin sen unohtanut. Nyt se ihmeellinen oli tapahtunut: muistin. En enää unohtanut tuota kokemustani, vaan muistin!

En mielelläni olisi tahtonut palata ruumiiseeni, mutta Mestari sanoi: nyt sinun täytyy lähteä, ja minä tunsin niinkuin etäällä olevassa ruumiissani olisi ollut vetovoima, joka veti puoleensa kuin pyörre ja olin vähällä menettää tajuntani, mutta tällä kertaa selvisin onnellisesti ja tajuntani säilyi, kunnes yhtäkkiä huomasin olevani ruumiissani ja muistin kaiken.

En voinut muuta kuin vaipua siunaukseen ja kiitokseen laskeutuessani vuoteeseen. Nythän tiesin, minun ei tarvinnut enää epäillä. Arvoitus oli ratkaistu. Ihminen on kuolematon.”

24. Teosofien suuntariitoja

Tämänkin vuoden 1898 kesää vietettiin vanhassa tutussa paikassa Hausjärven Puujaassa. Pekka työskentelee nykyään ahkerasti ja on vain vähän kirjeenvaihdossa sukulaistensa kanssa. Jo näihin aikoihin hänen ollessaan vain kaksikymmentäkaksivuotias, oli ankara reumatismi alkanut vaivata häntä ja häntä hierotaan jo säännöllisesti, ja hän etsii lievitystä mummojen yrttikylvyistä.

Vanha lapsuudenystävä Ossi Sirénkin on tullut tervehtimään ja kun Pekka kirjoittaa suomenkielistä kirjaansa, pitää Ossi kelpo moraalisaarnan hänelle: ”Onko asianmukaista tulla maalle ja työskennellä itsensä kuoliaaksi istumalla tuolissa kiinni! Niin, Pekkahan on naurettava! Kaupungissa hän yhtämittaa ajattelee: Päästäppä maalle lepäämään! Ja nyt hän kenties puhelee itselleen: Kun päästään takaisin kaupunkiin, niin otetaan pieni loma!”

Ja tuosta saarnasta oli se vaikutus, että iltapäivätyö lopetettiin ja sinä aikana tehtiin kilometrejä pitkiä kävelyretkiä yli vuorten ja mäkien ja ja taidossa hypätä puunrunkojen ja kivien yli osoittautui tuo filosoofimme kaikkein etevimmäksi.

Ja Pekka lankeaa tuohon vanhaan huumoriinsa kertoen:

”Niin, täällähän asuu muuan herrasväki Floman kaksine naimaikäisine tyttärineen kuuden veneensä kera, mutta vielä ei kukaan meistä miehenpuolista ole kosinut. Asia ehkä riippuu siitäkin, että emme vielä ole tuttuja. Mitä Sigrid K:dtiin tulee, niin hän on aivan liian vanha heila, niin ettei tarvitse takoa kokoon rakkaudentunnustuksia hänelle. Ja niin kokonaisuutena ottaen olemme olleet aika rauhoitettuja.”

Tässä kirjeessä Pekka edelleen kertoo aikovansa pistäytyä Vihdissä tervehtimässä muutamia teosofeja ja ehkä johtamassa jonkun kokouksen ja juhannuksena hän käy vanhan ystävänsä Robert Brotheruksen luona. Tämä viimeksimainittu aikomus ilmeisesti jäi toteuttamatta, sillä Robert Brotherus lienee ollut juuri se ystävä, josta edelläkerrotussa unennäössä on mainittu.

Yhä humoristiseen tapaan Pekka jatkaa: ”Ja sitten tänne Puujaahan kokoontuu oikein joukko nuoria teosofeja, ja niin saa maailma tilaisuuden nähdä, miltä tuntuu, kun joukko jumalallisen viisaita leikkii tavallista ihmistä ja huvittaa itseään kokon ja tanssin ääressä.”

Tavanmukaisia terveisiä riittää kaikille, Taipaleen tädeillekin. Eikä Tildaakaan unohdeta, vaan hänellekin luvataan kirje.

Olemme joutuneet toteamaan, että Pekka Ervast otti teosofiaan aivan omintakeisen kannan. Nuoresta iästään huolimatta hän oli hämmästyttävän itsenäinen. Eikä tuo uusi oppikaan milloinkaan muodostunut hänelle itsetarkoitukseksi ja vielä vähemmin hän antautui jonkun teosofisen auktoriteetin johtoon.

Mutta itse teosofian perustaja, madame Blavatsky kirjoillaan oli auttanut häntä maailmankatsomuksen luomisessa ja sitä hän ei milloinkaan unohtanut.

Juuri kiitollisuus tässä suhteessa saadusta avusta varmaankin oli se määräävä tekijä, joka sai Pekka Ervastin uhraamaan kaikki voimansa tuon uuden sanoman hyväksi, jotta se muillekin totuudenetsijöille voisi tehdä saman palveluksen kuin se oli tehnyt hänelle itselleen.

Mutta asia ei ollutkaan niin suoraviivainen.

Lyhyen olemassaolonsa aikana teosofinen liike oli jo ennättänyt kokea kaksi ankaraa takaiskua.

Ensimmäinen oli tuo Lontoon Psykkisen seuran aikaansaama eli nuo kuuluisat Hodgsonin raportit. Toinen tapahtui madame Blavatskyn kuoltua ja oli tuo yhtä kuuluisa Besant Judge kriisi, joka aiheutti seuran hajaantumisen.

Tuo hajaantuminen tuskin oli vaarallista. Mutta sen yhteydessä tapahtui joukko skandaaleja, jotka olivat tervetulleita aseita aatteen vastustajien käsissä.

Noista vastustajista ei pahin ollut kenties kirkollinen vastustus, vaan se kiihkeä vastenmielisyys, jota tuon ajan muotiaate, materialismi, tunsu teosofiaa kohtaan, joka oli järkyttänyt sen voitonvarmaa omahyväisyyttä paljon pahemmin kuin uskonnollisuus yleensä, joka materialistien taholta aina oli leimattavissa epätieteellisyydeksi ja sivistymättömyydeksi. Nämä aseet eivät pystyneet teosofiaan, joten se oli leimattava taikauskoksi.

Muuan vaara teosofialla oli siinäkin, että se, ollen jollakin lailla vallankumouksellinen liike uskonnon alalla, magneetin tavoin veti puoleensa kaikenlaisia hieman epänormaaleja tyyppisiä, jotka alkoivat parveilla sen ympärillä koettaen sovelluttaa sitä omiin puuhailuihinsa, kuitenkin itse omaamatta tuota teosofian ensimmäistä periaatetta, suvaitsevaisuutta ja veljeyttä. Liikkeen oli työlästä torjua sellaisia luotaankaan ja he saattoivat liikkeen yleisön silmissä epäedulliseen valoon, minkä Ervast myöhemmin sai niin kohtalokkaasti kokea.

Ervast itse oli kaikkea muuta kuin vallankumouksellinen luonne. Pikemminkin hän oli konservatiivi ja aristokraatti.

Hän ei suinkaan kuulunut niihin, jotka jotakin uutta aikaansaadakseen ensitöikseen tuikkaavat tulen nurkan alle.

Siitäkin tosin syntyy jotakin uutta, mutta sellaista Ervast ei hyväksynyt. Vain laho ja kelvoton poistettakoon, mutta ensin toki tarkastettakoon, mikä kelpaa uuden pystyttämiseen vanhassa rakennuksessa, taikka kenties itse vanha rakennus voidaan huolellisesti korjata.

Tällaisen suhtautumistavan huomaamme jo hänen asenteessaan maailman eri uskontoihin. Mutta kristinuskossa ja kirkossa hänellä näki kelvollisen rakennuksen, jota oli uudistettava.

Hänen suhtautumisensa kirkkoon oli loppuun asti rakentava. Hän katsoi vain olevansa pakoitettu huomauttamaan joistakin keskiaikaisten harhaoppien oikaisuista, jollaisia hänen käsityksensä mukaan olivat oppi iankaikkisesta kadotuksesta ja lunastusoppi sellaisena, että se tapahtuu sijaissovituksena Jeesuksen kuoleman kautta. Pekka Ervastikin kyllä lunastuksen ja sijaissovituksen tunnustaa, mutta se on hänen mukaansa käsitettävä niinkuin mystikot opettavat. Teosofit yleensä eivät tällä tavalla ajattele.

Ervastin mielestä teosofian merkitys onkin siinä, että se saa ihmiset ajattelemaan ja etsimään totuutta. Totuutta ei tarvinnut eikä voinutkaan kertakaikkiaan määritellä dogmien avulla, vaan jokaisella ihmisellä itsellään on keinot sen löytämiseen. Siihen häntä tuli auttaa, mutta ei pakoittaa.

Tuo teosofisen liikkeen alkuunlähtö ennen Ervastia olikin ollut varsin mitätöntä. Muistamme kirjaston avaamisen tammikuussa 1897, jolloin hän jo oli mukana. Kirjasto muutettiin sitten Uudenmaankadulta Mikonkatu 12:een, ja siellä alettiin pitää mainehikkaiksi tulleita torstaikokouksia. Asianharrastajia oli näihin aikoihin viitisenkymmentä ja he muodostivat keskusteluseuran, jonka johtoon tuli toimistopäällikkö C. B. Federley.

Pekka Ervast oli aivan kuin sattumalta joutunut luennoimaan Uusmaalaisen osakunnan talolla vuoden 1897 alussa ja tänä vuonna hän myöskin toimitti ennen mainitun pienen hakuteoksensa ”Teosofisk Upplagsbok”. Samoin hän julkaisi ensimmäisen suomenkielisen lentolehtisen tältä alalta nimellä ”Ihminen, miksikä itket?”

Suhteet kotiväkeen sitten katkesivat ja hän muutti kotoa, niinkuin on kerrottu. Mutta se oli isän taholta ollut vain jonkinlainen koe, että saattoiko nuori mies todella kestää elämän ankaruuden, ja kenties tämä sitten jättäisi joutavat puuhailunsa.

Mutta luennoiminen Uusmaalaisen osakunnan talolla oikeastaan aiheutui siitäkin, että hänellä oli valmiina pieni kirjasensa, josta ennen myös on kerrottu. Nyt se julkaistiin Jean Boldtin lehdessä ”Humanitas” ja sittemmin myöskin ylipainoksena nimellä ”Teosofien som religion”.

Myöskin kirjoittelua ”Nya Presseniin” jatkuu ja samoin ”Päivälehteen”. Edellinen julkaisee sarjasta myöskin ylipainoksen nimellä ”Den hemliga läran”.

Pekka Ervast todellakin ”alkoi tulla toimeen teosofiallaan”, jopa siinä määrin, että hän kesällä 1897 oli saattanut noudattaa Ruotsin Teosofisen seuran ylisihteerin, tohtori Gustav Zanderin kutsua käydä Tukholmassa.

Tässä yhteydessä on nyt kerrottava kuinka tuo liike Ruotsissa oli kehittynyt.

Mr. Judge’in kannattajat Amerikassa, Englannissa, Hollannissa ja Ruotsissa olivat eronneet vanhasta seurasta ja perustaneet oman seuransa, joka valitsi Mr. Judge’in elinikäiseksi presidentikseen. Mitään pitkäaikaista valtakautta siitä ei tullut, sillä jo vuonna 1896 Judge kuoli. Hänen seuraajakseen valittiin ruotsalais-syntyinen Mrs. Katherine Tingley, joka tuli myöskin Judge’in esoteerisen koulun johtajaksi.

Mrs. Tingley ryhtyi sitten perustamaan uutta ja laajempaa seuraa, jonka nimeksi tuli ”Yleinen veljeys”, ja siitä edelleen kehittyi amerikkalainen seura, jonka päämaja oli toiseen maailmansotaan asti Point Lomassa Kaliforniassa, mutta muutettiin sitten uuteen paikkaan, jonka nimenä on Covina.

Ruotsissa oli vanha Zander Yleisen veljeyden presidentti. Ervast oli tuon Besant Judge kriisin aikana kallistunut viimeksimainitun puolelle. Siihen vaikutti myöskin se, että hän oli ollut kirjeenvaihdossa Zanderin kanssa.

Näin Ervast vanhan ystävänsä neuvosta tuli valinneeksi Judge Tingleyn esoteerisen koulun ja liittyi siihen kesällä 1897.

Tuloksista on jo edellä kerrottu. Ne ilmenivät osittain jo kesällä ja seuraavan vuoden, 1898, alussa. Nyt Tukholmassa käydessään hän siellä pidettävässä suuressa judgeläisten kongressissa kohtasi monia ulkomaalaisia teosofejä ja kuuli myöskin yhtä ja toista liikkeen vaiheista ja myöskin Mrs. Besantista.

Mrs. Besantia kuvattiin äärettömän ylpeäksi ja kunnianhimoiseksi ihmiseksi. Hän on epäinhimillisen kylmä, sanoi vanha tohtori Zander. Ei hän täällä käydessään vuonna 1894 kenellekään kättäänkään ojentanut, hymyillyt tahi sanonut ystävällistä sanaa. Jos häneltä jotakin kysyi, sai tyytyä mahdollisimman lyhyeen vastaukseen.

Kun Ervast sitten palasi kotiin, oli hänellä monta kireätä väittelyä tšekäläisten teosofien kanssa, jotka melkein kaikki olivat Annie Besantin kiihkeitä puoltajia. Ja tätä jatkui pitkin syksyä 1897. Se kenties olisi voinut johtaa sangen ikäviinkin seuraamuksiin, mutta siihen vaikuttivat sitten seikat, jotka ehkä tuntuvat sangen omituisilta.

Muistamme, että Ervast juuri näihin aikoihin oli alkanut harjoittaa tuota mietiskelyänsä, josta näkyvänä tuloksena oli ollut eräänlainen psyykkinen herkistyminen. Sen ensimmäisenä ilmauksena oli ollut unielämän merkillinen selveneminen. Unitajunta ei enää ollut hänelle sattumanvaraista sekamelskaa, vaan täysin itsetietoista ja järjestäytyneenä ”valveunta”.

Kun Mrs. Besant tammikuun alussa vuonna 1898 vieraili Tukholmassa, näki Ervast täällä kotona Suomessa unen, joka vaikutti hänen asennoitumiseensa Mrs. Besantiin.

Unen sisältö oli seuraava:

Ervast oli eräässä teosofien huoneistossa, joka ei ollut judgeläisten huoneisto, jossa hän kesällä oli käynyt, vaan besantilaisten teosofien huoneisto Mäster Samuelinkadun varrella, jossa hän ei silloin vielä ollut käynyt, mutta kävi siellä sitten seuraavana vuonna 1899.

Tässä huoneistossa nyt pidettiin kokousta Mrs. Besantin johdolla. Joukko ihmisiä, mm. vanha tohtori Zander, odottaa eteishuoneessa. Ulko ovet avataan ja Mrs. Besant astuu sisään ihmisjoukon keskellä ja menee sisempään huoneeseen.

Hämmästyneenä Ervast katselee. Käynti ruhtinaallinen, ryhti kuin espanjalaisen tahi meksikolaisen aatelistaisen. Mutta ilme! Sen magnetismi! Ja koko hänen olemuksensa vetovoima! Hän ei ollut koskaan nähnyt mitään niin hienoa, henkeväää ja puhdasta.

Mitä tämä on, hän ajatteli suorastaan säikähtyneenä ja kääntyi tohtori Zanderin puoleen? Kuinka tämä on mahdollista? Tehän väitätte, että hän on kopea ja ylpeä. Mutta nyt näette, kuinka ihana nainen hän on. Minkätähden olette antanut minulle niin väärän kuvan?

Tohtori Zander vaikenä levottomana ja hieroi käsiään kulkien edestakaisin lattialla ja näytti onnettomalta.

Ervast jätti hänet rauhaan ja meni sisähuoneeseen, missä Annie Besant oli, ja hän ajatteli: Niin äärettömän hieno ihminen ei voi saada osakseen muuta kuin kunnioitusta ja rakkautta. Menen suoraa päätä hänen luokseen ja pyydän anteeksi.

Mrs. Besant istui korkeassa nojatuolissa huoneen vasemmalla puolella. Menin ja esitin itseni ja sanoin: ”Pyydän kaikesta sydämestäni anteeksi, että minulla on ollut teistä niin huono käsitys ja olen vielä kertonut muillekin tästä käsityksestäni. Huomaan suuresti erehtyneeni, sillä ettehän te ole ylpeä ja kylmä.”

Annie Besant hymyili viehättävästi ja ystävällisesti ja voitti sillä hetkellä sydämeni lausuessaan:

”Ei se mitään. Kyllähän paljon puhutaan, mutta ei se tee mitään. Tällainen nyt vain olen.”

Sitten hän ryhtyi pitämään kokousta ja Pekka Ervast poistui ja heräsi.

Tämä oli vain yksi noista Ervastin ’valveunista’. Voidaan kyllä kysyä, onko asianmukaista kertoa se näin perusteellisesti. Sen ymmärtämiseen ei monellakaan tietenkään ole edellytyksiä, mutta tässä elämänvaiheessa unella oli mitä huomattavin merkitys.

Tapahtui nimittäin, että Ervast eräänä päivänä sai Amerikasta Mrs. Tingleyn kiertokirjeen, joka oli osoitettu kaikille esoteristeille.

Siinä selostettiin tuota ”Yleistä veljeyttä” ja ilmaistiin, että kaikkien esoteristien tuli ehdottomasti liittyä siihen, sillä muuten jäsenyys esoteerisessa koulussa lakkaa.

Milteipä uhkaavalla varmuudella Mrs. Tingley tiedotti, että kaikkien uskollisten nimet oli kirjoitettu elämän kultaiseen kirjaan.

Kirjettä seurasi vielä valokuvajäljennös, joka esitti Mrs. Tingleytä lähimpien auttajiensa ympäröimänä. Omituinen kuva. Nuo henkilöt tuijottivat suoraan eteensä. Ervast sitä pidellessään tunsu eriskummaisen värähtelyn kuin kuva kuiskaisi: Usko ja luota minuun, niin sinun käy hyvin.

Mutta päinvastoin kuin ehkä oli tarkoitettu, kuvan vaikutus olikin tympäisevä ja se vaikutti kylmentävästi Ervastiin.

Se seuraus siitä oli, että hän heti kirjoitti tohtori Zanderille ja ilmoitti, että hänen oli pakko jättää esoteerinen koulu ja ”Yleinen Veljeys”, johon hän ei halunnut liittyä. Kirjeenvaihtoa kyllä seurasi ja Ervastia koetettiin palauttaa ”Yleisen Veljeyden” yhteyteen, mutta se oli turhaa.

Väärinkäsitysten välttämiseksi Ervast tahtoi huomauttaa, ettei hän tällä ole tahtonut halventaa Mrs. Tingleytä ja hänen ”Yleistä Veljeyttään”. Päinvastoin hän sanoo eläneensä intensiivistä henkistä elämää heidän koulussaan ja paljon voittaneensa, ja joissakin suhteissa tämä koulu tarkoin seurasi madame Blavatskyn perinteitä.

Mutta toisessa suhteessa taas Mrs. Besantin koulu paremmin ylläpiti madame Blavatskyn henkeä.

Ervast sanookin, että hänelle itselleen oli hyötyä siitä, että hän joutui tutustumaan molempien koulujen menettelytapoihin.

Kaikki edelläolevakin jälleen todistaa, mitä jo olemme sanoneet, että Ervastin on ollut mahdotonta asettaa millekään ehdottomalle kannalle.

Tuo Besantista unikokemuksessa saatu kuva ei kuitenkaan vastannut todellisuutta. Hän koki jo heti alkuun hänen suhteensa pettymyksen kun hän kirjoitti Besantille haaveestaan, joka koski jonkinlaista mysterio opistoa, sillä Mrs. Besant ei häntä ollenkaan ymmärtänyt, vaan viittasi muihin samantapaisiin yrityksiin, jotka olivat epäonnistuneet.

V OMAA SUUNTAÄ ETSIMÄSSÄ

25. Tietäjän luona

Varsin merkitykselliseksi Ervastille tänä vuonna, 1898, muodostui hänen yhdessä aatetoverinsa, taidemaalari Herman Grönbärj'in kera suorittamansa ulkomaanmatka.

Se suunnattiin aluksi Lontooseen, ja tarkoituksena oli Mrs. Besantin mukana jatkaa aina Intiaan saakka tapaamaan noita ihmeellisiä mestareita.

Mutta kun he saapuivat Lontooseen, olikin Annie Besant juuri edellisenä päivänä lähtenyt Intiaan.

Sikäläisten teosofien johtomies Mr. Mead otti nuorukaiset ystävällisesti vastaan, kun nämä olivat ensin selviytyneet vuokra ajuristaan, joka vilpillisellä tavalla oli kierrätellyt heitä ympäri satamakortteleita sensijaan, että olisi neuvonut heitä astumaan melkein vain kadun yli, jossa osoitepaikka sijaitsi aivan lähellä ja näin oli tuo ajuri tehnyt melkoisen loven heidän vähiin matkarahoihinsa.

Nyt tuo lontoolainen seurakin oli parhaillaan muuttopuuhissa. Nuoret miehet joutuivat auttamaan muuttossa. Tästä kaikesta oli kuitenkin se seuraus, että he joutuivat perusteellisemmin pohtimaan tuota pitkää matkaa ja käsitykset siitä alkoivat paremmin selvetä. Tällä välin oli Ervastin jo vallannut voimakas koti ikävä. ”Ei! Suomessa minun täytyy työskennellä”, hän yhä uudelleen ja uudelleen hoki. Niinpä sitten lähdettiinkin paluumatkalle. Mutta tämä ulkomaanmatka kuitenkin tuli Ervastille varsin merkitykselliseksi. Sillä Norjassa hän menomatalla oli tavannut erään tunnetun tutkijan, herra A:n.

Ervast oli noitten edellä kerrottujen kokemustensa jälkeen joutunut sangen omituiseen tilaan: Hän tunsi itsensä vieraaksi maailmassa. Fyysillinen elämä tuntui hänestä suorastaan vaikealta kun hän oli äärimmäisen herkistynyt psyykkisesti.

Muitten ihmisten värähtelyt, käyttäkösemme hänen omaa sanontaansa, tuntuivat hänestä vaikealta kestää. Arvatenkin se aiheutui siitä, että hänen omat ajatuksensa ja tunteensa lakkaamatta olivat suunnatut semmoisiin maailmoihin, mitkä muille ihmisille olivat kerrassaan tuntemattomia ja käsittämättömiä.

Niinpä hän olikin jo miettinyt itsekseen, että hän lähtee jonnekin kauas metsään, syrjäisen järven rannalle, rakentaa sinne itselleen oikean rauhan majan, josta kukaan ei voi häntä löytää. Sillä mitä tekemistä minulla on ihmisten parissa, ajatteli Ervast, kun kukaan ei käsittä totuudeksi sitä, minkä minä siksi näen.

Hän oli sitten saanut uuden ja ihanan kokemuksen, jossa hänelle selitettiin, ettei ihminen toki ole syntynyt maailmaan ilman jotakin tehtävää siinä. Ja hän koki, oman kertomansa mukaan, taivaallisen ihanan ja lohduttavan näyn.

Juuri tässä vaiheessa hän tuolla Lontoon matkallaan tuli kosketukseen norjalaisen tietäjän kanssa.

Ervast oli janonnut totuutta. Hän eli siinä vakaumuksessa, että noissa erikoisissa kokemuksissaan hän oli saavuttanut kosketuksen elämän suureen totuuteen.

Mutta samaan aikaan hän kohtasi myöskin valheen. Parhaimmatkin, ne, joihin hän oli suurimman luottamuksensa ja toivonsa pannut, osoittautuivatkin ihmisinä sangen pieniksi, puutteellisiksi ja vajaviksi, joutavan vallan ja kunnian tavoittelijoiksi. Maailman turhuuden he olivat jättäneet, omistautuneet etsimään Jumalaa, totuutta, ja harrastamaan pyhiä asioita, mutta kuinka useasti he lankesivatkaan tavoittelemaan kunniaa, hengellistä arvoasemaa, tuota turhuuksista turhinta, valheista suurinta.

Missä siis lopultakin oli totuus! Kuinka väsyttävältä sen etsiminen joskus saattoikaan tuntua, kun kaikki toivo raukesi!

Mutta nyt hän saapui tuon tietäjän puheille.

Siinä oli pieni saari Kristianian (nykyään Oslon) vuonossa, jota metsäiset rinteet reunustivat. Rannalla huvila, puutarhassa lapsukaisia leikkimässä. Nuori suomalainen vaeltaja astelee verkalleen taloa kohti.

”Onko isä kotona?”

”On kyllä”, vastaa hymysilmäinen tyttönen. ”Olkaa hyvä ja käykää tupaan!”

Tytön ohjaamana vieras saapuu pieneen, hyvin sievään tupaan, josta avautuu mitä ihanin näköala vuonolle.

Ei mitään salaperäistä missään; vain ihmeen kodikasta, siistiä ja vieraanvaraista. Oviverho siirtyy syrjään.

Hoikka, laihakko mies astuu sisään ystävällisesti kumartaen. Kasvoista loistaa hyvyys, lujuus ja itsehillintä. Parta on lyhyt, suippo. Otsa korkea, ajattelijan rypyissä. Silmät harmaansiniset ja niistä loistaa läpitunkeva valo, ja katse tunkeutuu pohjattomiin syvyyksiin.

He siirtyvät viereiseen huoneeseen. Vieras istuu sohvan nurkkaan, isäntä läheiselle tuolille. Kohta puhe kääntyy filosofiseksi mitä miellyttävimmässä yhteisymmärryksessä.

Sitten isäntä lausuu keskittyneenä ja vähän hajamielisenä: Mitä mieltä te olette ajatuksesta?

Kysymys ei ollut aivan keskustelun ulkopuoleltakaan, mutta kuitenkin se vähän hämmästytti Ervastia.

Monien ajatusten ja muistojen omista kokemuksista vilahtaessa mielessä hän vastasi:

Minusta tuntuu, muistan todella - niin minä olen jonkin kerran luullut oivaltavani - että ajatukset ovat ihmisen ulkopuolella olevia olioita. Joskus olen tuntenut olevani kaikkien ajatusten yläpuolella ja vapautuneeni niistä.

Isäntä nyökkäsi ystävällisesti ja rohkaisevasti ja vieras jatkoi:

Ihmisen henki, hänen todellinen ”minänsä”, on kaiken ajattelun takana. Tuo ”minä” on kuin ympyrän keskipiste ja ajatukset kiertävät ympäri kehää.

Varsinkin kun ihminen etsii totuutta ja koettaa sitä käsittää, tunkeutuen järjestelmästä toiseen, hän voi joutua mitä vaarallisimpien erehdysten uhriksi. Jossakin järjestelmässä voi nimittäin olla heikkojakin kohtia, jotka viehättävät samansuuntaisia taipumuksia hänessä itsessään ja huomaamatta häikäisevät temmaten mukaansa. Mutta sen tekee silloin jokin, mikä ei olekaan totuudesta. Kun hän lisäksi liikkuu toistenkin ihmisten ajatusten ja mietiskelyjen piirissä, hänen oma, todellinen itsensä, voi helposti hävitä hänen näköpiiristään. Mutta kuitenkin, ennenkaikkea, pitäisi pyrkiä juuri omaan itseensä.

Niin pitäisi! lausui isäntä.

Totuus, joka on minun ulkopuolellani, ei ole minun totuuteni. Totuus on minun omani vasta sitten kun olen sen keksinyt omassa tajunnassani. Muista asioista emme voi mitään tietää, ennenkuin olemme ne löytäneet omasta itsestämme, samoin kuin emme voi nähdä mitään, ellei kuva muodostu omiin aivoihimme.

Voidaksemme ulkonaisesti nähdä, tarvitsemme aivoja ja silmiä. Nähdäksemme sisäisessä maailmassa so. saavuttaaksemme tietoa, tarvitsemme henkeä ja sen silmiä.

Omaa henkeämme meidän siis ensi sijassa on etsittävä.

Kuten sanoitte, joskus emme näe metsää puitten vuoksi, eli kun alituisen aherramme tuhansissa ajatuksissa, mutta helposti unohtaen itse ajattelijan, tuon hiljaisen tarkkailijan näyttämön takana. Minua ilahduttaa, että olette tämän seikan erottanut.

Aivan käytännöllisesti katsoenhan totuus onkin siinä, että löydämme oman vapaan itsemme. Sitä varten ihminen täällä ruumiiseen sidottuna elää.

Missä tämän maan päällä ovat luomiskykyiset tietäjät? Niitä on, mutta vähän, noita uranaukaisijoita, jotka tietoisina käyttävät luonnon salattuja voimia. Minä en puhu hypnotismista, sillä hypnotisoijat ovat lapsia, jotka leikkivät dynamiitilla, ainakin useimmat.

Mutta salatieteilijä, hän on nuorukainen, joka koko olemuksensa voimalla haluaa oikeata, sitä, mikä on Jumalan. Hän on mies, joka tietää, mitä tahtoo ja tekee mitä tahtoo. Hän on myöskin vanhus, joka kokemuksen koulussa on oppinut parhaan tavan tehdä sitä, mitä tahtoo.

Puhunko mielestänne liian jyrkästi ja varmana? Älkää kuunnelko minua siinä mielessä, että puhuisin itsestäni.

Mutta minä sanon teille: Tietäminen ei ole ylpeyttä eikä tietämättömyys nöyryyttä.

Kumpakaan kestää aikansa. Tiedon omaaminen merkitsee sitä, että tietää oman paikkansa elämässä. Jos minä tiedän oikean paikkani, tarvitseeko minun hävetä tahi ylpeillä.

Kaikkina aikoina ovat salatieteilijät keskenään muodostaneet veljeskunnan ollen näkymättömässä yhteydessä keskenään. He ovat aivan kuin eri asteissa sisäisen kehityksensä mukaan. On opetuslapsia, mestareita ja mestareitten mestareita jatkuvassa sarjassa ja monet noista, varsinkin korkeammalla olevista, elävät henkisinä voimakkeuksina ilman fyysillistä ruumista. Toiset taas, varsinkin oppilaat, ovat hajaantuneina ympäri maailmaa, eivätkä ulkonaisesti eroa muista ihmisistä, eikä heitä tunneta. Heidän elämänsä luonnollisesti on ankaraa velvollisuuksien täyttämistä niissä maallisissakin asioissa, joihin he ryhtyvät. He ovat täynnä oikeamielisyyttä, puhtautta ja vakavuutta. Onhan kaikkialla sentään rehellisiä ja hyviäkin ihmisiä.

Varsinainen salatieteilijän työ tapahtuu luonnon näkymättömillä alueilla, ajatuksen omalla alueella, jossa hän hiljaisuudessa vaikuttaa mahtavana voimana, mikä tulee maailman hyväksi. On pieni joukko sellaisiakin, jotka ovat tehtäväkseen saaneet julistaa maailmalle totuutta. Joittenkin tehtävänä taas on koettaa herättää ihmisten minuus kun he näitä kohtaavat. Mutta ihanin kaikista työtavoista - tämä tuntunee teistä oudolta - on työskentely salassa, näkymättömissä ja tuntemattomissa. Se on olemista hyvän lain aseena, rauhan välikappaleena, totuuden ja rakkauden leviämiseksi maan päälle, olemista pimeässä loistavana valona pimeyden sitä tietämättä ja hädänalaisen näkemättä auttavaa kättä.

Tuon sangen laajan lausunnon aikana tuntui kuin huone olisi täyttynyt valolla, rauhalla ja ilolla, ruusun ja liljojen tuoksulla.

Ja äsken vielä väsynyt nuorukainen kuiskaa onnellisena:

Kun kuulee teidän puhuvan, on kuin sydän täytyisi pelkällä valolla. Ette te puhu minulle yksinomaan sanoin, vaan koko olemuksenne puhuu. Kuinka kiitollinen teille olenkaan, ja haluaisin kulkea sitä tietä, josta olette puhunut.

Sen tien te kyllä tunnette, vastasi isäntä.

Ensimmäinen ehto on kaipaaminen, toinen tahtominen ja kolmas etsiminen. Kaikki yhteensä merkitsee vapautumista persoonallisista harhakuvista, siitä itsekkyydestä, jota ihmiset nimittävät omaksi minäkseen. Viimeinen on sitten vaikeneminen. Minäkin olen teille kiitollinen tästä hetkestä.

Auringon laskiessa läntisten kukkuloiden taakse, taivaan ja syvän vuonon tummentuessa nuorukainen kulki taas ulkona.

Hänen sisimpänsä toisti sanoja: Olet puhunut veljen kanssa. Sinä tiedät, että hän on veli. Joittenkin tehtävänä taas on koettaa herättää toimintaan niitten ihmisten minuus, joita he kohtaavat. Niin juuri! Ja eikö hän herättänytkin minua unestani? Niinpä minäkin siis tahdon lähteä työhöni syyttämään toisia ihmisiä, niitä jotka tielläni tapaavat ja jotka ovat myrskyssä sammuneet.

Rauha sydämessään hän kulki pois.

26. Stipendin hakija

Yliopiston kirjasto oli toki avannut nuorelle Ervastille pääsyn maailmankirjallisuuden siihenkin osaan, mikä käsitteli hänen harrastamiaan aloja. Hän luki kaikki mahdolliset ja mahdottomat kirjat. Sanskritinkieltä hän opiskeli yliopistossa, latinaa hän osasi hyvin ja useita eurooppalaisia kieliä hän hallitsi. Ulos avaraan maailmaan hänen oli nyt päästävä, mutta miten?

Joulukuun 3. päivänä 1898 Ervast jätti yliopistolle anomuksen hakien ns. Antellin stipendiä, joka oli melkoisen suuri ja kolmivuotinen matka avustus.

Ervast perusteli hakemustaan sangen laajasti huomauttaen viiden vuoden aikana suorittamistaan tutkimuksista kokeellisessa psykologiassa (okkultismissa, spiritismissä ja joogassa), mystillisessä filosofiassa, uudenaikaisessa teosofiassa ja vertailevassa uskontotieteessä, ja esitti edelleen, että tämänlaatuiset tutkimukset eivät ainoastaan abstraktisesti ole mielenkiintoisia, vaan niillä on mitä suurin käytännöllinen merkitys uskonnolle, filosofialle ja tieteelle.

Hän esitti tarkan suunnitelman tutkimusmatkaansa varten, ja sen aikana hän asianomaisilla paikoilla tulisi suorittamaan Itämaitten suurten uskontojen ja filosofisten järjestelmien tutkimuksia, psyykkisiä ja aasialaisen filosofian tutkimuksia, tutkimaan missä määrin menestyksellä teosofinen liike on näitä asioita voinut selvittää. Matkasuunnitelman mukaan hän olisi sankritinkielen opinnot Helsingin yliopistossa päätettyään suunnannut matkansa Saksaan, Ranskaan, Englantiin ja lopuksi kahdeksi vuodeksi Intiaan. Ja hän oli tarkoin maininnut mitä aineita, missä ja kenen johdolla hän opiskelisi. Siihen hän oli kirjoittanut monta kuuluisaa nimeä, joukkoon myöskin joitakin teosofeja, joita tieteellinen maailma ei hyväksynyt.

Ja sitten alkoi pitkä ja kuumeinen odotus. Siinä oli kysymyksessä kahdeksantuhannen markan vuotuinen avustus kolmen vuoden aikana ja lisäksi tieteellisen maailman tunnustus teosofialle.

Kahden professorin luona Ervast kävi tunnustelumatkoilla. Nämä kyllä suhtautuivat häneen ystävällisesti

luvaten puoltaakin hakemusta, mutta arvelivat, ettei konsistori tulisi stipendiä myöntämään. Tutkimukset ovat tosin mielenkiintoisia, lausui toinen, mutta voiko tuollaisia tutkimuksia edes tieteellisesti harjoittaa. Toinenkin osoitti harrastusta yliaistillisiin kysymyksiin, mutta lausui kategorisen lyhyesti: Madame Blavatsky on humbugia.

Ervastia tuollaiset lausunnot tietenkin masensivat, eikä ”Nya Pressenin” myönteiseen sävyyn tästä oudosta stipendihakemuksesta esittämä maininta häntä juuri rohkaissut.

Mutta toiselta taholta hän sai kuulla kunniansa. Eräänä aamuna palatessaan Oulunkylästä vanhaan kotiinsa isänsä luo Pekka Ervast sai tunteen kuin tuhannet neulat olisivat häntä pistelleet ja päästyään perille hän lehdestä sai nähdä, että hänen hakemustaan oli pilkattu mitä törkeimmällä tavalla. Sekä materialistit että uskovaiset olivat nyt yhtä mieltä.

Karkealla tavalla siihen aikaan katsottiin voitavan julkisessa sanassa häväistä nuorta intomielistä tutkijaa, joka kuitenkin ei ollut tehnyt muuta kuin aivan laillisessa järjestyksessä anonut apurahaa, mihin hänellä sääntöjen mukaan oli oikeus.

Ervastin nuoruudenystävä, professori, sittemmin yliopiston rehtori, K. R. Brotherus on huomauttanut, että se apuraha oli siihen asti yleensä myönnetty vain varttuneimmille tutkijoille, tohtoreille ja dosenteille, mutta muodollista estettä stipendin myöntämiseen tässäkin tapauksessa ei ollut ja hakemus lieneekin konsistorin mielestä ollut hyvin perusteltu, koska se eväämisessään oli turvautunut siihen muodolliseen syyhyn, että hakija matkasuunnitelmassaan oli maininnut erään ranskalaisen lääkärin Charcot’n nimen, joka kuitenkin oli kuollut useita vuosia aikaisemmin. Tätä konsistori nyt piti raskauttavana tietämättömyytenä ja apuraha kiellettiin häneltä ja myönnettiin eräälle fyysiikan tutkijalle.

Pekka Ervastin jännitys oli siis vihdoinkin lauennut. Tuo juttu oli hänelle käynyt mauttomaksi ja hän syytti itseään katkerasti, että ymmärtämättömyydessään oli pilannut nimensä maailman silmissä. Olisihan hänen pitänyt ymmärtää, ettei apurahaa ollut saatavissa semmoiselle yritykselle.

Jos näinkin on, niin mikä voi puolustaa Ervastin osaksi tullutta karkeutta kun hänellä noin pätevä lausunnon mukaan oli ollut sängen vakavatkin mahdollisuudet apurahan saantiin.

Vähän kai sentään rohkaisi Ervastia ystävien lohduttelu. Arvid Järnefelt kirjoitti: ”Kyllähän sen edeltäksin arvasin, etteivät sinulle tuota stipendiä antaisi. Mutta jos olisit sen saanut, olisi rahoista kuitenkin ollut Suomelle hyötyä. Sensijaan piti nyt mennä jotakin sähkörööriä tutkimaan ja siihen tietysti piti tuhlata kymmeniä tuhansia. Suuria rahoja ei koskaan tässä maailmassa ole tosihyödyllisiin tarpeisiin.”

Vähitellen Ervast sitten huomasi olevansa vapaampikin työskentelemään totuudenetsintänsä hyväksi, eikä hänen sydämessään ollut katkeruutta.

Ervastin toimeentulo oli näihin aikoihin kokonaan tilapäisansioitten varassa. Kirjallinen työ ei menestynyt aivan huonosti, mutta tulojen hankkimiseksi hän myöskin antoi ruotsin ja ranskankielen tunteja venäläiselle kenraali Avinoffille Turun kasarmissa.

Syyskuussa hän kävi jälleen Tukholmassa.

27. Isän kuolema

Näihin aikoihin isä oli kutsunut hänet takaisin kotiin. Mutta Pekka oli jo tullut huomaamaan, että hänen kirjallinen työnsä menestyi paremmin maalla. Niinpä hän asusti Oulunkylässä, jossa kesällä näyttelijä

Knut Weckmanin huvilan pienessä piharakennuksessa kirjoitteli kirjaansa ”Valoa kohti”.

Välit isän kanssa olivat kuitenkin käyneet yhä läheisemmiksi. Joulukuun 30. päivänä 1899 isä kuoli. Pekka itse kertoo: ”Olin viimeisen yön hänen kanssaan. Oli ihmeellistä, isä oli tullut teosofiksi. Hän oli pitemmän aikaa jo seurustellut henkimaailman kanssa. Äitini kävi usein hänen luonaan, viimeisenäkin yönä. Tämä ilahdutti häntä.”

Kun viimeinen hetki lähestyi, isä piti Pekan kädestä ja lausui: ”Sinulla on kyllä oikea tie!”

Isänsä vanhalle ystävälle, Mäntsälän rovasti Aspelundille, jonka pappilassa hän pienenä poikana oli viettänyt pari kesää, Pekka isänsä kuoleman johdosta kirjoitti varsin selventävän ja senvuoksi huomioonotettavan kirjeen, joka seuraavassa esitetään:

”Helsinki 16. I. 1900.

Rakas vanha Setä C. E. A.

Setä ei kai vielä ole menettänyt toivoansa saada vastausta kirjeeseensä tk. 5 p:ltä, vaikka on jo kulunut enemmän kuin viikko siitä kuin minulla oli ilo vastaanottaa se. Kuten setä itse ennusti, ei ole niin helppoa saada rauhaa ja aikaa niiltä toimilta, jotka seuraavat kuolemantapausta, varsinkin kun se tässä tapauksessa oli kaksinkertainen, siten että vanha Isoäiti, joka ei moniin vuosiin ollut ruumiillisilla silmillään saanut nähdä Edoan, Isän hautauspäivänä jätti meidät kohdatakseen lempipoikansa paremmassa maailmassa.

Setä tahtoi mielellään kuulla jotakin Isän viimeisistä hetkistä ja siitä vaikutelmasta, jonka niistä olen saanut. Todellakin, minusta tuntuu kuin pitäisi minun voida kirjoittaa kokonainen kirja siitä. Mikä on henkisesti innoittavampaa kuin läsnäolo kuolinvuoteen ääressä? Viimeisen yön valvoin Isän luona, ja ne ajatukset ja kokemukset, jotka silloin tulivat luokseni, muodostavat keskitetyn kertauksen kaikista elämäni psykologisista kokemuksista. Isän tajunta oli silloin jo kahdessa maailmassa, fyysisessä ja astraalisessa; sielu suhtautui yhä objektiivisemmin omaan katoavaiseen minäänsä, persoonalliseen ihmiseen nähden; ensiksi tuntuivat vanhat muistot ottaneen näkyväisen muodon ja psyke keskusteli niiden kanssa, sitten oli kuin olisi sen katse kohdannut uusia todellisuuksia, jotka hämmensivät sen mieltä, ja juuri silloin heikentyi myöskin fyysillinen puhekyky, niin että äänet eivät enää olleet selviä. ’Kuumehoureita’ Isällä ei ollut, ei ainakaan mitä minä ymmärrän kuumehoureilla tarkoitettavan. Hän oli koko ajan tajuinen myöskin meidän tasollamme. Hän tunsikin minut ja saattoi puhua kanssani, mutta sekoitti molemmat tilat, niin että uskoi minun kuuluneen (toiseen) maailmaan.

Varsinainen kuolinkamppailu oli nähtävästi helppo ja tuskaton; se kesti n. kolme tuntia klo 9:stä klo 12,20:een. Isä hengitti tai läähätti hiljaa puhumatta mitään. Sitä ennen hän oli tuntenut sisarukset ja maininnut heidät lempinimillään ’Tuttasen’ ja ’Geissii’, samoin hän tunsikin vanhan, uskollisen palvelijattaremmen Miinan. Hänen viimeinen sanansa oli ’Peppi’ (Pekka). Meille oli kuitenkin tämä kuolinkamppailu vaikein. Siinä seisoi ja katselimme, kuinka elämä pakeni rakkaimmasta ystävästämme. Kovin vaikeata oli minun pidättää kyynelittäni tulvaa ja lohduttaa sisaruksiani sanomalla, että tässä tapahtuu sielun syntyminen, eikä kuolema, että valoisat ’enkelit’ vastaanottivat lapsen toisella puolella. Me puhuimme hiljaa, ja Isä sai lähteä pois rauhassa, ilman että mikään kiihkeä kaipaus pidätti poistuvaa sielua . . .

What matters dying!

If the Gods are in being,
you can suffer nothing,
for They will do you no harm.

(Mitä väliä on kuolemalla!
Jos Jumalat ovat olemassa,
et voi kärsiä mitään,
sillä He eivät tule tekemään
sinulle mitään pahaa.)

Se oli Isän uskonto. Hän oli tehnyt velvollisuutensa elämässä. Sentähden hänellä ei ollut mitään pelättävää. Hänellä ei ollut milloinkaan uskonnollisia epäilyksiä. Hänen pitkä kärsimyksensä oli katkaissut toinen toisensa jälkeen ne siteet, jotka kiinnittävät meidät aineelliseen elämään, ja ainoa persoonallinen, joka hänessä säilyi, rakkaus meihin, joiden tähden hän oli kestänyt - se ei todellakaan muodostunut miksikään taakaksi uudessa maassa. Hänen poismenonsa jälkeen tunsin sen voimana sisässäni, ja tunsin, ettei Isä ollut milloinkaan ollut minua niin lähellä kuin silloin. Sentähden en hetkeäkään surrut. Gerda ja Yrjö kantavat hekin tappionsa, niinkuin sopii ihmisille, jotka ovat saaneet tiedon siitä, että he ovat sieluja.

Tuhannet kiitokset Sedälle ja Tädille ja Irenelle ja kaikille muille osanotosta, joka oli ilmaistu Sedän kirjeessä. Kutsun saapua sinne tulemme me ja tulen minä säilyttämään kiitollisessa muistissa. Pekka Ervast.”

Edvard Ervast, ”Edu” oli äitinsä Augustan lemmikkipoika. Heidän sielujensa läheisyyttä ehkä kuvaa, että kun Edvard 30. 12. 1899 kuoli, makasi äiti Augustakin heikossa tilassa vanhana ja sairaana eikä pojan kuolemasta uskallettu hänelle mitään ilmoittaa, mutta kun poika August Wilhelm teki lähtöä hautajaisiin, oli mummo kysynyt: ”Minne sinä nyt lähdet?” ja sitten lisännyt: ”Kyllä minä tiedän, Edu on kuollut.” Ja kun Ville sitten oli kotiutunut veljensä hautajaisista, hän sieltä ilmoitti puhelimitse: Äiti on kuollut. Hän oli laskeutunut levolle ja rauhallisesti nukkunut kuolon uneen.

28. Vanha koti hajaantuu

Koti pysyi koossa seuraavan vuoden kesäkuuhun. Siinä asuivat Gerda ja Yrjö, joksi Georg veljeä tähän aikaan nimitettiin, sekä vanha palvelija Miina.

Sitten Gerda muutti pastorinrouva Brobergin, o.s. Ugglan luo, ja meni saman vuoden joulukuun 7. päivänä naimisiin insinööri Ugglan kanssa.

Yrjö veli, joka oli jäänyt aivan yksin, muutti Mimmy tädin luo Fabianinkatu 8:aan.

Myöskin Pekan sisar ja veli olivat omaksuneet hänen maailmankatsomuksensa. Sisar Gerda kertoi omaksuneensa sen omintakeisesti, mutta sai kuitenkin aina Pekalta vahvistuksen ja selityksen asioihin. Sisarus-ten välit olivat aina olleet hyvin läheiset.

Pekka kuitenkin tähän aikaan, talvella 1899-1900 asui Vanajan kirkolla Paikkalassa opettajan talossa ja valmisteli kirjaansa ”Framtidens religion”. Tämä pieni kirjanen, joka on kirjoitettu Pekan nuoruusvuosina hänen äidinkielellään, paitsi syvällisen sisältönsä vuoksi, on erittäin kiintoisa, koska se antaa erinomaisen tyylinäytteen Pekka Ervastilta, kun hän saa kirjoittaa kielen estämättä. Kirja on kuin runoa.

Vanajan kirkonkylä on sängen yksinäistä paikkakuntaa vielä nykyäänkin. Silloin siellä lähimpinä naapureina oli pappila, lukkarila ja haudankaivajan asunto, koko hengellinen sääty, mutta ei muuta mitään.

Ruuan hankkiminen vei pitkän osan päivästä. Kanttorilasta saatiin kuusi litraa maitoa päivässä, mutta

kaikki muu oli noudettava Hämeenlinnasta. Matkaa sinne oli mutkittelevaa maantietä 5, 6 kilometriä. Jos uskalsi kävellä rataa pitkin, supistui se kolmeen. Sama matka tuli myöskin vesitse soutaen, mutta sekään ei ollut leikintekoa. Jos emännyttä hoitava ”Mummu” sai nuo kolme kavaljeeriä, John Blomstedtin, Arthur Christensenin ja Pekka Ervastin, jotka tähän talouteen kuuluivat, soutumiehiksi, oli lähdettävä jo kello ½5 aamulla, sillä kaupungin ainoalle meijerille oli ennätettävä ajoissa, mikäli mieli saada voita. Pian siellä nimittäin oli jonomuodostelmia ja mitkään tilaukset taas eivät pitäneet paikkaansa. Sitten oli vielä juostava Skogsterin kaupassa ja Hildenin leipurissa.

Parhaassa tapauksessa oltiin kotona kello 8 aikaan. Mikä aika siihen Pekalta menikään! Tuo järvimatka sinänsä oli sentään reipas ja hauska.

Pekka Ervastin elämään näihin aikoihin tuli paljon vaikuttamaan tuo kirjanen ”Framtidens religion”. Se aiheutti matkoja Ruotsiin. Kotimaassahan jo elettiin routavuosien aikoja. Pieni teosofinen liikekin joutui tarkkailun kohteeksi, ja oli senvuoksi noudatettava varovaisuutta toiminnassa. Torstaikokoukset kuitenkin jatkuivat, mutta enemmän yksityisluontoisina, ja Viipuriinkin perustettiin vuonna 1900 teosofinen kirjasto. Vuonna 1899 oli painosta ilmestynyt Pekka Ervastin suomentamana Annie Besantin ”Johdantoa teosofiaan”.

Keväällä 1900 Ervast odottamatta sai kirjeen tohtori Emil Zanderilta Tukholmasta. Tämä oli Gustaf Zanderin poika ja Ruotsin Teosofisen seuran hallituksen jäsen ja entinen ylisihteeri. Tuossa kirjeessä Ervastia pyydettiin luennoimaan Ruotsiin ja tiedusteltiin, millä ehdolla hän voisi saapua.

Kutsu yllätti kokonaan nuoren Ervastin ja hän ihmetteli kuinka semmoista oli tukholmalaisten päähän pälkähtänyt.

Vasta vuosien jälkeen hän sai tietää, että hänellä siellä oli ollut suosittajina kolme rouvaa, joitten mielestä hän oli lupaava nuorukainen teosofiseen työhön. Nämä olivat kreivitär Constance Wachtmeister, ranskalais-syntyinen, mutta avioliittonsa kautta Ruotsiin siirtynyt vanha teosofi, kreivitär Märtha Gyldenstolpe ja tohtorinrouva Alma Edström. Varsinkin viimeksimainitusta, kertoo Ervast, tuli hänelle läheinen ystävä, kuin toinen äiti.

Nämä kolme huomattavassa yhteiskunnallisessa asemassa olevaa naista siis asettuivat nuoren Ervastin suojelijoiksi. He olivat päättäneet valmistaa tälle tilaisuuden kehittyä teosofiseksi työntekijäksi.

Mutta Ervastilla itsellään ei noista suunnitelmista ollut aavistustakaan. Ja hän vastasi tohtori Zanderille, ettei hän katsonut itseään päteväksi noudattamaan kutsua. Ervastin mielestä oli vain kaksi tapausta, jolloin ihminen on oikeutettu esiintymään teosofisena opettajana. Toinen on tieteellinen, jolloin hän opintojensa nojalla saattaa järkeen perustuvasti antaa opetusta menemättä niistä ns. salatieteelliseen takuuseen. Toinen oli henkinen opetus, johon on mahdollisuutta ainoastaan sellaisella, jolla itsellään on okkultista tietoutta. Edelliseen minulla ei ole halua, selitti Ervast, koska ainoastaan jälkimmäisellä on arvoa, mutta siihen taas, ainakaan vielä, en katso pystyväni.

Seuraus oli, että saapui uusi kirje, jossa tohtori Zander lausui: ”Nyt välttämättä tahdomme teidät luoksemme, emme aseta mitään vaatimuksia, toivomme vain, että tulette kanssamme pohtimaan ja keskustelemaan asioista. Tulkaa nyt heti huhtikuun alkupäivinä ja olkaa tervetulleena vieraana vaimoni ja minun kodissa. Toukokuussa on seuramme vuosikokous ja silloin saapuu Tukholmaan eversti Olcott; hänen tapaamisensa olisi varmaankin teille mielenkiintoista!

Niin varmaan olikin, ja sitten tapaamme Ervastin Tukholmasta, jossa hän kaksi kuukautta asui tohtori Zanderin hauskassa ja musikaalisessa kodissa Grefgatan 12:ssa. Hän kirjoittaa voitonsa erinomaisesti. Hän on saanut kaikkien ihailun osakseen ja kaikki hänestä pitävät, mutta kuitenkin hän suunnittelee paluuta

toukokuun lopulla. Kaikki, mitä siellä oli tapahtunut, oli ollut vain iloa ja onnea ja Pekka oli kohdannut ainoastaan menestystä. Yrjö veljeään hän kehoittaa lukemaan ”Nya Pressenin” 7:n toukokuuta numeroa. Siinä varmaankin on hänen oma kuvauksensa asioista.

Tukholmassa käytiin yhtämittaa oopperassa, konserteissa ja teatterissa. Seurustelu teosofien kanssa oli vilkasta.

Muistamme, että Ervastilla oli ollut yhteyttä vanhan Zanderin kanssa noilta Judge ajoilta. Siitä oli aiheutunut ystävyys kaikkien Zandereitten kanssa. Mutta vanha Gustaf Zander oli ainoa, joka kuului Mrs. Tingleyn Yleiseen veljeyteen, kun sensijaan muut perheen jäsenet, vanha rouvakin, kuuluivat Teosofiseen seuraan.

Ervast oli ottanut mukaansa kirjansa ”Framtidens religion” käsikirjoituksen. Sitä nyt luettiin ääneen yksityisissä tilaisuuksissa. Voi ymmärtää, että tuo pieni kirjanen herätti yleistä mieltymystä. Kukaan, joka sen lukee, voi tuskin olla ihastumatta. Niinpä nämä ruotsalaiset päättivät heti, että Ervastin on esitelmöitävä samasta aiheesta vuosikokouksessa. Hänen vastusteluaan ei otettu huomioonkaan.

Ja tapahtui myös, että tohtori Enzo Edström hommasi kirjalle kustantajan ja se ilmestyi syksyllä Wilhelm Billen kustannuksella.

Niin Ervast heti alkuun sai menestystä Ruotsissa. Itse hän kirjoittaakin: ”Täällä aiotaan minusta vähitellen tehdä ruotsalainen, mutta se saattaa kuitenkin osoittautua vaikeaksi. Suomi on minulle niin rakas.”

Eräänä kauniina tuokokuun aamuna eversti Olcott todellakin saapui Kristianian yöjunassa, ja koko seurue oli vastassa keskusrautatieasemalla.

Makuuvaunusta laskeutuu asemasillalle komearyhtinen miehekäs vanhus. Valkeasta parrasta jokainen hänet heti tunsivat eversti Olcottiksi. Seurassaan hänellä oli sisarentyttärensä Miss Michell Amerikasta.

Kevein askelin seitsenkymmenvuotias vanhus nousi hotellin portaat ylös. Ja kun sitä vähän ihmeteltiin, hän vastasi: En koskaan väsy. Mitä nämä matkat Euroopassa ovat, mutta Intiassa kun saa istua junassa viisi vuorokautta yhteen menoon. Enhän kykenisi olemaan presidenttinänne, jos vanhuus ja väsymys vaivaisi minua.

Olettekin ihmeen voimakkaan ja terveen näköinen, eversti!
Tunnen itseni kahdeksantoistavuotiaaksi nuorukaiseksi!
Näin jatkui keskustelu ja joskus se käsitti politiikkaakin.

Eversti Olcott silloin lausui: Teillä näkyy yleensä täällä Euroopassa olevan Saksan keisarista Wilhelm II:sta sellainen käsitys, että hän on narri. Ette kai usko korvianne kun sanon, että mestarit pitävät häntä erikoisesti silmällä, sillä hän on heistä sängen mielenkiintoinen olento, ja maailmanmeno tulee hyvin suuressa määrin riippumaan hänen toimenpiteistään.

Jälkimaailmahan on saanut todeta, että tämä eversti Olcottin ennustus toteutui. Myöskin nuoren Ervastin mieleen se painui, samoin kuin monet muut eversti Olcottin lausunnot.

Tämä perustajapresidentti teki Ervastiin hyvin voimakkaan ja suurenmoisen vaikutuksen. Ne neljä päivää, mitkä vanha herra viipyi Tukholmassa, Ervastilla olikin tilaisuus miltei yhtämittaa viettää hänen seurassaan, sillä aina oli kokouksia ja huviretkiä, ja sopivampaa tulkkia ja adjunttanttia hänelle ei ollut kuin juuri Ervast, joka luonnollisesti myöskin käytti tätä tilaisuutta kyselläkseen monenlaisia asioita, joihin eversti Olcott auliisti ja ystävällisesti vastaili.

Vanha presidentti oli kerrassaan väsymätön. Hän oli iloinen ja leikillinen, vailla mitään salaperäisyyttä, välistä lapsellisen veitikkamainen, ja lapset viihtyivätkin erinomaisesti hänen seurassaan. Itse hän selitti sen johtuvan parrastaan, joka teki hänet joulupukin näköiseksi, ja eikö joulupukki olisi lasten suosiossa. Kun

oltiin päivällisillä ylisihteeri Knösin luona, eversti Olcott pitkän aikaa huvitti insinöörin pieniä suloisia lapsia matkimalla erilaisia eläimiä mitä luonnollisimmalla tavalla. Ja tämä tapahtui puolta tuntia ennen kuin hän aloitti julkisen luentonsa uskonnoista.

Ei saa olla tekopyhä ja teennäinen missään suhteessa, vanha herra lausui Ervastille. Mestaritkin antavat arvoa huumorille ja eräskin on aivan täynnä leikillisyyttä.

Eversti Olcottille nuo mestarit eivät olleetkaan mitään pilventakaisia olentoja, eivät toisen maailman kummituksia, eivät enkeleitä eivätkä jumalia, vaan ihmisiä muitten ihmisten joukossa. Hän puhui heistä kunnioittavasti. Hänen päähänsäkään ei pälkähtänyt heitä epäillä. Mestarit ovat ihmisiä, muistakaa se, hän sanoi. Älkää tehkö heistä jumalia!

Sanokaa sitten, lausui Ervast heidän ollessaan kadulla kävelyllä, onko teillä itsellänne muistoa jostakin menneestä elämästä?

Ei! vastasi eversti Olcott avomielisesti.

Mutta uskotte kuitenkin vilpittömästi, että jälleensyntyminen on tosiasia?

Eversti kääntyi. Entä te, uskotteko vilpittömästi pohjoisnapaan?

Hänen silmänsä säkenöivät huumoria. Parempaa vastausta tuskin olisi voinut keksiä.

Älkää olkokaan tietävinänne semmoista, mitä ette tiedä, hän puheli. On parasta varoa ihmisiä, jotka esiinnyvät pitkänämaisina, mystillisinä ja kovin tietävinä. Se on useimmiten paljasta ”bluffia”. Kun vähänkin ravistelee heidän okkultista aarrearkkuaan, tulee heidän tietämättömyytensä pian näkyviin.

Mutta olen Suomessa kuullut kerrottavan semmoisista todellisista tietäjistä, joilla on salaperäisiä kykyjä.

Se on aivan toista. Tarkoitin äskeisillä sanoillani seikkailijoita, jotka käyttäen hyväkseen ihmisten herkkäuskoisuutta ja taikauskoa, parveilevat okkultisten liikkeiden ympärillä. Teosofisessa seurassa olemme niitä kohdanneet monta. Ette ole vielä ennättäneet saada niitä Suomeen.

Minkälaiseen teosofiseen työhön pitäisi nuoren teosofin ryhtyä? kysyi Ervast.

Hyvin usein nuoret kysyvät minulta tuota, vastasi eversti Olcott. Aina minä vastaan heille, ettei heidän sillä pidä vaivata päätään. Ottakoot vain teosofian mukaan elämään. Suorittakoot jokapäiväiset velvollisuutensa ilolla, uudessa ja paremmassa hengessä. Sillä tavoin he parhaiten palvelevat teosofiaa. On oltava uskollinen pienessä. Jokaiselle tulee tilaisuutensa.

Kun häneltä kysyttiin, millä tavalla ihminen tulee salatieteilijäksi, hän vastasi: Hillitsemällä itsensä. Ja hän kertoi sitten:

Kerran asuimme yhdessä madame Blavatskyn kanssa New Yorkissa. Minullakin oli pieniä pyrkimyksiä siihen suuntaan. Olisin halunnut tulla mestareitten oppilaaksi ja pyysin ja sainkin neuvoja H. P. B:ltä. Eräänä kuumana kesäpäivänä olin sitten juossut ympäri kaupunkia ja minua vaivasi ankara jano kun saavuin kotiin. Syöksyin vesikarahvin kimppuun ja ahmin vettä. Kuvitelkaapas nolouttani kun huomasin Blavatskyn tuijottavan minuun, ylevä halveksuminen katseessaan. ”Henry parka”, hän sanoi, ”oletko joskus uneksinut voitavasi tulla salatieteilijäksi? Salli minun ilmoittaa sinulle, että jos noin surkealla tavalla hillitset raatelevia himojasi, ei sinulla tässä maailmankaudessa ole paljoakaan toivoa päästä eteenpäin kehityksessäsi.”

Onko tupakanpoltto pyrkijälle haitaksi? häneltä kysyttiin. Pitääkö siitä luopua?

Riippuu asianhaaroista, Olcott vastasi. Jos teillä on himoa polttamiseen, lakatkaa polttamasta. Mutta jos ette himoitse tupakkaa, on yhdentekevää, jatkatteko, vai lopetatteko.

Eversti Olcottin mielestä seura oli tarkoin pidettävä erossa politiikasta.

Eversti Olcottia ei pidettykään esoteristina eikä okkultistina. Mutta kaikki tiesivät, että hänellä oli merkilinen mesmerinen kyky. Kahden vuoden aikana hän Intiassa oli parantanut satoja tapauksia kaikenlaisia vammoja. Kun hän liikkui Intiassa, hänet otettiin vastaan juhkakulkuein, kukin ja seppelein.

Eräänä iltana oli seuran jäsenten keskeinen illanvietto. Mutta Pekka Ervastia vaivasi päänsärky, joka yhä vaan yltyi. Hän oli siihen tottumaton ja se tuntui kerrassaan pahalta. Ei hän malttanut jäädä kotiinkaan, vaan liittyi toisten joukkoon. Mutta pian hän huomasi, ettei paljoakaan voisi nauttia ohjelmasta. Siinä oli eversti Olcottin puhe Intiasta, mutta maailma musteni hänen silmissään ja hän etsi itselleen sopivaa paikkaa jostakin nurkasta, kun tunsu jonkun koskettavan itseään. Se oli Emil Zander, joka ystävällisesti hymyillen lausui: Etkö sinä kuule, Pekka, että sinua huudetaan?

En, hätäntyi tämä, kuka minua huutaa?

Eversti Olcott on jo kahdesti huutanut nimeäsi. Hän tahtoo, että tulisit tulkitsemaan hänen puhettaan.

Pekka valitti päänsärkyään, mutta hänet johdettiin everstin luo puhujakorokkeelle.

”Ei hätää, ystäväni, tulkaa tänne, kyllä se menee ohi. Antakaa tänne kätenne!” eversti Olcott lausui kuuluaan asian.

Ervast ojensi kätensä hänelle, ja eversti tarttui siihen molemmiin käsin. ”Nyt älkää ajatelko särkyänne, vaan kuunnelkaa minun sanojani ja ruotsintakaa ne.”

Muitta mutkitta Olcott ryhtyi puhumaan. Parin lauseen jälkeen hän jätti Ervastin käden ja tämän päänsärky oli hävinnyt kuin tuhka tuuleen eikä se enää tullut takaisin.

Kuinka paljon häneltä sainkaan noina neljänä päivänä, muistelee Ervast. Vielä seistessämme hyvästelemässä keskusrautatieasemalla tuota keskustelua jatkui ja hänen viimeiset sanansa minulle olivat: ”Koska tulette Intiaan, Mr. Ervast?”

Intiaan ei Pekka Ervast joutunut eikä Olcott Suomeen. Vuonna 1906 hän tarjoutui käymään Suomessa, mutta silloin täällä ei vielä ollut Teosofisen seuran osastoa ja oli kesäaika, joten se oli kuollut sesonki, eikä matkan taloudellista puolta senvuoksi pysytty järjestämään. Niin eversti Olcott ei koskaan nähnyt Suomea, vaikka hänellä olisi ollut siihen halua. Madame Blavatskyn sensijaan kerrotaan käyneen Karjalassa.

29. Toimintaa Ruotsissa ja Suomessa

Kesällä Pekka Ervast yhdessä taidemaalariöverinsa Herman Grönbärj’in kanssa asui jälleen Suomessa, Saustilan tilalla Sauvossa. Se oli vanha hieno herraskartano, jonka heidän teosofiystävänsä John Backman oli ostanut.

Heinäkuun 9. päivänä Pekka kirjoittaa tädeilleen:

”Täällä minä nyt olen maalla toistaiseksi etsinyt voimia luonnon helmassa.” Hänen sairautensa, reumatismi näyttää ruvenneen häntä jo vakavammin vaivaamaan, ehkäpä myös munuaistauti.

Mutta Pekka jatkaa: ”Huolestuttavampia muuten ovat nuo ajatukset, jotka pyörivät mielessä. Lähdenkö yli meren, vai tuleeeko minun jäädä? On kuin jokin vetäisi, vetäisi kotimaan metsiin ja järville - ja kuitenkin vihjeet tulevat sieltä kaukaa ’loistoa ja kunniaa’ . . .”

Syyskuussa hän matkustaa Helsinkiin pariksi viikoksi. Oli käytännöllisiä järjestelyjä, puvun tilaus ja muita. Sitten hän lähti matkalle Ruotsiin.

Matkalla on hyvää aikaa katsella vanhaa Turkuu. Hän käy tuomiokirkossa ja vanhassa linnassa. Tuomiokirkossa hänellä on verrattoman hauskaa vahtimestarin seurassa kun tämä kovasti yrittää hienostella ruotsinkielensä kanssa, joka kuitenkin osoittautuu peräti omalaatuiseksi.

Mutta aikaa on yhä runsaasti jällellä. Aamiaisensa hän nauttii teatteriravintolassa ja päivällisensä syö Rautatiehotellissa. Ikävystyneenä hän lopuksi istahtaa pianorämän ääreen ja kuin huomaamattaan ryhtyy improvisoimaan. Kuuntelijakunnan muodostavat pääasiassa tarjoilijattaret, jotka ihastuneina pysähtyvät toimisaan. Niin, Pekka Ervasthan hyvinkin saattoi esiintyä pianistina. Hän soitti mainiosti.

Hän oli Helsingistä tullessaan poikennut vielä Saustilaan ja junamatkallaan Turkuun kirjoittanut mielialojaan jälleen tädeilleen. Aikomus oli lokakuun 13. päivän iltana matkustaa Bore II:lla Tukholmaan. Hän toivoi sitten jälleen tapaavansa omaisena Gerdan häissä. Ja hän lausui tämän hetken korkeimpana toivomuksenaan olevan sen, että hän voisi olla hyödyksi Ruotsissa, että hän voisi kulkea totuuden tietä palvelleen sen asiaa.

Myöskin hän puhuu sanomalehtiyrityksestään. Hän aikoo ryhtyä julkaisemaan sanomalehteä suomenkielellä. ”Jospa tällä tavalla voisin tehdä jotakin Suomen hyväksi”, hän lausuu. Bore II lähti lopultakin. Hieman myrskyinen oli laivamatka, mutta loppui sentään joskus. Ja Tukholman rannassa vanhat ystävät olivat vastassa, rouva Zander ja lehtori Edström,

Hänelle oli hommattu mainio huone leskitohtorinna Olivia Mossbergin luona Östermalmsgatan 46:ssa. Siellä hän sai aamiaisen ja illallisenkin, mutta päivällisellä kävi Edströmien luona, jotka asuivat vain muutamaman askeleen päässä.

Näin oli Pekka Ervastin elämä järjestynyt sangen mukavaksi isän kuoltuakin ja kodin hajaannuttua, koti ikävää lukuunottamatta.

Vierailuilla käytiin tuttuujen teosofien luona. Kerran oltiin taas seuran ylisihteerin, insinööri Arvid Knösin luona Värtanilla. Seurustelu oli hilpeätä.

Insinööri Knös kertoi kesällä jossakin kylpylässä tavanneensa suomalaisen hovineuvoksen, joka valitteli vaivojaan.

”Onko hovineuvoksella joitakin huonoja tottumuksia?” kysyi kylpylälääkäri.

”Ei suinkaan, sellaisia minulla ei ole!” vastasi hieman ihmettelevä hovineuvos.

”Polttaako hovineuvos?”

”Tjaja! Ei muuta kuin neljä , viisikymmentä savuketta päivässä.”

”Ai, ai, se ei käy!” huomautti tohtori ja lisäsi:

”Kuinkas . . . on viinaksien laita?”

”Eei!” vakuutti hovineuvos vilpittömänä. ”Otan vain neljä tahi viisi ryyppyä aterioilla.”

”Ai, ai” valitteli jälleen lääkäri, varmuuden vuoksi vielä jatkaen: ”Entäs grogit?”

”Tjaja! Ainoastaan viisi tai kuusi totia iltaisin.”

Naurua!

Pekka Ervastia tämä leikinlasku maanmiestensä kustannuksella hieman harmitti ja hän koetti puolustella huomauttaen, ettei ruotsalaisten herrojen sentään pitänyt tuomita meitä kaikkia suomalaisia tuon yhden hovineuvoksellisen poikkeuksen mukaan.

Mutta ei aina pidetty yksinomaan hauskaa, vaan aatteellinen työ otettiin vakavasti. Tukholmassa Ervastille heti järjestettiin luennoimistilaisuus eräässä teosofisessa looshissa, jossa hän piti esitelmän aiheesta ”Esoterisk och eksoterisk teosofi” ja yleisölle seuraavana sunnuntaina aiheesta ”Teosofiens betydelse för individen”.

Ja kohta seuraavalla viikolla hän lähtee pitkälle esitelmäkiertueelle, ensin viikoksi Sundsvalliin, sitten Sollefteåhon, Luulajaan, Bodeniin ja paluumatkalla poiketen Upsalaan ja taas Tukholmaan, josta tekee toisen kierroksen Lindköpingiin, Norrköpingiin, Örebrohun, Lundiin ja palaa taas Tukholmaan. Joka paikassa hän esitelmöi, toisissa useammastikin.

Maaperä Ruotsissa on vastaanottavampaa kuin Suomessa, mutta kotimaa vetää häntä voimakkaasti puoleensa.

Ruotsinmaalaisessa ”Teosofisk tidskrift’issä” jatkuu hänen kirjoitussarjansa.

Vakavasti tuntuu veljesmaakin taistelevan Ervastista. Hänelle tarjotaan säännöllinen palkka ja varma toimeentulo määrättyine tehtävineen innostuneen ja ystävällismielisen kuulijakunnan keskellä, mm. juuri tuon ”Teosofisk tidskrift’in” toimittajana.

Olikohan niinkään helppoa voittaa tuollainen kiusaus, kun vielä ylisihteerin Knös ja muut Ruotsin johtavat teosofit hartaasti toivoivat, että Ervast aivan kokonaan muuttaisi Ruotsiin ja antautuisi seuran palvelukseen ja insinööri Knös koetti todistella, että tästä toimenpiteestä ei hyötyisi ainoastaan Ruotsin, vaan myöskin Suomen teosofia, ja Pekka Ervast epäilemättä hyvin viihtyi Ruotsissa.

Kuitenkin Ervast oli luvannut vuoden lopulla palata kotimaahan, sillä joulukuun 7. päiväksi oli määrätty Gerdan häät, ja hän iloitsi jo omaistensa tapaamisesta. Niinpä hän sitten saapuikin.

Vihkiminen toimitettiin saksalaisessa kirkossa, josta siirryttiin juhlaa viettämään seurahuoneelle. Mutta nuori pari, Gerda ja Sassi, lähti häämatkalle Tukholmaan. Sassi oli sulhasen, Aleksander Ugglan kutsumanimi.

Alkupuolella vuotta 1901 Suomenkin teosofinen työ aloittaa taistelun Pekka Ervastista.

Aikaisemmin on jo vähän selostettu tuota vähäpätöistä yritystä, mitä täällä oli tehty aina vuodesta 1891 lähtien. On täydellisyyden vuoksi mainittava, että sitäkin ennen Matti Kurikka oli julkaissut kirjansa ”Ulapalla”, ”Ihmiskunnan pelastus” ja ”Moses vai Jesus” ym., joitten ajatukset olivat teosofisuuntaisia, mutta kirjat välttivät tarkoin kaikkia teosofisia nimityksiä.

Sanomalehti, jota Pekka Ervast oli suunnitellut, oli ”Uusi aika”, jota hän nyt yhdessä Jean Boldtin kanssa alkaa julkaista tämän vuoden alusta. Yrjö velikin siihen kirjoittelee. ”Nya Pressenin” toimittaja, tunnettu aktivisti Axel Lille, suhtautuu jatkuvasti suopeasti Pekka Ervastin puuhiin ja maaliskuussa 1901 pidettiin lehden toimistossa kokous, jossa ”Uuden ajan” asioita käsiteltiin.

Mutta muuten oli täällä olemassa vain pari kolme Pekka Ervastin ruotsinkielistä kirjaa teosofiasta, joku suomennos sekä hänen kirjoittamansa lentolehtinen ”Ihminen, miksikä itket?” Näihin aikoihin Ervast pitää kaksi ensimmäistä suomenkielistä esitelmäänsä.

Mutta koditon hän täällä on. Hän suuntaa nyt matkansa Saustilaan, josta siten tulee hänen pysyvä olinpaikkansa. Kesäkuun alussa hän kirjoittaakin viihtyvänsä siellä hyvin. Kaikki on hyvin ja hän nauttii suuresti saunasta. Kokonaista 159 asteen löyly otetaan, mutta ne eivät liene sentään Celsiusta, ja Pekka ”tuntee jäsenensä pehmeiksi, notkeiksi ja helliksi kuin Leinosen tuoreet wienerleivät”. Muistakaamme, että jo tällä iällä reumaattinen särky ei tahtonut antaa hänelle rauhaa.

Kuitenkin hänen oli jätettävä tämä hyvänolontunto ja riennettävä Tukholmaan seuran vuosikokoukseen, jossa hänelle oli järjestetty luentotilaisuus. Hänen esitelmänsä aiheena oli ”Teosofien i Tolstojs lära.”

Mutta hän palasi takaisin Saustilaan, jossa lukuunottamatta sitä, että oli omilla säästöillä kesken kesänvieton pelastettava erään tuttavan vekseli protestista, viihtyy mainiosti vanhassa tutussa paikassa. Heitä on siellä seitsemän miestä kun otetaan lukuun maitokyytejä ajava poikakin, ja nämä seitsemän miestä muodostivat pienen ”Tua” nimisen höyryveneen miehistön kun lähdettiin Paraisten saaristoon kolmen päivän retkelle ja käytiin myrskyä pelkäämättä ja toisinaan meren öistä kuutamoa ihailen aina Turussa asti.

Mutta Ruotsista on jo tullut kiirehtivä kutsu. Kuitenkaan Ervast ei vielä ole valmis lähtöön, vaan aikoo elokuun lopulla palata Helsinkiin hammaslääkärillekin ja vasta syyskuun lopulla lähteä Ruotsiin. Syyskuun lopussa hän siellä jo olikin.

Sitä ennen tapasimme hänet Sörnäisten työväenyhdistyksessä luennoimassa ja tällöin hän voitti aatteelle ylioppilas Veikko Palomaan, josta sittemmin tuli huomattava työntekijä. Saavuttuaan syyskuun 29. päivänä Tukholmaan hänellä oli sydämellinen vastaanotto rannassa ja hänelle oli järjestetty luentotilaisuuksia Landbruksakademin huoneistoon ja muuan jatkokurssi, josta tuli yleisön suuresti suosima.

Heti Tukholmaan saavuttuaan hän lausuu, että hän tuskin tulee jäämään sinne pitkäksi aikaa. ”Sydämeni vastustamattomasti veti minua Suomeen. Olin saanut päähäni, että Suomessa oli aloitettava teosofinen työ suomenkielellä, enkä käsittänyt mitä hyötyä olisi sen asian lykkäämisestä”, hän lausui. ”Tahtooin olla ’vapauden intoilija’”, hän sanoi, ”enkä sitoa itseäni minkäänlaiseen tehtävään, josta juoksisi säännöllinen palkka.”

Mutta tällä kertaa oli Tukholmassa jotakin kiinnostavaakin.

Eräänä synkkänä ja sateisena päivänä Ervast oli päättänyt käydä tervehtimässä prinsessa Mary Karadjaa. Tämä oli perin intelligentti, eloisa ja henkevä nainen, joka harrasti spiritismiä ja oli siinä suhteessa tullut laajalti tunnetuksi.

Prinsessa asui Blasieholmilla Nybrolahden rannalla, lähellä soitannollista akatemiaa, suuren kivimuurin toisessa kerroksessa. Ervast oli saanut prinsessalta ystävällisen kutsun saapua uudelleen hänen luokseen kun he olivat siellä käyneet insinööri Knösin kera.

”Sepä sattui oivallisesti”, lausui prinsessa vilkkaasti ja ystävälliseen tapaansa. ”Täällä on parhaillaan berliiniläinen materialisatiomedio rouva Abend miehensä kera, ja panemme toimeen pienen yksityisen pöytäistunnon.”

Niin oli Ervast joutunut keskelle spiritististä istuntoa. Teosofithan, vaikka eivät noita ilmiöitä kielläkään, kuitenkin asettuvat niitten suhteen varovalle kannalle ja mieluummin karttavat niitä. Ja myöskin Ervastin tukholmalaiset teosofiystävät olivat varsin kylmiä koko spiritismiä kohtaan peläten sen saavan enemmän pahaa kuin hyvää aikaan. Vieläpä he olivat taipuvaisia uskomaan, että mediot olivat enimmäkseen petkuttajia. Näin he suhtautuivat spiritismiin yhtä torjuvasti kuin tiedemiehet.

Tietenkin Ervast oli, jos kukaan, selvillä siitä, että teosofien tutkimustavat perustuivat kokonaan muuhun kuin spiritistisiin kokeisiin, ja hänen omia psyykkisiä ja okkultisia kokemuksiaan ei suinkaan ole sekoitettava tällaisiin. Mutta eikö noilla parapsykologian alaan kuuluvilla ilmiöillä sinänsä olisi mielenkiintoa, vaikkei niistä tekisikään uskontoa? Ervast siis suorastaan ihastui saadessaan tuon odottamattoman tilaisuuden tehdä havaintoja.

Aikakauskirjassaan hän myöhemmin on tarkoin kuvannut tuon istunnon kulun. Siinä oli ollut vain muutama henkilö. Medio oli pieni lylleröinen berliiniläinen työläisvaimo. Oli varta vasten teetetty pieni pyöreä pöytä, joka toimi koputusten välittäjänä.

Vieraana Ervastille annettiin ensimmäiseksi tilaisuus tehdä kysymyksiä. Hänen ja rouva Abendin välille asetettiin tuo pöytä ja molemmat laskivat sille kätensä. Sitten hän teki kysymyksiä. Vastaukset tulivat siten, että pöytä kallisteli ja merkillistä kyllä, vastaukset olivat oikeat, vaikka Ervast oli seurassa kaikille varsin tuntematon. Hän ei voinut kieltää, että jokin tuntematon luonnonvoima siinä oli, ja se sai pöydän kallistumaan. Eikä tuo voima ollut sokea, vaan sillä oli järkeä ja tietoa.

Välillä tehtiin kokeita toisten kanssa. Ervast luuli keksineensä keinon, millä hän voisi tarkistaa asian. Hän kysyi: ”Saanko tehdä kysymyksiä kielellä, jota kukaan läsnäolevista ei ymmärrä?” Rouva Abend vastasi myöntävästi. Ervast kysyi suomenkielellä ja vastaus tuli olennoita, joka ilmoitti itsensä erääksi hänen kuolleeksi sukulaisekseen.

Miettiväisenä hän sieltä käveli asuntoonsa. Olikohan todellakaan olemassa muuta mahdollisuutta selitykseen kuin juuri tuo spiritistinen?

Toisenkin kerran prinsessa kutsui hänet istuntoon ja silloin yritettäisiin ns. materialisatiota, jolloin tuollainen ”henkiolento” näyttäytyisi. Olihan se liian houkuttelevaa, jotta siitä voisi kieltäytyä.

Eräänä lokakuun iltana Ervast jälleen asteli prinsessa Karadjan asuntoa kohti, nyt mukanaan ystävänsä tohtori Emil Zander ja tohtori, dosentti Sydney Alruts.

Pettymyksen tuotti kohta se, että tunnelma oli melko lailla skeptillinen.

Medio oli nyt varustettu erityisellä puvulla, jonka pukemista neljä rouvaa valvoi, niin ettei mitään salakätköjä ollut ja herrat valmistivat erityisen ns. kabinetin, jonka sisällä oli mediota varten ainoastaan tuoli. Valoja himmennettiin punaisella silkkipaperilla ja tuolirivit asetettiin huoneen toiselle laidalle. Yksi herroista esitti uruilla jotakin hengellistä sävelmää.

Ervast oli saanut paikan eturivissä.

Soiton aikana rouva Abend oli alkanut laulaa virren säveltä, mikä ei juuri hivellyt Ervastin musikaalista korvaa.

Seurasi pitkä tauko. Sitten kabinetin verhon raosta alkoi ylhäältä pudoten kuin lattiaa pitkin vierien tulla esiin sinisen hohtavia valoilmioita, salamoita, palloja ja pilviä.

Verhot vavahtelivat kuin joku olisi niistä kiskaissut, mutta jaksamatta vetää niitä auki. Sitten oli taas liikettä, ja silloin Ervast oli näkevinään käden, joka yritti työntää verhoja syrjään. Kolmannella yrityksellä se lopulta onnistuikin. Aukossa näkyi hetken aikaa pitkäkö valoisa olento, mutta se hävisi pian verhojen taakse.

Äkkiä työntyi verhon toinen puolisko syrjään ja nyt kabinetista tuli ulos pitkä, solakka, valkoisiin harsoihin puettu tyttömainen olento. Hänellä oli pitkin selkää laskeutuva huntu päässään ja päässä vielä jokin koriste, josta ei oikein saanut selvää mikä se oli. Kasvojakaan ei selvästi erottanut. Mutta sen näki, että hän oli nuori ja kaunis, profiili klassillinen.

Ervast pani myöskin merkille tuon olennon paljaat hennot ja sirot käsivarret, jotka täydellisesti erosivat

rouva Abendin paksuista, lyhyistä, ruskeista ja kaikkea muuta kuin plastillisista käsivarsista. Siinähan nyt oli ihmisolento, joka liikehti eikä kultenkaan ollut sama kuin medio. Ne, jotka näkivät medion, vakuuttivat nähneensä hänen nukkuvan.

Sitten tuo suloinen morsiamenkaltainen olento lähestyi erästä vanhaa pariskuntaa, joka istui myös ensimmäisellä tuolirivillä. Hän näytti kuiskaavan heille jotakin ja lähestyi jälleen kabinettia, silmäili hetken ympärilleen, otti tukastaan jotakin, katsoi kotvan Ervastiin ja sulavalla kädenliikkeellä heitti sen hänen jalkoihinsa; tämä sieppasi esineen käteensä, se oli myrtinoksa ja siitä tulvahti outo ihana tuoksu. Mutta koko ajan hän piti silmällä tuota ilmestystä. Se nyökäytti päätään jäähvyäisiksi seurueella ja vetäytyi takaisin kabinettiin. Verhot vedettiin kiinni.

Tunnelma Ervastin mielestä oli vallan lumoava ja hän odotti uusia ilmestyksiä. Verhot vielä vähän liikkuvatkin, mutta mitään ei tullut.

Myrtinoksan Ervast talletti lompakkoonsa. Hän oli lukenut, että tuommoiset muistot, jos ne olivat ns. aineellistumia, jonkin ajan kuluttua haihtuivat olemattomiin, mutta jos ne olivat ns. apportti ilmiöitä eli maanpäällisiä esineitä, jotka olivat saapuneet tuota ”neljännen ulottuvaisuuden tietä”, saattoivat kestääkin ja säilyä. Myöhemmin hän totesi, että hänen saamansa myrtinoksa oli luonnollinen kasvi ja se säilyi hänen lompakossaan, kunnes kuivui ja mureni. Mistä se sitten olikin kotoisin?

Medio heräsi vähitellen urkurin jälleen ryhdyttyä soittamaan.

Nyt alkoi asian kiihkeä tutkiminen. Jokaisella oli kädessään kynä ja paperia muistiinpanoja varten. Takarivissä istuneet väittivät, etteivät he olleet nähneet mitään. ”Liikkuihan siellä jokin”, he sanoivat.

Alkoi väittely, niinkuin tavallisesti tällaisista asioista. Mutta tukholmalaisten teosofien kanssa näistä asioista ei käynyt keskusteleminen. Oli siellä kuitenkin majuri Oscar Busch, jonka toinen rouva oli suomalainen, runoilija K. A. Tavastjernan sisar. Näitten kodissa Ervast viihtyi mainiosti. Loppumattomiin hän sai kuunnella kertomuksia mistä tahansa parapsykologian alaan kuuluvasta asiasta.

Kolmannenkin kerran Ervast kutsuttiin prinsessa Karadjan luo. Tällä kertaa oli Lontoosta saapunut kuuluisa psykometrisoija, Mr. Alfred Vout Peters, joka sitten myöhemmin monilla käynneillään tuli hyvin tunnetuksi Suomessakin.

Taaskin oli prinsessan salonki täynnä väkeä ja Peters teki monenlaisia havaintoja. Se tapahtui siten, että hänelle tuotiin jollekin vainajalle kuulunut esine. Tämän avulla psykometrisoija sai kiinnikohdan tuosta vainajasta, jota hän sitten tarkoin kuvasi ja esitti joitakin yksityiskohtia tämän elämästä.

Monet, joitten osaksi tuollaisia kokeita sattui, olivat hämmästyksissään ja liikuttuneita.

Ervastin suureksi hämmästykseksi Mn Peters yhtäkkiä ryntäsi sille puolelle huonetta, missä hän istui, ojensi kätensä istuvien päitten yli ja pyysi ymmällä olevan Ervastin kättä:

”Yes, yes, your hand, give me your right hand, please.”

Kun Ervast lopultakin ymmärsi ojentaa kätensä, Peters piti siitä kiinni jonkin aikaa ja selitti sitten poistuessaan, että kokeissa tarvitaan lisävoimaa ja te voitte sitä antaa.

Samassa tarkoituksessa hän saapui vielä toisenkin kerran, mutta kolmannella kerralla hän veti Ervastin mukanaan ja lausui: ”Tulkaa, tahdon puhua teille! Onko teillä jokin esine, jota olette kauan kantanut?”

Ervast ojensi hänelle kantasormuksensa.

Sihteerinä toimineelta neiti Starckilta hän sitten sai sangen seikkaperäisen englanninkielisen pikakirjoitusmuistion. Hän ei sitä kokonaisuena ole julkaissut, mutta antoi siitä lyhennelmän, jota nyt jälkepäin voidaan tarkistaa, ja on myönnettävä, että se on sangen mielenkiintoinen. Se kuuluu:

”Te ette tyydy asioihin semmoisina kuin ne ovat. Te tahdotte tietää kaikkien asioiden syyt ja perusteet. Teillä on ollut kummallisia kokemuksia aina siitä saakka kun olitte pieni lapsi. Missään ette ole niin yksinäne kuin ihmisjoukossa, mutta yksiksenne tahi yhden tai kahden sukulaishengen seurassa olette onnellinen.

Te varmaan osaatte kirjoittaa hyvin selvästi ja kirjoittaa ainoastaan silloin kun inspiratio valtaa teidät. Te olette medio. Jos vain tietäisitte siitä, te voisitte nähdä ja kuulla. Olette jo nyt nähnytkin ja kuullut, mutta olette pitänyt sitä mielikuvituksena.

Te joko joudutte tekemisiin teosofian kanssa tai teillä jo on sen kanssa tekemistä, sillä teosofiaa on ympärilläne, mutta te tulette sen jättämään, sillä se ei tyydytä teitä. Te tahdotte faktoja. Teoria on kyllä hyvä, sanat kauniita, mutta ne eivät tyydytä.

Elämäne on ollut kummallista alusta alkaen. Teidän on täytynyt tulla suoraan ulos siitä elämästä, mitä nuorukaisena vietitte. Olitte paljon yksin eikä kukaan teitä ymmärtänyt, toiset sanoivat hulluksi, toiset narriksi. Noin 18-20 ikävuodellanne näyttää tulleen muutos elämäänne ja löysitte mielestänne toisia, jotka olivat yhtä hulluja kuin tekin. Noin 20 vuoden iässä tuli toinen muutos elämäänne ja olette tuntenut itsenne onnellisemmaksi. Mutta yhä kaipaatte jotakin lisää.

Te tulette luomaan oman tienne ja teillä on paljon työtä tehtävänä omassa maassanne oman kansanne keskuudessa.”

Luonnollisesti Ervast tunsikin itsensä hämilliseksi kun yhtäkkiä tuli näin yksityiskohtaisesti analysoiduksi suuren yleisön edessä. Tuskinpa asia parani siitäkään kun prinsessa Karadja vielä ruotsiksi selitti, että herra Ervast on meillä Ruotsissakin tunnettu teosofinen tutkija ja esitelmäsihteerinä. Sillä läsnäolijat katselivat Ervastia uteliaina ja illan tunnelmahan oli tehnyt ihmeitä uskottaviksi.

Sitten Mn Peters selitti mediumistisen voimansa jo loppuneen ja päätti istunnon.

Teenjuonnin aikana yksi ja toinen tuli puhuttelemaan Ervastia ja tuli myöskin Mn Peters, joka vei hänet syrjään ja alkoi tarkastella hänen kädenviivojaan. Ja niin hän ryhtyi uudelleen selittämään Ervastin tulevaisuutta: Hän ennusti pitkää ikää, paljon ja kovaa työtä, rahavaikeuksia, vaikka hän tulisikin paljon ansaitsemaan kirjoituksillaan, mutta hän ei osaisi kiinnipitää rahoistaan. Herkkyytensä takia hän tulee paljon kärsimään ja vastustusta tulee joka taholta. Lopulta kuitenkin tulee voitto.

On mielenkiintoista seurata, tuliko tämä ennustus toteutumaan. Ainakin on todettavissa, että se on todella annettu etukäteen eikä keksitty jäljestäpäin.

Kun Mr. Peters oli noin kovin ystävällinen, uskalsi Ervast kysyä, minkätähden hän tuli ’voimaa hakemaan’ häneltä? ”Tiesittekö jotakin minusta,” kysyi hän? ”Olitteko ehkä kuullut, että harrastin teosofiaa ym. ’yliluonnollisia’ asioita?”

”No, en kerrassaan mitään”, vastasi Mr. Peters. ”Kuka nyt olisi puhunut minulle teistä, minun ’toinen silmäni’ se teidät havaitsi. Loistitte siellä nurkassanne kuin valkoinen tulipatsas keskellä pimeyttä. Totta kai median selvänäköisyys jotakin havaitsee”.

”Ja sitten näitte myöskin teosofian ympärilläni, tähän ette pidä teosofiasta?”

”En. Rakastan toiseikkoja ja teosofit eivät todista oppejaan.”

”Ettekö tunne Mrs. Besantia?”

”Kuka englantilainen ei häntä tuntisi, mehän olemme ylpeitä ’our Anniesta’. Mutta madame Blavatsky sai hänet sokaistuksi.”

”Niinkö ajattelette? Oliko sitten H.P.B. teidän mielestänne humbugia?”

”H.P.B. oli medio, mutta hän ei tyytynyt siihen, vaan tahtoi luoda uskonnon ja keksi teosofisen liikkeen”.

Näin heidän keskustelunsa jatkui, ja he tapasivat toisensa useamminkin. Vähitellen Mr. Petersin vastustus teosofiaa kohtaan heikkeni. Parin vuoden perästä Mr. Peters kirjoitti Ervastille liittyneensä Teosofiseen seuraan ja tämä katsoi itselläänkin olleen siinä jonkin osuuden.

Tuosta ensimmäisestä Peters istunnosta poistuessaan Ervast oli saavuttanut kumoamattoman todistuksen mediumistisesta selvänäköisyydestä. Mutta samalla hän myöskin teki havainnon, että siitä kaikesta pilkisti esiin persoonallinen rajoituskin. Hänellä oli useita kahdenkeskisiä istuntoja Mr. Petersin kanssa ja paljon hän oppi tuosta seurustelusta.

30. Suomi vaiko Ruotsi

Joulukuun 10. päivänä seisoj Ervast jälleen oman maan kamaralla Turussa ja oli onnellinen ja iloinen kotiin pääsystään. Hän pistäytyi John Backmanin luo kymmeneksi päiväksi Saustilaan ja senjälkeen matkusti edelleen Helsinkiin. Pula oli nyt vaan siinä, että Mimmy tädin luona asui Yrjö veli ja kaksi muuta poikaa eikä Pekalla ollut asuntoa missään. Tilapäisesti se kuitenkin järjestettiin tuonne tuttuun ”kahdeksaan”, kuten sitä nimitettiin, Fabianinkadun 8:aa.

Pekalla oli Saustilassa pieni kamarinsa, jossa olivat hänen tavaransa ja varsinkin rakkaat kirjansa. Hän oli todellakin nauttinut suuresti ollessaan tuossa tutussa seurassa. Mutta myöskin tätinsä luona Helsingissä hän heti tarttui kirjoihinsa. Olihan siinä hänen mielirunoilijansa Topeliuksen teoksia. Hän ottaa yhden ja istahtaa lukemaan.

Merkillinen kohta tuossa!

Hän innostuu lukemaan. Aivan tarkoin hän ei jäljestäpäin muistanut mitä siinä oli, mutta seuraavantapais- ta oli kirjassa:

”Kun tutkimme Suomen historiaa pitkin vuosisatoja ja vuosituhansia, huomaamme, että Suomen kansa nyt seisoo uuden ajan kynnyksellä. Kaitselmus on sille määrännyt ihmeellisen käänteen sen kohtalossa. Ennenkuin uusi vuosisata on pitkällekin kulunut, vapautuu Suomen kansa Venäjän holhouksenalaisuudesta ja tulee itsenäiseksi.”

”Mitä ihmettä tämä on? Onko Topelius todellakin voinut noin kirjoittaa?”

Hän jäi miettimään tätä asiaa.

Nyt on muistettava, että hän kuului ylioppilaspolvensa parhaimmiston. Hän rakasti lämpimästi isänmaataan ja kansaansa. Aktivist Axel Lille oli hänen suosijansa ja ystävänsä. Tarvitsi vain nousta ja katsoa ulos ikkunasta, niin siinä kadun toisella puolella asui mies, jota Suomen kansa pelkäsi ja kauhistui, joka oli päättänyt hävittää tämän kansan maan päältä, kenraalikuvernööri Bobrikoff. Pekka Ervast oli jo silloin tällöin kirjoittanut omaisilleen Ruotsista jonkin huolestuneen, mutta tarkoin peitetyn lauseen maamme poliittisesta tilanteesta. Oli siis selvää, että hän hyvin vaistosi mitä jo liikkui ilmassa ja oli puhkeamassa teoiksi, aktiivinen vastarinta. Ei Ruotsin teosofien huolestuminen sen suhteen, että hän voisi sekaantua politiikkaan, suinkaan ollut tuulesta temmattua.

Mutta nyt näyttää kuin ihme olisi tapahtunut, kuin näkymättömät voimat olisivat tarttuneet Ervastin ja myöskin hänen isänmaansa kohtaloihin.

Hän ryhtyi uudelleen etsimään tuota kohtaa Topeliuksen kirjasta, etsii ja etsii, mutta eihän sitä löytynyt, koska sitä ei ollutkaan.

Hän oli siis nähnyt jonkinlaisen näyn.

Mutta ihmeellisintä tässä oli, että hän ehdottomasti siihen uskoi. Hän alkoi lueskella Suomen historiaa ja oivalsikin pian, että Suomen kansa oli kulkemassa itsenäisyyttään kohti.

Toisellakin tavalla olivat nuo kohtalon voimat tarttuneet häneen. Hänen kirjansa ”Valoa kohti” vihdoinkin ilmestyi juuri samaan aikaan kun hän muutenkin oli alkanut työskennellä suomenkielellä, luennoiden työväenyhdistyksen huoneistossa. Ja kirja sai myöskin kirjailijaliiton palkinnon.

Nämä kaikki tapahtumat muodostuivat vastavedoksi Suomen taholta kilpailussa Pekka Ervastista.

Mutta asuntohan hänen oli saatava, sillä Mimmy tädin luona oli ahdasta. Saustilassa hän oli aina viihtynyt hyvin ja sieltä tapaammekin hänet pian.

Seuraa kuitenkin yhtämittaista edestakaista matkustelemista Suomen ja Ruotsin väliä. Tietenkin hänkin on riippuvainen taloudellisista seikoista. Jollakinhan täytyy elää. Suomi ei tarjoa kerrassaan mitään, Ruotsi runsaalla kädellä. Tuon Ruotsista saadun ansion turvin hän saattaa aina palata Suomeenkin luennoimaan, mikä nyt tapahtuu enimmäkseen suomenkielellä.

Mutta suomeksikin olisi saatava teosofista kirjallisuutta, että työ pääsisi alulle.

Perustetaan kannatusyhdistys ”Valon airut” ja Ervast on siinä mukana. Se julkaisee vuonna 1903 suomenoksen kenraali Sederholmin kirjasta ”Omantunnon uskonto”. Kenraali itse maksoi painatuskulut ja lahjoitti sitten koko painoksen tälle kirjallisuuskomitealle. Kahdessa viikossa myytiin 700 kappaletta. Käännöstyönkin oli ilmaiseksi suorittanut Maria Ramstedt, joka käytti kirjailijanimimerkkiä Martti Humu.

Tulihan tällä tavalla vähän alkupääomaa ja sillä riennettiin painattamaan Pekka Ervastin kirja ”Uskonostaja elämästä” sekä lentolehtinen ”Kun usko petti” ja hänen suomenoksensa R. W. Trinen kirjasta ”Luonteen kasvatus”. Vielä otettiin uusi painos jo loppuun myydyistä kirjoista, Ervastin kirjasta ”Valoa kohti” ja Sederholmin ”Omantunnon uskonnosta”.

Se oli toki jo määrätietoista toimintaa ja varmaankin oli omiaan yhä rohkaisemaan Ervastia antautumaan kokonaan syntymämaan palvelukseen.

Nyt onkin syytä luoda pieni katsaus hänen kokemuksiinsa naapurimaassa näihin aikoihin.

Oli kirkas kesäkuun aamu vuonna 1903.

Ervast oli jälleen saapunut Tukholmaan ja asusti ystäviensä Zanderien luona.

Hän kävelee pitkin leveätä Birger Jarlia, poikkeaa Humlegårdin puistoa reunustavalle Engelbrektkadulle nousten hieman hengästyneenä loivasti kohoavaa katua ja saapuen pian suuren kivimuurin eteen numero 7:ssä.

Hän katselee hetken oikealle laskeutuvaa laajaa puistoaluetta, mahtavaa Linnén patsasta, jonka takaa näkyy komea kirjastorakennus. Mutta sillä kohdalla talon seinässä on kilpi ”Teosofiska Centralbyrån”. Sinne hän oli astumassa. Hänen sydämensä pamppailee hieman sekä kävelystä että odotuksen jännityksestä. Hänet johdetaan puiston puoleiseen toimistohuoneeseen, jonka avonaisesta ikkunasta tulvahtavat sisään kevään tuhannet tuoksut aurinkoisesta puistosta. Huoneeseen astuu ylväsryhtinen, vanha ylhäinen ja arvokas nainen puettuna mustaan silkkiin ja leveälieriseen työttöhattuun. Hän on kreivitär Constance Wachtmeister, syntyään markiisitar de Bourbel. Hän oli syntynyt Firenzessä vuonna 1838. Suku kuuluu Ranskan vanhimpaan aateliin ja on tunnettu aina vuodesta 939 Normandiassa.

Markiisitar kasvatettiin Italiassa, mutta lähetettiin vanhempien kuoltua tädin luo Englantiin. Tämä täti oli Mrs. Bukley of Linden Hill Berkshirestä.

Sitten nuori markiisitar meni naimisiin ruotsalaisen serkkunsa kreivi Wachtmeisterin kanssa, joka oli Ruotsin lähettiläänä Englannin hovissa, ja tuli kolmen vuoden perästä Tanskan hoviin, miehensä tultua lähettilääksi sinne. Täällä hän ystävystyi nuoren prinsessa Dagmarin kanssa, josta sittemmin tuli Venäjän keisarinna. Myöhemmin kreivitär Wachtmeister kutsuttiin kotiin Tukholmaan ja hänestä tuli ”Ruotsin valtakunnan rouva”.

Vuonna 1871 hänen miehensä kuoli ja kreivitär vietti senjälkeen hiljaista elämää Wachtmeisterien maatiloiilla. Kerran hän kuitenkin kävi tapaamassa entistä ystäväänsä Venäjän keisarinnaa ja matkusti silloin Suomen rautateillä ja muisteli hänelle ollun hyvin kohteliaita täällä.

Kreivitär Wachtmeister oli vähän harrastellut spintismiä ja oli tullut kyllä vakuuttuneeksi ilmiöitten todenperäisyydestä, mutta myöskin ymmärtänyt sellaisen harrastuksen merkityksettömyyden. Kerran hänet tutustutettiin Mr. ja Mrs. Sinnetin kodissa madame Blavatskyyn. Seurauksena oli, että kreivitär kokonaan antautui teosofiselle työlle. Hän alkoi kiertää ympäri maailmaa luennoimassa ja herättämässä ystäviä aatteelle.

Madame Blavatskyn vielä eläessä hän ensin kiinteästi liittyi tähän palvelen ja auttaen silloin jo sairauden, monien huolten ja pettymysten rasittamaa vanhaa rouvaa uskollisista uskollisimpana.

Nuo seitsemän vuotta, mitkä madame Blavatsky vielä eli, hän jotenkin alinomaa oli tämän seurassa, asui pitkät ajat madame Blavatskyn kanssa samassa huoneessakin ja tuli erinomaisen läheisesti kosketukseen teosofisen liikkeen perustajan kanssa.

Tietenkin hän silloin sai kaiken mahdollisen tiedon ja opetuksen tästä aatteesta kaikkein pätevimmältä taholta ja hän oli mitä moninaisimpien tapausten ja H. P. B:n olemusta selittävien seikkojen usein ainoana silminnäkijänä ja todistajana.

Sittenhän teosofinen liike haaraantui ja tuo teosofinen perinne lasketaan sen mukaan mistä haarautumasta kulloinkin on kysymys: Ns. Adyar seura kaiketi Blavatsky Olcott Besantin kautta, amerikkalainen Yleinen veljeys taas Blavatsky Judge Tingleyn kautta. Antroposofinen seura tulee toimeen ilman Blavatskyakin katsoen, että tohtori Steinerkin on kyennyt tuomaan teosofisen sanoman maailmalle.

Lukija lienee jo tullut ymmärtämään, että Ervast kaiken aikaa on asennoitunut kunnioituksella, mutta varautuen kaikkiin noihin teosofisiin auktoriteetteihin. Nuorena totuudenetsijänä ja erinomaisen kultivoituneena persoonallisuutena hän on aina osannut osoittaa arvonantoa noita paljon oppineita ja tutkineita vanhempia johtajia kohtaan.

Mutta sisäisen intelligenssinsä pakottamana Ervast kuitenkin kohdistaa hiljaisuudessa puolueettoman kritiikkinsä yhtä hyvin madame Blavatskyyn kuin muihin, aina pitäen kriteriona sitä, mitä hän itse oli kokenut ja totuudeksi ymmärtänyt oman mestarinsa, Jeesus Kristuksen, oppilaana ja seuraajana varhaisesta lapsuudesta asti.

Sellainenkin, monen mielestä ehkä aivan hämmästyttävä seikka, voidaan kyllä todeta, että tämä Ervastin kristinuskon valoon vetämä kritiikki milteipä poikkeuksetta hyväksyi madame Blavatskyn opetukset, mutta täytyy meidän sentään nyt jo panna merkille, että madame Blavatsky itämaalaisena totuudenetsijänä kenties ei yhtäläillä ollut tunkeutunut kristinuskon kaikkein sisimpiin mysterioihin kuin mikä tuli Ervastin tehtäväksi.

Kuitenkin Ervast aina tunnusti oman opetuksensa kuuluvan teosofiseen liikkeeseen. Näinollen etsiesämme perinnettä Blavatskysta Ervastiin, meidän on jätettävä laskuista pois Besant, Judge ja Steiner. Ervast ei itse tavannut madame Blavatskyä. Tuo välittävä rengas siinä oli ilmeisestikin kreivitär Constance Wachtmeister.

Tämä ylhäinen, hieno nainen jää ulkopuolella kaiken epäilynkin sen suhteen, että hän harrastelussaan olisi joutunut vallan tahi kunniantavoittelun uhriksi. Päinvastoin hänelle antautuminen teosofiseen työhön merkitsi uhrautumista, luopumista korkeasta yhteiskunnallisesta asemasta, joutumista vastustuksen ja pilkan alaiseksi, omassa piirissään hyljätiksi tulemista, rahallisia uhrauksia. Mutta hän oli rehellinen ja suurenmoinen nainen, sanoo Ervast. Koskaan ei hänessä havainnut ylpeyttä.

Ervast joutui seurustelemaan kreivittären kanssa nuo neljätoista kesäkuun päivää, mutta aikaisemminkin kreivitär oli jo ollut mukana tukemassa hänen työtään Ruotsissa.

Tämä lyhytaikainenkin kosketus madame Blavatskyn läheiseen oppilaaseen ja ystävään muodostui Ervastin vastaiselle elämäntyölle suorastaan kohtalonomaiseksi.

Yhden ainoan kerran, hän kertoo, näin vanhan ylhäisen maailmannaisen pilkistävän hänessä esiin. Kysyin nimittäin leikilläni ja myös nähdäkseni, minkä vaikutuksen kysymykseni tekisi: ”Mutta sanokaa, kreivitär, oletteko te itse aivan vakuuttunut siitä, ettei madame Blavatsky koskaan tehnyt mitään petosta?”

Hän katsoi minuun kummastuneena ja hänen ilmeensä muuttui niin ylevän arvokkaaksi, että samassa silmänräpäyksessä häpesin pilantekoani.

”Luuletteko te”, hän vastasi, ”että minä olisin minuutiksikaan jäänyt Teosofiseen Seuraan, jos madame Blavatskyssa olisin huomannut pienintäkään vilppiä?”

Muuta hän ei sanonut, mutta minulla oli ajatuksen aihetta kylliksi, Ervast jatkoi.

Tämä merkillinen, hieno ja ylhäinen nainen istui nyt tuona ihanana kesäkuun päivänä tukholmalaisessa toimistohuoneessa vastapäätä nuorta suomalaista tutkijaa ja lausui:

”Olen kutsunut teidät tänne kysyäkseni suoraan ja peittelemättä, ettekö voisi muuttaa kokonaan Ruotsiin, ei ainiaaksi, mutta joiksikin vuosiksi?”

Hän käytti mieluummin englanninkieltä ja oli edellisenä iltana kutsunut nuoren Ervastin tähän puhuteluun.

Ervast säpsähti ja tunsu punastuvansa. Hän tunsu erikoista kunnioitusta vanhaa kreivitärtä kohtaan eikä olisi tahtonut pahoittaa tämän mieltä. Katse maahan luotuna hän vastasi:

”Luulen, että se on mahdotonta. Pari vuotta sitten puhuimme siitä paljon täällä Ruotsissa, mutta sitten tuuma hylättiin, kun meillä Suomessakin alkoi teosofinen työ. Meillä on nyt ilmestynyt suomeksikin muutamia kirjoja ja kuluneena talvena olemme säännöllisesti pitäneet Helsingissä luentoja teosofiasta.”

”Iloitsen työstänne, mutta pysyn kuitenkin ehdotuksessani. Teidän pitäisi muuttaa Ruotsiin.”

”Minkätähden?”

”Ensinnäkin, täällä Ruotsissa kaivataan semmoista työntekijää, joka kokonaan antautuisi teosofialle. Ihmiset täällä Ruotsissa ovat, kuinka sanoisin, liian käytännöllisiä. He eivät luota hengen voimaan eivätkä uskalla innostua. Heille täytyy näyttää esimerkkiä. Te olette nuori ja voitte saada toisia nuoria mukanne, sillä nuorisosta teosofisenkin liikkeen tulevaisuus riippuu.”

Ervast tunsu veren nopeammin kiertävän suonissaan ja hän katsoi kreivitärtä kummastuneena, mutta ihastuneena.

Kreivitär jatkoi:

”Pääsyy, miksi teidän pitäisi tulla tänne on kuitenkin toinen. Tällä hetkellä teitä ei tarvita Suomessa. Suomen valtiolliset olot ovat sillä kannalla, että teosofinen työ ei siellä menesty vapaudessa ja rauhassa. Päinvastoin, poliittiset intohimot voivat siihenkin vaikuttaa haitallisesti. Te olette nuori ja voitte myös helposti

tarttua poliittiseen verkkoon. Kuinka silloin kävisi teosofisen työnne! On paljon parempi, että odotatte täällä Ruotsissa, kunnes myrsky on ohi, ja sitten tarmolla ja menestyksellä ryhdytte työhön teosofian puolesta kotimaassanne.”

Ervast kävi miettelijäksi. Hän tunsu poliittisen tilanteen syntymämaassaan kovin hyvin, elettiinhan parhaillaan noita kutsuntalakkojen aikoja. Kreivittären sanoissa oli ilmeisesti perää. Ja suomalaisen teosofisen kirjallisuudenkin kohtalo näytti juuri nyt epävarmalta. ”Valoa kohti” oli tosin ilmestynyt, mutta Ervastian uusi kirja ”Uskonnosta ja elämästä” oli takavarikoitu ja Savonlinnan tuomiokapituli halusi tutkia sitä, ja siellä kirja oli jo virunut pari kuukautta.

Mutta toiselta puolen Ervast oli jo ratkaissut suhteensa politiikkaan, sillä hän oli selvillä tehtävästään.

”Minä en politiikkaan sekaannu”, lausui hän hymyillen. ”Minun harrastukseni ovat toisaalla.”

Kreivitärkin hymyili.

”Te olette nuori ja nuorena mieli kuohuu. Mutta siitä huolimatta aika ei nyt ole sopiva teosofiselle työlle Suomessa.”

”Voi olla, mutta tuleeko aika sopivammaksi, ellemme jatka työtämme ja vähitellen tee teosofiaa tunnetuksi ja tunnustetuksi?”

”Suomalaiset ovat tunnetut itsepintaisuudestaan, ja näen että siinä suhteessa olette aito suomalainen”, lausui kreivitär jälleen hymyillen ja lisäsi:

”En vaadikaan teiltä vastausta heti, mutta pyydän teitä ajattelemaan ehdotustani. Tehän asutte Saltsjöbadenissa, tulen sunnuntaina käymään tohtori Zanderin luona. Ehkä teillä siihen mennessä on vastaus valmiina.”

Sunnuntaina sitten Ervast yksinään meni kreivitärtä vastaan Saltsjöbadenin asemalle saadakseen tilaisuuden kahdenkeskiseen keskusteluun.

”Now, Mr. Ervast, have you made up your mind?” tiedusteli kreivitär heti hänen päätöstään heidän kävellessään maantietä.

Pekka Ervastian tunnelma oli kuin vaeltavan sadun ritarin. Aurinko paistoi, nurmi vihannoi, puut ja pensaat tuoksuivat, linnut visersivät, ja hänelle oli suotu onni puhutella rakastettua kuningatarta.

”Yes, I have”, hän vastasi myöntävästi, mutta pyysi ensin saada tehdä ehkä tyhmän kysymyksen.

He katsahivat toisiinsa, ja kreivitär suostui:

”Olkaa hyvä!”

Ervast kiitti kumartaen ja jatkoi:

”Sanokaa minulle, kreivitär, minkätähden ajattelette näin suurella ystävällisyydellä minua? Minkätähden tahtoisitte minun tulevan Ruotsiin ja jättävän Suomen aikana, jolloin poliittinen vaara voisi uhata minua-kin? Ettehän tunne minua, ette tiedä, pystynkö työhön, jota minulle suunnittelette? Mikä on motiivinne?”

Hämmästyttävä kysymystä kreivitär vastasi heti:

”Miksen tuntisi ja miksen tietäisi? Tiedän vallan hyvin, että teistä tulee se, mikä jo olettekin, todellinen teosofinen työntekijä.”

”Mistä sen tiedätte?”

Kreivitär loi häneen leikillisen katseen.

”Näkehdän sen päältäanne!”

”Olen itsepintainen suomalainen, kuten torstaina suvaisitte sanoa. Sentähden tunnustan, etten ole täysin tyytyväinen vastaukseenne. Sanotte näkeväanne sen päältäni, mutta ettehän ollut nähnyt minua kun jo olitte tehnyt päätöksenne minun suhteeni. Niin ainakin käsitin sananne viime torstaina.”

”Ja käsittitte ne oikein”, lausui kreivitär vakavana.

”Suunnitelmani oli kyllä valmis, ennenkuin olin teitä nähnytkään. Koska minua ei ole kielletty siitä puhumasta, voin teille ilmoittaa, että tein teille ehdotukseni sen johdosta mitä Mestari oli minulle sanonut ja käskenyt.”

”Ja Hän?” Ervast kysyi hiljaa koko olemuksellaan tuntien, että nyt ratkaistiin hänen kohtalonsa.

”Hän on sanonut minulle, että teistä tulee kansanne auttaja ja että sen takia teitä on suojeltava kaikesta politiikasta.”

Äänettömyys.

Oli sunnuntai luonnossa. Oli sunnuntai nuoren miehen sielussa. Mistä kuuluikaan urkujen mahtava soitto! Miksi jalat tuskin koskettivat maata ja sielu sai siivet, silmä kantaa kauas tulevaisuuteen!

”Kreivitär!” hän vihdoinkin sai sanotuksi.

”Tämä on ihmeellistä, ylen ihmeellistä. Teidän sananne vaikuttavat minuun kuin taikavoimalla, sillä tunnen ja tiedän teidän puhuvan vakavissanne. Autatte minua sanomattomasti, lisäätte uskoni tuhatkertaiseksi. Se, mikä on kangastanut vain hämäränä ihanteena, tuntuu nyt varmalta ja todelliselta. Tietäkää, kreivitär, nyt uskallan vastata teille lujasti ja varmasti: En muuta Ruotsiin, jatkan työtä Suomessa. Mutta politiikkaan en sekaannu, sen teille lupaan.”

”Olkoon siis niin!”

Ja Pekka Ervastista tuntui kuin kreivitär olisi vapautunut jostakin velvoittavasta tehtävästä.

Kreivitär jatkoi:

”Ihminen tehköön päätöksensä itse. Minun siunaukseni ja onnentoivotukseni seuraavat teitä aina. Ja minä tiedän, että Mestari tukee ja auttaa teitä uskollisena palvelijanaan.”

Nuori mies suuteli kreivittären hänelle ojentamaa kättä kiitollisena ja hartaana.

He olivatkin saapuneet tohtorin huvilalle ja sen iloinen emäntä saapui heitä vastaanottamaan.

Päivän kuluessa Ervast vielä useammankin kerran joutui olemaan kahden kreivittären kanssa. Kerran kreivitär sanoi: ”Ette suinkaan tiedä, mitä madame Blavatsky ennusti Suomesta ja pohjoismaista yleensä?”

”En”, vastasi Ervast kiinnostuneena.

”Monta kertaa hän terotti mieleeni: ’Muista, kreivitär, ja ota ajasta vaarin, jos silloin vielä elät. Tulee aika, niin vaikea koko maailmalle, että kaikki ihmiset ovat vähällä kadottaa tasapainonsa, ja teosofitkin, jotka ovat saaneet niin paljon henkistä valoa, kysyvät itseltään ja toisiltaan toivottomina, mitä teosofia oikeastaan on ja mikä on Teosofisen Seuran tehtävä maailmassa? Kaikki tuntuu petteävän jalkojen alla ja pimeys vallitsee maailmassa. Muistakoot teosofit silloin kääntää katseensa Pohjolaa kohti, sillä Suomesta tulee valo.’ Niin sanoi madame Blavatsky.”

”Sehän on ihmeellinen ennustus, tarkoittaakohan se poliittisia olosuhteita, vaiko henkisiä.”

”En tiedä, mutta joka tapauksessa madame Blavatsky tarkoitti henkistä valoa, aiheutukoon sitten pimeys poliittisista tahi muista syistä.”

Pekka Ervast painoi ennustuksen mieleensä. He matkustivat sitten yhdessä laivalla Sundsvalliin Ervastillekin tuttuun ja vieraanvaraiseen konsuli Edströmin perheeseen, jossa viipyivät vielä kymmenisen päivää.

Ja sitten Ervast palasi poliittisten levottomuuksien järkyttämään isänmaahansa ja heinäkuussa tapaamme hänet Pälkäneellä.

Niin, Geo velihän oli sitä ikäluokkaa, jonka osaksi tuli osoittaa rohkeutta kun toimeenpantiin noita laittomia asevelvollisuuskutsuntoja ja hän tietenkin kuului siihen nuorukaisjoukkoon, jota nyt kunnioittavin mielin saamme muistella ns. kutsuntalakkolaisina.

Näitten nuorten miesten asema ei suinkaan ollut helppo. Bobrikoffin santarmit ja poliisit etsiskelivät heitä kaikkialta raahatakseen heidät kauas Venäjälle. Geokin oli saanut jo pitemmän aikaa piileskellä.

Sitten hänkin muitten tavoin katsoi olevansa pakoitettu lähtemään maasta. Muuan tuttu lakimies, joka kuului ”Nyländska Jaktklubbeniin” ja omisti ”Marita” nimisen purren tarjoutui saattamaan Geon ja kaksi muuta vainottua saariston suojassa länttä kohti.

Sitä ennen Geo kuitenkin halusi käydä Pälkäneellä hyvästelemässä ainoata veljeään. Se tapahtui heinäkuun 6. päivänä.

Keskiyön aikaan veljekset seisoivat maantiellä lujasti puristaen toistensa kättä. Kenties jokin kyynelkin salassa vierähti miesten silmäkulmasta. Ja vielä viidenkymmenen vuoden takaa Geo muistelee kuinka Pekan katse oli ollut kuin siunaus hänen noustessaan rattaille ja rouva Ramstedtin pojan lähtiessä ajamaan etäistä rautatieasemaa kohti.

Geon pakoretki jatkui sitten 8. päivänä. Purjehdittiin sisäsaaristoa, tavallisesti yöpyen maissa. Niin saavuttiin Marianhaminaan.

Sattui niin onnellisesti, että siellä vietettiin purjehdusregattaa ja siihen oli saapunut useita ”Kungliga Svenska Segelsällskapin” pursia. Muuan suurimman joolin omistaja, tukkukauppias, otti nuorukaiset purteensa ja vei Furusundiin, josta pienellä höyrylaivalla sitten jatkettiin Tukholmaan. Niin oltiin jälleen vapaassa maassa Helsingissä vietettyjen ahtaitten kuukausien jälkeen.

Geo asui milloin Tukholmassa, milloin Sundsvallissa ja päätti lopulta lähteä Amerikkaan. Joulukuussa hän astui laivaan ja saapui New Yorkiin joulukuun 20. päivänä.

31. Suomi kutsuu

Päättävästi Ervast siis oli torjunut kaikki nuo mainiot tarjoukset naapurimaasta. Ja hän oli palannut Suomeen.

Mutta täällä hänellä ei ollut mitään työskentelyn mahdollisuutta, ainakaan sellaista, mistä voisi ajatella toimeentuloa. Kun siis Vuorelan kasvatuslaitoksen johtajatar, neiti Hanna Hernberg tarjosi hänelle vieraanvaraisuuttaan laitoksella, oli se Pekka Ervastille tervetullut hengähdystauko kokonaisen kuukauden ajan ja hän sai tilaisuuden miettiä suunnitelmiensa taloudellistakin puolta.

Syksyllä hän kuitenkin arvelematta yhdessä ja vuorotellen Veikko Palomaan ja Maria Ramstedtin kanssa aloitti luennoimisen Sörnäisten työväenyhdistyksen talossa, jonka senkin nimi oli ”Vuorela”. Se tapahtui suomenkielellä. Ruotsinkielisiä luentoja pidettiin torstai iltaisain kirjastossa, mutta näittenkin tulot käytettiin suomenkielisen teosofisen kirjallisuuden julkaisemiseen.

Joulukuussa Ervast ryhtyy rohkeaan yritykseen. Hän anoo julkaisemislupaa aikakauskirjalle, jonka nimi tulisi olemaan ”Uutta valoa”. Kenraalikuvernööri Bobrikoff ennätti 2 päivää ennen kuolemaansa epä-mään luvan.

Kustannustoiminta sentään jatkui. Pekka Ervastilta julkaistiin seuraavat kirjat: ”Teosofia ja teosofinen seura”, ”Salainen oppi ja muita kirjoituksia” ja ”Mitä on kuolema?”

Varsinkin viimeksimainittu on erittäin huomattava teos siihen aikaan vielä peräti tuntemattomista parapsykologisista kysymyksistä.

Noitten ruotsinkielisten torstai iltojen lisäksi alettiin pitää myöskin suomenkielisiä kysymysiltoja, joissa halukkaat saivat tehdä kysymyksiä ja asiantuntijat niihin antoivat vastauksia.

Marraskuussa 1904 tehtiin uusi yritys aikakauskirjan aikaansaamiseksi. Se tehtiin nyt varovaisuussyistä Martti Humun nimellä. Seuraavan vuoden maaliskuussa lupa saatiinkin ja jo toukokuussa ilmestyi ”Omatunto” nimisen julkaisun näytenumero. Tilaaajamäärä kohosi tuota pikaa yli tuhannen.

Tästä kustannusliike rohkaistui niin, että julkaisi yhtäpäätä neljä suomennosta teosofisista kirjoista. Mutta tuo teosofinen suvaitsevaisuus meni niinkin pitkälle, että julkaistiin Veikko Palomaan kirja ”Sukupuoliasia järjen ja hengen valossa”. Tämä kirja nostatti noitten harvalukuisten teosofien keskuudessa suorastaan vastalauseitten myrskyn kun katsottiin, ettei teosofian etiketin suojassa sopinut sellaista kirjaa julkaista. Pidettiin kokouksia ja asia vaimeni vasta kun muutamat teosofit ostivat koko painoksen ja siten saattoivat sen ”takavarikkoon”.

Riitti sentään vielä varoja Pekka Ervastin toimittaman pienen hakuteoksen ”Salatieteilijän sanakirja” julkaisemiseen. Samantapainen ruotsinkielinen oli jo ennen ilmestynyt.

Syksyllä 1905 tuo ”Valon Airut” niminen komitea muutettiin ”Teosofiseksi kirjakaupaksi ja kustannusliikkeeksi”.

Toiminta oli hajoitettuna ympäri kaupunkia. Kirjasto, joka käsitti noin 800-900 nidettä, sijaitsi Albertinkatu 34:ssä. Siellä pidettiin keskiviikko ja torstai iltojen kokoukset. Sunnuntailuennoiminen tapahtui Sörnäisten Vuorelassa ja ”Omantunnon” toimitus oli Vuorikatu 12:ssa. Tällainen hajanaisuus tietenkin oli hankalaa.

Ervast julkaisee kolme lentolehtistä: ”Veljeys”, ”Eräs Kristuksen lauselma” ja ”Kuolema”.

Kesäkuussa hän matkustaa Lontooseen kansainväliseen teosofien kongressiin edustamaan, tosin epävirallisesti, Suomea. Täällähän ei silloin vielä ollut mitään Teosofisen seuran osastoa.

Tuosta kongressista jäi Ervastin mieleen erikoisesti Annie Besantin puhe avajaisissa heinäkuun 8 päivänä Large Queens Hallissa. Tilaisuus oli ollut valtava. Seuraavana päivänä oli myös ollut monia kokouksia.

Korokkeella sai nähdä noita kuuluisia teosofisia arvohenkilöitä. Siellä oli tietenkin Annie Besant, G. R. S. Mead, A. P. Sinnett ym.

Laulun jälkeen kutsuttiin eri maitten edustajat tuolle korokkeelle. Annie Besantin ystävällisen hymyn rohkaisemana astuu sinne Ervastkin edustamaan Suomea.

Puheensa lopetettuaan Annie Besant yhtäkkiä lausui: ”Meillä on täällä, niinkuin tiedätte, edustajia monesta maasta, niinkin kaukaisista kuin Intiasta ja Amerikasta, Suomesta ja Ruotsista, ja mielestäni meillä nyt on harvoin sattuva tilaisuus saada kuulla teosofisia ajatuksia lausuttavan niin monen kansan kielellä. Ehdotan sentähden, että nämä edustajat puhuisivat ja lausuisivat tervehdyksensä kukin omalla kielellään.”

Seurasi omituisen juhlallinen ja todellakin kansainvälistä veljeyttä todistava tunnelma kun siinä saatiin kuulla tervehdyksiä monen monella kielellä, hollannin ja englannin, ranskan ja saksan, italian ja espanjan, unkarin ja suomen, ruotsin ja venäjän, vieläpä intialaisen telugunkielellä.

Eikä Pekka Ervast epäröinyt tunnustaa, että suomenkieli italian rinnalla vei voiton kaikista muista soinnukkuudessa ja sulavuudessa, vaikka useat esiintyvistä olivatkin ylen eteviiä puhujia. Sen huomioivat kyllä muutkin. Moni, Kate Spinkin lailla, joka siitä tuli Ervastille huomauttamaan, oli kai kuvitellut suomenkieltä kovaksi kerakekieleksi ja oli nyt iloinen päästyään tuosta harhaluulostaan.

Ervast palasi Lontoosta mukanaan voimakkaita vaikutelmia. Oli juuri suurlakkovuosi. Hän asui tähän aikaan Oulunkylässä, Winqvistin huvilassa, pappilan ja Päiväkummun välillä. Samassa talossa asui Martti Humukin.

Toiminta kaupungissa jatkuu jo vakiintuneeseen tapaan. Pieniä juhlia toimeenpannaan silloin tällöin ja paitsi puhetta joutuu Ervast joskus melkein yksin hoitamaan muunkin ohjelman, kuten pianonsoiton.

Mutta aikansa vaatii Ervastilta myöskin ”Omantunnon” toimitussihteerin tehtävä. Lehti ilmestyykin perin pirteänä ja oli saanut avustajikseen mm. Arvid Järnefeltin.

Syyskuussa kymmenhenkinen seurue innostuu Ervastin mukana matkustamaan Tukholmaan. Annie Besant oli saapunut sinne ja häntä haluttiin mennä kuulemaan. Matka olikin kaikinpuolin kiintoisa ja miellyttävä. Asuttiin rouva Neiglickin matkustajakodissa. Oopperassakin satuttiin juuri esittämään Lohengriniä.

Kotimaahan palattuaan Ervast alkaa ulottaa luennoimistaan maaseudullekin. Lokakuun puolivälissä hän käy Lahdessa ja Kouvolassa.

Sitten puhkesi suurlakko. Se asetti esteet myöskin teosofiselle työlle tyrehtyttäen sen hetkeksi kokonaan.

32. Suurlakko ja P. E:n työ

Suurlakon vaikutus Pekka Ervastin vastaisiin kohtaloihin oli sangen huomattava. Sitä, että Ervastilla oli siihen vaikutusta, historia tuskin tuntee ja tunnustaa. Tuo vaikutus olikin aivan erikoislaatuista.

Ervast tunsu kapteeni Kockin, joka joskus kävi hänen luonaan puhelemassa. Tämä merkillinen mies ei ollut vailla aatteellisuutta, henkistäkään. Hän vaistosi Pekka Ervastissa ihmisen, joka edusti korkeita moraalisia arvoja.

Ervasthan asui siihen aikaan Oulunkylässä, jossa myöskin asui insinööri Leo Krohnin perhe. Tämän tuttavuutta oli maisteri Albin Bergman, jonka rouva, o.s. Alli, oli Pekka Ervastin pikkuserkku. Kun suurlakko oli puhjennut, oli tuo seurue levottomana kokoontunut Krohnien luo ja silloin oli päätetty, että oli mentävä

Ervastin luo pyytämään, että tämä tekisi jotakin verenvuodatuksen estämiseksi. Niin tehtiinkin. Ja siitä alkoi elämän kestävä tuttavuus Krohnin perheen ja Ervastin välillä.

Noina kohtalon päivinä Ervast olikin yhtämittäisessä työssä saadakseen veriteot estetyiksi. Se tapahtui kyllä aivan toisin kuin saattaisi kuvitella. Vaikea sitä on selittääkin. Meidän on kenties kuviteltava jotakin erikoisen voimakasta henkistä ponnistusta erittäin jalossa mielessä. Silloin ehkä hieman voimme aavistaa mistä on ollut kysymys.

Vanhemmat meistä, jotka itse vielä muistavat tuon sisäisen jännityksen, joka oli vallannut kansamme kaikki jäsenet, myöskin muistavat tuon helpotuksen tunteen, mikä seurasi jännityksen laukeamista. Mistä se oli lähtöisin? Ottiko tuo silloisen punakaartin kaikkivaltias päällikkö vastaan Ervastin inspiratiot, eikä punakaarti ja valkokaarti iskeneetkään yhteen, vaikka lähellä se oli? Siitä muodostui sitten esikuva Intian suurelle johtajalle, mahaatma Gandhille verettömästä passiivisesta taistelusta kansan vapauden puolesta. Omalla, meille tavallisille ihmisille käsittämättömällä sisäisellä, ja tässä sopii kai sanoa, okkultisella tavallaan Ervast oli koko tapahtumien ajan kanssakäymisessä kapteeni Kockin kanssa, niin hän on itse vakuuttanut. Tuo yhtämittäinen keskittyminen, voisimme ehkä sanoa, rukous ja mietiskely ja kääntyminen Jumalan puoleen, muodosti sen valtavan rauhoittavan voiman, mikä selvensi asian kapteeni Kockin tajunnassa ja siirtyi sitten rauhallisten ratkaisujen päätökseksi tekojen maailmassa. Näin sitä on Pekka Ervast eräissä yhteyksissä selittänyt.

Mutta Ervastiin itseensä tuo suurlakko vaikutti sillä tavalla, että hänessä tapahtui aivan kuin uusi ja ihmeellinen kansallinen herääminen. Sen ensimmäisenä ilmauksena oli kirjoitus ”Omassatunnossa” Suomen kansasta, sen kulttuurimahdollisuuksista ja sen tulevaisuudesta.

Ervast siirtyi tähän aikaan maaseudun hiljaisuuteen. Teosofinen työ oli suuresti hiljentynyt ja sen mukana taloudellinen asema vaikeutuu suorastaan ahdingoksi. Hän oli nyt kokonaan antautunut tuohon työhön ja saanut nuoren, innokkaan apulaisenkin, Väinö Valvanteen. Noina murrosvuosina ei kummallakaan kuitenkaan ollut työtä eikä tuloja. Asema oli todella vaikea. Mutta kun hätä on suurin, on apukin lähinnä. Pekka Ervastin vanha ystävä neiti Hanna Hernberg tarjoaa molemmille toveruksille tyyssijan Vihdin Vuorelassa. Koskaan ei sellainen tarjous voinut olla tervetullempi kuin juuri nyt, ja se aiheutti hedelmällisen luomiskauden, kuin konsanaan oleskelu Fanjunkarsissa Aleksis Kivelle. He viettivät Vihdissä kokonaista puolitoista vuotta.

Vähitellen sitten toiminta suurlakon jälkeen virkoaa. Uusia painoksia kirjoista otetaan. Palomaa kiertelee matkapuhujana, kokoustilaisuuksia elähdyttää vastaperustettu sekakuoro, jota johti aluksi Martta Lehkonen, mutta sittemmin ensimmäinen naissäveltäjäamme Ida Moberg.

Kustannusliike muuttaa Mikonkatu 11:een, josta nyt tulee koko työn keskus.

Kesäkuun 27-28 päivinä 1906 pidettiin Tukholmassa sikäläisen seuran vuosikokous Taiteilijaklubin huoneistossa Smålandsgatan 7:ssä ja siellä Ervast piti kaksi esitelmää.

Mutta vuoden huomattavimmaksi tapaukseksi muodostui kuitenkin aloite oman suomalaisen osaston perustamisesta, sillä se oli nyt, valtiollisten olojen muututtua, käynyt mahdolliseksi. Marraskuun 4. päivänä 1906 kello 18 kokoontui liikkeen huoneistoon Ervastin puheenjohtolla noin 80 asianharrastajaa. Tuloksena oli kolmihenkinen valmistavan komitean asettaminen. Tähän komiteaan tulivat Pekka Ervast, Herman Hellner ja Veikko Palomaa.

Seuraavan vuoden maaliskuun 3. päivänä pidettiin kirjallisuusseuran vuosikokous ja sen yhteydessä uusi perustamiskokous, jossa asetetun komitean julkilausuma esitettiin. Nyt valittiin sääntöjä laatimaan seit-

senhenkinen komitea, jonka puheenjohtajaksi jälleen tuli Pekka Ervast, sihteeriksi Martti Humu ja muiksi jäseniksi Herman Hellner, Veikko Palomaa, A. Aaltonen, rouva Ida af Hällström, ja neiti V. Stadius.

Nummelan Vuorelassa Pekka Ervast yhä asui jatkaen kirjallisia töitään. Siellä hänellä oli hyvä tilaisuus kysyttellä Teosofisen Seuran suomalaisen osaston avaamista.

Mutta syksyllä hän muutti takaisin Oulunkylään ja syyskuun 15. päivänä 1907 komitea sitten esitti valmiin ehdotuksensa kokoukselle, jossa kuusikymmentä asianharrastajaa heti kirjoittautui jäseniksi ja valitsi yksimielisesti ylisihteeriksi kirjailija Pekka Ervastin.

Lokakuussa Ervast matkusti Tukholmaan saamaan silloin siellä pidettävässä teosofisessa kongressissa läsnäolleen seuran presidentin Annie Besantin vahvistuksen suomalaisen osaston säännöille ja perustamiskirjalle.

Näin oli eräs huomattava vaihe Suomen teosofisessa liikkeessä saatu päätökseen.

Ervastin kirjoja valmistui näihin aikoihin ”Henkimaailman salaisuus ja kuolemanjälkeinen elämä”, ”Enkelein lankeemus” ja ”H. S. Olcottin elämäntyö”.

Hän on itse luonnehtinut tätä aikaa esiteosofiseksi tahi valmistavaksi ajaksi. Teosofista työtä oli tehty milloin minkäkin nimisen yhdistyksen suojissa, aluksi kolme vuotta ilman Ervastia, mutta sitten tämän silloin vielä alaikäisen nuorukaisen aivan uskomattoman nopeasti syvennyttyä tuohon teosofiseen filosofiaan, ja kun oli tämä huomattu ja hänestä käyty ankara ja usein epätasainen taistelu Ruotsin ja Suomen teosofien kesken, hänen johdolla.

Mutta nuorukainen itse esiintyy hiljaisena ja vaatimattomana eikä mitenkään pyri esiin, vaan päinvastoin hän torjuu yritykset, jotka olisivat suoneet hänelle turvaton taloudellisen aseman uudessa liikkeessä. Mutta hänet vedetään esiin

VI TEOSOFINEN KAUSI

33. Suomen Teosofisen Seuran alkutaipale

Pekka Ervastin vastuulle joutuu jotenkin koko teosofinen työ maassamme.

Ensimmäisenä toimenpiteenä voidaan mainita aikakauskirjan nimen muuttaminen ”Tietäjäksi” vuoden 1908 alusta.

Tietäjän tammikuun numerossa päätoimittaja, joka nyt on Pekka Ervast, muun toimituskunnan pysyessä ennallaan, perustelee tätä nimenmuutosta seuraavasti:

”Vanhat suomalaiset ovat aina, ja yhä vieläkin, nimittäneet taitajiaan ja poppamiehiään tietäjiksi, joista suurin oli vaka vanha Väinämöinen itse.” Nimenmuutos siis viittaa siihen, että ylisihteerin työssään olisi kulkeva tuollaiseen suomalaiskansalliseen, kalevalaiseen suuntaan.

Mutta suorastaan hämmästyttävästi hän oli tämän ”Tietäjä” nimen löytänyt myöskin Uudesta Testamentista, vieläpä itse Jeesuksen syntymähistoriasta, jossa kerrotaan itämaitten tietäjien saapuneen Jeesus lapsen luo. Tämä taas viittaa teosofisen työn yhä enemmän suuntautuvan kristillisyyteen.

Siinä ohjelmajulistus, jossa yksi sana ilmentää sen suunnan, mitä Pekka Ervast vastaperustetussa teosofisessa seurassa halusi noudattaa.

Helmikuun numerossa hän aloittaa itämailta julkaisten alun ”Dhammadpada” suomennostaan. Elia Veran nimimerkillä hän niinkään samassa numerossa aloittaa okkultisen novellinsa ”Tuonelan tuvilla”.

Kevään kuluessa hänen luentotoimintansa paisuu valtavaksi. Jonkinlaisen käsityksen saamiseksi siitä mainittakoon tässä lähimmän maaseutukiertueen luentopaikat: Maaliskuun 2. päivänä Nokiolla aiheena ”Teosofisesta maailmankatsomuksesta verrattuna materialismiin ja kristinoppiin”, 9 päivänä Lahdessa ”Mitä on kristinusko”, samana päivänä Kouvolassa aiheena ”Mikä maailmankatsomus sinulla on?”, välillä poiketen vuosikokoukseen Helsingissä maaliskuun 15. päivänä ja jälleen 19-21. maaliskuuta kolme esitelmää käsittävä sarja Kouvolassa aiheesta ”Kristinopin salaisuudet” ja samoin 22-25. päivinä maaliskuuta esitelmäsarja Viipurissa aiheista ”Oliko Jeesus Jumala vai ihminen”, ”Soveltuuko kristinusko nykyajan ihmiselle” sekä aiheesta ”Onko kristinuskolla salainen puoli?” ja lisäksi yksi esitelmä ruotsiksi aiheesta ”Materialism, kristendom eller teosofi”.

Näin tiiviinä Pekka Ervastin esitelmöimisohjelma jatkuu eikä tässä ole mainittu pienempiä tilaisuuksia, joissa hän tuontuostakin joutui puhumaan.

Koko ajan hänen on kuitenkin hoidettava aikakauskirjansa säännöllinen ilmestyminen. Ja sen ylen vaikea talous ja seuran muut asiat ovat hänen hartioillaan. Aina on hänen myöskin oltava valmiina antamaan mitä moninaisimpia neuvoja yksityisissä asioissa.

Edellä on mainittu muutamia Pekka Ervastin näihin aikoihin pidettyjen esitelmien nimiä. Kuten niistä huomataan, pohtii hän erikoisesti teosofian ja kristinuskon suhteita. Tämän tutkimustyön tuloksia voimme vieläkin hyvin seurata, sillä nämä esitelmäsarjat on julkaistu kirjasina ”Viisi esitelmää” ja ”Mitä on kristinusko?”

Vakinaisesti Ervast vieläkin asuu Oulunkylässä, mutta on muuttanut Winquistin huvilasta, jossa enää käy ainoastaan aterioimassa. Hänen asuinpaikkansa on nyt Frelanderin huvila Myllyhaka 14:ssä.

Mutta kustannusliike aiheutti jatkuvasti huolta. Pekka Ervastilta ilmestyy seuraavana vuonna 1909 kirjaset ”Oletko teosofi?”, ”Jumalan valtakunnan salaisuudet”, ”Veljeysaate ja pahantekijät” ja ”Uudenajan aamunkoitteessa” sekä lentolehtinen ”Veljeys”.

Helsingissä hän maaliskuussa aloittaa erään huomattavimmista luentosarjoistaan. Siinä hän käsittelee maailman uskontoja, ja näistä luennoista muotoutuu sitten yksi hänen pääteoksistaan ”Suuret uskonnot”, jonka aika kuitenkin vielä ei ollut tullut.

Seura alkaa ripeästi kehittyä Ervastin johdossa. Perustamisvaiheessa oli nipinnapin saatu kokoon vaaditut seitsemän ryhmää eli looshia, joiksi tuollaisia teosofisia osastoja nimitetään, mutta niitä ei pidä sekoittaa vapaamuurariloosheihin. Kun nyt maaliskuun 15. päivänä vietettiin tuon toista vuotta vanhan seuran vuosikokousta, oli siihen eri puolilta maata saapunut 112 osanottajaa. Juhlakokous pidettiin Uusmaalaisen osakunnan talossa. Ylisihteeri Pekka Ervast esiintyi juhlapuhujana. Oskar Merikanto soitti. Hänkin oli jo kiinteästi mukana teosofisessa työssä.

Huhtikuun 6. päivänä samassa paikassa toimeenpantiin yleisölle juhla, jossa nämä samat jälleen esiintyivät ja lisäksi toinenkin kuuluisa taiteilija, näyttelijätär Hilda Pihlajamäki esitti lausuntaa.

Seuran jäsenet tutkivat näihin aikoihin H. P. Blavatskyn ”Teosofian avainta”, joka oli saatu suomenkielille.

Tänä keväänä maahamme saapuu Helsingin Psykkisen Seuran kutsumana englantilainen selvänäkijä Alfred Vout Peters.

Teosofit tarmokkaasti koettavat torjua suuren yleisön keskuudessa vallitsevaa harhakäsitystä, että teosofia ja spiritismi ovat jotenkin yksi ja sama asia. Mutta tilaisuuden sattuessa houkutus ottaa yhteys Mr. Petersiin, voitti kuitenkin, olihan tämä selvänäkijä tai psykkometrisoija sitäpaitsi tuttu Ervastille Tukholman ajoilta. Niinpä teosofeillekin järjestettiin toukokuun 5. päivänä tuollainen istunto, jossa oli runsas kuulijakunta. Elokuun ”Tietäjä” sisältää siitä seikkaperaäsen, Väinö Valvanteen laatiman pöytäkirjan. Teosofit lienevät saaneet siitä melkoista vahvistusta käsityskannoilleen.

Mutta tuon milteipä jo surunlapseksi kehittyneen kustannusliikkeen asiat olivat yhä järjestämättä.

Vuodesta 1905 lähtien liike oli ollut taloudenhoitajansa F. A. Johanssonin nimissä, jonka teosofinen innoitus ei liene ollut suuri. Sitäpaitsi yleisesti oltiin sitä mieltä, että asiallisesti tuo liike kuului itse seuralle. Mutta kustannustoiminta osoittautui vaikeasti kannattavaksi, jos sitä varten oli palkattava taloudenhoitaja.

Niinpä syyskuun 6. ja 13. päivänä pidetyissä kokouksissa tultiin lopulta siihen tulokseen, että tällaisessa aatteellisessa kustannustoiminnassa oli hyvin paljon turvaututtava vapaaehtoiseen palkattomaan työhön. Sen toteuttamista varten asetettiin jonkinlainen komitea, joka ottaisi hoitaakseen liikkeen asiat samalla ryhtyen muodostamaan sitä osakeyhtiöksi tahi osuuskunnaksi. Tähän komiteaan valittiin: Ylisihteeri Pekka Ervast, rouva Ida af Hällström, Lisi Norhrström ja Aleksandra Heino, neiti Irene Frelander sekä herrat Matti Kurikka ja Väinö Valvanne, varalle rouva Rosa Laakso ja herra Frans Korpi. Taloudenhoitaja Johansson erosi silloin seurankin jäsenyydestä ja hänen sijaansa rahastonhoitajaksi valittiin neiti Signe af Hällström.

Tämä järjestely saattoi näyttää kovin asialliselta, mutta käytännössä se merkitsi vain sitä, että Ervast joutui vastaamaan kustannusliikkeen toiminnasta ja myöskin veloista.

Joulukuun 13. päivänä 1908 Pekka Ervastia kohtasi tapaturma. Matkalla erääseen väittelytilaisuuteen hän kaatui liukkaalla kelillä ja taittoi jalkansa. Silloin hänen matkustelemisensa keskeytyi ja hän joutui useaksi viikoksi sairaavuoteeseen.

”Sairasvuode on paras ystäväni”, oli joku hänen tuttavansa kerran lausunut, ja tähän, sanoo Ervastkin nyt täysin yhtyvänsä, sillä se antoi kerrankin hänelle tilaisuuden kohdistaa huomion omaan itseensä ystävien lämpimän osanoton häntä ympäröidessä. Tammikuun puolivälissä hän kuitenkin oli taas jalkeilla ja kohta pidetään matinea, jossa hänet tavataan puhujana.

Seuran toiminta oli jo selvästi vakiintunut. Se pantiin merkille vuosikokouksessa maaliskuun 25. päivänä. Siinä luonnollisestikin ylisihteeri puhui ja nuo tunnetut taiteilijat taas esiintyivät.

Aikakauskirjassaan Ervast erinomaisen pirteästi toimitetussa ”toimittajalta” sarjassa pohtii päivän kysymyksiä ja monissa muissa kirjoituksissaan antaa opetusta tästä uudesta maailmankatsomuksesta. Syyskuussa vuokrataan Olympia, (nykyinen Maxim) teatteri sunnuntailuentoja varten ja niissä Ervast säännöllisesti esiintyy.

Kustannustoiminnan tuloksista tänä vuonna, 1909, mainittakoon vielä suomennokset H. P. Blavatskyn ”Hiljaisuuden äänestä” ja Bulwer Lyttonin merkillisestä romaanista ”Zanoni”, josta seuran jäsenille tulee tämän hetken kiintoisa tutkimusaihe.

Seuraava vuosi 1910 alkaa kustannusliikkeen osalta rohkeasti H. P. Blavatskyn jättiläisteoksen, ”Salaisen opin”, suomennoksen julkaisemisella vihkoina, vaikka tilaaja ensimmäisen vihon ilmestyessä ei ollut paljon yli kahdensadan. Ervast ei näytä säikähtävän vaikeuksia. Sitä todistaa myös se, että hän samanaikaisesti ryhtyy toiseenkin suuryritykseen. Hän ostaa ”Alku”-nimiseltä osuuskunnalta viiden hehtaarin maapalstan Pakilasta ja suunnittelee sinne teosofista päämajaa. Paikkaa ruvettiin nimittämään Tuonenkyläksi. Monet muutkin saman aatteen innoittamat ostivat palstoja siitä vierestä ja oli jo muodostumassa kokonainen siirtokunta.

Ripeästi kehittyvä vähäisen seuran toiminta lahjakkaan ylisihteerin johdossa.

Mutta nyt se saa kokea ensimmäisen hyökkäyksen ulkoapäin.

Tohtori Antti J. Pietilä asettaa suuren arvovaltansa vaakalaudalle julkaisemalla pienen kirjaisen teosofiasta kielteisessä hengessä, katsomatta edes tarpeelliseksi todistaa väitteittensä todenperäisyyttä.

”Tietäjän” palstoilla Väinö Valvanne kohta kohdalta torjuu noita Pietilän perustelemattomia johtopäätöksiä, tapahtuupa vielä väittelyäkin, kun Pietilällekin suodaan palstatilaa ”Tietäjässä”. Mutta mihinkä tämä kaikki kuului? Teosofeja eivät Pietilän kirjaisen esitykset järkyttäneet, jokainen kun vaivattomasti itsekin pystyi niitä arvostelemaan. Mutta suuri yleisö taas ei ”Tietäjää” lukenut, Pietilän kirjanen sensijaan levisi laajalle.

Nyt pidettiin seuran vuosikokous Polyteknikkojen talolla helluntaina. Näistä tilaisuuksista alkoi muodostua kulttuuritapaus pääkaupungissa kun arvokkaiden puheitten lisäksi erittäin nimekkäät taiteilijat niissä esiintyivät. Niin levisi käsitys teosofiasta hiljalleen ihmisten tietoisuuteen.

Mutta suurimman työn jatkuvasti suorittaa Ervast itse. Syksyllä hän lähtee laajalle kiertomatkalta Itä Suomen kaupunkeihin ja laskee näissä tilaisuuksissa puhuneensa 3100:lle kuulijalle, keskimäärin kuulijakunnan ollessa 150 henkeä. Tällä hän tahtoo osoittaa, että harrastus aatteeseen Suomen kansassa oli herännyt.

Esitelmien aiheena on yhä teosofian ja kristinuskon keskinäisen suhteen selvittäminen. Tämä ei suinkaan ole satunnaista eikä myöskään yleistä teosofisessa liikkeessä, vaan päinvastoin se on erikoisesti Ervastille ominaista, ja saatamme jo hieman aavistella mihin se tulee johtamaan.

Mutta seuran jäsenten suljetuissa kokouksissa Pekka Ervastin puheissa sukeltautuu yhä useammin ja yhä selvemmin esiin aivan erikoinen ja mieliä sykähdyttävä aihe, puhe Suomen pian koittavasta itsenäisyydestä.

34. Toimintaa Tuonenkylän suojissa

Näihin aikoihin, luullakseni se tapahtui jo vuodesta 1908 lähtien, Pekka Ervastin nimi alkoi sukeltautua minunkin tietoisuuteeni.

Siihen johtivat muutamat hieman lystikkäätkin tapahtumat. Kerran kun taas pitkän loman jälkeen koonnuimme kouluumme, joka oli Helsingin Uusi yhteiskoulu, ilmestyy joukkoomme neljä luokkamme poikaa puettuina jonkinlaisiin fantastisiin ”kalevalaisiin” pukuihin, joitten aitoutta he olivat tahtoneet tehostaa kasvattamalla loma aikana itselleen pitkän, hartioille asti laskeutuvan tukan.

Arvaa sen, että pojat saivat huomiota osakseen toisten oppilaitten parveilla heidän ympärillään. Mutta he esiintyivät vakavan asiallisesti. Johtajatar Lucina Hagman katseli heitä hetken silmä terävänä, mutta kun ei huomannut mitään vilppiä tai kujetta, siirtyi muualle. Johtaja, tohtori Oskari Mantere taas, ylettömäs-

tä humanisuudesta tunnettu ja senvuoksi ollen jokaisen oppilaan rajattomasti ihailema, nyt oli hieman levoton asian johdosta. Mutta kun nuo neljä poikaa olivat tunnetut vakaviksi, ahkeriksi, hyvätapaisiksi ja lahjakkaiksi oppilaisiksi, ei hänkään löytänyt mitään muistuttamisen aihetta.

Niinpä pojat varsin pian saivat täydellisen rauhan ja asia vähitellen menetti mielenkiintonsa.

Sitten kävikin selville, että nuo neljä olivat teosofeja. Se paljastui silloin kun nähtiin tuon silloinkin jo varsin tunnetun kirjailijan, Pekka Ervastin joskus esiintyvän samanlaisessa puvussa. Hänen suhteensa se ei kuitenkaan ollut herättänyt erikoisempaa huomiota, sillä oli totuttu tuohon runoilijoitten suosimaan viittaan, ”kepsiin”, joka sen kalevalaisen puvunkin suurimmaksi osaksi peitti. Ja se, että Pekka Ervastilla oli pitkä tukka, niin sellainen ”kepsi” ja sellainen pitkä tukkahan oli Eino Leinollakin. Aivan oikein arvattiin lukea nuo kaksi, Eino Leino ja Pekka Ervast, kuuluviksi samaan joukkoon, niinkuin he todellisuudessa olivatkin hyviä ystäviä ja aatetovereita.

Nyt oli kalevalainen pukuinnostus tarttunut Ervastiinkin. Oli perustettu nuorisoryhmä ”Kalevan Nuoret”, jossa tutkittiin Kalevalaa ja Suomen muinaisuutta siihen tapaan kuin Ervast oli innoittanut, ja tuota innostusta tahdottiin osoittaa myöskin kalevalaisissa puvuissa. Saattaa kyllä arvata, että Ervast tajusi sellaisen innostuksen riehakkuuden ja sille sisimmässään vähän hymyilikin muistellen kuinka hän itse kymmentä vuotta aikaisemmin Tukholmassa, tahtoessaan esiintyä ”suomalaisena työmiehenä” oli mennyt prinsessa Karadjan kutsuihin villapaita kauluksen asemesta ja saappaat jalassa ja kuinka hän myöhemmin oli hävennyt tuota ymmärtämättömyyttään ja sille makeasti nauranut. Mutta hän piti myös niin tärkeänä rohkaista nuorten innostusta, että kenties pienen naurettavuuden uhallakin tahtoi olla mukana heidän puuhissaan.

Nyt tiedettiin, että kaksi noista luokkatovereistamme, Ilmari ja Harald, asuivat Ervastin luona Oulunkylässä ja he olivat tartuttaneet teosofisen innostuksensa kahteen toiseen.

Kyllä muistan monta ankaraa väittelyä noitten tovereitten kanssa teosofiasta. Harald näytteli minulle kirjaa, jossa oli valokuvajäljennöksiä noista ns. henki ilmestyksistä ja ne minua pikemminkin kammottivat kuin innostivat. Entistä varmemmin samaistin teosofian spiritismin kanssa.

Mieliala luokassamme, noita neljää ”Kalevan nuorta” lukuunottamatta oli varsin jyrkästi teosofisvastainen, eikä tohtori Antti J. Pietilän, tullessaan uskonnonopettajaksemme, tässä suhteessa olisi tarvinnut tehdä yhtään mitään.

Mutta Pietilähän oli räiskyvä herra, lahjakas opettaja, mutta ylen vaativa, niin, että uskonnosta siinä samassa tuli vaikein ja pelätyin oppiaineemme.

Juuri näihin aikoihin Pietilä kävi taisteluaan teosofeja vastaan. Tietenkin hän ulotti sen myöskin luokkamme uskonnon opetukseen.

Pietilän lausunto madame Blavatskystä kuului tähän tapaan: Madame Blavatsky oli suunnattoman lahjakas, suorastaan nerokas ihminen, mutta samalla saatanallinen petkuttaja ja seikkailijatar.

Tietysti hän tuli myöskin noihin kuuluisiin Hodgsonin paljastuksiin selostaen niitä tarkasti omalta kannaltaan.

Tuskinpa lienee epäilystä, että tohtori Pietilä saavuttikin kuulijoittensa luottamuksen ja hyväksymisen, mutta sitten tapahtui jotakin, mikä muutti kaiken.

Yksi noista ”Kalevan nuorista”, Ilmari, joka oli luokan primus, viittaa ja pyytää kohteliaasti saada lausua jotakin.

”Mitähän se olisi”, tiedustaa opettaja levottoman näköisenä.

”Herra tohtori, minä vaan katsoisin velvollisuudekseni ilmoittaa näille tovereilleni, että noista paljastuksista ollaan eri mieltä.”

Oli kuin pallosalama olisi siinä samassa räiskähtänyt. Tuo pieni mies kateederilla pomppasi ylös, melkein ilmaan, meistä tuntui, löi nyrkkinsä, vai oliko se karttakeppi, pöytään ja kiljaisi: ”Ei täällä olla eri mieltä, mene ulos!”

Vaikutuskin oli räjähdysenomainen. Luokka jäähmettyi. Olimme kauhuissamme Ilmarin puolesta, mutta hän kävelee rauhallisesti, ilman uhmaa ulos luokasta.

Pietilä tuskin oli koskaan tullut ajatelleeksi, että itsensä hillitseminenkin kuului kristillisiin hyveisiin, mutta se on kuitenkin Pietilän kunniaksi mainittava, ettei hän millään tavoin jälestäpäin kostanut tuolle uskaliaalle oppilaille, vaan tämä sai pitää todistuksessaan kymppinsä hänenkin aineessaan.

Me muut olimme oikeastaan olleet Pietilän kannalla, mutta tämä kohta hajoitti silmänräpäyksessä kaikki Hodgsonin raportit kuin tuhkan tuuleen ja meidän myötätuntomme oli kokonaan Ilmarin puolella. Pietilä oli siis toimenpiteillään pukannut teosofiaa kappaleen matkaa eteenpäin luokallamme.

Ehkäpä tuo nuorekkaan innokas toiminta ”Kalevan Nuorissa” oli ollut yhtenä syynä Ervastille panemaan toimeksi Tuonenkylässä. Sinne kohosi jo kaksi rakennusta, ”Tonttula”, johon hän itse muutti asumaan, ja ”Piippala”, joka oli tarkoitettu talousrakennukseksi, missä oli keittiö, yhteinen ruokasali ja yläkerrassa asuinhuoneet henkilökunnalla. Myöskin toiset teosofit puuhailivat ympärillä innokkaasti rakennusasioissaan.

Uusi vuosi 1911 toi siis suuren muutoksen Ervastin elämään, sillä silloin hän pääsi muuttamaan tähän uuteen kotiin. Loppiaisenä pidettiin tupaantuliaiset, joihin joukko seuran jäseniä oli kutsuttu.

Tervehdyspuheen piti tietenkin isäntä itse huomauttaen, ettei hän tätä kotia rakentaessaan ollut ajatellut ainoastaan itseään, vaan alusta alkaen hänen mielessään oli kangastellut teosofinen päämaja.

Sangen laajassa puheessaan hän sitten selvitteli, mikä se sellainen päämaja olisi oleva. Kaikkein salaisimmalta, okkultiselta kannalta katsottuna, se olisi oleva pieni temppeli, jonka tunnepiiri, ns. aura, olisi pyhä, ja ihmiset voisivat käydä siinä mietiskelemässä. Mutta sellainen pitäisi olla oikeastaan jokaisella paikkakunnalla, missä oli teosofisia ryhmiä. Sellainen temppeli tämä päämaja ei voinut olla. Tämä tulisi olemaan käytännöllisen työn keskuksena.

Tämä näin vihittävä työkeskus oli kuitenkin kokonaan Ervastin nimissä. Hieman hirtehisesti hän lausui: Siinä on vain velkoja.

Pian tämä ”päämaja” tuli tunnetuksi maailmallakin, sillä jo maaliskuussa vieraili maassamme taas tuo englantilainen selvänäkijä Mr. Peters, josta tällä välin oli tullut teosofi. Hän kävi myöskin Ervastin luona ja kirjoitti sitten ”Light” lehteen laajahkon muistelmaan Suomen teosofien ”päämajaan” tekemästään matkasta.

Myöskin Ervast itse kirjeessään Annie Besantille oli siitä maininnut kertoen ostaneensa maapalstan, jolle haaveili rakentaa jonkinlaisen Intian Adyarissa olevaa päämajaa vastaavan tänne pohjoiseen. Annie Besant oli innostunut ja ottanut asian ehkä liiankin kirjaimellisesti puhuen kuinka Suomen teosofit rohkeasti lähtevät toteuttamaan aatetta.

Seuran vuosikokous pidettiin tavanmukaisin menoin huhtikuun 16-17 päivinä ja siinä todettiin tuon vä-

häisen seuran neljän vuoden aikana kasvaneen niin, että siinä oli nyt 18 looshia ja 577 jäsentä ja ”Tietäjä” levisi jo 1500 kappaleen painoksin. Sitäkin hämmästyneempänä täytyy kysyä, miksi nuori ylisihteeri nyt jo, v. 1911, aivan vakavissaan puhuu eroamisensa puolesta?

Syynkin hän mainitsi: Oli olemassa tyytymättömyyttä hänen johtoonsa. Suurella äänten enemmistöllä hänet tosin valitaan uudelleen, mutta tuo hänen mainitsemansa tyytymättömyys näin menestyksen keskellä tuntuu yllättävältä.

Voidaan siis todeta, että jo näin varhaisessa vaiheessa, neljän vuoden kuluttua perustamisesta, Suomen Teosofisen Seuran sisällä kuohui ja että nimenomaan Ervast alusta alkaen, tai melkein alusta alkaen joutuu kokemaan ankaraa vastustusta perustamassaan seurassa.

Onkin sängen ihmeellistä todeta, että samalla kun tuo teosofinen liike aivan ylettömästi korostaa veljeyden ja suvaitsevuuden hyveitä, se itse ensimmäisenä juuri näissä asioissa joutuu mitä vakavimpiin koetuksiin.

On todettavissa, että seuran jäsenistä enemmistö ilman epäilystä on vakavaa, intelligenttiä ja henkisesti kehityksestään huolehtivaa väkeä, joka ensimmäiseksi velvollisuudekseen käsittää seuran tukemisen siinä työssä, jota se pitää niin arvokkaana. Mutta samalla kertaa tämä hieman salaperäiseltä vaikuttava ja kieltämättä varsin kiintoisa liike magneetin tavoin vaikuttaa mitä erilaisimpiin, useimmiten enemmän tai vähemmän epänormaaleihin tyypeihin, jotka aivan erikoisessa merkityksessä itse tuntevat olevansa totuudenetsijöitä.

Seuran on tietenkin suorastaan mahdotonta torjua luotaan tuollaisia harrastelijoita. Jollakin saattaa olla hieman nurinkuriseen suuntaan kehittyneitä psyykkisyyttä ja mediumistisuutta. Hän tietenkin katsoo juuri teosofisen seuran sopivaksi työkentäksi ”suurille lahjoilleen”. Toinen taas käsittää, että tuo teosofien harrastama itsekasvatusjärjestelmä, jooga, kenties hankkisi hänelle nuo himoitut yliaistilliset kyvyt, varsinkin, jos hän ennestään on ollut kiinnostunut vegetarianismista, luonnonparannuksesta tahi jostakin askeettisesta treenausmenetelmästä. Kolmannen mielestä teosofia juuri on se aate, joka toteuttaa hänen omat poliittiset ja sosiaaliset haaveensa. Ja jonkun vetää teosofiseen liikkeeseen pelkkä yksilöllinen, alitajuinen kumouksellisuus ja oppositioasenne olevia oloja vastaan. Eikä lopuksi puutu niitäkään, jotka tästä perin aatteellisesta seurasta etsivät tyydytystä vallan ja kunnianhimoilleen, samalla kun heidän seurustelulliset vaistonsa saavat tyydytystä vilkkaassa yhdistystoiminnassa.

Kaikki yllämainitunkaltaiset ja monen muunlaiset tyypit pyrkivät seuran jäsenyyteen. Heille kaikille oli yhteistä se, että he eivät tulleet juuri saamaan, vaan antamaan muille sitä mitä heidän sydämensä oli täynnä.

Eikä Ervast hennonut estää heitä tulemasta.

Itsevarmuutta ja aloitekykyä näiltä ei puuttunut. Sokeudessaan ja ymmärtämättömyydessään he eivät edes nähneet, mihinkä tämä liike tosiasiaassa pyrki. Niin he asettuivat pian oppositioon johtajaan nähden.

Näin oli tapahtunut Suomessa se, minkä suhteen eversti Olcott oli Tukholmassa kehoittanut Ervastia olemaan varuillaan.

Kun seuraamme tuon merkillisen teosofisen liikkeen historiaa, huomaamme, että itse perustaja, madame Blavatsky, joutui tuollaisen vehkeilyn uhriksi ja syrjäytetyksi omassa liikkeessään. Tuollainen ihmislunnon yöpuoli näyttää aina muodostuvan henkisen työn esteeksi.

Ervastkin oli näin pian joutunut tuon synkän asian eteen. Hän kirjoittaa ”Tietäjässä”:

”Joku olisi ehkä sanonut, että ylä ja alaluokka olisivat sotajalalla keskenään, toinen, että suomalaisen ja

ruotsalaisen kansanaineksen oli mahdotonta - kuten aina meillä Suomessa - keskenään sopia” . . . ”Kieltää ei saata, että viimeinen vuosikokouksemme vielä selvemmin kuin entiset näytti, että on aivan kuin kaksi teosofista ’puoluetta’, toinen suuri ja voimakas, toinen pieni, mutta itsepäinen.”

Oli siis kysymyksessä taistelu noitten, suureksi osaksi sivistyneistöön kuuluvien ja ruotsinkielisten uranuurtajien ja suureksi osaksi sosialistiseen työväkeen kuuluvien myöhemmin liikkeeseen liittyneiden välillä, joista viimeksimainitut muodostivat suuren enemmistön.

Mutta näin se oli ehkä vain ulkonaisesti. Sillä suureksi osaksi syynä olivat nuo jäsenten henkilökohtaiset harrastukset ja katsomustavat, joihin edellä viitattiin.

Tällaisessa joukossa Ervastin nyt olisi pitänyt suorittaa suurta unelmoimaansa työtä. Vielä hän olikin yhdistävänä voimana taistelevien välillä ja häneen kohdistunut arvostelu aiheutui ehkä vain siitä, ettei kumpikaan puoli saanut häntä omakseen.

Mutta sitten tuo arvostelu saa jo semmoiset muodot, siirtyessään Ervastin persoonaan ja yksityiseen toimintaan, että todellakin täytyy ihmetellä sitä ja myös Ervastin levollista vaatimatonta asennetta.

Mainittiin jo kuinka Ervast oli suunnitellut tuon Tuonenkylän kotinsa työkeskukseksi. Mutta sitten hän tulee pakoitetuksi huomauttamaan, että sehän on sentään hänen yksityistä omaisuuttaan ja sen velat hänen vastuullaan. Oli nimittäin seuran vuosikokouksessa vaadittu tilitystä tuosta rakennusyrityksestään seuran tilinpäätöksen yhteydessä.

Kukapa Ervastin asemassa olisi siihen suostunut, mutta hän tekee sen ”Tietäjässä”. Sen mukaan yritys oli vaatinut mk 32.852:42. Tämän summan hän oli saanut kokoon seuraavasti: yksityisiä lainoja mk 29.955:-, rahalahjoja ystäviltään mk 403:95 ja maaliskuussa pidetyn matinean tulot mk 230:71 sekä omia yksityisiä varojaan hän oli sijoittanut mk 2.268:70.

Ja tämän nojalla seuralla olisi muka ollut jotakin sanomista Tuonenkylän päämajassa. Se oli juriidisesti ja moraalisesti Ervastin omaisuutta. Hänen suunnitelmansa tähtäsi siihen, että hän voisi sen luovuttaa työkeskukseksi, mutta hän ei uskaltanut sitä vielä tehdä, koska hänen itsensä oli vastattava veloista.

Täytyy todella ihmetellä, että seuran jäsenissä oli semmoisiakin, jotka pari kolme kuukautta siitä kun Ervast oli saanut valmiiksi kotinsa, alkoivat himoiten tehdä vaatimuksia siihen nähden, vaikkeivät itse olleet tehneet asiassa yhtään mitään.

Mutta Ervast ei antanut sen lamauttaa työtänsä. Hänellä oli ilonkin aihetta, sillä yksi hänen pääteoksistaan ”Suuret uskonnot” ilmestyi lopulla vuotta. Sitä on sanottu ensimmäiseksi todelliseksi maailman uskontojen esittelyksi suomenkielellä ja siitä on jouduttu ottamaan yhä uusia painoksia.

35. Uutta aikaa kohti

Se, mitä Ervast jo jonkun vuoden ajan oli aavistellut, sitten varmuudella tiennyt ja varovasti ystävilleen vihjaillut, alkoi nyt hiljalleen muotoutua. Se tapahtui kohta uuden vuoden 1912 vaihteessa.

Parhaiten sitä voimme luonnehtia hänen omalla huudahduksellaan ”Tietäjän” tammikuun numerossa:

”Odota, kansa, - odotuksessasi et pety! Sinä elät uuden ajan aamunkoitteessa. Se pimeys, mikä peittää maan, on vain usvaa, joka pian häipyä auringonsäteiden tieltä. Sillä aurinko on jo nousemassa. Etkö näe? Nosta silmäsi pilviin, näet kultaisen hohteen.”

Niin, Ervast itsehän oli tietäjä ja näkijä. Ja hän oli myöskin suuri isänmaanystävä, niinkuin edelläolevasta-kin huomaamme. Hän rakasti tätä maata ja sen kansaa ja käsitti sen myöskin kohtalonyhteydeksi kaukai-silta ajoilta.

Mutta paljon merkityksellisempää hänelle oli se, että hän näki tämän Suomen kansan kehityksessä ja kohtaloissa semmoista, jolle tuo uusi henkinen työ voitiin perustaa. Hän uskoi vuorenvarmasti, että juu-ri tämän kansan ihmiset voitaisiin herättää totuutta etsimään. Se merkitsisi henkeväen uskonkäsityksen omaksumista.

Suurina inspirationsa hetkinä hän kenties näki uuden ilmoitusluontoisen uskonnon syntymisen tämän kansan keskuudessa.

Olemmekin nyt voineet seurata Ervastian tutkimusten kohdistuneen tänä seuran ensimmäisenä viisivuo-tiskautena suurella voimalla juuri kristinuskoon.

Ei voi olla panematta merkille, että hän noille teosofistavilleen aivankuin tahtoo osoittaa:

Katsokaal Kristinuskostahan on löydettävissä totuudet, joita etsimme!

Ja hän myöskin opettaa nuo teosofinsa lukemaan Uutta Testamenttia, nyt sen uuden intuition valossa, joka hänelle itselleen oli auennut ja jonka hän oli saavuttanut teosofisen maailmankatsomuksen avulla vapauduttuaan teologian monista ristiriidoista.

Mutta sitä kaikki eivät kuitenkaan oppineet. Siitä yksinkertaisesti tuli erottava seinä Ervastian ja hänen monien oppilaittensa välille, koska jälkimmäiset eivät tahtoneet, että teosofiaa johdettaisiin tuollaiseen kristilliseen suuntaan.

Mutta rinnan tämän kristillisen kehityksen kanssa käy toinenkin ja ne asiat ovat yhteydessä keskenään. Se on tuo Suomen kansan osuus uskonpuhdistuksen työssä. Se asia on arkaluontoinen, sillä se on yhteydessä tapahtuvan poliittisen kehityksen kanssa ja siihen hän myös viittaa tuossa tammikuun ”Tietäjässään”.

Hän julkaisee kirjoituksen ”Kalevalaa tutkimaan” ja alkaa sen lausunnolla, jonka keisari Aleksanteri I an-toi Porvoon valtiopäivillä: ”Me tahdomme korottaa Suomen kansan kansakuntien joukkoon.”

Tästä lähtien ”Tietäjästä” ei tule puuttumaan kalevalaisia aiheita.

Kevätkausi muodostui tapahtumarikkaaksi ja kiintoisaksi sen johdosta, että Suomeen huhtikuun 3. päi-vänä saapui Saksan Teosofisen seuran ylishteeri, tohtori Rudolf Steiner ja piti täällä parin viikon aikana useita luentoja.

Steiner oli syntynyt Itävallassa v. 1861. Vuonna 1897 hän tutustui teosofiaan ja liittyi seuraan v. 1902.

Mutta jo 19 vuotiaana hänellä oli ollut oma mystillinen kokemuksensa, jossa hän sai opetusta ja elämän-tehtävänsä.

Vuosikausia hän sitä mietiskeli ja opiskeli. Siinä hänen avukseen tuli monipuolinen yleissivistyksensä. Hänhän oli filosofian tohtori ja tunnustettu Goethe tuntija. Jo v. 1890 kun Goethe julkaisuja järjestettiin, Steiner oli kutsuttu asiantuntijaksi.

Steiner oli kristillinen mystikko, ns. rosenkreutsiläinen eli länsimainen okkultisti.

Yhtämittaa hän oli luentomatkoilla. Saksan teosofinen seura oli hänen toimintansa kautta suuresti kasvanut ja hän ulotti vaikutuksensa myöskin Itävalta Unkariin, Skandinaviaan ja Englantiinkin.

Suomeen hän saapui juuri parahiksi seuran vuosikokoukseen ja Ervast joutui toimimaan hänen isäntänä ja tulkkinaan. Tällöin jälkimmäinen huomasi itsellään olevan paljon yhtymäkohtia Steineriin.

Tohtori Steiner piti täällä pari luentoa yliopiston juhlasalissa ja vieraili sitten myöskin Teosofisen seuran vuosikokouksessa, joka pidettiin Uuden ylioppilastalon juhlasalissa. Siellä hän Ervastin tulkitsemana melko laajasti vastasi yhteentoista, hänelle kirjallisesti tehtyyn kysymykseen. Niistä viisi oli kristinuskon alalta, neljä koski teosofian probleemoja ja kaksi Suomen kansaa ja Kalevalaa.

Tuo kysymysten asettelukin kuvaa Ervastin työn vaikutusta täällä.

Tämän tohtori Steinerin käynnin johdosta kuusikymmentä seuran jäsentä sittemmin erosi Teosofisesta Seurasta ja he muodostivat oman Antroposofisen seuran osaston.

Vuosikokous oli muuten sangen voimakas. Siinä oli osanottajia 170 henkeä; maaseudultakin oli saapunut seitsemänkymmentä. Ervast siinä piti suomenkielisen esitelmän aiheesta ”Kristus” ja tohtori E. Selander ruotsinkielisen ja hänen aiheensa käsitteli kuolemaa. Taiteilijoista esiintyivät mm. Oskar Merikanto ja Hilda Pihlajamäki. Steineriin ja muihinkin ulkomaalaisiin kokous oli tehnyt erinomaisen edullisen vaikutuksen.

Kohta saapui jälleen Mr. Peterskin Suomeen antamaan Olympia teatterissa näytöksiä selvänäköisyydestään. Venäjältä saapui ylishteeri, neiti Anna Kamensky rouva Aleksandra Unkovskyn kera. Viimeksimainittu oli ns. musikaalinen selvänäkijä. Hekin vierailivat Ervastin ”päämajassa”.

Tämä vuosi oli merkityksellinen myöskin sen vuoksi, että vihdoinkin saatiin toimeen ensimmäiset ns. kesäkurssit. Ne pidettiin Kiteellä, Puhoksen kylässä, agronomi Liukon tilalla, Orpolassa.

Niistä Ervastkin sai aivan kuin uutta rohkeutta ja uusia aatteita työtään varten. Oli mm. suunniteltu kansanopiston perustamista Tuonenkylään, jota sitä varten olisi laajennettava. Nämä ensimmäiset kesäkurssit olisivat nyt kuin kokeiluna sellaiselle toiminnalle. Senvuoksi lienee paikallaan niitten tarkempi selostaminen:

Kurssit alkoivat kesäkuun 27. päivänä. Osanottajia oli viidettäkymmentä ympäri Suomea.

Aamuteen jälkeen kokoonnuttiin kello ½10 talon avaralle verannalle. Ervast itse soitti jonkin pianokappaleen. Sitten seurasi hiljainen mietiskelyhetki määrätystä aiheesta, jollaiseksi - kuvaavaa kylläkin - kurssin johtaja antoi ”Suomen ja sen kansan”. Joka päivä askel askeleelta tätä aihetta kehitettiin.

Sitten hän itse piti luentosarjan aiheenaan omat muistelmansa. Luento kesti tavallisesti tunnin, joskus toistakin.

Kello 2 ip. jälleen kokoonnuttiin ja silloin kukin vuoroonsa, aluksi valitsemassaan istumajärjestyksessä, sai vastata kysymykseen, minkä kurssien johtaja hänelle teki. Ellei asia vastauksesta selvinnyt, saivat muut auttaa. Lopuksi johtaja teki yhteenvedon.

Iltaisin oli, joka toinen ilta kysymyskokous, jossa kurssilaiset saivat tehdä haluamiaan kysymyksiä ja johtaja niihin vastasi, joka toinen ilta taas oli Väinö Valvanteen esitelmä astrologiasta. Kurssit olivat jättäneet osanottajiin lähtemättömän vaikutuksen.

VII RISTIRIIDASSA TEOSOFISEN SEURAN KANSSA

36. Kristus kysymys

Tultuaan kosketukseen tohtori Steinerin kanssa Ervast oli saanut tästä varsin edullisen käsityksen.

Hän oli ehkä tottunut pitämään itseään ns. besantilaisena teosofina, sillä hän kunnioitti suuresti tätä intelligenttiä ihmistä. Nyt myöskin tohtori Steiner miellytti häntä suuresti.

Näin hän tuli miettineeksi tuota silloin vallinnutta tilannetta. Asianlaita oli nimittäin niin, että tietty jännitystila oli olemassa seuran presidentin ja Saksan ylisihteerin välillä.

Mitenkä nyt Ervastin oli tähän suhtauduttava?

Hän päätyy humoristiseen toteamukseen: Hän ei voi olla ”besantilainen” enempää kuin ”steineriläinen-kään”, vaan jos häntä pitää joksikin nimittää, niin hän on sitten ”ervastilainen”.

Eikä tämä sentään ole pelkkää hupaista leikinlaskuakaan, vaan se päättää ja sinetöi erään kehitysvaiheen ja tapahtuu tärkeä kannanotto Ervastin elämässä.

Mehän olemme jo panneet merkille, että Ervast kaikkein varhaisimmassa nuoruudessaan oli erinomaisen itsenäinen, täysin yksinäinen totuudenetsijä. Kun hän suhtautui kunnioituksella ja arvonnolla noihin häntä edeltäneisiin vanhempiin teosofisiin johtajiin, niin sitä tuskin on lupa tulkita niin, että hän yleensä kaikessa olisi tarkalleen ollut näitten kannalla, vaan pikemminkin johtui hänen saamastaan hyvästä kasvatuksesta, että hän osasi osoittaa kiitollisuuttaan niille, joilta oli suurta apua saanut.

Mutta nyt taaskin alkaa teosofisessa maailmassa hajaantuminen. Se tapahtuu siinä yhteydessä kun jäsenet alkavat pyrkiä noihin ns. esoteerisiin kouluihin, jossa opetettiin itsensä kasvattamista.

Näihin aikoihin monet olivat tulleet epävarmoiksi siitä mihin kouluun he pyrkisivät. He kyselivät Ervastilta, kummanko kouluun menisin, Besantin, vaiko Steinerin. Jotkut kysyivät myöskin häneltä itseltään, ettekö te ottais minua oppilaaksenne.

Tästä omasta riippumattomuudestaan Ervast nuoresta pitäen oli itsekin ollut hyvin selvillä, mutta nyt häntä huolestuttaa, että tuleeko taas tapahtumaan tuollainen hajaannus kuin oli tuo surullinen Besant Judge kriisi, sillä sekin oli alkanut tuosta esoteerisesta koulusta.

Ervast harkitsi pitkään. Sitten hän julisti:

”Kun teosofi herää, hän kysyy itseltään ja hengenheimolaisiltaan: Missä on semmoinen ihminen, joka todella on kulkenut jonkun matkaa tiellä, joka todella tietää, ja joka minuakin voisi neuvoa . . .

Määrääjänä ei voi olla mikään muu kuin luottamus, sisäinen usko ja luottamus opettajaan. Ellei sellaista, niin sanoakseni magneettista vetovoimaa ole opettajaan, ei pidä antautua oppilaaksi.”

Tällä tavalla heräsi ja kypsyi ajatus Ervastin omasta koulusta.

Kävihän kaikesta edelläkerrotusta hyvin selville, että Ervast oli suhtautunut noihin asioihin perin suvaitsevasti ja puolueettomasti, mutta kuitenkin ei puuttunut niitäkään, jotka taaskin ymmärsivät väärin hänen asennoitumisensa ryhtyen syyttelemään häntä siitä, että hän oli lausunut moittivia sanoja tohtori Steineristä ja tämän koulusta.

Tämä asia kuitenkin vetää esiin erään aivan perustavaa laatua olevan teologisen kysymyksen.

Ervast oli marraskuun ”Tietäjässä” huomauttanut, ettei aikaisemmin ollut suurtakaan eroa Mrs. Besantin ja tohtori Steinerin katsantokantojen välillä. Mutta nyt tämä kysymys kaikille ajatteleville teosofeille on vaikeampi, sillä Mrs. Besant

ennustaa Kristuksen toista tulemistä läheisessä tulevaisuudessa, mutta Rudolf Steiner taas jyrkästi kieltää, että Kristus enää fyysillisesti esiintyisi maan päällä.

Ja Pekka Ervast lausuu nuo huomiota herättävät sanansa: ”Eikö tämä ole tärkeä teologinen kysymys? Eikö ole tärkeätä tietää, oliko Kristus jumala vai ihminen, ihmiskunnan vapahtaja, vaiko ihmiskunnan opettaja? Eikö ole tärkeätä tietää, onko Kristus a ja o, vai onko hän yksi monesta profetasta?”

Voi jo tästä kysymyksen asettelusta havaita, että Ervast oli paljon lähempänä Steineriä kuin Besantia.

Itse asiassa hän ei ollut kummankaan kannalla, vaan hänellä oli aivan varhaisessa nuoruudessaan, kuten olemme koettaneet osoittaa, omia henkisiä kokemuksiaan ja hänen mestarinsa oli Jeesus Kristus, joka hänelle merkitsi maailman Vapahtajaa. Ja hän lausuu:

”Tyytykäämme siihen horjumattomaan tietoon, että jollei Kristus synny meidän sisässämme, on yhden-tekevää, onko sillä nimellä mainittu ihminen tai jumala syntynyt kerran tai useampia kertoja ulkonaisessa maailmassa. Mystillinen Kristus on käytännöllinen todellisuus, ja meidän teosofiamme on paljasta aivo-voimistelua, ellei se johda meitä siihen elämään, jota kutsutaan Kristuselämäksi.”

Kun sitten suoraan kysytään häneltä, eikö hän suosittelle kumpaakaan, Besantia, enempiä kuin Steineriäkään, hän vastaa:

”Jos ken tuntee halua pyrkiä Mrs. Besantin oppilaaksi, hän tehköön niin. Jos ken tuntee, että Steiner on luotu hänen opettajakseen, hän valitkoon Steinerin. Sen vain soisin, että molemmat ymmärtäisivät: ei Besant eikä Steiner ole kaikkietävä; he voivat erehtyä, he voivat olla väärässä. Tämä on parempi ymmärtää, ennenkuin valitsee itselleen opettajan. Sillä, jos luulee alussa, että oma opettaja on täydellisesti viisas, ja sitten tavalla tai toisella tulee huomanneeksi, ettei niin ole, silloin on sielullinen haaksirikko lähellä . . . sielullinen haaksirikko tai itsepintainen sokea usko tai ainainen epäileväisyys.”

Tällä välin Ervast sai kokea muunkinlaista vastahakoisuutta oppilaissaan. Näyttää kuin suorastaan pahuuden voimat olisivat lähteneet liikkeelle häntä vastaan.

Niinpä häntä syytettiin ahneudesta ja rahanhimosta kun hän vuonna 1908 oli ottanut vastuulleen kustannusliikkeen, velkaisen yrityksen, jonka avulla hän muka aikoi maksaa lukuvelkansakin, 25.000 markkaa. Tällaista juorua levitettiin eikä Ervastilla siihen aikaan ollut lukuvelkoja penniäkään ja kustannusliikkeen hän sai pysymään pystyssä vain suurin ponnistuksin, koska katsoi sen aivan välttämättömäksi työn menestymiselle.

Jossakin vuosikokouksessa Ervastia syytettiin kunnianhimosta ja vallanhalusta sekä siitä, että hän toimii suorastaan seuran sääntöjen vastaisesti. ”Näkeehän sen Ervastin käytöksestäkin, että hän on vallanhimoinen ja hermostuu, jos vähänkin moititaan”, tällaisia karkeuksia ja muita epähienouksia syydettiin häntä vastaan varsinkin ns. ”päämaja asiassa”. ”Seuralla ei ole mitään tekemistä herra Ervastin huvilahommien kanssa”, sanottiin.

Mutta Ervast lausuu itse, että hän on saanut inspiration ja käskyn sisästäpäin: ”Valmista työlle keskus ja työntekijöille koti!” Tällaiselta pohjalta olisi nyt lähdettävä laajentamaan tuota Ervastin huvilaa kansanopistoksi. Saihan hän joskus toisenlaisiakin kirjeitä. Eräskin seuran jäsen ehdottaa, että nyt heti ryhdyttäisiin toteuttamaan kansanopistoaatetta ja siinä todellakin jokainen seuran jäsen omakohtaisesti ottaisi osaa taloudellisiin ponnistuksiin.

Monien moitteiden ehkä masentamaa ylisihteeriä tällainen kirje sekä liikutti että rohkaisi. Mutta tuskinpa hän oli kovinkaan vakuuttunut jäsenten uhrautumiskyvystä. Ja hän oli pakoitettu huomauttamaan, että tuo Tuonenkylän huvila toistaiseksi oli hänen yksityisomaisuuttaan, eikä hän mitenkään tahdo eikä saata kehoittaa ketään auttamaan häntä, vaan hänen oli lujasti uskottava omiin voimiinsa ja hyvään onneensa.

Oliko mitään virhettä, mitä seuran jäsenet eivät olisi Ervastissa keksineet. ”New Yorkin Uutisissa” Matti Kurikka kirjoittaa, että kalevalaselityksissään Pekka Ervast on kerrassaan iskenyt kiveen. Ja se oli asia, joka ajankohtaisuutensa vuoksi oli juuri etualalla Ervastin ajatuksissa. Ei hän todellakaan saanut tukea ja rohkaisua.

Mutta näissäkin olosuhteissa hänen täytyi uskaltaa ja kestää, sillä hän oli nähnyt ajassa eteenpäin, nähnyt, että ratkaisun hetket olivat lähestymässä, ja hänellä oli siinä tehtävänsä.

Vuoden 1913 alkupuolella tuo teosofisen maailman suuri teologinen kiistakysymys, käsitys Kristuksesta, kärjistyy Suomessakin. Pari vuotta aikaisemmin perustettu ”Idän Tähtien Järjestö” ulottaa vaikutuksensa meidänkin maahamme. Tuon järjestön takana oli itse seuran presidentti, Mrs. Annie Besant, piispa Leadbeater ja monet muut kuuluisuudet. Se perustui sille käsitykselle, että Jeesus oli syntynyt 105 vuotta ennen ajanlaskumme alkua ja hänen elämänsä kyllä soveltuvat evankeliumien kertomukset, vaikkeivät ne ole historiallisesti tarkat. Jeesusta ei esim. ristiinnaulittu, vaan hänet kivitettiin kuoliaaksi. Tämä ”opetuslapsi” Jeesus oli hyvin kehittynyt sielu ja luovutti persoonallisuutensa Kristukseksi eli itämailla Boodhisattwaksi nimitetyn korkean olennon käytettäväksi, ja hän syntyi sitten uudelleen Apollonius Tyanalaisena.

Tällainen käsitys perustui noitten teosofisten auktoriteettien, ehkä etupäässä juuri piispa Leadbeaterin salatieteellisiin tutkimuksiin.

Sellainen suvaitsevainen liike, kuin Teosofinen Seura tahtoi olla, olisi kenties saattanut suvaita tätäkin oppia jonkun yksityisenä käsityksenä, mutta asia ei jäänyt yksistään tähän, vaan johti myös käytännöllisiin toimenpiteisiin. Siihen nimittäin liittyi uskomus, että Kristus tulee pian uudelleen, tarkemmin sanottuna vuonna 1925, maailmaan erään hindunuorukaisen Krishnamurtin persoonallisuudessa. Tätä nuorukaista, joka kieltämättä olikin sangen erikoinen, kehittynyt ja ylevä, kasvatettiin yhdessä veljensä kanssa teosofisessa päämajassa Adyarissa Intiassa.

Idän tähden järjestö oli perustettu valmistamaan tätä Kristuksen tuloa, ja se oli perustanut osastonsa myöskin Suomeen, puheenjohtajanaan tohtori W. Angervo.

Tohtori Steiner ei alunperinkään hyväksynyt tuollaista oppia, vaan selitti, että Kristus todellakin syntyi ajanlaskumme alussa ja evankeliumit kertovat hänen elämästään ja kuolemastaan tarkoin oikein. Eikä Kristus ole syntynyt uudelleen Apollonius Tyanalaisena, eikä hän yleensääkään ruumiistu uudelleen.

Noin jyrkästi vastakkaisia olivat nuo kaksi salatieteellistä kantaa, ja Ervastinkin oli asetettava jollekin kannalle asiassa. Hän julistikin selvästi, että jos Mrs. Besant ym. luulevat, että heidän näkemänsä Kristus on sama, josta evankeliumit puhuvat, he erehtyvät, nimittäin, jos luulevat hänen eläneen 100 vuotta e. Kr. He ovat oikeassa käsityksessään, että evankeliumit eivät joka kohdassaan ole historiallisia. Mutta jos tohtori Steiner ym. luulevat, että evankeliumit ovat historiallisia esityksiä Kristuksen elämästä, he erehtyvät. Kuitenkin hän ja hänen kannattajansa ovat oikeassa väittäessään, että evankeliumien Kristus eli maan päällä meidän ajanlaskumme alussa.

Ervastin käsissä tämän probleeman ratkaisu muodostuu aivan yksinkertaiseksi. Hän selittää, että on ollut olemassa kaksi Jeesusta. Toinen oli juutalaisten ”Talmudissa” mainittu Jehoshua ben Perachja eli ben Pandira ja toinen evankeliumeissa kuvattu Jehoshua ben Joseph.

Edellisen kautta vaikutti se Mestarien Mestari, josta Annie Besant ja muut puhuvat, eli Boodhisattwa, jota he nimittävät Kristukseksi.

Mutta jälkimmäisen kautta puhui se Logoksen yli inhimillinen tajunta, jota evankeliumit ja niitten mukana tohtori Steiner, nimittävät Kristukseksi, ja joka ei koskaan ole mihinkään yksilöön ruumistunut, koska se ei ole inhimillinen tajunta. Tämä ”Minä” puhuu jokaisen suuren tietäjän suulla, jonka se välikappaleekseen valitsee, ja Jeesus Kristuksen kautta se ilmoitti uuden puolen omasta mysteriostaan. Sensijaan Jehoshua ben Pandira, se opetuslapsi, jonka ruumista Boodhisattwa käytti, syntyi jälleen Apollonius Tyanalaisena.

Näin Pekka Ervastin selitys kykenee sovittamaan nuo molemmat toisistaan niin etäällä olevat käsityskannat, mutta samalla tavattomasti lähenee tohtori Steinerin kantaa, lopulta kuitenkin olematta sitäkään.

Eroavaisuus viimeksimainittujen välillä koskee, niin sanoaksemme, tuota suurta mysteriota, johon Jeesus Natsarealaisen esihistoria kätkeytyy. Tähän asiaan on palattava myöhemmin ja se on meidän tehtävä yhä uudelleen ja uudelleen, sillä juuri tästä kysymyksestä muodostuu se julistuksenomainen opetus, johon Ervastin jällellä oleva elämäntyö vie.

Tässä yhteydessä tyydymme vain merkitsemään muistiin, että Ervastilla on tuo omintakeinen käsityksensä Kristuksesta jo näin varhaisessa vaiheessa, niin varhaisessa kuin hän suinkin on ruvennut tällaisia asioita tajuamaan, ettei oikeastaan voi edes puhua sen kehityksestä. Vain mysteron avautuminen hänessä on tapahtunut persoonallisen ymmärryksen kasvamisen mukana. Ja hän on aivan kuin oman olemuksensa syvyyksistä vetänyt esiin tuon näkemyksensä.

Voimme siis kenties esittää seuraavan yhteenvedon, hieman paradoksaalisen kylläkin: Pekka Ervastin ei tarvinnut tulla teosofiksi löytääkseen Kristuksen, jossa hän oli elänyt lapsuudestaan asti, vaan saadakseen järkeään tyydyttävän maailman selityksen. Sentähden hän ei tuntenut ristiriitaa olevan oman kristillisen näkemyksensä ja teosofisen maailmanselityksen välillä.

Vasta sitten kun suuresti arvovaltaiselta teosofiselta taholta lähdettiin voimakkaasti esittämään oppia Kristuksesta tavalla, joka uhkasi kaataa sen tempelin, jonka rakentajaksi Ervastkin itsensä tunsii, sen tempelin, jonka kulmakivenä on Uuden Liiton Vapahtaja, hän ei voinut vaieta. Sillä yksi kysymys oli tullut Ervastin eteen: Tultaisiinko kulmakivi jälleen hylkäämään?

37. Teosofinen Seura jakautuu

Teosofisen liikkeen ensimmäiseksi ohjelmapykäläkseen julistamasta mitä suurimmasta suvaitsevaisuudesta ja veljeydestä huolimatta ammukset alkoivat räjähdellä eri kansojen rajojen ja myöskin sisäisten rintamalinjojen yli.

Saksan teosofinen seura oli kieltäytynyt antamasta toimilupia muutamille ryhmilleen, joitten jäsenet kuuluivat tuohon vastaperustettuun Idän tähden järjestöön. Joulukuun 8. päivänä se julisti, etteivät seuran jäsenet saaneet kuulua siihen järjestöön.

Adyarissa sijaitseva kansainvälisen seuran hallinto uhkasi lakkautuksella saksalaista kansallista osastoa, ellei se peruuta päätöstään.

Viimeksimainitut vastasivat eroamalla tohtori Steinerin johdolla 2. 2. 1913 kansainvälisestä Teosofisesta Seurasta ja perustamalla oman seuran, jolle tohtori Steiner antoi nimen Antroposofinen seura.

Neljätoista saksalaista ryhmää jäi entiseen seuraan tohtori Hübbe Schleidenin johdolla.

Ajatusten vaihto molempien seurojen välillä muodostui jyrkästi. Muodollisina syinä esitettiin yleensä pelkiltä verukkeilta tuntuja pikkumaisia asioita. Ervast arveleekin, että todellisena syynä oli sama kuin aikaisemminkin vastaavissa tapauksissa, nimittäin esoteeriset koulut.

Pohdiskellessaan tapahtumia Ervast näkee hajaantumisessa kuitenkin myönteisiäkin seikkoja. Nythän molempien seurojen, jäsenet voivat kehittyä ja työskennellä vapaammin aatteensa puolesta, mutta hän lausuu samalla toivomuksen, että ne, jotka uskollisina ovat jääneet Teosofisen Seuran lipun alle, sen käsittäisivät ja suuntaisivat katseensa siihen, mikä yhdistää, eikä siihen, mikä erottaa.

Ervastille itselleen tämä aika oli hänen toimintansa nousukautta. Kaikkialta maasta hänelle saapuu hyväksyviä ja ihailevia tunnustuksen sanoja.

Tuonenkylässä oli nyt innostuttu ja uskallettu. Ryhdyttiin rakentamaan temppeliä, jonka oli määrä valmistua kesäkuussa pidettäviin vuosijuhliin. Muutamat Ervastin työn ystävät olivat tuoneet kokoon uhrautuvat avustuksensa ja tehneet rakentamisen mahdolliseksi.

Sehän tietenkin Ervastista tuntui ihanalta. Ja oli erikoinen syy kiihdyttää rakennustyön vauhtia, sillä itse seuran presidentti, Mrs. Besant oli luvannut ulottaa matkansa Tukholmassa vietettävän teosofien maailmankongressin jälkeen aina Tuonenkylän päämajaan saakka. Uskomattoman nopeasti, yhdessä kuukaudessa temppeli kohotettiin.

Pettymys tuli kuitenkin, sillä välttämättömien asioiden vuoksi Mrs. Besant matkusti Tukholmasta suoraan Intiaan.

Mutta tuosta Tukholman kongressista silti muutama sana. Kokoukset pidettiin kesäkuun 15-18 päivinä ja koko juhla oli suurenmoinen. Osanottajia oli useasta Euroopan maasta, suomalaisiakin kolmattakymmentä. Pekka Ervast virallisesti edusti Suomea. Kongressi pidettiin Kungliga Musikaliska Akademian juhlasalissa ja oli sangen loistelas ulkonaisestikin.

Ervastkin puhui siellä ja asiasta, joka tällä hetkellä erikoisesti oli hänen sydämellään, nimittäin ”Suomen kansallishaltian tehtävästä”. Tuollainen aihe kansainväliselle yleisölle kenties voi jotakin kummastuttaa. Mutta tapahtui ihme, kuin tuollainen helluntain kielilläpuhuminen. Hän piti esitelmänsä ruotsinkielellä, jota hyvin suuri osa kuulijoista ei ymmärtänyt, mutta puheella oli niin suggeroiva ja mukaansa tempaava voima, että useimmat kieltä taitamattomatkin jäivät häntä kuuntelemaan ja eläytyivät siihen, vieläpä saaden jonkinmoisen käsityksenkin puheen sisällöstä. Kun hän lopetti sanoihin: ”Tämä on se ihanne, minkä me olemme nähneet ja minkä puolesta me työtä teemme”, lepäsi Annie Besantin lämmin katse puhujassa ja suosionosoitusten myrsky täytti salin, niinkuin ei kenenkään muun puhuttua. Se tuskin oli yksistään Pekka Ervastin mestarillisen puhetaidon ansiota, vaan tuo merkillinen sisäinen vaikutus, mikä Ervastista lähti kuulijaan, tehosi ja tenhosi tässäkin tapauksessa.

Toisellakin tavalla tulivat Ervast ja Suomi keskeisiksi tuossa Tukholman kongressissa. Heti ensimmäisenä päivänä esitettiin kongressin 450 henkeä käsittävälle kuulijakunnalle Oskar Merikannon mahtava kantaatti ”Kuoleman kunniaksi”, joka teki kuulijoihin syvän vaikutuksen.

Tämän kantaatin syntyvaiheet ovat erikoiset.

Merikanto, joka toimi urkurina Helsingissä, oli usein tullut ajatelleeksi vainajien hautaan saattamista. Se oli hänestä tuntunut jollakin tavoin loukkaavaltakin, ja hän oli ruvennut kaipaamaan selvitystä tuohon kuolemankysymykseen ajatellen, eikö kukaan voisi sitä minulle selittää.

Kerran hän kulki kirjakaupan ohi ja näki ikkunassa Pekka Ervastin kirjan ”Mitä on kuolema”. Tietenkin hän poikkesi sisään ja osti kirjan. Hän innostui sitä lukemaan, sillä se käsitteli juuri niitä kysymyksiä, joita hän oli pohdiskellut.

Saavuttuaan lukuun ”Kuoleman kunniaksi” hän tunsi, että hänessä alkoi ”soida” nuo ylistyssäveleet. Heti hän tavoitteli sävellystä, merkitsi muistiin kirjan reunaan, mikä olisi kuoroa, mikä yksinlaulua, lausuntaa jne.

Niin tuo sävellys eli hänen mielessään. Kirja oli ilmestynyt jo vuonna 1904, mutta vasta vuotta ennen tätä Tukholman kongressia Merikanto sai lopullisen innoituksen säveltää kantaattinsa.

Niin oli syntynyt sävellys, johon ulkomaalaiset olivat rajattomasti innostuneet ja vaativat sen esitettäväksi vielä toistamiseen kongressin aikana. Annie Besant lähetti Merikannolle kiitossähkeen.

Lausuntaosan kantaatissa esitti rouva Tyyne Vuorenjuuri, mutta muut esittäjät olivat ruotsalaisia. Kantaatin johtajaan ja tämän puolisoon sävellys vaikutti niin, että nämä päättivät ryhtyä tutkimaan teosofiaa.

Voimakkaan vaikutuksen osanottajiin teki myöskin Annie Besantin persoonallisuus ja Ervast varauksetta yhtyi tähän ihailuun.

Täynnä innostusta siis suomalaiset teosofit palasivat Tukholmasta ja ryhtyivät toisen kerran viettämään kesäkurssiaan, nyt omassa temppelissään Tuonenkylässä. Niillä luennoivat ylisihteeri Pekka Ervast ja herrat Veikko Palomaa, Väinö Valvanne ja A. Saarnio. Pekka Ervastin aihe käsitteli jälleen Suomen tulevaisuutta ja tehtävää. Syksyllä jo nämä merkilliset luennot julkaistiin kirjasena ”Suomen kansallishaltia” ja myöhemmin uudistettuna ja lisättyinä kirjana nimellä ”Uudestisyntyvä Suomi”.

Ervastin luentotoiminta jatkuu syksyllä säännöllisesti tuossa pienessä puurakennuksessa Bulevardi 7:ssä. Sali oli pieni ja sinne mentiin pihan puolelta. Ervast oli hankkinut hevosen, joten hänen matkansa Pakinkylästä kävi helpommin.

Vanha luentoaihe jatkuu tänä syksynäkin nimellä ”Uutta Suomea rakentamaan” ja sen rinnalla käy toinenkin hänelle ajankohtainen aihe ”Vanha ja uusi Jumala”. Pietarissakin hän käy esitelmöimässä Suomen tulevaisuudesta.

Näin Ervast työskennellen lakkaamatta, jopa kiihkeästi, kulki tuota kohtalon vuotta 1914 kohti salainen ahdistus sydämessään, mutta tietäen, mikä merkitys on ajatuksen voimalla ja sentähden tahtomatta antaa perää surulliselle tunnelmalleen.

Hän rohkaisee yhtä paljon itseään kuin oppilaitaan lausumalla: ”Ajattele kaikkien onnea, tee työtä ja täytä velvollisuutesi, mutta älä pidä omaa onneasi silmämääränä . . . Onnen elämäntiellä ihminen voittaa sisäiset vihollisensa . . . Ensimmäiset viholliset ovat sokea itsekkyyys, kylmyys, ymmärtämättömyys, kovuus, sydämettömyys, suvaitsemattomuus . . . Toiset viholliset ovat epäily, pelko, epäusko, yksinäisyyden ja alakuloisuuden tunne . . . Vasta kolmannella sijalla tulevat ne viholliset, joita nimitetään synneiksi, paheiksi, vioiksi, huonoiksi ominaisuuksiksi jne.”

Tämän vuoden esitelmistä hän muodostaa kirjan ”Salatiedettä omin päin”, joka ilmestyy kohta seuraavan vuoden alussa. Juuri tässä kirjassa on tuota ihmisen psykologian havainnoimista, johon edelläoleva lausuntokin viittaa, käsitelty ylenmäärin hämmästyttävällä tavalla. Luulisi voivan sanoa, että lukija, joka ehdottoman rehellisesti tahtoo tarkata itseään tämän kirjan avulla, ehdottomalla varmuudella pääsee tie-

tämään mikä ns. synty juuri häntä estää astumasta ”taivasten valtakuntaan”. Mutta samalla näkyy myöskin poispääsy tuosta esteestä.

38. ”Veljeyden” romahdus sodan syttyessä

Vuoden 1914 alkupuolella kiihtyi tuo monien ns. salatiiteilijöiden, astrologien ym. ennustelu alkavan vuoden merkillisistä tapahtumista. ”Tietäjäkin” niitä valppaasti seurasi, mutta mitenkään kommentoimatta.

On jo ennen puhuttu, että Ervastkin näki myrskyn lähenemisen. Hän kuitenkin tahtoi maailmaan lähettää vain rauhoittavia ajatuksia, ettei yllyttäisi ihmisiä vielä suurempaan kiihkoon kauhujutuilla. Loppuun asti hän toivoi, että hyvät ajatukset sittenkin saisivat voiton ihmisten mielissä.

Heinäkuun alussa oli taas kokoonnuttu jo tavaksi muodostuneille kesäkurseille Tuonenkylään. Yhtäkkiä Ervast keskeyttää luennoimisensa ja ilmoittaa, että vakavat ajat lähestyvät. Hän joutuu suureen ahdistukseen. Nyt kaikki se, mitä hänkin oli yrittänyt rakentaa, jokainen henkinen varustus toisensa jälkeen uhkasi romahtaa.

Elokuun ensimmäisenä päivänä syttyi maailmansota.

Pekka Ervastille tuli nyt hätä. Onnettomuutta ei siis oltu voitu välttää. Nyt oli ainoastaan jälellä mahdollisuus koettaa toimia niin, että se tulisi mahdollisimman lyhytaikaiseksi. Ja ainoan mahdollisuutensa hän näki Teosofisessa Seurassa. Sen tuli pysyä koossa ja eheänä, sillä sehän oli järjestö, joka edusti kansainvälistä veljeydenaatetta ja siis luonnollisesti myös kansainvälisen rauhan aatetta. Nyt sen oli työskenneltävä pikaisen rauhan hyväksi.

Mitä oli tehtävissä?

Ervast kirjoitti Annie Besantille lausuen toivomuksensa, ettei seura jakaantuisi, vaan pysyisi Mestareitten käyttövälineenä tulevaisuudessa. Semmoinen oli suomalaisten teosofien toivo.

Annie Besant selostaa tätä kirjettä ja jatkaa: ”Tämä toivomus on täyttynyt, sillä seura on voimakkaampi kuin koskaan ennen.”

Oliko Annie Besant ja teosofinen päämaja ollenkaan ymmärtänyt Ervastia? Tällainen kysymys herää kun ajattelee mitä Ervast itse lausuu tästä presidentin huomautuksesta ja siitä mitä sitten seurasi.

Ervast nimittäin selittää tarkoitaneensa sanoillaan lausua toivomuksen, ettei Teosofisen Seuran jäsenten tulisi sekaantua sotaan ja sodan tunnelmiin, vaan elää yleismaailmallisissa veljeydentunteissa ja töissä läpi koko sota ajan.

Mutta pian Ervast joutui toteamaan, että Teosofisen seuran johto oli asettunut toisen sotivan puolelle ja kehoitti kaikkia teosofeja sotaan Valkoisen Veljeskunnan puolesta mustien maagikkojen käytyä, Saksaa vastaan.

Olemme jo useaan otteeseen saaneet osoittaa, että Ervast oli syvästi kunnioittanut ja rakastanut sitä persoonallisuutta, joka oli tämän, teosofiselta kannalta, käsittämättömän kehoituksen takana, Annie Besantia. Luonnollisesti eivät hänen tunteensa, koska ne kerran olivat todellisia, nytkään muuttuneet. Mutta mitenkä oli Ervastin suhtauduttava tähän hirvittävään erehdykseen?

Pian näkyikin, että osa Suomenkin teosofeja oli omaksunut tuon kansainvälisen johdon kannan.

Onko tässä nyt todettava, että koko tähänastinen työ oli romahtanut? Tehtävämme ei ole tämän seikan tutkiminen. Mutta jos asetamme tuon seikan sitä henkistä taustaa vasten, mikä jo oli ottanut muodon Suomen kansan yhteistajunnassa, minkä Pekka Ervast näki ja jossa hän eli, voimme kenties aavistella, minkälaisen romahduksen Ervastin aloittama henkinen työ teosofien kannanoton kautta kärsi.

Osa Suomen teosofeista oli Ervastin inspiration kannalla. Mutta toinen puoli oli kansainvälisen johdon kannalla.

Ervast eli näinä aikoina jonkinlaisen odotuksen ja luovan tauon kautta.

Hän vältti puhua sodasta. Hiljaa, kuin kuiskaten hän uskollisimmilleen antaa viittauksia, että ihmiselämä sittenkin on pyhiinvaellusta ja kaukana taivaanrannalla sarastaa auringonnousu. Kulku sinne tapahtuu pimeään ja vaivalloisen erämaan kautta.

Mutta muistakaa Mestarin sanat: ”Minun ikeeni on kevyt.”

Jumala on rakkaus ja viisus meidän kaikkien sydänten takana. Jumala rakastaa yhtä hellästi hyviä kuin huonoja, väkeviä kuin heikkoja, suuria kuin pieniä. Meidän keskinäisestä rakkaudestamme kasvaa ilo ja onni. Jospa aina muistaisimme, että mielenrauha on ihmisen paras ase sekä työssä että hädässä! Älkäämme ajatelko raskaita ja painostavia ajatuksia! Täyttäkäämme maailma Jumaluskolla ja iloisella kuormamme kantamisella.

Tähän tapaan Ervast puhui kannattajilleen tuona raskaana aikana. Itse hän toteuttaa uskoaan julkaisemalla kirjan kirjan perästä pelkäämättä rahallisia vaikeuksia, kun jokainen pula aikana haluaa etsiä vain leipää, eikä kukaan välitä kirjoista. Ennen vuosikokousta tuli painosta ”Kirkonopin teosofia”.

Suurelle osalle seuran jäseniä Ervastin sovinnolliseen ja rauhalliseen mielialaan pyrkivät kehoitukset kuitenkin kaikuivat kuuroille korville. Seuran vasemmistoaineksille teosofien pyrkimys yleiseen veljeyteen oli mitä luonnollisimmalla tavalla yhdistettävissä siihen poliittiseen taisteluun kaikkien ihmisten tasa-arvoisuudesta, jota juuri näinä aikoina erityisen kiihkeästi käytiin. Monet eivät nähneet olevan mitään eroa sen sisäiseen rakkaudenkykyyn, teosofiseen filosofiaan ja itsensä kieltävään veljeydentunteeseen perustuvan aatteen ja oman, useinkin väkivaltaisiin keinoihin turvautuvan vaativan veljeydentunteen välillä, jonka he olivat puolue elämässä omaksuneet. Tämä tuli niin erinomaisesti näkyviin pari vuotta myöhemmin kun Teosofisen Seuran johtomiehiin kuuluva herra A. A. Saarnio aivan vakavissaan teki ehdotuksen, että Suomen Teosofisen Seuran olisi ”ammattiosastona” liityttävä silloiseen sosialistiseen puolueeseen.

Mutta aivan toisenlaisia, sangen lahjakkaitakin voimia Teosofinen Seura sai työväenliikkeen piiristä. Tällainen oli ennen kaikkea rautatieläinen, sittemmin eräänä maamme loistavimmista puhujista tunnettu nuori intomielinen Yrjö Kallinen, joka myös oli tutustunut teosofiaan, ja vuonna 1912 jo tavataan Oulun Aatto looshin johtajana ja panee työn tuossa kaupungissa erinomaiseen vauhtiin, niin että seura ennenpitkää tahtoisikin kiinnittää hänet yksinomaan tähän työhön. Lokakuun 1. päivänä hänestä tuleekin seuran puhuja ja tässä ominaisuudessa hän kiertää Suomen kaupungit ja maaseutua, niin että ”Tietäjä” saa aiheen kirjoittaa: ”Hämmästyksellä on yleisö oppinut tuntemaan miehen, joka selvällä järjellä ja avomielisellä, sydämellisellä tavalla osaa esittää teosofian sanomaa.”

VIII KALEVALA JA KRISTINUSKO

39. Kalevalatutkimuksia

Vuosi 1915 muodostuikin sitten Ervastille jonkinlaiseksi itsetilityksen ajaksi. Samanaikaisesti kun hän ”Tietäjässä” ryhtyy julkaisemaan teosofisia muistelmiaan, tuota arvokkainta lähdeaineistoa kaikelle myöhemmälle hänen persoonansa tutkimukselle, hän ryhtyy julkaisemaan aatetovereittensa mielenilmaisuja, mikä seikka myöskin liittyy tuohon hänen itsekritiikkiinsä.

Mikähän on voinut olla aiheena tähän toimintaan? Sitä saatamme kenties vain aavistella. Voimme arvailla, että Ervast jo näki pitkälle eteenpäin. Tuo kuva, minkä hän näki, oli lohduton. Siinä oli tulossa vakava hyökkäys, juuri se, jonka torjumiseksi hän oli jo jännittänyt kaikki voimansa.

On luonnollista, että hän nyt yhä uudelleen ja uudelleen harkitsi ja tarkisti, oliko todellakin tehty kaikki mikä tehtävissä oli. Siihen kuului ensinnä oman itsensä tutkiminen. Oliko hän itse sen tehtävän tasalla, minkä hän katsoi itselleen kuuluvan.

Sitä nyt on tuo Ervastin ankara itsekritiikki, tuo ihmeellinen nöyryys, joka kuultaa hänen kirjoituksistaan.

Mutta itse suunnitelmissa hän ei voi nähdä vikaa, nehän ovat kotoisin toisista maailmoista. Hän ei epäile vaikutintensa puhtautta eikä tahtonsa lujutta.

Hän kuuntelee taistelutovereittensa vakuutuksia uskollisuudesta, huomaa kuinka jotkut ovat ymmällä ”Tietäjän” suomalaistumisesta kun eivät ollenkaan ymmärrä johtajan suunnitelmia, mutta ihastuvathan kuitenkin tuohon kalevalaisuuteen. Toiset taasen hieman vastustelevat vedoten teosofian kansainvälisyyteen.

Mutta eihän tuo kaikki ole vaarallista. Hän kyllä ymmärtää, että ihmiset ovat niin erilaisia kehitykseltään ja totutuilta katsantokannoiltaan.

Mutta hänen tarkka silmänsä ei voi olla panematta merkille, että vaarallisiakin kohtia rintamassa on.

Nyt ei kuitenkaan ole aikaa niihin kiinnittää huomiota. Hän julkaisee jälleen merkillisen kirjan ”Jeesuksen salakoulu”. Sitä voitaisiin nimittää kristillisen joogan oppikirjaksi. Kevätlukukauden luennot, yhä Bulevardi 7:ssä, käsittelevät kristillisiä herännäisyysliikkeitä ja myöhemmin taas Kalevalaa. Poikkeuksen tekee vuosijuhlilla Mikkelissä pidetty luentosarja, joka käsittelee ihmisen sukupuolista olemusta.

Kaikki tämä suunnaton ahertaminen lopetti hänen ruumiilliset voimansa eikä hänen auttanut muu kuin etsiä lepoa Runnin terveyslähteeltä. Mutta muodostuiko se levoksi? Samanaikaisesti siellä sattui vierailemaan itse arkkipiispa lukuisia pappeja seurueenaan. Joka ilta nämä pitivät ulkoilmakokouksia. Olikohan sattuma, että niissä pidetyissä puheissa voimakkaasti varoitettiin kansaa teosofian villityksestä ja tuosta kauheasta harhaopista, että ihminen kehityksen kautta voisi tulla täydelliseksi.

Ervastin ystävät olisivat mielellään nähneet, että hänkin olisi ryhtynyt puhumaan, mutta aina tahdikas ja tyyni rauhanmies siitä kieltäytyi. Sitä hän ei kuitenkaan voinut välttää, että hän joutui moniin mielenkiintoisiin keskusteluihin sellaisten kanssa, jotka häneen halusivat tutustua. Ja kaikesta huolimatta Ervast Runnilla näyttää tulleen varsin keskeiseksi henkilöksi.

Sattuipa, ettei hänen huumoriansa ja pilailuansa aina hänen ystävänsäkään ymmärtäneet. Niinpä Kyllikki Ignatius, entinen neiti Aspelin, jonka veljen hallussa Runnin kylpylä oli, kertoo kuinka Ervast oli kävellemässä kannattajiensa kanssa. Oli kuuma päivä ja tultiin kojun luo, jossa myytiin virvoitusjuomia. Siinä

virvoittelussa Pekka jutteli ja lasi leikkiä seuraavaan tapaan: ”Mitähän nuo akat sanoisivat, jos tietäisivät, minkälainen ’pomo’ tässä oikein tulee? Kertoja oli ottanut tämän aivan vakavissaan ja päätellyt, että Pekka Ervast oli hieman ylpeä ja itserakas. Tuo arvelu varmaankin osoittaa, että kertojalta itseltään on silloin puuttunut huumorintajua. Olisiko nyt ollenkaan oletettavissa, että sellainen nero kuin Ervast, olisi pöyhisteltyt muutamien limonaadia myyvien vaimojen edessä. Aivan ilmeistä on sensijaan, että hän on muistanut tuon ihmisten parveilemisen hänen ympärillään ja tehnyt siitä pientä pilaa, ei suinkaan ollenkaan limonaa-dimummoille, vaan omalle seuralleen.

Tämä juttu on oiva osoitus siitä kuinka Ervastin pieninkin edesottamus, juttu tai leikinlasku, aina oli vaarassa tulla väärinymmärretyksi. Tuo häneen kohdistunut palvova ihailu oli saavuttanut sellaiset mittasuhteet, että hän tuskin voi tehdä tai olla tekemättä mitään tulematta väärinymmärretyksi.

Kyllikki Ignatius johti Iisalmen ryhmän työtä ja tämä ryhmä järjesti kokouksensa Runnillekin, jonne osanottajia saapui aina Kajaanista asti. Niin oli Ervast taas työssä Runnillakin. Eikä edes paluumatka Savonlinnan kautta muodostunut hänelle levoksi, sillä sinnekin järjestettiin ryhmän kokous. Vain pieni pistäytymisen Punkaharjulle antoi hänelle virkistystä.

Mutta kesää hän vietti Sammatissa. Sieltäkin hänen pian täytyi lähteä työtoverinsa Martti Humun, oikealta nimeltään Maria Ramstedt’in hautajaisiin. Tunnelmistaan ja merkillisistä kokemuksistaan vanhan työtoverinsa hautajaisissa hän kertoo ”Tietäjässä”, mutta jääkööt ne tässä toistamatta.

Olivatko Kalevala tutkimukset johtaneet Ervastin askeleet Sammattiin? Elias Lönnrotin kotiseutu tuotti hänelle kuitenkin aluksi pettymyksen. Paikkarin torpassa, hän kertoo, ei mitenkään päässyt kiinni Lönnrotin persoonallisuudesta. Vain näköala pihalta oli Lönnrotia. Sitten selvisi asia hänelle, kun hän muisti, että tämä paikkahan oli ainoastaan Lönnrotin syntymäkotina. Paikka, missä Lönnrot eli ja kuolikin, oli Lammin kartano Sammatissa. Ervast valittaa, ettei Suomen valtio ajoissa ryhtynyt vaalimaan suuren miehensä kotia, vaan se joutui häviölle alttiiksi. Huonekalutkin myytiin huutokaupalla.

Mutta Sammatin kirkkomaalla, suuren miehen hautaa katsellessaan Ervast vasta hengessään pääsi kosketukseen Elias Lönnrotin kanssa. Hän ajatteli: Viime vuosisadalla teitä oli niin monta suurta kansansa rakastajaa, nerokasta ihmisenpoikaa, mutta nyt olemme heitettyt orvoiksi, kaikki me pienet, joiden olisi määrä jatkaa teidän työtänne. Jos kansamme nyt kulkee kohti merkillistä tulevaisuuttaan, kuka meistä osaa sen kulkua ohjata? Kenen silmä on näkevä, kenen käsi luja, että hänelle voisimme luottamuksemme antaa. Vaikea on tämä murrosaika kun uutta valmistellaan.

Ja tämä Elias kuuli toisen suuren Eliaan vastauksen sielussaan:

”Epäiletkö sinä? Etkö tiedä, että Herrassa on heikkojenkin turva? Epäiletkö meidän rakkauttamme? Epäiletkö työtämme ja läsnäoloamme? Me rakastamme tätä kansaa, Herran valittua kansaa, me teemme lakkaamatta työtä sen onnen ja kasvun puolesta. Älä nimitä meitä suuriksi. Kaikkihan me olemme yhtä ja näkymättöminä auttajina seisomme kaikkien niitten takana, jotka, niinkuin sanoit, työtämme jatkavat, sitä työtä, jota mekään emme panneet alulle, mutta johon vain heikoin voimin otimme osaa ja yhä otamme. Älä epäile. Käy rohkeasti työhön. Aamu varmasti koittaa ja auringon noustessa mekin palaamme.”

Tämä voimakas tunnelma vahvisti suuresti Ervastia ja luonnollisesti Lönnrotin kotiseutu oli mitä soveliain ympäristö hänen kalevalatutkimuksilleen. Näihin hän ei paljoakaan tarvinnut lähteitä, sillä sellaista, mikä olisi voinut tulla kysymykseen, ei kirjallisuudessa juuri ollut.

Mutta saattoi olla toinenkin syy vetäytyä tällaiselle rauhalliselle maaseudulle. Mahdollisesti häntä suurestikin vaivasi tähän aikaan noitten teosofisten aateveljiensä kovin kiihkeä aatteensa ajaminen. Ervastille oli

silloin suloista elää omaa herkkää elämäänsä tällä kauniilla seudulla. Sen oli tehnyt mahdolliseksi hänen ystäviensä tarjoama stipendi, määrältään tosin vain 1000 markkaa, ja se oli annettu nimenomaan sitä varten, että hänelle tarjoutuisi tilaisuus uuden kirjansa valmistamiseen.

Täyttä lomaahan Ervast ei kuitenkaan nytkään saanut. Aikakauskirja oli kuitenkin toimitettava ja liikettä muutenkin hoidettava.

Tämän vuoden aikana siirtyy pois monta teosofisen työn kannalta merkityksellistä henkilöä. Martti Humun kuolemasta oli jo puhe. Sitten tulee viesti, että tuo milteipä sadunomainen kapteeni Johan Kock on kuollut, nyt myöskin toinen intomielinen haaveilija, lahjakas Matti Kurikka ja edelleen Ervastin vanha ystävä ja hyväntekijä, Vuorelan kasvatuslaitoksen johtajatar, neiti Hanna Hernberg, joka oli ennättänyt siirtyä Antroposofiseen seuraan, mutta vanha ystävyys Ervastin kanssa oli säilynyt.

Uusiakin ystäviä hän saa. Ja tällä kertaa on nimenomaan mainittava huomattava työntekijä Johan Rikhard Hannula. Tämä oli usean vuoden ajan seurannut teosofisia kirjoja ja tutkinut kaiken mitä käsiinsä siltä alalta sai, ja oli ollut mukana ensimmäisillä kesäkursseilla Kiteellä. Niin hän oli ymmärtänyt Ervastin opetustoiminnan erittäin syvällisellä tavalla ja aivan ehdoton kun luonteeltaan oli, luopui hyvästä asemastaan ja turvallisesta toimeentulostaan Someron osuusmeijerin isännöitsijänä ja jätti varansa Ervastin käytettäväksi ja ne tulivat varmaankin ”päämajan” hyväksi. Sitten lähti Hannula, ensin omin päin, kiertelemään puhujana ympäri Lounais Suomen pitäjiä, useimmiten polkupyörällä ajaen ja äärimmäisen niukkaa ja kieläytyvää elämää kestäen, kylästä kylään ja milteipä talosta taloon, julistaen tuota uutta sanomaa ja levittäen kirjallisuutta, hän useinkin välinpitämättömän tai tympeänkin vastaanoton saadessaan, väsymättömänä ja mitään vastuksia pelkäämättä teki työtään, tullen pian tunnetuksi koko maassa. Tällainen uskollisuus ilmeisestikin noina vaikeina ratkaisun vuosina teki Ervastiin rohkaisevan vaikutuksen. Olihan hän juuri näinä suuntaerimielisyyksien aikana menettänyt vanhan työtoverinsa Väinö Valvanteen, joka oli hänestä loitontunut.

40. ”Kalevalan avain” ilmestyy

Kalevalan ja Suomen suvun muinaisuus kummitteli muittenkin kuin Ervastin mielessä, ”kummitteli”, sanottuna nimenomaan taiteilija S. Wetterhoff Aspista (Wettenhovi Aspa), joka julkaisi huvittunutta huomiota saaneen teoksensa ”Finlands Gyllene Bok”. Teos ilmestyi myöskin suomeksi ”Suomen Kultainen Kirja” nimisenä.

Arvostelijat tietenkin merkitsivät kirjan pelkäsi hassutukseksi. Ervast kuitenkin, ryhtymättä ollenkaan erittelemään tekijän ”tutkimusmenetelmiä”, haluaa panna merkille tekijän aatteen, joka lyhyesti sanottuna voi olla seuraava:

Olemme tottuneet pitämään suomalaisia mongolien sekarotuisina jälkeläisinä, teosofisen sanaston mukaan seitsemännen atlantilaisen alarodun jonakin heimona. Jos nuo Wetterhoff Aspin johtopäätökset pitäisivät paikkansa, emme me suomalaiset kuuluisikaan seitsemänteen, vaan kuudenteen eli akkadilaiseen alarotuun, joka syntyi Atlantiksella, nykyisen Saharan ja Välimeren tienoilla, josta lähtivät itään päin. Akkadilaista alkuperää ovat muinaiset egyptiläiset, etruskit, foinikialaiset, kartagolaiset ja sumero akkadilaiset. Nyt herra Aspin luettelee juuri nämä kansat suomensukuisina.

Mehän voimme ymmärtää, että Ervastin huomio oli hereillä kun tuommoista alettiin puhua, vaikka nuo asiat Wetterhoff Aspin teoksessa olivatkin aivan järjestämättä ja kovin epätieteellisesti esitetyt, niin että niille voitiin nauraa. Ervastin mielestä oli kuitenkin hyvä, että niihin kohdistettiin huomiota, sillä mongoliteoria oli jo monesti tullut osoitetuksi täysin kestävämmäksi ja suomensuvun kulkusuunta lännestä itään oli jo monien tiedemiesten tunnustama. Ja tällä seikalla oli merkitystä Ervastinkin nykyisille tutkimuksille.

Eino Leino, Pekka Ervastin monivuotinen aatetoveri, perusti ”Sunnuntai” nimisen viikkolehden ja pyysi Ervastiakin siihen avustajaksi, eikä hän luonnollisestikaan voinut kieltäytyä.

Tuossa Bulevardi 7:n pienessä kokoussalissa näihin aikoihin tapaammekin tuon tuostakin huomattavia taiteilijoita. Paitsi Eino Leinoa, tulee myöskin Elli Tompuri seuran jäseneksi.

”Sunnuntain” aloitteesta toimeenpantiin tänä vuonna, 1916, kalevalajuhla Uudella ylioppilastalolla. Siinä Pekka Ervast puhuu, Oskar Merikanto soittaa, L. Onerva ja Eino Leino esittävät runojaan ja Y. L. Heikki Klemetin johdolla laulaa.

Tänä keväänä Ervastin huomio, paitsi Elias Lönnrotiin, kohdistuu jälleen toiseenkin suureen suomalaiseen, Aleksis Kiveen. Aiheen siihen antoi Tarkiaisen Kivi elämäkerta. Tämän yhteydessä Ervast joutuu toteamaan: ”Kuinka kummallisesti historia useimmiten on uudistunut! Suurilla jumalallisilla neroilla ei tavallisesti ole ollut sijaa maan päällä. Jollei heitä ole poltettu tai ristiinnaulittu on heitä parjattu, vainottu tai unohdettu ja heitetty kurjuuteen kuolemaan.”

Näin Ervast lausui, tarkoittaen mm. Aleksis Kiveä. Tuleeko tulevaisuus näyttämään, että se soveltuu myöskin häneen itseensä.

Alkupuolella vuotta Ervast esiintyi puhujana ainoastaan kolmessa matineassa. Hän oli nyt kokonaan keskittynyt uuden suuren Kalevala kirjansa kirjoittamiseen. Hän siirtyy jälleen Sammattiin. Hänen työrauhansa kuitenkin keskeyttää vuosikokous, joka pidetään Viipurissa. Samalla matkalla hän poikkeaa myöskin kotonaan Tuonenkylässä.

Tuo Viipurissa pidetty vuosikokous oli merkittävä siinä suhteessa, että Ervast uudisti pyyntönsä tulla vapautetuksi ylishteerin toimesta.

Suuresti häntä liikutti tohtori W. Angervon esitys, että vanha ylishteeri vihdoinkin valittaisiin elinkaudeksi, jottei aina uudistuisi tämä kysymys. Ehdotusta kannatettiin myrskyisin kättentaputuksin, mutta Ervast suostui vain yhden vuoden ajaksi ja ilmoitti haluavansa antautua kirjalliseen työhön ja myöskin luennoimiseen. Vuosikautia hän kertoi tehneensä tutkimuksia ja arveli niistä olevan kiintoisaa kerrottavaa, joten hän seuran käytännölliset työt jättäisi nuorempiin käsiin. Ja niin hän palaa Sammattiin ja nauttii sen maalaisluonnosta ja rauhasta täysin siemauksin. Tämä keskittymisen mahdollisuus ja onni, ”taivaallinen onni”, kuten hän itse sanoo, paikkakunnan merkillinen tunnelma, kuin Elias Lönnrotin lempeä, yksinkertainen, viaton ja ylevä kauneudentunnelma, vaikkei hän ketään paikkakuntalaista ole puhutellutkaan, mutta hän kuvittelee heidän olevan Lönnrotin kaltaisia vaatimattomia, hyvänsuopia ja viisaita ihmisiä, tämä kaikki aivan kuin saattaa hänet haltiotilaan, Samadhiin - Sammattiin, keksii hän siinä samassa sanaleikin. Tuon pitkän maamatkan pääkaupungin ja Sammatin väliä hän ajaa hevosellaan. Mutta syksyllä hänen oli taas siirryttävä Tuonenkyläänsä.

Tämä idyllinen aika Ervastin elämässä murskaantuu pian. Syyspuolella ”Tietäjässä” viriää keskustelu aiheesta ”mihin suuntaan” ja toimittajan on siihen otettava osaa. Eikä se ole oikein kaunista kirjoittelemista, mihin hän joutuu vastailemaan. Monen kohdalla se kehittyy kovin poleemiseksi, jossa monen monet yksilölliset erikoisharrastelut ja oman minäkeskeisen näkemyksen rajoittuneisuus kovin selvästi pistää silmään. Se ilmenee erikoisesti siinä, ettei ollenkaan käsitetä, mihin Ervast pyrkii.

Kerta kerran perästä hän joutuu noita harhakäsityksiä oikoilemaan ja hän tekee sen luonteensa mukaisesti erinomaisen hienotunteisesti ja taitavasti, mutta useimmiten myös ilman sanottavaa tulosta. Näyttää kuin kuka tahansa noista aatetovereista ilman vähäisintäkään kainostelemista katsoisi itsensä päteväksi arvostelemaan tätä miestä.

Ervast kirjoittaa ”Tietäjässä”:

”Ja minun käsitykseni Teosofisesta seurasta on se, että sen tehtävä ei laisinkaan ole saarnata veljeyttä sanoissa, vaan toteuttaa sitä elämässä. Teosofinen seura on oleva ydin ihmiskunnan suurta veljeyttä. Luonnollisesti Teosofinen seura ei vaadi jäseniltään, että he osaisivat toteuttaa veljeyden koko ohjelman - silloinhan he olisivat jo adepteja ja mestareita. Mutta se vaatii, että jäsenet heti alkaisivat veljeyttä toteuttaa, ja se näyttää selvästi, mistä toteuttaminen alkaa: ensimmäinen askel on suvaitsevaisuus. Pois ihmisten keskeltä kaikki epäystävällisyys, arvostelu, uskonnollinen tuomitsevaisuus ja persoonallinen panettelu! Me olemme kaikki ’syntisiä’, mutta teosofeina koetamme kasvattaa itseämme ’synneistä’ pois, ja se tapahtuu siten, että etsimme sitä ja kiinnitämme katsemme siihen, mikä ihmisissä ja asioissa on totta ja hyvää - sillä sitä on kaikkialla.”

Pekka Ervast oli saanut valmiiksi suurteoksensa, jolle hän antoi nimen ”Kalevalan avain”. Paperin hintojen yletön nousukin vielä viivästytti sen ilmestymistä, mutta jouluksi se sentään lupausten mukaisesti tuli. Teosofinen maailma hämmästy. Mutta tuo hämmästy oli enimmäkseen positiivista, jopa noitten piirien ulkopuolellakin.

Tämän suurteoksen lisäksi Ervast julkaisee vielä pienen teoksensa ”Teosofia hengen uskontona”. Vaikka kirjan koko on pieni, on sen sisältö sitäkin huomattavampi, merkillinen, syvälinen kirja.

Voihan hän näinollen tyytyväisin mielin viettää joulunsa ja aloittaa uuden vuotensa, 1917. ”Tietäjänkin” leviää jo lähes kahdentuhannen kappaleen painoksena. Kenties vain pienenä piristykseen hänelle tuli erään ”kristityksi” itseään nimittävän kirjoittajan hyökkäys, jolle hän ylen suvaitsevana oli antanut tilaa ”Tietäjässä”.

Mutta sitäkin enemmän iloa hänelle tuotti Eino Leinon kauttaaltaan myötämielinen arvostelu ”Kalevalan avaimesta” omassa lehdessään. ”Tietäjänkin” palstoille alkaa tulvia noita arvosteluja ja se on yhtä ainoata ihastuksen vyöryä. Kirjaa tilataan minkä postittaa ennätetään.

Yllättävä on tämä kirja ensikertalaisen kädessä. Ymmärtää hän sitä tahi ei, hyväksyy tahi pitää pelkkänä utopistisena haaveiluna, suomalaisen sydäntä se lämmittää. Kun on tutkittu läpikotaisin, ehkäpä pariinkin kertaan, tämä suorastaan monumentaalinen teos, alkaa kuin alkaakin merkillisiä perspektiivejä rakentua kansalliseepoksemme taakse. Että Kalevala olisikin etupäässä uskontoa, että se ilmentäisi muinaisten esisiemmemme kaikkein syvintä henkistä ajattelua, niin olisipa suorastaan mysterio opas ikuisuuden lähteille, sellainen ajatus on jättiläismäisen huikaiseva. Kenellä sitten on ”korvat kuulla”. Sellaisen teoksen Pekka Ervast loi.

Tänäkin vuonna toimeenpannaan matinea Maxim teatterissa Kluuvikadulla. Se tuli ääriään myöten täyteen yleisöä, eikä ihmekään, olihan ohjelma erinomaisen arvokas: Pekka Ervastin puhe, Lepo Laurilan viulunsoittoa, Maggie Gripenbergin järjestämiä tanssinumeroita, taaskin osoitus siitä, kuinka myötämiehisesti ensirivin taiteilijakunta asennoitui Ervastin työhön, eikä varmaankaan vähiten juuri hänen persoonallisuutensa ansiosta.

41. Mietteitä vallankumouksen aikana

Venäjän suuri vallankumous oli tosiasia. Pitkä väkivallanyö oli hälvennyt. Pekka Ervast oli jo vuosikautia ollut selvillä siitä, että Suomenkin itsenäisyyden saavuttaminen oli vain vähäisen ajan kysymys. Tietenkin hän, kuten kaikki muutkin, uskoi, että Suomen vapauden hetki oli tullut.

Aivan vallankumouksen ensi päivinä täällä ei yleensä oltu selvillä missä muodossa odotettu vapaus tulisi toteutumaan. Ajatus täydellisestä irtautumisesta Venäjästä vaati jonkin aikaa selvittelyä ihmisten tajunnassa. Muistettava on, että bolshevistinen vallankumous ei vielä ollut tapahtunut, vaan vallankumo-

uksen toimeenpanivat kaikki vapaamieliset piirit yhdessä. Myöskään suurvenäläinen kansallisuusaate ei suinkaan ollut maahan lyöty, ja monista kauniista lupauksista huolimatta Venäjän vähemmistökansallisuuksille, venäläinen imperialismikin oli yhä olemassa. Oli siis tiettyä jännitystä olemassa tässä suhteessa.

Ervastillakin oli niitten olosuhteitten mukainen suunnitelmansa, joka liittyi vielä suurempaan liittosuunnitelmaan. Huhtikuun ”Tietäjässä” hän hahmottelee Euroopan liittovaltiota, vapaitten kansojen liittoa, jossa ei olisi sotia, armeijoita eikä asevelvollisuutta. Siinä olisi mukana myöskin Suomi, jonka kansallista valtiomuotoa hän myöskin pohtii.

Se olisi oleva erinomaisen vapaa, kuin jokin Platonin ihannevaltio. Kaikkien kansojen jäsenillä olisi yhteinen eurooppalainen kansalaisuus ja yhteinen sivistyskieli. Siinä löisivät kättä kukoistava Euroopan vilja aitta, Venäjä, tunnelma ja muistorikas Ranska ja syvämietteinen Euroopan omatunto, Suomi.

Muutamia vuosia aikaisemmin Ervast oli ennustanut, että tämä Suomen itsenäistyminen tapahtuisi jo paria vuotta aikaisemmin. Sitten hän oli ilmoittanut, että asioitten kehitys tulisi viivästyämään parilla vuodella, kuten tapahtuikin. Siihen aikaan Ervast vielä piti mahdollisena Suomen elää läheisessä liitossa Venäjän kanssa ja olla sille arvostelevana omanatuntona ja elinvoimaisena sivistyskansana suuresti tukea Venäjän kaikkia hyviä pyrkimyksiä. Tällöinen näkemys ehkä juontuu juurensa hänen läheisestä henkisen yhteenkuuluvaisuuden tunteestaan Tolstoiin.

Sen edellytyksenä Ervast rientää julistamaan, että sotalaivos, ns. aseistettu rauha, ei Suomelle kuulu. Aseet siis pois, on Ervastin huuto juuri tällä hetkellä.

Täynnä intoa ja uskoa hän nyt riemuiten näkee toteutumisen mahdollisuuksia asialle, jota hän vuosikautia oli yrittänyt ajaa, ja hän puhkeaa lausumaan:

”Toivokaamme, että kohtalon käskystä tämä julma sota kohta loppuu. Toivokaamme, ettei sota lähene meidän rantojamme. Jos me Suomessa vakavasti käymme työskentelemään uuden ajan aatteiden ja ihanteiden puolesta, jos me sisäisissä oloissamme yksimielisesti käymme suuria parannuksia toimeenpanemaan, jos me luovumme pikku riidoistamme ja pyyteistämme, jos me todellakin epäitsekästä tahdomme antaa kaikkemme kansamme onnen, isänmaamme ja ihmisyyden puolesta, silloin kohtalo ehkä säästää meidät sodan tuhoista ja turmioista.”

Kuinka oikeaan osuneita olivatkaan nämä Ervastin varoittavat sanat, sen sai lähinnä seuraavana aikana jokainen kokea.

Hän itse työskentelee hiljaisuudessa kirjallisissa töissään. Tällä hetkellä tulee vain pienenä kirjaseinä painosta ”Sydänsuru” niminen novelli, jo aikaisemmin ”Omatunto” nimisessä aikakauskirjassa julkaistu sarja. Mutta ”Tietäjässä” hän virkeästi ”toimittajalta” pakinoissaan seuraa ajan tapahtumia, pohtien Suomen lippukysymystäkin, jolloin hän ei hyväksy leijonaa, koska se ei ole kalevalainen symboli, kun kotka sensijaan olisi, mutta paras hänen mielestään olisi kantele sinisellä ja vihreällä pohjalla, sillä Kalevalaan Ervast yhä palaa.

Ja niinkin merkittävästi hän lausuu: ”Suomen kansan tulee käydä Kristuksen luo pakanuutensa kautta.” Hän selittää: ”Kun me suomalaiset omaksumme sen kalevalaisen maailmankatsomuksen, sen teosofisen elämänymmärryksen, joka hiljaa hiipii meidän sydämiimme, silloin valmistumme vapaaehtoisesti omaksumaan kristinuskon, joka ei ole kirkkoa eikä dogmeja, vaan ainoastaan elävää elämää, ainoastaan kulkemista Jeesuksen Kristuksen jäljissä.”

Mutta tuota sopusointuisen rauhan ja työskentelyn aikaa Ervastille ei pitemmälti suotu. Oli muuan täysin ateistinen aikakausjulkaisu ”Vapaa Ajatus”, jossa eräs kirjoittaja, Lauri Sauramo, arvos-

telee Pekka Ervastian vastailmestynyttä kirjaa ”Kalevalan avain”. On helppoa arvata minkä suuntainen oli tuon kaiken henkisyuden kieltävän lehden arvostelu. Sellainen ei tietenkään kyennyt häiritsemään Ervastian rauhaa. Mutta arveluttavampaa oli, että kirjoittaja syyttää tekijää kirjallisesta varkaudesta, että hän olisi muka omissa nimissään julkaissut hänelle luovutetut Martti Humun tutkimukset.

Ervastin oli sentään pakko tuollaisen julkeuden edessä ryhtyä oikoilemaan asioita.

Saamme tietää, että hänelle syksyllä Martti Humun elokuussa tapahtuneen kuoleman jälkeen oli tuotu paketti, jonka sanottiin sisältävän hänen käsikirjoituksiaan. Todistetusti Ervast ei ollut avannut tuota pakettia eikä lähemmin tiennyt mitä se sisälsi vielä silloinkaan kun tuo ruma syytös häntä vastaan singottiin. Sitäpaitsi ”Kalevalan avain” oli kirjoitettu hänen omien pikakirjoitettujen esitelmiensä pohjalla, joita hän oli pitänyt jo talvella 1911-12 ja osaksi 1914-15. Muutamia niistä oli julkaistukin ”Tietäjässä” v. 1912 ja pikakirjoitusliuskatkin olivat vielä jäljellä.

Näin pätevästi oli torjuttavissa tuo katala syytös ja se oli erinomainen esimerkki siitä, kuinka lokaa voidaan heittää toisen päälle, kun tämän mainetta tahdotaan tahrata. Eikä sellainen toiminta vaatinut edes rohkeutta kun hyvin tiedettiin, ettei Ervast ruvennut hakemaan kunniaansa oikeuden kautta.

”En usko vihaan enkä väkivaltaan. En usko, että rauha voidaan sodalla rakentaa. En usko, että hyvä saadaan pahalla aikaan. Mutta sen uskon, että kun paha on itsensä tyhjentänyt, pääsee piilossa oleva hyvä itsestään näkyviin. Sen uskon, että kun sodan kauhuissa valloille päässeet intohimot, ahneus, kateus, viha, kosto, verenhimo, hävittämishalu jne. ovat itsensä väsyksiin temmeltäneet, silloin rauha, kansojen luonnollinen tila, palaa itsestään. Uskon ainoastaan ihmiskunnan rakentaviin voimiin: järkeen ja rakkauteen.”

Nämä Ervastian jalot sanat tapaamme ”Tietäjästä”.

Mutta samanaikaisesti hän kuitenkin syvästi pettyneenä joutuu lisäämään:

”Luulin ennen, että kaikkien teosofien kanta olisi ollut tämänlaatuinen. Oli mielestäni päivänselvää, että teosofit, jotka uskoivat veljeyteen, eivät missään muodossa kannattaneet väkivaltaa, murhaa tai sotaa. Siinä luulossani kuitenkin petyin, sillä nykyinen sota osoitti, että teosofit samoinkuin sosialistit alistuivat ’Jumalan vihan vaatimuksille’ ja jakaantuivat eri leireihin kansallisuksiensa ja sympatiojensa mukaan . . . Samalla kun ympärysvaltojen teosofit ovat lujasti vakuutetut siitä, että ’valkoiset’ voimat taistelevat heidän ja ’mustat’ vihollisen puolella, samalla keskusvaltojen salatieteilijät ovat yhtä varmoja siitä, että ’valkoiset’ ovat heidän puolellaan.”

Hän ryhtyy sitten filosofoimaan mitä oikeastaan on tämä ihmisten sokean kansalliskiihkon muokkaama katsantokanta:

”On välttämätöntä, että ensin ymmärrämme periaatteellisen eron ’valkoisten’ ja ’mustien’ voimien välillä.

Kehityksen valkoiset voimat, totuuden, rakkauden, vapauden, valistuksen ja viisauden voimat ovat väkivallan mustien voimien vastakohta. Niiden päämääränä on ihmisyksilöiden vapautuminen, veljistyminen, itsenäistyminen, täydelliseksi tuleminen, jota vastoin mustien voimien silmämääränä on ihmisjoukkojen kurissa pitäminen, orjuuttaminen ja hyödykseen käyttäminen. Valkoisten kannalta tarkoitus ei pyhitä keinoja, vaan tarkoituksen pyhyys juuri ilmenee puhtaissa keinoissa. Mustat sitä vastoin noudattavat jesuiittain menettelyä: he turvautuvat minkälaisiin keinoihin tahansa saavuttaakseen tarkoituksiaan.

Valkoiset eivät näinollen käytä sotaa tarkoitustensa saavuttamiseksi: sota on sinään mustien työtä. Herjausta ja Jumalan pilkkaa on asettaa jumalallisia voimia sodan yhteyteen. . . . Väärin on siis väittää, että ’valkoiset’ taistelevat toisten tai toisten valtojen puolesta. Valkoiset eivät ’taistele’, jos siihen sanaan sisältyy pieninkään vivahdus väkivallan käytöstä.”

Olihan tästä sitten johdonmukainen päätelmä, että Suomen itsenäisyydenkin paras turva oli asettomuudessa.

Tiedettiin kyllä, että Ervast tunsu mitä suurinta myötätuntoa yhteiskunnan pienimpiä, sorrettuja ja vähä-
väkisiä kohtaan. Hän ymmärsi heidän oikeudenvaatimuksiaan ja oli valmis niitä puoltamaan. Mutta hänen
elämäntyönsähän oli laskettu sille perustalle, että hän pysyttelisi erossa kaikesta puoluemielestä ja kiihkos-
ta. Hänen perusohjeensa oli: Älä vastusta väkivalloin sitä, joka on paha.

Mutta kuinka vähän hänen teosofiystävänsä ymmärsivätäkään tätä Ervastin kristillistä peruskatsomusta!

Kuinka harvat heistä olivat päässeet perille hänen työnsä tarkoituksesta. Kenties vain harvat aavistelivat
sen suuntaa ja kuitenkin hän jo vuosikausia oli koettanut valmistaa oppilaitaan siihen.

Olihan se uhkarohkea yritys, valtava usko, yrittää rauhan ja rakkauden keinoin suoriutua syntymämaan
vapauttamisesta, keskellä maailmanpalon korkealle loimuavia liekkiä.

Tulee mieleen tuo allegoria Lootista ja hänen perheestään. Viisi vanhurskasta lopulta olisi voinut pelastaa
Sodoman ja Gomorran tuholta. Mutta niitäkään ei löydetty.

Ervast etsi muutamaa vanhurskasta, jotka olisivat ryhtyneet taistelemaan Suomen puolesta rauhan ja rak-
kauden aseina. Hän ehkä haaveili: Kun olisi kokonainen Teosofinen Seura, joka ilman yhtään epäilystä olisi
ryhmittynyt johtajansa ympärille, uskonut tuohon jumalalliseen rakkaudentoimintaan, hyvyteen, olisi siitä
vähitellen levittäytynyt rauhoittava ja luottamuksellinen hyväntahdon aalto yhä laajemmalle ja laajemmalle
ja se olisi voinut taltuttaa korkealle kohoavia veljesvihan tyrskyjä. Se olisi aikaansaanut aluksi vähäisiä-
kin parannuksia vaikeissa oloissa elävien kansanluokkien keskuudessa, saanut siitä voimaa ja kasvanut ja
jännitys olisi lauennut, samalla kun vakava, määrätietoinen, yksimielinen kansa olisi maailmalle esittänyt
vaatimuksen, joka on jokaisen kansan oikeus, vaatimuksen itsenäiseen elämään.

Tuohon näkemukseensä Ervast oli tullut suurlakon aikana, jossa hän niin voimakkaasti oli ollut sisäisesti
mukana. Ja senjälkeen hänellä oli ollut uusiakin kokemuksia, jotka hänet olivat saaneet vakuuttuneeksi,
että Suomen vapaus olisi ollut rauhankin keinoin saavutettavissa.

Tämän tehtävän hän oli nähnyt elämänsä työksi. Tätä silmällä pitäen hän työskenteli Teosofisessa seuras-
sa. Hän tahtoi siinä saada kasvatetuksi ydinjoukon tälle rauhanpyrkimykselleen.

Mutta se, mikä kolme vuosikymmentä myöhemmin ja juuri Suomen passiivista vastarintaa esimerkkinään
pitävälle Intian suurelle johtajalle, mahaatma Gandhille onnistui, ei onnistunut Pekka Ervastille.

Syy tuskin on ollut johtajassa, vaan Suomen kansan historiallisessa kehityksessä. Onneton puoluehenki
oli repinyt Suomen kansan kahtia.

42. Ero ylisuhteiden toimesta

Mutta tuo kaikki ei vielä silloin ollut tapahtunut, oli vain onnettomuuden aavistelua ilmassa, kun Pekka
Ervast jälleen siirtyi Sattamien Lohkaraan.

Elämä siellä oli hyvin vaatimatonta, yksinkertaista ja mukavuuksia vailla. Yhteisenä seurusteluhuoneena
oli vain veranta ja yläkerrassa oli kaksi pientä jotenkin sievää huonetta, joista toisessa asui Ervast. Välisei-
nä oli niin ohut, että vähäisinkin yskähdyksellä kuuluu seinän läpi.

Hän viihtyy kuitenkin erinomaisesti, nukkuu hyvin ja työskentelee ahkerasti. Pieni kirjani ”Mitä opim-
me sodasta ja vallankumouksesta?” ja vähän suurempi ”Uusi Jumala” ilmestyvät. Ervast on siinä määrin

ihastunut Sammattiin, että suunnittelee pysyvää asettumista sinne ja Honkavuori nimisen tilan ostamista. Hinta kuitenkin tekee tenän.

Teosofinen valistustyö suunnattiin jopa vankiloihinkin, kun se vallankumouksen luomissa olosuhteissa kävi mahdolliseksi. Turun Kakolaan toimitettiin kirjallisuutta ja Sörnäisten kuritushuoneella toimeenpantiin juhla, jossa Ervast puhui, Hilda Pihlajamäki lausui ja kuoro lauloi.

Mutta syksyllä Ervast auttamattomasti joutui toteamaan, että tuo vanha perisynti, eripuraisuus, kuitenkin oli jakanut kansamme kahtia.

Seuran 29. 5. 1917 ilmestyneessä ns. looshilehdessä hän laajasti oli puhunut Suomen tulevasta itsenäisyydestä ja kansainvälisen Teosofisen Seuran presidentin, Annie Besantin suhtautumisesta sotakysymykseen, missä hänen ja presidentin välille oli repeytynyt ammottava kuilu.

Tuon erimielisyyden syy, niinkuin jo on kerrottu, oli seuran presidentin asettuminen toisen sotivan valtar ryhmän puolelle.

Myöskin toisesta suuresta erimielisyyden syystä on jo puhuttu. Se oli tuo kysymys Krishnamurtista, jonka piti olla piakkoin ilmestyvän Kristuksen uusi ruumiillistuminen.

Kolmas erimielisyyden aihe liittyi edelliseen. Se koski Jeesus Kristuksen mysteriota, josta myös jo on ollut puhe.

Näin sai Ervast havaita seisovansa elämäntyönsä raunioilla. Suuri maailmanpalo oli polttanut tuhkaksi koko rakennuksen. Jos Ervast olisi turvautunut ainoastaan omiin hengenvoimiinsa, olisikin ehkä hänen uskonsa romahtanut. Mutta hän oli lujasti vakuuttunut siitä, että hän toimi suurempien voimien välikappaleena, juuri noitten valkoisten rakkaudenvoimien sanansaattajana.

Ristiriitujen näin kärjistettyä hän vakaumuksensa mukaisesti kieltäytyy taistelemasta kantansa puolesta. Ketään moittimatta hän vetäytyy hiljaisuuteen. Tutkia ja kirjoittaa, siinä hänen nykyinen ihanteensa, ja siihen tuo syrjäinen, rauhallinen Sammatti oli sopiva.

Hän ryhtyy johdonmukaisesti riisumaan itseään vapaaksi kaikesta, mikä sitoo häntä Teosofisen Seuran toimintaan.

Kaikkein ensinnä hän tahtoo vapautua ylisihteerin toimesta. Se merkitsee myöskin vapautumista ”Tietäjästä” ainaisine rahahuolineen. Sitä varten oli perustettava osakeyhtiö, jonka osakkeet tulivat itse seuralle.

Mutta paljon pitemmälle menee Ervast. Tuon paljon puhetta, kenties kateutta, aiheuttaneen Tuonenkylän huvilansa hän päättää luovuttaa seuralle, ei myydä, vaan lahjoittaa. Siinä oli tapahtunut huomattava arvonnousu. Hän oli tuon 5 hehtaarin tonttiin ja rakennuksiin sijoittanut nyt 74.794 markkaa, josta lahjoituksina oli saanut 39.511 markkaa, velkoja oli 18.500 markkaa ja loput 16.783 markkaa yrityksessä olivat hänen omia varojaan. Nuo omat varansa hän nyt lahjoittaisi kokonaan ja kaiken minkä oli lahjoituksina saanut. Seuran olisi ainoastaan vastattava veloista.

Pekka Ervast vapautettiin ylisihteerin toimesta ja hänelle annettiin perustajaylisihteerin kunnianimi. Muutamat ystävät lahjoittivat hänelle briljantein koristetun kultakellon. Koko hallinto uudistettiin. Mutta kustannusliikettä ja ”päämajaa” koskevien päätösten teko lykättiin tuonnemmaksi.

Tämä kaikki tapahtui vuosikokouksessa ja juhlapöytäkokouksetkin pidettiin entiseen tapaan. Tässä kokouksessa selvästi esiintyi kaksi suuntaa, vanha, jota Pekka Ervast edusti ja joka pyrki suuntautumaan sisäänpäin, sekä uusi, jota edustivat monet nuoret ja se suuntautui ulospäin.

43. Pekka Ervastin yhteiskuntaihanne

Kuitenkin aika uuteen vuoteen 1918 mennessä oli vilkkaan toiminnan aikaa. Mutta häntä huolestuttaa kaksi seikkaa. Maamme oli tosin joulukuun 6. päivänä julistautunut itsenäiseksi, mutta venäläinen sotaväki yhä viipyi maassamme ja oman kansamme kahtiajakautuminen alkoi muodostua pelottavaksi.

Tuo puoluekiihko esiintyi peittelemättömänä Teosofisessa Seurassakin. Toiset syyttivät häntä ”porvariksi” toiset ”sosialistiksi”. Ervast kysyy: Miksi näin, eikö ihmisyys enää riitäkään?

Ervast esittää omankin näkemyksensä siitä minkälainen Suomen yhteiskuntamuoto olisi oleva. Kirjoituksessaan ”Kuinka soisin maatani hallittavan?” hän esittää tämän suuresti ihannoidun yhteiskuntarakennelman.

Kaikkein ensimmäiseksi hän hylkää sotalaitoksen ja puhuu taas sangen voimakkaasti ”aseistettua rauhaa” vastaan. ”Aito suomalainen tietäjäkansa ei turvaudu väkivallan voimaan, vaan siveelliseen väkeen ja voimaan.”

Valtio ei saa uhata toisia valtakuntia, hän lausuu. Se on hänen unelmansa ja rauhan voimiin hän kyllä uskoo, mutta ei enää usko, että Suomen kansa tällä hetkellä jaksaisi toteuttaa aseettomuuden ihannetta. ”Osa kansasta petti odottamattomalla tavalla juuri aseettomuuden ihanteen, jonka se sosialistisen maailmankatsomuksen mukaisesti oli omaksunut.”

Niin raskas kuin totuus on, on se tunnustettava. Ja samalla siirtyy nyt meillä aseettomuuden periaate. Se koskee Jeesus Kristuksen välittömiä oppilaita, mutta ei vielä toteudu koko kansan elämässä.

Veljessota oli Ervastille katkera pettymys. Suuressa ihanteellisuudessaan hän oli tahtonut uskoa hyvää Suomen sosialistisesta työväenliikkeestä. Maaliskuussa hän valittaa aseisiin tarttumista, mutta koettaa uskotella itselleen, että tuo vallankumous saattaisi kenties synnyttää jotakin uutta tässä maassa ja vapaammat olot monessa suhteessa. Mutta kun vallankumous keväällä kuitenkin tuli kukistetuksi, hän myöntää olleensa liian naivi tuossa hyvässä uskossaan ja tunnustaa, ettei hän sentään sisimmässään siihen oikein ollut uskonutkaan. Se oli vain ollut epätoivoisen mielen turvautumista hädän hetkellä epätodelliseen ajatukseen ja halua etsiä jotakin hyvää synkässä ajassa.

Kansalaissodan alkaessa Ervast oli ollut kotonaan Tuonenkylässä, mutta oli sitten muuttanut Pihlajamäen huvilaan viereisellä tontilla näyttelijäpari Hilda ja Aapo Pihlajamäen luo. Sieltä hän sitten oli siirtynyt jo tutuksi käyneeseen Sammattiin.

Mutta kun kaikki oli ohi, oli kuitenkin koetettava nähdä jotakin myönteistä tässä veljesveren tahraamassa isänmaassa. Suomi oli itsenäinen ja sillä oli suuri ja mahtava liittolainen. Sille pohjalle oli ryhdyttävä rakentamaan.

”Tietäjässä” hän jälleen pohdiskelee ajankohtaisia kysymyksiä saaden monien moitteet siitä, että oli muuttanut ”Tietäjän” puoluelehdeksi. Sellainen mieliä kiihdyttävä kysymys oli kuningaskysymys. Pekka Ervast koettaa aivan periaatteelliselta kannalta tuoda esiin molempien valtiomuotojen, monarkian ja tasavallan sekä hyvät että huonot puolet. Se, mistä hän itse pitää kiinni, on vaatimus, että kansa kokonaisuudessaan saisi ratkaista minkälaisen valtiomuodon se haluaa. Hän tuntee myötätuntoa ja sääliä niitä kohtaan, jotka kansalaissodassa olivat joutuneet uhreiksi puolella taikka toisella.

Ervast ei välttämättä ryhdy puoltamaan kumpaakaan valtiomuotoa toista parempana, mutta oli se oleva mikä tahansa, toivoo että siihen sovellettaisiin aluksi kahta periaatetta: Ihmisten yhdenvertaisuutta Jumalan edessä ja ihmisten yhdenvertaisuutta lain edessä.

Jumala tässä selityksessä merkitsee niitä elinehtoja, jotka ihmiselle luonnon mukaan kuuluvat maisessa elämässä. Sellaisia ovat auringonvalo, lämpö, ilma, vesi, maa jne.

Laki tässä selityksessä taas merkitsee niitä elinehtoja ja olosuhteita, joiden kehittämisessä ihminen itse on ollut mukana.

Kun Ervast sanoo, että ihmiset ovat yhdenvertaisia Jumalan edessä, hän tarkoittaa, että kaikilla ihmisillä syntymänsä nojalla on yhtäläinen oikeus luonnon perusantimiin, eikä niitä häneltä väkivalloin saa riistää. Tämä filosofoiminen lähenee sosialismin ajatusta siinäkin, että maa kuuluu kaikille. Ervast ei kuitenkaan lähde lopullisesti ratkaisemaan, olisiko maa kokonaan oleva valtion omistuksessa ja vain vuokratiljelminä luovutettava viljelijöille, vaikkakin hän pitää mahdollisena, että kehitys joskus siihen vie, vaan hän esittää vaatimuksen, että valtion on maanhankinnassa avustettava jokaista haluavaa maata saamaan. Siihen suuntaanhan asiat sitten ovat kehittyneetkin.

Tuo periaate taas, että kaikki ovat yhdenvertaisia lain edessä, hänen selittämänään merkitsee sitä, että yhteiskunnan tulee tarjota samat mahdollisuudet poikkeuksetta jokaiselle yksilölle tämän omissa luomissa elämänehdoissa. Ne olosuhteet lyhyesti sanottuna ovat kulttuuri.

Yhdenvertaisuus Jumalan edessä siis merkitsee, että jokaisella ihmisellä on oikeus aineelliseen työhön ja toimeentuloon, ja yhdenvertaisuus lain edessä merkitsee, että jokaisella yksilöllä on oikeus siihen henkiseen sivistykseen, minkä yhteisö on saavuttanut, tietenkin hänestä itsestään riippuen, missä määrin hän tätä henkistä sivistystä kykenee omaksumaan.

Periaatteina nämä vaatimukset ovat tulleetkin meidän perustuslakeihimme. Käytännössä maakysymys on viety jo sängen pitkälle. Koulu uudistus taas on juuri meidän aikamme probleemoia. Ervastin näkemys näyttää pääsevän voitolle siinäkin. Hän on siis näissä perustavaa laatua olevissa yhteiskunnallisissa kysymyksissämme esiintynyt kansamme sisimmän hengen tulkkina. Toivorikkaana hän oli puhjennut lausumaan:

”Jos Suomen kansa toteuttaisi tämänlaatuisen ohjelman maa ja koulukysymyksen suhteen, uskon, että olisimme ottaneet pitkän askeleen kaikkien onnea kohti. Veljeyttä olisi silloin niin paljon yhteiskunnallisissa oloissa toteutettu kuin nykyään on mahdollista. Isänmaa olisi kuin paratiisi, jota jokainen on kutsuttu viljelemään ja kaunistamaan. Kansa olisi kuin suuri veljeskunta, jossa jokainen ilolla täyttää oman tehtävänsä, tietäen, että tehtävä ei ole halpa arvoinen, oli se kuinka vaatimaton tahansa, vaan että tekijä on huono, ellei hän tehtävänsä suorita niin hyvin kuin voi.”

Mutta tuo mieliä kiihdyttänyt, ja toisinaan vieläkin kiihdyttävä kuningaskysymys sukeltautui vaativana esiin.

Edellä jo on selostettu Ervastin varsin kansanvaltaisia mielipiteitä. Kuitenkin, kun kysymys tuli Suomen kuningaskunnasta, monet tunsivat suurta pettymystä hänen suhteensa.

Hän lausui: ”Otaksutaan nyt, että Suomesta tulee kuningaskunta. Sen puolesta on paljon agiteerattu ja kuningasaate näkyy voittavan paljon kannattajia. Miksemme silloin kaikki olisi kuningasmielisiä? Eiväthän kuningaskunnat ole sen huonommin järjestettyjä kuin tasavallatkaan? Ja kyllä yksilön vapaus voi olla yhtä suuri kuningaskunnassa kuin tasavallassa. Ruotsi on vapaa maa. Englanti on ollut vapaa maa. Molemmat ovat kuningaskuntia.”

Ja lausuntonsa hän päättää: ”Onhan meidän luotava suomalainen kulttuuri! Tämä on mahdotonta, jos aina riitelemme.”

Tämä loppulausunto oikeastaan selvittää sen, mikä edellä on jo tullut ilmi. Monen mielestä Ervastistakin oli tullut yksi noista kauhistuttavista monarkisteista. Mutta kun emme hänen lausunnoistaan lue enempää kuin mitä hän on tarkoittanut, niin ymmärrämme, ettei niistä paljastu enempää monarkinen kuin tasa-valtalainenkaan mielipide. Hän yksinkertaisesti vain tahtoo korostaa sovinnollisuuden ja yksimielisyyden tarpeellisuutta, sopeutumista siihen mitä päätetään, sillä muistammehan kuinka kiihtynyt ja sähköinen mieliala vallitsi kuninkaanvaalin aikaan.

Kokonaan toinen asia on, että hän joissakin puheissaan ja kirjoituksissaan pitää periaatteessa monarkiaa enemmän suurten kosmisten lakien mukaisena ja sellaisena sitä ihailee. Sitten hän jatkaa tätä periaatteilista pohdiskelua seuraavasti:

”Ehkäpä historian kulkukin viittaa kuningaskuntaan päin. Suomella on näet sekä karmaa että dharmaa Karjalan suhteen. Karjala lahjoitti meille Kalevalamme, meidän on annettava Karjalalle kaikki se, mitä nykyaikainen kulttuuri tarjoo - Karjalan kansa on Suomen kansallishaltian siipien suojassa. Karjalakin kuuluu Suomeen.

Mutta ei tässä sentään ole mikään aseellinen imperialismi kysymyksessä, sillä Pekka Ervast jatkaa:

”Jos olisimme pysyneet aseettomina, olisimme saaneet Karjalan ym. aikaa voittaen muutta mutkitta ja olisimme muodostaneet Suur Suomen tasavallan. Mutta kun tartuimme aseihin, menetimme mahdollisuudet.”

Nyt kenties jälkimaailma jo voi todeta, mikä todella profeettallinen näkijä Pekka Ervast oli.

Mutta hänenkin täytyi palata oleviin tosiasioihin ja silloin hän lausuu: ”Nyt täytyy kulkea eteenpäin valitsemaamme tietä. Ja se tie on kukaties turvallisempi kuningasvallan merkeissä.”

IX KRISTINUSKON SELITYSTÄ

44. ”Mitä on usko?”

Sammatissa siis Ervast yhä asuu. Kesäkuun 7. päivänä hän kirjoittaa sieltä Hilda Pihlajamäelle. Honkavuoren tilan osto oli juuri kyseessä. Nähtävästi oli ollut puhetta, että kansalaissodan aikana murhattu tuomari Unto Nevalainen olisi testamentannut varoja teosofisiin tarkoituksiin ja siinä mielessä tämän veli oli kirjoittanut Ervastille Sammattiin tiedustellen, oliko Honkavuori saatavissa, mutta kauppa näyttää raukeavan.

Jollakin lailla kuvaavaa Ervastin asennoitumiselle oli, että hän kertoo kasvattipoikansa Jaakon innokkaana häärivän suojeluskunnassa, mutta toiselta puolen tiedämme hänen päättävän aseettomuuskantansa. Kuinka hän ei kieltänyt sitä Jaakolta, saattaa joku kysyä? Asia on yksinkertaisesti käsitettävä niin, ettei Ervast tässäkään ryhtynyt pakkokeinoihin. Kun Jaakko kerran näki aseharrastuksensa oikeiksi, hän saakoon tehdä tahtonsa mukaan.

Ervast itse jatkaa Kalevala sarjaansa ja lausuu tekeillä olevasta uudesta kirjastaan, että hän luulee siitä tulevan vaikuttavan aseensa käsiimme Krohnin koulukuntaa vastaan. Se kirja oli ”Onko Kalevala ’pyhä’ kirja?” Kuten tunnettua tuo ns. Krohnin koulukunta selitti lyhyesti sanottuna, että jotenkin kaikki kalevalainen

tietous oli germaanista, skandinaavista ja kristillistä lainaa. Myöhemmin esim. professori Martti Haavio teoksessaan ”Väinämöinen” on tuon ajatuksen osoittanut vääräksi. Olisikohan Haavio ehkä tutustunut tähän Pekka Ervastin kirjaseen, sillä tässä sama käsityskanta esitetään kolmisenkymmentä vuotta aikaisemmin kuin Haavion teoksessa, emme tiedä, mutta joka tapauksessa on kiintoisaa todeta, että tuolla Ervastin tutkimustavalla päästiin suoraan asioihin.

Elokuun 17-18 päivinä pidettiin Tuonenkylän päämajalla seuran vuosikokous.

Ylisihteerinä oli nyt vuoden ajan ollut tohtori W. Angervo, mutta hän ei ollut voinut Mikkelistä saapua, jolloin kokouksen avasi varapuheenjohtaja Väinö Valvanne. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin sitten Pekka Ervast ja tärkeimmäksi tehtäväksi tuli jälleen ylisihteerin vaali. Ehdokkaiksi asetettiin Ervast ja Valvanne, joista edellinen kieltäytyi ja näinollen Valvanne valittiin. Mutta seuraavalla viikolla Valvanne tuli Ervastin luo ja pyysi, että tämä vapauttaisi hänet ylisihteerin toimesta ja suostuisi itse toimeen. Ervast suostui ainoastaan sillä varauksella, että hän on siinä vain nimellisesti, mutta Olga Salo hoitaa juoksevat asiat. Näin tapahtuikin.

Tavanmukaiset kesäkurssit pidettiin tänäkin vuonna ja Ervast piti niillä seitsemän luentoa aiheesta Suomen kansallishaltia. Myöskin Viipurissa Honkaniemeltä käsin hän piti pari luentoa.

Ervastin opetus kristinuskosta alkaa yhä selvemmin tulla esiin. Hänen korviinsa tulee seuraavanlainenkin arvostelu: Pekka Ervast on antanut Steinerin ja hänen oppiensa vaikuttaa itseensä. Ervast ei pidä tätä arvostelua oikeana ja katsoo tarpeelliseksi esittää seuraavan oikaisun.

”Alussa tunsin aina halua väittää vastaan: Enhän minä tunne Steinerin oppia niin paljon, että olisin voinut ottaa siitä vastaan vaikutuksia. Kyllä se mitä puhun on omaa ajatustani ja näkemystäni. Vasta viime aikoina olen koettanut lähemmin tutustua tohtori Steinerin kirjoituksiin ja tunnustan nyt auliisti, että olen niistä löytänyt vastakaikua oman sieluni kokemuksille. Tämä ei ole mikään sentimentaalinen tunnustus. En tällä tahdo sanoa olevani ’steineriläinen’, jos ’steineriläisyys’, tarkoittaa jotain persoonallista suhdetta Steineriin, silloin en ole steineriläinen. Silloin olen pikemminkin ’besantilainen’, sillä rakkaudestani Mrs. Besantiin en tunne pienintäkään halua luopua . . . En siis tarkoita mitään persoonallista sanoessani, että sieluni iloitsee Steinerin kirjoituksista . . . Minä olen omalla tielläni löytänyt totuuden. Minun on käynyt niinkuin Paavalin Damaskon tiellä - vaikken ole ollutkaan Saul. En ole koskaan tietääkseni taistellut Kristusta vastaan, sillä Kristus näkyi minulle jo v. 1893, ja v. 1896 sain sen käsityksen kristinuskosta mikä minulla yhä vielä on; mutta kuitenkin olen vasta viime kuluneena seitsemänä vuotena päässyt tarkempaan selvytyteen Kristuksen monipuolisesta mysteriosta, ja jos teosofisessa elämänymmärryksessäni ennen vältin Kristuskysymyksen tietopuolista pohtimista olen nyt siinä suhteessa muuttunut Saulista Paavaliksi. Uskon, että varsinkin meille kristityille teosofeille on suuriarvoista löytää totuudenmukainen ratkaisu sille merkilliselle dogmikkysymykselle, joka kristikunnan alkuaikoina sai niin paljon mielenkuohua aikaan . . . Oikea tieto Kristuksen mysteriosta mullistaa meidän suhteemme jokapäiväiseen elämään. Itse olin saavuttanut tämän uuden suhteen käytännölliseen elämään vuonna 1896 ja uskoin, että teosofit eivät yleensä - antroposofeista en tiedä varmuudella mitään sanoa - ole sillä tavalla ymmärtäneet elämää.”

Tätä käsitystään Kristuksesta, johon oleellisimpana sisältyy hänen oppinsa vanhasta ja uudesta liitosta, hän selittää ”Tietäjässä” erittäin huomattavassa kirjoitussarjassaan ”Mitä on usko?”

Ervast oli viimeisen seitsemän, kahdeksan vuoden aikana rinnakkain syventynyt kristinuskoon ja muinais-suomalaiseen uskontoon.

Kieltämättä sängen merkillinen yhdistelmä.

Mutta nämä kaksi asiaa muodostavat kuin muodostavatkin hänelle sen perustuksen, jolle hän nyt yhä määrätietoistemmin alkaa rakentaa.

Tuossa kirjoitussarjassa ”Mitä on usko?” hän selvittelee käsitteitä ”vanha liitto” ja ”uusi liitto”. Hän lähtee tavallisesta kristillisestä käsityksestä ja hyväksyy sen. Mutta lopulta hänen oma käsityksensä laajenee ja käsittää sängen sopusointuisesti kaiken henkisen pyrkimyksen.

Se muodostuu tietysti teosofiselle ajattelulle aivan yllättäväksi, viimeksimainittu kun ei ole saanut minikäänlaista otetta tuosta ”uudesta liitosta”. Mutta se sisältää myöskin vastaansanomattoman huomautuksen tuolle kristikunnan ylemmydentunnolle.

Esitettäköön siitä pääkohdat:

Ervastin mukaan vanhan liiton päämies ja ylimmäinen pappi on Melkisedek ja uuden liiton Jeesus Kristus.

Kristinuskossa Melkisedek kyllä tunnetaan tuollaisena nopeasti ohikiitävänä tarumaisena haahmona Vanhan Testamentin historiasta. Uudessa Testamentissa, hebrealaiskirjeessä, hänet mainitaan ylimmäisenä pappina ennen Jeesusta, mutta kristinuskon tuskin on kiinnittänyt tähän mitään huomiota.

Ervast sensijaan on nämä Raamatun kohdat ottanut vakavasti ja ryhtynyt niitä tutkimaan tullen siinä merkittäviin tuloksiin: Vanhaan, ns. Melkisedekin järjestykseen, kuuluu se henkinen pyrkimys, mikä oli ollut ennen Jeesusta.

Ja tätä vanhaa lakia nyt hyvin monet yhä vielä noudattavat, nimittäin kaikki ne, jotka eivät tunne Jeesus Kristuksen perustamaa uutta liittoa.

Hänelle itselleen oli käynyt selväksi, että uusi liitto oli avannut uuden tien, joka tuon hebrealaiskirjeen todistuksen ja monen kokemuksen mukaan paremmin so. varmemmin ja suoremmin vie päämäärään. Uskon tiellä Kristus kuljettaa ihmistä täydellisyyttä kohti. Se kulkeminen on elämää täydellisyydessä, sillä se on elämää rakkaudessa.

Vanhassa liitossa täydellisyys on ulkoapäin nähty ihanne, uudessa se on elämää hengen täydellisyydessä.

Uuden liiton ihmiset tietävät ja sanovat: Eivät mitkään teot, olivatpa ne kuinka hyviä ja pyhiä tahansa, tee meitä pyhiksi; ne joko vieroittavat meidät pyhydestä tahi lähentävät meitä siihen. Mutta ainoa keino tulla pyhäksi on löytää pyhyden salaisuus omasta olemuksestamme. Emme koskaan voi tehdä itseämme täydellisiksi; voimme ainoastaan tulla täydellisiksi siten, että täydellisyyden elämä meissä puhkeaa. Emme koskaan voi saavuttaa täydellisyyttä ajassa, mutta täydellisyyden ikuinen elämä voi uskon kautta syntyä meissä.

Joillekin vanhoille teosofeille tällainen julistus merkitsisi luopumista teosofisista opeista ja palaamista kristilliseen ahdasmielisyteen.

Mutta oli sentään niitäkin, joitten sydämille tämä oli suloinen sanoma.

Pekka Ervast kuitenkin jatkaa: Ei mikään nyt kuulu vanhaan liittoon. Koko ihmiskunta on jo uudessa liitossa Jumalan kanssa.

Vanhan liiton tie on olemassa ja uusi tie on olemassa. Mutta ne lopulta yhtyvät. Silloin jokainen tulee kulkeneeksi uutta tietä.

Tuo tie on yksilöllinen asia. Minkä uskonnon piirissä tahansa ja ilmankin uskontoa ihminen voi kulkea lain tietä päästen sängen pitkällekin. Ja myöskin missä uskonnoissa tahansa ja ilmankin uskontoa ihminen niinkään saattaa kulkea uskon tietä ja edetä pitkälle. Molemmissa tapauksissa etsitään Kristusta ja molem-

missa tapauksissa löydetään Jeesus Kristus. Toinen löytää ennemmin, toinen myöhemmin, koska Jeesus Kristus on Logoksen persoonallinen ilmenemismuoto.

Tämä sanoma herätti ihastusta Pekka Ervastin vanhoissa ystäväissä. Mutta pian astuu esiin myöskin sellaisia, jotka tuntevat itsensä syvästi loukkaantuneiksi. Hänelle sataa kysymyksiä. ”Onko Jeesus Jumala?” ”Asetatko Kristuksen yläpuolelle kaikkia muita opettajia?” ”Onko vanha liitto huonompi kuin uusi?”

Ervast vastaa rauhallisesti. Hän koettaa ymmärtää noita intoutuneita. Vaikka tuo vastaus on sangen laaja ja älykäs, sen myös on oltava varovainen, sillä mielet ovat jälleen kiihdyksissä.

Ervast huomauttaa: Enhän puhunut äärettömyyden jumalasta, vaan Logoksesta, ”joka alussa oli Jumalan tykönä”. Kun Jeesus Kristus on Logoksen persoonallinen ilmennys, merkitsee tämä siis, että Jeesus Kristuksessa aurinkokuntamme maailmanjärki on saanut inhimillisesti täydellisen persoonallisuuden ilmaisumuodon. Aurinkokuntamme järki on jumalallinen olento, joka edustaa sitä järkitajuntaa, minkä meidän aurinkokosmoksemme on ilmentänyt. Aurinkokuntamme maailmanjärki on aurinkokuntamme Jumala ja tämä on kuvaamattoman korkea ja persoonallinen - jos uskallamme käyttää sanaa - olento.

Ervast kyllä myöntää, että aikaisemmatkin suuret opettajat ja uskonnonperustajat ovat olleet Logoksen ilmennyksiä, mutta täydellisin oli Logoksen ilmennys Jeesus Kristuksessa.

45. Muutto Epilään

Nuorena tekemänsä päätöksen mukaisesti Ervast pysytteli erossa kaikesta päivänpolitiikasta. Mutta si tähän se ei merkinnyt, ettei hänellä olisi saanut olla elävää mielenkiintoa valtiollisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin, niinkuin jo edellä on kerrottu olleenkin.

Heinäkuun ”Tietäjässä” hän yllättää lukijat suurten kansantaloudellisten kysymysten pohtijana. Hän lausuu: Olemme tottuneet ajattelemaan Suomen kansaa maata viljelevänä kansana. Ja niin minäkin kirjoitin vuonna 1906. Mutta onko välttämätöntä, että Suomen kansa jää siksi. On olemassa jotakin, jota voidaan nimittää maailmantaloudeksi. Se määrää tuotannon laadun. Ja maailmantalous on työnjakoa. Se perustuu tuotannon luonnollisille edellytyksille. Jospa Suomi olisi teollisuusmaa. Jospa koskien voimaa käytettäisiin maan ja kansan hyväksi. Onko jätettävä - kuten Imatra - nämä vain joidenkin matkailijain katseltaviksi ja ihailtaviksi?”

Ervast innostuu haaveilemaan ja luomaan tulevan Suomen taloudesta kuvaa, joka huimaa. Mutta tuo haave on nyt jo suureksi osaksi toteutettu. Tässäkin näkyy Ervastin todellisuuspohjainen ajattelu taloudellisellakin alalla.

”Tietäjästä” voimme myöskin lukea, että helluntaina oli pidetty Teosofisen Seuran kahdestoista vuosikokous ja siinä Ervast nyt lopullisesti luopuu ylisihteeriudesta, johon toimeen valitaan tohtori John Sonck.

Merkitseehän tämä nyt suurta muutosta hänen elämässään kun toiset voimat astuvat johtamaan tuota työtä ja hän vihdoinkin saa irtautua sellaiseen työhön, jota koko elämänsä ajan oli toivonut, nimittäin kirjoittamiseen ja tutkimiseen.

Tässä välissä hän kirjoittaakin kaunokirjallisen teoksen, josta kuitenkin ei puutu aatteellisuuttakaan. Se on saanut aiheensa ajankohtaisesta jääkäriliikkeestä ja kirja ilmestyy K. J. Gummerus Oy:n kustannuksella nimellä ”Eversti Ansamaa”, tekijänimenä Pietari Kotka.

Oli joukko ystäviä ja oppilaita, jotka kerääntyivät hänen ympärilleen pyytäen jatkuvasti saada hänen opetustaan. Sellaiset hän oli tavallisesti ohjannut Teosofisen Seuran esoteeriseen osastoon, jota Annie Besant johti, mutta muutamat olivat pyytäneet, niinkuin ennen on kerrottu, päästä hänen henkilökohtaisiksi oppilaiden. Tällä tavalla aivan kuin itsestään syntyi Pekka Ervastin esoteerinen ryhmä ja okkultinen osasto, jonka hän sitten kyllä joutui avaamaan asianmukaisessa järjestyksessä.

Hän oli nyt luovuttanut kotinsa Teosofiselle Seuralle. Tätä asiaa on koetettu selittää niinkin, että hän sillä tavalla lunasti itselleen elinkautisen asumisoikeuden päämajan kolmeen huoneeseen. Asia ei kuitenkaan ollut aivan niin, sillä hän ei asettanut mitään tätä tarkoittavaa ehtoa, vaan seura itse tarjosi sitä hänelle ja tuomari Unto Nevalainen, joka teki lahjakirjan, melkein vaatimalla vaati, että tuo ehto otettaisiin lahjakirjaan.

Kiinteistöhan oli huomattavan arvokas ja Ervast oli siihen sijoittanut omia varojaan 16.985 markkaa. Nämä hän lahjoitti ja samalla arvokkaan ns. Blavatsky kirjaston.

Mutta sellainen herkkä mieli kuin Pekka Ervastin tunsikin selvästi vallitsevan vastahakoisuuden, eikä hän enää viihtynyt Tonttulassa.

Ei näinollen tarvitse suuresti ihmetellä, että hän ehkä tarkemmin punnitsematta innostuu kun hänelle tehdään aivan ainutlaatuinen tarjous.

Oli muuan liikemies Heikki Peltola, joka vuonna 1916 oli joutunut ankaraan kriisiin - niin hän itse kertoo - siinä määrin, että oli tehnyt päätöksen: ”Nukun viimeisen yön ja aamulla ensimmäiseksi työkseni ammun itseni”.

Syksyllä vuonna 1917 Teosofisen Seuran vuosikokouksessa hän tapasi Pekka Ervastin ja rupesi kuvittelemaan, että tämä oli hänen henkinen opettajansa. Seuraavan vuoden helmikuun 20. päivän iltana hän luki ”Tietäjän” vuosikertaa 1909, jossa puhuttiin mestareista. Silloin hän sai päänäpääntymän, että Pekka Ervast oli hänen mestarinsa. Tällaista aateskelua sitten jatkui ja kaikki se osoittaa, ettei Peltolaa voinut pitää täysin terveenä ihmisenä.

Hän sai päähänsä, että oli perustettava jonkinlainen koulu Suomeen Pythagoraan malliin ja tästä hän kirjoitti Ervastille. Tämä kutsui häntä saapumaan vuosikokoukseen seuraavin sanoin: ”Ehdotan siis, että saavutte vuosikokoukseen, josta varmasti saatte henkistä kokemusta, vaikkei olisikaan aikaa yksityiskusteluun minun kanssani”. Nämä sanat Peltolan mielestä olivat ’ratkaisevat’. Tavallinen lukija ei näe niissä mitään ylen merkillistä.

Peltola oli vuosikokouksessa ja seurasi kiinteästi tilaisuuksia, mutta ei sano niitten tehneen erikoista vaikutusta. Hänen hermonsa lienevät olleet jännittyneet, sillä taaskin hän kuvittelee saaneensa jonkinlaisen ”kokemuksen”, josta hän päättelee, että se ei voi merkitä muuta kuin, että Ervast on mestari. Vasta seuraavana aamuna Pekka Ervast otti hänet vastaan asunnossaan, mutta potilas parka ei kyennytkään tälle esittämään pythagoralaisuunselmaansa, vaan vapisi siinä määrin, ettei saanut lausutuksi ainoatakaan sanaa. Ervast koetti useaan otteeseen rauhoittaa häntä, mutta keskustelusta ei tullut mitään. Potilaan uni häiriintyi ja tuon tilan vakavuus lisääntyi. Syksyllä 1918 hän itsekin ymmärsi olevansa epänormaalisti tilassa. Hän matkusti Ervastin luo ja tapasi hänet tuossa Bulevardin kokoushuoneessa. Ervast ei antanut muuta neuvoa kuin kehoitti sairasta kääntymään erään helsinkiläisen lääkärin puoleen. Peltola ei sanonut tavanneensa tätä lääkäriä, mutta Tampereella hän pääsi lääkärin vastaanotolle, ja hän sanookin tilansa parantuneen.

Sitten Peltola tiedusteli, onko Teosofisen Seuran yhteydessä jokin sisäinen piiri, jossa voisi saada henkistä opetusta. Ervast vastasi myöntävästi, mutta hänen suhteensa seuraanhan olivat oikeastaan katkenneet. Samalla hän näyttää päässeen selville, että Peltolan hermoston ja sielun tila ilmeisesti kaipasi jotakin apua. Ervast antoiinkin joitakin aivan yksinkertaisia ohjeita, jotka Peltolan kiihoittunut mielikuvitus sittemmin selitti ”hathajoogaksi”. Aivan varmana voidaan pitää, ettei Ervast sellaisia neuvoja kenellekään ole antanut eikä Peltola sellaisiin menetelmiin silloisessa tilassaan olisi pystynytäkään, mutta nuo neuvot tarkoittivat melko yleisesti tunnettua menetelmää mietiskelyn ja rauhoittavan tyyntymisen kautta, jolloin mietiske-lyohjelmaksi Peltola omien sanojensa mukaan sai ”Jeesuksen salakoulu” nimisen Ervastin kirjan. Tässä kirjassa esitetty ohjelma on ”Isä meidän” rukous. Tämä kaikki tapahtui keväällä 1919.

Mutta sitten Peltola alkoi pyydellä Ervastia siirtymään kasvattipoikansa kera asumaan hänen huvilaansa, joka juuri oli valmistumassa Epilässä. Peltola vakuutti, ettei hän muulla tavoin voinut palvella aatetta kuin uhraamalla varojaan sen hyväksi ja hän tarjoutui tukemaan sitä taloudellisesti suurilla summilla, oli kysymys vallan puolesta miljoonasta markasta viiden vuoden aikana ja Ervast saisi jotenkin vapaasti määrätä siitä. Pääasiana tulisi olemaan Ervastin teosten kustantaminen.

Ervastia tuollainen aulius ja innostus suuresti liikutti, niinkuin aina tapahtui kun hän sellaista kohtasi. Tämä liiallinen, suorastaan lapsellinen herkkäuskoisuus voidaankin lukea Ervastin viaksi. Sen takia hän itse ennenkaikkea joutui suuresti kärsimään. On sitäkin ihmeellisempää, kun hän oli suuri ihmistuntija, että hän tuon sairaan miehen lupauksille ja touhuille antoi niin suuren merkityksen, että asetti elämisensä sen varaan.

Mutta ehkä meidän on ymmärrettävä Ervastissakin tuollainen lamakausi. Hän oli kokenut koko elämänsä suuren romahduksen, tullut aivan kuin poisajetuksi Teosofisesta Seurasta, ei niin, etteikö häntä olisi siellä haluttu pitää, mutta luottamus ja hyvä tahto häntä kohtaan oli loppunut. Se oli Ervastille ennenkaikkea henkinen tappio. Tuo hänen niin suurella uskolla ja riemulla omaksumansa ja ajamansa aate ei ollut kyennyt noita ihmisiä vakuuttamaan.

Oliko ehkä sivistyskodin hienotunteisen kasvatuksen perintöä, että Ervastissa saattaa havaita tuollaisen pienen pienen hemmottelun tarpeen. Hän uhrasi itse kaikkensa toisille ihmisille huolehtimatta omasta huomispäivästään ja hän ymmärsi oman henkisen työnsä todellakin tärkeäksi ja siksi hän ehkä hieman antoi ihmisten toisinaan hemmotellakin itseään. Vaikka hän osasi elää yksinkertaisen karusti ja suorastaan askeettisestikin, jos niin oli välttämätöntä, oli kuitenkin hänen olemuksessaan tuollainen ruhtinaallisen ylhäinen piirre, että hän viihtyi hyvässä ja hienossa ympäristössä.

Vielä on muistettava, että hän oli vetäytynyt syrjään kaikesta luennoimis ym. käytännöllisestä työstä. Hänellä oli vain ”Tietäjä”, aikakauskirjansa. Ja nuo neuvottelut Peltolan kanssa koskivat sekä hänen käsikirjoitustensa että tuon aikakauskirjan kustantamista.

Niinpä kun Ervast kasvattipoikansa Jaakko Liukkoson kera kesäkuun 30. päivänä 1919 saapui Epilään alettiinkin heti keskustelut uuden kustannusosakeyhtiön perustamisesta 490.000 markan pääomalla, min-ikä pääasiassa Peltola rahoittaisi, mutta tämä suunnitelma, vaikka se oli jo valmis, vahvistusta vailla, muu- tettiin sitten toiseksi, jolloin Ervast möi ”Tietäjä” lehden O.Y. Tietäjälle.

Kaikki näyttää siis varsin hyvältä. Alkaa tulla julki Ervastin teoksia, ”Teosofian sanoma nykyajalle” ja ”Mitä jokaisen tulee tietää teosofiasta?” ”Tietäjän” toimituskuntaan ilmoittautuvat sellaiset kuin: Eino Leino, L. Onerva, Larin Kyösti, Aarni Kouta, Kaarlo Atra, Tuovi Tenetti ja Ilma Virtala. Ja tilaajamäärä nousee kolmannelle tuhannelle.

Kesä näyttääkin menevän hyvin. Heinäkuun 12 päivänä hän kirjoittaa Hilda Pihlajamäelle:

”Rakas Hilda,

Päivät ovat täällä olleet erinomaisen kauniit ja kuluneet sangen miellyttävästi. Olemme säännöllisesti uinneet ja ottanee auringonkylpyjä, ja luulen, että se tekee varsin hyvää minunkin hermoilleni. Olenkin ollut hyvällä kirjoitustuulella ja kirjoittanut koko paljon uutta kirjaa.

Iltaisin olemme säännöllisesti kolmen kesken (Heikki Peltola, Jaakko ja minä) suunnitellen uusia työohjelmia ja jo tehneet suurenmoisia päätöksiä. Olemme kaikki erittäin jännittyneet kuulemaan niistä sinunkin ajatuksiasi . . .

Uusi huvila aikaa nyt vasta olla valmis . . .

Joka päivä on tuotu huonekaluja, uusia. Kyllä se kalliiksi tulee. Tämäkin huvila kalustettuna nousee noin 180.000 mk:aan. Hyvää ruokaa he pitävät, ja kyllä huomaa, että meidänkin olomme tulee heille kalliiksi, mutta vieraanvaraista väkeä ovat . . .”

Tästäkin kirjeestä jo kuultaa hienoinen epäily, että mahtakohan tällainen olotila voida jatkua, mutta samalla suuri innostus uusiin suunnitelmiin työn jatkumiseksi on etualalla.

Meille tulee aihetta palata tähän asiaan. Ensinnäkin on tarpeen suorittaa jonkinlaista ”pesänselvittelyä” entisten ystävien kanssa.

46. Syviä mietteitä - vaikeita ristiriitoja

On jo monesti käynyt ilmi, että ”Tietäjä” oli Ervastian yksityisomaisuutta näihin asti. Mutta lukijakunta oli hyvin valmis aina esittämään vaatimuksiaan.

Joku muistutti, ettei toimittaja enää ole yhtä harras seuran presidentin ihailija kuin ennen.

Eikä Ervast kieltäydy vastaamasta.

Henkilökohtaisesti hänellä on sama lämmin tunne Mrs. Besantia kohtaan kuin ennenkin. Mutta totuus on hänelle itselleen kirkastunut toisella tavalla kuin Annie Besantille.

Henkisessä kokemuksessaan, joka oli muodostanut hänen elämänsä perustuksen, Ervast sanoo nähneensä sen elämän, joka Kristuksen kanssa ihmiseen syntyy, ymmärtäneensä, mitä Jeesuksen antamat elämänohjeet merkitsevät.

Siinä oli kysymyksessä elämä tahi kuolema. Se oli totuus, jota Pekka Ervast ei voinut kieltää.

”Älköön kukaan luulko”, hän huomauttaa, ”että olisin osannut Jeesuksen käskyjä seurata ja noudattaa. Kaukana siitä. Mutta yhtä seikkaa olen yrittänyt: olen koettanut olla niitä kieltämättä. Nuoruudessani uskoin, että oli helppo noudattaa käskyjä ja elää Kristuksen elämää, jopa luulin siinä onnistuvanikin. Kuta vanhemmaksi olen tullut, sitä selvemmin olen nähnyt oman heikkouteni ja puutteellisuuteni, sitä selvemmin noiden käskyjen paljastaman jumalallisen elämän, kirkkauden ja täydellisyyden. Sen sijasta, että olisin tullut ihannetta lähemmäksi, on se yhä kauemmas, yhä korkeammalle minusta etäännyttänyt. Mutta ihmeellistä kyllä sitä lujemmin vain siihen uskon.

Olen siis vuodesta 1896 ollut ’antimilitaristi’ ja aseettomuuden kannattaja. Nyt ehkä ymmärrän, miksi minun tässä kysymyksessä on täytynyt olla toisella kannalla kuin Mrs. Besant.

Tässä ei ole pienimmässäkään määrässä tarkoitukseni ketään tuomita. Olen itse syntinen ihminen ja ymmärrän toisia syntisiä”.

Tuota viimeistä lausuntoaan hän sitten vähän myöhemmin täsmentää seuraavasti:

”Ei minun puheeni omasta pienuudestani ollut ulkokullattua eikä sentimentaalista korupuhetta. Näen hän selvästi, kuinka armottoman kaukana olen Isän täydellisyydestä. Mutta puhuessani ’syntisyydestäni’ ajattelin myös sanan todellista merkitystä enkä ainoastaan jokapäiväistä . . . Se kreikkalainen sana, joka on suomennettu ’synniksi’, on näet ’hamartia’, ja hamartia tarkoittaa semmoista sieluntilaa, jolloin ihminen, vielä onnistumatta, yrittää olla täydellinen ja noudattaa Kristuksen käskyjä. Hamartia merkitsee ’ampumista maaliin siihen osaamatta’.

Ymmärrän vallan hyvin, että suuri isänmaallinen innostus saa ihmisiä - henkisesti heränneitäkin - tarttumaan aseihin. Mutta en ymmärrä, että sitä ylistetään, en ymmärrä, että sitä rauhallisina hetkinä hyväksytään. Se on kauhea ja epätoivoinen teko. Se on väärä ja syntinen.”

Tämä lausunto kuvaa hyvin tuota kauan kytenyttä erimielisyyttä, mikä oli vallinnut Annie Besantin ja Pekka Ervastin välillä. Se oli jakanut jäsenet kahteen leiriin.

Oli käännytty seuran presidentin puoleen ja tiedusteltu, mitä olisi tehtävä. Annie Besant antoikin käytännöllisen neuvon. Seura voisi jakaantua kahteen osastoon, jolloin kummallakin olisi oma johtonsa ja taloutensa ja kumpikin voisi noudattaa omia työtapojaan. Yhteisenä olisi vain ylisihteeri, joka toimisi yhdyssiteenä päämajaan.

Tällainen viisas suunnitelma esitettiin vuosikokoukselle juhannuksena, sillä siten tulisi seuran hajaantumisen ehkäistyksi.

Varsin suurta luottamusta seuran koossapysymiseen Ervast tuskin tunsi. Eräs hänen kannattajansa Iikka Hissa kertoo vuonna 1919 vuosikokouksen aikana istuneensa Ervastin kanssa jossakin kahvilassa. Oli oltu kovin masentuneita niitten riitojen vuoksi, joita oli esiintynyt seuran vuosikokouksessa, ja silloin Hissa oli ehdottanut eroamista Teosofisesta Seurasta. Ervastkin myönsi sitä harkinneensa, koska oli oltu häijyjä, mutta toiselta puolen hän oli pitänyt sitä kiusauksena itselleen.

Tällä tavalla masentuneena Pekka Ervast muutti Epilään.

On jäänyt kertomatta, että hänellähän oikeastaan oli ”perhekin”. Sen muodostivat hän itse ja kasvattipoikansa Jaakko.

Jaakko Liukkonen oli aivan pienenä joutunut syntymäpitäjästään Hankasalmeelta Helsinkiin. Hän näyttää jääneen ilman hoitoa. Eräänä päivänä Elina Rutanen, sittemmin rouva Valvanne, jolle Jaakko oli sukua, toi pojan Pekka Ervastin luo.

Mitä Ervast lienee nähnyt pojassa, mutta se tapaaminen oli kohtalokas. Hän päätti ottaa pojan, joka oli vielä aivan pieni, kasvatikseen. Niin Jaakko kasvoi kasvatti isänsä luona hyvässä hoidossa ja lämmin molemmipuolinen kiintymys syntyi heidän välilleen monien vuosien aikana. Eräässä kirjeessään Ervast mainitsee, että hän tunsi lämmön virtaavan itseensä kun Jaakko hänen kirjoittaessaan tepasteli lattialla. Eräässä toisessa kirjeessään hän taas mainitsee: En unohda niitä ihania vuosia, jolloin hän (Jaakko) kaikkialla seurasi minua pienenä, uskollisena, mutta sydämessä rakkaus on sama sekä hänen että minun puoleltani.

Mutta pelkkää onnea tämä perhesuhde ei tuottanut. Jotkut Ervastin ystävästä ovat toisiltaan ja itseltään kyselleet, mitkä olivatkaan ne syyt, jotka yhdistivät toisiinsa niin peräti erilaisen kasvatusisän ja kasvattipojan.

Tähän on yksinkertaisesti vastattava, että se oli syvä ja lämmin isän ja pojan kiintymys. Mikä taas sen aiheutti, sitä lienee syrjäisen turhaa pohdiskella. Tietenkin siinä on lähellä olettaamus, että sen aiheutti Ervastin katsomus ja käsitys, että tuo yhteenkuuluvaisuus oli ollut jo hyvin kaukaisina aikoina.

Ervastin yleinen elämänasenneoituminenkin jo sinänsä aiheutti hänen ylettömän kärsivällisyytensä Jaakkoa kohtaan. Mutta voimme myöskin pitää varmana, että hän Jaakossa näki henkistäkin pyrkimystä. Jaakko Liukkonen oli tietyllä tavalla intelligentti. On pantava merkille, ettei hän koskaan puhunut pahaa kasvatustisästään. Mutta hän oli luonteeltaan tavattoman ailahteleva, kestämatön ja huvinhaluinen. Näytti kuin häneltä olisi puuttunut kaikki vastuuntunto ja varsinkin hän käytteli kasvatusisänsä rahoja edesvastuuttomasti.

Juuri siitä monet Ervastin kannattajat olivat harmistuneita. Ajateltiin kai, että noita rahoja ei ollut tarkoitettu turhuuteen.

Tässä on nyt kuitenkin kohta huomautettava, ettei Ervast nauttinut varsinaista palkkaa kannattajiltaan, vaan hänen tulonsa muodostuivat tekijäpalkkioista sekä kustannus ja luennoimistoiminnasta, joten ne olivat täysin hänen yksityisiä tulojaan. Alussa luentotulot olivat olleet suorastaan vähäiset, sitten ne vähän nousivat ja hänen myöhemmin vuosinaan hänelle oli taattu kuukausitulo luentotoiminnastaan, ja se oli joinakin vuosina kyllä hyväkin. Jonkun kerran hänen ystävänsä toimeenpanivat rahankeräyksiä avustaakseen hänen ulkomaanmatkojaan, jotka useimmiten tehtiin seuran asioissa taikka terveydenhoidollisista syistä. Mutta nuo keräykset toimeenpantiin ystävien aloitteesta ja toimesta hänen itsensä olematta niissä mukana, tuskinpa aina edes hän tiesikään niistä keräyksistä.

Näin ollen Ervast siis moraalisesikin oli täysin oikeutettu määräämään tulojensa käytöstä. Jos hän joskus sai lahjoja, niin paljon suuremmiksi nousivat ne avustukset, joita hän itse jakoi. Hän antoi jokaiselle pyytäjälle. Hänen ympärillään parveili loppumaton avunpyytäjien joukko, todella tarpeessa olevia, mutta myöskin häikäilemättömiä moraalittomia seikkailijoita, jotka saamansa rahat käyttivät kevytmieliseen huvittelemiseen. Mutta useimmiten Ervast antoi itsensä aivan tyhjäksi. Kun hänen jäämistöään myöhemmin tarkastettiin hänen kaupunkiasunnossaan, löytyi sieltä kaikenmoista rihkamaa, nauhaa ja pitsiä, jotka hän oli jonnekin työntänyt, sillä koskaan hän ei ovelta kääntänyt kaupustelijamummoa tyhjin käsin takaisin, vaan osti aina jotakin.

Sellainen lämminsydäminen, sääliväinen ihminen Pekka Ervast oli. Eikä hän muistanut koskaan itseään. Ainainen huumorinvälke silmissään hän kertoi, että eihän hän olisi huomannut hankkia itselleen uutta pukuakaan, ennenkuin muutamat ystävälliset rouvat tulivat huomauttamaan, että nyt sen vanhan väri oli liiaksi muuttunut.

Tuosta rahojen jakelemisesta ystävät olivat suuresti närkästyneitä ja moitiskelivat häntä siitä.

Ei ole ajateltavissakaan, etteikö Ervast olisi ollut ihmistuntija ja nähnyt mitä laatua nuo avunpyytäjät useinkin olivat. Mutta aina hän näki heissä onnettoman, kamppailevan, joskin usein harhaanosuvan ihmisveljen. Hän ei ryhtynyt ketään arvostelemaan, vielä vähemmin ojentamaan tahi moittimaan ja masentamaan. Hän vaan auttoi, ja auttoi aina.

Kyllähän me tältä pohjalta sitten voimme ymmärtää hänen suhtautumisensa kasvattipoikaansakin. Jos kasvatuksen vuoksi piti nuhdella, niin hän teki sen. Mutta hän ei raivonnut. Hän opetti, mutta ei hyljännyt.

Kun muutettiin Epilään, Jaakko oli jo aikamies ja omaksunut elämäntapansa tuntien kasvatusisän äärettömän suvaitsevaisuuden. Mutta sellaista suvaitsevaisuutta ei voinut odottaa muilta.

Heikki Peltola oli suorastaan kiihkolla antautunut itsensä kasvattamiseen, mutta hän näyttää sen käsittäneen kokonaan väärin. Ervastin antama ”Isä meidän” rukoushan oli semmoinen, että sen olisi pitänyt kyetä johtamaan todellisen pyrkijän hartaaseen, vaatimattomaan kristilliseen nöyryyteen, eikä olisi tarvinnut takertua kuvitteluihin opettajan ”mestaruudesta”, josta Ervast opetuksissaan aina varotti, enempää kuin langeta sairaalloisten houreiden ja unikuvien verkkoon, josta sitten ennenpitkää kasvaa suorastaan vaarallinen kuvitelma, että Ervast muka tahtoo oppilaansa kuolemaa. Peltola itse kertoo: ”Niinpä nytkin päätin käväistä Tampereella. Kotoa lähtiessäni ja edelleen matkalla huomasin jo olevani osittain mielenhäiriössä, mutta oli kuitenkin väliaikoja, jolloin olin entiselläni.” Sairas siis itsekin saattoi sen tajuta, ehkäpä tuttavalta saadun konjakin ansiosta, kuten hän kertoo.

Tässähän näyttää ilmeisesti olevan kysymys sääliävästä sairaustapauksesta, jolle Ervast ei voinut antaa apua, sillä kun oli syvät juurensa jo paljon aikaisemmilta ajoilta, ennenkuin Ervast Peltolaa edes tunsikaan. Sitä valitettavampaa oli, ettei Ervast tuona aikana siirtynyt loitolle, ennenkuin Peltolan epänormaali aulius muuttuu yhtä silmittömäksi vihaksi.

Olikohan Peltolan taloudellinen asema niin vankka kuin hän oli koettanut Ervastille kaikkia noita suunnitelmia laadittaessa uskotella?

Ervast joutuu tammikuun 1920 ajan viettämään Helsingissä kun hänen vanha tätinsä Mimmy Törnroos oli kuollut. ”Vanha, rakas, rakas tati kuoli minulta”, hän kirjoittaa. Ja todellakin, olemmehan saaneet vähän väläyksinä seurata, mitä Mimmy Törnroos oli merkinnyt Ervastin perheen lapsille. Mimmy oli kirkollisesti uskonnollinen ihminen eikä senvuoksi saattanut ymmärtää rakkaan Pekka poikansa aatteita, mutta hän sydämessään rakasti tätä, nuoruudenystävänsä Hilman poikaa, ja Mimmy oli hyvä ihminen.

Samalla matkalla Ervast käy vanhassa päämajassaankin. Se tapahtuu helmikuun 20. päivänä. Mitä hän siellä suunnittelee, sitä voimme kenties vähän arvailla.

Ehkä hän pohtii suhteitaan tuohon vanhaan päämajaan, jossa hänellä yhä edelleen oli asumisoikeus, ja toiselta puolen Epilään, jossa suhteet olivat alkaneet kärjistyä. Oli ratkaisun hetket. Olihan suunniteltu tuota erityisen osaston perustamista Teosofisen seurana puitteissa ja siitä oli kirjoitettu Annie Besantille. Tämä nyt varmaankin ratkaisi, voisiko hän tulla jälleen asumaan vanhaan Tonttulaansa.

Tämä kuvastuu hyvin selvästi hänen kirjeessään Hilda Pihlajamäelle 26. 2. 1920:

”Olen suunnitellut näin: jos A. B. hyväksyy, on muutta mutkitta selvä ja hyvä. Jos ei, täytyy lähettää painettu kiertokirje kaikille Suomen T. S:n jäsenille, mukana äänestyslippu. Äänestyksestä käy selville, kuinka monta kannattajaa on meillä. Niiden lukumäärä ja prosentti ilmoitetaan vaikka sähköitse Mrs. Besantille, että hän näkee senkin, ettei se ole muutamien päähänpisto, niinkuin Sonckin kirjeessä saattoi hieman luulla. Mitäs tästä tuumasta meinaat?

”Teosofi’ n:o 1-2 on tullut luokseni. Onhan se mukava ja onhan siistit artikkelit, mutta à quoi bon? Olisihan ne Väinön artikkelit voineet olla ”Tietäjässänkin”.

Yhä vielä olen kirjoitellut uutta tutkimusta Suomen kansallishaltiaista. Se jäikin kesken marraskuussa ja pääsin siihen käsiksi vasta tässä kuussa. Se on kyllä omituinen ja vähän ihmeellinen .

Epilässä hän siis näihin aikoihinkin yhä asuu. Mutta toukokuussa tapaamme hänet taas Helsingissä. Vanhalle ystävälleen Iikka Hissalle hän kertoo taloudellisista vaikeuksistaan mainiten, että hänellä usein on houkutus ryhtyä romaanikirjailijaksi. Sitähän hän voisi tehdä usealla suurella sivistyskielellä.

Olihan hänellä sentään hyviä ystäviä moniakkin. Insinööri Leo Krohnin perheessä hän Helsingissä ollessaan säännöllisesti vierailee sunnuntaisin. Tohtori Sven Krohn hyvin muistaa nuo sunnuntaivierailut, jolloin paljon oli keskusteltu seuran rikkinäisyydestä, mikä Ervastia suuresti suretti, mutta kuitenkin nuo tapaamiset muodostuivat molemminpuoliseksi virkistykseksi. Ja tohtori Krohn kuvaa sitä edelleen:

”Tuttavallisessa seurassa P. E. oli tavattoman huumorintajuinen. Usein luettiin ääneen Guss. Mattssonin pakinoita, joista Ervast nautti.

Seurustelussa hän aina kiinnitti huomionsa seurustelutoveriinsa asettuen tämän kannalle, jopa siinä määrin, että kun pikkuveli Alf näytteli hänelle piirustuksiaan, oli P. E:n koko huomio niihin kiintyneenä. Hän keltoili myös pojalle satuja.

Onpa jonkun päähän, jolta on puuttunut hyvää halua ymmärtää, pälkähtänyt väittää, että Pekka Ervast olisi ollut kovin kiinnostunut pöydän antimista. Se on aivan varmasti käsitettävä niin, että aivan erikoisesti maailmanmies kun oli, Ervast halusi osoittaa huomaavaisuutta myöskin talon emäntää kohtaan ja saattoi silloin käyttää montakin sanaa jonkin ruokalajin ylistämiseksi. Olin kerran läsnä professori Kettusen luona tuossa vanhassa Tonttulasessa, jonka Kettuset nyt omistavat, kun siellä oli myöskin Pekka Ervast. Saattoihan se kenties jonkun mielestä tuntua huvittavaltakin kun tämä aivan kaunopuheisesti kiitteli joitakin leivonnaisia mainiten niitä suorastaan heikkouksikseen. Mutta sekä Ervast että talon emäntä olivat ihmisiä, jotka tavallista vähemmän kiinnittivät huomiotaan tuollaisiin seikkoihin.

Hieman koomilliseksi oli keskustelu ruoasta muodostunut Pekka Ervastin ja hänen lääkäriinsä kesken vuonna 1905. Ervast oli Lontoossa sairastunut ankarasti saamatta siellä paljoakaan apua lääkäriltä. Suomeen palattuaan hän kohta meni suomalaisen lääkärin luo ja tämän perusteellista tutkimista hän ylisti. Diagnoosi totesi munanvalkuaistaudin, ja lääkäri sanoi vakavasti: ”Nyt on heti noudatettava ankaraa ruokajärjestystä. Ensiksi on jätettävä liha.” ”Sanoin”, kertoo Ervast, ”etten ole kahteenkymmeneen vuoteen syönyt lihaa.” ”Jaha, sitä parempi. Mutta sitten on tietysti jätettävä kaikki alkoholikin. Luultavasti ette ole kova alkoholistikaan, kun ette lihaakaan syö.” ”Sanoin, etten neljääntoista vuoteen ollut pannut viiniäkään huulteni yli.” ”Sitten on parasta välttää kahvia ja teetä.” ”Hyvä on, olen niitäkin hyvin vähän nauttinut.”

Ja lääkäri parka ei enää tiennyt mitä olisi kieltänyt eikä hän lopulta keksinytkään muuta kuin määrätä potilas matkustamaan Egyptiin tahi Krimille, mihin tällä ei ollut varoja.

Myöhemmin herätti monissa ihmetystä, että hän kuitenkin luopui tuosta karun askeettisesta vegetariaanistaan. Kirjailijatar Annikki Reijonen, joka oli ehdoton vegetariaani ja suuresti ihaili Ervastia, tunsu mielessään suurta masennusta tuon hänen kannanottonsa johdosta ja kysyikin sitä tältä itseltään.

Ervast vastasi: ”Olen 25 vuotta ollut vegetariaani ja ilman kahvia ja ymmärrän niitä asioita hyvin. Jos nyt sitä en ole, on sillä omat - ehkä surkeat - syynsä. Mutta ihanteeni on ruoka ajatuksesta kokonaan vapautuminen.”

Tämä nähtävästi oli kovin masentavaa A. R:lle ja hän tiukkaakin mitkä olivat nuo ”surkeat syyt”.

Kaunistelematta ja jonkun mielestä ehkä hieman kovakouraisesti Ervast vastaa: ”Vegetarianismista puhuessani tarkoitin, että ruuan suhteen rakastan kaikista enimmäin lihaa. Olisin kyllä mielelläni vegetariaani, mutta silloin ruokajärjestelmän pitäisi olla koko lailla ylläpitävää, jotta pysyisin hyvässä kunnossa. Ja se olisi kovin vaikeasti toteutettavissa sekä ekonomisesti että muuten. Mutta täällä maalla sitä muutenkin elää enimmäkseen kasvisruuilla.”

Muutos Ervastin katsomuksessa oli siis tapahtunut. Se, että hän käsitteli sitä hiukan noin kolkolla tavalla, voi merkitä sitäkin, ettei hänen mielestään vegetariaanistakaan pidä tehdä itselleen farisealaista hyvettä,

joka sinänsä voisi tehdä ihmisen arvokkaammaksi. Hän oli siihen päätökseen tullut teosofisessa toiminnassaan hieman katkeralla tavalla.

Sillä vegetarianismiin liittyy, paitsi terveydenhoidollist harrastusta ja ruumiin puhdistamista henkistä edistystä silmälläpitäen, myöskin muuan aatteellinen puoli. Se on saanut alkunsa itämailta. Lihansyönti edellyttää tappamista ja verenvuodatusta, elämän tuhoamista. Itämailta tälle seikalle pannaan aivan erikoinen merkitys. Ajatellaan aina, että eläinten tappaminen aikaansaa julmia värähtelyjä ihmisen sielussa ja raaistaa häntä. Henkisesti eteenpäin pyrkivä ihminen senvuoksi pidättyy semmoisesta ja myöskin kaikesta mikä voi johtaa toisen tuollaiseen julmuuteen.

Ei ole epäilystäkään siitä, etteikö Ervast olisi antanut arvoa tällaiselle katsantokannalle. Mutta hän, niinkuin moni muu, kärsi hirvittävän pettymyksen kun ne ihmiset, nimittäin teosofit, jotka noin ylevistä syistä olivat kieltäytyneet tappamasta eläimiä, kuitenkin olivat valmiit tappamaan ihmisiä antaessaan hyväksymisen sodalle. Tällaisissa olosuhteissa Ervast näki koko vegetarianismin pelkäksi farisealaisuudeksi. Kun sitten muitakin seikkoja tuli lisäksi, kuten on kerrottu, alkoi hän vähän käyttää lihaakin ja joskus lääkärin kehoituksesta pienen lasin viiniä ruuan yhteydessä. Alkoholitonta viiniä, puhdasta rypälemehua hän sen sijaan osti aina kun sitä oli saatavissa.

Muuten ruokapöydässäkin Pekka Ervast oli tyyppinen aristokraatti. Hän kiinnitti enemmän huomiota aterian ulkonaiseen järjestelyyn kuin itse ruokaan ja söi valitsematta, eikä ottanut toista kertaa. Siitä hän oli erikoinen, että ei mielellään aterioinut yksin. ”Tuntee olevansa peto kun syö yksinään”, hän sanoi.

47. P. E:n teosofinen työ romahtaa

Ervastille oli sängen merkityksellistä saada tietää eri ryhmien kanta noissa ristiriidoissa, joita oli ilmaantunut. Niinpä hän päätti henkilökohtaisesti käydä niillä paikkakunnilla, joilla tuollaisia ryhmiä oli.

Hankittiin sivuvaunullinen moottoripyörä. Jaakko ajoi ja Pekka istui sivuvaunussa. Niin hän sitten kiersi jotenkin kaikissa maaseutuosastoissa, joissa pidettiin kokoukset, Mikkeliä lukuunottamatta. Matka onnistui hyvin. Nuo ns. looshit olivat jotenkin yksimielisinä Ervastin kannalla.

Elokuun lopussa hän jälleen oli Epilässä ja kirjoittaa toiminnastaan Hilda Pihlajamäelle. Viipuri muuttuu nyt työn keskuksiksi. Siellä ja Terijoella hän luennoi syyskuun 15-20 päivinä. ”Tietäjän” toimitus ja kustannusliike muutetaan Viipuriin, Maunonkatu 4:ään. Kustannusliikettä ryhtyy hoitamaan Fredrik Heliö.

Sitten Ervastilla onkin jo kiire vanhaan päämajaan.

”Tietäjä” oli jäänyt ilmestymättä numero numerolta ja ilmestyi lopulta kolmoisnumerona. Siinä Ervast surumieliin toteaa seuran kahtiajaon. Näinollen meillä on tilaisuus kuulla tuo asia hänen itsensä esittämänä.

”Tietäjässä” oli taaskin moitittu häntä siitäkin, että hän lehdessään ei ollut julkaissut englantilaisten teosofien lausuntoja päivänkysymyksistä, so. sota ja poliittisista kysymyksistä.

Ervast huomauttaa:

”Kuinka sitä omantuntoni edessä olisin voinut tehdä? Jos olisin julkaissut englantilaisten salatieteilijäin liittolaisystävällisiä lausuntoja, olisin puolueettomana välttämättä myös tahtonut ainakin itse kirjoittaa jotakin saksalaisten puolustukseksi. Sillä puolueeton olin, puolueeton tunsin koko sydämestäni olevani. En mitenkään voinut uskoa sodan siunauksiin . . . Kun en saanut puolustaa saksalaisia, en puolueettomana sallinut niitä vastaan hyökättävän.

Täten syntyi ensimmäinen väärinymmärrys minun ja ainakin joidenkuiden T. S:n jäsenten välillä, enkä kyennyt mitään tekemään sen poistamiseksi . . .

Olin ennen uskonut, että teosofinen uranaukaisijatyöni oli voittanut minulle sijan kaikkien meikäläisten teosofien sydämissä; olin luottanut siihen, että kaikki poikkeuksetta pitäisivät työtäni edelleen yhtä tärkeänä Teosofiselle Seuralle ja teosofisen liikkeen menestykselle kuin ennenkin. Oli melkoinen nöyryytys minulle nähdä, että niin ei ollut laita. Olin ajatellut liian suurta itsestäni. Silminnähtävästi oli teosofeja, jotka pitivät työtäni ja vaikutustani, jollei suorastaan vahingollisena, ainakin tarpeettomana ja mitättömänä.”

Yrjö Kallinen muisteli kuinka hän jolloinkin vuonna 1922 istui Pekka Ervastin kanssa Tonttulassa ja silloin hän teki tälle kysymyksen: Minkä tähden jätit Teosofisen seuran? P. E. oli silloin vastannut: Onhan se aiheellinen kysymys. Kun olin nuori ylioppilas, jolloin olisi pitänyt luoda karriääri, luovuin kuitenkin kaikesta suunnitellusta tiedemiesurasta, ja annoin koko elämäni Teosofiselle Seuralle, mutta nyt se ei enää minua tarvitsekaan. Mitään ei ole minulla elämässä.

Kaksikymmentäkuusi vuotta Ervast oli tehnyt teosofista työtään, luonut seuran, johtanut sitä, tavalla, johon tuskin kukaan täällä olisi pystynyt. Ja tällaiseen lopputulokseen oli tultu. Meidän ei tarvitse arvailla hänen tunnelmiaan näihin aikoihin, sillä on käytettävissä hänen omakin lausuntonsa:

”Olen saapunut merkilliseen käännekohtaan elämässäni. Voin melkein sanoa Hamletin tavalla: olla vai eikö, siitä onkin kysymys! Kyseenalaista tuntuu todella olevan, voinko edelleen jatkaa tätä teosofis okkultista työtäni Suomessa, vai onko minun siirryttävä muille markkinoille - kyseenalaista sekä aineellisessa että henkisessä suhteessa. Pystyykö aineellisesti katsoen teosofinen työni minut elättämään sillä arvokkaalla tavalla, minkä pitäisi kuulua kulttuurityön tekijälle, joka - ehkä suurimman - osan päivätyöstään jo on suorittanut? Tarvitaanko henkisesti katsoen Suomessa miestä, joka ikuisen elämän asioissa seisoo omilla jaloillaan ja jonka välityksellä henkimaailmalla on oma, muista riippumaton sanoma sanottavanaan?”

Jos ei näihin kysymyksiin voida vastata myöntävästi, silloin olen kuin ’maurilainen, joka on tehtävänsä suorittanut ja saa mennä’.”

Kun ottaa huomioon sen vaatimattoman elämänasenteen, minkä Ervast yleensä oli omaksunut ja tutkii edelläolevan lausunnon ehdotonta varmuutta, täytyy panna merkille - kun eliminoimme tuon aivan luonnollisen ja ymmärrettävän pettymyksen pois - että tässä puhuu mies, jolla on aivan ehdoton ja sangen merkillinen varmuus omasta tehtävästään.

Eikä se tehtävä suinkaan ole mitään tavallista laatua. Aikaisemminkin hän on siihen melko peitetysti viitannut. Nyt hän puhuu ”miehestä, jonka välityksellä henkimaailmalla on oma, muista riippumaton sanoma sanottavanaan”.

Tarvitseeko tähän ollenkaan huomauttaa, ettei kysymyksessä suinkaan ole mikään mediumistinen henkimaailman ilmoitus. Onhan Ervast niin lukemattomia kertoja kehoittanut pidättyväisyyteen ja kriittisyyteen sellaisen suhteen. Sellaisesta ei siis ollenkaan voi olla kysymys. Mutta Ervast antaa tässä selvästi ymmärtää, että hänen kauttaan olisi saatavissa syvällisempää, suorastaan ilmoituksenluontoista uskonkäsitystä niille, joilla on ”korvat kuulla”.

Merkitsemme vielä muistiin kuinka Ervast tarkastelee tuota taakse jäänyttä tietään teosofian palveluksessa, kuinka se tapahtuu kuin hyvästijättötunnelmissa hänen lausueksaan: ”Oliko ihmeteltävää, että tämä kaikki oli käynyt minulle rakkaaksi ja että nuoruudesta saakka kuvittelin kerran kuolevani Teosofisen Seuran uskollisena palvelijana? Ja nyt karma pyysi minulta odottamatonta uhria, pyysi, että luopuisin Teosofisesta seurasta ja aloittaisin teosofisen elämäntyöni uudelleen alusta.”

Seuran presidentti oli ensin ehdottanut työn jakamista kahteen osastoon.

Olemme jo kertoneet, kuinka Ervast olikin tarmokkaasti lähtenyt liikkeelle uuden ”Okkultisen osaston” perustamiseksi, nimi, joka toisissa herätti kiukkuista pahennusta, eikä itse presidenttikään sitä hyväksynyt. Ervast selitti kyllä luopuvansa tästä nimestä ja olevansa valmis valitsemaan toisenkin, mutta asiat eivät päässeet niin pitkälle.

Tuo seuran kaikille jäsenille lähetetty kiertokirje oli laadittu semmoiseen muotoon, että monet joutuivat hämmennykseen ja epätietoisuuteen asiasta ja saivat käsityksen, että kysymyksessä oli eroaminen itse emäseurasta. Myöskin tuo luonteenomainen suomalainen hitaus monen suhteen viivytti ratkaisun tekoa. Tästä kaikesta oli seurauksena, että vajaat kolmesataa seuran seitsemästasadasta jäsenestä ilmoittautui Ervastin Okkultiseen osastoon. Näinollen hänen kannattajansa jäivät vähemmistöksi.

Kuitenkin heitä oli siksi paljon, että olisi luullut olevan aihetta noudattaa seuran presidentin neuvoa. Mutta enemmistön saavuttaneet eivät enää halunneet kuulla puhuttavankaan mistään erityisestä osastosta ja näin tämä viimeinen yritys seuran koossapitämiseksi raukesi.

IX UUTTA USKONPUHDISTUSTA KOHTI

48. Ruusu Risti Seuran perustaminen

Marraskuun 14. päivä 1920 muodostui käännteentekeväksi Pekka Ervastin elämässä. Tänä päivänä hän kannattajineen lähti Teosofisen Seuran vuosikokouksesta ja kello 11 kokoonnuttiin Ostrobotnian saliin tuon ns. Okkultisen osaston matineaan.

Juhlan aloitti professori Erkki Melartin pianonsoitolla ja sitten Ervast nousi puhumaan. Sitä kuvataan kuin olisi käynyt kohahdus ihmisjoukossa kun hän, ensin selitettynään nykyiseen kehitykseen johtaneet syyt, ilmoitti tämän kokouksen tarkoituksen, jonka vertauskuvana olisi Ruusu Risti.

Ohjelma jatkui taiteellisesti yhä korkeatasoisena. Heikki Halonen soitti viulua, Hilda Pihlajamäki esitti Erkki Melartinin Jussi Snellmanin sanoihin säveltämän melodraaman säveltäjän säestämänä.

Matinean päätyttyä ja yleisön poistuttua, kahvitauon jälkeen, Okkultisen osaston jäsenet ja muutamat muut kutsutut kokoontuivat uudelleen saliin. Näitä oli seitsemänkymmentä henkeä.

Ervast selosti niitä syitä, jotka aiheuttivat uuden seuran perustamisen ja jatkoi sitten selittämällä perustettavan seuran sisäistä merkitystä meidän kansallemme.

Sitten hän julisti Suomeen pystytetyn Ruusu Ristin. Se tapahtui kello 1.50.

Kaikkien läsnäolijain vastaus oli myönteinen ja nämä kuvaavat tunnelmaa sangen juhlalliseksi.

Alettiin virallisten asioiden käsittely, joista ensimmäisenä päätettiin lähettää kutsu Annie Besantille suostua perustetun seuran kunniajäseneksi. Toisena asiana lähetettiin veljellinen tervehdys Suomen Teosofiselle Seuralle.

Saattaa asettaa kyseenalaiseksi, oliko uuden seuran nimi, Ruusu Risti, Suomen salatieteellinen tutkimusseura, onnistuneesti valittu.

Itsestään on selvää, että tuollaisella salaperäisellä nimellä oli mainosarvoa. Mutta voitiin myös epäillä, että tämä mainos voisi yhtä hyvin olla kielteistä kuin myönteistä.

Siksi Ervastin selitys syistä, jotka johtivat tämän nimen valintaan on tarpeen. Hän selittää seuran ohjelmaa seuraavasti:

”Nimi ’Ruusu Risti’ viittaa uuden seuran ulkonaiseen tehtävään; se tutkii kaikkia uskontoja ja mytologioja, saapuu tutkimuksissaan Jeesus Kristuksen mysterioihin ja koettaa elää niiden hengessä. Se elvyttää siis kristinuskonkin varsinaisen hengen ja auttaa länsimaisia kirkkoja ymmärtämään opinkappaltensa vertauskuvallista, mystillistä ja salatieteellistä merkitystä. Hengen elävänä virtana se puhdistaa ja uudistaa usko-vaisten sisäistä ja ulkonaista elämää.

Nimi ’salatieteellinen tutkimusseura’ viittaa siihen, että seuran jäsenet ovat läpeensä totuudenetsijöitä, tutkijoita ja löytäjiä, jotka tieteellisyyden periaatetta noudattaen ovat suvaitsevaisia kaikkia ihmisiä kohtaan, olkoon näiden uskonnollinen tahi siveellinen vakaumus mikä tahansa. Se myös selvästi osoittaa, että seura ei rajoita tutkimuksiaan ns. luonnontietoihin, eikä edes tavallisiin uskonnollisiin, filosofisiin tai historiallisiin tutkimusaloihin, vaan käsittää sen ohella ja ehkä etupäässä kaikkia niitä ns. salaisia tieteitä, joilta virallinen tutkimus kieltää tieteen arvon, kuten magiaa, astrologiaa, spiritismiä jne. Sanalla sanoen seura koettaa voimiensa ja kykyjensä takaa tutkia, ei ainoastaan näkyväistä, vaan myöskin näkymätöntä maailmaa ynnä sen monenlaatuista ilmiötä ja voimia.

Tarvinneeko minun edes mainita, että yhtenä tärkeänä tutkimushaaranä, johon nimi ’Suomen’ viittaa, on ajateltu oman kansamme kalevalaisen menneisyyden, sen muinaisen viisauden ja tiedon elävä tutkiminen, samoin kuin tutustuminen sen nykyaikaisiin ’tietäjiin’, niiden kykyihin ja oppeihin.”

Ja hän lisää vielä selventävästi:

”Tämä Ruusu Risti on siis yhtymä, jonka turvissa teosofis okkultinen työni tulee jatkumaan. Siinä ovat ne ystävät, jotka haluavat kuulla, mitä henkimaailmalla on sanottavana minun kauttani.”

Mutta hän jatkaa: ”Seikka, joka ei suinkaan merkitse, että seura olisi perustettu minua varten.”

Ei voida kieltää, etteikö tämä olisi varsin seikkaperäinen ja selvä ohjelmajulistus.

Mutta hyvämuistinen lukija ehkä tulee ajatelleeksi, onko Pekka Ervast muuttanut kantaansa sen suhteen, mitä tarkoitetaan okkultisella eli salatieteellisellä tutkimuksella? Olihan hän nuoruudessaan niin suurella innolla hyväksynyt madame Blavatskyn määritelmän siitä, mitä on oikea okkultinen eli salatieteellinen tutkimus. Asian ratkaisevan merkityksen vuoksi otamme sen tähän uudelleen:

”Salatiede tutkii luonnon näkymätöntä maailmaa, henkimaailmaa ja hengen maailmaa. Se tapahtuu aina siveellisillä perusteilla ja sen edellytyksenä on siveellinen kehitys. Mikään muu okkultismi ei ole todellista kuin se, mikä tapahtuu Mestarin johdolla tutkijan ollessa opetuslapsisuhteessa häneen. Salatieteellisessä tutkimuksessa ei siis saa käyttää mediota eikä muuta tutkimusvälinettä kuin omaa itseään. On itsessään kehitettävä sellaisia kykyjä ja aisteja, joitten avulla voi tutkia näkymätöntä maailmaa.”

Täysin oikeutetusti lukija saattaa kysyä, katsottiinko siis Ruusu Ristiä perustettaessa, että nuo seitsemänkymmentä ihmistä ja sittemmin monet sadat jäsenet olivat tulleet siihen kohtaan, että he Mestarin johdolla todellakin saattoivat suorittaa okkultista tutkimusta tällaisilla ehdoilla?

Näin ei asiaa ole ymmärrettävä. Tuskinpa uusi seura Ervastin kuoleman jälkeenkään milloinkaan on eksynyt joihinkin tuollaisiin ”maagillisiin”, ”spiritistisiin” ym. tutkimuksiin kokeellisesti, mikä kuuluu parapsykologisen tieteen alalle. Mutta eri asiahan on perehtyä näihin asioihin ja yleensä kaikkiin tutkimustuloksiin kirjallisuuden avulla, seurata semmoisia päivänkysymyksiä. Mutta tuo Pekka Ervastin huomautus, että

uusi seura on yhtymä, jonka turvissa hänen oma tutkimuksensa tulee jatkumaan, on luonnollinen, sillä hän saattoi täyttää nuo vaaditut ehdot, kuitenkin niin, että kenellä tahansa seuran jäsenellä sama tie oli avoinna edessään, mutta sille tielle johtivat ehdot, jotka olivat vaativat: Tuli itsestään ”kehittää tuollainen medio”, ei mikään mediumistinen selvänäkijä, vaan moraalinen ihminen uuden liiton tiellä. Tässä kohdassa tulemme jälleen nimitykseen Ruusu Risti. Pekka Ervast oli tunnustautunut kristityksi mystikoksi, rosenkreutsiläiseksi. Yhtä vähän kuin seuran jäsenet olivat okkultisteja, vaan siihen pyrkijöitä, yhtä vähän heitä voitiin nimittää rosenkreutsiläisiksi, vaan siihen pyrkijöiksi.

Tässä tullaankin niin merkilliseen tulokseen, että jos noihin salaisiin tietoihin yritetään pyrkiä jollakin muulla tavalla kuin edellä olevassa madame Blavatskyn määritelmässä on sanottu, onkin poikettu oikealta tieltä.

Ervast siis ilmeisesti tällä ohjelmajulistuksellaan on tahtonut johdattaa oppilaitaan kristilliseen mystiikkaan, ja senhän hän selvästi lausuukin edelläolevassa selityksessään: saapuu tutkimuksissaan Jeesus Kristuksen mysterioihin ja koettaa elää niiden hengessä. Se elvyttää siis kristinuskonkin varsinaisen hengen ja auttaa länsimaisia kirkkoja ymmärtämään opinkappaleittensa vertauskuvallista, mystillistä ja salatieteellistä merkitystä. Hengen elävänä virtana se puhdistaa ja uudistaa uskovaisten sisäistä ja ulkonaista elämää.

49. Vapaamuurariuden tulo

Aivan samaan aikaan kuin tuo Pekka Ervastin suunnittelema Okkultinen osasto näin oli muotoutunut uudeksi seuraksi, Ruusu Ristiksi, saapui maahamme toinenkin salaperäiseltä kuulostava liike, vapaamuurariliike.

Sitä ei suinkaan ole sekoitettava noihin esoteerisiin ja okkultistisiin liikkeisiin, joista edellä on ollut puhe, vaikka nekin ilmoittavat tarkoituksiperikseen jäsentensä henkisen ja eettillisen kasvatuksen. Ulkopuoliset nimittävät kaikkia tuollaisia salaseuroiksi, mutta mitään salaseuroja ne eivät ole, koska niiden olemassaolo on hyvin tunnettu. Mutta niitä ehkä voidaan nimittää suljetuiksi seuroiksi, niinkuin monet muutkin seurat ja johtokunnat ym. ovat, sillä ei niittenkään kokouksiin ulkopuolisilla ole pääsyä.

Nuo erilaiset ns. salaiset seurat voidaan kuitenkin luokitella toimintatapojensa perusteella. Ns. esoteerinen seura tarkoittaa yksityisen ihmisen pyrkimystä ja sen keinoja ovat mietiskely, asioihin syventyminen ja keskittyminen. Vapaamuurariudessa kenties tärkeimpänä menetelmänä on asioitten käsittäminen seremonioitten ja vertauskuvien avulla. Okkultisen tutkimuksen menetelmistä on juuri edellä ollut puhetta.

Suomessahan oli vanha vapaamuurarius Viaporin upseerien keskuudessa 1700 luvulla. Keisarillisella käskyllä se sitten lopetettiin viime vuosisadan alkupuolella, eikä täällä Venäjän vallan aikana ollut mitään vapaamuurariutta, lukuunottamatta ehkä joittenkin yksityisten henkilöitten liittymistä loosheihin ulkomailla. Kansan kesken kulkikin vallan tarumaisia ja enimmäkseen kauhua herättäviä kuvia noista salaperäisistä järjestöistä.

Yleinen käsitys on, että vapaamuurarius on yksinomaan miesten järjestö. Tämä pitääkin paikkansa viime vuosisadan loppupuoliskolle saakka, ja yleensä nuo miesvapaamuurarit eivät vielääkään tunnusta loosheja, joissa on mukana naisia.

Kuitenkin viime vuosisadalla naisetkin ovat Amerikassa perustaneet vastaavanlaisia järjestöjä, joitten jäsenmäärä lienee laskettava miljoonissa. Euroopassakin, tarkemmin sanottuna Ranskassa on perustettu järjestö, jossa on sekä miehiä että naisia. Sen perustivat ns. Skottilaiseen riitukseen kuuluneet korkeimman asteen miesmuurarit. Mieslooshit, ehkä yhtä suurta ranskalaista järjestöä lukuunottamatta, eivät tätä tunnusta, mutta siitä huolimatta se on levinnyt satoine loosheineen ympäri maapallon ja sen keskus on Pariisi.

Teosofisen seuran presidentillä, Annie Besantilla, on ollut huomattava osuus sen kehitykseen ja teosofit kautta maailman ovat suuresti innostuneet tähän vapaamuurariuteen, mutta mitenkään ei ole käsitettävä, että tämä taikka muukaan vapaamuurarius olisi teosofiaa. Päinvastoin, enemmistö jäsenistä ei ole teosofeja. Harhakäsityksiä näissä asioissa on lisännyt se, että teosofisia ryhmiäkin on nimitetty loosheiksi, mutta ne eivät ole vapaamuurariutta.

Jo vuodesta 1919 alkaen tuo ranskalainen yhteisvapaamuurarius skandinavisen johtonsa välityksellä alkoi ottaa yhteyttä Suomeen. Etsittiin sopivaa henkilöä, joka olisi kyllin viisas, arvokas ja avarakatseinen johtamaan tuota vanhaa liikettä. Katseet osuivat Pekka Ervastiin.

On otaksuttavissa, että Ervast teoreettisesti tunsi tämänkin liikkeen, mutta hän ei ollut siinä mukana. Hän oli perehtynyt muinaisaikojen mysteereihin aina Egyptistä asti ja tunsi siis vapaamuurariuden ikivanhan alkuperän. Mutta hän tunsi myöskin sen uudemman historian ja vuosisatojen aikana syntyneet rappeutumislilmöt, jotka eivät kenties sentään olleet vieneet arvoa itse liikkeeltä. Joka tapauksessa hänen oli asetettava kriittiseksi sen suhteen.

Pekka Ervast epäröi.

Annie Besant oli antanut teosofeille kehoituksen liittyä vapaamuurariliikkeeseen ja sitä oli eri maissa innostuksella kuultu. Nyt tuo yhteisvapaamuurarius teki tuloaan Suomeen ja Ervastiin vedottiin. Oliko hänen siis mentävä mukaan?

Ervast valitsi kompromissin. Hän oli juuri saavuttanut itselleen tutkijavapauden ja oli perustamassa omaa seuraansa, joka otti hänen harrastuksensa, hän siis kieltäytyi uuden liikkeen käytännöllisestä johdosta, jonka hän uskoi vanhalle aatetoverilleen, intelligentille ja kielitaitoiselle rouva Kyllikki Ignatiukselle, ja meni itse mukaan jotenkin henkisenä johtajana.

Lokakuun 3. päivänä saapui Tanskasta kreivitär Ellen Bille Brahe Selby kahden muun korkeimman asteen skandinavisen johtajan kanssa ja lähinnä seuraavina päivinä laskettiin perustus Suomen yhteisvapaamuurariudelle, jossa siis oli mukana Pekka Ervastin kannattajia ja myöskin tuon vanhan Teosofisen seuran jäseniä ja muitakin.

Ennenpitkää Ervastin aivan kuin täytyy asettua tuon uudenkin liikkeen johtoon. Hän kohoaa ylimpään asemaan ja siinä hän yhä enemmän alkaa nähdä myönteisiä puolia liikkeessä. Eräässä kirjeessään hän lausuu:

”Ratkaisuni tapahtui silloin kun tulin luopuneeksi egocentrisyydestäni. Vaikkeivät nuo muotomenot ehkä olleet tarpeelliset minulle itselleni, eikä ehkä jollekin toisellekaan, oli kuitenkin sellaisia, jotka niitä kaipaivat. Hän huomasi myöskin, että niistä voi olla hyötyä hänen työnsä.

Kaikesta tästä voimme ymmärtää, ettei vapaamuurarius Ervastille merkinnyt itsetarkoitusta, mutta hän käsitti sen yhdeksi välineeksi työssään. Olikin merkittävää, että aivan samanaikaisesti hänen ympärilleen kerääntyvät esoteristit ryhmänä ja vielä tuo okkultinen osasto, jonka hän muodostaa Ruusu Ristiksi.

Tietenkin tässä on itsestään lähellä oletamus, että nuo kaikki kolme kuuluvat yhteen ja voidaan yhdistää. Sitä varten olisi vapaamuurariuskin vapautettava kaikesta asiaan kuulumattomasta, mikä siihen vuosisatojen kuluessa oli tarttunut.

Ja taas saamme erinomaisen osoituksen siitä, kuinka nopeasti Ervast hallitsee alansa. Hän pitää luentosarjan vapaamuurariudesta avoimesti yleisölle ja julkaisee sen sitten kirjanakin nimellä ”Kadonnut sana vapaamuurariudesta”.

Monet vapaamuurarit sellaista avointa puhetta kenties arvelen kuuntelivat, mutta kirjan loppuun liitetty erinomaisen laaja lähdeluettelo osoittaa, että eihän tässä mitään luvattomia salaisuuksia paljastettu, sillä maailmankirjallisuudesta nuo asiat olivat löydettävissä.

Tuo kirja oli armottoman kriittinen ja objektiivinen ja mielialoja puhdistava.

Ei ole tarpeen koettaa peittelemällä ja silittelemällä hyväksyä sellaista, mikä ehkä oli väljähtynyttä ja harhaantunutta tässä järjestössä. Vapaamuurariuskin on ikäänkuin mikä tahansa kulttuuriväline, kirjoitustaito esimerkiksi, sitä voivat käyttää hyväkseen täysin toisilleen vastakkaisetkin inspiratiot.

Mutta senvuoksi tuota välinettä ei ole tuomittava. Jos turhamaiset ihmiset hurmaantuvat sen loistosta, taikka vallanhimoiset ihmiset keksivät sen ihmeellisen organisation itsekkäitten tavoitteittensa välineeksi, niin vika on näissä ihmisissä itsessään, mutta ei tuossa organisaatiossa.

Ja Pekka Ervast taas innostuu. Hän tulee ajatelleeksi, että tuo alkuperäinen kasvatustyö vapaamuurariudessa tähtäsi samaan kuin esoteerinen työ. Ja tuossa mainitussa kirjassaan hän esittää suunnitelmansa miten vapaamuurariliike olisi uudistettava.

Kävisi liian laajaksi tässä yhteydessä selostaa sitä. Mutta saamme jälleen todeta, että Ervastin ihanteellinen herkkäuskoisuus tuli hänelle kohtalokkaaksi. Oli aivan kuin hän olisi ollut kerrassaan vastaanottamaton varoituksille tajutakseen, että ihmisissä oli turhamaisuutta, itserakkautta, vallanhimoa ja suoranaista pahuutta. Sillä varsin pian nuo hänen toimenpiteensä aiheuttivat hänelle sanomattomia kärsimyksiä.

50. Kodittomana

Näihin aikoihin, syksyllä vuonna 1920 Pekka Ervastin oleskelu Epilässä päättyi. Hän asuu nyt Helsingissä, pitkän aikaa uudessa ylioppilastalossa sijaitsevassa Lähetysshotellissa ja myöskin Töölössä lähellä kansallismuseota.

Heikki Peltolan kuvittelut Pekka Ervastia vastaan olivat kehittyneet sille asteelle, ettei asumista hänen luonaan enää voinut ajatellakaan.

”Tietäjä” aikakauskirja oli nyt Peltolan hallussa ja sen johtokunta suunnitteli lehden toiminnan jatkamista uusien toimittajien avulla. Mutta se oli kuitenkin Ervastin perustama ja vastaperustettu seurakin tarvitsi äänenkannattajan. Ervast tarjoutui ostamaan lehden takaisin 10 000 markan hinnasta, mutta uusi johtokunta vaati siitä 25 000 markkaa, eikä Ervastin auttanut muu kuin suostua kauppaan. Oli ollut semmoista puhetta, että hän suorittaisi hinnan käsikirjoituksillaan ja hän antoi tuosta summasta henkilökohtaisen velkakirjan, johon Peltola vaati kolmenkymmenenkuuden Ervastin kannattajan takuun.

Lehden viimeisestä kolmoisnumerosta sukeutui melkoinen riita, jota tässä kuitenkin tuskin kannattaa ryhtyä selostamaan. Peltola siinä aivan hurjistui. Hänkin oli tullut yhteisvapaamuurariksi ja vetosi nyt näitten skandinaviseen johtoon laatien 35 sivuisen painetun kiertokirjeen, jota levitteli vapaamuuraritovereilleen ja myöskin tuolle johdolle sivuuttaen kaikki säädetyt määräykset ja hyvät tavat ja syytäen Ervastia vastaan mitä mielikuvituksellisimpia syytöksiä. Tämä kiertokirje on sikäli tärkeä, että siitä kuka tahansa voi havaita minkälainen oli Peltolan hermostollinen tila. Asiaa tutkittiin parin vuoden ajan ja siitä kirjoitettiin suunnattomasti. Tuloksena oli Peltolan erottaminen järjestöstä.

Ervastia ei tuollainen juttu juuri häirinnyt, eikä hän liene siihen puuttunutkaan, mutta sensijaan oli vakavampi asia, että Peltola, saatuaan hänen velkakirjansa takuusitoumuksineen, käytti sitä kostotoimenpiteenä häntä vastaan heti kun määräaika oli umpeenkulunut. Hän jätti velkakirjan Tampereen Kansallis Osake

Pankin konttorin perittäväksi ja maksuajaksi asetettiin kaksi viikkoa, joten Ervastian oli mahdotonta siitä suoriutua. Ja niin masentavaa kuin se hänelle on ollutkin, ei hänen auttanut muu kuin vedota takaajiansa apuun. Nämä järjestivätkin asian. Jotkut taisivat olla vähän katkeriakin. Mutta kauneimpia lukuja Pekka Ervastian perustaman uuden seuran historiassa on, että kun kiertokirjeellä marraskuun 16 päivältä 1921 oli käännytty seuran jäsenten puoleen tässä asiassa ja selitetty tilanne sekä se, että velka ei oikeastaan ollut Ervastian henkilökohtainen, vaan seuran äänenkannattajan, niin jo toisessa kiertokirjeessä joulukuun 2 päivänä saatettiin ilmoittaa velka maksetuksi jäsenten vapaachtoisten lahjoitusten ja lainojen avulla.

Tietenkin tämä oli hyvin kohottavaa Ervastille, jota näinä aikoina kovin ahdisteltiin, niin että hän tuli lausuneeksi näinkin: ”Luulenpa melkein, että T. S:n jäsenet iloitsisivat vaikeuksistani.”

Elokuun lopulla 1921 Ervast oli kuitenkin siirtynyt vanhaan Tonttulaansa Pakinkylään. Hän sanookin siellä viihtyvänsä erinomaisesti.

Ervastian henkilökohtaiset tarpeet olivat vähäiset. Mutta kustannusliikkeen ja varsinkin aikakauskirjan kannattavuus oli nyt aivan toisella pohjalla kuin ennen. Seuran repeytyttyä kahtia, putosi nyt ”Ruusu Ristiksi” nimeltään muuttuneen entisen ”Tietäjän” tilaajamäärästä toinen puoli pois. Tänä syksynä oli jo tappio 7 000-8 000 markkaa ja marraskuussa tulisi lankeamaan suuri vekseli 17 2000 markkaa. Nyt oli kesällä vielä Pietarista saapunut sikäläinen teosofinen johtohenkilö, madame Kamensky sihteerinsä kera. ”Tulemme helvetistä”, he olivat järkyttyneinä lausuneet ja tarvitsivat 3 000 markkaa matkustaakseen Englantiin ja Ranskaan. Heti Ervast siihen uhrasi varansa, suurimman osan tarvittavasta summasta ja loput saatiin kokoon muilta.

Näin siis Ervast oli jälleen antanut pois varansa ja häntä uhkasivat nuo suuret maksut. Hän oli erikoisen huolissaan siitä, että tilaajat saisivat mitä heille oli luvattu. Hänen tunnelmiaan kuvaa hyvin seuraava ote yksityiskirjeestä:

”On todella surkeata, että henkiset työntekijät joutuvat näin ahtaalle. Tuntuu välistä kuin sitä olisi liikaa maailmassa, nim. fyysisessä. On totta, mitä olen usein sanonut: ei mikään tule niin kalliiksi kuin eripuraisuus. T. S:n asiat ovat myös aivan vaikeassa kohdassa. Sielussani kärsin kovasti kaikesta, sillä en ole mielestäni ansainnut en vihaa, en ylenkatsetta, en vastustusta - en mitään paha teosofien puolelta, joiden hyväksi koko elämäni olen työtä tehnyt.”

Lääkäri oli vaatinut häntä pitämään lomia terveydenhoitoa varten, mutta elämä ei suonut Ervastille loma. Aikakauskirjan toimittaminen on hänellä ainaisena velvoituksena. Mutta vaatiihan elämä muutenkin osansa. Ei auta muu kuin aloittaa luennot, joista hän saa vähän tuloja. Ne aloitetaan vanhassa paikassa Bulevardi 7:ssä, mutta siirretään pian Eldorado teatteriin Kluuvikadun varrelle, hotelli Kämpin taloon ja sieltä taas Olympia teatteriin eli nykyiseen Maximiin. Luentojen aiheena oli Goethe. Mikäli ne on pikakirjoitettu, lienevät ne hävinneet. Joulun edellä hän puhuu Aleksis Kivistä ja aloittaa myöskin Graal sarjansa. Kevätpuolen luennot taas käsittelevät Kristusta, Saatanaa ja kuolleitten maailmaa. Myöhemmin keväällä luentopaikaksi tulee Normaalilyseon juhlasali ja kysymysiltojen paikaksi Rautatieläisten huoneisto Itäinen Teatterikuja 3:ssa.

Tänä keväänä 1922 käy amerikkalainen Katherine Tingley Suomessa, hänhän oli täällä käynyt myöskin vuonna 1907. Tämä 70 vuotias vanhus oli vielä pirteä ja eloisa. Ervastkin tapasi hänet hotellissa ja kohtaus oli sydämellinen. Toinen kuuluisuus oli professori Ernest Wood Intiasta, joka piti kaksi luentoa yliopiston juhlasalissa. Jälkimmäisessä niistä Ervast oli läsnä, mutta ei siitä erikoisemmin innostunut.

Nuori Ruusu Risti seura vietti helluntaina toista vuosikokousta.

Tämän vuoden huomattavimmista Ervastian kirjoituksista mainitsemme aikakauskirjassa sarjan ”Olem-

meko käsittäneet oikein?” Se julkaistiin sitten myöhemmin muitten kirjoitusten ohella kirjanakin nimellä ”Ihmisyden uskonto”. Muita tämän vuoden luentosarjoja ovat sittemmin kirjoina julkaistut ”Jumala ja onni” sekä yksi Pekka Ervastin pääteoksista ”Paavali ja hänen kristinuskonsa”.

Vuoden 1923 alussa taas jatkuu se luentosarja, josta sittemmin muodostettiin jälleen yksi hänen huomattavimmista kirjoistaan, ”Christosophia”.

51. Kiertokirje maailman teosofeille

Huhtikuussa 1923 vieraili Helsingissä Ruotsin Teosofisen Seuran ylishteeri, insinööri Erik Cronvall. Ervastilla oli hänen kanssaan neljä tuntia pitkä keskustelu. Siinä käsiteltiin teosofista liikettä kokonaisuudessaan.

Hämmästykseseen Ervast totesi, että insinööri Cronvall oli hyvin myötämielinen sille aloitteelle, minkä Ervast oli tehnyt vuonna 1921 lähettämällä kiertokirjeen maailman teosofeille. Asia on näinollen kiintoisa ja ansaitsee tulla selostetuksi.

Ervast oli tuona vuonna laatinut englanninkielisen kiertokirjeen, jonka otsakkeena oli ”Teosofisen Seuran tehtävä”. Se oli myöskin julkaistu ”Ruusu Risti” aikakauskirjassa vuonna 1921, sivulta 328 alkaen.

Siinä Ervast ehdottaa, että perustettaisiin kaikkien teosofisten ja samanhenkisten seurojen yleinen liitto eli yhtymä, jolla olisi kansainvälinen toimisto, aikakauskirja ja säännöllisin väliajoin uudistuva kongressinsa.

Hän perustelee tätä ehdotustaan sängen laajasti valittaen sitä, että useissa kohdin samoin ajattelevat ihmisryhmät, joitten keskeisimpiä aatteita ovat suvaitsevaisuus ja veljeys, kuitenkin ovat erkautuneet hyvin moniksi seuroiksi ja ovat vailla keskinäistä kanssakäymistä.

Ervast lausuu, että on keksittävä uusi ratkaisu ylitsevuotavan ilon tunteessa. Sillä eikö meidän tulisi kiittollisina siitä iloita, että alkuperäinen teosofinen liike on tullut rikkaaksi, niin monipuoliseksi, ilmennyksissään? Ei ole valitettavaa, että niin monta seuraa on lähtenyt alkuperäisestä juuresta, päinvastoin on se henkisen voiman ja alkuperäisen sysäyksen laajalle ulottuvien tarkoituksien paras todistus. Meidän on iloittava kaikesta hajaannuksesta, eroamisesta ja uudelleen luomisesta. Emme koskaan pala vanhoihin olosuhteisiin!

Tarvitsemme vain nyt uuden siteen, uuden veljeskunnan, uuden ulkonaisen järjestön tätä mahtavaa alkuperäistä sysäystä tukemaan, joka sysäys viime aikoina on jonkin verran pimitetty, mutta ei koskaan ole muuttanut muotoaan.

Me tarvitsemme, - emme uutta seuraa vanhojen lisäksi, vaan - nykyisten seurojen muodostamaa liittoa, yhteistä lavaa, jolla kaikki voimme tavata.

Ja edelleen Ervast perusteli, kuinka kaikkien seurojen voitto tästä olisi suuri, keskinäinen epäsope päättyisi, saavutettaisiin toinen toisensa kunnioitus ja olisi yhteinen rintama materialismia vastaan. Silti kukin seura pitäisi omat työsuuntansa.

Tällaisen laajan kiertokirjeen hän lähetti 900 eri teosofiseen työkeskukseen ja ehdotti, että asia otettaisiin keskusteltavaksi teosofisessa kongressissa Pariisissa heinäkuussa 1921.

Olisihan luullut, että tuollainen ehdotus oli sekä veljellinen että järkevä. Mutta niin rikkinäinen jo oli tähän aikaan tuo niin paljon kohua herättänyt maailman teosofinen liike, niin vailla suurten elämänohjelttensa

todellista innoitusta sen suuret johtajat, että vain aniharva ilmoitti Ervastille kannattavansa hänen ehdotustaan. Mutta Pariisin kongressi ei ottanut sitä edes käsiteltäväkseen.

Sentähden insinööri Cronvallin ymmärtäväinen asennoituminen lämmitti Ervastian mieltä. Mutta asiassa ei enää voitu tehdä mitään.

Tämä vuosi 1923 johtaa Ervastia jatkuvasti sisäiseen selkeytymiseen tuossa kristillisessä mystiikassa, jota hän nyt laajasti esittää aikakauskirjassaan.

Yhä uusia ulkomaalaisia teosofisia kuuluisuuksia saapuu maahamme, myöskin varapresidentti C. Jinarajadasa, jonka kanssa Ervastilla oli mielenkiintoinen keskustelu ja tämä toi hänelle myöskin Annie Besantin henkilökohtaisen tervehdyksen.

Luentotoiminta oli taas vakiintunut ja kirjoja muodostetaan tänä vuonna luennoista useita: ”Alempi ja ylempi jooga”, ”Jumala ja onni” ja ”H. P. Blavatskysta sananen”.

Kesällä hän viettää jonkin aikaa Kellomäellä insinööri Krohnin perheessä. Asuntokysymys alkaakin yhä pulmallisemmin askarruttaa hänen mieltänsä. Olihan hänellä asunto oikeutensa vanhassa päämajassaan. Mutta Jaakolle oli keksittävä toimintaa. Tällä ei ollut juuri kestävyyttä missään, mutta maanviljely oli aina kiinnostanut Jaakkoa. Se oli myöskin toimiala, jonka Ervast empimättä hyväksyi. Mutta olisi kyettävä hankkimaan maanviljelystila. Siihen yhdistyi myöskin Pekan oma haave, rauhallinen koti vanhuuden päiviksi jossakin kauniin sisämaan järven rannalla, tuo nuorukaisiän haave.

Sellainen sitten löytyikin Lopen Pilpalasta. Se ei ollut kaukana pääkaupungista ja siinä oli pieni maanviljelystila. Rakennukset sijaitsivat kaikilta puolilta veteen rajoittuvalla niemenkumpareella, jonka kapea kannas yhdisti mantereeseen. Hurmaavampaa paikkaa tuskin olisi voinut ajatella, ja Ervastian onnistui ostaa se. Jo maaliskuun lopulla 1924 saattoi muutto uuteen kotiin tapahtua.

Nyt näyttääkuin hieman onnea ja lepoakin olisi elämä suonut tälle monien huoltien ja suuren vastuun raskittamalle sairaalle, mutta lämminsydämiselle ja nerokkaalle ihmiselle, jonka sanottavaa ei tahdottu ottaa vastaan ja jonka parhaimmassa tarkoituksessa esitetyt ja epäitsekäimmätkin toimenpiteet aina tahdottiin vääristellä toisiksi, niin että eläminen muodostui hänelle jatkuvaksi marttyyriudeksi.

Mutta olihan nyt helpompaa. Ja sen toteaa Ervast itsekin iloisena kirjoittaessaan erälle ystävälleen: ”Minulla on nyt uusi koti. Hyvältä tuntuu. Jaakko on isäntänä, Lyyt emännöitsijänä, Aaltonen, vanha pappa, hoitaa hevosia ja pikku askareita. Tiltu karjakko hoitaa lehmii ja auttaa Lyytiä. Varsinaiset maatyöt tekee isäntä itse, Jaakko. Kaunista täällä on.”

Ervast itse kertaa kuluneita aikoja seuraavasti:

”Elämänion nyt ulkonaisesti tehnyt kääntein ja astunut uuteen ajanjaksoon. Sittenkun luovutin Tuonenkylän päämajan Teosofiselle Seuralle, ei minulla ole ollut varsinaista kotia. Kohta luovutuksen jälkeen alkoi Suomen sisäinen sota, ja asianhaarat pakottivat muuttamaan Tonttulasta Pihlajamäelle tammikuussa 1918. Saman vuoden huhti-marraskuu vietettiin Sammatissa, ja kesäkuussa 1919 tapahtui muutto Epilään. Toukokuussa 1920 siirryttiin Helsinkiin ja elokuun viimeisenä päivänä 1921 takaisin Tonttulaan. Nyt maaliskuun lopulla tänä vuonna 1924 paiskasi kohtalo meidät Lopelle, jossa olen ostanut pienen tilan.

Tätä kirjoittaessani asun siis omassa kodissa jälleen. En ole enää kuin ihmisen poika, jolla ei ole mihin päänsä kallistaa, vaan kuin ketuilla on minulla taas luola. Onko se eliniäksi vaiko lyhyeksi ajaksi, sen tietää yksin karma . . . Helsingin työtäni jatkan kulkemalla säännöllisesti kerran viikossa pääkaupungissa.”

52. Viisikymmenvuotias Pekka Ervast

Vuoden 1924 alkupuolen luennot julkaistiin kirjasena ”Jos mestareita seuraisimme”, ja niin päästiin vaikiintuneeseen tapaan vuosikokoukseen asti. Se pidettiin pääsiäisenä ja monien juhlallisuuksien ohella siinä tuli esiin muuan taloudellinen vaikeus.

Ervast ilmoitti kokoukselle, että kustannusliikkeen vaikeuksien vuoksi hän oli joutunut tekemään sille velkaa. Erään helsinkiläisen suurliikkeen johtaja oli lainannut kustannusliikkeelle 30 000 markkaa, mutta tuo liike oli joutunut vararikkaan ja tämä lainakin irtisanottiin. Niin oli Ervast jälleen ollut pakoitettu turvautumaan kammoamaansa vekseliluottoon.

Mutta nyt ilmestyi muuan seuran jäsen, joka tarjosi hänelle lainaksi 50 000 markkaa. Sellainen odottamaton apu liikutti herkkää Pekka Ervastia sydänjuuria myöten. Ja sekin oli ihmeellistä, että siitä alkoi myöskin kustannusliikkeen menestys. Kirjojen menekki alkoi lisääntyä.

Tuo onnellinen käänne ei ollut ainoa aihe juhlien kohoavalle tunnelmalle, sillä tuosta yleisölle tarkoitettusta ja sen suuresti suosimasta matineasta oli jo tullut huomattu kulttuuritapaus pääkaupungin elämässä.

Sitäkin tunnelmallisemmiksi ja sydämellisemmiksi muodostuivat seuran sisäiset tilaisuudet. Eräässä sellaisessa Ervast täydellisesti yllätettiin kun hänelle lahjoitettiin ystävien hankkima piano tuohon uuteen kotiin. Arvaahan sen miltä tuntuu kun muistaa, että hän oli hyvin musikaalinen ja etevä pianisti.

Seuran varsinainen kokouspaikka näinä aikoina oli Stenmanin taidesalonki Heikinkadun varrella.

Menetyksiäkin seuralla oli. Alkupuolella vuotta oli kuollut säveltäjä Oskar Merikanto. Uuden Ruusu Ristin seuran jäsen hän ei ollut, mutta oli vanha teosofi ja oli monen monissa Ervastin tilaisuuksissa antanut niille loistoa sävelillään. Myöskin kirjailija ja runoilija Aarni Kouta, joka ei aikaisemmin ollut teosofi, mutta oli Ruusu Ristin perustajia ja aikakauskirjan innokas avustaja ja toimitussihteeri, mutta parin viime vuoden aikana oli sulkeutunut itseensä ja eristäytynyt, siirtyi rajan toiselle puolelle.

Syntymäpäivänään, joulukuun 26:tenä, Ervast piti ajankohtaisen esitelmän ”Jos Kristus tulisi”. Tämä oli ajankohtainen siksi, että maailman eri puolilla jälleen oli uudistunut tuo monia kertoja ihmisten mieliä ennenkin kiehtonut Kristuksen toisen tulemisen odotus.

Jostakin oli maailmaan tullut taas tuollainen inspiratio ja sitä levittivät paitsi monet uskonnolliset lahkot, tällä kertaa myöskin maailman teosofit, ne, joita nimenomaan Annie Besant johti. Mutta Ervasthan ei tällaista uskonut, ja tämä oli juuri yksi kolmesta syystä, jotka hänet johti eroon Teosofisesta Seurasta. Teosofit ja nimenomaan Annie Besant on kyllä, sittenkun Krishnamurti itse selitti tuon uskon erehdykseksi, nöyrästi tunnustanut tämän erehdyksen, ja sen lukee Ervast hänelle kunniaksi.

Mutta näihin aikoihin oli kysymys vielä ajankohtainen, sillä määrävuosi 1925 oli lähestymässä. Siksi Ervastkin siihen puuttui. Hänen esitelmänsä julkaistiin vuoden alussa lentolehtisenä. Selväpiirteisyydellään se varmaankin palautti monen ajatukset tästä asiasta terveelle pohjalle.

Vuoden 1925 alku olikin näinollen sopivaa aikaa sellaiselle luentosarjalle kuin Egyptin pyramiidit.

Helmikuussa vietettiin Ruusu Ristin perustajajäsenen, professori Erkki Melartinin 50 vuotisjuhlia. Monien vuosien aikana Melartin oli sävelillään, usein improvisoidenkin, auttanut Ervastin työtä. Ja niin saavuttiin taas helluntaina vietettyihin vuosijuhliin. Tänä vuonna ilmestyy Pekka Ervastin kaksi varsin huomattavaa teosta, ”Vuorisaarna” ja jo aikaisemmin mainittu ”Kadonnut sana vapaamuurariudesta”.

”Vuorisaarna” käsittää vastaavan evankeliumintekstin sanatarkan suomennoksen ja selityksiä, jotka suuresti hämmästyttävät tarkkaavaista lukijaa. Tämä kirja kuitenkin muodostaa sen kristillisyyden perustan, jota Ervast edustaa.

”Kadonnut sana” taas on mainio ja kenties ainoa suomenkielinen selostus tuosta salaperäisestä vapaa-muurariliikkeestä sillä tavalla, että liikkeeseen kuulumatonkin siitä pääsee jonkinmoiseen käsitykseen. Se on tarkkanäköinen ja kriittinen. Se ei suinkaan yliarvioi tämän liikkeen merkitystä henkisenä tekijänä eikä salaa sen heikkouksia, mutta silti se ei ole kielteinenkään, vaan muodostuu lopulta erittäin positiiviseksi esittäessään loistavan suunnitelman liikkeen uudistamiseksi sellaiseksi, että se seremonioillaan voisi palvella yhtähyvin itsekasvatustyötä kuin okkultista tutkimusta.

Huomattavimmaksi tapaukseksi muodostuu tänä vuonna Pekka Ervastin 50 vuotispäivä ja sen suurenmoiset juhlallisuudet.

Aikakauslehti julkaisee laajahkon juhlanumeron, myös senkin johdosta, että kansainvälinen Teosofinen seurakin tänä vuonna täyttää 50 vuotta. Tämä numero sisältää ansiokkaan, tohtori Sven Krohnin kirjoittaman esityksen Pekka Ervastin tähänastisesta elämäntyöstä.

Maan sanomalehdistö osoittaa vilkasta ja myötämielistä huomiota Ervastin merkkipäivälle ja monet sisältävät melko laajan katsauksen hänen toimintaansa. Vieläpä monet lehdet Ruotsissakin muistavat hänen nuoruusvuosiensa työn siellä.

Onnittelukirjeitä, laajahkoja kirjoitelmia, runoja, sähkösanomia, tulvi läheltä ja kaukaa, ulkomailtakin aina Amerikkaa myöten ja monilta huomattaviltakin kansalaisilta koti ja ulkomailta saapuu onnitteluja. Kaikesta siitä näkyy, kuinka tunnettu ja rakastettu Pekka Ervast on.

Hänen oma seuransa järjesti Kansallisteatteriin merkkipäivänä juhlatiinean. Siinä esitettiin Erkki Melartinin Jussi Snellmanin sanoihin säveltämä kantaatti ”Etsijä”. Lausuntaosan esitti Hilda Pihlajamäki. Musiikkiosissa esiintyivät Annikki Uimonen, Thure Åberg Ara ja Ruusu Ristin kuoro. Kun Pekka Ervast astui puhumaan, nousi yleisö seisalleen.

Illalla pidettiin jäsenten ja ystävien kesken juhla.

Ei tällaista sopusointua pitäisi turmella esittämällä soraääniä, mutta on niin hämmästyttävää todeta, min-käläinen ihmisluonto oikein on. Olipa sellainenkin seuran jäsen, jonka mielestä tuollainen kiitollisuuden osoitus oli kerrassaan sopimatonta. Ja tuo tyytymätön lähetti Ervastille kysymyksen: ”Eikö hän kadota tasapainoaan semmoisessa ylistysten tulvassa, mikä tuli hänen osakseen viime jouluna? Suureen yleisöön ainakin vaikutti inhoittavasti kun P. E. antaa julkisesti kiittää itseään.”

Melkeinpä arvelisi, että Ervast saattoi sivuuttaa tuollaisen typeryyden, mutta mahtoikohan sentään aivan ilman kipua sydämessään sivuuttaa sitä. Vakavampikin huomio saattoi siinä myöskin syntyä, tällaisillekö, jotka minua näin vähän ymmärtävät, minun täytyy uskoa asiani?

Meillä onkin mahdollisuus tarkistaa Ervastin suhtautuminen asiaan, sillä paitsi sitä, että antoi tuolle moit-tijansa sepustukselle tilaa lehdessään, hän tammikuun numerossa myöskin vastasi hänelle:

”Vaelsin satumaaailmassa viime joulukuun 26. p:nä, jolloin ystäväni viettivät 50:ttä syntymävuottani juhlalli-suuksin jommoista en ollut osannut uneksia. Ihanan ihanat kantaatit, melodraamat ja laulut, monilukuiset esitelmät ja puheet, runot ja adressit, noin seitsemänkymmentä kirjettä ja sähkösanomaa, toistakymmentä lahjaa, kukkia ja ruusuja - kaikki, kaikki minulle omistettu. Jos en muutamana edellisinä vuotena olisi tot-tunut siihen, että syntymäpäivääni rakkaudella muistettiin, en varmaankaan olisi kestänyt tätä hyvyyden,

rakkauden ja luottamuksen tulvaa. Nyt saatoin hillitä liikutustani ainakin johonkin määrin ja muuttaa sitä kevyeksi, tekisi mieli sanoa yli inhimilliseksi iloksi. Kaikki mitä minulle annettiin, kannettiin hengessäni elämän pyhälle alttarille ja laskin, sydän täynnä kiitosta, ainoan suuren tietäjän ja vihkiäjän jalkojen juureen. Siten ystävät hyvydessään soivat minun viettää päiväni totuuden temppelin äärettömässä pyhätyössä, jossa taivaallisten kuorojen laulut hiljaisina kaikuivat.”

53. Muutamia Pekka Ervastin auttajia

Tuo aikakauskirjan tammikuun numero sisältää myöskin Ervastin hienot muistosanat manalle menneestä ystävästään Eino Leinosta. Hän lausuu, että sisimmässään Eino Leino oli ruusuristolainen. Aikaisemmin Eino Leino oli Ervastin aikana kuulunut Teosofiseen Seuraan ja toimi hänen kanssaan täysin samassa hengessä Leinon toimittamassa ”Sunnuntai” lehdessä. Leino olikin unelmoinut saada astua teosofisten työntekijöitten riveihin. Hän oli Ervastille maininnut kirjoittaneensa runoelman ”Mestari”, mutta käsikirjoitus oli hävinnyt teille tietymättömille. Niinikään Leino suunnitteli erinäisten evankeliumien kohtien dramatisoimista.

Myöhemmin, arvostellessaan L. Onervan Eino Leino elämäkertaa Ervast lausuu: ”En ole ehtinyt sitä kokonaan lukea, mutta kaikesta päättäen se on sangen arvokas ja ansiokas teos, joka antaa kauniin kuvan suuresta runoilijastamme. Minua tietysti kiinnosti, millä tavalla tekijä oli käsitellyt Eino Leinon suhdetta teosofiaan ja kiiruhdin lukemaan II osan XXIV lukua hänen Sunnuntai ajastaan. Sitä lukiessani tunsin pettymystä. Aliarvioidessaan teosofiaa tekijä ei ole kirkastanut Eino Leinon kunniaa: hän on vain osoittanut, ettei hänellä ole samaa syvää käsitystä siitä, mitä teosofia todellisuudessa on, kuin oli Eino Leinolla, joka kerran sanoi minulle nimenomaan: korkeinta työtä, mitä ihminen voi tehdä, on palvella totuuden Jumalaa kaikilla kyvyillään. Olin silloin häntä tervehtimässä sairaalassa Helsingissä, ja hän lisäsi: ’Katso, Pekka, minä tahtoisin tehdä teosofista työtä niin kuin sinä ja seistä sinun rinnallasi; mutta minun aikani ei vielä ole tullut: minun täytyy vielä pari vuotta naisia naurattaa . . . Mutta sitten . . .’ Hänen katseessaan oli huumoria, mutta se oli kuitenkin kuin ennustus hänen suustaan. Pari vuotta hän vielä eli, mutta ’sitten’ jäi tulevaisuuteen. Kerron tämän intiimin kohtauksen, koska soisin, ettei aliarvioitaisi Eino Leinon todella mystillis teosofista hengen laatua. Tulevaisuudessa se luetaan hänelle ansioksi ja kunniaksi.”

Ervastin luentopaikaksi oli muuttunut Suomalainen lyseo ja talvikauden työn kruunaa aina vuosikokous, joka tällä kertaa vietettiin helluntaina loisteliaine matineoineen Kansallisteatterissa.

Ervastilla oli onni aina saada mukaansa mainehikkaita ja nimekkäitä säveltäjiä.

Ensin oli ollut Oskar Merikanto. Tuo Tukholman kongressissa ensiesityksensä saanut suuri Ervastin sanoihin sävelletty kantaatti ”Kuoleman kunniaksi” on jo mainittu. Mutta Merikanto loi nimenomaan teosofisiin tarkoituksiin muitakin sävellyksiä. Sellaisia ovat v. 1908 ensikertaa esitetty ”Bhagavad Gita” ja v. 1910 esitetty ja niinikään Ervastin sanoihin sävelletty melodraama ”Rakkaudelle”. Lukemattomat vuosien kuluessa luodut improvisatiot ovat menneet sinne mistä ovat tulleetkin.

Merikannon kuoltua professori Erkki Melartin otti tämän tehtävän ja häneltäkin on jäänyt joukko sävellyksiä, jotka ovat laaditut nimenomaan Ervastin innoittamina ja hänen työnsä tarkoituksiin. Samoin Melartinin lukemattomat improvisatiot ovat olleet hetken tunnelmien ja juhlavuuden kohottajina.

Kun Melartinkin siirtyi pois ilmestyi taas säveltäjä J. Pohjanmies ja sitten naissäveltäjämme Helvi Leiviskä jatkamaan tuota työtä sävelin. Esittävien taitelijoitten innostus Ervastin työhön on aina ollut hyvin suuri.

Edellämainitussa matineassa Ervast piti kiintoisan esitelmän, joka sitten julkaistiin vihkosena nimellä ”Temppeliherrain unelma”.

Eivätkä nuo Ervastin ystävät jaksaneet ajatella, että talvikauden innokas toiminta olisi aina keväisin päätynyt tuohon vuosikokoukseen. Miksikä ei nytkin voitaisi pitää noita niin viihtyisiä kesäkurseja, sillä tuommoinen viikon kestävä oleskelu mitä intensiivisimmän henkisen tutkistelun merkeissä, suuressa ystävydessä ja Suomen kesäisen luonnon helmassa, oli osoittautunut aivan tehokkaaksi työmuodoksi.

Tällä kertaa oli alkuunpanijana kirjailijatar Annikki Reijonen. Hän piti lepokotia Kanneljärvellä ja tarjosi sitä kesäkurssien paikaksi.

Liikuttavalla auliudella hän Ervastilta kyselee, miten hän ulkonaisestikin voisi tehdä tämän oleskelun siellä viihtyisäksi ja mukavaksi.

Yhtä liikuttavan vaatimattomasti Ervast vastaa: Ei muuta kuin Paraguay teetä ja keskipäivällä kahvia, mutta väkevää. Aineethan hän voi itse tuoda, samoinkuin keksit, ja ei kai sinulla ole kahvipannuakaan (täysvegetariaani kun A. R. oli). Perin vaatimattomia, melkeinpä askeettisia olivat Ervastin toivomukset. Sääläiherättävän, aran asian hän vielä lisää toivomuslistaansa: ”Hyvä resoorimadrassi, ei pehmeää ’bolsteria’, selkäni takia.” Se selkävamma aiheutti hänelle kärsimyksiä enemmän kuin aavistetaankaan.

Mutta toisia ihmisiä Pekka Ervast sensijaan saattoi auttaa. Siitä on olemassa lukuisia kertomuksia. Tulokoon esitetyksi niistä vain yksi tapaus, joka suoritettiin juuri näitten Kanneljärven kesäkurssien aikana.

Valio Hytönen, silloin vielä nuorukainen, on kertonut olleensa mukana noilla kursseilla ja seuranneensa innokkaasti luentoja ja puheita. Mutta eräänä päivänä hän hyvällä ruokahalulla oli syönyt hernekeittoa, jota ilmeisesti oli liian vähän keitetty, koska ruoka turposi mahalaukussa aiheuttaen sietämättömän vatsakivun, ja hänen täytyi jäädä pois seuraavasta tilaisuudesta. Pekka Ervast oli huomannut poissaolon ja saanut tietää asiasta sekä tullut kohta hänen luokseen. Enempää puhumatta hän oli ottanut lasillisen vettä, kääntynyt selin potilaaseen, keskittynyt hetkeksi kuin äänettömään rukoukseen, kääntyi sitten jälleen, ojensi lasin sairaalle kehoittaen juomaan sen. Kun tämä oli sen tehnyt, kipu samassa oli poissa ja hän seurasi P. E:tä luennolle, eikä kipu enää palannut jälkeenkäänpäin.

Noitten Kanneljärven kesäkurssien tunnelma nousi sitten hyvin korkealle ja monenlaisia innostuneita esityksiä tehtiin, mm. erityisen kansanopiston perustamista ehdotettiin.

Tämän vuoden 1926 esitelmät julkaistiin sittemmin kirjoina ”Neljä kättä” ja ”Avioliitto ja lasten kasvatustus”.

Joulukuun 5. päivänä monet käytännölliset aatteet alkoivat kiteytyä. Perustettiin ns. ”Tempplerahasto”, jonka tarkoituksena oli kerätä varoja omaa taloa varten Helsingissä. Siihen suunniteltiin sijoittaa seuran päämaja, keskustemppele, opisto, kirjakauppa, luku ja kirjoitushuoneita, vierashuoneita, kahvila, ja kun tämä laajasuuntainen tavoite olisi saavutettu, ostettaisiin vielä kansanopistoa varten maatila ja paljon muuta siihen ohjelmaan sisällytettiin.

Tuollaista suunnitelmaa voi joku pitää lapsellisen rohkeana, mutta lähti se liikkeelle päästen aluksi huomattaviin tuloksiin.

54. Terveyttä hakemassa Gallspachissa

Helmikuussa 1927 Suomessa vieraili Vapaan katolisen kirkon piispa J. L. Wedgwood, jonka Ervast aikaisemmin oli tavannut Tukholmassa.

Wedgwoodin puheessa Ervastin huomiota kiinnitti se, että puhuja eräässä kohdassa lausui: Vuorisaarnaa nykyään pidetään epäkäytännöllisenä, jopa mahdottomana toteuttaa, mutta puhujan myönnettyä, että järjestyneestä yhteiskunnasta ja valtioelämästä ei tulisi mitään, jos vuorisaarnan käskyjä noudatettaisiin, hän

lisäsi, että on olemassa näkökanta, joka poikkeaa tavallisesta ja on useimmille uusi. Sen mukaan ristiriidat kuitenkin poistuvat. Tämä näkökanta on se, että vuorisaarnan käskyt eivät ole annetut umpimähkään kaikille ihmisille, vaan ainoastaan harvoille, nimittäin Kristuksen nimenomaisille opetuslapsille.

Ervast huomauttaa, että tämä näkökanta on oikea. Olihan hän itsekin edustanut sitä jo vuonna 1906 ”Omatunto” lehdessä.

Mutta sitten Ervast selittää: Siinä piilee myöskin muuan erehdys, johon esitelmöitsijäkin oli suinpäin syöksynyt. Omalta kohdaltaan Ervast sanoo sen korjanneensa äskettäin ilmestyneessä

”Vuorisaarna” teoksessaan. Se on seuraava: ”Jos nimittäin ajatteleme, että Kristuksen varsinaiset opetuslapset ovat ainoat, joille vuorisaarnan käskyt kuuluvat ja jotka kykenevät niitä noudattamaan, työnnämme huomaamatta ihmiset Kristuksen luota. Sillä kuka meistä uskaltaa ajatella kelpaavansa opetuslapseksi ja olevansa erikoisasemassa Kristukseen nähden? Opetuslapset muodostavat suljetun piirin, johon ei saata tunkeutua ja kuinka voi itsestään tietää olevansa opetuslapsi? Vuorisaarna ei tietenkään meille kuulu, se on aivan meidän yläpuolellamme.

Mutta nyt esitän asiat vähän toisella tavalla: Kaikki todellinen uskonto on juuri opetuslapsiutta. Kulttuurin lapset sinänsä ovat eksooteerisia esim. Kristuksen oppiin nähden, esoteristeja ovat ne ihmiset, jotka vapaasta halustaan liittyvät Kristuksen opetuslapsiksi.

Saattaa siis itse tulla ja liittyä Kristuksen opetuslapseksi. Vuorisaarna on joka ihmiselle opetuslapsiuden koetuskivi. Vuorisaarna on kutsu, joka kuuluu kaikille ihmisille ja kaikkiin maan ääriin. Ei kukaan ole suljettu ulos taivasten valtakunnasta. Taivasten valtakunta on lähellä ja sen portit ovat avoinna”.

Tämän kevätkauden luentopaikkana oli taas Suomalaisen normaalilyseon juhlasali ja näistä luennoista muodostettiin sittemmin tuo hieno kirja ”Kiusausten koulussa”.

Vuosijuhlastakin suoriuduttuaan Pekka Ervast lähtee neljäntoista vuoden väliajan jälkeen ulkomaille.

Tällä kertaa matka suunnataan ensin Ruotsin kautta Saksaan, Tsekko Slovakiaan ja sieltä Itävaltaan, Gallspachin kylpylään kuuluisan parantajan Zeileisin hoitoon.

”Tämä on kuin toinen Johannes Kastaja”, Ervast kirjoittaa Zeileisistä. Vietettyään siellä ja Wienissä vajaat kolme viikkoa hän suuresti virkistyneenä palaa kotiin. Hän ihaili Thuringenin kauniita maisemia vertaillen niitä Suomen luonnonmetsiin, kukkuloihin, jokiin, virtoihin, koskiin, puroihin ja järviin, järviin, joita saa etsimällä etsiä muista maista.”

Tämä matka oli ollut kaikinpuolin mukava. Hän suoritti sen yhdessä ystäviensä Gösta Stenmanin ja Eino Krohnin kanssa, Stenmanin autossa. Mukana oli myös rouva Stenman.

Kotiin palattuaankin hän vielä muistelee tuota matkaa kirjeessään Hilda Pihlajamäelle:

”Rakas Hilda,

Monet kiitokset Sinulle ja Aapolle kortista - toivon, että Tekin olette saaneet sen, jonka lähetin Itävallasta. Niinhän sitä nyt on ollut tuon suuren lääkärin luona ja taas kotiutunut ja täällä viettänyt muutamia viikkoja kesäisessä sulossa.

Minä ainakin tein sen havainnon keski Euroopassa, että ’huoleti kiitelköt muut Alpein seutuja kauniiks; kauniimpi, kalliimpi on mulle mun syntymämaa’, ja myös ’muu maa mustikka, oma maa mansikka’. Koetan kuitenkin olla mahdollisimman objektiivinen. Kulttuuria tietysti on enemmän, ihmiskätkien aikaansaantia enemmän, - mutta sitähan on saatavissa vähitellen täälläkin, vaikka toivottavasti ei aivan samassa määrässä kuin siellä. Sillä jos annamme Suomenmaan myöskin rikkomatta säilyttää edes jonkun verran neitseellisyyttään, - mikä maallinen paratiisi tästä silloin tulleeekaan? Niin voittamaton on sentään luonnon puolesta meidän maamme kauneus. - -”

Niinpä Ervast jaksoi jälleen johtaa kesäkurssit Terijoella.

Tähän aikaan kuoli kaksi hänen vanhaa aateystäväänsä. Toinen oli tuo vanha teosofiveteraani ja ”voimistelun isä”, professori Victor Heikel ja toinen säveltäjä Axel von Kothen.

Elokuussa saapui maahamme kansainvälisen teosofisen seuran kuuluisa presidentti, tohtori Annie Besant. Hän piti julkisen esitelmän ”Capitolissa”.

Ervast iloitsi suuresti nähdessään jälleen tämän suurenmoisen opettajan. Vuosikymmenten aikana hän oli oppinut suuresti ihailemaan ja rakastamaan tätä valkopäistä vanhusta, joka yhä oli pirteä ja hyvissä voimissa.

Kuitenkin hänen opetuksensa ns. maailmanopettajan tulosta osoitti selvää selvemmin, että Mrs. Besantin kanta tästä keskeisestä kysymyksestä kertakaikkiaan oli toinen kuin Ervastin ja tämän mielestä myöskin toinen kuin madame Blavatskyn. Ei ollut kysymyksessä mikään satunnainen käsityseroavaisuus, vaan syvästi periaatteellinen kanta.

Tuon Annie Besantin Capitolissa pitämän puheen johdosta Ervast huomauttaa, kun A. B. lausui seuraavaa: ”Hän (tarkoittaen Krishnamurtia) puhuu hyvin rohkeasti ja suoraan omasta kutsumuksestaan. Hän sanoo, että hän on se ovi, jonka kautta ihmiset pääsevät Jumalan luo”.

Juuri tämän johdosta lausuu Pekka Ervast: ”Ihmiset voivat siis rukouksillaan kääntyä toisten kuolevaisten - Krishnamurtin - puoleen ja hän ne välittää ylös Jumalalle. Onhan hän ovi, jonka kautta päästään Jumalan luo. Mutta surkea on tuo ovi, joka huolimatta siitä, että se on Maailmanopettaja, on aivan ulkopuolella jumaluuden toista persoonaa, Poikaa. Olemme ainakin ruusuristiläisessä totuudenetsinnässämme löytäneet juuri Pojan. Olemme päässeet yhteyteen juuri Pojan kanssa, kokeneet, että juuri Hän ja Hän yksin on ovi, on tie, on elämä.”

Tämä on Ervastin puhetta. Ja se on suoraa puhetta. Kieltää ei voida, että on avautunut syvä kuilu kansainvälisen teosofian ja Pekka Ervastin rosenkreutsiläisen opetuksen välille.

Mutta rakkauden puutetta tässä lausunnossa ei ole eikä siinäkään kun hän lausuu: ”Emme siis parhaimmallakaan tahdolla löydä mitään muuta kuin vanhaa taikauskkoa Mrs. Besantin opetuksesta maailmanopettajasta. Kaikki yksilölliset mestarit ovat opettajia ensin oman sielunsa maailmalle, sitten ympäröivälle maailmalle, mutta eihän heitä voi tavata ulkopuolella Poikaa, sillä Pojan kautta he ovat Mestareiksi tulleet ja Pojassa he elävät.”

55. Pariisiin

Syyskuun 5. päivänä 1927 Ervast oli lentokoneessa matkalla Tukholmaan, päämääränään Pariisi.

Hän oli hyvin ihastunut tähän uuteen matkustustapaan saadessaan ihailia syntymämaataan ylätuloista käsin ja hän lausuu:

”Kynnensilmin tähystelin kaikkea tätä kauneutta ja kynnensilmin muistelin omaa kummallista, kaukaista, liian vaikeata tehtävääni tämän niin rakkaan, niin rakkaan kansan keskuudessa.

Ajattelin itseäni, muistelin, millainen oli sisäinen tilani ennen Suomen itsenäisyyttä, jonka merkeissä nyt olemme eläneet kymmenen vuotta, toisin sanoen siihen aikaan, jolloin kaikenlaiset ulkonaiset vaarat venä-

läisten ym. taholta uhkasivat vapaata henkistä työtä Suomessa. Muistelin, että se aika oikeastaan oli onnellista aikaa, sillä se oli uskon ja luottamuksen aikaa. Uskoin silloin Suomen kansaan elävänä kokonaisuutena. Kansa eli tajunnassani ja minä kansan tajunnassa, ja minusta tuntui, että Suomen kansa tiesi minusta ja oli tyytyväinen työhöni. Entä työni? Se oli seisomista lujana kalliolla keskellä pauhaavaa merta ja keskellä pimeyden myrskyjä, se oli soihdun kantamista yössä ja sydämenlaulun laulamista äänellä, joka hiljaisena kuului läpi meren ja myrskyn pauhinan: ole turvassa kansani, sillä, katso, vapautesi päivä pian koittaa.

Kuului joskus soraääni ympärilläni. Pilkkasivat minua, häpäisivät minua, mutta minun oli helppo heitä ymmärtää, sillä olinhan epätäydellinen, puutteellinen, heikko - miksei minua saanut pilkata? Totuuden työ oli toki heidänkin mielessään ainoa tärkeä, sen uskoin.

Ja sitten valkeni vapauden päivä, ja sen jälkeen sydäntäni kohtasi isku, toinen toistaan ankarampi, sydäntäni ja uskoani. Uskoni kansaan oli ollut lapsellinen: tämä kansa, tietäjien jälkeläinen, on sanan ja tiedon, on hengen kansa - ei miekan; kohtalokin tällä alkaneella vuosisadalla oli vienyt aseettomuutta kohti; uskoni murtui ns. vapaussodassa. Olin myös rajattomalla luottamuksella uskonut aateveljiini; olin uskonut, että pienistä erimielisyyksistä huolimatta yhtenä miehenä seisomme totuuden ja hengen elämän puolesta kaikkia materialismia ja väkivallan oppeja vastaan; olin sokeudessa uskonut, että kaikki epäröimättä tunsivat minussa totuudenetsijän, jota pimeyden vallat eivät helposti johtaisi harhaan ja jonka askelissa sentähden oli turvallista seurata. Tämä uskoni yksimielisyyteen sai kolauksen maailmansodan aikana, ja se kaatui kun teosofien joukko lopullisesti jakaantui kahtia.

Romantiikka oli hävinnyt. En tuntenut enää seisovani totuutta janoavan kansan keskuudessa, jonka askeleita oli ohjattava elämän lähteille. Nyt tunsin olevani yksinäinen ihminen, joka soihtua kantaen tähystelin ympäröivään pimeyteen ja rukoilin: ettekö, rakkaani valoa näe? Ettekö näe soihtua, jota kannan? Tulkaa luokseni kaikki, jotka ääneni kuulette! Järjestykäämme lujaksi rintamaksi, että tämän pimeyden voittaisimme!

Suomukset olivat silmiltäni karisseet eikä todellisuus enää peittynyt ruusunhohteiseen harsoon. Mutta tietoisuus työstä ja tehtävästä oli käynyt monin verroin selvemmäksi. Ääriviivat loistivat nyt kirkkaina.

Ja äkkiä tuossa ilmassa lentäessäni tulvi vastaan avaruudesta suunnaton rakkauden ja liikutuksen aalto. Lähenimme Turkuun. Auringonpaisteessa lepäsi vanha kaupunki kummallakin puolen Aurajoen sinistä juovaa. Tuomiokirkon torni nousi neulana ilmaan viitaten tietä kaikille, jotka maassa matelivat. Ja kaupungin laidassa linnan harmaa graniittimöhkäle kertoi jostain raskaasta, joka oli ollut ja josta oli päästy.

En osannut hillitä kyynelten tulvaa. Olihan tämä sentään minun maani, olihan se minun kansani!"

Sykähdyttävä ja merkillinen on tämä Pekka Ervastin itsetilitys. Voisipa kenties sanoa, että ensi kerran hän siinä peittelemättömän suoraan puhuu julistajan leijonanäänellä, sellaisen äänellä, joka tietää, että hänellä on sanottavaa ja tehtävää. Ei mitään epäröintiä eikä tuon tehtävän suhteen vaatimattomuutta, vaikka kuitenkin nöyryys oman persoonan suhteen kuultaa koko ajan.

Masentunut ja alakuloinen on hänen toteamuksensa. Hänen sanomaansa ei ole otettu vastaan. Seuraillessamme hänen elämänsä vaiheita olemme tuontuostakin joutuneet toteamaan kuinka vähän Ervastia on ymmärretty.

Ja nyt taas on jotakin tekeillä. Onko se nyt Pekka Ervastin omaa "Via Dolorosa?"

Olisikohan Pekka Ervastin oma elämä muodostunut onnellisemmaksi ja hänen toimintansa menestyksellisemmäksi, jos hän olisi noudattanut ensimmäistä tunnelmaansa ja ollut liittymättä vapaamuurariuteen? Näin tulee kysyneeksi kun ajattelee tämän Pariisin matkan aiheita. Mutta vastauskin on siinä heti käsillä:

Kylläpä vastustavat voimat olisivat kuitenkin löytäneet jotakin muuta, nehän aloittivat heti hänen syntymänsä jälkeen.

Kun tuo vapaamuurarius tuotti nyt ja sitten myöhemminkin kärsimyksiä Pekka Ervastille, niin ei se merkitse sitä, että syy olisi ollut vapaamuurariuden, vaan siinä, että sitä käytettiin aiheena häntä vastaan.

Ervastin varova asennoituminen vapaamuurariuteen ei suinkaan aiheutunut siitä, että hän olisi antautunut tuon taikauskaisen epäluulon valtaan, jota monesti on tunnettu tuota salaperäisenä pidettyä liikettä kohtaan. Vielä vähemmän hän antoi arvoa kaikille mielettömille jutuille, joita sensationalkäiselle yleisölle liikkeestä levitettiin. Niin vähätietoinen Ervast ei ollut.

Mutta hän tiesi, että vapaamuurariuskin oli muuan järjestelmä, joka oli lähtenyt henkiseltä ja uskonnolliselta pohjalta ja sellaisena ehkä lähinnä oli verrattavissa kirkkoon.

Kummankaan yhteiskunnallista merkitystä ei tarvitse kieltää, mutta sensijaan jää aihetta niitten arviointiin henkisinä tekijöinä:

Jos oli kirkossa takerruttu ulkonaisiin muotoseikkoihin ja hengenheimä sen kautta oli menettänyt, niin eikö tällainen kehitys ollut mahdollista myöskin vapaamuurariudessa?

Jos kirkko suurille joukoille on muotomenojen tyydyttävä ja silloin sisäisen kasvun turruttaja, niin eikö vapaamuurarius alkuaan aristokratialle ja yläluokalle ja nyttemmin sivistyneistölle merkinnyt samaa? Tällainen rinnastus ehkä oli mahdollinen.

Onhan ajateltavissa, että tuollaiset ikivanhat muotomenot, ellei niillä ole henkistä todellisuutta takanaan, saavat aikaan vain kielteisiä vaikutuksia - ellei nyt suorastaan vahingollisia - niin ainakin joutavanpäiväistä naivia kiintymystä seremonioitten ulkonaiseen kuoreen, mikä pitkät ajat saattaa tyydyttää jotakin hukkaamaan aikaansa.

Tähän tapaan ehkä Ervast ajatteli. Mutta hän ei pysähtynyt tuollaiseen kielteiseen tulokseen, kun liikkeessä kuitenkin oli jotakin hyvin arvokastakin. Eikö siis tuo liike ole palautettavissa alkuperäiseen henkevään tarkoitukseensa, näin hän mielti. Ja hän esitti sitten suunnitelmansa kaikkien luettavaksi tuossa kirjassaan ”Kadonnut Sana”. Eikä siinä ollut mitään salattua. Jos tuo liike ikivanhana oli luettava ns. vanhan liiton piiriin, niin eikö se myöskin ollut johdettavissa Jeesus Kristuksen uuden liiton piiriin? Sillähän olikin jo vanhat perinteensä kristinuskon alkua ajoilta ja sitten kautta vuosisatoja eläneessä ritarikuntalaitoksessa.

Pekka Ervast ryhtyi suorittamaan tuommoista uudistusta. Ja siinäkin oli oleva kolme kerrostumaa: seremoniat, esoteerinen osasto ja okkultinen osasto. Kuten siis huomaamme, täsmälleen samat, mihin hän oli pyrkinyt jo Teosofisessa seurassa.

Yhteisvapaamuurariuden johto Pariisissa ei liene paljoakaan ymmärtänyt noista Ervastin suunnitelmista, skandinavinainen johto sensijaan enemmän, mutta molemmilla oli suuri luottamus Pekka Ervastiin, eivätkä ne asettaneet hänelle esteitä.

Mutta vastustus tuli omasta maasta. Ei hyväksytty Ervastin uudistussuunnitelmia.

Näin sama näytelmä uudistui jälleen. Ja nyt oli tultu kriittiseen vaiheeseen, sillä Pariisissa kokoontui vapaamuurarien korkein neuvosto ja siellä myöskin tämä syrjäisen Suomenkin ylen sisukas asia käsiteltäisiin.

Tämä oli nyt taustana Ervastin tunnelmille matkalla lentokoneessa Pariisiin.

Ja mikä oli nyt oli sitten tuo Pariisin yllätys? Pariisin korkea raati suhtautui Ervastiin varsin suvaitsevaisesti ja tyynesti. Kyllä Ervast siitä olisi suoriutunut. Mutta suomalainen syyttäjä saattoi kansainväliset johtajat pahaan välikäteän. Syytös koski juuri niitä uudistuksia, joista Ervast puhuu ”Kadonneessa Sanassa”.

Ervastille ei jäänyt muuta mahdollisuutta kuin erota tuosta kansainvälisestä järjestöstä. Ja niin hän joutui perustamaan vapaamuurariveljeskunnankin, jota hän nimittää Suomalaiseksi riitukseksi.

Ervast oli niin iloisin mielin matkatovereittensa Gösta Stenmanin ja Sven Krohnin kanssa suunnitellut pientä kiertomatkaa myöskin vanhaan tuttuun Gallspachiin. Mutta vain yksi seurueesta lähti Italiaan ja Ervast palasi sairaana ja masentuneena kotimaahan.

56. Työssä yksinäisenä

Tuo Pariisin kokous järkytti pahasti Pekka Ervastin terveyttä, hänen mielialansa laski ja hänen vanhat sairautensa, munuaistauti, sydäntä rasittava verenpaine ja aina ahdistava reumatismi saivat tuolloisesta järkytyksestä otollista maaperää. Koko talven hän sairasteli ja vielä keväälläkin vuosikokouksen aikana.

Luennoimistaan hän jatkoi syksystä alkaen. Syntymäpäivänään hän piti huomattavan esitelmän ”Niin rakasti Jumala maailmaa” ja uusi vuosi tuo esitelmäsarjan, josta muodostuu myöhemmin huomattava kirja ”Gnostikot”.

Maaseudullekin hän yrittää vielä puhumaan. Niinpä hän maaliskuun 11. päivänä 1928 oli Porvoossa, saman kuun 18. päivänä Mäntsälässä ja 26. päivänä Viipurissa. Helluntaina hän vuosikokouksessa joutuu jälleen paljon puhumaan.

Tämän kevään toiminnan suhteen on huomattava, että se nyt kokonaan siirretään Kulmakoulun taloon, Meritullinkadun 33:een. Kulmakoulun avajaisjuhla pidettiin syyskuun 3. päivänä, ja pari päivää sen jälkeen Pekka Ervast Gösta Stenmanin ja Jussi Snellmanin kera matkusti Loviisaan tapaamaan vanhaa ystäväänsä raatimies Axel Ringströmiä. Vanha herttainen raatimies oli merkillinen ja syvälinen ajattelija, ei tavalliseen filosofiseen, vaan pikemminkin okkultiseen tapaan. Väsynyt ja sairas Pekka Ervast varmaankin sai pienen kaivatun lepo hetken tässä viihtyisässä ja intomielisessä, mutta hillityn rauhoittavassa seurassa.

Syyskausi alkaa erittäin voimakkaan opetustoiminnan merkeissä ja sitä jatkuu koko vuoden. Tuloksena on sitten kolme erittäin huomattavaa kirjaa, jotka muodostettiin näistä luennoista, nimittäin: ”Kuka auttaa meitä kuolemassa?”, ”Kristuksen tutkimaton rikkaus” ja ”Tähtikoulut”.

Näissä kolmessa kirjassa Ervast aivan kuin saavuttamansa uuden vapauden tunnossa, irroitettuna kaikista entisistä siteistä, ilman esteitä antaa parastaan suorastaan julistuksenomaisesti.

Muistaa hän kyllä toisinaan noita vanhoja aiheitaankin luentosarjoissaan, joista muodostettiin sellaisia kirjoja kuin ”Mitä on magia” ja ”Eurooppalaisia näköaloja”, ”H. P. Blavatsky ja hänen teosofiansa” sekä näytelmä ”H. P. B.” Viimeksimainitut ovat kuitenkin pikemminkin kunnioittavia muistojulkaisuja, sillä uusi kristinuskon julistaminen on tähän aikaan kokonaan vallannut Pekka Ervastin. Siihen liittyy tänä vuonna ilmestyvä aikaisempi luentosarja ”Ruusu Ristin syntysanat Suomessa”, joka sisältää hänen oman henkisen kehityksensä historian. Tähän tuotteliaaseen julkaisutoimintaan on vielä lisättävä vuotta aikaisemmin ilmestynyt ”Kiusausten koulussa”, jonka J. R. Hannula kustansi.

Eikä maaseutumatkojakaan unohdeta. Hän käy Viipurissa ja Kouvolassa, mutta on sitten myöskin aivan lopussa. Eräälle ystävälleen hän kirjoittaa: ”Vastasin kerran isälleni, jos hetkenkään ajattelisin itseäni ja omaa elämäni, en jaksaisi elää.”

Toukokuun alkupuolella 1929 hän yrittää noudattaa professori Zeileisin kehoitusta saapua uudelleen Gallspachin kylpylään. Sitä hän suunnittelee innokkaasti ja siitä kertoo ystävilleen. Mutta kun lähdön hetken piti koittaa, ei siitä tullutkaan mitään, hän kun oli selittänyt, että hän ei mene sinne muiden kuin Gösta Stenmanin kanssa, niinkuin oli edellisellä kerralla sovittu. Mutta nyt sattui Stenmanille tärkeä liikematka Lontooseen.

Ervastin terveydentila oli kuitenkin semmoinen, että se ehdottomasti vaati hoitoa. Hänelle suositeltiin Kirvun kylpylää, ja senhän hän tunsikin ja se miellytti häntä suuresti. Myöskin vanha Runni, jossa hän oli ollut vuonna 1915, veti häntä puoleensa.

Mutta kummastakaan näistä suunnitelmasta ei tullut mitään. Varoja tuollaisiin kalliisiin hoitomatkoihin ei ollut. Ei ollut muuta kuin Saarenmaan oma kotoinen suomalainen kylä.

Terveydenpäivinänsä Pekka Ervast mielellään otti kunnan löylyt, kävipä päälle järven vilpoisessa vedessäkin. Mutta nythän oli oltava varovaisempi. Joka päivä häntä hierottiin ja saunassa hän päivittäin otti puolikylyyn, kävipä kesän helteisimpänä aikana uimassakin. Ja sitten hän teki tavanmukaisen kävelyretken, joka oli hänelle elinehto.

Tällaisilla yksinkertaisilla keinoilla hänen yleisvointinsa taas vähitellen kohentui.

Eikä hän jättänyt pitämättä tavanmukaisia kesäkurssejakaan ja syksyllä jatkuivat luennot. Silloin tällöin hän piti myöskin ruotsinkielisiä luentoja. Uusi vuosi 1930 on oikein maaseutukierteitten aikaa, Jyväskylä, Lieksa, Kouvola ovat luentopaikkoja, ja matkustaminen oli hänelle kuitenkin varsin vaikeata. Näinä aikoina pidetyistä luennoista muodostettiin myöhemmin kirjat ”Laki vaiko evankeliumi” ja ”Kirkko eklesia”.

Vuosikokouksen jälkeen Ervast vielä luennoi Kuopiossa ja käy kesäkuussa jälleen ystävänsä Ringströmiä tervehtimässä. Tämä automatka virkisti jälleen häntä. Auto oli oma ja sitä ohjasi Jaakko. Niinpä hän kesäkurssitkin pidettyään tuntee syksyllä itsensä jälleen voimistuneeksi ja lausuu: ”Mikään erikoinen tauti minulla ei ole, ainoastaan verenpaine, joka on iän tullen luonnollinen oire, kun viettää - kuten lääkäri sanoi - istuvaa aivotyötä ja jännityselämää kuin minä. Hän, lääkäri, kielsi minulta liiallisen työn, ja vaikka sittenkin olen ollut ahkera, en kuitenkaan ole huonontunut, vaan vahvistunut. En usko Mestarin vielä tahtovan, että poistuisin näiltä mailta, koska hän on antanut minulle määrättyjä työohjeita taas.”

Marraskuun lopulla Ervast matkusti Tukholmaan. Tarkoituksena oli kai levätä. Mutta lepo muodostui pikemminkin vain hermojen levoksi. Eräälle ystävilleen hän kirjoittaa:

”Tässä nyt olen yhdessä Tukholman hienoimmista hotelleista (Strand), asun ja elän kuin ruhtinas ja tunnen suurta kiitollisuutta sinua kohtaan, joka olet tämän asian alkuunpanija. Tekee joskus hyvää kuvitella olevansa amerikkalainen miljardööri, jolle kaikki kumartavat. Tästä kaikesta huolimatta minun on ikävä Suomeen, jossa mielelläni tekisin kirjallista työtä kaikessa rauhassa. Sitä teen täälläkin ja olen siitä hyvilläni. Gösta Stenmanin (tämä oli muuttanut Tukholmaan) kanssa suunnittelemme nyt matkaa kontinentille ensi keväänä, sillä tähän vuoden aikaan ei ole mieluista matkustaa. En ole vielä käynyt kreivi H:n luona. Käynkö? Qui virra verra. Kai muutenkin tulen terveeksi kuin pukki kaikessa tässä vapaudessa, ylellisyydessä ja kauneudessa.”

Tämä kirje selvittääkin paljon. Hän oli äärimmilleen väsynyt. Hänen ympärillään parveili avunpyytäjiä, sekä aineellisen että henkisen, eikä hänelle jäänyt mitään aikaa itselleen, lepuuttaa hermojaan ja noudattaa sydämensä toivetta, rauhassa keskittyä ja syventyä kirjoittamiseen. Hän kirjoitti parhaillaan englanniksi ”Vuorisaarna” kirjaansa.

Nuoruutensa aikuisia tuttaviahän ei tavannut. He olivat kuolleet. Edströmien tytär Linda kyllä eli vielä, mutta hän oli niin sairaana, ettei häntä voinut tavata. Joulukuun puolivälissä hän taas oli Suomessa.

57. Point Loman tarjous

Vuosi 1931 oli teosofisen liikkeen perustajan, madame Blavatskyn syntymän satavuotis ja kuoleman neljäkymmenvuotismuistovuosi. Se kykeni vielä kerran hetkeksi kokoamaan nuo monet liikkeen haarautumat yhteiseen muistelemiseen.

Ervast oli aina suhtautunut tähän opettajaan suurella kunnioituksella ja lämmöllä. Hän aloittaa muistelemisensä jo aikakauskirjansa tammikuun numerossa.

Liikkeen amerikkalainen haarautuma toimeenpanee Helsingissä neuvottelutilaisuuden, johon kutsuu edustajia eri seuroista. Ervastkin oli siinä mukana. Seurustelu tapahtui sangen veljellisessä hengessä.

Keväällä Ervast sai amerikkalaisen seuran englantilaiselta ylisihteeriltä Mr. A. Trevor Barkerilta kirjeen, jossa häntä amerikkalaisen Point Loma seuran ylijohdajan, tohtori G. de Puruckerin nimessä kutsuttiin saapumaan yhteiseen neuvonpitoon Lontooseen juhannuksena.

Myöskin Adyar seuran päämajasta Intiasta tuli professori Ernst Woodin kirje, joka koski tätä samaa Lontoon konferenssia. Vieläpä jotkut Ervastin ystävät tarjoutuivat suorittamaan hänen matkakustannuksensakin.

Mutta Ervast antaa ymmärtää, että kirjalliset työt estävät häntä matkustamasta, ja sitäpaitsi tohtori Puruckerinhan lupauksensa mukaan piti tulla Suomeen.

Olemme edellä jo huomanneet, että Ervastin kirjallinen työ juuri näihin aikoihin olikin erittäin tärkeätä ja intensiivistä, mutta on myöskin ilmeistä, että hän suhtautuu pidättyvästi kaikkien teosofisten seurojen yhteistyötarjouksiin.

Sensijaan hän ei kieltäydy toiminnasta, joka tarkoittaa H. P. B:n muiston viettämistä. Sellainen muistojuhla pidettiinkin elokuussa.

Tätä juhlaa huomattavammaksi oli ehkä kuitenkin muodostunut Pekka Ervastin pitämä luentosarja H. P. B:stä sekä näytelmä ”H. P. B.”, joka pääsiäisenä vietettyjen vuosijuhlien yhteydessä esitettiin Kansallisteatterissa suurella menestyksellä, Hilda Pihlajamäki pääosassa.

Tohtori Purucker saapuikin Suomeen. Vierailu oli kovin kiireellinen ja Ervastilla oli vain lyhyt neuvottelu elokuun 20 päivänä hänen kanssaan. Siinä Purucker teki tarjouksen, että Ruusu Risti saisi liittyä Amerikan Point Loman seuraan, jolloin Ervastista tulisi suomalaisen osaston presidentti ja Suomessa oleva amerikkalaisen seuran osasto taas ilomielin liittyisi tähän työhön.

Ilman epäilystä tarjous oli vilpittömän ja ystävällinen ja selitettiin vielä, että suomalainen osasto saisi täyden toimintavapauden omien asioittensa suhteen ja saisi itse määrätä keskusseuralle menevän jäsenmaksunkin suuruuden.

Lämpimän tunnelman tarjous Ruusu Ristissä herätti.

Mutta mitä käytännöllistä hyötyä siitä olisi, se ei ollut itsestään selvää. Arvelivatpa jotkut, että tuollainen liittyminen saattaisi Adyar seurassa herättää väärinkäsityksiä.

Sensijaan oli tuollaisella kaikkien seurojen yhteisellä liitolla enemmän kannatusta. Semmoisen aloitteenhan Pekka Ervast oli tehnyt kymmentä vuotta aikaisemmin.

Ja tämän mukainen tuli myöskin päätöslauselma.

Ervast oli aina työskennellyt hajaantumisen ehkäisemiseksi. Nyt hänelle ojennettiin veljellinen käsi mahtavan järjestön taholta, jolloin yhteydet koko maailmaan olisivat samalla järjestyneet. Ervast tuosta yhteistyöstä kuitenkin kieltäytyi. Joudumme kysymään: Mitä oikeastaan on tapahtunut? Onko hän ehkä kokonaan luopunut teosofiasta, niinkuin on väitettykin?

58. Vastustavat voimat hyökkäävät

Näin seuraillessamme Ervastin elämää olemme nähneet, että se on kuin mahtavaksi paisuva vuo, jota vastaan usein lyö toinen korkeiksi tyrskyiksi nouseva virta yrittäen padota määrätietoisen virtaavan veden kuolleeksi suvannoksi. Mutta tuo tyyni ja voimakas vuo kasvamistaan kasvaa, laajenee. Se on hengen maailmoista Ervastin elämään saapuva yhä selvenevä ja kirkastuva näkemys, eläminen, kokeminen, tietäminen.

Ja toinen on vastustavien voimien hyökkäys. Suomen taivaalla oli syttynyt kirkas tähti. Pienokainen ei ollut täyttänyt ensimmäistä ikävuottaan kun nuo voimat yrittivät tuhota sen. Kun poikanen oli päässyt kiihkeästi kaipaamansa oppimisen alkuun, yrittivät perhetraditiot tehdä tyhjäksi hänen aavisteleman elämäntyön. Ja niinkuin prinssi Sidhartin muinoin, suunnittelivat nämä voimat tämänkin nuorukaisen sitomista kultaisin kahleihin. Mutta kun hän kaikista näistä oli itsensä päättävästi vapauttanut, alkoi kohtalo juurruttaa häntä vieraaseen maaperään, jolloin hänen elämäntyönsä olisi saanut toiset, ulkonaisesti kai loistavat mittasuhteet, mutta hän tuskin olisi tullut suorittaneeksi sitä mitä tällä kertaa hänen suhteensa ”jumalissa oli päätetty”.

Nyt ryhtyivät nuo voimat sairauksilla ja aineellisella puutteella lamauttamaan nuorukaisen rohkeutta. Sekään ei onnistunut. Silloin ne kylvivät vihan ja kateuden hänen ympärilleen, jolloin tämäkin rakennuskivi hyljättiin.

Nyt oli hänelle jälleen tarjottu hyvitystä arvokkaalla tavalla. Miksikä hän ei ottanut sitä vastaan?

Pitkä tutkijakausi oli hänelle osoittanut, että asioitten ymmärtäminen ja oikea maailmankatsomus olivat toki kaikille ihmisille välttämättömät. Sellaisen voi saada teosofialta.

Mutta oli jotakin, mikä oli vielä suunnattomasti tärkeämpää. Kyllä sen voisi ilmaista kirkonmiehenkin sanoilla. Tärkeintä oli usko. Pekka Ervastillekin se oli lapsuudenusko, joka elämän aikana nyt oli suunnattomasti laajentunut. Ja nämä vuodet 1931:stä lähtien olivat sitten hänen elämäntyönsä julistamisen aikaa. Hän piti luentosarjat, joista sitten muodostettiin sellaiset kirjat kuin ”Uusi uskonpuhdistus”, ”Nykyisen ajan ongelma” ja ”Jeesus Kristus, maailman Vapahtaja”.

Nämä kirjat antavat vastauksen, jos kysymme, mitä on Pekka Ervastille tapahtunut? Itse hän mm. lausuu:

”Kaikki tällainen (tarkoittaa maailman mielialaa) todistaa minulle, että elämme suuren ajan aamunkoitossa. Jos eivät kirkot herää unestaan, niin voi, ei ainoastaan kirkkoja, vaan koko ihmiskuntaa! Mutta niiden

täytyy nyt herätä etsimään ja kysymään: Mitä on kristinusko? Kuka Jeesus Kristus on? Mitä hän on opettanut, ja mitä hän odottaa apostoleiltaan ja papeiltaan? Siihen täytyy meidän aikamme kirkkojen vähitellen herätä. Ja mielestäni ei tilanne ole aivan toivoton, minusta vähitellen alkaa elämä virrata kirkkoihin ja pappeihin.”

Tämä kuuluu jo samantapaiselta kuin kuului neljäsataa vuotta aikaisemmin Wittenbergin tuomiokirkon ovelta kun tuo rohkea mies kirkon oveen naulasi kuuluisat teesinsä.

Mutta kuinka positiivinen ja elämänmyönteinen tämä nykyinen julistus onkaan! Ei mitään syyttelyjä, ei pappien moitiskelamista, ei hämärää filosofista spekulointia.

Huomamme, että kysymys on vain uskosta. Kysytään kuka Jeesus Kristus oli? Voidaankohan aiheellisempaa kysymystä tehdä?

Ervastin oli vallannut voimakas usko tehtävänsä. Ja eräälle ystävälleen hän todellakin kertoo suunnitelmistaan tuollaisen sisäisen todellisten pyrkijöitten piirin perustamisesta.

Mutta silloin vastustavatkin voimat alkoivat jo vavahdella.

Se alkoi ensin vähäisenä luottamuksen puutteena vuosikokouksessa, kun oli puhetta tuosta ns. temppelirahastosta, joka oli perustettu oman talon hankkimista varten. Rahasto oli neljän toimintavuotensa aikana saanut kokoon jo 600.000 markkaa silloista rahaa. Mutta nyt oli tapahtunut, että rehtori Yrjö Eloniemi, joka oli ostanut talon Meritullinkadun 33:sta ja laajentanut sen Kulmakoulu nimiseksi yhteiskouluksi, oli rakentanut sen niin, että juhla-kerrosta voitiin käyttää myöskin seuran tarkoituksiin.

Se oli tietenkin kysynyt paljon varoja. Mutta oman talon hankkiminen oli joutunut uuteen vaiheeseen nyt kun tuollainen mainio talo oli jo käytettävissä.

Koulutalo oli vaikeissa raha asioissa. Muistettava on, että elettiin suurta maailmanpulan aikaa. Sille oli annettu lainavaroja 150.000 markkaa.

Nyt Ervast ehdotti, että muunlaisen temppelin rakentamisesta toistaiseksi luovuttaisiin ja sen vastineena käytettäisiin koulun juhlasalia, jonka jonkinlaisena vuokratuotona koululle luovutettaisiin 400.000 markkaa, mutta jällelloleva lainasumma 310.000, joka myös oli koululle lainattu, suoritettaisiin takaisin temppelirahastolle.

Hänellä oli asiassa päätösvalta, mutta hän kysyi myöskin jäsenten mielipidettä. Siinä keskustelussa esiintyi melkoista kiihkeyttäkin, mutta tällä välillä koulutalon raha asiat yhä vaikeutuivat. Siinä vaiheessa perustettiin Kulmakoulusäätiö, jonka yhdeksi osakkaaksi seura tuli sijoittamalla siihen 500.000 markkaa.

Ei tuo arvostelu ollut mitenkään pahansuopaa, vaan se aiheutui vain pettymyksestä kun monet viittasivat siihenkin, että tuolla summalla olisi jo saatu vaikkapa kaikki Pekka Ervastin kirjoitukset koottuina teoksina painosta.

Vanha temppelirahasto perustettiin silloin talorahastona uudelleen.

Tämä jupakka kuitenkin osoittaa, ettei luotettu Ervastin kykyyn ymmärtää taloudellisia kysymyksiä, vaikka mainioita esimerkkejä hänen taidostaan kyllä olisi ollut, kuten Tuonenkylän päämajan rakentaminen ja Saarenmaan tilan osto. Eihän kukaan osannut kuvitella missä nyt oltaisiin, jos olisi olemassa ehkä miljoonaa, pariin, nouseva temppelirahasto inflatorahaa, sensijaan, että on olemassa arvokas koulukiinteistö.

Vähäinen kai oli sentään Pekka Ervastin mielipaha tuon asian johdosta.

Mutta syyskuussa sitten hyökkäys tuli.

”Kolmannen valtakunnan” aatteet olivat levinneet Suomeenkin. Adolf Hitler oli jossakin suhteessa loistava psykologi. ”Mein Kampf” kirjassaan hän esittää suorasukaisesti tuollaisen taistelukeinon, että jos tahtoo saavuttaa kansanjoukkojen suosion, on valittava ihmisryhmä, joka tehdään syylliseksi aivan kaikkeen. Muut ihmisryhmät silloin tuntevat itsensä vapaiksi kaikista epäluuloista ja ne silloin myöskin tuntevat itsensä aivan virheettömiksi ja tulevat oikeaoppisen suvaitsemattomiksi ja ne valtaa kiihkeä oman johtajan seuraamishalu.

Hitler löysi siihen tarkoitukseen sopivan ihmisryhmän, juutalaiset ja lisäksi ns. ei arjalaiset. Tähän hän vielä lisäsi vapaamuurarit, jotka kenraali Ludendorff otti erikoisalakseen.

Meillä Suomessa on juutalaisia vähän ja heidän poliittinen merkityksensä on mitätön. Olisi ollut vaikeata usuttaa rauhallisia suomalaisia sellaisen pienen kansanosan kimppuun. Mutta ’onneksi’ oli tullut noita vapaamuurareita, monenlaisia ja monennimisiä kuin maasta polkaisten. Niiden kimppuunhan sopi käydä.

Sitten sattui mitä sopivampaan ”tarpeeseen” tuo aikanaan kuuluisuutta saavuttanut Tattarisuon juttu. Olisi luullut jokaisen ajattelevan ihmisen ilman muuta ymmärtävän, että sellaiseen puuhailuun saattoivat ryhtyä vain sairasmieliset ihmiset, psykopaattit, niinkuin sitten saatettiin todetakin.

Mutta juttu oli liian herkullinen ”kolmannen valtakunnan edustajille”, että sitä olisi päästetty käsistä. Perustettiin erityinen lehtikin asiaa ajamaan. ”Olihan ’ilmeistä’, että nuo ruumiinsilpojat, jotka harjoittivat mustaa taikuuttaan salassa, olivat yhteydessä vapaamuurareitten kanssa, koska jälkimmäistenkin muotomenoja harjoitettiin mitä suurimmassa salaisuudessa.”

Masennuksella täytyy taipua myöntämään kansamme sivistys vielä niin pintapuoliseksi, että se saattoi joutua tuollaisen vimmatun ja taikauskaisen psykoosin valtaan.

Viranomaiset aikanaan paljastivat nuo psykopaattiset tyypit, ja siitä heille kuuluu tunnustus. Mutta sitä täytyy ihmetellä, että tutkijaviranomaiset kallistivat korvaansa tuolle joukkopsykoosillekin ja suostuivat asettamaan kuulustelujensa alaisiksi maamme vapaamuuraritkin. Siinä päästiin selville, että noihin järjestöihin kuului suuri määrä maamme kulttuurielämän ensirivien nimiä, jolla valtiomme johdon, talouden, tieteiden ja taiteen aloilla oli aivan poikkeuksellisen ratkaiseva ja positiivinen merkitys.

Kun tällaisiakin henkilöitä kuulusteltiin tuommoisen tökerön jutun yhteydessä, ei se voinut olla jäämättä häpeäpilkuksi historiaamme, samalla kun se oli näille mitä kiusallisinta.

Tuohon hienoon kuulusteltujen joukkoon pääsi myöskin Pekka Ervast, sillä olihan hänelläkin oma ’salainen’ seuransa. Hän oli tosin jo eronnut kaikista kansainvälisistä järjestöistä, niinkuin on kerrottu, mutta aikakauskirjansa kansilehdillä hän puhuu seuran looshielämästä, joka on seremoniallisella pohjalla. Juuri noita seremonioitahan viranomaiset kiihkeästi ja uteliaina tutkivat siinä juuri osoittamatta erikoista hienovaraisuutta, kun luonnollisesti kokivat niitten suhteen pettymyksen.

Olisihan tämän kaiken voinut ottaa humoristisestikin, mutta kun se muodostui Ervastille hänen heikon terveydentilansa johdosta ankaraksi räsitykseksi, oli se erittäin valitettavaa. Hänen nimensä vetäminen julkisuuteen tällaisen jutun yhteydessä suuresti masensi häntä. Eikä se mennytkään ilman seurauksia. Lyhensikö se hänen elämänsä kaarta, emme kykene sanomaan, mutta hänen terveydentilansa suuresti huononi. Hän käy lokakuun 7. päivänä jälleen Loviisassa vanhan tuttavansa Ringströmin luona, jolla oli kyky rauhoittaa, rohkaista ja lohduttaa.

59. Lauantai ilta Saarenmaassa

Tämä oli Pekka Ervastin elämän kaikkein kiihkeintä luovan työn kautta. Siksipä oli onni, että hänellä oli koti Saarenmaassa, josta hän vain kerran viikossa saapui kaupunkiin.

Minkähänlainen olisi se kuva, minkä outo kulkija hänestä olisi saanut, jos hän olisi sattumalta tullut Pekka Ervastin luokse, vaikkapa vain tarvitessaan yösjää. Koettakaamme luoda eteemme tuo kuva.

Pienen järven rantaan kiertäen astelee nuori mies. On lauantai. Hän on nähnyt järven toisella puolella niemen ja sen rannassa pieniä talusrakennuksia sekä ylempänä rinteessä taitekattoisen huvilamaisen asuinrakennuksen. Maisema on idyllisen kaunis.

Hän oli kuullut, että talossa asuu kirjailija Ervast, ja tämä on ystävällinen vanha herra, joka kyllä varmasti antaisi yösjän kulkijalle.

Mikäpä siinä! tunsihan hän sen nimen. Kuka sitä ei olisi kuullut.

Hän astuu pienen sillan yli. Sitä reunustaa kahden puolen sievät kaiteet. Tallin luona hääreilee vanha mies. Mutta vieraamme astuu ylös kohti taitekattoista huvilaa, jonka verannalle johtavat portaat. Hän koputtaa ovelle. Lopulta tulee nuori nainen avaamaan. Monina vaellusvuosinaan on nuori mies viisastunut. Hän ei selitä asiaansa emännille eikä palvelijattarille, sillä majoituspyyntöön voisi helposti tulla kieltokin. Mutta hän tiedustelee, onko kirjailija Ervast tavattavissa?

Kyllä, olkaa hyvä ja käykää sisään, nainen sanoi, niinkuin sanotaan lääkärin luo pyrkivälle potilaalle, ilman ystävällisyyttä, mutta myöskin ilman epäystävällisyyttä, kun on totuttu, että käy paljon väkeä. Sitten hän häipyi sisähuoneisiin.

Nuori mies seisoo eteisessä, jonka avoimesta ovesta näkyi hirsiseinäinen suurehko tupa, mutta ei kuitenkaan astu sisään. Hän heittää levottoman silmäyksensä pitkäkartisiin metsäkenkiinsä. Tulivatkohan ne kunnollisesti pyyhityiksi portaiden edessä olleisiin havuihin! täällä on siistiä ja kaikki niin erinomaisessa järjestyksessä.

Hetken perästä alkaa tuvasta yläkertaan johtavilta portailta kuulua hitaita, vakaita askelia. Talon isäntä on tulossa.

Siinä hän seisoo. Lyhyehkö, lihavahko, valkoiseen kesäpukuun puettu vanhanpuoleinen herra, tennispaidan kaulus levitettynä vilpoisesti takinkauluksen päälle. Ja hän luo vieraaseen katseen, joka, huolimatta siitä, että se on ystävällisempi kuin kuvitella saattaa, silmänräpäyksessä saa vieraan katumaan, että oli tänne uskaltanut.

Kuinka saatoinkaan tulla häiritsemään hänen pyhäistä rauhaansa, häivähtää ajatus!

Mutta nyt noitten ystävällisten teräksisten silmien katse lävistää hänet kuin miekka. Se on älykäs. Se leikkaa ihmisen kahtia ja paljastaa kaiken mitä hänessä on, koko tyhmyyden ja tyhjyyden.

Hän oli kenties juuri luovassa työssään, ja minä ymmärtämätön tulin häntä keskeyttämään vähäisine huolineni! Voiko koskaan hämmennys olla suurempi! Sellaista varmaankin tuntee kun yhtäkkiä joutuu majesteetin eteen ja tämä tarjoaa pehmeän lämpimän kätensä.

Mutta mikä sydämellinen lämpö hänestä lähtikään. Kädenpuristus oli pehmeä, mutta luja ja vilpitön.

Kuinka nyt olenkaan näin kömpelö! ajattelee vieras.

Tämä kaikki ennätti välähtää tajunnassa kun hän vaivoin sai esittäytyksi ja pyydetyksi anteeksi tuotta-
maansa häiriötä.

Oi, ei ollenkaan! Astukaa sisään! Olkaa hyvä!

Minun asiani on sen kaltainen, että se on esitettävä kynnyksen ulkopuolella, lausui vieras. Lyhyesti sanot-
tuna, olen vailla asuntoa, eikä tässä kohtuullisen matkan päässä näkynyt muuta mahdollisuutta kuluttaa
aikaa pyhän yli, ja siksi minä rohkenin . . . mutta pyyntönihan taitaa olla mahdoton . . .

Pyyntönne on kaikkein luonnollisin, keskeytti isäntä. Astukaa toki sisään, olkaa hyvä! Ja niin vieraskin
astui tupaan jätettyään lippalakkinsa ja selkäreppunsa eteiseen.

Isäntä viittasi häntä istumaan ja kiiruhti keittiön puolelle arvattavasti neuvottelemaan talon naisväen kans-
sa.

Sillä aikaa jäi vieraille tilaisuutta tarkastella huonetta. Siinä oli tummenneet hirsiseinät. Keskellä huonet-
ta oli pitkä pöytä ja sen kahden puolen penkkejä, katossa kristallikruunu, lattialla rasumatot. Oikeasta
peränurkasta lähtivät kiertoportaat yläkertaan ja portaan kaidetta vasten oli sijoitettu piano. Oikealta oli
myös ovi keittiöön ja siitä nyt isäntä palasi mukanaan äskeinen nuori nainen, jonka hän esitti talon emän-
tänä ja 'miniänään', nimittäin kasvattipoikansa vaimona. Jaakko oli ajanut jonnekin, eikä talossa ollut
muuta kuin Aaltosen pappi, joka hoiteli hevosia, sillä Hannulakin oli viikolla lähtenyt polkupyörineen
ainaisille matkoilleen.

Näinollen ette siis ollenkaan ole vaivaksi, kevensi isäntä vieraasta hieman kireältä tuntunutta tunnelmaa.

Hän puheli ranskalaisen vilkkaasti. Mikä maailmanmies! Ja tuollaisella hienolla kohteliaisuudella hän oli
pyyhkäissyt pois vieraan hämmingin, sillä hän luki tämän ajatuksia kuin avointa kirjaa.

Mutta minun täytyy näyttää teille huoneenne!

Hän lähti opastamaan vierastaan yläkertaan. Siinä oli pieni hallintapainen. Oikeanpuoleinen ovi vei suo-
raan kirjailijan työhuoneeseen. Sen seinät olivat kokonaan kirjahyllyjen peitossa. Oikealla oli makuualkoo-
vi. Kirjoituspöytä oli sen edessä, jotenkin keskellä huonetta ja sillä oli käsikirjoituspinkka. Joitakin tauluja
oli seinillä ja myös Kristus kuva ja vanhan rouvan kuva. Huoneesta johti ovi yläverannalle.

Hallista pääsi vasemmalta myös toiseen huoneeseen, jota hän nimitti kustannusliikkeen huoneeksi ja jon-
kinlainen toimistohuone se olikin. Siitä johti ovi pieneen vierashuoneeseen, johon tämäkin vieras nyt joh-
dettiin. Kirjailija loi pitkän silmäyksen pesupöytänsä, mutta muisti sitten, että oli lauantai ja lausui: Ehkäpä
haluatte ensin käydä saunassa. Ennätätte vielä hyvin ennen päivällistä, ja tietenkin myöntävän vastauksen
saatuana hän lähti laskeutumaan alakertaan ohjaten vierastaan saunarantaan. Mennessään hän vielä huusi
keittiön puoleen: Tyyne, on kai sauna valmis vierallemme?

On kyllä! kuului iloinen vastaus.

Minä lähdin sitten opastamaan. Ja niin hän oli jo johtamassa vierasta mitä idyllisimpään saunarantaan,
jossa aivan vedenrajassa oli tuollainen jokaiseen suomalaiseen kesämaisemaan kuuluva pieni punainen
saunarakennus.

Tarpeetonta on kuvailla saunan ihanuutta. Kirjailija oli lähtenyt kävelemään mäkeä ylös, kehoitettuaan

vierasta kylpemään rauhassa, sillä mitään kiirettä ei ole. Itse sanoi hän kylpevänsä illemmällä, lisäten vielä: Älkää laiminlyökö käydä järvessä, se on ihanaa! Tulkaa sitten kylvettyänne suoraan päivälliselle, kyllä kai nyt jo ruoka maittaaakin.

Tuon pienen saunan tunnelma oli kuin olisi ollut jossakin muinaissuomalaisessa mysteriotemppelissä, niin rauhallista ja sopusointuista oli. Vieras oli iloinen, että hän sekärepustaan vielä oli löytänyt puhtaan vaatekerran ja hän tunsi voivansa vapaammin sitten liikkua tuon hienostuneen miehen seurassa.

Hän saapui tupaan ja päivällinen olikin valmiina, ei niinkuin olisi häntä odottanut, vaan niinkuin juuri sattumalta tällä hetkellä valmistuneena.

Kun tavanmukaiset kohteliaisuudet saunasta oli lausuttu, kehoitti kirjailija Ervast vierastaan asettumaan pöytään. Itse hän istuutui isännän paikalle pöydän päähän. Tyyne emäntä hoiteli mieluummin emännyttensä tällä kertaa keittiöstä käsin ja niin he olivat vain kahden.

Eikä aikaakaan kun heidän välilleen sukeutui vilkas keskustelu, sellainen, jota vieras ei koskaan unohtanut.

Tällainen saattoi olla muuan lauantai ilta Saarenmaassa, Pekka Ervastin kodissa. Usein hänen luonaan kävi paljonkin vieraita.

Mutta jo pitkän aikaa oli osoittautunut vaikeaksi sieltä käsin alinomaan saapua pääkaupunkiin.

Aikaisempina vuosina hänellä oli ollut varattuna huone Gösta Stenmanin kodissa, Heikinkatu 10:ssä, ja myös Eirassa, mutta kun Stenman oli myynyt talonsa ja muuttanut Ruotsiin, järjestettiin Ervastille tuollainen pieni kaupunkiasunto Kulmakoulun taloon. Sitä kesti kuitenkin vain vähän aikaa.

Tänä vuonna matkusti fil. maisteri, sittemmin tohtori Eino Krohn kokonaiseksi vuodeksi ulkomaille ja hän luovutti kotinsa Maneesinkatu 2:ssa Ervastin käyttöön. Täällä tämä sitten asuikin, toverinaan ja apunaan Waldemar Kaade.

Waldemar Kaade oli joitakin vuosia sitten liittynyt seuran nuorten ryhmään ja seurasi Ervastia tämän matkoilla. Kaade vuokrasi huoneiston Oikokatu 15 A:sta ja Ervast sittemmin noin puolentoista vuoden ajan piti tätä huoneistoa talvi ja kaupunkiasuntonaan, vaikka varsinaisesti asui Saarenmaassa, jossa Kaade puolestaan vietti kesälomansa.

Ervastin ulkonainen elämä helpottui täten huomattavasti. Mutta Kulmakoulusäätiön raha asiat antoivat huolta, kun rahamarkkinat maassa olivat kireät.

Tämä vuosi 1931 oli hänen elämänsä tuotteliainta aikaa henkiseltä kannalta.

XI TYÖ PÄÄTÖKSEEN

60. Pekka Ervastin julistus

Oli aivan kuin jännitystä ilmassa siitä, ennättääkö hän saada työnsä päätökseen, ennenkuin voimat loppuvat.

Kuitenkin matkojakin täytyy aina tehdä. Mutta hänen varsinainen opetustyönsä Helsingissä juuri tänä aikana, 1931 vuoden jouluna, muodostuu hänen elämäntyönsä huipennukseksi.

Ervast valmistaa kuulijoitaan siihen, mitä tuleva on, seuraavaan tapaan:

”Tiedämme myös, että teosofisissa kirjoissa on pohdittu tätä asiaa ja koetettu katsella taaksepäin Jeesuksen edellisiä jälleensyntymisiä. Tämän johdosta tahdon huomauttaa, etten omasta puolestani ole koskaan uskaltanut mitään sellaista yrittää. Olen ajatellut, että kuinka minä tavallisena halpana ihmisenä voisin ruveta urkkimaan jonkun suuren, niin kaikista suurimman olennon edellisiä jälleensyntymisiä. Ja minusta on tuntunut vastenmieliseltä kuulla puhuttavan Jeesuksen edellisistä jälleensyntymisistä.”

Ja edelleen:

”Ymmärrän häntä paremmin, jos hänen historiansa on ollut toisenlainen kuin muitten.”

”En ole uskaltanut sitä lausua, mutta kuta vanhemmaksi olen tullut, sitä selvemmäksi on käynyt, että Jeesuksen historian on täytyntä olla hieman toisenlainen kuin muitten.”

Ja sitten tulee ratkaisu.

Hyvin ihmeellisellä, mutta kuitenkin käsitettävällä tavalla Pekka Ervast selittää kuinka se ihmissielu, joka syntyi Jeesus Nasaretilaisena, oli elänyt taivaasmaailmassa, onnen ja autuuden maassa, kuitenkin tuntien yhteytensä koko ihmiskunnan kanssa. Siellä hän oli säilynyt viattomana ja tahrattomana ihmisenä lankeamatta aineellisen maailman viettelyksiin, eikä hän ruumistunut aineelliseen maailmaan. Mutta koska hän oli herännyt minuus tuossa minuuksien maailmassa, tunsikin yhteytensä toisten minuuksien kanssa ja sillä tavalla saattoi niitten kautta - niinkuin voisi sanoa - tutustua tämän aineellisen maailman elämään, kärsimyksiin ja synteihin. Hän saattoi niihin tutustua ulkopuolisena ja ylhäältä päin, ottamatta persoonallisesti millään tavalla niihin osaa. Tässä on hänen sijaissovituksensa syvin mysterio.

Me ihmiset tässä aineen maailmassa emme olisi voineet kehittyä ottamaan vastaan jumalallista maailmaa, ellei ensin joku olisi tuonut jumalallista rakkautta tähän aineen maailmaan ja näyttänyt mikä on se Isä, joka on kaiken takana. Meidän täytyi tuntea kautta vuosimiljoonien, että maan päällä vaelsi itse jumalallinen rakkaus, joka alusta alkaen oli tätä rakkautta. Sillä tavalla sitä ei olisi voinut osoittaa kukaan sellainen ihminen, joka ensin oltuaan synnin tekijä olisi sitten kääntynyt. Sellaiseksi saattoi tulla ainoastaan se ihminen, jossa Jumalan Poika ruumistui kokonaan, jona Jumalan Poika tuli lihaksi.

Lopulta - niinkuin meidän pyhässä kirjassamme sanotaan - aika täyttyi. Jeesus syntyi maailmaan. Meidän on erikoisesti otettava huomioon, että lapsi, joka silloin syntyi, oli ollut majoitusta vuosia taivaissa eikä hänellä ollut mitään karmaa. Jeesuksen kasvaminen lapsena oli mitä ihmeellisintä ja salaperäisintä. Hän kasvoi täyteen mittansa ja sitten palasi takaisin Galileaan, Juudean maahan. Lähestyi se suuri hetki, jolloin hän menee Jordanin virralle Johannes Kastajan luo ja sanoo: ”Kasta minut!”

Johannes, joka tietysti oli Jeesuksen vanha ystävä ja tuttu essealaiselta ajalta, pani vastaan, koska hän tiesi, kuka tässä oli, tiesi, että tässä oli se ihminen, jonka tuloa oli niin äärettömän kauan valmistettu. Hän ensin kieltäytyi kastamasta Jeesusta. Mutta Jeesus kehoitti kastamaan, että kaikki kävisi oikeassa ja hyvässä

järjestyksessä. Jeesus itsekään ei aavistanut, mitä kasteessa tulisi tapahtumaan. Mutta kun hän oli astunut Jordanin virtaan ja Johannes painoi hänet veteen ja oli noussut siitä, Johanneksenkin silmiin näkyi, että taivaat aukenivat ja jotakin ihmeellistä laskeutui Jeesukseen.

Jeesus itse sen näki ja samalla kuuli äänen, joka sanoi: ”Tämä on minun rakas poikani, jonka minä olen tänään synnyttänyt. Jeesus Kristuksesta oli tullut Kosmillinen Kristus. Häneen laskeutui silloin Kosmillinen Kristus ja täytti itsestään koko tämän maapallon tullen ihmiskunnan yhteiseksi korkeammaksi minäksi, jossa jokainen voimme löytää toinen toisemme. Hän tuli Vapahtajaksi, Lunastajaksi, joka on meidän kaikkien toivo ja pelastus.”

Tähän tapaan Ervast puhui ja paljon muuta. Kuin voimakas äänetön humaus kävi läpi kokoushuoneen.

Oli kuultu jotakin ennen kuulematonta. Oli kuultu esitettävän jotakin semmoista, niin syviä salaisuuksia, että kukapa sellaista uskaltaisi puhua, ellei hänellä ole siitä tietoa.

Kuulijoitten tunnelma oli sanomattoman hämmästyksen, ymmärryksen aukenemisen ja ihastuksen sekoitusta.

Ervastin kuulijakunta voitiin henkisen kehityshistoriansa puolesta jakaa kahteen selvästi toisistaan erotettavaan ryhmään.

Toisen muodostivat nuo enimmäkseen vanhat ja häntä vuosikymmeniä seuranneet ja teosofisen vakauksensa useinkin tuskalla ja työllä itselleen taistelleet ystävät. He olisivat ehkä aivan hyvin viihtyneet Teosofisessa Seurassakin, teosofisessa ajattelutavassa, mutta vahva ja syvä kiintymys Pekka Ervastiin oli saanut heidät jättämään tuon seuran.

Näille oli Ervastin yllätys valtava, vaikkapa tämä oli sitä jo kauan valmistellutkin. Tuskinpa he voivat välttää ensi ajatusta: Oliko Pekka Ervast palannut takaisin kirkon helmaan?

Mutta vain hetken häivähti tuollainen pieni arvelu heidän sieluissaan, sillä siinä samassa he ymmärsivät, että kysymyksessä oli uusi uskonpuhdistus. Suuri oli Ervastin puheen vakuuttava voima. Siinä samassa tuo joukko omaksui hänen julistuksensa tästä asiasta. Ja tästä vanhojen teosofien joukosta oli tullut pieni kristillisten mystikkojen seura.

Mutta tuo toinen joukko? Siinä oli sellaisia, jotka olivat tulleet liikkeeseen myöhemmin. He olivat enemmän uskonnollisuuteen kuin filosofiseen mietiskelyyn taipuvia luonteita. He olivat monet kiertäneet kirkot ja kristilliset lahkot, mutta kadotusoppi, joka useimmista tekee materialisteja, oli nämä etsijät lopulta saanut taivutetuiksi kuulemaan mitä teosofialla oli sanottavana. Jälleensyntymisoppi oli ollut suloinen sanoma heidän etsivälle mielelleen. Mutta Jeesus Kristus, teosofien opetus hänestä, kykeni aina tekemään heidän sydämensä levottomiksi. Jollakin oli jo saattanut olla omakohtaisia kokemuksiakin Kristuksesta. Pitikö hänen nyt kieltää tällainen ja uskoa niinkuin teosofit opettivat, sillä järki todisti jälleensyntymisopin puolesta. Ristiriita oli kauhea.

Kun nämä ihmiset kuulivat Pekka Ervastin julistuksen, se oli heidän elämänsä suuri vapauttava, autuaallinen täyttymys.

61. Kalifornian matkan suunnittelua

Kristinuskomme alkuaikoina totuudenjulistajat ristiinnaulittiin tai raastettiin leijonien eteen, keskiajalla nostettiin polttoroviolle tai jätettiin muuten ”pyhän” inkvisition käsiin. Meidän aikanamme semmoiset menettelytavat eivät enää ole mahdollisia. Mutta nytkin on tuolla ”inkvisitiolla” vielä keinonsa. Meidän aikanamme riistetään totuudenpuhujalta usein kunnia ja hänet saatetaan henkisen kidutuksen alaiseksi.

Koko elämänsä ajan Ervastkin joutui kokemaan tuollaista vastustusta, joka kohosi kiihkeimmilleen silloin kun hänen julistuksensa saavutti ennen aavistamattoman voiman ja rohkeuden. Ja se pyrki surmaamaan hänet hitaasti, vähitellen ja huomaamatta. Sillä oli mainiot aseet: munuaistauti ja reumaattiset säröt ja niitten lisäksi nyt vielä korkea verenpaine ja miltei yhtämittäinen päänsärky, ja sydämen kestäkyky oli todella lujalla koetuksella.

Kaiken järjen nimessä hän näissä olosuhteissa olisi muun hoidon ohella tarvinnut ehdotonta lepoa, mutta sitä hän ei saanut.

Ei kuoleman ajatus Ervastia peloittanut. Päinvastoin hän mielellään olisi mennyt kaipaamaansa lepoon. Mutta kuitenkin hän kiihkeästi taistelee kuolemaa vastaan, samalla torjuen kaikki varoittavat äänet, jotka muistuttavat levon tarpeesta ja hän työskentelee kaksinverroin, sillä hänellä on kiire. Jotakin on vielä suorittamatta.

Hän puhuu lakkaamatta: Kristinuskko on saatettava alkuperäiseen puhtauteensa.

Arkailematta hän ryhtyy selvittämään kristinuskoon vuosisatojen kuluessa kasvaneita dogmeja.

Hän matkustelee maaseudullekin, mutta hänen terveydentilansa huononee jälleen. Päänsärky ei hellitä. Vanhat keinot, hieronta ja kylvyt lievittävät kyllä kärsisyyksiä. Vuosijuhlia vietettiin hyvin kohonneen tunnelman vallassa ja perustetaan oma kirjallisuusseura, jonka tarkoituksena on hänen kirjallisen työnsä tukeminen. Kulmakoulusäätiön raha asiat antavat huolta, mutta järjestyvät sentään.

Heinäkuussa hän pistäytyy jälleen Loviisassa vanhaa ystäväänsä tapaamassa, lähtepä pitemmällekin automatkalle Jaakon ja Waldemarin kanssa, aina Porin lähelle, missä Hilda ja Aapo Pihlajamäki viettävät kesää. Siellä nyt keskusteltiin hänen matkasuunnitelmistaan. Tämä tapahtui syyskuun 23. päivänä, mutta oli kesäkurssitkin pidetty heinäkuussa Jyväskylässä ja niissä käsitelty Paavalin Kolossalaiskirjettä.

Lepomatkaksi voitaneen myös sanoa hänen käyntiään lokakuussa Tukholmassa. Siellä hänet silloin tapamme vanhassa tutussa Strand hotellissa. Ruotsissakin oli olemassa oma Ruusu Risti järjestönsä. Sen johtajan W. Hülphersin Ervast tällä matkallaan tapasi. Heitä yhdisti varmaankin ainoastaan aatetoveruus, sillä mitään muuta yhteyttä keskenään ei heidän seuroillaan ollut. Mahdollisesti Ervast sai Hülphersiltä hieman lievitystä sairauksiinsa, sillä kotimaahan palattuaan hän ryhtyy innolla kirjoittamaan asunnossaan Oikokadun 15:ssä. Hänen seuraavat luentonsa koskevatkin sairauksien psykologiaa.

Mutta terveyttä ei lisää se, että koulutalo aina on vaarassa. Kuin ihmeen kautta siitä aina pelastutaan. Jotta Ervast saisi jonkin työn suoritetuksi hänen on mielestään nyt siirryttävä Amerikkaan. Sitä ennen on kuitenkin välttämätöntä jonkin verran kohentaa terveyttä.

Eräälle tuttavalleen hän kirjoittaa:

”Poismenoa Suomesta en ole ajatellut. Ainoastaan terveystmatkaa Itävaltaan ja mahdollisesti luentomatkaa USA:han ensi syksynä. Parhaiten minä viihdyn kotimaassa.”

Mutta keväällä hän suunnittelee ensin matkaa Kirvuun luovuttuaan matkasta Gallspachiin. Näissäkään olosuhteissa hän ei unohda maaseutua, vaan käy ainakin Vihdissä ja Jyväskylässä, mutta sitten olivatkin voimat niin lopussa, että vuosikokous v. 1933 oli siirrettävä aina helluntaihin, sillä hän kesti kokousten rasitukset ainoastaan oltuaan ensin Kirvun hoidossa.

Kesäkuun lopussa hän eräälle ystävälleen kirjoittaa raha asioitten järjestelystä, jos Amerikan matkasta tulisi tosi: ”En ole koskaan ajatellut ansiota tai voittoja tehdessäni teosofista työtäni. Olihan minulla nuorena maailma edessäni ja kaikki mahdollisuudet, mutta luovuin kaikesta, enkä pyytänyt Jumalalta muuta kuin tilaisuutta ja kykyä tehdä teosofista työtä. Jos nyt vanhana tarvitsen enempi varoja, tulevat nämä aina itsestään pyytämättäni.

Siten ajattelen nyt myös Amerikan matkastani. Se on ehken ensi sijassa minulle opintomatka (ja se olisi ihanaa, sillä semmoista tarvitsisin) ja ehkä siinä ohella saan tehdä sen verran työtä, ettei matkasta tule suoraa aineellista tappiota. Kuta enempi ajattelen matkaa, sen kiintoisammaksi se muodostuu mielessäni. Ja kuitenkin olen aina pelännyt matkoja ja rasittunut niistä. Mutta minusta vaan tuntuu, että Amerikassa voisin yhtä ja toista oppia.

Ehkäpä voidaankin sanoa, että Pekka Ervastin Amerikan matka ja hänen viimeinen ”suuri seikkailunsa” alkoi oikeastaan noista Jyväskylässä pidetyistä kesäkurseista, joista hän itse kirjoittaa:

”Kesäkurseilla Jyväskylässä heinäkuun 30 p:stä elokuun 6 p:ään elin omasta puolestani kuin taivaissa. Kipua ei ollut, väsymystä ei tuntunut, työ oli todellista nautintoa. Ilmapiiri oli täynnänsä hyvää tahtoa, myötätuntoa ja luottamusta, ja lopuksi kerroin - ehkä avomielisemmin kuin koskaan - muutamia menneen ajan muisteloita ja muutamista lähitulevaisuuden työsuunnitelmista. Ystävät kuuntelivat kiinnostuneina, hartaina, liikutettuina.

Tulevaisuuden suunnitelmat keskittyvät minuun nähden siihen, että lähden tänä syksynä Amerikkaan. Amerikkalaisesta luentomatkasta on ollut puhetta pian parin vuoden aikana, mutta tuuma muuttui äkkiä tänä keväänä kokonaan toisenlaiseksi. Ei ole minun mentävä Amerikkaan luennoimaan - esitelmien ja kokousten pito jää ainakin sivuseikaksi. Matkan tarkoitus on toinen. On lähdeävä Kaliforniaan koko talveksi ja - kirjoitettava. Oikeammin sanoen: opittava ja kirjoitettava.

Mikä kirjoitus on sitten niin merkillinen, ettei sitä voi kotimaassa suorittaa? Aivoilleni selitän näin: sinä tarvitset perspektiiviä, ja Euroopassa perspektiivi on liian lyhyt. Mutta henkeni tietää: sinun täytyy avata älysi eräälle inspiratiolle, joka Kaliforniassa on lähellä, jotta voisit suorittaa sen tehtävän, mikä sinulle nyt on määrätty.

Tämä kuulostaa vähän liian juhlalliselta. Ei se tehtävä niin merkillinen ole, ettei kuka tahansa toinen suu-remmilla kyvyillä varustettu kykenisi sitä paremmin ja helpommin suorittamaan. Että minut on siihen viime vuosina valittu, riippuu vain siitä, että sydämeni on aina ollut nöyrästi ja vaatimattomasti altis. Tuntien pienet kykynsä se on asettanut itsensä Mestarin palvelukseen.

Kaikkien meidän Mestariimme ja Vapahtajamme Jeesus Kristus tahtoo, että kristikunnassa on tapahtuva uusi uskonpuhdistus. Lutherin reformatio pysähtyi puolitiehen. Se puhdisti kirkon muutamista epäkohdista, mutta itse uskonpuhdistus jäi kesken. Kuitenkaan kirkko ei voi läpeensä uudistua, ellei se oppi, se elämänymmärrys, johon kirkko perustuu, muutu kokonaan Jeesuksen omaksi elämänopiksi. Tämä taas on mahdotonta, ellei Paavalin perustama kristillinen teologia kirkastu Paavalin oman tarkoituksen mukaiseksi. Uuden uskonpuhdistuksen tehtävä on näinollen ensinnä näyttää, mikä Paavalin teologinen metafysiikka oli, ja toiseksi palauttaa alkuperäiseen puhtauteensa Jeesus Kristuksen siveysoppi . . .

Nyt on tämä kristikunnan reformatio keskitettävä suureen ponnistukseen Pohjolassa, ja sitä varten on

julkaistava teos, joka piirtää uskonpuhdistuksen selvät ääriviivat ja kutsuu kirkkoja ja lahkoja mahtavaan työhön Jeesuksen ja Paavalin auttamiseksi heidän suunnitelmiansa toteuttamisessa”.

Amerikkalaiselle ystävälleen hän myös kirjoittaa:

”Minun on oltava Kaliforniassa useampia kuukausia kirjoittamassa kirjaa, jota kauan täälläkin on odotettu. Luennot täytyy jättää kokonaan sivuasiaksi. Tämä on Mestarin tahto.”

Toisessa kirjeessä hän kirjoittaa: ”Lienen kai kertonut matkasuunnitelmista, jonka sain Mestarilta ja jonka mukaan minun tulee viettää talvi etelä Kaliforniassa kirjoittaen uutta tärkeitä teosta ja tavata samaa Mestaria fyysillisesti, koska hän nykyään asuu Kaliforniassa.”

Nuo Pekka Ervastian viimeiset kesäkurssit vietettiin vakiintuneeseen tapaan. Oli ’aamukuulustelut’ klo 9-11 aiheesta ’Suomen ja Euroopan tulevaisuus’, parin tunnin aamiaisaika, joka riitti myöskin kävelyretkiin Harjulla tai muissa kaupungin puistoissa, ja nuoret pujahtivat uimalaitokselle, toiset aina Tuomiojärvelle asti. Jossakin näkyi hitaasti avopäisenä ja kesäisenä astelevan P. E:kin, joskus mukanaan pari pientä tyttöä, jotka pitivät häntä kädessä ja toisessa kädessä heillä oli järvestä poimimiaan valkeita lumpeenkukkia, joita he olivat tuoneet kaikkien rakastamalle Pekka sedälle. Kello 13 alkoi jälleen työ ja sitä kesti taas pari tuntia. Iltaisin Pekka Ervast piti luennon yleisölle. Tästä sarjasta muodostettiin jälkepäin kirja ”Uni ja kuolema”. Kurssien johtolauseeksi oli otettu ”päivännousua katsellessa”, ja tuohon päivännousuun uskottiin varmasti. Lopettajaistilaisuudessa lausuttiin Eino Leinon ”Päivän poika” ja sen päätti Sibeliuksen mahtava Finlandia. Siinä tilaisuudessa Pekka Ervast ilmoitti lähtevänsä Amerikkaan, sillä hän oli saanut siitä varmuuden näitten kurssien aikana. Alakuloiseksikin painui mieliala hieman kaiken muun ohella.

62. Matkalla

Syyskuun 23. päivänä matka alkoi. Edellisenä iltana oli Helsingissä vietetty jäähyväisjuhla. Ervast matkusti vielä Saarenmaahan, josta vain lähimmät omaiset saattoivat häntä Turkuun, jonka laivarantaan turkulaiset ystävät olivat kokoontuneet.

Aivan viime hetkessä hän oli onnellisesti saanut ratkaistuksi kysymyksen matkatoverista. Yksinään matkustaminenhan hänelle oli vaivalloista ja rasittavaa. Mutta aivan viime vuosina oli näköpiiriin ilmestynyt nuori Gerald, jota mikään ei sitonut ja joka oli kielitaitoinen ja syvämietteinen nuorukainen ja oli nopeasti omaksunut Ervastian maailmankatsomuksen. Hän seurasi mukana. Matkustettiin Bore laivalla.

Tukholmassa oli vastassa vanha ystävä ja työtoveri, hovi intendentti Gösta Stenman. Siellä hän aina viihtyi hyvin. Nytkin hän sai asua vanhassa kantahotellissaan, hienossa Strandissa. Sattui niinkin hyvin, että oopperassa esitettiin Lohengriniä.

Ervastilla oli omaperäisen terve kanta oopperan suhteen - muistakaamme, että hän oli etevä pianisti - hän lausuu: ”En yleensä ymmärrä oopperoita, mikäli musiikissa kuvataan jokapäiväistä elämää. Oopperat eivät saa olla liian realistisia. Musiikki, todellinen, jumalallinen soitto, vaatii satua tai jumalaistaria, jotakin henkevää ja ylevää. Lohengrin, sininen Graal ritari, joka taivaallisesta kodistaan, Valkoisen Veljeskunnan eurooppalaisesta looshista saapuu puolustamaan ja pelastamaan viatonta, vaikka murhasta syytettyä Elsaa, Brabantin prinsessaa, - kas siinä todellinen oopperamotiivi. Noissa sävelissä viihdyn, viihdyn. Sieluni saa levätä.”

Seuraavana päivänä jatkettiin matkaa junassa Göteborgiin. Siinä oli Ervastillekin vielä uusi Ruotsin kaupunki, vaikka hän nuoruudessaan oli matkustellut maan ristiin rastiin.

Junan hytti oli tuntunut ahtaalta. Hänhän oli aina pelännyt sellaisia ahtaita hyttejä. Ja siihen oli ollut sijoitettava kaikki kahdeksan matkatavarakolliakin. Ei juuri jäänyt liikkumatilaa. Mutta vuoteet olivat sentään pehmeät ja hyvät, ja yö kului mukavasti.

Aikaisin aamulla oli jo herätty katselemaan Ruotsin kauniita, hyvinhoidettuja maisemia. Ja ennen kello seitsemää saavuttiin Göteborgiin.

Kungsholm, valtamerijättiläinen, ei päästänytkaan matkustajia laivalle ennen yhtätoista. Ystävällinen virkailija otti sentään hoitaakseen heidän tavaransa ajoissa sinne.

Niin oli parasta palata takaisin kaupunkiin ja ajella ympäri aamu unista Göteborgia toivossa, että edes jokin kahvila avaisi ovensa. Lopulta he saivatkin kupposensa jostakin nurkkakahvilasta, joka kuitenkin oli siisti.

Mutta aikaa tuntui riittävän. Kaupungin nähtävyydet eivät houkuttelleet. Liikuskeltiin verkalleen pitkin katuja banaaneja mutustellen ja katsellen kauppatorin elämää ja lasten rientämistä kouluihin.

Lopulta päästiin laivaan, jossa tavaratkin jo onnellisesti olivat odottamassa omassa hytissä. Lähdöstä ei kuitenkaan tullutkaan mitään, sillä Turun-Tukholman laiva oli myöhässä ja siinä tuli vielä paljon Amerikkaan matkustavia.

Kungsholm on kuin loistohotelli, hytit kuin pienehköt uudenaikaiset hotellihuoneet. Matkatavaroitten järjestely antoi aluksi puuhaa. Sitten sopi lähteä kiertelemään laivaa katsomassa, sen monia salonkeja, kirjastoa, musiikkisalia, tupakkasalonkia ja muita. Kaikki olivat omaan tarkoitukseensa sopivia ja loisteliaita. Oli kävelykansia, vilpolakahviloita orkestereineen, kuin olisi istunut jossakin Pariisin Cafe de la Paix'ssa. Ruokasali oli suuri ja loistelas ja ruoka erinomaista. Mutta paljoahan he eivät ruokaa tarvinneet, Gerald tuskin nimeksikään. Ensimmäiset päivälliset olivat juhlalliset ”jäähvyäispäivälliset” erikoisine ohjelmineen, jolloin matkustajat varustettiin päähinein.

Laivalla oli myöskin muuan Amerikan suomalainen vanha pastori, joka oli käynyt kotimaassa Turun pappiskokouksessa, ja oli myöskin roomalaiskatolinen pappi, joka piti messun sunnuntaiamuna ja siinä matkamiehemme olivat läsnä. Ervast sanoo pitäneensä papista, jolla oli mukanaan pieni seurakunta, ja pappi oli suuri leikinlaskija.

Näyttää kuin ”Suuren seikkailun” henkilöhahmot alkaisivat hiljalleen muodostua. Kun luin tuon kirjan ensi kerran, tuli minulle mielikuva rovasti Santalasta, että tämän ainakin ulkonaisena mallina oli tohtori Sirenius, joka oli joskus nähty kuulijana Pekka Ervastin esitelmässä. Nyt tuo Amerikan suomalainen pappi Kungsholmilla on saattanut antaa lisäpiirteitä tuohon henkilökuvaan, joka luonnollisestikin kirjassa edustaa tiettyä aatetta ja katsomusta. Katolinen pappi ehkä on antanut aiheen piispa Sparvaglin henkilölle.

Laivalla oli mukana huomattavia taiteilijoita, jotka myöskin esiintyivät.

Niinpä melkein huomaamatta lähestyttiin New Yorkia. Ervast oli mennyt aamukahville ja oli menossa portaita ylös hyttiinsä kun laivan upseeri lähestyi takaapäin ja englanninkielellä esitteli hänelle vanhanpuoleista hymyilevää herrasmiestä. Jokin tuntui hyvin tutulta, mutta kuinka se olisi mahdollista! Hänen veljensä asui Amerikassa, mutta laivahan oli vasta saapumassa New Yorkiin! Kuka siis oli tuo tutun näköinen mies?

Mutta tämä vain hymyili: ”Et taida tuntea?”

”Oletko sittenkin sinä, Georg?”

Käteltiin pitkään ja lujasti. Niin, siitähän oli kolmekymmentä vuotta kun nuo nuoret miehet tuona ke-säisenä yönä olivat eronneet Pälkäneellä kun Georgin oli ollut lähdeittävä maanpakoon Bobrikoffin vai-noamana. Senjälkeen ei oltu nähty toinen toistaan.

Nyt he olivat vanhoja harmaapäitä miehiä kumpikin. Hetken he ihmettelivät toistensa kovin muuttuneita kasvoja.

Geon mielestä Pekka oli lihonnut ja häntä kohta huolestutti kun huomasi tämän olevan fyysillisesti kovin huonossa kunnossa. Mutta Pekan olemus säteili sisäistä rauhaa ja tyytyväisyyttä - rakkautta, kertoo Geo.

Kuinka yksinkertaisesti tämä jännityksellä odotettu kohtaaminen sujuikaan. Gerda sisar olisi tahtonut olla siinä kameroineen mukana vaanimassa erikoisia tilanteita, mutta ilman erikoisempaa saalista hän olisi jäänyt.

Geo veli oli suhteittensa avulla Suomen konsulaatin virkamiehenä päässyt tullimiesten kera laivalle tar-koittaen helpottaa Pekan maihin pääsyä. Mutta Suomella oli hyvä nimi Amerikassa ja Pekalla kuriirin-passinsa ja ulkoministeriön suosituskirje. Geon seurassa niihin ei edes vilkaistu ja passintarkastus kävi silmänräpäyksessä.

Satamassa oli vastassa Geon rouva Thyra ja heidän poikansa Eric, joka oli sinne ajanut auton. Neiti Anna Eskelinen, joka laivayhtiöltä oli saanut väärän ilmoituksen Kungsholmin saapumisesta, ennätti sinne juuri viime tingassa.

Tullitarkastuskin sujui nopeasti ja niin ajettiin konsulaattiin jättämään mukana tuotu ulkoministeriön pos-ti.

Sieltä ajettiin auto lautalle ja matkustettiin State Islantiin, jossa Geon talo sijaitsi Annadalessa. Matkaa oli parikymmentä kilometriä, puolet lauttamatkaa. Annadalekin kuuluu New Yorkiin ja sieltä Geo päivittäin käy konsulaatissa. Matkaan kuluu kaksi tuntia päivässä, mutta paikka on ihana asua ja siitä nyt tuli Pekan-kin koti kolmen viikon ajaksi.

New York, tuo maailman suurin kaupunki, tuotti hänelle pettymyksen. Ei se ollutkaan tuollainen aito amerikkalainen kaupunki, puhdas ja loistava, leveine katuineen ja bulevardineen, aurinkoisine valtame-rentuoksuineen ja taivaita hipovine pilvenpiirtäjäineen.

Pekkaa aivan hävetti nuo lukemisiensa ja kuvien perusteella muodostamansa mielikuvat tästä kaupungista, sillä ajettaessa tuota varsin pitkää matkaa satamasta Hudsonvirran rantaa pitkin todellisuus oli vallan tois-ta. Hän joutui hämmästelemään kaupungin talojen rumuutta ja kaikkialla näkyvää likaa.

Oli kyllä liikennettä ja huutoa, soittoa ja toivotusta. Mutta mitään muuta mieltä ylentävää ei näkynyt kuin jokunen ympäristöstään kohoava pilvenpiirtäjä.

Pari päivää myöhemmin oli sunnuntai ja silloin taas hämmästytti liikenteen hiljaisuus, oli melkein kuin Helsingissä vain. Arkipäivänä tämä käsitys oli kokonaan korjattava, sillä silloin liikenne oli huumaava.

Mutta tuo kuuluisa Broadway, eihän se ollut leveämpi kuin Aleksanterinkatu Helsingissä, alkupäästään tietenkin.

Kierreltiin kaupunkia. Ja nähtävyyksiä riitti. Empire State Buildingin 102 kerrosta oli kyllä sellainen, olihan se huomattavasti Eiffeltornia korkeampi. Sieltä saattoi saada jonkinmoisen käsityksen jättiläiskaungista, jonka ääret eivät näyttäneet olevan vielä horisontissakaan.

Maanpäällä liikuttaessa Ervast alkoi tarkastella myöskin kaupungin ihmistyyppisiä. Minkätähden häntä hieman vaivasi tuo New Yorkin niin tavallinen juutalaistyyppi. Heitä on kaksi miljoonaa liikekeskuksessa. Heissä on jotakin perin älykästä itsetietoista voimaa ja se kai vaivaa ihmistä heidän lähellään.

Sensijaan häntä miellytti enemmän se kaupunginosa, jossa asui kaksi ja puoli miljoonaa italialaista. Oli kohan se jälleen tuota vanhaa rakkautta Italiaan. Nämä ihmiset olivat kauniita. Lapset leikkivät iloisina, mutta kalpeina ahtailla kaduilla.

Neekereitä oli kaikkialla, Ervastia he liikuttivat ja miellyttivät, sillä varsinkin vanhempien ihmisten katse oli surunvoittainen ja aivankuin anteeksipyytävä.

Suunnattomat ihmismassat liikuskelivat tavarataloissa.

Se kauppa, mikä häntä kiinnosti, oli kirjakauppa. Amerikkalaisten kiinnostus kohdistuu hyvin suureksi osaksi sanoma ja aikakausjulkaisuihin ja magasiineihin. Myöskin kaikenlaiset salapoliisi , rakkaus , ja kauhukertomukset ovat kysytyä tavaraa. Niitä levittävät - apteekit! Apteekit harjoittavat myöskin virvoitusjuomien ja kahvin tarjoilua.

Auliina oppaana kaupungissa toimi neiti Eskelinen. Taidemuseossa käytiin kaksikin kertaa. Niitten kokoukset täällä, niinkuin muittenkin suurten kaupunkien vastaavissa laitoksissa, ovat niin valtavat, ettei niistä kävijän mieleen jää juuri mitään.

Kuitenkin jokin erityinen muisto Ervastilla saattoi liittyä erääseen tauluun Museum of Artissa. Hän ei löytänyt sitä ja hän pyysi virkailijalta saada nähdä sitä. Selitettiin, ettei se ollut yleisön nähtävänä, vaan sitä säilytetään museon kellariholvissa. Neiti Eskelisen mielestä Ervast oli niin pettyneen näköinen, että hän sai ajatuksen kääntyä toisen virkailijan puoleen ja samalla selittää, että täällä on suomalainen kirjailija, joka haluaisi nähdä tuon taulun. Avainkimppeä kädessään virkailija lähti opastamaan heitä kellariholviin taulun luo.

”Voi sitä taivaallista rakkautta, mikä pojan silmistä uhkuu suojellessaan tyttöä!” lausui Ervast katsellessaan taulua. Taulun nimi oli ”Myrsky” ja se lienee peräisin 1700 luvulta.

Myöskin Roerich museossa käytiin ja se kiinnosti häntä erikoisesti. Taidemaalari Roerich on skandinavista syntyperää, mutta on äitinsä puolelta venäläinen. Hän oli syntynyt ja saanut koulutuksensa Pietarissa.

Amerikassa häntä on ymmärretty ja on rakennettu 24 kerroksinen talo Riverside Drivelle hänen taidettaan varten.

Siellä on 1006 Roerichin maalausta ja skitsiä. Niistä 246 on maalattu Suomessa ja useimmat niistä kuvaavat Suomen maisemia. Roerich aloitti Suomesta ja lopetti Tibettiin.

Värien käsittely on erikoinen. Maalauksissa on symboliikkaa, mystiikkaa ja okkultismia. Siellä on mm. kaksi taulua, ”Katumus” ja ”Buddha voittajana”, jotka saattavat ajattelemaan, että maalari oli teosofi.

Suomalaisia Ervast tapasi useissa tilaisuuksissa New Yorkissa. Oli tilaisuuksia vartavasten järjestetty, kuten Mr. ja Mrs. Sundquistin kodissa Brooklynissä ja samoin Mr. ja Mrs. Honkasen luona Brooklynissä, jossa hän joutui vastailemaan hänelle tehtyihin kysymyksiin. Omaiset Annadalestakin olivat niissä mukana, samoin kuin myöskin ”Finnish Relief Fund” nimisen hyväntekeväisyysyhdistyksen kahvikutsuilla, jotka neiti Hanna Winqvist oli järjestänyt asuinhotellinsa aulaan. Myöskin esitelmätilaisuus järjestettiin hänelle Kalevan Naisten kokoushuoneeseen. Sali oli täynnä suomalaisia kuulijoita. Veli Geo muistelee esitelmän kestäneen lähes pari tuntia, mutta kuulijat istuivat kuin hypnotisoituina ja esitelmän lopulla tuli muuan vanha tuttava Geon luo ja lausui: ”Tämmöistä puhetta kuulisi mielellään vielä pari tuntia lisää.”

Saamiensa ohjeitten mukaisesti Ervast osti isokokoisen käytetyn ”La Salle” auton Kalifornian matkaa varten, koska selitettiin matkakustannusten tällä tavoin tulevan pienemmiksi. Eric tuli mukaan sitä ohjaamaan. Kolmantena matkalaisena oli Gerald.

Geo veli ja tämän rouva lähtivät toisella autolla saattamaan. Ennen eroa vietettiin tunnelmallinen rentoutumishetki maastossa.

Oli ajateltu matkustaa vain hiljalleen ja viivähtää merkittävässä paikoissa vähän aikaa, mutta kun saavuttiin Washingtoniin, alkoi Ervastista tuntua, että eihän tässä millään huvimatalla oltu. Oli riennettävä kohti päämäärää, jossa työ odotti. Katseltiin ikkunasta ”valkoista taloa”, ja sitten hän kysyi matkatovereiltaan: Mitä arvelette, jos ajettaisiin eteenpäin ja jättäisimme pääkaupungin nähtävyydet? Nämä olivat samaa mieltä ja niin mentiin.

Kuitenkin saattoi läpiajaessa todeta sen verran, että Washington on uudenaikainen kaupunki leveine katuineen ja bulevardeineen, matalahkoine taloineen, puutarhoineen ja kuvapatsaineen. Kuinka monen valtion kautta ajettiin? siinä vilahtelivat: New York, New Jersey, Pennsylvania, Delaware, Virginia, Tennessee, Arkansas, Texas, Arizona.

Ensimmäisenä päivänä ajettiin Trentoniin, Philadelphian ja Wilmingtonin kaupunkien kautta ja yövyttiin Baltimoren lähellä eräässä matkailijakodissa.

Kaupungeissa yöpymistä yleensä vältettiin, mutta sensijaan jäätin mieluummin johonkin rauhalliseen maalaiskylään, sillä yömajoja oli kaikkialla. Kaupunkien laidassa oli huviloita, jotka ilmoittivat ottavansa matkailijoita yöksi. Paikoin oli myöskin aidattuja matkailijapihoja, joissa oli pieniä puurakennuksia yöpymistä varten. Niitä kuitenkin vältettiin, koska pelättiin niitä kylmiksi.

Ajettiin ns. Amerikan Broadwayta, eteläistä tietä, sillä oli jo syksy ja pohjoisella tiellä olisi voinut olla lunta.

Talot itävaltioissa olivat varakkaan ja hyvinvoivan näköisiä pilariparvekkeineen. Tavallisesti pysähdyttiin kerran päivässä johonkin kylään aterioimaan. Juotavaa sensijaan tarvittiin useammin. Bensiiniasemat tarjoilivat limonaadia ja olutta. Tiet olivat kestopäällyksiset ja erinomaiset ja mainiosti merkityt.

Keskivaltioissa talot muuttuivat yksinkertaisemmiksi ja lopulta ne muuttuivat harmaiksi kuin Suomen puutalot riihineen ja muine ulkorakennuksineen.

Muutamissa hotelleissakin majailtiin, kuten ”Mimslynissä” Lurrayssa, Virginiassa. Olikin jo ajettu monien kaupunkien läpi Washingtonin jälkeen: Fairfaxin, New Marketin, Stantonin, Roanoken, Pulaskin, Bristolin, Beanstationin, Knoxvilleen, Nashvillen, Jacksonin, ja oli saavuttu aina Tennesseehen, jossa yövyttiin Memphin kaupungissa ”Peabody in Memphis” nimisessä hotellissa.

Ervast viihtyi mainiosti matkalla eikä siitä ruumiillisesti kärsinyt ja koko ajan hän oli erinomaisella tuulella.

Länsivaltioissa alkoivat maisemat muuttua. Ajettiin läpi Texasin ja monien kaupunkien, Little Rockin, Prescottin, ja siinä vilahti jälleen kaupunkeja: Texarkana, Greenwille, Dallas. Texasissa yövyttiin ”Western Hotellissa” Westexissä.

Eteläinen Kalifornia on erämaata, jossa kuitenkin on keitaita. Mutta matka ”Villin lännen” halki tänä päivänäkin on elämys, sillä se on suureksi osaksi asumatonta ja sen luonto vaihtelevaa ja kaunista. Ja Mis-

sissippi, tuo kaikkien poikien seikkailujen ja intiaanikertomusten valtava virta Tennesseeen ja Arkansasin välillä, eikä se yhä vavahduttaisi mieltä, vaikka cowboyt ja intiaanit nykyään ovat varsin kesyjä ja tavallisten ihmisten näköisiä.

New Yorkista lähdettäessä oli ollut melko kylmää. Parin päivän perästä oltiin täydessä kesässä ja ilma lämpeni lämpenemistään. Virginiassa oli ollut komeat syksyn värit, mutta Arkansasissa oli täysi kesä ja Kaliforniassa se oli kukkeimmillaan, vaikka oli marraskuu.

Arizonan rajalla ja samoin myöskin Kalifornian rajalla aikoi tulla olla tarkkana, sillä ei saanut olla mukana hedelmiä, koska pelättiin hedelmäruton tartuntaa. Suomen ulkoministeriön suositus kuitenkin pelasti matkalaiset hankalalta penkomiselta kummallakin kerralla.

Jälleen sivuutettiin monia kaupunkeja, siinä meni For Worth, Abilene, Big Spring, Pexos, El Paso, Safford, Miami, Phoenix, Buckye, Yuma, El Centro, Jacumba, San Diego, Oceanside, Santa Ana, Los Angeles, Hollywood. Viimeinen yö vietettiin Venturassa Tyynen meren rannalla.

Sitten suunnattiin auto kohti Ojaita. Konsuli Yrjö Paloheimo, joka Ervastin New Yorkista lähtiessä vielä oli konsulaatin virkamiehenä siellä ja oli kaikinpuolin avulias matkamiehille, oli kehoittanut heitä yöpymään Hollywoodissa, jossa oli suomalainen perhe ja tämä osaisi neuvoa, mihin heidän olisi Ojaissa asettuttava. Tuo perhe olikin kovasti heitä odotellut, mutta Ojaihin nyt kuitenkin oli saavuttu. Annadalesta oli lähdetty lokakuun 28. päivänä ja Ojaisissa oltiin marraskuun 12. päivänä, joten matka oli kestänyt 16 päivää.

Oli kirkas sunnuntaipäivä kun saavuttiin. Mihinkäs tästä nyt sitten ajettaisiin! Yrjö Paloheimolla oli pieni farmi Ojaissa ja sitä oli heille tarjottu. Kysytäänpäs ensin sitä. Otetaan kartat ja muistiinpanot esiin. Mutta ne olivat lähtötouhussa unohtuneet Annadaleen ja siinä myöskin kaikkien ihmisten nimet ja osoitteet, jotka heille oli annettu.

Ojain laakso on korkeiden kukkuloiden ympäröimä, toistakymmentä kilometriä pitkä. Ajettiin sen halki vievää pääkatua. Ojai on pieni kaupunki, komeita kauppoja kahden puolen katuviertä, posti, pankki, hotelli, kirkko, kouluja. Viehättävä pikku kaupunki.

Mutta kukaan ei osannut neuvoa Paloheimon farmille. Lopuksi äkättiin kysyä Mr. Krishnamurtin farmia, jonka piti olla lähellä. Pian löytyi neuvoja. Hän viittasi eteenpäin kukkuloita kohti. Kuutisen kilometriä peltojen ja puutarhojen välitse, sitten vasempaan mäkeä ylös ja pari kilometriä eteenpäin.

Aavistus sanoi, että tuon komean kiviaidan takana on Krishnamurtin talo. Se osoittautui pian todeksi. Pysähdys portin eteen ja Gerald sai juosta tiedustelemaan asiaa.

Odotus tuntui pitkältä. Mutta lopulta kuului iloista keskustelua. Puitten seasta ilmestyi Gerald hienon näköisen naisen seurassa. Tämä rientää auton luo, ojentaa kätensä: ”Oo, te olette Mr. Ervast Suomesta! Minä olen Mrs. Rajagopala. Mieheni on Krishnamurtin sihteeri”, hän esittäytyy. Pekka Ervastin nimi, se on tietysti yleismaailmallisesti tunnettu näissä piireissä.

Kun kaikki olivat kätelleet, Ervast selitti, että oltiin asunnon haussa

”Tiedän, tiedän”, vastasi Mrs. Rajagopala. ”Te voisitte vuokrata vaikka tämän Krishnamurtin talon huhtikuuhun saakka.”

Auto ajettiin pihaan ja mentiin katsomaan. Rakennus oli kivistä ja näytti ylen isolta ja tilavalta. Ervast oli hieman ymmällä.

”Montakohan huonetta tässä onkaan?”

Niin äkkiä siihen ei osattu vastata. Mutta kylpyhuoneita ainakin on neljä.

”Meitähän ei riitä edes kylpijöiksi, meitä kun on vain kolme. Kyllä talo on sentään meille vähän liian suuri.” Se oli kuin pieni linna.

Naurettiin. Ja Mrs. Rajagopala puhkesi lausumaan: ”Silloinhan teille mainiosti sopii Mrs Grayn vierastalo. Siinä on vain yksi kylpyhuone, vaikka makuuhuoneita on kolme.”

Se oli aivan vieressä. Asiat alkoivat järjestyä kuin sadussa. Mrs. Rajagopala ilmoitti pian palaavansa äitinsä luokse Hollywoodiin odottamaan miehensä paluuta Krishnamurtin kera Ojaihin. Mutta Mrs. Grayn alueella oli useita huviloita, kaikki tyhjinä, lukuunottamatta yhtä, jossa asui suomalainen teosofi Roine rouvansa kera. Mrs. Gray lienee ollut vaikutusvaltainen teosofien piirissä ja tohtori Inglemanin perhe oli hänen ystäviään.

Herra Roine oli Vapaan katolisen kirkon pappi ja varsinaiselta ammatiltaan rakennusmestari. Hän oli miellyttävä henkilö ja molemmatkin aviopuolisot olivat teosofeja ja myös vegetariaaneja.

Saatettuaan vieraat tänne Mrs. Rajagopala hyvästeli, sillä hänen oli vielä ajettava autollaan yli sadan kilometrin matka Hollywoodiin.

Tarjolla oleva asunto miellyttikin tavattomasti matkamiehiämme. Ja he ihmettelivät mikä hyvä onni heidät sinne johdattikaan, sillä olisivatpa myöhästyneet vain jonkun tunnin, olisi Mrs. Rajagopala ennättänyt lähteä, ja mihinkä he olisivat sitten joutuneet. Olihan alhaalla kylässäkin tosin vuokrattavia huviloita, mutta tämän oli aivan toista. Ei tämmöistä rauhaa ollut siellä.

Se oli pieni hauska bungalow. Oli marraskuu. Aurinko helotti taivaalla, lintujen ja sirkköjen helkytys tulvi ikkunoista sisään ja koko huvila oli vihreitten puitten keskellä. Vaaleanpunaiset ruusut kukkivat kaikkialla ja tuoksuivat, appelsiinit roikkuivat kypsyyttään puissa, mutta ruoho oli hieman kellastunutta, sillä sadetta ei oltu saatu, vaan puutarhaa kasteltiin joka toinen päivä. Ja koko tätä paikkaa ympäröivät korkeat vuoret.

63. Ojai, Amerikan helmi

Ojain laaksoa sanotaan Amerikan helmeksi. Siellä on ihanan lämmintä, näin talvellakin 30 astetta Celsius-ta varjossa. Kesällä se nousee 55:een ja silloin kuuluu olevan vähän tukalaa. Astutpa nytkin auringonpaisteeseen, niin olet kuin saunassa Suomessa. Ja kuitenkin tämä laakso on tunnettu juuri viileän ilmastonsa vuoksi.

Ojai on kuin Egypti. Mutta täällä sataa joka vuosi, kun sensijaan Egyptissä vain joka neljäs vuosi. Yöt ovat kylmät. Useampia huopia tarvitaan nukkuessa.

Ojai on kuiva sisämaan laakso parikymmentä kilometriä Tyynenmeren rannasta. Kaupunkina se ei ole vanha. Oikeastaan kaupunki syntyi vasta kun teosofit valtasivat paikan. Mutta se on edistynyt ripeästi, kadut kestopäällyksiset, sähkö on, puhelin ja vesijohto joka talossa.

Paikkaa pidetään todella kauniina. Ja miksikä ei, myöntää Pekka Ervast: Sen herttainen aurinko, hyvätuoksuiset eucalyptuspuut, pinjat ja sypressit, kukkia vaikka minkälaisia, mehiläisten surinaa, appelsiinilehtoja ja auringonlaskussa kuultavat korkeat kukkulat - miksikä ei se olisi kaunista, lumoavaa kuin teatterikulissit.

Mutta suomalainen, voiko hän viihtyä ilman järveä, vettä - edes jokea? Ei kuulu lehmien ammumista, ei koiran haukkua, ei aamuisin kukon kiekunaa. Öisin vain preeriakoirat haikeasti ulvovat.

Eräänä päivänä rouva Roine tuli aamukävelyllä oltaessa vastaan ja hän ehdotti, että käytäisiin katsomassa Krotonaa, ei sitä vanhaa Krotonaa, joka kaupungin kasvaessa oli jäänyt aivan Hollywoodin keskelle, vaan uutta, joka sijaitsi Ojain laakson vastakkaisessa laidassa.

Rouva Roineella oli asiaa sinnepäin. Hän ajoi omalla autollaan ja Ervast seuralaisineen omassaan. Matkaa oli toistakymmentä kilometriä.

Krotonan alue käsittää useampia hehtaareja maata ja siellä on useita huviloita. On Mr. Warringtonin espanjalaistyylinen tasakattoinen rakennus, joka oli tyhjänä, koska isäntä, joka oli Teosofisen Seuran varapresidentti, parhaillaan oli Adyarissa Intiassa hoitamassa presidentin virkaa, kunnes uusi Annie Besantin kuoleman jälkeen oli valittu. Ja oli toimistorakennus monine kanslioineen, kirjapainoineen jne.

Erityinen nähtävyys oli kuitenkin itse päärakennus, jossa on kirjasto ja kokoushuoneet.

Tämä Krotona perustettiin vuonna 1912 Mr. Warringtonin toimesta ja aluksi Hollywoodiin. Mutta vuonna 1923 se huomattiin liian rauhattomaksi ja myytiin. Silloin uusi Krotona rakennettiin Ojain laaksoon.

Päärakennus miellytti Pekka Ervastia. Se oli aistikas, valoisa ja vakava, ei ylellinen. Terassilta oli avara näköala yli Ojain laakson aina Krishnamurtin pieneen linnaan asti. Näkyipä se pieni huvilakin, jossa Ervast seuralaisineen asui. Itse rakennus oli kaunis, sen tunnelma erinomainen, kirjasto suuri, parikymmentätuhatta nidosta, joten se on suurimpia teosofisia kirjastoja maailmassa. Ervastillekin suotiin tilaisuus ottaa sieltä tukuttain kirjoja.

Sitten rouva Roine vei Ervastin toiseen rakennukseen, jossa esoteerisen osaston pääsihteeri Miss M. Poutzin otti hänet vastaan. Keskustelu muodostui kiintoisaksi tämän vanhan herttaisen naisen kanssa.

Hartaasti Ervast oli odotellut Krishnamurtin saapumista. Kahteen vuoteen tämä ei ollut käynyt Ojaissa, mutta keväällä hänen piti saapua.

Suomalaisiakin käy Ervastia tervehtimässä. Nämä ovat jo kauan Amerikassa olleita. Monet kuitenkin tuntevat hänet, sillä Suomessa käydessään he ovat olleet hänen luennoillaan. Useat ihmiset Ojaissa olivat teosofeja. Mrs. Hovila tuon tuostakin käy auttamassa Ervastin taloudessa pyykinpesussa ja muuten. Hän se juuri osaakin kertoilla noista teosofisista suuruuksista, Annie Besantista, Krishnamurtista ja muista. Krishnamurtia hän oli koko ajan palvellut. Myöskin oli siellä Miss Kaarna.

Mrs. Hovila opasti heidät joulukuun 3. päivänä Hollywoodissa tervehtimään Haanpään perhettä. Tämä matka kuitenkin rasitti Ervastia ja hän alkoi välttää sellaisia.

Hollywoodissa oltaessa käytiin Vapaan katolisen kirkon jumalanpalveluksessa. Sen piispa Irving S. Cooper piti saarnan. Ruotsalaissyntyinen lääkäri, tohtori Ingleman, jonka Ervast tunsu Ruotsin ajoilta, toimi kahden muun kera pappina. Lisäksi oli useita diakoneja, kuoripoikia ja kuoro. Jumalanpalvelus oli Ervastin mielestä kyllä kaunis, alussa se ehkä vaikutti hieman teatraaliselta, mutta kohosi lopussa ehtoollista jaettaessa yleväksi, ja varsinkin urkujen soitto oli vaikuttavaa.

Vierailtiin myöskin tohtori Inglemanin kodissa. Siellä oli hyvin kaunis puutarha ja Eric muistaa, että siellä kukkien seassa oli värillisestä savesta valmistettuja patsaita, joitten rouva Ingleman selitti esittävän tonttuoja, keijukaisia ja sen semmoisia ja rouva kertoi seurustelevansa, ei vain noitten patsaitten, vaan oikeitten pikku olentojenkin kanssa.

Iltapäivällä ajettiin ympäri Hollywoodin kaupunkia, jota parikymmentä vuotta aikaisemmin ei ollut olemassakaan. Nyt se oli laaja kaunis puutarhakaupunki upeine huviloineen. Illalla oli Haanpään taloon kerääntynyt suomalaisia ja seurustelu oli vilkasta. Yötä myöten ajettiin vielä tuo 130 kilometrin matka Ojaihin.

Muuallakin ympäristössä käytiin ajelulla, Santa Barbarassa, Venturassa ja Santa Paulassa.

Taloutta Ojaissa hoitivat Gerald ja Eric, viimeainitun ollessa pääkokki, koska hän oli taitava kaikissa asioissa. Gerald auttoi Pekkaa, mikäli tämä apua tarvitsi. Ervast etupäässä kirjoitti. Sitten hän lähti kävelyille, ja näytti, että hän nautti olostaan Ojaissa.

Eric Ervast muistaa tuota aikaa Ojaissa ihmeellisenä elämyksenä ja hänen mielestään sedällä oli kultainen sydän.

Kuinka erikoiseksi joulukuuhun muodostuikaan tuossa ikuisen kesän maassa! Vaikka se maa on ihanan lämpöinen, muisteli P. E. kuitenkin haikeudella Suomen joulua, jossa istutaan kuusen ympärillä ja muistetaan kaikkia ihmisiä rakkautella. Hänen ajatuksensa kiitivät sinne, missä kynttilät paloivat kuusessa valkeitten hankien keskellä.

Se oli juhlahetki kun hänen oma aikakauskirjansa saapui kotimaasta. Hilda Pihlajamäelle hän kirjoittaa tammi-helmikuun vaihteessa:

”Täällä on muuten sängen erikoista henkisesti ja psyykkisesti katsoen. Olen yhtä ja toista oppinut, jota tuskin Euroopan ilmanalassa voisi oppia. Olen myös hyvässä toivossa saada kirjalliset työni hyvin loppuun suoritetuiksi . . . Elämme täällä ’kolme musketööriä’ yhdessä, kuten veljeni sanoo meistä, ja kovasti kiltit nämä pojat ovat minulle. He pitävät minusta hyvää huolta ja komentavat, jos olen liian laiska tämän maailman hienouksiin. Minun täytyy muka olla kuin gentlemanni. Olemme tietysti täysiä vegetariaaneja enkä luule kenenkään siellä uskovan, jos kertoisin, kuinka vähän minäkin syön . . .”

Pojat hakivat Krotonan kirjastosta tukuttain kirjoja. Gerald sai aatteen tuoda Marie Corellin teokset, joita Pekka luki.

Päiväjärjestys oli varsin yksinkertainen. Työskentely aloitettiin kello 9 aikaan. Aamiainen oli kello 12. Pekkan siis rupesi myös kasvissyöjäksi taas ja Gerald laati sopivan ruokalistan. Erikoista siinä oli appelsiininimehu, jolle Pekka antoi nimen ”morningglory”. Lisäksi aamiaiseen kuului aina vahva kahvi, tomaattia, juustoa, voileipää, vähän punaviiniä, ja Erik valmisti myös omelettia ja kinkkua. Paljon käytettiin valmiita säilykeruokia ja keittoja. Kello 12-15 Pekka tavallisesti kirjoitti, mutta jos hän oli väsynyt, ajettiin autolla jonnekin. Kello 17 oli joka päivä kylpy ja kello ½ 18 illallinen. Kello 18 Eric usein ajoi autolla omille teilleen ja Pekka ja Gerald taas jäivät istumaan tuoleihinsa lukemaan tahi juttelemaan. Nukkumaan mentiin kello 22 kun sitä ennen oli juotu sekoitus, jolle Pekka oli antanut nimen ”eveningsconsolation”. Se valmistettiin viidestä puserretusta appelsiinista ja banaanista.

Koko talven oli kukkien runsaus jatkunut ja linnut visersivät puissa. Aamuisin Pekka tavallisesti siirtyi parvekkeelle tervehtimään noita siivekkäitä ystäviään. Hän puhelee niille. Puitten oksilla ne istuvat, kääntelevät päätään, katselevat ja kuuntelevat kuin Pyhää Fransiscusta muinoin. Ne tietävät, että tuo harmaantunut, kärsimysten vaivaama, nopeasti vanheneva mies, ei millään hinnalla suostuisi tekemään niille mitään pahaa. P. E. vaistoaan niitten siunaavan ajatuksen ja vielä selvemmin, jos se sadepäivinä puuttuu. Mutta kun linnut ovat häntä tervehtineet, sujuu työ hyvin.

64. Kirja syntyy

Tammikuussa hän vain kuljeskeli ympäri ja mietti työtään eli ”muni” uutta kirjaansa, niinkuin hänen ennen nuorena oli tapana sanoa siinä työn vaiheessa, kun oli alavireistä.

Sitten yhtäkkiä - se tapahtui tammikuun 28. päivänä - hän aloitti. Säännöllisesti, järkähtämättä hän joka päivä istui työnsä ääressä ja maaliskuun alkupäivinä kirja oli valmis.

Oli sekin hämmästyttävä tapa tehdä kirjoja! Ajatella ja miettiä viikkoja, kuukausia, kaikki aivan viimeistelyn valmiiksi. Ja sitten kirja syntyy, minkä vain ennättää paperille saada.

Hän kirjoitti ”Suuren seikkailun” kaukana vieraassa maassa, missä hänellä ei ollut minkäänlaista tilaisuutta pätevään neuvotteluun kenenkään suomenkielisen kanssa, mutta suoriutuu siitä kuitenkin yksin. Monella on ehkä ollut sellainen käsitys, ettei Pekka Ervastilla vielä vanhempanakaan ollut varmaa suomenkielen korvaa eikä tyylitajua, ainakaan sellaista kuin taidekirjailijalta vaaditaan. Tämä käsitys osoittautui nyt kuitenkin täysin erheelliseksi. Se oli kai saanut alkunsa siitä, että Ervast puheissaan ei viimeistellyt sanontaansa, vaan viljeli puolittain tahallisesti muutamia tuollaisia ”svetisismejä”, jotka hän kyllä olisi kyennyt siivilöimään poisikin, mutta hän piti tärkeämpänä puheitten helpotajuisuutta ja sisällyksen käsitettävyyttä. Kun useimmat hänen kirjoistaan kokoonpantiin noitten vapaasti pidettyjen pikakirjoitettujen puheitten mukaan, niitä tuskin ollenkaan korjaamatta, eikä hän itse useinkaan ennättänyt sitä tekemään, puhumattakaan kuoleman jälkeen julkaistuista kirjoista, on luonnollista, että noitten kirjojen kieliasussa oli sijaa huomautukselle.

Mutta kun tarkastelee tämän viimeisen kirjan ”Suuren seikkailun”, käsikirjoitusta, niin hämmästykseen voi todeta, että se on lause lauseelta, sana sanalta, kirjain kirjaimelta hänen omaansa. Se on Ervastin omalla käsialalla kirjoitettu eikä siihen kustantaja ole tehnyt kerrassaan mitään muutoksia tai korjauksia. Olisikohan neljä tai viisi sanaa pyyhitty yli, eivätkä nekään ole sellaisia, että niissä olisi ollut kielellistä tai tyyllillistä virhettä eivätkä ne muutenkaan ole merkityksellisiä. Kirja on julkaistu sellaisena kuin se Pekka Ervastin kynästä kaukana Kaliforniassa syntyi. Korehtuuria en tosin tässä suhteessa ole voinut tarkistaa. Kustantaja näyttää antaneen arvoa sen omintakeisen yksinkertaiselle, hieman vanhanaikaiselle tyyliin, joka lukijaa niin viehättää kun sitä on käytetty juuri tämänlaatuisessa teoksessa, niinkuin tietenkin tekijän taiteellinen aisti on sen oikein arvioinut. Kaunokirjailija, sehän oli hänen nuoruutensa ihanne ja monien myöhempien hetkiensä haave. Se hän myöskin oli, mutta ei yksistään taiteen vuoksi, sillä taidekin hänen käsissään joutui palvelemaan totuuden asiaa.

Niinpä on muistettava, että tässä viimeisessäkin kirjassa tuo ulkonainen puoli on ollut vain ilmaisukeino, mutta pääasiana on ollut kirjan valtava julistus.

Oli siis Ojaissa päästy maaliskuuhun ja kevät alkoi. Ervast suunnitteli jo uusia kirjoja.

65. Koti ikävä

He istuivat Ojaissa vankeina. Kotiinpaluuta ei vielä uskaltanut ajatellakaan, sillä talvi itävaltioista ei ollut väistynyt.

Mutta kuinka Pekka Ervast jo kaipaakaan kotiin. Jospa pääsisi vuosikokoukseen!

Ojaissa käydään joka päivä. Pojat tekevät ostoksia. Pekka menee vain huvikseen, nyt kun työ on tehty.

Siellä oli pieni puisto ja siinä tenniskenttä. Hiukan se muistuttaa Kaisaniemen puistoa siinä vanhassa

asussa. Siellä hän mielellään käyskentelee lapsuutensa muistoissa. Mutta Ojain bulevardi tuo mieleen vanhemman muiston, tien, joka Pariisista johtaa Malmaisoniin. Ah, Ranska! Muistojen maa. Niin, olihan hän siellä käynyt nykyisessäkään elämässään, hän miettii.

Mutta tuossa taas muuan kohta, matala joen uoma, jonka yli johtaa silta, pensasaita molemmin puolin ja avara, epätasainen kenttä, taustalla puita ja vanhannäköinen kaksikerroksinen talo. Kun siitä menee ohi, tuntuu kuin olisi Tanskassa. Mutta eihän hän ollut käynyt Tanskan maaseudulla.

Siinä nyt oli uusi kirja ”Suuri seikkailu” uuden uutukaisena valmiina pöydällä.

Pojat olivat moittineet häntä siitä, että hän oli työskennellyt liian uutterasti. Mutta heidän kiinnostuksensa kirjaan oli ilmeinen kun hän luki käsikirjoitustaan heille. He todellakin molemmat saattoivat kieliesteistä riippumatta seurata sitä. Tämän ”perheen” yhteinen kieli oli englantia, mutta Geraldin suomenkielentaito lisääntyi päivä päivältä, ja Eric, vaikka ei juuri puhunut suomea, ymmärsi sitä kuitenkin auttavasti. Isä Geo, uudessa maassakin asuen ja kolmeenkymmeneen vuoteen vanhassa maassa käymättä, oli pitänyt huolen, että vanhaa rakasta suomenkieltäkin opittiin heidän kotonaan. Ericin äiti Thyra Elisabeth o.s. Åkersten oli myöskin käynyt suomenkielisen koulun Porissa ja osasi siis sitä kieltä hyvin, mutta perheen puhekielenä Ericin pienenä ollessa oli ollut enimmäkseen ruotsi, siihen aikaan kun Geo toimitti ”Finska Amerikanaren” lehteä. Myöhemmin oli englantia ottanut ylivallan. Nytkin on Eric Ervast jo perustanut perheen ja hänen vaimonsa Olive Estelle o.s. Doyle ei puhu muita kieliä kuin englantia, enempää kuin heidän kaksi pientä poikaansa, David ja Roger.

Mutta palatkaamme ajassa takaisin tuohon Ojain kevääseen. Eric lähtee ulos elokuvaan tahi muualle. Gerald istuu ja lukee. Joskus hän keskusteleee Pekan kanssa. Mutta Pekka ei tee mitään. Hän lepää. Hän muistaa sisaren antamaa neuvoa: Pekka, Gerda sanoi, sinun ei pidä esitelmöidä niin usein, ei joka sunnuntai. Mutta Pekka oli silloin ajatellut, hänhän asui talvisin vielä Saarenmaassa silloin, että siinä saattoi olla vähän perää, mutta kun hän asuisi koko talven Helsingissä, olisi hänelle vain ilo puhua joka sunnuntai.

Mutta nyt näitten viimeisten kokemusten jälkeen hän ajatteli, että hänpä tahtoi kirjoittaa kirjan silloin tällöin. Sitä varten hänen olisi saatava olla hiljaa, sillä kirjoittaminen on suoritettava keskeyttämättä.

Jokaisella on rajoituksensa. Se, mikä häntä tähänastisessa elämässään eniten oli rajoittanut, oli ollut tuo ainainen taloudellinen puoli.

Mutta pääsisipä jälleen kotiin! Täällä on kaunista. Talvi on mennyt. On kukkia, lintujen laulua päivisin, sirkkojen soittoa öisin. Aurinko paistaa lämpimänä. Mutta kuitenkin, hän lausui, minulla kiittämättömällä on vain yksi ajatus: Oi, Suomi, ihana maa!

66. Lähtö Kaliforniasta

Ervastin lähtö Kaliforniasta tapahtui aivan äkkiä. Veli Geo kertoi, että oli suunniteltu, että hän rouvineen keväällä tekisi sinne virkistysmatkan ja kaikki palaisivat sitten takaisin Pekan suuressa autossa. Mutta juuri kun he olivat lähdössä matkaan, tuli Pekalta sähkösanoma, jossa tämä kielsi heitä lähtemästä, sillä itse hän ilmoitti lähtevänsä aivan pian.

Horjuvaisuutta tuon päätöksen suhteen näyttää kuitenkin olleen. Gerald muistaa Pekan joskus suunnitelleen lykätä paluumatka kesään, poiketa sitten joksikin aikaa Pariisiin ja sitten vasta palata Suomeen. Pekka oli ollut huonossa kunnossa silloin. Waldemar oli kirjoittanut, että tulemme kyllä toimeen vuosiko-

kouksessakin, mutta sitten saapui Hilda Pihlajamäen sähkösanoma, jossa tämä ilmoitti, että vuosikokous siirrettäisiin pääsiäisestä helluntaihin ja Pekkaa odotetaan siihen. Sähkösanoman saatuaan Pekka sanoi: Täytyy sitten lähteä.

Geo vähän ihmetteli tuota hänen äkillistä lähtöään. Pekka oli hänen ihmettelynsä vastannut Tiedän pian kuolevani ja haluaisin kuolla rakastamassani Suomessa. Gerald tätä ihmettelee, sillä hänen mukaansa Pekalla oli vielä paljon suunnitelmia, niinkuin matkat Palestiinaan ja Egyptiin.

Gerald oli kyllä saapunut New Yorkiin lähteäkseen Pekan mukana Suomeen, mutta New Yorkiin saavuttuaan hän omien sanojensa mukaan sai kehoituksen Pekalta palata Kaliforniaan. Ei ole tiedossa mikä tähän antoi aiheen, sillä matka oli hänelle sangen rasittava linja autossa edestakaisin halki mantereen. Geolle ja hänen perheelleen tämä nuorukainen lienee jäänyt hieman arvoitukseksi, mutta Ericin kanssa hän Ojaissa oli kyllä tullut hyvin toimeen. Tietenkin tällainen äkillinen paluu Kaliforniaan herätti ihmettelyä kun Pekka pitkällä valtamerimatallaan olisi tarvinnut apuakin. Omaisilleen Pekka oli jutellut varsin avoimelisestikin harrastuksistaan, mutta nämähän eivät kolmeenkymmeneen vuoteen ja ehkä Geoa lukuunottamatta siis ollenkaan olleet seuranneet hänen merkillistä elämäänsä, joten on käsitettävissä, että monet asiat heistä saattoivat tuntua vähän ihmeellisiltä.

Mutta joka tapauksessa omaiset ja ystävät New Yorkissa jälleen saivat iloita Pekan läsnäolosta. Eikä ollut vältettävissä, että monissa tilaisuuksissa piti olla läsnä, vaikka hänen terveydentilansa ei suinkaan ollut hyvä, siitä huolimatta, että hän saattoi näyttää terveemmältä ja virkistyneeltä näin työnsä suorittuaan tuossa aurinkoisessa maassa.

Neiti Eskelinen oli ollut kiinnostunut tuosta merkillisestä viisaasta, joka Ervastin piti tavata. Hän oli sitä asiaa kysynyt kirjeessään ja saanut vastauksen, että hän ei vielä ollut tuota tietäjää tavannut, mutta tiesi hänen olinpaikkansa. Nyt hän käytti tilaisuutta kysyäksään uudelleen: ”Näittekö hänet?” ”Näin”, oli niin lyhyt vastaus, että kysyjä arvasi olevan parasta olla enempää kysymättä.

New Yorkiin oli saavuttu huhtikuun 12. päivänä ja Gripsholm lähtisi 21. päivänä. Siihen Ervast tilasi paikan.

Kyynel kimmelsi Pekan silmäkulmassa, muistelee Geo veli heidän hyvästellessään laivan kannella. Kyynel silmin hän myöskin hyvästeli Geraldia ja Anna Eskelistä, jotka olivat seuranneet häntä aina laivan hyttiin asti. Päivä oli lämmin ja hikikarpalot nousivat Pekan otsalle.

Sitten jo hälytettiin saattajat pois laivalta. Pian Gripsholm lipui hiljalleen merelle päin. Näkyi valkoisten nenäliinojen huiskuttelua ja yhä etäämmäksi liukui suuri laiva näköpiiristä.

Lohduton oli tunnelma rannalle jääneitten keskuudessa. Laiva lähti kello 4 iltapäivällä ja samana iltana kello 7 Gerald oli jo matkalla takaisin Kaliforniaan. Hänestä Pekka oli huolissaan, mutta muuten hän oli hyvin kiitollinen osakseen tulleesta ystävällisyydestä. Hän kirjoitti seuraavana päivänä Anna Eskeliselle:

”Oli sangen haikaa jättää New York eilen. Ystävälliset kuvat jäivät mieleeni - kaikki olivat olleet niin herttaisia ja sydämellisiä. Tunsin suurta sääliä Geraldia kohtaan, jonka nyt piti lähteä näin pitkälle matkalle. Millä mielellä hän lähtiessään oli? Oliko hän rohkea ja luottavainen? Kun kirjoitatte hänelle, sanokaa sydämelliset terveiset minulta, sanokaa, että olen levoton, kunnes näen hänet taas Suomessa . . . Tunnen kuin hän olisi lapseni ja minä hänen isänsä, ja kysyn itseltäni, teinkö viisaasti antaessani hänen lähteä yksin.”

Yksin istui Ervastkin suuren valtamerijättiläisen hytissä.

Mitä liikkukaan tuossa harmaantuneessa, viisaassa päässä?

Ehkäpä hän käytti yksinäiset rauhalliset päivänsä kuluneen elämänsä tarkkailemiseen. Hän huomasi suorittaneensa elämäntyönsä ainakin jotenkuten. Tuhansia ihmisiä hän oli sokeasta välinpitämättömyydestä nostanut itsenäiseen ajatteluun, kysymään, mitä on elämä?

Eiväthän ne kaikki olleet häntä ymmärtäneet. Hän muisti nuo rakkaat teosofinsa palavimman nuoruutensa päiviltä, jolloin hän aatteelle oli uhrannut elämänsä keväisimmän innostuksen ja rakkauden.

Eiväthän ne kaikki häntä olleet siitä kiittäneet, päinvastoin. Mutta olisiko hän kenellekään katkera. Olihan yhdessä innostuttu, yhdessä uskottu suureen yleisinhimilliseen veljeyteen. Mitäpä merkitsi, jos jossakin pienessä piirissä oli oltu vähän eri mieltäkin, hän hymyillen ajatteli.

Minkätähden pitäisi teidän kaikkien kulkea sitä polkua, minkä olen nähnyt suorimmaksi ja kirkkaimmaksi. Minulla on kuitenkin se usko, että lopulta nuo kaikki eri polut yhtyvät suureksi valoisaksi tieksi. Se tie on Jeesus Kristus.

Tätä viimeistä totuutta ei aina oltu ymmärretty. Mutta tuolla pienessä kaukaisessa Suomessa oli pieni ihmisjoukko, joka kuitenkin aavisti. Valtamerijättiläisen koneitten jyskyttäessä hänen ajatuksensa kiitivät Suomeen hänen omiensa luo. Minun täytyy se vielä kerran ilmoittaa heille, tuo salaisuuksista suurin. Oi, kiiruhda laiva!

67. Kotona

Niin hän sitten jälleen toukokuun alkupäivinä asteli noita tuttuja, milteipä lukemattomia askelmia Kulmakoulun yläkertaan, portaita, joilla taitaa olla tilillään useampia vuosia hänen elinpäivistään.

Hieman vieraalta hän näytti kovin kesäisessä amerikkalaisessa puvussaan, valkeissa housuissaan ja sinisessä takissa, milteipä keikarimaisen hienona. Harmaa pitkäkö tukka oli harventunut ja tullut entistä valkeammaksi. Iho oli päivänpaahtama ja ahavoitunut.

Kädenpuristus oli pehmeä, lämmin ja sydämellinen. Kaikki parveilivat saadakseen toivottaa hänet tervetulleeksi. Mutta sitten siirtyivät melko nopeasti syrjemmälle, aivan kuin pieni arkuus mielessään.

Vanha tuttu Pekkahan siinä oli, ylen tuttu! Mutta oli tullut jotakin uuttakin, vavahduttavan kunnioitusta herättävää. Ja kuitenkin hänen silmistään säteili ymmärtämys, myötätunto ja jälleennäkemisen ilo jokaista kohtaan.

Hän itse oli luonnollinen eikä millään tavoin asennoitunut erikoisemmin.

Koetettiin arvailla mitä tästä nyt sitten olisi tuleva, mikä uusi voimantäyteinen kausi? mitä hän tulisi sanomaan?

Oli huikaisevan kaunis kevät ja valmistuttiin pian viettämään vuosikokousta, johon oli vielä joitakin päiviä.

Nuoret koristivat juhlasalin taiteilija Ola Forsellin johdolla, tällä kertaa varhaiskristillisin aihein ja 19. päivänä toukokuuta pidettiin tervetuliaiskokous. Siinä hän jälleen istui puheenjohtajan paikallaan. Oli puhetta ja musiikkia. Varsinainen vuosikokous alkoi vasta sunnuntaina ensimmäisenä helluntaipäivänä. Kotiutunut matkamies pahoitteli, ettei ollut aivan voimissaan, mutta sitä ei osattu ottaa aivan vakavasti.

Kun Händelin ”Largon” säveleet olivat vaimentuneet, nousi hän puhumaan lausuen seuraavaan tapaan:

Muistakaamme, että ensimmäinen kristillinen seurakunta alkoi hengenvuodatuksella; helluntaita vietetään senkin muistoksi. Mikä oli se henki, joka silloin vuodatettiin? oliko se jokin ulkoapäin tuleva vuodatus, joka antoi apostoleille kyvyn puhua eri kieliä, niin että kaikki ymmärsivät? Mitä oli se henki?

Apostoleissa heräsi äkkiä selvä tietoisuus siitä, että he eivät olleet ruumiillisia eivätkä persoonallisia olentoja yksinomaan. Kun Kristus vaelsi maan päällä, edusti hän heille henkeä; he olivat persoonallisuuksia hänen ympärillään. Nyt he kaikki tulivat henkiolentoiksi; he eivät enää olleet persoonallisia sieluja. Nyt he heräsivät tietoisuuteen siitä, että he olivat henkiolentoja.

Kun henki meissä herää, silloin se tunnustaa asemansa Jumalan edessä. He tunsivat olevansa Jumalan Poikia. Kun ihmiselle näin käy, silloin on todellinen tahto hänessä herännyt. Se ei kysy erikoisia motiiveja, se tahtoo vain Jumalaa, totuutta, rakkautta. Järki hänessä silloin on ominaisuus, ei hänen syvin ominaisuutensa. Sitä ennen ihminen aina on tuntenut, että hän on yhtä järjen kanssa. Mutta kun hän tällä tavalla on herännyt, tuntuu kuin hänen persoonallisuutensa rakastaisi. Sekä järki että rakkaus ovat ainoastaan ominaisuuksia Jumalan Pojassa. Ne voivat hänen persoonallisuuttaan valaista. Mutta itse asiassa ne ovat hengen ominaisuuksia.

Tällä tavoin herännyt ihminen ei enää omista itselleen ansioita, vaan sanoo: ”En minä, vaan Kristus minussa.” Jos Kristus täyttää meidät, meille ei jää mitään kerskaamista. Tämä täyttyminen vapauttaa meidät omasta pienestä, syntisestä, huonosta persoonallisuudestamme.

Me ihmiset puolestamme voimme tehdä sen, mihin Jeesus Kristuskin kehoitti: ”Valvokaa ja rukoilkaa!” Niin paljon me voimme muistaa olevamme henkiolentoja, että mikään näkyväinen maailma ei ole niin kovin tärkeätä, ja me voimme muistaa, että tärkeämpää on seurata Mestaria ja muistaa mikä on tehtävämme. Muistakaamme nytkin, ettemme ole tämä ruumis, emmekä persoonallisuus, vaan olemme henkiolentoja. Ei ole pelkoa siitä, että kuolema voisi meille mitään.

Illaksi oli järjestetty Pekka Ervastian esitelmätilaisuus yleisölle muun ohjelman ohella, ja hänen noustessaan puhumaan sali oli ahdinkoon asti täynnä kuulijoita. Hän puhui aiheesta ”Teosofinen liike ja apostoli Paavali”. Suuresti lyhennellen esitetään seuraavassa sen sisältö:

Teosofinen liike ja apostoli Paavali on yllättävä yhdistelmä. On kiinnitettävä huomio teosofisen liikkeen alkuun, siihen, mistä se on kotoisin. Se ei ole uskonto eikä lahko. Sikäli se on uskonnollinen, että se puhuu uskonnosta yhteisenä, yleisenä ilmiönä, tutkii, mistä uskonto on saanut alkunsa, kuinka uskonto valaisee kaikkia elämän eri ilmiöitä. On eräs veljeskunta tämän maan päällä ja sen jäseniä elää tämän ihmiskunnan keskuudessa, vaikka he elävät salattuina ja tuntemattomina. Ihmiset eivät heitä tunne. Vain silloin tällöin se toimii siten, että se lähettää jonkun veljen maan päälle. Hän kehoittaa ihmisiä elämään parempaa ja jalompaa elämää. Mutta me lohdutamme itseämme sillä, että hän ei ole tavallinen ihminen, vaan epätavallinen, ehkäpä joku jumala, niinkuin on aikoinaan luultu Kreikassa ja Intiassa. Siinä ei ole mitään pahaa, ellemme tahtoisii tällä vapauttaa itseämme velvollisuuksista, jotka meille tulevat sillä, että hän on keskuudessamme. Me vaiennamme omantuntomme äänen sillä, että asetamme hänet jalustalle ja palvomme häntä.

Turhaa meidän on haaveilla mistään paratiisista ennen kuin olemme luoneet tilan onnelle, autuudelle, hyvälle, omassa sydämessämme. Maapallo ei ole luotu helvetiksi, vaan paratiisiksemme. Kun te otatte itseenne Jumalan valtakunnan, silloin se astuu alas maan päälle. Tähän ovat kaikki suuret opettajat aina viitanneet. Meidän on jatkettava työtä, jonka luonnon kaikki jumalat ovat panneet alulle. Paavali sanoo: ’Koko luomakunta odottaa Jumalain Poikain palaamista.’ Se merkitsee, että ihmisten vaikutus ulottuu laajemmalle kuin he itse nykyisin osaavat aavistaakaan.

Teosofinen liike sai alkunsa tästä pyhästä veljeskunnasta. H. P. B. oli heidän työvälineensä.

Missä suhteessa teosofinen liike on kristinuskoon?

Jeesus Kristus on tuon mainitsemaamme veljeskunnan pää. Ovatko hänen apostolinsa kuolleet?

Veljeskunnan jäsenistä ovat useimmat tuntemattomia, eräät tunnettuja. Jos he kerran kuuluvat tuohon veljeskuntaan, merkitsee se, että he yhä elävät. Kaikki nuo ihmeelliset ihmiset yhä elävät.

Entä meille jo lapsuudestamme tutut apostolit?

Vaikkemme tietäisikään kaikkien vaiheita, voimme ainakin tietää jotakin eräistä, etenkin Paavalista. Mitä me tiedämme hänestä? Hän oli diasporajuutalainen, joka erosi muista apostoleista siinä, että hänen mielestään pakanoillekin oli julistettava uutta sanomaa, vieläpä niin, että heidän ei tarvinnut tulla juutalaisiksi. Pietari ja Jaakob antoivat kannatuksensa Paavalille ja Barnabaalle.

Paavali astui syvällisten kokemusten jälkeen Mestari ihmisten joukkoon, niiden, jotka tekevät työtä ihmiskunnan hyväksi. Hän on syntynyt uudelleen. Hänellä on uusi ruumis, mutta hän on kuitenkin sama Paavali. Hän on yhtä innostunut Jeesuksen sanomasta kuin ennenkin.

Paavali on katsellut teosofista liikettä. Hän ei liittynyt siihen. Hän pysyi samalla epäilevällä kannalla kuin muutkin. Paavali, joka oli koettanut moneen kertaan puhdistaa kristinuskoa ja kristillistä kirkkoa, pysyi epäilevällä kannalla, mutta luonnollisesti täynnä myötätuntoa. Monet arvelivat, että he ehkä 20 vuosisadalla voisivat tehdä jotakin. Teosofisen liikkeen vaikutushan on, että se tahtoo elähyttää kaikkia uskontoja, saada aikaan, että jokaisessa uskonnossa aletaan seurata alkuperäistä opettajaa.

Ehkä 1900 luvun ensimmäisellä puoliskolla voidaan ryhtyä puhdistamaan kristinuskoa, siis jo vuodesta 1925.

Pohjolasta tullaan esittämään suurella ponnella, mitä kristinusko on, H. P. B. on viitannut Suomeen. Se voi merkitä sitä, että H. P. B. on päättänyt: Minäpä synnyin Suomeen.

Paavali on mukana tässä työssä. Hän auttaa kaikkia niitä, jotka vilpittömästi tahtovat palvella tätä asiaa.

Toivon, että voisitte uskoa niinkuin minä uskon, tietää niinkuin minä tiedän, että Paavali on mukana tässä työssä, jota me olemme tekemässä.

Varmaankin Ervast nyt tässä jäähyväispuheeksi muodostuneessa esitelmässään riittävän selvästi toi tarkoituksensa ilmi, eikä kenenkään ollut vaikea päätellä kuka oli hän, joka vuodesta 1925 alkaen Pohjolassa suurella ponnella esitti mitä on kristinusko.

Nyt ei enää ”Suuren seikkailun” lukijan liene yhtä vaikeata ymmärtää kirjan symbolista esitystä. Ei se missään tapauksessa ole pelkkä mielikuvituksen luomus, vaan elettyä todellisuutta, joka on puettu tuollaiseen kaunokirjalliseen muotoon. Siitä tuli tekijänsä joutsenlaulu, niinkuin edelliselostetusta puheestakin, joka sitä täydensi. Tosin hän piti seuran kokouksessa vielä suuren puheen ja maanantai illan päättäjäiskokouksessa toisenkin, mutta ne vahvistivat sitä mitä hän jo oli lausunut.

Hän puhui tuosta suunnittelemaansa matkasta kristinuskon syntymäpaikoille, Palestiinaan ja Egyptiin.

68. Pekka Ervastin poislähtö

Seuraava päivä oli tiistai. Oli jo toukokuun 22. päivä. Aamupäivällä hänet nähtiin vakaana astelemassa Snellmaninkatua alas menossa Gerdan luo. Oli jällellä vielä yksi kokous, kirjallisuusseuran. Ulkoapäin hän näytti olevan tavallisessa kunnossa.

Tuo kokous sitten illalla pidettiin. Pekka Ervast oli hilpeällä, suorastaan humoristisella tuulella.

Kokouksen jälkeen hän meni samassa koulutalossa sijaitsevaan ”Nuorten kerhoon” kirjoittamaan alle viimeisen kirjansa luovutus sopimusta. Merkillistä kyllä, hän sen tehtyään sanoi: ”Se on joutsenlauluni!”

Jonkun aikaa hän seurusteli nuorten kanssa, ja nämä näyttelivät hänelle kuvateosta, jossa oli purjealusten kuvia, ja sanoivat: Tuollaisen huvipurren me sinulle hankimme kun lähdet Egyptiin. Näin laskettiin leikkiä.

Sitten hän lähti Waldemar Kaaden ja Eino Krohnin kanssa Kaaden ja hänen yhteiseen kotiin Oikokatu 15:een. Eino Krohn saattoi heitä ovelle saakka. Tämä tapahtui kello 22.30 aikaan.

Pekka Ervast ja Waldemar Kaade menivät asuntoonsa. Oli jo myöhä ja alettiin riisuutua levolle menoa varten. Pekka oli valmiina vuoteeseen menoa varten kun alkoi tulla yskänkohtauksia, jotka tihenemistään tihenevät. Limaakin nousi suuhun lakkaamatta. Hän nousi kävelemään ja Waldemar antoi hänelle kostutetun pyyhkeen, jolla paineltiin rintaa. Vain muutamia sanoja vaihdettiin.

Waldemar ei arvanut sitä vielä aivan vakavaksi, mutta huomasi sitten, että tosi oli kysymyksessä. Hän ei kuitenkaan voinut jättää potilasta yksin. Ennen yskänkohtauksia hän oli istunut Pekan sängyn reunalla, kuten tavallisesti, ja oli puheltu päivän tapauksista. Mutta tällä kertaa Pekka oli kumman vaitelias. Mitä tehdä? Hän tuki Pekkaa tämän istuessa. Yhtäkkiä Pekka raukesi ja kaikki oli lopussa. Se tapahtui kello 23.20.

Waldemar riensi Eino Krohnin luo. He kutsuivat tohtori Armas Ruotsalaisen. Kun lääkäri saapui, voi hän ainoastaan todeta sen, mikä muutenkin oli ilmeistä.

He valvoivat siellä yön. Aamulla sitten ilmoitettiin omaisille ja tuttaville.

On olemassa hyvin lukuisia kuvauksia siitä tunnelmasta, minkä Pekka Ervastin äkillinen ja odottamaton poismeno hänen ystäväissään herätti. Yhteistä niille kaikille on, että uutinen ensin oli tuntunut miltei uskottomalta. Kun se sitten tajuttiin, oli sen vaikutus huumaava.

Parhaiten ehkä tuota yhteistä kaipauksen tunnelmaa kuvaa tohtori Sven Krohnin muistokirjoitus Pekka Ervastista tämän omassa aikakauskirjassa. Se esitetään seuraavassa lyhenneltynä:

”Eräs tärkeä vaihe ikuisuusvaelluksessasi on päättynyt, vaihe, jonka ulkopiirteet mekin, aistimaailmaan sidotut ihmisolennot, saatoimme havaita, 58 vuotta kestänyt ajanjakso, jolloin näkyvänä vaelsit ja toimit keskuudessamme. Miten lyhyt olikaan tämä ajanjakso, ajattellessamme kuluneita vuosia, miten pitkä, ajattellessamme suorittamasi työn määrää.

Miten ylevän kaunis olikaan tämän maisen elämäsi latu, miten korkeaan vireeseen viritetty sielusi soitin.

Melkein kuin maasta Sinä poljit esille henkisen liikkeen täällä Suomessa. Sinä vavahdit sielujen syvintä, kutsuit ihmisiä totuutta etsimään, Kristusta seuraamaan.

Valtavia ja puhtaita tunteita on ilmentämäsi kauneus herättänyt, järkeämme ja ajatustamme olet terästänyt,

totuuden tahtoa, syvemmän ja ihanteellisemmän elämäkäytännön tahtoa olet meistä esiin kutsunut. Ja juhlallisin oli sittenkin lähtösi hetki, jolloin kätesi siunasi meitä ja huulillasi värähtelivät maagillisen voiman kannattamat ja samalla niin lempeän sydämelliset sanat: ”Menkää rauhassa.”

Pekka Ervast, kuninkaallinen sielu! Sinun elämäsi oli merkillinen taru, satu ja seikkailu, niinkuin vain aniharvojen ihmisten elämä on ollut.

Olet jättänyt meille näkyväisiksi todistuksiksi kirjoissasi piilevät tyhjentyvät henkisen tiedon aarteet. Olet jättänyt meille esikuvan elämällä elämäsi etsijänä ja päättämällä sen voittajana. Ja ennen kaikkea on tällöin ehkä omiaan vavahduttamaan meidän sielujamme Sinun sydämesi, suuri ja heikko sydän, joka kykeni jakamaan meille kaikille myötätuntoa, elämään tuhansien ihmisten persoonallisissa huolissa ja ahdingoissa, tappioissa ja voitoissa, suremaan ja iloitsemaan heidän kanssaan, rakastamaan ja antamaan anteeksi, samalla kuin ihmiskunnan suuret huolet elivät siinä.

Mitä Sinulle jo suuremmalla suulla on sanottu, kaikukoon vielä julki tuhannesta sydäimestä. Ole kiitetty, ole siunattu!”

69. Jäähyväisjuhlallisuudet

Ei viikkoakaan ollut kulunut noista suurista juhlallisuuksista, joita oli järjestetty Pekka Ervastin palattua pitkältä matkaltaan. Kun hänen ystävänsä taas joutuivat kokoontumaan, mutta nyt niin aivan vastakkaisen tunnelman vallitessa.

Häidin tuskin itse kukin oli koettanut jotenkin selvittää ajatuksensa siitä täydellisestä hämmennyksestä, mihin ne olivat syöksyneet, kun oli tapahtunut jotakin niin perin vastakkaista kuin oli osannut kuvitella tulevaisuudessa tapahtuvaksi. Johtajan poismeno löi yhdellä iskulla maahan ruusunpunaisimmatkin haaveet.

Mutta ainahan käy rakkaan ihmisen poismentyä niin, että muodostuu tuollainen hyvin siunaustatuottava välivaihe, ennenkuin surevien on pakko siirtyä siihen elämänmuotoon, mikä väistämättömästi on edessä kaivatun poismentyä. Sen välivaiheen muodostaa vainajan jäähyväis ja siunaustilaisuuden järjestäminen ja sen juhlallisuudet, jotka eivät anna surevan ajatuksille täyttää tilaisuutta keskittyä menetyksen koko suuruuteen, ja sitten kun se on välttämätöntä, on jo jäänyt jonkun verran välimatkaa sopeutumista varten, mikä muodostuu suureksi helpotukseksi sureville.

Sunnuntaina toukokuun 27. päivänä kello 12 oli temppelein jokainen kohta, eteishalli ja portaatkin niin täynnä poismenneen omaisia, ystäviä, seuran jäseniä, aatetovereita ja yleisöä, kuin ei koskaan ennen eikä jälkeenpäin.

Temppeli oli kauniisti koristettu. Korokkeella itäpäässä, Kristus kuvan edessä, makasi poismennyt johtaja.

Maan sanomalehdet ja myöskin jotkut Ruotsin lehdet huomioivat tilaisuuden ja esittivät kauniita ja myötämielisiä selostuksia Pekka Ervastin persoonallisuudesta ja elämäntyöstä.

Juhlallisuudet alkoivat seuran soittajien esittämällä Händellin Largolla. Sitten Annikki Uimonen lauloi Beethovenin koraalin ja Piippa Heliö Merikannon ”Oi muistatko vielä sen virren?” sekä Martti Seilo Loewen ”Kello” aarian, kaikki vainajan mielimusiiikkia.

Arkun luo astui varapuheenjohtaja, näyttelijätär Hilda Pihlajamäki Eino ja Sven Krohnin saattamana.

Arkku oli kukin kauniisti koristettu. Valtakunnan ja seuran liput tekivät kunniaa. Sitten Hilda Pihlajamäki piti vaikuttavan ja muotokauniin muistopuheen.

Seurasi jälleen musiikkiohjelmaa, jossa oli kuoron esittämä Wennerbergin psalmi ”Ne, jotka kyynelin kylvävät” ja Oskar Merikannon säveltämä kantaatti ”Kuoleman kunniaksi”, jonka sanat, kuten muistamme, olivat Pekka Ervastin. Lausuntaosan esitti Hilda Pihlajamäki ja laulusoolot Annikki Uimonen ja Martti Seilo.

Seurasi seppelten lasku ja pian kohosi arkulle korkea seppelten ja kukkien kumpu. Niitä toivat omaiset ja ystävät, aatteelliset järjestöt ja yhteisöt. Näitten lisäksi esitettiin joukko runopukuisia tervehdyksiä, adresseja ja sähkösanomia kotimaasta ja ulkomailta.

Laulaja Reino Hallaperä esitti Kasken ”Erakkomajan” ja kuoro Beethovenin ”Jumalan kunnia luonnossa”. Virsi ”Sun haltuus rakas isäni” päätti tilaisuuden, minkä jälkeen suuri joukko seurasi vielä vainajaa krematoriokappeliin viimeiselle matkalle.

Pekka Ervastin tuhka kätkettiin hänen vanhempiensa perhehautaamaan vanhalle hautausmaalle, jonne vuosikymmenten aikana ilmestyy jatkuvasti kukkia, joita ei koskaan näy puuttuvan.

Jo noitten juhllisuuksien järjestelyjen aikana Ervastin jälkeensä jättämä seura myöskin järjestäytyi. Vapuheenjohtaja Hilda Pihlajamäki tulee johtajaksi. Voimakkaalla kädellä hän pitikin sitten seuraa koossa aina kuolemaansa asti vuoteen 1951, jolloin jo Ervastin aikana toiminut pitkäaikainen sihteeri, fil. maisteri Uuno Pore tuli johtajaksi.

Kenties pätehtäväkseen seura on ottanut Ervastin jälkeensä jättämien pikakirjoitettujen luentojen julkaisemisen ja suuri määrä kirjoja niistä on jo tullutkin, mutta paljon on vielä julkaisematta. Luentotoimintaa vakiintuneeseen tapaan on jatkettu. Niissä on pidetty tärkeimpänä yhä uudelleen lukea Ervastin omia luentoja, mutta on myöskin ilmaantunut joukko uusia luennoitsijoita.

Seura onkin siten pysynyt varsin kiinteästi koossa, vähäisiä hajaantumisilmiöitä lukuunottamatta, jotka eivät kuitenkaan ole voineet ehkäistä seuran jäsenmäärän hiljaista, mutta varmaa kasvua. Toiminta on varsin määrätietoista eikä montakaan päivää vuodessa mene, ettei seuran kokoushuoneissa ole jotakin toimintaa. Hämmästyttävää rohkeutta on seura osoittanut ryhtymällä rakentamaan Jyväskylään uutta temppeleä kun entinen joutui eronneelle Hannulan ryhmälle ja ilmiömäisen nopeasti se myöskin rakensi uudelleen tulipalossa vaurioituneen Helsingin temppeleinsä. Pekka Ervast ei eläessään koskaan päässyt nauttimaan siitä turvallisuudentunteesta, mikä hänen kuolemansa jälkeen taloudellisessa suhteessa on tullut hänen jättämänsä seuran osaksi.

Voimme tästä kaikesta tehdä sen päätelmän, että Ervastin vaikutus yhä on voimakas. Eikä kysymyksessä ole yksistään hänen persoonallinen vetovoimansa, niin suuri kuin se olikin, koskapa se jatkuu yhä hänen poismentyäänkin, jolloin mukaan on tullut jo uusi polvi, joka ei koskaan ole häntä nähnytkään.

On siis itse hänen julistuksessaan ollut jotakin, mikä kykenee vetämään puoleensa etsiviä sieluja. Mitä se on, sen ehkä voimme saada selville hänen ”joutsenlaulustaan”.

70. ”Suuri seikkailu”

Näin seurailtuamme ”Suuren seikkailun” kirjoittajan elämänvaiheita olemmekin tulleet huomaamaan, että tuo teos on omaelämäkerta, mutta sellaisena tavallisesta suuresti poikkeava.

Se alkaa kuvattavansa aivan viimeisestä elämänvaiheesta. Kiintoisalla tavalla se sitten, puoliksi muistelmienä, puoliksi juuri tapahtuvina elämyksinä esittää tuon elämän syvimät syyt.

Siinä esiintyy tohtori Kotkan poika, nuori Ilmari, joka tuona hyvästijätön hetkenä ehkä edustaa Pekka Ervastin lähimpiä ystäviä ja oppilaita. Ne hänen ennenpitkää on jätettävä.

Tohtori Kotkan vaimolla on lapsuudenystävän Ingridin nimi. Mahdollisesti tämä kuvaa juuri sitä persoonallista elämää, joka tunnetaan Pekka Ervastin nimellä.

Mutta kuka sitten olisi itse matkamies, tohtori Ensio Kotka? Tietenkin myöskin Pekka Ervast, mutta tuo ”seikkailija”, ihmiskäsi, joka tässä elämässä oli lähtenyt totuutta etsimään ja myöskin - löytämään.

Kertomus etenee seuraten tuon todella tapahtuneen Kalifornian matkan ulkonaisia vaihteita ja siinä se avaa lukijalle paljon sellaista, mitä Pekka Ervast todellakin oli elänyt lapsuudestaan lähtien.

Seuraa viehättävä kuvaus keskustelusta rovasti Santalan kanssa junassa. Se antaa meille oivan käsityksen Ervastin suhtautumisesta kirkkoon ja papistoon. Sehän oli ollut kauttaaltaan myönteinen aina, vaikka papistolla siitä ehkä on ollut päinvastainen käsitys, niinkuin paljastuu tuon hienostuneen, valistuneen ja sympaattisen rovasti Santalan vuorosanoista.

Ervast aivan lyhyesti antaa keskustelutoverilleen selostuksen siitä lapsuudenuskosta, mikä hänellä oli ollut ja minkä hän, niinkuin varmaankin jo olemme tulleet ymmärtämään, oli pienenä lapsena saanut omalta äidiltään. Siinä myöskin viitataan siihen voimakkaaseen uskonnollisuuteen, jossa Pekka Ervast eli ripillepääsytensä aikana. Suhtautuminen kirkkoon oli silloinkin perin myönteinen. Rippipapin vaikutus on ollut hyvä. Eikä nuorukainen ajattelekaan muuta kuin, että hän on harras kristitty ja hänelle ”usko” merkitsi sitä, että hänen koko sydäimestään tuli seurata Jeesusta.

Tämän kaiken ymmärtävä ja suvaitsevainen kirkonmies hyväksyy.

Sitten seuraa merkittävä kertomus kun nuori ylioppilas oli kirjoittanut arkkipiispalle, että hänen tuli päästä arkkipiispaksi, jotta hän silloin voisi toimeenpanna kirkon uudistuksen, jonkinlaisen uskonpuhdistuksen. Hän ensin ehdotti, että arkkipiispa itse toimeenpanisi erinäisiä muutoksia tai, jos tuntisi itsensä liian vanhaksi, tavalla taikka toisella tekisi nuorukaisesta arkkipiispan.

Niin hämmästyttävän hullua, ja sen Ensio Kotka itsekin toteaa, kuin se on ollutkin, se hänen mielestään kuitenkin todisti, että nuorukainen oli ”luterilaisempi kuin luterilainen kirkko itse”, sillä hän ”uskoi uskoon”.

Näin lyhyin, nopein skitsein tekijä piirtää eteemme hyvin havainnollisen kuvan siitä merkittävästä nuorukaisesta, jonka olemme tulleet tuntemaan Pekka Ervastina.

Ja siinä tulee sitten lyhyt taitava esitys rovasti Santalan suulla meidän aikamme uskosta: ”Emme enää elä semmoisten ihmeitten aikaa.” Ja kuitenkin tohtori Kotka hänelle kohta kertoo ihmeen. Hän kertoo varsin avoimesti tuon kokemuksensa, jolloin hänen luokseen tuli merkittävä olento. Hän tekee sen ehkäpä avoimemmin ja yksityiskohtaisemmin kuin ennen, mutta yhä tuntuu tuo kokemus Pekka Ervastista niin pyhäältä, että hän arastelee sitä kokonaan selittää. Kuka on tuo ”egyptiläisen” näköinen olento, joka on todellinen ihminen, mutta kuitenkin niin paljon muutakin?

Rovasti Santala ottaa esiin senkin mahdollisuuden, että kysymyksessä olisi jokin muu kuin hyvyyden maailmasta kotoisin oleva ”enkeli”, mutta tämä ajatus kohta torjutaan ja siinä yhteydessä saamme kuulla Pekka Ervastin erinomaisen määritelmän ”pahasta”. Tämä määritelmä kuuluu: ”Kyllä minäkin uskon pahan todellisuuteen, vaikkakin sen ikuisuuteen enkä sen absoluuttiseen persoonalliseen johtajaan.”

Ja lopuksi tässä keskustelussa tohtori Kotka ilmoittaa tietävänsä, kuka oli tuo merkillinen olento, mutta hän ei ole oikeutettu ilmaisemaan sitä.

Kirjan toisessa luvussa jatkuu keskustelu rovasti Santalan kanssa valtamerilaivalla ja siinä tämä tekee hyvin järkevän kysymyksen: Ettekö kaipaa uskonnolta mitään syvempää ravintoa hengellenne? Ihmistä ei tyydytä paljas älyllinen näkökanta.

Kysymys antaa nyt tohtori Kotkalle tilaisuuden tuoda esiin ne näkökannat, mitkä Pekka Ervastilla oli ollut uuden uskonpuhdistuksen suhteen. Saamme hyvin havainnollisella tavalla tietää, mitä kristillisessä uskossamme olisi ”puhdistettava”.

Ensimmäinen kysymys koskee ”pelastusta”. Tarkoitatteko ”pelastuksella”, että ihmisinä tulisimme siveellisesti paremmiksi ja voittaisimme synnin?”

Tämän tohtori Kotkan tekemän kysymyksen aiheuttama reaktio oli kirkonmiehelle todellakin luonteenomainen: ”Tjaa, tavallaan. Mutta emme ihmisinä kykene parantamaan itseämme, vielä vähemmän voittamaan syntiä.”

Siinä sitten käsitellään ”perisynti” ja muita kirkollisia oppeja. Mutta tuohan tohtori Kotka sitten esiin senkin tosiasian, että historia kuitenkin tuntee joitakin ihmisiä, jotka ovat tulleet niin lähelle täydellisyyttä, että silmiämme häikäisee, ja myöskin sen, että Kristus itse on sanonut: olkaa täydelliset niinkuin teidän Isänne on täydellinen. Onko tuommoinen sana lausuttu turhaan?

Tohtori Kotka myöntää, että verraten harvat ihmiset ovat pyrkineet Jumalan yhteyteen, mutta totuus olisi kuitenkin opetettava kansallekin.

Mikä totuus? tiedustelee rovasti.

Se totuus, herra rovasti, että ihminen elää täällä maan päällä pyrkiäkseen Jumalan tietoon ja yhteyteen.

Näin vaivattomasti tohtori Kotka nyt vastaa tuohon elämän suurimpaan kysymykseen, mitä varten elämme.

Vilpittömästi hämmästyen rovasti Santala lausuu: Mutta sitähän opetetaan kristikunnan kaikissa kirkkoissa.

Olisi luullut tohtori Kotkan tässä jääneen sanattomaksi, mutta hänellä on heti vastaus valmiina: Ns. kristinuskon täynnä opinkappaleita, jotka hämmentävät totuuden ymmärtämistä. Jos pyyhitte ne pois ja opetatte suoraan kaikille ihmisille, miten heidän on pyrittävä ja eletävä, silloin ehkä voidaan sanoa, että totuutta opetetaan.

Ja rehellinen rovasti Santala myöntää, että tässä puheessa on perää.

Näin molempien keskustelijoitten käsitys yhtyy siinä, että uusi reformatio on tarpeen. Usko perkeleeseen ja ikuiseen kadotukseen on Suomen kirkonopista poistettava, niinkuin on tehty jo Ruotsissa, lausuu ensimmäinen tohtori Kotka.

Seuraa kiintoisa keskustelu helvetinopista. Siinä rovasti Santala aluksi, tosin heikosti, koettaa huomautella, että onhan tuo oppi kuitenkin auttanut monta yksilöä luopumaan raa’asta pahanteosta.

Mutta tohtori Kotka huomauttaa, ettei ’auttanut’ ole oikea sana, vaan ’peloittanut’ ja sitäkin hän puo-

lestaan epäilee, sillä ei pahan pelko auta meitä hyvän rakkauteen. Kuinka moni ihminen helvetinopin johdosta onkaan epäillyt Jumalan rakkautta, kuinka moni sydän särkynyt, kuinka monet aivot kadottaneet tasapainonsa!

Molemmat ovat yhtä mieltä siitä, että oppi perkeleestä ja kadotuksesta on hyljättävä. Mutta rovasti Santala kysyy huolestuneena, mitä meidän sitten on asetettava tilalle? Hän saa lyhyen vastauksen: totuus, totuus kuolemanjälkeisestä elämästä.

Sen rovastikin myöntää oikeaksi, mutta sehän on meiltä salattua.

Tohtori Kotka huomauttaa, että siinä Luther teki kohtalokkaan erehdyksen kun hän poisti kirkonopista uskon kuolemanjälkeisistä välitiloista ja protestanttisen kirkonopin mukaan ”nukutaan” haudassa viimeiseen tuomiopäivään asti. Eikö tämä ole hirveätä taikauskoa? Jollei ihmisen sielu elä ruumiista riippumatta, ei hänen ”heräämisestään kuolleista” ole paljontakaan toivoa.

Rovasti Santalakin myöntää näin uskovansa, mutta huomauttaa, ettei se vielä ole tietoa, jolloin tohtori Kotka puolestaan huomauttaa: En ainoastaan usko, minä tiedän.

Puhe kääntyy tietenkin spiritismiin, jolle tohtori Kotka kyllä myöntää tietyn oikeutuksen, mutta hän itse ei perusta tietoaan semmoiseen, vaan omakohtaiseen tietoon, joka ehdottomasti on saavutettavissa. Samalla hän huomauttaa, että kuolleita ei saa missään tapauksessa häiritä. Heitä saa ja täytyy auttaa, jos siihen kykenee, mutta ei turhan päiten puhutella. Ei edes katsella ilman lupaa.

Ja, sitten hän yllättäen kysyy: Ettekö usko, että Vapahtaja rakastaa kuolleita, niinkuin eläviäkin? Ettekö usko hänen pitävän kaikkia silmällä? Kristus hallitsee kuolleitten valtakuntaa, ja ainoastaan Hänen rakkautensa luvalla ja avulla voi kuolevainen siihen valtakuntaan astua.

Rovasti vakavoituu ja lausuu: Te väitätte siis, herra tohtori, että kuolevainen meikäläinen voi, kuten sanotte, astua vainajien valtakuntaan.

Väitän! oli tohtorin vastaus.

Tätä kaikkea ei kunnan rovasti sentään voinut hetkessä sulattaa. Mutta seuraavana päivänä hän jälleen pyrki tohtori Kotkan puheille. Hän oli nukkunut huonosti ja kärsi hirvittävästä päänsärystä, minkä keskustelutoveri miltei hetkessä poisti tarttumalla hänen käteensä. Se tietenkin lisäsi tämän kiinnostusta ja uskoa häneen. Ja niin taas yhdessä jatkettiin suunnitelmia uskonpuhdistuksen suhteen.

Tohtori Kotka huomautti, että katolinen oppi kiirastulesta saattaa tosin tuntua teennäiseltä ja monen mielestä naurettavaltakin. Se on keskiaikaiselle mielikuvitukselle ja järjelle luotu esitys, mutta kuitenkin elämän tosiseikoista. Meidän aikanamme kuvailisimme noita tosiseikkoja toisin. Kenties spiritistien puheet ihanaasta kesämaasta ovat lähempänä todellisuutta sen eräässä puolessa. Valitettavasti noissa kokeiluissa on paljon puutteellisuuksia, jopa virheellisyyksiäkin. Ja tohtori Kotka esittää tuon okkultistien näkökannan, että ainoastaan elävien ihmisten omakohtainen kokemus näkymättömästä maailmasta voi heille tuoda totuuden.

Sitten he valitsivat sopivan kohdan laivalla, istuutuivat korituoleihin ja hiljentyivät. Tohtori Kotka keskittyy muutamaksi minuutiksi, ei spiritistisen meedion tavoin, vaan tuolla okkultisella tavalla ja ryhtyy kuvailemaan rovasti Santalalle tätä itseään koskevia seikkoja tavalla, joka saa rovastin vakuuttuneeksi. Siinä paljastuu, että rovastilla itselläänkin oli nuorena poikana ollut tuollainen kokemus, jota hän kuitenkin ei ollut uskaltanut kenellekään kertoa.

Rovasti Santala puhkeaa lausumaan: Oi kuinka me olemme sokeita, me ihmiset, kuinka sokea oli meidän kirkkomme, kun se ei tehnyt teistä heti johtajaansa. Kaksi ystävää oli löytänyt toisensa, vakava, rehellinen, intelligentti kirkonmies ja tuo merkillinen ihminen, joka oli matkalla Amerikkaan uskonpuhdistuksen asioissa.

Seuraa kertomus etsijämme käynnistä Washingtonissa erään tohtori Madisonin luona tämän palatsissa. Tohtori Madison on opporikas, sivistynyt ja hienostunut teosofi, joka elää itsetyytyväistä elämäänsä keskellä niin perin tyydyttävää loistoa ja perin tyydyttävää maailmankatsomustaan, nauttien taiturimaisesta urkujensoitostaan. Hänkin on ollut teosofisen seuran jäsen, mutta on sitten eronnut. Lukija ymmärtää helposti, ettei tuon eron syynä ole tarvinnut olla minkään ristiriidan, vaan pikemminkin ehkä tohtori Madisonin ”yksilöityminen”. Hänhän tietää olevansa Mestari Kuthuumin oppilas. Hän elää askeettisen puhdasta elämäänsä ilman tupakkaa ja lihaa, mutta saattaa sentään valtavasta viinikellaristaan tarjota lasin valkoista burgonjia vieraalleen tuossa kielitolakimaassa.

Tohtori Kotka kertoo aatteestaan, mikä hänellä kerran oli ollut, että kaikki erilaiset totuudenetsijäin seurat voisivat sentään muodostua jonkinmoiseksi liitokseksi kansojen auttamiseksi, sillä elämme nyt murrosajassa.

Siinä tohtori Madison mielihyvin yhtyy hänen ajatukseensa.

Ja sitten tohtori Kotka tälle teosofien edustajalle tekee omantunnon kysymyksen: Millä tavalla teosofinen liike yleensä on auttanut maailmaa ja millä tavalla se voi sitä auttaa?

Se sai isännän miettiväiseksi ja hän vastaa: ”Teosofiset seurat ympäri maailmaa julistavat yleistä veljeyttä pääoppinaan ja väittävät sitä ensimmäiseksi ja tärkeimmäksi tehtäväkseen, mutta jos odotamme, että ne seuroina osaisivat sitä toteuttaa, petymme surkeasti.”

Lausunto jatkuu paljon pitempänä. Siinä myös huomautetaan kuinka tuo ajattelu leikkaa kärjen yleiseltä suvaitsemattomuudelta, vapauttaa kristitytkin ylpeästä toisten uskontojen halveksumisesta, niin, että aletaan ymmärtää, että kullakin uskonnolla on oma kauneutensa.

”Kuitenkin”, päättää tohtori Madison laajan lausuntonsa, ”uskon, että lähestyy aika, jolloin uskonnollinen suvaitsevaisuus kuuluu sivistyksen alkeisiin.”

Tohtori Kotka tekee tähän älykkään varauksen:

”Tuo on kaikki totta, mutta suvaitsevaisuudellakin on oma vaaransa. Se voi muuttua leväperäisyydeksi: kaikki uskonnot ovat yhä hyviä, - miksi siis yksikään olisi tosi? Tämä vie helposti epäuskoon, jumalankieltoon, materialismiin.”

Keskustelu siirtyy käsittelemään eri uskontoja ja myöskin sitä kuinka kristinuskosta poistettiin jälleensyntymisoppi Konstantinopolin kirkollikokouksessa vuonna 553. Käy selville, että tohtori Kotka onkin yhtä selvillä noista kaikista teosofisista opeista kuin konsanaan tohtori Madison ja on jo aika siirtää keskustelu tavallisista teosofisista aiheista syvällisempiin periaatekysymyksiin. Aloitteen tekee tohtori Kotka kysyessään: Suokaa minun nyt tehdä erittäin asiallinen kysymys. On totta, että teosofinen liike on tehnyt työtä vanhojen uskontojen tunnetuksi tekemiseksi kristikunnassa ja nostanut ne uudestaan arvoonsa sekä itä että länsimailla, mutta onko myös totta, että teosofinen liike on tehnyt samaa kristinuskon puolesta?

Seuraa vallan verraton keskustelu, jonka kuluessa tohtori Kotka panee teosofisen keskustelutoverinsa aivan ahtaalle tuosta teosofien opetuksesta, että Jeesus ei olisikaan elänyt ajanlaskumme alussa, vaan sata vuotta aikaisemmin eikä Jeesus Natsarealaista siis olisi ollut olemassakaan.

Tohtori Kotka huomauttaa, että onhan apostoli Paavalin elämä vuosiensa puolesta historiallisesti todistettu. Hän kuoli 60 luvulla, siitä ei ole pienintäkään epäilystä. Mutta hänhän oli kohdannut Pietarin ym. apostoleita, Jeesuksen välittömiä opetuslapsia, missä nämä opetuslapset ovat olleet sen sadan vuoden ajan, mikä oli kulunut tuon toisen Jeesuksen, juutalaisten Toldoth Jeshu kirjoituksessa mainitun Jesus ben Pandiran kuolemasta?

Mainiota, mainiota! huudahtaa tohtori Madisonkin, joka samassa on voitettu tohtori Kotkan mielipiteen puolelle. Ja molemmat ovat nyt yhtä mieltä siitä, että saksalainen tohtori Steiner on oikeassa kun hän väittää, että Golgatamysterio on tapahtunut, niinkuin evankeliumeissa on kerrottu.

Mutta Kristuksen mystério jää yhä tohtori Madisonille monessa suhteessa hämäräksi ja hän aivan säikähtää kun tohtori Kotka tekee henkilökohtaisen kysymyksen: Oletteko itse kohdannut tai - kuinka sanoisin - kokenut tätä kosmillista Kristusta. Eikä tämä ollut tavannut edes tuota Mestari Kuthuumia, jonka opetuslapsi kuitenkin käsitti olevansa.

Keskustelu siirretäänkin nyt eetilliselle alalle. Ja jälleen joutuu isäntä hämmästyämään kun tohtori Kotka ilmoittaa, että Kristuksella oli omatkin käskynsä.

Sillä hetkellä seuraan liittyy roomalaiskatolinen piispa, monsignore Sparvagli, joka oli ollut mukana samalla valtamerilaivalla, millä tohtori Kotka oli saapunut ja viimeksimainittu oli ollut läsnä piispan toimittamassa messussa, mutta eivät he siellä olleet keskustelleet.

Piispa oli kierrellyt Euroopassa ja käynyt myöskin Roomassa. Tohtori Madison oli siksi kiinnostunut noista Kristuksen antamista käskyistä, että päättää heti kokeilla, tunsiko hänen ystävänsä piispa ne. Tohtori Kotkan lueteltua ne piispa myönsi, että Rooman kirkko ne kyllä tuntee, mutta kirkko ei opeta niitä kansalle, koska ne ovat opetuslapsia varten. Rooman kirkko ei heitä helmiä sikain eteen, mutta se käskee munkkinsa ja pappinsa niitä noudattamaan.

Piispa myönsi, että teosofit ovat vakavaa väkeä, he ovat rakkaita sieluja, oli paavikin lausunut vaikutelmissa heistä, kunpa vain saisimme heidät palaamaan kirkon helmaan.

Tämä roomalainen kirkkoruhtinas osoittautui erittäin valistuneeksi, hienoluonteiseksi ja rakastettavaksi ihmiseksi. Hän kertoi nyt kirkkonsa tämänhetkisistä huolista, että Teshu Laama suunnitteli jonkinlaista buddhalaisen maailman valloitusretkeä kristikunnan alueelle. Näin jatkui keskustelu käsitellen monia asioita.

Ehkä tämä selostus voitaisiin päättää Matt. 23: 13 säkeillä, jotka tekijä on asettanut tämän luvun motoksi:

”Mutta voi teitä, kirjanoppineet ja fariseukset, kun suljette taivasten valtakunnan ihmisiltä! Sillä itse te ette mene sisälle, ettekä salli menossa olevien mennä sisälle.”

Seuraava luku käsittää kirjeenvaihtoa tohtori Kotkan ja hänen vaimonsa välillä. Sen mottona on ille faciet.

Jos pidämme kiinni siitä, mitä ajattelimme Ilmarin tässä kuvaavan, niin henkii tämä tohtori Kotkan kirje uskoa ja luottamusta siihen, että se aatteellinen työ, joka on hänen oma lapsensa, tulee saamaan uskonpuhdistuksen aikaan.

Suomalaisen rovastin olemus oli tehnyt syvimmän vaikutuksen tohtori Kotkaan. Hän oli ollut niin inhi-

millisesti vilpityn, että tohtori Kotka oli ajatellut: onkohan juuri Suomen kansa ja Suomen kirkko kutsuttu jotakin suurtyötä suorittamaan. Onkohan uusi uskonpuhdistus todella alkava Suomesta?

Jälleen tutustuu tohtori Kotka erilaiseen uskonnollisuuden ilmennykseen. Se on Whiteway, uskonnollinen ihanneyhdyskunta jossakin Lännessä. Sitä johtaa upporikas Mr. Newberg.

Mr. Newberg oli tolstoilainen ja oli perustanut tämän yhdyskunnan parikymmentä vuotta sitten. Hän oli kyllä jollakin lailla tutustunut teosofiaan, mutta ei ollut siitä innostunut. Vuorisaarnan käskyt hänelle olivat muodostuneet elämän todellisuudeksi, varsinkin sen neljäs käsky, pahan vastustamattomuus.

Näin tohtori Kotka oli kohdannut kolme eri asiaa, jotka olivat tarpeen uskonpuhdistuksessa. Luterilainen rovasti oli ollut selvillä siitä, että helvettioppi oli poistettava kirkosta, roomalainen piispa taas oli tuntenut vuorisaarnan käskyt, mutta oli sanonut, että kirkko pitää ne esoteerisina vain papeille ja munkeille aiottuina. Mr. Newberg oli vienyt ne keskelle käytännöllistä jokapäiväistä elämää yhdyskunnassaan, joka kuitenkin edellytti, että oli käytettävissä riittävästi mammonaa, mutta jälleensyntymisajatuksesta hän oli vieraantunut. Jälleensyntymisoppia edustava valistunut teosofi ei taas ollut selvillä reformation tarpeesta.

Näin lähestyy tohtori Kotka kirjan varsinaisia päätaphtumia, ”suurta seikkailua”, joka on puettu allegoriseen, sangen viehättävään sadunomaiseen rococoajan verhoon. Taaskin tahdikas ajatus! Kuinka tuollaisista asioista muuten ollenkaan voisi puhua!

Tarkastelemme aluksi hieman lähtökohtaa.

Ervast oli siis elämässään saapunut siihen kohtaan, että hän tuosta äidiltään perimästään lapsuudenuskosta oli tullut hieman erikoisella tavalla kristillisen kirkon yhteyteen ja siltä ajalta jo periytyy hänen myötmielinen asenteensa kristilliseen, varsinkin Suomen luterilaiseen kirkkoon, jota tässä rovasti Santala niin sympaattisella tavallaan edustaa.

Oppi iankaikkisesta kadotuksesta kuitenkin oli ollut vähällä syöstä Pekka Ervastin, niinkuin se on syössyt miljoonat ihmiset, suoraa päätä materialismiin. Jospa olisi ollut Santalan tapainen pappi hänen tiellään, mutta niin ei sattunut. Pekka Ervast kohtasi teosofian, kävi läpi kaikki sen vaiheet, koki myös kaikki sen ristiriidat, sai lohdutuksen järjelleen, mutta tuli myöskin tuntemaan sen heikkoudet.

Mitä antaa tuo teosofia kristinuskolle? Jälleensyntymisopin. Se on kyllä paljon. Mutta miten se elvyttää kristinuskon, niinkuin se sanoo tekevänsä jokaiselle uskonnolle? Ei se voi tapahtua siten, että otetaan pois kristinuskon Mestari, maailman Vapahtaja.

Jotakin noissa eri näkökannoissa oli oikeata. Jotakin totuudennäkemyksen puolta ne edustivat. Mutta jokaisesta niistä myöskin puuttui jotakin.

Pekka Ervast totesi aivankuin saaneensa kokoon uuden uskonpuhdistuksen ainekset. Nämä ainekset oli nyt pantava kokoon ja sille kaikelle oli saatava vahvistus.

Tässä vaiheessa esiintyy tuo salaperäinen professori Batory. Asia kerrotaan todella kuin satuna. Mutta ymmärtävän lukijan ei pidä antaa ulkonaisten puitteitten hämätä itseään ja turhaan tehdä kysymyksiä, mikä on tuo salaperäinen Versailles’in linna kaukana Kalifornian erämaassa. Jos hän näille asioille pyrkii saamaan jonkin realistisen selityksen, vedetään varmaankin ”etterimaailman” verho hänen katseensa eteen. Sellainen kysymys on esimerkiksi: Onko kirjan professori Batorylla todellisuudessa esikuvansa. Eihän tekijä olisi tätä henkilöään pukeutunut niin erikoiseen muotoon, ellei hän olisi tarkoittanut, että se asia on ja jää, ainakin toistaiseksi, salaisuudeksi.

Kun nyt jatkamme ”Suuren seikkailun” analysoimista, on meidän parasta pysytellä niissä aatteissa ja asioissa, mitkä kirjassa on niin erikoisella ja miellyttävällä tavalla esitetty.

Tuossa kohtauksessa tekijä vie meidät jälleen erääseen nuoruudenmuistelmaansa, isänsä serkun Ida Basilierin konserttiin ylioppilastalolle, jossa Pekka Ervast pienenä poikana oli ollut läsnä ja silloin oli nähnyt merkillisennäköisen henkilön, jonka muisto oli säilynyt läpi elämän. Tämä kertomus ei ole mitään kirjailijan vapaata kerrontaa, vaan sellainen kohtaaminen on todella tapahtunut. Ervast on siitä kertonut toisessakin yhteydessä. Nyt tuo salaperäinen olento, professori Batory, esitetään samana, joka tuolloin viime vuosisadalla oli käynyt Helsingissä ja ollut läsnä Ida Basilierin konsertissa. Siinä ensin tapahtuu tuollaista jälleensyntymismuistin selvittelyä, mutta sitten yöllä tohtori Kotka todella joutuu seikkailuihin, joissa kuvataan Valkoisen Veljeskunnan kokousta. Lukijan on tuohon kaikkeen suhtauduttava ymmärtäväisellä suvaitsevaisuudella, sillä jos olisi mahdollista sellaisesta kokouksesta antaa kuvaus, on kuitenkin oletettava, ettei sitä olisi lupa antaa muuten kuin aivan yleispiirteittäin ja erittäin symbolisessa muodossa.

Siinä on tuo kaunis ja runollinen kuvitelma siitä kuinka tohtori Kotka mielikuvituksessaan loi kuvan Suomesta ja kuinka kansamme suojelusenkeli saapui ja lausui ylevät sanansa. Tämä ehkä tahtoo esittää sitä, että juuri Suomen kansa on kutsuttu toteuttamaan uutta uskonpuhdistusta. Uneksi tätä kaikkea ei kuitenkaan ole kirjassa esitetty, vaan ns. eetteriseksi näyksi tohtori Kotkan osalta. Tohtori Kotka saa tietää, että professori Batory onkin se ihmeellinen enkeliolento, jonka hän oli nuoruudessaan tavannut ja tämä juuri oli kutsunut hänet Amerikkaan. Nyt tuo ihmeellinen olento lopultakin selittää:

Te olette vuosikymmeniä tuntenut mielessänne, että kristikunta kaipaa uutta reformatiota. Lutherin uskonpuhdistus oli jäänyt kesken. Sitä paitsi se jätti kristityn emäkirkon silleen. Aika ei ollut silloin tullut. Lutherin työ oli valmistusta. Nyt lähestymme uutta aikaa. Nyt todella koko kristikunta kaipaa uskonpuhdistusta . . .

Jeesus Kristus, kaikkien meidän Mestariimme, tahtoo, että uskonpuhdistus pannaan toimeen. Häntä surettaa kirkkojen materialismi, dogmien vääryys ja todellisen uskon puute. Hän on sanonut Paavalille: tee velvollisuutesi. Paavalihan on kirkkojen muodollinen luoja. Paavali on vastuussa kirkon toivottomasta tilasta . . .

Paavali vähän sekoitti asioita. Hän oli oppinut mies, tottunut korkeampaan juutalaiseen ajatteluun, ja kun hänestä tuli Kristuksen seuraaja, hän samalla tuli kristillisen teologian perustajaksi, dogmiuskon ja kirkon. Ei hän itse mitään pahaa tarkoittanut, hän oli vilpitön, mutta hänen seuraajansa rakensivat varsinaisen dogmaattisen teologian niiden viittausten ympärille, joita Paavali oli kirjeissään antanut. He eivät edes tunteneet Paavalin sisäisiä oppeja, sillä hän ei voinut vihkiä salaisiin tietoihinsa kuin ani harvoja . . .

Te tiedätte sen myös omasta kokemuksestanne, rakas tohtori. Ystävämme tohtori Madison Washingtonissa aavistaa, mutta ei ole kokenut. Mr. Newberg Whitewayssa on kokenut, mutta pysähtynyt siihen. Ensimmäinen sinetti on Paavalin tulikaste, joka oli sama kuin Steefanoksen ja apostoli Johanneksen. Se on Jumalan Pojan eli niinkuin nykyään myös sanotaan teosofisessa ja varsinkin antroposofisessa kirjallisuudessa kosmillisen Kristuksen näkeminen ja tunteminen. Jumalan Poika on Isän ilmennyt elämä ja tajunta. Te olette kokenut, niinkuin Paavali koki, että tässä jumalallisessa tajunnassa eli ja toimi kuollut ja ylösnoussut Jeesus Kristus. Damaskos kokemus on kristityn tunnusmerkki. Ilman sitä hän ei tunne Vahtajaansa . . .”

”Monseigneur, eikö Jeesuksen eli Vuorisaarnan käskyjen noudattaminen vie tähän Damaskos kokemukseen?

”Kyllä, mutta ei ennen kuin pyrkijä on perin pohjin ymmärtänyt ja sulattanut neljännen käskyn hengen.

Te tiedätte: pahan vastustamattomuuden käsky. Se on kulmakivi . . .

Tulkoon pyrkijä mistä uskonnosta tahansa, - jos hän ymmärtää ihmisen oikean suhteen pahaan, hän on tiellä Kristuksen luo, vaikk’ei olisi koskaan kuullut puhuttavan kristinuskosta. Ja jos ihminen, joka on kirkollisesti kastettu ja uskoo olevansa kristitty, ei tunne eikä toteuta tätä neljättä elämän käskyä, ei hän tiedä paljonkaan Kristuksesta . . .

”Monseigneur, ehkä siis teidänkin mielestänne tällä hetkellä on ylen tärkeätä, että kirkkoissa alettaisiin opettaa vuorisäärnan käskyjä julkisesti, eikä vain salaisissa piireissä, kuten piispa Sparvagli väittää, että roomalaisessa kirkossa tehdään?

Ehdottomasti. Se on uuden reformation ensimmäinen tehtävä. Reformaatio alkaa siitä.

Koko kristikunnan täytyy päästä selville siitä, että kristinusko ei ole dogmijärjestelmä, johon tulee uskoa, vaan siveysoppi, jota tulee noudattaa elämässä. Itsestään silloin karisevat pois pahimmat dogmaattiset valheet, kuten helvetti ja kadotusoppi. Tämä ei tietenkään estä kirkkoja virallisesti hylkäämästä perkeleoppia . . .”

Näin jatkui keskustelu päätyen siihen, että uskonpuhdistus oli alkava Pohjolasta. Professori Batory päätti pitkän esityksensä:

”Ensio Kotka, te tiedätte, kuka minä olen, ja te tiedätte tai ainakin aavistatte, kuka itse olette. Nimiä emme mainitse. Mutta te olette minun ystäväni ja työtoverini. Saanhan luottaa teihin?”

Silmäni kyyneltyivät. Katsahdin ylös.

”Nyt ja aina”, kuiskasin.

Professori ojensi kätensä ja minä puristin sitä.

”Olemme molemmat Jeesuksen Kristuksen palvelijoita”, hän sanoi.

Nousimme yht’aikaa ja nostimme silmämme kattoon. Oliko harhanaäky? Mutta minä näin enkelijoukon ja niiden keskellä Kristuksen lempeät kasvot.”

Näin päättää Pekka Ervast elämänsä ”suuren seikkailun.”

XIII LIITTEITÄ

Henkilöhakemisto

- Aaltonen, A. 191, 291, 323, 325
Batory 381, 381—384
Abend 165—167
Beethoven van L. 89
Agrippa 128
Bergbom, Kaarlo 11
Ahava, Paavo 75
Bergman,
Albin 189
Albertus, John 120—122
Bergman (o.s. Alli), Suoma 189
Aleksanteri I 208
Besant, Annie 77—81, 134, 136—140,
Almberg (Jalava), Antti 11, 15 153, 171, 177, 187, 188, 192, 203,
Alrutz, Sydney 167 211—213, 215, 216, 218, 220, 221,
Angervo, W. 216, 234, 252 223, 224, 243, 244, 253, 258, 263,
Ansamaa 258 264, 268, 269, 276, 278, 282, 283,
Anteli 146 291, 294, 304, 305, 349, 350
Ara (Åberg), Thure 296
Bille Brahe Selby, Ellen 283
Asp (katso Wetterhoff-Asp)
Bille, Vilhelm 155
Aspelin, Eliel 45
Blavatsky, H. P. 65, 71, 77—81, 92,
Aspelin, Kyllikki (katso Ignatius) 93, 98, 112, 115, 122, 124—126, 134,
Aspelin, J. R. 45 139, 158, 159, 171, 177—179, 183,
Aspelund, C. E. 33, 149—151 195, 197, 201, 258, 279, 280, 304,
Aspelund, Gustaf (Venni) 34, 39 315, 316, 363, 364
Aspelund, Irene 34, 151
Bolmstedt, John 153
Assisilainen, Fransiscus 55, 102, 352
Bobrikoff, N. 174, 185, 339
Atra, Kaarlo 261 Bodén 23
Avellan, Kaarola 10 Bold, Jean 110, 135, 163
Avellan, tirehtööri 10
Boodhisattva 215, 216
Avellan, Titti 10 Bourbel de (katso Wachtmeister) Avinoff 148
Broberg 42 Backman, John 115, 160, 164, 173
Broberg, pastorinrouva 152 Barnabas 363
Brotherus, K. R. 85—86, 133, 147
Basilier, Adam 14, 148
Basilier, Augusta (katso Ervast) Bruno, Giordano 128
Basilier, Fredrik 14
Bukley of Linden (katso Wachtmeis-Basilier, Ida 14, 381, 382
Buddha, Gautama 55, 62, 68, 94
Bulwer-Lytton 197
Busch, Oscar 168

Böhme, Jakob 128 Charcot 148
Christensen, Arthur 153
Cinicelli 28 Collan 22
Cooper, Irving S. 350
Corander 36
Corelli, Marie 351
Cronvall, Erik 289, 290
Dagmar, prinsessa 176
Darvin, Charles 88
Donner, Otto 11
Eckhard 128
Edström, Alma 154, 183
Edström, Enzio 155, 161
Edström, konsuli 183
Edström, Linda 314
Ekblad, Anton 34
Elias 90
Eloniemi, Yrjö 319
Eneberg, Valdemar 11
Ervast (o.s. Basilier) Augusta 14, 23, 28, 38, 39, 149, 150
Ervast, David ja Roger 356
Ervast, Eric 340, 350, 351, 352, 355, 356, 358
Ervast, Gabriel 14
Ervast, Georg Edvard (Yrjö, Geo, Guggu) 22, 26, 35, 36, 39—43, 45, 47, 57, 63, 108, 150—152, 155, 163, 173, 183, 184, 339, 340, 343, 356, 357, 358
Ervast, Gerda (katso Uggla)
Ervast, Hilma Siviä Rosina 22 Ervast (o.s. Törnroos)
Hilma Nathalia 13, 15—19, 21, 22—26, 43, 56
Ervast, Johan Fredrik 15, 23, 44
Ervast, Johan Wilhelm 22
Ervast, Marie 15, 23
Ervast (o.s. Doyle), Olive Estelle 356
Ervast, Petter 14
Ervast, Petter Edvard 9-11, 13-16, 19-28, 35, 39, 43, 44, 58, 66-68, 77, 84, 108, 114, 116, 149-151
Ervast, Sakari Simonpoika 14
Ervast (o.s. Åkersten), Thyra 340, 356
Ervasti, August Wilhelm 15, 23, 44, 73, 151
Eskelinen, Anna 340, 342, 358, 359
Essen v. 33
Fazer, Edvard 83
Federley, C. B. 120, 135
Floman 132
Forsblom, Nathalie 36, 37
Forsblom, taloudenhoitaja 36
Forsell, Ola 360
Franzén, M. 24
Frelander, Irene 194, 196
Frosterus, Brita Johanneksentytär 14
Fullerton, A. 65
Gadd (o.s. Sirén), Ingrid (katso Snellman) Gadd, Ivar 57, 59

Gandhi 190, 242
Geijerstam af, Karl 80
Goethe v. J. W. 209, 287
Gray 346, 347
Gripenberg, Maggie 236
Gripenberg, O. S. 11 Grönbärj, Herman 140, 160
Gyldenstolpe, Martha 154
Haanpää 350
Haavio, Martti 251, 252
Hallaperä, Reino 369
Halonen, Heikki 277
Hannula, J. R. 231, 312, 325, 370
Harald (Tanner) 200
Heikel, Victor 120, 304
Heino, Aleksandra 196
Heliö, Fredrik 273
Heliö-Angervo, Piippa 369
Hellner, Herman 117, 191
Hilden 153
Hernberg, Hanna 185, 190, 231
Hissa, Iikka 265, 269
Hitler, Adolf 320
Hjärpe 74
Hodgson 80, 133, 201, 202
Honkanen 342
Hovila 350
Hugo, Victor 42, 62, 97
Humu, Martti (katso Ramstedt) Hübbe-Schleiden 218
Hübner 25
Hülphers, W. 333
Hytönen, Valio 300, 301
Hyvärinen, Lyyt 291
Hällström af, Ida 117, 191
Hällström af, Signe 196
Ilmari (Saari) 200-202
Indrenius, Mathilda 36, 74, 133
Ingleman 350 Ignatius (o.s. Aspelin), Kyllikki 45, 228, 229, 283
Ignatius, K. T. 11, 19
Jakob 363
Jalava (Almberg), Antti 11
James, William 104
Jinarajadasa, C. 290
Johannes Kastaja 90, 303
Johansson, P. A. 196 Judge, W. Q. 77-81, 134, 136, 155, 177, 178, 212
Järnefelt, Aleksander 10 Järnefelt, Arvid 10, 109-111, 114, 148, 188
Järveläinen 37
Järveläinen, Taavi 111
Kaade, Gerald 337, 339, 343, 345, 346, 350-352, 355-359
Kaade, Waldemar 327, 333, 357, 365, 366
Kaarna 350

Kallinen, Yrjö 226, 274
Kamensky, Anna 210, 287
Karadja, Mary 165-171, 200
Karlstedt, Sigrid 63, 132
Kettunen, Hilja 270
Kettunen, Lauri 270
Kihlman, A. O. 11
Kilpeläinen (o.s. Karvosenoja), Anna 100
Kilpeläinen, Karl 100
Kilpeläinen, Karl Kustaa 100
Kilpeläinen, Maija 100-101
Kinglamb, W. 129
Kivi, Aleksis 44, 190, 233
Klemetti, Heikki 233, 287
Knöös, Arvid 156, 161-163, 165
Kock, Johan 189, 190, 231
Korpi, Frans 196
Kothen v. Axel 304
»Kotka, Pietari» 258
Kotka, Ensio 371-384
Kouta, Aarni 261, 294
Krishna 55
Krishnamurti 215, 244, 294, 304, 345, 346, 349, 350
Krogus, Ali 48 Krohn, Alf 269
Krohn, Eino 303, 327, 365, 366, 369
Krohn, Kaarle 51, 251
Krohn, Leo 189, 269, 291
Krohn, Sven 269, 295, 310, 366, 367, 369
Krook 37
Kurikka, Matti 163, 196, 215, 231
Laakso, Roosa 196
Larin Kyösti 261
Laureus, Kristina Olavintytär 14
Laurila, Lepo 236
Leadbeater, C. W. 215
Lehkonen, Martta 191
Leibniz 62
Leino, Eino 200, 233, 235, 261, 298, 299, 336
Leinonen 164
Leiviskä, Helvi 299
Liljefors (katso Parma) Lille, Axel 163, 174
Lindborg 74
Lindfors, Elis Edvard 38
Linné v. C. 176
Liukko 210
Liukkonen, Jaakko 251, 261, 262, 265 —267, 273, 291, 292, 313, 325, 333
Liukkonen, Tyyne 323-326
Loot 241
Ludendorff 320
Luther, Martin 335, 375, 382

Löfgren, Viktor 10, 11
Lönnrot, Elias 14, 229, 230, 233, 234
Madison 376—380, 383
Malm 115
Mantere, Oskari 199
Mattson, Guss. 269
Mead, G. R. S. 140, 187
Melkisedek 254
Mélart, A. W. 10, 11, 70
Melartin, Erkki 277, 294-296, 299
Merikanto, Oskar 195, 209, 220, 233, 294, 299
Meurman, Agaton 11
Michell 155
Miina 150, 152
Moberg, Ida 191
Morelius, Adelaide Charlotte 15, 34, 56, 74
Morelius, Lovisa 15, 16
Morelius, Margareta Elisabeth (katso Törnroos) Mossberg, Oli via 161
Muhamed 55
Murén, Emil 49, 372
Müller, Max 118
Napoleon 89
Neiglick 188
Nevalainen, Unto 251, 258
Newberg 380, 383
Nizida 70
Nohrström, Lisi 196
Norrning, Aino 36, 37
Olcott, Henry Steel 79, 154, 159, 177, 204
Onerva, L. 233, 261, 298
Paavali 104, 253, 333, 335, 336, 362- 364, 382, 383
Paloheimo, Yrjö 345, 346
Palomaa, Veikko 164, 185, 186, 190, 191, 221
Paracelsus 128
Parma (ent. Liljefors), Oskar Anders 85, 86
Peltola, Heikki 259-262, 267, 268, 285, 286
Perachja eli Pandira ben Jehoshua 216, 217
Peters, Alfred Vout 169-172, 195, 202, 209
Pietari 363
Pietilä, Antti J. 197, 198, 200, 201, 202
Pihlajamäki, Aapo 247, 304, 333
Pihlajamäki, Hilda 195,209, 243,247, 251,262, 268, 273, 277, 296, 303, 304, 316, 333, 351, 357, 369, 370
Plato 128 Pohjanmies, J. 299
Pore, Uno 370
Poutzin, M. 349
Purucker de, G. 315, 316
Pythagoras 68, 259
Qvanten, v. Emil 33
Rajagopala 346, 347
Ramstedt, Maria (Martti Humu) 175, 184—187, 191, 229, 231, 239

Reijonen, Annikki 270, 271, 300
Rieks 13
Ringström, Axel 311, 313, 322, 333
Roerich 342
Roine 347, 348, 349
Rosberg 10 Rossander, J. F. 65
Runeberg, J. L. 22
Ruotsalainen, Armas 366
Rutanen (katso Vaivanne) Rydberg, Viktor 62 Saarnio, A. A. 221, 225
Salo, Olga 252 Sandberg, Alli 74
Sandberg, Elise 74
Sandberg, Elli 74 Santala 339, 371—376, 379—381
Saul 253
Sauramo, Lauri 239 Sederholm 117, 118, 120, 175
Seilo, Martti 369
Selander, E. 209
Shakespeare, W. 89
Sibelius, J. 336
Sidharta 317
»Signor Elia» 39, 40
Silander 116
Sinnett, A. P. 55, 177, 187
Sirén, Bruno 56
Sirén, Emma (katso Solitander) Sirén, Ingrid (katso Snellman) Sirén, Osvald 57-59, 132
Sirenus, Sigfrid 339
Skogster 153
Smith, J. 121
Snellman (o.s. Sirén), Ingrid 57-59, 371
Snellman, Jussi 277, 296, 311
Snellman, J. W. 43
Solitander (o.s. Sirén), Emma 57
Sonck, John 257, 269
Sparvagli 339, 378-380, 384
Spink, Kate 187
Spinoza 62, 89
Stadius, V. 191
Standertskjöld 38
Stark 169
Stefanos 383
Steiner, Rudolf 177, 178, 208, 209, 211-213, 216, 218, 252, 253, 378
Stenberg 10
Stenbäck, Lydia 43
Stenius, F. 13
Stenman, Gösta 303, 310-314, 327, 337
Suchardt 31
Sundelin, Amanda 21
Sundquist 342
Suso, Henrik 128
Swedenborg, Emanuel 128
Söderman, Antto Frans Alarik 85-86

Tarkiainen, W. 233
Tauler 128
Tavaststjerna, K. A. 168
Tenetti, Tuovi 261
Thureson 16
Tilda (katso Indrenius) Tingley, Katherine 136, 138, 139, 155, 177, 287
Tolstoi, Leo 82, 83, 95, 96, 106, 107, 109, 124-126
Tompuri, Elli 233
Topelius, Zakris (vanhempi) 14
Topelius, Zakris (nuorempi) 34, 60, 173, 174
Toppelius, kenraali 120
Trevor Barker, A. 315
Trine, R. W. 175
Tyanalainen, Apollonius 215, 217
Törnroos, Emelie Sofie 16, 28, 34, 38, 59, 60, 62, 63, 72-74, 101, 133, 160
Törnroos, Erik 15
Törnroos, Hilma Nathalia (katso Ervast) Törnroos (o.s. Morelius), Margareta Elisabet 15, 16
Törnroos, Maria Charlotta (Mimmy) 15-17, 19, 28, 34, 38, 59, 60, 62, 63, 72-74, 101, 133, 160, 173, 174, 263
Törnroos, Ulrika Amalia 15, 16
Törnroos, Vivika 15, 34, 56, 74
Uggla, Aleksander (Sassi) 152, 163
Uggla (o.s. Ervast), Gerda 22-24, 26 -29, 34-43, 57, 63, 70, 100, 101, 108, 150-152, 161, 163, 340, 356, 365
Uggla (Katso Broberg) Uimonen, Annikki 296, 369
Unkovsky, Aleksandra 210
Wachtmeister (o.s. de Bourbell), Constance 77, 154, 176-182
Valjean, Jean 42, 97
Valvanne (o.s. Rutanen), Elina 265
Valvanne, Väinö 190, 195, 196, 198, 210, 221, 231, 252, 269
Warrington, A. P. 349
Weckman, Knut 149
Wedgwood, I. I. 302
Wegelius, Martin 83, 84
Wendell, A. 65
»Vera Elia» 193
Verdi 22
Wetterhoff-Asp (Wettenhovi-Aspa) 232
Vikman, Malin 34
Wilhelm II 156
Villebrand v. 74
Vinqvist 187, 194
Vinqvist, Hanna 343
Vinqvist, Hilda 34
Virtala, Ilma 261
Wood, Ernst 288, 315
Vuorenjuuri, Tyyne 220
Ylöstalo, Amanda 40, 47, 48, 63
Yrjö-Koskinen, Y. S. 10
Örnfast 14
Zander, Emil 153, 154, 159, 167, 175, 181
Zander, Gustaf 107, 136, 137, 138, 139, 153, 155

Zarathustra 65, 68
Zeileis 303, 312

LÄHDEVIITTAUKSIA:

Lyhennyksiä :

P. E. — Pekka Ervastian kirje

G. E. — Geo E. Ervastian kirje

G. U. — Gerda Ugglan, o.s. Ervast, haastattelu

R. R. — »Ruusu-Risti» aikakauskirja

T. — »Tietäjä» aikakauskirja

O. — »Omatunto» aikakauskirja

R. Synt. — »Ruusu-Ristin syntysanat Suomessa»

JOHDANTO

1) Sanomalehtiarvosteluja joulukuussa 1934—tammikuussa 1935, mm. Uusi Suomi, Ajan Suunta, Keski-suomalainen, Mikkelin Sanomat, Österbottningen, Pohjatuuli, Nurmeksen Sanomat ym. 2) Järnefelt: »Vanhempieni romaani» II osa s. 177.

I LAPSUUS JA NUORUUS

1. Syntyperä

1) Helsingin kaupungin henkikirjat 1875—76. 2) G. U. ja Helsingin kaupungin historia. 3) Bergholm: »Sukukirja». 4) G. U. 5) »Sukukirja» ja »Genealogia sursilliana». 6) Ilona Jalava: »Antti Jalava», s. 101, A. W. Ervasti; »Muistelmia matkalta Venäjän Karjalassa», R. R. 1921, s. 191. 7) Helsingin suomal. ruotsal. seurak. arkisto, LEI, s. 407, 408, 418 sekä syntyneitten kirja ja kuolleitten kirja. Espoon kirkonkirjat. 8) Helsingin osoitekalenterit (kaupunginarkistossa.) Suomal. ruotsal. seurakunnan kirkonkirjat. 9) Kutsukortti Hilma Törnroosin ja Edvard Ervastian vihkiäisiin. 10) G. E. 11) Alkuperäiskappale Hilma Törnroosin käsialaa 3. 8. 1870. 12) Muistokirjoitukset pääkaupungin sanomalehdissä, Suometar, Päivälehti, Hufvudstadsbladet ym.

2. Lapsuusvuodet

1) Helsingin kaupungin henkikirjat 1876. 2) G. U. 3) G. U. ja Sven Krohnin kirjoitus R. R. 1925, s. 399 sekä T. 1915, s. 157. 4) G. U. ja P. E:n talteenpanemat sanomalehtileikkeet. 5) Hilma Ervastian kirjeet 23. 6. 1881 ja 8. 7. 1881. 6) T. 1915, s. 6, R. Synt.s. 10. 7) Kuolinilmoitus sanomalehdessä.

3. Isä lasten huoltajana

1) G. U. 2) G. U. 3) G. E. 4) R. R. 1925, s. 400. 5) Rouva Rakel Ervastian ja Waldemar Kaaden kertomaa. 6) P. E:n kertomaa Reino Kuosman muistiinpanemana. 7) R. Synt. s. 8. 8) R. R. 1925, s. 402. 9) T. 1916, s. 100.

4. Kesiä maalla

1) G. U. 2) Tekijän muistelmä. 3) G. U. 4) G. E. 5) P. E. 12. 7. 1886 ja 4. 7. 1887. 6) P. E. 15. 7. 1888. 7) P. E. 29. 6. 1888 ja 21. 7. 1889. 8) G. E. 9) G. E. ja P. E. 21. 7. 1889. »Röfvarbandefin» käsikirjoitus. 10) P. E. 15. 7. 1891. 11) P. E. 16. 6. 1892. 12) p. E. 19. 7. 1892. 13) G. U. 14) G. E.

5. »Kirjailija» herää

1) G. E. 2) »Röfvarbandefin» käsikirjoitus. 3) R. Synt. s. 57. 4) Georg Ugglan kertomaa. 5) G. U. ja G. E. 6) Sven Krohnin kertomaa. 7) G. E. ja Sven Krohnin kertomaa. 8) Sven Krohnin kertomaa. 9) G. E. 10)

G. E. 11) G. E. ja G. U. 12) Pekka Ervastin isän ja tämän veljien Fredrikin ja Villen sekä näiden äidin välistä kirjeenvaihtoa 19. 11. 1880, 16. 12. 1881, 15. 10. 1883, 25. 6. 1885, hautajaiskutsu 1887, vuoden 1879 almanakassa olevat muistuinpanot, kaikki ovat tapahtuneet suomeksi ja todistavat hyvää suomenkielentaitoa. 13) A. W. Ervasti: »Muistelmia matkalta Venäjän Karjalassa», s. 11 (Otava 1918). 14) G. E. 15) T. 1916, s. 99. 16) Rouva Kyllikki Ignatiuksen haastattelu. 17) G. E. 18) R. R. 1925, s. 403. 19) G. E. 20) Helsingin Normaalilyseon arkisto.

6. Uskonnollista mietiskelyä

1) P. E. 4. 6. 1893 ja 25. 6. 1893. 2) T. 1915, s. 8, T. 1910, s. 397. 3) G. E. 4) R. Synt. s. 12, T. 1915, s. 56. 5) T. 1915, s. 56. 6) T. 1915, s. 7. 7) R. Synt. s. 13. 8) R. Synt. s. 17.

7. Pekka Ervast kohtaa teosofian

1) T. 1909, S. 106 ja T. 1915, s. 8.

8. Lapsuuden leikkiveroita

1) Helsingin osoitekalenterit (kaupungin arkistossa), Ruots. normaalilyseon matrikkeli, Yliopiston matrikkelit ja Viljo Kustaa Kuuliala: »Sikojärven Sire-nib». 2) Rouva Emma Solitanderin, os. Sirén, kertomaa. G. E. 3) P. E. 4. 7. 1933, G. E. Sven Krohnin ja Waldemar Kaaden kertomaa. 4) Helsingin kaupungin historian nojalla kuvitelma. 5) Sven Krohnin haastattelu 8. 2. 1954. 6) Emma Solitanderin kertomaa. 7) G. E. 8) G. U. 9) Eino Krohnin haastattelu. 10) K. Synt., s. 51—53, »Haaveilija», s. 15.

II MÄÄRÄTIETOISTA ETSINTÄÄ

9. »Haaveilu-aika»

1) R. R. 1924, s. 219. 2) T. 1915, s. 56. 3) T. 1915, s. 99, T. 1916, s. 100.

10. Merkillinen näky

1) G. U. 2) T. 1915, s. 99.

11. Matka Kuolan Lappiin

1) T. 1915, s. 101. 2) Waldemar Kaaden kertomaa. 3) T. 1915, s. 101. 4) T. 1915, s. 102.

12. Epäilyksien yössä

1) T. 1915, s. 59. 2) T. 1915, s. 152.

13. Tiedon portille

1) T. 1915, S. 156. 2) T. 1915, s. 157. 3) G. E. 4) T. 1915, S. 158.

14. »Haaveilija»-elämää

1) T. 1915, s. 55. 2) Suomalaisen yhteiskoulun matrikkeli ja Sanomalehti-miesten matrikkeli. 3) Professori K. R. Brotheruksen haastattelu. 4) Waldemar Kaaden haastattelu.

15. Jälleensyntymisoppi kristinuskossa

1) R. Synt. s. 18. 2) R. Synt. s. 24. 3) R. Synt. s. 25.

III MESTARIN ETSIMINEN

16. Vuorisaarna

1) R. Synt. s. 28.

17. Syvempää tietoa kohti

1) R. Synt. s. 61. 2) R. synt. s. 64.

18. Suuri kokemus

1) Pietarin Marian seurakunnan kirkonkirjat. 2) G. E. 3) P. E. 7. 7. 1896. 4) R. Synt. s. 67—68. 5) T. 1915, s. 158. 6) William James: »Uskonnollinen kokemus moninaisuudessaan». 7) T. 1915, s. 159—160.

8) R. Synt. s. 71. 9)

R. Synt. s. 9. 10) T. 1915, s. 160.

IV ELÄMÄNTEHTÄVÄÄ SUORITTAMAAN

19. Tolstoilaisena

1) T. 1915, s. 160. 2) T. 1915, S. 262. 3) T. 1915, S. 263. 4) T. 1915, S. 263—265.

20. »Salainen oppi»

1) T. 1915, S. 265—267.

21. Isän kodista hädättyinä

1) T. 1915, s. 319—325.

22. Oliko madame Blavatsky ’pakana’?

1) R. R. 1922, s. 302.

23. Uusia kokemuksia

1) T. 1915, s. 365.

24. Teosofien suuntariitoja 1) P. E. 16. 6. 1898. 2) O. 1905, s. 27, R. R. 1924, s. 220. 3) T. 1915, s. 412.

4) T. 1915, S. 410—415.

V OMAA SUUNTAA ETSIMÄSSÄ

25. Tietäjän luona

1) Herman Grönbärj’in kertomaa. 2) O. 1906, s. 197.

26. Stipendin hakija

1) T. 1915, s. 462. 2) T. 1915, s. 463. 3) Professori K. R. Brotheruksen haastattelu. 4) P. E. 9. 2. 1899.

27. Isän kuolema

1) R. R:n jäsenlehti n:o 16, s. 12. 2) G. U.

28. Vanha koti hajaantuu

1) P. E. 17. 6. 1899, R. R. 1922, s. 105. 2) R. R. 1924, s. 221, R. R. 1922, s. 5. 3) R. R. 1924, s. 105, P. K 5. 5. 1900.

29. Toimintaa Ruotsissa ja Suomessa

1) P. E. 7. 9. 1900, G. E. 30. 1. 1955. 2) P. E. 14. 9. 1900. 3) »Teosofisk tidskrift» 1901, s. 65. 4) P. E. 14. 10. 1900. 5) T. 1917, s. 346, R. R. 1922, s. 4. 6) P. E. 5. 12 1900. 7) R. R. 1924, s. 221, O. 1905, S. 27. 8) R. R. 1924, s. 222,

G. E. 9) R. R. 1924, s. 222. 10) O. 1905, s. 27. 11) P. E. 6. 5. 1901. 12) P. E.

29. 8. 1901. 13) R. R. 1922, s. 4—13 ja s. 52—58. 14) R. R. 1920, s. 70—80.

30. Suomi, vaiko Ruotsi

1) P. E. 10. 12. 1901. 2) P. E:n epist. n:o 9. 3) O. 1901, s. 27, T. 1916, S. 100, R. R. 1922, s. 107. 4) R. R. 1925, s. 410. 5) R.R. 1924, s. 222—223. 6) R.R. 1922, s. 150—155. 7) T. 1910, s. 367. 8) R.R. 1922, s. 150. 9) G. E.

31. Suomi kutsuu

1) T. 1915, s. 401. 2) R. R. 1924, S. 228. 3) O. 1906, s. 140, R. R. 1924, s. 224. 4) O. 1905, s. 10, 91. 5) O. 1905, s. 148. 6) O. 1905, s. 178. 7) Signe af Hällströmin muistelmä 1. 9. 1940.

32. Suurlakko ja P. E:n työ

1) P. E:n epist. n:o 9, T. 1915, s. 401. 2) Eino Krohnin kertomaa, R. R. 1948, s. 9. 3) P. E:n epist. n:o 9, T. 1915, s. 401. 4) T. 1915, s. 401. 5) R. R. 1924, s. 225. 6) O. 1906, S. 251, O. 1907, s. 78. 7) O. 1907, s. 225. 8) O. 1907, s. 238.

VI TEOSOFINEN KAUSI

33. Suomen Teosofisen Seuran alkutaipale

1) T. 1918, S. 19. 2) T. 1908, S. 124. 3) T. 1908, s. 188. 4) T. 1908, S. 313. 5) T. 1909, S. 1. 6) T. 1910, s. 157, 206—218. 7) T. 1910, s. 328.

34. Toimintaa Tuonenkylän suojissa

1) Tekijän muistelmä. 2) T. 1911, s. 20. 3) T. 1911, s. 83. 4) T. 1911, S. 87. 5) T. 1911, s. 88.

35. Uutta aikaa kohti

1) T. 1912, s. 26. 2) T. 1910, s. 83. T. 1912, s. 206, R. R. 1925, s. 155. 3) T. 1912, s. 247. 4) T. 1912, s. 288—296.

VII RISTIRIIDASSA TEOSOFISEN SEURAN KANSSA

36. Kristus-kysymys

1) T. 1912, s. 403—405, T. 1918, s. 165. 2) T. 1911, s. 285. 3) T. 1912, S. 412. i) T. 1912, s. 414. 5) T. 1912, s. 414. 6) T. 1916, s. 135—136. 7) T. 1913, s. 1.

37. Teosofinen seura jakautuu

1) T. 1913, s. 169. 2) T. 1913, s. 213, 285. 3) T. 1913, s. 213. 4) T. 1918, S. 20. 5) T. 1914, s. 2—3.

38. 'Veljeyden' romahdus sodan syttyessä

1) R. R. 1925, s. 414. 2) R. R. 1924, s. 227—230. 3) T. 1920, s. 104, 338, R. R. 1921, s. 455. 4) T. 1914, s. 314—315. 5) T. 1916, s. 413.

VIII KALEVALA JA KRISTINUSKO

39. Kalevalatutkimuksia 1) T. 1915, s. 259—261. 2) T. 1915, s. 261. 3) Kyllikki Ignatiuksen haastattelu. 4) T. 1915, s. 262. 5) T. 1915, s. 314. 6) T. 1915, s. 402. 7) T. 1915, s. 412.

40. »Kalevalan avain» ilmestyy 1) T. 1915, s. 495. 2) T. 1916, s. 143. 3) T. 1916, s. 146—149. 4) T. 1916, S. 241—245. 5) T. 1916, s. 244 ja Teos. seuran jäsenlehti 1917, s. 7. 6) T. 1916, s. 435. 7) T. 1917, s. 3—7. 8) T. 1917, s. 7. 9) 1917, s. 147.

41. Mietteitä vallankumouksen aikana

1) T. 1917, s. 128, 156. 2) T. 1917, s. 189—191. 3) T. 1917, s. 198. 4) T. 1917, s. 198.

42. Ero ylisihteerin toimesta

- 1) Kirje Hilda Pihlajamäelle 8. 6. 1918. 2) Teos. seuran looshilehti n:o 7 ja kutsu vuosikokoukseen 1917.
- 3) T. 1915, s. 455.

43. Pekka Ervastin yhteiskuntaihanne

- 1) T. 1918, s. 23. 2) T. 1918, s. 18, 62, 63, 72. 3) R. R. 1924, S. 124. 4) T. 1918, S. 118—120, 166. 5) T. 1918, s. 127, 166, 224.

IX KRISTINUSKON SELITYSTÄ

44. »Mitä on usko?»

- 1) Kirje Hilda Pihlajamäelle 7. 6. 1918. 2) T. 1918, s. 132. 3) T. 1918, s. 165. 4) T. 1918, s. 166. 5) T. 1918, s. 2, 52, 100, 134, 165, 167, 197. 6) T. 1918, s. 138, 165. 7) T. 1918, s. 199—201. 8) T. 1918, S. 233—234.

45. Muutto Epilään

- 1) T. 1919, s. 162. 2) R. R. 1932, s. 237—239. 3) Heikki Peltolan kiertokirje 1922. 4) T. 1919, s. 290.
46. Syviä mietteitä — vaikeita ristiriitoja 1) T. 1920, s. 101. 2) T. 1920, s. 102—104. 3) T. 1920, s. 104, 198. 4) T. 1920, s. 242. 5) T. 1920, s. 242. 6) Iikka Hissan haastattelu. 7) Sven Krohnin haastattelu. 8) P. E:n kirje Annikki Reijoselle 26. 11. 1929. 9) Sven Krohnin haastattelu. 10) Heikki Peltolan kiertokirje. 11) Kyllikki Ignatiuksen haastattelu, Reino Kuosman haastattelu, Hilda Pihlajamäen haastattelu. 12) Waldemar Kaaden haastattelu. 13) R. R:n jäsenlehti n:o 16, s. 12. 14) Kyllikki Ignatiuksen haastattelu, Ale Nikolan haastattelu. 15) Heikki Peltolan kiertokirje. 16) Georg Ugglan kertomaa. 17) Iikka Hissan haastattelu. 18) Sven Krohnin haastattelu. 19) Olga Auerin haastattelu. 20) P. E:n kirja »Karmalliset sairaudet», s. 119—120. 21) P. E:n kirje Annikki Reijoselle 11. 1. 1928 ja 10. 7. 1928. 22) R. R. 1924, s. 6—7, Waldemar Kaaden haastattelu. G. U. 23) Sven Krohnin haastattelu.

47. P. E:n teosofinen työ romahtaa

- 1) T. 1920, s. 334. 2) T. 1920, s. 336. 3) T. 1920, s. 338. 4) T. 1920, s. 340. 5) T. 1920, s. 334. 6) T. 1920, S. 341.

X UUTTA USKONPUHDISTUSTA KOHTI

48. Ruusu-Risti seuran perustaminen

- 1) T. 1920, s. 343, 382. 2) T. 1920, s. 343, 382.

49. Vapaamuurariuden tulo

- 1) P. E:n kirja »Kadonnut sana», »Suomen yhteisvapaamuurari», aikakauskirja. 2) P. E:n kirje Kyllikki Ignatiukselle 7. 8. 1918 ja 2. 10. 1919. 3) T. 1920, s. 335, T. 1921, s. 55. 4) P. E:n kirje Jaana Brummeltille 19. 3. 1931. 4) »Kadonnut sana».

50. Kodittomana

- 1) Heikki Peltolan kiertokirje. Kyllikki Ignatiuksen kirje kreivitär Selby Brannelle ja tämän kirje rouva Ignatiukselle 21. 7. 1922. 2) P. E:n kirje Iikka Hissalle 21. 9. 1921. 3) Sama kuin edellä. 4) R. R. 1921, s. 325. 5) P. E:n kirje Iikka Hissalle 24. 5. 1921. 6) R. R. 1922, s. 166—167.

51. Kiertokirje maailman teosofeille

- 1) R. R. 1923, s. 163, R. R. 1930, s. 181—185. 2) Sven Krohnin haastattelu. 3) R. R. 1924, s. 124—125.

52. Viisikymmenvuotias Pekka Ervast

- 1) R. K. 1924, S. 168. 2) R. R. 1924, s. 174. 3) R. R. 1924, s. 83. 4) R. R. 1929, s. 20. 5) R. R. 1926, S. 10.

53. Muutamia Pekka Ervastin auttajia

1) T. 1918, s. 128, R. R. 1926, s. 13. 2) T. 1918, s. 128, R. R. 1933, s. 2. 3)

P. E:n kirjeet Annikki Reijoselle 16. 2. 1926, 27. 2. 1926 ja 9. 6. 1926. 4) R. R:n kiertokirje n:o 12.

54. Terveyttä hakemassa Gallspachissa

1) R. R. 1927, s. 85. 2) R. R. 1927, S. 41, 327.

55. Pariisiin

1) R. R. 1927, s. 293. 2) Kirje A. Viitaselle 6. 9. 1933. 3) »Kadonnut sana».

56. Työssä yksinäisenä

1) P. E:n kirje Annikki Reijoselle 28. 6. 1929. 2) Kirje samalle 15. 7. 1929. 3) Kirje edelleen neiti Reijoselle 26. 11. 1929. 4) Postikortti Bertha Lindbergille

23. 11. 1930.

57. Point Loman tarjous

1) R. R. 1930, s. 182, tohtori G. de Puruckerin kirje 11. 8. 1930. 2) R. R. 1931, s. 252, R. R. 1934, s. 252.

58. Vastustavat voimat hyökkäävät

1) P. E.: »Uusi uskonpuhdistus».

59. Lauantai-ilta Saarenmaassa

1) Sommiteltu monien kertomusten mukaan.

XI TYÖ PÄÄTÖKSEEN

60. Pekka Ervastin julistus

1) P. E:n kirja »Christosophisia peruskysymyksiä» II, s. 102. 2) Sama, s. 103. 3) Sama, s. 112—113. 4) Sama, s. 113—114. 5) Sama, s. 118. 6) Sama, s. 131—132.

61. Kalifornian matkan suunnittelua

1) P. E:n kirje Hilda Pihlajamäelle 16. 9. 1932. 2) P. E:n kirje Annikki Reijoselle 11. 10. 1932. 3) P. E:n kirje Tyyne Vesalle 21. 1. 1933. 4) R. R. 1933, s. 243—247. 5) R. R. 1934, s.l. 6) G. E. 7) Anna Eskelisen kirje 14. 1. 1954. 8) Sama kuin edellä.

62. Matkalla

1) R. R. 1934, s. 3—8. 2) R. R. 1933, S. 244. 3) R. R. 1933, s. 245. 4) R. R. 1933, s. 243—247. 5) R.R. 1943, s. 1. 6) G. E. 7) R. R. 1934, s. 1. 8) Anna Eskelisen kirje. 9) R. R. 1934, s. 8. 10) Anna Eskelisen kirje, Gerald Kaaden kertomaa. 11) K. R. 1934, s. 8. 12) R. R. 1934, s. 12—13, Anna Eskelisen kirje, Gerald Kaaden kertomaa, G. E. 13) R. R. 1934, s. 13—14, 51—59, Gerald Kaaden ja Eric Ervastin tiedonantoja. 14) Eric Ervastin kertomaa. 15) R. R. 1934, s. 51—59. 16) R. R. 1934, s. 49, 73.

63. Ojai, Amerikan helmi

1) R. R. 1934. 2) R. R. 1934, s. 78. 3) R. R. 1934, s. 76. 4) R. R. 1934, S. 79—81. Eric Ervastin kertomaa, Gerald Kaaden kertomaa. 5) Eric Ervastin kertomaa. 6) R. R. 1934, s. 267, P. E:n kirje Gerda Ugglalle, P. E:n kirje Rakel Ervastille 8. 3. 1934. P. E:n kirje Hilda Pihlajamäelle 21. 1. 1934. 7) Gerald Kaaden kertomaa. 8) R. R. 1934, s. 109—110.

64. Kirja syntyy

1) R. R. 1934, s. 110. 2) Tekijän toteama.

65. Koti-ikävä

1) R. R. 1934, s. 109—110. 2) G. E. 3) R. R. 1934, s. 111.

66 Lähtö Kaliforniasta

1) G. E:n ja Thyra Ervastin kirje 25. 3. 1934. 2) Gerald Kaaden kertomaa. 3) G. E. 4) Gerald Kaaden kertomaa. 5) Eric Ervastin kertomaa. 6) Anna Eskelisen kirje. 7) Gerald Kaaden kertomaa. 8) Anna Eskelisen kirje. 9) Sama. 10) Gerald Kaaden kertomaa. 11) Anna Eskelisen kirje.

67. Kotona

1) R. R. 1934, s. 176—182. 2) R. R. 1934, s. 181—182.

XII TYÖN JÄLKEEN

68. Pekka Ervastin poislähtö

1) Saira Melan kertomaa. 2) Tuuli Reijosen kirje Annikki Reijoselle 28. 5. 1934. 3) Waldemar Kaaden kertomaa. 4) R. R. 1934, s. 149—154.

69. Jäähyväisjuhlallisuudet

1) R. R. 1934. 2) R. R. 1951.

70. »Suuri seikkailu»

1) P. E:n kirja »Suuri seikkailu».

LÄHDELUETTELO

1. Painettuja

Bergholm: »Sukukirja»

Ervasti, A. W.: »Muistelmia matkalta Venäjän Karjalassa», Otava 1918

»Genealogia Sursilliana»

Helsingin kaupungin historia

Helsingin normaalilyseon matrikkeli

Helsingin ruotsalaisen normaalilyseon matrikkeli

Helsingin suomalaisen yhteiskoulun matrikkeli

Jalava, Ilona: Antti Jalava (elämäkerta)

James, William: »Uskonnollinen kokemus moninaisuudessaan», K. J. Gummerus Oy. 1914

Järnefelt, Arvid: »Vanhempieni romaani»

Kuuliala, Viljo Kustaa: »Sikojärven Sirenit»

Osoitekalenterit Helsingin kaupungin arkistossa

Peltola, Heikki: Painettu kiertokirje vuodelta 1922

Ruus-Ristin painettuja kiertokirjeitä

Teosofisen Seuran painettuja jäsen- ja looshilehtiä vuoteen 1920

Yliopiston matrikkelit

2. Monisteita

R. R:n jäsenlehti n:ot 1—16

R. R:n looshilehti n:ot 1—5

P. E:n epistolat n:ot 1—22

P. E:n esitelmiä

3. Käsinkirjoitettuja

Espoon seurakunnan kirkonkirjat

Helsingin kaupungin henkikirjat v. 1875—76

Helsingin suomalaisen normaalilyseon arkisto

Helsingin suomalais-ruotsalaisen seurakunnan arkisto, III, s. 407, 408, syntyneitten kirja, vihittyjen kirja, kuolleitten kirja

Pietarin Marian seurakunnan kirkonkirjat valtionarkistossa

Pekka Ervastian kirjeitä eri henkilöille noin 420 kpl.

Pekka Ervastian omaisten arkistoa

4. Valokuvia

Taidevalokuvaamo Jukka Kuusistolta

Helsingin kaupungin museolta

Monilta yksityisiltä

5. Haastattelulausuntoja

Auer, Olga, rouva, Helsinki 30. 3. 1950

Brotherus, K. R., professori, yliopiston rehtori, Helsinki, 7. 2. 1943

Eloniemi, Yrjö, rehtori, Helsinki

Ervast, Geo E., varakonsuli, New York, 22. 5. 1953, 15. 8. 1953, 7. 2. 1954

Ervasti, Rakel, rouva, Helsinki, 28. 3. 1953

Eskelinen, Anna, neiti, New York, 14. 1. 1954

Grönbärj, Herman, taidemaalari, H:ki 29. 5. 1941

Hall, Greta, rouva, H:ki, 11. 7. 1940

Heino, Sanni, rouva, H:ki 30. 4. 1936

Helle, Anja, rouva, H:ki 1. 2. 1951

Hissa, Iikka, tehtailija, Oulu, 23. 2. 1942

Hytönen, Valio, johtaja, H:ki

Hyvärinen, Lyyt, taloudenhoitajatar, H:ki 27. 9. 1941

Hällström af, Signe, neiti, H:ki 19. 9. 1940

Ignatius, Kyllikki, rouva, H:ki 30. 3. 1950

Joki, Lyyli, neiti, H:ki

Kaade, Gerald, kielenopettaja, H:ki

Kaade, Waldemar, toimitusjohtaja, H:ki, 29. 5. 1942

ja useita keskusteluja Kallinen, Yrjö, johtaja, H:ki

Kallio, Tilda, rouva, Karihaara, 23. 8. 1936

Kivikäs, Olavi, Jyväskylä

Koivisto, Anni, rouva, H:ki

Koivisto, Esko, H:ki Kotilainen,

Aarne, toimittaja H:ki

Krohn, Eino, fil. tohtori, H:ki 13. 2. 1955

Krohn, Sven, fil. tohtori, H:ki, 8. 2. 1954

Kuosma, Helvi, rouva, H:ki

Kuosma, Reino, H:ki

Kuusisto, Jukka, valokuvaaja, H:ki

Laurila, Impi, Länkipohja, 20. 12. 1934

Lindberg, Berta, teatterinjohtaja, H:ki, 20. 4. 1942

Lindholm, Malla, neiti, H:ki

Lounas, Olga, rouva, Jyväskylä, 3. 5. 1947

Manninen, Mimmi, Oulu

Martinmäki, Maria, rouva, H:kl
Mela, Saila, rouva, Hiki
Mölsä, Otto, tehtailija, H:ki, 11. 7. 1950
Nikola, Ale, hieroja, H:ki, 7. 5. 1951
Parmas-Saarnio, Dagmar, laulajatar, H:ki, toukok. 1940
Petäjäniemi, Juho
Pihlajamäki, Hilda, näyttelijätär, H:ki, 12. 2. 1950
Pohjanmies, J., säveltäjä, Hollola
Pore, Uno, fil. maisteri, H:ki
Reijonen, Annikki, kirjailijatar, H:ki, (jälkeen jääneet paperit)
Ringström, Axel, raatimies, Loviisa
Salovius, Sirkka, neiti, Helsinki
Solitander, Emma, rouva, Helsinki
Stenbäck, Aksel, Jyväskylä 11. 3. 1936
Stenbäck, Kalevi, H:ki
Ström, Emil, satamakapteeni, Kotka, 15. 4. 1942
Särkkä, Hilja, rouva, Kerava
Särkkä, Väinö, Kerava
Suanto, Jussi, taiteilija, Helsinki, 3. 6. 1950
Thessleff, Katri, rouva, H:ki
Torniainen, Anni, H:ki
Uggla (o.s. Ervast), Gerda, rouva, H:ki, 28. 2. 1951
Uggla, Georg, opettaja, H:ki
Valvanne, Hugo, ministeri, Intia, 4. 6. 1941.

PEKKA ERVASTIN KIRJOITUKSET JA TEOKSET

1. Kirjoituksia vuosilta

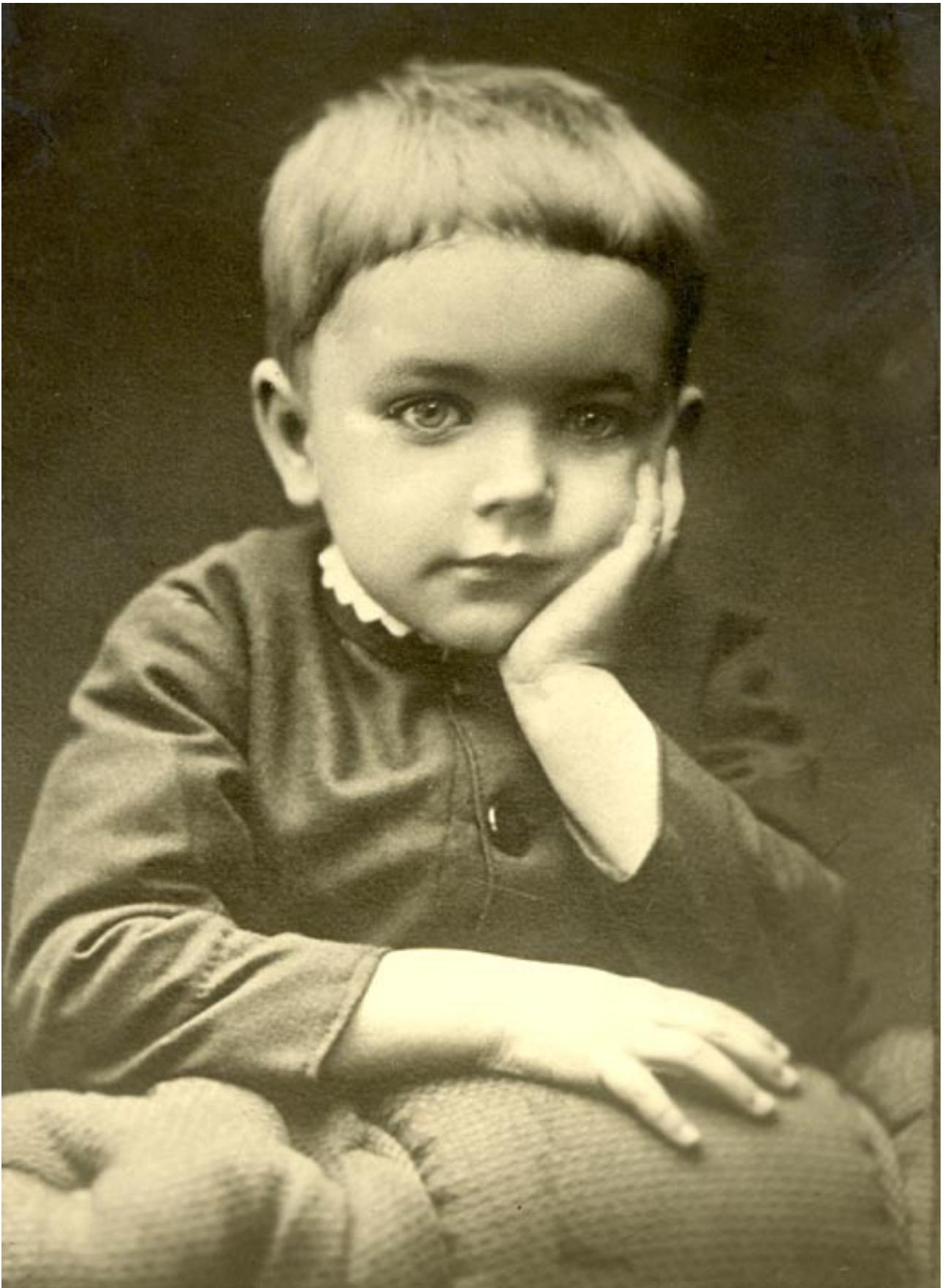
»Nya Pressen», kirjoituksia 1897-1899
»Päivälehti» ,, 1897-1899
»Humanitas» ,, .1898
»Teosofisk tidskrift», Tukholma, kirjoituksia 1901-1905
»Uusi Aika» ,, 1901
»Työmiehen illanvietto» ,, 1902
»Työväen kalenteri», Hancock, U. S. A 1905
»Omatunto» kirjoituksia 1905—1907
»Tietäjä» ,, 1908-1920
»Ruusu-Risti» ,, 1921-1955
»Sampo», joululehti, Turku ,, 1908
»Idän Tähdän» joululehti ,, 1914
»Sunnuntai» ,, 1916
Suomen Teosofisen Seuran vuosikertomukset ja looshilehdet ,, 1912—1920

2. Kirjoja

Kortfattad teosofisk Uppslagsbok, tekij. kust.1897
Ihminen, miksikä itket? Lentolehtinen, tekij. kust. 1897
Teosofin som religion, ylipainos »Humanitas» aikakauskirjasta 1898
Den hemliga läran, ylipainos »Nya Pressen'istä» 1898
Framtidens religion, Wilhelm Bille, Tukholma, myös islanninkielinen painos 1900
Valoa kohti, tekij. kust. 1901
2. painos 1901 Amerikassa
3. painos 1903, kust. »Valon airut»

4. painos 1909, Teosof. kust.liike
5. painos (17:s tuhat), 1918, Kust.oy Tietäjä
Haaveilija, tekij. kust.1902
Uskonnosta ja elämästä, tekij. kust. 1903
2. painos nimellä Nykyinen asema, kust. Mystica 1927
Kun usko petti, lentolehtinen 1903
»Salainen oppi» ja muita kirjoituksia, tekij. kust. 1904
Eräs Kristuksen lauselma, lentolehtinen 1904
Det gifves ingen religion högre än sanningen, lentolehtinen 1904
»Kuolema», lentolehtinen 1904
Teosofia ja teosofinen seura, Teosof. kust. 1904
2. painos 1906, Teosof. kust. 1. Mitä on kuolema? T. kust.1904
2. painos 1907, T. kust.
3. painos 1925, Mystica Salatieteilijän sanakirja, T. kust. 1905
Henkimaailman salaisuudet ja kuoleman jälkeinen elämä, T. kust.l. 1907
2. painos 1950, Ruusu-Ristin kirj.s.
Enkelein lankeemus, Teosof. kust. 1907
Henry Steel Olcottin elämäntyö, T. kust.1907
Viisi esitelmää, T. kust.1908
Mitä on kristinusko? T. kust.1908
Uuden ajan aamunkoitteessa, T. kust. 1909
2. painos 1941,(Kirjana »Ihmisyuden uskonto») Jumalan valtakunnan salaisuudet, T. kust.1909
2. painos 1924, Kust.oy Tietäjä
Mitä on teosofia? T. kust.1909
Oletko teosofi? T. kust. 1909
Veljeysaate ja pahantekijät, T. kust. 1909
Veljeys, lentolehtinen 1909
Suuret uskonnot, T. kust. 1911
2. painos 1913, T. kust.
3. painos 1926, Mystica
4. painos 1951, R.-R. kirj.s. Suomen kansallishaltia, Teosof. kust. 1913
»Hiljaisuuden ääni», T. kust. 1913
2. painos 1955, R.-R. kirj.s. Kirkonopin teosofia, Teosof. kust. 1914
2. painos 1938, R.-R. kirj.s. Salatiedettä omin päin, Teosof. kust. 1914
2. painos 1935, R.-R. kirj.s. Palaammeko maanpäälle? Teosof. kust.1914
Teosofian merkitys meidän aikamme ihmisille, kokoelmasta »Salat julki»,
jonka on julkaissut Kaarle Kyrölä 1915
Jeesuksen salakoulu, Teosof. kust. 1915
2. painos 1919, Kust.oy Tietäjä
3. painos 1946, R.-R. kirj.s. Teosofia hengen uskontona, Teosof. kust. 1916
Kalevalan avain, T. kust. 1916
2. painos 1939, R.-R. kirj.s. Mitä opimme sodasta ja vallankumouksesta? Teosof. kust. 1917
Uusi Jumala, Teosof. kust. 1917
2. painos, 1946, R.-R. kirj.s.
Onko Kalevala 'pyhä' kirja? Kust.oy. Tietäjä 1918
Eversti Ansamaa, K. J. Gummerus Oy 1918
Teosofian sanoma nykyajalle, Kust.oy. Tietäjä 1919
Mitä jokaisen tulee tietää teosofiasta, Kust.oy. Tietäjä 1919
Sydänsuru, Kust.oy. Tietäjä 1920
Jumala ja onni, Kust.oy. Tietäjä 1923

Paavali ja hänen kristinuskonsa, Tietäjä 1923
H. P. Blavatskysta sananen, Tietäjä 1923
Alempi ja ylempi jooga, Tietäjä 1923
Christosophia, Tietäjä 1924
Jos Mestareita seuraisimme, Tietäjä 1923
Jälleensyntymismuisti, Tietäjä 1924
Onko totuuden tieto saavutettavissa?, Tietäjä 1924
Ajatuksen ja käden parantava voima, Tietäjä 1924
Uudestisyntyvä Suomi, Tietäjä 1924
Kristuksen toinen tuleminen, Kust. Oy. Tietäjä 2. painos 1944, kirj.s. 1925
Itsemurha, Kust. Oy. Tietäjä 1925
Kadonnut sana vapaamuurariudesta, Tietäjä 1925
Vuorisaarna, Mystican kust. 2. painos 1943, kirj.s 1925
Temppeleiherrain unelma, tekijän kust 1927
Kiusausten koulussa, Mystican kust. 1928
Ruusu-Ristin syntysanat Suomessa, Mystica 1929
Kuka auttaa meitä kuolemassa? Mystica 1930
Kristuksen tutkimaton rikkaus, Mystica 1930
Tähtikoulut, Mystica 1930
»H. P. B.», näytelmä, R. R. kirj.s 1931
H. p. Blavatsky ja hänen teosofiansa, R.-R. kirj.s.1932
Ruusuristiläinen elämänymmärrys, lentolehtinen 1932
Mitä on magia? Mystica 1932
Eurooppalaisia näköaloja, R.-R. kirj.s. 1933
Ruusu-Risti ja vapaamuurarius, lentolehtinen 1933
Neljä kättä, R.-R. kirj.s.1934
3. Pekka Ervastian kuoleman jälkeen julkaistuja
Suuri seikkailu, WSOY 1934
Laki vaiko evankeliumi, R.-R. kirj.s.1936
Jumala ja luominen (Christosofisia peruskysymyksiä sarja I), R.-R. kirj.s . 1937
Valoa Pohjolasta, julkaissut Jalmari Alava, Kotka 1938
Jeesus Kristus, maailman Vapahtaja (Christosofisia peruskysymyksiä sarja II) R.-R. kirj.s . 1940
Ihmisyiden uskonto, R.-R. kirj.s. 1941
Gnostikot, R.-R., kirj.s. 1943
Teosofian sanoma nuorille, lentolehtinen 1944
Johanneksen evankeliumi, R.-R. kirj.s. 1944
Uni ja kuolema, R.-R. kirj.s. 1944
Äiti, lentolehtinen 1944
Nykyisen ajan ongelma ja sen ratkaisu, R.-R. kirj.s. 1945
Karma ja sairaudet, R.-R. kirj.s. 1947
Avioliitto ja lapsen kasvatus, R.-R. kirj.s. 1948
Kirkko-Ekleesia, R.-R. kirj.s. 1949
Ihmisen synty, (Christosofisia peruskysymyksiä sarja III), R.-R. kirj.s.. 1950
Kristus meissä, R.-R. kirj.s. 1951
Mitä on teosofia, lentolehtinen 1952
Nuorten elämänihanteet, lentolehtinen 1952
Pieni Ruusu-Risti-Katekismus 2. painos, R.-R. kirj.s. (Aikaisemmin ilmestynyt myös venäjänkielisenä käännöksenä.) 1953
Uusi uskonpuhdistus, R.-R. kirj.s. 1953
Vihkimyksen polku ennen ja nyt, R.-R. kirj.s. 1955

Pekka Ervast viisi vuotiaana

Pekka Ervast ylioppilaana

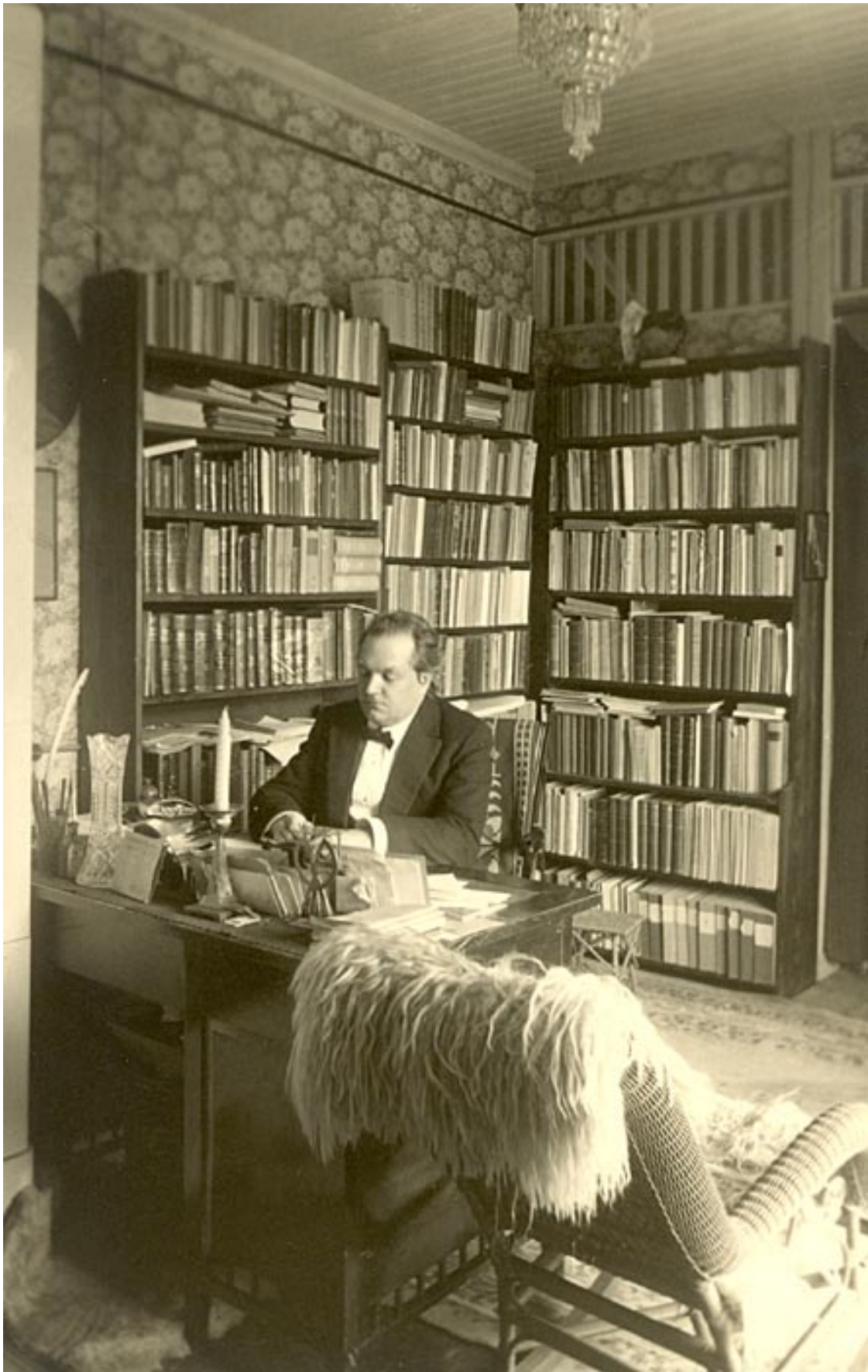
Pekka Ervast vuonna 1898

Pekka Ervast 1900 luvun alkaessa

50 vuotiaana

Työhuoneessa

Ensimmäiset installoidut 1921

Vuosikokous Stenmanin taidesalongissa

Pekka Ervast esitelmöi Tampereella

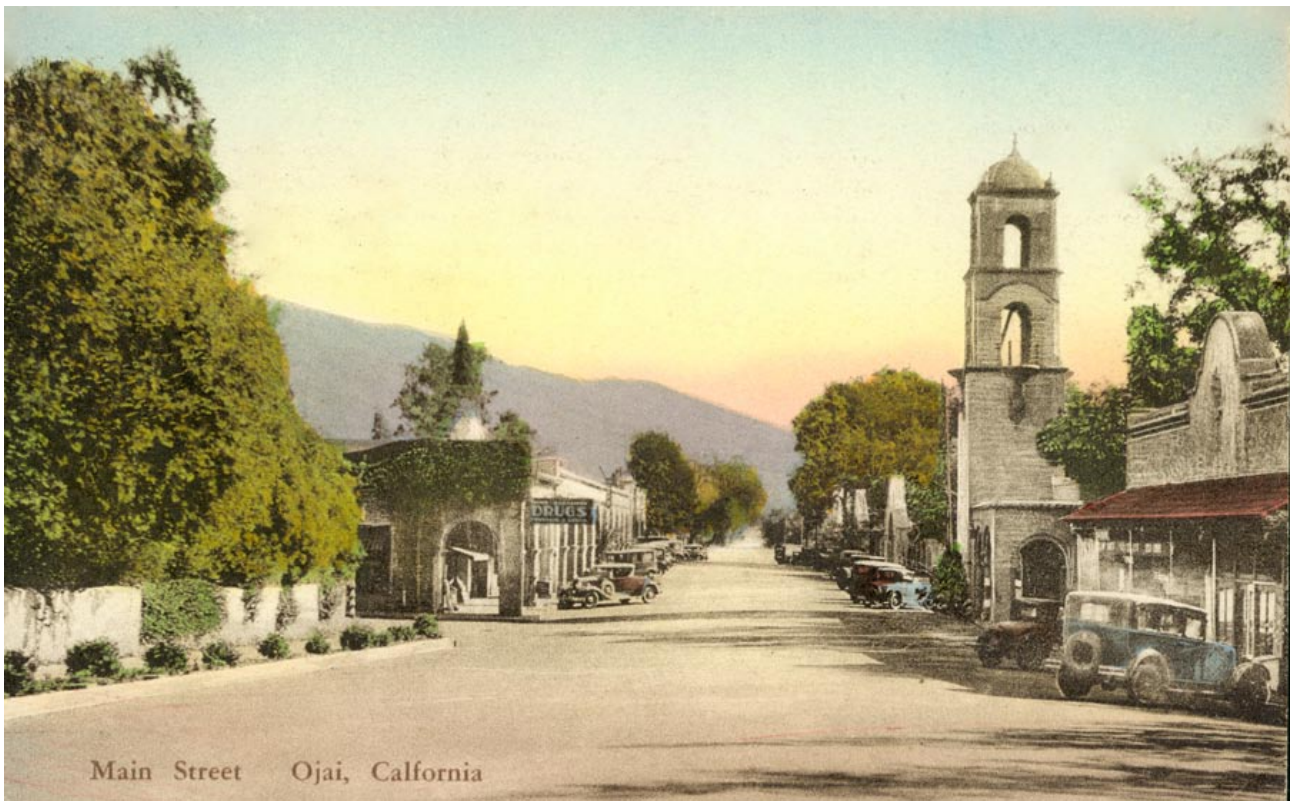
Jaakko Liukkonen, Hilda Pihlajamäki ja Pekka Ervast.

Mökki, missä Pekka Ervast kirjoitti Valoa kohti kirjan

Tonttula

Ojai Kalifornia, pääkatu

Kuva on Amerikasta, kun P:E: oli yksin palaamassa Suomeen ja Gerald joutui palaamaan Kaliforniaan. Saattamassa ovat mm. Pekan Veli Geo Ervast vaimoineen, Anna Eskelinen ja Gerald Kaade

Yksin Gripsholmilla, viimeinen kuva Ervastista elossa

Pekka Ervast kuoli toukokuun 22. päivänä 1934 kello 23.20

Ruus-Ristin Temppeli 1946

Helena Petrovna Blavatsky o.s. Hahn, tunnetaan myös nimillä Madame Blavatsky ja H. P. B. (s. 1831 Venäjä – k. 8. toukokuuta 1891 Britannia)

PEKKA ERVAST

RUUSU-RISTIN SYNTYSANAT SUOMESSA

RUUSU-RISTI-KIRJASTO N:o 35

KESÄKURSSI-ESITELMIÄ JYVÄSKYLÄSSÄ 1929
PITÄNYT

PEKKA ERVAST

HELSINGISSÄ 1929
MYSTICA

O.Y. LÄNSI-SUOMEN KIRJAPAINOSSA RAUMALLA 1929

Ruus-Ristin elämäymmärrys:

I. Teosofia.....	Siv.	1
II. Ruusu-Risti	„	10
III. Salatiede.....	„	18
IV. Ruusu-Risti	„	25

Jobin kohtalo:

V. Jobin kohtalo	„	32
------------------------	---	----

RUUSU-RISTIN ELÄMÄNYMMÄRRYS

I.

TEOSOFIA

Olen ottanut muutamassa lyhyessä esitelmässä vastatakseni kysymykseen: mikä on Ruusu-Ristin elämänymmärrys?

Ruusu-Risti on totuudenetsijain seura. Kysymys Ruusu-Ristin elämänymmärryksestä on sentähden kysymys totuudesta, jota Ruusu-Risti on etsinyt ja jonka se mahdollisesti on löytänyt.

Koska taas kysymykseen, mikä on Ruusu-Ristin löytämä totuus, voidaan vastata kahdella tavalla, joko personattomasti, teoreettisesti, kuvaamalla parhaimman taitonsa mukaan sitä totuutta eli elämänymmärrystä, joka Ruusu-Ristillä on, taikka sitten personallisesti kuvaamalla jonkun totuudenetsijän etsintää ja hänen löytöjään, niin valitsen nyt teidän luvallanne jälkimäisen tavan, personallisen, joka mielestäni läheisemmin ja elävämmin kuvaa Ruusu-Ristin etsimää ja löytämää totuutta eli elämänymmärrystä. Vältämme ainakin liiallista teoretisoimista, kun kerromme yksinomaan asioista, joidenka läpi totuudenetsijä on kulkenut, kun kerromme hänen löydöistään. Että kyseessä oleva totuudenetsijä sattuu olemaan se, joka tässä puhuu, on luonnollista, koska puhuja parhaiten, seikkaperäisimmin ja totuudenmukaisimmin saattaa kertoa omista kokemuksistaan ja vaiheistaan etsijänä.

Tahdon aluksi kuvata kohtausta, joka sattui minulle pienenä, yhdeksän tai kymmenen vuoden vanhana poikana ja jommoisen kohtauksen arvelen sattuneen monenkin elämässä. Kohtaus, itsessään mitätön, jätti minuun kokolailla, jollen sanoisi hyvän, ainakin painavan ja kestäväen vaikutuksen, niin että sitä monta kertaa jälkeenpäin muistelin ja mietin.

Olin, kuten sanottu, kymmenennellä ikävuodellani, kun muuan leikkiveri, joka oli neljä vuotta vanhempi ja siis siinä iässä, jolloin uskonnollinen tunne alkaa jonkunverran herätä, eräänä sunnuntaipäivänä sanoi minulle: „Lähdeppä kanssani vapaakirkolliseen kokoukseen.” Minä vähän ihmettelin, mutta en pannut vastaan, vaan sanoin: „Mennään vain.” Ja niin olimme läsnä kokouksessa, joka pidettiin Helsingissä Alliansi-talolla. Oli paljon väkeä ja ehkä useampiakin puhujia, en muista varmaan, mutta lopulla esiintyi herra, joka epäilemättä puhui sangen kauniisti ja vaikuttavasti, vaikka olin liian pieni osatakseni kiinnittää huomiota hänen sanojensa sisältöön. Koko tapahtumasta jäi vain mieleeni seuraava kohtaus: Kun puhuja oli lopettanut saarnansa, seurasi uusi vaihe ohjelmassa. Ihmiset tulivat ylös lavalle toinen toisensa perästä ja alkoivat rukoilla tai tunnustaa jotain. Sitten saarnaaja lähti kiertämään salia. Hän oli laiha, pitkäkö mies, silmät kokolailla ystävällisen näköiset, ja hän tuli lopulta meidänkin, tuon toverini ja minun luoksemme. Hän katsoi minuun pitkään ja sanoi: „Tahtooko tämäkin pieni poika tulla Jeesuksen luo?”

Minä suorastaan tärähdin sisässäni, en tiedä pelostako vai mistä, mutta kun katselin tuota miestä, hän teki minuun, lapseen, sanomattoman oudon vaikutuksen. Hän teki sen vaikutuksen, että koko tämä uskonto, koko tämä hartaus, koko tämä rukoileminen oli sanomattoman tympäisevää, mautonta, äitelää. Minä voin sisässäni pahoin, ja hänen sanansa „vill du komma till Jesus?” vaikuttivat minuun niin – kuinka sanoisin? – ällöttävästi, että minä vähän tuijotettuani häneen lyhyesti vastasin: „En.” – „Eikö?” hän sanoi, hämmästyen silminnähtävästi: „etkö sinä tahdo tulla Jeesuksen luo?” – „En”, vastasin. Nyt olin pelästynyt

ja tunsin koko sieluni voimalla, etten osannut mennä noin rukoilemaan, en osannut mitään tunnustaa, en ikinä tahtonut sillä tavalla mennä Jeesuksen luo. Tietysti hyväntahtoinen saarnamies sekä surullisena että pettyneenä poistui. Mutta minä sanoin toverilleni: „Lähdetään kotiin”, ja toveri tuli heti kanssani pois.

Ei kohtaaminen ollut tämän pitempi, mutta aina kun se muistui mieleeni, ajattelin, että olisi kauheata, jos minun pitäisi tulla „tuommoiseksi”. Mikä tuo tuommoinen sitten oli, sitä tuskin osasin itselleni selittää.

Äitini, joka oli kuollut, oli opettanut minulle pienestä pitäen, että jumalallinen elämä oli kaikkialla luonnossa ja että Jumala oli kaikessa, mikä oli kaunista ja oikeata. „Näetkö kuinka kaunista kaikki on”, hän sanoi minulle, kun kävelimme yhdessä metsässä ja niityillä. „Jumala on luonut nämä ihanat kukat. Ja katsele metsää ja taivasta!” Äiti oli opettanut minut jonkunlaiseksi panteistiksi, ja hän oli teroittanut mieleeni, että minun piti olla kiltti ja hyvä – ei koskaan julma eikä paha tai tottelematon. Siitä Jumala piti, hän sanoi. Mistään muusta Jumala ei pitänyt. Saduilla ja esimerkeillä hän kuvasi kiltteyttä ja hyvyttä, ja minä käsitin hänen opetuksensa sillä raikkaalla tavalla, jolla lapsi yleensä käsittää näitä asioita, niin että kun meillä äidin kuoleman jälkeen oli hoitajatar, joka uskonnollisessa hartaudessaan välttämättä tahtoi, että me lapset istuisimme sunnuntaisin kuuntelemassa mitä hirmuisinta postillanlukua, minä kapinoin hengessäni ja ajattelin, että ei ole mahdollista, että Jumala olisi näin julma ja paha. Mitä se on, että istumme tässä kuin kynttilät ja kuuntelemme saarnaa, jota emme ollenkaan ymmärrä? Tämähän oli aivan samaa kuin Alliansi-talon jumalanpalvelus, ja minä ihmettelin, että uskovaiset ihmiset saattoivat olla niin hirveitä.

Tietysti en saattanut itse koskaan tulla tunteelliseksi uskonnollisessa merkityksessä. En koskaan tuntenut vetäymystä uskonnolliseen hartauteen, joka osoittautuu pitkissä rukouksissa ja synkässä ulkomuodossa ja kieltäytymisessä leikistä, naurusta ja ilosta. Silti en epäillyt uskonnollisia opetuksia ja oppeja, vaan koulua käydessäni luonnollisesti ajattelin, että asiat olivat niin kuin opettajat selittivät. Kertomukset maailman luomisesta, ihmiskunnan lankeemuksesta ja lunastuksesta Jeesus Kristuksen kautta menivät ikäänkuin toisesta korvasta sisään ja toisesta ulos, eivätkä sinään vaikuttaneet millään tavalla järkyttävästi. Minä kyllä niihin „uskoin”, koska niin väitettiin olevan, mutta en niitä asioita liioin ajatellut.

Vasta myöhemmin, nuorukaiseksi tultuani, kun rupesin itse ajattelemaan, selvisi minulle suureksi hämmästykseni, että tuota uskontoa, tuota maailmanselitystä, jota meille pienestä pitäen oli koulussa opetettu, täydellä syyllä saattoi epäillä. Varhempana kouluaikana kun vanhemmat ihmiset kysyivät, miksikä aioin „tulla” elämässä, olin huolettomana vastannut „kirjailijaksi”, mutta nyt nuorukaisena en osannut enää antaa reipasta ja iloista vastausta, sillä mielessäni ajattelin tällä tavalla: Mitä on olla kirjailija, kirjoittaa satuja ja kertomuksia ja vaikkapa runojakin? Mitä se oikeastaan on? Onko silloin elämälläni ollut mitään merkitystä? Eikö elämällä voisi olla korkeampi tarkoitus, jota minä ihmisenä koettaisin täyttää?

Käännyn hengessäni sen uskonnollisen maailmankatsomuksen puoleen, jota minulle oli opetettu, ja tuo maailmankatsomus sanoi minulle: „Sinä elät sitä varten, että saisit kuoltuasi joko iankaikkisen elämän tai ikuisen kadotuksen. Jotta saisit iankaikkisen elämän tulee sinun uskoa Jumalan armoon Vapahtajassa.”

Järkeni nousi heti vastarintaan. Kuinka, se huudahti, voisinko minä inhimillisenä olentona olla luotu sitä varten, että mahdollisesti joutuisin iankaikkiseen kadotukseen? Voisinko minä olla luotu sitä varten, että kuoltuani joutuisin ikuisen piinaan? Sitäkö varten minä olisin luotu? Silloinhan Luoja, silloinhan se Jumala, joka on minun olemassaoloni alkuperäinen syy, olisi pahalainen! Hänhän olisi julmempi kuin mitä me ihmiset olemme. Minä en koskaan loisi toista olentoa sitä varten, että hän ikuisesti kärsisi. Jumala on näin ollen hirviö, enkä ikinä usko semmoiseen Jumalaan! Kun näitä ajattelin, muistui mieleeni äitini opettama panteistinen jumalkäsite, mutta sen kouluopinnot olivat tuominneet pakanalliseksi ja ei-kristilliseksi. Semmoista hyvää Jumalaa ei ollut. Oli vain Jehovah – paha ilkiö. Tai toisin sanoen: kaikki perustui paljaaseen uskoon! Ja minä tunsin, etten uskonut enkä tahtonut uskoa koston ja „rangaistuksen” julmaan Jumalaan. Sentähden heitin Jumalan menemään. En ajatellut häntä. En uskonut häneen.

Jouduin hetkeksi materialismin pyörteeseen ja ajattelin: ei itse asiassa ole mitään Jumalaa. Luin materialistista kirjallisuutta ja tunsin aivan kuin vapautuvani. Tunsin itseni iloiseksi siitä, ettei ollut olemassa mitään „korkeampaa olentoa”, joka voisi ihmistä piinata. Olin ihmisenä vapaa ja itsenäinen. Elin tämän elämän – sitten kuolin ja haihduin olemattomiin. Niinkuin puu kaatui metsässä, niin ihminenkin kuoli eikä hänestä ollut mitään jäljellä. Oi, miten vapauttavaa ja suurta! Ei tarvinnut uskoa mihinkään.

Lähdin kävelemään Helsingin katuja ja kuiskasin itselleni: olen vapaa. Jos te kaikki muutkin tietäisitte, kuinka vapaa minä olen. Ei ihmisellä tarvitse olla mitään pelkoa, ei mitään uskoa. Hän elää täällä elämässä onnellisena ja sitten hän kuolee pois. Mitään synkistytävää tarkoitusta ei ole.

Mutta materialistinen puuska ei kestänyt kauvan. Kerran alkuun päästyään ajatukseni askarteli yhtämittaa. Sisäissäni soi kummallinen ääni, joka lakkaamatta toisti: Mutta täytyyhän olemassaololla olla jokin tarkoitus. Ei materialismi kykene selittämään asioita. Jotkut atoomit ovat sattumalta törmänneet yhteen – mitä se on? Ja vaikka tuommoisesta yhteentörmäyksestä olisikin syntynyt hyvin järjestetty aineellinen maailma – mitä siitä? Materialismi saattaa ehkä tässä kohden olla oikeassa, mutta materialismilta jää ikuisesti selittämättä, mitenkä tajunta olisi noista pyörivistä ja tanssivista atomeista syntynyt. Mistä tajunta on tullut? Tajuntahan ei ole ainetta. Tajunta on aineen vastakohta. Tajunta, sehän olen minä, joka kärsin ja iloitsen, joka kysyn ja pyydän vastausta kysymyksiin. Mikä on tämä tajunta? Mikään materialistinen kirja ei sitä ratkaise. Mikä on se tajunta, joka punnitsee hyvän ja pahan ja antaa enemmän arvoa hyvälle kuin pahalle, nimittäen toista tekoa pahaksi, toista hyväksi? Mikä on se siveellinen vaatimus ja varmuus ihmisen sisällä, joka sanoo hänelle: sinun ei pidä tehdä pahaa. Sinun ei pidä varastaa, sinun ei pidä valehdella, sinun ei pidä murhata. Mikä se on tämä ihmeellinen ääni ihmisessä, joka sanoo hänelle: sinun pitää olla kunnon ihminen? Ei mikään atoomien pyörretanssi voi sitä selittää. Lakisiteisessä maailmankaikkeudessa pitäisi kaiken olla itsestään selvää. Jos tajunta olisi syntynyt aineesta, silloin tajunta olisi aineellisuuden määräämä, sen hallitsema. Silloin tajunta vaistomaisesti tottelisi aineellisuuden lakeja, silloin ei tajunta voisi kysyä hyvää tai pahaa. Ei se osaisi mitään punnita. Se olisi ainoastaan tajuntapuoli tuosta atoomipyörteiden leikistä. Mutta nythän tajunta tuntee olevansa ihan toista kuin aine. Se tuntee olevansa aineen yläpuolella ja aineesta riippumaton, se tuntee osaavansa ainetta arvostella ja aineellisia ilmiöitä tutkia ja punnita, vieläpä siveellisyydenkin vaa'alla. Aine on silmännähtävästi tajunnan palvelija ja aineellisella olemassaololla täytyy tajunnan kannalta olla jokin tarkoitus.

Tämä kaikki kuvastui selvästi mieleeni. Tarkoitus täytyi sittenkin olla tällä elämällä. Jos nyt kirkko vastasi kysymykseeni: tämän elämän tarkoitus on, että *uskoisit*, jotta olisit autuas kuoleman jälkeen, – niin minä kysyin heti vastaan: mitä minun sitten pitää *tehdä* tässä elämässä? Jos usko on kaikki kaikessa, miksi olemassaolo tässä maailmassa on riippuvainen teoista? En täällä tule toimeen paljaalla uskolla, täytyyhän joka ihmisen tehdä jotakin – tehdä ainakin työtä sen verran, että „hengissä pysyy”. Kun kysyin papeilta, mitä minun on tekeminen ja mitä varten olin olemassa, niin he hämmästyivät eivätkä osanneet mitään vastata. Heillä ei ollut mitään vastausta, sillä kysymykseni oli heistä luonnoton. He olivat aina eläneet mukana elämässä vaivaamatta päätään turhilla ajatuksilla. He olivat „uskoneet lapsellisesti”. Eivät he olleet rakentaneet elämäänsä minkään yliluonnollisen ohjelman mukaan, eivät he olleet pyrkineet muihin kuin maallisiin tarkoituksiin, eivät he ymmärtäneet muuta siveellistä päämaalia kuin sen ihmemuutoksen, joka Jumalan armosta tapahtui uskovaiselle, kun hänelle annettiin taivaan siivet viimeisenä tuomiopäivänä.

Täten rüistettiin minun silmissäni merkitys elävältä elämältä, olemassaolosta tehtiin kuolemantakainen haaveilu, ja jos mikään, oli tämmöinen menettely mielestäni julkeata Jumalanpilkkaa. Olihan koko suuri maailmankaikkeus lakisiteinen, tarkoituksenmukainen ja erinomaisen hyvin järjestetty. Miksi siis ihmisen elämä yksin olisi vailla tarkoitusta?

Silloin tuli tielleni teosofia. Tämä tapahtui viime vuosisadalla 90-luvun alussa. Teosofinen maailmankatsomus avasi heti niin laajoja ja suurenmoisia näköaloja, että järkeni riemastui ja ajatukseni pyrähti lentoon. Nyt sain katsella olemassaolon kauneutta, nyt sain punnita ja tuumata ja mietiskellä, nyt sain pohtia suuria, ihmeellisiä elämän kysymyksiä auttajan avulla, auttajan, joka opetti kysymyksiä asettamaan ja samalla niihin vastasi.

Tämä teosofinen maailmankatsomus avasi silmäni näkemään – ei ainoastaan omaa kristillistä uskontoa uudella tavalla, vaan myöskin huomaamaan ja näkemään, että maailmassa on ja aina oli ollut paljon uskontoja ja elämänymmäryksiä. Olihan meille koulussa opetettu vanhoista uskonnoista ja nykyaikaisista pakanallisista ja puolikristillisistä uskonnoista, mutta se oli aina tapahtunut ylpeässä ja itserakkaassa „kristillisessä” hengessä, joka surkutteli „pakanain” tietämättömyyttä ja heidän etäisyyttään „totisesta Jumalasta”. Olin sentähden toverieni tavalla sivuuttanut mielessäni kaikki nuo tarpeettomat ja ikävät tiedot toisista uskonnoista, maailmankatsomuksista ja lahkoista ja ajattelin, niinkuin opetettiin, että uskonnollinen elämä – varsinkin ennen Kristusta – oli ollut uskomattoman tyhjänpäiväistä, pintapuolista ja hengetöntä. Nyt teosofia avasi silmäni näkemään, että maailman uskonnot, joita oli ollut olemassa niin kauan kuin saatoimme historiallisesti mennä ajassa taaksepäin, olivat kaikki olleet suuria ja ihmeellisiä, koska kaikki olivat pohtineet ja selitelleet juuri niitä samoja kysymyksiä, joita selitettiin ja pohdittiin meidän kirkonuskossamme. Kaikissa uskonnoissa oli tehty eroa hyvän ja pahan välillä ja mikä oli hämmästyttävää, kaikissa oli myöskin puhuttu ihmisen kuolemanjälkeisestä elämästä ja siitä pelastuksesta, joka ihmiselle oli välttämätön ja joka hänelle tarjoutui jumalanpelon, siveellisen elämän, uskonnollisten muotomenojen y.m. avulla.

En ihmetellyt, että oppineet tutustuessaan maapallon toisiin uskontoihin, alussa olivat ajatelleet: kaikki nämä uskonnolliset maailmanselitykset ovat paljaita lastenkamarisatuja, niin kristinusko kuin kaikki muutkin! Ne ovat alkuperäisten ja tietämättömien ihmisten vilpittömiä yrityksiä selittää elämän moninaisia ilmiöitä. En sitä ihmetellyt, mutta samalla minulle selvisi, niinkuin teosofia opetti, että meidän oli kiinnitettävä pääasiallinen huomio siihen puoleen asiasta, että kaikki uskonnot puhuivat ihmiselämästä samalla tavalla, yhtä rohkaisevasti, yhtä nuhtelevasti, yhtä avartavasti. Ei yhdessäkään uskonnossa opetettu, että ihmisen piti rakastaa pahaa tai heittäytyä syntiin ja elää itsekästä elämää. Ei suinkaan! Kaikissa uskonnoissa teroitettiin päinvastoin, että ihmisen tuli olla kunnon ihminen. Hänen piti olla pahaa tekemättä. Hän ei saanut varastaa, ei valehdella, ei tehdä sukupuolirikoksia. Hänen täytyi olla niin hyvä ja siveellinen kuin mahdollista. Kaikki uskonnot sanoivat: ainoastaan silloin, kun ihminen on elämässään mallikelpoinen, valmistaa hän itselleen onnellisen olotilan kuoleman jälkeen.

Tämä yleinen pakanamaailman usko tuntui minusta heti paljon järkevämmältä kuin kristillisen kirkon opettama usko, ja vasta kun tarkemmin ajattelin kristinuskoa ja pikkuisen tutkin raamattua huomasin, että samaan oikeastaan kristinuskossakin tähdättiin: eihän kirkkokaan käytännössä riistänyt arvoa siveelliseltä eläältä, vaikka teologiset saivartelut kammoivat ihmisen „omia” pyrkimyksiä. Ja raamattu opetti puolestaan selvin sanoin, että ihmisen piti „noudattaa käskyjä” tullakseen autuaaksi, jopa Jeesuksen omilla sanoilla „olla täydellinen, niinkuin taivaallinen Isä on täydellinen”. Oi, minä ajattelin, kaikki uskonnot ovat siis opettaneet tässä suhteessa samaa.

Kun sitten teosofian avulla tutkin eteenpäin, huomasin, että Indian suuret pakanalliset uskonnot olivat olleet selvillä siitä luonnossa vallitsevasta kehityksen laista, josta vasta meidän aikamme tiede Darwinin y.m. tutkimusten kautta oli päässyt perille. Viime vuosisadan materialistisessa maailmankatsomuksessa puhuttiin yhtä mittaa ihmisen kehityksestä. Kristillinen kirkonoppi yksin vastusti tai vaikenä. Olihan se aikaisemmin polttanut ja hirttänyt ne ihmiset, jotka rupesivat vapaampia ajatuksia esittämään. Mutta varsinkin buddhanoppi ja vanha hindulainen uskonto teroittivat nimenomaan, että ihminen saattoi kehittyä. Ei hän ollut kertakaikkiaan valmis olento, tuomittu aina pysymään semmoisena kuin hän oli luonnostaan synnyttyään, vaan kehittyvänä olentona hän saattoi tulla paremmaksi ja todella oppia noudattamaan uskontojen siveellisiä käskyjä, – jotka muuten olisivatkin olleet tuulesta temmattuja.

Suurissa uskonnoissa vielä selitettiin, mitenkä tämä ihmisen kehitys tapahtui. Selitettiin nimenomaan, että ihminen oli ruumiiseen puettu sieluolento, joka kuollessaan pois tästä maailmasta jätti ruumiinsa viettääkseen jonkun aikaa näkymättömässä henkimaailmassa, mutta sitten syntyi tähän näkyväiseen maailmaan uudestaan pukeutuen uuteen ruumiiseen. Ihminen oli n.s. jälleensyntyvä olento. Hänen ikuinen kohtalonsa ei siis tullut ratkaistuksi yhdessä elämässä kuoleman kautta, vaan jälleensyntyvänä olentona hän kävi ikäänkuin elämän koulua, saaden tulla tänne takaisin jatkamaan siitä, mihin hän lopetti, ja taas pyrkimään eteenpäin. Kun ajattelin ihmiskunnan historiaa, olin yhtä mieltä oppineitten kanssa, jotka sanoivat: „katsokaa, kuinka pitkälle ihmiskunta on kehittynyt. Verratkaa eurooppalaisia sivistyskansoja hottentotteihin, bushmanneihin, dravidoihin y.m. alkuperäisiin villikansoihin. Valitkaa sitten vielä eurooppalaisten joukosta suuria neroja, filosofeja, kuninkaita, sotapäälliköitä, runoilijoita, taiteilijoita ja verratkaa niitä primitiivisiin ihmisiin. Eikö kehitys ole silmiinpistävä? Eikö ero ole niin suuri, että meidän täytyy tunnustaa: paljon on luonto tehnyt työtä, ennenkuin se synnytti Spinozan, Napoleonin, Shakespearen, Beethovenin.” Tässä kohden olin yhtä mieltä materialististenkin tiedemiesten kanssa, mutta hengessäni vielä lisäsin: kehityksen probleemi oli järjestyksen ja oikeuden mukaisesti ratkaistu, kun otti huomioon Buddhan tavalla jälleensyntymisen, kun ajatteli, että ihminen kävi koulua täällä ja elämä elämän perästä edistyi ja kehittyi.

Jälleensyntymisajatus avasi todella ihmeellisiä näköaloja ja käsikädessä sen kanssa kulki toinen oppi, oppi karmasta, joka sanoi: kaikki on oikeuden mukaisesti järjestetty. Ei koskaan mitään vääryyttä tapahdu. Ihminen niittää mitä hän on kylvänyt. Kun ihminen yhdessä elämässä ponnistaa ja tekee työtä, eivät hänen ponnistuksensa mene hukkaan, vaan kantavat hedelmiä seuraavassa elämässä. Eivät ihmisen kärsimyksetkään ole muuta kuin karmaa, s.o. seurausta menneistä synneistä ja erehdyksistä. Mikä vapauttava ajatus! Mikä suurenmoinen ajatus! Nyt tunsin olevani uudella tavalla pelastunut. Niin, minä ajattelin, kaikki on oikeudenmukaista ja järjestettyä. Ei tarvitse enää itkeä turhia kyyneleitä ajatellessaan toisten ja omia kärsimyksiä. Eivät mitkään tuskat ole toivottomat, sillä kaikki kärsimys on salapukuista siunausta, se on meidän tilaisuutemme maksaa vanhoja velkoja.

Karma, jota Buddha opetti, oli valoa idästä länsimaittemme pimeyteen.

Kun tämän oivalsin, kysyin hämmästyneenä: kuinka on mahdollista, että nämä opit jälleensyntymisestä ja karmasta eivät ole kristinuskossa? Jos kristinuskko on toisten uskontojen veroinen, jos se, niinkuin teosofia väittää, on kasvanut sisaroksana samasta rungosta kuin kaikki muutkin uskonnot, niin miksikä se yksin ei ole puhunut jälleensyntymisestä?

Vai oliko se puhunut? Luin teosofisista kirjoista, että kristinuskossakin oli alkuaan opitettu jälleensyntymisestä. Uudessa Testamentissa Jeesus sanoillaan ja vertauksillaan selvästi viittasi jälleensyntymiseen. Jeesus kysyi esim. opetuslapsiltaan: „Kenen ihmiset sanovat minun olevan?” ja opetuslapset vastasivat: „Toiset sanovat, että sinä olet Johannes Kastaja, toiset taas, että sinä olet Elias tai joku muu profeetoista.” Juutalaiset otaksuivat siis, että Jeesus oli jälleensyntynyt Elias tai joku toinen profeetta. Jeesus taas sanoi, ettei hän ole mikään noista profeetoista. „Elias on jo tullut”, hän sanoi, ja myöhemmin opetuslapset saivat tietää, että Elias oli tullut Johannes Kastajana. Tässä raamatun paikassa puhuttiin siis selvästi jälleensyntymisestä. Teosofisista tutkimuksista selvisi minulle niinkään, että jälleensyntyminen oli yleisenä oppina kristinuskon alkuaikoina n.s. gnostilaisissa piireissä. Ja minulla oli muutenkin vallan nurinkurinen käsitys kristinuskon alkuajoista. Olin kouluopetuksen nojalla kasvanut siihen luuloon, että kristillinen – alussa katolinen – kirkko perin näitisti syntyi ensimmäisenä Helluntaina ja oli siitä lähtien polveutunut suoraan meidän päiviimme saakka. Ei ollut tietääkseni koskaan ollut muuta tunnustettua kirkkoa kuin se, joka nyt oli olemassa. Mutta nyt osoittivat sensijaan tarkat historialliset tutkimukset, että kristikunnan alkuaikoina vallitsi mitä suurinta vaihtelua ja taistelua opissa ja elämässä. Oli lukuisia seurakuntia eli pikku kirkkoja pitkin silloista tunnettua maailmaa. Niillä oli kullakin oma kristinuskonsa, ja ne saattoivat poiketa suurestikin opinkappaleissaan toisista kirkkokunnista, tuomita

toisiaan ja vakuuttaa, että heillä yksin oli oikea kristinusko. Vasta lopulta saavutti Rooman seurakunta suurimman vallan.

Kaikesta tästä hämmästyin vielä enemmän pohtiessani sitä tosiseikkaa, että kristityt papit ja piispat, jotka silloin tällöin kokoontuivat kirkolliskokouksiin, noissa kokouksissaan määrittivät, mitä piti ja mitä ei saanut uskoa, ja että he siis vähitellen laativat sen opinkappalejärjestelmän, jota nyt pidettiin kristinuskona. Kristillinen maailmankatsomus oli keskiajan tietämättömien ja uskonkiihkoisten kirkonmiesten työtä. Ei ollut ihmettä, että he eräässä kirkolliskokouksessaan (Konstantinopolissa 553) tuomitsivat jälleensyntyminen vääräksi. Papit ja piispat, jotka olivat saavuttaneet vallan ja auktoriteetin, päättivät, että jälleensyntymistä ei saa olla ja siihen ei saa uskoa.

Tarvitsinko parempaa todistusta siitä, että jälleensyntymistä oli alkuaan opetettu kristillisissä ei-gnostilaisissakin piireissä? Alkuseurakunnissa sitä oli opetettu esoteerisena oppina. Siitä ei puhuttu julkisesti sentähden, että koko maailma oikeastaan uskoi jonkinlaiseen jälleensyntymiseen. Koko kreikkalainen ja indialainen maailma uskoi siihen. Juutalaisten kesken monet siihen uskoivat. Mutta koska käsitykset jälleensyntymisestä olivat sangen puutteellisia ja erehdyttäviä, niin kristityt, jotka Mestariltaan olivat saaneet oikean niin sanoaksemme traditsionin jälleensyntymisen tosiasiaista, opettivat sitä omalla pätevällä tavallaan. He eivät sitä julkisesti opettaneet siitä yksinkertaisesta syystä, että jokapäiväiset ihmiset eivät olleet tottuneet filosofisesti ajattelemaan, ja jälleensyntymisopin oikea ymmärtäminen vaati nimenomaista filosofista valmistelua. Alkuaikoina kristityt katekumeenit eli uskonkokelaat koulutettiin sekä älyllisesti että siveellisesti. Ken ei ollut selvillä ihmisen kaksinaisesta minästä, hän ei ymmärtänyt jälleensyntymisen mysteriota.

Jälleensyntyminen ja karma, jota kaikki uskonnot, kristinusko siihen luettuna, olivat opettaneet, alkoi minusta tuntua ei ainoastaan järkevältä, vaan myöskin luotettavalta opilta ja ennen pitkää huomasin ajattelevani: tässä valossa on elämää todellakin katsottava!

Mutta en pysähtynyt tähän. Ei tämä oppi minua vielä täysin tyydyttänyt. Ei sekään ratkaisut nykyhetken elävää probleemia. Tai ratkaisihan se, — mutta samalla passiivisella tavalla kuin entinenkin usko: elämä on vain elettävä, se on oma koulunsa, vaikka kehitys on hidas.

Niin, kehitys on hidas, siinäpä se. Ylen hitaasti ihmiset kulkevat eteenpäin sitä täydellisyyttä kohti, jota kaikissa uskonnoissa kuvataan. Lohdutukseksiko siis tuota täydellisyyttä on kuvattu? Mutta mitä varten sitten kehoitetaan siihen pyrkimään? Mikähän tässä on takana? Olenko tuomittu elämään tässä elämässä rauhallisesti mukana? Vai onko tilaisuutta ja mahdollisuutta nopeampaan kehitykseen? Ihmiskunta edistyy sangen hitaasti vuosituhansien vierieessä. Mutta ehkei jokainen ihmiskunnan yksilö ole tuomittu kulkemaan yhtä hitaasti kuin suuri ihmiskunta? Tämä oli minulle tärkeä kysymys ja siihen teosofia myöskin vastasi.

Madame Blavatsky vastasi kysymykseen tällä tavalla: ihminen yksilönä voi nopeammin kehittyä. Hänen ei tarvitse kulkea suuren joukon mukana, — yksilönä hän voi kehittyä vaikka kuinka nopeasti. Ja minä kysyin heti: millä perusteella? Minkä nojalla? Mitä edellytyksiä hänellä siihen on? Ja Madame Blavatsky, teosofisen liikkeen alkuunpanija, teosofisen sanoman julistaja, vastasi: ihmiskunnan takana on suurempi yhteistajunta, jota nimitetään erilaisilla nimillä. Sitä nimitetään milloin Jumalaksi, milloin Maailman Sieluksi, Alajaksi, milloin Logokseksi, Jumalan Pojaksi tai Kristukseksi. Kosmillinen Kristus on ihmiskunnan takana. Tämä on henkinen tajunta kaikkien yksilöiden yhteishengessä. Tämä henkitajunta eli Kristus se se on kaikkien uskontojen takana, se se on niiden yhteisenä runkona. Eivät uskonnot sattumalta opeta samanlaisia asioita. Ei Jumala ole ikäänkuin eri aikoina opettanut totuutta eri tavalla, sillä ei ole olemassa, sanoi Madame Blavatsky, muuta kuin yksi ainoa totuus. Ei ole olemassa muuta kuin yksi ainoa uskonto: viisaususkonto. Sama totuus, sama uskonto on elänyt aikojen alusta lähtien. Sama jumalallinen Kristus-tajunta on aina ollut ihmiskunnan takana ja pyrkinyt yhtä mittaa lähemmäs ja lähemmäs ihmiskuntaa. Sentähden ovat kaikki uskonnot opettaneet ytimeltään samaa.

Tämä henkitajunta, joka aina on ollut ja yhä on ihmiskunnan sisimpänä omanatuntona, tämä mystillinen Kristus on ihmiskunnan Vapahtaja. Tämä se on jokaisen yksilön Vapahtaja, sillä ihmisen kehitys ja ihmisen täydelliseksi tuleminen on siinä, että hän yhtyy hengessään siihen suureen tajuntaan, joka on Jumalana meidän kaikkien sisäisessä taivaassamme. Silloin hän tulee osalliseksi iankaikkisesta ja äärettömästä yhteiselämästä, ja silloin jumalallinen yhteistajunta nostaa hänet aste asteelta ylöspäin, puhdistuen, kehittäen, henkevoittäen. Ei hän siis omin personallisin voimin yksin nouse ylöspäin, vaan Kristus-tajunta, joka on täydellinen ja joka siis sisästä „pesee hänet puhtaaksi synnistä”, se se kehittää ja henkevoittää häntä. Kysymys on vain siitä, että ihminen yhtyisi tähän Kristus-tajuntaan, jossa hän itse asiassa tietämättäänkin „on, liikkuu ja elää” käyttäkseni Paavalin sanoja. Tullessaan siitä tietoisesti ihminen ottaa Vapahtajan vastaan omaan henkeensä. On kuin Jumala hänessä syntyisi. Hän tulee Jumalan Pojaksi, ja nyt hänen on verrattain helppo kasvaa ja edistyä hyvässä, luopua itsekkyydestä ja kaikesta pahasta. Hän on todella „lunastettu” olento. Hänet on kiskottu irti pahan käsistä ja hän saa nyt antautua hyvälle, edeten vuosi vuodelta totuuden tiedossa, kauneudessa ja hyvydessä.

Näin opetti teosofia, ja minä tunsin, että tämä ratkaisi suurenmoisella tavalla elämän kysymyksen. Nyt elämällä oli tarkoitus: meidän piti kehittyä täydellisiksi ja toteuttaa oma jumalankuvamme, eikä tämä päämäärä siirtynyt niin kauas, ettei kannattanut siihen pyrkiä, vaan se tuli ihanteena tavallaan hyvin lähelle meitä. Se tuli maanivana ja kehottavana: etkö tahdo että elämäsi olisi täynnä sisältöä, etkö tahdo mennä eteenpäin, puhdistua, henkevoityä, jotta voisit toisia auttaa?

Niin tuo sanoma vaikutti, ja kun todella tulin tähän kohtaan ja ymmärsin, että elämän tarkoitus oli koko voimallaan kulkea eteenpäin täydellisyiden ihannetta kohti, silloin nousi uusi kysymys eteeni.

Täydellisyiden ihanne on niin korkealla ja niin etäällä, että jos minun täytyy ottaa kaikenlaisia harha-askeleita sinne ja tänne, ennenkuin löydän suoran tien ihannetta kohti, niin tämä on hieman toivotonta. Eikö siis ole olemassa mitään tunnettua ja ennen käytyä tietä tuota ihannetta kohti? Eikö ole olemassa mitään neuvoja, millä tavalla olisi kuljettava täydellisyyteen päin?

Olin löytänyt Kristuksen suuressa kosmisessa merkityksessä. Olin ymmärtänyt, että kosminen Kristus on mystillisenä vapahtajana ihmisyksilöiden sisällä. Olin ymmärtänyt, että me ihmiset voimme apostolin tavalla tulla tietoisiksi Kristuksesta sisässämme ja siten yhtyä kosmiseen, suureen Kristustajuntaan, mutta oliko kaikki jätettävä tuon sisäisen Kristuksen varaan, oliko minun kulkuni oleva ainaista turvautumista omantunnon sisäiseen inspirationsiin, oliko minun ainoastaan uskottava, että Kristus sisässäni joka kohdassa neuvoo, miten on tehtävä, vai oliko annettu joitain varmoja neuvoja vaellukselle, oliko asetettu käteen totuuden mittapuu, jolla saattoi arvostella omia inspirationsiejaan?

Tämä oli se kysymys, joka tuli eteeni ja joka siis otetaan huomenna puheeksi.

II.

RUUSU-RISTI

Suurenmoinen näköala avautui minulle totuudenetsijänä, kun edes jonkun verran ymmärsin kosmisen Kristuksen, Logoksen, Jumalan Pojan salaisuutta. Kosminen Kristus oli henkisenä yhteistajuntana, kaiken inhimillisen henkisen elämän taustana, kosminen Kristus oli ihmiskunnan suurten, henkisten liittojen,

uskontojen ja maailmankatsomusten tieto- ja inspiratsioonilähteenä. Ihmiskunta ei ollut orpo, yksin hyljätty kehityksen erämaata vaeltamaan, vaan sillä oli ihmeellinen auttaja takanaan, auttaja, joka asui sen omassa tajunnassa, sen oman inhimillisen tajunnan syvimmissä ja korkeimmassa taivaassa.

Kun tämä näköala minulle avautui, olin samalla ymmärtävinäni, mitä uskonnot olivat tavoitelleet puhuessaan Jumalasta, puhuessaan useinkin persoonallisesta Jumalasta. Mutta kysyessäni itseltäni, oliko tämä kosminen Kristus, tämä ihmiskuntamme sisässä elävä yhteinen minätajunta, sama kuin persoonallinen Jumala, sain vastaukseksi: ei, ei se ollut persoonallinen Jumala, ei ainakaan persoonallinen Jumala vanhassa, jokapäiväisessä merkityksessä, ei mikään luoja, joka katseli maailmaa ylhäältä, ei mikään hallitsija, joka oman mielensä mukaan hallitessaan luomiansa olentoja piteli ihmisiä kuin nappuloita elämän suuressa pelissä, ei mikään pilvissä istuva Isä, joka huolehti luomistaan ihmisistä maallisen isän tavalla, – vaan kaikkea käsittävä, kaikkialle tunkeutuva järki ja rakkaus, joka elähytti koko tätä maailmaa. Ajatustani oli ennen loukannut uskovaisten käsitys itsevaltiaasta persoonallisesta „Herrasta”, vihaisesta ja oikukkaasta Jehovahista, vaan nyt ajatustani ja järkeäni tyydytti uusi käsitys äärettömästä rakkaudesta ja järjestä, joka täytti koko maailmankaikkeuden ja jota minä olin aivan liian pieni ihmisenä määrittelemään, josta minun oli mahdotonta sanoa, oliko se persoonallista vai persoonatonta. Tiesin, tunsin ja ymmärsin vain, ettei jumalallinen rakkaus ollut persoonallinen missään vanhassa tavallisessa merkityksessä. Mutta mitenkä sitten?

Oli otettava huomioon, että tämä suuri, kaikkiallinen rakkaus ja viisus kykeni ihmiskuntaa auttamaan. Olihan se puhunut uskonnoissa. Olihan myös olemassa maailmankaikkeudessa ääretön joukko aurinkokuntia ja niissä tietysti kiertotähtiä miljoonine elävine olentoineen, jotka tarvitsivat apua henkisesti elämän kamppailussa ja taistelussa. Kuinka näin ollen oli käsitettävissä, että jumalallinen rakkaus, jos se oli persoonaton elämän voima, kuitenkin saattoi auttaa kärsiviä ja ajattelevia olentoja, joita siellä täällä eli äärettömissä avaruuksissa?

Silloin tuli elävänä ja tajuttavana eteeni Madame Blavatskyn teroittama teosofian oppi ilmenneestä Logoksesta: kun ääretön, yhtenäinen, ilmenemätön tajunta ilmeni, se jakautui lukemattomiin tajuntayksiköihin eli monaadeihin, joista toiset kehityksen rajattomassa asteikossa elähtivät atomeja, toiset korkeimpia jumalia. Maailmankaikkeus oli täten täynnä eläviä, tajuisia olentoja – ja persoonallisia auttajia oli aina tarjolla. Elävästi ja yksinkertaisesti Madame Blavatsky kuvasi, millä tavalla meidän maapallomme ihmiskuntaa oli autettu jumalallisen elämän nimessä, sen puolesta ja sen taholta: toisesta kiertotähdessä tässä meidän aurinkokunnassamme oli muuttanut tänne viisaita olentoja, ihmisiä semmoisia, jotka jo olivat saavuttaneet sen täydellisyyden ihanteen, josta eilen puhuttiin. He tulivat tänne pienenä joukkona asumaan ja antoivat meidän ihmiskunnallemme ensimmäisen viisaususkonnon. He perustivat tälle kiertotähdelle koulun, joka sen perästä on valvonut ihmiskunnan henkistä kehitystä. Tämän koulun aloitteesta on kaikki meidän planeettamme uskonnot perustettu siten, että viisaitten tietäjien joukosta on tullut joku silloin tällöin ulos maailmaan totuutta julistamaan. Tämän koulun avulla ovat myös monet oman ihmiskuntamme yksilöt kehittyneet pitkälle henkisesti ja saavuttaneet Kristuksen mitan.

Näitä viisaita nimitettiin teosofisessa sanomassa Mestareiksi, vanhemmiksi veljiksi, adepteiksi, vihityiksi. He muodostivat – sekä ne, jotka olivat ihmiskunnasta tulleet Mestareiksi, että ne, jotka olivat tulleet tänne muualta meitä auttamaan, – n.s. salaisen veljeskunnan, tietäjien pyhän seurakunnan, joka seisoi ihmiskuntamme keskellä aivan kuin valkoisena tempplinä valvomassa sen rotujen ja yksilöiden kehitystä.

Tähän pyhään veljeskuntaan kuuluivat kaikki ne suuret ihmiset, jotka olivat esiintyneet maan päällä uskontojen perustajina. Siihen kuuluivat Buddha, Zarathustra, Mooses, Laotse, Konfutse, Krishna, Orfeus, Väinämöinen ja monet muut, joiden nimiä en äkkiä muista. Siihen veljeskuntaan kuului myöskin meidän oma Jeesuksemme. Kaikki he olivat kuolemattomia olentoja, sillä se, että he olivat viisaita ja tietäjiä, merkitsi m.m. käytännössä, että he olivat elämän ja kuoleman herroja, jotka eivät enää poistuneet kuolemantakaiseen elämään syntyäkseen uudestaan uusina persoonallisuuksina, vaan jotka säilyttivät oman itsensä, oman korkean puhdistetun yksilönsä ja persoonallisuutensa ja elivät ihmiskunnan yhteydessä joko maapallomme

näkymättömässä piirissä taikka sen fyysillisellä maankamaralla, mutta ikäänkuin kulissien takana, maanpäällisten olojemme taustassa. He olivat meihin verraten kuin enkeleitä tai jumalia, mutta todellisuudessa meidän vanhempia veljiämme ja auttajiamme, jotka ojensivat meille kätensä ja vain odottivat, että liittyisimme heidän joukkoonsa.

Samalla myöskin ymmärsin, että elämän tarkoitus, jota olin nuoruuteni koko innolla etsinyt, oli siinä, että kulkisimme sitä tietä, joka vie salaisen veljeskunnan luo, ja astuisimme askel askeleelta sitä polkua pitkin, jota nuo suuret ihmiset ennen meitä olivat kulkeneet, sekä saavuttaisimme sen totuuden tiedon ja rakkauden rauhan, jonka täyttiminä he elivät. Tämä tuli minulle selviöksi. Se tuli niin luonnolliseksi ja järkeväksi elämänymmärrykseksi, että en osannut muuta kuin kysyä, niinkuin eilen jo sanoin kysyneeni: millä tavalla minäkin voisin kulkea heidän luokseen? Millä tavalla voin astua sille salaiselle polulle eli kaidalle tielle, josta kaikissa uskonnoissa puhuttiin? Oliko minun itse päätettävä, mitenkä oli meneteltävä, tuliko minun itse keksiä, miten oli astuttava kaidalle tielle, oliko minun siis turvaututtava vain omaan sisäiseen inspirationsiini, vai oliko jotain apua ja neuvoja tarjolla?

Silloin Madame Blavatskyn teosofinen sanoma vastasi kysymykseeni: siinä juuri on apu, minkä vanhemmat veljet meille tarjoavat, että he ovat kartoittaneet sen meille tuntemattoman maan, jonka läpi meidän tulee kulkea. He ovat kuin piirtäneet tien eteemme ja sanoneet: olemme tien kulkeneet, osaamme neuvoa, kuinka teidänkin on kulkeminen, – seurakaa meitä.

Kysymys ei ole siitä, ettei olisi neuvoja annettu. Kysymys ei ole siitä, ettei tuota tietä olisi kuljettu. Kysymys on siitä, kenenkä neuvoja kukin lähtee seuraamaan. Jokaisen tulee itsensä valita, kenenkä jäljissä tahtoo kulkea, Buddhanko vaiko Zarathustran, Muhammedin, Laotsen vaiko jonkun muun. Voihan ihminen myös seurata vain omatuntonsa ääntä, mutta herkistyköön silloin korviaan, niin että korvat kuulevat, mitä sisin ja korkein omatunto todella kuiskaa. Oman sisäisen vaistonsa turvissa kulkeminen ilman ohjausta on vaivalloinen, vaikea ja yksinäinen tie, mutta sillekin voi astua. Vaan jos ihminen totuudenetsijänä tahtoo kokeneen apua, silloin hän kysyköön neuvoa toiselta tai toiselta Mestarilta, joka on tien kulkenut ennen häntä.

Ja minä ajattelin: ehkä, ehkä kulkisin Buddhan jäljissä. Olin tutkinut Buddhan oppia, olin lukenut Buddhan uskosta ja buddhalaisista ja minua miellytti heidän lempeä, nöyrä ja viisas uskontonsa ja kerjäläismunkkien yksinkertainen, vaatimaton elämä; tuntiessaan kuoleman lähestyvän he mieluummin vetäytyivät yksinäisyyteen, etteivät kuolemallaan ketään häiritsisi. Minua viehätti Buddhan selvä oppi. Suorin sanoin oli Buddha selvittänyt, mitenkä oli kuljettava hänen jäljissään.

Toiselta puolen järkeni sanoi minulle, että jos kerran Jeesus Natsarealainen, josta kristityt puhuvat ja joka on kristikunnan Mestari, on niinikään kulkenut saman tien, niin hänkin on tuossa pyhässä, salaisessa veljeskunnassa yhtenä veljenä, ja silloinhan hänkin epäilemättä on antanut määrättyjä neuvoja. Mutta minä en tuntenut hänen neuvojaan. Tiesin korkeintaan, että kaikki kristityt kirkot hyväksyivät Jeesuksen sanan, että ihmisen tuli rakastaa Jumalaa ylinnä kaikkea ja lähimmäistään niinkuin itseään, joten oli kuin kristillinen selviö, että Jeesus Kristus oli opettanut rakkautta, oli teroittanut meille ihmisille, että jos tahdomme häntä seurata, tuli meidän rakastaa. Mutta mielestäni sitä samaa muutkin olivat opettaneet. Buddhakin oli puhunut suuresta säälistä ja veljeydestä, jota ihmisen tuli tuntea ei ainoastaan ihmisiä kohtaan, vaan kaikkia eläviä kohtaan. Missä sivistyksessä oli eläimistä niin paljon huolta pidetty kuin buddhalaisessa kulttuurissa? Siellä oli sairaaloita eläimiä varten, siellä kunnioitettiin kaikkea elämää eikä kukaan tappanut elävää olentoa, ei syödäkseen, ei hävittääkseen, ei mistään syystä. Minusta tuntui, että Buddha opetti samaa rakkautta, jota kristillisessä kirkossamme teroitettiin.

Mutta katsellessani ympärilläni kristikunnassa ja silmäillessäni meidän kristittyjen elämää näissä kristillisissä yhteiskunnissamme, joissa vähä väliä kävimme keskenämme sotaa ja teimme joka päivä paljon syntiä, ajattelin itsekseni: eikö Jeesus ole antanut mitään yksityiskohtaisia neuvoja rakkauselämämme varalle,

onko hän vain ylimalkaan sanonut „rakastakaa” ja jättänyt maailman sekä jokaisen ihmisen itsensä päätettäväksi, millä tavalla on rakastettava? Silloin todella luonnollinen seuraus on tämä sekasorto ja kaaos, joka vallitsee ympärillämme. Köyhät kärsivät hätää ja tuskaa, rikkaat iloitsivat maailman hekumassa, ja minä ihmettelin, että kaikki nimittivät itseään kristityiksi ja myönsivät, että rakkaus oli kristinuskon sisältö. Oliko siis Jeesus hyvinkin epäkäytännöllinen? Oliko hän kerrassaan puutteellinen ja vaillinainen opetuksissaan, koska ei tarkemmin selittänyt ihmisille, millä tavalla heidän piti rakastaa?

Lopulta minusta kuitenkin tuntui luonnolliselta, että täällä kristikunnassa, itseänikin kristityksi nimittäen, valitsisin Jeesuksen oppaakseni ja opettajakseni, mutta olin kovasti kahdenvaiheilla ja aivan kuin odottavalla kannalla, kun en tiennyt, mitä Jeesus oli opettanut.

Ensimmäinen niin sanoakseni käytännöllinen ratkaisu tässä epäröimisessä tuli minulle odottamatta eräänä päivänä, kun sielullisessa ahdingossani avasin Uuden Testamentin umpimähkään. Kuten eilen kerroin, kysyttiin minulta, niinkuin kaikilta nuorilta, usein ja aiheettomasti, miksi aioin „tulla” ja millä tavalla ajattelin „tulla toimeen” maailmassa? Tämä kysymys, jota en lapsena ollut arkaillut, se loukkasi minua nyt sisimmässäni, sillä minä ajattelin ja järkeilin seuraavaan tapaan: en suinkaan ihmisenä ole olemassa sitä varten, että „tulisin toimeen” tässä maailmassa, s.o. olisin jatkuvasti olemassa. En suinkaan ihmisenä ole olemassa sitä varten, että tekisin työtä, söisin, joisin, nukkuisin ja taas nousisin työtä tekemään, jotta voisin syödä, juoda, nukkua ja myöhemmin naida lisätäkseni sukua, jos tämä kaikki oli tehtävä sokeudessa tietämättä syytä tai tarkoitusta. En minä ihmisenä sillä tavalla voinut elää. Silloin oli luonnollisempi, että heti kuolin pois maailmasta, jossa ei ollut järkevää tekemistä. Minua ei ollenkaan viehättänyt se ajatus, että söisin, nukkuisin ja naisin, ja vaikka oli monenlaisia taiteellisia työaloja, jotka minua paljonkin viehättivät, täytyi minun ajatella: nekin ovat kaikki tarkoituksettomia ja sisällyksettömiä, jollei niillä ole sen enempää merkitystä. Jos taiteenkin tehtävä on ainoastaan huvittaa ihmisiä, saattaa heidät hetkeksi unohtamaan, että ovat olemassa ja että ovat ihmisiä, niin turha taidekin on. Turhaa on kaikki. Te tiedätte ehkä omasta kokemuksestanne, että tällaiset tunnelmat ovat nuorella iällä erittäin vakavia, ne ovat niin vakavia, että nuorukainen todella voittaa itsensä, kun hän vielä pysyy olemassa eikä riistä itseltään henkeä. Minä en tappanut itseäni vain sentähden, että minulla oli salainen toivo ja usko, että sittenkin täytyi olla tarkoitus elämällä ja että minun täytyi päästä siitä ennen pitkää selville.

Kun nyt olin tässä raskaassa ja vaikeassa mielentilassa, niin avasin kerran Uuden Testamentin ja luin siitä kohdan, joka silmiini sattui. Katso, minä luin semmoista, jota en ollut ennen lukenut tai jos olin ennen lukenut, jos vaikkapa koulussa se oli näytetty minulle, niin en ollut siihen kiinnittänyt mitään huomiota. Nyt minä luin nuo sanat: „Älkää siis murehtiko sanoen: mitä syömme? tahi: mitä juomme? tahi: millä vaatetamme itsemme? Sillä kaikkea tätä pakanat tavoittelevat. Taivaallinen Isänne kyllä tietää teidän tätä kaikkea tarvitsevan. Vaan etsikää ensin Jumalan valtakuntaa ja hänen vanhurskauttaan, niin tämäkin kaikki sen ohessa teille annetaan.”

En voinut eikä minun tarvinnut muuta lukea. Jotkut lähteet menivät sisässäni auki, silmäni kyyneltyivät ja minä itkin. Tuossahan puhui ihminen, joka ymmärsi elämää ja tiesi, kuinka minä ihmisenä ajattelin ja kuinka itse asiassa ihmisen oli pakko ajatella. Muutahan ihminen ei voinutkaan ajatella. Siis Jeesus Kristus oli ihminen, joka ymmärsi minua. Hän oli ystävä. Hän oli veli.

Ja varmasti hän ymmärsi enemmänkin. Varmasti hän tiesi paljon enemmän elämästä. Varmasti hän osasi myöskin neuvoa, millä tavalla tuo Jumalan valtakunta, joka siis oli sama kuin totuuden tieto, todellinen, iankaikkinen elämä, millä tavalla se oli löydettävissä. Varmasti hän senkin tiesi. Ei hän olisi sanonut noin lohduttavia sanoja minulle, ellei hän enemmän tietäisi. Varmasti hänkin olisi tappanut itsensä, jos olisi huomannut, että oli turha etsiä Jumalaa. Nyt hän ei tappanut itseään. Hän eli. Hän kolmen vuoden aikana opetti kansaa. Hän kulki ympäri, sai ihmisiä seuraamaan itseään ja voitti kokonaan muutamien — opetuslastensa — sydämet. Tietysti hän tiesi jotakin. Tietysti hän heitä opetti ja neuvoi. Tietysti hän kykeni ohjaamaan heitä juuri siihen totuuden tiedon valtakuntaan, josta hän puhui.

Tuo evankeliumilause tuli minulle ilmestykseksi.

Minä tunsin sisässäni: teosofia, joka oli tuonut minulle kosmillisen Kristuksen, teosofia vei minut nyt Jeesuksen luo. Ei kirkollisen Jeesuksen luo, ei minkään ylikuonnollisen lunastajan luo, joka pääroolia esittäen olisi kuollut jossain suuressa näytelmässä ja käsittämättömällä tavalla pelastanut ihmiskunnan Jumalan vihasta, – ei minkään semmoisen Jeesuksen luo, vaan *elävän* ihmisen luo, joka tiesi enemmän kuin minä, joka tiesi, mitä elämä oli, ja osasi neuvoa minulle elämän tietä. Sen Jeesuksen luo oli teosofia minut opastanut.

Näin tunsin ja ajattelin ja niin rupesin tutkimaan, niin paljon kuin minulle oli mahdollista, Jeesus Kristuksen elämää, sanoja ja oppeja. En välittänyt siitä, mitä kirkot ja lahkot olivat selittäneet ja opettaneet. En välittänyt minkäänlaisista dogmeista. Tahdoin nähdä sen ihmisen, joka astui elävänä esiin evankeliumista ja osasi toista ihmistä auttaa.

Tutkiessani näitä asioita sain paljon apua suurelta venäläiseltä profetaalta, Leo Tolstoilta. Yhtä syvästi kuin hänkin tulin omassatunnossani vakuutetuksi siitä merkillisestä tosiseikasta, että kristikunta ei tietänyt mitään Jeesus Kristuksesta. He olivat laatineet itselleen kuva-Kristuksen ja palvoivat omia fantasiojansa Kristuksesta. He eivät ollenkaan tunteneet sitä ihmistä, josta evankeliumit puhuivat ja joka – paitsi että hän sanomattomasti rakasti ihmisiä – oli äärettömän viisas, todella jumalallisesti viisas olento, joka osasi toisille neuvoa, miten heidän oli elettävä. Tästä olennosta ei kristikunta yleensä tietänyt mitään. Tietysti ymmärsin, että siellä täällä nyt ja kaikkina aikoina oli ollut ja oli kristityitä, jotka tunsivat Jeesuksen ja jotka tiesivät, kuka hän oli ihmisenä ja auttajana, jumalallisena opettajana ja tietäjänä, pelastajana ja vapahtajana. Tietysti niitä ihmisiä oli, mutta ne pysyivät piilossa. Meidän kristillinen kirkkomme, katolinen kirkko yhtä hyvin kuin protestanttinen kirkko, oli aina historian kuluessa vainonnut niitä kristityitä, jotka olivat enemmän tienneet, jotka olivat Jeesus Kristusta tunteneet ja kulkeneet hänen jäljissään. Niitähän kirkot olivat järjestelmällisesti polttaneet ja hirttäneet tai ajaneet ulos kirkon helmasta, vainonneet, sortaneet.

Mitä minä nyt opin Jeesuksesta? Mitä sain nähdä ja ymmärtää hänen opettaneen? Hän oli opettanut, että minä ja me kaikki olimme ihmisiä, emmekä mitään muuta kuin ihmisiä, ja että meidän piti kaikkien muistaa joka päivä, että olimme maaemon lapsia ruumiimme puolesta, jotka kyllä tarvitsimme ruokaa, vaatteita, asuntoa joka päivä, mutta ainoastaan sitä varten, että osaisimme elää henkistä elämää. Eivät vaatteet, eivät ruoat ja asumukset olleet olemassa itseään varten, ei ihminen niistä saanut tehdä itselleen mitään tarkoitusta, ne olivat ainoastaan välikappaleita – niinkuin hänen ruumiinsa oli vain välikappale – sitä varten, että hän eläisi henkistä elämää. Ja mikä henkinen elämä oli? Se oli elämää rakkaudessa, niinkuin aina oli sanottu, mutta se oli elämää siinä rakkaudessa, jolla Jeesus oli opetuslapsiaan rakastanut: „Sen uuden käskyn minä annan teille, että rakastatte toisianne sillä rakkaudella, jolla minä olen teitä rakastanut.”

Kun sitten kysyin, mitä siihen rakkauteen kuului – minähän olin itse pieni ja tietämätön, – niin Jeesus Kristus vastasi evankeliumista: siinä tulee sinun rakkautesi ilmi ja siinä tulee ilmi sinun halusi seurata minua, että täytät minun käskyni. Ja mitkä ovat Jeesuksen käskyt? Nekin olivat selvästi esitetyt Uudessa Testamentissa. Ne olivat kolmessa evankeliumissa siroteltuina sinne tänne, mutta Matteuksen evankeliumissa ne olivat kaikki koottuna yhteen n.s. vuorisaarnassa.

Niitä käskyjä oli luvultaan viisi.

Ensimmäinen Jeesuksen käsky oli: Älä koskaan vihastu. Älä vihastu – ei ulkonaisessa käytöksessä eikä sydämessä. Älä koskaan vihastu. Minä tunsin koko olemukseni riemastuvan ilosta ja kiitollisuudesta, kun tuo ihmeellinen ihminen, Jeesus Kristus, tällä käskyllään laski kuin siunaavan kätensä päälleni. Olin nimittäin noin viisi vuotta aikaisemmin, 14-vuotiaana, tehnyt semmoisen päätöksen, etten koskaan suuttuisi. Lapsena olin ollut ylen kiivas. En sietänyt vääryyttä enkä julmuutta. Jos näin pienintäkään vääryyttä

tapahtuvan, rupesin vapisemaan vihasta, toruin ja nuhtelin. 14-vuotiaana, erään semmoisen kohtauksen perästä, sanoi minulle sisäinen ääni: „mitä varten sinä suutut? Ei sinun tarvitse suuttua.” Tunsin, kuin raskas paino olisi pudonnut povestani, sydämeni heltyi ja lämpeni ja minä huudahdin hämmästyneenä: „oi, enkö tarvitsekaan enää suuttua? Sehän on ihanaa. Olkoon siis päätetty.” Kaikki tiedämme, että lapsen päätös on hänelle pyhä. Hän ei petä päätöstään. Niin oli minunkin laitani. Siitä minuutista lähtien, jolloin olin itselleni luvannut, etten koskaan suuttuisi enää, en tuntenut sydämessäni vihaa. Tunsin vain sääliä. Olin aina hyvällä mielellä ja sanoissanikin rauhallinen. Kun nyt Jeesuksen ensimmäinen käsky antoi siunaavan vahvistuksen lapsuuteni uskolle ja kokemukselle, tulin niin onnelliseksi, etten osaa sitä sanoa kuvata.

Jeesuksen toinen käsky oli: Älä koskaan ole epäpuhdas, älä ajatuksissakaan. Sanallisesti se kuului: „älä koskaan katso naiseen häntä himoitaksesi, sillä silloin olet jo tehnyt aviorikoksen hänen kanssansa sydämessäsi” – ja sitä käskyä kuka ties en olisi ymmärtänyt. Nuori ihminen ei semmoista käskyä ymmärrä, sillä hän ei ole vielä ehtinyt tehdä syntiä siinä suhteessa; kaikista vähimmin hän on voinut tehdä aviorikosta, koska hän ei edes ole avioliitossa. Mutta minulle tuli suureksi avuksi Leo Tolstoin selitys, sillä hän johti tästä käskystä selvän ja ehdottoman puhtauden käskyn, samalla tavalla kuin tiedämme, että omassa maassamme Arvid Järnefelt teki, – puhtauden käskyn, joka ei suinkaan ollut epäkäytännöllinen, vaan erinomaisen selvä ja käytännöllinen nuorelle ihmiselle. Nuori ihminen saattaa juuri innostua käskystä: älä koskaan ole epäpuhdas. Hän sen ymmärtää. Hän voi asettaa ihanteekseen, jota aina tahtoo seurata, ehdottoman puhtauden, sillä hän tietää verrattain vähän epäpuhtaudesta. Jos hän sitten myöhemmin elämässään ymmärtää, mikä epäpuhtaus on ja mikä yleensä syntisyys sukupuolisessa merkityksessä on, niin hän samalla ymmärtää, että avioliittokin on puhdas, jollei ihminen sitä saastuta. Jeesuskin sanoi, että vain harvoille ihmisille oli määrätty avioton ja yksinäinen elämä, jossa he „taivasten valtakunnan takia” kokonaan antautuivat „puhtauden ihanteelle”, vaan useimmille ihmisille oli kohtalo määrännyt, että heidän piti mennä naimisiin. Näkyväinen ihmiskunta häviäisi, ellei se jatkaisi sukuaan. Suvun jatkaminen oli yhtä pyhä ja puhdas kuin puhtauden ihanteen aviottomana seuraaminen. Avioliitto oli sitä, että kaksi ihmistä uskollisesti rakasti toisiaan enemmän kuin muita ihmisiä ja että heidän rakkautensa pantiksi tuli uusia ihmisiä maailmaan. Tämä oli suurenmoinen järjestys luonnon taloudessa. Se oli ihmeellinen järjestys myös henkisesti katsoen, sillä kuinka ihmiset oppisivat rakastamaan, elleivät he kävisi rakkauden koulua, elleivät perhesuhteet ja verisuhteet ensin herättäisi heissä rakkauden, auttavaisuuden ja itsensä unohtamisen hyveitä? Ellemme ihmiset oppisi ensin rakastamaan muutamia, kuinka sitten oppisimme rakkauden korkeinta käskyä, sitä rakkautta, jota Jeesus opetti ja jota kaikki viisaat ovat opettaneet, sitä rakkautta, joka syleilee kaikkia eläviä olentoja? Kuinka voisimme sitä oppia, ellemme ensin kävisi rakkauden koulua? Mutta maallisen rakkauden ja ystävyuden koulu oli pyhä. Siinäkin oli aina silmien edessä puhtauden sielullinen ihanne: ken toista ihmistä rakasti, hän oli ystävälleen uskollinen. Tämä kaikki oli mielestäni selvästi ja yksinkertaisesti järjestetty. Jeesuksen toinen käsky oli niinkuin ensimmäinenkin otettu keskeltä jokapäiväistä elämää. Se tuli opastamaan ja näyttämään meille, missä suhteessa voimme erehtyä ja mihinpäin meidän oli kuljettava, jotta kulkisimme oikeata tietä.

Jeesuksen kolmas käsky oli, ettei meidän koskaan pitänyt vannoa, vaan että puheemme pysyisi totuudessa ja olisi tulevaisuuden suhteen yhtä rehellinen kuin nykyhetken ja menneen ajan suhteen. Rehellisinä ihmisinä emme valehtele puhuessamme menneisyydestä tai nykyisyydestä, – kaikista vähimmin, jos tahdomme kulkea Jeesuksen tai jonkun muun viisaan jäljissä. Sehän on luonnollista. Mutta Jeesus sanoo meille: yhtä selvää ja luonnollista kuin teistä on pysyä totuudessa menneisyyden ja nykyisyyden suhteen, yhtä tärkeätä on, että myöskin olette täysin rehellisiä tulevaisuuden suhteen, ettekä pyhästi lupaa semmoista, josta ette voi tietää, mihin se teidät johtaa. Tolstoi selitti mielestäni näitä asioita erinomaisen hyvin, kun hän antoi tällaisen esimerkin: Tuossa on sotamies, joka vannoo olevansa uskollinen keisarille ja tottelevansa kaikkia keisarin ja keisaria edustavan päällikön käskyjä. Sotamies tietää kristinuskosta, että tappaminen on kielletty, koska niin sanotaan kymmenessä käskyssä. Mutta kun hän nyt on vannonut uskollisuuden valan, ei hän enää voi peräytyä. Kun sotaherra huutaa, että on juostava vihollista vastaan ja tapettava se, niin sotamiehen on mentävä, koska hän on vannonut. Hänen täytyy totella, koska hän on vannonut. Kuinka ihminen voi näin menetellä? Kuinka hän voi luovuttaa vapaan tahtonsa toisen ihmisen

käsiin niin että tämä voi käskä häntä tekemään semmoista, joka on väärin? Tämä on yhä vielä meille ratkaisematon yhteiskunnallinen probleemi. Teemme yhä valoja, joidenka nojalla meitä voidaan pakottaa tekemään pahaa. Tolstoi todisti tämän selvästi ja Jeesuksen sanat olivat myös aivan selvät. Kysymys on vain, tahdommeko seurata Kristusta vai ei. Nuorena ymmärsin mielestäni tämän käskyn selvästi – niin selvästi. Niinhän se oli. Täytyi olla puheessaan varovainen. Ei umpimähkään mitään luvata, ei koskaan mitään vanna. Täytyi olla varovainen kielensä suhteen, sillä Jeesus sanoi toisessa paikassa: jokaisesta turhasta sanasta oli kerran tehtävä tili. Olemme saaneet puhelahjan sitä varten, että toisimme totuuden julki, ylistäisimme jumalallista maailmanjärjestystä ja laulaisimme elämän kauneudesta. Olemme saaneet puhelahjan taiteellista, tieteellistä, eettillistä tarkoitusta varten. Voimme lohduttaa toisia ihmisiä, voimme heitä valaista ja opastaa. Kuinka ihmeellinen onkaan meidän kiellemme ja se puhekyky, joka meillä ihmisillä on! Mutta kuinka paljon käytämme sitä väärin. Kolmas käsky tunkee sekkin keskelle jokapäiväistä elämää, keskelle jokapäiväisiä rientojamme, keskelle kahvipöytiä ja juhlia, joissa puhekykyä kevytmielisesti käytetään.

Jeesuksen neljäs käsky kuului: Älä vastusta pahaa. Älä vastusta sitä, joka on paha ja käyttää väkivaltaa, vaan jos joku lyö sinua oikealle poskelle, niin käännä hänelle vasen; jos joku pyytää sinua kulkemaan hänen kanssaan penikulman, kulje kaksi, jos joku pyytää sinulta paitaa, anna hänelle takkikin. Tällä tavalla Jeesus itse selitti neljättä käskyä. Tämä neljäs käsky oli todella salaperäinen. Tunsin jo nuorena, että se oli jotain uutta ja että siihen jotakin perustui, koska sitä ei missään vielä voinut huomata. Älä vastusta pahaa. Koko yhteiskuntamme oli rakennettu pahan vastustamiselle. Otimme kiinni niitä ihmisiä, jotka tekivät pahaa, suljimme heidät vankeuteen ja suojelimme itseämme heitä vastaan. Oliko nyt mahdollista, ettei meidän pitänytkään vastustaa pahaa? Kauvan mietiskelin kysymystä, mutta lopulta selvisi minulle tämä asia ja hiljainen ääni sanoi sisässäni: paha ei lopu maailmasta muuten kuin siten, että minä – ja jokainen ihminen – lakkaamme tekemästä pahaa. Jos aina kostamme, teemme vain pahaa vuorostamme emmekä saa pahaa pois maailmasta. Ainoastaan hyvällä paha voitetaan – ja minä muistin, että Buddha oli sanonut samaa – paha voitetaan ainoastaan rakkaudella, ainoastaan sillä tavalla, että itse lakkaamme tekemästä pahaa ja kannamme ristiä niiden puolesta, jotka sitä vielä tekevät. Samassa yhteydessä muistin Victor Hugon ihmeellisen kertomuksen Jean Valjeanista, kaleerijasta, joka vielä vankeudesta päästyään lankesi kiusaukseen ja piispan luona käydessään varasti hopeiset kynttiläjalat. Piispa oli Kristuksen seuraaja ja kun poliisit toivat Jean Valjeanin hänen luokseen, niin piispa sanoi vastaukseksi poliisien syytökseen: „ei Valjean ole varastanut kynttiläjalkoja, minä annoin ne hänelle lahjaksi”. Silloin „Kurjat” kirjan sankarissa tapahtui herämys. Hän astui elämän tielle ja hänestä tuli, niinkuin tuo suuri ranskalainen kirjailija kuvasi, Kristuksen tapainen olento. Näin piispa tosi kristityn rakkaudella ja viisaudella pelasti yhden ihmissielun. Pahan vastustamattomuus sisältää tutkimattomia salaisuuksia. Emme vielä niitä kaikkia ymmärrä. Emme vielä tiedä, minkälaiseksi elämä voisi muodostua, jos lakkaisimme pahaa tekemästä ja pahaa vastustamasta. Älkäämme pienessä rikkiviisaudessamme sanoko: „Kristus oli epäkäytännöllinen, Kristus ei tuntenut ihmisiä, eikä maanpäällisiä olosuhteita. Hän olikin tullut jumalana taivaista, ei hän tiennyt, millä tavalla elämme täällä maan päällä.” Älkäämme sanoko niin. Hän oli päinvastoin mitä inhimillisin ihminen. Hän oli ihminen ihanuudessaan ja vlevyydessään, täydellinen ihminen, joka tunsii elämän lain ja tiesi, kuinka ihmisten tulisi elää.

Sentähden Jeesus sanoikin viidennessä käskyssään: Rakastakaa kaikkia, älkää nimittäkö vieraita kansoja vihollisiksenne. He eivät sitä ole. Älkää sulkeko sydäntänne edes personallisilta vihamiehiltänne. Tehkää heille hyvää. Antaahan Isä aurinkonsa nousta niin hyvälle kuin pahoille. Minkätähden te ihmisinä teette eroa ihmisten välillä? Oppikaa kaikkia rakastamaan. Jospa esim. meidän päivinämmä täällä Europassa äskeisen hirmuisen maailmansodan jälkeen alettaisiin huomata kuinka epäinhimillistä ja järjetöntä sotiminen on. Miksikä nämä pienet kristityt kansat Europassa sotisivat keskenään? Heidänhän pitäisi tehdä liitto keskenään ja muodostaa Europan Yhdysvallat. Heidän pitäisi liittyä Europan Yhdysvalloiksi, jotta sitten tasaväkisinä voisivat tarjota kätensä maailman toisille suurvalloille. Veljiksi kaikkien täytyy tulla. Kansat Europassa alkavat ehkä vähitellen huomata, ettei ole muuta ratkaisua kuin rakkaus ja luottamus. Ei ole muuta ratkaisua kuin Kristuksen oppi.

Mutta Kristus puhui ennenkaikkea yksilöille. Nuoruudessaani ymmärsin, että nämä olivat ne viisi käskyä, joita minun tuli jokapäiväisessä elämässäni noudattaa, ja hengessäni tunsin suurta riemua ja rauhaa siitä, että Jeesus Kristus oli tehnyt arvokkaiksi elämässä juuri ne asiat, joita maailma ympärilläni piti epäkäytännöllisinä tai korkeintaan toisarvoisina korutavaroina. Tämä oli todellinen „Umwertung aller Werte”, ja minäkin tunsin, että elämälläni saattoi olla arvoa – jollei ihmisten silmissä, niin ainakin sille „Isälle, joka näki salassa”.

Edessäni oli suuri lupaus: noudattamalla Jeesuksen käskyjä tulisin osalliseksi taivasten valtakunnasta ja saisin tietää „kaiken totuuden”.

Lähdin siis kulkemaan Kristuksen jäljissä seuraten hänen käskyjään. Teosofia oli vienyt minut kosmillisen Kristuksen luo, kosmellinen Kristus teosofian kautta Jeesuksen luo. Nyt otin Jeesuksen oppaakseni, opettajakseni ja yritin seurata hänen jälkiään. Mihinkä sitten tulin? Tulinko taivasten valtakuntaan? Saavutinko jotakin? Sainko jotakin tietää? Siitä tahdon kertoa huomenna.

III.

SALATIEDE

Salatieteellinen eli okkultinen tutkimus tutkii, kuten Madame Blavatskyn oli tapana sanoa, kosmillisen järjen toimintaa, työtapoja ja vaikutusta luonnossa. Salatiede eli okkultismi tutkii täten luonnon näkymätöntä maailmaa, henkimaailmaa ja hengen maailmaa. H. P. B. painosti aina, että todellinen okkultinen tutkimus tapahtui siveellisillä perusteilla, – sen edellytyksenä oli aina siveellinen kehitys. Ei mikään muu okkultismi ollut todellista kuin se, joka tapahtui jonkun Mestarin johdolla, ihmisen, totuudenetsijän itsensä ollessa hänen opetuslapsenaan. Madame Blavatsky toivoi, että nimitys „salatiede” eli „okkultismi” säilytettäisiin ainoastaan tälle kaikista korkeimmalle tutkimustavalle, sillä tämä tutkimus käsitti silloin elämän ja kuoleman jylhiä problemeja, ihmisolemuksen monia salaisuuksia ja luonnon jumalallisia voimia, sanalla sanoen kaikkia niitä kysymyksiä, jotka aikojen aamusta lähtien ovat askarruttaneet totuutta etsivien ihmisten mieltä.

Nykyään sana okkultismi ja okkultinen on tullut verrattain yleiseksi. Varsinkin maailmansodan jälkeen sitä käytetään sivistyskielissä yhtämittaa ja sillä tarkoitetaan yleensä näkymättömän maailman ja näkymättömien asioiden tutkimista, tapahtui se sitten millä tavalla tahansa. Niinpä oppineet voivat nykyään lukea spiritistiset ja n.s. psyykkiset eli parapsykologiset tutkimushaarat okkultiseen tutkimukseen kuuluviksi ja sentähden monen mielestä okkultinenkin tutkimus voi tapahtua mediuimein välityksellä. Tavalliset ihmiset, jotka eivät lainkaan H. P. Blavatskyn määritelmän mukaan ole saaneet mitään okkultista treenausta, pitävät istuntoja mediumin avulla, ja istunnoissa tapahtuu asioita, jotka todistavat, että henkiolentoja eli vainajia on saapuvilla tai ainakin, että ihmisessä piilee salaperäisiä voimia, jotka suotuisissa olosuhteissa pääsevät vaikuttamaan. Näin käsittävät monet nykyaikana okkultista tutkimusta ja oppineet nimittävät itseään okkultisteiksi, koska he uskovat salaperäisten voimien ja henkimaailman olemassaoloon, vaikkeivät Madame Blavatskyn määritelmän mukaan suinkaan ole salatieteilijöitä.

Madame Blavatskyn mukaan salatieteilijä on semmoinen tutkija, joka kasvattaa itseään määrättyllä tavalla ollen jonkun Mestarin opetuslapsi. Salatieteellisessä tutkimuksessa ei saa käyttää muita tutkimusvälineitä kuin omaa itseään. Korkeammassa salatieteessä ihminen kehittää itse itseään eli omaa sieluaan tutkimuksensa välikappaleeksi. Hän kehittää omassa sielussaan kykyjä ja aisteja, joita hän henkisenä olentona käyttää tutkiessaan näkymätöntä maailmaa. Tämä tutkiminen, kuten Madame Blavatsky sanoo,

tapahtuu harvoin menestyksellisesti, jos ei ihmisellä ole opettajaa, joka häntä neuvoo, jos ei hän seuraa jotain viisasta tietäjää, Mestaria tai adeptia.

Kun nyt tahdon palata omiin kokemuksiini 90-luvulla, jotka vähitellen tekivät minusta ruusuristolaisen siinä merkityksessä, jossa me käytämme tätä sanaa, täytyy minun sanoa, että kun jouduin siihen kohtaan, josta eilen puhuin, minusta tietämättäni tuli jonkunlainen salatieteilijä. En ollenkaan ajatellut minkäänlaista okkultismia, en uneksintakaan semmoista mahdollisuutta, että itse saattaisin tulla okkultistiksi. Minulla ei ollut muuta halua kuin sammumaton totuuden jano: tahdoin tietää, mikä elämä oli. Kun minulle sitten valkeni, että saatoin päästä totuuden tietoon seuraamalla Jeesuksen viittä käskyä, aloin kuitenkin tietämättäni täyttää juuri niitä ehtoja, joita Madame Blavatsky asetti todelliselle salatieteilijälle eli okkultistille. Ryhtyessäni parhaimman kykyni mukaan seuraamaan Kristusta hänen käskyissään ja elämän neuvoissaan astuin itseasiassa tielle, jota voisimme nimittää okkultiseksi eli salatieteelliseksi tieksi. Se oli tuo kaita tie elämään, josta Jeesus puhui, ja Jeesus itse lupasi, että se, joka kulkee kaitaa tietä elämään ja ahtaasta portista astuu sisälle taivasten valtakuntaan, hän samalla tulee osalliseksi totuuden pyhästä hengestä, joka opettaa hänelle „kaiken”. Olin itseasiassa nuoruudessani astunut salatieteelliselle tielle, vaikka en itse arvannut sitä siksi nimittää.

Nyt en tahtoisi antaa semmoista kuvaa itsestäni, että olisin jonkunlaisena ihmelapsena seurannut Kristusta joka kohdassa täydellisesti. Jos aiheuttaisin semmoista luuloa, antaisin tietysti väärän kuvan itsestäni. Mutta toiselta puolen en liioin soisi kenenkään ajattelevan, ettei pyrkimykseni ollut todellisesti vakava ja ehdoton, sillä ei mikään ponnistus henkisessä mielessä mihinkään vie, ellei se ole läpeensä ehjä ja vilpitön. En tiennyt, että koskaan olisin rikkonut Jeesuksen käskyjä vastaan. Noudatin niitä parhaimman kykyni mukaan. Mutta sen havainnon tein, että kaikki elämänohjeet, jotka Jeesus antoi rakkaudesta, nöyryydestä, vilpittömyydestä, puhtaudesta, rauhallisuudesta j.n.e., nousivat yhä korkeammalle, tulivat yhä saavuttamattomammiksi, kuta enemmän niitä koetin täyttää. Asenne oli sängen merkillinen. En rikkonut käskyjä, mutta en koskaan tuntenut, että olisin osannut niitä täyttää. Päinvastoin tunsin joka hetki, että paljon enemmän minulta vaadittiin. Jokainen käsky tuli niin syväksi ja niin korkeaksi, niin sisältörikkaaksi ja niin laajaksi, että se oli kuin suuri kiikari, josta katselin inhimillistä elämää. Ja minä huomasin, että koko elämä muodostuisi toisenlaiseksi, jos näitä käskyjä osaisimme noudattaa! Sentähden etenemiseni, jos niin saan sanoa, oli samalla kuin loittonemista ihanteesta. Jos kuljin eteenpäin käskyjen täyttämässä, niin päämäärä, jota jokainen käsky erikseen valaisi ja jota tavoittelin ja tahdoin saavuttaa, loittoni, nousi yhä kauemmas ja yhä korkeammalle. Täten ymmärsin, että Jeesuksen käskyt olivat otetut itse elämästä. Hän ei ollut niitä keksinyt. Hän oli saanut ne Isältäään, kaivannut ne esille elämän salaperäisestä, jumalallisesta äärettömyydestä. Hänen käskynsä todensivat elämän omia lakeja ja sentähden ne olivat loputtomia, tyhjentymättömiä, saavuttamattomia.

Muistellessani näin perästäpäin nuoruuden pyrkimyksiäni, saatan selvästi huomata, kuinka ne jakautuivat kahteen periodiin. Toinen oli silminnähävästi valmistusaikaa, toinen varsinaista työtä ja tietoa.

Valmistusaika kesti useampia vuosia. Jos ulkonaisesti tahtoisin sitä karakterisoida, sanoisin, että se oli palvelusaikaa. Minulla oli karmallisesti ihmeellinen tilaisuus saada palvella omassa kodissani, sillä isäni sairasti kymmenkunnan vuotta. Meistä lapsista olisi tuntunut hirveältä, jos isän olisi pitänyt maata sairashuoneessa tai jos meillä olisi pitänyt olla sairaanhoitajatar kotona, ja sentähden me lapset kilvan tahdoimme häntä palvella ja auttaa. Minä, joka olin vanhin, olin suuresti etuoikeutettu alkuvuosina, sillä sain sairasta isäämme melkein yksin auttaa ja palvella. Tämä oli minulle pientä, yksinkertaista, nöyryä aikaa sekä henkisesti että ulkonaisesti. Tietysti samalla lueskelin yliopistossa ja myöskin ahkerasti kirjoittelin. Minulla oli mielessä kirjoittaa teos teosofiasta, ja vuosikausia tein työtä saamatta mitään valmiiksi. Ulkonaiseen elämäni kuului myös, etten kodissa ottanut toisilta vastaan mitään persoonallisia palveluksia: siivosin itse huoneeni j.n.e. Niinikään liittyi asiaan suuri yksinkertaisuus ruoassa. Olin ankara kasvissyöjä. (Ei liene ollut monta vegetariaania Suomessa, kun siksi tulin v. 1895.) Valmistusaikaan kuului myös yksinkertaisuus vaatteissa ja yleensä ulkonaisessa esiintymisessä. Mielessäni eli aina ajatus köyhyydestä. Jos olisin ollut

ulkonaisesti vapaa ja yksinäinen, olisin lähtenyt kerjäläisenä ulos maailmaan samalla tavalla kuin Fransiscus Assisilainen. Mutta hengessä tunsin, että velvollisuuteni oli palvella isää kodissa, ja sentähden luovuin kerjäläisajatuksesta, jota epäilinkin liian suureksi ja ihmeelliseksi.

Kun tällä tavalla olin viettänyt noin 4 vuotta, tapahtui käänne elämässäni. Koko ajan olin ollut odottavassa mielessä. Tunsin sisässäni, etten vielä mitään tiennyt. Luotin siihen, että Jeesus Kristus osasi ohjata oikeaan, mutta en voinut sanoa, että olisin mitään tiennyt. En esim. tiennyt mitään kuolemanjälkeisestä elämästä, en edes varmasti, oliko ihminen olemassa kuoleman jälkeen, en tiennyt, oliko henkimaailman olentoja ja enkeleitä olemassa. En tahtonut itselleni myöntää mitään tietäväni, vaikka kyllä olin jonkun verran psyykkisesti herkkä, niin että minulla oli ollut yliaistillisia kokemuksia pienestä pitäen. Olin ollut näkevinäni sekä yhtä että toista, mutta ei mikään niistä asioista ollut tehnyt siksi syvää vaikutusta minuun, että olisin voinut ajatella: Tiedän.

Kuvittelin tiedosta suurempaa: jos todella tietäisin jotakin, olisi se samalla osaamista. Ajattelin huomaamattani samalla tavalla kuin Madame Blavatsky opetti salatieteilijöistä. Jos salatieteilijä jotain tietää, on se hänelle elämää, osaamista, taitamista. Hänen tietonsa eivät ole ulkopuolella häntä itseään. Hänen tietonsa eivät asu hänen päässään, vaan koko hänen olemuksessaan. Hän tietää sitä, mitä hän itse on. Tällä tavalla Madame Blavatsky oli määritellyt okkultismia ja vaikka en punninnut asioita siltä kannalta, odotin ja tahdoin vaistomaisesti jotain semmoista. Sanoin itselleni: jos minä saavutan tietoa, täytyy tiedon olla kumoamatonta. Ei se voi olla hetkellistä ja haihtuvaa eikä sitä voi epäillä. Se ei saa olla muistitietoa, ei kirjasta luettua, ei semmoista, jota voi unohtaa. Todellisen tiedon pitää aina pysyä luonani todellisena elämän taitona, ikäänkuin kielenä, jonka lapsena on oppinut. Ei minun tarvitse äidinkieltä puhuessani ajatella ja muistella sanoja. Jos joku on oppinut soittamaan pianoa, on se hänellä elävänä taitona. Hän on läpikäynyt pitkän treenauksen ja kurssin, ennenkuin on oppinut soittamaan, mutta sitten on taito vaistomaisesti läsnä niinkauan kuin hän sitä käyttää ja ylläpitää. Samoin on oleva todellisen elämän tiedon laita.

Sentähden kuljin valmistusvuosina ihmeellisessä odotuksessa. Välistä saatoin olla sanomattomasti onneton, sanomattomasti masentunut. Oli kuin olisin epäillyt, että tuleeko mistään mitään. Voiko ihminen saavuttaa mitään tietoa? Oli vaikeita aikoja silloin tällöin, mutta sittenkin elähytti toivo, että ratkaisun täytyy tulla. Olinhan kokenut, että Jeesus oli ihminen, joka ymmärsi minua vaikeina hetkinä, ja olinhan aina uskonut, että hän varmasti oli viisas ihminen, jonka neuvoihin saattoi luottaa. Olihan Jeesus luvannut, että etsivä löytäisi ja kolkuttajalle avattaisiin. Tämä elähytti mieltä – tämä salainen toivo ja usko. Sitten tulikin käännekohta.

Tuli hetki elämässäni, jota minun täytyy nimittää uudestisyntymiseksi ja jota myöskin voisin sanoa toisella nimellä Jordanin kasteeksi. Se on mystillinen tapahtuma, jota on vaikea kuvata ja jota arkailee ja pelkää kuvata, mutta joka on lyhyesti ja sattuvasti kuvattu evankeliumissa. Sama mikä tapahtui Jeesukselle, kun hän meni Johanneksen luo ja Johannes kastoi hänet Jordanissa, sama saattaa tapahtua ihmiselle tänä päivänä, jos hän kulkee Kristuksen jäljissä. Se tapahtui minulle. Minä tulin kastetuksi. Vaikka en tahdo kertoa yksityiskohtia tästä, mainitsen kuitenkin pari seikkaa.

Toinen oli se, että minä tunsin olevani Jumalan Poika. Tiesin sillä hetkellä, mikä oli ihmisen salaisuus. Ihminen on aivan toinen olento kuin mitä hän on itsestään otaksunut. Ihminen on luullut olevansa ruumiillinen ja sielullinen olento, pieni, inhimillinen persoonallisuus, jonka sisältö on hänen sieluelämässään, – ja ihminen on itseasiassa aivan toinen. Hän on iankaikkinen henki, syntynyt avaruuksien Isän omasta rakkaudesta, singahtanut maailman järjen tulesta. Ihminen on Jumalan Poika. Äärettömyyden iankaikkinen ja ehtymätön elämä on hänessä. Hän on se elämä. Hän on osa siitä, voidaan sanoa, mutta voidaan myöskin sanoa, että hän on se. Niin vanhat indialaiset sanoivatkin: *aham Brahmaami* (minä olen Brahma) ja *Tattvam asi* (sinä olet Se). Uudestisyntymisessään ihminen tuntee olevansa Jumala, suuri, salainen elämä, ja samalla

sen Poika, Jumalan Poika. Niinkuin Jeesus sanoi itsestään: Minä olen Isässä ja Isä on minussa. Tämän ihminen kokee mystillisen uudestisyntymisensä hetkellä, jolloin hänet kastetaan uudeksi olennoiksi.

Toinen merkillinen kohta, jota en silloin vielä ymmärtänyt, mutta joka liittyi rinnakkaisilmiönä uudestisyntymiseen, oli se, että Jeesus Kristus oli mitä salaperäisimmällä tavalla siinä läsnä. Ei läsnä niinkuin se, joka olisi kasteen toimittanut, eikä myöskään läsnä niinkuin Isä, jonka Pojaksi ihminen julistettiin, vaan niinkuin satumainen, läpitunkeva personallisuus, joka oli mukana Jumalan Pojan tietoisuudessa. Jätän kuvaukseni nyt tämmöiseksi, sillä palaan myöhemmin asiaan, mutta silloin kun tämän kokemuksen kävin läpi, en voinut muuta kuin ihmetellä tätä Kristuksen salaperäistä läsnäoloa.

Tämä mystillinen kokemus ei tapahtunut minkäänlaisessa unessa tai horrostilassa, vaan selvässä päivätaajunnassa. Olin täydellisesti oma itseni ennen kokemusta ja samaten sen aikana, mutta kuitenkin muutuin niinä hetkinä kokonaan – tulin ikäänkuin tietoiseksi itsestä, joka ennen oli ollut salassa. Ja kun ihmeellinen tapahtuma oli sivuutettu, alkoi uusi elämä.

Pian kasteen jälkeen täytin 21 maallista vuotta ja sain tehtäväkseni panna alulle teosofisen liikkeen Suomessa. Valmistusajallani olin kuvitellut yhtä ja toista. Olin kuvitellut, kuinka ihanaa olisi kirjoittaa teosofinen kirja tai puhua teosofian puolesta, mutta se oli kaikki epämääräistä ja hämää. Nyt synnyttyäni uudestaan sain käskyn: pane alulle teosofinen liike Suomessa. Siihen kuului ulkonaisesti, etten saanut ottaa vastaan apua toiselta, en millään tavalla. Oli vain tehtävä työtä. Minun täytyi lähteä ulos elämään, poistua lapsuuden kodista ja tulla, niinkuin maailmalla sanottiin, omillani toimeen. Sain elää niin köyhästi ja yksinkertaisesti kuin suinkin olin uneksunut. Teosofinen tehtävä oli ainoa, jota minun oli pidettävä silmällä.

En tietysti aio tässä puhua mitään teosofisesta työstäni, josta liikkeemme ulkonainen historia kertoo,¹⁾ vaan tarkoitukseni on mainita jotain sisäisistä seikoista: saavutinko minä tietoa, astuinko ihmisenä Jumalan valtakuntaan? Olihan viimemainittu seikka tavallaan tapahtunut. Alku oli tehty mystillisessä uudestisyntymisessä, sillä minä olin astunut uuteen elämään ja tunsin eläväni taivasten valtakunnassa, tunsin kuuluvani johonkin sisäiseen piiriin, jossa Jeesus Kristus oli mukana. Mutta uudestisyntymisen perästä sain lisäksi kokea, että ihminen todella on kutsuttu saavuttamaan jumalallista tietoa.

Kun ihminen näet on syntynyt taivasten valtakunnan, siis näkymättömän maailman kansalaiseksi, alkaa hänen elämänsä hengen maailmassa ja silloin hän myöskin saattaa tutustua n.s. henkimaailmaan. Hän saa nähdä ja hän saa kokea. Tahdon heti suoraan sanoa, että kaikki mitä olen saanut nähdä, kokea ja tietää, on omasta mielestäni ollut kuin armon osoitusta korkeampien valtojen puolelta. En löydä itsestäni mitään ansiota, aihetta eli syytä, jonka nojalla minulle olisi voinut tällaista tapahtua. Minkätähden minun piti saavuttaa tietoa ja kokemuksia? Minkätähden minä? En ollut niiden kokemusten arvoinen. Ei siis toinen totuuden etsijä, joka yrittää parastaan, saa ajatella, jos hän ei pyrkiessään pääse tuloksiin niin pian kuin minä, olevansa syrjäytetty taikka vähemmän ansiokas. En ole muuta syytä omaan menestykseeni löytänyt kuin sen, että se kukaties oli välttämätön työlleni, koska olin saanut tehtäväkseni työskennellä teosofisen liikkeen puolesta.

Nyt tahdon kertoa vähän kolmesta seikasta.

Ensimmäinen on se, että kun kuvaamallani tavalla olin syntynyt uudestaan, jouduin jonkun vuoden kuluttua kosketukseen n.s. Mestareiden kanssa. Tapasin muutamia semmoisia Mestareita ja adepteja, joista puhutaan teosofisissa kirjoissa. Madame Blavatsky oli alituisessa yhteydessä niiden kanssa ja monet hänen perästään ovat sanoneet Mestareita tavanneensa. Kun kohtasin Eversti Olcottin, Teosofisen Seuran perustaja-presidentin, vuonna 1900, tuli hänen kanssaan myöskin puhe Mestareista. Hän kertoi silloin

¹⁾ Olkoon vain sivumennen mainittu, että vv. 1897-1900 työskentelin enemmän ruotsin kuin suomen kielellä; vasta v:sta 1901 alkoi säännöllinen suomenkielinen työni.

tuntevansa henkilökohtaisesti useampia Mestareita. Ne olivat tulleet hänen luoksensa. Hän ei ollut nähnyt niitä kaikkia fyysillisesti, mutta pari Mestaria hän oli tavannut fyysillisinä olentoina. Toisia adepteja hän oli nähnyt semmoisessa „harharuumiissa” eli maajaavi ruupassa, jota Mestari voi käyttää esiintyessään. Eversti Olcott oli yhtä vakuutettu adeptien olemassaolosta kuin Madame Blavatsky ja hänestä oli suorastaan naurettavaa, kun oppinutkin maailma välistä uskoi Madame Blavatskyn keksineen koko vihittyjen veljeskunnan omassa mielikuvituksessaan.

Näiden viisaiden tietäjien on tapana ilmestyä opetuslapselle, silloin kun he katsovat, että opetuslapsi on „valmis” tai että hänelle on hyötyä heidän ilmestymisestään. Alussa luulin kaikkien Mestarien asuvan Tibetissä Himaalajalla, mutta sittemmin sain tietää, että heitä oli muuallakin, esim. Egyptissä, Europassa, Amerikassa. En tavannut ketään fyysillisesti eikä kukaan heistä tietääkseni liikkunut täällä Suomessa. Kuitenkaan kohtaukseni heidän kanssaan ei tapahtunut unessa, vaan sillä tavalla, että itse olin ulkopuolella fyysillistä ruumistani, joka lepäsi vuoteessa tai istui mietiskelyasennossa. Liikuin itse toisessa, tälle fyysilliselle silmälle näkymättömässä ruumiissa vapaasti ja itsetietoisesti. Tämmöisessä tilassa kohtasin näitä ihmeellisiä adepteja. Teosofinen Seura oli sekä julkisesti että sisäisessä piirissään puhunut kahdesta Mestarista, ja kuvasta päätin, että olin tavannut toisen niistä. Mutta adeptien joukossa oli eräs, jonka tapaaminen tuli minulle – tahdon sen kertoa tässä ohimennen – kuin todistukseksi siitä, että todella olin kohdannut elävän olennon ja „Vanhemman Veljen”.

Olin puhunut pitkälti hänen kanssaan monista asioista, kun lopulta kysyin häneltä, kuka hän oli. Hän oli mielestäni niin erikoisesti ystävällinen ja veljellisen kohtelias – on Mestareita, jotka ovat niin majesteettillisia, että niiltä ei uskaltaisi mitään kysyä, – että rohkaisin mieleni ja sanoin: „Mutta kuka sinä olet?”²⁾ Hän vastasi minulle heti: „Olen se unkarilainen vihitty, josta Madame Blavatsky mainitsee Salaisessa Opissa.” Tämä oli hämmästyttävää, sillä en koskaan ollut ajatellut mitään unkarilaista vihittyä. Mutta Salainen Oppi mainitsi hänestä, sen totesin kyllä kohta. Muutamia aikoja myöhemmin kävin Ruotsissa ja tapasin siellä erään esoteristin, joka teki minuun tavattoman sympaattisen vaikutuksen. Keskustelimme niin syvällisistä asioista, että yhtäkkiä päätin kertoa hänelle vähän kohtauksistani Mestarein kanssa. Kun muun muassa mainitsin, että yksi niistä oli sanonut olevansa se unkarilainen vihitty, josta Salainen Oppi puhui, niin ruotsalainen ystäväni joutui hyvin hämmästyksiinsä. „Niinkö”, hän huudahti, „niinkö?” Sitten hän äkkiä hypähti pystyyn – istuimme teosofisessa kirjastossa Tukholmassa – ja otti hyllyltä paksun teoksen, asetti sen minun käteeni ja sanoi: „Selailkaa tätä kirjaa.” Selailin sitä ja odottamatta näin edessäni kuvan, joka antoi minulle kuin sähköiskun, sillä tunsin: tuohan on se adepti, jonka minä tapasin, tähän on se unkarilainen vihitty! Mutta kuvan alla oli vieras, ranskalainen nimi eikä siinä puhuttu unkarilaisesta vihitystä mitään. Huomautin tästä ystävälleni ja hän selitti: „Juuri unkarilaista adeptia tunnetaan tällä toisella nimellä.” Sitten hän kertoi minulle, että tämä adepti liikkui Europassa 1700-luvulla ja tunnettiin silloin kreivi de St. Germain’in nimellä. Muotokuva, joka oli valokuvattuna kirjassa, oli maalattu Ranskassa jonkun aikaa ennen suurta vallankumousta. Kreivi de Saint Germain oli historian oppikirjoissa leimattu seikkailijaksi, mutta samalla tavalla kuin H. P. Blavatsky meidän aikanamme oli hänkin ollut salaisen veljeskunnan lähetti. Tämä kaikki oli minusta yhtä hämmästyttävää kuin todistavaa. Se oli todistus siitä, että olento, jonka olin tavannut ja jonka kanssa olin keskustellut, ei ollut ainoastaan historiallinen henkilö, josta oli jäljellä kuva, vaan teosofisessa maailmassa tunnettu unkarilainen vihitty, sillä kreivi de St. Germain oli nimittäin salanimi. Hänen oikea nimensä oli Rakoczy ja hän oli syntyään Siebenbürgin ruhtinassukua.

Tahdon nyt mainita toisesta seikasta, joka oli omiansa lisäämään okkultista tietoaani. Minut pantiin näet tutkimaan kuolemanjälkeistä elämää. Tämä tapahtui sillä tavalla, että sain käydä kuolemanjälkeisissä tiloissa, manaloissa, helveteissä, kiirastulissa ja taivaissa. Sain kohdata erilaisia vainajia ja tutkia heidän tilojaan kuoleman jälkeen. Tämä oli yhtä opettavaista kuin jännittävää, – „kiintoisaa”, niinkuin sanotaan, – mutta ei ihmisten erilaisten kohtaloiden näkeminen ollut läheskään niin merkillistä kuin itselleni avautuva tietoisuus

²⁾ En tiedä oikein, pitäisikö käyttää suomeksi „te” vai „sinä” sanaa. Keskustelumme kävi englannin kielellä – ja *You* siinä kielessä välttää kaikki karit.

siitä, että minäkin olin tällä tavalla elänyt kuolemanjälkeisissä tiloissa ja vielä saatoin elää. Kaikki ne tapaukset, jotka näin, olivat samalla niinkuin itseäni. Ei tämä tutkiminen ja tietäminen ollut katselemista kuin syrjästä, miten toinen ihminen on piinassa tai miten hän toimii kuolemanjälkeisessä elämässä. Ei se ollut mitään uteliaisuuden tyydyttämistä, joka itse asiassa olisi alhaista ja epäinhimillistä, vaan se oli osaaottamista vainajain elämään. Jos sain nähdä ihmisen, joka kärsi tuskia helvetissä tai tuonelassa, olin itse tuon ihmisen kanssa ja kärsin hänen tuskansa.

Okkultinen tutkimus ei ole tavallista tieteellistä tutkimusta, joka antaa ihmisen olla kokonaan ulkopuolella tutkittavaansa. Sekoitamme esim. kemiallisia aineita yhteen ja katselemme, mitä siitä muodostuu, ja itse olemme kaiken ulkopuolella. Ruumiimme ja aistimuksemme erottavat meidät kemiallisesta prosessista tykkänään. Mutta okkultisessa tutkimuksessa on tieteellinen objektiivisuutemme henkistä laatua. Kuolemanjälkeisiä asioita esim. ei saa tutkia, ellei maksa lunnaita, ellei ota kärsiäkseen samoja tuskia, joita sielut kärsivät helvetissä. Ohimennen sanoen ei mikään helvetti ole ikuinen, mutta kyetäkseen hetkeksikään tuskia kestämään täytyy totuudenetsijän olla mielikuvituksensa herra, jottei pelko valtaisi häntä. Täytyy olla sääli ja rakkaus kärsiviä kohtaan ja halu kärsiä heidän kanssaan. Mutta samalla täytyy olla hengessä rauha, joka tekee puolueettoman, tieteellisen havainnon mahdolliseksi. Sentähden muistuu mieleeni, mitä kerrotaan monesta vapahtajasta, nim. että he kuolemansa jälkeen astuivat alas vangittujen sielujen luokse ja saarnasivat heille pimeydessä. He astuivat alas tuonelaan. Juuri semmoista on okkultinen tutkimus. Se on astumista manalaan auttamaan. Se ei ole uteliaisuuden tyydyttämistä, vaan rakkautta tapahtuvaa auttamista. Se on vangittujen sielujen valaisemista, rohkaisemista, lohduttamista, ja se on välistä sangen hidasta työtä. Vaikka auttaja ottaa osaa toisen kärsimykseen, ei hän läheskään heti saa toisen silmiä auki. Uudestaan ja uudestaan hän saa mennä lohduttamaan, puhumaan ja selvittämään, ennenkuin vainajat tuskissaan edes kallistavat korvansa. Paatuneen vainajan ei ole helppo kuulla omantunnon ääntä.

Tämä kuolleiden luona käyminen ja heidän opastamisensa ei ole niinkään „yliluonnollista”, sillä on verrattain paljon eläviä ihmisiä, jotka sitä tekevät, vaikeivat vielä ole erikoisemmin edistyneitä salatieteilijöinä. Hyväsydämiset ihmiset, joiden sielua eivät ahdasmieliset uskonkappaleet kahlehti, jotka uhkuvat auttamishalua ja jotka täällä maan päällä fyysillisten ihmisten keskellä auttavat ja palvelevat toisia, lohduttavat ja tekevät hyvää toisille, voivat nukkuessaan oppia auttamaan vainajia. Nukkuessaan he, vaikeivat sitä muista ja siitä mitään tiedä, lähtevät ulos astraaliruumiissaan, ja koska he ovat ihmisiä, jotka haluavat palvella ja auttaa, niin heidät otetaan kouluun. Heille opetetaan, mitä heidän tulee tehdä ja millä tavalla auttaa. Tämä on sanomattoman suuri saavutus etupäässä meidän aikanamme, sillä sen perästä kuin teosofinen sanoma tuli maailmaan, on järjestetty tällaisia astraalisia kouluja eri maihin näkymättömässä maailmassa, ja niissä opetetaan eläviä ihmisiä heidän nukkuessaan tekemään palvelustyötä. Sentähden on tapana sanoa tietäjien kesken: kaikki ihmiset, olivat he kuinka köyhiä tahansa, voivat aina palvella ja auttaa toisiaan, jos vain etsivät totuutta, vapauttavat järkensä dogmien kahleista ja säilyttävät sydämensä sääliväisenä ja rakastavaisena. He voivat silloin oppia yön aikana tekemään hyvää. Mutta muistakaamme: ei kukaan ihminen kelpaa yön aikana tekemään hyvää, joka ei tee sitä päivällä, kun hänellä siihen on mahdollisuutta. Meidän täytyy olla auttavia päivällä, jotta meillä olisi puhtaat kädet yöllä. On kuin ihminen ottaisi taakan yöelämään, on kuin olisi hänen käsissään ja jaloissaan kahleita, jotka estävät häntä auttamasta yöllä, jollei hän ole auttavainen päivällä. Mutta jos hän tämän ehdon täyttää, silloin ei hänen nukkumisensa tarvitse kuluu turhaan. Olemme tottuneet sanomaan, että kolmas osa elämäämme menee hukkaan, ja se meneekin hukkaan, jos olemme kovasydämisinä, pahoja ja häijyjä ihmisiä. Mutta jos olemme palvelevaisia ja auttavaisia, silloin on asiat päinvastoin. Henkimaailmassa on järjestetty niin, että kellä sydän on puhdas, hän on tilaisuudessa tekemään hyvää.

Nyt vielä kertoisin mainitsemastani kolmannesta seikasta, mutta se on niin ihmeellistä laatua, että mieleni tekee puhua siitä huomenna.

IV.

RUUSU-RISTI

Eilisen esitelmäni johdosta kuulija, joka ei ennakolta ollut myötätuntoinen Ruusu-Ristille tai minulle personallisesti, olisi voinut täydellä syyllä huudahtaa: „Mikä tuo P. E. oikein luulee olevansa? Hän miltei esitti itsensä Jumalan Pojaksi, jotta nyt en sanoisi suorastaan vapahtajaksi. Hän puhui selvänäköisistä havainnoistaan ja vaelluksistaan henkimaailmassa ja kuolleiden auttamisesta. Hän kertoi itsestään jos mitä. Mikä hän siis luulee olevansa? Jumalallinen olentoko?” Mutta jos tuo kuulija olisi tullut minun luokseni ja kysynyt minulta tämän saman kysymyksen, olisin heti vastannut hänelle torjuen: „En luule mitään itsestäni. En personallisuutena ole mikään. En ole Jumalan Poika, en selvänäköinen, en tietäjä, en ole missään käynyt enkä mitään tehnyt.” Luultavasti kuulija, joka näin olisi ystävällisesti tullut luokseni ja kysynyt, olisi hämmästynyt – ja mahdollisesti joku erikoinen ystäväniikin olisi voinut hämmästyä semmoisesta vastauksesta. Ehkä hän on luonut, tuo ystävä, itselleen kauniin ja ylevän kuvan minusta, ja nythän minä olisin repinyt rikki koko hänen kuvansa ja tuottanut hänelle haikean pettymyksen. Miten on siis asianlaita? Eikö tässä ole selvä ristiriita?

Olen kertonut tällaisia asioita, koska tahdon esittää, mikä on Ruusu-Risti-elämänymmärrykseni ja millä tavalla olen siihen tullut – enkä vielä ole esitystäni lopettanut, – ja sentähden on minun täytynyt kertoa asiat ja tapahtumat, joista olen tahtonut puhua, sillä tavalla kuin ne ovat minulle tapahtuneet. Mutta vastatessani yllämainittuun kielteiseen suuntaan oletetulle personalliselle kysyjälle, olisin ilmeisesti puhunut ristiin. Enkä kuitenkaan. Tahdon vähäsen selittää.

Jos menen ajatuksissani sanokaamme neljännesvuosisadan taaksepäin, muistan kuinka puhuessani teosofisesta maailmankatsomuksesta en koskaan maininnut mitään siitä, että itse tiesin asioista. Esitin sanottavani objektiivisesti – historiallisesti tai filosofisesti. Tietysti puhuin aina suurella vakaumuksella, niin että kuulijat saattoivat tuntea minun kyllä uskovan siihen, mitä puhuin, mutta en maininnut itsestäni mitään. Samalla kuitenkin ajattelin tai paremmin sanoen tunsin salaisesti itsekseen: „minäpä tiedän. Te ette aavista, te, jotka täällä istutte ja kuuntelette, että minä tiedän näitä asioita. Te ette aavista, missä olen käynyt, ja mitä olen kokenut. Te ette sitä aavista, enkä minä sitä teille puhu.” Mutta kun kesällä 1902 eräs minulle personallisesti tuntematon henkilö, joka jonkun kerran oli kuullut minun puhuvan, sanoi minulle jouduttuamme junassa sattumalta keskusteluun: „Te taidatte olla täällä Suomessa semmoinen pieni tietäjä. Minä olen aina niin itsekseen uskonut”, – en osannut muuta kuin hymyillä ja tehdä torjuvan liikkeen kädelläni, mutta kiitos tuntui oikeutetulta. „Niinpä niin”, ajattelin, „kyllä olenkin pieni tietäjä, vaikka en sitä sano”.

Tahdon kertoa toisenlaisenkin psykologisen havainnon. Välistä sanoivat minulle läheiset ystävät ja tuttavat: „Sinä olet puhuja. Sinä olet oikein luotu puhujaksi.” Silloin tunsin syvästi loukkaantuvani. Masennuin hengessäni tavattomasti, ikäänkuin minua olisi salaisesti solvattu. Luulin ystäväni kiittävän muodollista puhetaitoani ja tarkoittavan, että puhuminen oli minulle kuin ammattia, – ja minä puolestani halveksin sydämeistäni kaikkea ammattimaisuutta. Olin mielestäni vapaa ihminen – taiteilija, joka kertoi ajatuksiaan ja näkemyksiään. En koskaan olisi osannut puhua mitään, jollei minulla olisi ollut jotain sanottavaa. En siis ollut „puhujaa”.

Kun näin vanhempana ajattelen noita nuoruuden psykologisia reaktioita, osaan arvostella niitä paremmin kuin silloin. Nykyinen personallisuuteni oli karmallisena luonnonlahjana perinyt menneisyydeltään jonkunlaisen kyvyn ajatella ja pukea ajatuksia sanojen muotoon, mutta sisäinen minäni,

joka tätä kykyä käytti, ei luonnollisesti antanut sille mitään arvoa *per se*, eikä personallisuus siinä kohden ollut kunnianhimoinen, kun se kerran oli luovuttanut vallan minuudelle. Sitä vastoin personallisuus oli valmis kallistamaan korvansa kiusaajan äänelle ja anastamaan itselleen kunnian tiedoista ja kyvyistä, jotka eivät olleet sen omia, vaan kuuluivat yksinomaan korkeammalle, sisäiselle minälle. Kun nyt vanhempana joskus olen kertonut omista kokemuksistani ja asettanut itseni kuin näytteille, on tämä tapahtunut suurella sisäisellä tuskalla. On tuntunut siltä, kuin olisin kiinnittänyt itseni häpeäpaaluun maailman piiskattavaksi, vaikka samalla olen tuntenut riemua ja kiitollisuutta siitä, että minunkin on suotu todistaa totuuden puolesta.

Olen näet vuosien varrella oppinut jotain uutta, – sitä, johon eilen tahdoin tulla, kun sanoin, että kolmas asia on, josta mieleni tekee puhua. Se kolmas asia, jota en ehtinyt eilen selostaa, on juuri muuttanut personallisen suhteeni salaiseen tietoon. Mieleeni muistuu mitä Madame Blavatsky sanoo Hiljaisuuden Äänessä vanhan itämaalaisen lähteen mukaan: jos sielusi erkanee vapaana omasta kotelostaan ja lentää halki ilmojen venyttäen hopealankaa; jos se katselee omaa kuvaansa avaruuden aalloilla ja sanoo itselleen: tuo olen minä, niin tunnusta, oi opetuslapsi, että sielusi on harhojen verkkojen vangitsema.

Merkkillinen on se opetus, minkä ihminen henkisessä elämässään saavuttaa. Merkillinen ainakin silloin, kun hän kulkee Jeesuksen näyttämää tietä. Puhuessani eilen Jumalan poikuudesta viittasin siihen, että sitä kokiessa tuntui Jeesus Kristus olevan ihmeellisellä tavalla läsnä. En osannut sitä silloin selittää itselleni, ihmettelin vain, mutta vuosien vieressä, pitkien ponnistusten ja kokemusten perästä on vähitellen selvinnyt tämä merkillinen asia.

Ei voi sitä ymmärtää, ennenkuin on oikeassa suhteessa personalliseen itseensä. Ihmisen täytyy luopua omasta itsestään ja omasta elämästään voittaakseen Elämän, löytääksensä Kristuksen. Kasteen kokemus on kyllä niin täyteläinen ja niin valtava, että jumalanpoikuus tuossa suuressa uudestisyntymiskylvyssä tuntuu olevan valmiiksi toteutuneena. Mutta ihminen ei silti samassa ole täydellinen Kristusolento, vaan hänen täytyy vähitellen vuosien vieressä toteuttaa, mitä hän silloin kasteen hetkellä oli. Hän tunsii silloin olevansa Jumalan Poika, ja niin hän saattaa luulla perästäpäin, että hän itse personallisesti on tuo Jumalan Poika. Hän ei tietysti osaa siitä kertoa kenellekään. Hän ainoastaan sanoo itselleen salaisella, hiljaisella tavalla: minä olen Jumalan Poika. Vasta monien tuskien ja monenlaisten kokemusten perästä hän oppii sen, ettei sano itselleen: minä olen Jumalan Poika, vaan: Jumalan Poika on minussa. Hän oppii sen, ettei sano: minä olen Kristus, vaan: Kristus on minussa. Niinkuin apostoli Paavalikin sanoo: En minä nyt elä, vaan Kristus minussa. Sillä tavalla täytyy ihmisen henkisten kokemusten koulussa oppia. Hän saa vähitellen riisua itsensä paljaaksi. Hän saa vähitellen heittää itsestään kaikki mikä on hänen omaa itseään ja huomata, ettei hän olekaan mikään, vaan että hänen ainoa pelastuksensa on siinä, että Kristus on hänessä. Hänen pelastuksensa on siinä, että hän poistuu näyttämöltä, kieltää itsensä, unohtaa itsensä, antaa oman elämänsä, jotta Kristus voi astua häneen, elää hänessä, toimia hänessä.

Kun Jeesukselle sanottiin: hyvä opettaja, hyvä Mestari, hyvä rabbi, niin hän torjuen vastasi: Jumala yksin on hyvä. Mitä minä teen, en minä sitä itsestäni tee, vaan Isä minussa tekee. Niin ei uudestisyntynyt ihminenkään voi sanoa, että hän itse olisi mikään, – hän pyrki siihen, että itse ei olisi mitään, jotta Kristus voisi olla kaikki hänessä. Sentähden hänen elämänsä on pitkää, vaivalloista vetäymystä ulos itsestään, pois omasta itsekkyydestään, itserakkaudestaan, itseluottelustaan, pois kokonaan tavallisesta, personallisesta itsestään. Hänen elämänsä on vaellusta pois siitä kaikesta, jotta Kristus, vahvuuden kallio, Jumala voisi hänessä vaikuttaa. Itseasiassa ihminen vain asettaa esteitä vapahtajansa tielle, ja kaikista suurin este, minkä ihminen asettaa vapahtajan tielle, on hänen oma itsensä. Jos osaamme sen pyyhkiä pois, silloin Kristus voi olla meissä, silloin jumalallinen rakkaus ja viisaus voi täyttää meidät. Meidän ylpeytemme ja itserakkautemme saa nöyrytyä ja me saamme viimein oppia, että oma itsemme ei mitään tiedä, ei mitään osaa, ei mihinkään kykene. Mutta se kykenee sekä tietämään että auttamaan, jos se antaa tilaa jumalalliselle minuudelle, Kristukselle ja niinkuin minun kokemukseni oli, Jeesukselle Kristukselle.

Tulen nyt asian ytimeen. Kristus-elämä tuli minulle – kuinka sanoisin? – Jeesuksen Kristuksen haahmossa. En saata empiirisen kokemuksen nojalla väittää, että totuudenetsijä toisesta uskonnosta, sanokaamme buddhalainen, joka on kulkenut ehdottoman vilpittömästi ja hartaasti Buddhan viitoittamaa tietä, – että hän uudestisyntytyään sanoi: Jeesus Kristus on minussa. Ei hän tietenkään niin sano, kaikista vähimmin, jos hän esim. ei ole kuullut Kristuksen nimeäkään, vaan luultavasti ja, tekisi mieleni sanoa, varmasti hän sanoo: Buddha on minussa. Niin ainakin pohjoisbuddhalainen mahajaan tien kulkija sanoi. Ja jos hän todella on kokenut ja antanut personallisen itsensä väistyä syrjään ottaakseen päivätajunnassaan vastaan Buddhan suuren valon, niin että hän kuiskaa: Buddha on minussa, – silloin hän on löytänyt totuuden, silloin hän on tullut siihen mystilliseen, kosmilliseen Kristukseen, joka on kaiken takana. Ja vaikka en osaa väittää sitä empiirisen kokemuksen nojalla, tekisi mieleni uskoa, että lopulta jokaiselle totuudentietäjälle, oli hän buddhalainen tai mitä tahansa, selviää kuka se on, joka tässä kosmillisessa Kristuksessa personallisena voimana tulee häntä vastaan, niinkuin tapahtui Paavalille Damaskon tiellä.

Kosmillinen Kristus näet ei ole ainoastaan suuri personaton rakkaus ja järki, joka meihin astuu. Silloinhan meidän oma minämme täytyisi tuolla rakkaudella ja järjellä ja me itse olisimme samaa rakkautta ja järkeä. Mutta nyt tuo suuri rakkaus ja järki tulee luoksemme personallisena voimana. Se tulee meihin vapahtajana. Se vapahtaja on minun kokemuksessani Kristus, Jumalan Poika personoituna Jeesuksessa. Vaikka Jumalan Poika metafysiillisesti katsoen on sisin Itsemme, tulee se Jeesuksen Kristuksen välityksellä päivätajuntaamme sinä elävänä vapahtajana, joka meidät nostaa. Se on sisäinen ja mystillinen tapahtuma ja Jeesuksen läsnäolo on symboli – sanan alkuperäisessä merkityksessä – siitä, että totuudenetsijä todella on löytänyt takaisin Isänsä huoneeseen. Sillä vapahtajan personallisuuden takana on se Isä, joka on persoonaton, se Isä, jota emme osaa määritellä – avaruuden ja iankaikkisuuden ehdoton, ääretön, salaperäinen elämä, pimeys, jossa Logos, kosmillinen Kristus, Jumalan Poika valona loistaa ja joka tällä meidän planeetallamme, tässä meidän ihmiskunnassamme on pukeutunut Jeesuksen Kristuksen muotoon.

Minkätähden nyt väitän, että Jeesus Kristus on Logoksen personifioiva voima? Minkätähden se ei ole Buddha? Siitä yksinkertaisesta syystä, että Jeesus Kristus vaikutti uudistavasti koko planeettamme henkiseen elämään; tästä seikasta olen tarkemmin puhunut esim. kirjassa „Paavali ja hänen kristinuskonsa”; sitä myös kohta vielä vähän valaisen. Valkoisen veljeskunnan Mestarit hyväksyvät fyysisessä elämässä ainoastaan sen moraalin, jota Jeesus edusti ja osittain ennen häntä Buddha. Näin sanomalla tarkoitukseni ei ole pönkittää nykyistä n.s. kristinuskoa ja kristillisiä kirkkoja umpimähkään. Kristikunta kyllä pitää Jeesusta maailman ainoana tosi vapahtajana, mutta se ei ole tietoinen oman uskonkappaleensa tosi merkityksestä. Kristilliset kirkot eivät ole vilpittömästi etsineet Jumalan valtakuntaa eivätkä tietoisesti kulkeneet Kristuksen jälkiä, koska päinvastoin kaikki ovat pitkin vuosisatoja sivuuttaneet Jeesuksen oman opin ja hänen omat käskynsä ja tarrautuneet vanhoihin juutalaisiin oppeihin ja käskyihin, tehden Jeesuksesta jonkunlaisen ulkonaisen lunastajan. Kirkot eivät ole panneet pääpainoa Paavalin sanoihin: Kristus meissä – Christus in nobis – vaan enemmän, miltei yksinomaan, sekä jumalanpalvelusmenoissaan että opetuksissa korostaneet vain omia sanojaan: Christus pro nobis – Kristus meidän puolestamme.

Jeesuksen Kristuksen mysterio tulee käsitettävämmäksi, jos saamme hiukankaan oikeamman kuvan siitä asiasta, jota nimitetään lunastukseksi. Teologit ja uskovaiset ihmiset syyttävät teosofeja siitä, että nämä eivät ymmärrä Kristusta taikka eivät omaksu Kristusta, eivät palvo häntä, eivät pidä häntä niin pyhänä kuin häntä tulisi pitää. Itseasiassa syyttäjät erehtyvät, vaikkakin teosofisina totuudenetsijöinä voimme käyttää ankaraa kieltä puhuessamme kirkonuskosta. Tahdomme vain näyttää, kuinka nurinkurista on tehdä ihmiskunnan suuresta draamasta ja vaiheista tällä planeetalla jotakin teatterin kaltaista, ulkonaista näytelmää, jossa syntiin lankeavat ihmisolennot, vihastuva ja kostonhimoinen Jumala, paha henki ja sentimentaalinen vapahtaja näyttelivät kukin omaa osaansa. Kristikunnassa aletaankin yhä enemmän ja enemmän huomata, että tuommoinen maailmankäsitys on liian pintapuolinen ja ulkonainen voidakseen olla tosi. Täytyy olla toinen ja korkeampi tarkoitus kaikilla noilla dogmeilla, joiden esoteerista merkitystä ei kukaan kiellä.

Jos suvaitsette, tahdon esoteeriselta kannalta lyhyesti esittää ihmiskunnan draaman, jotta ymmärtäisimme Jeesuksen osuuden siinä.

Puhun ihmiskunnasta kokonaisuudessaan ja puhun samalla kustakin ihmisestä yksilönä, sillä yksilö on pienoiskuva ihmiskunnasta ja jokaisen yksilön historia on pienoiskuva koko ihmiskunnan historiasta. Tämän tiedemiehet myöntävät oikeaksi. Biologit selittävät, että yksilön kehitys on yhteenveto rodun kehityksestä, jonka tähden täydellinen analogia on olemassa yksilön historian ja ihmiskunnan historian välillä, yksilön kokoonpanon ja ihmiskunnan kokoonpanon välillä.

Jokaisella ihmisyyksilöllä on oma erikoinen tunnusmerkkinsä, ja se on hänen oma minänsä. Ei kukaan voi käyttää minä-sanaa toisesta ihmisestä, jokainen käyttää sitä vain itsestään. Tämä on erinomainen salaisuus. Psykologiassa on tavallista, että minä yhtälöidään n.s. sieluelämään sanomalla, että minä on sama kuin sen oma sisältö eli sieluelämä, että minä siis on sama kuin ajatukset, tunteet ja tahdon sisäiset ilmaukset. Usein vielä lisätään, että ilman sieluelämää ei minää olisi, sillä jos otetaan ajatukset ja tunteet pois, jos otetaan halut, himot ja tahto pois, niin mitä ihmisestä jää jällelle? Ei mitään, sanovat psykologit, kun he analysoivat ihmisen sielua. Kuitenkin he ovat väärässä, sillä meidän täytyy myöntää, että osaamme kuvitella minää ilman ajatuksia, tunteita, ilman haluja, himoja ja kaikkea sielun personallista sisältöä. Voimme kaiuttaa sanan „minä” halki avaruuden, ja minä on silloin sana, mutta sitä ei voi lausua muu kuin ihminen omasta itsestään. Hän voi tietää oman olemassaolonsa ilman, että sillä olemassaololla on mitään sisältöä. Descartes lienee sitä tarkoittanut sanoessaan: *cogito, ergo sum*. Tämän voimme teoreettisesti ymmärtää, joskaan emme käytännössä osaa kulkea ulos paljaana minänä ilman sisältöä. Kuitenkin jäisimme puolitiehen, jos sanoisimme, että puhtaan, sisällyksettömän minän salaisuus on siinä, että se on tajuntayksiö. Ihmisminän salaisuus on syvempi: sen perusolemus on eetillistä laatua. Ihmisen minä on eetillinen, siveellinen tajuntayksiö. Sen osoittaa ilmennyt minä.

Todellisuudessa tunnemme näet minän ainoastaan mikäli se on maailmassa ilmennyt. Kullakin ihmisellä on oma maailmansa, jossa hänen minänsä ilmenee. Mikä se maailma on? Se on juuri hänen sielunsa, jossa minä ilmenee eetillisenä tajuntana, s.o. tajuntana, joka yhtämittaa on tekemisissä siveellisten vastakohtain, hyvän ja pahan kanssa. Minä on eetillinen arvostelija omasta luonnostaan. Se itsestään jakaa olemassaolon ilmiöt hyväksi ja pahoiksi, vieläpä se jakaa itsensäkin hyväksi ja pahaksi. Minä lausuu itsestään: minä olen hyvä ja minä olen paha. Vanhassa vertauskuvassa sanottiinkin, että ihmiskunta asuu eedenin paradiisissa, jossa on hyvän ja pahan tiedon puu. Eikä ainoastaan ihmiskunta, vaan jokainen yksilö. Ihmisen minuus on elämän paradiisissa sidottu hyvän ja pahan tiedon puuhun.

Mikä nyt on tämä hyvän ja pahan tiedon puu? Tarkastaessamme sitä lähemmin voisimme sanoa näin (en puhu asioista perusteellisesti, siihen ei ole aikaa, puhun vertauskuvallisesti ja havainnollisesti, ja te voitte jokainen päättää, kuinka paljon perää sanoissani on): hyvän ja pahan tiedon puusta oppii ihmisen minä elämien vierieessä tunnustamaan: paha, se on minun sieluni, hyvä, se on minun ruumiini.

Tähän paradoksiin kätkeytyy totuus. Kun ihminen minänä katselee omaa arvoitustaan, hän huomaa: siveellinen paha on hänen sielunsa, hänen sieluelämänsä, jonka hän on tuonut eläinkunnasta – eläin hänessä. Hänen tunteensa, halunsa, himonsa, hänen useimmat ajatuksensa, hänen itsekäs luontonsa, se se on periytynyt eläinkunnasta häneen. Se on hänen sisäinen n.s. astraalinen olemuksensa. Se on hänessä. Kun hän taas katselee ruumistaan objektiivisen tieteellisesti, tutkien sen anatomiaa leikkauspöydällä ja sen fysiologiaa tarkoilla aistihavainnoilla, hän huomaa, kuinka viisaasti ruumis on järjestetty ja kuinka sen toiminnat ovat täydellisiä. Hän huomaa elämien vierieessä, että siinä määrin kuin hän ymmärtää kuunnella ruumiinsa ääntä ja kieltäytyä tottelemasta sielunsa eläimellisiä kiusauksia, siinä määrin hänessä kehittyy inhimillinen ajatus, se ajatuselämä, jota hän nimittää hyväksi, oikeaksi, järkeväksi. Se ajatuselämä taas, joka palvelee eläimellistä sielua, on kehittynyt velttoudessa ja laiskuudessa ja sitä hän nimittää pahaksi. Hyvät ajatukset hän on oppinut ruumiinsa kautta, ruumiinsa puhtaiden aistimien välityksellä, pahat kuunnellissaan sielunsa eläimellisiä himoja. Ihmisen sisässä on hyvän ja pahan tiedon puu, ja pahan tiedon puu tuntuu

häneistä toistaiseksi usein läheisemmältä, koska eläinkunnalta perityt vaistot ovat ihmiskunnassa laskeneet pohjan itsekkyydelle. Mutta jo on ehtinyt paljon hyvääkin kehittyä ihmisessä luonnollisen valinnan ja kehityksen kautta.

Ihmiskunnan samoin kuin yksilön kehitys jäisi kuitenkin ylen hitaaksi, ehkä kokonaan pysähdyksiin, ellei olemassaolon eedenissä olisi kolmaskin puu: elämän puu, josta ihmisen henki kasvaa. Ja mikä on tämä elämän puu? Se on korkeudesta tuleva hyvä, joka ei ole ihmistä itseään sielullisesti, ei hänen omaa tekemäänsä, ei kehittynyt hänessä hänen totuudenmukaisten havaintojensa ja aistimustensa eikä hänen sisäisten harkintojensa kautta, vaan joka on tullut häneen kuin ylhäältä. Mutta tämä elämän puu, josta hän hengessään on osallinen, johon hän voi kätensä nostaa ja hädässään vedota, on silti niin kaukana ja korkealla, niin erillään hänestä, ettei hän sitä näe eikä löydä. Hän vain aavistaa sen olemassaolon. Korkeimpina hetkinään hän tuntee, että jokin hyvä koskettaa häneen, mutta se hyvä tuntuu olevan niin ulkopuolella hänen tavallista tajuntaansa, että hän vuosituhansien vieressä on tottunut siihen uskoon, että elämänpuu on jossakin ulkonaisessa taivaassa. Ei hän ole sitä elämänpuuksi nimittänytään. Hän on nimittänyt sitä Jumalaksi tai monikolla jumaliksi, hän on ruvennut uskomaan, että kaikki hyvä, kaikki valta, kaikki tieto on ulkopuolella häntä, jossain Jumalassa tai jossain jumalallisissa olennoissa. Joka uskonnossa on ihminen ojentanut kätensä jumalia kohti ja huutanut heitä avukseen, mutta harvoin hän on uskaltanut edes ajatella, että Jumala tai jumalalliset olennot olisivat hänessä itsessään. Ainoastaan varsinaiset totuuden etsijät ovat aikojen vieressä ymmärtäneet ja käsittäneet, että samoin kuin hyvän ja pahan tiedon samoin on elämän puukin ihmisessä itsessään – niin, että hyvän ja pahan tiedon puu itseasiassa on muutettava elämän puuksi. Ja juuri sentähden, että ihmiskunnan tehtävänä on muuttaa hyvän ja pahan tiedon puu elämän puuksi, joka on keskellä paradiisia, juuri sentähden semmoiset olennot, jotka ovat tämän tehtävän jo suorittaneet, tahtovat auttaa ihmiskuntaa. Meidänkin pallollamme on pitkiä aikoja ollut olemassa semmoisia ihmisiä, joissa elämän puu on elävä.

Mikä tämä elämän puu on? Mikä se hyvä on, joka on meissä hiukkasen verran, mutta enemmän vielä meidän yläpuolellamme?

Se on Jumalan Poika, jota nimitämme kosmilliseksi Kristukseksi eli Logokseksi. Se on suuren iankaikkisen elämän tajunnassa piilevä mielle täydellisestä personallisesta elämästä ja olemuksesta. Kristus on Jumalan Poika. Jumalan Poika on äärettömyyksen Isä-tajunnassa elävä täydellinen ihminen. Tämä universaalinen, yleismaailmallinen Logos „on Jumalan tykönä ja on Jumala”, täyttää koko avaruuden ja on kaiken ilmenneen elämän takana, pyrkien siinä esille. Koko ilmennyt elämä on vain sitä varten, että äärettömyyden Jumalan täydellinen Poika, – täydellinen ihminen, niinkuin sanomme tällä planeetalla, – pääsisi ilmenemään. Voisimme myös toisella kielellä sanoa: olemassaolon tarkoitus on, että Jumala tulisi personalliseksi. Kosmillinen tajunta pyrkii yhtä mittaa alas aineeseen, ilmenneisiin muotoihin, ja jos ajatlemme elämää tällä planeetalla, sanomme: kosmillinen Kristus-tajunta on pitkin matkaa pyrkinyt tulemaan ilmi ihmiskunnassamme ja on onnistunut osittain ilmenemään monen profeetan kautta. Kristus on näyttäytynyt monissa uskonnoissa, monissa henkisissä pyrkimyksissä, ja tuli järjen puhtaana valona esiin Buddhassa n. 600 vuotta e. Kr. Buddhassa kuului Kristuksen ääni ja Buddha puhui Jumalan sanaa. Mutta kosmillinen Kristus tuli täydellisemmin ja ennen kuulumattomalla tavalla ilmi Jeesuksen persoonassa, Jeesus Natsarealaisessa, jota sentähden on nimitetty Jeesukseksi Kristukseksi.

Jeesus Kristus on se ihminen, joka ruumiillistutti kosmillisen Kristuksen, joka antoi Logoksen eli maailmankaikkeuden Jumalan Pojan personallisesti näkyä. Jeesus Kristus oli ensimmäinen, joka toi Isän Jumalan täydellisesti maan päälle. „Ken minut näkee, hän näkee Isän.” Jeesus Kristus vapautti eli lunasti maapallon sen alemman minän eli Saatanan kahleista ja astui itse elähtävänä minuutena maapalloon. Samalla hän astui ihmiskunnan sisään, ei sillä tavalla, että hän olisi vallannut kenenkään ihmisen minuuden, vaan sillä tavalla, että hän toi kosmillisen Kristuksen niin lähelle jokaista ihmisyyksilöä, että tämä Kristus Jeesuksen persoonassa kolkuttaa jokaisen ihmisen sydämelle ja kysyy jokaiselta yksilöltä: tahdotko seurata minua? Tahdotko tulla minun kaltaisekseni? Tahdotko yhtyä minuun?

Kuka tietää, kuinka äärettömiä aikakausia olisi kestänyt, ennenkuin olisimme rakentaneet hyvän itsessämme niin vahvaksi, että olisimme uskaltaneet uskoa siihen kokonaan ja valita elämän puun, Kristuksen, hyvän ja pahan tiedon tilalle, – kuka sen tietää? Ehkä minuutemme ennen sitä olisivat joutuneet kokonaan hukkaan. Nyt sitä vastoin on kosmillinen Kristus personoitunut, tullut eläväksi vapahtajaksi, joka saattaa lunastaa eli vapauttaa meidän minämme pahan kahleista. Meidän minämme voi yhtyä Kristuksen minään ja siinä on sen pelastus. Kun minämme ei enää pidä kiinni omasta sielustaan, omasta eläimellisestä puolestaan, omasta itsekkäästä itsestään haluineen ja himoineen, silloin se vapaana saattaa yhtyä Kristukseen, niin että Jeesus Kristus elää meidän minässämme. Ei Jeesus Kristus millään tavalla syrjäytä meidän omaa minäämme. Hän ainoastaan sen „lunastaa Saatanan vallasta”. Tämä on alkemiallinen prosessi, jota jokainen ihminen voi kokea.

Jokainen ihminen voi kokea tuota mystillistä lunastusta, jos hän seuraa Jeesusta Kristusta. Ei sitä voi kokea ryhtymällä eli antautumalla uskomaan jonkun kirkon tai lahkon opinkappaleita. Korkeintaan voi jotain sisäistä autuuden tunnetta kokea „uskon” aiheuttamassa hysteerisessä mielentilassa, mutta tässä ei ole kysymys mistään semmoisesta. Hysteerinen herämys on todellisen uudestasytymisen irvikuva. Tässä on kysymys siitä, että ihminen rauhallisesti jokapäiväisessä elämässään noudattaa Jeesuksen käskyjä, unohtaa ja syrjäyttää alemman minänsä, luopuu sielustaan ja voittaa henkensä. Silloin Jeesus Kristus, niinkuin evankeliumissa sanotaan, ottaa häneen asuntonsa. Hänen personallinen itsensä ei enää ole esteenä tiellä. Hän ei itse luulottele mitään. Alemmassa minätietoisuudessaan hän ei sano itseään selvänäköiseksi, ei tietäjäksi, ei auttajaksi, ei miksikään. Hän tietää, ettei hän sitä ole, mutta hän tietää myös, että hänessä on se, joka osaa ja kykenee, hänessä on vapahtaja, hänessä on Kristus. Ja Kristus puhuu hänessä Jeesuksen sanoilla: „pidä minun käskyni. Jos rakastat minua, jos tahdot, että tulen luoksesi, niin pidä minun käskyni.” Ei ole muita mahdollisuuksia. Ei voi tulla Mestarin luo, jollei kulje Mestarin viitoittamaa tietä. Ja muistakaamme, että Kristus puhui ennen Jeesusta profeettain suun kautta. Ken vilpittömästi, todella pyrkien ja ponnistaen seuraa toista Mestaria, Buddhaa tai Zarathustraa tai Laotsea tai Krishnaa tai ketä tahansa, joka tiellä kulkee, hän varmasti joutuu kosketukseen kosmillisen Kristuksen kanssa. Ja jos hän käy läpi uudestasytymisen mystillisen kokemuksen, hän tulee Jeesuksen Kristuksen luo, vaikkei hän sitä nimeä tuntisikaan. Nimihän ei merkitse mitään. Olen kuitenkin taipuvainen uskomaan, että hänelle selviää ennen pitkää, kenen luo hän on tullut ja mitä hänelle on tapahtunut.

Kun ajattelen sitä elämänymmärrystä, johon vuosien vierieessä olen kypsynyt, ja jota olemme tottuneet nimittämään Ruusu-Risti-teosofiaksi, minä voisin lyhyesti toistaa: teosofian kautta tulin kosmillisen Kristuksen luo, kosmillinen Kristus vei minut Jeesuksen luo, Jeesusta seuraten jouduin Jeesuksen Kristuksen luo. Ja kaikki tapahtui teosofian merkeissä.

Kun täällä Suomessa tahdoimme uskollisina Teosofisen Seuran jäseninä perustaa oman osastomme, jossa me tekisimme vapaalla arvovallalla työtä sen puolesta, minkä totuudeksi olimme ymmärtäneet ja jota sittemmin nimitimme Ruusu-Risti-teosofiaksi, niin Suomen Teosofinen Seura katsoi viisaammaksi, ettemme olisi itsenäisenä osastona Teosofisessa Seurassa. Kansainvälinenkin Teosofinen Seura arveli, että olimme kulkemassa jonkunlaista lahkolaisuutta kohti ja että rajoituimme jollain tavalla kristinuskoon tahtomatta enää olla yleismaailmallisia. Tässä kohden olemme Ruusu-Ristinä eri mieltä, vaikka tietysti on mahdotonta ottaa ihmisiä pois heidän ennakkoluuloistaan. Niinkuin minä katselen asioita, en ollenkaan ymmärrä, miten Ruusu-Risti-kanta olisi lahkolaismainen. Ruusu-Risti-kanta on totuus, ja teosofisen liikkeen tunnuslause kuuluu: totuus on korkein uskonto.

Olen aina etsinyt totuutta ja aina ollut valmis antamaan itseni totuuden puolesta. Olen ollut varma siitä, että ihminen löytää totuuden, jos hän ei harrasta mitään muuta kuin totuutta. Totuus kuljetti minua tällaisia polkuja, ja minä tunnen, että sydämeni on lämmin kaikkia etsijöitä kohtaan, kuulukoot he mihin uskontoon tahansa. Minä tunnen, että jos ihminen on vilpittömän omassa uskonnollisessa pyrkimyksessään, hän varmasti

tulee totuuden lähteelle, mutta en voi sille mitään, että totuuden lähde on saanut minussa nimen Jeesus Kristus.

JOBIN KOHTALO

V.

JOBIN KOHTALO

Jobin kirjan tuntevat kaikki – tuon vuosituhansia vanhan, juutalaisten pyhien kirjojen joukkoon kuuluvan korkealentoisen runoelman. Kaikki tuntevat kertomuksen hurskaasta miehestä, jota ahdistettiin liian kovilla kärsimyksillä, niin että hän, joka oli jumalinen ja nöyrä Herransa edessä, lopulta ei jaksanut enää kestää, vaan huusi ulos tuskansa, valitteli ja miltei nuhteli Jumalaa, joka niin kovasti häntä nyt rankaisi. Meidän myötätuntomme on Jobin puolella, sillä Jobista selvästi sanotaan, että hän oli rehellinen ja kunnan mies. Kun luemme, miten hänen kolme ystäväänsä, jotka tulivat häntä lohduttamaan, soimaavat Jobia hänen valittaessaan, nuhtelevat häntä jumalattomuudesta hänen huudahtaessaan, ettei hän enää jaksaa kärsiä, tuntuu meistä, että ystävät ovat sydämettämiä, vieläpä ulkokullatuuta. Emme tunne sympatiaa heitä kohtaan. Myötätuntomme pysyy Jobin puolella. Mutta on olemassa neljäs ystävä. Tämä lohduttaa ja nuhtelee Jobia toisella tavalla, niin että Job jää mietteisiinsä, koska hän ei mitään vastaa. Sitten Herra ilmestyy Jobille ja nuhtelee häntä. Silloin Job vihdoinkin tyyntyy, ilmaisee katumuksensa ja nöyrän mielensä ja kiittää taasen Herraa. Kertomus päättyy lukijan mielestä ehkä hieman banaalisesti: Jobille käy taas erinomaisen hyvin. Hän pääsee kärsimyksistään ja huolistaan ja elää oikein vanhaksi, oikein vanhaksi.

Jobin kirja on, niin kuin sanottu, runoteos, sillä kaikki puheet, jotka muodostavat sen pääsisällön, ovat ihanat lukea. Jobin valitusvirret ovat sanomattoman runollisia ja toisten puheet ovat täynnä kauniita vertauskuvia, niin että koko kirjan lukee suurella taiteellisella nautinnolla.

Mutta mikä tekee, että Jobin kirja voidaan lukea pyhien kirjojen joukkoon, että se on joutunut Vanhaan Testamenttiin ja että juutalaiset ja kristityt pitävät sitä yhtä suuressa arvossa, ei ainoastaan kauniin kielen ja muodon takia, vaan toisestakin syystä? Mielestäni syy, miksikä Jobin kirjaa voi pitää erikoisesti pyhänä ja siis mystillisenä, esoteerisena kirjoituksena, on siinä, että teos alkaa hämmästyttävällä proloogilla eli esipuheella, joka heittää eteemme pahan probleemin uudessa muodossa. Kahdessa paikassa alussa on kohta, joka tapahtuu, niinkuin samansuuntaiset kohtaukset Goethen Faustissa, näkymättömässä maailmassa jumalien parissa. Kerrotaan, että jumalat pitivät neuvostokokouksen, ja näiden jumalien joukossa oli myöskin se, jota nimitetään Saatanaksi. Jumalien keskustellessa johtajansa, Herran kanssa maanpäällisistä oloista, huomautti Herra puheenjohtajana: kyllä kai te kaikki olette panneet merkille, kuinka hurskas ja luotettava Job on? Kaikki tunnustivat sen huomanneensa ja Saatanakin myönsi, että Job oli hurskas ja ihmeellinen mies. Mutta samassa hän lisäsi: Juuri sen takia tekisi mieleni häntä kiusata. Enkö minä saisi tehdä hänelle jotain, joka horjuttaisi hänen lujuttansa ja hänen uskoansa? Oi, sanoi siihen Herra, ei hänen uskonsa horju, mutta olkoon sinulla lupa yrittää. Ja Saatanana lähtee maanpäälle kiusaamaan Jobia.

Tämä kertomus todella avaa uusia näköaloja, kun ajattelemme pahan probleemia. Jos ymmärrämme sen sanatarkalla tavalla, tulemme siihen, että ihmisiä maan päällä voidaan kiusata kärsimyksillä, joita he eivät ole ansainneet, tuskilla, jotka eivät näennäisestäikään oikeutettuina rangaistuksina seuraa heidän pahoja töitään. Semmoinen käsitys pahasta ja kärsimyksistä tympäisee meitä kovasti. Uudessa Testamentissa sanotaan nimenomaan, että Jumala ei ketään kiusaa. Totta on, että Jobia ei Herra itse kiusaa, mutta hän

antaa Saatanan kiusata, ja meistä tuntuu, että jos Jumalan luvalla saadaan kiusata, silloin Jumalakin on siveellisesti mukana kiusauksessa ja siitä vastuussa. Jobin kirjan näkökanta on mielestämme näin tulkittuna epämoraalinen, koska olemme tottuneet ajattelemaan, että tarkoitus ei pyhitä keinoja. Jos Jumala kiusaa tai antaa jonkun kiusata ansaitsemattomasti meitä ihmisiä, silloin Jumala on jesuiitta. Näin ollen ei ole turhaa hieman tarkastaa tätä kertomusta ja pohtia, mikä siinä oikeastaan voisi olla sisäisenä tarkoituksena.

On selitetty, että Job kuvaa ihmiskuntaa ja että kertomus Jobista itseasiassa on esitys ihmiskunnan kohtalosta. Ketä silloin ovat esipuheessa esiintyvät Jumalan Pojat? Epäilemättä n.s. 7 pyhää planeetta-henkeä, jotka yhdessä auringon kanssa edustavat korkeinta valtaa meidän aurinkokunnassamme. He hoitavat, ohjaavat ja johtavat sen elämää ja sen kohtaloita. Nämä korkeat planeettahenget eli jumalat asustavat auringossa ja voivat tietenkin siellä neuvotella. Koska kerran ovat eläviä olentoja, korkeita jumalia, he voivat luonnollisesti neuvotella. Yksi heidän joukossaan on nimeltään Saatana ja se on meidän maapallomme planeettahenki, sen entinen korkein valtiias näkymättömässä maailmassa. Minkätähden on tätä johtajaa nimitetty Saatanaksi? Sentähden, että hänen planeettansa on kärsimysten koulu. Tällä planeetalla on tuskaa ja pahaa enemmän kuin muualla. Saatana otti suorittaakseen raskaan tehtävän, kun hän ryhtyi kasvattamaan tämän planeetan eläviä olentoja pitämällä heitä kärsimysten koulussa. Ei ole ihana tehtävä jumalalliselle olenolle peittää kasvonsa suruharsoon ja valmistaa tuskaa ja kärsimystä niille, joita hänen täytyy johtaa. Jos Saatana on ylpeä, eivät hänen kasvattinsa häntä siitä kiitä. Kirouksia hän niittää eikä kunniaa.

Mutta jos Job kuvaa ihmiskuntaa, kuvaa hän varmaan kaukaisen tulevaisuuden puhdistunutta ihmiskuntaa. Täytyyhän meidän tunnustaa, ettemme vielä ole tulleet siihen kohtaan, joka sopii Jobin kirjaan, sillä missä on se ihmiskunta, jonka kaikki jäsenet ovat hurskaita, nöyriä ja puhtaita Jumalan kasvojen edessä? Me olemme vielä sangen epätäydellisiä ihmisolentoja emmekä lainkaan niinkuin Job, josta kerrottiin paljasta hyvää.

Mutta meidän ei ole pakko käyttää avainta, joka selittää kirjan sisällön koko ihmiskunnan kannalta ja koko ihmiskuntaa tarkoittavana, vaan saatamme täydellä syyllä avata kirjan sillä avaimella, joka tarkoittaa yksilöllistä ihmistä ja hänen kehitystään, hänen elämänsä ja kohtaloansa. Silloin Job kuvaa määrätynlaista ihmistä – ei kaikkia umpimähkään. Job on siksi tarkasti karakterisoitu persoonallisuus, että tunnemme hänessä määrätynlaisen elävän ihmisen. Ja hämmästyseksemme sanomme, että vaikka tämä kirja ehkä kuuluu juutalaisten vanhimpiin kirjoihin, se kuvaa ihmistä sellaista, jollaisia meillä on juuri nykyaikana. Juuri semmoiset ihmiset kuin Job ovat meidän parhaimpia ihmisyyksilöitämme nykyaikana. Missä suhteessa Job on niin uudenaikainen?

Hän on ensinnäkin kaikin puolin kunnan mies. Hän on ihminen, joka on joka kohdassa täyttänyt velvollisuutensa. Hän on ihminen, joka on elänyt maailmassa mukana, toiminut maailmassa maailman tavalla, oikein nykyaikainen liikemies, joka on menestynyt kaikissa puuhissaan. Hän on suuri afäärimies nähtävästi, sillä hänellä on suunnattomia rikkauksia. Kertomuksessa mainitaan, kuinka paljon karjaa hänellä on ja minkälaiset hänen tulolähteensä ovat, ja sanotaan vielä, että hänen rikkautensa ovat maankuulut. Sanotaan myös, että hän elää onnellisessa avioliitossa. Ei tarkemmin karakterisoida hänen vaimoaan, mutta myöhemmin kertomuksessa vaimo esiintyy mielestämme vähän kylmänä ja tylynä Jobia kohtaan. Kuitenkin hänen perheolonsa olivat onnellisia, koska Jobilla oli hyviä lapsia, tyttäriä ja poikia, jotka asuivat isänsä talossa ja pitivät juhlia ja kestitivät vieraita. Hurskaana ja Jumalaa pelkäävänä miehenä Job ei unohtanut mennä kammioonsa rukoilemaan lastensa puolesta siltä varalta, että nämä unohtaisivat Jumalan ilonpidoissaan.

Jobista kerrotaan edelleen, että hän menestyi maailmassa kaikella tavalla, myöskin niin, että hän saavutti kunniaa. Hänen naapurinsa kunnioittivat häntä, ja missä ikinä hän vain liikkui, häntä kohdeltiin kuin kuningasta ainakin. Hän kertoo itsestään: Kun minä läksin kaupunkiin, silloin syntyi vasta hämminki. Minä menin torille istumaan ja nuorten sekä lasten piiloutuessa kainoudesta porttikäytäviin vanhat kokoontuivat

ympärilleni kuuntelemaan minua. Niin viisaita puheita tippui hänen suustansa. Ja tärkeintä oli, että hänen hyvä maineensa oli oikeutettu ja ansaittu, sillä hän ei koskaan ollut tehnyt vääryyttä kenellekään, ei millään tavalla ketään pettänyt; rikkautta kootessaan hän ei ollut valehdellut, ei väärentänyt, ei ryöstänyt. Hänellä oli aina ollut puhtaat kädet.

Kerrassaan nykyaikainen ihminen siis, sillä joskin jotkut arvelevat, että kaikki rikkaat ovat roistoja ja kaikki „porvarit” sydämettömiä ryöväreitä, niin tiedämme, että tämä ei ole totta. Juuri rikkaitten joukossa ja niiden kesken, jotka ovat maailmassa menestyneet, on kaikista kunnollisimpia ihmisiä. Ei sentään valhe ja petos yksin menesty maailmassa. Kyllä rehellisyyskin maan perii. Iloksemme ja nautinnoksemme näemme, että semmoinenkin ihminen, joka on kunnan mies, menestyy maailmassa. Meistä nykyajan ihmisistä tämä tuntuu oikealta ja sentähden Jobin kohtalo herättää meidän sympatiamme. Kunnioitamme häntä hänen kuntonsa takia ja iloitsimme hänen menestyksestään.

Mutta silloin tulee toinen kysymys eteen. Miksikä Jobia kiusattiin, vieläpä kaksi kertaa? Ensimmäisen kiusauksen hän kesti, mutta toista hän ei kestänyt. Eihän niin saata elämässä olla. Ehkä on harhaan viepä esitystapa itse kertomuksella, kun se kertoo taivaallisesta kohtauksesta proloogissa? Olkoon, mutta meidän onkin nyt käytettävä toista avainta, kun tulkitsemme Jobia yksilönä.

Ei nyt olekaan kysymys planeettahengistä ja korkeista jumalista – vaan mistä? Inhimillisistä olennoista – Salaisen Veljeskunnan Mestareista. Ajatelkaamme, että Mestarit katselisivat ympäröivään maailmaan ja silloin näkisivät Jobin kaltaisen ihmisen, ihmisen, jossa ei vilppiä ole, todellisen israeliitan, niinkuin Jeesus sanoo evankeliumissa, – ajatelkaamme, että he näkisivät semmoisen ihmisielun loistavan jossain. Tiedämmehän, että henkimaailmassa esiinnyimme jonkunlaisina väriolentoina astraalisine auroinemme ja korkeammassa maailmoissa meidän minuutemme näyttävät tuikkivilta tähdiltä eli lepattavilta liekeiltä. Tämä liekki on tavallisissa ihmisissä hämärä ja pieni, mutta kuta kehittyneempi ihminen on, sitä enemmän hänen liekinsä loistaa. Se voi nousta suureenkin loistoon ja kirkkauteen. Kun nyt Mestarit, viisaat vanhemmat veljet istuvat observatoriossaan katsellen ulos maailmaan, he tarkkaavat ihmisten liekkejä nähdäkseen onko sieluja, jotka kirkkaammin loistavat. Kun he huomaavat, että tuossahan on Job, ihmisielu, joka loistavana patsaana kohoaa ympäristönsä yli, mikä silloin on näiden vanhempien veljien ja adeptien tehtävä? Mikä on heidän velvollisuutensa? He valvovat ihmiskunnan kehitystä, ja useat heistä elävät auttaakseen yksilöitä, kun nämä ovat valmiit astumaan henkisen kehityksen tielle. Heidän tehtävänsä on pitää silmällä yksilöä, joka näyttää oireita henkisyteen päin, ja esiintyä hänelle. Teosofisista kirjoista voimme lukea, että kun opetuslapsi on valmis, tulee Mestari hänen luokseen – tai paremmin sanoen: kun ihminen on valmis tullakseen opetuslapseksi, silloin Mestari ilmestyy hänelle ja ottaa hänet opetuslapsekseen.

Kun Veljeskunnan Mestarit näkevät Jobin, ihmisminän loistavan henkevällä tavalla, päättelevät he kokouksessaan: tuo Job onkin sillä kohtaa kehityksessään, että jonkun meistä täytyy mennä hänen luokseen. Ja se Mestari, jolla jo kaukaisia aikoja sitten on ollut pienen pieni salainen yhteys Job-ihmisen kanssa, sanoo: minä kai sitten lähden hänen luokseen. Minun tehtäväni on kai ilmestyä hänelle. Mutta vanhemmat veljet ajattelevat ja tuumaavat kokouksessaan: emme saa unohtaa, että ennenkuin meillä on oikeus ottaa ihmisyksilö oppilaaksi ja siis vaatia ja odottaa häneltä miltei äärettömiä voimia kysyvää ponnistusta, täytyy meidän koetella häntä, onko hän todella valmis. Eivät viisaat tietäjät ole oikeutetut muutta mutkitta ilmestymään jollekulle ihmisyksilölle ja sanomaan hänelle: tule meidän opetuslapseksemme! Ensin täytyy Mestarin pitää ihmistä silmällä ja salaisesti häntä koetella nähdäkseen, tahtooko hän itse astua salaiselle tielle. Koetteleminen on silloin armonosoitusta, ystävyys ja rakkauden osoitusta. Mestari on jo katsonut ihmisielun sopivaksi ja valmiiksi, ja nyt häntä on koeteltava. Mitä tämä koetteleminen merkitsee?

Se ei merkitse muuta kuin että ihmisen sielu otetaan tarkastettavaksi ja punnittavaksi, jotta henkinen tahto ja olemismotiivi tulisi näkyviin. Sielu aivan kuin pistetään, jotta nähtäisiin, onko se ehjä ja puhdas, onko se kristalli, johon Jumalan hengen valo voi heijastua, vai onko siinä kohtia, joita täytyy parantaa. Voihan Job-ihmiselläkin olla sairas kohta sielussaan hänen siitä tietämättään. Se on kuin pieni, miltei

näkymätön paise. Kun siihen pistetään, niin se puhkeaa, ja paiseen puhkaiseminen vie parannukseen. Job-ihmiselle on osoitettu erikoista huolenpitoa, on tahdottu, että hän parantuisi ja saisi tulla opetuslapsiksi, jolloin Mestari voi ilmestyä. Tämän voimme ymmärtää tapahtuvan esiripun takana. Jobin kirja nostaa meille vähän tuota esirippua. Ei ole kysymyksessä ansaitsematon rangaistus, vaan salapukuinen siunaus, joka vapauttaa Job-sielun viimeisestäkin itsevanhurskaudesta ja ylpeydestä.

Tältä kannalta ymmärrämme Jobin kohtalon. Vanhemmat veljet antavat jollekulle asianomaiselle vullan mennä „pistämään”, ja siten Job joutuu koettelemuksiin.

Ensimmäinen koettelemus, joka kohtaa Jobia, on sen laatuinen, joka helposti kohtaa ihmistä samassa asemassa kuin Job. Jobhan oli kaikin puolin kunnan mies, ei liian ylpeä, päinvastoin nöyrä elämän edessä, vaikkakin hän oli menestynyt maailmassa. Äkkiä tulee kohtalo ja ryöstää häneltä kaiken onnen. Kuolema tempaa Jobilta hänen lapsensa, tulipalo polttaa hänen talonsa ja tavaransa, villipedot vievät hänen karjansa. Ei hänellä ole enää mitään. Ei hänellä ole rikkautta, ei rakkaita lapsia, ei kotia enää. Mitä hän silloin sanoo? Toivokaamme, että moni sanoisi niinkuin Job: Herra antoi ja Herra otti, kiütetty olkoon Herran nimi.

Job voitti kiusauksen. Ei ollut siinä hänen heikko kohtansa. Hän kesti.

Mutta jumalalliset olennot pitivät uuden kokouksen ja Saatana sanoi: Anna minun vielä koetella. Herra lupasi. Saatana pyysi, että saisi tarttua Jobin luihin ja ytimiin, hänen nahkaansa. Herra suostui: Tee se, mutta älä koske hänen henkeensä.

Voimme nähdä edessämme Jobin, nykyaikaisen kunnan ihmisen, joka kadotettuaan kaikki ja kestätyään vielä joutuu uuteen koettelemukseen. Taas häntä pistetään: onko sielusi läpeensä urhoollinen ja kärsivällinen? Job, joka on iloinnut terveydestä pitkin elämänsä, saa nyt kaamean spitaalitaudin, joka kuivattaa hänen lihansa ja hänen nahkansa, niin että luut tulevat näkyviin. Täynnä paiseita on hänen ruumiinsa. Paiseet syyhyvät yhtämittaa, niin ettei ole rauhaa yöllä eikä päivällä. Job ei saata nukkua. Hän istuu tuhkkaan, ottaa pieniä kivipalasia ja raapii niillä ihoansa. Hän on joutunut täydelliseen helvettiin.

Nyt Job ei enää kestä. Tämä koettelemus on jo liian kova, sillä hän muistaa: minä en ole koskaan tehnyt pahaa, en koskaan harjoittanut vääryyttä. Miksikä Jumala minua näin ahdistaa ja mistä hän minua rankaisee? Miksikä on minulla tällainen kohtalo? Enkö minä aina ole auttanut ja lohduttanut toisia ja ollut hyvä joka paikassa? Miksikä minut saatetaan tällaiseen häpeään, kurjuuteen ja tuskaan? Parempi olisi, etten minä kurja olisi koskaan syntynyt tähän maailmaan! Pitkissä puheissa Job kuvaa kurjuuttaan valittaen ja huutaen. Mutta meidän myötätuntomme on Jobin puolella.

Silloin tulevat vanhat ystävät. He ovat kuulleet Jobin suurista onnettomuuksista, hänen korvaamattomista vahingoistaan ja hänen julmasta sairaudestaan, ja he tulevat häntä lohduttamaan. He ovat miehiä ja Job on mies, emmekä me odota, että he menisivät spitaalisen Jobin tukkaa silittämään, mutta me odotamme, että he sanoisivat jonkun lohduttavan sanan. Sen sijaan he alkavat nuhdella Jobia: Kuinka sinä noin valitat? Etkö ymmärrä, että Jumala ei rankaise turhaan? Jumala näin kohtelee ihmistä ainoastaan sentakia, että ihminen on ollut jumalaton jossain suhteessa.

Heidän puheensa ovat pitkiä ja niiden sisältöä voisi pohtia ja tarkastaa, mutta emme tahdo syventyä yksityiskohtiin, kiinnitämme huomiomme vain siihen, että kaikki kolme ystävää yhdellä suulla moittivat Jobia jumalattomuudesta: Sinä et usko Jumalaan, sillä eihän Jumala kosta, jos ei ihminen ole rikkonut. Jumala pitää huolen siitä, että jokaiselle tapahtuu oikeus. Ihminen näyttää mitä hän on kylvänyt.

Teosofien kesken sanoisimme nykyaikana, että ystävät teroittivat Jobille karman lakia: kova kohtalosi, Job, ei voi olla muuta kuin karmaa.

Mutta Jobin ystävät eivät vetoa jälleensyntyymiseen, niinkuin me teosofeina tekisimme. Jos olisi otettu jälleensyntyymisoppi huomioon, ehkä Jobkin olisi tyytynyt. Nyt he katsoivat asioita vain yhden elämän valossa, painostaen oikeudenmukaisesti, että jos uskomme Jumalaan, emme saata uskoa vääryyttä tapahtuvan. Tämä on kyllä käytännössä samaa kuin uskoa karmaan. Mutta jälleensyntyymisen valossa karma tulee käsitettävämmäksi, koska kärsimyksen alkujuuri on etsittävässä menneitten elämien rikkomuksista. Jobin ystävät eivät siitä puhu – he nähtävästi eivät tunne jälleensyntyymistä, – ja Job lykkää kaiken lohdutuksen luotaan. Hän ei siedä nuhdesaarnoja, sillä hän tuntee sisässään, ettei ole koskaan rikkonut elämän lakia vastaan, ja lausuu totuuden pelottomasti ystävilleen: Mitä minä sille voin, etten ole koskaan tehnyt mitään vääryyttä, vaan aina menetellyt oikein? Jumala päinvastoin ei ole niin hyvä, niin oikeamielinen, niin rehellinen kuin minä olen kuvitellut! Ystävät kauhistuvat ja tulevat yhä ankarammiksi puheissaan.

Mutta lopuksi ilmestyy neljäs ystävä. Hän suuttuu kolmeen edelliseen ja nuhtelee heitä: Johan te olette puhuneet kylliksi siitä, että Jumala kostaa, kun ihminen on rikkonut. Miksikä te aina sitä toivotatte, ettekö näe, että Job on kärsimyksistä hullu? Sitten tämä neljäs alkaa puhua Jobille: Muista nyt todella, Job, mitä olet oppinut. Tiedäthän sinä sydämässäsi, ettei Jumala ole semmoinen. Mitä Jumalaa liikuttaa, jos me ihmiset olemme pahoja tai hyviä? Luuletko sinä Jumalan siitä niin paljon välittävän, että hän rupeaa toimeenpanemaan mullistuksia maailmassa sentakia, että me ihmiset, jotka olemme pieniä ja vähäpätöisiä, tahdomme tehdä vähän syntiä? Ei Jumala ole semmoinen. Jos Jumala todella itse lähettää meille kärsimyksen, on kärsimys silloin salapukuinen siunaus. Jumala tarkoittaa sillä jotain hyvää. Etkö tätä muista, etkö tätä osaa ajatella? Kun sinä nyt olet tällä tavalla ahdistettu, ajattele, että tuskistasi koituu sinulle jotain arvaamatonta hyvää! Nöyry mielessäsi lopullisesti. Etkö itse näe, että turhanpäiväisessä ylpeydessäsi nouset Jumalaa vastaan? Etkö ymmärrä, että Jumala odottaa, että sinä kasvaisit viisaudessa?

Näin puhuu Elihu. Job ei vastaa mitään, vaikka Elihu sanoo: kuuntele nyt tarkoin, Job, ja sano vastaan, jos et ymmärrä. Job jää mykkänä miettimään. Hän tuntee tuskissaan unohtaneensa Elihun mainitsemän näkökohdan. Ei ollut johtunut hänen mieleensä, että se oli lähetetty hänelle vahvistukseksi ja koettelemukseksi: minä en jaksanut nöyryä, vaan sittenkin nostin pääni ja huusin elämälle, kuinka hyvä itse olen! Noin Job ajattelee itsekseen, kun hän on kuullut neljännen ystävänsä sanat.

Kertomus loppuu siihen, että Herra ilmestyy Jobille. Tämä merkitsee, niinkuin nyt voimme ymmärtää, että Mestari tulee hänen luokseen, Mestari, joka on kuoleman voittanut, joka on elämän Herra. Hän ilmestyy suurenmoisessa majesteettillisuudessaan ja loistossaan Jobin eteen, ja hänkin ensin puhuu Jobille: Sinulla on ollut turhanpäiväisiä epäilyksiä. Turhaan olet napissut ja valittanut. Eikö nimesi jo merkitse, että olet mies, joka ei valita? Miksikä näin unohdit itsesi? Eikö olemassaolon oikeus ja hyvyys ole kaikkialla? Kuinka sinä et osannut aavistaa, että kun tulin sinun luoksesi tämmöisissä kärsimyksissä, joista sinä syvimmässä itsessäsi tiesit, etteivät ne olleet ulkonaisesti ansaittuja, kuinka et silloin osannut aavistaa, että ne tulivat sinulle koettelemukseksi, jotta näkisit itsesi kaikessa alastomuudessasi? Miksi et luottanut sisäiseen auttajaasi, joka on sinussa niinkuin kaikissa ja jonka edustajana minä tässä seison? Nyt minä tulin sinun luoksesi ilman valepukua. Joko nyt näet, kuinka asiat ovat?

Job ei osaa mitään sanoa, mutta hänen sielunsa täyttyy ylimalillisella rauhalla, ja äärettömässä nöyryydessään hän katuu, ettei heti kestänyt toista koettelemusta, ja kun hän on katunut, laskee Mestari siunaavan kätensä hänen päänsä päälle. Sairaus häpyy ja Job tulee terveeksi jälleen. Taas hän kulkee jaloillaan ulos maailmaan, olosuhteet hänen ympärillään muuttuvat entisenlaisiksi, hän saavuttaa menestystä uudelleen. Hän saa uudestaan takaisin kaiken, minkä hän on kadottanut. Hän saa uusia lapsia, hän voittaa rikkautensa jälleen.

Mutta nyt Job koko ajan tuntee, että tämä kaikki on ulkonaista: sisässäni minä olen ihminen, joka olen muuttunut. Nyt tiedän, etten tahdo muuta kuin alati ja uskollisesti kulkea Herrani jäljissä, aina muistaen, että

Mestari laski siunaavan kätensä minun päälleni ja teki minusta opetuslapsen itselleen. En minä enää keskellä maallista rikkautta ja hyvyyttä saata muuta ajatella kuin että minutkin armahdettiin, minutkin valittiin opetuslapseksi, minutkin johdettiin kulkemaan iankaikkista elämää kohti.

Näin ymmärrän Jobin kirjan.

RUUSU-RISTI JA VAPAAMUURARIUS

PEKKA ERVASTIN ESITELMÄ

Ruusu-Risti-matineassa Kansallisteatterissa Helsingissä
pääsiäispäivänä 1933

RUUSU-RISTI

1933
Nurmeksen Kirjapaino

„Ruusu-Risti ja vapaamuurarius” on kysymys, joka viime aikoina lienee pyörinyt monen ihmisen, monen tämänpäiväisen kuulijan mielessä täällä Suomessa. Onhan Ruusu-Ristin suhdetta vapaamuurariuteen pohdittu sekä henkilökohtaisissa keskusteluissa että painetussa sanassa. Ehkä näin ollen on paikallaan, jos muutamalla lyhyellä sanalla koetamme asiaa valaista.

Aloitamme määrittelemällä Ruusu-Ristin ja vapaamuurariuden nimitykset.

Mitä on Ruusu-Risti? Onko Ruusu-Ristin syntyhistoria ollut tekemisissä vapaamuurariliikkeen kanssa? Ei, tiedämme kaikki että Ruusu-Risti on syntynyt n.s. teosofisen liikkeen pohjalla, sen teosofisen liikkeen, jonka Helena Blavatsky pani alulle viime vuosisadan viimeisellä neljänneksellä – tarkemmin sanoen v. 1875 – Amerikassa, New Yorkissa. Tämä teosofinen liike on sittemmin haarautunut moneen eri seuraan. Alkuperäinen Teosofinen Seura perustettiin edellä mainittuna vuonna, mutta tällä hetkellä on olemassa useampia eri teosofisia ja teosofishenkisiä seuroja. Niistä on yksi Ruusu-Risti meillä täällä Suomessa. Ensimmäinen jako eli hajaannus tapahtui alkuperäisessä Teosofisessa Seurassa jo pian Mme Blavatskyn kuoleman jälkeen. Helena Blavatsky kuoli vuonna 1891, ja kolme tai neljä vuotta myöhemmin tapahtui ensimmäinen hajaannus, kun yksi alkuperäisistä perustajajäsenistä – William Quan Judge – ja hänen kannattajansa ja ystävänsä erosivat Teosofisesta Seurasta ja muodostivat oman seuran. Näissä kahdessa teosofisessa seurassa pohdittiin sitten kauan, kumpi oli oikea Teosofinen Seura. Kumpikin näet väitti, että juuri se itse oli oikea ja alkuperäinen. Kuitenkin tuntuu luonnolliselta, että se seura, johon perustajapresidentti eversti Olcott liittyi, ja jonka johdossa hän pysyi kuolemaansa saakka, oli teosofinen emäseura. Mutta Mr. Judgen amerikkalainen seura puolusti alkuperäisyyttään sillä perusteella, että seura oli perustettu Amerikassa, jotavastoin Mme Blavatsky ja eversti Olcott olivat muuttaneet Indiaan ja muodostaneet uuden päämajan Adyariin Madrasin lähelle.

Täten oli jo viime vuosisadalla olemassa kaksi suurta teosofista seuraa, jotka kilpailivat keskenään jäsenluvussa ja vaikutusvallassa. Myöhemmin syntyi Amerikassa uusia teosofisia seuroja, kun Mr. W. Q. Judgen seura itse muutti nimensä. Hän oli näet kuollut, ja Mrs. Tingley oli tullut seuran presidentiksi ja muuttanut nimen ”Yleiseksi Veljeydeksi”. Tämä nimi on nyt taas hyljätty, kun Mrs. Tingleyn kuoltua uusi presidentti, tohtori Purucker, otti takaisin vanhan nimen ”Teosofinen Seura”.

Nyt on siis olemassa paitsi Adyarin ja Point Loman kahta suurta seuraa useampia pienempiä teosofisia ja senhenkisiä seuroja, jotka syntyivät viime vuosisadalla Amerikassa ja kuuluvat teosofiseen liikkeeseen. Mutta muistakaamme vielä, että nykyisen Adyarin Teosofisen Seuran presidentin, tohtori Annie Besantin aikana muodostui Saksassa n.s. Antroposofinen Seura, joka oli osa Teosofisesta Seurasta, mutta eroitettiin siitä v. 1912. Tämän seuran jäsenet ehkeivät tahdo tunnustaa teosofista alkuperäänsä, vaan mieluummin ajattelevat, että tohtori Steiner, joka oli sen alkuperäinen johtaja, toi sille oman antroposofiansa, joka oli toista kuin se teosofia, josta Mme Blavatsky oli puhunut. Epäilemättä on kuitenkin historiallinen tosiseikka, että antroposofinen liike on syntynyt teosofisen liikkeen pohjalla. Samalla tavalla on täällä Suomessa meidän Ruusu-Ristimme syntynyt v. 1920, kun joukko jäseniä erosi Adyarin Teosofisesta Seurasta. Meillä on tällä hetkellä Suomessa neljä teosofista seuraa täydessä toiminnassa: se T. S., jonka päämaja on Indiassa, ja se, jonka päämaja on Point Lomassa, sitten Antroposofinen Seura ja vihdoin tämä meidän Ruusu-Ristimme.

Kaikki nämä seurat ja lukuisat muut ympäri maailmaa kuuluvat teosofiseen liikkeeseen. Kehitys vain on saanut aikaan näiden eri seurojen syntymisen. Hengessä ne kuuluvat yhteen ja samaan teosofiseen liikkeeseen. Välttämättä tulee sentähden kysyneeksi: Mikä on tämä teosofinen liike? Mikä on Ruusu-Ristin teosofinen ohjelma?

Ruusu-Ristiä nimitetään totuudenetsijäin seuraksi, ja koko teosofinen liike on totuuden etsimistä. Ne ihmiset, jotka lukeutuvat teosofiseen liikkeeseen ja sanovat itseään teosofeiksi, ovat totuudenetsijöitä. Mutta

eivätkö esimerkiksi kaikki tiedemiehet ja kaikki, jotka tutkivat yliopistoissa, ole totuudenetsijöitä? Epäilemättä he ovat totuudenetsijöitä omalla tavallaan – enemmän älyllisellä tavallaan, jos niin voimme sanoa. Tiedemies, joka etsii totuutta, rajoittuu pakostakin omaan alaansa. Historioitsija tutkii historian alalla, luonnontieteilijä luonnon alalla j.n.e. Kukin on totuudenetsijä rajoitetussa muodossa ja määrättyllä alalla. Se on suurenmoista työtä, mutta totuudenetsiminen teosofisessa mielessä on hieman laajempi. Teosofisen totuudenetsijän käsitys on – sanoisinko – avarampi. Ainakin hänen pyrkimyksensä tähtää kauemmaksi ja korkeammalle, sillä hän ei ole – läheskään aina – yksistään tieteellisesti analysoiva tutkija. Hän on pikemminkin filosofi, joka ajattelee asioita synteettisesti, elämänfilosofi, joka etsii elämän totuutta. Ja ehkä hän ennen kaikkea on uskonnollinen ihminen, mystikko, – jos niin tahtoisimme sanoa – uskonnollinen totuudenetsijä, joka ei hylkää uskontoja eikä pidä niitä vieraina eikä epäile niitä, vaan etsii totuutta niidenkin avulla. Hän on totuudenetsijä, joka tahtoo käsittää koko elämän ja ymmärtää mitä elämä on. Sentähden hän etsii vastausta kysymyksiinsä niin laajoilta ajoilta kuin mahdollista. Voisi sanoa, että hänellä on muuan tunnusmerkki. Jos esimerkiksi tieteellinen totuudenetsijä voi olla filosofiselta ja uskonnolliselta katsantokannaltaan materialisti – ihminen semmoinen, joka uskoo ainoastaan näihin näkyväisiin arvoihin, joka uskoo vain siihen, mitä voidaan aistimellisesti havaita, – niin taas teosofinen totuudenetsijä ei rajoita ennakoita omaa etsimistään tähän näkyväeseen ja aineelliseen maailmaan. Eikä hän liioin asetu skeptikon kannalle epäillen, onko mitään muuta olemassa kuin aineelliset ilmiöt, vaikka hän voi samalla niitäkin harrastaa, vaan hän on pikemmin vakuutettu siitä, että henki on todellisuus. Hän ei siis ole missään tapauksessa materialisti. Hän panee enemmän painoa tajunnan puolelle tässä maailmankaikkeudessa. Jokainen ajatteleva ihminen myöntää, että kaikessa elämän ilmennyksessä on kaksi vastakohtaa: aine ja henki – muoto ja tajunta – ilmennys ja sisällä oleva elämä. Emmehän oikeastaan tiedä mitään ilmiöitä elävässä maailmassa, joissa ei olisi näitä molempia aina yhdessä. Sanomme, että kuollessa ruumiissa ei ole enää mitään tajuntaa. Mutta juuri se, että on niin suuri ero elävän ja kuolleen ihmisen välillä – kuollut ihminen on vain aineellinen olento, josta tajunta on hävinnyt, mutta elävä ihminen on olento, jossa tajuntakin elää ja toimii, – juuri sen nojalla ja sitä silmällä pitäen ihminen teosofisena totuudenetsijänä ajattelee, että se tajunta, joka elähdyttää tätä aineellista ruumista elämän aikana ja nähtävästi ei enää ole olemassa kuollessa ruumiissa, – se tajunta tuskin sittenkään voi olla tyystin hävinnyt. Ei edes aineellinen ruumis heti häviä alkuosiansa. Se on kokonaan olemassa, ja jos hautaamme sen, kestää kymmeniä, jopa satoja vuosia, ennenkuin se on hävinnyt täydellisesti. Minkätähden tajunta, henki, elämä ihmisessä olisi hatarampi, huonompi olemassaolon todellisuus kuin aineellinen ruumis? Totuudenetsijä kallistuu hengen puolelle ja pitää luonnollisena, että henki, tajunta on olemassaolossa suuri, ehkä suurin tekijä. Ehkä aineellinen maailma kerran haihtuu näkyvistä, mutta tajunnan maailma, joka kasvaa ja kehittyy, pysyy sittenkin ehjänä kaikista aineellisista muutoksista huolimatta. Tajunnan, hengen maailma on teosofisen totuudenetsijän mielessä aksioomina, varmana premissinä. Sen sanoo hänen järkensä hänelle. Hän on niitä ihmisiä, jotka uskovat henkeen, tajuntaan, voisi sanoa Jumalaan, – sillä emmehän voi Jumalaan uskoa, jos uskomme ainoastaan näkyväiseen aineeseen. Mutta kun katselemme ja ajattelemme tajuntaa ja henkeä sen kaikissa ilmennysmuodoissa, ennen kaikkea ihmisessä, silloin voimme uskoa ja sanoa, että tajunta salaisena taustana on olemassa, Jumala on olemassa. Ja se Jumala on kaiken aineellisen ilmennyksen takana. Meistä tuntuu, että se todellisuus, joka on kaiken olemassaolon takana, on henkeä, tajuntaa – niinkuin kaikki uskonnot ovat opettaneet.

Sentähden teosofinen totuudenetsijä tuntee a priori sympatiaa ja luottamusta uskontoa kohtaan. Ne ovat kaikki edellyttäneet tuota jumalallista tajuntaa kaikessa olevaisessa. Ne ovat rakentaneet elämänyymmärryksensä jumalallisen tajunnan olemassaololle. Totuudenetsijä ei määrittele olevaisen suurta tajuntaa, ei heti sano, että Jumala on semmoinen ja semmoinen, vaan ainoastaan aavistaen tietää, että Jumala on, ja hänen etsimisensä kohdistuu Jumalan ymmärtämiseen, tuntemiseen ja tietämiseen. Se on tunnusmerkki teosofiselle totuudenetsijälle.

Sentähden hän ei tiedemiesten mielestä aina ole kyllyiksi tieteellinen. Kuitenkin tahdon ohimennen huomauttaa: niinkuin kaikki tiedätte ovat viime aikojen tunnetuimmat luonnontutkijat ja tähtitieteilijät

jokseenkin yksimielisesti tulleet siihen johtopäätökseen, että tämän aineellisen – meille niin aineelliselta näyttävän – universumin, maailmankaikkeuden todellisena salaisuutena ja salaisena todellisuutena onkin henki. Ainetta ei oikeastaan ole olemassa. Mitä aine on? Sitä eivät tiedemiehet osaa ratkaista muulla tavalla, kuin sanomalla: aine on jotain ilmennystä, jonkun voiman ilmenemistä, ja meillä on ihmeellisiä aisteja, joilla aistitsemme ja havaitsemme sitä voiman ilmenemistä, joka näyttäytyy meille aineena. Mutta mitä aine itsessään on, sitä ei voi sanoa.

Teosofinen totuudenetsijä kyllä lisää: aineen syntysanat on etsittävä vielä syvemältä. Se ei ole tavallista voimaa. Kun lähdemme ainetta tutkimaan, emme tule ainoastaan voimapisteisiin, vaan syvemmälle pyrkiessämme tulemme ajatukseen, järkeen, tajuntaan. Tajunta on luultavasti aineenkin takana. Niinhän vanhoissa indialaisissa filosofisissa kirjoituksissa sanotaan: Alussa on jumalallinen tajunta; tällä tajunnalla on ihmeellinen maajaa eli taikavoima, ja sen avulla tajunta luo ilmenneen maailmankaikkeuden. Teosofinen totuudenetsijä ajattelee sentähden a priori, ettei aineellisuuttakaan voida rajoittaa sanomalla, että tämä meidän havaitsemamme aineellisuus on ainoa. Päinvastoin meidän täytyy tunnustaa mahdollisuudeksi, että on ainetta, aineellista ilmennystä muissakin muodoissa kuin mitä nyt näemme. On epäilemättä olemassa toisiakin maailmoita.

Kysykäämme nyt: Minkätähden olemme Ruusu-Ristissä omaksuneet nimen ”Ruusu-Risti”? Miksi emme tunnusta olevamme teosofinen seura?

Sen kyllä mielellämme olisimme tunnustaneet, tunnustaneet sanallisestikin, mutta meidän mielestämme oli ikävää kaikki, mikä näyttäisi kilpailulta. Oli olemassa toisia seuroja jotka, kuten sanottu, vuosia sitten riitelivät siitä, mikä niistä oli oikea teosofinen seura; me puolestamme ajattelimme, että vältämme riidan syyn, kun esiinnyimme puolueettomalla nimellä. Tahdoimme tunnustaa toisetkin teosofiset seurat totuudenetsijä-seuroiksi, ja niin ollen tahdoimme valita nimen, joka olisi meidän omamme. Ja miksikä valitsimme tuollaisen nimen kuin ”Ruusu-Risti”? Mistä me sen saimme? Ruusu-Risti – sehän on vain suomennos saksalaisesta sanasta Rosenkreuz, eikä Rosenkreuz ole mikään tuntematon sana. Viime vuosisatoina on täällä Euroopassa puhuttu paljonkin rosenkreuziläisistä. Tiedämme historiasta, että he olivat hämäräperäisiä olentoja, kullantekijöitä, filosofeja, totuudenetsijöitä, jotka toimivat salassa eivätkä paljon antaneet tietoa itsestään – varsinkaan alussa. Vasta 1700-luvun lopulla esiintyi joitain rosenkreuziläisiä seuroja länsimailla. Jo edellisellä vuosisadalla olivat niistä julkisesti puhuneet semmoiset kirjailijat kuin Robert Fludd Englannissa ja Johan Valentin Andreæ Saksassa, joka ensimmäisenä julkaisi rosenkreuziläisiä kirjoja.

Ja mitä nämä rosenkreuziläiset olivat? Heistä tiedettiin vain sen verran, että he olivat totuudenetsijöitä, Jumalaan uskojia ja siveellisiä pyrkijöitä, joilla ehkä oli yliluonnollisia tietoja ja taitoja, mutta kun ei saatu oikeastaan kiinni heistä, he jäivät kansojen mielikuvituksessa salaperäisiksi kullantekijöiksi y.m.s.

Itse asiassa nimitys ”rosenkreuziläinen” pyhimässä merkityksessään tarkoittaa jotenkin samaa kuin mitä nykyajan teosofisessa liikkeessä olemme ymmärtäneet sanoilla adepti, mestari, j.n.e. Ja kun rosenkreuziläiset puhuivat viisaista veljistään, jotka muodostivat salaisen ja tuntemattoman seuran, muistamme kuinka nykyajan teosofisessa liikkeessä alusta lähtien on puhuttu Mestarien salaisesta ”Valkoisesta Veljeskunnasta”, johon kuuluvat kaikki ihmeellisimmät henkilöt historiassa: Buddha, Zarathustra, Jeesus Kristus ynnä kymmenet muut. Samaa seikkaa lienevät rosenkreuziläiset – ainakin vanhimmat, kokeneimmat – ajatelleet todellisilla rosenkreuziläisillä ja heidän veljeskunnallaan. Puheillaan he arvatunkin tähtäävät juuri samaan Valkoiseen Veljeskuntaan.

Meistäkin – ruusuristiläisistä – tuntui silloin, kun ryhdyimme perustamaan omaa seuraa, ettei ole sen pyhempää nimeä kuin Ruusu-Risti. Kysyimme vain itseltämme, oliko meillä oikeutta käyttää niin pyhää nimeä. Mutta sitten tiesimme, että oli rosenkreuziläisiä seuroja olemassa eri maissa – Englannissa, Saksassa, Amerikassa – ja että ne eivät kuuluneet teosofiseen liikkeeseen. Jotkut niistä olivat varmasti vanhempia

kuin nykyinen teosofinen liike. Me ajattelimme näin: emme etsi yhteyttä niiden kanssa, vaan asetumme sisäisen todellisuuden ja totuuden kannalle. Todellisen teosofisen seururan todellisuus on siinä, että sen jäsenet ovat totuudenetsijöitä, ja että se itse on salaperäisessä yhteydessä Mestareiden veljeskunnan kanssa. Samaten todellisen rosenkreuziläisen seururan todellisuus on siinä, että sen jäsenet ovat totuudenetsijöitä, ja että se itse on jossakin yhteydessä tuon pyhän veljeskunnan kanssa, joka on kaiken henkisen elämämme takana. Jotkut kristityt tunnustavat uskovansa ”Pyhien seurakuntaan”. Tämä ei tarkoita silloin kirkkoa – siihenhän kuuluvat kaikki kastetut ihmiset maan päällä. Pyhien seurakunta on, ajattelevat he, joku sisäinen piiri kirkossa.

Pyhien seurakunta on tuskin olemassa tässä meidän keskellämme. Pyhien seurakunta tarkoittaa epäilemättä samaa kuin mekin tarkoitamme salaisella Valkoisella Veljeskunnalla, jossa Kristus on kaikkien pohjana ja pää. Pyhien seurakunta on ainakin teosofisen totuudenetsijän mielestä juuri tuo Salainen Veljeskunta, ja kaikki ne ihmiset, jotka ovat suuremmissa tai pienemmissä tietoisissa yhteydessä Salaisen Veljeskunnan kanssa, ovat silloin kuin portteja tai teitä pyhien seurakuntaan.

Nyt kysymme: mitä on vapaamuurarius? Saamme vastaukseksi, että vapaamuurariliike – ainakin siinä merkityksessä kuin yleensä sitä tunnemme – syntyi Lontoossa v. 1717 sillä tavalla, että neljän eri vapaamuurarilooshin jäsenet kokoontuivat yhteen, päättivät perustaa suurlooshin ja valitsivat suurmestarin itselleen. Siitä lähtien vapaamuurariliike tuli tuoksi puolijulkiseksi liikkeeksi, mikä se nyt on. Se on levinnyt kaikkiin maihin ja kaikki ihmiset tietävät, että vapaamuurareita on olemassa. Kuitenkaan ei tiedetä perin pohjin, mitä nämä vapaamuurarit ovat. Huhuja on kaikenlaisia, mutta vapaamuurarit itse pitävät omat asiansa salassa. Se on siis salaperäinen liike sekin, ja kaikkea salaperäistä aina epäillään, ja siitä ajatellaan kaikenlaista epäedullista. Tämä ei mitään todista, sillä aina on olemassa vastustajia kaikilla aatteilla, ja nämä vihamiehet keksivät, mitä keksivät, asioista, joita he eivät tunne, mutta joille he eivät ole suojeita. Semmoiselta taholta emme kuitenkaan saa tietää mitään itse asiasta. Jos tahdomme todellista tietoa täytyy meidän kysyä asianomaisilta tai heidän ystäviltiltään. Asianomaiset itse ovatkin ainoat, jotka voivat vastata kysymykseen, mitä he ovat. Emme näin ollen voi tietää vapaamuurariudesta muuta kuin mitä vapaamuurarit itse ovat omassa kirjallisuudessaan siitä puhuneet. Sittenkään emme tunne vapaamuurarien menoja emmekä joka kohdassa heidän filosofiaansa, ennenkuin olemme itse tulleet vapaamuurareiksi.

Vapaamuurariliike on kahtena vuosisatana levinnyt ympäri maapallon ja jakautunut sekin monenlaisiin haarautumiin. On olemassa monta n.s. suurlooshia, monta järjestelmää eli systeemiä. Kaikki vapaamuurarit tunnetaan muutamista asioista, ja kaikki vapaamuurarit voivat tuntea toinen toisensa niin päivällä kuin yölläkin, kuten sanotaan. Mutta kuitenkin on olemassa erilaisia systeemejä, jotka eivät kaikki edes hyväksy toisiaan. Vapaamuurariliike suurin piirtein on miesten liike, vapaamuurariloosheissa on vain miehisii jäseniä. Siitä huolimatta vapaamuurarit itse ovat perustaneet joitakin vapaamuurariliikkeitä naisia varten, jollainen on esim. ”Itäinen tähti” Amerikassa. Toiselta puolen perustettiin Ranskassa 1890-luvulla n.s. yhteisvapaamuurarius, joka otti riveihinsä myöskin naisia, vaikka se oli täydellinen skottilaisen systeemin mukainen vapaamuurariliike. Siten maskuliininen liike avasi ovensa naisille. Ei tosin sillä tavalla, että joku miesten suurlooshi olisi äkkiä avannut ovensa ja ottanut vastaan naisia, vaan siten, että jotkut miesvapaamuurarit tunsivat, kuinka väärin oli, etteivät naiset saaneet osaansa siitä hyvästä, mitä oli vapaamuurariudessa. Yhteisvapaamuurariutta eivät tietenkään kaikki miehiset vapaamuurariliikkeet vielä ole hyväksyneet, vaan sanovat, että naisia ei voida tehdä vapaamuurareiksi.

Väitetään, että meillä tässä Ruusu-Ristissä on suhde vapaamuurariuteen. Myönnetään kyllä, jos luetaan Ruusu-Ristin sääntöjä ja peruslakeja, että Ruusu-Ristillä teosofisena seurana ei ole mitään varsinaista tekemistä vapaamuurariuden kanssa, mutta sanotaan myöskin, että Ruusu-Ristissä on looshielämä järjestetty vapaamuuraripohjalle. Tämä on totta, vaikka se ei tapahtunut silloin, kun Ruusu-Risti perustettiin, vaan myöhemmin. Muutamat meistä olivat tulleet vapaamuurareiksi äskenmainitun yhteisvapaamuurariuden turvissa, ja siitä johtui päätös, että Ruusu-Ristissä looshielämä järjestettiin vapaamuuraripohjalle. Ainoastaan osa Ruusu-Ristin jäsenistä kuuluu loosheihin ja on vapaamuurareita. Toiset eivät ole sitä; n.s. irto- ja ryhmä-

jäsenet eivät ole saaneet vapaamuurarivihkimystä. — Mitä on sitten tämä vapaamuurarius, ja minkätähden liitimme sen Ruusu-Ristiin?

Vapaamuurariudesta voisi puhua aivan samaa, mitä äsken puhuttiin teosofisesta liikkeestä ja teosofisista seuroista. Vapaamuuraritkin loosheissaan ovat totuudenetsijöitä, ja useimmat vapaamuurarisysteemit ja -järjestelmät — englantilaiset, saksalaiset, ruotsalaiset — ovat tunnustaneet uskonnollisenkin pohjansa. He uskovat Jumalaan. Heidän totuudenetsintänsä ei ole ateistista, vaan on uskonnollisella pohjalla.

Mitä eroavaa ja uutta tarjoaa nyt vapaamuurarijärjestelmä semmoista, jota ei ole muissa totuudenetsijäin seuroissa? Se on vertauskuvakieli ja juhlamenot.

Olin omasta puolestani tehnyt sen havainnon käydessäni teosofisissa loosheissa eri maissa, että elämä niissä ei ollut niin harrasta, pyhää ja kaunista, kuin se olisi voinut olla. Tein hengessäni sen havainnon, että jos elämä loosheissa tehdään seremoniaalliseksi, niin se tulee pyhäksi. Niin on kaikissa uskonnoissa jumalanpalvelus tehty seremoniaalliseksi, mutta uskonnoissa — kristikunnassa ainakin — nämä seremoniat ovat julkisia. Niitä vietetään kirkoissa, ja kuka tahansa voi olla niissä läsnä. Sentähden ne eivät koskaan voi tuntua niin intiimeiltä, hartailta, pyhiltä, kuin jos niihin ottaisivat osaa ainoastaan semmoiset ihmiset, jotka — kirkollisella kielellä — ovat todella uskovaisia, toisin sanoen oikealla tavalla seremonioihin valmistuneita. Sentähden käsittääkseni vapaamuurarit ovat pitäneet seremoniansa salassa, eivätkä anna kenen tahansa tulla looshiin; ainoastaan hyväksytyt ja vihityt vapaamuurari saa astua looshiin. Silloin kokoukset juhlamenoillaan vaikuttavat hartautta nostavasti, vaikuttavat jalostavasti, puhdistavasti ja mieltäylentävästi jäseniin. Tämä on tarkoitus: pyhän looshin on oltava jumalanpalvelusta. Onhan oma Vapahtajamme ja Mestariimme Jeesus Kristus sanonut: „Kun rukoilet, älä rukoile niinkuin ulkokullatut, jotka rukoilevat kirkoissa ja katujen kulmissa herättääkseen ihmisten huomiota ja kunnioitusta, vaan mene kamariisi, sulje ovesi ja rukoile Isääsi, joka on salassa”. Ja onhan Hän myöskin sanonut: „Missä teitä on kaksi tai kolme koolla minun nimessäni ja hengessäni, siinä olen minäkin mukana”.

Vapahtajan käskyä noudattaen vapaamuurarit ovat aina kokoontuneet suljettujen ovien takana, koska vain siten he ovat saaneet tukea ja voimaa siveellisissä itsekasvatuspyrkimyksissään. Sillä mitä vapaamuurarius muuta on sekään kuin itsekasvatuspyrkimystä? Se on ihmisten pyrkimystä kasvattaa itseään paremmiksi ihmisiksi. Onhan vapaamuurarien peruskirjassa sanottu, että vapaamuurarius on vertauskuvissa ja allegorioissa esitetty siveellinen elämänpyrkimys. Sen seremoniat ovat vertauskuvallisia. Jokainen vapaamuurari koettaa syventyä niihin ja tutkia niitä. Nehän vaikuttavat häneen ylentävästi. Ne ovat jumalanpalvelusta. Ymmärrän viime vuosisatojen miesvapaamuurareita, jotka eivät tahtoneet päästää naisia oviensa sisäpuolelle, sillä he — ainakin hartaimmat ja parhaat — tahtoivat palvella Jumalaa yksinäisyydessä. Eiväthän he voineet itkeä, jos eivät olleet suljetuissa kammioissa, joissa heidän sydämensä saivat vapaata kieltään puhua, heidän ajatuksensa viivähtää Jumalan luona ja heidän sielunsa olla polvillaan Jumalan edessä. Siellä he saivat tutkia itseään ja tehdä hyviä päätöksiä. Naisten läsnäolo olisi häirinnyt. Vasta nykyaika on avannut silmänsä naisten inhimilliselle yhdenvertaisuudelle — vasta nykypäivinä voimme ajatella naistakin vakavana vapaamuurarina.

Me Ruusu-Ristissä, jotka kuulumme Ruusu-Ristin looshielämään ja olemme vapaamuurareita, emme etsi maailman kunniaa emmekä sen tunnustusta. Tuskin on ainoatakaan vapaamuuraria maailmassa, joka meistä välittäisi. Eivät miehiset vapaamuurarit hyväksy meitä. Ei hyväksy liioin yhteisvapaamuurarius, josta olemme lähtöisin. Meidän täytyi erota siitä siksi, että meillä oli liian henkisiä pyrintöjä. Meitä on pieni joukko, kuin alkukeskus. Jos meistä joskus lähtee valoa muuhun maailmaan, on se tulevaisuuden kysymys. Emme ole suhteissa mihinkään. Olemme pikemmin kuin hyljätyt, mutta mitään tunnustusta emme pyydä. Pyydämme vain työrauhaa ja pyhättöä, missä saamme omalla tavallamme palvella Jumalaa.

RUUSURISTILÄINEN ELÄMÄNYMMÄRRYS

PEKKA ERVASTIN ESITELMÄ

*Ruusuristi-matineassa Kansallisteatterissa Helsingissä
pääsiäispäivänä 1932*

RUUSU-RISTI

1932
Hyvinkään Kirjapaino Osakeyhtiö

Ruus-Risti kuuluu, kuten kaikki tiedämme, siihen teosofiseen liikkeeseen, jonka Helena Petrovna Blavatsky pani alulle viime vuosisadalla. Ruusuristolainen elämänymmärrys on sentähden luonnollisesti teosofinen elämänymmärrys, se on sitä teosofiaa, jota H. P. B. julisti maailmalle.

Mutta ruusuristolainen elämänymmärrys on myöskin kristitty elämänymmärrys. Kaikki ruusuristolaiset tuntevat itsensä epäilemättä kristityiksi, mikä seikka suuren yleisön piirissä saattaa herättää jonkun verran hämmästyksiä. Kaikki voivat olla yhtä mieltä siitä, että Ruusu-Ristin elämänymmärrys on teosofinen, mutta että se olisi kristitty ja kristinuskoa, se tuntuu heistä vaikealta käsittää, sillä eikö ole tunnettu asia, että teosofia on omaksunut jotakin pakanallista, jotakin kristinuskon vastaista? Onhan teosofia aina puhunut rinnatusten uskonnoista, jopa pakanauskontojen, esim. buddhalaisuuden, etevyydestä. Eikö teosofia siis itsessään ole jonkunlainen pakanallinen maailmankatsomus?

Semmoinen käsitys lienee kyllä monella maailmassa, mutta kuitenkin jokainen ruusuristolainen tuntee sydämessään, että hän on kristitty. Sentähden voimme sanoa, että meidän täytyy ruusuristolaisessa elämänymmärryksessämme painostaa sekä sitä teosofista puolta, jonka kyllä jokainen ihminen ymmärtää ja myöntää olevaksi, että myöskin sitä puolta, jota ruusuristolaiset itse pitävät kristinuskona.

Jos luomme silmäyksen ensin tähän yleisteosofiseen puoleen ruusuristolaisessa elämänymmärryksessä, muistuu mieleeni, kuinka oli siihen aikaan, jolloin minä olin nuori. Muistan hyvin, kuinka täällä kristikunnassa silloin oltiin sanoisinko suvaitsemattomia, ahdasmielisiä, tuomitsevaisia. Kristittyjen mielestä kristinuskko, semmoisena kuin he kristinuskkoa ymmärsivät, siis heidän oman kirkkonsa tai lahkonsa usko, oli ainoa oikea ja totuudenmukainen maailmankatsomus ja elämänymmärrys. Kristinuskko oli „ainoa totinen usko“. Senhän oli Jumala itse ilmoittanut. Muut uskonnot, pakanalliset uskonnot olivat kaikki ihmisten luomia, ihmisten omasta, sisäisestä kaipuusta lähteneitä. Ne eivät olleet jumalallisia, niinkuin kristinuskko, vaan puutteellisia ja heikkoja, niinkuin kaikki, mikä on inhimillistä, on heikkoa. Sentähden pakanalliset uskonnot eivät kyenneet pelastamaan ihmisen sielua. Siihen kykeni yksin kristinuskko. Niin ollen jokainen uskovainen piti luonnollisena, että sen kirkon tai lahkon uskoa, johon hän kuului, oli levitettävä pakanakansojen joukkoon. Kaikki oli pelastettava Jumalan luokse, vieläpä ikuisesta kadotuksesta, sillä jos ei kristinuskon välityksellä Jumala oman poikansa kautta heitä pelastanut ikuisesta kadotuksesta, niin kaikkien näiden pakanallisten ihmisten kohtalo todella oli surkea.

Tämä käsitys teki kristinuskon kannattajat sangen uskonvarmoiksi, jopa kiihkeiksi, mutta samalla hyvin suvaitsemattomiksi ja ahdasmielisiksi. Kristityt eivät tunteneet noita uskontoja, joita he nimittivät pakanallisiksi. He olivat korkeintaan kuulleet matkustavaisten kertovan, että siellä Amerikassa, Afrikassa ja Aasiassa palvottiin kaikenlaisia kauheita epäjumalia, murhattiin ihmisiä j. n. e., ja sentähden he olivat innokkaita toimimaan ja uhraamaan rahojaan sen puolesta, että noita pakanaroukkoja pelastettaisiin oikean Jumalan armoon.

Mutta oliko tämä näkökanta muuta kuin paljasta suvaitsemattomuutta ja ahdasmielisyyttä? Meidän täytyy kiittää teosofista liikettä, juuri H. P. Blavatskyn työtä ennen kaikkea siitä, että nykyään on tapahtunut muutos ihmisten käsityksissä. Joskin jo silloin oppineissa piireissä tunnettiin pakanallisia uskontoja, tiedettiin, etteivät ne olleet niin pimeitä, alkuperäisiä ja älyttömiä kuin yleensä luultiin, vaelsi kuitenkin suuri yleisö tietämättömänä pakanakansojen todellisista uskomuksista. Vasta H. P. B:n työ sai aikaan muutoksen tässä suhteessa.

Nyt ei enää kristikunnassa olla niin suvaitsemattomia kuin ennen. Ehkä on alkanut selvitä kaikille kristikunnassa, että ihmiset ovat kaikkina aikoina ennen Kristusta etsineet Jumalaa ja uskoneet Jumalaan. Heidän sielunsa on kaivannut sitä sisäistä rauhaa ja sopusointua, sitä hengen onnea, jota he eivät löytäneet ulkonaisesta elämästä. Ulkonaisessa elämässä oli paljon tuskia ja huolia, paljon kysymyksiä, jotka jäivät

ratkaisematta. Sentähden ihmiset ovat kaikkina aikoina kysyneet, mitä olemassaolo on, ja kaikkina aikoina on ihmisille tarjottu vastauksia heidän kysymyksiinsä.

Kaikkina aikoina on ollut uskontoja ja nämä uskonnot, jotka meidän silmissämme ja meidän mielestämme ovat pakanallisia, ovat juuri vastanneet ihmisten sielullisiin kysymyksiin ja heidän henkensä kaipuuseen ja ovat yksimielisesti vastanneet sillä tavalla, että on olemassa näkymätön maailma, henkinen valta ja mahti, oikeutta ja järjestystä ylläpitävä voima tämän näkyväisen takana, joka valta ja mahti pukeutui joko yhden tai monen Jumalan muotoon. Samaten ovat yksimielisesti vastanneet, että ihminen on hengeltään ja sielultaan kuolematon olento. Näin on puhuttu kaikissa uskonnoissa kaikkina aikoina. Kaikkina aikoina on uskottu sielun kuolemattomuuteen, on uskottu näkymättömään maailmaan, jumalalliseen maailmaan, Jumaliin, Jumalaan. Kaikkina aikoina on myöskin uskottu, että on olemassa tie ihmisen pelastukseen. Ihmisen tulee näet pelastua tämän elämän vaikeuksista ja vaaroista, mutta myöskin ja ennen kaikkea siitä pahasta, joka on hänen omassa sisässään. Pelastus on siinä, että ihminen jättää pahat tekonsa ja halunsa, luopuen itsekkyydestä, joka häntä vaivaa ja kaivaa kuin mato, ja alkaa pyrkiä hyvään päin. Ei missään uskonnoissa koskaan ole sanottu ihmiselle, että ei mitään korkeampaa ole olemassa, vaan kaikissa uskonnoissa on aina sanottu: Jumala on ja elämä on kuoleman jälkeen ja sinun tulee luopua pahasta, jotta sinä onnellisesti saisit elää kuolemasikin jälkeen ja kulkisit sitä päämäärää kohti, joka on ihmiselle määrätty.

Suurissa uskonnoissa ja alkuperäisimmissäkin uskomuksissa huomataan vielä eräs oppi, joka näyttää, että ihmisen olemassaololla on päämäärä, että on olemassa tarkoitus jokaisen ihmisen elämällä. Tämä on oppi jälleensyntyisestä eli siitä, että ihminen ei ole ensimmäistä kertaa eikä liioin viimeistä kertaa täällä maanpäällä, vaan että hän on kuolematon sielu, joka syntyy näkyväiseen maailmaan kerran toisensa perästä ja syntyy tänne sitä varten, että oppisi ja kehittyisi. Täällä hän erehtyy, täällä hän rikkoo luonnon lakeja vastaan, täällä hän loukkaa elämän pyhimpiä sääntöjä. Tähän hän syntyy kantamaan seuraukset omista rikkomuksistaan, sovittamaan mitä kärsimystä on aikaansaanut ja oppimaan, ettei pahaa tule tehdä. Tämä näkyväinen elämä on ihmishengelle koulua, jossa se ylenee luokalta luokalle, ja sentähden tämä jälleensyntyisoppi sanoo: Ihmiset ovat kaikki erilaisia. He ovat yhdenvertaisia suuren elämän edessä, mutta erilaisia lahjoiltaan ja taipumuksiltaan. On ihmisiä, joilla on rikollisia taipumuksia, on toisia, joilla niitä ei ole. On ihmisiä, jotka syntymästä saakka elävät vaikeissa olosuhteissa. Heitä ympäröivät ihmiset näyttävät huonoa esimerkkiä ja niin heissä tulee esille ja kehittyä kaikki mitä heissä on luonnollista itsekkyyttä ja paheellisuutta. Mutta on myöskin ihmisiä, jotka syntyvät hyvillä taipumuksilla, joihin ei paha pystyä, jotka eivät rakasta pahetta ja itsekkyyttä sinään. He tahtovat luonnollisesta halusta elää epäitsekkäästi ja olla hyödyksi maailmassa. Jokaisessa ihmisessä on tosin syvimmällä tällainen epäitsekäs halu olla hyvä, rehellinen, tosi. Mutta useilla ihmisillä on aivan kuin suuret muurit ympärillään, kahleita, jotka sitovat heitä pahaan. Toisilla taas on niin vähän kahleita. Onpa ihmisiä, jotka tuntuvat olevan aivan ilman kahleita. He ovat pienestä pitäen niin vapaat pahasta, etteivät voi ajatella muuta kuin hyvää ja kaunista. Tämä ihmisten erilaisuus olisi aivan selittämätön ja käsittämätön; tässä olisi ilmeisesti tapahtunut vääryys, jos Jumala olisi luonut toiset pahoiksi, toiset hyväiksi. Koko olemassaolo olisi vääryyttä, jos kaikki vain olisi sattumaa, jos kaikki olisi luonnon oikkua. Ei, koska Jumala on olemassa, täytyy järjestystä olla elämässä. Ainoastaan silloin, jos ihminen on jälleensyntyvä olento, joka kulkee täällä koulua ja vähitellen oppii, että ihmisen on oltava todellinen ihminen, ainoastaan silloin voimme ymmärtää elämän suurenmoista järjestystä. Opimme ymmärtämään, että sellainen ihminen, joka enemmän osaa, hän on jo ennen enemmän ponnistanut. Hän syntyy jo paremmilla siveellisillä lahjoilla varustettuna kuin semmoinen ihminen, joka sieluna ehkä on nuori, joka ei vielä ole niin paljon kokenut ja ponnistanut, jolla vielä on ympärillään kahleita. Jälleensyntyisopin valossa tämä ihmisten erilaisuus käy ymmärrettäväksi.

Madame Blavatsky viittasi siihen, että kaikissa uskonnoissa jälleensyntyisoppi on ollut esoteerisena oppina. Kaikkien uskontojen sisäisissä piireissä on puhuttu jälleensyntyisestä. Muutamissa uskonnoissa sitä on opetettu julkisesti. Tiedämmehän buddhalaisuudesta ja hinduismista, että jälleensyntymistä opetetaan julkisesti, mutta on toisia uskontoja, joissa se on säilynyt esoteerisena oppina. Kuitenkin voimme

pyhistä kirjoista huomata, että siitä puhutaan. Jos esim. tutustumme juutalaisiin pyhiin kirjoihin, huomaamme, että heillä oli piirejä, joissa tämä tiedettiin. Ja jos tutkimme kristikunnan historiaa, huomaamme, että kristikunnan alkuaikoina oli semmoisia piirejä, joissa uskottiin ja tiedettiin, että ihminen on jälleensyntyvä olento. Minkätähden olisi muuten ollut tarvis eräässä kirkolliskokouksessa (Konstantinopolissa v. 553) erikoisesti julistaa jälleensyntymisoppi vääräksi? „Kirottu olkoon se kristitty, joka uskoo, että ihminen on ollut olemassa ennen syntymistä ja että hän palaa takaisin maan päälle“. Roomalainen emäkirkko, joka vuonna 325 Konstantinus Suuren toimenpiteen kautta oli päässyt vallitsevaksi valtionkirkoksi, ei tahtonut tietää jälleensyntymisestä ja sentähden se kirosi tämän opin. Muita todistuksia lukuunottamatta näemme selvästi tästä, että jälleensyntymistä oli opetettu kristikunnassamme.

Meidän aikamme teosofia on todella opettanut meille suvaitsevaisuutta, jotta ymmärtäisimme ihmisten kaikkialla etsineen Jumalaa, sillä kaikissa uskonnoissa ja kaikkina aikoina on Jumalaa etsitty ja Jumalaa löydetty. Nyt on merkille pantava, että vanhoissa uskonnoissa ei oltu yhtä suvaitsemattomia kuin täällä kristikunnassa. Buddha sanoi nimenomaan vallan nöyrästi: „Olen löytänyt totuuden, seurakaa minua, niin tekin tulette löytämään sen“. Hinduismissa, Indian toisessa vanhassa uskonnossa, opetettiin niinikään: „Kaikkia teitä pitkin ihmiset minua etsivät, ja he tulevat kaikki minun luokseni, sanoo Jumala“. Kun ihminen vilpittömästi etsii, sanottiin yleensä vanhoissa uskonnoissa, silloin hän ei joudu harhaan, vaan pääsee lopulta totuuden tietoon. Kaikki riippuu siitä, että hän todella on vakava ja vilpiton ja etsii totuutta.

Vanhoissa uskonnoissa oli siis sitä suvaitsevaisuutta, jota ei ole ollut kristikunnassa. Minkätähden sitä ei ole ollut kristikunnassa? Kristikunnassa olivat kaikki kuulleet – ja se tieto kulki perintönä polvesta polveen, – että kristikunnan vapahtaja Jeesus Kristus oli sanonut: „Minä olen tie, totuus ja elämä“. Kristikunnan suuri Mestari ja vapahtaja ei sanonut: Minä olen löytänyt totuuden. Hän sanoi: Minä olen tie, totuus ja elämä. Tämä hämmensi kristikuntaa. Eiväthän kristityt voineet muuta ajatella kuin että heidän uskonnossaan oli Jumala itse ilmestynyt. Heillä oli Jumala. Heillä oli totuus, heillä oli elämä. Toisilla sitä ei ollut. Toiset olivat sitä ikävöineet, mutta heillä se oli: „Me voimme toisille antaa!“ Tämä usko muuttui vilpittömäksi vakaumukseksi kristikunnassa.

Mutta vakaumus oli yhtä pintapuolinen kuin vilpiton, sillä mitä merkitsi tuo Kristuksen sana: minä olen tie, totuus ja elämä? Merkitsikö se, että hänen niin sanottuaan kristikunta ilman muuta oli saanut pelastuksen käsiinsä tietämällä asiasta, josta muut, s.o. pakanat eivät tienneet mitään ja joille siis oli julistettava, että Jeesus Kristus oli tie, totuus ja elämä? Tällä tavalla kristikunta – lyhyesti sanoen – ymmärsi tuon lauseen ja unohti kaiken muun minkä Jeesus Kristus oli opettanut.

Jeesus Kristushan nimenomaan puhui tähän tapaan: „Ei se, joka huutaa Herra, Herra ja tekee minut Jumalaksi, asettaen minut korkeuteen Jumalan tilalle, ole minun mieleiseni, ei se ole kristitty, vaan ainoastaan se, joka minua seuraa ja täyttää minun käskyni. Se ainoastaan on minulle kelvollinen. Hänet ainoastaan minä tunnen. Hän yksin on kristitty minun tahtoni mukaan“. Tämän kristikunta käytännössä unohti.

Meidän täytyy tunnustaa, että kristityt ovat enimmäkseen sen unohtaneet. Kristityt paavit ja piispat ovat sepittäneet metafysisillisen teologian, joka omalla, Jeesuksen sanoista riippumattomalla tavalla selittää, mitenkä olemassaolo on järjestetty. Ihmisten elämä esim. on järjestetty sillä tavalla, että jos uskomme Jeesus Kristuksen verikuolemaan ristillä, tulemme autuaiksi. Olemme kokonaan unohtaneet, että Jeesus Kristus on nimenomaan sanonut: „Ei se ole kristitty, joka huutaa minun nimeäni ja vaikka tekee ihmeitä minun nimessäni. Ei se ole kristitty, vaan ainoastaan se, joka kuulee minun omat sanani, ja täyttää minun käskyni“.

Minkätähden tämä on niin merkityksellistä? Siitä yksinkertaisesta syystä, jonka jokainen kristitty kyllä myöntää todeksi, että Kristus ei ole ainoastaan historiallinen ilmiö, joka eli täällä maanpäällä 1900 v. sitten ja kuoli ristinpuulla ja sitten häihui olemattomiin, vaan sentakia, että Kristus on ikuinen, että Kristus on se Mysteerio, se ihmeellinen henkinen elämä, totuus ja tie, joka on ollut maailman alusta ja ilmennyt enemmän tai vähemmän „profeettain suun kautta“, s.o. kaikissa uskonnoissa. Kristus on se suuri salainen elämä

tämän ihmiskunnan takana, voisimme sanoa se jumalallinen Sana, Logos, joka on aina pyrkinyt syleilemään ihmiskuntaa, joka on aina kutsunut ihmisiä luokseen, kutsunut heitä ylös tietämättömyyden, synnin ja tuskan yöstä, kutsunut heitä itsensä luo, Jumalan luo. Kristus on tämä iankaikkinen kosmillinen Mysteerio, ja jokainen noista suurista profetoista oli löytänyt Kristuksen.

Buddha esim. löysi Kristuksen. Hän sanoi: „Minä olen löytänyt totuuden, minä olen löytänyt ainoan elämän, Nirvaanan, seurakkaa minua. Minä näytän teille tien, millä tavalla päästään nirvaanisen elämän lähteille“. Kaikissa profetoissa on Kristus puhunut. Mutta ajan täytyessä syntyi Jeesus Natsarealainen maailmaan ja silloin Kristus ilmestyi uudella tavalla, – tavalla, jommoisella ei ennen ollut Kristus maailmassa ilmennyt. Kristus, jumalallinen Mysteerio, iankaikkinen elämä otti asuntonsa Jeesus Natsarealaiseen – taikka paremmin sanoen Jeesus Natsarealainen otti asuntonsa Kristukseen. Sentähden evankeliumi sanoo, että Jeesus nimitettiin Kristukseksi, s.o. Jumalan voidelluksi, ja sentähden Kristus, jumalallinen mysteerio puhui Jeesuksen kautta ja sanoi: „Minä olen tie, totuus ja elämä. Ennen minä olin kaukana ja teidän piti etsiä minua pitkiä teitä. Nyt minä olen teidän luonanne, nyt minä olen ihmiskunnassa. Nyt olen Jeesus Natsarealaisen kautta päässyt teitä lähelle. Minä olen Jumalan poika, Jumalan mysteerio“.

Juuri se Kristus, jota me nimitämme kosmilliseksi, mystilliseksi ja Jumalan Pojaksi, vaelsi täällä maanpäällä Jeesus Kristuksen hahmossa. Sentähden on kuin ikuinen tuomio olisi käynyt maailman yli. Nyt sen perästä kun Mysteerio itse vaelsi maanpäällä, sen perästä kun Jumalan Poika itse näytti, minkälainen Isä on, minkälainen on se elämä, joka on kaiken olemassaolon takana, nyt ei ihmisillä ole enää mahdollisuutta piiloutua Jumalan silmistä, piiloutua omalta omatunnoltaan. Nyt on pyhä Mysteerio maailmassa. Nyt voivat kaikki ihmiset tietää, että ihmisen pelastus pahasta, kärsimyksistä, synnistä, itsekkyydestä ja kaikesta tuskasta on vain siinä, että hän omaksuu Kristuksen, omaksuu sen jumalallisen elämän, sen Jumalan valtakunnan, joka on meidän kaikkien keskellä ja sisällä, ja omaksuu sen sillä tavalla, että hän noudattaa niitä käskyjä, joita Kristus itse on antanut meille.

Jeesus Kristuksen käskyistä on ensimmäinen tuo tuttu: „Rakasta kaikkia lähimmäisiä niinkuin itseäsi“. Meidän ei enää tarvitse kysyä, kuka on kristitty. Meidän ei tarvitse maailman edessä huutaa mitään, astumme vain itse Suuren Mysteerion eteen, ja silloin Suuri Mysteerio, elämä itse, iankaikkinen totuus, sanoo meille: Oletko sinä kristitty? Ja jos meidän tekee mieli vastata, että olemme, kysyy sama Mysteerio meiltä: Rakastatko Jumalaa ylinnä kaikkea ja rakastatko läheistä niinkuin itseäsi? Jos osaamme siihen vastata: rakastamme, silloin olemme kristityitä, mutta jos emme osaa siihen vastata myöntävästi, kuinka me elämän edessä silloin voisimme näytellä? Emme suinkaan Jumalan edessä saata näytellä ja sanoa olevamme kristityitä, vaikka emme rakasta kaikkia ja vaikka emme rakasta ihmisiä niinkuin itseämme. Kuinka näytteisimme elävän Jumalan edessä? Täytyyhän meidän silloin tunnustaa, että olemme yhä vielä vain pakanoita.

Mutta Suuri Mysteerio, Kristus, kysyy muutakin: Oletko aina noudattanut minun käskyjäni, niitä käskyjä, jotka ovat pyhässä kirjassa Matteuksen evankeliumissa? Mitkä nämä käskyt ovat, kysymme vavisten, sillä jokainen meistä ei läheskään tunne niitä.

Kristus sanoo: Ensimmäinen käsky on: Älä suutu, älä vihastu. Oletko tätä käskyä aina noudattanut? Jos olet sitä aina noudattanut, olet totisesti koettanut olla kristitty, oikea kristitty. Ja meidän omatuntomme ja sydämemme vastaa elämälle niin kuin totuus on.

Ja Kristus jatkaa: Toinen käsky on: Älä koskaan ole epäpuhdas. Ole puhdas ajatuksissasi ja teoissasi. Oletko sitä käskyä noudattanut? Jos olet, silloin olet kristitty, jos et, älä näyttele elämän edessä.

Ja kolmas käsky on: Älä koskaan vanno. Älä käytä sanoja turhaan. Ole rehellinen. Sinun puheesi olkoon on, on ja ei, ei. Oletko sitä käskyä noudattanut? Jos olet, silloin olet kristitty, mutta älä muuten kuvittele olevasi mitä et todella ole.

Ja neljäs käsky on: Älä koskaan vastusta sitä, joka on paha. Ole käyttämättä väkivaltaa. Ole tuomitsematta, ole rankaisematta. Oletko aina ollut nöyrä hengessäsi, oletko aina ollut anteeksiantavainen? Etkö ole soimannut etkä syyttänyt, et pahaa tahtonut etkä toivonut? Oletko aina ottanut rikkovan veljen syliisi ja häntä lohduttanut? Jos olet, niin olet kristitty ja seuraat minua, mutta jos et, niin miksikä kerskailet turhaan?

Viides käsky kuuluu: Rakasta vihollisiasi. Rakasta niitä, jotka ovat sinulle vieraita, jotka asuvat toisissa maissa ja kuuluvat toisiin kansakuntiin. Älä käy sotaa heitä vastaan. Jos aina olet rakastanut kaikkia, silloin olet kristitty, jos et, silloin omatuntosi sanoo sinulle, mitä olet. Ja muistakaamme: jokaisen omatunto – ei toinen ihminen.

Tämä meidän ruusuristiläinen elämänymmäryksemme on omaksunut ja ymmärtänyt totuuden Kristuksesta. Jos sanomme itsestämme, että olemme kristityitä, niin se merkitsee, että olemme omaksuneet elämän ikuisen salaisuuden, tämän mystillisen kristinuskon, tämän elävän Kristuksen, joka on kaikkialla maailmassa ja joka on meissä ihmisissä. Mitä tiedämme profetoista, Kristuksista ja Jeesus Kristuksesta, jos ei Kristus synny meissä, jos ei Suuri Mysteerio ota asuinsijaa meissä? Mitä auttaa meitä kaikenlaiset ulkonaiset vapahtajat ja ulkonaiset teologiat ja metafysiikat ja ulkonaiset profetat ja viisausopettajat, kun seisomme todellisuuden edessä, kuoleman edessä ja elämän edessä, kun seisomme synnin ja itsekkyyden, tuskan ja kärsimyksen edessä, kun seisomme olemassaolon suuren kysymyksen edessä? Mitä ulkonaiset voivat meitä auttaa? Mikään muu ei voi meitä auttaa kuin se Jumala, se elävä todellisuus, se Vapahtaja, joka syntyy meidän omassa sielussamme.

Silloin ihminen pelastuu, kun Kristus, joka on asunut kaikissa profetoissa, joka on ilmestynyt näkyväisenä Jeesus Kristuksen persoonassa, joka nyt kolkuttaa jokaisen ihmisen sydämen ovelle, kun se Kristus astuu ihmisen sieluun ja henkeen. Silloin ihminen pelastuu. Silloin on tapahtunut hänessä ylösnousemus, silloin hän voi viettää pääsiäistä.

„SALAINEN OPPI”
JA
MUITA KIRJOTUKSIA

KIRJOTTANUT

PEKKA ERVAST

HELSINGISSÄ 1904

HELSINKI
KIRJAPAINOYHTIÖ VALO
1904

„SALAINEN OPPI.“

I.

H. P. BLAVATSKY.

Jokainen, joka on lukenut tai kuullut puhuttavan nykyaikaisesta teosofiasta, tuntee H. P. Blavatskyn nimen, sillä Madame Blavatsky se oli, joka herätti sen merkillisen liikkeen, joka nykyään on levinnyt maapallomme kaikkiin ääriin ja epäilemättä on vaikuttanut aikamme henkeen.

Tästä teosofisten oppien ensimmäisestä julistajasta meidän vuosisadallemme on, kuten tiedetty, kerrottu jos jonkinmoista. Hänen vihamiehensä — ja niitä hänellä on ollut ja on lukuisia — ovat soimanneet ja herjanneet häntä ja keksineet hänessä kaikkia maailman vikoja, kun taas ystävät ja puolustajat ovat kilpailleet kaunopuheliaisuudessa häntä ylistelläkseen. Milloin hän on historiallisen ajan tai ainakin meidän vuosisatamme suurin petkuttaja, milloin hän on maailman vapahtaja, arvossa Jeesuksen ja Buddhan vertaillen. Joskin totuus kulkee kultaista keskitietä, on Madame Blavatsky epäilemättä ollut aikamme intressanttisin henkilö, „19:n vuosisadan sfinksi“, eikä ankarinkaan vihamies ole kieltänyt hänen säkenöivää neroansa, hänen melkein yliluonnollista voimallisuuttaan. Elämänsä loppuvuosina sairaana ylenmääräisistä ponnistuksista — hän oli vuodesta 1876 lähtien ottanut tavakseen tehdä työtä kirjoituspöytänsä ääressä 17 tuntia vuorokaudessa — hän kuitenkin väsymättömällä innolla ajoi asiansa kuolinhetkeensä saakka 1891. Jokainen, joka tuntee hänen työnsä suuruuden, on kiitollinen hänelle kaikesta mitä hän on tehnyt, ja tulevaisuus on epäilemättä lukeva hänet maailman auttajien joukkoon.

Varmaankaan ei hän olisi saanut niin paljon vastustajia, jos vaan olisi tyytynyt julistamaan noita salaisia oppeja, joita sanoi olevansa käsketty esittämään maailmalle. Mutta kun hän samalla osottautui salaisten luonnonvoimain tietäjäksi tekemällä kaikenmoisia ihmeitä eli n. k. „okkultisia fenomenejä“, joita ei voitu selittää tunnettujen luonnonlakien avulla, paljasti hän tietysti Akilleen kantapään, johon sivistynyt maailma heti iski keihäänsä, se kun vastikään oli ehtinyt kääntyä kaikkea salaperäistä kieltävään materialismiin. H. P. Blavatskyn Indiassa esittämät ilmiöt tulivat nim. Euroopassa tunnetuiksi Mr A. P. Sinnettin kirjan kautta „The Occult World“, ruotsinnettuna „Den Dolda Världen“. Lontoon Psyykinen Seura, joka harrasti fenomenalismia (salaperäisten ilmiöitten tutkimista), mutta ei uskonut magiaan, s. o. että ihminen tahdollaan saattaa hillitä luonnon salaisia voimia, lähetti ennakolta epäillen yhden jäsenensä, nuoren herra Hodgsonin Indiaan tutkimaan, miten asian laita oli. Tämä perästäpäin tehty tutkiminen päättyi siihen, että Mr Hodgson kirjotti laajan raportin eli selonteon, jossa lausui mielipiteensä olevan, että Madame Blavatsky, joka silloin jo oli Euroopassa, oli aikalailla pettänyt sekä Mr Sinnettin että kaikki muut arvokkaat ja luotettavat englantilaiset, jotka Mr Sinnettin kirjoissa olivat menneet takaukseen ihmeitten todellisuudesta. Merkille pantava seikka on kuitenkin, että sama Mr Hodgson myöhempien kokemuksiansa, varsinkin spiritististen tutkimustensa nojalla on muutamia vuosia sitten täytynyt tunnustaa, että semmoisia ihmeitä, kuin H. P. Blavatskyn vakuutetaan tehneen, todellakin saattaa tehdä.

Oli miten oli, Madame Blavatsky itse on kuollut, ja se joka vain tietää, mitä pahaa hänestä on sanottu, se ei tunne häntä kokonaan — jos laisinkaan. Suuren työn hän on tehnyt, ensi vuosisadan tulee näyttää, kuinka vahvat perustukset sillä on: tähän saakka se vain on edistynyt.

Kohta Teosofisen Seuran perustamisen jälkeen (1875) Madame Blavatsky v. 1876 julkaisi ensi suurteoksensa, nimeltä „Isis Unveiled“ eli „Paljastettu Isis“, joka herätti mitä suurinta huomiota Amerikassa ja näytti todistavan tekijänsä perehtyneen salaiseen tietoon. Siinä julistettiin maailmalle, että kautta kaikkien aikojen on ollut olemassa salainen, totuuteen vihittyjen mestarien veljeskunta, ihmisten,

jotka rakkaudesta totuuteen järkähtämättömällä päättäväisyydellä ovat voittaneet alemman luontonsa ja kehittäneet itsessään korkeamman jumalallisen minän, joka on saattanut heidät kaiken tiedon lähteen välittömään yhteyteen ja antanut heille, muille käsittämättömän vallan luonnonvoimain yli. Nämä suuret henget olivat opettaneet ja lähettäneet Madame Blavatskyn herättämään ihmisissä uskon ihmisen jumalalliseen alkuperään, joka usko oli miltei kadonnut tänä rakkaudettomuuden aikakautena; ja kuten Madame Blavatsky meidän päivinämme, olivat historian kuluessa miehet sellaiset kuin Jeesus, Buddha, Zoroaster, Mooses, Pythagoras, Plato ja lukemattomat muut olleet heidän lähettiläitään — jotkut heistä mestareita; niinkuin Jeesus ja Buddha, toiset Madame Blavatskyn lailla vain oppilaita.

Amerikasta tuo ihme-nainen muutti Indiaan, mutta 80-luvulla hän tuli Eurooppaan rauhassa kirjottaakseen uutta suurteostaan, jonka nimi oli oleva „The Secret Doctrine“ eli „Salainen Oppi“. Tästä piti ensin tuleman edellisen kirjan jatko, mutta tietoja karttui niin runsaasti, kuten H. P. B. sanoi, että syntyi vallan itsenäinen vielä laajempi salaisen viisauden esitys. „The Secret Doctrine“ on sentähden pidettävä H. P. Blavatskyn pääteoksena ja sitä on tutkiminen, jos mieli syventyä teosofisiin oppeihin. Epäilemättä se osottaakin suurta edistystä edellisen rinnalla: monet opit, joihin siinä vaan viitattiin, ovat tässä laajasti selitetyt ja monta uutta seikkaa on esiintuotu.

II.

SALAINEN OPPI.

Vuonna 1888 ilmestyi vihdoinkin Lontoossa H. P. Blavatskyn toinen suurteos „The Secret Doctrine, the Synthesis of Science, Religion and Philosophy“ (Salainen Oppi, Tieteen, Uskonnon ja Filosofian Yhdelmä). Jännityksellä sitä oli odotettu — sen tekijä kun jo oli maailman kuulu — suurella innostuksella sekin vastaanotettiin. „Kirja on sekä merkillinen että huvittava“, lausui Pall Mall Gazette'n arvostelija, „merkillinen oudoista ikivanhoista tiedoistaan, huvittava siitä valosta, johon se asettaa maailman uskonnot ja niiden synnyn.“

Riennämme yhtymään tähän lausuntoon. „Salainen Oppi“ on kaikin puolin omituinen tuote. Vaikka tekijä olikin syntyjään venakko ja vasta iäkkäämpänä oppi englannin kieltä, on se kirjoitettu taidolla, joka vetää lukijan vaikeammissa ja mutkaisimmissakin kohdissa mukaansa vilkkaan esitystapansa takia; siinä on kohtia, joiden runollinen kauneus hurmaa, ja toisia, jotka osuvat syvimpiin siveelliseen tuntoon. Se on täynnä otteita kaikkien aikojen oppineiden teoksista, ja monet otteet ovat harvinaisista kirjoista, joita joku kappale on olemassa vain Lontoon Brittiläisessä Museossa tai Rooman Vatikaanin kirjastossa. Tämä on senkin tähden omituista, että Madame Blavatsky ei ollut mikään tieteellisesti sivistynyt yliopistonainen — seikkailija ja mieronkiertäjä vain, joka kirjottaa teoksen, joka panee oppineimmankin professorin pään pyörälle.

Onhan „Salaista Oppia“ kuten „Isis Unveiled“-iäkin myöhemmin koetettu todistaa suureksi „humbugiksi“, se kun vain olisi mahtava laina kaikenmoisista kirjoista (kts. Den Afslöjade Isis af K. af Geijerstam). Tällaisilla „paljastuksilla“ on ainakin se arvo, että ne varottavat teosofeja valmistamasta „Salaiselle Opille“ samaa kohtaloa kuin on tullut raamatun ja muiden kansain pyhien kirjojen osaksi: nim. että sitä pidettäisiin erehtymättömänä auktoriteettina. Ja H. P. Blavatskyn kunniaksi on mainittava, että hän itse aina huomautti, ettei hänen teoksiaan saisi katsoa minkäänmoisiksi ilmestyksiksi sanan tavallisessa merkityksessä. „Salaisen Opin“ alkulauseessa hän sanoo: „näitä totuuksia ei esitetä (jumalallisen) ilmestyksen nimellä; ei myöskään tekijä ole ensimmäinen, joka on tämän salaisen viisauden tehnyt tutuksi ihmiskunnalle. Sillä miltei kaikki mitä tämä teos sisältää, on löydettävissä tuhansista kirjoista, suurten aasialaisten ja alkuperäisten europaalaisten uskontojen pyhistä kirjoituksista — kätkeytyä hieroglyfien ja

symbolien peittoon ja sentähden jätettynä tähän saakka huomaamatta. Käsillä oleva teos koettaa yhdistää näiden vanhaan alkutekstien sisällyksen yhtenäiseksi kokonaisuudeksi.“

Toiselta puolen todistukset „Salaisen Opin“ plagiarisesta luonteesta kadottavat arvonsa, kun ottaa huomioon, ettei Madame Blavatsky koskaan väittänyt muuta kuin että se, mitä hän kirjotti ja opetti, oli luettavissa kaikkien aikain mystikkojen, okkultistien, alkemistien, kabbalistien, suurten filosofien ja teosofien j. n. e. kirjoista ja muistiinpanoista. Hän — H. P. B. — vain yhdisti ja valaisi, mitä niissä oli hajanaista ja epäselvää.

Yhtäkaikki — „The Secret Doctrine“ on vallan intresantti kirja, ja jos lukija on vähänkin maltillinen ja ennakkoluuloton, niin hän varmaan voi sekä nauttia että hyötyä siitä. Tosin sen lukeminen alussa tuottaa vaikeutta, ja monen innostus on laimentunut, kun hän mielestään on kirjassa huomannut sekä järjestelmällisyyden että yhtäpitävyyden puutetta. Mutta mahdotonta on vaatia, että kirja huvittaisi muita kuin niitä jotka tunkemalla sen henkeen koettavat sitä ymmärtää. Me olemme liian tottuneet vain näkemään elämän ja luonnon tuhansia vaihtelevia muotoja, kun taas mystikko vakaasti tarkkaa ainoaa Elämää ja muotoihin salattua henkeä. Sitä paitsi „Salainen Oppi“ ei esitä koko muinaista viisautta, vaan muutamia sen pääoppeja, joten kaikki järjestelmän rakentaminen sen nojalla on mahdoton.

Teosofian sanotaan nim. esittävän uudenaikaisessa puvussa muutamia pääpiirteitä niin kutsutusta *Viisaususkonnosta*, joka ammoisia aikoja sitten, kun koko ihmiskunta puhui samaa kieltä, oli kaikilla yhteinen maailmankatsomus. Tämän viisaususkonnon henkinen sisällys vetäysi kumminkin syrjään ja tuli käsittämättömäksi ja sentähden salaiseksi samassa määrin kuin ihmiskunta kehittyi aistilliseen suuntaan; mutta alkuperäisiä kirjoituksia, jotka todistavat sen syntyä ja oppeja, löytyy tänäkin päivänä Salaisen Veljeskunnan laajoissa maanalaisissa kirjastoissa.

Sellaiseen okkultiseen alkutekstiin perustuu „Salainen Oppi“. Se on ikivanha käsikirjotus, kirjoitettu palmulehdille, jotka tuntemattomalla kemiallisella tavalla on suojattu tulen, veden ja ilman tuhoja vastaan. Sen nimi on *Džyanin kirja* — eli Jumalallisen Tiedon Kirja — ja on kirjoitettu Senzarin kielellä, joka on salainen, kaikkien aikain vihittyjen adeptien käyttämä kieli. „Salaiseen Oppiin“ on siitä käännetty 19 runoa, jotka muutaman okkultisen kommentaarin ohessa muodostavat ne ainekset, joita H. P. Blavatskyä oli käsketty selittämään nykyiselle sukupolvelle tajuttavassa muodossa.

Kirjansa sisällön Madame Blavatsky on jakanut kahteen laajaan, noin 800 suurta sivua käsittävään nidokseen. Ensimmäisen nimenä on „Cosmogogenesis“ — Maailman synty, ja toisen „Anthropogenesis“ — Ihmisen luominen. Kumpikin jakautuu kolmeen jaksoon, joista ensimmäinen esittää viisaususkonnon oppeja maailman ja ihmisten synnystä, vertailemalla niitä suurten uskontojen vastaaviin oppeihin. Toinen jakso käsittelee symboliikan syntyä ja kehitystä ja selvittelee eri uskontojen teologiaa, osottaen niiden dogmien ja mystereihin tosimerkityksen; kolmas jakso lopuksi on salaista ja nykyistä tiedettä koskeva liite ja on länsimaiselle lukijalle aluksi viehättävin ja helpoin käsittää. Siinä esiytyvät okkultismin opit ja tieteen teoriat vastatusten, ja tekijä osottaa aivan selvästi monien nykyisten tieteellisten olettamisten ristiriitaisuuden, samassa suuresti kunnioittaen ja ihaillen tutkimuksen oikeita tuloksia.

Tarkotuksemme on nyt luoda lyhyt silmäys esoterisiin oppeihin sinään. Jätämme kaikki todisteet, sekä uskontoja vertaamalla saadut että luonnontieteiden todisteet. Kaikki ne luettakoon „Salaisesta Opista“, jossa niitä on viljalta. Toivomme vain voivamme antaa kuvan, joskin vaillinaisen, alkuperäisestä Viisaususkonnosta, joka „Salaisen Opin“ mukaan on kaikkien myöhempien uskonsysteemien juuri.

III.

MAAILMAN SYNTY.

Salaiset opit maailman kehityksestä, josta puhutaan edellisen osan ensi jaksossa, avaavat heti näköaloja niin mahtavia ja laajoja, että todellakin tuntee hengittävänsä itämaan ajattelun vapaata ja puhdasta ilmaa.

Ensinnä kohtaa meitä kuolinisku sille ahtaalle käsitykselle Jumalasta, jonka länsimaan kirkot ovat kasvattaneet, ahdasmielisyydessään kiroten vapaauskojia ja ateistejä.

Ken on kohottanut Jumaluutta peittävän hunnun, ken on tutkinut avaruuden syleilemiä syvyyksiä? Ei vielä koskaan paljas kuolevainen. Jumaluuden hengen pitää nostaa sitä ajattelijaa, joka tohtii luoda katseensa kohti Ääretöntä. Vain puhdassydämiset „näkevät Jumalan“. Ja mitä he näkevät?

Yhden todellisuuden, jota paitsi kaikki on mätää — harhanäköä, yhden alkulähteen, josta kaikki virtaa, Yhden Olon, josta kaikki arvelu on mahdoton, Yhden järjen, jonka olemusta ei koskaan käsitetä.

Autuaaseen lumoukseen vaipuu viisas, nähdessään Absoluuttia. Hän tuntee olevansa yhtä sen kanssa ja hän tietää itsensä valoksi, joka loistaa Iäisen pimeydessä. Mutta pimeys ei käsitä valoaan, ja valo ei tiedä alkuperänsä nimeä.

Sinä houkkio, joka annat määräyksiä sille, jota ei koskaan voi määrittää, joka selität Jumalaa etkä tunne itseäsiäkään. Olisiko Absoluutilla ominaisuuksia — voisiko se olla viisas, tosi, elävä, rakastava, hyvä, personallinen, täydellinen j. n. e. — Se, joka on näiden kaikkien käsitteiden olemus ja juuri? Ei vedestä sanota että se on märkä. Kivi voi olla märkä ja ihminen viisas, mutta ei Viisaus ole viisas yhtä vähän kuin Totuus on tosi tai Elämä elävä. Ja rakastaisiko Jumala, Jumala, joka on rakkauden olemus? Tästä Ainoasta ovat kaikki vastakohtat lähteneet: minä ja minättömyys, hyvä ja paha, elämä ja kuolema, valo ja pimeys, totuus ja valhe, rakkaus ja viha, ja ne ovat olemassa vain virvoina ilmestyksen panoraamassa; ikirauha, ainainen sopusointu, tiedoton kaikkietäisyys on äärettömässä keskipisteessä, joka on kaikki ja joka ei ole mitään.

Ja silti: me olemme „kolme-dimensionaalisia“ olentoja.¹⁾ Piste on meille nolla ja nolla on ääretön ympyrä, jota emme voi käsittää, joka on Suhteeton Tila, puhdas subjektisuus. Tämä piste on kaikkialla eikä missään ja sen liikkeistä syntyvät rajattomat viivat, laskemattomat luvut, ympyrän säteet — joka on ehdoton Liike, täydellinen tajunta. Ja ne ovat ne kaksi Jumalan olemuspuolta eli aspektia, joita voimme ja jotka meidän täytyy ajatella olevaksi: liike ja avaruus, tajunta ja olevaisuus, henki ja aine, minä ja minättömyys. Mutta muista! Ne ovat alkujaan yksi, vaikka vain korkein meissä etsii ja aavistaa tätä kaikkea sisältävää yhtyyttä. Kaksisuus on nykyisen ihmistajuntamme loogillinen vaatimus. Eikä kaksisuuskaan anna meille tyydyttävää käsitystä Absoluutista. Olemme „kolme-dimensionaalisia“ olentoja emmekä voi ajatella yhdysvaikutusta subjektin (aluksen) ja objektin (kohteen) välillä ilman predikaattia (mainetta) emmekä vaikutusta aineeseen ilman välittävää voimaa. Siksi kuva, jonka Jumalasta luomme, tulee kolminaiseksi ollakseen käsitettävä ja samalla täydellinen.

Ja tämä Jumalan verho, kolmiyhteys on: Henki — Elämä — Aine.

Mitä ne ovat? Jumalan kaksi aspektia, henki ja aine, ja niiden yhdistin, elämä, voima. Henki on subjekti, aine objekti ja elämä yhdistävä predikaatti. Henki on iäinen nykyisyys, elämä on aika, kulunut,

¹⁾ S. o. meidän avaruudellamme on kolme ulottuvaisuutta: 1) ylös ja alas, 2) eteen ja taakse, 3) oikealle ja vasemmalle. Jokainen ruumiillinen olio näkyväisessä maailmassa ulottuu kaikkiin näihin suuntiin.

nykyinen ja tuleva, aine on lennosta temmattu ajan hetki. Henki on puhdas olemassaolo, elämä alituinen kehitys, aine tulos — maailma. Henki on kaikkea läpitukenvea yhtyys, elämä on sen jakautuminen moninaisuuteen, aine on moninaisuus. Henki on yleistajunta, elämä sen jakautuminen, aine tuhannet yksilölliset tajunnat. Henki on ääretön ajatteleva järki, ajatteleva on elämää, ja ajatukset ovat ainetta.

Seuratkaamme nyt maailman kehitystä siitä alkaen, kun lepo herää toimintaan. Katsokaamme, kuinka aatoksia sinkoo ikuisesta Nerosta ja miten ne kiteytyvät maailmoiksi.

Ensinnä siis ääretön Jumala, ja sitten sen ensi sädehdyksenä Jumalan kanssa yhtä-ikuisen, personaton Järki, Logos (Sana), Jumalan Poika, Brahmâ, jonka teologia on tehnyt personalliseksi Jumalaksi; sitten, kun „aikojen aamulla annetaan luomiskäskey“ jatkuvana sädehdyksenä ne jumalat eli korkeat personallisuudet, jotka yhteensä ovat toinen Logos, „personallinen jumala“ — yksi jumala jokaiselle tulevista lukemattomista aurinkokunnista. Tehdäkseen tuon suuren uhrauksen, luodakseen, astuvat he olemattomuuden autuaasta tilasta, „Jumalan tahtoa“ eli jumalallista lakia vapaasti totellen ja äärettömästi rakastaen olentoja, joita vielä ei ole olemassa. Rakkauden ja antamisen laki vallitsee kaikkisuudessa. Korkeamman on uhraaminen alemmalle, jotta alemmasta voisi nousta korkeampi. Niin on „luominenkin“ jokaisen jumalan itsestään luopuminen loihtiakseen esiin olentoja, jotka vuorostaan tulevat jumalaksi.

Nämä korkeat Personat huokuvat itsestään laumottaisin olentoja eli Dhyan-Chohaneja, joille arvon mukaan annetaan eri nimiä: jumalat, päähenkelit, enkelit, henget j. n. e. Nämä olennot ovat „maailman laatijat“ yhteisnimellä Fohat. Kaikkiellisestä maailman alkuaineesta, joka on Jumalan aineellinen aspekti, niinkuin Järki on henkinen aspekti ja Fohat henkeä ja ainetta yhdistävä elämä — „luovat“ näet nämä maailmanlaatijat koko aineellisen kaikkisuuden, sen tähtiusmat, pyrstötähdet, auringot, kiertotähdet ja kaiken niillä kehkeävän elämän. Tällä salainen oppi ei mitenkään kiellä maailman koneellista syntyä, sillä jos mikään maailmanselitys on lain-alainen, niin se on okkultismin. Se vain väittää, että älyjä täytyy ehdottomasti olla joka ilmiön takana. Se opettaa, että kautta koko maailman väreilee ääretön järki, joka myös on ikilempi. Tätä järkeä, tätä korkeinta lakia, tottelevat kaikki johtavat älyt. Ne puolestaan hallitsevat niitä luonnon henkiä, jotka aiheuttavat elementteinä, „voimina“, liiketapoina j. n. e. havaittavia ilmiöitä.

Kaikkeus on täynnänsä eloa; ei voi puhua kuolleesta kohdasta. Joka atomi ilmestyneessä maailmassa on tajunnan, elon ja muodon kolmiyhteys. Näiden kolmen tekijän välisiä suhteita on lukemattomiin niinkuin tajunta-asteitakin. Mutta kun 7 on tämän mailman päivän eli „luomisen“ perusluku, ilmestyy tajunta seitsemällä eri aineen „tasolla“ eli niin sanoaksemme seitsemässä toisiaan sisältävässä piirissä eli maailmassa, joista alin on meidän fyysillisaineellinen. Muut kuusi tasoa ovat: puoliruumiillinen (astraalitaso), vaistomaisesti aistiva eli tunteva (prana-taso), halujen (kamataso), älyn (manaksen taso), psyykillinen eli puolijumalallinen (buddhin taso) ja jumalallinen eli hengen taso (atman taso). Nämä tasot voidaan sitten jakaa moneen seitsemään alatasoon j. n. e. ²⁾

Luomisen tarkoitus toteutuu juuri siten, että tajunta läpikäy nämä seitsemän kehitysvaihetta. Toisin sanoen, monadit — tulevien itsenäisten olentojen (ihmisten) siemenet, jotka jumalat maailmanpäivän koittaessa „luovat“ eli erottavat omasta elämästään — kehittyvät tiedottoman jumalallisuuden tilasta, läpi käyden kaikki tajunta-asteet, itsehankittuun ja tietoiseen eli „personalliseen“ jumalallisuuteen. Tämä kehitys tapahtuu elämän kiertokulussa. Henki „astuu aineeseen“, muodoton pukeutuu muotoon, yhtyys jakautuu, yleinen yksilöityy noustakseen sitten, varustettuna kaikilla kokemuksillansa, kaikkikyhteiseen, jakamattomaan

²⁾ H. P. Blavatsky ei ollut itse tyytyväinen käyttämäänsä terminologiaan eli sanastoon; nimitys „astraalinen“ oli etenkin aikaansaanut paljon epäselvyyksiä ja väärinkäsityksiä, sitä kun oli ruvettu käyttämään useassa eri merkityksessä. Myöhemmin on sentähden parannettu koko teosofista tiedesanaa mikäli mahdollista siihen suuntaan, että jokainen sana vastaisi yhtä, määrättyä käsitettä, ja niin muodoin on tasojenkin jako tullut vähän toisennäköiseksi. Nyt ei puhuta enää „puoliruumiillisesta“ (linga shariran eli eeteriruumiin) tasosta, koska se varsinaisesti onkin vain fyysillisen tason näkymätön puoli; ei liioin pranin ja kaman tasosta, vaan astraalitasosta, joten tasojen nykyisen jaon mukaan onkin vain viisi: fyysillinen, astraalinen, mentaalinen, buddhinen ja nirvaaninen (atman) taso. Nuo kaksi korkeampaa „paranirvaanista“ tasoa ovat meille aivan käsittämättömät.

elämään. Niinpä voisi sanoa, käyttäen oman tasomme kuvaa: henki loistaa liekissä, huokaa tuulussa, ikävöipi rannan lainosessa, nukkuu eläimessä ja herää ihmisessä. Vanha kabbalistinen lause kuuluu: „kivi tulee kasviksi, kasvi eläimeksi, eläin ihmiseksi, ihminen hengeksi, henki jumalaksi“ — ja jumala katoaa Jumalaan.

Kuten jo viittasimme, ei tämä pitkä kehitys ole mielivaltainen ja satunnainen. Päinvastoin, mielivaltaista sortoa tai sokeaa sattumaa ei ole luonnossa. Maailma on lainalainen. Keskipisteessä, itse olossa piilee muuttumaton iki-laki, joka elon keskuuden säteissä ilmenee kehitystä ohjaavien, tuhansien hengen- ja luonnonlakien muodossa. Ne voidaan yhdistää kaksinaiseksi tasapainon ja vaiheen laiksi — kausaliteetin eli syysuhteen (karman) ja periodisiteetin eli vuorottaisuuden (reinkarnatsioonin) laiksi.

Vaiheen lain — „nousun ja laskun, luoteen ja vuokseen lain — on luonnon tiede havainnut kaikkialla vallitsevan. Vaihtelu, sellainen kuin päivä ja yö, elo ja kuolo, uni ja valvonta, on siis yleinen, niin täysin poikkeukseton tosiasia, että helposti käsittää, miksi siinä näemme yhden maailman peruuttamattomimmista laeista“. Salainen oppi siis vain astuu lopullisen askelen, puolustaessaan sen lain ehdotonta yleiskelpoisuutta, jonka vaikutukset kaikkialla ovat huomattavissa. Sama on kausaliteetin eli syyn ja seurauksen lain laita, sen lain, jonka tiede on huomannut näkyväisen maailman joka ilmiön perustaksi. Miksi olisivat sitten muut ylempät tajuntapiirit ilman tätä etuutta? Okkultistit väittävät, ja hyvällä syyllä, ettei niin ole. Kaikilla aloilla, sekä tunteiden että ymmärryksen, siveyden ja hengen, vallitsee syynlaki yhtä peruuttamattoman ankarana, kuin koskaan näkyväisessä luonnossa, jonne itse asiassa vain sen äärimäiset vaikutukset ulottuvat. Syvempi ja muihin oloihin ylettyvä tieto syyn ja seurauksen välisestä vuorovaikutuksesta tekee okkultistin kykeneväksi aikaansaamaan ilmiöitä, jotka tuntuvat ihmeiltä ja näennäisesti ovat ristiriidassa tunnettujen luonnonlakien kanssa.

Näiden molempain lakien, vaiheen ja tasapainon, yleisyys saattaa salaisen opin olettamaan, että nykyinen maailmanilmestys ei ole ensimmäinen eikä ainoa. Iäisen tyhjyyden ja lyhyeksi ajaksi avaruuteen, herra ties mistä singahutetun luomisen sijaan saamme siten ikuisen Elämän, joka ajoittain uinuu omassa helmassaan, ajoittain ilmottaikse. „Maailma kokonaisuutena on iäti olemassa rajaton tasona; ajoittain lukemattomain alati syntyväin ja katoovain maailmoiden temmelystantereena“. Toiminnan päivät — manvantarat — ja levon yöt — pralayats — vaihtelevat niin iäisydessä kuin ajassa. Joka „luominen“ on ennen olleen uusi täydellisempi ilmestys, siis edelläkävyn maailman jälleensyntymys eli reinkarnationi. Ja joka manvantarassa tyhjentyvät edellisen seuraukset ja syntyvät syyt uuteen — joka on karma. Nykyhetki on menneisyyden poika ja tulevaisuuden isä. Siksi eivät jumalat, enkelit j. n. e. olekkaan etuoikeutettuja olentoja, vaan semmoisia, jotka aikaisempina maailman kausina saavuttivat sen kehityksen, joka nyt oikeuttaa heidät tuohon „korkeaan asemaan“ luonnon arvoluokassa. Eivät eläimetkään ole vääryyttä kärsiviä olentoja, vaan niissä yksinkertaisesti monadi ei vielä ole kohonnut „ihmismonadin“ arvoon. Mutta sanotaan niiden ensi manvantarassa „tulevan ihmisiksi“, s. o. „eläinkunnan monadit silloin luodaan“ — herätetään uuteen eloon — olemusyhtyyksinä, jotka ovat valmiit toivoretkeen ihmiskunnan läpi.

Palatkaamme nyt „ihmismonadin“ kehitykseen katsoaksemme, miksi se karman ja vaiheen lain johtamana muodostuu.

Manvantarassa tapahtuu kehitys 7:ssä n. k. pyörässä, joista kukin on kiertokulku 7:n planeetin ympäri. Ensi pyörässä läpikäy monadi kaikki luonnon muodot ja valtakunnat, paitsi ihmisellisiä, ja kahdessa seuraavassa kaikki ihmismuodot. Tämä on „hengen astunta aineeseen“ eli kehityksen kulku „alenevaa kaarta“ myöten, jolloin aine vetää elämän puoleensa. Kun kehitys siten on saapunut neljänteen pyörään, tapahtuu keskellä tätä, neljännellä kiertotähdellä, se käänne, josta elämän „nousu henkisyteen“ alkaa. Silloin elämä ainetta paeten pyrkii hengen yhteyteen. Yksilöisyys kehitetään ensin luonteisesti — viidenteen pyörään — sitten omintakeisesti. Tästä selviää, että neljäs pyörä — ja siis myös — neljäs kiertotähti — on alin ja aineellisin, viides verrattava kolmanteen, kuudes toiseen, seitsemäs ensimmäiseen.

Kun elon aalto kiertokulussaan on jättänyt tähden, vaipuu tämä „uneen“ (pralayaan), mutta kun elon

aalto seitsemännen kerran jättää planeetin „kuolee“ planeetti, ja koko ketjua kohtaa vähitellen sama kohtalo: se vaipuu pralayaan. Elämä astuu nyt uuteen, korkeampaan ketjuun, jossa näytelmä uudistuu täydellisemmässä muodossa. Niinpä on se planeettaketju, johon maa kuuluu, tuontapainen kuuketjun jälleensyntymys eli reinkarnatsioni. Maa on näet neljäs eli aineellisin sisaruksistaan, ja sama on kuunkin laita sen sisaruskuihin nähden. Muut sekä maa- että kuuketjun kuusi tähteä kuuluvat ylempiin tajuntapiireihin ja ovat hienompiaineisina meille näkymättömät. Suhde on sama muiden aurinkoamme kiertävään, näkyvään tähtien välillä, joista kukin on järjestyksessä neljäs sisaruksistaan. Vain vihityt mestarit ja korkealle kehittyneet klervoajantit voivat tunkea „astraaliaineusmien“ läpi, jotka peittävät meiltä lähimmätkin yläpiirit.

Elämme paraikaa neljännessä pyörässä ja neljännellä kiertotähdellä ja olemme hiljan — s. o. muutamia miljonaa vuosia sitten — kulkeneet „käännekohtaan“ ohi. Joka pyörän joka tähdellä kehittyi nimittäin seitsemän juurirotua (jotka jakautuvat 7:ään alarotuun, ja kukin näistä taas 7:ään heimorotuun) ja aineellinen kehitys saavutti huippunsa neljännessä. Me olemme viidettä juurirotua, joten hengen involutsioni on alkanut, ja sen hedelmänä on nykyinen ihmiskunta. ³⁾

IV.

IHMINEN MAAN PÄÄLLÄ.

Salaisen opin toisessa osassa, joka erittäin ensimmäisessä jaksossaan puhuu ihmisen synnystä, käsitellään tarkemmin näitä juurirotuja ja niiden mantereita, toisin sanoen maan ja sen asujanten historiaa tämän neljännen kiertemme aikana. Siinä on varsin huomattavia tiedonantoja ihmiskunnasta ja meitä ympäröivästä luonnosta. Pahan synty selitetään samoin kuin kielen ja uskonnon. Sukupuolierotus saa historiallisen valaistuksensa rotujen perättäisten sikiämistä-pojien esityksessä; samoin tarut jumalista, kyklopeista, „kolmannesta silmästä“ ja entisajan eläinhirviöistä. Darwinin polveumisteoria kumotaan okkultismin opilla apinain synnystä, joten puuttuvan renkaan ongelma on ratkaistu. Tässäkin H. P. Blavatsky panee parastaan todistaakseen salaisen viisauden teorian uskontojen eksoterisillä opeilla ja tieteen totuuksilla, ja lukiessa todellakin tuntuu, että tekijä on se, joka tietää ja kärsii, kun taas tiede, filosofia ja jumaluusoppi ovat sokkosilla.

Lie nyt 300 miljonaa vuotta siitä, kun nykyisen ihmisen seesteinen jättiläismäinen esi-isä ensin esiytyi maanpallolla, joka silloin oli „tahtainen“ kasa. Sillä vasta vähitellen pitkien geologisten aikakautten kuluessa maa koveni kiinteämmäksi, ja vasta vielä myöhemmin ihmisruumis sai fyysillisen muotonsa. Aine oli tiiveimmillään neljännen rodun keskivaiheilla, mutta „sen jälkeen vierineet ajanjaksot ovat jo vieneet meidät hieman edespäin vastaisella, ylenevällä kaarella . . . maa, me itse ja kaikki muu olemme sen jälkeen pehmenneet — jopa aivommeikin“.

Ensimmäisen „itsesyntyneen“ (valkoisen, s. o. kuunkarvaisen) rodun ihmiset — jos heitä ihmisiksi voi sanoa — olivat seesteisiä eli eeterisiä „kuu-isiensä“ varjoja, jotka nämä erottivat ryhmittäin omasta elostaan, ja ilman ymmärrystä, ajatusta ja tahtoa. Heidän sisäolemuksensa, monadi eli jumalallinen minä, ei ollut asustamansa maallisen muodon yhteydessä“. Yhdistävä side, yksilöisyys, „minä olen“ -tunne (manas) puuttui vielä. Nämä varjo-olennot asustivat salamyhkäistä mannerta, joka ei katoa kuin muut, vaan pysyy kiertotähden koitteesta sen hämyyn.

³⁾ „Salainen Oppi“ sanoo kuitenkin nimenomaan suomalaisista, että ne samoin kuin unkarilaiset, turkkilaiset ja Aasian mongoillaiset kansat ovat jätettä neljännen juurirodun seitsemännessä alarodusta. Viides juurirotu on arjalainen, ja siihen kuuluvat paitsi Aasian indialaisia, useimmat Euroopan kansat.

Toista mannerta sanotaan „pohjanperäiseksi“ (hyperborealaiseksi), ja se „ulottui niemineen, kärkineen etelään ja länteen pohjoisnavalta, käsittäen koko sen alan, joka nyt on pohjois-Aasiana.“ Se oli koti toiselle, „hikoomalla syntyneelle“ (valkoiselle) rodulle, joka sikisi ensimmäisestä samalla tavalla kuin on huomattu eräitten kukkien „puhkeevan“. Tämäkin rotu oli aluksi suvuton ja „luuton“, ja sillä oli vain alkuperäinen, ensi kipenä ihmisymmärrystä. Mutta kuta syvemmäksi henki astuu aineeseen, sitä selvempänä esiintyy elämän kaksoisuus, henki ja aine, miehellinen ja naisellinen voima. Siksi kehittyikin tälle rodulle sekasukuisuuden alku, samassa kuin ruumis alkoi tiivistyä ja voimistua.

Kolmas (keltainen) rotu, „passiivisen yogan pojat“, jotka myös syntyivät isistään hikoomisen kautta, oli siten heti alkuaan kaksineuvoinen (hermafrodiittinen). Nämä jättiläisihmiset — traditsioiden ja tarustojen jumalat — asuivat suunnattomalla mannermaalla, joka „levisi Indianmerestä Austraaliaan“ ja „on nyttemmin kokonaan kadonnut Tyvenen Meren syvyyteen, jättäen jälkeensä vain muutamia ylänneitä, jotka nyt ovat saaria“ (esim. Pääsiäissaari). Tämä manner on saanut „Salaisessa Opissa“ nimen Lemuuria (nimi on luonnontieteilijä P. L. Sclaterin keksimä). Sen historia on varsin huvittava, sillä se sai nähdä ihmiskunnan jaon eri sukupuoliin ja „viisauden poikain inkarnationin (ruumistuksen)“. Tämän kolmannen rodun ensi ihmisten sikiämistavasta kerrotaan: „He tulivat muniviksi. Sikiämisaikana heidän ruumiistaan eronneet emanatsioonit olivat munamaiset; nämä pienet ympyriäiset oliot kehkesivät isoksi pehmyeksi, puikeaksi kasvannaiseksi, joka koveni kovenemistaan ja sikiönä oltuaan särkyi, jolloin uusi ihmiseläin astui siitä kenenkään auttamatta, kuten linnut nykyään tekevät“. Kummankin sukupuolen ominaisuuksista, jotka aluksi olivat tasan jaetut kaikilla, alkoivat vähitellen miehiset tulla huomattavimmaksi toisessa, toisessa naiselliset, ja pitkään aikain jälkeen, sillä luonto ei harppaile, esiintyi sen fyysillisen ihmisen kanta-isä, jonka nyt tunnemme miehenä ja naisena. Ja se tapahtui yli 18 miljoonaa vuotta sitten.

Mutta tuo muhkea olento, tuo kaunismuotoinen ihminen täynnä ruumiin eloa ja voimaa — oli sittenkin vain eläin; „alempaan“ luonnon jumalain työ, taidetyö, mutta tosiaankin vain „Primates“-lahkon ensi laji. Sillä sielua ei vielä ollut, silmät katsella ihmettelivät näkemättä mennyttä tai tulevaa, ja Kaikki-hengen säde, jumalallinen monadi harhaili majassaan kuni uneileva leyhkä.

Silloin lähti korkeimmasta jumalasta uusi luomiskäskey — sillä niin kuului laupeas Laki.

Ja se Valo, joka on Maailmanjärki, tulvaili taivaisesta kodostaan yli pienen tähtemme, ja sen säteet tunkeusivat ihmisten ruumiisiin, asuntoihin, jotka oli niille rakennettu. Jumalan Poika kuohuilevassa lemmessään astui maan päälle lunastaakseen kärsimyksellään yössä vaeltavan ihmiskunnan.

Se oli Mahat'in (viisauden, maailmanjärjen) poikain eli Manasaputrain (3:n Logoksen) lihaan tulo. Järki, jonka juuri on Jumalassa, saavuttaa korkeimman ilmestyksensä, käsittäessään itsensä järjeksi, s. o. Jumalasta lähteneeksi, toisin sanoen: voimmeko ajatella ilmestynyttä järkeä ilman ajatusta, tajuntaa tai vapaata tahtoa, s. o. järkisettä minättä? Manasaputrat olivat sellaiset „minät“, yksilöisyydet, älyt, vapaatahtoiset, kuolemattomat olennot, jotka olivat kehittyneet korkealle muissa maailmoissa, mutta totellen jumalallista lakia, joka käskää alati eteenpäin „koettivat päästä tietoisemmiksi yhtymällä kehittyneempään aineeseen“, ja heidän „täytyi läpikäydä maallis-inhimillisiä kokemuksia tullakseen kaikkiviisaiksi“. Sentähden ruumistuivat viisaudenpojat kolmannen rodun jättiläisiin. Tämä toimi on saanut nimen „toinen luominen“, koska sekin johtui suuresta itseuhrauksesta, ja siihen nähden, että ylempi astui alempaan, on se niinkään antanut aihetta taruihin „enkelien lankeemuksesta“.

Kaikkialla luonnossa syntyy erilaisuuksia — ominaisuuksien moninaisuus on juuri aineen aate —, johon jo viittasimme puhuessamme sukupuolikehityksestä.

Kolmannen rodun kauniit jumal'ihmiset eivät suinkaan olleet kaikki yhtäläiset, ei sisäisesti eikä ulkonaisesti. Jakautuivathan he eri ala- ja heimorotuihin, ja joka rodulla kuten joka ihmiselläkin oli oma leimansa. Eikä järjen valo yhtäaikaan valaissut kaikkien aivoja, manasaputrat ruumistuivat vitkaan, ehkä

yksitellen, ja vielä neljännenkin rodun aikana. Siten olivat ihmiset, tultuaan järjelliseksi olennoiksi, heti alusta henkisesti ja ymmärryksen puolesta perin erilaiset. Monet olivat vielä sukuvietistä vapaita, siveitä hermafrodiitteja — he olivat altteimmat jumalalliselle valolle, heihin ruumistuivat kehittyneimmät viisauden pojat. Toiset olivat jo täysin kehittyneitä miehiä ja naisia, joiden veri kuohui elinhalua, ja monet olivat niin pitkällä hurjissa himoissa, että olivat yhtyneet eläimiin ja synnyttäneet hirviöitä, joista nykyisten apinain esi-isät polveentuvat (puuttuva rengas), siten tehden rikoksen luontoa vastaan, tiedottoman synnin. Ja kun kaikki ulkomaailmassa on vain sisällisen elämän ilmausta, ja kaikki geologiset aikakaudet ja luonnonmullistukset tavallaan riippuvat ihmisen vastaavista kehitysvaiheista tai ainakin ovat samanaikuiset niiden kanssa, tapahtui nytkin suuria ulkonaisia mullistuksia. Se „iki kevät“, joka vallitsi ensimmäisen ja toisen ja osaksi kolmannenkin rodun asustamissa seuduissa, katosi jäihin ja lumiiin maan akselin pyörähdyksen kautta. Sijaan astui ainainen muutos ja vuoden aikojen vaihtelu, sade ja kylmyys ja polttava kuumuus. Ihmisen täytyi rakentaa vajoja ja keksiä vaatteita . . .

Uhraantuva sääli sai viisaudenpojat astumaan näihin olentoihin.

Vuosisatojen kärsimys alkoi, tuskaisin, hitain synnytys — synnytys, joka tänäänkin kestää: järjen kehitys.

Manasaputrat saattoivat lähettää vain „säteen“ omaa elämäänsä ihmisaivoihin — säteen, jolla oli heidän kuolemattomat ominaisuutensa: yksilöisyys, vapaa aatos, vapaa tahto, vapaa muisti. Ja tämä säde ilmeni ihmisissä: versovana itsetajuntana, ajuna, muistina ja tahdon voimana. Mutta kuolemattomien viisaudenpoikain toinen olemuspuoli on järjen sisäinen itsemääräämiskyky; sekin heijastui ihmisiin ja kohotti heidät entisestä vastuuttomuudestaan teoistaan vastuunalaisiksi olennoiksi.

Tämän kaksoissyyn seuraukset tulivat pian ilmi. Ymmärryksen vaurastumisesta seurasi „hapuileva koe“ luoda kieli. Silloin kylvettiin myös sivistyksen ensi siemenet. Kalliokaupunkeja rakennettiin kivistä ja laavasta, taiteita ja tieteitä aljettiin viljellä. Koko ihmiskunnalla oli yhteinen kieli ja yhteinen uskonto, varjoovain jumalain näkevä palveleminen. Kaikki tämä perustettiin ja toimitettiin „jumalallisten opettajain“ pyhään ja puhdasten „tahdon ja Yogan poikain“ johdolla. He olivat osittain ihmisiä, joissa järki oli korkeimmilleen kehittynyt ja jotka siksi näkivät totuuden selvin silmin, osaksi olivat he „jumalia“ eli ylempiä olentoja, jotka toisesta kiertotähdestä olivat tulleet maan päälle opettamaan ihmiskuntaa ja ilmottamaan sille sen voimain ja kykyjen oikean käytön.

Toiselta puolen ihminen huomasi olevansa aistillinen olento, jossa ennen aavistamattomia himoja heräsi tahi oli jo herännyt. Intohimojen tuli (kama) lieskui ja vaikka koittava itsetajunta, tähystäessään sisäänpäin, näki jumalallisen alkuperänsä, oli järki liian heikko oikein arvostellakseen — ja ihminen seurasi orjamaisesti aistiensa vaatimuksia. Siten kylvettiin aistillisen ymmärryksen siemen ruumiin elämän maaperään, ja kehitys personalliseen ja siis rajotettuun suuntaan oli luonnollinen seuraus. Järki jakausi: kuoloton minä, sen vapaa tahto, muisti ja aatos pysyi ylhäällä, ja sen kuva, sen kuoleva „poika“ ynnä tämän rajotettu vapaa tahto, muisti ja aatos meni omaa tietään syvemmäs „aineeseen“.

Meidän on nimittäin muistaminen, että aineesen astunnan piti kestää, kunnes kehityksen keskikohta oli saavutettu, joka luonnollisesti tapahtui keskellä neljättä rotua, kun aleneva kaari oli kuljettu ja nousu henkistä kaarta myöten saattoi aikaa. Neljännen rodun historia on sentähden kolmannen yhteydessä, josta se on välitön jatko.

Tämä neljäs (punakeltainen ja ruskean valkoinen) rotu, kolmannelta siitosyhtymän kautta syntynyt, oli sekin jättiläisruumiinen (vrt. kaikkien kansan satujen ja pyhään kirjain, esim. raamatun jättiläiset) ja asui manterella, joka levisi yli sen osan maanpintaa, jossa nyt Atlantin valtameren aallot vyöryvät. Lemuria oli sitä ennen tulivuoripurkauksista vajonnut Tyynen meren syvyyteen. Neljäs mannermaa oli „Atlantis“ ja olisi „tieteellinen ja historiallinen totuus“, jos ennakkoluuloitta kohdeltaisiin vanhoja traditsioneja. ⁴⁾

⁴⁾ Nykyään luonnontiede jo rupeaakin puhumaan näistä ikivanhoista mannermaista.

Platoonin tunnettu „Atlantis“-saari oli vain osa tästä suuresta manteresta, sen viimeinen jäännös, jonka meri nieli noin 11-12,000 vuotta sitten.

Alotettu sivistystyö jatkui Atlantiksella. Ruumiin ja ymmärryksen kehitys jatkui alati henkisten ja siveellisten kykyjen kustannuksella ja pääsi lopuksi, kun käännekohta läheni, suunnattoman korkealle; se oli aineellisen sivistyksen kukoistus, jommoisesta me voimme vain uneksia.

Kieli kehittyi yksitavuisesta liitännäiseksi ja siitä sitten taivutuskieleksi. Ihmiset muodostivat yhteiskuntia, ja rakensivat jumalallisten opettajiensa johdolla suuria kaupunkeja, viljelivät taiteita ja olivat täysin perehtyneitä astronomiaan, matematiikkaan ja rakennustaiteeseen. Vielä löytyy muistomerkkejä, todisteita näistä vanhoista jättiläiskansoista, esim. Pääsiäissaarella, Goobierämaan laidassa ja muuallakin tavattavat kiviset kuvapatsaat; kaikki kallioihin hakatut suunnattomat luola-asunnot; Misortessa tavatut jättiläismäiset ihmislut j. n. e.

Mutta — Atlantiksella näytettiin huippuunsa kehittyneen aineellisen sivistyksen ja yhtäpitkälle saatetun henkielämän surkastuksen surullinen vaikka suurenmoinen näytelmä. Ani harvat liittyivät jumalallisiin opettajiin — noihin tieteen, taiteen, filosofian, uskonnon, maanviljelyksen j. n. e. alkuperäisiin ilmottajiin — ja vaarinottivat heidän uskonnolliset ja siveydelliset neuvonsa. Useimmat menivät omia teitään, ylpeilivät tiedostaan ja taidostaan ja kuuntelivat vain oman aistillisuutensa ääntä. „Atlantisten rotujen ensi heimokunnat jo jakautuivat hurskaihin ja epähurskaihin; niihin, jotka palvelivat luonnon ainoaa, näkymätöntä henkeä, jonka sädettä ihminen tuntee itsessään — eli panteisteihin — ja niihin, jotka kiihkoin palvelivat maan henkiä, noita synkkiä maailmaisvoimia, joihin liittousivat.“ Edelliset „valkoiset“, joissa „taivaallisen viisauden kipenä paloi himmentymättömällä loistolla ja tuli yhä kirkkaammaksi ja selvemmäksi, jäivät ihmiskunnan jumalallisten opettajain ilmottamien mysteerein valituiksi vartijoiksi“ . . . „Ja traditsionit salaisten oppien vahvistamina huhuilevat, että nämä valitut perustivat veljeskunnan, *joka sittemmin ei koskaan ole kuollut* . . . joka on uhrannut itsensä maailman syntien tähden ja pysyy nykyisen manvantaran loppuun saakka valistaakseen tietämättömiä. Näkymättöminäkin ovat he aina läsnä.“ . . . Mutta epähurskaissa, jotka „tulivat synneistä mustiksi“, vaaleni muisto lapsuuden ensi aikoina opituista taivaan ja maan salaisuuksista, mikäli he käyttivät voimiaan itsekkäihin tarkoituksiin, ja pyhät viisausopit „muuttuivat kansan keskuudessa noituudeksi ja sitten ulkonaiseksi taikaukoksi, epäjumalan palvelukseksi ja sankarien jumaloimiseksi“.

Sellainen oli pahan alku, sellainen oli syy siitä asti vallinneeseen yksilöiden, kansojen ja niiden eri uskontunnusten sekä ylipäänsä totuuden ja sen ulkonaisten pukujen, uskontojen, väliseen riitaan ja eripuraan. Toiselta puolen totuus, tuo salattu viisaus, jota saattaa nähdä vain hengessä valistunut, vihitty, „uudesti syntynyt“ ihminen, josta on tullut „Jumalanpoika“, ääreti säälivä ja rakastava — ja toiselta puolen tosi mysteerein ja alkuperäisen ilmestyksen valekuvat, joita kaikki ulkonaiset uskontokunnat julistavat.

Mutta Atlantis ja sen asukkaat kokivat edellisten mannerten kohtalon. „Vedenpaisumus“ tuli ja suurin osa maata ja eloa katosi merenhyrskyihin. Se tapahtui noin 850,000 vuotta sitten. Pelastuneiden joukossa olivat hurskaat ihmiset, jotka olivat tienneet etsiä itselleen ja aarteilleen suojaa.

Viides manner ja nykyisen rotumme koti on salaisten oppien mukaan Eurooppa, siihen luettuna Aasia ja Afrikka. Vaikka Amerikka onkin vanhempi manner, on meidän maanosamme sentään viides, ollen arjalaisen — viidennen — juurirodun synnyinmaa. Täten on salainen tiede astunut „historian“ alalle ja jättää virallisen tieteen tutkittavaksi Europan vaiheet jääkaudesta ja meidän rotumme elämänvaiheet sen raa'asta lapsuudesta meidän päviemme „korkeaan kulttuuriin“ asti.

ELÄMÄ JA KUOLEMA.

Olemme kulkeneet kehityksemme käännekohtan ohi, ja täten pitäisi nyt hengen vetää meitä puoleensa ainetta voimakkaammin, totuuden halun täyttää rintamme eikä personallisen onnen toivon. Missä niin ei ole, on se kai luettava sen „syntitaakan“ ansioksi, jonka hankimme itsellemme rikkomalla jumalaista lakia Lemurialla ja Atlantiksella. Me? Niin, me itse olemme syylliset, emme kärsi kenenkään toisen Aadamin tai Eevan kuin oman itsemme tuhmouden tähden, eivätkä kärsimyksemme ole väärintekevän ja oikullisen Jumalan antamia. Emme myös ole „luonnollisesti valikoituja“ orang-utangien jälkeläisiä, luonnonvoimain sokean leikin tuotteita, joille siis synnin ja velan tunto olisi kirkollinen loru ja omatunto runollinen sepustus — ei, „perisyntimme“ on menneisyytemme perintö, ja omatunto on ylemmän itsemme, viisaudenpojan, „vapahtajan“ hiljainen ääni, jonka jokapäivä ristiinnaulitsemme lihaamme.

Sillä ihmisen kehitystä ohjaavat samat lait kuin muutakin luontoa, vaikka hänellä onkin erikoisasemansa „luomisessa“. Hänkin on järkähtämättömän karman ja reinkarnatsioonin lain alainen, ja juuri ihmisestä puhuttaessa selvimmin näkyy, miten tuo kaksoislaki toimii.

Lukija muistaa, että ihmisen päämäärä tässä manvantarassa on se, jota hieman väärin sanoimme „personalliseksi jumalallisuudeksi“, jolla kuitenkin tarkotettiin täydellisen viisauden, tiedon ja rakkauden autuasta tilaa. Tämä itsetajuinen ja tavallaan yksilöinen täydellisyys olisi itsessään saavuttamaton ilman toimivaa minää, joka siihen pyrkii. Vain luontaisen vaiston ja vähitellen enenevän ymmärryskyvyn johtamana ei ihminen olisi koskaan päässyt siksi, jota tunnemme ihmisenä: olenoksi, joka aina häälyy hyvän ja pahan välillä ja joka tietää oman vastuunalaisuutensa. Ulkonainen tai oikeammin sisällinen vaikutus oli tarpeen, jotta itsetajunta ja täydellisyyden halu heräisi, vaikutus, joka alkoi, kuten näimme, kuolemattoman ja järkisen yksilöllisyyden ruumistuksessa. Olemme samoin nähneet, kuinka vain ani harvat huolivat järjen ponnistuksista ja oivalsivat, mitä heidän vasta herännyt sielunsa kaipasi. Useimmat hurmautuivat siitä vapaudentunteesta, joka heidät täytti, kun he tulivat ajatteleviksi ja tahtoviksi olennoiksi, ja sekottivat taivaisen viisauden kaipuun ruumiilliseen nautinnon haluun sekä „lankesivat“ — ihmisen esikoisuudesta etsiä rajatonta totuutta kiroukseensa etsiä personallista, rajotettua onnea.

Mutta se oli ainoa keino päästä tietoon ja voimaan. Laki on kehitys — joka on hyvä, eikä rajotus — joka on paha. Viisaudenpojan täytyy kohota alennustilastaan, ja hänen itsensä — joka oli syynä ihmisen „lankeemukseen“ ja joka oli hänen kiusaajansa — täytyy tulla hänen sovittajakseen ja vapahtajakseen. *Daemon est deus inversus.*

Tähän tietysti yksi lyhyt maallinen elämä ei riitä. Joka kuolemattoman, järkisen minän täytyy siksi „syntyä moneen kertaan“, s. o. yhä uudelleen pukeutua kuolevaan personaan, jonka sydämelle se kolkuttaa ja pyytää päästä sisään — kunnes „luonnollinen ihminen“ tottelee ja kuulee sen ääntä ja avaa sydämensä ovet.

Todella vaikea työ. Onnistumatta yrityksissään viisaudenpoika jättää ruumiin toisensa perästä, ja yhtä toivoton kuin väärä olisi sen kärsimys, jos nämä personat olisi ilman merkitystä ja keskenäistä yhteyttä. Mutta karma on reinkarnationiin eriammattomasti liittynyt. Jokainen uusi persona on edellisen tai edellisten karma, s. o. yhdessä elämässä persona kehittyy johonkin määrin järkensä puolesta, ja kun personaa elähdyttävä, järkinen Minä seuraavan kerran astuu kuolevaan ruumisen, tuo uusi persona Minän edelliset kokemukset mukanaan synnynnäisenä luonteena ja uusi elämä tulee siis edellisen jatkoksi. Työ, joka herkee levon — kuolon unen — ajaksi, alkaa jälleen siitä kohdasta, johon se viimeiseksi päättyi. Hyvä tai paha, jonka ajattelimme, sanoimme tai teimme, kohtaa meitä vastaavassa muodossa jossakin seuraavassa elämässä. Kukin on „oman onnensa seppä“. Oli hedelmä paha tai hyvä, on se kuitenkin kasvanut siinä puussa, jonka itse istutimme menneisyyden yössä. Personallinen muisto ei tosin voi ulottua kauemmas kuin sen omiin kokemuksiin ja sitä ei koskaan ennen ole ollut — mutta kuolematon Minä näkee vapaalla

muistillaan kaikkien elämänsä vaiheet. Samoin sanotaan, että kuolevakin ihminen tulee osalliseksi sen rajattomasta muistista, noustessaan henkiseen Minäänsä.

Siten salainen viisus ei opeta mitään personallista kuolemattomuutta. Mikä ei itsessään ole kuoloton, ei voi tulla siksi. Kun ihminen kuolee jää ruumis — kokonaisuutena pysymätön ja katoava — oman onnensa nojaan: kuolematon elämä, joka elähdytti sitä, astuu „jumalain maihin“ (Devakhaniin), taivaaseen, jossa se odottaa ensi ruumistuksensa hetkeä, vieden mukaansa ja yhdistäen itseensä personastaan kaiken sen, mikä oli ikijärkeä. Lisätäkäämme sentään, että kaikki ihmiset, joilla on vähänkään kokemusta epäitsekäistä tunteista ja ajatuksista, siis suuri enemmistö, elävät personatajunnassaan paratiisillisen lepoajan kestäessä, jatkaen katkaistun maallisen elämänsä onnellisia hetkiä. Tämä lepoaika tavallisesti kestää noin 1500 vuotta; sitä pitempi „personallinen kuolemattomuus“ ei ole. Sillä kun Minä „kuolee“ devakhanista ja syntyy uuteen elämään, esiintyy uusi persona elämän näyttämöllä ja ottaa tietämättään entisen karman päällensä, jatkaakseen hänen töitään.

Hidas on nousu. Aioneja vierähtää, ennenkun se päivä koittaa ihmiskunnalle kokonaisuudessaan, jolloin se tervehtii herraansa ja mestariansa. Mutta sen täytyy koittaa, sillä laki kuuluu: elämän kärsimykset, sen sortuneet toiveet saattavat kerran ihmisen huomaamaan, miten turha ja tyhjä personallinen elämä on, ja että tosi ja ikuinen elämä on siinä, että ihminen luopuu omista toivomuksistaan täyttääkseen korkeimman velvollisuuden — korkeimman autuuden käskyn. Ja kun se päivä koittaa, silloin vapaa, kuoloton, itsetietoinen ihminen luopi katseensa kohti iki-alkua ja pyrkii jälleen sen kaikkeuden isän yhteyteen, josta hän alussa lähti.

Itsenäistä siveysoppia teosofialla ei tietysti ole. Sen siveysoppia ei saata erottaa metafysiikasta; se on siihen kätkeyty ja on niin sanoaksemme sen sovellus käytäntöön: siveys on käytännöllistä metafysiikkaa. Salainen oppi osottaa, että kaikella on yhteinen alku ja että ihmiskunta on henkinen yhtyys. Sen siveyslain ensi käsky on sentähden: tunnusta tämä totuus ja toteuta „yleisen veljeyden“ aatetta, ajatuksin, puhein ja töin — veljeyden, joka ei ulotu vain ihmisiin, vaan koko elolliseen luontoonkin.

Toiseksi uudistaa ikivanha viisus uskon ihmisen jumalalliseen alkuperään, korkeampaan Minään, joka on Mestari, Vapahtaja hänessä, ja jonka irvikuva hän itse on. Ihmisen tarkoitus on antaa korkeamman Minän astua sieluunsa — ja se on sitten „sielun mystillinen kasvu“, käsittämätön sille, joka ei usko sielua eikä Jumalan asumista ihmisessä. Teosofian siveysoppi niin muodoin ei ole ohjekokoelma, ei uusi järjestelmä monien vanhain lisäksi, vaan sielun kehityksen historia, historia „Jumalan valtakunnan tulosta“.

Joka rohkenee luopua valheesta ja varsinkin valheesta omassa itsessään, joka rohkenee antautua epätoivon taisteluun oman olemuksensa daimoneja vastaan ja asettaa Elämäntaistelun korkeammalle personallista olemassaolontaistelua — hän valmistaa sydämessään maaperän, jossa totuuden kukka voi menestyä ja kasvaa. Silloin murtaa läpi pilvien ja „usvan valonsäde korkeammasta minästä taistelevan sydämeen, lämmittäen ja elähdyttäen hentoa kukkaa. Ja sisään tunkevassa valossa löytää voittaja-urho sen rauhan, joka seuraa alemman minän kukistusta, sen vapauden, joka on lahja epäitsekkyydelle. Hän on nyt käynyt ahtaan portin läpi ja on Tien alussa. Hän on katsellut elämän valheellista lumousta silmiin ja kykenee nyt astumaan sille kapealle polulle, joka yhä ylöspäin kierrellen vie tiedon ja viisauden kukkuloille. Hän on upottanut syntinsä kyyneleihinsä ja uhrannut alemman itsensä rakkaudelle ja on kelvoinen taivaltamaan sääliväisyyden ihanaa tietä, joka johtaa lempeyden ylängöille, niihin valomaailmoihin, missä ei enää uhraa vain alempaa itseään, vaan koko elämänsä toisille totuuden ja rakkauden tähden.

PEKKA ERVAST

SALAPERÄINEN IHMINEN

RUUSU-RISTI
HELSINGISSÄ 1960

SISÄLLYS

I	»Mieheksi ja vaimoksi Hän loi heidät»	2
II	Elohistisen ja jehovistisen luomiskertomuksen ero.....	10
III	Aadam ja Eeva	16
IV	Vieläkin välittäjistä.....	24
V	Ei kukaan tule Isän tykö muuten kuin minun kauttani.....	33
VI	Näkymätön todellisuus.....	40
VII	Värien ja muotojen maailma.....	47
VIII	Selvänäkijän vaikeudet.....	55

Hyvinkää 1960
Hyvinkään Kirjapaino Oy

ALKULAUSE

Pekka Ervast piti nämä esitelmänsä syksyllä v. 1932 (4. 9. – 13. 11.). Ne kirjoitettiin aluksi muistiin pikakirjoituksella, ja kukin pikakirjoittaja itse kirjoitti sitten muistiinpanonsa kurrentille. Nämä esitelmät on filosofianmaisteri Uno Pore laatinut painokuntoon, kuten useimmat muutkin P. E:n kuoleman jälkeen ilmestyneet "uudet" esitelmäsarjat ja uusintapainokset.

Korjausluvussa on ollut hyvänä apuna valtioneuv. notaari Irja Silén.

Helsingissä helmikuussa 1960

Ruus-Ristin Kirjallisuusseura r.y.

"MIEHEKSI JA VAIMOKSI HÄN LOI HEIDÄT"

Näin työkauden alkaessa me olemme totuudenetsijöinä usein luoneet katsauksen meidän koko elämänskatsomukseemme, ja välistä, varsinkin viime aikoina olemme myös luoneet silmäyksen nykyajan oloihin ja kysyneet itseltämme, millä tavoin meidän elämänyymmärryksemme auttaa meitä tätä nykyaikaa ja sen probleemeja ymmärtämään. Mutta tällä kertaa en tahdo nyt kosketella mitään päivänyksymystä, en mitään sellaista nykyajan probleemaa, joka kuitenkin kuuluu ohimeneviin ja haihtuviin historiallisiin ilmiöihin. Totuudenetsijöinä me emme harrastakaan niin paljoa aivan nykyhetken haihtuvia asioita kuin niitä ikuisia kysymyksiä, jotka aina pysyvät meille samanlaisina, oli se historiallinen kausi, jossa elämme, minkälainen tahansa. Kaikki tiedämme, että historian joka aikana ihmiskunta elää omaa vaikeaa elämäänsä, jonka me ihmiset teemme itse paljon vaikeammaksi, kuin mitä sen tarvitsisi olla. Me ihmiset itse olemme monessa suhteessa vielä kehittymättömiä, ahdasmielisiä, suvaitsemattomia ja kiihkomielisiä. Me olemme usein sielussamme ja sisäisissä tunteissamme lähellä ilkeyttäkin. Me ihmiset emme ole vielä kehittyneet ja kasvaneet niin paljon, että olisimme vapaita ihmisiä, jotka puolueettomasti, rauhallisesti ja rakkaudella voisimme katsella elämän ilmiöitä, vaan enemmän tai vähemmän tietämättöminä ja sen johdosta ahdasmielisinä me olemme vaipumassa selvästi itsekkääseen toimintaan ja ilkeämieliseen arvosteluun. Sillä tavoin me vaikeutamme elämää maan päällä sen sijaan, että voisimme kasvattaa ja kehittää itsessämme kaikkia hyviä ominaisuuksia, kehittäisimme itsessämme – niinkuin kaikki suuret opettajat ovat aina opettaneet – rakkautta, ymmärtämystä, hyvää tahtoa, veljeyttä ja ystävällisyyttä. Sitä jos itsessämme kehittäisimme, niin elämämme maan päällä muodostuisi paljon onnellisemmaksi; ei olisi niin paljon pahaa olemassa, niin paljon pahoja tekoja, rikollisuutta ja onnettomuutta maan päällä, kuin nyt on. Minkä tähden me kansoina sodimme keskenämme? Ei tietenkään muusta syystä kuin siitä, että me emme tahtoisi suvaita, että toiset olisivat yhtä onnellisia kuin me itse, ja että toisilla olisi sama vapaus kuin meillä itsellämme. Ja tämän tietenkin peitämme itseltämme sillä tavoin, että sanomme, ettemme tahdo että toiset ovat ilkeitä ja pahoja meille. Mutta me emme saa ilkeyttä ja pahuutta pois maailmasta, jos sitä aina vastustamme, vaan ainoastaan sillä tavoin, että itse koetamme lakata olemasta pahoja. Jos me koetamme lakata olemasta pahoja, silloinhan pahan määrä vähentyy maailmassa. Jos koetamme kasvattaa itseämme hyvään päin kaikessa rakkaudessa, kaikessa puhtaudessa, kaikessa totuudessa, silloinhan myöskin rakkauden, puhtauden ja totuuden määrä ihmiselämässä maan päällä lisääntyy. Meidän ei tarvitse ollenkaan huolehtia niin paljon siitä, että toiset ovat pahoja, kuin siitä, että me itse olemme hyviä, niin paljon kuin se on meidän vallassamme ja mahdollista on. Pyrkii voimme aina. Emme tietenkään voi olla täydellisiä heti, mutta ihmisen tunnusmerkki ei olekaan vielä täydellisyys, vaan pyrkimys täydellisyyteen. Jos ihminen lakkaa pyrkimästä, silloin hän myöskin lakkaa tahtomasta olla ihminen. Hän ei silloin tahdo olla ihminen, niinkuin hänen pitäisi olla ja niinkuin hän on kutsuttu olemaan, jos hän ei tahdo pyrkiä eteenpäin kaikessa hyvässä. On kuin hän laiminlöisi inhimilliset etuoikeutensa ja heittäisi ne pois tarpeettomina. Elämän kannalta on kuin hän heittäisi luotaan ihmeellisen etuoikeuden, jonka hän yksin on saanut: ihmisenä pyrkiä eteenpäin, henkisesti, sielullisesti, kaikessa hyvässä. Hän yksin voi sen tehdä, sillä emme näe, että eläimet tietoisesti pyrkisivät henkisesti eteenpäin. Eläimillä ei ole sitä kykyä, mahdollisuutta ja vapautta; se on yksin ihmisellä. Ja sentähden, että ihmiselle yksin on annettu tämä mahdollisuus pyrkiä eteenpäin kaikessa hyvässä, kaikessa totuudessa, kaikessa etevyydessä, kaikessa henkisessä kasvussa ja kulttuurissa, ihminen myöskin laiminlyö oman etuoikeutensa, oman esikoisoikeutensa, jos hän ei itse mitään yritä, ei pyri mihinkään henkisesti ja siveellisesti.

Mutta jättäkäämme syrjään nyt nämä tällaiset mietelmät ja ajatukset, jotka kyllä itsessään ovat ikuisia, vaikka ne kylläkin voivat nousta mieluumme enemmän jonakin tietynä hetkenä kuin toisena hetkenä. Nyt käännämme silmämme pois näistä asioista, jotka tällä tavoin koskevat meidän jokapäiväistä inhimillistä

elämäämme ja koetamme katsella hengessämme erästä toista kysymystä, joka on yhteydessä meidän elämänymmärryksemme kanssa ja jossa kuvastuu meidän elämänymmärryksemme, jossa me totuudenetsijöinä olemme havainneet ja löytäneet sellaista, mikä voi olla meille suureksi lohdutukseksi ja opetuksiksi elämän koulussa, ja joka samalla on salattua, niin että kaikki ihmiset eivät yleensä ole siitä aivan tietoisia.

Ajattelin, että olisimme hengessämme viivähtäneet ja tarkastaneet tuota vanhaa ihmisen luomiskertomusta – ei nyt aivan jokapuolisessa merkityksessä, ei sillä tavoin kuin koko kevätluentokauden kuluessa sitä aihetta käsittelemme, vaan rajoitetummin, vain meidän nykyisin ilmenneiden ihmisten kannalta.

Tuo vanha kaldealais-juutalainen luomiskertomus sanoo nimenomaan ihmisestä, että Jumala loi hänet mieheksi ja vaimoksi – mieheksi ja naiseksi. Jumala ensin loi Aadamin, ja me käsitämme sillä – saamme oppia koulussa –, että Jumala loi ensin miehen. Sitten Adam vaivutettiin uneen, ja sitten Jumala loi Eevan ottamalla Adamista kylkiluun. Tällä tavoin Jumala loi Aadamin ja Eevan, ensimmäisen ihmisparin. Ja sillä tavoin on ihminen miehenä ja naisena, kahtena sukupuolena siis saanut leimansa, oikeutensa ja merkkinsä Jumalalta itseltään, heti luomisen aamuna. Ja saamme kouluissamme lukea ja oppia, kuinka nämä ensimmäiset ihmiset lankesivat syntiin. Mutta olivathan he kuitenkin Jumalan kädestä tulleet, ja Jumala oli luonut heidät omaksi kuvakseen – niin kuin sanotaan –, niin että tuo syntiinlankeemus, se vaikeus johon ihmiskunta sitten joutui, ei johtunut sitten Jumalasta, vaan ihmisen omasta lankeemuksesta. Jumala oli luonut heidät jollakin tavoin mallikelpoisiksi ja täydellisiksi silloin alussa. Ja sitten meidän mielimme ja sielumme painautuu jonkinlainen sisäinen käsitys ja muisti siitä, että Jumala loi miehen ja naisen eli vaimon, ja tuossa nuo kaksi ovat valmiina, Jumalan kädestä lähteneinä; ja siis se on itsessään niin hyvin, että meidän elämämme täällä maan päällä olisi aivan erikoinen, kaunis ja luonnollinen, jos me pidämme kiinni siitä, että Jumala loi miehen ja vaimon. Ja meistä ainakin nuorina, kun me olemme saaneet tuon kuvan Jumalan luomistyöstä ja kun sitten nuoruudessamme heräämme myöskin tietoisiksi siitä, että meitä on miehiä ja naisia maan päällä, silloin nuoruudessamme meistä tuntuu, että elämä on jonkinlaista paratiisia – elämähän täytyy olla onnea. Sillä jos minä nyt olen mies, niin minun pitää vain saada joku vaimo, jota rakastan – ja joka tietenkin rakastaa minua – ja silloin ei voi olla mitään onnettomuutta, ristiriitoja ja vaikeuksia maan päällä, kun kerran kaksi löytää toisensa. Sentähden aina nuorina unelmoimme elämän onnesta, elämän harmoniasta, elämän kauneudesta. . . "Elämä on niin ihmeellinen! Kun vain löydän omani, silloin on kaikki hyvin; silloinhan täytyy olla onni maan päällä. Mikä voisi olla hätänä enää? Mitä siitä, jos meillä olisi joitakin taloudellisia vaikeuksia, ja jos tulisi sairauksia. Eiväthän ne mitään merkitse, jos meitä on kaksi ja rakastamme toisiamme. Silloinhan on kaikki hyvin ja elämäkysymyksen täytyy olla ratkaistu." – Ja vielä saamme oppia, että mies ja nainen ovat luodut, ovat lähteneet Jumalan kädestä juuri sitä varten, että he jatkaisivat sukuaan ja lisääntyisivät maan päällä. Kaikki se, mikä ihmisessä on myöskin epämääräistä, voimakasta luonnonvoimaa, sukupuolivoimaa nuoruudessa, kaikki se saa ratkaisunsa silloin, koska meidän tehtävämme on juuri kuunnella tuota luonnon ääntä sisässämme. Meidän tehtävämme on jatkaa sukua; se suvun jatkaminen ei voi olla mitään onnettomuutta, tuskaa ja kärsimystä, vaan sulaa riemua ja onnea. Tosin kyllä äiti lasta synnyttäessään kärsii kovia tuskia. Me ihmettelemme sitä luonnon järjestystä vähän, mutta muistamme, kuinka kerrotaan, että syntiinlankeemuksen jälkeen täytyi vaimon synnyttää vaivalla ja tuskalla. Olemme tottuneet siihen käsitykseen ja sanomme, että niin täytyy olla. Ei sille voi mitään, että ihminen synnyttää tuskalla, mutta eläimet nähtävästi eivät synnytä niin suurella tuskalla – ja sekin sopii tuohon syntiinlankeemukseen. Mutta sitten me ihmettelemme, että luonnonkansojen joukossa on heimoja, esimerkiksi intiaanit, jotka eivät synnytä tuskalla, vaan äidit synnyttävät lapsensa aivan ilman vaikeuksia. Kuinka tuo on käsitettävä? Ovatko he syntiinlankeemuksen ulkopuolella? – Me emme vaivaa päätämme sellaisilla kysymyksillä. Sanomme, että luonnollistahan on, että vain sivistyneet ihmiset synnyttävät tuskalla, mutta ehkä heidän riemunsa sinä hetkenä, kun lapsen siemen lasketaan maahan, on paljon suurempi kuin luonnonkansojen yksilöiden. Ehkä asiat tasaantuvat sillä, ja me jätämme sen asian. Mieluummin viivähdämme vain siinä käsityksessä, että Jumala loi miehen ja naisen sitä varten, että he olisivat onnellisia ja ylläpitäisivät ihmiskuntaa maan päällä jatkamalla ja lisäämällä sukua. Se vaikutelma, mikä meille jää aina nuoruudessamme, on juuri tuo, että jokin ihmeellinen onni pülee – ja sen täytyy piillä – juuri siinä, että Jumala loi meidät miehiksi ja naisiksi. Sitten kyllä tulee elämä itse jonkinlaisena ankarana ja iroonisena

opettajana ja kouluttajana, ja näyttää meille, että asiat eivät olekaan niin yksinkertaisia ja helppoja. Me näemme surua, tuskaa ja kaikkia sielullisia vaikeuksia elämässä. Me koemme kaikkea rakkauden ja lemмен tuskaa, kaikkea sen aiheuttamaa mustasukkaisuutta ja muuta kärsimystä. Näemme mitä suurinta disharmoniaa ja epäsopua avioliitoissa. Näemme, että elämä maan päällä on itse asiassa hyvin kurjaa, ja jäämme silloin ihmettelemään ja kysymään: onkohan sittenkin tuo kirous, joka, niin sanotun syntiinlankeemuksen jälkeen – meille lapsena opetetun opin mukaan – lepää ihmiskunnan yllä, sittenkin suurempi, ehkä ainoa todellisuus maan päällä? Olemmeko sittenkin kirottuja, paratiisista ulos ajettuja olentoja, ja onko vain nuoruuden haaveellista kuvitelmaa, että elämä maan päällä voisi olla paratiisia, että täällä voisi olla harmoniaa, hyvyyttä, rakkautta ja lempeyttä. Eihän sitä ole, sanoo meidän kasvava ja kehittyvä järkemme. Mehän huomaamme, ettei mitään onnea ja harmoniaa ole. On ainoastaan ristiriitaa ja tuskaa maan päällä, ja me olemme kirottuja olentoja. Kirouksen vallassa me olemme ja emme löydä ulospääsyä siitä kirouksesta. Ja meidän täytyy sen johdosta olla kuin susia toisillemme – niinkuin vanha latinalainen sananlaskukin sanoo: "Homo homini lupus", ihminen on ihmiselle susi. Mitä siitä, jos olemme olevinamme pyhiä ja vanhurskaita; emme ole muuta kuin susia lammasten vaatteissa, niinkuin eräs suuri mestari sanoo. Kun joudumme epäilyksen valtaan, voimme sanoa itsellemme, että Jumalan kuva näkyy siinä, että olemme näin ilkeitä, koska Hän ei sen parempaa elämää ole luonut maan päälle. Hänhän se Luojana loi meidät ja huonoiksi hän meidät loi, kun ei voinut estää meitä lankeamasta. Huono Luoja, sanomme. Kunnioituksemme haihtuu. Luoja loi, mutta ei voinut estää meitä lankeamasta, niin että Hänen kuvansa meni heti sirpaleiksi. Ensimmäinen pieni omena puussa sai meidät lankeamaan pois Jumalasta. Huomaamme kyllä, että Mooseksen kirjassa ei puhuta mitään omenasta; siinä on ainoastaan puhuttu hedelmästä – sehän saattoi olla vaikka päärynä. Mutta meitä ihmetyttää joka tapauksessa, että Jumala loi meidät kuvakseen, että se oli huono luomistyö, kun se ei paremmin onnistunut. Ja heti epäilemme Luoja. Ei hän tainnutkaan olla meitä viisaampi. Hän koetti kuin mikä tahansa taiteilija, yritti muovailta savesta päätä, ja siitä ei tullutkaan päätä, vaan möhkäle – ja me olemme kaiketi niitä. Ja luonnollista on silloin, kun järkemme on vähän kehittynyt, että mieluummin kallistamme korvamme niin sanotulle tieteelliselle selitykselle, että Jumalaa ei ole olemassa, eikä Jumala siis mitään luonut. On vain pitkä kehitysprosessi. Vähitellen on kehitytty. Ihminen ei ole tullut edes minkäänlaisesta välimuodosta. Apina on kyllä lähellä ihmistä, mutta kuuluu eläinkuntaan. Apina on välimuoto ihmisen ja eläimen välillä, taikka myöhemmin on sanottu, että ihminen ja apina ovat molemmat samasta kantaisästä. Minkäläinen lieneekään ollut se ensimmäinen ihmeolento, josta syntyivät sekä apinat että ihmiset? Me kallistamme mieluummin korvamme näille kehitysajatuksille. Ymmärrämme, että siinä tieteellisessä näkökannassa, että kaikki elämä on kehittynyt jostakin alusta pitkän prosessin kautta, on paljon enemmän järkeä kuin siinä, että Luoja äkkiä loi huonon maailman. On paljon tyydyttävämpää ajatella, että kehitys ei ole vielä päässyt tämän pitemmälle. Kehitystä on olemassa, mutta se ei ole päässyt pitkälle. Luultavasti kehitys menee eteenpäin ja saa lopulta aikaan onnellisemman ihmiskunnan. On jo suuri saavutus, että olemme näinkin pitkälle tulleet. Näin on lohdullista ajatella tiettyyn aikaan. Tulemme materialisteiksi. Uskomme, että tämä näkyvä, kamppaileva luonto on saanut aikaan tällaisen tuloksen. Ja silloin kyllä ihmettelemme – kun emme ajattele enää, että Luojan pitäisi olla täydellinen, kun ajattelemme koko asiaa luonnollisesti, – että paljon on luonto saanut aikaan. Siinä on merkillinen laki; sattuman laki tai mikä lienee. Me nimitämme sitä juuri kehityksen laiksi. Niinhän Darwin sanoo, että voimakkaimmat elämän taistelussa jäävät voitolle. Tuo laki vaikuttaa, että näin on päästy eteenpäin ja tultu tällaisiin tuloksiin. Ja silloin me ihmettelemme ja myönnämme, että on merkillistä, että tuollainen tähtiusva, jota voimme katsella kiikarien avulla, että se vuosimiljoonien, ehkä vuositrijoonien kuluessa saa aikaan lopulta tällaisen ihmiskunnan. Me täytymme jonkinlaisella kunnioituksella, mutta kun emme ole tottuneet ajattelemaan mitään henkisiä ajatuksia – koska lapsesta saakka olemme tottuneet ajattelemaan ulkonaisesti, muodollisesti asioista, – niin emme pääse sen pitemmälle. Me opimme pienestä pitäen, että Jumala on jokin sellainen olento, joka päättää, että nyt minä luon. Ja se käsitys on meidän sielumme pohjalla. Heti kun tulemme materialisteiksi ja lakkaamme uskomasta Luojaan, emme käsitä myöskään mitään henkeä. Olemme hyljänneet Luojan tarpeettomana ja meille on olemassa vain koko ilmiöllinen elämä, maailma, joka kehittyy tähtiusvasta tällaiseksi aurinkokunnaksi, jossa on keskustähtiä ja kiertotähtiä ympärillä, ja niissä on elämää. Emme voi kieltää, etteikö muissakin kiertotähdissä olisi elämää niinkuin täällä; jollei samanlaista kuin täällä, niin toisenlaista,

mutta tietenkin niissäkin on elämää. Sillä on mahdotonta ajatella kehitystä luonnonvoimien kannalta, että monet pallot, yhtä täydelliset kuin tämä, olisivat jääneet ilman eläviä olentoja, ja että vain ihmiset yksin, maan päällä, olisivat syntyneet ajatteleviksi olennoiksi. Tietenkin meidän järkemme materialisteinakin sanoo, että täytyyhän olla elämää toisillakin kiertotähdillä, ja silloin me saamme kyllä vähitellen suurenmoisen käsityksen tästä maailmankaikkeudesta, vaikka aivan muodollisen, aineellisen. Henki, nimittäin tajunta noissa elävissä olennoissa on myöhempi ilmiö, fenomeeni, joka on vähitellen syntynyt myöskin kuin itsestään, ja on täydelleen aineellisuudesta riippuva; se ei ole itsessään mitään. Sitten kyllä seuraa väsymys, kun emme jaksa ihastua siitä ihmeellisestä muutorikkaudesta, mitä näemme ympärillämme kosmoksessa. Silloin alamme kysyä: eikö tällä kaikella ole mitään tarkoitusta? Meistä oli niin merkkillisen suuri voitto alussa, kun pääsimme koko Jumalasta, kun huomasimme, ettei ole tarkoitusta, vain kehitys, eikä tiedetä, mihin se vie. Se oli niin vapauttavaa ja suurenmoista. Me nauroimme sellaisille filosofeille ja ihmisille, jotka väittivät, että olemassaololla ja ihmiselämällä olisi jokin tarkoitus. Sillä meistä oli luonnollista, yksinkertaista ja selvää, että ihminen syntyi, eli ja kuoli samalla tavoin kuin perhonen syntyi, eli ja kuoli. Tarkoitus oli, että perhonen sai lentää sen päivän. Se oli vain jokin fenomeeni, ilmiö, ja samalla tavoin on ihminen sattuman tulos – yhdenlainen ilmiö, joka syntyi, eli ja kuoli. Tuo oli tuntunut meistä hyvin ihmeelliseltä. Ei minun elämälläni ole mitään korkeampaa tarkoitusta. Ja varsinkin kun ihminen on miehuuden iässä, tuntuu, että hän on vapaa ja että hän itse saa määrätä, mitä tahtoo tehdä. Hän ei ole minkään Jumalan vallan alainen, vaan hän on aivan vapaa olento. Se tunne täytti hänet silloin. Mutta sitten tuli kaamea tyhjiys eteen. Eikö tällä ole mitään tarkoitusta? Ehkä se tuli silloin, kun hän tuli sairaaksi, kadotti omaisuutensa tai rakkaan vaimonsa. Silloin hän pysähtyi ajattelemaan; hänen silmänsä menivät auki ja hän kysyi: mikä tarkoitus on tällä? Ja jos hän silloin muisti oman vanhan päätelmänsä, että elämällä ei voi olla mitään tarkoitusta, niin hänen sydäntään kirveli. Minkä tähden kaiken piti mennä niin hullusti ja huonosti, minkä vuoksi kaiken piti olla niin ilkeätä ja paha. Hän todella jäi silloin tuijottamaan elämänkysymystä. Häntä ei hengessään tyydyttänyt se, ettei elämällä ole mitään tarkoitusta, että hänen inhimillinen elämänsä on vain kuin perhosen elämää. Se saattoi tuntua hänestä luonnolliselta silloin, kun hän oli terve, mutta kun onnettomuudet ja vaikeudet kohtasivat ja hän tunsi voimansa vähenevän, silloin ei tuo maailmankatsomus enää tyydyttänyt häntä, vaan hän olisi suonut, että tällä kurjuudella olisi ollut jokin tarkoitus. Paratiisi muuttuikin helvetiksi. Mitä varten tämä on. Sillä on liian kurjaa, jos tuntevina, tahtovina ja ajattelevina olentoina olemme luodut tuskittelemaan ja kärsimään. Eikö tällä ole mitään tarkoitusta. Olemassaolo on kuin pahan hengen, pirun, aiheuttama, ja pääseekö siitä edes. Minä tapan itseni, sanoo hän sitten. Mutta takana on kysymys: pääseekö siitä sillä. Ja silloin hänelle kirkastuu aivan uusi kysymys: onko sittenkin olemassaololla, elämällä jokin tarkoitus – ihmisenkin elämällä. Onkohan siinäkin, että ihminen täällä maan päällä on mies ja nainen, jokin tarkoitus. On liian kurjaa, jos tarkoitus on vain se, että ihmiskunta eläisi vain kuin helvetissä ja jatkuisi. Minkä tähden pitäisi helvetin ollenkaan jatkua. Minkä tähden sitä ollenkaan jatketaan. Me olemme järkeviä olentoja, emme suvaitse sellaista. Silloin on parasta, että koko ihmiskunta tappaa itsensä sukupuuttoon, jos ei ole mitään tarkoitusta, vaan kaikki on olemassa tuskaa, kärsimystä ja helvettiä varten. On parempi olla silloin pessimisti, ei ainoastaan teoriassa, vaan käytännössä ja opettaa, että tappakaa itsenne; ja näyttää itse esimerkkiä. Koko ihmiskuntahan voisi silloin nauraa, että tuskat ovat silloin lopussa, kärsimykset ovat kaukana. Mutta silloin on jokin ihmeellinen ääni ihmisessä, joka sanoo hänelle: ajattele, etsi vielä, älä vielä tapa itseäsi, äläkä kiroa Jumalaa, älä kiroa elämää! – Ihminen käyttää silloin sellaista kokonaiskäsitystä ilmentävää sanaa kuin elämä. Hän ei tahdo puhua Jumalasta. Jumala-sanassa on jokin teologinen sivumaku, joka ei miellytä häntä. Hän sanoo: minä uhmaan elämää, että tapan itseni, mutta mikä se on, joka sanoo sisäissäni: ajattele vielä ja koeta elää vielä! Ja silloin ihminen tulee totuudenetsijäksi, kun hän sanoo: minä tahdon päästä sittenkin selvyytteen siitä, onko tällä kurjuudella jokin tarkoitus. Emme ajattele enää, että elämä on leikkiä, vaan huomaamme, että elämän leikki on tuskaa ja kärsimystä. Ja silloin me kysymme: mikä on totuus ja onko totuutta olemassa. Me tulemme totuudenetsijöiksi. Ja silloin – tavalla tai toisella se tapahtuu – ensimmäinen havainto, minkä teemme, on, että saamme heittää menemään tuon materialistisen kieltämisen, tuon uskon pelkkään aineeseen. Saamme nyt avata sielumme uudelle ajatukselle, uudelle uskolle ja uudelle näkökannalle. Tämä, jota nimitämme aineeksi, joka itsessään on yhtä salaperäinen kuin mikä muu tahansa, on vain toinen puoli elämästä, sillä toinen puoli on tajunta, henki. Henki on yhtä todellista kuin aine. Tähän me tulemme ensin. Kenties sanomme mieluummin aine-sanana sijasta "tajunta",

sillä ehkä me aivan tieteellisillä tutkimuksilla, päätelmillä ja filosofisilla ajatuksilla tulemme siihen, että kun emme tiedä mitään aineesta, emme voi aineen suhteen ajatella muuta kuin että se itsessään on jotakin tajuntaa, koska ainetta itsessään ei ole olemassa. Tieteen viimeinen tulos on, että ainetta ei ole olemassa – ei ole siinä merkityksessä, kuin olemme ennen kuvitelleet. Kun päästään kiinni atomeista, joista maailma on kokoonpantu, niin nuo atomit haihtuvat tieteellisten havaintojen edessä voimapesteiksi, voimiksi. Ja mitä on voima? Sehän on jotakin, jota emme osaa enää määritellä, sillä jos rupeamme ajattelemaan voimaa, niin on aivan lähellä seuraava ajatus: onko voima jotakin itsessään olevaa ja sokeata, vai onko siinä jotakin järkeä? Onko voima ehkä itsessään jotakin järkeä, ajatusta. Kun katselemme tätä luontoa ja voimien temmellystä luonnossa, huomaamme itse asiassa, että nämä voimat toimivat luonnossa aivan järkipäisesti. Ei ole mitään sattumaa. Ne voimat ovat kuin ajatusten ilmennyksiä. On kuin suuri järjestys olisi kaiken takana. Eihän maailmankaikkeutta olisi voitu nimittää kosmokseksi, järjestykseksi, ellei olisi todettu, että siinä on järkeä. Siis se voima, joka tieteellisten tutkimusten nojalla on ainoa todellisuus, on järjen ilmennystä. Se itse on järkeä, tai järkeä on sen takana. Ajatus, henki, tajunta on sen takana. Ei ole mitään sattumaa tässä maailmankaikkeudessa, vaan kaikki näkyy olevan ajatusta, järjestystä, järkeä – henkeä. – Ja kuka ties me silloin vielä otamme askeleen eteenpäin ja kysymme itseltämme: eikö tuo tajunta, tuo henki sitten ole myöskin sellainen, että me voimme sitä kuvailla tietynlaisin määritelmin? Eikö se ole hyvä? Eihän siinä voi olla mitään ristiriitaa, jos henki yksin on kaiken takana, jos tajunta on kaikkien järkevien ilmiöiden takana, ja se on yksi. Eikö siinä ole ikuinen harmonia? Eikö se itsessään ole sitä, mitä nimitämme hyväksi, totuudeksi? Totuus ei ole ristiriidassa itsensä kanssa. Koko olemassaolon takana voi olla se salaisuus, että siinä on henki, joka on hyvyys, totuus, rakkaus, kauneus, puhtaus – kaikkea, mitä me voimme ylevintä kuvitella, – ja mehän tulemme silloin itse asiassa takaisin vanhaan Jumalaan. Tosin Jumala nyt ei ole enää mikään Luoja, joka sormen viittauksella, tai kädellä maasta tomua ottaen, loi – vaan nyt Jumala silloin tuli nimeksi sille tajunnalle, hengelle, johon mahtuu ja uppoutuu kaikki ylevimmät filosofiset, tieteelliset ja moraaliset käsitykset, mitä meillä voi olla. Jumala tuli nyt todellisuudeksi uudella tavalla. Jumala ei enää ollut mikään suuri persoonallinen olento jossakin taivaissa, vaan Jumala oli nyt se ainoa elämä, joka on kaiken takana ja joka elämä itsessään on henki, tajunta, järki ja sitten kaikki moraalinen tahto. Se tuli nyt Jumalaksi. Ja silloin, kun me tulimme totuudenetsijöinä tähän kohtaan, me kävimme käsiksi pyhiin kirjoihin, kävimme käsiksi maailman uskontoihin. Me menimme kaikkien suurten henkisten opettajien luokse ja kysyimme heiltä: mitä te tiedätte Jumalasta? – Ja silloin me otimme esimerkiksi tämän niin sanotun Vanhan testamentin, tuon Mooseksen kirjan, tuon vanhan kaldealais-juutalaisen luomiskertomuksen ja rupesimme sitä pohtimaan, lukemalla sieltä täältä, miten ihminen luotiin. Sillä siihenhän tähtäsi meidän kysymyksemme: mitä varten me olemme olemassa? Onko mitään järkeä siinä, että me olemme miehinä ja naisina olemassa? Sitähän me kysyimme. Nyt me olimme ensin hengessämme tulleet vakuuttuneiksi siitä, että Jumala on olemassa. Ja koska kerran Jumala on, silloin arvatenkin on myös olemassaololla tarkoitus. Mikä on nyt silloin miehen ja naisen tarkoitus? Mitä varten me olemme olemassa tällaisina kuin olemme? Kuinka tämä meidän olemassaolomme ja elämämme tällaisina olentoina on käynyt mahdolliseksi. Ja me tunnemme ikäänkuin sisässämme ja saamme myöskin kuulla kaikilta opettajilta – tunnemme sisässämme myöskin sen oikeaksi sentähden, että uskomme Jumalaan –, että ihminen on myöskin henkiolento. Ja sehän lankesi itsestään, koska ainetta ei ole. Vaikka me olemme aineellisia ilmiöitä, tällaisia ruumiillisia olentoja, jotka tässä näkyvässä aineellisessa maailmassa elämme ja olemme aineolentoja, niin kuitenkin tämä aineellisuus ei ole mitään todellisuutta. Sitähän ei ole olemassa todellisuudessa. Mekin ihmisinä olemme jonkinlaisia voimaolentoja – ja voima on ajatusta, henkeä, järkeä. Siis me ihmisetkin olemme ajatus-, järki-, tunneolentoja. Sen tunnemmekin. Olemme vielä enemmän; olemme henkiolentoja, Jumalan kaltaisia. Kaikissa pyhissä kirjoissa sanotaan: "Ihminen on luotu Jumalan kuvaksi." Ihminen on Jumalasta lähtenyt; hän on samaa olemusta kuin Jumala – niinkuin vanhassa Intiassa sanottiin. Silloin on selvää, että ihmisenkin on henki. Samalla hän tuntee itsensä kyllä yksilölliseksi olennoiksi; hän ei ole samaa kuin suuri Jumala, mutta on siitä lähtenyt – niinkuin sanotaan myöskin kristinuskossa. Hän on Jumalan poika, Jumalan lapsi, Jumalan tytär. Tämän voi ihminen tuntea. Hän on siis Jumalasta lähtenyt, Jumalan synnyttämä, suuren elämän synnyttämä; samaa olemusta kuin se suuri elämä. Mutta täällä hän on ilmennyt tällaisena olentona, miehenä tai naisena. Ja hän kysyy: mikä tarkoitus on tällä? – Silloin hän tulee esimerkiksi

tämän ensimmäisen Mooseksen kirjan ääreen ja lukee siitä tuon kertomuksen: "Ja Jumala sanoi: 'tehkäämme ihminen meidän kuvaksemme, meidän muotomme jälkeen; ja he vallitkoot kalat meressä ja taivaan linnut, ja karjan ja koko maan, ja kaikki, jotka maalla matelevat.' — Ja Jumala loi ihmisen omaksi kuvaksensa, Jumalan kuvaksi Hän hänet loi: mieheksi ja vaimoksi Hän loi heidät." Me luemme tämän, ja sitten toisessa luvussa, kuinka Aadam oli yksin, ja hänet vaivutettiin uneen ja Eeva luotiin. — Ja me kysymme: kuuluvatko nämä molemmat luomiskertomukset yhteen — jotka ovat eri kertomuksia — sillä tavoin, että ovat jatkoa toisilleen? Ja silloin meidän tekee mieli tutkia myöskin alkutekstiä, ja silloin huomaamme, että tässä itse asiassa onkin kaksi kertomusta. Ensimmäisessä luvussa on niin sanottu *elohistinen* luomiskertomus, toisessa ja seuraavissa niin sanottu *jehovistinen*. Minkä tähden näitä eri kertomuksia tällä tavoin nimitetään? Sentähden, että se jumala-sana, jota käytetään heprealaisen alkutekstin ensimmäisessä luvussa on "*Elohim*" ja taas se, jota käytetään toisessa ja toisissakin on kirjoitettuna "*Jahve*", ja jonka juutalaiset lukevat "Adonai", Herra. On puhe kahdesta eri Jumalasta.

II

ELOHISTISEN JA JEHOVISTISEN LUOMIS- KERTOMUKSEN ERO

Ajateltuaan, etsittyään ja tutkittuaan siihen tapaan kuin viime kerralla esitimme, ihminen tulee siihen tulokseen, ensinnäkin, että Jumala on olemassa, mutta ei tuossa vanhassa, tutussa muodollisessa merkityksessä, vaan elämän hengen merkityksessä; toiseksi ihminen tulee siihen tulokseen, että hän on Jumalan lapsi eli Jumalan poika, niinkuin sanotaan Uudessa testamentissa, henkiolento. Kun ihminen elämän vaikeuksissa kysyy, minkä tähden hän on olemassa ja minkä tähden me olemme olemassa miehinä ja naisina, kahtena sukupuolena, niin tämä näkemys, että ihminen on henkiolento, lohduttaa jo paljon. Jos tuo etsijä on vielä niin onnellisessa asemassa, että hän tulee tekemisiin teosofisen liikkeen kanssa ja saa kuulla, että ihminen henkiolentona syntyy useita kertoja tähän maailmaan, että hän ei ole täällä ensimmäistä eikä viimeistä kertaa, vaan jälleensyntyy, niin silloin tämänkin näkemys, jos ihminen etsijänä sen omaksuu, taittaa kärjen tuolta pulmalliselta kysymykseltä, miksikä me olemme miehiä ja naisia. Onhan silloin ajateltavissa, ja niinhän jälleensyntyemisopin kannalta selitetään, että ihminen henkiolentona syntyy milloin miehenä, milloin naisena. Hän ei silloin ainakaan tämän näkemyksen kannalta ole tuomittu kärsimään aina niitä kärsimyksiä, joita on vain toisella sukupuolella. Miehenä ihmisellä on omat kärsimyksensä ja naisena myös omat kärsimyksensä. Jos hän jälleensyntyy milloin naisena, milloin miehenä, niin silloin on tietenkin hänen helpompi kärsiä; hän ei ole ainakaan tuomittu kärsimään aina samaa. Hän saa kokea molempien sukupuolien kärsimyksiä. Mutta yhä hänelle jää tietenkin kysymysmerkiksi, minkä tähden on miehiä ja naisia, minkä tähden ei olemassaoloa ole voitu niin järjestää, että saisimme elää ja iloita olemassaolosta täällä vain elävinä olentoina, ei sukupuoliolentoina. Pitääkö välttämättä olla kaikenlaisia sukupuolesta johtuvia ristiriitoja ja kärsimyksiä? Tämä kysymys ei ole vielä ratkaistu tyystin, joskin tuo jälleensyntyminen käytännössä, kun sitä ajattelemme, taittaa kärjen itse kysymyksen pulmallisuudelta, sen vaikeudella. Mutta kysymystä sinään, kysymyksen ydintä se ei ratkaise. Sentähden ihminen tutkii edelleen. Sentähden hän tahtoo syventyä tuohon asiaan. Hän kääntyy viisaitten puoleen, niinkuin viime kerralla sanoimme, sentähden hän kääntyy maailman pyhien kirjojen puoleen, sentähden hän kääntyy oman uskontonsa pyhien kirjojen puoleen, sillä hän ymmärtää, että uskontojen perustajat juuri ovat olleet hyvin viisaita ja nerokkaita ihmisiä. Hän ymmärtää myöskin, että on paljon pyhiä kirjoituksia säilytetty ja on muistiin pantu paljon sellaista viisautta ja tietoa, joka ei ole kädenkäänteessä saavutettavissa, vaan jota viisautta kaikista korkeimmat ihmiset ovat kuin testamenttina jälkeensä jättäneet.

Jos tämä etsijä on syntynyt länsimailla, niin hän luonnollisesti kääntyy kristikunnan pyhien kirjojen puoleen. Hän lukee silloin Vanhasta testamentista, että ihminen luotiin kahdeksi sukupuoleksi. Mutta sitten kun hän tutkii tarkemmin ja ehkä vielä saa tutkimuksessaan apua, niin että hän ymmärtää alkutekstin olevan hieman toisenlaisen kuin käännöksen, niin hän huomaa, niinkuin viime kerralla totesimme, että heti Vanhan testamentin alussa, Mooseksen ensimmäisessä kirjassa, on kaksi eri luomiskertomusta. Kahdessa eri paikassa alussa kerrotaan ihmisen luomisesta. Ensimmäisessä luvussa ensiksi ja toisessa luvussa uudelleen ja vähän eri tavoin. Toisessa luvussa luodaan nainen. Ensin kyllä mies, mutta sitten nainen. Tämä tutkija saa tietää, kun hän lähestyy alkutekstiä, että tässä on kaksi luomiskertomusta, elohistinen ja jehovistinen. Ensimmäistä nimitetään elohistiseksi. Minkä tähden? Sentähden, että se Jumala, joka on ensimmäisen Mooseksen kirjan ensimmäisessä luvussa, on alkukielellä Elohim, mutta se Jumala, joka ilmestyy toisessa luvussa, on tuo tunnettu Jahve – taikka sitten vielä Jahveh Elohim on paikatellen myöskin toisessa ja seuraavissa luvuissa. Nämä kaikki sanat on käännetty suomeksi Jumala. Jahve on käännetty Herra ja kun ne siis ovat vieretysten, niin puhutaan Herra Jumalasta, Jahveh Elohim. Nyt herää tutkijassa kysymys, että

miksi on näin. Onkohan mitään eroa olemassa Elohimin ja Jahven välillä? Onko niiden sanojen välillä olemassa jokin ero merkityksessä, vai ovatko ne synonyymejä, aivan samaa merkitseviä?

Silloin ihminen ehkä ensin joutuu tekemisiin Kabbalan kanssa, mutta sitten myöhemmin ehkä omien kokemustensa kanssa. Silloin hän huomaa, kuinka nämä tekstit itse asiassa kertovat eri seikoista. Kerrotaan kahdesta eri luomisesta taikka ihmisen kahdesta eri synnystä. Ensimmäisessä luvussa sanotaan nimenomaan, että Jumala, niinkuin siellä sanotaan, Jumala loi ihmisen omaksi kuvakseen, Jumalan kuvaksi loi Hän hänet, mieheksi ja naiseksi Hän heidät loi. Siinä käytetään siis tuota sanaa Elohim, Alhim. Se voidaan ääntää eri tavoin. Hepreankielessä ei kirjoitettu ollenkaan vokaaleja, ääntiöitä, ainoastaan konsonantit merkittiin. Siten täytyi vain itse päätellä, mikä vokaali kulloinkin oli kysymyksessä. Ainoastaan vokaali a sanan alussa merkittiin. Tämä Elohim kirjoitetaan Alhim, mutta kuitenkin se useimmiten äännetään Elohim. Juutalaiset itse ääntävät Elohim, koska he tietävät, mikä sen sanan etymologia on.

Saadaksemme käsityksen tästä Elohim-sanan merkityksestä meidän on hyvä luoda silmäys Mooseksen ensimmäisen kirjan ensimmäiseen lauseeseen, siis toisin sanoen tuohon meille tuttuun lauseeseen, että alussa Jumala loi taivaan ja maan. Alussa loi Jumala taivaan ja maan. Tämä lause kuuluu alkuperäisellä hepreankielellä: *B'rashith bara Elohim eth hashamayim v'eth h'arets*. Niin se kuuluu, ääntäminen voi olla erilainen. Mutta tuo oikein tieteellisen tarkka ääntäminen on mielestäni juuri tuo nyt mainittu. Tässä ensimmäisessä lauseessa on niin monta kiintoisaa kohtaa, että menemme vaikka jonkin verran ulkopuolelle aiheitamme tutkiaksemme sitä lausetta. Tuon sanan B'rashith, alussa, rabbiinit käänsivät latinaksi: In principio. Versio vulgatassa se siis kuuluu "In principio", ja se merkitsee alussa. Mutta tuo latinankin sana principio on muodostunut kahdesta sanasta *caput* ja *primus*. Caput merkitsee pää. Ihmisen pää on näytellyt jotakin osaa ihmisten mielikuvituksessa. Tämä sana B'rashith, heprealainen sana alussa on vain pääte ja prepositio sanassa Baash eli pää. Siinä on tuo ensimmäinen B prepositio, joka vastaa latinankielistä in, alussa, päässä. Kumma kyllä on tuo Baash-sana, joka on maskuliini-sukua saanut feminiinisen päätteen shith, päässä. Muuten tuo alkukirjain B, joka vastaa suffiksia -ssa, siis inessiiviä, vastaa myös ablatiivia, -sta, siis jostakin. Sen voi siis kääntää, ei ainoastaan päässä, vaan päästä. Kun sillä sanalla B'rashith on feminiininen pääte, niin se viittaa siihen, että se alkupää, se alku, josta on kysymys, ei ole ainoastaan pää, vaan se on myöskin jotakin naissukuista, aivan kuin kohtu. Sentähden mystikot kääntävät sen myöskin kohtu. Siis tuo maskuliininen, miehellinen, miehen pää esiintyy myös kohtuna, josta voidaan luoda jotakin. Siis tämä "alussa loi" ei tarkoita siis suinkaan aikamäärää, vaikka se luonnollisesti sitäkin merkitsee, vaan se tarkoittaa ennen kaikkea, että "päästä kohtuna" Jumala loi taivaan ja maan. Tuo sana bara on yksikkömuoto, loi, mutta hyvin kummallista on, että tuo sana Elohim on monikossa, se on maskuliininen monikkomuoto. Se ei siis merkitse "Jumala" missään tapauksessa, vaan se merkitsee "Jumalat". Mutta miten tämä Elohim on syntynyt, mitä se merkitsee? Siinä on ensinnäkin sana El eli Al. Tämä El on vanha Jumala-sana. El on Jumala, sillä melkein kaikki ilman muuta tietävät – enhän minä ole sen ihmeellisempi hepreankielen tuntija kuin kukaan teistä – kaikki tietävät, että El on Jumala. Jeesus huusi ristillä, ja ne sanat on aina toistettu hepreankielellä kaikissa raamatuissa, "Eli, Eli." Jeesus huusi silloin Jumalaa, "Jumalani, Jumalani." Tuo sana El Jumalana on siis meille kaikille tuttu, mutta tuossa sanassa Elohim, joka on maskuliininen monikkomuoto, ei ole muodostettu monikkoa sanasta El, vaan on asetettu El sanan jälkeen h. "Alh" eli "Elh", ja sitten vasta on liitetty maskuliininen monikkopääte. Mikä tuo h on? Se on erikoisesti feminiininen kirjain. Esimerkiksi sana Heve, Eeva, kirjoitetaan "hvh". Sehän esiintyy myös sanassa Jehova, Jahve. Tämä he on erikoisesti feminiininen kirjain. Tuo he liitettynä sanaan El muuttaa siis oikeastaan Jumala-sanana Jumalatar-sanaksi. On kuin siinä olisi Jumalatar. Mutta sitten on im monikkopääte maskuliinisukua. Sitä ei voi sanoa suomeksi, kun meillä ei ole mitään sukuja kielessämme, vaan on meidän vain ajateltava jumalatar ja sen jälkeen miehistä monikkopäätettä. Sitä ei oikeastaan voi ruotsiksikaan sanoa. Jos ajattelemmes gud, gudinnor ja sitten ei gudinnor, vaan maskuliininen pääte gudinnar, niin se sanahan on aivan epäsiikio. Hepreankieli on mystinen kieli. Muutamat sanovat, että se on maailman vanhin kieli. Toiset ajattelevat, että kiinan kieli on hyvin vanha, toiset puolestaan, että vanhin on sanskritinkieli. Joka tapauksessa tämä hepreankieli on hyvin mystinen kieli. Nykyaikaiset juutalaiset eivät täysin tunne hepreankieltä. Rabbiinit ehkä sitä osaavat, mutta ei ole sanottu, että hekään osaavat sitä lukea ilman vokaalimerkkejä. Ne vokaalimerkit ovat kuin pisteitä.

Vanhaa tekstiä on hyvin vaikea lukea, sillä siinä ei ole pisteitä. Hebreankielessä on paljon sanoja, joissa on samanlaisia konsonantteja, mutta erilaiset vokaalit, ja silloin ne muuttavat koko asian. Jos esimerkiksi olisi vain s ja n, niin toiset voisivat lukea sen sanan sinäksi ja toiset sanaksi. Se rabbiinikokous, joka ensin keksi nuo *masoreettiset pisteet*, vokaaleja merkitsevät pisteet, keksi aivan erikoisen lukutavan, joka oli tietysti looginen ja järkevä, ja sen mukaan on raamatun käännökset tehty, mutta kuka voi väittää, etteikö noita samoja sanoja alkuperäisesti ole käännetty toisella tavalla, ja silloinhan on merkitys aivan toinen. Tämä on sangen salaperäinen kieli, ja yhtä salaperäinen on kirjoitus. — Jos nyt vielä tutkimme tuota Elohim-sanaa, niin emme voi sanoa muuta kuin että se merkitsee Jumalat. Se on monikkomuoto ja se merkitsee siis Jumalat. Mutta siihen on vielä liitetty tuo sivumerkitys, "sekä miehelliset että naiselliset Jumalat", taikka sitten Jumalat, jotka olivat sekä miehiä että naisia, Jumalat, jotka olivat kaksisukuisia. Jompaakumpaa tuo sana ehdottomasti merkitsee ja sanokaamme, että se merkitsee: Jumalat, jotka olivat kaksisukuisia, sekä miehiä, että naisia, loivat alussa. Mutta sitten on siinä yksikkömuoto *bara* ja sentähden on ranskalainen mystikko Fabre d'Olivet, joka eli viime vuosisadan alussa, Napoleonin aikana, käänsi tuon sanan Elohim: Lui les Dieu. Hän sanoi siis Lui ja sitten Lui les Dieu, joka merkitsee Jumalat. Hän Jumalat. Hän Jumalat loi. Mutta hän ei siinä käännöksessä ottanut huomioon tuota feminiinistä puolta. Meidän täytyisi pikemmin sanoa, jos tahtoisimme suomentaa niin, että se vastaisi alkutekstiä, "Hän, Jumalat, Jumalattaret". Tuo sana Elohim on siis hyvin sisältörikas. Se merkitsee siis: se Jumala, joka on kaksisukuiset Jumalat.

Me huomaamme heti totuudenetsijöinä, ettei tässä ole kysymyksessä suinkaan se Jumala, joka on suuri maailman henki ja suuri salaisuus kaiken takana, vaan tässä on kysymyksessä se, jota me nimitämme *Logokseksi*, Maailman Järjeksi, Maailman kosmiseksi Pojaksi, Jumalan kosmiseksi Pojaksi. Tässä on kysymyksessä Logos, luova Logos. Silloinhan on kyllä sangen kekseliäästi tuokin ranskalainen tutkija, Fabre d'Olivet, kääntänyt Lui les Dieu, Hän Jumalat, sillä hän on korostanut sitä seikkaa, että Logos on kyllä aivan yhtenäinen, mutta se ei suinkaan ole yksi persoona, vaan se on kollektiivinen persoonallisuus. Jos ajatteleme H. P. Blavatskyä, niin hänkin sanoi, että Logos ei ole yksilö, yksilöolento, vaan Logos on kollektiivinen nimitys, ajatelkaamme sitten sitä suurta universaalista Logosta, joka on ensimmäinen ja käsittää kaiken ilmennyksen tai ajatelkaamme niitä eri Logoksia, jotka ovat kunkin ilmenneen aurinkokunnan takana. Meidän aurinkokunnassamme on Logos. Tämä Logos, joka on aurinkokunnan takana, jota kristinuskossa käsitetään persoonana, yksilönä, yhtenä olentona ja sentähden kristinuskossa puhutaan Jumalasta, yhdestä Jumalasta, joka on kaiken luonut, tämä Logos ei ole suinkaan maailmankaikkeuden Jumala, vaan aurinkokunnan Jumala. Kun kristinuskossa puhutaan persoonallisesta Jumalasta, niin puhutaan itse asiassa tästä aurinkokunnan Logoksesta. Tätä meidän aurinkokuntamme Logosta voidaan kyllä personifioida yhdeksi olennoiksi, mutta se on aivan eksoteerista ja erehdyttävää. Sekään ei ole totta. Ei meidän aurinkokuntamme takana ole taivaassa istuvaa persoonallista isää, persoonallista Jumalaa, joka siellä komentaisi, vaan meidänkin aurinkokuntamme Logos on kollektiivinen, ei ainostaan Lui, vaan myöskin les Dieu, niinkuin tuo ranskalainen käänsi. Se on suuri koostuma eläviä, jumalaisia olentoja, jotka ovat sekä miehellisiä, että naisellisiä, jotka kokonaisuudessaan kuvastavat miestä ja naista.

Tämä on mielessä pidettävä tärkeä kohta, että käsitämme Elohimin, puhumme nyt sitten maailmankaikkeuden suuresta Logoksesta, taikka aurinkokunnan Logoksesta, kollektiiviseksi koostumaksi miehellisiä ja naisellisiä jumalalentoja. Mutta tahdomme vielä katsoa noita toisia sanoja tuossa lauseessa: Alussa Jumala loi taivaan ja maan — *Eth hashamayim v'eth h'arets*. Tämäkään ei ole aivan oikein suomennettu, sillä *eth hashamayim v'eth h'arets* on duaalinen muoto ja merkitsee siis oikeastaan molemmat taivaat, kaksi taivasta, eli molemmat taivaat ja maat. Alussa loivat Jumalat molemmat taivaat ja maat. Tämä on kiintoisa huomio tämäkin. Jos tahtoisimme kääntää siis aivan sanasta sanaan tuon ensimmäisen lauseen, saisimme, että "alkupäästä, kohtuna, loi Jumala molemmat taivaat ja maat". Silloin tulee käännös itse asiassa jo niin mutkikkaaksi, ettei sitä ymmärrä ilman muuta. Nyt emme tahdo sen enemmän syventyä tuohon kysymykseen molemmista taivaista, mutta viittaahan sekin siihen, että on jotakin kaksinaisuutta samalla tavoin kuin jumalan nimessä on kaksinaisuutta, miestä ja naista.

Kääntykäämme nyt lauseeseen ensimmäisessä luvussa: Luokaamme ihminen omaksi kuvaksemme. Luokaamme. Siinä on otettu huomioon monikko. Miksikä ei sanottu, että minä tahdon luoda, vaan siinä on käänöksessä sanottu, että luokaamme. Kaikki kääntäjät ovat tietenkin olleet aivan vilpittömiä ihmisiä ja ovat tietenkin tahtoneet kääntää oikein, mutta he eivät ole olleet kabbalistisia tutkijoita, niin että he olisivat voineet ymmärtää tekstiä syvemmin, vaan joissakin kohdin he ovat vältäneet vaikeuksia ja kääntäneet ylimalkaisesti. Opettajani koulussa selitti, miten majesteetillinen Jumala oli ja miten hän saattoi sanoa majesteetillisesti, että me. En ymmärtänyt, miksi Jumala olisi tuolla tavoin pröystäillyt. Eihän ollut muuta Jumalaa, joka myös olisi luonut. Myöhemmin sain kuulla, miten vanhassa Intiassa ymmärrettiin maailman luominen. Intialaiset suorastaan sanoivat, että Jumalat luovat leikkien maailman. *Lailaa* merkitsee "sport". Jumalat vähän urheilivat, kun he loivat maailman. Se on heille kuin jotakin hauskaa leikkiä, urheilua. Tuo oli minusta hauska kuulla, että intialaiset ajattelivat luomista liilaaksi; hauskeempaa se oli kuin jos se olisi ollut hirmuista ähkimistä ja puhkimista. Kuitenkaan ei tässä alkutekstissä ole tahdottu lainkaan antaa sellaista kuvaa, että Jumala olisi majesteetillinen, mahtipontinen tai leikillisellä päällä luodessaan, vaan siinä on sanottu vain aivan suoraan, että Jumala oli monikko. Elohim on monikko. Tämä monikko sanoi siis, että luokaamme ihminen omaksi kuvaksemme. Tämä oli sitä tärkeämpi, kun kysymys oli jostakin kaksinaisesta. Kun Elohim tahtoivat luoda ihmisen, niin silloinhan heidän piti luoda jotakin kaksinaista. Tässä ensimmäisessä luvussa ei puhuta mitään Eevasta, ei puhuta mitään naisen luomisesta. Siinä luodaan ainoastaan Aadam. Koulussa me olemme tietenkin saaneet kuulla, että miesparka luotiin ensin. Asia ei ole ollenkaan niin, sillä Aadam ei ollut ollenkaan mikään yksipuolinen mies, vaan Aadam oli ihminen. Luokaamme ihminen omaksi kuvaksemme; ja se ihminen oli Aadam. Aadam luotiin Elohimin kuvaksi. Elohim oli joukko kaksisukuisia olentoja, yhtenäisiä siinä merkityksessä, ettei siinä ollut kolmannen sukuisia olentoja. Siinä oli miehiä ja naisia. Tänä päivänä, jos ken on niin armoitettu, että hän saisi nähdä Jumalan – ja ei kuolla – niin hän todella voisi nähdä, että siinä on suuri mysteeri kätkettynä. Joka tapauksessa kun tässä kirjoitetaan, että ihminen luotiin, niin se sana ihminen käsittää sekä miehellisiä että naisellisiä voimia. Siis se ensimmäinen ihminen, joka luotiin, oli mies ja nainen, ei kahtena olentona, ei rikkirevittynä olentona, vaan sellaisena olentona, että kaikki voimat olivat siinä. Koko luomakunnan ja olemassaolon kaikki elämän voimat olivat siinä silloin, sillä ne olivat Jumalan kuva, Elohimin kuva. Ihminen itse, tämän voimme sanoa näin sivumennen, ihminen itse henkiolentona ei suinkaan ollut Elohimin luoma, vaan ihminen itse henkiolentona oli syntynyt itse siitä samasta absoluutista, josta kaikki Logoksetkin ovat syntyneet. Ihminen on Elohimin vertainen. Sentähden Mooseksen kirjassa myöhemmin puhutaankin, että ihmiset tulivat lopulta samanlaisiksi kuin Elohim. Elohim ei siis luo ihmisiä henkiolennoiksi, sillä ihminen on sen suuren, iankaikkisen elämän lapsi, tai perillinen tai poika tai synnyttämä, sen suuren, josta kaikki muukin on lähtöisin, josta Elohimkin ovat lähtöisin, vaikka he ovat läpikäyneet suunnattomia kehityssarjoja. Ei ole kysymys siitä, että ihminen olisi luotu siinä merkityksessä, että mitään ei ennen ollut olemassa, josta nyt ihminen tehtiin, vaan se tarkoittaa sitä, että ihminen kyllä henkiolentona on aivan iankaikkinen, on ikuisuuden mysteeristä lähtöisin, mutta Elohim luovat ihmisen, herättävät paremmin sanoen tuossa ikuisuudessa tiettyjä voimia, jotka siinä itsestään jo ovat ja vaalivat niitä. Tuo luomistyö on erinomaisen ihmeellinen.

Mehän ymmärrämme, että on hyvin järjetöntä ajatella, että kun lapsi syntyy maailmaan, niin se on syntynyt tyhjästä. Onhan järjetöntä ajatella, että vanhemmat olisivat luoneet tuon lapsen. Vanhemmat antavat ainoastaan muodon eli ruumiin henkiolennolle. Ihmisen minuutta vanhemmat eivät osaa luoda. Tuo ihmisminuus syntyy ruumiiseen, jonka vanhemmat luovat. He saavat sen aikaan, ja ilman heitä ei tuo minuus voisi syntyä maailmaan. He antavat sille ruumiin. Kuinka monet vanhemmat sanovatkaan tietämättömyydessään, että he ovat saaneet aikaan tuon lapsen. Se ei ole ollenkaan niin. Ei milloinkaan tule mitään ilman sitä kolmatta. Muuten syntyy aivan idiootti eläin, jossa ei ole mitään inhimillistä. Aina kun syntyy elävä ihminen, niin on jälleensyntynyt henki mukana. Loogisen ajattelun nojalla me tämän ymmärrämme. Samalla tavalla eivät Elohimkään luo tyhjästä sitä ihmistä, jonka he luovat. Henkiolentona ihminen on olemassa. Henkenä se on olemassa. Elohim antavat sille jonkinlaisen ensimmäisen ilmennysmuodon ja valvovat sen kehitystä, jotta se saavuttaisi täydellisen tietoisuuden siitä, kuka se on ja

mikä se on. Elohim silloin painavat tuohon henkeen, joka on kotoisin Absoluutin helmasta, oman leimansa. Sillä tavoin he luovat ihmisen. Tämä ensimmäinen luominen, josta puhutaan ensimmäisessä Mooseksen kirjassa, ensimmäisessä luvussa, ei *tapabdu täällä maan päällä*. Se on aivan toisten tasojen tapahtuma. Se tapahtuu korkealla tasolla. Nämä ovat aivan abstraktisia asioita. Elohim luovat ensimmäisen Aadamin, Adam Kadmonin siellä abstraktisen ajattelun maailmassa. Siellä mies ja nainen painautuvat mahdollisuutena, ituina jumalsyntyiseen henkeen, ja nämä vastakohtat on havaittavissa kaikessa ilmenneessä luonnossa. Ei ole mitään ilman vastakohtia. Aina on positiivista ja negatiivista. Me puhumme myös hengestä ja aineesta. Meidän täytyy muistaa, ettemme millään tavoin arvostele hengen ja aineen etevyyttä toisiinsa nähden. Ne ovat aivan yhtä välttämättömiä. Emme ollenkaan saa ajatella niin. Emme ollenkaan saa sekoittaa asioita tällä tavoin. Kun me puhumme filosofisesti, abstraktisesti ja tieteellisesti, niin emme saa antaa sivuvivahduksia sanoillemme. Me puhumme ihan järkevästi, loogisesti, rauhallisesti ja tynesti, että on kaksi vastakohtaa olemassaolossa. Ne ovat aivan yhtä "briljantteja", loistavia, molemmat.

III

AADAM JA EEVA

Aadam ja Eeva kuuluvat, niinkuin tiedämme, toiseen luomiskertomukseen, siihen, josta puhuu Mooseksen ensimmäisen kirjan toinen luku ja jota nimitetään jehovistiseksi luomiskertomukseksi, koska siinä Jumalan nimenä esiintyy Jahve eli Jehova ja hän on siinä luojana. Ensimmäisessä kertomuksessa, josta puhutaan Mooseksen kirjan ensimmäisessä luvussa, esiintyy Elohim, jumalat, ja sentähden sitä nimitetään elohistiseksi luomiskertomukseksi.

Viime kerralla koitimme tehdä vähän selkoa tästä elohistisesta luomiskertomuksesta ja tulimme siihen johtopäätökseen, kun tutkimme sitä filologisesti, että se Aadam, joka siinä luotiin, on taivaallinen ihminen, ja että se luominen tapahtui korkeammassa taivaassa. Se Aadam on sekä mies että nainen; siinä ovat molemmat rinnakkaisvoimat ilmenneinä tai uinuvina. Positiiviset ja negatiiviset, aktiiviset ja passiiviset, miehelliset ja naiselliset, kaikki voimat, jotka ovat välttämättömiä luomistyössä, ovat yhtyneet tähän Aadam Kadmoniin, kuten häntä myös nimitetään juutalaisten Kabbalassa. Voisimme myös nimittää häntä Kosmiseksi Kristukseksi, Jumalan Pojaksi, kun vain muistamme, että tämä ensimmäinen ihminen on se jumalainen itu, minkä jumalat herättävät meidän sisimmässä henkiolemukseemme. Se taivaallinen ihminen on kokonaisuudessaan Jumalan Poika, mutta se on myös meihin ihmisiin nähden meidän omassa monadissamme herätetty kuva ihmisestä. Sentähden on totta, että kaikki inhimilliset monadit yhdessä muodostavat Kristuksen ruumiin. Kaikki ovat yhtä, kaikissa ilmenee Kosminen Kristus, Jumalan kuva. Ja tämä Jumalan kuva on elävänä jokaisessa monadissa, jokaisessa meissä. Meidän sisimmässämme on Jumalan kuva, Jumalan Poika, elävä ja siinä omassa maailmassaan, tasollaan, ilmenneenä. Mutta se ei ole samaa vielä kuin täydellinen ihminen, sillä se, mihin tämä Jumalan kuva pyrkii, on, että se olisi täydellisesti itsetietoinen ja täydellisesti osaisi käyttää kaikkia voimia. Ero on sama kuin lapsessa, joka ei vielä tiedä, mikä ihminen on, mutta joka silti voi olla ihanampi ja kauniimpi kuin täysi-ikäinen; mutta täysi-ikäinen, vanhus, on kokenut kaiken elämässä. Niitä voimia, joita lapsi ei hallitse, on hän oppinut käyttämään, ja hän on saavuttanut viisautta ja kykyä elämäkoulussa. Vähän samansuuntainen on monadin suhde elämässä. Me sisimmässämme olemme kyllä Jumalan kuvia, Jumalan poikia ja tyttäriä, mutta me emme ole sitä todellisuudessa. Jumalan poikuus on meissä mahdollisuutena, mutta ei toteutuneena. Mutta sen tulisi ilmetä meissä kokonaisuudessaan. Koko luomistyö Jumalien kannalta on herättää meissä, jotka nyt olemme alussa tuon luomistyön esineinä, uinuvia kykyjä ja sitten valmistaa meille tilaisuus olemassaolon koulussa kehittää noita kykyjä.

Ensimmäisessä luomiskertomuksessa annetaan vain kuva tuosta todellisesta ihmisestä. Mutta luomiskertomukset rajoittuvat tähän aurinkokuntaan; ne eivät puhu niistä asioista, jotka ovat meidän aurinkokuntamme ulkopuolella, muuten kuin analogisesti. Mutta kaikissa luomiskertomuksissa on filosofinen sisältö, niin että tutkija voi päästä perille toisistakin aurinkokunnista.

Kun nyt tuo ensimmäinen Aadam, se taivaallinen ihminen, on luotu elohistisessa luomiskertomuksessa, siirtyy myös tämä genesiksen kertomus aivan toiseen jaksoon. Ja toisessa luvussa, neljännessä jakeessa siirrytään jehovistiseen luomiskertomukseen. Siinä sanotaan: "Näin on syntynyt, mitä taivaassa ja maan päällä on, koska he luotiin, sillä ajalla, jolla Herra Jumala teki maan ja taivaan. Ja ei ollut vielä yhtäkään kedon pensasta maan päällä eikä yhtäkään kedon ruohoa vielä kasvanut." – Vaikka näin on kaikista asioista elohistisessa kertomuksessa kerrottu – siellä on lueteltu puut ja ihmiset ja eläimet – niin sanotaan yht'äkkiä: kun Jumala oli levännyt seitsemäntenä päivänä, ei ollut mitään. Mutta meidän täytyy ymmärtää, että tuo ensimmäinen, elohistinen luomiskertomus puhuu taivaallisista asioista, ja nyt siirrytään tämän

aurinkokunnan maallisiin tasoihin, ja ihmisen luominen tulee uudestaan esille. Ja silloin kerrotaan, kuinka Jumala, Jehova, loi ihmisen maan tomusta. Tämä viittaa jo siihen, että se ihminen, joka ensin luotiin, ei ollut maan tomusta, ei ollut aineellinen, sillä vasta nyt siirrytään siihen ihmiseen, jossa on jotakin aineellista, joka on tullut näkyväksi näkyvässä maailmassa. Ja tässäkin luodaan ainoastaan Adam, ei puhuta mitään Eevasta. Ja tämäkin Adam on, se meidän täytyy ymmärtää, ja se selviää itse kertomuksen kokoonpanosta, yksinäinen olento, ja se sisältää, että hän on edellisen Aadamin kuva, sen heijastus tähän näkyvään maailmaan, jos ei fyysiseen, niin eetteriseen. Ja se Adam, joka on heijastus edellisestä, elohistisesta Adamista, on myös mies-nainen, olento, jossa kaikki luomisvoimat vaikuttavat.

Jos vielä tarkemmin ajattelemme tuota seikkaa ja muistamme, miten juuri Salaisen Opin mukaan ihmisen luomishistoria on tapahtunut täällä maan päällä, niin voimme ymmärtää, että tämä Adam, joka on luotu maan tomusta, on jonkinlainen eetteriolento, hienompi aineellinen olento, jossa molemmat sukupuolet ovat yhtyneet. Ensin ehkä ei ole mitään sukupuolta lainkaan, sitten niin, että sukupuolivoimat ilmenevät hänen sisällään. Ja silloin on ymmärrettävä, että tuo Adam on, kuten elohistinenkin Adam, kuolematon olento; hän ei tiedä mitään kuolemasta, ei pahasta, ei sairaudesta. Hän on kuolematon olento, mutta itsetiedottomasti kuolematon. Hän on elävä olento, joka ei siitä mitään tiedä. Hän on sellainen olento, että jos hän jatkaisi sukua, se tapahtuisi ehkä sillä tavoin, että hän erittäisi itsestään uuden olennon. Hän lisäisi yksin sukua, muotoja, niin, että erittäisi niitä itsestään.

Sitten huomaamme, kuinka tässä jehovistisessa luomiskertomuksessa heti siirrytään uuteen kohtaan. Jumala sanoi, ettei ole ihmisen yksin hyvä olla; hänen pitäisi saada toveri, apulainen, itselleen. Ja sitten kerrotaan, että tämän Aadamin eteen tuotiin kaikenlaisia eläimiä, jotta hän näkisi, olisiko niistä toveriksi; mutta niistä ei ollut toveriksi ihmiselle.

Mikä ajatus piilee näiden sanojen takana? Meidän täytyy ymmärtää, että kun ensimmäinen Adam oli luotu Jumalan kuvaksi ja toinen oli heijastus siitä, niin hänen tehtävänsä oli elämän koulussa tuoda Jumalan kuva esille. Mutta mikä on Jumalan sisin ominaisuus? Mehän voimme tämän ymmärtää, vaikkei Adam ole siitä tietoinen. Mikä on kaiken jumalaisuuden sisäinen ja välttämätön ominaisuus? Se on rakkaus. Me olemme jo niin kauan kulkeneet ihmisen muodossa täällä, että olemme oppineet ymmärtämään, että Jumala on rakkaus. Me emme ole itse sitä ymmärtäneet, mutta viisaammat ovat kertoneet, ja Jumalan Poika kulkiessaan ihmisen muodossa maan päällä opetti sen meille. Meidän tehtävämme on siis myös oppia rakastamaan.

Nyt oli siis tuossa Adam, kuolematon olento, jonka piti oppia rakastamaan. Hänen eteensä tuotiin kaikkia eläinmuotoja, jotka aivan kuin kysyivät häneltä: "Voitko rakastaa minua?" Ja silloin se kuolematon ihminen tuntee sisässään, että hän voi sääliä, tuntee jotakin myötätuntoa näitä muotoja kohtaan, mutta ei tuntee rakkautta siinä merkityksessä, että se olisi kuin rakkautta vertaistaan kohtaan, niinkuin me ihmiset nyt jo voimme tuntea. Rakkaus ei ole ainoastaan isän ja äidin rakkautta lapsiin, ei lapsen luottamusta vanhempiin; rakkaus on hyvin ihmeellistä, joka antaa meidän nähdä toisessa olennessa jotakin, joka tekee meidät toistemme vertaisiksi. Siinä on veljeyden salaisuus. Ja se ei voi herätä Adamissa, kun hän näkee eläimellisiä muotoja. Hän saattoi tuntea isän tai äidin tunteita, mutta ei tuota syvää, ihmeellistä veljeyden tunnetta vertaistaan kohtaan. Ja se oli läksy, joka hänen oli opittava. Sitä kokemaan ja vähitellen oppimaan oli Aadamin lähde. Ja Jumala sanoi silloin itsekseen näin: jos Adam on yksin ja lisää sukua, hän ei opi rakastamaan. Hän tietenkin tuntee jonkinlaista isällistä rakkautta kaikkia jälkeläisiään kohtaan, mutta tämä ei ollenkaan ole vielä sitä rakkautta, jota kuolematon olennon pitää tuntea vertaisiaan, toisia kuolematomia olentoja, kohtaan. Yksinään Adam tuntisi: "Nuo kaikki ovat tulleet minusta; ne ovat minun lapsiani; ne eivät ole minun vertaisiani." Veljesrakkaus ei voisi millään tavoin herätä. Sentähden on välttämätöntä, sanoo Jehova, että Adamissa, ihmisessä, tapahtuu muutos. Täytyy laskea peite hänen silmilleen, ettei hän tiedä, kuka hän itse on, että hän ei tiedä olevansa kuolematon, ettei hän tiedä olevansa luoja-olento, joka voi luoda niinkuin Jumala, toisin sanoen, ettei hän tiedä olevansa mies-nainen, kaksisukuinen olento. Täytyy peittää hänen silmänsä; hänet täytyy heittää sellaiseen sumuun, että hän näennäisesti kuolee, luulee

kuolevansa ja oppii tekemään eron elämän ja kuoleman välillä. Täytyy laskea peite hänen silmilleen, ettei hän tiedä olevansa luoja, ihminen, joka on mies-nainen, jumalainen olento, niinkuin Elohim, vaan että hän jää alituisen kaipuun tilaan. Hän oppii ymmärtämään elämää, kun hän näkee kuoleman. Kun hän itse saa kuolla, voi hänessä herätä kaipuu ikuisen elämään. Hänessä voi herätä aavistus luovasta ihmisestä, kun hänestä peitetään puolet sumuun, että hän etsii sitä itsensä ympäriltä ja saa tuntea yhdenvertaisuuden ja veljeyden tunnetta, rakkauden tunnetta. Tämä ei ole mahdollista muulla tavoin kuin vaivuttamalla Aadam uneen, että hän on tietoinen vain toisesta puolesta itsessään ja etsii sitä toista puolta. Hänen täytyy oppia puolinaiseksi olennoksi, pelkästään yksisukuiseksi, että hän osaisi kaivata toista sukupuolta ja taas osaisi pyrkiä täyteen ihmisyyteen.

Näin puhui, voimme kuvitella, Jehova itsekseen. Ja Aadam vaivutettiin uneen. Tämä ei tietenkään merkitse unta sanan meikäläisessä merkityksessä; se merkitsee vain, että ihmisen silmältä peitetään osa siitä, mitä hänessä itsessään on. Ja jos me katselemme tätä tarkemmin tieteellis-okkultisesti, niin näemme, että se tapahtui sillä tavoin, että ihmisen ruumis sai ulkonaisesti vähitellen muuttua yksisukuiseksi, että kaikki ne sukupuolivoimat, mitkä olivat hänessä sisäisesti, peitettiin kuin sumuun, niin että ihmisen huomio kääntyi siihen ulkonaisempaan, mikä hänessä oli, ulkonaiseen ruumiiseen, joka sai vähitellen muuttua yksisukuiseksi. Hänen eetteripuolensa oli aivan kuin uneen vaivutettu.

Jos katselemme tänä päivänä, millainen ihminen on, niin saamme paremman kuvan, vaikka se onkin kuva, sillä se mikä nyt on tuloksena nykyaikaisessa ihmisessä, on hyvin pitkän kehityksen tulosta. Sentähden itse kehitysprosessi ei tule selväksi tuokiassa. Jos siis katselemme nykyaikaista ihmistä, niin huomaamme, että tuossa on nainen, äidillinen olento, ja jos katselemme hänen fyysisen ruumiinsa sisäistä puolta, eetteripuolta, niin näemme, että se näkymätön puoli hänessä on mies. Älkäämme kuitenkaan erehtykö ajattelemaan muodollisesti, sillä nainen on sekä fyysisesti että eetterisesti muodollisesti nainen, mutta siinä eetteriruumiissa piilevät kaikki miehisinkin sukupuolen voimat. Ne piilevät siinä, mikäli on puhe ihmisen päivätajunnasta. Ne ovat siinä vaikuttavina ja elävinä, vaikkei ihminen sitä tiedä. Tuo naisen päivätajuinen tajunta on muodostunut ja kasvanut tämän elämän aikana, niinkuin sanomme, naiseksi sentähden, että hänen tajuntaansa ovat vaikuttaneet ainoastaan tämän fyysisen muodon voimat, fyysisen sukupuolen voimat. Siis kun hän on nainen fyysisesti, niin tämä heijastuu myös hänen tajuntaansa, niin että hän näkee ja tietää ja tuntee olevansa nainen, eikä muu, vaikka hänen eetteriruumiissaan piilevätkin kaikki miehen voimat. Eetteriruumis on kuin nukkunut hänen tajunnastaan päivällä. Hän tuntee olevansa nainen, sillä vain tämä fyysinen puoli vaikuttaa hänen tajuntaansa. Eetteripuoli hänessä nukkuu.

Se on se uni, johon Aadam vaivutettiin erilaisten prosessien kautta, joista emme nyt tahdo puhua. Tulos oli se, että ihminen jakautui kahteen sukupuoleen näin ulkonaisesti, niin että nyt toinen ihmisolento, vaikka hän on kuolematon ja kokonainen olento, on mies ja toinen on nainen. Eivät he sitä todellisuudessa, sisimmässään ole, sillä siinä ovat molemmat ihmisiä, mies-naisia; mutta vain toinen sukupuoli on ilmennyt toisessa, toinen toisessa. Näin on kaksi eri sukupuolta olemassa ihmiskunnassa sitä varten, että ihmiset oppisivat veljesrakkautta, että he etsivät toisiaan. Ja vain yhdessä he voivat luoda, koska he eivät hallitse kaikkia uinuvia voimia itsessään. Ja näitä molempia sukupuolia tarvitaan ulkonaisesti, jotta voidaan luoda ja synnyttää ja jatkaa sukua.

Sitten tässä luomiskertomuksessa kerrotaan, kuinka Aadam herätessään päivätajuntaan, tällaiseen inhimilliseen muotoon ja sen tajuamiseen, että hän on ainoastaan yhtä sukupuolta, näki toisen olennon, Eevan, ja sanoi: "Sehän on osa minusta itsestäni." Hänessä oli muisto, aavistus, että hän ennen oli yksi, yhtenäinen, mutta nyt tuossa olikin osa hänestä: "Tuossa on toinen osa minusta; tässä ulkonaisessa maailmassa me kuuluimme yhteen, sinä olet liha minun lihastani ja luu minun luustani. Ja sinun nimesi olkoon Eeva, kaikkien elävien äiti." — Sitten myöhemmin kerrotaan, että nyt ihmiskunta alkoi nimittää itseään *Ieveksi*. Käännös on tosin niin, että "siihen aikaan ruvettiin huutamaan avuksi Herran nimeä", mutta todellisuudessa se merkitsee, että ihmiskunta nimitti itseään *Ieveksi* eli *Jehovaksi*. Se tunsi, että se on nyt se

kaksisukuinen Jumala, vaikka se on näin kahtia jaettu. Tuo nimi Ieve, Jehova, merkitsee lyhyesti mies-nainen. *I* on miehen vertauskuva, *bvb* naisen.

Tässä luomiskertomuksessa seuraa sitten heti kertomus Eedenistä ja siitä, kuinka nuorta ihmisparia vietettiin syntiin tuolla houkutusella: "Te tulette tietämään saman kuin jumalat; tulette yhtä viisaiksi; tulette tietämään, että olette kuolemattomat." – Ja siinä se onkin. Samalla kun ihmiset tulivat kaksisukuisiksi ja "puettiin nahkavaatteisiin", samalla on myös kuolema astunut heidän eteensä. Kuolema on meidän ainainen toverimme, ystävämmme, joka katkaisee meidän elämämme. Ja vaikka me emme nuorina uskoisikaan kuolemaan, sillä se tuntuu niin kovin kaukaiselta silloin, elämä tuntuu niin pitkältä, niin mitä vanhemmiksi tulemme, sitä enemmän huomaamme, että kuolema on ystävä, joka meitä odottaa. Me olemme tässä elämässä vähitellen tulleet tietoisiksi kuolemasta ja vieläpä sen vastakohtasta, elämästä, ja meille on selvinnyt järjessämme ikuisen elämän mahdollisuus. Ikuinen elämä on muuttunut meille kuoleman vastakohtaksi. Elämä on kuoleman vastakohta; elämä on sellaista, joka pysyy, kuolema on sellaista, joka koettaa katkaista tuon pysyvyyden. Ja vaikka tietenkin voimme ymmärtää, että ikuinen elämä ei ole samaa kuin ikuinen pysyvyys, vaan jotakin ihmeellistä intensiteettiä, joka on ajan ulkopuolella, – jota vastoin elämä ja kuolema ovat ajallisia ilmiöitä, – niin kuitenkin me olemme selvästi ymmärtäneet, että elämä on jossakin merkityksessä kuoleman vastakohta. Kuolema on astunut meidän mielestämme mustana varjona meidän elämäämme, mutta kuta viisaammiksi tulemme elämän koulussa, sitä rakkaammaksi tulee kuolema ihmeellisenä vapauttajana, lohduttajana, äidillisenä auttajana, joka ottaa meidät syliinsä ja antaa meidän levätä. Tämä näkyvä elämä on sentään, niinkuin psalmista sanoo, vaikeutta ja vaivaa useimmille ihmisille jossakin merkityksessä. Tietenkin se on myös autuutta ja onnea sille, joka on osannut ratkaista ihmiselämän arvoituksen, mutta ulkonainen elämä on taakka ihmisille toisessa tai toisessa merkityksessä. Sentähden, kun ihminen on viisastunut elämän koulussa, niin kuolema on muuttunut hänelle rakkaaksi ystäväksi. Ja oikeastaan voimme nähdä kaikista vanhoista ihmisistä, etteivät he pelkää kuolemaa, vaan odottavat sitä mielihyvin, kun heidän voimansa ovat jo heikontuneet. Ja ihminen, joka on moraalisesti kehittynyt – en tarkoita missään ihmeellisessä merkityksessä – voi sisässään suuresti ikävöidä kuolemaa: "Voi, jospa Sinä minutkin ottaisit lepoon ja rauhaan!" Mutta hän voi samalla, koska hän on ihminen, joka ei ajattele itseään, velvollisuuden ja rakkauden tunteesta, palvelemisen halun tunteesta, sanoa näin: "Jos minun elämäni on hyödyksi, niin jatkan vielä, en halua kuolla vielä."

Helena Blavatsky on tästä kauniina esimerkkinä. Hän oli sairas ja uupunut; hän teki työtä suunnattomasti, mutta sai enimmäkseen pilkkaa palkakseen. Jossakin puolessa itsessään hän ajatteli, sillä hän oli ihminen: "Oi, jospa minä saisin siirtyä jo pois!" Mutta kun hänen mestarinsa tuli ja kysyi: "Joko tahdot siirtyä kotiin? Sinä olet tehnyt paljon työtä, olet väsynyt ja uupunut; on liian piinaavaa ja räjäkkävää, jos täällä olet, – mutta sinulla on kyllä vielä mahdollisuus tehdä työtä", – niin silloin Madame Blavatsky aina sanoi: "Tahdon vielä tehdä työtä, jos voin palvella ihmiskuntaa ja Sinua." Ja mestari taas paransi niin paljon hänen sairauttaan, että hän saattoi jatkaa vaivalloista elämäänsä.

Sellaiseen kohtaan ihminen voi tulla. Olen nähnyt muitakin sellaisia ihmisiä, jotka ovat sairauden runtelmia ja lähtisivät kovin mielellään pois, mutta velvollisuuden tunteesta jäävät tähän maailmaan ajatellen: "Tapahtukoon Sinun tahtosi, Isä." – Suhteemme kuolemaan on monelle tavallaan kirkastunut ja tullut kauniimmaksi. Me emme enää sillä tavoin pelkää ja kammoa kuolemaa kuin ihmiset miljoonia vuosia sitten. Me voimme jo ymmärtää, että elämää on kuolemankin takana. Me olemme, niin kauan kuin olemme eläneet maan päällä, tulleet siihen käsitykseen, joka perustuu aivan sisäiseen tietoon, että kuolemaa ei todellisuudessa ole, vain elämä on todellisuudessa. Sillä tavoin olemme myös oppineet ymmärtämään, että tämä näkyvä elämä on sekin vain näennäistä elämää. Joku viisaampi voi sanoa tätä elämää kuolemaksi. Jeesus Kristus nimitti juuri tätä elämää kuolemaksi. Hän sanoi: "Antakaa kuolleitten haudata kuolleensa." Siinä hän selvästi osoittaa, että ihmiset yleensä ovat kuolleita. Tämä on näennäistä elämää, jos ajattelemme, että tämä on ainoa elämä; se tulee meille kuolemaksi, jos luulemme sitä todelliseksi elämäksi.

Nyhdän tiedämme, että kaikkien maailman viisaiden ja runoilijoiden tapana on ollut puhua todellisesta elämästä. Minullekin huudettiin nuorena: "Mitä voisit tietää todellisesta elämästä, jos et tule kahvilaan ja kapakkaan ja kulje ympäri ja koeta kaikkea kokea? Kun kaikkea koet, silloin vasta tiedät, mikä todellinen elämä on." En ymmärtänyt, että se on todellista elämää, kun juo itsensä humalaan ja sairaaksi. Minusta se oli näennäistä elämää. Mitä varten ihmisen pitäisi oppia tuntemaan näennäisen elämän ilmiöitä? Nuorena minusta tuntui, että ranskalainen kirjailija Balzac oli omituinen ja viisas mies. Hän eli Pariisissa aivan eristäytyneenä; ei kukaan saanut tietää, missä hän asui; mutta kuitenkin hän tiesi, minkälaista elämä oli, vaikkei hän missään käynyt. Hänen kirjansa ovat erinomaisia, kuuluisia teoksia. Hän näki koko ihmiskunnan elämän sisässään. Ja hän on kirjoittanut hyvin omituisia kirjoja, jotka puhuvat usein merkillisistä, aivan yliluonnollisista ihmisistä. Vaikka Balzac eli tuossa omassa huoneessaan eikä missään liikkunut, tiesi hän aivan hyvin näennäisen elämän, mutta samalla tiesi, ettei se ole todellista elämää, ja hän tiesi myös, minkälaisia ovat ne, jotka tietävät todellisesta elämästä jotakin.

Vähitellen me ihmiset kuitenkin elämän koulussa opimme ymmärtämään, mitä todellinen elämä on, että se piilee tämän näennäisen elämän takana. Tämä elämä on seikkailua, todellinen elämä on vielä suurempaa seikkailua. Todellinen elämä astuu kuoleman porttien lävitse, ja voittaa kuoleman. Meidän täytyy kulkea kuoleman porttien lävitse tietääksemme, mitä elämä on. Sitä me teemme täällä ajassa, synnymme tänne, kuolemme, ja taas synnymme tänne, kunnes tulemme tietoiseksi siitä, keitä olemme. Ja pimeyden valtakunnassa, suuressa pimeyden tilassa me elämme. Eikö ole mitään apua täällä? Katsokaamme, kuinka luonto, elämä itse, on järjestänyt, jotta me emme lankeaisi aivan täydelliseen sokeuteen ja pimeyteen. Miten on elämä järjestynyt noiden kahden kysymyksen suhteen, jotka ovat parallelli-rinnakkaisilmiöitä ja jotka ovat: kysymys kuolemasta ja kysymys sukupuolesta?

Puhukaamme ensin tuosta ilmiöstä, joka on tekemisissä kuoleman kanssa. Millä tavoin luonto on aina auttanut ja koettanut auttaa ihmiskuntaa siitä asti, kun se on vaeltanut pimeyden tilassa? Sillä tavoin, että aina on ollut ihmisiä, noin kaksi prosenttia tai vielä vähemmän, jotka ovat ruumiilliselta kokoonpanoltaan, fyysis-eetteriseltä kokoonpanoltaan, sillä tavoin omituisia ja tavallisuudesta poikkeavia, että he ovat kuin kahden maailman välillä, heillä on kuin toinen jalka tässä fyysisessä maailmassa ja toinen kuoleman maailmassa. Näitä ihmisiä, jos käännämme katseemme aikoihin muutamia vuosisatoja taaksepäin, pidettiin silloin pirullisina olentoina, noita-akkoina, sillä useimmiten he olivat naisia. He olivat merkillisiä, kauhistuttavia olentoja uskovaisten ja tavallisten kristittyjen mielestä: he muka yöllä ratsastivat paholaisen luo. Ja monet itsekin tunnustivat tehneensä liiton paholaisen kanssa. Ja mitä heille tehtiin. Heitä vainottiin, otettiin kiinni, vangittiin, poltettiin roviolla. Me, jotka nimitimme itseämme uskovaisiksi kristityiksi, poltimme niitä olentoja, jotka olivat tietoisia henkimaailmasta ja joita me nyt nimitämme mediumeiksi. Meidän aikamme on sen verran valistunut, että se vähän paremmin kohtelee heitä, ei tietenkään vielä millään inhimillisellä rakkaudella, mutta kuitenkin jotakin uteliaisuuden herättämää arvonantoa heille suodaan. Omituisia ihmisiä he ovat. Ja tieteellisellä taholla on alettu kiinnittää huomiota ihmisiin, jotka näkevät toiseen maailmaan ja joiden mielestä oikeampi elämä on itse asiassa tuossa henkimaailmassa, jossa liikkuminen käy niin paljon vapaammin kuin täällä. Nuo mediumit vaipuvat horrostilaan, ja heidän välityksellään henkimaailman olennot antavat tietoa itsestään ja voivat tulla näkyviksikin. Näitä ihmisiä ei enää polteta ilman muuta, vaan heitä on ruvettu tutkimaan ja on alettu ymmärtää, että heistä voi olla jotakin hyötyä. Ehkä he voivat näyttää meille ihmisen sielunelämän joitakin puolia, joita emme ole tutkineet, koska olemme olleet liian sokeita ja ylpeitä siihen.

Näin ajatellaan ehkä nyt meidän päivinä. Sentähden meidän ei enää tarvitse katsella sellaisia murhenäytelmiä kuin 300 vuotta sitten, jolloin täällä pohjoismaissa riehuivat noitavainot. Se on hirveä häpeäpilkku kristikunnan historiassa. Mutta mehän emme ole ottaneet selvää kristinuskosta ja Kristuksesta, mitpä me muuta olisimme ymmärtäneetkään.

Mediumit ovat siis sellaisia ihmisiä, jotka ikäänkuin luonnon puolesta välittävät meille tietoa henkimaailmasta ja siitä, että kuolema ja elämä ovat näennäisiä, että elämä on se, mikä oikeastaan on. Ja

tietenkin meidän on silloin myös otettava huomioon ja myönnettävä, että nämä ihmiset, jotka ovat mediumeja ja siis poikkeuksellisia ja kärsimyksin raskautettuja, voivat langeta siihen inhimilliseen erehdykseen, että turvautuvat petokseen. Epäilemättä noitavainojenkin aikana oli paljon suggestiota ja autosuggestiota. Luonto on antanut mediumeille kykyjä, joita he eivät tavallisesti hallitse, ainoastaan silloin, kun he ovat päässeet niiden kykyjen herraksi. Kun heitä nyt tutkitaan ja heitä vaaditaan antamaan vainajien ilmestyä ja katselemaan jotakin asiaa, niin, jos ei luonto heitä auta, heille voi väsymyksen hetkenä tulla houkutus: teenpä pienen kepposen, niin se menee täydestä. Tuo inhimillinen heikkous odottaa kynnyksellä kuin kiljuva jalopeura. Mutta meidän täytyy ymmärtää, että noita ihmisiä on kohdeltava aivan toisella tavoin kuin muita ihmisiä. Silloin heidän luonnonlahjansa voivat tulla näkyviin. Onhan kaikkien henkisten ja sielullisten kykyjen laita saman suuntainen. Säveltäjien, runoilijoiden, maalarien kyky on inspiraatiota; he eivät hallitse sitä täydellisesti; jotkut ehkä ovat äärettömien taisteluiden perästä voineet päästä siihen, että ovat nerokkaampia, ja he ovat kysymysmerkkejä luonnon edessä. Jos heille sanotaan: "Sävellä nyt kaunis laulu" – niin he voivat sanoa: "Ei kukkokaan käskien laula." Runo voi tulla runoilijalle keskellä yötä, kuten Runeberg'ille; ja Rydbergille se tuli rouvansa kanssa ulkona kävellessä, ja silloin piti rouvan selän olla pöytänä, jolla hän kirjoitti. Mene nyt ja sano sellaiselle ihmiselle, jolla on tällaiset luonnonlahjat: "Minä en usko sinun lahjojihisi, jollet näytä niitä nyt!" Niin häpeämättömiä emme ole taiteilijoitakaan kohtaan.

Sitten on tuo toinen ilmiö, josta tahdon mainita, ja se on tekemisissä sukupuolisuuden, luovien voimien kanssa. On nimittäin kaikkina aikoina ja kaikkien kansojen keskuudessa ollut ihmisiä, jotka ovat siinä suhteessa kuin välittäjiä kahden maailman välillä. He voivat sanoa: "Mutta minä ymmärrän tätä sukupuolisuutta ja koko tätä sukupuolivoimaa ja luovaa elämää paljon syvemmin." Tavallinen reipas, terve ihminen tuntee itsensä mieheksi ja toinen naiseksi, ja yhdessä he saavat lapsia. Mutta sitten on aina elämässä ollut noin kaksi prosenttia sellaisia ihmisiä, jotka ovat toisella tavoin kokoonpantuja fyysis-eetterisessä ruumiissaan kuin tavalliset inhimilliset olennot. Tavallinen ihminen on tietoinen siitä sukupuolesta, mikä hänellä on fyysisessä olemuksessaan, ja hän ei tunne tietoisesti niitä toisia voimia, mitkä hänessä piilevät. Siitä on ollut seurauksena jonkinlainen ymmärtämysten puute ja jonkinlainen vieraantuminen kahden sukupuolen välillä. Miehet sanovat: "Eivät naiset meitä ymmärrä." Ja naiset sanovat samoin miehistä: "Me naiset elämme sellaista elämää, josta miehillä ei ole aavistustakaan; aina me pysymme vieraina toisillemme." Ja jotkut filosofit ovat sanoneet: "On auttamaton kuilu, ikuinen murhenäytelmä miehen ja naisen välillä, ja juuri sukupuolielämä on aina tragediaa, sillä miehet ja naiset eivät voi ymmärtää toisiaan." Samalla tavoin, kun ihmiset tulevat materialisteiksi, he sanovat: "Tämä vain on elämää, ei kuolemasta mitään voi tietää: kun ihminen kuolee, hän on kuin puu, joka metsässä kaatuu. Me emme voi tietää mitään kuolemasta, ainoastaan tästä näkyvästä todellisuudesta." Ja jonkinlaista sukupuolista materialismia on se, kun ihmiset tottuvat sellaiseen ajatukseen, ettei toinen sukupuoli koskaan voi ymmärtää toista. Mutta nyt luonto on tullut tässä avuksi sillä tavoin, että se aina luo sellaisia ihmisiä, joiden tajunta ei ole kääntynyt yksinomaan ulkonaiseen, fyysiseen ruumiiseen, vaan joiden tajunta käsittää myös sen eetterisen vastakohdan. On aina ihmisiä, jotka, jos ovat miehiä, tuntevat sisässään naisen tunteita, ja jos he ovat naisia, tuntevat miehen tunteita. Sellaiset naiset voivat oppia vähitellen ymmärtämään miehiä, koska he oppivat tuntemaan niinkuin mies, tuntemaan omaa sukupuoltaan kohtaan sellaisia tunteita kuin miehet. Ja sellaiset miehet, jotka sisässään tuntevat niinkuin naiset, voivat oppia ymmärtämään omaa sukupuoltaan.

Sentähden on olemassa sellaisia välittäjäolentoja, jotka todellisuudessa ymmärtävät toista sukupuolta, todellisuudessa voivat tuntea niinkuin toinen sukupuoli. Ja koska me kaikki ihmiset elämien vieressä synnymme milloin toiseen, milloin toiseen sukupuoleen, niin me synnymme myös tähän välittäjäsuopuoleen, jota nimitetään kolmanneksi sukupuoleksi. Ja silloin me ihmiset vähitellen voimme oppia ymmärtämään toisiamme, ja se on välttämätöntä, jotta tulisimme täydellisiksi olennoiksi, jotka eivät ole miehiä eivätkä naisia. Samalla tavoin myös joskus jokainen meistä saa kokea, mitä on olla mediumi, joka on välittäjä kuoleman ja elämän välillä.

Vaikka tämä toinen kysymys, sukupuoliasiaa koskeva, on tavallaan vielä uutta ihmiskunnalle, niin ettemme osaa suhtautua siihen niin puolueettomasti ja suvaitsevasti kuin tuohon mediumi-kysymykseen,

niin olemme jo alkaneet ymmärtää, että sellaisia asioita on, emmekä niitä pelkää ja kammoksu niin kuin keskiajalla, jolloin kristikunnassa oli ainoa luonnollinen suhtautuminen se, että poltettiin ja kidutettiin niitä, jotka olivat tuollaisia ihmisiä. Kun saatiin tietää joistakin miehistä, että he olivat sukupuolisuhteessa toisten miesten kanssa, niin heidät heti otettiin kiinni ja poltettiin. Tämä on yhtä hullua kuin mediumien vaino. – Mutta tietenkin tulee aika, jolloin me ihmiset osaamme suhtautua puolueettomasti kaikkiin ilmiöihin elämässä. Nyt on luonnollista, että kun ei tuollaisia olentoja ymmärretä, vaan halveksitaan ja pelätään heitä, niin heissä voi ilmetä kaikenlaista sellaista, joka ei ilmenisi, jos heitä kunnioitettaisiin. Heissä voi tulla ilmi paheita ja intohimoja seurauksena siitä, että heitä vainotaan ja ahdistetaan. Mutta jos heitä kunnioitettaisiin, että he saisivat vapaasti kehittää itsessään sellaista, mikä on arvokasta, silloin me voisimme heistä oppia. Onhan luonnonkansojen keskuudessa ollut paljon sellaista, että viisaat ovat käyneet tarkastamassa vastasyntyneitä lapsia, ovatko he välittäjiä – sellaista voitte lukea vaikka suomalaisista kansoista – ja jos he ovat niin merkittäviä, niin he ovat ottaneet heidät kasvatettaviksi. Heistä tulee sitten tietäjiä ja suuria auttajia, ihmeellisempiä kuin tavallisista ihmisistä.

Tällainen aika täytyy tulla ihmiskuntaan. Ja me voimme rauhallisesti toivoa, että niin viisastumme ja valistumme, että osaamme ottaa sen hyvän mikä on siihenkin ilmiöön kätkeytyä.

VIELÄKIN VÄLITTÄJISTÄ

Viime esitelmän loppupuolella tulimme maininneeksi alustavasti kahdenlaisista ilmiöistä meidän inhimillisessä maailmassamme, kahdenlaisista tavallaan psykologisista, tavallaan fysiologisista ilmiöistä, jotka ovat omiansa näyttämään meille, että tämä meidän elämämme täällä maan päällä ja meidän oma olemuksemme ihmisolentoina ei ole niin yksinkertainen kuin usein mielellämme soisimme. Emme ole kuolemattomia, ja kuitenkin olemme kuolemattomia. Emme ole oikeastaan sukupuoliolentoja, ja kuitenkin olemme sukupuoliolentoja. Sentähden meillä on edessämme tässä ilmiömaailmassa probleemoja, jotka ovat omiansa muistuttamaan meille, että elämän ratkaisu ei ole niinkään yksinkertainen ja helppo. Ja kun viime kerralla mainitsimme näistä ilmiöistä ohimennen ja alustavasti niin sanoaksemme luonnollisen tarkoituksen kannalta, niin pelkään, että moni arvoisista kuulijoista jäi vähän tyytymättömäksi ja rauhattomaksi mielessään. Asia ei tullut valaistuksi niin monipuolisesti kuin se vaatisi, ja en tullut puhuneeksi yhtään siitä puolesta, joka meitä henkisinä totuudenetsijöinä kaikista eniten kiinnostaa. Sentähden tuo esitys jäi vaillinaiseksi. — Aikomukseni alkuaan olikin jättää koko aihe täksi päiväksi, mutta kun en ollut aivan varma, olisiko minulla enää tilaisuutta puhua tänään, — koska tunsin itseni hieman sairaaksi — niin ajattelin aloittaa tuotakin aihetta. Sentähden se jäi noin vaillinaiseksi. Tarkoitukseni olisi siis tänään jatkaa niistä ilmiöistä, ja tutkia niitä toiselta, henkisemmältä kannalta, joka meitä enemmän kiinnostaa.

Me sanomme ihmisestä, kun ulkoapäin katselemme häntä ja näkyvää maailmaa, että hänen tehtävänsä on kasvaa ja kehittyä, tehdä työtä, syödä ja nukkua, pysyäksään hengissä. Sillä tavoin hän voi elää tässä näkyvässä maailmassa; ja se on hänen tehtävänsä luonnon kannalta. Kukaan ei sitä voi kieltää. Mutta se tehtävä — ainoastaan tehdä jotakin työtä umpimähkään, ja syödä ja juoda — ei kuitenkaan ketään ihmistä tyydytä. Mehän olemme ihmisinä järkeviä, ajattelevia olentoja, ja pyydämme muuta elämältä ja määrittelemme toisella tavalla ihmiselämää. Me kysymme: mitä varten meidän pitää tehdä työtä, syödä, juoda ja nukkua. Ei suinkaan sitä varten vain, että pysyisimme elossa. Me kysymme: mikä on tämä näkyvä ruumiillinen elämä? Mitä varten olemme syntyneet tänne ja elämme? Kun me kysymme ihmisinä elämän tarkoitusta, emme rajoitu puhumaan vain ruumiillisista tarpeista, jotka ovat välttämättömiä pysyäksemme hengissä, vaan tarkoitamme itse elämän henkistä, sisäistä tarkoitusta — syytä, mitä varten me olemme täällä. Samalla tavoin voimme myöskin lähestyä näitä kahta probleemaa, näitä kahta ilmiötä tässä näkyvässä maailmassa, joista oli viime kerralla puhe. — Kun nyt ajattelemme näitä ilmiöitä, niin silloinhan voimme niistä puhua sillä tavoin kuin viimeinkin — nimittäin edellyttämällä, että ne ilmiöt ovat olemassa. Mutta, kuten tiedämme, tämä ei suinkaan ole kaikkien ihmisten mielestä niinkään varmaa. Eivät kaikki ihmiset ole selvillä siitä, että noita tuollaisia välittäjäilmiöitä on olemassa. Eivät kaikki ihmiset sitä usko, päinvastoin. Jospa nyt — puhuaksemme tuosta ensimmäisestä ilmiöstä, mediumismista — kysymme niin sanottua tieteellistä kasvatusta saaneilta ihmisiltä: mitä te sanotte mediumismista? — he sanovat: eihän sellaista ole olemassa, mediumit ovat olentoja, jotka välittävät yhteyttä näkyvän ja näkymättömän maailman välillä. Mutta tieteellisesti ei ole ollenkaan todistettu, ja on hyvin epäiltävää, onko henkimaailmaa olemassa. Eihän henkimaailmaa, kuoleman jälkeistä elämää ole. Päinvastoin tuntuu paljon luonnollisemmalta sellaisten ihmisten mielestä, ettei kuolemanjälkeistä elämää ja henkimaailmaa ole olemassa. — Mitä taikauskoa! Kuinka voisi olla välittäjiä olemattoman ja olevaisen, tämän näkyvän elämän välillä. Se on hullu edellytys. Eiväthän mediumit voi olla muuta kuin petkuttajia ja osaksi sairaalloisia olioita, jotka luulevat, että henkiä ja henkimaailmaa on olemassa, ja että he voivat niiden sanomia välittää tähän näkyvään maailmaan. Ei tarvitse kuin mennä johonkin "hihhulien" kokoukseen, jossa harjoitetaan esimerkiksi kielillä puhumista. Siellä kaikki istuvat hiljaa ja odottavat, että henki tulee päälle. Ja kun he odottavat sitä, niin ensin alkaa yhdessä nykäyksiä ja toisessa ja sitten kuuluu ääniä kurkussa. Ja huomataan, että joku päästää jonkin äänen, että: ohoo

molomoo. . ., ja toinen toisen yhtä järjettömän mölinän, ja ihmiset kuvittelevat, että nyt he joutuvat kosketukseen henkimaailman kanssa. Sehän on sairaalloista psyykkistä tartuntaa, jota aina on saatu nähdä. Ei se mitään todista, sillä kun he puhuvat kielillä, esimerkiksi jotakin sellaista kuin: holipompon holomolo, niin eihän sitä kukaan ymmärrä. Itse hän saattaa vastata: minä laulan pyhällä kielellä. – "No, mitä se merkitsee?" – "Etkö sinä tiedä, että se merkitsee: Jumalan armo on Pojassa suuri." – Yhtä hyvinhän olisi hän voinut hänen mielestään puhua tuota oikealla kielellä. – Tuollaista on tuo mediumismi. Kaikki ne ilmiöt ovat taikauskoa ja sairautta. Tietenkin meidän täytyy siihen huomauttaa, että jos tuolla kannalla pysymme, emme ollenkaan pääse totuuden perille. Jäämme aina vain portin ulkopuolelle, ja saamme tyytyä omaan filosofiaamme. Mutta jos todella olemme niin totuutta harrastavia, vapaamielisiä ja ennakkoluulottomia, että tahdomme ottaa asioista selvää, epäilemättä tulemme vakuuttuneiksi siitä, että on olemassa mediumismia ja mediuumeja – huolimatta siitä, että on paljon vääriä ilmiöitä. Ei väärä raha todista, että oikeita rahoja ei ole. Päin vastoin, jos meillä on sairaalloisia taikauskoisia ilmiöitä, joissa ei ole pontta eikä perää, on se silloin omiansa todistamaan meille, että on olemassa oikeita ilmiöitä. Täytyy olla oikeita mediuumeja, jos on vääriäkin. Ja jos puhumme mediuumeista, emme puhu oletetuista eikä vääristä mediuumeista, vaan niistä, jotka sitä todella ovat. Niitä ei ole paljon, mutta vääriä voi ilmestyä joka puolella maailmaa, ja esimerkiksi Amerikassa niitä kasvaa kuin sieniä sateella. Vääriä on siis aina tavattavissa, mutta harvassa oikeita mediuumeja, jotka ovat syntymästään saakka toisista ihmisistä poikkeavia, jotka todella ovat erikoisia olentoja, erikoisia taipumuksia ja kykyjä omaavia. Ja kuitenkin niitä on, niinkuin jokainen totuudenetsijä ennemmin tai myöhemmin huomaa, jos hän jatkaa tutkimuksiaan. Kyllä hän huomaa, että on todella olemassa todellisia mediuumeja, ja ne ovat sitten niitä olentoja, jotka seisovat ikäänkuin toinen jalka näkyvässä ja toinen jalka näkymättömässä maailmassa ja sillä tavoin välittävät tietoja näkymättömästä tähän näkyvään maailmaan. Ehkä joskus päin vastoin. Joka tapauksessa he ovat aivan erikoisia luonnon ilmiöitä. Ja silloin he – niinkuin sanoimme – luonnon kannalta tietenkin vain osoittavat ja näyttävät meille, että henkimaailma on olemassa. He muistuttavat meitä siitä, että kuoleman takana on elämää, että elämä ei lopu kuolemaan, vaan että kuolemaa oikeastaan ei ole olemassa. Sitä muistuttavat meille ja opettavat nuo mediumit. – Ja me kysymme: onko heidän tarkoituksensa vain tämä ns. luonnollinen tarkoitus? Onko heidän elämänsä tarkoitus vain välittää tietoja näkymättömästä näkyvään? Kuinka monen mediumin, niinkuin voimme elämässä havaita, elämäntehtävä, voisi sanoa, melkein loppuu siihen, että hän pitää niin sanottuja istuntoja ihmisten kanssa ja siten antamalla tietoja näkymättömästä maailmasta todistaa toisille, että kuolemanjälkeistä elämää on olemassa. Monen mediumin elämä aivan kuin tyhjentyy tähän. Ja ainakin yksi mediumi on kysynyt minultakin kerran: "Mikä on oikeastaan meidän tehtävämme mediuumeina? Onko se yksinomaan tämä? Välistä se tyydyttää, välistä ei. Se tyydyttää silloin, kun me saamme selvän todistuksen siitä, että me olemme voineet jotakuta ihmistä auttaa. On tullut esimerkiksi istuntoon joku sureva, joka epäilee, onko mitään olemassa kuoleman jälkeen. Häneltä on kuollut rakas omainen ja hän suree sitä seikkaa, eikä tiedä mitä hänen itsensä pitäisi tehdä. Hänestä tuntuu elämä niin mustalta ja synkältä, että hän ajattelee olevan parasta etsiä kuolemaa. Silloin tuo ihminen, joka sattuu tulemaan istuntoon, voi saada tiedotuksen, sanoman tuolta rakkaalta vainajalta, niin epäämättömän sanoman, ettei sitä voi epäillä. Tahi ehkä hän saa jopa nähdä tuon omaisensa." Ehkä mediumi on fyysikaalinen mediumi, joka välittää olentojen ilmestymistä. Ehkä hän kuulee sitten vielä tuon olennon sanovan: "Minä elän vielä, älä sure. Minun on hyvä olla. Älä sure, vaan odota. Sinä pääset myöskin tähän ihmeelliseen maailmaan, jossa olen." – Kun surun murtama ihminen saa tällaisen sanoman ja näkee tällaisen ilmiön, silloin hän tuntee saavansa arvaamatonta apua. Hän kiittää Jumalaa ja välittäjää, ja he molemmat tuntevat itsensä onnellisiksi. Mutta näitä tapauksia ei satu jokaisessa istunnossa. Sentähden voi mediumistakin välistä tuntua, että hänen elämänsä ei täysin tyydytä häntä. Sitten hänellä voi olla sellaisia vaikeuksia, että hän saa hyvin paljon kärsiä. Vainajat ilmestyvät tavallisesti tuollaiselle mediumille sellaisina, kuin he olivat kuollessaan, ja kun he tahtovat todistaa läsnäolijoille oman persoonallisuutensa, keitä he ovat, he tietenkin kertovat omista sairauksistaan. Mediumi silloin tuntee tavallaan nämä sairaudet omassa itsessään. Sentähden hän voi kävellä tietyllä tavalla. Jos vainaja ontui, niin mediumi ontuu. Jos vainajassa oli keuhkotauti, niin mediumi yskii. . . jne. Tämä tapahtuu kaikki sillä tavoin, että mediumi tuntee itsessään tuon vainajan sairaudet ja taudit, ja hän kuvaa siis, mitä hän itsekin tuntee. Hän tuntee, kuinka hänelle kasvaa parta tai viikset, tahi kuinka hänen hiuksensa lähtevät pois, tahi kuinka ne ovataaltoilevia kuin tuon vainajan hiukset. Ja sentähden voimme hyvin

ymmärtää, että usein istunnon jälkeen mediumi ei saata vapautua kaikista jälkivaikutuksista; hän tuntee voivansa pahoin, ja siihen kuuluu tavallisesti, että hän antaa ylen. Minulla on ollut tilaisuus nähdä tuollaista. Mediumi voi pahoin ja sanoo: en pääse muuten näistä sairauksista kuin että tyhjennän ruumiini. Ja se on vaikeata. Ei se ole ainoastaan siinä, että hän keskittää huomionsa ja pinnistaa "seansin" aikana; kiitokseksi hän saa kaikki taudinpuuskat ja pahoinvoinnin kohtaukset. Usein tapahtuu näin. Ja sitten voi vielä tapahtua niinkin, että joku mediumille vastenmielinen henkiolento, joka on pyrkinyt antamaan tietoja itsestään, jää häntä vaivaamaan. Varsinkin alkuaikoina, kun mediumi ei ole tottunut ammattiinsa, hän jää tällaisten erilaisten olentojen vaikutuksen alaiseksi, ne pysyvät hänen kintereillään eivätkä anna hänelle rauhaa. Joku pysyy kiinni hänessä, ja voi olla että tuo vainaja sanoo hänelle: juo viinaa tai viskyä vähäsen, että pääsen rauhaan tuosta hirmuisesta himosta! Ja päästäkseen rauhaan mediumi voi juoda niin paljon, että hänen omatkin aistinsa himmenevät — ja tuo vainaja jättää hänet rauhaan. Tämä on myöskin eräs puoli mediumismista. Ja voimme ymmärtää, että mediumi voi joskus kysyä: mikä tämä minun elämäni oikeastaan on? — Ja nyt meidän täytyy silloin sanoa, kun tutkimme asioita okkultisesti, ihmiskunnan henkisen kehityksen kannalta, että mediumit tavallaan ovat kuin lupauksia jostakin. He näyttävät meille, millaisia meidän kaikkien kerran tulee olla. He eivät oikeastaan ennusta meille, että kaikkien tulee olla mediumeja, vaan ennustavat meille, että niitä kykyjä kuin heillä on, tulemme kaikki saamaan. Jos joku mediumi on selvänäkijä, niin luonto hänen avullaan näyttää, että hän on kuin ensimmäinen pääskynen keväällä: hän ennustaa mitä kykyjä kaikilla ihmisillä tulee olemaan; samalla tavoin kuin tämä mediumi omien kykyjensä nojalla on vakuuttunut siitä, että henkimaailma on olemassa ja voi nähdä henkimaailmaan, samalla tavoin kaikki ihmiset tulevat kerran selvänäkeviksi ja selväkuuleviksi, ja tulevat olemaan yhteydessä näkymättömän maailman kanssa. — Mutta mitä se merkitsee mediolle itselleen? Merkitseekö se hänelle itselleen, että hänen pitää yhtä mittaa antaa todistuksia meille, että henkimaailma on olemassa? Merkitseekö se vain sitä, että hän antautuu — niinkuin voisi sanoa — yhtämittaa istuntoihin meidän kanssamme. . . vai mitä se merkitsee hänelle itselleen? Mikä tilaisuus tarjoutuu hänelle itselleen tällaisen mediumikyvyyn välityksellä? Mihinkä se mediumismi viittaa hänen itsensä suhteen? — Tämä kysymys silloin koskee asian henkistä puolta, sillä jokaisella ihmisellähän on myöskin jokin tarkoitus. Hänen omalla elämällään, omilla kärsimyksillään ja kokemuksillaan on jokin tarkoitus. Ja mikä on mediumin tarkoitus? — Silloin me huomaamme, että vaikka ylevä tarkoitus on jo siinä, että hän paremman puutteessa voi palvella ihmiskuntaa, niinkuin hänelle on mahdollisuus tehdä, niin hänellä itsellään on siinä toinen tarkoitus. — Ottakaamme pieni rinnakkaisesimerkki elämästä. Meillä on joku runoilija, ja hän on ihmeellisen taitava sepittämään loppusointuja — sanoja, jotka sointuvat hyvin yhteen. Se on muodostunut hänelle luonnolliseksi taidoksi. Hänellä on talangi, kyky. Aina on paljon ihmisiä hänen ympärillään, jotka pyytävät juhlarunoja erilaisiin tilaisuuksiin. — "Minun tätini täyttää kuusikymmentä vuotta, kirjoita runo", sanoo yksi. Ja toinen sanoo: "Nyt on sen ja sen vuosijuhla, syntymäpäivä jne. . ." Runoilijalla on hirveästi työtä, ja hän voi ajatella: "Olen olemassa sitä varten, että palvelen ihmisiä sillä, että kirjoitan runoja juhlatilaisuuksiin, kaikenmoisiin karamelleihin ja onnentoivotuskortteihin jne. Ne tulevat kuin itsestään minun päästäni." — Ja ihmiset ovat kiitollisia, kun hän on niin hyvä ja palvelevainen ihminen. Mutta jos katselemme hänen sieluunsa, näemme että se on autio ja tyytymätön. Hänestä tuntuu, että hänellä ei ole mitään tarkoitusta. Hän on kuin kaivanut maahan talenttinsa. Hän tuntee omassatunnossaan, että hänellä on tämä merkillinen kyky luoda omasta itsestään jotakin ja nähdä jotakin. Hänen pitäisi kirjoittaa jokin runoteos, joka ei ole aiheutunut jostakin tietystä juhlatilaisuudesta, vaan on kuin syntynyt toisesta maailmasta ja hänen sisäisestä vaatimuksestaan. Hän tuntee sisässään, että elämä olisi mennyt hukkaan, jos hän kirjoittaisi vain tilapäisrunoja. Hänenhän täytyy tuntea luomisen iloa sisässään. Ja sentähden näemme, että ihmisten palveleminen on erikoisia lahjoja omaaville olennoille sivuseikka. Sillä hän ei palvele kuolevaisia yksilöitä, vaan koko ihmiskuntaa. Silloinhan hän tuntee palvelevansa Jumalaa. Mestarimmehan sanoi: "Rakasta Jumalaa ylinnä kaiken ja lähimmäistäsi niinkuin itseäsi." — Ja kun hän tuntee rakastavansa Jumalaa ylinnä kaiken, hän tuntee voivansa luoda. Ja hän pitää silloin noita kaikkia yksilöitä yhtä mitättöminä kuin itseäänkin. Sillä tavoin hän tuntee voivansa palvoa ja palvella Jumalaa. Kaikki suuret kuolemattomat mestariteokset ovat syntyneet — toisessa tai toisessa suhteessa, millä taiteen alalla tahansa —, kun ihminen todella on tuntenut koko olemuksellaan, mitä on rakastaa Jumalaa ylinnä kaiken ja kaikkia toisia kuin itseään. — Ja sillä tavoin myöskin mediumi epäilemättä

tuntee sisässään, että hänenkin voimansa oikeastaan tuhlautuu ja menee hukkaan, jos hän vain pitää istuntoja ja antaa pieniä todistuksia, jotka eivät vaikuta mitään, ihmisille, jotka nauravat niille. Mediumi tuntee, että hän on jollakin tavoin epäilty ja vainottu olento, samalla kun hän tietää joitakuuta todella auttaneensa. Ja emme saata ihmetellä, että hänen sielussaan elää tuo ihmeellinen kaipuu ja ikävä voida täyttää Jumalan tahtoa, voida tehdä jotakin, jonka maailman ja maailmojen Jumala itse on hänelle määrännyt. — Mikä on minun elämäntehtäväni? — Ja tähän kysymykseen saamme silloin myöskin aivan selvän vastauksen. Mediumin elämäntehtävä oikein henkisesti, sisäisesti katsoen, ihmiskunnan henkisen kehityksen kannalta ja ikuisena tehtävänä on kasvattaa itseään hallitsemaan ja hillitsemään omia kykyjään. Hänen pitää kasvattaa itseään pois mediumisuudesta: hänen pitää kasvattaa itseään oman itsensä herraksi. Siinä on hänen elämänsä okkultinen salaisuus. Tee itsestäsi itsesi herra, silloin sinä olet todella armoitettu olento. Olet todella sellainen olento, joka kuljet ihmiskunnan edellä. Silloin olet todella saanut ihmeellisen talentin luonnolta, ihmeellisen kyvyn, jota ei ole muilla ihmisillä. Silloin olet todella armoitettu olento. Taistele oma taistelusi, voita itsesi! — Näin sanoo viisaus mediumille. Se on mediumin saama neuvo elämältä. Harvat mediumit tämän huomaavat ja harvoilla on tilaisuutta saada sellaista neuvoa, koulutusta, jota tarvitaan. Mediumit, nuo luonnostaan psyykkisiä kykyjä omaavat olennot voisivat kulkea muun ihmiskunnan edellä. He voisivat näyttää toisille ihmisille, kuinka voidaan taistella, kuinka voidaan voittaa. Ja se taistelu, mikä tuollaisella mediumistisella ihmisellä on, ei ole mikään leikin asia. — Meillä on loistava esimerkki meidän omassa teosofisessa liikkeessämme siitä, mitä ihminen voi aikaansaada, kun hän taistelee ja voittaa. Tiedämme, että Helena Blavatsky, syntyyän kreivitär Hahn, oli lapsesta saakka poikkeusilmiö, mediumi, kerrassaan mediumistinen olento, jolla oli monia psyykkisiä kykyjä. H. P. B. — niinkuin olemme tottuneet nimittämään häntä — oli pienestä pitäen yhteydessä näkymättömään maailmaan. Hän näki, mitä toiset eivät nähneet, leikki tonttujen ja haltijoiden kanssa, joita toiset eivät ollenkaan nähneet. Hän seurusteli luonnossa kaikenlaisten näkymättömien olentojen kanssa, ja hänen oma kuvitusvoimansa — imaginaationsa — oli niin voimakasta, keskitettyä, että kun hän jotakin sanoi leikkitovereilleen, niin se heti suggestiivisesti vaikutti toisiin niin, että hekin näkivät niitä hirviöitä. H. P. B. sanoi esimerkiksi: "Katsokaa, tuosta järvestä nousee hirviö!" — Ja kaikki lapset pelästyivät ja katsoivat sitä. H. P. B. osasi — niinkuin materialisti sanoo — "valehdella" niin vaikuttavasti, että toiset uskoivat. Me tiedämme, että hänen mediumistinen kykynsä nuoruusvuosina monta kertaa pantiin koetukselle, ja monta kertaa hän todisti mediumisuutensa. Kerran hän oli erään venäläisen piispan luona sisarensa kanssa, ja tuo piispa oli erittäin ystävällinen. H. P. B. viittäsi kädellään, ja iso raskas nojatuoli tuli häntä kohden. Piispa katseli häntä ja sanoi: "Lapseni, te olette suuresti armoitettu, kun vain asetatte nämä kykyenne Jumalan palvelukseen. Varokaa, etteivät pahat voimat saa valtaansa teitä."

H. P. B. kertoi sittemmin, että hän sai läpikäydä suunnattoman ankaran kasvatuksen, jonka seurauksena oli, että hän saavutti vallan ja herruuden noiden kykyjensä yli. Hän itse sitten vallitsi noita kykyjään, eivätkä ne häntä — niinkuin mediumissa. Tietenkin muistamme, kuinka hän oli valmis niitä käyttämään. Se oli tuon vanhan mediumisuuden jälkivaikutusta. Hän teki sen todistaakseen ystävilleen, että oli enemmän taivaan ja maan välillä, kuin mitä filosofit sanoivat. Hän tahtoi todistaa, että materialismi oli väärää, ja teki kokeita ystäväpiirilleen. Hänen tarkoituksensa ei ollut, että niistä olisi puhuttu ulkopuolisille. Hän ymmärsi, ettei siitä hyvää seuraa. Mutta hän oli niin luottavainen, että jos kuka tahansa pyysi häntä, sai hän hänet ilmiöitä esittämään, ja se saattoi olla vihamielinen ihminen, joka vain ajatteli itseksensä: "Millähän tavalla tuo vanha noita-akka sai tuonkin aikaan?" — ja keksi sitten oman selityksensä. Sillä tavalla hyvyys ja ystävällisyys palkittiin epäluulolla, vihalla ja kaikella pahalla — niinkuin on aina ollut maailmassa. Ja kyllä H. P. B. viimeisinä vuosinaan oli hyvin pahoillaan siitä, että hän oli mitään ilmiöitä esittänyt. Hän katui ankarasti niitä: "Kirotot ilmiöt, jotka ovat saaneet niin paljon pahaa aikaan!" Mutta oli tehty, mikä oli tehty, ja se oli kyllä hyvässä tarkoituksessa tehty. — H. P. B. oli esimerkki sellaisesta mediumista, joka pyrki ja voitti itsensä, joka sai hallintaansa nuo voimat, joita hänellä luonnostaan oli. Ja mikä oli se päämäärä, mihin hän pyrki? Eihän se vain ollut sitä, että hän saisi hallintaansa jotkut kykynsä. — "Päämaali on se", sanoo vanha viisaus, "että tällä tavoin voitetaan kuolema. Sinä seisot mediumina toinen jalka kuoleman valtakunnassa, toinen elämässä. Nyt sinun on yhdistettävä nuo molemmat valtakunnat ja voitettava kuolema. Sinun on astuttava

kuoleman portin lävitse; otettava kuolema haltuusi. Tulet kuolemattomaksi oleneksi. Sinulle on annettu niin ihmeellinen tehtävä tässä näkyvässä elämässä, että tulet kuolemattomaksi. Jos ponnistat, saavutat sen tietoisuuden, että kuolemaa ei enää ole. Kun sinä 'kuolet', niin sinä elät jo sellaisessa tajunnan tilassa, että sinä et kuole. Säilytät täydellisesti oman tietoisuutesi. Eikä se pelota sinua, vaan voit jättää tämän näkyvän ruumiin, niinkuin monta kertaa olet tehnyt. Sinä elit näkymättömässä maailmassa tämän näkyvän elämän aikana. Sinulle ei ole kuolemaa, niinkuin yleensä ihmisille on. Tällainen edeltäjä sinä voit olla, ja sillä tavoin voit auttaa ihmiskuntaa. Kun tulet kuolemattomaksi oleneksi, palvelet Jumalaa rakastamalla häntä. Sinä palvelet ihmiskuntaa, mutta ihmiskunta ei tiedä, millä tavoin sinä rakastat ja palvelet sitä. Ei ole pääasia, että ihmiset tietävät, mitä hyvää sinä teet. Pääasia on, että sinä tiedät täyttäväsi Jumalan tahdon. Ihminen ei voi tulla täysin onnelliseksi, ennenkuin hän tuntee täyttävänsä Jumalan tahdon." — Se on sanoma, joka mediumille annetaan.

Myös nuo toiset olennot, joista puhuimme viime kerralla, ovat myöskin jonkinlaisia välittäjiä. Heillä on toinen puoli toisessa sukupuolella ja toinen toisessa. Ja jos kysymme ihmisiltä; onko niitä ihmisiä olemassa, niitä, jotka ovat sillä tavoin kaksisukuisia, että ovat näennäisesti tässä fyysisessä muodossa toista, mutta sisänsä tuntevat olevansa toista sukupuolta —, niin suuri yleisö kohauttaa olkapäitään. "Miten niitä olisi? On olemassa ainoastaan hirveitä paheita. — Sehän on hirveä juttu koko asia. Sukupuoliasia on sellainen, että ei saa ajatellakaan sen sivuilmioita. Se on meistä niin kauhea ja hirvittävä asia, että siitä ei voi puhua, ja sitä ei saa edes ajatella." — "Oi, voi", sanoi kerran minulle eräs ihminen. "Minä olen vanha ihminen ja olen kuullut sellaisista ihmisistä, jotka rakastavat omaa sukupuoltaan. Ja ne kaikki, jotka olen nähnyt, ovat sitten vasta olleet 'rotisia'. (Se on jotakin suomen ruotsia, mutta se tarkoittaa jotakin hyvin huonoa ja kovin ikävää). Ne ihmiset ovat kaikkea muuta kuin muun ihmiskunnan edellä. Olisivatko he muka jollakin tavoin välittäjiä ja todistaisivat tulevasta ajoista ja henkisistä asioista. Se on hirveätä ajatellakaan." — Mutta mitenkähän lienee? Ensinnäkin meidän täytyy kääntää katseemme heti pois kaikista niin sanotuista paheellisista ilmiöistä, joista sanotaan, että ne ovat pahasta. Sehän on aivan sama asia, jos mediuumeista puhuessamme kiinnittäisimme huomionsi kaikenmoisiin poikkeusilmiöihin, sairaaloihin, hysteerisiin itseluulotteluihin. Niistähän me luonnollisesti käännämme katseemme pois. Se on aivan ensimmäinen asia, kun tahdomme päästä selville asioista. Tietenkin, jos olemme tutkijoita, tutkimme kaikkia ilmiöitä. Lääkärit tutkivat sukupuolikysymystä ja tutkivat kaikenlaisia sairaaloihin ilmiöitä — sukupuolihimon ilmauksia. Mutta jos heidän tieteellinen tutkimuksensa rajoittuu vain siihen, että he luokittelevat, minkälaisia paheen ilmauksia on olemassa, eivät he ole mitään totuutta vielä siitä nähneet — ainoastaan, minkälaisia on näkyvässä maailmassa. He ovat silloin aivan kuin jääneet sille kohdalle, että ihmisen täytyy syödä, juoda, nukkua ja tehdä työtä. — Mutta kun todella tahdomme päästä selville niistä luonnonilmiöistä, välittäjäilmiöistä, joista olemme puhuneet, silloin meidän täytyy tutkia niitä harvoja ilmiöitä — sanomme, että niitä voi olla noin kaksi prosenttia —, jolloin ihminen syntymästään saakka tässä suhteessa on toisista poikkeava. Hän jo pienenä osoittaa erikoisia oireita ja sitten isompana huomaa olevansa aivan onneton olento. Niihin ilmiöihin on meidän kiinnitettävä huomionsi, että pääsisimme selville, kuinka todella on olemassa tällaisia välittäjäihmisiä — ja ne ihmiset ovat silloin useimmiten kaikkea muuta kuin vastenmielisiä olentoja. He ovat useimmiten — jos maailma ei ole vetänyt heitä mihinkään — onnettomia, mutta useinkin sangen sympaattisia olentoja. Me emme heitä ymmärrä; he eivät ymmärrä itseään. Sentähden he jäävät onnettomiksi. Jos he etsivät rakkautta elämästä, he etsivät omasta sukupuolestaan, ja heidän kohtalonsa on kova. Heitä kohdellaan kylmyydellä. He voivat saada jonkun ystävän, ja silloin tuo ystävyysuhde voi olla erinomaisen kaunis ja ylevä. Usein se päättyy myöskin jonkinlaiseen pettymykseen. Sen takia noiden ihmisten elämä ulospäin jää aivan onnettomaksi ja sellaiseksi, että he selvästi voivat vajota paheisiin, jos ei ole mitään sellaista, joka ohjaisi heitä parempaan. He ovat jonkinlaisia yhteiskunnan hylkiöitä, joista kukaan kunniallinen ihminen ei välitä. Me potkimme heidät luotamme, ja silloin he joutuvat kaiken tuskan ja onnettomuuden ja kurjuuden kuuluihin. Muut ihmiset helposti käsittävät, että heidän elämänsä on siinä, että he voisivat olla onnellisia. He aina kysyvät itseltään: missä on minun onneni? Sitä ei noille välittäjäolentoille ole olemassa. Kuinka Jumala on tehnyt minut näin onnettomaksi? Heidän onnenkysymyksensä jää vain katkeraksi kysymykseksi. Toiset ihmiset kuitenkin voivat syyttää toisia, jos

eivät itseään, siitä, etteivät ole onnellisia. He voivat lohduttaa monin tavoin itseään. Mutta tuollainen ihminen ajattelee: olisikohan minun pitänyt heti nuorena tappaa itseni? Mitä varten minä olen olemassa? Enhän saa mitään onnea elämässä. Nuo ihmiset, mikäli ovat kunnan ihmisiä, saavat tietenkin jotakin tyydytystä kaikenmoisista pienistä palveluksista, mitä voivat tehdä, ja kunniallisesta työstä, toimesta ja virasta. Ja se auttaa heitä eteenpäin elämässä. Historian kuluessa on ollut useita suuria ja kuuluisia nimiä, jotka ovat olleet tuollaisia salaperäisiä välittäjäolentoja. He ovat osanneet luoda kuolemattomia mestariteoksia. Tämä seikka vie meidät itse asiassa kysymykseen: "Mikä on sitten tällaisten ihmisten erikoistehtävä elämässä? Mitä elämä on tarkoittanut sillä, että se on synnyttänyt tällaisia ihmisiä?" – Älkäämme puhuko paheista, vaan niistä erikoisihmisistä. – Mitä varten he ovat olemassa? – Sanoimme viime kerralla, että he ovat luonnon kannalta olemassa muistuttaakseen meille, että me olemme enemmän kuin sukupuoliolentoja. Emme ole ainoastaan miehiä ja naisia, vaan olemme ihmisiä, ja kaikissa ihmisissä pölevät toisenkin sukupuolen voimat. Noissa olennoissa ne ovat yhtyneet, niin että sellainen olento ymmärtää toista sukupuolta, kuin ei koskaan vain yhtä sukupuolta oleva ihminen voi ymmärtää toista. Ja luonto viittaa siihen, että meidän kaikkien täytyy kehittyä niin inhimillisiksi, että voimme ymmärtää molempia sukupuolia, ettemme enää jää sukupuoliolentoiksi, vaan näemme sukupuolen takaa sen, mikä on ihmistä. Sitä nuo välittäjät ikäänkuin ennustavat meille. He viittaavat tulevaisuuteen, joka tulee meille, ihmiskunnalle, kun tulevaisuudessa olemme voittaneet sukupuolen. Mutta sitten kysymme: mikä elämä voi heitä, jotka näin ovat ennenaikaisessa asemassa, tyydyttää? Muutamat harvat ovat ennenaikaisesti sellaisessa asemassa, että heidän on pakko ratkaista tuo sukupuolikysymys. Jos he eivät ratkaise sitä, jäävät he kuin eläimien tasalle. Mutta jos ajattelemme, millä tavoin heidän tulee se ratkaista, silloin elämän viisaus vastaa selvin sanoin: "Katsokaa, te jotka olette tuollaisia olentoja, te olette saaneet erikoisoikeuden. Teille on annettu erikoinen tilaisuus. Voitte olla edeltäjiä, jos tahdotte. Ainoastaan jos tahdotte ja ymmärrätte, te voitte kulkea muun ihmiskunnan edellä, sillä te voitte nähdä selvemmin kuin toiset, jos syvennytte asioihin, mikä on ihminen. Voitte nähdä täydellisen ihmisen, joka on kaiken sukupuolisuuden yläpuolella. Ja voitte nähdä, että se ei ole ainoastaan mies. Jos mies katselee täydellistä olentoa, hän tekee siitä aina miehen. (Sentähden joissakin temppeleissä kuvattiin Jumalaa aina mieheksi.) Ja jos nainen pääsisi kuvaamaan Jumalaa, näkisi hän Jumalan äitinä, naisena. Mutta te molemminpuolisina olentoina voitte nähdä, että Jumala ilmentyneenäkin – tämä abstraktisessa merkityksessä – sisältää molemmat. Ei Hän ole sitä eikä tätä. Te voitte nähdä sen, joka on molemmat ja yksi niiden molempien takana, ja samalla ei kumpaakaan. Te voitte nähdä täydellisen ihmisen. Teidän tehtäväksenne on elämä antanut pyrkiä tuohon täydellisyyteen."

Mies ei voi, tekemättä väkivaltaa omalle luonnolleen, pyrkiä muuhun täydellisyyteen kuin miehellä on. Mies ajattelee täydellistä ihmistä jalona, ritarillisena, ylevänä, joka taistelee kaiken hyvän puolesta ja kaikkea pahaan vastaan. Hän on sankari. Mies ei voi kuvitella mitään muuta; muutenhan siitä tulisi jotakin sentimentaalista. Jos hänen täytyisi ajatella, että kuka ties hänen täytyisi rakastaa kuin äiti tai pieni tyttö –, niin se olisi äitelää. Sankariolentoa, jonka katseen edessä kaikki pahat olennot ja peikot lentävät tiehensä, mies käsittää. Sitten taas, jos normaalinainen ajattelee täydellistä ihmistä, on selvää, että hän ajattelee Jumalan äitiä, pyhää neitsyttä, ja samalla äitiä, joka tuntee aistillista rakkautta, lempeyttä, sääliä kaikkia kohtaan. Mitä elämä ja koko olemassaolo olisi ilman sitä rakkautta, joka pulppuaa naisen sydäimestä. Hän tahtoo olla rakastava olento ja kantaa vaikka koko maailmaa sylissään. Ja meidän ei tarvitse muuta kuin kysyä nuorilta ihmisiltä, jotka vielä haaveilevat ja ajattelevat, mitä kaunista he toivovat elämältä? Jokainen nuori tyttö ajattelee miehestä, pojasta, että hän on sankari; se joka suojelee kaikkia, puolustaa kaikkia kärsiviä, joka on jalo, ylevä, hyvä; joka taistelee totuuden puolesta, ja on kuin Jumalan sanansaattaja maan päällä, joka nostaa kaikkia kärsiviä ja köyhiä. Sellaista nuori tyttö ihannoit, prinssiä, ritaria. Jollakin tavoin hänen ritarinsa ja unelmiensa sankari on aina jalo. Ja samalla tavoin kuin poika ajattelee tyttöä, naista, hän ajattelee pyhää, puhdasta neitsyttä, joka rakastaa häntä. Ja hän ei uskalla ajatella ensin sitä, vaan sitä ehkä, että hän saisi olla polvillaan tuon neitsyen edessä, saisi näyttää rakkauttaan, pitää huolta, kantaa käsillään häntä. Ja sitten tuo kuva vaihtuu äidiksi. Hän tuntee ja muistaa oman äitinsä, äidin, joka on lasten ympäröimänä, ja joka niitä ikäänkuin kädestä vie Jumalan luo. Nuori poika ajattelee sillä tavoin neitosesta.

Kun sitten ajattelemme kolmatta sukupuolta, sitä jossa nämä molemmat sukupuolet ovat yhdessä, me aavistamme, että täydellisessä ihmisessä on sekä miehen että naisen kaikki olemuspuolet. Hän on jalo kuin ritari, mutta samalla rakastava kuin äiti ja puhdas kuin neitsyt. Ja sentähden viisaus, elämä sanoo noille ihmisille, jotka ovat noin mediumistisia sielultaan ja ruumiilliselta rakenteeltaan: teidän ihanteenne on nyt puhtauden ihanne. Te voitte sitä ymmärtää. Muut eivät voi ymmärtää, mitä se sisältää. Puhtauden ihanne on sen ihmisen ihanne, joka on noussut kaikkien myllertävien intohimojen yläpuolelle, jonka sielussa vallitsee rauha ja joka katselee silmillään suoraan Jumalaan ja Jumalan taivasten pyhyteen ja puhtauteen. Hän on tullut kuin lapseksi, ja lapsille kuuluu Jumalan valtakunta. Taivasten valtakuntaan eivät pääse muut kuin ne, jotka ovat lapsia. Siis he voivat selvemmin kuin muut nähdä puhtauden ihanteen, tuon kolmannen sukupuolen, lapsen. He voivat itse taistella ja tehdä työtä sen puolesta, että heistä tulisi lapsia, viattomia, helliä ja rakastavia kuin lapset. Kuka osaa näyttää rakkauttaan vilpittömämmin ja suuremmin kuin lapsi. Sellaisiksi voivat tulla ne ihmiset, jotka ovat saaneet luonnolta tuon merkillisen lahjan, että heissä on kaksi, vaikka ovat yksi. He voivat tulla lapsiksi.

EI KUKAAN TULE ISÄN TYKÖ MUUTEN KUIN MINUN KAUTTANI

Johanneksen evankeliumin juhlallisen mahtavat sanat "Minä olen tie, totuus ja elämä; ei kukaan pääse Isän tykö muuten kuin minun kauttani", ovat aina antaneet tukea niille ahdasmielisille mielipiteille, joiden mukaan kaikki toiset uskonnot ovat pakanallisia ja toisten uskontojen suuret perustajat ja heidän vapahtajansa ainoastaan ihmisiä, kuolevaisia, erehtyväisiä ihmisiä, jota vastoin kristinusko ja sen vapahtaja on ainoa Jumalan ilmoittama vapahtaja. Samalla nämä sanat ovat vaikuttaneet tympäisevästi kaikkiin niihin, joiden silmät totuudenetsijöinä ovat auenneet sille tosiseikalle, että kaikki uskonnot ovat aina opettaneet, millä tavoin ihmisen pitäisi pyrkiä hyvään, totuuteen ja täydellisyyteen. Ne kaikki ovat aina opettaneet, millä tavoin ihminen pääsee Jumalan yhteyteen, oppii tuntemaan Jumalan ja vapautuu kaikesta pahasta, kaikesta synnistä ja kaikesta epätäydellisyydestä. Kaikki totuudenetsijät, jotka ovat tämän havainneet ja nähneet, kuinka ne, jotka nimittävät itseään kristityiksi, ovat monen, monen vuosisadan aikana kasvattaneet itseään ahdasmielisiksi, suvaitsemattomiksi ja kaikkea hyvää kieltäviksi omassa uskossaan ja oman kirkkonsa piirissä, kaikki nämä totuudenetsijät ovat, niinkuin sanoin, tunteneet vieraantuvansa noista sanoista. Ne tuntuvat liian itsetietoisilta, liian ylpeiltä ja vaativilta. Selvää on, ettei kukaan kuolevainen, tavallinen ihminen ole voinut noin sanoa; ei kukaan ole voinut itsestään sanoa olematta perin ajattelematon ja miltei tyhmä, että "minä olen tie, totuus ja elämä; kukaan ei voi tulla Isän luokse paitsi minun kauttani". – Tämä olisi todella tyhmä lausunto, jos joku tavallinen ihminen niin olisi sanonut. Sentähden kristityt välttävätkin tuon pulman sanomalla, ettei se ollutkaan ihminen, joka lausui nämä sanat. Ne lausui Jumala itse, taikka Jumalan Poika. Näin välttävät kristityt tuon tutkivan kysymyksen. Mutta totuudenetsijä ei tyydy minkäänlaisiin ylimalkaisiin selityksiin. Ainakin hän tahtoo ymmärtää, mitä hänelle väitetään; hän tahtoo nähdä, mitä siinä on järkeä takana, sillä kuinka jumalainen totuus voisi olla järjen alapuolella. Jumalainen totuus voi nousta järjen yläpuolelle, mutta järki saa siitä silloin valaistusta ja kirkastusta. Se ei voi olla järkeä vastaan. Totuudenetsijää lohduttaa suuresti kohta Uudessa testamentissa, jossa sanotaan, että Jeesus avasi opetuslastensa silmät, niin että he osasivat lukea pyhiä kirjoituksia. – Silloinhan ei tietenkään ollut olemassa evankeliumeja eikä muita Uuden testamentin kirjoituksia; silloin oli vain juutalaisten pyhät kirjat. Tuo lause, että Jeesus avasi opetuslastensa silmät, on erittäin merkittävä, sillä sehän sisältää ensinnäkin sen, että pyhät kirjat sisältävät jotakin, johon sisältyy jokin erikoinen ajatus, ne eivät ole ainoastaan pelkkiä lauseita, joita ymmärtää joku kielentutkija taikka kuka tahansa, joka kieltä osaa. Aina kun puhumme ja kirjoitamme, niin on sanojen taakse kätkeytynyt jokin ajatus, mutta tällaisissa pyhissä kirjoituksissa se ajatus voi olla hyvin syvällä. Sentähden tuo lause, että Jeesus avasi opetuslastensa silmät näkemään, mitä pyhissä kirjoituksissa oli, merkitsee sitä, että ihmisen, joka lähestyy pyhiä kirjoituksia, tahtoo niitä ymmärtää ja tahtoo niistä saada ravintoa hengelleen, täytyy saada silmänsä jollakin tavoin auki. Ei ole siinä kyllin, että osaa kieltä ja että lukee painettua ja kirjoitettua tekstiä sisältä, vaan täytyy saada silmänsä auki, niin että ymmärtää lukemansa. Koska on puhe ymmärtämisestä, niin ei tuo silmä, josta puhutaan, saata olla mikään erikoinen ihmeellinen "silmi", elin, vaan se "silmi" on päivänselvästi järjen silmi, jota muutenkin nimitetään tässä Uudessa testamentissa usein silmäksi. Esimerkiksi: "Jos silmäsi on sokea, jos silmäsi on pimeä, niin kuinka pimeä on sitten ruumiisi." Nähtävästi tämä sana silmi, jota käytetään näin Uudessa testamentissa, samoin kuin sitä käytetään jokapäiväisessä puheessa, tarkoittaa järjen silmiä, tarkoittaa sitä sisäistä silmiä, joka on annettu meille järjessämme. Tuo sana merkitsee siis, että järjen silmän on avauduttava. Ihmisen pitää niin tulla valaistuksi järjessään, että hän ymmärtää pyhiä kirjoituksia. Miksi muuten olisi käytetty tuota sanaa ymmärtää, joka suorastaan viittaa järjen ja ajatuksen toimintaan. Sentähden nuo sanat, että Jeesus avasi opetuslastensa silmät niin, että he ymmärsivät kirjoituksia, rohkaisevat totuudenetsijää silloin, kun hän lähtee lukemaan pyhiä kirjoituksia. Sentähden on luonnollista, että totuudenetsijä koettaa tulkita raamattua,

koettaa tulkita pyhiä kirjoituksia. Hänen tulkintansa täytyy olla sellaista, että se perustuu järkeen ja kokemukseen, tosiasioihin ja tosioloihin. Hänen tulkintansa ei saa olla tuulesta temmattua ja ennakkoluuloista, vaan sen täytyy olla puhdasta ja kirkasta.

Muistan hyvin, kuinka jo aivan nuorena olin iloinen ja kiitollinen siitä, että sisäiset silmäni mielestäni menivät auki sillä tavoin, että ymmärsin Uutta testamenttia. Ne menivät niin luonnollisella tavalla auki, että tunsin ainoastaan riemua siitä, että nyt ymmärsin. Silloin en vielä ollut selvillä monista seikoista, joista nyt myöhemmin olen selvillä, mutta kuitenkin se valo, joka lankesi tähän Uuteen testamenttiin ja joka valaisi minun järkeäni, oli sisäiselle vaatimukselleni tyydyttävä. Olin onnellinen osatessani sillä tavoin lukea Uutta testamenttia. Silloin ymmärsin, että Jeesus ei puhu tässä Johanneksen evankeliumissa tavallisena, kuolevaisena ja syntisenä ihmisenä, vaan aivan tosiaan Jumalan Poikana. Se oli hänessä oleva Jumalan Poika, joka puhui; ja koska hän nähtävästi oli hyvin kokonaan tuota Jumalan Poikaa, niin voimme sanoa, että se oli itse Jumalan Poika, joka puhui.

Mikä tämä Jumalan Poika oli? Se oli puhdas, jumalainen järki. Sentähden, kun sanotaan tuossa lauseessa Johanneksen evankeliumissa, ettei kukaan tule Isän tykö muuten kuin minun kauttani, niin se merkitsi siis silloin minun näkemykselleni ja minun kokemukselleni järkeä. Ei kukaan tule Isän Jumalan luo muuten kuin puhtaan järjen kautta. Silloin heti ymmärsin myöskin, ettei mikään saa olla sekoittamassa puhtaan järjen näköä; ei saa olla mitään haluja ja himoja, ei persoonallista itsekkyyttä; ei mitään sellaista, jota me ihmiset nimitämme omaksi minuudeksemme, saa olla puhtaan järjen tiellä, vaan ihmisen täytyy nähdä järjen silmin. Hänen täytyy avata oma sielunsa, niin että järki pääsee siinä vaikuttamaan. Ei mikään itsekäs pyyde saa nousta ja sanoa: "mutta, mutta. . ." Ihmisen täytyy langeta maahan puhtaan järjen edessä, ja puhdas järki silloin arvostelee ja tuomitsee aivan puolueettomasti, aivan epäitsekästä meitä ihmisiä; se ei katso persoonaan millään tavoin; se ei mitään välitä yksilöllisestä ihmisestä. Puhdas jumalainen järki, joka itsessään on harmoniaa ja täynnä onnea ja autuutta, katselee järkevästi ja aivan objektiivisesti koko maailmaa, ja siihen järkeen me saatamme yhtyä. Jos se järki tulee eläväksi ihmisessä, silloin todella saatamme katsella elämän kaikkia ilmiöitä ja koko ilmennystä, koko ilmennytä maailmaa aivan puolueettomasti.

Jeesus, tuo ihmeellinen ihminen Johanneksen evankeliumissa sanoo: ainoastaan tuon puhtaan järjen kautta te pääsette Isän luo. Kuka siis on Isä ja mikä on Isä Jumala, josta puhutaan tässä evankeliumissa ja josta puhutaan kristinuskossa? Sekin näkyi tuossa samassa nuoruuden näkemyksessä ja valaistuksessa minulle selvänä: Jumala on rakkaus. Isä on siis rakkaus. Isä on tietenkin yhtä Pojan kanssa, niin että Isä ei ollut järjetön, vaan järki ja Isä oli rakkaus. Jeesus ihmeteltävän viisaasti sanoo, ettei kukaan voi tulla rakkauteen muuten kuin puhtaan järjen kautta. Se pyyhkäisi pois kaikki sellaiset haaveet, joita meillä ihmisillä voi olla, että me saamme elää toisen- tai toisenlaisissa tunteissa ja että me saamme tahtoa ja himoita sitä ja tätä. Me voimme kuvitella, että me pääsemme Jumalan luo ja me selitämme kyllä sitten Jumalalle heikkoutemme ja vikamme. Ei kukaan saa enää haaveilla! Jeesus sanoo aivan selvästi ja melkein kylmän järkevästi: Ei kukaan voi tulla rakkauden luo muuten kuin minun kauttani, joka olen järki, puhtaan järjen kautta. Jos meidän rakkautemme jossakin suhteessa pelkää järkeä, silloin se ei ole jumalaista rakkautta. Jos se jossakin suhteessa on heikko, itsekäs, omaansa pyytävä, silloin se ei ole jumalainen. Me emme vielä silloin tunne Isän rakkautta, sillä Jumalan rakkauteen me tulemme ainoastaan järjen kirkkaan tulen kautta. Ja meidän on muistettava, että järki ei ole samaa kuin meidän itsekäät ajatuksemme ja tunteemme, meidän ymmärryksemme. Puhdas järki on puolueeton. Kirkas järki on kaikkea muuta kuin ihmisen itsekäs ajatus. Ihmisen itsekäs ajatus on ainoastaan esteenä järjen toiminnan tiellä. Sentähden matkamme voi olla pitkä ensin Pojan eli järjen luo, ja me saamme ehkä kokea paljon ja kärsiä paljon ja iloita paljon, ennenkuin me tulemme Pojan, puhtaan järjen luo. Meidän on katseltava elämää kristallinkirkkaasti, epäitsekästä, aivan kuin meitä itseämme ei olisi olemassakaan. Meidän täytyy luopua omasta itsestämme ja omasta persoonallisuudestamme voidaksemme yhtyä tuohon järkeen, voidaksemme ymmärtää järkeä eli Jumalan Poikaa. Sitten vasta, kun olemme tuossa kirkkaassa järjessä, puhtaassa, kristallinkirkkaassa ajatuksessa ja arvostelussa, vasta silloin me voimme lähestyä Isää eli rakkautta.

Tämä selvisi minulle nuorena, ja se oli minusta suuri valaistus, suuri herätys. Mitä tuo järki lupasi meille? Se lupasi meille: "Minä lähdän nyt pois näkyvistänne, ja minä olen näyttänyt teille personoituneen rakkauden ja te olette nähneet minut ja samalla silloin Isän. Te olette nähneet Isäni. Nyt minä lähdän pois teidän luotanne ja te jääte vain muistelemaan esiintymistäni. Mutta minä lähetän teille totuuden pyhän hengen, ja se pyhä henki näyttää teille paljon ja paljastaa teille kaikki salaisuudet. Minä lähetän teille totuuden pyhän hengen, ja se pyhä henki on tullut puhtaasta ja kirkkaasta järjestä." Pojasta on tullut tuo totuuden pyhä henki, joka on totuuden vaatimus ihmisessä. Se on tuo pyhä henki, joka tulee ihmisen sydämeen ja hänen omaantuntoonsa ja hänen järkeensä. Se vaatii totuutta, herättää ihmisen ikävöimään totuutta, ikävöimään Jumalaa, ikävöimään elämän ratkaisua, ikävöimään puhtautta. Se pyhä henki ei anna meille rauhaa ennen kuin osaamme luopua omasta itsekkyydestämme, omasta synnistämme. Vasta sitten kun me käännyimme kirkkaan järjen puoleen, kun me osaamme katsella tuota kirkasta järkeä silmästä silmään, vasta silloin me vapaudumme levottomuudesta ja rauhottomuudesta ja tuskasta ja synnin painosta. Sen tähden se pyhä henki, joka on järjestä tullut meille ihmisille, joka asuu meissä, on pyhä ja jumalainen asia.

Ihmeellinen on tuo ikävä ja tuo kaipaus, joka ihmisessä on, sillä kuinka meistä muuten tulisi totuudenetsijöitä, kuinka meistä tulisi täydellisyyteen päin pyrkijöitä, jollemme mistään välittäisi? Mutta totuuden pyhä henkikään ei tule meihin ilman muuta. Sitäkin meidän ihmisten täytyy etsiä. Sitä emme osaa itsetietoisesti etsiä, mutta me opimme elämän koulussa sitä etsimään. Kaikki meidän kärsimyksemme ja onnettomuutemme, koko meidän kurjuutemme opettaa meitä ikävöimään totuuden pyhää henkeä. Ja kun se ikävä on elämän koulussa meissä herännyt, silloin me alamme etsiä elämän totuutta ja silloin kuljemme Pyhän hengen tiellä, ja me täytymme sitten yhä enemmän sillä totuuden pyhällä hengellä. Kun me tulemme Jumalan kirkkaan järjen luokse, niin me näemme tuolla etäällä ne portit, jotka avautuvat Jumalan rakkauden valtakuntaan.

Sentähden on oikeassa tältä kannalta se kristillinen kirkko, joka sanoo, että Pyhä henki lähtee ulos Pojasta. Mutta sitten tulee myöhemmin syvempi valaistus. Me osaamme myöhemmin tulkita tuota lausetta – "ei kukaan tule Isän tykö muuten kuin minun kauttani" – toisellakin tavalla. Pyhän jumalaisen kolminaisuuden mysteeri paljastuu meille syvemmillä tavalla. Se on niin järkipäristä ja selvää, kun puhutaan rakkaudesta ja järjestä ja sitten totuuden pyrkimisen pyhästä hengestä. Mutta myöhemmin meille selviää, että noissa nimityksissä Isä, Poika ja Pyhä henki piilee vielä syvempikin merkitys. Ei se tosin muuta sitä tosiseikkaa, että Isä on rakkaus ja Poika on järki, mutta se paljastaa meille vähän enemmän sitä mysteeriä, joka on olemassaolon takana, Jumalan mysteeriä. Me ymmärrämme järjessämme, että kaiken takana on absoluutti, jota emme osaa määritellä. Mutta siinä absoluutisessa elämässä on jokin ilmenemisen mahdollisuus ja ilmenemisen tahto, niin että me emme oikeastaan voi puhua, että absoluutti ei ole ilmennyt taikka, että olisi joitakin tasaisia ajanjaksoja ikuisuudessa, jolloin absoluutti lepäisi omassa täydellisyydessään ja omassa täyteydessään. Mitään sellaista ei ole. Iankaikkisesti on absoluutissa aina se ihmeellinen mysteeri, joka ilmenee. Ne ovat yhtä, eivätkä ne ole yhtä, eivätkä ne saavuta toisiaan; ainakaan se ilmenevä ei saavuta ikuisuudessa koskaan itse absoluuttia. Niin täytyy olla, ja sen me ymmärrämme järjellämme. Emme tällä kertaa siihen syvenny enemmän. Mutta se ilmenemisen mahdollisuus, jota nimitetään usein myöskin Logokseksi eli Sanaksi, on se kolmiyhteys, josta uskonnoissa puhutaan. Sen kolmiyhteisen Jumalan takana on itse ehdoton elämä eli absoluutti. Mutta tämä kolmiyhteinen Jumala on ilmenevä absoluutti, jos niin tahdomme sanoa.

Ensimmäinen kohta tässä ilmenevässä Jumalassa on ensimmäinen Logos, se, jota myöskin nimitetään silloin Isäksi. Isä on siis se Jumala, joka on kaiken takana, josta esimerkiksi Jeesus Kristus puhui. Tässä ensimmäisessä, vielä ilmenemättömässä Logoksessa tapahtui ensimmäinen prosessi: Poika syntyi. Sentähden on kristikunnassa aina sanottu, että Poika kolminaisuudessa on **ainosyntyinen**. Tämä on hieman väärin käännetty, sillä kreikankielisessä tekstissä on sana *monogenes*, ja kun sen käännyimme tarkasti, niin se on **yksisyntyinen**. *Ainosyntyinen* antaa muun teologisen vivahduksen, mutta oikea käänös on yksisyntyinen. Tämä silloin epäilemättä tarkoittaa sitä ja sitä ovat alkuperäiset kirjoittajat tahtoneet ilmaista,

että Poika on syntynyt yksin Isästä. Poika ei voi olla syntynyt Isästä ja Äidistä, vaan yksin Isästä. Näin on epäilemättä tahdottu sanoa, sillä kun syvennymme mietiskelemään, näkemään ja katselemaan sitä Logoksen mysteeriä, joka voi ihmiselle avata salaisuutensa, niin näemme, että Poika todella syntyy yksin Isästä. Mikä se Poika silloin on? Tuo nimitys järki ei ole tällöin oikein kuvaava nimitys. Käyttäkäämme toista nimeä, jonka saamme Vanhasta testamentista, nimittäin *Jumalan kuva*; lisätäkäämme siihen vielä: Jumalan täydellisyyskuva. Poika on Isän täydellisyyskuva. Voisimme toisin sanoen sanoa: Isän kuva itsestään, Isän käsitys itsestään. Se ei ole mitään itsekästä, sillä Isä on absoluutin ilmennystä ja yhtä iankaikkisesti absoluutin kanssa. Siinä ei ole kysymys minkäänlaisesta itsekkyydestä, vaan se on aivan kuin Isän itsetarkastelua, itsensä katselemista. Kun Isä, tämä ensimmäinen tajunta absoluutissa herää, niin Hän katselee itseään. Mitä Hän muuta katselisi? Hän katselee sitä, mikä on Hänessä ja mikä Hän on. Me sanomme tätä katselemista Pojaksi. Se on ensimmäinen, mikä tapahtuu Logoksen herätessä, kun ensimmäinen Logos herää. Ja kun se on iankaikkista, niin se tapahtuu iankaikkisesti. Se ei ole mitään ajallista, vaan se on yhtämittaista. Iankaikkinen Isä katselee itseään Poikana, mutta ei erillään itsestään vielä, vaan niinkuin itsessään olevana. Isä katselee tätä täydellisyyskuvaa, tätä täydellisyyttä, itseään, ja se katseleminen ei ole sellaista kuin meidän katselemisemme. Kun me katselemme jotakin, niin me tarkoitamme jotakin ulkopuolella itseämme olevaa, mutta Isän katseleminen on tietoisuutta siitä, mitä on. Se ei ole siis näkemistä ja katselemista objektiivisella tavalla, vaan se on jotakin subjektiivista katselemista, jotakin subjektiivista tajuamista. Se on Poika. Sillä tavoin Isä katselee Poikaa, taikka Isä on tietoinen Pojasta. — Muistakaamme vielä: tämä Poika on muodoton. Mitään muotoa ei ole tällä Isän ensimmäisellä täydellisyystajunnalla missään merkityksessä. Se on rajaton ja ääretön; tuo Poika on sitä täydellisyyselämää.

Mutta sitten tapahtuu jotakin muuta tässä Logoksessa, tässä ilmenevässä elämässä. Tapahtuu jotakin muuta, sillä Isänkin herääminen, Isänkin astuminen ilmennykseen on alkavaa luomista; se on luomistyön alkua. Sentähden se ei pysähdy ainoastaan tuon täydellisyuden tajuamiseen, vaan se on niinkuin tässä inhimillisessä maailmassa jonkun luoja, jonkun nerokkaan ihmisen, joka sanokaamme astuu toimintaan ja aikoo luoda esimerkiksi sävellyksen. Silloin hän ei pysähdy siihen, että hän sekunnin tuhannesosassa kuulee jonkin oratorion Jumalan kunniaksi, vaan hän pitää tuon kuulemansa kauan aikaa mielessään. Hänen taitonsa säveltäjänä, hänen neroutensa on siinä, että hän osaa pitää kiinni inspiraatiosta, joka tulee ylhäältä. Hän ei päästä sitä oratoriota pois itsestään. Se alkaa elää hänessä. Se tuli silmänräpäyksessä, mutta nyt hänen täytyy alkaa luoda, katsella sitä ja kuunnella sitä sen detaljeissa. Samansuuntaista — vaikka meidän vertauskuvamme on ontuva — on Isän Logoksen herääminen tietoisuuteen Pojasta, täydellisyydestä. Nyt on pidettävä siitä kiinni. Nyt on alkava luomistyö. Tämä täydellisyysihanne on luomisen alku. Se muodostuu aivan kuin ohjelmaksi luomistyölle, mutta nyt se ihanne aivan kuin vedetään alas todellisuuden maailmaan, niinkuin voisimme sanoa. Se on ilmennettävä muodoissa, siitä on tehtävä jotakin. Sen, joka vielä ei ole olemassa, on ilmennyttävä. Sentähden Isä tulee tuossa tahdossaan kaksinaiseksi: Hän tulee Isä-Äidiksi. Elohim on tullut ilmi Absoluutissa. Nyt silloin Isä-Äiti alkaa luoda. Se merkitsee sitä, että Isä pitää tajunnassaan täydellisyysihannetta ja antaa sille muodon, joka taas tapahtuu äidin kautta. Äiti antaa muodon. Jos me puhumme karkeata kieltä, niin sanomme, että Isä on henki ja äiti aine. Mutta mehän tiedämme tiedollisesti, että ainetta ei ole olemassa. Ainekin on kuin henkeä eli tajuntaa. Aine on jokin voima. Aine on jokin taikavoima, *maajaa*, niinkuin sanotaan intialaisissa pyhissä kirjoissa. Isällä on tämä taikavoima, ilmentämisen taikavoima, äitinä itsessään. — Me puhumme usein aineesta, mutta tekisi mieleni käyttää ainakin tässä kolminaisuudesta puhuttaessa toista nimitystä, joka ehkä jonkin verran paremmin kuvaa totuutta, ja se on *fantasia* eli mielikuvitus. Isän tajunnassa on tuo fantasia. Jotta Poika täydellisyysihanteena näkyisi ja saisi muodon, tulee fantasia avuksi, tulee Äiti avuksi. Yhdessä siis Isä ja Äiti alkavat antaa muodon Pojalle. He synnyttävät yhdessä Pojan. Pojasta muodollisena täydellisyytenä tulee ilmennyksen perikuva. Kaikki mikä sitten ilmenee ja luodaan, luodaan Pojan kautta, luodaan täydellisyyskuvan kautta. Äiti antoi siis muodon, jumalainen fantasia antoi muodon. Sitten alkaa suuri luomistyö. Kun luomistyö on tullut niin pitkälle, kuin se nyt on, että tässä meidän maailmassamme, tässä meidän aurinkokunnassamme on ihmisiä tällä tavoin, niin sanomme, että mies kuvaa tuota Isää ja nainen jollakin tavoin heijastaa tuota Äitiä tuossa kaksinaisessa alkuperäisessä Logoksessa. Lapsi puolestaan heijastaa jollakin tavoin sitä täydellisyyskuvaa, jonka Elohim synnyttivät. Tällä tavoin me ihmiset aina näissä oloissa täällä maan päällä, kaikessa,

heijastamme Jumalan kolminaisuutta. Me heijastamme kaikessa epätäydellisyydessämme sitä ensimmäistä luovaa prosessia, joka tapahtui ilmennyksen alkaessa. Me heijastamme Isää, Äitiä ja lasta. Lapsessa on tuo täydellisyyskuva ilmenneenä. Lapsi kuvaa siis tuota Jumalan Poikaa eli täydellisyyskuvaa, mies ja nainen Isää ja Äitiä, jotka antavat sille lapselle muodon.

Kun Jeesus sanoo evankeliumissa, ettei kukaan pääse Isän tykö paitsi minun kauttani, niin hän juuri tarkoittaa sitä, ettei kukaan pääse isänä ja äitinä Isän luo, vaan ainoastaan lapsena. Siis tällaiselta erittäin syvälliseltä, mystilliseltä kannalta katsoen me ihmiset luovomme oikeudestamme, silloin kun me tulemme isiksi ja äideiksi, tulla lapsina Isän tykö, sillä Jeesus sanoo myöskin, että ellette tule niinkuin lapset, niin ette pääse Jumalan valtakuntaan. Niin kauan kuin me ihmiset emme osaa ratkaista lapsen mysteeriä, niin kauan me aina saamme jollakin heikolla tavalla matkia Isän ja Äidin jumaluutta tulematta kuitenkaan Isän luo, tulematta Jumalan luo. Me emme silloin pääse Isän tykö. Me kyllä koetamme vilpittömässä rakkaudessaamme keskenämme miehenä ja naisena pyrkiä eteenpäin, me rakastamme toisiamme ja toivomme sillä rakkaudella pääsevämme Jumalan luo. Sillä rakkaudella me pääsemme Jumalan luo siinä merkityksessä, että me synnytämme lapsen, joka voi ehkä päästä, mutta tuo lapsikaan ei voi päästä, jollei se saa kiinni tuosta omasta lapseudestaan. Me ihmiset aivan kuin luovomme esikoisoikeudestamme, kun emme osaa pitää kiinni lapsuudestamme, vaan tulemme isiksi ja äideiksi. Minä puhun nyt aivan kuin jotakin hirveätä, mutta tämä on mystistä puhetta ja se on totta. Jokainen tietää, että se on totta. Meidän lunastuksemme on lapsessa. Me tunnemme heti, kun lapsen saamme, että on tapahtunut jokin sovitus Jumalan edessä siitä, ettemme jaksaneet niin pyrkiä, ettemme jaksaneet tulla täydellisiksi. Me synnymme tänne yhä uudestaan ja kuitenkaan me emme jaksa, ennen kuin sitten joskus jaksamme. Silloin me jo lapsina ymmärrämme, että lapseudessa piilee Jumala, se Jumalan Pojan salaisuus, joka yksin vie Isän luo, jota ilman emme tule siihen. Jeesus tahtoo sanoa: "Te matkitte miehinä Isää ja naisina Äitiä, Jumalan Äitiä, mutta te ette pääse Jumalan luo muuten kuin lapsina." Vasta kun ymmärrämme, mikä ihmeellinen salaisuus lapseudessa piilee, vasta silloin voimme astua Jumalan valtakuntaan. – Mutta tällä puheella ei ole mitään tekemistä meidän miesten ja naisten kanssa, sillä vaikka me olisimme vanhoja ja meillä olisi perhe ja lapsia, niin voimme tietenkin tulla lapsiksi silti hengessämme ja hengessämme valmistua Jumalan valtakuntaa varten. Se valmistus on välttämätön. Me emme todellisuudessa astu poikina Jumalan valtakuntaan käyttäkäsemme Uudessa testamentissa käytettyä sanaa – käyttäkäämme tuota nimitystä poika, joka on kaiken sukupuolisuuden ulkopuolella – me emme siis voi tulla pojiksi, jotka astuvat Jumalan valtakuntaan, jollemme tule, niinkuin Jeesus Kristus sanoo, lapsina jo siihen tietoon, niin että säilytämme sen lapseuden. Tämä on ehdottomasti mysteeri, mutta tämä mysteeri on annettu meille ratkaistavaksi. Sentähden me ruumistumme tänne yhä uudelleen, jotta me lopulta oppisimme ratkaisemaan lapsen arvoituksen. Kun sen ratkaisemme, silloin astumme Jumalan poikina Jumalan valtakuntaan ja tulemme isän tykö.

Tietenkin noilla sanoilla Johanneksen evankeliumissa – ei kukaan tule Isän tykö muuten kuin minun kauttani – on aivan yksinkertainen, käytännöllinen, jokapäiväisenkin merkitys. Noilla sanoilla on sekin merkitys, että "Ennen minua (Kristusta) ovat kaikki suuret opettajat ja vapahtajat ja profeetat neuvoneet teille tien, mutta se tie kulki tasojen kautta. Tie Isän luo on aina ollut avoinna, ja ennen kuin olette päässeet Isän luo, niin teidän on täytynyt tulla minun luokseni. Mutta minä olen ollut salaisessa maailmassa kaukana, ja minun luokseni ette pääse ennen kuin toisella tasolla saatatte kuulla minun ääneni. Nyt minä fyysisessä maailmassa puhun tämän rakkaan opetuslapseni kautta, ja sentähden minä olen se, joka näytän teille tien, näytän teille Jumalan salaisuuden, näytän teille tien Jumalan luo. Sentähden älkää olko murheelliset". Näin Jeesus tahtoo sanoa samassa luvussa. "Uskokaa Jumalaan ja uskokaa minuun. Kun uskotte minuun, joka olen tässä fyysisesti teidän keskellänne, niin seuraatte minua, kuuntelette mitä minulla on sanomista, otatte vaarin minun opetuksistani. Jos rakastatte minua, niin pidätte minun käskyni." – Tällä lauseella on siis tällainen yksinkertainen ja luonnollinenkin merkitys. – "Minä olen se, joka avaan tien tässä näkyvässä maailmassa Isän luo. Kun rakastatte minua, luotatte minuun ja pidätte minun käskyni, silloin te seuraatte minua ja olette minun opetuslapsiani. Kun te olette minun opetuslapsiani ja pidätte minun käskyni, niin minä teen tiliä teistä Isälle ja te astutte valoon ja olette turvassa. Te vaellatte silloin valossa ja kuljette elämän portteja kohti."

NÄKYMÄTÖN TODELLISUUS

Näkymätön todellisuus on esimerkiksi meidän ihmisten oma sielunelämä. Kukaan meistä ei kiellä, etteikö se tavallisissa oloissa ja tavallisille inhimillisille aisteille, silmille, olisi näkymätön, mutta kukaan ei myöskään epäile, etteikö meidän sielunelämämme olisi todellinen. Jokainen tietää omakohtaisesti, että hänen toisille näkymätön sisäinen elämänsä on todellista. Se todellisuus tulee ilmi ihmisen teoissa, sanoissa, eleissä, katseessa, monin tavoin, ja siitä me tiedämme toistemme suhteen, että jokainen meistä elää sisäistä, näkymätöntä elämää. Mutta samalla me tiedämme siitä todellisuudesta ainoastaan siinä määrin, kuin tuo olento tuo sitä omaa näkymätöntä elämäänsä esiin. Siinä määrin me tiedämme, että hän on elävä olento, kuten me itsekkin. Jos me välistä voisimme, niinkuin jotkut filosofit, epäillä tämän sisäisen elämän todellisuutta, pitää sitä materialistisesti vain jonkinlaisena sisäisenä tajunnan ilmauksena siitä, että tietyt atomit meissä liikkuvat, niin toisina hetkinä olemme varmat siitä — ja toiset tuntevat sen aina varmaksi —, että meidän sisäinen sielunelämämme on todellista. Ei niin, että se olisi todellista ainoastaan meille itsellemme, vaan objektiivisessakin merkityksessä se on siten, niin ettei ihminen voi sitä epäillä. Tämä voi tapahtua vaikkapa yhtämittä sille ihmiselle, joka on niin voimakas sisäisesti, että hänen sisäinen olemuksensa tahtoo luoda, tuoda jotakin esille. Sellaiset eivät osaa elää ainoastaan päivästä päivään syöden ja nukkuen ja tehden koneellista työtä, vaan he tahtovat saada jotakin aikaan, luoda jotakin. Onhan jokaisella ihmisellä tällaisia hetkiä, mutta jos ajattelemme niitä ihmisiä, joissa tämä luomisen halu elää aina, niin he tahtoisivat näyttää maailmalle, kuinka kaunista kaikki on. He näkevät näkyjä, joista tahtoisivat piirtää kuvia, tai kuulevat ääniä, soittoa ja laulua, jota tahtoisivat toisten kuultavaksi, tai näkevät jotakin, josta tahtoisivat sanoa kertoa, näkevät muotoja niin kauniita, että tahtoisivat niitä hakata kiveen tai marmoriin. Niitä he tahtoisivat tuoda esiin toisille ihmisille. Sillä tavoin nuo ihmiset, joilla on sisäinen luomistahto, maalaamalla, säveltämällä ja runoilemalla tai muilla keinoin tuovat esille sitä kauneutta, mikä piilee, ei heissä itsessään, vaan heidän sisäisessä maailmassaan. He eivät osaa selittää sitä toisille, sillä jos me kysymme heiltä: "Onko se teidän todellisen persoonallisuutenne maailmassa?" — niin he sanovat: "Ei minun minälläni ole mitään tekemistä sen kanssa; se vain näkee tai kuulee." — "Onko se sitten teidän ulkopuolellanne?" He sanovat: "Sitä en liioin osaa mennä sanomaan; se ei ole minun persoonallisessa maailmassani, mutta ehkä se on minun tajunnassani, se on ehkä jotakin, jota minä kannan mukani, vaikka en ole sillä tavoin tietoinen siitä maailmasta kuin tästä maailmasta, koska se maailma on tavallaan itsenäinen. En voi sille sanoa: nyt tahtoisin kuulla sitä tai sitä, vaan se antaa minun yht'äkkiä kuulla tai sitten minä saan kauan rukoilla tuota sisäistä jumalaa, että se antaisi minun kuulla kaunista sinfoniaa." Ja vaikkei hän rukoilisi sanoa, vaikka hän olisi jumalankieltäjä, niin hän rukoilee kuitenkin sielunsa asenteella. Hänen sielunsa asenne on kuunteleva: "Minä tahtoisin kuulla tuon sinfonian kaikissa yksityiskohdissa, sillä jollakin ihmeellisellä tavalla minä sen kerran kuulin silmänräpäyksessä, mutta minun sieluni käy kuin tuskassa, tahtoisin sen uudestaan kuulla."

Samoin on kaikkien luovien taiteilijoiden laita. He saavat aivan äkkiä inspiraation. Se tulee itsestään; he eivät ole voineet sanoa: "Nyt minun pitää tulla inspiroiduksi." Kuten Uudessa testamentissa sanotaan: "Tuuli puhaltaa, mistä se tahtoo ja sinä kuulet sen huminan, mutta et tiedä, mistä se tulee ja minne se menee; niin on laita jokaisen, joka on hengestä syntynyt." Nämä ihmiset eivät voi tehdä itseään inspiroiduksi, vaan inspiraatio tulee yht'äkkiä ja silloin he ehkä sekunnin tuhannesosassa kuulevat tai näkevät jotakin, kuulevat ihmeellisen sinfonian, näkevät, minkälainen jokin ihmeellinen rakennus on oleva tai jokin veistos jne. Heidän täytyy sitten saada siitä kiinni uudestaan, ja se on heidän sielunsa rukous. Niitä ihmisiä olemme vasta vähän ymmärtäneet maan päällä: suuret nerot ovat saaneet elää vaikeissa oloissa väärin ymmärrettyinä. He ovat tahtoneet luoda jotakin ja sentähden he eivät osaa tehdä jokapäiväistä työtä, eivät elättää itseään. He ovat olleet liian epäkäytännöllisiä ihmisiä, me sanomme suuressa viisaudessamme. He haaveilevat

jotakin, mutta eivät osaa tehdä oikeaa työtä. Useimmiten he ovat saaneet kulkea kodittomina vaeltajina elämän läpi saamatta ymmärtämystä ihmisiltä. Ja sitten he ovat yksinäisinä kuolleet. Se on ollut varsinkin suurten luojien kohtalo maan päällä. Ja heidän ovat aina olleet tietoisia siitä, että heidän sisäinen elämänsä on todellista. He ovat pitäneet sitä aina todellisempänä kuin tätä, jota me muut nimitämme todellisuudeksi. Tämä nykyinen todellisuus on se, jonka me havaitsemme aistien välityksellä, sitä me näemme, kuulemme, tuntemme, haistamme ja maistamme. Ja sentähden juuri, että tavalliset, jokapäiväiset ihmiset eivät aisteillaan havaitse muuta kuin tämän näkyvän, sentähden he ovat alttiit epäilemään näkymätöntä todellisuutta. Onko todellisuudessa olemassa mitään näkymätöntä? Näkyvä on heille todellista, koska he sitä aisteillaan tajuavat, mutta näkymätön, onko sitä missään olemassa? Näin ovat nykyisen arjalaisen rodun ihmiset alkaneet kysyä? Muinaisina aikoina ei ihmisten tarvinnut kysyä, sillä he havaitsivat näkymätöntä todellisuutta. Ja onhan vieläkin sellaisia ihmisiä, jotka havaitsevat näkymätöntä todellisuutta objektiivisesti, ja heitä alkaa olla yhä enemmän. Me kuljemme epäilemättä kohti sellaista tulevaisuutta, jolloin se verho, joka kymmeniämiljoonia vuosia sitten laskeutui ihmisen sielunelämän ja tämän aistittavan elämän väliin, niin että hän nyt tekee eron aistittavan, ulkonaisen maailman ja oman sielullisen maailmansa välillä, alkaa vähitellen nousta. Ihmiset muodostuvat vähitellen sellaisiksi, että tuo näkymätön todellisuus taas tulee heille havaittavaksi.

Ja mikä on silloin oleva ihmisten havainto, kun he tulevat tietoisiksi siitä, että heidän sisäinen elämänsä on todellisuutta, vaikka se on näkymätöntä ja että heidän ulkopuolella oleva elämänsä, vaikka se on näkyvää, on myöskin näkymätöntä todellisuutta? Minkä havainnon he silloin ensimmäiseksi tekevät? Sen havainnon, että heidän aistielämänsä alkaa ikäänkuin venyä ja mennä ulos avaruuteen, että he alkavat kuulla enemmän kuin mitä nyt kuulemme tässä näkyvässä maailmassa, että he alkavat tuntea enemmän, haistaa enemmän, maistaa enemmän, nähdä enemmän. Heidän näköpiirinsä ei rajoitu enää tähän näkyvään todellisuuteen, vaan se laajenee, se käsittää yhä suuremmassa määrin niitä asioita, jotka siihen asti ovat olleet näkymättömiä. Ja silloin he huomaavat, että se maailma, joka nyt on näkymätön, tulee näkyväksi. Ja samalla se maailma, joka on sielullinen heidän ja toisten sisässä, tulee näkyväksi, ja tapahtuu yhtyminen näkyvän ja näkymättömän välillä, sen välillä, mitä sanomme aineelliseksi ja sielulliseksi, henkiseksi. Syntyy ikäänkuin silta näiden maailmojen välille, ja todellisuus sulautuu vähitellen yhdeksi; on vain yksi todellisuus lopulta. Ja itse asiassa näköaisti, meidän fyysinen silmämme, kasvaa ensimmäisenä. – Nyt voitte huomauttaa minulle, että ihminen, joka ei ole nähnyt mitään, voi kuulla ääniä, joita ei ole tässä näkyvässä maailmassa kuullut. Eikö siis äänimaailma ensinnä laajene? Ihmiset, jotka kulkevat mielisairautta kohti, kuulevat aina ensin ääniä, ja eikö myös kaikki tuo näkeminen ole mielisairautta? Näin voidaan kysyä. Silloin me sanomme: aivan oikein, ihmiset, jotka alkavat tulla mielisairaiksi, voivat kuulla ääniä, voivat myös nähdä näkyjä, mutta se on sairausilmiö eikä viittaa siihen, mitä ihmisille tulee tapahtumaan tulevaisuudessa, kun heidän aistielämänsä alkaa kehittyä. Jos jotkut sairait ihmiset kuulevat ääniä, niin se ei todista muuta kuin että heidän fyysis-etterinen koneistonsa on epäkunnossa ja mediumistisella, sairaalloisella tavalla vetää puoleensa ääniä näkymättömästä maailmasta. Useimmiten he vielä kuulevat sitä, mikä on heidän omassa sielunelämässään eikä henkimaailmassa. Tämä osoittaa silloin, että he ovat sairaita, kuulevat omia ajatuksiaan, tunteitaan, joskin ne pukeutuvat sanoihin, jotka ovat heille jonkin verran hämmästyttäviä. Kuitenkin huomaamme analogian. Ihminen, joka alkaa tulla mielisairaaksi, tulee tavallisesti vainohulluksi; hän on huomaavinaan, että jotkut ihmiset tahtovat hänelle pahaa ja vainoavat häntä, hänen työpaikassaan on ihmisiä, jotka aina ajattelevat hänestä pahaa ja tahtovat hänelle pahaa. Niin tuo sairas ihminen alkaa tuntea ja ajatella. Se on vainohulluutta, joka kehittyy lopulta mielisairaudeksi. Ja kun hän alkaa luulla, että toiset ajattelevat ja puhuvat hänestä pahaa, niin se alkaa siten, että hän on kuulevinaan heidän puheitaan. Nuo äänet syntyvät hänen omissa sairaisissa aivoissaan. Hän on joutunut mediumistiseen asenteseen näkymättömään maailmaan päin. Tämä on sentähden sairaalloinen ilmiö. Harvoin terve ihminen ensin kuulee ääniä. Sellainen ihminen on jo sangen kehittynyt Jumalan etsijä, joka todella kuulee ääniä, hengen kuiskeita, kuulee, kuinka korkeammat olennot puhuvat hänelle. Silloin hän kyllä voi kuulla, mutta silloin hän kuulee ainoastaan kaunista; hän kuulee jonkun enkelin tai korkeamman olennon puhuvan hänelle. Ja tämä tapahtuu vain joskus, joinakin erikoisina hetkinä; jos hän on esimerkiksi vaarassa, hän voi kuulla varoittavia ääniä. Ja silloin se riippuu hänen suhteestaan henkiseen todellisuuteen, Jumalaan.

Mutta muuten, jos ihminen alkaa luonnollisella tavalla, niinkuin ihmiset tulevaisuudessa tulevat kehittymään, kehittää aistielämänsä, aistien havaintokykyä, tai jos se alkaa hänessä kehittyä, — sillä me emme oikein itse voi sitä alkaa kehittää; voimme ainoastaan valmistaa itseämme sellaiseen tilaan, että luonto voi alkaa meissä ilmetä — silloin näkemiskyky laajenee ja se, mikä on ollut näkymätöntä, tulee näkyväksi. Ja mikä se on, joka tulee näkyväksi? Se on juuri sielullinen todellisuus, ensin toisissa elävissä olennoissa ja sitten ympäröivässä maailmassa, maailmankaikkeudessa. Paitsi että me voimme tietää toistemme ajatuksia ja tunteita, me alamme ymmärtää myös eläimiä. Me olemme liian vähän ymmärtäneet eläimiä tässä kristikunnassa; eläimiä kohdellaan julmasti. "Nehän ovat sieluttomia luontokappaleita, eivät ne mitään osaa tuntea ja ajatella" — näin ovat ihmiset tottuneet ajattelemaan. Eläimiä, jotka ovat eläviä olentoja, kohdellaan kuin kiviä ja puita. Niitä lyödään ja tapetaan. Sitä olemme tehneet ja teemme vieläkin tässä meidän nykyisessä sivistyksessämme. Se johtuu siitä, ettemme ymmärrä eläinkuntaa. Omasta mielestämme olemme ainoat, joilla on sielunelämä; eläimiä olemme ajatelleet perin ylenkatseellisesti. Aivan viime vuosikymmeninä on alettu enemmän ymmärtää eläimiä, on alettu nähdä, että nekin ovat sielullisia olentoja, vaikkeivät osaa ilmaista tunteitaan ja ajatuksiaan kuten me. Siitä me kenties voimme päättää, ettei niillä ehkä ole niin paljon tunteita ja ajatuksia kuin meillä, ei niin monia vivahduksia; mutta että niillä on tunteita ja ajatuksia, siitä on jo tultu varmoiksi. Ja me näemme, että eläimet voivat iloita, voivat surra, palvella ja rakastaa. Ja moni ihminen, joka on paljon kärsinyt pettymyksiä elämässä, on voinut tulla siihen johtopäätökseen, että eläimet osaavat tuntea paljon syvemmin kuin ihmiset. Jos minulla ei ole mitään ystäviä ihmisten kesken, niin minulla voi olla jokin eläin ystävänä, koira, kissa, papukaija tai muu, ja se on uskollinen; ei se hylkää minua. Kun kuolen, niin koira voi tulla haudalleni ja kuolla siinä nälkään. Eläimet ovat paljon syvempiä ja puhtaampia tunteissaan kuin me ihmiset. Siihen johtopäätökseen on moni tullut. Muistammehan kertomuksia erakoista, jotka ovat havainneet, että ihmisten maailma on niin mitättömän pieni, ettei siihen voi muuta kuin väsyä: kaikki on niin itsestä; ihmiset pettävät vain toisiaan; heille ei ole mikään pyhää. Ja erakko vetäytyy johonkin vuoriseutuun, rakentaa majan itselleen ja elää siellä luonnossa. Ja koska hän on tehnyt sen havainnon, että ihmiset ovat kohdelleet eläinveljiä julmasti, niin hän ajattelee, että hän tahtoo omalta osaltaan sovittaa eläimille ihmisten rikoksia. Ja tuo erakko aina ajattelee, millä tavoin hän voisi eläimiä palvella, korvata heille ihmisten rakkauden puutteen, ihmisten, jotka metsästävät ja tappavat niitä. Ja koko eläinmaailma alkaa vähitellen lähestyä häntä, uskoa häneen; ja erakko kohtelee heitä kuin lapsia. Ja kaikkien näiden eläinten kiitollisuus tulvii häntä kohtaan; kaikki ne tulevat hänen luokseen: suloiset kauriit, vuoristojen karhut, leijonat, kaikki pienet ja isot linnut. Kaikki alkavat rakastaa erakkoa, joka ymmärtää heidän maailmaansa; ja ne puolestaan oppivat ymmärtämään hänen tarpeitaan: oravat tulevat juosten hänen luokseen ja tuovat hänelle jonkin pähkinän ja pistävät hänen suuhunsa.

Tämä kaikki on kuin legendaa, ja me ihmettelemme, kuinka paljon noissa legendoissa on totta. Mutta vanha sana sanoo, että niissä voi olla enemmän totta kuin historiassa. Ja tällaiselle erakolle, joka elää ja kasvaa vanhaksi, valkopartaiseksi ukoksi eläinten parissa, on kaikki kuin satua ja samoin myös noille eläimille. Ja kun hän sitten kuolee ja jättää fyysisen maailman, niin eläimet kerääntyvät hänen ympärilleen sanoakseen hänelle jäähyväiset.

Näin on ainakin joku ihminen tullut vakuuttuneeksi siitä, että eläinten maailma on aivan sielullinen maailma. Kasvimaailmasta ollaan vielä enemmän epätietoisia. Voiko se olla sielullista maailmaa? Me olemme kyllä panneet merkille, että kasvit ja puut rakastavat aurinkoa, ne kääntyvät sitä kohti; ne siis ainakin tuntevat. Paljon on koottu tietoja kasvien erikoiselämästä, niin että meidän päivinämme on ihmisiä, jotka uskovat, että kasvimaailmakin on sielullinen maailma. Vielä ei olla varmoja siitä, onko kivimaailma sielullinen; enemmän kallistutaan siihen, ettei se ole sitä. Mutta me tiedämme, että ennen maailmassa, jolloin ihmisillä oli havaintokyky näkymättömään todellisuuteen päin, olivat kaikki tietoisia siitä, että sielua, tajuntaa on kaikkialla. Ei ole mitään kohtaa luonnossa, missä ei ole tajuntaa, sielua. Kaikki tämä näkyvä on ilmiö; se on kuin näkymättömän maailman kuori. Vaikka se on liikkumaton, niin sen takana piilee tajunta. Me emme nyt enää ole siitä niin varmoja, mutta tulee aika, jolloin me huomaamme, että tämäkin liikkumaton todellisuus, jota usein kuolleeksi todellisuudeksi nimitämme, on tajunta. Ja jos me ajattelemme vanhaa

Intiaa, meidän arjalaisen rotumme ensimmäistä alarotua, sitä kansaa, joka vielä uskoi näkymättömään todellisuuteen ja tiesi siitä, jos ajattemme sitä kansaa ja sen viisaita, niin muistamme, kuinka he jakoivat kaikki ihmiset alkuaan neljään eri kastiin ja sanoivat: kaikki, mitä me näemme, on väriä; koko tämä näkyvä todellisuus on vain koostuma värejä. Jos me näkisimme ainoastaan yhden pinnan, se olisi kuin taulu, jossa on värejä. Nyt me tiedämme kokemuksesta, ettei tämä ole vain pinta, sillä on kolmas ulottuvuus, niin että tämä on myös massa. Kaikella, mikä meidän silmissämme esiintyy pintoina, on kolmaskin ulottuvuus. Sentähden meidän silmämme aina heti sanoo, että maailma on kolmiulotteinen. Me emme näe pelkkää pintaa, vaan näemme myös valoja ja varjoja, mikä johtuu siitä, että sillä on syvyyttä. Sentähden me voimme käsittää, että samalla tavoin kuin tämä näkyvä maailma on värimaailma, niin ensimmäinen tapa havaita näkymätöntä todellisuutta, kun se liittyy tähän näkyvään, on ollut värien havaitsemista. Värien maailma laajenee ja me näemme värejä yhä enemmän. Me olemme nyt satojentuhansien vuosien aikana oppineet näkemään tiettyjä värejä, meidän silmämme osaa reagoida niin ja niin monelle väreilylle, mutta muutamien satojen tuhansien vuosien perästä meidän silmämme osaa reagoida paljon suuremmalle määrälle väreilyjä. Sentähden, mikä nyt on salattua sielunelämää meidän tunteissamme, se tulee näkyväksi väri-ilmiöinä. Ja paitsi sitä mitä nyt näemme, näemme vielä toisia väri-ilmiöitä tämän lisäksi, jotka näyttävät meidän havainnollemme, mitä tunteita meidän sielussamme liikkuu.

Näin vanhassa Intiassa tiedettiin. Sentähden sanottiin, että ihmiset jakautuvat neljään kastiin, ja niitä nimitettiin sanalla *vaarna*, joka merkitsee väri. Sellaiset sanat kuin *färg* ja *Farbe*, ovat tulleet vaarna-sanasta. Tarkoitettiin että ihmiset jakautuvat neljään eri luokkaan, säätyyn, oman pohjaväriinsä perusteella, sillä ihmisellä on pohjaväri sielussaan, ja sen pinnalla sitten alituisesti vaihtelee kaikkia värejä riippuen ihmisen tunteista. Näitä pohjavärejä on neljä, joista kolme on perusväriä, nimittäin keltainen, punainen ja sininen. Sitten on neljäs, valkoinen, joka on muodostunut näistä kaikista. Valkoinen on, niinkuin tiedämme, kaikkien toisten värien sekoitus, koostuma. Valkoinen on sellainen esine, joka heijastaa vastaan kaikkia värejä, niin että kaikki auringon värit pystyvät siihen esineeseen. Ja nyt ihmiskasteja, värejä, on neljä. Ensimmäisen arjalaisen rodun viisaat rishit sanoivat, että koska ihmiset olivat väriinsä puolesta jakautuneet neljään eri luokkaan, he olivat silloin ikäänkuin ennakoita kutsutut tiettyyn toimintalajiin tässä maailmassa. Niinpä ne, joiden väri oli tumman sininen, olivat ennakoita määrättyt työtätekevään kastiin, alimpaan kastiin. Ajatelkaa, mikä ihmeellisen kaunis väri, tummansininen, taivaan väri, oli työtätekevään luokkaan kuuluvilla ihmisillä. Ihminen, joka on luotu tekemään työtä, viljelemään maata, on itsessään täynnä Jumalan palvontaa, hartautta, hän saa seistä Jumalan taivaan alla ja palvella Jumalaa työssä aivan välittömästi. Todellinen maamies, maanviljelijä, työtätekevä ihminen, ei voi olla jumalankieltäjä, ei pilkkaaja; jos hän sitä on, hän on jo silloin luopunut omasta itsestään, omasta dharmastaan. Seisoa Jumalan kasvojen edessä, tehdä työtä Jumalan silmien alla ja aina olla sielu täynnä hartautta, sellainen on todellinen työmies. Ei hänen tarvitse puhua ja saarnata, hän saarnaa omalla elämällään tekemällä luonnon kannalta kaikista korkeinta työtä, mitä on maan päällä; hän saa tehdä luonnon kanssa yhdessä työtä. – Tämä oli siis neljäs kasti.

Sitten otetaan kolmas kasti, se, jonka pohjaväri on keltainen. Se on kauppamiesten kasti. Nyt te tiedätte, että keltainen väri on tekemisissä ymmärryksen, älyn, intelligenssin kanssa. Kauppamiehet ovat siis olentoja, joiden täytyy kehittää älyään, ymmärrystään. Mutta se keltainen väri on sama, jos heidän ymmärryksensä kehittyi itsekkääseen suuntaan, jos he tahtovat rikkauksia itseään varten tai tekevät vääryyttä kaupoissa. Se on oman itsensä kieltämistä. Mutta kun he kehittävät älyään oman kansansa, isänmaansa hyväksi, lisäävät maalle rikkautta ajattelematta itseään, silloin he kirkastavat keltaista väriä itsessään. Ajatellen omaa kansaansa he kirkastuvat ja tulevat seisoneeksi Jumalan kasvojen edessä.

Sitten ne, joilla oli punainen väri, kuuluivat sotilaskastiin. Ja meidän ei ole vaikea ymmärtää, että punainen väri on tekemisissä sodan kanssa. Meidän veremme on punaista ja punainen on väri, joka ärsyttää. Jos asetamme punaisen vaatteen härän eteen, se suuttuu. Ja kun ihminen suuttuu, niin hän näkee vain punaista väriä ja siitä hän suuttuu yhä enemmän ja menettää malttinsa. Punainen väri on toiminnan väri. Ihminen, joka on aktiivinen, rakastaa punaista väriä, sillä se antaa voimaa myös kaikkeen hyvään. Vanhoissa intialaisissa kertomuksissa voidaan kertoa jostakin prinsessasta, että kun hän oli rakastunut, niin hän ei

tahtonut käyttää muuta kuin punaista väriä, punaisia vaatteita ja kukkia, sillä se lisäsi hänen voimaansa, kun hän tahtoi saada sen, jota rakasti. Ja taas toisessa kerrotaan, että sotapäällikkö, joka lähti sotaan, tahtoi katsella vain kaikkea punaista, sillä valkoinen ja keltainen vievät voiman. Punainen väri kiihoittaa toimintaa, antaa tarmoa, se on vihan, mutta myös rakkauden väri. Sellainen ihminen, joka ei ymmärrä punaista, ei ehkä osaa suuttua, mutta ehkä ei myöskään rakastaa, sillä jos me tahdomme oppia rakastamaan, silloin meidän täytyy läpikäydä punaisen värin kaikki mysteerit. Meidän täytyy vain tehdä se väri vaaleammaksi, kirikkaammaksi. Siitä, että se on suuttumuksen veripunainen väri, se muuttuu ihanaksi, vaalean ruusunhohtoiseksi. Kun sotamiehen auran pohjaväri on ollut tummanpunainen, niin se vähitellen vaaleenee ja kirkastuu ja tulee lopulta ihanaksi ruusunpunaiseksi. Ja sellainen ihminen, joka ennen on voinut olla julma tappaja, voi muuttua rakastavaksi, helläksi olennoiksi, ehkä kaikista hellimmäksi, sillä hän ymmärtää kaiken suuttumuksen ja vihan ja osaa sen muuttaa rakkaudeksi. Se on punaisen värin magiaa.

Kun sitten ajattelemme viimeistä, valkoista väriä, niin se kuului ensimmäiseen vanhaan intialaiseen kastiin, brahmiini- eli pappiskastiin, oppineiden, tietäjien kastiin. Ihminen, jossa oli valkoinen pohjaväri, oli todellinen henkinen ihminen, opettaja, hän voi tulla viisaaksi, tietäjäksi. Valkoinen väri on meille aina kuvastunut melkein jumalaiseksi, puhtauden värinä. Kun me kuvittelemme Jumalaa ja enkeleitä, niin me kuvittelemme ne valkoisiksi, loistaviksi. Ja ne, joilla on valkoinen väri pohjavärinä, ovat kutsutut ajattelemaan, mietiskelemään, viisaasti toimimaan.

Nyt vanhassa Intiassa ei oltu niin epäkäytännöllisiä, että olisi vain puhuttu väreistä, vaan siellä aivan havainnollisesti ja kokeellisesti koetettiin ottaa niistä selvää. On kertomus – legendako vai tosikertomus – että eräskin viisas menetteli seuraavalla tavalla, kun hänen oppilaansa tulivat kysymään häneltä: "Mitä meidän pitää tehdä elämässä, mikä on meidän dharmamme?" Tämä tapahtui myöhempänä aikana, jolloin ihmiset jo syntyivät sekaisin eri kasteihin. Viisas sanoi silloin heille: "Menkää ja poimikaa tuolta lammikosta ja rannalta lootuskukkia ja tuokaa kukin yksi valkoinen, yksi punainen, yksi keltainen ja yksi sininen kukka." Oppilaat tottelivat heti ja toivat nuo kukat. Opettaja käski heidät istumaan ja antoi heille jokaiselle noita kukkia yhden kutakin väriä ja käski asettamaan palmikkoon pään päälle kukat ja sanoi: "Laulakaa yhdessä tuhat kertaa mantra, jonka olette oppineet." Tämä oli oppilaille tuttua. He olivat oppineet istumaan hiljaa ja laulamaan yhdessä tuon mantran. Koska se oli lyhyt mantra, niin sen laulaminen tuhat kertaa kesti noin kolme tuntia. – Nykyajan ihmisistä se olisi kauheaa. – Sitten he saivat tulla jokainen vuorollaan viisaan opettajan luo ja hän katseli noita lootuskukkia heidän päässään. Ja yksi lootuskukka oli aina jäänyt elävämmäksi kuin toiset. Jos valkoinen kukka oli elävänä, sanoi opettaja: "Sinun pitää ruveta tutkimaan filosofiaa, tieteitä." Ja jos punainen oli elävä, hän sanoi: "Sinun pitää mennä sotamieheksi", ja jos keltainen: "Tule kauppiaksi", jos sininen "Mene maata viljelemään." Sillä tavoin tuli näkyviin havainnollisesti, mikä heidän sielussaan oli voimakkaimpana värinä, sillä se elähdytti samanväristä kukkaa. Tässä ei vaadittu minkäänlaista selvänäköä; siinä näkyi ulkonaisesti havainnollisella tavalla, mikä oli pohjavärinä ihmisen aurassa. Ja vanhoilla intialaisilla oli tapana valita myös asuinpaikka itselleen sillä tavoin, että jos he jonkin paikan olivat katsoneet itselleen, niin he kaivoivat kuopan maahan, asettivat siihen neljä eriväristä kukkaa, peittivät kuopan ja odottivat yön. Seuraavana aamuna he tarkastivat, mikä kukista oli elävin. Jos se oli valkoinen, tiesivät he: tämä paikka on paras brahminille jne. Sillä tavoin he saattoivat havainnollisesti nähdä, minkälainen sielullisuus oli maaperässä, elottomassa maailmassa, niinkuin me sanomme. Kukkat olivat heidän mielestään jonkinlaisia välittäjiä liikkumattoman ja liikkuvan maailman välillä; kukat näyttivät, mitä oli liikkumattomassa maailmassa sielullista liikkuvuutta.

Tällä tavoin vanhoilla intialaisilla oli selvä käsitys sielullisen ja ns. sieluttoman maailman keskinäisestä suhteesta ja siitä, ettei ole olemassa oikeastaan eroa elottoman ja elollisen maailman välillä.

VII

VÄRIEN JA MUOTOJEN MAAILMA

Me ihmiset elämme värien ja muotojen maailmassa. Kaikki, mikä meitä ympäröi tässä näkyvässä maailmassa, on värejä ja muotoja. On tietenkin muutakin, ääniä, liikkeitä jne., mutta se mitä silmillämme havaitsemme, on värejä ja muotoja. Ja kun tarkastamme omia sielullisia kokemuksiamme, ja kun tarkastamme ja tutkimme ympäröivää maailmaa väri- ja muotomaailmana, kysymme: mitä sisäistä ominaisuutta meissä vastaa tämä värillisuus ja muodollisuus ympäröivässä maailmassa? Silloin, jos meillä on joitakin niin sanottuja selvänäkökokemuksia, pääsemme selville siitä, että väreissä ilmenee jotakin tunnesisältöä meitä ympäröivässä maailmassa, ja että muodoissa – noissa olioiden, esineiden, kappaleiden ulkopiirteissä – tulee ilmi ajatusta. Nämä molemmat puolet meissä itsessämme – ajatus ja tunne – saavat välittömän ilmauksensa tässä näkyvässä maailmassa muodoissa ja väreissä. – Ajatusta ja tunnetta emme oikeastaan käytännössä osaa erottaa toisistaan. Kaikki mitä ajattelemme, varsinkin jos se on jotakin todellista ajatusta, on aina tunteen värittämää. Ei ole ajatusta ilman tunnetta eikä myöskään ole mitään tunnetta ilman ajatusta. Voimme kyllä äkkiä ensin tuntea jotakin, ja sitten vasta sitä pohtiessamme pääsemme selville, mikä ajatus, mikä järki on siinä tunteessa mukana. Voimme monesti ajatella – niinkuin voimme sanoa itsellemme – objektiivisesti, loogisesti, ilman mitään tunnetta. Mutta epäilen, kykenemmekö yleensä siihen. Kykenemmekö ajattelemaan loogisesti, objektiivisesti, ilman tunnetta? Uskon kyllä, että sellainenkin ajatus on mahdollinen ja että se on korkeatakin ajatusta. Sanotaan Jumalasta vanhoissa viisaitten lausunnoissa, että Jumala geometrisoi tahi Jumala ajattelee. "Jumala geometrisoi" merkitsee, että Jumala piirtää muotoja, vetää viivoja ja kuvioita ja ehkä sitten saa aikaan kappaleita. Ja silloin, kun noin sanotaan, että Jumala geometrisoi, silloin ajatellaan ja tarkoitetaan juuri muotoja, ja silloin epäilemättä tarkoitetaan, että Jumala voi tehdä tämän objektiivisesti, ilman mitään persoonallista tunnetta, ilman kaikkea sitä, minkä me ymmärrämme tunteiksi. Ja sentähden voimme ymmärtää, että jos ihminenkin osaisi ajatella aivan objektiivisesti, puhtaasti järjen kannalta, niin se olisi ajattelemista ilman mitään tunteita. Mutta hän ei osaa ajatella ilman tunteita, jollei hän ole vapaa omasta persoonallisuudestaan ja ole noussut sen yläpuolelle. Silloin voimme käsittää, että hän kyllä voisi ajatella loogisen objektiivisesti. Miksei se olisi mahdollista ihmiselle? Mutta useimmissa tapauksissa emme saata puhua ihmisen ajattelevan ilman tunteita, vaan yleensä elämämme kokemuksissa on epäilemättä se tunnusmerkkinä, että kun ajattelemme, on tunnetta aina myös mukana – vaikka ihminen ei itse sitä huomaisikaan. Tunne voi piillä syvällä, eikä ole suinkaan selvänä tajunnassamme. Mutta kuta syvemmällä se on, sitä kavalampi se voi olla. Sillä jos emme itse huomaa, että tunnetta on mukana meidän ajatuksissamme, jos se on niin syvällä, ettemme huomaa sitä, kuka menee takaamaan, ettei se olekin jokin itsekäs tunne. Ja se värittää ajatustamme. Sentähden on hyvä, jos ihminen oppii ajattelemaan sillä tavoin, ettei hän ajattele yksistään aivoillaan, kun hän ajattelee inhimillisiä asioita. (Eri asia on, jos hän laskee laskuja, ratkaisee matemaattisen probleeman). Hyvä on, jos hänen ajattelussaan on mahdollisimman puhdas ja kaunis tunne mukana. Sanoohan vanha viisaus, että ihmisen täytyy oppia sillä tavoin puhdistamaan tunteitaan ja tietenkin silloin myöskin ajatuksiaan, että hän osaa ajatella objektiivisesti, osaa ajatella oikein, inhimillisesti, puhtaasti. Sillä me tiedämme, että vaikka on sellaisia tapauksia, että me luulemme osaavamme ajatella ja filosofoida aivan loogisesti ja objektiivisesti – ettei meillä ole siinä mukana mitään tunteita – tiedämme taas toiselta puolen, että meillä on ajatustemme elähdyttäjinä usein itsekkäitä, jopa alhaisia tunteita. Ihminen on voinut hyväksyä itsessään joitakuuta intohimoja, heikkouksia. Hän ei ole ymmärtänyt eikä tahtonut niitä voittaa. Hän hyväksyy ne itsessään, tai asettaa ajatuksensa suorastaan noiden tunteiden, intohimojen, heikkouksien ja viettien palvelukseen. Ja silloin meidän täytyy sanoa, että hän antaa niiden aivan tietoisesti värittää omaa ajatuselämäänsä, joka ei silloin voi olla muuta kuin itsekästä ja käydä siihen suuntaan, johon hänen sisässään vaikuttava intohimo tai tunne häntä vetää. Jokapäiväisessä elämässä siten tunne käy käsi kädessä ajatuksen kanssa. Se on meidän normaali

tilamme. Vasta kun saamme puhdistetuksi tunne-elämämme, saamme sen niin sublimoiduksi, että se muuttuu puhtaaksi järjeksi, silloin vasta meidän järkielämämme on luotettava, sillä se järkielämä ei ole ilman tunnetta, mutta se tunne on hienompaa, korkeampaa laadultaan ja sen antaa aavistaa, mitä tunteita saattaa olla jumalaisilla olennoilla silloin, kun he luovat.

Me voimme saada aavistuksen niistä tunteista, mitä taivaallisilla olennoilla on, kun oma tunteemme on alkanut muuttua järjeksi; silloin tiedämme, että tunnetta on aina mukana, mutta se tempaa itsensä irti persoonallisuudesta, voittaa oman itsekkään persoonallisuutensa ja tulee niin puhdistetuksi, järkeväksi ja kauniiksi, että se ei enää ole minkään rajoitetun olennon itsestä tunne-elämää, vaan on rajoitetun olennon itsensä levittämistä ulos avaruuteen ja tunkemista toisten olentojen sisään. — Saman voisi ehkä sanoa myös näin: se on rajoitetun olennon niin suurta laajentumista, että toiset elävät olennot tulevat ikäänkuin hänen sydämeensä, syliinsä, tajuntaansa, ja hän voi tuntea, mitä he tuntevat. Kun hän itse on jo ulkopuolella persoonallisia, rajoitettuja tunteita, hän voi silloin tuntea toisten olentojen tunteita. Tällainen ominaisuus on kehittynyt tunteen puhdistuksesta. — Ja jos tarkastelemme ihmiskunnan kehityshistoriaa, saamme vielä selvemmän kuvan tunteen ja ajatuksen suhteesta toisiinsa. Jos me katselemme elämää tässä meitä ympäröivässä maailmassa, havaitsemme värien ja muotojen suhteesta toisiinsa, että värit ovat yleensä yhteydessä tunteiden kanssa, muodot taas ajatusten kanssa. — Kun menemme kauas taaksepäin ihmiskunnan historiassa täällä maan päällä aina lemuralaiseen aikaan, jolloin ihminen vasta ensimmäisen kerran sai tällaisen fyysisen ruumiin, niin huomaamme, että hänellä ei silloin vielä ollut sellaista näkökykyä kuin nyt. Tämä meidän näkökykymme — silmämme — on miljoonien vuosien kehityksen tulos. Se on tieteellisestikin katsoen sitä. Silloin, miljoonia vuosia sitten, ihmisellä oli, kun hän henkiolentona, minuutena — joka oli vielä varhemmin syntynyt — pukeutui fyysisen ruumiiseen, vain yksi silmä. Hänellä oli tuo ns. kolmas silmä. Kreikkalaisissa jättiläistaruisakin puhutaan kykloopeista, joilla oli vain yksi silmä. Siis meillä kaikilla ihmisillä oli Lemuriassa ainoastaan tämä kolmas silmä. Ja se johtui siitä, että me olimme juuri aivan kuin laskeutuneet aineeseen ja tulleet uusiin olosuhteisiin. Ja siellä toisessa maailmassa, jossa olimme siihen saakka eläneet, kuin yhden aistin havaintokenttänä oli meitä ympäröimässä siinä taivaallisessa maailmassa, missä olimme viettäneet aikamme — siitä edellisestä manvantarasta lähtien, missä olimme ihmisinä syntyneet — värien ja äänien moninaisuus. Me olimme eläneet kuin valomeressä ja havainneet eri väri- ja äänivahduksia ja värien aaltoilua ja kuulleet musiikkia. Muotoja me olimme sangen vähän huomanneet. Meillä oli verraten rajoitettu käsitys muodosta ja muotomaailmasta, sillä silloin kun olimme syntyneet ihmisiksi, meidän maailmamme oli ollut köyhä muodoista siinä merkityksessä kuin me nyt muotoja käsitämme. Se oli nimittäin ollut köyhä pysyväisistä ja muuttumattomista muodoista; se maailma, missä olimme ihmisiksi syntyneet, oli enemmän "fluidinen", nestemäinen; muodot yhtämittaa muuttuivat. Sentähden meille ei ollut kehittynyt erityistä muotoaistia. Ainakin se oli erittäin vajavainen. Se havaitsi vain suuria kontuureja, ääriviivoja, liikkeitä ja värejä. Niitä meidän tajuntamme havaitsi. Kun sitten saimme ensimmäisen kerran ruumistua eli laskeutua fyysisen ruumiiseen, meillä oli tajunnassamme tuo toinen maailma, ja me olimme yhteydessä sen kanssa, joten meidän aistimme havaitsi aaltoilevia värejä ja kaikenlaisia ääniä. Sitten tämän sisäinen sielullinen, primitiivinen kyky otettiin mukaan fyysisen ruumiiseen. Muut aistit fyysisessä ruumiissa alkoivat vasta vähitellen kehittyä. Alussa meillä oli vain tuo kolmas silmä, joka merkitsi, että meillä oli yksi sellainen silmä, aisti, joka oli kääntynyt enimmäkseen sisäiseen maailmaan päin, jonka jäseniä me olimme. Mutta se silmä oli herkkä myöskin ulkomaailman vaikutuksille, koska sillä oli fyysinen silmänsä, vastineensa, joka vastasi meidän näköaistiamme. Silloin lemuralaisen kehityksen aikana elimme pääasiallisesti sisäisessä valo- ja värimaailmassa, äänimaailmassa, mutta myös meidän fyysinen ruumiimme alkoi ottaa vastaan vaikutelmia fyysisestä maailmasta. Ja nämä vaikutelmat olivat silloin ensin vain värivaikutelmia, jotka näkyivät meidän tajunnassamme, niinkuin nytkin saamme tajuntamme kautta kuvan. Ja kukaan ei sano käytännössä nytäkään, että meitä ympäröivä maailma olisi vain sisässämme, vaikka kuva siitä on sisässämme. Nyt olemme kaikki vakuuttuneita siitä, että se maailma, jonka näemme, on objektiivinen, tosiasiallisesti olemassa oleva maailma. Mutta silloin Lemuriassa näimme, että maailma, jonka havaitsimme, oli meidän sisässämme, ja verraten pitkä kokemus vasta näytti, että kun meidän sisäämme tuli vaikutelmia, ne tulivat ulkomaailmasta. Kun me Lemuriassa liikuimme jättiläisruumiissa ja opimme vähitellen havaitsemaan esteitä tiellämme ja opimme pelkäämään villipetoja, mahdottoman isoja alkuajan hirviöitä, se tapahtui sillä tavoin,

että me saimme sen ikäänkuin ruumiisemme; se ei näyttänyt tulevan sen kolmannen silmän kautta, vaan keskeltä ruumistamme tuli sisään värivaikutelma, joka sai meidät pelkäämään ja varomaan vaaraa. Meillä ei siis suinkaan ollut kovin helppoa alussa. Sentähden onkin ihmisissä – etenkin lapsissa –, niinkuin meidän tiedemiehemme sanovat, jonkinlainen atavistinen pelko, joka on tullut noilta ikivanhoilta ajoilta. He sanovat sen aiheutuneen siitä, että kun ihmiset miljoonia vuosia sitten vaelsivat maan päällä, he olivat hyvin suuressa vaarassa. Ja se on kyllä totta. Sen ei olisi tarvinnut herättää sellaista pelkoa, jos meillä olisi ollut sellaiset silmät kuin nyt. Me elimme sellaisessa tilassa, että meitä ympäröivät ja uhkaavat vaarat eivät olleet selvästi havaittavissa, vaan ne tulivat äkkiä. Jo kaukaa ne tuntuivat. Siitä johtui, että meissä heräsi pelkoa tässä näkyvässä maailmassa. Siksi lapset voivat vielä pelätä pimeässä. Se on atavistista muistoa. Jos kuka hyvänsä kulkee yöllä pimeässä, hän voi pelätä. Se johtuu, niin sanovat tieteelliset tutkijamme, vanhoilta ajoilta. – Ja siinä on se tekijä lisäksi okkultiselta kannalta, että ihmisten aistit eivät olleet vielä kehittyneet, vaan vasta vähitellen alkoivat kehittyä. Kaksi silmää alkoi syntyä. Ihminen olisi ollut perin avuton, jos hän olisi nähnyt ainoastaan tuon astraalisen todellisuuden ja sen kuvia. Ne fyysiset silmät, jotka alkoivat vähitellen kehittyä, kohdistuivat välittömästi tähän fyysiseen maailmaan. Pitkän, pitkän ajan kuluessa nämä ulkonaiset silmät kehittyivät. Ja sitä mukaa kuin ne kehittyivät, kehittyi meissä myöskin ajatus ja järki, sillä ihmisen ajatuskyky, järki on analogisesti sielumme eli henkemme silmä. Järki on silmä. Ajatuskyky on sitten sen positiivinen puoli, luova puoli. Mutta järki ja ymmärrys – asioiden yhteyden näkeminen – on sielumme silmä. Vähitellen siis kehittyivät nämä ulkonaiset silmät ensin näkemään värejä, vaikkei tietenkään niin laajassa asteikossa läheskään kuin nyt, mutta räikeimpiä vivahduksia. Ja vasta sitten kun järki, ajatuskyky, havaitsemiskyky, objektiivinen, puolueeton havaitsemiskyky kehittyi meissä sisäisesti, niin sitä mukaa opimme havaitsemaan muotoja. Sellainen havaitseminen silloin vastasi ajatuskykyä meissä. Värejä opimme näkemään ensimmäiseksi sentähden, että se vastaa tunnetta, ja tunne on aina tajunnalle helpompi muoto, niin sanoaksemme. Se on lähellä tajunnan omaa olemusta, koska emme voi käsittää elämää ilman tunnetta. Jos emme mitään tuntisi, olisimmeko olemassakaan? Ainakin se olisi sangen kylmää ja sisällyksetöntä olemista. Elämään itseensä kuuluu aina tunne, ja tunne on se, joka tekee elämän rikkaaksi. Ja se tulee yhä rikkaammaksi, mitä enemmän tunne sublimoituu, puhdistuu, hienostuu. Kun meidän silmämme alkoivat nähdä muotoja, niin maailma astui vähitellen yhä selvempänä meidän eteemme. Lemurian loppuaikoina ja sitten Atlantiksessa ihmiset jo näkivät sekä muotoja että värejä. – Ja ehkä kuitenkin voimme sanoa, että vasta tämän viidennen, arjalaisen juurirodun aikana olemme oikein kehittäneet silmämme ymmärtämään muotoja, ja maailma on astunut eteemme uutena todellisuutena. – Tässä meidän täytyy muistaa, ettei meidän näköaistimme kehittyneissä arjalaisissa ihmisissä ole niin kehittynyt kuin luonnonkansoilla, esimerkiksi intiaaneilla. Heillä on niin tarkka näkö, että he näkevät kaiken, mitä metsässä on tapahtunut – missä esimerkiksi vihollinen tai eläin on kulkenut. Me emme huomaa siitä mitään. Viimeisinä vuosikymmeninä olemme mekin alkaneet kohdistaa huomiotamme siihen. Partiopoikiamme ja -tyttöjämme opetetaan tarkkakatseisiksi ja näkeviksi kaikkien ulkonaisten asioiden suhteen. – Jokin kehittynytkin rotu on voinut huonontua aistien käytössä yleensä katsoen, mutta se ei silti todista, että se aisti rodussa olisi todellisuudessa huonompi. Se on sitä, että jonkin kansan tai heimon näkökyky jossakin suhteessa huonontuu, koska se on kohdistunut johonkin muuhun. Rotu voi saada takaisin sen näkökyvyn, mikä sillä ennen oli. Jos me alamme nuorina partiolaisina harjoittaa silmiämme, ne harjaantuvat kyllä. En tiedä, mikä niitä auttaa eteenpäin. Silmälasien käyttökö, joka on niin muodissa, että tapaa nuortenkin ihmisten joukossa paljon silmälasien käyttäjiä. Se tietenkin tarkistaa meidän näkökykyämme, ehkä auttaa säilyttämään sitä. Ainakin otaksutaan ja toivotaan, että niin on. Toivottavasti ei perästä päin tarvitse katua sitä, että on saanut käyttää paljon silmälasia nuorena. Mutta kun ajatlemme intiaaneja, jotka ovat terästäneet omaa fyysistä silmäänsä, että se näkee ilman suurennuslaseja ja muita apuvälineitä, voisimme ehkä ajatella, että meidänkin juurirotumme tulee menettelemään niin, että se kehittää näköaistia; mutta ei auta sitä minkäänlaisilla silmälasilla, vaan kehittää silmää itseään havaitsemaan. Suurempi saavutushan se sitten on, jos silmä voi pysyä terveenä ja näkökykyisenä myöhempäänkin ikään saakka. Ne jotka viettävät elämänsä enimmäkseen luonnossa ulkosalla, eivät oikeastaan osaisi käyttääkään silmälasia. Tietenkin jonkin sairauden, silmäheikkouden sattuessa, tai tilapäisesti kiikaria käytettäessä, on hyvä, että on apukeinoja. Mutta se joka on kysymyksessä, jos tahdomme tässä viidennessä juurirodussa parantaa näköämme, on että opetamme silmää näkemään, karkaisemme sitä. Ja vanhat viisaat ovat aina sanoneet: jos tahdot oppia näkemään

salattuun maailmaan, niin avaa ensin silmäsi tähän näkyvään maailmaan, että selvästi näet, mitä siinä on ja tapahtuu. Sitten vasta, kun osaat selvästi nähdä näkyvässä maailmassa, voit myöskin saada silmäsi auki näkymättömään maailmaan. — Juuri tämä koulutus on hyvin tärkeää, sillä kuinka me voisimme tulla toimeen näkymättömässä maailmassa, joka itse asiassa, näkemisen kannalta, on tämän näkyvän maailman laajenemista, vaikka samalla värit sekä muodot lisääntyvät — sellaiset värit, joita emme ollenkaan näe tässä fyysisessä maailmassa. Tavallinen silmä ei ainakaan niitä keksi. Sellaisia uusia värejä tulemme näkemään näkymättömässä maailmassa. Emme voi selvästi oppia analysoimaan näkymätöntä maailmaa, ellemmme ole oppineet sitä taitoa tässä näkyvässä maailmassa. — Suhde on muuten sama kuin eettillinenkin suhde. — Eräs ihminen kysyi kerran kokeneemalta: "Mitä minun pitäisi tehdä, että voisin olla näkymättömänä auttajana muille olennoille, ettei minun aikani yöllä menisi hukkaan, vaan että voisin auttaa näkymättömässä maailmassa toisia? Ajatella, kuinka inhimillistä ja suurta olisi käydä nostamassa noita ihmisiä kiirastulen liekeistä jne. Eikö se olisi suurenmoista?" — "Oo! se on suurenmoista", vastasi tuo toinen kokeneempi. "Ja koska te tahdotte tietää, mitä teidän pitäisi tehdä auttaaksenne toisia näkymättömässä maailmassa, niin minä kysyisin ensin teiltä: 'Autatteko tässä näkyvässä maailmassa aina toisia? Autatteko kärsiviä? Jos näette, että joku ihminen tarvitsee jotakin, annatko hänelle, jos teillä on? Autatteko aina tässä näkyvässä maailmassa? — Ellette näin tee täällä, ette voi tehdä mitään näkymättömässä maailmassa.'" — Silloin kävi tuon kysyjän niinkuin sen rikkaan nuorukaisen. Hän katsoi maahan ja häpesi. Ja hänen silmiensä ohi meni tapauksia, sinä ja edellisinä päivinä sattuneita, jolloin hän ei ollut välittänyt itkevistä, nälkäisistä eikä janoisista. Hän häpesi, ja se puhdisti häntä. — Me emme voi tulla sellaisiksi auttajiksi näkymättömässä maailmassa, että käymme lohduttamassa toisia kiirastulessa ja helvetissä, ellemmme ole auttajia jo täällä fyysisessä maailmassa. Meidän täytyy olla auttajia, ja auttajiksi voimme tulla ainoastaan tässä näkyvässä maailmassa. Tämä on se maailma, jossa käymme koulua ja kuljemme eteenpäin. Tämä on ensimmäinen todellisuuksien maailma. Tässä koetellaan ihmisen koko olemusta. Jos me tässä olemme jotakin, olemme sitä näkymättömässäkin maailmassa, ja siten voimme kehittyä eteenpäin näkymättömän maailman vaatimusten mukaan. Meille on silloin annettu kuin avaimet käteen. Mutta jos me emme ole mitään tässä maailmassa, olisi aivan hullua yrittää näkymättömässä maailmassa, jonka vaaroja emme lainkaan tunne. Ehkä sellainen oletettu näkymätön auttaja saisikin syliinsä ainoastaan suuren joukon niin sanottuja pikkupiruja, jotka kaikki asettavat hänelle mitä kummallisimpia vaatimuksia; hän olisi aivan helisemässä ja tulisi, niinkuin muuan mies kerran tuli ja sanoi: "Päästä minut vapaaksi näistä piruista, jotka aina ympäröivät minua!" — Sentähden toivon, että ihmiskunta tässä viidennessä juurirodussa alkaisi kehittää fyysistä näkökykyään, että se alkaisi kehittää huomiokykyään tässä näkyvässä maailmassa, sillä näkemiseen ei kuulu vain se, että me jotakin näemme, vaan meidän täytyy myös huomata. Meissä kehittyy kuin taiteellinen silmä, ja se näkee paljon enemmän kuin jokapäiväinen silmä. Taiteilijan silmä voi huomata värejä, joista meillä ei ole aavistustakaan, niinkuin säveltäjän korva voi kuulla ääniä, joita me emme kuule. Suuret taiteilijat voivat sanoa, että soittokone on epätäydellinen. Tulevaisuudessa tulee olemaan paljon enemmän ääniä kuin vain nuo seitsemän — ja puolet äänet. He kuulevat sellaisia ääniä ja ymmärtävät niiden kauneuden. Jos me yhtäkkiä kuulemme sellaisen äänen, se vaivaa meidän korviamme. Jos olisi sellainen soittokone, jossa olisi kaikki väliäännetkin, niin joku säveltäjä epäilemättä saisi esille hyvin ihmeellisiä kauneuksia, joita mekin voisimme oppia ymmärtämään. — Samalla tavoin on silmänkin laita. Meidän täytyy osata huomioida, ja sitä käsittääkseni koetetaan opettaa partiolaisille. — Kun silmä sillä tavoin kehittyy, että se näkee paljon enemmän muotoja ja värejä kuin mitä tähän asti olemme nähneet, silloin on silmällä suuri mahdollisuus tulla toimeen näkymättömässä maailmassa. Ja tämä näkymätön maailma on — niinkuin viime kerralla sanoimme — tälle näkökyvylle värien ja muotojen maailma. Jos ajattelemme, että meillä olisi sellainen selvänäön kyky ja lähtisimme siihen näkymättömään maailmaan — tajutessamme, että osaisimme tehdä havaintoja näkymättömässä maailmassa, — silloin olisi tietenkin ensimmäinen havainto värit, ja toinen havainto, joka kulkisi rinnan sen kanssa, olisi muodot. Värit ja muodot. Ja me huomaisimme, että ne liikkuvat, ja että se on maailma, jossa on olentoja, jotka yhtä mittaa elävät ja liikkuvat. Jo viime kerralla otimme puheeksi sellaisen alkuilmiön, että ihmisen silmä avautuu näkymättömään päin ja hän näkee värimuodostumia toisissa elävissä ihmisissä — auroja, niinkuin sanomme. Jos hän ei ole kylliksi oppinut, mutta kuitenkin todella on saanut silmänsä auki näkemään auroja, niin hän näkee värejä. Mutta jos sitten on toinen henkilö tuossa vieressä, joka myöskin on saanut silmänsä auki

näkemään värejä, niin tämän ensimmäisen sanoessa: "Tuon ihmisen aurassahan on hirveän paljon punaista. On kuin sen pohjaväri olisi punainen", – tuo toinen iskee siihen ja sanoo: "Sehän on vallan tavatonta. Kuinka sinä näet niin? Minä päin vastoin näen, että sen ihmisen aurassa on hirmuisen paljon vihreätä!" – Ja jos nämä selvänäkijät eivät ole oikein Kristuksen seuraajia, he voivat ruveta suorastaan riitelemään keskenään. Toinen selvästi näkee, että toinen näkee punaisessa vihreän, ja toinen taas, että toinen näkee vihreässä punaisen. Ja kumpikin ajattelee toisestaan, että hän petkuttaa. – Sitten he voivat nähdä myös erilaisia kuvia. Toinen näkee paljon ihmisen päitä jonkun aurassa: isoäidit, veljet, sisaret ja koko suvun. Ja toinen katselee ja kauhistuu, että se on merkillistä, kun siinä todellisuudessa on niin paljon eläinten päitä. – Jos me olemme asioihin perehtymättömiä, me aivan kauhistumme. "Mitä hölynpölyä? Minä en viitsi ollenkaan tutkia tuollaisia asioita", sanoisi joku tiedemies – ja lähtisi pois. Ja me voisimme kysyä itseltämme suorastaan surullisina: kuinka kaksi selvänäkijää näkee noin eri tavoin, oikeastaan aivan päinvastaista. Tämähän on kerrassaan skandaalimaista. Me häpeämme ja ajattelemme: mitä tämä oikeastaan on? Ehkä kaikessa selvänäössä on – emme uskalla sanoa suorastaan "humpuukia" – mutta ainakin itsepetosta. Pitäisihän heidän nähdä samalla tavoin. Jos kaikki näemme, että tuossa on pilari, ja joku sanoisi, että tuossa on lehmä – mehän kaikki näemme, mikä se on. Jos selvänäkijä näkee lehmän siinä, missä toinen näkee isoäidin, niin kuinka se on mahdollista? Niinhän me ajattelemme, jos emme ole saaneet ohjausta selvänäkökyvyn suhteen. – Tämä on räikeä esimerkki. Ei sellaista juuri tapahdu, mutta siihen suuntaan. Mutta jos me olemme saaneet ohjausta, niin ajattelemme, että niinhän se on, ja niinhän sen täytyy ollakin. Me näemme, että he ovat molemmat selvänäkijöitä, mutta kouluttamattomia. He eivät ole kasvattaneet itseään, ainakaan kylliksi. Heillä on omat silmälasinsa, ja se on juuri heikko kohta kaikessa selvänäössä niin kauan kuin ihminen säilyttää – niinkuin sanotaan – oman persoonallisen ekvaationsa – omat silmälasinsa. Sillä mitä nämä silmälasit ovat? Ne ovat hänen oma puhdistamaton persoonallisuutensa. Jos hän ei ole saanut sellaista kasvatusta, että hän on puhdistunut vapaaksi omasta persoonallisuudestaan, niin hänellä on persoonallisuuden silmälasit näkökykynsä tiellä. Hänen näköään aina häiritsee tämä persoonallinen ekvaatio, sillä oikeastaanhan koko elämä on yhtä, ja kun silmämme menee auki näkymättömään maailmaan, me tulemme itse asiassa lähemmäksi toisiamme. Kaikki elävät olennot tulevat lähemmäksi toisiaan. Tässä näkyvässä maailmassa me ihmiset liikumme kukin omassa vankilassamme – tai temppelessämme. Siinä meidän temppelessämme on muun muassa kuin seinät, sillä meillä on tällainen ruumis; me istumme sen sisällä ja katsellemme ulos, emmekä näytä, mitä sisällä on. Mutta kun menemme näkymättömään maailmaan, silloin meillä ei ole tätä suojelevaa ruumistamme, vaan me astumme esille sielullisina olentoina, ja siinä on meidän sielumme yhtä paljon esillä kuin ruumiimme on tässä maailmassa. Jos me olemme harjaantuneet esimerkiksi jos olemme maagisella tavalla treenanneet itseämme, me voimme kyllä peittää itsemme sielläkin. Jos olemme mustalla tavalla harjoittaneet itseämme, voimme siellä olla kuin susia lammasten vaatteissa. Mutta muuten meidän sielumme on avoin kuin peili. Kaikki, jotka osaavat nähdä, näkevät sen. – Tässä näkyvässä maailmassa olemme oppineet näkemään objektiivisesti. Tuossa on seitsemän kynttilää, ja kaikki osaamme nähdä ne samalla tavalla. Miljoonien vuosien aikana ovat fyysiset silmämme tulleet niin objektiivisiksi, että me kaikki näemme samalla tavoin tämän ulkonaisen maailman. Mutta kun uusi maailma tulee eteemme, emme osaa ilman muuta nähdä, miten asiat ovat siellä objektiivisesti, todellisesti, vaan meillä on kuin värilliset silmälasit. Ja se merkitsee, että kun se maailma tulee lähemmäksi, niin sen vaikutukset menevät toisista toisiin, eivätkä kohtaa samaa esinettä kuin tässä näkyvässä maailmassa, eli kun siis näemme värejä toisen aurassa, merkitsee se sitä, että toisen aurasta on tullut vaikutuksia meidän auraamme, tajuntaamme, joka tulkitsee ne väreinä. Samalla tavoin kuin näkyvässä maailmassa tulee valonsäteitä meidän sisäämme ja sitten ilmeten, samalla tavoin tulee toisen aurasta vaikutus ja tulee sisään meihin, ja vasta sitten me näemme sen värinä. Me annamme itse värille nimen sen nojalla, että se vaikuttaa meihin tietyllä tavalla. Ja jos nämä kaksi selvänäkijää, jotka katselevat samaa asiaa, saisivat hyvän neuvon joltakin ystävältä: "Älkää riidelkö, vaan koeta sinä tulkita, mitä se punainen väri merkitsee, ja sinä, joka näet vihreätä toisen aurassa, koeta sinä tulkita, mitä se merkitsee" – silloin saisimme enemmän sopusointua heidän tulkintoihinsa; he osaisivat tulkita vaikutelmansa toisin sanoin. Ja me osaisimme selvästi huomata, mikä on heidän oma persoonallinen ekvaationsa. Me sanomme, että punainen väri objektiivisesti ilmentää rakkautta, mutta myöskin vihaa, voimaa, toiminnanhalua. Ja tiedämme vihreän värin tuovan ilmi

ystävällisyyttä, ymmärtämystä, sympatiaa, toivorikasta, iloista elämää. Jos saamme nuo kaksi selvänäkijää tulkitsemaan, mitä se väri vaikuttaa, mitä he näkevät, niin tuo toinen, joka näkee sen punaisena, rupeaa sanomaan, että se vaikuttaa häneen sillä tavoin, niinkuin tuo ihminen olisi toiminnanhaluinen ja voisi suuttua, mutta myös rakastaa intohimoisesti. Mutta toinen, joka näkee vihreää siinä aurassa, selittäisi taas, että kyllähän se on vähän niin kuin tuo toinen sanoo, mutta hän tahtoi liittää siihen, että tuo ihminen on järkensä olento, ei suutu eikä vihastu, eikä rakastukaan umpimähkään, vaan koettaa hyvin valita ja ymmärtää, ja näkee järkevästi asioita. — Silloin meidän täytyy ymmärtää niin, että sillä, joka näkee punaista, on koko paljon vihreää väriä omassa aurassaan, ja hänen on siis helppo nähdä punaista toisessa, jos tuolla henkilöllä on todella punaista. Hän itse kaipaa punaista väriä. Hänellä on vihreä niin voimakas, että hän on täynnä sympatiaa, ja jos hän näkee intohimoisen luonteen, hän ihastuu siihen, kun hänellä itsellään ei ole mitään innostusta. Hän havaitsee helposti sen punaisen, kun häneltä itseltään sitä puuttuu. Tuon toisen selvänäkijän aurassa taas on itsessään paljon punaista. Hän tuntee itsensä ja omat heikkoutensa sinä punaisena olentona, ja sentähden hän ihailee vihreää. Jos hän näkisi pelkkää punaista toisessa, hän ei voisi sitä ihailia, vaan kauhistuisi ja pelkäisi sitä. Hän itse ei ihaile punaista väriä. Kun hän on selvänäkijä, hän vaistomaisesti tahtoo ymmärtää toista olentoa. Sentähden hän näkee vihreäksi senkin, mikä toisessa on punaista. Hän tahtoo kuin itsessään ymmärtää punaista. Ainakin hän tahtoo ymmärtää sitä, jota hän näkee toisessa. Se on ollut kuin itsekasvatusta, että hän koettaa ymmärtää niitä ihmisiä, jotka ovat punaisia sentähden, että hän on itse sitä. Hän tuntee kuin pientä anteeksiantoa itselleen, kun hän näkee toisessa sitä samaa ja voi antaa sen anteeksi. Sentähden hän näkee punaisenkin vihreänä. — Siis ei kumpikaan näistä selvänäkijöistä ollut vapaa omasta persoonallisuudestaan. Vain sattumalta se, joka oli itse vihreä ja ihaili punaista, näki punaista, ja sattumalta punainen näki oman komplementtiväriänsä vihreän, jota hän ihaili. Kumpikin näki ihailemansa värin, joka on vastapainona hänen omalle olemukselleen. Sentähden on vanha sääntö kaikille niille, jotka ovat sillä tiellä, että selvänäkö voisi heissä kehittyä, että ensimmäiseksi on puhdistuttava ajatuselämässään. Sillä jos ajatuselämämme on tullut itsekkyyden, intohimojen tai vihan värittäväksi, on se ajatuselämä ensin puhdistettava. Sitten on ruvettava puhdistamaan persoonallista tunne-elämää yleensä, niin että ihmisen ajatus ja tunne-elämä tulevat aivan sopusointuisiksi. Ja sitten kun hän on sillä tavoin puhdistanut tunne-elämänsä, on hänelle mahdollista nähdä oikeita värejä. Sitten hänen on jatkuvasti puhdistettava edelleen ajatuselämänsä — hänen pitää nähdä myöskin oikeita muotoja. Sillä hän voi muuten suuresti erehtyä. Ajatelkaamme sitten, että joku ihminen, joka on selvänäkijä omasta mielestään, ajattelee: "Nyt minä lähdän näkymättömään maailmaan katsomaan jonkun ihmisen menneisyyttä. Luen akaashasta, mikä hän on ennen ollut." — Hän on monta kertaa lukenut toisten ihmisten menneisyyksiä, ja hän uskoo, että hän näkee, sillä kukaan ei ole voinut kontrolloida häntä. Sitten hän ajattelee: "Minäpä lähdän tutkimaan Jeesus Kristuksen menneisyyttä. Menen Palestiinaan siihen aikaan, kun Jeesus kulki maan päällä ja tutkin asioita."

VIII

SELVÄNÄKIJÄN VAIKEUDET

Selvänäkijöistä olemme kyllä kuulleet puhuttavan ja monet meistä ovat myöskin heitä tavanneet. Monella meistä voi myöskin olla omakohtaista kokemusta *clairvoyansista*, mutta harvassa lienee niitä, jotka ovat tavanneet sellaisia selvänäkijöitä, jotka näkevät asioita ja ihmisiä värillisinä. Viime- ja sitä edellisellä kerralla puhuimme siitä, että ensimmäinen askel **todelliseen** selvänäköön vie värien näkemiseen. Sillä silloin tarkoitamme ensimmäistä askelta toisen eli näkymättömän maailman näkemiseen, joka ei ole nyt vielä mikään tavallinen asia. Sillä todellinen selvänäkö vie ihmisen tietoiseen ja samalla objektiiviseen yhteyteen näkymättömän todellisuuden ja näkymättömän maailman kanssa. Tähän palaamme esityksemme lopulla.

Se selvänäkö, jonka me kaikki tunnemme, ei koske yleensä näkymätöntä maailmaa, vaan enimmäkseen tämän näkyvän maailman muotoja, sen ulkopiirteitä ja sen tuttuja värejä. Selvänäkevä havaitseminen tapahtuu ajasta ja paikasta riippumatta, kuinka sanoisin, ajan ja paikan yläpuolella. Toisin sanoen selvänäkevä ihminen näkee jotakin, joka tapahtuu tässä näkyvässä maailmassa jossakin muualla kuin missä hän itse on ja jota olisi mahdoton nähdä fyysisesti. Selvänäkijä voi nähdä mitä esimerkiksi tapahtuu toisessa kaupungissa ja toisessa maassa taikka sitten hän voi nähdä jotakin, joka tulee tapahtumaan, joka ei vielä ole tapahtunut tässä näkyvässä maailmassa. Tämähän on ns. profetallista selvänäköä. Tällainenkin selvänäkö, joka näkee jotakin, joka on tapahtunut ennen, taikka joka tulee tulevaisuudessa tapahtumaan ja on siis ajasta riippumaton, ajan yläpuolella, taikka sitten selvänäkö, joka on paikasta riippumaton, on verraten tavallinen. Siitä monella ihmisellä on epäilemättä kokemusta. Hän voi nähdä jotakin, joka tulee tapahtumaan, ja muutamat ihmiset ovat niin herkkiä, että he miltei yhtämittaa näkevät etukäteen sellaista, joka tulee tapahtumaan. Tämä näkeminen, koska se on herkkyydestä riippuva ja koska se on sielullista eikä tapahdu fyysisissä aivoissa, tapahtuu sentähden useimmiten yöllä ihmisen nukkuessa. Silloin kun ihminen nukkuu ja on vapaa tästä fyysisestä ruumiista, sen aisteista – ainakin suurimmaksi osaksi – silloin hän sielullisesti on herkempi vastaanottamaan sielullisia vaikutuksia eli vaikutuksia näkymättömästä maailmasta tai sitten vaikutuksia, jotka kulkevat näkymättömän maailman kautta, vaikkakin ne tulevat tästä näkyvästä maailmasta.

Tämähän ei pitäisi nykyaikaisia ihmisiä hämmästyttää, koska meille on radiokojeita, jotka välittävät yhteyttä jonkin kaukaisen paikan kanssa. Se välittää ääniä, ja ei ole kuitenkaan mitään näkyvää yhteyttä lähettäjäkoneen ja vastaanottimen välillä. Se tapahtuu näkymättömässä maailmassa. Eetterissä se epäilemättä tapahtuu ja sitten väreily muuttuu ilmapäreilyksi, niin että me sen kuulemme. Nythän parhaillaan kokeillaan ns. televisiota, kaukonäkemistä, koneellisesti. Muistaakseni luin jostakin, että Lontoon ja Kööpenhaminan välillä on tehty yrityksiä. On nähty Kööpenhaminassa, mitä Lontoossa on näytetty samassa silmänräpäyksessä. Näin on meillä koneellinen selvänäkökin pian todellisuus. Nykyaikaisissa keksinnöissä on sellaisia todellisuuksia, jotka avaavat meidän ymmärrystämme ja tajuntaamme, niin että me voimme käsittää asioita, jotka ennen ovat olleet ylen salaperäisiä ja yliluonnollisia. Sentähden ei meitä saata hämmästyttää, että ihminen, joka on sielullisesti ja fyysisesti herkemmin rakennettu, voi olla sekä lähettäjän että vastaanottajan asemassa. Jos kaksi ihmistä on sympaattisessa suhteessa keskenään eli viritetty samalle aaltopituudelle, niin he voivat saada telepaattisia vaikutuksia toisiltaan. Kaikki ihmiset ovat aina puhuneet siitä, että esimerkiksi aviopuolisot, jotka ovat kauan eläneet yhdessä, viritäytyvät niin yhteen, että tietävät mitä toinen ajattelee tai tuntee. On selvää, että yöllä, jolloin ihminen nukkuu ja on erillään tästä fyysisestä ruumiista, hän voi nähdä vielä paremmin tai saada vielä herkemmin tietoa jostakin asiasta, joka tulee tapahtumaan tai joka parhaillaan tapahtuu muualla. Tällaisia esimerkkejä meillä on paljon kirjallisuudessa ja luulenpa, että melkein jokaisella ihmisellä on sellaisia omakohtaisiakin kokemuksia.

Harvinaisempia ovat ehkä sellaiset tapaukset, jolloin näemme jotakin päivällä päivätaajunnassa. Muistan kuinka syksyllä v. 1917 näin kerran sellaisen näyn aivan päivätaajunnassa. Ajoin Helsinkiin hevosella Pakinkylästä ja tulin sitten Eläintarhan kohdalle. Katselin kaupunkia ja ihmeekseni näin silloin, että Työväentalon torni kaatui. Ihmettelin kovin, mitä tuokin nyt oli. Mitähän nyt tulee tapahtumaan, ajattelin. Kun sitten tarkemmin katselin, huomasin, että torni oli taas paikallaan. En silloin ajatellut sitä sen enemmän, mutta kerroin kuitenkin kaupunkiin tultuani niille, joiden luo menin, mitä olin nähnyt. He kirjoittivat muistiin tuon näyn, ja sitten kun veljessota tuli seuraavana keväänä, niin torni todella kaatui. Tuollaisia tapauksia, jotka sattuvat päivällä ja täydessä päivätaajunnassa, on kai luultavasti harvemmassa, mutta monella ihmisellä on niitäkin. Muistan tässä vielä erään tapauksen, jonka ranskalainen prof. Richet kertoo. Hän on kuuluisa tiedemies ja tutkija. Prof. Richet tapasi vuonna 1913 erään tuttavansa, kuuluisan lääkärin, tohtori Tardieun, joka oli ollut Richet'n oppilas. He olivat siis vanhastaan tuttuja. Nyt tohtori Tardieu kertoo Richet'lle seuraavaa: "Vuonna 1869 kävelin kerran Luxemburg'in puutarhassa täällä Pariisissa ja silloin tulee vastaan eräs ystäväni Saurel, joka oli etevä matemaatikko ja palveli astronomisessa observatoriossa. Me kävelimme yhdessä puutarhassa ja yhtäkkiä ystäväni Saurel sanoo minulle: Merkillistä, minä näen sinut yhtäkkiä sotilaan vaatteissa ja sinä kuljet ympäri sotilaslakki kädessäsi ja kokoat rahoja ihmisiltä. Tämäpä on hassua. Sitten minä kuulen, että sinä huudat: 'A Herson, à Sedan!' Minä olen itse myöskin upseeri, mutta korkeampi upseeri. Minä tulen pian kuolemaan. Minä kuolen kokolailla yhtäkkiä, mutta sinä ehdit kuitenkin tulla kuolinvuoteelleni. Meillä on ollut vaikea sota. Sitten tulee rauha. Mutta noin 40 vuoden kuluttua tulee luultavasti taas hirvittävä sota ja silloin Ranska, joka on saanut kovasti surra tuossa ensimmäisessä sodassa, voittaa. Ranska on sentään aina suuri ja kunniakas." – Tähän tapaan kertoo tohtori Tardieu professori Richet'lle Saurelin puhuneen. Sitten sanoo tohtori Tardieu: "Kuule, se oli se sota v. 1870, Ranskan sota Saksaa vastaan. Kaikki toteutui, niinkuin ystäväni oli sanonut. Ei ollut vuotta kulunut, kun sota Ranskan ja Saksan välillä alkoi. Minä jouduin palvelemaan Punaisessa Ristissä ja ajatella, minä olin Ostendessa. Siellä minä todella kuljin sotilaslakki kädessäni ja kokosin rahoja ihmisiltä, ja sitten kun menin asemalle ja toverini tulivat minua saattamaan ja kysyivät minne menin, vastasin heille huutaen mitä Saurel oli minulle vuotta aikaisemmin sanonut: "A Herson, a Sedan!" Sitten tulin Pariisiin haavoittuen vähäisen, ja miten ollakaan, niin tuotiin sinne myös ystäväni Saurel, joka oli pahoin haavoittunut. Minä ennätin todella käydä hänen kuolinvuoteellaan. Kaikki toteutui aivan täsmälleen. Nyt vain pelkään, että mitä tulee piakkoin tapahtumaan, kun hän sanoi, että 40 vuotta sodan loputtua tulee uusi sota. Nyt on kulunut 40 vuotta ja aika siis lähestyy." – Näin puhui tohtori Tardieu professori Richet'lle lopulla vuotta 1913. Kirjoitus julkaistiin toukokuussa 1914, kertomus tästä kaikesta, mitä tohtori Tardieu oli puhunut professori Richet'lle ja se oli siis juuri ennen maailmansodan puhkeamista, mikä tapahtui syksyllä 1914.

Tämä on siis hyvin merkillinen ja ehdottomasti pätevä esimerkki profeettallisesta clairvoyansista. Asioita voi siis nähdä etukäteen. Se, mikä on huomioon otettava tällaisessa selvänäössä on melkein aina, että selvänäkijä näkee jonkin pienen yksityiskohdan jostakin tulevasta tapahtumasta. Se tekee kyllä asian toiselta puolen hieman vaikeaksi; on vaikeata etukäteen tietää mistä on kysymys; mutta toiselta puolen se on omiansa herättämään sellaisenkin kysymyksen, että voiko kaikki todella olla noin etukäteen määrätty. – Muistanette myös Nostradamuksen ennustukset. Hän eli 1500-luvulla ja kirjoitti nuo kuuluisat säkeensä. Nämä säkeet ovat erittäin vaikeatajuisia, erittäin ihmeellisiä lukea, ja niistä ei paljon mitään voi tietää etukäteen, mutta perästäpäin kyllä aina huomaa, miten kaikki aivan täsmälleen tapahtuu niiden mukaisesti. Tämä Nostradamushan kertoo mm. Ranskan kuninkaan paosta. Kuningas puettuna harmaaseen pukuun koettaa paeta perheensä kanssa Tuilleriestä, mutta hänet otetaan kiinni Varennes'issa. Marien poika on hänet tuntenut. Nostradamus siis mainitsee nimenkin, samoin Marien pojan nimen. Tämä tapahtuu Ranskan vallankumouksen aikana. Ludvig XVI pukeutui maalaisiksi ja pakeni linnastaan eräänä yönä. Häntä seurasivat kuningatar Marie Antoinette ja lapset. He ajoivat vaunuissa pois, mutta Varennes'issa heidät otettiin kiinni. Heidät oli nimittäin tuntenut joku postimestarin poika. Tämä oli sellainen traaginen tapahtuma, joka tiedettiin siis jo 260 vuotta ennen. Lääkäri Nostradamus näki sen.

Sitten vielä eräs kuvaava esimerkki. Vuonna 1796 tai 1794 (Nostradamus sanoi kyllä oikean vuosiluvun, minä en sitä nyt oikein varmaan muista) yritetään Ranskassa uutta ajanlaskua. Mutta se ei kestä kauan. Muutaman vuoden kuluttua palataan vanhaan takaisin. Tämäkin sitten tapahtui. Ranskan

vallankumous muutti ajanlaskun. Myös muutettiin kuukausien nimet. Kaikki oli niin kovin suurenmoista. Mutta 1800-luvun alussa palattiin takaisin vanhaan kalenteriin. Tämän seikan Nostradamus siis tiesi aivan tarkalleen. Juuri tuona ennustettuna vuonna yritettiin uutta ajanlaskua.

Muistan kuinka maaliskuussa v. 1916 olin kerran aamulla huoneessani ja mietin kaikenlaisia asioita, kun yhtäkkiä huomasin olevani Pietarissa. Minusta tuntui, että olin Pietarissa Talvipalatsissa. Sehän saattoi olla jokin muukin palatsi, mutta se kuvastui minulle Talvipalatsina. Siellä palatsissa istui keisari Nikolai II ja kaikki korkeat kenraalit ja keskustelivat. Minä ajattelin ensin, että piiloudunpa tänne pilarin taakse ja kuuntelen. Minusta tämä Nikolai II oli minulle vanha tuttu; olin tavannut hänet unessa ennen. Ajattelin, etten häiritse nyt heidän töitään. Mutta äkkiä keisari näkee minut, hypähtää ylös, ojentaa kätensä. Minun piti tulla esille ja sitten me yhdessä kävelimme ja puhelimme. Toiset herrat katsoivat minuun hyvin pitkään. Keisari sanoi sitten minulle: "Minä en ole sinua pitkään aikaan nähnyt, ja nyt sinun on sanottava minulle, mitä tahdot Suomelle?" Minä vastasin heti: "Niinkuin itse hyvin tiedät, niin en muuta pyydä Suomelle kuin itsenäisyyttä." – "Suomi on tuleva itsenäiseksi; tietysti, se on selvä", sanoi Nikolai II. – "Olisi kaikista paras", minä sanoin, "jos se saisi tapahtua vaikka heti." – "Ei, se ei vielä voi tapahtua. Vuoden perästä on ensimmäinen mahdollisuus; maaliskuussa 1917 on ensimmäinen mahdollisuus. Silloin voi Suomi päästä itsenäiseksi. Mutta", hän sanoi, "se riippuu erinäisistä asianhaaroista." – Keisari mainitsi nuo asianhaarat minulle. "Jos nämä ehdot täytetään", hän sanoi minulle, "niin joukkoni lähtevät heti pois Suomesta, mutta jos ei ehtojani täydetä, niin jäävät joukot vielä vuodeksi paikoilleen." Näin keisari puhui minulle ja niinhän se sitten kävi. Se todella toteutui tässä fyysisessä maailmassa. Nuo ehdot olivat juuri erittäin kiintoisia, mutta niistä en voi puhua.

Tällaisesta clairvoyansista on siis paljonkin esimerkkejä. Eiköhän jokaisella ihmisellä ole joitakin kokemuksia tällaisesta ennakkonäöstä. Monet ihmiset ovat ainakin minulle kertoneet kokemuksiaan. He näkevät unissaan, että saavat kirjeen tai näkevät jotakin muuta, joka sitten tapahtuu. Jos siis jotkut ihmiset eivät usko tällaiseen selvänäköön, niin se osoittaa vain, etteivät he ole viitsineet ottaa selvää asioista. He tahtovat mieluummin elää omissa ahdasmielisissä mielipiteissään. He eivät välitä totuudesta. Tällä tavoin melkein toistan professori Richet'en sanoja. Hän nimittäin aina korostaa kirjoituksissaan ja kirjoissaan, että on aivan epätieteellistä epäillä sellaisia asioita kuin selvänäköä ja ajatuksensirtoa. Ranskalaiset ovatkin todella näyttäneet, että he kulkevat kuin etunenässä, sillä Pariisissa on metapsyykinen instituutti, joka tutkii näitä asioita. Tämän instituutin perustaminen kävi mahdolliseksi siten, että Ranskassa monet tiedemiehet jo vuosikymmeniä ovat tutkineet yliaistisia asioita ja spiritistisiä ilmiöitä. Eräs rikas miljonääri Jean Meyer, liikemies, lahjoitti tällaista perustettavaa instituuttia varten suuren talon Pariisissa. Siinä talossa on laboratorio ja useita esitelmäsaleja sekä asuntoja. Tämä miljonääri lahjoitti paitsi isoa taloa, tarvittavan summan, jonka korot riittävät ylläpitämään taloa. Sitten hän vielä lisäsi myöhemmin tähän pääomaan monia miljoonia. Tämä instituutti on siis varmallalla pohjalla oleva laitos. Huomattavaa on myös, että Ranskan hallitus on ottanut tämän laitoksen suojelukseensa, niin että sillä on tieteellisessä maailmassa sama asema kuin yliopistolla. Se on virallinen, valtion suojeluksen alainen laitos ja sen työntekijät suorittavat työtä, joka on jo sinään leimattu tieteelliseksi. Lääkäreitä on ollut siinä laitoksessa johdossa. Tällä hetkellä on tohtori Osty johdossa. Ranska on täten todella kulkenut edellä muita maita. Pariisi on aina nimittänyt itseään "la ville lumière", valon kaupungiksi.

Koska ihminen on taipuvainen näkemään omilla silmälasillaan, mitä hän näkee selvänäkevästi, koska hän heittää oman persoonallisen ekvaationsa kaiken yli, niin ymmärrämme, että selvänäköä olisi miltei mahdoton tutkia, jos se rajoittuisi ainoastaan siihen, että näemme värejä ja näemme toiseen maailmaan. Mutta kun tämä selvänäkö näin koskee myös näkyvää maailmaa, niin me saamme siitä hyviä todistuksia; me voimme ymmärtää ja meidän täytyy tunnustaa, että se on jotakin selvänäköä.

Nämä väriasiat ovat sitten paljon vaikeampia. – Muistan mitä näin kuullessani ensimmäisen kerran Mrs. Annie Besantin puhuvan. Se tapahtui Tukholmassa syksyllä 1904. Minä istuin siellä ensimmäisellä rivillä ja kuuntelin. Katselin häntä hyvin tarkkaan. Silloin minä sen huomasin yhtäkkiä. Ei se ollut

mielestäni yhtäkkiä tapahtunut, mutta se oli kuin olisin huomannut jotakin mikä oli ja jonka olin tiennyt, vaikka en silmilläni ollut sitä havainnut. Minä huomasin äkkiä, että nyt tämä puhuja on kullanvärissä valossa. Suuri kullanvärinen valo ympäröi häntä ja hän itse ruumiillisena olentona kävi läpinäkyväksi. Se kultainen väri oli kuin pääasia. Hänen ruumiillinen olemuksensa oli kuin harvempaa ainetta. Se oli läpinäkyvä. Kuitenkaan emme voi tuota kultaista väriä verrata minkäänlaiseen massaan tässä näkyvässä maailmassa. Ei se ollut esimerkiksi ollenkaan sellaista kuin kultaraha. Se oli kuin elävää kultaa, elävää tulta, kullan väristä elämää, joka väräili. Tämä kulta tunki fyysisen olemuksen läpi, niin että se tuntui aivan hataralta. Minä en ollut tuollaista ennen havainnut, niin että olin kovin kiinnostunut. Kuitenkin kuuntelin tarkkaavaisesti hänen puhettaan. Mrs. Besant on ehkä maailman loistavin puhuja ja oli todella suurelmoista kuunnella häntä. Ei edes tämä ilmiö voinut vetää huomiotani niin puoleensa, etten olisi kuullut hänen puhettaan. Esielmän jälkeen tulin jutelleeksi erään teosofin kanssa, joka oli mediumi ja selvänäkevä ihminen. Mainitsin hänelle mitä olin nähnyt ja kysyin mitä hän siitä arveli, oliko hän nähnyt samaa. — "Kyllä minä näin sen samalla tavoin, mutta minä näin vielä, että tuosta kultaisesta väristä lähti aivan kuin säteitä, lähti aivan kuin kultainen silta suoraan kauas Himalajalle, sinne Mestarien veljeskuntaan, sinne lumien valtakuntaan." — Minä en silloin osannut ajatella sinne enkä tänne; en osannut oikein arvostella, mutta ajattelin vain, että sellaista se on kun on selvänäkijä. Mutta myöhemmin ajattelin kyllä, että saattoihan se olla tietenkin aivan oikein, mitä hän näki, ja tietenkin hän sen näki, mutta sittenkään sen ei tarvinnut olla muuta kuin symbolia. Se kuvasi jotakin. Se oli kuin symboli jostakin. Se saattoi olla symboli siitä, mitä tämä etevä näkijä itse ajatteli, kuinka hän itse ymmärsi Mrs. Besantia. Muistan, miten minua hieman hämmästytti juuri tuo, että hän sanoi tuon kultaisen sillan menevän suoraan Himalajalle Veljeskunnan luo. Sain silloin sellaisen kuvan, että siellä ne nyt kulkevat lumessa nuo mestarit. Ehkä tuolla näkijälläkin oli jonkinlainen hämärä kuva, että mestarit käyskentelevät siellä Himalajalla lumen keskellä ja se tuli symbolisesti tuohon hänen näkemykseensä. Tietenkin hän joka tapauksessa ajatteli, että Mrs. Besant oli suhteessa ainakin johonkuhun mestariin siellä Himalajalla. Tämä oli erittäin opettava tapaus minulle, koska jäin sitä sitten myöhemmin miettimään. Ei mestareilla tietenkään ollut noin vain säteileviä siltoja ja lankoja, jotka olisivat kulkeneet Mrs. Besantiin. Tämä näkijä tietenkin itse heijasti noita kuvia, koska hän tunsu, että Mrs. Besantilla oli yhteys mestareihin. Sentähden jos oletetaan, että minä en olisi tyytynyt vain näkemään sitä mitä todella näin, niin kuka ties olisin minäkin saanut juuri tuollaisia kuvia. Tämä on sangen opettava otamme tuon esimerkin miltä kannalta tahansa. En minä tosin voi taata, kuinka sen kysymyksessä olevan näkijän laita oikein oli, mutta joka tapauksessa tämä sopii esimerkiksi sillä tavoin kuin minä sen tulkitsen, sillä se on esimerkki siitä, että me voimme nähdä toiseen maailmaan. Silloin kun me näemme toiseen maailmaan, on aivan erikoisen tärkeätä, että emme sekoita siihen mitään omia ajatuksiamme, ei mitään omia ennakkoluulojamme, ennakkokäsityksiämme, sillä silloin se mitä näemme, heti tulee sekavaksi ja siihen liittyy meidän omia ajatuksiamme heijastuneena. Siinä on se hirvuttava vaikeus selvänäkijällä, joka siis näkee tuollaisia asioita, jotka eivät koske tätä näkyvää elämää, että hän helposti sekoittaa joukkoon omia ennakkoluulojaan. — Jokainenhan tietää millainen pöytä on. Me emme sekoita siihen mitään elävän leijonan jalkoja tai kilpikonnan jalkoja, jotta pöytä kävelisi. Kaikki on hyvin, kun näemme tämän näkyvän maailman asioita, mutta niin pian kuin näkymme koskevat näkymätöntä maailmaa, siis asioita, jotka eivät ole meille aivan tuttuja, niin mielellämme heitämme niiden yli harson, oman ajatuskuvamme, jonka olemme tuoneet mukaan tästä aivotajunnasta. Nämä meidän aivomme ovat luonnostaan asennoituneet tähän näkyvään maailmaan. Ne ovat täynnä tämän maailman kuvia. Sentähden ei mikään ole niin vaikeata kuin tutkia toista maailmaa, näkymätöntä maailmaa ja näkymätöntä todellisuutta selvänäkevästi. Se on erikoisen vaikeata ja siihen tarvitaan ensimmäisenä ehtona, että ihminen on niin puhdistanut oman persoonansa, että hän ei ole enää sen ekvaation alainen, ei ole enää riippuva omasta persoonallisuudestaan. Hänen täytyy voida siitä irtautua ja nousta sen yläpuolelle. Ainoastaan sillä tavoin hän voi tempaista itsensä irti omasta itsestään. Ainoastaan sillä tavoin hän voi onnistua näkemyksissään näkymättömässä maailmassa.

On luonnollista, että kun ihminen huomaa itsessään joitakin selvänäön oireita, hän ajattelee: Täytyy voida ottaa selvää asioista. — Mutta kyllä hän pian huomaa, että on liian ala-arvoista ja sopimatonta ottaa selvää joutavista asioista. Jos joku yrittää sitä, niin pian häneltä katoaa koko kyky. Jos hän koettaa ottaa selvää fyysisistä asioista, niin hän heti riistää omat kykynsä, hän heti heittää kuin sumua niiden yli. Hän

saattaa ottaa selvää esimerkiksi jostakin kadonneesta esineestä taikka jonkun toisen ihmisen tulevasta sulhasesta taikka jostakin muusta sellaisesta turhanpäiväisestä asiasta – ne voivat tietenkin olla yksityisen ihmisen elämässä tärkeitä asioita, mutta selvänäön kannalta ne ovat turhanpäiväisiä. – Mutta jos hän ei rajoitu sellaiseen, niin silloin hän voi kehittää kykyään sillä tavoin, että hän voi ottaa selvää toisenlaisista, hyvin tärkeistä asioista.

Aikaisemmin mainitsin, että selvänäkijöitä voisi erikoisesti kiinnostaa ja kiihoittaa tässä kristikunnassa selvyteen pääseminen siitä, mikä on kristinuskon alku ja juuri sekä millainen oli Jeesus Kristuksen persoonallisuus. Eihän sen jalompaa oikeastaan voisi ajatellakaan. Jos ihminen on totuudenetsijä, niin tietenkin hän tahtoo ottaa selvän juuri siitä. Onhan se paljon tärkeämpää kuin jos hän ottaisi selvää omasta tai jonkun muun ihmisen kuolinhetkestä. Tällainen yleisinhimillinen kysymys kuin "Mikä on kristinuskon alkuperä?" on paljon tärkeämpi. Huomaammekin, että selvänäkijät mielellään lähtevät juuri sellaisia asioita tutkimaan, koska selvänäkö on riippumaton aisteista ja voi mennä ajassa taaksepäin.

Kun lähdetään tutkimaan jotakin tuollaista menneisyyden asiaa näkymättömästä maailmasta päin, lukemaan akaashisia aikakirjoja, luonnon muistia, niin useimmiten ei oteta lukuun, eikä muisteta, että näkymättömässä maailmassa ovat värit ensimmäisenä avaimena. Ne ovat ikäänkuin ne Pietarin avaimet, jotka avaavat oven näkymättömään maailmaan. Jos ei ymmärrä värejä, jos ei osaa mennä värien sieluun, värien sisään eikä tiedä niiden henkeä objektiivisesti, niin näkymätön maailma ei ole avoinna. Näkymätön maailma, samoin siis akaashiset aikakirjat ovat meille avoinna juuri siinä määrin kuin me osaamme asettaa itsemme kontaktiin näkymättömän maailman värien kanssa, siinä määrin kuin me osaamme eläytyä väreihin. Huomatkaa, että näkymättömässä maailmassa on väriasteikko laajempi kuin näkyvässä maailmassa. Nyt on siis luonnollista, että jos ihminen joutuu yhteyteen näkymättömän maailman kanssa, niin hänen täytyy tutustua toisenlaisiin väreihin, ei siis ainoastaan näihin, jotka ovat hänelle tuttuja entuudestaan. Siinä määrin kuin hänen tajuamansa väriskaala laajentuu, siinä määrin näkymätön maailma hänelle avautuu. Jos siis tuo selvänäkijä ei ole vastaanottava eikä näe muita värejä kuin vanhoja tuttuja, niin hänen kokemuksensa näkymättömässä maailmassa rajoittuvat hyvin vähiin.

Mitä me huomaamme, kun katselemme selvänäkijöitä, jotka lähtevät näkymättömään maailmaan tutkimaan kristinuskon alkuperää? Kun he ovat rehellisiä ja koettavat olla objektiivisia, – mutta ollen samalla rajoitettuja – he tekevät havainnon, joka heitä miltei pelästyttää ja kammottaa. Tämän meidän ajanlaskumme alussa he löytävät Palestiinasta jonkun miehen, jolla nähtävästi on paljon innostuneita kannattajia, mutta joka tuntuu heistä kovin mitättömältä. He saavat selvän vaikutelman, että hän on kapinoitsija, että ylhäiset eivät välitä hänestä ja että hänet tuomitaan kuolemaan. He kääntävät melkein katseensa pois ja ajattelevat, että tuohan on siis hyvin hämäräperäinen olento, pikku kapinoitsija, joka ei mitään ymmärrä. Eihän meidän Kristuksemme voi tuo olla. – Minun täytyy tässä ohimennen huomauttaa eräästä aikoinaan kuuluisasta ruotsalaisesta kirjailijasta, Hjalmar Söderbergistä, joka on nyt juuri julkaissut kirjan "Den vandrande Messias". Hän ei ole selvänäkijä eikä ota sellaisia asioita lukuun, mutta hän on koettanut muuten tutkia kristinuskon alkuperää. Hän on kyllä enemmän tai vähemmän skeptillinen, ainakin ollut materialisti, mutta eräässä suhteessa hän on vastakkaisella kannalla kuin ne oppineet ja tiedemiehet, niinkuin esimerkiksi professori Krux Saksassa, jotka sanovat, että Kristuksen elämä on vain aurinkomyytti, vain kertomus auringon kulusta. Tämä Hjalmar Söderberg on aivan vastakkaisella kannalla. Hän sanoo, ettei sellaisia liikkeitä olisi voinut syntyä, jollei Jeesus Natsaretilainen olisi ollut olemassa. Hän koettaa sitten historiallisesti näyttää toteen tämän asian. Mutta hän tulee itse sellaiseen johtopäätökseen, johon selvänäkijätkin tulevat, nimittäin, että Jeesus Natsaretilainen oli pieni, mitätön kapinoitsija. Se oli kaikki hyvin häpeällistä, mitätöntä ja huonoa. Sitten tuo kapinoitsija tuomittiin ja hänet päätettiin tappaa, mutta hän pääsi kuitenkin vapaaksi. Hän oli Söderbergin mielestä sama kuin Barabbas. Se oli juuri Jeesus Natsaretilainen, sanoo Söderberg, sillä he tahtoivat juuri hänet, joka sanoi olevansa Isän poika. Barabbas merkitsee hepreassa Isän poika. Hyvin kiinnostavaa oli lukea tuota kirjaa.

Selvänäkijät, jotka siis tutkivat tuota asiaa ja näkevät tuon huonon pikku olennon, ajattelevat sitten, että he ovat erehtyneet ajanlaskussa. Sitten he huomaavatkin, että 100 vuotta varhemmin eli loistava olento. – Ennenkuin he ovat tehneet tuollaisia tutkimuksia, heidän on täytynyt olla värien näkijöitä. – Kun he siis katselevat tuota, joka oli 100 vuotta aikaisemmin, jonka nimi oli Joshua ben Pandira, niin he huomaavat, että hänellä oli loistava aura, joka todisti hänen olevan korkean vihityn, boodhisattvan. Kristus eli siis 100 vuotta ennen Jeesusta. Tällaiseen johtopäätökseen selvänäkijät tulevat, kun he lähtevät tutkimaan eivätkä tunne kaikkia värejä. Eivät he olisi tuota Joshua ben Pandiraakaan löytäneet, jolleivät olisi löytäneet hänen auraansa. Oliko Joshua ben Pandira Kristus? Selvänäkijä melkein pelästyy sitä ajatusta, että Kristus olisi voinut olla tuo pieni kapinoitsija, jonka aurasta ei ollut mihinkään. Mutta minä voin heti sanoa, että asia riippuu juuri siitä aurasta. Ei voi löytää Jeesus Kristusta, ennenkuin löytää hänen auraansa, niinkuin ei voi löytää Joshua ben Pandiraakaan, ennenkuin on löytänyt hänen auraansa. Jeesus Kristuksen aura on ensin löydettävä. Mutta missä se aura on? Se aura on niin suuri, että se täyttää koko tämän maapallon, ja sitä auraa ei voi löytää muuten kuin uskossa. Ei voi löytää Kristuksen auraa, ellei ota sitä vastaan sellaisena lohduttajana, sellaisessa uskossa, josta on aina puhuttu ja josta olemme niin monta kertaa puhuneet. En tahdo nyt tässä viedä aikaa puhumalla, minkälainen se usko on. Mutta meidän täytyy yhtyä Kristuksen auraan. Se merkitsee lyhyesti sanoen: meidän täytyy ymmärtää Kristuksen oppia. Emme voi yhtyä Kristuksen auraan, eli siis Pyhään henkeen, emme voi saada Pyhää henkeä, elleimme ymmärrä Jeesuksen eetillistä, siveellistä pohjaa, hänen siveellistä näkökantaansa, hänen siveellistä elämystään. Hänen elämänymmärryksensä meidän täytyy löytää, ja silloin me täytymme Pyhällä hengellä ja se on juuri Kristuksen aura. Me joudumme silloin kontaktiin Isän kanssa, voimme sanoa. Ei ole kyllin siinä, että tunteissamme huomaamme tuon auran, vaan että osaamme nähdä siihen auraan. Silloin vasta me saamme kuin luvan tutkia niitä asioita, miten kaikki oli Palestiinassa, miten kristinusko perustettiin ja millaiset olivat kristinuskon alkuaajat. Ainoastaan Pyhän hengen voimalla voimme niitä asioita tutkia.

PEKKA ERVAST

SALAPERÄISIÄ
IHMISIÄ,
HÄMMÄSTYTTÄVIÄ
TAPAHTUMIA

RUUSU-RISTIN
KIRJALLISUUSSEURA RY

Sisällys

Ranskan vallankumouksen salaperäiset persoonallisuudet Pekka Ervastian esitelmä 30.5.1926	2
Selvänäkijän vaikeudet Pekka Ervastian esitelmä 13.11.1932	13

RANSKAN VALLANKUMOUKSEN SALAPERÄISET PERSOONALLISUUDET

Ranskan vallankumousajan salaperäiset persoonallisuudet on tämänpäiväisen esitelmän aiheeksi ilmoitettu ja jotakin siihen suuntaan tahdon puhua, vaikkakin tämä esitelmän nimenä on kovin vaativainen. Se voisi pikemminkin olla pitkän esitelmäsarjan nimenä kuin yksityisen esitelmän. Mahdollisesti tulenkin sellaisen sarjan joskus pitämään, sillä tuskin on toista niin kiintoisaa aikaa kuin tuo aika Euroopassa Ranskan vallankumouksen molemmin puolin. Se oli sängen kiintoisa aika juuri meikäläisille, jotka tutkimme elämän salaperäisimpiä ilmiöitä, jotka olemme totuuden etsijöitä ei ainoastaan materialistisessa vaan ennen kaikkea yliaistisessa merkityksessä. Me aavistamme ja tiedämme, että elämä sisältää paljon enemmän kuin jokapäiväinen tajuntamme tajuaa. En tietenkään aio tyhjentävästi puhua tällaisista salaperäisistä persoonallisuuksista, koska se olisi mahdotonta lyhyessä esitelmässä, vaan aikomukseni on kertoa joitakin pieniä historiallisia kaskuja kaikessa vaatimattomuudessa. Historia aina on täynnä opetuksia, ja niin te huomaatte, että nämäkin pienet tapahtumat, joista tahdon kertoa, ovat täynnä opetusta meille, täynnä vertauskuvia ja sellaista, joka aivan yhtä hyvin sopii meidänkin ajallemme, – sopii tai on sopinut.

Kun puhumme Ranskan vallankumousajan salaperäisistä persoonallisuuksista, silloin tietenkin meidän teosofien mieleen heti tulee sellainen henkilö kuin Saint Germain, joka oli tuon ajan epäilemättä kaikkein salaperäisimpiä persoonallisuuksia. Hänestä en nyt aio kuitenkaan mitään puhua. Toinen persoonallisuus, joka erikoisesti siihen aikaan herätti suurta ja ansaittua huomiota ja joka oli sängen salaperäinen, oli Mesmer, mutta hänestäkään en liioin aio nyt puhua. Kolmas persoonallisuus, joka tulee heti jokaisen nykyajan teosofin mieleen, on Cagliostro. Kreivi Cagliostro on tunnettu kaikille teosofiankin tutkijoille. Hänestä kerron vähän, mutta ensin kerron pari pientä tarinaa, historiallista tapahtumaa.

Kerron ensin muutamista henkilöistä, jotka eivät ole niin tunnettuja kuin nuo kolme – St. Germain, Mesmer ja Cagliostro.

Tahdon aloittaa kertomalla, kuinka eräs pieni, syrjäinen ja useimmille tuntemattomaksi jäänyt mystinen seura syntyi Ranskassa, Pariisissa; seura, josta ei ole ollut paljon tietoa, mutta josta ainakin yhden jäsenen nimi on jäänyt historiaan, ja tämä nimi on Catherine Théot, jonkinlainen sibylla Pariisissa vallankumouksen aikana. Hänen luonaan kävivät kaikki vallankumouksen merkkihenkilöt ja hänen nimensä on säilynyt, koska hänkin oli eräs vallankumouksen marttyyreista ja kuului tähän mystiseen seuraan, josta kerron ja joka sai alkunsa seuraavalla tavalla. – Me siis luemme rivien välistä ja ajattelemme kaikenlaisia asioita näiden historiallisten tosiseikkojen yhteydessä. – Eräs herra nimeltään Loiseaut oli eräänä päivänä vuonna 1772 kirkossa. Siellä rukoillessaan hän huomasi läheisyydessään toisen ihmisen, myöskin rukoilevassa asennossa. Hänen silmänsä kiintyivät siihen mieheen, koska hän oli kovin oudon ja merkillisen näköinen. Hänen yläruumiinsa oli alaston, mutta hänellä oli villahousut jalassa. Hänen ruumiinsa ja kasvonsa olivat auringon paahtamat; pitkä valkoinen parta, hiukset olivat pitkät ja hajallaan. Hänen kädessään oli kirja, jonka kannessa luki kultaisin kirjaimin: ”Katso Jumalan karitsa”. Ja kun tämä herra Loiseaut katsoi tarkemmin, niin hän huomasi, että miehen kaulan ympäri kulki punainen juova, aivan koko niskan ja kaulan ympäri. Pian hän huomasi, että kukaan toinen kirkossaolija ei nähnyt tätä kummallista ukkoa. Kun hän syventyi uudelleen rukouksiinsa ja sitten taas katsoi ylös, ei ukkoa ollut enää siinä. Sitten hän lähti kotiinsa, mutta kun hän astui huoneeseensa, on siellä taas sama vieras. Ja kun hän alkoi puhella ja kysyä: ”Kuka te olette?”, niin tuo salaperäinen vieras on taaskin häipynyt näkyvistä. Herra Loiseaut tunsikin itsensä aivan sairaaksi ja meni vuoteeseen. Hän ei saanut unta, tunsikin vain, että hänellä on kuumetta. Hän ei kyllä hourailut, ei ollut niin vaikeasti sairas, mutta pää oli kipeä ja väsynyt hän oli. Yhtäkkiä hän yöllä huomasi, että huone oli punaisen valon täyttämä. Hän pelästyi, että jossakin oli tulipalo. Sitten hän nousee ja näkee, että pöydällä

on kultainen vati; sillä vadilla on verinen pää, ja kun hän katsoo tarkemmin, hän huomaa, että se on tuon saman hänen ennen näkemänsä miehen pää. Se pyörittää silmiään kauhealla tavalla ja koettaa puhua; saa sanotuksi muutamia sanoja puoliksi kuiskaamalla: ”Minä odotan kuninkaiden ja heidän hovinaistensa, Herodesten ja Herodiasten päivää”. Ja kun se on tämän sanonut, häviää koko näky, häviää punainen valo. Sitten kertomuksemme sankari nukahtaa ja parin päivän kuluttua on taas aivan terve. Hän nousee ylös ja lähtee asioillensa, ja kun hän sitten tulee Ludvig XV:n torille Pariisissa, niin kulkiessaan sen yli hän kohtaa kerjäläisen, joka ojentaa hattuaan. Hän ei katsonutkaan koko kerjäläiseen, mutta otti kuitenkin rahan ja pisti sen hänen hattuunsa aikoen mennä ohi. Silloin kerjäläinen puhuttelee häntä ja sanoo: ”Kiitoksia, tässä rahassa on kuninkaan pää, mutta minä odotan kuitenkin, että toisen kuninkaan pää on putoava tällä tavalla”, ja hän viittaa kädellään. Loiseaut katsahtaa häneen pelästyneenä ja huomaa, että kerjäläinen onkin se sama mies, joka oli ilmestynyt hänelle sekä kirkossa että hänen kotonaan. Hän pelästyy niin, että alkaa huutaa. Silloin kerjäläinen sanoo: ”Älkää huutako, olkaa rauhassa, muuten ihmiset luulevat teitä hulluiksi, sillä minua ei näe kukaan muu kuin te. Olkaa rauhassa, kyllä te olette arvannut, kuka olen. Minä olen Johannes Kastaja, edelläkävijä, ja minä ennustan Ranskalle paljon onnettomuutta ja kirkolle samoin. Minä tahdon sinulle opettaa ja puhua, ja sinun on sitten puhuttava toisille, mitä minä sinulle puhun”. Ja tämän perästä kertojamme keskusteli joka päivä silloin tällöin tuon henkiolennon kanssa, joka oli nimittänyt itseään Johannes Kastajaksi. Ja se kertoi paljon asioita tulevaisuudesta; se ennusti Ranskan kuninkaiden ja kirkon häviötä, ja kaikenlaisia julmia asioita. Muistakaamme, että tämä tapahtui vuonna 1772. Kertojamme totteli tuon Johannes Kastajan neuvoa. Hän rupesi kertomaan asioista yksityisesti joillekulle ystävilleen; nämä niinkään taas ystävilleen, ja he innostuivat ja muodostivat pienen mystisen piirin, joka kokoontui säännöllisesti. Siinä he sitten istuen piirissä pitivät toisiaan käsistä ja odottivat, että jotakin tapahtuisi. Kertojamme, ollen itse selvänäkevä, joutui henkimaailman yhteyteen; hänhän näki tuon Johannes Kastajan. Ja taas se, että hän oli mediumistinen, vaikutti toisiin niin, että jonkin ajan kuluttua kaikki alkoivat nähdä. He istuivat säännöllisesti sitten tuollaisessa pienessä spiritistisessä piirissä, ja Johannes Kastajaksi mainittu olento vieritti heidän eteensä tulevaisuuden näkyjä Ranskan vallankumouksesta ja sitten myöskin näkyjä kuninkaan vallan kukistumisesta. Näistä asioista he kaikki näkivät näkyjä ja kirjoittivat ne muistiin. Tätä piiriä johti eräs pappi, dom Gerle. Useita vuosia he sitten tällä tavalla istuivat ja aina mediumi heidän keskellään. Mutta sitten vuonna 1788, juuri vallankumouksen aatovuonna, Loiseaut kuoli, ja toiset jäivät jatkamaan. Olihan heillä henkinen johtaja dom Gerle. Mutta kun sitten vallankumous alkoi vuonna 1789, niin dom Gerle innostui vallankumouksesta ja ne, jotka olivat innostuneet vallankumousnäyistään, tottelivat dom Gerlea. Mutta siinä piirissä oli myös niitä, jotka eivät ollenkaan innostuneet vallankumouksesta, vaan pitivät enemmän kiinni toisesta näyistään, jonka mukaan kuningasvalta oli tuleva takaisin. Ja tapahtui niin, kuin aina tapahtuu, kun jonkin seurun perustaja kuolee. Jonkin ajan kuluttua tämä mystinen seura jakautui kahtia; toinen osa pysyi dom Gerlen johdon alaisena, mutta toiset pitivät kiinni omista näyistään, ja heidän mediuminaan oli eräs nainen Françoise André. Dom Gerlellä oli sitten parhaimpana mediuminaan Catherine Théot, vanha eukko jo, hyvin sibyllamainen selvänäkevä mediumi ja hyvin korkealentoinen. Koska dom Gerle ja hänen piirinsä olivat innostuneita itse vallankumouksesta, niin heidän näkynsä kohdistuivat aina niihin asioihin ja liukkuivat siis poliittisella alalla. Poliisi piti heitä tietenkin tarkasti silmällä, sillä heidän luonaan kävivät kaikki huomattavimmat vallankumouksen kannattajat. Muun muassa erään iltana, kun Catherine Théot on transsissa, niin hän näkee, että tulee mies, joka on kruunattu kuningas ja oli melkein kuin Jumala maan päällä. Hän on hyveellinen ja jumalinen ihminen, kuin luotu vallankumouksen todelliseksi johtajaksi, hän alkaa kuin uuden ajan. Hän sanoo, että on olemassa Jumala ja korkeampi olento! Sitten mediumi jatkaa: ”Tuo olento tulee tänne, kuuluu, hän astuu juuri sisään!” Samassa tuleekin sisään kaapuun pukeutunut mies, ja Catherine Théot tervehti häntä ja sanoo: ”Sinun nimesi on Maximilian Robespierre; sinä tulet tämän vallankumouksen kuninkaaksi!”. Tietenkin tuo oli hyvin rohkeata puhetta. Robespierre sanoi: ”Kuinka te puhutte tällä lailla? Minä tulin tänne katsomaan ilmiöitä, katsomaan, saisinko kuulla ja nähdä jotain, ja nyt te puhutte tuollaista roskaa! — Kuinka te tunnette minut? Te käytätte urkkijoita. — Mitä tämä kaikki on? — Minä menen, koska olette osoittautuneet poliittisesti vaarallisiksi, suoraan yleisen komitean puheille ja annan ilmoituksen teistä, ja teidät vangitaan”. Sitten hän poistui. — Dom Gerle ja muut istuivat koko yön siellä valveilla ja olivat kovin peloissaan. Mutta Catherine Théot sanoi: ”Jos hän tahtoo meidät vangita, se on Jumalan tahto, sillä hän on Jumalan määräämä mies”. Ja he odottivat siellä kolmatta

vuorokautta. Kolmantena päivänä heidät sitten todella vangittiin, mutta se ei tapahtunut Robesbierren, vaan tämän vihollisten toimesta, jotka saivat tietää, että hän oli käynyt Catherine Théot'n luona. He tarttuivat tilaisuuteen päästäkseen syyttämään Robesbierrea mystisismistä ja kaikesta muusta sellaisesta vehkeilystä. — Catherine Théot ja kaikki muut siihen piiriin kuuluvat joutuivat vankilaan eivätkä päässeet koskaan vapauteen, niin että heidän lahkonsa loppui siihen. — Catherine Théot'n luona oli käynyt monta kuuluisaa miestä, muun muassa Napoleon.

Nuo toiset, jotka muodostivat alkuperäisen seuran toisen haarautuman, joka kiinnitti enemmän huomiota niihin näkyihin, joissa puhuttiin kuninkuuden takaisin tulosta, rojalistit, kauhistuivat koko vallankumousta. He pitivät sitä paholaisen työnä ja toivoivat kaikesta sydämestään, että kuninkuus nousisi jälleen entiseen voimaansa. Oli hyvin kummallinen ja merkille pantava ilmiö, että heidän huomionsa kiintyi ja keskittyi pieneen kruununprinssiin, Ludvig XVI:n poikaan Ludvig XVII:een. — Tästä pienestä mystisestä seurasta saivat alkunsa kaikki nuo kuvitelmat, toivot ja uskot, jotka vallitsivat Ranskassa silloin vallankumouksen aikana ja jälkeen, että tuo pieni prinssi vielä elää ja tulee takaisin. Hän ei muka kuollutkaan Bastiljissa; hän istui siinä vankilassa, muttei kuollut sinne. Sitten hänet pelastetaan, ja kun hän kasvaa, niin hän tulee takaisin Ranskan valtaistuimelle . . . Tällaista kaavailtiin.

Historia kyllä kertoo, että tuo prinssi kuoli vankilassa, suutari Simonin ja hänen vaimonsa huonosti hoitamana. Mutta legenda väitti sitkeästi, että hänet vapautettiin ja että hän eli ja kasvoi jossakin muualla. Ja nuo kaikki uskojat eläytyivät niin tähän legendaan, että välistä todella luulivat olleensa itse pelastamassa häntä. Ja kummallista kyllä heidän omaan piiriinsä liittyi tuollainen olento, jota luultiin prinssiksi. Ja kun ihmiset eläytyivät asiaan, niin se ihminen, joka luuli itseään ja jota toisetkin luulivat prinssiksi, muisti kaikki asiat. (Vuosia myöhemmin, viime vuosisadan alussa kun tuo piiri jatkoi kokouksiaan, niin heillä oli muitakin ”prinssijä”). Ja kummallista oli, että tuo prinssiksi luultu täydellisesti muisti lapsuutensa, yksityiskohdittain kaikki tapahtumat omasta lapsuudestaan; minkälainen kuningas oli jne. niin luonnollisella tavalla, että mahdotonta oli tietää tai ajatella muuta, kuin että siinä oli tuo todellinen prinssi. Eräs merkillisimpiä noista olennoista oli K. L. Naundorff, joka itse eläytyi siihen, että hän on Ludvig XVII. Hän oli niin Ludvig XVI:n näköinen, että kuninkaan vanhat palvelijat lankesivat maahan hänen eteensä ja todistivat, että hän on Ludvig XVII, sillä hänellä oli kehossaan kaikki ne merkit, jotka olivat Ludvig XVI:llakin. Tuo valtava usko oli hyvin merkittävä, usko Jumalan valitsemaan henkilöön, ihmeelliseen vapahtajaan, joka pelastaa maailman kaikista vaikeuksista, tekee Ranskan onnelliseksi, nostaa kuninkuuden entiselleen, kirkon entiseen mahtiinsa ja kaikkea tuollaista. Tuollainen usko oli muutamilla ihmisillä, ja he loivat silloin ne mielikuvituksensa sankareista eläviksi fyysisiksi olennoiksi. Tämä on erittäin opettavaa sisäisten ilmiöitten historiassa. — Mutta laskekaamme nyt esirippu noiden asioiden eteen.

Muuan henkilö, jota myöskin ajattelin, on Cazotte. Hänen nimensä saattaa olla tunnettu. Ainakin se on tunnettu kirjallisuushistorian tutkijoille. Cazotte oli nimittäin myöskin kirjailija ja tunnettu henkilö, tunnettu selvänäkö- ja profeetallisista kyvyistään. Hän oli syntynyt 1720-luvulla, saanut jesuiittakasvatuksen ja ryhtynyt sitten kirjoittamaan kertomuksia. Se kirja, joka vieläkin mainitaan kirjallisuushistoriassa ja joka teki hänet tunnetuksi ja kuuluisaksi, on ”Le diable amoureux”, suomeksi ”Rakastunut paholainen”. Se on sangen merkittävä romaani. Sitä luettiin paljon, mutta useimmat ehkä eivät nähneet kaikkia sen syvyyksiä. Näin perästä päin ainakin on kirjallisuuden tutkijoista erittäin hauskaa tutustua tuollaiseen hyvin filosofiseen rakkaustarinaan. Vaikka sen kuvaus on silloisista oloista ja elämäntavoista, niin Cazotte on aivan toisella kannalla kuin yleensä tuo aikakausi, sillä hän katselee rakkautta kannalta, jolta sitä ei monikaan siihen aikaan katsonut. Tuo ”valistusajankausi”, joka oli samalla materialistisen innostuksen, skeptisyyden aikaa, suhtautui rakkauteen kovin aistillisesti. Jos koskaan, niin juuri ennen Ranskan vallankumouksen aikaa oli elämä ylhäisön piireissä niin siveetöntä, kuin vain ajatella saattaa. Tietenkin se oli pukeutunut hienoihin muotoihin; hyvin kaunista, 'briljanttia' pinnalta, mutta samalla täysin moraalitonta. Ei ollut naista, joka ei ollut useiden miesten rakastajatar, tai miestä, joka ei ollut monen monien naisten rakastaja. Kuningas itse näytti esimerkkiä. Jos Ludvig XIV oli vielä säilyttänyt hienostuneisuuttaan, niin Ludvig XV:n aikana tämä oli unohdettu, niin etteivät ulkonaiset tavat olleet niin ankarat. Säädyllisyyteen ei enää kuulunut sellainen

ankara puhtaus kuin edellisen hallitsijan aikana. Pelkkä hieno esiintyminen oli sen ajan tunnusmerkki. Sen ajan kirjallisuus puhuu aivan samaan äänensävyyn, ja kun lukee sen ajan ranskalaisia romaaneja, niin aivan ihmettelee sitä vapautta, joka siihen aikaan vallitsi.

Cazotte kirjoittaa myös tällaisesta elämästä, mutta hän näyttää koko ajan, mihinkä kurjuuteen se johtaa; kuinka ihminen itse asiassa luullessaan rakastavansa toisia ihmisiä rakastaakin vain perkelettä, joutuu tekemisiin jonkin merkillisen henkiolennon kanssa. Cazotte kertoo ja kuvailee, kuinka ihminen rakkauselämässään joutuu tekemisiin pirullisten henkiolentojen kanssa. Hänen ulkonainen elämänsä on kuin näytelmää; hänen sielunsa on pirun vallassa. Lopulta hän herää ja näkee edessään hirmuiset kamelin kasvot, vaikka on luullut olevansa tekemisissä kaunottaren kanssa. Sillä tavoin ihminen herää näkemään todellisuuden hänen kirjassaan. Se on siis huomattava henkinen kirja, vaikka onkin sen ajan tyyliin kirjoitettu.

Kun Cazotte oli julkaissut tämän kirjansa, saapui eräänä päivänä hänen luokseen herrasmies, yllään viitta ja päässään suuri lierihattu, hyvin salaperäisen ja synkän näköinen, ja tarkasteli häntä hyvin ankarasti. Sitten tämä herrasmies tekee outoja merkkejä. Cazottella ei ole aavistustakaan noista merkeistä eikä hän osaa mitään niihin vastata, katselee vierastaan vain hyvin hämmästyneenä. Vieras tekee vielä joitakin merkkejä, jotka ovat hänelle yhtä outoja. Vielä kolmannen kerran tekee vieras noita merkkejään, ja kun Cazotte ei niistäkään mitään ymmärrä, käyvät vieraan kasvot lempeämmiksi ja hän kysyy: ”Ettekö olekaan vihitty meidän seuramme salaisuuksiin?” – ”En, minä en ole millään tavoin vihitty, en kuulu mihinkään seuraan; en tiedä sellaisista asioista mitään”.

”Iloitsen siitä”, sanoi tämä vieras, ”sillä jos te olisitte kuulunut meidän seuraamme, niin ankara tuomio olisi teitä kohdannut sen tähden, että olette paljastanut salaisuusiamme kirjassanne. Mutta koska ette kuulukaan meidän seuraamme ettekä sen perusteella tiedä salaisuusiamme, niin näen, että olette itse ajatellut; olette ajattelija, totuuden etsijä ja ihminen, joka ansaitsee enemmän valtaa. Tahdotteko saada enemmän valistusta, opetusta ja tietoa yksityisiin seikkoihin, joita olette niin taitavalla tavalla 'Le diable amoureux'-kirjassanne kosketellut?” – ”Tietenkin, hyvin mielelläni”, vastasi Cazotte, ja silloin vieras sanoi: ”Niin, minä kuulun erääseen salaiseen seuraan, ja minä otan teidät oppilaakseni”. Hänen nimensä Martinez de Pasqualis ei ole niin hyvin tunnettu kuin hänen etevän oppilaansa Saint Martinin, joka oli filosofi ja joka kirjoitti eteviä teoksia ja oli jo siihen aikaan tunnettu; ja nykyään kaikki salatieteilijät pitävät hyvin suuressa arvossa hänen kirjojaan.

Tuo opettaja otti siis Cazotten oppilaakseen ja vihki vähitellen hänet tietoihinsa, ja kehitti hänen luontaisia yliaistisia kykyjään, niin että Cazottesta tuli profeetta ja selvänäkijä. – Monet historialliset kirjailijat ja muistelmien kirjoittajat ovat kertoneet Cazotten profeetallisista kyvyistä, ja eräs tunnetuimmista kaskuista hänen profeetallisista ennustuksistaan on se kertomus, joka on kirjailija Jean Francois de Laharpen eräässä ”Memoaarissa”. Tämän kertomuksen esitän tässä.

Elettiin vuotta 1788. – Vietettiin suuria päivällisiä herttua de Gramontin luona. Siellä oli vain Ranskan hienostoa, sekä aatelista että älyllistä; kirjailijoita, runoilijoita, opettajia, taiteilijoita jne., naisia ja herroja, ja siellä oli mm myöskin Cazotte vieraana, koska hän oli tunnettu merkkihenkilö ja kirjailija.

Päivällispöydässä keskustellaan, niin kuin siihen aikaan yleensä, suurista tulevaisuuden toiveista – sehän oli valistuksen aikaa, Voltairen suurta aikaa. Koko maailma oli saatu uskomaan, että vain ihminen jotakin tiesi, ja uskonnot olivat satuja. Kaikki iloitsivat järjen suuresta voitosta. – Tässäkin päivällispöydässä keskusteltiin niistä asioista, ja isäntä itse kertoi, kuinka hänen parturinsa oli huomauttanut eräänä päivänä: ”Vaikka minä olen vain parturi, minulla ei ole sen enempää uskoa kuin hienolla kreivilläkään”. Kaikki ihmettelivät, kuinka oli suurenmoista, että kaikki nyt pääsevät kuin painajaisesta, jota kirkot ja papit pitivät yllä; järjen valo tunkeutuu kaikkeen elämään; ihmiset voivat ajatella vapaasti, toivoa ja odottaa sellaista tulevaisuutta, jolloin järki johtaa koko maailmaa. He innostuivat yhä enemmän kuvittelemaan, kuinka

ihmeellistä todella on tulossa, kun filosofia pääsee uskonnon tilalle, tieto voittaa alaa ja kaikki ihmiset valistuvat ja saavat todellista kasvatusta ja oppia. Suuri aika on tulossa: ihmiskunnalle koittaa uuden päivän aamu.

Sitten huomataankin yhtäkkiä, että Cazotte istuu seurassa sangen synkkänä. Hän ei puhu mitään. ”No, monsieur Cazotte”, huomauttaa joku, ”ettekö iloitsekaan kanssamme ja tahdo olla mukana tuossa järjen valtakunnassa? Kuinka on teidän laitanne!” – ”Niin”, tämä sanoo, ”minä en todellakaan tahdo tulla papiksi siinä järjen valtakunnassa, en todellakaan!” – ”Mutta kuinka niin eikö se tule toteutumaan?” – ”Se kyllä tulee, ja juuri sen tähden, että se tulee toteutumaan ja minä näen, kuinka se tulee tänne Ranskaan muutaman vuoden kuluttua; juuri sen tähden tunnen itseni pelokkaaksi ja synkäksi mieleltäni”. – ”Mutta kuinka ihmeessä te voitte noin ajatella; ettekö usko järkeen?” – ”En tiedä, mutta näen, minkälainen se järjen valtakunta on toteutuneena. Te kaikki tulette näkemään sen järjen valtakunnan; kaikki ihmiset puhuvat järjestä, ihmiskunnan veljeydestä, kaikki ihmiset ovat innostuneita noihin järjen aatteisiin. Tulette kaikki näkemään sen ajan, mutta minä näen siinä jotakin muuta”. – ”Mitä te sitten näette siinä ajassa?” ihmetteli eräs herra Concordet, joka oli etevä matemaatikko. ”Minä näen, että tekin tässä järjen ihmeellisessä valtakunnassa tulette kuolemaan vankikopissa, nieltyänne pienen annoksen myrkkyä, jota onnen päivinä aina kannatte mukanne!” – ”Ohoo, tähän vasta olette oikea onnettomuuden profeetta, mutta jos se koskee minua, niin mitä nyt yksi ihminen sitten merkitsee?” – ”Ei”, sanoi silloin Cazotte, ”yhtä hyvin kuin näen sen teistä, näen myös teistä herra Nicolay, että te tulette kuolemaan mestauslavalla, samoin myös te herra de Malesherbes”. Ja kaikki herrat tekivät hänelle kysymyksiä. Yhdelle hän sanoi: ”Te tulette tuossa onnen valtakunnassa 22 kertaa haavoittamaan partaveitsellä itseänne, ja tulette kuolemaan siten, että teidät varomattomasti leikataan – tosin omasta pyynnöstänne – 6 kertaa ja sitten yöllä kuulette. – Te kaikki muut kuulette mestauslavalla”. – ”Mutta tähän on hirveätä, mitä te puhuttekaan”, kuuluu silloin vanhan rouva de Grammontin ääni. ”Tahdon rauhoittua, sillä onhan se edes hyvä, että me naiset olemme vallankumouksen ulkopuolella.” – ”Ei”, sanoo Cazotte, ”tällä kerralla sukupuoli ei merkitse mitään. Naiset ja lapset samoin kuin miehetkin viedään mestauslavalle vapauden, veljeyden ja tasa-arvon nimessä, järjen käskystä. Teidätkin, rouva de Grammont, viedään mestauslavalle”. – ”Ohoo, mutta ei suinkaan tavallisilla pyövelin rattailta. Ainakin ne ovat mustiin verhotut!” – ”Valitettavasti ei; kädet selän taakse sidottuina viedään teidät ja vielä korkeammatkin naiset mestauslavalle”. – ”Ette suinkaan tarkoita, että prinsessakin . . .” – ”Korkeammat vielä”, sanoo Cazotte. ”Mitä – he eivät uskalla sitä”. ”No, kun nyt niin synkkää ennustatte meille kaikille, niin ainakin minä sitten saan rippi-isän viimeisellä hetkelläni”. – ”Ei”, sanoo Cazotte, ”ei rippi-isää. Sitä ei myönnetä muille kuin viimeisenä suosion ja kunnianosoitukseksi yhdelle ainoalle”. – ”Kenelle, sanokaa kenelle!” – ”Kuninkaalle, kun hänet viedään mestauslavalle”.

Mutta tämä oli liikaa. Kaikki vieraat nousivat, ja isäntä tuli Cazotten luo ja sanoi: ”Nyt lopetetaan. Meille on vaarallista, jos tämä jatkuu”. – ”Niin”, sanoo Cazotte, ”ja kuitenkin ei kulu kuutta vuotta, ennen kuin tämä kaikki on tapahtunut”. – ”Eikö minulle sitten tapahdu mitään?” kysyy eräs, jolle Cazotte ei ole mitään sanonut. ”Teille, Laharpe tapahtuu todellakin sellaista, jota ette ollenkaan uskoisi, jos sen kertoisin!” – ”No mitä, sanokaa!” ”Teistä tulee kristitty!” – ”Mitä” – ja kaikki purskahtavat nauramaan jonkun sanoessa: ”Jos alamme odottaa näitä asioita siksi, kunnes Laharpesta tulee kristitty, kuolemme kaikki sitä ennen. Mutta te, Cazotte, ette ole vielä sanoneet itsestänne”. Cazotte sanoo silloin: ”Tunnetteko kertomuksen Jerusalemin häviöstä, oletteko lukeneet siitä?” – ”Olemme tietenkin, mutta olettakaa nyt, ettemme tuota kohtaa tuntisi, puhukaa vain, niin kuin emme sitä tuntisi?”. ”Jos muistatte, kerrotaan siinä, että Jerusalemin hävityksen aikana eräs ihminen kulki pitkin Jerusalemin muureja 7:nä päivänä peräkkäin ja huusi ja valitti: ”Voi sinua Jerusalem – ja voi itseäni!” Ja seitsemäntenä päivänä hänen näin huutaessaan tuli vihollisen heittokoneesta kivi, joka murskasi hänet kuoliaaksi!” Näin sanottuaan Cazotte nousi ja lähti pois, ja muutkin vieraat tahtomattaan kauhistuneina hetken kuluttua poistuivat. Ja me näemme historiasta, että kaikille näille henkilöille – myös niille, joille Cazotte oli ennustanut kuoleman – kävi aivan niin, kuin hän oli ennustanut. Ja hänet itsensäkin, koska hän aivan pelottomasti ja avoimesti suoraan asettui vallankumousta vastaan eikä hyväksynyt vallankumouksen suorittamia rikollisia tekoja, vallankumoukselliset virkamiehet

ottivat kiinni vuonna 1792. Silloin hän joutui vankilaan ja tuomittiin kuolemaan, mutta hänen tyttärensä pelasti hänet tarjoutumalla kuolemaan hänen puolestaan. Ja hän onnistui pelastumaan, koska tyttärellä ei ollut aatelista nimeä. Tytär saattoi olla niin veljellinen, että voi ottaa isän pois vankilasta. Mutta silloin Cazotte sanoi: ”Kohtaloon ei voi välttää; kolmen päivän perästä minut kuitenkin vangitaan!” Ja tapahtui niin, että kolmantena päivänä otettiin hänet uudelleen kiinni ja vietiin tuomioistuimen eteen. – Kummallista kyllä, tuomarit olivat tuossa istunnossa erinomaisen kohteliaita Cazottelle. Se pöytäkirja, joka pidettiin tuossa istunnossa on hyvin merkillinen. Siinä mainitaan tuomarien mm. sanoneen: ”Kuinka te, joka koko elämänne ajan olette elänyt niin kuin hyveellisen miehen tuleekin elää, kuinka vanhoina päivinänne menette sitten vastustamaan vallankumousta. – Ja Cazotten mainitaan vastanneen yhtä kohteliaasti. – Sitten hänet mestattiin, ja niin täyttyi se minkä hän oli ennustanut.

Lopuksi kerron vielä eräästä henkilöstä, jonka nimi on kaikille tunnettu. Hän oli oikeastaan eräs sen ajan kaikkein salaperäisimmistä henkilöistä – Saint Germainin rinnalla. Ja se, mikä etenkin kiinnostaa meikäläisten teosofien, vapaamuurarien ym. mieltä on, että hän sanoi itsestään: ”Minä olen tullut maailmaan laskemaan peruskiven uudelle totuuden temppelille ja samalla sille vanhalle temppelille, jonka Temppeliherat tahtoivat rakentaa ja joka silloin hävitettiin. Minä olen tullut aloittamaan uudestaan sitä työtä”. Cagliostro painatti Lontoossa kiertokirjeen, jossa hän kutsui määrättyinä päivinä koolle kaikki todelliset vapaamuurarit laskemaan peruskiven uudelle ihmiskunnan temppelille. – Tahdon kertoa tässä kesken esitystä erään tapahtuman, joka tapahtui Pariisissa ennen vallankumousta.

Vuonna 1785 Cagliostro tuli Pariisiin ja viipyi siellä jonkin aikaa. Hänen edellään oli jo kulkenut huhu ja maine. Hän oli kuuluisa ja tunnettu ympäri Eurooppaa. Heti kun hän tuli Pariisiin hän sai köyhät ihmiset puolelleen.

Häntä sanotaankin ”köyhien isäksi” sen tähden, että hänen kukkaronsa oli aina auki: hän auttoi kaikkia puutteenalaisia ja kärsiviä. Hän tuli köyhien rakastamaksi Pariisissa, niin kuin hän oli ollut kaikkialla, missä hän vain oli liikkunut.

Pariisissa hän sitten ilmoitti asiasta tuttavilleen ja heidän kauttaan levisi huhu, että hän oli tullut uudistamaan koko vapaamuurariuden; hänellä oli salaista tietoa vanhoista mysteereistä. Hän on tutustunut Egyptin mysteereihin ja tietää niitä asioita; hän tahtoo tuoda sitä valoa Eurooppaan, mitä vanhat mysteerit voivat antaa, tuoda sitä vapaamuurareille nyt sillä tavoin, että hän perustaa uuden egyptiläisen riituksen. Ja siihen looshiin hän tahtoo ottaa vastaan ne, jotka tahtovat tulla siihen vihityiksi. Vanhojen traditioiden ylläpitäjänä hän myöskin avaa ovet naisillekin. – Sen tähden tässä hänen egyptiläisessä riituksessaan, jonka suurmestari hän oli, otettiin naisekin vastaan.

Sitten maaliskuun 20 päivänä 1785 oli suuri, ihmeellinen looshikokous Cagliostron hotellissa Pariisissa. Hän oli suurin rahallisin uhrauksin koristanut suuren kokoussalin ja laitattanut siihen kaikenmoisia ihmeellisyyksiä, niin että se looshikokous oli kerrassaan ihmeellinen. Siinä kokouksessa otettiin paljon naisia vastaan veljeskuntaan, ja suurmestareiksi vihittiin prinsessa Lamballe. Te tiedätte, että hän on hyvin tunnettu historiasta. Hän oli Marie Antoinetten ystävätär ja hän oli naimisissa prinssin kanssa. Hän oli hyvin tunnettu ja kuuluisa puhtaudestaan ja naisellisesta täydellisyydestään. – Hänethän murhattiin sitten vallankumouksen aikana. Hän istui ensin vankina kuningattaren kanssa temppeliherrain vanhassa temppelissä, mutta sitten joku pelasti hänet. Hänet tuotiin ulos ja kuljetettiin katuja pitkin, mutta erään kadun kulmassa jotkut tunsivat hänet, ja kansa repi raivoissaan hänet palasiksi ja hänen päänsä leikattiin irti. Maaliskuussa vuonna 1785 hänet oli vihitty suurmestareiksi Egyptiläiseen riitukseen Cagliostron luona. Silloin oli Pariisissa jo naisekin hyvin paljon vapaamuurareina.

Ranskassa oli jo tätä ennen 10.000 vapaamuuraria, ja he tulivat vähän kateellisiksi, kun Cagliostro ilmoitti, että hänellä on tietoa ja hän voi vihkiä heidät tuntemattomiin salaisuuksiin. Silloin vapaamuurarit rupesivat ihmetellen kuiskimaan – etenkin kaikki oppineet ja tiedemiehet, jotka kuuluivat vapaamuurareihin

– että tuohan merkitsee sitä, että meidän olisi otettava selvää, mitä vapaamuurarius oikeastaan on, mistä se on saanut alkunsa ja mistä johtuu, että nyt puhutaan joistakin salaperäisistä tiedoista sen yhteydessä. Mehän olemme suhtautuneet siihen aivan toisin!” – Cagliostro esiintyminen herätti tuollaista kohua vapaamuurareiden keskuudessa, ja he päättivät: ”Pidetään kokous ja pyydetään Cagliostro mukaan siihen kokoukseen; siinä hän saa esittää meille asiat”. – Ja toukokuun 10 päivänä 1785 määräsi vapaamuurarit pidettäväksi konventin, johon kokoontui kuuluisimpia miehiä Ranskasta. Myöskin Cagliostro oli kutsuttu ja saapui sinne. Kokouksen puheenjohtajana oli eräs tiedemies St. Martin, joka on tunnettu historioitsija ja vanhojen aasialaisten uskontojen tuntija, siis orientalisti, ja muutenkin taipuvainen uskomaan yliaistisiin asioihin. Kokouksessa Cagliostro, jolla oli itämaalaisen miehen hieno käytös, voitti heti esiintymisellään kaikkien sydämet puolelleen. – Ensin keskusteltiin asioista, jotka voivat orientalisteja kiinnostaa, ja nyt kuullessaan, kuinka Cagliostro todella oli käynyt itämailla, käynyt Persiassa, Arabiassa ja muualla, niin että hänen tietonsa niistä oli kerrassaan pätevää, kaikki tutkittuja asioita, niin tämä tiedemies Saint Martin oli onnellinen hän tunsikin, että tässä on mies, jolla on todellista tietoa. Kaikki toisetkin läsnäolijat olivat Cagliostrolle kiitollisia. Sitten St. Martin sanoi: ”Te sanotte, herra kreivi, että vapaamuurariudesta on kadonnut kaikki sen alkuperäinen tieto, ja että teillä on sellaista tietoa. Voisimmeko siitä kuulla?” Cagliostro tuli ensin aivan kylmäksi, luoksepääsemättömäksi, mutta vastasi sitten: ”Niin, voin ehkä täällä puhua vapaasti?”. Sitten hän jatkaa: ”Onhan se totta. Minä en tiedä, keneltä olette sen kuulleet, en ole sitä ennen julkisesti sanonut, mutta totta on, että minun mielestäni vapaamuurarius on nykyisellään hyvin mitätön. Se on kadottanut alkuperäisen tietonsa ja henkensä. Ja totta on myöskin, että minä olen tullut itämailta, egyptiläisistä mysteereistä tuomaan tietoja, joita ei vapaamuurareilla ole. Ajatelkaa esimerkiksi sitäkin, että te puhutte Suuresta Maailman Arkkitehdistä. Egyptiläiseltä kannalta tämä on huonosti valittu nimitys. Jos ajattelette Jumalaa, jumaluutta, ei tuo nimitys sovi. Te ymmärrätte, että se tarkoittaa itse Jumalaa, jumalaista elämää, mutta ei korkeinta Jumalaa voi M.S.A:ksi nimittää. Tiedättekö, kuinka vanhassa Egyptissä määritellään iänkaikkisuus ja äärettömyys. Me sanomme sitä Ruusu-Ristiksi. Ruusu kuvasi siellä ympyrän kehää ja risti ilmennyksen kaksinaisuutta, henkeä ja ainetta. Risti kuvasi äärettömyyttä sen tähden, että kun piirrätte ristin, voitte pidentää sen sakaroita äärettömiin. Risti kuvaa siis äärettömyyttä, ikuisuutta. Sen keskellä on ympyrä, ruusu; se kuvaa ilmennyttä elämää, se kuvaa ikuisuutta ilmenneenä tuona kehänä. Sillä se on rajoitettu, samalla kuin se on ääretön. Se oli meillä vanhassa Egyptissä jumaluuden ja sen ilmennyksen symboli. Näin me 6.000 vuotta sitten Egyptissä kuvasimme Ruusu-Ristiä. Meillä oli muitakin symboleja tämän Ruusu-Ristin yhteydessä. Meillä oli tässä ristissä nuo pyhät kirjaimet I N R I, jotka te olette panneet Jeesus Natsaretilaisen ristiin ja jotka teidän mielestänne merkitsevät: ”Jesus Natsarenius Rex Judeanus”. (Judeorum?) (Jeesus Natsaretilainen Juutalaisten Kuningas). Me vanhassa Egyptissä ymmärsimme toisin; pyhällä kielellä nämä 4 kirjainta saavat salaperäisen sisällön: tämä ensimmäinen kirjain I kuvaa jumalallista aktiivista luovaa voimaa, jota ilman ei mikään ilmennys voi tapahtua, ja kirjain N kuvaa ikuista substanssia aineellisuutta, jota ilman ei mikään voi myöskään ilmetä. Ja nämä kaksi, luova voima ja ikuinen substanssi, ovat salaperäisen Jumalan kaksi ilmennystapaa. Kirjain R, kolmas, kuvaa näiden molempien yhteistä toimintaa, joka näkyy alati muuttuvissa muodoissa; ja viimeinen kirjain I kuvaa uudelleen tuota salaperäistä jumalallista luovaa voimaa, joka aina palaa itseensä ja aina tulee uudestaan esiin; jumaluuteen ja siitä ulos, aloittaa ja lopettaa. Me emme asettaneet näitä kirjaimia näkyviin, vaan laadimme sfinksin siihen Ruusu-Ristiin sillä tavoin, että jaoimme tuon ympyrän neljään osaan ja kirjainten I N R I:n asemasta asetimme näkyviin ihmisen, härän, leijonan ja kotkan kuvat. Nämä neljä, joista sfinksin koostuu, asetimme tähän Ruusu-Ristiin. Siinä oli koko meidän vanha egyptiläinen ruusu-ristisymbolimme, joka kätkee hyvin paljon salaisuuksia”.

Kaikki olivat sängen innostuneita ja uteliaita. Tämä kaikki oli heistä hyvin kiintoisaa. ”Mutta”, sanoi joku oppineista herroista, ”jos Teillä on sellaista viisautta, niin ettekö sitä myös meille todistaisi jollakin tavoin, antamalla jonkin konkreettisen todistuksen siitä, että Teillä on sellaista viisautta ja kykyä”.

Cagliostro sanoi silloin: ”Voin sen kyllä tehdä, jos pyhästi lupaatte ja vannotte, että pidätte kaiken kuulemanne salassa”. Ja kaikki lupasivat: ”Me vannomme sen”. ”Olkoon niin”, sanoi Cagliostro, ”sitten minä ennustan tulevista ajoista ja näytän, millä tavoin ennustetaan”.

Hän otti aluksi jonkin historiasta tunnetun nimen ja näytti, miten hän ennustaa. – Hän asetti jonkin kysymyksen – tai jos ennustus koski jotakin henkilöä, sen henkilön nimen arvonimiseen – kaikki kirjaimet erikseen ympyräviivalle sekaisin. Hän otti esimerkiksi Ludvig XVI:n nimen ja kirjoitti sen tällä tavalla: ”Lois sez roi (?) de France”, otti sitten kaikki kirjaimet erikseen ja asetti ne ympyrään miten tahansa. Sitten hän sanoi: ”Nyt katselen ja annan sisäisen kykyne vaikuttaa ajatukseeni ja silmääni, niin että näen, mitä muuta tulee noista samoista kirjaimista, ja sitten luen sen”. Ja hän otti lukuisia esimerkkejä vanhasta historiasta.

Kaikki olivat hyvin hämmästyneitä. He saivat myös tehdä kysymyksiä. Kysymys kirjoitettiin mainitulla tavalla paperille, ja Cagliostro katseli sitä ja sanoi lauseen, joka muodostui samoista kirjaimista. Sitten hän ryhtyi ennustamaan tulevaisuutta.

Hän ennusti Ranskan vallankumouksen, Ludvig XVI:n kuoleman mestauslavalla; ennusti kardinaali De Rohan'ille vaikeuksia, ennusti kaikenlaisia asioita. Kaikenlaisiin kysymyksiin, mitä siellä vain asetettiin, tuli vastaus, ja jokainen saattoi nähdä, että käytettiin vain samoja kirjaimia, mitä kysymys sisälsi. Joskus saattoi joitakin kirjaimia jäädä käyttämättä, mutta silloin niistäkin tuli latinankielinen oraakkeli lause.

Kaikki olivat kauhuissaan, kun saivat kuulla synkkiä asioita, ja joku kysyi: ”Mutta kuinka Ranskan vallankumous päättyy?” – Oli jo saatu kuulla, kuinka kuninkaan käy ja paljon muuta sellaista; oli ollut jo pitkä sarja ennustuksia ja esimerkkejä. – Cagliostro sanoi: ”Meidän ei tarvitse muuta kuin ajatella Ranskan vallankumousta ja kirjoittaa se näin: 'Revolution francaise'. – Hän katsoo sitä vähän aikaa ja sanoo: ”Noista kirjaimista muodostuu vastaus. Niin, katsokaa – näin minä näen: 'Un cerse vote la fineira', samat kirjaimet”. (Suomeksi: 'Äänestyksellä valittu korsikalainen sen lopettaa!') Sitten kysyttiin, osaisiko Cagliostro sanoa, kuka sellainen korsikalainen on, ja siihen saatiin vastaukseksi nimikin: 'Napoleon Buonabarte'. – Tämä oli lyhyt esimerkki siitä, kuinka vastaus Cagliostron ennustustavassa tulee itse kysymyksestä.

Nyt jos tahdotte tutustua tuloksiin, jotka tällä samalla menettelytavalla on saatu täällä Suomessa, niin lukekaa Tietäjän marraskuun n:o 1914. Siinä minä kerron, kuinka eräänä iltana lokakuussa sain sellaisen leikkilisen profetallisen puuskan, että ajattelin: ”Minäpä koetan vanhaa kabbalistista ennustustapaa”. Ja sitten kerron, kuinka koetan esimerkiksi seuraavaa: 'Omatunto, teosofinen aikakauslehti': Sitten käytin tuota menettelyä ja kun katselin vähän aikaa, niin itsestään muodostui, ilmeni eteeni: 'Luovu koko nimestä, valitse toinen'. 2 a-kirjainta jäi jäljelle, ja niistä muodostui latinankielinen lause: 'Adeptum adopta'. – 'Omatunto' ei ollut nimenä kuin 3 vuotta, ja sitten muodostui lehden nimeksi 'Tietäjä', juuri niinkuin tuo latinankielinen lause sanoi: ”omaksu tietäjä”. Oli muitakin esimerkkejä ja niistä oli eräs, jolla oli jonkinlaista mielenkiintoa. Minä ajattelin sotaa ja kirjoitin ensin: 'Wilhelm toinen, Saksan keisari' ja luin siitä jotakin, mutta kauhistuin heti hieman, että on epäkohteliasta ajatella suomeksi, kun kysymyksessä on toisen maan keisari: täytyy tehdä se hänen omalla kielellään ja kirjoittaa se näin: 'Wilhelm der zweite, Kaiser von Deutschland'. Sitten rupesin katselemaan niitä kirjaimia ja muutamassa minuutissa muodostuu monta lausetta. Ensiksi tulee lause hänen luonteestaan, ja silloin ei jäänyt kuin 3 kirjainta jäljelle: 'Miksi minun tulee kärsiä, käteni kuihtuu'. Sitten tulee lause: 'Katso kurja maailma, kunnia sinulle kuoleman sepeleessä'. Ja sitten tulee: 'Ihanne kansa, rautainen mahti maailmassa'. Ja sitten, kun vielä katselen ja ajattelen enemmän kohtaloa kuin luonnetta; tulee: 'Kansa, maa, koti, maailma, ne minä tulen murtamaan ja hajottamaan'. Ja vielä: 'Nöyryyttä täynnä on todellakin sinun loppusi, niin kuin kosto'. – Tunsin itsekseeni, että tämä on hyvin huonoa. Ajattelin, että se tarkoittaa sitä, että keisari ei tule kuolemaan itse kaikessa tässä mullistuksessa, mutta karkotetaan pois maasta ja elää vieralla maalla.

Nyt tahtoisin niille, jotka haluaisivat pientä okkultista harjoitusta, antaa sellaisen neuvon, että tällä tavalla vähän harjoittaisivat semmoista intuitiota, aavistuskykyä. Se on hyvin vaaratonta ja se tapahtuu – ei niin, että näin kirjoittaa kirjaimet ja sitten katselee: se on hieman vaikeampaa, siinä tarvitaan ehkä enemmän selvänäköisyyttä – siten, että valmistaa itselleen pienet kortin pahvista ja hyvästä paperista ja kirjoittaa jokaiseen yhden kirjaimen. (Täytyy kyllä olla jokaista kirjainta useampia, ehkä 10 kpl kutakin. Kokemus

sitten näyttää, mitä kirjaimia tarvitaan enemmän, mitä vähemmän). Sitten asettaa jonkin kysymyksen: kysyy esimerkiksi jotakin tapahtumaa tai asiaa, joka on ennestään selvä, tai ottaa oman nimensä – tai jonkun toisen nimen kaikkine arvonimineen ja titteleineen – ja noukkii pakasta kaikki vastaavat kirjaimet, sekoittaa ne ja asettaa jollakin lailla piiriin. Kun kaikki on valmiina, antaa katseensa harhailta noiden korttien yli ja muodostaa sanoja. Ja kun muodostuu jokin sana, niin poimii ne pois piiristä ja asettaa siihen vierelle jatkaen samalla tavalla loppuun asti. Jos huomaa, että se pysähtyy – ei muodostu enää sanoja, vaikka on paljon kirjaimia jäljellä –, niin asettaa kaiken uudelleen. – Sillä tavalla jokainen voi saada selville, onko hänellä profectallisia kykyjä.

SELVÄNÄKIJÄN VAIKEUDET

Selvänäkijöistä olemme kyllä kuulleet puhuttavan ja monet meistä ovat myöskin heitä tavanneet. Monella meistä voi myöskin olla omakohtaista kokemusta selvänäöstä, mutta harvassa lienee niitä, jotka ovat tavanneet sellaisia selvänäkijöitä, jotka näkevät asioita ja ihmisiä värillisinä. Viime- ja sitä edellisellä kerralla puhuimme siitä, että ensimmäinen askel todelliseen selvänäköön vie värien näkemiseen. Sillä tarkoitamme silloin ensimmäistä askelta toisen eli näkymättömän maailman näkemiseen, joka ei ole nyt vielä mikään tavallinen asia, sillä todellinen selvänäkö vie ihmisen tietoiseen ja samalla objektiiviseen yhteyteen näkymättömän todellisuuden ja näkymättömän maailman kanssa. Tähän palaamme esityksemme lopulla. Se selvänäkö, jonka me kaikki tunnemme, ei koske yleensä näkymätöntä maailmaa, vaan enimmäkseen tämän näkyvän maailman muotoja, sen ulkopiirteitä ja sen tuttuja värejä. Selvänäkevä havaitseminen tapahtuu ajasta ja paikasta riippumatta, kuinka sanoisin, ajan ja paikan yläpuolella. Toisin sanoen selvänäkevä ihminen näkee jotakin, joka tapahtuu tässä näkyvässä maailmassa jossakin muualla kuin missä hän itse on ja jota olisi mahdoton nähdä fyysisesti. Selvänäkijä voi nähdä mitä esimerkiksi tapahtuu toisessa kaupungissa ja toisessa maassa taikka sitten hän voi nähdä jotakin, joka tulee tapahtumaan, joka ei vielä ole tapahtunut tässä näkyvässä maailmassa. Tämähän on ns. profectallista selvänäköä. Tällainenkin selvänäkö, joka näkee jotakin, joka on tapahtunut ennen, taikka joka tulee tulevaisuudessa tapahtumaan ja on siis ajasta riippumaton, ajan yläpuolella, taikka sitten selvänäkö, joka on paikasta riippumaton, on verraten tavallinen. Siitä monella ihmisellä on epäilemättä kokemusta. Hän voi nähdä jotakin, joka tulee tapahtumaan, ja muutamat ihmiset ovat niin herkkiä, että he miltei yhtämittaa näkevät etukäteen sellaista, joka tulee tapahtumaan. Tämä näkeminen, koska se on herkkyydestä riippuva ja koska se on sielullista eikä tapahdu fyysisissä aivoissa, tapahtuu sen tähden useimmiten yöllä ihmisen nukkuessa. Silloin, kun ihminen nukkuu ja on vapaa tästä fyysisestä ruumiista, sen aisteista, ainakin suurimmaksi osaksi, silloin hän on sielullisesti herkempi vastaanottamaan sielullisia vaikutuksia eli vaikutuksia näkymättömästä maailmasta tai sitten vaikutuksia, jotka kulkevat näkymättömän maailman kautta, vaikkakin ne tulevat tästä näkyvästä maailmasta.

Tämähän ei pitäisi nykyaikaisia ihmisiä hämmästyttää, koska meillä on radioita, jotka välittävät yhteyttä jonkin kaukaisen paikan kanssa. Se välittää ääniä, eikä kuitenkaan ole mitään näkyvää yhteyttä lähettimen ja vastaanottimen välillä. Se tapahtuu näkymättömässä maailmassa. Eetterissä se epäilemättä tapahtuu ja sitten väreily muuttuu ilmapäreilyksi, niin että me sen kuulemme. Nythän parhaillaan kokeillaan ns. televisiota, kaukonäkemistä, koneellisesti. Muistaakseni luin jostakin, että Lontoon ja Kööpenhaminan välillä on tehty yrityksiä. On nähty Kööpenhaminassa; mitä Lontoossa on näytetty samassa silmänräpäyksessä. Näin on meillä koneellinen selvänäkökin pian todellisuus. (Huom. esitelmä pidetty v. 1932) Nykyaikaisissa keksinnöissä on sellaisia todellisuuksia, jotka avaavat meidän ymmärrystämme ja tajuntaamme, niin että me voimme käsittää asioita, jotka ennen ovat olleet ylen salaperäisiä ja yliluonnollisia. Sen tähden ei meitä saata hämmästyttää, että ihminen, joka on sielullisesti ja fyysisesti herkemmin rakennettu, voi olla sekä lähettäjän että vastaanottajan asemassa. Jos kaksi ihmistä on sympaattisessa suhteessa keskenään, eli viritetty samalle aaltopituudelle, niin he voivat saada telepaattisia vaikutuksia toisiltaan. Kaikki ihmiset ovat aina puhuneet siitä, että esimerkiksi aviopuolisot, jotka ovat kauan eläneet yhdessä, viritäytyvät niin yhteen, että tietävät mitä toinen ajattelee tai tuntee. On selvää, että yöllä, jolloin ihminen nukkuu ja on erillään tästä fyysisestä ruumiista, hän voi nähdä vielä paremmin, saada vielä herkemmin tietoa jostakin asiasta, joka tulee tapahtumaan tai joka parhaillaan tapahtuu muualla. Tällaisia esimerkkejä meillä on paljon kirjallisuudessa ja luulenpa, että melkein jokaisella ihmisellä on sellaisia omakohtaisiakin kokemuksia.

Harvinaisempia ovat ehkä sellaiset tapaukset, jolloin näemme jotakin päivällä päivätajunnassa. Muistan kuinka v. 1917 syksyllä näin kerran sellaisen näyn aivan päivätajunnassa. Ajoin Helsinkiin hevosella

Pakinkylästä ja tulin sitten Eläintarhan kohdalle. Katselin kaupunkia ja ihmeekseni näin silloin, että työväentalon torni kaatui. Ihmettelin kovin, mitä tuokin nyt oli. Mitähän nyt tulee tapahtumaan, ajattelin. Kun sitten tarkemmin katselin, huomasin, että torni oli taas paikallaan. En silloin ajatellut sitä sen enempää, mutta kerroin kuitenkin kaupunkiin tultuani niille, joiden luo menin, mitä olin nähnyt. He kirjoittivat muistiin tuon näyn, ja sitten kun veljessota tuli seuraavana keväänä, niin torni todella kaatui. Tuollaisia tapauksia, jotka sattuvat päivällä ja täydessä päivätaajunnassa, on kai luultavasti harvemmassa, mutta monella ihmisellä on niitäkin. Muistan tässä vielä erään tapauksen, jonka ranskalainen professori Richet kertoo. Hän on kuuluisa tiedemies ja tutkija. Professori Richet tapasi vuonna 1913 erään tuttavansa, kuuluisan lääkärin, tohtori Tardieun, joka oli ollut Richet'n oppilas. He olivat siis vanhastaan tuttuja. Nyt tohtori Tardieu kertoo Richet'elle seuraavaa: ”Vuonna 1869 kävelin kerran Luxemburgin puutarhassa täällä Pariisissa ja silloin tulee vastaan eräs ystäväni Saurel, joka oli etevä matemaatikko ja palveli astronomisessa observatoriossa. Me kävelimme yhdessä puutarhassa ja yhtäkkiä ystäväni Saurel sanoo minulle: Merkillistä, minä näen sinut yhtäkkiä sotilaan vaatteissa ja sinä kuljet ympäri sotilaslakki kädessäsi ja kokoat rahoja ihmisiltä. Tämäpä on hassua. Sitten minä kuulen, että sinä huudat: 'A Herson, a Sedan!' Minä olen itse myöskin upseeri, mutta korkeampi upseeri. Minä tulen pian kuolemaan. Minä kuolen kokolailla yhtäkkiä, mutta sinä ehdit kuitenkin tulla kuolinvuoteelleni. Meillä on ollut vaikea sota. Sitten tulee rauha. Mutta noin 40 vuoden kuluttua tulee luultavasti taas hirvittävä sota ja silloin Ranska, joka on saanut kovasti surra tuossa ensimmäisessä sodassa, voittaa. Ranska on sentään aina suuri ja kunnias. — — — Tähän tapaan kertoo tohtori Tardieu professori Richet'elle Saurel'in puhuneen. Sitten tohtori Tardieu sanoo: ”Kuule, se oli se sota v. 1870, Ranskan sota Saksaa vastaan. Kaikki toteutui, niin kuin ystäväni oli sanonut. Ei ollut vuotta kulunut, kun sota Ranskan ja Saksan välillä alkoi. Minä jouduin palvelemaan Punaisessa Ristissä ja ajatella, minä olin Ostendessa. Siellä minä todella kuljin sotilaslakki kädessäni ja kokosin rahoja ihmisiltä, ja sitten kun menin asemalle ja toverini tulivat minua saattamaan ja kysyivät minne menin, vastasin heille huutaen mitä Saurel oli minulle vuotta aikaisemmin sanonut: ”A Herson, a Sedan!” Sitten tulin Pariisiin haavoittuani vähäisen, ja miten ollakaan, niin tuotiin sinne myös ystäväni Saurel, joka oli pahoin haavoittunut. Minä ennätin todella käydä hänen kuolinvuoteellaan. Kaikki toteutui aivan täsmälleen. Nyt vain pelkään, että mitä tulee piakkoin tapahtumaan, kun hän sanoi, että 40 vuotta sodan loputtua tulee uusi sota. Nyt on kulunut 40 vuotta ja aika siis lähestyy.” — — — Näin puhui tohtori Tardieu professori Richet'elle lopulla vuotta 1913. Kirjoitus julkaistiin toukokuussa 1914, kertomus tästä kaikesta, mitä tohtori Tardieu oli puhunut professori Richet'elle ja se oli siis juuri ennen maailmansodan puhkeamista, mikä tapahtui syksyllä 1914.

Tämä on hyvin merkillinen ja ehdottomasti pätevä esimerkki profeetallisesta selvänäöstä. Asioita voi siis nähdä etukäteen. Se, mikä on huomioon otettava tällaisessa selvänäössä on melkein aina, että selvänäkijä näkee jonkin pienen yksityiskohdan jostakin tulevasta tapahtumasta. Se tekee kyllä asian toiselta puolen hieman vaikeaksi; on vaikea etukäteen tietää mistä on kysymys; mutta toiselta puolen se on omiansa herättämään sellaisenkin kysymyksen, että voiko kaikki todella olla noin etukäteen määrätty. — Muistanette myös Nostradamuksen ennustukset. Hän eli 1500-luvulla ja kirjoitti nuo kuuluisat säkeensä. Nämä säkeet ovat erittäin vaikeatajuisia, erittäin ihmeellisiä lukea, ja niistä ei paljon mitään voi tietää etukäteen, mutta perästäpäin kyllä aina huomaa, miten kaikki aivan täsmälleen tapahtuu niiden mukaisesti. Tämä Nostradamushan kertoo mm. Ranskan kuninkaan paosta. Kuningas puettuna harmaaseen pukuun koettaa paeta perheensä kanssa Tuilleriestä, mutta hänet otetaan kiinni Varennessa. Marien poika on hänet tuntenut. Nostradamus siis mainitsee nimenkin, samoin Marien pojan nimen. Tämä tapahtuu Ranskan vallankumouksen aikana. Ludvig XVI pukeutui maalaisiksi ja pakeni linnastaan eräänä yönä. Häntä seurasivat kuningatar Marie Antoinette ja lapset. He ajoivat vaunuissa pois, mutta Varennessa heidät otettiin kiinni. Heidät oli nimittäin tuntenut joku postimestarin poika. Tämä oli sellainen traaginen tapahtuma, joka tiedettiin siis jo 260 vuotta ennen. Lääkäri Nostradamus näki sen.

Sitten vielä eräs kuvaava esimerkki. Vuonna 1796 tai 1794 (Nostradamus sanoi kyllä oikean vuosiluvun, minä en sitä nyt oikein varmaan muista) yritetään Ranskassa uutta ajanlaskua. Mutta se ei kestä kauan. Muutaman vuoden kuluttua palataan vanhaan takaisin. Tämäkin sitten tapahtui. Ranskan

vallankumous muutti ajanlaskun. Myös muutettiin kuukausien nimet. Kaikki oli niin kovin suurenmoista. Mutta 1800-luvun alussa palattiin takaisin vanhaan kalenteriin. Tämän seikan Nostradamus siis tiesi aivan tarkalleen. Juuri tuona ennustettuna vuonna yritettiin uutta ajanlaskua.

Muistan kuinka v. 1916, maaliskuussa, olin kerran aamulla huoneessani ja mietin kaikenlaisia asioita, kun yhtäkkiä huomasin olevani Pietarissa. Minusta tuntui, että olin Pietarissa Talvipalatsissa. Sehän saattoi olla jokin muukin palatsi, mutta se kuvastui minulle Talvipalatsina. Siellä palatsissa istui keisari Nikolai II ja kaikki kenraalit ja keskustelivat. Minä ajattelin ensin, että piiloudunpa tänne pilarin taakse ja kuuntelen. Minusta tämä Nikolai II oli minulle vanha tuttu; olin tavannut hänet unessa ennen. Ajattelin, etten häiritse nyt heidän töitään. Mutta äkkiä keisari näkee minut, hypähtää ylös, ojentaa kätensä. Minun piti tulla esille ja sitten me yhdessä kävelimme ja puhelimme. Toiset herrat katsoivat minua hyvin pitkään. Keisari sanoi sitten minulle: ”Minä en ole sinua pitkään aikaan nähnyt, ja nyt sinun on sanottava minulle, mitä tahdot Suomelle?” Minä vastasin heti: ”Niinkuin itse hyvin tiedät, niin en muuta pyydä Suomelle kuin itsenäisyyttä.” ”— — — Suomi on tuleva itsenäiseksi. — — — Tietysti, se on selvä”, sanoi Nikolai II. — ”Olisi kaikkein parasta”, minä sanoin, ”jos se saisi tapahtua vaikka heti”. — ”Ei, se ei vielä voi tapahtua. Vuoden perästä on ensimmäinen mahdollisuus; maaliskuussa 1917 on ensimmäinen mahdollisuus. Silloin voi Suomi päästä itsenäiseksi. Mutta”, hän sanoi, ”se riippuu erinäisistä asianhaaroista.” — Keisari mainitsi nuo asianhaarat minulle. ”Jos nämä ehdot täytetään”, hän sanoi minulle, ”niin joukkoni lähtevät heti pois Suomesta, mutta jos ei ehtojani täydetä, niin jäävät joukot vielä vuodeksi paikoilleen”. Näin keisari puhui minulle ja niinhän se sitten kävi. Se todella toteutui tässä fyysisessä maailmassa. Nuo ehdot olivat juuri erittäin kiintoisia, mutta niistä en voi puhua.

Tällaisesta selvänäöstä on siis paljonkin esimerkkejä. Eiköhän jokaisella ihmisellä ole joitakin kokemuksia tällaisesta ennakkonäöstä. Monet ihmiset ovat ainakin minulle kertoneet kokemuksiaan. He näkevät unissaan, että saavat kirjeen tai näkevät jotakin muuta, joka sitten tapahtuu. Jos siis jotkut ihmiset eivät usko tällaiseen selvänäköön, niin se osoittaa vain, etteivät he ole viitsineet ottaa selvää asioista. He tahtovat mieluummin elää omissa ahdasmielisissä mielipiteissään. He eivät välitä totuudesta. Tällä tavoin melkein toistan professori Richet'en sanoja. Hän nimittäin aina korostaa kirjoituksissaan ja kirjoissaan, että on aivan epätieteellistä epäillä sellaisia asioita kuin selvänäköä ja ajatuksensirtoa. Ranskalaiset ovatkin todella näyttäneet, että he ovat kuin edelläkävijöitä, sillä Pariisissa on metapsyykkinen instituutti, joka tutkii näitä asioita. Tämän instituutin perustaminen kävi mahdolliseksi siten, että Ranskassa monet tiedemiehet jo vuosikymmeniä ovat tutkineet yliaistisia asioita ja spiritistisiä ilmiöitä. Eräs rikas miljonääri Jean Meyer, liikemies, lahjoitti tällaista perustettavaa instituuttia varten suuren talon Pariisissa. Siinä talossa on laboratorio ja useita luentosaleja sekä asuntoja. Tämä miljonääri lahjoitti paitsi ison talon myös riittävän summan rahaa, jonka korot riittävät talon ylläpitämiseen. Sitten hän vielä lisäsi myöhemmin tähän pääomaan monia miljoonia. Tämä instituutti on siis varmallalla pohjalla oleva laitos. Huomattavaa on myös, että Ranskan hallitus on ottanut tämän laitoksen suojelukseensa, niin että sillä on tieteellisessä maailmassa sama asema kuin yliopistolla. Se on virallinen, valtion suojeluksen alainen laitos ja sen työntekijät suorittavat työtä, joka on jo sinään leimattu tieteelliseksi. Lääkäreitä on ollut siinä laitoksessa johdossa. Tällä hetkellä on tohtori Osty johdossa. Ranska on täten todella kulkenut edellä muita maita. Pariisi on aina nimittänyt itseään ”la ville lumière”, valon kaupungiksi.

Koska ihminen on taipuvainen näkemään omilla silmälasillaan, mitä hän näkee selvänäkevästi, koska hän heittää oman persoonallisen ekvaationsa kaiken yli, niin ymmärrämme, että selvänäköä olisi miltei mahdoton tutkia, jos se rajoittuisi ainostaan siihen, että näemme värejä ja näemme toiseen maailmaan. Mutta kun tämä selvänäkö koskee myös näkyvää maailmaa, niin me saamme siitä hyviä todistuksia; me voimme ymmärtää ja meidän täytyy tunnustaa, että se on jotakin selvänäköä. Nämä väriasiat ovat sitten paljon vaikeampia.

Muistan mitä näin kuullessani ensimmäisen kerran Mrs. Annie Besantin puhuvan. Se tapahtui Tukholmassa syksyllä 1904. Minä istuin siellä ensimmäisellä rivillä ja kuuntelin. Katselin häntä hyvin

tarkkaan. Silloin minä sen yhtäkkiä huomasin. Ei se ollut mielestäni yhtäkkiä tapahtunut, mutta se oli kuin olisin huomannut jotakin mikä oli ja jonka olin tiennyt, vaikka en silmilläni ollut sitä havainnut. Minä huomasin äkkiä, että nyt tämä puhuja on kullan värissä valossa. Suuri kullanvärinen valo ympäröi häntä ja hän itse ruumiillisena olentona kävi läpinäkyväksi. Se kultainen väri oli kuin pääasia. Hänen ruumiillinen olemuksensa oli kuin harvempaa ainetta. Se oli läpinäkyvä. Kuitenkaan emme voi tuota kultaista väriä verrata minkäänlaiseen massaan tässä näkyvässä maailmassa. Ei se ollut esimerkiksi ollenkaan sellaista kuin kultaraha. Se oli kuin elävää kultaa, elävää tulta, kullan väristä elämää, joka väreili. Tämä kulta tunki fyysisen olemuksen läpi, niin että se tuntui aivan hataralta. Minä en ollut tuollaista ennen havainnut, niin että olin kovin kiinnostunut. Kuitenkin kuuntelin tarkkaavaisesti hänen puhettaan. Mrs. Besant on ehkä maailman loistavin puhuja ja oli todella suurenmoista kuunnella häntä. Ei edes tämä ilmiö voinut vetää huomiotani niin puoleensa, etten olisi kuullut hänen puhettaan. Esitelmän jälkeen tulin jutelleeksi erään teosofin kanssa, joka oli mediumi ja selvänäkevä ihminen. Mainitsin hänelle mitä olin nähnyt ja kysyin mitä hän siitä arveli, oliko hän nähnyt samaa. ”Kyllä minä näin sen samalla tavoin, mutta minä näin vielä, että tuosta kultaisesta väristä aivan kuin säteitä, lähti aivan kuin kultainen silta suoraan kauas Himalajalle, sinne Mestarien veljeskuntaan, sinne lumien valtakuntaan.” — Minä en silloin osannut ajatella sinne enkä tänne; en osannut oikein arvostella, mutta ajattelin vain, että sellaista se on kun on selvänäkijä. Mutta myöhemmin ajattelin kyllä, että saattoihan se olla tietenkin aivan oikein, mitä hän näki, ja tietenkin hän sen näki, mutta sittenkään sen ei tarvinnut olla muuta kuin symbolia. Se kuvasi jotakin. Se oli kuin symboli jostakin. Se saattoi olla symbolia siitä, mitä tämä etevä näkijä itse ajatteli, kuinka hän itse ymmärsi Mrs. Besantia. Muistan, miten minua hiukan hämmästytti juuri tuo, että hän sanoi tuon kultaisen sillan menevän suoraan Himalajalle, Veljeskunnan luo. Sain silloin sellaisen kuvan, että siellä ne nyt kulkevat lumessa nuo mestarit. Ehkä tuolla näkijälläkin oli jonkinlainen hämärä kuva, että mestarit käyskentelevät siellä Himalajalla lumen keskellä, ja se tuli symbolisesti tuohon hänen näkemykseensä. Tietenkin hän joka tapauksessa ajatteli, että Mrs. Besant oli suhteessa ainakin johonkuhun mestariin siellä Himalajalla. Tämä oli erittäin opettavainen tapaus minulle, koska jäin sitä sitten myöhemmin miettimään. Ei mestareilla tietenkään ollut noin vain säteileviä siltoja ja lankoja, jotka olisivat kulkeneet Mrs. Besantiin. Tämä näkijä tietenkin itse heijasti noita kuvia, koska hän tunsu, että Mrs. Besantilla oli yhteys mestareihin. Sentähden jos oletetaan, että minä en olisi tyytynyt vain näkemään sitä mitä todella näin, niin kuka ties olisin minäkin saanut juuri tuollaisia kuvia. Tämä on sangen opettavaa, otammepa tuon esimerkin miltä kannalta tahansa. En minä tosin voi taata, kuinka sen kysymyksessä olevan näkijän laita oikein oli, mutta joka tapauksessa tämä sopii esimerkiksi sillä tavoin kuin minä sen tulkitsen, sillä se on esimerkki siitä, että me voimme nähdä toiseen maailmaan. Silloin kun me näemme toiseen maailmaan, on aivan erikoisen tärkeätä, että emme sekoita siihen mitään omia ajatuksiamme, ei mitään omia ennakkoluulojamme, ennakkokäsityksiämme, sillä silloin se mitä näemme, heti tulee sekavaksi ja siihen liittyy meidän omia ajatuksiamme heijastuneena. Siinä on se hirvittävä vaikeus selvänäkijällä, joka siis näkee tuollaisia asioita, jotka eivät koske tätä näkyvää elämää, että hän helposti sekoittaa joukkoon omia ennakkoluulojaan. — Jokainenhan tietää millainen pöytä on. Me emme sekoita siihen mitään elävän leijonan jalkoja tai kilpikonnan jalkoja, jotta pöytä kävelisi. Kaikki on hyvin, kun näemme tämän näkyvän maailman asioita, mutta niin pian kuin näkymme koskevat näkymätöntä maailmaa, siis asioita, jotka eivät ole meille aivan tuttuja, niin mielellämme heitämme niiden yli harson, oman ajatuskuvamme, jonka olemme tuoneet mukaan tästä aivotajunnasta. Nämä meidän aivomme ovat luonnostaan asennoituneet tähän näkyvään maailmaan. Ne ovat täynnä tämän maailman kuvia. Sen tähden ei mikään ole niin vaikeaa kuin tutkia toista maailmaa, näkymätöntä maailmaa ja näkymätöntä todellisuutta selvänäkevästi. Se on erikoisen vaikeata ja siihen tarvitaan ensimmäisenä ehtona, että ihminen on niin puhdistanut oman persoonansa, että hän ei ole enää sen ekvaation alainen, ei ole enää riippuva omasta persoonallisuudestaan. Hänen täytyy voida siitä irtautua ja nousta sen yläpuolelle. Ainoastaan sillä tavoin hän voi tempaista itsensä irti omasta itsestään. Ainoastaan sillä tavoin hän voi onnistua näkemyksissään näkymättömässä maailmassa.

On luonnollista, että kun ihminen huomaa itsessään jotakin selvänäön oireita, hän ajattelee: Täytyy voida ottaa selvää asioista. Mutta kyllä hän pian huomaa, että on liian ala-arvoista ja sopimatonta ottaa selvää joutavista asioista. Jos joku yrittää sitä, niin pian häneltä katoaa koko kyky. Jos hän koettaa ottaa

selvää fyysisistä asioista, niin hän heti riistää omat kykynsä, hän heti heittää kuin sumua niiden yli. Hän saattaa ottaa selvää esimerkiksi jostakin kadonneesta esineestä taikka jonkun toisen ihmisen tulevasta sulhasesta taikka jostakin muusta sellaisesta turhanpäiväisestä asiasta – ne voivat tietenkin olla yksityisen ihmisen elämässä tärkeitä asioita, mutta selvänäön kannalta ne ovat turhanpäiväisiä. Mutta jos hän ei rajoitu sellaiseen, niin silloin hän voi kehittää kykyään sillä tavoin, että hän voi ottaa selvää toisenlaisista, hyvin tärkeistä asioista.

Aikaisemmin mainitsin, että selvänäkijöitä voisi erikoisesti kiinnostaa ja kiihottaa tässä kristikunnassa, selvyteen pääseminen siitä mikä on kristinuskon alku ja millainen oli Jeesus Kristuksen persoonallisuus. Eihän sen jalompaa oikeastaan voisi ajatellakaan. Jos ihminen on totuudenetsijä, niin tietenkin hän tahtoo ottaa selvän juuri siitä. Onhan se paljon tärkeämpää kuin jos hän ottaisi selvää omasta tai jonkun muun ihmisen kuolinhetkestä. Tällainen yleisinhimillinen kysymys kuin ”mikä on kristinuskon alkuperä” on paljon tärkeämpi. Huomaammekin, että selvänäkijät mielellään lähtevät juuri sellaisia asioita tutkimaan, koska selvänäkö on riippumaton aisteista ja voi mennä ajassa taaksepäin.

Kun lähdetään tutkimaan jotakin tuollaista menneisyyden asiaa näkymättömästä maailmasta päin, lukemaan akaashisia aikakirjoja, luonnon muistia, niin useimmiten ei oteta lukuun, eikä muisteta, että näkymättömässä maailmassa ovat värit ensimmäisenä avaimena. Ne ovat ikään kuin ne Pietarin avaimet, jotka avaavat ovet näkymättömään maailmaan. Jos ei ymmärrä värejä, jos ei osaa mennä värien sieluun, värien sisään, tiedä niiden henkeä objektiivisesti, niin näkymätön maailma ei ole avoinna. Näkymätön maailma, samoin siis akaashiset aikakirjat ovat meille avoinna juuri siinä määrin kuin me osaamme asettaa itsemme kontaktiin näkymättömän maailman värien kanssa, siinä määrin kuin me osaamme eläytyä väreihin. Huomatkaa, että näkymättömässä maailmassa on väriasteikko laajempi kuin näkyvässä maailmassa. Nyt on siis luonnollista, että jos ihminen joutuu yhteyteen näkymättömän maailman kanssa, niin hänen täytyy tutustua toisenlaisiin väreihin, ei siis ainoastaan näihin, jotka ovat hänelle tuttuja entuudestaan. Siinä määrin kuin hänen tajuamansa väriskaala laajentuu, siinä määrin näkymätön maailma hänelle avautuu. Jos siis tuo selvänäkijä ei ole vastaanottava eikä näe muita värejä kuin vanhoja tuttuja, niin hänen kokemuksensa näkymättömässä maailmassa rajoittuvat hyvin vähiin.

Mitä me huomaamme, kun katselemme selvänäkijöitä, jotka lähtevät näkymättömään maailmaan tutkimaan kristinuskon alkuperää? Kun he ovat rehellisiä ja koettavat olla objektiivisia, – mutta ollen samalla rajoitettuja, – he tekevät havainnon, joka heitä miltei pelästyttää ja kammottaa. Tämän meidän ajanlaskumme alussa he löytävät Palestiinasta jonkun miehen, jolla nähtävästi on paljon innostuneita kannattajia, mutta joka tuntuu heistä kovin mitättömältä. He saavat selvän vaikutelman, että hän on kapinoitsija, että ylhäiset eivät välitä hänestä ja että hänet tuomitaan kuolemaan. He kääntävät melkein katseensa pois ja ajattelevat, että tuohan on siis hyvin hämäräperäinen olento, pikku kapinoitsija, joka ei mitään ymmärrä. Eihän meidän Kristuksemme voi tuo olla. – – – Minun täytyy tässä ohimennen huomauttaa eräästä aikoinaan kuuluisasta ruotsalaisesta kirjailijasta, Hjalmar Söderbergistä, joka on julkaissut kirjan ”Den vandrande Messias”. Hän ei ole selvänäkijä eikä ota sellaisia asioita lukuun, mutta hän on koettanut muuten tutkia kristinuskon alkuperää. Hän on kyllä enemmän tai vähemmän skeptinen, ollut ainakin materialisti, mutta eräässä suhteessa hän on vastakkaisella kannalla kuin ne oppineet ja tiedemiehet, niin kuin esimerkiksi professori Krux Saksassa, jotka sanovat, että Kristuksen elämä on vain aurinkomyytti, vain kertomus auringon kulusta. Tämä Hjalmar Söderberg on aivan vastakkaisella kannalla. Hän sanoo, ettei sellaisia liikkeitä olisi voinut syntyä, jollei Jeesus Natsaretilainen olisi ollut olemassa. Hän koettaa sitten historiallisesti näyttää toteen tämän asian. Mutta hän tulee itse sellaiseen johtopäätökseen, joihin selvänäkijätkin tulevat, nimittäin, että Jeesus Natsaretilainen oli pieni, mitätön kapinoitsija. Se oli kaikki hyvin häpeällistä, mitätöntä ja huonoa. Sitten tuo kapinoitsija tuomittiin ja hänet päätettiin tappaa, mutta hän pääsi kuitenkin vapaaksi. Hän oli Söderbergin mielestä sama kuin Barabbas. Se oli juuri Jeesus Natsaretilainen, sanoo Söderberg, sillä he tahtoivat juuri hänet, joka sanoi olevansa Isän poika. Barabbas merkitsee hepreassa Isän poikaa. Hyvin kiinnostavaa oli lukea tuota kirjaa.

Selvänäkijät, jotka siis tutkivat tuota asiaa ja näkevät tuon huonon pikku olennon, ajattelevat sitten, että he ovat erehtyneet ajanlaskussa. Sitten he huomaavatkin, että 100 vuotta varhemmin eli loistava olento. Ennen kuin he ovat tehneet tuollaisia tutkimuksia, heidän on täytynyt olla värien näkijöitä. Kun he siis katselevat tuota, joka eli 100 vuotta aikaisemmin, jonka nimi oli Joshua ben Pandira, niin he huomaavat, että hänellä oli loistava aura, joka todisti hänen olevan korkean vihityn, boodhisattvan. Kristus eli siis 100 vuotta ennen Jeesusta. Tällaiseen johtopäätökseen selvänäkijät tulevat, kun he lähtevät tutkimaan eivätkä tunne kaikkia värejä. Eivät he olisi tuota Joshua ben Pandiraakaan löytäneet, jolleivät olisi löytäneet hänen auraansa. Oliko Joshua ben Pandira Kristus? Selvänäkijä melkein pelästyy sitä ajatusta, että Kristus olisi voinut olla tuo pieni kapinoitsija, jonka aurasta ei ollut mihinkään. Mutta minä voin heti sanoa, että asia riippuu juuri siitä aurasta. Ei voi löytää Jeesus Kristusta, ennen kuin löytää hänen auraansa, niin kuin ei voi löytää Joshua ben Pandiraakaan, ennen kuin on löytänyt hänen auraansa. Jeesus Kristuksen aura on ensin löydettävä. Mutta missä se aura on? Se aura on niin suuri, että se täyttää koko tämän maapallon, ja sitä auraa ei voi löytää muuten kuin uskossa. Ei voi löytää Kristuksen auraa, ellei ota sitä vastaan, sellaisena lohduttajana, sellaisessa uskossa, josta on aina puhuttu ja josta olemme niin monta kertaa puhuneet. En tahdo nyt tässä viedä aikaa puhumalla, minkälainen se usko on. Mutta meidän täytyy yhtyä Kristuksen auraan. Se merkitsee lyhyesti sanoen: meidän täytyy ymmärtää Kristuksen oppia. Emme voi yhtyä Kristuksen auraan, eli siis Pyhään henkeen, emme voi saada Pyhää henkeä, elleimme ymmärrä Jeesuksen eettillistä, siveellistä pohjaa, hänen siveellistä näkökantaansa, hänen siveellistä elämystään. Hänen elämänymmärryksensä meidän täytyy löytää, ja silloin me täytymme Pyhällä hengellä ja se on juuri Kristuksen aura. Me joudumme silloin kontaktiin Isän kanssa, voimme sanoa. Ei ole kyllin siinä, että tunteissamme huomaamme tuon auran, vaan että osaamme nähdä siihen auraan. Silloin vasta me saamme kuin luvan tutkia niitä asioita, miten kaikki oli Palestiinassa, miten kristinusko perustettiin ja millaiset olivat kristinuskon alkuaikat. Ainoastaan Pyhän hengen voimalla voimme niitä asioita tutkia.

SALATIEDETTÄ OMIN PÄIN

SEITSEMÄN ESITELMÄÄ
PITÄNYT

PEKKA ERVAST

HELSINGISSÄ 1914
TEOSOFINEN KIRJAKAUPPA JA KUSTANNUSLIIKE

TAMPEREELLA 1914
TAMPEREEN SENTRAALIKIRJAPAINOSSA.

LUKIJALLE.

Esitelmät on pidetty ja pikakirjotettu vuonna 1913, viimeinen kesällä Teosofisen Seuran vuosikokouksessa, edelliset syksyllä Helsingissä. Yhteiseksi nimeksi olen pannut »Salatiedettä omin päin», koska olen sillä tahtonut osottaa, että salatiede ei ole sekoitettava »salaisiin tieteisiin», sillä salatiede on käytännöllistä psykologiaa, joka liikkeuu ihmisen syvimpien henkisten ja uskonnollisten kokemusten alalla ja sentähden pysyy salattuna niiltä ihmisiltä, jotka eivät ymmärrä tai uskalla heittäytyä elämän suurten arvojen tutkimiseen.

P. E.

SALATIEDETTÄ OMIN PÄIN:

	Siv.
I. Ensimmäiset ehdot	1
II. Ennen vihkimystä	6
III. Jumala	11
IV. Älyllinen ja siveellinen puhdistus	17
V. Yliaistillinen elämä	22
VI. Uudestasyntyminen Kristuksessa	27
VII. Jooga omin päin	32

I.

ENSIMÄISET EHDOT.

Uudessa Testamentissa kerrotaan Kristuksen sanoneen: »etsikää, niin te löydätte, anokaa, niin teille annetaan, kolkuttakaa, niin teille avataan. Sillä se, joka etsii, hän löytää, ja joka anoo, hän saa, ja kolkuttajalle avataan».

Minulta on joskus kysytty: »millä tavalla meidän pitää etsiä totuutta, millä tavalla voimme päästä totuuden tietoon ja Jumalan tuntoon? Millä tavalla voimme tulla vakuutetuiksi teosofisesta maailmankatsomuksesta, millä tavalla todella tulla teosofeiksi?»

Ja tosiaan, kun katselemme niitä ihmisiä, jotka etsivät totuutta, huomaamme, että eivät läheskään kaikki löydä. Niidenkin joukosta, jotka etsivät totuutta teosofisesta maailmankatsomuksesta, jotka sitä tutkivat ja siihen syventyvät, monet jonkun ajan kuluttua, vaikkapa vuosien kuluttua kääntyvät taas pois ja sanovat: »ei sieltä löytynyt minulle tyydytystä». Millä tavalla siis niiden, jotka tahtoisivat saada todellista tyydytystä teosofisesta maailmankatsomuksesta, jotka tahtoisivat löytää totuuden ja tulla Jumalan tuntoon, millä tavalla heidän on etsiminen? Vai ovatko ainoastaan muutamat ihmiset ennakolta määrätty löytämään? Todella näyttää siltä, että kaikki ihmiset eivät saata tulla teosofiseen maailmankatsomukseen eivätkä löytää sen todellista ydintä.

Tavallinen totuudenetsiminen, jota pidetään tieteellisesti pätevänä, on etsintä, joka käyttäen viittä tunnettua aistiaan ymmärryksen avulla luokittelee niitä tosiasioita, joita viiden aistimme avulla voidaan tajuta. Sentähden ihmiset, jotka luottavat viiteen aistimeeseen ja siihen järkeen, joka heillä on, kun tahtovat olla aivan rehellisiä, tulevat useimmiten etsiessään materialisteiksi. Elleivät ole tilaisuudessa viiden aistimen avulla tekemään havaintoja, joita suorastaan täytyy nimittää yli-aistillisiksi, he sangen ymmärrettävistä syistä tulevat materialisteiksi tai ainakin epäilijöiksi.

Mutta tämä materialistinen maailmanselitys ei saata heitä ajan pitkään tyydyttää. Se ei täytä heidän sielullisia ja henkisiä tarpeitaan, sillä heidän aina täytyy syrjäyttää ja aivankuin tappaa jotakin sielussaan. Kun ajattelevat kuolemaa, kadotettuaan rakastetun omaisen, kun ajattelevat, että kuoleman tuolla puolla on pelkkä tyhjyys, niin heidän täytyy painaa alas toinen kapinallinen ajatus: »mutta jos ei kaikki sittenkään ole paljasta ainetta?» Heidän kuten jokaisen ihmisen sisässä puhuu kysyvä ääni: »ei suinkaan kaikki sentään ole mennyttä kuolemassa? Eiköhän maailmankaikkeudessa sittenkin mahda olla muuta kuin mitä me aistimilla näemme?» Tämä ääni on tapettava, kun ihminen jyrkästi tahtoo pysyä muka tieteellisenä ajattelijana.

On toisia ihmisiä, jotka ovat tehneet uskonnollisen kokemuksen tunteen alalla. He ovat tunteneet joko yksin ollessaan tai n. k. uskonnollisessa herätyskokouksessa, että kun he uskovat Jumalan armoon Jeesuksessa Kristuksessa, heidän sielunsa on pelastunut. He eivät punnitse tunnettaan, eivät mietiskele eivätkä katso älyn silmällä, he vain tyytyvät sen suomaan hetkelliseen sopusointuun. Mutta heille saattaa pian tulla järki-epäily, sellainen silmän avautuminen, että kysyvät itseltään: »vaan onkohan tämä totta? Olenkohan mahdollisesti ollut vain jonkun harhan nenästä vetämä, olenko vain kuvitellut pelastusta, armoa j. n. e.?» Tällainen epäily on aina heitä väijymässä.

Meidän täytyy näin ollen sanoa sekä materialisteista että sokeasti uskovista, että he eivät ole löytäneet totuutta, joka kestäisi.

Teosofia sanoo: »minä olen totuus, joka kestää. Kun te tulette teosofeiksi, silloin on järkenne valistunut ja tunteenne tyydytetty. Kun te oikein osaatte syventyä minuun, teosofiseen maailmankatsomukseen, niin olette saaneet sellaisen elämänymmärryksen, joka kestää — kestää kaikissa koettelemuksissa — kärsimyksen tuskassa ja järjen puhdistavassa tulussa.»

Kuinka meidän nyt on määriteltävä teosofista etsimistä ja teosofista löytämistä? Millä tavalla se eroaa suorastaan tieteellisestä tai tavallisesta uskonnollisesta etsimisestä? Millä tavalla teosofinen etsivä elämä kohoo toisten yläpuolelle?

Me ymmärrämme tämän parhaiten, jos jo olemme teosofeja, jos jo tunnemme teosofisen maailmankatsomuksen. Teosofian mukaan ihminen ei ole sama kuin fyysillinen ruumis eikä tämä ruumis ole ihmisen ainoa käyttöväline vaan ainoastaan yksi useammasta käyttövälineestä. Ihmisen persoonallisuus on puettu, niinkuin sanomme teosofisesti, paitsi tähän fyysilliseen myös astraliseen eli tunne-käyttövälineeseen ja mentaliseen eli älylliseen. Tämä merkitsee, että kun ihminen tietää ainoastaan fyysisestä ruumiista ja kun hänen tajuntansa on sidottu ainoastaan fyysisiin aivoihin, hän ei voi etsiä ja löytää mitään aatetta tai elämänymmärrystä, mitään henkistä sisältöä elämälleen, joka tyydyttäisi koko hänen persoonallisuuttaan, sillä hänen persoonallinen tajuntansa ei elä ainoastaan fyysisessä käyttövälineessä vaan myös tunne- ja älyruumiissa.

Jos ihminen ihmisenä — ja ihminen itse kuuluu inhimillisenä olentona korkeampaan maailmaan, kuin persoonalliseen »kolminaismaailmaan» — tahtoo etsiä ja löytää totuutta, täytyy totuuden, jota hän etsii ja jonka hän löytää, tyydyttää paitsi sitä tajuntaa, joka ilmenee fyysillisten aivojen välityksellä, myöskin sitä puolta persoonallista tajuntaa, joka ilmenee tunneruumiin, ja sitä, joka ilmenee älyruumiin välityksellä. Hänen täytyy saavuttaa sellainen elämänymmärrys, joka valo-aalloilla säteilee hänen luokseen viisauden auringosta ei ainoastaan fyysis-eetterisessä maailmassa vaan myöskin astralisessa ja älyllisessä. Jos ainoastaan aivotajunta etsii, on etsintä materialistis-tieteellistä laatua. Jos ihminen on taipuvainen ottamaan vastaan vaikutelmia ainoastaan tunneruumiista, on hän tuomittu sokeasti uskomaan. Mutta jotta ihminen voisi ymmärtää elämää sillä tavalla, että se tyydyttäisi koko hänen persoonallisuuttaan, täytyy hänen tajuta totuus, tuntea Jumala, sekä fyysisessä tajunnassa että astralisessa ja mentalisessa »alitajunnassa». Toisin sanoin ihminen ei saa rajottua ainoastaan viiteen aistimeen, jos hän tahtoo totuutta etsiä, vaan hänen täytyy osata käyttää niitäkin kahta aistinta, jotka eivät ole vielä ihmiskunnassa heränneet täyteen toimintaan. Kuudes aisti asettaa hänet heti yhteyteen uuden eli astralisen maailman voimien kanssa ja seitsemäs aisti vielä toisen eli älyllisen maailman voimien kanssa. Silloin vasta kun hänessä itsessään ovat heränneet nämä kuudes ja seitsemäs aisti, voi hän löytää sellaisen elämänymmärryksen, joka häntä täysin tyydyttää.

Nyt te sanotte minulle: »mutta tähän on aivan mahdoton asia. Kuinka me voisimme etsiä ja löytää totuutta kuudennen ja seitsemännen aistimen avulla, kun ne eivät ole vielä meissä heränneet? Näin ollen olemme tuomitut olemaan ilman totuutta, ulkopuolella taivaan valtakuntaa.» Niin olisi, jos olisi kysymyksessä kuudennen ja seitsemännen aistimen niin täydellinen herääminen ihmisessä, että hän voisi itsetietoisesti käyttää niitä tutkimuksiin. Jos olisi kysymyksessä astralinen selvänäköisyys ja älyllinen selvänäköisyys, silloin tosiaan ihminen olisi onnettomassa tilassa, ja meidän täytyisi sanoa: »hän ei voi etsiä totuutta». Onneksi niin ei ole. Nämä uudet aistit ovat ihmisessä jonkun verran jo heränneinä, vaikka emme ollenkaan älyä niitä aistimiksi, ne kun toimivat subjektivisesti eikä objektivisesti. Meidän fyysillinen silmämme esim. on objektivinen, koska me sillä havaitsemme ulkonaista maailmaa ja koska meidän kaikkien havainnot ovat samanlaisia. Kuudes ja seitsemäs aisti sitä vastoin toimivat meissä sisäkohtaisesti ja ovat eri pitkälle kehittyneet ja erilaisia eri yksilöissä. Muutamissa ne ovat tuskin ollenkaan heränneet, meidän täytyy ehkä sanoa, että ne useimmissa ihmisissä ovat sangen vähän toimivia, mutta niissä ihmisissä esim., jotka tulevat teosofeiksi ja pysyvät teosofeina, niissä ne ovat vissiin kohtaan heränneet, ja he voivat kehittää näitä aisteja yhä edelleen.

Mitkä ovat sitten kuudes ja seitsemäs aisti? Lyhyesti sanoen kuudes on aisti, jota tahtoisin kutsua taitelijavaistoksi eli taiteelliseksi kauneusaistiksi ja seitsemäs on filosofinen intuitsioni.¹

¹ Seitsemäs aisti, joka yleensä perustuu järjestyksen eli rytmin tajuamiseen on toiselta kannalta katsoen myös varsinainen musikalinen inspiratsioni, vaikka emme tässä yhteydessä ota sitä puolta lukuun.

Selvittäkäämme tarkemmin. Uskovaiset sanovat: »järjellään ihminen ei voi päästä Jumalan tuntoon. Ihmisen täytyy uskoa.» Me sanomme niinkään: ihminen ei voi päästä totuuden tietoon ainoastaan järkensä ja viiden aistimensa avulla, vaan ennen kaikkea hänellä täytyy olla apuna taiteellinen kauneusaisti. Ja tietääksemme mitä tällä tarkotetaan, tulee meidän vain katsella, minkälaisena se ilmenee niissä ihmisissä, joita kutsumme taiteilijoiksi.

Taiteellinen aisti ilmenee taiteilijassa ensinnäkin siten, että hänellä on joku fyysillinen aisti enemmän kehittynyt kuin tavallisella ihmisellä. Maalarilla on esim. silmä enemmän kehittynyt kuin muilla ihmisillä. Mutta sen sijaan että maalarin silmä, joka näkee enemmän viivoja, enemmän värejä, enemmän sopusointua kuin tavallisen ihmisen silmä, tekisi hänet silmänsä tajuaman maailman orjaksi, se aivan kuin vapauttaa hänet fyysisestä maailmasta, sillä silmän tarkkuuteen liittyy sielullinen kauneudenaisti ja puhdas rakkaus kauneuteen. Ottaaksemme vanhan esimerkin ajatelkaamme vain, että taiteilija ja tavallinen ihminen katselevat auringonlaskua. Jos aurinko laskee tulipunaisena ja taivas yltymperi loistaa heleänä, ajattelee arki-ihminen: »huomenna on pouta», mutta taiteilijan mieleen ei juolahda sellaista; hän ihailee ihmeellisiä punaisia ja vihreitä väri- ja värivaihteluja, jotka elävät taivaanrannalla, ja ajattelee korkeintaan: »oi, jos ihmiskädellä ja pensselin avulla voisi noita ihanoituksia kankaalle kiinnittää!» Jos taivaanrannalla näkyy harmaan violetisia pilviä, ajattelee arki-ihminen: »huomenna varmaan on tuulta ja sadetta», mutta taiteilija vain katselee värejä ja tuntee, että maailma on ihana. Kauneus täyttää hänen sielunsa. Hän toisin sanoin ei ole kauppanero vaan haaveilija. Sentähden taiteilijat jokapäiväisessä elämässä enimmäkseen ovat »epäkäytännöllistä» väkeä. He käyskentelevät ja katselevat taivaan pilviä, ajattelevat »turhia» ja näkevät linnoja ja eläviä olentoja pilvissä, mutta eivät huomaa, että heidän pitäisi tehdä työtä saadakseen ruokaa, asuntoa ja vaatteita. Jokapäiväiset ihmiset ovat tottuneet ajattelemaan heitä, hieman ylenkatseellisesti, olennoiksi, jotka eivät osaa »tulla toimeen» maan päällä. Tosin on heidän joukossaan poikkeuksia, jotka ovat »ottaneet lusikan kauniisti käteensä» ja tottuneet maailman menoon, mutta todellinen taiteilijasielu on ainakin nuorena sellainen, ettei hän osaa ajatella elämän käytännöllisiä asioita vaan ainoastaan elämän ja maailman kauneutta. Hän näkee kauneutta, jota toiset eivät näe. Runoilija voi sanoilla tuoda esiin, mitä kauneutta hän näkee, maalari pensselillä, ja me toiset saamme siitä kaikkesta oppia. He opettavat meitäkin näkemään, millainen on maailma.

Mitä tämä taiteellinen aisti sitten vaikuttaa sielullisesti? Mitä se vaikuttaa todelliseen taiteilijaan ja samalla ihmiseen, joka, vaikkei hän ole taiteilija, on taiteellinen sielussaan? Se aikaansaa ihmeellisen muutoksen sielussa, kun ihminen sitä viljelee ja kasvattaa. Se vaikuttaa näet, että ihminen osaa asettua ikäänkuin objektiviselle kannalle elämän ja maailman ilmiöihin nähden. Hän ihmettelee ja ihailee, hän kaikkialla etsii ja kaikkialla löytää ja kaikkialla näkee. Niinkuin vanhat filosofit sanovat: filosofia alkaa ihmettelystä. Taiteellinen aisti ihmisessä tekee sen, että hän voi ihmetellä ja ihailla. Ei hän asetu samalla tavalla objektiviseksi kuin itsekkäästi ajatteleva kauppa-ymmärrys, joka asioita katselee edun kannalta ja punnitsee, kuinka voisi käyttää ympärillään olevia voimia niin, että niistä olisi suurinta aineellista hyötyä. Tämä on toisenlainen objektivisuus, sellainen joka kuuluu viiteen aistimeen. Taiteilija on todellinen tiedemies, joka ei ajattele etua eikä seurauksia, vaan ainoastaan ihastuu totuuden näkemisestä. Todellinen taiteilija on ihminen, joka osaa nähdä kauneutta kaikkialla, eikä siis tuomitse mitään vaan on suvaitsevainen. Kaikkia ilmiöitä hän ihmettelee, kaikkia ihmisiä hän ihailee, hän voi nähdä kauneutta julmimmassakin olennessa, juopossa hän voi nähdä jumalan kuvan ja langenneessa naisessa, joita maailma inhoo. Hän näkee jokaisessa ihmisessä veljen tai sisaren. Kuten enemmän taiteellinen aisti hänessä kehittyy, sitä enemmän hän tuntee itsensä veljeksi kaikkia kohtaan, sitä enemmän jokainen olento kuvastuu hänelle ihmeelliseksi taideteokseksi. Ei hänen päähänsä juolahda, että hänen pitäisi tahtoa ketään toisenlaiseksi kuin tämä on. Hän ihmettelee pahaakin yhtä paljon kuin hyvää. Hän on ihminen, joka ei tee laskelmia. Senpätähden sanotaankin välistä taiteilijoista ja haaveilijoista yleensä: »heillä on löyhä moraalit. He eivät tiedä eroa hyvän ja pahan välillä.» Tämä on kuitenkin ymmärrettävä sillä tavalla, että taiteellinen aisti tuo mukanaan sen, että ihminen ei osaa tuomita, ainoastaan ihailla ja ihmetellä. Mutta kun hän totuuden etsijänä on tämän ensimmäisen ehdon täyttänyt, ei hänen tarvitse jäädä paikalleen seisomaan.

Jos hän on luova taiteilija, hän tietysti jää tälle kohdalle tietä pitemmäksi ajaksi, yhdeksi tai useammaksi elämäksi, kehittäen itsessään taiteellista luovaa kykyä, jolloin hän samalla kaikin puolin lähenee totuutta. Mutta ihminen, joka ei tee taiteellista työtä, hänen pitää välttämättä ottaa uusi askel, jos hän tahtoo totuutta etsiä. Hänen täytyy herättää itsessään seitsemäskin aistin, filosofinen intuitsioni. Nyt kun taiteellinen aisti on hänessä hereillä, hän voi menestyksellä ryhtyä tekemään työtä järjen avulla. Hän silloin lukee esim. teosofista kirjallisuutta, tutustuu maailman eri uskontoihin, syventyy salatieteellisiin tutkimuksiin, opettelee filosofisesti ajattelemaan. Jos teosofinen etsintä tapahtuu liian varhain, niin ihminen väsyä. Jos se on vain järjen työtä, vaikkakin laajanäköisempää kuin materialistinen spelulatsioni, ihminen hylkää teosofiain jonkun ajan kuluttua, ellei hänessä herää taiteellinen aisti. Mutta kun hän on ensimmäisen askelen ottanut ja sitten järjellään etsii teosofisesta kirjallisuudesta ja maailman pyhistä kirjoista, silloin hänessä itsestään herää filosofinen intuitsioni, sillä ajatustoiminta yhteydessä taiteellisen aistin aikaansaaman yleisen sympatian kanssa herättää tämän intuitsionin. Ja filosofinen totuuden näkemys on tavallaan mentalisen käyttövälineen aisti. Filosofinen intuitsioni, samalla tavalla kuin musikalinen inspiratsioni, käsittää, että tämä maailma on Kosmos eikä Kaaos. Jos meillä ei ole filosofista intuitsionia, niin vaikka tekisimme kuinka paljon järjen työtä tahansa, emme koskaan pääse syvään sielulliseen vakaumukseen siitä, että maailma on Kosmos ja elämä järjestetty, vaan me voimme filosofoida paljon sinne ja tänne ilman että sielumme tulee tyydytetyksi. Ainoastaan filosofisen intuitsionin avulla ihminen pääsee tähän syvään tuntoon — voisimme kutsua sitä vaikka tiedoksi — että maailma on järkevästi järjestetty. Sen avulla ihminen pääsee selvään järkinäkemykseen siitä, josta viisaat ovat puhuneet, että nim. näkyväisen maailman takana on henkimaailma ja olennollisen henkimaailman takana aatteiden maailma ja aatteiden maailman takana hengen maailma. Sen avulla ihminen pääsee tuntoon siitä, että me ihmiset emme sisimmässä itsessämme ole kuolevaisia olentoja vaan kuolemattomia, niinkuin viisaat opettavat.

Kun ihmisessä on tämä filosofinen intuitsioni herännyt, silloin vasta alkaa hänelle todellinen salatieteellinen etsiminen. Ennenkuin on filosofinen intuitsioni ja taiteellinen aisti ja yleisinhimillinen sympatia herännyt ihmisessä, ei hän voi etsiä salatieteellisesti. Nämä ovat välttämättömät ensi askeleet. Mutta kun ne ovat ihmisessä heränneet, hän voi alkaa käydä vihkimyksen portteja kohti.

II. *ENNEN VIHKimYSTÄ.*

Tahdomme tänään luoda pienen silmäyksen siihen inhimilliseen kehitykseen, joka käy ennen vihkimystä. Sitä varten tahdomme aloittaa kysymällä, minkälainen on se ihminen, jota me teosofisessa kirjallisuudessa kutsumme Vihityksi ja jota sanomme Salaisen Valkoisen Veljeskunnan jäseneksi.

Vihittyä voi kuvata monella tavalla riippuen siitä näkökohdasta, jolta asettuu katselemaan. Tänään tahdomme kääntää huomion yhteen sellaiseen ominaisuuteen, joka on Vihityllä. Jos ajattelemme, että vihitty ihminen olisi edessämme, ja me näkisimme, mitä hänessä on, joka tekee hänet vihityksi, niin me tältä kannalta katsoen sanoisimme, että hän on ihminen, joka itsetietoisesti osaa tehdä lupauksia Jumalalle. Hän voi sanoa Jumalalle: »minä olen sinun palvelijasi: minä tahdon täyttää sinun tahtosi. Minä teen, mitä sinä minulle käsket.» Ja Jumala sanoo hänelle: »tee tuo tai tuo asia, suorita se tai se työ, hanki itsellesi se tai se ominaisuus!» Ja hän, Vihitty, tietää saadessaan tämän käskyn, että työ, joka hänelle annetaan, kestää yhtämittä esim. kymmenentuhatta vuotta. Hän lupaa. Hän osaa luvata. Hän sanoo: »Herra minä olen sinun palvelijasi ja minä täytän käskysi.»

Vihitty on ihminen joka elää iankaikkisuudessa — jolle ei ole elämää eikä kuolemaa. Tavallinen ihminen on kuoleman orja ja elämän orja — hän ei ole elämän eikä kuoleman herra, mutta Vihitty on ulkopuolella personallista elämää ja kuolemaa. Hän on olento, joka seisoo iankaikkisuudessa — iankaikkisella kalliolla Jumalan edessä, ruumiissa, joka ei häviä. Ja kun Herra sanoo hänelle: »tee se ja se,»

niin hän kumartaa ja sanoo: »Herra, minä teen.» Ja vaikka työ kestäisi 10,000 vuotta, hän tekee mitä on luvannut. Hän on iankaikkinen olento, joka uskaltaa luvata iankaikkisuutta varten. Huomatkaamme ero Vihityn ja tavallisen ihmisen välillä, sillä jokapäiväisessä elämässä on paljon ihmisiä, jotka puhuvat Jumalan kanssa, niinkuin he itse sanovat, ja lupaavat: »Mestari, Jumala, Kristus, minä olen sinun palvelijasi, minä tahdon täyttää sinun tahtosi», eivätkä tiedä, mitä tekevät, koska vielä ovat etsivällä kannalla. Tänäpäin voivat tehdä lupauksen ja huomenna katua, etteivät voi täyttää, koska heillä on jokin helmasynti, joka estää heitä täyttämästä ja josta eivät jaksa luopua. Lupauksestaan he silloin ajattelevat: minähän tein sen tietämättömyydessä. Vihitty lupaa ja täyttää ja tietää, että jos nousee vastustaja hänen ulkopuolelleen tai hänessä itsessään, se nousee sitä varten, että hän sen voittaisi. Hänelle ei tule kysymykseen paeta, välttää, katua. Hän taistelee vaikka kymmentuhatta vuotta mutta hän lopulta voittaa. Vihitty on täten ihminen, joka on itsetietoinen toisella tavalla kuin tavallinen kuolevainen. Hän on itsetietoinen kuolematon olento.

Jos nyt ajattelisimme näkevämme korkean vihityn edessämme hänen todellisessa muodossaan, jolloin meidän tietysti täytyisi olla selvänäköisiä, sillä fyysillinen ruumis on Vihityllä samanlainen kuin muilla ihmisillä, ainakin näennäisesti, niin mitä silloin näkisimme?

Silloin näkisimme että Vihitty on ihmeellisen kaunis loistava olento, inhimillinen muodoltaan, ruumiillinen ihminen, mutta loistava ja ihana, ja että hän on aivan kuin pukeutunut vähemmän loistaviin käyttövälineisiin. Hän itse seisoo siinä loistavana, mutta on ottanut päälleen karkeampia ruumiita eli käyttövälineitä. Jos katselemme tarkalleen, näemme, että hän omassa, niinkuin sanotaan, Augoeidees-muodossaan seisoo keskellä ja on ottanut päällensä ensin n. k. älyruumiin, sitten n. k. tunne-ruumiin ja vihdoinkin n. k. eetteris-fyysillisen ruumiin.

Kuinka toista taas, kun katselemme tavallista kuolevaista ihmistä! Jos me samanlaisilla silmillä katselemme tavallista kuolevaista, näemme, että hän on itse todellisena minänä ja persoonallisena olentona tässä eetteris-fyysillisessä muodossaan. Fyysillinen muoto on todellisin ja takana hämmäyttävät korkeammat käyttövälineet. Hänellä on tunne-ruumis, älyruumis ja niiden takana myös n. k. Augoeidees-muoto, mutta tämä on aivan kuin unitilassa, kyllä kaunis mutta niinkuin nukkuva. Ero on siinä, että Vihityn tietoisuus ja todellinen olemus on korkeammassa minässä, Augoeideksessä, jotavastoin jokapäiväisen eli tavallisen kuolevaisen itsetietoisuus eli todellinen olemus on tässä fyysillisessä ulkonaisessa persoonassa.

Kysykäämme nyt, millä tavalla ihminen on voinut kehittyä vihityksi, mitä läksyjä hänen on tullut oppia, mitä muutoksia on tapahtunut hänen eri käyttövälineissään, fyysillisessä, tunneruumiissa ja älyruumiissa? Jos tahdomme yhdellä lauseella ilmaista, mitä ihmisen pitää oppia, ennenkuin hän voi asettaa itsensä vihkimyskokelaaksi, voimme sanoa: ihmisen täytyy oppia onnen salaisuus. Ihmisen täytyy oppia olemaan onnellinen.

Millä tavalla hän voi tämän oppia? Mitenkä elämä opettaa hänelle tätä? Elämällä tarkotan sitä elämää, joka jatkuu monen ruumistuksen kautta. Millä tavalla elämän suuressa koulussa ihminen oppii olemaan onnellinen? Hän oppii tämän läksyn käyttövälineittensä avulla eikä hän voi oppia sitä läksyä, ennenkuin hän on saanut fyysillisen ruumiin. Ennen ei voi tulla kysymykseen sellainen kehitys, joka vie häntä vihkimystä kohti. Moni ihminen kysyy: minkätähden olemme tulleet tähän fyysilliseen ruumiilliseen maailmaan, jossa on niin paljon vaikeuksia ja kärsimyksiä? Emmekö olisi hienommassa ruumiissa henkimaailmassa voineet oppia samoja läksyjä, tulla hyväksi ja päästä vihkimyksen porttien läpi? Ei, on aivan selvä vastaus, sillä nuo sisäiset muodolliset maailmat, astraliset ja älylliset eivät ole olemassa ilman tätä fyysillistä. Ne muodostavat kaikki kokonaisuuden, jota kutsutaan kolminaismaailmaksi. Ne eivät voi olla ilman toisiaan. Ihmisen tehtävä on luoda niistä yhtä ja nostaa niitä aivan kuin ylöspäin, mutta ennenkuin ihminen voi mihinkään tällaiseen työhön ryhtyä, (joka on Vihityn työtä), täytyy hänen koko kolminaismaailmassa ollen ja eläen oppia sen läksyt. Niin hän ei voisi tehdä, jos hän alkaisi kehityksensä äly- tai eetteri-maailmassa. Hänen täytyy ensin saada fyysillinen ruumis, niin että hänellä on koko kolminaismaailma ympärillään ja sisällään. Silloin vasta hän voi oppia varsinaisen elämän läksyjä. Ja ensimmäinen läksy, minkä ihminen oppii ollessaan puettu kolminaismaailmasta otettuun ruumiiseen eli

kolmeen käyttövälineeseen, on sitä laatua, että hän oppii sen fyysillisten aistintensa välityksellä.

Mikä on se läksy? Se on nautinnon läksy. Ihminen oppii nauttimaan fyysillisten aistinten välityksellä. Tämä on aivan välttämätöntä. Hänen täytyy ensin puettuna fyysilliseen ruumiiseen joutua kosketukseen ympäröivän maailman kanssa, joka tapahtuu fyysillisten aistinten välityksellä, ja nämä aistimet opettavat häntä nauttimaan olemassaolosta. Voimme toisella kielellä sanoa, että ihminen heti alkaa onnea opettelemaan ja että onnen opetteleminen ja vaistomainen etsintä tapahtuu ensin fyysillisten aistinten välityksellä. Hän alkaa aistimillaan nauttia olemassaolosta. Hänellä on nuo viisi tunnettua aistinta, joihin vanhat intialaiset vielä lisäsivät viisi muuta aistinta. Ne, joista tavallisesti puhumme, kuulo, näkö, maku, haju ja tunto, ovat passiivisia, mutta hindulaiset filosofit ja salatieteilijät sanoivat, että ihmisellä on vielä viisi aktivista aistinta, joiden välityksellä hän on toimivassa yhteydessä ulkomaailman kanssa, nim. kätensä, jalkansa, suunsa, sukupuolielimensä ja ulostus-elimensä. Näiden aistimien avulla ihminen oppii nauttimaan ulkonaisesta maailmasta. Alku-aikoina ihmiskunnan elämä oli elämistä paljastaan näissä fyysisissä aistimissa. Nyt ei ihmiskunta enää kykene elämään yksinomaan sillä tavalla, mutta alkuaikoina tämä oli luonnollista ja tervettä elämää. Sillä ihmiskunnalle välttämätön läksy on onnen etsiminen, hapuileminen ja nauttiminen fyysisissäkin maailmassa. Onni on kaikilla aloilla tarjona ja täytyy olla.

Mutta kuitenkin ihminen pian tekee toisen kokemuksen. Hän huomaa, että nautinto, jonka hän aistimillaan saavutti, on sekä lyhytaikainen ja ohimenevä että myös epävarma, vieläpä sellainen, että se muuttuu kärsimykseksi. Hän täten ei opi ainoastaan onnen vaan myös sen vastakohtan, kärsimyksen, läksyn, sillä aina kun hän antautui nauttimaan ulkomaailmasta aistimiensa välityksellä — jolloin tietysti ovat yhteistoiminnassa sekä aktiiviset että passiiviset aistimet — ja luuli, että nyt minä löysin onnen, niin hän pian pettyi. Hän huomasi, että onnen malja sisälsi myrkyä, hänet saavutti sairaus ja monenlaiset kärsimykset.

Nyt ihminen jäisi onnettomaksi kysymysmerkiksi elämän tiellä, jos koko elämä sisältyisi nautinnon ja kärsimyksen alituisen vaihteluun. Onneksi hän tekee sen havainnon, ettei elämä tyhjenny aistilliseen nautintoon ja aistilliseen kärsimykseen. Elämässä on muutakin. Hänessä toisin sanoen alkavat vaikuttaa n. k. astraliset aistit eli voimat, tunne-ruumis alkaa herätä, ja ihminen ymmärtää, että elämä onkin sisäistä laatua. Hänen elämänsä on subjektivistä, itsekohtaista. Se ei ole objektivistä, se ei ole hänen ulkopuolellaan vaan hänen sisällään. Koska hän aistillisesta nautinnosta sai kärsiä, hän luonnollisesti ymmärtää, että hänen täytyy kieltäytyä, jos ei kokonaan aistillisesta nautinnosta niin ainakin sen liiallisuudesta. Tänä päivänä meidän ihmiskuntamme on oppimassa kieltäytyksen läksyä — jokainen ainakin jossain määrin kieltää itseään. Ei kukaan heittäydy umpimähkään nauttimaan, (poikkeuksia en ota lukuun), sillä suurin osa tietää, että ihmisen täytyy kieltäytyä. Kun hän kieltäytyy, hän taas on löytävinään onnea, mutta vain hetkeksi, sillä pysyvää onnea hän ei saa paljosta kieltäytyksestä. Mitä hän silloin alkaa etsiä?

Toinen läksy, jota voimme kutsua kieltäytyksen läksyksi, vie ihmisen siihen, että hän etsii astralista elämää eli toisin sanoen tunnetta, joka ei olisi niin haihtuvaa laatua kuin ne fyysiset tuntemukset, jotka perustuvat aistillisiin kokemuksiin ja havaintoihin. Ja mitähän tunnetta ihminen etsii? Rakkautta, sellaista rakkautta, joka ei pettäisi. Voimme todella sanoa, että jos ihmiskunta jollakin tiellä kulkee jotakin läksyä oppimassa, on se juuri tällä kohdalla. Tällä kohdalla ihmiset todella ovat, he etsivät rakkautta, kaipaavat rakkautta, tahtoisivat tuntea tunnetta, joka ei pettäisi, tahtoisivat että toinen ihminen voisi heitä kohtaan tuntea sellaista, josta olisi onnea eikä kärsimystä. Sillä jos he kokevat rakkautta ja samalla katkeruutta, heräyksiä ja pettymyksiä, he yhä vain kaipaavat ja etsivät, aivankuin aavistaen sisässään, että täytyy olla tunnetta, joka ei pettäisi, joka tyydyttäisi ja aina voisi tuottaa onnea. Siinä kohdassa on ihmiskunta. Katsokaa vain taidettamme, kirjallisuuttamme, niin huomaatte kaikkialla kaipuun: missä on todellinen rakkaus, sellainen tunne ihmisen sielussa, joka olisi pysyvää laatua? Ja ihminen voi tällä tiellä — sitä kaikki ihmiskuntamme suurimmat kirjailijat ja taiteilijat saarnaavat — löytää rakkaustunteen, joka pysyy, mutta se tunne on oleva hänessä itsessään. Hänen itsensä pitää oppia sillä tavalla rakastamaan.

Kokemukset tällä tiellä vievät ihmistä ajattelemaan elämän ongelmoita, totuutta etsimään, kaikenlaisia kysymyksiä itsellensä asettamaan. Täten ihminen joutuu kolmanteen läksyyn aivan kuin itsestään, sillä

etsiessään pysyvää tunnetta omasta itsestään, hän huomaa, ettei sen tunteen tarvitse välttämättä olla suunnattuna ihmiseen vaan voi kohdistua muuhunkin, ihanteeseen, työhön, totuuteen. Tämä siirtää hänen oppimisensa, niinkuin me teosofisesti sanomme, astralitasolta älytasolle, tunneruumiista älyruumiiseen. Se tekee hänen suhteensa elämään äylliseksi. Hän huomaa, että onni tulee hänelle, jos hän osaa olla uskollinen, uskollinen sille ihmiselle tai aatteelle tai työlle, jonka hän on valinnut.

Kolmas läksy on sentähden tämä: ihanteen uskollinen palveleminen, olkoon ihanne personoituneena ihmisessä tai aatteessa. Ihmiselle on nyt onnen salaisuus siinä, että hän on uskollinen aatteelleen, totuudelleen, rakastetulleen. Ja hän elää itsetietoisempaa elämää kuin koskaan ennen. Kun ihminen on tätä kolmatta läksyä oppimassa, silloin hänellä usein on selvänä jo nuoruudessaan, mitä hän tahtoo elämässä tehdä, tai myös on selvänä, ettei hän tuhlaa rakkauskykyänsä keneen tahansa vaan odottaa sitä ihmistä, joka on hänelle luvattu. On näitä oimittavia ihmisiä, jotka eivät etsi rakkautta ympäriltään, eivät hapuile sieltä täältä lempeä vaan tyyneesti kulkevat tietään ollen vakuutettuja siitä, että tulee kerran sielu, jota he voivat rakastaa. On myös niitä, jotka nuoresta saakka tietävät, mitä on tehtävä, millä tavalla heidän tulee järjestää elämänsä, ja jotka ovat uskollisia omalle aatteelleen ja koettavat ohjelmaansa toteuttaa elämässään. He ovat kummallisen viisaita ihmisiä, heidän onnensa on heidän uskollisuudessaan.

Mutta sitten tulee neljäs läksy, ja se on, että tämä aate, tämä ihminen, tämä ihanne, jolle ihminen on uskollinen — se pettää. Sellainen kokemus täytyy jokaisen elämän koulussa kävijän tehdä, jokaisen pyrkijän, joka lähestyy vihkimystä. Se ihminen, jota hän uskollisesti rakasti, se aate, jota hän palveli, se ihanne, se totuus, joka hänelle oli kaikki kaikessa, se pettää, menee rikki hänen käsissään ja hänen jalkojensa alla. Kaikki pettää. Hänen täytyy tehdä tämä kokemus, sillä vasta sen kautta hänet nostetaan neljättä läksyä oppimaan, joka myös on välttämätön, ennenkuin ihminen voi pyrkiä vihkimyksen porttien luo.

Mikä on sitten tämä neljäs läksy? Että ihminen löytää onnensa siitä, että hän täyttää velvollisuutensa aivan kuin kone, pyytämättä mitään itselleen elämältä. Hänen oma elämänsä on aivan tyhjä. Tämä on neljäs ja korkein läksy. Te olette voineet nähdä sellaisen ihmisen, joka lähestyy vihkimystä ja josta ette tiedä, mikä on hänen elämänsä sisältö; hän ei mitään pyydä, ei mitään toivo, hän täyttää velvollisuutensa nurkumatta vieläpä iloisesti, — hän aivan kuin säteilee onnea vain siitä, ettei mitään toivo eikä vaadi.

Tämä sisäinen saavutus on itse asiassa sielullinen lepotila ennen vihkimystä. Ihminen voi elää useita ruumistuksia tällaista kummallista lepotilaa, jolloin hänen sielunsa on vapaa persoonallisista pyyteistä. Mutta hän on onnellinen. Hän lähenee vihkimyksen portteja. Hän lähenee elämän salaisuutta. Hän käy aivan kuin kuoleman partaalla, aivan kuin kuohuvan virran rannalla. Tarvitaan vain, että hän avaisi silmänsä ja näkisi, niin astuisi kuoleman virran yli toiselle rannalle. Jos hän nyt herää uudella voimalla totuutta etsimään, Jumalaa tahtomaan, ei vastaus ole kaukana. Hän tekee varmasti kokemuksia jotka näyttävät hänelle, että elämä katkee hänelle paljon, että nyt vasta elämä voi hänelle alkaa, nyt vasta, kun hän ei mitään pyydä itsellensä. Nyt voi elämä tulla hänen luoksensa kaikessa rikkaudessaan. Hän lähestyy sitä sieluntilaa, jolloin ihminen on tietoinen siitä, että hän on aivankuin vankilassa olija, mutta että hänellä on Jumala, oma sisäinen itse, joka on yhtä hänen kanssaan ja ulkopuolella hänen vankilaansa. Ihminen saa kokea elävänsä salaperäisessä piirissä, toisin sanoen, että hänellä on mitä me kutsumme »syy-ruumiiksi»; että hänen ympärillään on piirrettynä okkultinen kehä, joka piirittää hänen persoonallisen tajuntansa. Tuon munanmuotoisen piirin sisällä hän elää persoonallisena olentona. Siinä ovat kaikki hänen ajatuksensa ja tunteensa ja toimintansa, koko hänen ruumiillinen olemuksensa on tämän kehän sisäpuolella, mutta nyt hän tekee sen havainnon lähestyessään vihkimyksen portteja, että hän Itsenä elää tämän kehän ulkopuolella ja että hän itse on piirtänyt sen kehän. Hän on itse rajottanut itsensä minuudeksi, minä-ruumiiksi eli syy-ruumiiksi, mutta Itse hän on sen ulkopuolella.

Ohimennen sanoen on oikeastaan sängen vaillinaisesti ja miltei väärin kuvattu, kun sanotaan, että Logos luodessaan maailman ympäröi itsensä maagillisella ympyrällä, jonka sisäpuolelle hän muodostaa maailman. Asia ei ole niin, että Jumala luodessaan maailman ympäröisi itseään maagillisella piirillä; kun Jumala päättää luoda maailman, hän piirtää pallon omaan itseensä, hän aivankuin avaa omassa itsessään

maailmankehän. Itse hän on sen ulkopuolella. Samalla tavalla me ihmiset henkisinä olentoina olemme tajuntaa, ja tämä merkitsee, että meillä ei ole muotoa, jota voisimme fyysisellä kielellä kuvata; emme ole aineellisia olentoja vaan tajunnallisia. Mutta persoonallisuutemme, joka on ilmennyksemme ja muuten ainoa, mistä tavallinen ihminen mitään tietää, on tässä tajunnassamme piirrettynä ja rajotettuna ilmennysmuotona. Me olemme piirtäneet tämän auran ulkoviivan ja sen sisällä me ilmestymme eli ilmennämme itsemme aineellisessa maailmassa, mutta itse me olemme sen ulkopuolella henkisinä olentoina. Mestarit esim. kolminaismaailmassa ilmestyvät persoonallisina olentoina ja silloin rajottavat itsensä, mutta itsessään he elävät yliaineellisessa aineettomassa maailmassa tajuntoina. Me emme osaa heitä kuvailla sanoilla, niinkuin emme ylipäänsä sanoilla saata kuvata jumalallisia olentoja. Ainoastaan silloin kun he piirtävät itsessään piirin, jossa ilmentävät itsensä aineellisessa maailmassa, voimme heitä sanoilla kuvata.

Kun ihminen lähenee vihkimystä, hän tekee sen kokemuksen, että hänellä on Jumala. Jumala alkaa hänelle puhua ja aivankuin näkyy hänelle. Ja silloin hän valmistuu ottamaan askeleita elämän ja kuoleman toiselle puolelle. Hän valmistuu siten, että hän persoonallisessa tajunnassaan lähtee ulos personastaan. Hän persoonallisessa tajunnassaan lähestyy Itseään ja Jumalaa — nousee oman itsensä yli ja tulee iankaikkiseksi minuudeksi. Silloin näkevät Mestarit, jotka elävät hengen maailmassa, että hänet voi ottaa vastaan, että hänet voi vihkiä. Vihkimys on ihmisen puolelta lupausta, ja vihkimyksen edellä tapahtunut pitkä itsekasvatus on tehnyt ihmisen kykeneväksi lupaamaan. Nyt hänestäkin kerran varmasti koituu olento sellainen, jommoista alussa kuvattiin.

III. *JUMALA.*

Siinä uudessa elämänymmärryksessä, johon teosofia meidät johdattaa, eli ehkä vielä paremmin sanoen siinä elämässä, jonka se meille avaa, voidaan erottaa useampia eri asteita. Tänäpä tahdomme puhua siitä, mitenkä tämä uusi elämä eräältä kannalta katsoen jakautuu kolmeen asteeseen eli askeleeseen, joita me kaikki voimme astua ja jotka kerran ovat kaikkien astuttavat. Näitä kolmea askelta voisimme kutsua nimillä: Jumala minässä, Jumala toisessa ja Jumala kaikkialla.

Ensimmäinen suuri totuus, jonka ihminen itsellensä käytännössä omistaa silloin kun hänessä herää uusi elämänymmärrys, on se, jota me voimme teosofisella nimityksellä kutsua »*Jumala minässä*».

Mitä tämä merkitsee? Jos ajattemme yleensä ihmisten suhdetta siihen, jota kutsutaan Jumalaksi, on se epäilemättä sängen pintapuolista ja ulkonaista laatua. Se Jumala, jota ihmiset kristikunnassa kasvatuksen kautta oppivat palvelemaan, sehän on heidän ulkopuolellaan oleva jumalallinen olento, joka on maailman luonut ja heidätkin luonut ja antanut määrätyn ohjelman ihmiselämälle. Olemme näistä asioista monta kertaa puhuneet ja luulen kaikkien myöntävän, että se Jumala, jota kristikunnassa tavallisesti palvellaan, on tällainen ihmisen ulkopuolella oleva Jumala.

Nyt on ensimmäinen uusi totuus, mikä astuu ihmisen eteen, kun hän käytännössä omaksuu uuden elämänymmärryksen, se, että Jumala ei ole hänen ulkopuolellaan vaan hänen sisässään. Hän ei voi löytää mitään Jumalaa ulkopuoleltaan, ellei hän löydä Jumalaa omasta sisästään.

Tämä asia on todistettavissa, sillä tieteellinen tosiseikka on, että ihmisen tajunnassa on kaikki, mistä hän mitään tietää. Jos näemme edessämme ulkokohtaisen maailman ilmiöineen ja olioineen, niin me olemme siitä tietoisia ainoastaan siinä määrin kuin se astuu meidän omaan tajuntaamme. Tämä on tieteellinen tosiseikka. Me emme mitään näkisi ympärillämme, ellei kuva siitä tulisi meidän aivoihimme, ja se, minkä me näemme, ei ole itse ulkokohtainen maailma vaan meidän aivoissamme oleva kuva siitä. Sen

me näemme. Siis me voimme sanoa aivan kuin hindulaiset filosofit, veedaantalaiset sanoivat: »kaikki on sinussa, koko maailma on sinussa itsessäsi.» Me tiedämme maailmasta ainoastaan siinä määrässä kuin se on meissä itsessämme. Siis puhua ulkokohtaisesti Jumalasta on aivan mahdotonta. Ihminen ei voi tietää mitään siitä ulkokohtaisesti, hän ei voi tietää mitään Jumalasta, joka on hänen ulkopuolellansa. Ainoastaan sellainen Jumala voi tulla hänelle tajuttavaksi, joka piilee hänen omassa sielussaan.

Tämä on ensimmäinen totuus: Jumala on etsittävä minusta itsestäni. Ja silloin kun tämä selviää totuudenetsijälle, kun ihmiselle ensin tulee tämä uusi ymmärrys, että hänestä itsestään on Jumala löydettävä, silloin hän kysyy itseltään: kuinka minä sen Jumalan voin löytää? Missä se Jumala piilee itsessäni, minkälainen on se Jumala, joka on minussa itsessäni? Olenko minä Jumala? Kuinka minä voin olla Jumala? Hän huomaa itsensä heikoksi, huonoksi, puutteelliseksi olennoiksi. Kuinka hän olisi Jumala?

Monet sanovatkin teosofeista ja sellaisista ihmisistä, joilla on tämä uusi elämänymmärrys: he luulevat, että ihminen on Jumala, he luulevat itsensä Jumalaksi, he ihailevat omaa syntistä itseänsä. Tämä on suuri erehdys niiden puolelta, jotka niin sanovat, sillä se, joka käytännössä tulee tämän kysymyksen eteen, hän tietää, ettei hän voi kutsua itseänsä Jumalaksi. Hän tietää, että hän itse ei ole suinkaan mikään Jumala.

Mikä on sitten Jumala, minkälainen on se Jumala, joka hänen on löydettävä omasta itsestään? Hän kysyy neuvoa viisailta, niiltä Mestareilta, jotka ovat esiintyneet maan päällä. Hän alkaa aivan uudessa valossa lukea vanhoja pyhiä kirjoja, teosofisia, mystillisiä teoksia. Nyt hän niistä tahtoo saada selville, minkälainen on se Jumala, jonka hän voi löytää itsestään. Ovatko viisaat sanoneet mitään siitä, minkälaisen Jumalan hän voi löytää itsestään?

Hän huomaa silloin, että viisaat ovat yksimielisesti puhuneet siitä Jumalasta. Kun hän tutkii viisaiden oppeja ja heidän elämänsä, huomaa hän, että he puhuvat ja elämällensä todistavat tuosta Jumalasta, että se on rakkautta, totuutta, hyvyttä, jaloutta. Se on jotain aivan inhimillistä ja samalla yli-inhimillistä, sillä se on täydellinen. Siinä Jumalassa ei ole mitään pahaa, ei mitään kovaa, ei mitään julmaa, vaan se Jumala on hyvyttä, totuutta, vapautta, rakkautta. Hän löytää monenlaisia määritelmiä, mutta hän ymmärtää, että ne kaikki ovat yhtä, ne kuvaavat elämää, joka piilee ihmisten sisällä. Nuo monet määritelmät vain ovat omiansa puutteellisilla sanoilla kuvaamaan sitä ihmeellistä elämää, joka piilee ihmisten sisällä. Nuo monet määritelmät vain ovat omiansa puutteellisilla sanoilla kuvaamaan sitä ihmeellistä elämää, joka piilee ihmisen sisällä ja jonka etsijä voi itsessään myös huomata.

Hän ymmärtää silloin sekä käytännössä omasta itsestään että viisaiden opista, että tämä Jumala ei ole muodollisesti määriteltävä. Hyvyys, rakkaus, veljeys, kauneus j. n. e. mitä nimiä käytetäänkin, ne eivät ole mitään rajotettuja asioita. Niistä ei voi sanoa: tämänkaltainen on hyvyys, tämänmuotoinen on totuus, tämänsuuntainen on vapaus j. n. e. vaan ne ovat mysterioita. Itse elämä on ikäänkuin suuri salaisuus, joka piilee ihmisen sisällä, mutta ilmenee ihmisessä sillä tavalla, että sitä täytyy kutsua ylevällä nimellä »Jumalaksi». Mutta elämä ilmenee muodollisesti eri lailla eri yksilöissä. Sen huomion etsijä heti tekee, ettei ole ollenkaan kysymys siitä, että hän muovautuisi minkäänlaisen määrätyn ojennusnuoran ja säännön mukaan sellaiseksi ja sellaiseksi, vaan että hän käsittäisi oikealla tavalla vapauden, muodottomuuden, säännöttömyyden. Kysymys on vain siitä, että hän huomaisi Jumalan, jota hänen tulee palvella, olevan hänessä itsessään, — ei Jumala toisessa eikä toisen Jumala vaan »minun Jumalani».

Mikä on »minun Jumalani?» Se on Jumala, jota minä voin lähestyä, se on linja, jonka toinen pää on minussa itsessäni hyvänä, jalona pyrkimyksenä eli haluna, ominaisuutena.

Itseänsä tutkiessaan ihminen voi todella itsessään tuntea elämänhalua siihen suuntaan, jota hänen täytyy hengessään kutsua *hyväksi*, ja hän tuntee nyt, että sitä suuntaa pitkin hänen on etsittävä Jumalaa. Ennen sanottiin: »palvele Jumalaa» ja määriteltiin, minkälainen Jumala on. Sanottiin: »tuollainen ja tuollainen on Jumala, häntä sinun tulee palvella, hänen edessään kumartua». Mutta uusi elämänymmärrys sanoo: »palvele sitä Jumalaa, jonka yksin *sinä* voit omalla tiedollasi löytää». Ihminen tulee yhtäkkiä

vastuunalaiseksi olenoksi. Ennen hän oli lapsi, hänelle selitettiin, mitä on Jumala ja mitä hänen piti tekemän. Nyt hän on tullut uudeksi olenoksi, täysi-ikäiseksi ihmiseksi, nyt hänen täytyy itse tietää, mikä on Jumala, mikä on »minun hyvyteni, minun jalouteni, totuuteni, vapauteni, mikä on minun ihanteeni». Sitä hänen tulee palvella, sitä etsiä ja lähestyä.

Jos katselemme nuoria ihmisiä, huomaamme, että he ainakin *joskus* ellemme voisi sanoa *usein* tuntevat sisässään: niin ja niin he tahtoisivat elää elämässä. He näkevät ihanteen edessään, ihanne häämöttää heille ja he ajattelevat: tuollaista tietä pitkin he tahtoisivat kulkea eteenpäin, noin he tahtoisivat elää elämänsä, tuollaiseksi he tahtoisivat elämänsä rakentaa. Mutta myös huomaamme, että pian he kieltävät oman ihanteensa, luopuvat siitä, eivät usko siihen, sillä maailma tulee kovilla, kylmillä kourillaan, puristaa heitä ja sanoo: näin sinun pitää olla, näin pitää kulkea, tuolla tavalla pitää elää. Ja he eivät silloin uskalla elää sitä omaa elämäänsä, jota sisässään kannattavat. Jotkut tietysti uskaltavat, mutta eivät kaikki niistä, jotka nuoruudessaan voivat tuntea sellaisia välähdyksiä.

Nyt uusi elämänyymmärrys, joka ihmiselle selviää, antaa hänelle ensimmäisenä velvollisuutena tämän käskyn: elä niin kuin sinä sisimmässäsi tahtoisit elää. Elä niinkuin sisimpäsi sanoo sinulle jumalallisen elämän olevan.

Ja jos ajattelemme esim. Kristusta, niin hänen vertauksistaan huomaamme aivan selvästi, että hän opetti juuri näin. Hän puhui Taivaan eli Jumalan valtakunnasta, siitä valtakunnasta, jossa Jumalaa palvellaan. Mainitsen yhden vertauksen, tuon tutun kertomuksen talenteista. Herra antoi yhdelle palvelijalleen viisi talenttia eli leiviskää, toiselle kaksi ja yhdelle yhden. Sitten hän oli poissa ja palvelijat saivat tehdä talenteillaan, mitä halusivat. Ja kun hän tuli takaisin, niin se, joka oli saanut viisi talenttia, oli kartuttanut ne kymmeneksi, se, jolla oli kaksi talenttia, oli kartuttanut ne neljäksi. Ja näille sanoi Herra: »menkää rauhaan, te hyvät palvelijat». Mutta se, joka oli saanut yhden talentin, sanoi: »minä pelkäsin sinua, sillä tiesin sinut ankaraksi, ja kaivoin talenttini maahan. Tässä se on». Mutta Herra sanoi: »mene tyköäni pois, sinä laiska palvelija».

Tämä viittaa siihen, että jokaisella ihmisellä on oma Jumalansa, jos niin saa sanoa, oma määrä hyvyttä, ihannetta, totuutta, elämää. Sitä hän ei saa kaivaa maahan, olkoon se kuinka pieni tahansa. Hän ei saa sitä peittää piiloon, vaan jos hän tahtoo elää uuden elämänyymmärryksen mukaan, tulee hänen kartuttaa juuri omaa talenttiaan eikä toisen talenttia. Ei häneltä vaadita, jos hän on saanut yhden talentin, että hän ehtisi saada elämässä aikaan yhtä paljon kuin se, joka on saanut viisi tai kaksi. Jokaiselta elämä odottaa niin paljon, kuin hänellä on siemenenä entisyydestään, mutta jokaisella on tällainen siemen. Jos me kiellämme Jumalan meissä, jos kätkemme oman talenttimme, sen hyvän, minkä omistamme menneisyydestä, ne taipumukset ja ne mahdollisuudet, mitkä meillä on perintönä, niin me elämme hukkaan ikuisuuden kannalta katsoen. Meitä syystä silloin voidaan kutsua laiskoiksi palvelijoiksi. Mutta jos me uskallamme heittäytyä elämään sitä elämää, jota sisässämme tunnemme oikeaksi ja jota tahtoisimme elää, silloin Elämä kutsuu meitä ahkeroiksi, hyväiksi palvelijoiksi, kun meidän maallinen aikamme loppuu, silloin olemme kartuttaneet sitä henkistä varallisuutta, mikä meille on annettu.

Tämä on ensimmäinen läksy, se on ensimmäinen askel.

Kun ihminen elää tämän uuden elämänyymmärryksen mukaan ja on tällä ensimmäisellä pyrkimyksen asteella, silloin tietenkin hänen silmänsä on suunnattuna omaan ihanteeseen, omaan Jumalaan, siihen, että hän voisi elää omaa elämäänsä. Hän on silloin altis monenlaisille suurille erehdyksille. Hän on altis sille suurelle erehdykselle, että vaikka hän näkee oman Jumalansa, hän ei näe Jumalaa toisessa. Sentähden toinen askel, toinen läksy on tämä: opi näkemään »*Jumala toisessa*».

On aivan välttämätöntä, että ihminen ensin löytää Jumalan omassa itsessään. Muuten hän ei voi nähdä mitään Jumalaa. Mutta kun hän on löytänyt oman Jumalansa, oman ihanteensa, kun hän on löytänyt Elämän siinä ihmeellisessä muodossa kuin se hänessä on kätkeytynä, silloin hän voi alkaa nähdä Jumalaa

toisessakin. Mutta taival on taas pitkä hänen edessään. Sillä kun hän on täynnä omaa Jumalaansa, niin hän näkee selvästi, missä kohdin toiset eivät ymmärrä hänen Jumalaansa, vaan ovat aivankuin sitä vastaan, ja hän ihmettelee itseksensä ja ajattelee, etteivät ne tiedä mitään Jumalasta. Nyt on kyllä paljon ihmisiä, jotka eivät tiedä mitään sisäisestä Jumalasta, mutta on myös sellaisia, jotka siitä tietävät. Ja tällä tiellä, jolla kulkien ihmisen nyt täytyy oppia näkemään Jumala toisessa, hän ensin tekee sen havainnon, että hän ei osaa nähdä Jumalaa toisessa vaan aivankuin ihmettelee: eivätkö nuo toiset ymmärräkään, eivätkö palvelekaan, eivätkö näekään, minkälainen Jumala on, sillä hänen oma Jumalansa on niin selvä, niin kirkas hänen mielestään. Hän ihmettelee, etteivät muut näe sitä yhtä kirkkaana ja kysyy itseltään: onko heissä Jumala?

Vähitellen hän monenlaisten katkerienkin kokemusten kautta oppii näkemään Jumalaa toisissa. Sillä hän tekee sängen pian toisen kokemuksen. Kun hän on löytänyt Jumalan itsessään, ymmärtää hän, että toinenkin on voinut löytää Jumalan ja on voinut edetä Jumalan tunnossa pitemmälle kuin hän. Ja kun hän tapaa sellaisen ihmisen tai lukee tai kuulee sellaisesta, jossa jumalallinen elämä on elävä, niin hän on altis uskomaan, että toinen käsittää koko sen elämän mikä on hänen sisällään. Käytännöllisessä elämässä tämä ilmenee siten, että kun ihminen näkee toisen, jossa jumalallinen elämä on elävä, hän on altis luulemaan toisessa kaikkea hyvää, mitä hän itse ymmärtää, ja luulee, että toinen on kaikissa kohdissa ihmeellinen ja täydellinen. Hän ei siinä erehdy, mutta hän erehtyy tietämättään siinä kohden, että hän luulee toisen Jumalan olevan saman kuin hänen oman Jumalansa. Hän ei ole vielä oppinut näkemään Jumalaa toisessa, hän on vain oppinut tuntemaan oman Jumalansa, ja kun hän ensin ymmärtää, että toisessakin on Jumala, hän luulee, että hänen oma Jumalansa on toisessa ja siitä seuraa katkeria kokemuksia, sillä jonkun ajan kuluttua hän herää huomaamaan, että Jumala toisessa ei ollutkaan sellainen kuin hän luuli, se ei ollut hänen oman mittapuunsa mukaan täydellinen. Tämä kokemus voi joskus vaikuttaa häneen tärisyttävästi, mutta se opettaa hänelle uudistuessaan, että hänen täytyy oppia näkemään Jumalaa toisessa, mutta ei omaa Jumalaansa. Toisin sanoin hänen tulee oppia näkemään, että hyvää on toisissa ihmisissä, vaikka se ilmenisi toisella tavalla kuin hänessä itsessään.

Tämä on silloin hänelle ihana kokemus. Kun hän tottuu ajattelemaan ja näkemään näin, niin hänelle avautuu aivan uusi maailma. Hän oppii katsomaan ihmisten sieluihin ja huomaa, että heissä on hyvää. Hän oppii lopulta näkemään hyvää niissäkin ihmisissä, jotka eivät ollenkaan itse ole tietoisia Jumalasta sisässään. Hän oppii näkemään hyvää yleensä ihmisissä ja sillä tavalla hän voi aivankuin suunnata katseensa pois siitä, jota hän kutsuu pahaksi. Hän oppii yhden merkillisen asian itsensä suhteen, yhden käytännöllisen asian oman Jumalansa palvelemisessa. Hän oppii sen, että jos hän tahtoo hyvää itsessään kasvattaa, jos hän tahtoo, että Jumala hänen sisässään kasvaisi, silloin hän ei saa ajatella pahaa itsessään. Silloin hän ei saa kääntää katsettaan siihen, mitä hänessä on pahaa. Aivan niinkuin Kristus sanoo eräässä vertauksessaan: jos pellolla on sekä hyvää viljaa että rikkaruohoa, niin ei pidä ottaa rikkaruohoa pois, ettei tulisi hyväkin mukana vaan antaa kaiken kasvaa elonaikaan asti. Tällä Kristus tarkoittaa sitä merkillistä sielutieteellistä seikkaa, että jos me tahdomme kasvattaa itsessämme hyvää, emme saa nureksien ja voivottaen ajatella sitä pahaa, mikä meissä on, vaan meidän täytyy ummistaa silmäme ja korvamme siltä ja vain kasvattaa hyvää, vain aina palvella hyvää ja totuutta. Meidän ei pidä välittää valheesta, synnistä, pahasta, sillä jos me siihen käänämme huomiomme, jos alamme kitkeä itsestämme niitä rikkaruohoja, mitä meissä on, silloin on varmaa, että samalla kuin saamme kitketyksi muutamia rikkaruohoja, me myös kitkemme hyvää pois. Ihminen koettaessaan kaikella voimalla hävittää itsestään pahan, ei huomaa, että samalla kertaa on sisällään piilevä hyväkin turmeltunut. Jos hän menettelisi viisauden mukaan, ei hän niin tekisi vaan ainoastaan antaisi hyvän kasvaa ja leikkuumiehen leikata pois, mitä rikkaruohoa on, s. o. antaa karman sen leikata pois.

Jokaisen ihmisen elämässä on karma vaikuttamassa. Aina tapahtuu sellaista, joka tuottaa hänelle surua ja kärsimystä ja kitkee hänestä rikkaruohoja pois. Hänen ei tarvitse siitä huolehtia.

Minkätähden esim. uskonnolliset ihmiset kristikunnassa pitkin vuosisatoja ovat olleet synkkiä, alakuloisia, pitäneet velvollisuutenaan näyttää niin ikäviltä ja tuskastuneilta kuin mahdollista? Siitä syystä, että he vastoin Mestarinsa neuvoa ovat ruvenneet kitkemään pois rikkaruohoja itsestään. Siinä eivät onnistu, se tekee vain heidän elämänsä katkeraksi, he samalla myös penkovat hyvän pois. Ja siihen

useimmiten kääntyy ainainen synnin ja pahan ajattelemiseen, että he alkavatkin sitä pahaa koettaa muista karsia pois. He huomaavat näet sen työn aivan toivottomaksi itsensä suhteen, ja silloin he lohdutukseen alkavat toisista kitkeä pois, mitä niissä on pahaa.

Mutta viisas ihminen eli se, joka on uudessa elämänymmärryksessä ja menettelee viisaiden neuvojen mukaan, hän ainoastaan antaa hyvän kasvaa ja karman korjata pois, mikä on pahaa.

Nyt kun hän sitten on oppinut näkemään Jumalaa toisessa, kun hän on oppinut, että Jumala on toisessa, kaikesta siitä huolimatta, mitä hän pitää rikkaruohona, silloin hän voi jättää pahan rauhaan. Hänellä ei ole mitään julkeata halua ottaa pahaa pois toisesta vaan hän antaa sen olla rauhassa — minä en puhu nyt vanhempien suhteesta lapsiin vaan yleensä ihmisistä — sillä hän tietää, että karma sen korjaa, ja iloitsee hyvästä, mikä on toisessa. Hän alkaa selvemmin ja selvemmin nähdä, että hyvä on toisissa, että Jumala elää toisissa, ja että se elää omalla tavallaan. Ja mikä heissä on pahaa, se jää heidän ja karman väliseksi asiaksi, jonka kanssa hänellä ei ole tekemistä.

Sitten hän vähitellen joutuu kolmanteen asteeseen, alkaa kulkea kolmatta taivalta uudessa elämässä, sitä, jota alussa kutsuimme nimeltä »*Jumala kaikkialla*». Ihmiselle, joka on löytänyt jumalallisen elämän toisissa, alkaa käytännöllisesti selvitä se ihmeellinen totuus, ettei ole muuta olemassakaan kuin jumalallinen elämä. Hän alkaa nähdä jumalallista elämää yhä selvemmin kaikkialla. Lopulta hän ei näe mitään muuta kuin Jumalaa. Paha ja hyvä vastakohtina häipyvät olemattomiin, kaikki muuttuu yhdeksi suureksi ihmeelliseksi elämäksi, josta hän on osa, jonka ilmennystä on kaikki olevainen ja jossa ei ole mitään pahaa. Se elämä on kokonansa hyvää, kokonaan salaperäistä, — hyvää sillä tavalla ettei siinä ole mitään ristiriitaa, ei mitään vaikeuksia, ei mitään puutetta. Ihmiselle alkaa käytännöllisesti selvitä panteismin suuri totuus, joka uskonnollisia ihmisiä on niin hirmuisesti kauhistanut.

Kymmenen vuotta sitten muuan tuttavani, joka sittemmin on tarmokkaasti toiminut uskonnollisella alalla ja vielä tänäpäivänä toimii, ja joka sitä ennen oli tutkinut teosofiaa ja tuntenut pientä vetovoimaa teosofiaan, hän kerran sanoi minulle: »minä olen hylännyt teosofian.» »Vai niin», sanoin minä ja ajattelin sisässäni: hän ei ole suinkaan koskaan ymmärtänyt teosofiaa, sillä kuinka silloin voi sen hylätä. »Niin», sanoi hän, »teosofia ei voi minua tyydyttää, sillä siinä joudutaan siihen, ettei ole mitään hyvää eikä mitään pahaa. Ja kun ei ole mitään pahaa, niin ei ole mitään siveellistä voimaa. Kuinka ihminen voi kehittyä hyvässä, ellei hän näe pahaa ja ellei hän *vihaa pahaa*? Minä olen mennyt takaisin kristinuskoon (ja kristinuskolla hän tarkoitti kirkollista uskoa tai sille hyvin läheistä uskonmuotoa), sillä kristinuskon tekee jyrkän eron hyvän ja pahan välillä. Se on ihmeellisen suurenmoinen tuo oppi pahasta ja perkeleestä, kadotuksesta ja tuomiosta, sillä maailman rakenne on siinä niin selvä: me tiedämme, mihinkä joudumme, ja tiedämme, kuinka meidän tulee vihata pahaa. Ja minä tunnenkin sisässäni, kuinka vihaan kaikkea pahaa, ja siitä minä saan siveellisen voiman.»

Näillä sanoilla hän kuvasi aivan määrättyä sieluntilaa, joka todella on kaukana siitä psykologisesta tilasta, mihin ihminen uudessa elämänymmärryksessä tulee, kun hän saapuu sen kolmanteen asteeseen. Hän sillä asteella näkee, että koko maailmanavaruus ja elämä on vain täynnä yhtä Jumalaa, yhtä ääretöntä järkeä ja suloutta, sitä salaisuutta, jota me kutsumme Jumalaksi. Ei ole mitään pahaa, ei ole mitään ristiriitaa, kaikki on ikuisessa täydellisyydessä, kaikki on yhtä suurta elämää, jossa ei koskaan ole ollut mitään epäilystä, ei koskaan mitään ristiriitaa, ei koskaan mitään pahaa. Siihen jumalkäsitykseen ihminen tulee. Hän huomaa silloin kuinka totta oli, mitä esim. Kristus sanoi: »Jumala antaa aurinkonsa paistaa sekä hyvälle että pahoille.» Jumala ei nimitä ketään pahaksi eikä ketään hyväksi. Olisiko Jumala alempi kuin hänen oma aurinkonsa, joka meille antaa elämää, lämpöä, valoa? Jos me kutsumme itseämme tai toiset meitä kutsuvat pahoiksi, mutta yhdessä menemme auringonpaisteeseen, lämmittää se kaikkia samanlaisesti. Me voimme olla suuria rikoksentekejiä ja voimme langeta polvillemme auringon eteen ja se meitä lämmittää eikä tee mitään eroa välillämme. Jumalan rakkaus ei katso näköä, vaan se kaikkia, hurskaita niinkuin syntisiä, rakastaa yhtäläisesti, sen silmissä ei ole mitään epätäydellistä.

Suuri elämä, joka on kaiken takana, ei estä meitä pahaa tekemästä. Me kyllä koetamme estää toisiamme, kun joku tahtoo pahaa tehdä. Jumalallinen elämä antaa meidän olla pahoja, antaa meidän tehdä pahaa. Siitä saamme itse kokea seuraukset. Luonnonlait tuottavat meille kärsimystä, mutta ne kasvattavat. Kun me niitä vastaan rikomme tietäen tai tietämättämme, kutsumme esiin leikkuumiehen, joka tulee ja leikkaa meiltä pois pahan, mutta ei loukkaa eikä estä meitä silti vaan antaa meille täydellisen vapauden.

Ja kun sisässämme selviää ja tulee eläväksi tämä uusi Jumala, joka on kaikkialla, silloin me ymmärrämme ihmeellisen mysterion. Me ymmärrämme, mitä Kristus tarkoitti puhuessaan syntien anteeksi antamisesta. Me luulemme tavallisesti että tällä tarkotetaan Jumalan antavan meille syntimme anteeksi. Mutta mitä syntejä Jumala antaa anteeksi? Emme me ole mitään syntiä tehneet Jumalan edessä. Jumala ei meitä pidä syntisinä, Jumalalla ei ole mitään anteeksi annettavaa, me emme millään tavalla voi rikkoa Jumalaa vastaan, me emme voi tehdä itseämme suuriksi tai pieniksi jumalallisen elämän silmissä. Jumalaa vastaan ei ole koskaan rikottu; Jumala aina rakastaa.

Mutta mitä on syntein anteeksi antamus? Se on asia, joka tapahtuu meidän kesken ilmenneessä elämässä. Kun me tulemme Jumalan tuntoon, kun jumalallinen elämä tulee meissä eläväksi, silloin se elämä käskee meitä siunaamaan ja anteeksi antamaan. Muuta me emme osaa tehdä. Me siunaamme ja annamme anteeksi. Jos siis ihminen, joka tuntee itsensä syntiseksi ja huonoksi, ihminen, jonka sisässä on ristiriitaa ja sielullista tuskaa, tulee meidän luoksemme, niin me voimme hänelle antaa synnit anteeksi, sillä me voimme omalla olemuksellamme paljastaa hänelle sen totuuden, että Jumalan kanssa on rauha. Mestari-olento, ihminen, jonka sisässä on Jumala elävä, vaikuttaa aina nostavasti ja puhdistavasti ihmisiin. Hänen olemuksensa on ihmeellisen rauhottava. He juoksevat hänen luoksensa, kertovat hänelle syntinsä, erehdyksensä ja pahuutensa ja hän sanoo: »sinun syntisi on sinulle anteeksi annettu». Hän antaa anteeksi, hän osaa heitä rakastaa, vaikka he ovat huonoja, ja he tuntevat, että hän rakastaa. He tuntevat nousevansa ja puhdistuvansa hänen edessään. Vaikka heidän syntinsä olisivat veripunaiset, he tuntevat, että Mestarin edessä ne tulevat lumivalkeiksi. Hänen rakkautensa pesee heidät puhtaiksi, he tuntevat, että heissä todella ei olekaan mitään syntiä. He näkevät Jumalan.

Tämä on ihmeellinen sielun totuus, jonka Kristus tahtoo opettaa. Silloin on Jumalan valtakunta maan päällä, silloin toteutuu hyvän valtakunta, kun me opimme antamaan synnit toisillemme anteeksi, kun opimme siunaamaan toisiamme.

Ja oppiakseen tämän läksyn, tulee ihmisen, niinkuin sanoo sama Mestari, ottaa risti päällensä. Koko tämä elämä, jota olen kuvannut, näyttäytyy henkisesti katsoen näin: ihmissielu kulkee tiellä ja kantaa olallaan mustaa ristiä. Hän kantaa ristiä kulkien »pääkallonpaikkaa» kohti. Ja kun ihminen kantaa tätä ristiä ja ymmärtää iloita, silloin siitä rististä, sen keskeltä kasvaa ruusuja. Siitä kasvaa rakkauden ruusu, joka tekee ristin keveäksi ja ihanaksi. Tätä tarkoitti Mestari Rosencreutz, kun hän puhui ruusurivistä ja perusti ruusuristin veljeskunnan.

IV.

ÄLYLLINEN JA SIVEELLINEN PUHDISTUS.

Jos otamme matemaattisen totuuden esim. $2 \times 2 = 4$, niin sitä tuskin voi esittää muulla kuin aivan yksinkertaisella selvällä tavalla: $2 \times 2 = 4$. Vaikka koettaisimme olla runollisia, saisi siitä tuskin enempää irti. Sitä vastoin käytännölliset tosiseikat ovat toista laatua. Jos sanomme: tuo ihminen on hyvä, voimme sitä seikkaa kuvata eri tavoilla ja näyttää erilaisilla esimerkeillä, millä tavalla hänen hyvyytensä ilmenee. Ja koska ei ole sen käytännöllisempää asiaa kuin totuuden etsintä ja totuuden löydäntä, niin se luonnollisesti on asia,

jota voidaan tyhjentymättömän monella tavalla katsella ja esittää. Kun ihminen etsii totuutta, etsii Jumalaa, niinkuin myös voimme sanoa, silloin tämä etsiminen tietenkin tapahtuu koko hänen sielullaan, koko hänen henkensä voimalla, sillä ihmisellä ei ole toivoakaan löytämisestä, ellei hän koko sydämellään ja voimallaan etsi; mutta kun hän etsii, käyttäen ajatustaan ja järkeään, voimme erottaa eri askeleita hänen etsimisessään, eri jaksoja, ja kuvailla niitä eri tavalla. Tänään ja seuraavissa luennoissa tahdomme puhua kolmesta jaksosta totuuden etsijän elämässä, jotka voidaan selvästi erottaa toisistaan, olkoon että ne jyrkästi kehittyvät toinen toisensa perästä tai että ne kehittyvät limittäin.

Ensimmäinen jakso totuudenetsijän elämässä, jos hän on nykyaikainen ihminen, joka ajattelee ja käyttää järkeään, on se periodi, jolloin hänen älynsä ja järkensä on etualalla ja vaikuttaa voimakkaammin, jolloin hänen intelligenssinsä varsinaisesti tekee työtä. Tämä on hänen tieteellis-filosofinen etsimisensä. Hän alkaa kysymällä itseltään: mitä on totuus? Hän ei tyydy mihinkään vastaukseen, minkä hän on saanut ympäriltään tai kasvatuksen kautta. Hän ei tyydy mihinkään auktoriteti-uskoon, jota häneen tavalla tai toisella on tyrkytetty. Hän ei ota mitään ennakoita uskoakseen vaan hän todella vakavasti kysyy, onko totuus olemassa, onko Jumala olemassa, mikä on totuus? Ja kun hän tämän kysymyksen tekee järjellään, silloin on luonnollista, että hän aikoo järkeään käyttää — että hän pinnistää järkeään ja ymmärrystään niin paljon kuin mahdollista etsiessään totuutta. Hän etsii tätä totuutta sillä tavalla, että hän tutustuu erilaisiin maailmankatsomuksiin ja elämäntähtäyksiin, joita nykyaikana on hänellä tarjona. Hän tutustuu niihin ja arvostelee niitä omantuntonsa ja tietonsa kannalta, ja kun hän tällä tavalla filosofisesti tutkii ja ajattelee, hän lopulta tulee siihen johtopäätökseen, että hän totisesti ei tiedä mitään. Tämä on ensimmäinen askel totuudenetsijän elämässä. Hänen täytyy välttämättä tulla siihen kohtaan, että hän koko olemuksellaan, järjellään, ajattelevalla minuudellaan tunnustaa: minä en totisesti tiedä mitään. Hän on tutustunut kaikenlaisiin oppeihin, on kuullut monelta ihmiseltä, kuinka tämä ajattelee. Hän on koettanut katsella asioita monelta puolelta ja lopuksi huomannut, että hän ei tiedä mitään, ei tiedä mitä uskoa. Hän ei tiedä ollenkaan mitään. Ihmiset sanovat toiset toisella, toiset toisella tavalla, toisten mielestä ihminen on kuolematon, toisten mielestä kuolevainen, toisten mielestä on Jumala olemassa ja on sellainen ja sellainen, toisten mielestä ei Jumalaa ole. Hän ei voi mitään sanoa, hän työskentelee järjellään ja älyllään, mutta ne eivät vastaa mitään, ei mitään muuta kuin: minä en tiedä mitään. Tämä on viisauden alku, ensimmäinen askel totuuden tietämisen tiellä, että ihminen tietää, ettei hän tiedä mitään. Tämä on Sookrateen vanha neuvo. Sookrates kulki ympäri ja keskusteli kaikenlaisten ihmisten kanssa ja näytti heille, että he olivat samassa tilassa kuin hän itse sanoi olevansa, sillä Sookrates todisti ja näytti, että heidän täytyi tunnustaa: minä en tiedä mitään. Sookrates omalla omituisella opetustavallaan sai ihmiset näkemään, etteivät mitään tienneet. Monet luulivat tietävänsä, mutta Sookrateen käsissä riisuttiin alastomiksi ja huomasivat, etteivät mitään tienneet. Tällainen työ on ihmisen tehtävä itsensä kanssa. Jollei ihmisellä ole ketään Sookratesta luonaan, joka häntä tällä tavalla pyörittää ja pinnistykseen pistää, niin hänen on tehtävä se työ itse itsensä kanssa. Hänen täytyy itse viedä itsensä siihen umpikujaan, josta hän ei edemmäksi pääse ja jossa hänen täytyy tunnustaa: minä en tiedä mitään. Jos ihminen silloin on ilman sitä runollista temperamenttia, taiteellista vaistoa, josta ensi luennossa oli puhe, hän hylkää koko totuudentuntemisen, väsy siihen ja sanoo: ihminen ei voi tietää mitään. Huomaamatta hän nojautuu ja tyytyy ensimmäiseen löytöönsä eikä mene edemmäksi. Hän teki ennenaikaisen johtopäätöksen. On paljon ihmisiä, jotka ovat tällä kannalla, sekä oppineiden että oppimattomien joukossa. Oppineiden tie on voinut käydä toisia uria myöten, mutta molemmat ovat tulleet siihen, etteivät he mitään tiedä ja silloin tehneet johtopäätöksen, ettei voi tietää mitään. Tätä kutsutaan agnostisismiksi ja on se itse asiassa hyvin rohkea väite, vaikkeivät agnostikot itse sitä huomaa. Sama on laita monen monen uskovan. Kun heitä lujasti ahdistetaan, he ehkä puoleksi huomaamattaan laskevat itsestään sellaisen lauseen: ihminen ei voi mitään tietää. Siihen ihminen aina turvaa, sillä ihmisen koko olemus on pohjaltaan järkeä, ja ihminen välttämättä tahtoo tietoa. Hänen koko olemuksensa on tietoon pyrkimistä. Kun hän näkee tai luulee, ettei itse voi enää edetä mihinkään, hän sanoo: ihminen ei voi enempää tietää. Sillä tavalla hän on tyydyttänyt sielunsa tarpeet ja luulee tyydyttävänsä toistenkin tarpeet. »Olkaamme rauhalliset, me emme voi mitään tietää, siinä kylliksi!» Tähän jäävät ne, joiden järki väsy, joilla ei ole sitä runollista vaistoa, joka veisi heitä edemmäksi.

Mutta ne, jotka pääsevät tämän kohdan yli, saavat järkensä valistetuksi. Heidän järkensä herää uudella

tavalla, heissä todella tapahtuu herämys. Suuren äyllisen työn perästä tämä herämys tulee, kun ihmisellä on ollut apunaan taiteellinen aisti, joka tekee hänen työnsä todella sielukkaaksi ja henkeväksi. Hänen järkensä äkkiä valistuu ja hän saa tietää ihmeellisen asian. Minkä? Tämän hän näkee äyllisessä herämyksessään: on olemassa elämä kaikkien ilmiöiden takana, yhtenäinen elämä. On olemassa ykseys moninaisuuden takana. On olemassa ääretön avaruus, johon korkeimmatkin auringot häviävät. Elämä on täynnä ilmiöitä, mutta elämä itse on pohjaton. Elämä on rajaton verrattuna ilmiöihinsä, jotka ovat rajallisia. On olemassa ikuinen elämä kaiken yläpuolella, elämä, jota ihmiset nimittävät Jumalaksi. Tämän yhtenäisen elämän ihminen äyllisessä herämyksessään tajuaa ja näkee. Mahdotonta on kuvata sitä fyysisillä sanoilla ihmiselle, joka ei ole sitä kokenut, hänen täytyy ponnistaa, kunnes hän saa kokemuksen siitä. Hänen täytyy ponnistaa koko sielullaan, ja varmasti tulee päivä, jolloin hänen ymmärryksensä herää ja näkee: »minähän en ole olemassa erityisenä oliona, vaan olen yksilöllinen ilmennys äärettömästä elämästä. Olen vain pisara merenpinnalla.» Ihminen aivankuin näkee ulos äärettömyyteen, näkee Jumaluuden suuren pimeyden, joka itseensä kätkee kaiken valon. Hän ymmärtää, mitä vanhat salatieteelliset maailmanselitykset tarkoittavat, kun ne sanovat: valo on syntynyt pimeydestä; kun raamatussakin kerrotaan, että syvyys ja tyhjyys oli ensin ja sitten vasta tuli valo. Kun ihminen täten huomaa olevansa pieni osa suuresta kokonaisuudesta, huomaa, että kaikilla olennoilla toisin sanoen on yhteinen alkuperä eli isä, täytyy hänen samalla myöntää, että kaikki ihmiset ja elävät olennot suuren Elämän lapsina ovat keskenään veljiä. Hänen järkensä sanoo hänelle vastustamattomalla selvyydellä: »sinä olet atomi maailmankaikkeudessa, elämän äärettömässä valtameressä, niinkuin kaikki muut ovat atomeja. Sinä et ole ihmeellisempi kuin mikään muukaan atomi tässä kaikkeudessa eikä mikään muu atomi ole äärettömyyden ja iankaikkisuuden kannalta ihmeellisempi kuin sinä olet. Sinä olet vain yksi pyörä, ihmeellisessä koneistossa, sinä olet vain omalla paikallasi, kohdallasi välttämätön atomi, tässä atomien meressä mutta matonen maassa on aivan yhtä välttämätön ja salaperäinen ilmennys kuin sinä olet; ja jos on olentoja, korkeampia ihmisiä, enkeleitä, jumalia, luoja, niin ne ovat myös atomeja iankaikkisuuden ja äärettömyyden rinnalla. Ne ovat myös sinun veljiäsi.» Luonnollista on, että kun ihminen järjessään tämän totuuden älyää, hän samalla ymmärtää, että totuus oikeastaan häntä velvottaisi. »Me ihmiset olemme veljiä, mutta emme elä kuin veljet! Koska minä nyt tämän tajuan, pitäisi ehkä minun —?» Kuitenkin ihminen voi jäädä tälle kohdalle. Hän on löytänyt suuren totuuden, mutta taas on kohta tullut, että hän voi jäädä paikoilleen. Hän on totuuden nähnyt ja voi sitä toisillekin neuvoa, toisiakin houkutella sitä näkemään, mutta hän voi antaa sen jäädä itselleen äylliseksi voitoksi eli saavutukseksi. Hän pysyy silloin intellektualistina, joka on nähnyt Jumalallisen Elämän kaiken takana, mutta samalla nähnyt oman mitättömyytensä, kykenemättömyytensä, pienuutensa. Hän ei mitään kykene tekemään, hän elää vain mukana niinkuin pisara meressä. Hän kätkee tämän tiedon käytännöllisesti itseensä, hän on löytänyt helmen, mutta kätkee sen peltoonsa. Hän on saanut »leiviskän», mutta kaivaa sen maahan. Mitä hän voi tehdä? Hän ei voi maailmaa muuttaa, ei saada sitä paremmaksi, ei ihmisiä veljellisemmiksi keskenänsä.

Mutta jollei hän tälle kohdalle jää, jos hän tahtoo mennä eteenpäin tästä herämyksestä, jos hän tuntee sisässään: »minä tahdon maksaa paljon, jotta totuus, jonka olen nähnyt, tulisi minussa eläväksi», silloin hän voi ottaa seuraavan askeleen edemmäksi ja joutua uuteen jaksoon eli kehityskauteen totuuden etsimisessä.

Sen sijaan, että hän vain alhaaltapäin katselisi ihmeellistä totuutta, hän silloin antaa totuuden jumalallisen elämän virrata itseensä. Muistatthan, mitä tässä mainittiin eräässä äskeisessä esitelmässä, että ihminen on aineellisessa ilmennyksessään munanmuotoisen auran sisäpuolella, mutta että hän todellisessa itsessään on tämän munanmuotoisen auran ulkopuolella. Aura on hänen Itsensä sisässä, Itsenä hän ei istu sen auran keskellä; siinä on ainoastaan hänen yksilöllinen ilmennyksensä. Itse hän jumalihmisenä on auransa ympärillä, ulkopuolella, aineettomuuden maailmassa. Kun nyt ihminen näkee äyllisesti, että elämä on yhtenäinen, että Jumala on iankaikkinen ja ääretön salaisuus kaikkien ilmiöiden takana, niin hän itse asiassa ottaa vastaan äyllisen vaikutuksen omasta Itsestään, siitä äärettömästä Itsestä, joka on hänenkin oma Itsensä, vaikka se on hänen personallisen ja yksilöllisen ilmennyksensä eli auran ulkopuolella. Mutta jos hän tahtoo, että ääretön iankaikkinen elämä virtaisi hänen sisälle ja ilmenisi hänessä, niin hänen täytyy ottaa vaikutuksia siltä Itseltä, joka on yhtä Äärettömyyden kanssa, toisellakin tavalla kuin äyllisesti. Hänen täytyy antaa tuon äärettömän elämänsä tunkeutua häneen niin, että se täyttää myös hänen tunne- ja

tahto-elämänsä. Kun hän vakavasti tahtoo edetä älyllisestä näkemyksestä eli »heräämisestä« »vanhurskauttamiseen», silloin hänen täytyy tahtoa, että totuus, minkä hän on älyllisesti nähnyt, ilmenisi koko hänen yksilöllisessä ilmennyksessään, täyttäisi hänet ja tulisi siis ilmi hänen personallisessa elämässään. Toisin sanoen on teoissa toteutettava, mikä ajatuksissa on ihanteena. Tämä ei ole leikintekoa, sillä ihanteen toteuttaminen tässä tapauksessa on itse Jumalallisen Totuuden toteuttamista. Ennenkuin se voi tapahtua, täytyy ihmisen tahtoa — ja hän voi tahtoa, jos hänellä on taiteellinen vaisto — että hän voisi elää veljellistä elämää. Hänen täytyy ajatella omaa personallista elämäänsä ja millä tavalla hän voisi sitä muuttaa, mikä siinä sotii veljeyttä vastaan, mikä on alhaista, puutteellista tai rumaa. Hänen täytyy itse näitä asioita miettiä. Erehtyvät ne ihmiset, jotka ottavat jonkun opettajan itselleen ja noudattavat hänen käskyjensä ja menettelevät sokeasti niiden mukaan, sillä tässä varsinaisesti tarvitaan ihmisen omaa työtä, jos hän tahtoo edetä totuudenetsimisen tiellä. Hänen ei pidä eikä hänen tarvitsekaan sokeasti kulkea kenenkään neuvojen mukaan vaan hänen pitää itse omalla ymmärryksellään, omalla parhaimmalla taidollaan pohtia asioita, jotka häntä itseään koskevat. »Mikä minun sieluni pelastaa vaaroista, millä tavalla minun pitäisi muuttaa elämäni, että siitä olisi hyötyä kanssa-ihmisilleni, miten voisin elää niin, etten loukkaisi veljeyden periaatteita?» Näin hän kysyy itseltään ja ymmärtää, että voidakseen olla todellinen veli kaikkien kanssa täytyisi hänen osata rakastaa, aivan pohjattomasti rakastaa. Mutta vaikei hän sitä osaisi, hän kuitenkin tahtoo pyrkiä. Tämä on juuri tärkeä kohta, että ihminen tahtoo pyrkiä ja vaikkapa vähässä muuttaa elämäänsä. Hän esim. päättää: »nyt en tahdo enää tappaa eläimiä enkä tehdä niin, että toisten täytyy tappaa minun takiani. En siis syö lihaa, en mitään sellaista, jonka vuoksi eläimiä tapetaan.» Leo Tolstoi, tuo suuri ihmeellinen mies, joka todella etsi ja pyrki, sanoo: ensimmäinen ehto, kun ihminen tahtoo tulla hyväksi, on, että hän tulee kasvissyöjäksi, sillä kuinka ihminen voisi alottaa väärästä kohdasta ja tulla hyväksi, samalla kun hän tahraa käsiään verellä.

Mainitsen tämän esimerkkinä, mutta en tarkoituksessa ketään loukata. Kukin ihminen itse päättää sisässään kaikista kysymyksistä oman elämänsä suhteen, ja se on hänen yksityinen asiansa Jumalan kanssa. Emme voi tuomita ketään. Emme voi sanoa, kun näemme jonkun syövän lihaa: »Ah, hän on mahdoton, hän ei kykene elämään veljellisesti.» Meidän kädessämme ei ole veljeyden mittapuu. Kun ihminen on vakava pyrkimyksessään, on hänen yksityinen asiansa, mistä kohdasta hän alottaa. Ihmisellä on laki itsessään, sanotaan raamatussa. Hän on itselleen laki. Laki on kirjoitettu hänen sydämeensä ja hän itse ymmärtää, mitä hän itseltänsä vaatii. Kun hän vilpittömästi tahtoo edetä veljellisyyden tiellä ja kun hän ajattelee ihanteena, että voisi palvella ihmiskuntaa ja maailmankaikkeutta, sen onnea ja edistystä, mitään itselleen pyytämättä, silloin hän on oikealla. Ihmisen on niin yksinkertaista tuntea, niin helppoa arvostella omaa itseään. Hän kysyy itseltään: mitä minä tahdon? ja vastaa siihen aivan rehellisesti ja vilpittömästi. Aivan välttämätöntä totuudenetsijälle on, ettei hän tee mitään ilvettä itsensä kanssa. Siinä kohdassa ihmiset erehtyvät, että usein ovat sokkosilla itsensä kanssa. Totuudenetsijälle ei sellainen kelpaa, hänen täytyy seisoa alastomana itsensä edessä. Mutta kun hän löytää itsestään vilpittömän tahdon edetä veljeyden tiellä, silloin totisesti hän etenee ja älyllinen totuudennäkemyksensä muuttuu hänessä siveelliseksi elämänvoimaksi — ja ihmiselle tapahtuu uusi kokemus.

Hän näkee nyt, hän tuntee nyt, kuinka se suuri elämä, jonka hän on järkensä silmällä nähnyt ja johon hän uskoo, mahtavana voimana virtaa hänen sieluunsa. Hän tuntee kuinka avaruuden äärettömyydestä elämän henki liitelee hänen sieluunsa ja kuinka ikuisuuden syvyydestä elämän lähdevesi pulppuaa hänen sieluunsa. Nyt hän tietää aivan uudella tavalla että me muodostamme yhden suuren kokonaisuuden, että me totisesti kaikki olemme saman isän lapsia, sillä hän tuntee olevansa yhtä kaikkien kanssa. Se suuri elämä, joka oli hänelle ainoastaan älyllinen todellisuus, muuttuu eläväksi todellisuudeksi ja selvittää hänelle elävän kokemuksen avulla, mitä on rakkaus. Silloin kun hänelle tapahtuu tämä ihmeellinen hetkellinen uudestasintyminen, silloin hän tietää mitä rakkaus on siitä yksinkertaisesta syystä, että hän sillä hetkellä rakastaa kaikkia, ja samalla hän ymmärtää koko olemuksellaan, ettei ole muuta vapahtajaa olemassa kuin Jumala. Hän ei voi itse itseään vapahtaa eikä tehdä itseään hyväksi — kuinka hän kuolevainen ihminen voisi itseään pelastaa ja millä voimalla? Ei, vaan se ääretön voima, se suuri ihmeellinen, yhtenäinen elämä, joka on kaiken takana, se hänet täyttää, se hänet puhtaaksi pesee. Se on rakkaus ja se opettaa häntä rakastamaan. Sen avulla, sen täyttämänä hän osaa rakastaa. Se yksin, Jumala itse, on pelastaja, vapahtaja.

Kaikki teologiset riidat ja kiistat Jumalan armosta, ihmisen omasta voimasta j. n. e. tulevat aivan arvottomiksi hänen silmissään. Ihmiset, jotka eivät asioista tiedä, saattavat niistä puhua, mutta kun ihminen itse tietää, kun hän on itse kokenut, mikä voima se on, joka hänet nostaa, mikä voima se yksin on, joka hänet tekee hyväksi, puhdistaa, täyttää rakkaudella kaikkea kohtaan, kun hän sen tietää, silloin hänen ei tarvitse riidellä kysymyksestä sellaisten kanssa, jotka eivät sitä tiedä. Yhdentekevää on, kutsuuko ihminen tuota voimaa Jumalan voimaksi vai kutsuuko hän sitä omaksi itseksensä, sillä totisesti se on hänen oma itsensä, joka asuu auran ulkopuolella, joka tulvaa häneen, mutta totisesti se samalla on itse ääretön elämä. Nimi on toisarvoinen asia eikä muuta sitä tosiseikkaa, että personallinen minä ei voi nostaa itseään, jollei se täyty elämällä, joka personallisesti katsoen tulvaa siihen ulkoapäin, tulkoon se sitten äärettömyydestä tai ihmisen korkeammasta itsestä, sillä käytännöllisesti katsoen nämä ovat yhtä.

Tällainen on toinen jakso totuudenetsijän elämässä. Ja kun hän on tähän kohtaan päässyt, ei hän tiellä enää pysähdykään, ei hän enää jääkään seisomaan vaan hän etenee itsestään eteenpäin ja hänen kokemuselämänsä yhä rikastuu. Päivä päivältä hän oppii selvemmin ja laajemmin rakastamaan. Päivä päivältä hänelle esiintyy uusia elämän ongelmia, jotka vaativat ratkaisua. Päivä päivältä hänen kykynsä niitä ratkaista kasvaa.

V.
YLLAISTILLINEN ELÄMÄ.

Aiomme tänään jatkaa viime luentoja, joka jäi kesken siinä merkityksessä, että en ehtinyt kuvata kolmatta askelta totuuden etsijän tiellä. Tietysti askeleita tällä tiellä on useampia. Totuuden etsiminen ei lopu, ennenkuin ihminen on kehittynyt täydelliseksi Mestariksi, ja tietysti kehitystä on senkin jälkeen, vaikkei sitä silloin enää kutsuta totuudenetsimiseksi. Mutta totuudenetsimisen alkupäässä on ne kolme askelta, joista viime kerralla lupasin puhua ja joista en ehtinyt kuvata muuta kuin kahta.

Kuten muistatte oli ensimmäinen askel totuudenetsimisessä totuuden älyllistä etsimistä, joka päättyi sellaiseen huippukohtaan, että ihminen heräsi älyllisesti, jolloin ihminen ensin järkensä silmillä näki ja ymmärsi, että elämän moninaisten ilmiöitten takana oli olemassa yksi yhtenäinen elämä. Ihminen älyllisesti näki niin sanoaksemme Jumalan olemassaolon ja siitä johtuvan seurauksen, että kaikki ihmiset ovat tämän Jumalan lapsia ja siis ytimeltään yhdenvertaisia.

Tätä älyllistä heräämistä seuraa luonnollisesti velvollisuus toteuttaa sitä jumalallista yhtenäistä elämää, jonka ihminen näkee olevan kaikkien ilmiöitten takana ja piilevän hänessä itsessäänkin, toisin sanoen velvollisuus toteuttaa veljeys.

Sentähden totuudenetsijä, joka ei pysähdy älylliseen totuudenetsimiseen, yrittää elää veljellisesti. Hän koettaa järjestää omaa personallista elämäänsä niin paljon kuin hän osaa ymmärtämänsä veljeysperiaatteiden mukaisesti. Näiden siveellisten pyrkimysten luonnollisena palkkana seuraa sitten toinen herämys eli uudestasynnyminen, joka ei ole enää älyllistä vaan siveellistä laatua. Ihminen silloin kokee kummallista ekstasia, jolloin jumalallinen elämä tulvaa hänen personallisuuteensa, tehden sen pyhäksi ja täyttää sen suurenmoisella rakkaudella kaikkia kohtaan koko luomakunnassa. Se, joka on pyrkinyt veljellisyydessä eteenpäin, varmasti joskus on tehnyt tällaisen kokemuksen. Ennen hän ei ole osannut rakastaa, ei ole tuntenut yleis-inhimillistä, kosmillista rakkautta, vaikka hän on ymmärtänyt ja älynnyt sitä yhtenäistä elämää, mikä hänen sisässään voisi tuntua ja siinä on *de jure* vaikkei vielä *de facto*. Mutta noina ekstasin hetkinä hän tuntee voivansa rakastaa kaikkia, voivansa syleillä koko maailmaa. Näitä kokemuksia ihminen tekee pyrkiessään toisella tien kohdalla eteenpäin, ja ne kohoavat huippuunsa suurimmassa rakastamiskyvyssä ja voiman kokemuksessa, minkä ihminen voi saavuttaa.

Mutta nämä kokemukset ovat vain hetkellisiä ekstasi-tiloja. Ihminen ei vielä ole joka hetki sellainen. Hän tietää, mitä Mestarin rakkaus on, hän on saanut kokea, mitä on täydellisen ihmisen elämä, hän käsittää, että jos hän olisi täydellinen, hän joka hetki rakastaisi siten kuin hän rakastaa ekstasin hetkinä, ja koko hänen elämänsä olisi yhtä ainoata rakkauden unelmaa aamusta iltaan ja illasta aamuun. Ja tämä tieto velvottaa. Hänen velvollisuutensa on kehittyä siihen elämään, jossa hän aina voisi tuntea tuota ihmeellistä äidin eli Mestarin rakkautta kaikkia kohtaan. Hänen velvollisuutensa on siihen pyrkiä. Ja silloin hän ymmärtää tärkeän seikan. Hän ymmärtää, miksikä hänessä tämä rakkaus ei elä yhtämittaa. Hän ymmärtää sen riippuvan siitä tosiseikasta, että hän ei ole kyllin viisas. Hän ei voisi sitä rakkautta vielä käyttää. Jos se hänessä aina asuisi, mitä hän tekisi? Millä tavalla hän ihmiskuntaa auttaisi, millä tavalla hän rakastaisi, kuinka hänen rakkautensa ilmenisi?

Ekstasin hetkenä tai sen perästä on tavallista, että ihminen ajattelee: »oi, jos olisin rikas, jos minulla olisi kaiken maailman rikkaudet, niin minä auttaisin kaikkia, jotka tulevat tielleni ja kärsivät ruumiillisesti, — oi jos olisin rikas!» Mutta vähänkin asiaa punnittuaan hän huomaa, että sellainen ratkaisu olisikin humbugia, sillä silloin kaikkien muiden ihmisten pitäisi olla sellaisessa asemassa, että he kaipaisivat hänen rakkauttaan. Siis kaikkien muiden pitäisi olla köyhiä, puutteessa, hänen yksin rikas, jotta voisi näyttää heille rakkauttaan. Mitä tämä olisi muuta kuin humbugia? Minkätähden hänen pitäisi olla sellainen ihmeellinen olento, joka näyttäisi muille rakkauttaan? Ja mitä hyötyä toisilla olisi tällaisesta avunsaannista, joka tekisi tyhjäksi heidän oman yritteliäisyytensä, heidän omat ponnistuksensa?

Totuudenetsijä ymmärtää selvästi, että siihen päin ei ole pyrittävä. Hän ymmärtää, että luonnollinen taloudellinen ratkaisu on, että toinen ihminen ei tarvitse toisen apua suoranaisesti. Hän ymmärtää, että näitä kysymyksiä köyhyydestä ja rikkaudesta, aineellisesta puutteesta ja avuliaisuudesta pitää ratkaista siten, että olosuhteet maan päällä järjestetään niin, ettei ole köyhiä eikä rikkaita, ei puutteellisia eikä yltäkylläisiä. Ja näin ollen hänen täytyy osata näyttää rakkauttaan toisella tavalla: «jos oikein rakastan ihmisiä, pitää minun osata näyttää heille rakkauttani, vaikka olisin niin köyhä, etten voisi heille mitään aineellista apua antaa.»

Mitenkä sitten voidaan ihmisiä auttaa? Kaipaavatko ihmiset muuta kuin aineellista apua? Ei tosiaan ole muu tarve niin lähellä. On kyllä ihmisiä, jotka kaipaisivat rakkautta ja hyvyttä; esim. jokainen sairas on kiitollinen toisen hyvyydestä; jokainen surun painama on kiitollinen siitä, että toinen ihminen osottaa hänelle myötätuntoa, osanottoa hänen surussansa, mutta usein on kuitenkin elämässä niin, että niillä ihmisillä, jotka ovat surullisia tai sairaita, onkin lohduttajansa. Sillä kaikkein enimmäkseen tietysti voi surevaa tai sairasta lohduttaa ja hänelle osottaa myötätuntoa sellainen, joka jo personallisesti häntä rakastaa ja ymmärtää hänen persoonallisia ominaisuuksiaan. Sairas ihminen ottaa mieluummin vastaan hoitoa sen puolelta, joka häntä rakastaa kuin vento-vieraalta. Totuudenetsijä vetää näistä huomioistaan sen johtopäätöksen, että elämässä täytyy olla ala, jossa ihmiset todella kaipaavat apua ja jossa he eivät voi saada keltä tahansa apua, ei niiltäkään, jotka heitä rakastavat. Ja sellainen ala onkin. Mikä? Yleensä elämän tieto. Siinä ihmiset kaipaavat apua. Heillä ei ole tietoa siitä, mitä elämä on. Ihmiset eivät tiedä, ovatko he kuolevaisia vai ovatko he kuolemattomia olentoja. He eivät tiedä, elävätkö kuoleman jälkeen, ovatko täällä vain yhden kerran vai tulevatko useamman kerran tähän maailmaan. Ihmiset eivät ole osanneet ratkaista itse elämän kysymystä. He elävät tietämättömyydessä ja kaipaavat tietoa. »Siis», huudahtaa totuudenetsijä, »jos minulla olisi tietoa ja viisautta, silloin voisin ihmisiä auttaa.»

Ihminen, joka on tehnyt rakkauden ekstasin kokemuksia, hän kaipaa tietoa, ei itseensä varten, vaan sentähden että hän muuten on hyödytön maailmassa, että hänellä ei ole maailmassa muuten mitään tehtävää. Hän tahtoo rakastaa ihmisiä, auttaa heitä ja olla hyödyksi ihmiskunnalle, mutta siihen kyetään hän tarvitsee tietoa. Siveellisestä uudestasytymisestä seuraa välttämättömänä vaatimuksena ja velvollisuutena totuudenetsijälle hankkia itselleen tietoa elämän ja kuoleman salaisuudesta.

Tämä tieto elämän ja kuoleman salaisuudesta, jota hän kaipaa ja jota hän tahtoo itselleen hankkia ihmiskunnan vuoksi, ei ole psyykillistä vaan henkistä laatua. Ei hän kaipaa yliaistillisia kykyjä, ei hypnotista

voimaa, ei tavallista selvänäköisyyttä, ei mitään hermoja kiihottavaa, vaan todellista tietoa siitä, onko mitään olemassa kuoleman jälkeen, onko totta, että on olemassa taivaita ja helvettejä, onko olemassa iankaikkinen elämä, onko totta, että ihminen syntyy monta kertaa maailmaan. Tätä tietoa hän tarvitsee, tätä henkistä tietoa elämän ja kuoleman salaisuudesta, toisin sanoen tietoa siitä, onko hän itse sellainen olento ihmisenä, että hän voi elää kuoleman jälkeen.

Millä tavalla hän voi tästä saada tietoa? Mitä tapahtuu kuolemassa? Aivan selvästi kuolemassa tapahtuu se, että fyysillinen ruumis jää elottomaksi. Jos siis ihminen on olemassa kuoleman jälkeen, on hän jokin muu kuin fyysillinen ruumis. Fyysillinen ruumis jää elottomaksi, se kuolee. Jos ihminen on sama kuin fyysillinen ruumis, ei hän ole olemassa kuoleman jälkeen. Mutta jos ihminen on olemassa kuoleman jälkeen, silloin hänen täytyy olla joku muu kuin fyysillinen ruumis, ja siinä tapauksessa on hän tämä muu nyt jo eläessään. Tämä on aivan selvää logiikkaa. Jos ihminen on olemassa kuoleman jälkeen ilman fyysillistä ruumista, täytyy hänen voida olla olemassa eläessäänkin ilman fyysillistä ruumista. Sille ihmiselle, joka tahtoo tietoa elämän ja kuoleman salaisuudesta, muodostuu aivan selvä problemi ratkaistavaksi. Hänen täytyy päästä tietoon siitä, voiko olla olemassa ihmisenä, vaikkei ole fyysillistä ruumista käytettävänä. Ja kun itse kysymys on selvä, on syytä toivoa vastausta.

Nyt tietysti kun ihminen asettaa ratkaistavakseen tällaisen problemin, hän joutuu tekemisiin yliaistillisen maailman ja tavallaan tuntemattomien voimien kanssa, sillä kuolemantakaiset asiat eivät ainakaan ole fyysilliselle silmälle näkyviä, vaan asettavat hänet yhteyteen psyykkilisen, yliaistillisen maailman kanssa. Hän saattaa nähdä näkyjä ja kummallisia unia, aavistaa asioita ja kehittyä erityisen herkkätuntoiseksi. Ja lopulta hän tulee sellaiseen kummalliseen kohtaan, että kokee olevansa ulkopuolella fyysillistä ruumista ja tietää elävänsä fyysillisestä ruumiista riippumatta.

Nyt meidän täytyy tätä kysymystä hieman tutkia, mitä se merkitsee ja kuinka se on ymmärrettävissä. Jokainen fysiologi ja jokainen psykologi, joka on tutustunut n. k. kokemuseräiseen sielutieteeseen, tietää että ihminen on olento, jossa sielulliset tajunnan ilmiöt käyvät käsi kädessä aineellisten ilmiöitten kanssa. Kun ihminen ajattelee ja tuntee, tapahtuu samalla vastaava aineellinen, muutamatsanoivat sähköllinen ilmiö hänen fyysillisessä koneistossaan, aivoissa ja hermostossa. Tämän nojalla materialistinen katsantokanta on tehnyt tuon tunnetun johtopäätöksensä, että koska kaikkia sielullisia ilmiöitä seuraa rinnakkain jonkinlaiset fysiologiset ilmiöt, ei ole ilman näitä fyysillisiä eli fysiologisia ilmiöitä olemassa mitään tajunnallisia sieluilmiöitä. Sentähden sanovat materialistiset fysiologit ja kokemuseräiset psykologit, että ihmisen koko personallinen sielu-elämä sisältyy hänen ruumiilliseen elimistöönsä, ja lisäävät: kun te esim. tutkutte ihmisen unielämää, huomaatte, kuinka ihminen todella on riippuvainen aineellisesta koneistostaan, ruumiistaan, sillä unielämässä ihmisen tajunta siirtyy isoista aivoista pieniin aivoihin ja selkäyttimeen eikä siis unielämä saata olla persoonallisesti itsetietoisaa samalla tavalla kuin päiväelämä; isot aivot välittävät päivätajunnan sielullisia ilmiöitä, ja kun nämä isot aivot ovat horrostilassa (nukkuvat) ja tajunta on laskeutunut alaspäin pieniin aivoihin ja selkäyttimeen, niin ihminen ei ole sama itsetietoinen, tekojaan ja tunteitaan hallitseva olento kuin päivällä vaan hän muuttuu olennoiksi, jonka kaikki tajunnalliset elonilmaukset ovat sekasotkuisia tai ainakin toisten lakien hallitsemia kuin päivätajunnallisen itsetietoisuuden. Sentähden ihminen unessa saattaa menetellä toisin kuin päivätajunnassa. Unessaan hän saattaa tehdä hullunkurisia tekoja eikä ihmettele, että tapahtuu yhtämittaa mitä merkillisimpiä vaihteluita. Päinvastoin on ihmisen alitajunnalla, joka tulee näkyviin, kun päivätajunta laskeutuu aivokynnyksen alapuolelle, luonnostaan esim. dramatisoiva eli näytelmäallinen kyky. Aivan yksinkertaisia fyysillisiä ilmiöitä tulkitaan monimutkaisten unien välityksellä. Jos ihmisen nenän alle hänen nukkuessaan pistetään tuoksuva ruusu, hän alitajunnassaan, silloin kun se ottaa vastaan hermojen välittämän sanoman tuoksuvasta ruususta, selittää tämän draamallisesti unen muodossa esim. siten, että hän kävelee ihanassa ruusutarhassa. Ihminen on ikäänkuin paljon lapsellisempi, tyhmempi ja itsetiedottomampi olento unissaan, sanovat fysiologit, kuin päivätajunnassa.

Ja tietysti pitäisi niin olla kaikkien teorioiden mukaan, ellei olisi olemassa ihmeellinen tosiseikka, jota eivät fysiologit ja tavalliset kokeelliset psykologit saata ottaa lukuun, koska he yleensä eivät sitä tunne. Se ei ole siksi yleinen ilmiö, että jokainen nykyaikainen sielutieteilijä kohtaisi sitä luvuissaan tai empiirisissä

tutkimuksissaan. Mutta ilmiö on olemassa ja se ilmiö on, että ihminen uni-elämässään saattaa olla aivan sama olento kuin päivällä, saattaa tuntea itsensä aivan samaksi ja olla yhtä itsetietoinen ja yhtä vapaa kuin päivätajunnassaan sekä ulkomaailman että omien sielullisten tajuntatilojensa suhteen, saattaa siis yhtä paljon hallita itseään ja olla itsensä herra unessa kuin päivällä. Minä tunnen ihmisiä, joille tällainen unitila on aivan luonnollinen. He nukkuessaan kummallisella tavalla jatkavat päiväelämänsä, liikkuvat keveämmin ja nopeammin, mutta toimivat muuten samalla tavalla kuin päivällä. Tietysti tämä tapahtuu sielullisesti, ruumiillisesti he eivät saata toimia samalla tavalla. Uni-elämässään, vaikka ovat mielestään aivan hereillään, eivät voi esim. nostaa fyysillisiä huonekaluja, mutta muuten ovat kaltaisiaan, puettuja niinkuin päivällä, tunteiltaan ja ajatuksiltaan samoja.

Tällaisen unitilan pitäisi tietysti fysiologioiden ja tavallisten kokeellisten psykologioiden mielestä olla aivan mahdoton, sairas, epänormaali, sillä eihän ihminen sellaisessa tilassa saata nukkua. Jos hän on sama kuin päivällä, täytyy hänen tajuntansa toimia isojen aivojen välityksellä. Vai olisiko hän niin epänormaalin olento, että hänellä pikku-aivot ja selkäydin olisivat samalla tavalla organisoidut kuin isot aivot? Ei, sillä tutkiessaan tiedemiehet voivat huomata, että hänen pikku-aivonsa eivät ole samanlaisia kuin isot aivot vaan ovat rakennetut niinkuin vastaavat elimet muilla ihmisillä.

Kuinka nyt tätä salaperäistä ilmiötä voimme ymmärtää ja onko tämä sitä yliaistillista tietoa, jota ihminen tarvitsee? Me voimme okkultisesti aivan hyvin ymmärtää, mistä ilmiö johtuu. Emme saata kumota sitä selvää lakia, jonka kokeelliset sielutieteilijät ovat keksineet, että sielulliset ja aineelliset ilmiöt käyvät rinnakkain, käsi kädessä. Laki kuin laki, jos kerran laki pitää paikkansa. Mutta mitä voimme okkultisesti huomata? Sen kummallisen seikan, että ihminen fyysisessä ruumiissa on muuta kuin vain — käyttäakseni vanhojen filosofien ja alkemistien lausetapaa — maata, vettä, ilmaa ja tulta. Hänen fyysillinen ruumiinsa on kokoonpantu paitsi niistä aineista, joita me fyysisillä aistimilla havaitsemme, sellaisistakin aineista, joita emme tavallisella fyysisellä silmällä näekään ja joita me okkultismissa eli salatieteessä olemme tottuneet kutsumaan eetteri-aineiksi. Nämä ainekset muodostavat aivan kuin näkymättömän puolen fyysisestä ruumiista. Ihmisen tajunta toimiessaan fyysisessä ruumiissa ja sen aivoissa ei ole ainoastaan fyysillisten solujen välittämä vaan kulkee myös niihin sisältyvien eetteriainesten kautta. Siis ihmisen tajunnan välittäjänä on suurempi joukko aineellisia ilmiöitä kuin fysiologit tuntevat. Fysiologit ja kokeelliset psykologit tuntevat ainoastaan niitä ilmiöitä, joita he saattavat aistimilla ja koneilla havaita fyysisessä ruumiissa, mutta toinen puoli niistä ilmiöistä, jotka ovat ulkopuolella fyysisen aistihavainnon, jää heiltä huomaamatta. Kun ihminen ajattelee tai tuntee, ei siis tapahdu aineellinen parallelli-ilmiö yksinomaan karkeasti fyysisistä laatuista — ei siis vain sähkö-ilmiö, vaan myös värähtely hienommassa aineessa jota emme näe mutta jota kutsumme eetteriksi.

Tämä eetteri on nyt sitä laatua ja siinä suhteessa fyysisen ruumiiseen, että se saattaa siitä erkautua. Se saattaa epänormaalissa tapauksissa eristäytyä fyysisestä aineesta. Ihminen saattaa ikäänkuin jakautua kahtia fyysisesti. Yliaistillisten ilmiöitten esimerkkikokoelmiin on keräilty useita sellaisia tapauksia, että sama ihminen on nähty kahdessa paikassa yhtäaikaa. Niinkin selvä ilmiö kuin seuraava on näissä kokoelmissa: opettajatar Emilie Sagée, joka kirjottaessaan taululla luokkansa edessä tyttöjen häntä katsellessa, oli samalla heidän nähtensä, kun joku ensin sattui huomauttamaan, ulkona puutarhassa kävelemässä. Tällaisia tapauksia on ja ne näyttävät meille objektiivisesti, että ihmisen fyysillinen olemus saattaa jakautua kahtia. Salatieteen kannalta muuten vanhastaan tiedetään, että ihmisen fysiologinen olemus saattaa näin jakautua. Ehdottomasti pitää paikkansa tuo laki, että sielullisia ilmiöitä vastaavat määrätyt aineelliset ilmiöt, mutta itse aineelliset ilmiöt ovat kaksinaisia: fyysisiä ja eetterisiä ja saattavat ilmetä kahtena. Personallinen tajunta on vain toisessa paikassa. Jos personallinen tajunta on eetterisessä haahmossa, joka kulkee puutarhassa, silloin opettajatar seisoo taulun luona, on aivankuin hetkeksi poissa tajunnastaan. Mutta jos hän on itsetietoinen fyysisessä olemuksessaan, niin toinen puoli hänestä, joka on ulkona, on vain aineellinen ilmiö. Samalla tavalla ihmiset, jotka näkevät selviä unia siitä laatuista, josta äsken puhuin, että he ovat itsetietoisia ja hereillään ja saattavat nähdä oman fyysisen ruumiinsa, — ovat tietoisia haamussa eli kaksoisolemuksessa, sillä fyysillis-personallisesti itsetietoinen ihminen ei saata olla ilman fyysillis-eetteristä ainetta.

Tämä on ensimmäinen tosiseikka, minkä ihminen ymmärtää, joutuessaan tekemisiin yliaistillisen maailman kanssa. Hän ei voi olla toisessa maailmassa sama personallinen olento kuin hän on tässä ilman tätä fyysillis-etteristä ainetta. Siis hän ei voi olla olemassa kuolemankaan jälkeen ilman fyysillis-etteristä ruumista, joka välittää hänen personallista itsetietoisuuttaan, ellei hän muutu toiseksi oleneksi. Ja minkä kokemuksen itse asiassa ne ihmiset tekevät, jotka ovat hereillään ja personallisesti oma itsensä ulkopuolella fyysillistä ruumista? He tekevät sen kokemuksen, etteivät tiedä minkälainen on ihmisen tila kuoleman jälkeen. He eivät tapaa kuolleita, ellei joku vainaja tule heidän luokseen puhumaan heille. Joskus kuollut sukulainen tai ystävä saattaa tulla heidän luoksensa, ja he voivat tietää, että hän on kuollut, he voivat puhua hänelle, mutta he eivät kykene itse lähtemään vainajien valtakuntaan, helvetteihin ja taivaisiin ottamaan selvää, kuinka siellä on. Tämän huomion he pian tekevät. He kyllä ovat päässeet ihmeelliseen tietoon siitä, että ihminen saattaa olla olemassa ulkopuolella karkeata fyysillistä välinettä, mutta he eivät saata päästä vainajien yhteyteen muutta mutkitta. Itse asiassa tämä ilmiö on epänormaali. Se on pohjaltaan aineellinen ilmiö eikä sellainen henkinen ilmiö, jonka tarpeessa totuudenetsijä on. Se ei anna hänelle sitä henkistä tietoa, jota hän kaipaa.

Sillä henkisen tiedon kaipuu on lyhyesti määriteltynä tämä: »onko ihminen toinen olento kuin fyysillisen ruumiin välityksellä ilmenevä personallisuus? Onko ihminen todella sellainen kuolematon olento, joka on olemassa kuoleman jälkeen? Missä ovat vainajat olemassa kuoleman jälkeen? Jos heitä on olemassa, täytyy elävässä ihmisessä jo piillä kuolemattomuuden siemen. Ja jotta ihminen eläissään voisi päästä tietoon vainajien oloilasta, täytyisi hänen tulla tietoiseksi siitä puolesta itsestään, joka on riippumaton fyysillis-etterisestä personallisuudesta. Tämä on se henkinen tieto, jota totuudenetsijä kaipaa toisen herämyksen jälkeen.

VI.

UUDESTASYNTYMINEN KRISTUKSESSA.

Puhuttiin viime kerralla siitä elämästä, jota salatiedettä harjottava ihminen saattaa elää ruumiin ulkopuolella. Mainittiin, että on ero tehtävä kahdenlaisen ruumiin ulkopuolella olon välillä. Toinen on oikeastaan fyysillisen ruumiin kahtiajakoa vain, toinen on varsinaista elämää ja oloa fyysillisen ruumiin ulkopuolella. Edellisenlaatuiseen elämään ruumiin ulkopuolella, joka perustuu fyysillisen ruumiin kahdistumiseen, on taipumusta herkkätuntoisilla henkilöillä, jotka luonnostaan ovat fyysillisesti mediumistisia, ja myöskin henkilöillä, jotka ovat salatieteilijöitä sillä tavalla, että vaikutin, joka heitä elähyttää, on uteliaisuus tai ainakin tiedonhalu, jota emme teosofeina saata täydellisesti hyväksyä. Kun näet ihminen on ulkona fyysillisestä ruumiistaan etterisessä haahmossa, niin hänelle ei ainoastaan ole mahdotonta pyrkiä vainajien varsinaiseen valtakuntaan, muutamia poikkeuksia lukuunottamatta, vaan hän on myöskin altis samoilte haluille ja himoille kuin fyysillisessä ruumiissaan ollessaan. Hän ei itse ole välttämättä siveellisesti eli moraalisesti parempi kuin päivätajunnassaan, ja on vielä lisättävä, että hän päivätajunnassaan ei tarvitse olla erittäin kehittynyt siveellisesti voidakseen saada aikaan tällaisia kaksistumisilmiöitä.

Kun n. 15 vuotta sitten erityisesti tutkin näitä asioita käytännöllisesti, näytettiin minulle esimerkeillä ero etterisen ja varsinaisesti henkisen ruumiista ulkonemisen välillä. M. m. selveni minulle ero seuraavan tapauksen kautta. Eräs ranskalainen salatieteilijä, joka ei ollut teosofi eikä ollenkaan hyväksynyt teosofista liikettä, istui huoneessaan, luultavasti Parisissa, ja kirjotti kirjoituspöytänsä ääressä, joka oli akkunan luona. Vaikka hän muuten oli tavallisen ihmisen näköinen, kiintyi huomioni hänen silmiinsä, joissa paloi tumma, synkkä hehku. Kadulta kuului rattaiden ajoa ja hän kääntyi äkkiä katsomaan, aivankuin olisi aavistanut jotakin. Kadulta ajoivat vaunut ohi, niissä istui upea, kaunis nainen ja herrasmies. Silloin tämä ranskalainen

salatieteilijä tunsii voimakasta mielenliikutusta enkä minä ymmärtänyt muuta kuin että hän, joka nähtävästi oli rakastunut tuohon naiseen, äkkiä tuli mustasukkaiseksi sen takia, että vieras herrasmies ajoi vaunuissa naisen seurassa. Luultavasti hänellä oli syvempikin syy, minkätähden hän samassa menetteli niinkuin menetteli, mutta sitä en silloin osannut nähdä. Näin ainoastaan nämä selvästi näkyvät tunteet hänessä. Nyt hän heti heittäytyi pitkälleen sohvalleen huoneessaan, eikä kestänyt monta sekuntia, — niin harjaantunut hän oli tässä okkultisessa tempussa, — ennenkuin hän nousi eetterihaahmossaan fyysillisestä ruumiistaan ja kiirehti seinän kautta vaunujen jälkeen ja sisään vaunuihin. Hän tietysti oli aivan näkymätön niille, jotka vaunuissa ajoivat, mutta itse hän saattoi täydellisesti nähdä ja kuulla heitä. Hän oli heidän luonaan kuin fyysillinen olento ainakin, mutta näkymättömänä. Tämä näky vaikutti minuun erittäin inhottavasti ja ymmärsin selvästi, että tuo ei ollut korkeata okkultismia. Sehän oli kerrassaan salaisten voimien prostituoimista, niiden käyttämistä personallisiin tarkoituksiin!

Todellinen salatieteellis-henkinen oleminen fyysillisen ruumiin ulkopuolella on aivan toista laatua. Se on käyttäkseni muuatta raamatullista vertausta, joka mielestäni tähän kohtaan hyvin sopii, ottamista osaa kuninkaanpojan häihin. Te muistatte tämän Kristuksen vertauksen kuninkaanpojan häistä, joihin kaikkia kutsuttiin: ovella kuitenkin katsottiin, kuka on puettu häävaatteisiin, kuka ei. Ken ei ollut häävaatteisiin puettu, hän ei päässyt ovesta sisälle. Tämä on kirjaimellisesti totta salaisen maailman suhteen ja todellisen elämän suhteen ulkopuolella fyysillisen ruumiin. Jos ei ihminen ole riisunut päältänsä fyysillistä personallisuuttaan ja pukeutunut häävaatteisiin — tämä sana on sekä vertauksellinen että myöskin realistisesti tosi — ei hän voi astua sisään salaiseen elämään, todelliseen okkultiseen elämään ruumiin ulkopuolella. Sentähden hänen olemisensa siinä maailmassa, jota me kutsumme henkimaailmaksi, ja hänen kuulumisensa siihen maailmaan jäsenenä perustuu ja nojautuu siihen, että hänessä on herännyt uusi inhimillinen sielu, uusi personallisuus niin sanoaksemme.

Ja mikä voima se tämän personallisuuden saattaa herättää? Ainoastaan jumalallinen rakkaus ja sääl.

Kaikille teosofeille ja kaikille ihmisille, jotka tahtoisivat, että heidän elämänsä nukkuessaan — illan ja aamun välillä — ei menisi hukkaan, vaan jotka soisivat silloinkin elävänsä ja olevansa jollakin tavoin tietoisia, kaikkialla on aina viisaiden puolelta annettu se neuvo, että heidän ei pidä pyrkiä väkimmäisesti itsetietoisiksi. Ei kenenkään pidä ajatella maatapannessaan: »jospa minä nyt olisin itsetietoinen ulkopuolella ruumiin, jospa voisin elää personallista elämää ja muistaa huomenna herätessäni, mitä olen tehnyt, missä olen liikkunut ja ollut yön aikana!» Ei kenenkään pidä ajatella näin, sillä kun näin ajattelee, on siinä personallinen ja itsekäs värähtely mukana, joka vaikuttaa, että kun poistuu fyysillisestä ruumiistaan, niinkuin jokainen ihminen yöllä poistuu, tulee vetäneeksi vähän eetteristä ainetta mukanaan. Tämä pidättää ihmistä maanpäässä eikä anna hänen henkensä kohota asianomaiseen olotilaansa. Sitä vastoin meidän kaikkien, jos tahdomme kehittyä henkisessä ja salatieteellisessä elämässä, pitää ajatella kun laskeudumme levolle: joko ylimalkaisesti »jospa minua voitaisiin nyt yöllä käyttää hyvän palvelukseen ja rakkauden töihin, ei ollenkaan niin, että minun tarvitsisi siitä mitään tietää, että minulla pitäisi olla siitä mitään muistoa herätessäni aamulla, vaan ainoastaan niin, että voisin jotakin hyvää tehdä. Tahdon antaa itseni rakkauden palvelukseen — jospa voisin jotakin hyvää tehdä!» — tai sitten, jos tiedämme erityisen henkilön, joka olisi lohdutuksen tai henkisen valistuksen tarpeessa, — »oi, jospa nyt nukkuessani voisin olla hänelle hyödyksi ja häntä auttaa.» Toinen tai toinen. Kysymyksessä pitää olla epäitsekäs personaton työ, ei mikään salatieteellinen voitto itselleen, ei mikään merkillinen tietoisuus eikä erityisiä okkultisia huomioita, joita voisi muistaa päivällä. Ja iloinen voi ihminen olla, jos hän saa niin nukkua, ettei »muista» mitään aamulla herätessään, vaan jos hänellä vain on hyvä olla ja ihana tunnelma sielussaan, sillä silloin häntä varmasti on voitu käyttää hyvän palvelukseen. Muuta meidän ei pidä toivoa. Kaikki salatieteelliset kyvyt ja okkultiset voimat tulevat itsestään, kun niiden aika on, ja jos on tarpeellista. Meidän ei pidä toivoa muuta kuin että voisimme olla hyödyksi maailmassa.

Varsinaisessa elämässään ruumiin ulkopuolella ihminen on toinen olento. Hän on siinä tilassa niin suuressa määrin toinen olento, että miltei kauhulla tai vieromisella ajattelee fyysillistä käyttövälinettään, joka silloin merkitsee hänelle koko fyysillistä personallisuutta. Hän ajattelee: »tuo inhottava olento, joka on niin alhainen, että se elää tietämättömyydessä ja pimeydessä, tuntematta mitään korkeampaa, tuo on minun

vankeuteni.» Näin hän alussa ajattelee kokiessaan todellista elämää fyysillisen ruumiin ulkopuolella toisessa maailmassa. Vähitellen hänen fyysillinen persoonallisuutensa kehittyy sellaiseksi, ettei hänen tarvitse kauhulla sitä ajatella, — ja tietysti, ohimennen sanoen, hänen kauhunsa fyysillistä persoonallisuutta kohti ei merkitse, että meidän kannaltamme katsoen hänen päivätaujuinen persoonallisuutensa olisi mikään huono tai ala-arvoinen persoonallisuus; se on tietysti fyysillisesti katsoen sangenkin valistunut, mutta salatieteilijän itsekritiikki tapahtuu henkisen elämän kannalta.

Voimme nyt syystä kysyä, mitenkä on ymmärrettävä, että uusi olento ihmisessä muodostuu. Mistä se uusi olento tulee, kuinka ihminen on toinen salatieteellis-yliaistillisessä elämässä kuin persoonallisessa elämässä? Kuinka tämä on ymmärrettävissä? Mistä se johtuu ja mitä se merkitsee? Muistatte, että eräässä näistä luennoista sanottiin, että ihminen oppiessaan vähitellen tuntemaan Jumalaa tulee lopulta siihen kohtaan, että hän näkee Jumalan kaikkialla. Ensin hän näki Jumalan minässä, sitten lähimäisessään, lopuksi kaikkialla, ja tämä kokemus, kun hän näkee Jumalan kaikkialla, on erityisen ihana autuaallinen kokemus, josta lähtien hänelle alkaa onnellinen elämä. Eräässä toisessa esitelmässä, kun totuuden etsimisen tietä kuvailtiin toiselta kannalta, sanottiin, että ihminen kulettuaan älyllisen herämyksen läpi tulee siveelliseen herämykseen, jolloin suuri yhtenäinen elämä eli Jumala rupeaa liikkumaan ja tuntumaan ihmisen sisässä, niin että hän ei ainoastaan näe älynsä silmällä, että on olemassa yhtenäinen elämä, vaan että hän myös tuntee sen sisässään nostavana, puhdistavana voimana ja rakkautena kaikkia kohtaan.

Nämä mystilliset kokemukset, Jumala kaikkialla ja yhtenäisen elämän tunteminen, ovat itse asiassa samaa, vaikka kuvatut eri tavalla. Ja kun ihminen tekee tämän kokemuksen Jumalasta, että jumalallinen elämä, joka on kaikkialla, on myös hänessä, silloin hänessä, tosin alussa hänen itsensä tietämättä, sikiää uusi olento. Sillä tämä on hänen ensimmäinen varsinaisesti henkinen eli salatieteellinen kokemuksensa.

Nyt ymmärrämme, mitenkä tämä käy päinsä, jos muistamme seuraavia tosiseikkoja.

Tämä yhtenäinen elämä, jota kutsumme Jumalaksi, tämä suuri rakkaus ja armeliaisuus, tämä ihmeellinen voima, autuus, viisaus ja elämä kaiken ilmiöllisen olemisen takana, tämä on tajunta, jossa elävät kaikki ne ihmiset ja kaikki ne olennot, enkelit ja jumalat, jotka ovat kehittyneet niin pitkälle, että he ovat tulleet tästä yhtenäisestä elämästä tietoisiksi. Tässä eri nimillä, milloin Herraksi, milloin Kristukseksi j. n. e. kutsutussa tajunnassa he kaikki elävät. He ovat eri pitkällä kehityksessään tässä tajunnassa, he käsittävät sitä eri tavalla, ovat siihen eri määrässä uppoutuneet, ovat eri mitassa sillä täyttyneet, mutta siinä he kaikki elävät. Kaikki vihityt, Mestarit, jumalat ja niiden yläpuolella olevat olennot, jotka ovat todellisesti tietoisia jumalallisesta elämästä, elävät tässä tajunnassa. Eikä tämä jumalallinen elämä ole mikään »prinsiippi», mikään kylmä, personaton todellisuus, mikään koneellinen luonnonlaki, vaan elävä, persoonallinen todellisuus. Se on persoonallinen niiden olentojen kautta, jotka siinä elävät. Jumalallinen elämä on itsessään mittaamaton, ääretön, käsittämätön. Jokainen olento, joka siihen uppoutuu, joka sitä tajuaa, tulee osalliseksi siitä toisen olennon välityksellä. Me voimme jo paikallisesti ymmärtää, etteivät kaikki yksilö-tajunnat tässä suuressa elämässä ole vieretysten, vaan samassa paikassa; ne ovat aivan kuin yhtä. Siinä Kristustajunnan piirissä, johon yksilö joutuu, on ennestään olemassa toisia olentoja, ja heidän tajuntansa eli auransa vaikuttaa uuteen tulokkaaseen, tunkee häneen, niin että hän tulee siitä osalliseksi ja jumalallinen elämä, johon hän uppoutuu, ilmenee hänelle persoonallisena. Kaikki ihmiset, jotka ovat tehneet varsinaisia henkisiä kokemuksia, olkoot ne kuinka alkuperäistä laatua tahansa, ovat aina olleet huomaavinaan, että jokin olento täyttää heidän sielunsa. He kutsuvat sitä persoonalliseksi Jumalaksi. Täällä kristikunnassa sitä useammin vielä kutsutaan Kristukseksi. Sellainen ihminen, joka todella tekee henkisen kokemuksen, hän sanoo aina: »hengessäni tulen tekemisiin Kristuksen kanssa.» Tai jos hän käyttää toista nimeä, hän sanoo: »minä joudun yhteyteen Isän kanssa.» Mutta joka tapauksessa joku mystillinen olento aivan kuin ottaa hänet syliinsä. Tämä ei ole erehdystä. Tämä tunne on aivan oikea. Jumalallisessa tajunnassa on persoonallinen puoli edustettuna niiden olentojen kautta, jotka siinä elävät. Sentähden on aivan oikein sanoa, että kun kehitämme henkisesti, joudumme tekemisiin — yhteyteen — Kristuksen kanssa.

Nyt kutsutaan ensimmäistä suurempaa kokemusta tästä sisäisestä Kristus-elämästä ja mystillisestä

yhteydestä Jumalan kanssa, niinkuin tiedätte, Kristuksen syntymäksi ihmisen sisällä. On usein kysytty, mitä on tuo Kristuksen syntymä ihmisen sisässä, josta puhutaan teosofisessa kirjallisuudessa. Meillähän on korkeampi minä. Korkeampi minämmekö se syntyy ja tulee tietoiseksi? Minkätähden sitä kutsutaan Kristuksen syntymäksi? Aivan täydellä syyllä, kuten heti selitän. Korkeampi minä ja persoonallisuus on jokaisessa ihmisessä, mutta silta korkeamman minän ja persoonallisuuden välillä kulkee aivankuin sumun läpi, niin että ihminen tavallisessa minässään ei tiedä korkeammasta minästään. Eikä hän voi tietää sitä eikä se voi hänessä herätä eikä hän voi alkaa elää siinä, ennenkuin Kristus syntyy hänen sisässään. Mutta Kristustajunta ei voi syntyä, ennenkuin hän saa apua henkisen maailman puolelta. Kristusmaailman avulla tapahtuu puhdistus hänen persoonallisessa tajunnassaan, niin että silta persoonallisuuden ja yksilöllisyyden eli korkeamman minän välillä edes hetkeksi häipyä ja häviää. Ihminen ei voi omin voimin nousta persoonallisesta tajunnasta korkeamman minän tajuntaan. Hänen täytyy saada jumalallisen elämän puolelta se apu, että se täyttää hänet ja nostaa hänet ja puhdistaa hänet. Kun hän tämän kokemuksen tekee, silloin hän vaikkapa hetkeksi yhtyy omaan todelliseen minäänsä, korkeampaan minäänsä, ja silloin on Kristustajunta vaikuttanut hänen persoonallisuuteensa ja ikäänkuin syntynyt hänen sisäänsä. Ja vaikka ihminen ei aivan yksityiskohtia myöden tästä tietäisi, vaikkei hänellä olisi ollut sellaisia yliaistillisia kokemuksia, että hän varmasti tietäisi Kristuksen hänessä syntyneen, niin jos Kristus on ihmisessä edes siunnyt, jos Kristustajunta on sellaisessa suhteessa ihmiseen, että hän aivan kuin kantaa sitä sielunsa kohdussa, silloin on kuitenkin olemassa varma tunnusmerkki saman ihmisen persoonallisuudella. Ihminen, jonka sisällä vaikuttaa Kristuksen voima, hän on näet persoonallisessa tajunnassaan ehdottomasti hyvä, anteeksiantavainen ja rehellinen eikä koskaan tahtoisi mitään pahaa. Sentähden Kristus-kokemus on äärettömän tärkeä ihmisen koko kehitykselle. Sen perästä ihminen ei enää tahdo pahaa. Silti hän ei ole täydellinen olento. Päinvastoin vielä myöhemmin, kun Kristus hänessä varsinaisesti syntyy, hän syntyy tallissa, s. o. keskellä eläinten joukkoa, sillä hänen persoonallisuutensa on vielä eläimellinen. Sen voimat ovat näet kuin tuntemattomia luonnonvoimia, joita ihminen ei osaa käyttää hyvän palveluksessa. Kristuksen syntymän jälkeen alkaa totuudenetsijälle varsinainen elämäntaistelu. Hänen silmänsä aukenee uudella tavalla persoonallisuuden vaistoille ja haluille. Ennen, kun hänellä ei ollut Kristusta, hän ei osannut niitä arvostella muuten kuin käytännöllisen järjen kannalta ja avulla — sen mukaan, missä määrin ne olivat hänelle itselleen ja toisille persoonallisina olentoina hyödyllisiä tai vahingollisia, mutta nyt hän arvostelee niitä toisella tavalla. Hän tuntee, että hänen pitäisi kaikki voittaa eli paremmin: muuttaa kaikki salaisiksi taikavoimiksi. Hänen heikkoutensa sisältävät yhtä suuria mahdollisuuksia kuin hänen hyveensä. Kaikkien kykyjen arvotus on käytännöllisesti ratkaistava. Paheista on tehtävä portaita, joille ihmisveljet voivat astua matkallaan ylöspäin. Hyveistä on tehtävä loistavia tähtiä, jotka näyttävät ihmisille tietä pimeässä.

Tällä tiellä edetessään ihmisessä vahvistuu Kristus-voima ja henkisesti eli selvänäköisesti katsoen hänessä silloin kasvaa uusi olento, uusi ihminen. Tästä uudesta ihmisestä hän tulee tietoiseksi, niin pian kuin hänen itsetietoisuutensa voi vaikkapa hetkeksi siirtyä näkymättömässä maailmassa uuteen ihmiseen, häneen itseensä uutena ihmisenä. Vielä myöhemmin tulee hetki, jolloin tapahtuu se, mikä Uudessa Testamentissa kuvataan kertomuksella kasteesta. Ihminen käy itse asiassa läpi kaste-kokemuksen toisessa olotilassaan, ulkopuolella fyysillisen ruumiin, kaste-kokemuksen, jolloin Jumala eli näkymätön suuri elämä sanoo hänelle: »sinä olet minun poikani, ja minä rakastan sinua.» Tämä on ihmiselle mitä ihmeellisin kokemus ulkopuolella fyysillisen ruumiin. Silloin hän itse huomaa tosiaan olevansa toinen olento kuin hänen fyysillinen persoonallisuutensa. Ja silloin hän myös tietää olevansa tuon salaisen maailman kansalainen, ottavansa hääpukuun puettuna osaa kuninkaanpojan häihin ja kykenevänsä tekemään työtä näkymättömässä maailmassa.

Mikä on nyt hänen elämänsä sisältö, mikä hänen pyrkimyksensä, mihin hänen katseensa on suunnattu? Siihen että hän kehittyisi — käytän nyt sanaa, jolla on kummallinen, ehkä vähän epämiellyttävä kaiku meidän teosofien korvissa — että hän kehittyisi mediumiksi; ei mediumiksi kaikenlaisille astraalisille ja persoonallisille eli itsekkäille voimille, vaan Mestarin eli salaisen veljeskunnan eli Kristuksen eli Isän Jumalan mediumiksi ja välikappaleeksi — kaikki nämä nimitykset tarkoittavat käytännöllisesti samaa asiaa. Hänen pyrkimyksensä ei ole tulla itse suureksi tietäjäksi tai ihmeelliseksi olennoksi. Hänen pyrkimyksensä on yksinomaan tulla sellaiseksi, että rakkauden ja totuuden voima voisi häntä esteettä käyttää. Hänen elämänsä

on suurta työtä, todellista työtä itsensä puhdistamiseksi ja voittamiseksi. Salatieteilijänä hän ei saa kehittyä ikäänkuin koneeksi, jota korkeampi voima ilman hänen myötävaikutustaan voisi käyttää ja panna liikkeelle, vaan hänen on tultava eläväksi palvelijaksi, raamatun nimityksellä »pojaksi talossa», joka aina tahtoo pienimmässäkin totella Isän käskyä, mutta ei ole orjan tasalla eikä kuin orja sokeasti, ymmärtämättä täytä isännän käskyjä. Pojaksi hänen tulee kasvaa, pojaksi, joka ymmärtää Isää hyväksi ja viisaaksi ja itse aina näkee, että mitä Isä käskyy, on oikeata ja välttämätöntä, ja heti ilomielin täyttää isänsä pyynnön. Sellaiseksi hänen tulee kehittyä, ja sentähden hänen saavutuksiinsa kuuluu kaikenlaisten yliaistillisten voimien hankkiminen, mutta hän tietää nyt, mitä hänen tulee hankkia, millä tavalla ja miksikä.

Kauemmaksi meidän ei tarvitse seurata salatieteellistä kehitystä. Ymmärrämme jo selvästi, jos olemme käsittäneet, mitä on puhuttu, että opetuslapsen ihanne joka väikkyy meidän silmissämme todellisesti saavutettavana ihanteena, on siinä, että itse tulisimme niin itsettömiksi, vaikka samalla mitä todellisimmin omaksi itseksemme, että taivaallinen Isä eli Mestari eli Salainen Veljeskunta eli Kristus voisi esteettä meitä käyttää hyvän palvelukseen ihmiskunnassa.

○○○○

VII. *JOOGA OMIN PÄIN.*

Kun minua pyydettiin tässä tilaisuudessa puhumaan mietiskelystä ja antamaan neuvoja, miten mietiskelyä voisi harjottaa eli salatieteellisen työn alkuvalmistuksia tehdä omin päin, päätin puhua yleensä joogasta omin päin, koska en tahtois antaa minkäänlaisia neuvoja umpimähkään vaan soisin, että kaikki käsittäisivät, kuinka korkea, merkillinen ja vaikea tällainen työskentely on ja kuinka vaarallinenkin se on.

Mitä *jooga* merkitsee?

Te tiedätte luultavasti kaikki, että intialainen sana jooga merkitsee yhtymistä, yhdistämistä, ihmisen »yhtymistä Jumalaan», kuten sitä tavallisesti länsimailla käännetään. Jooga on selitys siitä, millä tavalla ihminen hengessään voi yhtyä Jumalaan. Jooga on sitten myös itse tuo menettelytapa — tuo työskentely, jonka avulla ihminen hengessään pääsee Maailmanhengen, Maailmanjärjen, Jumalan yhteyteen. Tämä on tavallinen joogan määrittely.

Tästä selityksestä jo ymmärrämme, mikä vakava asia on kysymyksessä. Ja jos nyt annan pienen kuvauksen siitä, mitä jooga on, tulee vielä paremmin näkymään, kuinka korkea ja vaikea aine ja sen yhteydessä oleva työskentely on.

Ajatelkaamme hieman meitä ihmisiä. Mikä on meillä yhteinen tunnusmerkki? Se on kuoleman varmuus. Me olemme kaikki kuolemaan tuomitut. Meidän on tapana puhua kuolemantuomiosta muutamien rikosten yhteydessä. Me tiedämme, että muutamissa valtakunnissa vielä kuoleman rangaistusta käytetään. Mutta jos ajatteleme itseämme, seisomme kaikki elämän edessä suurina pahantekijöinä, koska elämä on meille kaikille valmistanut saman kohtalon. Fyysillisesti katsoen on elämä meidät kaikki tuominut kuolemaan. Ei yksikään meistä käy vapaaksi tästä ihmeellisestä kohtalon laista vaan jokaisen kohtalo lähentää häntä kuolemaa.

Nyt kun sanotaan, että jooga on yhtymistä Jumalaan, niin tässä silminnähävästi on kysymys jonkinlaisesta vastakohtadasta. Kuinka me, jotka olemme kuolemaan tuomitut olentoja, voimme yhtyä Jumalaan, sillä eikö Jumala ole kuolematon? Eikö Elämän Henki, Maailmanjärki ole kuolematon? Tässä vallitsee ilmeinen ristiriita: me olemme kaikki kuolemaan tuomitut, mutta jooga on yhtymistä Jumalaan, joka epäilemättä on kuolematon.

Tiedämme, että kaikki uskonnot ovat puhuneet ihmisille: »te olette kuolemattomia itsessänne. Ainoastaan ruumiinne ja persoonallisuutenne on kuolevainen. Itsessänne olette kuolemattomia. Sentähden teitä voi odottaa kohtalo, joka ei ole kuolevaisuudessa vaan kuolemattomuudessa.»

Kaikki uskonnot ovat pitkin aikakausia luvanneet ihmisille kuolemattomuutta ja jos tänäpäivänä katselemme kristikuntaa, huomaamme, että kaikkein uskovaisten toivo on elää kuoleman jälkeen, vieläpä iankaikkisesti. He toivovat kuoltuaan pääsevänsä Jumalan, suuren Elämänantajän ja Olemassaolon Salaisuuden yhteyteen. Tämä toivo antaa heidän elämälleen voiman ja sisällyksen. Kuoleman perästä alkaa heidän uskonsa mukaan ikuinen elämä.

Mutta jos tutkimme heitä nyt, jos otamme heidät oikein tarkastelun alaisiksi ja kysymme heiltä: tiedättekö todella, että toivonne ei ole turha? Tiedättekö, että varmasti olette olemassa ikuisesti? Tiedättekö, että kuoleman jälkeen voitte yhtyä Jumalaan? niin heidän täytyy yhdellä suulla vastata: »sitä emme tiedä. Me sen uskomme, luotamme siihen, koska Vapahtajamme on meille sen luvannut ja se on pyhässä kirjassa kirjoitettu.»

Tai sitten he, jos ovat vielä rehellisempiä, tunnustavat: »Me uskomme siihen sentähden, että kaikki muutkin niin uskovat, mutta emme sitä tiedä.»

Näin heidän täytyy vastata. He eivät *tiedä*, josko ovat kuolemattomia. He voivat tuntea ja toivoa sisässään, mutta heillä ei ole tavallisissa oloissa mitään tieteellisesti päteviä todistuksia siitä, että ovat kuolemattomia.

Nyt tiedätte, että jooga, niinkuin me kaikki teosofit selitämme, onkin se menettelytapa ja se luottamus ja tieto, että ihminen voi ja että ihmisen täytyy yhtyä hengessään Jumalaan, joka on kuolematon, mutta ei kuoleman jälkeen, vaan tässä elämässä. Te tiedätte, että jooga, joka on kaikkien uskontojen salainen oppi, sanoo: »Älkää luottako sellaiseen harhaluuloon, että te olette, sellaisina kuin olette, kuolemattomia olentoja. Älkää luottako siihen, että tulette elämään ikuisesti ja että kuoleman perästä tulette yhtymään Jumalaan. Älkää luottako siihen, sillä se on erehdyistä. Te olette kuolevaisia olentoja. Niinkuin teidän ruumiinne on kuolemaan tuomittu, niin on teidän persoonallisuutenne myös kuolemaan tuomittu. Se, minkä uskotte omaksi itseksenne, se, jota kutsutte minäksenne, jota kuvaillette katsellessanne itseänne, koko tämä persoonallisuus, jonka itseksenne tunnette, se on kuolevainen. Te ette ole kuolemattomia. Te olette olemassa jonkun aikaa kuoleman jälkeen. Kun olette heittäneet fyysillisen ruumiin, olette olemassa ruumiissa, joka fyysilliselle katseelle on näkymätön. Se on rakennettu hienommasta aineesta, jos niin saa sanoa, mutta sekin elää vain jonkun aikaa. Teidän persoonallisuutenne, joka on sama kuin näkymätön ruumiinne, haihtuu, ja teistä ei jää jällelle muuta kuin kaiku luonnon suureen muistiin. Teistä ei jää jällelle persoonallisuudestanne muuta kuin muisto ja te ette itse voi sitä muistoa itsessänne säilyttää, sillä itsetietoinen itsenne ei ole muualla kuin persoonallisuudessa. Kyllä on totta, että syvällä sisässänne on olemassa Jumalallinen Henki — teidän yksilöllinen minänne, mutta se ei ole itsetietoinen, se ei ole niin sanoaksemme persoonallistunut, se on siellä takana salaisuutena. Te ette tunne muuta kuin omaa persoonallisuuttanne. Se persoonallisuus haihtuu ja kuolee.»

Näin selittää uskontojen salainen oppi. Näin opettaa meille jooga ja kun jooga lisää: »teidän tehtävänne on yhtyä Jumalaan», merkitsee se toisin sanoin: »teidän tehtävänne on eläessänne tulla kuolemattomiksi, voittaa kuolema. Jos te tahdotte joogaa harjotella, pitää teidän voittaa oma kuolevainen persoonallisuus. Teidän pitää saavuttaa ikuinen elämä nyt jo eläessänne ja ellette sitä saavuta nyt, ette voi sitä saavuttaa kuoleman jälkeen, sillä nyt on otollinen aika ja nyt pitää työskennellä niinkauankuin päivä on.»

Näin selittää jooga-oppi, ja tästä me, jotka olemme kuolevaisia olentoja, me, jotka emme ole ratkaisseet kuoleman salaisuutta, me, jotka emme ole itsetietoisesti voittaneet kuolemaa, meidän pitäisi nyt täällä eläessämme astua ulos omasta harharuumiistamme, tulla kuoleman valtakuntaan ja voittaa kuolon voima!

Meidän pitäisi tehdä itsemme iankaikkisiksi, kuolemattomiksi tässä eläissämme! Me huomaamme, mikä ihmeellisen vakava ja vaikea työ tämä on. Se on suurin työ, mikä on annettu ihmiselle, sillä missä on se ihminen, joka siihen työhön edes uskookaan?

Ajatelkaamme ihmisiä. Jokaisella on paljon puuhaa omassa elämässään, jokainen on kiinni milloin missäkin hommassa. Kuinka hänellä olisi aikaa, käyttääksemme uskonnollista lausetapaa, pelastaa oma sielunsa? Kristillisen puheen mukaan se tapahtuu ikäänkuin käden käänteessä, meidän tarvitsee vain siihen uskoa! Mutta aikain viisaus ja salainen tiede sanoo ja ne ihmiset, jotka ovat kokeneet, tietävät, ettei ole sielu pelastettu sillä että uskomme. Ainoastaan tiedon kautta sielun pelastuminen on mahdollinen, ainoastaan siten että tulemme henkisiksi olennoiksi, itsetietoisiksi kuolemattomiksi olennoiksi.

Fyysillinen ruumiimme ei ole kuolematon, mutta meidän täytyy tulla kuolemattomiksi sillä tavalla, että tiedämme olevamme toista kuin fyysillinen ruumis, että tiedämme vain käyttävämme fyysillistä ruumista asuinhuoneenamme ja välikappaleenamme työtä tehdäksemme, mutta emme pidä ruumista omana itsenämme. Meidän täytyy oppia eläissämme jättämään fyysillinen ruumiimme ja liikkumaan siinä maailmassa, jota kutsumme näkymättömäksi maailmaksi, sekä seurustelemaan niiden olentojen kanssa, jotka kuolemattomuuden valtakunnassa elävät. Niin suuri työ on sellaisen ihmisen edessä, joka tahtoi ryhtyä joogaan.

Me ymmärrämme, että jos sellaiseen työhön ryhtyy, on hyvä, että on auttajia, neuvonantajia, ohjaajia. Kuitenkin on osa tästä työstä sitä laatua, että sen voi jokainen suorittaa itsekseen. Osa työstä on sitä laatua, ettemme siinä tarvitse muuta suullista neuvoa kuin sitä, mitä on annettu kaikissa uskonnoissa, pyhissä kirjoissa ja julkisissa jooga-järjestelmissä. Kun sen neuvon otamme varteen, silloin voimme vaaratta valmistaa itseämme pitkän matkaa.

Toivon, että olette kaikki lukeneet pienen kirjasen »Elonneste». Toivon myös, että olette lukeneet kirjasta »Suuret Uskonnot» luvun »Kuinka vanhassa Intiassa totuutta etsittiin». Niissä kuvataan joogaa ja ne täydentävät tätä luentoa.

Uskonnoissa puhutaan ihmisen täydellisyydestä ja annetaan ihmisille siveellisiä neuvoja. Uudessa testamentissa ja varsinkin vuorisarnassa Kristus kehottaa seuraajiaan uuteen siveelliseen elämään. Hän antaa esim. viisi uutta käskyä: älä koskaan kiivastu, älä katso naista himoitaksesi häntä, älä ole pahaa vastaan, älä vannoo äläkä käy sotaa vaan rakasta vihollisiasi. Itämaitten suuri vapahtaja Buddha antoi niinikään viisi uutta käskyä kaikille ihmisille, kymmenen opetuslapsilleen. Mooseksen kymmenen käskyä ovat tunnetut kauas ulkopuolelle juutalaisten piiriä. Mihin uskontoon tahansa tutustumme, huomaamme, että on annettu ihmisille määrättyjä käskyjä, joita on kehoitettu noudattamaan. Samalla kun on puhuttu ihmisen kuolemattomuudesta, hänen toivostaan ja tulevaisuudestaan, on terotettu mieleen erityisiä siveellisiä neuvoja.

Tänäpäni ei kristikunnassa näitä asioita vielä ymmärretä. Kuolemattomuutta pidetään luonnollisena tosiseikkana, joka meitä kaikkia kuoleman jälkeen odottaa. Käskyt ymmärretään kaunopuheisiksi Jeesuksen hengen tuotteiksi, joilla ei ole mitään käytännöllistä merkitystä ja jotka eivät ole ehdottomia eivätkä välttämättömiä noudattaa. Mutta ihminen joka tahtoo ryhtyä joogaan, hän ymmärtää ennen kaikkea, ettei näitä asioita voi ottaa leikin kannalta, pintapuolisesti, kevytmielisesti. Hän ymmärtää heti, että mitä on sanottu uskonnoissa, mitä suuret viisaat ovat opettaneet, se on sanottu vakavasti, se on lausuttu todellisella tarkoituksella. Intiassa on Patandshalin jooga-järjestelmässä ensimmäiset askeleet n. k. *jama* ja *nijama*. Näitä vastaavat muissa uskonnoissa siveelliset neuvot ja käskyt, jotka samaten ovat joogan ensimmäisiä askeleita.

On kyllä uskovaisia, jotka tähän väittävät: »me otamme Jeesuksen käskyjä niin vakavalta kannalta, että uskomme niiden joutuvan ikuisen kadotukseen, jotka eivät hänen käskyjään noudata.»

Olkoon, mutta siinä on toinen peruserhdys. Ikuista kadotusta ei ole luonnossa. Ei kenenkään

tarvitse helvetin pelosta ruveta Jeesusta seuraamaan. Iankaikkista kadotusta ei ole, ainoastaan — kuolema niille, jotka eivät harjota joogaa.

Jos syvennymme uskontojen salaiseen viisauteen, emme enää voi lohduttaa itseämme millään taikauskolla. Emme voi rauhoittaa mieltämme sanomalla: »emmehän kuitenkaan joudu ikuiseen kadotukseen». Suoraan meidän täytyy tunnustaa: »me kuolemme, ellemmme ota elämää todelliselta kannalta. Ei meitä odota muuta; luonto ainoastaan tappaa meidät rikollisina olentoina. Mutta jos tahdomme saavuttaa kuolemattomuuden ja tulla ikuisiksi Jumalan pojiksi, silloin emme voi olla kevytmielisiä. Silloin meidän täytyy ymmärtää, että ensimmäiset askeleet ovat jama ja nijama eli kaikkien uskontojen siveyskäskyt.

On sama, minkä uskonnon käskyt ihminen ottaa ojennusnuorakseen, sillä syventyessään niihin perinpohjin hän tulee samaan päämäärään. Kaikki vievät Jumalan luo, yhdentekevää, valitseeko hän kristinuskon, buddhalaisuuden tai jonkun viisausopin, vai piirtääkö hän itse ihanteelliset ääriviivat elämälleen.

Uskontojen viisaat opettajat ovat ainoastaan näyttäneet tietä tai osottaneet suuntaa, mihin päin on kuljettava. Me voimme myös itse nähdä tietä, itse ymmärtää, mihin päin on kulkeminen ja siis itse laatia itsellemme käskyjä.

Tämä on suuri totuus, jonka meidän aikanamme teosofinen liike selvittää ihmisille. Me emme ole sidotut kristinuskon käskyihin enemmän kuin Buddhan oppiin tai Zoroasterin tai Laotsen. Me voimme itse valita itsellemme käskyt, mutta me olemme sidotut kulkemaan. Meidän täytyy kulkea tietä, jos tahdomme joogaa harjottaa. Siinä suuri vapautemme ja samalla ihmeellinen edesvastuumme, kun oivallamme, mistä on kysymys. Ammentakaa vaikka oman henkenne syvyydestä elämän käskyt itsellenne, mutta kulkekaa tiellä.

Sentähden on selvästi tajuttava, jos tahdomme joogaa harjottaa, *mitä varten* meidän on noudatettava määrättyjä käskyjä ja määrättyä elämäntapaa. Miksikä on joogassa ensimmäiset askeleet jama ja nijama² eli kaikki siveelliset käskyt? Hyvin selvästi syystä. Kun tahdomme tulla kuolemattomiksi olennoiksi, täytyy meidän tahtomme olla luja. Sen täytyy olla voimakas, itsetietoinen, keskitetty, kun otamme päämääräksemme astua ulos fyysillisestä ruumiistamme itsetietoisina kuolemattomien maailmaan. Jooga on itse asiassa keskityksen oppimista, oppimista tahtomaan yhtä asiaa, ja sitä varten täytyy meidän saattaa koko olemuksemme tasapainoon, tyyneksi, rauhalliseksi. Se on siveyskäskyjen tarkoitus jooga-työssä. Se on annettu pyrkijälle tehtäväksi. Puhdistakaamme ensin itsemme, tehkäämme itsemme rauhalliseksi, saattakaamme oma tunne-olemuksemme tyyneksi. Jos meitä tunne voi häiritä ja tehdä levottomaksi, jos meitä mikään voi ärsyttää, tuskastuttaa, saattaa pois tasapainosta, niin emme sillä hetkellä kykene joogaan. Meidän täytyy saada valta oman itsemme yli. Meidän täytyy oppia tuntemaan oma itsemme. Meidän täytyy tuntea oman olemuksemme perustassa, tahdommeko totella yksin — Jumalaa.

Kun ihminen alkaa noudattaa määrättyä siveellistä järjestelmää, joko toisen tai toisen opettajan säätämää tai oman henkensä laatimaa, silloin hän oppii tuntemaan itseään ja näkemään, mille hän painoa panee elämässä, mikä häntä ilahuttaa ja mikä surettaa tai tekee levottomaksi. Ja hän huomaa, ettei ainoastaan rumat, itsekkäät tunteet vaan myös hellät, kauniit, personallista rakkautta uhkuvat tunteet voivat häiritä häntä Jumalaa etsiessään. Ei mikään henkinen siveys tee ihmistä koskaan kylmäksi, pahaksi, kovaksi; päinvastoin hän tulee hellemmäksi, rakastavammaksi, huolehtivammaksi. Tuskat ovat hänelle suuremmat, maailman synnit laskeutuvat hänen yllensä, hän rakastaa enemmän, hän kärsii enemmän, hänen koettelemuksensa ovat moraalisesti suuremmat kuin ennen, ja kuitenkin keskellä kaikkea tätä tuskaa ja levottomuutta hänen täytyy löytää itsestään rauhan asunto. Hänen täytyy löytää tasapaino, niin että vaikka maailmat menisivät murskaksi, vaikka tähdet putoisivat ja kaikki sortuisi hänen ympärillään, hän seisoi lujana kalliolla. Ja se kallio on tyhjässä avaruudessa ja se kallio on hänessä itsessään. Kun hän löytää

² Katso näiden sanojen selitys kirjasta »Suuret Uskonnot».

tällaisen perustuksen, silloin hän on tehnyt työn, jota siveyskäskyt tarkottavat.

Tätä päämäärää on tarkotettu valmistavalla jooga-työllä, n. k. »puhdistuksella». Kun sen saavutatte, niin te rakastatte enemmän kuin ennen, mutta kuitenkin olette iankaikkisesti rauhallisia. Te kärsitte enemmän kuin ennen, ja kuitenkin te seisotte järkkymättömän lujina. Kun ihminen saavuttaa tämän kyvyn harjottamalla jooga-asketismia, silloin hän on oppinut tuntemaan itsensä. Hän tietää, mitä hän tahtoo, ja hän tahtoo Jumalaa, totuutta, kuolemattomuutta Jumalan yhteydessä. Ja nyt hänelle alkaa uusi työ. Vanhan intialaisen jooga-järjestelmän, Patandshalin Jooga-Suutrojen mukaan seuraa nyt kaksi askelta, joita niissä kutsutaan nimeltä *aasana* ja *praanaajaama*, eli »asento» ja »hengityksen voittaminen.»³

Ensimmäinen askel, jama ja nijama, teki tunne- eli astraaliruumiimme tyyneksi ja saattoi sen tasapainoon. Nyt huomio käännetään fyysilliseen ruumiiseen ja käsketään harjottamaan aasanaa ja praanaajaamaa. Asento — mikä asento? Joogassa tullaan harjottamaan erinäisiä mietiskelyjä, ja jotta sitä voisi harjottaa, täytyy paitsi tunneruumiin myös fyysillisen ruumiin tottua olemaan aivan hiljaa, häiriötä tuottamatta. Sentähden Patandshalin järjestelmässä puhutaan ensin aasanasta. Ihmisen täytyy etsiä itselleen sellainen asento, joka ei häntä häiritse. Patandshali sanoo, että näitä asentoja on paljon ja monenlaisia ja kullekin ihmiselle voi olla oma erityinen asentonsa sopivin, mutta hänen täytyy löytää asento, joka tekee, että hän voi unohtaa fyysillisen ruumiinsa.

Itämailla tavallisesti käytetyssä asennossa ihminen istuu maassa jalat allaan, selkä ja pää suorana samassa viivassa, ja sanotaan, että se on kaikkein helpoin ja mukavin asento useimmille ihmisille.

Länsimailla käytetään istuvaa, vanhaa egyptiläis-assyrialaista asentoa, jonka voitte nähdä esim. egyptiläisissä kuvissa. Se on myös jooga-asento, ja se on useimmille länsimaalaisille sopivin. Siinäkin on selkä oleva suorana ja pää samassa linjassa. Aasanan oppiminen on nyt siinä, että oppii olemaan määrättyssä asennossa liikkumattoman hiljaa. Sentähden Patandshalin jooga-järjestelmässä puhutaan asennosta erityisenä askeleena. Nykyaikaisissa esoterisissa järjestelmissä ei puhuta niin paljon tästä asennosta, eikä sitä tehdä erityiseksi askeleeksi, neuvotaan vain millä tavalla voi istua, mutta itämaalaiset ovat nähtävästi pyrkineet korkeammalle ja alusta saakka tienneet selvemmin, mihin päämäärään tähtäävät. Aasana on erinomaisen tärkeä, sillä varsinaisen joogan eli okkultisen mietiskelyn fyysillinen ehto on, että ruumis on liikkumatta mukavassa asennossa. Kun ihminen alkaa harjottaa aasanaa, hän kohtaa kaikenlaisia vaikeuksia, häntä kiusaavat uneliaisuus, väsymys, levottomuus, liikkumisen halu ja monenlaiset ruumiilliset tuskat. Hänen ruumiiseensa ryntäävät niin monenlaiset hirveät kärsimykset. Niin on alussa, kun ruumis on tottumaton, mutta pitää jatkaa, kunnes löytää oman asentonsa ja kykenee olemaan liikkumatta niinkauankaan itse tahtoo. Tiedätte, että intialainen joogi istuu mietiskellen tuntikausia, päiviä, jopa — niin kerrotaan — kuukausia ja vuosia samassa asennossa. Hän istuu esim. käsi ylhäällä niin kauan, että taivaan linnut luulevat hänen käsivarsiansa oksiksi ja rakentavat pesänsä niihin.

Toisena askelena fyysillisen ruumiin voittamisessa on menettely, jota kutsutaan nimellä praanaajaama eli »hengityksen tappaminen». Sen kautta ihminen oppii tulemaan hengityksensä herraksi. Hengitys on meille elämää, hengittämättä me kuolemme. Muutamat ihmiset hengittävät nopeasti, toiset sangen verkalleen. Kaikkien, jotka oppivat laulamaan, esiintymään näyttämöllä, puhumaan julkisesti, tulee tottua hengittämään rauhallisesti; muuten heidän äänensä ei kestäisi. Jokainen, ken näin esiintyy, harjottaa senvuoksi jonkun verran praanaajaamaa. Joogaan kuuluva praanaajaama on vain sama asia kehitettynä huippuunsa. Joogit, jotka saavuttavat korkeimman ennätyksen tässä taidossa, voivat hengittää kerran tunnissa tai kerran vielä pitemmässä ajassa. Joogassa praanaajaama on siis sitä, että ihminen vähitellen oppii hengittämään yhä hitaammin, ja kuta hitaammin hän hengittää, sitä vähemmän hän kuluttaa elämänvoimaa.

Tarkastakaa ihmisiä ja te huomaatte, että ne, jotka hengittävät nopeasti, kuluttavat paljon fyysillistä elämänvoimaa. He ovat tunteellisia ja innostuvia, mutta väsyvät pian. Sellaiset taas, jotka hengittävät

³ Ovat kuvatut kirjassa »Suuret Uskonnot».

harvaan, ovat voimakkaita, hitaampia innostumaan, mutta lujempia ja luotettavampia.

Hengitystä jokainen voi oppia hillitsemään. Meidän päiviemme voimistelujärjestelmissä on otettu praanaajaama käytäntöön. Kaikkien urheilijain ja voimistelunharjoittajain, jotka järjestelmällisesti treenaavat itseään, täytyy oppia hillitsemään hengitystä. Mitenkä kävisi, jos juoksija läähättäisi? Praanaajaama kuuluu välttämättä fyysillisen ruumiin puhdistustyöhön ja herrauden saavuttamiseen sen yli.

Mutta länsimaitten esoterisissä kouluissa ei puhuta näistä fyysillisistä harjoituksista paljon. Ne ovatkin vaarallisia, ellei noudateta viisasta järjestelmää. Niitä ei voi omin päin harjottaa liian pitkälle. Täällä länsimailla, jossa fyysillinen ruumis on karkea eikä niin hienosti rakennettu kuin itämailla, voimme hiljakseen oppia hengittämään rauhallisesti, mutta emme voi toivoa saavuttavamme sellaisia tuloksia kuin itämailla. Sentähden täällä alussa sivuutetaan fyysillisiä harjoituksia, mikäli ne koskevat suurempia ennätyksiä, ja ainoastaan alkusaavutukset asetetaan oppilaan saavutettaviksi. Täällä siirrytään heti ensimmäisten askeleitten, jaman ja nijaman jälkeen varsinaiseen mietiskelyyn, joka intialaisessa jooga-järjestelmässä käsittää neljä myöhempää askelta nimeltä *pratjaahaara*, *dhaarana*, *dhjaana* ja *samaadhi*.

Ensimmäinen askel on *pratjaahaara*, joka merkitsee »katsomista sisäänpäin», oman itsensä tarkastamista. Tämä ei ole itsetutkimusta samalla tavalla kuin jama ja nijama, jolloin pyrkijä noudattaen määrättyjä siveyskäskyjä oppi itsensä tuntemaan ja hillitsemään tunneruumistaan, vaan tämä on uusi muoto. Tässä hän istuu varsinaisesti mietiskelemään määrättyinä hetkinä ja on jo tunteissaan tyyni, hänellä on tahto jo vakava, ruumis jo hiljaa. Nyt hän ryhtyy tarkastamaan »ajattelijaa» itsessään, missä määrin hän osaa ajatella, mitä hän ajattelee ja miten hänen ajatuskykynsä itsestensä toimii.

Tämä on eri asia, sillä me tapaamme maailmassa ihmisiä, jotka ovat pitkälle kehittyneet siveellisessä suhteessa, ollen lähellä pyhyiden tilaa, mutta eivät osaa mietiskellä. He osaavat ehkä keskittää koko tarmonsä rukouksen tapaiseen ponnistukseen, mutta eivät okkultisella tavalla osaa käyttää meditatiivisia tutkimusvälikappaleena. Meidän näet ei pidä luulla, että kun kehitymme ihanteellisen siveellisiksi, samalla olisimme salatieteilijöitä. Siveelliset askelet ovat alkuvalmistuksia, mutta kun oppilas alkaa harjottaa okkultista mietiskelyä, hän huomaa, että uusi työ on hänen edessään. Kuten tunnollisemmin hän on suorittanut puhdistustyön, sitä helpompi on mietiskely, sitä pikemmin se vie tuloksiin.

Pratjaahaaraa harjottaessaan yrittelijä oppii näkemään, että ajatus on aivankuin nuori hillitsemätön varsa, joka kulkee omaa tietänsä, juoksee omin päin. Kaikenlaisia kuvia ajattelija loihtii hänen silmiensä eteen. Hän koettaa hillitä ajatuksiensa, mutta kun hän saa kiinni yhdestä linjasta ja pysyy siinä muutaman hetken, tulee äkkiä kuin pysähdys, ja toisia ajatuksia nousee mieleen. Hän ei ollenkaan osaa sitä, mitä hänen varsinaisesti pitäisi tehdä, nimittäin, saattaa oma ajattelijansa täydelliseen lepotilaan, niinkuin tarkotus on. Tämä on välttämätöntä, kun ihminen tahtoo nousta pois persoonallisuudestaan ja tulla kuolemattomaksi olennoiksi. Hän ei voi vapautua omasta itsestään, ellei kaikki hänen sisällään ole tyynä ja hiljaista. Eikä tämä sisällinen rauha saa olla mitään väsymyksen hiljaisuutta, joka seuraa liian suuresta ponnistuksesta, vaan sen täytyy niin sanoaksemme olla täynnä nuoruuden voimaa, positiivista tahtoa, selvyyttä ja itsetietoisuutta.

Joogin päämäärä, mietiskelyn ensimmäinen askel on saavuttaa tällainen mielen tyyneys, ajattelemisen tyhjyys, tällainen lepo hetki kaikessa tajunnallisessa kolminaismaailman elämässä. Ja alkaessaan tätä *pratjaahaaraa* hänestä näyttää saavuttamattomalta ihanteelta tehdä aivot tyhjiksi. Se tuntuu aivan mahdottomalta.

Helppoa on saattaa tunneruumis hiljaiseksi, helppoa saattaa fyysillinen ruumis levontilaan. Mitä se on, verrattuna niihin helvetintuskiin, jotka hiipivät oppilaan aivoihin ja mieleen, silloin kun hänen pitäisi saattaa koko persoonallisuutensa aivan vapaaksi, rauhalliseksi ja tyyneeksi! Ajatus on paljon vaikeampi voittaa kuin fyysillinen ruumis ja tunneluonto. Ajattelija ihmisessä on taikavoima, loitsija. Mielikuvitus on ennustus ja ensimmäinen oire uudesta aistista, astralisesta selvänäköisyydestä, ja se on kaikkein vaikein oppia hillitsemään. Pyrkijän on sentähden noudatettava tarkkaa metodologiaa *pratjaahaara*-työssään. Hänen on pidettävä

huolellinen kirjanpito niistä ajatuskuvista, jotka pyrkivät säännöllisesti häiritsemään ja nousemaan mieleen keskellä mietiskelyä. Hän tutkikoon itseään, mistä ne johtuvat, ja jos hän huomaa niiden johtuvan jostakin ennakkoluulosta, koettaa hän valaista ymmärrystään. Jos ne johtuvat jostakin väijyvistä himosta, koettaa hän puhdistaa tunneluontoaan, jos epämuikavuudesta asennossa, koettaa hän sitä oikaista. Meidän mielikuvituksemme on niin herkkä kaikille vaikutuksille, jotka lähtevät käyttövälineistämme, että meidän täytyy oppia poistamaan kaikki syyt, jotka johtavat häiritseviin ajatuksiin. Askel askeleelta oppilas täten pääsee rauhaan omasta ajattelijastaan.

Toinen mietiskelyn aste on dhaarana eli ajatuksen keskittäminen, jolloin pyrkijä ottaa määrätyn ajatuskuvan ja koettaa pitää sitä mielessään. Tämä on aivan koneellinen harjotus ja sitä hän tietysti on tullut harjottaneeksi jo muissakin harjotuksissa esim. pratjaahaarassa, mutta nyt hänen täytyy tottua siihen, että ottaa minkä ajatuksen tahtoo ja pitää sitä mielessään niinkauankuin tahtoo. Oppilas menettelee esim. näin: panee kellon pöydälle ja sanoo: »nyt alotan, piirrän avaruuteen silmiäni eteen kultaisen kolmion ja katselen sitä 20 minuuttia eikä mikään saa häiritä ajatustani.» Tämä on ajatuksen keskittämistä. Jos te tällä hetkellä yritätte näin tehdä, huomaatte olevanne kerrassaan naurettavassa asemassa. Te ette osaa kaksikymmentä sekuntiakaan niin tehdä, jollette ole harjottaneet mietiskelyä. Mutta kun ihminen harjottaa dhaaranaa, hän asettaa itselleen ehdottomia vaatimuksia. Vieläpä hän voi lisätä äskeiseen esimerkkiin: »20 min. päästä, vaikkun ole katsonut kelloa, alitajuntani huutaa minulle ja minä havahdan.» Ja niin käy, jos pyrkijä on oppinut pratjaahaaran kautta tyhjentämään aivonsa. Tätä keskityskyä hänen täytyy niin paljon harjottaa, että voi siihen luottaa, ja silloin ylimeno siitä johtaa dhjaanaan eli varsinaiseen mietiskelyyn.

Dhjaanassa joogan harjottaja ei enää pidä määrättyä aineellista kuvaa silmiensä edessä vaan ottaa jonkun aatteellisen asian tutkittavakseen. Mietiskelyn suuri ihmeellisyys on näet, että kun mietiskelijä osaa ajatuksiaan keskittää, hän oppii tutkimaan salatieteellisesti. Edelliset harjotukset ovat itse asiassa herättäneet hänen sisäisen selvänäköisyytensä. Hän ottaa nyt tutkiakseen esim. jonkun hyveen, sanokaamme nöyryyden ja ylpeyden. Hän pitää nöyryyttä silmiensä edessä ja tutkii, mitä se on. Kuinka hän niin osaa tehdä? Siinäpä on hänen taitonsa. Hän kohdistaa kaiken huomionsa nöyryyteen ja tutkii sitä kaikilta puolilta, mistä se on aiheutunut, mitä se hyödyttää, miksikä se lopullisesti muuttuu. Tuhansissa muodoissa nöyryys ja ylpeys, sen vastakohta, astuvat hänen silmiensä eteen ja hän katselee niiden kehitystä ihmissielussa kautta aikojen. Samalla tavalla hän tutkii toisia kysymyksiä. Mitä on totuus? Mitä on jälleensyntyminen? Mitä on karma? Hän kysyy mitä tahansa itseltään ja etsii mietiskelyn avulla vastausta. En väitä, että tutkimus on suoritettu yhdessä tunnissa tai kahdessa. Saattaa se kestää vuosikausia. Esim. jälleensyntymistä varten täytyy paljon tutkimuksia tehdä, herättää muistoja edellisistä elämistä j. n. e. ennenkuin voi selvästi tajuta, mitä on jälleensyntyminen.

Mutta kun ihminen on oppinut mietiskelemään, varsinaista dhjaanaa, tapahtuu itsestään hänelle, että hän siirtyy seuraavaan lopulliseen meditatiioni-asteeseen, samaadhiin. Hän nimittäin saavuttaa tuloksen tutkimuksistaan sillä tavalla, ettei hän ainoastaan katso tutkittavaa asiaa ulkopuolelta vaan astuu itse ulos fyysillisestä ruumiistaan, aivankuin perhonen kotelostaan, siihen toiseen maailmaan, jossa hänen mietiskelynsä esine on todellisuutena. Te, jotka olette perehtyneet teosofiseen maailmankatsomukseen, tiedätte, että henkimaailmassa eivät ainoastaan tunteet ja ajatukset ole niin sanoaksemme käsin koskettavia todellisuuksia, vaan myös aatteet ja ihanteet siellä elävät ikuisina todellisuuksina. Ja tässä maailmassa, missä esim. nöyryys ja ylpeys henkisinä voimina ovat todellisuuksia, joogi samaadhitilassa yhdistää tajuntansa niihin, niin että hän sisässään tajuaa, mitä nuo henkiset voimat ovat. Tässä maailmassa hän myös pääsee yhteyteen luonnon muistin kanssa. Luonnon muisti on pettävä, niinkauankuin »akaashisia aikakirjoja» luetaan astralisesti, niinkauankuin mietiskelijä katselee menneitä ja tulevia tapahtumia ulkopuolelta ikäänkuin kuvina, mutta kun hän dhjaanasta nousee samaadhiin, ja osaa sisässään korkeammalla tavalla yhtyä luonnon muistiin, silloin hän voi todella tietää. Hän ei ole silloin tekemisissä pettävien harhojen kanssa. Hänen ruumiinsa on tuossa liikkumattomana, hän itse on samaadhi-tilassa sen ulkopuolella ja tutkii asioita tajunnan omassa maailmassa, ollen yhtä niiden kanssa.

Tämä tutkimus voi viedä joogin kauaksi tiedossa. Puhdistustyö, ja muu valmistus, minkä hän ennen

on suorittanut, on silloin takeena hänen tutkimuksensa luotettavuudesta. Ei hän sittenkään voi olla niin varma, että sanoisi: tämä on ehdoton totuus. Kaukana siitä. Hänelle jos kellekään on mennyt silmät auki näkemään, kuinka vähäpätöiset hänen kykynsä silloinkin ovat verrattuina korkeiden vihittyjen kykyyn, mutta hän tietää, että jos hän on aivan vilpitön, voi hän saada edes jonkinlaista tietoa ja varmuutta. Hänen ei tarvitse myöhemmin paljon muuttaa niitä tutkimuksen tuloksia, jotka hän on saavuttanut. Jos katsomme salatieteilijöitä maailmassa, huomaamme tosin, että kuta vähemmän he tietävät sitä enemmän luottavat kykyihinsä. Mutta mitä enemmän he tietävät, sitä nöyremmiksi tulevat. Mestari yksin voi sanoa jotakin varmaa tietävänsä ja minun tietääkseni Mestaritkin ovat vaatimattomia.

Saavutettuaan samaadhi-tilan ihminen on tullut yhdeksi kuolemattomista. Hän ei ole nyt niinkuin muut ihmiset, joilla on kaipuu kuolemattomuuteen ja hämärä muisto entisestä taivaselämästään. Hän on itsetietoisesti kuolematon olento, hän on saavuttanut jäsenyyden salaisessa maailmassa, fyysillisen elämän tuolla puolen, ja hänen työkseen tulee nyt kirkastaa fyysillistä välinettä niin, että se voi ottaa vastaan kuolemattoman asujamen pimittämättä tuon kuolemattoman näköä. Vihkimyksen vihkimyksen perästä hän nyt ottaa, edetessään kaidalla tiellä mestariutta kohti, mutta nämä asiat eivät enää kuulu niihin joogaharjoituksiin, josta tänään olemme puhuneet, vaan vievät salatieteilijän kauas pois ihmisten ilmoilta, jumalien ja maailmanvaltojen fyysillisille järjelle käsittämättömille toiminnanalueille.

○○○○

PEKKA ERVAST

SFINKSIN ARVOITUS

RUUSU-RISTI

ISBN 951-99151-9-2

Arvi A. Karisto Osakeyhtiön kirjapaino

Hämeenlinna 1977

SISÄLLYS

I	Sfinksin arvoitus	1
II	Ihmisen keho temppelinä.....	8
III	Ihmisen sielu ja jälleensyntyminen	14
IV	Kuolema.....	20
V	Iankaikkinen elämä.....	28
VI	Egyptiläinen renessanssi.....	34
VII	Tulevaisuuden Jumala.....	41

SAATESANAT

Nämäkin esitelmät on tarkistanut painokuntoon filosofianmaisteri Uuno Pore. Oikoluvussa on edelleenkin ollut hyvin suurena apuna varanotaari Irja Silén.

Tämän kirjan pääosa koostuu Jyväskylän kesäkurseilla v. 1928 pidetystä esitelmäsarjasta (viisi esitelmää) "Sfinksin arvoitus". VI luku "Egyptiläinen renessanssi" on Helsingissä 8. I 1928 pidetty esitelmä (Elämä ja kuolema) ja VII luku Helsingin esitelmä 30. III 1930.

Helsingissä marraskuussa 1977

Ruus-Ristin Kirjallisuusseura ry.

I

SFINKSIN ARVOITUS

Ihmisen kehollinen, sielullinen ja henkinen kehitys on nyt tarkoitus ottaa esitystemme ja ajatustemme aiheeksi, ja nyt tällä kertaa tahtoisimme piirtää aiheen ääriviivat, asettaa ikäänkuin probleeman eteemme. Sen tähden olen antanut tälle esitelmälle nimeksi Sfinksin arvoitus.

Sfinksin arvoituksenhan itse elämä heittää eteemme. Elämä itse on tuo sfinksi, joka kysyy ihmiseltä arvoituksen ratkaisua. Myöskin sanotaan, että sfinksin arvoitus on ihminen. Sillä mitä muuta me oikeastaan tiedämme, kuin että me olemme ihmisiä; me nimitämme itseämme ihmisiksi, olemme tajuisia olentoja tässä elämässä, ja meidän suuri arvoituksemme, meidän suuri kysymyksemme on, mitä me oikeastaan ihmisinä olemme, keitä me olemme. Tämä kysymys asetetaan usein myös muotoon: mistä me tulemme ja mihin me menemme?

Se, että me itse joudumme tuollaiseksi kysymykseksi itsellemme, että elämä heittää arvoituksen eteemme ratkaistavaksemme, se johtuu siitä, että tämä meidän inhimillinen olemassaolomme ei tässä käytännöllisessä, jokapäiväisessä elämässämme ole suinkaan vaikeuksia vailla: on probleemoja, on ristiriitoja. Jos me eläisimme tässä maailmassa koko ajan täysin onnellisina, niin ettei meidän tarvitsisi mitään ajatella ja ettei mikään meidän ympäristössämme häiritisi ja herättäisi meissä kysymyksiä, jos kaikki kävisi aivan kauniisti niinkuin itsestään ja meidän elämämme olisi todella tanssia ruusuilla, silloin olisi ehkä mahdollista, että me ihmiset emme kysyisi mitään, emme kysyisi, mitä elämä on ja mitä me itse olemme. Mutta koska tässä elämässämme ja olemassaolossamme on ristiriitoja, koska tässä on kärsimyksen ja onnen ristiriitoja, koska tässä on tuskan ja nautinnon ristiriitoja, koska tässä on hyvän ja pahan, valon ja pimeyden ja koska tässä on itse olemisen ja olemattomuuden ristiriitoja, niin me olemme sellaisessa tilanteessa, ettemme osaa muuta kuin kysyä. Elämä ikäänkuin puristaa meistä kysymyksen: keitä me olemme ja mitä on tämä elämä. Me synnymme tänne; ja tuskaa on, kun synnymme. Äitimme kärsii tuskaa, ja isä vaeltaa levottomana peläten, mitä tästä oikein tulee, kun hän katselee vaimonsa kärsimyksiä. Sitten lapsi syntyy, ja lapsella on kaikenlaisia vaikeuksia, varttuneena monenlaisia siveellisiä ponnistuksia ja lankeemuksia; hänelläkin on monenlaista kärsimystä. Mikä on oikeastaan tämän kaiken takana? Lopulta kuolema. Kuolema on poistumista tältä elämän näyttämöltä, ja emme tiedä, onko sen takana vielä jotakin ja mitä se kuolema sitten on?

Elämä on siis asettanut kysymyksen eteemme; ja me olemme itse sfinksin arvoitus, joka on annettu meille ratkaistavaksi. Niin kauan kuin ihmiskunta on tällaisena ihmiskuntana ollut, niin kauan kuin me olemme osanneet ajatella, niin kauan olemme myöskin yrittäneet vastata näihin kysymyksiin.

Ainakin ajattelevalle ihmiselle on muuan vastaus sangen lähellä, ja se vastaus on: tämä olemassaolo on perin surkea; meidän elämisemme tässä maailmassa on pelkkää murhenäytelmää. Me tulemme tänne surulla ja lähdemme surulla. Mitään ei ole näiden rajojen ulkopuolella. Kun ihmiselämä loppuu kuolemassa, niin silloin on kaikki lopussa. Sangen moni ihminen tyytyy tähän vastaukseen, ja se on hänestä aivan luonnollinen. Kun hän ajattelee, niin hän ei näe muuta kuin tämän ympäröivän fyysisen maailman, hän ei näe muuta kuin nämä keholliset olennot, joita sanomme ihmisiksi, — ja nämä kivet, kasvit ja eläimet. Kun keho kuolee, niin kaikki on lopussa. Hänen ystävänsä on mennyt, kun keho makaa tuossa kuolleena. Tämä vastaus, silloin kun meitä ei ole kohdannut mikään erikoinen suru, — voi meitä tyydyttää, ja me voimme sanoa itsellemme, että elämä on tällainen näytelmä. Ihmiskunta pyrkii eteenpäin tällä planeetalla; tämä pieni maapallo tässä maailman avaruudessa rientää eteenpäin kohti omaa perikatoaan; se synnyttää yhä uusia yksilöitä, mutta lopulta ihmiskunta haihtuu olemattomiin, niinkuin kaikki muukin tässä olemassaolossa.

Kaikkihan on rientämistä kohti kuolemaa. – Miksi emme siis ottaisi elämää siltä kannalta, että koettaisimme tulla toimeen tässä maailmassa niin hyvin kuin mahdollista. Me tahdomme iloita, niin kauan kuin iloita voi. Sitten tulemme vanhoiksi, ja silloinhan voimme ajatella, että elämä on sitä mitä se on, ja hyvähän on, kun ihminen säilyttää kunniansa, kun hän elää kunnon ihmisenä, toisten kunnioittamana läpi elämän. – Mutta harva ihminen, kun häntä kohtaa persoonallinen suru, jos hän on rakastanut toista ihmistä ja sitten kadottaa tuon toisen ihmisen kuolemassa, harva ihminen jaksaa silloin tällä tavoin ajatella ja tällä maailmankatsomuksella lohduttaa itseään. Usein ihminen silloin aivan kuin napisee kohtaloa ja olemassaoloa vastaan ja sanoo: Kuinka on mahdollista, että me kärsivinä, tuntevina ja rakastavina olentoina voimme olla tuomitut vain tällaiseen murheiden laaksoon, tällaiseen kiirastuleen ja helvettiin; kuinka on mahdollista, että me olemme asetetut aivan kuin tällaiseen kouluun, jos sillä ei ole mitään tarkoitusta, jos emme ole olemassa sen kauemmin kuin tämä meidän elämämme maan päällä kestää? Useimmat ihmiset, jotka ovat lohduttaneet itseään materialismilla, joutuvat kuitenkin persoonallisesti tämän vaikean probleeman eteen, ja he sanovat itselleen silloin: Vaikka minä näen, että ihmisen ajatukset, hänen järkensä ja tunteensa, koko hänen tajuinen elämänsä on riippuva kehosta, että kun kehon voimat vähenevät, niin myöskin hänen sielunelämänsä heikkenee, ja tulee yhä mitättömämmäksi, – vaikka minä tämän näen, niin sittenkin kysyn, eikö ole mitään muuta tarkoitusta eikä sisältöä elämällä kuin vain tämä kulku kohti kuolemaa? – Tällä tavoin materialistikin ajattelee ennen pitkää.

Mutta koko ajan ovat kirkot ja uskonnot maailmassa selittäneet, että tähän kysymykseen voi vastata toisinkin. Ihminen ei kuolemassa kuole. Hän sielunsa elää. Hänen sielunsa elää kuoleman jälkeen ajattelevana, toimivana, terveenä ja voimakkaana. Näin ollen ihminen kysyy: Jos sielu elää kuoleman jälkeen, niin mikä sitten on tuo ihmisen sielu, missä se on ja mitenkä sen olemassaolo on todistettavissa? Oppineet lääkärit, jotka ovat leikelleet ihmisen ruumista ja kehoa, sanovat: Emme me mistään löydä sielua. Me tunnustamme kyllä, että ihmisellä on sielunelämä. Ihminen ajattelee, tuntee ja tahtoo, hän on elävä olento, mutta koko luontohan on elävä, ja tämä sielullinen elämämme on täysin riippuva aineesta, – se on vain aineen sisäinen puoli, sen voimapuoli, aineen tajuntapuoli. Emme huomaa mitään selvää eroa sielunelämän ja aineen välillä.

Vaikka emme tosin näe, että kivillä olisi tajuntaa, emme saata sitä nähdä, – materialisti voi myöntää tämän – niin me olemme liian nopeita päätelmissämme, jos sanomme, että kivillä ei ole tajuntaa. Me olemme huomanneet, että luonnossa on aina tajuntaa. Jonkinlaista tajuntaa on kivissä ja kasveissakin. Kasvi kääntyy itsestään auringon puoleen, se rakastaa inhimillistä ystävyyttä. Eläimessä on aivan selvä sielunelämä, eläin tuntee ja ajattelee, jollakin tavoin todella ajattelee. Ja tietenkin ihminen tekee niin vielä suuremmassa määrin. Ihmisten tajuinen elämä on vielä enemmän kehittynyt, ja heidän kehonsakin on enemmän kehittynyt. Ihmisen keho on herkempi, hienorakenteisempi kuin eläimen, kasvin ja kiven aineellinen olemus. Sentähden on ihmisen sielunelämäkin erilainen, se on monipuolisempi kuin eläimen. Mutta ei meillä silti ole mitään todistusta siitä, että eläin olisi olemassa kuoleman jälkeen, saatikka että ihminen sitä olisi. Ihmisen sielunelämä on aivan riippuva hänen kehostaan. Tajunta ja aine kulkevat kaikkialla käsi kädessä. Tämän materialistit voivat ymmärtää. Me yleensä myönnämme, että sielunelämä on olemassa, mutta me emme kysy, missä sielu on. Kun meidän kirkkomme ja uskontomme ovat puhuneet kuolemanjälkeisestä elämästä ja siitä, että ihmisen sielu on olemassa senkin jälkeen, kun ihmisen keho kuolee ja että tämä sielu kuoleman jälkeen joutuu jonkinlaiseen toiseen tilaan, niin materialistit sanovat siihen, että eihän se mitään todellista ole. Kun puhutaan helvetistä ja kiirastulesta ja taivaasta, niin nehen ovat olemassa ihmisen sisällä. – Sinun omassa rinnassasi ovat helvetit, kun olet rikkonut lakia vastaan, elämän tai yhteiskunnan. Kun sinun omatuntosi sanoo, että nyt teit väärin, niin sinä joudut helvettiin. Taivas on myös sinussa itsessäsi. Kun sinä olet tyytyväinen itseesi, kun sinä olet saanut kaikkea hyvää elämältä, niin taivas on rinnassasi. Vieläkö vaatisit, että taivas olisi olemassa kuoleman jälkeenkin? Etkö tyydy siihen taivaaseen, joka on sinun rinnassasi? Koeta elää niin, ettei olisi helvettiä sinussa, ettei rintasi olisi täynnä kiirastulta. Koeta elää niin, niin et kaipaa mitään kiirastulta kuoleman jälkeen. – Tällä tavoin me materialisteina tuumiskelemme. Tämä on aivan luonnollisesti ajateltu. Tämä on meille selvä näkökanta. Me emme saa tällä tavoin mistään sielusta kiinni.

Mutta älkäämme enää nykyisin pysähtykö tähän. Meidän aikanamme on tehty paljon tieteellisiä tutkimuksia, jotka ovat asettaneet uusia probleemoja eteemme. Älkäämme olko sokkosilla ja peittäkö silmiämme siltä tosiseikalta, että elämässä on myöskin sellaisia ilmiöitä ja asioita, joita emme osaa selittää tämän materialistisen hypoteesimme mukaan. Minkä tähden emme tahtoisimme ymmärtää, että voisi muutenkin olla? Minkä tähden me tahtoisimme olla materialisteja? Meidän koko maailmamme on muuttumassa. Meille selitetään sellaisia asioita, jotka saattavat meidät ihmettelemään. Miltei jokaisella on kodissaan radiovastaanotin joka välittää kuultavaksemme musiikkia, puheita ja laulua kautta ilmojen, hyvinkin kaukaa. Tuolla jossakin Tukholmassa, Berliinissä tai Lontoossa lauletaan ja soitetaan, ja me voimme kuunnella sitä täällä Suomen salomailla. Ei ole edes mitään lankaa, jota pitkin ääni kulkisi. Kautta ilman vain tulee tieto siitä, mitä tapahtuu tuolla kaukana. Tämä on itsessään niin ihmeellinen keksintö, että harva on se ihminen, joka ei olisi ajatellut kuunnellessaan radiotaan, että tämä keksintö oikeastaan todistaa, että on enemmän olemassa taivaan ja maan välillä kuin mitä saatoimme uneksua vielä parikymmentä vuotta sitten filosofissamme. Sillä kun äänet tuolla tavoin toisiksi muunnettuina voivat tulla meidän luoksemme kaukaa ja kuulua aivan kuin olisivat syntyneet samassa huoneessa, niin miksikä ei olisi totta sekin, että ihmisen ajatukset saattavat kulkea kautta ilman, että ihmisetkin voivat olla kuin radiolaitteita, toinen lähettäjänä ja toinen vastaanottajana, joiden välillä kulkee ajatus kuin salama? Onhan meillä kokemuksiakin tästä asiasta. Kun olen henkisessä yhteydessä jonkun kanssa, minulla on esim. rakastettu puoliso – niin minä voin olla niin läheisessä yhteydessä hänen kanssaan, että voin tuntea hänen ajatuksensa; tiedän, mitä hän tuntee ja ajattelee. Vaikka hän on kaukanakin, voin tietää mitä hän toivoo, tietää ja tahtoo. On paljon elämässä sellaisia tositaapauksia, että ystävä, joka on kuolemaisillaan, näyttäytyy ystäväilleen. Hän ilmestyy yhtäkkiä toisen ajatuksiin. Sellaisia tapauksia on paljon. Niitä on tietenkin oppineella taholla epäilty, mutta nyt kun jo radiokin on keksitty, pitäisi olla toisin. Nyt oppineet ja tiedemiehet voivat ajatella, että entä jos sittenkin saattaisi tulla ajatus eetterialtoja pitkin toisesta ihmisestä toiseen; entä jos onkin muuta vielä kuin vain se, jonka me näemme silmillämme? Itse asiassa telepaattiset ilmiöt ovat saaneet tieteellisen tunnustuksen. Niitä ei enää kielletä sellaisissa tieteellisissä piireissä, joissa niitä vähänkin on tutkittu. Mutta on tehty toisenkinlaisia tutkimuksia. Joku näkee merkillisen unen, sellaisen unen, että hän herättyään sanoo: mitähän hassutusta tämä on, tämä unihan on aivan hullu ja merkillinen – ja sitten ehkä kymmenen vuoden perästä voi uni toteutua aivan sellaisenaan. Meillä on sellaisia tapauksia elämässä; monella ihmisellä on kokemuksia siitä. Jos nyt emme aina näekään niin kauas ulottuvaa profetallista unta, niin me voimme nähdä unta, mitä tulee tapahtumaan seuraavana päivänä tai sitä seuraavana tai viikon perästä; ehkä näemme aamulla herätessämme, mitä tulee illalla tapahtumaan. Sellaisia sattumia on sängen usein ihmiselämässä ja niitä mielellämme nimitämme sattumiksi. Mutta mitä sattuma oikeastaan on? Minkä tähden ne ovat sattumia? Kun niitä sattumia on tuhansittain, niin se muuttuu jo säännöksi. Silloinhan on jo uusi todellisuus edessämme. Meillä ihmisillä on mahdollisuus tietää tulevaisuuttamme. Me voimme selvänäkevästi nähdä eteenpäin, ja me voimme selvänäkevästi, 'kirkasnäköisesti' nähdä taaksepäin. Kaikki tämä on mahdollista, meidän täytyy tunnustaa lukiessamme ja kuullessamme tällaisista ilmiöistä. On niin paljon sellaisia ilmiöitä, joita meidän aikanamme on alettu tutkia, että me emme oikein, jos tahdomme olla aivan uuden ajan ihmisiä, saata jäädä ja pysähtyä enää materialistiselle kannalle. Meidän täytyy tulla ainakin totuudenetsijöiksi. Jos emme heti uskaltaisi uskoa, meidän täytyy kuitenkin olla varuillamme, mitä mahdollisesti voisimme vielä ymmärtää ja tietää.

Sentähden sängen monelle ihmiselle tulee eteen kysymys: onko aivan välttämätöntä, että meidän täytyy jäädä tällaiselle kysyvälle kannalle? Emmekö voi ihmisinä päästä selvyteen, emmekö ihmisinä voisi päästä kokemukseen siitä, että on muuta olemassa kuin tämä keho ja sen sivutuotteina kulkeva sielunelämä? Emmekö pääsisi tietoon siitä, onko ihmisellä sielu? Muistakaamme, kun näin kysymme, että vanhoista ajoista lähtien ihmisen olemusta on esitetty vielä rikkaampana ja monipuolisempana kuin mitä nykyaikana olemme tottuneet siitä ajattelemaan. Me olemme tyytyneet puhumaan ainoastaan ihmisen ruumiista ja sielusta. Kun uskovaistenkin kesken, niiden kesken, jotka uskovat, että ihminen on olemassa kuoleman jälkeen, kun puhutaan vain ruumiista ja sielusta, niin he rajoittavat itsensä; he tyytyvät sellaiseen käsitykseen, johon heidän ei enää tarvitsisi tyytyä. Aina vanhoista ajoista lähtien on ihmisen olemusta kyllä esitetty

monipuolisempänä. Meidän ei tarvitse mennä sen pitemmälle kuin Paavaliin. Hän sanoo: ihminen on kolmijakoinen olento; hänessä on kolme olemuspuolta. Hänessä ei ole ainoastaan keho ja sielu, vaan hänessä on myös henki. Ihminen on keho, sielu ja henki.

Mikä tämä henki on? Henki jää hyvin salaperäiseksi asiaksi ihmiselle, ennen kuin hän sitä kokee. Mutta kuitenkin voimme hieman auttaa ajattelevaa ihmistä huomaamaan, että hänessä on vielä jotakin muuta kuin tuo keho ja sielu, jotakin olemuksellisesti muuta. Jokainen tietää, mikä keho on. Jokainen tietää, että hänellä on keho, ja se on sellainen ja sellainen. Siihen emme tarvitse kiinnittää huomiota tällaisessa teoreettisessa esityksessä. Jokainen tietää myös, mitä sielu on. Me ajattelemme, tunnemme ja tahdomme. Meissä on vihaa ja rakkautta. Meidän sisässämme liikkuu kaikenlaisia tunteita ja intohimoja. Me toimimme ja me olemme eläviä olentoja ja sielullisia olentoja. Koko meidän elämämme sisältö on tässä sielunelämässämme. Jos emme olisi tajuisia olentoja, emme olisi ihmisiä, emme olisi mitään. Siinä meidän olemisemme on, että osaamme ajatella, tuntea ja tahtoa. – Mutta huomatkamme, että jokainen meistä voi aivan hyvin sanoa itselleen: minä, jos hän istuu esim. miettimään. Minä – sitä sanaa ei kukaan muu voi sanoa hänestä. Hän itse voi lausua tuon merkillisen sanan: minä. Minä, ja hän katsoo kättään, onko tuo käsi minä? Entä tuo jalka? Entä tämä keho? Eivät. Tavallaan se on tämä kaikki, mutta tavallaan minä sanon "minä" ilman, että tarvitsen kuvitella näitä käsiä, jalkoja ja näitä kehon eri elimiä. Ei meidän tarvitse kuvitella niitä ymmärtääksemme sanan "minä". Me eliminoimme nuo kaikki. Me unohdamme, että olemme sairaita, me unohdamme kaiken sellaisen. Jos meillä on pää kipeä tai hammassärkyä, niin emme liitä niitä minuuden olemukseen. Me olemme jotakin muuta. – Onko minä sitten se tai se tunne? Se tunne esimerkiksi, että minua harmittaa, kun minulla on niin pieni palkka, liian vähän rahaa. Onko minä tämä harmin tunne? Ei, meidän täytyy sanoa. No, onko minä sitten jokin muu tunne itsessämme? Ei, meidän täytyy tunnustaa. Me emme ole tuo tai tuo tunne. – Minulla on jokin ajatuskuva, mutta en minä siihen tyhjenny. Minä tahdon tehdä sitä tai tätä, mutta minä itse olen sittenkin ulkopuolella. Minä olen ajatuksista ja teoista riippumaton. Ne kyllä hetkellisesti muodostavat minun sisältöni, minun elämäni sisällön, mutta minä olen sittenkin jotakin muuta kuin nuo kaikki. Olenko minä sitten noiden kaikkien ajatusten ja tunteiden summa? En, sillä voin eliminoida pois nuo kaikki. Saan kaikki pois, jäljelle jää vain kaikumaan tuo "minä". Vaikka en mitään ajattelisi, en mitään kuvittelisi, en kehoa enkä mitään sielullista, niin jää *minä* jäljelle. Minä voi kaikua avaruudessa ja äärettömyydessä ilman muotoa ja ilman sisältöä. Minä antaa noille kaikille ajatuksille ja tunteille sisällön, ja nuo ajatukset ja tunteet eivät olisi mitään, jollei olisi *minää*, joka voi tuntea ja ajatella.

Mikä on se minä? Silloin kun tällä tavoin koetat eliminoida minäsi sisällön pois tuosta substanssista, silloin sinä saat kiinni hengen heijastuksesta. Se on jotakin, joka antaa sinulle ensimmäisen heijastuksen ja aavistuksen hengestä. Ei se ole vielä sinun henkesi. Ei se ole vielä henki, mutta se on jotakin, joka antaa aavistuksen, että on jotakin, vaikkei ole oikeastaan mitään. Paavali sanoo: ihmisellä on sooma, fyysinen keho, ihmisellä on psyykhee, sielu ja ihmisellä on myös pneuma, henki. Mikä on tämä pneuma? Se on se ihme, jota meidän täytyy kokea. Ainoastaan kokemus voi paljastaa meille tämän salaisuuden. Ainoastaan kokemalla me voimme päästä kiinni hengestämme, sillä meidän henkemme on se kolmas, joka antaa meidän nähdä sekä kehon että sielun. Henki on se kolmas, joka antaa meidän nähdä sekä elämän että kuoleman. Emme voi ratkaista elämän arvoitusta, emme voi ratkaista kuoleman arvoitusta, elleimme saa kiinni hengestä, joka on fyysisen kehon, sielunelämän ja kuoleman takana. Henki on se kolmas meissä, se syvin ja salaisin, jota kokemalla me ratkaisemme sfinksin arvoituksen.

Kehollisina olentoina me olemme olemassa tällaisessa näkyvässä maailmassa, ja me sanomme: tämä maailma on meidän ulkopuolellamme; tietenkin se on meidän ulkopuolellamme. Aisteillamme me havaitsemme tämän näkyvän maailman. Me tiedämme sen olemassaolosta. Se esiintyy samanlaisena meille kaikille; meillä on samanlaiset aistit. Me näemme, että tuossa on talo; me saamme samanlaisen kuvan näkyvästä maailmasta, ja todellisuus meidän ympärillämme on jokseenkin samanlainen; jos se ei ole täysin identtinen, on se hyvin samanlainen meille kaikille. Jokaisen ihmisen tajuinen minä käsittää tämän ulkonaisen, aistimellisen, näkyvän maailman samantaiseksi; siis se on vankkaa todellisuutta, se on todellisuus, jolle voi rakentaa. Kun sanomme, että tämä todellisuus on meidän ympärillämme, ja kun me sanomme, että

meidän täytyy nyt lähteä ulos todelliseen elämään, me unohdamme usein mitä elämä oikeastaan on. Nuorille annetaan hyvin usein neuvo: lähde ulos elämään oppiaksesi tuntemaan, mitä elämä on; elämä on vankkaa todellisuutta. — Mutta me unohdamme, että tämä todellisuus on myöskin meidän sisällämme, meissä. Jos emme aistiemme välityksellä ota tätä todellisuutta omaan tajuntaamme, sitä ei ole olemassa. Pankaa korvat tukkoon ja silmät kiinni, niin heti kaikki muuttuu, ja todellisuus on aivan toinen. Olkaamme ilman hermoja, niin kohta todellisuus muuttuu. Se muuttuu, sillä emme saa sitä sisäämme, emme saa sitä silloin omaan tajuntaamme. Se ei tule meidän sisäämme. Meidän aistimme ovat välittäjiä, joiden kautta todellisuus tulee meidän tajuntaamme. Älkäämme ajatelko niin epäfilosofisesti, että todellisuus on vain tässä fyysisessä maailmassa meidän ulkopuolellamme. Todellisuus on kyllä ulkopuolellamme, mutta se on myöskin sisällämme, sillä muuten emme tietäisi siitä mitään. Todellisuuden täytyy olla meidän tajunnassamme, jotta siitä jotakin tietäisimme.

Sitten tulee sielunelämämme, ja silloin me sanomme näin: meidän sielunelämämme on meidän sisällämme; se on subjektiivinen, se on ainoastaan meidän sisällämme, vain siellä se on. Näkyvä todellisuus on ulkopuolella, mutta meidän sielunelämämme on sisäistä todellisuutta meille. Meidän sielunelämässämme, huomatakkaamme, ei ole ainoastaan kuva tuosta ulkonaisesta todellisuudesta, vaan siinä on paljon sellaista, jota ei ole tässä ulkonaisessa elämässä; siinä ei ole inhimillisiä tunteita, ajatuksia ja aatteita. Meidän sielunelämässämme on tavattoman paljon asioita, joita ei ole tässä ulkonaisessa todellisuudessa. Meidän sielunelämämme on aivan subjektiivinen, se on oikeastaan olematon. Meidän mielestämme ei ole mitään muuta todellista kuin se, mitä fyysisin silmin näemme. — Mutta meidän tuntemme voivat vaikka tappaa. Nekö ovat muka subjektiivisia? Harvoin jokin tuoli esim. joka on vankkaa todellisuutta, ihmisen tappaa, mutta jokin tunne, joka ei ole muka todellinen, voi vaikkapa tappaa. Joku on onnettomasti rakastunut, ja sitten hän heittäytyy suin päin Imatraan. Emme huomaa, että kun me tällä tavoin sanomme, että meidän sielunelämämme on ainoastaan meissä itsessämme subjektiivisena todellisuutena, niin teemme saman virheen kuin äsken sanoessamme, että fyysinen todellisuus on vain meidän ulkopuolellamme. Jotta fyysinen todellisuus olisi ulkopuolellamme, sen täytyy olla meidän sisällämmekin. Me teemme ajatusvirheen, ellemme sano, että samalla tavoin meidän sielunelämämme, kaikki sisäiset subjektiiviset ajatukset, tunteet ja tahdon virtaukset ovat myöskin objektiivisia, ovat myöskin meidän ulkopuolellamme. Ne ovat myöskin todellisuuksia, yhtä objektiivisia, yhtä vankasti olemassa meistä riippumatta kuin meidän sisällämmekin. Me teemme ajatusvirheen, ellemme myönnä tätä. Sielunelämämme on subjektiivinen ja objektiivinen aivan samalla tavoin kuin fyysinen maailma on subjektiivinen ja objektiivinen.

Kun katselemme tätä fyysistä maailmaa, ja näemme sen objektiivisuuden ja subjektiivisuuden ja katselemme sielullista maailmaa, ja näemme myös sen objektiivisuuden ja subjektiivisuuden, niin silloin me näemme, ettei ole tuulesta temmatut nuo puheet helveteistä ja taivaista. Ne ovat olemassa tuossa toisessa maailmassa; tuossa toisessa maailmassa, joka on objektiivinen; siellä on ihmisen sielunelämä. Siellä se on todellisuutena olemassa helvettiin ja taivaineen.

Henki yksin, se kolmas, on kaiken takana ja kaiken yläpuolella. Hengen kannalta, kun me katselemme sielullista elämää ja katselemme kuolemanjälkeisiä helvetejä ja taivaita, niin me näemme, ettei yhdenkään ihmisen sielunelämä voi jatkua ikuisesti, ei helveteissä ei kiirastulissa eikä taivaissa, vaan koittaa hetki, jolloin ihminen yhtäkkiä tuossa kuoleman jälkeisessä elämässä huomaa olevansa henki. "Minähän olenkin se kolmas todellisuus, joka kannan sisälläni tuon sielullisen todellisuuden." Silloin kaikuu tuo *minä*, josta saatoimme eliminoida kaiken sisällön, se kaikuu sisässämme: "En minä jaksa ikuisesti kantaa näitä taivaita. Kuka minä olen?" — Silloin ihminen realisoi eli ilmentää itseään henkenä, *pneumana*, ja muuttaa olemusmuotoaan syntyen uudestaan tänne maan päälle. Mutta kätkössä, sisimmässään, hän on henki. Mitä merkitsee, että hän on henki? Se on sitä, että hän on sekä objektiivinen että subjektiivinen ja että hän on myös Itse, kuolematon, iankaikkinen, joka samalla on ääretön. Sillä kun ihmisessä on itse suuri elämä, niin hän on suuren elämän lapsi; hän on äärettömyyden ja iankaikkisuuden kasvatti; hän on avaruuden lähettiläs, jumalan poika. Hänen korkein itsensä ei ole mikään rajoittunut itse, taikka sen rajoitus on juuri sen äärettömydessä; sen rajoitus on siinä, että se on äärettömyyden ja iankaikkisuuden ilmausta. Se kolmas

ihmisessä, tämä henki, on yhteydessä itse elämään, itse Jumalaan; se on Jumala meissä, se on jumalan poika meissä, ja se meidän täytyy kokea.

Nyt olemme siis saaneet nähdä kolme todellisuutta, kehollisen, sielullisen ja henkisen; ja ihmisinä elämme ikäänkuin kolmessa maailmassa, tässä kehollisessa, sielullisessa ja hengen äärettömyydessä.

II IHMISEN KEHO TEMPPELINÄ

Näkyvä kehomme Pyhän hengen temppelinä ei ole vieras käsite kristikunnalle. Kaikki olemme lukeneet Uudesta testamentista, kuinka Paavali nimittää kehoamme Pyhän hengen temppeliksi. Mutta useimmiten lienemme ymmärtäneet tämän lauseen sillä tavoin, että kun ihmisessä on oikea usko herännyt, kun hän elää oikeaa uskonelämää, jolloin tietenkin Jumalan pyhä henki on hänessä elävä, silloin hänen kehonsa on kuin tämän Pyhän hengen temppeli; hän on aivan kuin itse tehnyt kehostaan Pyhän hengen temppelin. Sentähden, että tämä keho silloin on Pyhän hengen temppeli, se on pidettävä puhtaana, kauniina ja kaikin puolin saastuttamattomana. Tällä tavoin me enimmäkseen käsitämme tuon kehomme temppeilyden. Se on jotakin, joka alkaa ja syntyy ja joka osoittautuu todellisuudeksi silloin kun meissä on se Pyhä henki, joka voi käyttää tätä kehoa temppelinään.

Olemme muuten tottuneet myös puhumaan kehostamme toisessakin äänensävyssä. Me sanomme, että meidän kehossamme asuvat kaikenlaiset paheet ja huonot taipumukset, vietit ja himot. Me sanomme, että meidän henkemme kyllä voisi olla altis kaikenlaiseen hyvään, mutta meidän kehossamme, ja niinkuin usein silloin sanotaan, meidän lihassamme asuvat kaikenlaiset vietit, jotka estävät meitä olemasta niin puhtaita ja niin hyviä, kuin henki tahtois. Onhan Paavalin kirjeissäkin viittauksia myös tähän. Paavali nimenomaan sanoo, että liha on heikko, vaikka henki on altis. Tällä tavoin me olemme saaneet aivan kuin kahdenlaisen käsityksen ihmiskehosta. Toiselta puolen se voi olla Pyhän hengen temppeli, mutta toiselta puolen se sisältää kaikenlaista pahaa. — Jos ei tämä minun kehoni aina viekottelisi minua syntiin, niin ehkäpä minä osaisin henkeni avulla pysyä koko lailla hurskaana. — Tällä tavoinhan me käytännössä usein ajattelemme.

Nyt on heti huomattava eräs seikka. Kun Paavali puhuu lihastamme, hän nimenomaan — aivan kuin suomalainen liha-sanakin on toinen sana kuin ruumis — keho — hän nimenomaan käyttää toista sanaa. Ei hän käytä tuota sanaa *sooma*, joka merkitsee fyysinen keho, vaan hän käyttää sanaa *sarks*, joka sanallisesti merkitsee liha. Kun me syvennymme näihin asioihin ja kun me saamme enemmän kokemusta kehostamme hengen kannalta, silloin me itse asiassa huomaamme, että tuo liha, tuo sarks, ei olekaan sama kuin meidän kehomme. Liha eli sarks, joka viettelee syntiin, joka on meissä aivan kuin sisässämme asuva kiusaaja, onkin meidän sielumme olemuspuoli, eikä suinkaan kuulu kehoon. Meidän kehomme on aivan tuon lihan ulkopuolella. Kehomme on toinen kuin tuo liha, vaikka sana liha eli sarks, on vähän kummallisesti valittu, koska se muistuttaa selvästi tätä aineellista olomuotoa. Missä muualla olisi lihaa kuin juuri tässä näkyvässä kehossamme. Ja kuitenkin se on toinen asia kuin tämä näkyvä, fyysinen keho.

Kun vähän tutkimme aineellista, näkyvää kehoamme, silloin me kyllä teemme kaikenlaisia havaintoja, silloin me kyllä huomaamme, että keho taitaakin olla jotakin aivan erikoista. Kehoon sisältyy ehkä hyvin syvä salaisuus. Ajatelkaamme muutamia tosiseikkoja. Jos katselemme ihmisiä ympärillämme, jos matkustelemme ulkomaille ja katselemme muiden kansojen, muiden rotujen yksilöitä, menemme Australiaan ja Intiaan, missä on aivan toisia rotuja, niin me teemme erään aivan varman huomion. Teemme sen huomion, että he kaikki kuitenkin ovat, niinkuin tiedämme, ihmisiä, ja ihmisiä juuri sen nojalla, että heidän kehonsa on samankaltainen. Kun me sitten tutustumme enemmän toisiin ihmisiin, sekä ympärillämme oleviin, että toisissa maissa asuviin, niin huomaamme, että ihmiset saattavat olla luonteeltaan

hyvin erilaisia. Ihmisillä on aivan erilaisia taipumuksia, aivan erilaisia näkökantoja ja ajatustottumuksia. Me katselemme asioita eri tavoin, meillä on erilaisia vaatimuksia ja toivomuksia elämän suhteen, ja me olemme yksilöinä hyvin erilaisia. Mutta meidän inhimillinen kehomme on kyllä samanlainen. Me eroamme toisistamme oikeastaan vain kasvojen piirteissä ja ihonvärisissä. Mutta kun me menemme esimerkiksi Kiinaan, niin sanotaan, että me emme osaa nähdä mitään eroa eri kiinalaisten välillä; he ovat meistä kaikki saman näköisiä. Kaikki kiinalaiset ovat kuin yhtä perhettä, veljiä ja sisaria keskenään, emme osaa erottaa heitä toisistaan. Samaa sanovat muuten itämaalaiset, kun he tulevat Eurooppaan ja Amerikkaan. He sanovat, että on mahdotonta erottaa eri yksilöitä toisistaan, kun kaikki ovat niin saman näköisiä. Me, jotka olemme tottuneet täällä länsimailla tarkkailemaan toisiamme, näemme toistemme erilaisuuden. En tarkoita, että toisella olisi erilaiset kädet, että hänellä olisi jalvoja muualla kuin toisella, vaan tarkoitan, että hänen kasvopiirteensä ovat erilaiset kuin toisilla ihmisillä. Mutta se seikka, että kehomme on samanlainen huolimatta siitä, että eri ihmisillä on erilaiset taipumukset ja erilaiset viettit ja erilaiset himot, se seikka, että kehomme on saman näköinen, antaa aihetta ajatteluun. – Missä siis asuvat nuo erilaiset viettit ja taipumukset? – Meillä on kaksi miestä, hyvin saman näköisiä. Molempien keho on uljas ja kaunisvartaloinen, mutta toinen noista miehistä on urheilija, joka elää siveellisesti ja itseään hilliten, koska hän ei pystyisi käyttämään kehoaan sillä tavoin urheiluun ja voimisteluun, ellei hän hyvin hillitsi himojaan ja olisi kunnan mies. Toinen taas, joka on hyvin saman näköinen ja yhtä kaunis vartaloltaan, on täynnä intohimoja. Hän antaa niille periksi ja elää niissä. Hän on innokas naistenmies ja väkevien ystävä. Hänellä voi olla sellaisia intohimoja jotka selvästi erottavat hänet tuosta toisesta ihmisestä. Ja hän sanoo itsestään: nämä asuvat minun rinnassani, nämä minun taipumukseni, ne ovat minun lihassani; – ja toinen ei tunne mitään sellaista. Ja molempien ulkonäkö on samanlainen. Taipumukset heidän sisällään ovat erilaiset.

Ajatelkaamme erästä toista ilmiötä. Silloin myöskin huomaamme, kuinka kummallinen tämä meidän kehomme itse asiassa on. Ajatelkaamme sairautta. Me olemme tulleet sairaaksi ylenjuomisesta tai ylensyömisestä tai jostakin muusta syystä. Me tiedämme kokemuksesta, että kehomme koettaa päästä eroon siitä myrkyistä, jonka se on itseensä saanut. Se koettaa vapautua sairaudesta; ja jos oikein kysymme kokeneelta ja viisaalta lääkäriltä hänen mielipidettään, niin hän sanoo, ettei hän tietenkään osaa muuta kuin auttaa luontoa sen työssä. Ihmisen keho itse parantaa itsensä, se itse etsii terveytensä takaisin. Me voimme lääkkeiden avulla hiukan auttaa sitä sen työssä. On tullut tavalliseksi sananparreksi todeta, että luonto kulkee omaa latuaan. Se on kuitenkin itsessään hyvin kummallinen seikka, sillä voimme sanoa, että ihminen itse tekee jotakin. Tietenkin hän koettaa tulla terveeksi, kun hän esimerkiksi voi pahoin, mutta ei hän voi tarkastaa sisälmyksiään, jotka ovat epäkunnossa, ei hän voi saattaa niitä hyvään kuntoon taas, ei hän osaa mitään tehdä keholleen. Hän on jäänyt kuin luonnon varaan. Kyllä sen luonnon täytyy itse suorittaa tehtävänsä. Hän ottaa lääkkeitä ja paneutuu vuoteeseen, ja hän edistää kehon työtä, mutta ei hän tietoisesti ole mukana parantamisessa. Siis me emme ole ajattelevina ihmisinä, tuntevina ja tahtovina ihmisolentoina niin viisaita kuin meidän kehomme. Tällaisen johtopäätöksen me luonnollisesti teemme, kun vähän ajattelemme. Meidän kehossamme asuu jokin oma luonnonlaki. Ajatelkaamme, miten synnymme tähän maailmaan. Mehän kyllä sanomme, että vanhemmat antavat lapselle kehon, mutta tapahtuuko se aivan itsetietoisesti, tapahtuuko se vanhempain tahdon ja järjen ja huolenpidon mukaisesti? Ei suinkaan. Siinä luonto tekee työtään, niinkuin me sanomme. Luonto vaikuttaa, että sikiö vähitellen kehittyy äidin kohdussa. Ei äiti osaa sen kehitystä jouduttaa tai mitenkään muuttaa. Ei isä liioin. Se tapahtuu salassa. Luonto kehittää sikiötä. Minkä ihmeellisen seikan me vielä huomaamme? Me huomaamme, että jos me jotakin osaamme tehdä tuon sikiön suhteen, niin se on muuntavaa ja vahvistavaa laatua. Jos äiti pelästyy jostakin, niin se voi painaa leimansa tuohon sikiöön; tulee merkillinen syntymämerkki lapsen kehoon, mutta me emme voi itsetietoisesti vaikuttaa sikiön kehitykseen. Vanhat kreikkalaiset ympäröivät äidin kauniilla kuvilla, kauniilla kuvapatsailla ja mahdollisimman esteettisillä olosuhteilla, jotta lapsen keho äidin kohdussa kehittyisi ja kasvaisi niin sopusuhtaiseksi ja kauniiksi kuin mahdollista. Äidin silmät ja hänen aistinsa saattavat välittää ympäröivästä maailmasta jotakin tuohon kohdussa elävään sikiöön. Äiti saattaa ympäröidä tuon sikiön kauniilla tunteilla ja ajatuksilla ja siten mahdollisesti kasvattaa uuden kehon kauniiksi, sopusuhtaiseksi. Muuta ei. Itse sikiön kehitys on luonnon salaisuus.

Kun otamme huomioon tällaisia tosiseikkoja, täytyy meidän hämmästyneenä pysähtyä fyysisen kehon eteen ja kysyä, mikä se oikeastaan on. – Kaikki luonnontieteilijät ja fysiologit, jotka ovat ruumista tutkineet ja paloitelleet, todistavat, että se on merkillinen taideteos. Siinä on kaikki täydelliseksi tehty ja muovailtu, koneellisesti, orgaanisesti katsoen. Sitä voidaan aivan pitää taideteoksena, sanovat luonnontieteilijät, sillä se on niin perin viisaasti ja taidokkaasti rakennettu. Olemmeko me ihmiset rakentaneet tämän kehon? Mekö ihmisolentoina, sielullisina, ajattelevina, tuntevina ja tahtovina olentoina olemme rakentaneet tämän fyysisen kehon? Mekö olemme sen luoneet? Mekö olemme tajuntana sen luomisen takana? Tähän kysymykseen meidän täytyy heti vastata: emme me ihmiset ole suinkaan sitä rakentaneet. Eivät ihmiset ole voineet tällaista taideteosta luoda. Emme osaa muuta ajatella, kuin että olemme saaneet tämän fyysisen kehon lahjaksi luonnolta tai sanoisimmeko paremmin lainaksi luonnolta. Sillä vaikka se tuntuu olevan meitä niin lähellä, vaikka se tuntuu olevan meitä itseämme niin lähellä, että kaikki ne ihmiset, jotka ovat materialisteja sanovat, että minä olen se keho, niin on se kuitenkin meille vieras, se on annettu meille käytettäväksi joksikin aikaa. Emme pääse tästä tosiseikasta mihinkään, sillä se on niin ilmeinen totuus. Me itse olemme jotakin muuta kuin tämä keho. Kehomme on paljon viisaampi, kuin mitä me itse olemme.

Muistakaamme, mitä on sanottu jo meidän Raamatussamme. On sanottu, että ihminen on luotu Jumalan kuvaksi. Näin saamme kuulla. Silloin on luonnollista, että meidän täytyy myös sanoa: me olemme ihmisinä turmelleet Jumalan kuvan. Sillä me käsitämme, että me itse persoonallisina minuuksina, tajuina ihmisolentoina olemme luodut Jumalan kuviksi, mutta meidän täytyy huokaista, että miksi olemme luodut tällaisiksi irvikuviksi. Mutta jospa tämä lause onkin käsitettävä toisella tavalla. Ehkä se on käsitettävä siten, että meidän kehomme on luotu Jumalan kuvaksi. Ei meidän silloin tarvitse ajatella, että meidän kehomme olisi Jumalan kuva, että Jumala olisi meidän näköisemme, saman näköinen kuin ihminen. Mutta me voimme ajatella niin, että kehomme on luotu Jumalan kuvaksi siinä merkityksessä, että kehon koko rakenne on niin viisaasti sommiteltu, että se on niin elämän sisäisten lakien mukainen, että siinä kuvastuu Jumalan täydellisyys, jumalainen elämä, siinä piilee, on kätkeytyä jumalaisen elämän salaisuus. Tällä tavoin voimme ymmärtää tuon lauseen, että ihminen on luotu Jumalan kuvaksi; juuri meidän näkyvä fyysinen kehomme on tuossa merkityksessä luotu Jumalan kuvaksi.

Siis me olemme kasvojen itse sielullisina olentoina ihmetellen tällaisen kehon edessä. Me asumme sen sisällä, siinä, ja me nimitämme sitä omaksi itseksemme, ja me seisomme kuitenkin kuin portin edessä, jota emme ole avanneet. Kehomme on suuri salaisuus, ja se on Jumalan kuva, ja se on Pyhän hengen temppele. Me emme ole sen salaisuutta ratkaisseet. Me emme ole sen ovea avanneet. Tältä kannalta itse asiassa viisaat katselevat ihmisen kehoa. Ikimuistoisista ajoista lähtien ovat viisaat ja kaikki tietäjät ja kaikki ihmiskunnan kehittyneimmät yksilöt olleet sitä mieltä, että ihmisen keho on hänen kaikista salaperäisistä olemuspuolensa. Se on hänelle todella niin vieras, että muutamissa filosofisissa koulukunnissa itämailla ei kehoa ollenkaan lueta mukaan, silloin kun ihmisen eri olemuspuolia esitetään. Ihmiseen kuuluu ne ja ne olemuspuolet, ja niitä luetellaan useita, mutta fyysisestä kehosta ei puhuta ollenkaan. Sitä ei oteta mukaan ollenkaan. Se ei ole ihminen. Jotkut luulevat, että tämä johtuu kehon halventamisesta. Ei suinkaan. Fyysinen keho on vain niin toinen kuin itse ihminen. Se ei ole ihmisen minä. Se on annettu hänelle kuin lainaksi ja käytettäväksi. Hän vaikuttaa siihen, hän sitä käyttää ja sitä muovailee. Hän kyllä saa niin paljon aikaa, että kasvojenpiirteet ovat erilaiset eri ihmisillä, mutta kehon rakennetta hän ei osaa muuttaa. Se on hänelle suuri salaisuus. Apostoli Paavali siis sanoo: Se on Pyhän hengen temppele. Minkä tähden tämä keho on niin merkillinen? Kuinka on ymmärrettävissä, että se on Pyhän hengen temppele? – Sen historia on hyvin pitkä, sillä se on vanhinta, mitä meissä on.

Kun me luonnontieteilijöinä katselemme luontoa, niin me sanomme, että tuossa on kivennäismaailma, tuossa kasvit ja tuossa eläimet ja sitten tuossa ihmiset. Me sanomme, että ihmiskunta on luonnon viimeinen ja uusin saavutus. Ihmiskunta on kehittynyt eläinkunnasta ja se on siten hyvin nuori. Kivet ovat vanhimpia, kasvit vähän nuorempia ja sitten tulevat eläimet; ja ihmiset ovat kaikista nuorimmat. Näinhän me saatamme sanoa luonnontieteilijöinä, kun katselemme luonnon kehitystä. – Kun sitten viisailta kysymme, onko asia näin, niin he vastaavat: se on niin vain näennäisesti. – He lisäävät: kuinka olisi mahdollista, että se, joka on

nuorin olisi viimeinen ja korkein saavutus, sisältörikkain ja merkillisin? Ihmisen keho on paljon ihmeellisemmin rakennettu kuin kivi, paljon monimutkaisempi kuin kasvi. Onko siis ihmisen keho nuorin? Tuntuu tavallisen eurooppalaisen evoluutio-opin kannalta siltä, että niinhän se on. Mutta viisaan silmällä katsoen itse asiassa merkitsee tämä seikka, että ihmisen keho on niin paljon monipuolisempi ja komplisoidumpi, niin paljon taidokkaammin rakennettu kuin kasvi ja kivi, sitä, että meidän kehomme on myös vanhempi, kokeneempi ja viisaampi. Sillä hengen kannalta se, mikä on monipuolisempaa ja rikkaampaa, on myöskin vanhempaa, ilmentää enemmän. Jos me otamme puukon käteemme ja alamme jotakin veistä, niin aivan yksinkertaisen puukon pään veistäimme paljon nopeammin, kuin veistäisimme ihmisen pään. Heti jos tahdomme veistä jotakin monimutkaisempaa ja rikassisältöisempää, niin se kestää kauemmin. Se, että tällä maapallolla on erilaisia luonnonvaltakuntia, ei todista, että nämä luonnonvaltakunnat olisivat kehittyneet toinen toisistaan. Tiedemiehemme etsivätkin noita ns. puuttuvia renkaita ja luulevat löytävänsä jonkin renkaan, joka yhdistää ihmiskunnan eläinkuntaan, mutta sitten he huomaavat, ettei se tainnutkaan olla oikea rengas. Vaikka löytyisikin jonkinlaisia siltoja eri luonnonvaltakuntien välillä, niin se ei kuitenkaan todista, että tällä maapallolla eri luonnonvaltakunnat olisivat kehittyneet toinen toisistaan. Se, että on niin erilaisia muotoja luonnonvaltakunnissa rinnakkain osoittaa, etteivät muodot ole kehittyneet toinen toisistaan meidän silmiemme edessä, vaan niiden kehityshistoria on jossakin muualla.

Mitä saamme kuulla viisailta ja tietäjiltä tästä asiasta? He kyllä tuntevat kehitysopin, ja he sanovat, että evoluutiota on kaikkialla luonnossa, mutta he sanovat samalla vielä: ei tällä meidän pallollamme ole toinen luonnonvaltakunta syntynyt toisesta, vaan se luonnonvaltakunta, joka tällä pallolla on kehittyneempi kuin toinen, on ennen ollut alempana luonnonvaltakuntana koko maapallon edellisessä inkarnaatiossa eli ruumistuksessa. Sanokaamme, että eläinkunta on kehittyneempi kuin kasvikunta. Tämä eläinkunta on ennen, aivan jossakin toisessa maailmassa, jollakin toisella pallolla tai toisella planeetalla, tämän maapallomme edellisessä jälleensyntymässä ollut kasvikuntana. Eläinkunta ei ole nyt tällä maapallolla syntynyt kasvikunnasta, vaan eläinkunta syntyi kasvikunnasta jossakin maapallon edellisessä ruumistuksessa. Samalla tavoin tämä kehollinen ihmiskunta ei ole tällä pallolla syntynyt eläinkunnasta. Se syntyi eläinkunnasta jossakin maapallon edellisessä jälleensyntymässä. Me tulemme siihen, että tämä meidän nykyinen ihmiskuntamme oli eläinkuntana edellisessä luomiskaudessa ja kasvikuntana vielä aikaisemmassa ja kivikuntana vielä sitäkin aikaisemmassa. Siis meidän ihmiskuntamme on ollut kivikuntana äärettömän pitkiä aikoja sitten, silloin kun ei vielä ollut olemassakaan tätä meidän nykyistä kivikuntaamme. Tämä kivikunta oli silloin jotakin aivan muuta. Nykyisen ihmiskuntamme fyysiset kehot ovat sentähden kaikista vanhimmat elämän ilmennykset nyt tällä pallolla; ja kun sanotaan Raamatussa, että Jumala loi ihmisen omaksi kuvakseen, niin tämä tarkoittaa, että luomishistoriassa on ihanteena, päämääränä täydellinen ihminen. Tämä täydellinen ihminen tai täydellisen ihmisen kuva vaikuttaa alusta lähtien, niin että tämä täydellisen ihmisen kuva eli Aadam Kadmon on luomispäivien alusta lähtien pyrkinyt esille. Jos me katselemme esimerkiksi kivikuntaa tällä maapallolla, niin me sanomme: kuinka ihmisen kuva, Jumalan kuva on siinä vielä syvällä. – Mutta kivikunnankin takana on ihminen, on Jumalan täydellisyyskuva ihmisestä. Samalla tavoin sanomme, kun katselemme kasvikuntaa. Kaukana, syvällä on siellä vielä ihmisen kuva; ja eläinkuntaa kun katselemme, niin sielläkin on täydellisen ihmisen kuva vielä peitossa, mutta tuntuu niinkuin se alkaisi jo vähän näkyä. Ja kun me katselemme ihmiskuntaa, niin me sanomme: kas, tässä ovat nämä olennot, joita me sanomme ihmisiksi, saaneet luonnolta sellaisen muodon ja ilmauksen, jossa Jumalan täydellisyys jo pääsee vaikuttamaan. Jumalan täydellisyyskuva ihmisestä on jo päässyt vaikuttamaan tässä muodossa. Se on niin taiteellisesti rakennettu ja se on niin vanha, äärettömän vanha, luonnon saavutus pitkän, pitkän työn jälkeen, niin että siinä todella voi Jumalan kuva tulla näkyviin. – Nyt me siis ymmärrämme. – Me ihmiset olemme siis saaneet tällaisina sielullisina olentoina, tällaisina tajuisina olentoina hyvin merkillisen tehtävän, sillä me olemme saaneet luonnolta nyt lainaksi tällaisen fyysisen kehon, johon on kätkeyty maailman syvimät salaisuudet, Jumalan kuva. Me olemme saaneet nämä kehot lainaksi luonnolta, jotta me kaivaisimme esille niistä tuon Jumalan kuvan. Meidän kehomme on siis Pyhän hengen temppeleli jo nyt aivan itsessään, aivan sinään. Me saamme tämän Pyhän hengen temppelein asuinsijaksemme syntyessämme tänne. Me sitten tämän Pyhän hengen temppelein saastutamme omalla kehittymättömyydellämme. Me emme osaa kohdella

tätä Pyhän hengen temppeleitä temppeleinä. Se on meille kuin majatalo, johon suhtaudumme millä tavoin tahansa. Sillä tavoin me ihmiset kohtelemme tätä luonnon kallisarvoista lainaa. Sen sijaan meidän pitäisi koettaa kuunnella sen ääntä. Jos me osaisimme aina kuunnella kehomme ääntä, eikä lihan ja himon, niin me tietäisimme, miten menetellä. Silloin me emme tekisi mitään sopimatonta. Meidän tulee ottaa selvää siltä, mitä se tahtoo. Me huomaamme, että se on sangen siveellinen, sen sisässä asuu korkea ja syvä moraalitiete. Jos me osaisimme kuunnella oman kehomme ääntä, niin meidän ei tarvitsisi olla epätietoisia suurtenkaan kysymysten edessä. Emme esimerkiksi sukupuolikysymyksen suhteen. Sukupuolisuus muodostuu kaikille ihmisille suureksi ongelmaksi, kun he eivät osaa kuunnella fyysisen kehonsa ääntä. Me emme osaa elää kehomme neuvojen mukaisesti, vaan me alamme asioita sotkea omien näkemystemme nojalla. Jotkut suuret filosofit ovat tämän ymmärtäneet. Sellainen mies kuin Nietzsche on lausunut ajatuksen, että ihmisen keho on paljon parempi kuin ihmiset sieluin. Kuunnelkaamme siis kehoamme ja sitä totelkaamme. Tämä meidän fyysinen kehomme on paljon viisaampi opettaja, kuin mitä me lainkaan uskomme.

Tiedämme, että monissa pyhissä kirjoissa, meidän omassakin pyhässä kirjassamme puhutaan synnistä Pyhää henkeä vastaan, siitä synnistä, jota ei voi antaa anteeksi. Se tietenkin tarkoittaa sellaista syntiä, joka välttämättä aiheuttaa karmaa eli seurauksen. — Me voimme antaa kaikenlaisia asioita toisillemme anteeksi. Minä puhun jotakin pahaa toisesta ihmisestä, ja hän voi antaa sen minulle anteeksi. Minä teen vääryyttä vihamiehelleni, ja minulle annetaan se anteeksi. Me ihmiset olemme kutsutut antamaan toisillemme anteeksi, mutta on jotakin, jota ei voi anteeksi antaa, jota ei saada anteeksi. Meidän ihmisten velvollisuus on antaa anteeksi, mutta on jotakin sellaista, jota luonto ei anna anteeksi, ja kun luonto ei anna anteeksi, niin se merkitsee, että siitä johtuu karmallisia seurauksia. Meidän teoistamme tulee jokin seuraus, ja se merkitsee, että on muodostunut karmaa. Se on tuo syy-suhteen laki, joka toimii; me saamme niittää mitä olemme kylväneet. Tämä kylväminen tapahtuu näkyvässä maailmassa; tässä fyysisessä elämässä meillä on mahdollisuus toimia ja tehdä syntiä, joka kantaa karmaa, joka kantaa hedelmää.

Mitä on synti Pyhää henkeä vastaan? Mikä sellainen teko on? Se on kaikki väkivalta, se on kaikki se, jota teemme keholle, jota teemme toisen keholle tai jota teemme omalle kehollemme. Se on kaikki syntiä Pyhää henkeä vastaan. Se on sellaista, jonka seurauksia emme voi välttää. Me luulemme, että teemme toiselle väkivaltaa, mutta itse asiassa me teemme itsellemme sitä. Jos minä lyön toista korvalle suutuksissani, niin minä lyön itse asiassa itseäni korvalle, sillä kun minä olen tehnyt tällaisen väkivallan keholle, se kantaa hedelmää, ja karma on siinä, että se minkä tein toiselle, palautuu minuun itseäni. Elämä on sillä tavoin järjestetty! Mitä pahaa teemme, se tulee meihin takaisin. Me voimme tehdä toiselle väkivaltaa niin suurella määrällä, että tapamme hänen kehonsa, ja lähdemme sotaan useampiakin tappamaan. Tämä kaikki on syntiä Pyhää henkeä vastaan, jota ei voi anteeksi antaa. Se kantaa hedelmän. — Me teemme myös siveellistä väkivaltaa keholle, ja se kantaa hedelmää, ja se on syntiä Pyhää henkeä vastaan. — Kaikki mitä teemme pahaa keholle, omalle tai toisen, on syntiä Pyhää henkeä vastaan.

Siis meidän fyysinen kehomme, kun hengen kannalta katselemme näitä asioita, voi opettaa meille mitä suurinta ja korkeinta siveysoppia. Kun me joskus opimme oikealla tavalla kuuntelemaan fyysisen kehomme ääntä, silloin me olemme saaneet hyvin korkean siveellisen opettajan. Tietenkin kaikki nämä viisaat, jotka esiintyvät maan päällä, auttavat meitä. Ennen kaikkea meidän suuri vapahtajamme Jeesus Kristus. Kaikki nämä viisaat ovat sanoneet meille, mitä meidän pitää tehdä ja mitä meidän ei pidä tehdä. Etenkin he ovat sanoneet, mitä meidän ei pidä tehdä. Jeesus Kristus sanoo esimerkiksi nimenomaan: älä suutu. — Jos me suutumme, niin se voi viedä meidät väkivaltaisiin tekoihin. Samanlaisia ovat kaikki muut käskyt. Ne aina juuri tähtäävät siihen, että jokin laki asuu meidän kehossamme jota emme saa rikkoa. Nuo käskyt joita saamme vastaanottaa uskonnoissa eivät ole millään tavoin tuulesta temmattuja. Ne on saatu fyysisen kehon syvyyksistä, ja ainoastaan henki on voinut niitä tutkia; ainoastaan ihmisen henki, niinkuin Paavali sanoo, tutkii Jumalan hengen syvyyksiä. Ihminen, jolla on tavallinen, jokapäiväinen ymmärrys ja järki, ei osaa tutkia niitä asioita. Hän ei osaa nähdä niitä siinä valossa. Ainoastaan ihmisen henki voi niitä tutkia.

III

IHMISEN SIELU JA JÄLLEENSYNTYMINEN

Sielua — eli niinkuin nykyaikaiset filosofit ja psykologit mieluummin sanovat, sielunelämää — ajatellessamme joudumme heti toisenlaiseen maailmaan kuin kehosta puhuttaessa. Jos tämä meidän näkyvä, fyysinen kehomme kaiken tiedon valossa on luonnon valmistama taideteos, merkillinen organismi, jossa emme voi, ainakaan nykyään, suuria muutoksia odottaa, vaan joka pysyy meidän silmiemme edessä samanlaisena rakenteeltaan — tietenkin se kasvaa iän mukana ja sitten taas vanhuuden lähetessä kutistuu kokoon —, niin sielu sitä vastoin vie meidät aivan kuin työpajaan, jossa kaikki muuttuu, virtaa, jossa kaikki sykkii elämää. — Ihmisen sielu ei pysy paikallaan. — Jos me uskoisimme, että ihmisen sielunelämä olisi stabiili, paikallaan pysyvä, silloin emme voisi ajatella mitään kasvatusta, mitään lasten kouluttamista, sillä siitä ei silloin olisi mitään hyötyä. Me olemme kaikki vakuuttuneet siitä, että meidän sielunelämämme on muuttuva. Se kehittyy. Ja mikä on kaikista huomattavinta ihmisten sielunelämän suhteen on se, että jos ihmiset kehonsa rakenteen puolesta ovatkin toistensa kaltaiset, ovat he sen sijaan sielunelämänsä puolesta sangen erilaiset. Ihmisillä on erilaisia taipumuksia, erilaisia kykyjä ja harrastuksia. Meillä on erilaisia paheita ja erilaisia hyveitä. Me olemme erilaiset sielultamme juuri siinä merkityksessä, että meidän sielumme sisältö, meidän sielunelämämme on niin toisista poikkeava. Ei kukaan ihminen ole sielultaan aivan samanlainen kuin toinen. Juuri tämä seikka on antanut aiheita moniin ajatuksiin. Monin tavoin ovat ihmiset kysyneet, kuinka on mahdollista, että me ihmisinä olemme niin erilaiset. Kuinka se elämän kannalta on mahdollista? Kuinka on selitettävissä, että ihmisten sielunelämä on niin erilainen?

Me ihmiset totuudenetsijöinä kysymme vielä tarkemmin, kuinka on mahdollista, että ihmiset jo syntyessään ovat sielultaan niin erilaiset? Minkä tähden toinen on syntynyt kaikenlaisin hyvin taipumuksin ja toinen sitä vastoin huonoin ja pahoin taipumuksin. Ihminen on aivan kuin predestinoitu, edeltäkäs määrätty joko onnelliseksi taikka elämään, joka on täynnä ristiriitoja ja tuskia. Kuinka oikeudenmukaisen maailman järjestyksen kannalta tämä on ymmärrettävissä? Useimmat ihmiset ovat tyytyneet silloin vastauksiin, joita heille ovat tarjonneet kaikista terävimmät ajattelijat meidän aikanamme viimeisten vuosisatojen kuluessa, ne ajattelijat, jotka eivät ole tahtoneet uskoa mihinkään muuhun, kuin mitä aisteilla voi havaita. He ovat selittäneet, että ihmisen sielu, ihmisen sielunelämä kulkee perintönä vanhemmilta lapsille, sukupolvesta sukupolveen. Sentähden ihmisissä on juuri niitä taipumuksia pahaan ja hyvään, joita heidän vanhemmissaan ja esivanhemmissaan on ollut. Sillä tavoin he selittävät, miksi eri suvuissa, eri perheissä, kodeissa ja roduissa sielunelämä eri yksilöissä on niin erilainen. Mutta sitten on huomattukin, että joskus syntyy hyvin voimakkaita yksilöitä, sellaisia ihmisiä, joiden sielunelämä poikkeaa suuresti koko perheen ja koko suvun, ehkä koko rodun yleisestä sielunelämästä. Silloin nämä materialistisella tavalla ajattelevat jäävät mykkinä miettimään. He kohauttavat olkapäitään ja puhuvat luonnon oikuista. — "Eihän voi sanoa mitään varmasti sattumiahan on aina!" — Sillä tavoin he sattumaan vedoten koettavat selittää niinkin merkillistä asiaa kuin nerouden ongelmaa. — He sanovat: "Jos joku ihminen syntyy loistavana nerona, hän on ainoastaan luonnon oikku: hän on sattumalta sellaiseksi syntynyt."

Meidän täytyy sanoa, että on suuria joukkoja, jotka eivät tällä tavoin osaa ajatella. On paljon sellaisia, jotka ajattelevat vähän syvällisemmin. He ovat antaneet toisenlaisen ratkaisun tälle kysymykselle sielujen

erilaisuudesta. He ovat selittäneet, että aina kun ihminen syntyy, niin Jumala luo hänelle sielun. He ovat siis vedonneet johonkin näkymättömään, johonkin suureen elämään, joka on näiden näkyvien ilmiöiden takana. He ovat sitä salaisuutta nimittäneet Jumalaksi; he ovat häneen uskoneet ja sanoneet, että Jumala on vastuunalainen siitä, että ihmisten sielut ovat erilaiset. Tämä kyllä jollakin tavoin selittää sielujen erilaisuuden, sillä jos ajatellaan, että on olemassa Luoja, joka kykenee vapaasti tekemään, mitä hän kullekin parhaaksi näkee, niin ei ole mitään mahdotonta siinä ajatuksessa, että hän loisi ihmiselle sielunelämänkin silloin, kun keho syntyy. Mutta koska Jumalaan uskovat ihmiset aina samalla juuri tahtovat metafysisellä uskollaan selittää ja todistaa itselleen ja toisille, että maailmaa johtaa järki, – ainakin jokin suuri tajunta, joka on täynnä hyvyyttä, joka on täynnä rakkautta kaikkia eläviä olentoja kohtaan, – niin he itse asiassa joutuvat hyvin vaikeaan umpikujaan, kun he sanovat, että Jumala kulloinkin luo sielun, kun ihminen syntyy. Silloinhan he tekevät Jumalansa vastuunalaiseksi niistä onnettomista ihmissieluista, jotka syntyvät maailmaan täynnä pahoja taipumuksia. Koska Jumala loi heidän sielunsa, niin nuo ihmiset itse eivät ole millään tavoin vastuunalaiset omasta häijyydestään, pahoista teoistaan ja taipumuksistaan. Uskovaiset tekevät samalla suuren loogisen virheen, kun he seuraavassa silmänräpäyksessä puhuvat siitä, että Jumala saattaa loukkaantua ihmissielujen pahuuteen ja rangaista ihmisiä sillä tavoin, että hän kuoleman jälkeen syöksee nuo onnettomat ihmissielut iankaikkiseen kadotukseen. Tällä tavoin he ovat tehneet suuren loogisen virheen, ja he ovat samalla tunnustaneet, että se Jumala ei ole mikään oikeuden ja rakkauden Jumala, vaan joku häijy olento, joka oikuttelee ja tekee mitä hänen päähänsä pälkähtää, jolla ei ole mitään siveellisiä periaatteita, vaan joka toimii aina kulloinkin, kuinka häntä haluttaa. Eräs hindu kysyikin kerran kristityltä lähetyssaarnaajalta, joka oli puhunut kristinuskosta ja sielujen syntymisestä, sielujen luomisesta: "Te sanotte siis, että teidän jumalanne aina luo sielun, silloin kun ihmisen ruumis sikiää ja syntyy?" – "Tietenkin", vastasi lähetyssaarnaaja. – "No, niin", sanoi hindu, "kyllä kai teidän jumalanne pitää omat käskynsä, ne käskyt, joista täällä on puhuttu ja joita teidän selityksenne mukaan on 10 ja joita kristityn ihmisen tulee totella?" – "Kuinka, tietenkin hän pitää ne. Jumala itsekkin noudattaa näitä käskyjä; hän on niiden sielu ja ydin." – "Vai niin", sanoi hindu, "kuinka Te sitten selitätte, että Jumalanne on sanonut: älkää tehkö aviorikosta; ja aviorikoksia tehdään paljon? Ihmiset eivät jaksakaan noudattaa sellaista lakia, sellaista käskyä, vaan tekevät aviorikoksia. Kuinka siis Jumala siihen suostuu ja itsekkin on mukana aviorikoksessa, koska hän luo sielun sille keholle, joka aviorikoksesta syntyy?" – Tämä oli niin häijy kysymys ja huomautus hindun taholta, että lähetyssaarnaaja huomasi parhaaksi lähteä toiseen kokoukseen. – Tällainen pieni huomautus voi jo saada suuresti epäilemään tuon selityksen pätevyyttä. – Emme myöskään voineet tyytyä tuohon materialistiseen käsitykseen, että sielu kulkisi perintönä vanhemmista lapsiin. – Miten meidän on sitten käsitettävä tämä sielu?

Pitäkäämme kiinni siitä tosiseikasta, että sielunelämä on liikkuvaa, elävää, kehittyvää. Sielu ei ole mikään jäykkä käsite. Sielu tarkoittaa jotakin meidän sisällämme, joka saattaa kehittyä ja muuttua. Pitäkäämme kiinni siitä, että me voimme kasvattaa ihmissielua, että me voimme kasvattaa itseämme ja että aivan kuin jokainen ihminen tietää ja myöntää, kuinka ulkonaiset olosuhteet muovailevat ja kasvattavat ihmisten sielunelämää ja että heidän sielunelämänsä on niin muuttuvaa laadultaan, että jos he muuttavat maasta toiseen, niin uudessa maassa heidän sielunelämänsäkin alkaa muuttua. Jos pidämme kiinni tästä, että sielu, meidän sielunelämämme itse asiassa on jotakin kehittyvää, on jotakin, jonka perussävel on kehittyminen ja kehitysmahdollisuus, silloin voimme syystä kysyä: Eikö se, että meidän sielumme, meidän sielunelämämme on sellainen kuin se on, että se on tietynlainen jo syntyessämme – heti syntyessä ei tule näkyviin tämä erilaisuus, mutta sitten vähitellen – eikö se, että me synnymme erilaisin taipumuksin, jo todista, eikö se jo vaadi sellaista selitystä, että tässä on kehitystä takanapäinkin. Minkä tähden meidän sielunelämämme nyt vasta olisi kehittyvää, ellei se olisi aina kehittynyt, ellei sen takana olisi kehityshistoria? Kun me synnymme tänne erilaisina, niin kaikista luonnollisin ajatus on epäilemättä se, että meidän sielunelämämme on kehittynyt sellaiseksi kuin se on.

Missä se sielunelämä on kehittynyt? Se on kehittynyt ennen syntymistä. Meidän sielunelämämme on täten kehityksen tulos, joka kehitys on tapahtunut ennen syntymistämme tänne maan päälle. Missä tämä

kehitys on tapahtunut? Siinä voimme ajatella sellaista mahdollisuutta, että ihmisen sielunelämä on kehittynyt jossakin näkymättömässä maailmassa taikka että se on kehittynyt jossakin toisessa tähdessä taikka sitten, niinkuin minusta on luonnollisinta ajatella, että meidän sielunelämämme on jo ennen asustanut kehossa tämän maan päällä ja että meidän sielunelämämme siis on jälleensyntymisen tulos.

Jälleensyntymisajatus sisältää sen, että me ihmisolentoina ilmestymme kerta toisensa jälkeen tänne maan päälle. Me emme ole täällä ensimmäistä kertaa. Me olemme täällä olleet ennen ja taas tulemme ja meidän sielunelämämme kehittyi tässä jälleensyntymisten ketjussa. Tämähän ei ole mikään uusi ajatus, ei suinkaan meidän aikamme keksintö. Se on hyvin vanha elämänkatsomus. Se on hyvin vanha, itämailla aina vallinnut näkökanta, jolla on monta eri nimitystä. Koulussa jo saadaan lukea, että Egyptissä uskottiin sielunvaellukseen. Ihmisen sielu oli saattanut olla ennen eläimessä ja kuoltuaan mennä eläimeen. Voimme ymmärtää, että tuollainen näkökanta sielunvaelluksesta on sängen alkuperäinen laadultaan; ja saatamme olla varmat siitä, ettei se ollut varsinainen Egyptin uskonto. Kun me menemme Kiinaan ja Japaniin ja siellä kuulemme jälleensyntymisestä, huomaamme, että ainoastaan kaikista oppimattomimmat ja sivistymättömimmät kansankerrokset voivat ajatella, että ihminen kuoltuaan ottaa asuntonsa eläimen kehoon. Kaikki ajattelevat itämaalaiset, jotka ovat syvemmin perehtyneet oman uskontonsa oppeihin, ovat selvillä siitä, että ihmisen sielu ei suinkaan mene eläimen kehoon, vaan pysyy ihmisenä ja syntyy aina uudelleen ihmisen muodossa. – Mutta siinä vanhassa, hyvin kansanomaisessa näkökannassa, että ihmisellä on jotakin tekemistä eläinmaailman kanssa, on myös epäilemättä jokin pilkahdus totuudesta. – Meidän sielunelämämehän ei ole niin yksinkertainen; se ei ole noin vain ratkaistu. Sieluhan käy koulua elämässä täällä, ja se on ennen asustanut toisessa ihmiskehossa. Me voimme kuvitella, kuinka se vähitellen kehittyi, tulee yhä oppineemmaksi, hienostuneemmaksi ja kauniimmaksi kaikin tavoin. Kun me tutkimme toisiamme ja itseämme, niin me huomaamme, että ihmisen sielunelämässä on erittäin merkillisiä ristiriitoja. Ihminen ei ole ollenkaan ehjä, kaunis kokonaisuus, joka askel askeleelta kehittyi yhä suurempaan viisauteen, vaan hän on sängen monimutkainen ja merkillinen olento, joka on täynnä ristiriitoja. Jokainen ihminen tietää, että me olemme kaukana harmoniasta; meidän elämämme ei ole tasaista kulkemista täydellisyyttä kohti, vaan se päin vastoin on kulkua yhä lähemmäs hyvän ja pahan problemaa. Pahan problemaa me ihmiset sieluina lähestymme yhä enemmän. Kuta enemmän me tutkimme itseämme, sitä enemmän me huomaamme ihmisen sielunelämässä aavistamattomia kuiluja. Ihminen tutkii itseään ja huomaa, että hänessä on hyvin syvällä itsekkyyttä. Hän on aina ollut vakuuttunut siitä, että muut ihmiset hänen ympärillään ovat itsekkäitä. Se ei ole mikään vaikea huomio. Sen havainnon me teemme jokainen. Ihmiset ovat itsekkäitä luonnostaan. Vaikka me mahdollisimman kauan koettaisimmekin ajatella itsestämme, että me olemme sentään vähän parempia kuin toiset ja arvostelisimme ja huomaisimme vikoja toisissa, näkisimme kaikkea pahuutta ja häijyyttä ja syntiä, mutta lohduttautuisimme sillä, että me itse emme sentään ole niin kovin pahoja, emme ole langenneet niin syvälle – että itse asiassa meissä on paljonkin hyvää, – jos mahdollisimman kauan koettaisimme lohdutella itseämme tällä tavoin, niin menevät kuitenkin sitten silmämme auki näkemään, että jokaisen ihmisen sielu on hyvin merkillinen. Sillä jos meidät heitetään elämän suurten tuskien eteen, niin voimme huomata, että oma sielunelämämme värjöttää ja vapisee ja pyytää kuin armoa: minä en sentään tahtoisi mennä ihan syvimpään helvettiin; minä tahtoisin onnea ja autuutta. Minä pelkään liiallisia suruja, murheita ja tuskia. Me olemme luonnostamme pelkureita, me tahdomme paeta pahaa ja kärsimystä. Me olemme silloin jo niin pitkällä sielunelämässämme, että me emme suorastaan tee kaikkein karkeinta pahaa. Mutta me tahtoisisimme joka tapauksessa paeta kärsimyksiä, emme tahtoisi joutua helvettiin. Me huomaamme, että meissä on itsekkyyttä; syvällä meissä on jotakin heikkoutta. – Kuitenkin me voimme tehdä toisiakin havaintoja. Voimme tehdä sen havainnon, että jotakin on meidän sielussamme, joka voi meidät lunastaa. Se on rakkaus, se on se, että me rakastamme. Jos rakkaus pääsee meidän sielussamme puhkeamaan, jos se valtaa sielun, silloin me voimme kärsiäkin. Jokainen äiti on kokenut, että hän on valmis kärsimään miltei mitä tahansa lapsensa puolesta. Jokainen ihminen, joka rakastaa toista ihmistä, kärsii hänen puolestaan. Ei hän silloin pelkää kärsimyksiä ja ponnistuksia. Rakkaus on siis jotakin merkillistä; niinkuin apostoli sanoo: rakkaudessa ei ole pelkoa.

Kerronpa teille pienen intialaisen kaskun. Oli kerran eräs intialainen kuningas, jolla oli uskollinen koira. Kuningas kuoli, ja pian tämän jälkeen kuoli myös hänen koiransa. Kuoleman tuolla puolen kuningas kulki uskollisen koiransa kanssa. He vaeltelivat yhdessä, kunnes tulivat taivaan portille. Taivaan portin ovenvartija avasi oven kuninkaalle, ja kuningas astui sisään. Mutta silloin hän kääntyi etsimään koiraansa ja näki, että ovenvartija esti koiraan tulemaan sisään. "Entä minun uskollinen ystäväni, eikö hän pääse kanssani tänne?" – "Ei", sanoi ovenvartija, "koirat eivät pääse taivaaseen." – "Vai niin", sanoi kuningas, "silloin ehkä suvaitsette, että minäkin astun pois täältä. Minä en voi koiraani hyljätä. Missä olisi minun rakkauteni, jos astuisin taivaaseen ja jättäisin ainoan uskollisen ystäväni oven ulkopuolelle." – Kuningas lähti pois taivaasta ja jäi koiransa kanssa ulkopuolelle.

Samalla tavoin voi joku kristitty ajatella. Sanokaamme, että vaimo kadottaa miehensä kuoleman kautta ja pelkää, että tämä on nyt varmasti tuomittu helvettiin. Silloin tuo vaimo saattaa ajatella, hän saattaa rukoilla: "Anna myöskin minun joutua helvettiin, että saisin olla mieheni kanssa, sillä ilman miestäni ei minulla ole mitään taivasta. Minä en tahdo mihinkään taivaaseen. Jos mieheni on kadotuksessa, niin anna myös minun päästä sinne, että saisimme olla aina yhdessä." – Näin suuria ajatuksia voi rakkaus herättää ihmisen sydämessä.

Kun tarkastelemme ihmissielun, inhimillisen sielunelämän probleemaa, me seisomme ihmeellisen kaksinaisuuden edessä. Kuinka on mahdollista, että ihmisen sieluun mahtuu itsekkyyttä, pahuutta, kaikkea julmuutta ja syntiä ja paheellisuutta ja samalla mitä taivaallisinta hyvyyttä, mitä jumalaisinta rakkautta? Mikä on ihmissielun arvoitus? Mistä ovat ihmisen sieluun tulleet nämä merkilliset vastakohdat? Siihen tuskin muut maailmanselitykset voivat antaa vastausta kuin se iänikuinen viisaus, joka puhuu jälleensyntymisestä. Sehän puhuu kehityksestä ja sanoo: ihminen on taivaasta tullut järjen lapsi, joka on ottanut asuntonsa lihan majaan, eläimen majaan. – Ihmissielun historiasta kertoo tämä iänikuinen viisaus tällä tavoin:

Nykyinen ihmiskunta, niinkuin jo olemme aikaisemmin puhuneet, oli eläinkuntana jossakin toisessa tähdessä, jossakin tämän maapallon edellisessä ilmennyksessä. Silloin noihin eläinmuotoihin astuivat taivaallisen järjen pojat, enkeliolennot, tajuiset, jumalaiset tajuntakeskukset, itse suuresta, jumalaisesta elämästä syntyneet henget. Aikaisemmin oli puhe siitä, että ihminen ei ole ainoastaan keho, eikä ainoastaan sielu, vaan ihminen on myöskin henki, niinkuin apostoli Paavali sanoo. Tämä henki on juuri taivaasta kotoisin, se on Jumalasta syntynyt. Tämä henki astuu itse asiassa aineeseen sitä luodakseen. Mikä se on, joka on luotava? Se on juuri eläinkunta, joka huokailee; se eläinkunta huokailee kaikessa luonnollisessa itsekkyydessään, luonnollisessa rajoituksessaan ja ahtaassa sielunelämässään. Siihen eläinkuntaan astuvat nämä suuret, taivaalliset auttajat, nämä Jumalasta syntyneet henget. Se on samalla silloin heidän omaa kouluansa. He ovat iankaikkisuudessa syntyneet, mutta ovat kuin lapsia, kehittymättömiä, itsetiedottomia lapsia; ja nämä pannaan asumaan eläimiin. Silloin kun nämä järjen pojat, jumalaisesta rakkaudesta astuvat eläinkuntaan, uppoutuvat siihen, silloin syntyy ihmisen sielunelämä, silloin syntyy inhimillinen sielunelämä, silloin nämä olennot tuovat mukanaan juuri tuon minän, joka osaa ajatella, tuntea ja tahtoa. Vaikkei se aluksi vielä pystyisi ajattelemaan, tuntemaan ja tahtomaan, niin sillä on mahdollisuus siihen. Se on jumalainen tajuntakeskus. Tuo ihmisminä on siis kuin kahden maailman välillä. Toiselta puolen se pitää ikäänkuin kättä kurotettuna taivasta, kotiaan kohti, koska se on jumalsyntynyt, mutta toiselta puolen se pitää toisella kädellään kiinni siitä eläimen sielusta, johon se on upotettu. Kun tuo ihminen syntyy eläimessä, niin tuo eläinkunta on siis samalla tullut ihmiskunnaksi sielullisesti katsoen, ja sitten se syntyykin maapallolle ihmiskuntana ja saa luonnolta lahjaksi tällaisen inhimillisen kehon, joka on Jumalan kuva siinä merkityksessä, kuin aikaisemmin oli puhe. Ihmisminä, taivainen ja samalla eläimellinen, saa nyt asuntonsa ihmiskunnan inhimilliseen kehoon voidakseen siinä kehittyä: että täällä ihmismaailmassa taivaallinen lähettiläs voisi lunastaa eläimen. Se eläin on se, jota apostoli Paavali nimittää lihaksi; se on tuo *sarks*, se on meidän lihamme. Meidän lihamme ei siis ole tämä näkyvä taideteos, tämä meidän inhimillinen fyysinen kehomme. Meidän lihamme on se eläin, joka asuu meissä ja jonka me olemme ihmis- eli henkiolentoina ottaneet haltuumme ja kasvattaaksemme.

Nyt meidän koko elämämme, yhä uusiutuva, jälleensyntyvä elämämme on eläimen lunastamista, se on lihan muuntamista inhimilliseksi. Eläimessä on luonnollista itsekkyyttä; eläimessä on taipumukset kaikenlaiseen himokkuuteen, joka on asiaankuulumatonta ihmisessä. Eläinmaailmassa se kaikki on luonnollista. Ihmiselle, jolle on annettu suuri elämän ihanne, se on luonnontonta. Mutta kestää vielä aikoja, ennen kuin me opimme täällä maan päällä ihmisinä tämän ymmärtämään. Me emme suinkaan heti näe, että ihmisessä on eläintä. Emme suinkaan heti näe, että meidän on lunastettava tämä eläin. Emme suinkaan heti näe, että meidän on muutettava sielunelämämme eläimestä inhimilliseksi ja inhimillisestä jumalaiseksi. Paljon saamme kokea ja paljon nähdä, kauan elää tässä elämässä maan päällä, ennen kuin me tämän edes näemme, ennen kuin me tämän ymmärrämme. Mutta kun me sen ymmärrämme, silloin me alamme tehdä työtä sielunelämämme muovailemiseksi, uudistamiseksi. Vaistomaisesti ihminen tämän ymmärtää, kun hän tulee kulttuuriolenoksi, sillä mitä on kulttuuri? Se tähtää sisäisen olemuksensa puolesta juuri sielunelämämme hienostamiseen. Kaikki kulttuuri on tällä tavoin meidän sielunelämämme koulua. Samalla kuin se on meidän sielumme luomaa – ja voisimme sanoa: henkemme luomaa, – niin se samalla on meidän sielunelämämme koulua. Kaikki olosuhteet täällä maan päällä ovat omiansa kehittämään meidän sielunelämäämme. Eräs sielunelämämme kehittäjä on taide. Kaikille ihmisille on kauneus rakas, ja taiteen avulla me tietämättämme kasvatamme juuri sielunelämäämme. Tämä kasvattaminen, tämä itsekasvatus on suureksi osaksi vaistomaista, itsetiedotonta. – Se kasvatus tapahtuu myös uskonnon välityksellä. – Itsetiedotonta se kaikki on kuitenkin siihen asti, kunnes ihminen tulee totuudenetsijäksi, joka ei enää tyydy mihinkään muuhun kuin siihen, että hän pääsee välittömään kosketukseen itse hengen kanssa. Me sanomme, että ihminen kaipaa Jumalaa. Hän tahtoo elämän yhteyteen, jonka lapsi hän on, jonka synnyttämä hän on. Hän pyrkii Jumalan yhteyteen, jonka poika hän on. Kun ihmisessä herää sisäinen henkiolemus, silloin hän vasta ymmärtää elämän suuren, mahtavan draaman, ja hän päättää: niin paljon kuin minun voimassani on, niin paljon minä tahdon ottaa osaa suureen, jumalaiseen työhön, jota tehdään tässä olemisessa, jota varten koko tämä olemassaolo on. – Ihminen näkee ihanteen, täydellisen ihmisen ihanteen, joka on asetettu ihmisen eteen. Se on suurenmoisen lumoava. Tätä ihannetta ovat näyttäneet kaikki suuret ihmiset, jotka ovat eläneet maan päällä. Ja kun sellainen olento kuin Jeesus Kristus on sanonut meille: "Seuraa minua", niin hän myöskin esiintyy meille inhimillisen ja jumalaisen täydellisyyden loistossa. Meidän sydämemme sykkii uudesta tulesta, ja me ojennamme väräjävät kätemme tätä ihannetta kohti ja kuiskaamme: jospa voisimme, vaikka voimamme ovatkin heikot, sitä kohti kulkea.

IV KUOLEMA

Kuolemaa on nimitetty ihmisen viimeiseksi viholliseksi. Kuolema on viikatemies, joka katkaisee kesken meidän elämämme, silloin kun me useinkin vielä olemme täynnä elämänhalua, täynnä harrastuksia. Kuolema tempaa usein nuoren, luovan ihmisen pois elämän näyttämöltä. Kuolema harvoin tulee silloin, kun sitä toivomme. Sentähden tuntuu kuin olisi paljon totta tuossa sanonnassa, että kuolema on ihmisen vihollinen. Ihmisestä siten tuntuu luonnolliselta pelätä kuolemaa. Kuolemahan on joka tapauksessa tämän fyysisen elämän loppu. Kuolema tuhoaa kehon. Ja jos ihminen ei usko, että elämää on kuoleman jälkeen, niin tietenkin kuolema tuntuu kolkolta. Vaikka ihminen olisi materialisti tai vaikka hän uskoisi, että on elämää kuoleman jälkeen, niin sittenkin hän voi pelätä kuolemaa.

Me emme ymmärrä näitä kuoleman ilmiöitä, elleimme ymmärrä ihmistä siksi kolminaiseksi olenoksi, jollaiseksi olemme koettaneet hänet hahmotella näissä esitelmissämme. Vain silloin, kun me ymmärrämme, että ihminen ei ole ainoastaan keho – eikä ainoastaan sielullinen olento, vaan että ihminen on myös henki, – että hän on henki, sielu ja keho, niin kuin Paavali sanoo, – ainoastaan silloin voimme myös ymmärtää kuoleman ilmiöitä. Mistä johtuu kuoleman pelko? Ensinnäkin, mikäli se koskee tätä fyysistä elämää, se

johtuu siitä, että me identifioimme, samaistamme itsemme tähän fyysiseen kehoon; me ajattelemme ja uskomme, että tämä meidän kehomme on meidän oma itsemme, että me olemme itse tämä keho. Silloin on luonnollista, että kun me niin selvästi näemme, että kuolemassa kehomme elämä loppuu, niin me ajattelemme kauhulla tuota kuolemaa. Mutta kun me ymmärrämme, että keho on ainoastaan luonnon antama lahja ja laina meille, että se ei ole me itse, niin silloin emme yhdistä itseämme tuohon kehoon, emme identifioi itseämme sen kanssa, vaan me ymmärrämme, että meidän elämämme on jotakin muuta. Keho on meille lainaksi annettu jotakin hyvin suurta ja korkeata tarkoitusta varten. Me itse emme ole tämä keho.

Entä olemmeko sitten sielu? Olemmeko tämä sielullinen elämä, jonka me tunnemme itsessämme. On hyvin tavallista, että niin ajattelemme. Tavallisesti emme tunne itseämme henkiolennoiksi; me tunnemme itsemme juuri tuoksi sielunelämäksi, joka on meidän sisällämme. Silloin me myös uskomme, että jos sielu elää kuoleman jälkeen, on se kai jonkinlaisessa yhteydessä tämän sielunelämämme kanssa. Muuta emme tiedä itsestämme, kuin että meillä on tämä sielunelämä, ja silloinkin voimme huomata, että me saatamme pelätä kuolemaa. Me voimme pelätä kuolemaa vielä enemmänkin. Useinhan näet maailman eri uskonnoissa selitetään, että meidän sielullista elämäämme, meidän sieluamme voi uhata hyvin kaamea kohtalo kuoleman jälkeen. Kristikunnassa ajatellaan, että kuolemassa voi joutua kadotukseen. Ihminen voi olla kadotuksen lapsi, ja hän voi joutua ikuisen piinaan; ja tietenkin, jos hän sellaista mahdollisuutta on itselleen ajatellut, tietenkin hän silloin pelkää kuolemaa. – Onneksi eivät kaikki ihmiset kristikunnassakaan usko tuohon ikuisen helvettiin.

Mutta miksi ihminen saattaa pelätä kuolemaa, vaikka hän uskoisi kuoleman jälkeiseen elämään, vaikka hän uskoisi, että hänellä on vapahtaja ja lunastaja, jonka ansiosta hänen ei tarvitse pelätä kadotusta, vaan että hän pääsee taivaan iloon? Minkä tähden hän kuitenkin saattaa sitten pelätä? Tuo pelko ihmisessä on niin vaistomainen että me tiedämme, kuinka monet ihmiset kuolinvuoteella joutuvat sielullisten tuskien valtaan. Useat materialistitkin joutuvat epäilysten valtaan. Mutta myös monet kristityt, jotka ovat sanoneet olevansa uskovaisia, joutuvat sieluntuskien valtaan kuolinvuoteellaan. Mistä tämä johtuu? Se johtuu siitä, että ihmisellä on vaistomainen tunne siitä, mitä kuolema merkitsee ja mitä kuolema itse asiassa on. Kuolema ei nimittäin ole ainoastaan fyysinen tapahtuma. Se ei ole ainoastaan sitä, että tämä fyysinen elämä loppuu ja että mahdollisesti jokin muu elämä alkaa, vaan kuolema on ennen kaikkea moraalinen tapahtuma ihmisen elämässä. Jos ei ihmisen elämässä muuta moraalista tapahtumaa olisi, on jokaisella kuitenkin kuolema edessään, tuo suuri tapahtuma, tuo suurin moraalinen hetki.

Minkä tähden kuolema on niin suuri moraalinen hetki? Missä merkityksessä se on moraalinen? Huolimatta siitä, että uskomme sitä ja tätä, huolimatta siitä, että uskomme vapahtajiin ja pelastukseen, huolimatta tästä kaikesta, me ihmiset saatamme elää, ja tavallisesti elämme sangen ajattelemattomasti. Me emme ota elämää siltä kannalta, että se olisi jonkinlainen eettinen asia, että elämä itsessään olisi moraalinen kysymys. Me emme ota läheskään aina elämää siltä kannalta. Hyvin usein me otamme elämän, niinkuin me sanomme, aivan käytännölliseltä kannalta. Tällä elämällä on omat vaatimuksensa, omat tehtävänsä ja tarkoituksensa ja probleemansa. Meidän täytyy tehdä työtä kehomme toimeentulon puolesta. Meidän täytyy ajatella yhteiskunnan parasta, ja meillä on kaikenlaisia tällaisia asioita, jotka kyllä tuntuvat erinomaisen eettisiltä ja moraalisilta – ja meidän kannaltamme sitä ovatkin. Mutta me enimmäkseen työnnämme luotamme kysymyksen oman persoonallisuutemme, oman itsemme puhdistamisesta ja kasvattamisesta. Me mielummin puuhaamme kaikenlaista tässä ulkonaisessa, näkyvässä elämässä kuin otamme eteemme tuollaisen kysymyksen omasta itsestämme, että olenko minä puhdistanut, lakaissut puhtaaksi oman oveni edustan, olenko minä koettanut nousta itsessäni oman puhtauteni yli, olenko koettanut voittaa omat taipumukseni, olenko koettanut kehittää itsessäni kaikkea hyvää ja koettanut tulla paremmaksi ihmiseksi. Me oikeastaan hyvin harvoin ajattelemme elämää tällä tavalla; me otamme elämän oikein todella tältä kannalta verrattain harvoin. Useimmat ihmiset eivät ajattele asiaa tältä kannalta, ja jos lausumme arvostelun kristinuskostamme, kristityistä, jotka ottavat elämän erinomaisen vakavalta kannalta, niin tuntuu siltä kuin kristittyjen elämän usko keskittyisi siihen, että ihmisillä on kuin vain jokin puoli Jumalan edessä, joka tekee mahdolliseksi sen että meitä odottaa autuus, vaikkemme itse mihinkään kykenisi tässä elämässä. "Eihän

ihminen voi voittaa itseään, ei hän voi kasvattaa itseään ja tehdä itseään paremmaksi!" Niin ajattelevat hyvin monet uskovaiset, ja tietenkin suurin osa kristikunnasta ajattelee niin, sillä heille on opetettu, että he eivät itse mihinkään kykene, vaan että se on Jumala, joka tekee minusta paremman. Mutta jos ei Jumala tee minusta parempaa, niin tällaiseksi minun kai sitten täytyy jäädä. Enhän voi itse ottaa itsestäni pois syntejäni, sillä silloinhan minä olisin parempi toisia. On parempi, että tunnen olevani huono olento, ja on paljon parempi, että elän synnin tunnossa ja uskon, että vapahtaja nostaa minut iankaikkiseen autuuteen. Näin opetetaan kristikunnassa, ja sentähden useimmat ihmiset eivät ota elämää tämmöiseltä moraaliselta kannalta, moraalisen kasvatuksen kannalta. He eivät ymmärrä elämää sillä tavalla, että heidän pitäisi eettisesti tehdä jotakin itsensä suhteen. Monikaan ihminen ei ymmärrä, että hänen täytyisi todella kasvattaa itseään. Useimmat, kuten sanottu, laiminlyövät juuri tämän, ja sentähden he pelkäävät kuolemaa, sillä kuolema on moraalinen tapahtuma, joka ei enää anna ihmisen millään tavoin leikitellä, ei millään tavoin enää olla sokkosilla elämän lakien kanssa, vaan joka sanoo hänelle: "Rakas ystäväni, nyt koittaa sinulle hetki, jolloin sinun täytyy luopua pahuudestasi, luopua sydämen kovuudestasi, luopua helmasynnistäsi. Nyt koittaa se hetki, jolloin sinun täytyy koettaa kasvattaa itseäsi." – Kuolema on tällainen tapahtuma. Kuolema on tällainen hetki ihmiselämässä, ja sentähden se on tavallaan pelottava. Jollemme luovu synneistämme, jollemme tahdo tulla paremmiksi, niin kuolema on hiukan pelottava, sillä kuolema, kuten sanottu, lopettaa kaiken leikkittelyn. Kuoleman hetkellä alkaa elämän vakavuus.

Olisi siis syytä hyvin valmistautua kuolemaan. Me ihmiset voimme todella tehdä jotakin, jotta meidän ei tarvitsisi pelätä kuolinhetkeämme, jotta kuolema ei muodostuisi traagiseksi tapahtumaksi meidän elämässämme, jotta kuoleman moraalisuus ei yllättäisi meitä. Me voimme tehdä sen, että koetamme jo tässä elämässä kasvattaa itseämme, että koetamme tulla paremmiksi, koetamme rakkaudella ajatella toisiamme. Jos me tosi teossa, riippumatta uskostamme, siitä mitä me uskomme kuoleman jälkeisestä elämästä, riippumatta kaikesta siitä, koetamme tässä jokapäiväisessä elämässämme, tässä käytännössä, tulla hieman paremmiksi ihmisiksi, vähän enemmän toisia ajatteleviksi, vähän suuremmassa mitassa koetamme luopua paheistamme, jos me niin koetamme tehdä, niin me valmistamme itseämme oikealla tavalla kuolemaa varten. Silloin ei kuolema ole meille pelottava. – Kuoleman vakavuus on siinä, että se leikkaa elämämme kuin kahtia. Me ymmärrämme tämän, kun muistamme, että me ihmiset olemme itsessämme henkiolentoja. Niinkuin edellä puhuimme, me olemme henkiolentoina jumalsyntyisiä, isästä Jumalasta syntyneitä. Me voimme myös sanoa: "Me olemme iankaikkisuuden ja äärettömyyden lapsia, itse elämän kasvatteja. Me olemme elämästä syntyneet, me ihmiset olemme tajuntakeskuksia, jotka sisällyttävät itseensä koko tämän äärettömän avaruuden ja iankaikkisuuden, itse elämän. Elämä on meissä. Mutta tämä elämä meissä on laskettu kuin maljaan; se on laskettu siihen lihaan, josta oli edellä puhe ja joka on eläin meissä. Tämän eläimen meissä me saamme henkiolentoina lunastaa. "Mutta me ihmiset, vaikka olemme henkiolentoja itsessämme, emme tiedä tätä, sentähden, että me olemme sen unohtaneet laskeutuessamme lihaan ja yhtyessämme eläimeen sen lunastaaksemme. Me ihmiset olemme ristiriitaisia olentoja, jotka toiselta puolen katsellemme taivaaseen, Jumalaa kohti, mutta toiselta puolen maahan, ollessamme kiinni aineessa itsessämme asuvassa eläimessä ja koko tässä näkyvässä maailmassa. Me olemme kaksinaisia olentoja. "Kaksi sielua asuu minun rinnassani", niin kuin Goethe sanoo.

Kuolema on se hetki elämässä, joka sanoo meille: "Muista kuka sinä olet. Muista, että sinä olet iankaikkinen henkiolento. Luovu siis eläimestä ja voita eläin. Nosta oma inhimillinen minuutesi minätajuntaan, henkeen." Tällaisen käskyn antaa kuolema meille. Se käsky kuuluu meidän inhimillisessä maailmassamme kuoleman hetkellä.

Lähtekäämme sitten tarkastamaan näitä ilmiöitä, jotka seuraavat kuolemaa ja ovat kuoleman yhteydessä. Voimme sanoa, että ensin tapahtuu suuri juhla ihmisen sielussa. Hänen minätajuntansa keskittyy itseensä, ja hänen kehonsa on tuolla kuolinvuoteella liikkumattomana, mutta ei vielä aivan tajuttomana. Mutta kuitenkin voi nähdä, kuinka siinä elämä keskittyy vähitellen yhä enemmän ensin silmiin; ja sitten silmätkin sumenevat. Mutta kuitenkin me, jotka seisomme vuoteen ympärillä, tiedämme, että ihminen ei ole vielä kuollut. Ne ihmiset, joilla ei ole liian dogmaattisia käsityksiä kuolemasta, jäävät

luonnollisesti ja vaistomaisesti mykkinä seisomaan. He seisovat hartaan hiljaisina. Viisaita nämä ympärillä olevat ovat, jos pysyvät hiljaisina ja hartaisina. Heidän ei pitäisi itkeä ja surra. Heidän ei pitäisi vain muistaa omaa itseään, silloin kun seisovat kuolevan vuoteen edessä, sillä tuo hetki on suuri ja juhlallinen, jolloin kuolevan ihmisen minätajunta keskittyy aivoihin ja katselee koko mennyttä elämäänsä. Kuoleva katselee sitä objektiivisesti. Elämänsä kaikki tapahtumat yksityiskohtineen hän näkee lyhyessä ajassa. Mutta ei siinä kyllin, että hän niitä tapahtumia katselee, vaan hän niitä myös arvostelee. On kuin tapahtumat olisivat hänen sisässään ja silmät nyt aukenisivat näkemään, missä kohdin hän oli erehtynyt ja missä kohdin tehnyt oikein. Hän tuomarina tuomitsee oman elämänsä, ja sentähden ei häntä saa häiritä. Häntä ei pidä kutsua pois tuosta sisäisestä mietiskelystä. Kun se mietiskely on loppunut, niin hänen silmänsä sammuvat. Silloin hän sielulentona vetäytyy pois tästä fyysisestä ruumiista. Tämä kuoleman hetki todistaa meille, että hänen fyysinen kehonsa on temppeli, pyhän hengen temppeli ja ettei se ole hän itse ja hänen omansa. Sillä juuri fyysisen kehonsa tajunnassa hän osaa arvostella elämäänsä. Sitten hän sielullisena olentona jättää fyysisen ruumiinsa ja siirtyy siitä pois. Hän on vetäytynyt jäsenistä päähän, ja nyt hän lähtee pänsä kautta ulos. Silloin on usein niin, että ihminen vaipuu tajuttomuuden ja tunnottomuuden tilaan joksikin aikaa, ei pitkäksi aikaa, mutta vuorokaudeksi, pariaksi. Mutta joskus ihminen ei mene lainkaan tajuttomaksi, vaan pysyy hereillä. Tämä tapahtuu aina silloin kun hänen kuolemansa on tullut aikaisemmin, kuin mitä sen ehkä olisi pitänyt. On sattunut tapaturma, ja ruumis on kuollut aikaisemmin; siinä on vielä elinvoimaa jäljellä. Ihminen ehkä on kuollut sodassa tai tapaturmaisesti, ja silloin hän ei kadota tajuntaansa, kun hän siirtyy sielullisena olentona ulkopuolelle ruumiistaan, vaan hän on hereillä ja huomaa olevansa toisessa kehossa. Nyt hänellä on toinen keho, aivan samantapainen kuin se fyysinen keho, jonka hän on jättänyt. Usein hän ei edes huomaa, että hän on jättänyt fyysisen ruumiinsa, vaan koska hän on saman näköinen ja samanlainen kuin ennen, niin hän luulee elävänsä tässä näkyvässä maailmassa, ja niin hän lähtee kulkemaan ulos huoneestaan ja etsimään jotakin. Jos hän on kuollut ulkona, niin hän etsii kotiaan ja omaisiaan; jos hän huomaa olevansa omassa huoneessaan, niin hän lähtee ulos kadulle. Hänen huomionsa ovat sangen hämmästyttäviä, sillä kun hän kulkee kadulla ja tervehtii tuttaviaan, niin nämä eivät ole tietävinäänkään hänestä. Hän hämmästyä ja pelästyä, että on ehkä loukannut ystäviään ja tuttaviaan, kun nämä eivät häntä tervehti. Sitten hän tulee kotiin omaistensa luo, ja hän yllättyä sielläkin, kun omaiset eivät häntä tervehti. Hänen lapsensa eivät häntä huomaa, ja hänen vaimonsa ei sano hänelle mitään. Mutta koira tai kissa voi huomata jotakin, ja ne murisevat ja sähisevät. Kotieläimet voivat pelätä; jos hän menee talliin, niin hevoset voivat pelästyä. Vasta kun hän on tehnyt useita tällaisia havaintoja, hän itse ymmärtää tai saa joltakin ystävältä kuulla, että hän on kuollut.

Kuluisi liian paljon aikaa, jos tässä yksityiskohtaisemmin koettaisin selittää ja kuvata vainajan elämää tässä elämässä, tämän maailman vetovoiman piirissä. Siitä voisi antaa paljonkin kuvauksia, mutta koska se on oikeastaan poikkeuksellinen tila niin emme tahdo kiinnittää siihen liian paljon huomiota. Useimpien ihmisten elämään kuoleman jälkeen ei sisälly tätä haamu-elämää. Vaikka he kyllä ovat tällaisessa haamutilassa, niin he, kuten sanottu, ovat tajuttomia, ikäänkuin nukkuvat. Joka tapauksessa kertomukset vainajista, jotka ilmestyvät ja näyttävät, ovat näiden haamujen esiintymistä ja näyttäytymistä. Sitten on kyllä vielä toistakin lajia kuolemanjälkeistä elämää, mutta siitä voimme puhua myöhemmin. Voin sanoa vain lyhyesti, että joskus saattaa ihminen myöskin sitten, kun hän on itse kuoleman valtakunnassa, ilmestyä haamuna näkyvässä muodossa jälkeen jääneille ja fyysisesti eläville ihmisille, mutta se on poikkeustapaus. — Pitäkäämme siis kuitenkin mielessä, että on kyllä olemassa sellainen kuoleman jälkeinen tila, joka useimmassa tapauksessa on lyhyt ja joka on useimmassa tapauksessa tiedotonta vainajalle itselleen. On olemassa kuolemanjälkeinen tila, jolloin ihminen on puettu samantapaiseen kehoon kuin hänen fyysinen kehonsa. Tämä johtuu siitä, että meidän ns. fyysinen kehomme on kaksipuolinen. Siihen kuuluu tämä silmillemme näkyvä puoli ja näkymätön eetteripuoli, joka on sellaista fyysisen maailman ainetta, jota emme näe fyysisin silmin. — Emmehän näe ilmaa, kaasua ja eetteriäkään, ja kuitenkin nämä kaikki ainekset ovat meidän fyysisessä kehossamme. — Tavallisessa olotilassa nämä eri puolet ovat niin yhdessä, ettemme tiedä, että meillä onkaan kahta kehoa; me tiedämme ainoastaan yhdestä. Kuolema on viikatemies, joka leikkaa fyysisen kehomme kahtia ja erottaa näkymättömän puolen, jota nimitämme eetterikehoksi. Tässä eetterikehossa on jokainen ihminen kuoltuaan noin kolme vuorokautta, joskus vähemmän, joskus

kauemmin, mutta niinkuin jo sanoin, ihminen ei ole useinkaan siitä tietoinen. Hänen varsinainen kuolemanjälkeinen elämänsä alkaa vasta sitten, kun hän jättää tämän eetterihaamunkin ja kun hänestä on jäljellä vain hänen sielullinen elämänsä, kun hän itse sieluna on jäljellä. Silloin me kyllä usein ajattemme ja uskomme ja saamme sellaisen käsityksen kertomuksista, vaikkapa vainajilta itseltään, että vainajat, jotka ovat vain sieluja, elävät tällaista kehollista elämää toisessa maailmassa, henkimaailmassa, sielujen maailmassa. Me luemme ja kuulemme spiritistisiä kertomuksia kuoleman jälkeisestä elämästä, ja me saamme kuulla kuinka tämä elämä on jatkoa tälle näkyvälle elämälle. Mutta se on erehdystä. On vaikeata kuvata kuolemanjälkeistä elämää, mutta me voimme jonkinlaisen oikean käsityksen kuitenkin muodostaa itsellemme.

Kun ihminen on eronnut sekä fyysisestä että eetterikehosta ja on ainoastaan sielullinen olento, niin että hänestä on jäljellä vain hänen sielullinen elämänsä, niin kuuluu käsky: "Sinun pitää tulla tietoiseksi itsestäsi. Sinun pitää tulla tietoiseksi siitä, että olet henkiolento, että olet jumalsyntyinen henkiolento." Mitä tämä sisältää? Tämä sisältää sen, että ihminen silloin, kun hän tulee tietoiseksi omasta henkisestä olemuksestaan, ei saata olla paha. Hän ei tiedä mitään synnistä, pahasta, vääryydestä ja valheesta. Sitähän hän saattoi kokea jo maan päälläkin. Jos me täällä tulemme tietoisiksi sisäisestä hengestämme, jos me saamme kokea, että olemme jumalsyntyisiä, silloin olemme todella sillä hetkellä synnittämiä. Me emme silloin tiedä mistään pahasta ja olemme kuin jumalolentoja. Tällaisia kokemuksia voi olla ihmisillä, ja on historian kuluessa ollut joillakuilla ihmisillä sellaisia kokemuksia. Ihminen on itsessään jumalainen henkiolento, joka ei voi sietää mitään pahaa, syntiä ja itsekkyyttä. Nyt elämä, joka on suuri koulu, tahtoo opettaa meitä kuolemassa tämän muistamaan, ja sentähden kuuluu käsky, että sinun pitää tulla tietoiseksi itsestäsi henkiolentona, ja koska sinulla on sielullisena olentona kaksi puolta, itsekäs, joka on täynnä häijyyttä ja pahuutta, koko sinun elämellisyytesi, ja sitten hyvä puolesi, joka on rehellinen ja tosi ja joka kurottaa kätensä taivasta kohti, koska sinulla on kaksi puolta itsessäsi, niin sinun on erottava toisesta. Ensin sinun täytyy luopua pahasta ja eläimestä itsessäsi. Se on ensimmäinen, ja sentähden tämä sielullinen elämä kuoleman jälkeen alkaa ensin sillä, että me tulemme tietoisiksi noista voimista itsessämme, jotka ovat eläimellisiä ja pahoja. On aivan kuin kaikenlaiset pahat voimat hyökkäisivät meidän kimppuumme ja heittäisivät meidät helvettiin, piinaan ja todellisen kauhun tilaan. Siellä me taistelemme itsemme kanssa, taistelemme noiden himojemme ja pahojen ajatustemme ja tunteidemme kanssa, joita meillä oli elinaikana. Ne ovat nyt objektiivisia. Ihminen ei voi kuoleman jälkeen enää sanoa, että hänellä on kaikki nämä paheet itsessään, niinkuin hän saattoi sanoa fyysisen elämän aikana. Kuoleman jälkeen ei enää voi sillä tavoin sanoa. Kun me jätämme fyysisen kehon, niin me todella jätämme kaiken. Me olemme kuoleman jälkeen sielullisia olentoja, ja meissä on ikään kuin voimia. Ja kun me itse olemme tietoisia itsestämme, niin me lunastamme nuo voimat kaikella kunnialla, ja me voimme nähdä itsemme todellisina ihmisinä. Mutta jos meissä on ollut pahuutta elinaikana, niin nuo kaikki tunteet ja ajatukset ympäröivät meidät ja me joudumme kuin helvettiin, kuin kiirastuleen. Ja ihminen voi joutua epätoivoon, ja hän voi luulla, että hän nyt on joutunut iankaikkiseen helvettiin. Mutta tietenkin on sitten viisaampia vainajia ja viisaampia olentoja, jotka koettavat selittää tuskan tilassa oleville ihmisieluille, ettei mitään hätää ole. — "Sinun pitää voittaa nämä eläimelliset himosi." — Ensin kun näemme nämä eläimet, jotka hyökkäävät meidän kimppuumme, niin ne tuntuvat hyvin tutuilta. Ne esiintyvät ensin houkuttelevina kuvina, jotka meitä miellyttävät, koska ne miellyttivät meitä myös maan päällä, ja me tahtoisimme vieläkin noita tunteitamme tyydyttää. Jos ihmisellä on ollut esimerkiksi juomahimo, niin hän ei aivan alussa näe tätä juomahimoa hirviönä, vaan kauniina, houkuttelevana kuvana, ja hän juoksee sen kuvan perästä, ja silloin hän myös tapaa toisia vainajia, joilla on samat himot, ja he liittyvät kuin yhteen. Mutta heillä ei ole tilaisuutta tyydyttää himojaan siellä. Sitten he joutuvat myös elävien ihmisten kanssa yhteyteen, joilla on samoja himoja, ja silloin nuo vainajat ovat kuin kiusaajia eläville ihmisille, — mikäli siis näissä on vastaavia himoja. Mutta hyvin vähän nämä vainajat saavat tyydytystä tästä kaikesta, ja he tuntevat olonsa hyvin kolkoksi. Vihdoin he huomaavat, että nämähän ovat vain kuvia, joiden takana on petoja. Lopuksi he voivatkin kuulla enkelin äänen, joka sanoo: "Ymmärrä, että sinun täytyy luopua näistä himoista!"

Parempi on siis puhua kiirastulesta kuin helvetistä. Katoliset ovat oikeassa kun he sanovat, että on olemassa kiirastuli. Helvetti ei ole ikuinen, ja kiirastuli ei kestä kauan, mutta kuitenkin voimme sanoa, että kiirastuli kestää noin kolmanneksen maanpäällisestä elämästä. Me voimme sanoa, että ihmisen kiirastulitila

kestää niin kauan kuin hänen unensa on maan päällä kestänyt, hänen nukkumisaikansa. Sehän on tavallisesti kolmannes elämästä. Nukkuessaan ihminen hyvin paljon valmistaa kuoleman jälkeistä tilaansa; nukkuessaan hän on rehellinen. Vaikka hän päivällä näyttää hyvinkin moraaliselta ja peittää himojaan ja tunteitaan ja hillitsee niitä, niin yöllä hän ei kuitenkaan voi uniaan hillitä, vaan silloin hän on rehellinen, on se mikä sielussaan on. Minä tahdon huomauttaa vielä, että kun ihminen alkaa kasvattaa itseään, niin hänen unensa voivat aluksi tulla hämmästyttävän rumiksi. Se johtuu siitä, että hän ei ole ennen huomannut, mitä unta on nähnyt, ja nyt hän näkee sellaista, jonka hän juuri tahtoo voittaa. Uni-elämä on elämää sielullisessa maailmassa, ja sentähden voidaan sääntönä sanoa, että ihminen elää puhdistustilassa kuoleman jälkeen niin kauan kuin hän on maanpäällisessä elämässään nukkunut. Vähitellen ihminen tässä kiirastulesa puhdistuu ja luopuu itsekkyydestä. Hän heittää itsestään pois nuo eläimelliset muodot, sillä todellisuus on toinen; todellisuus ei ole noissa muodoissa, niinkuin vainajat kuvittelevat. Sen me tiedämme uni-elämästäkin. Todellisuus on toinen kuin nuo unet. Niin on kuolemanjälkeisessäkin elämässä todellisuus toinen. Spiritistien kertomukset kuolemanjälkeisestä elämästä pitävät paikkansa ainoastaan siinä mielessä, että kukin kertomus kuvaa sen vainajan omia kokemuksia. Toinen vainaja voi kertoa toisella tavalla ja kolmas taas kolmannella tavalla.

Kun ihminen siis vähitellen puhdistuu, niin alkaa hänelle toinen elämä. Nyt on toinen puoli hänen sielustaan jäljellä, nimittäin se, joka on hyvä. Nyt ovat kaikki hänen hyvät ajatuksensa ja tunteensa ja rakkautensa ja hyvät tekonsa jäljellä. Kaikki mikä oli ylevää hänen elämässään, on jäljellä. Ihmiselle alkaa taivaselämä. Vaikka ihmiset tunnustaisivat mitä uskontoa tahansa ja vaikka he ajattelisivat, että taivas on jotakin, joka tulee armolahjana ja joka ei tule, jos ei usko, niin meidän täytyy sanoa, että taivastila on jokaisen ihmisen luonnollinen osa. Se on hänen varsinainen kuolemanjälkeinen elämänsä ihmisenä. Eläin ihmisessä ei ole todellinen itsemme. Jos me sen ymmärrämme jo tässä fyysisessä elämässä, niin elämämme voi muuttua, ja kuolemanjälkeinen elämä muuttuu aivan kerrassaan. Meidän inhimillinen minämme, joka on lähempänä todellista ihmistä henkenä, on kaikki se, mikä meissä on kirkkainta, kauneinta ja jalointa; se on meidän parempi itsemme, ja se avaa meille taivaat. Ei mikään usko, ei mikään mielipide, ei mikään dogmi voi meille taivaita aukaista. Luonto antaa ihmiselle taivaan. Niinkuin luonto antoi kiirastulen, niin se myös antaa taivaan. Ihminen on kuin lapsi, jota on kovasti koeteltu ja piinattu. Tämä elämämme fyysisessä kehossa on vaivaa ja tuskaa, niinkuin Salomo sanoo: silloin kun se on parasta ollut, niin se on ollut tuskaa ja vaivaa. – Sentähden on kuin elämä tahtoisu antaa meille tätä huojennusta ja lepoa palkkioksi, kun olemme jaksaneet kärsiä, sillä juuri tältä armahtavaisuuden kannalta ihminen on orpo lapsi, joka tietämättömänä on heitetty tähän maailmaan kärsimään. Sentähden se Isä, joka ihmistä rakastaa, on järjestänyt niin, että ihmisellä on tämän näkyvän elämän jälkeen taivaallinen lepoaika. – Jokainen ihminen siis joutuu taivaaseen. Se on hänen varsinainen kuolemanjälkeinen elämänsä. Jos me olemme kirkkaita ja hyvin jaloja ihmisiä, että me voitamme eläimen itsessämme, tuon riivaajan, niin meillä ei ole yhtään kiirastulta, vaan heti astumme taivaan iloon. Taivas on ihmisen varsinainen kuoleman jälkeinen tila.

Mitä siis on taivas? Se on elämistä kaiken sen hyvän yhteydessä mikä meissä on. Ajatelkaamme onnen hetkiä täällä maan päällä. Kun me olemme todella onnellisia jonakin lyhyenä hetkenä, niin me myös silloin tahdomme, että kaikki olisivat onnellisia. Jos me jonakin hetkenä tunnemme todellista onnea, niin se onni tekee meidät samalla hyväksi. Taivas on onnea ja autuutta; se on vain hyvää, vain kauneutta, vain rakkautta. Siinä ei ole mitään ristiriitoja, ei mitään suruja, ei mitään huolia. On kuin eläisimme tämän näkyvän elämän uudestaan siinä ihanteellisessa muodossa, niin kauniina ja täydellisenä ja jalona, kuin olimme sitä nuorina kuvitelleet. Jokainen nuori ihminen on haaveillut, kuinka jaloja tekoja hän suorittaisi elämänsä aikana. Useimmiten hän ei ole osannut niitä tekoja suorittaa. Tämä näkyvä elämä asettaa esteitä, ja me pakosta tulemme enemmän tai vähemmän pahoiksi ja häijyiksi, ja ihanteet häipyvät meidän mielestämme ja pirstoutuvat. Mutta taivas on juuri se, mikä oli meidän omaamme vielä lapsina ja nuorina. Taivaassa ovat kaikki ne, joita rakastimme, ja me olemme heidän kanssaan mitä ihanimmassa ympäristössä. On vaikeata sitä tilaa kuvitella. Se on kuin unta, mutta kuitenkin se on todellista, todellisempaa kuin tämä näkyvä elämä. Taivaassa toteutuvat kaikki meidän salaisimmat pyhät toiveemme.

— Mutta taivaskaan ei ole ikuinen. Viisaat ovat sanoneet ja meidän mestarimme Jeesus Kristus on sanonut: "Nyt on otollinen aika, vaella niin kauan kuin sinulla valo on." — Meidän tulee muistaa, että juuri näkyvä elämä on niin merkityksellinen. Juuri tämä fyysinen elämä on meidän koulumme. Taivas aivan kuin kuluttaa itse itsensä loppuun, ja me emme jaksakaan aina olla onnellisia. Kun sen taivaan perussävel on onni, niin siinä on mukana kuitenkin inhimillistä itseä jollakin tavoin. Se ei ole aivan jumalaista, se on ihmismiehen onnea, ja sentähden se kuluttaa itsensä loppuun. Ihminen ei jaksakaan itsenä, ihmisenä, olla iankaikkisesti onnellinen. Kuitenkin hän on onnellinen satoja vuosia, joskus tuhansia vuosia meidän vuosissamme laskien, mutta sitten tulee hetki, jolloin ihminen alkaa hieman väsähtää tuohon onneen. Hän kuulee käskyn: "Muista, kuka sinä olet. Ihminen, nouse omaan itseesi, toteuta itseäsi henkenä." Silloin putoavat kuin suomukset ihmissielun silmistä, ja ihminen seisoo taivaan portilla, ja me näemme, että edessämme on avaruuden, äärettömyyden elämä, jossa ei voi kaikkua muu kuin jumalainen viisaus ja rakkaus. Me unohdamme minuutemme, me unohdamme persoonallisuutemme; henkiolentoina me katselemme taaksepäin ja näemme, että olemme olleet monta kertaa maan päällä ja että olemme asuneet useissa inhimillisissä persoonallisuuksissa ja että me olemme kulkeneet kuin koulussa. Me ihmettelemme, että olemme niin vähän oppineet, ja sitten me näemme, että niinkuin takanamme on useita ruumistuksia, niin täytyy meillä olla vielä edessämmekin useita ruumistuksia, ennen kuin me saavutamme sen, minkä elämä on käsenyt meidän saavuttaa. Tuleva maanpäällinen elämämme näyttäytyy meille. Me näemme, mikä meitä odottaa. Me näemme, että meidän täytyy taas astua alas maan päälle ja pukeutua uuteen persoonallisuuteen. Me kiitämme Jumalaa kaikesta. Me näemme, mikä läksy on meille annettu suoritettavaksi tätä uutta elämää varten, ja me lankeamme hengessämme polvillemme ja olemme äärettömän kiitolliset elämälle siitä, että me saamme käydä koulua. Kun me näemme, mikä meitä odottaa uudessa inhimillisessä kehossa, niin me sekä iloitsemme että suremme sisässämme: "Minä tahdon kuitenkin koettaa parhaani!" — Sitten me laskeudumme taas alas sielumaailmaan ja koemme ympärillämme ne voimat, jotka ovat olleet meidän sielussamme ennen. Mutta nyt on meillä ikäänkuin uusia voimia, uutta henkistä voimaa. Sitten kohtalo johtaa meidät uusien vanhempiemme luo, ja me synnymme pieninä lapsina maan päälle. Me saamme luonnolta fyysisen kehon lahjaksi ja tuomme mukana oman karmamme hyvät ja pahat taipumukset, jotta nyt uudestaan koettaisimme niiden avulla työskennellä ja niistä parempia tuloksia luoda. Sillä tavoin ihmishengen historia kulkee kautta aikojen. Ihmishenki pukeutuu uuteen kehoon kerta toisensa jälkeen. Ihmishenki kulkee sitä täydellisyyttä kohti, joka hänelle on henkiolentona määrätty.

V

IANKAIKKINEN ELÄMÄ

Ikuinen elämä kuvastuu meille ihmisille tavallisesti keskeytyksettä jatkuvana elämänä kuoleman jälkeen. Kristikunnassa puhutaan ikuisesta autuudesta ja sanotaan, että se ikuinen autuus on Jumalan luona ja siihen ihminen voi kuoleman jälkeen joutua. — Useimmiten ajatellaan tämän tapahtuvan viimeisen tuomion jälkeen. Siis tällä käsitteellä "ikuinen elämä" on jatkuvuuden ja pysyvyyden leima.

Tiedämme, että itämailla on tästä iäti jatkuvasta ajasta toisenlainen käsitys. Itämailla ei ole koskaan voitu ajatella ikuista, jatkuvaa samankaltaisuutta. Itämaalaisen mielestä se olisi mahdotonta. He ovat käsittäneet ikuisen, jatkuvan ajan alati muuttuvaksi ja vaihtuvaksi. Siis kun itämaalaiset ajattelevat ikuisuutta, niin he käsittävät, että ihminen ensin kuolee, sitten vetäytyy joksikin aikaa taivaaseen ja palaa sitten taas maan päälle. Itämaalaisen pyrkimys on päästä vapaaksi tästä jälleensyntymisen pakosta. Kun hän siitä pääsee vapaaksi, niin hän voi hallita aikaa, ja silloin hän pääsee lepoon, hän pääsee autuuteen, — *nirvanaan*, niinkuin buddhalainen sanoo. Hän pääsee sellaiseen lepoon, joka kestää suunnattoman pitkiä aikoja kylläkin, mutta joka loppuu siihen, että hän syntyy jälleen jonkinlaisena olentona, sanokaamme jumalolentona maailmankaikkeudesta, silloin kun hänen maailmansa taas jälleensyntyä. Tällä tavoin

vaihtelee itämaalaisen mielikuvituksessa alati työ ja lepo, elämä ja kuolema. Tällä tavoin hän ymmärtää tuon ikuisuuden. Tavallisella itämaalaisella on varsin epämääräinen käsitys siitä, mikä se on, joka pysyy. Tietenkin hän sanoo, että se on ihmisen itse, mutta tämä itse on kaukana ihmisen persoonallisesta itsestä. Sentähden me täällä länsimailla useimmiten ymmärrämme buddhanopin sillä tavoin, että se on olemattomuuteen pyrkimistä. Mutta kukaan tosi buddhalainen ei sitä myönnä, vaikka hän ei myöskään osaa ehkä selittää, mikä nirvaana on. Hän ei osaa sitä kuvata, se on niin ylimaallista ja jumalaista.

Mutta meillä voi varmaankin olla toinenkin käsitys ikuisesta elämästä, sillä se, mikä alkaa ajassa, — jos ajattelemme, että ikuinen elämä alkaa kuoleman jälkeen, — se varmasti myös loppuu ajassa; se, mikä on ajallista, ei ole ikuista. Ikuinen on käsite, joka on ajallisen vastakohta. Jos jokin on ikuista, se ei ole alkanut, eikä se lopu. Ei siinä itse ikuisuudessa silloin ole muuttumista, ei vaihtelua; se on muuttumaton. Ja silloin me voimme käsittää ikuisella elämällä jotakin muuta kuin ajallista jatkuvuutta, oli se ajallinen jatkuvuus kuinka pitkä tahansa. Ikuinen elämä on silloin dynaaminen laadultaan, se on voimaperäistä, se on sitä, josta kaikki filosofit, ajattelijat, kaikista syvimmin kokeneet ihmiset, ovat uneksineet ja puhuneet, josta nämä ovat aina olleet varmoja. Se ikuinen elämä kuvaa nimittäin silloin sitä tosiseikkaa, että jos jokin tajunta maailmankaikkeudessa eläisi ikuista elämää, niin se olisi yhtä itse ikuisen kanssa. Me voisimme sanoa toisinkin: se olisi silloin yhtä Jumalan kanssa. Epäilemättä myöskin viisaimmat kristilliset opettajat ovat tarkoittaneet sitä, kun he ovat puhuneet elämästä Jumalan luona, niin kuin he ovat sen ilmaisseet. Mutta mitä oikeastaan on tuo elämä Jumalassa? Se on silloin elämää Jumalan yhteydessä, se on voimaperäistä, se on dynaamista, ei lainkaan ajallista. Vanhimmat intialaiset filosofit saattoivat sanoa, *tat tvam asi*, ja se merkitsee: sinä olet se, sinä olet Tat, se ainoa, mikä on; "Minä olen Brahma, minä olen Jumala." — Tämän ihmiskunnan syvimmat ajattelijat aina ovat ymmärtäneet. Jos ihminen elää ikuista elämää, se merkitsee, että hän elää yhteydessä itse ikuisen kanssa, yhteydessä ainoan äärettömän, iankaikkisen elämän kanssa. Silloin me myöskin ymmärrämme, että tämä ikuisuus, tämä ikuinen elämä ei millään tavoin saata olla ajasta riippuva; ikuisesta elämästä ei millään tavoin voi sanoa, että se on alkanut kuoleman jälkeen. Selviö on ainoastaan se, että ikuinen elämä on silloin, kun ihminen on yhä Jumalan kanssa, vaikka tuo yhteys kestäisi tuokion, vaikka se kestäisi tunnin, vuoden tai vuosisatoja. Niin kauan kuin se kestää, me elämme ikuista elämää. — Jos me ajattelemme suoraa viivaa, joka on vedetty ulos avaruuteen, niin se kuvaisi meille jatkuvuutta äärettömyyteen, siis ikuista aikaa, mutta me tiedämme aivan geometrisesti, aivan matemaattisesti, että tuollaista suoraa viivaa vedettynä äärettömyyteen saakka ulos avaruuteen ei ole olemassa sillä tavoin, että se jatkuisi aina yhtä mittaa suoraan eteenpäin, vaan sen — ollakseen ääretön, ollakseen loputon, — täytyy kohdata itsensä, muuttua käyräksi viivaksi, muodostaa ympyrä. Suora viiva ei siten koskaan kuvaa ikuisuutta, sillä suora viiva on aina äärellinen, — jos se on suora. Jos se on ääretön, jos se kuvaa ikuisuutta, on se häntäänsä pureva käärme; se on silloin ympyrä. Tämä ympyrä kuvaa ikuisuutta, äärettöntä elämää. Jos me ajattelemme, että kuljemme ympyrän kehällä, niin me voisimme kulkea aivan äärettömiä aikakausia, emmekä tulisi milloinkaan mihinkään loppupisteeseen. Mutta me voimme sanoa, että tuo kulku kehää pitkin on itse asiassa sen nojalla pakenemista, — sillä minkä tähden me kiertäisimme itseämme, jollemme koskaan tulisi loppuun. Sentähden ympyrän kehä, joka kuvaa äärettömyyttä, on todellisuudessa sama kuin piste. Pisteessä ei meidän tarvitse liikkua itse ympäri yhtä mittaa, vaan me olemme siinä keskipisteessä, ja tuo piste kuvaa ikuisuutta, äärettömyyttä. Tämän juuri ymmärrämme dynaamisesti, sillä tavoin, että ikuinen elämä on kuin piste, joka on liikkeessä tai joka on liikuntoa, mutta joka ei ole missään ja kuitenkin kaikkialla, joka ei ole missään ajassa ja kuitenkin kaikessa ajassa tai ajan ulkopuolella. Se on ikuisuudessa ja ajan ulkopuolella. — Jos me kokisimme sitä ikuista elämää, niin se olisi kuin piste hänessä, joka voi olla äärettömiä aikakausia. Tämä on dynaaminen käsitys ikuisesta elämästä ja minun käsittäkseni filosofitkin meidän aikanamme kallistuvat tällaiseen käsitykseen ikuisuudesta ja ikuisesta elämästä. Mieleemme muistuu myös Jeesuksen sanat: nyt on otollinen aika. — Ei hän viittaa mihinkään kuolemanjälkeiseen ikuiseseen. Nyt juuri, tällä sekunnilla on otollinen aika. Jos nyt pääsemme yhteyteen Jumalan kanssa, niin elämme ikuisuudessa eli ikuista elämää. — Ei ole olemassa muuta kuin yksi ainoa elämä. Niin meidän täytyy järkevästi ajatella, niin meidän täytyy filosofisesti päätellä. Emme voi käsittää, että voisi olla olemassa kaksi tai kolme ikuisuutta tai äärettömyyttä. Ei voi olla muuta kuin yksi ainoa elämä, joka on ikuinen ja ääretön. Tämä yksi ainoa elämä on meille todella kaiken elämän lähde ja meidän itsemmekin alkulähde. Me olemme jokainen sen elämän

lapsia, tuon äärettömän elämän lapsia. Me saatamme kuvitella, kuinka tuo ikuinen, ääretön elämä, jonka lapsia me kaikki olemme, kuinka tuo avaruuksien ja ikuisuuksien Isä katselee pienen pientä, kiertävää maapalloamme, katselee sen eläviä olentoja, katselee sen pientä, elävää ihmiskuntaa ja ajattelee: koska te ihmiset opitte minut tuntemaan? Hän, tuo ikuinen Isä, tietää, että muulla tavoin ihmiset eivät voi oppia häntä tuntemaan kuin siten, että he heräävät tietoon siitä, että he ovat Hänen, iankaikkisen Isän lapsia. Ei muulla tavoin! Heidän pitää tuntea sisässään, omassa itsessään, että heidän henkensä on jumalsyntyinen, että se on yhtä tuon ikuisen elämän kanssa. Ainoastaan silloin he tuntevat itsensä, ainoastaan silloin he elävät ikuista elämää. Me voimme kuvitella, kuinka tuo iankaikkinen Isä katselee, on katsellut, ihmisiä täällä maan päällä, kuinka Hän on vaikuttanut ihmisissä, koettanut herättää heissä tietoisuutta siitä, keitä he ovat. Jotkut ihmiset ovat tämän silloin tällöin huomanneet ja ymmärtäneet, että elämä on vain yksi ja me ihmiset olemme tuon yhden elämän lapsia. On syntynyt ihmisten keskuudessa suuria henkisiä liikkeitä, sillä ne ihmiset, jotka ovat tuon asian ymmärtäneet ja älyneet, ovat tulleet kuin vapahtajiksi toisiin ihmisiin nähden. He ovat näyttäneet tietä sekä sanoneet: tietäkää, te ihmislapset, että tämän elämän takana on suuri salaisuus. Meidän ihmisten ei tarvitse vaeltaa pimeydessä, vaan me voimme päästä yhteyteen tuon valon kanssa. – Mutta ihmiskunta on luonnostaan vielä pimeyden tilassa. Ihmiset eivät voi vielä käsittää; he eivät voi ottaa vastaan tuota sanomaa ikuisesta Isästä. Kun Isä on katsellut ihmiskuntaa sen alusta lähtien, niin Hän on nähnyt, kuinka ihmiset ovat olleet heikkoja järjeltään ja sisäiseltä olemukseltaan, kuinka heidän on ollut mahdotonta käsittää omaa henkeään.

Me huomaamme erään asian tarkastellessamme niitä ihmisiä, jotka ovat esiintyneet johtajina ja vapahtajina suurten uskontojen synnyttäjinä, filosofisten koulujen perustajina. Me huomaamme, että noiden ihmisten on ollut pakko jakaa opetuksensa kahtia. Heillä on ollut eksoteerista opetusta suurille joukoille, ja sitten esoteerista tietoa niille ihmisille, joissa henkinen pyrkimys on enemmän hereillä. Uskonnoissa on sentähden aina eksoteerisesti puhuttu Jumalasta tai jumalista, on aina viitattu myös ulkonaisiin seikkoihin, kuinka jumalat hallitsevat maailmaa ja kuinka kuitenkin on olemassa pahoja henkiä ja miten ihmisten on uskottava, että Jumala on oikeuden ja totuuden ja sopusoinnun jumala, ja että hän tahtoo ihmisten noudattavan hänen käskyjään, joita profeetat ovat julistaneet. Meidän tulee pyrkiä hyvässä eteenpäin valoa kohti. Tällä tavoin on aina ollut kaikkien kansojen keskuudessa. Me näemme, että kaikille kansoille on opetettu, kuinka ihmisten on jätettävä kaikki paha ja pyrittävä kaikkeen hyvään. Mutta ihmisten pyrkimykset ovat olleet sangen hapuilevia ja vaatimattomia, ja heitä on täytyntä hiukan pelotellakin sillä, että "miten käy kuoleman jälkeen: olkaa nyt siveellisiä tässä elämässä, niin teillä on hyvä olla kuoleman jälkeen." Sillä tavoin on ihmisiä opetettu ja kasvatettu. Nuo viisaat, jotka ovat itse päässeet sisäiseen tietoon, jonkinlaiseen tietoon tuosta maailmojen, avaruuksien Jumalasta, ovat tienneet omasta kokemuksestaan, että tie tuonne Jumalan luo on suunnattoman pitkä. Se on hyvin vaivalloinen; se on väsymättömistä pyrkimyksistä punottu. Sentähden nuo viisaat eivät ole voineet kutsua keitä tahansa ihmisistä pyrkimään tuohon sisäiseen, salaiseen jumaltietoon, vaan heidän on täytyntä tyytyä kutsumaan ainoastaan joitakin harvoja seuraamaan itseään ja ryhtymään noihin tavattomiin ponnistuksiin. Viisaat ovat huomanneet, että tämä keho, joka ihmisille on annettu, on kuin vankila. Ihminen ei ole ollut täysin kotonaan tässä omassa kehossaan. Se on kahlehtinut häntä; ja sentähden opettajat ovat oman kokemuksensa nojalla nähneet, että jos ihminen pääsee vapaaksi tuosta kehostaan, niin hän pääsee näkymättömään henkimaailmaan, pääsee yhteyteen vainajien ja henkiolentojen kanssa; ja silloin hän voi askel askelelta päästä kehittymään kohti sitä suurta jumaluutta, joka on kaiken takana. Nuo viisaat ovat tienneet, että ihmisen keho on kuin vankila, josta hänen on päästävä pakoon. Sentähden heillä oli kaikenlaisia vaikeita ponnistuksia, niin että keho lopulta saatettiin vapaaehtoisesti vaivuttaa sellaiseen horrostilaan, että sielu pystyisi siitä irtautumaan. Ei sillä tavoin kuin sielu nukkuessa erkanee kehosta, vaan sillä tavoin, että ihminen säilyttäen tietoisuutensa lähtee ulos kehostaan, ja toisessa maailmassa kykenee tutkimaan, kehittymään ja menemään eteenpäin. Sellainen oli heidän pyrkimyksiensä kohde, ja se oli vaikea ja vaivalloinen tie ja vaati aivan erikoisia edellytyksiä.

Kun me katselemme ihmiskunnan esihistoriallisia aikoja, niin me näemme, kuinka suurista ihmisjoukoista aina muutamat erottautuvat juuri siinä, että he voimakkaasti pyrkivät, kovasti koettavat päästä itsensä herroiksi, koettavat saada valtaansa tämän kehonsa. He kiduttavat itseään monenlaisin

tempuin, jotta he pääsisivät kehostaan irti, ja monet sadat ja tuhannet onnistuvat näissä pyrkimyksissään. Monet tuhannet ihmissielut pelastuvat sillä tavoin, että he pääsevät tietoisiksi kansalaisiksi näkymättömään maailmaan, pääsevät tutkimaan sitä henkimaailmaa, jossa he ovat jo jonkin verran nukkuessaan ja jossa he sitten ovat kuoltuaan. He pääsevät sillä tavoin askel askeleelta lähemmäksi iankaikkisuuden Jumalaa ja iankaikkisuuden Isää. Mutta tämä heidän varsinainen elämänsä, heidän elämänsä Jumalassa oli ennen kaikkea silloin tuota elämää henkimaailmassa. Kun he tulevat takaisin tänne näkyvään, fyysiseen kehoonsa, he säilyttävät eräänlaisen muiston tuosta olostaan näkymättömässä maailmassa, mutta tämä näkyvä elämä on heistä epätodellista. Jos tutkimme esimerkiksi vanhan Intian kulttuuria ja vanhan Intian uskontoa, huomaamme selvästi, kuinka intialaiset viisaat ajattelevat, että tämä elämä on *maajaa*, tämä elämä on vain harhanäky. Todellinen elämä on sitä, jota elämme kehomme ulkopuolella. Se on todellista elämää, mutta elämä täällä on harhaa, ja tästä on sentähden vapauduttava. He eivät osaa elää sitä korkeampaa elämää välittömästi tässä fyysisessä tajunnassa. Kun luemme vanhoista mysteereistä, vanhoista vihkimystapahtumista, niin viitataan juuri tähän, että keho oli vaivutettava erikoiseen horrostilaan ja sitten ihminen voi sieluna olla kehonsa ulkopuolella. – Mutta voimme kuvitella, kuinka iankaikkisuuden Isä katseli ihmisiä ja ajatteli itsekseen: koska tulee se aika, jolloin te voisitte oppia minut tuntemaan myöskin päivätajunnassa? Minähän en ole antanut teille fyysisiä kehoja sitä varten, että teidän pitäisi niitä paeta, että teidän pitäisi kidutuksin ne voittaa ja päästä niistä ulos, jotta oppisitte minut tuntemaan. Minähän olen antanut teille kehot sitä varten, että te juuri niissä oppisitte minut tuntemaan.

Me voimme aivan hyvin kuvitella, että Jumala, iankaikkisuuden Isä, odotteli sitä aikaa, jolloin joku tulisi hänen pojakseen, syntyisi hänen poikanaan, joka tuntisi Isän koko olemuksessaan. Me voimme myöskin kuvitella, että kun kerran se aika täytyisi, että yhteen ihmiseen Isä saattaisi ottaa asuntonsa, että yksi ihminen tuntisi itsensä Jumalan pojaksi, Jumalan yksisyntyiseksi pojaksi, että silloin iankaikkisuuksien Isä riemuitsisi tämän maapallon vuoksi. Ja se tapahtui silloin, kun se ihminen, Jeesus Natsaretilainen, joka monen, monen elämän aikana oli ponnistanut, niinkuin me muutkin ihmiset ponnistamme, kun se ihminen lopullisessa elämässään, jolloin hänen nimensä oli Jeesus Natsaretilainen, saattoi niin avautua, että hänen fyysinen kehonsa todella oli Pyhän Hengen temppeli, niin että ikuinen elämä saattoi virrata siihen sisään, niin että Isän elämä saattoi laskeutua kuvannollisesti kuin kyyhkysen muodossa Jeesukseen. Siitä lähtien Jeesus tunsii olevansa iankaikkisen Isän poika. Silloin kun tämä tapahtui, kuului taivaista ääni: "Minun rakas poikani, jonka minä tänään synnytin." – Se oli merkillinen ihmetapahtuma. Se oli se suuri tapahtuma, jota Jumala oli odottanut. Ihminen tuli kokonaan jumalaisen elämän maljaksi. Jeesus saattoi siitä lähtien sanoa: "Isä ja minä olemme yhtä. Ken minut näkee, näkee Isän." Jeesus oli siitä lähtien Kristus, voideltu. Hän oli Jumalan poika, yksisyntyinen, monogenes, sentähden, että se poika oli syntyisin yksin Isästä, Isän tahdosta ja Isän rakkaudesta, – ilman ketään äitiä. Sillä se on henki, joka on iankaikkisuudessa yhtä Isän kanssa, joka silloin on tullut tietoiseksi omasta olemuksestaan.

Kun yhdelle ihmiselle tämä suuri ihme tapahtui, niin muuttui koko elämä maan päällä. Ihmiskunta ei enää ole tuomittu vaeltamaan siinä pimeydessä, että ainoastaan äärettömien ponnistuksien jälkeen ihmissielu pääsee ulos fyysisestä kehosta ja siellä, toisessa maailmassa oppii tuntemaan Isää, vaan tämän käänteentekeväen historiallisen tapahtuman jälkeen, kun yksi ihminen oli tullut Jumalan yksisyntyiseksi pojaksi, muuttui todella henkinen elämä maan päällä niin että nyt kaikki ihmiset ovat lähempänä Jumalaa. Kun Isä kerran pääsi ihmiseksi, kun Jumala kerran saattoi tulla ihmiseksi, niin tämä mahdollisuus tulla jumalaksi on nyt jokaiselle ihmiselle avoinna, eikä avoinna ainoastaan kehon ulkopuolella, vaan avoinna juuri tässä näkyvässä elämässä, jossa Jeesus Kristuskin tuli Jumalan pojaksi. Tämä suuri muutos ihmiskunnan henkisessä elämässä vaikuttaa sen, että jokainen ihminen on nyt vapaa. Jokainen ihminen voi nyt ymmärtää sen asian, jonka vanhat intialaiset filosofit, vanhat kiinalaiset filosofit ja muutkin filosofit ovat ymmärtäneet, että ikuinen elämä on siinä, että ihminen oppii tuntemaan Jumalan. Jokainen ihminen voi ymmärtää, että ikuinen elämä on siinä, että Jumala herää hänen sisässään ja että hän pääsee yhteyteen Jumalan kanssa. Ei ikuinen elämä ole mitään ulkonaista, hyppimistä ja soittelemista Jumalan valtaistuimen ympärillä. Sentähden voimme sanoa, että vapauden aika on koittanut ihmiskunnalle. Ihmiskuntaa ei enää tarvitse jakaa eksoteristeihin ja esoteristeihin, niihin ihmisiin, joilla ei pitkään aikaan ole mahdollisuutta lähestyä Jumalaa ja

niihin, jotka voivat suorittaa niin suuria ponnistuksia, että he pääsevät Jumalan tuntoon, vaan nyt kaikki ihmiset voivat saada sellaisen valaistuksen, että he ymmärtävät, miten heidän on avattava sielunsa, jotta henki voisi siihen laskeutua.

Mitä tästä muutoksesta seuraa? Millä tavoin me voimme sitten tulla ikuisen elämän kanssa yhteyteen? Ensinnäkin meidän on uskossa käännyttävä Isää kohti. Miksikä me emme voisi uskoa Isään; miksikä emme voisi uskoa siihen suureen, ainoaan elämään ja uskoa, että se on täynnä järkeä ja rakkautta. Ei se ole mitenkään mahdotonta uskoa, sillä me näemme maailmassa paljon tarkoituksenmukaisuutta, ja me näemme ja voimme hyvin ymmärtää ja ajatella, että elämä on järkevää. Sitten me näemme myös rakkautta, – vaikka on paljon pahaa ja itsekkyyttäkin. Me voimme ymmärtää, että eivät järki ja rakkaus voi syntyä tyhjästä, että ne eivät voisi ihmisissä ilmetä, ellei niitä olisi olemassa edellytyksinä, "siemeninä" suuressa olemassaolossa. Kukka kasvaa siemenestä; siinä siemenessä ovat kaikki mahdollisuudet. Ei mikään kukka voi kasvaa toisenlaiseksi, kuin mitä siemen on. Maailmassa ei voisi mitään ilmetä, jollei se olisi myös siemenenä elämän lähteessä. Me nimitämme sitä lähde Jumalaksi, elämäksi tai millä nimellä tahansa. Meidän täytyy tunnustaa, että kaikki mahdollisuudet ovat siinä elämässä. Mikä mahdottomuus on meidän uskoa Jumalaan, että hän on itse järki, itse rakkaus. Rakkautta on myös ihmisten kesken ja järkeä on luonnossa. Kun me siis uskallamme uskoa, että suuri, ikuinen elämä on järkeä ja rakkautta, silloin me myöskin uskallamme avautua riemussa tuolle ihmeelliselle asialle, että meidän tulee ottaa vastaan itseemme tuota suurta, iankaikkista elämää. Meidän täytyy ottaa sisäämme itse totuus; meissä täytyy ilmetä totuutta ja rakkautta. Ei mikään ihmistä sido, ei edes kukaan jumalolento meidän ulkopuolellemme. Jumala on meissä, ja me olemme vapaat kulkemaan tietämme. Jokainen ihminen on pelastettu ja lunastettu juuri sen kautta, että hän voi hengessä ottaa vastaan Jumalan. Siis kaikki uskonsodat, kaikki riidat opeista ovat tyhjänpäiväisiä, mitättömiä ja olemattomia, kun ihminen herää siihen näkemykseen, että hänen tulee henkenä itse ottaa vastaan itseensä totuutta ja rakkautta; silloin hän ei enää kiistelee ulkonaisista asioista.

Kun ihminen on ottanut tämän ensimmäisen askelen ja riemuinnut tuossa suuressa vapaudessa, että hän itse, niinkuin Jeesus sanoo, saa päättää itsenäisesti, mikä on oikeaa ja väärää, mikä on totta ja mikä valhetta, niin hänen, jota hän pääsisi lähemmäksi tuota Isää, täytyy sanoa: "Isä, synnytä Sinä minut uudestaan; kasvata Sinä minua, lisää minun uskoani, neuvo minua ja opeta minua, kuinka minun tulee elää!" – Ei ihminen voi vain sanoa, että ota nyt minut vastaan tällaisena kuin olen, vaan hänen tulee myös jotakin tehdä omaksi kehitykseksen. – Silloin Isän ääni sanoo hänelle: "Katso poikaani, joka esikoisena monista veljistä on sinulle tie, totuus ja elämä. Katso Jeesus Kristukseen!" – Monen silmät avautuvat uudella tavalla, ja he huomaavat, että jos he todella tahtovat tulla Isän pojiksi, ei ainoastaan uskossa, vaan todellisuudessa, silloin heidän tulee seurata sitä ihmistä, joka oli ensimmäinen Isän yksisyntyinen poika. Ihmisen tulee todella seurata Jeesusta ja kysyä häneltä: mitä Sinä minulle neuvot? – Hän muistaa, että Jeesus Kristus on sanonut: "Seuraa minua!" Silloin tuo ihminen kysyy siis, mitä Sinä minulle neuvot? Hän ymmärtää, että totuus on kätkeytyneenä tuohon viimeiseen sanaan, jonka apostolit ja suuret Jeesuksen seuraajat ovat sanoneet: "Siinä on iankaikkinen elämä, että he tuntevat Sinut Jumala, Sinut Isä, sekä sen, jonka Sinä lähetit, Jeesus Kristuksen." – Siinä on iankaikkinen elämä, siinä on neuvonantaja, siinä on tie, totuus ja elämä, joka käskee meitä ja neuvoo meille, mitä meidän pitää tehdä, jotta ikuinen elämä ei meistä pakenisi, jotta meidän uskomme Isään ei meistä haipuisi, vaan että aina kasvaisimme uskossa ja tiedossa.

Ihminen ei hämmästy, kun Jeesus evankeliumissa sanoo: "Nämä vanhat käskyt on teille ihmisille ennen annettu, mutta minä annan teille uudet käskyt ja minun käskyni ovat ikuisen elämän käskyjä; minun käskyni neuvovat teille, kuinka teidän tulee elää ikuista elämää. Minun käskyni ovat ensinnäkin nuo viisi: älä koskaan suutu, älä koskaan ajatuksissakaan ole epäpuhdas, älä koskaan vannu, vaan olkoon sinun puheesi yksinkertaista, totuudenmukaista, älä koskaan ole pahaa vastaan; jos joku lyö sinua toiselle poskelle, käännä toinen, ja älä pidä vieraita ihmisiä vihollisina, vaan rakasta kaikkia." Nämä Jeesuksen viisi käskyä ovat Vuorisarnassa. Ken ei niitä käskyjä myönnä tai ei yritä niitä noudattaa, hän ei seuraa Jeesusta. Jeesus Kristus sanoo: "Uuden käskyn minä annan teille: rakastakaa toisianne sillä rakkaudella, jolla minä olen teitä rakastanut." – Koko hänen elämänoppinsa sisältyy, niinkuin me kaikki myönnämme, tuohon suureen

rakkauden käskyyn. Ja mitä enemmän me koetamme seurata Jeesusta ja koetamme kasvaa taivaallisen Isän, iankaikkisen Isän tuntemisessa, sitä selvemmin me näemme, että Isä on rakkaus, että Jumala on rakkautta, että ikuinen elämä on rakkaudessa. Sentähden ikuinen elämä ei ala kuoleman jälkeen, vaan ikuinen elämä on iankaikkinen, ajasta riippumaton; se on elämää jumalaisessa rakkaudessa, joka unohtaa itsensä eikä pyydä mitään, ei ajattele mitään pahaa, vaan rakastaa sydämensä koko voimalla. Ikuinen elämä on siis rakkaudessa, olkoon se elämä sitten tässä tai toisessa maailmassa. Ikuinen elämä on siellä, missä on rakkautta.

VI EGYPTILÄINEN RENESANSSI

Elämä ja kuolema on ilmoitettu tämänpäiväisen esitelmän aiheeksi, mutta en ole ajatellut puhua tästä aiheesta ainoastaan niin sanoakseni deskriptiivisesti, vain kuvatakseni elämää ja kuolemaa, vaan olen ajatellut, että me syventyisimme katsomaan, mitenkä meidän ihmisinä on muovailtava, muutettava, uudestaan järjestettävä elämä ja kuolema. Olen ajatellut, että suuntaisimme katseemme hetkeksi eteenpäin ja katselisimme sitä Euroopan tai yleensä länsimaiden ja koko ihmiskunnan tulevaisuutta, jota me ihmiset olemme kutsutut valmistamaan ja luomaan, ja mitenkä siltä kannalta meidän on itse kuolemakin, tai ehkä paremmin sanoen kuolemanjälkeinen elämä muutettava. Tämä on siis erinomaisen rohkea aihe, sillä se edellyttää, että meillä ihmisillä olisi jollakin tavoin elämän ja kuoleman avaimet käsissämme. Niitä avaimia meillä ei aivan jokapäiväisissä, tavallisissa olosuhteissa ole, sillä meidän jokapäiväinen elämämme todistaa ja osoittaa meille, että me pikemminkin olemme välttämättömyyden alamaisia, kohtalon orjia ja palvelijoita kuin vapaita kohtalon herroja. Kuitenkin olemme tässä meidän kosmoksessamme sellaisessa asemassa ihmisinä, että meidän käsiimme sittenkin on annettu itse elämän ja kuolemankin muovaileminen. Jotkut meistä kulkevat siinä suhteessa toisten edellä tietä näyttäen, ja sillä tavoin vähitellen saamme aikaan muutoksia niin syvissäkin elämän perusteissa, kuin on kuolema. Ja jotta pääsisimme parempaan käsitykseen siitä, mitä sanoillani tarkoitan, jotta vähän selvemmin ymmärtäisimme, mitä mahdollisuuksia meillä ihmisillä on, olen ajatellut, että lyhyesti ensin nostaisimme silmiemme eteen pari kuvausta elämästä ja kuolemasta, ei mitään yksityiskohtaisia, persoonallisia kokemuksia, vaan pari eri aikojen kuvausta elämästä ja kuolemasta. Toinen kuvaus olisi meidän nykyisestä sivistyksestämme, protestanttisesta kristikunnastamme ja myöskin katolisesta, toinen taas olisi syystä, joka sittemmin selviää, lyhyt kuvaus sangen kaukaisesta, muinaisesta ajasta, Egyptistä, sen aikaisesta elämästä ja kuolemasta. Tulemme silloin näkemään, että kuolemakin, samoin kuin elämä – ja kuolemalla tarkoitan silloin etupäässä kuolemanjälkeistä tilaa – saattaa muuttua jonkin verran aikojen mukana, ja silloin meidän on helpompi ymmärtää, että kuolemankin kysymys tulee vastaisuudessa toisella tavalla ratkaistuksi.

Kun omasta puolestani ajattelen tätä meidän protestanttista kirkkokuntaamme, muistuu aina mieleeni se tunnelma, mikä minulla oli lapsena, kun täällä Helsingissä, jossa olen syntynyt ja kasvanut, kuulin sunnuntaisin Nikolainkirkon (Suurkirkon) kellojen soivan. Minä en pienestä pitäen saattanut kestää, vielä vähemmän rakastaa, näitä Nikolainkirkon kelloja. Niin pian kun ne alkoivat soida, valtasi minut sanomaton tuskaisa, ikävän tunne: pois, pois, en kestä tätä! Niissä oli niin valittavan harmaa, ikävä ja tuskainen sävel. Ne muodostuivat minulle jonkinlaiseksi kuvaksi sunnuntaielämästä, jolloin kaikkien täytyi näyttää erinomaisen hurskailta ja laulaa ehkä virsiä kotona ja kuulla kuivia saarnoja ja ennen kaikkea muistaa, ettei saa olla iloinen ja elävä, eikä liikkua liian nopeasti tai huudahtaa iloisesti. Tämä oli erinomaisen kummallinen kokemus. En itse kasvanut sellaisissa oloissa. Kodissani vallitsi vapaus, sain nauraa ja iloita milloin vain,

mutta minulle oli erinomaisen kummallinen kokemus, että Nikolainkirkon kellojen soidessa tuli minulle niin sanomaton ikävä. En silloin olisi osannut sitä niin kuvata, mutta tunsin sen olemuksessani. Ja kun pitkin elämäni olen sitä muistellut, minua puistattaa, sillä se on tullut minulle kuvaukseksi protestantisesta kirkkokunnasta; siinä on ja on ollut ylen hurskasta, ikävää, koko tämä elämä on tavattoman harmaata. Jos sattumalta ihminen arkielämässä tämän unohtaa, ei se ole hyvä; pitäisi aina olla ikävä tunnelma: karpästen surinaa, syksyinen auringonpaiste. Jos olisin runoilija, osaisin tämän paremmin kuvata, mutta ajattelen, että useimmat teistä ovat kokeneet tätä. Ja siihen tunnelmaan kuuluu vielä, että kuolema ja kuoleminen on tämän kaiken ikävän huippu; on kauheaa, että pitää kuolla. Vaikka tämä elämä on niin merkityksetön fyysisen elämän kannalta, on kuolema äärettömän surullista; jokainen tahtoo olla tässä ikävässä elämässä mieluummin kuin joutua siihen unettomaan uneen, jossa täytyy olla viimeiseen tuomiopäivään saakka. Ei ole ihmeellistä, että uskovaiset ainoana lohtunaan kuvittelevat, että viimeisenä tuomiopäivänä heidät herätetään kuolemasta, jolloin he pääsevät Herransa iloon; silloin he saavat iloita, tanssia ja soittaa, yleensä tehdä jotakin iloista. Se on ainoa onnellinen tulevaisuuden perspektiivi. Tietenkin tämä on liioiteltua. Emme elä yksistään näin tässä protestantisessa yhteiskunnassa, mutta ainakin sellainen tunnelma vallitsi noin 200 vuotta sitten Euroopassa. Ja mikä on erikoisen ikävää, on se, ettei se perustu totuuteen. Kuolemanjälkeisen tilan suhteen tämä on varsinkin ollut hirmuisen ikävää, sillä koko tuo käsitys, että kuoleman jälkeen tulemme nukkumaan viimeiseen tuomiopäivään saakka, perustuu valheeseen. Siitä me näemme, kuinka vaarallista on panna toimeen uskonpuhdistus, jollei ole joka alalla, missä puhdistamista ruvetaan tekemään, todellista tietoa. Eihän ollut mitään järjetöntä ruveta puhdistamaan kirkkoa ja ihmisten maanpäällistä elämää, sillä katolinen kirkko oli joutunut monessa suhteessa väärälle tielle, mutta oli hullua, että Luther samalla rupesi puuttumaan kuolemanjälkeiseen elämään ainoastaan sen nojalla, että hän kääntäessään raamattua huomasi, ettei asiat ole, niinkuin katolinen kirkko opetti, tai ei hän sitä oikein käsittänyt, mutta jokin tunne sanoi hänelle, ettei ole niin. Sentähden Luther muutti katoliset opit kiirastulesta ym. ja asetti tilalle kuolemanjälkeiseen elämään nukkumisen. Tämä oli ikävä seuraus, joka kaivaa maan meidän protestanttien jalkojen alta. Ei luonto kysy siinä määrin meidän mielipidettämme, että se asettaisi kaikki meidän mukaamme; me voimme olosuhteita muovailta, kaunistaa, mutta emme saata niitä muuttaa. Sentähden on erittäin vaikeana ilmiönä tässä protestantisessa kirkkokunnassa ollut se, että kun ihminen on kuollut, hän ei olekaan saanut nukkua, vaan pienen ajan perästä on herännyt toisella puolella, ja silloin on hänen ihmettelynsä hyvin suuri. Jos hän herää tässä maan päällä, niinkuin voi tapahtua, hän on silloin fyysisten ihmisten parissa, eikä hän käsitä mitä se on ja missä hän on, onko hän kadotuksessa vai missä; hän voi liikkua ja puhua, mutta ihmiset eivät ymmärrä häntä; hän voi istua tuolille ja hänen oma vaimonsa tulee ja istuu hänen syliinsä huomaamatta, että hän on siinä. Tämä on erittäin tuskallinen kokemus. Ja ne taas, jotka heräävät astraalikehossaan tuonelassa ja joutuvat tekemisiin oman elämänsä ikävien kokemusten kanssa, ajattelevat, että he ovat joutuneet helvettiin. Ihmiselle ei ole opetettu protestantisessa kirkossa, että hänen pitäisi kasvattaa itseään; ihminen on syntinen olento, hänen tulee vain uskoa. Ihminen ei siis ole yrittänyt mitään tehdä, ei ole mitenkään valmistanut itseään kuolemaa varten, korkeintaan uskonut, mutta mitä se merkitsee todellisuuden edessä. Ei luonto sellaisesta välitä. Se kysyy ainoastaan, kuinka paljon olemme uskoneet hyvään, totuuteen, missä määrin olemme osanneet olla rehellisiä, seistä totuuden puolesta. Ainoastaan sellaisesta elämä välittää, todellisesta uskosta Jumalaan, joka näyttäytyy meidän teoissamme. Ja sentähden, kun emme mitään sellaista ole saaneet oppia, me joudumme kuoleman jälkeen tilaan, joka on erittäin vaikea. Ja silloin on luonnollista, että ihminen heti ajattelee, että hän on joutunut kadotukseen, että hän on kadotuksen oma, että hän on nukkunut ja nyt on viimeinen tuomiopäivä ollut ja hän on herännyt kadotuksessa.

Tällainen tilanne on erittäin tuskallista myös sellaisille, jotka tahtoisivat auttaa ihmisiä kuolemanjälkeisessä elämässä, sillä ihmiset, jotka ovat tottuneet ajattelemaan kuolemanjälkeisestä elämästä, että elleivät he joudu ikuisen autuuteen, he joutuvat kadotukseen, ovat niin sokeita, pelästyneitä, poissa suunniltaan, että heitä on vaikea saada uskomaan, ettei tuonela ole mikään kadotus. Sentähden tuo oppi kuolemanjälkeisestä nukkumisesta ja viimeisestä tuomiosta on hyvin tuskaisa. — Katolisissa maissa ei ole niin uskottu, sillä katolinen kirkko säilytti vanhan tradition. Apostolit ja heidän lähimmät opetuslapsensa ja seuraajansa aina noin vuoteen 300 Jeesus Kristuksen jälkeen olivat sellaisia kristityitä, jotka tiesivät, miten

näiden asioiden laita oli, ja heiltä on peräisin alkuperäinen katolisen kirkon traditio, joten katolinen kirkko on osunut oikeaan, kun se on puhunut kiirastulesta, helveteistä ja paratiisista, joihin ihmiset joutuvat. Aivan oikein on säilynyt myös rukous vainajien puolesta, mikä muodostui tietenkin sitten messuasiaksi, joka ei niin paljon enää merkitse. Mutta traditiona se oli oikea ja tähtäsi siihen, että kun ihminen on kuollut, niin hänen rakkaat omaisensa ja ystävänsä voivat auttaa häntä tuonelassa ajattelemalla häntä, rukoilemalla hänen puolestaan, lähettämällä hänelle sellaisia siunaavia ajatuksia, jotka tulevat hänen luokseen kuin ruusunhohteiset pilvet, kuin linnut, jotka kutsuvat häntä ylöspäin.

Tämä on tuo alkuperäinen oikea traditio, josta sitten kirkossa muodostui virallinen toimitus, messu, joka sekin saattaa vaikuttaa hyvää, jos sen suorittaa täydellä hartaudella sellainen ihminen, joka osaa keskittää ajatuksiaan ja tuntee vainajan hyvin. Mutta se on vaikeampaa ja koneellisempaa; sitä vastoin ystävät ja omaiset voivat helposti keskittyä hyvää toivoviin ajatuksiin. Täytyisi olla siis erikoisesti kehittynyt pappi suorittamassa messua, jotta se edes vähän tepsisi.

Me voimme sanoa, että kuolemanjälkeisestä elämästä protestanttisessa kirkkokunnassa ei siis ole ajateltu paljon mitään, vaan ainoastaan, että viimeisen tuomion jälkeen odottaa ilo taivaassa, jos ihminen on autuaasti kuollut, – muuten seuraa kadotus. Katolisessa kirkossa on siinä suhteessa oltu vähän selvemmällä kannalla, mutta voimme sanoa, että yleensä kristikunnassa on tämä elämä ollut enemmän tai vähemmän surunvoittoista. Koko tässä kristillisessä sivistyksessä on ajateltu, että tämä näkyvä elämä on surun ja murheen laakso; täällä on kaikki niin kovaa ja armotonta, että ihminen juuri ja juuri sen kestää, kun hän sitten tulevaisuudessa, kuoleman jälkeen, pääsee Herransa iloon. Sellainen on ollut ja on kai vieläkin kristinuskon käsitys elämästä ja kuolemasta. Se ei ole minusta ollenkaan mikään lohdullinen käsitys, päinvastoin synkkä kuva elämästä. Muistan, kuinka nuorena totuutta etsiessäni kysyin: mitä on tämä nykyinen elämä? Minua ei huvittanut silloin kuolemanjälkeinen elämä. Tietenkin ajattelin, että kuolemanjälkeistä elämää on, mutta minua ei se huvittanut niin kuin tämä nykyinen elämä. Kun ihmiset selittivät minulle, että minun pitää tehdä työtä, hankkia leipää, mennä naimisiin ja synnyttää lapsia ja jatkaa tätä onnetonta sukua, jonka myös täytyy pysyä hengissä ja taas kuolla pois, niin minusta ei tässä olemassaolossa ollut mitään järkeä. Tietenkin olen sittemmin oppinut ymmärtämään, että tämä olemassaolo itsessään voi olla niin viehättävää, ettei ihminen välitä, vaikkei tässä olekaan mitään muuta sisältöä kuin että syödään hyviä ruokia, luetaan kauniita kirjoja jne. Tuollaista en osannut ajatella nuorena; en ollut kokenut millään tavoin, että tämä elämä olisi ollut viehättävää tuossa merkityksessä. Sentähden vain kysyin, eikö tällä elämällä ollut itsessään mitään merkitystä. Ja kristikunnassa on pitkin matkaa kiskottu pois merkitys tältä nykyiseltä eläältä. Tietysti on sanottu, että tämä elämä on valmistusta, koulua, mutta se on toisen sisällön valossa. Jos ei niitä asioita ymmärrä, joista meillä on ollut täällä puhetta, silloin tämä olemassaolo käy sangen tyhjäksi, ja sitä se on yleensä ollut täällä kristikunnassa.

Kun sitten menemme tuhansia vuosia taaksepäin muinaiseen Egyptiin ja katsomme elämää siellä ja nostamme kuoleman huntua, niin huomaamme samalla jotakin yhtäläisyyttä ja samalla suurta erilaisuutta. Erilaisuus pistää erittäinkin silmään fyysisen elämän suhteen, sillä vanhassa Egyptissä oli käsitys elämästä, että se oli ihana lahja; se oli kuin jonkin salaisen toivomuksen täyttymys; se oli ihmeellinen paratiisi, jos ihminen sen oikein ymmärsi. Egypti oli valon ja lämmön maa, auringon maa, ja ihmiset oppivat papeiltaan ja johtajiltaan, että elämä oli kauneutta ja onnea; jokaisen piti olla onnellinen, jokaisen piti nähdä, kuinka kaunis elämä on, kuinka kaunis tämä näkyvä maailma, ja löytää siitä onnensa. Ja ihmiset katselivat Niilin vuolasta virtaa, erämaan suuria lakeuksia, kaukaisuudessa siintäviä vuoria, hedelmällisiä peltoja ja niittyjä, suuria kuninkaallisia palatseja ja temppeleitä, ihmeellisiä juhlakulkueita, joita papit panivat toimeen. He oppivat, että eläimet olivat pyhiä ja oppivat panemaan arvoa sille, että kirkas lähdevesi oli ihmisille erittäin ihanaa, kun aurinko paistoi kuumasti. Kaikille tällaisille suurille ja pienille seikoille opetettiin ihmisiä panemaan arvoa, näkemään kauneutta. Sillä tavoin heidän elämänsä muodostui kauniiksi. He uskoivat, että ihminen oli täällä sentähden, että hän tulisi onnelliseksi. Ja he uskoivat, että kun ihminen oli hyvä, tottelevainen, palvelevainen ja teki, mitä hänen kuninkaansa ja pappinsa käskivät, niin hän oli onnellinen. Tietenkään emme tätä kuvausta laatiessamme kiinnitä katsettamme mihinkään varjopuoliin, vaan koetamme

katsella Egyptissä tätä harmonista puolta, joka oli punaisena lankana; varjopuolia oli myöskin, onnettomuuksia, sairauksia, niinkuin tässä meidän kristikunnassamme on valopuolia, mutta täällä on punaisena lankana se, että elämä on murheen laakso. Läpikäyvänä tunteena ihmisten sielussa Egyptissä oli onnen, ilon ja kiitollisuuden tunne siitä, että elämä oli niin kaunista, että se omalla tavallaan tyydytti ihmistä. Meillä on kauniita kuvauksia egyptiläisissä lauluissa siitä, että kun ihminen ajatteli kuolemanjälkeistä elämää, niin hän toivoi, että hän saisi, kulkiessaan kuoleman jälkeen tämän maan päällä päivän helteessä, astua varjoisaan paikkaan, istua puun juurelle, juoda kirkasta lähdevettä, kuulla laulua ja soittoa. Egyptiläiset eivät kuolemanjälkeisen elämän suhteen ajatelleet, että se olisi nukkumista ja tuomion odottamista. He kyllä uskoivat samalla tavoin kuin meillä kristikunnassa on uskottu, että on olemassa ylösnousemus, mutta se oli heille sellaista kuin me teosofeina puhumme, jälleensyntymistä: ihminen nousi haudastaan, mutta syntyi maan päälle, ja heidän toivonsa oli, että he saisivat oman kehonsa takaisin, – niinkuin kristityt ajattelevat, että ylösnousemus on lihallista, että se tapahtuu heidän omassa kehossaan. Mutta egyptiläisten ylösnousemus oli toinen, se oli luonnonmukainen, kuten myös heidän käsityksensä kuolemanjälkeisestä elämästä oli oikea. Ne, jotka olivat kokeneet kuolemanjälkeistä elämää, kuvasivat sitä harmaaksi ja synkäksi. He sanoivat, että ihminen on varjo vain, ei elävä keho, niinkuin tässä näkyvässä elämässä; tämä meidän elämämme on onnemme, paratiisimme, sitten kuoleman jälkeen on kehomme kuin savua, sitä ei kukaan huomaa, kun he vaeltavat siinä maan päällä. Mutta sitten jonkin ajan kuluttua heidän täytyy luopua siitä olotilasta; he eivät saa vaeltaa enää maan päällä, vaan heidät syöstään helvettiin eli amenttiin, ja siellä on elämä koko lailla vaikeaa. Heillä oli oikea käsitys siitä luonnon tosiseikasta, että ihminen kuoleman jälkeen joutuu vaikeaan tilaan, mikäli hän on syntinen. Sentähden he sitä kammoksuivat, eivät tahtoneet sinne joutua, vaan koettivat välttää sitä, sillä he uskoivat vain iloon ja onneen; siksi he keksivät tuon keinon balsamoida ruumiita. Ja kun he sen tekivät, tekivät he sen osaksi sentähden, että saisivat saman kehon takaisin, kun syntyvät uudestaan maan päälle. Tämä ajatus oli ehkä hieman sotkuinen heillä. Kuinka he saattoivat sovittaa sen yhteen tosiseikkojen kanssa? Ehkä he ajattelivat, että jokin salaperäinen osa tuosta muumiosta voi tulla heille takaisin. Mutta myös he pyrkivät balsamoimisella siihen, että niin kauan kuin tuo fyysinen keho säilyy, niin kauan säilyy heidän eetterikehonsa, mikä merkitsi, että he voivat jatkaa tuota varjoelämää maan päällä, olla ja liikkua omaisten luona tarvitsematta lähteä kiirastuleen. Niin kauan kuin fyysinen ruumis pysyi ehjänä, oli ihminen siihen sidottu, ja eetterikehonsa avulla hän saattoi pysyä maan piirissä. He vielä maagisin keinoin suorittivat tuon balsamoimisen, niin että eetterikeho todella tuli sidotuksi. Siinä he vähän rikkoivat luontoa vastaan, ehkäisivät luonnon työtä.

Täten meillä on kaksi vastakkaista kuvaa ihmiselämästä ja kuolemasta: kristikunnan käsitys ja vanha egyptiläinen käsitys. Tuosta egyptiläisten käsityksestä ja heidän toimenpiteistään me opimme samalla, että luontoa voi aina jonkin verran hallita, ihmisellä on valtaa luonnon yli.

Mutta nyt olemme maan päällä tulevaisuuden edessä, Euroopan ja länsimaiden ja koko ihmiskunnan tulevaisuuden edessä. Ja me kysyimme: millä tavoin on elämä ja kuolema muovailtava, mihin elämä tahtoi meidän joutuvan elämän ja kuoleman käsityksissämme? Ja siihen me vastaamme, että lähin tulevaisuus – se voi olla satojen vuosien perästä tai vieläkin kauempana – tähtää siihen, että ihmisten keskuuteen tulisi takaisin tuo egyptiläinen usko elämän kauneuteen ja onneen, mutta myös sitä, että ihmisille tulisi se oikea käsitys, että kuolema ja kuolemanjälkeinen elämä on voitettava täältä päin, että kuolemanjälkeiset tilat, perustuen elämän aikaisempiin *todellisuusedeltyksiin*, on muutettava sellaisiksi, että ne kasvattavat vielä pontevammin kuin nyt ihmisiä oikeaan elämänkäsitykseen. Kuolemanjälkeinen elämä suorittaa nytkin aina työtä, luonto kasvattaa meitä, niinkuin se kasvattaa, mutta me ehkäisemme sitä, me annamme sille niin vähän tilaisuutta kasvattaa meitä sentähden, että me annamme tulvia omaan olemukseemme niin paljon synkkää, alakuloista, onnetonta, pahaa, itsekästä ja syntistä, me aivan kuin sanomme luonnolle: puhdistu sinä meidät sitten. Me elämme kaikissa hauskuuksissa täällä maan päällä ajatellen, että luonto kyllä pitää meistä huolen. Mutta me heitämme liian paljon työtä luonnolle sen sijaan, että auttaisimme sitä. Ihmisen tehtävä on olla työmiehenä Herran viinimäessä, auttaa luontoa ja vetää esille se suuri kasvattaja, joka vetää meidät korkeuksiin ja ilmoittaa meille salaisuuksia. Me tyydymme siihen, että luonto repii meistä pahan pois. Me olemme siinä suhteessa jokseenkin samanlaisia kuin ihmiset tuhat, kaksituhatta, kymmentuhatta vuotta

sitten. — Jos me olemme eläneet Egyptissä, on sekin haihtunut meistä, sillä se elämänilo, joka meillä oli silloin, oli verraten pintapuolista; emme osanneet tunkeutua elämän syvyyksiin; otimme elämän pintapuolisesti. Lämpimissä maissa ihmiset ovat paljon iloisempia ja vilkkaampia kuin me, mutta se elämänilo ei ole syvällä, heidän onnensa ei ole niin suuri, että se tekisi heidät hyväiksi; heidän ilonsa on perhosen iloa; he saattavat olla yhtä itsekkäitä kuin muutkin ihmiset.

Tämä on ihmiskunnan suurten kasvattajien probleema. Ne henkiolennot ja enkelit ja ihmiset, jotka ovat saaneet tai ottaneet tehtäväkseen kasvattaa ihmiskuntaa, seisovat vaikean kysymyksen edessä: millä tavoin on saatettava ihmiset iloisiksi ja onnellisiksi oikealla tavalla, jotta he seisoisivat avoimin silmin elämän edessä ja uskaltaisivat katsoa Jumalaa silmiin? Ihmisten pitäisi tuoda ilonsa kuin uhrina elämän alttarille. Meidän todellinen onnemme on elämän ihannoimista, ylistyslaulua elämälle, ja se ei ole pintapuolista; sitä ylistystä, mitä meidän sydämemme laulaa, eivät mitkään kärsimykset, onnettomuudet häiritse, niiden pitää pysyä enemmän pinnalla. Ihmisen pitää niin muuttua, että se, mikä hänessä on ollut syvintä kiitollisuutta ja onnea, on hänellä syvemmällä kuin kärsimyksen todellisuus. Onhan tavallista, että kun elämä ihmistä puristaa, silloin hänen sisästäään pulppuaa katkeruutta, syvää pessimismii, saatanan palvelemista ym. Niin ei pitäisi olla, vaan ihmisen pitäisi olla sellainen, että kun elämä asettaa hänet ahtaalle, hänellä on niin ehtymätön onnen lähde, hänen sisässään pulppuaa niin paljon makeaa vettä, että ainoastaan kiitosta nousee hänestä silloin. Ja tämä on mahdollista ainoastaan silloin, kun ihmistä opetetaan oikealla tavalla käsittämään elämää.

Sentähden voimme sanoa, että Eurooppa — se ehkä etunenässä, mutta ehkä myös Amerikka, ehkä länsimaat yleensä — kulkee kohti egyptiläistä renessanssia, ja se ei ensi kädessä merkitse, että alkaisimme ulkonaisesti matkia egyptiläistä elämää, vaan että meidän täytyy saavuttaa takaisin se länsimainen viisaus, joka piilee egyptiläisten mysteereissä; meidän täytyy saada se takaisin Eurooppaan ikäänkuin Euroopan henkisen elämän taustaksi, 'fondiksi'. Egyptin pyramideista, mysteereistä, meidän on se saatava takaisin tänne meidän länsimaisen kulttuurimme keskelle, vaikka ei aivan samanlaisena, sillä mikään jälleensyntymä ei ole ehdottomasti samanlainen kuin entinen. Mekin ihmiset, kun synnymme tänne jälleen, emme ole samanlaisia, mutta yksilö on sama; meidän henkemme on uudestaan syntynyt. Niin ei egyptiläinen renessanssikaan tule tuossa egyptiläisessä persoonallisuudessa, niinkuin voisimme sanoa, vaan kristillisessä persoonallisuudessa. Egyptin viisaus on syntyvä takaisin kristusviisautena, sillä ajat ovat maan päällä muuttuneet egyptiläisen kulttuurin jälkeen. Jeesus Kristus on suorittanut työnsä tällä pallolla tai pannut alulle merkillisen kääntein ihmiskunnan historiassa. Sentähden, mikä on hyvää muinaisuudessa, se syntyy uudestaan ottamalla lukuun Jeesus Kristuksen työn.

Siis egyptiläinen viisaus on syntyvä jälleen Eurooppaan, ja meille tulee egyptiläinen renessanssi, ja se saattaa tuoda paljon myös ulkonaiseen elämään. Mitä merkitsee, että egyptiläinen viisaus on syntyvä takaisin? Se merkitsee, että meidän pitää Eurooppaan saada mysteerilaitos, mysteerikoulu, joka kasvattaa ihmisiä yhteyteen näkymättömän maailman, Valkoisen veljeskunnan kanssa. Mysteerikoulu aina edellyttää, että on olemassa yhteys ihmiskunnan suuren kasvattajakeskuksen Valkoisen veljeskunnan kanssa. Sen inspiraatio on pääsevä aivan tähän fyysiseen tasoon saakka, mutta se voi päästä ainoastaan mysteerikoulun välityksellä, pyramidin tapaisen laitoksen välityksellä, joka itsessään, määrättyjen persoonallisuuksien kautta on yhteydessä Salaisen veljeskunnan kanssa. Se ei ole muuten mikään mysteerilaitos, ellei sillä ole katkeamatonta sidettä Valkoiseen veljeskuntaan ja Kristukseen. Mutta kun se elämänkanava on olemassa, silloin tuosta mysteerikoulusta leviää kaikkiin sen oppilaisiin ja opetuslapsiin, — vaikkei niistä jokainen pääsisikään persoonalliseen yhteyteen Valkoisen veljeskunnan kanssa, vaikkei tulisikaan teknillisesti vihityksi Valkoiseen veljeskuntaan, — uusi, käytännöllinen elämänymmärrys, joka perustuu elämän todellisuuteen. Mikään uusi elämänymmärrys ei voisi saada jalansijaa pitkiksi ajoiksi ja laajoihin ihmispüreihin, jollei se perustu elämän todellisuuteen. Onhan paljon ihmisiä jotka ajattelevat kauniisti tästä näkyvästä elämästä; paljon kaunista huomaamme kirjallisuudessa, mutta se ei voisi muodostua uudeksi elämänymmärrykseksi ihmiskunnassa, jos se perustuisi vain spekulatioon ja ajatteluun. Sillä, jonka pitää kestää läpi aikojen, täytyy olla paljon syvemmät juuret, sillä täytyy olla aivan selvä, tietoinen todellisuuspohja, sen pitää tietää, miten on

elämässä ja kuolemassa. Sentähden ainoastaan tällaisesta laitoksesta, pyramidin jälleensyntymästä, voi levitä uusi elämänymmärrys, joka todella pohjautuu Jeesus Kristuksen elämäntietoon elämästä ja Valkoisen veljeskunnan tietoihin ja kokemuksiin. Meitä täällä Euroopassa, jos osaamme olla uskollisia elämäntehtävällemme, odottaa sangen merkillinen tulevaisuus. On kasvatettava niin paljon kuin mahdollista sellaisia ihmisyksilöitä, jotka heräävät tietoiseen tajuntaan, joka on yläpuolella elämän ja kuoleman, elämän ja kuoleman takana, niin että heillä ei ole elämää ja kuolemaa enää tuossa vanhassa merkityksessä, vaan että heille on elämä ja kuolema aivan uusi käsite. He sanovat kuolemaksi kaikkea sitä elämää, mitä tietämättömyydessä eletään tässä näkyvässä maailmassa, siis sitä, mitä me nimitämme elämäksi, sekä myös vainajien elämää, mikäli se on tämän elämän jatkamista, syntien sovittamista. Elämä on näiden uusien ihmisten mielestä jotakin toista; elämä on se tajunta, se tieto tunto, tahto, joka on tämän jokapäiväisen, näkyvän elämän yläpuolella ja myös sitä seuraavan kuoleman, joka on elämää korkeammassa tajunnassa, elämää Kristuksessa, käyttäkäsemme apostolien kieltä, sillä tavalla, että Kristus elää meissä ja me hänessä. Se on elämää Kristuksessa sillä tavoin, että niinkuin Jeesus Kristus omassa olemuksessaan voitti kuoleman ja tuli elämän herraksi, niin myös ne uudet ihmiset, jotka saavat mysteerikasvatuksen, voittavat kuoleman, koska he saavuttavat sellaisen persoonallisen, yksilöllisen tajunnan, joka on yläpuolella elämän ja kuoleman, joka siis katselee näitä elämän ilmiöitä tässä näkyvässä maailmassa ja samalla katselee kuoleman ilmiöitä näkymättömässä maailmassa, joka tietää, että elämän virta kulkee näiden kahden virran takana.

Tätä tulevaisuutta valmistetaan ja sitä on jo valmistettu useampana vuosisatana, sillä ajatelkaamme vain noita salaperäisiä liikkeitä, mitä Euroopassa on olemassa. Katsokaamme teosofista liikettä, vapaamuurariliikettä, rosenkreutsiläistä liikettä, joka on vaikuttanut jo useita vuosisatoja ja huomatkamme, että ne kaikki ovat sanoneet olevansa kotoisin Egyptistä. Se kaikki on jo alkanutta egyptiläistä renessanssia. Vapaamuurarit sanovat, että heidän mysteerinsä ovat peräisin Egyptistä; vapaamuurariveljeskunnissa harjoitetaan saman suuntaisia juhlamenoja, jotka ovat omiansa kasvattamaan niihin osaaottajia, ovat omiansa kasvattamaan heissä muunlaisia elämäkäsityksiä kuin mitä muuten on Euroopassa tarjolla. Ja jos kyselemme rosenkreutsiläisiltä, niin hekin sanovat, että heidän liikkeensä perustettiin alkuaan Egyptissä jo toistatuhatta vuotta ennen Kristusta. Ja jotkut sellaiset seurukset sanovat, että heillä on aivan selvät asiakirjat, protokollat, kapitulikokouksista egyptiläisestä ajasta saakka. Rosenkreutsiläinen liike on aivan länsimaalainen liike. Teosofisessa liikkeessä olemme saaneet oppia, että rosenkreutsiläisiksi nimitettiin länsimailla niitä olentoja, joita me tässä teosofisessa liikkeessä olemme oppineet nimittämään itämaalaiseen tapaan mestareiksi, adepteiksi jne. Se oli niin pyhä nimi täällä Euroopassa, ettei kukaan uskaltanut omaksua itselleen rosenkreutsiläisen nimeä, sillä jokainen tiesi, mitä sillä sanalla tarkoitetaan. Ja kun ajatlemme omaa teosofista liikettämme huomaamme, kuinka selvästi Madame Blavatsky oli rosenkreutsiläinen, kuinka hänen sanomansa alussa kulki rosenkreutsiläislinjaa pitkin. Isis Unveiled on puhtaasti rosenkreutsiläinen kirja. Madame Blavatskyn rosenkreutsiläisyyttä en voi nyt ruveta todistelemaan, mutta voitte ottaa tämän reunahuomautuksena ja itse tutustua tuohon teokseen tältä kannalta.

Tällä tavoin huomaamme, että kaikki nämä mainitsemani liikkeet Euroopassa – ja jos menemme vielä enemmän taaksepäin ajassa, voimme puhua myös gnostikoista ja tempeliritareista –, ne kaikki ovat valmistaneet egyptiläistä renessanssia. Se ei ole vielä onnistunut, mutta toivokaamme, että se nyt saavuttaa sen tarkoituksen, mikä sille on suunniteltu monena vuosisatana, nimittäin että Eurooppaan tulisi mysteerikeskus, josta leviäisi, niinkuin tulesta valonsäteitä, uutta elämänymmärrystä ihmisten keskuuteen. Jo ennen olen puhunut siitä, mikä tehtävä Suomella voisi olla tässä: nyt ei tällä kertaa ole aikaa sitä puolta tarkastella.

VII TULEVAISUUDEN JUMALA

Tulevaisuuden Jumalan suhteen emme me ihmiset toivottavasti tule lankeamaan siihen erehdykseen, johon meillä tähän saakka aina on ollut taipumus langeta. Olemme tähän saakka säännöllisesti langenneet

siihen kohtalokkaaseen erehdykseen, että kun olemme itse tehneet itsellemme tai saaneet toisilta jonkin käsityksen Jumalasta, – siis kuvan Jumalasta, – niin me olemme heti silloin luulleet, että tämä käsitys tai kuva on itse Jumala. Niin me olemme aina ihmiskunnan historian kuluessa luulleet. Tämä on erikoisen selvästi havaittavissa kristikunnan historiassa. Olemme aina olleet valmiit ajattelemaan, että meidän käsityksemme Jumalasta vastaa itse todellisuutta. Se on todella sama kuin oikea tieto Jumalasta; se on Jumala itse, joka meidän kuvassamme, meidän käsityksessämme näkyy ja ilmenee. Sentähden me tietenkin olemme aina ajatelleet, että meillä on tietoa oikeasta, todellisesta Jumalasta; ja niillä, jotka eivät ajattele niinkuin me, eivätkä ole omaksuneet meidän käsitystämme Jumalasta, ei ole mitään tietoa Jumalasta. – Mikä muu voisi olla kaiken uskonnollisen riitaisuuden, epäsovun ja vainon takana, ellei juuri se, että me olemme olleet vakuuttuneet siitä, että meidän tiedossamme on totuus Jumalasta, me todella tunnemme Jumalan, ja että meidän siis täytyy ei ainoastaan opettaa toisia tietoon Jumalasta, vaan vieläpä usein, aivan heidän sielunsa pelastukseksi myöskin pakottaa ja painostaa heitä uskomaan siihen Jumalaan, joka meillä on. Tämä on ollut kohtalokas erehdys. Toisen mielestä Jumala on ollut vanhurskas Jumala, joka ei siedä mitään syntiä ja vääryyttä, toisen mielestä Jumala on ollut hirmuinen tyranni, joka rankaisee ihmisiä ankarasti. Kolmannen mielestä Jumala on ollut pikemminkin kuin paholainen, koska hän on luonut eläviä olentoja kiduttaakseen heitä sitten iankaikkisesti. Kaikki nämä ihmiset ovat olleet valmiit vaikka tappamaan toisia ihmisiä, piinaamaan heitä tuon Jumalan nimessä, sen käsityksen nimessä, mikä heillä on Jumalasta.

Mehän voimme nyt valistuneina totuudenetsijöinä, vapautuneina kaikenlaisista harhamielteistä ymmärtää, että heillä on ollut jonkinlainen kuva Jumalasta, jokin käsitys Jumalasta, mutta ei itse Jumalaa. Sen me voimme ymmärtää, ja sentähden me katselemme ihmetellen vanhoja uskonsoitia ja -vainoja ja kaikenlaisia tuollaisia ihmeellisiä asioita, jotka meidän mielestämme ovat järjettömiä ja käsittämättömiä. Mutta onhan vielä jokapäiväisessä elämässämmekin niin, että papit ja püspat, jotka kaitsevat kirkkoja ja uskontoja, varoittavat kaikenlaisista vääristä uskonnollisista harhakäsityksistä. Niinpä me tiedämme, että tänä päivänä on vielä tavallista, että papit saarnaavat kirkkoissa, – jos ei nyt aivan täällä Helsingissä niin maaseudulla, – muun muassa teosofiaa vastaan, varoittavat seurakuntalaisia kuuntelemasta noita hirmuisia vääräuskoisia ja harhaanvieviä teosofejia, jotka narraavat ihmisiä ja vievät heidät sitten aivan suoraan helvetin portille. Tämä on vielä meidän päivinämme tavallista, ja vaikka minä en suorastaan viime aikoina ole kuullut erikoisesti itseäni tuomittavan, niin muistan, kuinka 25 vuotta sitten selitettiin, että tuokin Ervast on Antikristus, ja olisi parasta, että hän saisi istua neljän seinän sisällä hyvin lukittujen ovien takana, ettei olisi kansaa villitsemässä. Vielä meidän päivinämme on siis paljon taikauskoa, minkä ymmärrän Jumala-käsityksestä riippuvaksi piinan haluksi. Ei sellainen ole Jumalan tietoa ja tuntoa. Ei se siitä riipu, että ihmiset tuntisivat Jumalan, vaan se riippuu siitä, että heillä on oma käsityksensä Jumalasta.

Kun totuudenetsijöinä lähdemme tutkimaan eri kansojen Jumala-sanaa ja Jumala-käsityksiä, niin huomaamme enimmäkseen, että se alkuperäinen käsitys, mikä heillä on ollut, kun sana "Jumala" on luotu, on omalla tavallaan ollut kuvaavasti määrittävä, vaikka samalla aina laajempi ja vähän filosofisempi, kuin miksi se sitten myöhemmin on muuttunut.

Eurooppalaisissa kielissä monen monet Jumalan nimet ovat tulleet vanhasta sanskritin kielestä; siten voimme löytää Jumala-sanana alkuperäisen rungon sanskritin kielestä, joskaan ei suomalaisen Jumala-sanana, niin monien eurooppalaisten kielten, jotka ovat suorastaan polveutuneet sanskritin kielestä.

Ruotsin kielessä on Gud ja saksan kielessä Gott, englannin kielessä God. – Sitten romaaniset kielet. Ranskan kielessä on Dieu, italian kielessä Dio, espanjan kielessä Dios ja latinassa Deus jne. Näiden romaanisten kielten Jumala-sana on hyvin helposti johdettavissa sanskritin kielestä. Kaikki filosofit myöntävät, että se on tullut suoraan vanhasta indogermanisesta juuresta *div*, joka merkitsee loistaa – sanskritin kielessä on sana deeva, joka merkitsee loistava. (Maskulinissa deeva, femininissä deevi.) Tuosta sanasta deeva on tullut latinan *deus* ja sitten nämä muut romaaniset sanat, jotka ovat kaikki sukua sanskritin deeva-sanalle.

Myöskin on toinen sanskritin sana, jota niinkään pidetään jonkinlaisena runkona, ja se on *dyaus*. Dyaus merkitsee loistava kupu eli taivas. Dyaus on taivas, ja deeva, Jumala, merkitsee siis loistavaa. Nyt on silloin aivan luonnollista, että se mikä loistaa taivaalla, on juuri aurinko. Se on niinkuin me myöskin sanomme päivä, se on päivä, joka loistaa. Sentähden huomaamme, kuinka päivä-sana noissa romaanisissa kielissä muistuttaa Jumala-sanaa. Latinassa on *dies*, joka merkitsee päivä, ja espanjan kielessä *dia*, joka merkitsee päivä, ranskassa *jour* ja italiassa *giorno*. Nämä kaikki ovat johtuneet samasta juuresta, sillä latinan sanasta *dies* on muodostunut *diurnus*, ja siitä taas ovat tulleet nuo ranskan ja italian kieliset sanat. Jumala on siis alussa käsitetty päiväksi eli valoksi ja yhdistetty aurinkoon.

Ajatelkaamme kuinka Jumalaa nimitettiin vanhassa Persiassa *Ahura Mazda*ksi. Tämä persialainen sana ahura on muodostunut sanskritin sanasta *asura*, mutta asura merkitsee toista kuin ahura. Asura merkitsi sanskritissa demonia, ei-suraa, ja siis oikeastaan Jumalan vastakohtaa. Persian kielessä se sen sijaan merkitsi samaa kuin sura, ja sura sanskritissa oli juuri valo-olentoa merkitsevä, sillä se on samaa juurta kuin aurinko. Sura oli loistava jumalolento ja asura oli sanskritissa oikeastaan pimeä jumalolento. Persian kielessä sillä oli siis päinvastainen merkitys kuin sanskritissa, se merkitsi loistava. Ahura Mazda merkitsi siis loistava ajatteleva olento.

Tässä ohimennen on kiintoisaa todeta, että suomalainen sana aurinko on aivan samaan suuntaan kuin persian Jumala-sana ahura. Tuntuu siltä kuin suomalainen aurinko, joka tarkoittaa päivää, olisi yhteydessä vanhan sanskritin juuren kanssa, joka merkitsee loistava. Suomenkielinen sana aurinko on okkultinen sana. Se sana foneettisesti muistuttaa vanhimpia ns. pyhiä kieliä.

Jumala-sana on alkuaan tarkoittanut noissa vanhoissa kielissä loistavaa olentoa, valo-olentoa. Suomen kielen Jumala-sana, on muodostunut niinkuin tiedämme sanarungosta *jum*, ja tämä puolestaan on sukua, — ellen väärin muista vanhoja filologisia tutkimuksiani — sanalle *jymy*, ja jum on siis tarkoittanut sitä suurta 'juminaa', mitä Jumala pitää ukkosilmalla, ja siis Jumala merkitsee sitä paikkaa, missä ukkonen jyrisee. Tämä taivasnäkemys vie meidät yhteyteen dyaus-sanan kanssa, joka tarkoittaa taivasta ja josta on johtunut latinan sana *Dyauspitar* — Jupiter — taivaan isä. Siis taivaan isä ja tämä muistuttavat taas välittömästi Jumala-sanasta. Jumala-sana kätkee itseensä käsityksen mahtavasta. Kun ukkonen jyrisee, niin on kuin joku luonnossa ilmaisisi voimaa ja valtaa ja mahtia. Joka tapauksessa tämä sana Jumala on näyttänyt meille, että ihmiset ovat ajatelleet mahtavuutta, ajatelleet Jumalaansa mahtavaksi, mahtavuuden ja vallan perikuvaksi, samalla kun toiset nimitykset selvästi tuovat esille, että Jumalaa on ajateltu valoksi.

Sitten voisimme vielä lisätä, että aivan kuin eräänlaisena yhdistelmänä valosta ja mahtavuudesta on käsitys sodan Jumalasta, siitä, että Jumala oli yleensä kaiken sodan takana. Ajateltiin aivan, niinkuin olen usein toistanut, kun olen puhunut Vanhasta liitosta, että sotiminen oli muinoin korkein eettinen toiminta. Ei ollut mitään niin siveellistä maan päällä kuin mennä sotaan ja kuolla isänmaan puolesta. Se oli kaikista siveellisistä teko, minkä mies saattoi suorittaa. Se oli niin siveellistä, että naisetkin sitä joskus matkivat. Se oli korkein siveellinen teko, mihin mies pystyi, ja tämä näkyy myöskin sodan Jumalan nimestä. Vanhat roomalaiset nimittivät häntä Marsiksi ja pyhittivät hänelle yhden viikonpäivän, joka meillä nyt on tiistai. Tiistai on Marsin päivä. Tämä näkyy kaikista romaanisista kielistä. Ranskaksi mardi ja italiaksi martedì. Marsin päivä. Mutta tämä seikka ei vielä näytä, että sodan jumala alussa käsitettiin kaikista korkeimmaksi siveelliseksi jumalaksi, mutta meillä on toinen todistus siitä. Meillä on ruotsissa *tisdag* saksassa *Dienstag*, englannissa *tuesday*. Nämä sanat ovat tulleet alkumuodosta *tyrda*, joka selvästi johtuu sanasta *Tivar* eli *tyr*. Tämä taas on selvä monikkomuoto, joka merkitsee jumalat. Tivar oli alkuperäisessä germanisessa kielessä jumalan nimenä yleensä. Tyrda on oikeastaan Jumalan päivä, ja kuitenkin tiistai oli vanhoilla germaaneilla sodan päivä. Tästä selvästi huomaamme, että he mielikuvituksessaan, ajatuksissaan ja filosofiassaan asettivat jumala-käsitteen yhteyteen sodan jumala-käsitteen kanssa, niin että sodan jumala oli heille itse Jumala. Tämä käy täysin yhteen kaiken tietomme kanssa Vanhasta liitosta ja niistä ihmisistä, jotka vielä tänä päivänä ovat Vanhan liiton inspiraation alaisia. Vanha liitto on tunnettavissa siitä, että sota on erinomaisen korkea siveellinen asia. — Ei kukaan meistä saata kieltää, etteikö sota yksilöllisen sotamiehen kannalta saata ollakin

siveellinen teko. Hän lähtee sotaan siinä tiedossa, että hän ei ehkä koskaan tule takaisin, vaan luultavasti tulee kaatumaan isänmaansa puolesta. Tämä on siis epäitsekäs ja kaunis vaikutin. Vaikuttimia saattaa olla toisenlaisiakin, ja niistä en puhu, mutta mainitsen tämän jalon vaikuttimen, joka voi olla tämän sotaan menemisen takana ja kun tämä vaikutin on epäitsekäs, niin silloinhan meidän täytyy sanoa, että kuolema sotilaana on siveellisesti korkeaa. Jos me ihmiset nykyaikana vastustamme sotaa taikka sanomme, että sota on epäsiveellinen, niin me emme tarkoita sillä yksilöitä. — On kyllä huomattava, että nykyaikaisissa sodissa yksilötkin tulevat huomaamaan, että sotiminen ei ole siveellistä, mutta se on myöhempi herämys, ja siveellisyys tulee silloin näkyviin aivan toisessa muodossa, toisella alalla. Itse sotiminen ei ole suinkaan siveellistä. Sota on käsittämätöntä. Siihen voivat antautua ihmiset, jotka juuri ovat päässeet mielisairaalaan. Mutta tuo olo keskellä järjetöntä hulluutta, tuossa sodassa, jossa ei ole mitään inhimillistä, voi herättää ihmisessä siveellisiä voimia. Se voi herättää esimerkiksi sen siveellisen voiman, että hän päättää, että "kun minä nyt kerran olen päättänyt olla sotilaana, niin minä vien tämän loppuun saakka; minä en lannistu; minä en välitä mistään muusta". Toinen siveellinen voima on siinä, että sotamiehet oppivat toisiaan rakastamaan, oppivat ymmärtämään, että nuo toiset, ns. viholliset, jotka kaatuvat heidän toimestaan, ovat heidän veljiään, ovat myöskin ihmisiä niinkuin he. He huomaavat kauhukseen koko sotimisen järjettömyyden. Meillä on hyvin paljon kertomuksia juuri maailmansodan ajoilta siitä, kuinka kaksi vihollista voi alkaa pitää kovasti toisistaan ja ymmärtää, että he eivät itse ole mitään pahaa tahtoneet ja tehneet, vaan että se on ollut valtio, joka on ollut kaikkeen syytä. Itse he pitivät itseään ihmisinä, jotka tahtovat suojella kaikkea hyvää ja arvokasta elämässä, maataan ja perhettään. — Kun nuo viholliset lepäävät esimerkiksi samassa sairaalassa, niin he ymmärtävät, että he ovat vain kaksi ihmistä, jotka aivan luonnostaan rakastavat toisiaan. On vain heidän omaa tietämättömyyttään ja sokeuttaan, etteivät he osaa rakastaa joka hetki. Syvimmällä on heissä kuitenkin jokin sellainen puoli, joka osaa rakastaa, ja vaikeissa tilanteissa se tulee esille. — Sota nykyaikana on aivan toisenlaista kuin vanhoina aikoina. Ihmiset voivat nyt selvästi alkaa tajuta ja ymmärtää, että sotiminen itsessään on järjetöntä, aivan hullujen teko. Sentähden on luonnollista, että ihmiset alkavat yhä enemmän tehdä työtä rauhanaatteen puolesta sotaa vastaan. Meidän on vain toivottava, että kaikki kansat ja ennen kaikkea juuri kaikki hallitukset heräisivät lopulta tämän ymmärtämään. Onhan suuri askel otettu, kun on esitetty ajatus Euroopan yhdysvaltojen perustamisesta.

Mutta Vanhassa liitossa oli sota suurin siveellinen teko, ja se näkyi jopa Jumala-nimessä, Jumala-käsityksessä. — Mutta se ei ole sitä enää. — Jumala-nimen tutkiminen opettaa meille, että ihmisillä on alkuaan ollut jotkut primääriset, jotkut periaatteelliset ja hyvin selvät käsitykset siitä, mikä Jumala on ja mikä elämä on, mikä salaisuus on olemassaolon takana. Kun ihmiset ajattelevat, että se Jumala on mahtava, että Hänellä on kaikista suurin valta ja mahti, niin he sillä ovat tunnustaneet, että itse elämä on mahtava heihin itseensä verrattuna. Yksilöt eivät voi potkia tutkainta vastaan. Kun heidän esimerkiksi on kuoltava, niin he eivät sille voi mitään. Elämä ja kuolema ovat heidän valtiaansa. Sitten on tuo käsitys, että Jumala on valo. Ihmiset ovat sitä vaistomaisesti ymmärtäneet, että jos ihmiset nyt vaeltavat pimeydessä ja tietämättömyydessä, niin kuitenkin Jumala on se, joka tietää ja joka on täynnä valoa. Kun me olemme pimeässä, niin se vain osoittaa meille, kuinka kaukana me olemme valosta. Sentähden on luonnollista, että kansat alkuasteella ovat palvoneet päivää, valoa ja aurinkoa.

Mitä tämä kaikki sitten opettaa tulevaisuuden Jumalasta? Mitä päätelmiä me tästä teemme tulevaisuuden Jumalan suhteen, tai ehkä paremmin sanoen, tulevaisuuden Jumala-käsityksen suhteen? Teemme tästä kaikki sängen selvän päätelmän, aivan loogisen johtopäätöksen ja voimme sanoa sen näin:

Tähän saakka on ihmiskunnan elämä ollut teologian aikakautta, sisällytettäköön tähän teologiaan mitä eri vaiheita tahansa. Me olemme eläneet teologian aikakautta siinä mielessä, että olemme määritelleet *apriori*, ennakoita, Jumalan, että sellainen ja sellainen on Jumala. Tätä Jumala-käsitystä tyrkytetään sitten toisille. Se on teologiaa, ajattelua Jumalasta, oppia Jumalasta. Tänä päivänä yliopistoissa tutkitaan teologiaa ja tullaan teologian professoreiksi ja tohtoreiksi, ja se merkitsee sitä, että on tutkittu ja päästy tiettyihin ajatuksiin Jumalasta. Se on oppia jumala-käsitteestä, jumal-kuvasta. Kun taas ajattelemme eteenpäin tulevaisuutta, ja ajattelemme, tuleeko siinä jotakin muutosta, tuleeko jokin muutos siihen, mitä me nyt olemme oppineet

ajattelemaan Jumalasta, niin me sanoisimme näin: tuleva aikakausi ei kuulu teologialle, vaan teosofialle. Sillä mitä teosofia on? Teosofia on tietoa Jumalasta. Jos teologia on oppia Jumalasta, niin teosofia on tietoa Jumalasta. Ihmiskunta tulevaisuudessa ei suinkaan tule tyytymään oppeihin Jumalasta, vaan se tulee pyytämään tietoa Jumalasta.

Mutta onko sitten olemassa mitään tietoa Jumalasta, onko olemassa teosofiaa? On. Mutta tätä tietoa Jumalasta ei tarjota tarjottimella niinkuin teologiaa. Teologia eli oppi Jumalasta annetaan aivan kuin tiettyssä astiassa toiselle ja sanotaan: niele tämä, juo tämä. Teosofia on aivan toista. Teosofia väittää: "Jumalasta voi päästä tietoon; ja Jumalasta on päästävää tietoon. Jokaisen täytyy päästä tietoon Jumalasta; jokaisen täytyy kokea Jumalaa." – Filosofinen ajattelu ja spekulaatio Jumalasta ei enää merkitse mitään; se ei enää käytännöllisesti katsoen ainakaan ole suuriarvoista. Tietenkin se on jonkinlaista aivovoimistelua, sillä teologi on voinut lukea paljonkin ja ajatellakin Jumalaa, mutta se ei merkitse paljonkaan, sillä käytännössä ainoastaan todellinen tieto merkitsee jotakin. Niinhän on matematiikassakin; matematiikka on kaikista abstraktisin tiede, mutta silti kaikista käytännöllisin tiede. Kun me tiedämme, että $2 \times 2 = 4$, niin siitä on heti apua jokapäiväisessä elämässä. Mutta sen täytyy todella olla tietoa. Jos me rupeamme äkkiä ajattelemaan, että $2 \times 2 = 5$ tai 6 , niin ei meillä ole silloin mitään hyötyä siitä. Jos me sanomme, että Jumala on valo ja Jumala on mahtava, mutta jos ei minulla ole mitään tietoa Jumalasta, niin ei se mitään merkitse. Kun tulevaisuudessa opetetaan uskontoa, niin se tulee olemaan siinä muodossa, että mikään ei merkitse mitään, jollei se ole kokemusta ja tietoa. On turha spekuloida ja väitellä Jumalasta, on turha tyrkyttää Jumalaa toiselle. Ihminen voi antaa toiselle vain sen, mitä itse tietää. Mikäli hän on kokenut Jumalaa, sikäli hän voi tietoaan toiselle antaa. Sentähden tulevaisuudessa, kun teosofia tulee teologian tilalle, sanotaan heti ensimmäiseksi: "Jumalasta voi päästä tietoon; ja ensimmäinen ehto, ensimmäinen askel on silloin, että sinun pitää etsiä totuutta, sinun pitää etsiä tietoa Jumalasta." – Silloin ei suinkaan riitä, että ihminen rupeaa tutkimaan teologiaa siinä merkityksessä, että hän tutkii mitä uskonnon opettajat ovat kirjoitelleet ja puhuneet, vaan silloin hänen täytyy lähteä tutkimaan koko ihmiskunnan historiaa. Hänen etsimisensä on sitä, että hänen täytyy tutkia koko ihmiskunnan kehitystä saadakseen nähdä, millä tavoin ihmiskunnan käsitykset Jumalasta ovat muuttuneet ja kehittyneet. Tämä tutkimus on välttämätön. Silloin hän epäilemättä tulee siihen mihin ainakin minä olen tullut.

Kun emme tyydy ajattelemaan vain niitä sisäisiä merkityksiä, mitä mahdollisesti kaikilla opeilla, taruilla ja legendoilla voi olla, mutta kun kaikkia niitä kertomuksia Jumalasta, mitä tapaamme pitkin ihmiskunnan historiaa, kun niitä kaikkia katselemme ja arvostelemme puhtaasti ja yksinkertaisesti terveen järjen kannalta ja moraalisesti, niinkuin meidän tehtävämme on, silloin me johdumme siihen, että mikään muu Jumala, joka on ihmiskunnalle ilmoitettu, jonka viisaat ovat ilmoittaneet, mikään muu Jumala, Jumala-käsitys, mikään muu kuva Jumalasta ei pelasta meitä kuin se, minkä Jeesus Kristus on meille alkuaan antanut. Minä en ole löytänyt sen korkeampaa. Olen koettanut tutkia kaikkia mahdollisia eläviä ja kuolleita uskontoja ja kaikkien ihmisten käsityksiä Jumalasta. Olen tietenkin nähnyt, mitä hyvää niiden takana on ollut, mitä totuutta niissä on ollut, mitä viisaimmat ihmisten joukossa ovat tienneet, mutta en ole siihen pysähtynyt. Olen asettunut nykyajan tavallisen ihmisen kannalle, joka kaipaa Jumalaa ja joka kaipaa ja etsii moraalista, siveellistä käsitystä Jumalasta. Silloin minä olen tullut siihen, että eivät mitkään jupiterit, brahmat, krishnat, eivät jehovat, orfeukset, väinämöiset, eivät mitkään jumala-käsitykset pysy hetkeäkään, kestä sekuntiakaan sen jumala-käsityksen rinnalla, jonka Jeesus Kristus meille toi. – Jeesus Kristus on evankeliumeissa tuonut meille käsityksen Jumalasta Isänä. Ja hän sanoo nimenomaan: Jumala on henki, Jumala on rakkaus. Hän on sanonut tämän kaikille. Eikä hän ole sanonut tätä jollekulle vihitylle, niinkuin noissa muissa uskonnoissa saattoi huomata, vaan hän sanoi kaikille: "Ymmärtäkää nyt te kaikki, että Jumala on henki, Jumala on rakkaus. Ymmärtäkää te kaikki, kuinka Jumala lähestyy teitä samassa määrin, kuin te lähestytte häntä. Ymmärtäkää, että Jumala tulee teitä hengessä lähemmäksi, kun te seuraatte minun neuvojani elämässänne. Silloin te pääsette ei ainoastaan yhä selvempään käsitykseen Jumalasta, vaan myöskin Jumalan tuntoon. Jumala ilmoittaa itsensä teille. Jumala tulee teissä eläväksi." – Näin Jeesus Kristus puhuu, ja se on minulle lopullinen ratkaisu. Se on minulle kaikista korkein ja pätevin käsitys Jumalasta, mitä kellään on ollut.

Kun olin nuori, ja olin tutustunut maailman uskontoihin ja filosofioihin ja viisaiden okkultistien ja kaikenlaisten nykyisten ja keskiaikaisten ja vanhojen tietäjien teoksiin ja oppeihin ja teorioihin, niin minä en kuitenkaan siitä ollut saanut rauhaa sielulleni. Yhtäkkiä sitten Jeesus tuli luokseni evankeliumien välityksellä, evankeliumien sanan kautta luokseni. Se sana oli niin käytännöllinen, että se iski suoraan sydämeeni, osui keskelle jokapäiväistä elämääni. Se hyväksyi minun tilanteeni ja selvitti sitä, niin että minussa syttyi valo ja minä käsitin, että Jeesus on ollut tässä samassa kohdassa ja hän tietää tämän; hän voi epäilemättä ohjata minua eteenpäin. Tämä tapahtui vuonna 1895, ja minä muistan, kuinka se vaikutti minuun voimakkaasti, kun yhtäkkiä olin huomaavinani, että olin löytänyt ystävän vuosituhansien takaa; ei mitään käsittämätöntä Jumalaa, joksi kirkko oli hänet maalannut, vaan inhimillisen ystävän, joka juuri ymmärsi minunkin vaikeuteni. Tämä vaikutti minuun niin voimakkaasti, että minä kauan vain itkin ja olin jonkinlaisessa merkillisessä väreilytilassa ja autuuden tunteen vallassa tai miksi sitä oikein sanoisin. Koko sieluni väreili; minä aivan tärisin fyysisestikin. Sitten lähdin kulkemaan aivan tietoisesti hänen näyttämänsä tietä. Olin tutustunut kaikkeen, olin siis lukenut paljon ja ajatellut kaikkia maailman uskontoja ja filosofioita, lukenut latinaksi ja monilla muillakin kielillä, mutta mistään en ollut saanut aivan lopullista tyydytystä, vaikka se kaikki olisi ollut kuinkakin viisasta. Minä kyllä ymmärsin kaiken järjessäni teosofisten oppien valossa, mutta se ei tyydyttänyt minun sydäntäni. Minä vaadin sellaista, joka olisi tullut aivan lähelle minua ja selittänyt minun oman probleemani. – Kun sitten Jeesus Kristus tuli luokseni evankeliumeissa, – ja sitten vielä toisellakin tavalla – vasta silloin ymmärsin, kuinka asiat todella olivat.

Siitä alkaen minulla on ollut selvillä, että se Jumala, jonka Jeesus Kristus meille tuo, jonka hän näyttää sanoillaan ja esimerkillään, on nyt korkeinta, mitä me voimme käsittää. Minä ainakaan en voi käsittää mitään korkeampaa kuin että Jumala on rakkaus.

Tämä sana rakkaus sisältää nimittäin äärettömän paljon.

Jeesus itse sanoi opetuslapsilleen, että kun hän lähtee pois, niin hän lähettää totuuden hengen, parakleetin. Tämä sana parakleeti on käännetty tavallisesti lohduttajaksi, mutta se merkitsee myöskin puoltaja. Tämä totuuden henki, jonka Jeesus Kristus on lähettänyt meille ja joka tulee juuri yksilöiden luokse, ei tule minkäänlaisena kertakaikkisena humahduksena tai 'puhalluksena' kaikkien kansojen yli hänen kuolemansa jälkeen, vaan jokaisen yksilön täytyy tulla siitä omakohtaisesti osalliseksi. Se totuuden henki, jonka Jeesus on lähettänyt meille, joka seuraa hänen työstään ja elämästään ja opistaan, on juuri siinä, että täytyy etsiä totuutta. Tätähän ei kristikunnassa ole ymmärretty. Ei täällä ole ketään opetettu etsimään totuutta. Täällähän on kaikki oppi tarjottu valmiina. Me istumme jumalanpalveluskokouksissa monta vuotta, mutta ei niissä koskaan sanota, että pitää etsiä jotakin. Päinvastoin opetetaan, että on aivan turhaa tutustua kaikenlaisiin lahkoihin ja kaikenlaisiin taikauskoihin. Pitää karttaa teosofiaa, spiritismiä ja kaikkea sellaista villitystä. Ei koskaan ole kristikunnassa kehoitettu totuuden etsimiseen. – Sentähden juuri joutui tieteellinenkin tutkimus kirkon ulkopuolelle, kirkon vainoamaksi ja kiroamaksi. Itse elämä on kuitenkin voimakkaampi kuin kaikenlaiset tuollaiset ennakkoluulojen karsinat. Sentähden syntyi keskelle kristikuntaa tieteellinen tutkimus muutamia vuosisatoja sitten; ja nyt olemme siinä kohdassa kuin olemme, mistä kiitos juuri tälle filosofiselle vapaudelle ja tieteelliselle tutkimukselle. Kirkon oppi ei suinkaan ole kehoittanut meitä totuudenetsijöiksi, sillä kun sillä oli mielestään totuus annettavana ilman muuta, niin täytyi vain kovasti olla varuillaan, ettei se totuus putoaisi pois vadilta tai tarjottimelta. Mutta Jeesus Kristus on opettanut, että mistään ei tule mitään jos huudatte vain Herra, Herra. Teidän pitää etsiä totuutta, teihin pitää tulla totuuden henki, teidän pitää tutkia kaikkia asioita, jotta te löytäisitte minut. Te ette löydä minua, ellette ole tutustuneet kaikkeen muuhun. Jos te ette tutustu kaikkeen muuhun, niin minun valoni jää teille pimeydeksi. Jos ette tiedä mitään pimeydestä, niin kuinka voisitte nähdä kynttilän valon. Jos te tiedätte pimeyden, niin voitte myöskin nähdä valon. Sentähden meidän täytyy totuudenetsijöinä tutkia ihmiskunnan historiaa, kaikkia jumalakäsityksiä, ja sitten vasta meille selviää, mikä on Jeesus Kristus, mikä on hänen tuomansa jumala-käsitys.

Kun me olemme Jeesuksen jumala-käsityksen löytäneet totuuden pyhässä hengessä, silloin me astumme siihen toiseen vaiheeseen eli etappiin tässä Jumalan tuntemisessa eli tulevaisuuden Jumalan tuntemisessa, joka on yhteydessä parakleettiin, lohduttajaan eli puoltajaan. Kun me nyt olemme päässeet totuuden henkeen ja olemme päässeet ymmärtämään, että korkein käsitys Jumalasta on se, että Jumala on rakkaus, tuo Jeesus Kristuksen ilmoittama ja meille tuoma rakkaus, rakkaus juuri sellaisena ja siinä mielessä kuin Jeesus Kristus on meille sen näyttänyt, – sillä Jeesus Kristus oli rakkauden personoitus; ken hänet näki, näki Isän, – niin tämä ei vielä merkitse, että me tietäisimme, että Jumala on rakkaus. Toinen etappi onkin sentähden: nyt on teidän opittava itse tietämään, että Jumala on rakkaus. Se tietenkin merkitsee, että teidän täytyy itse niin täytyä rakkaudella, että te itse sisässänne tiedätte ja tunnette, mitä Jumala on, mikä rakkaus on. Sitä emme voi oppia muuten kuin käytännössä. Emme voi oppia rakastamaan, jollemme yritä rakastaa. Vaikka meidän yrityksemme olisi kuinka kömpelöä tahansa, niin se on ainoa tie. Me emme opi soittamaan, ellemmme harjoittele; emme saa sormiamme tottelemaan ilman harjoitusta; ja ensin kaikki epäonnistuu. Vasta harjoittelemalla saavutamme jotakin. Me emme osaa heti rakastaa niinkuin Jeesus, mutta meidän on opeteltava sitä. Me emme saata oppia, ellemmme yritä. Se on ainoa tapa oppia tuntemaan Jumalaa. Yrittäkäämme rakastaa, yrittäkäämme rakastaa niinkuin Jeesus Kristus rakasti, sillä se on rakkautta. Ei mitään aistillista huumausta ja sukupuolista rakkautta ja sen sellaista. Mutta ei sekään ole vielä samaa kuin rakkaus. Sekin on vasta rakkauden aavistusta. Se rakkaus, jolla Jeesus Kristus rakasti, on Jumalan rakkautta, ja siinä on aivan äärettömiä korkeuksia ja aavistamattomia syvyyksiä, ihanaa kauneutta, josta meillä ei ole aavistustakaan, – ennen kuin aloitamme. Meidän täytyy siis ryhtyä soveltamaan rakkautta käytäntöön. Ja silloin joudumme kosketuksiin lohduttajan, parakleetin, sen puoltajan kanssa, joka sovittaa aina meidän välimme Jumalan kanssa. Se saa aikaan sen, että me olemme aina yhteydessä elämän suuren salaisuuden kanssa.

Meidän on yritettävä noudattaa Jeesus Kristuksen käskyjä. Rakkaus vaatii meiltä esimerkiksi, niinkuin Jeesus sanoo, että meidän on annettava anteeksi toisillemme. Mitenkä Jumala voisi antaa teille anteeksi, jollette te anna anteeksi toisillenne. Mitä Jumalaa liikuttaa minun syntini ja minun rikkomukseni. Elämän omat lait pitävät huolen siitä, että kun teen pahaa, niin siitä tulee vastavaikutus. Me emme pääse siitä yli eikä ympäri. Mutta meidän suhteemme Jumalaan on laadultaan sisäinen. Jumala antaa sikäli anteeksi kuin me annamme anteeksi toisillemme. Kun me annamme toisillemme anteeksi heidän kaikki rikkomuksensa ja vääryytensä meitä kohtaan, niin juuri sillä me ylläpidämme hyvää suhdetta maailman suureen henkeen, Isään Jumalaan, elämään itseensä. Silloin me elämme tosi elämässä sillä Jumala on joka hetki kaikkialla. Jumalan tajunta on täynnä rakkautta, ja me tulemme osallisiksi juuri siitä lohduttajasta, siitä puoltajasta, joka sanoo meille: "Älä epäile minun rakkauttani. Sinä luulet, että minä rakastan nyt vähemmän sinua kun sinä teet syntiä. Ei, minä annan auringon nousta niin hyvälle kuin pahoillekin. Minä olen kaiken takana. Minä olen saanut kaiken aikaan. Minä olen saanut aikaan kaikki ihmiset. Luuletko sinä, etten tietäisi, kuinka te olette vielä kehittymättömiä. Kestää vielä miljoonia vuosia, ennen kuin te tulette täydellisiksi. Luuletteko, että minä häiriinnyn siitä, että te olette vielä huonoja? Minä rakastan herkeämättä. Minä en voi muuta kuin rakastaa. Minun sydämessäni sinä olet yhtä mittaa. Minä rakastan sinua, niinkuin sinä jo olisit täydellinen olento. Sinä et itse tiedä minusta, niin kauan kuin sinä epäilet minun rakkauttani, niin kauan kuin et tahdo elää minun rakkaudessani, niin kauan kuin sinä et tahdo kulkea minun poikani jäljissä, noudattaa minun poikani neuvoja. Elä aina hänen neuvojensa mukaan, niin sinä elät minun tajunnassani."

Tällä tavoin rakkauden Jumala puhuu, ja se on vakavien pyrkijöiden kokemus, niiden, jotka kulkevat suurten jäljissä ja elävät lähellä Jumalaa. Heille rakkauden Jumala tulee yhä enemmän tunnetuksi, täyttää heidät yhä suuremmalla riemulla, käsittämättömällä kiitollisuudella, ihastuksella, onnella ja autuudella. "Kuinka on mahdollista, että olemassaolo on niin autuas, että se on kuin pelkkää runoutta, että se on niin yliluonnollisen kaunis?" – Näin ihminen saa tuntea, kun hän kulkee Jeesuksen neuvojen mukaan ja elää hänen elämäänsä. Elämä on hänelle kuin satua!

Muistan lukeneeni jostakin, että kun Pelastusarmeijan ensimmäinen kenraali Booth lepäsi kuolinvuoteellaan ja hänen ystävänsä olivat hänen ympärillään ja näkivät, kuinka onnellinen heidän

kenraalinsa oli, niin he kysyivät: "Sano nyt, mikä oikein on sinun elämäsi salaisuus? Minkä sinä olet huomannut kaikista suurimmaksi onnen lähteeksi elämässäsi?" – Kenraali Booth vastasi: "Jos minulla jokin salaisuus on ollut, ja jos minä tahtoisin sanoa lyhyesti, mikä on ollut minun elämäni ainoa sisältö, niin se on se, että minä olen antanut joka kohdassa kaiken itsestäni Kristukselle." – Siinä on sanottu juuri se, mitä jokainen etsijä saa kokea. Jokainen totuudenetsijä joutuessaan kosketuksiin ensin totuuden pyhän hengen ja sitten parakleetin kanssa saa kokea, että mitä enemmän hän itsestään antaa Kristukselle, mitä enemmän Kristus täyttää hänen olemuksensa ja tulee hänen sisäänsä, sitä enemmän kasvaa hänen sanomaton onnensa ja autuutensa. Elämä on hänelle kuin suurta satua, ihmeellistä seikkailua; ja Jumala näkyy hänelle yhä selvemmin rakkautena.

SUOMEN KANSALLISHALTIA

KIRJOTTANUT

PEKKA ERVAST

HELSINGISSÄ 1913
TEOSOFINEN KIRJAKAUPPA JA KUSTANNUSLIIKE

TAMPEREELLA,
TAMPEREEN SENTRAALIKIRJAPAINOSSA 1913.

VÄINÄMÖISEN ENNUSTUS.

—
*Annaapas ajan kulua,
Päivän mennä, toisen tulla,
Taas minua tarvitahan,
Katsotahan, kaivataban,
Uuen sammon saattajaksi,
Uuen soiton suorijaksi . . .*

Kalevala, 50: 491-496

○○○

I.

ONKO SUOMELLA DEEVA?

1.

Me elämme nyt sängen merkillisessä ajassa, mitä tulee maailman sivistyshistoriaan. Sillä ennen pitkää tulevat kaikki kansat joutumaan ikäänkuin portin eteen, uuden ajan kynnykselle, ja heti siinä kynnyksellä niille kaikille asetetaan tärkeä kysymys. Kaikilta sivistyskansoilta kysytään: »Tahdotko elää vai tahdotko kuolla? Tahdotko olla yhä olemassa kulttuurikansana ja tahdotko mennä eteenpäin elämässäsi kulttuurikansana vai tahdotko lakata olemasta?»

Tämä kysymys tulee ennen pitkää asetettavaksi kaikille sivistyskansoille ja silloin heidän on valittava, tahtovatko omaksua uuden *henkisen* kulttuurin ja mennä eteenpäin, vai tahtovatko kuolla ja uupua siihen *aineelliseen* kulttuuriin, mikä nyt vallitsee maailmassa. Kansat voivat näet aivan menehtyä sen materialistisen aineitaakan alle, joka niitä nyt painaa, elleivät tahdo ruveta elämään ja tekemään työtä henkisen sivistyksen puolesta. Sillä sivistys ei tosiaankaan ole vain ulkonaista laatua. Se ei ole sitä, että meillä on päivä päivältä paranevat kulkuneuvot, että höyryn ja sähkön avulla voimme kiittää taikkapa ilmalaivoilla purjehtia yli maapallon, taikka että me luonnonvoimia opimme käyttämään ulkonaisen aineellisen menestyksen edistämiseksi. Kulttuuri ei ole *yksin* sitä. Tämä on ainoastaan pieni puoli todellisesta sivistyksestä, joka ennen kaikkea on henkistä valistusta.

Emme voi kieltää, ettei henkistä kulttuuria olisi maailmassa. Emme voi sanoa, etteivät maailman sivistyskansat olisi luoneet suurtakin henkistä kulttuuria, jos katsotaan niitä yleissilmällä. Me huomaamme kyllä ja tunnustamme, että kaikilla kansoilla on tieteesä ja taiteensa ja uskonnollinen, henkinen elämänsä, mutta tämä henkinen elämä ei ole missään kansassa vielä noussut kylliksi korkealle. Se ei ole noussut niin korkealle, että voisi sanoa sen kansan *elävän henkisesti*. Kaikki kansat elävät vielä aineellisesti, ja ainoastaan harvat yksilöt niissä yrittävät elää henkisellä tavalla. Kaikkein lahjakkaimmat henkilöt, nerot ja luonnostaan pyhät ihmiset elävät henkistä elämää, mutta yleensä täytyy vielä tunnustaa, että kansojen elämä on materialistista, aineellista laatua.

Jos ajattelemme yksityistä ihmistä, niin heti huomaamme, mitä me hänessä aivan epäilemättä kutsuisimme henkiseksi kulttuuriksi, ja mikä taas meidän mielestämme olisi pelkkää ulkonaista, aineellista kulttuuria. Me emme näet pidä sellaista yksilöä todellisesti sivistyneenä, joka osaa määrättyllä tavalla käyttäytyä ja määrättyllä tavalla puhua, jonka pää on täynnä muistitietoja ja joka ennen kaikkea on kykenevä hankkimaan itselleen aineellista omaisuutta. Emme pidä häntä todellisesti sivistyneenä. Vaikka hänellä olisi yliopistosivistystä kuinka paljon tahansa, vaikka hän olisi kuinka varakas tahansa, vaikka kävisi kuinka hyvin puettuna ja osaisi pyörittää kieltään kuinka sulavasti hyvänsä, emme suinkaan pitäisi häntä todellisessa merkityksessä sivistyneenä, jos vähänkin kuuntelemme oman sydämemme arvostelua. Vaan jos tahtoisimme nähdä ihmisen, jota voisimme kutsua tosi-sivistyneeksi, niin hänen pitäisi tuntua kantavan sisällään, sielussaan, paljon suurempia henkisiä rikkauksia kuin mitä hän esille tuo. Itse asiassa me silloin ajattelisimme ihmistä, jonka ulkonainen elämä kaikissa hänen teoissaan, sanoissaan ja puheissaan olisi vain ilmausta jostakin sisäisestä. Hän ei olisi tyhjä sisästään eikä tyhjentäisi itseänsä hienoon ulkonaiseen käytökseen ja esiintymiseen, vaan ulkonaisesti hän ilmaisisi ainoastaan pienen osan siitä, mikä piilee hänen sielussaan. Toisin sanoen, jos me teosofisesti tahtoisimme määritellä tosi-sivistynyttä ihmistä, sanoisimme, että hän elää korkeampaa elämää ja että hänen persoonallisuudessaan, hänen ulkonaisessa esiintymisessään tämä korkeampi elämä tulee näkyviin. Me sanoisimme, että todellinen sivistys on vain siinä, että korkeamman minän elämä näkyy persoonallisuudessa. Siinä määrässä on ihminen sivistynyt kuin korkein,

mikä on hänen sisällään, tulee esille hänen persoonallisessa elämässään. Olkoon hänen persoonallinen elämänsä ja esiintymisensä silloin enemmän tai vähemmän muodinmukaista — sovinnainten tapojen mukaista, — todellisesti sivistynyt hän on, jos korkeampi elämä täyttää hänen henkensä.

Tästä me epäilemättä olemme teosofeina yhtä mieltä. Ja me voimme syystä kysyä, eikö kansojenkin suhteen pidä sama sivistyksen määritys paikkaansa. Epäilemättä. Kansatkin ovat sivistyneitä siinä määrässä kuin niiden elämässä ilmenee korkeampi sisäinen minä, korkeampi hengen tajunta. Emme voi kutsua sitä kansaa eli niitä ihmisjoukkoja sivistyneiksi, jotka raakalaisten tavalla elävät, kukin yksilö vain itseänsä varten ilman mitään varsinaista siveellisyttä — ilman mitään yhteiskuntaa — ilman valtiomuotoa. Syystä me kutsumme sivistyneiksi niitä kansoja, joissa korkeampi hengen elämä ilmenee sillä tavalla, että se kansa jo muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden, että sillä on oma valtiomuotonsa, oma uskontonsa, oma kirjallisuutensa ja taiteensa. Syystä me näitä kansoja kutsumme sivistyneiksi, mutta me voimme vielä odottaa niiltä, että niiden koko ulkonaisessa elämässä ilmenisi korkeamman minän elämä ja tajunta.

2.

Mitä merkitsee sitten, kun puhumme kansojen korkeammasta minästä? Eihän tietenkään kansoilla ole korkeampaa minää samassa merkityksessä kuin ihmisellä. Ihmisellä on korkeampi minä ja te tiedätte sen merkitsevän, että siitä hetkestä lähtien, jolloin ihminen tulee ihmiseksi, on hänellä tämä minä. Ihmisen oma inhimillisuus on siinä, että hänellä on korkeampi minä, yksilöllinen minä, joka useampia kertoja syntyy persoonalliseen maailmaan. Mutta samalla tavalla emme voi puhua kansojen korkeammasta minästä. Niillä kansoilla, jotka eivät vielä ole tulleet varsinaisiksi sivistyskansoiksi, eivät ole nousseet paimentolais- ja barbaarielämän yläpuolelle, ei ole mitään sellaista, joka vastaisi meidän ihmisten korkeampaa minää. Mutta niinpiankuin kansa on noussut sivistystasolle, niinpiankuin kansa on yhdistynyt yhdeksi kansaksi, vaikkeivat sen yksilöt vielä olisi heränneet minkäänlaiseen kansallistuntoon, mutta ovat kuitenkin aivankuin ulkonaisten olojen aiheuttamina muodostaneet yhteiskunnan ja yhtyneet kansaksi ja valtioksi, niin pian sillä kansalla on jokin, joka vastaa meidän korkeampaa minäämme. Silloin näet liittyy kansaan olento, jota me kutsuisimme sanskritin kielellä *Deevaksi* tai suomalaisella sanalla kansan *suojeleushaltiaksi*, tai sitten nimellä, jota kyllä yleisesti käytetään, vaikkei sitä ymmärretä tässä todellisessa teknillisessä merkityksessä, nim. *kansallishengeksi* tai *kansanhengeksi*. Me teosofeina silloin ymmärrämme sen tärkeän tosiseikan, että kansassa on todella olemassa erityinen yksilöllinen olento, joka elää näkymättömissä maailmoissa samalla tavalla kuin ihmisen korkeampi minä ja joka on aivan siihen verrattavissa, vaikkei se ole samalla tavalla yhdistynyt kansaan kuin ihmisen korkeampi minä ihmisyyksilöön, nim. ei erottamattomasti. Se on oma itsenäinen olento, joka kummallisella salaperäisellä tavalla on yhdistynyt kansaan.

Minkälainen on tämä Deevan yhdistyminen kansaan? Meidän ihmisten korkeampi minä on kuten tiedämme laskeutunut persoonallisuuteen ja persoonallisuuteen kuuluu useampia käyttövälineitä, m. m. tunne- ja älyruumis, joihin on lisäksi yhdistynyt persoonallinen minätajunta. Meidän korkeampi minämme on ikäänkuin antautunut vangiksi, — jos uskaltaisimme käyttää sanaa, joka ei varsinaisesti sovi eikä kuvaa oikeata suhdetta, mutta kuitenkin on paikallaan siinä merkityksessä, että korkeampi minä on rajottanut vapautensa eikä voi tätä persoonallista ilmennystään, alemmaa minäänsä hallita niinkuin se soisi. Meidän korkeampi minämme on vapaaehtoisesti luopunut vapaudestaan tuon persoonallisen olennon hyväksi. Se on tosin hän itse, hänen oma ilmennyksensä, mutta se ei ole hän itse itsetietoisesti. Hän ei ole itsekään itsetietoinen omassa maailmassaan, hän hankkii itselleen itsetietoisuutta ja tämä tapahtuu tuolla omituisella uhrautumisella, että hän luopuu vapaudestaan. Hän, korkeampi minä omalla tasollaan aina tekisi oikein, aina valitseisi sellaisen käytöksen, joka käy hyvään suuntaan, Jumalan tahdon mukaan, luonnon lakien mukaan. Mutta hän on niin luopunut vapaudestaan, että hänen persoonallinen minänsä, se, joka häntä edustaa kolminaismaailmassa, onkin vapaa kulkemaan toiseen suuntaan. Korkeamman minän täytyy aivankuin vangin kulkea mukaan, minne hänen johtajansa, kulettajansa, alemmpi minä, vie, niin että alemmpi minä on vapaa tekemään väärin, tekemään »syntiä», jos hän siihen tuntee vetäymystä. Alemmpi minämme

menee väärään suuntaan ja vetää ylempäänkin peräänsä, antaen sen kokea mukana. Täten on siis korkeampi minämme suuresti rajoittanut omaa vapauttansa.

Samantyyppinen on kansallisdeevan suhde kansaan. Kun tällainen loistava jumalolento liittyy oman kohtalonsa jonkun kansan kohtaloon, luopuu hän suureksi osaksi omasta vapaudestaan. Hän liittyy elämänsä niin sisällisen lujasti kansan elämään, että hän on pakotettu kulkemaan kansan mukana, kansan yksilöiden yhteistajunnan mukana, vaikka hän itse näkisi ja soisi toisin. Sillä tämä Deevaolento, joka itse elää korkeammassa älymaailmassa samalla tavalla kuin inhimillinen minä, hän laskeutuu kansaan siten, että hän verhoi itsensä kansalta saamaansa ajatus- eli äly- sekä tunneruumiin. Kaikilla ihmisjoukoilla, siis myös kansoilla on aina oma yhteinen tunne- ja ajatuspiirinsä. Me kutsumme sitä teosofisella nimellä auraksi. Aina kun on ihmisiä yhdessä, muodostuu jonkinlainen aura heidän ympärilleen. Samaten ihmiset, jotka kuuluvat samaan kansaan, tottuvat tuntemaan ja ajattelemaan samaan suuntaan. Ulkonainen luonto kohtelee heitä kaikkia samalla tavalla ja he näkevät asioita saman maan ja saman luonnon valaisemina, niin sanoaksemme. He tottuvat tuntemaan ja ajattelemaan määrättyllä tavalla. Heille muodostuu oma aura, kansallisaura. Tämä aura käsittää tunne- eli astralitasolla kansan tunne-elämän ja alemmalla älytasolla kansan ajatuselämän, yhteiset mielipiteet ja kuvat elämästä, yhteiset käsitykset käytännöllisistä ja aatteellisista asioista. Kun kansallishenki, kun Deeva-olento liittyy kansaan, laskeutuu hän alas tähän auraan ja yhtyy siihen älyllisesti ja tunteellisesti niin likeisesti, että hän tulee tavallaan sen orjaksi, sen alaiseksi. Hän on nyt välittömässä yhteydessä kansan ajatus- ja tunne-elämän kanssa. Hän tietää aina, mitä kansa ajattelee ja tuntee, vaikka hän samalla itse on korkeampi olento, joka enemmän näkee ja jonka tehtävänä on johtaa kansan kohtaloa, mikäli hän siihen kykenee. Hänen varsinaisen työnsä on nyt vaikuttaa kansan auraan eli sieluun. Hän koettaa vaikuttaa siihen, miettimällä määrätynlaisia ajatuksia kansan tulevaisuudesta, tai miettimällä erityistä ominaisuutta, jonka hän soisi kansan sieluun uppoutuvan ja jonka hän näkee ja tietää vastaavan kansan mahdollisuuksia.

Sillä tavalla tapahtuu molemminpuolinen työ: sisällä näkymättömässä maailmassa tekee työtä kansallis-deeva, tässä fyysisessä ja yleensä kolminaismaailmassa työskentelevät kansan yksilöt. Kansan yksilöt, synnyttyään tuohon kansaan, kasvavat luonnollisesti kansan yhteisestä aurasta osallisiksi. Heidän oma astrali- ja älyruumiinsa muodostuu kussakin elämässä, joka siinä kansassa eletään, kansallisen auran mukaiseksi. Mutta yksilöt eivät välittömästi tiedä mitään Deevasta ja Deevan vaikutuksesta kansaan, elleivät he osaa asettua siihen kuuntelemaan tilaan, että he, käyttäaksimme tavallista teosofista nimitystä, voivat kansassa kuulla Hiljaisuuden Ääntä, sillä Hiljaisuuden Äänenä totisesti Deeva puhuu kansallisessa aurassa.

Näillä Deevoilla, kansallisjumalilla on tietenkin erilainen tehtävä kansoihinsa nähden. Kullakin kansalla on oma itsenäinen Deevansa ja Deevalla on erityinen tehtävä kansansa suhteen, toisenlainen tehtävä kuin toisella Deevalla on toisen kansan suhteen. Deevalla on tietysti oma tehtävänsä, oma »dharmansa» omaan itseensä nähden. Hän on olento, joka on suostunut tällaiseen työhön rakkaudesta ja velvollisuuden tunnosta. Hänellä on tietysti edessään oma päämääränsä, joka on hänen itsensä saavutettavana, ja hän saavuttaa sen siten, että hän palvelee ihmiskuntaa auttaen määrättyä kansaa.

Mikä kunkin Deevan oma yksityinen tehtävä on, sitä emme voi tietää ja siitä meidän ei tarvitse aateskella, mutta Deevalla on määrätty tehtävä sen kansan suhteen, jonka elämään hän on liittynyt. Aivan samoinhan voimme sanoa, että ihmisen korkeammalla minällä on oma dharmansa. Se on inhimillinen täydellisyys, mutta joka kerran syntyessään maailmaan personallisuutena, on sillä määrätty dharma myös personallisuuden suhteen. Personallisuus on näet karmallinen jatko edellisestä personallisuudesta. Kukin personallisuus voi siis, ja sen velvollisuuteen kuuluu, kulkea eteenpäin henkisessä kehityksessä juuri siitä kohdasta, johon saapui tuon korkeamman minän käyttämä edellinen personallisuus. Tätä kutsutaan ihmisen personalliseksi dharmaksi. Minun dharmani on herättää itsessäni ilmi, mitä jo korkeampi minäni on ennen hankkinut, ja siitä mennä eteenpäin ja korkeampi minäni tietää, mikä personallinen dharmani on.

Nyt personallinen ihminen on hyvin vähän tietoinen omasta dharmastaan ja sängen harvat ihmiset

täyttävät personallista dharmansa niin täydellisesti kuin sitä voisi täyttää. Siinä näet tarvitaan omaa työtä, ennenkuin voi päästä perille omasta dharmastaan. Jos ihminen elää sokeasti maailman mukaan, ei hän pääse perille omasta tehtävästään, omasta dharmastaan eikä siis voi varsinaisesti jatkaa henkistä kehitystään. Jotta hän pääsisi siitä perille, täytyy hänen tahtoa syventyä omaan itseensä, oppia tuntemaan itsensä. Hänen täytyy kysyä itseltään: »mikä on minun tehtäväni tässä elämässä korkeamman minäni edessä? Ei yhteiskunnan edessä, ei toisten ihmisten silmissä, vaan oman korkeamman minäni edessä?» Kun ihminen näin kysyy itseltään, voi hän päästä selville omasta personallisesta dharmastaan.

Me huomaamme, kuinka vaikean tehtävän korkeampi minä on ottanut päällensä, sillä hänen personallisuutensa, hänen ulkonaiset ilmennyksensä tässä kolminaismaailmassa eivät aina ole niin pitkällä kehityksessään, että ne tekisivät itselleen tämän kysymyksen. Samanlaisessa asemassa ovat kansojen suojelushaltiat. He tietävät, mikä olisi tuon kansan tehtävä — sen dharmia. Me emme voi spekuloida, missä määrin sellaisen kansan dharmia suoranaisesti vaikuttaisi Deevan omaan kehitykseen, eikä se ole tarpeenkaan. Me vain ymmärrämme, että samaten kuin personallisella ihmisellä on dharmansa, samaten on myös kansalla oma dharmansa. Sen dharmian tietää Deeva ja Deeva soisi ja tahtois, että kansa sen täyttäisi. Sitä varten Deeva koettaa inspiroida kansaa ja sen yksilöitä ymmärtämään omaa dharmansa. Ei aina Deeva siinä onnistu. Deevakin voi saada ponnistaa kovasti ja pitkien ajanjaksojen kuluessa, ennenkuin hänen äänensä tulee kuuluviin.

3.

Nyt kun meillä on jonkun verran selvillä, mitä on Deeva ja mitä merkitsee, että kansalla on elämäntehtävä eli että Deevalla on elämäntehtävä kansan suhteen, niin voimme kysyä: Onko Suomen kansalla Deeva?

Tämä kysymys voidaan syystä tehdä. Kansamme on kyllä vanha kansa, joka on pitkiä aikoja sitten elänyt ja nähtävästi silloin elänyt henkistä sivistyselämää. Meillä on jälellä muistomerkkejä noilta vanhoilta ajoilta, koska meidän Kalevalamme ja muut kansanrunomme ja kaikki lukuisat sananlaskumme ja yleensä sanarikas ja kuvarikas kielemme näyttävät meille, että Suomen kansa on elänyt henkistä sivistyselämää entisinä aikoina. Mutta me voimme todella kysyä: onko Suomen kansalla nyt enää mitään Deevaa? Ehkä sen aika loppui, ehkä sen sivistys oli ja meni? Ehkä Suomen kansa turmeltui, joutui rappiolle, joutui toisten kansojen tallattavaksi ja oli pakotettu ottamaan vastaan toinen uskonto juuri sen takia, että sen oma Deeva oli kansansa hylännyt, että kansa itse ei osannut kulkea Deevansa johdettavana?

Onko niin?

Kysykäämme silloin ensin: onko mitään ulkonaisia seikkoja, jotka olisivat omiansa, jollei todistamaan niin ainakin näyttämään ja viittaamaan meille, että meillä vielä on kansallis-deeva? Mitä tähän vastaamme? On sellaisia ulkonaisia seikkoja. Ne ovat aivan lähellä meitä. Meidän ei tarvitse muuta kuin ajatella hieman omaa historiaamme viimeisen vuosisadan aikana. Olimme olleet Ruotsin valtakunnan alamaisina monen sadan vuoden ajan. Silloin olimme eläneet kuin pimeydessä, varjossa, syrjässä. Mutta äkkiä tapahtui merkillinen kohtalon käänne. Jouduimme toisen valtakunnan alaisiksi, ja ihmeellistä kyllä uuden valtakunnan hallitsija, anastaessaan meidät toiselta hallitsijalta, lausui sanat, joita niin usein on meillä toistettu: »minä tahdon nostaa tämän kansan Euroopan kansakuntien joukkoon». Aleksanteri I lausui nuo sanat, ja ihmeellistä kyllä, sen perästä — viime vuosisadan kuluessa — meidän kansamme itse nousi toisten kansakuntien joukkoon täällä Euroopassa. Yhtäkkiä rupesi Suomen kansallishenki elpymään. Oltuaan aivankuin unessa kautta vuosisatojen se heräsi ja kertoi maailmalle, että se vielä oli olemassa.

Meillähän silloin, viime vuosisadalla, oli muutamia suuria auttajia joukossamme, jotka tunnetaan nimillä Lönnrot, Snellman, Runeberg, Topelius. Nuo suuret auttajasielut, ne kaivoivat esille aarteita

Suomen kansan sydäimestä, sen aurasta. Elias Lönnrot toi Kalevalan ja Kantelettaren y. m. päivänvaloon, Johan Wilhelm Snellman herätti suomalaisuuden hengen, Runeberg ja Topelius loivat molemmat isänmaallisuuden. Suomen kansa rupesi tuntemaan, että se oli oma kansa. Sekin oli jotakin. Sillä oli muistoja menneisyydestä eikä se ollut niitä unohtanut. Ne eivät olleet aivan vaipuneet unhoon. Vielä saatoimme laulaa entisyydestä ja sitä muistella.

Ja todella, kun Kalevala ja muut runomme tulivat Europassa tunnetuiksi, myönsivät kaikki, että Suomen kansa oli kansa, joka oli jotakin luonut historian näyttämöllä. Mitä se oli ennen luonut, minkälainen oli ollut sen kulttuuri silloin kun Kalevalassa kerrotut tapaukset, olkoot ne kuinka vertauskuvallisia tahansa, kuvastuivat kansan elämässä — sitä ei voitu historiallisesti saada selville eikä sitä vielä tänä päivänäkään tunneta. Ei Suomen kansan menneisyys eikä sen kulttuuri ole historiallisesti tunnettu. Emme ole historiallisen tieteellisesti saaneet ilmi edes, missä suomalaiset ovat asuneet sivistyskansana ennen, ja mitä he ovat tehneet. Näyttää aivan siltä kuin ei olisi siitä enää muita muistomerkkejä kuin meidän omat runomme. Mutta ne epäilemättä sisältävät jälkiä ja pärtteitä vanhasta sivistyselämästä, vaikkapa se sivistyselämä saattoi olla niin henkistä laatua, ettei siitä ole säilynyt mitään merkkejä fyysisessä maailmassa.

Nuo runot kuitenkin sisältävät muistoja vanhasta elämästä. Siitä olemme vakuutettuja, vaikka vielä saattamme olla eri mieltä yksityiskohdista ja eri mieltä siitä, kuinka suurta arvoa on myönnettävä tuolle vanhalle elämälle, kuinka korkeana sitä on pidettävä. Kun me teosofeina katselemme näitä runoja, niin ymmärrämme, että vaikka se ulkonainen elämä, jota Suomen kansa muinaisuudessa eli, onkin vähän tunnettu ja vaikkei se kenties ollutkaan ulkonaisesti erittäin merkitsevä, niin kuitenkin vanhat suomalaiset esi-isämme ovat olleet tekemisissä todellisten mysterioiden kanssa, tunteneet näkyväisessä maailmassa korkeimmat henkisen elämän ilmaukset.

Tämä on tärkeä seikka. Kun meillä on selvänä, että kansamme on ennen ollut tekemisissä salaisen maailman ja henkielämän mysterioiden kanssa, silloin ymmärrämme, että kansan silloinen kulttuuri on ollut korkeata, sisäistä, henkistä laatua, joskin se näkyväisessä maailmassa olisi ollut kuinka vähäpätöistä tahansa. Se on ollut todellista kulttuuria, sillä ainoastaan ne kansat ovat voineet luoda todellista henkistä kulttuuria, jotka ovat olleet tekemisissä salaisen maailman kanssa ja joilla on ollut suoranaisia välittäjiä salaisen veljistön kanssa.

Tämän teosofeina huomaamme Kalevalasta. Tätä on kansallamme ollut muinaisuudessa. Ja kun se muisto heräsi uudelleen ja kun tunsimme heräävämmekansaksi, kun tunsimme rakastavamme kieltämme, maatumme, isänmaatumme ja tunsimme olevamme yhtä heimoa, silloin tämä epäilemättä viittasi siihen, ellei se vielä todistanut, että meillä oli kansallisdeeva, suojelushenki, joka jotakin odotti meidän kansaltamme, odotti, että kansamme vielä tekisi jotain historian näyttämöllä, koska se nyt taas heräsi itsetietoisuuteen. Ja kun ajattelemme, että tämän kansallisen heräämisen ohella ovat meidän henkisen elämämme eri haarat myös elpyneet, että nyt jo yleisesti sivistysmaissakin puhutaan suomalaisesta kirjallisuudesta, suomalaisesta soittotaiteesta, suomalaisesta rakennustaiteesta, siis jostakin *suomalaisesta*, — niin tämäkin yhä lisää aavistustamme ja uskoamme, että meillä kansallisdeeva vielä on. Ja olen varma siitä, että nuo auttajasielut, jotka herätystyön Suomen kansassa suorittivat, eivät olisi voineet sitä tehdä, eivät olisi itse voineet sitä keksiä, ellei heidän takanaan olisi ollut Suomen kansan Deeva heitä innostamassa. Heidän työnsä kaikkein enemmän minulle todistaa, että Suomen kansan Deeva oli siellä jo vaikuttamassa.

Ja jos sitten menemme vielä syvemmälle sisäänpäin ja kysymme salatiiteilijöinä: onko Suomen kansalla Deeva? silloin vastaamme siihen: on. Sisäisesti katsoen nähdään, että meidän Deevamme on jotakin tarkottanut, johonkin pyrkinyt, jotakin tavoitellut juuri nykyhetkellä, koska tänne meidän maahamme on syntynyt ja syntyy paljon sieluja, jotka eivät nyt viimeisinä aikoina ole olleet Suomen kansaan ruumistuneina vaan ovat olleet muualla ikäänkuin keräämässä kokemusta. Ne ovat eläneet, mikä Italiassa, mikä Ranskassa tai Saksassa, mikä Intiassa tai Kiinassa. Eivätkä nämä ole rappeutuneita sieluja, joita saatetaan syntyymään huonoon kansaan, siksi että itse ovat turmeltuneita, vaan ne ovat sieluina täynnä elämänvoimaa, täynnä

ihmeellistä uskoa, täynnä halua työtä tekemään.

Kun tämän näemme, täytyy meidän tehdä se johtopäätös, että Suomen Deevalla on silmämäärä nykyhetkellä, että hän tarkoittaa ja tavoittelee jotakin. Tosin siinä polvessa, joka on suorastaan fyysisesti polveutunut vanhasta Suomen heimosta, saattaa olla nähtävänä jonkinlainen väsähtämys, joka on luonnollista, kun kansa on monen vuosisadan aikana vain pitänyt tehtävänänsä säilyttää oma itsensä. Mutta se, että kansaan nyt tulvaa vieraita aineksia näkymättömästä maailmasta, se antaa vanhalle polvelle elinvoimaa ja herättää mitä voimia vanhassa veressä piilee. Ne sielut, jotka tänne syntyvät, saattavat olla vanhoja suomalaisia siinä merkityksessä, että kaukaisessa ruumistuksessa ovat olleet suomalaisia, silloin kun suomalaiset elivät kulttuurielämää, vaikka sitten välillä ovat olleet muualla, jolla ajalla Suomen kansassa on elänyt vähemmän kehittyneitä sieluja. Nyt kun niitä taas tulvaa takaisin, osottaa tämä, että meidänkin kansamme seisoo tuon saman kynnyksen edessä, josta puhuin esitelmäni alussa. Siltäkin kysytään: tahdotko elää, tahdotko suorittaa kulttuuritehtävän vai tahdotko kuolla? Se kysymys tehdään kansallemme, ja kansallisdeevamme koettaa parastaan. Hänen tehtävänsä ja meidän tehtävämme suomalaisena kansana ei ole sama kuin muitten Euroopan kansojen, eikä se ole ensinkään ulkonaisesti mahtavaa laatua. Meidän tehtävämme on henkistä laatua. Sen olemme ilman muuta ymmärtäneet, sillä kansamme on pieni, se elää täällä kaukana Euroopan pohjoisessa kolkassa. Meidän olisi vaikea ajatella, että se nousisi ulkonaiseen mahtavuuteen, vallottaisi maita ympäriltään ja olisi fyysisesti niin elinvoimainen, että se lisääntyisi mahdottomasti niinkuin esim. Englannin kansa, joka pienestä alusta on levinnyt ympäri maailman. Sitä meidän ei tarvitse ajatella ja kun kuuntelemme oman Deevamme ääntä, huomaamme, ettei se ole hänen pyrkimyksensä. Sitä hän ei tavoittele. Meidän kansamme ei ole luotu siihen, ja tarkastaessamme omaa kansallishenkeämme, huomaamme, että Deevamme on kaukana ja me itse olemme kaukana sellaisesta elämäntehtävästä.

(Esitelmä, pidetty Tuonenkylän kesäkursseissa heinäkuun 3 p:nä 1913.)

○○○○○○

II.

MIKÄ ON SUOMEN DEEVAN TEHTÄVÄ?

Te tiedätte teosofisista tutkimuksistanne, että jokaisella juurirodulla on oma johtajansa, n. k. Manu, joka valvoo juurirodun kehitystä ja historiaa alusta saakka. Hän on juurirodun varsinainen perustajakin ja johtaa sen kulkua läpi koko sen elämän. Yhteen juurirotuun kuuluu tietysti suuri joukko heimoja ja kansoja ja Manun käskyläisinä, hänen käskyjensä toimeenpanijoina ovat kansalliset Deevat. Nämä ovat siis mitä likeisimmässä yhteydessä salaisen veljeskunnan kanssa, elävät korkeammassa henkimaailmassa ja johtavat kansojen kohtaloita, totellen aina Manun viittauksia.

1.

Pysähdyimme viime kerralla siihen kohtaan, jolloin oli ruvettava tarkastamaan omaa Deevaamme. Puhuimme siitä jo ulkonaisten tunnusmerkkien mukaan ja jällelle jäisi antaa tästä olennosta kuvaus sellainen, joka perustuu syvempään kansallishenkemme tuntemiseen.

En tietysti väitä, että minun tietoni tästä kansallisdeevasta olisi ainoa laatuaan tai ettei kukaan muu voisi sitä tällä tavalla tuntea. Päinvastoin tälläkin hetkellä monet tuntevat Suomen kansallishaltiaa ja meidän suurimmat runoilijamme, taiteilijamme ja säveltäjämme, sekä kuolleet että elävät, ovat aivan varmaan Suomen Deevaa tunteneet, ainakin siinä merkityksessä, kuten viime kerralla sanoin, että Deeva on heitä inspiroinut.

Voin sanoa, että oma huomioni kääntyi tähän asiaan oltuani jo muutamia vuosia teosofi, silloin kun meillä n. k. routavuodet alkoivat v. 1899. Sekin tapahtui puolittain ulkoapäin tulleesta aiheesta. Salaisesta maailmasta sain nim. sysäyksen siihen ja sitten vähitellen minulle enemmän ja enemmän selvisi Suomen asia, niin että noina surullisina vuosina 1900-1904 minun oli sangen kummallista ja vaikeata olla, sillä tuntui kuin olisin voinut kertoa, millä tavalla meidän olisi pitänyt järjestää kansallista elämäämme. Samalla myös tiesin, ettei äänelläni olisi ollut mitään kaikua. Kieleni oli sidottu, en voinut sen kahleita irrottaa, en voinut puhua enkä kirjottaa niistä asioista, joista sielussani olin näkevinäni niin selviä ratkaisuja.

Kun sitten v. 1905 tapahtui tuo merkillinen käänne — merkillisempi kuin monet aavistavatkaan — suurlakko, silloin huomasi, että olin tehnyt oikein ollessani puhumatta, sillä salaisessa ja näkymättömässä maailmassa oli valmistettu tulevaisuutta ja suurlakossa sen ensimmäiset oireet puhkesivat ilmoille.

Suurlakko oli verrattavissa ihmisyksilön meditatiiviseen. Joka vähänkään oli herkkä, hän epäilemättä saattoi tuntea noina marraskuun päivinä, että hiljaisuus oli laskeutunut yli Suomenmaan. Kaikki oli pysähtynyt, ei ainoastaan ulkonaisesti vaan ihmisten sielussakin, niin että suuri hiljaisuus täytti maan ja koko meidän kansamme. Ja jos koskaan, niin silloin oli tilaisuus kuunnella Hiljaisuuden Ääntä, »kuulla sitä kuusta, jonka juurella asunto». Epäilemättä moni otti vastaan voimakkaita inspiratiivisia vaikutuksia niinä päivinä. Se viikko antoi suuren lupauksen. Tuntui, että vielä koittaa päivä meidän kansallemme, nyt on mahdollisuus meidänkin herätä ja nousta. Se uusi nouseminen ja herääminen on suurlakon perästä vähitellen alkanut, mutta niin tietoinen kuin kansamme oli sielussaan silloin kuin Deevan siivet sitä koskettivat, ei se enää ole ollut jälkeensä.

Kuitenkin on Deevan hiljainen työ yhä jatkunut ja vaikutukset hänen työstään tulevat päivä päivältä huomattavammiksi. Toivokaamme, ettei hän, jumalainen auttaja, väsähdä, toivokaamme, että me ymmärtäisimme hänen työtään edistää!

Kun ajattelen meidän kansallishenkeämme, jaloa Deeva-auttajaamme, silloin ajatukseni itsestään pysähtyvät, kieleni mykistyy enkä osaa sanoa kuvata, mitä sisässäni näen ja tunnen. Ainakin se kuvaaminen käy ylen saamattomaksi, sillä ajatella: onhan kysymyksessä olento, jonka elämä on verrattoman paljon korkeammalla tavallista persoonallista elämää. Mieleeni muistuvat Paavalin sanat: »vaikka osaisin puhua enkelin kielellä, niin se olisi vain kuin helisevä kulkunen, jollei olisi rakkautta.» Mutta samalla tekee mieleni lisätä: »kun on rakkautta, silloin kyllä soisi, että osaisi puhua enkelin kielellä.» Ja kun kysyn itseltäni, millä tavalla voisin kuvata muutamia piirteitä tuosta loistavasta ihanasta Olennosta, joka on monen lukon ja monen verhon takana, niin en löydä muuta keinoa kuin turvautua suuren Mestarin sanoihin. Jeesuksen vuorisarnassa on muutamia lauseita, hänen »autuudenjulistuksensa», jotka johtuvat mieleeni, kun ajattelen meidän Deevaamme.

Kuten muistanette, kuuluvat ensimmäiset neljä autuudenjulistusta Matteuksen 5 luvussa: »Autuaat ovat hengessä köyhät, sillä heidän on taivasten valtakunta. Autuaat ovat murheelliset, sillä he saavat lohdutuksen. Autuaat ovat siveät, sillä he saavat periä maan. Autuaat ovat ne, jotka isoovat ja janoovat vanhurskautta, sillä he ravitaan.» Nämä neljä lausetta kuvaavat minulle Suomen Deevan luonnetta ja laatua.

Jos otamme ensimmäisen lauseen: »Autuaat ovat hengessä köyhät» tai Luukaan antamassa muodossa: »Autuaat ovat köyhät», niin se sopii kummassakin muodossa. Luukaan muodossa se merkitsee meidän Deevamme suhteen, että hän ei ihaile ulkonaista komeutta, ei rikkautta eikä valtaa, vaan tietää, että hänen taivaan valtakuntansa ja autuutensa on köyhyydessä — ei köyhyydessä tietenkään merkityksessä puutetta, vaivaisuutta, kurjuutta, vaan siinä merkityksessä, että hän ei tahdo ulkonaista valtaa ja loistoa maailman silmissä. Hän ei tahdo kilpailla suurilla rikkauksilla, ei ylellisellä elämällä eikä ulkonaisessa vallassa muiden kansojen kanssa. Ei ensinkään mitään sellaista meidän Deevamme tavoittele. Se on hänelle kuin kauhistus. Hänen taivaanvaltakuntansa on siinä, että muut kansat pitävät häntä vaikkapa köyhänä, sillä hänelle ominaista on yksinkertaisuuden kauneus.

Tästä Deevamme sisäisestä olemuksesta näkyy myös piirre kansamme yksiloissa, sillä ne suomalaiset, joissa Suomen kansan henki on vähänkin elävä, eivät saata ihailla ulkonaista loistoa ja ylellisyyttä. Eivät dollari-miljonäärit saavuttaisi ihailua meidän maassamme. Amerikassa kansan oma pyrkimys on kutsunut esiin noita ihmeen rikkaita ihmisiä, joita tietysti saatamme kunnioittaa, koska he rikkauksiensa

kokoomisessa ovat panneet liikkeelle suunnatonta tarmoa ja työkykyä. Mutta meidän maahamme he eivät sopisi. Kummastellen kansamme katselisi miljonäärein yllleistä tuhlausta ja kyselisi kummissaan: mihin tuo liiallinen loisto tarvitaan? mitä se merkitsee?

Jos taas otamme raamatun lauseen semmoisena kuin se on Matteuksella: »Autuaat ovat hengessä köyhät», niin se kauniisti kuvaa Deevamme todellista ja syvää tiedonjanoa. Meidän kansallishaltiamme on nöyrä, sillä hän näkee, kuinka paljon enemmän suuret Mestarit voivat tietää, kuinka paljon enemmän viisautta ja todellista salaista mahtia ja taitoa heillä voi olla. Meidän Deevamme tuntee, ettei hänellä ole niin paljon viisautta kuin viisautta voisi olla, hän tuntee, että vielä on okkultista tietoa maailmassa äärettömän paljon. Hän siihen tahtoo pyrkiä, sitä janoo ja tavoittelee.

Ja jos ajattelemme Suomen kansan yksilöitä, huomaamme, että niissäkin elää sama tiedonhalu, sama jano viisauteen. Tämä tietysti ei pukeudu samaan muotoon kuin Deevalla. Eivät läheskään kaikki kansamme yksilöt tavoitele salaista tietoa ja viisautta, mutta epäilemättä he tavoittelevat oppia ja sivistystä. Muutamissa yksilöissä elää pyrkimys suorastaan salaiseen tietoon, mutta yleisesti koko kansamme harrastaa tiedon kokoomista kaikkialta, mistä sitä suinkin on saatavissa. Aina on poikkeuksia, olihan yksilöitä, jotka koettivat vastustaa esim. kansakouluja ja kansanopistoja, mutta niitä ei tarvitse nyt ottaa lukuun. Ajatelkaamme vain, mitä todella on saavutettu — ajatelkaamme, että kansamme on ensimmäisiä Europan kansoja lukutaidossa, ja ajatelkaamme, kuinka laajalle kansakouluja ja muita opistoja on levinnyt ympäri maan ja kuinka paljon sivistysrienteja harrastetaan. Ajatelkaamme vielä, että on paljon yksilöitä kansassamme, jotka suurilla ponnistuksilla ja vaivoilla ja kieltäytyksellä ovat omin päin hankkineet itselleen sivistystä. Ei heistä kaikista tule suuria valoja, eivät he kohoa kaikki professoreiksi, kuten joku Elias Lönnrot, mutta me näemme, kuinka he suorastaan tiedon janosta hankkivat itselleen sivistystä ja nostavat itsensä ihmisiksi. He voivat olla yksinkertaisia maanisäntiä, työmiehiä tai torppareita, mutta ovat hiljaisuudessa koonneet itselleen oppia ja nauttivat itse siitä. Näitä on meidän maassamme epäilemättä suhteellisesti enemmän kuin muissa Europan maissa. Minäkin tunnen monta tällaista yksilöä, jotka unen ja ruuan ja vaatteiden kustannuksella ovat koonneet itselleen kirjatietoja. Ja matkoilla kun käy Pohjolassa, vaikkapa Lapissa saakka, tapaa joskus silloin tällöin miehen tai naisen, joka on hankkinut itselleen miltei eurooppalaisen tietosivistyksen.

Deevamme sisäinen tiedonjano ilmenee täten jo kansassamme ja meidän tehtäväksemme jää saattaa se itsetietoiseksi yleispiirteeksi.

Siirtykäämme Jeesuksen toiseen autuudenjulistukseen: »Autuaat ovat murheelliset». Meidän Deevamme on hengessään murheellinen, sillä hän on ottanut päällensä pitkän kärsimyksen ja pitkän kärsivällisyyden historiakauden. Koko tällä ajalla on hänen elämänsä ollut puhtaasti sisäistä laatua. Hän ei ole saanut iloita mistään personallisesta saavutuksesta kansansa välityksellä vaan on vapaachtoisesti pukeutunut suruharsoon, ja niinkauankuin suruharso hänen kasvojaan peittää, hän odottaa ja on kärsivällinen. Mutta sisäisesti hän riemuitsee näkemyksistensä, joita hänellä on ja jotka lupaavat hänen kansalleen ihanaa tulevaisuutta. Monen monen vuosisadan aikana on hänen elämänsä ollut ulkonaisesti murheellinen, mutta sisässään kärsivällistä ja riemukasta, tietäessään, että hän on »saapa lohdutuksen».

Ja jos ajattelemme kansaamme, huomaamme, että siinä ilmenee tämäkin piirre, sillä alakuloisuus ja kaihomielisyys on ominaispiirre kansassamme. Itse Suomen kieli taipuu helpommin surumielisyyteen ja vienouteen kuin teräviin, iloisiin iskuihin. Soitossamme ja lauluissamme ennen kaikkea ilmenee tämä kansallisdeevamme sisäinen murheellinen mieliala. Suomalainen soitto on tunnettu sekä runollisesta viehkeydestään ja pehmeystään että jylhästä epätoivon tuskastaan, joka ulkomaalaisen korvia lumoo. Niinpä äsken Tukholmassa Merikannon sävellystä »Kuoleman kunniaksi» kuunneltiin aivan haltioissaan. Ulkomaalaiset vakuuttivat yhdellä suulla, etteivät olleet ennen kuulleet mitään niin ihmeellisen viehättävää ja syvää. Se heidän mielestään avasi kuin uuden maailman, ja Mrs. Besant lukee nyt Merikannonkin »musikin uusien miesten» joukkoon (katso elokuun »Theosophista»).

Seuraa sitten kolmas autuuden julistus: »Autuaat ovat siveät, sillä he saavat periä maan.» Tämä sana »siveä» kuuluu alkutekstin mukaan oikeastaan »hiljaiset, sävyisät». He saavat periä maan. Tämäkin on selvä piirre Deevamme luonteessa, sillä meidän Deevamme on hiljainen ja sävyisä. Sen ymmärsimme jo edellisestä, murhemielisyydestä. Hän ei usko väkivallan voimaan, hän uskoo ainoastaan odotukseen ja kärsivällisyyteen. Hän tietää, että se ihminen, joka osaa tahtoa, ajatella, odottaa ja kärsiä, se »perii maan», se lopulta voittaa ulkonaisestikin. Tässä fyysisessä elämässä ei jää lopullisesti voitolle se, joka käyttää väkivaltaa ja käy tietään rumpujen päristessä ja joka pyrkii tarttumaan kiinni onnen rattaista, muista välittämättä. Hetkeksi kyllä näyttää siltä kuin hän saavuttaisi, mitä tahtoo, mutta saavutus on ohimenevää laatua. Onnen pyörä kääntyy jälleen, ja ihmisen, joka on siihen tarttunut kiinni, pyörä nostaa ylös, mutta syöksee taas kohta alas. Onnen pyörä on pyörä, johon ei tarttua tarvitse. Viisas vain odottaa, siksi kuin onni tulee. Ja tämä lauseemme on suuren Mestarin antama lupaus. Autuaat ovat ainoastaan ne, jotka uskovat hengen voimaan eivätkä luota väkivaltaan. Autuaat ovat siinäkin merkityksessä, että saavat periä maan. Heille lopulta tulee myös valta ja voima. Kaikki se, mikä heiltä puuttuu, tulee heille, kun vain uskovat sisäisiin voimiin.

Ja mitä näemme, kun katsomme maailman historiaa? Näemme, että ne kansat, jotka ovat nousseet loistoon ja mahtavuuteen, ovat turvautuneet väkivaltaan. Ehkä sentähden heidän kukoistuksensa on kestänyt vain lyhyen ajan. Mutta jos maailman näyttämöllä esiintyisi kansa, joka ei vastustaisi pahaa väkivallalla eikä miekkaan tarttuisi »uskonsa tueksi», vaan ainoastaan uskoisi hengen voimiin, niin ehkä se kansa joutuisi monen vainon ja vaivan alaiseksi, mutta ehkä se myös Kristuksen sanojen mukaisesti lopulta perisi maan. Ainakin meidän Deevamme on tämän elämänuskon täyttämä. Hän uskoo, että ainoastaan henki se pysyy, ainoastaan henki on todella valtiias.

Ja lukekaamme Kalevalasta, kuinka kansamme muinoin kunnioitti tietäjiä, laulajia, niitä, joilla oli hengen voima. Ja onhan vielä tänä päivänä sama piirre jällellä kansassamme. En tiedä, ovatko kaikki valmiit tunnustamaan tämän, mutta olen vakuutettu siitä, että tämä piirre on suomalaisille ominainen myös persoonallisesti. Kansamme ei ymmärrä järjestettyä sotalaitosta. Suomen kansa voi tietysti suuttua. Ovathan pohjanmaalaiset tunnetut kiivaudestaan ja kuumaverisyydestään, voivathan yksityiset kansalaiset tarttua puukkoon ja murhata, mutta jos yksilöt sivuutetaan ja kansaa ajatellaan kokonaisuutena, luulen yhteisenä vakaumuksena olevan, että järjestetty sotalaitos on pahaa. Kun ihmiset kulkevat kuin karja laumassa, puettuina samanlaisiin univormuihin, ja joku sapelia heiluttaen vie heidät ulos järjestelmälliseen murhaamiseen, toisten ihmisten peltujen ja niittyjen hävittämiseen, — niin minä uskon, että Suomen kansa vielä syvemmin kuin muut kansat tätä kauhistuu. Ja kummallinen on kohtalomme tällä hetkellä, koska meillä ei ole mitään sotalaitosta eikä asevelvollisuutta. Ei kenenkään meistä suomalaisista tarvitse tällä hetkellä olla soturi. Kummallinen kohtalon viittaus, joka johtuu syvältä Suomen kansan hengestä! Jos suomalainen tutkii itseään, ihaileeko hän uudenaikaista sotilaskenraalia enemmän kuin vanhaa Väinämöistä, joka kanteloa soitti, niin uskon, että yksimielisesti kaikki suomalaiset tutkiessaan itseään vastaisivat: me ihailemme enemmän Väinämöistä. Ja semmoinen on ainakin Deevamme luonne.

Siirrymme nyt viimeiseen autuudenjulistukseen: »Autuaat ovat ne, jotka isoovat ja janoovat vanhurskautta, sillä he ravitaan.» Meidän kansallisdeevallamme on syvä kaipaus oikeuteen. Hän tahtoisi, että oikeus ja enemmän kuin oikeus, vanhurskaus, oikeamielisyys, oikeudellisuus, veljellisyys, vallitseisi kaikkialla. Hän syvällä sydämessään tuntee sitä, jota kaikki sydämen tietä kulkevat sisässään tuntevat — että pitäisi olla maailmassa oikeutta ja veljellisyyttä, että suuren elämän lain pitäisi vallita kaikkialla sekä luonnossa että näkymättömissä maailmoissa. Korkeissa hengen maailmoissa veljeyden laki aina vallitsee. Mutta hengessään ja mielessään toimintahaluinen Deevamme soisi tuon sisäisissä maailmoissa vaikuttavan vanhurskauden hallitsevan myös kolminaismaailmaa.

Entä kuinka lienee? Eikö syvällä jokaisessa suomalaisessa elä vanhurskauden kaiho? Hän tahtoisi nähdä onnea maailmassa, hän tahtoisi nähdä ihmiset tässä maassa veljellisinä. Tietysti suomalaisissa ilmenee paljon raakuuttakin. Tämä johtuu siitä, että meillä ei ole ollut tilaisuutta saada niin paljon ulkonaista sivistystä kuin muut kansat eikä niin pitkän historiallisen ajan kuluessa. Ulkonainen sivistys on

meillä nuorta, mutta raakuuskin osottaa, että suomalaisissa on vanhurskauden jano, sillä raakuudessa piilee ankara itsekritiikki ja ankara pahan arvostelu. Kuten sanottu, me suomalaiset emme ymmärtäisi miljonääriä, joka asuisi marmoripalatsissa ja söisi kulturalautasesta ja tulisi hulluksi miettiessään, miten hän rahojaan tuhlaisi. Suomalainen soisi, että olot tässä näkyväisessä maailmassa olisivat sellaiset, että ne tyydyttäisivät kaikkein oikeustajuntaa. Ei tarvitseisi olla suurta eroa ihmisten ulkonaisten olojen välillä. Suomalainen mielellään näkisi, että veljeys silläkin tavalla toteutuisi maailmassa, ettei kenenkään tarvitseisi hävetä ryysyjään eikä kenenkään, jos hän on hienosieluinen ihminen, tarvitseisi hävetä hienoa pukuaan, vaan että yksilöiden ulkonaisessa elämässä olisi vähemmän eroavaisuutta.

Deevassamme on monenlaisia luonteen syvyyksiä, monia piirteitä, joita vielä voisimme kuvata, ja jos kieleemme taitaisi puhua enkelin kielellä, niin kyllä löytäisimme sanoja ja kuvauksia. Mutta näilläkin heikoilla ja vaillinaisilla viittauksilla olen tahtonut paljastaa vähän siitä, mitä hengessäni olen nähnyt Suomen Deevasta.

2.

Ja nyt tulee eteemme toinen kysymys: mitä meidän on tehtävä? Deevamme tahto ja meidän tehtävämme käy käsi kädessä. Kun olemme hänen luonnettaan ajatelleet, olemme ymmärtäneet, mihin suuntaan hänen pyrkimyksensä käy. Deevamme tahtoisi päästä sellaiseen yhteyteen kansansa kanssa, että Suomi tuntisi oman henkensä ja että Deeva voisi vaikuttaa välittömästi Suomen kansan niin sanoakseni personalliseen tajuntaan. Deevamme tahtoisi herättää kansan ja tahtoisi nähdä sen täyttävän kulttuuritehtävänsä ja tuovan ilmi, mitä sen sisässä piilee, ruveten elämään fyysisessä maailmassa sisäisten lakien mukaan ja täten näyttäen muulle maailmalle, minkälainen on Suomen Deeva, mitä hyvää se voi tehdä, millä tavalla se voi viedä ihmiskuntaa eteenpäin.

Jos tätä vähänkin ajattelempa ja koetamme vielä lyhyesti määritellä, minkälainen on Suomen kansan Deeva ja hänen elämäntehtävänsä, niin voisimme sanoa, että se on yhdellä sanalla lausuttuna *teosofinen*. Kansallishaltiamme tehtävä on ihan nykyaikaista laatua. Se tehtävä raivaa tietä lähinnä tulevan ajan kulttuurille. Deevamme on aivan kuin Teosofisen Seuran jäsen, jonka tehtävä on työskennellä teosofian puolesta maailmassa, sillä kaikki ne piirteet, jotka olemme luetelleet Deevamme olemuksesta, ovat kuten meidän tekisi mieli sanoa, teosofisia. Ne ovat teosofisia aivan sillä tavalla kuin nykyään ymmärrämme jumalallista viisautta. Deevamme tehtävä on nykyään teosofinen, ja jos se sitä tehtävänsä tahtoo täyttää, jos se tahtoo joutua oikeaan suhteeseen kansaansa, täytyy sen saada kansakin teosofiseksi.

Ja ihmeellistä kyllä, jos katsomme kansamme syviin riveihin, huomaamme Suomen kansan sillä tavalla poikkeavan muista maailman sivistyskansoista, että se tällä hetkellä ensimmäisenä on ottanut vastaan teosofisen sanoman. Täällä Suomen kansassa yläluokat vähemmän innostuvat teosofisiin tutkimuksiin, jotavastoin kansan syvät rivit valmistuvat ottamaan vastaan teosofista maailmankatsomusta. Teosofia leviää kansaan vuosi vuodelta. Sen on jokainen huomannut, joka on liikkunut kansassa. Kansamme itsessään ajattelee teosofiseen suuntaan. Jos se vain voittaa muutamia ennakkoluuloja, kristillisiä ja materialistisia, jotka nimenomaan ovat sitä pelottaneet teosofiaa vastaan, niin se heti ymmärtää teosofisen hengen, ymmärtää, mikä on pohjaltaan teosofinen maailmankatsomus, sillä silloin kansamme yksilöissä herää Deevan kuiske heidän sydämissään.

Sentähden me kansana olemme kummallisessa suhteessa nykyajan toisiin kansoihin. Me voimme omaksua aito teosofisen maailmankatsomuksen. Kansamme voi uppoutua teosofiaan, ja kansamme ihan ensimmäinen ulkonainen tehtävä on omaksua teosofinen maailmankatsomus. Jos kansamme omaksuu tämän, jos se tulee teosofiseksi sisäisestä hengestään, silloin se kykenee täyttämään kulttuuritehtävänsä. Silloin se kypsyy omaan tehtävänsä.

Ajatelkaamme nyt vertaukseksi yksilöä, joka tulee teosofiksi. Hän on etsinyt totuutta ja vihdoin hän löytää totuuden. Hänelle valkenee teosofinen maailmankatsomus, hänelle selviää, mikä on elämä ja mikä tehtävä hänellä on maailmassa. Hän käsittää, että hänen sisässään elää jumalallinen siemen ja että hänen pitää elää tässä maailmassa niin, että jumalallinen siemen hänessä itää ja kasvaa. Hän ymmärtää, että hänen olisi valittava itselleen teosofinen elämäntehtävä, mutta hän näkee, että hänellä on karmallisia siteitä, jotka estävät häntä elämästä niin puhtaasti ja inhimillisesti kuin hän tahtois. Hänellä on luonteessaan monenlaisia puutteita ja hänellä on ulkonaisia siteitä ja karmallisia velvollisuuksia, jotka ovat johtuneet entisistä syistä ja estävät häntä elämästä sillä tavalla kuin hän tahtois ja tekemästä sitä työtä kuin hän tahtois. Nyt hän tietysti ei lyö päätänsä seinään eikä ajattele: »tässä minulla on lapset, tässä emäntä, tässä työpaikka, mutta minä tahtoisin elää teosofisesti. Minun tehtäväni on kulkea ympäri saarnaamassa teosofiaa, minä olen vapaa ihminen ja jätän vaimoni, lapseni, työpaikkani, en välitä mistään, menen ulos saarnaamaan.» Hän tietysti ymmärtää, että asiat on otettava maltillisesti. Hän ymmärtää, että hänellä on vanha karma, joka häntä sitoo, mutta että kysymys ei olekaan siitä, että pitäisi murskata tuo vanha karma, vaan että pitää olla tekemättä uutta. Hän sentähden ei ota päällensä uusia sitoumuksia, jotka estäisivät häntä elämästä todella teosofista elämää ja tekemästä puhtaasti teosofista ja kansaa hyödyttävää työtä. Vieläpä hän tietää, ettei hänellä ole kyvyäkään ulkonaisesti suurempaan elämään, sillä kyvyt eivät tule samassa hetkessä kuin tahto. Hän elää karmalliset velvollisuutensa loppuun, täyttää ne viimeiseen asti, niinkuin Jeesus neuvoo evankeliumissa: »teidän pitää maksaa velkanne viimeiseen ropoon, muuten teidät heitetään torniin», heitetään taas ruumiilliseen elämään. Mutta tämän ohella hän suunnittelee vastaista elämäänsä: niin ja niin minun tulisi elää. Hän tekee niinkuin raamatussa neuvotaan, kun puhutaan uskosta heprealaiskirjeessä: »Usko on vahva luottamus toivottuihin asioihin ja kun emme näkymättömistä epäile.» Usko on sitä, että hengessämme valmistamme tulevia, esim. omaa parempaa elämää, tahdomme ja ajattelemmekin sitä sielussamme, tietäen, että silloin se varmasti tulee toteutumaan. Me emme osaa vielä elää niinkuin Mestarit, mutta mietiskelyssä ajattelemmekin Mestarin täydellisyyttä ja täydellistä ihmistä, koska tiedämme, että sitä ajatellessamme ja siihen uskoessamme se vähitellen meissä toteutuu.

Ja kun ulkonaisen elämämme suhteen tavoittelemmekin jotakin muutosta, kun säännöllisesti tahdomme ja ajattelemmekin sitä, niin se toteutuu, meidän tarvitsematta käyttää mitään väkivaltaa tai äkkinäisiä rikkoumuksia. Ajatteleva teosofi ei äkkiä muuta elämäänsä vaan valmistaa itseänsä sisäisesti uutta elämää varten. Hän antaa kyvyn itsessään kasvaa ajattelemalla ja miettimällä, hän antaa ulkonaisten olojen valmistaa itseään, jotta vasta hänen ollessaan valmis kahleet kirpoisivat pois ja hän todella osaisi käyttää hyväkseen uutta tilaisuutta.

Hän tekee todellista työtä, ei silmittömästi juokse ulos ensimmäisen tunnepuuskan vallassa, tietäen, että vaikka kestäisi tuhat vuotta, työn tulokset varmasti saavutetaan.

Sillä tavalla menettelee ajatteleva teosofi, sillä tavalla myös viisas kansa — viisas kansa, joka näkee ja ymmärtää, että se ei nyt tällä hetkellä ollenkaan elä sellaista elämää, jota se ihanteena pitää. Kansaa ajattelee ihannettaan, pitää sitä silmänsä edessä ja valmistaa itseään sisäisesti ihannetta elämään, tietäen, että kun se sisäisesti valmistuu, ulkonaiset olotkin muuttuvat. Viisas kansa ensinnä katsoo, että sen sisässä vallitsee rauha ja sopusointu. Se ensinnä heittää pois turhat puolueriidat, ne sopivat kansalle, joka ei huolehdi mistään todellisesta. Jos olemme viisas kansa, ymmärrämme, että meillä on vakava asema elämässä. Meillä on todella yhteinen tehtävä, ja sensijaan että keskenämme riitelisimme kaikenlaisista pikku asioista me suuntaamme katseemme eteenpäin ja työskentelemme tulevaisuuden puolesta. Silloin veljeyshenki tunkeutuu meihin ja me unohtamme keskinäiset eroavaisuudet. Katkeruus, itsekkäisyys, arvostelunhalu poistuu, kun katseemme yhteisesti suuntautuu ihanteeseen.

Me voimme nähdä kansojen elämässä tällaista yksimielisyyttä silloin kun ulkopuolelta uhkaa suuri vaara. Silloin kansa unohtaa sisälliset kiistansa ja kääntää silmänsä uhkaavaan vaaraan. Mutta voi! eikö ole kansaa, joka voisi olla viisas, vaikkei mikään vaara uhkaisi ulkopuolelta? Eikö ole niin ylpeätä kansaa, joka ei enää vain kulkisi elämän nenästävedettävänä, elämän peloteltavana? Eikö ole sellaista kansaa, joka nousisi itsetietoisuuteen, viisauteen, tyyneyteen ihannetta katselemaan ilman ulkonaisia sysäyksiä?

Meidän kansallamme olisi siihen mahdollisuutta ja meidän kansamme pitää herätä, pitää nähdä, että sillä on henkinen kulttuuritehtävä, pitää kääntää mielensä pois kaikenlaisesta turhasta. Erilaiset puolueet, jotka edustavat ristiriitaisia haluja ja himoja, ymmärtäkööt, että heidän on luovuttava omista itsekkäistä pyyteistään. Yläluokan täytyy luopua sellaisesta maailmankatsomuksesta, joka kuiskaa sille, että »meillä täytyy olla kaikenlaisia oikeuksia, meidän täytyy hallita muita ihmisiä.» Näistä pyyteistään heidän täytyy luopua. Heidän ei tarvitse luopua omaisuudestaan, asunnoistaan, ei äkkiä viroistaan eikä toimistaan vaan siitä sisäisestä itsekkäisyydestä, joka sanoo: »Minun täytyy olla hallitseva, rikas, komea.» Yksilöiden tulee enemmän tuntea itsensä ihmisiksi. On tosin karmaa, mutta joka tapauksessa tilapäistä, että olen esim. yläluokkalainen, sivistynyt, rikas, kaunis j. n. e. Yhtä hyvin voisin olla köyhä, ryysyläinen, ruma ja mitä tahansa.

Samaten alaluokan ei pidä ajatella: »nuo yläluokkalaiset ovat meiltä kaiken riistäneet. Nyt me tahdomme nousta valtaan, ja kyllä me sitten kuritamme. Tahdomme näyttää, kuka se on, joka todella tekee työtä ja todella elättää ihmiskuntaa.» Ei pitäisi n. k. alaluokan päästää mieleensä tällaisia tunteita, sillä tilapäistä on, että muutamat ihmiset ovat alaluokassa. Huomenna voivat he syntyä yläluokkaan. Kaikki on karmaa. Heidän pitäisi luopua epäveljellisestä katsantokannastaan ja ymmärtää, että kaikki ovat ihmisiä. Ei kellään ole oikeutta vaatia muilta, mutta jokaisella on velvollisuus vaatia itseltään parannusta. Jokainen on saanut hoidettavakseen ihmeellisen paratiisin. Tämä on hänen oma ruumiinsa ja hänen oma persoonallisuutensa. Siinä puutarhassa hän on herra ja isäntä. Mutta usein ihminen vaatii itselleen oikeutta toisten puutarhoihin. Usein ihminen huomaamattaan on varas. Kaikista tällaisista peruserehdyksistä pitäisi meidän ihmisten luopua, ja luokkien tulisi ymmärtää, ettei oikeastaan ole olemassa oikeuksia vaan ainoastaan velvollisuuksia. Velvollisuuksia on, ei oikeuksia. Tämä seuraa itsestään teosofisesta maailmankatsomuksesta. Tämän kansamme ymmärtää, kun saamme teosofisen maailmankatsomuksen tunkemaan läpi kaikkien kerrosten.

Ja jos tahtoisimme vähänkään profetoida, voisimme sanoa: kansamme on tällä hetkellä sielullisesti ja henkisesti siinä tilassa, että se odottaa pelastajaansa. Se odottaa teosofista maailmankatsomusta, joka päästäisi sen alemmasta itsestään. Jo alkavat ihmiset ymmärtää, että Suomen kansalla on kulttuuritehtävä edessään, ja että se on henkistä laatua, kauniimpaa laatua kuin aineellinen kulttuuri, mutta vaikeampaa ja korkeampaa. Meidän kansamme vain odottaa sitä maailmankatsomusta, joka pelastaisi sen ristiriitaisten intohimojen pimeydestä, voittaisi sen ymmärryksen ja loisi valoa sen järkeen, niin että se voisi uskoa tuohon korkeampaan elämäntehtävään, minkä se sisimmässä itsessään aavistaa . . .

(Esitelmä, pidetty Tuonenkylän kesäkursseissa heinäkuun 5 p:nä 1913.)

III.

SUOMEN TULEVAISUUS.

Mitä erityisesti Suomen kansaan tulee, riippuu senkin vastainen kohtalo juuri siitä, millä tavalla se ratkaisee kulttuurikysymyksen. Kohtalon käsi on nyt johtanut kansamme semmoisen taipaleen alkuun, jota sen on kulkeminen omin päin. Sillä on nyt suuremmat mahdollisuudet kehittymään ja sivistymään kuin mitä sillä historian tuntemina aikoina on ollut. Millä lailla on Suomen kansa käyttävä tätä tilaisuutta hyväkseen? Onko se vain kulkeva muiden neuvojen mukaan, vai onko se itseensä uskaltava? Oireet toistaiseksi näyttävät, ettei se peräti ole kadottanut aito pakanallista itseluottamuksen hyvettä.

Voisimmeko nyt teosofiselta kannalta sanoa jotakin Suomen kansan tulevaisuudesta? Katsokaamme.

Suomalainen kansallinen kulttuuri on toteutettavissa siinä määrin, kuin Suomen kansan yksilöllinen,

omintakeinen henki pääsee läpitunkemaan koko sen persoonallisen elämän näkyväisessä maailmassa. Tämä on selvä, mutta onko meillä aavistusta siitä, minkälainen Suomen kansan omintakeinen, yksilöllinen henki on?

Epäilemättä, vastaamme tähän. Sen asian selvittämiseksi on jo tehty työtä pitkin viime vuosisataa. On tutkittu kansan historiaa, on keräilty kansan runoja ja lauluja; Kalevala on tehnyt meille tutuiksi kansan muinaisen sivistyksen sankarit, ja nykyiset kansankirjailijat ovat kuvailleet, mitä tunteita tänä päivänä liikkuu kansan povessa. Eikö tämä kaikki ole kuvastanut meille Suomen kansan henkeä? Emmekö tämän nojalla osaa aavistaa, mistä kansan sydän on täynnä? Sitä kuusta kuuleminen, jonka juurella asunto.

Suomen kansa on rauhallisen työskentelyn ja mietiskelyn kansa. Sen tajuinen sieluelämä on tunteiden ja korkeamman, filosofisen ja uskonnollisen, järjen tasolla. Sen sydän on heltyvä, sen ymmärrys jano viisautta. Ei se kunnioita ulkonaisia etuja niin paljon kuin sisäisiä hengen ominaisuuksia. Sen sankareita ovat tietäjät ja laulajat, sen suurmiehiä sanallaan luojat.

Suomen kansa on maata viljelevä ja luonnon helmassa elävä kansa. Ei se rakasta suurkaupunkien ylen ahkeralta näyttävää, umpimähkäistä ahertamista, vaan sen toiminta on oleva tyystin harkittua, vapaasti valittua ja järkevää. Ei se ymmärrä ylellistä ulkonaista komeutta, vaan sen yhteiskunnallinen ihanne on hiljainen perhe-elämä: vieraanvaraiset kodit, ystävällinen seurustelu, lukuisat kokoukset, joissa pohditaan yhteisiä kysymyksiä, suuret laulu- ja kansanjuhlat, joissa vakavuus ja leikillisuus käyvät käsi kädessä.

Suomen kansan kansallinen sivistys on oleva henkistä kulttuuria. Ei tämä kansa kaipaa rikkautta eikä maallista valtaa, vaan sen kaiho on tietoon ja taitoon ja viisauden kunniaan. Ei se rakasta tiedettä kalliina korutavarana, vaan syntyjen syvien tutkijana. Ei se tahdo yliopistoillaan ylpeillä maailman silmissä, vaan se tahtoo niistä oppia. Ei se kirkoillaan tahdo komeilla jumalan edessä, vaan se tahtoo, että niistä leviäisi väärentämättömän totuuden puhdas valo. Ei se papistoa tahdo palvella ulkonaisena järjestönä, vaan se korottaa viisaansa ja tietäjänsä papeiksi. Suomen kovaa kokenut kansa on todellisuuksien kansa. Se tahtoo rakentaa majansa kalliolle, ei vierivälle sannalle.

Jo kangastaa mieleemme, minkälainen on oleva Väinön kansan tulevaisuus: valtio, jota viisaus johtaa, yhteiskunta, joka tasa-arvoiselle oikeudelle perustuu, perhe-elämä, jossa rakkaus vallitsee. Jumalalta se rukoilee takaisin vanhat tietäjänsä. Taas astuvat Väinämöinen, Ilmarinen ja muut sen keskuuteen oloja järjestämään. Eivät he enää pelkää entistä voittajaansa. Se Kristus, jonka edeltä he pakenivat, oli valepukuinen sortaja. Nyt he ovat oppineet häntä tuntemaan oikeassa muodossaan, nyt he tervehtivät häntä veljenään ja ryhtyvät kaikki yhdessä uutta Suomea rakentamaan.

Oi koittakoon pian se päivä, jolloin ei Suomessa sortoa ole, jolloin ei köyhyyttä ole eikä rikkautta! Maa on kaikkien omana ja ahkerat kädet sitä viljelevät. Loistossa ja komeudessa ei elä kukaan, mutta kukaan ei liioin puutteessa ja siivottomuudessa. Valoa ja ilmaa on kaikissa kodeissa, puhtaus ja kauneus on ulkonaisen elämän tunnussana. Suurissa laulujuhlissaan esiintyy kansa vaihtelevan värisissä kansallisuuspuvuissaan, jokapäiväisissä askareissaan yksinkertaisissa, mutta iloisissa pukimissaan. Tyytyväisyys ja reippaus loistaa nuorten kasvoista, vanhojen rypyistä hymyilee viisaus. Säännöllinen työ, kohtuullinen ja maukas ravinto, terveydelliset olosuhteet ovat murtaneet tautien vallan. Kuolemakin odottaa epäröiden ja lähenee vasta vanhusta hiljaisiin askelin.

Oi koittakoon pian se päivä, jolloin Suomessa ei valhetta ole, ei rakkauden puutetta eikä vihaa! Kirkot ovat edelleenkin kirkkoja, mutta jumalanpalvelus ei ole enää sortaja-jumalan lepyttämistä. Nyt niissä kaikuu ylistyslauluja elämän antajalle, ilon ja kauneuden luojalle, ja niiden saarnastuoleista kuuluu kauas peittämättömän totuuden sana. Ikuista helvettiä ei ole, tarpeettoman murheen ja surun syytä ei ole, nyt uskotaan hyvän valtaherruuteen. Lahkolaiskiustat ja puolueriidat ovat hävinneet muinaismuistojen joukkoon, nyt kilpaillaan vain tosi tiedossa ja taidossa. Uskonnollisuus ei ole ulkokultaisuutta eikä pyhyys tyhjää puhetta, sillä kaikki pyrkivät hyveissä kehittymään. Rehellisyys, vilpittömyys, rakkaus,

suvaitsevaisuus, lempeys, uljas nöyryys ja ahkeruus, kas siinä hyveitä, joiden alttarille jokaista kansalaista opetetaan uhraamaan ajatuksiaan joka päivä.

Oi koittakoon pian se päivä, jolloin Suomi on nouseva henkiseen suuruuteensa! Päivä, jolloin Suomi pudistaa päältään kaikki näkymättömät kahleet, vieraat ja omansa! Päivä, jolloin se kohoaa ajan aalloista kirkkaana ja luomiskykyisenä kuin muinoinen Ilmatar! Mutta koska se päivä koittaa?

Kuulkaamme, mitä viisaus sanoo: kansa on kuin yksilö. Sivistyneet edustavat ymmärrystä, eri puolueet, eri ryhmät, eri luokat edustavat eri himoja ja haluja ja taipumuksia. Syvät rivit ovat sydämenä, ja sydämen takaa kuiskaa näkymätön henki.

Kansa kehittyy kuin yksilö. Ymmärryksen täytyy etsiä, himojen täytyy luopua, sydämen täytyy tahtoa ja tuntea; ja koko ihminen on oleva kuuliainen hengen äänelle. Niin kansassakin sivistyneiden täytyy etsiä suurten elämänkysymysten ratkaisua, koko kansan yhteistä onnea, puolueiden ja luokkien ja seurojen on luovuttava etuoikeuksistaan ja rikkauksistaan ja omista tarkotusperistään, syvien rivien täytyy palavin sydämin tahtoa parannusta ja pelastusta, ja koko kansan on kuultava niiden ääntä, jotka osaavat sille tulkita, mitä sen hengessä piilee.

Kas semmoinen on kansallisen kulttuurin ohjelma. Taivaisia se tavoittelee, mahdoton se on toteuttaa! Se on haaveilijan ohjelma.

Olkoon, mutta se on myös viisauden. Kehityksen tie on kapea, niin yksilön kuin kansan. On vain olemassa yksi keino nousta henkiseen suuruuteen ja luoda kuolematonta sivistystä!

(Omatunto 1906.)

○○○○○○

IV.

EI PAHAA PAHALLA.

Onko murha ja väkivalta ja verinen veljessota ainoa keino, millä vanhuuttaan lahonnut yhteiskuntamuoto on puhdistettavissa ja uudistettavissa? Onko paha ainoastaan voitettavissa pahalla? Eikö ole olemassa mitään muuta keinoa? Ovathan kaikki viisaat jumalanmiehet julistaneet järkähtämättömänä totuutena, että ainoastaan hyvä voittaa pahan, että ainoastaan rakkaus voittaa vihan, että ainoastaan ylevämielinen rauhallisuus voittaa väkivallan. Ja tuntuuhan itsestään selvältä, ettei tarkoitus pyhitä keinoja! Jos kerran päämaali on rauha, rakkaus, sopusointu ja onni, kuinka se olisi saavutettavissa veristen taistelujen, vihan, veljesriitojen, kyynelten ja huokausten kautta?

Tämä on ihmiskunnan iänikuinen läksy. Jokaisen yksilön povessa piilee onnen kaipuu, koko ihmiskunnan sydäntä elähyttää toivo kerran päästä luvattuun maahan, kerran saavuttaa onni, jota ainoastaan laupeuden kyynel kostuttavat. Mutta kuitenkin ei yksilö eikä ihmiskunta luovu etsimästä sitä onnea väkivallalla, taistelulla ja kamppailulla. Päämaali on useilla selvänä, mutta keinoja tuskin kukaan oivaltaa. Kuuroille korville ovat viisaat huutaneet. Yhäti vain ihmiset kuuntelevat himojensa myrskyisiä ääniä. »Tapa, tapa!» kaikuu oikeutettuna käskynä joka taholta, ja ne, jotka koettavat puhua järjen kieltä, sydämen kieltä, omantunnon kieltä, ne ovat toisten mielestä haaveilijoita.

Näin ollen on selvä, että toistaiseksi vallankumoukset ovat historiallisia välttämättömyyksiä. Sorto yhdeltä puolen herättää katkeruutta ja vihaa toisaalla. Kuinka se katkeruus ja viha voisi lauhtua muuten

kuin vereen ja koston? Vaarallista on leikkiä inhimillisten intohimojen kanssa. Se on jousen jännittämistä omaa itseään kohti.

Yhtäkaikki oli juuri haaveilijoiden pieni etuvartiosto ihmiskunnan varsinaisena toivona. Sillä joskin heidän äänensä vielä on heikko, joskin heidän vaikutusvoimansa on mitätön, on se kuitenkin päivä päivältä kasvava ja varttuva ja lopulta heidän ohjelmansa tunkee läpi kaikkien mielten, sillä päivä kerran nousee, jolloin ihmiskunta ei enää luota »vanhoihin, taattuihin keinoihin». Sitä päivää odottaessa on ylen tärkeä, että haaveilijoiden »pikkuinen lauma» pysyy uskollisena loppuun asti.

Mikä sitten on heidän ohjelmansa? Mikä on se hyvä ja rauhallinen keino, jolla he tahtovat voittaa maailman vääryydet?

Kuulkaamme, mitä H. P. Blavatsky sanoo:

»Jos koettaisimme ajaa läpi valtiollisia muutoksia, ennenkuin olemme voineet uudistaa ihmisluontoa, on tämä aivan kuin jos kaataisimme uutta viiniä vanhoihin leileihin. Täytyy opettaa ihmisiä sisimmässä sydämessään tuntemaan ja tunnustamaan oikeita, totisia velvollisuuksiaan toisiaan kohtaan, sitten itsestään häviävät vanhat vallan väärinkäytöt ja kansallispolitiikan väärät lait, jotka perustuvat yhteiskunnalliseen ja valtiolliseen itsekkyyteen. Vähäjärkinen on puutarhuri, joka leikkaamalla koettaa poistaa myrkyllisiä kasveja kukkalavastaan, sen sijaan että kiskoisi ne juurineen pois. Mahdoton on saada aikaan pysyväinen valtiollinen uudistus, kun samat itsekkäät ihmiset edelleenkin johtavat asioita.» (The key to Theosophy, siv. 156.)

Ihmisten täytyy muuttua, ihmisten täytyy valistua! Kas siinä haaveilijoiden, mutta myös kaikkien viisasten neuvo. »Mutta eihän ihmiset voi enkeleiksi muuttua», väitetään tähän. »Jos jätte odottamaan yhteiskunnan uudestasytymistä siksi kunnes ihmiset ovat tulleet täydellisiksi, saatte odottaa maailman loppuun saakka, eikä sittenkään se päivä ole koittava!»

Hyvin mahdollista, vastaavat haaveilijat, mutta kysymys ei olekkaan täydellisistä ihmisistä ja enkeleistä. Mitä täydelliset ihmiset ja enkelit välittäisivät yhteiskuntamuodoista, mikäli koskee heitä itseään! Kyllä enkelit aina ja joka paikassa tulevat toimeen. Kysymys onkin tavallisista ihmisistä. Kysymys on siitä, että ihmiset ylipäänsä tarvitsisivat parempia, luonnollisempia, terveellisempiä, oikeudellisempia, vapaampia, rehellisempiä olosuhteita voidakseen kehittyä ja olla onnellisia. Ja näitä oloja saavuttaakseen heidän täytyy muuttua, valistua, herätä.

Mutta millä tavalla? Ainoastaan siten, että ymmärtävät ja koko sielullaan käsittävät, että pahaa ei voiteta pahalla, että väkivaltaa ei poisteta väkivallalla. Kaikissa ihmisissä on herätettävä halu parempiin, kaikkia ihmisiä, niin »ylhäisiä» kuin »alhaisia», on saatettava ikävöimään onnea ja tyytyväisyyttä ja vapautta — kaikille.

Se suuri ja mahtava keino, joka yksin vie toivottuun päämaaliin, on ihmisten sisäinen mielikuvituselämä. Koko luonto, koko yhteiskunta on ajatuksen eli mielikuvituksen tuotetta: jos muutoksia tahdotaan aikaansaada, on tämä mahdollista ainoastaan mielikuvituksen avulla. Mielikuvitus — lennokka, itsetietoinen ajatus — on luonnon suurin voima.

Mielikuvitus on pitkiä aikoja kulkenut määrättyä latuaan; nyt se monissa ihmisissä on alkanut uurtua itselleen uusia uria. Mutta ennenkuin se kasvaa niin suureksi virraksi, että se tempaa kaikkien mielet mukanaan, ei se aikaansaa pysyvää muutosta.

Mielikuvituksen tie on tosi toiminnan tie, ja kuitenkin se vielä monen mielestä on hidas: sillä aikaa kun toiset »ajattelevat», kärsivät toiset vainoa ja vääryyttä. Olkoon, mutta eikö väkivaltaiset keinot luo kärsimyksiä? Ja ennen kaikkea: väkivalta ei vie päämaaliin, mutta ajattelu ja mielikuvitus on voitostaan

varma. Eikä suinkaan tämä tie ole työtöntä? Mitä muuta se on kuin työtä? Työtä aamusta iltaan, hiljaista työtä, herätystyötä! Se työhän on sosialistisen liikkeen alkuperäinen, varsinainen ohjelma.

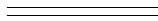
Ja näkymättömän maailman kannalta katsoen mielikuvituksen tie — kaukana siitä, että olisi hidas — onkin kaikista nopein tie. Miksi? Sentähden, että se kansa, joka uskaltaa kulkea hyvän tietä, vetää luoksensa suuria sieluja. Ja kuta enemmän suuria sieluja kansan keskuuteen syntyy, sitä valoisammaksi ja itsetietoisemmaksi ja nopeammaksi käy sen kansan tie »luvattuun maahan».

Onnellinen siis se kansa, joka valitsee »mielikuvituksen» rauhallisen tien; jos sen kansan keskuudessa tapahtuu vallankumouksia, ovat nekin rauhallista laatua.

Onnellinen se kansa, joka uskaltaa luottaa henkisiin voimiinsa, joka ei tartu miekkaan, ettei se miekkaan hukkuisi, vaan joka laulun ja sanan taikavoimalla karkottaa sorron ja vääryyden pimeät peikot. Onnellinen se kansa, sillä se on kuolleista nouseva ja kirkastuva ja kulkeva tulen kautta vahingoittumatta.

Oi, onko historia näkevä sitä näytelmää?

(Omatunto 1906.)

PEKKA ERVAST

SUURET USKONNOT

MYSTICA

SUURET USKONNOT

VIISITOISTA ESITELMÄÄ
PITÄNYT

PEKKA ERVAST

KOLMAS PAINOS

HELSINGISSÄ 1926
MYSTICA

TAMPEREELLA 1926
TAMPEREEN SENTRAALIKIRJAPAINO

Alkusana kolmanteen painokseen.

Ilmestyessään painosta jouluksi 1911 tämä kirja heti voitti tien yleisön sydämeen. Uusi painos oli julkaistava vuoden perästä — vuoden 1913 alussa, — ja koska sekin on jo monta vuotta ollut loppuunmyytyinä, Mystica on nyt, kun kirjaa uudestaan on ruvettu ahkerasti kysymään, päättänyt lähettää maailmalle kolmannen, halpahintaisen painoksen.

Minkä sanan annan minä tekijänä evääksi näille esitelmille niiden lähtiessä kirjan muodossa kolmannelle kiertomatkalleen? Niissä on rakkaudella ja ihastuksella tulkittu suurten uskontojen yhteistä viisautta ja henkeä; ne eivät saata muuta kuin ilahduttaa totuudenetsijää, joka toivoo näkevänsä saman jumalallisen auringon kultaavan hengenelämän huippuja kaikissa kansoissa ja kaikkina aikoina. Ei kukaan voikaan oppia juurta jaksaen tuntemaan omaa uskontoaan, jollei hän ensin osaa rakastaa toisia. Välttämätöntä on Kristuksen seuraajan ymmärtää, millä tavalla vanhoissa uskonnoissa on valmistettu tietä hänelle, joka alkoi uuden ajanjakson ihmiskunnan historiassa. Täydellä syyllä voidaan sanoa, että kukaan ei tule Kristuksen luo, joka ei ole istunut Buddhan, Zarathushtran y. m. viisaiden jalkojen juuressa. Kristityt tutkijat luulevat joskus kykenevänsä arvostelemaan — ja tuomitsemaan — muita uskontoja ilman että ovat niissä koko sielullaan eläneet. He erehtyvät, ja mikä pahinta on: he eivät tunne omaakaan mestariaan.

Kristinuskkoa on tässä kirjassa kosketeltu vain yhdeltä puolelta, eikä minun kantani siinä ainoassa esitelmässä tule tyhjentävästi esille. Lukijan täytyy siis hyvántahtoisesti tutustua toisiinkin kirjoihin, esim. „Jeesuksen salakouluun“, „Vuorisaarnaan“ ja „Christosophiaan“, jos tahtoo lähemmin perehtyä näkemyksiini tällä alalla.

Muhamettilainen maailma on nykyään muuttumaisillaan. Uskon silti, ettei kellään moslemilla ole moitteen sanaa siitä hengestä ja tavasta, jolla hänen uskoaan olen esittänyt.

Palvelkoon tämä kirja siis ihmisyyden ja veljeyden asiaa.

Lopella, marraskuulla 1926.

P. E.

Alkulause ensimmäiseen painokseen.

Tähän kirjaan kootut esitelmät pidettiin Helsingissä talvella 1909-1910. Ne pikakirjoitettiin pidettäissä, ja kun nyt pari vuotta myöhemmin olen käynyt niiden läpi ja jonkun verran korjaillut sanamuotoa, en ole voinut olla huomaamatta niiden puutteellisuuksia ja heikkouksia. Ne eivät missään suhteessa tyhjennä ainettaan, eivät läheskään anna täydellistä kuvaa uskonnoista, eivät esitä niiden historiallista ympäristöä ja kehitystä. Toisen uskonnon yhteydessä puhuu esitelmä enemmän opeista, toisen yhteydessä jumalanpalveluksesta, kolmannen yhteydessä jostakin merkkihenkilöstä. Järjestelmällisyys puuttuu nähtävästi, vaikka johtavassa luennossa viitataan periaatteihin, joiden mukaan uskontoja on tutkittava.

Mikä sitten on syynä, että rohkenen ne julkaista noudattaakseni monen kuulijan lausumaa toivomusta? Yksinomaan usko, että ne tämmöisinäkin vastaavat tarkoitustaan. Sillä niiden tarkoitus ei ole tieteellistä laatua.

Nämä luennot eivät ole uskonnonhistoriallisia selontekoja. Ne ovat tunnelmakuvia uskontojen historiasta. Ne perustuvat historiallisiin tosiseikkoihin — joskus sitäpaitsi selvänäkijäin tutkimuksiin tai salaisiin traditsioneihin, — mutta niiden tarkoitus on kuvata, miltä uskonto — nykyinen tai muinainen — näyttää ja tuntuu, kun sitä lähestyy kunnioituksella, kun siihen syventyy rakkaudella. Tieteelliset käsikirjat puhuvat useimmiten kylmästi ja arvostelevasti vanhoista uskonnoista ja kunnioittavat nykyisistä melkein yksistään kristinuskoa. Tämä ei tyydytä tutkijaa, jota elähyttää yleisuskonnollinen, teosofinen henki. Hän etsii joka uskonnosta viisauden sanoja, joka pyhästä kirjasta Jumalan sormen jälkiä. Hän tahtoo olla ihminen, joka kaikkialla lähestyy ihmisiä: saman hengenjanon, minkä hän itsessään tuntee, hän näkee toisissakin, olkoot hänestä kuinka etäällä tahansa ajassa ja paikassa. Hän lähestyy uskontoja, sydän odotuksesta ja kiitoksesta sykkivänä.

Sellaisen tunnelman elähyttämänä olen näitä luentoja pitänyt. Jos niiden lukeminen vähässäkään määrässä voisi herättää samanlaisia tunteita ja jos yhdessäkään lukijassa syttyisi halu lähemmin tutustua vanhojen kansojen viisauteen ja uskontojen sisäiseen henkeen, silloin olisi työni enemmän kuin palkittu.

„Tuonenkylässä“ lokakuulla 1911.

P. E.

SISÄLLYS:

Johtava luento.	
I. Uskonto ja uskontokysymys	5
Ensimmäinen kulttuuri: intialaiset.	
II. Nykyisen ihmisrodun alkuperäinen uskonto	12
III. Nykyisen ihmisrodun ensimmäinen lakikirja	18
IV. Kuinka vanhassa Indiassa totuutta etsittiin	25
Toinen kulttuuri: asyyrialais-babylonilaiset ja egyptiläiset.	
V. Tietäjät itäiseltä maalta	32
VI. Kuolleitten kirja	41
Kolmas kulttuuri: parsilaiset.	
VII. Näin puhui Zarathushtra	50
Neljäs kulttuuri: kreikkalais-roomalaiset.	
VIII. Kreikan mysteerit ja oraakkelit	58
IX. Apollonios Tyanalainen, pakanamaailman Kristus	65
X. Pythagoras, hänen kultaiset säkeensä ja hänen ihanneyhteiskuntansa	73
Viides kulttuuri: nykyiset kansat.	
XI. Kabbala, juutalaisten salainen oppi	83
XII. Buddha, buddhanusko ja buddhalaiset	89
XIII. Muhammed ja islam	98
XIV. Golgata-mysterio	106
Loppuluento.	
XV. Teosofia ja maailmanuskonnot	113

I.

USKONTO JA USKONTOKYSYMYKSIÄ.

Uskonto merkityksessään maailmankatsomus on elämän tärkein kysymys. Millainen ihmisen uskonto on, sellainen on hänen elämänsä. Millainen jonkun kansan uskonto on, sellainen on sen kansan elämä. Ihmissielun maailmankatsomuksesta riippuu hänen elämänsä henkevyys ja kansan maailmankatsomuksesta riippuu sen kansan sivistys, sen olosuhteiden henkevyys.

Mitä sitten on uskonto eli maailmankatsomus? Me saatamme tässä asiassa Tolstoin kanssa erottaa kaksi olemuspuolta. Toista tahtoisin nimittää elämänuskoksi, toista uskonnoksi varsinaisessa merkityksessä. Jos ajattelemme yksilöä, huomaamme aivan selvästi erotuksen näiden kahden olemuspuolen välillä, ja huomaamme myös, minkälaisessa vuorovaikutuksessa ne toisiinsa ovat. Jokainen yksilö omistaa elämänuskon, ja sillä tarkoitan, että jokainen ihminen on todellisuudessa pisara elämänmeressä, tuntien itsensä riippuvaksi suuresta elämästä. Hän ei ole kaikkivaltias olento, vaan olento, joka välttämättä on jonkinlaisessa suhteessa ympäristöönsä, kaikkeuden elämään hänen ympärillään.

Tämä hänen todellinen ja vaistomainen suhteensa, joka ilmenee hänen teoissaan, liikkeissään ja sanoissaan, tämä hänen niin sanoakseni alitajuinen suhteensa, jommoinen välttämättä on jokaisella ihmisellä, tämä on hänen sisäinen elämänuskonsa. Sen mukaan jokainen ihminen elää.

Jokaisella ihmisellä on itse asiassa oma elämänuskonsa, koska kukaan ei ole aivan samanlainen kuin toinen eikä vallan samassa suhteessa elämään. Ihmiset ovat eri kehitysasteella, ihmisillä on eri käsitys siitä, mitä elämä heiltä vaatii, mikä on heidän velvollisuutensa, mikä heidän siveellisyytensä, ja kukin ihminen toimii vaistomaisesti oman sisäisen käsityksensä mukaisesti.

Mutta ihmisellä on myös tietoinen uskontonsa eli maailmankatsomuksensa, ja se on hänen päivätajuinen kuvansa elämästä ja maailmasta. Se asun hänen järjessään, ymmärryksessään, ajatuksessaan, ja sen mukaan ihmiset jakautuvat eri ryhmiin ja nimittävät itseään ja toisiaan eri nimillä: materialisti, kristitty, uskova, buddhalainen, muhamettilainen, hindulainen, agnostikko, kieltäjä, epäilijä, juutalainen j. n. e.

Nämä kaksi, ihmisen päivätajuinen uskonto ja hänen vaistomainen elämänuskonsa ovat kumpikin alituisessa vuorovaikutuksessa keskenään. Jos hänen vaistomainen sieluelämänsä on voimakas, jos hänellä on suuria, voimakkaita intohimoja, silloin välttämättä hänen tajuinen maailmankatsomuksensa enemmän tai vähemmän hyväksyy näitä hänen intohimojaan. Jos ne ovat kovin voimakkaita eikä hän näe niissä mitään erikoista pahaa, suo hän niille sijan maailmankatsomuksessaan. Toiselta puolelta älyllinen maailmankatsomus vaikuttaa alitajuiseen uskoon. Ihmisellä on esim. voimakkaita sellaisia viettejä, joita hän itse tuomitsee vääriksi. Niillä ei silloin ole hyväksytyä sijaa hänen uskonnossaan, vaan hän koettaa niitä poistaa itsestään, niitä vastaan taistella, niiden yli nousta, ja tällä tavoin ihmisen uskonto ja hänen uskonsa alituisesti vaikuttavat toisiinsa. Ihmisen omasta luonnosta johtuu, että hän maailmankatsomuksellaan voi vaikuttaa omaan alitajuunsa, voi muovata itseään, johonkin määrin muuttaa itseään. Ihminen voi, kun hän on laatinut itselleen selvän maailmankatsomuksen järjessään, ajatella itseään paremmaksi kuin hän oikeastaan on ja siten ajatuksen voimalla puhdistaa itsensä ja elämänsä ja nousta korkeammalle kuin missä hän alussa on. Tämän johdosta näemme, että ihmisen päivätajuisella uskonnolla on suuri merkitys hänen elämässään. Ja me näemme myös, että sillä on suuri merkitys kansakunnan elämässä, sillä jos yksilö omatessaan maailmankatsomuksen, joka kohottaa hänen sielunsa ylevään ihanteeseen, ehdottomasti vaikuttaa omaan elämäänsä, alitajuiseen persoonallisuuteensa, on yksilöryhmän eli kansan laita samoin. Ja jos kansalla on maailmankatsomus, joka ei vedä sitä alaspäin, vaan koettaa nostaa sen sielua ja henkeä ylöspäin, niin se myös vaikuttaa alkemiallisesti kansan elämään, niin että

tämä puhdistuu ja nousee sivistyksessä.

Näin olemme nyt määritelleet uskoa ja uskontoa ja ymmärrämme, kuinka tärkeät ovat olleet ihmiselle ja ihmiskunnan elämälle n. s. uskonnot. Uskonnot ovat tarjonneet ihmisille maailmankatsomuksen. Ne ovat tyydyttäneet sitä sisäistä tarvetta, joka piilee ihmishengessä. Jokainen ihminen tahtoo ymmärtää elämää. Jokaiselle ihmiselle on välttämätöntä jokin järkikuva siitä. Maailman suuret ja pienet uskonnot, filosofisimmat ja taikauskoisimmat järjestelmät — kaikki ne ovat tässä suhteessa olleet ihmisille avuksi. Tätä merkitystä ei niiltä kukaan kiellä.

Mutta uskonnoista puhuttaessa ja niitä arvosteltaessa on tietysti olemassa toinenkin näkökanta. Jos niiden käytännöllinen merkitys tunnustetaan, voidaan yhtäkaikki kysyä, mikä tieteellinen arvo niillä itsessään on: onko niiden antama maailmankuva tosi vai väärä? Tämä kysymys on taas yhteydessä seuraavan kanssa: mistä uskonto on saanut maailmankatsomuksensa? mikä on sen alkuperä? kuka sen on keksinyt? Ja vaikka useimmat uskonnot vastaavat itse tähän, että niiden maailmankuva on saatu ylhäältä, on jumalan tai jumalallisten olentojen ilmoittama, eivät läheskään kaikki kysyjät tähän vastaukseen tyytyneet. Itse asiassa tiedämme, että tutkijat ovat eri mieltä uskontojen alkuperästä.

Jätämme järjettömänä heti syrjään tuon raa'asti materialistisen käsityksen, että uskonto on humbugia, että uskontoja ovat laatineet yläluokkalaiset, jotka ovat katsoneet omia etujaan kansan kustannuksella, että uskonnon avulla kansaa pimitetään ja pidetään tietämättömyydessä, saadaan tottelemaan ja tyytymään. Vaikka täytyy tunnustaa, että uskonnon nimeä on väärinkäytetty, että uskonnon varjossa on harjoitettu mitä kamalinta petosta ja sortoa, että uskontoa on käytetty vallanhimon, ahneuden ja kaikkien paheiden naamarina, ei kuitenkaan tieteellinen tutkimus koskaan ole alentunut uskomaan, että uskontojen alkuperä olisi itsetietoinen petos. N. s. vertailevan uskontotieteen kanta on se, että uskontojen alkuperä on ihmisten tietämättömyydessä ja pelossa. Uskonto on ilmiö, se sanoi, joka kuuluu ihmiskunnan lapsuusaikaan ja josta meidän täytyy nousta. Uskonto on maailmankatsomus, jonka ihmisten yhteinen mielikuvitus on synnyttänyt. Joku nerokkaampi joukosta on löytänyt sanat yhteiselle mielikuvitukselle, niin että kun esim. pelättiin ukkosta, keksi joku, että ukkosen takana on ankara, kostava jumala, joka pauhaa ja pitää melua. Tutkiessaan eri uskontoja tiedemiehet kyllä vähän hämmästyivät sitä, että niissä kaikissa — sekä pakanauskonnoissa että kristinuskossa — opetettiin jotakuinkin samaa, mutta tekivät siitä vain johtopäätöksen: tästä näemme, ettei kristinuskokaan, jota on pidetty kaikkein parhaimpana ja korkeimpana ja muista eroavana, ole sen merkillisempi; se on yhtäläisestä tietämättömyydestä johtunut kuin muutkin. Kaikki uskonnot ovat samasta alkuperästä lähteneet. Tämän johtopäätöksen tiedemiehet tekivät.

Uskonnot muodostavat tutkijain mielestä erinomaisen mieltäkiinnittävän tutkimusalueen, koska ne antavat heidän kurkistaa kaikista syvimmälle kansojen sieluelämään. Jokaisessa uskonnoissa saattaa erottaa kolme asiaa, sanovat tutkijat. Ensinnä tulevat opit eli dogmit, jotka antavat kuvan elämästä ja maailmasta, ihmisestä ja Jumalasta. Se on jokaisen uskonnon metafysiikka eli oppijärjestelmä. Sitten seuraa siveysoppi eli etiikka, joka selittää, millä tavalla ihmisten tulisi elää. Tässä kohden tutkijat poikkeavat humbugin uskojista, sillä heidän täytyy myöntää, että uskontojen alkuperäisissä siveysopeissa on kauttaaltaan mitä ylevimpiä ja kauniimpia elämänohjeita. Uskonnot aina kehottavat ihmistä hyvään elämään ja puolustavat siveellisiä pyrkimyksiä, ja niinkuin opinkappaleissa on yhtäläisyyttä, niin on yhtäläisyyttä myös siveysopeissa. Mutta on vielä kolmas asia huomattava uskonnoissa: keskushenkilö, alkuperäinen perustaja, merkillinen ihminen, joka on sulattanut itseensä ja tuonut ilmi, mitä liikkuu kansan sydämessä. Yksi ihminen on osannut aivan kuin koota itseensä eri säteet kansan sielusta ja antaa niille muodon. Uskontojen keskushenkilöt ovat olleet pyhiä ihmisiä, sankareita, korkeita olentoja. Näiden olemassaolo oli vaikea ratkaista tavallisten tutkijain kannalta, ja pulmasta jotkut koettivat päästä siten, että sanoivat: ei ole ollut sellaisia vaan ne on keksitty, tai sitten ovat olleet vallan toisenlaisia kuin miksi heitä on kuvattu. Jos Kristuksesta esim. kerrotaan sitä tai tätä ihmettä, niin asia on todellisuudessa ollut toisin, kertomus on liioittelua — ja kukaties Kristusta ei ole koskaan ollut olemassakaan; koko esitys Kristuksesta on ollut esitys auringon kulusta, on ollut aurinkomyytti.

Viime vuosina on tapahtunut käänös. Nyt ne tiedemiehet, jotka seuraavat aikaansa eivät riipu kiinni vanhoissa käsityksissä, mitkä muutamia vuosikymmeniä sitten luotiin, niinkuin esim. Häckel tekee, vaan jotka jatkavat tutkimusta eteenpäin, ovat kääntäneet huomion uuteen tosiseikkaan. Koko heidän entinen käsityksensä uskonnosta on alkanut horjua. He ovat huomanneet, että uskonnossa on vielä neljäskin asia huomioon otettava metafysiikan, etiikan ja keskushenkilön lisäksi. Tämä neljäs asia on mystiikka eli se salattu, sisäinen ja siitä johtuva käytännöllinen elämä, joka uskonnosta on syntynyt ainakin joidenkuiden ihmisten sielussa. Tämä on todellisuutta. Elävä todellisuus oli tutkijoilta jäänyt pois näkyvistä ensiksi. Huomattiin kyllä kirjoitetut opit, traditsionit, siveysopit, kertomukset keskushenkilöstä, mutta ei huomattu itse elämän todellisuutta, ei tutkittu, mitä uskonto on vaikuttanut yksityisiin ihmisiin. Tätä ei ensi innostuksessa havaittu, mutta nyttemmin ovat monet oppineet alkaneet tutkia uskonnollisia ilmiöitä, uskontoa sielullisena ilmiönä, todellisuutena. Ja nämä tutkijat ovatkin tulleet toisiin johtopäätöksiin uskontojen arvosta. Uskonnot, he myöntävät, ovat merkittäviä ja hämmästyttäviä liikkeitä ihmiskunnan sielullisessa historiassa, koska ne niin merkittävästi ovat voineet vaikuttaa yksilöiden sieluelämään. Tämä uusi tutkimushaara osoittaa näet, että uskontojen mystiikka eli ne ilmiöt, joita sanotaan kääntymykseksi, heräämiseksi, pyhitykseksi, vanhurskauttamiseksi j. n. e., ovat todellisia asioita, vankkoja tosiseikkoja, joita ei enää käy kieltäminen.

Me elämme nyt ajassa, jolloin paljon saatetaan päivänvaloon, mitä ennen on pidetty salassa.

On kosolta olemassa täysin luotettavia kertomuksia siitä, kuinka ihmiset ovat kääntyneet ja heränneet. Meillä on todistuskappaleita aivan likellä itseämme. Meidän ei tarvitse lähteä ulos Suomesta löytääksemme tyyppillisen esimerkin. Ottakaamme vain omasta maastamme Arvid Järnefelt. Varmaan jokainen teistä on lukenut hänen tunnustuksiaan, lukenut, kuinka hän oli tavallinen maailmanmies ja kuinka sitten yhtäkkiä — vaikka tosin sitä oli valmistettu, tosin hänen äitinsä oli paljon hänen kanssaan keskustellut, — mutta kuitenkin yhtäkkiä valo tuli hänen sieluunsa ja täytti hänet. Hän heräsi näkemään, mitä elämä oli. Hän heräsi ainakin näkemään, mitä hänen oma elämänsä oli ja oli oleva. Ei ole sanottu, että kaikkien ihmisten kokemukset ovat samanlaisia. Muodollisesti saattavat olla erilaisia, mutta ytimeltään ovat samaa. Sisäisesti ne pitävät yhtä siinä, että uusi valo tulee ihmisen sieluun. Hän — Järnefelt — oli vaeltanut pimeässä hapuillen, nauraen uskonnollisuudelle, vastustaen kaikkea pyhää, pitäen sitä pelkkänä ulkokullaisuutena, ja yhtäkkiä hänen sisäänsä tuli valo, hän näki elämän salaisuudet, sai kokea, mitä jumala oli ja mitä jumalallinen elämä oli.

Kertomukset tällaisista asioista ovat liikuttavia. Suomenkielillä ei liene sellaista kirjaa, jossa olisi koottuina kertomuksia ihmisten heräyksistä¹⁾, mutta liikuttavaa on lukea tai kuulla ihmisistä, jotka sanomattomia sieluntuskia kärsittyään ovat tulleet lohdutetuiksi. He ovat vaeltaneet pimeydessä ja yhtäkkiä on heihin tullut valo, ja mitä se on vaikuttanut? Se on saanut aikaan muutoksen heidän elämässään. Heidän elämänsä perussävel saattoi ennen olla turhamaisuus, pintapuolisuus, itsekkäisyys, mutta kun herämyksen valo tuli heidän sieluunsa, muutti se heidän tajuunsa elämänsä, heidän tahtonsa toiseen suuntaan. He eivät nyt enää tahdo elää itsekkäästi, he tahtovat olla toisenlaisia ihmisiä ja he voivat ainakin johonkin määrään olla toisenlaisia. Niinkauan kuin valo heissä kestää, ovat he ehdottomasti toisenlaisia, niinkauan kuin he siinä vaeltavat, on heidän sielunsa toinen. Se valo voi poistua ja he syöksyvät takaisin arki-elämäänsä, mutta kun he ovat sen kerran kokeneet, ei muisto siitä koskaan katoa, ja he voivat ponnistamalla ja pyrkimällä päästä takaisin valoon, joka hetkeksi on häipynyt.

Läpinäkyvänä piirteenä näissä kokemuksissa on se, että ne merkittävästi tavalla laajentavat ihmisen sieluelämää. Hänen sisässään puhkee uusi elämä, joka on suurempi kuin hänen tavallinen päivätajuntansa, elämä, joka hänet täyttää, nostaa ja puhdistaa. Ottaakseni esimerkin, tahtoisin mainita ihmisen — hän ei ollut „uskovainen”, — joka kauan ponnisti, tutki ja luki, etsi ja taisteli sisässään, paini jumalansa kanssa

¹⁾ Sen jälkeen kun tämä esitelmä pidettiin, ilmestyi suomeksi professori William James'in huomattava teos *Varieties of religious experience* (Uskonnollinen kokemus moninaisuudessaan).

niinkuin Jaakob eikä hellittänyt vaan sanoi: „minun täytyy saada tietää sinun nimesi, tietää ken sinä olet, minun täytyy saada tietää totuus, nähdä sinut, jumala”. Ja kerran tuli valo. Kerran oli aivan kuin pilvet olisivat laskeutuneet hänen ylitseen, ja pilvien läpi alkoi aurinko paistaa ja ihminen näki äärettömyyteen. Hän näki jumalan äärettömyyden, näki sen suuren elämän, joka oli kaiken takana, ja hän kuuli, kuinka elämä hänelle kuiskasi: „sinä olet minun poikani ja minä olen sinun isäsi”. Ei sillä elämällä ollut muotoa, ei se ollut mikään personallinen jumala tavallisessa merkityksessä, vaan se oli itse elämän äärettömyys, pohjattomuus, syvyys ja kuilu, se oli palava tuli ja aurinko ja valo, mutta se oli elämää ja se puhui ja sanoi: „sinä olet minun poikani ja minä rakastan sinua”. Ja kun se ihminen tuon koki, hän huomasi itse loistavansa. Hän huomasi, että hänellä oli toinen ruumis kuin tämä fyysillinen, hän huomasi vaeltavansa jonkunlaisessa kehässä, joka loisti, ja siinä pallossa oli suuri tuli, joka nousi hänen päänsä yli, ja se tuli valaisi hänen elämäntiensä, niin että hän näki omansa ja toisten ihmisten sydämet ja mitä niissä oli heikkoa ja tietämätöntä. Hän vaelsi tällaisessa valossa ja vaikei se valo kestänyt ikuisesti — ei kestänyt kuin muutamia kuukausia ehkä, niin se muisto ei häipynyt eikä voinut häipyä, vaan se ihminen saattoi uudestaan ja uudestaan asettaa itsensä samanlaiseen tilaan. Tämä on kokemus, josta minä voin todistaa, ja sentähden tiedän, että tällaisia kokemuksia on. Se ei tapahtunut „uskovaiselle” eivätkä nämä kokemukset rajoitu mihinkään erityiseen ihmispiiriin. Päinvastoin on merkille pantava seikka, että ne ovat ikuisia ja yleismaailmallisia. Buddhalainen ja hindulainen voivat kokea niitä yhtä hyvin kuin kristitty, „jumalankieltäjä” yhtä hyvin kuin „uskovainen”. Nimitykset vain vaihtelevat aikojen ja kansojen mukana.

Näiden kokemusten edessä voimme syystä kysyä: kuka ihminen on? Ei hänen tavallinen tajuntansa nosta häntä tällaisiin korkeuksiin. Hän on muuta sisässään, hän on toinen olento näkymättömästi kuin näkyväisesti. Onko se hänen ikuinen ja kuolematon olemuksensa, josta uskonnot puhuvat?

Tätä kysymystä eivät meidän aikamme oppineet tutkijat vielä uskalla ratkaista. He eivät vielä uskalla asettaa näitä sielutieteellisiä ilmiöitä minkään metafyyllisen — toistaiseksi vielä tieteellisesti epävarman — tosiseikan yhteyteen. Sentähden eivät liioin uskalla ratkaista kysymystä uskontojen alkuperästä. He puhuvat ihmisen alitajunnasta ja sanovat, että hänen sieluelämänsä on suurempi kuin hänen päivätajuntansa. Se on totta ja oikein, mutta kun he tahtovat saattaa meitä ajattelemaan, että tämä suuri uskonnollinen elämä puhkee esiin ihmisen tajuttomasta sisäisestä vaistoelämästä, hänen itsetiedottomasta alitajunnastaan, silloin meidän on vaikea seurata mukana. Kuinka valo voi syntyä pimeydestä, järki järjettömyydestä, kosmos kaaoksesta? Ei muulla tavalla kuin siten, että pimeys estää valon näkymästä, tietämättömyys viisauden, kaaos kosmoksen. Mutta itse valon täytyy olla, itse viisauden, itse järjen. Ja sentähden käännymme toisaalle kysymyksellämme, mitä uskonnot ovat.

Meidän täytyy kääntyä teosofian puoleen. Me saamme teosofialta, ikuiselta viisaudelta kuulla tämän asian ratkaisun, siltä saamme tietää, kuinka uskonnot ovat syntyneet. Me saamme kuulla: kaukana siitä, että uskonnot olisivat syntyneet tietämättömyydestä tai pelosta, niinkuin alussa luultiin, kaukana siitä, että uskonnot olisivat syntyneet ihmisen vaistomaisesta alitajunnasta, ovat ne päinvastoin syntyneet siten, että joku ihminen on päässyt tietoon ja sama tietoon päässyt ihminen on ilmoittanut tietoaan toisille. Uskonnot eivät suinkaan ole mielikuvitusta, ne eivät edes ole mitään epävarmaa tutkimusta, vaan ovat kaikkein varmintaa tiedettä. Uskonnot ovat kaikkein vanhinta ja varmintaa tiedettä. Mitä on meidän tieteellinen tutkimuksemme, joka syntyi 300 á 400 vuotta sitten? Se on vielä ainoastaan ulkonaisimmalla pinnalla hapuilemista. Pintaa on tutkittu, mutta tiede ei osaa ollenkaan selittää syviä kysymyksiä, ei vastata syviin tiedusteluihin. Se ainoastaan kertoo meille tämän maailman ulkonäöstä.

Eikö siis ole olemassa mitään tietoa muista asioista, mitään sellaista tieteen haaraa eli sellaista suurta tiedettä, joka käsittelee muita kysymyksiä, kuin niitä, joita fyysisellä silmällä voimme nähdä? On sellainen tiede. On aina ollut olemassa sellaista yliaistillista tietoa. Ihminen voi päästä sellaiseen tietoon, ja ihmisiä on aina ollut, jotka ovat kohonneet tietoon siitä jumalallisesta elämästä, joka heissä liikkuu ja joka heissä voi puhjeta. Uskonnot ovat syntyneet siten, että ihminen, joka on tiennyt, on päästänyt sitä tietoa ulos niin paljon kuin hän on voinut antaa omalle ajalleen, omalle kansalleen. Kaikki nuo suuret keskushenkilöt uskonnoissa, joita tiede ei oikein osaa luokitella, ei oikein osaa nimitellä ja asettaa määrätyille hyllyille, kaikki

nuo Buddhat, Jeesukset, Zarathushtrat, Raamat, Pythagoraat, Plaatot, kaikki suuret, ihmeelliset uskontojen opettajat ovat olleet sellaisia ihmisiä, jotka ovat tienneet, jotka ovat päässeet elämän tietoon, jumalan tuntoon, ja koettaneet kertoa siitä toisille ihmisille, koettaneet kehottaa toisia etsimään samaa tietoa. Ja koska ihmisen sieluelämä kulkee kolmea linjaa pitkin, tahdon, tiedon ja tunnon, niin voimme huomata noiden „jumalan poikain” ilmoituksessa ja vaikutuksessa kolme eri opetuspuolta. Tiedon ja ajatuksen linjaa pitkin he koettavat selittää ihmiselle, mitä on elämä, kuinka elämää on ymmärrettävä, kuinka on käsitettävä kaikkia seikkoja elämässä. Oman tietonsa valossa he esittävät meille, mitä elämä on. Osaavatko he tehdä sen aivan vapaasti, aivan selvällä kielellä? Ne asiat, joista he puhuvat, ovat salaisia — muutenhan meistä jokainen tietäisi ne. Ja koska ne ovat salaisia, täytyy tietäjien käyttää erityistä kieltä, vertauskuvakieltä puhuessaan. Kaikki mitä he puhuvat, on vertauskuvaa, kaikki mitä he selittävät opinkappaleissa, on symbooleja, ja kun sitten toiset kirjoittavat muistiin, mitä tietäjät ovat sanoneet, niin myöhemmin ne, jotka eivät enää ymmärrä vertauskuvia, uskovat niinkuin sanallisesti lausutaan ja silloin on koko alkuperäinen ymmärtämys kadonnut. Ihmiset rupeavat riippumaan kiinni muodoissa ja metafysisissä vertauskuvissa. Opinkappalten henki katoaa pois uskovaisten tajunnasta, niinkuin huomaamme olevan laidan esim. kristillisessä kirkossa. Vertauskuvia pidetään kirjaimellisina tosiasioina, ja unohdetaan kerrassaan, että tietäjän täytyy käyttää symbolista kieltä, puhuessaan fyysisillä kuvilla asioista, jotka tapahtuvat toisissa maailmoissa.

Kuinka taas tietäjien vaikutus kulkee tahdon linjaa pitkin? Siten, että heidän siveysoppinsa koettaa herättää ihmisissä hyvää, jaloa tahtoa, tahtoa ylöspäin. Siinäkin me ihmiset usein erehdymme luulemaan, että tietäjät ovat puhuneet kauniita sanoja asioista, joille emme mitään mahda, joita kukaties pitäisi noudattaa, mutta joita ei kukaan kuitenkaan voi noudattaa. Luulemme usein, että heidän siveysoppinsa on sanahelinää, epäkäytännöllistä, joka ei sovi nykyajan ihmisille, ja keksimme kaikenlaisia verukkeita, minkätähden heidän sääntönsä ja kehotuksensa eivät ole niin tärkeitä, niin ehdottomia. Olemme, aivan unohtaneet sen suuren tosiasian, että tietäjän vaikutus tahdon linjaa pitkin — paitsi että hän yleensä tahtoo kehottaa ihmisiä pyrkimään pahasta pois — erityisesti teroittaa, millä tavalla me voimme nousta hengessämme tietoon. Unohtamme, että kun tietäjä jonkun neuvon antaa, se ei ole tyhjää puhetta, vaan tieteellisen tarkka neuvo, kuinka sen tulee menetellä, joka tahtoo nousta.

Entä sitten vaikutus kolmatta linjaa, tunteen linjaa pitkin? Se on juuri mystiikka, käytännöllinen ihmistunteminen, jonka he herättävät muutamissa ihmisissä, niissä, joiden järki on valistunut, joiden tahto on puhdistunut heidän kehotuksestaan. Niissä he vaikuttavat tunteen kautta, niissä herää mystillinen elämä. Suuri saksalainen runoilija Schiller sanoo: ihmisen omaa on vain mitä hän tuntee, kaikille kuuluu mitä hän ajattelee. Tämä on paradoksimaisesti sanottu, mutta sillä tarkoitetaan, ettei mikään ole ihmiselle totta, ennenkuin se on käynyt läpi hänen tunteensa ja täyttänyt koko hänen sieluelämänsä. Kun ihminen tahtoo kulkea suuren tietäjän viittomaa tietä, silloin mystillinen elämä hänessä herää, silloin hän askel askeleelta saa tuntea mitä tietäjä tuntee, ja kun hän nousee tuntemuksessaan niin korkealle, että hänen itsetajuntansa on samalla tasolla kuin tietäjän, silloin tapahtuu mystillinen kohtaus: hän saa tavata opettajansa. Kaikissa suurissa uskonnoissa viitataan tähän. Katsokaa esim. keskiajan kristityitä pyhimyksiä. Yhdellä suulla he todistavat tuntevansa Kristuksen Jeesuksen, saavansa hänet nähdä, voivansa keskustella hänen kanssaan. Kysykää samaa buddhalaisilta ja hindulaisilta vihityiltä. Kaikki he todistavat, että herra Buddha elää, että vanhat intialaiset rishit yhä elävät ja valvovat ihmiskunnan kohtaloja; ja autuaallisimpana kokemuksenaan he kertovat tavanneensa näitä suuria pyhiä olentoja.

Näitä asioita emme ymmärrä, ellemme usko ihmishengen kuolemattomuuteen. Nämä asiat ovat järkipäisiä ainoastaan teosofisen maailmankatsomuksen kannalta, joka selittää, että tietäjä voittaessaan totuuden tiedon on samalla saavuttanut itsetietoisuuden kuolemattomuuden ja vapautunut ruumistumisen pakosta, jonka alainen kehittymätön ihminen on. Suuret tietäjät, kuten Buddha ja Kristus, ovat rakkaudesta ihmiskuntaan perustaneet uskontoja, joiden avulla yrittävät ihmisiä auttaa. Kolmella tavalla ilmenee heidän vaikutuksensa ja tunteen linjaa pitkin heidän vaikutuksensa on lakkaamaton ja kaikkialla läsnäoleva. Tänään niinkuin tuhat vuotta sitten he ojentavat auttavan kätensä sille, joka heidän luoksensa pyrkii.

Näin opettaa teosofinen maailmankatsomus, ja seuraavissa esitelmissä tahdomme yksitellen kosketella eri uskontoja, puhua hinduismista, buddhanuskosta, Zoroasterin uskonnosta j. n. e., ja nähdä, mitä ne ovat opettaneet, minkälaisia niiden perustajat ovat olleet ja minkälaiset ihmiset tuntevat vetäymystä heidän käskyihinsä.

II.

NYKYISEN IHMISRODUN ALKUPERÄINEN USKONTO.

Ne teistä, jotka ovat lukeneet teosofista kirjallisuutta, tietävät, että Salaisen Opin mukaan meidän ihmiskuntamme nykyään elää viidennessä suuressa rodussa. Neljä rotua on elänyt tämän maan päällä ennen nykyistä ja Salaisen Opin mukaan niillä kullakin on ollut oma mantereensa, jossa ne ovat elämänsä viettäneet ja kehityksensä läpikäyneet. Viidennen manner on varsinaisesti Europpa, vaikka se saatuaan alkunsa keski-Aasiassa on levinnyt etelään ja länteen kaikkiin nykyisiin maanosiin. Monta sivistystä on tämä viides indo-eurooppalainen ihmisrotu nähnyt kukoistavan ja kukistuvan. Kullakin sivistyksellä on ollut oma uskontonsa, mutta mitä meillä enää on jälellä assyrialaisesta ja babylonialaisesta, egyptiläisestä, kreikkalaisesta, roomalaisesta kulttuurista ja uskonnosta? Muistomerkkejä vain — tekisi mieli sanoa hautapatsaita vain. Itse elämä on tuhansia vuosia sitten niistä hävinnyt.

Yksi merkillinen poikkeus on olemassa. On olemassa kansa, on olemassa uskonto, joka on säilynyt läpi vuosikymmentuhansien. Tämä kansa, tämä uskonto on intialainen. Hindulainen rotu on vanhin indo-eurooppalaisen eli aarialaisen rodun alaroduista, ja Indiassa, ihmeiden ja salaperäisyyksien maassa on elänyt ja elää tämä kansa, joka on kantanut päänsä korkealla yli ajan vaihteiden. Eipä ihmettä, jos he ovat omaa uskontoaan nimittäneet *sanaatana dharma*'ksi — „ikuiseksi uskonnoksi”! Ikuinen se todella on monessa merkityksessä. Se on nykyisen rotumme alkuperäinen uskonto ja kaikissa myöhemmissä uskonnoissa tuntuvat sen vaikutukset. Tahdomme sen tutkimiselle omistaa kolme luentoa ja puhua erikseen sen oppijärjestelmästä, sen siveysopista ja sen mystiikasta.

Tietysti uskonto ja sivistys, joka on näin kauan pysynyt olemassa, on läpikäynyt erilaisia kehitysasteita. Länsimaalaiset tutkijat erottavat tavallisesti kolme ajanjaksoa: vanhimman eli veeda-uskonnon ajan, brahmanismin ja nykyisen hinduismin ajan. Silmäys näihin lienee paikallaan.

Olemme kuulleet, että hindulainen kansa tuli keski-Aasiasta. Sen kehto oli Goobi-erämaassa. Salainen Oppi väittää tämän erämaan silloin olleen merenä, jonka rannalla viides rotu syntyi ja eli. Ensimmäiset siirtolaiset kulkivat Himaalajan yli Indiaan. Täällä asui jälkeläisiä kolmannelta ja neljänneltä juurirodusta, n. s. dravideja. Aarialainen rotu tuli valloittajana vieraaseen mahan ja aikojen kuluessa se vähitellen teki alkuasukkaat alamaisikseen. Mutta uuden rodun ensimmäinen aika oli lapsuuden ja viattomuuden aika.

Tätä ensimmäistä ajanjaksoa on sanottu Veeda-uskonnon ajaksi, sillä uskonto oli silloin sellaista kuin se vielä tänä päivänä esiintyy Veedan pyhissä kirjoissa, etenkin kaikkein vanhimmassa, Rig-Veedassa. Niistä päättäin kansa oli onnellinen ja eli yksinkertaista elämää. Veljeys oli tavallaan toteutettuna, ei ollut erilaisia kansanluokkia, „kasteja”, niinkuin nyt on Indiassa, kaikki olivat yhdenvertaisia. Ei ollut varsinaista valtiomuotoa, sillä ihmiset eri perheissä ja eri suvuissa pitivät tarkasti yhtä ja elivät sovussa. Perheessä oli vanhin perheen päänä, ja koska ei ollut pappeja eikä temppeleitä, oli perheen isä kunkin perheen pappina, hän se oli, joka toimitti uskonnon juhlamenot. Näitä ei ollut paljon, ne olivat yksinkertaisia uhritoimituksia. Uhrattiin jumalille ulkona luonnossa. Suojatussa paikassa oli alttari, jolla uhrattiin kukkia, voita, joskus eläimiäkin. Ihmiset rukoilivat ja palvoivat monia jumalia, ja veeda-aikaa pidetään monijumalaisuuden eli polyteismin aikana. Kansa kääntyi milloin minkin jumalan puoleen, rukoillen aina mitä milloinkin tarvittiin, uskoi rukoukseen ja eli tyytyväisenä. Kuolemaa eivät he pelänneet eikä mitä seuraa kuoleman perästä. He olivat kuulleet ja olivat vakuutettuja siitä, että ihminen elää kuoleman jälkeen, mutta he toivoivat aina rukouksissaan, että heidän olisi hyvä olla tuonelassa. Heillä ei ollut suuria sisäisiä ristiriitoja, rotu oli uusi, ruumiit olivat puhtaat, ihmiset olivat onnellisia, he elivät aikansa ja kuolivat levollisina.

Mutta vähitellen ajat muuttuivat, vapaa uskonnonharjoitus kehittyi järjestelmälliseksi

jumalanpalvelukseksi. Uskonnolliset menot tulivat monimutkaisiksi, temppeleitä rakennettiin, perheenisäntä ei kyennyt enää niitä toimittamaan, vaan syntyi erityinen luokka, jonka osalle lankesivat papilliset tehtävät. Muodostui yhteiskuntajärjestys, työnjako, luokkajärjestelmä. Kansa jakautui neljään n. s. kastiin: brahminit eli „jumalalliset” opettajat, papit; kshattrijat eli sotilaat, aateliset, joihin kuului kuningaskin; vaishjat eli kauppiaat, porvarit; ja shuudrat eli maanviljelijät, työväki. Kaikkien kastien ulkopuolelle joutuivat paariat eli alkuasukkaat, orjat. Kastilaitos perustui alkuaan työnjakoon ja samalla ihoväriin. Sanskritin kielessä käytettiin kastista sanaa *varna*, joka merkitsee „väri”. Viisaat sanoivat näet, että ihmisellä oli synnynnäinen taipumus määrättyyn työhön ja elinkeinon, ja vaikka myöhemmin kasti tuli riippuvaksi syntymästä, sanottiin alussa nimenomaan Manun laissa, että „kasti ei riipu syntymästä, vaan ihmisen sisäisistä ominaisuuksista ja luonnonlaadusta”. Jos siis sielu ruumiillisesti oli syntynyt sellaiseen kastiin, johon se ei kuulunut, oli sillä oikeus siirtyä luontoon vastaavaan kastiin. Myöhemmin tämä, kuten sanottu, unohdettiin, ja kastilaitos muodostui siksi jäykäksi ja elottomaksi järjestelmäksi, jommoisena se meidän päiviimme saakka on pysynyt.

Tämä toinen kehitysjakso, jota sanotaan brahmanismin ajaksi, kesti miltei mittaamattomia aikoja. Se loppui Buddhan uskonpuhdistukseen noin 500 vuotta ennen Kristusta. Buddhan-oppi voitti sitten suurta alaa Indiassa ja pysyi vallitsevana uskontona yli tuhat vuotta, kunnes vuoden 1000 j. Kr. paikkeilla muhamettilaiset valloittivat Indian ja karkoittivat buddhanuskon ja buddhalaiset Indiasta. Indian vanha kansa ei kuitenkaan taipunut ottamaan vastaan uutta uskontoa, islamia. Päinvastoin vieras sorto herätti uudelleen kaiken sen henkisen elinvoiman ja tarmon. Nyt alkaa uusi jakso Indian kansan uskonnollisessa elämässä: hinduismien aika.

Vanha brahmanusko, joka buddhalaisuuden aikana oli ollut syrjäytettynä, elpyi taasen. Kansan seasta nousi yhä uusia uskonpuhdistajia, jotka koettivat saattaa päivänvaloon ja entiseen puhtauteensa ja mahtavuuteensa vanhan uskonnon. Lahko syntyi toisensa perästä ja alkuperäinen brahmanusko jakautui moneen eri uskontokuntaan eli kirkkoon, joista merkittävimmät ovat Brahman, Shivan sekä Vishnun palvojat. Varsinkin se aika, jota me Euroopassa sanomme keskiajan loppuksi ja uuden ajan aluksi, oli tässä suhteessa merkillinen Indian historiassa. Indian uskonnollisista oloista saattaa todella sanoa, niinkuin eversti Olcott kerran lausui, että niissä on ollut edustettuna kaikki inhimillisen ajattelun ja hartauden eri muodot. Indian kansa on aina asettanut uskonnon etualalle elämässä, ja mitä vain siltä alalta tahdomme oppia tuntemaan, perehtykäämme Indian historiaan. Kyllä sieltä löydämme yhden ainoan persoonallisen jumalan uskonkiihkoisia palvojia yhtä hyvin kuin monijumalaisuuteen uskojia, kyllä löydämme esim. vedantauskonnon kannattajilta filosofista spekulatsionia niin hiottua, niin syvälle tunkevaa, niin korkealle nousevaa, että länsimaalaisen mielikuvituskin väsyä, ja kyllä toiselta puolen materialismia niin johdonmukaista sekä teoriassa että käytännössä, että eurooppalainen ällistyy. Ja tämän kaiken ohella on aina vallinnut mitä suurin suvaitsevaisuus. Kaikkien uskonuuntien ja järjestelmien taustana häämöittää ikimuonoinen uskonto, *sanaatana dharma*, joka rauhallisessa viisautessaan sanoo: kaikki tiet vievät minun — jumalan — luo.

Nykyaikainen India on tulos hindulaisajan kehityksestä. Uskonnollinen elämä on vilkas, lahkoja on paljon — aivan niinkuin länsimailla. Kuta syvemmälle silmäilemme Indian oloja, sitä enemmän huomaamme yhtäläisyyttä oman elämämme kanssa. Kirkkojärjestys ja uskonnolliset menot ovat Indiassa monin paikoin samanlaisia kuin Euroopassa. Indiassa on samaten kuin Euroopassa eriarvoisia pappeja. Korkeimpia sanotaan *svaameiksi*, *guruiksi*, ja vastaavat meidän piispoja ja kirkkoherroja; he ovat suuren piirin johtajia, tavallisesti jonkun luostarin esimiehiä, naimattomia aivan kuin katolisessa kirkossa. Niiden alla on *puroohitat*, jonkunlaisia yläluokan pappeja, joiden tehtävänä on toimittaa juhlamenoja korkeammille kasteille. Heitä kunnioitetaan myös nimellä *atshaarja*, opettaja, ja useat heistä, ovat *panditeja* eli oppineita kirjastonhoitajia y. m. Sitten on pappeja, jotka toimittavat menoja alemmille kasteille ja joita nimitetään *dshjootishoiksi*; he ovat samalla astrologeja ja heitä on joka kylässä. Lopuksi tulevat temppelipalvelijat eli *pudshaarit*, jotka ovat vähemmän arvossa pidettyjä eivätkä edes aina kuulu pappiskastiin. He toimittavat uhripalveluksen pienissä kyläkappeleissa. Varsinaisia temppeleitä ei ole Indiassa joka paikassa, ei joka kaupungissa eikä joka pitäjässä, vaan siellä täällä on muutamia suuria *pagoodeja*, jotka ovat erityisesti

arvossapidettyjä ja joihin tehdään pyhiinvaelluksia suurten uskonnollisten juhlien aikana (kevällä ja syksyllä, Krishnan syntymäjuhlaan y.m.). Juhlat kestävät usein viikon päivät aivan kuin Palestiinassa Jeesuksen aikana. Ohjelmaan kuuluu kaikenmoisia juhlamenoja ja kulkuetta. Ihmevaunu, johon on asetettu jonkun jumalan kuva, vedetään esille temppelistä ja kuljetetaan ympäri pitkässä saattueessa, että kansa saisi kumartaa ja iloita. Kuva on meikäläisen silmissä ruma, sillä kun on monta päätä ja kättä vertauskuvallisia tarkoituksia varten, mutta eikö koko asia muistuta katolilaisia menoja länsimailla? Ihmiset ovat joka paikassa samanlaisia ja turha heidän on halveksia tai sääliä toisiaan. Indiassa palaa hindulainen yhtä tyytyväisenä ja onnellisena kotiinsa arkielämän touhuihin kuin konsanaan katolilainen Euroopassa.

Sitä vastoin tapaamme Indian uskonnollisessa elämässä ilmiön, joka miltei meiltä puuttuu tai ainakin on sangen harvinainen muualla. Tarkoitan pyhimyksiä, *fakiireja* ja *joogea*. Viimemainituista, todellisia pyhiä, ja viisaita, on harvassa, mutta tuskin on sitä oloihin perehtynyttä matkustajaa, joka ei olisi fakiiria nähnyt. Ja kuka ei olisi kuullut puhuttavan fakiireista, Indian itsekiduttajista? Jo lapsina saamme lukea noista ihmeellisistä ihmisistä, jotka silpovat jäseniään tai asettavat niitä kummallisiin ja vaikeisiin asentoihin, kunnes kangistuvat; jotka viettävät elämänsä, istuen yötä päivää jonkun puun alla, tai virittävät neljä tulta ja istuvat niiden keskelle auringon viidentenä tulisesti paahtaessa; jotka talvella taas saattavat seisoa läpi yön kaulaa myöten kylmässä vedessä j. n. e. Tällaisia näkyjä ei näe Euroopassa, joskin keskiaikana kulki ympäri kaikenlaisia katumuksentekijöitä, jotka itseään ruoskivat tai kantoivat raskasta ristiä tai tekivät muuta semmoista. Näitä ei nyt enää tavata, sillä meidän sielumme ei ole niin täynnä hartautta eikä meidän järkemme enää etsi niitä muotoja, mutta Indiassa vielä vallitsee tällaisia tapoja ja tällaisia ihmisiä kunnioitetaan. Kansa tuo heille ruokaa — paljon he tosiaan eivät tarvitse. Muutamat heistä ovat joogea siinä merkityksessä, että harjoittavat sisällistä mietiskelyä, koettavat sielussaan syventyä jumalaan ja yhtyä häneen. He eivät itseään kiduta, mutta heistä kerrotaan muita ihmeitä. Enimmäkseen he pysyttelevät viidakoissa ja luolissa, eläen mitä ihanimmassa sovussa petoeläinten kanssa, mutta joskus ilmestyvät kansan keskelle ja pitävät voimallisen saarnan, tukien sanojaan jollakin ihmenäytöksellä. Saarna tekee pysyvän vaikutuksen, kun kaikki näkevät, mitä jumala vaikuttaa puhujan välityksellä, ja hänen puheensa jättää tällä tavoin pysyvän jäljen.

India on merkillinen maa. Kristinuskoa kyllä koetetaan levittää sinne, mutta sillä ei ole siellä suurta menestystä. Eivät muhamettilaisetkaan väkivallalla eivätkä suostutuksella ole voineet tehdä tyhjiksi hindulaisten omaa uskontoa, siksi syvällä on heillä uskonnollinen elämä. Kun muuan teosofi kysyi indialaiselta brahmiinilta: „kuinka te annatte kristittyjen lähetyssaarnaajien niin vapaasti saarnata maassanne asettamatta mitään rajoja heidän toiminnalleen? En ole varma siitä, että teidän saarnaajanne saisivat näin vapaasti kulkea Euroopassa. Kristityt lähetyssaarnaajat tulevat teidän kansanne luo, jolla jo on oma uskontonsa, ja saarnaavat vierasta oppia aivan vapaasti. Kuinka on mahdollista, että te annatte heidän näin tehdä?” Hindulainen vastasi tähän: „Oo, miksei heillä olisi vapaus? Tehkööt mitä haluavat, eivät he voi mitään vaikuttaa tosi hindulaisiin, vaan ainoastaan niihin, jotka luulevat jotakin etua saavansa kääntymällä kristinuskoon, ja alempiin kasteihin, jotka uskovat siten pääsevänsä parempaan asemaan. Muihin eivät heidän puheensa pysty. Meillä on aivan toisenlainen käsitys uskonnosta kuin teillä eurooppalaisilla. Ei tosi uskonnollinen ihminen asu monissa huoneissa, ei hän aja vaunuissa, ei hän elä naisten kanssa, ei hän juo väkeviä eikä hän syö lihaa. Me tiedämme, että se, joka todella on uskonnollinen, luopuu kaikesta omaisuudesta, lähtee ulos metsään ja miettii kauan itseksensä, koettaa saavuttaa sisäistä tietoa ja tunkeutua jumalan henkeen; ja kun hän on valistunut ja päässyt selvytyteen siitä, mitä jumala on, silloin hän tulee ulos maailmaan ja saarnaa ja silloin hän vaikuttaa ihmisiin herättävästi. Näin me käsitämme uskonnollisen elämän. Me itse osaamme arvostella, missä on totinen uskonto ja missä on ulkokullaisuutta tai tietämättömyyttä . . .”

Jos nyt siirrymme tutkimaan brahman-uskon maailmankatsomusta, sen teologista oppijärjestelmää, huomaamme hämmästyseksemme, että jos tunnemme nykyaikaisen teosofian perusopit, olemme samalla tutustuneet hinduismiin. Samat opit jumalan ykseydestä, ihmissielun uusiintuvista ruumistuksista, nirvaanasta ja karmasta tapaamme kummallakin taholla. Senpätähden onkin sanottu, että teosofia on vanhaa intialaista uskontoa. Tietysti on paljon yhtäläisyyttä brahmalaisuuden ja teosofian välillä. Mistä se

johtuu? Siitäkö, että nykyaikainen teosofia on tullut idästä ja että teosofinen liike koettaa saarnata brahmalaisuutta ja käännättää ihmisiä pois kristinuskosta? Ei, vaan se tulee siitä, että brahmanoppi on meidän viidennen rodun vanhin uskonto ja sen nojalla kaikkein lähinnä ikuista viisautta. Teosofia ei ole minkään uskonnon lapsi, vaan kaikkien uskontojen sisar. Teosofinen „ilmestys” meidän päivinämme on kotoisin samasta lähteestä kuin uskonnotkin. Viime kerralla olin tilaisuudessa sanomaan, että uskontojen alkuperä on siinä, että viisas ihminen on ilmoittanut maailmalle totuuden. Samalla tavalla on teosofia syntynyt siitä viisasten ihmisten salaisesta veljeskunnasta, joka ennen on tuonut maailmaan kaikki uskonnot. Teosofia ei kuitenkaan ole uusi uskonto, vaan pikemmin filosofinen ikuisen viisauden esitys, joka viittaa uskontojen yhteiseen alkuperään ja selvittää niiden oikeat opit. Että hindulaisessa maailmankatsomuksessa ovat verrattain puhtaina säilyneet alkuaikaiset perusopit, on luettava — paitsi yleisen kansanhengen — etenkin lukuisain Indiassa vaikuttaneiden profeettain ja rikkaan uskonnollisen eli pyhän kirjallisuuden ansioksi.

Kristikunnassa on tullut tavaksi puhua juutalaisista ensimmäisenä kansana, joka kehitti uskon yhteen jumalaan. Mutta joskin veeda-uskonnon aikana hindulaiset palvoivat montaa jumalaa, koska kansan mielikuvitus parhaiten käsitti jumaluuden sillä tavalla, ruvettiin jo brahmanuskon varhaisimpina aikoina puhumaan yhdestä ainoasta jumalasta, Brahmasta. Muutamassakin vanhassa Upanishadissa kysytään: „Kuka jumala on suurin? Tulen jumala vai ilman jumala? Näihin oppilaiden kysymyksiin heidän opettajansa vastasi: kaikki nuo jumalat ovat yhden suuren jumalan, Brahman ilmestysmuotoja. Älkää siis heitä palvokol! Jos palvotte heitä, tulette kyllä onnellisiksi tässä elämässä, mutta viisas, joka tahtoo nousta kaiken katoovaisen yli, ei palvo ilmestysmuotoja, vaan yhtyy Brahmaan, omaan totiseen aateminäänsä, Itseensä.” Nämä harvat sanat todistavat, kuinka paljon ylevämpi hindulaisten Brahman oli juutalaisten inhimillisillä hyveillä ja heikkouksilla varustettua Jehovata. Jumala on yksi ja kaikki mitä on, on tästä yhdestä ainoasta jumalasta lähtenyt. Nyt sanotaan tavallisesti, kun Europassa arvostellaan hindulaista uskontoa, että se on pessimismia. Hindulaisten yksijumalaukko menee näet niin pitkälle, että se sanoo pahankin saaneen alkunsa jumalasta. Paha syntyi silloin kun aineellinen olemassaolo heräsi olemattomuudesta. Paha on fyysisen olemassaolon välttämätön täydennys ja seuraus. Siis itse olemassaolo on paha ja hindulaisen koko uskonnollinen pyrkimys on siinä, että hän pääsisi vapaaksi olemassaolosta. Näin uskotaan Europassa.

Mutta kuinkahan todella lienee? Johtaako todella aasialainen kaikkiihteyssusko alakuloiseen pessimismiin? Ei suinkaan; mutta on otettava lukuun tämän maailmankatsomuksen kaikki eri puolet. Toinen suuri oppi on oppi ihmisen jälleensyntymisestä: ihminen on olento, joka monta kertaa kiertää kautta ruumistusten sarjan. Ja klassillinen kohta jälleensyntymisestä löytyy Raamajana-runoelmasta: „Varhemman elämän tekojen kautta syntyy sielu aina uudelleen uuteen ruumiiseen ja uuden elämän tekojen kautta taas uuteen. Näin on ruumis aina sielun kohtalo. Niinkuin vanhat vaatteet riisutaan ja uusiin pukeudutaan, niin sielu riisuu vanhan ruumiinsa ja ottaa yllensä uuden.”

Nyt meidän pitää huomata, että kun hindulaisessa uskonnossa opetetaan ihmisen vapautumista olemassaolon ja elämän kahleesta, ei ole kysymys siitä, että ihminen vapautuisi itse olemisesta. Ei ole kysymys siitä, että hän voittaessaan nirvaanan poistuisi tyhjyyteenä olemattomuuteen, niinkuin Europassa yhteen aikaan luultiin. Millä tavalla olevainen voisi lakata olemasta ja tulla tyhjäksi? Tästä ei ole puhuttakaan, vaan siitä, että ihmisen täytyy vapautua jälleensyntymisen pakosta, jos hän tahtoo elää aivan henkisessä tilassa. Tätä korkeata henkistä olemismuotoa sanotaan nirvaanaksi ja sitä voi syystä verrata kristittyjen jumalanvaltakuntaan, vaikka nirvaanaa ei koskaan ole kuvattu samanlaisilla räikeän aineellisilla väreillä kuin ikuista iloa karitsan valtaistuimen ympärillä.

Nirvaanan oikeata laatua teroitetaan aivan selvästi hinduismissa. Ei Bhagavad Gītassa koskaan puhuta, että nirvaana olisi tyhjyyttä; päinvastoin sanotaan, että se on autuutta, rauhaa, jonka viisas saavuttaa, kun hän täyttää nämä ehdot: „joka näkee totuuden omassa itsessään, joka on saavuttanut rauhan sisässään ja iloitsee kaikkien olentojen onnesta, hän saavuttaa nirvaanan”. Nirvaana on tasapaino, joka kohottaa yksilön yläpuolelle kaiken katoovaisen, kaiken kärsimyksen, kaiken vaihtelun, niin että hän voi vapaasti

auttaa kaikkia, olla suurena kuolemattomana henkenä maailmankaikkeudessa, vapaaehtoisesti „elää” ja „kuolla”. Kaikki ihmiset, jotka eivät vielä ole „pelastuneet”, ovat pakotetut syntymään uudestaan ja yhä uudestaan maan päälle, kunnes kehittyessään saavuttavat nirvaanan. Mutta nirvaanan voittanut on vapaa.

Tämä on hindulainen oppi jälleensyntymisestä ja pelastuksesta, ja me tiedämme, että nykyisessä teosofiassa esitetään asiat samalla tavalla, mutta vasta teosofinen liike on huomauttanut Euroopalle ja läntiselle maailmalle, että sellainen oli vanha itämainenkin oppi.

Kolmas perustava oppi on oppi karmasta eli syysuhteen laista. Karma merkitsee „teko” ja tarkoittaa, että teko sitoo ihmistä ruumiillisen elämän pyörään, koska teko aina luo seurauksen. Tekoon ei lueta ainoastaan varsinaista tekoa, vaan myös puhe ja ajatus ja himo. Kaikki tämä ihmistä sitoo. Karma on esteenä ihmisen tiellä, kun hän etsii pelastusta. Tahtoessaan vapautua jälleensyntymisen pakosta, täytyy hänen vapautua juuri karmastaan, ja millä tavalla se tapahtuu? Siten, ettei hän enää himoitse, tee, ajattele eikä puhu mitään sellaista, joka kohdistuu häneen itseensä, ei mitään itsekkäistä vaikuttamista, vaan koettaa puhdistaa ajatuksiaan ja päästä oman itsensä herraksi. Onko ihmeteltävä, että tältä kannalta katsoen hindulaisessa uskonnessa pelastuksen etsintä on saanut enemmän tai vähemmän askeettisen värityksen? Helpompi tai ankarampi itsensä kiduttaminen on järkeen menevä yksinkertainen tapa saada valtaa oman itsensä yli, ja sentähden on uskonnessa harjoitettu askeesia. Ei siinä ole ollut kysymys minkään jumalan miellyttämisestä, pääsemisestä minkään jumalan suosioon. Semmoinen ei ole tarpeen, sillä ihmisen päämäärä ei ole saavuttaa minkään jumalan suosiota, vaan vapautua jälleensyntymisen pakosta ja yhtyä tajunnassaan jumalalliseen elämään. Näin vastaa hinduismi, ja siltä kannalta katsoen saatamme epäilemättä kunnioittaa ja ymmärtää niitä ihmisiä, jotka vilpittömästi sisäisestä vakaumuksesta kiduttavat itseään voittaakseen synnin, kukistaakseen pahan itsessään ja noustakseen oman elämellisyytensä ja itsekkyytensä herroiksi. Me voimme heitä ymmärtää, vaikkemme uskoisi heidän keinoonsa.

Vaikkemme uskoisi, että ruumiillinen tuska valistaisi järkeä, täytyy meidän myöntää, että vaikeroimatta kärsitty tuska vahvistaa tahtoa ja opettaa tunteita hillitsemään. Kun ihminen tuntee itsensä huonoksi ja mitättömäksi, mutta samalla näkee ihanteen sisässään ja tahtoi sitä saavuttaa keinolla kuinka tuskallisella tahansa, silloin meidän täytyy häntä kunnioittaa ja kumartaa. Hän todistaa elämällään uskonsa hengen voimaan, ja vaikka hän kamppailussaan sortuisi, merkitsee karma uskollisesti elämän kirjaan jokaisen hänen tappionsa — ja merkitsee sen ansiopuolelle.

III.

NYKYISEN IHMISRODUN ENSIMÄINEN LAKIKIRJA.

Kun katsomme omaa nykyistä sivistystämme, aineellisessa suhteessa varsinkin korkeaa sivistystämme, olemme valmiit huudahtamaan: kuinka paljon olemme saaneet aikaan, kuinka pitkälle ihmiskunta on kehittynyt, kuinka eteviä me olemme! Mutta jos sivistystä ei arvostella ainoastaan höyry- ja sähkökoneiden ja kaikenlaisten ulkonaisten laitosten mukaan, vaan jos sivistystä arvostellaan, niinkuin sitä todella tulisi arvostella, sisäisten henkisten arvojen perusteella, sen nojalla minkälainen on uskonto, kirjallisuus, taide, minkälainen yhteiskuntajärjestys, — silloin emme ole oikeutetut ylpeilemään ja huutamaan kuuluville oman merkillisyytemme. Jos näet tutkimme vanhoja aikoja ja vanhoja kansoja, huomaamme piankin, ettemme ole paljonkaan edistyneet todellisessa kulttuurissa. Se sivistyksen ihanne, mikä elähytti vanhoja kansoja, on saavuttamatta vielä tänä päivänä, ja se määrä henkistä sivistystä, mikä toteutettiin vanhoissa kulttuureissa, — se kelpaa meille vielä tänäpäivänä esimerkiksi, sillä taiteen, kirjallisuuden ja uskonnon alalla me emme ole luoneet sen ihmeellisempää kuin vanhan ajan kansat. Niin, itse asiassa emme ole muuta kuin matkineet ja korkeintaan jatkaneet muinaisia ennätyksiä — vanhan ajan kansat ne ne ovat luoneet samat sivistysarvot, jotka vielä tänäpäivänä ovat olemassa.

Viime kerralla puhuimme Indian kansan uskonnollisista oloista, ja tänään meidän tulisi heittää silmäys saman kansan yhteiskunnalliseen elämään, tarkastaa, minkälaiset olivat heidän elämänsä ihanteet, mitä he koettivat elämässään toteuttaa, minkälainen oli heille annettu siveysoppi. Olen valinnut aineeni pohjaksi vanhan intialaisen kirjan *Manun lait*, joka on ollut Euroopassa tunnettu jo toista sataa vuotta. Tämän merkillisen kirjan mukaan saattaa päätätä, minkälainen oli se sivistys, joka vallitsi muinaisessa Indiassa.

Kirja on jaettu 12 lukuun, joista ensimmäinen ja viimeinen puhuvat uskonnon opeista, mutta toiset esittävät yhteiskuntajärjestyksen lakeja ja muita sääntöjä. Aikain kuluessa on tietysti lisätty kaikenmoisia yksityiskohtia, vähäpätöisiä määräyksiä ja siveyssääntöjä, joita ei ole ollut alkuperäisessä Manun laissa, sillä niin tiedämme aina tapahtuvan pyhille kirjoille. Ne eivät voi pysyä alkuperäisessä muodossaan, sentähden että tavallisesti mies, joka on antanut opinsäännöt, ei ole itse kirjoittanut mitään, vaan hänen sanansa ovat kulkeneet muistitietona miespolvesta toiseen, ja vasta vuosien vierieessä on niitä kirjoitettu muistiin ja myöhemmin sitten korjattu, parannettu, ja sovitettu „ajan vaatimusten mukaan”. Manun laissa kuitenkin alkuperäinen runo loistaa esiin lisäysten keskeltä.

Mikä erityisesti pistää silmään vanhassa Indiassa on n. s. kastilaitos, jota jo viime luennossa koskettelimme. Jos tänäpäivänä kuulee puhuttavan Indiasta, moititaan aina kastilaitosta, tuota merkillisen tarkkaa luokkarajoitusta, joka siellä vallitsee. Mainitaan tavallisesti neljä kastia, mutta itse asiassa niitä on paljon enemmän nykyisessä Indiassa. Aikojen kuluessa on muodostunut toistasataa erilaista kastia, s. o. pieniä piirejä, joiden yksilöt kuuluvat yhteen ja muodostavat oman luokan, joka katsoo karsain silmin ja epäilevästi muita luokkia. Nyt on herännyt kansallinen liike, joka koettaa tasoittaa oloja, poistamalla kastirajoja, ja teosofinen liike on epäilemättä vaikuttanut hyvää Indiassa tässä suhteessa. Mutta ammoisista ajoista juurtuneita tapoja ja ennakkoluuloja ei ole helppo muuttaa, saatikka poistaa. Nykyisiä kymmeniä alakasteja tosin ei ollut vanhassa Indiassa, mutta jyrkkä kastiero — „selvät luokkarajat”, kuten meidän sosialistimme sanovat — ovat brahmalaisen ajan perintöä. Silloin tehtiin tarkka ero neljän kastin eli yhteiskuntaluokan välillä. Ero oli niin jyrkkä että se, joka oli syntynyt yhteen luokkaan, ei voinut siirtyä toiseen, ei saanut naida toisesta yhteiskuntaluokasta. Olkoon mainittu pieni kohta naimisen suhteen. Manun laissa huomautetaan, että mies ei voi naida toisesta yhteiskuntaluokasta. Jos esim. brahmiini tai sotilas nai alemmasta luokasta, pidettiin sitä vääränä, sanottiin, että mies oli noudattanut himojaan eikä mennyt oikeaan avioliittoon. Mutta toiselta puolen se oli luvallista naisen takia, sillä nainen saattoi mennä naimisiin miehen kanssa, joka oli korkeammasta yhteiskuntaluokasta. Kuitenkin oikea säännönmukainen

avioliitto oli sellainen, joka tapahtui vain oman luokan piirissä. Kuten muistettane, olivat neljä kastia seuraavat: alin *shuudrat*, sitä seuraava *vaishjat*, sitten *kshattrijat* ja neljänneksi *brahmiinit*.

Shuudrakasti oli palvelijaluokka, johon kuuluivat rengit ja piit ja muut työmiehet. Vaishjakasti käsitti kaikki vapaata elinkeinoa harjoittavat kansalaiset, jotka tulivat toimeen kaupalla ja muulla omalla työllä. Heidän palveluksessaan olivat shuudrat. Kolmas kasti oli soturit. Siihen kuului aina kuningas. Ylin kasti oli brahmiinit eli papit, kansan opettajat.

Viime luennossa viittasimme siihen, että kastilaitos nähtävästi perustui luonnolliseen työnjakoon hyvin järjestetyssä yhteiskunnassa. Työnjaon taas ollakseen oikeudenmukainen tulee perustua yksilöiden erilaisiin kykyihin. Ainoastaan jos kukin yksilö tuntee olevansa omalla paikallaan, voi sanoa, että yhteiskunta on mallikelpoinen ja luokkaero tarkoitustaan vastaava. Nyt tiedämme kuitenkin, että syntyperä määräsi kastin vanhassa Indiassa vielä suuremmalla ankaruudella kuin nykyisissä yhteiskunnissa. Kuinka ratkaistiin tästä aiheutuva ristiriita vai eikö ristiriitaa ollutkaan? Kyllä ristiriita tunnettiin, ja se ratkaistiin vetoamalla osaksi ihmisten yhdenvertaisuuteen jumalan edessä, osaksi jälleensyntymisköön. Manun laissa sanotaan nimenomaan, että kastit olivat jumalan asettamia. Ne olivat jumalasta lähteneet. Brahmiinit olivat syntyneet Indran päästä, sotilaat käsivarsista ja rinnasta, vaishjat vatsasta ja alaruumiista ja shuudrat jaloista. Voisi sanoa, että eri puolilla jumalasta, erilaisia jumalan voimia oli ilmenneinä eri kasteissa. Mutta kaikki kastit olivat jumalallisia ja siis jumalan edessä yhdenvertaiset. Tämä on sisäinen eli aatteellinen näkökohta.

Ulkonaisesti ja käytännöllisesti katsoen kastit olivat eriarvoisia, sillä niiden tehtävät olivat eri vaikeita. Tätä tehtävää eli velvollisuutta sanottiin *dharmaksi*. Shuudran dharmaksi oli helppo verrattuna vaishjan tehtävään ja molempien vastuunalaisuus pieni verrattuna kshattrijan ja brahmiinin. Paljon suurempi sielullinen kehitys, paljon syvempi itsetietoisuus vaadittiin ihmiseltä korkeammassa kastissa kuin alemmassa. Että ihmiset ovat sielullisesti erilaisia, tiedettiin vanhassa Indiassa yhtä hyvin kuin tänäpäivänä Euroopassa. Itse asiassa viittaa kastin intialainen nimitys tähän. Kasti on, kuten edellä sanottiin, sanskritin kielellä *varna*, joka merkitsee „väri”. Nyt tiedämme, että selvänäköiselle silmälle ihmissielun kehityskanta näkyy n. s. *auran* väristä: kuta kehittyneempi ihminen on sieluelämältään, sitä kirkkaampi ja kauniimpi on hänen „auransa” eli se monivärinen valokehä, joka ympäröi ihmistä. Ja koska kullakin luonteenomaisuudella on oma pohjaväriinsä aurassa, saattoivat Indian vanhat viisaat auran väreistä päättää, mikä dharmaksi oli ihmiselle sopiva, mihinkä kastiin hän toisin sanoen kuului. Luokittelu tapahtui alussa tällä tavalla, mutta koska perinnäisyyden lain nojalla vanhemmat vetivät luokseen itsensä kaltaisia sieluja, ruvettiin luottamaan luonnon omaan luokitteluun ja uskottiin, että syntyperä itsessään osoitti, kuinka kehittynyt sielu oli. Ja ristinaiminen kiellettiin, jottei sielullis-ruumiillisia ominaisuuksia sekoitettaisi. Jos taas yksilö laiminlöi kastinsa velvollisuudet, erotettiin hänet kokonaan kastista.

Samalla kun tehtiin näin jyrkkä ero ihmisten kesken, uskottiin vahvasti kehitykseen. Jälleensyntyväenä yksilönä ihminen ei mitenkään ollut sidottu alkuperäiseen kastiin. Opittuaan täydellisesti yhdessä tai useammassa ruumistuksessa oman kastinsa dharman, hän siirtyi ylemmälle luokalle ja syntyi seuraavan kerran korkeammassa kastissa. Näin uskottiin elämän opettavan ja kehittävän ihmissielua.

Manun lait ilmaisevat sängen tarkalleen, minkälainen oli kunkin kastin dharmaksi, mitä tehtäviä siltä vaadittiin, mikä ihanne oli sille asetettu. Alimman kastin velvollisuus oli palvelus. Ihmissielun piti shuudran ruumiissa oppia välittömästi työllään palvelemaan ja tottelemaan. Toisessa kastissa oli hänen opittava työnteko yhteiskunnan hyväksi. Ihmisen tuli vaishjana oppia kokoamaan rikkauksia, mutta ei itseään varten, vaan kansaa, valtiota varten. Hyvin selvästi ymmärrettiin, että kulttuuria ei voitu saada aikaan ilman pääomaa. Sitä varten oli erityisen kansanluokan tehtävänä koota valtiolle rikkauksia ja samalla kasvattaa itsessään sitä sielun puhtautta, joka seuraa epäitsekästä rikkauden tavoittelua. „Se on puhdas”, sanoo Manu, „joka on rikkaudessa puhdas, ei se, joka itseään vedellä pesee.”

Kolmannessa kastissa ihmisen piti oppia ajattelemaan toisten henkeä ja turvallisuutta oman henkensä kustannuksella. Kshattrijan eli sotilaan tehtävänä oli puolustaa kansaa. Sotilaskasti ei ollut olemassa

valloitusretkiä eikä hyökkäystä varten. Nimenomaan sanotaan Manun laissa, että on väärin riistää ihmiseltä henki; miestappo on oikeutettu ainoastaan sellaisessa sodassa, jossa puolustetaan maata ja kansaa vihamielisiä hyökkääjiä vastaan. Sotilaskastin tehtävänä rauhan aikana oli ylläpitää järjestystä yhteiskunnassa, suojella ja puolustaa leskiä ja orpoja, katsoa, että kukin sai oikeutensa, ja valvoa yleistä turvallisuutta. Samoin kuin shuudran tuli antaa aikansa ja työnsä ja vaishjan omaisuutensa, samaten tuli kshattrijan aina olla valmis antamaan oman henkensä, kun yhteinen hyvä vaati.

Neljänteen kastiin syntyivät ne sielut, jotka olivat määrätty kansan opettajiksi. Heidän tehtävänsä oli oppia tuntemaan pyhät kirjat, tietämään, mitä Manu ja muut suuret rishit olivat opettaneet, ja ohjaamaan kansaa kaikkeen hyvään. Ja minkälaisia brahmiinein tuli olla? Ei rikkaita, ei mahtavia, vaan köyhiä aineellisesti, mutta viisaudessa ja tiedossa muita etevämpiä. Heidän koko tehtävänsä oli korkeammalla tasolla. Sellainen oli brahmiinikastin ihanne.

Kuinka vakavassa hengessä kastilaitos oli perustettu, näkyy siitäkin, että kuta alemmassa kastissa ihminen oli syntynyt, sitä paremmin oli hänestä pidettävä huolta fyysisesti; ja taas kuta korkeammalle hän nousi, sitä henkisemmäksi tuli hänen elämänsä, sitä enemmän häneltä vaadittiin. Kun Manun laissa teroitetaan vieraanvaraisuutta isäntien ja emäntien mieleen, sanotaan: „isännät ja emännät talossa syökööt jätteet, kun vieraat ovat ravitut ja omat palvelijat”. Palvelijoista oli pidettävä huolta kuin omista lapsista — palvelijat, shuudrat, tulivat ensin, sitten vasta isäntäväki. Ja jos rikoksia tehtiin, ei toinen syyllinen ollut yhtä oikeutettu lain edessä kuin toinen, vaan syyllisyys mitattiin kastin mukaan. Jos rikoksentehtäjä kuului alempaan kastiin, oli hänen rangaistuksensa pienempi, mutta kuta ylempää kastia hän oli, sitä suurempi oli hänen virheensä ja rangaistuksensa. Sanotaan matemaattisesti Manun laissa, että jos shuudran rangaistus merkitään 8:lla, niin on kauppamiehen syyllisyys merkittävä 16:lla ja kshattrijan syyllisyys 32:lla ja taas brahmiinin 64:llä. Näin paljon suurempi oli brahmiinin edesvastuu, koska hän enemmän tiesi ja oli enemmän saanut oppia. Tällainen oli neljän kastin keskinäinen suhde.

Kuningas kuului aina kshattrija-kastiin. Hän oli kyllä kaikkein yläpuolella, mutta hän ei kuulunut korkeimpaan kastiin, hän ei ollut kansan opettaja vaan kansan suojelija. Vielä tänäpäivänä puhutaan siitä, että hallitsija on „jumalan armosta”. Tämä on perintöä vanhasta Indiasta. Manun laissa sanotaan: „Kaikkien olentojen suojelemista varten Herra loi kuninkaan.” Manun laissa on aivan merkittäviä sääntöjä siitä, minkälaisen kuninkaan pitää olla. Hän ei ollut itsevaltiainen, hänkin oli kansalainen, jonka tuli totella Manun viisaita lakeja. Kuninkaalla oli rangaistus-oikeus, hän oli saanut sen jumalalta, mutta jotta hän voisi rangaista puolueettomasti, täytyi hänen olla puhdas. Manu sanoo: „Täydellisesti puhdas ruhtinas, joka on lupauksilleen uskollinen, lakien noudattaja, taitavien palvelijain ympäröimä ja hyvällä arvostelukyvyllä varustettu, voi rangaista kohtuullisesti.” Ennen kaikkea hänen täytyi osata hallita itseään. Manun laissa sanotaan: „yötä päivää harjoittakoon ruhtinas aistiensa hillitsemistä. Hän välttäköön päihdyttäviä juomia, peliä, naisia ja metsästystä. . . Pahe on kauheampi kuolemaa.” Kuninkaan, täytyy viettää erittäin yksinkertaista, nöyrää elämää, ainoastaan silloin voi hän olla „alamaisilleen isä”, joka kaikkia rakastaa ja jota kaikki voivat rakastaa ja kunnioittaa. Manun laissa on niinkään kaikenlaisia tarkkoja määräyksiä, millä tavalla kshattrijan eli aatelisten yleensä tuli käyttäytyä, ja kun luemme niitä, täytyy meidän tunnustaa, että olemme barbaareja siihen verraten mitä vanhoina aikoina pidettiin oikeana. Miten tuli esim. käyttäytyä sodassa? Ei milloinkaan saanut hyökätä sellaisen vihollisen kimppuun, joka oli epäedullisessa asemassa. Jos kulkijalla ratsulla ja vihollinen jalkaisin, ei saanut ahdistaa häntä; ei koskaan saanut ahdistaa nukkuvaa, ei koskaan armoa pyytävää, ei koskaan pelkuria, ei koskaan pakenevaa, ei saanut käyttää väärin aseita, ei sellaisia, joissa oli salattuja piikkejä, eikä myrkyllisiä aseita. Valloitetun kansan lakeja piti kunnioittaa ja säilyttää. Jos meidän sodissa vielä noudatettaisiin näitä ihanteita, voisimme myöntää, että sotilaan ammatti on jalo. Mutta aika on nyt toinen. Me ymmärrämme, että sotilasluokka täytyi olla olemassa vanhoina aikoina. Se on vieläkin olemassa, mutta me lähestymme aikaa, jolloin sodat poistuvat maailmasta ja jolloin koko tämä kasti häviää, sillä me emme ihaile sotilasammattia enää, me uskomme, että ihminen voi toisellakin tavalla oppia urhoollisuutta ja uhrautuvaisuutta.

Meidän ihanteemme ovat monessa kohden muuttaneet muotoa, mutta emme saata kieltää ihailuamme

niiltä suurenmoisilta periaatteilta, joiden nojaan Indian vanha yhteiskunta oli rakennettu. Kullakin kansanluokalla oli omat jalot tehtävänsä ja kunkin luokan jäsenistä pidettiin ominaisella tavalla huolta.

Toinen seikka, joka Indian vanhassa sivistyksessä kiinnittää huomiotamme, on naisen asema. Väitetään usein, että kristinusko on naisen vapauttanut, että ennen kristinuskon tuloa nainen aina oli sorretussa asemassa. Varsinkin itämaista puhuttaessa mainitaan monivaimoisuus, leskien polttaminen ja yleensä kunnioituksen puute naista kohtaan. Mitä nyt vanhaan Indiaan tulee, ovat tämmöiset arvelut ja luulot erehdyksiä. Monivaimoisuutta ei ollut. Mies ja nainen edustivat kumpikin eri olemuspuolia täydellisestä ihmisestä ja kaksi yhdessä he muodostivat kokonaisuuden. Manun lait sanovat: „mies muodostaa yhden olennon puolisonsa kanssa” ja toisessa paikassa: „molemminpuolinen uskollisuus kestääköön kuolemaan saakka”. Olemme jo maininneet, mitä rajoja avioliitolle oli asetettu: vaimo oli otettava samasta kastista. Nainen sai valita miehen ylemmästä kastista, mutta mies ei ylempää naista. Ja jos brahmiini tai kshatrija otti itselleen puolison alemmasta kastista, sanottiin nimenomaan, että tämä tapahtui himosta; ja ainakin brahmiini silloin alentui. Tämä määräys voi jonkun verran loukata nykyaikaisen ihmisen vapaudentunnetta, mutta eivätkö monet vielä tänä päivänä ole sitä mieltä, että „paras on naida omasta säädystään?” Toinen vanhassa Indiassa vallinnut (ja vieläkin vallitseva) tapa, jota on vaikeampi hyväksyä nykyajan silmillä katsoen, koski avioliiton solmimista. Tämä tapahtui nimittäin säädylisimmän siten, että tyttö annettiin miehelle. Oli kyllä olemassa n. s. gandharva-avioliitto, joka johtui pojan ja tytön molemminpuolisesta lemmestä, mutta sitä ei pidetty niin puhtaana. Oikea pyhä avioliitto solmittiin vanhempain toimesta, ja Manun laissa teroitettiin vanhempaan mieleen, ettei heillä saanut olla itsekkäitä tarkoituksia, eivät saaneet ajatella omaisuutta j. n. e.

Erehdymme kuitenkin suuresti, jos luulemme, ettei Indiassa tunnettu avioliiton ja perhe-elämän onnea. Niin ihania naisia, niin rakastavia, niin helliä, niin uskollisia on tuskin mikään muu sivistys luonut. „Leskien polttaminen” esim., jolla lähetyssaarnaajat pelottelevat hurskaita uskonsisariaan kotona (vaikka se Indiassa on ollut sangen harvinainen ilmiö), on itse asiassa kaunis todistus aviorakkauden uskollisuudesta ja pyhydestä. Tapa sai alkunsa siitä, että eräs vaimo vanhassa Indiassa rakasti miestään niin syvästi, niin kokonaan, ettei hän miehensä kuoleman jälkeen jaksanut jäädä tähän maailmaan. Kun miehen ruumis poltettiin, astui hänkin, sureva ja samalla riemuitseva leski, polttoroviolle, seuratakseen puolisoaan tuonen tuville. Tästä johtui myöhemmin, että jotkut toisetkin uskolliset vaimot tahtoivat kuolla miestensä kanssa. Se oli aivan vapaaehtoista eikä koskaan tapahtunut alemmissa yhteiskuntaluokissa. Lopulta siitä muodostui yleinen tapa, jota mahdollisesti onneton leski ei aina vapaasta halusta noudattanut. Nyt tiedämme, ettei se enää tapahdu.

Muutamalla otteella Manun laista tahdomme vielä näyttää, että naista pidettiin arvossa ja kunniaissa. Missä voimme lukea kauniimpia sanoja kuin seuraavat: „isät ja veljet, aviomiehet ja langot, kunnioittakaa naisia ja kantakaa heille lahjoja, jos itse tahdotte suurta menestystä. Missä naisia kunnioitetaan, siellä jumalat iloitsevat, missä ei naisia kunnioiteta, siellä kaikki pyhät menot ovat turhia. Missä naiset surevat, siinä perhe pian häviää. Missä naiset eivät sure, siinä perhe aina menestyy . . . Missä perheenmies on mieltynyt vaimoonsa ja vaimo miehensä, siinä tosiaan menestys aina on taattu.” Vaikka naiseen naisen toiminta-ala oli rajoitettu koti-piiriin, ei silti mitenkään ylenkatsottu naimattoman naisen asemaa. Jollei tyttöä voitu antaa arvokkaalle miehelle, neuvottiin Manun laissa: „parempi on tytön olla naimatta kuin joutua naimisiin miehen kanssa, jolla ei ole hyviä ominaisuuksia”. Ja naimaton nainen joutui samaan asemaan ja samaan arvoon kuin mies. Hän oli oikeutettu tutkimaan pyhiä kirjoja, saattoi tulla pyhimykseksi, joogiksi, vaeltajaksi ja ylipäänsä tehdä semmoista, jota miehetkin tekivät. Häntä kunnioitettiin yhtä paljon kuin nainutta naista.

Kolmas mieltäkiinnittävä seikka Indian vanhassa sivistyksessä oli tapa millä korkeampien kastein, varsinkin brahmiinein elämä oli järjestetty. Todellisen brahmiinin elämä oli jaettu neljään aikakauteen. Hän oli ensin n. s. *brahmatshaarja*, sitten *grihasta*, *vaanaprastha* ja lopuksi *sanjaasi*.

Tämä elämänjärjestys oli samalla kuva sielun kehityksestä. Lapsi syntyi, kastettiin ja sai seitsemän

vuotta elää kodin hoivissa, mutta seitsemän vuotiaana poika tuli brahmatshaarjaksi. Hän lähti silloin oppilaaksi jollekin *gurulle*, opettajalle. Oppilaana hän oli aivan brahmiinin palvelijana ja sai suorittaa kaikenmoisia kotitöitä korvaukseksi siitä että brahmiini häntä kasvatti ja opetti. Brahmatshaarjan elämä kesti seitsenvuotiaasta 16 ikävuoteen asti, jolloin nuorukainen vihittiin täysi-ikäiseksi ja sai pyhän nauhan. Brahmatshaarjana hän oli tehnyt puhtauden lupauksen. Seitsenvuotiaasta asti hän sai oppia hillitsemään itseään. Nimenomaan teroitettiin sukupuolista puhtautta, se oli hänen jokapäiväinen ojenusnuoransa.

Kuumissa etelämaissa sukupuolielämä herää varhain, ja nuorelle pojalle oli bramatshaarja-aika epäilemättä erinomainen koulu. Ei ollut todellinen brahmatshaarja se, joka ei ollut ehdottoman puhtas. Saatuaan tämmöisen kasvatuksen, meni nuori brahmiini naimisiin. Silloin alkoi grihastan eli perheenisän elämä. Jokaisen brahmiinin velvollisuus oli synnyttää poika maailmaan. Tämän miehuusikänsä kestäessä tuli brahmiinin ottaa osaa ulkonaiseen elämäänsä, yhteiskunnalliseen ja valtiolliseen. Kun hän aikansa oli ollut perheenisänä ja synnyttänyt pojan, alkoi hänelle taas uusi elämä. Ulkonainen toiminta lakkasi. Vaanaprastha-aika alkoi! Nyt hän, voidakseen miettiä elämän ja kuoleman kysymystä, vetäytyi metsään erakoksi. Hän sai ottaa vaimonsa mukaan metsään, ja molemmat elivät erakkoina ja harjoittivat mietiskelyä ja kaikenlaisia askeettisia menettelyjä. Hän saattoi myös mennä yksin, ja kun hän oli aikansa viettänyt sillä tavalla, että halu ulkonaiseen elämään oli mielestä häipyneet ja sijaan astunut sisäisen ja henkisen elämän kaipuu, tuli hänestä sanjaasi, jonka piti „maata maan päällä, syödä ainoastaan hedelmiä, jotka itsestään olivat maahan pudonneet, juoda ainoastaan vettä ja kulkea ympäri kerjäämässä, jos muuta tarvitsi”. Se oli hänen elämänsä viimeinen jakso, jolloin hän oli kokonaan antautunut henkiseen elämään ja vain valmistelihe sekä kuolemanjälkeistä elämää että tulevaa ruumistusta varten. Tämmöinen oli vanhassa Indiassa brahmiinin elämänohjelma.

Ja kaikille *dvidshoille* (*dvidsha* = kahdesti syntynyt, pyhän nauhan saanut), s. o. kaikille kolmeen ylempään kastiin kuuluville täysi-ikäisille, teroitetaan Manun laissa seuraavat kymmenen hyvettä: „kieltämys, pahan palkitseminen hyvällä, kohtuus, rehellisyys, puhtaus, aistien hillintä, vedan (pyhien kirjojen) tunteminen, hartaus (jumalaa kohtaan), totuus ja suuttumuksesta pidättyminen.” Sangen viisaasti myös sanotaan, että „parempi on noudattaa siveellisiä velvollisuuksia kuin hurskaita”.

Ennenkuin lopetamme, tahdomme vielä toistaa muutamia hajanaisia sääntöjä Manun lakikirjasta, jotka kuvaavat vanhojen intialaisten käsityskantaa erilaisista siveellisistä kysymyksistä.

Lihansyöntiä, metsästysurheilua y. m. kieltää Manu seuraavin sanoin: „Ainoastaan tekemällä pahaa eläimelle voi ihminen itselleen hankkia lihaa. Ja eläimen murhaaminen sulkee paradiisin portin. Se joka huvikseen tappaa viattomia eläimiä, hän ei näe onnensa kasvavan ei tässä eikä tulevassa elämässä. Mutta ihminen, joka ei tahallaan tuota elävälle olennoille orjuuden ja kuoleman kärsimyksiä, vaan tahtoo hyvää kaikille olennoille, hän nauttii ikuista onnea.”

Synnistä pidättymistä perustelee Manu seuraavalla ponnella:

„Oi arvoisa ihminen, kun sanot itsellesi: minä olen yksin itseni kanssa, asuu lakkaamatta sydämessäsi korkein henki, joka tarkkaavasti ja ääneti näkee kaiken hyvän ja kaiken pahan . . . Tämä itse, joka sydämessäsi asuu, on ankara tuomari, lahjomaton kostaja, jumala . . . Sielu (itse) on oma todistajansa, sielu on oma turvansa; älä koskaan halveksi omaa sieluasi, tätä ihmisten ensimmäistä todistajaa.”

Rahan lainaamisesta sanoo Manu: „lainaaja ei saa koskaan ottaa enempää kuin 5 prosenttia korkoa”. Manu kieltää ankarasti kaikenlaisen pelin ja vedonlyönnin, sillä „se on varkauden tasalla”. Vielä: „kaupungista ajettakoon heti pois pelaajat, huonotapaiset ja julmat ihmiset, pyhien kirjojen pilkkaajat, ihmiset, jotka eivät täytä kastinsa velvollisuuksia, ja väkijoumien valmistajat”.

Lääkäreistä on huomattava pykälä: „kaikki lääkärit, jotka huonosti hoitavat potilasta, maksakoot sakkoa, pienemmän, kun on kysymys eläimestä, suuremman, kun on ihmisestä kysymys”. Siis eläimiäkin

hoidettiin, ja lääkärit olivat vastuunalaisia.

Näitä sääntöjä voisi luetella enemmän, mutta ylläolevat jo näyttävät, mikä ihmeellinen sivistys on vanhassa Indiassa vallinnut. Meille paljastuu arvaamattomia näköaloja, niin että meidän täytyy hävetä nykyisiä oloja. Tässä vanhassa kirjassa kehoitetaan kaikkeen siihen, jota parhaimmat ihmiset nykyaikana alkavat toivoa. Ne ihanteet, jotka nyt kuvastuvat mieleemme, on annettu aikoja sitten valkoiselle rodulle. Meidän ei tarvitse lisätä muuta kuin se ihanne, joka meille alkaa kajastaa tulevasta ihmisrodusta.

IV.

KUINKA VANHASSA INDIASSA TOTUUTTA ETSIITIIN.

Jooga on aine, josta ei paljon puhuta tavallisissa eurooppalaisissa uskontohistoriallisissa kirjoissa. Jos otatte enemmän tai vähemmän kristityn oppineen kirjoittaman uskontohistoriallisen käsikirjan, sellaisen, jota esim. luetaan yliopistossa, niin huomaatte, että joogasta siinä puhutaan sangen vähän. Vaikka kirja muuten olisi paksu, niin vanha intialainen joogajärjestelmä mainitaan aivan ohimennen, sanotaan, että se oli muuan filosofinen koulu, jonka *Patandshali* perusti noin v. 700 e. Kr. Sanotaan, että se opeissaan nojautuu n. s. sankhja-filosofiaan ja lisätään, että sen kannattajat etsivät yhteyttä jumalan kanssa sangen merkillisillä keinoilla, jonkinlaisella itsensähypnotisoimisella ja ekstaattisessa väpumisessä jumalaan. Sekä kirjan tekijän että lukijan huomio kiintyy täten vain ohimennen joogaan.

Syy on selvä. Jooga on eurooppalaiselle mysterio, ja sentähden hänen on vaikea siitä kirjoittaa tai puhua. Ne intialaiset kirjat, joissa puhutaan joogasta, ovat erittäin syvällisiä, ja koska joogaa ei ole järjestelmällisesti — ainakaan julkisesti — tutkittu täällä länsimailla, niin eurooppalaisesta koko asia tuntuu enemmän tai vähemmän taikauskolta ja siis mahdottomalta ja tutkittavaksi tarpeettomalta. Mutta me, jotka olemme tutustuneet teosofiseen maailmankatsomukseen ja tiedämme, että teosofia meidän päivinämme selittää meille, millä tavalla meidän on kehitettävä henkeämme, jotta voisimme yhtyä jumalaan ja päästä selville elämän salaisuuksista, me voimme antaa oikean arvon vanhalle intialaiselle joogajärjestelmälle ja ymmärtää, mitä se on.

Olen edellä ollut tilaisuudessa huomauttamaan, että joka uskonnossa on ollut ja on käytännöllinen puoli eli mystiikka. Jos ihminen vain on omaksunut uskontonsa tarjooman maailmankuvan, on hänen uskontonsa jäänyt paljaaksi teoriaksi. Ollakseen elävä ja käytännöllinen täytyy hänen uskontonsa kehittyä mystiikaksi, s. o. hänen täytyy itse elää sitä sisäistä uskonnollista elämää, joka yksin vie hänet henkisiin kokemuksiin ja henkiseen tietoon. Tietysti materialistille, joka uskoo, että tämä fyysillinen ruumis ja tämä fyysillinen maailma on ainoa, ei voi puhuakaan mistään syvemmästä eli salaisesta tiedosta, minkäänlaisen näkymättömän maailman tai jumalan tuntemisesta. Jos ei meillä olisi muuta kuin näkyväinen ruumis ja sen aivot, jos ei maailmassa olisi muuta elämää kuin viidellä aistimilla tunnettava, silloin olisi naurettavaa ja tarpeetonta puhua minkäänlaisesta erityisestä tiestä tietoon, minkäänlaisesta keinosta, jolla voisi päästä salatun jumalan tuntoon. Mutta jos uskomme, että on olemassa näkymätön maailma, jos uskomme, että itse elämä on henkinen todellisuus ja että astillisesti havaitsemamme maailma on vain henkisen todellisuuden ilmennyt eli aineellinen puoli, jos uskomme jumalaan, jos millään tavalla jumalaa määrittelemättä uskomme, että hän on järki, tietoisuus, henki koko tämän maailman takana, silloin voimme ymmärtää, että on olemassa tie tietoon, tapa, millä ihminen pääsee jumalan tuntoon. Miksikä niin? Sentähden että jos kerran on olemassa näkymätöntä elämää, maailman tajuntapuoli, ei se voi olla paikasta riippuvainen, vaan sen täytyy olla kaikkialla, sen täytyy olla ihmisessäkin. Ja koska se jumala kerran on ihmisessä, täytyy ihmisen totisesti voida päästä tieteen siitä, — niin itse asiassa on silloin oppia tuntemaan jumalaa ja elämän salaisuuksia samaa kuin nousta todelliseen itsetuntoon. Ja jos ihminen etsii jumalaa ulkopuoleltaan näkyväisestä tai näkymättömästä maailmasta, täytyy hänen päästä samaan lopputulokseen kuin jos hän etsii sitä itsestään, koska jumala on kaikkialla. Tämä on mystiikka, tämä on kaikissa uskonnoissa niitten käytännöllinen puoli. Jos ainoastaan puhumme henkisestä elämästä, voi kyllä puheellamme olla älyllistä arvoa, mutta jos tahdomme itse jotakin tietää ja sisässämme ymmärtää, silloin meidän täytyy „kulkea mystillistä tietä”. Tämän nojalla myös ymmärrämme, että uskonnon mystiikka ei ole filosofinen järjestelmä eikä yhdenkään uskonnon yksityisomaisuutta, vaan yleismaailmallinen kokemus, jonka jälkiä näkyy joka uskonnossa. Jos ihminen kerran voi päästä tietoon, on hän aina voinut päästä ja kaikkialla. Tiedon tie ei ole riippunut ajasta eikä paikasta. Tätä tiedon tietä nimitetään Indiassa joogaksi. Se on sanskritinkielinen sana, syntynyt juuresta *judsh*, „yhdistää”, samasta juuresta kuin latinalainen sana *jugum*,

ies. Jooga merkitsee siis „yhdistäminen”. Yhdistäminen mihin? Jumalaan, omaan sisälliseen itseen; ihmisen personallinen tajunta yhdistetään jumalan, ihmisen tosi sisällisen itsen tajuntaan. Tämä on joogaa, ikuista ja kaikkiallista joogaa, nimitettäköön sitä millä nimellä tahansa. Indiassa on ammoisista ajoista saakka kaikissa uskonnoissa, kaikissa lahkoissa, kaikissa filosofisissa järjestelmissä aina ollut kysymys joogasta. Indian filosofia on merkittävästi eronnut eurooppalaisista järjestelmistä siinä, että sillä aina on ollut käytännöllinenkin puoli. Euroopassa me voimme spekuloida, rakentaa loogillisella järjellämme maailmankuvia ja pitää filosofisina totuuksina näitä aatelmia. Niin ei ole Indiassa ollut. Siellä on filosofia aina ollut empiirinen, s. o. kokemukseen perustuva, niinkuin eurooppalainen materialismi väitti olevansa. Mutta harvat ajattelijat Indiassa tyytyivät materialismiin. Useimmat yrittivät kokea enemmän, tunkeutua syvemmälle. He tahtoivat nähdä maailman ulkokuoren taakse, luonnon salattuun elämään. Heidän filosofiansa oli uskontoa. He kokivat yliaistillisia asioita, kulkivat mystillistä tietä — harjoittivat joogaa. Esimerkkinä mainitkaamme *Bhagavad Gītā*a, tuo syvästi filosofinen runoelma, jossa on 18 keskustelua: jokainen keskustelu, vaikka se koskeekin erilaisia filosofisia kysymyksiä, aina neuvoo harjoittamaan joogaa. Patandshalin *Joogasuutrat* (joogarunot), josta kirjasta alussa mainitsimme, eroaa vain siinä suhteessa muista filosofisista teoksista, että se miltei yksinomaan puhuu vain jooga-menetelmästä eikä koskettele muita kysymyksiä. Se ei ole erityinen filosofinen järjestelmä, vaan metodillinen esitys siitä käytännöllisestä tiedosta, pyrkimisestä, joka on olennainen kaikille Indian filosofisille järjestelmille.

Meillä kristinuskossa ei puhuta selvästi siitä, millä tavalla ihminen voi päästä tietoon henkisistä asioista, päinvastoin sanotaan, ettei ihminen voikaan siihen päästä. Indiassa sitä vastoin on tarkasti tutkittu ja selvitetty, millä tavalla ihmisen on meneteltävä, jos hän tahtoo kulkea eteenpäin tiedon salaista tietä. Jooga täten ei ole mielikuvitusta eikä spekulatsionia, vaan tiedettä. Jos voimme sanoa, että länsimailla uskonnollinen elämä on enemmän tai vähemmän sokkosilla kulkemista, täytyy meidän myöntää, että Indiassa on ammoisista ajoista saakka jooga, jumalan salaisuuksien etsiminen, ollut tiedettä.

Mitä tämä merkitsee? Että jooga on tiedettä, merkitsee, että kun tahdotaan etsiä henkistä tietoa, on olemassa tie, joka tieteellisen tarkasti neuvoo, mitenkä on meneteltävä. Jos tahdomme tulla esim. matemaattikoiksi, tiedämme, ettei ole kylliksi kuulla ja uskoa, että matematiikka on olemassa, ei liioin kylliksi katsella, kuinka toiset laskevat, tahi lukea kirjoja, jotka puhuvat matematiikasta, vaan täytyy meidän joko yksin tai opettajan johdolla harjoitella laskemista ja käydä läpi kaikki eri asteet. Emme voi aloittaa murto-luvuista, jos emme ensin ole oppineet laskemaan kokonaisilla luvuilla. Meidän on aivan mahdotonta aloittaa keskeltä, vaikka järkemme olisi kuinka kehittynyt. Ja kuta etevämmiksi matemaattikoiksi tahdomme tulla, sitä ahkerammin täytyy meidän tehdä työtä, sitä lujemmin täytyy meidän ponnistaa. Aivan samalla tavalla on joogassa, sekin on tiedettä. Ei pidä ajatella, että voisi äkkiä päästä tietoon ja löytää jumalallisen itsensä. Askel askeleelta on kuljettava tietoa kohti, alusta täytyy aloittaa ja kaiken edellytyksenä on tahdonvoima, todellinen harrastus, innostus ja kestävyys.

Kun tahtoo perehtyä joogaan, toisin sanoen tietää, millä tavalla vanhassa Indiassa etsittiin totuutta, on parasta käyttää oppaanaan Patandshalin Joogasuutroja. Se on kyllä vaikeatajuinen kirja, ja monet intialaiset kommentaattorit ovat sitä selitelleet. Emme mekään sitä ymmärrä, ellemmme ole tutustuneet teosofisiin oppeihin ja teosofiseen ajatustapaan. Sen mukaan tahdomme kuitenkin tässä, kaikessa lyhykäisyydessä ja vain pääkohdittain, tehdä selkoa jooga-menetelmästä.

Patandshali erottaa kahdeksan astetta joogassa. Ensimmäiset kaksi ovat siveellistä laatua. Joogasuutroissa niitä mainitaan nimillä *jama* ja *nijama* ja selitetään, että *jama* on „ei-tappaminen, totuudenmukaisuus, totuus, ei-varastaminen, pidättäytyväisyys, lahjojen vastaanottamattomuus”, *nijama* taas „puhtaus, ulkonainen ja sisäinen, tyytyväisyys, askeettinen itsensäkieltäminen, tutkiminen ja harras antautuminen”. Nämä siveelliset vaatimukset eivät kuulu varsinaiseen teknilliseen joogaan. Ne eroavatkin muodoltaan eri järjestelmien ja uskontojen mukaan, mutta tarkastamalla ja vertaamalla huomaamme, että niiden henki aina on sama — aina ihmisen täytyy olla iloinen, tyytyväinen, rauhallinen, tulla riippumattomaksi ulkonaisista olioista, vetäytyä pois aistillisesta maailmasta, keskittyä itseensä ja hartaassa antautumisessa suunnata koko voimansa sen (asian tai olennon) palvelukseen, jota hän pitää korkeimpana.

Monet kysyvät tämän johdosta: „alkaako siis jooga sillä, että meidän täytyy vetäytyä pois ihmiskunnasta, tulla koviksi, sydämettömiksi ja itsekkäiksi? Silläkö se alkaa?” Ei ollenkaan. Ihmisen täytyy kyllä tulla riippumattomaksi ulkonaisesta maailmasta, niin että hän omassa itsessään on voimakas yksilö, joka osaa seistä, vaikka maailmat horjuisivat, mutta se ei ollenkaan tapahdu siten, että hän tulisi kovaksi ja sydämettömäksi, sillä jos hän niin ajattelisi, rakentaisi hän muurin ympärilleen, joka estäisi hänen kehitystään, mutta jooga on juuri yhtymistä hengessään kaikkeuden ja kaikkien kanssa eikä se voi onnistua siten, että erottautuu muista ja rakentaa muurin itsensä ja muiden välille. Päinvastoin ensimmäiset askeleet joogassa ovat nuo sangen vaikeat, mutta samalla sangen inhimilliset askeleet, jotka vapauttavat ihmisen omasta persoonallisuudestaan, mutta vapauttavat rakkauden tähden. Tämä on se merkillinen kohta, jossa ihmiset aina ovat erehtyneet, ja varmaan monet vielä tulevat erehtymään. Erottautuminen maailmasta ei saa tapahtua itsekkyydestä, sen tulee johtua rakkaudesta. Otetaan esimerkki. Luullaan, että kun ruvetaan pyrkimään joogin puhtauteen vievää tietä, silloin on kuolettava itsestään kaikki inhimilliset tunteet, vaistomaiset lempeyden ja säälin tunteet, jotka puhkeavat ihmisessä, kun hän näkee toisen kärsivän, rakkauden tunteet, joita luonnollisesti tuntee isäänsä, äitiänsä, vaimoan, veljeään ja ystäviään kohtaan. Mutta tämä on suuri erehdys. Kysymys ei ole tunteista, vaan niiden ilmauksista. Ihmisen täytyy oppia tunteitaan hillitsemään ja salaamaan, ei tappamaan eikä mitään itsestä tuntemaan. Rakkaustunteitaan hänen täytyy päinvastoin yhä lisätä. Hän osaa rakastaa liian vähän. Täydellinen joogi, joka on päässyt rauhan salaisuuteen, on sydämessään aivan tulvillaan rakkautta. Sanotaan intialaisissa kirjoissa, että hän rakastaa ihmisiä niinkuin äiti rakastaa vanhinta poikaansa; hän on valmis tekemään mitä tahansa rakkaansa puolesta ja uhrautumaan kuinka paljon tahansa. Sillä tavalla se ihminen, joka on kulkenut joogan tietä, osaa rakastaa, ei vähemmän kuin meidän kaikkein kauniimmat tunteemme vaan enemmän. Ennen hän tahtoi rakkailtaan jonkinlaista hyvitystä itselleen, nyt hän tahtoo niille hyvää. Tällä tavalla ihminen vapautuu ulkonaisesta maailmasta.

Otan toisen esimerkin. Kuinka tavallista on meidän aikanamme, että ihminen on himoillaan kiinni n. s. politiikassa! Hän on helposti ärsytettävissä, hänen tunteensa helposti kuohahtavat, kun hän ajattelee tai kuulee jostakin ikävästä valtiollisesta asiasta. Mutta niin kauan kuin hän on himoillaan kiinni politiikassa, ei hän voi tehdä mitään hyvää sillä alalla, ei pelastaa kansaansa, niinkuin hän tahtoisi. Jos hän todella tahtoisi auttaa kansaansa, silloin hänen täytyisi muuttaa himonsa rakkaudeksi, vapautua siitä vetovoimasta, mikä politiikalla on muutamiin hänen tunteisiinsa. Hänen täytyisi voittaa itsessään kaikki harmin ja loukkautumisen tunteet, kaikki kiihko, koko se mahdollisuus, että hän olisi valmis tekemään vaikka rajuja tekoja. Hänen sisäänsä täytyisi sen sijaan tulla rakkaus. Hänen tulisi oppia rakastamaan (ei himoitsemaan) politiikkaa, hänen täytyisi ylhäältä päin katsella niitä asioita, sisässään täydellinen rauha. Hänen täytyisi sisässään aina nähdä, mikä olisi oikeus, mikä totuus, mikä kohtuus, eikä hän saisi ollenkaan kiivastua siitä, että toisin meneteltäisiin, vaan aivan rauhallisesti viihtyä omassa oikeudentunnossaan, elävöittää omaa ajatustaan ja tuoda ilmi se sopivassa tilaisuudessa. Silloin hän olisi voima maailmassa ja voisi saada jotakin aikaan, vaikka itse pysyisi näkymättömässä.

Jätämme nyt nämä valmistavat askeleet ja heitämme silmäyksen joogan varsinaisiin salaisiin menettelyihin. Kun avaamme Patandshalin Joogasuutrat, lausutaan siinä heti: *joogas tshitta vrittiniroodbah*, suomeksi: jooga on ajatuskyvyn muunnosten estäminen ja lakkauttaminen eli: jooga on ajatusaineen estäminen ottamasta erilaisia muotoja. Tämä kuulostaa sangen vaikeatajuiselta, emmekä ymmärräkään joogan tarkoitusta ja menettelytapoja, ellemme käsitä ihmistä teosofisesti eli toisin sanoen vanhaan intialaiseen tapaan. Kun sanotaan joogan olevan sitä, että ihminen lakkauttaa ajatuskykynsä muunnokset, modifikatsioonit, lakkaa ajattelemasta (ja tuntemasta) mitä tahansa, voisi luulla, että ihminen sellaista harjoittamalla tulee tylsäksi, kukaties mielipuoleksi. Koko tajallinen elämämme on siinä, että ajattelemme kaikenlaisia ajatuksia, tunnemme erilaisia tunteita, olemme vilkkaita ja eläviä. Jos tämä kaikki on lakkautettava, emmekö silloin tule tylsämieliseksi?

Vastaus tähän kysymykseen riippuu siitä, mitä me käsitämme ajatuksilla ja tunteilla. Jos ne ovat meitä itseämme, jos ne ovat ulkokohtaisesti olemattomia, ainoastaan subjektiivisiä ilmiöitä, kuten europalainen psykofysiologia arvelee, silloin epäilemättä niiden ehkäiseminen tai poistaminen olisi samaa kuin oman

elämämme riistämistä, oman itsetajuntamme tappamista. Mutta vanhan intialaisen sielutieteen ja teosofian mukaan on asianlaita toinen. Meidän tajuntamme sinään on kyllä itsekohtainen salaisuus, mutta kaikki sen ilmaukset, ajatukset ja tunteet, ovat ulkokohtaisia ilmiöitä ajassa ja paikassa. Teosofiassa sanomme, että ne ovat yliaistillisen aineen värähtelyä, että joka ajatuksella ja tunteella on muoto ja ruumis, vaikka paljon hienompaa ainetta kuin tämä fyysillinen ja aivan toisenlaista. Koko meidän ajatus- ja tunne-elämämme ilmenee ulkokohtaisesti meitä jokaista ympäröivässä näkymättömässä ilmakehässä eli *aurassa* — näkymättömässä fyysilliselle silmälle, vaikka se selvänäköiselle silmälle näkyy loistavana ja monivärisenä kehänä. Sentähden sanotaankin, että ihmisen sieluelämällä on oma ruumiinsa, vieläpä useampia erihienoja käyttövälineitä. Jos emme tätä ymmärrä, emme voi ymmärtää joogan teknillistä menettelyä, joka on sitä, että lopetetaan tämän sisäisen sieluruumiin ulkonaisesta maailmasta riippuva toiminta ja valta tajunnan yli. Ihmisen plastillinen sieluruumis on erinomaisen herkkä vaikutuksille ja hänen suuri erehdyksensä käytännöllisessä elämässä on luulla minätajuntansa samaksi sieluruumiin ilmausten kanssa: ihminen identifioi itsensä ajatusten ja tunteittensa kanssa. Me voimme luulla, että olemme itsenäisiä, että ajattemme itsenäisesti, että selvästi olemme oma itsemme, — ja kuitenkin on tosiasia se, ettemme ollenkaan ole itsenäisiä, emme ollenkaan seiso omilla jaloillamme. Harvat ihmiset ovat täysin itsenäisiä. Useimmat ottavat tervetulleina vastaan kaikenlaisia ajatuksia, joista koko ilma on täynnä. Jos esim. voimakkaampi ihminen, elävä tai kuollut, lähettää maailmaan pahoja ajatuksia, sanokaamme poliittisessa suhteessa, niin aina on joukko aivoja, jotka ottavat vastaan nämä ajatukset ja luulevat ne omikseen, omaksi keksinnökseen; vähitellen ne leviävät ympäri, ja lopulta koko maailma ajattelee samaan suuntaan. Samalla tavalla tapahtuu, jos on kysymys viisaasta ajatuksesta. Ihminen luulee olevansa itsenäinen ja kuitenkin hän elää sisäisesti niiden ajatusten ja tunteiden mukaan, jotka löytyvät ilmapiirissämme.

Nyt jooga on pyrkimystä vapautumaan tästä riippuvaisuudesta. Jooga on sitä, että ihminen lakkauttaa sisäisissä käyttövälineissään niiden herkkyyden, niiden alttiuden alituisesti muuttua. Jooga on sitä, että ihminen hankkii sisäiselle ajatusruumiilleen sellaisen vahvuuden ja pysyvyyden, ettei se heti muutu ulkonaisten vaikutteiden mukaan. Jooga on työtä eikä mitään helppoa työtä. Meidän pitää kohottautua omien käyttövälineittemme yläpuolelle, irroittautua omasta ajatus- ja tunneruumiistamme, nousta ajatustemme ja tunteittemme herraksi ja itse osata päättää, mitä tahdomme ajatella. Tämä on joogaa, ja se on suoritettavissa, niinkuin Patandshali on sanonut, alituisen harjoituksen kautta, johon järjestyksessä seuraavat menetelmät meitä auttavat.

Patandshali erottaa kuusi menetelmää eli astetta varsinaisessa joogassa. Nämä ovat: *aasana* eli asento, *praanaajaama* eli henkensä pitäminen, *pratjaabaara* eli mielen kohdistus sisäänpäin, *dbaarana* eli ajatuksen keskittäminen, *dhjaana* eli mietiskely ja *samaadhi* eli haltiotila. Asento on ensimmäinen, asento ja paikka. Asento on oleva mukava, sellainen, joka ei tee uniseksi, ei väsytä. Paras asento on vanha intialainen tapa istua selkä suorana ja jalat ristissä alla; mutta on asentoja toisiakin, esim. tavallinen länsimaalainen tapa istua tuolilla. Asentoa on etsittävä ja harjoitettava. Kun on löytänyt oman asentonsa ja siihen tottunut, voi istua liikkumatta, väsymättä kymmeniä ja satoja minutteja. On myös hyvä, jos on erityinen paikka, jota ei käytetä muuhun tarkoitukseen vaan johon aina mennään, kun mietiskelyä harjoitetaan. Asento ja paikka helpottavat jooga-mietiskelyä. Nyt seuraa *praanaajaama*, hengitysharjoitukset, joiden avulla saavutetaan valta sekä fyysillisen hengityksen että elonhenkäyksen yli. Pitää oppia hengittämään hitaasti ja säännöllisesti ja pidättämään henkensä sisään- ja uloshenkäyksen välillä. Vaarana tässä kohden on psyykkisten kykyjen tavoittelemisen hengitysharjoitusten avulla.

Jos olette tarkastaneet itseänne, olette ehkä tehneet seuraavan havainnon. Kun vaivutte syvään mietiskelyyn, käy hengityksenne hiljaisemmaksi, rauhallisemmaksi ja voi lopulta aivan lakata. „Henkeään pidättäen” on tavallinen lauseparsi, kun kuvaillaan jännittyntä mielentilaa. Olette myös kuulleet toisesta fysiologisesta havainnosta: Kun ihminen nukkuu, virtaa verta pois suurista aivoista, jotka välittävät päivätaajuntaa. Nyt intialaiset joogit selittävät, että on olemassa yhteys tämän verensiirron ja hengityksen välillä. Onhan totta, että nukkuvan hengitys on rauhallinen, mutta joogit selittävät tämän riippuvan seuraavasta seikasta. Veri ruumiin joka suonessa sykkii sydämen mukana, mutta sisällä aivoissa on aivan kuin toinen sydän, joka sykkii hengityksen mukaan. Kun siis ihminen nukkuessaan tai mietiskelyssä

kääntää huomionsa sisäänpäin — toisiin maailmoihin, — jolloin veri juoksee pois aivoista, muuttuu samalla hengitys hitaaksi ja syväksi. Tästä ei ole matka pitkä seuraavaan johtopäätökseen: muuttamalla hengityksen hitaaksi ajaa veren pois aivoista, josta on seurauksena, että huomio kääntyy sisäisiin maailmoihin ja psyykkiliset kyvyt heräävät.

Sentähden sanotaan myös Indiassa: kun ihminen pääsee hengityksensä herraksi, on hän samalla luonnon herra. Mutta hänen ei pidä tavoitella herruutta luonnon yli — se on joogin siveellinen vaara, — vaan henkistä yhteyttä jumalan kanssa. Muistamme tässä mitä Kristus sanoi: etsikää ensin jumalan valtakuntaa, niin kaikki tämä teille annetaan²⁾.

Kolmas aste on pratjaahaara, huomion kääntäminen sisäänpäin. Kun joogi on oppinut oikein hengittämään, kun hän on saavuttanut herruuden ruumiinsa yli ja tehnyt siitä tottelevaisen palvelijan, silloin hänen on helppo suunnata huomionsa suureen työhön ja kääntää mielensä sisäänpäin. Hänen tulee nyt pratjaahaaraa harjoitellessaan sulkea aistimensa ulkomaailmalta. Silmä on tuleva sokeaksi, korva kuuroksi fyysillisille asioille. Mietiskelyyn vaipunut joogi ei näe ohitsensa marssivat armeijaa, ei kuule kanuunain laukausta vierellään. Vasta sitten kun hän on saavuttanut tämmöisen riippumattomuuden ulkomaailmasta, voi hän odottaa suuria tuloksia meditaatiostaan.

Kolme viimeistä astetta kuuluvat kaikki varsinaiseen mietiskelyyn: dhaarana on mietiskelyn ensimmäinen askel eli konsentratsioni, ajatuksen keskittäminen yhteen asiaan; dhjaana on mietiskelyn toinen askel eli meditaatio, mielen viihtyminen määrättyssä asiassa ja sitä punnitseminen; samaadhi on mietiskelyn kolmas askel eli kontemplatsioni, mietiskelyyn asian sisäinen näkeminen ja siihen yhtyminen.

Kun näet harjoittelija kykenee kohdistamaan ajatuksensa määrättyyn asiaan, esim. hyvyyteen, pitämään sitä silmänsä edessä ja katselemaan sitä joka puolelta, tekee hän lopulta merkillisen kokemuksen. Hän aivan kuin vapautuu itsestään ja yhtyy hyvyyteen, tullen mietiskelyssään itse hyvyydeksi. Hän irroittautuu alemmista käyttövälineistään, erkaneeruu ruumiistaan ja siirtyy hyvyyden maailmaan. Tämä on samaadhiä, vaikeinta ja suurinta saavutusta mitä maan päällä on.

Jooga on ihmeellinen ja merkillinen asia, sillä ihminen, joka koettaa harjoitella sitä, pääsee tietoon siitä, että luonto johtaa kaikkia eläviä olentoja määrättyyn päämaaliin, mutta että ihminen voi jouduttaa omaa kehitystään ja aivan kuin auttaa luontoa. Jooga ei ole luonnotonta, vaan luonnon äänen noudattamista itsetietoisesti. Silmät auki ihminen kulkee määrättyä tietä ja pääsee totuuden tietoon. Patandshalin Jooga Suutroissa kerrotaan, mitä kaikkea ihminen saavuttaa, mitä kaikkia voimia tulee hänen osakseen. Kun hän tahtoo jotakin tietää, vaikkapa salaisen asian, niin hän kääntää huomionsa siihen, lähettää ajatuksensa sitä etsimään, ja kohta asia paljastuu hänen silmänsä eteen. Patandshali mainitsee kaikenlaisia voimia, mitä ihminen saavuttaa joogaa harjoittamalla, mutta meidän tulisi liian pitkäksi puhua niistä. Meidän täytyykin jättää hyvästi vanhalle muistorikkaalle Indialle ja ensi kerralla siirtyä toiseen maahan ja toiseen uskontoon.

²⁾ **Indiassa on aina ollut joogassa kaksi päätiötä, Raadsha Jooga ja Hatha Jooga, kuninkaallinen jooga ja käytöksen jooga. Hatha jooga, alempi jooga, on etsinyt ruumiillisilla keinoilla sielullisia tuloksia, mennyt ikäänkuin alhaaltapäin ylös, kun se on etsinyt vapautusta ja valtaa itsensä yli; sitä nimitetään myös askeesiksi. Raadsha jooga sitävastoin aloittaa heti ajatuksista eikä ruumiillisista tempuista. Nyt Hatha jooga antaa juuri hengityksen suhteen erityisiä neuvoja. Intialaisilla on n. s. tantrika-kirjoja, jotka sisältävät kaikenlaisia hatha joogan neuvoja. Ne ovat hyviä kirjoja, jos niitä ymmärretään, mutta vaarallisia, jollei niitä ymmärretä. Niistä on katkelmia käännetty eurooppalaisille kielille, selitetty, lisätty, ja siellä täällä, esim. Amerikassa, on ruvettu niitä noudattamaan. Niillä voi saada tuloksia aikaan, mutta tulokset ovat varmasti pahoja, jollei taitava opettaja, kuten Indiassa, ole neuvomassa. Itse asiassa sellaisissa kirjoissa neuvotaan, että kun ihminen opittuaan hengittämään, kääntää huomionsa johonkin erityiseen ruumiin osaan, esim. napaansa, ja sitä mietiskelee, niin hän herättää itsessään erityisen psyykkilisen voiman, tulee selvänäköiseksi t. m. s. Länsimaiselle, jolta puuttuu opettaja, käy kuitenkin tavallisesti niin, että hän auttamattomasti turmelee hermostonsa. Todellisessa raadsha joogassa hengityksen harjoittaminen on enemmän sisäistä laatua ja pitää aina silmällä hermoston puhdistamista.**

TIETÄJÄT ITÄISELTÄ MAALTA.

Kristikunta iloitsee ja ylpeilee siitä, että se uskoo yhteen jumalaan, että se palvoo ainoastaan yhtä jumalaa, että sen uskonto on monoteistinen. Samalla se katselee hieman halveksivasti niitä kansoja, jotka palvovat monta jumalaa, niitä historiallisia, vaikka nyt hävinneitä uskontoja, joissa on polyteismi, monijumalaisuus vallinnut.

Mutta meillä on vanha ja räikeä esimerkki siitä, minkälaisiin ristiriitaisuuksiin yhden jumalan palvominen viepi. Kun esim. kaksi kristillistä sotajoukkoa taistelee toisiansa vastaan ja tappelukentällä ennen taistelun alkamista kumpikin rukoilee jumalalta voittoa, niin epäilemättä heidän rukouksensa on syntiä ja rikkomusta heidän omaa jumalaansa vastaan. Molemmat rukoilevat samaa jumalaa, eikä heidän rikkomuksensa ole siinä, että he rukoilevat, — sillä miksikä ei ihminen saisi rukoilla? itsessään se ei ole syntiä, — vaan siinä on heidän syntinsä, että molemmat nämä sotajoukot sanovat olevansa kristityitä, molemmat sanovat palvovansa sitä jumalaa, joka on vain yksi maailmankaikkeudessa, ja molemmat rukoilevat samalta jumalalta toisilleen tappiota, itselleen voittoa. Siinä on heidän syntinsä jumalaa vastaan, ja vaikka toinen sotajoukko olisi pakanallinen, on asia sama, jos kerran on olemassa ainoastaan yksi jumala ja kaikki ihmiset ovat sen jumalan lapsia. Rukoillessaan jotakin itselleen toisten kustannuksella nämä ihmiset eivät rukoile maailmankaikkeuden jumalaa, vaan omaa itsekkyyttään, nimittää itsekkyyttään jumalaksi on todella syntiä jumalaa vastaan.

Tästä näemme, että monoteistinen usko velvoittaa. Ei kuka tahansa, joka luulee uskovansa yhteen jumalaan, todellisuudessa niin usko. Kuinka toisenlaista olisi, jos noilla sotajoukoilla olisi oma kansallisjumalansa, niinkuin ennen maailmassa, kun rukoiltiin viholliselle tappiota. Silloin tiedettiin, että kullakin kansalla oli oma jumalansa, oma näkymätön johtajansa, jota sotajoukot saattoivat rukoilla; nämä jumalat saivat keskenään taistella. Rukous oli silloin luonnollinen, sillä ei tehty siveellistä syntiä. Tämän usein unohtamme, kun puhumme ylenkatseellisesti monijumalaisuudesta.

On eräs toinen seikka, josta protestantit iloitsevat ja ylpeilevät, verratessaan itseään katolilaisiin. He sanovat: „meillä on omantunnon vapaus, me olemme pyrkineet takaisin Jeesukseen Kristukseen ja alkuperäiseen kristinuskoon, Luther käänsi raamatun meille, ja me voimme jokainen lukea siitä, mikä on totinen kristillisuus. Me olemme vapaita, meillä ei ole jumalanpalveluksessamme noita katolilaisia temppuja ja menoja. Me ymmärrämme, että ihmisen pitää omantuntonsa mukaan päättää, mikä on hänen jumalansa.”

Tämä on tietenkin protestanttisuuden aate, joka nousee kaikkea ulkonaista muodollisuutta ja dogmatismia vastaan. Kyllähän nykyaikainen protestanttinen kirkko on sekin vajonnut dogmatismiin, mutta aate, joka on protestanttisuuden takana, on vapauden aate, ja jos tutkimme evankeliumia, niin Jeesus sanoo, että jumalaa on palvottava hengessä ja totuudessa, ei temppelissä eikä vuorilla; hän siis puolustaa ihmisen ulkonaista vapautta ja muodoista riippumattomuutta.

Mutta mikä on hengen ja muodon keskinäinen suhde? Onko ehdottomasti kaikki muodollisuus väärä, onko se itsessään hylättävä? Ei, se on hylättävä ainoastaan, jos siltä henkeä puuttuu, mutta ei ole mitään henkeä ilman muotoa. Ei mikään uskonnollinen elämä ole ilman muotoja. Jos ihminen itse tahtoo etsiä itselleen muotoja, niin etsiköön. Jos hän voi olla ilman, olkoon. Pääasia ei ole, että on muotoja tai että niitä puuttuu, pääasia on, että on henkeä. Jos ihmisellä on henki ja usko, täytyy sen jossakin ilmetä, täytyy olla joku muoto hänen elämällään. Muoto on luonnollinen seikka, jos on henki olemassa. Mutta kirjain ilman henkeä on kuollut. Kun uskonnossa on muotoja, merkitsee tämä, että muodot ovat alussa sopineet

ihmisen sisäiselle hengelle. Kaikissa uskonnollisissa muodoissa on alussa ollut henkeä. Vasta sitten kun henki on kadonnut, on muoto kadottanut merkityksensä.

Ihminen, jolla ei ole totuuden henkeä, ei oikeastaan ole kykenevä arvostelemaan ja tuomitsemaan muotoa, hän ei voi sanoa: „tuo tai tuo muoto on väärä ja typerä”, sillä semmoinen tuomio on ulkopuolella hänen kokemuspiiriänsä. Ainoastaan se, joka ymmärtää ja tietää jotakin henkisistä asioista, voi arvostella muotoja. Hän voi sanoa: „se muoto ei ole enää sopiva, pitää olla toinen muoto”. Hän voi myös sanoa, mikä on alkuaan ollut jonkun muodon henki, mitä sillä on tarkoitettu.

Näitä seikkoja meidän täytyy pitää mielessä, kun tutkimme vanhoja uskontomuotoja. Emme saa tuomita eksoteeriselta kannalta inhimillisen elämän ilmennyksiä. Meidän täytyy ymmärtää kaikkea.

Tänään siirrymme tarkastamaan muuatta uskontoa, josta ei enää ole jälellä kuin kuolleita muistomerkkejä kivissä ja patsaissa. Tästä vanhasta uskonnosta puhutaan historiassa babylonialaisten ja assyrialaisien kulttuurin nimellä ja myös toisella nimellä, joka kukaties on meille tuttu, nim. kaldealainen sivistys, uskonto ja viisaus. Raamatun kertomuksen mukaan tuli Jeesuksen syntyessä tietäjiä itäisillä mailta häntä tervehtimään ja kunnioittamaan; niitä sanotaan kaldealaisiksi viisaaksi. He tulivat vanhasta Assyriasta. Sieltä Abrahamkin muinoin muutti Kaanaan maalle, Urin kaupungista. Asukkaat tuossa vanhassa Kaldean maassa olivat turaanilaisia. Myöhemmin muutti semiläisiä kansoja sinne, sumereja ja akkadeja, sitten assyrialaisia ja babylonialaisia, ja he omaksuivat vanhan kaldealaisen, s. o. turaanilaisen kulttuurin, joka oli ollut pitkiä aikoja voimassa, ennenkuin uudet tulokkaat saapuivat maahan. Se kulttuuri oli niin voimakas, että valloittajat omaksuivat sen, painaen siihen vain oman leimansa.

Vanha kaldealainen uskonto oli monijumalaisuutta. Nyt tieteellinen tutkimus tutkiessaan juutalaisten uskontoa ja vanhan testamentin alkuperää on huomannut, että juutalaisten uskonto on periytynyt tästä vanhasta babylonialaisesta. Ehkä olette kuulleet berliiniläisestä professorista, Delitzschistä, joka piti luentoja Berlinissä, nimittäen ainettaan „Bibel und Babel”, ja näissä luennoissa koetti osoittaa, että juutalaisten uskonnolliset käsitykset polveutuivat Babyloniasta. Saman sanoo Salainen Oppi. Madame Blavatsky väitti vuosia aikaisemmin, että juutalaisten uskonto, joka tavallisten kristittyjen mielestä oli niin ylevä, omaperäinen ja jumalallinen, itse asiassa oli peritty Babyloniasta. Maailman luominen, syntiinlankeemus ja pelastus sen kautta että vapahtaja tulee maailmaan — tämä kaikki löytyi babylonialaisessa uskonnossa. Onpa löydetty kuviakin kallioissa ja kivitauluissa, m. m. eräs, joka esittää alkuperäistä syntiinlankeemusta: siinä näkyy puu keskellä, toisella puolella mies, toisella nainen, joka ottaa oksalta omenan. Tässä alku vanhan testamentin taruun! Koko se käsitys, mikä on useimmilla kristityillä, että vanha testamentti olisi erityinen jumalan ilmoittama kirja ja että Juudan kansa olisi ollut absoluuttisen jumalan valitsema kansa, perustuu erehdykseen, sillä juutalaiset eivät olleet sen ihmeellisempiä kuin muutkaan kansat. Heillä oli kyllä itsellään suuri usko siihen, että olivat jumalan erityisesti valitsema kansa. Mutta saman ilmiön huomaamme Babyloniassa. Eri kaupungit uskoivat vahvasti omaan heimojumalaansa, ja tietämätön kansa uskoi, että sen paikallisjumala oli korkein ja paras. Samalla tavalla juutalaiset uskoivat omasta kansallisjumalastaan, että hän oli kaikkein mahtavin. Niinikään on koettu väittää, että juutalainen uskonto on ollut jalompi toisia; siveys ja siveellisyys on muka siinä saanut enemmän sijaa kuin muualla, jota vastoin vanhat uskonnot ovat olleet monen jumalan palvomista ilman mitään siveellisiä käsityksiä. Näin on koetettu väittää kristilliseltä taholta, mutta professori Delitzsch on näyttänyt, että se on suoraa erehdyttä. Babylonialaisilla on ollut yhtä jalot ja suurenmoiset käsitykset siveellisyydestä kuin konsanaan juutalaisilla. Itse asiassa se samarialainen, josta Jeesus puhuu ja joka tuli auttamaan köyhää matkamiestä, kun toiset menivät ohi, oli sukua babylonialaisille, ja kukaties Jeesus on tahtonut tuoda esille, että „niin teidän pitäisi olla kuin babylonialaiset, joilta olette saaneet sivistyksenne, sitä esimerkkiä teidän pitäisi noudattaa”.

On erehdys luulla, että juutalaisten uskonnolliset käsitykset olisivat olleet korkeampia kuin babylonialaisten, sillä vanhassa babylonialaisessa uskonnossa teroitettiin mitä selvimpiä siveellisiä käsityksiä ihmisten mieliin, niinkuin meille todistavat nuolenpääkirjoitukset. Nimenomaan esim. opetettiin, ettei ihminen saa valehdella. Juutalaisissa käskyissä ei puhuta valehtelemisestä, sanotaan vain, ettei saa lausua

lähimmäisestään väärää todistusta. Ei sanota suoraan ja yksinkertaisesti, ettei saa valehdella. Kahdeksas käsky olisi ollut paljon voimakkaampi ja vaikuttavampi, jos olisi suoraan sanottu: älä koskaan valehtele.

Onpa babylonialaisissa kirjoissa teroitettu myös lähimmäisen rakkautta. Jossakin sanotaan: „mitä olet tehnyt? oletko päästänyt vankeja vapaiksi, auttanut kärsivää, käynyt sairaan vaimon luona, auttanut orpolasta?” Aivan selvään teroitetaan myös itsensä hillitsemistä. Muistamme Jeesuksen sanoneen: „vanhoille on sanottu, älä tapa, mutta minä sanon: älä koskaan suutu veljellesi.” Jeesus syvensi vanhaa käsitystä, ettei vihalleen pidä antaa sellaista valtaa, että se tappaa. Hän kielsi vihan kokonaan. Vanhoilla babylonialaisilla oli tällainen värsy, jonka luultavasti kaikki osasivat ulkoa: „älä tee suutasi avaraksi, varjele huulesi! Jos olet vihainen, älä heti puhu! Jos puhut äkkipikaisesti, saat pian katua. Niinpä äänettömyydellä lauhduta mielesi.”

Sanotaan, että „pakanat” eivät ole tunteneet syntiä, eivät tajunneet omaa huonouttaan jumalan edessä, vaan ovat olleet tyytyväisiä itseensä. Me kristityt yksin ja juutalaiset olemme käsittäneet, kuinka ihminen voi tuntea itsensä huonoksi ja syntiseksi. Tämä on sulaa erehdystä.

Vanhat babylonialaiset opettivat nimenomaan, että „synnin seuraus on jumalan viha, joka ilmenee sairaudessa, kurjuudessa, hädässä, kuolemassa”. Toiselta puolen taas sanottiin, että „jumalanpelko synnyttää armoa, uhri pidentää elämää ja rukous pelastaa synnistä”. Vaikka tiedetään, että juutalaiset uhrasivat, sanotaan kristikunnassa pakanoista, jotka uhria käyttivät: „siinä sen näkee, kuinka pintapuolisia he ovat olleet; uhrasivat jumalille ja luulivat sillä tavalla pääsevänsä synnistä.” Tämä on erehdys, sillä kyllä vanhat „pakanalliset” kansat ovat tienneet, että jos on ulkonaisia uhreja, on myös sisäisiä. Babylonialaiset opettivat: „Rukoile joka päivä jumalaasi, puheesi puhtaus on paras uhri. Jumalaasi kohtaan omista puhtaus, se on jumalalle arvokkainta.”

Tällaisten tosiasiain edessä meidän täytyy tunnustaa, että elämän henkinen voima — jumala — aina on etsinyt ilmennystä itselleen. Kaikissa kansoissa se on pyrkinyt ulos näkyvyyteen, tultuaan ensin tietoiseksi ihmisen sisässä. Eikö tämä ole paljon lohdullisempi, kauniimpi ja ihanampi käsitys jumalasta kuin konsanaan se, että jumala vain yhden kerran olisi itsensä ilmoittanut maailmalle? Kaikkina aikoina on koetettu jumalaa palvella, kaikki kansat ovat tunteneet sisäistä kaipuuta totuutta kohti, kaikkialla on esiintynyt ja elänyt suuria tietäjiä, jotka ovat voineet toisia auttaa ja neuvoa eteenpäin sillä tiellä, joka totuutta kohti vie. Kun tämän ymmärrämme ja näemme, silloin meidän täytyy vaieta.

Nyt on eräs kohta kaikkein mieltäkiinnittävin ja merkillisin vanhassa kaldealaisessa uskonnossa. Siitä tahdon nyt erityisesti puhua. Niinkuin jo äsken viittasin, olivat „tietäjät itäiseltä maalta” kaldealaisia. (Myöhemmässä sivistyksessä nimitettiin pappeja kaldealaisiksi, mutta alkuaan tarkoitettiin sillä nimellä koko kansaa.) Raamattu kertoo näistä tietäjistä, että he näkivät tähden taivaalla ja siitä tiesivät, että merkillinen olento oli syntynyt. Lapsellisesti käsitetään tämä niin, että erityinen valo näyttäytyi taivaalla ja kulki heidän edellään, kunnes se seisahtui Betlehemiin, mutta tietysti se merkitsee, että vanhat kaldealaiset olivat astronomeja ja astrologeja, tähtien tutkijoita ja tähdistä ennustajia. He olivat laskeneet astrologisesti, milloin piti suuren olennon syntyä ja missä paikassa, ja tulivat näiden astrologisten tietojen nojalla tervehtimään vastasyntyntä henkistä kuningasta. Meillä ei ole mitään syytä epäillä tällaisista selityksistä asiasta, sillä tiedämme, että kaldealaiset harjoittivat astrologiaa. Heidän vanha sivistyksensä oli tieteellisessä suhteessa erittäin korkealla. Heillä oli etevä tähtientutkijoita. Kouluissa olemme niistä lukeneet. Historian oppikirjoissa sanotaan, että vielä tänä päivänä meillä on sama ajanlasku, joka oli kaldealaisilla, 24 tuntia vuorokaudessa, seitsemän päivää viikossa, 365 päivää ja 12 kuukautta vuodessa. Koko ajanlaskumme ja kaikki perustavat tiedot, mitä meillä on tähtitieteestä, on vanhaa kaldealaista viisautta. Mutta samalla kuin tämä myönnetään, samalla nauretaan vanhojen kaldealaisten „taikauskolle”, he kun uskoivat tähdistä ennustamiseen. Unohtetaan kysymättä, mitä me olisimme keksineet, ellei meillä olisi tuota vanhaa perintöä. Kukaties voisi toinen ajatella, että me olemme tyhmiä, kun nauramme heidän taikauskolleen. Ehkä he olivat viisaampia, kun uskoivat, että tähdistä voi paljon ennustaa ja tietää. Joka tapauksessa — jos tahdomme ymmärtää vanhaa kaldealaista viisautta, — täytyy meidän tietää, mitä astrologia on, mihinkä se

perustuu, mikä vanhassa Kaldeassa oli se totuus, johon uskottiin ja jonka perustuksella elämä järjestettiin. Koko kaldealainen uskonto oli astrologiaa, koko sivistys oli astrologisille totuuksille rakennettu.

Jos olette tutustuneet teosofisiin oppeihin meidän aurinkokunnastamme, sen kokoonpanosta, sen synnystä, niin olette tottuneet ajattelemaan, että sen luojana, ylläpitäjänä ja korkeimpana herrana on muuan olento, niin ylevä, ettemme tiedä hänen nimeänsä, ettemme uskaltaisi mainita sitä, jos sen tietäisimme. Hän on meidän aurinkokuntamme takana, ja samanlainen olento on jokaisen aurinkokunnan takana maailman avaruudessa. Avaruus on itse asiassa täynnä lukemattomia tällaisia jumalia, joiden kaikkien takana on se suuri jumaluuden mysterio, jota emme voi edes järjellämme käsittää. Se, mikä on kaiken takana, kaiken yläpuolella, jää meille ikuisesti salaisuudeksi, mutta se jumala, jonka personalliseen tuntuun ihminen voi päästä, on hänen oman aurinkokuntansa taivaallinen isä ja jumala. Tätä korkeata olentoa mainitaan teosofisissa kirjoissa vanhalla aleksandrialaisella nimellä, — jota myös käytetään uudessa testamentissa, Johanneksen evankeliumissa, — logokseksi, sanaksi eli järjeksi. Hän on olento, korkeampi kuin kaikki muut tässä aurinkokunnassa, mutta kun ymmärrämme, että näitä olentoja on äärettömiä joukkoja ja että meidän aurinkokuntamme jumala ei suinkaan ole korkeimpia, niin ymmärrämme, miksi viisaat, jotka ovat katsoneet kauas avaruuden salaisuuksiin, kuiskaten tunnustavat, ettei ole ihmisen mielikuvituksella aavistustakaan niistä merkillisistä voimista, valloista ja mahtavuuksista, joita on olemassa avaruudessa. Meidän aurinkokuntamme takana on äärettömyyksiä. Meidän aurinkokuntamme ja kaikki ne aurinkokunnat, jotka näkyvät fyysisessä maailmankaikkeudessa, ovat alimpia, pienimpiä. Mutta oman aurinkokuntamme jumala on niin suuri, ettemme ollenkaan voi häntä käsittää.

Teosofian mukaan on siis maailmankaikkeus monijumalainen, polyteistinen. Suuri salaisuus „tuntematon jumala” on kaiken takana, mutta avaruudessa ei ole kuollutta paikkaa, ei tyhjää, kuolleita palloja, vaan maailmankaikkeus on todellisuudessa suuri jumalisto, suuri elävien olentojen *panteoni* eli temppeleli. Jos kerran uskomme kaikkeuselämään, jos uskomme jumalaan, silloin täytyy meidän uskoa, ettei ole olemassa mitään muotoa maailmankaikkeudessa, jossa ei olisi henkeä takana, ei mitään paikkaa, joka olisi vailla tajuntaa.

Ihmisinä astumme ylpeästi tämän maapallon pinnalla ja luulemme olevamme korkeita olentoja, orjuutamme toisiamme, sorramme heikompia, murhaamme ja kidutamme, ja kuitenkin tämä pallo, jonka pinnalla kävelemme, on meidän äitimme, maaemomme, joka meille elämän antaa. Puhumme protestantteina ylpeästi siitä, ettemme usko enkeleihin ja muihin näkymättömiin olentoihin, vaan yksin maailmankaikkeuden jumalaan, ja kuitenkin viisaat tietävät, ettemme ylety edes välittömästi oman logoksemme luo, koska meidän yläpuolellamme tässä aurinkokunnassamme on suuria älyjärjestöjä, enkelivaltoja ja mahteja. Kaikissa uskonnoissa puhutaan, paitsi siitä aurinkokunnan jumalasta, jota aina sanotan kolmiyhdykseksi, lukemattomista taivaallisista joukoista, jotka ovat tämän jumalan alapuolella, hänen tahtonsa toimeenpanijoita, ja samalla meidän yläpuolellamme. Meidän alapuolellamme kehityksessä on vain eläinkunta, kasvikunta, kivikunta ja muutamia elementaalikuntia, mutta yläpuolellamme on pitkät tikapuut merkillisiä olentoja, ennenkuin saavumme aurinkokuntamme jumalan luo. Näin sanoo aikojen viisaus ja viisasten kokemus. Se ihminen, joka esim. tietää, että mestareita on olemassa, hän ymmärtää ilman muuta, että niiden yläpuolella täytyy olla toisia älyolentoja. Onnellinen hän, joka näkymättömässä maailmassa on saanut nähdä näitä yleviä jumalia, sillä hän on lohdutettu. Hän tietää, että elämällä on sisältö, että ihmiskunta kulkee eteenpäin merkillistä tulevaisuutta kohti. Kuljemme ihanaa elämää kohti, kaikki kärsimyksemme, erehdyksemme, syntimme ovat pieniä ja vähäpätöisiä asioita, kun joskus tulevaisuuksien tulevaisuudessa suurina, ihanina olentoina katsomme taakse päin. Sillä samoin kuin jumalat ovat ennen olleet ihmisiä, samoin me kerran tulemme jumaliksi.

Näin uskottiin vanhassa Kaldeassa. Babylonialaiset viisaat tiesivät, että aurinkokuntamme oli tarkoin järjestetty valtio. Heidän korkein jumalansa — logos — oli kolmiyhdyinen. Hänen nimensä olivat Anu, Ea ja Bel. Anu oli kristillisellä nimellä isänä tunnettu, Kristus, jumalan poika, oli Ea, ja pyhää henkeä sanottiin Beliksi eli Baliksi. Kun juutalaiset sanoivat ylpeästi: sinä olet Baalin palvelija, lausuiivat he — ehkä tietämättään — : sinä palvot pyhää henkeä, sillä sitä tämä nimi merkitsi kaldealaisille. Kolmiyhdyisen

logoksen alapuolella, hänen valtaistuimensa ympärillä on seitsemän korkeaa olentoa. Nämä seitsemän pääenkeliä, niinkuin niitä nimitetään kristillisessä uskonnossa, ovat edustettuina aurinkokunnan fyysisessä ruumiissa n. s. kiertotähtien kautta. Jokainen kiertotähti on yhden pääenkelin ulkonaisin ruumis. Me puhumme nyt Marsista, Merkuriuksesta, maasta, Venuksesta j. n. e., käyttäen latinalaisia nimityksiä. Vanhassa Babyloniassa käytettiin seuraavia nimiä: Mars oli *Nergal*, Merkurius oli *Nebo*, Venus oli *Ishtar*, Jupiter oli *Maruduk*, Saturnus oli *Adar*, aurinko oli *Samas* ja kuu oli *Sin*. On ainoastaan seitsemän kaikkein pyhintä kiertotähteä eli planeettaa. Madame Blavatsky huomauttaa Salaisessa Opissa, että nykyään, kun mainitsemme vanhojen kansojen seitsemän pyhää planeettaa, luemme auringon ja kuun kuuluviksi niihin, mutta todellisuudessa oli toisin. Uranus ja Neptunus kätettiin kuun ja auringon nimien taakse siitä yksinkertaisesta syystä, ettei niitä nähty paljaalla silmällä, niinkuin toisia planeettoja saattoi nähdä. Sentähden yksinkertaiselle kansalle mainittiin aurinko ja kuu kuudenneksi ja seitsemänneksi.

Nyt astrologia eli tähdistä ennustamisen taito perustuu planeettoihin ja auringon näennäiseen kulkuun eläinradan läpi. Sanotaan, että planeetat ja aurinko vaikuttavat ihmisten kohtaloon. Hänen syntyessään on taivaan ulkomuoto ollut sellainen ja sellainen. Siitä päätetään, mikä planeetta on ollut etualalla eli mahtavammissa asemassa ja missä suhteessa kiertotähdet ovat toisiinsa. Tästä taas päätetään, minkälaisia ominaisuuksia tuossa ihmisessä piilee ja mikä tulee olemaan hänen kohtalonsa elämässä, koska kohtalo riippuu siitä, minkälainen ihminen on. Nykyaikaiset ihmiset nauravat: „tähdistäkö näkyisi meidän kohtalomme! Mutta kuinka se olisi mahdollista? Kyllähän me tiedämme, että taivaankappaleilla on jonkinlainen fyysillinen vaikutus maapalloon. Vaikuttaahan kuu ja aurinko meihin. Mutta olisi hullua ajatella, että taivaankappaleet vaikuttaisivat ihmisen luonteeseen ja elämään.”

Kuinka lienee? Me voimme ymmärtää, mitä vanhat astrologit ovat tienneet. Me voimme ymmärtää sen, jos muistamme, että ulkonaiset kiertotähdet ovat ainoastaan noiden pääenkeleiden ruumiita, välikappaleita tässä fyysisessä maailmassa, ja että nämä enkelit itse vaikuttavat ihmiseen eivätkä ulkonaiset taivaankappaleet. Mutta kuinka sitten on ymmärrettävä, että tuollaiset kaukaiset olennot vaikuttaisivat ihmiseen? Tämän käsitämme, jos tiedämme, kuinka kaldealaiset ajattelivat. He tunsivat aurinkokunnan kokoonpanon. Korkeilla planeettahengillä on kullakin määrätty tehtävänsä. Aurinkokunnan jumala on täydellinen elämä, johon kaikki sisältyy, mutta kun tämä täydellinen elämä ilmaisee itsensä, silloin valo, joka käsittää kaikki värit, taittuu erivärisiin säteihin, silloin tyhjentyvät elämä jakautuu erilaisiin ominaisuuksiin ja ilmaisumuotoihin.

Onhan meillä tämmöisestä suhteesta esimerkkejä omassa elämässämme. Sama mielikuva, ajatus, tunne voidaan ilmaista eri tavalla: puheessa, kirjoituksessa, laulussa, tauluna, sävellyksenä tai runona. Eri tavalla se voidaan ilmaista, ja kukin tapa on hyvä, milteipä toinen toistaan täydellisempi. Näemme saman suhteen vielä toisesta esimerkistä. Ajatelkaamme kolme ihmistä, joita elähyttää sisäisesti yhtä voimakas, yhtä vilpittömän auttamisen tahto ja jotka joutuvat tahtomattaan samaan tilanteeseen. Ensimmäinen on tiellä, ja tulee ihmisraukka juosten ja valittaen: „mihinkä menen pakoon?” Kohta perästä saapuvat takaa-ajajat. He kysyvät: „oletteko nähneet pakolaisen, joka kulki ohii?” Nyt ensimmäinen ystävämme on sellainen, että hänen huultensa yli ei koskaan nouse valhetta. Mitä hän tekee? Hän tahtoo auttaa, se oli edellytyksemme. Mitä hän sanoo? Hän ei sano mitään. Hän on vaihi. Hän antaa takaa-ajajain etsiä. Toinen ystävämme menettelee toisin. Hänkin tahtoo auttaa, kun pakeneva tulee juosten. Hän tuntee sääliä ja koettaa keksiä keinoja. Hän valehtelee: „sinne se meni” ja näyttää väärää suuntaa. Hän ei ollut itsessään erityisesti kehittänyt sitä ominaisuutta, ettei koskaan tulisi valehdella. Hänen mielestään oli pienempi paha valehdella kuin olla toista auttamatta.

Kolmas ystävämme, joutuen samaan asemaan, seisautuu. Hän ei sano sitä eikä tätä, hän ei ole niin maltillinen, että voisi vaieta, ei niin kekseliäs, että voisi valehdella. Hän vetää miekkansa ja rupeaa taistelemaan ja estää takaa-ajajia vaikkapa henkensä uhalla.

Kaikkia kolmea meidän täytyy ihaila ja hyväksyä. Kaikkia elähytti sama auttamishalu, ja kuitenkin se tuli ilmi näin eri tavoilla.

Ehkä näistä esimerkeistä voimme ymmärtää, miten jumalallinen elämä saattaa ilmetä eri muodoissa, erilaisina suurina ominaisuuksina, joista kukin on yhtä hyvä. Sanomme niiden kokonaisuutta esim. totuudeksi. Ovatko silloin yksityiset ominaisuudet erillään totuudesta? Eivät tietenkään. Yhtäkaikki esim. hyvyys, kauneus, rakkaus, viisaus ilmenevät erillään. Plaato puhuu näistä ideoista ja sanoo, että ne ovat eläviä. Tämä hämmästyttää nykyaikaista tutkijaa. Kabbalassa puhutaan enkeleistä, joiden niminä on valta, kruunu, viisaus, totuus, jalous. Mitä tämä merkitsee? Materialisti ei ymmärrä. Mutta jos teosofeina ymmärrämme, että jumalallinen elämä ilmenee erilaisissa muodoissa, niin ymmärrämme, että vaikka logoksen elämä on kaiken takana, edustaa toinen älyolento eli planeettahenki toista puolta, toinen toista aurinkokunnan logoksen täydellisestä elämästä. Materialisti sanoo aivan oikein, ettei ole henkeä ilman ainetta. Jokainen planeettahenki, itsessään äärettömän korkea olento, on ikäänkuin „astunut alas aineeseen”, ympäröinyt itseään aineella, rakentanut itselleen kiertotähden. Hän on tehnyt tämän valmistaakseen tilaisuuden toisille olennoille kehittää itseään. Sen mukaan minkälainen hän on ja minkä tehtävän hän on saanut, on hänen sisin mahtavuutensa, sisin pyhyytensä, ja myös kaikki alemmat väreilyt aineessa, millä hän itseään on ympäröinyt. Kun astrologiassa esim. sanotaan, että Venuksella on viehkeä ja naisellinen luonne, tarkoitetaan, että planeetta Venuksen edustaman pääenkelin kautta se logoksen voima, jota voimme sanoa kauneudeksi, taiteellisuudeksi, rakkaudeksi, ja Venus-jumalattaren valvonnan alaisena virtaa ulos aurinkokuntaan. Logoksen kauneus- j. n. e. voima täyttää koko aurinkokunnan, se ei asu yksin Venus-tähdessä, mutta se korkea älyolento, jota Venus-tähti edustaa, johtaa ja hoitaa kyseessäolevaa jumalallista virtaa, eikä ilman hänen lupaansa se virta mitään vaikuta. Hän aina tietää, koska hänen voimansa tarvitaan, olkoon se missä tahansa aurinkokunnassa, ja hän aina palvelee niitä olentoja, jotka häntä tarvitsevat, ja silloin ulkonainen taivaankappale on ikäänkuin kellon viisari, joka näyttää meille, milloin, missä ja kuinka paljon hän voimaansa antaa. Ei se ole Venus-niminen taivaankappale, joka vaikuttaa ihmisen luontoon, sillä vaikutukset tulevat planeettahengestä ja kulkevat näkymättömässä, vaan niiden ulkonaisena merkinä ja osviittana on planeetta Venus. Astrologia selittää, että aurinkokunnassa, joka ulkonaisesti on *kosmos* eikä *kaaos*, elämä on sisäisestikin järjestettyä, niin että se noudattaa määrättyjä lakeja. Henkinen elämä on vain jumalallisessa ytimessään vapaa; ilmennyksissään se on lakisiteinen. Fyysillinen kosmos on henkisen symboli. Taivaan ulkonainen muoto jonkun ihmisen syntymähetkellä näyttää, mitä voimia hänen sisässään uinuu. Tämä on vanhaa kaldealaista viisautta.

Muinaisessa Babyloniassa oli koko elämä järjestetty astrologisten tietojen mukaan. Kansan elämä oli alusta loppuun uskonnollista muodollisuutta, mutta muotojen takana oli henki. Tämä vanha kansa oli uskonnollisesti katsoen kaikkein kauneimpia kansoja. Jokaisella ihmisellä oli oma jumalansa. Jokaista ihmistä katsottiin astrologisesti ja selvänäköisesti, mikä oli hänen luonteensa, mikä oli hänen johtava planeettansa, oliko hän Nebon (Merkuriuksen) vai Maruduksen (Jupiterin) vai minkä palvoja, ja sen mukaan annettiin hänelle kasvatus, minkälainen hänen luonteensa oli ja minkälaisia voimia hänen sielussaan uinui. Ei kaikkia ihmisiä kasvatettu samalla tavalla. Ei pantu Samas- (aurinko-) ihminen Adarin (Saturnuksen) kouluun eikä Nebo-ihminen Sinin (kuun) kouluun, vaan erilaisia kouluja oli eri ihmisiä varten. Niin kasvatettiin ihmistä, että hänen paremmat ominaisuutensa tulivat esille, hänen huonommat ominaisuutensa jäivät kehittymättä. Määrättyinä hetkinä tuli hänen rukoilla omaa jumalaansa, puhua oman planeettajohtajansa kanssa. Julkaistiin kalentereita, jotka selvästi näyttivät, milloin mikin kiertotähti oli taivaalla, ja sillä hetkellä, jolloin se kulki ihmisen syntymähoroskoopissa taivaanlaen yli, täytyi hänen erityisesti mietiskellä ja muistella omaa jumalaansa, vaikka päivä muutenkin oli jaettu rukoushetkiin.

Teosofiset selvänäkijät ovat katselleet taaksepäin noihin aikoihin ja ovat nähneet ihania ja merkillisiä asioita babylonialaisten jumalanpalveluksen suhteen. Pääkaupungin ulkopuolella suurella kentällä oli monenmoisia temppelitä, toiset suurempia, toiset pienempiä, keskellä suurin kultaisine kupukattoineen ja ympärillä hajallaan myös kupukattoisia pienempiä. Kun tarkemmin katseltiin, huomattiin, että ne olivat astronomisesti järjestetyt kahden skaalan mukaan. Ensinnäkin oli temppelien etäisyydet toisiinsa verraten samat kuin planeettojen etäisyydet toisiinsa verraten. Keskimäinen, suurin temppeli oli auringolle pyhitetty. Oli siellä sellaisiakin planeettoja, joista vasta tänä päivänä on ruvettu puhumaan ja joita nyt sanotaan Vulkaniksi, Uranukseksi, Neptunukseksi j. n. e. Kaikilla oli kuvussaan omat värinsä. Toiseksi

olivat temppelit rakennetut suhteellisesti oman planeettansa suuruuden mukaan. Jumalanpalvelus temppeleissä oli sangen kaunista. Eri aikoina juhlittiin eri planeettain kunniaksi. Kun oli esim. auringon juhlapäivä, oli suuria juhlakulkueita Samasin kunniaksi. Osanottajat olivat järjestetyt ryhmiin. Ihmiset, jotka palvoivat samaa kiertotähteä, kulkivat yhdessä ja olivat omalla tavallaan puetut. Ensin tulivat juhlallisessa rivissä ne, jotka olivat auringon alla syntyneet, puettuina hienosta silkistä kudottuihin ja kultalangoilla kirjailtuihin pukuihin. He tulivat ensimmäisinä ja astuivat sisään auringon temppeliin. Tämä oli rakennettu ristin muotoon ja yhtenä suurena temppelinä, mutta sivuilla oli holveja, niin että temppelin pohjapiirros oli kuin risti ruusun päällä. Sitten tulivat muut osanottajat järjestyksessä planeettojen mukaan, kaikki erivärisissä puvuissaan. Sinin (kuun) palvojat olivat puettuina valkoiseen vaippaan, kirjailtu hopealangoilla, Nergalin (Marsin) palvojat liikkuvat punaisissa väreissä, Istarin (Venuksen) tummansinisissä vaatteissa, Adarin (Saturnuksen) vaaleanvihreissä j. n. e. Vaatteet olivat niin kudotut, että yksi väri kulki toiseen suuntaan, toinen toiseen, joten vivahdus oli sangen vaikuttava. Niinpä esim. Istarin palvojilla oli tummansininen puku, seassa vaaleanvihreätä väriä, Adarin palvojilla taas vaaleanvihreä puku, seassa kirkasta harmaata. Kaikki osanottajat marssivat juhlallisesti, mutta ainoastaan auringonpalvojat menivät sisään temppeliinsä, muut asettuivat ympärille piiriin ja lauloivat kummallisia, mahtavia hymnejä.

Auringon temppelin päässä oli korkea alttari ja aukossa katossa sen yläpuolella peili, joka heijasti kuvan eteenpäin. Kun aukosta määrätynä hetkenä päivässä aurinko loisti sisään heijastui sen kuva peilistä alttarin kohdalle ilmaan ja tuli näkyväksi ja loistavaksi alttarilla nousevassa suitsutussavussa. Kaldealaiset olivat käyttäneet hyväkseen kemiallisia ja mekaanisia luonnonlakeja esittääkseen tällaisen kauniin ilmiön. He selittivät, että auringon voima oli tällöin erityisesti kokoontunut temppeliin ja erityisesti tuli palvojien osaksi. Samanlaista oli muissakin temppeleissä.

Mitä nyt sanomme tämänlaisesta jumalanpalveluksesta? Vaikuttiko se kansaan alentavasti? Kaukana siitä. Heidän sivistyksensä oli loistava, heidän siveellinen ja henkinen elämänsä oli korkealla. Ei millään tavalla tämä monijumalainen palvonta, tämä kaunis taiteellinen uskonto ja nämä juhlallisuudet vaikuttaneet kansaan niin, että se olisi kääntynyt pois jumalasta, pois sisäisestä korkeammasta elämästä. Päinvastoin ne olivat omiansa nostamaan tätä uskonnolliselle mielialalle herkkää kansaa. Temppeleissä sen usko vakiintui. Siellä uskovainen pääsi oman jumalansa välittömän vaikutuksen piiriin. Jos hänen sielussaan vallitsi ristiriita, hän temppelissään mietiskelyään osasi pulmansa ratkaista. Jos hänen ruumiinsa oli sairas, hän kannettiin temppeliin, ja maattuaan siellä aivan kuin jumalansa sylissä hän poistui parantuneena.

Suuri on ollut usko jumalaan muinaisilla aikoina, ja me nykyajan ihmiset, älkäämme erehtykö tuomitsemaan vanhoja kansoja „pakanoiksi” tai „epäjumalan” palvojiksi! Erilaiset ovat olleet uskonnon muodot, eri tavalla on jumalaa palvottu, eri tavalla on pyritty totuuteen, mutta aina on kansoissa elänyt sama kaiho. Siihen saakka se elää kussakin yksityisessäkin ihmisessä, kunnes hän löytää.

VI.

KUOLLEITTEN KIRJA.

Viime vuosisadan materialistisen heräyksen jälessä seurasi täällä länsimailla uskonnon ja kirkon halveksiminen. Materialistinen hyökylaine, joka vyöryi yli Europan, oli todella heräymystä, sillä silloin herättiin sokean uskon vankeudesta ja pimeydestä. Huomattiin, että oli uskottu umpimähkään asioihin, joita ei voitu todistaa, niin, joista monet voitiin todistaa vääriksi ja valheellisiksi. Mikä oli silloin luonnollisempaa kuin että tämän materialistisen heräyksen kanssa heräsi myös ylenkatse kirkkoa ja uskontoa kohtaan? Kirkko ja papisto tuli tämän halveksimisen esineeksi. Pappeja ruvettiin pitämään vanhanaikuisina, tarpeettomana olentoina. Pappi oli muka ihminen, joka kerran viikossa nousi ylös saarnastuoliin ja puhui sellaista, jonka hän joko tiesi valheeksi tai jota hän ei itse tiennyt todeksi. Kirkko kokonaisuudessaan oli laitos, joka kansaa pimittämällä pyrki rikkauteen ja valtaan. Tietysti unohdettiin, kun näin umpimähkään tuomittiin kirkkoa ja papistoa, kuinka suuren työn ne kaikesta huolimatta olivat tehneet kansojen valistamiseksi ja kuinka ne vielä tänä päivänä lohduttavat ja tukevat sieluntaistelussa monta ihmistä, jotka eivät muualta osaa etsiä ratkaisua kysymyksilleen.

Olemme näissä luennoissa, siirtyessämme taaksepäin ihmiskunnan historiassa, vanhoihin kansoihin ja vanhoihin uskontoihin, huomanneet, että vanhoina aikoina kansat olivat uskonnollisia, uskonto oli korkeassa arvossa, ihmiset ajattelivat, ja tunsivat sydämessään asioita, joista nyt koetetaan vapautua. Vanhoina aikoina kunnioitettiin myös pappeja ja temppeleitä. Jos umpimähkään päätämme asioista, sanomme, että pimeys silloin oli suuri, mutta jos otamme huomioon, että muinaiset kulttuurit eivät olleet vähäpätöisiä, että vanhojen kansain käsitys hyvästä ja pahasta ei ollut alempi vaan usein korkeampi kuin meidän käsityksemme, niin täytyy meidän uteliaina kysyä, miksikä he pitivät kirkkoa ja papistoa niin suuressa arvossa.

Tämä tosiseikka käy meille ymmärrettäväksi, jos muistamme, mikä merkitys muinoin annettiin käsitteelle „pappi”. Todellinen pappi ei ollut ihminen, joka jotakin „uskoi”, vaan ihminen, jolla oli tietoa jumalallisista asioista, elämän ja kuoleman salaisuuksista. Ja sentähden pappi ei herättänyt halveksimista vaan kunnioitusta. Toinen kysymys on, uskomme, että ihminen voi saavuttaa tietoa jumalallisista asioista. Mutta vanhojen aikojen kulttuurit takaavat ja todistavat tämän, kaikki uskonnot perustuvat tähän ja viisaat ihmiset ovat aina niin väittäneet. Meidän päivinämme tämä usko on unohtunut ja siksi me vaellamme suuremmissa pimeydessä kuin muinaisajan ihmiset.

Tässä luennossa tahdomme kääntää katsemme toiseen ihmeelliseen kansaan ja sivistykseen, josta ei tänä päivänä ole jälellä kuin kiviä, kirjoituksia ja muistomerkkejä. Tahdomme siirtyä mielikuvituksessamme vanhaan Egyptiin. Egyptin sivistyksessä pappisvalta kukoisti, mutta se pappisvalta oli merkillistä laatua, se oli korkeammalla kuningasvaltaa, ja me tiedämme historiasta, että se monta kertaa pelasti Egyptin kansan muukalaisten vallasta.

Kouluissa ennen opetettiin ja kukaties vieläkin opetetaan, että maailma luotiin 4000 vuotta e. Kr. Mutta se oli kummallinen maailmanluominen. Löytöjen kautta tiedetään varmasti, että Egyptissä 5000 vuotta sitten oli suuri sivistys ja että Niilin laaksossa on varmasti elänyt ihmisiä ainakin 200,000 vuotta. Tämän tosiseikan tieltä katoaa heti vanhat lapselliset käsitykset maailman ja ihmisen luomisesta. Muuten nykyajan ihminen uskoo, ettei tyhjästä ole mitään luotu, vaan että kehityksen laki vallitsee luonnossa ja että ihminen on äärettömän pitkien aikojen kuluessa kehittynyt eläimestä ylöspäin.

Ihmiset ovat aloittaneet alusta eivätkä ole valmiina tulleet maan päälle. Se merkitsee, että ihmiskunta maan päällä on äärettömän vanha. Kun löydöt Egyptissä todistivat, että siellä on ollut sivistystä ja

tietorikasta elämää arvaamattoman kaukaisia aikoja sitten, tuli todistetuksi, mitä madame Blavatsky oli sanonut Salaisessa Opissa, nim. että Egyptin pyramidit ovat suunnattoman vanhat ja että suurin on pari kertaa ollut veden alla. Kun madame Blavatsky väitti tämän, ei vielä ollut todistettu, että ihmisiä oli elänyt niin kaukaisina aikoina, saati sivistyneitä kansoja.

Egyptin sivistys oli suuri ja ihmeellinen. Jos katselemme egyptiläisiä ihmiskuvia, huomaamme kohta, kuinka jalon näköisiä, kuinka iloisen ja onnellisen näköisiä ne ovat. Jos tahtoisimme yhdellä sanalla kuvata Egyptin kansaa, voisimme sanoa, että se oli onnellinen kansa, jalo kansa, sillä niinkuin päivänpaiste loisti heidän otsansa. Lue vanhasta testamentista, että egyptiläiset sortivat juutalaisia, mutta jos niin olisi ollutkin, muistakaamme, että tämä tapahtui ajalla, jolloin Egyptin sivistys jo oli rappiolla, sillä sen varsinainen sivistys kuului historian takaisiin aikoihin, joista meillä on vain muistomerkit jäljellä. Kuitenkin nämä muistomerkit antavat meille paljon viittauksia siitä, kuinka korkea se sivistys on ollut. Papyruskääröt ja kivistä kirjoitukset ja muumioissa olevat kirjoitukset, jotka ovat myöhemmiltä ajoilta, kaikki puhuvat menneisyyden loistavista ajoista. Merkillisin kirjoitus ja vanhin, mikä on säilynyt, on n. s. *Kuolleitten Kirja*, josta yksi osa, 64 luku, on tiedemiesten arvelujen mukaan ainakin 5000 vuotta ennen Kristusta kirjoitettu. Tämä sama *Kuolleitten Kirja* on arvokkaimpia kirjoja mitä on maan päällä. Se antaa hyvän kuvan egyptiläisten oloista, heidän uskonnostaan ja sivistyksestään. Käännös Euroopan kielille on tehty hieroglyfeistä, niin että siinä voi olla erehdyksiä, kun alkuteos on kirjoitettu vieraalla kielellä ja vierailla merkeillä. Käännöstyö on vaatinut suurta intuitiota, innostusta, vaivannäköä ja kärsivällisyyttä.

Kuolleitten Kirja selittää ja valaisee monta uskonnonasiaa, joista meillä on ollut vääriä käsityksiä. Koulussa meille opetettiin, että vanhat egyptiläiset uskoivat „sielunvaellukseen”, siihen, että ihmissielu kuoleman jälkeen menee eläinten ruumiisiin. Siksi he muka pitivät eläimiä pyhinä, palvoivat Apis-härkää, kunnioittivat Ibis-lintua ja kulettivat niitä ympäri juhlasaattueissa. Meitä opetettiin nauramaan heidän taikauskolleen. Kuinka oli todellisuudessa? Egyptiläisissä teksteissä sanotaan nimenomaan, että ainoastaan kansa, ainoastaan tietämättömät ihmiset, jotka eivät voi syvemmälle tunkeutua asioihin, luulevat, että ihmiset kuoleman jälkeen syntyvät uudestaan eläimiin, sillä todellisuudessa ei ole sillä tavalla, eikä kukaan oppinut, kukaan pappi eikä vihitty väitä semmoista. Egyptiläiset uskoivat jälleensyntymiseen, uskoivat, että ihminen on henkinen olento, jumalasta lähtenyt olento, *kbw*, joka syntyy monta kertaa maailmaan, tekee kokemuksia, viisastuu ja lopulta, kun on kiertokulkunsa suorittanut, palaa takaisin jumaluuteen. Eläimiä taas pidettiin pyhinä aivan toisista (salatieteellisistä) syistä, joista kävisi liian pitkäksi puhua; se vain mainittakoon, että eläintä aina kunnioitettiin jonkun erityisen maagillisen tai muun voiman symbolina, milloin se ei suorastaan tarkoittanut eläinradan taivaallisia merkkejä.

Nykyaikaisessa teosofiassa puhutaan ihmisen seitsemästä prinssiipistä, seitsemästä, jonka mukaan ihmisellä ei ole ainoastaan ruumis, sielu ja henki vaan useampia olemuspuolia. Nämä seitsemän prinssiippiä tavataan egyptiläisissä teksteissä ja kullakin on oma nimensä. Korkein prinssiippi, itse, henki (aatmaa), on *kbw*, sitä seuraava, jota teosofisessa kirjallisuudessa sanotaan buddhiksi, intuitioksi, veljesrakkauden kyvyksi, on *kehibi*, ja kolmas, jota teosofisessa kirjallisuudessa sanotaan manakseksi eli järjeksi, on *ba*. Nämä kolme muodostivat egyptiläisillä ihmisen henkisen kolminaisuuden, joka oli uinuvana ihmisessä, niin kuin sanotaan egyptiläisissä teksteissä. Samalla tavalla sanotaan teosofisessa kirjallisuudessa, että ihmisen korkeampi minä, joka on kolmiyhteinen, ei ole vielä hereillä, ei ole vielä ilmennyt, vaan uinuu ihmisessä. Sitä vastoin on lähinnä seuraava prinssiippi täysin hereillä ihmisessä. Sitä mainitaan egyptiläisissä teksteissä nimellä *hati* eli *ab*, ja se on personallinen, loogillinen, usein itsekäs ymmärrys, joka ainoastaan aistimien avulla ottaa selvää asioista ja uskoo ainoastaan aistimiin. Tiedämme, että ihmisellä on olemassa luonnostaan ainoastaan tämä materialistinen ymmärrys, ja kun hän itsepintaisesti asettuu epäilemään („mitä minä oikeastaan tiedän ja voin uskoa?”), niin hän ei muista mitään muuta kuin ulkonaisia aistimuksiaan ja havaintojaan, joita loogillinen ymmärrys järjestää. Hän sanoo itselleen: „onhan mahdotonta, että minä olisin olemassa kuoleman jälkeen. Ymmärrys haihtuu, aistimet haihtuvat, ei jää mitään olemaan kuoleman jälkeen. Kaikki puhe ylikuonnollisista asioista on taikauskoa.” Aivan oikein opettivat vanhat egyptiläiset: ylempi minä on uinuvana ihmisessä, hänen täytyy herättää korkeampi järkensä, ennenkuin voi nähdä oman sokeutensa. Kuinka lyhytnäköinen on ihminen, jos hän ainoastaan uskoo siihen, mitä aistimet

hänelle ilmoittavat, jos hän ei huomaa kokeneensa elämässä paljon, joka ei ollenkaan ole aistimista riippunut. Eikö sitten epäilijä koskaan ole esim. tuntenut sellaisia tunteita, jotka sotivat aineen olemusta vastaan, sellaisia alttiiksiantamuksen, hellyyden, uhrautuvaisuuden, armahtavaisuuden, auttamishalun, itsensäkieltämisen tunteita, jotka olisivat kerrassaan hulluja ja mielettömiä, jos ainoastaan olisi olemassa fyysillinen luonto, jos ihmisen ainoa olemassaolo olisi fyysisesti luonnollinen itsekkyyks? Ihminen ei pääse lyhytnäköisyydestään, ennenkuin hän herää näkemään ja uskoo olevansa jumalan hengen poika, jumalallisesta tajunnasta lähtenyt, itsekin henki, kuolematon, iankaikkinen. Silloin vasta hän ymmärtää, että itsekkyyks on ohimenevä ilmiö, että itsekkäät yhteiskuntaolot, luokkataistelut, kansojen keskenäiset sodat kuuluvat katoovaisiin, sillä ihmisen rinnassa elää kaiho puhtauteen, epäitsekkyyteen ja täydellisyyteen. Ihminen on sisimmässään kuolematon henki, hän on olento, joka elää kautta aikojen. Niin uskoivat egyptiläiset.

Mainitseematta ovat vielä kolme alinta prinsippiä: *ka*, *nif* eli *ankb* ja *kbat*. Teosofisessa kirjallisuudessa luetaan astraaliruumiista, joka on näkymätön paljaalle fyysiselle silmälle, mutta johon ihminen on puettuna ja joka on hänen personallinen olomuotonsa kuoleman jälkeen. Tämän nimenä oli vanhassa Egyptissä *ka*. *Nif* eli *ankb* oli taas elonprinsippi, jota sanskritinkielisellä nimityksellä nykyään sanotaan praanaksi. Oppineissa piireissä ruvetaan taas siellä täällä ajattelemaan, että on olemassa erityinen elämänvoima; tätä tieteellistä suuntaa sanotaan vitalismiksi. *Kbat* oli Egyptissä fyysisen ruumiin nimitys.

Kuka ei olisi nähnyt kuvaa sfinksistä, tuosta, kummallisesta olenosta, jolla oli ihmisen pää ja rinta, mutta eläimen ruumis? Muistatte tarun sfinksistä, joka asetti ihmiselle arvoituksen: „kuka se aamulla kävelee neljällä jalalla, päivällä kahdella ja illalla kolmella?” Oikea vastaus oli: „ihminen” sillä ihminen oli itse sfinksi, olento, joka oli kehittynyt eläimestä, mutta jonka toinen puoli vielä oli eläintä. Ihminen oli kyllä ulkonaisesti puettu fyysiseseen ruumiiseen, joka oli kokonaan inhimillinen, mutta kuitenkin sfinksi kuvasi totuutta: ihminen on siksi vähän kehittynyt pois eläinkunnasta, että toinen puoli vielä on eläintä. Samalla kuvasi sfinksin inhimillinen pää sitä tosiseikkaa, että ihminen korkeammalla tajunnallaan saattoi hallita itseään, mitä ei eläin osannut. Ken sfinksin arvoituksen ratkaisi, hän hillitsi itsensä, hän oli asettanut eläimen voimat taaksensa ja käytti niitä. Että vanhassa Egyptissä siveelliset käsitykset olivat aivan samanlaiset kuin meidän päivinämmme, ehkä monessa suhteessa tarkempia, sen näemme selvästi Kuolleitten Kirjasta, jota nimitettiin tällä nimellä sentähden, että sen omasta sisällöstä ja myös löytöpaikoista päättäin pantiin usein joku osa siitä kääröihin kirjoitettuna muumion kanssa hautaan. Egyptiläiset käyttivät tätä kirjaa jonkinlaisena oppaana vainajille, — niin otaksutaan ja sanotaan nykyään. Ja itse asiassa kirja on ikäänkuin vainajan omaa puhetta, ja siitä käy selville, mikä kohtalo häntä saattoi odottaa kuoleman jälkeen.

Kuolleitten Kirjassa on kuvaus kuolemanjälkeisestä elämästä erinomaisen sattuva ja mieltäkiinnittävä. Kun vainaja jättää fyysisen ruumiin, tämän maallisen majansa, on hän puettuna ka'han eli hän on silloin ka. Hän joutuu ensin kaikenlaisten kokemusten alaiseksi, ja läpikäytyään ne hän saapuu totuuden ja oikeuden saliin. Tässä salissa hän käy läpi „viimeisen tuomion”. (On merkittävää, että Kuolleiden Kirjassa tapaamme lauseparsia, jotka meille muistuttavat kristityitä käsitteitä.) Totuuden ja oikeuden salissa istuu jumala *Osiris* valtaistuimella valtikka ja ruoska kädessä. Hänen ympärillään istuvat 42 tuomaria. Keskellä salia on vaaka. Kun vainaja astuu salin, tulee häntä vastaan ja häntä tervehtimään totuuden jumalatar *Mat*. Vainaja saa ottaa rinnastaan sydämensä ja antaa sen punnittavaksi. Vainajan sydän asetetaan toiseen vaakakuppiin. *Anubis* jumala, jolla on shakaalin pää, toimittaa punnitsemisen, asettaen toiseen vaakakuppiin oikeuden jumalattaren kuvapatsaan. Jumala *Horus*, jolla on varpusen pää, tarkastaa vaakaa ja jumala *Thoth*, jolla on Ibis-linnun pää, kirjoittaa taululle ylös tulokset ja vihdoinkin itse kuningas, jumala *Osiris*, julistaa tuomion.

Tämä kuvaus annetaan Kuolleitten Kirjan 125 luvussa, ja siinä on muutamia mieltäkiinnittäviä yksityiskohtia, joita täytyy toistaa. Kun vainajan sydän laskeutuu vaakakuppiin, tervehtii hän jumalia ja sanoo: „Terve teille, jotka totuutta hallitsette. Terve sinulle, suuri jumala, jolla valta on totuuden ja oikeuden yli! Olen tullut sinun luoksesi, hallitsijan luo, olen viety sinun luoksesi nähdäkseni sinun ihanuutesi, sillä tunnen sinut, tunnen nimesi ja tunnen nimet niiden 42 jumalan, jotka sinun seurassasi

oleskelevat kahden totuuden salissa. Minä tuon teille totuuden. Olen poistanut synnit teidän edessänne. En ole tehnyt vääryyttä ihmisille, en ole sortanut pieniä, en ole varastanut mitään kuolleitten talosta, en ole koskaan raskauttanut vapaata miestä suuremmalla työllä kuin mitä hänen itsensä oli tapana tehdä. En ole osoittanut velttoutta. En ole näyttänyt heikkoutta. En ole tehnyt, mitä jumalat inhoovat. En ole antanut yhdenkään orjan joutua herransa rääkättäväksi. En ole aiheuttanut kyneleitä. En ole murhannut. En ole aiheuttanut salamurhaa. En ole menetellyt petollisesti ketään kohtaan. En ole vähentänyt temppelein varastoja. En ole turmellut jumalan näkyleipiä. En ole ottanut pois vainajien uhrileipiä ja kääröjä. En ole harjoittanut lihallisia tekoja temppelein vihityillä aloilla. En ole vannonut. En ole lyhentänyt temppeleveroja. En ole väärentänyt mittoja ja vaakoja. En ole riistänyt rintalapsilta heidän maitoaan. En ole ottanut kiinni eläimiä laiturilla. En ole verkkoihin pyydystänyt jumalien lintuja. En ole kalastanut kaloja niiden kutu-ajalla. En ole estänyt vettä sen nousuajana. En ole estänyt joenhaaraa sen juoksussa. En ole riistänyt yhdeksältä Jumalalta valittujen uhrien osia. En ole ajanut pois jumalille kuuluvaa karjaa. En ole peräyttänyt jumalaa hänen kulkuessaan. Olen puhdas, olen puhdas, olen puhdas.”

Näin sanoo vainaja ja kun hänen sydämensä punnitaan, hän jatkaa: „Terve teille, jumalat, jotka asutte kaksinkertaisen totuuden suuressa salissa, jotka ette koskaan anna sijaa valheelle povessanne, vaan jotka elätte totuudesta . . . ja ravitsette sydäntänne sillä herran jumalan edessä, joka auringossa asuu. Pelastakaa minut *Tyfonin* sisälmyksistä, te ylhäiset, tänä viimeisen tuomion päivänä! — Suokaa kuolleen tulla luoksenne, hänen, joka ei ole syntiä tehnyt, ei valehdellut, ei pahaa tehnyt, ei rikosta tehnyt, ei väärin todistanut, ei tehnyt mitään itseään vastaan, mutta joka elää totuudesta, ravitsee itseään totuudesta. Hän on kaikkialla levittänyt iloa. Mitä hän on aikaansaanut, siitä puhuvat ihmiset, siitä iloitsevat jumalat. Hän on sovittanut jumalan rakkaudellaan. Hän on antanut nälkäiselle leipää, janoiselle vettä, alastomalle vaatteita. Hän on antanut haaksirikkoiselle veneen. Hän on uhrannut jumalille ja suonut haudanlepoa haamuille. Vapauttakaa hänet tästä (*Tyfonista*), älkää puhuko häntä vastaan kuolleitten herralle, sillä hänen suunsa on puhdas, hänen molemmat kätensä ovat puhtaat.”

Ja sillä hetkellä, jolloin vainajan sydän on vaa'assa, huudahtaa hän: „oi minun sydämeni, minun sydämeni, älä todista minua vastaan”.

Kuolema voi sitten tapahtua kahdella tavalla. Jos oikeuden jumalattaren kuvapatsas painaa enemmän ja sydän on liian kevyt, viedään ihminen helvettiin. Ja tällöin on huomattava, että ne kuvaukset, mitkä *Kuolleitten Kirja* antaa helvetin tilasta ja sen tulista, muistuttavat läpeensä sitä helvettiä tulisine uunineen, jota täällä kristinuskon piirissä on kuvailtu. On ainoastan yksi ero: egyptiläinen helvetti ei ole ikuinen, se kestää vain 3000 vuotta, jolla ajalla vainaja haamuna vaeltaa tämän maan päällä. Polttavissa tuskissaan hän koettaa iskeä kiinni jonkun elävän ihmisen sieluun, että pääsisi sen sisään. Jos elävällä ihmisellä on huonoja taipumuksia, lihallisia himoja, voi vainaja häneen imeytyä ja kiihoittaa häntä mitä kauheimpiin rikoksiin tai saattaa hänet mielipuoleksi. Kun vainaja sitten on elänyt säädetyn ajan loppuun tällaisessa tilassa, kohtaa häntä toinen kuolema, hänen k'a'nsakin kuolee, ja hän häviää olemattomiin. Tällainen on *Kuolleiden Kirjan* mukaan ehdottomasti pahan ihmisen kohtalo.

Jos taas vainajan sydän painaa enemmän, julistaa Osiris, että hän saa tulla jumalien luokse, ja nyt vainaja „osirifoidaan”, s. o. kutsutaan ja tehdään itse Osirikseksi. Taas hänen on käytävä läpi monenlaisia koettelemuksia tuonelassa eli *Amentissa*. Hän on ensin mykkä, ilman sydäntä ja aivan puolinainen olento, mutta saavuttaa vähitellen puhetaisonsa takaisin. Nyt hänen täytyy taistelussa voittaa kaikenlaisia villipetoja ja käydä läpi kummallisia portteja ja pylväitä, joiden nimet hänen täytyy tietää päästäkseen eteenpäin. Lopuksi hän kulkee veneessä „rauhan veden yli” ja joutuu jumalien maahan, autuaitten asunnoille, *Aanrun* kentille, jossa hän kyntää, kylvää ja niittää.

Tämä jälkimäinen kuvaus muistuttaa sängen paljon nykyaikaisia teosofisia oppeja *kaamalookasta* ja *deevakhamista*, jolloin kaamalooka vastaa amentia ja deevakhan aanruta. Yhtä kaikki meitä hämmästyttää pari kohtaa egyptiläisessä esityksessä: ensiksi se, että paha ihminen kuolee lopulta ikuisesti eikä synny jälleen, ja toiseksi, että hyvä ihminen joutuu jumalien maahan eikä mainita mitään hänenkään palaamisestaan maan

päälle, vaan sanotaan, että hän viimein yhtyy jumaliin. Tämä on kummallista, sillä toiselta puolen tiedämme, että egyptiläiset uskoivat jälleensyntymiseen.

Asia jää kuin jääkin ratkaisematta, ellemme salatieteilijäin ja mystikoin tavalla otaksu, että Kuolleitten Kirja on salaperäinen, pyhä ja siis vertauskuvallinen kirja. Se kyllä johonkin määrin antaa kuvan vainajien kohtalosta kuoleman jälkeen, mutta esoteerisesti se kuvaa aivan toista. Se on n. s. vihkimyskaavake. Se on vihittyjen kirja, kotoisin Egyptin mysteριοista. Käsittääksemme Kuolleitten kirjaa, täytyy meidän edes hiukan tunkeutua mysteριοiden salaisuuteen.

Mitä ne olivat? Nykyään tunnustetaan, että ne olivat uskonnollisia, salaisia pappis-kouluja ja -koteja, joissa opetettiin muinaisajan viisautta. Kreikkalaiset kirjailijat, jotka puhuvat mysteριοista, sanovat niiden olleen merkillisiä siinä suhteessa, että siellä ihminen saavutti *tietoa*.

Vähän niistä tiedetään, sangen vähäsen, ja luonnollisista syistä, koska kaikki pidettiin salassa, mutta tavallisesti otaksutaan, että mysteριοissa opetettiin elämän- ja maailmankatsomus, jota voisi sanoa „uudenaikaiseksi” siinä merkityksessä, että se vapautti järjen kaikesta silloisesta taikauksesta ja uskonnollisesta ahdasmielisyydestä. Mysteριοiden maailmankatsomus oli filosofinen, esoteerinen, aristokraattinen vastapainoksi rahvaan rajoitetulle ja sokealle uskolle. Näin otaksutaan tavallisesti, mutta teosofisissa, salatieteellisissä ja vapaamuuraripiireissä ajatellaan toisin. Näiden mukaan mysteriot edustivat ulkomaailmassa sitä ikuista tietoa, mikä aina on ollut olemassa ja aina tulee olemaan, sitä tietoa, johon ihminen aina on voinut pyrkiä ja joka aina on ollut hänen saavutettavissaan. Mysteριοissa ei opetettu vain filosofiaa, niissä opetettiin sitä salaista menettelytapaa, jota Indiassa nimitettiin joogaksi.

Kuuluisa uusplatonilainen filosofi *Jamblichus* (kuoli noin v. 330 j. Kr.) on kirjoittanut kirjan „Egyptiläisten mysteριοista”, ja vaikka hänen teoksensa peittää yhtä paljon kuin se paljastaa, huomaa kuitenkin teosofinen tutkija heti sitä lukiessaan, minkälaista koulua Egyptin mysteriot olivat. Tahdomme Iamblichuksen kertomuksen nojalla luoda lyhyt silmäys siihen tapaan, millä mysteριοissa vastaanotettiin tietoon pyrkijöitä.

Ajatelkaamme esim. nuorta tiedonhaluista kreikkalaista, joka on kuullut puhuttavan Egyptin mahtavista mysteριοista ja niiden viisaudesta. Hän päättää lähteä sinne oppimaan, päästäkseen samaan tietoon, jota mysteριοihin vihityt keuhvat itsellään olevan. Hän matkustaa Egyptiin, sellaiseen kaupunkiin, esim. Memfikseen, jossa on pyramidi. Heti sinne tultuaan hän ihmettelee ja ihailee sitä elämää, jota siellä vietetään. Se on niin merkillisen rikasta ja moniväristä ja kaunista, ja vaikka hän on syntyisin Kreikan lämpimästä maasta, on egyptiläinen aurinko hänen mielestään vielä tulisempi ja tunteellisempi. Koko egyptiläinen elämä näyttää satumaisen ihanalta ja hurmaavalta. Kuin uneksien hän kulkee temppeliin ja pyytää päästä kokelaaksi. Kartanolla jo häntä vastaan tulee hierofantti, arvokkaan näköinen mies, joka katsoo häntä läpätunkevan tarkasti kummallisilla silmillään, niin että hän heti tuntee sisässään, että tämän miehen edessä ei voi mitään peitellä, ei mitään valhetella, ja hierofantti kysyy, mikä on hänen asiansa ja mistä hän on kotoisin, kysyy hänen perhe-olojaan ja mitä hän on oppinut, missä temppelissä hän on käynyt koulua, ja kun tutkimus on ohi, niin hierofantti kukaties viittaa kädellään — „tuossa on portti”, — ja silloin kokelas saa mennä. Pieni tutkimus on näyttänyt: sinä et ole kelvollinen. Jos tutkimus sitä vastoin todistaa kokelaan kelpoisuuden, vie hänet hierofantti kartanoiden ja käytävien kautta pyhätön eteen, jossa on ahdas ovi, pylvääts pielinä, ja oven edessä Isis-jumalattaren kuvapatsas luonnollisessa koossa, hunnutettuna. Kuvapatsaaseen on kaiverrettu sanat: „ei ole kukaan kuolevainen nostanut minun huntuaani”. Hierofantti sanoo nyt kokelaalle: „tiedätkö sinä, että tästä ovesta eivät mene läpi pelkurit, eivät hullut, vaan jos pelkurina, jos mielettömänä menet tästä läpi, niin kuolema seuraa. Oletko sinä valmis menemään eteenpäin? Vai tahdotko sinä palata takaisin? Tiedä: monet ovat kuolleet ennen aikaansa, jotka tästä ovat menneet läpi.” Otaksukaamme, että kokelas vakuuttaa tahtovansa ja uskaltavansa. Silloin hän saa poistua takaisin kaupunkiin. Mutta määrättynä iltana tulee kaksi pappia häntä noutamaan ja tuovat hänet sfinksissä olevasta ovesta pitkiä, mutkikkaita maanalaisia käytäviä pitkin pyramidiin, suureen hämäänsä saliin. Papeilla on soihdut kädessään, ja soihtujen valossa näkyy molemmin puolin salia kookkaita kuvapatsaita,

joilla kaikilla on eläinten päät. Salin toisessa päässä on seinässä pitkän pimeän käytävän suu, niin ahdas, että vain ryömimällä ihminen mahtuu sisään. Papit viittaavat siihen ja sanovat: „tässä on ovi mysterioihin”. Ja he lisäävät: „vielä voit kääntyä, voit palata takaisin ulos maailmaan, jos pelkää”. Kokelas sanoo: „Jään ja jatkan.” Papit jättävät hänet silloin yksin suureen saliin ja sulkevat oven kaikuvalla jyskeellä. Vain pienen lampun ovat he jättäneet hänen käteensä. Hän ajattelee: „takaisin en pääse, siis rohkeasti käytävään sisään”. Ryömiessään eteenpäin käytävässä hän huomaa, että tämä vähitellen laajenee ja tulee suuremmaksi, kunnes se päättyy avaraan tynnyriin, jonka seinämään hakatut kiviportaat johtavat alaspäin kaivon partaalle. Siinä loppuu tie, siinä on pohjaton kaivo, jossa hän lampunkaan valolla ei näe mitään. „Mihin olen joutunut?” hän ajattelee. „Jos he ovatkin pettureita?” Mutta kun hän valaisee ympärilleen lampulla ja tutkii tilaansa, huomaa hän seinässä jonkinlaisen kädensijan ja ylemmällä toiset portaat. Voimiaan ponnistaen hän pääsee portaille, kulkee ylöspäin ja saapuu uuteen huoneeseen. Siinä on taas pappi, joka ottaa hänet ystävällisesti vastaan ja selittää: „onnellisesti olet käynyt läpi ensimmäiset koetukset, ja nyt saat ensimmäiset opetukset”. Sitten hänet viedään suureen saliin täynnä ihania kuvapatsaita, jokainen merkitty eri kirjaimella ja numerolla, ja pappi selittää hänelle, mitä nämä kuvapatsaat merkitsevät. Ne edustavat pyhiä aakkosia, monenlaisia voimia maailmankaikkeudessa, joita ihmisen pitää saada haltuunsa. Kokelas ei ymmärrä mitään, mutta kun ovat kulkeneet läpi salin, sanoo pappi: „tuosta menel!” ja viittaa pitkää, pimeää käytävää, jonka toisessa päässä jyskii loimuava tuli. Kokelas pelästyy näennäisesti varmaa kuolemaa. „Olen minäkin tulen läpi käynyt ja se on silloin ollut kuin ruusupenger”, ilmoittaa pappi ja lähtee pois. Kokelas rohkaisee mielensä ja astun pamppailevin sydämin käytävään, kunnes huomaa, että tuli olikin taitavalla koneistolla aikaansaatu harhanäky. Se todella ei polttanut, mutta ruumiillisista ja sielullisista ponnistuksistaan uupuneena kokelas nyt kauhistuu nähdessään seisovansa mustan lammikon partaalla. Tämä on kuitenkin viimeinen koettelemus. Päästyään onnellisesti ylös toiselle rannalle, joutuu hän ystävällisten palvelijain käsiin, jotka tervehtivät häntä ja kantavat hänet ylellisesti sisustettuun kammioon, asettavat mukavalle vuoteelle, rupeevat hieromaan häntä ja hyvänhajuisilla öljyillä voitelemaan hänen ruumistansa. Hän joutuu ihan raukeaan tilaan, ja he jättävät hänet yksin. Sitten rupeaa äkkiä kuulumaan soittoa, kaihoisaa, kaukaa tulevaa, — harpun ääniä, kellojen ääniä, huilun ääniä, mutta niin kaihoja täynnä, että hänen mieleensä nousee kaikenlaisia kuvia onnellisesta elämästä maailmassa. Yhtäkkiä hänen edessään seisoo nubialainen kaunotar, viehättävä nuori tyttö harsonkevyessä puvussa, pikari toisessa kädessään. Hän katselee väsynyttä viisaudenetsijää ja sanoo: „nyt sinä, joka olet niin paljon kokenut, virkistä itseäsi tällä juomalla”. Mies katselee kaunotarta ja huomaa, että hän yli kaiken on ihana. Hänessä on koko nubialaisen naisen aistillinen voima, ja jos kokelas nyt on heikko, niin hän lankee. Silloin tyttö istuu hänen viereensä ja katsoo häntä lumoavin katsein. Unohtaen kaiken nuori mies kietoo käsivartensa tytön ympäri ja juo. Mitä silloin tapahtuu? Juoma juovuttaa hänet heti syvään uneen ja kun hän herää, seisoo hänen edessään hierofantti ja sanoo: „onnellisesti sinä kävit läpi maan, tulen ja veden koetukset, mutta itseäsi et voittanut. Nyt olet pyramidin orja. Ulos täältä et pääse meidän salaisuusistamme kertomaan, mutta elinajaksi olet pyramidin orja.” Ja niin tapahtuu kuin on sanottu. Mutta jos hän hilliten itsensä työntää luotaan tytön ja pikarin, silloin heti ilmestyvät papit ja tervehtivät häntä: „terve sinä tuleva vihitty”, ja saattavat hänet saliin, jossa istuu korkein hierofantti ja muut papit hänen ympärillään valkoisissa puvuissaan. Hekin viittaavat: „terve sinä tuleva vihitty, nyt otetaan sinut vastaan kouluun”.

Ei hän silloin vielä ollut vihitty. Nämä kaikki kokeet olivat ainoastaan fyysisiä, koeteltiin, oliko hän sopiva mitään oppimaan. Jos hän onnellisesti kävi läpi, sai hän jäädä oppilaaksi pyramidiin. Hän jäi moneksi vuodeksi tutkimaan. Eikä häntä autettu tutkimuksissaan. Hänelle vain suotiin tilaisuus olla sellaisessa paikassa, missä ilmapiiri oli täynnä puhtautta, missä hänellä oli erinomainen tilaisuus ajatella ja miettiä ja itseään voittaa. Hän sai itse kasvattaa itseään, miettiä pyhiä kirjoituksia, käydä saleissa tutkimassa symbooleja ja ajatella niiden salaista merkitystä.

Nykyaikana yritetään ihmisille opettaa valmista. Ennen vanhaan tiedettiin, että ihmisen täytyy itse ponnistaa, jos hän tahtoo todelliseen tietoon päästä. Monta kertaa yllättää epätoivo hänet ja hän epäilee onnistumistaan, mutta vuosien vieressä hän mietiskelyssään kokee yhtä ja toista, joka avaa hänen silmänsä. Lopulta hän vapautuu fyysisestä ruumiistaan, näkee ihmisiä ympärillään, joista säteilee jumalallinen voima, ja rupeaa aavistamaan, että on olemassa elämää fyysisen ruumiin ulkopuolella.

Vihittävä pyramidissa tunsu enemmän ja enemmän vapautuvansa itsestään, ja vihdoinkin tuli aika, että hänet vihittäisiin, ja silloin hänet vietiin kryptaan, luolaan, jonka lattialla oli avonainen marmoriarokku. Siihen hänet panttiin ja vihityt papit seisovut arkun ympärillä ja lauloivat hänet uneen. Ja hän nukkui syvään transsiin ja oli kolme päivää ja kolme yötä ulkopuolella fyysillisistä ruumista astraali- ja eetteriruumiissaan. Hän kävi kuten sanomme läpi ensimmäisen vihkimyksen, tuli itsetietoiseksi olennoksi näkymättömässä maailmassa ja sai tutkia astraalitason salaisuuksia. Nyt hänelle selvisi, mitä Kuolleitten Kirjassa opetettiin. Hän ymmärsi, että hän juuri oli tuolla tavalla kuollut ja noussut ylös kuolleista. Kaikki kohtaukset vainajan elämässä olivat asioita jotka symbolisoivat hänen — vihittävän — sisällisiä taisteluita ja voittoja. Mitä pahaa hänessä oli, se tuli nyt hänen ulkopuolelleen ja ilmeni raatelevan pedon muodossa ja hänen täytyi sanoa sille: „minä tiedän sinun nimesi, minä olen sinut voittanut”. Ja mitä itsekästä hyvettä hänessä oli, se tuli häntä vastaan kauniissa, viekoittelevassa muodossa, sillä pahaa ihmisessä pelottaa julmuus, mutta hyvää viekoittelee kauneus. Sentähden hänen täytyi näkymättömässä maailmassa voittaa sekä rumat, pahat intohimot eläinten muodossa, että myöskin sellaiset viettelykset, jotka ihmisen sisässä houkuttelevat häntä kauneuden voimalla, mutta kuitenkin ytimeltään ovat itsekkäitä. Kaikesta tuosta hänen täytyi luopua, hänen täytyi näyttää, että hän ihmisenä oli kaiken yläpuolella, että hän palveli yksin totuutta ja tahtoi itse olla jumala. Hänen täytyi osata sanoa ne sanat, jotka ovat Kuolleitten Kirjassa, osata sanoa ne itsestään: „minä olen puhdas, en ole syntiä tehnyt, en ole pettänyt, en pahaa ajatellut j. n. e.” Kuinka tavallinen vainaja voisi näin puhua? Kovin itserakkaita ja ulkokullattuja olisivat vanhat egyptiläiset olleet, jos tavallinen vainaja olisi noin voinut sanoa. Missä on se tavallinen kuolevainen, joka voisi niin puhua, kun hän seisoo Tuonen edessä ja totuus tulee kysymykseen? Päinvastoin jokaisen vainajan täytyy näyttää, mitä hänessä on, sillä ei hän voi mitään itsessään peittää, mutta vihittävä kokelas, joka on itsensä voittanut, hän uskaltaa ja hänen täytyy sanoa ne sanat, mitkä ovat Kuolleitten Kirjassa, ja silloin hän läpikäy vihkimyksen. Hierofantit ja papit tulevat loistavina olentoina häntä vastaan näkymättömässä maailmassa. „Me olemme jumalia, me vihkimme sinut veljeskuntaan, olet joukkoomme tervetullut, olet tästä lähtien jäsen meidän keskuudessamme.” Hänelle näytetään niitä salaisuuksia, joista Kuolleitten Kirjassa kerrotaan. Hän saa m. m. nähdä, mikä on niiden kohtalo, jotka eivät ole onnistuneet, eivät ole jaksaneet itseään voittaa vaan langenneet aineen ja itsekkyyden harhoihin. Heidän kohtalonsa on ensin olla helvetissä monta aikaa ja pyrkiä maan päälle ruumiiseen, mutta lopulta heidän korkeampi minänsä heistä luopuu ja he käyvät kohti ikuista kuolemaa.

Vihityn herääminen fyysilliseen tajuntaan oli pyramidiin mysterioissa juhlallinen hetki. Hänet oli kannettu sarkofaagista pyramidin itäiselle ulkoseinämälle. Siinä hän heräsi, kun auringon ensimmäiset säteet kohtasivat konetta, josta syntyi ihana sävel. Hän heräsi soittoon. Hän heräsi elämään. Hän oli kuoleman voittanut ja hän heräsi nyt iankaikkiseen elämään. Hän oli nostanut Isis-jumalattaren huntua, oli tehnyt semmoista, mitä ei kuolevainen voi tehdä. Sillä kun ihminen nostaa Luonnon jumalattaren huntua, silloin hänen täytyy olla kuolematon, silloin hänen on jo täytynyt voittaa kuolema itsessään.

VII.

NÄIN PUHUI ZARATHUSHTRA.

Bombayn kaupungissa Indian länsirannikolla asuu pieni seurakunta, — siihen kuuluu noin pari, kolme sataa tuhatta henkeä — joka monessa suhteessa eroaa kaikista muista Indian kansoista. Tämä on n. s. parsilainen seurakunta, ja parsilaiset, kuten tiedämme, ovat zoroasterilaisia, tunnustaen vanhaa Zarathushtran oppia. Oikeastaanhan Zarathushtran oppi syntyi Iraanissa, muinoisessa Persiassa, mutta 7:nneellä vuosisadalla j. Kr. muhamettilaiset tulivat siihen maahan, valloittivat sen ja karkoittivat vanhat zoroasterilaiset. Ne maan asukkaista, jotka eivät tahtoneet kääntyä uuteen muhamettilaiseen oppiin, vaan pitivät kiinni isiensä uskosta, pakenivat silloin Indiaan ja saivat asettua sinne asumaan, koska siellä oli ennen ollut persialaisia uutisasukkaita. Nyt tämä seurakunta Bombayssa on ainoa jäännös Zoroasterin ikivanhasta uskonnosta. Onhan omituista, että ihmisryhmä säilyttää oman uskontonsa, omat tapansa, oman elämänskäsityksensä keskellä maata, missä on kaikenlaisia uskonnollisia elämänskatsomuksia ja jumalanpalvelusmuotoja tarjolla. Kristitytkin koettavat kääntää Indian asukkaita, mutta heidän ei ole onnistunut käännättää yhtään parsilaista; parsilaiset pysyvät omassa uskonnossaan ja heidän pieni seurakuntansa on monessa suhteessa merkillinen.

Tilastollisten tietojen mukaan parsilaiset ovat parhaiten kasvatettuja ihmisiä. He osaavat kaikki lukea ja kirjoittaa ja ovat saaneet jonkinmoisen koulusivistyksen, ovat jo varhain lapsuudessaan tutustuneet hyvään oppiin, varhemmin kuin muut Indiassa. He ovat enimmäkseen hyvinvoipaa väkeä. He harjoittavat kauppaa, ja monet parsilaiset ovat erittäin rikkaita kauppiaita, mutta he ovat samalla hyväntekeväisiä, eivätkä he välitä siitä, mihin uskontoon apua tarvitseva kuuluu, he auttavat kaikkia, he ovat suorastaan tunnettuja avuliaisuudestaan. Jos on yleinen nälänhätä tai jos yksityiset ihmiset kärsivät, kokoavat parsilaiset aina rahoja kärsiväisten hyväksi. Tilastollisten tietojen mukaan heidän keskuudessaan ei tapahdu rikoksia, ja hyvin harva syntyy rikoksellisilla taipumuksilla varustettuna. Niinpä heidän seurakunnassaan ei ole yhtään huonomaineista naista. Se on kaikin puolin merkillinen ihmisryhmä.

Jos luemme koulussa zoroasterilaisista, saamme kuulla, että he ovat tulen palvojia. Tämä ulospäin katsoen näyttää todelta, sillä parsilaiset vielä tänä päivänä näennäisesti palvovat tulta. He näet tempeleissään säilyttävät pyhää tulta. Tulen hankkiminen on monimutkaista, se on tehty pyhäksi siten, että se on monta kertaa sytytetty toisesta puusta toiseen. Mutta palvovatko zarathushtralaiset tulta? Tähän kysymykseen vastasi Chikagon uskontokongressissa läsnäoleva parsilainen seuraavaan tapaan: „Emme palvo tulta, palvomme jumalaa, vaan meistä on tuli kuva jumalasta. Tuli puhdistaa eikä sitä voi millään tavalla liata, vaan se aina säilyttää oman puhtautensa. Sentähden meistä tuli on paras kuva jumalasta.³⁾ Ja me pidämme tulta arvossa. Emme suinkaan sitä palvo, mutta pidämme sitä pyhänä. Tempeleissämme meillä on alttarilla pyhä tuli ja me aina ajattelemme tulta jumalan symboliksi.”

Parsilaista lasta kasvatetaan äidin huostassa siihen asti kunnes hän täyttää seitsemän vuotta. Silloin hänet otetaan seurakuntaan ja pappi antaa hänelle ensimmäisen vihkimyksen. Hän saa pyhän paidan ja pyhän nuoran, ja tätä nuoraa parsilaiset aina kantavat. Parsilainen saa muuten pukeutua millä tavalla tahansa, minkä maun ja muodin mukaan tahansa, mutta alimpana vaatteena hänellä täytyy olla tämä pyhä paita ja tämä pyhä nuora, ja monta kertaa päivässä hänen täytyy ottaa päältäään pyhä nuora, aamulla noustessaan, sitten keskipäivällä ja sitten illalla ja ehkä useammankin. Hän ottaa nuoran päältäään ja ajattelee silloin, että hänen pitää palvella jumalaa, pitää olla puhdas elämässään, olla hyväntekevä ihmisiä ja eläimiä kohtaan. Näin hänen aina täytyy ajatella ja rukoilla useampia kertoja päivässä, ja huomattava on, että parsilaisten

³⁾ Tämän muuten mad. Blavatskykin sanoo Salaisessa Opissaan.

keskuudessa ei ole jumalankieltäjiä, epäilijöitä, he uskovat puhtaasti jumalaan, noudattavat uskonnollisia tapojaan ja elävät onnellisena seurakuntana.

He rakastavat järjestystä. Kun parsilaisilta kysytään, miksikä he uskovat jumalaan, selittävät he: „me katsellemme luontoa ja näemme, että kaikessa on järjestys, kaikessa vallitsee sopusointu pienistä epäsoinnuista huolimatta. Koetamme kuunnella luonnon sielun ääntä ja näemme, että jumala on olemassa, sillä hän esiintyy meille suurena järkenä, joka on luonnossa.” He ovat mitä parhaita nykyisen brittiläisen vallan alamaisia, koko heidän elämänsä on heille uskontoa. Järjestyksen ohella he rakastavat puhtautta. Ja he ovat tervettä kansaa. Heihin eivät tartu ruttotaudit, jotka liikkuvat Indiassa. Kerran vuodessa kaikki parsilaiset laittavat kotinsa erityisen puhtaksi ja siisteiksi. Tämä on n. s. „pyhän miesten päivä”. Parhaimmassa huoneessa sytytetään tuli, sen ympärille asetetaan hyvänhajuja kukkia ja hedelmiä, ja papit ja perheen jäsenet kokoontuvat huoneeseen laulamaan ylistystä jumalalle ja samalla tuntemaan, että kaikki heidän vainajansa ovat juhlassa mukana. Heidän uskonsa on, että sinä päivänä kaikki parsilaiset vainajat ottavat osaa yhteiseen juhlalliseen hetkeen; sekä näkyväisen että näkymättömän maailman parsilaiset viettävät yhdessä vuotuisen jumalanpalveluksen. Ja he väittävät silloin tuntevansa näkymättömien vainajien läsnäolon.

Nykyaikainen parsilainen seurakunta herättää ihan sinänsä mielenkiintoamme ja me voimme ihmetellen kysyä, mikä heidät on säilyttänyt tällaisina, mikä on ylläpitänyt heidän uskontonsa ja elämänskatsomuksensa läpi vuosisatojen vieraassa maassa, kun vielä muistamme, että heidän uskontonsa omassa maassa oli ties kuinka vanha. Tieteellisesti arvellaan, että zoroasterilaisuuden perustaja Zarathushtra olisi elänyt Persiassa noin 600 vuotta e. Kr. Toiset tutkijat taas yhtyvät vanhojen kreikkalaisten historioitsijoiden lausuntoihin, että hän olisi elänyt noin 3500 vuotta sitten, mutta itse asiassa zarathushtralaisten pyhistä kirjoista näkyy, että on monta sellaista profeettaa heillä ollut, kaikki samalla nimellä, ja salaisten tietojen mukaan tämä onkin asianlaita. Heillä on ollut 14 pyhää profeettaa, joilla kaikilla oli nimenä Zarathushtra, ensimmäinen niistä eli aivan aikojen aamulla. Iraanilaiset ovat viidennen juurirodun kolmatta alarotua ja heidän sivistyksensä synty on tapahtunut kymmeniä tuhansia vuosia sitten, niin että ensimmäinen suuri opettaja ja johtaja on elänyt ylen kaukaisia aikoja sitten. Mad. Blavasky sanoo, että jotkut toisista Zarathushthroista ovat olleet ensimmäisen jälleensyntymisiä. Sama profeetta on siis syntynyt useampia kertoja samassa kansassa, opettanut sitä ja puhdistanut uskoa yhä uudestaan. Zarathushthroja lasketaan olevan 14, ja viimeinen eli noin 600 v. e. Kr. Olkoon tämän laita kuinka tahansa, parsilaisilla on yhtä kaikki määrätty henkilö, jota he kunnioittavat uskontonsa perustajana. Tämän Zarathushtran eli Zoroasterin elämästä on tarkkoja kertomuksia, vaikka varmoja tietoja ei ole ajasta, jolloin hän on elänyt. Kertomuksissa puhutaan eräästä kuninkaasta, jonka aikana hän on elänyt, ja tämä on mahdollisesti ollut Persian kuningas Hystaspes, mutta varmoja tietoja ei ole.

Kertomus Zarathushtran elämästä muistuttaa monessa suhteessa Jeesuksen historiaa. Ensiksi sanotaan nimenomaan, että jumala päätti lähettää Zarathushtran, koska ihmiset taas olivat vajonneet syntiin ja tietämättömyyteen ja perkeleen valta oli suuri, — että jumala päätti lähettää hänet pelastamaan ihmisiä perkeleen vallasta. Hänen isänsä nimi oli Purushasp ja äitinsä Dogdo. Äidistä kerrotaan, että hän näki kummallisen unen, kun hän kantoi Zarathushtraa kohdussaan, pitkän unen, jonka johdosta hän kävi viisaan tähdistä ennustajan luona ja kertoi unensa. Viisas sanoi: „tulkaa kolmen päivän perästä takaisin!” ja kun hän tuli, sanoi viisas: „oi, merkillinen olento on sinusta syntyvä, hänen nimensä on oleva Zarathushtra ja jumala on hänet lähettänyt maailmaa pelastamaan, hän antaa ihmisille lain, joka pelastaa maailman.” Äiti ihmetteli: „mistä sinä tiedät, että minulla on sikiö kohdussani?” Vanha viisas sanoi: „niin on tähdissä kirjoitettu, ja vanhat kirjat, jotka selittävät, mitä tähdissä on, eivät erehdy.” Tällä tavalla kerrotaan Zarathushtran syntymän edellisestä ajasta, ja kun hän oli syntynyt maailmaan, kerrotaan kaikenlaisista vainoista, joiden alaiseksi hän tuli. Pahat maagikot, noidat, jotka tiesivät, että oli syntynyt merkillinen ihminen, joka tulisi vastustamaan pahaa ja kukistamaan heidän ylivaltansa, päättivät kaikella tavalla tuhota Zarathushtran, ja kertomuksissa kerrotaan, mitä vehkeitä he harjoittivat. Kerran he ryöstivät Zarathushtran ja heittivät hänet palavaan tuleen, ja menivät sitten ilkkuen kertomaan äidille: „nyt on poikasi palanut”. Dogdo pelästyi ja riensi etsimään ja kun hän tuli polttorovion luo, niin lapsi nukkui siinä rauhallisesti.

Toisella kerralla noidat taas ryöstivät Zarathushtran, veivät rotkoon, josta suuret, mahdollottomat härät kulkivat läpi, ja laskivat, että härät varmasti polkevat pojan kuoliaaksi. Mutta kaikkein suurin härkä ryntäsi muun joukon edelle, tuli Zoroasterin luokse ja asettui häntä suojelemaan ja seiso i uhmaavana ja mahtavana hänen edessään, niin että kaikki muu karja siivosti kulki ohi, vaikka sen oli vaikea päästä, ja siten taas Zarathustra pelastui.

Ihmeellinen Zarathushtra oli jo pienenä. Syntyessään hän heti hymyili ja aivan pienenä hän puhui viisaita asioita, teki viisaita kysymyksiä ja osasi vastata pahoille maagikoille, kun he tulivat hänelle ilkkumaan ja hänen isäänsä pilkkaamaan. Lapsi kasvoi ihanaksi nuorukaiseksi, joka aina ajatteli jumalaa ja elämän salaisuutta. Varhain hän vetäytyi yksinäisyyteen korkealle vuorelle ja vietti siellä 30 vuotta, mietskellen itsekseen, valmistautuen suureen työhönsä ja tehtävänsä. Ja kun hän oli siellä miettinyt ja kaikenmoisia kiusauksia voittanut, — perkeleet ja pahat henget kävivät häntä kiusaamassa, kaikki hän voitti, — hän astui alas vuorelta, pyhä tuli toisessa kädessä, sypressinoksa toisessa, valkoisiin vaatteihin puettuna, ja meni suoraan kuninkaan hoviin. Siellä hän rupesi puhumaan ja saarnaamaan. (Itämailla kunnioitetaan ihmisiä henkisellä tavalla ja kuunnellaan heidän puheitaan, viisas pappi saa vielä tänä päivänä käydä vaikka ruhtinaan tai kuninkaan puheilla.) Kuningas otti Zarathushtran kunnioittavasti vastaan. Hänelle annettiin matto, millä istua, ja vanhat ministerit asettuivat istumaan hänen ympärilleen. Viisaasti ja syvällisesti hän puhui, niin että kaikki ihmettelivät ja kuningas ihastui, ja Zarathushtra pääsi heti kuninkaan suosioon. Silloin hoviherrat kävivät kateellisiksi ja koettivat häntä vainota. Mutta viisaudella, tyyneydellä, hyvyydellä ja rakkaudella Zarathushtra heitä kohteli ja voitti siten heidän pahat juonensa.

Muuan: intialainen brahmiini kuuli huhuja Zarathushtrasta ja kirjoitti kuninkaalle: „olen kuullut, että siellä on viisas mies, joka osaa tehdä kaikenlaisia ihmeellisiä tekoja ja vastata kaikkiin kysymyksiin. Et suinkaan sinä rupea luopumaan vanhasta uskosta, joka sinulla tähän saakka on ollut, kuunnellaksesi uutta oppia. Älä sitä tee. Kuitenkin tahtoisin itse kuulla uutta opettajaa.” Tämä brahmiini oli itse sangen kuuluisa viisaudestaan ja opistaan.

Kuningas kirjoitti hänelle vastaukseksi: „tule tänne hoviin keskustelemaan viisaan Zarathushtran kanssa.” Brahmiini ihastui ja valmisti itseään kahden vuoden aikana. Hän tutki vielä kaikki pyhät kirjat, ei paljon syönyt, ei paljon nukkunut, mietti vain valmiiksi mitä ihmeellisimpiä ja vaikeimpia kysymyksiä, joita hän asettaisi Zarathushtralle, ja lähti lopulta kuningas Hystaspeen hoviin, jossa hänet otettiin juhallisesti vastaan. Kun sitten oli tapahtuva väittely intialaisen brahmiinin ja Zarathushtran välillä, asetettiin kaksi kultaista tuolia kuninkaan eteen; toiselle istuutui Zarathushtra ja toiselle brahmiini. Brahmiini sanoi: „olen tullut tänne sitä varten, että saisin kuulla sinun viisauttasi, ja niinhän on meidän sopimuksemme, oi kuningas, että jos Zarathushtra osaa vastata minun kysymyksiini ja voittaa minut väittelyssä, niin tunnustan hänet suureksi viisaaksi ja tahdon ruveta noudattamaan hänen oppiansa, mutta jos taas minä kysymyksilläni saan hänet epäröimään ja voitän hänet väittelyssä, niin rankaiset sinä häntä ja luovut hänen opistaan.”

Kuningas sanoi: „minä teen, niinkuin oikeus on, minä en suosi ketään”. Ja Zarathushtra nousi ja sanoi: „kun olemme tässä koolla ja ennenkuin aloitamme väittelyn, saan ehkä lukea yhden luvun pyhästä kirjasta, *Zend Avestasta*.” Hän oli näet kirjoittanut tämän kirjan, joka vielä on zoroasterilaisten raamattuna. Siitä hän luki ääneen yhden luvun, ja sitä myöten kuin hän luki, ihmetteli intialainen brahmiini, sillä siinä luvussa oli vastaukset kaikkiin niihin kysymyksiin, jotka hän oli aikonut tehdä. Intialainen brahmiini oli vanha, paljon vanhempi kuin Zarathushtra, mutta hän oli jalo hindulainen. Kun Zarathushtra oli lopettanut, sanoi brahmiini: „kuningas, kaikkiin minun kysymyksiini on tullut vastaus, minä näen, että tämä on ylikuonnollinen, jumalallinen ihminen, minä alistun ja tahdon tällä hetkellä ottaa vastaan Zarathushtran opin ja tulla hänen oppilaakseen”. Ja niin hän kääntyi ja tuli oppilaaksi ja mainitaan, että hänen mukanaan kääntyi 800,000 intialaista brahmiinia. Zoroasterin oppi määrättiin Persiassa valtionuskonnoksi ja omistettiin vähitellen koko valtakunnassa. Zoroaster pysyi aina kuninkaan suosiossa, kunnes hän 77 vuotiaana rauhallisesti kuoli.

Tällainen on kertomus Zarathushtran elämästä. Luokaamme nyt silmäys hänen oppiinsa. Mikä se on

tämä Zoroasterin uskonto, joka on säilyttänyt seurakunnan tähän päivään asti ja tehnyt uskollisen joukon onnellisemmaksi, kuin yhdenkään uskonnon seuraajat muualla ovat? Se on merkillinen uskonto, joka semmoista on saanut aikaan.

Heidän uskonnossaan on eräs oppi, oppi n. s. *fravarshesta*, joka on pannut eurooppalaisten tiedemiesten pään pyörälle. Mitä *fravarshit* ovat? Tiedemiehet ovat tulleet siihen johtopäätökseen, että ne ovat jonkinlaisia suojelusenkeleitä. Kerrotaan, että jumala ne synnytti, että ne ovat liekkejä jumalallisesta tulesta. Jokaisella ihmisellä on tällainen *feruer* eli *fravarshi*. Me voimme ymmärtää tämän opin selvästi teosofian valossa. *Feruerit* ovat liekkejä jumalallisesta tulesta, jokaisella ihmisellä on sellainen, jokaisella jumalalla, sillä Zoroasterin opin mukaan on koko maailmankaikkeus täynnä olentoja ja yksin korkeimmalla jumalalla on tällainen *feruer*. Ne ovat itse asiassa sitä, mitä me nyt sanomme monaadeiksi eli jumalallisiksi itseyksiksi. Jokaisella ihmisellä, jokaisella jumalalla, jokaisella enkelillä, elävällä olennolla ja luontokappaleella on oma monaadinsa, oma jumalallinen elämänsä. Tämä on syvä oppi. Kaikki olennot ovat jumalallisesta tulesta singahtaneita kipinöitä. Jokainen ihminen on jumalallinen olento sisimmässään, jokainen on, jos niin tahdomme sanoa, jumalan poika, niinkuin sanotaan meidän raamatussamme: jumalan yksisyntyinen poika, *monogenees*. Tämä merkitsee, että hän on syntynyt yksin jumalasta, ilman minkäänlaisia muita apuneuvoja. Jokainen ihminen on tällainen, jokainen enkeli, jokainen elävä olento, — kaikki ovat syntyneet yksin jumalan pyhästä tulesta, yksin jumalan tajunnasta. Tämä on elämän suuri salaisuus. Jollei tätä olisi, jollei ihmisessä ja kaikkialla olisi itse jumala, missä olisi kuolemattomuus, missä olisi iankaikkisuus, missä olisi hyvyys, missä olisi totuus, kuinka voisimme mitään saavuttaa, kuinka voisimme olla kuolemattomia? Jos on mitään iankaikkista, niin se on yksi ainoa iankaikkisuus, iankaikkinen elämä, jumala itse. Ellei sitä ole ihmisessä, ei meidän kuolemattomuudestamme ole puhettakaan. Kuolemattomuutemme ja ikuisuutemme perustuu siihen, että kaikki olemme jumalan poikia. Tämä on Zarathushtran uskonnossa esitetty opissa *feruereista*.

Zoroasterin opissa on toinen merkille pantava kohta, joka koskee ihmistä. Inhimillinen minä, opetetaan, on kaksinaamainen, osaksi *vohumaana*, hyveellinen, osaksi *atamaana*, pahamielinen. Jokainen ihminen on sekä hyvämieli että pahamieli, jokaisen sisässä on kaksi puolta, hyvä ja paha, ja ihminen on altis sekä hyvän että pahan vaikutuksille, jotka tulevat, mitkä ulkoapäin, mitkä sisästäpäin. Hänen velvollisuutensa on kuunnella hyvän minän ääntä ja vastustaa ja taistella *atamaanaa* vastaan. Sillä tavalla hän pääsee eteenpäin tiedossa, sillä tavalla hänestä kehittyy hyvä ihminen. Jokainen zoroasterilainen taistelee alemmää minuutta vastaan, mutta tietää myös, että hänen sisässään on hyvä minuus. Ajatelkaamme, kuinka merkillinen tämä oppi on verrattuna kristilliseen oppiin. Huomaamme selvästi, kun tutkimme zoroasterilaisuutta, että kristinuskon on ottanut siitä paljon vaikutuksia vastaan, useat dogmit ovat rakennetut vanhojen persialaisten oppien perustalle. Niinpä kristinuskon puhuu ankarasti siitä, että ihmisen sisällä on *atamaana*, toisin sanoen, että ihminen on luonnostaan syntinen, mutta eikö ole unohdettu totuuden toinen puoli, tuo suuri totuus, että ihmisen sisässä on myös *vohumaana*, hyvämieli, hyvä minuus? Se oppi, joka sanoo: sinä olet auttamattomasti syntinen ja huono ja jollei joku jumalan ihme olisi sinua pelastanut, olisit sinä kadotettu, — se tekee ihmiselämän tarpeettomaksi. Ihminen ajattelee: oi, jos saisin kuolla, jos pääsisin pois tästä syntisestä elämästä jumalan luo! Eihän ihminen muulla tavalla voi ajatella, jos hän tässä opissa on vakava! Mutta kun lisätään totuuden toinen puoli, joka vanhassa Zarathushtran opissa on niin selvästi esitetty ja josta teosofia meitä muistuttaa, kun sanotaan, ettei ihminen ole ainoastaan paha, vaan myös hyvä, ettei hän ole tuomittu kuuntelemaan pahan ääntä, vaan että hänen tehtävänsä ja tarkoituksensa on taistella pahaamieltä vastaan ja seurata ja noudattaa *omaa* sisäistä hyvyttään, kun tämä opetetaan, silloin elämä muuttuu toisenlaiseksi, silloin ihminen voittaa takaisin uskonsa ja toivonsa. Näin opetetaan vielä tänä päivänä Zarathushtran opissa ja sentähden zoroasterilaiset ovat niin reipasta ja uljasta kansaa.

Heidän oppinsa kuolemanjälkeisestä elämästä muistuttaa sekä egyptiläisiä että kristityitä oppeja. He uskovat helvettiin, kiirastuleen ja taivaaseen. He uskovat, että ihminen kuoltuaan kolme päivää viipyy ruumiin luona, aivan niinkuin salatieteelliset tutkimukset osoittavat, että ainakin 36 tuntia kuoleman jälkeen ihminen on etteriruumiissaan fyysisen ruumiin yhteydessä ja itse asiassa vielä fyysisessä maailmassa. Jos

hän on hereillään, voi hän nähdä, mitä täällä tapahtuu. Sitten vasta kun hän on päässyt irti eetteriruumiistaan, siirtyy hän, niinkuin teosofisesti sanomme, astraalitasolle. Saman ilmaisivat vanhat zoroasterilaiset sanomalla, että ihminen oltuaan aikansa fyysillisen ruumiin yhteydessä, tuodaan *Khinavat*'in sillalle, jonka yli tie kulkee toiseen tai toiseen kuolemanjälkeiseen tilaan. Sillan luona on tuomari *Meber Dared*, joka punnitsee hänen elämänsä hyvät ja pahat teot. Ihmissielu astuu sillalle. Jos pahat teot painavat enemmän, ei silta kestä, vaan sillalta syöksyy sielu alas syvyyteen, helvetin syvyyteen. Jos vaakakupit pysyvät tasalla, jos hyvä on yhtä suuri kuin paha, silloin silta kannattaa ja sielu joutuu kiirastuleen, jonka loputtua hän saa astua taivaaseen. Jos taas hyvät teot, joihin niinkään luetaan hyvät sanat ja ajatukset, painavat enemmän, silloin sielu pääsee taivaaseen ja saa siellä iloita, kunnes tulee viimeinen tuomio jo ylösnouseminen. Mikäli vielä tunnetaan, ei puhuta pyhässä Avesta kirjassa nimenomaan jälleensyntymisestä. Tietysti sitä on opetettu salaisena oppina, mutta Avesta puhun vain viimeisestä tuomiosta ja kaikkein ylösnousemisesta. Kaikki sielut helvetistäkin nousevat. Meidän kristinopissa selitetään, että kaikki sielut kyllä nousevat, mutta erotetaan kahteen laumaan, niin että pahat syöstään helvettiin, toiset nousevat taivaaseen. Hyvät ystävät ja omaiset kiskotaan erilleen ja joutuvat kauas toisistaan, mutta ovathan välistä piispat ja papit huomauttaneet, että tämä on omiansa lisäämään pelastettujen autuutta. Vielä viime vuosisadalla saarnasi Amerikassa eräs pappi juuri sillä tavalla. Mikä on zoroasterilaisuuden kanta tässä kysymyksessä? Sieltähän on helvettioppi kotoisin? Kun viimeisenä tuomiopäivänä kaikki herätetään, kun sielut nousevat ylös helvetistä, silloin ne pannaan kaikki — yksin perkeleetkin — kulkemaan tulisen virran yli, niin että kaikki puhdistuvat ja kaikki pääsevät taivaaseen. Zoroasterilainen ei koskaan voi pelolla ajatella joutuvansa kadotukseen. Hänen uskontonsa mukaan ei yksikään sielu helvetissä jää ikuisen rangaistuksen alaiseksi.

Tämä johtaa meidät siihen zoroasterilaiseen oppiin, jota kristikunta myötänsä on käsittänyt väärin. Zarathushtran oppi on muka ehdotonta dualismia, kaksinaisuusoppia, koska siinä on kaksi prinssiippiä, hyvän ja pahan, jumalan ja perkeleen, jotka alituisesti taistelevat keskenään. Tällä tavalla opetetaan suuresta uskonnosta ja huomautetaan sen järjettömyydestä jo koululaisille. Mutta syystä voimme kysyä, eikö kristinuskon ikuisen helvetin oppi ole paljon todellisempaa dualismia. Sillä siitä asti kuin kristikunnassa ruvettiin uskomaan ikuisen helvettiin ja perkeleeseen, joka ikuisesti pysyy olemassa, on kristikunta todellisuudessa uskonut kahteen ikuisen voimaan, jotka keskenään taistelevat ja joista ei kumpikaan pääse voitolle. Paha on kristinuskon kannalta ainakin yhtä mahtava kuin hyvä, jollei mahtavampi.⁴⁾ En puhu tietenkään Jeesuksen opista, vaan kirkollisesta elämäkatsomuksesta. Todellinen Jeesuksen oppi on toinen. En liioin mitenkään arvostele itse kristinuskoa ja kristityitä yksityisesti, sillä on paljon kristityitä tänä päivänä ja on ollut ennen sellaisia, jotka eivät ole uskoneet ikuisen kärsimysten oppiin. Zoroasterin opissa, jossa todella puhutaan jumalasta ja perkeleestä, jossa käytetään nimityksiä jumala ja perkele, kuitenkin uskotaan aivan varmasti valon voittoon, uskotaan, että valo yksin voittaa, että jumala yksin on kerran kaikki kaikessa. Zoroasterin opissa selitetään näin: sekä perkele että jumala, sekä pahahenki, *Abriman*, että hyvähenki, *Aburamazda*, — molemmat ovat syntyneet yhdestä alkulähteestä *Zeruana Akerne*, jota myös sanotaan *Mazdaksi*. Sanotaan nimenomaan: yksi on iankaikkisuus, yksi elämä on kaiken takana, se on jumala, *Mazda*, joka merkitsee kaikkitietävä, viisas Mestari. Elämän salaisuus on kaikkitieto, kaikkitajunta, kaikkijärki, se on kaikkien takana, mutta siitä on syntynyt aivan kuin kaksi olentoa, kaksi luontoa, nimittäin hyvä henki ja paha henki: *Aburamazda* eli niinkuin häntä myös nimitetään *Spenta Mainius* ja *Angro Mainius* eli *Abriman*, hyvä, kasvattava, lisäävä henki ja hävittävä henki. Nämä kaksi ovat syntyneet samasta ikuisesta alkulähteestä, hyvä ja paha ovat lähteneet jumalasta. Millä nimillä nykyään nimitämme näitä kahta? Nimillä henki ja aine. Henki ja aine tieteellisellä kielellä nimitettyinä ovat ikuisia jumalan ilmennysmuotoja, ja jos tahdomme tehdä eron niiden välillä, voimme sanoa, että henki on hyvä ja aine on paha. Aine nimittäin tekee, että paha on mahdollinen, sillä aineen olemus on muoto ja rajoitus. Ei voi olla muuta kuin iankaikkinen sopusointu ja rauha iankaikkisessa elämässä, mutta heti kun syntyy rajoitus, kun aine ilmenee muotoina, silloin on pahan mahdollisuus annettu. Tämä on filosofinen oppi, samalla tavalla opettaa vielä tänä päivänä teosofiamme. Paha ei ole olemassa, mutta hyvä on, koska jumalan salaisuus on ikuinen

⁴⁾ Aika lähenee, jolloin kristikunta luopuu keskiaikaisista käsityksistään. Ruotsissa esim. luterilainen kirkko on hylännyt ikuisen helvetin opin. (Lisämuistutus 1926).

sopuointu ja hyvyys. Paha syntyy vain hetkeksi. Silloin kun hyvyyden ikuisesta lähteestä maailma syntyy, silloin syntyy myös paha. Elämä on itsessään se taimitarha, jossa paha voi kasvaa. Tämä käy selväksi seuraavasta zoroasterilaisesta opista. Valon jumala ja pimeyden jumala, valheen henki, tuovat molemmat mukanaan, kun esiintyvät, suuret joukot henkiolentoja, mutta huomattava on, että valon hyvä jumala on ensimmäisenä luomistyössä. Kuluu pitkiä aikoja, neljäs osa koko luomiskaudesta, ennenkuin paha henki herää unestaan. Tämä viittaa selvästi siihen, kuinka jumalallinen elämä laskeutuessaan alas aineeseen loihtii esiin aineen itsestään, kuinka korkeammilla tasoilla pahaa ei voi olla. Me sanomme teosofisesti: aine siellä on niin „henkevä”, että se ehdottomasti tottelee hengen kuisketta, ja siellä on vain jumalan sana olemassa. Mutta kun henki laskeutuu alemmaksi, kun fyysillinen maailma on luotu ja ihminen, silloin paha tulee esille. Ahriman herää ja hänen valtansa alkaa. Mutta ikäänkuin todistaakseen, että paha henki ei ole mikään perkele-olento, vaan pikemmin pahan symboli yleensä, sanovat Zoroasterin pyhät kirjat, kun kysytään, millä tavalla paha ilmenee, mitä keinoja paha henki käyttää, nimenomaan tällä tavalla: „Mitkä ovat ne keinot, joita Ahriman käyttää? Ne ovat: suuri käärme; talvikuukaudet, joidenka aikana vesi ja maa jäätyy eikä mikään voi kasvaa; myrkky; pahat ajatukset; petoeläimet, jotka hävittävät kotieläimiä ja karjaa, jotka ihmistä palvelevat; epäily eli epäusko jumalan olemassaolosta ja jumalan hyvyydestä; huolimattomuus ja köyhyys; kuvain ja epäjumalain palvonta; hävitys ja rutto; noituus; kuumeet; valhe; pimeys; vahingolliset hajut ja ilkeys.” Tällä on tahdottu nähtävästi sanoa, että kaikki se, mitä me todellisessa elämässä sanomme pahaksi, kaikki se on ahrimania, pahaa henkeä, perkelettä. Ei mitään muuta pahaa ole olemassa, ei muita pahoja keinoja ole olemassa, ja kaikki mitä on, on aiheutunut aineesta, muodosta, siitä, että maailma on sellainen kuin se on. Mutta että tällä tavalla Zoroasterin opissa nimitetään, mitä paha on, ja sanotaan, että ihmisen tehtävä on taistella pahaa vastaan, on olla hyvän, todellisen jumalan soturina maailmassa, että nimenomaan aina tätä teroitetaan, se ilmaisee meille suuren salaisuuden, se ilmoittaa meille, miksi parsilainen seurakunta vielä tänäpäivänä on niin voimakas, niin onnellinen. Nämä halveksitut „tulen palvojat” uskovat: paha ei ole todellisuutta, sellaista, josta meidän pitäisi pelätä, että se voi meidät vallata, paha on olemassa vain sitä varten, että se voitettaisiin. Ihminen ei ole luotu alistumaan pahan alle ja kärsimään, vaan ihminen on luotu olemaan onnellinen. Tämä on totisesti Zarathushtran opin henki ja selvä johtopäätös kaikesta siitä, mitä zoroasterilaisuudessa piilee. Ihminen on valon soturi, hän on luotu onneen, kaikki mikä tekee meidät onnettomiksi, on pahaa. Koko parsilainen elämäkatsomus on jumalanpalvelemista, valon palvomista, ei millään tavalla pahan palvomista vaan hyvän. Koko heidän siveysoppinsa tähtää siihen, että meidän pitäisi ylistää hyvyttä ja uskoa jumalaan, uskoa, että hyvä ja valo on ainoa todellisuus. Ja elämässämme meidän pitää noudattaa tuota suurta sääntöä, joka aina toistetaan zoroasterilaisten pyhissä kirjoissa: *humata, bukhta, hvarshta*. Se merkitsee: hyvät ajatukset, hyvät sanat, hyvät teot, — ei mitään muuta, siinä on koko zoroasterilainen siveysoppi. Ihminen on luotu sitä varten, että hän ylistäisi valoa ja hyvyttä, ylistäisi ja kiittäisi, ja kulkiessaan elämänsä läpi hän ajatelkoon hyvää, puhukoon hyvää, tehköön hyvää. Ei mitään pelkoa, ei ainoatakaan ajatusta omasta pahuudestaan, iankaikkisesta kadotuksesta tai minkäänlaisesta muusta sellaisesta taikauskosta, — ei mitään; ihminen on vapaa olento, hän on kutsuttu tekemään valintansa pahan ja hyvän, valon ja pimeyden välillä. Hän valitkoon jumalan, hän uskookoon, että „onni on hänen, onni on hänen, nimittäin puhtaudessa puhtaimmalle”, ja puhtaus, hyvyys, valo on zoroasterilaisten opin suuri taikasana. Ihmisen tehtävä on tehdä ja muodostaa tämä maailma paradiisiksi, sillä näin sanoo Zarathustra: „syntiä teet, jos et viljele maata, jollet sinä, nähdessäsi viljelemättömän maan, rupea sitä viljelemään; syntiä teet, jollet ole hyvä eläimille; syntiä teet, jos millään tavalla likaat tätä puhdasta maata ja puhdasta vettä, jos kuljet tiellä ja näet, että joissa, järvissä, lähteissä on jotakin likaista, etkä silloin ota sitä pois, jotta vesi pysyisi puhtaana, sillä siten säilyy ihmisillä terveys. Ei vettä saa tehdä likaiseksi, ei veteen saa mitään likaa kaataa, vaan kaikki, mikä on likaa, on poltettava.”

Tuli on suuri puhdistaja, ja kun zoroasterilainen kuoli, ei hänen ruumistaan kaivettu maahan eikä pantu veteen, vaan vietiin korkealle vuorelle, jotta se ilman vaikutuksesta häviäisi tai petoeläimet saisivat sen lopettaa. Sillä tavalla ovat parsilaiset aina haudanneet kuolleitaan. Tänä päivänä on parsilaisessa seurakunnassa kaupungin ulkopuolella n. s. Hiljaisuuden Tornin. Suurella juhlallisuudella tuodaan vainajan ruumis sinne ja annetaan siellä olla, kunnes se on mädännyt tai syöty.

Parsilaiset kunnioittavat maata, vettä, ilmaa, ei mitään pahoja hajuja kärsitä, ei mitään likaisuutta.

Samaa ruokaa ei käytetä toisena päivänä uudestaan, se on vanha zoroasterilainen sääntö, vaan annetaan pois samana päivänä köyhille.

Tällä tavalla he koettavat elämässään noudattaa puhtautta ja hyvyttä, ja se johtuu kaikki heidän uskonnostaan ja elämäkatsomuksestaan, jonka syvin salaisuus on siinä, että jumala on hyvyys, valo ja onni ja että ihminen on kutsuttu voittamaan pahan vallan ja saamaan onnen maan päällä kukoistamaan.

VIII.

KREIKAN ORAAKKELIT JA MYSTERIOT.

Aurinkoinen Hellas, taiteen ja runouden kotimaa, on siksi tuttu jokaiselle nykyajan ihmiselle, ettei meidän ollenkaan ole tarvis puhua sen oloista, sen sivistyksestä ja sen uskonnosta yleensä. Kuka ei ole lukenut Kreikan iloisesta ja vapaasta elämästä, sen olympialaisista juhlista esim., joihin kansaa kokoontui kaikilta maailman ääriä katselemaan ja ihailemaan kilpailua ei ainoastaan voimistelussa ja leikissä, vaan myös runoudessa, puhetaidossa, filosofiassa, laulussa ja soitossa? Kuka ei jäljennöksinä tunne sopusuhtaisessa kauneudessaan vieläkin voittamattomia kreikkalaisia kuvanveistoksia, esim. Belvederen Apollonia, jonka tekijä on tuntematon, ja Praxiteleen Afroditea? Kuka ei tunnusta, että kreikkalainen rakennustaide esim. marmoritemppeleissä on kuin jäätyntä soittoa käyttäksemme Goethen sanoja? Kuka ei ole Platonin vuoropuhelua lukiessaan oppinut ajattelemaan loogillisen maltillisesti ja samalla jalosti?

Nämä asiat ovat kaikille tunnettuja. Me ihailimme yksimielisesti vanhan Hellaan kulttuuriennätyksiä. Mutta yhtä suurta tunnustusta emme anna heidän uskonnolleen. Kristittyjen mielestä Kreikan kansa oli pintapuolinen ja kevytmielinen. Se koetti iloita ja nauttia nykyisestä elämästä, mutta ei paljon ajatellut tulevaisia asioita eikä kuolemaa. Haadeksessa eli tuonelassa vietettiin heidän mielestään ikävää ja yksitoikkoista elämää, niinkuin Homeros antaa Akilleyn sanoa: „mielummin olen köyhänä paimenena maan päällä kuin kuninkaana manalassa”. He uskoivat moniin jumaliin ja tekivät jumalistaan ihmisenkaltaisia sankareita ja neroja, jotka aivankuin muut kuolevaiset olivat täynnänsä inhimillisiä heikkouksia ja vikoja. Taivaallinen Olympos tarjosi usein samanlaisen näyn kuin ranskalainen hovi Louis XV:n aikana.

Tällä tavalla arvostellaan yleensä kreikkalaisten uskontoa. Mutta kuinka yksipuolinen tämä arvostelu on, sen piankin teosofinen tutkija huomaa. Paljon suuremmassa määrässä kuin konsanaan kristikunnassa ihailtiin Kreikassa uskonnonkin alalla järkeä ja kauneutta. Rahvas uskoi moniin jumaliin, mutta kaikki ajattelevat ihmiset tiesivät, että yksi oli jumaluus, vaikka se oli tuntematon ja vaikkei sitä voinut nimillä nimittää. Tämä filosofinen käsitys, joka ei meidänkään päivinä vielä ole yleinen, tavataan kreikkalaisessa kirjallisuudessa. Muut jumalat olivat tämän yhden palvelijoita, olomuotoja, sanansaattajia. Muuten vanhassa Kreikassa ei ollenkaan ymmärretty jumaluusoppia ja uskontoa sillä tavalla kuin kristikunnassa on tehty. Kreikassa ei ylipäänsä käsitetty, että piti johonkin uskoa, jos tahtoi olla „oikea” ihminen. Jokainen ihminen sai siellä ajatella tahtonsa mukaan, hän sai kuulla ja oppia, mutta ei kukaan pakottanut häntä uskomaan. Filosofia kukoisti sentähden vapaasti. Filosofeja oli kaikenlaisia, ja he saivat vapaasti esittää oppejaan, ja jokainen kansalainen sai etsiä totuutta niinkuin hän tahtoi. Tästä verrattomasta suvaitsevaisuudesta huolimatta kunnioitettiin yleisesti uskonnollisia juhlallisuuksia ja uskonnollisia laitoksia, oraakkeleita ja mysterioita. Vaikkei ollut valtiokirkkoa nykyisessä merkityksessä, vastasivat viimemainitut laitokset jonkun verran valtiokirkkoa, koska olivat valtion suojelemia ja suosittamia. Jos esim. sodasta oli päätettävä, käytiin aina ensin oraakkelilta neuvoa kysymässä. Ja mikä oli merkillisempi: oraakkelin neuvoa toteltiin, ja historia todistaa meille, että sillä tavoin usein vältettiin paljon pahaa, paljon onnettomuutta. Mysterioissa vietettiin määrättyinä vuosina tai vuodenaikoina suurenmoisia, salaperäisiä juhlallisuuksia toisen tai toisen jumalan kunniaksi, ja muuten annettiin niissä opetusta sekä filosofiassa että käytännöllisissä asioissa. Deemeeterin, viljavuuden jumalattaren mysterioissa esim. opetettiin havainnollisesti, miten maata on viljeltävä. Näistä oraakkeleista ja mysterioista tahdomme nyt vähän puhua, koska niitä yleensä ei paljon tunneta, mutta sitä enemmän väärinkäsitetään.

Oraakkeleita oli Kreikassa useampia, niitä oli Dodonassa, Delfoissa y. m. paikoissa, ja kaikkein kuuluisin oli Delfoin oraakkele. Temppelein suuressa avarassa salissa oli permantona vain kallio ja siinä

lohkeema, josta nousi huumaavia höyryjä. Papitar, joka vastasi kysymyksiin, tuli sisälle ja istuutui kolmijakkaralle siten, että höyry, joka nousi ylös, kietoi hänet yltympäri. Höyryt, jotka olivat luonnollisia, mutta omituisia laadultaan, vaivuttivat hänet horrostilaan, ja siinä tilassa hän vastasi kysymyksiin. Meillä on väärä käsitys oraakkelivastauksista, jos luulemme niiden aina olleen sitä laatua, että kuka tahansa sukkela ihminen olisi voinut niin vastata. Ei ollut ensinkään niin, sillä meillä on historiallisesti tunnettuja tapauksia, jolloin oraakkelin antamat vastaukset todella todistivat suurempaa tietoa ja profetallista kykyä kuin mitä tavallisella ihmisellä voi olla, olkoon hän kuinka älykäs. Seuraava tapaus on enimmin tunnettu.

Kroisos, rikkaudestaan kuuluisa Lydian kuningas, lähetti kerran lähettiläitä useampiin oraakkelipaikkoihin, m. m. Delfoihin, ja käski heille, että he sadantena päivänä sen jälkeen kuin olivat lähteneet matkaan, menisivät oraakkelin luo ja kysyisivät: „mitä kuninkaamme Kroisos tekee tällä hetkellä?” Ja kun lähettiläät matkaltaan palasivat Kroisoksen luo, niin hän hämmästyti erityisesti Delfoin oraakkelin vastausta, sillä se kuului näin: „katso, minä näen meren sannaan ja mittaan siitä syvyyden, minä kuulen mykkiä ja tajuan myös sitä, joka vaikenee. Nyt tuntuu aistimiini haju, ikäänkuin keitetäisiin kilpikonnan lihaa yhdessä lampaan lihan kanssa. Kuparia on sivuilla ja alla ja kuparia on kansi päällä”. Tämänlaatuinen vastaus tuli Delfoin oraakkelilta, ja Kroisos silloin hämmästyti aivan sanattomaksi, sillä hän luuli, että sitä asiaa ei kukaan olisi voinut keksiä. Hän oli nim. sadantena päivänä päättänyt tehdä semmoista, jota ei kukaan voisi arvata. Hän oli ottanut lampaanlihan palasia ja kilpikonnan ja keittänyt nämä vaskisessa kattilassa, jonka päällä vielä oli vaskinen kansi. Hän oli siis tehnyt sanatarkasti niinkuin oraakkeli vastasi. Tämä oli todellista selvänäköisyyttä, Kroisos oli erittäin tyytyväinen vastaukseen ja lähetti suuria lahjoituksia Delfoin oraakkelille. Tämä temppele oli erinomaisen rikas yleensä saamistaan runsaista lahjoista. Tällä kertaa Kroisos lahjoitti sille 25 miljoonaa, sanotaan.

Kerron vielä joitakuuta tapauksia. Sama kuningas Kroisos kysyi monta kertaa Delfoista neuvoa ja sai aina kummallisia vastauksia. Kun hän vallastaan ylpeänä ajatteli laajentaa valtakuntaansa, lähetti hän kysymään: „pitääkö minun ryhtyä sotaan persialaisia vastaan?” Silloin hän sai vastaukseksi: „jos käyt yli Halys-joen, häviää suuri valtakunta”. On huomattava, että oraakkelivastaukset olivat usein mystillisiä ja hämäriä. Varsinkin silloin olivat vastaukset hämäriä, kun kysyttiin jotakin tulevaisuudesta, sillä oraakkeli sommitteli vastauksensa sellaiseksi, että kysyjä jäi miettimään sen merkitystä ja saattoi tulkita sitä kahdella tavalla. Tämä oli erinomaisen viisasta, kun muistamme, että semmoinen on luonnonkin menettely. Sekin peittää meiltä tulevaisuuden, mutta antaa meidän mielikuvituksessamme ja laskelmissamme sitä aavistaa, jos kohta selvänäköisyys yksin kykenee paljastamaan varmoja mahdollisuuksia. Kun nyt Kroisos kuuli oraakkelin neuvon, ajatteli hän: „silloin Persian valtakunta kukistuu”. Hänen oma sydämensä halusi sitä. Hän meni yli Halyksen. Mikä valtakunta sitten hävisi? Hänen oma suuri valtakuntansa. Kävi siis aivan niinkuin oraakkeli oli sanonut, vaikkei Kroisos ollut sitä ymmärtänyt.

Mainitsen muita klassillisia esimerkkejä. Muuan Epaminondas kysyi oraakkelilta neuvoa ja se vastasi: „varo Pelagosta” (Pelagos = „meri”). Epaminondas senvuoksi aina vältti laivoja ja merelle menemistä, koska nimi siihen viittasi, mutta hän kaatui Mantinean taistelussa Pelagos-nimisessä metsässä. Oraakkeli ennusti oikein, vaikkei vastauksen saaja voinutkaan sitä oikein tulkita.

Nero, tuo julma roomalainen keisari, kysyi tulevaisuutta. Oraakkeli vastasi: „varo 73 vuotta”. Nero oli silloin nuori ja elämänhaluinen. Hän innostui ja ajatteli: „73 vuotta kestää kauvan, vielä viipyy, ennenkuin olen 73 vuotta, tässä saan paljon nauttia elämästä”. Mutta ei hänen uransa ollut pitkä. Me tiedämme, että hän tappoi itsensä aivan nuorena ja hänen seuraajansa Galba oli 73 vuotta, silloin kun hän nousi valtaistuimelle. Nero oli tulkinnut oraakkelivastauksen oman itsekäisyytensä, oman mielihalunsa mukaan, mutta oraakkeli oli sanonut oikein: silloin kun hänen vastustajansa Galba oli 73 vuotta, silloin oli Neron aika loppunut.

Sitten on meillä kuuluisa vastaus kuningas Pyrrhukselle: *Aiote, Aeacida, Romanos vincere posse*. Tämä lause on kaksimielinen ja voidaan kääntää kahdella aivan vastakkaisella tavalla, joko: „väitän sinun voivan voittaa roomalaiset”, tai „väitän roomalaisten voivan sinut voittaa”. Pyrrhus oli kuuluisa rikkaudestaan ja

urhoollisuudestaan ja hän luuli vastauksen tarkoittavan itseään. Ja todella kyllä Pyrrhus voitti, mutta ne voitot olivat niin kalliita, että ne olivat miltei tappion arvoisia, jonka tähden vielä nytkin puhutaan „Pyrrhus-voitoista”.

Eräs Daphitas tahtoi tehdä pilkkaa oraakkelista ja kysyi: „löydätkö hevoseni?” Hänellä ei ollut hevosta. Oraakkeli vastasi: „löydät, mutta samalla sinä putoat ja kuolet”. Daphitas nauroi, mutta ei välttänyt kohtaloaan. Hän joutui Aitaluksen vangiksi ja syöstiin alas vuorelta, jonka nimi oli „Hevonen”.

Kun on tällaisia esimerkkejä, täytyy meidän tehdä kysymys, jota eivät historioitsijamme ole uskaltaneet herättääkään: *mitä* oraakkelit olivat? Me tiedämme, että Delfoin oraakkelissa aina pidettiin kolme nuorta tyttöä; kaksi oli palvelusvalmiina ja kolmas oli harjoitettavana. Heidän täytyi pysyä neitsyeinä, syödä määrättyä ruokaa ja noudattaa säännöllisiä ja tarkoin järjestettyjä elämäntapoja. Heitä nähtävästi valmistettiin tehtäväänsä. Tämä ehkä tuntuu historioitsijoista humbugilta, silmäkääntämistempuilta, mutta teosofeina voimme ymmärtää, miksi heitä harjoiteltiin. Nämä pythiat, nämä profetalliset neitsyeet olivat mediumeja, jotka välittivät tietoja korkeammilta tasoilta. Ajatelkaamme, kuinka ihana ja henkevä oli sivistys, joka ylläpiti tällaisia laitoksia! Nuoria synnynnäisillä taipumuksilla varustettuja tyttöjä otettiin erityisen valvonnan alaisiksi ja kasvatettiin varsinkin alku-aikoina mediumeiksi mitä suurimmassa ja kauneimmassa merkityksessä. Olihan tänä päivänä mediumeja paljon, sellaisia ihmisiä, jotka ovat erityisen herkkätuntoisia ja alttiita näkymättömän maailman vaikutuksille. Mediumiksihan sanotaan ihmistä, joka puheen tai kirjoituksen avulla tai muulla tavalla välittää tietoa ja sanomia yliaistillisesta maailmasta. Tämähän on tavallista spiritististä tutkimustapaa. Naismediumi esim. vaipuu transsiin, puhuu miehen äänellä ja vaihtaa yhtäkkiä lapsen ääneen, aivankuin erilaiset henkiolennot puhuisivat hänen kauttaan. Näin on nykyaikana ja tämän johdosta voimme käsittää, että vanhat oraakkeli-neitsyeetkin olivat mediumeja. Kuitenkin on ero silmiinpistävä. Meidän päivinämme kohdellaan epäilevästi mediumistisia henkilöitä, ainoastaan spiritistit ymmärtävät heitä paremmin, mutta ei mitenkään pidetä heistä huolta, vaan he saavat kasvaa kuinka tahansa eivätkä saa erityistä opetusta siihen suuntaan kuin he tarvitsisivat, vaan aivan sattumasta riippuu, kuinka paljon ja minkälaista mediumisuutta heissä ilmenee ja kuinka se sitten kehittyy. Kuinka toista oli Kreikassa muinoin! Tempelipapit valitsivat tarkoitusta varten erityisen lahjakkaita ja puhtaita tyttöjä ja kasvattivat heitä suurella huolella, niin ettei heistä kehittynyt mediumeja tavallisessa merkityksessä, joiden välityksellä mitä voimia tahansa saattaa ilmaantua, vaan sellaisia, joiden suulla puhuivat korkeat olennot, mestarit ja jumalat.

Sellaiset olivat vanhat oraakkelit, ja ajatelkaa todella, sanon vielä kerran, kuinka onnellinen oli kansa, joka omisti tällaisen uskonnon ja siten saattoi olla ainakin välillisessä yhteydessä korkeamman maailman kanssa. Vaikka korkeita mestareita elää fyysisessä maailmassa, ei heitä täällä tunneta eivätkä he säännöllisesti esiinny fyysisessä ruumiissaan meitä ohjaamaan ja johtamaan. Mutta mielellään he käyttäisivät ihmisiä mediumeinaan. Jos on kyllin epäitsekäs ja kyllin puhdas ihminen, että hän voi välittää heidän ajatuksiaan ja ottaa vastaan heidän sanojaan, ja jos hän on tilaisuudessa saamaan asianomaista kasvatusta, silloin korkeampi olento kyllä käyttäisi häntä puhutorvena. Mad. Blavatskyn ruumista silloin tällöin joku mestari käytti. Annie Besantin kautta myös usein puhuu hänen oma mestarinsa tai joku toinen. Tällaisia mediumeja kun olivat vanhassa Kreikassa oraakkelit, on luonnollista, että menttiin temppeleihin kuulemaan viisasten olentojen neuvoja. Tietysti myöhempinä aikoina, kun Kreikan sivistys rappeutui, eivät mediumit enää olleet niin puhtaita ja niin hyvästi harjoitettuja, vaan silloin heidän kauttaan saattoi puhua alempia olentoja ja vastaukset olivat sitä mukaan.

Toinen merkillinen laitos Kreikassa olivat mysteriot. Mysteriot pidettiin salassa. Itse sana *mysterion* johtuu verbistä *myein*, „sulkea suunsa”, ja mysterioista oli ankarasti kielletty puhumasta. Mitä ne sitten olivat? Erehdymme, jos luulemme niiden olleen vähäpätöisiä tai taikauskoisia laitoksia. Semmoinen otaksuuma on väärä, sillä jos kysymme kreikkalaisilta kirjailijoilta ja runoilijoilta, mitä mysteriot olivat, niin he yksimielisesti todistavat ja tunnustavat, että ne olivat suuriarvoisia ja tärkeitä laitoksia. He sanovat: tavalliset ihmiset elävät tietämättömyydessä ja pimeydessä, mutta se, joka on mysterioihin vihitty, on todella voittanut pimeyden ja ratkaissut kuoleman arvoituksen. Kuulkaamme muutamia heidän lausuntojaan.

Homeros sanoo: „autuas maan ihmisten kesken on se, joka tämän on nähnyt, mutta se joka vihkimätönnä poistuu eikä saavuta pyhitystä, häntä ei kohtaa samanvertainen kohtalo, vaan hän jääpi pimeyteen”.

Pindaros, yksi Kreikan suurimmista runoilijoista, sanoo: „autuas se, joka tämän nähtyään vaeltaa maan syvyyteen. Hän tuntee elämän päämäärän ja tietää sen jumalallisen perustuksen.”

Kuuluisa surunäytelmän kirjoittaja Sofokles sanoo: „oi kolminkertaisesti autuaat ne, jotka vihittyinä tämän nähtyään menevät manalaan. Heille vain on suotu elää siellä, missä muita odottaa kaikenlainen tuska.”

Toinen suuri runoilija Aristofanes lausuu: „uusi elämä (mikä mysterioissa saavutettiin) on ikuisessa valossa ja hurskaassa autuaallisessa seurustelussa” (jumalien kanssa).

Kirjailija Isokrates sanoo: „vihityt saavat elämän lopusta ja yleensä elämästä iloisempia toiveita”.

Attilainen puhuja Aiskines: „vihityt saavat manalassa ihania asuntoja, lauluja, juhlia ja kaikkea iloa”.

Tunnettu puhuja ja kirjailija Cicero, joka siinä suhteessa oli uudenaikainen, että hän koetti pysyä alemman ymmärryksen kannalla, kirjoittaa seuraavasti: „mysteriot olivat Athenan (ja ylipäänsä Kreikan) ihanin tuote ja sen paras lahja ihmiskunnalle; sillä se lohdutti ihmistä elämässä ja antoi hänelle uskallusta ja rohkeutta kuolemassa.”

Tällä tavalla vanhat kirjailijat todistavat itse mysterioista. Ja mikseivät Kreikan mysteriot olisi olleet yhtä merkittäviä laitoksia kuin egyptiläiset, sillä itämailta kreikkalaisetkin olivat peräisin? Jos nyt tavalliselta historioitsijalta kysytään, mitä hänen mielestään mysteriot olivat, sanoo hän: jonkunlaista opetusta niissä annettiin, mutta ennenkuin kokelas niihin vihittiin, täytyi hänen käydä läpi monenlaisia koetuksia, uida pitkiä matkoja suurissa vesissä, suorittaa onnellisesti tuli-, maa- y. m. koetuksia. Itse mysteriot olivat teatterinäytäntöjä, erinomaisen ihanasti järjestettyjä, niin että niitten katseleminen oli jaloa ja suurta. Se, joka oli mukana, kun ne vietettiin yön pimeydessä metsässä, sai niistä syvän vaikutuksen. Tytöt ja pojat, naiset ja miehet, puettuina erilaisiin pukuihin, mitkä valkoisiin liinavaatteihin, mitkä leijonanhkoihin, osoittaen eri arvoja, kulkivat juhlallisissa kulkueissa, laulaen mystillisiä lauluja, joiden sanat olivat saatu Kreikan jumaluustaruista. Sitten esitettiin komeissa ja salaperäisissä näytelmissä, kuinka jumala on kuollut, kuinka manalaan mennään ja manalan jumalaa puhutellaan, ja kuinka vihdoin jumala nousee ylös. Silloin vihittyjen laulu kohosi korkeimmilleen, kaikki huusivat *eevoee*, ja uskonnollisen hartauden synnyttämä riemu oli suuri.

Täytyyhän meidän myöntää, että tämä mysterioiden ulkonainen kuorikin on ollut omiansa vaikuttamaan nostavasti ihmisten mieliin, jos vertaamme niitä esim. meikäläiseen „jumalanpalvelukseen”. Mitä vaikuttaa, että ihmiset käyvät kerran sunnuntaina kirkossa ja siellä vähän laulavat ja kuulevat vanhoja asioita? Millä tavalla he tulevat veljellisemmiksi, paremmiksi, rehellisemmiksi? He ovat miltei ärtyisemmällä tuulella, kun tulevat kuulemasta vanhoillisen kirkonmiehen saarnaa. Heidän elämäkatsomuksensa on tullut harmaammaksi. He ovat olleet henkisessä huumauksessa, mutta kun tulevat pois, eivät ymmärrä, mitä elämä on. Ajatelkaamme sitä vastoin vanhaa Kreikkaa, jolloin ihmiset tiesivät: me voimme ottaa osaa mysterioihin. Myöhemmin aikoina saattoivat vihkimättömätkin päästä mukaan näkemään. Ja mysteriot vietettiin harvoin, kerran vuodessa tai vielä harvemmin. Jokaisen osanottajan täytyi ensin määrätyn ajan kuluessa paastota ja puhdistautua, sitten vasta alkoi tuo kummallinen juhla näkyineen, soittoineen, lauluineen. Tämän kaiken täytyi vaikuttaa suurenmoisemmin, syvemmin ja valtavammin ihmisiin kuin meikäläiset toimitukset. Eikä siinä herätetty vain epämääräisiä uskonnollisia tunteita; ajatuksillekin annettiin työnaihetta, kun sanoin ja kuvin esitettiin filosofisia totuuksia, elämän ja kuoleman salaisuuksia.

Tiedämme kuitenkin teosofeina, että mysteriot olivat paljon muutakin. Niitä oli useissa paikoissa Kreikassa, mutta suurimmat ja kuuluisimmat olivat Samothraken ja Eleusiin mysteriot. Eleusiläisissä mysteριοissa tehtiin ero ainakin kolmen vihkimysasteen välillä. Ensimmäinen oli *katharsis* eli puhdistus, toinen *mysis* eli vaitiolo ja kolmas *epopteia* eli näkemys. Saadakseen ollenkaan ottaa osaa n. s. suurempiin eleusiläisiin mysteριοihin täytyi kokelaan ensin läpikäydä Athenan ulkopuolella vietettyjä „pienempiä mysteριοita”.

Noista aste-nimityksistä näemme teosofeina heti, mistä oli kysymys. Ensinnäkin vaadittiin pyrkijöiltä, että he olivat puhdistaneet itsensä — niin, ihminen, jolla oli esim. rikos omallatunnollaan, ei ollenkaan kelvannut vihittäväksi. Ainoastaan „puhtaat sydämeistä saivat nähdä jumalan”. Kun oli puhdistusaika suoritettu, vihittiin kokelas mysteριοihin ja sai nimen *mystes*. Hän teki vaitiololupauksen. Mitä hän sai tietää, joka oli salassa pidettävä? Kaikkien uskonnollisten tarujen ja vertauskuvain sisäisen, esoteerisen, salaisen merkityksen. Tämä vihkimys vastasi jokseenkin sitä järjen valistusta, minkä meidän aikamme teosofi on hankkinut itselleen tutustumalla teosofisiin oppeihin ja pohtimalla niitä. Mysteριοihin vihitty *mystes* ymmärsi ja käsitti, että jumala oli yksi, että Dionysos, Zeuksen poika (Kristus) asui joka ihmisessä, että jumalat olivat eläviä älyolentoja, joiden „tuttavuuteen” saattoi päästä kehittymällä heidän tasalleen j. n. e.

Nyt alkoi hänelle ankara itsekasvatus ja mietiskelyn harjoittelu, jos hän mieli päästä eteenpäin. Se *mystes*, joka tässä työssään onnistui — ja harjoittelu kesti aina useampia vuosia — hän vihittiin toisen kerran ja sai nyt nimen *epoptes* eli näkijä. Mitä hän sitten näki? Jo harjoittelunsa aikana olivat hänen sisäiset (astraaliset) aistinsa alkaneet puhjeta. Hänen yölliset unennäkönsä tulivat yhä vilkkaammiksi ja elävämmiksi, välistä ne olivat suorastaan profetallista laatua, ja joskus päivälläkin tapahtui, että hänen silmänsä menivät auki ja hän sai vilaukselta nähdä henkimaailmaan, vainajien valtakuntaan, vieläpä jumalienkin asuntoihin. Kun nyt *epopteia*-vihkimys hänelle annettiin, herätettiin hänessä täyteen toimintaan nämä sisäiset aistit ja opetettiin häntä „katselemaan”, s. o. ymmärtämään mitä hän näki. Jokaisella selvänäkijällä on näet kokemusta yliaistillisista maailmoista, mutta ainoastaan vihitty selvänäkijä tietää ja osaa luokitella, järjestää ja arvostella mitä hän näkee, ainoastaan vihitty osaa todella lukea elämän ja kuoleman kirjaa.

Kuinka onnellisessa asemassa oli Kreikan vanha kansa! Vaikka sillä oli ehkä suurempi taipumus jokapäiväiseen materialismiin kuin toisilla kansoilla koskaan on ollut, saattoi kuitenkin jokainen kreikkalainen sydämessään tietää: „mysteριοita on olemassa. Tuolla kaukana salon siimeksessä on pyhä paikka. Siellä asuu ihmisiä, joilla on tietoa. He tietävät elämän suurista asioista, he tietävät, mitä kuolema on. Jos minä väsyn tähän jokapäiväiseen elämään, jos kaipaen korkeampaa, jos joudun surusta epätoivoon, silloin voin lähteä tuonne metsämaahan saamaan viisautta, lohdutusta, oppimaan tietäjiltä neuvoa, pyrkimään itse jumalien luo.”

Sitä myöten kuin vapaudumme uskonnollisesta ahdasmielisyydestä, sitä myöten ymmärrämme vanhoja sivistyksiä. „Yksinkertaisesti uskovainen” kristitty on tietysti pyhän kirkkoisän Augustinuksen puolella, joka suurella ututteruudella yritti kääntää kristinuskoon filosofi Maximusta ja ylipappi Longinienusta. Mutta emmekö me, jotka myötätunnolla tutkimme muinaisia uskonnollisia käsityksiä, vastustamattomasti tarjoa kättä Longinienukselle, kun hän kirjoittaa Augustinukselle seuraavat sanat?

Lausuttuaan vakaumuksensa, että kaikki uskonnot lepäivät samalla pohjalla ja että kaikki voivat viedä jumalan luo, hän jatkaa: „Mutta sinä tahdot tietää, mikä minun mielestäni varmimmin johtaa tähän päämäärään. Kuullos siis, mitä minun esi-isäni ovat minulle opettaneet: hurskaus ja oikeamielisyys, puhtaus ja viattomuus, totuus sanoissa ja teoissa, uskollisuus ja lujuus aikojen epävarmuudesta huolimatta, jumalain suojeleva apu eli oikeammin ainoan ja yleisen jumalan voimat, joita te sanotte enkeleiksi, vanhojen uhrien pyhät juhlamenot, ja terveelliset harjoitukset, jotka puhdistavat ruumista ja sielua — kaikki tämä on meidän esi-isäimme oppien mukaan luotettavin tie, mikä johtaa ihmistä jumalan luo.”

IX.

APOLLONIOS TYANALAINEN, PAKANAMAAILMAN KRISTUS.

Sellaisia nimiä kuin Platon, Sookrates, Virgilius, kunnioittaa meidän sivistyksemme, pitää arvossa ja ymmärtää, että niiden kantajat ovat olleet suuria miehiä, suuria ajattelijoita, suuria myös ihmisiä. Sanotaanhan näistä kolmesta varsinkin, että he seisovat erityisen lähellä kristinuskoa, ovat ikäänkuin arvanneet kristinuskon hengen, päässeet edeltäkin vähän perille siitä uudesta elämänselityksestä, jonka Jeesus Kristus toi maailmaan. Tietysti he ovat „pakanoita”, lisätään, tietysti he eivät ole voineet nähdä kristinuskon kirkasta valoa, eivät ole päässeet kristillisen elämän salaisuuksien perille, mutta lähempänä meitä he ovat kuin muut pakanat.

Nuo kolme eivät tietenkään ole ainoat, joille arvoa annetaan. Omalla tavallaan kristikunta kunnioittaa useimpia suuria pakanamaailman miehiä ja naisia. Mutta joitakuuta on, joita meidän kristikuntamme ei ollenkaan ymmärrä, joita se päinvastoin työntää luotaan ja melkein tahtoisii pitää olemattomina. Yksi tällainen muinaismaailman jättiläinen, vanhan pakanamaailman merkillinen ihminen oli *Apollonios Tyanalainen*. Tästä miehestä ei puhuta tavallisissa oppikirjoissa. Apollonios Tyanalaista tuskin mainitaan ja harva kristitty tuntee hänen nimensä. Kuitenkin hän on yksi roomalaisen ja pakanamaailman merkillisimpiä miehiä, kerrassaan erikoinen ja ihmeellinen olento. Hänestä ei puhuta ja hänen olemassaolonsa on kuitenkin aivan varma. Hän on historiallinen henkilö. Hänen elämänselityksensä ja hänen ihmetöistään on paljon tarkempia tietoja kuin esim. Jeesuksen. Huudahtaahan Justinus Marttyyri Apollonioksen ihmeistä: „Mistä johtuu, että Apollonioksen ihmetöet ovat niin lukuisat ja tosiseikkojen todistamat, kun taas meidän Herramme ihmeet ovat vain muiston säilyttämät!”

Tahdomme nyt heittää silmäyksen hänen elämäänsä. Apollonioksen elämänselityksiä on eräs Philostratos, joka eli 2:lla ja 3:nella vuosisadalla meidän ajanlaskuamme. Muuan keisarinna, Domna Julia, Caracallan äiti, joka hallitsi Caracallan nuoruuden aikana, oli innostunut filosofian tutkimiseen ja oli sivistynyt ja valistunut nainen. Hän ehdotti Philostratokseksi, että tämä kirjoittaisi Apollonios Tyanalaisen elämänselityksen. Apollonioksesta oli silloin paljon tietoja. Oli jällellä hänen oppilaansa Damiksen päiväkirja, joka Damis Apollonioksen loppuillalla oli hänen seurassaan. Tätä päiväkirjaa Philostratos käytti, mutta nojasi myös toisiin kirjailijoihin, Apollonioksen omiin kirjoihin ja kirjeisiin, ja kertomuksiin Tyanalaisesta filosofista, kun hän kirjoitti Apollonioksen elämänselityksen. Meillä on tämä elämänselitys jällellä.

Apollonios eli meidän ajanlaskumme mukaan ensimmäisellä vuosisadalla j. Kr. Ei ole varmaa tietoa hänen syntymävuodestaan, mutta aivan meidän ajanlaskumme alussa se oli. Hän syntyi Vähässä Aasiassa Kappadokiassa Tyanan kaupungissa. Siinä hänen vanhempansa olivat varakkaita keskiluokan ihmisiä. Hänen syntymästään kerrotaan kaikenlaisia ihmeellisiä tapauksia, samanlaisia kuin muiden suurten ihmisten syntymästä. Vanhoina aikoina oli tapana kertoa, että itse syntymänselitys oli ollut yliluonnollinen; nämä ovat tietysti legendoja eli taruja, joita aina muodostuu suuren sankarin syntymän ympärille. Mutta se, mikä on varmaa, on, että hän oli ihmeellinen lapsi. Jo pienenä hän osoitti suurta järkevyyttä ja suurta intoa tekemään kysymyksiä ja tiedustelemaan asioita, osoitti myös suurta yksinkertaisuutta ja siveyttä kaikissa tavoissaan jo lapsena. Sentähden hänen vanhempansa päättivät, että poika oli saapa niin hyvän kasvatuksen kuin mahdollista, ja lähettivät hänet 14-vuotiaana Tarsukseen kouluun. Tarsuksessa hänen piti käydä koulua ja kävikin jonkun aikaa, mutta ei siellä viihtynyt. Minkätähden hän ei viihtynyt? Niinkuin hän itse selitti sen takia, että elämä siellä ei ollut vakavaa, siellä ei mitään saanut oppia.

Tässä en malta olla tekemättä pienen huomautuksen. Meidän ei pidä ajatella, että jos Apollonios olisi elänyt meidän aikanamme, hän olisi ollut ihastunut ja ihmeissään, jos olisi saanut käydä meikäläisessä koulussa, — että hän olisi ihaillut sitä oppia, jota meillä kouluissa annetaan, sitä erinomaisen korkeata ja

siveellistä elämää, jota vietetään meidän kouluissamme. Sitä ei tarvitse ollenkaan ajatella. Se koulu, jonka hän jätti, ei ollut huonompi kuin meikäläiset koulut. Tietysti meidän kouluissamme opetetaan useampia aineita ja laajemmin, mikä johtuu siitä, että meidän aikamme sivistys on tutkinut ulkonaista luontoa enemmän kuin ennen ja että tätä ulkonaista tietoa paljon sullotaan lasten päähän, mutta olen varma siitä, että jos Apollonios eläisi meidän aikanamme ja kävisi meidän kouluissamme, tulisi hän aivan samanlaiseen johtopäätökseen kuin silloinkin. Hän ei viihtyisi, hän ei saisi mitään todellista oppia, ei mitään todellista tietoa, koulu olisi hänen mielestään vailla tosi vakavuutta: kaikki otetaan leikin kannalta, hän sanoisi, hankitaan tietoja sitä varten, että voitaisiin „tulla toimeen” elämässä, mutta ei ollenkaan totuuden takia. Luulen, että jos Apollonios nyt kasvaisi meidän keskuudessamme, hän ajattelisi: „laiskaksi tässä vain oppii, monta tuntia saa istua koulussa aivan hiljaa ja liikkumatta eikä saa oppia mitään sillä aikaa, paljon enemmän ehtisi tehdä, jos saisi itse tutkia.” Meidän täytyy muistaa, että hän oli erityinen lapsi, joka tavoitteli syvempää ja enempiä elämässä kuin ulkonaista tyydytystä, se piirre näkyy koko hänen elämässään.

Hän ei viihtynyt Tarsuksessa, vaan lähti pois Egeaan ja rupesi siellä itse tutkimaan. Hän oli ehkä 15-vuotias, kun hän tämän askeleen otti. Egean kaupungissa oli kuuluisa Asklepioksen temppeli. Tämä oli kuuluisa siitä, että siellä tapahtui parannuksia. (Asklepios oli lääketaidon jumala). Sairaita tuli sinne ja saivat siellä maata, — tämä oli yleinen tapa vanhassa Kreikassa, — he vaipuivat temppelissä, niinkuin sanottiin „Asklepios jumalan toimesta”, transin tapaiseen uneen, jossa sairas näki, mikä häntä vaivasi ja millä tavalla hänet voitiin parantaa, ja kun näitä neuvoja noudatettiin, tuli ihminen todella terveeksi. Me tiedämme, ettei tämä ole mitään yliluonnollista, sillä jos sairas ihminen vaivutetaan syvään hypnoottiseen uneen, niin hän näkee oman ruumiinsa läpi, asettaa itselleen diagnoosin ja selittää, millä tapaa hänen sairautensa voi parantua. Vanhassa maailmassa oli aivan tavallista, että tempeleissä näin tapahtui.

Apollonios asettui asumaan Asklepioksen temppeliin, hän viihtyi tämän temppelin ilmapiirissä, siinä häntä miellytti käsikirjoitusten tutkiminen ja mietiskely. Pian hän huomasi ja muutkin huomasivat, että hän oli selvänäköinen. Hän osasi myös parantaa sairaita, kun heitä tuli sinne; hän näki, mikä heitä vaivasi ja osasi selittää, millä tavalla he tulisivat terveiksi. Itsekin hän tällöin saattoi vaipua transitilaan, mutta tavallisesti hän oli hereillä. Ennen pitkää hän tietysti tuli kuuluisaksi. Kilikialaiset muodostivat hänestä sananparren: „No, mihinkä sinulla on niin kova kiire? Nuorukaistako menet katsomaan?” Nuorukainen oli Apollonios, hän oli heidän kaupunkinsa suurin ihme.

Egeassa hänellä oli monta opettajaa, jotka opettivat hänelle filosofiaa, joten hän tutustui sekä yhteen että toiseen oppisuuntaan. Eniten häntä kuitenkin viehätti Pythagoraan järjestelmä. Hän heti päätti mielessään, että Pythagoraan maailmankatsomus oli likinnä totuutta, sitä hän tahtoi elämässään noudattaa. Pythagoraan järjestelmä erosi näet muista filosofisista oppisuunnista siinä, ettei se perustunut arveluihin ja loogillisiin johtopäätöksiin, vaan aina sanoi: „niin on” ja määräsi, miten ihmisen piti elää. Hänen filosofiansa, mikäli sitä tunnetaan, oli parhaasta päästä siveysoppia, mitä ankarinta filosofista elämäntapaa. Tähän viehättyi Apollonios. Hänen opettajansa pythagoralaisessa filosofiassa hämmästyti: „minä en voi sinulle mitään opettaa, sillä sinä voisit pikemmin minua opettaa! . . . On silminnähtävä, että Apollonioksella on joku sellainen, joka antaa hänelle süvet. Hänen sielunsa voi lentää siinä, missä minun takertuu maahan.” Apollonioksen opettaja oli nöyrä, ja Apollonios häntä rakasti, vaikka hän itse nyt rupesi tutkimaan omin päin. Hän päätti itsekseen: „minä tulen oikeaksi Pythagoraan seuraajaksi. Kuinka tulee minun siis aloittaa? Aloitan samalla tavalla kuin lääkärit, jotka ensin puhdistavat sairaita: minä ensin puhdistan itseni.” Ja hän heti muodosti ulkonaisen elämänsä ankarammaksi kuin se oli ollut. Pythagoraan neuvojen mukaan hän lopetti heti kaiken lihansyönnin ja viinin juomisen. Hän sanoi, ettei ihmisen pidä syödä mitään, mikä ei maasta kasva, ei liioin juoda viiniä, sillä vaikka viini tulee maasta eikä siinä ole mitään eläimellistä, on se kuitenkin omiansa hämmentämään ihmisen ajatuskyvyn. Ei hän myöskään tahtonut käyttää vaatteita, joissa oli eläimellisiä aineksia, esim. villavaatteita, vaan pukeutui aina liinavaatteisiin. Hän ei ollenkaan käyttänyt jalkineita, vaan kulki aina paljain jaloin, hän ei pitänyt mitään päässään, vaan antoi hiusten vapaasti kasvaa. Ne saivat kasvaa pitkiksi ja valua alas olkapäille. Nämä päätökset, jotka hän teki nuorena poikana, ne hän piti järkähtämättä läpi koko pitkän elämänsä.

Apollonioksen täyttäessä 20 vuotta hänen isänsä kuoli, mutta koska hän ei vielä ollut täysi-ikäinen, ei hän jättänyt Asklepioksen temppeliä. Vasta täytettyään 21 vuotta, hän lähti syntymäkaupunkiinsa. Hänellä oli veli, ja nämä kaksi perivät vanhempiensa rikkauden. Saapuessaan kotiin hän huomasi, että veljensä, joka oli 23-vuotias nuorukainen, oli elänyt hurjaa elämää ja jo hävittänyt oman osansa omaisuudesta. Apollonios esiintyi heti veljensä mentorina, neuvoi häntä, nuhteli ja sanoi, ettei hän ollut elänyt kuin mies. Veli lupasikin muuttaa elämänsä, ja Apollonios antoi omasta perinnöstään puolet veljelleen, ja toisen puolen perinnöstä hän melkein kokonaan luovutti muille sukulaisilleen, koska muka ei itse tarvinnut paljon mitään. Hän pidätti itselleen vain sen verran, että juuri tuli toimeen, — pienen osan alkuperäisestä perinnöstä.

Kun hän tämän asian oli järjestänyt, niin hän Pythagoraan neuvojen ja elämäntapojen mukaisesti teki merkillisen päätöksen. Hän päätti, — vaikkei hänellä ollut ulkonaista opettajaa kelle luvata, — aivan kuin Pythagoraan koulussa oli tapana, että siitä päivästä lukien hän viiden vuoden ajalla, ei lausuisi yhtään sanaa. Hän teki n. s. äänettömyyden lupauksen, sillä hän ymmärsi itsestään, että jos tahtoi tulla ihmisten auttajaksi ja opettajaksi, täytyi osata olla vaiti, osata kuunnella „hiljaisuuden ääntä”. „Ennenkuin voin muita opettaa, täytyy minun oppia hillitsemään itseäni, hillitsemään kieltäni, ettei se muuta puhuisi kuin totuuden oikealla ajalla ja oikeassa paikassa.”

Voimme ymmärtää, kuinka vaikea tällainen vaitiolon lupaus oli, kuinka hankalaksi hänen asemansa muodostui. Jos hän olisi elänyt luostarissa tai temppelissä yksinään kamarissaan ja siellä vain tutkinut ja lueskellut, niin se olisi helpommin käynyt päinsä. Mutta Apollonios ei sitä tehnyt. Hän kyllä paljon tutki ja luki, mutta tiedämme hänen elämäkerrastaan, että hän näinä viitenä vuotena liikkui ympäri Pamfyliassa ja Kilikiassa. Hän tahtoi olla ihmisten kanssa, hän ei ollut erakkoluonne, joka olisi vetäytyneet syrjään ja mennyt korpeen, hän tahtoi olla ihmisten kesken heitä opettamassa, ja hänen puhumattomuutensa tuotti hänelle sanomattomia kiusauksia ja koetuksia. Kun tuo oudosti puettu olento, tuo merkillinen paljaspäinen olento, joka vähitellen tuli kuuluisaksi, kulki äänettömänä tiellä, niin vastaantulijat tekivät hänelle jos jonkinlaisia kysymyksiä, naurajat ja pilkkaajat seurasivat hänen perässään ja koettivat häntä ärsyttää. Mutta ei yhtään kertaa hän poikennut päätöksestään, hän täydellisesti hillitsi itsensä. Eivätkä nämä viisi vuotta kuluneet turhaan, sillä paitsi mitä hän itse sielussaan voitti ja oppi, oli hän usein toisillekin hyödyksi. Hän tuli niin voimakkaaksi liikkeiltään ja käytökseltään, että kerrankin Astenduksen kaupungissa hän oli tilaisuudessa tekemään merkillisen työn. Siellä oli jotakin tapahtunut, jonka tähden kansa oli ilmitulessa ja vähällä aloittaa kapinaa. Apollonios astui keskelle kansanjoukkoa, ja katseellaan ja liikkeillään sai heidät vaikenemaan, niin että ne kuuntelisivat, mitä hänellä oli sanottavaa. Tietysti hän ei avannut suutansa, mutta otti kirjoitustaulun ja kirjoitti siihen. Se luettiin ja vaikutti kansaan niin, että se luopui kapinasta.

Nyt alkaa hänen elämässään kausi, josta ei ole paljon tietoa. Philostratos ei ole nähtävästi löytänyt lähteitä tältä ajalta, ja taas se aika joka on kuvattu Damiksen päiväkirjassa, alkaa vasta myöhemmin. Se kuitenkin tiedetään, että Apollonios tänä ikäkautena matkusteli ympäri maailmaa. Hän oli silloin todellinen „matkailija”. Kun muistamme, kuinka vaivaloista oli matkustaa siihen aikaan, jolloin ei ollut sellaisia kulkuneuvoja kuin nykyään, vaan täytyi käydä jalkaisin tai istua kameelin selässä tai kulkea purjelaivassa, täytyy meidän ihmetellä Apolloniosta, joka yhtämittaa oli matkoilla. Hän kulki ympäri melkein koko silloisen tunnetun maailman. Me tapaamme hänet, kun Damiksen päiväkirja alkaa, matkalla Indiaan. Hän kulki silloin Vähän Aasian kautta ensin Ninukseen eli vanhaan Niniveen, sitten vanhaan Babyloniaan ja vihdoin Arabian kautta Indiaan. Näillä matkoilla itämailla hän aina kävi temppeleissä, etsi kaikki viisaat ja tutki, kyseli heiltä, sekä tuli vihityksi heidän salaisuuksiinsa. „Minkätähden sinä lähdet sellaiselle matkalle?” kysyivät hänen opetuslapsensa. „Minä lähdän sentähden, että minun sisäinen ääneni sanoo, että minun pitää lähteä; jumalat käskvät, ja sentähden minun täytyy matkustaa. Ne, jotka eivät uskalla seurata minua, jääkööt tänne.” Monet eivät seuranneetkaan, mutta Damis häneen liittyi.

Damis ei nähtävästi ollut Apollonioksen vihittyjä opetuslapsia, vaan nuori mies, joka suuresti ihastui Apolloniokseen, ihaili häntä korkeampana jumalallisena olentona, tahtoi aina olla hänen seurassaan ja myös kulki hänen mukanaan; mutta nähtävästi Damis sai tietää verrattain vähän opettajansa sisäisistä

tarkoituspäristä. Siitä, mitä Apollonios teki ja keskusteli viisasten kanssa, ei Damiksella ollut muuta tietoa kuin mitä Apollonios itse kertoi, sillä hän ei saanut olla mukana. Kun Apollonios matkusti Persiassa, kävi hän persialaisten maagien eli tietäjien puheilla, ja Damis kertoo päiväkirjassaan, että Apollonios oli maininnut merkillisistä tempellisaleista, joissa oli taivaansiniseksi maalattu kupukatto ja kaikki kiertotähdet, aurinko ja kuu erityisillä koristeilla esitettyinä, niin että taivas näytti aivan luonnolliselta; ja sitä tietäjät tutkivat. Vanhasta Kaldeasta oli siis jotakin jäljellä vielä meidän ajanlaskumme alussa.

Persiasta Apollonios matkusti Indiaan, sillä hän sanoi: Indiassa löytyy ikuinen ja suuri viisaus, ja Indiaan kantoi hänen halunsa ja mielensä. Kaikenlaisia vastuksia kärsien hän viimein saapui Indiaan ja sai tavata Indian viisaita. Siellä Indian viisasten luona, — heidän päämiestään mainittiin nimellä Jarkhas, — Apollonios sai paljon oppia, siellä hän sai tietää elämän suurimmat salaisuudet. Sydäimestään hän kiitti Indian viisaita ja sanoi: „te olette opettaneet, kuinka meidän pitää kulkea ei ainoastaan suuressa meressä vaan myös taivaissa, ja minä tulen olemaan teidän kanssanne ja keskustelemaan teidän kanssanne aina senkin perästä kuin fyysisesti olen mennyt pois, sillä en ole aivan turhaan juonut Tartaroksen pikarista”. Tämä kuulostaa mystilliseltä, Damis toistaa hänen sanansa eikä niitä ymmärrä, mutta me käsitämme, että Apollonios siellä oppi itsetietoisesti toimimaan korkeissa näkymättömissä maailmoissa, joten hän niissä saattoi seurustella korkeiden vihittyjen kanssa. Tuo Tartaroksen pikarista juominen tarkoittaa vihkimystä, joka oli antanut Apolloniokselle kansalaisoikeuden vainajien valtakunnassa. Muuten kerrotaan hänen elämäkertomuksessaan, kuinka intialaiset ja buddhalaiset tiesivät kaikenlaisia asioita hänestä. Niinpä he sanoivat tuntevansa hänet jo ennakoita ja rupesivat kertomaan hänen edellisistä ruumistuksistaan samoin kuin hänen silloisesta elämästään. Apollonios niinkuin Pythagoras tiesi olevansa ihminen, joka oli elänyt monta kertaa maan päällä ja tulisi edelleenkin elämään. Jarkhaan kanssa hän puhui näistä asioista. Jarkhas selitti Apolloniokselle, kun oli puhe hänen nuoruudestaan ja Asklepioksen temppelistä, ettei mikään erityinen jumala neuvoillaan sairaita parantanut, vaan „niinkuin sinä tiedät, on ihmisessä itsessään sellainen olento, sielu, joka herätessään tietoiseksi tietää paljon enemmän kuin tavallinen, jokapäiväinen tajunta.”

Kun Apollonios jätti Indian viisaat, oli hän erityisen onnellinen ja tyytyväinen, hän matkusti sieltä pois ja tuli samoja teitä pitkin Vähään Aasiaan ja Kreikkaan. Eikä meidän tarvitse ajatella, että hän olisi nopeasti tehnyt nämä matkat, päinvastoin niihin kului vuosia. Vasta vuosien perästä hän palasi takaisin Vähään Aasiaan ja Kreikkaan ja myöhemmin tapaamme hänet Roomassa Neron aikana. Mutta siellä hän ei voinut kauan olla. Hän seurasi Pythagorasta siinäkin, että hyväksyi yksinvaltiuden, mutta hän sanoi: „hallitsijan pitää olla aivan kuin paimen suurelle ihmisjoukolla, hänen pitää katsoa kansan parasta. Tyranni ei saa istua valtaistuimella.” Eikä hän ollenkaan häikäilyt sanoa suoraan ajatuksensa, hän nimenomaan neuvoi keisareita ja kuninkaita ja moitti heitä, jos he menettelivät tyrannimaisesti. Hän kun eli kauan, näki monen keisarin nousevan valtaistuimelle ja taas siitä suistuvan. Hän puhui heille suoraa kieltä, sillä esim. Vespasianus lausuu eräässä kirjeessä pojalleen Titukselle: „sinähän tiedät, että kaikki mitä me olemme, olemme me Apollonioksen ansiosta, sentähden että olemme noudattaneet hänen neuvojansa”. He olivat kumpikin hyviä keisareita. Nero oli toisenlainen, häntä Apollonios moitti ja puhui ankaria sanoja hänelle. Sentähden Nero v. 66 antoi sellaisen määräyksen, ettei ketään filosofia saa olla Roomassa. Silloin Apollonioksen ja erään ylipapin — hän oli niinkään filosofi ja Apollonioksen hyvä tuttava — täytyi lähteä pois, ja he lähtivät Espanjaan. Espanjan Kadiksesta Apollonios matkusti Afrikaan, sieltä Sisiliaan, sieltä taas Kreikkaan, sitten Egyptiin. Egyptissä hän vietti monta aikaa, kukaties parikymmentä vuotta, kävi myös Etiopiassa, Niilin lähdepaikoilla etelässä. Siellä oli kuuluisa seurakunta pyhiä erakkoja, mutta Apollonios puhui heillekin suoraa kieltä ja neuvoi paljon. He ensin ylpeästi sanoivat hänelle: „kenen sinä luulet voivan puhdistaa Egyptin vanhaa viisautta?” Apollonios vastasi: „Kuka tahansa viisas Indiassa voi sen tehdä”.

Apollonios ei suinkaan matkustellut hovin vuoksi, hän kyllä etsi itselleenkin kokemusta kaikista paikoista, mutta siitä saakka kuin hänen viisivuotinen äänettömyytensä oli loppunut, kävi hän opettamassa ja neuvomassa, puhdistamassa jumalanpalvelusta eri maissa ja kohottamassa pappien siveellistä elämää. Aina hän vaikutti nostavasti, ja kun ajattelempa, minkälainen oli aika Rooman valtakunnassa, niin täytyy meidän tunnustaa, että Apollonios menetteli erinomaisen viisaasti. Kristillinen vaikutus oli jo alkanut, pakanamaailma oli täydellisessä rappiutilassa, jumalanpalvelusmuotoja, uskontoja ja lahkoja oli monenlaisia.

Joka paikassa palvottiin erilaisia jumalia, eikä Rooman valtakunnassa palvottu ainoastaan roomalaisia ja kreikkalaisia jumalia, vaan itämaisiakin. Apollonios ei välittänyt mitään ulkonaisista muodoista, ei mitään siitä, mitä ihminen uskoi, hän kaikkialla vain — todellisena teosofina, niinkuin me sanoisimme, — vaikutti hyvää. Hän kävi joka temppelissä, kaikki uskonnot hän tunsu ja tiesi, mitä kullekin oli tarpeen, osasi sanoa: sitä ja sitä teidän uskontonne oikeastaan on, sitä ja sitä jumalanpalveluksenne pitäisi olla. Hän neuvoi kaikkia puhdistamaan elämänsä, hän nuhteli pappeja, jos huomasi, etteivät he eläneet niinkuin olisi pitänyt elää. Hän ei välittänyt ulkonaisista, oli vain sisäisesti sivistynyt, viisas, joka kulki ympäri hyvää tehden. Tällainen oli Apollonios, hänen laajat matkansa olivat täynnä siunausta kaikille, joiden kanssa hän joutui tekemisiin.

Hän matkusti Egyptistä taas Roomaan. Sillä välin oli Rooman valtaistuimelle taas noussut toinen keisari, ja nyt sattui omituinen tapaus Apollonioksen elämässä. Domitianus oli tyranni, sellainen, jota Apollonios ei hyväksynyt, ja Apollonios lausui sen julki. Domitianus häntä epäili, — ei oikeastaan häntä itseään, mutta Apollonios oli sanonut olevansa Nervan ystävä, ja Nervaa Domitianus epäili ja pelkäsi, että Apollonios jotakin tiesi Nervan vehkeistä. Mutta kun Apollonios oli kaukana Egyptissä, ei keisari hänelle mitään voinut. Silloin Apollonios päätti mennä suoraan leijonan kitaan. Domitianus otti hänet kiinni sillä verukkeella, että Apollonios oli epäilyksen alainen ja vehkeili keisaria vastaan. Tämä oli oikeastaan naurettavaa, sillä Apollonios ei koskaan elämässään ollut ottanut osaa minkäänlaisiin valtiollisiin vehkeisiin. Damis, Apollonioksen seurakumppani suuresti pelästyi: „kuinka sinä tänne tulit, katso nyt vietiin sinut vankilaan! Ja tietysti keisari tuomitsee sinut kuolemaan.” Damis sai näet käydä vankilassa. Silloin Apollonios sanoi: „niinkö puhut? Turhaanko sinä sitten olet näin monta vuotta ollut minun seurassani? Noinko filosofin pitäisi pelätä kuolemaa? Eikö filosofi ole ihminen, joka on voittanut kuoleman, joka ei kuolemaa pelkää vaan on valmis millä hetkellä hyvänsä antamaan henkensä? Filosofi on ihminen, jolle ei kuolema mitään voi, joka itse kuolee milloin hän näkee hyväksi. Luuletko sinä, että Domitianus voisi minulle mitään tehdä, jollen minä itse tahtoisi? Katso näitä kahleita”, lisäsi Apollonios, sillä hänet oli pantu vahvoihin kahleisiin, „luuletko sinä, että nämä minua pidättävät?” Ja samassa hän nousi ja heitti kahleet päältään. „Eivät ne minulle mitään voi, jollen itse tahdo”, hän sanoi hymyillen ja istui takaisin penkille ja pujotti jalkansa ja kätensä taas kahleisiin. Silloin Damis ihmetellen kysyi: „luuletko sinä, ettei sinua tuomitakaan, ettet tulekaan tapetuksi?” „Tietysti ei, jollen minä itse tahdo, eikä se suinkaan vielä tapahdu. Ole aivan huolehti, mene Puteoliin, minä tulen sinne.”

Damis lähti pois, Apollonios jäi vankilaan ja tuotiin tuomarin eteen. Hän ei ollut valmistanut minkäänlaista puolustuspuhetta, mutta puolusti itseään kuitenkin mainiosti. Ei saatu mitään todistuksia häntä vastaan, päinvastoin hän osasi näyttää, ettei hän ollut ollut minkäänlaisissa valtiollisissa tekemisissä kenenkään kanssa, niin etteivät tuomarit voineet mitään. Keisarin täytyi myöntää: „onhan se niin”, ja sitten Apollonios vain sanoi: „hyvästi”, ja samalla hän katosi. Tämä oli ihmetapaus. Apollonios hävisi tuomioistuimen edessä näkyvistä ja samalla hetkellä hän ilmestyi Puteoliin Damiksen ja erään toisen ystävän luo, jotka olivat suuresti levottomia opettajansa kohtalosta. Hän ilmestyi heidän keskelleen ja he pelästivät: „onko se haamu?” Hän selitti: „se olen minä itse.”

Sitten he matkustivat Kreikkaan ja vähään Aasiaan. Sieltä on merkitty muistiin toinen tapaus, jonka ehkä jokainen tuntee. Kun Apollonios kerran luennoitsi oppilailleen Efesuksessa, vaipui hän keskellä luentoa ajatuksiin eikä löytänyt sanoja jatkaakseen, tuijotti vain maahan. Mutta yhtäkkiä hän juoksi askeleen eteenpäin ja huusi: „tapa tyranni!” ja sitten hän toipui ja sanoi kuulijoilleen: „tällä hetkellä murhattiin Domitianus tyranni Roomassa”. Kaikki tulivat sangen iloisiksi, vaikkeivät voineet sitä oikein uskoa. „Ei teidän tarvitse uskoa”, sanoi Apollonios, „odottakaa, kunnes tulee tieto.” Kun tieto saapui, huomattiin, että Domitianus oli murhattu juuri samalla hetkellä. Tämä tapahtui vuonna 96 j. Kr., ja pian sen perästä Damiksen päiväkirja loppuu. Apollonios vain sanoi kerran Damikselle: „minä jätän sinut, et voi nyt minua seurata”, ja sitten hän hävisi. Ei tiedetä, millä tavalla hän kuoli.

Minkälainen oli Apollonios? Hän oli ulkonäöltään erinomaisen kaunis, häntä ympäröi, niinkuin ranskaksi sanottaisiin erityinen *charme*. Vaikka hän tuli vanhaksi ukoksi ja kasvonsa tulivat täyteen ryppyjä,

sanottiin hänestä, että hän oli ihanampi kuin nuorukainen, sillä hänen sisästään loisti sielullinen kauneus, joka hurmasi kaikki. Hänellä oli paljon opetuslapsia ja seuraajia, sillä hän oli erityisen lempeä kaikissa sanoissaan, ei koskaan ketään tuominnut eikä vaatinut noudattamaan samaa ankaraa elämäntapaa kuin hän itse. Jopa hän usein kielsi: „älä sitä tee, älä koeta, sinä et voi”. Hän sanoi kerran eräälle intialaiselle ruhtinaalle: „ei semmoinen elämäntapa sopisi sinulle, sinä unhottaisit velvollisuutesi kansaasi kohtaan. Ole mieluummin hyvä ruhtinas kuin huono askeetti.”

Hänen päiväjärjestyksensä oli kuvaava. Kun aurinko nousi, oli hänellä hiljainen meditatiivihetki. Sen jälkeen hän puhui pappien ja opetuslasten kanssa. Jos hän oli temppeleissä, niin hän puhui ja opetti siellä olevia. Keskipäivällä hänellä taas oli meditatiivihetki, iltapäivällä hän kokosi kansan ympärilleen ja puhui heille, ja kun ilta saapui, oli hänellä taas mietiskelyhetki. Noina hetkinä hän aina mietiskeli, jos missä kulki ympäri, vaikkapa lyhyen ajan, jollei ehtinyt enempää. Illalla hän lopuksi kylpi kylmässä vedessä.

Kun häneltä kysyttiin: „rukoiletko sinä mitään jumalilta?” vastasi hän: „jumalat ovat sellaisia, että ne kaiken tietävät. Kuitenkin minä rukoilen, minä rukoilen aina näin: suokaa minulle, jumalat, että minulla olisi vähän ja etten tarvitsisi mitään.” Ja kun kerran roomalainen ylipappi kysyi häneltä: „mitä sinä rukoilet, kun astut temppeleihin?” vastasi Apollonios: „Minä rukoilen ainoastaan: vallitkoon vanhurskaus, pysykööt lait rikkoutumatta, olkoot viisaat köyhiä ja olkoot muut rikkaita rehellisellä tavalla”. Apollonios ei koskaan ottanut vastaan rahoja eikä lahjoja, mutta hän opetti aina, ettei viisas voi tehdä mitään yksin, hän on aina seurassa. Kenen seurassa hän on? Hän on aina oman itsensä seurassa. Viisas on aina valmis kuolemaan, mutta jokainen ihminen, hän sanoi, on toista kuin mitä hän näyttää olevan, jokainen ihminen on sisäisesti kaunis ja sisäisesti enkeli. Sentähden Apollonios oli hyvä kaikkia kohtaan.

Meillä on niin paljon tietoja Apollonioksesta, hänen kirjoittamia kirjeitäänkin on jäljellä ja otteita hänen kirjoistaan, vaikka ne itse ovat hävinneet, ettei luulisi kenenkään voivan epäillä hänen olemassaoloaan. Ja kuitenkin teologit, kristilliset jumaluusoppineet, tahtovat väittää, ettei Apolloniosta ole ollut. Uskontohistorian oppikirjassa, jota käytetään tänäpäivänä kouluissa, koetetaan antaa sellainen kuva Apollonioksesta, että hänen elämäkertansa keksittiin 3:nnessä vuosisadalla j. Kr., ja sanotaan, että siihen käytettiin evankeliumeja ja kaikenlaisia lähteitä, koska tahdottiin hänen kauttaan vastustaa kristinuskoa. Minä erityisesti ihmettelen tätä, jota en voi sanoa muuksi kuin jesuittamaisuudeksi, sillä Apollonioksesta ei ole tietoa ainoastaan kolmannelta vuosisadalta vaan edellisiltäkin vuosisadoilta ja sellaistenkin kirjailijoiden teoksissa, jotka elivät samaan aikaan kuin hän. Jopa kirkkoisä Justinus Marttyyri joltakin alussa mainitsin otteen, esim. sanoo: „kuinka on ymmärrettävä, että jos jumala on kaiken luonut ja voi tehdä kaikenmoisia töitä, kuinka on selitettävissä, että meillä on Apollonioksen tekemiä amuletteja, taikakaluja, ja me kuulemme ja näemme, että nämä taikakalut vaikuttavat sen, että sairaut paranevat, tuuli ja myrsky asettuu ja madot tulevat estetyiksi ja villieläinten hyökkäykset?” Ajatelkaa, mikä kummallinen lause kristityltä! Se on paras todistus Apollonioksesta. Meidän täytyy tunnustaa, että Apollonios on historiallinen henkilö, ja meidän täytyy kysyä: kuka oli Apollonios? Kuka oli tuo ihminen, joka kaikenlaisia ihmeitä teki? Minä en ole tässä kertonut paljon hänen ihmetöistään, mutta hän teki yhtämittaa kaikenlaisia merkittäviä töitä. Kuka hän oli? Emme ymmärrä hänen sielunsa salaisuutta, ellemmme usko jälleensyntymiseen ja ihmisielun kehitykseen. Apollonios oli yksi noita viisaita, jotka tuhansien vuosien ponnistusten perästä ovat tulleet siksi mitä ovat. Apollonios oli epäilemättä korkea adepti, niinkuin me sanomme teosofisesti, ehkäpä mestari. Hän kuului „salaiseen veljeskuntaan”, siihen vihittyjen piiriin, joka johtaa maapallomme kansojen ja yksilöiden kohtaloita ja kehitystä, ja hänen elämänsä ja työnsä on yksi parhaimpia todistuksia niin hyvin salatieteen ja ihmiskehityksen todellisuudesta kuin itse tuon salaisen veljeskunnan olemassaolosta.

Jospa useammin maailmassa esiintyisi ihmisiä: semmoisia kuin Apollonios Tyanalainen!

X.

PYTHAGORAS, HÄNEN KULTAISET SÄKEENSÄ JA IHANNEYHTEISKUNTANSA.

Kuinka moni, saadessaan kuulla niistä mestareista, joista teosofia puhuu, kuinka moni teosofikin ajattelee: kunpa noita mestareita ilmestyisi maailmaan! Miksikä mestarit, — jos niitä kerran on, jos kerran on niitä jumalallisia ihmisiä, jotka ovat tiedon ja viisauden huipun saavuttaneet, — miksikä he pysyttelevät pülossa, mikseivät he tule tänne ihmisten kesken meitä opettamaan ja johtamaan? Varmaan mekin silloin koettaisimme paljon suuremmalla vakavuudella kuin nyt pyrkiä eteenpäin epäitsekäisyydessä, hyvydessä ja totuudessa!

Näin ajatellaan, ja tässä ajatuksessa on epäilemättä paljon totta. Mutta kaksi asiaa jää huomaamatta. Toinen on se, että silloin tällöin todella ilmestyy maailmaan mestari, silloin tällöin näyttäytyy ihmisten kesken suuri opettaja, joka heitä on valmis opettamaan ja johtamaan. Mutta kuinka hänet otetaan vastaan? Tavallisesti koetetaan tehdä hänen työnsä turhaksi vainoomalla ja vastustamalla häntä ja hänen kannattajiaan. Tämähän on historian tavallista kulkua. Ja toinen asia, joka myös pian unohdetaan on se, että vaikka mestari olisi maailmassa, vaikka mestari olisi meidän keskellämme, niin että tietäisimme: tuo on mestari, tuo on opettaja, emme sittenkään pääsisi hänen läheisyyteensä, hänen oppilaikseen, ellemme täyttäisi eräitä määrättyjä ehtoja. Samat ehdot ovat aina voimassa, olkoon mestari näkymättömässä tai olkoon hän näkyväisenä meidän keskellämme, ja ne ehdot ovat määrättyä siveellistä laatua. Niinkauankuin ihminen tuntee sisässään ja tietää itsestään, että hänessä on se tai se paha, se tai se vika, mihinkä hän silloin mestaria tarvitsisi? Jos hän itse tuntee omat vikansa, on hänen tehtävänsä työskennellä niiden vikojen poistamiseksi, eikä hän tarvitse mitään mestaria siihen. Tämä on elämän ikuinen laki, sillä elämä on itse meidän opettajamme. Emme tarvitse toista opettajaa, niinkauankuin itse näemme, mitä meidän on jätettävä ja voitettava. Vasta silloin kun olemme valmiit itsestämmekin luopumaan, vasta silloin on mestari valmiina meidän edessämme. Emmekö muista, kuinka kristikunnan suuri mestari sanoi sille, joka kysyi: „mitä minun pitää tehdä, että saisin iankaikkisen elämän, että saisin fyysillisesti kulkea sinun jälessäsi?” — emmekö muista, kuinka Jeesus sanoi: „mene ja anna kaikki rikkautesi köyhille”? Ja nuorukainen tuli surulliseksi sydämessään, sillä hän tunsikin, että se oli hänen tehtävänsä, ennenkuin hän saattoi Jeesusta seurata, ja hän tunsikin myös, ettei hän voinut sitä tehdä. Hän ei tarvinnut mestaria vielä.

Meillä on tänä päivänä toinen esimerkki mestarin läsnäolosta käsiteltävänä. Me näemme siitä, kuinka suurta, kuinka nostavaa ja ihmiskunnalle hyväntekeväää on, kun sallimus suvaitsee tällaisen suuren mestarin lähestyä meitä ja asua keskellämme ruumiillisesti, mutta se näyttää myös selvästi, että ehdot hänen läheisyyteensä pääsemiseksi ovat silloin samat kuin ne ovat hänen poissa ollessaankin.

Se mestari ja suuri vihitty, josta nyt tahdomme puhua, on Pythagoras. Olemme kaikki kuulleet Pythagoraan nimen. Häntä historia ja aikamme tiede pitää suurena viisaana ja filosofina. Hän se keksi sanan *filosofia*, „viisauden rakkaus”, hän keksi myös sanan *kosmos*, kaunis maailma. Tämä sana merkitsee oikeastaan kauneutta, järjestystä, ja sentähden maailmaa järjestettynä, sopusointuisena kokonaisuutena. Sen vastakohta on *chaos*, „sekasorto”, järjestyttömyys. Tiedämme, että Pythagoras oli suurimpia matemaatikkoja mitä ihmiskunnassa on ollut. Vielä tänä päivänä jokainen saa koulussa tutustua Pythagoraan teoreemiin. Mutta tätä merkillistä miestä, tätä jättäiläistä tieteen ja filosofian maailmassa ei vielä yleisesti tunneta kaikilta puolilta. Tunnetaan hänen vaikutuksensa läpi aikojen, mutta ei yleisesti tiedetä, mitä hän eläessään sai aikaan, mikä oli hänen välitön vaikutuksensa aikalaisiin. Siihen meidän nyt pitäisi heittää silmäys.

Pythagoras oli kreikkalainen syntyperältään. Hän syntyi Samos-saarella noin 600 vuotta e. Kr. —

vuodesta ei ole varmaa tietoa. Ei myöskään tiedetä sanoa, onko hänen oikea nimensä ollut Pythagoras, sillä usein tuollaiset suuret viisaat ottivat itselleen uuden nimen. Voimme selvästi nähdä, mitä Pythagoras merkitsee. Kreikkankielellä se merkitsee „tiedon kokooja”, ja jos tahtoisimme vielä toisella tavalla ymmärtää hänen nimensä, voisimme sen johtaa kahdesta sanskritin sanasta *buddha* ja *guru*, „valistunut opettaja”. Paljon ei tiedetä hänen varhemmasta elämästään. Se vähä mikä historiallisesti tiedetään, nojautuu latinalaisiin ja kreikkalaisiin kirjailijoihin. Näiden mukaan Pythagoras näkyy matkustaneen paljon. Hän kävi Egyptissä ja tuli siellä vihityksi mysterioihin, hän kävi Kaldeassa, jopa Indiassakin ja sai näissä maissa yhä lisätä tietojansa, mutta hänen varsinainen elämäntyönsä, jonka historia tuntee, alkoi vasta hänen loppuikänsä, jolloin hän matkoiltaan palasi Eurooppaan ja asettui asumaan Krotonin kaupunkiin Italian n. s. Magna Graeciassa. Tänne Krotoniin Pythagoras perusti sen merkillisen koulunsa eli yhteiskuntansa, „sodaliteettinsa”, josta hän on kuuluisaksi tullut.

Tämä koulu oli yritys tarjota tavallisille maallikoille mahdollisuus kasvattaa itseään vihkimyksen porteille saakka, ja me tiedämme historiasta, että sen vaikutus ajallaan oli suurenmoinen sekä läheisimpään ympäristöön että kaukaisimpiin maihin. Sinne kokoontui oppilaita miltei kaikkialta maailmassa, ja Pythagoraan vaikutus heihin oli niin valtava, että historia yksimielisesti tunnustaa, että hänen huostassaan kasvoivat kreikkalaisen kulttuurin ihanimmat naiset ja jaloimmat miehet.

Kun Pythagoras tuli Krotoniin, ryhtyi hän ensin pitämään esitelmiä saadakseen siten opetuslapsia itselleen. Kerrotaan, että hän oli komea vanhus, vaikka jo oli yli 50 vuotta; hän oli nuorekas liikkeiltään ja kasvopuoleltaan, hänen puheensa oli miellyttävä ja koko hänen olentonsa hurmaava. Hän luennoitsi gymnasiumissa ja innostutti nuoria niin, että he pitivät häntä sankarina ja jumalana ja välttämättä tahtoivat, että hän asettuisi ikipäiviksi heidän opettajakseen. Krotonin senaatti ja tuhatmiehinen neuvosto pyysi silloin, että Pythagoras esiintyisi heidänkin edessään, että he saisivat kuulla, mitä hän opetti ja kuinka hän puhui. Hän esiintyi, ja seurauksena oli, että hän veti heidänkin sydämet puolelleen niin suurella voimalla, että he rakensivat kaupungin ulkopuolelle komean marmorisen rakennuksen hänelle, jossa hän sai vapaasti opettaa. Tämän *bomakoeion*'in ympärille nousi vähitellen pystyyn asuinrakennus toisensa perästä, sitä myöten kuin kasvoi seurakunta, joka tahtoi asua ja elää Pythagoran valvonnan alaisena. Niin innostui kokonainen kaupunki suuren tietäjän opetukseen.

Pythagoraan koulukuntaan pääsi ainoastaan määrättyillä ehdoilla, mutta sinne kokoontui vähitellen niin paljon jäseniä, että eräs kirjailija mainitsee siellä olleen 2000 kansalaista, monet perheineen. Kaikki seurakuntalaiset olivat kokonaan antautuneet Pythagoraan johdon alaisiksi, mutta koulun ulkopuolella oli paljon maallikoita, jotka saivat käydä koulussa kuulumatta veljeskuntaan, ja palata takaisin maailmaan. Koulukunnassa kasvatettiin tytöt ja pojat erillään ja heille selitettiin tarkoin, kun he tulivat määrättyyn ikään, mikä on ihmisen tehtävä sukupuoliolentona, ja varsinkin tyttöjä opetettiin pitämään äidinihannetta alati silmänsä edessä. Tämä kasvatusjärjestelmä tuotti erinomaisia tuloksia, vaikka se oli perin vastakkainen meidän käsityksellemme yhteiskasvatuksesta. Toisestakin seikasta on Pythagoran koulu huomattava. Se oli nim. ihanneyhteiskunta, joka tavallaan ratkaisi taloudellisen kysymyksen. Kun ihminen tuli koulukunnan jäseneksi, täytyi hänen heti jättää koko omaisuutensa koulun rahastonhoitajalle. Sen jälkeen hänellä ei ollut mitään yksityisomaisuutta, vaan kaikki oli yhteistä. Mutta jos hän tahtoi lähteä pois tai jos hänen täytyi erota, sai hän rahansa takaisin ja vei ne mukanaan lähtiessään. Pytagoralaiset toteuttivat siis samanlaista kommunistista ihannetta kuin ensimmäiset kristityt, vaikka 5-600 vuotta aikaisemmin.

Pythagoraan koululla oli samanlainen kohtalo kuin useimmilla korkealle tähtäävillä yrityksillä tämän maan päällä: se ei pysynyt kauan voimassa; vastustavat voimat olivat liian suuret. Muuan Chilon-niminen aatelismies, joka kerran oli pyrkinyt Pythagoraan kouluun, mutta näyttäytynyt mahdottomaksi, tuli siksi petturiksi, joka sai tuhon aikaan. Pythagoraan sodaliteetti oli ollut olemassa 40 vuotta, kun tämä mies rupesi yllyttämään tuhatmiehistä neuvostoa pytagoralaisia vastaan, esitti väärässä valossa heidän oppejaan ja tarkoituksperiään ja saikin lopulta neuvoston yltymään vihaan, sillä ainahan paha menestyy maailmassa. Pantiin suorastaan toimeen kapina Pythagorasta ja hänen seuraajiaan vastaan. Raivoissaan kansa hävitti ja poltti rakennukset maan tasalle, murhasi monta jaloa pytagoralaista ja ajoi toisia maanpakoon. Ei tiedetä

varmaan, mikä tuli Pythagoraan kohtaloksi, joutuiko hän liekkien uhriksi hävityksessä vai pakeniko hän sieltä Metapontumiin. Hänen kuolemansa, kuten monen suuren vihityn kuolema, on verhottu salaisuuteen, jonka läpi emme voi tunkeutua.

Nyt tahdomme vähän tarkemmin katsoa, minkälainen oli Pythagoraan koulussa elämä ja opetus. Tehtiin tarkka ero kahdenlaisten oppilasten välillä, oli aivan kuin kaksi suurta luokkaa, joista toinen oli ensimmäinen, toinen myöhempi. Näitä kahta oppilaspiiriä erotettiin nimillä „ulkopuoliset” eli *eksoteerikoi* ja „sisäpuoliset” eli *esoteerikoi*. Ulkopuoliset eivät koskaan saaneet nähdä Pythagorasta, eivät koskaan saaneet kuulla hänen luentojaan. Joskus he saivat kuulla hänen äänensä, mutta verhon takaa. Ainoastaan ne, jotka kohosivat esoteeriseksi oppilaiksi, pääsivät siihen sisäiseen taloon, missä Pythagoras asui ja jossa hän piti esitelmää, mutta varsinaista yksityisopetusta saivat häneltä vasta sitten kun olivat suorittaneet määrättyjä „tutkintoja” esoteerisina oppilaina.

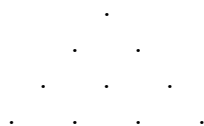
Ulko-oppilaaksi pyrkijän piti läpikäydä muutamia kokeita, kertovat vanhat kirjailijat, joiden kokeiden perikuvat Pythagoras oli nähnyt matkoiltaan Egyptin mysterioissa, Kreikassa ja Indiassa. Muuan ranskalainen runoilija ja teosofinen kirjailija Edouard Schuré on sattuvasti ja luullakseni sangen todenperäisesti kuvannut kokelaan vastaanottoa ja koettelemuksia. Kun nuori poika tai tyttö tai täysikäinen mies pyrki kouluun, kohtasi häntä jo portilla kuvapatsas, jonka jalustaan oli kaiverrettu sanat: *procul profani!* „pysykööt kaukana epäpyhät!” Jollei tulija pelännyt, vietiin hänet esitettäväksi Pythagoraalle tai jollekin opettajalle ja otettiin ystävällisesti vastaan. Jos hakija oli nuori poika, saatettiin hänet sitten pihalle, missä oli toisia nuoria poikia. Uusi tulokas näki heti ihmeekseen, että elämä täällä pihalla oli aivan toista kuin elämä alhaalla kaupungissa. Kaupungissa oli melua, siellä huudettiin, painiskeltiin ja pidettiin suurta rähinää, aivan niinkuin meidän kouluissamme, mutta täällä nuoret kuljeskelivat kaksittain, keskustellen ja jutellen, tai leikkivät kentällä palloilla, ja kaikki kävi aivan hiljaisesti. Ei ollut mitään painiskelua, ei tappelua, ei riitaa, sillä Pythagoras opetti, että ihmisen piti hakea ystävyttä nuorena, mutta että tämä ei menestynyt sillä, että voimia miteltiin ja yritettiin saada toinen alleen. Koulussa piti olla siivosti ja hiljaa, — ja ohimennen sanoen koulussa aina opetukset toteutettiin, sillä se, joka ei tahtonut noudattaa koulun sääntöjä, erotettiin heti sopimattomana.

Tulija tätä kaikkea katseli ja ihmetteli, ja toiset tulivat luokse, tervehtivät ystävällisesti, eivät katselleet kateellisilla eikä ylpeillä silmäyksillä, vaan lyöttäytyivät heti juttelemaan ja kertoivat koulun elämästä ja sen tarkoituksesta ja kysyivät vieraan mietteitä. Tämä kun oli joutunut näin ystävälliseen seuraan, rupesi kertomaan omista asioistaan, mietteistään ja toiveistaan. Sillä välin opettajat ja joskus Pythagoras itsekin salassa tarkastivat hänen liikkeitään ja eleitään ja ottivat vaarin hänen sanoistaan. Pythagoras sanoi erityisesti aina tarkastelevansa naurua, sillä siitä hänen mielestään näkyi, minkälainen oli ihminen. Muuan kristillinen kirjailija sanoo, että Pythagoras oli keksinyt fysiognomiikan, tieteen, joka kasvonpiirteistä tutkii ihmisen luonnetta. Jos salaisessa tarkastuksessa huomattiin pyrkijä hyväksi, otettiin hänet vastaan yhteiskuntaan ja hän sai ruveta elämään siellä. Hänen vapautensa oli alussa sangen suuri, ei ollut määräyksiä hänellä noudatettavana. Mutta muutamien kuukausien kuluttua: pantiin hänet koetukselle. „Nyt sinun täytyy yksin viettää yö eräässä luolassa ja ulkopuolella koulua”, sanottiin hänelle, „ja siellä kummittelee”. Jollei poika pelosta peräytynyt, sai hän viettää yön luolassa ja näyttää, että hänessä oli rohkeutta. Tietenkin hänelle siellä näytettiin yhtä ja toista, joka oli omiansa häntä pelottamaan, mutta jos hän pysyi rohkeana, seurasi toisia koetuksia, joista viimeinen oli itserakkauden koetus. Poika pantiin pahaan aavistamatta yksinäiseen koppiin, jossa ei ollut huonekaluja, annettiin evääksi vettä, leivänpalanen, kirjoitustaulu ja liidunpala, ja piirrettiin tauluun esim. ympyrä kolmion ympäri ja sanottiin: mieti mitä tämä merkitsee. Läksyksi vankilaan annettiin aina semmoista, joka kävi yli nuoren miehen älyn. Sitten sulettiin ovi ja jätettiin nuorukainen yksin. Moni ei kestänyt tätä koetusta. Mietittyään päänsä ympäri, hän hermostui, epäili, julmistui. Kului tunteja, ennenkuin hänet laskettiin ulos ja vietiin saliin, missä muut olivat. Nyt seurasi loppukohtaus. Toverit ottivat hänet pilkkansa esineeksi. „Tuolla tulee matemaatikko, filosofi, — katsokaa, kuinka nerollisuus loistaa hänen kasvoiltaan, — nyt hän on tehnyt maailmankuuluja keksintöjä, nyt me olemme valmiit kuulemaan, mitä hän tulee esittämään.” Kuinka moni oppilaaksi pyrkijä heitti silloin kirjoitustaulunsa maahan ja kirosi tovereitaan, opettajiaan ja koko koulua! Mutta yhtäkkiä

Pythagoras esiintyi ja sanoi: „kuinka sinä voisit jatkaa tässä koulussa, josta niin huonoa ajattelet? Sinä et kelpaa tänne, sinä saat lähteä.” Tapahtui sentään toisinkin. Kokelas seiso tyynenä keskellä pilkkaa, puri hampaitaan ja sanoi: „pankaa uudestaan ja antakaa mieltä vielä, vaikka sata kertaa, niin pääsen ehkä perille”, eikä vastannut mitään toverein ivasanoihin. Kun huomattiin, että hänessä todella oli karaktääriä, sanottiin: „ei olekaan tarvis enää sitä yrittää, nyt sinä pääset oppilaaksi, eikä oppilas ymmärrä sellaista, mikä viisaille kuuluu”. Semmoinen oli pääsy kouluun, ja nyt uutta tulokasta sanottiin nimellä *akoustikos* eli „kuuntelija”, pythagoristi. Hänen tehtävänsä oli vain kuunnella, olla oppilaana ja kuuntelijana yksinomaan. Hän ei saanut mitään sanoa, ei kysyä, ei mitään arvostelua lausua, ei tehdä vastaväitteitä, ainoastaan kuunnella ja mieltä hiljaisuudessa. Tämä aika kesti ainakin kaksi vuotta, mutta usein kolme taikka viisi, riippuen kuulijan omasta edistymisestä.

Kuulijat eivät saaneet koskaan nähdä Pythagorasta, sillä koulussa oli järjestetty niin, että oppilaat olivat samalla opettajia. Ne oppilaat, jotka olivat enemmän edistyneitä, saivat opettaa toisia, ja päiväjärjestys oli seuraava: aamulla varhain ennenkuin päivä koitti, noustiin ylös ja kaikki menivät kävelemään metsään, puistoon, meren rannalle. Jokainen kulki yksin, ei saanut etsiä seuraa, piti yksin hiljaiseen kävellä luonnossa. Tämän aamumietiskelyn jälkeen syötiin aamuateria. Se oli erinomaisen yksinkertainen, hunajaa ja leipää, ja sen perästä alkoivat luennot. Päivällä oli juhlahetki, jonkinlainen jumalanpalvelus kreikkalaiseen kauniiseen tapaan, ja sitten seurasi kylpy ja uusi kävely. Nyt kuljettiin ryhmittäin ja saatiin olla yhdessä, voimisteltiin ja seurusteltiin tuohon vapaaseen tapaan, josta äsken mainitsin. Toinen ateria syötiin illalla ennen auringonlaskua. Vaikka Pythagoraan koulussa yleensä oltiin vegetariaaneja ja mestari itse söi ainoastaan kasviruokaa, tarjottiin muutamien tiedonantojen mukaan tässä toisessa ateriasa hieman lihaa, joskus kalaa ja viiniä; luultavasti ei kaikkia jäseniä heti voitu totuttaa uuteen ruokajärjestelmään. Loput iltaa vietettiin yleisessä seurustelussa, luettiin kirjoja ja soitettiin. Soittoa oli joka päivä; päivä aina loppui soittoon. Kun akoustikos, eksoteerinen oppilas, oli kunnollisesti suorittanut kokelasvuotensa, siirrettiin hänet Pythagoraan sisempään piiriin, jolloin hän tuli esoteeriseksi opetuslapsiksi ja sai nimen *matemaatikos*, „opiskelija”. Tässä esoteerisessa piirissä oli useampia luokkia eli asteita. Uutta esoteristia mainittiin nimellä *pythagoraeus*, pythagoralainen, eikä hän vielä saanut opetusta itse mestarilta, vaan kehittyneemmältä opetuslapselta. Vasta kun hän kohosi toiseen luokkaan ja hänestä tuli *pythagoricus*, pythagoorikko, pääsi hän mestarin välittömäksi oppilaaksi, joka sai käydä mestarin luona ja häntä itseään kuunnella. Koulun koko järjestelmä oli sellainen, että tarkasti tutkittiin, minkälainen oli kukin ihminen yksilöllisenä olentona. Se vastasi siinä suhteessa nykyaikaisia ihanteita, että kaikkia ei kasvatettu samalla tavalla vaan annettiin kullekin sellaisia tehtäviä, jotka vastasivat hänen luonnettaan ja hänen taipumuksiaan.

Mitä opetuksiin tulee, huomaamme Pythagoraan noudattaneen mysterioiden menetelmää yleensä. Kuta enemmän opetuslapsi kehittyi tiedossa, sitä enemmän oli hänen pidettävä salassa tietonsa, siitä yksinkertaisesta syystä, että hänen tietonsa ei ollut muistitietoa, vaan sisäistä kehitystä, joka toi mukanaan salaisia kykyjä ja taitoja. Lähdekirjat mainitsevat, että niitä aineita, joita oppilas matemaatikkona sai tutkia, olivat geometria, lääketiede, musiikki, erilaiset muistiharjoitukset ja n. s. korkeammat tieteet, joiden avulla hänessä heräsi sisäisiä henkisiä ja sielullista kykyjä. Muutamat opetuslapset jonkun verran julkaisivat saamiaan tietoja, niin että on esim. tunnettu, että Pythagoraan koulussa opetettiin maan kiertokulku auringon ympäri ja akselinsa ympäri. Kuusisataa vuotta e. Kr. Pythagoras opetti salassa tämän suuren totuuden, joka vasta Keplerin y. m. keksintöjen ja havaintojen kautta vähitellen on tullut julkiseksi. Tiedämme myös, että Pythagoras opetti jälleensyntymistä y. m. teosofisia oppeja. Matematiikka oli hänen lempiaineensa, ja tiedämme hänen panneen erityistä painoa lukujen oikeaan ymmärtämiseen. Hän koetti näyttää, että koko luomakunta puhui merkillistä kuvakieltä, jonka salaisuudet oli kätkeyty maailman sisäiseen rakenteeseen, niin että ihminen, joka ymmärsi lukujen merkityksen ja niiden keskinäiset suhteet, saattoi katsahtaa luonnon sisäisiin kammioihin. eillä on jälellä esimerkki: Pythagoraan kolmio, joka muodostetaan kymmenestä pisteestä näin:

Tämä kolmio, sanoi Pythagoras, on pyhä, sitä mietiskelemällä ihminen voi ymmärtää maailman harmonian „sfäärien musiikin”. Piste on kaiken olevaisen alku. Kun se liikkuu, syntyy viiva, ja viivassa täytyy olla ainakin kaksi pistettä, mutta viiva voi taas liikkua ja silloin syntyy pinta, jolla on ainakin kolme pistettä. Ja kun pinta liikkuu, syntyy kappale, jolla ainakin on neljä pistettä. Koko meidän maailmamme on siis neljään pisteeseen kätkeytyneenä ja neljän pisteen liikkumisesta syntyy kosmos. Näitä asioita on kiintoisaa mietiskellä, vaikkemme tässä ehdikään niihin syventyä.

Kun esoteristi oli näissä tutkimuksissaan ja taidoissaan edistynyt kylliksi pitkälle ja kun hänen sisäiset aistinsa olivat heränneet käyttökuntoisiksi, antoi Pythagoras hänen läpikäydä asianomaisen vihkimyksen, joka nosti oppilaan itsetietoisuuden näkymättömään maailmaan. Häntä kunnioitettiin nyt nimellä *teleios*, „täydellinen”, eli *sebastikos*, „kunnioitettava”, ja oli tästä lähtien itse vastuunalainen elämästään ja kehityksestään.

Pythagoraan opetuksen siveellinen puoli ilmenee paraiten hänen n. s. *kultaisista säkeistään*, jotka ovat meille säilyneet ja joita hän luultavasti käytti lähtökohtina luennoissaan. Niitä on 71, ja eräs vanha kommentaattori on huomauttanut, kuinka ne jakautuvat sellaisiin ryhmiin, että ne itse asiassa sisältävät kaiken, mitä ihminen kehityksessään tarvitsee ensin pyrkiessään käytännöllisten hyveitten tietä pitkin hyväksi ihmiseksi ja sitten pyrkiessään kontemplationi- eli mietiskely-hyveiden avulla hyvästä ihmisestä jumalaksi. Suomennan tähän Pythagoraan kultaiset säkeet. Hierokleen tekemän jaottelun mukaan koskevat ensimmäiset kolme säettä korkeampia älyolentoja. Ne kuuluvat näin:

1. Palvo ensin kuolemattomia jumalia, koska laki ne on asettanut ja määrännyt.
2. Kunnioita valaa ja sen jälkeen sankareita, jotka ovat täynnä hyvyttä ja valoa.
3. Kunnioita samoin maahan kuuluvia daimooneja, palvomalla niitä niinkuin tulee.

Pythagoras puhui aina siitä suuresta jumaluudesta, joka oli kaiken takana, mutta ilmenemätöntä ei voinut palvoa. Ainoastaan ilmenneitä jumalia saattoi palvoa ja kunnioittaa. Pythagoralainen henki oli kunnioituksen henki, kaikkea piti kunnioittaa. Pythagoras itse herätti niin suurta kunnioitusta, että häntä pidettiin jumalana. Yleisenä puheenpartena oli *autos efaa*, „itse hän sen sanoi”, ja kun „hän itse” oli niin sanonut, ei ollut muilla mitään lisättävää. Merkillinen oli tuo yhteiskunta, jossa korkea vihitty oli johtajana. Se ei ottanut keltään pois hänen yksilöllisyyttään, vaan lisäsi sitä ja kasvatti oikeaan suuntaan.

Vala tarkoittaa, sanoo Hieroklees, sitä merkillistä asiaa, että koko tämä maailma pysyy koossa valan kautta. Jumala ja jumalat, jotka ovat maailmamme takana, ovat vannoneet valan, luvanneet ylläpitää maailmaa, kunnes työ on tehty. Tämä muistuttaa selvästi vanhojen hindulaisten sanaa, että jos jumala hetkeksikään lakkaisi mietiskelemästä, niin koko tämä maailma hajoaisi atomeiksi, menisi pirstaleiksi. Tämä on suurenmoinen ajatus. Me ihmiset olemme sangen ylpeitä, luulemme sokeudessamme olevamme merkillisiä olentoja, kuljemme ympäri ja määräämme, teemme hyvää ja teemme pahaa. Mutta jos ei olisi suuri henki, joka on luvannut pitää yllä tätä maailmaa, jos ei hän aina olisi lujana valassaan, ellei hän lakkaamatta kantaisi tätä maailmaa hartioillaan, niin me hajoaisimme tyhjään ja olisimme tomua ja tuhkaa. Tämä on vala, ja kaikki jumalat ja sankarit ja korkeat olennot, jotka ovat jumalan tahdosta tietoisia ja elävät jumalan tahdon mukaan, he ottavat osaa jumalan valaan, auttavat häntä ja työskentelevät hänen palvelijoinaan, jotavastoin ne, jotka noudattavat omia himojaan ja halujaan ja kulkevat omia itsekkäitä teitään, eivät ota osaa jumalan valaan, vaan pikemmin häntä ehkäisevät suuressa työssä. Onhan valaa aina ihmistenkin kesken pidetty pyhänä. Eihän sitä ihmistä voi kunnioittaa, jonka sanaan ei ole luottamista.

Mitä tulee „maahan kuuluviin daimooneihin”, sanoo Hieroklees niiden tarkoittavan viisaita ihmisiä, mestareita, jotka tässä piirissä elävät.

Neljäs sääntö Hierokleen mukaan koskee sukulaisuuksia:

4. Kunnioita samaten vanhempiasi ja niitä, jotka ovat lähimpiä sukulaisiasi.

Säkeet 5-7 koskevat ystävyyttä.

5. Muun ihmiskunnan joukossa tee hänet ystäväksesi, joka eroo muista hyveensä kautta.
6. Kallista aina korvasi hänen lempeille kehoituksilleen ja ota esimerkkiä hänen hyveellisistä ja hyödyllisistä toimistaan.
7. Vältä niin paljon kuin mahdollista vihan tunnetta ystäväsi kohtaan jonkun pienen vian takia.
8. Valta on välttämättömyyden läheinen naapuri.

Kun kerran on pakko jotakin tehdä, on myös kyky ja valta.

Säkeet 9-12 puhuvat alemmasta luonnosta.

9. Tiedä, että kaikki nämä asiat ovat niinkuin olen sinulle kertonut, ja totuta itseäsi voittamaan seuraavia himoja:
10. Ensin ylensyömistä, laiskuutta, aistillisuutta ja vihaa.
11. Älä tee mitään pahaa, ei toisten ollessa läsnä eikä yksin ollessasi.
12. Vaan kunnioita itseäsi ylinnä kaiken.

Viimemainittu on erinomainen neuvo meidän ajallemme.

Seuraavat kaksi säettä 13-14 puhuvat käytöksestä yleensä.

13. Noudata sitten oikeutta teoissasi ja sanoissasi.
14. Äläkä totu toimimaan missään asiassa säännöttömästi ja järjettömästi.

Säkeet 15-20 puhuvat kuolemasta ja onnettomuuksista.

15. Muista aina tämä ajatus, että kohtalo on määrännyt, että kaikkien ihmisten täytyy kuolla.

16. Ja että rikkauden hyvät ovat epävarmoja, ja että niinkuin niitä voi saavuttaa, niitä voi kadottaakin.

17. Mitä tulee kaikkiin onnettomuuksiin, jotka ihmistä kohtaavat jumalallisen kaitselmuksen kautta,

18. Niin kanno osasi kärsivällisesti, olkoon se mikä tahansa, äläkä koskaan nurise sitä vastaan,

19. Vaan koeta parastasi parantaaksesi sitä.

20. Ja muista, että kohtalo ei lähetä suurinta osaa näistä onnettomuuksista hyville ihmisille.

Säkeet 21-23 puhuvat opeista.

21. Ihmisten kesken vallitsee monta järkeilytapaa, hyviä ja huonoja.

22. Älä niitä liian helposti ihaile äläkä hylkää.

23. Mutta jos valheita esitetään, kuuntele niitä lempeästi ja varusta itsesi kärsivällisyydellä.

Pythagoras oli itse asiassa käynyt Indiassa ja oli Buddhan oppilas; siitä hänen suvaitsevaisuutensa.

Säkeet 24-31 puhuvat teoista ja puheesta.

24. Noudata hyvin joka tilaisuudessa, mitä nyt sanon sinulle:

25. Älä koskaan anna yhdenkään ihmisen vietellä sinua ei sanoillaan eikä teoillaan

26. Eikä houkutella sinua sanomaan tai tekemään semmoista, joka ei ole hyödyllistä itsellesi.

27. Neuvottele ja tuumi, ennenkuin toimit, ettet tekisi hulluja tekoja,

28. Sillä kurjan ihmisen tapa on toimia ja puhua harkitsematta.

29. Vaan tee semmoista, joka ei tuota surua sinulle perästäpäin eikä velvota sinua katumaan.

30. Älä koskaan tee mitään, jota et ymmärrä.

31. Vaan opi kaikki, mitä sinun tulee tietää, ja sillä tavalla elät hyvin onnellista elämää.

Säkeet 32-34 puhuvat ruumiista.

32. Älä suinkaan laiminlyö ruumiisi terveyttä;

33. Vaan anna sille juomaa ja ruokaa sen verran kuin se tarvitsee ja myöskin niin paljon liikettä kuin se tarvitsee.

34. „Tarpeen mitalla” tarkoitan: niin paljon, ettei synny häiriötä.

Säkeet 35-39 puhuvat elämän tavasta.

35. Totu elämään tavalla, joka on soma ja säädyllinen ilman ylellisyyttä.

36. Karta kaikkea, mikä aiheuttaa kateutta.

37. Äläkä ole kohtuuttomasti tuhlaavainen niinkuin semmoinen, joka ei tiedä, mikä on säädyllistä ja kunniallista.

38. Äläkä ole ahne äläkä pikkumainen; kohtuus on erinomainen näissä asioissa.

39. Tee ainoastaan sitä, mikä ei voi sinua vahingoittaa, ja harkitse ennenkuin toimit.

Pythagoras oli tosi kreikkalainen siinä, että hän rakasti kauneutta. Sentähden pythagoralaiset kävivät kauniisti puettuina, vaikka yksinkertaisesti. Koulussa heillä oli aina valkoinen vütta.

Säkeet 40-44 puhuvat itsensä tutkimisesta.

40. Älä koskaan anna unen sulkea silmiäsi maata pantuasi,

41. Ennenkuin olet järjelläsi tutkinut kaikkia päivän tekojasi.

42. Missä olen erehtynyt? Mitä olen tehnyt? Mitä olen jättänyt tekemättä semmoista, jota minun olisi pitänyt tehdä?

43. Jos tässä tutkinnossa huomaat tehneesi väärin, moiti itseäsi ankarasti siitä;

44. Ja jos olet mitään hyvää tehnyt, iloitse.

Säkeet 45-47 puhuvat valasta, joka koskee käytännöllisten hyveitten tulosta.

45. Harjoittele kunnollisesti kaikkia näitä asioita; mietiskele niitä hyvin; sinun pitää rakastaa niitä kaikesta sydämestäsi.

46. Ne ne vievät sinut jumalallisen hyveen tielle.

47. Sen vannoo hänen kauttansa, joka on meidän sieluihimme vuodattanut pyhän nelinäisyyden, luonnon lähteen, jonka syy on ikuinen.

Toisella kielellä siis Pythagoras vannoo, että joka koettaa elää hyveellisesti ja puhtaasti, hän vähitellen lähenee jumalallista tietä. Pythagoras vannoo tämän sen jumalallisen elämän kautta, joka on meidän jokaisen sisällä.

Nyt seuraa näiden säkeiden toinen osasto, joka puhuu kontemplatiivisista hyveistä eli mietiskelyn

kautta saavutettavista ominaisuuksista.

Säe 48 koskee jumalain apua.

48. Älä koskaan ryhdy mihinkään työhön käsiksi, ennenkuin olet ensin rukoillut jumalia päättämään mitä sinä aiot aloittaa.

Kristitty voi sanoa „jumalaa”, jollei hän tahdo sanoa „jumalia”. Pythagoras puhui kreikkalaisille.

Säkeet 49-51 puhuvat jumalain ja ihmisten luonnosta ja rakenteesta.

49. Kun olet tottunut tähän menettelyyn,

50. Niin saat tuntea kuolemattomien jumalien ja ihmisten rakenteen,

51. Ja kuinka kauas eri olennot ulottuvat sekä mikä niitä sisältää ja toisiinsa sitoo.

Siis kaikenlaisia salaisuuksia näkymättömässä maailmassa. Säkeet 52-53 puhuvat maailman luonnosta ja mahdollisesta.

52. Myös tulee sinun tietää, että lain mukaan tämän maailman luonto on kaikissa olioissa sama.

Kristitty sanoo: jumala on kaikkialla.

53. Niin että sinun ei tule toivoa sitä, mitä ei sinun sovi toivoa; eikä mikään tässä maailmassa jää sinulta salatuksi.

Säkeet 54-60 puhuvat tietämättömyydestä ja sielun vapaudesta.

54. Sinä saat myös tietää, että ihmiset vetävät päällensä omat onnettomuutensa vapaehtoisesti ja omasta vapaasta valinnastaan.

55. Onnettomia kuin ovat! Eivät näe eivätkä ymmärrä, että heidän hyvänsä on lähellä heitä.

56. Harvat tietävät millä tavalla päästä onnettomuuksistaan.

57. Sellainen on kohtalo, joka sokaisee ihmiskuntaa ja riistää siltä järjen.

58. Suurten sylinterien tavalla he vierivät edestakaisin lukemattomien kärsimysten raskauttamina.

59. Sillä synnynnäinen kohtalokas taistelu vainoo heitä kaikkialla, viskaten heitä sinne tänne; eivätkä he sitä huomaa.

60. Sen sijasta, että he kutsuvat sitä esille ja panevat sitä liikkeelle, pitäisi heidän sitä välttää alistumalla siihen.

Pythagoras lausuu tässä saman ajatuksen kuin Jeesus sanoessaan: „Älkää vastustako pahaa”.

Säkeet 61-66 puhuvat tiedosta ja vapaudesta.

61. Oi Jupiter, meidän isämme! jos sinä tahtoisit vapauttaa ihmiset kaikesta pahasta, mikä heitä painaa,

62. Niin näytä heille, mitä daimonaa (jumalallista olentoa) he käyttävät.

Tämä on paljon sisältävä rukous, sillä Pythagoras tarkoittaa: jos ihmiset tietäisivät, mikä korkea daimooni, jumalallinen olento, on heidän sisässään, eivät he silloin tekisi pahaa.

63. Mutta ole rohkea; ihmisrotu on jumalallinen.

64. Pyhä luonto paljastaa meille salatuimmat salaisuudet.

65. Jos luonto sinulle salaisuutensa ilmaisee, suoritat sinä helposti kaikki, mitä olen sinulle käsenyt.

66. Ja kun teet sielusi terveeksi, vapautat sen kaikesta pahasta, kaikesta kärsimyksestä.

Säkeet 67-69 puhuvat puhdistuksista.

67. Mutta luovu ruoista, joita me olemme kieltäneet puhdistuksissa ja sielun vapautuksessa.

68. Tee tarkka ero niiden välillä ja tutki kaikkia asioita hyvin.

69. Anna aina sen ymmärryksen, joka tulee ylhäältä ja jonka kädessä ohjasten tulee olla, johdattaa ja ohjata sinua.

Säkeet 70-71 puhuvat lopuksi kontemplatiivisten hyveitten tuloksesta.

70. Ja kun olet riisunut päältäsi kuolevaisen ruumiisi, saavut siinä puhtaimpaan aitheriin.

71. Ja tulet jumalaksi, kuolemattomaksi, häviämättömäksi, ja kuolemalla ei enää ole valtaa sinun ylitsesi.

Ne jotka kristittyinä tahtovat sanoa: hän oli siveyden opettaja, mutta ihminen tarvitsee sellaista, joka ratkaisee kuoleman kysymyksen, sillä kun kuolema tulee, pettää oma siveys ja oma täydellisyys, — unohtavat, että suuret opettajat aina neuvovat ihmistä „olemaan täydellisiä, niinkuin heidän taivaallinen isänsä on täydellinen”, ja sitten lisäävät, aivan niinkuin Pythagoras lisäsi: jos totisesti teette mitä minä teille käsken ja neuvon, niin kuolemalla ei ole valtaa ylitsenne, vaan te saavutatte ikuisen elämän.

XI.

KABBALA, JUUTALAISTEN SALAINEN OPPI.

Kabbalan nimi on varmaan monelle tuttu, vaikkei hän tietäisikään, mitä kabbala oikeastaan on. Sanoja kabbala, kabbalisti, kabbalallinen tavataan kirjallisuudessa ja käytetään jokapäiväisessä elämässä. Kabbala tarkoittaa silloin yleensä jotakin hämärää ja vaikeatajuista ja kabbalisti on ihminen, joka luulee tunkeutuneensa kaikenmoisiin maailman salaisuuksiin, joka kaikenlaisia onnen laskuja osaa tehdä ja yleensä numeroista ymmärtää enemmän kuin muut ihmiset. Mutta eivät varmaan kaikki, jotka tämän nimen ovat kuulleet, tiedä, että kabbala itse asiassa on juutalaisten salaisen opin nimi. Ei edes nykyaikainen juutalainen osaisi sanoa kabbalasta muuta kuin että se on mystillinen, vaikeatajuinen oppi, jota ei nykyaikana enää harrasteta. Yhteen aikaan kyllä, 16:nnessä vuosisadalla, oli kabbalistiikka läpitunkenut koko juutalaisuuden, silloin melkein jokainen juutalainen tiesi kabbalasta, puhui siitä ja tutki sitä, mutta nykyaikana juutalaiset ovat kumartaneet tieteelliselle sivistykselle ja jättäneet kabbalan kuriositeetiksi, josta voi puhua historiallisena tosiseikkana, mutta jota ei meidän päivinämme harjoiteta. Kukaties on Puolassa tai Unkarissa vielä juutalaisia, jotka kabbalaa harrastavat ja osaavat unia selittää, ennustaa ja lukea numeroista, minkälainen kohtalo on ihmisellä j. n. e., mutta niille ei tietysti myönnetä mitään tieteellistä arvoa. Kabbala on meidän päivinämme taikauskoa juutalaistenkin silmissä.

Kabbala johtuu hebrealaisesta sanasta *kibl*, joka merkitsee antaa eli jättää tietona, niin että *kabbala* sanatarkasti merkitsee perintötietoa, traditsionia, joka kulkee suusta korvaan salaisena tietona. Jos vuosisadasta vuosisataan historiallisesti tutkitaan, kuinka kauan tätä nimeä on käytetty, huomataan, ettei sitä ole käytetty kauemmin kuin 13 vuosisadasta alkain. Mutta ne ihmiset, jotka esiintyivät kabbalisteina keskiajalla, väittivät, että se salainen oppi, jota he sanoivat kabbalaksi, ei ollut silloin syntynyt, vaan oli hyvin vanha. Meidän päivinämme historioitsijat tutkimuksissaan vaativat ulkonaisia todistuksia, ja tämä on luonnollista, koska koko tietemme perustuu ulkonaisiin tosiseikkoihin. Kun niinmuodoin on koetettu historiallisesti tutkia kabbalaa, mistä se on alkunsa saanut ja mitä se on, on heti jätetty syrjään kabbalistien omat väitteet, että kabbala olisi niin vanha kuin ihmiskunta ja että juutalaiset ovat saaneet sen Moosekselta tai Aabrahamilta tai Aatamilta. Tätä pidetään taikauskona. Historioitsijat tutkivat lähteitään, kirjoja ja kirjoitettuja muistomerkkejä, eivätkä pääse yksimieliseen varmuuteen kabbalan iästä. Kabbalan nimeä käytettiin 13 vuosisadalla, ja tunnettuja kabbalisticia kirjoja ilmestyi Eurooppaan siihen aikaan (ja painettiin tietysti myöhemmin), mutta historioitsijat myöntävät, että vaikka tärkein kabbalisticia kirja *Sefer Jetzirah* ei ole ollut olemassa ennen 13:tta vuosisataa, jolloin se ilmestyi erään rabbiinin, *Mooses de Leonin* kirjoittamana, kuitenkin tämä sama Mooses de Leon itse väitti ja muutkin kabbalistit hänen jälkeensä väittivät, ettei hän ollut sitä kirjoittanut, vaan että kirja oli paljon vanhempi. Mooses de Leon oli kirjoittanut muistiin, mitä hän oli saanut tietää toisilta, vaan kabbala oli oikeastaan erään *Simon ben Jokhain* kirjoittama, joka eli jo 150 v. j. Kr. Toisesta kabbalan pääteoksesta historioitsijat ovat enemmän yksimielisiä. Sen nimi on *Zohar* ja siitä puhutaan jo varhemmin. Se on luultavasti, sanovat historioitsijat, syntynyt 9:nnessä vuosisadalla; siltä ajalta on ainakin ensimmäiset tiedot Zoharista. Mutta kuka on *Sefer Jetzirahin* ja *Zoharin* kirjoittanut? Sitä eivät historioitsijat voi ratkaista. Ei ole luultavaa, että Mooses de Leon kirjoitti *Seferin*. Paljon luultavampaa on, arvelevat tutkijat, varsinkin juutalaiset, että Simeon ben Jokhai on kirjoittanut molemmat teokset.

Olkoon kuinka tahansa sen asian laita; yhdentekevä on, milloin kirjat kirjoitettiin ja kuka näennäisesti toimi tekijänä. Nämä kirjat ovat sitä laatua, että teosofinen tutkija myöntää: *Sefer* ja *Zohar* sisältävät asioita, joita ihmiskunta ainakin salaisissa piireissä pitkin matkaa on tiennyt, sisältävät asioita ja oppeja, joista puhutaan muinaisissa uskonnoissa, hinduismissa, buddhanuskossa, egyptiläisessä ja kaldealaisessa uskonnossa. Nämä kirjat sisältävät samanlaisia oppeja, joten on selvä, että vaikka ne olisivat muistiinpantuja milloin tahansa, ovat ne, niinkuin kabbalistit keskiajalla itse väittivät, kulkeneet salaisena tietona sukupolvesta sukupolveen vihittyjen ihmisten kesken. Keskiajalla muutamat opit tulivat

puolijulkisiksi niiden kahden pääteoksen ja lukuisain kommentaarioiden kautta.

Kabbalistit itse selittivät, kuten sanoin, että kabbala on salainen oppi, joka vihityissä piireissä kulki tietona siitä, mitä todellisuudessa uskonnossa opetettiin, mitä pyhissä kirjoissa sanottiin. Juutalaisilla oli *Pentateukhos* (Mooseksen kirjat), siihen sisältyi heidän *Thoransa*, lakinsa, se oli heidän pyhä uskonnollinen kirjansa. Mutta kabbalistit sanoivat: niitä ei pidä lukea kirjaimellisesti, vaan pitää ymmärtää ne, pitää olla avain, joka avaa pyhien kirjojen salaisuudet, silloin huomaa, ettei niissä ole turhia sanoja, ne ovat kirjoitetut niin, että niillä on syvä, mystillinen merkitys.

Tiedämme, että kristinuskon alkuaikoina oli monta kirkkoisää, jotka vakuuttivat aivan samaa. Origenes sanoi nimenomaan, että jos raamatun ymmärtää kirjaimellisesti, on ymmärtänyt ainoastaan yhden puolen raamatusta, nim. historiallisen puolen, joka ei edes kaikissa kohdissa ole totuudenmukainen. Hän näytti monesta kohdasta ihan suoraan, ettei sellaista ole voinut todellisuudessa tapahtua. Hän koetti todistaa, että raamatulla on kaksi muuta merkitystä, nim. sisäinen eli esoteerinen ja henkinen eli okkultinen merkitys. Näin kristitty kirkkoisä sanoi kristittyjen pyhistä kirjoista, ja niihinhan kuului myös juutalaisten raamattu. Ei ihmettä, että juutalaistenkin kesken kulki salaisena tietona, että pyhiä kirjoja on luettava „ymmärryksellä”. (Vrt. „Jeesus avasi opetuslasten silmät ymmärtämään kirjoituksia”). Ja kun pyhiä kirjoja ymmärryksellä luetaan, löytyy niistä järjen ja hengen kanssa yhtäpitäviä totuuksia. Kabbala, vaikka onkin tullut merkitsemään jokapäiväisessä kielessä järjetöntä, sofistista, salaperäistä, on todellisuudessa uskonnon järjellistä ymmärtämistä.

Mitä nyt kabbala opettaa? Mitä noissa kahdessa pääteoksessa Sefer Jetzirahissa ja Zoharissa opetetaan? Opetetaanko niissä uskontojen salaista viisautta, sitä, jota meidän päivinämmme sanomme teosofiaksi? Opetetaan. Emme pety teosofisessa odotuksessamme.

Kabbalassa on kyllä paljon aineksia, jotka kuuluvat n. s. seremonialliseen magiaan, ennustamisyrikyksiä, loitsukeinoja j. n. e., mutta niistä asioista on turhaa puhua. Historioitsijat luulevat kyllä velvollisuudekseen nimittää niitä taikauskoina; mutta väärin ja ainakin epäviisasta on sivullisen arvostella asioita, joita ei ole itse harjoittanut tai kokenut. Mekin tahdomme tässä syrjäyttää koko maagillisen puolen kabbalasta. Tahdomme ainoastaan luoda silmäyksen kabbalan filosofiaan, sen esoteerisiin oppeihin jumalasta, maailmasta ja ihmisestä tullaksemme vakuutetuiksi siitä, että kabbalakin on aikojen salaisen viisauden ilmaus. Kabbalan kahdesta pääteoksesta toinen — Sefer Jetzirah — puhuu maailman luomisesta, toinen — Zohar — taas ihmisestä. Samalla tavalla mad. Blavatsky jakoi Salaisen Opin kahteen osaan, toiseen, joka puhuu maailman synnystä, toiseen, joka puhuu ihmisen luomisesta.

Mitä nyt Sefer Jetzirah opettaa jumalasta ja maailmasta ja luomisesta? Heti alussa se nostaa meidät puhtaaseen, korkeaan ja läpeensä rauhalliseen filosofiseen ilmapiiriin, paljastaen meille ensimmäisenä sen suuren totuuden, että jumalasta ei voi kiistellä, sillä jumalasta ei voi mitään sanoa eikä mitään tietää. Kuinka voisi mitään tietää siitä, joka ei ole ainoastaan kaiken tiedon mutta myös jokaisen tietäjän takana? *En Sof* on se kabbalistinen suuri salaisuus, joka on kaiken takana. Jos minä sanon tietäväni jotain *En Sofista* itsestään, niin juuri se minä, joka sanoo tietävänsä, on *En Sofista* lähtenyt sekin; kuinka minä siis voisin tuntea sitä, jonka ulkopuolelle en pääse? Ei, jumala on aina kaiken takana, on ikuisesti paljastamaton salaisuus. Kun uskonnoissa, esim. juutalaisessa, puhutaan Jehovahista, Adonaista, Herrasta, joka on juutalaisen kansan valinnut ja joka on „ainoa jumala”, niinkuin sanotaan, täytyy ymmärtää, että tässä on puhe eksoteerisesta Jumalasta, — ei salaisesta jumaluudesta, vaan erityisestä jumalan ilmennyksestä. Samoin kuin „Salainen Oppi” Sefer Jetzirah asian valaisemiseksi käyttää numerolukuja. *En Sof* on piiri eli nolla, joka ei ole olemassa vaikka se on, mutta maailman syntyessä ilmestyy piste, joka on yhtä nollan kanssa. Nollapiste on ilmenneen olemassaolon alkusyy. Sen liikunnan kautta syntyy koko maailma. Ensin muodostuu viiva eli ykkönen, sitten risti eli kakkonen, joka on toinen ilmennys, sitten kolmonen, nelonen ja vähitellen kaikki luvut. Tämä on kuvakieltä samansuuntaista kuin Pythagoraan käyttämä ja sillä tahdotaan näyttää, kuinka kaikki syntyy äärettömästä *En Sofista* ilman ulkonaista luoja. Kabbala kieltää „luomisen” ja väittää, että se, jota sanomme luomiseksi, on emanatsioonista, ulosvuotamista jumalallisesta salaisuudesta, neitsyeellistä

syntymistä sisäisen elämän ja liikunnan kautta (*zimzum*). Kieltäkö kabbala siis itsetietoisien, niin sanoaksemme persoonallisen jumalan? Ei. Jumala on En Sofin, äärettömyyden ensimmäinen ilmennys. Se ei ole elämänvoima minkäänlaisessa itsetajuttomassa merkityksessä, kaukana siitä, vaan puhdas järki, suurin itsetajunta maailmankaikkeudessa. Sefer Jetzirah puhuu siitä jumalallisena kolminaisuutena. Tämä jumalallinen kolminaisuus on itse asiassa kiintoisa. Tapaamme sen jokaisessa uskonnossa. Kuinka se on ymmärrettävää? Kabbalassa se esitetään tavalla, jota järkemme voi käsittää. Kolminaisuus on suhde subjektin ja objektin välillä, tajuavan ja tajutun välillä. En Sofista valunut kolminaisuus on tajunta, joka katselee itseään. Se on ensimmäinen suuri minä, joka herää ja sanoo: minä, ja sitten katselee itseään: minä olen tämä, ja samalla lisää: minä en ole se. Koko maailmankaikkeuden prosessi, koko luomisprosessi on vain sitä, että jumalallinen tajunta luo kuvan itsestään, koettaa itseään katsella ja itseään tajuta, ja jos ajatteleme, että jumala ikuisesti luo kuvan itsestään ja ikuisesti samalla on kaiken yläpuolella, on se aina epätäydellinen kuva hänestä, niin että hän ikuisesti lisää: tämä ei minua tyhjennä, tämä ei ole minä. Viimeinen lause on silloin maailman ilmennyt kolminaisuus. Siinä on subjekti, minä, predikaatti, en ole, ja objekti, tämä. Jumala on tajunta, joka itseään katselee, mutta samalla hävittää oman kuvansa. Tämän korkeammalle ei ole yksikään filosofia kohonnut, ei yksikään uskonto ole tämän syvemmälle tunkeutunut jumalalliseen salaisuuteen. Tämä on hindulainen oppi, se on myös kabbalan. Brahmaa luo kuvan itsestään, Vishnu sitä katselee, Shiva sen hävittää. Kabbalassa kolminaisuuden kolme jumalpersonaa nimitetään nimillä *Kether*, kruunu, *Khokhmah*, viisaus, ja *Binah*, järki.

Kolminaisuudesta virtaa sitten, sanotaan Sefer Jetzirahissa, seitsemän korkeata voimaa eli seitsemän korkeata olentoa (kristinuskon seitsemän pääenkeliä). Niiden nimet kabbalassa ovat *Gedullah*, suuruus, *Geburah*, voima, *Tifereth*, ihanuus, *Nezah*, vahvuus, *Hood*, loisto, *Jesood*, perusta ja *Malkuth*, valtakunta. Yhdessä kolminaisuuden kanssa nämä seitsemän muodostavat kymmenluvun, ja kaikkia kymmentä sanotaan kabbalassa tuolla kuuluisalla yhteisnimellä *Sefirothbeiksi*. Sana *Sefiroth* on sukua sanalle *safir*, piiri, mutta siitä myös on tullut yleiseurooppalainen sana, joka merkitsee numero (esim. ranskankielellä *chiffre*, ruotsiksi *siffra*).

Kymmenen sefirothia muodostaa kabbalan mukaan ensimmäisen, korkeimman maailman: *Azilah*. Tämä vierittää itsestään toisen, jota sanotaan „luomisen maailmaksi” eli *Beriah*. Tämä taas emanoi kolmannen eli „muodostamisen maailman”, *Jezirah*. Vihdoin syntyy meidän aineellinen maailmamme eli *Asijjah*. Alempi maailma on aina ylemmän *Kelippah* eli kannattaja, käyttöväline, ja me ymmärrämme, että kabbala tässä puhuu samoista asioista, joita me teosofiasa nimitämme tasoiksi. Vastaavuuksia ei myöskään ole vaikea löytää. Asiantuntijoiden huviksi tahdon mainita, kuinka ne mielestäni suhtautuvat tasoihin. *Azilah* vastaa nähtävästi kahta korkeinta teosofista tasoa: aadi ja anupaadaka. *Beriah* vastaa nirvaanaa, buddhitasoa ja korkeampaa älymaailmaa, koska siinä ovat perustyyppit ja ideat. *Jezirah* on teosofisessa jaotuksessa alempi älymaailma, manas ja kaamamaailma; enkelit ja ihmissielut vaeltavat tässä maailmassa. *Asijjah* on fyysillinen maailma, ja kabbala opettaa samoin kuin nykyinen salatiede, että fyysillisen maailman sisällä on siihen kuuluva hienompi eetterimaailma.

Kabbalan *zimzum* eli emanatsionioppi on tosiaan ainoa tieteellisesti ja filosofisesti pätevä maailmansyntyoppi sille, joka ei tahdo upota materialismin suohon. Siihen kuuluva kehitysoppi ei myöskään ole kabbalalle vieras. Monta vuosisataa ennen Darwinia puhuu Sefer Jetzirah kehityksestä. Erehdytään suuresti, jos arvellaan, että Darwin on ensimmäisenä esittänyt kehitysopin. Vanhat uskonnot ovat puhuneet siitä esoteerisissa opeissaan. Buddha on siitä puhunut, ja kabbalassa on, kuten sanottu, selviä sanoja. „Elämän henki nukkuu kivessä, uinuu kasvissa, näkee unta eläimessä ja herää ihmisessä”, sanoo vanha kabbalistinen aksiomi ja kuvaa täten selvästi evolutionsin eli kehityksen periaatetta.

Kabbalan toinen pääteos on *Zohar*. *Zohar* merkitsee „loisto”. Se puhuu ihmisestä, hänen kehityksestään ja tulevaisuudestaan. Pari kohtaa siitä tahdon tässä kosketella.

Zohar opettaa ensinnäkin jälleensyntymistä. Sitä mainitaan *Zoharissa* nimellä *Gilgul*, sielun palaaminen maan päälle. Muuan kabbalisti, *Manasse ben Israel* (1604-1657) on *Zohariin* nojautuen selvin sanoin puhunut

jälleensyntyemisestä ja selvittänyt kysymystä. Hän selittää, että gilgul on välttämätön edellytys, jos tahdomme ymmärtää elämää. Sillä elämässä, hän sanoo, on paljon, jonka syytä emme näe. Vaikka esim. kärsimys usein silminnähtävästi seuraa edelläkäyvistä pahasta tai tietämättömyydestä, on kuitenkin äärettömän paljon kärsimystä, jonka syy on tuntematon. Mistä tämä kärsimys aiheutuu, mistä se on ikäänkuin rangaistusta? Jos kerran uskomme jumalaan, s. o. järkeen ja oikeuteen maailmassa, silloin meidän tulee osata selittää itsellemme, miksi on kärsimystä maailmassa ei ainoastaan silloin, kun huomaamme, että se todella on seurausta jostakin pahasta teosta, vaan muutenkin. Ja jälleensyntyemisoppi tarjoaa tämän selityksen. Manasse ben Israel lausuu sitten muutamia omia ajatuksiaan — tähän tapaan: me huomaamme elämässä, että ylipäänsä hyvillä ihmisille käy huonosti ja pahoille käy hyvin. Hyvät eivät menesty ollenkaan niin hyvin kuin pahat ihmiset. Toiseksi huomaamme, että syntyy tänne ihmisiä, jotka aivan syntymästään ovat heikkoja, sairaita, jopa rampoja, epäsikiöitä. Kolmanneksi huomaamme, että tässä elämässä kuolee paljon ihmisiä lapsina, jopa aivan pieninä; ennenkuin ovat ehtineet tehdä mitään pahaa, kuolema tulee ja korjaa heidät. Miksikä eivät he ole saaneet elää, jos elämä itsessään on hyvää? Näihin kysymyksiin ei voi vastata muulla tavalla kuin jälleensyntymisaatteen kannalta. Kun uskoo jälleensyntymiseen, ymmärtää näitä asioita, sillä hyvillä käy huonosti, sentähden että he ovat niin ansainneet. He ovat ennen niin menetelleet, että heillä on tuo huono onni rangaistuksena, seurauksena menneisyydestä, ja kun he nyt itse koettavat pysyä hyvinä ja puhtaina, valmistavat he itselleen hyviä mahdollisuuksia ja oloja seuraavissa ruumistuksissa. Pahat taas, joille nyt käy hyvin, ovat ansainneet tuota hyvää, mutta ollessaan pahoja valmistavat he itselleen kärsimyksiä seuraavissa ruumistuksissa. Ja kun lapsi kuolee pienenä, johtuu tämä siitä, että hän ennen on tehnyt niin paljon pahaa, että hänen nyt täytyy liian aikaisin jättää ruumiinsa ja syntyä uudestaan, sillä syntyminen tänne on vaivaloista, se on hänelle rangaistus. Manasse ben Israel puhuu koruttomasti ja yksinkertaisesti, mutta hänen väitteensä pitävät paikkansa, teosofisten tutkimusten kannalta, joskin meidän päivinämme voimme tyhjentävämminkin ja toisella tavalla selittää asioita. Tästä esimerkistä näemme yhtäkaikki, että jälleensyntyminen on ollut tiettyä juutalaisten kesken salaisena oppina, vaikkeivat he ole puhuneet siitä julkisesti.

Toinen Zoharin oppi on vielä huomattavampi, oppi jokaisen ihmisen pelastuksesta ja täydelliseksi tulemisesta. Ei ole kadotusta. Ihminen syntyy uudestaan ja uudestaan, kunnes hän lopulta tulee täydelliseksi. Synti, sanotaan Zoharissa, ei ole mikään positiivinen käsite, ei ole hyvä sana, että ihminen synnin takia kärsii rangaistusta, sillä pahaa, syntiä ei oikeastaan ole olemassa. Kärsimys ei ole käsitettävä rangaistuksena. Ihmissielu syntyy maan päälle kokeakseen ja tullakseen täydelliseksi, eikä kärsimys ole rangaistusta, vaan seurausta hänen pahoista teoistaan. Jokainen ihminen saavuttaa kerran täydellisyyden. Ainoa todellinen synti kabbalan mukaan on siinä, että ihminen ei pyri kaikella voimallaan täydellisyyttä kohti. Ja jokainen ihminen tuntee olevansa syntinen tässä suhteessa. Jokaisen ihmisen täytyy tunnustaa itselleen, että hän henkisesti on ainakin jonkun verran laiska ja välinpitämätön. Zohar sanoo: kaikki ihmiset ovat kerran yhtäikaa luodut eli emanoinneet jumalasta ja heidän alkuperäinen kotinsa sieluina on luomisen maailmassa, sieltä he syntyvät maan päälle tullakseen täydellisiksi. Heidän ensimmäinen ruumistuksensa oli kuitenkin aivan kuin lankeemus. Kaikki sielut olivat yhdessä ja tunsivat uteliaisuutta: meidän pitää mennä alas maailmaan kokemaan ja näkemään, minkälainen elämä on. Omasta tahdostaan ihmiset haluavat ruumistua maan päälle. Tämä on „alkuperäinen synti Aatamissa”, mutta se ei ole paha, se on kaiken kehityksen edellytys. Zohar ottaa myös puheeksi tuon aran kysymyksen välttämättömyydestä ja vapaasta tahdosta, jota ei kukaan uskalla ratkaista, mutta joka aina panee ihmiset ajattelemaan. Se ratkaisee tämän asian samalla tavalla kuin nykyinen teosofinen maailmankatsomus. Zohar kysyy: kun ihmiset tällä tavalla syntyvät uudestaan ja uudestaan, lopulta tullakseen täydellisiksi, eikö silloin vallitse välttämättömyys elämässä? Jos ihmisen täytyy tulla täydelliseksi, missä on hänen vapautensa? Ja Zohar vastaa: ihminen on vapaa joka hetki, hän ei ole välttämättömyyden orja, vaan vapaa sen kautta, että hän on jumalasta syntynyt. Jumalallinen olento, joka aina voi tulla paremmaksi, aina nousta, aina itseänsä muuttaa. On kyllä totta, että ihminen on tulos pitkästä kehityksestä, mutta hän ei ole yksistään sitä. Tässä on ero spiritualistein ja materialistein välillä. Materialistit arvelevat: ihminen on yksinomaan tulos siitä, mitä hänen esi-isänsä ovat saaneet aikaan; ja jos he samalla uskovat jälleensyntymiseen, sanovat he: ihminen on tulos siitä, mitä hän on kokenut entisissä ruumistuksissaan, ei hän voi edetä sen edemmäksi kuin hänen menneisyytensä sallii. Mutta Zohar sanoo: materialistein johtopäätös on väärä, sillä kun näin arvellaan, unohdetaan suuri tärkeä

totuus, että ihminen ei ole ainoastaan menneisyytensä tulosta, ei ainoastaan sitä, miksikä hän on muodostunut pitkän kehityksensä kautta, vaan hän on joka hetki myös jumalallinen olento, ja se on hänen vapautensa, sillä hän voi aina vedota omaan jumalallisuuteensa, aina mennä sisään omaan itseensä, aina kääntyä oman jumalansa puoleen. Hänen menneisyytensä sitoo häntä, kahlehtii häntä, mutta hän voi kahleista vapautua, hän ei itse ole se huonous, se vaikeus, johon hän on kiedottu. Hän itse on jumalallinen olento ja voi tehdä jumalallisia päätöksiä. Kun hän sanoo itselleen: minä tahdon nousta, minä tahdon jättää pahan, minä tahdon pyrkiä jumalan luo, silloin hän voikin, ja muuta mahtia, voimaa ja valtaa ei ole kuin jumala ihmisen sisällä. Ei auta muuhun uskominen, ei auta häntä, jos hän odottaa apua jumalilta tai korkeilta olennoilta; ainoa, joka voi häntä auttaa, on jumala hänen sisässään. Näin Zohar opettaa, ja tämä on kaiken salaisen tiedon ikuinen sisällys. Se on aikojen viisauden oppi. Ihminen vaeltaa pimeydessä ja kahleissa, niinkauan kuin hän ei huomaa, että hänen sisässään on maailmanvoima.

Yksi kabbalisti on erityisesti mieltäkiinnittävä meille, *Isak Lurja*, joka eli 16:nnessä vuosisadalla (1534-1572). Hän sai aikaan, että kaikki filosofit ja monet kristityt alkoivat tutkia kabbalaa. Hän oli merkillinen mies, hän opetti aivan samalla tavalla kuin meidän päiviemme salatieteilijät ja teosofit, että ihminen voi mietiskelyllä vapauttaa itsensä omasta ruumiistaan ja siten päästä jumalansa tuntoon. Mietiskely ei tällöin merkitse mielikuvitusta eikä tarkoita filosofista spekulatsionia, ei loogillisten johtopäätösten tekemistä. Filosofinen spekulatsioni on hyvä sinään, mutta se ei vielä ole meditatsionia, joka vie ihmisen jumalan tuntoon. Tämä meditatsioni on suurta sielullista keskitystä ja ponnistusta. Ihminen tahtoo sielunsa koko voimalla tunkea läpi Jumalan ja maailman salaisuudet ja oppia tuntemaan itsensä. Tällä sisäisellä mietiskelyllä ei saavuteta mitään yhdessä päivässä, kuukaudessa tai vuodessa, vaan siinä saa ponnistaa monta kuukautta ja monta vuotta yhtäpäätä, ennenkuin ihminen murtaa aineen kahleet, voittaa oman fyysillisen ruumiinsa ja vapautuu siitä. Näin opetti Lurja ja sai paljon ihastuneita opetuslapsia, jotka koettivat noudattaa hänen neuvojaan ja joista monet pääsivät pitkälle . . .

Onko meillä oikeutta teosofeina sanoa, että kabbala, s. o. juutalaisten salainen tieto, olisi järjetöntä mystisismää? Ei, me olemme nähneet, että sekin todistaa kaikkein aikain ikuisesta viisaudesta, ja me ymmärrämme, että kabbala historioitsijoista huolimatta on täytyntä olla juutalaisilla salaisena oppina.

XII.

BUDDHA, BUDDHANUSKO JA BUDDHALAISET.

Muuan englantilainen upseeri on sanonut: sotamiehellä täytyy olla jumala, joka aina on hänen puolellaan, joka vihaa niitä, joita sotamies on käsketty vihaamaan ja joita vastaan hän taistelee, jumala, joka aina hyväksyy niitä ja on niiden puolella, joiden puolella sotamies on. Mutta sellainen uskonto, jonka jumala aina vain on oikeuden puolella, jonka jumala kieltää kaiken tappamisen mistä verukkeesta tahansa, sellainen uskonto ei kelpaa sotamiehelle.

Tämä englantilaisen upseerin arvostelu on yhtä sisältörikas kuin avomielinen. Hän oli lausunut sen ajatellessaan Buddhan opettamaa uskontoa, josta todella voidaan sanoa: buddhanoppi on sellainen ettei se kelpaa sotamiehelle. Buddhalaiset eivät koskaan ole vuodattaneet tippaakaan verta uskontonsa puolesta, se on ainoa uskonto maailmassa, jonka kädet ovat puhtaat verestä. Buddhanuskon jumala on ehdoton oikeus, ehdoton totuus, ehdoton tieto, ja sentähden buddhalainen ei koskaan voi olla fanaatikko (uskonkiihkoinen), ei koskaan dogmaatikko (opinkiihkoinen). Buddhalainen onkin tunnettu uskonnollisesta suvaitsevaisuudestaan. Hän jättää kaikki ihmiset rauhaan, jokainen saa uskoa omalla tavallaan. Nämä ovat kaksi merkillistä ja huomattavaa piirrettä buddhanuskossa, niitä opetetaan siinä selvemmin kuin missään muussa uskonnossa maan päällä, ja, mikä on kumma, niitä on todella noudatettu. Buddhalainen noudattaakin niitä selvästi syystä: hän ei olisi muuten buddhalainen.

Kun eurooppalaiset matkustajat käyvät itämailla buddhalaisissa maissa, esim. Japanissa ja Kiinassa, joissa buddhanusko on yhtenä uskontona, tai Ceylonissa ja Birmassa, jotka ovat kokonaan buddhalaisia, niin he yksimielisesti todistavat, että buddhalaiset siinä suhteessa eroavat toisista kansoista, että he kaikki ovat erinomaisen lempeitä ja hiljaisia ihmisiä. Tämä on yleinen piirre buddhalaisilla. Tietysti tavalliset eurooppalaiset lisäävät: buddhalaiset ovat liian vähän toimeliaita, liian paljon haaveksijoita voidakseen luoda mitään todellista kulttuuria, ja yleinen käsitys Europassa on, että buddhanusko on pessimismia, elämäninnon puutetta. Sentähden eurooppalaiset eivät ole voineet täysin käsittää buddhalaisia. Vasta sellainen ihminen, jolla ei ole ennakkoluuloja uskontojen suhteen, vaan joka osaa katsoa kaikkia uskontoja samanlaisella rakkaudella ja myötätunnolla, vasta sellainen voi todella tutkia buddhalaisia ja ymmärtää heitä.

Teosofisessa Seurassa on eteviäkin kristityitä jäseniä, jotka ovat tutkineet buddhalaisten elämää ja uskontoa. Teosofisen Seuran ensimmäinen presidentti, eversti Olcot, joka asui Indiassa, teki paljon työtä buddhalaisten kesken, kirjoitti muun muassa *Buddhalaisen Katkismuksen*, jota käytetään buddhalaisissa kouluissa. Tämä löytyy suomennettuna ja on parhaimpia, oikeimpia ja tieteellisesti pätevimpiä esityksiä, mitä on olemassa buddhanuskosta. Myös toinen T. S:n jäsen, Mr. C. W. Leadbeater on monta vuotta asunut Ceylonissa, ollut opettajana buddhalaisissa kouluissa ja kertonut vaikutelmiaan buddhalaisista. Hän sanoo, että on erityisen vaikeata selittää buddhalaista uskonnollisuutta, sitä ilmapiiriä, joka vallitsee buddhalaisten kesken, sillä meillä ei ole mitään sellaista täällä länsimailla. Täytyy itse matkustaa sinne ja asua heidän keskuudessaan, jotta voisi käsittää heitä. Heillä on uskonnollisuus syvällä sielussaan, se täyttää heidän koko elämänsä, mutta meidän on vaikea ymmärtää, että uskontoa olisi kansalla, joka ei usko personalliseen jumalaan, joka kaikkea ohjaa, — mitä uskontoa voi olla sellaisella kansalla? kysymme täällä Europassa. Sentähden täytyy elää heidän keskellään voidakseen tajuta, että heitä elähtyttää mitä syvin uskonnollinen henki. Itämaat yleensä ovat huomattavat uskonnollisesta ilmapiiristään. Täällä länsimailla on afäärihenki vallalla, itämailla vallitsee mietiskelyn, viisauden henki.

Buddhalaisten uskontunnustus on, kuten tiedämme, äärettömän yksinkertainen. On olemassa pieni lause, jonka buddhalainen toistaa mielessään joka päivä. Tämä lause kuuluu:

Buddham saranam gattshaami
Dharmam saranam gattshaami
Sangham saranam gattshaami

Tätä uskontunnustusta sanotaan *tisaranā*ksi („kolme opasta”) ja merkitsee, kun se oikein käännetään: „minä otan Buddhan oppaakseni, minä otan Buddhan opin oppaakseni, minä otan buddhalaisen (munkki-) veljeskunnan oppaakseni”. Kun buddhalainen tulee siihen ikään, että hän voi tehdä oman uskontunnustuksensa seurakunnan edessä, hän ensimmäisen kerran lausuu tämän tisanan julki. Sitten hän aina temppelissä toistaa julkisesti uskontunnustuksensa, johon myös kuuluu n. k. *pantsbasiila* eli *pansiili*, s. o. viisi käskyä. Nämä käskyt eivät ole laaditut Mooseksen käskyjen tapaan, vaan lupauksen muotoon. Ne kuuluvat suomennettuina: Ensimmäinen käsky: „minä lupaan noudattaa käskyä olla tappamatta yhtään elävää olentoa”. Toinen käsky: „minä lupaan noudattaa käskyä olla ottamatta mitään, joka ei minulle kuulu”. Kolmas käsky: „minä lupaan noudattaa käskyä olla harjoittamatta laitonta sukupuoliyhteyttä”. Neljäs käsky: „minä lupaan noudattaa käskyä kavahtaa valhetta ja kavaluutta”. Viides käsky: „minä lupaan noudattaa käskyä olla käyttämättä päihdyttäviä juomia”. Todellinen buddhalainen on se, joka näitä käskyjä noudattaa. Siinä on selvä tunnusmerkki, kuka ihminen on buddhalainen, kuka ei. Buddhalainen on se, joka ottaa Buddhan, opin ja veljistön oppaakseen ja elämässä toteuttaa viisi käskyä eli lupaus. Se on buddhalainen. Ei kysytä mitään hänen uskostaan muuten. Tavallisesti buddhalaisia erotetaan kahteen „kirkkokuntaan”, eteläiseen ja pohjoiseen. Eteläisen kirkon jäsenet Ceylonissa ja Birmassa ovat enemmän materialistisia, pohjoisen kirkon jäsenet Tibetissä ja Kiinassa taas enemmän spiritualistisia. Tibetiläisiä buddhisteja voisi verrata katolilaisiin, Ceylonilaisia taas protestantteihin; pohjoinen kirkko on näet kehittänyt ylellisen ja juhlamenoista rikkaan jumalanpalvelusmuodon ja sen oppi on mitä monimutkaisinta metafysiikkaa. Eteläinen kirkko on yksinkertainen sekä oppissaan että tavoissaan.

Buddhalaisissa maissa ei käytetä väkijuomia. Eurooppalaiset ovat tuoneet sinne päihdytysjuomia ja saaneet monet lankeamaan, mutta Ceylonissa on (etenkin Teosofisen Seuran toimesta) syntynyt suuri liike päihdytysjuomia vastaan, niin ettei nyt käytetä niitä läheskään niin paljon kuin 10 vuotta sitten. Buddhalaiset eivät tee paljon rikoksia, itse asiassa hyvin vähän verrattuna siihen, mitä eurooppalaiset tekevät. Tämä kaikki johtuu siitä, että heillä on uskontona ankara siveysoppi.

Heillä ei ole mitään papistoa. Ei kukaan buddhalainen ymmärtäisi sellaista papistoa kuin esim. katolisen kirkon, jossa pappi on välittäjänä jumalan ja ihmisten välillä. Buddhalaisilla on vain *sangha*'nsa, munkkiveljeskuntansa, joukko ihmisiä, jotka kaikessa yrittävät kulkea Buddhan jälessä, elävät aviottomuudessa ja pyrkivät eteenpäin „jalolla kahdeksankertaisella tiellä” eli pyhyiden tiellä, niinkuin me sanoisimme. Birmassa tämä munkkikunta on niin järjestetty, että kuka ihminen tahansa — ja sitä tekee miltei jokainen nuorukainen — liittyy siihen joksikin ajaksi, vuodeksi, pariksi eikä suinkaan ole pakotettu jäämään elinajaksi. Ja kaikki kunnioittavat sitä nuorta miestä, joka liittyy. Hän tahtoo koettaa, voiko hän elää ehdottoman itsensäkieltävää elämää. Jos hän huomaa, ettei voi, vaan että maailma vetää häntä pyörteeseensä, niin hän luopuu, tunnustaen: minä en voi nyt, minä menen ulos maailmaan taas. Mutta hän on kuitenkin koettanut ja kaikki kunnioittavat häntä tämän takia.

Täällä länsimaissa ei ole ollenkaan näin laita ja täällä nauretaan sille, joka tahtois koettaa „elää pyhää elämää”, täällä yleinen mielipide pitää sellaista suorastaan hulluna. Itämailla on toisin, siellä kunnioitetaan ihmistä, joka koettaa olla enemmän kuin itsekäs eläin. Kuinka ylevä käsitys buddhalaisilla on henkisestä elämästä, näkyy siitäkin, että munkkikunnalla ei ole mitään omaisuutta. Munkiksi tuleminen merkitsee, että luopuu maallisesta tavarasta. *Bhikkhū*lla (kerjäläismunkilla) ei ole mitään muuta kuin vaatteet ja astia, johon hän kerjää ruokaa. Sateisena vuodenaikana heitä asuu monta yhdessä luostarintapaisissa temppeleissä, mutta kauniina vuodenaikana he kulkevat ympäri ja saarnaavat. On heillä toisiakin pyhiä tehtäviä, jotka vastaavat meidän pappiemme toimia. Ne tehtävät ovat kuitenkin sitä laatua, että voimme ymmärtää niiden sisältöä ja tarkoitusta. Niihin kuuluu etupäässä ja melkein yksinomaan n. s. siunauksen laulaminen. Kun joku ihminen perheessä sairastuu ja kuolema lähestyy, silloin kutsutaan veljeskunnan jäseniä hänen

vuoteensa ääreen. Siellä he seisovat ja laulavat *mantr*oja, pyhiä säkeitä, ja heidän sydämessään elää halu auttaa sairasta. Jos sairaus on sitä laatua, että siitä voi parantua, niin he kaikesta sydämestä toivovat parantumista, mutta jollei, niin he toivovat hänelle mitä suurinta onnea kuoleman jälkeen. Eivät he usko jumalaan, jonka päätöksiä voisi muuttaa, vaan siihen, että ihmisellä on voima auttaa, ja sentähden he laulavat ja koettavat auttaa. Tämä on yksi heidän tehtävistään. Toinen on suurten yhteisten juhlien pitäminen. Useat munkit yhdessä asettuvat määräpaikkaan joksikin viikoksi ja istuvat yhtämittä yhdessä laulamassa pyhiä *mantr*oja. Tämä kuuluu olevan erittäin vaikuttavaa, vaikka se ensin oudoksuttaa muukalaista, joka sattuu juhlaan eikä mitään ymmärrä. Hän näkee paikan, jossa on pilareita ja katto, mutta ei mitään seiiniä. Katoksen alla, aitauksen sisällä istuu joukko munkkeja keltaisissa vaipoissa, keskellään pieni kohoke eli alttari, jossa on Buddhan kuva tai kukkia. Munkit istuvat ja laulavat, tai jos on kansaa paljon ympärillä, joku heistä puhuu, lukee ääneen kappaleen buddhalaisista pyhistä kirjoista ja selittää tekstiä. Tämä on yksinkertaista, mutta kaunista.

Buddhalaisia temppeleitä, *dagoobeja* on kaikkialla. Ne ovat aivan yksinkertaisia pilareilla lepäviä katoksia, ja jokaisessa *dagoobassa* on Buddhan kuva. Tavallinen jumalanpalvelus — jos tahtoisimme sitä nimeä käyttää — on, että buddhalainen maallikko, toinen kerran päivässä, toinen harvemmin, laskee kukkia Buddhan kuvan eteen, aivan niinkuin me täällä laskemme kukkia Runebergin tai Lönnrotin patsaalle. Leadbeater kertoo, että hän vartavasten usein kysyi buddhalaisilta: „miksi tulette näin kukittamaan Buddhan patsasta? Palvotteko häntä?” Silloin singalilainen buddhalainen katsoi pitkään Mr. Leadbeateriä. „Kuinka hän, joka astui nirvaanaan 2500 vuotta sitten, voisi olla siitä mielissään, että minä tuon kukkia hänen patsaansa eteen?” — „No minkätähden sitten niin teette?” — „Enkö sitä tekisi? minä tunnen mitä suurinta kunnioitusta hänen muistoansa kohtaan, minä kunnioitan häntä sentähden, että hän on näyttänyt minulle pelastuksen tien.”

Buddhaa ei koskaan ole jumaloitu, ainakaan eteläisessä kirkossa. Hän ei ole jumala, vaan ihminen, mutta ihminen, joka on noussut niin lähelle jumalan täydellisyyttä kuin ihminen nousta voi. Hänen persoonassaan esiintyy meidän nykyisen ihmiskuntamme ehkä ihanin ja kehittynein kukka järjen kannalta katsoen. Minä en ainakaan tiedä mitään uskontoa, mitään järjestelmää, joka vetäisi vertoja buddhanopille tyyneydessä ja kirkkaudessa. Buddha on osannut näyttää, mitä me voimme uskoa ja mitä meidän täytyy uskoa, sellaisella kannalla kuin olemme järjen kehityksessä. Myöhemmin on esim. Kristus voinut tuoda lisää sellaista, joka viittaa ihmiskunnan tulevaisuuteen, mutta jos tahdomme olla nykyisen ihmisen, ajattelevan ja järkevän ihmisen kannalla, täytyy meidän lopulta tulla pitämään buddhalaisuutta kaikkein tyydyttävimpänä tässä suhteessa.

Buddhista, samoinkuin muistakin suurista uskonnonperustajista, on joskus lausuttu arvelu, ettei häntä olekaan ollut, mutta semmoinen luulo on tieteellisesti todistettu vääräksi, koska on löydetty suoranaisia muistomerkkejä vanhoilta ajoilta, esim. buddhalaisen kuninkaan Asookan pystyttämiä pilareita ja muistopatsaita; onpa löydetty sellainen patsas paikalta, jossa on arveltu Buddhan syntyneen. Patsaassa seisoo suoraan: „tässä on tuo Siunattu syntynyt”. Tämän kaikki tiedemiehet tunnustavat, niin ettei ole minkäänlaista epäilyä siitä, että Buddha on ollut olemassa.

Buddhalaiset kirjat kertovat kauniisti ja suurenmoisesti Buddhan syntymästä ja elämästä. Samalla tavalla kuin kerrotaan kaikista suurista ihmiskunnan mestareista, niin Buddhastakin kerrotaan, että hän syntyi neitseestä. Tähän ei historialliselta kannalta voi panna muuta merkitystä kuin että se on luonnollisella tavalla aiheutunut legenda, jolla on syvempi merkitys, mutta ei kirjaimellinen.

Historiallista on, että Buddha syntyi ruhtinaallisessa perheessä, vaikkei hänen isänsä olisikaan ollut niin mahtava kuningas, kuin ennen on luultu. Hän syntyi v. 623 e. Kr. Indian pohjoisosassa Kapilavastun kaupungissa. On olemassa kertomus siitä, kuinka isä antoi astrologin lukea tähdistä, mitä lapsesta voisi tulla, ja kuinka pyhä brahmiini tuli Buddhalapsen luo aivan kuin Simeon Jeesuslapsen luo ja sanoi: „nyt minä voin kuolla rauhassa, sillä minä olen nähnyt sen syntyvän, joka on ihmisille neuvova pelastuksen tien”. Varmaa on, että Buddha pienestä pitäen ilmaisi erinomaista henkistä ja sielullista lahjakkuutta. Hän sai

oppia niin paljon kuin silloin oli oppia tarjolla, ja oppi kaikki aivankuin se olisi ollut leikkiä. Hän kasvoi ihmeellisen kauniiksi nuorukaiseksi sielunsa ja henkensä puolesta, ja koska oli ennustettu, että hän tulisi suureksi, joko maallisesti tai henkisesti, niin isänsä, jolla oli maallinen kunnianhimo, tahtoi estää häntä tulemasta henkisesti suureksi, toisin sanoen vaeltavaksi saarnaajaksi. Hän tahtoi, että pojastaan tulisi kuuluisa ja mahtava kuningas. Sentähden Buddha ei saanut koskaan nähdä mitään kärsimystä, ei mitään pahaa, joka olisi hänelle muistuttanut henkistä tehtävää, vaan hänen piti nähdä ainoastaan onnea ympärillään. Hänellä oli kolme eri palatsia eri vuoden aikoja varten. Häntä ympäröi ainoastaan nuoria ja kauniita ihmisiä, koko hänen varhainen elämänsä oli kuin kulkua kukkasilla. Jo nuoruudessaan hän sai ihanan prinsessan Jasoodharan vaimokseen, joka synnytti hänelle pojan, Raahulan. Tällä tavalla hän eli, tuo merkillinen olento, eikä koskaan saanut nähdä ihmiselämän varjopuolia, ennenkuin hänen aikansa oli tullut.

Sillä hänenkin aikansa tuli. Kerrotaan, että kolmella eri kerralla, kun hän ajoi ulos palatsinsa puutarhasta, kohtasi häntä sellainen maailmassa jokapäiväinen näky, joka hänelle oli outo ja uusi. Ensimmäisellä kerralla hän näki vanhan tutisevan ukon kulkevan sauvansa nojassa tiellä. Ihmetellen hän kysyi ajajaltaan Tshannalta: „Mikä tuo on, joka on aivan toisenlainen kuin kaikki muut?” Tshanna vastasi: „Se on vanhus.” — „No, tulenko minäkin sellaiseksi, tulevatko kaikki ihmiset sellaisiksi?” — „Tulet sinä sellaiseksi.” — „Käännä sitten vaunut kotiin.” Buddha mietti kauan aikaa. „Kuinka on mahdollista, että minä ja muut voimme elää tällä tavalla ilossa ja nautinnossa, vaikka tiedämme, että jokaisen meidän täytyy vielä tulla tuollaiseksi tutisevaksi ja vapisevaksi vanhukseksi?”

Toisella kerralla kun hän matkusti ulos, hän näki toisenlaisen näyn. Tuli vastaan sairas ihminen, joka vaikeroi ja voivotti, ja Buddha kysyi Tshannalta: „Mitä tuo on?” — „Se on sairas.” — „No, voivatko kaikki ihmiset tulla sairaksi, voinko minäkin?” — „Voit.” — „Käännä kotiin”, sanoi Buddha. Taas hän sai uuden ajatusaiheen. „Jos noin on laita, että jokainen ihminen voi tulla sairaaksi, niin petostahan on tämä elämä, jota me vietämme, me, jotka vain koetamme elää ilossa ja nautinnossa.” Ja kolmannella kerralla hän näki parin, jota neljä miestä kantoi ja sillä makasi jäykkä, kalpea ihminen. Ja Buddha kysyi Tshannalta: „Mitä tuo on?” — „Se on kuollut” — „Voivatko kaikki noin kuolla? Tulevatko kaikki noin liikkumattomiksi, keltaisiksi, elottoman näköisiksi?” — „Tulevat, sinä ja kaikki muut.” — „Käännä kotiin.” Nyt oli Buddha nähnyt ne kolme asiaa, jotka selvittivät hänelle, että ihmiselämä on muutakin kuin iloa ja nautintoa. Nyt hän oli nähnyt: jokaista uhkaa vanhuus, jolloin voimat vähenevät, sairaus, jolloin hän kärsii tuskaa — kuolema, jolloin kaikki ulkonaiset ilot loppuvat. Mitä on siis elämä?

Ja Buddha tunsi, kuinka koko hänen sydämensä vapisi. „Kuinka minä voisin elää tällä tavalla huolettomuudessa — erotettuna noista ihmisistä, jotka kärsivät ja vanhenevat ja kuolevat? Minä itse käyn kohti samaa kohtaloa. Ei, — minun täytyy miettiä elämää, miettiä, onko olemassaolo vain kärsimystä vai onko mitään pelastusta kärsimyksestä.” Hänessä vaikuttivat vanhojen ponnistusten muistot, hän oli syntynyt suureksi olenoksi, ja vaikka totuutta koetettiin peitellä, ei tarvittu kuin joitakuita näkyjä, niin heräsi vanha pyrkimys totuuteen ja ihmisiä palvelemaan. Buddha ei epäröinyt. Hän päätti heti: „minun täytyy ottaa selvää tästä ihmiselämästä, minun täytyy löytää pelastus, jos pelastus on olemassa, että voisin ihmiset vapahtaa heidän kurjuudestaan”. Ja hän ymmärsi, että pieninkin epäily — pieninkin viivytyksesi olisi voinut saada hänet epäröimään. Hän ei puhunut tästä vaimolleen, jota hän rakasti kaikkein syvimmin, ei isälleen eikä äidilleen. Yöllä hiljaa hän hiipi huoneeseen, missä hänen pieni poikansa nukkui ja hänen nuori vaimonsa, mutta hän ei edes suudellut heitä jäähyväisiksi. „Ei”, hän sanoi itsekseen, „jos minä suutelen heitä ja he heräävät, niin he estävät minua, mutta minä en tahdo heitä nähdä, ennenkuin olen päässyt valistukseen, ennenkuin voin heidät pelastaa.” Hän poistui ja nousi hevosen selkään. Kellekään mitään ilmoittamatta hän ratsasti kaupungista ulos, ei ottanut mitään mukaansa, heitti hienot vaatteensa kaupungin ulkopuolelle, jätti hevosen ja lähti kulkemaan metsään.

Kuusi vuotta hän taisteli itsensä kanssa. Hän kävi viisaitten luona, sellaisten askeettien, joita tiedämme Indiassa aina olleen ja jotka metsässä harjoittivat itsekidutusta, ja he opettivat häntä, ja Buddha teki, mitä he sanoivat olevan tarpeellista. Kaikella tavalla hän itseänsä kidutti. Pian hän oli oppinut kaikki, mitä he saattoivat hänelle opettaa. Hän oli syömättäkin 40 päivää aivan niinkuin Kristus erämaassa, niin että hän

lopulta vaipui maahan kuin kuolleena. Ellei silloin muuan nainen olisi tullut ja antanut hänelle riisiä, olisi hän heittänyt henkensä. Mutta toivuttuaan hän ymmärsi, ettei pelastusta sillä tavalla voinut saavuttaa. Silloin hän istui Boodhipuun, pyhän puun alle ja ajatteli itsekseen: „tähän minä istun ja tästä paikasta en lähde, ennenkuin on elämä paljastanut minulle salaisuutensa”. Ja siellä hän istui ja mietiskeli yöt päivät yhdessä ainoassa mietiskelyssä eli meditaatiossa. Maara, viettelijä (perkele), tuli hänen luokseen ja koetti kaikella tavalla häntä viekoitella, kaikenlaisilla ihanilla näyillä houkutellessaan häntä ulos „elämään” ja näyttää hänelle, kuinka turha oli sellainen mietiskely. Pois, sanoi vain Buddha, ja lopulta hän saavutti valistuksen. Hän saavutti viisauden istuessaan Boodhi-puun alla, hän näki, mitä elämä oli. Hän näki, kuka hän itse oli, kuinka hän oli kehittynyt läpi jälleensyntymäin sarjan, ja kuinka kaikki ihmiset elivät ja kehittivät samaa tarkoitusta varten.

Mutta hän näki samalla, kuinka vaikea oli saavuttaa valistus, koska ponnistukset olivat liian suuret tavalliselle ihmiselle. Ja hän sanoi itsekseen: „turhaa on, että minä menen ulos maailmaan mitään kertomaan, sillä ihmiset eivät ymmärrä, eivät he välitä näistä asioista. He tahtovat niitä kuin ruumiille kuuluu.”

Silloin kerrotaan, että itse korkea jumala astui hänen luokseen ja sanoi: „mene ulos maailmaan ja saarna, sillä vaikkeivat ihmiset yleensä ymmärrä, niin on kuitenkin sieluja, jotka vain odottavat pelastuksen sanomaa sinun huuliltasi”. Ja silloin Buddha voitti viimeisen epäilyksen ja sanoi: „minä tahdon lähteä ulos maailmaan”. Ja saavutettuaan valistuksen hän 35 vuoden ikäisenä lähti ulos maailmaan ja kulki köyhänä munkkina — hän, ruhtinaan poika — kylästä kylään ja kaupungista kaupunkiin ja vietti sillä tavalla 45 vuotta rakkaudesta ihmisiin. Opetuslapsia hän sai, jotka häntä seurasivat, sadottain ja tuhansittain, ja hän lähetti heidät, sittenkuin he olivat viisastuneet, ulos saarnaamaan, niin että hänen oppinsa ja sanomansa nopeasti levisi ympäri Indian. Ja kun hän lopulta 80-vuotiaana kuoli, olivat hänen viimeiset sanansa: „pysykää aina, munkit, kiinni totuudessa, pysykää aina kiinni hyvässä laissa, sillä silloin te saavutate nirvaanan, niinkuin minä olen saavuttanut.”

Ken tahtoo tutustua buddhalaiseen jumaluusoppiin, häntä kehoitan lukemaan Olcottin pientä teosta „Buddhalainen Katkismus”. Se voi ensi näkemättä tuntua kuivalta ja vaikeatajuiselta, mutta se on kirja johon voi syventyä ja jonka voi lukea uudestaan ja uudestaan, ja kun kymmenen kertaa on lukenut, voi vielä lukea. Tässä tahdon vain lyhyesti esittää muutamia buddhanopin pääpiirteitä, kaikkein kiintoisimpia, jotka meille näyttävät, missä suhteessa Euroopassa olemme erehtyneet.

Niinkuin sanoin alussa, on tavallinen käsitys buddhanopista, että se on pessimismia. Se on muka maailmasta pakenemista, se karkoittaa kaiken elämänhalun, ei ole mitään onnea, elämä on vain kärsimystä, josta täytyy päästä. Nirvaanaa luullaan kaiken olemassaolon lopuksi. Nirvaana merkitsee sananmukaisesti „sammuminen”, se on siis sammumista pois, pääsemistä kaikesta olemassaolosta. Tämä on kuitenkin erehdys. Sen jotkut eurooppalaisetkin tutkijat jo myöntävät. Tunnettu buddhalogi Rhys Davis on tullut siihen johtopäätökseen, ettei nirvaana ole kuolemista, niinkuin on luultu. Ja Rhys Davids on samalla huomannut tutkimustensa nojalla, ettei buddhanuskoa voi sanoa pessimistiseksi. Itse asiassa se on päinvastoin optimismia. Buddha esitti itse oppinsa neljässä totuudessa. Heti kun hän ensimmäisen kerran saarnasi Benaresissa, opetti hän nämä neljä totuutta ja aloitti saarnansa seuraavaan tapaan, viitaten silloisiin oloihin Indiassa: „on olemassa kaksi tietä, jota ihmiset käyvät. Toiset elävät nautinnoissa, pitäen tätä ruumiillista elämää ilon ja nautinnon välikappaleena. He aina tahtovat tuntea itsensä ruumiillisesti onnellisiksi. Nämä ihmiset vaeltavat toista äärimmäistä tietä, joka on alhainen, ei inhimillinen, ei ihmisille sopiva. Mutta on olemassa toinen äärimmäisyyden tie, jota myös monet ihmiset vaeltavat, nim. sellaiset, jotka tahtovat saavuttaa toisenlaista onnea itselleen, joko kuoleman jälkeisessä elämässä taikka nyt, ja jotka sentähden kiduttavat itseään ja koettavat kaikella tavalla elää niin vaikeasti ja raskaasti ruumiissaan kuin mahdollista. He oleskelevat metsässä ja harjoittavat siellä kaikenlaisia askeettisia temppuja. Tämä tie on myös alhainen, se ei ole inhimillinen. „Tathaagata” — niin Buddha aina nimitti itseään — „opettaa keskitietä, opettaa ahtaasti ja vaikeasti löydettävää keskitietä, joka on tasapaino.” Ja Buddha esitti sitten neljä totuutta, „neljä perustotuutta, joita ei kukaan voi kieltää”. Sanasta sanaan ne kuuluvat *Vinaja'n*

tekstissä näin:

Mutta tämä on jalo totuus kärsimyksestä. Syntyminen on tuskallinen, heikkeneminen on tuskallinen, sairaus on tuskallinen, kuolema on tuskallinen. Yhtyä epämiellyttävään on tuskallista, tuskallista on ero miellyttävästä ja tuskallinen on jokainen halu joka ei saa tyydytystään. Lyhyesti, tuskallisia ovat viisi kiinni riippumisen tilaa.

Ja tämä on jalo totuus kärsimyksen synnystä. Tosiaan! ikävöivä jano se aiheuttaa tulemisen uudistuksen, jota seuraa aistilliset nautinnot ja joka etsii tyydytystä milloin sieltä, milloin täältä — s. o. ikävöiminen aistinten tyydytykseen tai tulevaan elämään tai menestykseen.

Ja tämä on jalo totuus kärsimyksen lakkaamisesta. Totisesti! se on tämän ikävöivän janon lakkaamista, niin ettei yksikään himo jää, sen heittämistä, siitä vapautumista, siitä pelastumista, ettei sitä enää mielessään säilytä.

Ja tämä on jalo totuus tiestä, joka johtaa kärsimyksen lakkaamiseen. Totisesti! se on tämä arjalainen kahdeksankertainen tie, nim. oikea usko, oikea ymmärrys, oikea ajatus, oikea puhe, oikea toiminta eli käytös, oikea elinkeino, oikea pyrkimys, oikea muisti, oikea mietiskely.

Tässä on esitetty buddhanoppi. Ja kun Buddha sanoo ensiksi: tämä on jalo totuus kärsimyksestä, niin hän juuri ilmoittaa, mitkä asiat ovat kärsimystä, ja kuka meistä voi kieltää, etteivät ne ole kärsimyksiä, niinkauan kuin ihminen riippuu kiinni niissä? Syntyminen, vanheneminen, kuolema, ero siitä, jota rakastaa, pakko olla sen kanssa, jota ei rakasta, jokainen halu, joka ei saa tyydytystä — tämä on kaikki tuskallista. Ei Buddha sano, että itse elämä, itse olemassaolo on tuskallista. Hän sanoo vain, mitkä asiat ovat tuskallisia. Ne kyllä käsittävät koko fyysisen, persoonallisen elämän, mutta ei ole niissä sanottu, että olemassaolo sinään olisi millään tavalla kärsimystä. Päinvastoin Buddha opettaa, että „tämä on jalo totuus kärsimysten lakkaamisesta”. Totisesti hän opettaa, että on olemassa sellainen sielutila, sellainen elämä, jolloin ihminen on vapautunut kaikesta kärsimyksestä ja saavuttanut totuuden tiedon. Eikä tämä ole sama kuin kuolema. Elihän Buddha itse, kun hän tätä saarnasi, ja kaikki jotka tulivat hänen opetuslapsikseen, saivat kokea samaa, pääsivät kärsimyksistä. Buddha ainoastaan opettaa ihmisille yksinkertaisen totuuden, että kärsimyksen synnyttäjänä on se elämä, jota sanomme persoonalliseksi, itsekkääksi elämäksi. Monet tietysti ajattelevat „personallinen elämä on ainoa todellinen elämä”, mutta kaikki uskonnot ovat aina koettaneet teroittaa: „eihän tämä ole todellista elämää, tämä on kärsimystä, jos vähänkin ajatteleme. Todellinen elämä on muuta, silloin olemme näistä kärsimyksistä vapautuneet, todellinen elämä on epäitsekäs elämä.” Kun Buddha sitten selittää, mikä on tie, jota pitkin pääsee kärsimyksestä, niin selvästi ymmärrämme, millä tavalla onni saavutetaan. Ensimmäinen ehto, sanoo Buddha, on oikea ymmärrys. Jos tahdot ruveta kulkemaan jaloa kahdeksankertaista tietä, täytyy sinulla olla oikea usko. Väärä usko estää kulkemasta. Mikä on oikea usko? Väärän vastakohta. Väärä usko *estää* kulkemasta totuuden tietä, oikea usko *pakottaa* sitä kulkemaan. Väärä usko, selittää Buddha, on, että ihminen uskoo sellaista josta hän ei voi olla sisässään vakuutettu. Jos sanotaan: sinun pitää uskoa persoonalliseen jumalaan, niin ihminen voi ruveta sitä epäilemään. Jos sanotaan: sinun pitää uskoa siihen, että olet kuolematon, että tulet elämään kuoleman jälkeen, niin hän voi ruveta sitä epäilemään. Buddha nimenomaan, kun häneltä kysyttiin: onko ihmisellä sielu, joka pysyy? vastasi: „Jos minä sanoisin teille: ihmisellä on sielu, niin voisitte aina sanoa: Tathaagata sanoi: ihmisellä on sielu. Ja voisitte pakottaa ihmisiä uskomaan siihen (nim. persoonalliseen kuolemattomuuteen). Tai jos olisin sanonut: ihmisellä ei ole sielua, niin olisin tukenut niitä, jotka sanovat, ettei ole mitään kuoleman jälkeen. Sentähden Tathaagata ei sano niistä asioista mitään. Kulkekaa tiellä, niin itse opitte tietämään, kuinka ne asiat ovat. Ensimmäinen askel ei ole tieto yliaistillisista, vaan vapautus luulotteluista ja väärästä uskosta. Ensimmäinen askel on, että ihminen tuntee: minä en tiedä, kuinka tuon tai tuon asian laita on, mutta sen minä tiedän, että itsekäs elämä on kärsimystä. Sen minä tiedän ja sen jokainen ihminen voi tietää.” Tähän tapaan opetti Buddha, ja kun ihminen ensin uskoo oikein, niin hän

myös ajattelee oikein. Toinen kohta kahdeksankertaisella tiellä on sentähden oikea ajatus. On luonnollista, että ihmisen äly kehittyi, että hänen intuitsioninsa ja ajatuskykynsä kirkastuu yhä selvemmäksi, kuta pontevammin hän pitää kiinni totuudesta. „Totuus yksin voi vapauttaa ja pelastaa”, sanoi Buddha aina. Ja kun ihminen kerran ajattelee oikein, silloin hän myös puhuu oikein. Ja kun hän puhuu ja ajattelee oikein, niin hän myös tekee oikein. Ja Buddha sanoo: kun sinä kerran oikein ajattelet ja puhut ja teet, niin samalla myös sinä elät itseäsi oikealla elinkeinolla. Viides askel on sentähden oikea elinkeino. Mikä on väärä elinkeino? Väärä tapa elättää itseään on tehdä sellaista, joka vahingoittaa toisia ihmisiä. Buddhalainen ei saa olla sotamies, ei päihdytysjuomien valmistaja, ei metsästäjä, ei teurastaja j. n. e., hänen elinkeinonsa pitää olla sellainen, joka ei ketään vahingoita. Hän pakottaa itsensä lopulta siihen, sillä hän ajattelee, puhuu ja tahtoo toimia oikein. Ja kuudes askel tiellä on oikea pyrkimys, pyrkimys kulkea eteenpäin tiellä, tulla yhä viisaammaksi ja paremmaksi ihmiseksi, sellaiseksi, joka yhä enemmän tietää ja sentähden voi yhä enemmän auttaa. Seitsemäs askel on oikea muisti. Mitä se on? Tavalliselle persoonalliselle ihmiselle on ominaista se, että hänellä ei ole muistia. Hän unohtaa. Mitä hän unohtaa? Hän unohtaa tekevänsä väärin. Hän tekee väärin eikä ota oppia. Oikea muisti on sitä, että ihminen muistaa: kun noin tein, niin se oli väärin, — eikä tee sitä uudestaan. Sitä varten meillä on muisti. Sillä kun ihminen näin alkaa muistaa, kääntyy hänen katseensa taaksepäin, hän näkee, kuinka hän on elänyt maan päällä ennen. Hän tahtoo nähdä, kuinka hän teki väärin, että voisi pahaa välttää. Kun hän harjoittaa muistiaan, voidakseen nähdä, kuinka hän teki väärin, niin hänen muistinsa kääntyy menneisiin ruumistuksiin ja hän näkee pahan juuret. Ja kahdeksas askel on oikea mietiskely eli oikea askeesi, se innostuksen ja haltioissaolon tila, joka ei ole aikaansaatu ulkonaisilla keinoilla, ei itsekidutuksella, jolloin ihminen myös voi vapautua ruumiista, ei myös itsehypnotisoimisella, jolloin ihminen voi langeta horrostilaan, vaikkei hän silloin herättyään muista kokemuksiaan, vaan se tila, joka tulee ihmiselle, kun hän kulkee kahdeksankertaista tietä ja tahtoo totuutta ylinnä kaikkea. Se tila tulee itsestään, ja silloin ihminen vapautuu ruumiistaan, näkee toisiin maailmoihin, seurustelee korkeampien ja kehittyneempien olentojen kanssa — ja muistaa eikä pety.

Ja päämäärä, johon ihminen on saapuva kuljettuaan jalon kahdeksankertaisen tien, se on nirvaana. Mitä on nirvaana? Tämä selitetään buddhalaisissa alkuteksteissä. Nirvaana, jonka ihminen voi saavuttaa, jonka Tathaagata on saavuttanut, on vapautus kärsimyksestä, vapautus itsekkyydestä, vapautus himosta. Sentähden se on iankaikkinen elämä, keskitetty ilo ja autuus ja armahtavainen rakkaus. Näin sanotaan nimenomaan buddhalaisissa teksteissä.

Nirvaana on autuus. Te luette Dhammapadasta, kuinka ylistetään sitä, joka on saavuttanut nirvaanan. Hän on aina onnellinen ja autuas, hän on vapautunut omasta itsekkyydestään. Hän on jumalallinen ihminen, joka vain iloitsee ja rakastaa.

Onnellisesti totta tosiaan elämme, kun emme vihaa niitä, jotka meitä vihaavat! Vihaajoittemme kesken elämme vihasta vapaina!

Onnellisesti totta tosiaan elämme ahneudesta vapaina ahneiden kesken! Ahneiden kesken eläkäämme ahneudesta vapaina!

Onnellisesti totta tosiaan elämme, vaikka emme sano mitään omaksemme! Me olemme kuin kirkaat jumalat, jotka onnesta saavat ravintonsa.

Valittujen näkö on hyvä, heidän kanssaan eläminen on aina onnea . . . Sentähden seuraa sinä viisasta, älykstä, oppinutta, kestäväistä, velvollisuuden täyttäjää, valittua. Seuraa sellaista hyvää ja viisasta miestä, niinkuin kuu seuraa tähtien ratoja.

Nirvaana on korkein onni.

XIII.

MUHAMMED JA ISLAM.

Meidän aineemme tänään on tavallista arempaa laatua. Pari kolmekymmentä vuotta sitten tästä aineesta tuskin olisi voinut pitää julkista luentoa herättämättä paheksumista, sillä eikö muhamettilaisuus kristityn mielestä ole melkein pahempi kuin pakanuus? Muhammedhan oli tuo suuri kavaltaja, joka tuli Kristuksen jälkeen ja tiesi Kristuksesta, mutta kuitenkin teki itsensä jumalan profeetaksi ja perusti uskonnon! Hän oli hirveän rohkea väärintekijä ja pettäjä, joka hylkäsi pelastuksen sanoman, vaikka hän oli siitä kuullut. Ja tietysti muhamettilaiset ovat samanlaisia kuin heidän profeettansa. Ainahan kristityt ovat pelänneet „turkkilaisia” kuvamattoman julmina olentoina, jotka eivät ketään säästä sodassa, vaan käyttävät kauheata kidutusta, kun ovat saaneet jonkun vangiksi. On siis aineemme sangen arkaluontoinen, jos tahdomme siitä puhua ennakkoluulottomasti ja puolueettomasti, jos tahdomme todellisina uskonnontutkijoina ottaa selvää Muhammedin uskonnosta.

Ja kun sen teemme, niin kyllä huomaamme, että sekin on uskonto toisten rinnalla, emmekä ihmettele, että muhamettilaisuudella on satoja miljoonia kannattajia, että se leviää meidän päivinämme suuremmalla vauhdilla kuin kristinusko, että muhamettilaiset uskonapostolit saavat paljon enemmän „pakanoita” käännetyiksi kuin konsanaan kristityt lähetysseuramat. Kun asetumme tuomitsevalle kannalle, unohdamme itse asiassa sen historiallisen tosiseikan, että juuri muhamettilaisilta me eurooppalaiset saimme ensimmäisen tieteellisen sivistyksemme. Eurooppa oli raakaliskansain asuinmaa, kristinuskoa kyllä levitettiin, mutta ei mitään kulttuuria ollut, ennenkuin arabialaiset valloittivat ja sivistyttivät Espanjan. Ensimmäinen yliopisto Euroopassa oli arabialainen yliopisto Cordovassa. Kristikunta on vain jatkanut rakentamista sille vanhalle perustalle, jonka se on muhamettilaisilta perinyt.

Mutta jos vapaamielisinä ajattelijoina katselemme meidän n. s. kristillistä sivistystä, voimmeko silloin sanoa, että tämä „kristillinen” sivistys on tehnyt kansoja onnellisiksi? Voimmeko väittää, että se on tehnyt yksityiset ihmiset tosikristityiksi ja olosuhteet Kristuksen hengen mukaisiksi? Jokainen, joka on asiaa ajatellut, tunnustaa: kaukana siitä; meidän sivistyksemme on pikemmin vienyt ihmiset kauemmaksi pois luonnollisista oloista, kauemmaksi pois todellisesta sielun ja hengen sivistyksestä. Jos katselemme aikamme sivistystä, minkä piirteen huomaamme yleiseksi? Levottomuuden, tyytymättömyyden ja kiireen. Mutta onko ihmisillä kiire etsiäkseen mitä elämä on, tutkiakseen, mitä on totuus, täyttääkseen elämän tarkoituksen? Ei suinkaan, kaikki kyllä kiirehtivät, ovat levottomia ja etsivät, mutta — mitä? Nautintoja, kaikenlaisia aineellisia tyydytyksiä. Kulttuurimme on parhaasta päästä siinä, että on keksitty lukemattomia aineellisia mukavuuksia, ja nyt köyhinkin on levoton, ennenkuin hän saa nauttia noista sivistyksemme suurista keksinnöistä ja tulee osalliseksi siitä aineellisesta hyvästä, mikä on tarjona sivistyksessämme. Sellainen on meidän aikamme ja sentähden moni, moni nuori ihminen ja moni vanha väsy ja ajattelee: eikö missään palvella jumalaa, eikö missään ole sellaista paikkaa, missä ei olisi petosta ja valhetta, peitettyä julmuutta ja salattua sortoa, eikö missään maan päällä ole sellaisia ihmisiä, jotka parempaa tavoittelisivat? Moni niin ajattelee ja jos ei hän tiedä, että on toisia sivistyksiä ja toisia uskontoja maan päällä, niin hän luulee maailman lähenevän loppuaan ja viimeisten aikojen olevan käsillä, jolloin synty on vallannut koko maan. Tosin hän tietää, että minne sivistyksemme ei ole tunkeutunut, siellä on Suomessakin paikkoja, joissa ihmiset elävät parempaa elämää, yksinkertaisesti uskovat jumalaan, tyytyvät kaikkeen ja ovat iloisia. Heistä ehkä sanotaan: he ovat laiskoja, mutta hän tietää, että he elävät inhimillisemmin ja rauhallisemmin ja hillitsevät itseään paremmin kuin me, jotka elämme keskellä kaupunkilaishumua ja joille on avautunut kaikenlaisia nautintoja. Kuitenkaan tämä tieto ei häntä lohduta. Hän ei kaipaa poikkeuksia, vaan tahtois nähdä säännön. Kuinka iloiseksi hän tulisikaan, jos hän kuulisi, että olot itämailla ovat perin toisenlaisia kuin Euroopassa, että siellä on nähtävänä sitä, mitä täällä puuttuu!

Kun tutkimme tuota halveksimaamme muhamettilaista uskontoa, kun kuulemme muhamettilaisten elämästä niiden suusta, jotka heidän maissaan ovat matkustaneet ja asuneet, silloin todella saamme hämmästyä. Siellä on kokonainen sivistys, kokonainen suuri kansakunta, joka uskoo samalla tavalla ja jonka maailmankatsomus on sellainen kuin noiden syrjässä asuvien, kansa, jonka mieli on kohotettu yli aineellisuuden, joka pitää sitä ohimenevänä, vähäarvoisella ja tavoittelee sisäisiä, henkisiä asioita. Ja se on heidän halveksitun muhamettilaisen uskontonsa ansio.

Mitä on muhamettilaisuus? Tämä nimitys on oikeastaan väärä. Jokainen moslemi tuntee itsensä loukatuksi, jos häntä sanotaan muhamettilaiseksi, — ei hän ole minkään Muhammedin palvoja, tahtoisi hän sanoa. Kristuksen palvoja voi sanoa kristityiksi, mutta eivät muhamettilaiset palvo Muhammedia. Jokainen muhamettilainen tietää, että Muhammed oli ihminen ja kuoli niinkuin ihminen, vaikka hän oli jumalan profeetta, ja koko muhamettilainen uskonto sisältyy noihin sanoihin: *La-ilaaha-il-lal-laahu; Muhammed-ur-Rassul-Ullah*, suomeksi: „ei ole jumalaa muuta kuin ainoa ja Muhammed on hänen apostolinsa”. Muhamettilaiset itse nimittävät uskontoaan nimellä *Islam*. Islam on heidän uskontonsa, eikä meidän pitäisi käyttää sanaa muhamettilaisuus. Se joka vähän tietää asioista, hänen pitäisi käyttää sanaa Islam. Mitä merkitsee Islam? Se merkitsee „usko”. Ja se merkitsee vielä muuta kuin usko, se on myös „alvistuminen jumalan tahdon alle”, se on jumalan ja jumalan tahdon tunnustamista ja siihen tyytymistä, jumalan pyhän tahdon seuraamista. Sentähden islamilainen eli *moslemi* on ihminen, joka uskoo jumalaan. Jumala on vain yksi, ei ole olemassa muuta kuin yksi jumala ja Muhammed on hänen profeettansa, sillä Muhammed on ilmoittanut ihmisille, millä tavalla he voivat jumalaa palvoa. Sellaiset ihmiset, jotka eivät usko jumalaan, eivät ole moslemeja, islamilaisia, mutta jos ihminen uskoo jumalaan, silloin hän on islamilainen. Jos ken sanoo: minä olen moslemi, eikä todella usko jumalaan, on hän teeskentelijä ja petturi. Jos ken on oppinut ja tuntee kaikki islamin kirjat alusta loppuun ja sanoo uskovansa, ei hän ole islamilainen, ellei hän todella usko jumalaan. Kristikunnassa saattaa olla oppineita teologian professoreita, joita pidetään kristittyinä, vaikeivat hengessään tietäisi jumalasta mitään. Mutta islam on oleva todellista uskoa jumalaan, joka on yksi ja ainoa, ikuisesti hyvä ja viisas, joka on kaikki luonut, jonka lapsia kaikki ovat. Uskoa siihen jumalaan on islam. Mutta ei siinä kyllin. Uskonto on tunnustettava ja todistettava joka hetki elämässä, ei sillä tavalla, että käy kirkossa tai on hyvissä väleissä pappinsa kanssa. Ei pappeja eikä kirkkoja ole islamilaisilla meidän merkityksessämme, ei mitään välittäjiä jumalan ja ihmisen välillä. He sanovat: jokainen ihminen on oma pappinsa ja oma kirkkonsa. Ihmisen pitää vain tietää, mikä on jumalan tahto, jonka hänelle ovat ilmoittaneet kaikki suuret profeetat. Islamilaiset tunnustavan Jeesuksen, Abrahamin ja muut suuret profeetat. Mutta jumalan tahdon on selvimmän — heidän mielestään — ilmoittanut Jumalan viimeinen profeetta Muhammed, ja me tahdomme nyt tässä esittää muutamia pääpiirteitä heidän käsityksestään jumalan tahdosta.

Ensiksikin he sanovat: ei kukaan ihminen voi pakottaa toista uskomaan jumalaan, se on jumalan armo ja hyvyys, joka herättää ihmisen uskoon. Sentähden he ovat suvaitsevaisia, eivät mielellään puhu uskonnosta, eivät tahdo ketään käännättää sanan tavallisessa merkityksessä, Ainoastaan jos näkevät, että toinen tarvitsee ja on hyvällä tiellä, he auttavat; mutta Koranaan mukaan, heidän uskontonsa mukaan ei voi kääntää ketään jumalan uskoon minkäänlaisilla pakkokeinoilla tai juhlallisuuksilla, sillä jumala itse herättää uskonnon ihmisen sydämessä. Tiedämme, että muhamettilaisissa maissa on kristillisiä kirkkoja, niitä on Konstantinopolissa ja toisissa heidän pääkaupungeissaan. Eivät he kiellä toisia uskontoja. Kristittyjen etuoikeus itse asiassa on olla suvaitsemattomia ja kieltää toisia uskontoja.

Toinen käsitys on, että ihmisen tulee olla nöyrä ja alistua, sillä jumala on hyvä ja pitää kaikesta huolta. Ei ihmisen koskaan pidä nurkua eikä valittaa, sillä se, mikä hänelle tapahtuu, se on jumalan tahdosta, se on kohtaloa, *keismet*. Ihmisen pitää aina kaikkkeen tyytyä ja olla iloinen. Kun kärsimys häntä kohtaa, ei hän saa valittaa. Sellainen on muhamettilaisen käsitys. Islamilaiset eivät välitäkään rikkaudesta tai köyhyydestä, heillä ei ole ollenkaan sellaista yhteiskunnallista kysymystä kuin meillä kristikunnassa, sillä he eivät ollenkaan kadehdi sitä, joka on rikas. „Antaa hänen pitää rikkautensa; jos hän itsekkäästi siitä nauttii, poistuu hän kauas pois jumalan tieltä; jos hän hyvin käyttää rikkautensa, miksi me häntä kadehtisimme?” Tosi moslemin tunnusmerkkinä on auttavaisuus, armeliaisuus. Matkustavaiset, jotka siellä käyvät, tunnustavat,

että kaikkein vierasvaraisimpia ihmisiä ovat juuri muhamettilaiset. Ja jokaisen moslemin velvollisuus on antaa määrätty prosentti vuosituloistaan suureen yhteiseen kassaan, jolla autetaan köyhiä. Sitäpaitsi hänen velvollisuutensa on yksityisesti auttaa milloin tilaisuus vaatii.

Vielä on toisia huomattavia piirteitä. Jumalan tahdon täyttämiseen kuuluu kielen puhtaus. Islamilaiset ymmärtävät sen, mitä ei ymmärretä täällä kristikunnassa, ettei saa puhua pahaa eikä panetella. Ihmisen ei pidä käyttää kieltään panetteluun, ei pahojen huhujen levittämiseen, ei edes, — sanoo Koraani — vaikka ne olisivat tosia. Ihmisen tulee pitää kieltään puhtaana. Kristillisissä maissa on erityinen lakimiehen ammatti, joka on tekemisissä kaikenlaisten huhujen, sanojen ja kertomusten kanssa. Islamilaisissa maissa ei semmoinen ammatti menesty, ihmiset siellä eivät rettelöi eivätkä vedä toisiaan oikeuteen.

Vielä toisia piirteitä. Islamissa on käsky, joka kuvaa jumalan tahtoa ravinnon suhteen: ei sinun pidä syödä mitään epäpuhdasta. Tavallisesti otaksutaan tämän tarkoittavan, ettei islamilaisen pidä syödä sian lihaa y. m., mutta he itse vakuuttavat: se on aivan puolinainen selitys, aivan pintapuolinen lisäselitys, sillä oikeastaan tuo käsky tarkoittaa, niinkuin Koraanissa selitetään, että ihmisen ei pidä syödä mitään, jota hän ei ole täysin rehellisenä työllä ansainnut. Hänen ei pidä ottaa mitään, joka ei ole hänen omaansa, eikä minkäänlaisella keinottelulla hankkia itselleen elatusta. Näin islamilaiset käsittävät käskyn. Sentähden islamilainen kauppias istuu aivan tyynenä kaupassaan tavarointensa keskellä, polttaen piippuaan, ja kun joku tulee ostamaan, niin hän myy, mutta ei hän surkuttele eikä hätäile, jos ei kukaan tule ostamaan. Jumalan tahtoon kuuluu vielä, sanotaan, että ihmisen tulee olla ahkera ja itse ansaita leipänsä, mutta islamilainen ei käsitä, että leivän ansaitseminen on tapahtuva virkatoimella tai liikkeellä. Oikea työ on se, että ihminen tekee käsillään työtä. Sentähden islamilainen opettaa lapsilleen jotakin ammattia, että he työllään tulisivat toimeen.

Toinen tärkeä käsky on, ettei ihmisen pidä juoda mitään päihdyttävää. Viini on kielletty, ja ylipäänsä islamilaisissa maissa ollaan raittiita. On kyllä pashoja ja ylhäisiä, jotka saattavat olla julmia ja nautinnonhaluisia, mutta väärin on ajatella, että kaikki islamilaiset olisivat sitä. Kun luemme jostakin kertomuksesta, romaanista, satukirjasta, kuinka hirveitä ollaan itämailla, on se aina liioiteltua, on tavallisesti kerrottu asia väärin. Kun esim. kerrotaan, kuinka armenialaisia on pidetty pahoin, on muistettava, että kertomukset ovat tulleet Serbian kautta, jossa niille on annettu toinen väritys, ja toiseksi, että nuo armenialaiset kristityt, joita on niin pahoin pidetty, ovat itse asiassa anarkisteja ja pommi-ihmisiä, joita kaikki valtiot ahdistavat ja koettavat sortaa. Sehän kuuluu valtiolliseen politiikkaan, että vainotaan niitä, jotka ovat vallankumouksellisia ja tahtovat kaataa nurin olevia oloja. Siinä on syy, minkätähden Turkin hallitus on ollut ankara armenialaisia kristityitä kohtaan. Meidän on otettava lukuun tällaiset asianhaarat, ennenkuin ylimalkaan tuomitsemme niitä, jotka eivät ole menelleet sillä tavalla kuin luulemme.

Koraani sanoo: joka päivä sinun pitää muistaa Allahia (jumalaa). Tätä käskyä pidetään erittäin tärkeänä ja islamilaisten jumalanpalvelusmenot ovat järjestetyt varta vasten sitä silmälläpitäen. Muhammed määräsi, että moslemin pitää, voidakseen aina muistaa jumalaa, viisi kertaa päivässä määrättyinä hetkenä rukoilla, ja islamilaisissa maissa minareeteista, moskeijojen torneista, ilmoitetaan rukoushetket määrättyinä tunteina päivässä. Silloin eivät muhamettilaiset, missä lienevätkin, ujostele näyttää, että ovat islamilaisia uskovaisia, vaan vetävät esiin mattonsa, polvistuvat ja rukoilevat. Viisi kertaa päivässä moslemit kumartavat ja rukoilevat, ja vielä kuuluu säädökseen, että ennenkuin moslemi rukouksessa lähestyy jumalaa, tulee hänen pestä itsensä puhtaaksi. Kädet, kasvot ja jalat ovat pestävät, ennenkuin rukoillaan, ja kaikki, jotka ovat tilaisuudessa tämän tekemään, he pesevät itsensä. Jos ollaan matkoilla tai eletään kylmässä ilmanalassa, jossa peseminen olisi vaikeata, saa sen jättää, sillä Koraani sanoo myös selvästi, ettei jumalanpalvelus ole pesemisessä, vaan puhtaassa sydämessä ja rukouksessa; peseminen on vain ulkonainen meno, joka muistuttaa moslemille, että hänen tulee olla sisäisesti puhdas. Mutta muhamettilaiset naiset, jotka helpommin ovat tilaisuudessa noudattamaan uskonnollisia tapoja, huuhtovat itsensä viisi kertaa päivässä, ennenkuin he rukoilevat. Myöntää täytyy, että tämä määräys on terveydelliseltä kannalta mainio kuumissa maissa, joissa epäsiisteys helposti tulee toiseksi luonnoksi. Kun muut kansat näkevät islamilaisten käyvän puhtaina, pestyinä, siisteinä ja aina rukoilevan pelkäämättä, niin he tahtovat oppia tuntemaan sitä

profeettaa, jonka sana näin vaikuttaa ja jonka uskonto on niin käytännöllistä laatua.

Se, että kaikki tarkasti noudattavat näitä sääntöjä, tekee moslemit keskenään veljiksi. Kristikunnassa puhutaan veljeydestä, mutta ei ole opittu sitä toteuttamaan. Meillä ei ole mitään yhteyttä keskenämme, emme käy kirkossakaan yhdessä nyt enää, kun emme usko. Mutta siellä kaikki tuntevat itsensä veljiksi, ei ole olemassa sellaista yhteiskunnallista eroa kuin täällä. Siellä isäntä ja palvelijat ovat yhdessä, niinkuin meillä oli tapana maalla ennen.

Toinen pyhä toimitus, johon islam kehottaa uskovaisiaan ja josta Muhammed nimenomaan sanoi, että se olisi omiansa liittämään moslemit veljessiteillä toisiinsa, on pyhiinvaellus Mekkaan. Jokaisen muhamettilaisen ihanne onkin, että hän kerran elämässään saisi vaeltaa Mekkaan ja rukoilla sen vanhassa temppelissä *Kaaba*'ssa, jota ammoisista ajoista saakka on pidetty pyhänä. Tämä Kaaba ei ole mikään Muhammedin keksimä tai sinne panema kivi, vaan vanha paikka, jota pakanat pitivät pyhänä ja jonka Muhammed omaksui. Hän sanoi: „tuossa on Mekka, paikka, mistä islamin uskonto syntyi. Koko tämä jumalan ilmestys on saanut alkunsa Mekasta, ja siellä on Kaaba.” Ja kun muhamettilaiset siellä käyvät, ovat he täyttäneet pyhän velvollisuuden ja tyydyttäneet omantuntonsa. Samoin kristityt keskiajalla vaelsivat Palestinaan, ja vieläkin monen sydämessä elää toivo, että joskus saisi käydä pyhässä maassa ja nähdä ne paikat, missä vapahtaja eli ja vaikutti.

Sanotaan usein kristikunnassa, että islamin uskonto on senkin puolesta kauhea, että se kehottaa „pyhään sotaan” ja että sen tunnustajat koettavat verellä levittää uskontonsa. Mutta tämä on erehdystä, sillä milloin islamilaiset ovat sotineet, on se tapahtunut enemmän olojen pakosta kuin muusta syystä. Muhammed itse oli pakotettu käymään sota, ja se joka tuntee hänen historiansa, ymmärtää, että silloisissa oloissa sota oli välttämätön. Arabialaisten luonne yleensä tekee uskonnon heille pyhäksi, siihen ei saa koskea, se ei ole ulkonainen kappale, jonka voi naulaan ripustaa ja ottaa päälleen, milloin tahtoo, se on pyhä eikä siihen saa vieras koskea. Sentähden heillä on uskonnollisessa merkityksessä *dsbibad*, pyhä sota. Mutta muhamettilaisten tehtävä ei ole levittää uskoaan miekalla, vaan ainoastaan puolustaa, jos vaara sitä uhkaa. Se pyhä sota, johon Muhammed heitä käskee, onkin vallan toinen, sen kaikki oikeat moslemit käsittävät. Se on sota omaa itsekkäisyyttä, omaa pahuutta vastaan, se on *dsbibadiakbar*, pyhä sota.

Muhamettilaiset uskovat kuoleman jälkeiseen elämään, paradiisiin ja helvettiin. Länsimailla kuvaillaan saduissa ja kertomuksissa muhamettilaista paradiisia vallan aistilliseksi taivaaksi, jossa ihanat *hourit* ovat vastassa sotilasta, kun hän taistelukentällä on heittänyt henkensä. Tämäkään ei ole totta, vaikka tietysti arabialaisten taivaskäsité edustaa kauneinta mitä he mielikuvituksessaan ovat voineet luoda. He uskovat, että paradiisi on onnena, että siellä on suihkukaivoja, ihania hedelmiä, että ihmiset ovat nuoria ja kauniita, mutta koko heidän käsityksensä on, niinkuin alussa huomautimme, kaukana aineellisuudesta ja aistillisuudesta. Heidän käsityksensä kuoleman jälkeisestä elämästä ovat ainakin yhtä puhtaat kuin toisten kansojen. Ja monet syvimmin ajattelevat heidän joukossaan sanovat, että suurin onni, mikä ihmiselle voi tapahtua, on se, että hän yhtyy jumalaan kuoltuaan.

Muhammedin uskonnossa ei puhuta jälleensyntymisestä eksoteerisena oppina, vaikka kyllä on lahkoja, jotka sitä opettavat.

Tulemme nyt siihen kohtaan, jonka nojalla etupäässä Muhammedia ja hänen uskontoaan moititaan kristikunnassa, nim. moniavioisuuteen. Kun ajattelemme „turkkilaista”, on meillä heti mielessämme kuva miehestä, jolla on monta vaimoa ja jonka kodissa on erityinen, suljettu osasto naisia varten, n. s. *baaremi*. Tässä naiset elävät laiskoina, nautinnonhaluisina, keskenään riitaisina ja miesten halveksimina vankeina, jotka eivät missään saa liikkua. Kyllä muhamettilaisen naisen tila on surkuteltava! Näin me yleisesti arvelemme.

Totta on, että naiset muhamettilaisissa maissa eivät ole samalla tavalla vapaita kuin kristillisissä maissa eivätkä sekaannu valtiollisiin ja yhteiskunnallisiin asioihin, vaikka kyllä on totta, että arabialaisen kulttuurin

kukoistusaikana naiset olivat paljon vapaampia kuin nykyisissä oloissa, mutta kuitenkin on aivan väärin olettaa, että muhamettilaiset naiset olisivat sorretussa tai halveksitussa tilassa. Itämailla yleensä naista kunnioitetaan toisella tavalla kuin meillä. Häntä ei katsota miehen toveriksi eikä hänen tehtäväkseen lueta pyrkimistä ulkonaiseen tasa-arvoisuuteen miehen kanssa. Häntä kunnioitetaan perheen äitinä ja kodin hyvänä hengettärenä. Koraani nimenomaan opettaa ja teroittaa, ja jokainen muhamettilainen tunnustaa, että nainen on pidettävä pyhänä. Mutta kuinka tämä soveltuu yhteen moniavioisuuden kanssa? ehättänee joku kysymään.

Katsokaamme nyt sitten, mitä islamilainen moniavioisuus on. Muistakaamme, että Muhammed ilmestyi pakanain keskelle, jotka olivat sangen alhaisella siveellisellä kannalla, murhasivat naisia ja lapsia ja elivät moniavioisuudessa ilman minkäänlaisia rajoituksia. Muhammed ei ollut tuulentupia tavoitteleva haaveilija. Hän oli yhteiskunnan uudistaja yhtä paljon kuin uskonnon perustaja. Hän näki, kuinka olot olivat, ja antoi viisaan neuvon. Hän määräsi, että miehellä voi olla yksi tai kaksi tai kolme tai korkeintaan neljä vaimoa, mutta että kukaan nainen ei saa olla epäpuhdas, ja tästä Muhammedin määräyksestä on tullut islamilaisen moraalin kulmakivi. Sen jäljet näkyvät tänä päivänä. Kaikki matkustavaiset ja kaikki sikäläisten olojen tuntijat tunnustavat, että islamilaisissa maissa ei ole n. s. haureellisia naisia. Kun euromalaiset hienosti puetut upseerit Konstantinopolissa koettavat viekoitella ihania islamilaisia rouvia, eivät he onnistu, sillä ei kukaan islamilainen rouva unohda velvollisuuttaan miestään kohtaan. Islamilaiset naiset ovat puhtaita, tuntevat oman arvonsa ja panevat arvon miestensä kunnioitukselle. Ei niissä maissa ole prostitutsionia. Sen Muhammed ehkäisi viisaudellaan. Hän tiesi, että sivistys ja siveellisyys kohoaisi tuon säädöksen kautta. Jos katsomme kristityitä oloja, niin harvahan se mies on, joka on tyytynyt yhteen naiseen, vaikka hän nimellisesti on yhden vaimon mies. Meidän täytyy tunnustaa, että omat olomme eivät läheskään ole jumalallisia. Nainen on meillä „vapaa”, mutta hän on myös vapaa lankeemaan mitä kurjimpaan alennustilaan. Islamilaisissa maissa ei ole sillä tavalla, siellä ei vietellä ketään kullalla, ei kenenkään ole pakko olla olevinaan muuta kuin hän on. Ja kuinka on itse asiassa tuon kuuluisan monivaimoisuuden laita? Onko miesten velvollisuus islamilaisissa maissa ottaa monta vaimoa? Ei suinkaan. Päinvastoin on harvinaista siellä, että miehellä on monta vaimoa. Pashoilla ja rikkailta on haareminsa, mutta tavallisella muhamettilaisella ei ole kuin yksi ainoa vaimo. Miksikä niin? Luonnollisista syistä, sillä ei kannata pitää useampia. Koraani ja koko heidän maailmankatsomuksensa sanoo: monta vaimoa saa pitää ainoastaan silloin, jos kaikkia voi yhtä paljon rakastaa ja yhtä paljon kunnioittaa ja kaikista yhtä hyvää huolta pitää. Ja näin ollen meidän täytyy tunnustaa, että islamilainen moniavioisuus on siveellinen laitos, sillä samalla kuin se tekee prostitutsionin tarpeettomaksi se nostaa miehen siveellisen arvon ja hänen velvollisuutensa. „Sinä olet ulkonaisesti vapaa”, se sanoo, „siveellisesti vain olet sidottu. Jos sinä osaat rakastaa monta yhtä paljon ja olla monelle yhtä hyvä, silloin voit ottaa monta vaimoa.”

Väärin on arvostella Muhammedia itseään „tuoksi hirveäksi mieheksi, jolla oli 13 vaimoa”, niinkuin vapaamielisissäkin teoksissa hänestä sanotaan. Tahallaanko silloin unohdetaan, että Muhammed oli elämässään mitä puhtain mies? Hän eli niin puhtaasti ja hienosti ja ylevästi, että kaikki häntä kunnioittivat, ja hänen yleisenä nimenään oli jo nuoruudessaan, ennenkuin kukaan tiesi mitään hänen profetallisuudesta, *el-Emiin*, joka merkitsee „uskollinen, luotettava”. Hän ei koskaan pettänyt. Kun hän sanoi jotakin, niin se oli sanottu. Hän oli epätietokas ja oikeudenmukainen. Ja tämä mies meni 25-vuotiaana, johon saakka hän ei ollut ketään naista tuntenut, naimisiin lesken kanssa, joka oli 38 vuoden ikäinen, toisin sanoen miltei vanha eukko, koska etelämaissa varsinkin naiset nopeammin vanhenevat. Tämän liiton purki vasta kuolema. Ja Muhammedin vaimo *Kadidsha* oli ihana nainen, ihanimpia naisolentoja, mitä historia tuntee, sillä hän uskoi Muhammediin ja Muhammedin jumalalliseen kutsumukseen, kun Muhammed 40-vuotiaana rupesi näkemään näkyjä ja itse vielä epäröi ja epäili. Muhammedin tapana oli näet aina ollut paastota määrättyinä kuukausina vuodessa ja silloin vetäytyä yksinäiseen luonnonelämään, jossa hän rukoi ja mietiskeli. Luolassaan ollen hänelle sitten kerran ilmestyi Jumalan enkeli — Gabriel, joksi enkeli nimitti itseään, — ja sanoi: „Jumala on kutsunut sinut suureen työhön, sinun pitää julistaa hänen tahtonsa maailmalle”. Muhammed luuli tulevansa hulluksi, eikä saattanut olla kertomatta vaimolleen, uskotulleen, tästä ja toisista ilmestyksistään. Kahuissaan hän kysyi Kadidshalta: „mitä tämä on, olenko tehnyt jotakin

pahaa, että perkele näin koettaa minua viekoitella?” Kadidsha silloin näki, että tässä olikin kysymys korkeammista asioista. „Kuinka sinä voisit joutua perkeleen pauloihin”, hän lohdutti, „sinä joka aina olet ollut kuin enkeli, elänyt puhtaasti kuin ihmisten ihanne, sinä, joka aina olet ollut rehellinen ja tosi? Kuinka paha henki voisi sinulle mitään tehdä? Se on Jumalan henki, joka sinulle puhuu.” Kadidsha ja pari sukulaista uskoivat Muhammediin, silloin kun hän itse tuskin vielä uskoi. Ja tämän naisen kanssa hän eli onnellisessa avioliitossa, kunnes kuolema vei hänen vaimonsa. Vanhoina päivinään, kun Muhammed oli yli 50 vuotta, hän otti vaimon toisensa perästä, ja nyt sanotaan: kas, kuinka hän muuttui, kuinka hän tuli alhaiseksi ja nautinnonhaluiseksi, kun Kadidsha häneltä kuoli. Tahallaanko silloin unohdetaan, että hän otti jokaisen vaimonsa epäitsekästä syystä. Ne olivat joko nuoria tyttöjä tai vanhoja leskiä, ja hän otti heidät suojellakseen, puolustaakseen ja turvatakseen heitä, kun heiltä joko isä, tai mies oli päällikkönä kuollut taistelussa Muhammedin asian puolesta.

Sellaisesta miehestä kuin Muhammedista on turha puhua pahaa! Hänen „vaimonsa” rakastavat häntä, ja kuinka he olisivat voineet olla häntä rakastamatta, kun hän niin suuresti heitä rakasti! Kuinka Muhammedia olisi rakastettu enemmän kuin ehkä ketään profettaa, jos ei hän olisi ollut jalo sankari ja suuri ihminen? Hän oli niin yksinkertainen, niin nöyrä, että vaikka hän lopulta hallitsi suurta kansaa, lukemattomia ihmisjoukkoja, hän eli mitä yksinkertaisinta elämää, palveli itse itseään, korjasi itse vuoteensa, laittoi itse ruokansa. Aina hän oli nöyrä kaikkia kohtaan, lempeä köyhille, ystävällinen ja veljellinen, aina valmis auttamaan, aina kohtelias.

Kun hän tunsu kuoleman lähestyvän, tahtoi hän viimeisen kerran puhua ystävilleen, joiden mieli jo oli raskas surusta. Hänet tuotiin moskeijaan. Siellä oli paljon kansaa, ja vaikka Muhammed oli niin heikko, ettei hän jaksanut ääneen puhua, kaikui kuitenkin hänen äänensä heleänä ja kirkkaana moskeijassa, kun hän neuvoi uskotuitaan. „Noudattakaa Koraanin neuvoja ja uskokaa siihen, sillä jumala on sen kirjan antanut. Älkää koskaan valehdelko, älkää vihatko, älkää vääryyttä tehkö, vaan olkaa rehellisiä, laupiaita ja armeliaita, rauhaa rakastavia ja hyväntahtoisia. Muistakaa Koraanin sanoja: asuinsijan toisessa elämässä tahdomme antaa niille, jotka eivät koeta ylentää itseään maan päällä tai tehdä vääryyttä; sillä onnellinen lähtö odottaa hurskaita.” Kaikki kansa itki ja nyyhkytti, kun Muhammed kannettiin pois. Parin päivän perästä hän kuoli, ja kun sanoma levisi, eivät ihmiset tahtoneet uskoa, ennenkuin vanha uskollinen Omar, joka sitten tuli Muhammedin seuraajaksi, nousi ja puhui: „ettekö muista, mitä Muhammed aina sanoi: minä olen tavallinen ihminen? Ja Koraanissa sanotaan: sinä Muhammed, minun palvelijani, olet kuoleva niinkuin kaikki muut.”

Tätä miestä ja hänen jumalallista kutsumustaan koetetaan vielä tänä päivänä kristikunnassa mustata. Ne jotka sen tekevät, voisivat täydellä syyllä sanoa itsestään: „emme ole kelvolliset päästämään hänen (Muhammedin) kengän rihmojaan”. Mutta he eivät tiedä, mitä tekevät, ja se on heidän ainoa puolustuksensa. Ne sitä vastoin, jotka uskontoja tutkivat, ymmärtävät, että Muhammed kuuluu samaan veljeskuntaan kuin muut suuret profetot ja jumalanpojat ja että hänen islaminsa on kasvanut samasta elämänpuusta kuin kristinusko, buddhanoppi ja muut maailman uskonnot.

XIV.

GOLGATA-MYSTERIO.

Yltympäri kristikuntaa vietetään pääsiäisenä suurta juhlaa sen jumalan pojan, sen vapahtajan muistoksi, joka kuoli ristinpuulla ihmisten syntien tähden. Kaksituhatta vuotta on tätä asiaa kristittyjen kesken muisteltu ja uskottu ja kristityt ovat aina löytäneet lohdutusta ja sisäistä rauhan ja nostamuksen tunnetta siitä uskosta, että jumala on heidät puhdistanut kuolemallaan ristinpuulla heidän syntiensä puolesta ja sillä tavalla pelastanut heidän sielunsa pahan vallasta. Ja me voisimme sanoa, että samalla kuin kristikunta on uskonut ulkonaiseen vapahtajaan, joka on kuollut heidän tähtensä, samalla on kristikunta aivan johdonmukaisesti uskonut, että ihminen itsessään on auttamattomasti syntinen olento, joka ei voi nousta pahasta ilman ulkonaisen vapahtajan apua. Kristitty on oppinut näkemään, ettei hän „luonnollisessa tilassaan” ole mikään täydellinen, vaan päinvastoin sangen heikko, huono ja syntinen olento, ja tämä näkeminen on ollut omansa kasvattamaan hänessä nöyryyttä. Mutta jos tahdomme olla rehellisiä, täytyy meidän tunnustaa, että samalla tämä merkillinen oppi on kasvattanut monessa ahdasmielisyyttä ja ulkokultaisuutta, — vastenmielisiä ominaisuuksia, joita emme tahtoisi ihmisessä nähdä. Ihailimme ja rakastamme enemmän sellaista ihmistä, joka näkee ja näyttää, että hänessäkin on hyvää — ei ylpeile olemattomasta täydellisyydestä, mutta uskaltaa katsoa ylös taivaaseen, aurinkoa suoraan silmiin ja iloita siitä, että hänessäkin hyvän voima liikkuu, — kuin sitä, joka kulkee pää painossa, katselee maan matoa ja vertaa itseänsä siihen, vaikka hän ihmisenä on noussut kehityksessä niin paljon yli maan matosen. Ranskan vallankumouksen jälkeen, jolloin vapaampi tuulahdus rupesi liikkumaan ympäri kristillisen maailman, onkin ilmaantunut uskonnollisia virtauksia, jotka kieltäen ahdasmielisyyden ja ulkokultaisen nöyryyden, ovat tieteellisellä tavalla ruvenneet tutkimaan, onko kristinusko sitä, mitä olemme tähän saakka uskoneet sen olevan. Tämä tutkimus on nyt paljastanut niin hämmästyttäviä asioita, että monelta ihmiseltä on „lapsellinen” kristillinen usko kerrassaan hävinnyt. Tahdon mainita parista asiasta, joista toinen on vertailevan uskontotutkimuksen, toinen kriittisen raamatuntutkimuksen paljastama.

Kristittyinä olemme tottuneet ajattelemaan, että meidän kristinuskomme on vallan erikoisasemassa muihin uskontoihin nähden, että se on ainoa jumalan ilmoittama uskonto ja että sen sisältö tietysti on toinen kuin muiden uskontojen. Mutta kuinka suuresti erehdymme! Vertaileva tutkimus on meille näyttänyt, että kaikissa uskonnoissa opetetaan samaa. Yksin niin peräti kristillinen käsitys kuin ihmiskunnan pelastus vapahtajan kautta tavataan pakanauskonnoissa satoja ja tuhansia vuosia ennen Kristusta. Kuinka moni vapahtaja onkaan syntynyt neitsyestä, Kristusta lukuunottamatta: Buddha ja Krishna Indiassa, Horus-Osiris Egyptissä, Tammuz-Babyloniassa, Zoroaster Persiassa, Quetzalcoatl Meksikossa j. n. e.! Kuinka moni jumala onkaan uhrannut itsensä ihmiskunnan ja maailman puolesta, kuollut ja jälleen noussut ylös: Horus-Osiris Egyptissä, Tammuz-Adonis-Babyloniassa ja Syriassa, Mithra Persiassa, Attis-Frygiassa, Bakkhos-Dionysos Kreikassa, Krishna Indiassa j. n. e.!

Toinen tosiseikka on taas seuraava: evankeliumein tarkka ja puolueeton tutkiminen on näyttänyt, että Jeesus ei olekaan mystillinen jumala, vaan ihminen, joka on opettanut, millä silmällä meidän tulee katsella elämää ja kuolemaa ja millä tavalla meidän tulee elää voittaaksemme sielullemme todellisen rauhan ja autuuden. Jeesus on ollut opettaja ja hän on opettanut sellaista, jota ei nykyään kristinuskona opeteta ja josta ei kristityillä yleensä ole edes tietoa. Jeesus on esim. Matteuksen evankeliumin mukaan tuonut uusia käskyjä vanhojen Mooseksen käskyjen sijaan, mutta me emme niitä noudata, emme niitä edes tunne.

Näiden y. m. hämmästyttävien tosiasiaan johdosta lapsellisesti uskovaisten luku on meidän päivinämme vähentynyt.

Kuitenkin meidän täytyy rehellisinä totuuden etsijöinä tunnustaa, että kaikenlaisista tällaisista n. s.

paljastuksista huolimatta, vakavien ja todellisten kristittyjen mielestä kristinusko on sittenkin muuta kuin Jeesuksen oppi. Kristinusko on heidän mielestään jotakin mystillistä ja sisäistä. He sanovat: „no niin, voi olla, ettemme ole kaikki tienneet vapahtajan opeista, ettemme ole kylliksi tarkkaan tutkineet evankeliumeja, vaikka olemmekin niitä lukeneet, mutta siitä riippumatta kristinusko on todellista sinään. Meillä on vapahtaja, ja hänestä meillä on kokemusta. Meillä on kokemusta Kristuksesta, joka kuoli ristinpuulla meidän syntiemme takia ja sentähden että meillä on hänestä kokemusta, sentähden meiltä ei voi riistää tätä kristinuskoa.” Jos kristitty teologi pääsee arvostelevaan toisia uskontoja, niin hän aina arvostelee tältä kannalta: „heillä ei ole meidän personallista vapahtajaamme”. Jos hän arvostelee teosofiaa, niin hänen arvostelunsa on sama: „teosofit eivät tiedä, mitä vapahtaja on, eivät mitään tiedä siitä mysteriosta, joka tapahtui Golgatalla, kun vapahtajan veri vuosi ihmisten puolesta”. Näin uskovaiset kristityt ja jumaluusoppineet arvostelevat kaikkia, jotka eivät ole heidän kannallaan. Onko nyt heidän arvostelunsa oikea, mikäli se koskee teosofeja? Jos teosofit ovat vilpittömiä totuudenetsijöitä, silloin he eivät saata syrjäyttää uskoa, joka monina vuosisatoina on tyydyttänyt miljoonien ihmisten henkisiä tarpeita, tarkastamatta ja tutkimatta sitä. Jos teosofia on maailman uskontojen sisäinen, yhteinen viisaus, silloin sen täytyy osata viitata syyhyn, joka on aiheuttanut kristillisen vapahtaja-uskon, ja selittää Golgata-tapahtuman salaisuus.

Kuinka lienee? Osaako teosofia tätä? Katsokaamme, mitä sillä on sanottavana Golgamysteriosta. Teosofinen käsitys maailman uskontojen alkuperästä on, että ne eivät ole syntyneet tietämättömien ihmisten aivoissa, niinkuin jotkut tiedemiehet arvelivat, vaan että uskontojen perustajana on aina ollut viisaitten jumalihmisten veljeskunta. Mestarien valkoinen veljeskunta on silloin tällöin historian kuluessa antanut uskonnon ihmisille. Silloin kun uusi sivistys on alkanut tai silloin kun vanha sivistys vielä on autettava elpymään, silloin ovat salaisen veljeskunnan lähettiläät tulleet ulos maailmaan ja muistuttaneet maailmalle vanhoja tosiasioita elämän ja kuoleman mysterioista. Sentähden on uskontoja maailmassa, että ihmiset yleensä vaeltavat pimeydessä ja viisaat tahtovat heitä auttaa, ilmoittamalla ja kertomalla heille jotakin elämästä ja kuolemasta. Ja koska ihmiskunta on vähitellen kehittynyt vuosisata vuosisadalta, niin nämä ihmisille annetut uskonnot eivät ole ainoastaan toistaneet samoja asioita, vaan sitä myöten kuin sivistys on ollut toisenlainen, kansan luonne toisenlainen, sitä myöten on voitu paljastaa uusia elämän salaisuuksia ihmisille. Sentähden uskonnot ovat täydentäneet toisiaan, ja vaikka ytimeltään ovat yhtä, näyttävät ne eri puolilta samaa totuutta. Jokaisella uskonnolla on oma perussävelensä, ja mitä erityisesti kristinuskoon tulee, on sen teroittama totuus aikojen kuluessa pukeutunut tuohon tuttuun muotoon: uskoon vapahtajan verikuolemaan.

Mutta mikä on se luonnon ja elämän totuus, jota kristinusko otti näyttääkseen ihmiskunnalle?

Tutkimustemme nojalla ymmärrämme, että se mies, joka ilmestyi maailmassa kaksituhatta vuotta sitten, Jeesus, jota sanottiin Kristukseksi, oli ihmisenä kulkenut tien täydellisyyteen, oli voittanut itsekkyytensä ja tullut jumalan pojaksi; ja hän, joka oli ihminen, ei voinut kuolla millään mystillisellä tavalla koko ihmiskunnan syntien *puolesta*. Jos hän kuoli väkivaltaisella tavalla, se tapahtui ihmisten syntien *tähdellä*, sentähden, että ihmiset olivat niin itsekkäitä silloin, etteivät tahtoneet häntä kuulla. Hän puhui totuuden, ihmiset ottivat hänet kiinni ja tappoivat. Hän kuoli ihmisten pahuuden takia, koska he eivät voineet ottaa häntä vastaan, kun hän tuli salaisen veljeskunnan lähettiläänä. Tämän voimme ymmärtää, mutta me ymmärrämme myös, että tämä ei voi olla pohjana ja perustana kristilliselle vapahtaja-uskolle. Ei mikään historiallinen tapahtuma voi olla niin merkillinen, että se vielä tänä päivänä panee ihmisten mielet väreilemään. Kuinka tapahtuma, joka 2,000 vuotta sitten tapahtui pienessä maassa, Palestiinassa, kun muutamat hurjat ihmiset ottivat kiinni pyhän miehen ja tappoivat hänet, kuinka tällainen pieni historiallinen tapahtuma vielä tänä päivänä vaikuttaisi ihmisiin uudestisyntyvästi? Kuinka siinä olisi selitettynä se salaisuus, että ristin symboli on niin merkillinen ihmisen älylle, kun hän sitä miettii? Ei ole Golgatan salaisuus siinä, vaan sen mysterion täytyy olla syvemmällä. Ja syvemmällä se onkin, sillä kuten sanottu, kristinuskon kautta on salainen veljeskunta tahtonut paljastaa ihmiskunnalle uuden puolen elämän totuudesta, jota ennen on pidetty salassa, mutta josta nyt on puhuttu eksoteerisena totuutena, ja kristinusko on saanut rakentaa uskonsa ja siveellisen vetovoimansa sen totuuden nojaan. Tämä „Golgatan salaisuus”

on se, jota me teosofisissa kirjoissa sanomme logoksen mysterioksi eli sanan, järjen, luojaan mysterioksi.

„Alussa oli sana”, sanotaan Johanneksen evankeliumissa, ja kreikankielisessä tekstissä lause kuuluu: *En arkehee een ho logos*. Sitten evankeliumi jatkaa: „ja se sana oli jumalan tykönä, ja jumala oli se sana. Tämä oli alussa jumalan tykönä, kaikki on sen kautta tehty ja ilman sitä ei ole mitään tehty, joka tehty on.” Mikä on nyt tämä *logos*, josta Johanneksen evankeliumi niin mahtavan kauniilla sanoilla puhuu, mikä se jumala, jonka tykönä *logos* (s. o. sana, järki) alussa oli? Olemme ennenkin näissä esitelmissä puhuneet teosofian valossa niistä asioista. Evankeliumissa mainittu jumala on kaiken elämän takana oleva absoluuttinen ja ehdoton salaisuus, hindulaisten Parabrahman, zoroasterilaisten Zeruana Akerne, kabbalan En Sof. Mutta jos tarkastamme meidän maailmaamme, jos syvennymme omaan aurinkokuntaamme, huomaamme, että sen takana on erityinen korkea olento, jota näkijät ja viisaat joskus saavat lähestyä, ja joka peittää meiltä ikuisen jumalan salaisuuden. Tämä meidän aurinkokuntamme herra ja luoja, sen salainen isä ja jumala on evankeliumin *logos*. Kun sanotaan, ettei „kukaan ole koskaan jumalaa nähnyt, ainoastaan poika, joka on isän helmassa, hän ilmoitti meille”, tarkoitetaan sillä, ettei kukaan ole ehdotonta jumaluutta nähnyt, vaan ainoastaan *logosta*. Mutta kun taas toisessa paikassa uudessa testamentissa sanotaan, että ainoastaan „puhdassydämiset näkevät jumalan”, tarkoitetaan jumalalla tässä *logosta*. Aurinkokunnan herrakin pysyy ihmiseltä salassa. Se ihminen, joka alkaa vähän nähdä, havaitsee logoksen jälkiä fyysisessä maailmassa, ja jos hän on selvänäköinen, hän näkee jumalallista elämää kuolleitten valtakunnassa ja taivaitten maailmassa; hän näkee ja kuulee niitä enkelein ja jumalien taivaallisia joukkoja, jotka aivankuin kuorossa laulavat ja soittavat logoksen kunniaksi, ylistäen hänen rakkauttaan ja viisauttaan ja sitä autuutta, joka tulee hänen tahtonsa täyttäjän osaksi. Mutta ei selvänäköijä näe itse *logosta*, sillä se ihminen, joka on saanut nähdä logoksen kasvoista kasvoihin, ilman että hän on kuoliaaksi palanut, se ihminen on käynyt monen tulen läpi. Monta vihkimystä hänen on täytynyt ottaa, ennenkuin hän on aurinkokunnan jumalan löytänyt. Korkealla, korkealla ja mittaamattoman syvällä on *logos*, harvojen „jumalan poikien” tuntemana ja nimittämänä. Hän on siellä salaisuudessa, mutta jumalallinen viisaus on meille paljastanut hänen olemassaolonsa ja jonkun verran hänen salaisuuttansa. Juuri kristinuskossa on koetettu ihmisille ilmoittaa tätä jumalallisen logoksen salaisuutta, jossa evankeliumin sanojen mukaan on elämä ja elämän valkeus, joka paistaa elämän pimeydessä, vaikkei kukaan sitä käsitä. Me emme käsitä elämän valoa, vaan vaellamme kuin pimeydessä, mutta kuitenkin on meille juuri kristinuskossa selitetty ja paljastettu vähäsen tämän jumalallisen olennon ja samalla iankaikkisen elämän salaisuutta ja nimitetty sitä vapahtajan uhrikuolemaksi eli Golgatan mysterioksi.

Golgatan salaisuus ei tarkoita historiallista tapahtumaa, vaan se tarkoittaa sitä yhtämittaista näkymätöntä uhria, joka ylläpitää koko meidän aurinkokuntamme elämän ja näyttää meille elämän sisimmän lain. Se tarkoittaa sitä, että *logos*, joka on luova järki verrattuna ehdottomaan jumaluuteen ja elämän herättäjä ja ylläpitäjä tässä aurinkokunnassa, on sitä tehdäkseen vapaaehtoisesti uhrannut itsensä. Jumala on uhrannut itsensä, hän on vapaaehtoisesti astunut alas kärsimykseen, astunut alas niinkuin me sanoisimme aineeseen, s. o. kutsunut esiin aineen „harhan”, jotta tekisi rajallisen elämän mahdolliseksi. Hän on ympäröinyt itseään aineella, hän on niinkuin suuri ihminen, joka avaruudessa, kuten Plaaton, toistaen vanhan intialaisen ajatuksen, sanoo, on ristiinnaulinnut itsensä. Hän on tehnyt valan, niinkuin Pythagoras sanoo, ja vannonut luovansa ja ylläpitävänsä maailman, kunnes elävät olennot siinä kehittyvät ja saavuttavat jumalallisen tietoisuuden; siihen saakka hän on luvannut tahdonvoimallaan, ajatuselämällään ja mielikuvituksellaan pitää maailman koossa, ja hän on se „karitsa, joka maailman alusta saakka on uhrattu” ja josta Ilmestyskirjassa puhutaan. Tämä on logoksen mysterio, tämä on Golgatan salaisuus.

Ja mitä tämä merkitsee ihmisiin nähden? Mitä tämä mysterio paljastaa meille inhimillisen elämän ja ikuisen elämän suhteen? Se näyttää meille, että elämä on kärsimystä, mutta että jumalallisen ja ikuisen elämän salaisuus on *vapaaehtoinen kärsimys*. Kärsimys on raskasta ja paha, niinkauan kuin ihminen ei kärsi vapaaehtoisesti, niinkauan kuin hän vastustaa paha. Kun hän sanoo: minä en tahtoisi kärsiä, niinkauan on kärsimys raskasta, mutta kun ihminen uskaltaa itsessään ratkaista jumalallisen elämän salaisuuden, sanomalla: minä tahdon vapaaehtoisesti kärsiä, silloin hän ymmärtää, mitä kärsimys on, ja ymmärtää, että vapaaehtoinen kärsimys on jumalan ja ikuisen elämän salaisuus. Ja tätä on kristinuskossa koetettu ihmisille opettaa. Ja voitetun kärsimyksen yhteydessä on toinen salaisuus.

Emme nimittäin saa unohtaa, että vaikka logos pysyy salassa tavalliselta ihmistajunnalta, hän ei ole maailman ulkopuolella oleva luoja ja hallitsija, vaan maailmassa asuva, „immanentinen” jumala. Meidän aurinkokunnassamme hän on kaikkialla. Hän on koko aurinkokunnan elämä, hän on kaiken täyttävä, *plerooma*, kuten gnostikot sanoivat. Kaikki tässä aurinkokunnassa ovat logoksen lapsia ja ihmiset ovat sisässään jumalia, jokainen ihminen on järkiolentona „jumalan poika”, tämän logoksen *hyios monogenees* eli „yksisyntyinen poika”.⁵⁾ Tästä sisäisestä jumalanpojasta puhutaan evankeliumissa, kun sanotaan näin: „Se oli totinen valkeus, joka valistaa kaikki ihmiset, jotka maailmaan tulevat. Se oli maailmassa ja maailma on hänen kauttansa tehty eikä maailma häntä tuntenut. Hän tuli maailmaan eivätkä hänen omansa häntä ottaneet vastaan.” Ihmiset kieltävät jumalsyntyisen järkensä ja jumalallisen henkensä. He eivät ota sisäistä vapahtajaa vastaan. „Mutta niille, jotka hänet ottivat vastaan, antoi hän voiman tulla jumalan lapsiksi, jotka ei miehestä eikä miehen tahdosta vaan Jumalasta syntyneet ovat.” Ja me ymmärrämme selvästi, miksi Johanneksen evankeliumi ja sen kanssa koko kristikunta sanoo näin: „sillä niin on jumala maailmaa rakastanut, että hän antoi ainosyntyisen poikansa, että jokainen, joka uskoo hänen päällensä, ei pidä hukkuman, vaan iankaikkisen elämän saaman, sillä ei jumala lähettänyt poikaansa maailmaan tuomitsemaan maailmaa, vaan että maailma hänen kauttansa vapahdettaisiin. Joka hänen päällensä uskoo, ei häntä tuomita, mutta joka ei usko, se on jo tuomittu, sillä ei hän uskonut jumalan ainosyntyisen pojan nimeen.” Me ymmärrämme tämän, sillä ihminen on todella sellainen olento, että hän ei pääse omin voimin eteenpäin täydellisyydessä, jos hän nim. rajoittaa omat voimansa ainoastaan personallisuuteensa, jos hän uskoo, että hänen oma voimansa on vain se, joka ilmenee tavallisessa personallisessa minässä. Kuinka tämä minä voisi mihinkään nousta? Jotta ihminen voisi nousta ja voittaa itsensä, täytyy olla hänessä muuta kuin personallinen, itsekäs minä.

Kuinka personallinen minä yksin voisi jaksaa? Tietysti ihminen personallisesti pyrkii, mutta yli määrätyn kohdan hän ei koskaan pääse, ellei hän usko ja luota siihen vapahtajaan, joka on hänen sisässään. Mikä ihmeellinen salaisuus tämä on! Jumala — logos — on lähettänyt ainosyntyisen poikansa joka ihmiseen, joka ihmisen järki on osa jumalan järjestä, joka ihmisen henki yhtä jumalan hengen kanssa. Kuten evankeliumissa sanotaan: „ja sana (s. o. logos, järki) tuli lihaksi ja asui meissä”. (Suomalaisessa raamatussa on „meidän seassamme”, mutta käännös on väärä; kreikkalaisessa alkutekstissä seisoo *en emiin* ja latinalaisessa *in nobis* — „meissä”). Ja mikä ihmeellinen vertauskuva on inhimillinen ruumis! Jokainen ihminen, jos hän levittää kätensä, on ristinmuotoinen: siis joka ihmisessä on vapahtaja ristiinnaulittuna. Lihan ristiin on naulittu hengen vapahtaja. Jumala on antanut yksisyntyisen poikansa, osan itsestään, että me ihmiset voisimme nousta lihan orjuudesta, sillä jokainen ihminen käy täällä maan päällä synnin ja kärsimyksen koulua, niinkuin evankeliumissa sanotaan: jumalan viha lepää hänen päällensä, kunnes hän uskoo jumalan pojan päälle. Jumalan viha merkitsee karmaa, joka tekee jälleensyntymisen pakolliseksi ja sitoo ihmisen personalliseen elämään, kunnes hän uskoo, että hänessä on vapahtaja, että jumala on hänelle antanut yksisyntyisen poikansa, ja että hänen sisässään tämä jumala voi kasvaa. Ei siten, että hän sanoisi itselleen: „minä olen jumala” — sillä mikä jumala hän vielä olisi? — vaan siten, että hän sanoo: „minä uskon, että minunkin sisässäni on jumalallinen siemen, jumalan poika, ja minä tahdon, että se siemen kasvaisi”. Se oli hyvyys, rakkaus, totuus ihmisen sisässä ja ihmisen pitää siihen uskoa, uskoa itseensä korkeammassa merkityksessä voidakseen kehittyä, sillä hänen tosi itsensä on se jumalan poika, joka on hänessä ristiinnaulittu.

Ja kun ihminen uskoo tähän vapahtajaan, silloin hän voittaa kärsimyksen. Ja voitettu kärsimys paljastaa hänelle uuden salaisuuden, näyttää hänelle vielä syvemmän puolen ikuisesta elämästä. Tähän viitataan evankeliumin sanoissa: „ja me näimme hänen kunniansa niinkuin ainosyntyisen pojan kunnian isästä, täynnä rakkautta⁶⁾ ja totuutta”. Evankeliumin kirjoittaja tässä väittää, että hän on nähnyt lihaksi tulleen logoksen, ihmisessä ristiinnaulitun vapahtajan eli jumalan pojan, ja todisteeksi ymmärtäväsille

⁵⁾ *Monogenees* ei merkitse „ainokainen”, vaan ainosyntyinen, s. o. yksin isästä jumalasta syntynyt.

⁶⁾ Kreikkalainen sana *kharis* merkitsee oikeastaan rakkautta, ei armoa.

käyttää sanamuotoa: olen nähnyt hänen „kunniansa”. Minkä kunnian? Käytämmekö tänäpäivänä sellaista sanaa vai onko meillä toinen vastaava? On toinen. Alkutekstissä on *doksa* ja latinalaisessa testamentissa *gloria*. Jos muistatte, käytetään esim. ruotsinkielessä sanaa gloria merkitsemään sitä loistavaa sädekehää, joka näkyy pyhimysten ympärillä. (Vanhoissa tauluissa on aina Kristuksen y. m. pään ympäri maalattu kultainen sädekehä). Tämä ei ole taikauskoa eikä symbolia. Selvänäkijät näkevät jokaisen ihmisen ympärillä valokehän, joka vivahtaa monenmoisiin väreihin. Kuta alhaisempi ihmisen sieluntila on, sitä synkempiä värejä näkyy häntä ympäröivässä sädekehässä, mutta kuta kehittyneempi hän on, sitä loistavampi on hänen kehänsä. Suuret pyhät ihmiset hohtavat kullanvärisinä pään ympäriltä ja heidän valokehänsä on kaunis kuin taivaankaari.

Tätä valokehää me nyt sanomme *aura*'ksi. Ihmisen aurasta näkyy, minkälainen hänen sisäinen olemuksensa on. Evankelista sanoo siis: „näimme hänen auransa, täynnä rakkautta ja totuutta”. Tällä hän todistaa, että hän selvänäkijänä on nähnyt ihmisen, jossa sisäinen jumalanpoika todella oli ilmestynyt. „Se aura se oli kuin logoksen aura”, hän sanoo. Ja hän riemuitsee kertoessaan, että hän on ihmisen aurassa nähnyt logoksen loisteen.

Itse asiassa sekä kreikkalainen sana *doksa* että latinalainen *gloria* ja suomalainen *kunnia* viittaavat siihen, että ihmisessä ristiinnaulittu vapahtaja, kun ihmisen persoonallisuus häneen sukeutuu, täyttää inhimillisen auran jumalallisella loisteella, joka tosiaan on kunniakas.

Ja tämä on Golgata-mysterion toinen avain, joka ei ainoastaan paljasta meille sitä, että vapaaehtoinen kärsimys on jumalallista elämää, vaan paljastaa meille sen vielä syvemmän totuuden, että vapaaehtoinen kärsimys on itsessään kunniaa ja suurinta autuutta.

Evankeliumin esitys vapahtajan elämästä päättyy ristiinnaulitsemiseen, kuolemaan ja ylösnousemukseen. Siinä on selvästi suurinta kärsimystä kuvattu suurimmaksi onneksi ja kunniaksi. Ristiinnaulittu vapahtaja huudahtaa viimeisessä hetkessään: „*Eli, Eli, lama sabakhtani*”? Mitä tämä merkitsee? Se on käännetty evankeliumeissa, samalla kun toistetaan hebrealaiset sanat, näin: „minun jumalani, minun jumalani, miksikä minut ylenannoit?” Tämä käänнос on väärä, kuten H. P. Blavatsky osoittaa Salaisessa Opissaan. Sillä on tahdottu viitata psaltariin. Psaltarin 22 luvun 2 säkeessä sanotaan: „minun jumalani, minun jumalani, miksikä minun ylenannoit?” Evankeliumin kääntäjät ovat tahtoneet viitata tuohon psaltarin värsyyn, mutta tämä kuuluu hebreankielellä: „*Eli, Eli, lama asabthan*”, ja merkitsee, kuten sanottu: „jumalani, jumalani, miksikä minun ylenannoit?” Sitä vastoin evankeliumin lause on vapautuneen sielun, itsensä voittaneen hengen riemuhuuto, sillä se merkitsee sanasta sanaan: „minun jumalani, minun jumalani, kuinka sinä minua näin kirkastat, kuinka minun osakseni saa tulla tällainen kunnia!” Näin huudahtaa ihmissielu, kun se oli kärsimyksen arvoituksen lopullisesti ratkaissut, kun ihminen ottaa viimeisen ja korkeimman vihkimyksensä. Nämä sanat löytyvätkin vanhassa vihkimyskaavakkeessa. Muinaisessa Egyptissä sanottiin juuri näin: „minun jumalani, minun aurinkoni, miksi annat loistosi näin loistaa minun ylitseni?”

Siinä on Golgatan jumalallinen ja inhimillinen salaisuus, logoksen ja ihmisen mysterio. Kärsimys on elämän taakka ja olemassaolon ikuinen mahdollisuus, mutta kärsimykseen kätkeytyä on onnen ikuinen mahdollisuus. Vapaaehtoinen ja voitettu kärsimys muuttuu jumalalliseksi autuudeksi ja kunniaksi.

XV.

TEOSOFIA JA MAAILMAN USKONNOT.

Olemme nyt ennättäneet aivan kuin matkan päähän. Olemme pitkässä sarjassa tarkastaneet nykyisen rotumme eri uskontoja ja saatamme nyt katsella taaksepäin nähdäksemme, mitä olemme oppineet. Mitä olemme oppineet, kun näin teosofeina olemme luoneet silmäyksiä erilaisiin sivistyksiin?

Olemme tietysti huomanneet, että suurissa uskonnoissa on opetettu samoja oppeja ja annettu samanlaisia ratkaisuja elämänkysymyksiin, mutta jos tungemme syvemmälle, voimme myös huomata, kuinka eri sivistyksissä on pantu painoa eri puolille samasta elämäkatsomuksesta, kuinka tavallaan jokainen sivistys on tuonut uuden niin sanoaksemme käytännöllisen puolen näkyviin; voimme siis huomata jonkunlaista kehitystä uskontojen historiassa. Elämme nykyään arjalaisen rodun viidennessä sivistyksessä ja ennen tätä ovat olleet hindulainen, kaldealainen, persialainen ja kreikkalais-roomalainen. Näistä on ensimmäinen ainoa, joka on pysynyt meidän päiviimme saakka. Siinä hindulaisessa sivistyksessä ja uskonnossa annettiinkin pohja ja perusta kaikelle myöhemmälle kehitykselle, sillä siinä alarodussa ja sen uskonnossa voimme huomata ainakin siemenenä kaikki mitä myöhemmissä uskonnoissa on ilmennyt. Kaikki ne opit, joista myöhemmät sivistykset edustavat eri puolia, löytyvät ensimmäisen alarodun varhaisissa uskonnoissa.

Jos voimme sanoa, että Indiassa viisaus pysyy vapaana ja muodottomana, koska sillä on kaikkia muotoja käytettävänä, voimme taas sanoa, että sama viisaus jo toisessa kulttuurissa ja sen kansoissa pyrkii kiteytymään varmoihin muotoihin. Kaldealaiset — assyrialais-babylonilaiset perustavat uskontonsa ja elämäntapansa astrologiselle pohjalle. Egyptissä viisaus kätkeytyy pyramideihin ja kansan tajunnalle selviää, että vaikka se itse on tietämätön ja vailla viisautta, on tätä saavutettavissa mysteριοista. Juutalaiset taas, joka myös luetaan toiseen alarodun, hylkäävät epämääräisen monijumalaisuuden ja uskovat yhteen jumalaan, joka on heidät valinnut.

Jos taas luomme silmäyksen kolmanteen kulttuuriin, persialaiseen, huomaamme, ettei siinä enää etsitä viisautta ulkopuolelta jokapäiväistä elämää, pyramidein ja temppelein mysteριοista ainoastaan, vaan että siinä vaaditaan, että viisauden hengen pitää tunkea läpi koko elämän. Siellä käännetään silmä ulkomaailmaan, siellä opetetaan: „viljelkää maata ja tehkää se paradisiiksi. Teidän pitää tulla onnellisiksi ja puhtaiksi tässä näkyväisessä maailmassa.”

Kreikkalais-roomalainen sivistys on taas puolestaan tekemisissä ihmisen tunteiden kanssa. Uskonto siinä opettaa ihmistä palvomaan kauneutta, niin ettei hän vajoa tunteisiinsa ja himoihinsa sokeasti, umpimähkäisesti, vaan aina säilyttää sen kohtuuden ja tasapainon, joka johtuu kauneuden tavoittelusta. Uskonto täten puhdistaa ihmisen himo- ja tunne-elämää.

Viidennen, nykyisen, sivistyksen uskonto on kristinusko. Sen tehtävänä on nähtävästi ollut kehittää järkeä ja ymmärrystä ja teroittaa ihmisten mieliin, että he ovat yksilöitä. Uskonto opettaa, että ihminen yksilönä on syntinen ja paha, mutta samalla sieluna kallis. Tässä sivistyksessä onkin esiintynyt enemmän itsekkäisyyttä ja pahuutta, mutta samalla myös suurempaa itsensä uhraamista kuin entisissä. Ja vasta tässä sivistyksessä on syntynyt varsinainen tieteellinen tutkimus, yksityiskohtia myöten tarkka tiedon hankinta. Tämä on kehittänyt ihmisälyä, ja vaikka uskonnon viralliset edustajat ovat vastustaneet tätä tiedonjonon ja tiedon tavoittelua, täytyy meidän kuitenkin pitää sitä kristillisen sivistyksen henkeen kuuluvaksi.

Jos taas ajanmerkeistä vaarin ottaen luomme katseemme eteenpäin, voimme varmasti odottaa, että ensi tuleva kuudes sivistyskausi ja uskonto on toteuttava sitä, jota nyt sosialistiset ja teosofiset liikkeet

tavoittelevat, nim. keskinäistä auttavaisuutta ja ymmärtämystä. Uusi uskonto tulee kokoomaan kansat ja yksilöt yhteen ja perustumaan siihen selviöön, että totuus on yksi ja että kaikki vanhat uskonnot ovat totuutta eri tavalla julistaneet. Kansainväliset suhteet muuttuvat, sodat häviävät, yhteiskunnalliset olot paranevat ja ihmisiä kasvatetaan suvaitsevaisuuteen, veljellisyyteen ja totuuden etsintään.

Suuri panoraama avautuu silmäimme eteen, kun teosofian avulla tutkimme uskontoja. Saamme silmällä menneisyyteen ja saamme kurkistaa tulevaisuuteen. Mutta nykyisyydessä kuluu oma elämämme.

Ja koska teosofia on meitä tutkimuksissamme opastanut, kysymme nyt siltä: mitä sinä sanot meille, jotka tänä päivänä elämme ja etsimme totuutta? Mikä on meille oikea uskonto? Kuinka meidän tulee elää?

Ja teosofia vastaa:

„Minä olen uskontojen ikuinen viisaus. Minä olen kotoisin samasta salaisesta veljeskunnasta kuin kaikki uskonnotkin. Minä selitän elämän samalla tavalla kuin ne ja neuvon samaan elämään. Te sanotte materialismissanne, että uskonto on haaveilua ja että uskonnolliset ihmiset tavoittelevat pilventakaisia, ajatellessaan jumalaa, kuolemaa, hyvää ja pahaa ja sen semmoista. Mutta kun te näette, että kaikki uskonnot yksimielisesti opettavat samaa, täytyisi tämän seikan johtaa teitä ajattelemaan, että uskonnon „haaveellisissa” opeissa sittenkin on perää. Ei yksikään uskonto koskaan ole neuvonut ihmisiä antamaan itsekkyydelle ja pahalle valtaa, vaan kaikki ovat yhdellä suulla opettaneet ihmisiä nousemaan synnistä ja pyrkimään täydellisyyteen. Minäkin teosofia neuvon samaa. Minä teille näytän, että hyvyyteen ja jalouteen pyrkiminen, että totuuden etsiminen ei ole haaveilua, vaan kaikista käytännöllisin asia elämässä, sillä se on ihmiselämän ikuinen tarkoitus ja päämäärä. Ja te ihmiset tiedätte tämän omassatunnossanne. Teidän sisäinen minänne neuvoo teille samaa.”

Näin vastaa teosofia, ja sen elämänselitys on, että ihmisen ei tarvitse vaeltaa pimeydessä, vaan että on olemassa tie totuuteen. Tämä tie ei ole tuntematon ja ennen käymätön. Sen tien ovat kaikki viisaat kulkeneet. Tieto tästä tiestä on uskontojen ydin. Uskontojen ydin on selvä ja tarkka *tiede*, ei haparoiva usko. Tie totuuteen on ikivanhoista ajoista saakka kartoitettu ja jaettu askeleihin ja jaksoihin. Tie jumalan luo on salainen, koska jokaisen ihmisen täytyy kulkea sitä itsekseen ja sisässään, mutta se on samalla julkinen ja tunnettu, koska kaikkina aikoina on ihmisille siitä kerrottu.

Ehkä selvemmin kuin ennen esitetään — ainakin kristillisessä sivistyksessä, — teosofian kautta tämän tien eri askeleita. Meillä on teosofinen kirja, tuo pieni *Hiljaisuuden Ääni*, jossa nimenomaan puhutaan näistä asioista. Kirjasiens kolmannessa osassa sanoo opetuslapsi: „niin, herra, minä näen tien. Sen juuri on suossa, sen huippu häipyä nirvaanan kirkkauteen: ja nyt näen yhä kapenevat portit dshnaanin okaisella tiellä.”

„Oikein näet, lanuu. Nämä portit vievät pyrkijän yli vetten toiselle rannikolle. Jokaisella portilla on kultainen avaimensa, joka sen aukaisee, ja nämä avaimet ovat:

1. *Daana*, armeliaisuuden ja kuolemattoman rakkauden avain.
2. *Shiila*, sanojen ja tekojen sopusoinnun avain, joka tasoittaa syyn ja seurauksen eikä enää jätä sijaa karman toiminnalle.
3. *Kshaanti*, kaunis kärsivällisyys, jota ei mikään voi häiritä.
4. *Vairaagja*, välinpitämättömyys nautintoa ja tuskaa kohtaan, illusioni voitettuna, tietoisuudessa ainoastaan totuus.
5. *Vürja*, uljas tarmo, joka taistellen raivaa tiensä ylhäiseen totuuteen, ulos maallisten valheitten mudasta.

6. *Dhjaana*, jonka kultainen portti, kun se kerran aukeaa, vie naldshoorin ikuisen satin valtakuntaan ja sen taukoomattomaan kontemplationiin.

7. *Pradsbnaa*, avain, joka tekee ihmisestä jumalan, luoden hänestä boodhisattvan, dhjanien pojan.

Sellaiset ovat porttien kultaiset avaimet.”

Jos katselemme nykyisiä ihmisiä, voisimme jakaa heidät kolmeen luokkaan. Ensiksi on olemassa sellainen ryhmä ihmisiä, jotka eivät ajattele juuri mitään, jotka ainakaan eivät ajattele elämää, eivät ajattele elämän kysymystä, eivät vaivaa sillä päätänsä, elävät vain mukana, antavat päivän tulla, toisen mennä, joskus kärsimyksen ahdistamina ehkä huomauttavat: tämä on murheen laakso, kyynelten laakso, mutta muuten tyytyvät taas, kun ilo heitä kohtaa. He saattavat olla uskonnollisia, käydä kirkossa, noudattaa tunnollisesti ulkonaista järjestystä, mutta heidän sielunsa ei ole herännyt.

Toiseen ryhmään kuuluvat sellaiset ihmiset, joissa oma sielu on herännyt, mutta jotka tavoittelevat itsekkäitä pyyteitä, kunniaa, rikkautta, valtaa. Nämä ihmiset ovat sängen hereillään verrattuina edellisiin. He tietävät, mitä tahtovat. Kaikki he uhraavat omalle ihanteelleen. Kun kunniaa tavoittelevat antavat he kaiken mennä, kunhan kunniaa niittävät, — halveksivat rikkautta polkevat rakkauden jalkainsa alle. Sama on laita, jos he tavoittelevat valtaa tai rikkautta. Heidän tahtonsa on yhteen kohtaan suunnattu, he tekevät väsymättä työtä ja uhraavat mitä tahansa saavuttaakseen mitä haluavat.

Mutta on kolmas laji ihmisiä, jotka haluavat ja tavoittelevat jotakin ulkopuolella itseään. He kyllä ovat kiitollisia kaikesta onnesta, joka heille tulee, ja sitäkin tahtovat, mutta sisimmässä itsessään he tavoittelevat korkeampia elämänihteitä, totuutta, hyvyttä, kauneutta, jumalaa. Tiedemiehet, jotka totuutta etsivät ja antautuvat pitkälliseen, vaivaloiseen työhön tutkiessaan ulkonaisen maailman ilmiöitä ja miettiessään luonnonlakien problemeja; taiteilijat, jotka tavoittelevat kauneutta ja kehittävät kykyänsä sitä esittää; tosiuskovaiset, jotka tavoittelevat hyvyttä, synnittömyyttä, täydellisyyttä, — tällaiset ihmiset kuuluvat kolmanteen ryhmään, ja meidän sympatiamme on suurin heitä kohtaan. He ovat ikäänkuin inhimillisempiä kuin toiset, heissä on ihminen herännyt, jota vastoin ensimmäisen ryhmän välinpitämättömiä voisi verrata kasveihin, toisen ryhmän itsekkäitä taas eläimiin. Mutta kuitenkin tuntuu, että nämäkin filosofit ja tiedemiehet, taiteilijat ja uskonnolliset elävät pimeydessä ja etsivät umpimähkään, tietämättä, minne heidän askeleensa johtavat ja mikä on heidän etsimisensä päämäärä.

Kaikkia näitä ihmisiä ovat uskonnot tahtoneet auttaa, ja kaikkia tahtoo teosofia nykyään auttaa. Tietämättömyydessä ja välinpitämättömyydessä istuvia se auttaa siten, että se herättää heitä ajattelemaan: „älkää olko vegetoivia kasveja, ruvetkaa toki ajattelemaan!” Niille taas, jotka tavoittelevat itsekkäitä pyyteitä, joiden ihanne on oman personallisuuden nautinto ja ilo, niille sanoo teosofia: „herätkää toki olemasta eläimiä, te olette ihmisen ruumiiseen tulleet, alkää tavoittako vain itsellenne onnea, kääntäkää katseenne ylöspäin!” Mutta niille, jotka kuuluvat kolmanteen ryhmään ja pyrkivät kasvamaan henkisesti, sanoo teosofia: „oikein te tavoittelette! Hyvyttä tahdossa, totuutta ajatuksissa, kauneutta ja ihmisyyttä tunteissa, sitä tulee tavoitella. Te olette oikeassa, mutta tietä ette selvästi näe. Vanhojen viisaiden tavalla minä osaan neuvoa teille tien. Ei heti voi hypätä päämäärään, vaan tie on kulettava, — nopeasti tai verkalleen, siten että poiketaan syrjään tai siten että kuljetaan suoraan eteenpäin, ja viisaat, jotka sen tien ovat kulkeneet, osaavat neuvoa niitä, jotka harhailevat tien alapäässä, ja sanoa mitkä askeleet heidän on astuttava.”

Äsken toistamamme ote „Hiljaisuuden Äänestä” näyttää meille, että on olemassa seitsemän porttia, joiden läpi on kulettava, seitsemän askelta, seitsemän vihkimystä. Jokainen vihkimys luovuttaa yhden avaimen ja avaa yhden portin ja antaa salatieteellisesti sanoen käteemme yhden tason voimat ja kyvyt.

Ei ihmiskunta kokonaisuudessaan, ei edes ne edistyneemmät yksilöt, jotka kuuluvat kolmanteen

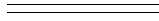
luokkaan, tunne fyysillistä maailmaa sen sisäiseltä puolelta. Ei ole ihmiskunta vielä saavuttanut täydellistä itsetietoisuutta edes tässä ensimmäisessä näkyväisessä maailmassa, saatikka sitten tuonelassa tahi taivaassa. Sillä mitä on itsetietoisuus näkyväisessä maailmassa, jossa elämme, synnymme ja kuolemmme? Mitä on tämän näkyväisen maailman avain, se voima, joka meidän on hankittava, jonka täytyy olla meidän käsissämme, ennenkuin ymmärrämme tätä maailmaa, ennenkuin olemme ratkaisseet tämän arvoituksen? Mikä on se avain, se voima? Se on niinkuin sanotaan „Hiljaisuuden Äänessä” *daana*, armahtavaisuuden ja kuolemattoman rakkauden avain. Niinkauan kuin ihmiskunta ei vielä ole oppinut rakastamaan, niinkauan kuin se ei vielä ole saavuttanut itsetietoisuutta edes tässä näkyväisessä maailmassa. Niin kauan kuin ei yksityinen ihminen ole saanut käteensä armahtavaisuuden ja rakkauden avainta, joka avaa hänelle ensimmäisen portin, niin kauan ei hän vielä ole itsetietoinen kansalainen tässä näkyväisessä maailmassa. Hän on unissakävijä, joka vaeltaa pimeydessä ja jolla on harsoja silmiensä edessä. Ihmiset itse luulevat, että heillä on silmänsä auki, että he näkevät selvästi, mitä tämä elämä on. He luulevat kaiken ratkaisseensa ja osaavat sanoa toisia haaveilijoiksi, mutta ikuinen viisaus sanoo: jos ei sinulla ole armahtavaisuuden ja kuolemattoman rakkauden avainta kädessäsi, niin et ole vielä itsetietoinen, et ole hereilläsi, et kulje silmät auki tässä maailmassa. Niin sanoo ikuinen viisaus ja meidän täytyy pysähtyä kysymään: mitä on rakkaus? mitä on armahtavaisuus? Armahtavaisuus on sitä, että tulemme hyviksi kaikkia kohtaan ja että kaikki viha meistä poistuu. Jos voimme vihata yhtään ainoata olentoa, ei ole vielä armahtavaisuus sydämessämme, sillä viha on täydellisesti voitettava ja poistettava, ennenkuin armahtavaisuus voi valloittaa sydämemme. Mutta rakkaus on vielä muuta. Sitä myöten kuin tulemme hyviksi kaikkia kohtaan, sitä myöten kasvaa rakkautemme niitä kohtaan, joita rakastamme erityisesti. Kaukana siitä, että tulisimme heitä kohtaan kylmiksi, päinvastoin meidän rakkautemme kasvaa, puhdistuu ja tulee korkeammaksi, syvemmäksi, voimakkaammaksi, samalla kuin kaikki viha häviää meidän sydämestämme ja meidän sydämemme täyttyy armahtavaisuudella kaikkia olentoja kohtaan. Tämä on rakkauden avain ja tämä on ensimmäinen askel. Kun se on voitettu, tulee todellisessa merkityksessä toinen.

Toinen avain avaa meille uuden maailman, sen, jossa tuonelakin on. Se avain on totuus, *shiila*, joka merkitsee täydellinen sopusointu ajatusten, sanojen ja tekojen välillä, täydellinen sopusointu, täydellinen rehellisyys. Tiedemiehet saattavat tavoitella totuutta, ihminen saattaa lukea kirjoja, tutkia luontoa ja elämää, tarvitsematta olla täysin rehellinen itse. Mutta kun tulee toinen avain hankittavaksi, kun toinen askel on otettava elämän tiellä, silloin ihmiselle selviää totuuden merkitys. Totuus on ennen kaikkea sitä, että ihmisen sisällä vallitsee ehdoton sopusointu ajatusten, tunteiden, tahdon ja tekojen välillä. Kaikki pitää olla yhtä harmoniaa.

Tämä on toinen askel, ja kolmas on kärsivällisyys, neljäs välinpitämättömyys j. n. e. Ei meidän tässä tarvitse puhua joka askeleesta. Niitä nimitetään ja kuvataan „Hiljaisuuden Äänessä”, ja koska jokainen askel ja avain paljastaa uuden salaisuuden, ei niitä täysin käsitä, ennenkuin itse tiellä kulkee. Kyllähän meillä on näitä hyveitä jossakin määrässä nyt jo, — pitäähän olla kärsivällisyyttä, pitäähän osata kestää iloa ja tuskaa nyt jo, sen jokainen ymmärtää ja sitä jokainen tavoittelee, mutta erikoisesti on ymmärrettävä ja huomattava, kun luemme „Hiljaisuuden Äänessä” tämän tien eri askeleista ja porteista, että kun askel todellisesti on otettava siinä merkityksessä, että uusi maailma on voitettava, silloin on elämän ja kuoleman kysymys, että hankimme itsellemme vastaavan ominaisuuden. Silloin myös käsitämme, mitä se ominaisuus on.

Kaukana, kaukana häämöittää päämäärä, — mestari-ihminen, jolla on kaikki nuo hyveet, joka on ne kaikki, joka todella on jumalallinen olento! Mutta kun me osaamme suunnata katsemme ylöspäin häntä kohtaan, kun osaamme vähänkin nähdä, minkälainen hän on, kuinka todella hän on täynnä rakkautta ja sääliä, totuutta ja viisautta, voimaa ja valtaa, silloin mekin iloitsemme siitä, että olemme ihmisiä ja voimme ruveta kulkemaan ihannetta kohti. Pois häviää meistä kaikki painostava synnin tunne! Pois se meistä häviää. Me tulemme iloisiksi ja kiitollisiksi kaikesta, — niin kiitollisiksi siitä, että jo olemme ihmisiä s. o. olentoja, jotka voimme erehtyä ja oppia. Se on suuri ja ihana, tämä „synnintunteen” sisäinen ja salainen puoli! Ei se ole oikeata synnin tuntoa, että olemme alakuloisia, käymme pää kumarassa ja moitimme elämää, jumalaa ja ihmisiä ja valitamme omaamme ja kaikkien huonoutta ja syntisyyttä, mutta samalla olemme täynnä ylpeyttä ja kunnianhimoa ja ulkokultaisuutta. Ei se ole synnintuntoa, vaan todellinen ja

oikea synnintunto on se, että iloitsemme siitä, että saatamme erehtyä ja langeta ja taas nousta. Evankeliumin alkutekstissä oleva sana merkitsee „ampumista maaliin osaamatta”. „Tehdä syntiä” on sama kuin kyetä täydellistä yrittämään ja yhä uudestaan yrittämään, vaikkei vielä osaakaan. Synti on täten lahja, joka meille on annettu. Ei kasvit, ei eläimet sitä tunne. Ainoastaan ihminen voi „tehdä syntiä”. Ainoastaan ihminen voi nähdä täydellisyyden ja nähdä, kuinka kaukana hän siitä on, ja iloita siitä, että hän ihmisenä voi ruveta kulkemaan sitä kaukaista täydellisyyttä kohti.

PEKKA ERVAST

SUURI SEIKKAILU

ROMAANI

PORVOO * HELSINKI
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖN
KIRJAPAINOSSA PORVOOSSA
1934

JUNASSA

Silloin ilmestyi hänelle Herran enkeli . . .

Luukk. I: II.

I.

Olin lähdössä pitkälle matkalle.

Asemalle oli kerääntynyt suuri joukko ystäviä ja omaisia hyvästiä jättämään. Kuka puristi kättä, kuka syleili hellästi. Monen silmät olivat kyyneltyneet, mutta kaikki toivottivat hyvää onnea. Viimeksi erosin perheestäni. Vaimoni itki ja hymyili syleillessään jäähyväisiksi.

- Kirjoitathan, rakkaani? hän kuiskasi.
- Tietysti kirjoitan.

Poikani, seitsemäntoistavuotias miehen alku, puristi kättäni itsehillitysti.

- Voi hyvin, isä, hän sanoi reippaasti.
- Hyvästi, Ilmari, ja muista: nyt sinä olet äidin tuki ja turva, niin kauan kuin isä on poissa.

Silloin poikani huulet värähtivät ja hänen silmänsä sumenivat.

- Kyllä, isä, hän vastasi heikolla äänellä.

Eihän ollut tietoa, koska matkalta palaisin.

Nousin vaununsillalle, juna lähti liikkeelle ja molemmin puolin vain huiskutimme kättä. Pian kaikki rakkaat kasvot hävisivät näkyvistä, Kaisaniemi oli sivuutettu ja minä menin vaunuun paikalleni.

Istuin osastossani yksin ja katselin ohikiitäviä maisemia. Olin mietteissäni, sydämeni oli tunteista raskaana. Kummallinen tämä ihmiselämä, ajattelin, – syntyä ja kuolla, rakastaa ja erota, ikävöidä ja etsiä – aina etsiä. Ja mikä on ihminen? Kun kaikki turha, kun kaikki intohimot ja paheet riisutaan, – vain värisevä sydän, joka pohjimmaltaan ei kykene muuhun kuin rakastamaan.

Tutkistelin itseäni. Mikä minut nyt on tälle matkalle ajanut, kysyin, minut, joka kaikkine juurineni olen kiinni kotimaassa, joka en kykene matkustamaan, en olemaan poissa perheeni luota, en näkemättä ystäviäni?

Silloin outo onni täytti sydämeni ja vastasi puolestani. Jos et ole ennen osannut olla epäitsekäs, se sanoi, ole nyt. Juuri omaistesi, ystäväsi ja kotimaasi puolesta olet nyt lähdössä matkalle. Sinä etsit ja ikävöit, sinä aavistat – sinä tiedät, että tulet löytämään.

Mietin, mietin ja katselin maisemia. Pikajuna kiiti ohi aseman toisensa perästä.

Kohtelias ja vanhastaan tuttu junailija tuli matkalippuani tarkastamaan. Hän repäisi vihkosta Turun matkaa vastaavan lehden ja sanoi hymyillen, ojentaen lippuni takaisin:

– Suokaa anteeksi, tohtori Kotka, mutta täällä on toisen luokan osastossa herra, joka mielellään tahtoisi puhutella tohtoria.

– Kuka hän on?

– En tunne häntä. Hänen täytyy itse esittää itsensä, jos tohtori suvaitsee ottaa hänet vastaan. Hän pyysi minua vain kysymään.

Hymyilin hengessäni, mutta vastasin:

– Olkoon menneeksi. Sanokaa, että tuntematon ystäväni on tervetullut.

Junailija poistui ja hetken perästä ilmestyi oven suuhun vakavan ja arvokkaan näköinen keski-ikäinen mies, joka kohteliaasti kysyi, häiritsikö.

– Ette ollenkaan. Käykää sisään istumaan.

Nousin tervehtimään, sillä tulokas ojensi kätensä ja esitti itsensä:

– Nimeni on Santala.

– Kirkkoherra Santalako? kysyin kiintoisan uteliaana kätellessämme.

– Sama, vastasi vieraani, ja istuutuessamme ikkunan ääreen vastapäätä toisiamme hän lisäsi: – Tohtori Kotka tuntee minut?

– Sitä en voi sanoa, koska näen teidät nyt ensi kerran, mutta olen kuullut teistä. Te sitä vastoin nähtävästi tunnette minut ainakin ulkomuodoltani. Ja syynä lienee se, että olette käynyt jollakin luennollani. Kuulin kerran eräältä ystävältäni, että hän oli nähnyt teidät.

– En ainoastaan kerran, vaan monta kertaa olen käynyt tohtorin luennoilla yliopistossa.

– Sepä kiinnostaa. Papit eivät yleensä ole suosineet minua.

– En soisi, että ymmärtäisitte minua väärin, sanoi vieraani vakavan kohteliaasti, – en minäkään hyväksy kaikkia teidän näkökantojanne, mutta tunnustan mielelläni, että ihailen teitä puhujana.

– Hm. Puhujia on paljon ja meidänkin maassamme on varmasti monta paljon etevämpää puhujaa, vastasin tyytymättömästi. – En ole koskaan halunnut olla puhuja, – en oikein ymmärrä, mitä se sana merkitsee, sillä me ihmisethän puhumme kaikki yhtä mittaa. Jos olen puhunut, olen puhunut ainoastaan sen takia, että minulla on mielestäni ollut jotakin sanottavaa.

– Siinäpä se, ihastui kirkkoherra. – Silloin vasta minustakin puhe alkaa. Teillä on aina jotakin sanottavana ja te hallitsette aiheenne erinomaisen taitavasti, – kuulijan on pakko sanojanne seurata.

- Sepä hauskaa kuulla, kiitin hieman ivallisesti, mutta samassa molemmat hymyilimme.

Vieraan katse seurasi hetken aikaa ohikiitäviä maisemia ja sitten hän lausui:

– Ymmärrätte, herra tohtori, etten ole tullut tänne teitä häiritsemään ainoastaan kiittäakseni teitä luennoistanne, vaikka sekin voisi olla pätevä syy. Minulla on jotakin sydämelläni. Tahtoisin ensin tehdä teille kysymyksen. Te puhutte luennoillanne maailman uskonnoista, te puhutte lämmöllä ja olette nähtävästi sangen kiinnostunut uskonnollisesta elämästä. Mutta te puhutte aina pakanallisista uskonnoista ja kiitätte niitä. Jos sivumennen mainitsette kristinuskon tai kristikirkon, huomautatte aina jostakin sen epäkohdasta. En tahdo väittää, ettei huomautuksenne olisi paikallaan, mutta miksi ette tahdo nähdä meidän kirkkomme ja uskomme ansioita ja hyviä puolia? Miksikä ette ole kristitty? Olettehan syntynyt kristikunnassa ja saanut kristillisen kasvatuksen, – miksikä siis olette hylännyt isienne uskon?

– Antakaa minun puolestani vastata vastakysymyksellä: mistä tiedätte, herra rovasti, että olen kääntänyt selkäni kristinuskolle?

– Luennoistanne sen päätän.

– Mutta te sanoitte juuri äsken, että olen vain puhunut todellisista epäkohdista, en liioitellut enkä valehdellut?

– Totta kyllä, mutta luentojenne sisällyksestä ja äänenne sävystä huomaa, että teillä ei ole harrastusta kristilliseen suuntaan.

– Siinä voi olla perää. Kirkot eivät minua suurestikaan miellytä ja vielä vähemmän lahkot. Minusta tuntuu, että kristilliset kirkot ja lahkot eivät itsekään tiedä, mitä kristinuskko todella on. Miksi siitä muuten riitelisivät? Miksi tuomitsisivat toisiaan? Miksi jokainen luulee, että vain hänen uskonsa on autuaaksitekevä? Eikö teidänkin mielestänne tässä olisi korjaamisen varaa?

– Olisipa tietenkin, vastasi kirkkoherra hämmästykseni, – tässä kohden olen aivan samaa mieltä kansanne. Ja nyt minun täytyykin tulla varsinaiseen asiaani, siihen kysymykseen, joka on mieltäni painanut kauan aikaa. Ajatelkaa nyt, herra tohtori. Te olette uskonnollinen ihminen, – jollette vielä ole uskovainen, ette ainakaan ole ateisti. Te olette totuutta rakastava ja vastuustanne tietoinen ihminen. Ettekö koskaan ole ajatellut tätä meidän kansaamme? Ettekö koskaan ole tahtoneet palvella sen edistystä ja onnea? Ettekö koskaan ole tullut ajatelleeksi, että kirkolla, luterilaisella kirkolla, on käsissään tämän kansan henkisen elämän ohjaket? Jos ken voi sitä auttaa eteenpäin elämän tiellä, on se kirkko ja yksin kirkko. Mitä jotkin hyvää tarkoittavat luennot ja kirjat merkitsevät? Eivät mitään itse kansalle. Kourallinen henkilöitä voi ottaa niistä oppia, mutta kirkko, kirkko yksin kykenee kansaa ohjaamaan. Vaikka sanommekin, että työväenliike on vienyt kansan joukot harhaan epäuskon alankoihin, on tämä ohimenevä ilmiö. Suomen kansassa on terve pohja-aines, joka pian heittää harteiltaan vieraan ikeen. Ei se kauan tyydy ateismiin. Se kaipaa sisässään Jumalaa. Se etsii ja etsii ja lopulta se löytää. Mutta eikö olisi suurta olla sen auttajana, sen ohjaajana, sen johtajana tässä etsinnässä, elämän etsinnän monilla poluilla, jotka yhtä helposti vievät harhaan kuin päämäärään. Ettekö koskaan ole tullut ajatelleeksi, että teidän velvollisuutenne ehkä olisi asettaa kaikki suuret Jumalalta saamanne lahjat kristinuskon ja kirkon palvelukseen?

Vieraani oli puhunut itsensä lämpimäksi ja minun silmäni olivat käyneet yhä suuremmiksi hämmästyksestä.

- No niin, nyt se on sanottu, hän lopetti huokaisten syvään, ja taas hymyilimme yhdessä.

Kun en mitään virkkanut, sanoi hän vielä:

– Herra tohtori, suokaa anteeksi suorapuheisuuteni, mutta minun täytyi keventää sydäntäni. Toivon teidän ymmärtävän, etten ole pahaa tarkoittanut.

– Ymmärrän täydellisesti, riensin vastaamaan. – Olen vain niin hämmästynyt. Ehdotuksenne on niin odottamaton. Olen tottunut siihen, että kirkolla ja papistolla ei ole mitään mielenkiintoa minuun, ei ainakaan hyvää käsitystä minusta, – onhan kuulunut aivan päinvastaisia ääniä. Tämä teidän hyvä ajatuksenne minusta on todella tehnyt minut sanattomaksi.

– Olen erittäin iloinen, että ymmärrätte minua. Sanon suoraan, että papiston käsitys teistä johtuu siitä, etteivät papit tunne teitä. He luulevat, että olette uskonnon vastustaja ja antikristuksen palvelija. Mutta olen varma, että jos he kuulisivat teidän puhuvan, he ajattelisivat niinkuin minä: miksikä tuo mies ei ole kirkon palveluksessa?

– Sangen ihmeellisistä ja imartelevaa. Nyt minun täytyy kertoa teille jotakin, rovasti Santala. Vieraani kävi tarkkaavaiseksi ja minä aloitin leveästi hymyillen:

– Katsokaa, se on vain nuoruuden muistelmia. Mutta se johtui niin elävästi mieleeni teidän puhuessanne, että tunnen jonkinlaiseksi velvollisuudeksi kertoa siitä teille.

Mietin vähäisen, kävin vakavaksi ja jatkoin:

– Olin siinä seitsemäntoista iässä, nuori ylioppilas, mutta harras uskovainen kristitty.

Taas vaikenin hetkeksi, ennen kuin jatkoin:

– No, ehkä tämä on liikaa sanottu, sillä en ollut uskovainen aivan jokapäiväisessä merkityksessä. En välittänyt uskonkappaleista, sillä en ymmärtänyt niitä. Minusta oli yhdentekevää, oliko Poika „käynyt ulos” Isästä yksin vaiko Isästä ja Pyhästä Hengestä. Outoa oli minulle myös riita siitä, tuliko ihminen autuaaksi yksin uskon vaiko uskon ja hyvien töitten avulla. Minusta uskon olemus keskittyi yksin siihen varmaan tunteeseen ja vakaumukseen, että jos tieteni olisin tehnyt jotakin väärää, en olisi kelvannut Isälle enkä Pojalle. Uskovaisen elämä oli pyhää elämää, se oli Vapahtajan seuraamista ajatuksissa ja teoissa. Näin vanhana tuntuu vaikealta kuvata omaa mielentilaansa nuorena. Nuoren ihmisen uskonnollinen sielunelämä tuntuu sentimentaaliselta. Kuitenkin tiedämme, te arvattekin yhtä hyvin kuin minä, että sillä on oma hyveensä ja etunsa: se on kauttaaltaan vilpittömä, harras, keskitetty, nuorukainen on kokonaan sitä mitä hän on. Uskoin koko sydämeistäni, että minun tuli seurata Jeesusta, että se oli elämäni ainoa tarkoitus. Sitä varten olin syntynyt, sitä varten elin. Näen, että ymmärrätte minua, herra rovasti. Te tiedätte, että nuoren ihmisen usko on elävä ja todellinen.

Kirkkoherra Santala nyökäytti myöntävästi, aivan kuin häntäkin olisivat nuoruuden muistot ahdistaneet, mutta hän vain kuunteli tarkkaan, kun etenin kertomuksessani.

– Nyt tulen muistelmassani kohtaan, jota te varmaankaan ette voi käsittää, ette ainakaan hyväksyä. Kysyin itseltäni, enkö voisi astua kirkon palvelukseen. Tunsin hengessäni, että minun kanssani tulisi jotakin uutta Suomen kirkkoon, uusi tuulahdus uskoon ja elämään. Se ei ollut sokeata ylpeyttä, se oli todella kuin sisäinen varmuus ja tieto.

– Mutta eihän tuossa ollut mitään käsittämätöntä, keskeytti vieraani, – jokainen papin kokelas ajattelee tai ainakin hänen pitäisi ajatella juuri tuohon tapaan. Jokainen kirkonmies on tavallaan kutsuttu

reformaattoriksi. Aika rientää eteenpäin, emme saa pysähtyä paikallemme. Niinkuin meidän tulee kasvattaa itseämme, niin meidän myös tulee kasvattaa toisia ja kohottaa siten kirkon henkistä auktoriteettia.

- Iloitsen sanoistanne. Näin pitkälle ymmärrätte minut siis hyvin nuorukaisena.
 - Totta kai, herra tohtori. Ihmettelen vain, ettette noudattanut omantuntonne ääntä. Ette lähtenyt kirkon palvelukseen, vaan jätite yliopistoon.
 - Niin, siinäpä nyt on se kohta, jota epäilen teidän ymmärtävän tai hyväksyvän.
 - Kertokaa.
 - Nähkääs, minulla oli tällainen tunne: minun täytyy päästä arkkipiispaksi; silloin voin panna toimeen kirkon uudistuksen ja jonkinlaisen uskonpuhdistuksen.
 - No, eihän tuossakaan ajatuksessa ollut mitään rikollista. Jokaisen nuoren papin oikeutettu kunnianhimo viittaa piispanhiippaan, ja täytyyhän jonkun tulla piispojen pääksikin.
 - Aivan oikein, mutta minulla ei ollut kunnianhimoa. En tahtonut nousta arkkipiispaksi, vaan olla arkkipiispana, että olisin saanut vuodattaa sydänvereni kirkon hyväksi. Tahdoin arkkipiispana osoittaa ja opettaa, mitä usko on, mitä Jeesuksen seuraaminen on, ja järjestää uudelleen koko papiston elämän.
 - En nyt oikein jaksa seurata, alkoi rovasti, mutta pysähtyi puheessaan.
 - Sanoinhan, että teidän olisi vaikea ymmärtää, jatkoin hymyillen. – Omituisuus oli juuri siinä, etten tahtonut tulla papiksi, vaan arkkipiispaksi.
 - Tarkoitatteko, että te, seitsentoistavuotias nuorukainen, olisitte halunnut tulla arkkipiispaksi ilman muuta?
 - Siinäpä se. En halunnut nousta, vaan olla.
- Kirkkoherra Santala näytti vähän siveellisesti närkästyneeltä.
- Mutta tuohan oli kuin leikinlaskua pyhistä asioista, hän huudahti.
 - Siinäpä näette. Mutta minkä tähden leikinlaskua? Ja minkä tähden pyhistä asioista? Onko arvoasteikko Jumalan määräämä? Onko piispa ehdottomasti pyhempi olento kuin kirkkoherra?
 - Vaikk'ei niinkään olisi, täytyyhän olla järjestystä kaikkialla. Se on apostolien ajoilta perittyä. Piispa on juuri vanhempi toisia seurakunnassa.
 - Epäilemättä, ja teidän näkökantanne on tietysti oikeutettu. Älkäämme unohtako, että minä olen tässä kertonut nuoruuteni haaveista. Se sinänsä osoittaa, kuinka tunnen kunnioitusta ja luottamusta teitä kohtaan, herra rovasti.
 - Suokaa anteeksi, herra tohtori, että mielessäni kiivastuin. Se oli ajattelematonta. Toivon, ettette sen takia jätä kertomustanne kesken.

– En jätä, vaikka nyt tulemmekin pahimpaan vai sanoisinko hassuimpaan kohtaan, joka todistaa teille, että hyvät ajatuksenne minusta ovat tuulesta temmatut. Kirjoitin näet silloiselle arkkipiispalle ja ehdotin, että hän panisi toimeen erinäisiä muutoksia ja uudistuksia tai, jos hän tuntisi itsensä liian vanhaksi siihen, että hän tavalla tai toisella tekisi minusta arkkipiispan.

Kirkkoherran suu vetäytyi leveään hymyyn – ja minä myös hymyilin.

– Siinäpä vasta nuoren miehen edesottamus, virkahti vieraani. – Vastasiko arkkipiispa kirjeeseen?

– Niin, se oli minulle kuin keskiaikainen jumalantuomio. Ihmeen piti tapahtua. Jos Jumalan tahto oli, että palvelisin kirkkoa, silloin kävisi, niinkuin unelmoin, silloin arkkipiispakin ymmärtäisi, mistä oli kysymys, silloin minä tulisin arkkipiispaksi. Arkkipiispa ei suvainnut vastata – enkä sitä nyt ihmettele. Mitä hän olisi osannut vastata? Paperikoriin hän arvatenkin heitti kirjeeni. Olihan hänellä tärkeämpiä tehtäviä kuin vastata nuorten hullujen kirjeisiin. Odotin vastausta seitsemän viikkoa. Olin jännittynyt ja samalla rauhallinen. Se ei siis ole Jumalan tahto, ajattelin kun lopulta näin, ettei vastausta tulisikaan. Nuo haaveet on heitettävä, työni on muualla.

– Mutta miksikä ette voinut ajatella luonnollista tietä? kysyi kirkkoherra kummastellen. – Jos olisitte tullut papiksi, luulen, että nopeasti olisitte kohonnut arvossa. Ehkä tällä hetkellä olisitte arkkipiispa.

Hymyilin vastaukseksi.

– Te olette kohtelias, sanoin, – mutta minä olin nuoruudessani omituisen nöyrä – tai ehkä tahtoisitte sanoa: omituisen ylpeä. Olin enemmän luterilainen kuin luterilainen kirkko. Uskoin täydelleen uskoon. Jos minun piti tulla arkkipiispaksi omin ponnistuksin, ei se arkkipiispaus merkinnyt mitään. Uskoni ja olemukseni piti oikeuttaa minut siihen asemaan – Jumalan armo, niinkuin sanoisitte. Jos Jumala tarvitsisi minua kirkon päänä, hän asettaisi minut siksi. Jos ei, oli hänellä toinen tarkoitus minuun nähden. Minulla ei ollut omaa tahtoa.

– Kylläpä te olitte kummallinen nuorukainen. Ja olihan jotakin johdonmukaisuuttakin teidän – kuinka sanoisin –

– Sanokaa vain suoraan: hulluudessani.

– Niin, sillä eihän semmoisia ihmeitä tapahdu. Emme enää elä semmoisten ihmeiden aikaa. Elämässä on paljon luonnontieteellisiä ym. ihmeitä, mutta yliluonnollisia asioita ei enää tapahdu.

– Oletteko siitä varma, herra rovasti?

Äänessäni oli jotakin, mikä pani vieraani hätkähtämään.

– Mitä, hän kysyi, – ettenkö olisi siitä varma? Se on luja uskoni. Nykyaikana kyllä puhutaan spiritistisistä ihmeistä, mutta milloin ilmiöt eivät ole petkutusta, ovat ne tietysti luonnollisesti selitettävissä.

– En tahdo kajota spiritismiin, vastasin, – mutta jos sallitte, kerron nuoruuden muistelmani loppuun. Jätän sikseen, olisiko ollut mitään yliluonnollista minun arkkipiispaksi tulemisessani, – sehän vain olisi ollut tavallisuudesta poikkeava ilmiö. Mutta kun ei siitä asiasta tullut mitään, sain sen sijaan aivan kuin korvaukseksi kokea todellisen ihmeen.

Kirkkoherra Santala näytti yhtä uteliaalta kuin hämmästyneeltä, mutta vaikenen odottaen.

– Kun nyt kerron tämän muistoni teille, jatkoin rauhallisesti, – näette siitä, kuinka rehellisesti teitä kunnioitan. Te saatte kuulla semmoista, jota ani harvoille olen kertonut, ja toivon ja uskon, että te pidätte kuulemanne salassa.

– Empimättä, sanoi vieraani.

– Kuulkaa siis. Muistan niin elävästi tuon tapahtuman, joka säilyy pyhimpien muistojeni joukossa. Olin yksin huoneessani, mietin ja rukoilin. Olin kärsinyt koko ajan siitä lähtien, kun ymmärsin, etten saanut auttaa kirkkoa. Minulla ei ollut mitään keskitietä: joko kirkon johtajana tai ei mitään tekemistä kirkon kanssa. Mistä tällaisen rohkeuden sain hengessäni, se on salaisuus. Joka tapauksessa kärsin kuin hylätty, vainottu, ulosheitetty. Nyt kuten sanoin istuin huoneessani. Ovi oli lukossa, aurinko paistoi ikkunasta. Kadulta kuului ohikulkevien askeleita ja hevosen kavioiden kopsetta, kun joku ajuri sivuutti talon keveine kumipyöräisine rattaineen. Yht'äkkiä oli huoneeni kuin valaistu – valo oli aurinkoa kirkkaampi. Katsahdin hämmästyneenä ylös, ja minkä näyn luulette silmiäni kohdanneen? Huoneeni keskellä seisoi pitkään vaaleaan viittaan pukeutunut mies – niin arvokkaan ja ylevän näköinen, että sydämeni vavahti. Hän ei ollut tavallinen kuolevainen, sen näin heti, sillä häntä ympäröi ikäänkuin loistava taivaankaari ja hänen päänsä ympärillä oli kultainen sädekehä. En koskaan ollut unissani nähnyt semmoista loistoa, ja pyhän säikähdysten vallassa syöksyin polvilleni ja huuleni kuiskasivat vaistomaisesti: »Vapahtajani!» – »Älä pelkää, poikani», sanoi tuo pyhä olento, »en ole Vapahtaja, olen vain Hänen nöyrä lähettinsä». Hän hymyili, ja samalla katosivat nuo häikäisevät väriloisteet. Hän ojensi minulle kätensä ja nosti minut jaloilleni, – niin ainakin minusta tuntui. Sitten hän viittasi kädellään sohvaa ja tuolia ja sanoi: »Istukaamme, sillä minulla on puhuttavaa.» Hän istui itse sohvan nurkkaan ja sai minut istumaan tuolille eteensä. Nyt hän oli aivan ihmisen, ehkä egyptiläisen miehen näköinen. Päähinettä hänellä ei ollut, mutta pitkät, tummat suortuvat kehystivät kasvoja ja kaulaa hartioita myöten. »Olen ihminen enkä jumala», sanoi ihmeellinen vieraani, »mutta enkeli olen, koska olen lähetti». Samassa tunsin, että pelkoni ja pökerrykseni hävisi, järkeni merkittävästi kirkastui ja koko olemukseni tuntui uskomattoman keveältä, rauhalliselta ja onnelliselta. Enkeli puhui: »Älä sure, lapseni, ettei haaveesi toteutunut. Et sinä olisi siihen kypsä eikä semmoisia ihmeitä tapahdu ihmisten maailmassa. Olet nähnyt mitä suurta on tulossa, mutta sitä tuloa on valmistettava.» Sitten seurasi pitkä keskustelu, – sanon keskustelu, sillä minäkin rohkenin ja sain tehdä muutamia kysymyksiä, – ja kun kaikki oli puhuttu, sanoi enkeli hyvästi, pyysi minua katsomaan hetkeksi muualle, ja kun käänsin pääni takaisin, oli taivaallinen vieraani hävinnyt.

Kirkkoherra oli tarkasti kuunnellut kertomustani, ja kun olin lopettanut, istuimme kotvan ääneti. Lopulta rovasti Santala veti henkeä syvään ja lausui:

– Merkillinen kokemus. Jos toinen olisi semmoista kertonut, olisin joko epäillyt hänen sanojaan tai arvostellut hallusinaatioksi koko jutun. Mutta teidän rehellisyyteenne uskon, herra tohtori. En voi siis epäillä kertomustanne. Se oli todellinen ihme, ellette itse myöhemmin ole sen pätevyyttä epäillyt?

– Kuinka olisin saattanut sitä epäillä! Olenhan rakentanut koko elämäni tuon enkelin neuvoille.

– Mitä hän sitten neuvoi teille, saanko kysyä?

– Hän neuvoi minua tutkimaan maailman kaikkia uskontoja nähdäkseni, kuinka Jumalan viisas huolenpito on johdattanut ihmiskuntaa läpi aikojen. Sen tähden minusta tuli sanskritisti ja indologi kristillisen teologin asemesta.

– Sangen ihmeellinen neuvo, sanoi rovasti Santala päätään pudistaen. – Sehän on vieroittanut teitä kristinuskosta! Nyt ymmärrän elämäntyönne. Mutta ettekö ole koskaan epäillyt tuon neuvon viisautta?

Ettekö ole koskaan epäillyt tuon lähetin todellista asemaa? Entä jos hän ei ollutkaan Vapahtajan lähettämä, vaan —

— Paholaisen, keskeytin naurahtaan. — Rakas rovasti, en usko persoonalliseen paholaiseen —

— Niin, niin, mutta —

— Uskotteko te todella perkeleen olemassaoloon? Tiedättehän, ettei se herra enää kuulu Ruotsin kirkon uskontunnustukseen?

— Tiedän ja tunnustan, että omastakin puolestani uskon arkkipiispa Söderblomin kannan oikeaksi. Mutta eikö ole ajateltavissa pahoja henkiä, Kristuksen vastustajia, vaikk'ei uskoisikaan niiden pääpomoon niin sanoakseni?

— Siinäpä sanoitte sanan. Kyllä minäkin uskon pahan todellisuuteen, vaikk'en sen ikuisuuteen enkä sen absoluuttiseen persoonalliseen johtajaan.

— No niin. Ettekö koskaan ole tullut ajatelleeksi, että tapaamanne enkelin neuvo oli hämmästyttävä? Eikö hänen pikemmin olisi pitänyt neuvoa teitä tutkimaan kristinuskoa, sen lähdekirjoja, sen historiaa? Jos hän nimittäin oli Vapahtajan lähettämä.

— En osaa arvostella, mitä hänen olisi pitänyt tehdä. Olen koko elämäni ajan ollut kiitollinen siitä, mitä hän teki. Hänen neuvonsa on tehnyt koko elämäni kirkkaaksi. Sitä noudattaen olen tutkinut suuria ja pieniä uskontoja — ja tahdon ohimennen huomauttaa: myöskin kristinuskoa, — ja tutkimukseni ovat vieneet minua vuosi vuodelta lähemmäksi Jumalaa. Jumala on todellisuus, Jumala on elämämme. Eikö uskonnon tehtävä ole lähentää meitä Jumalan luo ja opettaa meitä rakastamaan kaikkia ihmisiä veljinämme?

— Totta kyllä, vastasi rovasti miettävästi. — Ja te sanotte, että olette oppinut yhä paremmin ja paremmin tuntemaan Jumalaa?

— Ettekö itse ole siitä vakuuttunut? Olette kuullut luentojeni, olette tuntenut sympatiaa ja ymmärtämystä, kuten itse olette väittänyt —

— Totta, totta —

— Ja niin ollen voitte ymmärtää, herra rovasti, etten koskaan ole enkeliäni epäillyt. Hän oli sitä, mitä sanoi olevansa.

— Ken hän sitten oli? Tarkoitin: te kerroitte hänen sanoneen olevansa ihminen. Oliko hän siis nykyään elävä ihminen vaiko kuollut? Omasta puolestani uskoisin, että hän oli entinen ihminen, sillä henkimaailmasta päin hän teille ilmestyi ja henkiolento hän joka tapauksessa oli. Mutta kuka entinen ihminen hän oli? Joku historiasta tunnettu henkilö? Joku profeetta?

— Sen asian täytyy jäädä salaisuudeksi.

— Te ette itsekään sitä tiedä? Hän ei esittänyt itseään teille?

— Niin kummalliselta kuin kuulostaakin, hän »esitti itsensä», kuten sanotte. Tiedän siis, kuka hän oli, mutta en ole koskaan ollut oikeutettu sitä ilmaisemaan.

- Kummallista, kummallista, sanoi rovasti Santala ja katsoi minua pitkään.

Hänen katseessaan oli pelonsekaista hämmästyä, mutta myöskin epätietoisuutta, jollei epäilyä.

- Te olette kummallinen ihminen, tohtori, hän lausui mieltävästi.

Minä naurahdin.

- Ei lainkaan, herra rovasti. Olen sangen tavallinen kuolevainen.

- Siinä tapauksessa olette ainakin armoitettu kuolevainen.

– Sitä olen, vastasin innokkaasti. – Olen aina pitänyt itseäni suuresti armoitettuna ja olen tuntenut itseni nöyristä nöyrimmäksi, kun olen ajatellut omaa epätäydellisyyttäni.

Herra Santala katseli ulos junan ikkunasta ääneti ja mietteissään. En halunnut häntä häiritä. Vihdoin hän kääntyi puoleeni ja sanoi:

– Herra tohtori, olen kiitollinen teille tästä keskustelusta. Se on pannut pääni kuin pyörälle, mutta tunnen, että siinä on ajattelemisen aihetta. Minun täytyy miettiä asioita.

Ja hän lisäsi hymyillen:

– Muuten pelkään, että olemme unohtaneet päivällisen. Tekee melkein mieleni mennä katsomaan, mitä ravintolavaunussa on saatavana. Saanko teistä seuraa?

– Kiitos. Uskon, etten tällä hetkellä mitään tarvitse. Muuten minulla taitaa olla täällä hedelmiä.

– Vai niin, vai niin. Siinä tapauksessa kiitän vielä kerran ystävällisyydestänne, että tahdoitte jutella kanssani.

Kättelimme ja rovasti poistui. Juna kulki kulkemistaan ja minä istuin mietteissäni. Turku lähestyi pitkin askelin.

II VALTAMERELLÄ

Todellisuus on satua ihmeellisempi.

2.

Istuin valtamerilaivan kannella ns. kahvilassa, avarassa katetussa lasikuistikossa. Oli harvinaisen kaunis päivä. Aurinko paistoi, Atlantti lepäsi tyynenä silmän kantamattomiin. Suuri laiva kiiti eteenpäin tasaisesti kuin joutsen lammikossa.

Olin syventynyt kirjaan, jonka olin lainannut laivan kirjastosta. Se oli Heidenstamin »Karoliinit», jota en ennen ollut lukenut. En oikeastaan ollut lukenut Heidenstamilta muuta kuin hänen kirjansa Pyhän Birgitan käynnistä Roomassa, ja nuori kun silloin olin, en pitänyt hänen pessimismistään uskonnon yhteydessä. Sain tekijästä kuvan, joka pelotti tutustumasta hänen toisiin teoksiinsa. Mutta »Karoliineja» olin kuullut kehuttavan ja nyt sitä ahmin todellisella ihastuksella.

Oli miltei vastenmielistä laskea kirja kädestä, kun kuulin ystävällisen äänen matkan päästä huudahtavan:

– No mutta, mitä näenkään! Tohtori Kotka täällä. Ja minä kun olen muistanut ja ajatellut teitä melkein lakkaamatta viime kohtauksestamme lähtien!

Se oli todella rovasti Santala.

– Niin odottamatonta, vastasin nousten tervehtimään. – Eikä kuitenkaan ylikuonnollista, lisäsin hymyillen, – sillä keskustelumme junassa jäi mielestäni keskeneräiseksi.

– Keskeneräiseksi – juuri niin, myönsi rovasti iloisesti istuutuessamme mukaviin korituoleihin. – Olen joka päivä ajatellut, että kunpa vielä tapaisimme. Minulla on kysymyksiä ja huomautuksia, herra tohtori. Mutta suokaa minun ilmaista hämmästykseni: tekin olette siis menossa suuren lammikon toiselle rannalle, eikä minulla ole ollut siitä aavistustakaan, vaikka nyt jo on neljäs päivä menossa tässä ruuhessa.

– Johtunee siitä, että »ruuhi» ei ole kyllin kuvaava sana tälle liikkuvalla pikkukaupungille. Mutta jos olisitte sattunut katsahtamaan ruokasalin oviseinällä riippuvaan matkustajaluetteloon, olisitte ehkä nähnyt minunkin nimeni, herra rovasti.

– En ole todella tullut sitä tarkastaneeksi. Mutta ihmettelen, etten ole nähnyt teitä aterioilla.

– Teillä on ehkä ollut seuraa, ja ruokasali on iso huone. Kun kolmattasataa henkeä on yhdessä syömässä pikku pöytien ääressä, ei ole ollenkaan ihmeellistä, jos ei tuttuja huomaa. Minä olen yksin ja minä olen usein katsellut ympärilleni toisia matkustajia, mutta en ole sattunut näkemään teitä. Se on suurempi kumma. Mutta meidän täytynee ajatella, että »niin on kirjoitettu». Tähdet eivät ole vieneet meitä yhteen ennen kuin nyt.

– Tähdet tai karma, kuten buddhalaiset sanovat, naurahti rovasti. – Kuten näette, olen minäkin vähän pakana.

– Ainakin olette leikkilisesti suvaitsevainen. Mutta ei minunkaan pakanuudestani ole paljon tietoa, ellei se seikka leimaa minua pakanaksi teidän silmissänne, että kaikki uskonnot suuresti kiinnostavat mieltäni, sanoin.

– Niin, kuka tietää. Asia jäi minulle epäselväksi viimeisen keskustelumme jälkeen. Te ymmärrätte ja ihaillette kaikkia uskontoja. Mutta eikö semmoinen kanta ole puhtaasti älyllinen? Ettekö kaipaa uskonnolta mitään syvempää – tarkoitan: ravintoa hengellenne? Jos esim. Suomen kansa lähtisi tutkimaan kaikkia uskontoja, kuolisi se lopulta hengen nälkään. Ihmistä ei tyydytä paljas älyllinen näkökanta, oli se kuinka suvaitsevainen ja viisas. Päinvastoin: kuta suvaitsevampi, sitä tyhjempi. Emme voi kansalle tarjota älynruokaa uskon ja hartauden asemesta. Kansa tarvitsee uskoa, joka herättää sen synnin unesta ja saattaa kaipaamaan sielun pelastusta. Eikö tämä ole totta, herra tohtori? Voisitteko kuvitella, että kaikki suomalaiset järjestään kävisivät yliopistossa kuuntelemassa teidän luentojanne?

– Tuskin, herra rovasti, vastasin naurahtaen. – Olette oikeassa. Eivät minun luentoni kelpaa kaikille. Onhan silloin tällöin tapahtunut, että joku outo kuulija on noussut protesteeraamaan. Tietysti ihminen ei elä älyllä yksin. Hän kaipaa henkeä, kuten sanotte. Mutta mitä tarkoitatte »hengellä»?

– Täytyy tunteellaan tuntee syntinsä ja koko sielullaan ikävöidä ja rukoilla pelastusta.

– Tarkoitatteko »pelastuksella», että ihmisinä tulisimme siveellisesti paremmiksi ja voittaisimme synnin?

– Tjaa, tavallaan. Mutta emme ihmisinä itse kykene parantamaan itseämme, vielä vähemmin voittamaan syntiä.

Kirkkoherra Santala näkyi väittävän tämän päätelmän vakavissaan.

Minä kysyin:

– Sanokaapa, herra rovasti, miksi kaikissa uskonnoissa – kristinuskossakin – kehoitetaan ihmisiä luopumaan synnistä ja pahasta, tottelemaan jumalallisia käskyjä ja pyrkimään täydellisyyteen? Sanooohan esim. Kristus nimenomaan: olkaa täydelliset niinkuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen. Onko tuommoinen sana lausuttu turhaan?

– Ei toki, kiiruhti rovasti vastaamaan. – Ei Kristuksen sana ole turhaan lausuttu. Se ilmaisee selvästi, mitä meidän jokaisen sielussamme piilee. Jokainen tiedämme ja tunnemme, että meidän pitäisi ihmisinä olla täydellisiä ja ilman syntiä. Mutta kuka siihen kykenee? Ensimmäisessä ihmisparissa lankesi koko ihmiskunta. Perisynti tekee meille mahdottomaksi täydellisenä olemisen.

– Ja kuitenkin on ollut ihmisiä, jotka ovat päässeet niin lähelle täydellisyyttä, että silmiämme häikäisee. Ottakaa esim. Buddha, joka oli ennen Kristusta, – samoin toiset suuret uskontojen perustajat. Tai ottakaa esim. Franciscus Assisilainen kristilliseltä ajalta.

– Saattaa olla, että Jumala viisaudessaan silloin tällöin on herättänyt sankariolennon, joka siveellisessä puhtaudessa ja jaloudessa on noussut toisten aikalaistensa yläpuolelle. En kiellä sitä. Mutta se ei minusta todista mitään meidän jokapäiväisten ihmisten suhteen. Me emme osaa pyrkiä täydellisyyteen.

– Mutta, herra rovasti, nyt iskitte kiveen! Ettemmekö osaisi pyrkiä? Päinvastoin jokainen kykenee pyrkimään.

– Ilmaisin ajatukseni vaillinaisesti. Tarkoitin, ettemme voi pyrkiä minkään menestyksen toivossa, jos luotamme omiin voimiimme. Jumalan avulla ihminen kyllä voi voittaa paheensa ja askel askeleelta vapautua synnin vallasta. Mutta täydellisyuden saavuttaminen lienee sittenkin epäiltävä asia.

– Periaatteellisesti kuitenkin myönnätte, että ihmisen tulee saavuttaa jotakin. Kysymys on siis vain keinoista. Te pidätte jyrkästi kiinni siitä, että ihminen ei voi mihinkään päästä ilman Jumalan apua. Tämä on tietysti kristillinen kanta, mutta onko varma, ettei vanhoissa uskonnoissa samaa asiaa ole kuvattu jollakin toisella tavalla? Koskeehan kysymys ihmisen psykologista kokoomusta. Ehkä muinaisuudessakin tiedettiin, ettei ihminen omilla persoonallisilla voimillaan päässyt täydelliseksi, mutta ehkä samalla tiedettiin, että hänessä oli jotakin, jonka avulla hän saattoi pyrkiä. Vanhassa Intiassa puhuttiin aatmaasta, Itsestä, joka oli syvällä ihmisessä, joka oli hänen henkensä ja jonka avulla hän saattoi vapautua ja samalla yhtyä Brahmaan eli Jumalaan. Kristinuskko puhuu Jumalasta, Vapahtajasta, Kristuksesta, mutta eikö asia ole sama sielullisesti katsoen?

– Tuo kuulostaa hieman oppineelta eikä se suinkaan saattanut olla rahvaan usko muinaisessa Intiassa? huomautti rovasti.

– Ehkei, sillä kaikkina aikoina verraten harvat ihmiset ovat pyrkineet Jumalan yhteyteen, – valitettavasti kyllä. Totuus olisi kuitenkin opetettava kansallekin.

– Mikä totuus?

– Se totuus, herra rovasti, että ihminen elää täällä maan päällä pyrkiäkseen Jumalan tietoon ja yhteyteen.

– Mutta sitähän opetetaan kristikunnan kaikissa kirkoissa.

– Nyt olen eri mieltä teidän kanssanne, rovasti Santala. Ns. kristinuskko on täynnä opinkappaleita, jotka hämmentävät totuuden ymmärtämistä. Jos pyyhitte ne pois ja opetatte suoraan kaikille ihmiselle, miten heidän on pyrittävä ja elettävä, silloin ehkä voidaan sanoa, että totuutta opetetaan.

Rovasti istui hiljaa mietteissään.

– Teidän sanoissanne on perää, myönnän sen, lausui hän vihdoin. – Meidän kirkoissamme on paljon parantamisen varaa. Nyt tulemmekin asiaan, jota olen paljon ja kauan ajatellut ja jota viime keskustelussa ohimennen koskettelimme. Juuri siitä asiasta halusin enemmän puhella kanssanne. Tarkoitin kirkon ja kirkonopin reformaatiota, uskonpuhdistusta, josta – ellen muista väärin – enkeli ilmestyksessä puhui teille, herra tohtori. Te olette sitä kysymystä myös miettinyt, ja koska se on minulle yhtä raskas kuin rakas sydänkysymys, kuulisin mielelläni seikkaperäisempiä kohtia omasta näkökannastanne. Vai onko tämä keskustelu teitä häirinnyt?

– Ei ollenkaan. Se on minulle yhtä kiintoisa ja sydämelleni rakas kysymys kuin teillekin. Mutta mikä kohta teitä erikoisemmin kiinnostaa?

– Ymmärsin jo viime keskustelussamme, että olimme yhtä mieltä siitä, että Suomen kirkonopista olisi poistettava usko perkeleeseen ja ikuiseen kadotukseen. Sehän on jo tehty Ruotsissa eikä pitäisi olla mahdoton toteuttaa Suomessakaan. Se siis sikseen. Mutta mitä meidän on asetettava tilalle? Täytyyhän teidän myöntää, että helvetinoppi on auttanut monta yksilöä luopumaan raa'asta pahanteosta.

– »Auttanut» ei ole minusta hyvä sana. Sanokaamme »peloittanut». Sitäkin miltei epäilen, sillä ei pahan pelko auta meitä hyvän rakkauteen. Mutta pidän silmieni edessä sitä sanomatonta pahaa, minkä helvetinoppi on saanut aikaan ihmisten sieluissa. Kuinka moni ihminen sen johdosta onkaan epäillyt Jumalan rakkautta, kuinka moni sydän särkynyt, kuinka monet aivot kadottaneet tasapainonsa! Ja jos ihmiset – sanokaamme vain piispat ja papit – tietäisivät, kuinka paljon kurjuutta ja tuskaa tuo oppi saa aikaan ihmisten kuolemanjälkeisessä elämässä, he poistaisivat sen heti kirkkojensa opinkappaleista. Se siitä. Olemme täysin yhtä mieltä, että perkele ja kadotus on hylättävä oppi. Nyt te kysytte: mitä meidän on asetettava tilalle? Minä vastaan lyhyesti: totuus. Totuus kuolemanjälkeisestä elämästä.

Rovasti ei heti vastannut.

– Tietysti, hän sitten sanoi, – totuus olisi ainoa ja paras tilalle asetettava. Mutta mistä sen totuuden saamme käsiimme? Emme me ihmiset, olimmepa piispoja tai paaveja, tiedä siitä asiasta mitään. Kuolema salaa meiltä kaiken, mitä sen takana on.

– Niin dogmaattinen kristikunta uskoo. Mutta ei se tiedä niin olevan. Ettekö muista, mitä Jeesus sanoi: »minä lähetän teille Pyhän Hengen, joka opettaa teille kaiken totuuden»? Ja muistattehan Paavalin sanat viisaudesta: »mutta meille Jumala on sen ilmaissut Henkensä kautta, sillä Henki tutkii kaikki, Jumalan syvyidetkin». Muistatte epäilemättä myös, kuinka kristityt pyhimykset ovat saaneet ilmestyksiä kuolemanjälkeisistä.

– Voi olla, mutta nuo pyhimykset olivat katolilaisia ja kaikki heidän näkemyksensä vahvistivat roomalaiskatolisen kirkon uskoa. Ei niihin ole paljoakaan luottamista.

– Tietysti ei, sanoin, – jos roomalaisen kirkon oppi kuolemanjälkeisistä on kokonaan tuulesta temmattu. Mutta jos sen opit olisivatkin – edes jossain määrin – yhtäpitäviä tosiseikkojen kanssa, mitä sitten sanoisitte?

– Roomalainen kirkko juuri ensimmäisenä opetti ikuisesta kadotuksesta. Teidän olettamuksenne mukaan ikuinen kadotus siis olisi todellisuus?

– Miksikä niin? Eihän kukaan pyhimys ole voinut nähdä ikuista kadotusta. Jos hän on nähnyt – kuten Dante Infernossaan, – että Juudas on helvetissä, ei tämä todista mitään helvetin ikuisuudesta. Tarkoitan: jos Juudas Danten näyssä oli helvetissä, saattoihan tulla aika, jolloin Juudas astui helvetistä ulos. Jättäkäämme ikuinen kadotus sikseen. Se oppi keksittiin keskiajan alussa. Pitäkäämme vain kiinni siitä, että pyhimykset ja näkijät ovat nähneet sieluja helveteissä, kiirastulissa ja taivaissa. Nämä näyt saattavat olla todellisia. Ne silloin todistavat meille, että Luther teki hirveän erehdyksen, kun hän poisti kirkonuskon kuolemanjälkeisiä välitiloja koskevan opin. Protestanttisen kirkkonopin mukaan »nukutaan» haudassa viimeiseen tuomiopäivään asti, jolloin kuolleet herätetään ja jaetaan kahteen laumaan, valkoisiin ja mustiin. Eikö tämä ole hirveätä taikauskoo? Nukkuminen haudassa ei missään tapauksessa kestä kovin kauan. Ajan mukaan ruumis mätänee ja häviää olemattomiin. Jollei ihminen ole sielu, joka elää ruumiista riippumatta, ei hänen »heräämisestään kuolleista» ole paljonkaan toivoa.

– Kaikki on totta, mitä sanotte, herra tohtori. Niin minäkin ajattelen. En usko kadotukseen. Uskon päinvastoin, että ihminen on sielu ja että henkimaailma on olemassa, maailma, johon ihminen joutuu kuollessaan. Mutta tämä ei vielä ole tietoa. Meillä oli kysymys tiedosta. Jos nyt ymmärsin sananne oikein, uskotte te puolestanne, että on olemassa jotakin tietoa kuolemantakaisista, jokin totuus, jonka voisi kansalle opettaa.

– En ainoastaan usko. Minä tiedän.

– Rohkea väite. Olen hämmästynyt, sanoi rovasti. – Mutta tarkoitatte ehkä, että spiritistisiä ilmiöitä tutkimalla ja kuulemalla oletettujen vainajien kertomuksia kuolemanjälkeisistä voi saavuttaa jotakin tietoa?

– En ajatellut spiritismiä, vaikka kunnioitan ja siunaan spiritististen liikkeen työtä: se on vapauttanut satoja tuhansia, ehkä miljoonia ihmisiä kuolemanpelosta. Ajattelen omakohtaista tietoa, sitä tietoa, jota Jeesus tarkoitti ja Paavali – Buddha ja monet muut.

– Onko siis mielestänne semmoinen tieto saavutettavissa?

– On ehdottomasti.

Rovasti istui hetken mietteissään.

– Minkälainen tieto se sitten olisi? hän lopulta kysyi. – Tarkoitatteko, että ihminen voisi nähdä vainajia ja kukaties seurustella heidän kanssaan niinkuin me kaksi esim. nyt keskustelemme toistemme kanssa?

– Tarkoitan – ainakin mitä näkemiseen tulee. Seurustelu on vähän vaikeampaa, se riippuu asianhaaroista. Onhan aina kaksi tai useampia henkilöitä kysymyksessä, jos seurustella tahdomme. Eihän täällä maan päällä saata seurustella kenen kanssa tahansa. Kuolemanjälkeiselläkin elämällä on omat lakinsa, jotka estävät teitä puhuttelemasta ketä tahansa koska tahansa vainajien maailmasta. Vainajat itse ovat esteenä. Kuvitelkaa esim., että joku vainaja on niin syventynyt oman elämänsä kirjansa lukemiseen, ettei häneltä riitä huomiota mihinkään muuhun, – ja tämä on sängen tavallista. Vaikk'emme siis aina saata keskustella, voimme aina nähdä, jos olemme luvan saaneet.

– Te puhutte henkimaailman asioista, ikäänkuin ne olisivat teille vallon tuttuja, ja mitä tarkoitatte luvan saamisella? Pitääkö pyytää audienssia saadakseen tavata kuolleita?

Rovastin äänessä oli hieman sekä ivaa että epäilystä. Katselin häntä hymyillen, ennen kuin vastasin.

– Ettekö muista, sanoin vihdoin, – että vanhassakin testamentissa kielletään häiritsemästä kuolleiden rauhaa?

– Muistan kyllä, mutta se lienee tarkoittanut noitien hommia, jotka koettivat manauksillaan taivuttaa heitä esiintymään.

– Aivan oikein, mutta periaate pysyy. Kuolleita ei saa missään tapauksessa häiritä. Heitä saa ja täytyy auttaa, jos siihen kykenee, mutta ei turhan päiten puhutella. Ei edes katsella ilman lupaa, kuten sanoin.

– Niin, mitä sillä luvan saamisella tarkoitatte? Sitä juuri aion kysyä.

– Ettekö usko, että Vapahtaja rakastaa kuolleita niinkuin eläviäkin? Ettekö usko hänen pitävän kaikkia silmällä?

Kirkkoherra Santala katsoi minuun hieman ällistyneesti.

– Sitä en ole tarkemmin tullut ajatelleeksi, hän sanoi. – Olen aina uskonut henkimaailmaan ja vainajiin, mutta en ole koskaan vaivannut päätäni niitä asioita pohtimalla.

– Tietysti ei, kun ei teillä ole ollut opasta. Viisainta on pysyä niistä asioista loitolla eikä lähteä omin päin tutkimaan. Mutta ymmärrätte, kun sanon, että Kristus hallitsee kuolleitten valtakuntaa, ja ainoastaan Hänen rakkautensa luvalla ja avulla voi kuolevainen siihen valtakuntaan astua.

– Niin, sitähan minun piti kysyä. Te väitätte siis, herra tohtori, että kuolevainen meikäläinen voi, kuten sanotte, astua vainajien valtakuntaan.

– Väitän, vastasin hymyillen.

– Minkä tähden hymyilette? Lasketteko leikkiä?

– Päinvastoin. Hymyilen, koska nämä asiat ovat minulle päivänselviä. Ettetekö hymyilisi, jos joku kysyisi teiltä, oletteko todella itse nähnyt ja kulkenut esim. Helsingin katuja.

Rovasti katsoi minuun pitkään, ja luulin huomaavinani pelkoa hänen katseessaan.

– Herra tohtori, tämä on niin tavatonta, hän sanoi, – se on melkein liikaa järjelleni. Pitääkö minun uskoa vai epäillä?

– Tehkää kuten parasta on, vastasin iloisesti lohdutellen. – Jos järjellenne on helpompi ajatella minua valehtelijaksi ja sharlataaniksi, tehkää niin. Minä en kuitenkaan olisi puhunut tällaisista asioista, ellen olisi uskonut, että olette vilpittömän totuudenetsijä. Lopettakaamme kuitenkin keskustelumme tällä kertaa tähän. Jos missään suhteessa tarvitsette apuani, herra rovasti, älkää epäröikö tulla luokseni.

Tämän sanoessani nousin seisaalleni.

– Kiitän, herra tohtori, luulen kyllä selviytyväni. En tahtoisi teitä vaivata. Mutta minun täytyy nyt miettiä tätä keskusteluaamme.

Kättelimme ja rovasti hävisi sisäsalonkeihin miettiväisen ja melkein vaivaantuneen näköisenä. Minä puolestani tartuin taas kirjaani ja jatkoin lukemistani.

Seuraava aamu oli sumuinen ja laivamme kulki hiljaista vauhtia, silloin tällöin merkkejä antaen. Aamuteen jälkeen vetäydyin isoon mukavaan hyttiini rauhassa lukemaan ja kirjoittamaan. Parisen tuntia kului äkkiä, ja koska sumu näkyi hälvenevän, päätin nousta kannelle kävelemään.

Samassa koputettiin oveen, ja kun kehoitin »enter please!», avautui ovi ja sisään astui kirkkoherra Santala.

Mutta rovasti oli tänään kerrassaan vaivautuneen, jopa tuskaisen näköinen.

– Pyydän anteeksi, herra tohtori. Taas häiritsen teitä, vaikka eilen uskoin, ettei sitä enää tapahtuisi.

– Tervetuloa, vastasin ystävällisesti ja viittasin paikkaa vierelläni sohvalla.

Rovasti istui nähtävästi helpottuneena.

– Kiitos, hän sanoi, – pelkäsin jo, ettette enää ottaisi minua vastaan.

– Pelkäsitte minun uskovan, että piditte minua valehtelijana, – ja sehän on sivistyneiden kesken sangen epäkohteliasta.

– Arvaatte oikein, herra tohtori, – ja nyt rovestin suu vetäytyi heikkoon hymyyn, – minä todella vähän ajattelin, että, niinkuin kansa sanoo, syötitte minulle pajunköyttä. Ja koska itse olen totuuden mies, olin siitä pahoillani teille. En saanut hetkeäkään unta viime yönä ja kun aamulla hetkeksi nukahdin, heräsin ankaraan päänsärkyyn. Tämä päänsärky ja sieluni tila muuten ovat niin tuskastuttavia, että päätin tulla teiltä suoraan kysymään niinkuin mies mieheltä: valehtelitteko minulle eilen vai onko teillä todella omakohtaista tietoa kuolemanjälkeisistä asioista? Älkää nyt laskeko leikkiä, sillä asia on minulle vakava, koska aina olen tuntenut teitä kohtaan erikoista kunnioitusta.

– En ole laskenut leikkiä, hyvä herra rovasti, enkä laske. Olen iloinen, että tulitte. Kunnioitus, josta puhutte, on molemminpuolista. Näen teissä vakavan kirkonmiehen ja enemmän: näen totuudenetsijän, joka ikävöi uskonpuhdistusta. Sen tähden olen puhunut teille avoimesti.

– Te vakuutate siis, että todella on totta, että tiedätte noita salattuja asioita?

– Vakuutan.

– Oh, tätä kirottua päänsärkyä! huudahti rovasti äkkiä nostaen kätensä otsalleen. – Oli varmaan hirveä synty, että epäilin teidän sanojanne, koska minua on rangaistu tällä raatelevalla tuskalla.

– Älkää niin sanoko, herra rovasti. Yhtä hyvin voi olla minun vikani, että olin äkkiä liian suorapuheinen. Mutta eiköhän asia ole autettavissa? Antakaa oikea kätenne minulle, niin teen vähän taikaa.

Rovasti Santala katsahti minuun, mutta kun hän näki minun rauhallisen hymyni, hän ojensi oikean kätensä, johon tartuin molemmin käsin. – Mitä aiotte tehdä, herra tohtori?

– En mitään ihmeellistä. Otan vain pois säryn päästänne.

– Mutta onhan ihme, jos osatte sen tehdä, huudahti rovasti.

– No, no, tiedättehän, kuinka paljon nykyään puhutaan »kristillisestä tieteestä», mesmerismistä, suggestiosta ja kuka ties mistä. Eihän nyt enää sielullinen parannustapa ole mikään ihme.

– Olette siis mesmeristi, herra tohtori?

– Nimittäkää sitä millä nimellä haluatte. En itse nimiä käytä. Terveysteni ja tahtoni vaikuttavat teihin.

Istuimme hetken hiljaa. Äkkiä rovasti huudahti.

– Ihme ja kumma! Nyt se kamala ja tuskallinen särky on poissa!

– Sanoinhan.

Hellitin hänen kätensä omastani.

– Ihme ja kumma, huudahti rovasti vielä ja kosketti päätänsä. – Onko tämä harhaa vai pysyykö se todella poissa?

– Pysy varmasti. Menkää vaikka vähän lepäämään ensin ja olkaa sitten aivan tavallisesti. Minä nousen kannelle kävelemään. Ja kuulkaa, herra rovasti, koska tahansa tahdotte, että jatkamme keskusteluamme, olen valmis. Kiirettä täällä ei ole.

Poistuimme molemmat hytistäni, ja iloisesti kiitellen ja hämillään kirkkoherra Santala meni omaansa. Minä puolestani läksin kannelle, jonne kaunis ilma taas houkutteli pitkälle kävelyille.

Pari päivää kului. Laivamme läheni määräpaikkaansa. En ollut sattumaltakaan nähnyt rovasti Santalaa. Kävin jo vähän huolestuneeksi hänen terveydentilastaan. Moitin itseäni, että olin järkyttänyt hänen mieltään liian suurella luottamuksella.

Päivä oli kirkas ja joukko matkustajia oli kannella uteliaina katselemassa maata, joka alkoi kaukana edessä nousta aalloista. Tiesimme, että se oli Newfoundlandin iso saari, jonka sivuuttaisimme, mutta kuitenkin se oli ihana ja turvallisuutta herättävä näky niin monen päivän merimatkan jälkeen.

– Joskus poiketaan Halifaxiin, huomautti joku, – mutta tällä kertaa mennään suoraan New Yorkiin.

Newfoundlandin korkea rannikko tuli vähitellen näkyviin Cape Race'in kohdalla majakkoineen ja monine tornintapaisine rakennuksineen, mutta emme olleet niin lähellä rantaa, että eläviä olentoja olisi näkynyt. Paikka näytti sen tähden autiolta ja arvoituksentapaiselta. Kuitenkin kaikki seurasivat sitä jännityksellä.

– No vihdoinkin löydän teidät, herra tohtori, sanoi äkkiä iloinen ääni takanani, ja kun käännyin, seisoi rovasti Santala ystävällisesti hymyillen edessäni.

– Oletteko etsinyt minua? kysyin tervehdittyämme.

– Totta puhuen en ennen kuin tänään, vastasi rovasti. – Minulla oli niin paljon mielessäni viimeisen kohtauksemme johdosta, että piti järjestää ajatuksiani. Kyllä olen teitä muistanut koko ajan – ja suurella kiitollisuudella, herra tohtori, sillä tuon päänsäryn parantaminen parissa minuutissa oli kaikesta huolimatta ihmeellinen.

– Toivoakseni se ei ole uusiutunut?

– En ole pitkiin aikoihin tuntenut itseäni niin terveeksi kuin näinä päivinä.

– Se ilahduttaa minua.

Aivan kuin yhteisestä sopimuksesta jätimme Cape Race'in tähyttämisen ja läksimme kannelle kävelemään, jossa olimme enemmän rauhassa.

– Tohtori Kotka, tuleva uskonpuhdistus on yhtä mittaa pyörinyt mielessäni, sanoi kirkkoherra Santala, – olen sitä ennenkin paljon pohtinut, kuten lienen teille kertonut. Olen hyväksynyt Ruotsin arkkipiispan toimenpiteen ja olisin sydämeistäni suonut, että samanlainen puhdistus olisi tapahtunut meillä Suomessakin. Mutta kuten jo ilmaisin teille, on minua aina pidättänyt ajatus, mitä asettaisimme helvettiuskon tilalle. Te sanoitte viimein, että totuus on opetettava kansalle, mutta sekaannuimme keskustelussamme, kun tuli puhe tiedon mahdollisuudesta, ja minä en saanutkaan kuulla mikä se totuus oli. Tahtoisitteko nyt ystävällisesti selittää minulle tarkemmin, mitä tarkoititte. Omasta puolestani olen valmis tunnustamaan, etten epäile sanojanne, jos väitätte itse tietävänne jotakin omasta kokemuksestanne.

– Lämmin kiitos tästä tunnustuksesta, herra rovasti. Nyt uskallan puhua teille vapaasti. Toistan vieläkin: Luther oli väärässä poistaessaan kiirastuliopin omasta kristinuskostaan. Mutta jos katolinen oppi purgatoriosta tuntuu teennäiseltä ja ehkäpä monen mielestä naurettavan vastenmieliseltä, riippuu tämä meidän käsitystemme vaillinaisuudesta. Purgatorio on keskiaikaiselle mielikuvitukselle ja järjelle luotu esitys luonnon ja elämän tosiseikoista. Meidän päivinämme kuvailisimme monia tosiseikkoja toisella tavalla. Spiritistien puheet ihanasta kesämaasta ovat lähempänä todellisuutta eräässä sen puolessa. Mutta valitettavasti spiritistiset kokeilut ja tiedonannot eivät ole voineet valaista kuolemanjälkeistä elämää kaikilta sen puolilta, ei kokonaisuudessaan eikä ylhäältä niin sanoakseni, ja sen tähden heidän katsantokannoissaan on vaillinaisuuksia, jopa erehdyksiäkin. Olen tullut siihen johtopäätökseen, että ainoastaan elävien ihmisten omakohtainen kokemus näkymättömästä maailmasta voi tuoda meille totuuden – ainakin totuuden sellaisena kuin sitä nykyään kaipaamme.

– Ja tämä totuus? kysyi rovasti hartaasti, kun hetkeksi vaikenin.

– Istukaamme tähän, vastasin, – niin minun on helpompi keskittää itseni. En aio nimittäin puhua yleisesti, vaan otan elävän esimerkin.

Valitsin rauhallisen ja vähän eristetyn paikan ja istuimme pehmeihin korituoleihin. Keskitin huomioni muutamaksi minuutiksi, jolla ajalla rovasti hienotunteisesti vaikenin, ja ryhdyin sitten puhumaan.

– Teidän äitinne, herra rovasti, oli pitkä ja solakka nainen kuollessaan. Hän on ollut melko kauan jo rajan tuolla puolen, koska hän näyttää minulle kuvaa teistä, jossa olette ehkä kolme-, neljätoista-vuotias poikanen. Sanoisin arviolta, että hän itse oli alle neljäkymmenen kuollessaan. Hän näyttää kuvaanne arvatenkin ilmaistakseen, että te olitte hänen lempilapsensa, jota hän oli parhaansa mukaan koettanut kasvattaa.

– Herra tohtori, pisti rovasti hiljaa väliin, – teidän sananne sattuvat naulan päähän. Äitini oli 37-vuotias kuollessaan, mutta minä olin silloin jo 16 vuotta vanha. Siitä on nyt kolmisenkymmentä vuotta. Minä olin hänen lemmikkinsä, en sitä tahdo salata, ja äitiäni saan kiittää kaikesta hyvästä mitä sielussani on.

– Tietysti voisitte väittää, herra rovasti, että mainitsemani asiat eivät ole salaisuuksia, – olisin voinut niitä kuulla tuttaviltanne. Mutta samalla kun vakuutan teille, että minä vasta juuri tällä hetkellä olen saanut niistä tiedon, pyydän teitä ottamaan huomioon, etten ole ennen tätä matkaa persoonallisesti tuntenut teitä, vielä vähemmin urkinut mitään teitä koskevaa mahdollisilta tuttaviltanne, joita minä en tunne.

– Tietysti, tietysti, herra tohtori. En epäile ensinkään teidän rehellisyyttänne enkä sanojanne, sanoi rovasti miltei liikuttuneena.

– No niin, jatkoin. – Nyt väitän jotakin, mitä en luule kaikkien aavistaneen, mutta minkä te tiedätte, herra rovasti, oikeaksi. Teidän äitinne ei uskonut helvettiin eikä kadotukseen, hän oli jonkunlainen panteisti. Hän uskoi, että Jumalan rakkaus, kauneus ja pyhyys piili kaikkialla. Hän ei uskonut pahan prinsippiin ihmisen ulkopuolella, ainoastaan elävien olentojen luonnolliseen itsekkyyteen, joka oli Jumalan hyvyyden ja rakkauden avulla voitettavissa.

– Äitini on ilmielävänä edessäni, huudahti rovasti hiljaa. – Mistä te tämän tiesitte?

– Äitinne selittää minulle. Ja minä voin lisätä: te, herra rovasti, olette perinyt ja kasvatuksessa saanut äidiltänne oman vapaamielisen katsantokantanne.

– Totta, totta, vaikka me miehet niin usein unohdamme, mitä olemme äideillemme velkaa. Minkälainen äiti on teillä, tohtori, mahtanut ollakaan?

– Hän oli enkeli, kuten kaikki äidit. Mutta älkäämme poiketko aineesta. Kuolinhetkellään teidän äitinne näki edesmenneitä omaisiaan, ja te huomasitte hänen silmänsä kirkastuvan ikäänkuin taivaallisesta riemusta. Niin – antakaa kun katson – te ette ollut yksin hänen kuolinvuoteensa ääressä, siellä oli lapsia – kolme kappaletta teitä lukuunottamatta, – varmaan sisarenne ja kaksi veljeänne, mutta kaikki selvästi teitä nuorempia. Oli siinä mieshenkilökin ja nainen, sukulaisia nähtävästi, mutta mies ei ollut teidän isänne.

– Ei, isä oli kuollut ennen äitiä. Setäni ja hänen vaimonsa, tulevat holhoojamme, olivat läsnä. Kaikki on totta, herra tohtori.

– Sitten äitinne nukahti – »kuoli», niinkuin sanotaan, – ja heräsi jonkin ajan kuluttua toisessa maailmassa. Nyt taas hänen omaisensa olivat hänen ympärillään, ja jälleennäkeminen oli täynnä iloa ja riemua. Äitinne tiesi selityksittä, että hän oli siirtynyt henkimaailmaan. Sanon tämän, koska usein tapahtuu, että vainaja ei ensin ollenkaan aavista kuolleensa. Kuitenkin teidän äitinne heti muisti lapsensa, jotka olivat jääneet maan päälle, ja ilmaisi halunsa saada heitä nähdä kysytyään, oliko semmoinen mahdollista. Hän sai asianomaisen luvan ja oman äitinsä saattamana hän lähti pitkälle matkalle alas maan päälle. En tarkoita, että matka olisi kauan kestänyt, sillä he kiitivät molemmat, äiti ja tytär, kuin siivillä, mutta heidän piti kulkea ns. ulkonaisen pimeyden läpi, jossa onnettomat sielut värjöttävät ja vapisevat, kunnes heidän syntinsä ja itsekkyytensä on puhdistunut ja muuttunut rakkaudeksi. Teidän äitinne, herra rovasti, ei kuulunut heidän joukkoonsa, hänellä ei ollut kahleita, jotka hänen sieluansa olisivat sitoneet. Hän ei matkallaan ennättänyt mitään nähdä, enkä minäkään lähde kuvaamaan tällä kertaa noita kiirastuli- ja helvettiiloja. Äitinne saapui maalliseen kotiinsa – teillä oli nähtävästi kartano jossakin maaseudulla – ja katseli nukkuvia lapsiaan siunaten ja rukoillen. Oo, nyt näen jotakin. Äitinne kiiruhti teidän huoneeseenne, jossa nukuitte yksin. Te olittekin valveilla – ja te ajattelit häntä. No mutta, herra rovasti! Olettehan tekin nähnyt toisen maailman asukkaan! Teidän siellä maatessanne näette äkkiä vuoteenne jalkapään puolella valon ja siinä valossa ilmestyivät äitinne kasvot kirkkaina, iloisina, hymyilevinä. Hän ei osannut mitään sanoa, mutta vaikka te hämmästyneenä hieroitte silmiänne ja nousitte vuoteessa istuallenne, hänen onnelliset kasvonsa yhä näkyivät ja te huudahditte: sinä elät, äiti! Ja vasta silloin hän häipyi näkyivistä.

– Tohtori, tohtori, rakas ystävä, kuiskasi rovasti vapisevalla äänellä ja kyyneleet vierivät hänen silmistään, – tämä on käsittämätöntä. Kaikki, mitä kerrotte, on totta, mutta minä en ole kenellekään ihmiselle puhunut tuosta lapsuuden kokemuksestani, sillä olen aina pelännyt, että ihmiset nauraisivat minulle ja sanoisivat, että se oli unta tai harhanäkyä, mutta minä olen tiennyt, että olin täysin valveilla, ja sen tähden olen säilyttänyt tuon tapauksen muistissani kalleimpana helmenäni kokemusteni sarjassa.

– Te voitte todella, rakas rovasti, olla kiitollinen Jumalalle ja kohtalollenne, että saitte tuon kokemuksen nuorena, sillä arvaan, että te sen johdosta aina olette uskonut näkymättömään maailmaan ja vainajien elämään.

– Se on totta, ja minä olen kiittänyt siitä Jumalaa. Mutta tämä on niin ihmeellistä, tohtori, että te saatoitte sen nähdä. Enhän minä enää voi epäillä sanojanne enkä yliluonnollisia kykyjänne, rakas herra tohtori. Mutta kuinka tämä kaikki on mahdollista?

– Ei siinä ole mitään yliluonnollista eikä minulla mitään kummia kykyjä ole. Näen vain teidän äitinne ja hän minulle kaikki näyttää.

– Onko äitini siis täällä luonani?

– On. Ettekö sitä tunne, herra rovasti? Muuten tässä ei ole kysymys paikallisuudesta. Teidän äitinne ei ole koskaan kaukana teistä, koska hänellä on toivomuksia suhteenne. Silti emme voi sanoa, että hän liikkuisi teidän kintereillänne. Hän on henkiolentona teidän henkenne luona, ja rakkaus on ikäänkuin se paikallisuus, joka teitä yhdistää. On vaikea sanoin kuvata tätä seikkaa, koska se on ylifyysillinen, joskaan ei yliluonnollinen.

– Luulen ymmärtäväni, herra tohtori. On merkillistä, kuinka koko järkeni ja ymmärrykseni oudolla tavalla kirkastuu teidän seurassanne.

– Se on luonnollista. Samalla tavalla puhutte vierasta kieltä paremmin niiden kanssa, joiden äidinkielenä se on, kuin semmoisten kanssa, joille sekin on vieras kieli. Mutta palatkaamme äitinne luo. Minunhan pitää antaa kuva kuolemanjälkeisestä elämästä. Kun äitinne palasi takaisin yläilmoihin käytyään maan päällä lapsiaan tervehtimässä, alkoi hänen varsinainen elämänsä henkimaailmassa. Hän pääsi äitinsä luo asumaan. Hänen ajatuksensa maan päällä olivat valmistaneet hänelle tämän kodin. Hänen isänsä ja hänen miehensä kävivät silloin tällöin heidän luonaan vierailemassa, mutta he eivät asuneet samassa talossa. Ensin alkoi äidillenne koulu-aika. Mitä kaikkea hänen piti oppia, sitä minun on mahdoton kuvailla teille, sitä ei voi näkemättä ja kokematta ymmärtää, mutta lopetettuaan koulunsa hän sai liittyä eräänlaiseen auttajien sisar- eli veljeskuntaan – niitä on siellä monenlaisia, voisin sanoa monenvärisiä, – ja tämän tehtävänä oli auttaa niitä kuolleita, jotka kuolevat uskossa ikuisen kadotukseen. Oi, rakas rovasti, jos ken, tietää teidän äitinne, kuinka kauheata on siirtyä toiselle puolelle semmoisessa uskossa eli oikeammin sanoen pelossa. Kauheata on niiden taakka ja vastuu, jotka semmoista ovat ihmisille opettaneet! Teidän äitinne on yhä siinä siunatussa työssä, jota hän koko sydämestään rakastaa, – ja nyt, herra rovasti, minä lausun teille hänen hartaan toivomuksensa, jonka hän pyytää minun teille välittämään: tehkää minkä voitte, herra rovasti, että Suomen kirkosta poistettaisiin tuo julma valhe. Tehkää minkä voitte, että kirkossa opetettaisiin Jumalan rakkautta eikä sitä Jumalan pilkkua, joka on kadotusoppiin verhottu. Tämä on äitinne vilpittömän toivomus.

– Suuri Jumala, minä kiitän sinua, kuiskasi rovasti voimatta hillitä liikutustaan.

En häirinnyt häntä. Olin ääneti ja odotin, kunnes hän voitettuaan liikutuksensa puhkesi sanomaan:

– En osaa sanoin ilmituoda, kuinka onnellinen olen. Olen aina uskonut Jumalan rakkauteen ja sitä myös aina saarnannut. Olen välttänyt helvetinoppia, vaikka en ole uskaltanut sitä vastustaakaan. Mutta nyt olen saanut kuin uuden kasteen ja konfirmaation. Nyt tiedän, että olen sydämestäni ollut oikeassa, nyt uskon, että äitini on pitkin matkaa minua auttanut. Tohtori, minä tahtoisin kiittää teitä, mutta en keksi sanoja. Olemme molemmat keski-ikäisiä miehiä ja olemme oppineet elämässä hillitsemään liikutustamme. Minä en ole tänään siihen kyennyt. Te olette nähnyt minut heikkona. Mutta ymmärrätte, että minä en ole tämmöistä ennen kokenut, ja nämä uudet näköalat ovat olleet minulle niin valtavia. En osaa muuta sanoa kuin että nyt saitte minusta ikuisen ystävän, tohtori Kotka. Olen liian yksinkertainen ja köyhä voidakseni teitä millään tavalla palkita, mutta jos miehen sydämen sympatia on teille minkään arvoinen, niin luottakaa minuun.

– Rakas herra rovasti, minulla on vain yksi pyyntö: älkää kertoko näistä meidän yhteisistä kokemuksistamme kenellekään. En ole mikään ihmeidentekijä enkä spiritistinen mediumi. Sängen harvoin olen saanut tilaisuuden tällä tavalla olla avuksi. Te ette ole minulle missään kiitollisuudenvellassa. Mutta jos tahdotte minua ilahduttaa ja auttaa, noudattakaa kuolleen äitinne neuvoa. Tehkää työtä sen tulevan uskonpuhdistuksen puolesta, joka minunkin sydämelleni on kallis.

– Koko voimallani, herra tohtori. Sen voin teille vilpittömästi luvata. Oi kuinka me olemme sokeita, me ihmiset, kuinka sokea oli meidän kirkkomme, kun se ei tehnyt teistä heti johtajansa!

– No no, herra rovasti, nuhtelin hymyillen, – älkäämme puhuko siitä. Ettekö muista, kuinka olimme junassa yhtä mieltä siitä, että semmoinen olisi ollut mahdotonta.

– Muistan – ja muistan häpeäkseni, vastasi rovasti Santala. – Oi, ettei semmoisia ihmeitä tapahdu! Täällä te olette yliopistossa opettanut kohta neljännesvuosisadan – ja kukaan ei ole aavistanut, mitä kykyjä, mitä tietoja teillä on. Te olisitte koko ajan voineet olla kirkkomme päässä – ja te olisitte voineet saada ihmeitä aikaan.

– Inhimillisesti katsoen ehkä, mutta korkeammat voimat ovat toisin määränneet. Ja ne, jotka kohtaloita johtavat, tietävät kyllä mitä tekevät. Aika ei ollut vielä tullut. Mutta se tulee. Uskonpuhdistus on tulossa.

– Kunpa minäkin saisin nähdä sen päivän, jolloin kirkkomme puhdistuisi ja muuttuisi.

– Se päivä tulee. Mutta sanokaa minulle, herra rovasti, mikä sai teidät lähtemään tälle Amerikan matkalle?

– Minulla on loma ja minulla on kaksi veljeä Amerikassa. Päätimme vaimoni ja minä, että kerran lähdemme tälle pitkälle kauan unelmoimалlemme matkalle. Mutta tiedättekö, nyt minusta tuntuu, että tulin tälle matkalle sitä varten, että tapaisin teidät, herra tohtori.

– Herran tiet ovat monenlaiset ja ihmeelliset, vastasin hymyillen. – Nähtävästi meidän tapaamisemme oli ennakoita määrätty.

Rovasti nyökäytti myöntävästi.

– Entä te, herra tohtori, hän kysyi. – Mitä varten te läksitte tälle matkalle, saanko kysyä? Te olette nähtävästi jättänyt perheenne kotimaahan!

– Niin olen. Minä läksin tietoisesti tapaamaan joitakin ihmisiä täällä Amerikassa. Ette käsittäne väärin, jos sanon, että olen tuon tulevan uskonpuhdistuksen palveluksessa minäkin.

– Kuinka voisin käsittää väärin? Se ilahduttaa minua sanomattomasti. Herra tohtori, te ette kuulu kirkkoon, mutta minun silmissäni te olette sen näkymätön pää.

– Aika näyttäköön, mikä minä olen. En ole enää haaveilija, en usko harhoihin. Tiedän vain, että tahdon tehdä voitavani palvellakseni suurta yhteistä asiaa.

Tähän erosimme toivottaen onnea toisillemme ja iloista jälleennäkemistä, milloin se oli suotu.

III WASHINGTONISSA

Mutta voi teitä, kirjanoppineet ja fariseukset, te ulkokullatut, kun suljette taivasten valtakunnan ihmisiltä! Sillä itse te ette mene sisälle, ettekä salli menossa olevien mennä sisälle.

Matt. 23: 13.

3.

Washingtonin kauniisti rakennettu kaupunki avarine bulevardeineen ja lukuisine puistoineen miellytti minua, joka juuri olin väsynyt New Yorkin kivimassoihin ja ahtaisiin katuihin. Autoni pysähtyi komeahkon yksityistalon eteen. Se oli määräpaikkani.

Kohtelias mustiin pukeutunut palvelija – muistaakseni hänellä oli polvihousut – avasi minulle oven, ja kun kysyin, oliko tohtori Madison kotona, vastasi hän kysymällä:

- By appointment, sir?
- Tietysti, sanoin, ojentaen hänelle hattuni ja päällystakkini.

Halli, jossa seisoin, oli iso ja kaunis. Aurinko paistoi monenvärisistä ikkunalaseista ja väritti puolestaan marmorilattian mattoja, nahkaisia laiskanlinnoja, pikkupöytiä, kuvapatsaita ja palmukasveja.

- Oletteko ystävällinen ja istutte, sir, kehoitti palvelija ja kysyi – kenen saan ilmoittaa?

Annoin hänelle korttini ja istuin nojatuoliin odottamaan. Tänne nyt olin tullut keskustellakseni miehen kanssa, jota pidettiin erittäin vakavana ja oppineena totuudenetsijänä, kaikkien nykyaikaisten teosofisten ym. mystillisten liikkeiden tuntijana. En ollut aavistanut, että samalla pääsisin aito amerikkalaisen pohatan puheille. Tohtori Madison oli tietääkseni vanhapoika, mutta siitä huolimatta hän näkyi elävän aika upeasti, mikä seikka ei suinkaan vähentänyt mielenkiintoani.

Hetken kuluttua palasi palvelija ja ilmoitti kohteliaasti kumartaen, että tohtori Madison odotti minua. Palvelija näytti minulle tietä monen ison, komean salongin läpi, kunnes lopulta saavuimme mahdollottoman tilavaan ja korkeaan, kappelin tapaiseen musiikkisaliin, joka nähtävästi samalla oli kirjasto ja työhuone. Ajattelin sitä heti musiikkikappeliksi, koska oven vastainen seinä oli mahtavien kirkkourkujen peittämä. Mutta sivuseinillä oli kirjahyllyjä ja keskellä lattiaa iso kirjoituspöytä ja monta mukavaa nojatuolia.

Palvelija pysähtyi ovelle minun astuessani sisään ja ilmoitti isännälleen nimeni, jonka hän äänsi Katkö.

- Oh, Dr Kotka, sanoi ääni kirjoituspöydän takaa ja sekin äänsi nimeni Katköksi.

Samalla nousi ja tuli nopein askelin minua vastaan pitkä, laiha, ystävällisen näköinen mies.

– Olen hyvin iloinen nähdessäni teidät, hän vakuutti, ja minä tunsin todella heti olevani kuin kotonani. – Olkaa hyvä ja istukaa, hän jatkoi ja vei minut nojatuolin luo, – mutta suokaa minun kysyä, onko teillä kiire.

– Ei ole mitään kiirettä minulla, vastasin.

– Sepä oivallista, hän sanoi tyytyväisenä, – nähkääs, minulla on aina tapana tähän aikaan vähän soittaa. Se antaa ajatusten levätä keskellä kirjoitustyötä. Ei suinkaan teillä ole mitään sitä vastaan?

– Päinvastoin, minä vakuutin. – Jos aiotte soittaa uruilla, tohtori Madison, tunnustan teille, että rakastan kaikista enimmäin juuri sitä musiikkia.

– Silloin on olemassa ylevä side meidän sielujemme välillä, rakas tohtori Kotka. Tietänette, että eräs meidän teosofisista mestareistamme – minulla on muuten kuvaamaton kunnia olla hänen oppilaansa – on aivan erikoisen taitava urkujensoittaja.

Kumarsimme kohteliaasti, minä istuin pehmeään tuoliin ja tohtori Madison lähti urkujen luo. Jos jokin hänen käytöksessään oli tehnyt minuun hieman lapsellisen naurettavan vaikutuksen, hävisi tämä vaikutelma heti, kun hän alkoi soittaa. Tämä ei ollut amatöörin tekaistu, se oli mestarisoittajan elävä ote.

Ensin oli jonkinlainen preludi, jossa kaukaiset kellot ja harput kutsuivat mieliä hartauteen. Niihin yhtyi miehen barytoni, joka vielä tehokkaammin kehoitti mieliä ja sieluja ylentymään. Vähitellen hiljeni alkusoitto ja sitten kuului mahtavana Cherubinin kaunis »Pie Jesu», joka oli vanhoja lempisävellyksiäni. Loppusoitto kesti kauan, mutta minua vähän häiritsi ajatus, että tuo mestarisoittaja hieman urheili taidollaan ja tahtoi näyttää muukalaiselle, minkälaisiin ihmeellisiin saavutuksiin amerikkalainen urkujentekijä oli keksinnöissään päässyt. Ehkä se kuitenkin oli enemmän lapsellista iloa kuin tietoista prameilua.

Vihdoin hän laskeusi lavalta ja katsoen minuun hieman arasti kysyi kainosti hymyillen, niinkuin tekee nerokas taiteilija ainakin:

– Mitä piditte soitosta?

En osannut enkä tahtonut salata ihastustani.

– Te soitatte kuin suurimmat urkutaiteilijat, joita Euroopassa olen kuullut. Mutta en muista missään nähneeni teidän nimeänne mainittavan taiteilijana, tohtori Madison. Ettekö koskaan pidä konsertteja?

– En, en, hän vastasi kädellään torjuen ja istuen takaisin nojatuoliinsa, – en koskaan ole yleisölle esiintynyt. Soitan ainoastaan ystäväilleni ja itselleni. Rakastan musiikkia.

– Silloin te todella olette osoittanut minulle, tuntemattomalle vieraille, sanomatonta hyvyttä ja kunniaa.

– Älkää puhuko niin, tohtori Kotka. Minusta tuntuu, että me olemme tai ainakin että meistä tulee hyvät ystävät. Eikö meillä ole samat henkiset harrastukset? Ymmärsin teidän kirjeestänne, että olette teosofi?

– En ole valitettavasti minkään teosofisen seuran jäsen, mutta voin hyvällä syyllä sanoa olevani teosofinen tutkija ja totuudenetsijä.

– No mutta, sitten olemme yhtä mieltä tässäkin kohden. En minäkään enää kuulu mihinkään seuraan.

– Siinäpä syy, tohtori Madison, minkä vuoksi niin rohkeasti pyrin puheillenne. Kuulin kerrottavan teistä, että olette tämän alan erikoistuntija, että olette perillä ja selvillä nykyaikaisen teosofisen liikkeen kaikista haarautumista ja sisarliikkeistä.

– Siinä teitä ei ole väärin ohjattu. Olen todella kuin tähytystornissa, josta katselen kaikkea, mitä teosofisessa ja okkultisessa maailmassa tapahtuu.

– Vielä kuulin kerrottavan teidän suuresta henkisestä kehityksestänne, tohtori Madison.

Erehdyinkö vai näyttikö hän hetkeksi imarrellulta?

– Oo, hän sanoi, – siitä ei ole tietoa. Ystäväni vain tietävät – taisin sen teillekin jo mainita² – että olen Mestari Kuthuumin oppilas, mutta tähän ei merkitse muuta kuin että Mestari K. on ollut minulle erikoisen armollinen.

Tämä oli kauniisti sanottu ja minä kumarsin kohteliaasti.

– Katsokaa, tohtori Madison, puhkesin hetken kuluttua puhumaan, – olen jonkinlaisella pyhiinvaellusmatkalla. Olen tullut tänne Amerikkaan puhuttelemaan erinäisiä henkilöitä, ja te olette niistä nyt ensimmäinen. Elämme, kuten niin monet viisaat ovat sanoneet, huomattavassa henkisessä murrosajassa. Varsinkin maailmansodan jälkeen tämä kriisi on tullut yhä silmäänpistävemmäksi. On aivan kuin aika huutaisi: eikö ole maailmassa ihmisiä, jotka ymmärtävät asiain tilaa ja voivat keksiä jotakin ihmiskunnan auttamiseksi? Olen nuoresta saakka tuntenut sisäistä kehoitusta tähän suuntaan, ja nyt vanhana, kun olen yhtä ja toista elämässä kokenut, tuntuu minusta kuin pitäisi jotakin tehdä eikä vain istua odottamassa.

Tohtori Madison kuunteli ystävällisen tarkkaavaisena, ja minä rohkenin jatkaa:

– Olen kuvitellut, että jonkinlainen liitto vakavien totuudenetsijain kesken voisi keksiä paljonkin keinoja kansojen auttamiseksi. Olen ajatellut, että nämä totuudenetsijät edustaisivat erilaisia seuroja, ja ensi aluksi huomioni kääntyi juuri teosofisiin ja teosofishenkisiin liikkeisiin.

– Olette oikeassa. Elämme murrosajassa. Jos kenen, pitäisi juuri meidän teosofien osata auttaa. Onhan koko teosofinen liike sitä varten perustettu. Madame Blavatsky ja hänen Mestarinsa olivat tietoisia tästä kaikesta, ja heidän teosofiansa on tarkoitettu ihmisten auttajaksi pulasta ja hädästä.

– Minua suuresti ilahduttaa, tohtori Madison, että sympatisoitte kanssani. Suvaitsetteko, että teen teille jonkin tai joitakuuta kysymyksiä, jotka voisivat selvittää minulle teosofisen maailman tilanteen?

– Mielelläni, mutta sanokaa minulle ensin poltatteko?

– Valitettavasti en, mutta hyvä tohtori Madison, se ei estä teitä polttamasta, jos haluatte.

Isäntäni naurahti iloisesti.

– Kerrankin vieras, joka ei tupakoi, hän sanoi, – se liittää meidän vielä lujemmin yhteen, sillä en minäkään polta.

Nauroimme molemmat, ja tohtori Madison jatkoi:

- Mutta nyt tulee kriittinen kohta: juotteko lasin viiniä, tohtori Kotka?
- Varsin mielelläni, jos tekin juotte.
- Älkää puhuko: tietysti juon. Viini on jumalien juoma.

Tohtori Madison nousi iloisesti ja reippaasti ja meni pöytänsä luo painamaan sähkönappulaa. Samassa hän kysyi melkein huolestuneesti:

- Mutta tohtori Kotka, oletan, että olette syönyt lounaanne?
- Olen luonnollisesti. Söin hotellissa juuri ennen tänne tuloani.
- No sitten persikka ja lasi valkoista burgonjia on paikallaan. Jos teillä on sama maku kuin minulla, ette rakasta kuumia viinejä. Mutta kyllä voimme saada portviiniä tai sherryä, jos pidätte niitä parempana.
- Hyvä tohtori Madison, huomaan todella, että meidän makumme käyvät yhteen: minäkään en pidä kuumista viineistä.
- Sepä oivallista!

Samassa hän antoi lyhyen määräyksen palvelijalle, joka näyttäytyi ovella, ja aivan kuin tämä olisi aavistanut isäntänsä tahdon, hän parin sekunnin kuluttua palasi työntäen edellään pyörillä kulkevaa pöytää, jossa oli kristallikulho täynnä houkuttelevia hedelmiä ja jäähdyttimessä pullo ranskalaista viiniä. Palvelija avasi pullon ja kaatoi kaksi kristallista lasia puolilleen kullankäristä juomaa. Sitten hän asetti viinipullon takaisin jäihin ja työnsi pienen pöydän meidän välillemme sekä poistui sanaa sanomatta.

- Teillä on nopea palveluskunta, tohtori, huomautin, kun palvelija oli äänettömästi sulkenut oven jälkeensä.
- Ei ihmettä. Juon aina tähän aikaan päivästä lasin viiniä, ja Graves arvasi, että te pitäisitte seurata tällä kertaa, joten hän oli kaiken valmistanut edeltäkäsini. Mutta, hän lisäsi ja tarttui lasiinsa, — à votre santé, monsieur le docteur!

Tyhjensimme tilkan laseistamme. Viini oli erinomaista, vanhaa varastoa rikkaan miehen kellarista.

- On hassua ajatella, sanoi isäntäni, — että oikeastaan nyt rikomme maan lakia juodessamme tätä viiniä. Mutta ellen erehdy, on teillä Suomessa samanlainen kieltolaki voimassa?
- On, mutta toivokaamme, että tämä järjetön laki pian kumotaan meidän molempien maista.
- Toivokaamme todella. Muuten voin sanoa, etten ole ostanut tippaakaan tänä kieltolain aikana. Minun ei ole tarvinnut uusia vanhoja varastoja, joita en ainoastaan minä, vaan isäni ja isoisäni ennen minun aikojani ovat hankkineet.

Kävimme hedelmiin käsiksi, ja syötyämme hetken ääneti sanoi tohtori Madison:

- Nyt lienemme uhranneet kylliksi aikaa näihin maallisiin. Palatkaamme siis asiamme. Te haluatte kysyä jotakin, tohtori Kotka?

– Niin, tahtoisin tietää, mitä te arvelette tästä teosofisesta liikkeestä yleensä. Millä tavalla se on maailmaa auttanut ja millä tavalla se voi sitä auttaa?

– Erittäin tärkeä ja paikalleen sattuva kysymys, rakas tohtori Kotka.

Isäntäni ojentautui suoraksi tuolissaan ja nojaten kyynärpänsä käsinojiin hän laski sormenpänsä yhteen ja istui hetken miettivän näköisenä.

– Teosofiset seurat ympäri maailmaa, hän sanoi, – julistavat yleistä veljeyttä pääoppinaan ja väittävät sitä ensimmäiseksi ja tärkeimmäksi tehtäväkseen, mutta jos odotamme, että ne seuroina osaisivat sitä toteuttaa, petyimme surkeasti. On aivan kuin seuraksi liittyminen sulkisi ihmiset pois muusta maailmasta. Tämä ei merkitse, etteivät teosofiset yksityisinä ihmisinä olisi eri seuroissa yleensä ystävällistä ja auttavaista väkeä. Päinvastoin olen tuntenut ja tunnen monta teosofia, jotka ovat antaneet sekä elämänsä että omaisuutensa heidän mielestään pyhälle asialle. En kuitenkaan näe teosofisen liikkeen yleismaailmallista tehtävää siinä, että jotkut teosofit tulevat kilteiksi ihmisiksi, niin kaunis kuin semmoinen saavutus onkin. Mielestäni teosofisen sanoman merkitys ajallemme on ollut ja yhä on siinä, että se leikkaa kärjen suvaitsemattomuudelta, varsinkin uskonnolliselta ja intoleransilta. Kristittyjen ylpeä, toisten muka pakanallisten uskontojen halveksunta on saanut melkein kuoliniskun tällä teosofisella aikakaudella vuodesta 1875 lähtien. Nyt aletaan kaikkialla ymmärtää, että kullakin uskonnolla on oma kauneutensa ja että Jumala – puhuaksemme kristityllä tavalla – on aina pitänyt ihmislapsistaan huolta. Meillä on esim. täällä Amerikassa hindulaisia lähetyssaarnaajia, jotka saavat paljon kannatusta osakseen. Ja tiedättehän, että Euroopassa on buddhalaisia keskuksia siellä täällä, esim. Saksassa ja Englannissa. Muhamettalaisessa maailmassa on vasta viime vuosina ilmaantunut teosofista harrastusta, ja ehkä tämän harrastuksen myöhästyminen on aiheuttanut sitä veljeyden puutetta, mikä on näkynyt islamilaisten ja hindulaisten uskonnollisissa suhteissa Intiassa. Kuitenkin uskon, että lähestyy aika, jolloin uskonnollinen suvaitsevaisuus kuuluu sivistyksen alkeisiin.

– Tuo on kaikki totta, sanoin, – mutta suvaitsevaisuudellakin on oma vaaransa. Se voi muuttua leväperäisyydeksi: kaikki uskonnot ovat yhtä hyviä, – miksi siis yksikään olisi tosi? Tämä vie helposti epäuskoon, jumalankieltoon, materialismiin.

– Aivan oikein. Sen tähden teosofian sanomalla onkin oma lääkkeensä uskottomuutta vastaan. Ensiksi se näyttää, että kaikki uskonnot ovat tiedosta ja viisaudesta syntyneet, ei pelosta eikä tietämättömydestä, vaan siitä todellisten tietäjien valkoisesta veljeskunnasta, jonka jäseniä suurten uskontojen perustajat ovat olleet. Toiseksi se puolustaa spiritualismia materialismia vastaan ja näyttää, että ihmisessä itsessään on aisteja, joiden avulla hän voi tulla tuntemaan näkymätöntä maailmaa. Kolmanneksi se näyttää, että kaikki uskonnot ovat opettaneet ytimeltään samaa maailmankatsomusta. Jos esim. kristikunta ei tiedä mitään siitä jälleensyntymisopista, jonka totuuden hindulainen ja buddhalainen imee äidinmaidossaan, ei tämä todista mitään jälleensyntymisoppia vastaan enemmän kuin sitäkään vastaan, ettei kristinusko alussa uskonut jälleensyntymistä elämän tosiasiaksi, – se vain todistaa, että kristillinen kirkko jossakin kirkolliskokouksessaan tuomitsi mainitun opin vääräksi. Olihan kirkko keksinyt oppinsa ikuisesta kadotuksesta, – ja mihin sellainen oppi kelpasi, jos jokainen ihminen syntyi uudestaan maan päälle?

– Niin, se tapahtui Konstantinopolin kirkolliskokouksessa vuonna 553.

– Te näytätte muistavan vuosiluvunkin, tohtori Kotka.

– Se kuuluu alaani. Olen tavallaan historiantutkija.

– That's fine. Taidammekin molemmat olla yhtä selvillä näistä teosofisista kysymyksistä.

– Olen tietysti niitä tutkinut, mutta minua on suuresti kiinnostanut teidän näkökantanne kuuleminen, tohtori Madison. Suokaa minun nyt tehdä erittäin asiallinen kysymys. On totta, että teosofinen liike on tehnyt työtä vanhojen uskontojen tunnetuksi tekemiseksi kristikunnassa ja nostanut ne uudestaan arvoonsa sekä itä- että länsimailla, mutta onko myös totta, että teosofinen liike on tehnyt samaa kristinuskon puolesta?

– Mitä kristinuskon puolustamiseen ja arvoon nostamiseen tulee, ei teosofisen liikkeen ole tarvinnut siihen puuttua. Kristinuskolla on kyllä puolustajansa pakanamaissa.

– En sitä puolta ajatellutkaan. Tarkoitin: onko kristinuskon puolesta tehty sitä puhdistustyötä kuin esim. hinduismin ja buddhanuskon? Onko kristinuskon ydintä etsitty ja selitetty?

– Well, sanoi tohtori Madison humoristinen välke silmissään, – ovathan Mrs. Besant ym. puhuneet »esoteerisesta kristinuskosta».

– Ei kristinusko ole paljonkaan puhdistunut siitä, huomautin, – että on väitetty Jeesuksen eläneen sata vuotta ennen Kristusta, kuten Mrs. Besant kirjassaan »Esoteerinen kristinusko».

– Ja kuitenkin se paljastus on järkyttänyt monen mieltä, sanoi tohtori Madison. – Muistan erään naisen – muuten intelligentti nainen – joka heti sen seikan kuultuaan tuli buddhalaiseksi.

– No sitä ei tosiaankaan saata sanoa voitoksi kristinuskolle! huomautin hämmästyneenä.

– Mutta sama nainen oltuaan jonkin aikaa buddhalaisena kääntyi takaisin kristinuskoon ja liittyi roomalaiskatoliseen kirkkoon. Hän sanoi minulle, että uskon asioita ei mitata järjellä. Ne ovat mysterioita.

– Tavallaan oikea huomautus.

Mutta meidän molempien silmissä piili veitikka, kun katsahdimme toisiumme.

– Entä mitä sanotte itse? kysyin hetken kuluttua. – Uskotteko te, että Jeesus Kristus eli sata vuotta ennen ajanlaskuamme?

– Nähkääs, tohtori Kotka, tämä on vaikea kysymys. Eiköhän se vielä ole sub indice? Vai onko se teidän – historioitsijan – mielestä jo ratkaistu?

– Minäpä teen teille vastakysymyksen, tohtori Madison. Uskotteko, että Paavali tapasi toisia apostoleita, Pietarin, Jaakobin, Johanneksen ym.?

– Ainakin niin kerrotaan »Apostolien Teoissa», ja mitä syytä meillä olisi sitä epäillä?

– Ei mitään syytä minunkaan mielestäni. Mutta huomatkaa: Paavalin elämä on vuosien puolesta historiallisesti todistettu. Hän eli ensimmäisen vuosisadan alkupuoliskon ja kuoli 60-luvulla. Hänen suhteensa ei ole pienintäkään epäilystä. Mutta jos hän kohtasi Pietarin ym. apostoleita, jotka olivat Jeesuksen välittömiä opetuslapsia, missä nämä opetuslapset olivat olleet sen sadan vuoden aikana, joka oli kulunut Jeesus ben Pandiran kuolemasta? Olivatko he istuneet jossakin kädet ristissä ja antaneet vuosikymmenien vierää? Huonoja uuden uskon levittäjiä he tosiaan silloin olivat olleet – ja sangen vanhoiksi he kaikki elivät! Pietari varsinkin oli vanhanpuoleinen mies jo Jeesuksen eläessä. On kyllä totta, että he kaikki säikähtivät pahanpäiväisesti, kun heidän mestarinsa ristiinnaulittiin, mutta että se säikähdys olisi kestänyt sata vuotta, on minusta enemmän kuin ihme.

– Mainiota, mainiota! huudahti tohtori Madison. – Kas kun en koskaan ole tullut ajatelleeksi asiaa tuolta kannalta? Sehän tekee koko kysymyksen sadasta vuodesta naurettavaksi. Muuten olenkin omasta puolestani enemmän kallistunut saksalaisen teosofin tohtori Steinerin kantaan, jonka mukaan Golgamysterio tapahtui, niinkuin evankeliumeissa kerrotaan, eikä niinkuin juutalaisten Toldoth Jeshu kirjoituksessa, jonka mukaan Jeesus ben Pandira ensin kivitettiin kuoliaaksi ja sitten ripustettiin puuhun.

– Tässä kysymyksessä olen minäkin ehdottomasti tohtori Steinerin kannalla. Mutta sanokaa minulle, miellyttääkö teitä Steinerin kanta toisissakin suhteissa? Hän asettaa, kuten muistatte, Jeesus Kristuksen ihmiskunnan historian ja kehityksen keskipisteeksi. Kristuksessa kaikki tuli täytetyksi. Hän ei ollut yksi

monista profeetoista, vaan niiden korkein pää. Usko Kristukseen tulee täten oikeastaan ainoaksi päteväksi uskoksi – ainoaksi, joka on tarpeen ja voi ihmisiä pelastaa.

– Niin, Steinerissa on jotakin katolililaista, joka vielä suurempaa tietä kuin »esoteerinen kristinusko» voi viedä roomalaisen kirkon helmaan. Olen usein ajatellut samaa asiaa. Minun täytyy myöntää, tohtori Kotka, että se ei oikein minua miellytä. Pysyn mieluummin vanhassa teosofisessa käsityksessä, että Jeesus Natsarealainen oli yksi Salaisen Veljeskunnan siunatuista lähteistä. Kuitenkin on eräs puoli asiasta, joka minulle persoonallisesti on ratkaissut tämän pulman – ja ratkaissut sen tavalla, jolla uskon madame Blavatskynkin sen ratkaiseen.

– Entä tämä ratkaisu?

– Kun teemme eron Jeesuksen ja Kristuksen välillä ja sanomme, että Jeesus oli ihminen, mutta Kristus se Henki, se »Kristusprinsiippi», kuten H. P. B. sanoi, se Aalaja, se Maailmansielu, joka piilee kaikkialla ja Jeesuksessa oli herännyt tietoisuuteen, ehkä suuremmassa määrässä kuin toisissa suurissa profeetoissa, silloin tämä »kosmillinen Kristus», jota nimitystä sekä tohtori Steiner että muut teosofit käyttävät, oli Jeesus Natsarealaisen vapahtaja samoin kuin se on ollut ja aina on oleva kaikkien muidenkin vapahtaja. Uskon itse asiassa tähän kosmilliseen Kristukseen, joka ns. mystillisenä Kristuksena piilee kunkin ihmisen sydämessä. Kun tätä kosmillis-mystillistä Kristusta enemmän saarnattaisiin, silloin luulisin, että sekä teosofiset seurukset että maailma yleensä ja kristikunta erikoisesti heräisivät materialistisesta unestaan.

– Sangen oivallinen ratkaisu, myönsin puolestani, – ja uskon, että se on sangen lähellä totuutta. Suvaitsetteko, rakas tohtori Madison, että teen aivan persoonallisen kysymyksen?

– Olkaa hyvä, rakas tohtori Kotka.

– Oletteko itse kohdannut tai – kuinka sanoisin? – kokenut tätä kosmillista Kristusta? Tohtori Madison katsahti minuun hieman hämmästyneesti, mutta vastasi sitten tyyneästi:

– Sitä en osaa sanoa. Se on minulle loogillinen päätelmä ja niin sanoakseni lujan uskon asia.

– Te olette todellinen totuudenetsijä, tohtori Madison, rehellinen ja suora. Nyt varmaan vastaatte minulle toiseenkin kysymykseen?

– Mielelläni.

Tohtori Madison oli nähtävästi hyvillään avomielisestä tunnustuksestani. Jatkoisin kyselyäni:

– Oletteko tavannut jonkun ns. Mestareista? Mainitsitte, että Mahaatma Kuthuumi on oma Mestarinne. Tuleeko minun käsittää tämä niin, että olette tietoisessa yhteydessä hänen kanssaan? Onko hän käynyt luonanne täällä vai oletteko te käynyt Intiassa tai Himalajalla? Onko hän toisin sanoen fyysisesti elävä olento teille vai oletteko vain nähnyt häntä unissa ja näyissä?

– Sepä vasta kysymys, rakas tohtori Kotka, vastasi isäntäni hymyillen. – Siihen onkin paljon vaikeampi vastata. Minunhan täytyisi paljastaa teille koko henkinen elämäni.

– Älkäähän toki, rakas tohtori Madison. En millään tavalla tahdo olla inkvisiittorina. Ehkä se olisikin poikkeamista aiheestamme. Jättäkäämme koko kysymys sikseen. Olemme joka tapauksessa nyt tulleet siihen, että teidän mielestänne maailman pelastus olisi siinä, että yleisen toleransin ja teosofisten

oppien levittämisen ohella erikoisesti korostettaisiin kasvatuksessa ja propagandassa kosmollis-mystillisen Kristuksen todellisuutta.

– Täydellisesti.

– Silloinpa jää vain yksi kysymys. Jos nyt työmme ja tehtävämme niin sanoaksemme metafysillinen eli filosofinen puoli on selvä, on meidän vielä määriteltävä työmme eettinen puoli. Mitä siveysoppia on opetettava?

– Etiikka on mielestäni loogillinen konsekvenssi metafysiikasta eli itse maailmankatsomuksesta. Jos nyt ajattelemme, että maailman uskonnot suvaitsevaisuuden avulla nousevat alkuperäiseen puhtauteensa ja arvoonsa, on luonnollista, että niiden omat siveysopit jäävät pysyvään arvoonsa. Eihän maailma tämän vuoksi vajoaisi mihinkään pahaan, sillä kaikkien uskontojen siveysopit viittaavat tietä totuutta ja hyvyyttä kohti. Onhan myöskin yksilöitä – nykyään teosofit, myöhemmin ehkä kaikki sivistyneet täysikäiset – jotka itse valitsevat tai vaikkapa luovat itselleen moraalijärjestelmän, joka heidän mielestään parhaiten vastaa tarkoitustaan. Lapsia vain tietysti kasvatetaan tietyn uskonnollisen etiikan mukaan.

– Niin että kristikunnan lapsille edelleenkin opetetaan ns. kymmenen käskyä?

– Epäilemättä, sillä Kristushan ei hävittänyt vanhoja eikä tuonut itse uusia käskyjä. Tietysti koko hänen opetuksensa sisältyi yhteen suureen rakkauden käskyyn, mutta ovathan vanhat juutalaiset käskyt hyvää moraalista opetusta lapsille. Tämä nyt on vain vähän puhetta minun puoleltani, sillä en tarjoakaan ymmärrä käytännöllistä kasvatusta. Omasta puolestani en ihaile ns. Jumalan kymmentä käskyä enkä suoraan sanoen ymmärrä, miksikä pienille lapsille opetetaan esim. kuudes käsky sen raa'assa muodossa. Mutta se sikseen. Minulla on oma katsantokantani enkä itseäni pidäkään kristittynä vaan buddhalaisena. Ja mitä käskyjä Buddha antoi, siitä meidän ei ollenkaan tarvitse olla epätietoisia.

– Totta kyllä, mutta ettekö ole huomannut, tohtori Madison, että Kristuskin on antanut omat käskynsä, joilla hän nimenomaan kumosi vanhat juutalaiset käskyt?

– En, vastasi isäntäni hämmästyneenä, – sitä en ole koskaan tiennyt. Kristuksen omat käskyt! Minulla on roomalaiskatolilainen piispa hyvänä ystävänäni, mutta ei hän minulle koskaan ole semmoista maininnut. Mitkä ne käskyt olisivat?

– Kirkot eivät niitä tunne, eivät tunnusta. Ei niitä opeteta kristillisissä kouluissa. Ne ovat Matteuksen evankeliumissa, ns. vuorisaarnassa. Niitä on viisi.

– Tämäpä on kummallista. Aina ihminen jotakin oppii. Nyt minulla on tutkimista. Jos minä huomaan, että asia on niinkuin väitätte – eikä minulla ole pienintäkään syytä epäillä sanojanne, tohtori Kotka, – silloinhan kristinusko saa uutta sisällystä ja kristikunta, joka uskonnollisesti katsoen on peräti keskiaikaisella kannalla, voisi ottaa askeleen eteenpäin –

Samassa koputettiin oveen, ja palvelija astui sisään.

– Piispa on täällä, herra, hän ilmoitti. – Otatteko hänet vastaan?

– Monsignore Sparvagli huudahti tohtori Madison ja katsahti minuun. – Minä juuri mainitsin hänet. Onko teillä mitään sitä vastaan, tohtori Kotka, että pyydän hänet tänne?

– Päinvastoin, minulla on yhtä suuri ilo kuin kunnia tutustua roomalaiseen prelaattiin, vastasin hyvilläni.

– Graves, saattakaa piispa tänne. Ja tuokaa viinilasi lisää.

Palvelija ehti tuskin avata ovea, ennen kuin iloinen, voimakas ääni kuului toisesta huoneesta ja piispa astui kynnyksen yli.

– Suokaa anteeksi, rakas tohtori, en malttanut odottaa Gravesin paluuta. Seurasin hänen kintereillään, ja tässä nyt olen toivoen, että olen tervetullut kuten aina ystäväni taloon.

Piispa Sparvagli oli lihavahko ja kookas, mutta terveennäköinen mies. Hän kätteli tohtori Madisonia, joka oli rientänyt häntä vastaan.

– Tervetuloa pitkästä aikaa, rakas monsignore. En ole teitä nähnyt sitten kuin kävitte Roomassa.

– Enkä ainoastaan Roomassa, vaan monessa Euroopan kaupungissa, viimeksi Tukholmassa.

– Siis kaukana Pohjolassa. Silloin teitä varmaan huvittanee tutustua tohtori Kotkaan, joka on saapunut Helsingistä juuri äskettäin. Saanko esittää: tohtori Kotka, piispa Sparvagli.

Piispa katsoi minuun – ja molemmat hämmästyimme.

– Mitä näenkään, huudahti piispa astuen minua kohti, – mehän olimme matkatovereita laivassa, vaikka emme tulleet esitellyiksi toisillemme. Ja ellen erehdy, te olitte pienessä jumalanpalveluksessani?

– Niin olin, vastasin, – sunnuntaiaamuna laivan kirjastossa.

Kättelimme miltei kuin vanhat tuttavat.

– Se oli sangen vaatimaton aamumessu, sanoi piispa hymyillen. – Ilman laulua, ilman musiikkia.

– Mutta ei ilman vilpítőntä hartautta, monsignore. Jos uskallan sanoa totuuden, pidin teistä, vaikk'ei messusta ollut paljon tietoa.

– Se ilahduttaa ja lohduttaa minua, sillä – puhuakseni minäkin rehellistä kieltä – kun näin teidän tuntemattomat kasvonne, olisin suonut, että toimitus olisi ollut täydellisempi.

– Herrat ovat siis tavallaan vanhoja ystäviä, sanoi tohtori Madison iloisesti, – istukaamme nyt ja maistakaamme lasi viiniä hyvän yhteisen ystävytemme merkiksi.

Graves olikin sillä välin tuonut kolmannen lasin ja täyttänyt kaikki lasit sekä siirtänyt kolmannen nahkatuolin pienen pöydän ääreen. Joimme, istuuduimme, ja tohtori Madison puhkesi sanomaan:

– Teillä, rakas piispa, on varmaan paljon kerrottavana Euroopanmatkalta, ja voitte ymmärtää, että minä olen utelias. Mutta minun täytyy saada tehdä teille kysymys ensin. Olemme tässä tohtori Kotkan kanssa keskustelleet uskonnollisista asioista. Hän on sanskritisti ja itämaisten uskontojen tuntija, mutta hän ilmoitti minulle ihmeellisen asian kristinuskon suhteen, josta minulla ei ole ollut aavistusta. Ja minä ehdin juuri lausua ihmettelyni siitä, ettette tekään, vanha ystävä, ollut minulle siitä puhunut.

Piispa näytti uteliaalta ja kiinnostuneelta.

– Mikä asia se on? hän kysyi.

– Ajatelkaa nyt. Tohtori Kotka kertoo minulle, että Kristus itse antoi vuorisäärnässään viisi uutta käskyä vanhojen Mooseksen käskyjen tilalle. Olemme siis kristikunnassa eläneet juutalaisuutta kohta pari tuhatta vuotta aavistamatta paha.

– Mitkä ne käskyt ovat? kysyi piispa katsoen minuun tarkkaavasti ja vakavasti.

– Ne mainitaan Matteuksen evankeliumin viidennessä luvussa, vastasin. Jokainen käsky alkaa sanoilla: te olette kuulleet sanotuksi vanhoille, mutta minä sanon teille. Herra piispa, te tunnette ne varmaan yhtä hyvin kuin minä.

– Luetelkaa ne, olkaa hyvä, sanoi piispa papillisen arvokkaasti.

– Tahdon mainita ne lyhyesti, vastasin, – semmoisina kuin ne minulle esiintyvät. Ensimmäinen: älä koskaan suutu. Toinen: älä ole epäpuhdas ajatuksissasi. Kolmas: ole rehellinen ja yksinkertainen sanoissasi äläkä sido itseäsi valoilla tulevaisuuden suhteen. Neljäs: älä vastusta paha. Viides: rakasta vihollisiasi, s. o. älä käy sotaa.

– Mutta nuo käskythän itse asiassa ovat ihmeelliset, huudahti tohtori Madison. – Miksei niitä kirkkoissa tunneta? kysyi hän kääntyen piispa Sparvaglin puoleen.

– Rooman kirkko ne kyllä tuntee, vastasi piispa tyynesti, – ainakin sen muotoisina kuin ne ovat vuorisäärnässä. Mutta kirkko ei opeta niitä kansalle, koska ne ovat opetuslapsia varten. Protestanttinen kirkko on asettanut raamatun jokaisen oppimattomankin käteen, mutta ei vuorisäärnan käskyjä silti toteuteta protestanttien kesken. Rooman kirkko yksin tuntee niiden arvon. Se ei heitä helmiä sikain eteen, mutta se käskee munkkinsa ja pappinsa niitä noudattamaan.

Nyt hämmästyimme molemmat, sekä tohtori Madison että minä, mutta piispa Sparvagli pysyi rauhallisen näköisenä.

– Ei ainakaan teidän, rakas tohtori Madison, hän sanoi kääntyen isäntämme puoleen, – pitäisi oudoksua tätä seikkaa. Esoteerisena buddhalaisena hyvin tiedätte, ettei kaikkea opeteta kansalle.

– Se on totta, monsignore, mutta tohtori Kotka on samassa asemassa kuin minä. Hänkin on tutkinut teosofiaa ja me juuri keskustelimme siitä, millä tavalla teosofinen liike voisi auttaa maailmaa tässä nykyisessä ajankäänneessä.

Piispan kasvot muuttuivat äkkiä säteilevän ystävällisiksi.

– Minua suuresti ilahduttaa, tohtori Kotka, hän lausui, – että olette teosofi. Teosofit ovat minusta vakavaa väkeä, totuudenetsijöitä. He ovat paljon lähempänä kirkkoa – tarkoitan Rooman kirkkoa – kuin nykyaikana niin tavalliset uskonkiihkoilijat tai heidän vastakohtansa, kevytmieliset uskonkieltäjät. Puhuin paavinkin kanssa teosofisista vaikutelmistani ja hän sanoi isällisesti hymyillen: he ovat rakkaita sieluja, – kunpa vain saisimme heidän palaamaan kirkon helmaan.

Olin ollut hetken kuin lumossa, mutta paavin sanat »kirkon helmaan» vapauttivat minut.

– Niin, rakkaat ystävät, jatkoi piispa, – Rooman kirkolla on syvät sympatiat teosofeja ja totuudenetsijöitä kohtaan. Valitettavasti se ei aina saata julkisesti – ehkä paremmin sanoen virallisesti – tuota sympatiaansa näyttää, mutta sen helma on avoin ja se odottaa rakkaudella.

Äkkiä hänen äänensävyensä muuttui ja hän lisäsi iloisesti:

– Älkää, hyvät herrat, luulko, että minä tässä kalastelen teidän sielujanne. Siihen minulla ei ole mitään oikeutusta. Te olette molemmat vakavia totuudenetsijöitä, ja minä tekisin itseni naurettavaksi, jos yrittäisin teitä käännättää. Taivas varmaan iloitsee teistä, mutta maailmassa on paljon huolestuttavia asioita, jotka tekevät hänen pyhytensä mielen levottomaksi.

Kaikesta roomalaisuudestaan huolimatta piispa Sparvagli oli rakastettava mies.

– Kertokaa jotakin niistä, kehoitti tohtori Madison.

Piispa mietti hetken ja aloitti sitten:

– Tahdon kertoa teille seikasta, joka erikoisesti huolestuttaa meidän rakasta isäämme paavia. Se voi muutenkin kiinnostaa teidän molempien mieliä. Pari kolme vuotta sitten Teshu Laama pakeni, kuten sanottiin, Tashi-Lumposta itäänpäin Kiinaan ja asettui asumaan Pekingiin. Hänen tarkoituksensa oli nähtävästi asettaa jonkinlainen sulkua bolshevikkien etenemistä vastaan, ja kuten olemme nähneet, hän siinä onnistui. Mutta kaikesta päättäen hänellä lienee toinenkin tarkoitus. Hän tahtonee valmistaa buddhalaista maailmaa suurta henkistä ja luultavasti myös maallista valloitusretkeä varten. Hänen kannaltaan kristikunta on niin suuressa alennuksen tilassa, että se kiitollisena ottaisi vastaan henkistä apua buddhalaisilta. Hänen suunnitelmansa on seuraavanlainen: Japani valloittaa ensin osan Siperiaa ja kukistaa bolshevikkien ylivalloituksen Aasiassa. Sitten koko buddhalainen maailma henkisesti itsetietoisena nousee länsimaita, s. o. kristikuntaa vastaan, näyttäen sille oman uskonsa ylevämmyyden. Tämä tapahtuu alussa suunnattoman lähetyssaarnatyön välityksellä, mutta sitten mahdollisesti aseidenkin avulla. Buddhanuskoa ei tähän saakka koskaan ole levitetty tulella ja miekalla – se on, kuten on sanottu, ainoa veretön uskonto, – mutta tässä tapauksessa tehtäisiin poikkeus ihmisystävällisessä tarkoituksessa: yritettäisiin käännättää kovasydämiä ja paatuneita kristityitä Buddhan lempeään uskoon.

– Sepä vasta olisi erehdys Teshu-Laaman puolelta! en osannut olla huudahtamatta. – Jos Buddhanusko jossakin on voimakas, on se siinä, että se aina on kieltänyt väkivallan.

– Niin minäkin ajattelen, vahvisti tohtori Madison.

– Kuunnelkaa siis jatkoa, hyvät ystävät, puhui piispa Sparvagli edelleen. – Teshu-Laama ymmärtää asiantilanteen hyvin, ja sen tähden hän on pannut alulle suorastaan ihmeellisen armeijan. Ne nuoret, jotka siihen liittyvät, saavan ankaran koetusajan jälkeen jonkinlaisen vihkimyksen, jolloin he pyhästi lupaavat ja vannovat olevansa uskollisesti ja horjumatta ainoastaan Buddhan ja ihmiskunnan palveluksessa. Tämähän ei vielä olisi niin merkillistä, mutta se, mikä todella on ihmeellistä, on, että tämän lupauksen tehtyään nuoret sotilaat ovat haavoittumattomia, s. o. he voivat tulla haavoitetuiksi, mutta paranevat silmänräpäyksessä.

– Kuka teille on tällaisesta kertonut? huudahti tohtori Madison hypähtäen tuoliltaan.

– Pyhä isä itse, vastasi piispa erikoisella äänenpainolla. – Hänellä on tarkat tiedonantajansa idässä.

– Asia on todella hämmästyttävä, sanoin minäkin puolestani, – en tuon haavoittumattomuuden takia, sillä Euroopassakin on esiintynyt Pohjois-Afrikan muhamettilaisesta maailmasta kotoisin olevia

marabutteja, jotka käden käänteessä parantavat kuolettavia haavoja. Hämmästyttävä on minusta Teshu-Laaman suunnitelma, jos se todella on semmoinen kuin paavi olettaa.

– Emme saata sitä epäillä, huomautti piispa.

– Silloin on kristikunta todella vaarassa, ja aika on tullut kristikunnan näyttää, mitä kristinusko voi saada aikaan. En tarkoita aseita, en sotia, en valloituksia. Niistä on kristikunta saanut kyllikseen. Tarkoitan henkistä voimaa ja viisautta, uskon ja tiedon saavutuksia.

– Kuuntelen ilolla sanojanne, tohtori Kotka, sanoi piispa Sparvagli, – hänen pyhyytensä puhui aivan samaan tapaan.

– Mutta silloin, monsignore, sanoin minä, – olisi todella aika kristittyjen kirkkojen tulla täysin rehellisiksi. Eikö heidän pitäisi jättää vanhat juutalaiset käsitteet ja esim. siveysopissaan turvata juuri Kristuksen omiin käskyihin? Miksi jättää vuorisaarna toteutettavaksi luostarien pimennoissa, miksei tuoda sen ihania käskyjä yhteiskunnallisen elämän päivänvaloon? Onko edes mahdollista noudattaa Jeesuksen käskyjä siellä, missä on vältetty jokapäiväisen elämän todellisuutta? En tahdo puhua mitään luostarielämää vastaan. Sillä voi olla oma tarkoituksensa ja monet ihmiset kaipaavat joskus luostarielämän hiljaisuutta, yksinäisyyttä ja rauhaa. Mutta eiväthän kaikki ihmiset voi viettää aikaansa luostareissa. Eivätkö Jeesuksen käskyt ole kaikkia varten – ainakin kaikille, jotka tahtovat hänen ääntään kuunnella?

Tohtori Madison oli tarkasti seurannut sanojani ja katseestaan päättäen hyväksynyt ne.

Piispa Sparvagli sanoi:

– Merkillistä kyllä pohdimme hänen pyhyytensä kanssa juuri samoja kysymyksiä. Pyhä isä sanoi, että kristikunta yleensä kaippaa uskonpuhdistusta. Mutta missä on mies, joka sen alulle panee?

– Eikö paavi itse voisi? kysyi tohtori Madison.

– Tuskin, vastasi piispa. – Tietysti paavi tulee tekemään jotakin, mutta paavi ei voi järkyttää kirkkoa. Uskonpuhdistuksen täytyy tulla ulkoa tai alhaalta. Niinhän oli Lutherin aikana. Myönnän mielelläni katolilaisena, että Luther auttoi emäkirkkoakin, vaikka hän sai suuren jakaantumisen aikaan monessa kohden harkitsemattomilla opeillaan ja teoillaan. Samalla tavalla odotamme nyt tulevaa reformaatiota – mutta harkittua, aikansa tasalla olevaa, sivistynyttä ja samalla mieliä järkyttävää.

Näin sanottuaan piispa nousi ja lisäsi kohteliaasti:

– Mutta hyvät herrat, minun on nyt aika lähteä. Tulin oikeastaan vain katsomaan, kuinka vanha ystäväni Madison jaksoi, enkä aavistanut, että joutuisin näin kiinnostavaan ja mieltäylentävään keskusteluun. Kiitos teille, ystävät, ja jääkää hyvästi.

Koska ei minuakaan mikään enää pidättänyt, läksin kohta piispan jälkeen ystävällisen ja vieraanvaraisen tohtori Madisonin luota.

– Ehkä vielä tapaamme yhteisessä tulevaisuuden työssä.

Semmoinen oli meidän molempien toivomus.

IV KAKSI KIRJETTÄ

»*Ille faciet?*»

4.

Edessäni pöydällä oli kirje, kotoa tullut, vaimoni kirjoittama.

»Rakkaani», hän kirjoitti, »tuhannet sydämelliset kiitokset tervetulleesta kirjeestäsi, jonka Tukholmassa postitit. Tätä kirjoittaessani olet ehkä jo saapunut New Yorkiin, ja me tiedämme Ilmarin kanssa, ettemme saata odottaa Sinulta tietoja ennen kuin viikon parin päästä. Tahdon nyt kuitenkin lähettää Sinulle terveiset kotoa ja samalla vastauksen ensimmäiseen kirjeeseesi.

»Oi Ensio, kun juna läksi Helsingin asemalta vieden Sinut meidän luotamme, seisoi Ilmarin kanssa kauan aikaa liikkumatta. Minun täytyi tarttua hänen käsivarteensa, sillä maailma musteni silmissäni. Olin todella hupakko. Mutta Ensio, enhän kahteenkymmeneen vuoteen, s. o. koko avioliittomme aikana, ole ollut erossa Sinusta. Kaikkialle olen saanut Sinua seurata, aina olet ollut tyytyväinen minuun – ja onnellinenkin minun kanssani. Miksi nyt äkkiä minut hylkäsit?

»Oi rakkaani, tämä on kiittämätöntä puhetta, tiedän sen. Onhan minulla Ilmari, – ja ilman häntä en nyt jaksaisi elääkään. Mutta, Ensio, Sinä olet kotimme henki ja sielu. Kun et Sinä istu pöydän ääressä meidän aterioidessamme, en tahdo osata syödä. Ilmari on nuori, hänen on ikävä Sinua, mutta hän on poika, hän on mies, hän osaa syödä, ja hän toruu minua, kunnes minäkin jotakin saan nielaistuksi. Oi, hän on kultainen, meidän Ilmarimme, ja koettaa kaikella tavalla edustaa Sinua ja olla äidilleen iloksi. Hän määrää koko päivän ohjelman jo aamulla, sanoo millä luennoilla hänen tulee käydä ja mitä meillä pitää olla ruoaksi aamiaisella – päivällisen hän jättää minun huolekseni, – ja myös mitä meidän on illalla tehtävä, missä teatterissa tai konsertissa käytävä jne. Täällä vieraili ihmeellinen viuluniekka Hubermann, ja kun kuuntelin hänen suorastaan taivaallista soittoaan, purskahdin hiljaiseen itkuun, olin kuin Sinun luonasi ja palasin merkillisen virkistyneenä konsertista kotiin Ilmarin kanssa. Ilmari myös tuo minulle kirjoja luettavaksi, ja eräs itävaltalainen kirjailija, tohtori Coudenhove-Kalergi, antaa nykyään joka päivä ravintoa hengelleni ja lohduttaa sieluani.

»En koskaan aavistanut, että rakastin Sinua niin kiihkeästi, – vai sanoisinko mieluummin: niin syvästi ja niin kokonaan. Sinä olet joka hetki mielessäni ja ilman Ilmaria olisin jo kiirehtinyt Sinun jälkeesi. Puhuin tästä kerran Ilmarille. Sanoin hänelle:

»– Mitä arvelet, poikani, varaisimmeko paikat seuraavaan laivaan, joka lähtee Ruotsista Amerikkaan, ja menisimmekö isää hakemaan?

»Ilmari katsoi minuun pitkään ja hämmästyneesti, ja luulen, että hänen äänessään oli melkein halveksiva sointu, kun hän vastasi nuhtelevasti:

»– Mutta äiti, lasketko sinä leikkiä? Ethän tosissasi voi niin puhua, – leikkinäkin se on liian kallista. Isä on juuri luottanut meihin, sinä tiedät, mille matkalle hän on lähtenyt, tiedät, että hän tarvitsee koko voimansa ja keskityskykynsä, ettei mikään saa häntä häiritä, ei mikään vetää hänen huomiotaan pois siitä asiasta, jonka puolesta hän nyt työskentelee. Kuinka mieleesikään voi johtua, äiti, että menisimme täältä

häntä vaivaamaan ja häiritsemään. Sinä tiedät, äiti, yhtä hyvin kuin minä, että isä ottaisi meidät ystävällisesti vastaan, sulkisi syyliinsä ja kertoisi meille, kuinka onnellinen ja iloinen hän on meidän tulostamme. Hän olisi sitä, sillä hän ei ole luonnostaan yksinolija, mutta samalla me olisimme turmelleet hänen tehtävänsä tai tehneet sen mahdottoman vaikeaksi. Hänhän sanoi meille, ettei hän tiedä mihin paikkoihin, erämaihin tai vuoristoihin hänet kutsutaan, – ja missä me silloin olisimme? Saisimme istua jossakin hotellissa vieraassa maassa, jonka kieltä sinä et puhu ollenkaan ja minä tuskin paremmin. Etkö ymmärrä äiti, että isän päätös jättää meidät tänne oli yhtä viisas kuin epäitsekäs hänenkin puoleltaan. Mutta semmoinen meidän isämme on! Hän ajattelee koko kansaa, kärsii itse ja luottaa meidän rakkauteemme niin paljon, että mekin olemme valmiit vähän kärsimään. Sillä mehän sentään olemme kotona!

»Semmoinen viisas poika Sinulla on, rakkaani! Häpesin ja iloitsin. Iloitsin, koska hän oli minunkin poikani. Ja tiedätkö, mitä hän teki? Hän laski kirjan kädestään, nousi ja tuli minun luokseni, kietoi kätensä kaulaani, suuteli minua otsalle ja sanoi:

»– Äiti, luuletko, etten ymmärrä sinua? Luuletko, ettei minulla ole ikävä? Kuinka en kaipaisi maailman parasta isää? Mutta muista, hän pyysi, että auttaisimme häntä. Emme saaneet ikävöidä, ainoastaan lähettää rohkaisevia ajatuksia. Hän luotti meihin. Pitäisikö meidän pettää hänen luottamuksensa? Katso minuun, äiti. Sano, että tahdot rakastaa isää oikealla, epäitsekäällä tavalla!

»Ja kun minä katsoin poikani suuriin, puhtaisiin silmiin, olin kuin enkelin edessä, – ja kuinka olisin muuta voinut kuin kyyneltyneenä kuiskata:

»– Tahdon, Ilmari, tahdon.

»Sinä näet, rakkaani, minkälaista elämää me vietämme täällä. Päivä päivältä näen enemmän Sinua pojassamme, ja kiittämätön todella olisin, jos en olisi tyytyväinen kohtalooni. Kyllä sitä olen, rakas Ensio, en enää aikaansaa semmoisia kohtauksia kuin tässä kertomani. Ole siis rauhassa meidän puolestamme. Me toivomme Sinulle vain kaikkea menestystä työssäsi ja olemme äärettömän uteliaat kuulemaan, mitä olet nähnyt ja kokenut.

»Ilmari lähettää isälleen sydämellisimmät terveisensä ja sanoo, että hän ei unohda hänelle asemalla lausumiasi viimeisiä sanoja, vaikka hän ei minulle kerro, mitä lienet hänelle kuiskannut. Jotakin hyvää se oli, Ensio, sen tiedän, ja minä olen Sinun ikuisesti kiitollinen ja Sinua rakastava puoliso

Ingrid.»

Istuin mietteissäni. Silmäni olivat kyynelissä, kun ajattelin armasta Ingridiäni ja jalon miehekästä poikaani. Vihdoin tartuin kynään ja kirjoitin vastauksen.

»Rakkaimpani. Kirjoitan Sinulle, Ingrid, mutta ajattelen teitä molempia. Siunaan Sinua ja siunaan Ilmariamme.

»Ensin kiitän Sinua riveistäsi, jotka toivat minulle uutta intoa ja uskallusta. On totta, että minun on ikävä teitä, mutta sehän on kaikkien ihmisten persoonallinen kohtalo: ei kukaan saa nauttia onnestaan yhtämittaa. Minun onneni on ollut niin pitkä ja niin suuri, että olisin suorastaan kiittämätön Mestarille, jos en nyt tekisi voitavaani totellakseni Hänen käskyään. Ei monellekaan miehelle ole suotu semmoista vaimoa kuin Sinä, Ingrid, eikä semmoista poikaa kuin Ilmari. *Ille faciet*, ajattelen aina hänestä, kun muistan omaa heikkouttani ja kykenemättömyyttäni, ja jos tämä harras toivoni jää paljaaksi unelmaksi – niinkuin maailmassa tavallisesti tapahtuu, – on se kuitenkin niin kaunis unelma, että tunnen saavani siitä voimaa omaan työhöni. Tähän saakka hän – Ilmarimme – joka tapauksessa on vastannut unelmieni tulevaa sankaria, ja suokoon Jumala, että hän voisi tulla siksi uuden ajan Lutheriksi, jonka tietä minä ym. koetamme

valmistaa ja jonka työ tulee ulottumaan yli koko kristityn maailman ja olemaan siunaukseksi kaikille kirkkoille ja – lahkoille.

»Te olette uteliaat kuulemaan, mitä minä tähän mennessä olen kokenut, mutta minulla ei ole aikaa eikä tilaisuutta vielä kirjoittaa tarkkoja muistelmia. Pääkohdat vain merkitsen muistiin päiväkirjaani, mutta lopullisen selontekoni voin kirjoittaa vasta kotiin palattuani. Siellä teidän luonanne voin koota ajatukseni paremmin ja nähdä muistoni asianmukaisessa perspektiivissä.

»Nyt voin vain mainita, että olen tavannut joitakuuta mielenkiintoisia henkilöitä, – erään suomalaisen rovastin, erään amerikkalaisen miljonääri-teosofin ja erään roomalaiskatolisen püspan. Kaikki ovat tehneet minuun erittäin hyvän vaikutuksen ihmisinä, mutta kuitenkin on sydämeeni jäänyt kuin suuri aukko. En ole saanut mitään lohtua enkä tyydytystä hengelleni, päinvastoin tuo uskonpuhdistuksen kaipuu on käynyt sielussani yhä voimakkaammaksi. Ainoa, mikä minua on ilahduttanut ja lohduttanut edellämainitsemini miesten suhteen, on, että hekin tuntevat tuota reformaation kaipuuta. Ja tiedättekö? Suomalainen kirkkoherra teki minuun syvimmän vaikutuksen. Hän oli niin inhimillisesti vilpitön, että itsekseni ajattelin: onkohan juuri Suomen kansa ja Suomen kirkko kutsuttu jotakin suurtyötä suorittamaan? Onkohan uusi uskonpuhdistus todella alkava Suomesta? Ja suokoon Jumala minulle anteeksi, että silloin ajattelin Ilmaria. Oman osuuteni siinä työssä tunnen ja tiedän, mutta se on pieni ja vaatimaton. Olkoon sitten varsinaisen työn suorittaja Ilmari tai kuka tuntematon tahansa, hänellä on siunaukseni ja hänelle rukoilen kaikkea armoa ja menestystä. Pääasia on, että työ tulee tehdyksi, sivuasia, kuka työn suorittaa.

»Kun ajattelen tätä nykyajan elämää tuhansine kiireineen ja vaatimuksineen, jotka varsinkin täällä Amerikassa niin elävästi pistävät silmiin, olisin valmis huudahtamaan Leo Tolstoi vainajan tavoin: pysähtykää toki ja ajatelkaa! Kuitenkin rakastan näitä ihmisiä. En tunne vain sääliä, tunnen myös iloista myötätuntoa. Kaikki ihmiset, joiden kanssa täällä olen joutunut tekemisiin, vaikuttavat vapailta, itsenäisiltä, reippailta. Ei ole orjan leimaa täällä niinkuin niin usein Euroopassa. Englantilainen luonne on pohjaltaan rauhallinen ja humoristinen, ja amerikkalaiset ovat kehittäneet sen kokonaiseksi elämän filosofiaksi. He uskovat, että kohtalo on suuressa määrin ihmisen omassa kädessä. Kun hän ponnistaa, käy hänen lopulta hyvin. Eivät suuret amerikkalaiset omaisuudet ole syntyneet ilman uskoa. Puhutaan vääristä keinoista, epäinhimillisestä sorrosta, jopa suorastaan suurten rikkauksien kokoamisen yhteydessä tapahtuneista rikoksista. En tiedä, syyttäjillä lienee syynsä ja tosiseikkansa arvostelunsa tukena. Minä vain tiedän, että miljonäärit, joita olen tavannut, jo tänä lyhyenä aikana ovat todistaneet minulle – ei sanoilla, vaan omalla persoonallisuudellaan – että he ovat tämän maan ehkä selvimmin ajattelevia, filosofisimpia ja uskonnollisimpia ihmisiä. He ovat kaikki valmiit tekemään jotakin ihmiskunnan hyväksi, mutta he ovat liian käytännöllistä väkeä uskoakseen tyhjiin haaveisiin. Sen tähden he tyytyvät perustamaan yliopistoja, rakentamaan kirkkoja tai kannattamaan jotakin lahkoa. Itsekkäitä ihmisiä he eivät ole. He kaipaavat Jumalaa ja jumalallista totuutta ehkä kiihkeämmin kuin useimmat, mutta suljettuja luonteita he ovat, jonkin verran ylpeitä ja epäluuloisia, mikä tietysti johtuu heidän asemastaan. Ei heitä paljon näe. Jos joskus näkee jonkun ajavan autossaan, voi helposti luulla, että tuossa ajaa vatsahappoinen ihmisvihaaja, joka ei tiedä mitä rahoilla voisi tehdä.

»Mutta johan olen pakoinut kyliksi. Nyt lähetän tämän kirjeen mukana mitä rakastavimmat ajatukseni. Voikaa hyvin, äiti ja poika, ja ottakaa vastaan lämmin syleilyni.

Isä.»

V WHITEWAY

Ja kaikki uskavaiset olivat yhdessä ja heillä oli kaikki yhteistä.
Ap. Teot 2: 44.

5.

Whitewayn pieni yhdyskunta oli todellinen keidas ympäröivässä Kaukaisen Lännen erämaassa. Joka puolella näkyi valtameren esihistoriallisessa aaltoilussa muodostamia hiekkavuoria, jotka särmikkäistä ja ilmeikkäistä ääriviivoistaan päättäen kätkivät allensa ties mitä salaisuuksia muinaisten jättiläisten elämästä ja taistelusta. Tasaiseen laaksoon oli satakunta perhettä rakentanut kolonian, työllä ja vaivalla saanut veden tulemaan jostakin läheisestä joesta ja iloisesti ahertaan muuttanut erämaan paratiisin puutarhaksi. Appelsiinilehtoja oli kaikkialla, mutta myös palmuja, sykomoreja, tammia, eucalyptuspuita, sypressejä ym., joita en tuntenut, sekä kaikenvärisiä kukkia ja ruusuja. Ilma oli täynnä tuoksua.

- Voitteko odottaa minua täällä? kysyin autonajajalta.
- Kyllä, mutta kuinka kauan aiotte viipyä?
- Pari tuntia.
- Kello on nyt kaksitoista. Ehdin hyvin ajaa kotiin ja olla täällä taas kello kaksi, jos niin sopii, ehdotti ajaja.
- All right, tulkaa hakemaan minua kahden tunnin perästä.

Pidän tästä amerikkalaisesta vapaudesta ja luottamuksesta. Ei tullut kysymykseen minkäänlainen epäily tai ennakkomaksu. Tervehtien sotilaallisesti ajaja lähti autossaan takaisin kaupunkiin, josta olimme tulleet ja johon oli noin kolmekymmentä kilometriä.

Minä puolestani käännyn pieneen puutarhakaupunkiin päin. Olin varta vasten pysähtynyt sen laidalle, sillä tahdoin kävellä ja katsella.

Läksin kulkemaan valtakatua pitkin, jonka molemmilla puolilla on puutarhoihin peitettyjä, tasakattoiseen espanjalaiseen tyyliin rakennettuja pikku taloja, osaksi valkoisiksi, osaksi punaisenruskeiksi maalattuja, vihreine ja sinisine ikkuna- ja ovikehyksineen. Sinisestä väristä en pitänyt, se oli liian espanjalais-venäläistä ja räikeätä. Mutta vihreä suli hyvin yhteen valkoisen kanssa.

Kaikki näytti kuitenkin runolliselta ja rauhalliselta kirkkaassa auringonpaisteessa.

Ihmisiä ei ollut paljon liikkeellä. Olihan arkipäivä. Kaikki häärsivät oranssilehdoissaan tai pelloillaan. Pieni, vaaleapukuinen tyttö tuli vastaani. Tervehdin ja kysyin:

- Voisitko, ystäväiseni, neuvoa minulle tien tämän kolonian johtajan, Mr. Newbergin luo?

Tyttö katsoi minuun suurilla vakavilla silmillään.

- Meillä ei ole johtajaa, hän selitti, – me olemme kaikki veljiä ja sisaria, setiä ja tätejä, isiä ja äitejä.
- Sepä hauskaa. No, tiedätkö, missä setä Newberg asuu?
- Tiedän kai, koska hän on minun isäni. Hän on toisten lasten setä.
- Sepä vielä hauskeempaa. Sitten varmaan näytät minulle tietä isäsi luo?
- Kyllä. Mutta vieras setä on hyvä ja odottaa hetken. Minä juoksen tästä varastotäidin luo saadakseni saippuaa ja teetä.
- Ethän viipyne kauan. Jos setä väsy odottamiseen?
- Enhän toki. Pari silmänräpäystä.

Kahdeksan-yhdeksänvuotias ihmisen alku juoksi tiehensä sivukadulle ja poikkesi johonkin taloon. Hänessä oli jotakin herttaisen pikkuvanhaa, mikä miellytti ja hymyilytti.

Ei todella kestänyt kuin parisen minuuttia, ennen kuin hän oli jälleen luonani pari kääröä kainalossaan. Läksimme reippaasti astumaan katua eteenpäin.

- Täällä taitaa aurinko paistaa aina ja joka päivä? kysyin pieneltä oppaaltani.
- Melkein aina, vastasi hän vakavana ja hieman huolestuneena, – harvoin on pilviä taivaalla. Mutta sadeaikana on taivas melkein yhtä mittaa harmaassa pilvessä ja silloin sataa niin että . . .
- Sade tekee silloin varmasti hyvää?
- Oi, kaikki kukat ovat silloin niin iloisia ja puut ja maat ja pellot ja kaikki. Katsokaas, setä, me kyllä kastelemme useita kertoja viikossa ja kyllä kaikki ovat iloisiaan, mutta emme voi antaa heille aivan kylliksi, kun vesi tulee niin kaukaa.
- Ymmärrän. No mikä sinun nimesi on, pikku ystäväni?
- Nellie.
- Sinulla on kai paljon ystäviä ja leikkiveriteitä?
- On, Maggie on paras ystäväni, ja sitten on Lissie ja Jessie ja Sally. Mutta pojista minä en pidä niin paljoa, vaikka isä sanoo, että meidän pitää rakastaa kaikkia.
- Aivan niin, mutta eihän kaikista voi yhtä paljon pitää.
- Niin, eikö totta? huudahti pikku Nellie ja katsahti minuun iloisesti. – Kyllä minä koetan rakastaa kaikkia poikiakin, mutta Pat on niin iso ja lihava ja Lorenzo tekee aina, aina kiusaa.
- Kiusanteko kuuluu poikien luonteeseen, siitä ei huoli välittää. Eivät he sillä pahaa tarkoita. Mutta varmaankin käytte koulua?
- Käymme, ja se on niin hauskaa. Täti Lindy on niin kiltti. Hän opettaa meitä.

- Miksi sinä, Nellie, et nyt ole koulussa? Onko teillä välitunti?
- Pikkutyttö katsoi minuun kummastuneena.
- Mutta nythän on torstai, hän sanoi erikoisella äänenpainolla.
- Niin on. Ettekö torstaina käy koulussa?
- Eihän toki. Torstai on aina vapaa.
- Vai niin. No onko sunnuntai myös?
- Tietysti. Eikö setä sitä tiedä?
- Minä arvasin. Täällä Amerikassa muuten lauantaina ja sunnuntaina on koululaisilla vapaata. Mutta katso, Nellie, jos kaikki tietäisin, enhän olisi tullut tänne oppimaan.
- Oppimaan! Tuleeko setä meidän kanssa kouluun?
- Tuskin sitä. Siihen taidan olla liian vanha. Kävin jo kouluni, kun olin lapsi ja nuori. Mutta meillä ei ollut vapaata torstaina eikä lauantaina. Meillä oli vain sunnuntai vapaa.
- Sehän oli ikävä. Voi, kuinka viikko mahtoi olla pitkäl!
- Kyllä se olikin, rakas Nellie. Te olette onnellisia täällä, kun teillä on kaksi päivää viikossa vapaana.
- Niin, mutta torstaihan on Jupiterin päivä, ja isä sanoo aina, että Jupiter on aurinkokunnan suurin planeetta, ja meidän täytyy kunnioittaa Jupiteria melkein yhtä paljon kuin aurinkoa, vaikka emme Jupiteria paljon näekään.
- Sehän on mainiota. Sitten sinä, Nellie, kai tunnet aurinkokunnan muutkin planeetat?
- Totta kai. Tämä meidän maapalloamme on planeetta ja Mars ja Venus ovat vielä lähempänä aurinkoa kuin maa. Sitten on Jupiter ja Saturnus ja Uranus ja Neptunus.
- Entä mihin jätit Kuun, joka niin kirkkaasti paistaa öisin?
- Eihän kuu paista joka yö yhtä kirkkaasti. Vain täysikuun viikolla. Enkä minä kuuta unohtanut, mutta eikö setä tiedä, että kuu ei kierrä aurinkoa niin kuin muut planeetat? Kuu kiertää meidän maapalloamme.
- Se on totta. Sinä, pikku Nellie, taidat olla vallan tavaton tähtitieteilijä?
- En ole ollenkaan tavaton osaamisessani. Lorenzo erimerkiksi osaa paljon enemmän. Hän muistaa, kuinka kaukana maa on auringosta ja kaikkea. Mutta minä rakastan taivaan katselemista illalla, kun on pimeä.
- Varmasti sinulla on jokin lempitähti?

– On, minulla on Vega. Lorenzolla on Sirius ja hän sanoo, että Sirius on suuri aurinko, vielä suurempi kuin meidän aurinkomme, mutta Lorenzo tekee aina kiusaa.

– Mutta Sirius on todella vielä suurempi aurinko kuin meidän, ja Lorenzo on puhunut totta.

– Onko? sanoi pikku toverini ja katsoi miettiväisenä minuun. Hetken perästä hän lisäsi kysyväisenä:
– Mutta silloinhan setä tietää näistä asioista yhtä paljon kuin Lorenzo?

– Ehkä enemmänkin, vastasin hymyillen. – Olenhan vanha setä. Eikö isäkin tiedä asioista enemmän kuin Lorenzo?

– Tietysti. Isä tietää kaiken, vaikk'ei hän sitä itse myönnä. Mutta hänhän on isä.

– Eikö sitten Lorenzolla ole isää?

– Ei, hän on kuollut.

– Mutta toisilla lapsilla on isänsä. Minäkin olen isä, ja minulla on poika.

– Onko hän yhtä viisas kuin Lorenzo ja onko hänkin yhtä kiusallinen?

– Kuinka vanha Lorenzo on? kysyin naurahtaen.

– Neljätoista vuotta vanha.

– Ja minun poikani on seitsemätoista. Hän on jo jättänyt kiusanteot. Mutta hän luultavasti tietää vielä enemmän kuin Lorenzo.

Tyttö katsoi minuun kummastuneena, melkein epäillen.

– Mikä hänen nimensä on? hän kysyi.

– Hänen nimensä on Ilmari.

– Ilmari, voi kuinka hassu nimi!

– Onko se sinun mielestäsi ruma?

– Ei, se on vain niin mukava. Ei kenenkään nimi täällä ole Ilmari.

– Sen uskon. Ilmari on suomalainen nimi.

– Suomalainen? Onko setä tullut Suomesta?

– Olen. Tiedätkö, missä Suomi on?

– Totta kai. Se on pieni maa Pohjois-Euroopassa. Mutta sinne on hirmuisen pitkä matka täältä. Se on aivan toisella puolella maapalloa. Onko setä matkustanut koko sen pitkän matkan laivassa ja junassa?

– Olen. Sinä, Nellie, joka niin paljon tiedät, osaat kai laskea, kuinka pitkä matka se on?

– En minä paljon tiedä. Tiedän hyvin vähäisen. Enkä minä osaa sitä matkaa tarkalleen laskea näin äkkiä, mutta arvaan, että se on noin kymmentuhatta mailia.

– Oikein arvattu, kultaseni. Saako setä ottaa sinut syliinsä?

– Saa, sillä minä pidän sedästä paljon, mutta kyllä minä jaksan kävellä, eivätkä nämä pussit paljoa paina.

– Rakas pikku Nellie, minä olisin vain tahtonut puristaa sinua sydämelleni, sillä minäkin pidän sinusta niin paljon.

– Se kyllä käy. Minä lasken maahan nämä kääröt.

Ja pieni Nellie asetti pussinsa varovasti tielle. Minä kumarruin ja otin hänet syliini. Hän kietoi kätensä kaulani ympäri, hymyili kuin enkeli ja suuteli minua – keskelle suuta. Ajattelin liikuttuneena, että jos toiset lapset Whitewayssa ovat kuin tämä Nellie, silloin Whiteway on maallinen paratiisi. Mutta – eivätkö lapset kaikkialla ole samanlaisia? Taivaista tulleita enkeleitä, ellemme me heitä turmele opeillamme ja menoillamme?

Laskin tytön takaisin maahan. Varovasti hän otti pussinsa taas kainaloonsa ja sanoi:

– Setä, nyt ollaan kohta kotona.

– Joko? kysyin melkein pettyneesti, sillä olisin kävellyt vaikka kuinka kauan tuon pikku olennon seurassa. – Mutta sano sedälle, Nellie, kuinka vanha sinä olet?

– Kahdeksan vuotta vanha. Mutta katso, setä, nyt olemme perillä.

Olimme poikenneet syrjäkadulle. Olimme jonkin aikaa seuranneet tiheätä pensasaitaa ja saavuimme nyt leveälle porttiaukolle, josta näkyi puita ja kukkaistutuksia ja niiden takaa hämmöttävä matala pitkähäkö rakennus. Käännyimme portista sisään, seurasimme leveätä ajotietä, joka puoliympyränä kiersi korkeata kukkaspensaikkaa, ja jouduimme siten talon pylväskuistikon eteen. Nousimme sinne, pikku Nellie pyysi minua odottamaan, sillä aikaa kun hän juoksi isälle ilmoittamaan tulostani.

– Mutta mikä on sedän nimi? Olin vallan unohtaa, hän ovella käännähtäen huudahti.

– Kotka. Osaatko ääntää oikein?

– Kotka. Miksi en osaisi ääntää?

Ja hänen ääntämisensä oli paljon näppärämpi kuin Washingtonin herrojen. Mutta olihan ero siinä, että tohtori Madison ja hänen hovimestarinsa olivat vain nähneet nimen painettuna.

Minun ei tarvinnut kauan odottaa, ennen kuin Nellien isä, ystävällinen ja henkevän näköinen mies ilmestyi kuistikolle.

– Hyvää päivää, tohtori Kotka, ja monet kiitokset kirjeestänne. Odotin teitä, mutta ihmeellistä, etten kuullut auton ääntä.

– Ei mitään ihmettä, Mr. Newberg. Pysäytin auton kaupunkinne laidalle, selitin kätellessämme. – Teidän pieni, suloinen tyttärenne johdatti minut tänne.

– Ja väsytti teidät varmaan puhelullaan, hyvä tohtori. Hän on semmoinen suulas pikku hupakko.

– Päinvastoin. Luulen, että tulimme hyväksi ystäviksi. Minä muuten rakastan lapsia.

– Teillä lienee omiakin?

– On poika, mutta hän ei ole enää pikku lapsi. Seitsemäntoistavuotias ylioppilas.

– Onnittelen teitä. Minäkin usein ajattelen, että olisin onnellinen, kun näkisin poikani, joka on neljätoista vuotta vanha ja kohta lopettaa keskikoulukurssinsa, valitsevan itselleen elämänuran, jääköön hän sitten maanviljelijäksi tänne tai menköön johonkin yliopistokollegioon lukujaan jatkamaan. Mutta istukaamme, hyvä herra tohtori. Vai onko teistä liian kuuma täällä? Voimme myös siirtyä sisään.

– Kiitos. Pidän tästä ulkoilmasta. Meillä on niin vähän aurinkoa Suomessa, että tämä lämpö on minusta kerrassaan ihanaa.

Istuuduimme mukavaan asentoon korituolien tyynyille ja Mr. Newberg sanoi:

– Suomessa, niin. Te tulette todella kaukaa, tohtori Kotka, ja kirjeestänne päättäen varta vasten tutkimaan eräitä uskonnollisia asioita. Se on kuin pyhiinvaellusta, mutta hyvin harvinaista laatua.

– Se on tutkijan pyhiinvaellusta. Tänne teidän luoksenne olen nimenomaan tullut sen tähden, että kerran satuin lukemaan pienen teoksenne kristityn elämästä. Siinä oli minusta jotakin uutta, semmoista, jota olin kaivannut, – käytäntöä, ei vain sanoja. Nähkääs, minua on pitkin elämäni ahdistanut ajatus tulevasta uskonpuhdistuksesta, olen uskontoja tutkinut, olen myös tutustunut teosofiaan ja nykyaikaiseen spiritismiin, olen monessa suhteessa omaksunut Tolstoin näkökannan, mutta valmistelen yhä hengessäni tuon uskonpuhdistuksen suuntaviivoja.

Tunsin puhuessani, että Mr. Newbergin katse seurasi minua ankaran tarkkaavasti.

– Teidän tienne on nähtävästi joka kohdassa ollut minunkin tieni, hän lausui vakavasti.

– Niinkö? Aavistukseni oli siis oikea. Minusta on nimittäin koko ajan tuntunut, että teiltä saisin kuulla jotakin oikeasta kristinuskosta. Olen tällä matkalla keskustellut sekä luterilaisen että katolilaisen papin kanssa ja myös valistuneen teosofin kanssa, mutta kukaan heistä ei ollut selvillä asioista, vaikka jokainen myönsi, että reformaatio oli tarpeen. Luterilainen rovasti oli selvillä siitä, että helvetinoppi oli poistettava kirkosta, roomalainen piispa taas tunsu vuorisaarnan viidet käskyt, mutta sanoi, että kirkko aina oli pitänyt ne esoteerisina vain papeille ja munkeille aiottuina.

– Kunpa edes papit ja munkit sitten olisivat noudattaneet elämässään Jeesuksen käskyjä! huudahti Mr. Newberg. – Minusta melkein tuntuu, että piispa liioitteli. Myönnän mielihyvin, että katolinen kirkko on kasvattanut monta uskonnollisesti puhdistettua, jaloa luonnetta, oli ne pyhimyksiksi tunnustettuja tai ei, mutta onhan se toiselta puolen silloin menetellyt rikollisesti, jollei se ole kansalle opettanut niin hyvin tuntemiaan vuorisaarnan käskyjä. Puhe esoteerisesta opista on vaarallista puhetta, kun alamme itse määritellä, ken on arvokas kuulemaan sisäisistä opeista, ken ei. Minun käsittääkseni Kristus puhui avonaisesti kaikille, mutta jätti jokaiselle itselleen arvosteltavaksi, kumpaan leiriin hän kuului. Sehän on jokaisen yksilön omantunnon asia.

- Juuri niin, Mr. Newberg, niin minäkin ajattelen.
- Mutta mitä mainitsemanne teosofi arveli?
- Hän oli sitä mieltä, että tuleva uskonpuhdistus vaati edellytyksenä, että kaikille kansoille oli opetettava Madame Blavatskyn esittämät teosofiset opit jälleensyntymisestä, karmasta, Mestareista jne.
- Sangen viisaasti ajateltu, sanoi Mr. Newberg. Teosofinen käsitys uskontojen yhdenvertaisuudesta on erinomainen valmistus Kristuksen opin ymmärtämiselle. Mutta samalla se on kuoppa, johon laiskuudessamme lankeamme, jollemme alati etsi eteenpäin.
- Te ihan otatte sanat suustani, Mr. Newberg.
- Näen, rakas tohtori, että välillämme vallitsee suuri yhtäläisyys katsantokantojen suhteen. Kertokaa minulle, kuinka te löysitte vuorisaarnan käskyt, jotka kristityille yleensä ovat tuiki tuntemattomat.
- Se ei ollut minulle vaikeata. Suuri venäläinen kirjailija ja totuudenetsijä Leo Tolstoi näytti minulle sen tien.
- En ihmettele vastaustanne, sillä Tolstoi avasi saman tien minullekin. Häntä luettiin paljon täällä Amerikassa, silloin kun hänen avullaan suuri joukko duhoboreja pääsi siirtolaisina Kanadaan. Mutta eivät monetkaan ymmärtäneet hänen kristinuskoaan. Se tuntui heistä vain ylivoimaiselta eettiseltä ponnistukselta, johon ei tavallisella ihmisellä ollut edes aikaakaan. Kukaan ei aavistanut, että se oli ensimmäinen askel onneen ja totuuteen. Jeesuksen käskyjen noudattaminen yksin tekee ihmisen kristityksi, mutta vasta kun hän siinä mielessä on kristitty, tulee hän kastetuksi taivasten valtakuntaan.
- Te puhutte kuin omasta sydämestäni. Mutta voisitteko kertoa jotakin omasta kehityksestänne?
- Mielelläni, rakas tohtori. Olin nuoruudessani jonkinlainen totuudenetsijä, aloitti Mr. Newberg vähän mietittyään. – Sanon »jonkinlainen», sillä en ollut tieteilijä enkä filosofi, olin vain yksinkertainen liikemies, joka onnistui hommissaan. Minulla oli perittyä omaisuutta, ja se lisääntyi nopeasti. En ollut kuin kolmenkymmenen iässä, kun minut jo luettiin »onnen poikien» joukkoon, sillä omistin toistakymmentä miljoonaa. Äkkiä minua kohtasi kauhea suru. Oli kaksi olentoa maailmassa, joiden puolesta elin: äitini ja nuori vaimoni. Kuukauden sisällä he molemmat kuolivat. Elämäni tuli tyhjäksi ja kolkoksi. Kaikki mikä siihen saakka oli ollut selvää, luonnollista, täynnä viehätystä, kävi yht'äkkiä mauttomaksi. Kuumeinen puuhaaminen, syöminen, nukkuminen, seuraelämä, teatterit, konsertit, kirjat – kaikki nyt herätti minussa vain inhoa. Olin kyllä lukenut teosofiaa, jopa tottunut ajattelemaan elämää jälleensyntymisen ja karman kannalta. Se on karmani, sanoin itselleni, karmani, että kadotin molemmat rakkaimpani. On alistuttava karman tahtoon. Onni ei aina seuraa myötä. Täytyy elää ja olla olemassa, vaikka kaikki riistetään. Mutta minä vastasin sydämessäni näihin ajatuksiin: olisipa karma eli kohtalo ottanut kaiken omaisuuteni, – silloin olisin voinut ryhtyä luomaan uutta. Mutta äitini ja vaimoni ovat korvaamattomat: he ovat menneet eivätkä koskaan palaa, ja heidän mukanaan hävisi elämäni sisällys. Mitä varten minä enää olen olemassa? Minussa ei ollut rahtuakaan itämaalaista nöyryyttä. Minua ei hetkeksikään tyydyttänyt ajatus, että »niin oli kirjoitettu» eli sallittu. Koko henkeni ja sieluni kapinoi. En tahdo olla olemassa, sanoin itselleni, sitä varten, että eläisin, söisin, nukkuisin ja tekisin niin sanottua työtä. Jos minun vielä pitää elää, täytyy minun tietää, mikä on tehtäväni elämässä. Rikkouden haaliminen ei voi itsessään olla elämäntehtävä. Täytyy olla tarkoitus, mitä varten omaisuutta kootaan. Ja tiedättekö, rakas tohtori? Kun kerran istuin mietteissäni, tuli mieleeni eräs kertomus evankeliumista, jonka lapsena olin lukenut. Nuori rikas mies tuli Jeesuksen luo ja kysyi, mitenkä voisi päästä taivasten valtakuntaan. »Myy mitä sinulla on, ja'a köyhille ja seuraa minua», vastasi Jeesus. Ja

nuori mies kääntyi ja läksi pois alakuloisena. Muistaessani tuon pienen kuvauksen tunsin melkein raivoa sielussani. Kuinka ihminen saattaa olla niin tyhmä: Mestari on maan päällä, Häneltä voi mennä kysymään, Hän antaa neuvon, ja mies ei sitä noudata! Kuinka saattaa olla niin raukkamainen! Jos minä olisin ollut tuon miehen tilalla, niin totta tosiaankin –! Elin hetken näissä tunnelmissani, mutta äkkiä juolahti mieleeni uusi ajatus: entä jos tuo Jeesuksen neuvo ei ollut hetkellinen ja tilapäinen, vaan annettu kaikille rikkaille, jotka kysyvät, mitä heidän on tehtävä elämällään! Entä jos se on minullekin annettu! Voitteko ymmärtää, tohtori Kotka, että ajatellessani, että Jeesuksen neuvo oli minuakin varten, tunsin äkkiä ihmeellisen autuuden ja rauhan tunteen?

– Kyllä, aivan hyvin, nyökäytin vastaukseksi.

– Minäpä teen, niinkuin Jeesus on käskenyt, ajattelin, ja kuvittelin hengessäni, millä tavalla jakaisin omaisuuteni. Niille ja niille hyväntekeväisyyslaitoksille ja niitä oli monta. Ne kovasti ilostuisivat ja kunnioittaisivat minua ja minun nimeni tulisi kuuluisaksi. Hyi, ajattelin samassa, eihän Jeesus niin käskenyt. Hän sanoi: ja'a omaisuutesi köyhille. Minun pitää itse antaa ilman välikäsiä, mitä minulla on, niille, jotka ovat avun tarpeessa. Ja samassa näin hengessäni monta perhettä, jotka kärsivät puutetta ja joille apu oli tarpeen. Kävisinkö siis heidän luonaan? Mutta onko varmaa, että ne, jotka minut tunsivat, ottaisivat rahaa vastaan minun kädestäni? Siinä oli vaikea kysymys. Parempi olisi lähettää heille tuntemattoman ystävän shekki postissa. Niin, se olisi parempi. Mutta äkkiä kääntyivät ajatukseni toisaanne: Mitä itse tekisin? Kirjeitäkö vain lähettäisin ja shekkejä? Eihän sen puuhan tarvinnut kovin kauan kestää: Vähemmässä kuin vuodessa olisin päässyt omaisuudestani. Entä sitten? Pitikö minun sitten aloittaa uutta rahojen keräämistä – vai säästäisinkö heti alussa semmoisen summan itseäni varten, että aina tulisin toimeen tyhjätoimittajana? Hyi, siinä sitä taas oltiin. Samassa välähti mieleeni, että Jeesuksen neuvossa oli toinenkin puoli: »ja seuraa minua». Mitä se oli? Mitä merkitsi Jeesuksen seuraaminen? Eihän se voinut tyhjentyä tuohon rikkauden jakamiseen köyhille? Jeesus nimenomaan lisäsi edelliseen neuvoonsa: ja seuraa minua. Tarkoittiko tämä vain rikasta nuorukaista, jonka piti lähteä Jeesuksen kanssa vaeltamaan ympäri maata, kun hän oli vapauttanut itsensä omaisuudestaan? Eikö sillä neuvolla ollut mitään yleistä tarkoitusta? Enkö minä esimerkiksi voisi seurata Jeesusta? Olihan itse asiassa hullua edellyttää, ettei viisaan Mestarin neuvo ollut yleispätevä, ettei se kelvannut tänään yhtä hyvin kuin tuhat yhdeksänsataa vuotta sitten. Tietysti se oli minullekin annettu, tietysti minunkin piti osata seurata Jeesusta.

Mr. Newberg vaikenä hetkeksi ja jatkoi sitten:

– Silloin, rakas tohtori Kotka, täytti sieluni suuri hämmästyks. Huomasin näet, etten tiennyt mitä oli Kristuksen seuraaminen. Siitä kyllä puhuttiin. Olihan se joka saarnaajan huulilla. Mutta jos sattumalta kysyin joltakulta, en saanut selvää, yksinkertaista vastausta. He mumisivat jotakin rakkaudesta Jumalaan ja lähimmäisiin, mutta heidän katsannossaan oli aina jotakin, joka tympäisi, – jotakin farisealaista, ulkokullattua. Ja he käänsivät aina puheen ihmisen heikkouteen ja syntisyyteen, selittäen, kuinka mahdotonta ihmisen oli minkäänlaisilla teoilla pelastaa sielunsa. Se oli tehtävä uskossa ja uskon kautta Jumalan armoon meidän Vapahtajassamme. Jumala yksin voi pelastaa sielumme ikuisen autuuteen. Ja kun minä huomautin, että kysymys ei ollut kuolemanjälkeisestä autuudesta, vaan Jeesuksen seuraamisesta nyt täällä maan päällä, niin kaikki melkein kauhistuivat. He eivät ymmärtäneet minun epäuskoani. Turvauduin teosofisiin kirjoihini. Teosofia puhui nimenomaan Mestarien seuraamisesta. Olcottin »Buddhalainen Katekismus» esitti selvin sanoin, millä tavalla Buddhaa oli seurattava, mitä käskyjä Buddha oli antanut jne. Mutta ihme kyllä en löytänyt selvää esitystä Jeesuksen seuraamisesta. Madame Blavatsky puhuu kyllä ohimennen kirjassaan »Teosofian avain» Kristuksen ja vuorisaarnan opetusten seuraamisesta ja puhuu niistä erittäin kunnioittavasti, mutta ei hänkään nimenomaan selitä, mitä nämä opetukset ovat. Ymmärtäkää, tohtori, – minä pidän H. P. B:tä erinomaisessa arvossa ja uskon, että hän tiesi näitäkin asioita, vaikka hänen työnsä koski koko maailmaa eikä kristikuntaa yksin. Hän ei puhunut erikoisesti yhdestäkään uskonnosta, vaan aina kaikista. Sen tähden on luonnollista, ettei hänkään voinut minua tässä kohden opastaa.

Taas Mr. Newberg oli vähän aikaa mietteissään, ennen kuin hän jatkoi:

– Tavallaan H. P. B. sen kuitenkin teki. Eräässä artikkelissaan, joka sattui käsiini, hän kirjoitti maanmiehestään Leo Tolstoista ja sanoi hänestä, että hän melkein oli suorittanut suuren alkemiallisen työn, s. o. yhdistänyt ylemmän ja alemman minän. Ja hän, Tolstoi, oli tehnyt sen Kristuksen opetuksia seuraamalla.

– Tunnen tuon H. P. B:n kirjoituksen, pistin väliin, – sen nimenä on »Mitä on elämä?»

– Aivan oikein. Kas, te muistitte, tohtori, ja minä olin unohtanut artikkelin nimen. No, se kai riippunee siitä, että te olette oppinut mies, minä vain tällainen työntekijä. Mutta jatkakaamme. Tahdoin päästä siihen, että H. P. B:n kirjoitus herätti mielenkiintoni Tolstoita kohtaan, ja kun en osannut venäjän kieltä, tilasin heti kirjakaupasta kaikki ne hänen teoksensa, jotka oli julkaistu englannin kielellä. Niitä olikin iso joukko – romaaneja, novelleja ja uskonnollisfilosofisia teoksia. Nämä jälkimmäiset luin ensin. Ja kuinka nyt lyhyesti kuvaisin, miten minun kävi? Hämmästyin, heräsin, synnyin kuin uudestaan. Sain tutustua Jeesuksen osoittamaan tiehen, siihen uuteen elämään, jonka hän avasi ihmiskunnalle. Tehän tunnette nämä asiat, tohtori Kotka, eikä minun tarvitse niitä kertoa. Vuorisaarnan käskyt, autuudenjulistukset, köyhyyden huolettomuus, rakkaus kaikkia kohtaan, – kaikki selvisi minulle. Ja oletteko huomannut, rakas ystävä, että kaikki riippuu siitä, että ensin käsitämme neljännen käskyn. Jollei se meille selviä, emme näe järkeä missään.

– Olette oikeassa, Mr. Newberg. Pahan vastustamattomuus on koko rakennuksen kulmakivi. Ilman sitä kaikki hajoaa.

– Juuri niin. Jeesus meni kuolemaan sen näkemyksen ja uskon nimessä.

– Kertokaa edelleen, rakas Mr. Newberg. Mitenkä asiat kehittyivät? Kuinka tänne jouduitte?

– Kesti kyllä jonkin aikaa, ennen kuin olin selvillä itsestäni ja elämäntehtävästäni. Olin kyllä ensin valmis heittäämään rahani köyhille, mutta sitten tulin ajatelleeksi – ja siinä teosofia minua auttoi, – että olin vastuullinen omaisuuteni käytöstä. Se ei ollut minun, se oli Jumalan. Minä olin vain huoneenhaltija. Olin saanut talentin – ehkä useampia. Pitikö minun nyt kaivaa ne maahan, heittää ne käsistäni henkisessä laiskuudessa, vai pitikö minun panna ne korkoa kasvamaan, niinkuin Jeesus vertauksessa esittää? En kauan epäröinyt. Minun piti tietysti käyttää ne Jumalan valtakunnan palvelukseen – ei umpimähkään ihmiskunnan tai joidenkuiden sen yksilöiden hyödyksi, vaan sillä tavalla, että ne edistäisivät, kuten sanoin, Jumalan valtakunnan asiaa. Ja mikä on Jumalan valtakunta? Se on ikuinen elämä alulle pantuna täällä maan päällä. Se on nykyhetken elämä, ja nykyhetki on ainoa aika, jonka varmuudella omistamme. Se on elämä ja työ, jossa pahan mahdollisuus vähenee mahdollisimman pieneksi. Se on elämä, joka on houkuttelevana hyvänä esimerkkinä toisille. Se on ensimmäisten kristittyjen elämä.

– Se on varmasti tämän Whitewayn yhdyskunnan elämä, sanoin ja sydämeni oli täynnä kunnioitusta. – Mutta miten saitte sen aikaan?

– Oh, oma osuuteni oli siinä vain se, että ostin tämän melko suuren maa-alan, rakensin mökin itselleni ja aloin viljellä peltojeni. Tietysti Whitewaysta ei olisi tullut mitään, jos olisin yksin tänne jäänyt. Mutta minä ilmoitin –

– Millä tavalla ilmoititte?

– Suoraan sanoen lehdissä, vastasi isäntäni leikkilisesti hymyillen. – Tämä on ehkä teidän, eurooppalaisten mielestä kovin outoa. Se muistuttaa kuuluisia naimailmoituksia. Mutta voin vakuuttaa teille, että Whiteway syntyi sillä tavalla.

– Miten ilmoititte?

– Ilmoitin yksinkertaisesti, että kaikki – perheet tai yksityiset – jotka halusivat elää kristittyä elämää esim. siten kuin Tolstoi on sitä kuvannut, ja luopua omaisuudestaan yhteiseen kassaan, voisivat toteuttaa unelmansa tulemalla tänne erämaahan. Ensin heidän tuli kirjoittaa minulle. Sanottakoon amerikkalaisista mitä vain, mutta he ovat innostuneita uusiin aatteisiin ja kaiken käytännölliseen toteuttamiseen. Sain niin paljon kirjeitä ja anomuksia, että minulle jäi vain tehtäväksi valita parhaimmat ja vastata toisille, että he jonkin vuoden tai parin kuluttua voisivat kysyä uudestaan. Kun sanon parhaimmat, tarkoitan köyhimmät. Ainoastaan pari vilpitöntä rikasta otin heti mukaan. Tietysti huhu minun »kääntymisestäni» oli levinnyt. Lehdet kirjoittivat »tunnetusta miljonääristä, joka oli tullut tolstoilaiseksi kristityksi» jne. Mutta semmoinen asia otetaan aina vakavalta kannalta täällä Amerikassa. Sen tähden ei ollut onnenonkijoita tänne pyrkimässä. Vakavaa väkeä vain. Ihmisiä, jotka sielunsa koko riemulla ja voimalla pakenivat pois synnistä puhtaampaan elämään.

– Täten Whiteway on todella onnistunut hanke? kysyin.

– Mielestäni se on. Olemme olleet täällä kaksikymmentä vuotta. Alussa meitä oli kymmenkunta perhettä, mutta nyt meitä on kolmatta sataa. Minäkin menin täällä uusiin naimisiin. On täällä naimattomiakin, mutta yleensä suosimme avioliittoa. Talouselämämme on tavallaan kommunistinen. Meillä on yhteinen rahasto, joka karttuu uusien tulokkaiden omaisuudesta ja maailmalle myydyistä työmme tuotteista ja josta palkat ja avustukset maksetaan. Sen avulla myös rakennamme taloja ja teitä, ostamme maailmalta mitä tarvitsemme, laitamme uusia peltoja ja puutarhoja jne.

– Kuka johtaa ja määrää asioita? Ymmärsin jo tyttärenne puheesta, ettei kukaan yksityinen ole täällä hallitsijana?

Mr. Newberg hymyili.

– Vai ehti Nellie senkin jo teille selittää, – lapset ovatkin hyvin tietoisia siitä, että kaikki täällä ovat yhdenvertaisia. Alussa istuimme itse asiassa kaikki neuvospöydässä, mutta kun lukumäärämme kasvoi, täytyi meidän valita jonkinlainen neuvosto, joka pitää asioista huolta. Se ei ole mikään parlamentti, pikemmin se on hallitus. Siinä on kaksitoista jäsentä ja puheenjohtaja on kolmastoista. Jäsenet valitaan seitsemäksi vuodeksi, mutta voidaan valita uudestaan. Jos sattuu vakanssi, astuu varajäsen tilalle. Varajäseniä on myös kaksitoista.

– Millä tavalla nämä jäsenet valitaan?

– Suuressa yhteisessä juhlassa, jossa kaikilla on äänivalta.

– Kaikilla? Lapsillakin?

– Ei. Puhuin ajattelemattomasti. Tarkoitin kaikilla, jotka ovat täyttäneet kolmekymmentä vuotta, – miehillä ja naisilla.

– Onko aina tapahtunut hallituksen vaihdos? Tarkoitin aina seitsemän vuoden perästä?

– Ei koskaan. Hallituksen jäsenet ovat vaihtuneet vain sairauden tai kuoleman vuoksi. Yhdeksän niistä on istunut neuvospöydässä kaikki nämä kaksikymmentä vuotta.

- Sehän on kiinnostavaa. Eikö täällä ole mitään kunnianhimoa?

Mr. Newberg melkein nauroi.

– Rakas tohtori Kotka, hän sanoi, – älkää unohtako, että tämä on kristitty seurakunta. Meillä ei ole poliittisia intohimoja. Tässä todella ajatellaan vain yhteistä hyvää.

– Niin, kyllä Whiteway yhteiskuntana ja pienenä valtiona valtiossa sitten on aivan toisenlainen kuin esim. bolshevistinen Venäjä, joka myös harrastaa kommunismia.

– Mutta tohtori Kotka, huudahti Mr. Newberg kauhistuneena, – ettehän suinkaan näe mitään yhteistä Whitewayn ja Venäjän välillä. Venäjän kommunismi ei ole kristillistä kommunismia, se on »tieteellinen» kommunismi, – eikä se voi onnistua. Väkivallalla ja mahtisanalla onni ei astu maan päälle. Onni kuuluu taivasten valtakuntaan: Se alkaa yksilöstä ja yksilöt muodostavat yhteiskunnan, – s.o. pieniä yhteiskuntia. Koska näistä syntyy suurempi valtakunta, on ainakin minun silmissäni niin kaukainen tulevaisuuden asia, etten uskalla siitä edes uneksia. Kristinusko ei ole haavetta, se on elämää. Jeesuksen seuraaminen ei tapahdu sanoissa, kuten suurissa kristillisissä valtakunnissa, vaan työssä ja teossa, – ja huomataksa: aina ensin ajatuksessa. Ihmisen täytyy kasvattaa ajatus- ja mielikuvituselämäänsä – tai ehkä paremmin sanoen: antaa sen kulkea omaa luonnollista tervettä uraansa, sillä kuten eräs kirkkoisä sanoi: ihmisen sielu on luonnostaan kristitty.

- Entä jos joku teidän koloniassanne väsyisi ja tahtois palata takaisin ns. maailmaan?

– Hänellä on täysi vapaus tehdä niin. Antaisimme hänelle siunauksen ja jonkin summan rahaa – ainakin niin paljon kuin hän toi mukaansa omaisuutta tänne tullessaan.

- Onko tätä tilaisuutta hyväksi käytetty?

– Ei koskaan. Kerran eräs veljistämme tuli jostakin syystä tyytymättömäksi ja ilmoitti haluavansa erota meistä. Kutsuimme hänet hallituksen kokoukseen ja ojensimme hänelle rahasumman, ilmaisimme surumme siitä, että ystävä tahtoi poistua, mutta toivotimme hänelle kaikkea onnea ja sanoimme, että olemme aina ovat auki, jos hän haluaa palata. Hän otti rahat ja läksi. Mutta tiedättekö? Puolen vuoden perästä hän tuli takaisin – ja hän on nyt yksi hartaimpia, parhaimpia ja viisaimpia veljiämme.

– Entä lapset ja nuoret? Tai paremmin sanoen nuoret. Ovatko he tyytyväisiä ja onnellisia nykyisissä oloissaan?

– He lukevat maantiedettä ja historiaa, heille kerrotaan maailman valtakunnista ja uskonnoista, Amerikan Yhdysvaltojen vapaamielisyydestä, suurkaupungeista ja niiden elämästä, ja kun he ovat osoittaneet olevansa havaintokykyisiä ja ajattelevia, lähetämme heidät maailmaan. He saavat rahasumman käteensä ja saavat matkustaa ja palata, kun rahat loppuvat, tai jäädä sille tielle. Tahdon heti sanoa: kukaan ei ole jäänyt. He selittävät, että elämä Whitewayssa on niin kaunista, niin sisältörikasta, niin henkeväää, että maailman melu ei heitä miellytä.

– Onko teillä täällä minkäänlaista kirkkoa ja jumalanpalvelusta, joka olisi omiansa nuoria viehättämään ja sitomaan?

– On ja ei. Kirkkoa meillä ei ole, mutta suuri soittohalli, johon kokoontumme. Joka ilta meillä on siellä konsertti. Siellä on urut ja pianot ja oma orkesteri. Melkein kaikki poikkeuksetta saapuvat.

Sunnuntaisin on esitelmä samassa hallissa. Aamuisin jokaisessa kodissa luetaan ja mietitään Jeesuksen käskyjä ja Kristityn elämää.

– Rukoiletteko?

– Kyllä, opetamme lapsia rukoilemaan, mutta julkisesti emme rukoile. Jeesus opetti meitä menemään kammioomme hiljaisuudessa rukoilemaan ja keskustelemaan Isän kanssa.

– Lapset saavat siis pienestä pitäen oppia uskomaan Jumalaan?

– No mutta, rakas tohtori, tietysti. Eihän Jumala ole mikään »hypoteesi», Jumala on ainoa todellisuus, Hänessä me elämme ja liikumme. Jumala on rakkaus.

Tämän viimeisen lauseen Mr. Newberg sanoi erityisellä äänenpainolla ja erikoisen kaunis katse oli hänen silmissään.

– Jumalaan ensin uskomme, hän jatkoi, – sitten Jumala muuttuu meille kokemukseksi. Usko muuttuu tiedoksi.

– Ymmärrän, rakas Mr. Newberg, että se on teillä niin muuttunut.

– Ehdottomasti. Jo ennen kuin Whiteway perustettiin. Kuinka olisin tämmöiseen elämään antautunut, jos uskonni olisi perustunut hiekkaan? Tietysti minä olin nähnyt Jumalan. Ja sanoakseni yksinkertaisen totuuden: siitä hetkestä lähtien, jolloin ensi kerran näin Jumalan, olen Jumalassa elänyt. Tällä en tarkoita, että olisin täydellinen ihminen. Kaukana siitä. Näen selvemmin kuin koskaan ennen, kuinka kaukana olen täydellisyydestä. Mutta minun iloni on kulkea Kristuksen jälkiä, niin vaillaista kuin kulkemiseni onkin.

– Te ette siis mielestänne ole ns. mestari teosofisessa merkityksessä?

– Mestari! Oi rakas tohtori Kotka, yksi on meidän Mestarimme, sanoi Kristus. Ja Kristus on ainoa Mestari. Muista mestareista en tiedä mitään.

– Mutta miten ratkaisette kysymyksen ihmisten erilaisuudesta? Eivät kaikki voi kohottaa itseään samaan tietoon ja rauhaan kuin te. Ajattelen toista teosofista oppia: jälleensyntymistä. Eikö ole lohdullista kuvitella, että kaikki ihmiset käyvät elämän koulua ja syntyvät tänne uudestaan ja uudestaan, kunnes löytävät Jumalan ja Kristuksen, niinkuin esim. te olette löytäneet?

– Saattaa olla. Mutta minä en tiedä mitään jälleensyntymisestä ja olen siitä ajatuksesta vieraantunutkin. Nykyhetki on otollinen hetki. Jokainen ihminen voi päästä Jumalan tuntoon. Jumala ei sulje itseään kenestäkään. Jos ken etsii, hän löytää.

– Aivan niin, mutta kaikki eivät etsi.

– Valitettavasti olette oikeassa, myönsi Mr. Newberg. – Mutta Kristus on elänyt ja näyttänyt tien. Meidän oma syy on, jos emme itse ota vaaria totuudesta emmekä toisille sitä opeta. En näe niin ääretöntä vääryyttä elämän puolelta siinä, että ihmiset itse eivät viitsi etsiä.

– En minäkään näe vääryyttä elämän puolelta siinä asiassa. Mutta miten käy niiden ihmisten, jotka eivät osaa, eivät ymmärrä etsiä? Miten käy heidän, kun he kuolevat?

– Tunnustan, etten vaivaa päätäni sillä kysymyksellä. On niin paljon velvollisuuksia ja tehtäviä nykyhetkellä, etten ennätä pohtia tulevia. Mutta tietysti Jumala, joka on rakkaus, pitää jollakin tavalla huolta niistäkin sieluista, jotka eivät Hänestä ole välittäneet elämänsä aikana.

– Antamalla heidän esim. syntyä jälleen?

– No, vaikkapa niinkin, myönsi Mr. Newberg ystävällisesti hymyillen. – Tai sitten opettamalla heitä kuoleman jälkeen.

– Te uskotte siis, että ihminen elää kuoleman jälkeen?

– Nyt saitte minut kiikkiin, rakas tohtori. En tiedä mitä siinä asiassa uskoa. Ja kun en tiedä, en siinä asiassa mitään usko. Minulla on vain rajaton luottamus Isän rakkauteen. Ikuinen elämä on ajan ulkopuolella. Ken elää ikuista elämää, hän ei elä ajassa. Itse kyllä tunnen olevani kuolematon Isässä, mutta en tiedä, paljonko tästä persoonallisuudestani on kuolematonta. Onko edes se, mitä sanon minäkseni? Minuus on mielestäni harha. En minä elä, vaan Kristus minussa. Kristus minussa on iankaikkisuus ja kuolemattomuus. Muuta en tiedä.

Kuului samassa gongongin soitto. Mr. Newberg nousi, ja minusta näytti, että hänessä oli paljonkin profetallista.

– Kutsu lounaalle, hän sanoi. – Kai te tulette syömään, rakas tohtori Kotka?

Katsahdin kelloani. Se oli kolme.

– Olen kiitollinen pyynnöstä, Mr. Newberg, mutta huomaa, että autoni minua odottaa. Suonette anteeksi, etten voi jäädä.

– Tulkaa sitten toiste, rakas ystävä. Olette aina tervetullut. Tahtoisitte varmaan vähän tutustua Whitewayn elämään. Löydätkö tien takaisin vai tulenko saattamaan?

– Tietysti löydän – ja teitä odottaa perheenne. Kiitän teitä sydämeni pohjasta tästä kiinnostavasta ja opettavaisesta hetkestä.

– Sanon vielä: tulkaa uudestaan.

Erosimme ja minä kiiruhdin autoni luo.

VI »VERSAILLES»

»Uskottehan jälleensyntymiseen?»

6.

Kävin vielä kaksi kertaa Whitewayssa, toisen kerran illalla, toisen sunnuntaiaamuna. Illalla olin mukana iltahartaudessa eli konsertissa ja huomasin hämmästykseni, että pienessä, syrjäisessä koloniassa oli todellisia taiteilijoita. Urkujensoittaja oli ensiluokkainen, urut ovat niin houkutteleva soittokone Amerikassa, ja tässäkin verraten isossa musiikkihallissa tulivat äänet sekä sivuilta että edestä. Pianisti niin ikään oli etevä, ja orkesteri, joka oli muodostettu lapsista ja nuorista, osoitti, että harrastusta oli paljon, joskin taito vielä oli puutteellista. Se, mikä enimmin kiinnitti huomiotani ja virkisti mieltäni, oli kaikkien läsnäolijain onnellinen ja rauhallinen ilme.

Konsertin jälkeen Mr. Newberg veti minut mukaansa korokkeelle ja esitti julkisesti koko yleisölle, kertoen mistä kaukaa olin tullut ja kuinka totuudenetsijänä tunsin suurta myötätuntoa Whitewayta kohtaan. Yleisö vastasi innokkailla kättentaputuksilla ja minä puolestani kiitin lyhyessä puheessa. Sitten monet tulivat puhuttelemaan minua, kyselivät Euroopan maista ja kaupungeista, sillä kaikki eivät läheskään olleet Amerikassa syntyneitä, ja kertoivat avomielisesti jotakin omasta elämästään.

– Eikö tohtorikin muuta tänne Whitewayhin? kysyi äkkiä joku puhtaalla suomen kielellä, ja hymyilevä nuori mies tarttui käteeni. – Olisi meitä sitten edes kaksi suomalaista.

– Minulla on perhe Suomessa, vastasin.

– Sen parempi. Perhe mukaan.

– Kiitoksia paljon, mutta minulla on työ ja tehtävä Suomessa.

– Onko sitten suurempaa tehtävää kuin työ Jumalan valtakunnan puolesta?

– Entä jos sitä työtä Suomessakin tehtäisiin?

– Aiotteko perustaa tällöisen siirtolan Suomeen? uteli nuori mies innokkaasti. – Silloin muutan sinne.

– En tiedä sitäkään. Meillä ei ole rahoja. Mutta voidaan suorittaa valmistustyötä.

– Ei suinkaan tämä nyt rahoista riipu! huudahti maanmieheni melkein halveksien.

Oi nuorta uskoa, ajattelin hiljaa.

– Kysykää vain Mr. Newbergiltä, sanoin ääneen, – kuinka paljon hän ensin sijoitti rahoja tähän, kun hän osti maan ja rakensi ensimmäiset talot ja perusti yhteisen rahaston. Hänhän oli miljonääri amerikkalaisen mittapuun mukaan, – kuvitelkaa, millaisia summia se on Suomen rahana.

– Sitä en tiennytkään, vastasi nuorukainen hieman nolostuneena.

– Mr. Newberg ei siitä kerskaile, mutta eihän siinä mitään pahaa ole. Miksi ei mammona saisi palvella Jumalan valtakuntaa? Miksi mammonan aina pitäisi olla herrana? Minusta Whiteway juuri on ratkaissut tämän tärkeistä tärkeimmän käytännöllisen kysymyksen niin onnellisella tavalla. Mutta suokaa anteeksi, rakas ystävä, täällä näkyvä olevan toisiakin, jotka haluavat puhutella. Oli erittäin hauska nähdä, että suomalainen mies on mukana tämmöisessä jalossa yrityksessä.

– Niin, mutta luvtkaa minulle, tohtori, sanoi nuorukainen kätellessämme hyvästiksi, – että kirjoitatte minulle, jos tämmöinen siirtola syntyy Suomeen. Nimeni on Onni Vuori.

Lupasin ja käännyin toisten puoleen.

Sunnuntaiaamuna olin läsnä ns. esitelmässä. Se oli kuin pieni jumalanpalvelus, tosin ilman juhlamenoja, mutta kauniin soittonsa ja yksinlaulunsa puolesta. Ja puhujana esiintyi Mr. Newberg, kertoen uudesta amerikkalaisesta liikkeestä, teknokratiasta. Hän toivotti sille sydämestään kaikkea menestystä, mikäli se vilpittömästi tarkoitti ja tavoitti kaikkien ihmisten parasta, mutta sanoi epäilevänsä yleensä kaikkia yhteiskunnallisia uudistuksia, jotka eivät perustuneet ihmisten sisäiselle mielenmuutokselle ja uudestisyntymiselle. Jollei yksilö tule uudeksi, ei tule yhteiskuntakaan, hän sanoi. Ihmiset erehtyvät, kun he aina ja ensimmäiseksi ajattelevat leipää, s.o. aineellista toimeentuloa. Aineellinen toimeentulo on asiaankuuluva ja se tulee itsestään, kun ihminen ensin etsii Jumalan valtakuntaa. Kristuksen opetuksen mukaan kaikista tärkein on ensin Jumalan valtakunnan etsiminen. Tämä etsintä muuttaa ihmistä, vapauttaa hänet itsekkyydestä ja kasvattaa hänessä sitä uutta ihmistä, joka kykenee tekemään työtä Jumalan valtakunnan tulemiseksi, koska hänessä on herännyt rakkaus kaikkia kohtaan.

Tuo oli kaikki kaunista ja totta, ja minä tiesin, että Mr. Newberg itse kulki sitä tietä, mutta olivatko kaikki yhtä selvillä asioista? Oliko esim. kansalaiseni Onni Vuori?

Kuinka olikaan, olimme Mr. Newbergin kanssa käyneet muutamissa kodeissa, ja ne olivat tehneet minuun hyvän vaikutuksen: niissä vallitsi rauha ja onni, hyvä tahto ja iloinen mieli. Olimme myös käyneet kouluissa parilla tunnilla: pikku lasten ja keskikoulun ylimmällä luokalla. Kaikkialla siisteyttä suojissa ja puhtautta lasten kasvoilla. Kukaan ei näyttänyt väsyneeltä. Leikki, voimistelu ja ruumiillinen työ vaihteli aivoponnistuksen kanssa, ja tunneilla oppilaat näyttivät tarkkaavilta ja huvitetuilta. Yleinen vaikutelmani oli, että Whitewayssa oli päästy niin lähelle ihanneyhteiskuntaa kuin nykyoloissa oli mahdollista. Samalla käsitin Mr. Newbergin kannan, että tämmöinen elämä oli toteutettavissa ainoastaan pienissä siirtoloissa – toistaiseksi.

– Mutta eikö kukaan täällä kaipaa tietoa maailman elämästä ja poliittisista vaiheista? kysyin.

– Kirjallisuutta hankitaan lainakirjastoon – tietysti valikoimalla – ja sanomalehtiä saa jokainen vapaasti tilata. Ei täällä mikään ole kiellettyä. Radio on useimmissa kodeissa. Mutta harrastusta politiikkaan jonkin verran puuttuu, selitti Mr. Newberg hymyillen. – Älkää unohtako, rakas tohtori, että tämä on valioväkeä. Täällä ollaan vapaasta tahdosta, ei pakosta.

– Mutta kuinka oli maailmansodan aikana? Eikö teitä vaadittu mukaan sotaan?

– Kehoitettiin kyllä, mutta meidät jätettiin rauhaan. Ympäristö tuntee meidät, se tuntee kristinuskomme, se näkee, että todella tahdomme seurata Kristusta. Sitä paitsi sattui niin, että täällä syntyneet olivat pieniä lapsia maailmansodan aikana ja me muut taas yli-ikäisiä. Eivät sodan harrastajatkaan voineet tuomita meitä suorastaan velvollisuuden laiminlyömisestä. Tämä kuten sanottu, oli sattuma, hyvä onnemme. Olimme kyllä yksimielisesti päättäneet kuolla, jos meitä vaatimalla vaadittaisiin aseita kantamaan,

– mielummin kuolla itse ammuttuina kuin lähteä toisia ampumaan. Siitä kaikesta kuitenkin pelastuimme, vaikka monen mielestä olisi ollut ihanaa kärsiä marttyyrikuolema kuten Mestarimme. Kuolla on itse asiassa helppoa.

– Mutta elää tämmöisissä oloissa on minusta myös verraten helppoa, pistin väliin.

– Epäilemättä ulkonaisesti. Mutta ilostamme huolimatta olemme vakavaa väkeä. Emme tiedä, rakas tohtori, mitä taisteluita itse kullakin on omassa sisässään. Täällä jokainen tietää, että itsekkyyks on voitettava. Ehdottomasti. Elämän kanssa ei voi leikkiä. Todellinen elämä eletään täällä moraalin alalla. Onhan se sitä kaikkialla, mutta tarkoitan, että se täällä on tietoisesti sitä. Kukaan ei saa henkisesti väsyä. Ja jos se tapahtuu – sillä ihminen on kaukana täydellisyydestä – ovat toiset häntä tukemassa ja auttamassa. Ennen kaikkea lapset! Te ette aavista, tohtori, mikä ikuisesti pulppuava oikeuden ja totuuden lähde lapsen sielu on. Lapset ovat meidän rippi-isiä. Tietysti emme raskauta heidän nuoria, valoisia sielujaan synnintunnustuksillamme, – se ei ole tarpeen, se olisi väärin, – mutta pieni keskustelu lapsen kanssa auttaa suuria vaikeuksia voittamaan.

– Sen uskon, rakas Mr. Newberg. Sen sain kokea ensimmäisellä kerralla, muistattehan, kun tyttärenne saattoi minut kotuinsa. Mieleni ei kylläkään ollut raskas, mutta keskustelu pikkunelliin kanssa oli joka tapauksessa kuin virkistävä aamukylpy.

Istuessani iltapäivällä kaupungin hotellissa mietiskelin kauan, millä keinoin olisi mahdollista perustaa Suomeen Whitewayn tapainen siirtola. Aina kuitenkin pysähdyin samaan: vaikka ihmisiä olisi, täytyisi olla rahaakin. Kaikki tämänsuuntaiset yritykset ovat epäonnistuneet, kun on alettu velkaa tekemällä. Yksilöinä voimme missä oloissa tahansa olla kristittyjä hengeltämme ja elämältämme, mutta jos meitä on monta yhdessä, jos tahdomme auttaa toisiamme ja maailmaa esimerkiksi näyttämällä, silloin mammonan täytyy meitä palvella. Voimme aina kuolla totuuden puolesta – niinkuin Jeesus, – kun mammona kieltäytyy palveluksestamme, mutta elämä totuuden puolesta edellyttää, että meillä on valtaa mammonan yli. Mammona ei ole raha yksin. Mammona on kaikki, mikä kuuluu persoonalliseen elämään. Raha on vain symboli. Jos rahaa ei olisi, pukeutuisi mammonasymboli toiseen muotoon. Mammonaa emme voi paeta. Se on voitettava. Se on voitettava ensin hengessä ja totuudessa, sitten tosi teossa.

Heräsin näistä mietteistä siihen, että pöytäpuhelimeni soi. Tartuin torveen ja kuulin ovenvartijan äänen lausuvan:

– A messenges from Professor Batory to see you, Dr. Kotka. Otatteko hänet vastaan?

– Kyllä, vastasin empimättä, vaikkun muistanut kuulleen koskaan professori Batoryn nimeä. Ja mitä asiaa hänellä oli minulle, että oikein lähetti palvelijansa?

Koputettiin oveen. Joku hotellipalvelija nähtävästi avasi ja sulki sen taas vieraan jälkeen, kun tämä oli astunut huoneeseen.

Kummastuneena katselin vierasta – melkein silmiäni epäillen. Hän oli nuorukainen, sangen kaunis tummine hiuksineen ja säteilevine silmineen, sehän ei itessään ollut mitään – nuorukaisia oli maailmassa paljon. Mutta hänen pukunsa. Hänellä oli yllään tummansininen polviin saakka ulottuva samettinen viitta, jalassa vaaleansiniset silkkisukat ja matalat kengät. Oikeassa kädessään hänellä oli sininen tönnyttö, ja kun hän tervehti syvästi kumartaen, näkyi, että vasen käsi piteli hovimiekkaa, jonka pää kohotti viitan reunustaa selän takana. Näkyi myös väläykseltä, että poika oli pukeutunut vaaleansiniseen silkiseen hovipukuun.

Epäillen, että jokin erehdys oli tapahtunut, sanoin ystävällisesti:

- Minä olen tohtori Kotka Suomesta. Onko teillä todella asiaa minulle?
- Yes, sir.

Nuorukainen avasi viittansa, niin että hänen sievä mutta l'ancien régime aikainen hovipukunsa kokonaan näkyi, siirsi työttömyyden vasempaan käteensä ja otti oikealla kädellään vyötäisiltään kirjeen, jonka hän kumartaen ojensi minulle.

Kirje oli todella osoitettu minun nimelleni, ja uteliaana sen avasin. Se oli ranskankielinen ja kuului näin:

»Professori Stephan Batorylla on kunnia kutsua tohtori Ensio Kotka käynnille luokseen. Pyydetään, että tohtori Kotka seuraa tämän kirjeen tuojaa.»

Siinä kaikki.

– Suokaa anteeksi, että kysyn, sanoin ranskaksi lähetille, – mutta tuntee professori Batory minut? En muista ennen kuulleen hänen nimeään.

Kaunis ja miellyttävä hymy levisi nuorukaisen kasvoille.

- Mais oui, hän vastasi samalla kielellä, – professori Batory on tohtori Kotkan vanha ystävä.
- Merkillistä, ja oletteko te nyt valmis viemään minut professorin luo?
- Olen, auto odottaa alhaalla.
- Asuuko professori tässä kaupungissa?
- Oh non, meillä on parin tunnin automatka.
- Meidän on kai paras silloin lähteä heti.
- Kuinka suvaitsette, herra tohtori. Mutta tiedän, että professori odottaa meitä.

Otin lakkini ja autotakkini, ja yhdessä kiiruhdimme ulos odottavaan autoon. Ovenvartija heitti meihin ja varsinkin kumppaniini sängen uteliaan katseen. Mieleeni välähti, että kysyisin ovenvartijalta, tiesikö hän, kuka professori Batory oli, mutta hillitsin itseni. Olihan mieletöntä ajatella minkäänlaista ihmisryöstöä vaikkakin ns. kidnap-historiat olivat melkein muodissa Amerikassa. Eihän kukaan tuntenut minua – vielä vähemmän varallisuuttani. Nauroin hetkelliselle epäilykselleni ja astuin reippaasti isoon upeaan autoon, jonka oven avasi auton vieressä odottava lakeija.

– Onko teillä, herra tohtori, mitään sitä vastaan, että istun kanssanne täällä takana? kuulin nuoren lähetin kysyvän.

– Ei tietenkään, vakuutin itse asiassa tyytyväisenä, ja nuori mies astui vaunuun, mutta ei istunut peräsohvalle viereeni, vaan avasi toisen pienistä etutuoleista ja asettui sille sivuttain, niin että hänen kasvonsa olivat puoleksi minuun päin kääntyneet.

Lakeija istui eteen ajajan viereen, ja samassa lähdimme liikkeelle – kaupungista ulos, mutta ei Whitewayhin päin, vaan toiseen suuntaan.

Koetin rauhallisesti mietiskellä, olinko koskaan kuullut Stephan Batoryn nimeä ja kuinka oli mahdollista, että olin sen unohtanut. En päässyt mihinkään selvyyteen.

Nuorukainen oli silloin tällöin heittänyt minuun nopean uteliaan silmäyksen – sen huomasin, – mutta vaikeri kohteliaasti, kunnes itse suvaitsin puhua.

Lopulta päätin kysyä – puhuimme yhä ranskaa, – osaisiko nuori lähetti ratkaista ongelman.

– En oikein ymmärrä, sanoin, – kuinka en mitenkään jaksa muistaa, missä olisin tavannut professori Batoryn.

Nuorukainen katsahti minuun iloisesti hymyillen.

– Oletteko ennen ollut Amerikassa, herra tohtori? hän kysyi.

– En, tämä on ensimmäinen kerta.

– Oh, sitten asia on selvä. Te olette tavannut professorin Euroopassa.

– Niin, mutta kun en muista ketään hänen nimistään henkilöä.

– Sehän on selvä, herra tohtori. Professori ei käytä Batoryn nimeä Euroopassa.

– Aa, mitä nimeä hän Euroopassa käyttää?

– Anteeksi, sitä minun ei ole lupa ilmaista, oli kohtelias, mutta sangen päättäväinen vastaus.

Uusi mysteerio, joka kuitenkin selvitti edellisen. Enhän voinut muistaa henkilöä, joka piili oudon nimen takana.

– Professori käyttää siis eri nimiä eri maanosissa – ehkä eri maissakin? kysyin nuorelta toveriltani.

– Nähtävästi.

– Mutta minkä tähden? Mitä syytä hänellä on muuttaa naamaria paikasta toiseen?

Ei mitään vastausta, mutta nuorukaisen katseessa oli hiljainen moite.

– Käytinkö liian karkeata kieltä? sanoin katuen. Suokaa anteeksi. Mutta ymmärrättehän tilanteen: eikö koko tämä asia ole hieman salaperäinen?

– Miksikä salaperäinen? kysyi kumppanini, ja miellyttävä hymynsä loisti taas hänen kasvoillaan. – Professori Batory elää aina incognito. Hänen täytyy niin tehdä, ei itsensä takia, vaan ihmisten. Te tulette kyllä sen ymmärtämään, kun tapaatte hänet ja tunnette kuka hän on.

Tämä vastaus pani minut miettimään. Se aivan kuin vavahdutti minua. Ei suinkaan professori Batory ollut – en uskaltanut ajatella ajatustani loppuun, mutta onnellinen aavistus täytti mieleni. Katsahdin

nuorukaiseen, ja aivan kuin hän olisi tiennyt ajatukseni, hän hymyili ja hänen iloiset silmänsä antoivat ikäänkuin myöntävän vastauksen.

Nyt istuimme kauan ääneti.

- Professorilla lienee täällä Amerikassa oma pieni huvilapaikkansa? kysyin sitten.

Käytin ranskalaista sanaa château, joka oikeastaan merkitsee »linna».

Pojan silmät kävivät suuriksi.

- Professori Batorylla, hän sanoi, – on kaikissa maissa, missä hän oleskelee, oma linnansa, mutta ei se ole pieni.

- Aa, professori Batory on rikas?

- En tiedä, kuinka rikas. Mutta ei raha merkitse hänelle mitään.

Sen kyllä olin arvannut, sillä ei monella Amerikassakaan varmasti ollut semmoista autoa kuin se, jossa ajoimme. Ei tuntunut tärinää, ei ääntä. Olisi voinut mainiosti lukea tai kirjoittaa. Oikeastaan huvitti ajatella, että tässä uudessa maailmassa olin nähtävästi joutunut tekemisiin ainoastaan miljonäärien kanssa.

- Saanko kysyä, oletteko sukua professori Batorylle, – ehkä olette hänen poikansa?

- En, vastasi nuorukainen melkein kauhistuen, – ei professori Batory ole naimisissa. Minä olen vain hänen oppilaansa ja palvelijansa. Joskus hän käyttää minua sihteerinään.

- Mutta professori Batory ei opeta missään yliopistossa?

Nuori toverini hymyili rakastettavaa hymyänsä.

- Ei, missä yliopistossa hän voisi opettaa?

- Eikö hän ole oppinut mies?

Hymy yhä kirkastui.

- En usko, että on toista niin oppinutta kuin hän. Mutta ei hän tietojaan myy eikä hän opeta julkisesti.

- Mitä aineita te opettelette hänen luonaan?

Nuorukainen kävi taas totiseksi ja hänen silmiinsä ilmestyi sama moite kuin äsken. Vasta hetken kuluttua hän vastasi:

- Luulin, että te, herra tohtori, ymmärsitte asiat. En muuten käsittäisi, miksikä pääsette professorin puheille.

Nyt minä puolestani kävin totiseksi ja tunsin melkein häpeäväni.

– Anteeksi, nuori ystäväni, kyllä käsität. Mutta ehkä tekin käsitätte, että minun on vaikea uskoa hyvään onneeni.

– Oo, sen kyllä käsität, vastasi nuori toverini taas tuttavallisesti, – mutta eihän tällöinen tilaisuus koskaan tule ansaitsematta. Ei professori Batory olisi kutsunut teitä luokseen, herra tohtori, ellei se olisi ollut kohtalossanne.

Nuo sanat lisäsivät uskoani, että aavistukseni taisi olla oikea.

– Vaivaanko teitä kysymyksilläni vai saanko vielä jotakin kysyä?

– Mutta herra tohtori, te saatte kysyä kuinka paljon haluatte, kuului vilpitön vastaus. – Minä vastaan kaikkeen, mihin voin vastata.

– Minua kiinnostaa teidän pukunne. Teidän tiedätte, että se on historiallinen puku. Te tulette suoraan kuin Louis XIV:n hovista. Peruukki vain puuttuu. Miksikä olette niin pukeutunut? Omasta halustako vai professorin määräyksestä?

– Te ymmärrätte sen heti, kun joudumme perille. Kyllä minua tämä puku miellyttää, mutta en saisi ollakaan toisin pukeutunut. Professori Batory sanoo, että hän elää sataviisikymmentä vuotta ajastaan jäljessä ja että häntä ei miellytä nykyajan elämä, joka ei vielä ole saavuttanut tasapainoaan.

– Mitähän professori »tasapainolla» tarkoittaa?

– En oikein tiedä, mutta ehkä hän tarkoittaa, että nykyaika on murroskausi ja että uuden régimen elämisen muoto ei vielä ole löydetty.

– Sangen luultavaa.

Istuimme taas mietteissämme auton kiihtäessä eteenpäin ehkä sadan kilometrin vauhdilla.

– Nuori ystäväni, sanoin vihdoin, – te tiedätte, kuka minä olen. Uskallanko kysyä teidän nimeänne? Te ette näytä palvelijalta ettekä tavallisesta sihteeriltäkään, joka on suorittanut tutkinnon yliopistossa. Teissä on jotakin niin – kuinka sanoisin? – tuoretta ja tervettä, ettei ollenkaan uskoisi teidän kauan istuneen kirjojen ääressä.

– Nimeni on Carignan, vastasi nuori toverini hymyillen. – Olen kyllä bachelier Sorbonnen yliopistossa, mutta professori Batory tuli ja otti minut kasvatikseen ja sen perästä en ole ennättänyt sairastaa enkä lukea turhia.

– Carignan, sanoin mietteissäni. – Sehän on vanha ranskalainen aatelissuku. Kuulutteko siihen?

– Olen viimeinen herttua de Carignan, vastasi poika punastuen, – mutta eihän nykyisessä Ranskassa ole mitään tunnustettua aatelistoa.

– Ei valtiollisesti tunnustettua, mutta kyllä ihmiset tietävät, että vanhassa sinisessä veressä on perittyä jaloutta, huomautin.

– Nykyään kuka tahansa voi ostaa itselleen aatelisarvon. Jollen erehdy, voi miljoonalla frangilla tulla herttuaksi, sanoi poika, äänessä pientä katkeruutta.

– Tuo vain todistaa, kuinka suuriarvoista aateluus yhä on. Mutta te sanoitte, että professori Batory otti teidät kasvatikseen. Eikö teillä ollut vanhempia?

– Molemmat olivat kuolleet. Muuan enoni oli holhoojani. Mutta koska kaikki olimme köyhiä, oli hän enemmän kuin iloinen, kun ilmestyi joku, joka otti pitääkseen minusta huolta.

– Onko siitä pitkä aika?

– Neljä vuotta.

– Niinkö? Saanko sitten kysyä, kuinka vanha olette?

– Olen täyttänyt kaksikymmentäkaksi vuotta.

– Sepä merkillistä, huudahdin hämmästyneenä. Te näytätte neljä-viisitoista vuotiaalta, vaikka kyllä arvasin, että olette jonkin verran vanhempi. Mutta kuinka olette sillä tavalla säilyttänyt nuoren pojan ulkonäön, mon cher duc?

Poika hymyili.

– Se on professori Batoryn ansio. Olin vanhemman ja paljon kuluneemman näköinen ennen, mutta hänen ruokajärjestelmänsä ja hänen läsnäolonsa tekivät minut uudestaan nuoreksi pojaksi. Syömme hyvin vähäisen.

– Ja tietysti vain kasvisruokaa?

– Se on selvää. En lihasta muuten koskaan ole pitänytkaan. Olen pienestä pitäen välttänyt lihaa ja kalaa.

– Onko professorikin yhtä nuoren näköinen?

– Kuin minä! huudahti nuori herttua kauhistuen. – Eihän toki. Hän on keski-ikäisen miehen näköinen.

– Onko hän vanhakin?

– En tiedä. Ehkä, – mutta samassa hän vaikenä.

– Ehkä mitä? kysyin uteliaana.

– Ei mitään, vastasi Carignan hieman vaivaantuneen näköisenä. – Nähkääs, ei ole lupa puhua eikä arvella mitään professorin iästä.

Taas olimme ääneti! Katsahdin auton ikkunasta. En ollut pitkään aikaan sitä tehnyt, sillä olin nähnyt tarkemmin silmäilemättä, että ajoimme erämaan halki koko ajan. Nyt huomasin, että tie äkkiä muuttui kujaksi, jonka molempia sivuja varjostivat tuuheat vanhat tammi- ja eucalyptuspuut.

– Olemme pian perillä, ilmoitti nuori herttua.

Auto hiljensi vauhtia. Muutamien kilometrien perästä ajoimme isoon puistoon ja puutarhaan, jossa oli joukko suihkukaivoja ja kuvapatsaita. Auto kiersi isossa kaaressa lammikkoa, johon vettä syöksyi kaikenlaisten rantaluolissa seisovien taruolentojen suista, ja nousi penkereelle, jolta leveät portaat laskivat lammikon reunalle. Penkereeltä kohosi komea iso linna, joka näytti samoin kuin koko ympäristö merkillisen tutulta.

Hyvänen aika, ajattelin samassa, tähän on kuin ilmetty Versailles – ehkä vähäisen en miniature. Uskomatonta! Mikä pohatta lieneekään professori Batory?

Automme pysähtyi ja samassa silmänräpäyksessä joukko liveripukuisia palvelijoita riensi meitä vastaanottamaan vapauttaen minut kapastani. Kaikki puvut olivat 1700-luvulta. Arvokas hovimestari astui minua vastaan, kun autosta olin hypännyt, ja sanoi sanasta sanaan, jollei muistini minua kokonaan petä:

– Au nom du prince Batory, soeyz le bienvenu, monsieur le docteur.

Oh, ajattelin, »professori» Batory onkin prinssi. Ken tietää, mikä hänen oikea nimensä lieneekään?

Hovimestari astui edellä, Carignan ja minä seurasimme, ja meidän vanavedessämme kulki lakeijojen lauma. Nousimme portaita vasemmalle, astuimme vestibyyliin ja kuljettuamme usean salongin läpi tulimme upeaan, laskevan auringon valaisemaan asuinhuoneeseen, jossa hovimestari kohteliaasti kumartaen sanoi:

– Professori Batory odottaa teitä herra tohtori, hetken kuluttua. Mutta ehkä tahdotte ensin huuhtoa kasvonne ja nauttia vähän virvokkeita. Ja jos jotakin haluatte, suvaitkaa soittaa kelloa.

Osoittaen kädellään pöydällä olevaa vanhanaikaista soitinkelloa hän kumartui ja poistui. Carignan oli jo ennen häipynyt seurastani. Olin yksin huoneessa ja katsahdin ympärilläni. Ei ollut epäilystäkään siitä, että tämän huoneen sisustus oli 1700-luvun siroa, kevyttä Louis XV:n tyyliä. Versailles keskellä amerikkalaista erämaata! Kaikki oli mielestäni aitoa. Seinät ja katto olivat täynnä maalauksia, joihin aiheet oli otettu kreikkalaisesta tarustosta, mutta mikä hivelevä pehmeys väreissä! Kuinka hienonnäköinen olikaan Boule-kaappi tuossa nurkassa, kuinka aristokraattiset nämä kullanväriset tuolit vaaleansinisine silkkipäällyksineen. Ja sänky tuolla seinän keskellä sinisine verhoineen, joiden arvokkaat poimut laskeutuivat kultaisesta kruunusta vuoteen ympäri. Tähän oli kuninkaallinen makuuhuone. Missä lumotussa linnassa olinkaan?

Menin pesukaapin luo ja huuhtelin kirkaassa ruusuntuoksuissa vedessä sekä kasvojani että käsiäni. Kuivatessani näitä pehmeään liinaiseen pyyhkeeseen tarkastelin ihastuneena posliinista uunia, joka oli ylt'ympäri koristeltu mytologisilla kuvilla ja maalauksilla.

Samalla huomasin, että keskellä huonetta olevalla pöydällä oli kulho täynnä kellanpunaisia ranskalaisia bigarroeja ja kristallikarahvi täynnä tummanpunaista viiniä. En malttanut olla maistamatta virkistäviä kirsikoita ja kaatamalla itselleni vähän viiniä, joka tulisen sähköisenä virtasi suoniini.

En enää kaivannut mitään, vaan olin valmiina menemään isäntäni puheille. Aivan kuin käskystä koputettiinkin oveen ja palvelija tuli minua hakemaan.

Aurinko oli laskemassa, ja isot salongit, joiden läpi kuljimme, olivat jo hämärtyneissä. Saavuimme vihdoin valaistuun saliin, joka nähtävästi oli jonkinlainen odotushuone, koska siinä liikkui useampia hovipukuisia palvelijoita. Kaksi heistä kiiruhti korkean kaksoisoven luo. Avaten molemmat puoliskot he jäivät syvästi kumartaen seisomaan yksi kummallekin puolen ja samaten kaikki huoneessa olevat lakeijat eli hoviherrat seisoivat kumartuneina.

Saattajani astui kynnyksen yli häikäisevän kirkkaasti valaistuun suureen saliin ja lausui:

– Qu'il plaise à Votre Altesse de recevoir monsieur le docteur Kotka.

Hän äänsi nimeni Kotökaa, mutta en osannut siihen kiinnittää huomiota. Sydämeni vavahti niin, että se oli hypätä kurkusta. Mihin olinkaan joutunut?

Astuin kynnyksen yli ja seisoin kuin valomeressä. Kristallikruunuissa katossa ja ympäri seiniä olevissa hopeakandelaabereissa paloi kenties tuhansia kynttilöitä, joiden valo varmasti vei voiton nykyaikaisista sähkölaitteista. Ovet sulkeutuivat jälkeeni. Minäkin suljin silmäni hetkeksi ja avasin ne taas, jotta ne tottuisivat kirkkauteen.

– Terve tuloa, herra tohtori, kuului soinnukas miehen ääni jostakin.

Katsahdin ylös ja näin sinipunaiseen hovipukuun pukeutuneen grand seigneurin istuvan keskellä huonetta olevassa sohvassa. Lähellä oli myös pari nojatuolia.

Rohkaisin mieleni, kumarsin ja astuin eteenpäin. Hienonnäköinen herrasmies, joka arvatenkin oli hänen – ehkä kuninkaallinen – ylhäisyytensä prinssi – niin, kuka ja mikä prinssi? nousi istualtaan ja ojensi minulle ystävällisesti kätensä.

Nyt huomasin, ettei hän ollenkaan ollut ylpeän näköinen. Hänen parrattomat kasvonsa loistivat hyvää tahtoa ja hänen tummanruskeat, melkein mustat silmänsä säihkyivät lempeyttä, jos niin voi sanoa.

– Olen professori Batory, hän ilmoitti, ja minä tunsin että minun piti ottaa häntä kädestä tavalliseen nykyaikaiseen tapaan. – Te näytätte hämmästyneeltä, rakas tohtori?

Hänen kysymyksensä nosti kuin taakan hartioiltani.

– Kuinka voin muuta olla, herra professori? En tiedä oikein, näenkö unta vai onko tämä totta?

– Istukaahan, olkaa hyvä.

Ja hän viittasi kädellään viereiseen nojatuoliin sekä istui itse vanhalle paikalleen sohvan nurkkaan.

– Koko elämä on unta, hän sanoi, – mutta mikä teidän mielestänne on tässä niin epätodellista?

– En sano, että mikään olisi epätodellista, vastasin istuutuen mukavaan nojatuoliin, – pikemminkin kaikki on uskomatonta. Tässä minä Länsi-Amerikan erämaassa tapaan jäljennöksen Ranskan Versailles'ista. Onko ihmeellistä, jos en ole uskoa silmiäni?

Professori Batory hymyili. Hänen hymyssään oli jotakin lämmittävää ja samalla veitikkamaista, ja nyt huomasin, että hänellä oli tummat hiukset vanhaan tapaan sidottu yhteen niskassa olevalla silkkisessä solmukkeella.

– Teidän lähettinne, nuori herttua Carignan, jatkoin vielä, – vastasi ystävällisesti muutama kysymykseeni, ja hänen vastauksistaan – niin varovia ja pinnallisia kuin ne olivatkin – ymmärsin, että tulisin sangen merkilliseen taloon ja sangen rikkaan miehen luo, mutta kuinka olisin osannut aavistaa joutuvani kuninkaalliseen linnaan – ja ehkä kuninkaallisen prinssin luo?

– Jättäkäämme nuo kysymykset minun persoonastani ja rikkauksistani, vastasi professori torjuvin kädenliikkeen, – sehän kaikki voi olla harhaa, jos pidämme kiinni Calderonin sanasta, että elämä on unelma, tai vanhojen intialaisten uskosta, että kaikki on maajaa. Eikö mikään muu ole teitä hämmästyttänyt, herra tohtori?

– Puhumattakaan siitä, että kahdennellakymmenennellä vuosisadalla olen joutunut keskelle l'ancien regimeä, hämmästyttää minua kaikista enimmäin teidän ystävällinen kutsunne, herra professori. Minkä tähden olette antanut minun tulla luoksenne? Ymmärsin herra de Carignanin puheesta, että te varsin harvoin otatte ketään vastaan?

– En koskaan itse asiassa. Tällainen tapaus on todellinen poikkeus.

– Sitä enemmän teidän hyvyysenne minua hämmästyttää ja yllättää.

Professori Batory hymyili.

– Olen kutsunut teidät tänne, herra tohtori, sen tähden että olemme vanhoja ystäviä. Mutta te ette taida tuntea minua?

– Olen sanomattomasti hämilläni. En tahtoisi loukata teitä, herra professori, mutta totuus on, etten muista nähneeni teitä ennen.

– Sen kyllä uskon, mutta ehkä tulette vielä muistamaan. Joka tapauksessa meidän ensimmäinen kohtauksemme oli niin hetkellinen, niin ohimenevä ja niin sanaton, että on luonnollista, että olette sen unohtanut.

Hämmästykseni yhä kasvoi.

– Missä ja milloin? sain hädin tuskin kysytyksi.

Professori nojasi taaksepäin ja katsoi miettiväisenä kattokruunuja.

– Siitä on kymmeniä vuosia, hän vihdoin sanoi. – Kävin kerran Helsingissä, Suomen pääkaupungissa. Kuulin siellä, että konsertin pitäisi nuori, mutta jo tunnettu laulajatar Ida Basilier, ja koska kerran olin tuntenut hyvänä ystävänäni erään kreivi de Basilier'n Ranskassa, päätin mennä konserttiin myöskin nähdäkseni, olisiko laulajattaren ulkomuodossa mitään, mikä muistuttaisi vanhaa ranskalaista hugenottisukua. Olin siis mukana konsertissa. Tunnustan mielelläni, että oli nautinto kuunnella nuoren teeskentelemättömän laulajattaren heleätä ja pehmeän raikasta ääntä. Varsinkin eräs laulu, jonka hän ylimääräisenä lauloi itse säestäen itseään pianolla, jätti minuun unohtumattoman vaikutuksen, koska se oli sävellyksenä minulle outo. Tehän olette selvänäköinen ja -kuuloinen, rakas tohtori, katsokaa nyt ja kuunnelkaa.

Hän ojensi kätensä aivan kuin käskien olemaan ääneti – ja ihme ja kumma! Näin edessäni Helsingin vanhan ylioppilastalon juhlasalin täynnä haltioitunutta yleisöä, joka taputtaa ja huutaa. Taiteilijaovesta astuu sisään ja nousee lavalle valkoisiin pukeutunut Ida Basilier hymyillen ja kiittäen. Mutta kun aplodit vain tulevat yhä myrskyisemmiksi, hän astuu pianon ääreen, istuu, preludioi vähäisen ja ryhtyy sitten itse säestäen laulamaan siihen aikaan erittäin suosittua laulua »Fjorton år tror jag visst, att jag var». Kuinka sointuisan pehmeästi ja kirkkaasti hänen äänensä kaikuu, kuinka tyttömäisen kainosti hän laulun loputtua nousee, niiaa ja poistuu.

Olin lumoissani, olin haltioissani, ja samalla muistin, että minäkin olin siinä konsertissa mukana. Mutta tiesin jotakin muutakin. Istuimme hetken hiljaa.

– Professori, sanoin vihdoin vapisevalla äänellä, – olen niinkuin suvaisitte sanoa, jonkin verran selvänäköinen ja -kuuloinen, mutta tällä tavalla en ikinä osaa kutsua esille eläviä kuvia luonnon muistista. Tämä on teidän kykyänne, herra professori, teidän taikaanne.

- Ehkä vähäisen autoin muistianne rakas tohtori, sillä olittehan itse samassa konsertissa?
- Olin, herra professori, olin, sen muistin heti. Olin silloin nuori poika. Mutta mistä te sen tiesitte?
- Koettakaa itse muistella tavallisella tajunnallanne. Ettekö nähnyt minua silloin?

Pinnistin muistiani. Näin itseni istuvan erään tätini kanssa ensimmäisellä tuolirivillä vasemmalla, mutta en saanut näkyviini ketään, joka olisi huomiotani herättänyt paitsi tietysti laulajatarta, joka mielestäni välistä loi silmäyksen minuun tervehtiessään.

Tunsin itseni sanomattoman noloksi.

– Älkää alkako keskeltä, rakas tohtori, kuului professori Batoryn ystävällinen ääni. – Alkaka alusta. Muistelkaa, kuinka tulitte ulko-ovesta sisään ja menitte pöydän luo, jossa lippuja myytiin.

Tein työtä käskettyä. Katselin hengessäni, kuinka tädin kanssa jouduimme jonoon ja askel askeleelta lähenimme lippupöytää. Tädin mieli oli hieman hermostuneesti kohdistunut pääsylippujen ostoon, mutta minä katselin huoletonna ympärilleni, nauttien etukäteen odottamastani juhlahetkestä. Silloin katseeni äkkiä kiintyi syrjässä seisovaan, pitkään hartiakappaan pukeutuneeseen herrasmieheen, joka silmäili minua tiukasti. Minäkin tuijotin häneen ja ihmettelin, että hän oli avopäin, mutta että hänen tukkansa oli niin kummalla tavalla kammattu niskaan päin. Olin jo huudahtaa »täti, katso», mutta vieraan herran silmäys kielsi minua. Se oli samalla ankara ja lempeä.

– Herra professori, lausuin nyt hilliten liikutustani, mutta pelosta vavisten, – minä muistan. Te olitte eteisessä oleva salaperäinen herra, josta en uskaltanut kenellekään kertoa, mutta jota usein lapsena kummastellen muistelin.

– Voilä, sanoi professori Batory rauhallisesti, – tiesinhän, että muistaisitte. Nyt näette, rakas tohtori, että olemme vanhoja ystäviä.

– Mutta, herra professori, minä olin silloin pieni poika, kymmenen tai kaksitoista vuotta vanha – ja te olitte samannäköinen kuin nyt. Minä taas varmasti nyt olen vanhemman näköinen kuin te.

– Ehkei sentään, sanoi professori kohteliaasti hymyillen. – Mutta mitä siitä? Aika on suurin illusioni. Minä pysyn aina samannäköisenä.

– Ettekö sitten koskaan vanhene, herra professori?

– En, rakas tohtori. Vanhentuminen johtuu siitä, että ihminen ei ole itsensä eikä luonnon herra. En lue ikääni vuosissa. Minä synnyin silloin, kun saavutin herruuden. Ja siitä on inhimillisesti katsoen pitkä aika.

– Ja te yhä elätte samassa ruumiissa?

– Jos ruumis kuluu, vaihdan sen toiseen. Tämähän ei teitä hämmästyttä, rakas tohtori. Uskottehan jälleensyntymiseen?

– Uskon kyllä. Mutta me ihmiset emme »vaihda» ruumistamme omasta tahdostamme. Kun meidän ruumiimme kuluu, kuolemme pois. Ja kun luonnon käskystä synnymme uudestaan, on meidän koko persoonallinen minämme uusi. Emme muista mitään menneisyydestämme. Tarkoitan tietoisesti. Mutta jos te, herra professori, olette tietoinen ja itsetoimiva tuossa kaikessa, ette ole tavallinen ihminen enää. Te olette adepti, niinkuin Blavatsky sanoi.

– Entä jos olisin?

Professori sanoi tämän niin veitikkamaisen sydämellisesti, että kaikki pelko minusta hävisi ja tunsin olevani kuin kotona parhaimman ystävän seurassa.

– Niin, minä ymmärrän, että olette adepti, herra professori. Sen olen koko ajan aavistanut. Sen aavistin jo keskustellessani herra Carignanin kanssa. Mutta saanko kysyä, ken te olette?

– Mitä nimistä? Kyllä tulette sen itse huomaamaan. Mutta sanokaa, rakas tohtori, toimiiko teissä jälleensyntymismuisti?

– Ihmettelen kysymystänne, herra professori, sanoin hämmästyneenä. – Adeptina epäilemättä näkisitte päältäni, jos en mitään muistaisi. Kysymyksenne osoittaa, että epäilette minun jotakin muistavan. Asia on kuitenkin niin, että muistini toimii kovin hatarasti ja huonosti, jos sitä muistiksi edes uskallan nimittää. Minulla on vain joitakuita muistikuvia – mitä lienevät – menneisyydestä, ehkä useammastakin elämästä. Mutta en niiden nojalla osaa enkä uskalla tehdä erikoisia johtopäätöksiä.

– Ettekö osaa lokalisoida ajassa ainoatakaan inkarnaatiota?

– Jos uskaltaisin niin ajatella, olisin elänyt Kristuksen aikana, vastasin punastuen.

– Mitä mahdotonta siinä olisi? Miljoonat ihmiset elivät silloin.

– Niin, mutta tarkoitan, että Palestiinassa ainakin kerran näin Kristuksen.

– Se on jo vähän tarkemmin määritelty. Mutta siitä on pitkä aika ja te olette sen perästä varmasti elänyt maan päällä. Ettekö muista mitään viimeisestä syntymästänne, rakas tohtori?

– En voi sanoa. Mutta minulla on kuin aavistus.

– Mikä?

– Että elin Ranskan suuren vallankumouksen aikana.

– Oh, kertokaa minulle jotakin aavistuksestanne.

– Mutta, herra professori, aavistukseni perustuu vallan mitättömiin ja naurettaviin seikkoihin. Minä todella häpeän.

– Nämä ovat vakavia asioita, herra tohtori. Ei häpeä ole paikallaan. Kertokaahan.

Istuin hetken mietteissäni.

– Rakas herra professori, aloitin, – kuten tiedätte, olen Suomessa syntynyt. Äidinkieleni oli ruotsi. Suomea opin vasta myöhemmin ja myöhemmin myös muutin nimeni, joka oli ruotsalainen, suomalaiseksi. Kotka on suomalainen sana ja merkitsee aigle. No niin, pienestä lapsesta lähtien rakastin intohimoisesti ranskan kieltä ja vähän myöhemmin myös italian kieltä. Ranskaa sain omasta pyynnöstäni oppia jo pienenä.

– Te puhuttekin ranskaa erinomaisesti, täysin ranskalaisesti korostaen, pisti professori väliin ja jostakin syystä tunsin itseni onnellisemmaksi hänen kiitoksestaan kuin kaikista Pariisissa kuulemistani imarteluista. – Minusta tämä heti on oivallinen tuki aavistuksellenne.

– Se onkin ehkä ainoa todellinen, herra professori.

– Antakaa kuulla eteenpäin, te olette mielestäni sangen vaatimaton arveluissanne.

Jatkoin taas muistelmiani:

– Keväinen iltapäiväaurinko vaikutti minuun lapsena tavattoman voimakkaasti. Tulin melkein sairaaksi mieleltäni. Siinä oli sekä kauhua että kaihoa. En tietysti osannut analysoida tunteitani silloin, mutta myöhemmin olen tulkinnut itselleni: jokin vanha ja kaunis jätti hyvästi, jokin uusi, jonka valo oli häikäisevä, oli tuleva tilalle. Se pelotti ja kauhistutti, se herätti voittamatonta kaihoa vanhaan. Ymmärrätekö, herra professori? En osaa kuvata tarkemmin.

– Sangen elävä kuvaus l'ancien régime ja vallankumous- ynnä sitä seuraavan keisariajan välisestä henkisestä ristiriidasta. Jotakin sen tapaista mahtoivat suuret aateliset tuntea. Entä vielä, rakas tohtori?

– Seuraava muistelu on hassunkurinen, mutta kerron sen, koska niin tahdotte. Helsingissä esitettiin ensimmäistä kertaa Victorien Sardoun kappaleta »Rouva Suorasuu». Olin nuori poika. Olin yksin teatterissa. Tunnettehan Sardoun näytelmän? Siinä on prologi. Pesijättären puotihuone. Ovi ja ikkunat kadulle. On heinäkuun 14 päivä 1789. Yht'äkkiä kuuluu huutoa ja melua kadulta. Ihmisiä juoksee ohi. Huudetaan à la Bastille, à la Bastille! Ja tiedätekö, herra professori? Minä istun tuolillani aivan järkyttyneenä. Olin mennä tainnoksiin. »Tuossahan minun pitää olla mukana», huusi sydämeni. »Minun pitää nähdä, kuinka Bastilji valloitetaan.» Olin suorastaan sairas enkä osannut seurata näyttämön tapahtumia. Eikö tämä ollut naurettavaa, herra professori?

– Miksikä niin? Epäilen, olitteko mukana Bastiljin valloituksessa, mutta kyllähän jokainen ihminen Pariisissa kuuli siitä ja kyllä se vaikutti järkyttävästi. Sehän olikin vanhan ajan loppu.

– Pidätekö siis teatterivaikutelmani jonkinlaisena muistona? Itse olen niin ajatellut salaisesti, sen tunnustan, herra professori.

– Miksei se olisi muistoa, rakas tohtori? Te elitte siihen aikaan. Minä tiedän sen.

– Te tiedätte?

– Minä tunsin teidät.

– Te tunsitte minut! huudahdin hämmästyneenä. – Ken sitten olin?

- Joskus tulette sen muistamaan.

Istuin mykkänä. Äkkiä sanoin:

- Herra professori, tämä linna, jossa asutte, teidän ja teidän palvelijainne puvut – kaikkihan on siltä ajalta.
- Ehkä se auttaa muistianne?
- Ei, ei, en osaa mitään nähdä. Minä melkein pelkään. Ja minä peitin kasvoni käsilläni.
- Viimeinen ruumistus onkin vaikein muistaa. Te ette jaksaa sitä vielä muistaa. Se on liian tuore. Silloinen persoonallisuutenne vaikuttaisi nykyiseen liian voimakkaasti. Melkein kuin iltapäiväaurinko lapsena ollessanne. Vasta kun täydellisesti voitatte pelon, kykenette muistamaan. Mutta eikö teillä ole edes minusta mitään muistia?

Katsahdin ylös ja tuijotin professoriin.

- On, lausuin kuin torjuen jotakin ajatusta. – On, minulla on kuin hämärä muisto teistä, professori. Te olitte samannäköinen kuin nyt, mutta te ette ollut professori eikä teidän nimenne ollut Batory. Te olitte –
- Mitä nimistä, rakas tohtori, keskeytti professori. – Älkäämme lausuko vielä nimiä. Ennen kuin muistatte omanne, on turha teidän muistaa minun nimeäni.

Huokasin helpotuksesta. Olin pinnistänyt omia pieniä kykyjäni melkein liikaa.

Mutta nyt kuulinkin äkkiä juhlallisen hovimestarin äänen toiselta puolen huonetta ilmoittavan:

- Votre Altesse est servie.

Katsahdin sinnepäin ja näin kaksoisoven selällään – ei se ovi, josta olin tullut, vaan toinen.

- Ah, rakas tohtori, sanoi professori Batory, – luulen, että pieni ateria tekee teille hyvää.
- Mutta, herra professori, eikö jo ole niin myöhäistä, että minun pitäisi rientää hotelliini?
- Eihän teillä ole kiirettä! Lähtisittekö keskellä keskusteluaamme? En päästä teitä vielä. Teidän täytyy nukkua täällä. Huomenna vielä jatkamme.
- Mutta kuinka minä uskallan olla teille tämmöiseksi vaivaksi?
- Missä on vaiva? Minunko puolellani? Te olette tullut Euroopasta tänne, vaiva on teidän puolellanne.

Hän nousi ja minä seurasin esimerkkiä. Astuimme syvästi kumartavan hovimestarin ohi vieressä olevaan ruokasaliin, jossa nuori herttua de Carignan ja kolme palvelijaa odottivat meitä. Professori Batory istui loistavan aistikkaasti katetun pöydän päähän. Carignanin paikka oli vasemmalla, minun oikealla kädellä professorista päin.

Ei ole paljon kerrottavaa ateriasta. Ruoka oli hyvää, mutta yksinkertaista kasvisruokaa, enimmäkseen hedelmiä. Carignan ei syönyt paljon, en minäkään. Professori kehoitti kohteliaasti, mutta ei itse syönyt mitään. Lasin viiniä hän joi meidän kanssamme. Hän ei liioin puhunut mitään, mutta Carignan sitä vastoin oli puhelias – aivan toisenlainen kuin autossa tullessamme. Jollen erehtynyt, kehoitti professori silmäyksellään häntä puhumaan.

Ja kumma! Oliko kuin Carignan olisi aavistanut, mistä me professorin kanssa olimme keskustelleet, sillä hän rupesi mitä luonnollisimmalla tavalla kertomaan kaskuja Louis XV:n ja Louis XVI:n hovista. Hänellä oli itse asiassa erinomainen kertomiskyky. Kaikki tuli eläväksi ja kuulija olisi voinut vannoa, että kertoja itse oli ollut mukana tapauksissa. Niissä oli useimmiten pikantti käänne, joka väkisin pani hymyilemään. Professorinkin suupielessä värähti hymyn häive. Mutta koska ne eivät kuulu asiaan, en niitä tässä muistele. Minulle jäi vain se vaikutelma, ettei hän ollenkaan ollut tavallinen palvelija-sihtööri, joksi hän oli itsensä esittänyt. Kuka hän oikeastaan oli, jäi minulle arvoitukseksi.

– Nyt toivotan teille hyvää yötä, rakas tohtori, sanoi professori aterian päätyttyä. – Vielä ei ole kovinkaan myöhäistä, mutta teillä on huoneessanne valikoima kirjoja, jos ette heti tahdo panna maata.

Professori Batory poistui »nuoren» herttuan seuraamana. Kirjoitan »nuoren» lainausmerkkeihin, sillä en tiedä, minkä ikäisiä ihmiset olivat tässä lumotussa linnassa. Ehkä he kaikki olivat arvaamattoman vanhoja, ehkä Carignankin oli vanhus nuorukaisen hahmossa.

Kaksi palvelijaa kynttilät kädessä saattoi minua entiseen kuninkaalliseen makuuhuoneeseeni. Pieni kirjahylly oli todella huoneessa. Lueskelin jonkin tunnin Louis XVI:n aikana painettua Temppeliherrain historiaa ja laskeuduin sitten levolle imperiaalisänkyyne, jossa pian nukahdin.

VII KEN HÄN OLI

»Olettehan kuullut puhuttavan Pohjolan valkoisesta valtakunnasta?»

7.

En ollut uskoa silmiäni aamulla herätessäni. Olin nukkunut hyvin, tunsin itseni erikoisen virkistyneeksi, mutta avattuani silmäni suljin ne heti uudestaan, koska luulin näkeväni unta tai olevani siinä välitilassa, joka käy ennen varsinaista heräämistä. Mutta kun hetken kuluttua avasin ne taas, näkivät ne saman ympäristön kuin äsken.

Verhot olivat hävinneet vuoteeni ympäriltä. Koko iso kuninkaallinen hieno rokokoohuone oli niin ikään hävinnyt huonekaluineen kaikkineen. Lepäsin autiossa luolassa, johon valo tunki kaltevasti katossa olevasta aukosta. Seinämän luona lattialla oli pesuastia ja vesiruukku ja sen päällä pyyhe. Vuoteeni ääressä oli penkki ja sillä kaikki vaatteeni, ja vuode itse oli muuttunut yksinkertaiseksi telttasängyksi, mutta lakanat ja huopapeitteet olivat puhtaat ja uudennäköiset.

Hämmästykseni oli rajaton. Minne minut on nukkuessani viety? ajattelin. Mihinkä seikkailuun olen joutunut? Onko tämä sittenkin jotakin rikollista?

Kylmä puistatus kävi läpi ruumiini, kun ajattelin, että olin joutunut pahantekijäin käsiin. Onko tämä Amerikka sittenkin vain rosvojen maa? kysyin itseltäni. Mutta kyllä minäkin, vanha mies, olen aika tomppeli, joka tällä tavalla olen antanut pettää itseäni.

Kaikki oli ympärilläni hiljaista. Ei pienintäkään elonmerkkiä missään. Pelko oli vähällä vallata minut.

Mutta äkkiä muistin professori Batoryn ja herttua de Carignanin, heidän sivistyneet ja ystävälliset kasvonsa, heidän katseittensa iloisen lempeyden. He eivät ainakaan voineet olla mukana missään pahanteossa. Jos minut on vangittu ja viety, on se tapahtunut heidän tietämättään. Tai ken sen tietää? Ehkä he itse ovat samassa tilanteessa kuin minä. Ehkä me kaikki olemme rosvojen käsissä. Ja rosivot kyllä silloin tietävät, että professori kykenee maksamaan lunnaat.

Tämä ajatus oli kuitenkin kauhea. Kuinka oli mahdollista, että semmoinen ihminen kuin professori Batory – adepti, tietäjä, taikuri – olisi voinut joutua rosvojen käsiin? Kyllä hän aina osasi suojella itseään.

Tunsin olevani arvoituksen edessä.

Nyt hyppään sängystä ja pukeudun, päätin. Järkeni ei kestä tätä muuten. Pukeudun ja ryhdyn tarkastamaan tätä luolaani, millainen vankila se lienee.

Tuumasta toimeen. Peseydyin ja pukeuduin nopeasti ja totesin, että kaikki tavarani olivat tallella, kelloni, lompakkoni passeineen ja seteleineen, kukkaroni hopea- ja nikkelirahoineen. Eivät rosivot ainakaan ole mitään varastaneet, naurahdin itsekseni ja tunsin merkillisen helpotuksen hengessäni. Sitten katsahdin ympärilläni. Ei näkynyt ovea eikä aukkoa missään seinässä.

– Halloo, onko täällä ketään? huusin silloin ranskaksi ja kohta sen jälkeen englannin kielellä, kun muistin olevani Amerikassa.

Vastausta ei kuulunut, mutta hetken kuluttua ilmestyi aukko luolan kiviseinään – millä tavalla se tapahtui, en kyennyt selittämään – ja kuvaamattomaksi hämmästykseni astui aukosta luolaan valkoviittainen munkki, jonka heti tunsin nuoreksi herttuaksi, koska päähine oli harteilla.

Siinä silmänräpäyksessä häpesin kaikkia epäilyksiäni, sillä nuori Carignan oli niin veitikkamaisen ystävällisen näköinen.

– Johan olette ylhäällä, herra tohtori! hän iloisesti huudahti.

– Olen, vastasin, – mutta mikä ihmeellinen Aladdinin luola tämä on, joka vielä eilen illalla oli kuin pieni Versailles?

– Ah, oletteko aivan varma siitä, että tämä paikka on sama? Ettekö yhtään epäilnyt, että teidät oli yöllä siirretty? Voimakas unijuoma jne.?

– Totta puhuen, rakas herttua, vastasin naurahtaen, – epäilin ensin sekä yhtä että toista. Mutta heti teidät nähdessäni katosivat epäilykset ja minä nyt ainoastaan ihmettelen. Sanokaa minulle, onko tämä sama huone, jossa eilen illalla menin levolle?

– Näettehän itsekkin, herra tohtori, ettei huone ole sama. Silti en väitä, ettei se olisi samassa avaruuden kohdassa, sillä teitä ei ole yöllä siirretty.

– Tämä on siis lumottu linna! Mutta mikä täällä on todellista, upea Versailles vaiko tämä köyhä erakkoluola?

– Onko mitään todellista, herra tohtori? Kaikki ns. todellisuus perustuu aistimuksiin. Eilen aistinne kertoivat teille rikkaan miehen linnasta, tänään silmänne näkevät erakkoluolan.

– Aivan oikein, mutta kaiken aistimuksen perustana on jokin todellisuus, oli se kuinka relatiivinen tahansa. Tämä luola esim. – se on joko todellinen luola ja silloin eilinen linna oli harhanäky, tai sitten tämä luola on olemassa vain aistimuksena, jonka takana on eilinen linna todellisuutena.

– Tai ehkä jokin kolmas, joka tekee sekä linnan että luolan harhanäkyksi.

Tämä oli minulle uusi näkökohta ja jäin seisomaan mietteisiiini.

Carignan katsoi minuun hymyillen.

– Missä tunnette olevanne enemmän kotonanne, herra tohtori, linnassa vaiko luolassa?

– Enpä kummassakaan. En ole tottunut kuninkaallisiin saleihin, mutta enpä liioin erakkomajaan. Olen tuommoinen tavallinen oppinut, joka aina on viihtynyt kirjojensa keskellä. Missä kirjani ovat, siinä olen kotonani, oli huone muuten kuinka yksinkertainen tahansa. Totta puhuen – kun vähän ajattelen asiaa – tämä luola miellyttää minua enemmän kuin kultainen sali.

– Vai niin, sanoi Carignan hiljaa, katsoen mielestäni tutkivasti minuun. Mutta äkkiä hän lisäsi: – Anteeksi, herra tohtori, että minä pidätän teitä puheillani enkä muista pyytää teitä aamukahville. Tulkaa.

Hän kääntyi ja asteli edelläni aukosta eli ovesta. Minä seurasin enemmän uteliaana kuin kahvin tarpeessa. Tulimme leveään käytävään, johon valo tuli jonkinlaisesta katossa olevasta räppänästä, ja tässä käytävässä oli jyrkät pöytä ja kaksi tuolia – sangen yksinkertaista tekoa, – mutta pöydällä oli hopeatarjotin, hopeinen kahvikannu, jonka piipusta hyvänhajuinen höyry nousi, lautanen täynnä pieniä leivoksia ja muu kalusto varmasti Sèvres-posliinia. Tämä vastakohta oli niin räikeä, etten malttanut olla siitä huomauttamatta, kun istuimme pöydän ääreen kahvia juomaan.

– Uusi mysteeri, herttua, sanoin, – nämä seinät ja teidän pukunne voivat kuulua jonkinlaiseen kallioluostariin, mutta tarjotin ja kahvikalusto ovat varmasti kotoisin eilisestä linnasta.

– Jos niinkin olisi, herra tohtori, vastasi Carignan, – mitä kummaa siinä? Eikö sekin puolestaan osoittaisi, että upeus ja yksinkertaisuus, rikkaus ja köyhyys kulkevat rinnatusten tämän maan päällä ja ovat saman todellisuuden eri puolia – harhoja molemmat, todellisuuksia vain sille, jonka sydän on jommassakummassa kiinni?

– On totta, että rikkaus ja köyhyys kulkevat käsi kädessä, mutta eikö ole ajateltavissa, että ihmiskunnasta hätä ja puute poistuisi, että kaikki eläisivät aineellisesti hyvin?

– Tietysti, niin pian kuin ihmiset noudattavat hänen käskyään rakastaa toisiaan.

– Ei millään muulla tavalla? kysyin.

– Ei ainakaan niin kauan kuin ihmisissä asuu rikkouden himo tai – mikä on vielä pahempi – köyhyyden pelko. Voittakaa se pelko, niin olette kaikissa olosuhteissa onnellinen. Ja jos tahdotte kuulla, mikä on professori Batoryn kokemus näistä asioista, lausun sen hänen omilla sanoillaan: kun voitatte köyhyyden pelon, on rikkaus teidän palvelijanne.

– Olen ihmeissäni, rakas herttua, ensiksi sen tähden, että olette niin nuori ja puhutte niin vakavasti ja viisaasti, ja toiseksi sen tähden, että tunnen olevani niin merkillisellä tavalla kotonani täällä. Mitä esim. nyt sanoitte rikkaudesta ja köyhyydestä, on aina ollut oman sydämeni vakaumus. En usko ulkonaisiin yhteiskunnallisiin mullistuksiin niin paljon kuin sydämen uudistukseen. Tämä maa on kaunis ja se muuttuu paratiisiksi, kun kovuus ja itsekkyytensä häviää ihmisten sydämistä. Mutta koska se tapahtuu? Se on yksilöllinen asia, ja elämän koulussa yksilöt oppivat hitaasti.

– Mutta Kristuksen jälkeen se ei enää ole toivotonta – eikä niin hidasta kuin ennen, – nyt kun Kristus kolkuttaa jokaisen sydämen oveen.

Nuori Carignan sanoi tämän niin kauniin nöyrästi ja vakavasti, että tunsin, kuinka kyöneleet nousivat silmiini. Istuimme molemmat ääneti kahvia juodessamme.

Kuului jostakin kumean kellon väräjävä ääni. Carignan nousi.

– Herra tohtori, hän sanoi, – nyt on aamutyö edessämme. Professori tahtoi, että olisitte siinä mukana auttamassa.

– Mielelläni, jos vain kykenen.

– Olettehan tottunut keskittämään ajatuksianne? Olettehan selvänäköinen?

- Kykyne ovat sangen mitättömät.
- Ihminen ei osaa itse arvostella kykyjään. Tulkaa.

Kuljimme pitkin käytävää. Toisessa päässä oli tuolilla valkoinen vaate.

- Kas tässä on teille valkoinen viitta, herra tohtori. Saanko auttaa yllenne?

Ja Carignan puki minut samanlaiseen munkinasuun kuin hänellä itsellään oli.

– Kuulkaa nyt, hän sanoi, – mikä teidän tehtävänne on. Te luotte sisäisen silmänne eteen Suomen kartan, tarkoitan Suomen maan elävänä karttana. Pitäkää se koko ajan silmäinne edessä älkääkä hämmästykö, jos siinä jotakin tapahtuu. Voitteko keskittyä puoleksi tunniksi?

- Totta kai, vastasin ihmetellen ja iloiten tehtäväni helppoutta.

– Muistakaa, ettette hetkeksikään hellitä, varoitti Carignan, mutta tällä kertaa hymyillen herttaista hymyään.

Tässä päässä pitkä käytävä teki suoran kulman vasemmalle ja päättyi isoon korkeaan luolaan, jonka vasen seinä pilaristona avautui puutarhaan päin. Aamuaurinko paistoi kelmeänä pilarien välitse luolaan, valaisten sitä kirkkaalla, vielä vähän kylmällä valollaan. Keskellä luolaa istui ympärään asetetuilla kivikuutioilla noin neljäkymmentä valkoista munkkia. Kaksi meidän puolellamme olevaa istuinta oli tyhjänä ja yksi vastaisella puolella, ja Carignan vei minut kahden tyhjän kuution luo, istui itse toiselle ja viittasi minua toiselle.

Olimme kaikki ääneti, mutta jostakin näkymättömistä alkoi kuulua hiljaista laulua, joka vähitellen paisui kuoroksi, niin ihanaksi ja mahtavaksi, etten keksi sille sattuvampaa nimitystä kuin taivaallinen. Oli kuin enkelit olisivat laulaneet ylistystään.

Olin niin haltioissani, etten huomannut mitään tapahtuneen, ennen kuin Carignan nykäisi minua vasempaan käteeni ja sai minut nousemaan, niinkuin nyt näin kaikkien toisten jo tehneen. Samassa myös huomasin, että tyhjä paikka meitä vastapäätä ei enää ollut tyhjä. Senkin edessä seisoivat valkoinen munkki, ja minä näin heti, että se oli professori Batory. Hän antoi merkin kädellään ja kaikki istuivat.

Laulu jatkui vielä jonkin aikaa ja sen tauottua sanoi professori juhlallisen soinnukkaalla äänellä:

– Veljet, työmme tulee uuteen vaiheeseen. Meidän on autettava Euroopan kristikuntaa ja aloitamme Pohjolasta, koska siellä on maa, josta toivomme valon tulevan. Siellä on useita Veljeskunnan jäseniä, ja meillä on tänään vieraanamme yksi, joka nyt auttaa meitä luomalla maansa kartan elävänä eteemme. Kutsukaa, veljet, hallitsemanne henget apuun ja siunatkaa Suomen maata. Valakaa ennen kaikkea rauhaa ja hyvää tahtoa sen kansan sydämeen, sillä vaikka sen yksilöt ovat heränneitä ja ajattelevia, eivät he missään asiassa vielä ole yksimielisiä. Kirkko ja uskonto vangitsee vielä monta sielua, kuitenkin toivomme, että uskonpuhdistus siellä voisi alkaa.

Professorin lausuttua nämä sanat kaikki ojentautuivat suoriksi istuallaan ja sulkiivat silmänsä. Minä tein samoin ja loihditiin maani kartan sieluni näkyviin aloin sitä elähdyttää ja merkitä punaisilla ruusuilla muutamia kaupunkeja ja kyliä, joissa tiesin uskonpuhdistuksen ystäviä asuvan. Sitten kuuntelin ja katselin, kuinka Suomen- ja Pohjanlahden aallot läikkyivät rantoja vastaan auringon paisteessa, kuinka junat kiitivät metsien läpi ja höyrylaivat kulkivat järvilla. Ihmiset liikkuivat kaupunkien kaduilla, tekivät työtä tehtaissa ja virkataloissa, pelloilla ja teillä, lasten leikkiessä piholla ja nurmilla ja äitien askarrellessa kodeissa. Kaikki oli

elävänä edessäni. Sitten kuulin äkkiä kaukaista kuorolaulua ja pohjoisesta päin tuli ilman halki kiitäen lukematon joukko enkeli- ja henkiolentoja, jotka verkalleen liitelivät yli koko Suomen niemen, pienten keijukaisten siroittellessa vaaleanpunaisia ruusuja kaikkialle. Sitten enkelit järjestyivät pitkin rantoja ja rajoja kasvot sisämaahan päin ja heidän keskelleen ilmestyi äkkiä Suomen ihana suojelusenkeli leijailen Päijänteen pohjoispuolella. Se oli vanha viisas Väinämöinen, mutta kaikkien enkelien häntä tervehtiessä hän muuttui vanhasta nuoreksi ja hänen kasvopiirteensä, jotka olivat täynnä surua ja huolta, kirkastuivat onnellisen ja iloisen näköisiksi. Hän kiitti autuaallisesti hymyillen ja kyyneleet tippuivat hänen silmistään. Tuhannet keijukaiset kiiruhtivat kokoamaan kyyneleitä ja toivat niitä – oi ihmettä! – luomieni punaisten ruusujen luo, joiden teriin he laskivat ne kirkkaina kastehelminä. Väinämöistä ympäröivä valokehä laajeni laajenemistaan taivaankaaren värisenä ja hänen sydämensä lauloi mahtavaa uskoa ja luottamusta. Olin kuulevinani hänen laulunsa sanat: »Ylhäiset ystäväni, taivoisista tulenehet, mit on mulla murehetta, sielussani surun syytä, kun on teitä tuhansia ystäviä ylähäältä tulleet mua tukemahan, auttamahan ahdingossa. Jo näen ajan aukenevan, päivän pitkän pilkistävän – silloin Suomessani suvi, ihmisillä ikionni, maassa rauha kullan kallis, sydämissä hyvä tahto, kaikki mielet kiittämässä Taivaan Taattoa ylhäistä».

Tätä kaikkea katsellessani ja kuunnellessani oma sydämenikin oli täynnä rukousta ja kiitosta. Vähitellen tunsin voimani heikkenevän, näköni kävi epäselväksi, Suomen kartta peittyi sumuun, enkelit ja Väinämöinen hävisivät näkyvistä, laulu lakkasi kuulumasta ja itse lysähdin tajuttomaksi.

En tiedä kuinka kauan lienen ollut tajuttomana, mutta kun vihdoin heräsin, kohtasi minut uusi yllätys.

Makasin verhojen ympäröimässä vuoteessa, leveässä, pehmeässä, silkkinen peitteen alla. Käännyin vasemmalle kyljelleni, sillä puolella verhot olivat auki, – ja vain silmäys riitti todistamaan, että tällä kertaa heräsin siinä kuninkaallisessa makuuhuoneessa, jossa eilen illalla menin vuoteeseen. Mutta missä oli luola ja kuinka olin joutunut uudestaan riisutuksi vaatteistani?

Tätä miettiessäni en voinut päättää muuta kuin että koko äskeinen kokemukseni ihmeellisestä luolakokouksesta oli ollut unta, kuten tavallisesti sanomme, tai elämys henkimaailmassa. Nyt oli minun todellisesti noustava ja pukeuduttava.

Olin tuskin ehtinyt tehdä tämän päätökseni, kun oveen koputettiin ja sisään astui eilinen palvelija kohteliaan tunteettomana.

– Teidän kylpynne on valmis, herra tohtori, hän sanoi kumartaen ja näytti minulle tietä viereiseen huoneeseen, jossa hyvälle tuoksuva, höyryävä kylpy odotti. – Saanko auttaa? hän kysyi, mutta minä selitin tulevani hyvin toimeen yksin.

Kylpy oli merkillisen virkistävä. Peseydyin ja pukeuduin nopeasti, sillä näin, että kello oli kymmenen aamulla, ja arvasin, että professori Batory pian kutsuisi minut puheilleen. En voinut kieltää, että sittenkin tunsin olevani enemmän kotonani tässä ympäristössä, jota eilen jo olin oppinut pitämään täysin vankkana todellisuutena.

Taas koputettiin oveen ja nyt näyttäytyi kynnyksellä nuori Carignan kauniissa sinisessä hovipuvussaan.

- Saanko pistäytyä aamuvierailulle, herra tohtori?
- Tervetuloa, mon cher duc, on erittäin hauska nähdä teidät.
- Kuinka olette nukkunut, rakas tohtori? kysyi nuori mies kätellessämme.
- Kiitos, luullakseni hyvin. Aamukylpy oli erittäin virkistävä.

Istuimme kahteen nojatuoliin, ja Carignan kysyi veitikkamaisesti:

- Sanoitte vain luulevanne, että olitte hyvin nukkunut, herra tohtori. Te nukuitte siis huonosti?
- En suinkaan, rakas herra de Carignan, mutta minun unessani oli salaperäinen kohta. Jos se oli unta, ette te voi siitä mitään tietää. Mutta jos se oli todellinen kokemus, silloin te kykenette ja olette velvollinen selittämään sen minulle.
- Kertokaa minulle vähän, ehkä sitten voin teitä tyydyttää.

Kerroin yksityiskohtaisesti koko seikkailuni, jätin ainoastaan kertomatta, mitä mietiskelyn aikana olin nähnyt ja kuullut. Carignan seurasi kertomustani tarkkaan ja nähtävästi hyväksyvällä mielenkiinnolla, ja kun olin lopettanut, hän lausui:

– Teillä on mainio muisti, herra tohtori. Onnittelen teitä. Professori oli myös erittäin tyytyväinen teihin. Nähkääs, kokemuksenne ei ollut tavallista astraalista laatua, kuten nykyajan teosofisissa kirjoissa sanotaan, vaan se oli eetterinen – toinen nimitys teosofisesta kirjallisuudesta, mutta teille tietysti tuttu. Professori tahtoi nähdä, missä määrin osaisitte toimia eetteriruumiissanne, joka tietenkin on vain tämän karkean ruumiin hienompi kaksoiskuva, ja sen tähden hän otti teidät ulos karkeasta fyysisestä ruumiistanne. Näimme heti, ettette ollut tottunut tähän elämismuotoon. Ettette katsonut taaksenne – silloin olisitte heti huomannut karkean ruumiin vuoteessanne, – ettette liioin pannut merkille, että peseytymisenne ja pukeutumisenne oli fyysisesti katsoen sangen epätodellista, vaikka tietysti oma ajatuksenne vaikutti, että todella sitten näytitte olevan päiväpukimissanne. Kahvi, jonka joimme, oli karkean ruumiin kannalta peräti olematonta, mutta oli sittenkin omiansa virkistämään mieltänne. Kokous mietiskelyineen oli kauttaaltaan todellista.

- Mutta mitä merkitsi tuo outo ympäristö?

Carignan hymyili.

- Se on juuri todellisuutemme eetterimaailmassa.
- Kuinka tarkoitatte? Jos tämä linna on fyysillinen todellisuus, on sillä tietysti eetterinenkin hahmonsansa.
- On, mutta ei tietenkään niin elävänä kuin esim. ihmisen eetteriruumis. Tämän linnan eetterinen paikallisuus ei estä toista eetteristä todellisuutta olemasta juuri samassa avaruuden kohdassa.
- Eipä tietenkään, myönsin mietteissäni. – Kumpaa »todellisuutta» te sitten pidätte »todellisempana», tätä fyysillistä linnaa vaiko tuota eetteristä luolaluostaria?
- Karkeassa päivätajunnassamme ollessamme on linna tietysti asumuksenamme, mutta tehdessämme työtä korkeammassa päivätajunnassamme, elämme luostarissa.
- Puhutte »meistä». Tarkoitatteko professoria ja itseänne vai –?
- Kaikki »palvelijat» täällä ovat veljiämme, – niitä munkkeja, joita näitte luolatemppelissä.
- Saanko kysyä: olitteko kaikki eetteriruumiissanne mukana kokouksessa?

- Ei kukaan meistä, ainoastaan te, herra tohtori. Me olimme kaikki karkeassa fyysisessä ruumiissa.
- Sangen merkillistä. Miksei annettu minunkin olla karkeassa ruumiissani?
- Ah, rakas tohtori, te ette silloin olisi nähnyt eteeristä todellisuutta. Ja professorihan tahtoi koetella teitä.

– Olette ystävällinen, herra Carignan, kun näin vastaatte kaikkiin tyhmiin kysymyksiini. Muuan ajatus vielä johtuu mieleeni. Tämän linnan rakentaminen keskelle erämaata on varmasti maksanut kymmeniä miljoonia dollareita. Eikö olisi tullut yksinkertaisemmaksi muodostaa linna eetteriin ja luostari tähän näkyväiseen maailmaan?

– Nyt minun täytyy sanoa, rakas herra tohtori, että puhuitte ajattelematta. Mitä professori, mitä me kaikki olisimme tehneet eetterisellä Versailles'illa? Luolatemppeli on meille tarpeen näkymätöntä työtämme varten. Linnassa elämme fyysisinä ihmisinä. Mitä se on maksanut, ei kuulu minulle enkä ole koskaan sitä kysynyt. Mutta olkaa vakuuttunut, herra tohtori, että sitä kultaa ei hankittu ihmisten hiellä. Vaikka tämä linna olisi maksanut kymmeniä miljoonia – ja varmaan se on maksanut, – on siitä vain ollut hyötyä työmiehille, jotka sen rakensivat. He ovat rahan saaneet. Siltä kannalta tämä on ollut hyväntekeväisyyttä ihmisiä kohtaan. On annettu työtä sadoille ja epäilemättä hyvin palkittua työtä. Professori ei tee mitään, josta ei ihmisille ole onnea. Tämähän ymmärrätte ilman muuta?

– Mea maxima culpa, rakas herttua. Minun olisi pitänyt se ymmärtää. Veljeskunnalla on omat rikkautensa, joita se ei ole ihmiskunnalta ryöstänyt.

– Aivan niin, herra tohtori. On veljiä, jotka tekevät kultaa, on toisia, jotka valmistavat jalokiviä. Veljeskunnan varat ovat yhteisiä ja käytettävissä, missä niitä tarvitaan. Mutta huomatkaa: ainoastaan korkeat mestarit saavat niitä käyttää.

– Rakas herra de Carignan, vielä yksi kysymys. Eikö tällainen suunnattoman rikas ja komea palatsi ole herättänyt ympäristön huomiota? Eikö täällä käy tungettelihoita, avunpyytäjiä, ehkä varkaita ja rosvoja?

Nuori herttua nauroi heleätä, iloista naurua.

- Oh, herra tohtori, te olette pariin vuoteen ainoa, joka on täällä käynyt. Ja minähän hain teidät!
- Sepä ihmeellistä. Luulisi asianlaidan olevan päinvastaisen. Ja jos sanotte, että ihmiset eivät aavista tätä erämaan uskomatonta keidasta, vastaan, että kaikki ne monet sadat työmiehet, jotka tämän rakensivat, ovat tästä tienneet ja tietysti kertoneet maailmalle.

– Tietysti.

– No niin. Miksi ei siis ketään täällä käy?

– Kukaan ei tänne löydä. Ei kukaan entisistä työmiehistäkään. Ympäristössä kulkee huhuna, että tämä linna on lumottu, että täällä asuu pahoja henkiä ja ettei kenenkään kristityn pidä uskaltautua lähellekään. Entiset työmiehetkin, jotka alussa pyrkivät tänne, ovat kääntyneet maailman uskoon, kun mitenkään eivät ole löytäneet tietä tänne.

- Ja kuitenkin tie on selvä, huomautin ihmeissäni. – Ajoimme tänne autossa, te ja minä.
- Koska te olitte kutsuttu, herra tohtori. Vieras ei löydä tänne. Tämä on lumottu paikka.
- Miten? En ymmärrä.
- Ettekö ole koskaan kuullut tai lukenut Veljeskunnan asuinpaikoista? Ettekö muista, että niiden luotavallinen kuolevainen ei pääse?
- Totta on, myönsin mietteissäni. Hetken kuluttua kysyin: – Tarkoitatteko ehkä, että tämä paikka on, niinkuin sanotaan, okkultisesti suojattu? Jonkinlaisella näkymättömällä eetterimuurilla, jonka läpi ei kukaan pääse? Muistan lukeneeni jostakin semmoisesta.
- Eipä juuri niinkään. Ei ole mitään muuria. On vain muutamia luonnonhenkiä eli haltijoita, jotka yöstä päivää vartioivat paikkaa. Niin pian kuin joku asiaton lähenee, heittävätkin he ikäänkuin harson hänen silmilleen, niin että hän luulee näkevänsä vielä kolkompaa erämaata ja kääntyy muuante.
- Kerrassaan nerokasta! Tämähän aivan muistuttaa, mitä esim. Suomen kansan uskomuksissa kerrotaan metsän haltijoista ja sinipiioista, jotka voivat eksyttää ihmisiä tieltä. Minä olen itsekin sitä kokenut. Kuinka en tätä heti huomannut!

Herttua hymyili.

Samassa ovi aukeni ja meille ilmoitettiin, että ateria oli valmis. Tämä oli tervetullut ilmoitus, sillä tunsin olevani jonkin verran nälissäni.

Siirryimme eiliseen ruokasaliin. Pöytä oli katettu vain kahdelle. Carignanin kanssa annoimme erinomaisen kasvisruoan erinomaisesti maistua ja joimme lasin helmeilevää viiniä sen mausteeksi. Palvelijoiden kohteliaisuus melkein vaivasi minua, kun tiesin heidän olevan Veljeskunnan jäseniä, mutta kun sattumalta kohtasin jonkun katseen, oli siinä niin paljon kunnioitusta, rakkautta ja ymmärtämystä, että äkkiä vapauduin hengessäni ja muistin, että kaikki näkyväinen vain oli vertauskuvaa ja samalla ajallista, ohimenevää, haihtuvaa.

Virkistyneinä nousimme pöydästä, jossa emme olleet vaihtaneet monta sanaa, ja huoneeseen astui eilinen hovimestari ilmoittaen, että monseigneur Batory odotti minua.

Nyökkäsimme toisillemme, Carignan ja minä, ja hovimestarin viittauksesta astuin avatusta kaksoisovesta samaan isoon salonkiin, jossa eilen olin istunut professorin seurassa. Nyt aurinko paistoi kristallikruunuihin, ja sateenkaarenväriset kuviot leikkivät lattialla. Avatuista ikkunoista tulvahti sisään kesäisten ruusujen tuoksu.

Professori istui samassa sohvannurkassa kuin eilen. Hän hymyili heti minut nähdessään. Sydämeni vavahti – ei pelosta nyt – vaan äärettömästä kunnioituksesta ja rakkaudesta.

Hän ei noussut eikä tarjonnut kättä, vaan pyysi kädellään minua istumaan eiliseen nojatuoliini.

- Rakas ystäväni, hän aloitti, – Carignan on teille selittänyt aamuisen tapauksen. Olemme siis jo nähneet toinen toisemme tänään. Toivon, että voitte hyvin?
- Täydellisesti, monseigneur, vastasin huomaamatta, mutta korjasin heti: – herra professori.

Professori hymyili melkein veitikkamaisesti.

– Comme il vous plaira, hän sanoi ja lisäsi erikoisella äänenpainolla: – mon cher ami.

– Silloin sanon teidän luvallanne monseigneur, sillä siihen sisältyy vähän enemmän sitä kunnioitusta, jota tunnen.

– Olkoon niin, rakas tohtori. Suvaitkaa minun nyt ensin kiittää teitä siitä suurenmoisesta avusta, jonka annoitte meille aamulla. En aavistanut, että teillä oli niin hyvä keskityskyky. Ja kuinka kaunis teidän Suomenne on. Muistakaa, olen käynyt vain Helsingissä, ajaen junassa Pietarista edes takaisin. Sitä paitsi ajojin yöllä enkä nähnyt mitään. Vast'edes tulen kyllä käymään maassanne ja luonanne useammin. Kerran kävin varta vasten teitä tapaamassa, mutta ette taida muistaa sitä tapausta?

– Monseigneur, huudahdin vastustamattomasti ja yhtä vastustamattomasti syöksyin polvilleni. – Monseigneur, tekö nuoruudessani kävitte minua lohduttamassa ja opastamassa! Mutta silloinhan olette –

– Ei nimiä, ystäväni! Minä se olin, sanoi ihmeolento arvokkaasti. – Mutta istukaa, hän lisäsi miltei nuhdellen.

Minun oli vaikea pidättää liikutustani. Tässä olin nuoruuteni »enkelin» seurassa. Hän oli ihminen niinkuin minä – ja kuitenkin, mikä suunnaton ero! Kyyneleet silmissä kuiskasin: – Mestari.

– Ei niin. Olemme ystävät. Yksi on meidän Mestariimme.

Hänen äänessään oli jotakin niin rauhoittavaa, että istuin uudestaan tuoliini.

– Olen seurannut teidän matkaanne Suomesta tänne suurella mielenkiinnolla, hän puhui. – Laivassa keskustelitte suomalaisen papin kanssa, Washingtonissa teosofin ja katolilaisen piispan kanssa, ja Whitewayn siirtolassa amerikkalaisen Kristuksen seuraajan kanssa. Nyt olette täällä. Te läksitte matkalle tuleva uskonpuhdistus mielessä, mutta miksi ette lähtenyt Itämaille, niinkuin teosofit tavallisesti tekevät, kun he totuutta etsivät?

– En tiedä. Tahdoin nähdä kristittyä maailmaa, Euroopan tunsin. Amerikka oli minulle tuntematon. Itämaille en ikävöinyt. Tunsin kirjallisuudesta heidän uskontonsa, nim. heidän omista pyhistä kirjoistaan. Olin matkakertomuksista tullut siihen johtopäätökseen, että Intian nykyinen kansa elää verraten suuressa tietämättömyydessä eikä edusta vanhaa uskonnollista kulttuuria. Minulla ei ollut mitään mielenkiintoa fakiirien eikä jogien ihme-esityksiin. Olihan minulla vähän kokemusta ns. astraalisista asioista. Saatoin nähdä vainajia ja heidän elämänsä. Minua innostuttivat ainoastaan kristittyjen henkiset ponnistukset, jos niitä oli. Olin lukenut Whitewayn koloniasta ja halusin nähdä, missä määrin siinä toteutettiin Kristuksen opettamaa elämänkäsitystä. Mutta, monseigneur, lopetin epäröiden, – nyt kun te kysytte, tuntuu minusta todellakin, etten tiedä, miksi tulin tänne Amerikkaan. Sydämessäni vain eli selittämätön aavistus, että matka olisi hyödyllinen uskonpuhdistuksen takia.

Professori Batory hymyili.

– Te tulitte kutsusta, rakas tohtori.

– Kutsusta! Kenen kutsusta? kysyin ihmeissäni.

– Minun kutsustani.

– Teidän kutsustanne, monseigneur!

– Niin, ystäväni. Tahdoin, että se, mikä teissä oli aavistusta, muuttuisi tiedoksi. Te olette vuosikymmeniä tuntenut mielessänne, että kristikunta kaipasi uutta reformaatiota. Lutherin uskonpuhdistus oli jäänyt kesken. Sitä paitsi se jätti kristityn emäkirkon silleen. Aika ei ollut silloin tullut. Lutherin työ oli valmistusta. Nyt lähestymme uutta aikaa. Nyt todella koko kristikunta kaipaa uskonpuhdistusta. Sen huomasi Washingtonissa keskustellessamme piispa Sparvaglin kanssa. Mutta ei siinä kyllin, että ihmiset kaipaavat. Täytyy myös olla niitä, jotka ovat valmiit antamaan, valmiit tyydyttämään kaipuuta. Ja täytyy olla niitä, jotka ovat valmiit palvelemaan antajia ja käymään heidän asioillaan. Kuulkaa nyt. Jeesus Kristus, kaikkien meidän Mestariimme, tahtoo, että uskonpuhdistus pannaan toimeen. Häntä surettaa kirkkojen materialismi, dogmien vääräys ja todellisen uskon puute. Hän on sanonut Paavalille: tee velvollisuutesi. Paavalihan on kirkkojen muodollinen luoja. Paavali on vastuussa kirkon toivottomasta tilasta. Paavali etsii vanhoja ystäviä. Ei ole aika vielä, että Paavali itse näkyväisenä ilmestyisi. Hänen ystävänsä voivat suorittaa valmistustyön. H. P. Blavatsky – leijonansydän – pani alulle teosofisen liikkeen. Se oli ensimmäinen etappi. Hänen työnsä jäi keskeneräiseksi, koska hänen oppilaansa eivät kaikki sitä ymmärtäneet. He eivät ryhtyneet kukin tutkimaan omaa uskontoaan ja puhdistamaan sitä. He jatkoivat vain yleistä teosofista propagandaa. Hyvä sekin. Mutta nyt on välttämätöntä, että kussakin uskonnossa syvennyttään alkuperäisiin oppeihin, tutustutaan perustajan opetuksiin ja ruvetaan yleisesti noudattamaan hänen siveellisiä opetuksiaan. Ennen kaikkea tämä on tärkeätä, jopa välttämätöntäkin kristinuskon suhteen. Kristikunnassa täytyy tapahtua reformaatio. Helvetistä on noustava taivaaseen uskon siivillä. Ihmisten on muutettava elämänsä. Jos monet rikkaat perustavat Whitewayn tapaisia kolonioita, auttaa tämä kristikuntaa paljon. Mutta siinä ei ole lopullinen ratkaisu. Elämä ei koskaan ole mammonan varassa. Mammona ei saa missään muodossa olla rakkauden edellytyksenä. Ei se olekaan siinä rikkaassa yksilössä, joka perustaa Whitewayn. Mutta kuka tahansa, oli hän köyhä tai rikas, on kutsuttu perustamaan Whiteway. Kuinka se on mahdollista? Rakkauden avulla köyhälle niinkuin rikkaalle. Whiteway perustetaan eli tulee itsestään köyhänkin kotiin, kun köyhän mieli muuttuu ja hän syntyy uudestaan rakkaudessa. Mammona ei ole edellytys, mammona on palvelija. Kun Jumalan valtakunta astuu köyhän kotiin, silloin puute pakenee ja mammona alkaa palvella. Ei äkkiä, vaan vähitellen. Tämä on kristinuskon perusta.

Taasen professori hymyili.

– Te tiedätte, ystäväni, hän jatkoi, – Paavali vähän sekoitti asioita. Hän oli oppinut mies, tottunut korkeampaan juutalaiseen ajatteluun, ja kun hänestä tuli Kristuksen seuraaja, hän samalla tuli kristillisen teologian perustajaksi, dogmiuskon ja kirkon. Ei hän itse mitään pahaa tarkoittanut, hän oli vilpiton, mutta hänen seuraajansa eivät häntä ymmärtäneet. He rakensivat varsinaisen dogmaattisen teologian niiden viittausten ympärille, joita Paavali oli kirjeissään antanut. He eivät edes tunteneet Paavalin sisäisiä oppeja, sillä hän ei voinut vihkiä salaisiin tietoihinsa kuin ani harvoja.

– Anteeksi, monseigneur, saanko kysyä tässä välillä, oliko Dionysios Areopagiitta Paavalin opetuslapsi?

– Oli tietysti, vaikka sitä ei ole virallisesti tunnustettu kirkon taholta. Palataksemme Paavaliin. Hänen kohtalonsa oli siinä kohden kova, ettei hän saanut olla Jeesuksen opetuslapsi tämän eläessä. Hän ei tuntenut Jeesuksen käskyjä semmoisina kuin Jeesus itse oli ne antanut ja joista sitten tehtiin esitys ns. Vuorisäärnassa. Toiselta puolen Paavali oli onnellisemmassa asemassa kuin toiset apostolit. Hän sai herätyksensä – vaikka silloin vielä itsetiedottomasti – Steefanoksen marttyyrikuoleman kautta, ja kun hän sitten Damaskoksen tiellä sai tulikasteensa, tuli hän omassa persoonassaan kokeneeksi, mikä on Kristuksen seuraamisen ensimmäinen sinetti. Siitä eivät kaikki apostolit läheskään olleet tietoisia.

– Mikä on tämä sinetti, monseigneur?

– Te tiedätte sen myös omasta kokemuksestanne, rakas tohtori. Ystävämme tohtori Madison Washingtonissa aavistaa, mutta ei ole kokenut. Mr. Newberg Whitewayssa on kokenut, mutta pysähtynyt siihen. Ensimmäinen sinetti on Paavalin tulikaste, joka oli sama kuin Steefanoksen ja apostoli Johanneksen. Se on Jumalan Pojan eli niinkuin antroposofisessa kirjallisuudessa kosmillisen Kristuksen näkeminen ja tunteminen. Jumalan Poika on Isän ilmennyt elämä ja tajunta. Te olette kokenut, niinkuin Paavali koki, että tässä jumalallisessa tajunnassa eli ja toimi kuollut ja ylösnoussut Jeesus Kristus. Damaskos-kokemus on kristityn tunnusmerkki. Ilman sitä hän ei tunne Vapahtajaansa.

– Monseigneur, eikö Jeesuksen eli Vuorisaarnan käskyjen noudattaminen vie tähän Damaskos-kokemukseen?

– Kyllä, mutta ei ennen kuin pyrkijä on perin pohjin ymmärtänyt ja sulattanut neljännen käskyn hengen. Te tiedätte: pahan vastustamattomuuden käsky. Se on kulmakivi.

– Niin minäkin olen ymmärtänyt.

Professori hymyili.

– Tietysti olette ymmärtänyt. Tulkoon pyrkijä mistä uskonnosta tahansa, – jos hän ymmärtää ihmisen oikean suhteen pahaan, hän on tiellä Kristuksen luo, vaikk'ei olisi koskaan kuullut puhuttavan kristinuskosta. Ja jos ihminen, joka on kirkollisesti kastettu ja uskoo olevansa kristitty, ei tunne eikä toteuta tätä neljättä elämän käskyä, ei hän tiedä paljonkaan Kristuksesta. Niitä ns. kristityitä on maailmassa liian paljon.

– Monseigneur, ehkä siis teidänkin mielestänne tällä hetkellä on ylen tärkeätä, että kirkoissa alettaisiin opettaa vuorisaarnan käskyjä julkisesti eikä vain joissakin salaisissa piireissä kuten piispa Sparvagli väitti, että roomalaisessa kirkossa tehdään?

– Ehdottomasti. Se on uuden reformaation ensimmäinen tehtävä. Reformaatio alkaa siitä. Koko kristikunnan täytyy päästä selville siitä, että kristinuskko ei ole dogmijärjestelmä, johon tulee uskoa, vaan siveysoppi, jota tulee noudattaa elämässä. Itsestään silloin karisevat pois pahimmat dogmaattiset valheet, kuten helvetti- ja kadotusoppi. Tämä ei tietenkään estä kirkkoja virallisesti hylkäämästä perkeleoppia, kuten Ruotsin kirkko on tehnyt, mutta se on vielä negatiivista uskonpuhdistusta. Positiivinen alkaa, kun ihmisille esitetään, mitä kristinuskko on.

– Luterilaiset papit varsinkin kauhistuvat, kun viitataan siihen, että kristinuskko on uusi siveellinen elämä. Heidän mielestään kaikki puhe ihmisen siveellisestä pyrkimyksestä on itserakkaudesta ja ylpeydestä kotoisin. Ihmisen tulee uskoa. Ilman uskoa hän on avuton. Mutta usko auttaa häntä vähitellen pois synnistä. Tämä on vaikein kohta. Luterilainen kirkko ei kallista korvaansa, jollei oteta uskoa lukuun. Ja se väittää nojaavansa Paavaliin.

– Paavaliin kirkko nojaakin. Paavali on syyppä paljon pahaan, myönsi professori Batory mieltäväisenä. – Olisi parempi, jos kirkko hylkäisi Paavalin kokonaan.

– Oh, monseigneur, älkää sanoko niin. Paavali oli suuri valo.

– Mutta Paavali puhui oman kokemuksensa kannalta, ja ken ei ole kokenut, mitä Paavali koki, ei häntä ymmärrä, vaan väärentää hänen sanansa. Tarkoitin: käsittää hänen sanansa väkisinkin väärin. Mutta onhan kirkon opilla uskosta silti oikea perusta. Ei voi noudattaa Jeesuksen käskyjä, jollei usko Isään ja luota

Jeesukseen ystävänä, joka tietää. Olen nähnyt monta Kristuksen seuraajaa, jotka juuri ovat alkaneet siitä, että ovat ymmärtäneet Jeesuksen kokeneeksi ja inhimilliseksi veljeksi eli ystäväksi, johon kannatti luottaa. Ja tämän takana on myös aina jonkinlainen usko ja luottamus Jumalaan. Se usko ei ole teologinen, vaan puhtaasti inhimillinen ja lapsellinen. Niin paljon totta on kirkon puheessa uskosta.

– Häviääkö usko, monseigneur, kun tieto tulee?

– Onko usko hävinnyt teistä, rakas tohtori? Tiedon tullen usko kasvaa. Milloin Paavali uskoi? Varsinaisesti Damaskos-kokemuksensa jälkeen, joka toi hänelle samalla tietoa. Steefanos uskoi, ennen kuin hän näki taivaiden aukenevan. Hän uskoi Jeesukseen opettajana, oppaana ja Jumalan Poikana, ennen kuin kuolinnäyssään ymmärsi, että sama Jumalan Poika asui hänessä itsessäänkin. Se oli Steefanosin Damaskos-kokemus. Ja Damaskos-kokemus tuo aina tiedon tullessaan.

– Oliko Jeesuksella Damaskos-kokemus? kysyin arkaillen.

– Oli tietysti, vastasi professori vakavasti, — kaste oli hänen Damaskos-näkynsä. Mutta muistakaamme, Jeesus oli joka suhteessa erikoinen. Paavali sen tiesi. Mutta hänen viittauksensa siihen suuntaan antoivat aihetta kirkkojen luiseen dogmatiikkaan. Jos Paavali olisi voinut kuvitella edeltäkäsinsä, kuinka paljon pahaa hänen varomattomat lausuntonsa tulisivat aikaansaamaan, olisi hän epäilemättä mieluummin vaiennut, kun kerran ei osannut eikä uskaltanut tyystin selittää asioita. Sen tähden hänen harteillaan lepää kirkkojen karma ja hän yrittää parastaan saadakseen silloin tällöin puhdistuksia aikaan.

– Suokaa anteeksi, monseigneur, mielestäni olisi erittäin tärkeä, että kuoleman kysymys selitettäisiin kristikunnalle ja että kirkot hylätessään helvettiopit omaksuisivat oikean käsityksen kuolemanjälkeisistä tiloista ja jälleensyntymisestä. Mitä te sanotte, monseigneur?

– Sanon, että olette oikeassa, rakas ystävä.

Ja professori lisäsi hymyillen:

– Saittehan tuon suomalaisen papin voitetuksi asialle.

Nyt minunkin täytyi hymyillä.

– Teille ei ole mitään salattua, monseigneur, huudahdin hiljaa.

– Rakas ystävä, sanoi professori, — johan huomautin teille, että olen sangen tarkasti seurannut matkaanne.

– Monseigneur, onko liian uskaliasta kysyä, miksi olette omistanut niin paljon huomiota minun vähäpätöiselle persoonalleni?

– No mutta, herra tohtori, teidän kysymyksenne ei ole uskalias, vaan turha. Olenhan koko elämäni ajan seurannut teitä. Te olette mukana vapautustyössä. Teidän työnne on aina ollut tärkeä. Nyt se on vielä tärkeämpi. Olettehan kuullut puhuttavan Pohjolan valkoisesta valtakunnasta, jossa todellinen kristinusko saa tyyssijan ja joka tulee olemaan Euroopan ja koko kristikunnan apuna ja pelastuksena. Sen valtakunnan peruskivi on laskettava. Siinä työssä teillä on osanne — ja vastaisuudessa tulemme tekemään työtä yhdessä. Minähän en voi näkyä, mutta te saatte olla minun edustajanani maailmassa.

– Todella te laskette taakan hartioilleni, monseigneur. Te ja — minä!

- Ettekö muista Jeesuksen sanaa: minun taakkani on kevyt ja minun ikeeni on suloinen?

Kallistin pääni.

Professori lausui luonnollisella, mutta ihmeellisen juhlallisella äänellään:

- Ensio Kotka, te tiedätte, kuka minä olen, ja te tiedätte tai ainakin aavistatte, kuka itse olette. Nimiä emme mainitse. Mutta te olette minun ystäväni ja työtoverini. Saanhan luottaa teihin?

Silmäni kyyneltyivät. Katsahdin ylös.

- Nyt ja aina, kuiskasin.

Professori ojensi kätensä ja minä puristin sitä.

- Olemme molemmat Jeesuksen Kristuksen palvelijoita, hän sanoi.

Nousimme yht'aikaa ja nostimme silmämme kattoon. Oliko harhanäky? Mutta minä näin enkelijoukon ja niiden keskellä Kristuksen lempeät kasvot.

SYDÄNSURU

KERTOMUS
KIRJOTTANUT

ELIA VERA

TAMPEREELLA
JUHANI KODIN KUSTANNUKSELLA

LUKIJALLE:

Jos tahdotte seikkaperäisempiä tietoja siitä maailmankatsomuksesta, johon tämä
kertomus viittaa, tulee teidän tutustua n. k. teosofiseen kirjallisuuteen,
josta voitte pyytää luettelon osotteella
TEOSOFINEN KUSTANNUSLIIKE,
ÅGGELBY.

TAMPERELLA 1917
TAMPEREEN SENTRAALIKIRJAPAINOSSA.

Sydänsuru.

LUKU I.

Verkalleen laski aurinko läntisen metsänrannan taakse. Hiljaisena ja tyynenä lepäsi kesäillan hämy mailla ja mantereilla.

Majan luona istui turvepenkillään vanha Väinö, viisas vanhus, mietteissään nojailien sauvaansa. Hänen uneksiva katseensa leijaili valomerren väreilevässä purppurassa ja kasvonsa jalot piirteet loistivat illan kiiltävässä hohteessa; mutta vieläkin kirkkaampi oli loiste, jonka loi hänen sisäinen rauhansa.

Äkkiä vanhus heräsi uinailustaan. Häntä lähestyi Liisa, hänen rakastettu pojantyttäreensä, katse luotuna arasti maahan ja viivyttelevin askelin. Hän tuli kuin syntejään katuva, eikä leikki mielessä niinkuin tavallisesti. Tervehtimättä vanhusta ja vailla entistä iloista hymyilyään seisastui hän epäröiden matkan päähän.

Silloin käänsi ukko katseensa ja Liisa tunsu pistoksen sydämessään. Hän kohotti vähän päätänsä ja katseli rukoilevasti vanhukseen; ja hänen huuliltansa kuului kuiskaus:

»Isä . . . siitä on kauan, kun olin viimeksi luonasi . . .«

»Tyttäreni«, ukko vastasi, ja hänen äänensä oli lempeä kuin vienoisen tuulen henkäys, »surrestaan tulevat ihmiset minun luokseni. Niinkauan kun olit lapsi ja viattomuus riemuitsi rinnassasi, olit sinä *minun iloni*. Mutta nyt näen otsallasi pilven ja okasen sydämessäsi, nyt on lapsuutesi paennut — ja nyt on vanhus *sinun* lohdutukseksi.«

Isoisän sanat pudottivat raskaan kiven Liisan sydämeltä. Hän tunsu itsensä äkkiä niin vapaaksi ja heittäytyi itkien vanhuksen jalkoihin. Hän kallisti päänsä viisaan polvelle ja ukko vühdytellen hiveli kädellään hänen hiuksiansa.

Sitten, itkun vaijettua, kuului taaskin vanhuksen ääni:

»Sinua vaivaa suru. Kerro se minulle.«

Silloin kuiskasi Liisa viivytellen joka sanalla:

»Minä häntä niin rakastin, annoin hänelle koko sydämeni . . . ja hän hylkäsi ja petti minut.«

Hän vaiken, ja Väinö-vanhus oli vaiti. Mutta hän tunsu saaneensa voimaa vanhuksen mykästä osaaottavaisuudesta, ja silloin pakottivat esille tunkevat muistot häntä kertomaan:

»Näin hänet kerran metsässä poimiessani marjoja äidilleni. Emme tunteneet toisiamme, mutta kun hän kulki ohitseni ja katseli minua, vapisin, enkä uskaltanut katsella häntä silmiin. Sitten tuntui minusta niin yksinäiseltä, kunnes tulin kotiin äidin luokse ja palvelin äitiä. Mutta kerran kun luetin kylänlapsia kirkkomäellä, tuli hän sinne ja pyysi saada kuunnella opetusta. Ensin melkein säikähdin, uskalsin tuskin jatkaa koulua, mutta silloin juohduit sinä mieleeni, isoisä, ja kehotin häntä istumaan eräälle kivelle. Hän istui siinä koko ajan meidän lukiessamme, eikä minulla ollut rohkeutta katsella häntä. Mutta tiesin, että hän oli niin kaunis . . . Seuraavana sunnuntaina, ah, isoisä, miksikä hän taaskin tuli? Hän tuli joka kerta, ja joka kerralla sykki sydämeni kiihkeämmin. Ja lasten mentyä jäi hän aina hetkeksi kanssani puhelemaan. Kauniisti sointui hänen äänensä, kauan jälkeenpäin helähteli se korvissani ja yksin ollessani tyrskähdin

pakosta itkuun; äitikin joskus kyseli, mikä minua vaivasi ja minkätähden en laulanut; mutta ääneni petti, jos koetin laulaa. Oi, enhän ymmärtänyt missä vika oli . . .

Mutta, isä, sitten tuli toinen aika. Uskaltanenko siitä sinulle kertoakaan? Eräänä iltana Aarno saattoi metsän kautta minut kotiin. Ja vieretysten kulkiessamme hän kertoi minulle sadun, kuten sanoi. 'Lintu istui oksalla ja lauloi; hän oli yksin koko suuressa maailmassa, siksi oli hänen laulunsa niin surullinen. Silloin lensi ohi pienoinen lintu, mutta seisahtui kuuntelemaan ja takaisin palaten istuutui viereiselle oksalle. Hän katseli suurin silmin laulajaa, ja katseensa oli niin syvä, että toinen vaiken; nyt ei hän voinut kauempaa valittaa yksinäisyyttänsä. Eikä hän enää tuntenutkaan itseänsä yksinäiseksi, saatuaan katsahtaa pikku tulijan silmiin — ja vaikkakin toinen seuraavassa hetkessä lentäisi matkoihinsa, niin olihan laulajalla kumminkin muisto, jonka tähden kannattaisi elää . . .' Mutta, isoisä, minä ymmärsin heti, mitä hän tarkoitti. Eikä minulla ollut rohkeutta lentää pois. Hän katseli minua ja minä katselin häntä, ja kaikki tuntui niin oudolta. Ja sitten lepäsin nyyhkien hänen rinnoillansa, ja hän toi minut kotiin melkein kantamalla.

»Oi, isoisä, kuinka olin onnellinen! Lauleskelin joka päivä, ja koko luonto lauloi minulle: kukkaset, linnut ja aurinko. Ja äitikin siitä riemastui. Kerroin hänelle kaikki, ja vaikka hän alussa pelästyikin, täytyi hänen kuitenkin lopulta ottaa osaa minun onneeni. Hän unohutti kipunsa ja tuli uudelleen nuoreksi. Aamusta iltaan tuntui elomme taivaassa ololta . . . Kuinka rakastin Aarnea, Aarnoani, Aarnoani . . .»

Liisa eli kokonaan muistoissaan ja kadonneen onnen heijastus väikkyi hänen kasvoillansa. Eikä hän huomannut Väinö-vanhusta, joka suru-silmin katseli avaruuteen.

○○○○

II LUKU.

»Ja siksi unhotit minut.» Vanha isoisä puhui.

Tyttönen vavahti. Hän sanoi hätäisesti:

»Ei suinkaan, isä. Monasti ajattelin sinua. Ja tiedätkös, kaiken opettamasi kauneuden kerroin Aarnolle. Sanomattomasti hän piti siitä, että sanoit rakkauden olevan korkeimman ja ainoan elämän, ja hän sanoi tulevansa luoksesi minun kanssani. Siksi en minäkään tullut, sillä tahdoin tuoda Aarnon kanssani ja valmistaa sinulle odottamattoman ilon ja näyttää, että nyt vasta oikein ymmärsin, mitä rakkaus oli.»

Mutta vanhus pudisti surullisesti päätänsä ja sanoi lempeästi:

»Ei, lapseni, sinulla oli koko ajan hämärä aavistus, että vanha ystäväsi ei siitä ilostuisi.»

Oli kuin Liisa olisi äkkiä tajunnut tilansa ja taaskin katsellut todellisuutta silmiin. Hän heitti ukkoon pikaisen silmäyksen ja hautasi kasvot käsiinsä.

»Ah niin, isä», hän valitti, »sinulle täytyy aina puhua totta. Mutta anna minulle anteeksi, sillä minä en tuntenut enää itseäni. Siitä asti kun aloin rakastaa Aarnoa, olen ollut kuin kahteen jaettu. Nyt taas ollessani luonasi näen sen selvästi. Jos lankean toiseen — kuten äsken tapahtui ja niin tapahtuu aina Aarnon kanssa ollessani — unohdan toisen ajattelematta mitään, mutta Aarno täyttää koko ajatukseni. Ja ollessani yksin omissa mietteissäni — niin, niin, sen sanoit, isoisä, silloin sukeutui kuvasi mieleeni ja minusta tuntui kuin olisin ainoastaan puoleksi kuulunut Aarnolle, puoleksi sinulle, mutta en saanut silloin näitä osia sopimaan yhteen. Mutta olin kumminkin onnellinen, sillä toivoin kaiken muuttuvan hyväksi . . .

»Mutta sitten, isä, sitten pimeni kaikki. Aarno minut hylkäsi, hän ei enää rakastanut minua. Ja kerran hänet kohdatessani oli hän kylmä ja välinpitämätön. En voi sanoa kertoa, mitä tunsin. Sydämeni itki ja parkui, tahtoen rakkautta, ja kumminkin milt'ei häntä vihasin. Oi, en ollut silloin hyvä, mutta minä kärsin niin sanomattomasti.

»Ja siitä päivin muistelin sinua lakkaamatta. Pidin itseäni suurena rikoksen tekijänä ja tunsin, että sinä et enää voisi minua rakastaa, ja kumminkaan en tietänyt mikä rikokseni oli. Katsellessani menneisyyteen, en ollut tehnyt mitään paha — olin ainoastaan rakastanut ja tullut petetyksi.

»Ah, isoisä, minkätähden olen näin onneton? lapsuuteni oli niin rauhallinen ja ihana. Äitiä rakastin kovasti, vanhaa sairasta äitiä, autoin häntä ja olin hänen ilonsa ja lohdutuksensa, autoin kylän lapsia ja opetin heitä lukemaan, ja vaikka olimmekin köyhiä, annoin kuitenkin köyhille siitä vähästä mitä kangaspuista ja puutarhasta ylettyi. Olin niin onnellinen tehdessäni hyvää, sinä opetit, että rakkaus on korkein . . .

»Mutta kun Aarno tuli, olin äkkiä niin yksinäni. Eihän kukaan, arvelin, rakastanut minua oikein . . . ennenkuin Aarno — ei, en enää konsanaan tule tuntemaan niin rajatonta onnea! Miksi on elämä niin surkeata? Miksi hylkäsit minut, Aarno?»

»Liisa, ethän sinä *ollutkaan* onnellinen. Kerroit juuri, että sielusi oli kuin kahtia jaettu.»

Taaskin säpsähti tyttö ukon sanoja ja katseli häntä puoleksi peloissaan, puoleksi kiitollisesti.

»Isä, pääni menee pyörälle muistellessani Aarnoa, mutta sinun puhuessasi tuntuu olo niin kumman rauhaisalta. Sano minulle — tai älä, tiedänhän kumminkin että se on niin! — sinä rakastat minua niinkuin ennenkin?»

»Rakkaus on iäinen ja muuttumaton», vastasi vanhus lempeästi; »ainoastaan sinun ajatuksesi ovat kulkeneet toisia teitä.»

»Oi isoisä, lohduta minua! Mieleeni juohtui niin kumman outo ajatus. *Sekö* siis olikin rikokseni, että en sinua rakastanut ylitse kaiken?»

Ja mielen äkillisesti kuohahtaessa hän suuteli kiihkoisesti vanhuksen kättä.

Mutta tapansa mukaan hymyili ukko rauhallisesti.

»Se *oli* syy», hän sanoi hiljaa, mutta lisäsi kohta: »sillä totuuden henki puhuu vanhan, ryppyisen Väinön kautta. Ja sama henki asustaa sinunkin sydämessäsi, mutta sinä et kuule sen ääntä, sillä sydäntäsi on raadeltu ja se huutaa parantavaa voidetta haavoillensa. Mutta polje sitä rohkeasti, niin on henki antava äänensä kuulua.»

Liisa kuunteli tarkkaavasti ja kääntyi säikähtyneenä ja kysyvästi vanhukseen.

»Niin et koskaan ennen ole puhunut!»

»En, sillä sen tuo kärsimys muassaan. Sinä et ollut koskaan tuntenut soraääniä sielussasi. Viattomuus elää hengessä, mutta sen elämä on leikkiä, se ei siitä tiedä. Mutta syntiinlankeemus jatkaa ihmisen kahtia, ja silloin syöksyy sielu sokeasti kadotukseen, jollei se voi erottaa hengen ääntä. Mutta autuas hän, joka luopuu kaikesta ja palaa henkeen.»

»Kuinka hämärästi puhut, isä», tyttö sanoi, melkein vavisten. »Moista viisautta en ole ennen kuullut.»

»Tyttäreni, palaa takaisin henkiseen elämään, lannista kapina sisäsi ja elä niinkuin elit, ennenkuin tiesit hyvää ja pahasta, silloin olet käsittävä sanoissani piilevän viisauden.»

Nyt Liisa ponnahti kiivaasti seisolle.

»Mitä tarkoitat, isoisä?» hän huudahti. »Tahdotko, että luopuisin Aarnosta, että en saisi häntä rakastaa, että tappaisin kaikki tunteeni, että tulisin kylmäksi ja välinpitämättömäksi ja kieltäisin kaiken inhimillisen itsessäni? Oi, viisas, pidä silloin viisautesi omanasi!»

Ja tyttö-raukan valtasi äkillinen epätoivo, ja hän huudahti:

»Aarno, Aarno, miksi hylkäsit minut?»

Ja heittäytyi nyyhkien maahan.

Väinö-vanhus ei vastannut. Hetken aikaa kuului ainoastaan Liisan nyyhkytykset. Mutta sitten alkoi ukko puhumaan, ja hänen sointuva äänensä kaikui mahtavana ja mukaansa tempaavana, pakottaen Liisaa kuuntelemaan.

»Mitä opetti ukko sinulle kaikkein ensimmäiseksi, Liisa? Vieläkö muistat niitä iltoja, jolloin ilon virmassa juoksit tänne ylös, ja ihmetellen kuuntelit hänen opetuksiansa? Opettiko hän silloin sinua kuolettamaan

tunteitasi, tulemaan kylmäksi ja välinpitämättömäksi ja polkemaan inhimillisyyttäsi? Oi, Liisa! Kukas muu, kuin vanhus näytti sinulle rakkauteen kätkeyn kauneuden? Kuka opetti sinua ymmärtämään kukkaisten puhtaita ajatuksia, kuka lintujen iloisia liverryksiä, kesäillan surumielisyyttä ja taivaan pohjatonta syvyyttä? Kuka sinua opetti säälimään sairaan tuskia, avuttoman huutoja, köyhän repaleita ja oppimattoman tiedonhalua? Kuka se oli muu kuin vanhus? Ja hänkö käski sinua sammuttamaan rakkautesi lemmittyyksi! Niin ei koskaan sano henki . . .»

Liisan nyhkytykset olivat lakanneet. Hän oli noussut polviensa varaan ja kuunteli melkein hengittämättä vanhuksen puhetta. Nyt kuohahti hänen rintansa ja huulet liikahtivat, mutta hän ei löytänyt sanoja tunteitaan ilmaistakseen.

Ukko jatkoi:

»Rakkaus on viisauden täyttymys, *rakkaus*, mutta ei aistinten halu, ei *oma onni* . . . Etkö huomaa, lapsi, että tulisissa tunteissasi et rakastanut häntä, jota kutsut Aarnoksesi, vaan omaa itseäsi hänessä, omaa onneasi hänen kauttansa? Ja tämä on ihmisen syntiinlankeemus, että hän rakastui itseensä ja ihastui omaan onneensa. Voi lyhytnäköinen ihmislapsi, joka huokaillet haluten omaa itseäsi, kun koko maailma on rakastettavanasi! Hengen elämä on autuus, ja hengen elämä on rakkaus, mutta autuutta ei rajota muoto, eikä oma minuutemme kahlehdä rakkautta — rakkaus on vapaa ja leviää äärettömyyteen . . .

»Mene, tyttöseni, mene ja mietiskele viisauden sanoja. Käy itseesi ja tutki. Ole peloton. Mutta kun henki sinua kehottaa, tule uudelleen vanhuksen luokse . . .»

»Kas, aurinko on mennyt mailleen ja lintu on peittänyt päänsä siipensä suojaan.»

Nousten ojensi Väinö kätensä tytölle hyvästiksi; ja nojaten sauvaansa hän hoiperteli matalaan majaan.

Mutta Liisa katseli hänen jälkeensä miettiväisenä ja uneksivin silmin, kääntyi ja lähti astelemaan kohti kotiansa valoisana kesäyönä — verkalleen kuten oli tullutkin.

LUKU III.

Oli taaskin ilta ja auringon lasku, ja taasen istui vanha Väinö turvepenkillä majansa edustalla. Mutta kesä lämpimine syleilyksineen oli kadonnut, ja koivu oli ikävässä yksinäisyydessä lakastunut.

Väsyneesti lepäsi vanhuksen pää olalla. Silmät olivat suljetut ja henki liikkui toisissa maailmoissa.

Kuului hiljainen risahdus. Vanhus säpsähti ja tähysteli urkkivasti ympärilleen. Mutta se olikin vaan pieni sisilisko, joka jalotteli viimeistä kertaa, ennenkuin vaipui talviuneensa.

Vanha Väinö huokasi ja mumisi itseksensä:

»Hupsu, joka vielä yhä toivot . . . Seitsemän kertaa neljätoista kertaa on aurinko noussut ja laskenut, eikä *büntä* vielääkään ole näkynyt. Ja sinä ajattelit Liisasta niin suurta, sinä odotit hänestä niin paljon . . . Vanhus, voimasi lamaautuvat — täytykö viisautesi vaipua kanssasi hautaan? . . . Lännessä tuikkaa iltatähti; yö, peitätkö pimeytesi maan, ennenkuin aamutähti syttyy idässä?»

Taaskin ojentausi vanhus ja kohdisti vakoilevan silmäyksensä metsänlaitaan, josta polku kulki kylään. Silloin — oliko se näköhäiriö? Kiireellisin askelin, melkein juosten kulki ihmisolento kohti sitä paikkaa, missä vanhus istui.

Väinö nousi ylös vavisten mielenliikutuksesta. Niin, se oli Liisa, kaivattu; hän tunsu tytön; pitkät hiuskiehkurat hulmuilivat tuulessa. Liisa, Liisa — hänen toivonsa ei ollut turha ollut!

Ja nyt, tytön lähestyessä, kun hän oli ainoastaan muutaman askeleen päässä vanhuksesta ja huusi »isoisä, isoisä!», nyt levitti Väinö kätensä ja hymyili anteeksiantavasti, valmiina sulkemaan Liisan syliinsä ja vuodattamaan häneen henkensä ja rakkautensa voiman ja antamaan hänelle viisautensa.

Mutta Liisa heittäytyi hänen jalkoihinsa, syleili hänen polviaan ja käänsi kalpeat, itkusta kuihtuneet kasvosensa häneen. Mutta silmissä oli päättäväisyyttä ja sanat tulvivat hänen huuliltaan:

Oi, isoisä, en jaksanut! . . . Kuinka olen kärsinyt, kamppailut ja kolkuttanut. Opetuksesi ovat järkyttäneet sieluni ja sanasi ovat tunkeutuneet sydämeni sisimpään. Ne ovat rikkirepineet rintani ja minun on täytynyt polkea itsekkyyteni jalkoihini, mutta se huutaa ja itkee, eikä hengelläni ole voimaa minua rauhoittaa. Mutta nyt kehotti minua henki sinua etsimään. Nyt tiedän, että sinulla, ainoastaan sinulla on viisaus, pelastus ja rauha. Ja nyt tulen ottamaan, tulen vaatimaan sinulta tiedon syntysanat, taikka menehtymään epätoivon mustaan yöhön.

»Isä, sinä osotit, mikä oli petollista rakkaudessani Aarnoon, ja kun sen kerran *näin*, kuinka olisin voinut kauemmin olla sokeana? Kaikki oli vain virvaa, petosta ja valhetta. Ja vaikka Aarno olisi palannutkin ja tarjonnut uudelleen rakkautensa minulle, ei se olisi minua vähääkään lohduttanut. Minä tiesin, että hänen tunteensa olivat kerrassaan itsekkyyttä, ja myöskin, että oma kohtaloni oli sama — ja selvästi näin, että itsekkyyks oli kärsimystä ja valhetta. Mutta toinen elämä — sekin oli minulle vierasta. Elämä hengessä, elämä armeliaassa rakkaudessa, jonka avasit silmiäni katseltavaksi ja jossa elin tietämättömänä lapsena — sekin oli kadottanut viehätyksensä. En sitä kaivannut, eikä se minusta tuntunut onnelta, *miksi* sitä sitten eläisin? Olin itsekäs, itsekkäämpi kuin koskaan ennen, ja kuitenkin saatoin asettua ulkopuolelle ja tutkia itsekkyyttäni. Ja minä tuomitsin itseäni ja päätin viettää lapsen elämää rakkaudessa. Mutta, isä, en sitä voinut, sillä lanka oli katkennut enkä enää löytänyt oikeata päätä, sieluni oli täynnä epäilyksiä ja lakkaamatta se kysyi: miksikä yhtä, miksikä toista?

»Tuli sitte hetkiä, jolloin kadehdin ihmisiä, jotka sokeudessaan vaeltaen etsivät tietämättömydessänsä onnea, itsekästä onnea — mutta he löysivät sen, isä, he sen löysivät ja olivat tyytyväisiä. Ah, jos olisin minäkin saanut rakastaa ja olla rakastettu — mitä sitte, jos rakkaus olikin sokea ja itsekäs? Olisinhan saanut nauttia hetken unhosta ja saanut haaveilla itseäni vapaaksi suruista ja tuskista . . . ja silloin väentelin tuskissani Aarnoa kaihoten . . .

Mutta ei, ne olivat heikkouden hetkiä. Sillä sitten tuli kauhein.»

»Äiti — äiti kuoli! Hän kuoli surusta. Ja minä — minä tapoin hänet.»

»Hänellä ei enää ollut mitään iloa elämästä. Usein olin katkera, ynseä ja kärsimätön. Hän ei nähnyt, mitenkä sisässäni kärsin, hän ei enää tuntenut minua — eikä hän jaksanut kauempaa elää.»

»Oi, mitenkä voin tämän sovittaa, kuinka voin hyvittää rikokseni, joita olen tehnyt häntä, sinua ja kaikkia ihmisiä vastaan?»

»Isoisä, sinä sen tiedät, sinä voit neuvoa minua! Olen yksin, aivan yksin, ainoastaan sinä olet jälellä, ja sinä olet ainoa, joka omistat viisautta. Mitä ikinä se minulle maksaisikaan, tulkoot osakseni mitkä kärsimykset tahansa — nyt minun täytyy tulla tietämään, miksi kaikki on niinkuin on, nyt vaadin sinulta viisauden syntysanoja. Ne minulle annettuasi, ja saatuani rauhaa sielulleni, menen ihmisten asumuksille ja julistan heille, että heidän ei tule elää niinkuin he nyt elävät, ja niinkuin minä olen elänyt, vaan heidän täytyy nähdä totuus ja elää rakkaudessa. Minä tulen vaeltamaan kylästä kylään, kunnes ruumiini herpaantuu, ja minä olen julistava pelastusta, kunnes kieleni ei enää taivu puhumaan.»

Tyttö vaikenä. Hänen puheensa oli kumpuillut intohimoisesti, ja sanomattoman tuskaisesti hän katsahti ylös vanhukseen, jonka jalkojen juuressa hän yhä oli polvillaan.

Kuinka suurta osanottoa ja rakkautta osottikaan katse, joka häntä kohtasi ukon säteilevistä silmistä! Ja ukon ääni vapisi myötätunnosta ja aavistavasta luottamuksesta, kun hän hiljaa lausui:

»Autuas olet sinä, joka olet puhdistunut sieluntuskan tulessa, sillä sinulle on tapahtuva suuri ilo.»

Ja hän laski kätensä tytön otsalle hiljaa rukoillen.

Silloin näytti tytön katseesta kovuus sulavan ja katkeruus hipuvan pois hänen sydäimestänsä. Ja rauha — virkistävä rauha laskeusi hänen sieluunsa, tunkeutui hänen jäseniinsä, valaen mettä haavoille, ja tuuditti surun nukkumaan.

Huoahhtaen vaipui hän hiljaa maahan, silmät ummistuivat, ja huulilla väreili vieno hymy. Mutta ukko kumartui ja nosti hennon olennon käsivarsilleen. Oli niinkuin hänen jäsenensä olisivat saaneet takaisin nuoruutensa joustavuuden, ja hän kantoi, kasvot voittoa säteillen, uinailijan majaansa.

Mutta aurinko oli jo laskenut, ja syksy-yö peitti seudun tiheään harsoonsa.

LUKU IV.

Mikä säteilevä syksy-aamu, mikä pikkulintujen viserrys kuuluukaan lehdettömästä koivusta majan luona! Väinö-vanhus, joka oli valvonut koko yön rukoillen ja mietiskellen, läheni akkunaa ja avasi sen selkoselälleen. Raitis aamuilma virtaili sisälle ja lyöttäytyi huone-pahasen pienimpäänkin soppeen. Ja katso, huoneen lavitsalla lepäsi tyttö, nuori ja kalvas kuin aamunkoi, mutta suloisesti hymyten uinuessaan. Eikä tuulen henki joutunut hämilleen, vaan suihkasi suudelman tytön rusottavalle poskelle.

Ukko seiso i akkunaa luona ja katseli, kuinka auringon säteet laaksossa leikkittelivät aamusumukossa. Hän näki, kuinka sumukko vastusti ja taisteli viimeiseen saakka olemassaolonsa puolesta, mutta mitenkä se valon voittokulun edeltä murtui ja hälväni avaruuteen.

Ja viisas Väinö puheli itseksensä:

»Saako vanhuskin vielä riemuita? Koittaako hänelle päivä, syttykö aamutähti? Katso, idässä valo jo säteilee ja hajottaa epäilysten sumukkoa.

Sinä heikko, et luottanut taivaan voittoon. Nyt herää hän uuteen eloon, ja viisauden aurinko tulee loistamaan läpi vuosisatojen. Niin, henki on voitokas.»

Ja ukko hymyili onnekasta hymyä.

Silloin kuului keveitä askeleita hänen takanaan ja kaino ääni kuiskasi: »Iso-isä.»

Vanhus kääntyi ja siinä seiso i Liisa, jälleen löydetty, hyväilevän aamutuulen herättämänä, mutta sulounten purppurahohde kasvoillaan. Hänä katseensa oli taivaan säteilevä, mutta samalla kumman kysyväinen, ikäänkuin sielu, kahta maailmaa silmäilyään, olisi ollut epätietoinen kumpaanko se kuului.

»Isoisä», hän kuiskasi vapisevalla äänellä; »niin kumma uni, niin elävä uni . . . vai oliko se unta?»

»Ei se ollut uni, vaan silmäys todellisuuden maailmaan», viisas vastasi, ikäänkuin olisi tietänyt mitä tyttö tarkoitti. »Nyt olet nähnyt sen, mitä olet kaivannut. Peittämätön totuus on näyttänyt sielullesi, kuka ihminen on. Tule, lapseni, istukaamme tuolle lavitsalle, ja kerro minulle kaikki, mitä olet kokenut henkien avaruudessa, ennenkuin muisto niistä häipyy aistien maailmassa.»

Ja hänä talutti vapisevan tytön penkille; he istuutuivat vieretysten ja Liisa alkoi puhua hiljaa ja uneksivalla äänellä:

»Kuinka sen voinenkaan kertoa, isoisä? Oi, olin vapaana kuin pilvien tasalla lentelevä lintu ja loistavapukuinen enkeli seiso i edessäni. Se olit sinä, etkä kumminkaan sinä. Hän pyysi minua seuraamaan itseänsä. Me astelimme helmistä kudotun, taivaankaarena loistavan sillan ylitse ja saavuimme maahan, jonka pientareet hohtivat hopeana. Olimme ikäänkuin korkealla vuorella ja käyskentelimme hiutalepukuisten pikku enkelien keskitse. Ja saavuttuamme sen huipulle väreili ilma ympärillämme kultaa hohtaen. Ah, siellä istui kehässä loistavia miehiä, kaikki kauniita kuin jumala itse; ja minä tahdoin notkistaa polveni rukoukseen, mutta korkein heistä puhutteli minua ystävällisesti: »Tervetuloa luoksemme, sinä maaemon lapsi, sinut on tuotu jumalien maihin. Sinulle on suotu elävänä astua tänne sillä sinua hiuduttaa viisauden jano. Koska aikeesi on hyvä ja sydämesi puhdas, saat heittää silmäyksen salattuun maailmaan. Palaja takaisin ihmisten luokse ja vie mukanas i viesti taivaan valtakunnasta. Eläville rauhaa, valoa pimeyteen, totuutta ja rakkautta maailmalle.»

»Niin hän puhui ja kaikki kuiskasivat: »rauha», ja silloin väreili koko luomapiiri autuaassa ihastuksessa. Mutta enkelini nosti kätensä ja viittasi avaruuteen. Käännyin ja katselin kauas ympärilleni. Oi, mitä näin, koko maailma avautui silmilleni, koko elämä näyttäytyi katseilleni.

»Ja katso, silloin esiintyi taulu, jonka päälle oli hopeahohteisilla kirjaimilla kirjoitettu: Mikä on ollut.

»Minusta tuntui niin oudolta, taulua katsoessani. Siinä oli itkevä tyttö ja hänen edessään seisoi nuorukainen. Hän oli rakastanut tyttöä, mutta nyt hän sanoi hänelle jäähyväisensä. Ja tyttö rukoili polvillansa, että nuorukainen ei häntä hylkäisi. Mutta silloin näkyi loitommalla vielä toinen tyttö, kauniimpi kuin ensimmäinen; ja nuorukainen työnsi itkijän luotaan ja riensi toisen luokse, joka myöskin häntä rakasti.

»Ja sydäntäni kirveli. Sillä saatoin nähdä heidän sielunsa ja näin, että he kaikki rakastivat toinen toistansa. Oi, miksi heidän ruumiinsa vaelsivatkaan sokeudessa; miksi eivät he tienneet, että he rakastivat toisiansa? — Mutta sitte näin pieniä, kummallisia olentoja, jotka tulilangoilla olivat kiinni heidän ruumiissaan; ne vetivät sokeita minne tahtoivat ja sokaisivat heitä yhä enemmän. Näin vielä, että sama oli kaikkien ihmisten laita, ja se oli niin surullista.

»Mutta silloin ilmestyi äkkiä toinen kuva, joka tuntui minusta vieläkin oudommalta. Sen yläpuolelle oli kirjoitettu purppurahohteisilla kirjaimilla: Mikä on, — ja sekin esitti poikaa, joka heitti tytön suremaan, mutta tyttö eli vanhan vaimon — äitinsä — kanssa.

»Ja tiedätkös, isoisä! Minä tunsin henkilöt. Poika oli edellisen taulun itkevä tyttö, tyttö oli poika ja äiti oli toinen tyttö. Ja minä hämmästyin ja säikähdin.

»Silloin enkelini selitti:

»Kun henget lepäävät jumalan luona, rakastavat he toisiaan, mutta heidän astuessaan ulos jumalasta, tehdäkseen työtä, he unohtavat sen. Mutta jumalan laki on rakkaus ja se käskee henkiä rakastamaan silloinkin, kun he työskentelevät ja kärsivät. Sentähden, kun henget astuvat ruumiin piemeyteen, eivätkä tunne oman valonsa lämpöä, yhtyy luonnon voima heidän ruumiinsa, ja niin tuntevat he vetovoimaa toinen toiseensa; siten he oppivat lopulta rakastamaan ja monen onnistumattoman kokeen perästä he tulevat tuntemaan oman olemuksensa. Tarkastele näitä kolmea henkilöä molemmissa tauluissa. Ensimmäisessä on itkevä tyttö ainoastaan luonnonvoiman leikkipallo, ja pojan tunteet ovat jo kylmentyneet häntä kohtaan; hän rakastaa toista tyttöä. Seuraavassa taulussa näet, että toinen tyttö on äitinä sille pojalle, jota hän viimein rakasti, joka nyt on hänen tyttärensä, ja oppii rakastamaan ilman intohimoa. Mutta poika edellisessä taulussa rikkoi rakkauden käskyä, kun hän hylkäsi rakastamansa tytön. Siksi saa hän nyt tyttönä kokea samaa kärsimystä, kädestä, jonka silloin hylkäsi.

»Kummallista, sanoin, »mutta eikö tyttö, joka sittemmin tuli äidiksi, myöskin rikkonut rakkauden lakia, kun hän antoi rakastettunsa hyljätä toisen? Eikö hänelle siitä ilmoiteta?»

»Tietenkin; katso!»

»Ja minä katselin toista taulua: se jakautui kolmeen osaan. Ensimmäisessä kuvassa olivat kaikki henkilöt iloisia ja onnellisia. Nuorukainen ja tyttö rakastivat toisiansa, äiti rakasti heitä molempia. Hän siis oli eniten oppinut rakkaudesta. Toisessa kuvassa hylkäsi poika tytön — ja kolmannessa kuoli äiti surusta.

»Mutta samassa tunsin ankan iskun sydämessäni ja kuulin äänen, ikäänkuin kaukaisena kaikuna huutavan »Liisa». Silloin heräsin, isoisä, siinä oudossa, hirvittävässä tunteessa, että tyttö toisessa taulussa olin minä — ja, että myöskin olin poika ensimmäisessä taulussa.

»Sano minulle, isoisä, nyt en enää ymmärrä, vieläkö uneksin vain olenko valveilla? Rinnassani asuu vielä onnellinen tunne, että olen ollut jumalien luona ja puhunut enkelien kanssa, mutta isoisä, mitä nuo taulut merkitsivät ja minkätähden olen näin rauhaton?»

»Olenko sitte ollut ennenkin täällä maailmassa? Olenko jo ennen elänyt tätä elämää?»

Liisa tarttui vanhuksen käteen ja katseli häntä rauhattomana kysyvästi silmiin.

Mutta viisas Väinö nousi ja sanoi vakavasti:

»Sinä sen sanoit, lapsi.» Hän astui akkunan luokse ja viittasi poikansatyttären tulemaan luoksensa.

»Katso, missä ihanassa maailmassa me ihmiset elämme, katso, mikä kauneus tuhansissa eri väreissä kaikkialla hohtaa! Kukkasia kasvaa ja lakastuu, kesäiloa seuraa talvi, ja yö sulkee mustaan syliinsä päivän — mutta jälleen voittaa kesä kylmän ja lumen, maan povesta nousee uusia kukkia, ja yön jälkeen tuopi aurinko uuden päivän. Muodot syntyvät ja kuolevat, mutta elämä on yksi, henki on yksi, ja sen olemus on kuolematon. Se luopi ja hävittää, muodostaa ja rikkoo, mutta itse on se vapaa ja iankaikkinen. Niin on ihmisenkin laita. Hän on henki — henki hän on. Hän ottaa itselleen ruumiin ja heittää sen pois, hän ottaa itselleen uuden ja kuluttaa sen loppuun, eläen aikakausien lävitse. Hän on kuolematon, oi, miksikä ihminen suree?»

»Tyttäreni, taivuta sydämesi jumalan ihmeelle. Kaunis on elämä, kaunis on kuolema, ihminen on henki. Hän käy elämästä elämään ja kokoaa viisautta. Ja joka askeleella, jonka hän ottaa, kasvaa hänen sydämensä — yhä syvemmin ja syvemmin hän oppii olemustansa tuntemaan — lopuksi hän syleilee rakkaudessaan kaikkea elävää.

»Lapsi, miksikä surra? Katsele eteenpäin, sinun olemuksesi on iankaikkisuudessa, sinä elät alati, ja rakkauden sammumaton tuli kannattaa sinua. Mitä ovat maalliset ilot? Hetken mielikuviutusta. Mitä ovat maalliset surut? Tuskallista syntymistä suurempaan viisauteen, suurempaan onneen, suurempaan rakkauteen.

»Oi, astu uuteen elämään! Sinä olet vastaanottanut tiedon tulikasteen. Silmäsi ovat auenneet; nyt voit katsella; nyt näet hengen, missä ennen näit ainoastaan muotoja; nyt näet elämän, missä ennen näit ainoastaan tuskaa ja kuolemaa; nyt näet rauhaa, iloa ja täyteläisyyttä, missä ennen näit ainoastaan tyhjyyttä. Ole vahva ja käy käsiksi työhösi!

»Ihmiset ovat henkiä, he rakastavat toinen toistansa. Mene ja ilmota se heille! Sinä olet ikäsi keväässä nähnyt totuuden.

»Oi, ihana osasi, että saat auttaa. Se, se on suuri salaisuus. Ihmisten täytyy oppia rakastamaan, että he oppisivat auttamaan. Totinen työ, jumalan työ, on auttamista. Tyttäreni, rakkaani, olet saanut kyvyn, älä sitä myy, älä anna sen hivuuttaa itseään. Seuraa enkelin neuvoa ja vie taivaan sanoma murehtivalle maailmalle.»

Vanhus vaiken, suuria kyynel-karpaloita vieriskeli hänen ryppyisille poskilleen.

Mutta Liisa hiipi hänen rinnoilleen ja sanoi hiljaa, sointuvasti:

»Isoisä, kuinka suurta se on, kuinka kaunista! Minä tunnen ihmisen, tunnen Jumalan hengen; nyt on Liisa kuollut eikä enää sure — oi, kuinka Aarnoa rakastan ja sinua ja äitiä, joka kuoli, ja kaikkia — kaikkia. Näetkö, enkelit ympäröivät meitä, ja sinä, isoisä, olet yksi niistä — nyt vasta tunnen sinut — he kuulevat

lupaukseni ja katselevat minua lempeästi hymyillen. Niin, minä lupaan koko sielustani, että seuraan heitä ja sinua, autan ihmisten lapsia ja vien lohdutusta kärsiville. Minä tulen julistamaan heille totuutta, ja näyttämään heille tietä Jumalan luokse ja opetan heitä rakastamaan — ja kaikki hyvät voimat, te tulette minua auttamaan. Isä, anna minulle siunauksesi!»

Mutta aamuauringon säteet heijastuivat ukkoon, joka painoi nuorta tyttöä rinnoilleen, ja linnut iloitsivat puiden latvoissa.

○○○○

TEMPPELIHERRAIN UNELMA

MYSTICA
HELSINKI

VAPAAMUURARIKIRJALLISUUTTA III

TEMPPELIHERRAIN UNELMA

ESITELMÄ RUUSU-RISTI-SEURAN
VUOSIKOKOUKSESSA 1927
PITÄNYT

PEKKA ERVAST

HELSINGISSÄ 1927.

HELSINKI 1927
A. NUMMELININ KIRJAPAINO.

Temppeliritareista eli Temppeleherroista kerrotaan tavallisessa profaanisessa historiassa verrattain vähän. Kuitenkin semmoisen seuran, jolla oli selvät uskonnollisetkin tarkoitusperänsä, täytyy erikoisesti kiinnittää totuuden etsijän mieltä, varsinkin niiden, jotka meidän tavallamme ovat itse muodostaneet seuran, jolla on veljeskunnan luonne ja jolla on samansuuntaiset tarkoitusperät. Ruusu-Risti-seurana luonnollisesti tunnemme mitä suurinta intressiä kaikkiin noihin keskiaikaisiin ritarikuntiin ja salaisiin seuroihin, joilla itse asiassa oli samankaltainen päämäärä kuin meillä nyt on. Meidän pitäisi siis Ruusu-Risti-teosofeina tutkia ja tutustua vanhoihin salaseuroihin, mikäli niistä voimme tietoa saada.

Mutta semmoinen tutkiminen ja asioihin tutustuminen veisi meiltä paljon aikaa. Sentähden emme saata muuta, kuin silloin tällöin tutustua johonkuhun erikoiseen vanhaan salaseuraan, ja olen ajatellut, että tässä vuosikokouksessa tänään loisimme lyhyen, mutta mikäli mahdollista perusteellisen katsauksen mainitsemani vanhaan keskiaikaiseen ritaristoon.

Kaikille on ehkä tuttua, mitä Temppeleherroista kerrotaan profaanisessa historiassa: Kun ensimmäinen vuosituhat oli kulunut kristillistä ajanlaskua ja kun se oli päättynyt turhaan Kristuksen toisen tulemisen odotukseen, nousi valtava innostus Euroopassa: Kristikunnalle oli valloitettava takaisin „pyhä maa.“ Ristiretkien seikkailurikas aikakausi alkoi ja itämaalta saadusta aloitteesta syntyi noita n. s. uskonnollisia ritarikuntia. Tunnetuimmat näistä pyhistä veljeskunnista olivat Johanniitat ja Temppelelritarit sekä Saksalaiset ritarit. Johanniittarit olivat kaikista vanhin ritarikunta. Heidän jälkeensä syntyi Palestiinassa joitakuuta vuosikymmeniä myöhemmin eli noin v. 1120 tämä Temppelelherrain ritaristo, jonka perustajina oli 9 ritaria Europasta, niiden joukossa ensimmäisinä ranskalaiset ritarit Geoffroi de Saint-Omer ja Hugues de Payens. Näiden kahden nimet ovat tunnetut. On kyllä historioitsijoita jotka mainitsevat 7 muuta nimeä, mutta niiden nimien pätevyyttä ei pidetä todistettuna.

Tämä „Temppelelritaristo“, jonka nuo 9 ritaria perustivat, otti tehtäväkseen, niinkuin historia kertoo, suojella pyhää hautaa ja niitä pyhiinvaeltajia, jotka Europasta päin tulivat „pyhään maahan“. Vaellus „pyhään maahan“, Jeesuksen haudalle, oli keskiajalla sangen yleinen. Ihmiset mielellään uskonsa vahvistukseksi ja osoitukseksi vaelsivat jalkaisin Europasta Palestiinaan joko Vähän Aasian kautta tai yli Välimeren laivassa. Heille tämä oli suuri uskonponnistus ja he ajattelivat siten täyttävänsä ihmeellisen velvollisuuden. Kun muistamme, että arabialaiset silloin hallitsivat Palestiinassa, ymmärrämme, ettei kristittyjen pyhiinvaellus ollut leikintekoa. He joutuivat matkallaan suuriin vaaroihin. Siten on luonnollista, että ritarikunnat tahtoivat katsoa pyhiinvaeltajien parasta.

Johanniittain ritarikunta erikoisesti huolehti sairaista. Heillä oli sairaaloita Jerusalemissa, ja jos joku pyhiinvaeltaja joutui sairauden tai muun ahdistuksen uhriksi, otettiin hänet sinne hoidettavaksi.

Temppelelritarit taas alusta lähtien ottivat miekan palvelukseensa, myöhemmin sitten hekin auttoivat sairaita. Mutta he kantoivat miekkaa, sillä he tahtoivat puolustaa kristityitä pakanoita vastaan.

Se oli merkillinen keskiaikainen ilmiö tuo ritarikunta, jonka jäsenet kantoivat miekkaa vyöllään ja samalla olivat munkkeja, siis hurskaita ihmisiä, jotka tahtoivat toteuttaa uskonnollisia tarkoitusperiä. He puolustivat miekalla totuutta ja oikeutta, niinkuin sanottiin, he tekivät tavalliset munkkilupaukset, köyhyyden, siveyden, tottelevaisuuden, elivät yksinkertaisesti, niinkuin yksinkertaiset munkit ainakin, aina valmiina tottelemaan ylempiensä käskyjä, aina valmiina puolustamaan leskiä ja orpoja, ahdistetuita ja sorretuita ja kristillistä uskontoa yleensä.

Se oli todella merkillinen ilmiö, tuo ritarikunta. Jos nyttemmin ymmärrämme, että uskontoa on vaikea puolustaa miekan avulla, sillä väkivalta voi viedä monenlaisiin väärinkäytöksiin ja väärinkäsityksiin, voimme kuitenkin ymmärtää, että keskiajalla asema oli hieman toinen. Silloin ei ollut kaikilla selvää käsitystä kristinuskon siveellisistä periaatteista, vaan silloin ajattelivat ihmiset ennenkaikkea, että kristinuskko oli

toteutettuna roomalaisessa kirkossa, että niinkuin pyhä Augustinus itse oli sanonut, Jumalan valtakunta maan päällä oli katolinen kirkko. Katolisen kirkon olemassaoloa oli puolustettava ja sen vaikutusvalta oli levitettävä vaikkapa tulella ja miekalla.

Ritarikunnalla, joka tahtoi käyttää miekkaansa pyhään tarkoitukseen, ei tavallisiin sotaretkiin, vaan oikeuden, totuuden ja pyhän uskonnon puolustamiseen oli täten siveellisesti kasvattava merkitys, jonka historia, niin profaaninen kuin kirkollinenkin, tunnustaa. Tempeliritarien veljeskunta kasvoikin vuosikymmenen vuosikymmeneltä ja vuosisata vuosisadalta yhä suuremmaksi ja mahtavammaksi. Historia kertoo, että ritarikunta, 200 vuotta perustamisensa jälkeen, oli kehittynyt salaperäiseksi ja mahtavaksi vallaksi Euroopassa. Se oli paisunut niin suunnattoman rikkaaksi lahjoituksista y. m. että Euroopassa sillä oli m. m. 9,000 aatelistilaa. Sen rikkaudet rahassakin olivat ylen suuret. Se oli koonnut kultaa suuret määrät eri säilytyspaikkoihin. Se oli myös rakennuttanut linnoja itselleen siellä täällä. Sillä oli keskuspaikka Parisissa, niinsanottu „temppele“: *Le Temple*. Tämä vanha linna sisälsi holveissaan kokonaisen omaisuuden kultaa ja kalleuksia. Tempeliritarit olivat niin mahtavia rikkauksistaan ja ihmiset pitivät heitä niin korkeassa arvossa, että heidän sekä ulkonainen että moraalinen vaikutusvaltansa oli 1300-luvun alussa suurin Euroopassa. Tätä ei ollut saanut aikaan yksinomaan heidän taloudellinen menestyksensä, vaan erilaiset muutkin seikat, ennenkaikkea se, että Rooman kirkko oli heitä erikoisesti suosinut.

Tempeliritarikunnan säännöt, jotka vahvisti Rooman paavi, oli näet laatinut Ranskan kuuluisa, pyhä apotti Bernhard Clairvaux'lainen. Kun täten heidän ulkonaiset lakipykälänsä olivat katolisen kirkon hyväksymiä, olivat he siis luvanneet totella paavia. Tempeliritarit itse tottelivat tosin vain suurmestariaan, joka täysivaltaisesti johti kaikkia mestareita ja veljiä. Mutta suurmestari puolestaan neuvotteli aina paavin kanssa kaikista ritarikuntaa koskevista asioista.

Niin olivat he vuosien vierieissä päässeet tuohon mahtavaan asemaansa, niin mahtavaan, että varsinkin Ranskan silloinen kuningas Filip Kaunis rupesi katsomaan heitä karsain silmin.

„Mikä valta tuo on valtakunnassani? Kuinka saattaa olla olemassa seura, jonka ylitse minulla kuninkaana ei ole mitään valtaa? Seura, jolla on temppele omassa pääkaupungissani, jonka holveissa säilytetään äärettömiä kalleuksia! Kuinka tämä on mahdollista? Se ei käy päinsä, minun täytyy saada valtaa sen ylitse, ja jos en saa valtaa sen ylitse, niin olen sen hävittävä.“ Näin ajatteli Filip Kaunis, joka oli tarmokas ja huomattava hallitsija. Hän lupasikin itselleen, että Tempeliritarikunta oli hävitettävä, koska sen valta uhkasi Europan kuninkaita.

Hän sanoi liittolaiselleen paaville: „Ettekö huomaa, että tuo ritarikunta uhkaa teidänkin pyhää auktoriteettianne. Kuinka voitte suvaita, että on olemassa „Temppele“ keskellä katolista kirkkoanne, seura, jolla on suurempi valta kuin teillä itsellänne?“

Paavi oli ensin epäroivällä kannalla. Hän ei nähnyt, mitä paha ja vaarallista kirkolle saattoi koitua ritarikunnasta, jonka korkein henkinen pää hän itse paavina oli. Mutta kun Filip kyllin kauan kuiskaili Clemens V:n korvaan kaikenlaista varmalta taholta kuulemaansa, rupesi paavikin pelkäämään oman vaikutusvaltansa heikentymistä, eikä muutenkaan ollut hänen hyvä joutua pahoihin väleihin Filip II:n kanssa. Lopulta paavi suostui Filip Kauniin tuumaan, että Tempeliritareita vastaan kohdistettaisiin ankara isku kaikkialla Euroopassa, missä heitä vain oli.

Kuvitelkaamme nyt, että yli Europan on levinnyt tämmöinen mahtava seura, joka on hankkinut itselleen äärettömät rikkaudet, ja että Europan valtakunnissa päätetään silloin Ranskan kuninkaan ja paavin kehotuksesta: Koko seura on iskettävä kuoliaaksi, se on liian mahtava.

Kun aika tuli, toteutettiin Filip Kauniin tuuma esteettä, siksi hyvin se oli valmistettu. Oli kuin yhdellä kertaa suuri verkko olisi heitetty Tempeliritarein ylitse joka maassa. Kaikki johtavat Tempeliherrat

otettiin samana päivänä vangiksi ja nostettiin heitä vastaan oikeuden-käynti – kuuluisa Temppeleliritarein prosessi.

Tässä oikeudenkäynnissä ei ollenkaan puhuttu Filip Kauniin ja paavi Clemensin salaisista vaikuttimista, ei tuotu esiin, minkätähden Temppeleliritareille näin tehtiin, minkätähden ritarikunta oli hävitettävä. Ei viitattukaan poliittisiin seikkoihin, vaan maailman mieliruoaksi ja silmänlumeeksi esitettiin kaikenmoisia hullutuksia. Muun muassa syytettiin Temppeleliritareita siitä, että he olivat liitossa paholaisen kanssa. He viettivät keskuudessaan jumalattomia juhlamenoja, semmoisia esimerkiksi, että täytyi sylkeä Jeesuksen kuvalle, langeta polvilleen Baphomet'iksi nimitetyn hirviön eteen ja palvoa sitä, kumartaa syvään mustan kissan edessä, mennä naimisiin paholaisen kanssa j. n. e. Nämä olivat taikauskaisia syytöksiä, joille jälkimaailma nauraa, mutta vakavin syytös, josta ritarikunnan muistokin tahraantui, oli syytös siveettömästä elämästä.

Ja kuitenkin kaikki syytökset perustuivat asioihin, joita ei voitu todistaa. Niitä koetettiin todistaa siten, että ritareita kidutettiin, niinkuin oli keskiajalla tapana, ja silloin tuskissansa monet alentuivat tunnustamaan syytökset oikeiksi. Itse heidän johtajansa, suurmestari Jacques de Molay tunnusti piinapenkillä, että ritaristo ei ollut syytön. Hänen kunniaukseen on kuitenkin mainittava, että kun hän oli toipunut kidutuksesta, otti hän takaisin kaikki sanansa ja sanoi: „Minun tunnustukseni ei ollut miehen tunnustus, se oli tunnustus, joka saatiin elukalta. Nyt kun olen taas järjissäni, otan kaikki takaisin.“ Oikeudenkäynti päättyi kuitenkin useimmille kuolemantuomioon, kuten oli odotettavissa. Suurmestari Molay meni rohkeana ja iloisena polttoroviolle. Sieltä hän, kuten legenda kertoo, liekkien ympäröimänä huusi korkealla äänellä: „Minä manaan sinut, kuningas Filip, ja sinut, paavi Clemens, Jumalan tuomioistuimen eteen, ennenkuin vuosi on umpeen kulunut.“ Niin tapahtuikin. Ei ollut vuotta kulunut, kun paavi Clemens kuoli, ei ollut vuotta kulunut, kun Filip Kaunis sai vaikean taudin ja kuoli. Vuoden sisällä kuoli myöskin se ranskalainen aatelismies, joka oli esiintynyt ilmiantajana ja Juudaksena ja oli kertonut Temppeleliritareista niitä valheellisia juttuja, joita käytettiin verukkeina prosessin nostamiseksi.

Tämän verran tiedämme historiasta, ja samoin sen, että Ranskan kuningas oman käden oikeudella otti itselleen ainakin 2/3 osaa Temppeleliritarein rikkauksista Ranskassa. Samalla tavalla menettelivät hänen esimerkkiään noudattaen hallitsijat muualla Euroopassa; ehkei kukaan sentään ryöstänyt niinpaljon kuin kuningas Filip, joka teki Ranskan kruunun rikkaaksi hävittäessään Temppeleliritarit. Sen jälkeen (XIV vuosisadan perästä) ei ritarikuntaa enää ollut olemassa julkisesti. Tunnustaa täytyy, että sen hävitys oli historiallinen voimanäyte. Ihmeellinen teko oli hävittää maan pinnalta tuommoinen suuri, vahva seura niin tyystin, ettei siitä senjälkeen saanut sanaakaan hiiskua.

Nyt meidän tulisi katsoa näitä asioita toiselta kannalta, siltä sisäiseltä kannalta, jolta niitä katsellaan länsimaalaisissa okkultisissa piireissä. Voimme lyhyessä tutkimuksessamme eroittaa kaksi osaa. Ensiksi kysymme: „Mikä oli Temppeleliritariston synty?“. Sitten: „Mikä oli heidän tarkoituksensa?“

Mistä siis Temppeleliritaristo sai alkunsa? Tapahtuiko se historiallisesti vain sillä tavalla, että itämaalaisen kirkon Konstantinopolin patriarkka antoi siunauksensa noille yhdeksälle ritarille, jotka tahtoivat auttaa ja suojella kristityitä pyhiinvaeltajia, ja että ritarit myöhemmin antoivat lupauksensa paaville? Ei se ollut aivan niin.

Palestiinassa ja Syyriassa oli olemassa muuan salaperäinen seurakunta, joka nimitti itseään kristityiksi ja sanoi säilyttäneensä pitkin vuosisatoja sitä gnostilaista traditsionia, joka oli alkujaan lähtenyt evankelista ja apostoli Johanneksesta. He olivat niitä kristityitä, jotka nimittivät itseään Johanniiteiksi. (Ei ole sekoitettava Johanniittaritarikuntaan.) Tämä gnostilainen seurakunta, joka oli alkanut toimia keskiajalla Palestiinassa, väitti polveutuvansa suoraan ensimmäisiltä Kristityiltä ajoilta ja vakuutti, että sillä oli hallussaan evankelista Johanneksen tiedot kristinuskon synnystä, oikeat tiedot Jeesuksesta ja yleensä kaikki se salainen tieto, mikä

muuten oli hävinnyt kirkosta. Siihen aikaan oli tämän Johanniitta-seurakunnan johtajana piispa Teokletos. Piispa Teokletos tutustui uljaihinkin ja hurskaihin ristiretki-ritareihin, ennenkaikkea juuri Geoffroi de Saint-Omeriin ja Hugues de Payen'siin ja mielistyi noihin ranskalaisiin ritareihin niin, että hän otti heidät oppilaikseen ja vihki heidät omaan salaiseen kristinuskonsa.

Tahdon kertoa muutamia kohtia johanniittain kristinopista, muutamia kohtia, jotka tulevat teitä suuresti hämmästyttämään, sentähden että heti muistuu mieleenne jotakin tuttua meidän päiviltämme.

Ritarit, jotka vihittiin Johanniitta-seurakuntaan, saivat tietää Jeesuksen syntyneen seuraavalla tavalla: Oli kerran palestiinalainen tyttö nimeltä Mirjam (sama kuin Maria). Hänelle kävi elämässään onnettomasti. Hänellä oli juutalainen sulhanen nimeltä Johannan.

Eräs toinen juutalainen nimeltä Pandira rakastui Mirjamiin silmittömästi ja vannoi itselleen, että hänen täytyi saada tyttö omakseen. Mutta koska tyttö oli kihlattu toiselle, oli mahdoton naida hänet; eikä Mirjam välittänytäkään Pandirasta. Tämä päätti silloin: „Olkoon kuinka tahansa, minä otan omakseni tuon naisen.“ Hän hankki salaa itselleen Johannanin vaatteet, pukeutui niihin ja meni yöllä Mirjamin puheille; hän pääsi sinne, koska hän oli sulhasen vaatteissa. Tuntiessaan vieraan ja oivaltaen hänen aikeensa Mirjam kauhistui, eikä tahtonut olla missään tekemisissä Pandiran kanssa. Silloin Pandira käytti väkivaltaa ja otti Mirjamin omakseen, jonka jälkeen hän tyynesti poistui. Kun sitten Johannan huomasi, että Mirjam ei ollut enään se neitsyt, jonka hän oli kihlatuksi morsiamekseen ottanut, hän hylkäsi Mirjamin. Mirjam synnytti pojan, joka siis oli Pandiran poika. Pojalle Mirjam antoi nimeksi Josua eli Jeesus. Oli sitten eräs rabbiini, hyvin oikeamielinen, ihmisystävällinen ja helläsydäminen, jonka tuli sääli tuota tyttöä. Hänen nimensä oli Joosef. Joosef otti Mirjamin pojan ja matkusti hänen kanssaan Egyptiin. Siellä rabbiini pani Jeesuksen egyptiläiseen pyramiidikouluun. Opettajat ja papit huomasivat pian, että poika oli ihmeellisen lahjakas olento, ja päättelivät itsekseen, että Jeesus oli Osiriksen ruumistuma, ennustuksissa luvattu hierofantti. Nuorukainen oli niin etevä, että papit, lopulta tulivat melkein kateellisiksi hänelle. Tästä johtui, että kun Jeesus oli täysikasvuinen, he kertoivat hänelle hänen syntyperästään. He sanoivat Jeesukselle: „Sinä olet äpärä, ei sinulla ole isää, ei sinulla ole kuin naimaton nainen äitinä.“ Jeesus loukkaantui sanomattomasti ja riensi matkustamaan Joosefin luo, joka silloin oli muuttanut Palestiinaan. Jeesukseen kävi niin syvälle tuo tieto äidistään, jota hän aina oli pitänyt ihanteellisena olentona, että hän kiiruhti hyvän kasvatustaan Joosefin luokse ja kysyi: „Kuinka on tämän asian laita?“ Joosef silloin kertoi hänelle totuuden. Kun Jeesus alotti julkista työtään Palestiinassa, kerrotaan Johanneksen evankeliumissa, että hän heti ensimmäisessä tilaisuudessa sanoi äidilleen: „Mitä minulla on sinun kanssasi tekemistä, vaimo!“ Hän oli niin loukkaantunut siitä, ettei hänen äitinsä ollut kunnollisesti naimisissa. Mutta pian Jeesuksen lempeä sydän katui kovaa ajatustaan ja tarkemmin ajatellessaan huomasi hän äitinsä itseasiassa olleen neitseellisen viattoman: eihän hän ollut syypää siihen, että hänelle syntyi poika! Ja kun Jeesus kerran oli omaksunut tuon ajatuksen, hän aina sanoi: „Minun äitini oli neitsyt synnyttäessään minut; enkä minä tunnusta mitään maallista isää, vaan ainoastaan Isän, joka asuu taivaissa.“

Tämä merkillinen Johanniittain historia on itse asiassa sama kertomus, joka toistetaan juutalaisten Talmudissa. Talmudissa kerrotaan, että Josuan isä oli Pandira ja että hän syntyi sata vuotta e. Kr., mikä väite on saanut myös kannattajia joissain teosofisissa piireissä meidän aikanamme.

Tämä kertomus Jeesuksen syntymästä ja kristinuskon alkuperästä ei kuitenkaan ollut mikään pääasia Johanniitta-piispan opetuksissa Hugues de Payen'sille y. m. ritareille, vaan pikemmin valaiseva sivuseikka, dogmi, joka oli omiansa selventämään heidän omaa käsitystään kristinuskosta ja heidän omaa suhdettaan roomalaiskatoliseen kirkonoppiin yleensä. Kun Tempeliritarikunta myöhemmin virallisesti kuului paavin vallan alle, opetettiin siinä aina roomalaiskatolista kristinuskoa tavallisille jäsenille ja maallikoille. Ainoastaan mestariritareille heidän sisäisessä piirissään opetettiin tätä Johanniitta-kristinuskkoa salaisena oppina.

Mutta Teokletoksen opetuksessa oli pääasia, kuten sanottu, toinen. Ja se opetus oli niin järkevä, henkevä ja todellinen, ettemme ollenkaan ihmettele, että Hugues de Payens ja hänen kanssaan kaikki todelliset Tempeliritarit ihastuivat siihen kuin suuremmoiseen elämän ihmeeseen.

Sillä mitä tämä erittäin viisas Johannüta-piispa opetti? Hän sanoi Hugues de Payens'ille: „Katso maailmaa, katso historiaa, katso kansojen elämää. Minkä puutteen kaikkialla näet? Minkä vian huomaat kuningaskunnassa yhtä hyvin kuin tasavallassa? Etkö näe, että järjestys on vain näennäinen? Pohjaltaan se on lahonnut, koska se on sokea ja umpimähkäinen, koska sitä ei voi ylläpitää muuten kuin väkivallalla. Entä missä syy? Eikö se ole tiedon puutteessa? Kuninkailta puuttuu selvä käsitys kuninkaan tehtävistä, kuninkaan vallan laadusta; samalla tavoin puuttuu kirkoilta käsitys kirkon johtajien tehtävästä ja vallasta. He ovat kadottaneet tietonsa siitä, kuinka heidän tulee hallita. Heistä tulee tyranneja, jotka sortavat kansaa, sen sijaan että viisaudella, tiedolla ja tasapuolisella oikeudella hallitsisivat sitä. Heidän tulisi opastaa kansoja onnen luvattuun maahan. Sen sijaan kuninkaat ja paavit ajattelevat ainoastaan valtaansa, rikkauksiaan, kunniaansa ja suuremmoisuuttaan. Kun taas katselet tasavaltaa, mitä huomaat? Siellä ei liioin tiedetä, millä tavoin on hallittava. Siellä vallitsee vapaus, joka synnyttää monenlaisia puolueita. Puolueet jakelevat kukin käskyjään. Kullakin on oma käsityksensä vapaudesta ja tahtovat sen nimessä hallita, ja sentähden on aina tasavallassa puolueita, jotka taistelevat keskenään vallasta.

Kaikki ovat unohtaneet, että järjestys Kosmoksessa on hierarkkinen; että valtaa ei voi olla, jollei ole tietoa, miten sitä on käytettävä. He ovat unohtaneet, että puolueet itse eivät voi hallita. He ovat unohtaneet, että tietoa tulee kunnioittaa, että viisauden edessä tulee nöyrytyä, että taivaallista johtajaa tulee totella. Sen ovat he unohtaneet tasavallassa ja sen tähden siellä kaikki on suurta sekasortoa.

Kuinka viisasta, ajatteli Hugues ritari ja kysyi: „Minkä neuvon siis sinä annat ja mitä sanot?“

Teokletos vastasi: „Ainoa pelastus on siinä, että muodostetaan seura eli veljeskunta, joka opettaa ja kasvattaa ihmisiä todellisiksi johtajiksi. Eivät kaikki sen seuran ritarit voi tulla johtajiksi; mutta kun siinä kaikille annetaan sitä kasvatusta, joka kehittää ihmisessä johtajakykä, viisautta ja tietoa, niin on aina oleva joku, joka saavuttaa tiedon ja viisauden korkeimman huipun, ja kun veljeskunta kasvaa kyllin väkeväksi ja rikkaaksi, niin se itse asettaa kuninkaat, paavit ja piispat. Se olisi koulu, josta lähtisi ihmiskunnan johtajat, ja eikö olisi suurta, jos semmoinen koulu saataisiin aikaan maan päällä?“

Hugues ja hänen ritariveljensä innostuivat. He näkivät näkyjä siitä, mikä loistava tulevaisuus ihmiskunnalla olisi edessään, jos sillälaila voitaisiin kasvattaa kuninkaita, paaveja, johtajia. Ja ihmeellinen olisi se veljeskunta, joka tätä kaikkea voisi aikaansaada maailmassa, joka sanoisi veljestään, että hänen on tultava kuninkaaksi ja toisesta, että hänestä on tuleva paavi tai tempelirin johtaja tai piispa. Nämä kuninkaat ja johtajat eläisivät ihmiskunnan puolesta, tekisivät työtä, joka aina tähtäisi kaikkien kansojen parhaimpaan onneen. Eikä heidän työnsä olisi turha eikä hedelmätön, sillä sitä olisi kannattamassa ja toimeenpanemassa tuo suuremmonen, ihmeellinen veljeskunta.

Semmoinen oli Teokletoksen mielestä oleva uuden ritarikunnan tarkoitus. Semmoiseksi hyväksyttiin Tempeliritarein alkuperäinen salainen ohjelma. Ja ritarikunnan ensimmäiset mestarit suunnittelivat Europan tulevaisuutta. He puhuivat keskenään näin:

„Europpa on tehtävä yhdeksi ainoaksi suureksi valtakunnaksi. Europasta on tehtävä semmoinen valtakunta, jossa kaikki eri kansat omine kuninkaineen ja johtajineen muodostavat osia, siis jonkunlainen yhdysvaltio. Kirkon tulee niinkään valistua ja muuttua. Se ei saa enää millään tavalla sortaa ihmisiä, eikä heidän omaatuntoaan, vaan sen tulee luoda ja ylläpitää joka maassa suuria kasvatuslaitoksia, joissa opetetaan ja kasvatetaan todellisia pappeja, s. o. kansan opettajia, jotka vuorostaan osaavat toisia ihmisiä opettaa.“

Sellainen oli Tempeliritarein alkuperäinen unelma.

Sen kautta, että joku heistä, mestareista, kertoi tästä kuninkas Filipille, heräsi hän näkemään, mikä vaara uhkasi koko Euroopan silloista poliittista olemassaoloa, joka valtakuntineen ja rajariitoineen, kansainvälisine kateuksineen ja sotineen tarjosi niin paljon mahdollisuuksia uljaille ja seikkailuhaluisille ihmisille, kunnian- ja vallanhimoisille kuninkaille ja ruhtinaille. Koko tätä rohkeata ja hauskaa peliä uhkasi Tempeliritariston rauhanunelma.

Nyt on huomattava eräs asia. Tempeliritarein salaisesta unelmasta eivät läheskään kaikki Tempeliritarit saaneet tietää, ainoastaan suurmestarit ja heidän lähimpänsä. Muut kasvoivat tavallisessa kirkollisessa uskossa, mutta oppivat samalla uskomaan mieheen ihmisolentona, jonka tehtävänä oli pyrkiä puhtauteen, uljuuteen ja kuntoon. Ja koska tämä pyrkimys varsinkin alussa tuotti näkyviä tuloksia, oli luonnollista, että heissä kasvoi suuri omanarvon tunto. Sentähden ei ole ehkä väärin sanoa, että Tempeliritarit olivat yleensä hyveellisiä kunnan miehiä, jotka syystä saattoivat ylpeillä omasta arvostaan. Kun vielä otamme lukuun heidän lopulta saavuttamansa rikkauden ja mahtavuuden, emme ihmettele, että se isku, joka kuninkaan ja paavin puolelta heitä kohdaten yhdellä sivalluksella pyyhkäisi heidät maan päältä, – emme ihmettele, että he sanomattomasti hämmästyivät, masentuivat ja vihdoin julmistuivat ja että heidän ainoaksi perinnökseen loistoajalta jäi sammumaton kostonhalu.

Heidän viimeinen suurmestarinsa Jacques de Molay koetti järjestää tulevaa salaista työtä. Kerrotaan hänen istuessaan vankina omassa Parisin Tempelissä määränneen, millä tavalla Tempeliritarikunnan työtä oli jatkettava. Europpa oli jaettava neljään suureen piiriin keskusloosheineen. Pohjoisessa looshin tuli olla Tukholmassa, lännessä Edinburgissa, etelässä Parisissa ja idässä Napolissa; nämä neljä looshia säilyttäisivät salassa tempeliritaritraditsionin, vaikkapa nimi muuttuisikin. Niin kävikin. Perintötieto eli ehjänä muutamissa piireissä läpi vuosisatoin, ja kun „Vapaamuurarit“ astuivat julkisuuteen vuonna 1717 ja vähän myöhemmin tuli kysymys n. s. korkeammista asteista, pujahti näiden joukkoon n. s. „Tempeliherra“ astekin.

Vapaamuurarit eivät kylläkään olleet täysin tietoisia Tempeliherrain suuresta unelmasta, ainoastaan siitä yksityisestä seikasta, joka oli kulkeutunut perintönä suuren hävityksen jälkeen, että tuo hirvittävä vääryys, joka oli kohdannut heitä kuningas Filipin ja paavi Clemensin puolesta, oli kostettava.

Historiasta näemme, kuinka nämä ajatukset kypsyivät. Vuonna 1789 puhkesi vihdoin Ranskan suuri vallankumous, jolloin juuri vapaamuurariloosheista päästettiin maailmaan sanat „vapaus, veljeys ja tasa-arvoisuus“. Jakobiiniseurat (oliko heidän nimensä johtunut Tempeliritariston suurmestari-marttyyrin nimestä?) kasvattivat vallankumous- ja tasavalta-aatteiden kiihkeimpiä kannattajia ja osoittivat suurinta vihamielisyyttä kuninkuutta ja kirkkoa vastaan. Kertooahan vielä legenda, että vallankumouksen synkinpinä murhapäivinä aina esiintyi merkillinen mies, joka aivankuin villinä raivosta hakkasi ja löi, tappoi ja pisti kuoliaaksi ihmisiä ääneen huutaen: „Tämä on Tempeliritarein kosto, tämä on kosto Pärttylin yöstä, tämä on kosto Nantes'in ediktin lakkauttamisesta j. n. e. ja legenda lisää, että tammikuun 21 p:nä 1793, jolloin Louis XVI:n pää katkaistiin, sama mies hypähti esille kansanjoukosta, heilutti miekkaansa ja huusi: „Tämä on kosto Jacques de Molayn kuolemasta!“

Koston henki vallitsi Ranskan vallankumouksessa. Sama koston henki on yhä vallinnut historian suurissa tapahtumissa myöhempinäkin aikoina, Napoleonin sodissa, viime vuosisadan sodissa ja vallankumouksissa, nykyisessä maailman sodassa ja nykyisissä vallankumouksissa, sama koston henki, joka on lähtöisin loukatusta oikeudentunnosta, itsekkyydestä ja ylpeydestä.

Minkä mahtavan läksyn tästä opimme?

Ensiksi sen, että itsekkyyden, ilkeyden ja pahan voima yhä on maailmassa suurempi kuin rakkauden, epäitsekkyyden ja hyvyuden.

Toiseksi sen, että Temppeleiherratkin erehtyivät keinoista, kun tahtoivat toteuttaa suurta unelmaansa; he eivät vyöttäneet itseään ainoastaan totuuden miekalla, vaan ottivat käteensä senkin miekan, johon hukkuu, ken siihen tarttuu.

Kolmanneksi sen, että mikään muu ei voi pelastaa nykyistä tilannetta Europassa ja meidän maapallollamme, kuin se, että Temppeleiherrain alkuperäinen unelma omaksutaan uudelleen korkeammalla tavalla, siten, että evankeliumein, ei kirkon – Jeesus Kristus tunnustetaan kaiken pääksi, hänet, joka ei tiedä kostosta, ei miekasta. Ja kuinka tämä on mahdollista muuten kuin siten, että Temppeilitarein unelma otetaan avosylin vastaan johonkin nykyiseen veljeskuntaan, joka tahtoo pelastaa maailman? Se veljeskunta perustakoon keskuudessaan koulun, jossa ihmisiä kasvatetaan johtajiksi, joilla ennen kaikkea on valtaa oman itsekkyytensä ylitse, koulun, jossa heitä kasvatetaan ihmisiksi, jotka ennen kaikkea tahtovat toisia palvella ja auttaa, – koulun, joka loistaa majakkana maailman pimeydessä, levittää valoa ja lohtua, uskoa ja toivoa meidän kaikkien sydämiimme, jotka työtä teemme ja olemme raskautetut. Sen koulun merkitys olisi suuri, sillä sen luokkasaleista astuisivat esiin yhteiskunnan näyttämölle tulevaisuuden viisaat valtiomiehet.

PEKKA ERVAST

TEOSOFIA
JA
TEOSOFINEN SEURA

EPÄILIJÄN JA KAHDEN TEOSOFIN
VUOROPUHELUA

KIRJOTTANUT

PEKKA ERVAST

TOINEN PAINOS

HELSINGISSÄ 1906
TEOSOFINEN KIRJAKAUPPA JA KUSTANNUSLIIKE

HENKILÖT:

X, teosofi.
A, hänen oppilaansa.
E, epäilijä.

HELSINKI
KIRJAPAINOYHTIÖ VALO
1906

I.

TEOSOFINEN SEURA.

Ystävät A. ja E. joutuvat kadulla keskusteluun.

A. Odotappas, oletko koskaan kuullut puhuttavan teosofiasta ja »Teosofisesta Seurasta»?

E. Kuinka? Teosofisesta Seurasta? Olenhan joskus sanomalehdissä siitä lukenut. Sehän on tuota uudenaikaista pakanuutta, henkien manausta, ilmasta putoavia kirjeitä ja sen semmoista taikauskkoa.

A. Mikä? — seurako?

E. Teosofia, tiedän mä. Sehän on todistettua humbugia.

A. Vai niin! Suo anteeksi, sinäkö sen olet todistanut?

E. Kiitos paljon, minulla ei ole aikaa semmoisiin enkä viitsisi, vaikka olisikin . . . Mutta mitä oikeastaan tarkoitat? Ethän sinä teosofiksi rupea — pakanaksi kristityssä ja sivistyneessä yhteiskunnassamme?

A. Entä jos rupeaisinkin! . . . Hyvä veli, vanhan ystävytemme nimessä tahtoisin puhua sinulle pari totista sanaa.

E. Olen perin hämmästynyt. Sinä käyt oikein juhlalliseksi. No, »vanhan ystävytemme nimessä» suostun tuohon keskusteluun. Mutta älä koeta minua »kääntää»! En minä ole yhtä herkkäuskoinen kuin sinä.

A. Ole huoleti. En aio sinua kääntää enkä koetella herkkäuskoisuuttasi. Tahtoisin vain huomauttaa eräästä seikasta, johon, ikävä kyllä, sangen moni tässä mainiossa kristikunnassamme tekee itsensä syyppääksi. Ethän pidä pahana, jos minun täytyy lukea sinutkin niitten joukkoon; itse ennen olin samaa laatua.

E. Olen hyvin utelias.

A. Mieleeni muistuu, mitä meidän kristittyjen Mestari on lausunut: »älä tuomitse, ettei sinua tuomittaisi!» Tämä käsky muistuu mieleeni, kun katselen kristityitä ja huomaan, että sitä käskyähän ne juuri

rikkovatkin! Ottaakseni vain yhden esimerkin: mitä muuta se on, kun kaikki pipit ja papit huutavat kirousta ja ikuista kadotusta teosofialle ja teosofeille eivätkä edes tiedä, mistä on kysymyskään.

E. Ohoh! . . .

A. Täytyy sinun myöntää itsestäsi, että niin teit — aivan äsken. Heti iskit kiinni noihin tavallisiin fraaseihin: uudenaikainen pakanuus j. n. e. ja kohta perästä tunnustat, ettei sinulla ole aavistustakaan siitä mikä asia oikeastaan on.

E. Maltahan, hyvä veli! Syntinen olen kuin muutkin (sinä esim.), mutta olen toki sanomalehdistä lukenut yhtä ja toista sekä teosofiasta että Teosofisesta Seurasta, muun muassa heidän suurista riidoistaankin . . . Ja, kuten tiedät, »hedelmästä puun tuntee».

A. Aivan oikein. Missähän paha niin rehottaa ja kasvaakaan kuin meidän kristityissä maissamme? — kerrassaan kaunis todistus kirkonuskomme oivallisuudesta!

E. No, ihmiset ovat ihmisiä, eihän se suorastaan uskontoa koske.

A. Jos sen myönnämme, miksi emme sitten myönnä, että teosofitkin ovat ihmisiä?

E. Olkoon, mutta katso, kun ihminen sanoo: »mulla on totuus», sitten häneltä jotain vaaditaan.

A. Kuka niin on sanonut?

E. Eivätkö teosofit niin väitä?

A. Veli rukka! Siitä sen näkee, kun vaan vihollisten leirissä käypi tiedustelemassa! . . . Kuulehan! Kun minun tuttavuuttani tavottelit, menitkö silloin vihamiesteni luo? Etkö käynyt erästä ystävääni pyytämässä esittämään sinut minulle? Ja sitten kanssani seurustellen opit minua tuntemaan? Eikö niin? Miksi ei samaten teosofeilta itseltään kysytä, mitä he ovat ja mitä teosofia on? Miksi juuri heidän suhteensa luottaa vaan kadehtijain lausuntoihin!

E. Kovin innokkaan puolustajan he sinusta ovat saaneetkin! Vaan missä niitä on? Lontoossa, Amerikassa? En minä ketään tunne.

A. On niitä maan joka ääriässä. Etkö sinä tiedä, että »Teosofisen Seuran» haaraosastoja on tämän maapallon joka maanosassa?

E. Todellako! . . . Hm . . .

A. Oikein, ystävänä! Minäkin pilkkasin teosofiaa ja nauroin koko Seuralle — sen tunnustan häpeäkseni —, kunnes tutustuin muutamaan teosofiin.

E. Jopa aavistin. Siksi oletkin noin kiivas.

A. Varmaan sinäkin innostuisit. Jospa tietäisit . . .

E. Kerro! Kuka se oli? Suomalainenko?

A. Suomalainen, ja hyväkin. En ole koskaan tavannut vaatimattomampaa, herttaisempaa, intelligentimpää ihmistä. Ensin en ollenkaan tiennyt, että hän oli teosofi. Ihailin hänen jaloja mielipiteitään ja huomasin kummakseni ja ilokseni, ettei ne olleet pelkkää sanahelinää. Hän on se, mitä hän puhuu, eli

hän ei puhu semmoista, jota hän ei sydämessään tunne.

E. No, johan tuo . . .

A. Niin, en liiottele. Voit käsittää hämmästykseni, kun kerran sain tietää, että hän on »Teosofisen Seuran» jäsen. Riensin heti hänen luoksensa. »Onko se totta!» huudahdin jo ovella, »oletteko teosofi? Uskotteko henkiin, ihmeisiin ja sen semmoisiin?» (huomaa: samat sanat, jotka sinä äsken käytit!) Hän hymyili aivan tyynesti ja vastasi: »Olen . . . tahtoisitteko kuulla jotain siitä asiasta?» Tietysti minä tahdoin. Pyydettyään minua istumaan sanoi hän: »Ihmeisiin en usko, henkien manaaja en ole. Teosofiaa tutkin, ja sen ensi oppeja on: ei ole mitään yliluonnollista, ei mitään ihmeitä. Mitä henkien manaukseen eli spiritismiin tulee, niin ajattelen siitä asiasta samalla lailla kuin Jeesus: antakaamme kuolleitten olla rauhassa!» . . . Niin hän sanoi.

E. Sepä vasta! . . . No, mutta jos tuo on totta, sittehän kaikki erehtyvät.

A. Niin erehtyvätkin — eli *tahtovat* erehtyä. Totuus ei menesty maailmassa; maailma ei tahdo tietää siitä, sillä se todistaa maailmasta, että sen työt ovat pahat. Sentähden pilkataan ja vainotaan ja ristiinnaulitaan aina ne, jotka totuuden julistavat.

E. Ahaa! Puhuit totuudesta. Teosofit siis kumminkin väittävät, että heillä on totuus.

A. Jos niin olisikin, mitä loukkaavaa siinä? Eikö tuhannet niin väitä? Eikö joka uskonlahko, joka tieteenhaara huuda: tässä on totuus?

E. No niin, sehän se luottamuksen vähentääkin.

A. Teosofit *eivät* niin sano, he ovat ainoat, jotka *eivät* sano: »minulla on totuus». Sen sinä pian käsittäisit, jos heidän kanssaan seurustelisit.

E. Tunnustan, että tämä kaikki on minulle hyvin uutta ja outoa. Sinä sekotat Jeesuksen ja spiritismin ja teosofian ja totuuden toisiinsa, niin että pääni on vallan pyörällä. Ovatko nuo teosofisi kristityitä, vai pakanoita, vai tieteilijöitä, vai mitä?

A. Eivät sitä eivätkä tätä — vaikka kyllä voisi sanoa, että he ovat yhtä hyviä kristityitä kuin ne, joilla siitä on patentti. Sitä paitsi sinä tuota kysyit vain leikilläsi, vain peittääksesi, että ennakkoluulosi jo horjahtavat. Mutta nyt tahdon jatkaa kertomustani. Ystäväni sanojen jälkeen olin sangen utelias tietämään enemmän teosofian opeista ja »Teosofisesta Seurasta». Hän istui tuolille eteeni ja sanoi: »Luulen, että teille aluksi on hyödyksi ja huviksi, jos kerron vähäsen seurastamme ja teosofien omasta asemasta. Moni erehtyy, kun saapi tietää, että »Teosofisen Seuran» tunnuslauseena on: »ei ole mikään uskonto totuutta korkeampi». Moni vetää siitä johtopäätöksen, että meillä on totuuden monopooli. Ja kuitenkin tuo lauseemme ilmaisee juuri sen verran, minkä se ilmaisee, nim., että me uskomme, ettei millään nykyaikaisella uskonnolla ole koko totuutta hallussaan. Me hylkäämme kaiken totuuden monopoliseeraamisen. Me olemme aivan yksinkertaisesti *totuuden etsijöitä*, me teemme sen, minkä jokainen järkevä ja ajatteleva ihminen myöntää oikeaksi ja itse tekeekin: me etsimme totuutta. Mutta tämä totuuden etsiminen on meille pyhä ja jalo pyrintö. Me etsimme sitä sen itsensä tähden ja siinä tarkoituksessa, että voisimme veljiämme auttaa. Itse etsimisessä meillä on täysi vapaus. Jos joku meistä löytää rauhan ja tyydytyksen jostakin uskonnosta tai ajatusjärjestelmästä, niin se on hänen oma asiansa. Jokaisella on vapaus ja jokaisen täytyy kunnioittaa veljensä mielipiteitä, mikäli ne eivät sodi yleistä veljesrakkautta vastaan. »Yleinen veljeys» on nim. seuramme sekä ehto että päämaali. Joka siihen liittyy, hänen täytyy allekirjottaa se kohta ohjelmassamme. »Teosofisen Seuran» tarkoitus on näet:

1) perustaa ihmiskunnan yleisen veljeyden ydin katsomatta rotuun, uskontunnustukseen,

sukupuoleen, säätyyn tai väriin;

- 2) edistää vertailevan uskontotieteen, filosofian ja tieteen tutkimista; ja
- 3) tutkia tuntemattomia luonnonlakeja ja ihmisen salaisia voimia.

Toisen ja kolmannen tehtävän perusta on jo käynyt selväksi siitä, mitä olen teille esittänyt. Mutta miksi ensimmäiseksi tehtäväksi asetettiin yleisen veljeyden ytimen perustaminen? Kuuluuko se ollenkaan teosofiseen asiaan? Vieläpä on säädetty, että seuraan pyrkijältä vaaditaan tämän ensimmäisen kohdan hyväksyminen — eikä muuta. Minkätähden?

Tässä ilmenee Teosofisen Seuran perustajien viisaus. Heidän säädöksensä on sielun kehityksen kannalta vallan oikea.

Totuuden etsintä on pitkä, kapea, vaivalloinen tie. Mutta se ei ole läpeensä pimeä. Totuuden täydellinen tieto, joka toisessa päässä loistaa aurinkona, luo valonsa koko polun yli, joten ihminen alusta saakka saa »vaelttaa valkeudessa», joka yhä kirkastuu kuta enemmän hän lähenee itse totuuden aurinkoa. Voisi sentähden sanoa, että ihminen löytää totuuden toisensa jälkeen — ja onpa totuuksia, jotka jo ovat astuneet miltei koko ihmiskunnan tajuntaan. Mutta jokainen totuus on otettava huomioon vaelluksella, jokainen »sana kätkevä»; ja löydettyä totuutta ei saa loukata, jos mieli pyrkiä eteenpäin.

Meidän aikamme on havainnut tällöisen totuuden; hämäränä se jo elää kaikkien sivistyskansojen tajunnassa. Tämä totuus on kaikkien ihmisten veljeys. Kyllähän Jeesus sitä saarnasi, kyllähän Buddha. Mutta vasta nyt ihmiskunta herää sen ymmärtämiseen.

Kaikki ihmiset ovat veljiä: kas siinä totuus, jota sen tulee tunnustaa, joka tahtoo enemmän etsiä. Taivaan portille ei saata kolkuttaa se, joka muita sortaa. Kaikilla on samat henkiset oikeudet. Rakkaus on täyttävä sen rinnan, joka halajaa tietoon päästä, ja ainoastaan »puhtaat sydämeistä saavat nähdä Jumalan».

Olla täydellinen veli, sitä tietysti syntinen ihminen ei saata. Täydellisiä veljiä ovat ainoastaan Totuuden Mestarit. Mutta alusta pitäen hänen motiivinsa on oleva puhdas ja epä-itsekäs. Tiedon ohessa kasvaa taito ja taito on käytettävä hyvässä tarkoituksessa: ihmiskunnan auttamiseksi, kehityksen jouduttamiseksi, Jumalan tahdon toteuttamiseksi.

Kun seuramme 17 p. marraskuuta v. 1875 New-Yorkissa syntyi, oli vain joitakuuta uskollisia tovereita, jotka silloin tällöin kokoontuivat H. P. Blavatskyn vastaanottohuoneeseen. Nyt, 31 vuotta myöhemmin, on se kasvanut suureksi seuraksi, jonka haarat ulottuvat kaikkiin maan ääriin ja jonka jäsenluku on viisitoistatuhatta. Se on tunnettu koko maailmassa, se on sanomalehtien ja seurapiirien keskusteluaineena, milloin sitä pilkataan ja parjataan, milloin keuhataan ja kiitellään. Sillä on aikakauskirjansa, jotka levittävät sen aatteita kaikkiin maihin, ja se on melkein kaikilla kielillä synnyttänyt kirjallisuuden, joka on kasvanut niin laajaksi, että vastustajain täytyy hämmästyä. Sanalla sanoen: Teosofinen Seura on vallannut itselleen aseman meidän aikamme ajattelussa, etenkin sen kautta, että se on kutsunut ihmisiä ajattelemaan herättänyt heitä totuuden etsintään.»

Niin ystäväni puhui, ja hänen lopetettuaan istuimme kauan ääneti. Minä kerrassaan häpesin entisiä pahoja luulojani, ja omatunto moitti, sillä olin tutkimatta tuominnut ja usein pilkannut asiaa, josta en mitään tiennyt. Vihdoin kysäsin:

»Olen joskus kuullut sanottavan, että teosofia olisi valmiiksi laadittu uskonnollinen tai filosofinen järjestelmä?»

»On tavallaan», vastasi ystäväni. »Mutta tämä koskee myös ohjelmamme kolmatta pykälää, josta en

nyt jouda puhumaan. Tulkaa toinen kerta luokseni, silloin tahdon jutella teille *teosofian oppeista*. Nyt olen vain tahtonut kertoa teille Teosofisesta Seurasta.»

Sitten jätimme hyvästi, ja minä läksin.

No, mitä ajattelet, hyvä veli?

E. Hm . . . Kävitkö siellä toistamiseen?

A. Kävin, kävin.

E. Ja hän jutteli sinulle teosofian oppeja . . . ja sinä olit yhtä huvitettu?

A. Enemmän, veikkonen, kuin ennen. Olen vallan haltioissani. Elämä oikein kirkastuu minulle, ja sinä tiedät paraiten, ettei se tähän saakka ole ollut niinkään valoisa.

E. Kuules, veli kulta . . . hm . . . hm . . . Mitähän, jos tekisit minut tutuksi tuon teosofisi kanssa?

II.

TEOSOFIA.

Ystävät A. ja E. ovat teosofi X:n luona.

X. Teidän huomautuksenne, herra E., oli varsin paikallaan. Ennenkuin totuutta rupeamme etsimään, tulee meidän tiedustella, onko ylipäänsä mitään »totuutta» ja onko se ihmisen saavutettavissa. Sillä todellakin synkkä ja kylmä olisi etsimisen talvinen yö, ellei toivontähti tuikkisi ja kertoisi, ettei päivän lämmin valo kauan poissa viivy.

E. Tulin sen vaan sanoneeksi, kun äkkiä muistui mieleeni, mitä eräs tuttavani vakuutti minulle toissapäivänä . . . Olkoon sivumennen mainittu, että hän lukee itsensä — syystäkin — iloisten poikien joukkoon, eli, kuten veli A. määritteli, hänellä on »hieman materialistiset tendenssit» . . . No niin, hänen sanansa kuuluivat tähän tapaan: »Kaikkea sitä kuuleekin! Nyt ihmiset alkavat juosta »totuuden» perästä. Kilpa-ajoa sekin. Kun ei elämä tyydytä, niin sitä keksitään jos jotakin. Se johtuu kaikki pessimismistä — *pessimismistä*, nähkääs! Mikä ikävä kaiku tuossa sanassa. Mieleeni kuvastuu nuori tyttö, joka on rakastunut romaanin sankariin ja istuu nurkkaan itkemään ja turmelemaan kauniita sinisilmiänsä, sen sijasta että lähtisi tovereinsa kanssa niitylle tanssimaan ja voittamaan itselleen oman, *elävän* kullan. Sillä mikä totuus on? Totuus on elämä. Ihminen on yhteiskunnallinen eläin; hän syö ja juo ja rakastaa ja saapi vähän melua aikaan maailmassa. Jonka jälkeen hän kuolee, pistetään arkkuun ja haudataan. Pappi sanoo: amen! se on: olemassa olosta on tämä veljemme siirtynyt olemattomuuteen — eikä siinä sen kummempaa. Totuus on elämä ja kuolema on totuuden loppu . . . No, saatathan uskoa, että pitkän, hyvin pitkän — tai, en muista, sanovatko teologit: lyhyen? — ajan perästä pääset ulos haudastasi pilvelle seisomaan ja torvea toittamaan, jos se usko antaa sinulle enemmän rohkeutta nauttimaan elämästä ja käsittämään sen totuuden, ettei mitään totuutta ole . . .»

A. Senkin elämänfilosofia! Puhuu halveksien pessimismistä — ja onko pessimistisempää maailmankatsomusta!? . . . *jos* sitä maailmankatsomukseksi saattaa nimittää. Sofistiikkaa se minusta on, tieteilemistä, jolla peitetään oma henkinen laiskuus ja huolimattomuus. Sitäpaitsi se on vain rikkaalle ja onnelliselle — ei köyhällä ja kärsivällä ole siitä lohdutusta.

E. Sen myönnän. Mutta olen minä tuntenut materialistin, joka oli jaloimpia ihmisiä auringon alla ja sen lisäksi sängen oppinut mies. Kaukana siitä, että iloinen poika olisi ollut, hänen luonteensa pääomaisuus oli alakuloisuus. Hän sanoi, että tieteellinen tutkimus oli saattanut hänet sille kannalle . . . Affäärimiehenä minä tosin en ole tiedettä tutkinut, mutta en minä hänen sanojaan epäile . . . Todellakin, mitä te siitä sanotte, herra X.?

X. Siinä meillä on edessämme vanha sielutieteellinen totuus. Tahtoisin selittää asian näin. Useimmat ihmiset ovat luonnostaan materialisteja, he näkevät vain tämän elämän, uskovat vain tähän elämään siinä muodossa kuin se jokapäiväisenä heidän silmiinsä kajastaa. Monet ovat sitä tietämättänsä, käyvät kirkossa, puhuvat »uskostaan». Toiset ovat huomanneet ristiriitaisuuden todellisen elämän ja tuon uskon välillä ja hyljänneet uskon, kun eivät saattaneet elämää hyljätä. Vielä toiset — ja niihin kuuluu herra E:n jalo tuttava — ovat ajatelleet pitemmälle ja hyljänneet »uskon» järjelliseltä kannalta. He ovat käsittäneet, mikä kuuluu erottaa uskon tiedosta ja he ovat kokonaan kääntyneet tieteen, se on kokemuksen ja tiedon puoleen . . . Mutta tiede . . .

E. Niin — tiede?

X. Tiede, niinkuin kaikki, niinkuin koko elämä ilmaisee heille juuri sen verran, minkä sisimmässä sisässään haluavat tietää. Kaikki on peili, jossa näemme oman itsemme. Luonnostaan materialisti löytää — materialismin. Ainoastaan jos *totuutta* tahdomme, totuuden löydämme — ja totuus on silloinkin vain toinen nimi itsellemme . . . Nyt teoreettisesti määritelmämme, mitä »totuudella» tarkotamme. Mikä teidän mielipiteenne on, herra E.?

E. Eipä minulla siitä ole juuri mitään mielipidettä . . .

X. Entäs te, herra A.? Mikä on teidän käsityksenne?

A. Alussa — teihin tutustuttuani — luulin minä, että totuus olisi pysyvä ilo, rauha, tyyneys, onni, sopusointu sydämessä ja päässä. Nyt on jotain uutta tullut lisää. Minusta tuntuu, että kuta enemmän totuutta tietäisin, sitä enemmän minussa asuisi yleistä ihmisrakkautta, lempeyttä, nöyryyttä — sanalla sanoen: kaikkia hyveitä.

X. Teidän vastauksenne on käytännöllinen ja kysymme tietopuolista. Jättäkäämme tunto sikseen, tutkikaamme vain, mitä järki sanoo. Muodostan kysymyksen tähän tapaan: mikä olisi sen ihmisen *ehdoton* ominaisuus, jolla totuus olisi?

A. Nytpä huomaa, mitä tarkoitatte! Hänen pitäisi *tietämän* . . .

X. Sepä se. Hänellä pitää olla selvä, tarkka ja tosi *tieto* kaikesta mitä on: hänen pitää *tietämän* kaikki taivaan ja maan salaisuudet, *tietämän*, kuka ihminen on, mikä elämä on ja mikä kuolema. Hänen tulee olla kaikkiviisas.

E. Hm . . . tuota papeille pitäisi saarnattaman.

X. Ihmisen suhteen totuus siis ehdottomasti on tieto. Sen suoranainen määrittäminen käy kehässä, niinkuin logikka sanoo: totuus on totuus, se on: totuus on totuus kaikkein asiain suhteen eli kaikkein asiain oikea suhde, jos niin on selvempi. Tätä ei kukaan kieltäne. Joudutteko nyt hämillenne, jos kysyn: onko totuus olemassa?

A. Arvaan, mihin tähtäätte. Käsitän, käsitän! Tietysti totuus on olemassa. Totuus on se, että kaikki on niinkuin se on eikä millään muulla lailla. Esim. päivä koittaa yön perästä huolimatta siitä, olenko sokea, niin etten sitä näe, vai enkö. Samaten kaikkein asiain oikea suhde eli totuus on olemassa huolimatta siitä, tietääkö sitä kukaan vaiko ei.

E. Jaa-a . . . Tuo ei ole niinkään hullua.

X. Niin, ihmiset usein sekottavat totuutta ja totuuden tietoa toisiinsa . . . Totuus on siis, kuvannollisesti sanottuna, *valo*, joka maailman valaisee. Totuuden valo ihmisessä esim. on ihmisen oikea suhde maailmaan, elämään, kuolemaan j. n. e. Kun ihminen sen valon näkee, niin hänellä on totuuden tieto.

A. Totta, totta! Muistuu mieleeni raamatunlause: »Ja valo loistaa pimeydessä, mutta pimeys ei ole sitä käsittänyt.» Sitähän se tarkottaakin: me ihmiset vaellamme pimeydessä, vaikka valo loistaa kaikkialla . . .

X. Siis itsessämmekin. Aivan niin.

E. Suokaa anteeksi, että keskeytän. Ymmärrän kyllä, että totuuden olemassa-oloa ei saata kieltää, mutta mielestäni sillä ei vielä ole sanottu, että ihminen voi päästä sen totuuden tietoon. Päinvastoin tekee

melkein mieli epäillä . . .

X. Niitä onkin ihmisiä, jotka välttävät, että totuutta ei voi tietää. Mutta ettekö huomaa, että he tekevät itsensä syypäiksi paralogismiin eli väärään johtopäätökseen, jos jättävät väitteensä todistamatta? Sillä mitä oikeastaan sillä väittävät? Juuri sen, että he tietävät, että totuutta ei voi tietää — toisin sanoen, että heillä on totuuden tieto. Mutta jos taas sen voivat todistaa, ovat samalla todistaneet, että totuuden tieto on olemassa!

E. Hm . . . olkoon, mutta . . .

X. Tällä ei kuitenkaan ole todistettu, että totuus on ihmisen saavutettavissa. Te olette oikeassa, herra E.

A. Oi, minä ihan aavistan, että totuus on löydettävissä. Minä *tunnen* sen. Mitä merkitystä elämällä muuten olisi?

X. Niin, niin, te olette entusiastisesti, herra A. Mutta kaikki ihmiset eivät Kolumbuksen lailla rohkene purjehtia aavalle meren ulapalle, teille tiettömille — vain jumalallisen aavistuksen ylläpitäminä, että jossain maata on. Useimmat ihmiset ovat perin kadottaneet tuon sielun hienon äänen, jota kutsutaan intuitioksi ja jonka valossa ihminen aavistaa eli näkee (*intuetur*) totuuden — *uskon* oikea merkitys — ennenkuin se hänellä on, ennenkuin hän *tietää ja taitaa*. Useimmat ihmiset saattavat turvata vain ymmärrykseensä, maalliseen »aivoälyynsä» . . . ja viiteen aistiinsa. Mutta aistillinen ymmärrys on aina petkuttanut niitä ihmisiä, jotka eivät osaa ajatella syvästi, s. o. sydämellään; se on loitsinut heihin uskon, että *ihminen* on »kone», joka pyörii jonkun aikaa ja sitten hajoaa, että *ihmisen* olemassaolo alkaa syntymästä ja loppuu kuolemaan, toisin sanoen, että ruumis on ihminen ja että tämä näkyväinen maailma on ainoa mahdollinen olemismuoto . . . Aistillinen ymmärrys on se maaperä, jossa ateismit, materialismit ja sen semmoiset itävät ja juurtuvat . . . sitten kasvaakseen ja menestyäkseen teologiojen hellän hoidon alaisina . . . Meidän tulee sentähden asettua sille kannalle, että kaikki meitä käsittävät. Meidän täytyy selvällä puheella koettaa herättää ihmisissä *uskoa totuuden saavuttamisen mahdollisuuteen*. Tämä on teosofian a ja o.

E. Jos asianlaita on niin, on epäilemättä teosofian päämaali korkea ja sen pyrkimys ansaitsee kaikkea kiitosta. Mutta miksikä sitten teosofiassa on niin paljon muitakin oppeja?

X. Niiden oppien avulla koetetaan juuri herättää tuota mainitsemaani uskoa. Ajatelkaa toki, herra E., eihän ihminen olisi paljonkaan autettu, jos hänelle vain sanoisimme: totuus on löydettävissä — etsi!

E. Sen myönnän. Ja nyt noilla opeillanne luulette voivanne herättää uskoa.

X. Aivan varmasti, sillä meidän oppimme ovat yksinkertaiset, selvät ja järkevät. Me sanomme, että jos joku yksilö tietäisi totuuden, niin hän näkisi eräitten asiainhaarain olevan juuri siten kuin teosofiset opit opettavat: hän esim. näkisi, että reinkarnatsioni eli jälleensyntyntä on tositapahtuma luonnossa, että ihminen on näkymättömän maailman jäsen, että karman eli syysuhteen laki johtaa niin hyvin henkistä ja siveellistä kuin aineellistakin maailmaa j. n. e. Tämä on väite, mutta ajatteleva ihminen ei sitä kiellä ennakoita. Kukaan ei saata tuomita — puhtaalla omallatunnolla — nykyajan teosofisia oppeja vääriksi olematta itse parempitietoinen, mutta hänellä on täysi vapaus uskoa niihin, tai olla niihin uskomatta, sillä huomatkaa, niinkuin jo sanoin: meidän tarkotuksemme ei ole, että kukaan niihin umpimähkään uskoisi. Me tahdomme herättää ihmisissä uskoa siihen, että totuuden tieto on saavutettavissa ja me tahdomme antaa heille viittauksia siitä, millä lailla tämä tieto on saavutettavissa. Jos he ensin tietoon pyrkivät, sitten kyllä huomaavat itsestään, ovatko teosofiset opit tosia.

E. Teidän kantanne on tosiaan vapaa, sen ilolla tunnustan.

A. Niin, veliseni, oletko koskaan lahkoissa kuullut semmoista kieltä?

E. Enpä tietenkään, ja myönnän, että alan innostua asiaan. Tekisipä mieleni kuulla, millä perusteilla uskotte, että ihminen voi päästä totuuden tietoon . . . Mutta pelkään, ettei herra X. tällä kertaa . . .

X. Niin, te olette varsin tervetulleet huomenna samaan aikaan.

III.

TOTUUDEN TIETO.

A. ja E. taas X:n luona.

E. Tunnustan teille aivan suoraan sydämestäni, herra X., että sängen outo tunne minut valtaa. En tiedä, onko se ilo vai pelko. Minusta tuntuu, että jos todellakin saatte minut vakuutetuksi, niin — hyvästi sitten nykyiselle elämälleni! Eihän se kadehdittavan onnellinen ole, mutta tottumus on toinen luonto . . . sitä säpsähtää, kun uusi ja outo äkkiä ilmaantuu silmien eteen . . .

X. Tuo vain osottaa, että rehellisenä miehenä otatte asian syvälliseltä kannalta. Osottaapa myös, että sydämessänne piilee toivomus, josta ette vielä ole aivan itsetietoinen: toivomus, että totuuden tietäisitte. Ulkonainen ihmisenne, alempi itsenne pelkää totuutta vaistomaisesti, sillä se aavistaa, ettei totuus sitä imartele, mutta sisäinen ihmisenne, parempi, ylempi itsenne vavahtaa ilosta, sillä se aavistaa, että totuus on sen »vapauttava», niinkuin Jeesus sanoi . . . Nyt palatkaamme asiaan. Saattaako yksityinen ihminen päästä totuuden tietoon?

Oletteko koskaan tulleet ajatelleiksi, mikä on ihmissielun syvin ominaisuus? Minä sanoisin, että se on *kaipuu*. Mitä sielu kaipaa? Minä sanon, että se kaipaa juuri sitä tuntematonta, jota kutsumme milloin Jumalaksi tai totuudeksi, milloin ikuiseksi elämäksi, rauhaksi, onneksi, rakkaudeksi, valoksi, taivaan valtakunnaksi tai jollain muulla nimellä. Ja minä sanon, että koko meidän elämämme on vain tuon tuntemattoman *etsiskehää* . . . Kaikki eivät sitä tiedä, he eivät ole tutkineet itseään, he eivät tunne itseään. Mutta luokaa silmäys ihmisiin ympärillänne, niin huomaatte, että puhun totta. Ihmiset ovat sängen erilaiset sekä älyn että olon puolesta, mutta heillä on yhteinen tunnusmerkki: kaikissa asuu *välttämättömyyden* tunto, tuo tunto, että heidän täytyy jotakin tehdä, että he jotakin varten ovat tässä maailmassa. Toinen elää suorastaan tuon vaistomaisen tunnon — eli uskon, joksi Tolstoi sitä kutsuu — ylläpitämänä, hän ei ajattele sinne eikä tänne; hän tekee tehtävänsä, koska se on hänelle annettu. Toisissa, suuremman intelligenssin ohessa, herää persoonallisempi itsetietoisuus; he luovat itselleen aatteen eli ihanteen. Jotkut työskentelevät elämänsä läpi yhden ihanteen puolesta, useimmat muuttavat »ihanteensa» tuulen kääntyessä. Kuinka likellä totuutta tuo ihanne oli, siitä riippuu sen elinvoima. Kunnes ihminen tulee itsetietoisuuteen siitä, että hänen kaipuunsa onkin Jumalaan, niin kauan hän luonnon pakosta luo itselleen »epäjumalan kuvia», joihin koettaa käydä kiinni, joka kerta huomatakseen, että olivat harhakuvia. Mutta juuri noitten pettymysten kautta hänen silmänsä aukenevat, niin että hän vihdoin oppii ymmärtämään sielunsa syvimmän tarpeen.

Vaan mitä tämä kaipuu todistaa meille? Plaaton sen varmaan näin määritteli: tyhjästä ei synny mitään. Kun kaipuu on olemassa, niin on myös olemassa se, jota se kaipaa; sillä ei ikävöiminen saata olla muuta kuin 1) menneisyyden muistamista — reminissenssiä — tai 2) tulevaisuuden aavistamista — ennakolta tietoa. Kaipuu on joko sielun himmentynyt muisto jostain olleesta tai sen himmeä aavistus jostain tulevasta. Kummassakin tapauksessa se olisi tyhjä, julma ja tarpeeton, ellei sielu kaipaamaansa voisi saavuttaa. Tuo tuntematon, jota sielumme kaipaa ja jota kutsumme Jumalaksi tai totuudeksi, tai ikuiseksi elämäksi, täytyy siis olla ihmisen saavutettavissa. Joka oli todistettava.

E. Saanko tehdä pienen huomautuksen?

X. Varsin mielellään.

E. Viime kerralla sanoitte, materialisteistä puhuttaessa, että ihminen juuri löytää sen, minkä hän sisimmässä sisässään tahtoo löytää: materialismiin kallistuva löytää materialismin. Nyt väitätte, että sielun

syvin kaipuu onkin totuuteen. Mikseivät kaikki siis löydä totuutta?

A. Voi, veli hyvä, etkö sinä käsitä, että tuo sisäinen ihmisemme, tuo sielu, jota emme näin ollen täysin tunne, että *se* kaipaa totuutta, mutta että *me* saatamme ikävöidä mitä tahansa?

X. Aivan niin. *Me* — useimmat meistä emme tunne itseämme niin hyvin, että tietäisimme, että sielumme ikävöi totuutta, vaan niinkuin jo sanoin, me luomme itsellemme väärän kuvan sielumme kaipuusta. Niin on materialistikin laatinut maailmankatsomuksensa *sydämessään* valmiiksi, ennenkuin hän on muka todistanut sen tieteellisesti tai muulla lailla oikeaksi järjelleen. Tutkikoon sydäntään materialisti! . . . Oletteko nyt käsittänyt, herra E., eron sielumme totuuden kaipuun ja personallisen, tietämättömyyteen perustuvan, väärän onnen j. n. e. etsinnän välillä?

E. Luulenpa käsittäväni . . . Mutta miksikä sitten olemme tietämättömät sielumme tosi tarpeesta?

X. Emme niinkään tietämättömät, koska minäkin nyt siitä näin pitkiä puheita pidän. Sanokaappas, herra E., ettekö nyt tunne, että jossain — vaikkapa syrjäisimmässä — sydämenne sopukassa piilee totuuden kaipuu?

E. Totta on. Näin teidän seurassanne minä sen todellakin tunnen . . .

X. Nyt siis jättäkäämme tämä todistus totuuden saavuttamisen mahdollisuudesta ja ryhtykäämme toiseen käsiin.

Kaikista yhtäläisyys-teorioista huolimatta ihmiset eivät ole »samaa maata», vaan keskenään sängen erilaatuiset. Toinen *on* toista kehittyneempi, toinen *on* toista viisaampi. Mutta mitä se osottaa? Etteivät ihmiset ole yhtä pitkälle kehittyneet, vaan että ovat eri kohdilla sitä tietä, joka totuuteen vie. Tuo erilaisuus ei tosin ole niin huomattava meidän jokapäiväisten ihmisten kesken, sillä me olemme jotakuinkin yhtä pitkällä »tiellä», mutta ajatelkaa vain tosi neroa, joka älyllään tavallisten ihmisten parissa loistaa kuin aurinko tähtien keskellä, ajatelkaa vain enkeli-ihmistä, joka ikäänkuin siivillä kiihtää elämän läpi, koskematta sen likaan! Harvinaiset ne ovat, mutta niitä välistä ilmestyy maailmaan ikäänkuin kaukaa tulleina matkamiehinä.

Muistakaa sitten, että on ollut ja on ihmisiä, jotka hiljaisuudessa totuutta etsivät, jotka eivät muuta elämässään pyydä kuin Jumalaa. Maailma ei heitä tunne, mutta väsymättä he pyrkivät ja ponnistavat, vastustamattoman halun, horjumattoman uskon, toivon, rakkauden pakottamina ja ylläpitäminä. Olisivatko he houkkioita? He eivät sitä ole. He ovat aina viisaampia, nöyrempiä, vaatimattomampia ja luonnollisempia kuin heidän kanssaveljensä.

Muistakaa vielä, että moni noista totuudenetsijöistä, kun hän on jotakin löytänyt, on ollut valmis kertomaan sitä maailmalle, kuten esim. Platoon, Pythagoras, Giordano Bruno, Paracelsus, Jakob Böhme, Averroes, Bacon, Claude de Saint-Martin, Svedenborg ynnä lukuisat muut, jotka ovat kutsuneet itseään filosofiiksi, mystikoiksi ja teosofiiksi. Maailma tosin yleensä ei ole heitä käsittänyt, ja he ovat useinkin saaneet kärsiä paljon siitä, että koettivat veljiään auttaa — on heistä yksi ja toinen kuollut marttyyrikuolemankin —, mutta he ovat eläviä todistuksia siitä, että totuus on löydettävissä.

Ja vihdoinkin muistakaamme niitä korkeita olentoja, niitä aniharvoin esiintyviä ihmisiä, joita kunnioitetaan Jumalan poikain ja profeettain nimellä, muistakaamme Jeesusta, Krishnaa, Buddhaa, Lao-tse'ta, Zoroasteria, Moosesta j. n. e., jotka ovat tulleet maailmaan totuutta julistamaan ja herättäneet liikkeitä, joista uusia uskontoja on syntynyt. Tahdon huomauttaa teille sen tosiseikan, että kaikki ovat sanoneet tullessaan maailmaa vapahtamaan, että ovat sanoneet omistavansa totuuden, että ovat sen näyttäneet elämässään, että ovat sen puolesta menneet kuolemaan. He ovat koonneet ihmisiä ympärilleen ja jokainen heistä on huutanut: etsikää totuutta! Uskokaa minun sanoihini, tehkää niinkuin minä käsken teille, ja minä lupaan, että te totuuden löydätte. Sillä totuus on olemassa. Oi te sokeat, miksette tahdo sitä

nähdä? Oi te itsekkäät, miks'ette tahdo luopua itsestänne, että totuuden saisitte? Oi te vähäuskoiset, jotka kuoleman valitsette, vaikka elämä on niin ihana ja kaunis!

Eikö noitten miesten muisto aina loista himmentymättömällä valolla? Eikö niiden voimallinen sana herätä meitä ymmärtämään, ettei tämä elämämme leikkiä ole, ettei se tyhjä ja tarkotukseton ole, vaan että päämaali, suurempi, kauniimpi kuin saatamme kuvitellakaan on meitä varten valmistettu?

Ja nyt lopuksi huomatkaa! Juuri sitä samaa teosofia tällä vuosisadalla huutaa maailmalle. Sekin on tullut »totuutta julistamaan». Sokeat, itsekkäät, vähäuskoiset me olemme, jos nauramme teosofialle, sentähden, että se sanoo: minä olen totuus . . . Emmehän me vielä kykene sitä täysin arvostelemaan. Sitä varten meillä pitäisi oleman totuuden *tieto* . . . No niin! Jos Kristus, jos Buddha, jos teosofia sanoisi: usko tai joudut kadotukseen — silloin voisin ihmisarvossani kohottaa päätäni ja vastata: järjellisenä olentona olen *vapaa* — mutta kun he täynnänsä lempeyttä ja rakkautta kuiskaavat minulle: etsi, että löytäisit! — voisinko silloin olla heihin luottamatta, voinko silloin olla heitä seuraamatta ja noudattamatta heidän neuvojaan?

Tässä siis nyt olen maininnut teille ne yleiset todistukset totuuden löytämisen mahdollisuudesta, jotka minun silmissäni ovat kumoamattomat. Ja täten olemme joutuneet sille portille, jonka takana sisäisen etsiskelyn kapea tie johtaa totuuden taivaalliseen valtakuntaan.

E. Te puhutte sangen vakuuttavasti ja kauniisti, herra X., mutta en sittenkään käsitä kaikkea. Te sanoitte äsken, että moni totuuden etsijä on maailmalle kertonut, mitä hän on löytänyt. Mainitsitte Platoonin, Giordano Brunon, Jakob Böhmen, Svedenborgin y. m. Sitten sanoitte, että moni mies on tullut maailmaan suorastaan vain totuutta julistamaan, kuten esim. Jeesus, Buddha, Zoroaster, Konfutse y. m. . . . Nyt minusta tuntuu logiikan kannalta, että *jos* nuo miehet ovat totuuden antaneet maailmalle, maailman pitäisi totuus tietämän . . . Ja kumminkin . . .

A. Maltappas, veli hyvä! Kovinpa kumma käsitys sinulla onkin totuudesta. Kuvitteletko, että totuus on kuin tämä tuoli, joka, kun se asetetaan keskelle lattiaa, jääpi siihen paikkaan kaikkein katsottavaksi? Luuletko sinä, että totuus on käsin koskettava kappale, jonka toinen pienellä liikkeellä ojentaa toiselle? Etkö muista, että totuutta on verrattu valoon? Voitko sinä nähdä päivän koittavan, jos sulkeudut pimeään huoneeseen ja loiot sängyssäsi? Varmaankaan et, vaikka ystäväsi kuin huutaisivat: »Ylös, joudu! Aurinko nousee kultaloisteessaan.» Samaten et totuutta löydä, ellet itse käy sitä etsimässä. Toiset voivat sinua kehottaa, auttaa, opastaa, mutta itse tulee sinun käydä sitä polkua, joka totuuteen vie.

X. Juuri niin, herra A. Ohimennen kerran jo viittasimme tähän samaan kysymykseen. Muistatteko minun maininneeni, että on erotus totuuden näkemisen ja totuuden tietämisen välillä, intuitioiden eli uskon ja tiedon välillä? Nyt tahdon selittää, mitä sillä tarkotan. Kaksi miestä L. ja M. tietää kumpikin esim., että maapallo kiertää auringon ympäri 365 1/4 päivässä, että auringon halkaisija on 108,5 kertaa suurempi kuin maan ja että maan etäisyys auringosta on 149 miljoonaa kilometriä. L. on sen kirjoista lukenut tai koulussa oppinut, M. on omien tutkimustensa ja laskujensa nojalla sen todeksi havainnut. Kumpi heistä on astronomi, herra E.?

E. Epäilemättä jälkimäinen.

X. Samaten, jos kahdesta veljestä kumpikin tietää, että Jeesus on käskenyt: »Älkääät siis surulliset olko, sanoen: mitä me syömme eli mitä me juomme? eli millä me itseämme verhotamme? Sillä kaikkia näitä pakanat etsivät: sillä teidän taivaallinen Isänne kyllä tietää teidän kaikkia näitä tarvitsevan. Vaan etsikääät *ensin* Jumalan valtakuntaa ja hänen vanhurskauttansa, niin kaikki nämät teille annetaan», — mutta toinen veli valmisteleikse loistavaa papintutkintoa varten, sillä aikaa kun toinen tutkii itseään ja oman sydämensä tilaa, niin kumpi heistä ansaitsee kristityn nimen? . . . Eiköhän se, joka Jeesuksen neuvoa seuraa? . . . Vielä: jos minä järjelläni käsittän, että jokainen paha ajatus, sana tai teko tuottaa pahoja seurauksia sekä itselleni että muille, mutta en minä, vaan ystäväni koettaa olla paha ajattelematta,

sanomatta tai tekemättä — kumpi meistä silloin viisas on? . . . Epäilemättä en minä, vaan ystäväni.

Erotus on silmiin pistävä. Toiselta puolen teoreettinen tieto eli *usko*, toiselta puolen käytännöllinen *tieto*. (Tässä en puhukkaan siitä, että saatamme uskoa semmoistakin, joka ei totta ole; uskolla tarkotan semmoisen asian näkemistä, joka itsessään tosi on.) Esimerkeistä huomasimme, että tosi tieto on sama kuin taito; vasta se, joka osaa laskea algebrata, hän todellakin tietää, mikä algebra on, sillä hän *taitee*. Mutta koska hänen taitonsa ilmenee? Ei muulloin kuin laskiessa. Taito on siis tekoa, *elämää*. Onhan se jokapäiväinen kokemus! Kun ihminen oppii vähänkin Jumalaa tuntemaan, niin että hän sydämessään kuulee totuuden äänen, silloin hänessä herää himmeä aavistus ihanteellisesta elämästä. Hapuilevat vielä ovat hänen askeleensa täydellisyys tiellä, mutta katsokaamme, kuinka toinen luopuu pahasta tavasta, toinen muuttuu suvaitsevammaksi ja ystävällisemmäksi kanssaveljiään kohtaan j. n. e. — kaikki etsien elävää ilmausta sille uudelle valolle, joka koittaa heidän sielussaan! . . . Nouskaamme korkeammalle! Aina huomaamme kasvavan totuuden tiedon, kasvavan viisauden ohessa valoisamman, kauniimman, täydellisemmän elämän. Meidän tulee vain arvostella ylhäältäpäin, katsoa pieniä suurten silmillä, ei suuria pienten; jotka vähemmin tietävät, vähemmin sietävät, viisauden kanssa kasvaa suvaitsevaisuus. Filosofi ja panteisti Giordano Bruno poltettiin roviolla, hän oli liian suuri aikalaisilleen, jotka katsoivat häntä silloisen kirkon ahtaalla silmillä; mutta jos arvostelemme häntä, joka antoi tuomareilleen anteeksi, esim. meidän korkeimman sivistyksen kannalta, niin — lähempänä Jumalaa hän oli kuin hänen murhaajansa, kauniimpi hänen elämänsä oli kuin niiden, syvempi hänen totuuden tietonsa . . .

Nouskaamme vihdoinkin totuuden Mestarien luo, katsokaamme ihmisiä semmoisia kuin Jeesusta ja Buddhaa! Heidän kasvoistaan loistaa miltei yliluonnollinen kauneus, niin kaukana me vielä olemme heistä. Mutta vaikkamme heitä käsittäisikään, sen käsitämme, että heidän elämänsä oli ihanteellinen, jumalallinen: aamusta iltaan rakkautta, totuutta, itsensä kieltämistä; ja vainoista ja pilkasta huolimatta he kuolemaansa saakka pysyivät totuudelleen uskollisina. Toisin sanoin: me saatamme aina — tavalla tai toisella — todistaa sen minkä tiedämme; eikä se tieto meissä ole, ellemmme sitä tee. Kun ihminen jotakin tietää, niin hän voi sen todistaa elämässään; hänen täytyy se tehdä. Muuten se tieto ei ole miksikään hyödyksi eikä mistään kotoisin . . . Totuus on valo, olemme sanoneet. Mutta kun lamppu sytytetään, niin lamppu loistaa. Kun ihmisessä on totuuden valo, niin ihminen loistaa . . . »Te olette maailman valkeus.»

Huomatkaa nyt! Juuri sentähden että totuus ihmisen suhteen on tieto, taito — *elämä*, juuri sentähden emme saata sitä toisillemme antaa. Me voimme kertoa veljillemme, mitä me näemme totuuden valossa, me voimme heille näyttää, mitä me taidamme totuuden tiedossa, mitä me uskallamme, mitä me teemme. Mutta ei kukaan meistä voi antaa Itse Totuutta toiselle, sillä totuus on Elämä. Me saatamme kuvata toisillemme, mimmoinen se elämä on ja miten se on saavutettavissa. Me saatamme pyytää ja rukoilla ja innostuttaa toisia tekemään niinkuin me, ja me saatamme mennä kuolemaan totuuden puolesta, mutta me emme saata totuutta lahjottaa toisille — jolleivät itse tahdo sitä vastaanottaa. Niin suuri on ihminen, ja niin pieni . . .

Jo käsitätte, herra E., mitä se merkitsee, kun sanomme, että suuret miehet semmoiset kuin Buddha, Jeesus, Zoroaster, Krishna, Plaaton, Giordano Bruno, Kepler y. m. ovat totuutta julistaneet?

E. Käsitän. He ovat antaneet meille ikäänkuin kuvan siitä, minkä ovat nähneet maailman ja ihmisen suhteen sen totuuden valossa, joka heissä oli. Käsitän ja kiitän teitä. Kyllä minun tästä lähtien täytyy tarkemmin tutkia, mitä nuo suuret ihmiskunnan opettajat ovat ihmisille neuvoneet. Ehkä minäkin sitten saan voimaa kulkea heidän jäljissään. Sillä alan jo käsittää elämää. On niinkuin aamu minulle valkenisi pitkän yön perästä. Siitä teille kiitos, herra X., ja sinulle, veli A. Nyt minäkin rupean ajattelemaan.

Teosofian sanoma nuorille

Ruus-Risti

(Pikakirjoitettu Pekka Ervastian luennon mukaan
11/4 -26)

Hyvinkää 1944.
Hyvinkään Kirjapaino Osakeyhtiö.

„Teosofian sanoma nuorille“ on ilmoitettu tämänpäiväisen esitelmän aiheeksi, ja voisihan sanoa, että siitä aiheesta pitäisi ennen kaikkea puhua nuorille, mutta ei ole väärin, jos nekin, jotka jo ovat sivuuttaneet nuoruuden, ajattelevat sellaista aihetta kuin teosofian sanoma nuorille, sentähden, että me, jotka teosofeina uskomme jälleensyntymiseen, tiedämme, että joskin olisimme sivuuttaneet nuoruuden tässä elämässä, tulee se meille vielä monta kertaa eteen. Sentähden on hyvä meidän itsemmekin takia ajatella nuoruutta ja teosofian sanomaa sille. Sitten on vielä sekin puoli asiasta, että mekin, jotka olemme nuoruuden sivuuttaneet, olemme tekemisissä nuorten kanssa. Me joudumme elämän taipaleella joko naimisissa ollessamme tai muuten tekemisiin lasten kanssa. Sentähden on hyvä olla meillä jotkut asiat ja aatteet selvinä mielessä.

Kun sanomme, että teosofialla voisi olla erikoinen sanoma nuorille, voimme kyllä myös täydellä syyllä kysyä, onko teosofialla sitten erikoista sanomaa kellekään erikoisesti, ja jos sillä on jokin sanoma, eikö se silloin ennen kaikkea ole totuudenetsijöille. Ja niinhän se on. Heille se on ennen kaikkea. Ja sentähden me voimme hyvällä syyllä sanoa, että teosofian sanoma ei ole nuoria eikä vanhoja varten, vaan niitä varten, jotka ovat totuudenetsijöitä. Jos he sielultaan ja sydämeltään ovat totuudenetsijöitä, silloin teosofialla on sanoma heille, olivat he nuoria, vanhoja tai lapsia. Jos he eivät ole totuudenetsijöitä, eivät kaipaa mitään erikoista valoa elämän kysymyksiin, silloin he kulkevat teosofian ohi, niinkuin kaiken muunkin ohi, eikö teosofialla ole erikoista sanomaa heille.

Kuitenkin muuan seikka voi tulla meidän mieleemme, nim. se seikka, että näissä yhteiskunnissa, joissa elämme, ja yleensä elämässä maan päällä, on mahdotonta olla opettamatta kaikille ihmisille, nuorille ja lapsillekin, jonkinlaista elämänymmärrystä. Sitä on aina täytynyt tehdä; sehän kuuluu kasvatukseen ja opetukseen. Emme ollenkaan voi käsittää, miten nousevaa polvea voisi kasvattaa, ellei heille annettaisi yhtenäistä maailmankuvaa, ellei heille kerrotaisi mitä itse tietää, ellei yhteiskunta kokonaisuudessaan antaisi heille jotakin käsitystä elämästä. Mehän olemme maan päällä jaetut uskontokuntiin ja sivistyksiin, ja jokaisessa annetaan erikoinen, omalaatuinen elämänymmärrys ja maailmankatsomus nuorille. Siten meidänkin kristikunnassamme opetetaan sitä, mitä meidän kirkkokuntamme ja lahkomme osaavat tarjota. Meillä opetetaan nuorille, että on tämä yksi elämä vain, ja sitten seuraa elämä, joka jatkuu ikuisuuteen, ja tässä elämässä on valittava joko toinen tai toinen mahdollisuus ikuisuuden suhteen. Nykyään voi tietysti yhdessä ja toisessa valtiossa olla uskonnonvapaus ja niissä vanhemmilla ja opettajilla on tilaisuus antaa toisenlaisia käsityksiä nuorille. Joka tapauksessa jotakin nuorille tarjotaan, muuten tuntemme sydämessämme, että jättäisimme heidät liian suureen pimeyteen, jos jättäisimme heidät oman onnensa nojaan.

Näin ollen voimme syystä kysyä: miksemme saattaisi opettaa nuorille sellaista elämänfilosofiaa, joka on mahdollisimman lähellä luonnon tosiasioita? Siis, miksemme voisi heille opettaa teosofiaa elämänymmärryksenä. Sehän kuitenkin on meidän parhaimman tietomme mukaan kaikista lähinnä luonnon ja elämän tosiasioita. Jos me sen sijaan, että opettaisimme nuorille, että on tämä yksi elämä, opettaisimme jälleensyntymistä, opettaisimme, että he ovat sisimmässään kuolemattomia olentoja, jotka syntyvät yhä uudestaan maan päälle, silloin olisimme antaneet heille paljon totuudenmukaisemman käsityksen elämästä. Heidän oma asiansa on, uskovatko he siihen vai ei, mutta epäilemättä, jos he lapsena sen elämänymmärryksen saisivat, he uskoisivat ja luottaisivat siihen, ja se kestäisi läpi elämän, ja he selvittäisivät itselleen, kuinka selvä ja järkipäinen se elämänymmärrys on. Mutta voisi olla niinkin, että he tulisivat myöhemmin materialisteiksi tai uskovaisiksi toiseen tai toiseen suuntaan ja hylkäisivät tämän teosofisen maailmankatsomuksen jälleensyntymisestä. Mutta joka tapauksessa me olisimme täyttäneet velvollisuutemme; emme olisi peittäneet lapsilta ja nuorilta sitä, mitä tiedämme todeksi, ja silloin olisi lapsilla itsellään tilaisuus vastata omista tunteistaan ja ajatuksistaan.

Sentähden voimme täydellä syyllä pyytää elämältä, että tulisi aika, että lapsille ja nuorille opetettaisiin sellaista elämänymmärrystä, joka on lähinnä luonnon tosiasioita, jota nimitämme teosofiaksi. Siihen kuuluu

niin monta selvää ja lohduttavaa aatetta, ettei se tulisikaan sitten nuorten hylkäämäksi, kun he vanhemmiksi kasvavat. – Siinä elämänymmärryksessä on toinenkin oppi, joka on myös järkeen menevä. Se on oppi karmasta. Se oppi selittää meille sen siveellisesti niin tärkeän seikan elämässä, että meidän ei tule valittaa ja ruikuttaa kärsimyksissä, ei olla pahansuopia ja kateellisia toisten menestyksestä. Tämä oppi neuvoa meille, että meidän täytyy ennen kaikkea iloita omista kärsimyksistämme sekä toisten menestyksestä. Meidän tulee karman opin valossa tietää, että kaikki, mitä tapahtuu, tapahtuu elämän, Jumalan puolelta oikeudenmukaisesti. Jos me ihmiset teemme väärin, se on meidän asiamme, mutta luonnon puolelta emme voi kärsiä väärin. Me voimme tehdä väärin, mutta se, joka on joutunut kärsimään meidän puoleltamme, on siinä asemassa, että hän joutuu kärsimään oikein, että vaikka hän ei ole meille velkaa, on hän velkaa elämälle, joten me pahuutta tehdessämme olemme elämän välikappaleita.

Luonto ei siis menettele väärin. Elämän omat siveelliset voimat eivät menettele väärin. Tämähän on luonnollista sellaisillekin ihmisille, jotka uskovat vain yleensä Jumalaan, vaikka se on ollut vaikeasti ymmärrettävissä silloin, kun he ovat ainoastaan uskoneet hyvään Jumalaan; silloin heidän on täytynt pakosta tulla uskoon: Jumalahan se parhaiten tietää, kun panee tällaisen koettelemuksen minulle. Ja sehän on ollut kaunista. Mutta kuinka paljon vaikeampaa on sellaiseen uskoon päästä, kun näyttää siltä, että se on järjen vastaista, kun ihminen ei voi tietää, minkä tähden Jumala on syössyt hänet onnettomuuteen, minkä tähden hänen on täytynt syntyä huonoihin, kurjiin olosuhteisiin ja vielä täynnä kaikkia pahoja himoja. Ihminen silloin, kun hänellä ei muuta mahdollisuutta ollut, kuin ajatella hyvää Jumalaa, on voinut kysyä kohtalolta, minkä tähden häntä on kohdannut niin kurja kohtalo. Mutta kun hän saa tiedon karmasta, silloin hän voi itselleen vakuuttaa: tässäkin voi olla oikeutta. Minä tosin en muista, mitä vääryyttä ja pahaa olen entisissä elämässäni tehnyt, mutta voin hyvin ymmärtää, että semmoinen on ollut mahdollista. Voin ymmärtää, että olen ollut maan päällä, ja tulen vielä tänne. Tämä elämä on kuin koulu, jossa käymme oppimassa ja työtä tekemässä. Ja minä voin ymmärtää, että jos oikeus ohjaa ja johtaa kaikkea elämässä, niin se sama oikeus voi vaatia minulta kärsimyksiä vanhoista elämyksistä. Minä en siis voi syyttää Jumalaa, en elämää ja kohtaloa, että olen sellainen kuin olen. Olen itse tehnyt itseni sellaiseksi.

Kun ihminen osaa näin ajatella, silloin hänen ei ole niin vaikea uskoa Jumalan puolueettomuuteen ja viisauteen, kuin silloin, kun hän ajattelee, että hänellä on ainoastaan yksi elämä tarjona.

Mutta voihan olla sellaisiakin ihmisiä, jotka eivät usko mihinkään, mieluummin ovat materialisteja, kuin ajattelisivat tähän suuntaan, ja se olkoon heidän oma asiansa. Mutta me myös tiedämme, että kun ihminen on totuudenetsijä, kun hän pääsee tietoon elämän salaisista laeista, elämän jumalallisesta tarkoituksesta, sen jumalallisesta rakenteesta, silloin hän näkee ja huomaa, että asiat ovat niinkuin ne ovat esitetyt vanhassa buddhalaisessa ja hindulaisessa käsityksessä, kuten meidänkin elämänymmärryksessämme. Silloin hän näkee ja tietää omasta kokemuksestaan, että ihminen on jälleensyntyvä olento ja että hänellä on oma kohtalonsa käsissään, että hän on oman kohtalonsa herra.

Kun nyt erikoisesti ajattelemme nuoria ihmisiä, jotka eivät kylläkään tiedä ennen olleensa maan päällä, eivät muista mitään, mutta jotka sentään jo nuorina tulevat totuudenetsijöiksi, me vallan hyvin ymmärrämme, että heille on teosofialla aivan erikoinen sanomansa. Teosofialla on sanoma kaikille totuudenetsijöille ja se sanoma on kyllä sama kaikille, mutta nuorille se on aivan erikoinen. Se tulee aivan kuin suuremmissa kirkkaudessa ja loistossa, suurempana toteutumismahdollisuutena nuorten kuin vanhempien ihmisten luo. Meidän, jotka kuljemme elämän keskitaivalta tai vanhuudessa, olemme joutuneet elämän pyörteiden keskelle, tehtävämme, kun tulemme totuudenetsijöiksi, on silloin ikäänkuin vapautua yhä enemmän kaikista siteistä, jotka olemme luoneet tietämättöminä itsellemme. Me olemme ihastuneet elämään, kietoutuneet sen pyörteisiin. Meille on muodostunut määrätynlaisia käsityksiä siitä, mitkä on oikein ja väärin; meille on muodostunut monenlaisia siteitä, ja kun tulemme totuudenetsijöiksi, me huomaamme, että meidän täytyy vapautua niistä siteistä, jotka pitävät kiinni meitä maassa, ja oppia tuntemaan sellainen puoli itsessämme, joka on hyvin syvällä sisässä, salassa. Meidän on ikäänkuin vaikeampi päästä oman itsemme herraksi, vaikeampi sillä tavalla herättää oikein suuri, korkea ja kaunis

itsessämme. Vanhempina emme osaa niin täydellisesti muuttua toisenlaisiksi, emme tehdä niin mitättömäksi sitä elämää, jossa olemme; meillä on työ, velvollisuudet; meidän täytyy suorittaa sitä työtä, mikä meillä on, sen sanoo meidän omatuntonne, sydämemme meille. Vaikka näkisimme, että niin ja niin meidän tulee elää ihanteellista elämää, niin seuraavassa silmänräpäyksessä huomaamme, että meillä ovat ne ja ne velvollisuudet, perhesiteet, työ j.n.e. Sitä kaikkea meidän täytyy tehdä edeskinpäin. Emme kykene kaikkea muuttamaan yht'äkkiä. Me olemme siinä asemassa kuin se vanhanpuoleinen pappismies, joka kerran sanoi minulle: „Olen tullut siihen, että uskon jälleensyntymiseen: en osaa enää uskoa helvettiin enkä sellaiseen iankaikkiseen autuuteen, joka alkaa tämän elämän perästä. Olen tullut siihen käsitykseen, saanut sellaisia kokemuksia, että ihminen joutuu kuoltuaan henkimaailmaan. On väärin, mitä kristinuskossa opetetaan, että ihminen nukkuu haudassa, kunnes hänet viimeisenä päivänä herätetään. Olen tavannut henkiolentoja, nähnyt tuttaviani, kun he ovat muuttaneet henkimaailmaan. Minä siis pakosta en voi uskoa siihen kristilliseen maailmankatsomukseen, jota pappina olen pakotettu opettamaan. Minulla on perhe, joka on minusta riippuvainen, enkä ole oppinut tekemään muuta työtä elämässä kuin saarnaamaan ja suorittamaan kansliatöitä. En jaksa enää muuttaa työalaa. Oikeastaan minun pitäisi ruveta huutamaan: kaikki on valhetta! Mutta en ole niin kuuluisa pappi, että ihmiset uskoisivat minuun, jos toisella tavalla puhuisin heille, ja minut erotettaisiin virasta. Kerjäläissauva olisi minulla edessä, mutta minulla on vaimo ja lapset. En kykene siihen.“

Tämä tapahtui 30 vuotta sitten. Nyt meidän aikanamme, jos pappi tulee vakuuttuneeksi sellaisesta totuudesta, hän voi puhua siitä, eikä hänen tarvitse niin paljon pelätä. Meidän teosofinen työmmme on vaikuttanut osaltaan siihen, että ihmiset ovat vapaampia. Ihmiset eivät enää tyytyisi siihen, että kirkkokunta sortaisi pappia tai muuta ihmistä. Ei se enää oikein kävisi. Voisi syntyä suuri vastustus sellaista vastaan. Meillähän on sellainen pappi täällä Helsingissä, joka usean vuoden aikana on puhunut henkimaailmasta, siitä, että ihminen on kuoltuaan olemassa, eikä se ole herättänyt mitään pahaa mieltä, vaan ihmiset ovat käyneet häntä kuulemassa. Ja täällä on toisiakin, jotka puhuvat henkimaailmasta. Eivät he puhu jälleensyntymisestä siitä syystä, etteivät he tiedä siitä mitään, eivät ole osanneet niin paljon tutkia, mutta henkimaailman suhteen on heillä ollut joitakin kokemuksia. Ja niin pappeja kuin ovatkin, he ovat nykyään siksi rehellisiä ja vapaita, että puhuvat siitä, mitä pitävät oikeana. Ja minä luulen, että teosofiolla on epäilemättä myös jokin osuus siihen, että sellaisia ihmisiä on. Ja monessa sivistysmaassa ollaan vielä paljon vapaampia kuin täällä meillä. Jo ennen maailmansotaa oli eräs päivälehti Englannissa, joka teki kysymyksen kaikille lukijoilleen: „Mitä on ajateltava jälleensyntymisestä? Onko siinä mitään perää?“ Ja siihen tuli niin paljon vastauksia, että kesti kuukausimääriä sitä pohtiessa. Ja on ilolla nähtävä, että jo lehdissä puhutaan vakavista asioista. Kuinka ihminen, joka ottaa elämän vakavalta kannalta, tyytyisi tavalliseen sanomalehtien ruokaan: niissä puhutaan murhista, sen ja sen kuolemasta, politiikasta y.m. Kuinka ihminen, joka tietää, että elämä ei ole riippuvainen minkäänlaisista pikkutapahtumista, tyytyisi sellaiseen. Elämä on aivan toista. Se on sitä, mitä se on, ja se on kuin suuri kysymys meidän edessämme. Elämä seisoo aina meidän edessämme ja sanoo: osaatko elää oikein, vai käytätkö aikasi hullutteluun?

Sentähden minun täytyi suuresti iloita, kun huomasin, että eräässä maassa jokapäiväisessä lehdessä keskusteltiin oikein suurella kiinnostuksella ja vakavuudella sellaisesta asiasta kuin jälleensyntyminen. Ja olen odottanut, koska täällä Suomessa tulee sellaista, koska täällä ihmiset osoittavat vaativansa jotakin muuta, kuin mitä lehdet tavallisesti tarjoavat.

Sentähden, kun ajatlemme nuoria ihmisiä ja nuoria totuudenetsijöitä, niin meistä tuntuu silloin niin selvältä, että näille nuorille juuri on teosofiolla aivan erikoinen sanoma, sillä he eivät ole vielä kiinni tässä jokapäiväisessä elämässä ja sen pyörteissä. Ja he kysyvät sitä samaa, mitä elämä kysyy meiltä jokaiselta, vaikka me emme vastaa siihen, mutta he kysyvät aivan kuin pakosta, jos ovat totuudenetsijöitä: „Mitä minun on elämässä tekeminen?“ He eivät ole nuorina vielä tehneet niin paljon syntiä, että heidän omatuntonsa olisi raskas, eivät ole ennättäneet niin paljon pahaa tehdä, että ajattelisivat: „Mitä minun pitää tehdä, jos kuolema tulee eteen, kun minulla on niin paljon omallatunnollani?“ Heillä ei ole sitä kysymystä. Nuoret ihmiset, jotka eivät ole ennättäneet vielä niin paljon pahaa tehdä, seisovat kysymysmerkkinä elämän edessä;

he kysyvät: „Mitä voisin tehdä tässä elämässä; mikä on tämä elämä?“ Tietysti hyvin monet nuoret, jotka eivät ole totuudenetsijöitä, eivät itse tiedä näin kysyä; he tyytyvät siihen, että elämä itsessään, olosuhteet, ympäristö, heidän vanhempansa tarjoavat jotakin heille: sinun pitää tehdä sitä tai sitä työtä, tulla suutariksi, kuten isäsi, sotamieheksi, tai pitää lukea yliopistossa j.n.e. Olosuhteet tuovat kyllä nuorten eteen tällaisia tehtäviä, ja useimmat tarttuvat niihin ilman muuta ja lähtevät kulkemaan sitä vanhaa latua, jota muutkin ovat kulkeneet, ja heillä on silloin koko yhteiskunnan ja vanhempien hyväksyminen. Mutta älkäämme ajatelko ainoastaan heitä, ja jos heitä ajattelemme, koettakaamme heitä myös vähän ravistaa, etteivät kulkisi niin toisten jäljissä. Sillä koska me osaamme terveesti ajatella, jollei nuorina, jolloin aivot ovat hyvässä kunnossa, jolloin ihminen tuntee elävänsä joka suonessa, jäsenessä. Silloin ihminen voi myös ajatella oikein, rohkeasti. Sentähden mielelläni soisin, että nuoret ihmiset kaikki oppisivat ajattelemaan. Ainakin nuoret, jotka luonnostaan ovat totuudenetsijöitä, ajattelevat, kysyvät ihmetellen elämältä: „Tätäkö, jota tarjoat, pitää minun tehdä; tämäkö on minun velvollisuuteni elämän edessä?“

Kun nuoret ihmiset kysyvät, mitä varten he ovat tänne syntyneet, niin vanhemmat ihmiset aina silloin asettuvat heitä neuvomaan ja nuhtelemaan ja ottamaan heiltä pois kaiken omaperäisen aloitekyvyn. He tulevat niin mielellään pakkopaitojen ja harsojen kanssa ja sanovat: „Niin on sinun elettävä; me tiedämme jo, mitä elämä on, tähän sinun pitää ryhtyä.“ Vanhemmat ihmiset tulevat mielellään silmälasien ja harsojen kanssa, joita he tahtovat asettaa nuorten päälle. Sentähden yksi ja toinen nuori, joka kyllä ehkä jonkin kerran on ajatellut itse jotakin ja kysynyt itsenäisesti, mitä elämä on, melkein häpeää ja kainostuu omaa liikarohkeuttaan, lapsellisuuttaan, ja taipuu vanhojen neuvoihin. Ja ainoastaan kaikista lahjakkaimmat, nerokkaimmat ihmiset ovat osanneet sitä vastustaa, puolustautua ympäristöä vastaan, ovat osanneet sanoa: „Älkää koskeko minuun. Minun täytyy itse ratkaista oma elämäni, itse keksiä vastaus kysymykseeni; ja minä tiedän sisimmässäni, että sen vastauksen voin löytää, tunnen, että on olemassa vastaus juuri minua varten.“

Teosofian sanoma näille nuorille on:

„Muistakaa, te nuoret, että ihminen on jälleensyntyvä olento ja että koko elämän kaikkeuden takana, ilmenneen elämän takana, on aina se yksi ainoa elämä, joka on täydellinen, joka on itse täydellisyys, itse elämä, jumaluus kaiken takana ja kaikessa. Siis koko tämä ilmennys kaikissa sen eri osissa, muodoissa, on ehdottoman täydellisuuden ja jumaluuden ilmennystä. Voiko olla mitään epätäydellistä? Ei voi olla mitään epätäydellistä. Joka hetki kaikki on täydellistä, koska ei ole muuta kuin yksi ainoa Jumala, yksi suuri, ihmeellinen elämä kaiken takana ja kaikessa. Kaikki on joka hetki täydellistä, ehdotonta harmoniaa, ehdotonta oikeutta. Mutta ihmiset ovat tästä epätietoisia ja tietämättömiä, ja he ovat tietämättömiä sentähden, että he ovat tiellä vaeltajia ja katselevat kaukaista päämäärää ja huomaavat, etteivät ole siihen päämäärään saapuneet. Heidän sisässään vallitsee sentähden ihmeellinen ristiriita, konflikti, koska he eivät ole tulleet päämäärään, vaan ovat tunteneet kulkevansa tiellä. Jokainen ihminen on tästä vaistomaisesti tietoinen.

Mutta miten on silloin ymmärrettävä tuo, että kaikki on joka hetki täydellistä? Kuinka se on ymmärrettävä ihmisten suhteen? Jumalan kannalta, absoluuttisen elämän kannalta kaikki ilmennykset ovat täydellisiä silloin, kun ne täyttävät tarkoituksensa. Ihmisten, yksilöiden ristiriitainen tunne, että ovat epätäydellisiä, johtuu siitä, etteivät he ole päässeet kiinni omasta tarkoituksestaan, sillä jos ihmisyksilö pääsee kiinni omasta sekä elämän tarkoituksesta ja elää sen tarkoituksen, hänessä ei ole ristiriitaa, silloin hän täyttäen tarkoituksensa on suhteellisesti täydellinen; hän silloin tekee sen, mitä elämä häneltä vaatii. On muutamia sellaisia yksilöitä, jotka ovat suhteellisesti täydellisiä sentähden, että he täyttävät tarkoituksensa.

Elämä on kuin suuri puu, ja siinä puussa on oksia ja lehtiä. Jos sanomme, että kansat ja rodut ovat oksia ja lehdet ovat yksilöitä, niin sanomme, että muutamat yksilöt ymmärtävät puun salaisen elämän olevan siinä, että se kukkii, sillä siinä on elämisen jatkuminen. Elämänpuun kukka, ruusu, elämän ristinpuun ruusu on sen tarkoitus. Jokaisen yksilön pitäisi tulla siksi, kukaksi, miksi hän on aiottu. Jokainen yksilö on aiottu kukaksi eli ruusuksi. Jokainen yksilö saa elämäntehtävän eli tarkoituksen, ja vaikka toiset katsoisivat, että

hän on epätäydellinen, on hän silti täydellinen, jos hän puhkeaa kukkaan, jos hän omassa persoonallisuudessaan puhkeaa ruusuksi. Kun ihminen syntyy tänne, hän ottaa kuin taivaallisen siemenen mukanaan, ja jos hän antaa sen taivaallisen siemenen siinä maaperässä, missä hän on, itää ja kasvaa kukkaan, hän on saavuttanut sen, mitä voi saavuttaa siinä elämässä, ja silloin hän on suhteellisesti täydellinen, elämän kannalta täydellinen, sillä sitä Jumala odottaa häneltä.

Sentähden sanovat viisaat: älkäämme asettako toiselle vaatimuksia, sanoko, että sellainen ja sellainen sinun pitäisi olla, vaan koettakaa nähdä, millä tavalla me voimme puhjeta kukkaan, mikä on meidän koko maailmalta salattu, mutta Jumalan tietämä tehtävämme. Se olkoon kysymyksenä meillä. Se kysymys on vaikea tehdä, kun ihminen on vanha. Me voimme kyllä päästä siitä selville, nähdä hengessämme, ymmärtää silmäillessämme taaksepäin elämäämme, mikä olisi ollut elämäntehtävämme. Kuka ties olemme sen täyttäneet, mutta jos emme ole sitä täyttäneet, niin me voimme kyllä nähdä luodessamme katseemme taaksepäin, mikä olisi ollut meidän elämäntehtävämme. Mutta se jäi seuraavaan kertaan.

Toista on kun olemme nuoria. Nuoruus on paljon vastuullisempi kuin myöhempi elämä. Nuoruus on juuri se aika ihmisen elämässä, jolloin elämä kysyy häneltä vakavasti: tiedätkö oman tehtäväsi ja aiotko sen täyttää? Nuoruus on se aika, jolloin ihminen voi päästä ja tahtoo päästä siitä tietoon, ja jolloin hänellä on mahdollisuus sen tehtävän suorittamiseen. Nuoruus ei ole ainoastaan ihmeellinen sentähden, että se on runollinen, että tunne on herkkä, sydän hyvä ja pää selvä, että silloin voi rakastaa, iloita ja nauttia, että elämä näyttää sadulta, että elämä on kuin suuri seikkailu. Se kaikki on totta, mutta sen ihmeellisyys on ennen kaikkea siinä, että ihminen silloin voi päästä tietoon siitä, mikä on hänen tehtävänsä elämässä, oli se kuinka pieni ja vähäpätöinen tahansa, ja silloin hän voi alkaa suorittaa sitä tehtävää.

Sentähden Jumala, suuri elämä joka kerta, kun syntyy ihminen tänne maailmaan, heittää hänen eteensä tuon kysymyksen: „Tahdotko sinä nyt elää oikein, täyttää tehtäväsi, minkä sinulle annan; tahdotko nyt, että sinun elämäsi olisi täydellinen, sopusointuinen, ihana?”

Se on kysymys nuorten edessä, ja nuori ihminen voi saada vastauksen. Kuta lahjakkaampi hän on, sitä merkillisempi on vastaus, sitä enemmän se vaatii häneltä silloin itsekieltäymystä, itsenäisyyttä, lujuuutta, kun hänen ympäristönsä hyökkää häntä vastaan ja koettaa kääntää häntä tieltä pois, sillä se kuuluu myös asiaan, se on elämän koulua. Heti kun hänessä elämä herää, hänen ympäristönsä tahtoisi tappaa tuon elämän. Mutta meidän on pidettävä kiinni, kun olemme nuoria, sisäisestä näkemyksestämme, meidän on ymmärrettävä, että siinä, meidän sisimmässä ikävässämme ja kaipuussamme puhuu Jumalan, elämän ääni. Sitä älkäämme pettäkö, enemmän kuulkaamme sitä kuin ihmisiä. Jokaisen nuoren ihmisen edessä on haaste: valitse joko maailman hyväksyminen ja se, että kaikki koettavat sinulle tietä tasoittaa tavalla tai toisella ja samalla, että petät sisimpäsi, tai valitse sisäinen Jumalasi, oma ihanteesi, sisin kaipuusi ja ikäväsi ja ajattele: „Kaatukoon tai sortukoon, minä kuljen eteenpäin Jumalan ääntä kuullen. Tuli kuolema, kärsimys tai mikä tahansa, minä teen, mitä tulee tehdä, mitä sisimmässäni tunnen, että täytyy tehdä.“

Ja miksemme me vanhemmat ihmiset voisi tulla niin viisaiksi joskus tulevaisuudessa, että ikäänkuin siunaamme nuoria silloin, kun he aloittavat jotakin uutta, kun he kulkevat toisia teitä, kuin mitä me olemme kulkeneet. Emme ole asetetut tuomitsemaan, vaan anteeksiantajiksi, anteeksipyytäjiksi, siunaajiksi. Meidän pitäisi kaikilla hengen voimilla auttaa heiltä salassa. Hyvä on ainakin vielä meidän aikanamme ja oloissamme, että maailmassa on vastustusta nuorille, vaikeuksia edessä; eivätkä he muuten miehiksi tulisi. Mies on ihminen, joka voittaa vaikeudet ja vastukset, oli hän miehen tai naisen ruumiissa. Jos hän voittaa elämän, silloin hän on todellinen, positiivinen ihminen.

Mutta on myös turhia vaikeuksia, turhaa surua ja heikkoutta, ja sitä me ihmisten kesken voisimme välttää. Nuoren ihmisen pitää ymmärtää, että jos hän kulkee omaa pyhintä, sisäisintä, omaperäisintä tietään, on kaikki menestys myös hänen käsissään. Silloin ihminen juuri kohoaa ja nousee kohtalon herraksi, kun hän lähtee kaksintaisteluun ja otteluun koko ilmenneen elämän kanssa; ja silloin hän kutsuu luokseen

menestymisen voimat, elämänhenget. Pelkurit, epäilijät eivät koskaan voita, ainoastaan hän, jossa usko on, joka on rohkea ja luja, joka uskoo itseensä, jolloin se itse, johon hän uskoo, on juuri hänen jumalallinen itsensä. Joka niin uskoo, hän olkoon varma voitosta ja menestyksestä. Hänen pitää puhjeta kukkaan, tulla ruusuksi elämänpuuhun.

Sentään me voimme antaa nuorille ihmisille muutamia pieniä neuvoja, eväitä matkalle, että he ymmärtäisivät joissakuissa yksityiskohdissa, miten menetellä. Me voimme antaa heille muutamia neuvoja, jotka luultavasti vaistomaisesti ovat heidän tiedossaan. En tahdo pitkälti puhua, mainitsen lyhyesti kolme tällaista neuvoa, viisasta ohjetta elämän tielle. Ne ovat yhtä hyvin vanhoille, mutta nuorten mieleen niiden pitäisi painua.

Ensimmäinen: opi ensin hillitsemään kieltäsi; älä puhu turhia; älä kehuskele; älä jaarittele; älä ole paha. Kaikki suuret miehet ja naiset, jotka ovat elämässään jotakin saavuttaneet ja menestyneet, ovat aina osanneet hillitä kieltänsä, etteivät ole puhuneet muuta kuin, mikä on oikein, totta, lempeää ja kaunista.

Toinen: opi hillitsemään oma ruumiisi, ettet ole riippuvainen ruuasta ja juomasta; et saa tulla ruuan ja juoman orjaksi. Sinun tulee saada nuorena oma ruumiisi käsiisi, että se voi kestää, olla kauan ilman ruokaa ja tyytyä mihin ruokaan tahansa. Siksi on jokaisella nuorella hyvä olla sellainen periodi elämässä, jolloin hän on askeetti ruuan ja juoman suhteen. Jos ihminen tahtoo elämässään menestyä, hänellä täytyy olla valta oman ruumiinsa yli.

Kolmas: älä koskaan ajattelekaan, että sinulla olisi sukupuolinen luontosi mitään nautintoa varten. Muista, että juuri sukupuoliseen luontoon sisältyvät elämän suurimmat salaisuudet, ihmeellisimmät voimat. Jokainen ihminen, jolla on taikavoimia, joka on suuria saavuttanut yliaistillisessa maailmassa tai yliluonnollisissa kyvyissä, on kieltäytynyt sukupuolisesti paljon. Hän on poistanut mielestään sen ajatuksen ja käsitteen, että sukupuolivoima olisi nautintoa varten. Hän on ymmärtänyt sen jo nuorena, niinkuin nuorten tulee ymmärtää, että sillä on omat pyhät tarkoituksensa, että siinä voimassa on elämän luova voima. Ja jos ihminen ajattelee toveruutta, rakkautta ja perhettä elämässä, silloin hän ajatelkoon näin sukupuoli-voimansa suhteen: „Se on ainoastaan sille, jota kerran tulen rakastamaan; sitä varten sen säilytän.“ Oli hän mies tai nainen, hänen tulee olla puhdas. Ja jos hän taas ajattelee, että hänen työnsä voi vaatia häneltä, että hän ei ajattelekaan perhe-elämää tai mitään sellaista, silloin hän ajatelkoon sukupuolivoiman suhteen: „Tämä on minun Jumalalleni; koko minun olemukseni on Jumalalle.“ Ja silloin hän on puhdas ja säilyttää puhtautensa.

Kun nuori totuudenetsijä pitää nämä kolme kultaista neuvoa mielessään muistaen niitä noudattaa, silloin hän varmasti kulkee omaa ihmeellistä tietään eteenpäin, varmasti voittoon ja menestykseen.

TEOSOFIAN SANOMA NYKYAJALLE

KYSYMYKSISSÄ JA VASTAUKSISSA
ESITTÄNYT

PEKKA ERVAST

SISÄLLYS:

1. Uskonto ja teosofia	1
2. Teosofia, uskonnot ja totuuden tietäjät	5
3. Teosofia ja maailmanuskonto	10
4. Mikä on sielu?	14
5. Jälleensyntyminen	20
6. Karman laki	26
7. Logos	31
8. »Sana tuli lihaksi»	36
9. Uskon mysterio	42
10. Ihmisen näkymättömät ruumiit	47
11. Kuoleman jälkeen	54
12. Mitä hyötyä on teosofiasta?	

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TIETÄJÄ

TAMPEREEN KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖN
KIRJAPAINO TAMPEREELLA 1919.

Uskonto ja teosofia.

Kysymys. Te väitätte teosofina, että ihmiskunta ei voi elää ilman uskontoa. Mutta eikö meidän aikanamme semmoinen katsantokanta ole vanhoillinen? Eikö päivä päivältä käy selvemmäksi, että jumaluusopillisista uskonkappaleista ja kirkollisista seremonioista on ihmiskunnalle enemmän vahinkoa kuin hyötyä, koska ne estävät järjen ja hengen vapaata kehitystä? Eikö Auguste Comte filosofiassaan todistanut, että sivistyskansat ovat nyt kasvaneet irti uskonnollisten lastenkamaritarujen hollhonalaisuudesta ja että olemme ihmiskuntana astuneet tieteellisen totuuden etsimisen aikakauteen? Nykyajan ihminen kääntääkin selkensä pilventakaisille haaveiluille kuolemanjälkeisestä elämästä, hänen mieltänsä kiinnittää maallinen elämä. Hän kääntää kirkolle selkensä ja etsii onnensa jokapäiväisestä elämästä. Hän ei luota pappeihin ja piispoihin, vaan tiedemiesten tutkimuksiin ja omaan järkeensä. Katsokaa työväenliikettä, nykyajan mahtavinta ja suurinta liikettä: ei se ole kirkon turvissa kehittynyt ja kasvanut, vaan kirkon ulkopuolella ja kirkkoa vastaan; sosialistithan pikemmin ovat »jumalan kieltäjiä» ja »kadotuksen lapsia». Pitäisikö nyt teidän mielestänne ihmiskunnan palata takaisin kirkon ja uskonnon helmaan?

Vastaus. Uskonnon helmaan kylläkin, mutta ei kirkon, ennenkuin kirkko on uudestaan omaksunut uskonnon tosi hengen.

Kysymys. Teette siis eron uskonnon ja kirkon välillä; mutta eikö kirkko ole uskonnon edustaja? Onhan uskontoja paljon, mutta joka paikassa on sikäläisellä uskonnolla tunnustajansa, jotka muodostavat kirkon ja edustavat omaa uskontoaan. Mikä siis on ero uskonnon ja kirkon välillä?

Vastaus. Sama kuin esim. säveltaiteen ja soittajan välillä. Säveltaide on jumalallinen, kuolematon, kehityksessään rajaton, mutta soittaja tai laulaja, vieläpä säveltäjäkin, on kuolevainen ihminen, joka ei kykene tyhjentämään taiteen mahdollisuuksia. Niin on uskontokin jumalallinen, kuolematon ja kehityksessään rajaton, mutta kirkot ja tunnustajat sen hapuilevia esittäjiä. Ja niinkuin soittaja saattaa olla ilman musiikin henkeä, niin »uskovainenkin» saattaa joutua kokonaan harhaan uskonnon oikeasta hengestä, tarrautuen vain kiinni johonkin sen muotoon.

Kysymys. Luulen käsittäväni, mitä tarkoitate, mutta sanokaa minulle, mistä semmoinen jumalallinen ja henkevä uskonto on löydettävissä. Kristususkotako? Tai ehkä buddhanuskosta? Vai teidän teosofianneko se on semmoinen uskonto?

Vastaus. Teosofia kyllä ei ole mikään uskonto, mutta teosofian avulla löydetään uskonnon oikea ja tosi henki.

Kysymys. Olisipa hauska kuulla.

Vastaus. Pitäkäämme nyt ensin todistettuna, että nykyiset kirkot ja uskonnolliset järjestelmät eivät ole kyenneet ehkäisemään ihmiskunnan henkistä vararikkoa. Sillä henkisen vararikon olemme tehneet. Sen on maailmansota kaikkine seurauksineen meille näyttänyt. Kristilliset kirkot eivät kyenneet estämään maailmansodan järjetöntä joukkoteurastusta ja hullua hävitystä enemmän kuin vallankumouksienkaan verenvuodatusta. Eivätkä kirkot ole kyenneet kuivattamaan niitä tuskan kyyneleitäkään, joita sadat miljoonat ihmiset viime vuosina ovat toivottomina vuodattaneet.

Kysymys. Mutta mitä kirkot sitten olisivat voineet tehdä?

Vastaus. Eivät kylläkään mitään nykyisessä kokoonpanossaan.

Kysymys. Eikö tuommainen tapaus kuin maailmansota ole siksi järkyttävä, siksi suuri, eivätkö sen juuret ole siksi syvällä ja eikö sitä ole siksi kauan valmistettu, etteivät mitkään kirkot eikä uskonnot siihen mitään olisi mahtaneet?

Vastaus. Oikein sanotte: maailmansotaa oli siksi kauan ja siksi voimaperäisesti valmistettu, että se oli käynyt välttämättömäksi. Mutta ettekö huomaa, että kirkko ja uskonto juuri olisivat voineet, että niiden juuri olisi pitänyt ehkäistä ja jarruttaa sen valmistamista?

Kysymys. Millä tavalla?

Vastaus. Ajatelkaa nyt. Onko mielestänne tappaminen, murhaaminen, ryöstäminen ja hävittäminen uskonnon opetusten mukaan ja yleensä siveellisesti oikeata?

Kysymys. Eipä tietenkään.

Vastaus. Onko sotiminen oikeata?

Kysymys. Malttakaa. Onhan eroa tavallisen murhan ja sodassa tappamisen välillä. Toista on salaa yöllä hyökätä matkamiehen kimppuun, toista mennä rehelliseen taisteluun isänmaansa puolesta.

Vastaus. Toista on, sen myönnän. Mutta jotta isänmaata voisi lähteä puolustamaan, täytyy olla salakavala vihollinen, joka suotta syyttää isänmaahan hyökkää. Kuinka nyt tämän asian laita oli esim. maailmansodassa? Nimittikö siinä itseään yksikään valtakunta salakavalaksi hyökkääjäksi? Eivätkö kaikki järjestään olleet isänmaansa puolustajia? Puhuttiinhan joka maassa tunnottomasta ja väkivaltaisesta vihollisesta, jota vastaan jokaisen kunnan kansalaisen tuli nousta.

Kysymys. Olkoon, ettei äskeinen maailmansota ollut siveellisesti puolustettavissa; sitä vastoin Suomen vapautussota esim. varmaan teidänkin mielestänne oli oikeutettu ja siveellinen?

Vastaus. Epäilemättä se todella oli suurta siveellistä nousua. Mutta epäilemättä se kuten maailmansotakin olisi ollut vältettävissä, jos sen syytä olisi osattu välttää.

Kysymys. Kuinka tarkotatte?

Vastaus. Jos myönnätte, että sota ainakin useimmissa tapauksissa on turha ja väärä eikä siveellisesti puolustettavissa, silloin ymmärrätte, mitä tarkoitan sanoessani, että kirkot ja uskonnot voisivat toisella tavalla vaikuttaa maailman menoon — ei sekaantumalla politiikkaan, vaan kasvattamalla ihmisiä toisella tavalla. Katsokaa nyt. Uskonnolliselta kannalta tappaminen ainakin on väärä. Mooses opetti »älä tapa», Jeesus opetti tämän lisäksi, että vihastuminen ja suuttuminenkin on väärä, Buddha opetti nimenomaan, että sotiminenkin on väärä. Ovatko kirkot näin opettaneet? Ovatko ne seuranneet kukin oman mestarinsa jälkiä? Eivät suinkaan; päinvastoin ainakin kristilliset kirkot ovat sodan aikana rukoilleet voittoa oman maan aseille. Mutta jos kirkot olisivat pysyneet uskollisina uskontojensa opetuksille, jos olisivat aina saarnanneet rauhaa, jos olisivat opettaneet tunnustajiaan kammomaan väkivaltaa ja sotaa, silloin kansatkin paremmin tietäisivät, mitä uskontojen opettama Jumala todella odottaa ihmisiltä.

Kysymys. Onhan tuokin totta.

Vastaus. Ja ajatelkaa vielä. Jos Suomessa olisi ollut enemmän sivistyneitä ja järkeviä ihmisiä, ei olisi tarvittu näytellä kansalaissodan murhenäytelmää. Sen sijaan oli olemassa kaksi suurta puoluetta: porvarillinen ja sosialistinen. Sosialistit tahtoivat, että kansan piti tulla osalliseksi aineellisen kulttuurin kaikista hyvyksistä vaatimatta siltä vastaavaa henkistä sivistysastetta. Porvarit taas tiesivät — tai ainakin

aavistivat, — että aineelliset edut ilman tietopuolista sivistystä vievät omistajansa ennen pitkää turmioon, sillä ihminen on alemmalta luonnoltaan laiska, nautinnonhaluinen ja huolimaton; sentähden he olivat »vanhoillisia» ja pelkäsivät liian perinpohjaisia uudistuksia. Kulusta keskitietä ei löydetty, kun ei kansallisiksi hyveiksi oltu tunnustettu sydämen hyvyttä, kaikkien parasta katsomista, itsekkyydestä luopumista j. n. e. Ja mikä yhtäkaikki olisi ollut luonnollisempaa, kuin että molemmat puolueet olisivat luopuneet jyrkimmästä itsekkyydestään ja koettaneet veljellisesti sopia keskenään. Olisivathan sosialistit voineet sanoa: »emme tahdo tavotella luokkavaltaa emmekä ylentää ruumiillista työtä henkisen kustannuksella; emme tahdo aineellisia etuja ilman sitä sivistystä, joka tekee varojen käytön järkevällä tavalla mahdolliseksi.» Miksi eivät toiselta puolen porvarit olisi voineet sanoa: »miehellämme tahdomme järjestää oloja sellaisiksi, että kaikilla kansalaisilla lapsesta saakka on tilaisuutta saman sivistyksen hankkimiseksi, ja myös, että kaikilla halukkailla on tilaisuutta maanviljelykseen ja yleensä työnsaantiin, puhumattakaan muista parannuksista». Kun puolueet olisivat ryhtyneet yhteistyöhön yhteisen päämäärän nimessä, ei siinä verisiä yhteentörmäyksiä olisi tarvittu. Älkää nyt luulko, että minä olen maalla viisas, kun merellä vahinko on tapahtunut. Kyllä tämän tiesin jo ennen sotaa ja kyllä siitä aina olen puhunut. Mutta jos kirkko uskonnon nimessä olisi näin opettanut ja kasvattanut ihmisiä, niin luulen, että tämmöinen käsityskanta olisi ollut paljon yleisempi ja johtanut käytännöllisiin tuloksiin. Menneisyyttä emme saata muuttaa — ei kannata tuomita kirkkoa sen laimin lyönneistä eikä moittia papistoa sen tietämättömyydestä, — mutta tulevaisuutta silmälläpitäen on hyvä viitata menneihin erehdyksiin. Sentähden olisi suotava, että tästä lähtien uudet tuulet alkaisivat puhaltaa kirkoissa ja uskonnoissa. Vanhat probleemit odottavat yhä ratkaisuaan, mutta niitä ratkaisemaan kykenevät ainoastaan uudet ihmiset.

Kysymys. Jos nyt olen käsittänyt teitä oikein, ei siis mikään uusi uskonto ole tarpeen, vaan pikemmin uskonpuhdistus?

Vastaus. Aivan oikein. Uskonnon oma, tosi alkuperäinen ja ikuinen henki on elvytettävä uuteen eloon.

Kysymys. Ja te luulette, että tämä voi tapahtua teosofian avulla?

Vastaus. Varmasti. Teosofia on varmasti yksi keino.

Kysymys. Olisiko siis toisiakin keinoja?

Vastaus. Miksei? Jos maailmaan ilmestyisi uusi suuri Buddhan tai Jeesuksen tapainen ihmiskunnan opettaja, niin hän varmasti puhaltaisi elävää henkeä kaikkeen uskonnolliseen elämään. Enkä tiedä, miksi semmoinenkaan tapaus olisi mahdoton. Onhan paljon ihmisiä, jotka suorastaan lähiaikoina odottavat maailmanopettajan tuloa. Mutta se sikseen. Pysykäämme jo olevissa tosisiekoissa. Teosofia on tuossa, me saatamme sitä tutkia, ja siihen syventyä.

Kysymys. Ajattelinkin juuri kysyä, millä tavalla sitten teosofia voi uskontoa elvyttää ja kirkkoja puhdistaa.

Vastaus. Niin, teosofialla on todella tärkeätä sanottavaa uskonnoille ja kirkoille.

Kysymys. Sallikaa pieni huomautus. Te puhutte milloin uskonnosta, milloin uskonnoista, toisinaan taas uskonnoista ja kirkoista. Voisitteko tarkemmin määritellä näitä käsitteitä?

Vastaus. Uskontoa sinään on verrattavissa säveltaiteeseen, uskontoja eri mestarisäveltäjäin suuriin sävellyksiin, kirkkoja, papistoa ja seurakuntia taas orkestereihin, kuoroihin, solisteihin, jotka opettelevat mestarein sävellyksiä esittämään — käyttäkseni toistamiseen ennen mainittua vertausta. Uskonto on totuuden henki, uskonnot ovat tämän hengen ilmennyksiä; uskonnot ovat siis samanarvoisessa suhteessa uskontoon. Voimme myös sanoa: uskonto on äiti, uskonnot ovat hänen lapsiaan. Uskonto perustuu

ihmiskunnan povessa piilevään ikuiseen, sammumattomaan henkisen tiedon ja totuuden kaipaukseen. Uskonto on ihmissydämen kaipuu Jumalan luo. Syvimpiä ajattelijoita, suurimpia neroja ei tyydytä paljas järjen tieteellinen totuuden etsintä; he alati etsivät hengelleenkin ravintoa. He ikävöivät Jumalaa, he tahtovat yhtyä siihen tajuntaan, joka Jumalana maailmat täyttää, he tahtovat hengessään joutua kosketukseen sen ainoan elämän kanssa, joka on iankaikkinen rauha hetkellisten ja haihtuvien ilmiöiden takana. Ja niinkuin soittajain ja laulajain tie säveltaidetta kohti, sitä ymmärtämään käy suurten säveltäjain ihanain taideluomain kautta, niin käy ihmistenkin tie uskontoa kohti — Jumalaa ymmärtämään paraiten uskontojen kautta.

Teosofia, uskonnot ja totuuden tietäjät.

Kysymys. Ajatteletteko siis, että uskonnot ovat yhdenarvoisia? Että on yhdentekevä, olemmeko kristittyjä tai buddhalaisia, pakanoita tai muhamettilaisia?

Vastaus. Yksilön kannalta se tietenkin on yhdentekevä. Jos ihmisen hengessä herää totuuden kaipuu, oli hän pakana tai kristitty, niin ei hänen uskontonsa estä häntä totuutta etsimästä, vaikka kyllä kirkot ja seurakunnat saattavat sen tehdä; päinvastoin hänen uskontonsa — jos hän todella tietää, mitä se alkuperäisesti opettaa — kiihottaa ja auttaa häntä totuutta eli Jumalaa etsimään. Mutta toista on, jos katsellemme uskontoja historiallisesti ja joukko-ilmiöinä. Uskonnot ovat syntyneet eri aikoina ja eri kansoissa; ne ovat siis ensi kädessä niitä aikoja ja kansoja varten. Mitä järkeä siinä olisi, että esim. kristityt kansat tulisivat buddhalaisiksi tai kiinalaisen Kongfutsen tunnustajiksi? Sehän olisi taaksepäin menoa ajassa ja historiassa. Mutta toiselta puolen ei siinäkään olisi järkeä, että kristityt omaksuisivat islamin uskon, vaikkakin Muhamet eli historiassa myöhemmin kuin Jeesus Kristus, sillä tämä taas olisi luonnotonta hyppäystä kansallisten ja roturajojen yli. Tyytyköön jokainen sivistys omaan uskontoonsa, mutta elvyttäköön sen henkistä sisältöä ja oppikoon toisilta, niin seuraa yhteisymmärrys uskonnonkin alalla.

Kysymys. Sanotte: »oppikoon toisilta». Ette siis tarkoita uskontojen henkisellä elvyttämisellä, että ne sulkeutuisivat itseensä, kukin kulkien omaa tietään »tosi uskonnon luo»?

Vastaus. En suinkaan. En uskokaan, että uskontojen elvyttäminen käy päinsä ilman että ne hedelmöittävät toisiaan, oppivat toisiltaan ja omaksuvat mitä kussakin on hyvää.

Kysymys. Teillä on siis mielessänne jonkinlainen uskonnollinen synkretismi? Onhan semmoista yritetty kristikunnassa eri kirkkojen kesken, kuten historiasta tiedämme, mutta huonolla menestyksellä. Kristillisillä kirkoilla oli kuitenkin uskonsa ja oppinsa pääkohdat yhteisiä. Ettekö pelkää, että juurta jaksain erinkaltaisten suuruskontojen yhteensulattaminen menestyisi vielä huonommin? Että siten syntynyt sekasotku tekisi uskonnollisen elämän aivan mahdottomaksi?

Vastaus. Pelkäisin varmasti, jos »yhteensulattamisen» toimeenpanijoina olisi joukko tavallisia uskovaisia tai vertailevan uskontotieteen tutkijoita. Siinä tapauksessa tietäisin edeltäkin, että koko yritys olisi turha.

Kysymys. Kenen siis ajattelette siihen kykenevän?

Vastaus. En ajattele ketään yksilöä. Se on ajan hengessä. Tuo yhteensulattaminen on henkisesti jo tapahtunut. Sanoisinko, että uskonnon pyhä henki liikkuu uskontojen päällä, odottaen, koska se saisi luoda niistä uutta, yhtenäistä maailmanuskontoa? Tämä ei ole epämääräinen ennustus. Me tiedämme sen, merkki on meille annettu, se on meille todistettu.

Kysymys. Entä tämä merkki, tämä todistus?

Vastaus. Se on teosofia.

Kysymys. Ah niin, teosofia. Sanoittehan äsken jo, että teosofian avulla on uskontojen henki elvytettävä. Mutta mitä sitten on tuo teosofia? Sanoitte, ettei se ole uusi uskonto, mutta ettekö tahtoisi tarkemmin määritellä, mitä se on?

Vastaus. Se ei ole muodollisesti uusi uskonto, mutta se on uskonnon pyhän hengen uusi ilmituoja.

Kysymys. Mutta kaikki uskonnothan ovat sitä alkuperäisesti. Mikä ero sitten on teosofian ja niiden välillä?

Vastaus. Jokaisessa uskonnossa puhui uskonnon henki: »kas tässä on tie minun luokseni», ja uskovaiset lisäsivät: »tämä on ainoa tie». Teosofiassa taas puhuu uskonnon pyhä henki: »jokaisessa uskonnossa oli tie minun luokseni; se pimittyi ja haihtui näkymättömiin; kirkasta teitä, näytä, että ne ovat yhtä ja vievät minun luokseni.»

Kysymys. En sittenkään ymmärrä, mikä teidän kannaltanne teosofia on. Eikö se ole madame Blavatskyn keksintöä? Madame Blavatsky perusti Teosofisen Seuran, hän kirjotti »Salaiset Opit» ja muut teosofiset pääkirjat, joista teosofinen viisus ammennetaan. Olihan hän inhimillinen yksilö, ja jos nyt teosofia mielestänne kykenee sulattamaan yhteen maailman uskontoja ja teosofia taas oli madame Blavatskyn työtä, niin eikö siis sittenkin yksilö ole tämän uuden synkretismin toimeenpanija kuten ennen esim. Yrjö Calixtus?

Vastaus. Ei, sillä edellytyksenne on väärä. Teosofia ei ole madame Blavatskyn »keksintöä». Madame Blavatsky pani kyllä alkuun teosofisen liikkeen ja perusti yhdessä eversti Olcottin y. m. kanssa Teosofisen Seuran (v. 1875), hän se myös ensimmäisenä julisti teosofian sanomaa maailmalle lukuisain kirjoitustensa ja kirjainsa kautta, mutta hullua olisi väittää, että madame Blavatsky oli »keksinyt» teosofian, jos sillä sanalla muutamain vastustajain tavalla tarkotetaan, että madame Blavatsky oli »kyhännyt kokoon tämän uskonnollisen sekamelskan». Yhtä hullua olisi sanoa, että Columbus »keksi» Amerikan. Amerikka oli olemassa ennen Columbusta, Columbus vain »löysi» uuden manteren. Samaten teosofia oli olemassa ennen madame Blavatskya, jos kohta madame Blavatsky ensimmäisenä nyt »löysi» teosofian.

Kysymys. Asia käy minulle yhä vaikeatajuisemmaksi. Tiedän kyllä, että teosofia on vanha, keski- ja uudelta ajalta peritty nimitys erityiselle uskonnolliselle käsityskannalle, mutta olen luullut, että nykyaikainen teosofia oleellisesti eroaa vanhasta. Ei minun tietääkseni Jakob Böhme esim. harrastanut uskontojen yhteensulattamista?

Vastaus. Eipä tietenkään. Nykyajan teosofinen liike on aivan omintakeinen, vaikka kyllä sukua entisille mystillisille ja teosofisille liikkeille. Muistakaamme, että »teosofia» on nimi, joka paraiten tarkotusta vastaavana valittiin kuvaamaan julistettavaa sanomaa. Olisihan voitu ottaa toinenkin nimi, mutta mielestäni teosofian nimi sittenkin oli onnellisesti valittu. Ehkette tiedä, että Paavali käyttää samaa nimitystä?

Kysymys. En. Missä yhteydessä Paavali sitä käyttää?

Vastaus. Korinttolaiskirjeen 2 luvussa; ja Paavali käyttää sanaa samassa merkityksessä kuin mekin. Hän puhuu »Jumalan salatusta viisaudesta» eli »Jumalan viisaudesta salaisuudessa» ja »Jumalan viisaus» on kreikaksi teosofia — Paavalin sanoilla *theou sophian en mysterio*. Ehkä sallitte, että luen teille otteen Paavalin kirjeestä? »Ja ollessani teidän luonanne minä olin heikkouden ja pelvon ja suuren vavistuksen vallassa, ja puheeni ja saarnani ei ollut kiehtovissa inhimillisen viisauden sanoissa, vaan hengen ja voiman osotuksessa, ettei uskonne perustuisi ihmisten viisauteen, vaan Jumalan voimaan. Kuitenkin me puhumme viisautta täydellisten seurassa, mutta ei tämän maailman viisautta eikä tämän maailman valtiasten, jotka kukistuvat; vaan me puhumme salaisuutena ollutta Jumalan viisautta, sitä kätkeyttä, jonka Jumala oli edeltä määrännyt ennen maailman aikoja meidän kirkkaudeksemme ja jota ei kukaan tämän maailman valtiaista ole tuntenut, sillä jos olisivat sen tunteneet, eivät he olisi kirkkauden herraa ristiinnaulinneet, vaan me puhumme — niinkuin on kirjoitettu — siitä »mitä silmä ei ole nähnyt eikä korva kuullut, mikä ei ole ihmisen sydämeen noussut ja minkä Jumala on valmistanut niille, jotka häntä rakastavat.» Mutta meille Jumala on sen ilmottanut henkensä kautta, sillä henki tutkii kaikki, Jumalan syvyydetkin.» (1 Korint. 2: 3–10). Sanon siis

kuten Paavali, että teosofia oli jo »ennen maailman aikoja, määrätty meidän kirkkaudeksemme» eli paremmin »opiksemme», sillä kreikkalainen sana *doksa* merkitsee alkuaan »oppi».

Kysymys. Kyllä teidän täytyy selittää enemmän, ennenkuin oikein ymmärrän, mitä teosofia on. Puhuitte Columbuksesta ja Amerikasta. Amerikka oli ja Columbus sen löysi. Se on totta. Mutta missä sitten oli teosofia ja kuinka madame Blavatsky sen löysi? Olette puhunut uskonnon pyhästä hengestä, olette verrannut sitä säveltaiteeseen. Tämän ymmärrän. Mutta uskonnon henki enemmän kuin säveltaidekaan ei ole mitään käsinkoskettavaa — sehän on vain niin sanoakseni toteutumaton mahdollisuutta, ja jokainen säveltäjä luo uutta. Eikö nyt siis madame Blavatsky ollut »säveltäjä», eikö hän luonut uutta? Jos teosofia on ollut olemassa »ennen maailman aikoja», silloin madame Blavatsky todella ei luonut uutta. Mutta kuinka silloin nykyaikainen teosofia on »uskonnon pyhän hengen ilmituoja», kuten myös sanoitte, sillä käsittääkseni ei uskonnon henkeä saata ilmituoda luomatta uutta, niinkuin ei säveltaidettakaan saata ilmituoda muut kuin säveltäjät? Eikö tässä ole ristiriitaa?

Vastaus. Ristiriita on näennäinen. Madame Blavatsky todella loi uutta — tai, jollei hän itse omassa personassaan, ainakin ne mestarit, joiden lähettiläs hän oli. Samalla kuitenkin se teosofia, se jumalallinen viisaus, josta hän toi maailmaan uuden ilmotuksen, oli ennestään olemassa. Tämä ei ole vaikeasti käsitettävissä. Muistakaamme, että tässä on kysymys viisaudesta ja tiedosta, ei taiteesta. Taiteen käsitteeseen saattaa liittyä jotain mielivaltaista, joka taas puuttuu tiedon käsitteeltä. Säveltaide-vertaustamme emme niin ollen saa viedä liian pitkälle. Otetaan analogia tieteen alalta. Otaksutaan, että ennen Newtonia ei yksikään ihminen tuntenut painolakia. Merkitsikö tämä, ettei painolakia ollut olemassa? Ei suinkaan, painolaki vaikutti luonnossa huolimatta siitä, etteivät ihmiset lakia tunteneet. Mutta merkitsikö se edes, ettei painolaki ollut kenenkään tiedossa? Jos uskotte Jumalaan, jos uskotte, että luonnossa elää jonkinlainen tietoinen tajunta, täytyy teidän myöntää, että painolaki oli ainakin tämän jumalallisen tajunnan tiedossa. Newton keksiessään painolain loi tavallaan uutta, s.o. hän toi uuden tiedon ihmisten tajuntaan, mutta silti painolaki luonnon tosiasiana oli olemassa ja samalla tieto siitä jumalallisena viisautena. Samalla tavalla teosofia, kaikki henkinen tieto ja viisaus, minkä ihminen jumalallista totuutta etsiessään voi saavuttaa, on jo olemassa — olemassa alusta saakka ainakin Jumalan tajunnassa, — vaikka ihminen löytäessään murusenkin siitä viisaudesta luo uutta hengen ilmotusta ja tuo ikäänkuin uuden totuuden henkisestä maailmasta inhimilliseen maailmaan. Niinpä uskontojenkin yhteys on henkinen tosiasia, koska ne kaikki ovat saman jumalallisen viisauden inspiratsioonista syntyneet, mutta tämän yhteyden ja ykseyden ymmärtäminen on ennen kohdannut liika suuria esteitä ja vaikeuksia. Sentähden Yrjö Calixtuksen työ 17:nnellä vuosisadalla ei onnistunut — sehän koskikin vain kristillisiä kirkkoja ja lahkoja, — mutta sentähden ei pysyvää jälkeä jättänyt sama synkretistinen liike vanhalla ajalla (noin kolme vuosisataa ennen ja jälkeen Kristusta). Silloiset esteet — vaillinainen liikenneyhteys eri kansojen, rotujen ja maanosien välillä — ovat nyt poistuneet. Nyt koko maapallo on kuin yksi manner, kaikki rodut ja kansat ovat ulkonaisen yhteyden ja seurustelun kannalta kuin yhtä yhtenäistä ihmiskuntaa. Aika suorastaan vaatii, että löydetään kansojen ja ihmisten henkinenkin yhteys, uskontojen, maailmankatsomusten ja elämänymmärrysten todellinen tausta ja pohja. Jos sanomme, että madame Blavatsky ja ne, jotka hänet lähettivät, tunsivat tämän ihmiskunnan henkielämän yhteisen taustan ja tiesivät ajan nyt tulleen, jolloin ihmiset ja kansat saattaisivat vastaanottaa ja omaksua uutena elämänymmärryksenä tuon yhteisen taustan, niin ymmärrämme, mitä madame Blavatskyn työ on ollut ja mihin teosofinen liike yleensä tähtää.

Kysymys. Puhuitte »niistä, jotka madame Blavatskyn lähettivät», ja nimititte heitä myös mestareiksi. Olen ennenkin kuullut puhuttavan »teosofisista mestareista». Ketä ne ovat?

Vastaus. Kun ihminen tutkiessaan Jumalan hengen syvyyksiä, kuten Paavali sanoo, saavuttaa ennen aavistamattomia tietoja ja kykyjä, löytää hän m.m. jumalallisista lahjoista kalliimman: kuolemattoman elämän. Tullessaan Jumalan hengen täyttämäksi eli toisin sanoen täydelliseksi ihmiseksi (niinkuin Kristus sanoi: »tulkaa täydelliseksi niinkuin teidän taivaallinen isänne on täydellinen», Matt. 5: 48) hän samalla tulee kuolemattomaksi. Ja koska hänestä on tullut henkiolento, jonka ylitse kuolemalla ei ole valtaa, on hän vapaa siirtymään pois maapallolta ja etsimään työaloja muualta avaruudessa; mutta jos hän mieluummin jää

tänne ihmiskunnan opettajaksi ja auttajaksi, tulee hänestä »mestari». Semmoisia mestareita on useampia; he elävät näkyväisessä ruumiissa ja muodostavat yhdessä lähimpien opetuslastensa ynnä vielä korkeampien johtajiensa kanssa sen »salaisen eli valkoisen veljeskunnan», josta ehkä olette kuullut puhuttavan teosofian yhteydessä.

Kysymys. Olen kyllä, mutta en ole koskaan ollut selvillä siitä, missä tuo veljeskunta oli olemassa. Olen kuvitellut sen olevan henkimaailmassa, mutta jos nyt ymmärsin sananne oikein, ovat mestarit ruumiillisia, fyysillisiä olentoja, toisin sanoen ihmisiä?

Vastaus. Ovat varmasti; mutta silti salaiseen veljeskuntaan kuuluu paljon henkiolentojakin, joilla ei ole fyysillistä ruumista. Mestarit kuitenkin ovat eläviä ihmisiä.

Kysymys. Te sanoitte äsken, että mestarit ovat kuolemattomia. Kuinka tämä on mahdollista? Eihän ruumis, joka syö ja juo, saata olla kuolematon?

Vastaus. Ei olekaan. Mestariolennon näkyväinen ruumis on kyllä paljon pitkä-ikäisempi kuin tavallisen ihmisen — se saattaa elää ja toimia satojakin vuosia, sillä sehän ei ole sairauden ja synnin alainen, — mutta tietysti se kerran kuolee.

Kysymys. Entä silloin?

Vastaus. Silloin mestari valitsee itselleen toisen ruumiin, jottei yhteys näkyväisen ihmismaailman kanssa tulisi katkaistuksi. Hän syntyy jälleen uuteen ruumiiseen.

Kysymys. Tuohan kyllä voi olla teoretisesti järkevää — ja mieltäkiinnittävää se on, — mutta kuka takaa, että se todellisuudessa on totta? Tiedän monen uskovan, että »mestarit» ovat kokonaan madame Blavatskyn keksimiä kummituksia.

Vastaus. Onko madame Blavatsky keksinyt Jeesuksen ja Buddhan, onko hän keksinyt Zarathustran, Pythagoraan, Mooseksen, Orfeuksen, Krishnan, Laotsen, Kongfutšen, Hermeksen, Quetzalcoatlin y. m.?

Kysymys. Aah — ovatko nuo kaikki teosofisia mestareita?

Vastaus. Ovat — ja samalla historiallisia henkilöitä.

Kysymys. Ja te uskotte heidän elävän tänäpäivänä, vaikka ovat aikoja sitten kuolleet?

Vastaus. Eivätkö kaikki uskovaiset kristityt ole vakuutettuja siitä, että Jeesus yhä elää, jollei fyysillisesti, niin ainakin henkimaailmassa? Samaten uskovat buddhalaiset, että Gautama Buddha elää, ja hindulaiset, että Krishna yhä on olemassa. Käsitukset näiden olentojen kuolemattomuudesta ovat epäselviä ja erilaisia, mutta kukaan ei niiden kuolemattomuutta epäile.

Kysymys. »Teosofiseksi mestareiksi» olen kuitenkin luullut nimitettävän joitain tuntemattomia itämaalaisia tietäjiä, joista ei historiassa puhuta?

Vastaus. Teosofisen liikkeen varsinaisina perustajina, joiden lähettiläs madame Blavatsky oli, mainitaan kaksi mestaria: Morya ja Kuthumi; ne ovat nykyään itämaalaisessa ruumiissa. Kuthumi on kuitenkin historiasta tunnettu henkilö, sillä sama mestari esiintyi kolmatta tuhatta vuotta sitten Pythagoraana.

Kysymys. Niinkö? Eikö tämä sitten olekaan satua? Tiedetäänkö oikein vakavasti, että mestareita on?

Vastaus. Tiedetään.

Kysymys. Onko niitä kukaan nähnyt?

Vastaus. On monikin. Eversti Olcott, Teosofisen Seuran perustaja-presidentti, tunsu useampia mestareita fyysillisesti. Liikkeen alkuaikoina lukuisat henkilöt näkivät mestareita; kertomuksia ja todistuksia on kosolta säilössä. Mrs. Annie Besant, Teosofisen Seuran nykyinen presidentti, vakuuttaa olevansa jatkuvassa tekemisessä mestarein veljeskunnan kanssa. Samoin Mr. C. W. Leadbeater, etevä ja tunnettu teosofinen selvänäkijä ja kirjailija. Puhumattakaan muista.

Kysymys. Entä te itse? Onko teillä tietoa mestarein olemassaolosta?

Vastaus. On.

Kysymys. Te tiedätte siis, että noita kuolemattomia, salaperäisiä ihmistietäjiä on olemassa?

Vastaus. Tiedän.

Kysymys. Olette kaikesti tiedostanne onnellinen?

Vastaus. Olen. Tiedän, että mestareita on, ja uskon sieluni ja sydämeni koko voimalla että heidän sanomansa nykyajalle — teosofia — on tosi.

Kysymys. Tunnustan, että tämä on mieltäkiinnittävää. Mutta sanokaa nyt minulle, millä tavalla luulette teosofian voivan auttaa uskontoja? Nähdäkseni kaikki uskonnot — ainakin kristinusko, jonka hedelmät näkyvät ympärillämme — ovat siksi syvälle vajonneet käytännölliseen materialismiin, että tuntuu tuiki mahdottomalta enää puhaltaa niihin elävää henkeä?

Vastaus. Palaamme siis alkuperäiseen kysymykseemme teosofian työstä ja tehtävästä uskontojen yhteydessä. Tahtoisin sanoa vanhalla lausetavalla, että mitä ihmiselle on mahdotonta se on Jumalalle mahdollista. Mihin eivät mitkään synkretistiset yritykset ihmisten puolelta pystyisi, siihen pystyy totuuden ja uskonnon pyhä henki.

Teosofia ja maailmanuskonto.

Kysymys. Sanoessanne, että teosofian avulla löydetään uskontojen yhteinen pohja, tarkoitatteko, että meidän pitäisi löytämällä tuo pohja muodostaa ja panna kokoon uusi maailmanuskonto, vai tarkoitatteko, että jokainen uskonto säilyy sinään, joskin omaksumalla mitä hyvää on toisissa?

Vastaus. Ei meidän ainakaan tarvitse sommitella minkäänlaista maailmanuskontoa. Maailmanuskonto on jo olemassa aatteena, henkisenä todellisuutena, ja teosofia paljastaa sen meidän nähtäväksemme. Kuitenkaan se ei ole uusi ja ennen kuulumaton, vaan sellainen, että jokainen vanha uskonto tuntee siinä itsensä. Se on ikäänkuin jo olevien uskontojen korkeampi minä, jonka vaillinaisia heijastuksia uskontojen alemmat minät ovat.

Kysymys. Mutta minulle on sanottu, että teosofia on itämaalaista oppia, vierasta kristinuskolle, jossa siis ei ainakaan kristinuskosta saata tuntea itseään. Teosofia on buddhanoppia, väitetään, ja teosofia kieltää Kristuksen eikä kristinoppi koskaan voi hyväksyä teosofiaa.

Vastaus. Kuinka vähän perää on tuommoisissa väitteissä, tulette selvästi näkemään, kun ryhdymme tutkimaan teosofisia oppeja. Nyt olkoon ohimennen mainittu, että teosofinen liike, niinkuin kaikki muu maailmassa, on kehityksen alainen ja että meidän tietomme ja käsityksemme teosofiasta vuosi vuodelta laajenee ja syvenee. Olevat olosuhteet ja kehitys vaatii, että teosofiassa ensin painostettiin itämaaisia uskontoja ja paljastettiin niiden aarteita, mutta sama kehitys on vaatinut, että myöhemmin aikoina taas kristinuskon syvyyksiä on ryhdytty tutkimaan. Madame Blavatsky laski perustuksen kaikelle, mutta eversti Olcott esim. toimi buddhalaisien ja hindulaisten kesken; Mr. Leadbeater oltuaan kristitty pappi kallistui teosofina ensin buddhalaisuuteen, mutta on nyttemmin jälleen kääntänyt huomionsa kristinuskoon. Mrs. Besant tuli heti teosofisissa näkökannoissaan hindulaiseksi, mutta lahjotti kuitenkin maailmalle tuon kallisarvoisen helmen *Kristinuskon salainen puoli*. Vielä keskittyneemmin ja syvemmin on tohtori Rudolf Steiner Saksassa ymmärtänyt niitä hengen syvyyksiä, joita kristinopissa piilee. Tällä hetkellä on jo perin lapsellista leimata teosofiaa kristinuskon viholliseksi tai sille vieraaksi itämaalaiseksi viisaudeksi. Kyllä rehellisessä kristinuskossa on teosofiaa yhtä hyvin kuin buddhismissa tai brahmanismissa, niinkuin tulemme myöhemmin näkemään, sillä teosofia ollen totuuden pyhän hengen ilmennys paljastaa joka uskonnon sisäisen, salaisen, esoteerisen viisauden. Mutta en ole väittänytään, että teosofia olisi maailmanuskonto, vaan että teosofisen viisauden avulla maailmanuskonnon ääriäivät astuvat silmiemme eteen.

Kysymys. Millä tavalla tämä sitten tapahtuu?

Vastaus. Kahdenkertaisella tavalla. Teosofia antaa apuaan uskonnon molemmilla psykologisilla vaikutusaloilla.

Kysymys. Ja mitkä ne ovat?

Vastaus. Otetaan mikä tahansa uskonto esimerkiksi. Otetaan protestanttinen kirkonoppi. Jos analysoimme sitä psykologista vaikutusta, johon se tähtää, erotamme siinä selvästi kaksi puolta: älyllisen ja siveellis-mystillisen. (Voisi tehdä eroa kolmen ja useammankin vaikutuksen välillä, mutta käsillä olevan kysymyksen valaisemiseksi tyydymme mainittuun kahteen.) Tarkastakaamme ensin uskonnon älyllistä vaikutusta. Kuvitelkaamme piintynyttä materialistia, ihmistä ilman uskontoa, ilman Jumalaa, ilman henkisiä näköaloja. Hän ei vaivaa päätään minkäänlaisella »uskomisella»: hänen elämänsä alkaa ruumiin syntymästä

ja loppuu ruumiin kuolemaan; hänen ainoa onnensa on maallisissa tyydytyksissä ja ruumiillisissa nautinnoissa. Kuvitelkaamme sitten, että hän — jonkun järkyttävän tapauksen johdosta — tulee alttiiksi uskovaisen ystävänsä vaikutukselle ja omaksuu luterilaisen kirkon elämänymmärryksen. Silloin hänessä tapahtuu tuntuva muutos älyllisessä suhteessa. Hänen järkensä herää näkemään, että elämä ei lopukaan ruumiilliseen kuolemaan, että maailma ei olekaan sokeain voimain kamppailutulos, vaan Jumalan luoma ihmetyö, että ihmisen varsinainen onni ei olekaan tämän maailman haihtuvissa huvituksissa, vaan alkaa todella vasta kuoleman jälkeen, jos maallinen elämä on oikealla tavalla eletty, s. o. jos ihminen uskoo vapahtajan armoon ja yrittää heikoilla, synnillisillä voimillaan noudattaa Jumalan kymmenessä käskyssä ilmottamaa tahtoa. Näin suuri mullistus tapahtuu koko hänen ajatuselämässään. Kieltäjästä tulee uskoja. Kuoleman ammottava tyhjyys muuttuu iankaikkisen elämän autuudeksi ja rikkaudeksi. Semmoinen on uskonnon älyllinen vaikutus.

Kysymys. Ymmärrän kantanne. Älyllisesti katsoen uskonto antaa maailmankuvan. Entä siveellis-mystillisesti?

Vastaus. Niin, valitettavasti uskonnon siveellis-mystillinen vaikutus enimmäkseen on heikko, mutta joka tapauksessa havaittavissa ainakin siveellisessä momentissaan. Tarkotan, että kaikissa ihmisissä, jotka omaksuvat uskonnollisen maailmankuvan, on nähtävissä myös jonkun verran uskonnon siveellinen vaikutus heidän jokapäiväisessä elämässään. Jos ajattelemme edellistä esimerkkiä, voimme sanoa, että materialisti tullessaan uskovaiseksi koettaa myös edes jonkun verran luopua maailmasta ja sen synneistä: aina on jotakin, jota uusi uskovainen omassa elämässään tuomitsee Jumalan tahdon vastaiseksi ja josta hän sen takia päättää luopua. Muuten hänen uskonnollisen herämyksensä vaikutus jää yksin älylliseksi laadultaan, s. o. perin pieneksi, kuivaksi ja hedelmättömäksi ajan pitkäin. Silloin hänen suhteensa toteutuu, kuten niin monessa tapauksessa käy, että »usko ilman tekoja on kuollut», niinkuin apostoli Jakob sanoo; ennen pitkää hänen uskonsa todella kuolee, ja hän joutuu sielullisesti ja henkisesti paljon ahtaammalle ja paljon tuskallisempaan tilaan kuin missä hän koskaan ennen on ollut. Yhtäkaikki on selvää, että uskonnon tarkoitus on saada aikaan siveellinenkin vaikutus. Eikö niin?

Kysymys. Epäilemättä, vaikka se huonosti onnistuukin. Mutta te nimitätte tätä vaikutusta siveellis-mystilliseksi. Olette puhunut siveellisestä vaikutuksesta, mutta en näe, mitä siinä on »mystillistä» eli salaperäistä! Vai sanotteko »mystilliseksi» sitä, että siveellinen vaikutus niin usein on mitättömän heikko?

Vastaus. Päinvastoin. Mikäli uskonnon vaikutus on mystillinen, sikäli se samalla on siveellinen. Tarkotan, että nimitän mystilliseksi vaikutusta siinä määrin kuin se on siveellisesti tepsivä. Uskonnon maailmankuva on tekemisissä ihmisen järjen, älyn, ajatuksen kanssa, mutta uskonnon siveellinen vaikutus koskee ihmisen tahtoa. Tahdon tulee herätä. Ja tahdon heräämistä nimitän uskonnon mystiikaksi. Eikö ihmisen tahto ole hänen henkensä salaisin ja mystillisin voima? Koko elämämme perustuu siihen, että jotakin tahdomme. Mutta mitä on tämä tahdomme? Enimmäkseen se on kokoonpantu tuhansista erilaisista haluista, himoista, toivomuksista, pyyteistä ja pyrkimyksistä. Ja se on meillä synnynnäinen. Se on meille luonnollisin asia maailmassa. Se on tosiseikka, jota näköjään on mahdoton muuttaa. Ja kuitenkin meidän täytyy myöntää, että uskonto on ottanut tehtäväkseen juuri tämän synnynnäisen, luonnollisen, »synnillisen» tahdon muuttamisen siveelliseksi ja vanhurskaaksi tahdoksi. Jos ei uskonto ole tyhjää leikkiä, on se juuri tätä merkillistä, ihmeellistä alkemiaa. Eikö siis tässä ole salaperäisyyttä kylliksi? Eikö siinä piile uskonnon mystiikka? Usko, joka todella saa ihmisen — ei ainoastaan älyllisesti muuttumaan — vaan siveellisesikin uudestisyntyminen, se usko on todella mystillinen. Ja sentähden nimitän uskonnon toista tarkotettua psykologista vaikutusta siveellis-mystilliseksi.

Kysymys. Ymmärrän — ja nyt samalla alan ymmärtää, miksikä yleensä pidätte uskontoa arvossa. Jos uskonnolla todella olisi tuommoinen vaikutus, ei se olisi mikään lastenkamarin leikkikalua, vaan ihmiskunnan suurin kasvattaja. Mutta missä on se uskonto? Olettehan itse myöntänyt, että nykyiset uskonnot vaikuttavat ylen heikosti?

Vastaus. Se on totta, vaikkei se olekaan uskontojen suoranainen syy. Aikamme kaipaa nyt uutta uskontoa — ja se uusi löytyy: se on maailman uskonto.

Kysymys. Niin, maailmanuskonto! Alamme vähitellen lähestyä pääkysymystämme. Minua todella haluttaa kuulla, miten teosofia kuvaa maailmanuskontoa.

Vastaus. Kuten jo sanoin: kahteen suuntaan teosofia auttaa meitä tajuamaan maailmanuskontoa. Ensinnäkin teosofia paljastaa meille sen älylliset ääriviivat, toiseksi teosofia näyttää, missä ja minkälainen on sen mystillinen voima, sekä herättää meissä tuon voiman, jos omaksumme maailmanuskonnon maailmankuvan; teosofia tarjoaa siis meille uuden *uskon*.

Kysymys. Puhukaa nyt siis ensin maailmanuskonnon älyllisestä sisällöstä.

Vastaus. Se on sama kuin se esoteerinen viisaus, joka piilee kaikissa uskonnoissa ja josta löytyy piirteitä joka uskonnossa. Toisin sanoen maailmanuskonnon älyllinen sisältö käsittää aineksia sekä itä- että länsimaalaisista uskonnoista. Se puhdistaa järkemme taika-, ennakko- ja harhaluuloista ja lähentää täten toisiaan itä- ja länsimaita. Se opettaa kristityille, mitä heidän tulee omaksua itämaalaisista maailmankatsomuksista, ja buddhalaisille y. m. »pakanoille», mitä heillä on kristinuskosta opittavana. Tulemme tarkemmin analysoimaan näitä opetuksia, mutta alustavasti voin mainita, että kristinuskoo saa omaksua karman ja jälleensyntymisen itämailla säilyneet opit salaisen veljeskunnan nykyisen teosofisen inspiratsioonin antamassa muodossa, ja että itämaalaiset uskonnot saavat oppia ymmärtämään Kristuksen »lunastustyön» merkityksen ja tehtävän ihmiskunnan historiallisessa kehityksessä — senkin teosofisen inspiratsioonin valossa.

Kysymys. Niinkö? Tämä viimeinen kohta on todella uusi. Te siis todella puhutte Kristuksen lunastustyöstä?

Vastaus. Puhumme kylläkin, kuten tulette näkemään, vaikkemme kirkonopin karkealla tavalla.

Kysymys. Entä sitten maailmanuskonnon siveellis-mystillinen vaikutus?

Vastaus. Se taas perustuu oikeaan käsitykseen siitä, mitä Kristus on, ja kun saavutetaan oikea suhde Kristukseen, silloin herää uskon elävä voima ihmisen tahdossa.

Kysymys. Odotan jännityksellä lähempiä selvittelyjänne.

Vastaus. Ryhdytään siis pohtimaan maailman kuvaa ensi aluksi ja alotetaan niistä opeista, joita kristinuskoo saa omaksua suurilta itämaalaisilta profetoilta.

Mikä on sielu?

Kysymys. Itämaalaisista opeista mainitsitte jälleensyntymisen. Olen kuullut tätä oppia mainittavan teosofian yhteydessä, mutta en ole perillä siitä. Onko se sama kuin »sielunvaellus», johon vanhat egyptiläiset uskoivat ja josta luimme koulunpenkillä?

Vastaus. Ei ole. Sielunvaellus on harhakäsitys. Sielunvaellusopin mukaan ihmisen sielu kuoltuaan siirtyy vaikkapa jonkun eläimen ruumiiseen; tällöinen käsitys on kyllä vallalla vielä nytkin rahvaan keskuudessa sekä Indiassa että Japanissa, mutta se on taikauskoa. Oikea tieteellinen käsitys jälleensyntymisestä on se, että ihmisen henki pukeutuu kerran toisensa perästä inhimilliseen ruumiiseen. Ihminen ilmestyy siis maan päälle uudestaan ja uudestaan, mutta aina ihmisenä. Kun kerran ihminen on ihminen, s. o. kun hänellä kerran on inhimillinen, yksilöllinen minä-tajunta, ei hän koskaan voi muuttua eläimeksi.

Kysymys. Tämä on tärkeä tietää, sillä vaikka uskoisikin elävänsä kuoleman jälkeen ja vaikkapa tavalla tai toisella vielä ruumistuvansakin, niin puistattavaa olisi uskoa, että ajatteleva inhimillinen minä joutuisi sidotuksi eläimen mykkiin ja alkeellisesti kehittyneihin aivoihin. En ihmettele, että itämaalaiset, jotka niin uskovat, pysähtyvät kehityksessään! Mutta kristityn kannalta yhdessä elämässä on surua ja tuskaa kylliksi, ja miksei kuka tahansa ajatteleva ihminen myöntäisi, että tuntuu sangen vähän lohdulliselta ajatella, että uudestaan pitäisi syntyä tähän maallisen elämän myllyyn?

Vastaus. Tuohon tapaan ajatellaan buddhanuskossakin ja sentähden pyritään vapautumaan jälleensyntymisen pakosta. Buddha opetti, että kaikki olemassaolo on kärsimystä; syntyminen on tuskaa ja kuoleminen on tuska; tuskallista on erota ystävästään, tuskallista olla viholliseensa sidottu: missä pelastusta muualla kuin nirvaanassa, joka on ilmiöllisen olemassaolon pakosta vapautuneen arhatin tila? Syystä buddhalaisia ja hindulaisia, jotka uskovat elämän ainaiseen kiertokulkuun, pidetään elämään kyllästyneinä ja elämästä vieraantuneina.

Kysymys. Mutta miksikä sitten kristittyjen pitäisi omaksua tällöinen oppi, joka on näyttänyt niin ikäviä tuloksia itämailla?

Vastaus. Ennen kaikkea sentähden, että jälleensyntymisen aate on tosi, mutta toiseksi senkin tähden, että jälleensyntymisen tosiasia ei ole saanut arvoaan vastaavaa ilmausta kansanomaisissa itämaalaisissa käsitteissä. Nykyaikaisella tavalla esitettynä se ei anna aihetta pessimismiin, vaan päinvastoin valoisaan elämänuskoon.

Kysymys. Väitätte siis, että jälleensyntyminen on luonnon tosiasia? Millä sen todistatte?

Vastaus. Asian luonnosta seuraa, ettei sitä voi aistillis-tieteellisesti eli luonnontieteellisesti todistaa — ainakaan vielä, nykyisten tieteellisten tutkimuskeinojen avulla, koska tutkittava aine ulottuu kuolemankin tuolle puolen. Sitä vastoin voidaan loogillisella ajattelulla päästä siihen loppupäätelmään, että jälleensyntyminen on välttämätön. Kun kerran kysyttiin eversti Olcottilta, Teosofisen Seuran perustaja-presidentiltä, uskoiko hän jälleensyntymiseen, vaikkei hänellä ollut siitä kokemusperäistä tietoa, hän vastasi: »uskotteko te pohjoisnapaan?»

Kysymys. Perustuuko siis koko oppi filosofisiin spekulatsioneihin? Myöntäkää, että sen totuuden arvo silloin on epäilykselle avoin.

Vastaus. Jälleensyntyemisoppi ei perustu aateskeluihin, vaan suoraan tietoon.

Kysymys. Mutta silloinhan sitä pitäisi voida todistaa?

Vastaus. Se todistaakin itsensä epäamättömästi jokaiselle totuuden etsijälle, joka etsinnässään on kyllin kärsivällinen ja kestävä.

Kysymys. Ja millä tavalla se hänelle »todistaa itsensä»?

Vastaus. Sillä ainoalla tavalla, joka teillekin olisi yksin pätevä, nim. sillä tavalla, että jälleensyntymismuisti herää.

Kysymys. Onko se mahdollista? Väittekö siis, että minäkin voisin muistaa ennen eläneeni tämän maan päällä?

Vastaus. Epäilemättä muistaisitte, kun muisti heräisi teissä, sillä niitä ihmisiä on aina ollut ja on nytkin, jotka muistavat.

Kysymys. Mutta voihan heidän muistinsa pettää? Tarkotan, että koko »muisti» saattaa olla paljasta mielikuvitusta.

Vastaus. Niin arvelee vain kokematon. Joka itse muistaa, hän tietää. Hän tietää, etteivät hänen muistonsa ole mielikuvituksia. Hänelle jälleensyntyminen on subjektiivisesti todistettu. Niinhän Buddhakin lähti saarnaamaan, kun hän oli saavuttanut valistuksen viisaudenpuun juurella ja nähnyt oman pitkän historiansa, omat tuhannet ruumistuksensa. Toista on, että yksilöllinen tieto totuudesta ei ole objektiivisesti pätevä todistus toiselle. Mutta välttämätöntä teidän oli saada oikea kuva jälleensyntyemisopin alkusynnystä. Pitäkää nyt siis edellytettynä, että ne suuret opettajat ja mestarit, jotka jälleensyntymistä ovat saarnanneet, eivät ole tätä oppia keksineet filosofisena ratkaisuna vaikeille ongelmille, vaan ovat omasta kokemuksestaan ja näkemyksestään olleet vakuutettuja siitä, että ihminen on jälleensyntyvä olento.

Kysymys. Tuo on mieltäkiinnittävä näkökohta. Mutta ryhtykääpä loogillisesti perustelemaan itse jälleensyntyemisoppia. Jos järkeni siitä tulisi vakuutetuksi, ehkä sitten voisin uskoa jälleensyntymismuistinkin mahdollisuuteen.

Vastaus. Aivan oikein. Sanokaapa minulle ensin, minkätähden materialistinen käsitys ihmisen sieluelämästä on tieteellisesti epäpätevä.

Kysymys. Mitä tarkoitate materialistisella käsityksellä? Sitäkö, että ihmisen ajatukset ja tunteet, koko hänen tajuinen elämänsä on vain aivomolekyylein väräilyä? Tai vielä tarkemmin että aivot erittävät ajatuksia niinkuin maksa sappea?

Vastaus. Sitä juuri.

Kysymys. No, en ole tieteeseen niinkään perehtynyt, mutta onhan niinkin suuri auktoriteetti kuin Ernst Haeckel, jota kai pidetään materialistina, selittänyt monistisessa maailmankatsomuksessaan, että kaikki aine on itsessään samalla sielullista. Hän tekee siis eron ruumiin ja sielun välillä eikä väitä, että sielu syntyisi ruumiista, vaan päättää, että molemmat ovat yhtä kestäviä rinnakkaisilmiöitä.

Vastaus. Siinäpä se. Materialismi perustui siihen katsantokantaan, että aine oli alkuperäinen, tajunta myöhempi ilmiö; monismi asettaa ne rinnatusten, vaikka se tekee sielun ruumiista riippuvaiseksi; ennen pitkää ymmärretään spiritualistista näkökantaa, jonka mukaan aine ja tajunta eivät ainoastaan ole

rinnakkaisilmiöitä, vaan sielu toiminnassaan ruumiista riippumaton, ja teosofista näkökantaa, joka tekee tajunnasta ja aineesta olevaisen kaksi ilmennyspuolta, jolloin milloin ruumis, milloin sielu on ilmennyksessä voimakkaampi. Jos siis kysymme, miksi materialistinen selitystapa on epäpätevä, kuuluu vastaus: sentähden että tajunnan ja aineen ilmiöt ovat olemukseltaan niin erilaatuisia, ettei sielu saata mitenkään olla ruumiillisten toimintojen tulos. Joitakuuta vuosisatoja sitten luultiin, että hyönteisiä esim. saattoi itsestään syntyä liasta ja tomusta, mutta myöhempi luonnontieteellinen tutkimus todisti tämän mahdottomaksi: elollinen luonto ei synny elottomasta, elollisuus eli elämä on toisenlainen ilmiö kuin eloton aine; ne ovat toisistaan riippuvaisia, milloin yhdessä ilmenevät, mutta eivät synny toinen toisestaan. Huomatkaa nyt, kuinka suunnattomaan erehdykseen ne materialistit lankeavat, jotka luulevat, että sieluelämä syntyy ruumiista: pahaa aavistamatta he hyppäävät johtopäätöksissään kolme vuosisataa taaksepäin ajassa ja julistavat uudestaan totuutena semmoista, jonka heidän oma auktoriteetinsa luonnontiede jo on todistanut vääräksi! Ja kun kerran näin pitkälle olemme joutuneet, että tunnustamme materialismin vääräksi, silloin todella paljon tärkeämpänä ja mieltäkiinnittävämpänä kuin koskaan ennen astuu eteemme kysymys: mistä ihmissielu on saanut alkunsa? Periytykö sielu vanhemmista ruumiin ohella, luoko Jumala uuden sielun joka kerta, kun ihmislapsi syntyy, vai mistä sielu on kotoisin?

Kysymys. Ellen muista väärin, selitti uskonnonopettaja ennen koulussa, että Jumala loi sielun ihmisen syntyessä, mutta jotenkuten vanhempien myötävaikutuksella.

Vastaus. Niinpä niin, ja madame Blavatsky kertoo »Teosofian avaimessa» hauskan kaskun kristitystä lähetyssaarnaajasta, joka koetti terottaa tätä oppia »kääntyneiden» hindulaisten päähän. Muuan uskonnolliseen aateskeluun tottunut itämaalainen kysyi näet pappismieheltä, totteliko kristittyjen Jumala itse omia käskyjään? Saatuaan tähän myöntävän vastauksen närkästyneeltä ja hämmästyneeltä lähetyssaarnaajalta, jatkoi hindulainen: »mutta silloinhan Jumalanne ei ole oikeutettu luomaan sielua, kun lapsi syntyy huorinteossa, joka kuudennessa käskyssä on kielletty!»

Kysymys. Terävä huomautus, jota kristitty länsimaalainen tuskin olisi keksinyt. Muuten tuota teoriaa Jumalan luomisesta ei ota vakavalta kannalta muut kuin uskovaiset. Järkeihmisten kesken puhutaan perinnäisyyden laista, jonka mutkia ja merkillisyyksiä tiede tutkii. Niin minäkin aina olen ajatellut ja otaksunut, että sielu ruumiin ohella periytyy vanhemmista — tietysti ei ainoastaan yhdessä, vaan monessa polvessa; sillä onhan se todistettu asia.

Vastaus. Ja jos mikä asia on todistettu ja varma, niin älkää luulko, että teosofia sitä tahtoisi kumota. Mutta onkohan varma, että ihmissielu on vain perinnöllisyyden tulos?

Kysymys. En suinkaan minä osaa sitä todistaa; todistusvelvollisuuden jätän tiedemiehille. Mutta kovin todenmukaiselta se tuntuu. Te tietenkin olette teosofina toista mieltä?

Vastaus. Kuten sanoin, en halua kieltää pienintäkään tosiseikkaa. Perinnäisyyden laista olen yhtä vakuutettu kuin tekin. Kysyn vain: tyhjentääkö se ihmissielun arvotuksen? Onko koko inhimillinen olemuksemme tyhjentynyt niihin ominaisuuksiin, niihin kykyihin ja taipumuksiin, niihin haluihin ja himoihin, jotka olemme saaneet perinnöksi esivanhemmiltamme? Ettekö ole koskaan tullut ajatelleeksi, mikä semmoisista edellytyksistä välttämättä seuraisi koko ihmisyyteemme nähden? Ettekö ole huomannut, mihin umpisokkeloiseen vankeuteen silloin joutuisimme? Jos kaikki on perittyä, on kaikki edeltäkin määrättyä. Mutta jos kaikki on edeltäkin määrätty, kuten deterministit uskovat, silloin ei voida puhua inhimillisestä vapaudesta enemmän kuin vastuunalaisuudestakaan.

Kysymys. Vapaa tahtohan onkin luonnontieteelliseltä kannalta mahdoton asia.

Vastaus. Mutta entä vastuunalaisuus?

Kysymys. Järkevänä olentona ihminen tietysti on vastuunalainen omista teoistaan, vaikkei hän

olisikaan synnynnäisistä taipumuksistaan.

Vastaus. Mutta kuinka hän saattaisi olla vastuussa teoistaankaan? Jokainen teko on tarkka seuraus hänen oman luontonsa eli persoonallisuutensa edellytyksistä. Ja kun hän kerran ei ole vastuullinen luonnostaan, kuinka hän olisi vastuullinen siitä, mikä luonnosta seuraa, niinkuin ääni syntyy viulun kielistä?

Kysymys. Antakaa, kun mietin asiaa. Niin, ei viulun kieli synnytä ääntä, ellei siihen kosketa. Jos ihminen hillitsee itsensä, ei hänen luontonsakaan synnytä esim. pahoja tekoja.

Vastaus. Vaan mistä hillitsemiskyky? Eivät kaikki ihmiset osaa samalla tavalla hillitä itseään. Toisen himot ovat paljon voimakkaammat kuin toisen.

Kysymys. Niin no, kyky tietysti on perittyä.

Vastaus. Mutta jos itsensähillitsemiskyky on peritty, ei ihmistä voida syyttää siitä, ettei hän hillitse itseään. Hänellä on huono ja heikko kyky perittynä! Mihin silloin joutuu edesvastuu? Ajatelkaa: tämä on tärkein siveellinen kysymys. Jos ei ole olemassa siveellistä vastuuta, on turha puhua siveydestä ja moraalista. Se on vain sanahelinää eikä voi ketään ihmistä muuttaa.

Kysymys. Mutta paitsi perityistä ominaisuuksista puhutaan myös elämän aikana saavutetuista ominaisuuksista. Ehkä siveellisyys ja vastuunalaisuus kuuluvat niiden alalle?

Vastaus. Ne ovat siis kasvatuskysymyksiä? Kun opetamme lapselle »älä varasta», on hänestä siis tullut siveellinen ja vastuunalainen ihminen. Mutta miksikä? Näemmehän, että lapsi varastaa opetuksesta ja kiellosta huolimatta, jos hänellä on huonot synnynnäiset taipumukset. Miksikä pidämme häntä vastuunalaisena, niin pian kuin olemme hänelle sanoneet »älä varasta»?

Kysymys. Hän tietää silloin, että varkaus on väärä. Olemme valaisseet hänen järkensä ja vedonneet hänen omaantuntoonsa.

Vastaus. Ja syösset hänet itsensä helvettiin, kun olemme opettaneet häntä itse tuomitsemaan tekoa, jota hän ei jaksa vastustaa.

Kysymys. Jos ei hän heti jaksa vastustaa, opettaa tuska ja kärsimys häntä vähitellen luopumaan pahasta.

Vastaus. Älkää ymmärtäkö minua väärin. Tietysti olen siveellisen kasvatuksen puolella. Toivon vain, että filosofiset käsitteemme selvenisivät. Kun nyt myönnämme, että opettamalla ihmistä teemme hänestä siveellisesti vastuunalaisen olennon, mitä silloin hänessä tapahtuu? Lisätäänkö hänen olemukseensa ja luontoonsa jotakin, joka sille on vierasta? Vai herätetäänkö ainoastaan jotakin uinuvaa, joka itsestään kuuluu hänen inhimilliseen olemukseensa? Vierias ulkoläksy unohtuu ja haihtuu helposti, mutta herätetty tieto jää sieluun pysyväisesti. Kumpaaako laatua on siveellinen vastuunalaisuus?

Kysymys. Kas, tuota puolta asiaa en ole tullut ennen ajatelleeksi. Olen taipuvainen sanomaan, että siveellinen vastuu kuuluu ihmisen luontoon eikä ole sille vieras.

Vastaus. Nyt lähenemme ratkaisua. Missä kohden ihmisen olemuksessa hänen vastuunalaisuutensa herää?

Kysymys. Arvatenkin hänen järjessään ja omassatunnossaan, koska niihin vedotaan.

Vastaus. Oikein teette mainitessanne järjen ja omantunnon rinnatusten, sillä kuuluuhan

omatuntokin tietämisen (sisäisen näkemyksen) alalle eikä tahtomisen. Ihmisen tahto voi olla heikko ja vangittu, mutta hänen järkensä voi valistua. Hän on siis siveellisesti vastuunalainen sen nojalla, että hän on järkevä olento. Määritelläkäämme tätä vielä tarkemmin. Vastuunalaisuus edellyttää mahdollisuutta kasvattaa ja muuttaa paha tahtoaan, sillä vastuunalainen ei ihminen saattaisi olla siitä, jonka yli hänellä ei olisi mitään valtaa. Mutta jos hänellä kerran on mahdollisuutta valtaan itsensä yli, missä tuo valta asuu? Se ei saata asua ruumiillisissa eikä sielullisissa taipumuksissa, kyvyissä ja haluissa, vaan täytyy olla jokin ihmisessä, jolla on mahdollisuutta valtaan noiden kaikkien yli. Mikä muu se olisi kuin ihminen itse järkevä, ajattelevana ja tahtovana minänä? Minuus on ihmisen keskipiste, hänen olemuksensa tukikohta. »Minä voin hillitä itseni, minulla on valta halujeni ja taipumusteni yli, minä voin käyttää kykyjäni järkevällä, oikealla, totuudenmukaisella tavalla.» Ja mikä minämme on? Elävä, järkevä, yksilöllinen tajunta. Kaikki mitä ruumiiseen ja sieluun kuuluu, on tämän tajunnan ilmaisumuotoja, mutta yksikään niistä ei tajuntaa tyhjennä. Minä en ole käteni, en jalkani, en ruoansulatukseni, en hengitykseni; minä en ole tämä tai tuo tuntee, toinen tai toinen ajatukseni, haluni tai tekoni. Minä olen kaikki nuo yhdessä eivätkä ne kuitenkaan tyhjennä minua, sillä voin itsestäni analysoida ja eliminoida kaikki pois — ja kuitenkin jää minuuteni ja saattaa herätä uuteen järkevään, tahtovaan, tuntevaan elämään. Ja tämän nojalla, että minuutemme pysyy subjektina kaiken oman muodollisen sisältönsä suhteen, tämän nojalla sillä on mahdollisuus valtaan oman itsensä yli, tämän nojalla se on vastuunalainen ja tuntee itsensä siksi. Ja kun kerran niin on, on tuokin kysymys paikallaan: mistä se on syntynyt? mistä on ihmisen minä, mistä hänen sielunsa eli henkensä painopiste kotoisin?

Kysymys. Nyt kyllä ymmärrän, että kysymys on vaikeampi ratkaista. Ei se tosiaankaan tyhjennä ihmissielun arvoista, että sanomme sen periytyvän vanhemmista kuinka monessa polvessa tahansa. Vaikka sielun koko sisältö periytyisi niistä, myönnän, että siveellinen, vastuunalainen yksilöllinen minä ei ole saattanut niistä syntyä. Johdummeko siis sittenkin siihen, että se on Jumalan luoma?

Vastaus. Epäilemättä johdumme siihen. Kun uskonto opetti, että Jumala puhalsi elävän hengen eli sielun ihmiseen ja että joka kerta kun ihminen syntyi Jumala loi vastaavan yksilöllisen minuuden, ratkaisi uskonto itse asiassa pulman filosofisemmin, totuudenmukaisemmin kuin materialistinen oppi paljaasta perinnäisyyden laista. Tätä jumalallista myötävaikutusta en teosofina tahdokaan kieltää, kysyn nyt vain, millä tavalla ja koska se tapahtuu.

Kysymys. Niin, teosofia tietysti ei usko Jumalan luovan uuden sielun joka kerta kun lapsi syntyy, sillä teosofia opettaa jälleensyntymistä. Mutta selittäkööpä, miksi reinkarnatsioni-teoria on järkevempi ja totuudenmukaisempi kun kreationsi- eli luomisteoria?

Vastaus. Luomisteoria edellyttää tietysti luovaa Jumalaa. Jos nyt uskoisimme, että on olemassa ihmeitä tekevä Jumala, joka osaa tyhjästä luoda minuuksia eli inhimillisiä sieluja, niin meidän tietysti myös täytyisi uskoa, että hän on oikeudenmukainen, hyvää tarkottava, järkeviä päämääriä tahtova Jumala. Hän olisi tavallista oikeamielistä ja hyväsydämistä ihmistä siveellisesti huonompi, jos hän esim. loisi ihmisen vain kärsimään ja kitumaan. Jos hän on järkevä olento, miksi silloin muutamat ihmiset syntyvät paljain puutteisiin, kärsimyksiin, rikoksiin — toiset taas hellään ja hyvään päin kasvattavaan ympäristöön? Uskovaiset sanoivat ennen, että taivaassa kuoleman jälkeen saivat palkkansa ne, jotka täällä syyttä ovat kärsineet. Mutta uskovaiset eivät huomanneet, mille johtopäätöksille avasivat portit. Kaikki synnynnäiset pahantekijät kärsivät väärin, jos heidän inhimillinen elämänsä alkoi syntymästä: siis he kaikki ansaitsevat taivaan ilot sovitukseksi. Kaikki hyvät ihmiset taas, joita kohtalo on suosinut, ovat ilman ansiota kuolemanjälkeisen taivaan suhteen. Kukaties heidän pitäisi oikeudenmukaisesti joutua kadotukseen? Semmoista taivasta eivät kuitenkaan uskovaiset liene kuvitelleet! Jos taas ei olisi mitään kuolemanjälkeistä elämää, olisi erotus ihmisten maanpäällisessä kohtalossa vielä räikeämpi, vääryys vielä huutavampi. Jumala olisi silloin piru. Jumalaa ei olisi, vaan paha henki olisi maailman luonut ja yhä loisi ihmissieluja. Eikö niin?

Kysymys. Miksei? Olisihan tuo niin.

Vastaus. No niin. Nyt on meille siis selvinnyt, että Jumala ei saata luoda ihmissieluja ihmislasten syntyessä, ja myös, että vanhemmat eivät saata antaa niitä perinnöksi. Mikä teoria on jälellä? Jälleensyntyminen.

Jälleensyntyminen.

Kysymys. Väititte äsken, että jälleensyntyminen oikea ymmärtäminen ei johda pessimismiin. Ettekö nyt tahtoisi esittää minulle tätä oikeata oppia?

Vastaus. Mikä se teki jälleensyntymisajatuksen niin raskaaksi ja vastenmieliseksi? Itämaalainen käsitys *sangsaarasta* eli elämän ainaisesta kiertokulusta. Tarkotukseton kiertokulku on mitä lohduttomin ajatus ja siitä vapautuminen ihmispyrkimyksen luonnollinen päämäärä. En nyt väitä ollenkaan, että Buddha niin olisi tarkottanut; mutta hänen kirkkonsa ja tunnustajansa ovat ainakin sillä tavalla käsittäneet hänen oppinsa pelastuksen tiestä. Täällä länsimailla sitä vastoin ei ole mitään syytä katsella jälleensyntymistä semmoiselta kannalta. Suurten tiedemiestemme havainnot ja keksinnöt ovat täällä avanneet silmämme näkemään luonnon ihmeellisiä ja nerokkaasti järjestettyjä työtapoja ja länsimaiset sivistyskansat ovat sen kautta valmistuneet vastaanottamaan ja käsittämään elämän korkeampia totuuksia monipuolisemmalla ja niin sanoakseni älykkäämmällä tavalla. Mitä erityisesti jälleensyntymiseen tulee, on se käsitettävissä ainoastaan erään elämänlain valossa, jonka tieteellinen tutkimuksemme on havainneet läpikäyväksi periaatteeksi luonnon koko elämässä. Tämä on kehityksen eli evolutSIONIN suuri aate. Kun jälleensyntymistä ajatellaan kehitysopin valossa, silloin se saa sisällön ja tarkoituksen. Elämä ei ole tyhjää heilumista syntymästä kuolemaan ja kuolemasta syntymään, se ei ole kuin hyönteisen järjetöntä lentoa seinästä seinään, vaan se on kuin lasten koulussa käynti ja siirto luokalta luokalle. »Elämän koulu» onkin tavallinen lausetapa teosofein kesken. Ruumistuuksaan uudestaan ja uudestaan ihminen kehittyy, viisastuu, jalostuu ja henkevoituu. Tämä on uusi, optimistinen näkökanta jälleensyntymisestä.

Kysymys. Siten elämälle kyllä muodostuu tarkoitus, mutta mitättömässä määrässä tuo tarkoitus näyttää toteutuvan. Vai mitä sanotte siitä, että ihmiset nähtävästi pysyvät samoina tänään kuin eilenkin olivat? Jos luemme minkä ajan ja minkä kansan kirjallisuutta tahansa, niin aina ihmiset esiintyvät samoina sekä paheineen että hyveineen. Missä on siis kehityksen koulu huomattavissa?

Vastaus. Ihmiskunnan kehitys onkin varsin hidasta. Epäilemättä kuitenkin on eroa raakalaisheimon ja sivistyskansan kehitystasoissa. Jos osaisimme historiallisesti mennä satoja tuhansia ja miljoonia vuosia taaksepäin ajassa, olisivat kyllä elämän koulun jäljet selvästi nähtävissä.

Kysymys. Epäilemättä — ja tarkotatteko siis, että uudestaan ruumistuminen tapahtuu niin harvoin, niin pitkien väliaikojen jälkeen, että ihmiskunnan elämä todella on noussut askeleen eli luokan ylemmä, ennenkuin yksilön jälleensyntyminen tapahtuu? Olen kuitenkin luullut ymmärtäväni, että reinkarnatsioni on verrattain nopeata, että kuoleman ja uuden syntymän välinen aika lasketaan sadoissa, korkeintaan tuhansissa vuosissa?

Vastaus. Olette oikeassa. Jälleensyntyminen on — ainakin nykyään — pikemmin tiheätä kuin harvaa. Mutta elämän koulu onkin enemmän sisäistä kuin ulkonaista laatua. Ihmisen ruumis muuttuu ylen hitaasti. Meillä on nyt esim. viisi aistia, mutta oli varmasti aika, jolloin niitä oli vain neljä esim.; kuitenkin sekin aika on täydellisesti »historian takainen»; vielä etäisempi on siis aika, jolloin meidän ruumiillamme oli vain kolme aistia j. n. e. Jälleensyntymisen yhteydessä emme sentähden ajattele tätä luonnon hidasta evolutSIONIA niin paljon kuin sielun sisäistä kehitystä. Ihmisen yksilöllinen minä se jälleensyntyy, se oppii ja kehittyy. Ja jos ajattelette ihmisyksilöjä, täytyy teidän tunnustaa, että kaikesta yhtäläisyydestä huolimatta on olemassa suunnattomia eroavaisuuksia eri yksilöjen välillä. Olemme jo maininneet synnynnäisen pahantekijän: kuinka lohdutonta olisi uskoa, että hän — kärsivä ja iloitseva, rakastava ja vihaava ihmisolento — olisi sokean sattuman tulos tai oikeudellisen Jumalan luoma! Kuinka toista taas on olettaa, että hän on

jälleensyntyvä ja kehittyvä ihminen: muutamissa suhteissa vielä kokematon ja kehittymätön, mutta edessään matkan päämääränä sama ihana tulevaisuus kuin toisilla. Ja jos väittäisimmekin, että moraalisesti ihmiset ovat jokseenkin yhdenarvoisia, koska suurimmalla pahantekijällä on hyveensä ja siveellisesti mallikelpoisimmalla heikkoutensa, niin emme saata sulkea silmiämme esim. älyllisiltä erilaisuuksilta. Verratkaa Runebergin ja Aleksis Kiven nerontuotteita tavallisen kynäniekkan töherryksiin tai Napoleonin ja Caesarin valtioviisasta sotakomentoa tavallisen kadettikoulun käyneen kenraalin voimanponnistuksiin! Kuinka näitä seikkoja saattaisi tyydyttävästi ymmärtää muuten kuin jälleensyntymisen kannalta? Kaikki olisi kaaosta, julmaa sortoa ja ansaitsematonta armoa, ellei ihminen olisi olento, joka käy koulua ja siinä oppii.

Kysymys. Mutta miten jälleensyntyminen sitten selittää tuon eroavaisuuden luonteissa, kyvyissä ja taipumuksissa? Eivätkö ihmiset käy samaa koulua? Miksi toiset kehittyvät hitaasti, toiset nopeammin? Mikä tässä on optimistinen näkökanta?

Vastaus. Erilaisuus johtuu tietysti ensi kädessä siitä, että ihmisissä kehittyvät eri puolet ja ominaisuudet eri aikoina. Toisessa kehittyvät älylliset kyvyt varhemmin, toisessa taiteelliset taipumukset, toisessa moraaliset ominaisuudet. Mutta toisessa kädessä erilaisuus johtuu siitä, että ihmiset itse kasvattavat itseään ja toisiaan joko hitaasti tai nopeasti, joko laiskasti tai ahkerasti. Sillä muistakaamme, ettemme ole automaatteja elämän koulussa. Olemme vapaita, järkeviä minäolentoja, jotka itse otamme osaa elämän kasvatukseen. Tästä puhuimme jo äsken, ja se on huomioon otettava tekijä.

Kysymys. Niinpä niin. Aleksis Kivi esim. on käynyt elämäntutkimusta, mutta samalla itse ponnistanut ja kasvattanut sielunsa runollisia taipumuksia?

Vastaus. Epäilemättä, eikä yhden vaan monen elämän aikana. Tämä on todella kysymys siveellisestä vapaudesta, vastuuntunteesta ja tahdosta.

Kysymys. Mutta usein huomaamme kehittyneissä ja nerokkaissa ihmisissä suuriakin siveellisiä puutteita; jos nyt heidän kehityksensä on siveellisen ponnistuksen tulos, niin eikö tässä ilmenny ristiriitaa?

Vastaus. Ei, sillä meidän on tehtävä ero siveellisen tahdon ja siveellisten ominaisuuksien välillä. Neron siveellinen tahto ilmenee siinä, että hän uskollisesti suorittaa elämäntehtävänsä, sillä neron tunnusmerkki on aina, että kohtalo on hänelle uskonut omintakeisen, henkisen tehtävän; hän on tehtävälleen ja elämäntyölleen uskollinen huolimatta esteistä ja vaikeuksista, jotka nousevat hänen tielleen sekä olosuhteista että hänestä itsestään. Aleksis Kiven siveellinen tahto ja tarmo ilmeni siinä, että hän oli uskollinen runottarelleen. Jos hän sen sijaan olisi tavoitellut hyvää maallista toimeentuloa tai antautunut vimmatuun taisteluun oman alemman luontonsa viettejä vastaan, olisi hän pettänyt tehtävänsä, vaikka olisi saavuttanut minkälaisia ennätyksiä tahansa. Maailman tuomio on nurja, mutta jumalat tietävät, kuinka tuomitsevat. Rikas tai siveellisesti »moitteeton» Aleksis Kivi olisi varmaan saavuttanut enemmän kunniaa ja menestystä eläissään, mutta runoilija Aleksis Kivi on kruunattu kuolemattomalla kunnialla sentähden, ettei hän langennut mammonan eikä siveellisen kiusaajan houkutuksiin, vaan pysyi omalletunnolleen uskollisena.

Kysymys. Tuo on mieltäkiinnittävä ja viisas näkökanta. Mutta eikö esim. Aleksis Kiven elämäntyölle olisi ollut edullisempi, jos hän ei olisi ollut niin köyhä ja jos hän olisi ollut raitis? Ainakin olen kuullut erään raittiusmiehen arvelevan, että runoilija — ja nimenomaan Aleksis Kivi — olisi luonut vielä suurempia ja lukuisampia taideteoksia, jollei juoppouden pahe olisi häntä vaivannut?

Vastaus. Tuommoinen oletamus on turha. Emme voi tietää, mitä työtä joku nero toisenlaisissa olosuhteissa tai toisenlaisessa ruumiissa olisi suorittanut. Ehkä hän olisi onnistunut paremmin, ehkä huonommin. Joka tapauksessa spekulatsioni on tyhjänpäiväinen. Pitäkäämme kiinni todellisuudesta, elämän tosiseikoista. Mitatkaamme olosuhteiden tarjoamat vaikeudet, punnitkaamme neron omat luonteenheikkoudet ja arvostelkaamme sitten, kuinka sankarillisesti hän kaikessa hiljaisuudessa on taistelunsa taistellut ja elämäntyönsä suorittanut. Siinä, kuten sanottu, ilmenee hänen siveellinen tahtonsa,

vapautensa ja vastuunalaisuutensa, eikä sitä himmennä jotkut siveelliset vajavaisuudet, jotka riippuvat ruumiista ja joiden vastaavia hyveitä hän myöhemminkin voi hankkia itselleen.

Kysymys. Te ette siis arvostele hyveitä ja siveellisiä ominaisuuksia vähäpätöisiksi?

Vastaus. Kuinka sitä tekisin? Kaikella vain on aikansa. Onhan ihmisiä, joiden elämäntehtävään kuuluu hyveiden harjottelu ja hankinta! Jokainen varakas ihminen, esim., jolla ei ole erityisiä lahjoja, ei taiteellista eikä muuta henkistä elämäntehtävää, on kuin luotu kasvattamaan itseään siveellisesti. Tietysti siveellinen itsekasvatus kuuluu jokaisen ihmisen elämäntehtävään, mutta elämä itse on siinä kohden paras neuvonantajamme ja myös paras koulumestariimme, joka tarpeen vaatiessa käyttää kovaakin vitsaa, ettei meidän tarvitse lähteä umpimähkään eikä liian hätäisesti kasvattamaan itsessämme kaikenlaisia siveellisiä pikkuhyveitä. Jos saan lausua ajatukseni suoraan ja peittelemättä, on mielestäni paras siveellinen itsekasvatus se, että rehellisesti ja vilpittömästi, sielumme ja sydämemme koko hartaudella, järkemme ja ymmärryksemme koko voimalla etsimme totuutta. Paraiten olemme myös mielestäni onnistuneet lasten ja toistemme kasvatuksessa, jos olemme heistä tehneet väsymättömiä, itsenäisiä, ennakkoluulottomia totuuden etsijöitä. Totuuden etsijälle selvenee aina ennemmin tai myöhemmin, mitä häneltä itseltään puuttuu ja mitä hänessä on liikaa — siveellisessäkin suhteessa.

Kysymys. Mimmoiseksi oikein kuvittelette — jos niin saan sanoa — täydellistä ihmistä? Onko hän kaikin puolin yhtä kehittynyt? Onko hän nero, taiteilija, pyhimys, sankari — kaikki samalla kertaa?

Vastaus. En usko sitä. Uskon, että täydellinenkin ihminen on yksilö. Ja kun hän kerran on yksilö omituisuuksineen ja erikoisharrastuksineen, uskon, että toinen on toisessa suhteessa, toinen toisessa etevämpi. Luonnollisesti on piirteitä — ja juuri siveellisiä, — joiden puuttuessa ihminen ei vielä ole täydellinen.

Kysymys. Mainitkaa joitakuuta.

Vastaus. Ehdoton rakkaus totuuteen esim., ehdoton vilpittömyys ja rehellisyys. Samaten ehdoton epäitsekkyys, oman voiton pyytämättömyys ja sydämen puhtaus. Salaisen veljeskunnan mestarit ovat kaikki täydelliset totuudessa ja rakkaudessa, vaikka toisella on toisenlaiset taiteelliset, salaiset y. m. kyvyt kuin toisella.

Kysymys. Hm. Kyllähän jälleensyntymisoppi tällä tavalla saa toisenlaisen luonteen kuin mikä sillä on itämailla. Sillä te tietysti oletatte, että ihmisen yksilöllisyys säilyy ruumistuksesta toiseen — eihän muuten voisi olla puhuttakaan mistään kehityksestä?

Vastaus. Sehän on selvää. Me teemmekin eron yksilöllisyyden ja personallisuuden välillä. Sanomme, että ihmisen minä, hänen puhdas, siveellisesti vastuunalainen järkiminuutensa, syntyy jälleen, mutta että joka kerta kun minuus pukeutuu uuteen ruumiiseen syntyy myös uusi personallisuus eli personallinen minä, joka asian luonnosta on niin sanoakseni harha-minä, koska se vain on todellisen minän fyysillinen heijastus ja ikäänkuin puhetorvi.

Kysymys. Onko ihmisellä siis kaksi minää? Olenkin kuullut puhuttavan ylemmästä ja alemmasta minästä?

Vastaus. Nuo ovat käytännöllisestä elämästä otettuja realistisia nimityksiä, ei metafyyssillisiä todellisuuksia. Ei ihmisellä ole muuta kuin yksi minä, vaikka tämä, hänen minänsä on yliaistillinen henkitodellisuus eikä kokonaan ilmene ruumiillisten aivojen välityksellä. Onhan uusin kokeellinen sielutiede jo todennut, että aivot eivät tyhjennä minuuden eli sielun sisältöä. Sielu on aivoja suurempi. Aivot ovat sieluun verraten kuin segmentti ympyrän pinta-alan. Viitataan hypnotisiin ja mediumistisiin ilmiöihin, vaikkon tahdo niihin nyt syventyä. Jos vain pidämme kiinni siitä tosiasiaista, että ihmisen

todellinen itse, hänen varsinainen (siis »ylempi») minuutensa on samalla hänen ainoa minänsä, niin ymmärrämme, että se realistinen ja muodollinen sisältö, se »personallisuus», minkä tämä minä ruumistuuksaan itselleen hankkii ja joka on minuuden fyysillinen ilmaus, että se on vain »heijastusta» ja »harhaa» minuuden kannalta, vaikka se ruumiin kannalta on vankkakin todellisuus. Käsitättekö tarkotukseni, vaikka se näin lyhyesti ja kömpelösti tulee esille?

Kysymys. Luulen käsittäväni, ja siinähan muuten piilee mitä mielenkiintoisin psykologinen kysymys. Mutta senpä takia minua juuri ihmetyttää, että itämailla käsitykset ovat niin hämääriä ja sekavia. Rahvas varmasti uskoo, että juuri tuo teidän »harhaminänne» eli fyysillinen personallisuus vaeltaa ruumiista toiseen ja syntyy eläimeksi. Jos nyt tämän vielä ymmärtäisi — koska minuuden käsite kouluuttamattomalle järjelle epäilemättä on kaikkea muuta kuin helpotajuinen, — on toiselta puolen vaikea sulattaa, että niin suuri ja viisas opettaja kuin Buddha ei sen tarkemmin asiaa selvittänyt. Ellen erehdy, Buddha nimenomaan kieltäytyi antamasta mitään selvää käsitystä minuudesta eli sielusta eikä sanonut opetuslapsilleen, jäikö minä olemaan kuoleman jälkeen vaiko ei. Eikö täten ole ristiriitaa nykyisen teosofisen ja buddhanopin välillä?

Vastaus. Siinä sen nyt itse näette, että teosofia ei ole buddhanoppia, vaikka meitä syytetäänkin buddhalaisuudesta! Tietysti on olemassa ilmeinen ristiriita tässä suhteessa teosofisten oppien ja joidenkuiden buddhalaisten tekstien välillä. Mutta se ristiriita on kuitenkin näennäinen. Se ei perustu siihen, että Buddhan tiedot elämänasioista olisivat olleet toisenlaisia kuin teosofisten mestarein. Totuus on yksi, mutta totuutta voi lähestyä ja tutkia eri näkökannoilta, ja totuutta voi nähdä eri puolilta ja eri tavoilla. Tosiasiat luonnossa ja ihmiskunnassa muuttuvat myös ajan mukaan. Ihmiskunta on — kuten alussa jo huomautimme — älyllisesti katsoen tänään toinen kuin Buddhan aikana. Ken totuutta silloin etsi, hänen täytyi lähteä toisenlaisista edellytyksistä kuin mitä tänään on tarpeellista. Buddha piti tarkasti kiinni tosiasioista, ja hän puhui niinkuin hän puhui, sentähden että hän todella niin näki. Koettakaamme asettua hänen kannalleen ja ymmärtää hänen sanansa.

Kysymys. Tarkotatteko siis, että Buddha ei »nähty» ihmisen jälleensyntyvää minää?

Vastaus. En suinkaan, sillä näkihän Buddha kaikki omatkin jälleensyntymisensä. Mutta jokainen ihminen — jokainen totuudenetsijä — on ruumiillisissa ilmauksissaan aikansa ja ympäristönsä, ajatuksissaan ja puheissaan omienkin fyysillisten aivojensa rajottama. Buddhan aikana ei puhuttu mitään »kehityksestä», ei käytetty semmoista sanaa, ei kaivattu semmoista käsitettä. Silloin puhuttiin vain karmasta eli syysuhteen laista ja jälleensyntymisten pyörästä. Sentähden Buddhakin, kun hänelle totuuden ja tiedon ylevä päivä valkeni, näki koko elämän draaman karman ja sangsaan valossa. Hän on aikansa suurin loogikko ja metoodikko — niin, tokkohan yleensä toista ihmistä on ollut, jonka järki olisi ollut yhtä terävä, tasapuolinen ja laaja? Ja kuitenkin hän ei puhunut kuolemattomasta ihmisminästä, joka vähitellen kehittyy, vaan piti parempana vaieta. Kenties hän ei nähnytäkään, ei osannut ajatella ihmisminä kehitystä samalla tavalla kuin me tänään.

Kysymys. Mutta miksi ei?

Vastaus. Tiedättekö mitä? Sitä tuskin vielä tänäpäivänäkään huomaisi paljaitten henkisten näkemysten avulla, ellei ymmärtäisi sitä etsiä loogillisten syitten nojalla.

Kysymys. Kuinka niin?

Vastaus. Ihmiskunnan vielä verrattain alhaisen kehitystason takia. Katsokaa, vielä eivät ihmiset yleensä ole likimainkaan itsenäisiä minuuksia, joiden kehitys pistäisi silmiin! Ihmisyksilöt ovat sangen suuressa määrin joukkosielujen kannalla, yhteisten voimakkaiden tunnelmain, mielipiteitten, ennakkoluulojen vallassa. Yksilöllinen, kehittyvä minuus astuu huomattavasti näkyviin vasta silloin, kun ihminen itsenäistyy, kun hänestä tulee omintakeisempi personallisuus, kuten on tapana sanoa. Ja jos tämä on totta meidän päivinämme, kuinka paljon enemmän se oli totta puolikolmatta tuhatta vuotta sitten!

Kysymys. En tahdo kieltää, että selityksenne on valaiseva, mutta tahtoisin sittenkin kysyä: eikö ihmisen minuuksesi näy henkisenä todellisuutena, eikö se elä kuoleman jälkeen esim.?

Vastaus. Hänen henkinen minuutensa tietysti näkyy ja on itsessään kuolematon, mutta hänen personallinen minuutensa, joka on ainoa minä, minkä tavallinen ihminen itse tuntee, elää vain kuolemanjälkeisessä elämässä ja haihtuu, kun jälleensyntymisen hetki lyö. Nyt ehkä ymmärrätte Buddhan aseman, jos pidätte mielessä nämä kaksi seikkaa: 1:o Buddha näki, niinkuin kaikki tietäjät näkevät, että ihmisen jokapäiväinen minä oli kuolevainen, ja 2:o hän näki, että ihmisen henkiminuuksesi oli niin heikko, niin epäitsenäinen, niin vailla todellisen minän tunnusmerkkejä, että se teki enemmän koneellisen luonnonilmiön kuin vapaan inhimillishenkisen todellisuuden vaikutuksen. Ja tästä johtui Buddhan oppi *skandhoista*. Skandhat, kuten tiedätte, ovat ruumistuksen karmalliset tulokset, jotka säilyvät siemeninä tulevan ruumistuksen varalle. Näitä skandhoja on viisi: *rupa* eli muoto, ruumiin magnetiset eli pysyvät atomit; *veedaana* eli aistimis- ja tuntemistavat; *sanna* eli abstraktiset aatteet; *sankhara*, mielen taipumukset; ja *vinnaana*, älylliset kyvyt. Ei puhettakaan minuudesta!

Kysymys. Hm. Mutta kai Buddha itse oli mahtava poikkeus? Ja näkihän hän omat menneet ruumistuksensa. Eikö hän niissä havainnut kehitystä?

Vastaus. Jos havaitsikin, hän kutsui sitä vain karman nimellä.

Kysymys. Karmahan on teosofinenkin oppi?

Vastaus. On kyllä, ja sitä kai olisi nyt aika tarkastaa.

Karman laki.

Kysymys. Buddha näki kaikki karman eli syysuhteen lain valossa, sanoitte. Eikö karma ole itämaalaisten kohtalonusko? Karma-opin aiheuttamaksi väitetään itämaalaisten saamattomuus, uneliaisuus ja välinpitämättömyys. Valaiseeko teosofia nyt karma-oppiakin uudella tavalla.

Vastaus. Karman tosiseikat eivät kaipa uutta valaistusta, mutta kehitysoopin rinnalla karma-käsite muuttaa sisältönsä niin sanoakseni.

Kysymys. Eikö karma merkitse sitä, että jokaisella teolla on seurauksensa, että ihminen »niittää mitä hän on kylvänyt»?

Vastaus. Merkitsee. Karmasta meillä oikeastaan on ollut paljonkin puhetta jo — jälleensyntymisopin yhteydessä. Sovimmehan siitä, että maailmaa ei johda oikullinen jumala eikä sattuma? Maailma on järjestetty kosmos, jossa esim. ihminen jälleensyntyvänä olentona saavuttaa henkisiä päämääriä. Kun nyt kysymme, millä tavalla kosmoksen ilmennyt elämä on järjestetty, kuvaamme tätä järjestystä yhdellä ilmeikkäällä sanalla: karma. Karma on syysuhteen, oikeuden ja tasapainon laki, karma on välttämättömyys, kohtalo. Voimme sanoa, että luonnon lakisiteisyys, jonka tiede on paljastanut, on karman ilmausta. Samat edellytykset — samat seuraukset. Viekkää vettä pakkaseen — vesi jäätyy. Pistäkää sormi tuleen — tuli polttaa. Luonto ei kysy motiiveja, vaikuttimia. Syöstessänne palavaan taloon, olette tukehtumisen vaarassa, vaikka tarkoituksenne on pelastaa toisen henki. Luonnon lait ovat järkähtämättömät. Ne ovat karman toimintaa elementeissä ja luonnonvoimissa, saatamme sanoa. Nykyaikaiset tiedemiehet tutkivat myös kansojen ja yhteiskunnallisen elämän historiallisen kehityksen lakeja; niissäkin ilmenee karman toiminta. Mutta mitä lakeja vallitsee yksilön elämässä ja ihmisten keskinäisissä persoonallisissa suhteissa, sitä tietemme ei vielä ole pystynyt tutkimaan. Me sanomme: siinäkin vallitsee karma. Ja kuten tiedätte, puhutaan karmasta parhaasta päästä juuri ihmiselämän yhteydessä. Karma on rajotetummassa merkityksessä ihmiselämässä vaikuttava syyn ja seurauksen laki. Sana karma merkitseeikin toimintaa. Kaikki elämä on toimintaa. Ihminen toimii ja toiminnasta syntyy seuraus; tämä on karmaa. Eikä ihmisen toiminta ole rajoittunut ainoastaan hänen tekoihinsa. Toimintaa, elämää, ovat myös hänen ajatuksensa, tunteensa, sanansa. Kaikki ne synnyttävät seurauksia. Ajatukset synnyttävät uusia ajatuksia ja vievät tekoihin. Teot aiheuttavat seurauksia, ja seurauksista ihminen joko kärsii tai nauttii.

Kysymys. Karmasta sanotaan välistä, että se rankaisee tai palkitsee. Onko tämä oikein?

Vastaus. Ei. Karma ei rankaise eikä palkitse. Karma ainoastaan palauttaa häirityn harmonian entiselleen. Järjestetty kosmos on tasapainotilassa. Jokainen elonilmaus häiritsee hetkeksi tasapainoa — hetkeksi, sillä karma palauttaa tasapainon. Voimain summa on maailmankaikkeudessa aina sama.

Kysymys. Mutta eikö karma vaikuta ruumistuksesta toiseen?

Vastaus. Vaikuttaa. Jokainen ruumistus on edellisten tulos ja muodostuu taas syyksi seuraavalle.

Kysymys. Olen kuullut teosofein sanovan, jonkun onnettomuuden heitä kohdatessa: »tämä on minun karmani».

Vastaus. Aivan oikein. Karman lakiin uskova ihminen saa uskostaan suurta lohdutusta vaikeina hetkinä. Hän ei syytä Jumalaa eikä sattumaa. Hän tietää, että niin on sallittu, koska hän itse on

menneisyydessä luonut onnettomuutensa syyt.

Kysymys. Mutta eivätkö syyt usein ole nykyisessäkin elämässä?

Vastaus. Epäilemättä. Karma toimii silloin nopeammin. Turha meidän onkin etsiä syitä kaukaa, jos ne läheltä ovat löydettävissä. Ainoastaan semmoiset tapahtumat, joita emme muuten mitenkään ymmärrä, viittaavat menneisyyteen.

Kysymys. Välistä sattuu elämässä iloisia ja onnellisiakin yllätyksiä. Ovatko nekin karmaa?

Vastaus. Ovat tietenkin.

Kysymys. Mutta eikö tällä tavalla kaikki ole edeltäkäsikin määrätty? Eikö ihminenkin ole kohtalon orja?

Vastaus. Miksi niin? Karma määrää edeltäkäsikin, minkälaisiin oloihin ja minkälaiseen ympäristöön ihminen syntyy; niitä asioita ei yksikään ihminen kykene muuttamaan. Samaten ihmisen karmassa on, minkälainen luonne, mitä kykyjä ja taipumuksia, mitä heikkouksia, ruumiillisia ja sielullisia, hänen tulevalle persoonallisuudellaan on. Myös karma määrää semmoiset »sattumat» elämässä, jotka tulevat ulkoapäin ja joita ei voi välttää. Mutta koko ihmisen elämä on muuten vapaa. Karma on piirtänyt ääriviivat, mutta ääriviivojen sisäpuolella ihminen on vapaa. Ja hän voi vaikkapa astua ääriviivojen ulkopuolelle, jos hän on kyllin vapaa ja itsenäinen. Teoissaan, ajatuksissaan, sanoissaan ihminen on vapaa, niinkuin hän tunteeikin olevansa, ja niin paljon kuin järjellinen ja vastuunalainen olento on vapaa. Välttämätön on ainoastaan tehdyn teon seuraus, ei itse teko.

Kysymys. Mutta kerran näin erään ihmisen tekevän väärin ja sitten syyttävän karmaansa.

Vastaus. Itseen hän sillä syytti. Mikään ulkopuolinen karman mahti ei pakottanut häntä väärin tekemään, mutta karmaa hänen tekonsa oli siinä mielessä, että se varmasti oli seuraus hänen omista vääristä ajatuksistaan.

Kysymys. Sepä satuttava selitys. Voimme siis sanoa, että itsemurhakin on tavallaan karmaa?

Vastaus. Tavallaan. Kun malja täytetään itsemurhan ajatuksilla, vuotaa se lopulta yli »äkillisessä mielenhäiriössä». Ja joskus sattuu, että tuo maljan täyttäminen on tapahtunut edellisessä elämässä: silloin itsemurha on vielä synkemmässä merkityksessä karmaa. Sama koskee tietysti muitakin rikollisia tekoja.

Kysymys. Mutta niin ollen saamme kaikki vaeltaa sangen suuressa epävarmuudessa? Emme tiedä, mikä lankeemus meitä milloinkin uhkaa!

Vastaus. Ja miksi emme saisi? Vanha sana kuuluu: joka seisoo, katsokoon, ettei hän lankee. Älkäämme luottako liikaa omaan vanhurskauteemme. Se vie farisealaisuuteen ja toisten tuomitsemiseen. Mutta tehkäämme, niinkuin Jeesus neuvoo: valvokaamme ja rukoilkaamme, s. o. koettakaamme aina ajatella, puhua ja tehdä mitä on oikein, puhdasta kaunista ja totta. Silloin ainakin on mahdollista, että jaksamme pysyä pystyssä, kun kiusauksen, ahdistuksen tai epätoivon hetki tulee. Karmaa emme saata muuttaa, mutta suhtautumalla siihen vapaiden järjellisten olentojen tavalla me voimme siltä kärjen taittaa ja siten ikäänkuin voittaa karman.

Kysymys. »Voittaa karman», sanotte. Aioin juuri kysyä, miten on mahdollista vapautua karmasta, kun kaikki toiminta synnyttää seurauksia ja kaikki seuraukset taas uutta toimintaa. Eikö syyn ja seurausten kiertokulku ole loppumaton? Eikö kaikki käy kehässä?

Vastaus. Siinäpä oivallatte nyt Buddhan pulman. Hän näki, miten karman vaikutukset kulkevat elämästä toiseen, miten koko oleminen näyttää toivottomalta kiertokululta. Ottaessaan lisäksi huomioon, kuinka eläminen enimmäkseen ja miltei yksinomaan oli surua ja murhetta, kärsimystä ja tuskaa, hän luonnollisesti tiedusteli pääsyä, pelastusta fyysisen olemisen tuskasta. Hän ei nähnyt mitään sovittavaa pürrettä elämässä, sillä hän ei nähnyt ihmisten kehittyvän, kasvavan ja oppivan. Hän näki vain, kuinka jotkut harvat — hän itse niiden joukossa — ottamalla oppia kärsimyksistään ja säälimällä toisten kärsimyksiä saattoivat vapautua karman pyörästä ja saavuttaa pelastuksen nirvaanan. Hänen havaintonsa oli vällan oikea: 1:o ainoastaan harvat ottivat oppia ja 2:o opissa oli pelastus. Hän näki kyllä joidenkuiden kehittyvän, mutta negatiiviseen suuntaan niin sanoakseni: pois päin ilmiöllisestä elämästä. Hän siis näki vain karmasta vapautumista, mutta ei karman voittamista.

Kysymys. Mikä on ero?

Vastaus. Joka pyrkii karmasta vapautumaan, hän pyrkii vapaaksi kärsimyksistä. Mutta joka pyrkii karmaa voittamaan, hän ottaa kärsimykset ilomielin kantaakseen, tietäen, että ne ovat hänen autuutensa ja viisautensa hintana; ja monet kärsimykset muuttuvat hänen käsissään aavistamattomiksi iloiksi.

Kysymys. Lakkaammeko siten luomasta uutta karmaa? Vai miten seisautuu karman ja jälleensyntymisen pyörä?

Vastaus. Buddhan neuvo oli: »poistakaa itsestänne se syy, joka sitoo teidät sangsaaran pyörään, ja te olette vapaat». Ja koska tämä syy viime tingassa oli *tanha* eli elämisen halu, neuvoi Buddha, että elämisen halu oli voitettava. Kuinka toisella tavalla me taas saatamme katsella elämää kehitysopin valossa! Emme pelkää kärsimyksiä, pelkäämme vain pahuutta. Lakatkaamme tahtomasta pahaa, rakastakaamme ja auttakaamme toisiamme, niin voittamme kohtalon ja muodostamme olemassaolon onnen paratiisiksi. Tämä on positiivinen neuvo, tämä on aktiivinen elämänyymmärrys. Molemmat keinot vievät samaan päämäärään: karman loppumiseen. Mutta buddhalainen nirvaana on autuutta sen nojalla, ettei tarvitse fyysisesti syntyä, teosofinen karman voittaminen taas autuutta sen nojalla, että elämä rakkaudessa ja totuudessa aina on onnea, elettiin se missä muodossa tahansa. Molemmissa tapauksissa karma on suuri opettajamme, karma on se »hyvä laki», jonka turvissa viisastumme ja kehitymme. Jos erehdymme, tiedämme, että karma opastaa oikeaan. Jos teemme oikein, tiedämme, että kykymme ja halumme oikein tekemään yhä kasvaa. Ei mikään yrityksemme mene hukkaan, sillä kaikki merkitään karman muistikirjoihin.

Kysymys. Onko karma siis paha vai onko se hyvä asia?

Vastaus. Pessimistisin buddhalainen kiittää karman »hyvää lakia». Jos ei olisi karmaa, ei olisi vapautumista jälleensyntymisen pyörästä. Karma sitoo, mutta karma myös irrottaa.

Kysymys. Onko karma käsitettävä koneelliseksi, automatiseksi laiksi — niinkuin luonnonlakeja käsitämme — vai onko se järjellinen?

Vastaus. Mitä tarkoittaa koneellisuudella?

Kysymys. Tuossa nyt on kelloni, järjetön kappale. Mutta sen kulku on matematisen tarkka ja erehtymätön. Hyvää kellosepän työtä.

Vastaus. Tepä sen sanotte. Kellosepän järki on siinä saanut ilmauksensa. Vaikka kello itsessään on »kuollut» kone, toimii siinä kellosepän järki, joka on ottanut luonnonvoimat palvelukseensa.

Kysymys. No niin, sentapaista tarkoitan karmankin koneellisuudella. Onko Jumalan järki pannut karman toimimaan ja toimiiko karma nyt koneellisesti itsestään?

Vastaus. Voi niinkin sanoa, mutta väite kaipaa valaistusta. Missä karma toimii?

Kysymys. Maailmassa arvatenkin.

Vastaus. Ja missä Jumala eli Jumalan järki asuu?

Kysymys. Paikkaa en tiedä; kaivanneeko paikkaa ollenkaan. Ehkä kaikkialla?

Vastaus. Kellosepän järki asuu kellosepässä ja kello, joka on kellosepän järjen ja kätten työn tulos, on paikallisesti kellosepästä erillinen olio. Karma, olemisen lakisiteisyys, toimii maailmassa, ja maailma on ääretön; karma on siis kaikkiallinen, paikallisuudesta riippumaton. Karma on Jumalan viisauden ja järjen ilmaus. Jumala on myös kaikkiallinen. Siis ei ainakaan paikallisesti ole eroa Jumalan ja karman välillä. Mitä buddhalaiset sanovatkin? Karma on Jumala. Muusta Jumalasta he eivät tiedä. Heidän Jumalansa on ehdottoman oikeasti, järkevästi ja muuttumattomasti toimiva hyvä laki. Meidän ei tarvitse sanoa niin. Me uskomme Jumalaan, Jeesuksen Kristuksen isään, joka rakastaa ja jonka viisaus hallitsee maailmaa karman muodossa.

Kysymys. Jumala itsekö siis on karman toimeenpanijana?

Vastaus. Sitä meidän ei tarvitse ajatella. Jumalan olemus on paikan ja ajan ulkopuolella. Karma toimii paikassa ja ajassa, joskin kaikkialla ja aina. Palatkaamme äskeiseen vertaukseen kellosta. Millä tavalla kellosepän järki toimii kellossa? Siten, että se on ottanut palvelukseensa joitakuita luonnonvoimia ja määrännyt niille tehtävän. Sama on Jumalan suhde karmaan. Jumalan viisaus toimii karmassa, mutta millä tavalla? Siten, että Jumala on ottanut joitakuita voimia palvelukseensa ja antanut niille tehtävän. Mitä voimia ne ovat? Tehtävän luonnosta seuraa, että niiden täytyy olla arvostelukykyisiä ja järjellisiä. Kun esim. ihmisen syntymää varten on etsittävä sopiva ympäristö, sopiva aika, sopivat vanhemmat j. n. e., ei tämä käy päinsä automatisesti, vaan viisaan valinnan ja harkinnan avulla. Semmoinen työ täytyy olla uskottu järkiolennoille. Ja niin se onkin. Karman valvojina ja toimeenpanijoina on miltei ääretön joukko eriasteisia henkiolentoja, joita johtavat n. k. karman herrat eli *lipikat*. Jumalan viisaus ja tahto on ikäänkuin personoitunut karman herroissa ja heidän palvelijoissaan.

Kysymys. Tietävätkö buddhalaiset niistä?

Vastaus. Tietävät luonnollisesti. Buddha puhuu usein jumalista. Lipikahan on itämaalainen nimitys. Buddha ei puhunut Jumalasta, sentähden että hän näki Jumalan toiminnan ainoastaan karman muodossa, kuten ennen olen sanonut. Jos hän olisi nähnyt — kuten Jeesus Kristus — Jumalan toiminnan rakkaudessaakin, olisi hän arvatenkin puhunut rakastavasta isästä. Mutta hän ei nähnyt ihmisten kehittyvän persoonallisesti ja positiivisesti.

Kysymys. Olen elänyt siinä luulossa, että teosofian Jumala oli personaton. Mutta tästä päättäen se onkin personallinen?

Vastaus. Teosofisessa filosofiassa puhutaan ehdottomasta jumaluudesta, *parabrahmanista*, joka on ainoa todellisuus kaiken elämän ja kuoleman takana ja jota ei mikään järki saata määritellä. Koska persoonallisuuskäsite sisälsi madame Blavatskyn mielestä jotain rajotettua, hän luonnollisesti kielsi ehdottomalta jumaluudelta persoonallisuuden. Ehkä kuitenkin olisi ollut viisaampi sanoa, että koska ehdoton on ilman määritelmiä, se ei ole personallinen eikä personaton; molemmat käsitykset siihen sisältyvät ja uppoutuvat. Sentähden en mene filosofina väittämään, että ehdoton jumaluus on personallinen Jumala. Kun puhun Jumalasta, en puhu ihmisenkaltaisesta persoonallisesta olenosta. Sanalla Jumala en kuvaakaan Jumalaa. Kuinka minä pieni luotu olento osaisin kuvata elämän alkuperää? Sana Jumala on minulle symboli omasta suhteestani olemisen ikilähteeseen. Jumala on minulle rakastava isä tai ehkä vielä

paremmin sanoen itse rakkaus, ääretön, ihana elämä, jonka läsnäolon tunnen hengessäni. Ja minun suhteeni Jumalaan on personallinen, sillä minä rukoilen häntä ja keskustelen Hänen kanssaan. Eikä uskoni Häneen kaipaa mitään antropomorfisia määritelmiä.

Kysymys. Näissä teidän sanoissanne on jotain sympatista. On kuin te todella lähentelisitte kristinuskoa sen kauneimmassa kohdassa: lapsen uskossa isään. Kristilliset ihmiset moittivat teosofeja siitä, että nämä järkeilevät ja aina vain järkeilevät, mutta minusta alkaa tuntua, että teidän järkeilemisessänne on paljon hartautta ja tosi tunnetta mukana.

Vastaus. Olen iloinen ja kiitollinen tästä lausunnostanne. Alussa teosofialla oli itämaalaisempi leima kuin nyt. Ei aivan alussa, sillä madame Blavatskyn ensimmäinen Amerikassa ilmestynyt teos *Isis Unveiled* oli kirjoitettu länsimaalaiseen henkeen. Mutta kun hän sai tehtäväkseen tutustuttaa länsimaita jälleensyntymisen ja karman oppeihin ja sitä varten muutti Indiaan, oli luonnollista, että hänen kirjoituksensa ja opetuksensa saivat suuremman määrän hindulais-buddhalaisen leiman. Tänäpäivänä ei ole enää syytä pysytellä yksinomaan siinä hengessä saadaksemme oikean kuvan maailman uskonnosta. Olemme tuoneet kristinuskoon jälleensyntymis- ja karma-opin itämailta. Nyt on meidän katsottava, mitä länsimailta on kristinuskosta vietävää itämaille.

Kysymys. Tehän sanoittekin alussa, että teosofia auttaa uskontoja löytämään maailmanuskontoa myös sillä tavalla, että se selittää, mikä Kristuksen lunastustyö on ollut ihmiskunnan historiallisessa kehityksessä.

Vastaus. Niin, kristinuskon suurta ydintotuutta meidän nyt on tutkittava.

Logos.

Kysymys. Maailmanuskonnon tuoma uusi maailmankuva astuu vähitellen näkyviin pääpiirteissään. Elämä voittaa tosiaan aivan uuden vakavuuden ja viehätysten, kun sitä teosofisella tavalla ymmärtää jälleensyntyneen ja karman valossa. Olen oikein utelias kuulemaan, mitä uutta tähän kuvaan vielä kristillinen lunastusoppi saattaa tuoda ja millä tavalla se on teosofisesti käsitettävä.

Vastaus. Niin. Karma-oppi esittää meille maailmanrakenteen viisaan järjestelyn eli ruumiin, jälleensyntyneen oppi näyttää meille maailman alati kehittyvän elämän eli sielun, ja vihdoin lunastusoppi paljastaa meille maailman sisällä toimivan rakkauden eli hengen. Puhun »lunastusopista», mutta olen jo maininnut, ettei sitä ole käsitettävä tavallisessa kirkollisessa hengessä. Yhtä hyvin voisi käyttää nimitystä »oppi Kristuksesta, Jumalan pojasta, Logoksesta», kun joka tapauksessa koko asia on selitettävä uskonnon pyhän hengen valossa eli toisin sanoen teosofisesti. Emme saa olla ahdasmielisesti kristityitä emmekä liian kirkollisia. Samoin kuin eivät itämaalaiset uskonnot keksineet eli sepittäneet karman ja jälleensyntyneen tosiasioita, samoin ei kristinuskokaan ole keksinyt Logos-oppia. Karma ja jälleensyntyminen olivat luonnon tosiasioita, ennenkuin indialaiset *rishit* eli viisaat tiesivät niistä opettaa. Samoin Logoksen rakkaus on elähtänyt aurinkokuntaa luomispäivästä saakka, vaikka se vasta Jeesuksen Kristuksen esiintymisellä tuli selvästi tajuttavaksi ihmiskunnalle. Ei kristinuskon oppijärjestelmässä ole varsinaisesti mitään uutta. Vanhan ajan mysterioissa opetettiin samoja oppeja vapahtajasta, uhrista, pelastuksesta j.n.e., joita pidetään kristillisinä oppeina ennen muita; tämän nykyajan uskonnonhistoriallinen tutkimus toteaa päivä päivältä selvemmin. Se mitä kristinuskossa on varsinaisesti uutta ja keskeistä, on Jeesuksen Kristuksen persoona ja hänen elämäntyönsä. Buddhanuskokin toistaa opinjärjestelmässään vanhoja hindulaisia oppeja, ja varsinaisesti uusi buddhanoppi on Buddhan oma ylevä persoonallisuus. Maailmanuskonto ei suosi toista uskontoa tai kirkkoa toisen kustannuksella.

Kysymys. Teosofisen maailmankuvan kolmas piirre on siis Jumalan rakkaus Kristuksessa — vai kuinka? Pyydän, että selittäisitte tätä oppia. Kuka Jeesus Kristus oli? Oliko hän jumala vai ihminen? Olen uskonut, että teosofia pitää häntä ihmisenä, »mestarina», sen saman salaisen veljeskunnan jäsenenä, josta ennen olette puhunut?

Vastaus. Epäilemättä Jeesus Natsarealainen oli ihminen, epäilemättä hän niinkään oli mestari ja salaisen veljeskunnan jäsen. Ja kuitenkin hänen kauttansa Jumala ilmotti itsensä täydellisemmin kuin koskaan ennen, kuitenkin hän itse muodostui suuremmaksi mysterioksi kuin kukaan ihminen ennen häntä. Sallikaa minun painostaa sitä tosiseikkaa, että samalla tavalla kuin Jeesus Kristusta ei koskaan ennen häntä yhtäkään opettajaa tai vapahtajaa ole kuoleman jälkeen jumaloitu. Ensimmäisestä Jerusalemin seurakunnasta lähtien, joka teki hänestä Messiaan ja taivaallisen kuninkaan, aina nykyisiin kirkkoihin saakka, jotka pitävät häntä Jumalana ja maailman valona ja samana, jonka kautta »kaikki on luotu, mikä luotu on», on häntä aina palvottu ja rukoiltu. Väärin olisi mielestäni vetää tästä se johtopäätös, että ihmiskunta viimeisen profeetan ilmestyttyä olisi vajonnut suurempaan taikauskoon kuin ennen ja taantunut älyllisessä kehityksessään. Kaikki tosiseikat osottavat päinvastoin, että älyllinen edistys ei koskaan ole ollut niin vilkas, niin laajalle ulottuva ja niin monipuolinen kuin juuri kristillisellä ajalla ja kristillisen kulttuurin suojassa. Syyt, miksi Jeesus Kristusta niin itsepintaisesti on jumaloitu, täytyy sentähden löytyä syvemmällä. Hänen on täytynyt itse olla ennen saavuttamattomassa suhteessa Jumalaan. Tässä on mysterio, jota kirkot ovat julistaneet ja yrittäneet ymmärtää, mysterio, jonka käsittämiseen todella tarvitaan uskonnon pyhää henkeä.

Kysymys. Ja tämä mysterio?

Vastaus. Sisältyy kreikkalaiseen filosofiseen *Logos*-käsitteeseen (Herakleitos, stoalaiset, Filo Judaeus; sittemmin uusplatonikot), jonka Paavali samoinkuin Johanneksen evankeliumin kirjottaja ja monet kirkkoisät omaksuivat kristilliseksi opiksi. Logos (suomeksi sana, luku, järki) on »maailmanjärki», jonka kautta ja avulla maailma luodaan; Logos on »Jumalan vanhin poika», joka on lähinnä Jumalaa; Logos on »välittäjä» Jumalan ja ihmisten välillä; Logos on »maailman valo», jossa ihmiset löytävät pelastuksensa ja vapautensa pahasta; Logos on »taivaallinen ihminen», jossa Jumala ilmottaa itsensä ja johon on puettu luomisen ihanne ja tarkoitus. Nämä määritelmät ja opit muodostavat sen historiallisen pohjan, jolle kristillinen kirkko rakensi kristologiansa eli oppinsa Kristuksesta. Mutta niitä ei saa sivuuttaa asiaan kuulumattomina lisäkkeinä, kun tahtoo syventyä Kristuksen mysteroon, sillä niillä, kuten sanottu, ei ole suotta koristeltu Jeesuksen inhimillistä persoonaa. Tajutaksemme tämän tulee meidän ensin tarkastaa, mitä on asiallista ja totta Logos-opissa, toiseksi, mitä yhteyttä Logos-opilla on Jeesuksen Kristuksen kanssa.

Kysymys. Olen kuullut teosofituttavien puhuvan »kolmiyhteisestä» Logoksesta, joka on tuonut mieleeni vanhan kirkollisen, järjen kannalta käsittämättömän jumalkäsitteen.

Vastaus. Logos on, niinkuin madame Blavatsky sanoo »Salaisessa Opissaan», kollektiivinen käsite. Meidän aurinkokuntamme hallitsijana ja johtajana esim. on henkisesti äärettömän pitkälle kehittynyt Logos-niminen olentoryhmä; samaten toisten aurinkokuntain. Aurinkokunnat taas ryhmittyvät maailmankaikkeuksiksi, joilla jokaisella on yhteinen Logos. Logoksia on täten eriasteisia ja käytännöllisesti katsoen lukemattomia. Niiden kaikkien takana on se Jumala, jota emme osaa määritellä, ainoa, ikuinen, ehdoton. Niin juutalaisetkin tekivät eron nimettömän Jumalansa ja Elohimin eli Sebaotin välillä. Elohim on monikko ja merkitsee »jumalat»; Sebaot samaten monikko, merkiten »taivaalliset (sota) joukot».

Kysymys. Eikö tämä kaikki ole hieman vaikeatajuista? Minkätähden pitää uskoa niin monenlaisiin henkiolentoihin? Eikö riittäisi yksi ainoa, ikuinen Jumala?

Vastaus. Meidän täytyy ottaa maailma semmoisena kuin se on. Mitä sille mahdamme, että on olemassa henkimaailma ja lukemattomat paljoudet henkiolentoja? Me itsekkin olemme henkiolentoja. Mutta te tarkoitate, ettette filosofisesti käsitä tällaisen järjestelmän välttämättömyyttä? Minä puolestani en taas käsitä, mitä muuta voisi olla, kuinka ilmenevä ja ilmennyt elämä muuten olisi ajateltavissa. Olettehan yhtä mieltä kanssani siitä, että elämän ilmennyksessä on kaksi puolta, kaksi suurta napaa: henki ja aine, tajunta ja muoto? Jos ehdotonta jumaluutta tahtoisimme kuvata, täytyisi meidän ainakin sanoa, että siinä piilee hengen ja aineen, tajunnan ja ulottuvaisuuden mahdollisuus. Ehdottomassa piilee tajunnan äärettömyys ja aineen äärettömyys. Mutta kaikki ilmennys on rajotusta. Ääretön sinään ei ilmene. Ääretön aine — se olisi rajaton, tyhjä tai »täysi» avaruus; ja ääretön tajunta olisi tajuttomuutta, koska sillä ei olisi mitään kohdetta. Siis kaikki ilmennys on rajotusta. Eikö tämä silloin merkitse, että tajunta ilmenee muodoissa, oli nämä kuinka suuret ja laajat tahansa? Mutta mitä muotoon puettu tajunta korkeammilla asteilla on muuta kuin elävä tajuinen olento? Sentähden sanomme, että avaruus on täynnä eläviä älyolentoja, enkeleitä ja jumalia. Ja Jumalan henki, viisaus ja tahto ilmenee maailmankaikkeudessa tuhansien ja miljoonien jumalolentojen välityksellä, on itse asiassa niihin ruumistunut. Meidän Logosjoukkomme kuuluu niihin. Sen yläpuolella on toisia, joita emme tunne, sen alapuolella taas toimivat meidän maailmassamme ne taivaalliset hierarkiat eli enkelijoukot, joista uskonnot puhuvat ja joiden kanssa ihminen elämänsä taivaleella joutuu tekemisiin. Nämä asiat eivät tietenkään selviä järjelle käden käänteessä; teidän täytyy niitä miettiä ja taasen miettiä. Mutta ihmeellinen on se panoraama, mikä nousee silmiemme eteen, kun ymmärrämme, että koko luomakunta todellisuudessa on kuin suuri jumalallinen orkesteri kuoroineen ja solisteineen.

Kysymys. Teosofinen käsitys Logoksesta on siis toinen kuin kreikkalaisen filosofian ja myös Johanneksen evankeliumin, sillä niissä puhutaan vain yhdestä Logoksesta, ei Logosjoukosta?

Vastaus. Niin. Kun työn, toiminnan, vaikutuksen kannalta ajattelee Logosta, sulavat kaikki nuo lukemattomat olennot yhteen yhdeksi ainoaksi mahtavaksi jumaltajunnaksi, jota elähyttää sama rakkaus,

sama viisaus, sama tahto, sama majesteetti. Mutta esoteerisesti eli sisäisesti katsoen asia on toisin.

Kysymys. Äsken puhuitte myös enkelijoukoista. Miksi tehdään eroa Logosjoukkojen ja enkelijoukkojen välillä? Eivätkö kaikki ole joko toista tai toista?

Vastaus. Eivät, toiset ovat herroja, toiset palvelijoita.

Kysymys. Mistä taas semmoinen ero johtuu?

Vastaus. Ero on iässä ja kehityksessä.

Kysymys. Enkelit ja jumalat ovat siis kehittyviä olentoja? Ovatko ehkä kerran olleet ihmistenkin asteella?

Vastaus. Tuskin vielä, vaikka heillä jokatapauksessa on ääretön kehitys takanaan. Luovan jumalan asemaan joutuminen edellyttää tosiaankin työskentelyä ja kokemusta tuhansien maailmankausien aikana.

Kysymys. Mitä näköaloja! Mutta ovatko siis ihmiset korkeampia kuin enkelit ja jumalat, koska sanotte »tuskin vielä»?

Vastaus. Ei ihminen näkyväisenä personallisuutena nykyisellä kehitysasteellaan, mutta hänen olemuksensa sisin ydin. Sillä sisimmässään ihminen juuri on Logos eli Jumalan poika. Madame Blavatsky sanoo Salaisessa Opissaan, että Ihminen todella on luomakunnan kruunu, enkeleitä ja jumalia korkeampi.

Kysymys. Niinkö? Tämä on todella mieltäkiinnittävää. Entä nuo muut taivaalliset hierarkiat, enkelijoukot? He ovat alapuolella Logosta, siis vähemmin kehittyneitä, mutta kehittyvät Logokseen päin ja tulevat siis kerran ihmisiksi?

Vastaus. En tiedä mitään varmaa sanoa näiden hierarkiojen tulevaisuudesta, mutta otaksun että niillä joskus on edessään Logos-tehtävä.

Kysymys. Mutta minkätähden teosofitkin puhuvat »kolmiyhteisestä» Logoksesta, samoin kuin kristinusko »kolmiyhteisestä» Jumalasta? Ette äsken vastannut tähän kysymykseeni.

Vastaus. Ei ainoastaan kristinusko, vaan useat muutkin uskonnot puhuvat Jumalan kolmiyhteydestä. Tunnettu on hindulainen *trimurti* («kolmikasvot»): Brahmaa, Vishnu ja Shiva; samaten vanha egyptiläinen Osiris, Horus, Isis, babylonialainen Anu, Ea, Bel, keltiläinen Teutates, Esus, Taranis y. m. Teosofia osottaa, että Jumalalla tässä tarkotetaan Logosta, joka tosiaan toimintapuoleltaan katsottuna on kolminainen. Se äärettömän suuri taivaallinen olentojoukko, joka käy Logoksen nimellä, jakautuu luonnonmukaisesti kolmeen suureen, mahtavaan ryhmään, joilla kullakin on oma erikoinen yhteistajuntansa, vaikka samalla yhdessä muodostavat mahtavan yhteisen Logostajunnan.

Kysymys. Entä nämä kolme ryhmää?

Vastaus. Ne voidaan paraiten ymmärtää psykologiselta kannalta, vertaamalla niitä omaan inhimilliseen sieluelämäämme, joka on niiden heijastus eli kuva. Jokainen meistä on »kolmiyhteinen», s. o. suhtautuu kolmella tavalla ympäröivään maailmaan: ajatuksillaan, tunteillaan ja teoillaan (tahdollaan). (Sielutieteen tahto, tunto ja tieto). Samalla tavalla Logoshierarkia, Elohim eli Herra Sebaot suhtautuu kolmessa psykologisessa ryhmässä muodostamaansa maailmaan: tahto-ryhmässä, tunto-ryhmässä, tieto-ryhmässä. Monenlaisilla nimityksillä kuvataan näitä ryhmiä: ensimmäinen on Isän ryhmä, joka ilmentää Logoksen vallan eli majesteetin, Hänen tahtonsa; toinen on Pojan ryhmä, joka ilmituo Logoksen rakkauden, viisauden, opin, kunnian eli tunteen; ja kolmas on Pyhän Hengen ryhmä, joka edustaa

Logoksen järkeä eli tietoa ja sentähden esiintyy totuutena, lohduttajana, muistina. Koska jokaisella ryhmällä on oma johtajansa, olento, joka ennen muita tajuaa ryhmän tehtävän niin sanoaksemme, nimitetään myös tätä korkeinta Logosolentoa ryhmän erikoisnimellä: ensimmäisen ryhmän johtajaa kutsutaan niinmuodoin Isäksi, toisen Pojaksi, kolmannen Pyhäksi Hengeksi.

Kysymys. Pakanat, jotka uskoivat moniin jumaliin, taisivat sittenkin olla oikeassa?

Vastaus. Epäilemättä polyteismi omalla tavallaan kuvaa jumalallista totuutta. Mutta älkäämme unohtako, että kaikkien näiden hierarkiojen ja Logosten takana on se ikuinen Jumala, se kaikkien Isä, joka on kaiken monoteismin ainainen, ehdoton perusta. Kaikkien kolminaisuuksien takana on ainoa Isä Jumala, vaikka kolminaisuuden joku persoona kantaisikin »Isän» nimen.

Kysymys. Logos-oppi alkaa kyllä nyt selvitä tajunnalleni, mutta mitä yhteyttä sillä todellisuudessa on Jeesuksen kanssa? Ymmärrän kyllä, että kristillinen kirkko jumaloidessaan Kristusta teki hänestä Jumalan eli Jumalan »toisen persoonan» eli Logoksen, mutta mitä pohjaa tosiasioissa oli semmoiselle väitteelle ja uskolle, sitä en ymmärrä. Äsken kuitenkin sanoitte, että kirkon usko ei ole ilman pohjaa todellisuudessa.

Vastaus. Ei olekaan, kuten tullette näkemään. Monet teosofisetkin tutkijat arvelevat kyllä, että koko asia on ratkaistu sillä, että sanotaan Kristusnimen tarkottaneen Logostakin. Logosta ja varsinkin Logoksen toista »persoonaa» eli Poikaa nimitettiin Kristukseksi, s. o. voidelluksi. Koska Jeesuksellekin annettiin kunnianimi Kristus eli Messias (= voideltu), tapahtui sekotus asioissa niin kuin nimissä — sitä suuremmalla syyllä, koska juuri Pojan, s.o. viisauden ja rakkauden, henki vaikuttaa kaikissa mestareissa, opettajissa ja profetoissa. Jeesuksessa samoin kuin Buddhassa, Krishnassa, Zarathustrassa y. m. vapahtajissa vaikutti Logoksen toinen persoona eli »Kristusprinsiippi». Niin totta kuin tämä kaikki onkin, piilee Jeesuksen Kristuksen salaisuus sittenkin vielä syvemmällä. Jeesuksen Kristuksen suhde Logokseen oli erikoinen, toisenlainen kuin varhempain vapahtajain ja profettain.

Kysymys. Minkälainen?

Vastaus. Koetan kuvata eri kannoilta. Buddha, Zarathustra y. m. tunsivat tietysti Logoksen eli Kristuksen, mutta ulkopuolella itseään olevana taivaallisena hierarkiana. He lähestyivät Logosta ennen kaikkea erikoisessa haltio- ja mietiskelytilassa, selvänäköisinä tai ulkopuolella ruumistaan ollessaan. Niinhän tavallinenkin ihminen tänäpäivänä saattaa nähdä unta enkeleistä, mutta ei näe niitä fyysisillä silmillään. Jeesus Kristus sitä vastoin vaelsi yhtämittaa hengessään Jumalan kasvojen edessä. Tällä en tarkota mitään »uskonnollista» tai subjektiivista Jeesuksen mielentilaa, vaan objektiivista tosiseikkaa. Jeesuksen kasteen jälkeen, jolloin Jumala tunnusti hänet pojakseen, oli Logos aina läsnä hänen tajunnassaan. Vielä enemmän. Buddhasta y.m. saatamme tietysti väittää, että Logos eli Kristus puhui heidän kauttansa, koska he paljastivat jumalallisia totuuksia ja toivat ilmi Logoksen viisautta, mutta Jeesuksesta yksin saatamme sanoa, että »Kristus oli hänessä saavuttanut miehuuden täyden mitan», että Logos asui hänessä ja täytti hänet kokonaan. Miksikä? Sentähden että Elohimien joukosta toisen eli Poika-ryhmän johtaja, Kristukseksi nimitetty olento astui alas maan päälle ja ruumistui Jeesus Natsarealaisessa. Tämä oli Logoksen inhimillinen inkarnatsioni, joka tapahtui ensi kerran täydellisesti Jeesuksessa Kristuksessa. Jordanin kasteen jälkeen Jeesuksesta todella tuli Jumalan oma poika ja Logos oli samalla astunut alas maan päälle ihmisen haahmossa. Sentähden oli tosiaan totta, mitä Johanneksen evankeliumi lausuu, nim. että »sana tuli lihaksi ja asui meidän keskellämme, ja me katselimme hänen kirkkauttaan, kirkkautta sellaista kuin ainosyntyisellä pojalla on isältä, — täynnä armoa ja totuutta» (1: 14). Ja totta oli myös, mitä hebrealaiskirje sanoo: »Sittenkun Jumala muinoin monin erin ja monin tavoin oli puhunut isille profettojen kautta, on hän näinä viimeisinä päivinä puhunut meille poikansa kautta, jonka hän on pannut kaiken perilliseksi ja jonka kautta hän myös maailmat loi, ja joka, ollen hänen kirkkautensa säteily ja hänen olemuksensa perikuva ja kantaen kaikki voimansa sanalla, on, sittenkun oli itse kauttansa toimittanut puhdistuksen synneistä, istuutunut majesteetin oikealle puolelle korkeuksissa, ja tullut enkeleitä niin paljon paremmaksi, kuin hänen perimänsä nimi on jalompi heidän.» (1: 1–4.) Kun Jeesus kastettiin Jordanissa ja taivaallinen ääni ilmotti: »tämä on

minun rakas poikani, jonka tänään olen synnyttänyt», silloin todella tapahtui se historiallinen merkkitapaus, että Jumalan sana, Logos eli Kristus tuli ihmiseksi ja vaelsi ihmisten keskellä maan päällä kolmen vuoden aikana.

Kysymys. Niinhän kyllä kirkkokin opettaa, mutta onhan ero suuri. Kirkonopin mukaan itse ääretön Jumala, avaruuksien ja maailmankaikkeuksien Jumala puristautui ihmisen muotoon ja syntyi maan päälle neitseellisestä kohdusta. Teosofinen käsitys on kuitenkin toista. Se on psykologinen, joskin samalla metafyyssillinen. Eikä siinä väitetä mitään ehdottomasta, äärettömästä Jumalasta. Se Jumala, joka maan päälle syntyy, on rajotettu olento, Logos, aurinkokunnan johtava enkeli. Kyllä tämänkin käsitän. Minulla taitaa mennä järki sekaisin näin teidän kanssa keskustellessa, koska lopulta näyn ymmärtävän mitä tahansa.

Vastaus. Tehtäväksemme jää siis tarkemmin vielä perustella eroa kirkollisen ja teosofisen näkökannan välillä.

„Sana tuli lihaksi.”

Kysymys. Minulla onkin mielessäni useita kysymyksiä. Minkätähden Jeesus Natsarealaisesta tuli Logoksen inkarnationi? Missä merkityksessä Jeesus Kristus teidän mielestänne on vapahtaja? Mikä on lunastustyö? Miksi Logos inkarnoiti?

Vastaus. Odotin näitä kysymyksiä. Ensimmäinen varsinkin on tärkeä uskontohistoriallisesti: minkätähden Logos »tuli lihaksi» Jeesus Natsarealaisessa? Minkätähden ei Buddhassa tai jossain muussa profetassa?

Kysymys. Sitä minäkin. Pitäessämme kiinni Kristuksen erikoisuudesta saatamme herättää katkeruutta muiden uskontojen tunnustajissa, puhumattakaan siitä, että täten lisäämme kristittyjen ylpeyttä, paremmuudentuntoa, ahdasmielisyyttä ja suvaitsemattomuutta toisia uskontoja kohtaan, jota kaikkea meillä kristityillä — Jumala paratkoon — ennestäänkin on liikaa. Eikö Teosofisen Seuran ohjelmassa ole ehdoton ja täydellinen suvaitsevaisuus kaikkia uskontoja ja mielipiteitä kohtaan? Kuinka siis teosofisessa maailmankatsomuksessa on piirre, joka ylentää yhtä uskontoa toisten kustannuksella?

Vastaus. Mainio huomautus! Tähän saakka olemme niin tottuneet kuulemaan, että teosofia on »naamioitua buddhanuskoa», että se ylentää itämaalaisia uskontoja kristinuskon kustannuksella, — että väitös päinvastaiseen suuntaan todella olisi uutuudellaan virkistävä. Pelkään kuitenkin, ettei kukaan — lukuunottamatta teitä — tule semmoista väittämään. Kristilliset uskovaiset, jotka itsepintaisesti tahtovat pysyä »lapsuudenuskossaan», tulevat sanomaan, että teosofinen kristologia on liian monimutkainen ja vaikeatajuinen; itämaalaiset taas ovat luonnostaan liian suvaitsevaisia vaaniakseen järkevässä esityksessä mitään salakavalaa hyökkäystä heidän omien uskontojensa kimppuun. Se on joka tapauksessa totta, että teosofia ei suosi nykyistä kristin kirkkoa eikä kristinoppia sen nykyisessä muodossa enemmän kuin toisiakaan uskontoja tai kirkkoja. Tutustukaa vain kristillisen kirkon historiaan, sen uskonsotiin, sen inkvisitioniin, sen noitain vainoamiseen, sen moninkirjaviin pimityskeinoihin ja taikatemppeihin, niin näette, missä määrin se on pysynyt uskollisena herransa ja mestarinsa käskyille ja elämänopille, hänen hengelleen ja esimerkilleen. Toista on, että teosofia tahtoo kirkkoa auttaa, sen oppia puhdistaa. Ei teosofia millään tavalla hyväksy niiden ohjelmaa, jotka Voltaireä matkien huutavat »écrasez l'infâme!» Päinvastoin! Teosofia toivoo, että kaikki uskonnot ja kirkot ympäri maapallon hyväksyisivät ja omaksuisivat maailmanuskonnon pyhät totuudet ja siten ryhtyisivät totuudella palvelemaan ihmiskuntaa ja ihmiskunnan Jumalaa eikä vain kansallisia ja rotujumalia. Kun teosofia puhuu jälleensyntymisestä ja karmasta, puhuu se niistä sentähden, että ne ovat tosiasioita luonnossa ja elämässä — ei suosiakseen buddhanuskoa tai hinduismia. Kun teosofia puhuu Kristuksen ruumistumisesta, puhuu se siitä sentähden, että se on historiallinen ja mystillinen tosiseikka — ei suosiakseen kristinuskoa. Mutta olemme poikenneet aineestamme. Mistä puhuimmekaan?

Kysymys. Poikkeus oli paikallaan. Muuten oli kysymys siitä, miksi Logos eli Kristus ruumistui Jeesus Natsarealaisessa eikä jossain toisessa profetassa.

Vastaus. Aivan oikein. Tähän kysymykseen voimme vastata kahdelta kannalta, Jeesuksen kannalta ja Kristuksen eli alhaalta- ja ylhäältäpäin. Ensimmäiseltä kannalta katsoen tiedustelemme niitä psykologisia y. m. edellytyksiä, jotka tekivät Jeesuksesta sopivan välikappaleen Logokselle. Tehdäkseni niistä lyhyesti selkoa sanon, että Jeesuksen temperamentti monen ruumistuksen aikana oli osottautunut vallan erikoiseksi ja muista poikkeavaksi; jos sitä yrittäisin jollain sanalla kuvata, sanoisin, että se oli rakkauden temperamenttia ennen kuulumattomassa voimakkuudessa ja puhtaudessa. Hän oli jo varhain kohdistanut

kaiken huomionsa oman sydämensä rakkauden kykyyn ja pysyi sille uskollisena koko henkisen kehityksensä ajan. Hän pyrki totuuden tietoon niinkuin kaikki etsijät, mutta ei tahtonut tietää mitään aivoillaan, vaan tahtoi, että kaikki tieto kasvaisi sydäimestä. Hän ei koskaan tehnyt mitään — tarkoitan usean ruumistuksen aikana, — jota ei hänen sydämensä puhdas rakkaus hyväksynyt. Vaikka enkeli olisi hänelle ilmestynyt ja pyytänyt häntä jotakin tekemään, hän ei sitä tehnyt, ellei hän voinut tehdä sitä rakkauden riemussa. Hänen tottelevaisuutensa oli aivan kuin uutta laatua. Siinä ei ollut mitään sokeata, ei mitään orjamaista. Henkisessä kehityksessä oli aina ennen totuttu siihen, että opetuslapsi kysymättä, nurkumatta noudatti mestarinsa neuvoa. Jeesus — eli se ihminen, joka sitten ilmestyi Jeesus Natsarealaisena, — ei koskaan ymmärtänyt tämmöistä ehdotonta tottelevaisuutta, siksi korkeat käsitteet hänellä oli ihmisen arvosta. Jokaisen ihmisen piti hänen mielestään olla kuin kuninkaanpoika. Kun ihminen totteli, piti sen tapahtua ehjästi, kokonaan, täydellä antaumuksella ja rakkaudella. Tämä oli mahdollista ainoastaan sen kautta, että ihminen tunsi itsensä täydellisesti vapaaksi ja itsenäiseksi, riippuvaksi ainoastaan elämän Isästä, äärettömästä Jumalasta. Eläen ja toimien tässä hengessä Jeesus kohosi sielussaan niin korkealle, hänen ruumiillinen olemuksensa puhdistui niin kirkkaaksi, että Logos — Kristus — saattoi valita hänet välikappaleekseen inhimillisessä inkarnatsiossaan.

Kysymys. Tämä on erinomaisen mieltäkiinnittävä näkökohta — muistan, kuinka kuuluisa prof. Adolf Harnack esim. tunnustaa suoraan, ettemme koskaan voi päästä ymmärtämään Jeesuksen sielullista kehitysprosessia, vaikka hän muuten pitää Jeesusta ihmisenä — mutta jos Jeesus-yksilö oli näin tavallisuudesta poikkeava, nousee taas kysymys, mistä se johtui? Mistä johtui, että hänen temperamenttinsa oli niin omaperäinen?

Vastaus. Noin pitkälle meidän ei tarvitse mennä. Ei Jeesuksen temperamentti ollut millään tavalla yli- tai epäinhimillinen. Hänen luonteenlaatunsa oli perin inhimillinen. Monella, monella ihmisellä oli samanlainen temperamentti. Ja jos tänään tutkimme ihmiskuntaa, löydämme vielä enemmän senlaatuaisia ihmistyyppisiä. Jeesuksen erikoisuus oli enemmän siinä, että hän oivalsi tyyppinsä ja rupesi sitä kehittämään. Hänen erikoisuutensa oli hänen itsenäinen rohkeutensa ja neroutensa, hänen vapautensa ja lujutensa. Hän oli veljiään ahkerampi ja sen kautta »monista veljistään ensimmäinen». Hän osasi täydellisesti uhrata itsensä rakkaudelle. Kuvatkaamme hänen temperamenttiaan vielä toisella piirteellä. Olemme puhuneet hänen lujudestaan ja itsenäisyydestään, siitä, että hän ei umpimähkään eikä orjamaisesti totellut. Tätä emme nyt saa käsittää itsepäisyydeksi eikä ylpeydeksi. Päinvastoin. Rakkauden tunnusmerkki on nöyryys, itsensä unohtaminen, alistuminen rakastetun tahdolle. Rakkaus on vallanhimon vastakohta. Tämäkin piirre oli alusta saakka huomattavissa Jeesus-yksilössä. Hän aina kieltäytyi vallasta ja vallankäytöstä. Valta oli hänen sisimmälle itselleen vierasta. Hän ei tahtonut hallita, vaan vapaasti palvella. Hän ei tahtonut itselleen kunniaa eikä valtaa, vaan luopui kaikesta. Sentähden Logos — Kristus — saattoi valita hänet välikappaleekseen, kun hän jumalallisesta olotilastaan tahtoi laskeutua alas maan päälle ihmisen muotoon.

Kysymys. Luulen kyllä nyt ymmärtäväni »sanon lihaksi tulemisen» edellytykset Jeesuksessa, mutta sanoitte äsken, että jumalallista inkarnatsionia saattoi katsella toiseltakin puolelta, ylhäältäpäin Kristuksen kannalta.

Vastaus. Aivan oikein, ja se onkin lopullisesti ratkaiseva kanta. Emme näet saa katsoa tapahtumaa miksiäkään sattumaksi, vaan jumalalliseen luomissuunnitelmaan kuuluvaksi oleelliseksi pääkohdaksi. Mitä näet on luominen ja yleensä koko olemassaolo? Se on äärettömyyden helmassa uinuvien tajuntakeskusten eloon herättäminen ja itsetietoisiksi kehittäminen. Ehdottomassa jumaluudessa piilee näet tajunnan ja aineen salaisuus. Tajunta on kaiken yhteys, suuri yksikkö, aine on jakautuvaisuus, yksikköjen äärettömyys. Niiden suhde toisiinsa on, kuten äsken jo huomautin, elävien yksilöiden lukemattomuus. Nämä yksilöt eivät kerta kaikkiaan ole valmiit; päinvastoin ne, kuten sanottu, »luodaan»; ne ovat kuin munia, joita kana hautoo; ne ovat kuin siemeniä, jotka maassa kasvavat, saaden elinvoimansa auringolta. Näitä henkiyksilöitä ei »luoda» tyhjästä. Ne syntyvät iankaikkisuudessa ikuisessa Isä Jumalassa. »Luominen» on niiden emanatsioni Jumalasta, eloonherääminen ja kehittyminen; toiselta puolen Jumalan tietoiseksi ja

itsetietoiseksi herääminen niissä. Niitä nimitetään teosofiassa Leibnitzin mukaan monaadeiksi, ja ihmiskunnan monaadit muodostavat yhden Logos-hierarkian. Kaikki hierarkiat auttavat ja palvelevat toistensa kehitystä. Maapallon nykyisessä, ulkonaisessa historiassa ihmiskunta saavuttaa elämän kruunun, s. o. korkeimman kehityksen; sentähden meidän kannaltamme katsoen kaikki toiset taivaalliset hierarkiat auttavat ja palvelevat ihmismonaadein kehitystä. Logos-hierarkiat, jotka ovat ihmiskuntaa lähinnä, ottavat erityisen tehokkaalla tavalla osaa tähän kasvatukseen ja auttamiseen. Poika-ryhmän johtaja, Kristus, valvoo kokonaan ihmiskunnan henkistä kehitystä, eikä ainoastaan valvo, vaan yhtyy ihmismonaadein tajuntaan ja on ikäänkuin niiden liikkeellepanevana voimana, niiden henkisenä tukena, ylläpitäjänä ja inspiroijana. Kristus on tältä meidän kannaltamme »maailman Logos» eli järki, henki, joka astuu aineeseen, aineellistuu, ja seuraa ihmismonaadeja niiden pitkällä toivioretkellä luomakuntien läpi. Kuta syvemmälle henki aineeseen astuu, sitä enemmän se kadottaa alkuperäistä luontoaan, sitä heikommaksi käy järjen valo ja tajunnan voima, aivan niin kuin auringon säteet näkyväisessä maailmassa yhä enemmän kadottavat kirkkauttaan ja lähenevät pimeyttä, kuta kauemmaksi etenevät valon lähteestään, niinkuin uusplatoonikko Plotinos oikein opetti. Sentähden meistä tuntuu, niinkuin kivikunnassa ei olisi tajuntaa, ei henkeä eikä järkeä ollenkaan. Mutta saavutettuaan tämän alimman kohdan luonnon kehitysjärjestelmässä alkaa monaadien tajunta taas pyrkiä ylöspäin, takaisin omaan itseensä, ei sillä tavalla, että se vetäytyisi aineesta pois, vaan siten, että se toimien aineessa taistelee itsensä vapaaksi aineen ylivallasta ja aste asteelta voittaa ainetta ja nousee sen herraksi ja käskijäksi. Kivikuntaa seuraa »ylöspäisellä kaarella» kasvikunta, jossa jo havaitsemme tajunnan oireita aistimuksissa ja tunteissa, sitten eläinkunta, jossa elämän painopiste jo on aistimuksissa, tunteissa, jopa ajatuksissakin, ja vihdoin ihmiskunta, jossa jumalallisen tajunnan kolmiyhteys jo ilmenee järjen, tunteen ja tahdon toiminnoissa. Ihmiskunnassa maailman järki, Logos, jo löytää ja tuntee itsensä; kun siinä vielä herää vapaa, kuolematon tahto, on luomisen tarkoitus saavutettu, aineellinen maailma lunastettu ja Logoksen, Kristuksen, Jumalan pojan työ suoritettu.

Kysymys. Vapaa, kuolematon tahto?

Vastaus. Niin, se tahto, joka on yhtä »Isän tahdon» kanssa. Ihmiskunnan, ihmisyksilöjen tahto on pahan kahleissa, se on itsekäs, syntinen, luonnollinen, aineellinen, lunastamaton.

Kysymys. Vaan miksikä? Eikö Jumala heti olisi voinut luoda hyvää tahtovia olentoja? Tässä nyt ollaan tuossa vanhassa pahan probleemissa! Mistä paha ja kärsimys?

Vastaus. Voisiko sitten olla hyvää ilman paha, valoa ilman varjoa ja pimeyttä?

Kysymys. Kun ei olisi muuta kuin hyvää ja valoa!

Vastaus. Mistä silloin tietäisitte, että se, mikä on, on hyvää? Ehkä se olisikin paha?

Kysymys. Kun ei olisi mitään, mikä onnea ja sopusointua häiritsisi, niin ei olisi kärsimystä eikä paha.

Vastaus. Kaikki olisi siis aina ja iankaikkisesti samanmallista, ilman häiriötä, ilman vaihtelua. Ei mitään saattaisi koskaan mihinkään verrata. Mutta sehän ei olisikaan mitään ilmennyttä elämää! Se olisi kuolemaa, olemattomuutta, tajuttomuutta, sillä tajunta kohta väsyisi itseensä ja ilmennyksen yksitoikkoisuuteen. Eihän hyvästä ja onnesta voi mitään tietää, ellei sitä saata verrata kokemaansa pahaan, kärsimykseen, onnettomuuteen. Ansaitsematon onni ei ole onnea. Eikö tämä ole selvää totuutta?

Kysymys. On, ja kyllähän minä myönnän, että vastakohtat ovat elämässä välttämättömiä. Kysyin muuten vain, koska se on tavallinen vastaväite.

Vastaus. No niin, paha on siis välttämätön. Ilman pahan tietoa ei olisi tietoa hyvästä. Sentähden kärsimys on luonnon suuri opettaja. Kärsimys opettaa kasveja, kärsimys opettaa eläimiä, senhän näemme

jokapäivä. Mutta paha ei ole vain kärsimystä. Me ihmiset puhumme toisenlaisestakin pahasta. Puhumme siveellisestä pahasta, syntisestä, pahasta tahdosta. Ettekö huomaa, että analogia pitää paikkansa tämänkin pahan suhteen? Siveellinenkin paha on välttämätön siveellisen hyvän takia. Ei olisi synnittömyyttä ellei ensin olisi syntiä. Ei olisi pelastusta, ellei olisi vankeutta. Ei olisi vapaata tahtoa, ellei olisi kahlehdittua, epävapaata tahtoa. Mitä on vapaa tahto? Tokkohan se on muuta kuin tahto, joka vapaasta rakkaudesta valitsee hyvän ja oikean, s. o. Jumalan tahdon? Itsekäs tahto ei vielä ole vapaa. Mutta tahto ei voi kasvaa vapaaksi, ellei se saa kokea monenlaista orjuutta. Tahto ei rakasta hyvää, ellei se ole rakastanut pahaa ja huomannut sen köykäiseksi. Eikä se kasvaisi ollenkaan, ellei järki sitä kädestä taluttaisi. Sentähden jumalallisen järjen, Logoksen, täytyi antaa ja uhrata itsensä ihmiselle, että ihmisestä tulisi olento, joka voi valita hyvän ja pahan välillä. Koettakaa kuvitella mielessänne tätä ihmeellistä näytelmää! Jumalan puhdas järki on ikäänkuin ristiinnaulinnut itsensä ihmiskunnan aineensekaiseen tajuntaan, jotta ihmiskunta voisi nousta valoon ja vapauteen. Jokaisessa ihmisyksilössä on Logos, Kristus, ristiinnaulittu. Levittäkää käsivartenne, niin huomaatte muodostavanne ristin. Tässä on vapahtaja ristiinnaulittu! Puhdas järki, pyhä tahto on antautunut palvelemaan meidän pimitettyä tajuntaamme, meidän itsekkäitä halujamme, jotta kerran ylösnousemuksen päivä koittaisi. Jumala meissä pyytää meidän apuamme, ja me yhä vaellamme sokeudessamme emmekä nosta ihmisen poikaa itsessämme, emme näe sitä valoa, joka pimeydessämme loistaa. Tämä on Logoksen suuri uhrityö — karitsa, joka maailman alusta saakka on teurastettu.

Kysymys. Entä Kristuksen inkarnatsioni Jeesuksessa? Minkätähden sen piti tapahtua?

Vastaus. Niin, se on Hänen uhrityönsä huippukohta ja samalla sen voitonriemu. Ajatelkaamme asiaa Logoksen, Kristuksen kannalta. Hän on »taivaallinen ihminen» henkimaailman ylälmoissa ja hänen »kuvansa» on joka ihmisyksilössä. Mutta hänen silmämääränään on päästä eläväksi voimaksi, elämäksi ja hengeksi maallisissa ihmisissä. Hänen pitää tehdä ne osallisiksi itsestään, omasta minuudestaan, jumalallisuudestaan, kuolemattomuudestaan. Tämä ei voi käydä päinsä muuten kuin yksitellen, siten, että taivaallinen ihminen tulee maalliseksi yksilössä toisensa perästä. Mutta ensin on alkuun päästävä, kulmakivi laskettava, ja sitä varten Poika-ryhmän johtajan, Kristuksen tulee ruumistua maan päällä. Tämä on mahdollinen siten, että jossakussa ihmisessä tapahtuu täydellinen antautuminen Jumalan Pojalle, niin että Kristus hänessä voi tulla ihmiseksi ja samalla tehdä ihmisen Jumalaksi, alistua kuoleman vallan alle ja samalla voittaa kuoleman. Kun se kerran on yhdessä ihmisessä tapahtunut, on muu ihmiskunta jo lunastettu. Toisten yksilöiden tarvitsee vain kulkea ensimmäisen jäljissä, ja Kristus, joka on ihmiseksi tullut, ymmärtää ihmisiä ja osaa heitä auttaa. Käsitätkö tämän logiikan? Vaikka tässä koskettelemme Jumalan syvintä mysteriota, on se minusta samalla mitä selvin ja yksinkertaisin asia.

Kysymys. Puhuitte »alkuunpääsemisestä». Eikö siis entisissä profetoissa ja vapahtajissa päästy edes alkuun? Kuitenkin sanoitte äsken, että hekin tunsivat Kristuksen, ja todistaahan uskontojen historia, että he kykenivät esimerkillään ja opillaan pelastamaan miljoonia ihmisieluja tietämättömyyden ja synnin epätoivosta.

Vastaus. Epäilemättä — määrättyyn kohtaan saakka. Vanhojen uskontojen salaiset opit ja menettelytavat, vanhan ajan mysteerit ja salakoulut kehittivät ihmistä pitkälle ja korkealle. Hän tuli tietoiseksi henkimaailman kansalaiseksi, hän oppi seurustelemaan enkelien ja jumalien kanssa, hän oppi tuntemaan näkymättömässä maailmassa itse Logoksen, itse Kristuksen. Mutta häneltä puuttui viimeinen voitelu niin sanoaksemme: hän ei persoonallisessa päivätajunnassaan täydellisesti yhtynyt Kristusminään, hän ei voittanut kuolemaa ruumiillisessa olemuksessaan, hän ei fyysillisyydessään ollut Jumala. Ja tähän kuitenkin koko luominen tähtää! *Jumalan valtakunta on totentava maan päällä.* Sentähden oli välttämätöntä, että se aluksi toteutui yhdessä ihmisessä ja yhden ihmisen kautta. Jeesuksessa Kristuksessa Logos saavutti miehuutensa; hänessä Jumala ajatteli ihmisen aivoilla, hänen kädellään Jumala teki ihmisen töitä, hänen ruumiissaan Jumala kulki kuoleman porttien läpi ja voitti kuoleman. Personallinen ylösnousemus, vapaa, itsetahdottu, — kas siinä uusi, minkä Jeesus Kristus toi maailmaan. Niin oudolta kuin se ehkä teistä tuntuukin: pääsiäisihme, Jeesuksen ylösnousemus katoamattomassa henkiruumiissa on minusta hänen elämänsä huippukohta ja muuten suurin tapahtuma, mikä ihmiskunnassa on tapahtunut.

Kysymys. Hyväksytte siis ylösnousemusdogmin? Mutta eikö se perustu mahdottomaan ihmeeseen? Kuinka kuollut ruumis voi nousta ylös?

Vastaus. En väitäkään, että karkea kuollut fyysillinen ruumis olisi noussut ylös. Väitän, että Jeesukselle Kristukselle oli muodostunut katoamaton henkiruumis, fyysillisen kaltainen ja sisältäen kaikki kuolemattoman fyysillisen ruumiin ominaisuudet, tehden siten karkean ruumiin tarpeettomaksi. Täten on esimerkillä ja ensimmäisessä saavutuksessa näytetty ja osotettu, minkälainen on ihmisen lopullinen päämäärä. Kaikissa vanhoissa mysterioissa ja uskonnoissa siihen viitattiin; viisaat ja tietäjät aavistivat, että se kerran piti tapahtuman. Mysteriovihkimys oli siitä ennustus vaikka se ei vienyt yhtä pitkälle. Vihkimyksessä kokelas voitti kuoleman, mutta voitto tapahtui henkimaailmassa eikä tehnyt fyysillistä ruumista tarpeettomaksi. Vihittävä poistui ruumiistaan ja eli itsetietoisesti ruumiinsa ulkopuolella, puettuna sieluruumiiseensa. Kun hän palasi fyysilliseen ruumiiseensa kolmen päivän tuonellassaolon jälkeen, hän aivankuin nousi kuolleista ja toi mukaansa kuolleitten valtakunnasta muiston ja tiedon siitä, että hän siellä oli elänyt ja ollut oma itsensä. Sen jälkeen kuolema ei häntä pelottanut, sillä hän tiesi mitä häntä kuoleman tuolla puolen odotti. Mutta iankaikkista elämää ja ruumista hän ei ollut saavuttanut ja kuinka harva tämän oli kokenut! Ei todellisia vihityitä ollut montakaan samassa kansassa. Sillä saavuttaakseen tämän varmuuden piti kokelaan läpi käydä pitkä puhdistus — puhdistus, joka saattoi ulottua yli useamman elämän, s.o. jonka piti uudistua ruumistuksessa toisensa jälkeen, ennenkuin se vei siihen suuremmoiseen tulokseen, jota vihkimys edusti.

Kysymys. Onko sitten nyt toisin? Minusta tuntuu, että vihkimyskokemus olisi ylen tärkeä saavutus kelle tahansa meidänkin ajallamme? Mitä mekään tiedämme kuolemasta ja elämästä kuoleman jälkeen?

Vastaus. Aivan oikein. Vihkimys on kokemus, joka odottaa joka ihmissielua ja johon jokaisen kerran tulee pyrkiä.

Kysymys. Missä sitten on ero nykyisen ja menneen ajan välillä?

Vastaus. Ero on siinä, että ennen Kristusta tämä kokemus oli saavutettavissa ainoastaan mysterioissa ja oli siis vain harvoille mahdollinen, nyt se sitä vastoin on avoinna joka ainoalle ihmissielulle, joka Kristukseen uskoo ja turvautuu. Tie on niinkuin ennenkin jokaisen itsensä käytävä, mutta tie on nyt lyhyempi. Mystillinen Kristus on nyt meissä. Sitäpaitsi kokemuksin voi muuttaa muotoaan.

Kysymys. Tämäpä vasta on mieltäkiinnittävä! Vakuutatteko siis, että uskomalla Kristukseen tulee ihminen autuaaksi?

Vastaus. Jos niin tahdotte sanoa. »Autuas» on epämääräinen käsite, mutta sen sanon, että ihminen, joka uskoo, hän saa kokea kuoleman ja sitä seuraavan elämän, hän saa nousta ylös Kristuksen kanssa haudasta, hän saa kokea saman kuin vanhan ajan vihkimyskokelaat. Eikä hänen tarvitse poistua ruumiistaan; hän ruumiissaan saa kaiken kokea, selvässä päivätajunnassaan. Kuitenkin, huomatkaa se, hänen kokemuksiinsa myös kuuluu ruumiista poistuminen.

Kysymys. No, en ole ikinä sen kummempia kuullut. Mutta tietääkö yksi ainoakaan uskovainen näistä asioista mitään?

Vastaus. Eipä moni, vaikka luulen kyllä, että niitäkin on.

Kysymys. Mistä se sitten johtuu?

Vastaus. Eivät tiedä, mitä tosi usko on. Maailmanuskonto tämän vasta selvittääkin. Ja kun nyt siirrymme uskoa tarkastamaan, joudumme itse asiassa maailmanuskonnon mystillissiveelliseen vaikutukseen.

Uskon mysterio.

Kysymys. Ennenkuin siirrymme uskosta puhumaan, pyytäisin teidän vielä vastaamaan kysymykseen: kuinka oli mahdollista, että Kristuksen eli Logoksen inhimillinen inkarnatsioni saattoi vaikuttaa niin mullistavasti koko ihmiskunnan elämään, että henkisen kehityksen edellytykset siitä muuttuivat?

Vastaus. Sitä asiaahan minä pitkin matkaa olen koettanut selittää. Mutta ehkä seuraava seikka vielä valaisee asiaa. Mitä ihmisen yksilöllis-henkinen kehitys aina on ollut ja on? Täydellisyyteen päin pyrkimistä. Mitä täydellisyys on? Onko se jokin aate tai epäselvä ihanne? Ei, se on elävä todellisuus, taivaallinen ihminen, jumalallinen minuus, Kristus. Täydelliseksi tuleminen on sama kuin oman sielunsa avaaminen taivaalliselle minuudelle eli Kristukselle. Ennen Kristusta tämä tapahtui henkimaailmassa, sielun salaisessa pyhätössä eikä päivätajunta koskaan tullut siitä täysin tietoiseksi. Mutta sen jälkeen kun taivaallinen ihminen Jeesuksessa oli saavuttanut täyden miehuuden ja Kristus siis minuudessaan astunut fyysilliseen maailmaan ja fyysisen ihmisen päivätajuntaan, sen jälkeen jokainen pyrkivä ja kamppaileva ihmissielu on uudessa suhteessa Jumalaan. Jumala ei ole enään kaukaisissa taivaissa, vaikeasti saavutettavissa yläilmoissa; hän asuu nyt maan päällä, ihmiskunnan omassa minuudessa ja odottaa jokaisen ihmissydämen ovella, että hänet kutsuttaisiin sisään. On vielä syvempiä mysterioita, mutta en tahdo niitä kosketella. Teidän täytyy miettiä näitä asioita, sitten ne voivat teille selvitä. Se on ainainen neuvoni.

Kysymys. Ehkä vähitellen alan käsittää. Kyllä tahdon pohtia näitä kysymyksiä. Mutta nyt tekisi mieleni kuulla, mitä oikea usko Kristukseen on. Onko se uskoa Kristuksen lunastustyöhön?

Vastaus. Tavallaan, mutta ei vanhassa merkityksessä. Kristikunta uskoo Kristuksen sovituskuoolemaan: ihmiskunta lankesi syntiin ja sai palkakseen kuoleman ja iankaikkisen kadotuksen, sillä niin vaati Jumalan vanhurskaus; mutta silloin Jumala rakkaudesta langennutta ihmiskuntaa kohtaan antoi ainoan poikansa syntyä maailmaan ja kuolla ihmiskunnan syntien puolesta; tämän kautta Jumalan oikeutettu viha tuli sovitetuksi, niin että se, joka nyt uskossa ottaa vastaan Jumalan armon, hän ei joudu kadotukseen, vaan saa iankaikkisen elämän. Koko tämä vanha dogmiusko lepää väärällä edellytyksellä: Jumalan vihan ja ikuisen kadotuksen opilla, sillä semmoisella opilla ei ole pohjaa todellisuudessa. Jumala ei vihaa; ikuista kadotusta ei ole. Siis ei tarvita pelastusta kummastakaan. Näiden vanhojen ennakkoluulojen asemasta maailmanuskonto terottaa mielimmme suurenmoiset näköalansa ihmisen kehityksestä karman ja jälleensyntymisen turvissa. Nämä näköalat ovat tosiaan niin hurmaavat, että ensi näkemältä tuntuu, niinkuin ei mitään pelastusta enää kaipaisi, ei mitään pahaa enää olisi, ei mikään hätä enää uhkaisi. Vasta syvemmin ajatellen ja kokien tulee huomanneeksi, että hätä on, paha on, ja että pelastus on tarpeen. Hätä ja paha ei ole ulkonaista, vaan sisällistä laatua: sielun rikkinäisyys, sydämen yksinäisyys ja toivottomuus, mielen väsymys ja alakuloisuus, tietämättömyyden ja syntisyyden tuska. »Missä on vapahtajani, joka pelastaa minut omasta itsestäni?» vaikeroi ihmisen sielu. »Mistä saan voimaa nousta jokapäiväisyyden, pikkumaisuuden, tyhjyyden, välinpitämättömyyden ja haluttomuuden suosta? Missä on hän, joka antaa valoa, rikkautta ja sisältöä elämälleni?» Ja silloin maailmanuskonto tulee ja esittää oppinsa Logoksesta, Kristuksesta, vapahtajasta: »tulkaa minun luokseni kaikki, jotka olette raskautetut, ja minä tahdon virvottaa ja lohduttaa teitä.» Mikä on tämä uusi oppi? Se on tuo alkuperäinen vaikka sittemmin unohtunut kristinuskon oppi, että vapahtaja, Kristus, Logos itse, asuu meissä, meidän omassa sielussamme ja henges-sämme — se sama vapahtaja, se sama Kristus, joka Jeesus Kristuksen persoonassa ilmotti itsensä meille. Vapahtaja, joka meissä asuu, ei ole mikään paljas aate tai ihanne, vaan elävä todellisuus, joka pari tuhatta vuotta sitten ilmestyi ihmisenä ja näytti meille Jumalan täydellisyyden, Hänen rakkautensa ja Hänen totuutensa. Kun me siihen vapahtajaan uskomme, alkaa meissä jumalallinen pelastustyö.

Kysymys. Usko ei siis ole paljas sen asian tai opin totena pitäminen, että Kristus eli Logos pari tuhatta vuotta sitten vaelsi maan päällä näkyväisessä muodossa?

Vastaus. Ei suinkaan, ei suinkaan. Usko ei ole mitään »totena pitämistä» ainoastaan. Usko, kreikaksi *πίστις*, on luottamusta, antaumusta. »Kuollut» usko on totena pitämistä, mutta todellinen usko on »elävä». Ja elävä usko Kristukseen on Kristuksen omaksumista hengessä, Jumalan vastaanottamista sieluun, ristiinnaulitun vapahtajan ylösnousemista ihmisen ruumiillisessa olemuksessa.

Kysymys. Mistä semmoisen uskon voi saada?

Vastaus. Ensin täytyy etsiä totuutta, pinnistää ajatustaan ja järkeään äärimäisiin ponnistuksiin ja antaa maailman uskonnon älyllisen sisällön puhdistaa mieli ja sielu kaikesta taikauskosta ja ennakkoluuloista sekä täyttää ne oikeilla käsityksillä ihmiselämän kehityksestä ja päämäärästä, vapahtajasta j. n. e. Sitten usko tulee itsestään ja äkkiä. Tulee henkinen herämys. Tulee sisäinen totuuden näkemys. Tulee usko Kristukseen, niinkuin se tuli Paavalille Damaskuksen tiellä.

Kysymys. Ja onko sitten uskon kautta kaikki saavutettu? Onko ihminen sitten pelastunut? Eiköhän moni kristitty ole näin pitkällä? Eiköhän moni ole päässyt oikeaan uskoon? Ovatko he siis tietämättään teosofeja niin sanoakseni?

Vastaus. Ovat epäilemättä, jos heillä on tosi sisäinen suhde Kristukseen ja jos eivät uskon heräymykseen pysähdy.

Kysymys. Tähän tähtäsin: »autuus» ei siis seuraa vielä uskosta?

Vastaus. Tosi usko ei pysähdy itseensä. Se alati kasvaa. Niin, usko on vasta tien alkupää. Uskosta alkaa pelastustyö eikä siihen lopu.

Kysymys. Pelastustyö?

Vastaus. Niin, ihmisen sisäinen vapautuminen pahasta: itsekkyydestä, tietämättömyydestä, synnistä.

Kysymys. Tapahtuuko se itsestään, kun ihmisellä on usko?

Vastaus. Eihän toki. Työtähän se on.

Kysymys. Pelastaako ihminen siis itse itsensä?

Vastaus. Ei suinkaan. Kristus hänessä vapahtaa ja pelastaa, mutta ihmisen täytyy alati tehdä työtä ja olla varuillaan, »valvoa ja rukoilla», ettei hän sulkisi vapahtajaa ulos sielustaan.

Kysymys. Tuohon suuntaan olen kyllä kuullut uskovaistenkin puhuvan, mutta en tiedä, ovatko he sen kauemmas pelastuksessaan edistyneet?

Vastaus. Kaikki riippuu siitä, että usko on elävä, että se on elämää. Uskovaiset saattavat siitä puhua, mutta jolleivät he tiedä, miten käytännöllisesti on meneteltävä, kadottavat he suhteensa vapahtajaan, saavat etsiä sitä yhä uudestaan ja uudestaan eivätkä siten pääse uskon ensimmäisen asteen ohi.

Kysymys. Miten siis on meneteltävä?

Vastaus. On jokapäiväisessä elämässä ehdottomasti noudatettava esim. Jeesuksen oppia ja esimerkkiä, niinkuin se evankeliumissa on esitetty.

Kysymys. Niinpä niin! Siinäpä luulenkin, että useimmat uskovaiset epäonnistuvat!

Vastaus. He eivät tiedä asian tärkeyttä. »Uskosta» puhutaan aina ja kaikkialla. »Usko» pelastaa, »usko» yksin. Ken »tekoihin» luottaisi? He eivät tiedä, mitä usko on. He eivät tiedä, mitä »teot» ovat. Teot sinään eivät merkitse mitään, mutta teot, jotka alinomaa syntyvät uskosta, ovat uskon suojeleusekkeitä ja vartijoita. Ja mitä tekoja tarkoitan? Hyväntekeväisyystöitäkö? Ei suinkaan, »hyvät työt» siinä merkityksessä kuuluvat elämän juhlahetkiin. Ne teot, joista tässä on puhe, ovat oikeat suhtautumiset ja menettelyt jokapäiväisen elämän pienissä ja suurissa asioissa. Niissä kaikissa on kuljettava esim. Jeesuksen jäljissä. Niissä kaikissa on seurattava Kristuksen neuvoja ja käskyjä.

Kysymys. Minkätähden sanotte »esimerkiksi Jeesuksen» jäljissä? Voiko siis kulkea jonkun muun mestarin, esim. Buddhan, jälkiä?

Vastaus. Voi ehdottomasti.

Kysymys. Niinkö? Tämäpä on merkillistä. Tässä kohden tosiaan uskon kristittyjen olevan toista mieltä.

Vastaus. Epäilemättä, mutta se ei asiaa muuta. Olenhan jo sanonut, että maailmanuskonto ei suosi kristinuskoa toisten kustannuksella. Kristusta ja Kristuksen »lunastustyötä» ei ole sekotettava kristinuskoon. Ei Kristuksen elämäntyö ollut mikään »kristillinen» tapahtuma, se oli merkkikohta ihmiskunnan historiassa. Se on uskossa omaksuttava. Mutta menetelmiksi, ihanne-ohjelmiksi uskon elämässä kelpaavat kaikkien suurten mestarein neuvot, kun niitä vilpittömästi noudatetaan. Tietysti tunnustan omasta puolestani, että Jeesuksen neuvot ja käskyt ovat meille lähimpiä ja luonnollisimpia. Minkätähden mentäisiin hakemaan vettä kaivoa kauemmaksi? Mutta buddhalaiselle voivat Buddhan elämänohjeet — hänen kahdeksankertainen tiensä — tuntua rakkaimmilta ja kotoisimmilta, samoin kuin kiinalaiselle Kongfutzen tai Laotsen opetukset ja ohjesäännöt; muodoissa ei ole pääpaino, vaan elämässä. Noudattakoot buddhalaiset Buddhan siveyssääntöjä ja käskyjä, samalla kun he omaksuvat ja ymmärtävät Kristuksen, silloin he ovat todellisia buddhalaisia! Ja älkööt kristityt kerskaailko Kristuksestaan ja kristillisyydestään, ennenkuin he jokapäiväisessä sekä yksityisessä että yhteisessä elämässään noudattavat Jeesuksen suoria ja selviä käskyjä! Eikö tämä ole yksinkertainen totuus?

Kysymys. On kyllä, on varmaankin. Kummallista, mitä näköaloja tämä teidän teosofianne avaa. Saanko muuten tunnustaa totuuden? Te puhutte Jeesuksen käskyistä ja elämänohjeista. Minä en tiedä muusta kuin yhdestä Jeesuksen käskystä: »tämän uuden käskyn annan minä teille, että te rakastaisitte toisianne sillä rakkaudella, jolla minä olen teitä rakastanut.» Entä hänen elämänohjeensa: eivätkö ne kaikki sisälly tuohon »uuteen» käskyyn? Olenhan minäkin saanut »kristillisen» kasvatuksen, mutta en muunlaisista käskyistä ole kuullut. Olisin sentähden kiitollinen, jos tarkemmin tahtoisitte tätä asian puolta valaista.

Vastaus. En lainkaan ihmettele tietämättömyyttänne. Se on tavallinen kristittyjen kesken. Sangen vähän kristikunta tähän päivään mennessä on välittänyt Jeesuksesta ja hänen opistaan. Mooseksen laissa tässä yhä vielä kiinni riiputaan.

Kysymys. Mutta väitetäänhän Jeesuksesta, ettei hän ole tullut kumoamaan, vaan täyttämään lakia ja profettoja?

Vastaus. Niinpä tietenkin. Uusi, joka enemmän vaatii, ei kumoa vanhaa, sillä vanha häipyi uuteen.

Kysymys. Onko Jeesus siis antanut uusia käskyjä, joihin Mooseksen vanhat »häipyvät»?

Vastaus. Ettekö ole koskaan lukenut Jeesuksen vuorisäärnää?

Kysymys. Suokaa anteeksi. Luulin teidän tietävän, että minussa on sangen vähän teologin vikaa. En ole totta puhuen raamattuja tutkinut.

Vastaus. No niin, en sitä teille viaksi lue, sillä onhan se ollut ajan henki semmoinen. Mutta ettekö ole Tolstoita lukenut?

Kysymys. Sangen vähän. Ehkä »Anna Kareninan» ja »Ylösousemuksen» ja joitakuita toisia.

Vastaus. Sitten en ollenkaan ihmettele, ettette tunne Jeesuksen viittä käskyä, jotka luetaan Matteuksen evankeliumin viidennessä luvussa. Jokainen niistä alkaa nimenomaisella huomautuksella: »olette kuulleet sanotuksi (niin ja niin), mutta minä sanon teille (näin)». Ensimmäinen esim. viittaa Mooseksen vanhaan käskyyn »älä tapa» ja kuuluu »älä vihastu veljellesi»; ei se siis mitenkään kumoa Mooseksen käskyä, sillä tappaminen on yhä kielletty; koko käsky on vain syvennetty, tehty ankarammaksi: »älä edes suutu.» Jeesus tiesi hyvin, että se, joka ei vihastu, ei tapakaan. Ja ikäänkuin pannakseen vastalauseen niille, jotka väittävät, että sodassa tapetaan ilman vihaa, Jeesus viidennessä käskyssään tahtoo poistaa sodan psykologiset syyt viittaamalla vanhoihin lauseisiin »rakasta lähimmäistäsi» ja »vihaa vihollistasi (nim. vieraan maan asukasta)» ja antamalla uuden käskyn »rakasta kaikkia, sekä oman että vieraan maan kansalaisia». En kuitenkaan tahdo tässä syventyä käskyihin. Neuvon teitä ennen kaikkea tutkimaan evankeliumin omia sanoja ja sitten lukemaan kirjaa »Jeesuksen salakoulu» samoinkuin Tolstoin ja Arvid Järnefeltin eksegetisiä (raamattua selittäviä) teoksia. Syystä saisi moittia kristikuntaa siitä, ettei se paremmin ota selvää Jeesuksen omista opetuksista. Mutta aika kyllä muuttuu. Materialismilta on kärki taitettu. Joskin mielet vielä ovat kiinni maallisissa, on kuitenkin maailmansota vallankumouksineen ravistanut ihmissieluja niin, että pian aletaan muutakin etsiä kuin aistillisen elämän antimia.

Kysymys. Olisin mielelläni kuullut enemmän Jeesuksen käskyistä, jotka todella ovat minulle hämmästyttävän uusia, mutta suostun myös lukemaan mainitsemianne kirjoja.

Vastaus. Sen tahdon tässä mainita, että Jeesus aivan uudella käytännöllisellä tavalla opettaa meitä suhtautumaan karmaan. Hän ei tietysti puhu »karmasta», vaan käyttää milloin mitäkin sanontatapaa; mutta kun ottaa hänen sanansa ja ymmärtää ne eikä väännä niiden merkitystä, niin tajuaa selvästi, että hän sekä käskyissään että vertauksissaan neuvoo meitä uudella tavalla suhtautumaan karmaan. Koko hänen opetuksensa henki on, ettei meidän tule pelästyä kärsimyksiä eikä pitää niitä pahoina. Jokainen kantakoon ristinsä, mutta ei nurkuen, vaan ilomielin, sillä kun Kristuksen on uskossa omaksunut, on kärsimysten taakka kevyt ja niiden ies suloinen. Kellä usko on, hän on saanut uuden elämän. Hänen elämänsä positiivinen sisältö on taivaan valtakunnan etsiminen ja täydelliseksi tuleminen, niinkuin Isä on täydellinen. Sentähden hän jokapäiväisessä elämässään pyrki noudattamaan mestarin käskyjä.

Kysymys. Mutta eikö semmoinen määrättyjen käskyjen noudattaminen ole mahdoton ja toivoton asia? Kun nuoruudessani asetin itselleni jonkun päiväohjelman noudatettavakseni, lankesin aina siitä pois. Päivän touhussa ohjelmani unohtui. Pian hylkäsinkin tuommoiset keinotekoiset yritykset ja otin elämän semmoisena kuin se on. Mitä tähän sanotte?

Vastaus. Mainio huomautus. Edellytys on tosin toinen, kun ihminen uskoo Kristukseen, mutta sittenkin hyvät aikomukset ja päätökset unohtuisivat elämän hyörinässä ja pyörinässä, ellei olisi olemassa keino, millä niitä saa mielessä pysymään.

Kysymys. Niinkö? Kaikki havainnot ja huomiot onkin sitten tehty. Entä tuo keino?

Vastaus. Se on säännöllinen mietiskely ja rukous.

Kysymys. Miten semmoinen tapahtuu?

Vastaus. Ajatelkaamme nyt, että tahdotte vakavasti harjotella itseänne Jeesuksen käskyjen noudattamisessa. Silloin menettelette järjestelmällisesti. Otatte ensin yhden käskyn, sanokaamme: ensimmäisen, »älä suutu». Päätätte esim. yhden vuoden aikana harjotella tämän käskyn noudattamista. Mitä sitä varten teette? Joka aamu, ennenkuin lähdette ulos elämään, päivän työhön, ennenkuin seurustelette kenenkään kanssa, te istutte rauhallisesti mietiskelemään. Te mietiskelette suuttumattomuutta, te mietiskelette, kuinka turha on suuttua, kuinka paljon haittaa ja vahinkoa siitä on, te kuvittelette tilanteita, jotka ovat omiansa teitä ärsyttämään, ja pysytte mielessänne täysin rauhallisena ja hyvän suopaisena. Te painatte täten alitajuntaanne itsesuggestionin voimalla oman inhimillisen tahtonne, ja alempi minänne oppii vähitellen vaistomaisesti sitä noudattamaan. Näistäkin asioista olen seikkaperäisesti puhunut kirjassa »Jeesuksen salakoulu», johon siis viittaa. Ilman tällaisia itsekasvatusmenettelyjä ei ihminen pysy uskossaan elävänä, vaan hänen käy, kuten useimpien uskovaisten, niin, että öljy hänen lampussaan palaa loppuun ja hän taas löytää itsensä pimeässä. Mutta se, joka — alituisesti »valvoen ja rukoillen» — on uskollinen loppuun saakka, hän pysyy valossa ja valo hänessä ja hänelle käy, niinkuin Jeesus lupaa niille, jotka tekevät, mitä hän on käskenyt: hänen luoksensa tulee »lohduttaja», totuuden pyhä henki, joka opettaa hänelle kaikki.

Kysymys. Niin, aioin juuri kysyä, että tällä tavallako se usko sitten vie siihen tietoon, joka vihkimyksessä saavutetaan, kuten sanoitte?

Vastaus. Tällä tavalla.

Kysymys. Ja se tieto on tietoa kuoleman salaisuudesta?

Vastaus. Niin on. Kuten Lutherkin sanoi: »Jos uskossa käsität Jumalan sanan, saat toisen silmän, joka kuoleman läpi osaa nähdä ylösnousemukseen ja tajuta paljaita elämänajatuksia ja elämäkuvia. Tämä on juuri osa ylösnousemuksesta ja alkua uuteen elämään, joka myös luo uusia aisteja; niitä aisteja ei muuten kukaan omista, joka ei jo uskon kautta ole toisella puolella ja ymmärrä ylösnousemusta». (Saarna Torgaussa v. 1533).

Kysymys. Voitteko tarkemmin kuvata tuota tietoa?

Vastaus. Mielelläni. Sitä varten meidän on hieman tarkastettava ihmisen psykologinen olemus. Kun se meille pääpiirteissään selviää, ymmärrämme n. s. tietoteoretisen problemin ja esim. kuolemanjälkeisen elämän.

Ihmisen näkymättömät ruumiit.

Kysymys. Olen kuullut teosofein — ihmisen olemuksesta puhuttaessa — mainitsevan »seitsemän periaatetta». Mitä nämä ovat? Ettekö hyväksy vanhaa psykologista kolmijakoa tahtoon, tietoon ja tuntoon?

Vastaus. Hyväksyn tietenkin, mutta ei ihmisen koko olemus ole siinä tyhjennetty. Teosofiset periaatet käsittävät sekä sielulliset että ruumiilliset olemuspuolet. Mainitsemanne psykologinen kolmijako koskee vain sielua. Jos siihen vielä luette ruumiin, saatte neljä periaatetta. Ja jos minä lisään: mitä nuo tahtot, tiedot ja tunnnot ovat ilman sitä minää, joka tahtoo, tietää ja tuntee, huomaamme oitis, ettemme ihmistä analysoidessamme saa unohtaa hänen minuuttaan. Täten tulemme jo viiteen periaatteeseen.

Kysymys. Mutta jos tahto, tieto ja tunto ovat minuuden toimintamuotoja, kuten ne luonnollisesti ovat, koska juuri muodostavat ihmisen sieluelämän, — minkätähden sitten teette niistä eri »periaatteita»? En minä ainakaan vielä näe kuin kaksi pääperustetta: ruumiin ja sielun eli minän.

Vastaus. Aivan oikein. Syy, miksi niitä mainitaan periaatteina, ei olekaan siinä, että ne nykyisessä kehitysmuodossaan sitä olisivat; toistaiseksi ne kyllä vain ovat minuuden niin sanoakseni vaistomaisia, itsetiedottomia, luonnollisia toimintamuotoja. Mutta tulevaisuudessa on oleva toisin. Juuri tahtossa, tunnossa ja tiedossa (järjessä) piilevät ihmisen suuret kehitysmahdollisuudet, ja jokainen niistä kehittyy niin voimakkaaksi, että subjektiivisuudestaan riippumatta samalla ikäänkuin muuttuvat objektiivisiksi ja joutuvat samanlaiseen suhteeseen minuuteen kuin nykyään on fyysillinen ruumis. Ihmisen minä näet on aina hänen olemuksensa keskus ja tukikohta. Onhan filosofeja, jotka eivät ihmisessä varsinaisesti näe muuta kuin hänen tajuavan minänsä, joiden mielestä siis ei ole ihmisellä kuin yksi pääperuste eli periaatteita. Mooseksen Jumala nimitti itseään sanoilla »minä olen (se mikä olen)», — ehkä juuri opettaakseen ihmisille, että heidän olemuksensa keskus ja ydin piili heidän minuudessaan.

Kysymys. Tämän kyllä ymmärrän, mutta vaikeatajuinen oli puheenne tahtoon, tiedon ja tunnon vastaisesta kehityksestä ja niiden »muuttumisesta objektiivisiksi subjektiivisuudesta huolimatta».

Vastaus. Tahdotte sanoa, että mielestänne puheeni oli paljasta pötyä. Älkää kursailko, en pane pahakseni. Pitäkäämme nyt vain mielessä, että tahto, tunto ja tieto luetaan periaatteiksi niiden vastaisen kehityksen nojalla. Teosofisessa kirjallisuudessa niitä nimitetään sanskritinkielisillä nimillä: tahtoa sanalla *aatmaa*, tuntoa sanalla *buddhi* ja tietoa sanalla *manas*. Näissä vieraskielisissä nimissä piilee viittaus tulevaan kehitykseen, sillä *aatmaa* merkitsee »itse, henki», *buddhi* »tietämiskyky, viisaus» ja *manas* »ajattelumiskyky, mieli, järki». Madame Blavatsky sanoi aina, että *aatmaa-buddhi-manas* oli ihmisen »korkeampi kolmio», hänen »korkeampi eli Kristus-minänsä», joka toistaiseksi pysyi salassa. Tämä ei sinään ole vaikea käsittää, mutta puheessani sielunvoimien objektiivisuudesta te ette nähnyt mitään järkeä. Miettikäämme asiaa. Minun tekee mieleni väittää, että se, mitä nytkin ruumiillisuudella ymmärrämme, ei ole muuta kuin objektiivitua tahtoa, tuntoa ja tietoa. Jos hieman ajattelette, ette kaipaa mitään »todistuksia». Mitä fyysillinen ruumiinne on muuta kuin tietämisenne, tuntemisenne ja tahtomisenne välikkappale? Ruumis välittää yhteytenne näkyväisen maailman kanssa. Teidän suhteenne tähän maailmaan on osaksi passiivista, osaksi aktiivista laatua. Passiivinen suhteenne ilmenee tietämisenä ja tuntemisenä, joka tapahtuu ruumiin aistien ja hermoston välityksellä; te otatte vastaan vaikutelmia ympäröivästä maailmasta ja aivojenne välityksellä niitä ajattelette. Mutta tunteenne ja ajatuksenne herättävät teissä toiminnan halua. Te haluatte aktiivisellakin tavalla suhtautua maailmaan, ja teidän tahtonne alkaa liikkua. Senkin välittäjänä on ruumiinne hermostonsa avulla. Ruumis on täten elävä organismi, joka välittää minuuteen sielullisia toimintoja.

Mutta niin ihailtava ja täydellinen kuin se onkin tarkoituksenmukaisuudessaan, todistaa pieni harkinta meille, ettei se vielä läheskään ole kaikkea, mitä me jo mielikuvituksessamme saattaisimme siltä odottaa. Ajatelkaamme tietämistä. Meidän näkemisemme esim. on sangen rajoitettua aikaan ja paikkaan nähden. Me näemme, mitä ympäröivässä maailmassa tapahtuu, mutta ainoastaan nykyhetkellä ja ainoastaan näköpiirimme rajojen sisäpuolella. Emme osaa nähdä, mitä seinän takana tai toisessa kaupungissa tapahtuu, emme, mitä eilen tai kymmenen tai tuhat vuotta sitten tapahtui, emme liioin, mitä huomenna tai kymmenen vuoden perästä tulee tapahtumaan, vaikka syiden ja seurausten sarja jatkuu katkeamatta eteenpäin päivä päivältä ja vuosi vuodelta. Meidän tietämisemme siis on pientä ja rajoitettua siihen verraten mitä se voisi olla.

Kysymys. Mutta täytyyhän meidän pysytellä mahdollisuuden rajoissa! Kuinka olisi ajateltavissakaan, että silmämme saattaisivat nähdä esim. tuon seinän läpi?

Vastaus. Miksi ei? Ettekö koskaan ole kuullut x-säteistä? X-säteet eivät läpäise kaikkea ainetta, mutta miksi ei olisi olemassa vaikkapa jonkunlaisia z-säteitä, jotka kaiken fyysisen aineen läpäisevät, ikäänkuin se olisi lasia? Semmoisia säteitä varmasti on. Ja jos kerran niitä valonsäteitä on, ei mitenkään ole järjetöntä ajatella, että meidän silmämme herkistyisivät niitäkin heijastamaan ja kokoomaan.

Kysymys. Tuo on todella näkökanta, jota en ole tullut ajatelleeksi.

Vastaus. Sama pitää paikkansa kaukonäköisyyden suhteen. Emme fyysisillä silmillämme täällä istuessamme näe, mitä esim. kaukana merellä tapahtuu, mutta jos teillä olisi rakas poika merimiehenä ja hän tällä hetkellä olisi hengenvaarassa tai hukkumaisillaan, on varsin mahdollista, että te näkisitte »näyssä» koko tapahtuman. Semmoinen on monelle äidille tapahtunut. Hädässä olevan tai kuolevan kiinteät ajatukset kiitävät luoksenne läpi avaruuden tuntemattomia säteitä pitkin ja saavat aivoissanne väräilyä ja sitä vastaavan näköilmiön aikaan yhtä hyvin kuin tunnetut valonsäteet fyysisten silmien välityksellä. Ja kun kerran on olemassa lukemattomia varmoja yksityistapauksia, miksikä ei semmoinen satunnainen kaukohavainnon kyky saattaisi kehittyä normaaliksi? Tällä kaikella olen vain tahtonut painostaa sitä tosiseikkaa, että ruumiimme on tietämisen, mutta ei millään tavalla vielä täydellisen tiedon välikappale.

Kysymys. Tarkotatteko siis, että kun tahto, tunto ja tieto tai tässä tapauksessa tietämisen prinsippi kehittyy kyllin voimakkaaksi ja täydelliseksi, — se prinsippi silloin muovailee ja muuttaa ruumista niin, että se pukeutuu ikäänkuin uusien näkemis- y. m. aistien muotoon ja siten tulee objektiiviseksi tietämiseksi?

Vastaus. Olette erittäin hyvin nyt käsittänyt alkuperäistä tarkotustani. Mutta puhutaanpa tästä vähän tarkemmin. Kun väitin ruumiillisuuden nytkin jo olevan objektivoitua sieluntoimintaa eli tietämistä, tahtomista ja tuntemista, en ajatellutkaan ainoastaan meidän fyysillistä ruumistamme. Tai ehkä olisi parempi sanoa, etten ajatellut ainoastaan sitä, mitä tavallisesti nimitämme fyysilliseksi ruumiiksi; ajattelin sitäkin, mikä tässä ruumiissa näkymättömänä todellisuutena on läsnä. Voimme sanoa tahdosta, että se liikuntohermojen välityksellä toimii ruumiimme kaikissa jäsenissä, mutta voimmeko sanoa samaa ajatuksesta ja tunteesta? Joskin tunteista voisi sanoa, että ne tuntuvat toimivan sydämessä, rinnassa, vatsassa, täytyy taas ajatuksesta, mielikuvituksesta ja älystä yleensä tunnustaa, että se toimii yksinomaan aivoissa. Ei kukaan sano ajattelevansa pikkusormellaan eikä tuntelevansa sieluntuskaa isossa varpaassaan. Tiedemiehet väittävät — ja lienevät oikeassa, — että kaikki tajallinen elämä keskittyy aivoihin; paikkansa tämä väite pitää ainakin ruumiillisten aistimusten suhteen, sillä jos esim. peukalo haavottuu, ei minämme tiedä siitä eikä tunne kipua, ennenkuin uutinen hermoja pitkin on sähkötetty aivoihin; sähkötytys tapahtuu kyllä silmänräpäyksessä ja mielikuvituksemme syystä lokalisoivat kivun heti oikeaan paikkaan, joten aivot vain ovat toimineet tiedon välittäjinä. Mutta kun on kysymys puhtaasti sielullisista affekteista, kuten suuresta henkisestä riemusta tai kalvavasta sieluntuskasta, olemme oikeutetut tiedustelemaan, miksi mielikuvituksemme sijoittaa ne rintaan eikä tyydy pitämään niitä aivotoina. Vaikka sillä seikalla olisikin jotkut fysiologiset edellytyksensä, joudumme kuitenkin nyt alalle, johon tieteellisellä tutkimuksella ei ole pääsyä, mutta joka vanhastaan on tuttu tietäjille ja viisaille. Minkätähden luulette, että useimmat

sielulliset, sisäiset tunteemme sijottuvat rintaan?

Kysymys. En tiedä. Eivätköhän ole tekemisissä sydämen ja verenkierron kanssa? Saahan sydäntauti aikaan tuskan tunteita ja voihan toiselta puolen äkillinen ilon tai pelon puuska aikaansaada sydänhalvauksen ja kuoleman. Sydän on minusta suurena tekijänä tunne-elämässä — vai kuinka?

Vastaus. Epäilemättä. Vaan menettekö niin pitkälle, että väitätte kaiken tunne-elämän olevan vain heijastusta aivojen kautta tajuntaan erilaisista kemiallisista ja koneellisista ärsytyksistä sydämessä ja hermoissa? Sitähän kaikki aistiminen on: näkeminen, kuuleminen, tunteminen j. n. e. Entä jos sielullisetkin tunteet ovat samaa?

Kysymys. Olisivatkohan sitä yksinomaan? En ole tullut ennen tätä ajatelleeksi, sillä jokapäiväisessä kokemuksessaan ihminen kyllä pitää sielullisia ja henkisiä tunteitaan puhtaasti tajunnan ilmiöinä. Mutta kai niilläkin täytyy olla vastaava fysiologinen perusta?

Vastaus. Epäilemättä. Mutta kysymys onkin nyt: ovatko tunteet ja mielenliikutukset aina paljaita subjektiivisia heijastuksia tajuntaan erinäisistä fysiologisista prosesseista ruumiissa vai ovatko nämä fysiologiset prosessit esim. vain rinnakkaisilmiöitä silloin, kun on puhetta puhtaasti sielullisista affekteista?

Kysymys. Niin, tekisi mieli sanoa, että ne ovat rinnakkaisilmiöitä tai jotain sentapaista, mutta mistä tällöinen maallikko arvaa asian oikean laidan?

Vastaus. Pohtikaa asiaa. Jos sielulliset tunteet aiheutuisivat fysiologisista prosesseista, silloin täytyisi näiden ruumiillisten tapahtumain käydä ajassa edellä, kuten kaikkien aistimusten, — eikö niin ?

Kysymys. Tietysti.

Vastaus. Mitä nyt osottaa kokemus? En luonnollisesti nyt puhu semmoisista sisätuntemuksista, jotka suorastaan johtuvat ruumiin terveyden, hyvinvoinnin, sairauden, väsymyksen, levon y. m. tiloista, vaan »tunteista». Te kuulette esim. iloisen uutisen, joka koskee läheistä ystävääne: heti te hengessänne otatte osaa hänen iloonsa ja nautitte omastakin puolestanne hänen onnestaan. Riemun tunne täyttää rintanne, sydämenne sykkii iloisemmin, veri virtaa suonissanne nopeammin. Voitteko väittää, että nämä ruumiilliset ilmiöt aiheuttavat ilontunteenne? Ette suinkaan. Ilonne aiheuttaja oli uutinen tai paremmin sanoen ne mieluisat ajatuskuvat omassa tajunnassanne, jotka uutinen herätti. Siis sielullinen prosessi teidän tajunnassanne oli ensimmäinen; sitten seurasi vaikutus aivojenne kautta hermostoon, sydämeen, verenkiertoon. Eikö totta?

Kysymys. Totta, totta. Muuta en ymmärrä.

Vastaus. Sehän on selvää järkeä ja kokemusta. Ei pintapuolisinkaan fysiologi saata väittää, että uutinen olisi vaikuttanut hermostoon ja sydämeen, ennenkuin se ennäti tajuntaan, sillä eivät paljaat ilma-aallot korvan rumpukalvoon koskettaessaan voineet vaikuttaa sydämeen. Ja näin ollen joudumme nyt sangen merkilliseen kysymykseen: mitä ovat tuommoiset ajatuskuvat ja tunteet, jotka sydämeen ja verenkiertoonkin saattavat vaikuttaa? Ovatko ne paljaita »subjektiivisiä» ilmiöitä, siis objektiivisesti, todellisesti olemattomia? Ovatko ne paljasta »hengen» tyhjyyttä? Vai *ovatko* ne jotain? Mitä sanotte?

Kysymys. Te avaatte taas niin outoja näköaloja. Mitä muuta osaan sanoa kuin myöntää, että ajatukset ja tunteet »ovat jotain»?

Vastaus. Keksikäämme niiden olemukselle joku nimi! Emmekö voisi sanoa, että ajatukset ja tunteet ainakin ovat voima-ilmiöitä, voimia? Ja mitä taas voima on? Voima ei ole mitään ilman aineellista substraattia, joka sitä ilmentää. Kuinka materialistit sanovat? »Ei ole ainetta ilman voimaa eikä voimaa

ilman ainetta». Siis: koska ajatukset ja tunteet ovat voimia, täytyy niillä samalla olla aineellinen alusta. Tämä alusta ei ole näkyväinen, ei aistillisesti havaittavissa; siis se on näkymätön fyysilliselle silmälle. Ajatukset ja tunteet ovat siis voimanpurkauksia näkymättömässä aineessa. Meidän ruumiissamme eli olemuksessamme on siis olemassa näkymätöntä, sielullista ainetta. Me olemme toisin sanoen sielullisestikin jotakin objektiivista, todellista. Meillä on sielullinen ruumis niin sanoaksemme, ajatuksiemme ja tunteittemme käyttöväline. Tämä on se *astraaliruumis*, josta teosofia puhuu ja josta kaikki tietäjät ja viisaat ovat puhuneet, mikä milläkin nimellä. Nyt pääsimme määrän päähän! Huomaatteko, että sekin astraaliruumis, joka on tuntunut niin hullunkuriselta, kun siitä on teosofian yhteydessä kuullut, taitaa sentään olla rehellistä ja vankkaa todellisuutta?

Kysymys. Niin, kyllä te nyt ainakin olette kietonut minut verkkoonne. Järkeni on puolellanne. En osaa ulos enkä sisään.

Vastaus. Hyvä. Nyt voitte ymmärtää, mitä Paavali tarkoittaa, kun hän jakaa ihmisen kolmeen osaan: henkeen, sieluun ja ruumiiseen (*pneuma, psyche* ja *sooma*). Ruumis on ruumis ja henki on minämme kolminaisuudessaan (tahto, tieto, tunto), mutta sielu on astraaliruumis ja sen tunteva ja ajatteleva tajunta. Nyt ymmärrätte myös paremmin, mitä minä olen tarkoittanut tahdon, tiedon ja tunnon objektiivoisella. Koko ruumiillisuus on objektiivoitua tajuntaa eli tahtoa, tietoa, tuntoa, olen sanonut. Eikö niin ole? Ruumiillisuus ei käsitä ainoastaan näkyväistä ruumista, vaan myös näkymättömän astraaliruumiin. Tunto ja tieto objektiivoituvat astraaliruumiissa ja heijastuvat fyysilliseen, tahto vaikuttaa välittömämmin fyysilliseen ruumiiseen ja objektiivoituu siinä, kuten jo edellä mainitsimme. Nyt teidän ei liioin ole vaikea käsittää, että tahto, tunto ja tieto saattavat kehittyä ja samalla aikaansaada vaikutuksia ruumiillisuudessa, että ne saattavat ikäänkuin luoda ihmiselle uusia ruumiita, näkymättömiä ja näkyväisiä. Mutta sanokaa: kuinka monta »prinsiippiä» nyt saimme ihmiselle?

Kysymys. Ensin ylempi kolmio: aatmaa, buddhi, manas, sitten keskusprinsiippi eli minä, sitten astraaliruumis ja fyysillinen ruumis — yhteensä kuusi. Missä on seitsemäs?

Vastaus. Muutamat erottavat astraaliruumiissa kaksi puolta: »tunneruumiin» ja »ajatusruumiin» eli varsinaisen astraaliruumiin ja mentaaliruumiin. Sillä tavalla saamme seitsemän. Mutta kaikki erottavat myös fyysillisessä ruumiissa kaksi puolta: »karkean ruumiin» ja »etteriruumiin», josta kohta tulen puhumaan. Silloin prinsiippejä tulisi jo kahdeksan. Tämän välttävät ne, jotka puhuvat mentaaliruumiista, siten, että pistävät ihmisen minän ylempään kolmioon ja antavat sen sieltä heijastua ruumiisiin. Joka tapauksessa luetellaan seitsemän »prinsiippiä», kun pidetään kiinni vanhoista traditsioneista.

Kysymys. Seitseenjako ei siis ole ehdoton?

Vastaus. Luulen, että tarkalla analyysillä voidaan päästä kahteentoista prinsiippiin, mutta se siihen. Palatkaamme asiaan.

Kysymys. Niin, minä aion juuri kysyä kehityksestä. Meidänhän piti puhua siitä tiedosta, joka elävässä uskossa saavutetaan ja joka m. m. on tietoa kuoleman salaisuudesta, ja minun tekee mieleni kysyä: kuinka on mahdollista saavuttaa tietoa kuolemasta — omakohtaista tietoa, — ennenkuin on kuollut? Eikö se tieto luonnon pakosta ole paljasta uskoa?

Vastaus. Älkää unohtako, mitä uskosta olemme puhuneet. Ettekö muista, että usko on oleva elävä eikä kuollut? Elävä usko Kristukseen syntyy vasta pitkän ponnistelun jälkeen. Vasta kun on antanut rnaailmanuskonnon älyllisen sisällön puhdistaa mieltä ja järkeä ennakkoluuloista ja taikauskosta, vasta sitten herää elävä usko. Molemmat nämä jaksot ovat totuuden etsimisen ja löytämisen kannalta yhtä tärkeitä: se, joka käy ennen uskon heräämistä, ja se, joka sitä seuraa. Jos katselemme edellistä jaksoa, älyllistä puhdistusta, sen valossa, mitä nyt olemme oppineet näkymättömästä ruumiista, huomaamme ja ymmärrämme sen olevan minuutemme työtä astraaliruumiissa (mentaaliruumiissa). Ajattelemisemme

ulkonainen ja luonnollinen pohja on aistihavaintomme ja niiden herättämät mieltymyksen tai vastenmielisyiden tunteet; niitä järjestellessämme ja arvostellessamme opimme järkevästi ja tieteellisesti ajattelemaan. Mutta korkeamman loogillisen ajattelun sisäinen ja henkinen pohja on meidän omassa jumalallisessa olemuksessamme ja niissä aatteellisissa opetuksissa, joita tietäjiltä ja viisailta olemme vastaanottaneet. Kun nyt heidän — siis maailmanuskonnon — älyllisten opetusten avulla puhdistamme ja kehitämme ajatustamme, tapahtuu se, jota Jeesus Kristuskin tarkoittaa sanoessaan, että »totuus tekee teidät vapaiksi». Meidän järkemme vapautuu ennakkoluulojen kahleista. Meidät täyttää suloinen vapauden tunne. Meidän ajatuksemme tulee niin kirkkaaksi ja teräväksi, että se näkee älyllisen totuuden. Meidän järkemme muuttuu itse jonkinlaiseksi älyllisen tiedon ja totuuden mittapuuksi. Toisin sanoen yhä suuremmat alat tunneruumiissamme älyllistyvät, astraaliruumis yhä enemmän mentalisoituu, tunteemme muuttuvat järjeksi. Kun sitten usko herää ja uusi jakso alkaa henkisessä itsekasvatuksessamme, astuu uusi tekijä näyttämölle. Tämä uusi tekijä on meidän tahtomme. Usko on sisäisen, henkisen, siveellisen tahdon heräämistä. Ja sentähden täytyy niiden harjoitusten, jolla uskoa säilyttämme elävänä, alati kasvavana voimana, tähdätä tahdon lujittamiseen ja kehittämiseen. Sentähden on opittava jokapäiväisessä elämässä noudattamaan esim. Jeesuksen käskyjä. Kaikki tällaiset siveelliset käskyt kasvattavat tahtoamme, kun niitä noudatamme. Ne antavat meille valtaa itsemme yli, ne juurruttavat meistä pois itsekkyyden, ne herättävät meissä ymmärtämystä ja rakkautta kaikkia kohtaan. Niiden siveellinen ja ihanteellinen vaikutus on päivänselvä. Mutta niillä on toinenkin tehtävä. Tässä taas pitää paikkansa Jeesuksen sana: »totuus tekee teidät vapaiksi». Totuus siveellisessä merkityksessä on epäitsekäs, jumalallinen rakkaus. Kun sen rakkauden käskyjä noudattamalla kasvatamme ja kehitämme tahtoamme, vapautuu tämä tahtomme vähitellen tapojen ja taipumusten kahleista. Muistattehan meidän sopineen siitä, että tahdon toiminta suuntautuu välittömämmin fyysilliseen ruumiiseen? Tahto vie tekoihin, ja fyysillinen ruumiimme on tekojen välikappale, se on ennen muuta ikäänkuin objektiivoina tahtoa. Sentähden tahtomme kasvatusta vaikuttaa salaperäisesti fyysilliseen ruumiiseen ja muuttaa elävän uskon salaiseksi tiedoksi.

Kysymys. Niinkö? Millä tavalla?

Vastaus. Eetteriruumiiseen vaikuttamalla. Mikä eetteriruumis on? kysytte. Sitä mainitsin äsken nimeltä ja lupasin selittää ennen pitkää. Eetteriruumis on fyysillisen ruumiin näkymätön puoli. Fyysillinen ruumis on rakennettu ja kokoonpantu fyysillisen maailman aineksista. Se on tehty neljästä elementistä, sanovat keskiajan alkemistit. Siinä on maata, vettä, ilmaa ja tulta. Me sanomme nyt: se on muodostettu kiinteistä, juoksevista ja kaasumaisista aineista. Kiinteät aineet vastaavat »maata», juoksevat »vettä» ja kaasumaiset »ilmaa». Mutta entä »tuli»? Eikö ruumiissamme ole »tulta»? On epäilemättä. »Tuli» on vanhanaikuinen nimitys sille, jota nyt sanomme eetteriksi ja joka käsittää lämmön, elonvoiman, magnetismin, sähköä y. m. Nämä ovat fyysillisen maailman voimia ja aine, jossa ne välittömästi toimivat ja saavat väräilyä aikaan, on n. k. hypoteettinen eli luultu eetteri. Samat voimat toimivat ja vaikuttavat ihmisen ruumiissakin siinä löytyvässä eetterissä ja muodostavat yhdessä n. k. eetteriruumiin eli fyysillisen ruumiin kaksoispuolen. Jos ei meissä olisi lämpöä, elonvoimaa, magnetismia ja sähköä, olisi fyysillinen ruumiimme kuollut möhkäle. Eetteriruumis läpäisee karkean ruumiimme joka kohdan. Jos kätenne puuttuu esim., on vastaava eetterikätenne hetkeksi siirtynyt sijoiltaan. Jos menette tainnoksiin tai jos teidät vaivutetaan hypnotiseen uneen, kunnes joudutte n. k. kataleptiseen tilaan, on eetteriruumiinne suureksi osaksi tai kokonaan siirtynyt syrjään fyysillisestä.

Kysymys. Tämä on erittäin mieltäkiinnittävää, mutta onko varsinaista havainnollista todistusta eetteriruumiin olemassaolosta?

Vastaus. On sitäkin. Kai tunnette spiritismiä niin paljon, että tiedätte henkiolentojen näkyväisinäkin esiintyvän istunnoissa? Se henkilö, joka palvelee mediumina eli välittäjänä, antaa silloin oman eetteriruumiinsa henkiolentojen käytettäväksi, eikä ainoastaan eetteriruumista, vaan vieläpä karkeitakin fyysillisen ruumiinsa osia. Viitataan näihin seikkoihin, sentähden että monet tutkijat ja tiedemiehet ovat vakuutettuja ilmiöiden todenperäisyydestä. Onhan monta monituista kertaa otettu valokuviakin tuommoisista silmälle näkyvistä henkiolennoista. Pyydän teitä tutustumaan asianomaiseen

kirjallisuuteen, jotta voisitte muodostaa itsellenne mielipiteen ilmiöistä. Emme kiinnitä niihin tässä sen enempää huomiota. Pääasia on, että teillä nyt olisi jonkinlainen käsitys eetteriruumiista ja sen olemassaolosta.

Kysymys. Tähänkö eetteriruumiiseen tahto vaikuttaa?

Vastaus. Siihen. Ja tahto saa aikaan sangen merkillisen tuloksen, kun tahtoa kasvatetaan ja kehitetään, niinkuin uskonelämässä on tehtävä. Se aikaansaa n. k. kaksistumisilmiön. Ihminen vapautuu fyysisen ruumiin vallasta ja astuu itsetietoisena ulos fyysisestä asunnostaan. Tuossa hänen silmiensä edessä makaa karkea ruumis tajuttomana ja ihminen itse vapaana, keveänä olentona, täydellisesti omana itsenään liikkuu ja toimii, ajattelee ja tuntee ruumiistaan riippumatta.

Kysymys. Kuinka? Näkeekö ihminen unta vai tarkotatteko, että hän on aivan tajuissaan?

Vastaus. Ei mitään unta. Ihminen on yhtä hereillä kuin te ja minä nyt olemme.

Kysymys. Onko hän sitten ilman ruumista — muodoton, aineeton?

Vastaus. Ei suinkaan. Kuka voisi olla oma itsensä ilman muotoa? Ehkä joku abstraktinen filosofi mielikuvituksessaan, mutta ei elävä ihminen todellisuudessa. Ei, tietysti ihmisellä on muoto. Hän on puettu ruumiiseen, joka on aivan karkean ruumiin näköinen, mutta, kuten sanoin, kevyt, terve, iloinen, onnellinen. Ja hän ajattelee heti: »tämmöistä on siis kuolema!»

Kysymys. Jopa jotain. On siinäkin sitten kokemusta. Ja te sanotte, että se kokemus tulee uskossa?

Vastaus. Tulee ja sehän se muuttaa uskon salaiseksi tiedoksi.

Kysymys. No, kyllä ymmärrän, että semmoinen kokemus heittää uutta valoa kuoleman kysymykseenkin.

Vastaus. Heittää tietenkä, eikä se kokemus kerrottuun pysähdy. Siinä tilassa ollen ihminen voi saada luvan käydä tuonelankin tuvilla, kuolleitten valtakunnassa. Ja silloin hän voi väittää tietävänsä kuolemasta yhtä ja toista.

Kysymys. Tottakai tietää, jos itse on nähnyt. Ettekö tahdo sitten niistäkin asioista jotain kertoa?

Vastaus. Tahdon tietenkä, sillä niistähän meidän pitikin nyt puhua.

Kuoleman jälkeen.

Kysymys. Te puhutte kuolleista ja kuolleitten valtakunnasta ja siellä käymisestä. Missä tämä tuonela siis on?

Vastaus. Näkymättömässä maailmassa, joka paikallisesti ei ole erillään näkyväisestä. Täällä me »elävät» elämme ja asumme maan pinnalla, vaikka saatamme työskennellä kaivoksissa maan sisällä ja kohota ylös ilmaan lentokoneissamme ja -laivoissamme. Samaten kuolleet elävät paikallisesti katsoen »maan alla», maan päällä ja yläilmoissa »aina kuuhun saakka», kuten vanhoilla oli tapana sanoa. Heidän ruumiinsa ovat aineellisen kokoonpanonsa puolesta toisenlaisia kuin meidän, he kun ovat astraaliruumiittensa verhoomina, eikä fyysillinen aine niin muodoin aseta heidän liikkumiselleen mitään esteitä. »Me hengitämme kuolleitamme», sanoi madame Blavatsky leikillisesti.

Kysymys. Koska kuolleet siis elävät ja asuvat samassa paikassa kuin me, miksi puhutaan heidän luonaan käymisestä? Eikö heidän seuraansa joudu heti, kun astuu ulos ruumiistaan?

Vastaus. Ei, sillä heidän asuinsijojaan vartioidaan ja suojellaan. Siksi puhutaan »kuolleitten saaresta». Näkymätön maailma on paljon, paljon laajempi kuin näkyväinen maapallo, siinä on monenlaista elämää ja taajat joukot erilaisia henkiolentoja ihmismainajien lisäksi. Kun ihminen tietoisena astuu henkimaailmaan, joutuu hän tekemisiin uuden, fyysillistä paljon rikkaamman olemistason kanssa. Kuolleitten valtakuntaan hän ei astu ilman pätevää syytä.

Kysymys. Mutta juuri sanoitte, että kuolleet elävät tässä, missä mekin?

Vastaus. On otettava huomioon, että paikallisuus ei henkimaailmassa merkitse samaa kuin fyysisissä. »Etäällä» on siellä se, joka työntää pois, on vastenmielistä tai yhdentekevää, »lähellä» taas se, mikä vetää puoleensa, jota kohtaan tuntee sympatiaa tai intressiä.

Kysymys. Nyt ymmärrän. Mutta miksi kuolleet asuvat suojatussa »saaressa»? Miksei heidän luokseen ole vapaa pääsy?

Vastaus. Pääsy on kyllä vapaa, jos on asiaa. Käsittääksemme todellisesti vainajain elämää, täytyy meidän ajatella sitäkin jälleensyntymisen valossa. Jälleensyntymisen kannalta kuolemanjälkeinen elämä on lepoa. Se on verrattavissa yön rauhaan fyysillisen inkarnationin aikana. Kuolemaa onkin nimitetty unen vanhemmaksi veljeksi. Niinkuin ihminen raskaan päivätyön jälkeen kellahtaa illalla uneen herätäkseen virkistyneenä aamun valjetessa uuden päivän työhön, niin kuolemakin kutsuu ihmissielua elämän surujen ja murheiden jälkeen juomaan uutta eloa ja voimaa taivaallisen onnen ja levon maljasta; sillä odottaahan häntä taivaan tuolla puolen uuden maallisen elämän huolet ja murheet.

Kysymys. Onko siis jokaisen ihmisen kuolemanjälkeinen tila onnea ja autuutta? Pääseekö jokainen »taivaaseen»?

Vastaus. Pääsee. Ihmisen kuolemanjälkeinen elämä on varsinaisesti onnea ja riemua.

Kysymys. Onko sitten jokainen ihminen taivasta ansainnut?

Vastaus. On ehdottomasti jo sen nojalla, että hän on viettänyt vuosikausia maan päällä, missä

elämä — haaveista ja unelmista huolimatta — vielä toistaiseksi on kaikkea muuta kuin ruusuista.

Kysymys. Mutta onhan sentään maallinenkin elämä erilainen eri yksilöillä. Ja mitä sanotte siitä, että toiset kuolevat nuorina, jopa lapsinakin, toiset elävät vapiseviksi vanhuksiksi? Onko heillä kaikilla samanlainen taivas — ja yhtä pitkä?

Vastaus. Ei tietenkään. Siinä suhteessa luonto mittaa »ansion» mukaan. Taivaselämä vaihtelee sekä pituuden että voimakkuuden puolesta. Lyhyttä maallista elämää seuraa luonnonmukaisesti lyhyempi taivas, maallisesti rikasta elämää heikompi taivas. Mutta henkevyys ja hyvyys ja henkisten asiain harrastus johtaa luonnollisesti pitkään ja voimakkaaseen taivaselämään, vaikka ihminen maan päälläkin olisi ollut onnellinen; sillä hänen onnensa on silloin ollut sisäistä ja henkistä laatua. Itsekäs ja paha ihminen taas valmistaa itselleen laihaa ja lyhyttä taivasta, sillä autuuden kentillä paha ei viihdy.

Kysymys. Tämähän on kyllä sekä järkevää että lohduttavaa. Niin muodoin siis pieni lapsi vain lyhyen levon jälkeen syntyy jälleen maan päälle?

Vastaus. Syntyy, välistä samaan perheeseenkin.

Kysymys. Ja vanha, väsynyt elämänvaeltaja saa levätä kauan?

Vastaus. Siihen saakka, kunnes viimeinen muistokin väsymyksestä ja surusta on haihtunut.

Kysymys. Oikeudenmukaista! Mutta näin ollen ei siis yksikään ihminen »joudu helvettiin»? Olen kuitenkin käsittänyt, että kaikissa uskonnoissa on opetettu, että pahat ihmiset joutuvat »kadotukseen» eli »helvettiin». Jos nyt pidämme kiinni siitä teosofisesta näkökannasta, että kaikissa uskonnoissa piilee jumalallista viisautta ja totuutta, mistä johtuu, että ne kaikki ovat tuolla tavalla erehtyneet kurjaan taikauskoon?

Vastaus. Ei niinkään kurjaan taikauskoon, sillä kyllä helvettikin on olemassa.

Kysymys. Kuinka? Ken on sitten se onneton raukka, joka siihen syöstään?

Vastaus. Kaikki ihmiset siihen joutuvat — joko täällä maan päällä eläessään taikka kuoleman jälkeen.

Kysymys. Kaikki ihmiset? Tunnustan, etten teitä ymmärrä.

Vastaus. Luuletteko sitten, että ihminen muitta mutkitta on valmis taivaan iloon? Johan sanoin, että pahuus ja itsekkyytys eivät viihdy autuaitten asunnoilla. Mutta joka ihmisessä on pahuutta ja itsekkyyttä: kuinka hän siis kykenisi astumaan taivasten valtakuntaan, jos pahuus ja itsekkyytys yhä hänessä asuisi? Tämä kohta on ollut uskovaisillakin loukkauskivenä, sillä ajattelevammat heistä ovat ymmärtäneet, että taivas kadottaa paljon viehätystään ja suloaan, jos kaikki uskovaiset siihen tunkeutuvat heikkouksineen ja puutteellisuuksineen. Luterilainen kirkko ei kuitenkaan ole uskonut kuolemanjälkeiseen kehitykseen; vainajat nukkuvat kuolon liikkumattomassa unessa, kunnes viimeisenä päivänä tuomion pasuunat herättävät heidät haudoistaan; tosin yleisesti uskotaan, että silloin kaikki äkkiä muuttuvat enkeleiksi. Mutta jos Pekasta ja Paavosta äkkiä tulee enkeleitä, kuinka paljon heidän omaa itseään silloin jää jällelle? Sentähden luonnossa itsessään on semmoinen tuli, joka polttaa pahuuden ja itsekkyyden ihmisestä pois, ennenkuin hän taivaaseen pääsee.

Kysymys. Ja se tuli on helvetti? Missä siis helvetti on?

Vastaus. »Tämä maallinen elämä on ainoa todellinen helvetti», oli madame Blavatskyn tapana

sanoa, mutta kyllä hän myönsi helvettiä silti olevan kuolemankin tuolla puolen. Helvetti on ennen kaikkea tila, sieluntila. Helvetti on siinä, missä himo raatelee ihmissielua, siinä, missä himon tyydytys ei enää ole mahdollinen, siinä, missä ihminen näkee pahuutensa tai tyhmyytensä, siinä, missä omatunto häntä ruoski! Oh, helvettejä on monta. Onnellinen tavallaan se ihminen, joka jo maan päällä eläessään joutuu helvettiin, sillä taivas odottaa häntä pikemmin kuoleman tuolla puolen. Toista taas on sen, joka temmataan pois keskeltä itsekkyyttään, keskeltä maallisia halujaan ja himojaan; hänen täytyy käydä läpi pitkä puhdistus, ennenkuin taivaan portit hänelle avautuvat. Helvetti, kuten näette, ei ole mikään ikuinen kadotus, vaan pikemmin sama kuin katolilaisten kiirastuli.

Kysymys. Ja se on joka ihmiselle ehdoton?

Vastaus. Yhtä ehdoton kuin taivas, psykologisesti katsoen. Joka ihmissielun tulee puhdistua pahuudestaan ja itsekkyydestään joko maanpäällisessä helvetissä tai kuolemanjälkeisessä kiirastulessa.

Kysymys. Mutta arvattavasti kuolemanjälkeinen piina on erilainen eri yksilöillä!

Vastaus. Tietysti — sängen vaihteleva pituuteen, voimakkuuteen, muotoon nähden. Maallisessa ajassa lukien se on paljon lyhyempi kuin fyysillinen elämä, niinkuin taas taivas on monta, monta kertaa pitempi. Madame Blavatsky ei tahtonutkaan, että siitä — helvetistä eli kiirastulesta (*kaamalookasta*) — paljon puhuttaisiin; hänen mielestään pääpaino kuolemanjälkeisessä olotilassa oli pantava taivaselämälle. Niinkuin onkin. Jos täällä maan päällä eläessämme koetamme noudattaa viisaiden opetuksia, vältämme pahinta helvettiä sekä täällä että kuoleman jälkeen. Kuta vähemmän ajattelemme pahaa, sitä parempi. Ajattelemalla sitä lisäämme sen voimaa.

Kysymys. Saanko yhtäkaikki tehdä kysymyksen? Kun nyt ihminen ainakin kuoltuaan läpikäy moraalisen puhdistuksen, miksi hän jälleensyntyneenä on uudestaan itsekäs ja paha?

Vastaus. Ensinnäkin sentähden, että tuo puhdistus koskee ainoastaan sitä pahaa, mitä hänessä elämän aikana on ilmennyt; se ei kaiva esille mitään latenttista eli uinuvaa pahaa hänen olemuksestaan. Fyysillinen elämä sitä vastoin on erilainen eri ruumistuksissa: kohtalo eli karma on toinen, kokemukset ovat toisia. Ihmisen sisäiset mahdollisuudet hyvään ja pahaan nousevat vähitellen pinnalle elämien vieressä, tänään toiset, huomenna toiset. Helvetti puhdistaa tänään toisesta viasta, huomenna toisesta.

Kysymys. Sillä tavalla! Onko ihminen siis lopullisesti päässyt viasta, joka on kuollut helvetin tulessa?

Vastaus. Ei aivan lopullisesti. Siemen jää vielä hänen olemukseensa, ja se siemen on hänen itsensä kiskottava pois.

Kysymys. Millä tavalla?

Vastaus. Olettakaamme, että hän on juoppo. Kuoltuaan helvetin tuskat polttavat hänestä pois juoppouden himon. Mutta siemen jää, s. o. ensi ruumistuksessa hän vielä on altis juoppouden viettelyksille. Ainoastaan jos hän silloin voittaa viettelyksen eikä uudestaan lankea juoppouden paheeseen, on hän lopullisesti vapaa siitä synnistä.

Kysymys. Oivallinen kasvatusjärjestelmä, se on myönnettävä. Ja tietysti ihminen vielä voi langeta uudestaan?

Vastaus. Voi, sillä lopullinen voitto on joka asiassa oleva vapaa ja itsehaluttu. Ja tämä on toinen syy, miksi helvetti ei lopullisesti puhdistu, vaan miksi ihminen vielä jälleensyntyneenä on heikko ja viettelyksille altis. Kärsimys on suuri kasvattaja, mutta ihmisen tahto on oleva suurempi.

Kysymys. Ette ole vielä kuvannut tarkemmin taivaallista elämää.

Vastaus. Sekin on ennen kaikkea sieluntila, joka on verrattavissa ihanimpiin onnen hetkiin, mitä ihminen maan päällä on maistanut. Ihmisen onneen kuuluu esim. menestys siinä työssä, jota hän rakastaa; edistys siinä opissa, taidossa, taiteessa tai tieteessä, jota hän harrastaa; niiden ihmisten läsnäolo, joita hän rakastaa; sen uskonnon mestarin tai Jumalan palveleminen, joka on hänen sydämelleen kallis. Kaikkea tätä hänellä on taivaissa yllin kyllin. Hän saa viettää aikansa rakkaimpansa kanssa, hän saa nähdä mestariaan kasvoista kasvoihin, hän saa ilman esteitä, ilman pettymyksiä, ilman väärinkäsityksiä antautua harrastuksiinsa ja töihinsä ja nähdä niiden menestyvän. Hän elää maallisen elämänsä uudestaan, mutta ilman sen suruja ja huolia, hänelle toteutuu taivaissa mitä hän maan päällä uneksi. Jokainen ihminen on kuvitellut, minkälainen elämä voisi ja pitäisi olla, — ja se kuvitelma muuttuu taivaissa todellisuudeksi. Taivas on ajatusmaailmaa ja sen aineellisuus ei estä unelmain ja mielikuvitusten silmänräpäyksellistä toteutumista. Kun ajattelette, miten hitaasti kaikki suunnitelmamme luonnon pakosta toteutuvat maan päällä, ymmärrätte eron fyysisen ja taivaallisen elämän välillä. Taivas on ihanteiden ilmituoja.

Kysymys. Kumpi elämä on todellisempi, maallinen vai taivaallinen?

Vastaus. Jos kysytte kuolleelta, saatte heti vastaukseksi: »ei ole muuta todellisuutta kuin taivaallinen!» Mutta viisaat sanovat, että maallinen elämä on todellisempi sen nojalla, että se meitä varsinaisesti kasvattaa. Taivaissa niitämme hedelmät, mutta maan päällä kylvämme.

Kysymys. Onko taivaselämä vain subjektiivista? Onko se vain olemassa kuolleiden mielikuvituksessa?

Vastaus. Ei suinkaan, vaikka jokaisen vainajan mielikuvitus sitä värittää. On olemassa vanha apokryfinen kristillinen teos nimeltä »Pietarin Ilmestys». Siinä kuvataan taivasta ja helvettiä. Apostolit pyytävät Jeesusta näyttämään heille jonkun kuolleen, vanhurskaan veljen. Jeesus suostuu heidän pyyntöönsä, ja äkkiä apostolit näkevät kaksi sanomattoman kaunista miestä. Näiden kasvot loistavat aurinkona, vaatteet ovat valoisammat kuin koskaan ihmissilmä on nähnyt, ruumiit ovat valkoisemmat kuin lumi ja punaisemmat kuin ruusu ja valkoinen ja puna sekaantuvat toisiinsa. Heidän tukkansa on kihara ja kiiltävä ja kietoutuu kasvojen ja olkapäiden ympäri narduskukkain ja kirjavain kukkain kiehkurana. Etenkin Pietari saa myös nähdä paikan, jossa autuaat oleskelevat. Se on mittaamattoman suuri paikka meidän maailmamme ulkopuolella, hohtava valosta ja auringosta, lakastumattomien kukkien peittämä, täynnä ihania tuoksuja ja kukkivia kasveja, jotka kantavat mitä suloisimpia hedelmiä. Maan asujaimet ovat puettuina kuin valonenkelit ja enkelit yhtyvät heidän joukkoihinsa. Tämä »Pietarin Ilmestys» oli rakas kirja kristityillä jo toisella vuosisadalla, vaikka sen tiedot ja kuvaukset olivat kotoisin vanhoista kreikkalaisista mysteριοista. Kristikunnan alkuaikoina ei näet vielä ylenkatseella hylätty sitä, mikä tietona ja viisautena periytyi pakanamaailmasta.

Kysymys. Mutta jos nyt taivastapahtumille on objektiivistakin todellisuutta, kuinka silloin ihminen kuolleena saattaa olla rakkaittensa ympäröimänä, jos, sanokaamme, osa hänen rakkaistaan elää maan päällä, toinen helvetissä?

Vastaus. Siitä yksinkertaisesta syystä, että osa meistä — paras meistä, — olimmepa vaikka helvetissä, aina elää taivaissa. Taivas on henkemme varsinainen koti. Minämme vain kohdistaa huomionsa milloin maalliseen elämään, milloin helvettiin, milloin taivaisiin. Mutta se osa olemustamme, joka on taivaissa, on niidenkin luona, jotka meitä taivaissa kaipaavat. Me emme tosin kuolevaisessa tajunnassamme siitä tiedä — kuin ehkä joskus. Sillä varmaan tekin joskus olette tuntenut ikäänkuin jonkun rakkaan vainajan läsnäolon hengessänne? Se vainaja on silloin erityisellä rakkaudella teitä ajatellut ja teidän kanssanne seurustellut.

Kysymys. Mutta vieläkin kysyisin, seurusteleeko vainaja todella minun kanssani, kun en itse tiedä

kuin sattumalta?

Vastaus. Ehkä on selvempi sanoa, että vainaja seurustelee oman muistikuvansa kanssa, mutta että se muistikuva samalla on läheisesti tekemisissä teidän henkenne ja sielunne kanssa.

Kysymys. Nyt asia selviää. Vaan vieläkin kysymys: saattavatko vainajat taivaista päin ilmottaa itsensä eläville?

Vastaus. Eivät. Ainoa keino saada yhteyttä aikaan elävien ja kuolleitten välillä on, että elävät käyvät kuolleita tapaamassa.

Kysymys. Niinkö? Vaan mitä spiritistit sanovat? Itsekin taannoin puhuitte istunnoista ja henkiolentojen ilmestyksistä. Väitittepä, että ilmestyksiä on valokuvattukin.

Vastaus. Aivan oikein. Mutta nyt olikin puhe taivaan asujaimista.

Kysymys. Helvetin asujaimetko siis voivat aikaansaada yhteyttä maanpäällisten kanssa?

Vastaus. Niin, helvettien ja kiirastulten asujaimet.

Kysymys. Eipä tuo juuri ole imartelevaa. Spiritistisissä istunnoissa kuuluu kuitenkin ilmestyvän sangen korkeita ja viisaita henkiä.

Vastaus. Hyvä ja viisas ihminen on viisas ja hyvä kiirastulessakin. Muuten kiirastulen hienoimmat muodot, korkeimmat osastot ovat kuin paratiisia ainakin, joissa ei ole paljon muuta kärsimystä kuin ikävän ja kaihon tunne. Mutta spiritistisissä istunnoissa puhuu ja ilmestyy toisenlaisiakin henkiolentoja kuin ihmisvainajia, esim. n. k. luonnonhenkiä, jotka ovat kuin astraalimaailman eläinkuntaa. Ne saattavat elähyttää istunnossa läsnäolevien ajatuskuvia rakkaista vainajista ja sitten esiintyä niinä.

Kysymys. Eipä sitten ole paljon luottamista spiritismiin.

Vastaus. Miksi niin? Spiritistiset ilmiöt ovat tosia, mutta niiden selittäminen ja ymmärtäminen kaipaava kokemusta ja tietoa. Sentähden tieteelliset tutkijat menettelevät oikein, kun eivät umpimähkään usko vainajien myötävaikutukseen. Mutta kun ihminen totuutta etsii eikä vielä ole saapunut uskon satamaan, on hänellä apua ja hyötyä spiritismin tutkimisesta. Moni materialisti on sitä tietä päässyt sokeudesta. Hän on tullut vakuutetuksi ja saanut todistuksia siitä, että on muutakin olemassa kuin vain näkyväinen aine, että sekä ihmisessä että maailmassa piilee salaperäisiä voimia, joiden selittämiseen eivät riitä viidet aistimme ja niihin turvautuva ymmärrys. Hänen kokemuspöörinsä on laajentunut, hänen järkensä on pakotettu luopumaan itsepintaisuudestaan ja tunnustamaan henkisen maailman olemassaolo. Tämä koskee materialisteja. Filosofiseen ajatteluun taipuvaisia totuudenetsijöitä en kehota spiritismia kokeellisesti tutkimaan — korkeintaan ohimennen. Heidän tiensä totuuden luo käy pikemmin teosofisten tutkimusten kautta. Mutta sekä materialistein että filosofein ja uskovaisten ajatuselämän täytyy puhdistua ja vakaantua siten kuin olen edellä esittänyt, ennenkuin heidän tahtonsa herää uskossa. Uskoa kohti kaikki tähtää, kaiken päämääränä on se usko Kristukseen, joka yksin pelastaa tietämättömyydestä ja askel askelelta johdattaa tietoon. Mitä on kuolemattomuus ilman omaa kokemusta ja tietoa siitä, että kuolemaa ei ole? Sanoohan apostolikin: »Sillä jos meidät on Kristuksen kanssa kasvattanut yhteen yhtäläinen kuolema, niin kasvattaa meidät yhteen myös yhtäläinen ylösnousemus, kun tiedämme sen, että meidän vanha ihmisemme on hänen kanssaan ristiinnaulittu, jotta synnin ruumis kukistettaisiin, niin ettemme enää palvelisi syntiä; sillä joka on kuollut, se on vanhurskaantunut synnistä. Mutta jos olemme kuolleet Kristuksen kanssa, niin uskomme saavamme eläkin hänen kanssaan, tietäen, että Kristus, sittenkun hänet kuolleista herätettiin, ei enää kuole; kuolema ei enää vallitse häntä.» (Rom. 6:5–9.) Se, joka Kristuksen kanssa kuolee mystillisen kuoleman, se nousee Kristuksen kanssa ylösinkin, hänet vihitään, niinkuin ennen mysterioissa, kuoleman kautta elämään. Kaikki ne taas, jotka kuolevat tavallisen ruumiillisen kuoleman, vanhurskautetaan kyllä synneistä, mutta

taivaallisen olotilan jälkeen heitä odottaa uusi ruumistuminen maan päälle, joka samalla on kuolema heidän entiselle persoonallisuudelleen. Heille syntyy uusi persoonallisuus, joka ei tiedä vanhasta enää mitään, ja he seisovat taas kuoleman arvotuksen edessä yhtä tietämättöminä kuin ennen. Peitettä ei nosta mikään muu kuin heidän oma ponnistuksensa. Tässäkin toteutuu sana: kärsimys on suuri kasvattajamme, mutta ihmisen tahto on suurempi.

Mitä hyötyä on teosofiasta?

Kysymys. Minun täytyy todella tunnustaa, että kaikki mitä olen kuullut teidän puhuvan teosofiasta, on täyttänyt mieleni hämmästyksellä. Viimeksi sanoitte esim., että »kaikki tähtää uskoon, kaiken päämääränä on usko Kristukseen». Tätä olisi pitänyt olla kuuntelemassa kaikkien niiden, joiden mielestä teosofia on samaa kuin Kristuksen kieltämistä. Mistä tämä väärinkäsitys? Olettehan kyllä selittänyt, että teosofian täytyi alussa painostaa buddhalaisuutta ja toisia pakanauskontoja enemmän kuin kristinuskoa. Mutta minusta sittenkin tuntuu, niinkuin eivät kaikki teosofitkaan olisi selvillä Kristuksen tehtävästä ja merkityksestä. Vai mitä sanotte? Ovatko teidän esittämänne näkökannat yleisiä Teosofisessa Seurassa?

Vastaus. Ehkeivät joka yksityiskohdassa. Kaikki teosofit tunnustavat »mystillisen Kristuksen», joka asuu meissä ja joka on yhtä Logoksen kanssa, mutta kaikki eivät vielä näe yhteyttä mystillisen Kristuksen ja Jeesuksen Kristuksen kanssa. Jeesuksen Kristuksen suuresta historiallisesta merkityksestä ovat sitä vastoin täysin selvillä ne teosofit, jotka nimittävät itseään antroposofeiksi.

Kysymys. Ovatko siis antroposofit yhtä mieltä teidän kanssanne esittämässänne opeissa?

Vastaus. Sitä en mene takaamaan. En uskalla piilotella auktoriteetin taakse. Pyydän teitä ja jokaista itse etsimään totuutta — etsimään koko sielullanne ja koko mielellänne. Olen teille koettanut kertoa, mitä itse olen teosofiassa ja teosofisena tutkijana löytänyt, ja teidän tehtäväksenne jää punnita ja päättää, paljonko arvoa sanoilleni panette. En ole tahtonut teille esittää mitään kuollutta totuutta, en mitään historiallista selontekoa nykyajan teosofisesta liikkeestä, vaan elävää elämän kokemusta ja totuutta, josta janoava sielu voi virkistyä. Teidän täytyy siis ymmärtää, että itse vastaan sanoistani eikä Teosofinen Seura, joka muuten juuri on totuuden etsijäin yhdistys ja »vapaan ajattelun temppele», jonka alttarille jokainen etsijä uhraa vilpittömän löytönsä.

Kysymys. Teillä on kaunis käsitys Teosofisesta Seurasta, ja mielelläni kuulisin jotain sen historiasta.

Vastaus. Käsitkseni Teosofisesta Seurasta on asiallinen ja perustuu julkilausuttuihin ohjelmapykäliin ja tunnussanoihin. Kai tekin tunnette Teosofisen Seuran tunnuslauseen: »ei ole uskontoa totuutta korkeampaa», jota on totuttu suomeksi tulkitsemaan sujuvammin näin: »totuus on korkein uskonto». Siihen sisältyy se suvaitsevaisuus, se vapaamielisyys ja se totuuden rakkaus, joka melkein aina on puuttunut, kun täällä kristikunnassa olemme harrastaneet elämän syvempiä eli uskonnollisia kysymyksiä. Jos ei Teosofisen Seurankaan ole onnistunut omassa piirissään täydellisesti toteuttaa tätä aatteellista veljeyttä, jonka ensi askel on toisten ymmärtäminen ja eri katsantokantojen suvaitseminen, on se luettava osaksi inhimillisen heikkouden, mutta osaksi myös vereemme syöpyneen suvaitsemattomuuden ja ahdasmielisyyden viaksi. Teosofisella Seuralla on tosiaan suuri ja korkea kasvatustehtävä ihmiskunnassa, jos Seura vain pysyy ohjelmalleen uskollisena. Te kysyitte sen historiaa. Sen perustivat madame H. P. Blavatsky, eversti H. S. Olcott, tuomari W. Q. Judge ynnä kourallinen amerikkalaisia marraskuun 17 p:nä 1875 New-Yorkissa Amerikassa. Madame Blavatsky, joka on liikkeen sielu ja opettaja, julkaisi samaan aikaan ensimmäisen suurteoksensa »Paljastettu Isis» (*Isis Unveiled*), jossa hän vertasi toisiinsa vanhan ja uuden ajan teologiat ja mytologiat, tieteet ja filosofiat, paljastaen niiden mysteerit ja salaiset merkitykset. Vuonna 1879 madame Blavatsky ja eversti Olcott muuttivat mestarin käskystä Indiaan, siirtäen Seuran päämajan ensin Bombayhin, sitten Madraasiin, jossa se yhä vielä Adyarin esikaupungissa, Adyar-virran rannalla sijaitsee. Indiassa madame Blavatsky — varsinkin vieraillessaan Simlassa Mr. A. P. Sinnettin kodissa — teki noita »okkultisia ilmiöitä» eli ihmetempujaan, jotka herättivät niin tavatonta huomiota Euroopassa Mr. Sinnettin ensimmäisen kirjan (*Occult Word*) ilmestyttyä. Indiassa Seuralle perustettiin oma aikakauslehti *The*

Theosophist, joka yhä vielä on Seuran pää-äänenkannattaja; eversti Olcott teki laajoja luentomatkoja ja perusti kaikkialle »loosheja» eli haaraosastoja Seuralle; Seuran ohjelma laadittiin siihen muotoon, mikä sillä nytkin vielä on ja jonka mukaan, kuten tiedätte, Seuralle on seuraavat kolme tehtävää: 1) muodostaa ihmiskunnan yleisen veljeyden ydin, katsomatta rotuun, väriin, kansallisuuteen, uskontoon, yhteiskunta-asemaan tai sukupuoleen; 2) edistää vertailevia uskonnollisia, filosofisia ja tieteellisiä tutkimuksia; sekä 3) tutkia tuntemattomia luonnonlakeja ja ihmisen salaisia voimia. Näistä vain ensimmäinen on sitova Seuran jäsenille. 80-luvulla madame Blavatsky muutti Indiasta Eurooppaan, eversti Olcottin jäädessä Seuran presidenttinä Indian päämajaa hoitamaan. Euroopassa madame Blavatsky kirjotti toisen suurteoksensa »Salainen Oppi» (*The Secret Doctrine*), josta suomeksikin on osa ilmestynyt, perusti ranskalaisen ja englantilaisen teosofisen aikakauskirjan, julkaisi useita pienempiä teoksia (Teosofian avain, Hiljaisuuden ääni, y.m.) ja antoi sisäistä, esoteerista, opetusta muutamille henkilöille, jotta he voisivat vuorostaan tehdä teosofista työtä. Näiden joukossa oli maailmankuulu sosialisti ja puhuja Mrs. Annie Besant, jonka madame Blavatsky nimitti varsinaiseksi seuraajakseen, koska hän menneisyytensä karman nojalla niin pian oli päässyt salaisen mestarin opetuslapsiksi. Madame Blavatsky kuoli toukokuun 8 p:nä 1891 ja eversti Olcott helmikuun 17 p:nä 1907. Sen jälkeen Mrs. Besant on ollut ensin Seuran pää-opettajana, sitten myös sen presidenttinä. Vuosien kuluessa Teosofinen Seura on voittanut jalansijaa kaikissa sivistysmaissa; sillä on nykyään yhteensä noin 30,000 jäsentä.

Kysymys. Numero tuntuu suurelta, mutta kun ajattelee sen käsittävän koko maapallon, on se päinvastoin sangen pieni. Miksei tämmöisellä liikkeellä ole kannattajia miljoonittain?

Vastaus. Epäilemättä sillä onkin. Meidän on näet tehtävä ero teosofisen liikkeen ja Teosofisen Seuran välillä. Teosofinen Seura ja ennen kaikkea madame Blavatskyn työ antoi liikkeelle alkusysäyksen, mutta Seurana se on vain runko, josta lukuisia oksia jo on kasvanut. On olemassa useita seuroja ja yhdistyksiä, jotka harrastavat samoja asioita ja omalla tavallaan palvelevat teosofista liikettä: on »teosofisia seuroja», on »kristillis-teosofisia yhdistyksiä», on »yleinen veljeys ja teosofinen seura», on »antroposofinen seura», on »okkultisia» ja »mystillisiä» yhdistyksiä y.m. y. m.

Kysymys. Minkätähden ne ovat syntyneet? Erimielisyyksistä ja riidoistako?

Vastaus. Enimmäkseen sillä tavalla. Mutta eiköhän salaisempi syy ole se, että jokainen elonvoimainen organismi pyrkii jakautumaan ja synnyttämään jälkeläisiä. Teosofisen Seuran historia paraiten todistaa, mikä suuri henkinen voima on teosofisessa liikkeessä. Jos lisäksi otetaan huomioon, kuinka laajalle teosofiset aatteet ovat levinneet, kuinka ne ovat päässeet värittämään kirjallisuutta, taidetta, jopa filosofista ja uskonnollistakin ajattelua, niin ei ole väärin olettaa, että niitä jo luetaan miljoonissa, jotka ovat teosofialta vastaanottaneet vaikutuksia henkisessä elämässään.

Kysymys. Tätä kaikkea kuullessani nousee mieleeni kysymys, johon vielä pyytäisin teidän vastaamaan: mitä tosi käytännöllistä hyötyä on ihmisille teosofiasta? Voitteko osottaa, että ne, jotka omaksuvat teosofisen elämänymmärryksen, sillä todella ovat voittaneet jotakin?

Vastaus. Epäilemättä. Vaikka sanoisitte, että »tosi, käytännöllinen hyöty» lasketaan markoissa ja penneissä, en epäröisi vastata myöntävästi kysymykseenne.

Kysymys. Niinkö? En kuitenkaan niin jyrkkää »hyötyä» ajatellut. Mutta selittäköpää.

Vastaus. Mikä on ihmiselle hyödyllisempi kuin oppia ajattelemaan? Sitä teosofinen liike hänelle opettaa. Ja mikä on ajattelu? Kyllä paljon nimitetään ajattelemiseksi, joka sitä ei ole. Sekin »liikemies» »ajattelee», joka tuumii, millä tavalla hän naapuriaan paraiten voisi petkuttaa; pahantekijäkin »ajattelee», kun hän suunnittelee rikoksiaan. Minun silmilläni katsoen tuo ei ole ajattelemista, vaan ajatuskyvyn prostituimista. Teosofinen tutkimus varottaa semmoisesta, sillä se näyttää, mitä haittoja karmallisesti siitä syntyy sielulle, ruumiille ja tulevan ruumistuksen onnelle. Teosofia opettaa ajattelemaan, sillä se näyttää,

että ihmisen täytyy käyttää järkeään hyvän ja oikean, totuuden ja kauneuden palveluksessa. Yksin sillä tavalla hän valmistaa onnea muille ja itselleen. Teosofia opettaa vielä, että teko on ajatuksen lapsi — hyvät ja kauniit teot hyvien ja kauniiden ajatusten synnyttämiä. Ja koska ei mitään kannata tehdä, jota ei kannata tehdä hyvin, opettaa teosofia, että toimintamme menestys riippuu sitä edelläkäyvien ajatusten ja harkitsimisien selvyydestä, vilpittömyydestä, hyväntahtoisuudesta. Kaukana siitä, että teosofinen elämänyymmärrys vierottaisi meitä maailmasta ja sen elämästä, se päinvastoin antaa meille kykyä ja voimaa oikealla tavalla ottamaan osaa maalliseen elämään. Luuletteko, että hyvän ja pyhän ihmisen ehdoton tunnusmerkki on, että hän »huonosti onnistuu», että kaikki hänen asiansa käyvät nurin, hänen hyvät aikeensa raukeavat tyhjiin? Päinvastoin tahtoisin silloin sanoa, että niin pyhä kuin hän onkin, hän ei vielä ole oppinut elämän läksyä. Ei menestymättömyys ole ihanne! Tavoteltava ihanne on hyvän asian menestys. Se ihminen on ihanteellinen, joka samalla on hyvä, pyhä, auttavainen ja viisas, älykäs, menestyväinen. Eikö Jeesuskin sanonut: olkaa viattomat kuin kyyhkys, mutta älykkäät kuin käärmeet? Se ihminen on suuri, joka älykkyydessään on hyvä. Kaikki todelliset nerot ovat tämän ymmärtäneet. Maailma nauraa hyvyydelle, sillä se käy niin usein käsi kädessä tyhmyyden ja saamattomuuden kanssa. Mutta vika ei ole hyvyydessä, vaan tyhmyydessä. Asettakaa viisautta saamattomuuden tilalle, ja hyvyys loistaa hurmaavalla valolla.

Kysymys. On tuo minusta tervettä ja terveellistä oppia.

Vastaus. Ja sehän on vain teosofian niin sanoakseni eksoteerista elämänoppia, joka itsestään kasvaa teosofiaa harrastavien ihmisten sieluihin. Ottakaa tämän lisäksi huomioon, mikä teosofisen liikkeen sisäinen tarkoitus on ja josta näissä keskusteluissamme olen koettanut tehdä selkoa: kasvattaa ihmisiä maailmanuskonnon elävän Kristuksen luo, joka vapauttaa heidät synnin ja tietämättömyyden taakasta, ja väittää sitten, ettei teosofiasta ole hyötyä.

Kysymys. Ratkaiseeko teosofia jollain tavalla ajan polttavia kysymyksiä? Mitä se sanoo yhteiskunnallisesta problemista? Eikö karma-usko estä yhteiskunnallisia muutoksia ja parannuksia? Jos minun karmani on syntyä köyhänä ja kurjana, mistä saan tilaa yhteiskunnassa, jossa ei kurjuutta ole?

Vastaus. Nyt lankeatte vanhaan itämaalaiseen erehdykseen, rahvaan erehdykseen. Heidän käsityksensä karmasta johtaa muuttumattoman, edeltä määrätyn kohtalon uskoon, ja siinäkin buddhalaiset ja hindulaiset enemmän noudattavat muhamettilaisten esimerkkiä kuin oman uskontonsa opetuksia. Buddha opetti tekemään hyvää lakkaamatta, jotta vapautuisi jälleensyntymisten pyörästä, mutta Muhamed käski tyytymään kohtalonsa ja alistumaan Jumalan tahdon alle. Siitä tuo *keismet*-usko, joka kyllä auttaa ihmistä kantamaan ristiänsä, mutta samalla lamauttaa hänen persoonallisia pyrkimyksiään. Olen jo edellä puhunut siitä, kuinka toisenlainen on teosofinen käsitys karmasta. Me pidämme kiinni siitä tosiseikasta, että mikään ponnistus ei mene hukkaan: sen takaa meille karma eli syysuhteen laki. Ihmisen tehtävä on yrittää ja koettaa parastansa; jos ei hän tällä kertaa menesty, on se tosin hänen karmansa, s. o. riippuu hänen omasta puutteellisuudestaan; mutta hänen tappionsa on porras tulevaan menestykseen, sillä hänen ponnistuksensa kantaa hedelmän aikanaan. Me pidämme kiinni siitä, että karma on voitettava, että sen pahat puolet on muutettava hyväksi. Meidän on tapana sanoakin: »ihminen on kohtalonsa herra». Menneisyys on meidän kohtalomme, mutta nykyisyydessä saamme herroina vapaasti rakentaa tulevaisuuttamme. Sama sääntö pitää paikkansa yhteiskuntien, kansojen, koko ihmiskunnan elämän suhteen. Menneisyys on muodostunut kansoille kohtaloksi, yhteiskunta on semmoinen, jommoiseksi se on historiallisesti muodostunut. Mutta itsehan me ihmiset luomme historiamme! Kuka estää meitä muuttamasta ja parantamasta elämäämme ja yhteiskuntiamme? Erehdymme tosin, jos luulemme, että vapautemme on vallattomuutta. Siihen erehdykseen lankeavat kansat, kun ne tekevät vallankumouksia ja yrittävät väkivallalla äkkiä saada hyvää aikaan. Elämä ei anna itseään pettää. Kehityksellä on omat lakinsa. Väkivaltainen leikkaus voi saada paiseen puhkeamaan, mutta ei paranna organismita. Vallankumoukset vievät aina päinvastaiseen tulokseen kuin mihin on pyritty. Vasta aika tasottaa.

Kysymys. Millä tavalla siis tarkoitatte, että yhteiskuntia olisi parannettava?

Vastaus. Ihmisiä valistamalla ja lapsia kasvattamalla uusien periaatteiden ja ihanteiden mukaan. On alettava juuresta eikä latvasta. Yhteiskuntaelämä ei muutu onnelliseksi, ennenkuin ihmiset muuttuvat. Mitä hyödyttää kaataa uutta viiniä vanhoihin leileihin? Asettakaa nämä samat vanhat ihmiset veljellisiin ja ihaniin olosuhteihin — ja vuoden päästä olosuhteet ovat muuttuneet entiselleen, ehkä huonommiksi kuin ennen, mutta ihmiset eivät ole tulleet hyväksi ja onnellisiksi. Kuinka muuten paha ja itsekäs ihminen voisi olla onnellinen?

Kysymys. Teillä ei siis ole muuta käytännöllistä ohjetta kuin ihmisten kasvattaminen ja opettaminen?

Vastaus. Eikö siinä käytäntöä kyllin? Vakuutan teille, että saamme tehdä paljon, paljon käytännöllistä työtä, jos ihmisiä tahdomme kasvattaa. Se on kaikista kiittämättömin työ. Mutta joka tapauksessa ainoa varma. Ja edellyttäähän muuten uusi kasvatusjärjestelmä sangen suuria yhteiskunnallisia muutoksia ulkonaisesti.

Kysymys. Miten?

Vastaus. Kouluolojen uudistus! Siihen päin ajan henki tähtää. Kaikissa maissa ajatellaan, pohditaan, kokeillaan. Elämä itse näyttää meille, mitä meidän on tehtävä. Kun ei järkemme riitä, heräävät meissä sisäiset vaistot, jotka viittaavat oikeaan suuntaan. Kaikkialla tunnetaan nyt salaperäisenä välttämättömyytenä, että kouluoloja on uudistettava ja muutettava.

Kysymys. Sanokaa, mihin suuntaan.

Vastaus. Ensinnäkin on opetus alkuasteilla tehtävä yhdenmukaiseksi. Kansan kaikkia lapsia on kasvatettava ja kaikkia on kasvatettava samalla tavalla, saman hengen mukaan, ilman luokkarajoja, ilman kansallisuusekkyyttä. Lapset ovat ihmisiä. He ovat lähempänä ihmisten veljeyttä kuin aikuiset. Väärin on heissä herättää sota-intoa ja ahdasmielistä isänmaanrakkautta. He ymmärtävät rakkautta, sääliä ja hyvyttä helpommin kuin nykyisissä yhteiskunnissa kolhiutuneet vanhemmat ihmiset. Heitä voi opettaa eläimiä säälimään ja inhimillisellä tavalla suhtautumaan luontoon. Vasta lapsuusajan loputtua (noin 14 vuoden iässä) alkakoon erikoisopetus käytännöllisillä ja tietopuolisilla aloilla. Silloin oppilaat joutuvat eri kouluihin, ei luokan, varallisuuden tai vanhempien sivistystason mukaan, vaan omien taipumustensa perusteella. Täten tulee luokka- eli paremmin sanoen työpäivät myöhemmällä iällä luonnolliseksi, ihmisen oman synnyntä luonteen mukaiseksi eikä niiden olosuhteiden aiheuttamaksi, joihin ihminen syntyy. Siten häviää myös vähitellen luokkaviha ja katkeruus. Kaikki ihmiset saavat saman yleissivistyksen ja työtä kunnioitetaan joka muodossa, ruumiillista niinkuin henkistä. Vaikka vielä oltaisiin kaukana täydellisyydestä ja tosi onnesta, oltaisiin kuitenkin otettu iso askel sitä kohti. Nämähän muuten ovat päivän selviä asioita, joita ei minun teosofian nimessä tarvitse teille toistaa.

Kysymys. Jospa ne kaikille olisivat niin päivän selvät kuin otaksutte! Kyllä luulen, että paljon vielä saadaan valistaa ja sivistää ihmisiä sekä teosofian nimessä että muuten, ennenkuin kaikki tajuavat, mitä tekin nyt olette puhunut.

Vastaus. Taitaa valitettavasti olla niinkin. Mutta palataksemme asiaan tahdon lisätä, että toiseksi kasvatusjärjestelmän täytyy muuttua niin sanoakseni sisältönsäkin puolesta. Ei enää saa kehittää yksinomaan muistia ja ymmärrystä, täytyy ajatella ihmistä kokonaisuudessaan. Tahtoa on kasvatettava ja tunnetta eli mielikuvitusta. Jos laatisi lyhyen tunnuslauseen tulevan ajan kasvatuksesta, voisi sanoa: ei muistitietoa, vaan tosi taitoa! Ihmislasten pitää todella oppia jotakin: ei ainoastaan lukemaan, laskemaan ja kirjottamaan, vaan myös käytännöllisiä töitä suorittamaan; ei ainoastaan piirtämään, maalaamaan ja soittamaan, vaan myös kauniisti ja jalosti käyttäytymään; ei ainoastaan puhumaan ja yhtä ja toista muistamaan, vaan myöskin itseään hillitsemään ja kieltämään. Tässäkin kohden näemme, mihinpäin ajan ratas pyörii. Kaikissa maissa on laajalle levinnyt partioliike, joka koettaa kasvattaa nuoria jäseniään niihin

käytännöllisiin ja siveellisiin suuntiin, jotka puuttuvat koulukasvatuksesta. Nämäkin asiat ovat tavallaan tuttuja ja päivänselviä, ja te näette vain minun esityksestäni, että teosofiset näkökannat eivät ainakaan ole jälellä ajastaan.

Kysymys. Ette ole maininnut mitään uskonnonopetuksesta. Kai sillä alalla kaipaatte suuriakin uudistuksia? Onko teidän mielestänne uskonnonopetus vallan poistettava kouluista?

Vastaus. Ei suinkaan. Mutta alkuasteella uskonnon opetus on oleva käytännöllistä. Lapset lukekoot kaikenlaisia kertomuksia Jeesuksen y. m. vapahtajain elämästä, mutta uskonnon henki istutettakoon heihin esimerkin voimalla. Aivankuin ohimennen he saavat kuulla jälleensyntymisestä, karmasta, kuolemasta ja henkimaailmasta, — mutta aina sillä tavalla, että heidän oma tiedonhalunsa herää ja he saavat vastauksia omiin kysymyksiinsä. Ei mitään tyrkyttämällä, vaan sillä tavalla, että lapset omasta halustaan juoksevat opettajan luo kysymään, sillä »opettaja tietää».

Kysymys. Tätä juuri halusin kuulla. Te toivotte siis, että teosofisia oppeja opetettaisiin lapsille?

Vastaus. Niin, sillä tavalla kuin esitin. Tietysti on mielestäni päivän selvä asia, että maailmanuskonnon elämänyymmärrys omaksutaan. Sehän ei merkitse minkään uskonnon hylkimistä. Sehän ei merkitse, että meidän kristittyinä pitäisi luopua kristinuskostamme. Päinvastoin! Nyt vasta meidän pitäisi ruveta toden teolla kristityiksi. Nyt vasta alkaisimme oikein käsittää, mitä kristinuskko on, kuka Kristus on ja mitä Jeesuksen seuraaminen merkitsee. Ja nyt vasta osaisimme lapsillemmekin opettaa uskontoa ja uskonnon tosi henkeä. Sentähden sanon: kasvatuksen alkuasteilla uskonnon henkeä käytännössä, sen oppeja hedelminä, joita lapset itse noukkivat. Mutta myöhemmässä opetuksessa olkoon uskonto tietopuolinenkin aine, osaksi historiallisena esityksenä maailman uskonnoista, osaksi tieteellis-filosofisena ja esoteerisenä esityksenä maailmanuskonnon tosi piirteistä.

Kysymys. Onhan teillä selvä ohjelma, — ja miksei saisi uskoa, että sen toteuttamisesta koituisi hyvää? Kunpa vain olisi niitä ihmisiä, niitä opettajia, jotka kelpaisivat lapsia sillä tavalla ohjaamaan ja opastamaan.

Vastaus. Siinäpä sen sanotte. Niitä on ensin luotava. Ja miten niitä luodaan? Minäpä sanon, mitä uskon: niitä on. Niitä on vain löydettävä, tai vielä paremmin: niitten tulee löytää itsensä! Ja miten se käy? Siten että teosofian sanoma leviää — joka palatsiin, joka tölliin, — herättää ihmiset unestaan ja kiihottaa heitä totuutta etsimään. Ken etsii, hän löytää. Moni ihminen on opettaja tietämättään. Kun teosofia tulee hänen tielleen, hän löytää itsensä. Sentähden on minusta tärkeä työ nykyhetkellä saada teosofian sanoma levitettyksi.

Kysymys. Uskonne saa minunkin innostumaan. Todella, jos olisi uskoa —

Vastaus. Miksei olisi uskoa? Tehkää niinkuin kauppamies, josta Jeesus vertauksessaan kertoo ja joka etsi jaloja helmiä: kun hän löysi yhden kallisarvoisen helmen, meni hän ja möi kaikki, mitä hänellä oli, ja osti sen. Sillä tavalla usko voitetaan.

TEOSOFISIA MUISTELMIA

SISÄLLYSLUETTELO

	Siv.
P. E:n teosofisia muistelmia	
I.	2
II.	7
III.	11
IV.	14
V.	17
VI.	21
VII.	24
VIII.	28
IX.	33
X.	38
XI.	42
XII.	46

Muistoja menneiltä vuosilta

I. Rouva Abend Berlinistä.....	50
II. Eräs materialisatsioni-istunto.....	57
III. Mr. Peters Lontoosta	61
IV. Eversti H. S. Olcott.....	67
V. Kreivitär Constance Wachtmeister.....	73
VI. Mrs. Annie Besant	77
VII. Madame H. P. Blavatsky	79

Tietäjä 1915

ss. 5-10, 55-59, 98-102, 152-162, 262-267, 319-325, 363-369, 410-415, 461-466.

Tietäjä 1916

ss. 98-103

P. E:N TEOSOFISIA MUISTELMIA.

I.

Kun jostakin ihmisestä sanotaan, että hänellä on henkisiä tietoja, tai kun joku ihminen itse tunnustaa omaavansa henkistä viisautta, silloin ainakin minun tekee mieleni kysyä: kuinka sinä olet päässyt siihen tietoon, josta puhut? Sillä ei ole niin tärkeätä, että yksi tai toinen ihminen väittäisi jotakin tietävänsä ja todella saisi toiset tietoonsa uskomaan, kuin se, onko mahdollista kaikille saavuttaa sellaista tietoa, josta yksi puhuu. Onko mikään sellainen tie olemassa, jota pitkin kuka tahansa voi kulkea, vai onko tuon yhden ihmisen tie ollut aivan yliluonnollista laatua, niin kohtalon määräämä tai niin satunnainen, ettei se käytännössä koske ketään toista ihmistä? Sentähden olen omasta puolestani aina ihaillut henkisiä itsetunnustuksia tai elämäkertomuksia, autobiografioja, joita asianomainen itse on kirjottanut, ja mielestäni niitä on vielä aivan liian vähän maailmassa. Kaikkein suurimmat nerot ja tietäjät eivät ole mitään kertoneet siitä, millä tavalla ovat tietoonsa päässeet, eivät ole kertoneet yksityiskohtia siitä tiestä, minkä itse ovat personallisina olentoina kulkenet. Me emme tiedä, millä tavalla esim. Jeesus kehittyi siksi, minä hän esiintyi, emme tiedä, millä tavalla muut suuret Mestarit ovat tulleet sellaisiksi kuin ovat. Tarkotan tällä, että emme tunne, mitä taisteluita, mitä kokemuksia heillä on ollut. Me olemme tietysti saaneet kuulla, mitä yleisiä kokemuksia sille ihmiselle tulee, joka kulkee tiedon kaitaa polkua, olemme saaneet kuulla, mitä yleisiä taisteluita ja yleisiä vaihteita on kunkin ihmissielun läpikäytävänä, ennenkuin se pääsee tiedon päämäärään, mutta emme ole saaneet kuulla sellaisia persoonallisia yksityisseikkoja, jotka olisivat tehneet yhden suuren kamppailevan ihmissielun meidän läheiseksi ystäväksemme ja jotka olisivat omiaan meitä rohkaisemaan omissa epäilyksissämme ja taisteluissamme, sillä ainoastaan veljen rakkaus, joka oman sydämensä meille paljastaa, voi meitä todellisella inhimillisellä lämmöllä auttaa. Vasta silloin teoria ja sääntö muuttuu meille eläväksi todellisuudeksi.

Nyt ei tietenkään minun ajatukseni ole, että kertomalla muutamista omista kokemuksistani ja taisteluistani voisin millään tavalla korvata tuota tuntuvaan autobiografiojen puutetta. Olen ainoastaan ajatellut, että tällaisessa läheisessä ystäväpiirissä, jonka puolelta saanen odottaa ymmärtämystä eikä sitä ymmärtämyksen puutetta, mitä maailmassa useinkin tulee ihmisen osaksi, voisin muutamilla sanoilla kuvata eräitä kohtia omasta henkisestä kehityksestäni. Tietysti silloin muistamme, että henkinen kokemus, josta minä kykenen puhumaan, on sangen pieni. Se on alottelijan kokemusta, ei suurta saavutusta, jota sopisi odottaa suurelta tietäjältä, vaan opiskelijan ensimmäisiä askeleita. Kuitenkin luulen, että näidenkin alkukokemusten kertominen voi hyödyttää niitä, jotka ovat samoja kokemuksia tekemäisillään tai aikovat tehdä tai ovat jo tehneet; luulen että siitä voi olla jonkun verran hyötyä ja jonkun verran ehkä iloa.

Kun me kulettuamme taipaleen katsomme taaksepäin, voimme huomata, mitä mutkia tie on kulkenut, missä se on kulkenut ylös mäkeä, missä alas, voimme muistella kulkemaamme taivalta ja jakaa sitä lohkoihin. Kehitystäkin ja edistystä saatamme siinä erottaa, nähdä aivan ensi askeleista ikäänkuin näkymätöntä johtoa. Olen ollut huomaavinani, että moni teosofi on joutunut jo alkutietoonsa teosofiasta miltei puoleksi ihmeellisellä tavalla. Jokapäiväisessä elämässä tuo tapahtuma kyllä on ollut jokapäiväisen sattuman kaltainen, mutta perästäpäin katsellessa on täytyntä asianomaisen ihmetellä, kuinka „sekin sattui“ ja juuri parhaaseen aikaan.

Minun täytyy myös sanoa omasta elämästäni, että siinä näyttää olleen jonkinlaista johtoa. Jo heti alussa kun tulin teosofiksi, se tapahtui tavalla, joka ehdottomasti on jäänyt muistiini, ja minusta vielä tuntuu, niinkuin ajat ennen teosofiksi tuloani olisivat suorastaan olleet jonkinlaista valmistusta teosofista heräymystä vastaanottamaan.

Tulin tuntemaan teosofian varhaisessa nuoruudessa. Tietysti nykyaikana voivat ihmiset vielä nuorempina tutustua teosofiaan, mutta silloin se oli harvinaista Suomessa. Olin 18 vuotta vastikään täyttänyt, kun ensi kerran tulin teosofian yhteyteen ja siitä on nyt kulunut täsmälleen 21 vuotta. Saanen parilla sanalla kuvata sitä „sieluntilaa“, jossa silloin elin.

Olin saanut tavallaan vapaan kasvatuksen, sillä meidän kodissamme ei harrastettu oikeastaan mitään uskonnollisuutta. Äitini kuoli minun ollessani 8-vuotias ja muistoni hänestä ovat vain kuin symboleja kaikesta hyvästä ja kauniista. Hän oli epäilemättä uskonnollisesti herkkä ihminen ja monessa suhteessa omituinen nainen (sanotaan hänen olleen jonkun verran selvänäköinenkin), mutta ei hän minkäänlaisella uskonnollisella muodollisuudella lapsen mieltä vaivannut. Päinvastoin hän esim. vältti puhua minulle pahasta ja sen kristillisistä vertauskuvista, helvetistä, Belsebubista j. n. e. Meillä oli Hübnerin vanha ruotsinkielinen raamatunhistoria täynnä kuvia ja siinä oli m. m. uudessa testamentissa eräs kuva, joka esitti Jeesusta, kun hän seisoo temppelin harjalla ja paha henki koettaa häntä viekotella. Paholaiselle oli taiteilija antanut traditsioonin mukaisen ulkomuodon, toinen jalka kaviona, ja päässä sarvet, ja minä lapsena ihmettelin, mikä olento se oli, mutta äiti ei selittänyt, vaan sanoi: „se on ruma olento emmekä sitä huoli katsella.“ Ja aina kun kirjaa luin – ja se oli lempikirjani, – rupesi sydämeni ihan vapisemaan, kun se paikka läheni, ja tarkasti, tarkasti käänsin yhdellä kertaa kaksi lehteä, etten rumaa kuvaa olisi nähnyt. En täten saanut kuulla mitään perkeleestä, ennenkuin koulussa opetettiin. Sitävastoin äitini otti kesällä minut ulos luontoon, kuletti ylös korkealle vuorelle, – asuimme Hämeessä, Janakkalassa, – opetti poikaa näkemään luonnon kauneutta sekä yleispiirteissä että pikku seikoissa ja terotti mieleen, että Jumala on kaikkialla: ei ole sitä paikkaa, missä ei olisi Jumala. Tämän totuuden hän painoi syvästi mieleeni. Ennen kuolemaansa hän tavallista useammin jutteli kanssani. Hän puhui minulle kuin vertaiselleen elämän henkisistä voimista, rehellisyydestä, hyvydestä, rakkaudesta, auttavaisuudesta j. n. e. ja osotti elävillä esimerkeillä satujen muodossa, millä tavalla ihmisen tuli elämässä menetellä.

Isäni ei ollut uskonnollinen, ainakaan pinnalta katsoen, niin että me lapset äidin kuoleman jälkeen saimme hänenkin puolestaan kasvaa vapaudessa. Tietysti emme ymmärtäneet uskonoppia epäillä, mutta en ainakaan minä voi sanoa, että olisin mihinkään erityisesti uskonutkaan. Koulussa selitettiin uskontoa ja kaiken hyväksyin enempiä ajattelematta. Se ei liikuttanut minua, en vaivannut päätäni niillä asioilla. Viisitoistavuotiaana oli minulla ohimenevä uskonnollinen puuska – ehkä uskonnonopettajan puhe kadotuksesta jonkun verran oli mieltäni tärisyttänyt, – mutta puuska laukesi siihen, että kirjoitin pari tärisyttävää kertomusta nuorten poikain harha-askeleista varkauden ja murhan teille. Vasta ylioppilaaksi tultuani kun jouduin rippikouluun pastori E. Murénin luo, hän herätti minut todella ajattelemaan uskonnollisia asioita yrityksillään selittää loogillisesti uskonnollisia opinkappaleita, esim. Jumalan kolminaisuutta. Minä en ollut koskaan ajatellut, kuinka saattoi olla mahdollista, että yksi Jumala oli kolmiyhteinen. Koko se opetuspuoli oli kulkenut ohi korvien, mutta pastori M. rupesi johdattamaan: ajatelkaa niin ja niin, Isä vastaa sitä, Pyhä Henki sitä j. n. e. Silloin aloin miettiä vähän ja tunnustan, että kristillinen uskoni sillä hetkellä tuntui hyvin lujalta.

Kun ensimmäisen kerran menin ehtoolliselle, tein mieleenpainuvan henkisen kokemuksen. Oli jouluaaton päivä 1893 Nikolain kirkossa Helsingissä. Kirkossa oli paljon väkeä, ja kokemuksestani kirjoitin Tietäjän joulukuun numeroon 1910 seuraavasti:

Urkujen mahtava soitto taukosi, kirkossa kuului vain hiljaisia nyyhkytyksiä. Liikutuksen vallassa seurasin toisia alttarille. Laskeuduin polvilleni oudon tunnelman valtaamana. Katsettani kohtasi komea alttaritaulu, joka esitti Kristuksen ottamista alas ristinpuulta ja josta en koskaan ollut pitänyt, mutta taulu peittyi kuin sumuun enkä siihen huomiotani kiinnittänyt. Papit, jotka ehtoollista jakoivat, sanelivat jotakin ja tarjosivat jotakin – minäkin sain osani, – urut taas hiljaa soivat, mutta minun huomioni oli poissa tästä maailmasta. Silmäni tähtäsivät ylöspäin sitä pilveä kohti, joka peitti alttaritaulun. Äkkiä pilvi repesi, se aivan aukeni ja sen lomasta näin – niin, kuinka osaan selittää, mitä näin? „Jeesus Kristus“, kuiskasi silloin

sydämeni. Näin ihmisen kasvot, loistavat, ihanat, jumalalliset, näin myös puolet hänen vartaloaan. Ei se ollut näköhäiriö eikä kuva, vaan elävä olento, jonka syvät ja lempeät silmät katsoivat suoraan minuun. Ei hän mitään sanonut, hän katseli vain. Mutta hänen katseessaan oli semmoinen voima, että minä, joka olin aivan kuin kadottanut itseni tunnelman valtaan, aloin toipua ja tulla yhä tietoisemmaksi ja tietoisemmaksi itsestäni – vaikken vanhasta, vaan jostakin uudesta itsestä. Suomukset putosivat silmiltäni. Mestarin katseessa oli niin läpitunkeva tieto, että minäkin aloin nähdä totuuden. Ja hänen majesteettinsa oli niin ylivuotava, että minäkin sain siitä osan.

Minkä totuuden sitten näin? Näin ja tunsin ja tiesin, että uskonto ei ollut siinä, että uskoin olevani pelastettu ja täydellinen, vaan siinä, että todenteolla pyrin täydellisyyttä kohti. Kuinka selittäisin? Minun ei tullut uskoa, että olin hyvä, vaan minun piti todella olla hyvä. Koko elämä oli siinä. Se oli elämän tärkein kysymys. „Tästä lähtien minä olen hyvä, voitan itseni, en pahastu, en suutu, en hermostu. Olen aina iloinen ja palvelevainen ja auttavainen.“ Näin sillä hetkellä tiesin, että elämä oli ja että sen piti olla.

Kun sitten nousin ja läksin kotiin, tuntui aivan kuin olisin kantanut Kristuksen kuvan sydämessäni. Tiesin kuka hän oli. Pidin tietysti jumalana, mutta tiesin, että hän oli täydellinen ja hyvä ja että hän sanoi minulle: „seuraa minua ja ole sinäkin täydellinen, niinkuin taivaallinen isäsi on täydellinen“. Kaikki teologiset kysymykset olivat minulle vielä hämääviä, mutta uskonnon käytännöllinen puoli oli tullut ratkaistuksi. Minulle persoonallisesti ei ollut muu tarpeen kuin seurata Mestarin jälkiä. Kun sen tein, oli kaikki hyvin. En tarvinnut mistään olla levoton enkä epätietoinen . . . (Siv. 398).

Pian tämän tapauksen jälkeen – tammikuussa 1894 – tuli luokseni eräs ylioppilastoveri, jonka kanssa olimme vähän seurustelleet koulussa. Aina kun hän oli luonani, juttelimme kaikenlaisista maailman asioista. Tällä kertaa kääntyi puhe uskonnollisiin kysymyksiin. Saanen toistaa mitä keskustelustamme kerroin huhtikuun Tietäjässä v. 1909:

– Uskotko siis todella, toverini kysyi muutaman väitteeni johdosta, – että itse Jumala on astunut alas maan päälle Jeesuksen personassa?

– Tietysti, minä vastasin, – miksen uskoisi? Se on salaperäistä, mutta järkeni ei tee vastarintaa.

– Hm, sanoi toverini katsoen minuun pitkään, – sinä kai olisit mies uskomaan, että Jumala on monta kertaa ilmestynyt maan päälle! On niitä ihmisiä, jotka senkin uskovat. Lontoossa on muutamia, jotka kutsuvat itseään teosofeiksi, ja he väittävät, että Jumala aina 600 vuoden perästä ruumistuu maan päälle.

Tämä nyt oli sangen omituinen esitys teosofiasta, mutta leikki oli mielestäni kaukana. Muistan, että kovasti ällistyin, aivan kuin peite olisi reväistä silmiltäni, ja että melkein heti tokaisin:

– No niin, mitä mahdotonta siinä olisi! Mikä kerran on tapahtunut, on voinut useamminkin tapahtua.

En hoksannut silloin, että noilla ajattelemattomilla sanoillani kaasin kumoon koko kristillis-jumaluusopillisen rakenteen. Toverini jatkoi – ja hänen ivansa oli puoleksi teeskenneltyä, sillä hän oli itse hieman innostunut:

– Arvasinhan. Ajattelin heti, kun luin kirjat, että tämä on jotain Ervastille. Kuule nyt. Noiden teosofien mukaan Jumala ei ole ilmestynyt vain Jeesuksessa, vaan ennen häntä Buddhassa, Zoroasterissa, Krishnassa ja hänen jälkeensä Muhamedissa, Frans Assisilaisessa ja nyt taas teosofiassa. Kaikkien näiden ilmestysten välillä on 600 vuotta.

Todella. Buddha eli noin 600 vuotta e. Kr., Muhammed noin 600 j. Kr. ja Frans Assisilainen 1,200 vuotta j. Kr. Nyt taas oli 1,800 vuotta kulunut. Ensin minua hämmästytti tämä vuosilukujen säännöllisyys. Annoin siis toverini kertoa kaikki mitä hän tiesi, kunnes hän lopuksi neuvoi minua itse lukemaan. Kirjat hän mainitsi: Sinnetin „De invigdes lära“ ja „Den dolda världen“ sekä Marien „Tidehvarfvens mysterier eller den hemliga läran i alla religioner.“ Muita kirjoja ei ollut ruotsin kielellä.

Keskustelumme teki minuun siksi syvän vaikutuksen, että koetin viipymättä saada lainaksi nuo kirjat. Sainkin ne käsiini siitä kirjastosta, josta minun oli tapani lainata.

Kun tulin kotiin, avasin heti kirjan „De invigdes lära“ (Vihittyjen oppi) ja luin muutamia lauseita ensimmäisestä luvusta. Siinä puhuttiin adeptien veljeskunnasta ja selitettiin, kuinka aina on ollut ja yhä on ihmisiä, joilla on syvempi tieto luonnon ja elämän salaisuuksista kuin yhdelläkään tiedemiehellä. Enempää en voinut lukea. Minut valtasi niin suuri riemun vavistus, että olin pakotettu heittäytymään pitkäksi sohvalle. Koko olemukseni soi kuin yhdellä äänellä: tämä on totta, tämä on totta! . . . (Siv. 106-107).

Vaikutus oli niin valtava, etten voinut lukea mitään sinä päivänä, en voinut ajatella enää mitään muuta. Aivan kuin ilmestyksessä olin saanut varmuuden, että tietäjä-ihmisiä on ja että ihminen voi päästä jumalalliseen tietoon.

Ohimennen sanoen luulen, että monella teosofilla on ollut tämänsuuntainen kokemus. Sitä sopii pitää jonkinlaisena jälleensyntymis-todistuksena. Jos eläisimme vain yhden kerran maailmassa, täytyisi jokaisen meistä sisässään tietää, että tässä elämässä voi saavuttaa korkeinta kehitystä ja tietoa, ja kun sanotaan, että on ollut ihmisiä, jotka ovat saavuttanut tiedon, täytyisi jokaisen heti tuntea: tämä on totta. Mutta koska niin ei ole, täytyy korkeamman tiedon, jos se ihmiselle on saavutettavissa, kasvaa hänessä vähitellen pitkien aikojen kuluessa, ja luonnollista on, että asia, josta ihminen sielussaan ennen on ollut vakuutettu, vaikuttaa häneen voimakkaan muiston tavalla, kun se uudessa elämässä häntä kohtaa. Sentähden mielestäni suuren henkisen totuuden silmänräpäyksellinen omaksuminen osottaa, että ihminen ennen on samasta totuudesta tiennyt, ja tarjoaa täten Platonin opin mukaisen todistuksen jälleensyntymisestä.

II.

Yhdeksänkymmenluvun alkupuoliskolla oli vielä sangen vähän teosofista kirjallisuutta tarjolla. Paitsi edellämainittua kahta kirjaa en saanut käsiini kuin kaksi muuta ruotsinnosta: Teosofian Avain ja Sinnettin Salattu Maaailma, joka puhui Mad. Blavatskyn okkultisista ilmiöistä Intiassa. Jokseenkin samaan aikaan alkoi myös ilmestyä ruotsinkielellä Salainen Oppi vihkottain.

Luonnollista oli, että minä ensin ahmimalla ahmin, sitten tarkasti luin ja vihdoin uudestaan ja uudestaan luin näitä harvoja kirjoja. Salaisesta Opista minulla oli samanlainen kokemus kuin luultavasti useimmilla lukijoilla: kirja tuntui vaikeatajuiselta. Pian kuitenkin siihen perehdyin, niin että syksyllä 1896 kirjoitin ruotsiksi lyhyen selostuksen sen sisällöstä (kts. „Salainen Oppi“ ja muita kirjoituksia). Opin näet sen ääressä mietiskelemään. Sen sijaan, että olisin lykännyt kirjan „ikäväenä“ luotani, luin kerralla vain lyhyen pätkän ja jäin sitä, kirja polvellani, mielessäni hautomaan. Monta kertaa aukeni silloin parikymmenvuotiaan sisäinen intuitsioni, niin että katselin kuin näyssä esitystä selvitteleviä yksityiskohtia, joista kirja ei puhunut. „Salainen Oppi“ muodostui minulle täten kirjaksi, jota piti lukea „rivien välistä“, ja sydämessäni syttyi palava rakkaus sitä tietäjää kohtaan, joka oli luonut moisen maagillisen teoksen.

Onneksi minulla oli muutamia ystäviä, ajattelevia nuorukaisia, joiden kanssa saatoin jutella teosofisista asioista ja jotka heti tulivat innokkaiksi kuuntelijoiksi. Olisin muuten tuntenut itseni kovin yksinäiseksi tänä haaveiluajana, sillä kotiväkeni ei innostunut teosofiaan. Tovereideni seurassa lankesi minulle jonkinlainen opetustoimi, koska aina sain tehdä selvää ja kertoa asioista ja lopuksi puolustaa teosofista näkökantaa ja itse olla aivan kuin vanha teosofi. Sillä tavalla oma ajatuskyky kehittyi ja oma usko kasvoi.

Tätä ensimmäistä teosofista aikaani kutsun haaveiluajaksi. Sitä kesti toista vuotta ja ulkonainen elämäni jatkui häiritsemättä entiseen tapansa. Lueskelin yliopistoaineitani, juoksin luennoilla ja harjoituksilla, tutkin sanskritin kieltä, Platonin dialogeja, Intian uskontoja ja keskiajan mystikkoja, jolloin kielitaitoni oli minulle hyödyksi, ja seurustelin joutohetkinä teosofisten ystäväieni kanssa.

Mutta sitten tuli aika, jolloin jokapäiväinen, käytännöllinen elämä rupesi kolkuttamaan. Elämä itse rupesi kolkuttamaan ja kysymään: „mitä tästä nyt tulee, mihin aiot ryhtyä, mitä aiot tehdä, millä tavalla toteuttaa teosofiasi elämässä?“

Meidän kotimme oli synkempi monia koteja, sillä isä oli toistakymmentä vuotta sairaana. Jo kaksitoistavuotiaana poikana tutustuin siihen hivuttavaan tuskaan, jonka myötätunto herättää, kun ei voi auttaa muulla kuin rukouksella. Ylioppilaaksi tultuani sain edes palvella isää sairaanhoitajana. Vaikka kodissamme ei harjotettu mitään uskonnollista muodollisuutta, oli kuitenkin elämä itse aina vakavana todellisuutena silmäin edessä, kun rakkain olento, isä, oli sairaana ja silloin tällöin kärsi koviakin tuskia. Me lapset emme voineet heittäytyä iloiseen leikillisyyteen. Ainoastaan silloin naurettiin, kun isä sattui olemaan virkeämmällä tuulella ja luki ääneen jotakin mielikirjaansa, Stinden tai Sigurdin humoristisia kertomuksia. Muuten oli aina lapsellisella ilollamme hillitty leima, niin että vaikken ollut ajatellut uskonnollisia kysymyksiä, en silti voi sanoa, että lapsenakaan olisin ollut kevytmielinen tai ajattelematon. Näin ollen oli luonnollista, että kun kerran elämänkatsomuksen kaipuu oli minussa herännyt, tämän elämänkatsomuksen täytyi muodostua valoksi, joka paljasti todellisen elämän.

Kun ensimmäisen innostuksen ja haaveilun aika lähenei loppuaan ja elämä rupesi kolkuttamaan, silloin aivan kuin unesta heräten vastasin sisässäni elämän kysymykseen toistamalla vain saman kysymyksen: „niin,

mitä todella minun on tekeminen?“ Katsahdin ympärilleni, ajattelin toisten elämää ja toisten hommia ja jouduin epäilyksien valtaan. Päivä päivältä synkistyi mieleni.

Isäni ja sukulaiseni, vieläpä vieraatkin, alkoivat käydä kimppuun ja kysyä, miksikä aioin tulla, kuinka pian aioin suorittaa kandidaattitutkinnon j. n. e., ja jos puhe kääntyi teosofiaan, selitettiin aina yksimielisesti, että „tuo oli haavetta eikä siihen pitänyt syventyä, olihan ihmisillä elämässä muuta tekemistä.“

„Mikä on sitten ihmisen velvollisuus elämässä?“ oli tapani kysyä ja siihen sain niinkään yksimielisen vastauksen.

Aivan kuin yhdestä suusta sanoivat kaikki: „ihmisellä on velvollisuuksia sen mukaan, mihin yhteiskuntaluokkaan hän on syntynyt. Sinun velvollisuutesi esim. on syventyä yliopistolukuihin eikä antautua teosofisiin haaveiluihin.“

Minun velvollisuuteni ihmisenä oli siis kulkea samaa tietä, jota omaiseni ja sukulaiseni olivat kulkeneet. Piti astella samaa tavallista polkua, jota isät, esi-isät ja yleensä kaikki ihmiset olivat kulkeneet. Piti „lukea yliopistossa“, koska oli sattunut syntymään n. k. yläluokkaan, suorittaa tutkintoja ja tulla professoriksi. Isäni oli sen päättänyt jo minun pienenä ollessani, että vanhin poikansa saa tulla professoriksi, koska kohtalo ei ollut sallinut sitä onnea isälle.

Täten ulkomaailma ikäänkuin sormella osotti, mitä minun oli tehtävä. Mutta sisästäpäin soi toinen ääni. En saanut rauhaa siltä oudolta uskolta ja tiedolta, että oli olemassa ihmisiä, jotka tiesivät paljon enemmän kuin konsanaan maisterit, tohtorit ja professorit, joiden kengän rihmoja vanhimmat professorit eivät olleet kyllin arvokkaat avaamaan. Kuinka minä niin ollen saatoin tyytyä tavallisiin yliopistokirjoihin ja hartaudella kuunnella luentoja, joista ei kuvastunut todellista elämäntietoa? Yhä enemmän ja enemmän kääntyi sieluni niistä pois, yhä elottomammiksi ne mielestäni kävivät, kaikki henki katosi niistä.

Panin isäni tiukalle, kysyin sukulaisiltani oikein tarkoin: „sanokaa nyt, minkätähden muutamat ihmiset lukevat yliopistossa, tulevat virkamiehiksi ja saavat palkkaa. Toiset tekevät työtä käsillään eivätkä saa mitään lukea vaan ahertaa ja raataa koko elämänsä? Miksikä? Mitä hyötyä siitä kaikesta on?“ Ja ihmeellistä kyllä, kun oikein vakavasti tein näitä kysymyksiä, silloin ei osannut kukaan vastata, ei kukaan. Isäni puhui „historiallisesta kehityksestä“ se oli aivankuin jonkinmoinen taikasana. Muutamat ihmiset olivat nousseet kansasta ylös etuoikeutettuun asemaan ja muodostaneet erityisen ihmisluokan. Heidän velvollisuutensa oli kehittää itsensä kouluissa ja yliopistoissa, tulla eteviksi ja viisaiksi ja palvella kansaa, kuka minäkin virkamiehenä. Mutta kansan tehtävänä taas oli tehdä ruumiillista työtä ja antaa toisten johdattaa itseään. Kun ihminen syntyi johonkin kansaluokkaan, osotti se, että hän siihen kuului. Ei pitänyt nousta toisesta luokasta toiseen. Jos rahvaasta joku tahtoi nousta ylemmille yhteiskunta-asteille, ei nykyinen yhteiskunta sitä estänyt, mutta sen täytyi tapahtua joko rahan avulla tai erinomaisten luontaisten lahjojen nojalla, kuten esim. Elias Lönnrotin elämästä näemme.

Niin minulle selitettiin, mutta se ei ollut mielestäni suora vastaus kysymykseeni. Päinvastoin se oli minusta kuin mitäkin ihmisten itsekkäiden pyyteitten puolustamista. „Minä en ainakaan tunne kuuluvani mihinkään yläluokkaan,“ sanoin itselleni ja toisille. „En tahdo nousta 'rahvaan' yläpuolelle ja homeerisella hymyllä katsella noita ihmisiä, jotka minunkin puolestani tekevät työtä, jotta minulla olisi kunnia rikastuttaa maatani joillakin tieteellisillä havainnoilla, eli toisin sanoen tehdä itseni kuuluisaksi muun maailman silmissä oman 'etevyyteni' kautta. Minä en tunne olevani muuta kuin ihminen ja kuinka yksi ihminen voisi olla erilainen ja elää niin perin toisenlaisissa olosuhteissa kuin muut ihmiset.“

Tämä tuli minulle vaikeaksi kysymykseksi. Tuossa on elämän tie sileänä edessäni: kulje vain sitä, tee vain niinkuin kaikki muut, silloin heti maailman sielullinen voima täyttää sinunkin sielusi, ja sinä tunnet, kuinka on turvallista elää maailmassa. Vuosisatojen kehitys on aivankuin sinua nostamassa ja auttamassa.

Sinä kuljet niin mainiosti eteenpäin virran mukana. Sinä elät kaikkein kunnioittamana ja rakastamana ja tunnet olevasi veli veljien joukossa.

„Ei“, sanoi henki sisässäni, „tuo on todella pahan hengen viekotusta. Mutta minä en sieluani myö. Sillä sieluni myömistä olisi, jos minä maailman tielle lähtisin, tietämättä, vallitseeko siellä oikeus ja totuus, onko yhteiskunta perustettu ehdottomalle, pyhälle oikeudelle ja totuudelle.“

Ja voi! Kun katselin maailmaa, kun katselin tuttaviani, omia ystäviäni, tovereitani, professoreja, virkamiehiä ja kaikkia ihmisiä yhteiskunnassa, huomasin, että he eivät olleet läpeensä pyhiä, puhtaita, vakavia. Heidän elämänsä ei ollut kirkas kuin kristalli, ei läpeensä epäitsekäs, ei aivan tosi ja rehellinen. Se ei ollut aamusta iltaan työskentelyä totuuden puolesta, vaan pikemmin pimeässä hapuilemista. Mutta itse he eivät huomanneet vaeltavansa sokeudessa. He luulivat elävänsä valossa, luulivat, että kaikki oli päivän selvää ja niinkuin olla piti, eivätkä tietäneet että olivat hukkumaisillaan synkimpään henkiseen pimeyteen. Tätä katsellessani päätökseni vahvistui: vaikka yksin jäisin koko maailmaan ja saisin kaikki vastaanani, en myy itseäni! Tässä on kysymys elämästä ja kuolemasta eikä ainoastaan ruumiillisesta elämästä, vaan sielun elämästä, ja minä tahdon, että sieluni elää, että tunnen olevani elävä ihminen. Minä tahdon, että tiedän, mitä teen, että tunnen itseni vastuunalaiseksi ja itse määrään mitä teen, vaikka se olisikin ruumiini kuolema. Niin, kuolenpahan, jos niin on sallittu, jos ei tarvita maailmassa ihmistä, joka ei koskaan myy itseään valheelle tai petokselle. Kuolen nälkään, jos ei parempaa tehtävää ole, sillä ei yksikään itsekäs pyyde sido minua tähän maailmaan.

Näissä sisäisissä tuskissani en löytänyt lohdutusta muualta kuin siitä omasta uskostani, että viisaita ja jaloja ihmisiä, että suuria tietäjiä sittenkin oli olemassa. Tämä uskoni kasvoi niin sanoakseni päivä päivältä vahvemmaksi. „Jeesus on olemassa“, kuiskasi minulle sydämeni. „Jeesus ja Buddha ja Zarathustra ja Pythagoras ja teosofiset Mestarit – kaikki ovat olemassa elävinä olentoina. Ja heidän sanansa on tänään yhtä tosi kuin muinoin. Seuraa minua, he lausuvat silloin, ja seuraa minua, he sanovat minulle tänä päivänä. Kulje minun jäljissäni, tee niinkuin minä käsken, elä niinkuin minä pyydän. Älä ajattele ensin, mitä sinä söisit, mitä joisit ja millä itseäsi vaatettaisit, vaan ajattele ensin ja etsi ensin jumalan valtakuntaa, niin nämä muut lankeavat itsestään . . .“

Yksin näistä ajatuksista sain lohdutusta. Vaikka mieleni pysyi alakuloisena, vaikka tunsin itseni yksinäiseksi ja kaikkien hylkäämäksi, tulin päätöksessäni yhä itsepintaisemmaksi: oman elämäni johtotähtenä on oleva Mestari ja yksin Mestari. Viisauden salaisia tietäjiä minä tahdon etsiä enkä etsimästä lakkaa ennenkuin löydän.

Syksyllä v. 1895 liityin Teosofiseen Seuraan (Ruotsinmaan osastoon) isäni suostumuksella, koska olin „alikäinen“.

III.

Tahdon nyt kertoa muutamista seikoista, jotka puolestaan lujittivat minussa päätöstä kokonaan antautua Mestaria etsimään ja palvelemaan.

Pienestä pitäen oli ihanteeni tulla kaunokirjailijaksi. Kaksitoistavuotiaana kirjoitin ensimmäisen pitemmän kertomuksen nimeltä „Röfvarbandet“ (Rosvojoukkue) ja vuosien kuluessa sitä seurasivat monenlaiset kertomukset, sadut, novellit, jopa romaanikin. Olin myös innostunut sepittämään oppikirjoja, varsinkin italian, ranskan ja saksan kielissä, ja keksimään uusia kieliä, joista ainakin yksi oli omasta mielestäni etevämpi sekä volapükia että esperantoa. Pöytälaatikoissani on vieläkin tallella koko joukko lapsuuden ja nuoruuden aikuisia käsikirjotuksia.

Tutkittuani teosofiaa ja ajateltuani elämää puolisen vuotta tein kokemuksen, jonka suuntaisen muuten otaksun jokaisen kirjailija-alun tekevän. Kirjottelin parastaikaa laajempaa romaania ja olin vakuuttanut itselleni jo siihen ryhtyessäni (keväällä 93), etten nyt enää kirjottasi „vain seinille“: painettava tämä oli, sillä olinhan nyt ylioppilas ja kohta kahdeksantoista vuotta! Kun nyt syksyllä 94 olin miltei päivät umpeen sairaan isäni huoneessa – hän oli satunnaisesti silloin tavallista huonompi, – olin tilaisuudessa enemmän lukemaan kuin kirjottamaan, ja siinä istuessani kasvoi minussa huomaamattani ankara itse-arvostelija, joka ensin ilmaisi tyytymättömyytensä erilaisiin kohtiin tekeillä olevassa romaanissani. Mutta aivan kuin parantumattoman haavan sai sydämeni eräänä päivänä, kun vihdoin tein sen huomion, ettei koko romaani ollut minkään arvoinen ja että yleensä koko siihenastinen kirjallinen „tuotantoni“ oli tuiki mitätön. Sydän verta vuotaen sain itselleni tunnustaa etten osannutkaan kirjottaa, etten kyennytäkään kaunokirjailijaksi, että kaikki unelmani olivat turhia. Sanomattomasti häpesin entistä turhamaisuuttani ja itserakkauttani ja ymmärsin, että totuutta etsien ja Mestaria palvellen oli kokonaan luovuttava semmoisesta ajatuksesta, että „minä tulen siksi tai täksi.“

Kirjottamista en tietysti silti heittänyt. Tunsin sisässäni, että totuutta oli palveltava niillä kyvyillä, mitä minulla mahdollisesti oli, ja tiesin, että teosofisesta maailmankatsomuksesta minun joskus tulisi tehdä selkoa kansalleni. Yritin sentähden panna mieltäni paperille, mutta vaikeata se oli, sitäkin vaikeampaa, koska siihen saakka aina olin käyttänyt ruotsin kieltä ja nyt elävästi tunsin, että Suomen kansalle oli kerrottava teosofiasta suomen kielellä. Vasta viidettä vuotta myöhemmin (keväällä 99) sain kirjoitetuksi valmiiksi teoksen („Valoa kohti“), joka alusta saakka oli pyöriäni mielessäni.

Toukokuussa 95 tein kokemuksen, joka sai sydämeni innosta palamaan ja jota en osannut nimittää muuksi kuin yliaistilliseksi kokemukseksi.

Oli kaunis aurinkoinen päivä. Olin vastikään astunut ulos Edlundin kirjakaupasta, jossa säästörahoillani olin hankkinut itselleni uutta teosofista lukemista: Annie Besantin „Människans sju principer“ ja „Döden – och sedan?“ sekä Nizidan „Astralljuset“ ynnä pari kolme vuosikertaa „Teosofisk Tidskrift“iä. Iloiten hengessäni niistä ihanista hetkistä, joita ostamani kirjat minulle kesän kuluessa valmistaisivat, astuin hiljalleen Pohjois-Esplanadinkatua pitkin Fabianinkadulle päin. Ihmisiä oli paljon liikkeellä, nuoremmat jo kesäpukimissaan, sillä ilma oli lämmin. Keskustelua ja naurua kuului ympärilläni.

Silloin tulee äkkiä vastaan outo olento. Hän on pitkä ja kookas, puettuna mustanruskeaan munkkiviittaansa, joka ulottuu jalkoihin saakka ja jonka huppukaulus on vedettynä päälle. Jaloissa on puiset kengät, jotka kuuluvasti kolisevat asfalttikäytävällä hänen astuessaan. Hän on niin merkillisen näköinen, että katseeni kiinnittyy häneen jo matkan päästä.

Arvokkain askelin hän lähestyy minua. Mahtavaa varmuutta ja itsenäisyyttä säteilee koko hänen olemuksestaan. Hänen tummat verettömät kasvonsa ilmaisevat ankaran lujaa itsehillintää ja valtaa ihmisten yli ja hänen mustat silmänsä tuijottavat minuun syvällä, tutkivalla, mutta samalla oudon rohkaisevalla katseella.

Hän kulkee ohitseni sanaakaan sanomatta, mutta minun ajatukseni askartelevat: „kuka sinä olet? Keskiaikainen alkemisti? . . . Ah, ollappa semmoinen opettaja. . .“

Samassa käännyin seuraamaan häntä katseellani, pari silmänräpäystä hänet vielä näin ja kuulin hänen puukenkiensä kolinaa, mutta sitten hän hävisi näkyvistä. Silloin vasta aivankuin heräsin ja ihmettelin, että yleisö kulki ohitseni sekä toiseen että toiseen suuntaan, keskustellen ja nauraen, ikäänkuin ei se olisi mitään välittänyt: ja olisihan kuitenkin niin oudosti puetun henkilön pitänyt herättää mitä vilkkainta huomiota keskellä kaunista kevätpäivää Helsingin kadulla!

Mutta kukaan ei ollut nähnyt, ei kuullut tuota majesteettillista ihmisolentoa. Minulle yksin oli suotu se ihmeellinen etuoikeus. Enkä voinut ymmärtää muuta kuin että näkymättömän maailman asujain oli minulle ilmestynyt. Ensin ajattelin madame Blavatskya, koska muistin sanomalehdistä lukeneeni, että huhuiltiin hänen kuolemansa jälkeen näyttäytyneen Lontoossa muutamille teosofeille, mutta heitin ajatuksen kohta, sillä äsken näkemäni „munkki“ ei ollut vähääkään madame Blavatskyn näköinen. Ja saattoi hän olla „elävä“ yhtä hyvin kuin „kuollut“. Jokainen adepti kykeni jättämään fyysillisen ruumiinsa ja siirtymään maajaaviruupassa eli „harharuumiissa“ minne hän tahtoi, sen olin lukenut ja uskoin. Ja jos adepti tarpeelliseksi näki, saattoi hän myös tehdä itsensä aistillisesti havaittavaksi kelle hän tahtoi.

Tietysti minusta tuntui melkein käsittämättömältä, että korkea adeptiolento olisi minulle ilmestynyt, enkä oikein uskaltanut sitä ajatusta loppuun ajatella, vielä vähemmin kellekään kokemuksestani kertoa. Mutta sen tunsin sisässäni, että totuuden puolesta tahdoin elää ja kuolla. Tuon ihmisen syvä katse oli antanut minulle merkillisen voiman ja varmuuden . . .

Samana kesänä 95 tarjottiin minulle, yhdeksäntoistavuotiaalle nuorukaiselle, harvinainen tilaisuus tutustua Suomen luontoon ja kansaan. Setäni, tunnettu Karjalan ystävä ja matkamunistelmien kirjottaja, maisteri A. V. Ervasti, otti näet minut mukaansa ylen mieltäkiinnittävälle retkelle Kuolan niemimaalle. Tiemme kulki Kemistä Rovaniemen kautta Kemijärvelle hevosella, sieltä veneessä Kemijokea ja sen sivuhaaraa Vouhujokea ylös Maanselälle, jonka yli astuttiin jalkaisin. Kuolan puolella jatkettiin matkaa veneessä Sotajokea ja Nuortijokea alas ja sitten Nuortijärven halki Kuolan kaupungin puoleiselle rannalle. Paluumatkalla emme käyneet enää Kemijärvellä, vaan suuntasimme kulkumme milloin jalkaisin, milloin vesiteitse Kuolajärven kautta Kuusamoon, josta pistäysimme pienelle vierailulle rajan poikki Venäjän Karjalassa. Hevoskyydillä jouduttiin lopuksi Kuusamosta Ouluun. Tästä vaihtelu- ja seikkailurikkaasta matkasta olisi paljonkin kerrottavaa, mutta tarkoitukseni ei ole syventyä matkailijamuistoihin. Mainitsen tämän seitsenviikkoisen kesämatkan vain siksi, että se oli erittäin kehittävä ja kasvattava minulle, koska sen kautta jouduin näkemään kansan elämää läheltä. Meillä oli oppaana muuan kemijärveläinen suutari, harvinaisen hiljainen ja lujaluontoinen mies, ja apumiehenä eräs venäjänkarjalainen, joka vilkkaana ja puheliaana seuratoverina oli toisen täydellinen vastakohta. Mutta en ole koskaan niin lyhyessä ajassa tavannut niin monta originellia ihmistyyppiä kuin tällä matkalla. Kiitollisena muistelen, paitsi opasta ja apumiestä, sitä Savukosken talon körttiläiseukkoa, jonka kanssa juttelin uskonnon asioista; sitä vilkasta Nuortijärven Nivavaaran suomalais-lappalaista uutisasukasukkoa, joka kertoi lappalaisista tietäjistä, heidän loveenlankeemisistaan ja noitatempuistaan; sekä Nuortijärven iloista ja ystävällistä venäläistä pappia, jonka kodissa ei ollut huonekaluja sanottavasti eikä lusikoita kuin yksi, mutta jonka luona sittenkin syötiin ja juotiin teetä ja pelattiin korttia ja joka nähtävästi ei ottanut uskontoa raskauttavalla kannalta; sitä Kuolajärven talonisäntää, jolla oli laajat tiedot ja suuri kirjasto ja useampia lehtiä ja aikauskirjoja tilattuna ja jonka keskustelu oli niin älykäs ja henkevä, etten pitkään aikaan voinut lakata ihmettelemästä, y. m. y. m.

Olin tietysti kesäisin maalla joutunut tekemisiin kansan kanssa, mutta vasta tällä matkalla jouduin kansan yhteyteen, kun elettiin sen lasten parissa, syötiin ja nukuttiin niinkuin he. Kuinka paljon heistä opin! Näin heidän olevan kärsivällisiä ja tyytyväisiä puutteellisimmissa oloissa, näin kuinka ilo voi vallita köyhimmissä ja alhaisimmissakin kodeissa, kun vain ihminen on ymmärtänyt elämän. Kansa mielestäni ymmärsi elämän paljon syvemmin kuin konsanaan yläluokka. Kansa otti elämän luonnolliselta kannalta. Elämä oli välttämättömyys, siihen piti mukautua. Kuinka kaukana tosiaan tämä maalaiskansan sallimususko oli siitä nautinnonfilosofiasta, joka kaupunkilaisia elähytti! Kuinka saatoin muuta kuin vahvistua uudessa elämänuskossani? Ihmisen tehtävä tämän maan päällä oli henkistä laatua! Kansa, joka niin paljon tunsi ja ajatteli pienissä ja ahtaissa oloissa, ottaisi varmaan riemumielin vastaan sanoman ihmisen korkeasta päämäärästä ja kohtalon ihmeellisestä koulusta!

Henkisesti virkistyneenä palasin muistorikkaalta matkalta, heti syksyllä lopetin lihan ja kalan syönnin ja rohkeasti pyysin isältäni, että hän antaisi minun astua Teosofiseen Seuraan, johon hän suostuikin, kuten jo edellisessä luvussa kerroin.

IV.

Heti liityttyäni T. S:aan (syksyllä 1895) asetettiin teosofinen intoni koetukselle ja henkinen olemukseni riisuttiin paljaaksi. Oli näet vastikään tapahtunut teosofisessa maailmassa mullistus, joka vaikutuksiltaan oli yhtä tuhoisa kuin Lontoon Psykkisen Seuran hyökkäys madame Blavatskya vastaan kymmenkunta vuotta aikaisemmin. Tästä mullistuksesta sain tietää skandinavialaisen osaston aikakauskirjasta (Teosofisk Tidskrift) ja niistä lentolehdistä ja kiertokirjeistä, joita heti rupesi minulle T. S:n jäsenenä postissa tulemaan. Se kuva, mikä minulle silloin muodostui asemasta, oli seuraava:

Vähää ennen kuolemaansa (toukokuussa 1891) oli madame Blavatsky jättänyt Mrs. Annie Besantin huostaan kaikki esoteeriset paperinsa ja lahjottanut hänelle sinettisormuksensa, josta H. P. B. ennen oli maininnut kreivitär Wachtmeisterille, että „ken sitä kantaa sormessaan minun kuoltuani, hän on minun seuraajani“. Annie Besant ei kuitenkaan yksin jäänyt johtamaan E. S:n eli esoteerisen osaston (sisäisen koulun) asioita, sillä kesäkokouksessa Lontoossa samana vuonna sisäisen piirin neuvosto valitsi Annie Besantin rinnalle johtajaksi ja opettajaksi amerikkalaisen ylisihteerin Mr. W. Q. Judge'in, joka oli ollut T. S:n perustajia ja H. P. B:n uskottu mies Yhdysvalloissa. Hänen ansiokseen oli luettava, että teosofia elpyi henkiin Amerikassa, sillä madame Blavatskyn ja eversti Olcottin matkustettua Intiaan v. 78 oli teosofinen into kokonaan sammuksissa Yhdysvalloissa siihen saakka, kunnes William Judge alkoi uutterraa työtään. Ei ihmettä, että Judge'illa oli ihailijoita ja kannattajia, jos oli ennestään kuuluisalla Mrs. Besantillakin. Annie Besantin oppilaita oli etupäässä Europassa ja Intiassa, Judge'in Amerikassa.

Kolme, neljä vuotta kului rauhassa, mutta äkkiä lyötiin maailma hämmästyksellä. Marraskuun alussa 1894 sisälsi englantilainen sanomalehti *Westminster Gazette* artikkelisarjan, jossa Mr. Judge'ia syytettiin petoksista ja väärennyksistä. Hän oli muka väärentänyt Mestarin nimikirjotusta ja Mestarin nimessä kirjottanut kaikenlaisia omia käskyjä ja tiedonantoja, vetäen sillä tavalla nenästä monta harrasta teosofia, muiden muassa Mrs. Besantia. Mrs. Besant oli julkisesti vakuuttanut saaneensa kirjeitä Mestarilta madame Blavatskyn kuoleman jälkeen ja sillä vakuutuksellaan saanut monen epäilijän voitetuksi. Koska Mrs. Besantin sanoja ei kukaan epäillyt, oli moni alkanut uskoa Mestarien olemassa oloon. Nyt osottautuikin kaikki suureksi humbugiksi ja teosofiset „Mestarit“ olivat sittenkin madame Blavatskyn keksimiä pelättejä. Mutta kuitenkin johtavat teosofit, Mrs. Annie Besant etunenässä, koettivat salata ja peitellä Judge'in petoksia, vaikka jo joulusta lähtien (1893) olivat niistä tienneet . . .

W. Q. Judge'iltä julkaistiin samassa lehdessä New-Yorkista saapunut vastaus joulukuun alussa. Hän myönsi siinä lähettäneensä muutamille henkilöille käskyjä ja tiedonantoja Mestarin nimessä, mutta selitti samalla, että nämä käskyt ja tiedonannot todella olivat Mestarilta saatuja. Jos Mrs. Besant ensin oli luullut, että tiedonannot olivat Mestarin kirjottamia, ja sitten pahotteli, etteivät ne olleetkaan omakätisesti Mestarin kirjottamia, ei hän — Judge — voinut siihen mitään. Hän ei ollut koskaan puhunut sanaakaan niiden muodosta, sillä muoto ei tämmöisessä asiassa merkinnyt mitään. Pääasia oli sisältö, ja se oli aina ollut Mestarilta. Muuten koko asia ei koskenut Teosofista Seuraa sinään. Seurassa ei ollut mitään uskonkappaleita eikä kukaan Seuran jäsen ollut pakotettu uskomaan, että Mestareita oli olemassa. Jos joku käyttäisikin väärin Mestarin nimeä, oli se hänen yksityisasiansa ja niiden, jotka häneen uskoisivat; Teosofista Seuraa se ei liikuttaisi.

Mrs. Besantin vastaus saapui vasta myöhemmin. Hän oli esitelmämatkalla Uudessa Seelannissa, kun *Westminster Gazette* julkaisi artikkelisarjansa, eikä hän nähnyt sarjaa kokonaisuudessaan, ennenkuin paluumatkalla Intiaan astui maihin Colombossa joulukuun 18 p:nä. Hänen vastauksensa oli päivätty

joulukuun 23 p:nä Adyarissa. Siihen oli liitetty myös vastauksia eversti Olcottilta ja Mr. Bertram Keightleyltä.

Mrs. Besant sanoi vastauksessaan, että hänen tietonsa Mestarein olemassaolosta ei suinkaan perustunut Judge'in Mestarikirjeisiin. Hän oppi tuntemaan Judge'ia personallisesti vasta huhtikuussa 1891, mutta jo v. 1889 hän ensi kerran sai personallisen todistuksen Mestarinsa läsnäolosta, ja siitä lähtien hänen tietonsa niistä asioista oli päivä päivältä kasvanut. Hän ei siis ollut vienyt yleisöä harhaan selittäessään luennoissaan, että oli vakuutettu teosofisten Mestarein olemassaolosta. Ainoastaan tuossa yhdessä kohdassa, että madame Blavatskyn kuolemankin jälkeen oli saanut Mestarilta kirjeitä, jotka olivat Mestarin omalla käsialalla kirjotetut, oli hän tietämättään ja tahtomattaan eksyttänyt kuulijoitaan. Mitä taas siihen tuli, että Westminster Gazette syytti häntä asian salaamisyrityksestä, oli tosiseikka ihan päinvastainen. Kun hän jouluna 1893 sai käsiinsä todistukset Mr. Judge'in petollisesta menettelystä, oli kaksi nuorta T. S:n jäsentä, jotka tahtoivat, että ne heti julkaistaisiin. Mrs. Besant pyysi silloin, että hän saisi ottaa vastuun päälleen ja vaatia Mr. Judge'ia tilille Teosofisen Seuran edessä, ensin yksityisesti häntä kyselyään. Eversti Olcott y. m. mielellään tähän suostuivat. Heinäkuussa 1894 kokoontui sitten tutkimuskomitea Lontoossa, johon Mrs. Besant oli laatinut valmiiksi syytöskirjelmän. Mutta ennenkuin asiaa oli ehditty käsitellä, selitti Mr. Judge, joka oli henkilökohtaisesti saapuvilla, että komitea ei ollut laillinen. Koska komitean jäsenten täytyi myöntää, että tämä huomautus oli teknillisesti oikea, raukesi koko tutkinto sikseen eikä asiassa päästy mihinkään lopulliseen selvyyteen. Silloin Mrs. Besant laati kirjelmän sanomalehtiä varten, koska hän tahtoi saattaa asian julkisuuteen juuri siitä syystä, etteivät huhut voisi syyttää teosofeja petoksen salaamishalusta. Hänen täytyi kyllä samana päivänä matkustaa Australiaan, mutta jätti kirjelmän toisen henkilön perille toimitettavaksi. Miksi eivät lehdet julkaisseet tätä? Miksi olivat vaiti siihen saakka, kunnes asianomaiset henkilöt olivat ehtineet matkustaa kauas pois, eversti Olcott Intiaan ja Mrs. Besant Uuteen Seelantiin?

Mitä vihdoin syytöksiin Judge'ia vastaan tuli, oli Mrs. Besant kyllä vakuutettu siitä, että Mr. Judge muutamissa tapauksissa oli menetellyt – vaikkapa itsetiedottomasti – petollisesti personallisista syistä, mutta hän ei tahtonut kieltää Mr. Judge'iltä semmoista psyykillistä herkkyyttä, joka teki hänelle mahdolliseksi sisäisessä tajunnassaan vastaanottaa tiedonantoja Mestariltakin.

Eversti Olcott ja Mr. Keightley tukivat liitteissään Mrs. Besantin sanoja, ja asia – näin perästäpäin katsottuna – olisi ollut verrattain vähäpätöinen, ellei siihen olisi liittynyt se ikävä tosiseikka, että Mr. Judge syksyllä 1894 lähetti kiertokirjeen kaikille E. S:n jäsenille – sekä Mrs. Besantin että omille oppilailleen, – jossa selitti, että Mrs. Besant oli mustien maagikkojen kätyri ja että siitä lähtien Judge oli ainoa Mestarin asettama opettaja.

Tämä tietysti sai maljan nousemaan yli äyräittänsä. Teosofinen Seura jakautui – osaksi heti, osaksi vähitellen – kahteen leiriin, joista toinen syytti Judge'ia petollisista kavalluksista, toinen Mrs. Besantia epäveljellisestä tuomitsemisesta.

Skandaali oli syntynyt ja sanomalehdet pitivät huolta siitä, että tieto levisi ympäri maailman. Pilkkaajat ja vainoojat käyttivät tilaisuutta hyväkseen nauraakseen teosofialle ja Teosofiselle Seuralle. Maailman lehdet olivat täynnä mitä ilkkuvimpia ja herjaavimpia kirjoituksia Teosofista Seuraa ja teosofiaa vastaan ja kaikki vanha viha madame Blavatskya vastaan, kaikki Hodgsonin vanhat syytökset vedettiin taas esiin ja kulkivat uudestaan läpi sanomalehtien; taas paljastettiin maailman nähtäväksi, kuinka ihmeellisen roskaisia teosofit olivat, kuinka hirveitä peppureita ja kavaltajia ja ennen kaikkea kuinka tyhmiä, sokeita ja helposti nenästä vedettäviä. Tämä kulki kuin lauluna ympäri maailman ja kuului tänne Suomeenkin. Täälläkin kaikui maininkeja siitä melusta, mitä pidettiin muualla maailmassa.

V.

Minä olin vastikään tullut teosofiksi. Olin nuoruuden ensimmäisellä innolla ja vakavalla vilpittömyydellä tutkinut teosofiaa ja uskonut siihen, ja kun sitten heti sain tietää näistä asioista, vaikuttivat ne erinomaisen ikävästi. En ollut kylliksi psykologi voidakseni käsittää, että petos oli mahdollista. Jos Judge oli tehnyt mitään sellaista, niin mitä totuuden etsimistä, mitä totuuden palvelemista oli koko hänen teosofiansa? Mutta hänen syyllisyytensä ei papereista käynytkään ilmi selväksi. Ja jos taas hän ei ollut mitään tehnyt, niinkuin hän itse vakuutti ja niinkuin vakuuttivat kaikki hänen seuraajansa, niin kuinka oli mahdollista, että toinen veli, Annie Besant, saattaa syyttää toista veljeä? Mitä totuuden rakkautta, mitä ihmisrakkautta oli hänen menettelyssään? Ja kuitenkin minusta tuntui luonnollisemmalta ymmärtää, että ihminen saattoi erehtyä rakkaudessaan, että siis tässä tapauksessa Annie Besant saattoi erehtyä rakkauden vaatimusten täyttämässä ja alistua ulkoapäin tulleille vaikutuksille. Sydämessäni asetuin sentähden häntä vastaan ja Judge'in puolelle. Nuoreen kokemattomaan mieleeni vaikutti ennen kaikkea se, että Judge'in puolustajat nostivat korkealle veljeyden lippua, sana „veljeys“ oli aina heidän huulillaan, ja se oli ainoa opinkappale, minkä olimme allekirjottaneet astuessamme Teosofiseen Seuraan. Eikö veljeyteen kuulunut, että olimme suvaitsevaisia ja helliä sitä veljeä kohtaan, joka mahdollisesti oli tehnyt väärin? – kuinka paljon enemmän siis sitä kohtaan, jota syyttömästi syytettiin! Eikö velvollisuutemme ollut yhtenä miehenä seisoa Judge'in puolella?

Samaan aikaan tutustuin myös vanhoihin syytöksiin madame Blavatskya vastaan. Luin kaikki, mitä sain käsiini niistä asioista. Ruotsalaiselta insinööriä Karl af Geijerstam oli ilmestynyt kirja „Modern vidskepelse“ ja eräässä aikakauskirjassa hän tähän aikaan julkaisi artikkelisarjan, jossa kertoi näistä uusistakin jutuista. „Modern vidskepelse“ kertoi mad. Blavatskysta ja leimasi teosofian kerrassaan humbugiksi. Artikkeleista kasvoi myöhemmin kirja (Den afslöjade Isis), joka on ilmestynyt suomeksikin nimeltä „Teosofia paljastettuna.“

Tällaisiin kirjoihin on tietysti teosofin hyvä tutustua. Mutta kun tänä päivänä tutustuu noihin vanhoihin syytöksiin, on niitä verrattain helppo sulattaa. Nyt on jo varmistunut siksi paljon teosofisesta maailmankatsomuksesta, nyt jokainen jo tietää siksi hyvin, mitä teosofia on, että hänen on teosofina helppo tehdä ero henkilön ja asian välillä. Kuinka toista oli kaksikymmentä vuotta sitten! Teosofisia kirjoja oli vähän, teosofisia auktoriteeteja tuskin muita kuin madame Blavatsky-vainaja, teosofisia tuttaviani ei yhtään. Joitakuita teosofejia oli Suomessa, mutta niitä en tuntenut. Pyrkiessäni Seuraan etsin käsiini yhden ja kävin pari kertaa hänen luonaan, mutta syvempää vaikutusta hän ei minuun tehnyt. Omaiset ympärilläni isästä lähtien olivat minua vastaan ja isäni sanoi päättävästi: „kyllä kaikki taitaa olla pelkkää fantasiaa, kyllä on parempi, jos lopetat kaikki nuo luvut ja harrastukset.“ Minä jäin todella aivan yksin muutaman harvan kirjan kanssa, ja häpeäkseni täytyy tunnustaa, että vastasaatu teosofinen vakaumukseni alkoi horjua, jouduin sielussani tuskalliseen ristiriitaan.

Olin ollut innostunut, olin uskonut, olin ollut varma sisässäni. Olin tuntenut koko olemukseni elävän siitä uskosta, että oli vilpittömiä totuuden etsijöitä ja viisaita totuuden tietäjiä, mutta nyt sitä epäilin. Ehkei ollut vilpittömiä ihmisiä maailmassa, vilpittömiä etsijöitä. Ehkä madame Blavatskykin oli petturi, niinkuin oppineet miehet väittivät, koska hänen oppilaansa, Mrs. Besant ja Mr. Judge, tällä tavalla saattoivat syyttää toisiaan kavaluudesta ja tietämättömyydestä. Kuinka tämmöinen muuten olisi mahdollista, jos ihmiset olisivat vilpittömiä? Ei, – kaikki saattoi olla pelkkää humbugia, teosofia, Mestarit, totuuden etsintä, epätsekäs elämä, – ja minä, minä olin narri, joka annoin vetää itseäni nenästä. Tuokin ilmestys, mikä minulla oli keväällä Edlundin kirjakaupan luona, mitä muuta se oli kuin harhaa, hallusinatsionia? Tai ehkä se olikin tavallinen elävä ihminen, vaikka minä hupsu yksin näin hänessä kaikenlaista outoa ja poikkeavaa,

jonka muka olisi pitänyt huomiota herättää! Ei, koko tapauksen pyyhkäsin mielestäni mitättömänä ja arvottomana todistuskappaleena.

Heittäydyn juurta jaksain miettimään tilaani. Riisuuduin henkisesti aivan alastomaksi. Tutkin itseäni. Mitä minä olin ja mitä minä tiesin? En tiennyt mitään. Olin epäilyksien yössä kamppaileva ihmissielu. „Jos tällainen on olemassaolo, eikö olemattomuus olisi ihana?“

En tiennyt silloin, että ensimmäinen askel tiedon tiellä otetaan sen perästä, kun ihminen tietää, ettei hän tiedä mitään. En tiennyt, että seisoin kolkuttamassa tiedon portilla . . .

Moni ihminen jää epäilijäksi ainiaaksi. Hänen ihanteensa on lyöty pirstaleiksi, hänen sydämensä on jäänyt. Hän ymmärtää, että kaikki ihanteellisuus hänessä on ollut uskoa, eikä hän enää tahdo mitään uskoa, hän mieluummin epäilee. Sivistyneessä maailmassa on paljon ihmisiä, oppineita ja ajattelevia, jotka ovat tulleet tähän kohtaan, mutta eivät ole tahtoneet mennä kauemmaksi. Heidän mielestään on kulttuurin ja viisauden huippu jäädä ainiaaksi epäilijän kannalle. Koko elämä on heidän mielestään humbugia, ei siinä ole mitään järkeä, ei mitään henkistä sisältöä eikä ihminen voi mitään tietää.

Etten minä tuohon kohtaan pysähtynyt, siitä saan kiittää hyvää karmaani. Ja tämä hyvä karmani pukeutui aluksi Leo Tolstoin muotoon. Tutustuin hänen kirjoihinsa ja maailmankatsomukseensa. Luin hänen taisteluistaan ja epäilyksistään ja huomasin ihmeekseni ja sisäiseksi riemukseni, että hän oli läpikäynyt saman sieluntuskan, jota minä paraikaa kärsin. Tuossa oli siis toinen ihminen, vieläpä suuri ja kuuluisa ihminen, joka ymmärsi minua ja ajatteli niinkuin minä. Mikä merkillinen lohdutus, mikä hurmaava tuki ja turva! Ei hän mitään positivistista tietoa minulle antanut eikä hän minua sillä tavalla lohduttanut, että tuskani olisi haihtunut. Päinvastoin. Mutta hän antoi minulle tukea salaisessa uskossani, että rehellinen ja ehdoton totuuden etsintä oli inhimillisesti oikeutettu ja että se ei ollut toivoton. Totuuden piti jossain löytyä ja olla saavutettavissa.

Sattui sitten pieni tapahtuma syksyllä 1896, joka aiheutti käännekohdan elämässäni samalla kuin se sai minut tyhjentämään tuskan maljan pohjasakkaa myöten.

Kotioloni kävivät yhä kireämmiksi. Isäni antoi minun selvästi ymmärtää, että minun oli ajateltava vastaista toimeentuloani ja valittava itselleni järjellinen elämänura. Lueskelin kyllä edelleen yliopistossa, mutta isäni tiesi yhtä hyvin kuin minä, etten ollut luvuistani huvitettu. Kirjailijan uraa en uskaltanut ajatella, olin saanut sen käsityksen kaikesta mitä olin kuullut, että jokainen suuri runoilija ja kirjailija oli harjottanut kirjojen kirjottamista vain sivutyönään meidän köyhässä maassamme – puhumattakaan siitä, etten uskonut enää kirjallisiin kykyihiniäkään. Mitä minun niin ollen oli tekeminen?

Silloin nousi mieleeni lapsuuteni suru ja nuoruuteni kaiho: musiikki, sävelten taide. Sitä olin aina sanomattomasti rakastanut. Se oli lapsuuteni tragedia. En voinut soittoa kuulla kyyneltyvästi, en yksinkertaisintakaan. Ensimmäiset sävelet täyttivät jo sieluni tuskaisella kaiholla. Itkien rukoilin äitiäni, että saisin oppia soittamaan. Hän aina sanoi – ja hänkin itki: „kyllä minun puolestani, mutta isä ei salli.“ Harmonikan sain, sillä soittelin ja laulelin. Kaunis ääni kuului minulla olleen ja lempilauluni – ennenkuin sanojakaan osasin selvästi ääntää – oli Collanin sävel Runebergin sanoihin: „Otaliga vågor vandra på hafvets glänsande ban.“

Miksen voisi soittajaksi tulla? ajattelin nyt, kun elämän tie näytti olevan muuten ummessa. Miksen pianistiksi, miksen säveltäjäksi? Vapaa ihminen silloin olisin, en kenenkään orja. Saisin olla oma itseni, aina rehellinen, saisin totuutta etsiä, saisin kirjottaa . . . sanalla sanoen: muusikkerin elämä väikkyi silmiini ihanteellisena, kuten ennen lapsena. „Menen musiikkiopistoon, menen johtaja Wegeliuksen puheille.“

Tuumasta toimeen. Ilmotin aikeestani isälle ja lähdin tapaamaan tirehtöri Wegeliusta. Hän oli erittäin kohtelias ja ystävällinen.

„Te olette soitellut?“ hän kysyi.

„Olen kyllä vähän — pianoa.“

„Tulkaa sitten kello kolme opistoon ja ottakaa nuotit mukaan.“

Sangen arkana olin määräaikana paikalla ja istuin flyygelin ääreen. Soitin joitakin kappaleita ja tunsin samalla sielussani, että tämä oli epätodellista.

„Kuinka kauan olette soittanut?“ kysyi herra W.

„En ollut tilaisuudessa alottaa ennenkuin 16-vuotiaana.“

„Ai, ai, ai“, sanoi silloin tirehtöri Wegelius. „Te olisitte voinut tulla pianistiksi, jos olisitte alkanut soittaa 7-vuotiaana. Nyt ei ole enää toivoakaan siihen suuntaan. Ainoa mikä teistä voi tulla on esim. soitonopettaja — 'ein tüchtiger Musiker' kyllä, mutta ei konsertteja antava pianisti. Tulkaa nyt opistoon heti, jos aiotte antautua tälle alalle.“

Kiitin ja poistuin. En ollut hämmästynyt herra W:n tuomiosta, sillä sisässäni tiesin, että hän oli oikeassa. Mutta se masensi minut kokonaan — en tiennyt miksi. Taiteellinen turhamaisuuteni oli saanut lopullinen iskun ja mikä pahempi: elämäni tie oli nyt joka kohdalla ummessa. Jos isäni mieltä olisin voinut ilahduttaa semmoisella tulevaisuuden ennustuksella, että minusta tulee suuri taiteilija, olisi hän ehkä hyväksynyt haaveeni ja auttanut minua. Nyt oli luonnollista, kun kerroin hänelle johtaja Wegeliuksen lausunnon ja kysyin, saisinko alkaa musiikkiopistossa, että hän kylmästi vastasi: „tee kuinka haluat, minä en ainakaan kustanna opintojasi.“ Ja minä tunsin, etten oikeastaan halunnut.

Kaksi yötä ja kaksi päivää ensin valvoin ja muutamia viikkoja kuljin sitten yhtämittäisessä kamppailussa jumalani kanssa. Ensin rukoilin lakkaamatta — vaikken tiennyt ketä rukoilin —: „anna minun kuolla, anna minun haihtua olemattomiin, elämäni ei ole mistään arvosta, maailmassa en mitään tee.“ Sitten koko sieluntilani kärjistyi ja kohdistui tämän tapaiseen ihmettelyyn: „mutta olemmeko me ihmiset siis näin hylättyjä, näin yksinäisiä, näin heikkoja olentoja? Tänne me synnymme, täällä me kärsimme, täältä me kuolemme — eikä ole mitään järkeä, ei tarkotusta, ei jumalaa!“ Kooten viimeiset voimani minä vihdoin ajattelin: „nyt minun täytyy tietää totuus. Jos jumala on, täytyy hänen nyt ilmottaa itsensä minulle. Jos ei, riistan itseltäni hengen.“ Olin niin vakava ja niin synkkä, että omaiseni pelkäsivät minun tulevan hulluksi. Mutta silloin tapahtui jotakin, joka synnytti minut uudeksi ihmiseksi.

VI.

Lokakuun 13 p:nä 1896 keskellä päivää oli aivankuin sieluntuskani olisivat kärjistyneet huippuunsa. Ne nousivat niin ylimmilleen, että minä hengessäni huutamalla huusin apua elämältä, kun en jaksanut enkä kestänyt kauempaa.

Heittäysin selälleni sohvalle. Silloin äkkiä peittyi sumuun kaikki ympärilläni. Oli aivan kuin synkkä pilvi silmiäni edessä, ja tuntui kuin tuskani olisi siirtynyt itsestäni tuohon pilveen. Ohimennen ajattelin siinä: tuollainenko siis on elämä. Samassa pilvi repeytyi, ikäänkuin salama olisi siihen iskenyt, ja auringon säteet paistoivat kasvoihini lämmittävästi ja kirkkaasti, mutta ei häikäisevästi. Vähitellen tuo ihana valo ympäröi minut joka puolelta, niin että olin kuin valomeressä, ja vihdoin se tunki sisään, täytti ja valaisi minut kokonaan, niin että minä itse ja koko olemukseni oli kuin paljasta valoa. Ja samalla auringon takaa ja joka puolelta avaruudessa kuului ääni, joka sanoi: „ole hyvässä turvassa, minun poikani, sillä minä rakastan sinua.“ Ja sitten tämä valo haihtui ja laskeusi alas ja meni selkäni sisään ja tuli sieltä ulos niinkuin liekki. Elävänä, liekehtivänä vaahteran lehden muotoisena se nousi ylös korkealle yli pään ja ympäröi minua valollaan. Ja minä nousin sohvalla hämmästyneenä ja katselin ympärilläni, sillä katso, minä olin toinen ihminen.

Vanha elämä oli aivan kuin pyyhkäisty pois. Ja minä panin käteni ristiin rinnalle ja sanoin hiljaan ja harvaan: „ihminen on Jumalan poika. Isä Jumala on olemassa ja hän on kaiken elämän takana. Hän rakastaa, hän rakastaa, ja minä olen hänen poikansa, eikä ole mitään hätää, ei koskaan, ei ole koskaan ollut eikä tule koskaan olemaan. Kaikki tuska ja kärsimys on vain syntymistä uuteen elämään. Kun ihminen syntyy tähän maailmaan, silloin on tuskaa ja vaivaa, ja kun ihminen syntyy henkiseen elämään, siihen tietoisuuteen, että hän on Jumalan poika, täytyy senkin tapahtua tuskalla ja vaivalla, suurella ponnistuksella ja äärettömän helvetin läpi käymällä. Mutta sitten kaikki on rauhaa ja sopusointua ja selvyyttä.“

Ja siitä hetkestä lähtien ei rauha voinut kadota sielustani. Tuo merkillinen tila kesti yhtämittaa monta kuukautta ja aiheutti erilaisia ilmiöitä. Muun muassa ymmärsin yhtäkkiä evankeliumeja: niissähän puhuttiin juuri siitä valosta, jossa minä vaelsin. Jeesus sanoi: „Ylentäkää ihmisen poika itsessänne. Vaeltakaa niinkauankuin teillä valo on.“ Ihmisen poika, s. o. ihmisen korkeampi tajunta, joka näyttäytyy salaiselle silmällemme ihanana valoilmionä, se se on herätettävä. Kun se on herännyt, silloin ihmiselle alkaa iankaikkinen elämä Uuden Testamentin mukaan. Minä mielestäni ymmärsin tämän kaiken ja Jeesus tuli lähemmäksi kuin veli. Sama „pimeydessä loistava“ valoilmio se myös teki minut, niinkauan kuin se kesti, henkisesti selvänäköiseksi sillä tavalla, että kun siinä valossa katselin ihmistä, näin mikä se häntä esti „tulemasta valoon“, mikä erityinen heikkous tai vika, puute tai liiallisuus hänen sielussaan. Tietysti en voinut kellekään mitään sanoa. Tietoni oli aivankuin lukon takana, jota toisen itse olisi pitänyt avata.

Nyt ei pidä ajatella, että minä heti tämän herämykseni jälkeen olisin saavuttanut takaisin teosofisen tasapainoni, jota niin kovasti oli järkytetty. Ei, tieni oli mutkikkaampi. Herämykseni vei minut Uuden Testamentin ja Jeesuksen luo, ja koska Tolstoi vakuuttavammin, suuremmalla innolla ja uskolla kuin kukaan muu puhui Jeesuksen ja hänen oppinsa puolesta, oli luonnollista, että koska mielestäni nyt olin tehnyt samanlaisen henkisen kokemuksen ja löytänyt saman totuuden kuin Tolstoi, minä muutenkin elämänymmärryksessäni alussa seurasin kokonaan Tolstoita, hyväksyen hänen katsantokantansa yksityiskohtia myöten.

Mielentilaani näkyy selvästi eräästä kirjeestä, jonka kirjoitin silloiselle skandinavilaisen T. S:n ylishteerille, tohtori Gustaf Zanderille ja josta tähän painatan suomeksi otteen:

„Nyt ymmärrän Jeesuksen sanat: 'tulkaa luokseni te kaikki, jotka olette raskautetut!' Nyt ymmärrän, että hän todella meidät vapauttaa, jokaisen meistä, olkoon hänellä mitä suruja tai huolia tahansa. Itsestämme meidän vain tulee luopua.

„Sen totuuden, jonka näin ja johon nyt uskon, tahdon teille lyhyesti lausua näin:

„Jumala on minun Isäni. Isä minua rakastaa. Tavallisesti joku tai jotkut ihmisetkin minua rakastavat, mutta ei se välttämätöntä ole. Jumala minua rakastaa. Ja Hän rakastaa minua enemmän kuin kukaan ihminen sitä saattaa tehdä. Hänen rakkautensa pitää olla minun elämäni.

„Isä on minut maailmaan lähettänyt. Hänen tahdostaan olen tänne tullut. Mikä siis minun tehtäväni on? Ei mikään muu, kuin Isän tahdon täyttäminen. Mutta mikä on Isän tahto, kuinka voin sen tietää? Isä on pannut sen minun sydämeeni, Hän on pannut sen minun järkeeni, Hän on pannut sen minun omaan tuntooni, ja Jeesus, joka oli sen löytänyt, on sen julki lausunut. Se Isän tahto selviää joka ihmiselle, joka ajattelee ja pyrkii totuuteen, sillä koko elämän on Isä niin asettanut, että se koettaa selvittää ihmiselle Hänen tahtonsa. Mutta me saatamme olla toisillemme avuksi neuvomalla toisiamme, niinkuin esim. Jeesus teki, joka täydellisimmän täytti Isän tahdon ja sentähden puhtaimmin on sen julki lausunut. Hänen mukaan siis saatamme Isän tahdon lausua, kun sen yksinkertaisimmalla ja selvimmin tahdomme lausua.

„Mikä on siis Isän tahto? Hänen tahtonsa on että tunnustan olevani Jumalan poika (Isän lapsi), jonka ainoa velvollisuus on totella Isäänsä. Hänen tahtonsa on, että Jumalan valtakunta perustetaan maan päällä; Jumalan valtakunta on rauha ja ilo ihmisten sydämissä, minun omassa ja muitten. Jumalan näkyväinen valtakunta on siinä, missä kaikki ihmiset ovat veljiä, rakastavat toisiaan ja elävät rauhassa keskenään. Minun tulee olla Jumalan näkyväisen ja näkymättömän valtakunnan omistaja, vaikkei kukaan muu sitä olisi. Minun sydämessäni tulee olla Jumalan valtakunta ja minun tulee niin elää, että ihmiset sen näkevät.

„Kuinka saatan tämän Isän tahdon täyttää? Kuinka saatan olla kaikkien ihmisten veli ja elää niin, etten herätä pahennusta, vaan rakkautta? Itsestäni en mitään taida, mutta Jumala kaiken taitaa, minun tulee olla Hänen välikappaleensa, antaa Hänen toimia kauttani, siis elää niin, että Isä voi toimia kauttani. Siis minun tulee Jeesuksen neuvojen mukaan alottaa tästä:

„Niinkuin hän ja hänen apostolinsa ja ensimmäiset kristityt en saa olla kenenkään herra — sillä yksi on Herra ja Isä, — vaan kaikkien vertainen ja, jos ensimmäinen tahdon olla, kaikkien palvelija. Tämä on mahdollista, jos itse luonnollisella tavalla hankin elatukseni, se on ruumiillisella työllä. Toiseksi en saa tietää mitään pahasta, en tehdä mitään pahaa. Tämä on mahdollinen viiden käskyn avulla: minun tulee elää rauhassa kaikkien kanssa, en koskaan suuttua enkä ketään sanoillani loukata — en mistään syystä, en 'opettaakseni', en nuhdellakseni — ; minun tulee olla varoillani, etten anna aistillisuudelle perää, en ajatuksissani, en sanoissa, en töissä; minun ei pidä vannoman valaa eikä edes pyhästi lupaamaan mitään tulevaisuuden suhteen, koska se ei ole vallassani, vaan minun tulee tyytyä yksinkertaisesti myöntämään tai kieltämään; minun ei tule asettua pahojen ihmisten tuomariksi — sillä kosto on Herran —, vaan minun tulee olla pahaa vastustamatta, ja sentähden sekä siitä syystä, etten saa tehdä mitään pahaa, minun ei pidä mennä sotaan viattomia veljiä tappamaan, vaan rakastaa muukalaisia niinkuin omaisiani. Ja kolmanneksi minun tulee leiviskäni mukaan julistaa veljilleni käsittämäni totuus.

„Jeesus on täten antanut meille aivan ihanteellisen elämän avaimen, elämän, joka on rakkautta ja totuutta, valoa ja lämpöä syntymästä kuolemaan asti. Isä on rakkaus, itsensä kieltävä rakkaus minussa on Isä. Ja Isä on ääretön, Hänen rakkautensa on pohjaton, sentähden ei minun kehitykseni koskaan saata päättyä, vaan jatkuu iankaikkisesti täydellisyydestä täydellisyyteen.“

VII.

Heti ensimmäisenä iltana herämykseni jälkeen, kun kerroin kodissani, että olin syntynyt uudestaan „jumalan pojaksi“ ja että kuten sanoin „näin jumalan“, arveli isäni toistenkin ajatusten tulkkina: „kyllä nyt taitaa olla loppu lähellä. Etköhän ole tulemaisillasi hulluksi ylpeydestä, sillä kuinka ihminen muuten niin saattaa puhua?“ Sisareni ja veljeni itkivät ja katsoivat minuun pitkään ja omituisesti. Näin heidän ajatuksensa ja tunteensa sinkoilevan nuolina vastaan, mutta aurani oli kuin näkymätön muuri, jota nuolet eivät kyenneet läpäisemään, enkä minä tuntenut itseäni millään tavalla liikutetuksi, en heidän itkustaan enkä heidän sanoistaan, vaan olin hengessäni täynnä suurta, sanomatonta riemua ja autuutta.

Tahdon vielä hieman kuvata tätä sielun tilaa niiden hyväksi, jotka mahdollisesti ovat kokeneet samaa. Miksikä kutsuin sitä itselleni ja toisille? Sanoin, että näin jumalan. En voinut keksiä selvempää määritelmää kokemukselleni, sillä mitä näin ja tajusin oli yhtä merkillistä kuin vaikeasti kuvattavaa laatua. Ehkä se oli kokemus toisenlaisesta dimensionista eli ulottuvaisuudesta, mutta silloin se kuvastui mieleeni jonkinlaisena jumalan näkemisenä. Olin itse aivankuin elävä piste, elävä silmä äärettömässä avaruudessa – ja avaruus oli aina silmiäni edessä, ääretön avaruus, joka ulottui rajattomiin ja oli aivan pimeä. Kuitenkin tiesin, että avaruus oli itse elämä, jumalallinen pimeys, jossa minusta lähtevä ja minua ympäröivä valoilmio loisti valkeutena pimeydessä. Ja kun sitten katselin maailmaa, niin oma ruumiini ja muut ihmiset ja koko ympäristö, huonekalut, talot, kaupunki, luonto, kaikki muodostivat ikäänkuin taulun edessäni ja olivat asettuneet aivankuin pinnaksi. Avaruus ulottui useampaan suuntaan, jotavastoin maailma oli ikäänkuin pintana. Se valonsilmä, jona tunsin olevani, katseli ulos, niinkuin ikkunasta, tätä pintamaailmaa, ja ainoastaan silloinkun se katseli elävää ihmistä – en tehnyt muiden suhteen havaintoja – pääsi se ihmisen sisään, ja silloin minä tiesin, että hänkin ulottui uuteen salaiseen suuntaan, jossa oli kätkeytyä hänen jumalallinen henkensä. Jokaisen ihmisen sisällä, kun pääsin hänen sieluunsa tätä uutta ulottuvaisuutta pitkin, oli pieni valopilkku, mutta tein sen huomion, että se useimmissa loisti heikkona aivan kuin sitä ei olisi ollutkaan, ja näin samalla, mitkä olivat ne sielulliset ominaisuudet, jotka estivät tuota pientä tuikkivaa valoa oikein liekkiin nousemasta . . .

Luonnollista on, että kun ihminen tekee tällaisen kokemuksen, hän kysyy itseltään: onko toisia ihmisiä, jotka ovat samaa kokeneet ja missä niitä on? Ja kun en lähimmässä ympäristössäni huomannut sellaisia ihmisiä, turvauduin mielessäni Tolstoiin, joka minulle auktoritetiksi oli muodostunut. „Kai hän on tätä kokenut“, ajattelin. Samaan aikaan Suomessa alkoi saada mainetta tolstoilainen Arvid Järnefelt, joka oli julaissut kirjan „Heräämiseni“. Sen luin ja päätin siitä, että tekijä oli käynyt läpi heräämisen ja nähnyt valon, vaikka kirjassa muuten oli sellaista, jota minä en täysin ymmärtänyt. Erityisesti vaikutti minuun Järnefeltin vilpittömän kertomus siitä, kuinka hän luopui yläluokkalisasemastaan, lyöttäytyi suutarien ja työmiesten pariin ja rupesi itse tekemään ruumiillista työtä. „Häntä minun täytyy saada tavata“, ajattelin, „niinhän minäkin tahdon pois valheellisesta asemastani.“ Mutta en tiennyt hänen osoitettaan.

Silloin luin erään Järnefeltin artikkelin aikakauskirjassa *Humanitas* ja päätin siitä, että Jean Boldt – Humanitaksen toimittaja – tiesi J:n osoitteen. Kun vielä kuulin isältäni, että Boldtin perhe oli meille vähän sukua, menin Jean Boldtin luo.

Hän asui hyvin pienessä, yksinkertaisessa huoneessa kivialossa Nikolainkadun varrella. Ikkunasta oli näköala Pohjoissataman yli, mutta huone oli pieni kuin vaatesäiliö, siihen mahtui vain sänky, pöytä ja vanhanaikuinen keinutuoli. Boldt otti ystävällisesti vastaan ja huomasin, että hän oli mies, joka oli paljon ajatellut ja jossa oli henkeä paljon, mutta ei hän sentään vastannut silloisia vaatimuksiani henkisesti uudestisyntyneestä. Häneltä sain kuulla, että Järnefelt asui maalla Lohjalla.

Lähdin sitten Järnefeltin luo lokakuun lopussa ja viivysin siellä pari päivää. Järnefelt silloin paraikaa rakensi taloa itselleen ja ensimmäisenä iltana olin mukana kivijalan teossa. Toisena päivänä taas kitkin rikkaruohoja puutarhapellosta. Vaikka käteni haavottuivat verisiksi, tunsin itseni onnelliseksi. Päivä oli syksyinen ja vähän sateinen. Olin hengessäni yhtä luonnon kanssa ja ajattelin: tällaisista on todellinen elämäkin, pientä surua ja itkua ulkonaisesti, mutta sisässä riemua ja rauhaa.

Järnefelt teki minuun unohtumattoman vaikutuksen. Hänessä näin „vilpittömän israeliitan“. Vaikka hänen kuvansa myöhemmin on mielessäni sekottunut – hän kun näet ei ole voinut asettua myötätuntoiselle kannalle teosofian suhteen, – muistan aina sitä pyhää tunnelmaa, mikä vallitsi, kun palasimme illalla Järnefeltin asuntoon: kuljimme rinnatusten maantiellä, Järnefelt taluttaen hevosta päitsestä, ja keskustelimme jumalasta; ikäänkuin loppupäätökseksi Järnefelt kääntyi puoleeni ja sanoi hiljaa syvästä vakaumuksesta sointuvalla äänellä:

„Niin, jumala on rakkaus – siinä kaikki.“

Järnefelt saattoi minua kappaleen matkaa poistuessani junalle ja kysyi hyvästiä jättäessään:

„Mitä nyt aiotte tehdä? Voittehan jäädä tänne maalle työtä tekemään minun luokseni.“

„Ei“, vastasin, „kyllä lähdän kaupunkiin, niin minusta tuntuu. Isäni on sairaana ja välit eivät ole selvänä. Koetan tehdä siellä jotakin työtä.“

„Niin“, sanoi hän, „se on oikein, ihmisen pitää tehdä niinkuin hänen omatuntonsa sisässä käskää.“

Kun tulin takaisin kaupunkiin, en osannut ajatella muuta kuin että piti ruveta ruumiilliseen työhön. Minulla oli ihanteena päästä johonkin rengiksi maalle – sitä Järnefeltkin keskusteluisamme oli pitänyt oikeimpana, – mutta kun toiselta puolen en hennonut jättää sairasta isääni, päätin ruveta jotakin ammattia oppimaan ja ajattelin, että koska aina olin rakastanut nikkaroimista, rupeaisin nikkariksi. En kuitenkaan voinut isäni luota poistua kokopäiväksi enkä halunnut ihan tyhjänä mennä pyytämään työtä joltakin nikkarilta, jonka vuoksi päätin käydä ensin veistokoulussa ja oppia siellä vähäsen. Niin teinkin ja Taavi Järveläisen veistokoulussa vietin sitten höyläpenkin ääressä monta puolipäivää. Ja tässä höylän, sahan, veitsen ja taltan kanssa askaroidessani saavutin takaisin sen teosofisen ajatusvaraston, joka hetkeksi oli sielustani häipynyt. Huomasin, että aina tein kysymyksiä itselleni: Mitä on luominen? Kuka on tämän maailman luonut? Kuinka se on tällaiseksi tullut? Jumala oli kyllä suuri salaisuus kaiken takana, sen tiesin, mutta kuinka maailma oli syntynyt ja kehittynyt, se oli yhä arvoitus. Aina kun tulin kotiin veistokoulusta, tartuin Salaiseen Oppiin. Oli äärettömän mieltä kiinnostavaa ja ihanaa lukea mitä siinä puhuttiin maailman luomisesta. Madame Blavatsky puhui niin salaperäisen kauniisti ja syvästi tuosta suuresta pimeydestä, jossa jumalan valo, ilmennyksen, järjen valo loistaa, enkä minä voinut olla ajattelematta omaa kokemustani. Kuta enemmän kirjaan syvennyin, sitä paremmin olin sitä ymmärtävinäni, ja pian juolahtikin mieleeni ajatus kirjottaa lyhyt esitys Salaisesta Opista. Sitä suunnitellessani tein mieltäkiinnostavia kokemuksia, joiden punaisena lankana oli se, että ihmisellä oli sisäinen kyky nähdä totuutta. Kun esim. tein itselleni tuon kysymyksen, kuinka maailma oli syntynyt, heittäydyin sitä miettimään voimakkaasti vaikka samalla rauhallisesti ja maltillisesti. Yhtämittaa mietin sekä veistokoulussa työskennellessäni että kotona rauhassa istuessani, mietiskelin niitä luomisasioita ja ajattelin itsekseen: „tietysti niitä asioita täytyy osata nähdä. Jos ihmisen järki eli ihmisen minä yleensä voi päästä tietämään eli käsittämään asioita, niin sen täytyy osata kaivaa niitä esille ja nähdä niitä aivan selvästi.“ Salaisessa Opissa puhuttiin yhtämittaa Logoksesta maailmansyynyn yhteydessä ja minä ihmettelin, mikä tuo Logos mahtoi olla. Itse nimi tietysti merkitsi „järki, sana, luku“ ja esiintyi Uudessa Testamentissa Johanneksen evankeliumissa: „alussa oli sana (logos) ja se oli jumalan tykönä“. Uusplatonisessa filosofiassa puhuttiin Logoksesta ja annettiin sille maailman luomisen tehtävä, ja minä ajattelin: mitä ihmettä on tämä Logos eli maailmanjärki?

Kun nyt teemme tällaisia kysymyksiä, otamme teosofisen käsikirjan ja katsomme, mitä se on, ja saamme heti vastauksen. Mutta silloin oli ainoa opin lähde Salainen Oppi. Salainen Oppi sanoi, että Logos on maailman luoja, mutta puhui samalla monista Logoksista ja kutsui Logosta myös Logoksien kokonais summaksi. Vielä madame Blavatsky huomautti, että tätä maailman järkeä ei saanut personoida.

Istuin sitten eräänä päivänä pianon ääressä ja soitin jotain isäni lempikappaletta, vaikka ajatukseni samalla liitelivät kaukana Logoksen salaisuudessa. Äkkiä silloin silmäni aukeni ja katseeni tunki syvälle aurinkokuntamme sydänmaihin. Silmänräpäyksessä ymmärsin ja tiesin, mitä Logos oli. Logos oli arvaamattoman korkea olento, meidän aurinkokuntamme korkein ja Hänen tajuntansa käsitti ja ikäänkuin syleili lukemattoman joukon jumalallisia olentoja, joiden keskipiste ja huippu Hän oli. Mahtavan mahtava oli henkimaailman kannalta se elämänratas, jota me fyysillisesti nimitimme aurinkokunnaksi. Järjelläni myös nyt ymmärsin, että avaruus oli täynnä näitä aurinkologoksia ja että niiden takana täytyi olla se erinomaisen suuri salaisuus, jota madame Blavatsky kutsui ensimmäiseksi yleiseksi Logokseksi ja joka jäi yhtä ikuiseksi salaisuudeksi kuin itse avaruuden Jumaluuskin. Mutta maailmankaikkeus oli joukko ilmenneitä olentoja, siinä oli arvotuksen ratkaisu, ja minä tunsin, kuinka itsestäni vyöryi ulos eläviä olentoja ja kuinka me ihmisetkin itse asiassa loimme maailman. Avaruus, joka oli kaiken takana, oli kuin äidinkohtu, joka sisälsi suuria syntymisen salaisuuksia. Ja äidinkohdusta loisti yhtäkkiä valo, kuten minustakin oli loistanut valo, ja se oli järjen valo. Eikä sille voinut antaa mitään muotoa, ei sitä voinut kutsua personalliseksi olennoksi sillä niinkuin ihmisen valominuus oli se kaiken personallisuuden miljoonia vuosia sitten voittanut, mutta se oli äärettömän korkea itsetajunta, järjenvalo, joka loisti pimeydessä ja vyörytti ulos itsestään kokonaisen maailmankaikkeuden.

Kun tämän näin, silloin minulle selvisi Salaisen Opin ensimmäinen osa, joten kykenin siitä kirjottamaan.

Ja merkillistä!

Kun tuossa seisoin ja veistelin veistokoulussa, valtasi minut vastustamaton halu lähteä kotiin kirjottamaan. Tiesin, että nyt osaisin kirjottaa. Tiesin, että nyt olin löytämässä takaisin omaa työalaani. Ja minua rupesi epäilyttämään koko ruumiillinen työntekoni. Mikä takasi, että sillä osaisin henkeäni elättää? Kunnolliseksi puusepäksi tulisin vasta aikojen kuluttua. Ja jos ihanteeni oli päästä rengiksi maalle saattoiko edes toivoa, että siihen työhön kunnollisesti pystyisin? Eikö lapsena taittunut selkäni itse asiassa tuominnut minua ruumiillisesti helpompaan työhön – räätälin, suutarin tai korkeintaan puusepän työhön?

Ja kun tähän umpisokkeloon olin joutunut, ajattelin: mitä varten koko ruumiillinen työ? sitäkö varten vain, etten „ottais leipää toisen suusta“, että saisin tuntea tyytyväisenä: olen puhdas olento, enkä mitään vääryyttä tee? – Ei, pois kaikki turhamaisuus, ajattelin, minä lähdän kotiin ja alan kirjottaa.

Järnefelt olisi ehkä kutsunut tätä „kiusauksiin lankeemiseksi“. Minulle se kuitenkin oli suurempaa selvyteen pääsemistä itsestäni. Kun sitten kirjoitin yhteenvetoni Salaisesta Opista – ruotsinkielellä, sillä suomenkieltä en vielä kylliksi osannut eikä mieleeni johtunutkaan kirjottaa suomeksi, – tunsin todella eläväni ja aloin uskoa, että minulla sittenkin oli tehtävä maailmassa – erikoinen tehtävä, joka ei rajottunut yksinomaan henkeni elättämiseen puhtain keinoin.

Kun käsikirjotus oli valmistunut, nousi kysymys siitä, oliko se julkaisemisen arvoinen. Annoin isäni sen lukea ja hän piti siitä. Hän tietysti enemmän muodolliselta eli kirjalliselta kannalta sitä arvosteli, ei sisällyksestä niin paljon välittänyt mutta sanoi, että se on hauska ja hyvä kirjoitus. Hänen mielestään piti koettaa saada se painetuksi. Vein sen ensin Söderström & C:ön kustannustoimistoon Helsingissä. He olivat siellä kohteliaita, pitivät käsikirjotuksen luonaan pari viikkoa ja palauttivat sen sitten kehuvin sanoin: se oli muka hyvin kirjoitettu ja he tahtoivat mielellään julkaista sen, elleivät olisi varmat siitä, että sillä ei tulisi

olemaan mitään ostajia, sillä tällaisia asioita ei kukaan harrastanut, joten kirjanen vain jäisi makaamaan kirjakauppaan j. n. e.

Tarjosin käsikirjotustani vielä Otavalle, mutta sieltäkin tuli sama vastaus, joten tulevaisuuteni ei näyttänyt kovin lupaavalta. Kireä välini isän kanssa jatkui yhä, ja kun näin huonosti kävi ensimmäisen kirjallisen työni, kadotti sairas isäni luonnollisesti sen pienen toivon, mikä hänellä oli ollut, kun hän luki ja piti kirjoituksestani, niin että hän jokseenkin jyrkästi sanoi minulle: „kyllä sinun nyt täytyy ajatella tulevaisuuttasi, eihän tämä käy. Jos et sinä mihinkään oikeaan työhön tahdo ryhtyä, niin on parasta, että lähdet pois kotoa, et sinä täällä enää mitään tee.“

VIII.

Kesällä 1896 olivat muutamat teosofit erään vanhan, sittemmin kuolleen rouva Malmin ja herra John Backmanin aloitteesta laatineet kiertokirjeen, jonka lähettivät kaikille Teosofisen Seuran skandinaviaalaisen osaston jäsenille Suomessa ja jossa ehdotettiin teosofisen kirjaston perustamista Helsinkiin. Minä heti innostuin ja vastasin, että otan mielelläni osaa hankkeeseen ja sitoudun vuosittain avustamaan kymmenellä markalla. Syksyllä pidettiin perustava kokous Kämpin hotellissa ja tammikuussa 1897 avattiin Teosofinen Kirjasto Uudenmaankadun 15:ssä.

Tämä se nyt muodostui rauhan paikaksi ja yhtymäpaikaksi, jossa teosofit saattoivat keskenään tutustua. Kokoonnuimme kirjastoon joka päivä. Ei ollut meitä monen monta, noin 10-12 henkeä, mutta aina meille riitti innokasta keskustelua ja aina tuntui hauskalta. Kyllä teosofit minusta olivat erinomaisen herttaisia ihmisiä. Ylioppilas Herbert Silander (sittemmin kuollut sanomalehti- ja koulumiehenä) piti esitelmän eräänä sunnuntai-iltana tammikuussa ja seuraavana sunnuntaina luin ääneen käsikirjotukseni „Salaisesta Opista“. Kun näin oli alkuun päästy, jatkettiin ruotsinkielisiä esitelmiä säännöllisesti joka sunnuntai toukokuun loppuun saakka. Pääsy oli tietysti vapaa ja kun syrjäisiäkin alkoi tulla kuulemaan meidän esitelmiamme, syntyi teosofisen liikkeen tapainen. Kuulijakunta, joka alussa oli 10 á 15 henkeä, kasvoi pian kahdenkertaiseksi, ja se oli meistä tavaton ja merkillinen saavutus.

Kertomukseni näkyikin kääntyvän tämmöisiin ulkonaisiin asioihin nyt, koska vuonna 1897 ei mitään sisäisesti merkillisempää tapahtunut.

Eräänä iltana maaliskuussa, kun isäni kanssa oli puhe teosofisista harrastuksistani ja olimme eri mieltä minun tulevaisuuteni suhteen, sanoi isäni jotenkin jyrkästi: „nyt saat lähteä kotoa, ja jos teosofiasi on jostakin arvosta, niin tule sillä toimeen, kun et muuta tahdo tehdä.“ Arvaan kyllä, että tämä näennäinen kovuus oli sairaan isäni sydämelle raskas, mutta viisaasti hän siinä kohden menetteli ja minun parastani ajatellen. Kun näin toden teolla jouduin heitetyksi tekojen maailmaan, täytyi minun päästä täyteen selvyteen ja varmuuteen itsestäni.

Kohtalo heti tasottikin minulle tien. Vanhin ja rakkain ystävästäni, joka asui vuokralla kaupungissa, tarjosi minulle asunnon omassa isonlaisessa huoneessaan Uudenmaankadun varrella. „Tuleehan se siten meille molemmille halvemmaksi,“ hän selitti. Tosin se nykyajan vaatimusten mukaan oli epämukava, kun oli sinne päästäkseen kyökin ja toisen asutun kamarin läpi kuljettava, mutta eihän sellaista ymmärtänyt ajatella silloin.

Hieman vaikeampi ratkaista oli ruokakysymys. Isäni ei antanut enkä häneltä pyytänyt yhtään penniä lähtörahoiksi. Olin kyllä samana talvena ruvennut kirjottamaan Päivälehteen ja Nya Presseniin, mutta vielä en ollut käynyt kysymässä, maksaisivatko mitään. (Myöhemmin sen tein enkä koskaan unohda, kuinka anteliaasti varsinkin Nya Pressenin päätoimittaja korvasi minulle artikkeleitani). Kun ei itselläni ollut yhtään säästörahoja, oli turvauduttava toisen apuun, ettei ensi nälkään kuolisi. Menin erään vanhemman teosofi-ystävän neiti I. H:n luo ja sanoin: „nyt on asiat niin ja niin – voisitko lainata?“

„Kuinka paljon tahtoisit?“

„No en minä nyt ymmärrä.“

Hän naurahti, mutta pisti kouraani kahdenkymmenen markan setelin ja sanoi: „ota nyt tämä.“

Sitten ystäväni ja minä rupesimme yhdessä elämään sellaista verrattain yksinkertaista elämää, jota hän pitkin matkaa oli elänyt. Kello seitsemän aamulla nousimme ja puoli kahdeksan emäntä toi huoneeseen lämmitettyä maitoa, josta valmistimme kaakaota. Kello kahdeksan toverini piti olla koulussa ja minä istuin kirjoituspöytäni ääreen. Kello kymmenen jälkeen syötiin omena tai appelsiini ja kello puoli neljä oli voileipäpäivällinen, johon välistä liittyi toverini kodista maalta lähetettyä „lanttuloootaa“. Illalla olimme liian ylpeät mitään syödäksemme tai juodaksemme. Ainoastaan sunnuntaisin, kun olimme käsketyt isäni kotiin päivällisille, söimme varsinaisesti keitettyä ruokaa. Säilyimme aristokratisen laihoina, mutta muuten hyvissä voimissa.

Elantoni ei tullut kalliiksi: kolmekymmentä markkaa kuukaudessa, josta toinen puoli huoneesta, toinen ruoasta.

Kauan en liioin tarvinnut odottaa, ennenkuin saatoin maksaa takaisin velkani I. H:lle. Eräänä kirjasto-iltana kertoi kamreeri H., että hän oli herrasmiehelle, joka tarvitsi tilapäistä ruotsintajaa, suosittanut minua.

„Kuka se on?“ kysyin.

„Vanha teosofi, kenraali Sederholm“, vastasi H., „hän joka on kirjottanut useampia kirjoja täällä meidänkin kaapissamme. Nyt hän tarvitsisi jonkun, joka kääntäisi hänen uuden käsikirjotuksensa ruotsiksi, hän kun itse ei osaa ruotsia hyvin.“

Suostuin tietysti heti ja määräpäivänä mentiin yhdessä kenraalin luo. Vanha sotaherra, arvoltaan korkein mies Suomessa kenraalikuvernöörin jälkeen, otti meidät ystävällisesti vastaan, mutta hänen äänensä oli kuin sotatorvi ja pani minut aivankuin sieluni pohjasta vapisemaan. Kun kamreeri H. oli esittänyt minut, kysyi kenraali jyrisevällä äänellä: „no osaatteko nyt kääntää saksan kielestä?“ Vastasin myöntävästi ja kenraali huusi: „kas tällainen on kirja. Käsikirjotukseni on saksankielinen ja se on ruotsinnettava ja otteet, joita on paljon, on käännettävä suorastaan näistä Max Müllerin teoksista *Luonnollinen uskonto* ja *Teosofia eli psykologinen uskonto*. Otatteko tämän tehtäväksenne?“

„Kyllä mielelläni.“

Juttelimme sitten muuta ja kenraali tarjosi viiniä. Kun teimme lähtöä, kysyi kenraali, kestäisikö käännoistyö kauvan.

„Ei se kauvan kestä“, vastasin, „ja voinhan aina tuoda kenraalin luo jonkun osan, kun saan valmiiksi.“

„Hyvä, koska siis tuotte ensi osan?“

Katselin vähän käsikirjoitusta ja sanoin: „jos nyt näin paljon toisin ensi perjantai-aamuna kello 10.“

„Vai niin“, huudahti kenraali, „perjantai-aamuna kello 10. Kyllä se sopii minulle.“ Ja hän katsoi minuun niinkuin ei olisi uskonut. „Hyvästi sitten.“

Olin tottunut sääntillisyyteen, ja perjantai-aamuna kello 10 seisoin kenraalin oven edessä, lupaamani käännoistyö kädessä. Kun aika oli täsmälleen 10, soitin ovikelloa. Ovi avattiin ja samalla kenraali itse tuli huoneestaan eteiseen. „Ohoo, ohoo“, hän mörähti ja minä näin, että hän oli hyvillään. Siitä hetkestä oli ystävytemme solmittu ja minä tutustuin ihmiseen, jota opin paljon rakastamaan. Hän oli syvä tietoinen teosofi ja paljon kokenut. Hän oli nähtävästi läpikäynyt samansuuntaisen henkisen herämyksen kuin

minäkin, koska tiesi niistä asioista puhua – valosta, Jumalasta, ihmisen suhteesta äärettömyyteen – ja oli vakuutettu siitä, että viisaat kaikkina aikoina olivat niistä tienneet.

Tätä uskoaan hän omalla tavallaan todisteli. Hän teki tarkat laskut ja piirustukset vanhan ajan tunnetuista temppeleistä ja teetti niiden mukaan puusepällä mallit pienoiskoossa, joita maalautti ja välistä varusti taiteellisella taustalla. Hänen huoneessaan näkyi egyptiläinen temppeli, Salomonin temppeli, Kreikan akropolis, roomalainen, intialainen y. m. temppeleitä. Näitä hän joka kerta minulle näytteli ja selitti mikä vertauskuvallinen merkitys kullakin portaalla, huoneella ja koristuksella oli. Vertauskuvat puolestaan todistivat henkistä eli okkultista tietoa olleen silloisilla rakennusmestareilla tai teettäjiillä. Monta hetkeä vietimme näin yhdessä, minä kuunnellen ja kysellen, ukko innostuneena esitelmöiden.

Nämä puuveistokset, joihin kenraali Sederholm tuhiasi kolmattakymmentätuhatta markkaa, lahjotettiin hänen kuoltuaan hänen tahtonsa mukaisesti valtiolle ja säilytetään nykyään Ateneumissa.

Kohtaloni näkyi tahtovan, kun kerran olin maailmalle joutunut, että lyhyessä ajassa tekisin useammanlaatuisia ulkonaisia havaintoja, josta minulle oli oppia vastaisuuden varalle. Niinpä vielä samana keväänä 1897 sain nähdä eron luulotellun ja todellisen itsetunnon välillä kuin myös humbugin ja todellisen henkisyuden. Huhtikuussa muuan T. S:n jäsen ilmotti pitävänsä teosofisen esitelmän ruotsiksi Uusmaalaisen Osakunnan talolla. Väkeä kokoontui melko paljon esitelmää kuulemaan ja esitelmä, jonka puhuja luki ääneen paperista, oli sangen onnistunut. Yleisön nähtävästi tyytyväisenä poistuessa ilmotti esitelmänpitäjä puhuvansa seuraavana sunnuntaina jälleensyntyemisestä samassa paikassa. Ja juuri lähtiessään hän lisäsi jotakin, joka kovasti hämmästytti minua. Hän sanoi: „jos joku tahtoo minua tavata ja kysyä jotain näissä teosofisissa ja uskonnollisissa asioissa, niin olen tavattavana siellä ja siellä lähimpinä päivinä.“ Pelästyin ja ajattelin: „kuinka ihminen uskaltaa sanoa noin, jos ei hän itse vielä ole valmis? Joku voi mennä sielun tuskissa hänen luokseen ja mitä hän silloin tietää antaa?“ Olin nimittäin näkevinäni, ettei mies ollut kyllin kokenut voidakseen esiintyä toisten henkisenä opastajana.

Määräpäivänä olimme taas koolla Uusmaalaisen Osakunnan talolla. Tällä kertaa esitelmöitsijällä ei ollut mitään papereita, vaan rupesi puhumaan vapaasti. Mikä uhkarohkea yritys tottumattomalta puhujalta! Parin kolmen lauseen perästä hän takertui. Katselin häntä suurin silmin ja tunsin, kuinka hänen tuskansa tarttui minuun. Maailma nähtävästi musteni hänen silmissään. Hän ei ollut kylliksi valmistautunut, oli luottanut omaan kykyynsä ja kirjatietoihinsa. Kukaties miesparka oli kuvitellut, että hyvät henget eli mestarit auttaisivat, kun hän kerran tahtoi tehdä heidän työtään! Olihan Jeesus sanonut, että totuuden henki tuo teille sanat suuhun . . . Suuri oli lankeemus hänen omissa silmissään, se näkyi, ja myötätuntoinen yleisö olisi mielellään antanut anteeksi pettymyksen. Mutta viimeisiä voimiaan ponnistaen onneton esitelmänpitäjä vielä rupesi puhumaan: „jälleensyntyminen on senkin takia niin suuri oppi, että kun ihminen syntyy montakertaa maanpäälle ja karma johtaa hänen ruumistuksiansa, niin hyvä saa palkkansa ja paha saa rangaistuksensa, ja ajatelkaamme kuinka siveellinen tämä maailman laki on, kun kaikesta hyvästä tulee palkka ja kaikesta pahasta tulee rangaistus ja ihmiset täten oppivat valitsemaan hyvän . . .“ Silloin koko kuulijakunta ajatteli, että se hyvä ei ole mistään arvosta, joka tehdään palkan vuoksi, se vielä ei ole siveellistä hyvää. Ja yleisön voimakas ajatus heijastui puhujaan, hän huomasi tyhmit sanansa ja mykistyi sanattomaksi. Siihen se esitelmä loppui – ja samalla kymmenkunta minuuttia kestänyt tuska.

Situationsi oli tietenkin hieman vaikea, mutta sen pelasti etevällä tavalla professori H. puhjeten sanomaan: „koska olemme täällä näin paljon asianharrastajia koolla, emmekö voisi ruveta keskustelemaan jälleensyntymisopista ja valita arvoisan esitelmänpitäjän puheenjohtajaksi?“ Ehdotus hyväksyttiin heti ja onnistumattomasta esitelmätilaisuudesta muodostui täten sangen hauska, opettavainen ja mieltäkiinnittävä keskustelu, johon ottivat osaa kenraalit Sederholm ja Toppelius, toimistonpäällikkö Federley, professori V. Heikel y. m. m.

Kun kokous oli loppunut ja olimme menossa pois, tuli minua vastaan tervehtien pieni lihavahko ja punakka herrasmies suuret arvokkaat silmälasit nenällä. Hän ojensi minulle nimikortin ja sanoi: „nimeni on John Albertus. Olen suomalainen, vaikka olen kaksitoistavuotta elänyt Amerikassa“. Koetin poistaa mielestäni epämiellyttävän vaikutelman, minkä miehestä sain, ja rupesin kyselemään teosofiasta Amerikassa. Hän kertoi teosofian y. m. olevan Amerikassa suuressa vauhdissa ja pyysi puhutella minua yksityisesti. Jonkun verran uteliaana käskin hänen joskus saapumaan teosofiseen kirjastoon jatkamaan keskustelua. Hän tulikin sinne pian, hänet esitettiin teosofeille ja hänen kertomuksensa Amerikan oloista herätti mielenkiintoa.

Mr. Albertuksen „yksityinen“ asia minulle oli peräti odottamatonta laatua.

Ehkä joku helsinkiläinen lukija muistaa tämän henkilön vuodelta 1897. Hän omisti sanojensa mukaan plantaashin Keski-Amerikassa, eikä siis ollut varaton, olipa johonkuhun helsinkiläiseen pankkiinkin sijoittanut tullessaan muutamia tuhansia käsirahaa. Mutta hänellä oli tuumanaan perustaa kolonia etelä-Amerikan Paraguay-valtioon. Hän oli kirjevaihdossa Paraguayan hallituksen lontoolaisen edustajan kanssa ja oli kuullut, että maata oli saatavana erinomaisen hyvillä ehdoilla, että ilmanala oli suotuista, kasvullisuus hyvä j. n. e., joten kaikin puolin olisi edullista sinne muuttaa semmoisten ihmisten, jotka tahtoivat pois vanhoista yhteiskunnista luodakseen uusia ihanteellisia oloja. Hän sai minutkin jonkun verran tuumaan innostumaan, vaikka innostukseni ei mennyt niin pitkälle, että olisin tahtonut mukaan mennä. En saattanut voittaa vastenmielisyyttäni Mr. Albertusta kohtaan, vaikka tein hänelle pieniä palveluksia kielitaidollani.

En aio viivähtää tässä asiassa sen enemmän, tahdon vain mainita, että tämä mies oli tullut tielleni opettamaan minulle suurta totuutta, vaikka hänen antamansa opetus kyllä ei asettanut häntä itseään edulliseen valoon.

Eräänä kesäisenä iltana hän tuli kotiin luokseni. Ja silloin hän puhui oikein sydämensä kyllyydestä. Tähän tapaan hän puhui:

„Kyllä teidän täytyy välttämättömästi minua auttaa. On näet sillä tavalla, että jos tahtoo perustaa uutta yhteiskuntaa, täytyy hankkeella olla henkinen pohja ja yleensä voimakas henkinen edustus. Veljeskunta ei onnistu jos se rakennetaan aineelliselle perustalle, jos järjestetään valtio ilman uskontoa.“

Tämän ymmärsin ja myönsin, että hän sekä psykologisesti että poliittisesti katsoen oli oikeassa. Mutta sitten hän jatkoi:

„Ettekö ymmärrä minun toivovan, että auttaisitte minua? Aikomukseni on perustaa uusi yhteiskunta Tres Naciones paraimpien sosialististen ja veljellis-teosofisten periaatteiden pohjalle. Minä olen sen ulkonainen pää, sen valtiollinen johtaja eli presidentti. Teistä voisi tulla sen henkinen johtaja, sen piispa eli paavi. Olen koko ajan nähnyt päältänne, että olette kuin luotu ihmisiä henkisesti johtamaan ja kurissa pitämään. Teistä tulisi erinomainen uuden maan ja kansan profeta. Miksikä ette tahtoisi auttaa ihmisiä olemalla heidän profetansa? Tiedättehän mitä sillä tarkotan? Teidän tulee luoda uusi uskonto. Ajatelkaa esim. amerikkalaista profetaa Smithiä, joka perusti mormonein seurakunnan. Niinhän mekin voisimme tehdä. Valitsemme parhaimmat otteet maailman pyhistä kirjoista ja muodostamme niistä uuden pyhän kirjan, jonka nojaan voimme rakentaa oikein teosofisen uskonnon, ja sitten julistamme: tässä on Jumalan profeta, joka on saanut uuden jumalallisen ilmestyksen! Voisimmehan löytää raamattumme jonkun puun juurelta ja voisimmehan niinkuin Smith löytää lasisilmät, jotka avaavat profetan silmät, niin, vaikka kultasankaiset, ja voisimmehan kirjoittaa pyhän kirjamme pergamentille ja salaperäisillä kirjaimilla. Älkää peljätkö, etteivät ihmiset uskoisi! Ajatelkaa mikä kunnia Teille tulee, kun teidät nostetaan jumalan edustajaksi maanpäällä!“

Minä kuuntelin hänen puhettaan, kuuntelin hyvin hiljaa ja tarkkaan. Hän innostui puhumaan yhä selvemmin ja selvemmin, niin että minä lyyhistyin aivan mitättömäksi hengessäni ja ajattelin: olenko maanpäällä vai maanalla? Hän ei ollenkaan huomannut sieluntilaani, vaan jatkoi puhettaan yhä innostuneemmin. Vasta kun hän oli lopettanut, nousin istuvaltani ja lausuin:

„Minun täytyy nyt sanoa, että meillä ei enää voi olla mitään tekemistä toistemme kanssa. Kaikki minun ajatukseni uskonnosta ja totuudesta käyvät niin peräti toiseen suuntaan, etten voi sanoa mitään muuta kaikesta mitä olette puhunut kuin että se on humbugia, jonka tähden minun täytyy pyytää, että Mr. Albertus lähtee.“

„No, no, no, kyllä“, hän mutisi sangen alakuloisena ja lähti tiehensä.

Ja mikäli tiedän, ei hänen kolonia-hommistaan tullut sen valmiimpaa.

IX.

Käännyn nyt taas sisäisiin asioihin ja kerron edelleen tuosta herämyksestäni, jonka läpi kävin lokakuussa 1896, ja sen vaikutuksista henkiseen elämäni.

Kun tarkemmin ajattelee tällaista heräymystä eli uudestasytymisen tilaa, silloin voi huomata, että jos sillä on etunsa, on sillä myös rajotuksensa. Se antaa ihmisen nähdä hengen eli Jumalan – korkeimman Itsessään, – kokea voimakkainta, pyhintä ja ylevintä mitä on hänen sisässään ja mikä samalla on koko tämän maailmankaikkeutemme elämän takana. Tämän uudestasytymisen ihmiselle näyttää, mutta samalla se on kuin korkea ylimaailmallinen tuomari. Sillä Elämä itsessään on pyhä, en löydä parempaa sanaa, ja kun se ihmisessä tulee eläväksi, hän tuntee pyhän sisässään ja tietää, että elämän pyhyys on maailman tuomari – ja hänen itsensä tuomari. Hän tekee näet merkillisen huomion. Kun hän on osallinen siitä jumalallisesta tajunnasta, joka hänen sisässään on puhjennut, silloin hänkin on ehdottomasti pyhä, ei ymmärrä ollenkaan itsekkyyttä, ei tiedä mitään synnistä, heikkouksista, taisteluista tai ristiriidoista. Hänessä on kaikki vain voitonriemua ja pyhää täydellisyyttä. Jos hän aina ja yhtämittaa vaeltaisi tässä tajunnassa, silloin hän itse asiassa olisi jättänyt maailman eikä enää kelpaisi tähän maailmaan, – hänen pitäisi siirtyä pois toisenlaisiin olotiloihin voidakseen mitään kokea. Täällä hän ei olisi muuta kuin tuomari, tuomari, joka näkee että koko se elämä, jota ihmiset elävät tässä maailmassa, on pimeätä, epäpyhää, saastaista, itsestä. Hän olisi vain vieras vaeltaja maanpäällä, joka ei ymmärtäisi ihmisiä heidän persoonallisessa elämässään, ei olisi kaivanut syvälle ihmissielun sokkeloihin eikä tietäisi mitä kaikkea niissä piilee, vaan olisi ainoastaan jumalan sanansaattaja, taivaallisten valtojen sotatorvi, joka huutaa täällä maallisen elämän korvessa. Jotkut ihmiset ovat jääneet tähän tilaan, ja heistä on silloin tullut synkkiä tuomareita. Kun he vain ovat syventyneet yhteen puoleen, jumalallisen täydellisyyden näkemiseen, ja aina pelästyen juosseet pakoon sekä omaa itseään että toisia ihmisiä, ovat heidän silmänsä yhä vain kiintyneet esteihin, jotka estävät ihmisiä syntymästä uudestaan hengessä. Ja heidän puheensa on tullut nuhdesaarnaksi, joka muistuttaa ihmisiä huonoudestaan. Kristinuskossa tällaiset heränneet ovat voineet hyväksyä helvetin ja ikuisen kadotuksen opin, koska heidän mielestään ne ihmiset, jotka eivät ponnista herätäkseen jumaltietoisuuteen ovat aivankuin kadotuksessa nyt jo ja kuolemassa menettävät viimeisenkin mahdollisuuden päästä jumalan armosta osallisiksi.

Omasta puolestani olin siinä onnellisessa asemassa, etten tyytynyt tuohon yhteen kokemukseen, vaan yhä edelleen ajattelin ja tutkin. Kysyin itseltäni, oliko mahdollista, että elämä olisi tähän ainoaan mysteroon supistunut. Silloin ei todella ollut tarpeen kuin yksi ihmiselämä? Mutta miksikä monet viisaat puhuivat jälleensytymisestä? Teosofiakin oli tämän opin omaksunut ja uskoinhan minäkin siihen, mutta saatoin samalla eksoterisen buddhalaisen tavoin selittää jälleensytymää tieteellisesti näin: maailmassa vallitsee karman eli syysuhteen laki, jonka mukaan voimien kokonaissumma maailmankaikkeudessa pysyy ikuisesti; elämä on voimien vaihtelua ja muunnosta, mutta mikään ei mene hukkaan. Tämän lain nojalla ne sielulliset ja kohtalolliset voimat, jotka ilmenevät määrätyn ihmisen elämässä, jäävät olemaan hänen kuolemansa jälkeen ja muodostavat jonkinlaisen karman, syyn, josta vastaisuudessa on seuraus. Näitä voimia kutsuu buddhalainen skandhoiksi. Kun skandhoja yhdistävä persoonallinen tajunta kuolemassa lakkaa, jatkuvat skandhat jonkinlaisina väreilyinä eteenpäin, ja tulee hetki, jolloin ne taas kohtaavat toisensa ja synnyttävät uuden yhdistymän eli ihmisen, jolla ei ole mitään tekemistä tuon edesmenneen persoonallisuuden kanssa, vaikkakin se on sen karma. Ei siis ole kuolematonta henkeä eli sielua, joka siirtyisi persoonallisuudesta toiseen. Ei itse Buddhakaan tahtonut vastata mitään kysymykseen ihmisen sielusta. Kun häneltä kysyttiin onko ihmisellä sielu, joka ei kuole, ei hän antanut suoraa vastausta, vaan sanoi: „jos Buddha sanoisi, että ihmisellä on sielu, niin rakentaisitte opinkappaleen siitä ja ymmärtäisitte sanani väärin. Jos Buddha taas sanoisi, että ihmissielu on kuolevainen, eikä ole mitään, joka pysyy, niin käsittäisitte sanani väärin ja asettaisitte siitäkin opinkappaleen. Sentähden Buddha ei sano mitään.“

En siis ollut selvillä siitä, oliko ihminen yksilöllisesti kuolematon. Olin taipuvainen filosofoimaan Kantin kanssa, ettei voinut olla kuin yksi kuolematon prinsippi – jumala, – ja että ihmisielun jatkuva elämä kuoleman jälkeen oli lievimminkin sanoen epävarma asia. Kuitenkaan en asettunut jyrkästi kielteiselle kannalle, koskei teosofiakaan tätä tehnyt. Ajattelin ja tutkin.

Teosofiassa puhuttiin selvin sanoin ihmisen kuolemanjälkeisestä elämästä. Ihmisellä on toisenlainenkin ruumis kuin fyysillinen, sanottiin, ja hän elää tässä n. k. astraliruumiissaan kuoleman jälkeen. Viitattiin täten mysterioihin, joista minulla ei ollut kokemusta eikä tietoa, mutta joita minulla ei liioin ollut syytä kieltää ja sentähden kehittyi vähitellen minussa ajatus: ennenkuin tiedän, ettei ihminen ole olemassa kuoleman jälkeen ja ettei ole muita kykyjä ihmisessä, kuin tunnetut, en asetu varmalle kannalle. Mutta jos pääsen tietoon siitä ettei ole mitään näkymätöntä aineellisuutta olemassa, silloin minäkin totisesti tulen Jumalan sotatorveksi, joka muistutan ihmisille heidän syntisyyttään, näytän kuinka kaikki on turhaa täällä maailmassa, kuinka ihmiset kulttuuripyynnöissäänkin pyrkivät pois totuudesta ja peittelevät omaa heikkouttaan. Jos taas on muuta olemassa, jos ei ole ainoastaan pyhä jumala ja paha maailma, vaan toisia maailmoita kuin tämä fyysillinen ja puhtaasti jumalallinen, missä todellinen itsemme uinuu, silloin todella kaikki muuttuu ja totuus saa toisen muodon. Silloin minä voin tuntea, että sydämeni sulaisi ei ainoastaan säälistä ihmisiä kohtaan, jotka vaeltavat tietämättömyydessä, vaan myös rakkaudesta siitä, että kaikki on suloista ja hyvää. Elämässä ei mikään mene hukkaan, meidän syntimme ja pahuutemme ovat tärkeitä. Jos kuoleman takana on salaisuuksia, silloin ei ole ristiriitaa tässä elämässä. Silloin on tuo minun kokemukseni vain pieni kokemus, uudestasintymä, joka on avuksi mutta jossa ei ole mitään lopullista matkan päämäärää. Silloin tiedon tie ja ihmisen henkinen kehitys alkaa vasta, kun hän oppii enemmän ja enemmän kunnioittamaan elämää, ymmärtämään ihmisiä ja rakastamaan heitä heidän heikkouksissaan.

Päästäkseni varmalle kannalle tässä tärkeässä kysymyksessä oli minun siis saatava tietoa ja kokemusta ihmisessä mahdollisesti pälevistä yliaistillisista voimista ja hänen kuolemanjälkeisestä olemassaolostaan. Kuinka tämä kokemus oli saavutettavissa?

Kun nyt perästä päin ajattelen asioita, täytyy minun tunnustaa, että luonto itse eli elämä tuli minulle avuksi pyrkimyksissäni; en ainakaan näe mitään omaa ansiotani siinä, että todella sain vastauksen kysymykseeni. Korkeintaan ehkä autoin luonnon työtä sillä, että jo vuonna 1895 olin tullut ankaraksi kasvissyöjäksi ja sillä, että kesällä 1897 liityin T. S. esoteriseen osastoon, joten jouduin salaiseen henkiseen yhteyteen ihmisten kanssa, jotka säännöllisesti harjoittivat mietiskelyä ja joista moni saattoi omistaa paljon sekä henkisiä että psyykkillisiä kokemuksia, ehkä myös sillä, että esoteristina luultavasti harjoitin itsetietoisempaa ja monipuolisempaa mietiskelyä kuin ennen, vaikka kyllä aina olin elänyt mietiskelyelämää.

Mikä se nyt ensin toi uutta lisää vanhoihin kokemuksiini? Unielämäni, joka ennen oli ollut melkein tyhjä – en tavallisesti mitään unia nähnyt, – muuttui aivan toisenlaiseksi, niin että joka aamu kun heräsin, oli minulla mitä ihmeellisimpiä muistoja nukkumistilastani. Näihin en pannut merkitystä alussa, sillä ajattelin: unet ovat unia. Mutta kun jatkoin teosofisia lukujani, huomasin pian, että kaikkien aikain mystikot panivat arvoa unielämälle. Olkoon ohimennen mainittu, että tutkimukseni teosofian alalla eivät suinkaan rajottuneet nykyaikaisiin teosofisiin y.m. teoksiin, joita oli julaistu eri kielillä, varsinkin englannin, vaan ulottuivat paljon laajemmalle, koskettivat vanhan, keski- ja uuden ajan mystikkoja ja teosofejia, semmoisia kuin Plato, Jakob Böhme, Giordano Bruno, Paracelsus, Agrippa, Tauler, Suso, Eckhart, Svedenborg y. m., jotka siinä suhteessa poikkesivat tavallisista ajattelijoista, että he uskoivat henkisiin maailmoihin ja Jumalaan.

Tutkimusteni perusteella rupesin, kuten sanoin, tarkastamaan omaa unielämääni, mutta en päässyt alussa tyydyttävään tulokseen. Sen kyllä huomasin, että uneni olivat merkillisen eläviä, mutta ei mielestäni ollut mitään järkitodistusta siitä, että ne mitään olisivat merkinneet, sillä vaikka ihminen näkisi kuinka ihmeellisiä unia, on hänellä täysi oikeus sanoa päivällä: ne ovat mielikuvitusta. Vasta sitten kun rupesin näkemään unia, joita täytyi kutsua profetallisiksi, heristin korviani. Nämä profetalliset unet koskivat vallan

jokapäiväisiä, usein mitättömiäkin asioita, mutta niiden mielenkiinto oli siinä, että saatoin niitä todeta. Kun kerta toisen perästä yöllä näin edeltäkäsin, mitä päivällä tapahtui, oliko ihme, että aloin uskoa ihmisen yliaistillisiin kykyihin? Pari tämmöistä untani olen kertonut kirjassa „Mitä on kuolema?“ siv. 47-48 ja voinhan asian valaisemiseksi kertoa yhden tässäkin.

Kesällä 1898 olimme maalla minä ja muutamat teosofiystävät, mutta yksi hyvä ystävämme R. oli maalla muualla omaistensa kanssa. Eräänä iltana juttelimme siitä, että mitenkähän olisi, jos lähtisimme R:n luokse käymään, ja päätimme kirjoittaa R:lle ja kysyä, ottaisiko hän meidät vastaan. Samana iltana kirjoitin hänelle kirjeen ja kysyin, kuinka olisi, jos tulisimme. Yöllä näin unen, jonka heti seuraavana aamuna kerroin toisille tovereille. Se oli tällainen: minä tulin R:n luo taloon, hän astui kuistilla vastaan ja me nousimme rappuja ylös toiseen kerrokseen. Saavuimme vinttihuoneeseen ja minä sanoin hänelle: „tässäkö sinä asut? Me juuri aioimme tulla tänne sinua tapaamaan. Mitä siitä sanot?“ Hän vastasi: „kuule, minä en voi ottaa teitä vastaan, te ette kuitenkaan kohta pääse pois ettekä voi olla yötä. Täällä on näet toisia vieraita, jotka asuvat minun huoneessani. Mutta myöhemmin kesällä käyn teidän luonanne.“ Kun toverini kuulivat uneni, olimme kaikki jännityksessä nähdäksemme, miten kävisi. Muutaman päivän perästä saapui R:n vastauskirje. Se sisälsi sanasta sanaan saman asian kuin uneni ja lisäsi vielä, että hänen vanhempansa olivat kaikkea teosofiaa vastaan, joten hän ei voinut pyytää meitä sinne . . .

Luonto auttoi minua toisellakin tavalla.

Se antoi minun välistä päivilläkin nähdä näkyjä – ei haavekuvia, mutta profetallisia näkyjä, jotka koskivat jokapäiväistä elämää ja kohta perästä toteutuivat. Esimerkin vuoksi kerron tässä erään tapauksen.

Vuonna 1897 olin julaissut „Teosofisk Uppslagsbok“ nimisen sanakirjan. Kesällä 1898 olin lähtenyt maalle ennen omaisiani. Eräänä päivänä istuin huoneessani lukemassa teosofista kirjaa (W. Kingslandin The Mystic Quest). Keskellä lukua teksti äkkiä hävisi silmistäni ja painetun sivun tilalla oli Ruotsista tullut kirje. Luin kirjeen uteliaana ja sen sisältö oli tähän tapaan: „Meillä on täten ilo tilata 50 kpl. teidän kirjaanne „Teosofisk Uppslagsbok“ ja pyydämme ne lähettämään heti osotteella Teosofiska Centralbyrån, Stockholm.“ Luettuani tämän kummittelleen kirjeen olin heti valmis lähettämään tilatut kirjat, kun samalla muistin, ettei minulla niitä ollutkaan maalla. Siis kirjoitan heti veljelleni, ajattelin, että hän Helsingistä lähettää nuo kappaleet Ruotsiin. Vasta tämän päätettyäni tulin taas tajuihini. Herranen aika, eihän kirjettä ollutkaan! Minähän olin lukemassa teosofista kirjaa!

Mutta annapas olla. Muutaman tunnin kuluttua tuli postissa samanlainen kirje, ja aivan samalla tavalla ajattelin: minun täytyy kirjoittaa veljelleni, ja kirjoitinkin.

Lopullinen tulos kokemuksistani oli, että näkökantani muuttui. Kaikki halu olla „jumalan sotatorvena“ katosi minusta, en tahtonut arvostella, en moittia, en tuomita. Elämä oli salaperäisempi ja syvempi kuin ihmisen jumalallinen pyhyys. Minä nöyryyin ja mykistyin. Tunsin, että minulla nyt oli liian vähän tietoa mitään puhuakseni. Ehkä minun ainiaaksi piti jäädä mykäksi. „Enemmän, enemmän tietoa täytyy sinun minulle antaa, jumalani, jos tahdot, että minä sinun totuutesi puolesta työskentelen!“

Rukoukseni tuli kuulluksi.

Kerran sattui minulle ihmeellinen kokemus. Ei se ole ihmeellinen sille, joka paljon sellaista on kokenut, mutta jos ei ole ennen sitä kokenut, täytyy sanoa, että se on ihmeellinen, enkä minä ollut ennen kokenut sellaista.

Eräänä tammikuun iltana 1898 mietiskelin kuoleman kysymystä ja sanoin sisäiselle jumalalleni: „Sinä olet sielulleni antanut iankaikkisen rauhan, mutta et ole vielä minulle näyttänyt läheskään koko totuutta. Kuoleman salaisuutta, mestarein olemassaoloa et ole minulle ratkaissut, ja kuitenkin ymmärrät, että jos

ihminen tahtoo olla rehellinen totuuden etsijä ja totuuden tietäjä, ei hän saa koskaan tyytyä siihen, mitä hänelle on annettu, vaan hänen täytyy aina pyytää enemmän. En siis voi tyytyä siihen, minkä jo olet minulle ilmoittanut, vaan sinun täytyy antaa minun nähdä enemmän . . .“

Mietiskellessäni kadotin äkkiä tajuntani ja heräsin siihen, että seisoin ulkopuolella ruumistani. Fyysillinen ruumiini oli tuolla vuoteella, jossa olin istunut, mutta minä olin itse toisessa ruumiissa ja olotilassa, jonka ihanuutta ei voi sanoin kuvata. Olin iloinen, kevyt, lähdin kulkemaan pois ruumiini luota toiseen maailmaan ja tapasin siellä Mestarin. Yksityiskohtaisesti en tätä kohtausta enkä kokemuksiani näkymättömässä maailmassa tahdo kuvata, sen vain toistan, että nyt olin saanut kouriintuntuvan tiedon astralimaailmasta, sen olennoista ja ihmisen astraliruumiista.

Sen havainnon tein, että kun ihminen on todella vapautunut fyysisestä ruumiista ja siirtynyt ulkopuolelle astraliruumiissaan, silloin hän on toinen olento, hänellä on laajempi tietoisuus, hän on paljon kirkkaampi ja ihanampi kuin se olento, joka esiintyy hänen persoonallisuutenaan. Hän on puettu häävaatteisiin, niinkuin sanotaan, ja jollei hän ole valkeisiin vaatteisiin puettu, ei hän voikaan astua siihen elämään, jossa ovat Mestarit ja heidän opetuslapsensa. Mutta kun hän on niihin vaatteisiin puettu, silloin hän tietää, että fyysillinen elämä on pieni ja vähäpätöinen, ahdas ja pimeä verrattuna siihen ihanaan elämään, joka on fyysisen ruumiin ulkopuolella.

Ja hän aivankuin kysyy itseltään, niinkuin minä silloin kysyin, kun ensikerran olin ulkona, kuinka tuo ruumis fyysisessä maailmassa voi tätä kantaa: tietysti vain unohtamalla nämä asiat! Astralitulassa tiesin itsestäni, että olin ennen monta kertaa ja kauan ollut vapaa, vaikka sen aina olin unohtanut, mutta nyt se ihmeellinen tapahtui, että sain muistaa. En unohtanut kokemustani, vaan muistin. En mielelläni olisi tahtonut palata ruumiiseen, mutta Mestari sanoi: nyt sinun täytyy lähteä, ja minä tunsin niinkuin etäällä olevassa ruumiissa olisi ollut vetovoima, joka pyörteen tavalla veti, niin että olin vähällä kadottaa tajuni. Mutta pääsin onnellisesti läpi. Tajuntani säilyi puhtaana – huomasin yhtäkkiä istuvani ruumiissa ja muistin kaikki. En voinut muuta kuin vaipua siunaukseen ja kiitokseen, kun laskeuduin vuoteeseen. Nyt minä tiesin. Nyt ei tarvinnut enää epäillä. Nyt oli suuri arvotus ratkaistu. Ihminen oli kuolematon.

X.

Kun oli Judge'in asiasta puhetta, mainitsin, että Teosofinen Seura sen johdosta jakautui kahtia. Judge ja suuri joukko hänen seuraajiaan lähtivät ulos Teosofisesta Seurasta ja perustivat oman kansallisen seuransa Amerikassa ja samalla tavalla tekivät Judge'in oppilaat Englannissa, Hollannissa, Ruotsissa ja muualla. Judge valittiin presidentiksi elinajakseen. Hän ei kuitenkaan kauan elänyt. 1896 hän kuoli ja hänen seuraajakseen tuli Mrs. Katherine Tingley, jonka nimi lienee kaikille tuttu. Judge oli ilmottanut ystävilleen, että kun hän kuolee, löydetään hänen papereistaan, kuka on oleva seuran sisäinen pää. Ja Mrs. Tingley, joka siihen saakka oli ollut tuntematon, tuli Judge'in kuoleman jälkeen hänen esoterisen koulunsa johtajaksi. Vuonna 1898, jolloin Salaisen Opin mukaan Kali-jugan eli „pimeän rautakauden“ ensimmäiset 5000 vuotta päättyivät helmikuun 18 p:nä, Mrs. Tingley teki ehdotuksen, ensin esoterisen koulun oppilaille ja sitten edellämainittuna päivänä pidetyssä teosofisessa vuosikokouksessa Chicagossa, että perustettaisiin uusi laajempi seura nimeltä Yleinen Veljeys, johon yhtenä osastona sisältyisi teosofinen seura. Ensimmäisen osaston tässä Yleisessä Veljeydessä muodostaisivat kaikenlaiset seurat käytännöllisillä tarkoituksilla – seura kasvatuksen uudistamista varten, seura soitantoa varten, taidetta varten, veljeyden opettamista varten ja n. e. Toisen osaston muodostaisi itse teosofinen seura jonkinlaisena kirjallisena ja oppineiden yhdistyksenä ja kolmannen muodostaisi esoterinen koulu. Tämä ehdotus hyväksyttiin suurella myötätunnolla Chicagon kokouksessa, vaikka olikin vähemmistö, joka ei ollenkaan suostunut uuteen politiikkaan. Ehdotukseen sisältyi näet, että Mrs. Tingley valittiin uuden seuran presidentiksi elinajakseen ja vielä että ylin johto annettiin Mrs. Tingleyn käteen niin täydellisesti, että esim. hänestä yksin riippui kuka sai tulla seuran jäseneksi, kuka ei. Tunnustaa täytyy, että amerikkalaisten teosofien luottamus häneen oli tavattoman suuri.

Esimerkkiä noudattivat pian judgeläiset Euroopassa, lukuunottamatta pientä vähemmistöä, joka ylläpiti alkuperäistä Judge'in seuraa selittäen, että yksinvaltiut ja auktoriteettiusko sotivat koko Judge'in aatetta vastaan. Kun Yleinen Veljeys perustettiin, syntyi täten kolme erilaista teosofista seuraa: 1) alkuperäinen T. S., joka perustettiin Amerikassa, mutta jonka päämaja oli Indiassa, 2) pieni judgeläinen seura ja 3) Yleinen Veljeys. Kaikki kolme ovat vielä tänä päivänä olemassa. Yleinen Veljeys on nyt paraiten tunnettu Point Lomassa Kaliforniassa sijaitsevan päämajansa kautta. Point Loma on ihana ja hedelmällinen niemeke Tyynen meren rannalla, jonka Mrs. Tingley omistaa. Siihen on rakennettu paljon aistikkaita rakennuksia, temppeleitä, kouluja, lasten ja perhekoteja. Päämajasta on muodostunut täydellinen kolonia, joka on hyvin järjestetty ja mallikelpoinen monessa suhteessa. Matkustajat, jotka siellä ovat käyneet, ovat suuresti ihailleet sitä. Satoja lapsia siellä kasvatetaan pienestä saakka Mrs. Tingleyn teosofisten periaatteiden, hänen n. k. radshajooga-menetelmän mukaan. „Point Loma“ on itsessään mieltäkiinnittävä laitos ja Yleisen Veljeyden toiminta rajottuu melkein kokonaan siihen. Ruotsissa vielä elää vanha tohtori Zander ja hän on ruotsalaisen Yleisen Veljeyden presidentti. Mitä tulee judgeläisiin seuroihin, en tunne niiden myöhempiä vaiheita, paitsi että julkaisevat hyvin toimitettuja aikakauskirjoja. Erittäin hyvä on amerikkalainen *The Word*, ja Ruotsissa ilmestyy pieni aikakauskirja *Aur*, joka on vanhojen teosofien toimittama.

Olen ennen maininnut, että Mrs. Besantin ja Mr. Judge'in välisessä erimielisyydessä kallistuin tunteissani viimeainitun puoleen. Tähän oli olemassa ulkonainenkin syy. Olin alusta saakka ollut läheisessä kirjeenvaihdossa Ruotsin T. S:n silloisen ylishteerin, vanhan tohtori Gustaf Zanderin kanssa ja saanut häneltä monta opettavaista ohjausta ja neuvoa. Hän oli innokas Judge'in oppilas, ja kun halusin päästä esoteristiksi, oli luonnollista, että valitsin Judge-Tingleyn koulun vanhan ystäväni neuvosta. Liittymiseni tapahtui lopullisesti kesällä 1897, jolloin tohtori Zanderin kutsusta kävin Tukholmassa. (Matka kävi päinsä rahallisesti, koska heti muutettuani pois kotoa olin hyvästi ansainnut sanomalehtikirjotuksillani ja käänöksilläni, kuten edellä olen kertonut.)

Tukholmassa ollessani tutustuin muutamiin ulkomaalaisiinkin, amerikkalaisiin ja englantilaisiin teosofeihin, siellä kun näet samaan aikaan pidettiin suuri judgeläisten kongressi. Heiltä ja tohtori Zanderilta, jonka persoonallisuus miellytti minua yhtä paljon kuin hänen kirjeensä, kuulin nyt yhtä ja toista teosofisen liikkeen sisäisistä vaiheista ja ennen kaikkea Mrs. Besantista. Mrs. Besantia kuvailtiin äärettömän ylpeäksi ja kunnianhimoiseksi olenoksi. „Hän on niin epäinhimillisen kylmä“, sanoi minulle vanha tohtori Z., „että käydessään täällä v. 1894 hän ei kättäkään kelleen ojentanut, ei hymyillyt, ei sanonut ystävällistä sanaa. Jos kysyi häneltä jotakin, sai tyytyä mahdollisimman lyhyeen vastaukseen.“ Mrs. Tingleystä taas annettiin aivan päinvastainen kuva: hän oli itse sydämellisyys ja iloisuus ruumistuneena.

Oliko kumma, että palattuani Suomeen, minulla usein oli kiivaita väittelyjä tšekäläisten teosofien kanssa, jotka melkein kaikki uskollisesti pitivät Annie Besantin puolta? Pitkin syksyä 97 kesti tätä ristiriitaista ja kireätä aikaa. Minä puolustin Judge'ia ja ylistin veljeyden ihannetta ja selitin, että joka sitä elämässään noudatti, ei hän totuudestakaan voinut poiketa. Toiset taas pitivät „faktoista“ kiinni ja olivat vakuutetut Mrs. Besantin vilpittömyydestä. Ken tietää, kuinka kauvan tämä ikävä tilanne olisi kestänyt, ellen odottamatta olisi nähnyt merkillistä unta. Tämä tapahtui tammikuun alussa 1898 samaan aikaan, jolloin Mrs. Besant toisen kerran vieraili Tukholmassa, ja ilmi elävä uneni (eli astralinen kokemukseni) teki minuun haihtumattoman vaikutuksen.

Tulin unessani Tukholmaan erääseen teosofiseen huoneustoon, jota en tuntenut. (Kesällä 1897 olin käynyt ainoastaan judgeläisen seuran toimistossa. Syksyllä 99, kun olin toistamiseen Tukholmassa, havaitsin, että unipaikkani oli skandinavilaisen osaston huoneusto Mäster Samuelin kadun varrella.) Tiesin unessani, että siellä pidetään kokous, jota Annie Besant johtaa. Pitkulaisessa etuhuoneessa oli joukko ihmisiä odottamassa, m. m. vanha tohtori Zander. Meidän siinä seisoskellessamme ulko-ovet avattiin ja Mrs. Besant astui sisään, kulkien ihmisjoukon läpi sisempään huoneeseen, jossa kokous oli pidettävä. Kuinka hämmästyneenä häntä katselin! Hänen käyntinsä oli kyllä ruhtinaallisen arvokas, hänen ryhtinsä kuin espanjalaisen tai meksikkolaisen aatelisnaisen, mutta hänen ilmeensä ja se magnetismi, joka hohti koko hänen olemuksestaan! En koskaan ollut nähnyt mitään niin hienoa, henkevää ja puhdasta. „Mitä tämä on!“ ajattelin miltei säikähtyneenä ja käännyn tohtori Zanderin puoleen. „Kuinka tämä on mahdollista“, kysyin vanhalta ystävältäni, „te väititte, että hän on kopea ja ylpeä, ja nyt näette, kuinka ihana nainen hän on. Miksikä näin väärän kuvan olette antaneet minulle?“ Tri Zander ei vastannut mitään, mutta tuli sangen levottomaksi, rupesi hieromaan käsiään ja kulkemaan edestakaisin lattialla ja näytti kovin onnettomalta, kun näin häytyytin häntä. Jätin hänet siihen ja menin sisähuoneeseen, missä Annie Besant oli, ajatellen mielessäni: „näin äärettömän hieno ihminen ei voi saada osakseen muuta kuin kunnioitusta ja rakkautta. Minä menen aivan suoraa päätä ja pyydän anteeksi.“ Annie Besant istui vasemmalla puolella huonetta korkeassa nojatuolissa ja keskusteli jonkun kanssa. Minä menin suoraan hänen luoksensa, esitin itseni ja sanoin: „pyydän kaikesta sydämestäni anteeksi, että minulla on ollut teistä niin huono käsitys ja että vielä olen kertonut toisille tästä huonosta käsityksestäni. Huomaan suuresti erehtyneeni, sillä te ette ole ylpeä ettekä kylmä.“ Annie Besant hymyili viehättävän ystävällisesti ja voitti sillä hetkellä sydämeni sanomalla: „ei se mitään, kyllähän paljon puhutaan, mutta ei se tee mitään. Tällainen nyt vain olen.“ Ja kohta hän rupesi kokousta pitämään, mutta minä poistuinkin ja heräsin.

Paljon miettimistä minulle jäi tämän „uneni“ johdosta, mutta samalla olin ikäänkuin varustettu vastaanottamaan sitä iskua, mikä minuakin kohtasi helmikuussa, kun Yleinen Veljeys oli Amerikassa perustettu.

Eräänä päivänä sain postissa Amerikasta painetun kiertokirjeen, jonka Mrs. Tingley oli lähettänyt kaikille esoteristeille. Juhlallisesti siinä kerrottiin Chicagon kokouksesta ja Yleisen Veljeyden perustamisesta ja pyydettiin, että heti oli allekirjotettava paperi, jossa ilmotti liittyvänsä uuteen seuraan. Kaikkien esoteristien tuli ehdottomasti siirtyä Mrs. Tingleyn perustamaan U. B:hen (Universal Brotherhood), muuten jäsenyys esoterisessa koulussa oli ainiaaksi menetetty. Ja vielä Mrs. Tingley miltei uhkaavalla voitonvarmuudella sanoi, että kaikkien uskollisten nimet oli jo kirjotettu elämän kultaiseen kirjaan ja että hän

hyvin tiesi, kuka tulisi uskollisena pysymään, kuka ei. Kiertokirjettä seurasi myös valokuvajäljennös, suurehko kuva, joka esitti Mrs. Tingleyn istumassa „kabinettinsa“ eli lähimpien auttajiensa ympäröimänä. Tämä kuva oli sangen omituinen. Siinä kuvatut henkilöt katselivat kaikki suoraan eteensä ja kun otin sen käteeni, lähti siitä heti eriskummainen värähtely ja kuva aivan kuin kuiskasi: „usko ja luota minuun, niin sinun on hyvin.“ Tämä vaikutti minuun tympäisevästi. Sen sijaan että olisin innostunut, tunsin kylmeneväni, kun kiertokirjettä luin ja kuvaa katselin. Häpesin. Tuntui aivan kuin olisin pettänyt jonkun luottamusta, mutta tiesin sisässäni ettei minun nimeni ollut tuossa „kultaisessa elämäkirjässä“, vaan että minä tältä kannalta katsottuna olin „kadotuksen lapsi“.

Kirjotin heti tri Zanderille, että nyt minun oli pakko jättää sekä esoterinen koulu että Yleinen Veljeys, johon en halunnut liittyä. Ystävydessään vanha tri Zander koetti saada minua päätöksessäni horjumaan ja vaihdoimme useita kirjeitä, mutta pysyin kuitenkin lujana. Kun eroni tuli judgeläisten tietoon, yritettiin heidän taholta värvätä minua judgeläiseen seuraan, mutta minä vastasin kylmästi, että olin päättänyt kulkea aivan toiseen suuntaan kuin ennen ja että sitä varten aioin palata takaisin vanhaan Teosofiseen Seuraan, jossa sittenkin nähtävästi „totuus oli korkeimpana uskontona“.

Kun tästä varhaisesta esoterisesta kokemuksestani olen näin suoraan puhunut, en ole sitä tehnyt halventaakseni Mrs. Tingleyä tai hänen Yleistä Veljeyttään. Ollessani Judge-Tingleyn esoterisessa koulussa elin intensiivistä henkistä elämää, pyrin ja ponnistin niinkuin ihminen nuorena pyrkii – sieluni ja sydämeni koko voimalla. Paljon sillä ajalla henkisesti voitin. Jossain suhteessa Judge'in koulu tarkasti seurasi H. P. B:n traditsionia, ja jos Mrs. Besantin koulu taas toisessa suhteessa paremmin ylläpiti madame Blavatskyn henkeä ja kulki hänen jäljissään, en mitenkään saata katua, että tuon näennäisen epävakaisuuteni kautta olen ollut tilaisuudessa tutustumaan molempien koulujen menettelytapoihin.

Siitä lähtien kun erosin Judge'in seurasta ja palasin takaisin Teosofiseen Seuraan, onkin minun ollut mahdoton asettua millekään ehdottomalle kannalle. En tahtoisi koskaan sanoa niinkuin vanhat katolilaiset: *ultra ecclesiam nulla salus*, (minun) kirkkoni (eli seurani) ulkopuolella ei ole mitään pelastusta. Päinvastoin soisin aina voivani nähdä totuutta ja hyvää joka puolella. Melkeinpä homerisella hymyllä katselen niitä ihmisiä, jotka vilpittömässä uskossaan menevät vähän liian pitkälle. Usko helposti vie kiihkoon. Uskoon sekottuu tunnetta ja tunne on omiansa sokaisemaan. Mutta meidän ihmisten pitäisi oppia ajattelemaan. Ja kun me opimme ajattelemaan, emme suinkaan tule „kylmän järkeviksi“ ellemmme itse tahdo. Ajattelu ei estä sydämen ihaninta kukkaa puhkeamasta, päinvastoin. Ihmisrakkautta, lujaa, luotettava myötätunto ihmisiä kohtaan kasvaa vasta syvän ajattelijan sielussa.

Tahdon tässä samalla mainita, että ensimmäinen kokemukseni persoonallisesta Mrs. Besantista ei ollut yhtä ihastuttava silloisessa mielentilassani kuin edellä kertamani uni. Kun olin eronnut Mrs. Tingleyn seurasta, kirjotin Mrs. Besantille pitkän kirjeen, jossa kerroin yhtä ja toista itsestäni ja lopussa tein selkoa muutamasta ihanteestani: että olisi Teosofisella Seuralla jokin yliopiston tapainen eli ulkonainen mysteriokoulu, johon voisi oppilaana mennä tutkimaan salaisia tieteitä ja salatiedettä ja myös itämaisia kieliä ja uskontoja ja jossa voisi saada todistuksia suoritetuista oppimääristä. Viittasin Papus'in y. m. ranskalaisten okkultistein sensuuntaisiin yrityksiin ja kysyin, eikö semmoista olisi saatava aikaan Teosofisessa Seurassa. „Minulla olisi niin suuri halu“, kirjotin, „perehtyä tieteellisesti ja monipuolisesti kaikkiin vanhoihin viisausoppiin ja samalla treenata itseäni salatieteellisesti.“

Kun vastaus saapui Mrs. Besantilta, oli se erittäin ystävällinen, mutta vailla ymmärtämystä ehdotustani kohtaan. „Kaikki ihmiset nauravat Papus'ille ja hänen koululleen“, kirjotti Mrs. Besant. „Jos te haluatte yliopistosivistystä, miksette menisi tunnustettuun yliopistoon opiskelemaan?“ Näin vastatessaan hän ei mielestäni ymmärtänyt tarkotustani. Olinhan useampia vuosia opiskellut keisarillisessa Aleksanterin Yliopistossa Helsingissä, joka tietenkin oli „tunnustettu“ yliopisto. Silmämääränäni oli oppilaitos, jossa tutkittaisiin tieteellisellä tavalla aineita semmoisia, joita tavallisissa yliopistoissa ylenkatsotaan.

Ehkä ajatukseni ja ihanteeni silloin oli uusi ja outo, myöhemmin olen kuitenkin ollut huomaavinani, että sekä teosofisissa että tieteellisissä ja spiritistisissä piireissä ulkomailla on sensuuntaisia suunnitelmia ollut keskustelun ja pohdinnan alaisina. Myöhemmin olen myös ymmärtänyt, että silmäni ihannetta etsiessään tähysti kauas ja korkealle. Se etsi niitä mysteriokouluja, joita ennen oli maan päällä ja joita tuleva sivistys taas on tuova mukanaan – niitä kouluja eli opistoja, jotka ovat suorastaan vihittyjen opettajien valvonnan alaisia.

Tuo sisäinen haluni ja kaipaukseni aiheutti kuitenkin askelen, josta sain sekä tuskaa että oppia ja josta seuraavassa tahdon kertoa.

XI.

Jos nyt teosofinen nuorukainen meidän päivinämme tuntisi vakavaa halua jatkaa teosofisia, s. o. uskontotieteellisiä, mystillisiä, psyykkisiä ja maagillisia tutkimuksiaan siihen kohtaan saakka, että hän toden teolla pystyisi toisia opettamaan ja ohjaamaan sekä tieteellisissä että käytännöllisissä kysymyksissä, silloin hänellä voisi olla ainakin toivoa tämän ihanteensa toteuttamisesta. Jos hän olisi varakas, olisi hän yliopistolukunsa suorittuaan ja 21 vuotta täytettyään tilaisuudessa lähtemään suoraan Teosofisen Seuran päämajaan Adyariin Intiassa, jossa T. Silla on suurenmoinen kirjasto. Siellä hän saisi jatkaa tieteellisiä tutkimuksiaan, saaden opastusta ja neuvoa monilta oppineilta ja asiantuntijoilta, jotka ovat kirjaston palveluksessa; Adyarkirjaston johtaja on tunnettu orientalisti tohtori F. Schrader. Intiassa ollen hän myös olisi tilaisuudessa syventymään sekä kirjallisiin että käytännöllisiin yliaistillisiin tutkimuksiin (spiritismiin, fakirismiin, joogismiin), ja ennen kaikkea hän Adyarissa voisi helpommin kuin muualla herättää ja kehittää omia maagillisia kykyjään, koska hän siellä voisi pyytää persoonallisia neuvoja ja ohjeita kokeneilta salatieteilijöiltä. Jos meidän teosofinen nuorukaisemme taas olisi varaton, voisi hän kotimaassaan vedota lukuisain teosofien avuliaisuuteen, eikä luultavasti avustusta, sinä määrin kuin sitä voisi antaa, kiellettäisi häneltä, jos hän tavalla tai toisella osottaisi sitä ansaitsevansa.

Kuinka toisenlaista oli minun nuoruudessani! Teosofisen Seuran päämajalla ei ollut sama leima kuin nykyään eikä Suomessa ollut teosofejä, joiden asianharrastukseen olisi saattanut vedota.

Ja kuitenkin minun päähäni juolahti juuri tuommoinen haave! Kerroin jo edellisessä, kuinka siitä Mrs. Besantillekin kirjoitin. En saanut paljon ymmärtämystä hänen puoleltaan, mutta mieleni ei siitä lannistunut. Pitäisi minun sittenkin saada perin pohjin tutkia kaikkia näitä aineitani! Mutta miten se kävisi päinsä? Täällä kotona olin jo Yliopiston Kirjastosta lukenut sekä mahdolliset että mahdottomat kirjat. Yliopistossa olin sanskritia jonkun verran tutkinut. Latinaa osasin melko hyvin. Eurooppalaiset pääkielet olivat viidellä sormellani. Ulos minun piti päästä, ulos avaraan maailmaan, näkemään, oppimaan, kokemaan, tutkimaan. Mutta varat! Itselläni ei ollut eikä sairaalla isälläni, jolta en muuten olisi yrittänyt pyytääkään. Mikä siis neuvoksi?

Silloin ajattelin näin:

Olenhan rehellinen totuudenetsijä ja onhan tarkotukseni vilpiton. Vaikka tutkimusteni varsinainen ala on ulkopuolella yliopistosivistystä, tahdon kuitenkin, että niiden metodi on tieteellinen. Ja kun kerran jotain tutkimusta harjotetaan ja voidaan harjotella tieteellisellä tavalla, on itse tutkimuskin samalla tieteellinen. Miksei siis se laitos, joka on tieteelliselle työlle pyhitetty, voisi minunkin tutkimuksiani suosia? Miksei meidän yliopistomme voisi antaa tukea ja turvaa tiedemiehelle, jonka ura on tavallisuudesta poikkeava? Miksei yliopistomme voisi myöntää minulle niitä varoja, joita tarvitsen?

Kuta enemmän asiaa ajattelin, sitä selvemmäksi minulle kävi, että juuri ne ihmiset — tiedemiehet ja yliopiston opettajat, — jotka olivat asettaneet totuuden etsimisen elämänsä tehtäväksi ja päämääräksi, suurella innolla rientäisivät minua auttamaan. Minua oikein kummastutti, etteivät itse olleet suunnanneet tutkimuksiaan näille minun aloilleni. Ei yksikään ollut vakava Buddhan oppilas — no, se nyt oli anteeksi annettava, mutta ettei yksikään tutkinut spiritistisiä ja yliaistillisiä ilmiöitä esim., ettei yksikään vakavasti koettanut ratkaista kuoleman arvoitusta, se jonkun verran hämmästytti minua. Mutta tietysti he kaikki ihastuvat, kun joku ilmoittaa haluavansa tutkia juuri näitä ihmiskunnalle ylen tärkeitä kysymyksiä. Eikä heidän tarvitse apua antaa omista kukkaroistaan. Suuria stipendejä heillä on hallittavanaan — tekevät vain

päätöksen, niin rahaa on tarjolla itsestään. Olihan tuossa Rosenbergin monituhansinen matkastipendi, jonka sai myöntää vakavaa tieteellistä harrastusta osottavalle ylioppilaallekin.

Ja sitten tein päätöksen. Teosofiset ystäväni olivat innoissaan. Joulukuun 3 p:nä 1898 jätin yliopistoon näin kuuluvan ruotsinkielisen anomuksen:

„Keisarillisen Suomen Aleksanteri-Yliopiston Konsistoriolle.

„Koska viiden vuoden aikana harjottamani tietuudelliset tutkimukset kokeellisessa psykologiassa (okkultismissa, spiritismissä ja joogassa), mystillisessä filosofiassa ja uudenaikaisessa teosofiassa kuin myös vertailevassa uskontotieteessä ovat vakuuttaneet minulle, että tämänlaatuiset tutkimukset eivät ainoastaan ole abstraktisesti mieltäkiinnittäviä, vaan että juuri niiden harjottamisella on mitä suurin käytännöllinen merkitys uskonnolle, filosofialle ja tieteelle meidän murrosajanamme, koska päivä päivältä käy selvemmäksi,

„että mikä tahansa uskonnonjärjestelmä ollakseen vilpittömän ei enää saata sivuuttaa sisaruksiaan, maailman toisia suuria uskontoja, yksin anastaakseen valta-aseman elämän korkeimmissa kysymyksissä, kuin myös että uskonnon ollakseen tosi merkityksessä yleinen täytyy osata puhutella jokaista ihmistä hänen omalla kielellään ja siis viitata siihen totuuden ytimeen, joka piilee maapallon jokaisessa uskonnollisessa järjestelmässä;

„että sama on laita filosofisten järjestelmien; ja

„että tieteen edetäkseen lankeamatta ahdasmieliseen dogmatismiin tai siveellisesti ja henkisesti hedelmättömään agnostisismiin, täytyy astua näkymättömän ja tutkimattomaksi arvelun henkimaailman kynnyksen yli ottamalla lukuun ja tieteellisesti tutkimalla niitä psyykkisiä ja spiritualistisia ilmiöitä, joita päivä päivältä yhä lukuisammin esiintyy ja jotka selvästi paljastaen vanhojen ihmisielua koskevien teorioiden puutteellisuuksia itsepintaisesti vaativat osaksi uusia lähtökohtia omaksuvan psykologisen tutkimuksen perustamista,

„saan minä,

„koska ulkomailla tiedemiehet ovat alkaneet osottaa harrastusta ei ainoastaan uskonnollista kosmopolitismia koskeviin, vaan myös yliaistillista laatua oleviin kysymyksiin,

„voidakseni jatkaa kotimaassa omin päin alottamiani tutkimuksia ja siten ollakseni tilaisuudessa asianomaisilla paikoilla

„a) suorittamaan tutkimuksia Itämaiden suurissa uskonnollisissa ja filosofisissa järjestelmissä,

„b) suorittamaan psyykkisiä tutkimuksia ja etenkin tutkimuksia aasialaisessa psykologiassa; sekä

„c) tutkimaan, missä määrin ja millä menestyksellä teosofinen liike, ainoa aikamme liike, joka ohjelmaansa on ottanut juuri näiden asioiden tutkimisen, toteuttaa tätä ohjelmaansa,

„ja saadakseni vähässä määrässäni työskennellä sen korkean päämaalin puolesta, mikä meitä kaikkia inspiroi ja jonka puolesta kaikki teemme työtä: Totuutta, Valoa ja Vapautta kamppailevalle ihmisluvulle —

„viittaamalla oheenliitettyyn matkasuunnitelmaan täten Konsistoriolta nöyryyden anoa haettavaksi ilmoitetun Antellin stipendin kolmevuotiseksi matka-avustukseksi.“

Tätä pitkää ja juhlallista lausetta seurasi toiselle paperille kirjoitettu matkasuunnitelma, jossa kerroin aikomukseni olevan ensin Helsingin yliopistossa päättää sanskritin kielen opintoni, sitten käydä Saksassa, Ranskassa ja Englannissa ja lopulta asettua Intiaan kahdeksi vuodeksi. Mainitsin tarkkaan, mitä aineita missäkin tutkisin ja keneltä ohjausta pyytäisin. Monta kuuluisaa ja tunnettua nimeä olin sille paperille kirjottanut, mutta myös joitakuuta teosofeja, joita tieteellinen maailma ei tuntenut tai ei hyväksynyt.

Suurella jännityksellä odotimme, läheisimmät ystäväni ja minä, asian päättymistä ja konsistorion tuomiota. Olihan kyseessä suuri raha – kahdeksantuhatta markkaa vuodessa kolmen vuoden aikana – ja vielä enemmän oppineen maailman tunnustusta teosofisille tutkimuksille. Vähän maata tunnustellakseni päätin käydä jonkun konsistorion jäsenen puheilla. Kävin kahden professorin luona. He olivat sangen ystävälliset, juttelivat kansani pitkän aikaa ja lupasivat puoltaa anomustani, mutta arvelivat samalla, ettei konsistorio tulisi stipendiä minulle myöntämään. „Nuo tutkimukset ovat sangen mieltäkiinnittäviä“, sanoi toinen, „mutta onko niitä harjotettu ja voiko niitä edes harjottaa tieteellisesti?“ Samalla minusta tuntui, etteivät ne ainakaan hänelle olleet elinkysymyksiä. Onhan jokseenkin yhdentekevä, tuntui hänen sielunsa sanovan, kuinka paljon totuutta piilee esim. spiritistisissä ilmiöissä; mitä siitä, elääkö ihminen kuoleman jälkeen vaiko ei? Toinen professori tuntui vakavammalta; hän osotti todellista harrastusta yliaistillisiin ja mystillisiin kysymyksiin, mutta hänkin sanoi kategorisen lyhyesti: „madame Blavatsky oli humbugi“.

Uskoni ja toivoni jo laimenivat. En enää ollut varma oppineen maailman hyväksymisestä. Vähän toivoa herätti, että sanomalehti Nya Pressen myötätuntoisesti mainitsi oudonlaisen stipendihakemuksen ja puolti sitä, mutta kohta sain kuulla kunniani perin toisella tavalla.

Eräänä aamuna oli minulla kummallinen psyykinen kokemus. Olin juuri tullut Oulunkylästä Helsinkiin. Kulkiessani kaupungin kaduilla vanhaan kotiini isäni luo ihmettelin suuresti, mikä minua vaivasi. Tuhannet neulat pistelivät ihoani joka puolelta. Pistokset eivät olleet samanlaisia kuin puutuneen käden tai jalan, vaan selviä neulanpistoja ihon pinnalla. Ne lakkasivat vasta kun saavuin kotiin ja sain kuulla, että lehdissä oli hakemustani pilkattu. Kyllähän se olikin makupala herroille materialisteille ja – uskovaisille! Eräs lehti kertoi, että muuan nuorukainen tahtoi lähteä ulkomaille taikurintaitoa oppimaan voidakseen palata kotimaahansa oikein etevänä salonkimaagikkona. Toinen (uskovainen lehti) taas ehdotti, ettei yliopisto tuhlaisi rahojaan mokomaan moskaan, vaan että pantaisiin toimeen yleinen rahankeräys, jolla stipendihakija voitaisiin kustantaa raitioiteitse Lapinlahden hullujenhuoneeseen. J. n. e.

Pian sen jälkeen sainkin kuulla, että stipendiraha oli myönnetty toiselle hakijalle, fysiikan tutkijalle, toht. K. M:lle. Tämä tiedonsaanti oli kuin vapauden sanoma minulle. Pääsin puristavasta painajaisesta. Koko juttu oli käynyt minulle mauttomaksi, kun sillä tavalla olin „blaskannut“ itseni maailman silmissä. Olin ollut tyhmä, sen ymmärsin nyt, ja ymmärsin myös, että maailma ei anna tyhmyyttä anteeksi.

Tuhmuuteni oli siinä, että uskoin maailman sivistysmahtien, yliopiston ja kirkon, antavan apuansa yritykselle, jonka tarkoituksena tavalla oli kääntää juuri niiden, kirkon ja yliopiston, vanhat arvot nurin! Jos voitaisiin todistaa, että uskonnot olivat sisaruksia, että kristinusko ei ollut ainoa oikea, mihinkä asemaan joutuisi silloin kirkko ja sen suunnattomia summia maksava lähetystoimi koko sivistyneen maailman silmissä? Ja jos voitaisiin todistaa, että ihminen oli olemassa kuoleman jälkeen ja että henkimaailma oli kouraantuntuva todellisuus, mihinkä silloin joutuisi tiede, ellei se tahtoisi luopua materialismistaan?

Totuus on suuri ja voittoa. Vaikkei tuntematon nuorukainen Suomesta saanut lähteä totuutta tutkimaan, ovat uudet aatteet kuitenkin askel askeleelta raivanneet itselleen tietä sivistyneen maailman tietoisuuteen. Kuka todellinen tiedemies nyt enää on materialisti? Kuka valistunut kristitty nyt enää halveksii „pakanain“ uskontoja? Uusin kemia ja uusin psykologia on vienyt oppineen maailman takaisin vanhojen alkemistien ja mystikkojen halpaan seuraan ja uusin uskontotutkimus on enemmän ja enemmän ottanut varteen teosofein alati toistamia huomautuksia.

Mutta minuun vaikutti silloinen kokemukseni, että tunsin olevani yhteiskunnan hylkiö. Olin yksin ja avuton, mutta olin myös ilman velvollisuuksia yhteiskuntaa kohtaan. Nyt saatoin vapaasti etsiä totuutta yhä edelleen omalla tavallani ja vapaasti työskennellä sen puolesta!

Katkeruutta ei mieleeni jäänyt, mutta hylättyä sydäntäni sittenkin lohdutti Arvid Järnefeltin ystävällinen ja leikillinen huomautus, kun hän kerran sanoi: „kyllähän sen edeltäksin arvasin, etteivät sinulle tuota stipendiä antaisi, mutta jos olisit sen saanut, olisi rahoista kuitenkin ollut hyötyä Suomelle. Sen sijaan piti nyt mennä jotain sähkörooria tutkimaan, ja siihen tietysti piti tuhata kymmeniä tuhansia. Suuria rahoja ei koskaan tässä maailmassa ole tosihyödyllisiin tarpeisiin.“

XII.

Tavallinen kysymys, kun kuullaan puhuttavan jälleensyntymisestä, on „miksi en muista ennen olleeni maan päällä, jos kerran täällä olen ennen elänyt?“ Tämä kysymys on aina tuntunut minusta ajattelemattomalta, sillä jos muisti on lopullinen ratkaisija jälleensyntymisasiassa, on nähdäkseni reinkarnatsioni varmimpia tosiseikkoja maan päällä. Mitä koko olemuksemme on muuta kuin muistamista? Olen näet tässä suhteessa täydellisesti Platon kannalla, joka sanoi, että kaikki tieto on muistamista. Ehkei hänen sanansa „tieto“ – niinkuin tätä suomalaista sanaa nykyään käytämme – aivan vastaa Platon tarkoitus. Hän käyttää sanaa „tieto“ samalla tavalla kuin esim. vanhat suomalaiset puhuessaan „tietäjistä“. Tiedolla Plato ei tarkoita ulkoa muistamista, vaan pikemmin sitä osaamista, jota kenties voisimme kutsua taidoksi. Ja taito vasta on todellista muistamista. Taito on tietoa, joka on vereen imeytynyt. Jos minä osaan lukea sisältä, on tämä taitoa, joka muistamiseen perustuu, koska se on oppimalla saavutettu. Mutta muistaminen ei enää tapahdu päiväajunnassani. Se on jo alitajuntani toimintaa ja on muuttunut vaistomaiseksi.

Samalla tavalla on selitettävä mikä taito tai tottumus tahansa. Jos minä esim. vaistomaisesti aina puhun totta, on tämäkin taito saavutettu oppimisen kautta. Jos sillä taidolla olen syntynyt – sitä kutsumme silloin luonteenomaisuudeksi, – on oppimiseni välttämättä tapahtunut ennen syntymistäni. Ja koska kaikki oppiminen on muistamista, on siis synnynnäinen luonne kokonaisuudessaan muistoa jostain edellisestä oppimisesta. Tämä on Platon kanta.

Materialistit kyllä tätä kantaa vastaan esittävät oppinsa atavismista ja perinnäisyydestä: olemme saaneet luonteenomme ja synnynnäiset kykymme vanhemmiltamme ja esi-isiltämme. Ulkonaisesti katsoen tämä on totta, vaikka monissa tapauksissa on vaikea löytää yhtymäkohtia: varsinkin nerokkaat ihmiset tarjoavat arvotuksen, jota eivät tiedemiehet vielä kykene ratkaisemaan. Mutta sisäisen ihmisen kannalta materialistinen „selitys“ jää vain pintapuoliseksi konstateeraamiseksi, joka ei mitään selitä. Sillä sisäinen ihminen kysyy: „minkätähden *minä* olen saanut ne ja ne ominaisuudet perinnöksi suvultani? Minkätähden minä yleensä olen tänne syntynyt?“ Ihminen, jonka personallisuus on voimakas, tuntee sisässään olevansa yksilö, ei konglomeraatti kaikenlaisia perittyjä ominaisuuksia. Hän vaistomaisesti tuntee olevansa kuolematon olento, ja sentähden häntä ei tyydytä muunlainen katsantokanta kuin se iänikuinen, jonka mukaan ihminen on jälleensyntyvä yksilö. Ja vaikka tämänlaatuinen „tunne“ materialistein mielestä on vallan epätieteellinen, on sen todistusvoima kuitenkin metafysiillisesti katsoen suurempi kuin minkä tahansa aistillisen havainnon.

Mitä tässä olen puhunut ei tietysti vähennä arvoa siltä tosiseikalta, että jossain tapauksessa ihmisen muistot menneisyydestä voivat laskeutua hänen päiväajuntaansakin ja siinä realistisessa muodossa uudistaa hänen vanhoja kokemuksiaan. Sanotaanhan, että jokainen ihmissielu läpikäytyään määrätyn vihkimyksen kykenee luomaan katseensa taaksepäin omiin entisiin ruumistuksiinsa. Olen vain tahtonut painostaa sitä seikkaa, että jos vähän tarkemmin ajattelemme omaa itseämme, täytyy meidän tunnustaa, että koko olemuksemme on menneiden ruumistusten muistamista.

Voihan muuten sattua, että jokin ominaisuutemme selvästi viittaa menneeseen inkarnatsioniin. Tahdon tässä – koska nämä ovat minun teosofisia muistelmiani – mainita asian omasta elämästäni, joka ymmärtääkseni semmoisenaan viittaa jälleensyntymiseen. Tämä asia on kielikysymys, joka elämässäni on näytellyt melkoista roolia.

Joku lukijoistani ehkä hyväntahtoisesti ajattelee, että osaan tyydyttävästi käyttää suomen kieltä. Olen itsekin taipuvainen nyttemmin niin ajattelemaan. Kuitenkin tämä kaunis ja ihana suomen kieli on alkuaan tässä elämässä ollut minulle vieras kieli, – niin vieras, että kun minulle ensin selveni, että tahdon tehdä työtä Suomen kansan hyväksi, kärsin kovat kamppailut sielussani, kun epäilin, oliko se vaillinaisen kielitaitoni puolesta koskaan mahdollista! Eikä juuri uskoani lisännyt tuomio, minkä eräs silloinen ystäväni lausui koko tuumastani: „mitä sinä voisit tehdä Suomen kansan hyväksi“, hän sanoi, „sinä, joka et edes osaa kansan kieltä!“ Yksin sain ponnistella tässä kohden, yrittää ja taasen yrittää. „Valoa kohti“ kirjaa aloin kirjoittaa jo syksyllä 1895, mutta vasta keväällä 1899 se valmistui käsikirjotuksena. Ja kyllä sitä kielellisesti korjailtiin lähinnä seuraavina vuosina. (Painosta kirja ilmestyi v. 1901). Vasta vuonna 1902 voin sanoa, että pääsin kiinni suomen kielen hengestä. Tämä tapahtui „Haaveilijaa“ kirjoittaessa, ja herättäjänä oli – Aleksis Kivi. Hänen verrattomat nerontuotteensa – „Seitsemän veljestä“ ennen muita – avasivat silmäni näkemään, avasivat sydämeni tajuamaan suomen kielen aavistamattomia ihanuuksia.

Vaillinainen kielitaitoni ei ollut kieliopillista laatua. Kieliopin säännöt olivat selvinä päässäni. Minulta puuttui vain suomen kielen korva.

Äidin kieleni oli ruotsi, eikä äitini edes osannutkaan suomea. Kotona puhuimme aina ruotsia. Isänikin lapsuudenkieli oli tietysti ollut ruotsi, mutta isäni oli suomenmielinen ja osasi ainakin tietopuolisesti hyvin suomea. Oli hän nuoruudessaan suomentanutkin muutamia kirjoja (esim. Palmbladın Maantieteen ja George Sand'ın Pikku Fadette'n). Suomalaisuuden ystävä kun oli, hän asetti kaikki lapsensa suomalaiseen kouluun. Tämä oli toiselta puolen viisas menettely, mutta toiselta puolen se vaikeutti meidän, lasten, koulunkäyntiä. Minulle vanhimpana lapsena se varsinkin oli vaikeata, kun jouduin kouluun, jonka kieltä en lainkaan osannut. Ja niin vaikeasti opin suomea, että vielä yliopiston aikana en osannut puhua sujuvasti enkä ääntää virheettömästi.

Suomi oli minulle todella niin vieras kieli, että varmaankaan en viime ruumistuksessani ollut suomea puhunut. Ei ollut veressäni mitään vaistomaista muistoa suomen kielestä. Kuulin sitä joka päivä puhuttavan, talvella koulussa ja kesällä maalla – oli pa meillä suomenkielisiä palvelijoitakin, – mutta en päässyt perille sen salaisesta rakenteesta. Mainitsen esimerkiksi, että suomen kielen opettaja koulussa ei ainoatakaan kertaa kysynyt mitään minulta Kalevala-tunnilla. Hän sääli minua, joka olin luokan paraimpia oppilaita, eikä tahtonut saattaa minua häpeään tekemällä kysymyksiä, joihin en osannut vastata. Hän tiesi, etten Kalevalasta ymmärtänyt ainoatakaan sanaa: kieli sinään lukitsi minulta koko kirjan.

Rinnan tämän tosiseikan kanssa kulki kuitenkin toinen seikka, joka oli vähintään yhtä ihmeellinen. Paljas suomen kielen osaamattomuus olisi tietenkin selitettävissä ruotsalaiseen äidinkieleen vetoamalla. Mutta kun otetaan huomioon, että minulla oli aivan erikoinen „kielipää“, joutuu asia jo hieman toiseen valoon. Ja kun sitten vielä otetaan huomioon se seikka, johon juuri tahdoin tulla, että nim. minulla oli aivan erikoinen vetämys kahteen romaaniseen kieleen, italian ja ranskan kieliin, muuttuu koko asia arvotukseksi.

„Vetämys“ on liian mieto sana. Tunteeni noita kahta kieltä kohtaan olivat rajun intohimon leimaamia. Rakastin niitä miltei sairaaloisella rakkaudella, ja rakkauteni oli todella kuin pieni romaani. Ranskankieltä opin lukemaan jo viisi-, kuusivuotiaana, mutta italialaista tekstiä näin vasta noin kymmenvuotiaana. Olin silloin jo lukenut latinaa koulussa ja pidin siitä paljon, vaikka se aina tuntui minusta kuolleelta kieleltä, joten tunteeni sitä kohtaan pysyi perin viileänä. Kun sitä vastoin kerran ostamaani Suchard'ın suklaakotelo seurasi italiankielinen selostus Suchard'ın tehtaista Sveitsissä, jouduin haltioihini. Tiesin heti, että se oli italian kieltä, ja tiesin samalla, että tässä oli se kieli – se latinan ja ranskan tapainen kieli, – josta olin haaveillut ja uneksinut ja jota tietämättäni olin rakastanut.

Ryhdyin heti kieltä analysoimaan ja uudestaan luomaan. Italian kielen sanat kaikuivat itsestään korvissani. Olin tarkkaan tietävinäni, missä suhteessa ne olivat toiselta puolen latinaan ja toiselta puolen ranskaan. Kun „isä“ oli latinaksi *pater*, sain tämän sanan ablatiivimuodosta *patre* (en lapsena tiennyt, että

kielitieteellisesti johdanto kulki akkusatiivin kautta) italialaisen *padre*, joka ranskassa oli *père*. Kun vanha roomalainen sanoi *cantat* („laulaa“), putosi t-pääte pois italialaisen suussa ja hän sanoi *canta* (ransk. *chante*) j. n. e. Vaikkei minulla ollut käytettävänäni neljän vuoden aikana kuin pari kolme lyhyttä italialaista tekstiä, muodostin itselleni italialaisen sanavaraston ja sommittelin kokoon italialaisen kieliopin. Huomattavampana kuin tätä tekoa, johon epäilemättä moni kieliniekka lapsenakin pystyisi, pidän sitä psykologista taustaa, sitä voittamatonta rakkautta, mikä minulla oli juuri italian kieleen.

Neljäntoista vuotiaana sain vihdoon käsiini italian kielen oppikirjan enkä liiottele, jos sanon, että parissa päivässä olin sen oppinut. Kaikki oli mielestäni vanhaa ja tuttua. Ilokseni näin, etten ollut suuria erehdyksiä tehnyt. Ja mitä erehdyksiä olin tehnyt (esim. verbien taivutuksissa), niitä melkein häpesin.

Semmoinen oli filologinen lemmentarinani. Eiköhän siitä jotain johtopäätöstä voisi vetää? Ainakin tuntuu siltä, kuin tässä olisi astunut näyttämölle menneen elämän muisto. Ei isäni eikä äitini tuntenut italian kieltä enkä tiedä, koska heidän suvuissaan olisi italialaisia ollut. Ja jos joku väittäisikin, että isäni äidin nimi oli *Basilier* ja että tämä oli vanhaa ranskalaista hugenottisukua, joka Nantes'in ediktin lakkauttamisen ajoilla pakeni Ranskasta, tuntuu tällainen selitys minusta itsestäni naurettavan etsityltä. Itsestäni on ilmiön syy haettava: omasta menneisyydestäni, niinkuin Plato sanoo.

Olen nyt kuulevinani muutamien intresseerattujen lukijoiden lausuvan arvosteluitaan edellä olevan johdosta. „Onhan tuo P. E:n kielitieteellinen lemmenseikkailu jännittävä“, he sanovat, „ja püleeihän siinä viittauksia hämärään menneisyyteen. Mutta tekisipä mieli kysyä, eikö tällaisesta asiasta voi päästä varmuuteen? Onko tekijällä todella sanokaamme italialainen ruumistus takanaan vai onko tyydyttävä paljaaseen otaksumaan? Ja kuinka on selitettävä, että P. E., joka lapsena ja nuorena ei mitenkään tahtonut oppia suomenkieltä, myöhemmin on osannut ja rohjennut puhua Suomen deevasta ja kuvata suurin piirtein suomalaista kansanhenkeä, vieläpä ryhtynyt salatieteellisesti selittämään Kalevalaa – juuri sitä kirjaa, joka koulunpenkillä oli hänen kauhunsa?“

„Niin“, vastaan tähän, „tempora mutantur . . . Aika se kaiken muuttaa.“

Muuten minulla todella on syytä uskoa, että läheisessä menneisyydessä puhuin sekä italian että ranskan kieltä, vaikken siitä asiasta tämän enempää saata jutella. Mitä taas tulee myöhään heränneeseen rakkauteeni suomen kieleen, on sekin selitettävissä jälleensyntymisopin kannalta. Suomalainen inkarnatsioni on minulla ollut menneisyydessä, mutta kaukaisemmassa: sen muistot ovat syvemmällä ja heräsivät sentähden myöhemmin, heräsivät silloin, kun mieleni teosofian kautta oli valmistunut vastaanottamaan sitä elämänyymmärrystä ja elämäntietoa, mikä oli meidän suomalaisilla esi-isillämme.

Tämä on skeptikkojen mielestä rohkeata puhetta. No niin, onhan heillä täysi oikeus ivahymyyn – omalta kannaltaan – „vallattomasti lentävän mielikuvitukseni“ kustannuksella; en sitä iloa heiltä kiellä, jokainen tulkoon autuaaksi omalla tavallaan. Olen vain tahtonut antaa joitakuita viittauksia niille, jotka elämänkysymyksiä koettavat pohtia reinkarnatsioniopin valossa ja etsivät siltä valaistusta olemisen pimeihin sokkeloihin . . .

Lopetan nyt mainitsemalla lyhyesti tuon ensimmäisen suomenkielisen kirjani „Valoa kohti“ myöhemmistä vaiheista. Näytin käsikirjoitukseni Arvid Järnefeltille ja hän antoi siitä ystävällisen arvostelun, vaikkei teosofiaa semmoisenaan hyväksynyt. „Tämä on aivan se kirja, jota tarvitaan“, hän sanoi, „se on kuin portin avaus uuteen kirjallisuuteen ja uuteen aikaan Suomessa.“ Hänen arvostelunsa rohkaisi ja lohdutti minua pitkän aikaa, sillä kun tarjosin sitä „Otavalle“ kustannettavaksi, vastasivat hyvin kohteliaasti, että huolimatta sen ansioista kirja ei ollenkaan menisi kaupaksi Suomessa, jonka tähden palauttivat käsikirjoituksen.

Osa siitä julkaistiin „Uudessa Ajassa“ kevättalvella 1901 ja kirjana se painettiin syksyllä 1901 (1,000 kpl.). Samaan aikaan otettiin Amerikassa eri painos, jonka suuruus, mikäli olen kuullut, oli 2,000 kpl. Toinen painos Suomessa ilmestyi keväällä 1903 (2,000 kpl.) ja kolmas painos kesällä 1909 (2,000 kpl.). Koska teos nyt vuosikautia on ollut loppuunmyytynä, on siis tätä „Valoa kohti“ kirjaa, josta „Otava“ ennusti, ettei sillä olisi yleisöä yhtään suomen kielellä, myyty yhteensä seitsemän tuhatta kappaletta ja luettu varmaan vielä useammassa kokeissa.

Sen „Otavan“ osottama kylmyys kuitenkin sai aikaan, että puoleksitoista vuodeksi heitin suomenkielellä kirjottamisen. Keväällä 1900 sepitin kirjan ruotsin kielellä („Framtidens religion“), joka ilmestyi Tukholmassa samana vuonna.

Ruusu-Risti 1922
ss. 3-13, 52-58, 70-80, 105-115, 150-155, 215-217, 302-311.

MUISTOJA MENNEILTÄ VUOSILTA

Vuonna 1915 sisälsi Tietäjä sarjan »P. E:n teosofisia muistelmia», jotka jatkuivat läpi vuoden ja äkkiä loppuivat XII:een lukuun seuraavan vuoden maaliskuun numerossa. Aikomukseni oli kyllä ollut niitä jatkaa, sillä olin vasta päässyt muutamiiin kokemuksiini vuonna 1898, kun syistä, joita en enään tarkoin muista, päätin keskeyttää kertomukseni. Ehkä esitykseni pohjasävel oli käynyt siksi intiimin personalliseksi, etten enää rohjennut edetä samassa äänilajissa. Olinhan paljastanut omasta henkisestä kehityksestäni sellaisia yksityisseikkoja, joita ei tavallisesti kuuluteta maailmalle. Uskoin kyllä puhuvani ystäville ja veljille, jotka minua ymmärsivät, mutta lienen sittenkin äkkiä tuntenut, että jos vielä niistä asioista jatkan, päästän sekä tunnetut että tuntemattomat lukijani liian lähelle sisäistä itseäni. Ja sen tähden lienen keskeyttänyt kirjoitukseni.

Nyt ei olekaan tarkoitukseni kääntää lukijaini huomio omaan sisäiseen kehitykseeni, enkä siinä mielessä ryhdy muistelmiani jatkamaan. Nyt tahtoisin kertoa joitakuita hajanaisia muistoja toisista henkilöistä ja ulkonaisista tapahtumista ja ainoastaan sen verran kosketella personallisia asioita kuin kertomuksen ohella on välttämätöntä tai mieltäkiinnittävää. Että näissäkin uusissa muistelmissa tulen joskus puhumaan yliaistillisista tai »yliluonnollisista» asioista, ei ole vältettävissä, kun kerran on kysymys minunlaiseni henkilön kokemuksista, joka noita asioita olen valinnut elämäntutkimukseksi.

En näissä uusissa muistelmissa ehdottomasti noudata aikajärjestyä. Valitsen aiheen kerrallaan ja kerron siitä, oli se sitten tapahtunut vaikka ajassa myöhemmin kuin joku toinen asia, josta perästä päin kerron. Kuitenkin aion tietysti varustaa muistelmani asianomaisilla aikamääräyksillä.

Tahdonpa alottaa kertomalla muutamista spiritistisistä kokemuksistani.

I.

ROUVA ABEND BERLINISTÄ.

Vuosisatamme alkuvuosina vietin — puhuakseni koulukielellä — lukukaudet säännöllisesti Ruotsissa, jossa tein teosofista työtä puhujana ja kirjailijana. Olin voittanut paljon ystäviä ja suosijoita ruotsinmaalaisten teosofien joukosta ja sikäläisen Teosofisen Seuran vaikutusvaltaisimmat henkilöt ylishteeristä lähtien toivoivat hartaasti, että olisin kokonaan muuttanut Ruotsiin ja suorastaan astunut Teosofisen Seuran palvelukseen. Syksyllä 1901 nämä toivomukset ottivat kiinteän muodon: minulle esitettiin tarkka, seikkaperäinen ehdotus työvelvollisuuksineen ja palkkaetuineen. Jouduin tuntuvaan ristiriitaan, sillä tukholmlaisten ystäväni parissa viihdyin erinomaisesti ja köyhälle, alkavalle kirjailijalle oli jonkun verran houkuttelevaa ajatella pääsevänsä »varmalle pohjalle» taloudellisesti. Varsinkin Ruotsin T. S:n ylishteeri, insinööri Knös oli väsymätön todistaessaan minulle, mitä hyötyä semmoisesta askeleestani olisi sekä Ruotsin silloiselle että Suomen vastaiselle teosofiselle liikkeelle. Toiselta puolen sydämeni vastustamattomasti veti minua Suomeen; olin saanut päähäni, että Suomessa oli aloitettava teosofinen liike

suomen kielellä, enkä käsittänyt, mitä hyötyä olisi sen asian lykkäämisestä. Ja lisäksi tuli, että aina olin pelännyt sitoa itseäni minkäänlaisiin tehtäviin, joista palkkaa juoksisi; olin luonnostani »vapauden» intoilija. Vastasin sentähden aina välttävästi ystäväieni kysymyksiin ja lykkäsin lopullisen päätöksen teon tuonnemmaksi.

Eräänä sateisena ja synkkänä lokakuun iltana, kun ei ollut erikoista tehtävää, päätin käydä tervehtimässä prinsessa Karadjaa. Olin pari kertaa ennen tavannut tätä eloisan intelligenttiä ja henkeväää naista, jonka nimi siihen aikaan oli kaikkien huulilla, koska hän oli suurta huomiota herättänyt mediumistis-spiritistisillä kirjoillaan ja kirjoituksillaan. Viimein käydessäni hänen luonaan insinööri Knösin seurassa olin saanut prinsessan ystävällisen kutsun »tulla pian uudestaan».

Prinsessa, joka oli leski, asui kahden lapsensa kanssa suuren kivimuurin toisessa kerroksessa Blasieholmalla Nybro-lahden rannalla lähellä soitannollista akademiaa. Soitettuani ovikellolle sain ilokseni tietää palvelijattarelta, että hänen emäntänsä oli kotona.

Prinsessa tuli minua vastaan salongissa vilkkaalla ja ystävällisellä tavallaan.

— Sepä sattui oivallisesti! hän huudahti. — Nyt saatte tehdä mielenkiintoisen tuttavuuden. Täällä vierailee paraikaa rouva Abend miehineen Berlinistä . . . Tehän muistatte: rouva Abend, materialisatsioni-mediumi josta viime käynnillänne oli puhetta? Varsinaista istuntoa ei tänä iltana ole, mutta pannaan toimeen pieni privaattiseansi pöydän kanssa.

Thastuin suuresti, sillä en ollut koskaan ennen edes nähnyt oikeata spiritististä mediumia, joka saattoi välittää yhteyttä henkimaaailmassa olevien vainajien ja fyysillisesti elävien välillä. Teosofina olin niistä asioista yhtä ja toista lukenut, mutta mieleeni oli jäänyt epävarmuus: edellyttäen, että ilmiöt sinään olivat tosia, kuka takasi, että niitä aiheuttivat todelliset vainajat? Eikö voinut olettaa, että mediumin omat yliaistilliset voimat yhdessä läsnäolijain ajatusten ja toivomusten kanssa saivat aikaan n.s. spiritistisiäkin ilmiöitä? Mitä mediumisuuteen tulee, en ollut aivan kokematon. Yleinen seuraleikki lapsuudessani ja nuoruudessani oli n.s. ajatustenluku. Silmät peitettiin siltä, joka oli mediumina, jokin esine kätkeettiin, ja kaksi henkilöä asettui mediumin rinnalle, pitäen häntä kädestä ja ajatellen kiinteästi kätkettyä esinettä. Kauan ei kestänyt, ennenkuin mediumi lähti liikkeelle, vetäen mukaansa taluttajansa, ja hapuillen löysi kätketyn esineen. Tehtävä saattoi välistä olla erittäin vaikea ja monimutkainen, ja kerran olin nähnyt mediumin, joka ei tarvinnut taluttajia ollenkaan. Hän kosketteli kuin ohimennen »ajattelijoitä» ja lähti sitten juoksemaan omin päin, vaikka silmät olivat peitettyinä. Uskomattoman nopeasti ja täysin onnistuen hän joka kerta suoriutui tehtävästään. Olin myös pari kertaa nähnyt mieltäkiinnittäviä ja onnistuneita hypnoottisia kokeita, joten en suinkaan epäillyt ihmisessä piilevien yliaistillisten kykyjen olemassaoloa, vaikkon olisi ottanut lukuunkaan omia okkulttisia kokemuksiani, joista varhemmin olen kertonut. Mutta, kuten sanottu, suoranaista spiritististä ilmiötä en ollut nähnyt.

Istuimme avarassa salissa vilkkaasti keskustellen — läsnä olivat paitsi prinsessan lapset (kaksitoistavuotias poika ja hänen nuorempi sisarensa) eräs vanha Kommendööri Christensen rouvineen ja muuan neiti Starck, — kun herra ja rouva Abend astuivat sisään.

Nousin tervehtimään ja huomasin, että mitä runollisia mielikuvia minulla mahdollisesti oli ollut niin »henkevää» olennosta kuin oikeasta mediumista, ne heti haihtuivat kuin tuhka tuuleen, sillä edessäni seisoi lyhytkasvuinen, tanakka ja kaikkea muuta kuin yliaistilliselta näyttävä berliniläinen työläisvaimo. Miellyttävästi vaikutti kuitenkin sekä hänessä että hänen — niinkään pienikasvuudessa — miehessään heidän molempien vaatimattomuus ja yksinkertaisuus, joka ilmeni sekä puvussa että sanoissa ja eleissä. Seurustelu ja liikkuminen sivistyneissä ja ylhäisissä piireissä ei nähtävästi ollut turmellut heidän luonnollisia vaistojaan. Näkyi, että he uskoivat korkeaan tehtäväänsä.

Pitkiä puheita ei tarvittu, ennenkuin rouva Abend suostui antamaan pienen pöytäseansin. Ja koska prinsessa selitti, että minä ensikertalaisena saisin ensimmäisenä puhutella henkiä, en tietenkään pannut vastaan, vaikken liioin hämmästyksessäni tiennyt, mitä tehdä tai mitä kysyä hengiltä.

Pöytä oli n.s. geridongi, pieni, pyöreä, yhdellä, alapäässä kolmihaaraisella keskusjalalla seisova huonekalu, jota käytettiin yksinomaan tämänlaatuisiin tarkoituksiin. Prinsessa oli sen teettänyt mustasta kiiltopuusta ja sen levyyn oli kaiverrettu ja kirjoitettu kaikenlaisia salaperäisiä kuvioita. Prinsessa kehui sitä herkäksi ja palveluhaluiseksi.

Mystillinen pöytä asetettiin rouva Abendin ja minun väliin, ja molemmat laskimme sille toisen kätemme. Huone oli täydellisesti valaistu.

Jos minä tottumattomuudessa olin epätietoinen, mitä kysymyksiä asettaisin hengille, ei mediumi sitä ollut. Hän ryhtyi heti niitä puhuttelemaan, eikä minun tarvinnut kuin kuunnella.

Iir liibn jaista (Ihr lieben Geister), te rakkaat henget, hän alotti aito berliiniläisellä murteellaan, ja sitten seurasi täydellinen poliisitutkimus minun perheoloistani.

- Kuinka vanha tämä nuori herra on?
- 25 vuotta, vastasi pöytä.

Vastaus tuli sillä tavalla, että mediumi tottuneella vauhdilla laski »yksi, kaksi» j.n.e. ja pöytä kallistui, kun hän lausui 25.

- Elävätkö hänen vanhempansa?
- Ei.

Kieltävä vastaus osoitettiin yhdellä, myöntävä kahdella tai useammalla ikäänkuin iloisella nyökkäyksellä. Nimet ja sanat saatiin tavailemalla siten että mediumi luetteli kirjaimet aakkosjärjestyksessä, jolloin pöytä kallistui tarkoitetun kirjaimen kohdalla.

– Koska hänen isänsä kuoli? Sano päivä, kuukausi ja vuosi. Koska isä oli syntynyt? Koska äiti kuoli? Koska äiti oli syntynyt? Mikä oli äidin täydellinen tyttönimi? Onko tällä herralla sisaruksia? Montako veljeä? Montako sisarta? Mitkä ovat veljen kaikki nimet? Sisaren kaikki nimet? Koska veli on syntynyt? Koska sisar? Y.m.

Jokaiseen kysymykseen annettiin vastaus viipymättä, empimättä. Pöytä ei hetkeksikään ollut epätietoinen. Se tiesi vastauksen, ennenkuin minä olin ehtinyt ajatella sitä valmiiksi. Ja vastaukset olivat poikkeuksetta täysin oikeita. Ei pienintäkään erehdystä.

Kerran luuli mediumi itse saaneensa väärän tiedonannon, ja tämä tapahtui, kun hän kysyi minun omaa etunimeäni, jota ei esittelyssä oltu mainittu.

- P . . e . . k . . k . . a, tavaili pöytä.
- Aber, Ihr lieben Geister, huudahti rouva Abend surkealla äänellä, – das ist ja Unsinn! Das ist doch kein Name! (Tuohan on järjetöntä, tuohan ei ole mikään nimi!)

Pelkäsin jo, että mediumi saisi itkukohtauksen, ja riensin ilmoittamaan, että se oli nimeni.

Minun täytyi myöntää olevani hämmästynyt, iloisesti ja onnellisesti hämmästynyt, sillä enhän ollut mikään materialisti enkä kieltäjä. Olinhan lukenut ja kuullut puhuttavan mediumein petollisuudesta ja olin sydämestäni onnellinen saadessani todeta, että tässä ainakin oli yksi, josta vilppi oli yhtä kaukana kuin helvetti taivaasta. Sillä mikään humbugi ei ollut mahdollinenkaan.

Ilmiöllä oli kaksi puolta, fyysikaalinen ja älyllinen. Fysikaalisesti se jo loukkasi tunnetuita luonnonlakeja: kallistuessaan pöytä näet nousi mediumin puolella. Rouva Abend ei sitä nostanut, ei käsillään eikä jaloillaan. Hän istui sivuttain pöytään ja hänen ja hänen jalkansa olivat lattialla kaikkien nähtävinä. Minä en sitä omalla puolellani painanut alas, käteni lepäsi kevyesti pöydällä, ja joka kerta kun pöytä kallistui jäi käteni silmänräpäykseksi ilmaan. Pidin erikoisesti varalle, etten millään tavalla aiheuttanut pöydän liikuntaa, sillä ainoa haluni ja pyrkimykseni oli tietää totuus.

Mikä siis sai pöydän kallistumaan? Jokin tuntematon luonnonvoima, ehkä jokin mediumissa piilevä salainen kyky.

Mutta ilmiöllä oli intellektuaalinenkin puolensa. Tuo tuntematon luonnonvoima ei ollut sokea, ei hapuillut pimeässä. Sillä oli järkeä ja tietoa, se osasi vastata kysymyksiin matemaattisen tarkasti ja oikein. Mistä siis sen äly oli kotoisin? Ammensiko se tietonsa rouva Abendin aivoista? Mutta tavallisella inhimillisellä tavalla rouva Abend ei ollut noita tietoja hankkinut. Hän oli vastikään saapunut Berlinistä, ja minä olin hänelle tuiki tuntematon suomalainen nuorukainen. Ei liioin ollut ajateltavissa, että prinsessa Karadja olisi hankkinut hänelle noita tietoja. Kukaan ei Ruotsissa tuntenut minun perheolojani ja omaisiani – ja keneltä ja koska olisi prinsessa hommannut tietoja Suomesta? Ja koska rouva Abend olisi ehtinyt oppia ne ulkoa? Eihän prinsessa tiennyt, koska kävisin hänen luonaan – tai kävisinkö ollenkaan. Tuommoiset ajatukset ja edellytykset olivat minusta muuten yhtä hävyttömiä kuin järjettömiä, ja työnsin ne luotani ilman muuta.

Jällelle jäi vain yksi mahdollisuus: jos yksityiskohtaiset tiedot minun sukulaissuhteistani löytyivät mediumin tajunnasta, oli hänen täytyntä ne saavuttaa yliaistillista tietä »yliluonnollisin» keinoin.

Epäilemättä kaikki tiedonannot olivat sitä laatua, että minä saatoin kontrolloida niiden todenperäisyyttä; toisin sanoen: kaikki nuo tiedot löytyivät minun tajunnassani. Jos ne nyt olivat mediumin aivoissa, olivat ne siirtyneet sinne yliaistillisella tavalla.

Semmoinen tapa olikin olemassa, ja se oli telepatia. Telepatia eli kaukovaikutus oli tunnustettu ilmiö. Telepatista tietä rouva Abend siis saattoi lukea kaikki vastaukset minun tajunnastani.

Ilmiön älyllinen puoli ei näin ollen tarjonnut voittamattomia vaikeuksia, jos vain tyydyttävästi osasi selittää sen fyysillisen mekanismin, ja minun loppupäätökseni oli: ilmiö oli mediumistinen, mutta ei todistettavasti spiritistinen, s.o. henkiolennon läsnäolo ei ollut ehdottomasti varma . . .

Toisia oli jo siirtynyt minun paikalleni. Prinsessa oli puhutellut henkiä ja todella tehnyt itse kysymyksiä, hänen poikansa oli tehnyt samoin, ja neiti Starck, ja minä yhä askartelin aatoksissani ilmiön teoreettisen puolen kanssa ja kysyin itseltäni, millä tavalla saisi todistetuksi, oliko läsnä henkiolentoja vai eikö ollut. Äkkiä luulin löytäneeni keinon.

- Anteeksi, kysyin, kun sattui paussi istunnossa, – saisinko vielä koettaa kerran?

Ja kun tähän auliisti suostuttiin, lisäsin:

- Saanko tehdä kysymyksiä kielellä, jota ei kukaan läsnäolijoista ymmärrä?

- Varsin mielellään, vastasi rouva Abend ystävällisesti, – henget ymmärtävät kaikkia kieliä.

Ja prinsessa ehätti selittämään, että hengille oli tehty kysymyksiä hänen läsnäollessaan ainakin venäjäksi ja hebreaksi, joista kielistä rouva Abendilla ei ollut aavistustakaan.

- No hyvä, sanoin iloisesti, – tahdon puhutella henkimaailmaa suomen kielellä.

Suuresti uteliaana ja jännitettynä istuin pöydän ääreen. Rouva Abend näytti intresseeratulta, mutta läpeensä rauhalliselta. Ei kukaan aavistanut, mikä hämmästyttävä todistus heti saataisiin.

- Ymmärrättekö suomea? Onko täällä ketään läsnä, joka tahtois puhua kanssani?

Niin kuului ensimmäinen kysymykseni, ja pöytä vastasi heti myöntävästi.

- Onko se isä?

- Ei.

– Onko se isoäiti? (Isoäitini, leskitohtorinna Augusta Ervast oli kuollut samoihin aikoihin kuin isäni, pari vuotta ennen istuntoa.)

- Ei.

- Onko se täti Emelie? (Neiti E. Törnroos, äitini sukulainen, oli kuollut keväällä 1901.)

- Ei.

- Ken se sitten on? Ei suinkaan se ole äiti? (Äitini oli kuollut jo 1884.)

- Ei.

Nyt järkeni nousi pystyyn.

- No sitten en osaa arvata! Sano itse kuka olet.

Ja silloin – oi ihmeitten ihme – mediumi rupeaa luettelemaan kirjaimia aakkosjärjestyksessä, niinkuin oli tapana, kun oli saatava sanallinen vastaus, ja pöytä tavailee:

- S . . . e . . . t . . . ä . . .

- Herranen aika, huudahdin keskeyttäen, – onko se Ville-setä?

- On, on, vastasi pöytä riemuissaan.

Ville-setä, maisteri August Vilhelm Ervasti, jonka seurassa olin tehnyt Lapin matkan kesällä 1895, oli kuollut elokuulla 1900, ja minä häpesin ja pyysin sydämessäni anteeksi, etten ollut häntä muistanut. Mutta totta puhuen en ollut hänen eläessään koskaan tullut häntä lähelle, sillä Lapin matkalla hän minulle, nuorelle teosofian tutkijalle, oli lausunut liian hirveitä ja jyrkkiä arvosteluja teosofiasta ja mestareista. Minusta oli sentähden ylen outoa ja hämmästyttävää ajatella, että hän nyt tahtoi keskustella kanssani.

Yhtäkaikki meille nyt sukeutui niin pitkä ja mielenkiintoinen vuoropuhelu, että prinsessa lopulta keskeytti. Eihän kukaan toisista ymmärtänyt mitään koko keskustelusta, mutta valpas ja kokenut emäntämme huomasi rouva Abendissa väsymyksen ja rasituksen oireita ja teki ajoissa lopun ajattelemattomasta ensikertalais-innostuksestani.

Keskusteluni Ville-sedän kanssa oli enimmäkseen sitä laatua, että tein kysymyksiä, joihin saattoi vastata lyhyesti myöntämällä tai kieltämällä, mutta joskus tavailtiin nimiä ja sanoja. Tulisi liian pitkäksi toistaa se kokonaisuudessaan, enkä minä sitä sanasta sanaan enää muistakaan. Mutta heti istunnon jälkeen tekemiäni muistiinpanojen nojalla tiedän yksityiskohdittain, mitä asioita keskustelumme koski.

Ja yhden niistä tahdon mainita, koska se auttoi minua ratkaisemaan suhdettani Ruotsin Teosofiseen Seuraan. Kysymykseeni, oliko minun jäätävä Ruotsiin vakinaiseksi teosofiseksi työntekijäksi, vastattiin heti kieltävästi. Minun oli päinvastoin palattava Suomeen, jossa minua odotti menestyksellinen työ suomenkielellä teosofian hyväksi.

- Lähdenkö siis heti? kysyin iloisena, sillä niin olin jo aikaisemmin suunnitellut ja puoleksi päättänyt.
- Et.
- Koska sitten?
- Joulukuun alussa.
- Mutta nythän on vasta lokakuun 8 päivä! Miksi jäisin tänne vielä kahdeksi kuukaudeksi?
- Tulet jäämään.

Uskalias ennustus, ajattelin. Mutta kuinka kävi? Tahdon heti ohimennen mainita, että kun tapasin ylisihteri Knösin ja ilmoitin hänelle päättäneeni palata Suomeen viipymättä, hän sanoi minulle ystävällisellä, mutta päättävällä tavallaan:

– Siitä nyt ei ainakaan tule mitään. Kun sinä tuotat meille tämän pettymyksen, ettet jää vakituisesti tänne olemaan, täytyy sinun ainakin pitää sarja sunnuntailuentoja täällä Tukholmassa ja lisäksi kirjoittaa meille semmoinen alottelijoille sopiva luentokurssi teosofiassa, joka voidaan lukea ääneen joka looshissa työkauden alkaessa. Eikä sinulla ole mitään siveellistä oikeutta kieltäytyä tästä.

Ei ollut minulla omastakaan mielestäni oikeutta kieltäytyä insinööri Knösin työsuunnitelmasta, ja niin jäin kuin jäinkin Ruotsiin enkä palannut kotiin Suomeen ennenkuin joulukuun 7 p:nä.

Henkiolento, joka nimitti itseään sedäkseni, oli täten ennustanut oikein.

Lukijani ymmärtävät, ettei minulla ollut pätevää syytä kieltää tämän jälkimäisen istunnon spiritististä luonnetta.

Kun myöhään illalla kävelin hiljakseen asuntooni, oli pääni täynnä ajatuksia.

Todellisen mediumin välityksellä saatoimme siis päästä yhteyteen henkimaailman kanssa. Muuta en voinut sanoa. Tuossa oli oppimaton saksalainen nainen, joka tunsu ja tiesi kaikki minun persoonalliset asiani ja jonka kanssa saatoin keskustella suomen kielellä. Eikä hän kuitenkaan itse vähimmässäkään määrässä aavistanut, mistä meillä oli puhetta! Oliko mikään muu selitys mahdollinen kuin se yksinkertainen spiritisti-

nen ratkaisu, että olin keskustelussa – en mediumin vaan – jonkun omintakaisen näkymättömän älyolennon kanssa? Naurettavalta tuntui minusta etsiä muunlaisia selityksiä.

Tietysti tällä ei vielä ollut lopullisesti ratkaistu, kuka tuo älyolento oli. Oliko se setäni vai oliko se kokoomus hänen »alempia prinsippejään» vai oliko se joku muu vainaja tai muu henkiolento, luonnonhenki esim., jota huvitti esiintyä setänäni. Tätä ei voitu ehdottomasti todistaa, koska olin ollut liian kokematon keksiäkseni jonkun ehdottomasti pätevän »testin». Jos olisin hoksannut kysyä jotain semmoista sedältäni, joka olisi koskenut yksin häntä ja jota minä en olisi tiennyt, olisi oikeasta vastauksesta muodostunut kumoamaton identiteettitodistus. Nyt oli tieteellisellä kritiikillä laillinen oikeus jäädä epätietoon siitä, oliko kommunikoiva henkiolento setäni A. V. Ervasti vaiko ei. Tunnustan kuitenkin, että oma terve järkeni ei huolinut riidellä itsensä kanssa ollenkaan tästä kysymyksestä. Se piti kerta kaikkiaan luonnollisena, että olin puhutellut setä-vainajaani.

Kokemukseni illan istunnossa tuntuivat minusta itse asiassa suurenmoiselta. Jos ihmisille spiritistisen liikkeen avulla ja välityksellä saataisiin todistetuksi, että henkimaailma oli olemassa, että ihmiset elivät kuolemansa jälkeen, että he olivat samoja olentoja kuin maan päällä eläessään, vaikka he nyt elivät toisenlaisissa, kevyemmissä ja onnellisemmissä olosuhteissa, ilman fyysillistä ruumista, mutta puettuina toisenlaiseen ruumiiseen, henkiruumiiseen, astraaliruumiiseen, – jos tämä todella saataisiin todistetuksi, eikö sen pitäisi suunnattomasti muuttaa ihmisten käsityksiä elämän tarkoituksesta, eikö se olisi omiansa ratkaisemaan monta pulmallista esim. valtiollista ja yhteiskunnallista kysymystä yksinkertaisella, koruttomalla, inhimillisellä tavalla? Minusta tuntui, että spiritistiset mediumit todella olivat kutsutut suureen ja ihanaan työhön. Kuka oikeastaan oli kutsuttu paremmin auttamaan ihmiskuntaa tämän nykyisessä, materialismin aiheuttamassa henkisessä hädässä?

Rouva Abend oli pyytänyt ja prinsessa oli kutsunut minua tulemaan uudestaan johonkin materialisatsioni-istuntoon lähipäivinä.

Odotin jännityksellä tätä uutta tilaisuutta.

II.

ERÄS MATERIALISATIONS-ISTUNTO.

Eräänä toisena lokakuun iltana 1901 olin taas matkalla prinsessa Karadjan luo. Olin saanut kutsun rouva Abendin yhteen materialisations- eli aineellistumis-istuntoon. Astuessani salonkiin oli toisia kutsuvieraita jo saapuvilla, ja kun niitä yhä tulvi sisään, oli meitä määräaikana kolmattakymmentä henkeä koolla, enimmäkseen oppineita ja epäilijöitä, mutta myös pari teosofia, kuten tohtorit Emil Zander ja Sydney Alrutz sekä allekirjoittanut.

Keskustelu kävi rouva Abendin äskeisistä seanseista, ja prinsessa kertoi niiden erinomaisesti onnistuneen. Osanottajia oli joka kerta ollut parikymmentä henkeä, niistä ainoastaan vähäpätöinen määrä vakuutettuja spiritistejä, ja heti istunnon päätyttyä olivat kaikki kirjoittaneet paperille havaintonsa, ennenkuin keskenään olivat ehtineet vaihtaa ajatuksia. Prinsessalla oli täten hallussaan joukko arvokkaita todistuskappaleita, joita hän oli oikeutettu käyttämään mahdollisesti julkaistavassa selonteossa. Hän pyysi, että mekin tekisimme samoin tänä iltana, ja siihen suostuttiin ilman vastaväitteitä.

Lukuisain ja ehkä enimmäkseen skeptillisten vieraiden läsnäolo vaikutti minuun jonkun verran rauhattomasti. Ei ollut sama kotoinen tunnelma kuin äskeisessä yksityisistunnossa, ja minä kysyin itseltäni, oliko tämä nyt varmasti vakavaa ja vilpittömää totuuden etsintää. En tiennyt, mitä kaipasin, mutta minusta tuntui, että totuudenetsijän oikea mieliala olisi saanut olla puhtaasti kunnioittavainen, harras ja ennakkoluuloton. Etten tässä suhteessa pahastikaan erehtynyt, sen osoitti tapahtumain kulku myöhemmin.

Istunto pidettiin salongin viereisessä ruokailuhuoneessa. Sinne siirryttyämme oli ensimmäinen tehtävämme tutkia huonetta ja eräitä vaatekappaleita, joihin mediumin oli pukeuduttava. Kaikki vaatteet olivat tummia: paksu, punainen atlaspaita ja samanlaiset alushousut, musta liivi ja hame. Ne tutkittiin ja havaittiin moitteettomiksi: ei valkoista lankaa, ei paperinpalasta, ei harson pätkeä, ei mitään kätkeytyä – mahdollisimman saumattomia ja yhdestä kangaskappaleesta tehtyjä kukin. Prinsessa oli varta vasten teettänyt ne tällaisia tapauksia silmälläpitäen.

Huone oli niinkään niinkuin olla piti: ei mitään salakätköjä, ei mitään epäiltävää.

Muutamat herrat saivat nyt tehtäväkseen pystyttää n.s. kabinetti. Tämä rakennettiin kadunpuoleiselle seinälle akkunain väliin varta vasten tehdyistä tummiksi maalatuista tangoista ja tummista verhoista. Kun kabinetti oli valmis, muistutti se suurta katotonta kaappia, jonka seinät olivat kankaasta. Huoneeseen päin kääntynyt kaapin sivu oli ovena, jonka muodosti keskeltä aukeava, liikkuva verho. Kabinettiin asetettiin tuoli mediumia varten.

Kun sitten ruokapöytä oli lykätty syrjään ja tuoleja asetettu riveihin vieraita varten, jolloin ensimmäinen tuolirivi oli noin parin metrin päässä kabinetistä, läksi neljä rouvaa hakemaan mediumia toisesta huoneesta, missä hän leväten oli odottanut seansin alkua. Nämä meidän yhteisesti valitsemat vieraat rouvat veivät mukanaan tutkimamme vaatteet ja heitä pyydettiin mediumia riisuessaan ja pukiessaan tarkasti tutkimaan, ettei hänellä ollut mitään – harsonkappaletta tai muuta epäiltävää – kätkeytyä hiuksiinsa, suuhunsa, jalkoihinsa tai muuhun paikkaan ruumista. Kun neljännestunnin kuluttua palasivat mediumin seurassa, selittivät rouvat yksimielisesti, etteivät he olleet havainneet mitään epäiltävää.

Rouva Abend oli puettuna prinsessan teettämiin vaatteihin ja näytti hiljaiselta ja surullisen vakavalta. Häntä seurasi myös hänen miehensä, joka kuitenkin heti istuutui syrjäiseen nurkkaan kauas kabinetista.

Nyt lukittiin huoneen ovet ja muuan herroista pisti avaimet taskuunsa. Vieraat asettuivat paikoilleen, rouva Abend kätkeytyi kabinettiin, lamput varjostettiin punaisilla silkkivarjostimilla, niin että huoneessa vallitsi puolihämärä, ja eräs herra istui urkujen eteen soittamaan hiljaa joitain hengellisiä sävelmiä.

Olin saanut paikan lähellä prinsessaa ensimmäisellä tuolirivillä, niin että kabinetti oli meistä viistoon vasempaan. Olin juhmallisen jännittyneellä mielialalla, kaikki aistini mahdollisimman herkkinä ottamaan vastaan vaikutteita, mutta samalla mahdollisimman valppaina, huomiokykyisinä ja kriittisinä. Koetin parastani ollakseni sitä, mitä tahdoin olla: totuudelle altis etsijä.

Soiton vielä jatkuessa kuului äkkiä rouva Abendin ääni kabinetista. Hän yhtyi laulaen tuttuun virsisäveleeseen, tahtoen ehkä sillä tavalla jouduttaa loveen lankeemistaan. Hänen laulunsa ei hivellyt musikaalista korvaani, mutta ei liioin hermostuttanut, pikemmin se herätti säälinsekaista myötätuntoa mediumin elämäntyötä kohtaan, jonka vaistomaisesti ymmärsin vaikeaksi.

Laulun ja soiton tauottua istuimme pitkän aikaa ääneti odottaen. Panin merkille muutamia outoja ilmiöitä edessäni lattialla. Oli kuin kabinetista verhon raosta olisi milloin ylhäältä pudonnut, milloin lattiaa pitkin vierinyt eteemme sinisenhohtavia valoilmiöitä: salamoita, palloja ja putoilevia aaltoja.

- Huomaatteko? kuiskasi minulle prinsessa Karadja.
- Näitä valoilmiöitä eivät kaikki näe. Henget valmistavat aineellistumista.

Nyökäytin päätä vastaukseksi, sillä olin liian utelias ja innostunut havaintoja tekemään lyöttäytyäkseni keskusteluun. Kauan eivät ilmiöt kestäneetkään. Itsestään kääntyi huomioni taas kabinettiin.

Äkkiä vavahtivat verhot, ikäänkuin joku olisi sisäpuolelta yrittänyt niitä avata, mutta ei jaksanut. Kului hetkinen, ja taas liikkui verhot, mutta nyt olin näkevinäni käden, joka tahtoi niitä työntää sivulle. Tämäkin yritys jäi onnistumatta, mutta kolmannella kerralla nousi toinen verho siksi paljon, että aukossa näkyi lyhyeksi hetkeksi pitkäkö, valoisa olento, joka kohta taas hävisi verhon taa.

Mutta nyt olivatkin alkuvaikeudet voitettut ja materialisatsionin onnistuminen taattu.

Lujalla otteella työnnettiin yhtäkkiä toinen verhopuoli vähän matkaa syrjään, ja kabinetista tuli ulos pitkä, solakka, valkoisiin harsoihin puettu tyttömäinen olento. Hänellä oli päässäänkin huntu, joka valui alas pitkin selkää, ja jokin koriste, jota en selvästi eroittanut. En liioin selvästi eroittanut hänen kasvojaan, sen vain näin, että hän oli nuori ja piirteiltään kaunis, sillä profiili oli klassillinen. Mutta huomioni kiintyi heti hänen paljaihinsa käsivarsiinsa, jotka olivat hentoja ja siroja, sillä ennen istuntoa olin erityisesti pannut merkille, että rouva Abendin käsivarret, jotka lyhyistä punaisista paidan hihoista pistivät esiin, olivat paksut, lyhyet, ruskeat eivätkä missään suhteessa plastilliset. Tämä pieni seikka – tai oikeammin sanoen suuri eroavaisuus mediumin ja henkiolennon ruumiillisten tunnusmerkkien välillä – todisti minulle siinä silmänräpäyksessä, että se elävä ja liikkuva ihmisolento, joka oli tuossa edessäni, ei ollut sama kuin mediumi, joka arvatenkin istui kabinetissa. Minä en, viistossa kuin istuin, voinut nähdä mediumia verhon raosta, mutta ainakin yksi osanottajista, jonka paikka oli suoraan vastapäätä kabinettia, vakuutti nähneensä siinä nukkuvaa mediumia.

Suloinen, morsiaimentapainen ilmestys lähestyi vanhaa pariskuntaa, jonka paikka oli ensimmäisellä tuolirivillä, ja tuntui sanovan tai kuiskaavan heille jotain. Sitten hän vetäytyi takaisin lähelle kabinettia ja heitti silmäyksen ympärilleen. Nostaen kätensä päähänsä hän irroitti jotakin hiuksistaan, ja minusta tuntui,

että hän katseli minua hetken ajan. Ehken erehtynyt, koska hän samassa tuokiossa sulavalla kädenliikkeellä heitti jotakin jalkojeni eteen. Sieraimiini tulvahti ihana tuoksu, jota en osaa määritellä, koska se oli minulle aivan outo, mutta kädelläni sieppasin nopeasti lattialta eteeni heitetyn – tuoreen myrtinoksan!

Ilmestystä olin silti pitänyt silmällä, ja nyt näin, kuinka hän nyökäytti päätään jäähdyväisiksi meille kaikille ja vetäytyi kabinettiin, jonka verhot taas vedettiin eteen, peittäen kaiken.

Tuntui ylen ihmeelliseltä ja juhlalliselta. Olimmeko siis olleet tekemisissä henkimaailman kanssa? Oliko toisella tasolla elävä ja asuva olento hetkeksi jättänyt yliaistillisen maailmansa laskeutuakseen meidän pariimme ja todistaakseen meille, että taivaan ja maan välillä todella oli enemmän kuin mistä me saatoimme uneksia? Oliko kuoleman valtakunnasta vainaja todella hetkeksi palannut takaisin maan päälle – takaisin siitä maasta, josta sanotaan, ettei kukaan palaja? Oliko ihme tapahtunut aivan täällä meidän silmiemme edessä?

Tunnelma oli niin oudon lumoava, että odotin ja odotin tuon äskeisen vieraan uudestaan ilmestyvän huoneeseen – tai sitten jonkun uuden tulokkaan. Mutta mitään ei enää näkynyt. Verhot kyllä liikahtivat vähäsen, mutta siihen se loppui, ja prinsessa kuiskasi:

Nähtävästi tämäniltainen voima on jo loppuun kulutettu. Myrtinoksan kätkin lompakkooni. Muistin lukeneeni, että tuommoiset muistot istunnoista saattoivat jonkun ajan kuluttua haihtua olemattomiin, jos ne nim. olivat aineellistumia; jos ne sitävastoin olivat n.s. apporteja eli muualta maan päältä – »neljättä ulottuvaisuutta pitkin» – tuotuja, jäivät ne tietysti säästöön. Olkoon heti mainittu, että minun myrtinoksani oli oikea luonnollinen kasvi, joka säilyi lompakossani, kunnes se kuivi ja särkyi. Mistä se siis oli tuotu?

Mediumi alkoi vähitellen herätä. Urkuri soitti, ja rouva Abend lauloi kaksi virttä, toisen sopranolla, toisen miehen barytoniäänellä.

– Hän on yhä vielä kontrollinalainen, kuiskasi prinsessa.

Nyt kuuluu voihtinaa kabinetista, ja mediumi astui ulos, mutta palasi kohta takaisin. Pian sen perästä hän kuitenkin heräsi ja kutsui prinsessan luokseen. Istunto oli päättynyt yliaistilliselta puoleltaan.

Mutta jälkinäytelmä alkoi.

Ovet avattiin saliin, kukin sai paperia ja kynän. Kirjoittamisesta ei kuitenkaan tahtonut tulla mitään, sillä herrat rupesivat juttelemaan keskenään.

Ja nyt selvenisi, että osanottajia nähtävästi oli ollut liian monta, sillä ne, jotka istuivat takarivillä eivät sanoneet nähneensä mitään.

– No jaa, he sanoivat, – liikkuihan siellä jokin, mutta eihän sitä voinut eroittaa, kuka tai kenen näköinen se oli. Tietysti se oli mediumi.

Ja kun kerran oli selvää, että esiintyjä oli mediumi, jäi ainoastaan kysymykseksi, mistä hän oli saanut kaikki nuo harsot. Siinä ei auttanut muu kuin hyökkääminen rouvien kimppuun.

– Tutkittako te rouva Abendia ihan juurta jaksain? Jos hänellä olikin varpaiden välissä jotain harsotukkoja?

Kuinka olikaan? Yksi rouvista, joka myös oli istunut etäämpänä, rupesi äkkiä epäilemään äskeistä tutkintoa. Eräs lääkäri kuiskasi jotain hänen korvaansa – oliko sitä ja sitä paikkaa tutkittu? – ja rouvan silmät suurenivat hämmästyksestä, kun hänen oli pakko vastata kieltävästi.

– No niin, siinä sen nyt näkee! Lääkärienhän pitäisi suorittaa tuommoisia tutkintoja eikä sivistyneiden rouvasihmisten! Nyt ei ole mitään varmuutta koko asiassa!

Nekin, jotka olivat »luulleet» jotain outoa nähneensä, alkoivat epäillä ja arvella, että se ehkä oli hämärän aiheuttamaa hallusinatsionia. Ja he taipuivat mielellään uskomaan, että mediumi oli liikkunut ulkona kabinetista ja kääntänyt heidän silmänsä.

Jotkut pysyivät tietenkin lujina uskossaan eli paremmin sanoen tiedossaan eivätkä ottaneet kiihkeihin neuvotteluihin osaa. Niihin kuuluin minä, joka en osannut muuta kuin ihmetellä ihmisten herkkäuskoisuutta – materialistiseen ja kielteiseen suuntaan.

Epäilijät olivat niinkin sydämettämiä, että ilmaisivat ajatuksensa rouva Abendille. Tämä sai heti ankaran pahoinvoinninpuuskan.

Prinsessa tuli minulle valittamaan tästä, mutta minä en osannut lohduttaa häntä muuten kuin kertomalla, mitä olin nähnyt. Siitä hän kuitenkin heti oli hyvillään ja vei minut rouva Abendin luo, joka todella voi pahoin, mutta siitä huolimatta ilmaisi ilonsa, kun vakuutin hänelle olevani aivan varma siitä, että henkiolento oli ilmestynyt.

Tämä oli ensimmäinen ja ainoa aineellistumis-istunto, jossa tähän mennessä olen ollut mukana. Mutta se riitti kehitykselleni. Olen tänä päivänä horjumattomasti vakuutettu tuon istunnon ilmiöiden todenperäisyydestä. Tiedän, että spiritismi ei ole ytimeltään humbugia, vaikka sen nimessä harjoitettaisiin kuinka paljon petkutusta tahansa. Meidän päivinämme ei kuitenkaan enää olla niin halveksivan välinpitämättömiä kuin silloin vielä saatettiin Ruotsissakin olla eikä niin järjettömän epäileviä. Asioita on tutkittu tieteellisissäkin piireissä siksi tarkasti, siksi huolellisesti, siksi monipuolisesti, että kukaan asiantuntija ei enää epäile ilmiöitä. Selityksistä saatetaan olla eri mieltä, mutta mitä siitä? Oppineet riitelevät aikansa ja sitten he vahvistavat sen, minkä yksinkertaisten ihmisten terve järki jo kauan on todeksi tiennyt.

III.

MR. PETERS LONTOOSTA.

Tukholmalaiset teosofi-ystäväni olivat tietysti uteliaat kuulemaan, mitä minulla oli kertomista rouva Abendin materialisatsioni-istunnosta, mutta useimmat hämmästyttivät minua sillä kylmyydellä, jota osoittivat koko spiritistikysymystä kohtaan. He pelkäsivät spiritistisen liikkeen saavan aikaan maailmassa enemmän paha kuin hyvää ja olivat taipuvaiset uskomaan, että mediumit olivat enimmäkseen petkuttajia. Täten he tosin asettuivat samalle varovaisen torjuvalle kannalle kuin silloiset tiedemiehet yleensä, mutta minun oli myös vaikea kertoa vaikutelmistani avomielisesti ja sillä innostuksella, jota tunsin mielessäni. Oli pakko hillitä itseäni, sillä en halunnut joutua säälivän hymyn esineeksi, mutta sanoin kyllä suoraan, että mielestäni totuuden etsijäin, teosofein, velvollisuus oli tutkia spiritistisiäkin ilmiöitä, mikäli heille siihen oli tilaisuutta; ei ollut viisasta halveksia mitään tiedon lähdettä, ja jos madame Blavatsky varoitti spiritismistä, koski hänen varoituksensa kai sitä, että spiritistinen liike oli muodostunut jonkinlaiseksi uskonnoksi, jossa sokealla uskolla otettiin vastaan jumalansanana kaikki mitä vainajien taholta ilmoitettiin, edes yrittämättä päästä ensin selvyyteen siitä, oliko vainajia mukanaan joka ilmiössä. Olin täten parin istunnon jälkeen melkolailla viisastunut, ja varmuus, jolla esiinnyin, annettiin minulle anteeksi nuoruuteni tähden. Uskollisen ystävän voitin kuitenkin spiritistisestä leiristä, majuri Oscar Busch-vainajan, joka samoihin aikoihin liittyi Teosofiseen Seuraan.

Kuinka toisin on nyt, 21 vuotta myöhemmin! Kolmesta suuresta sivistysmaasta kajahtaa jo yksimielinen tieteellinen tunnustus: materialisatsioni-ilmiöt ovat tosia ja todistettuja! Professori von Schrenck-Notzing Saksassa, prof. Richet Ranskassa ja tohtori Crawford Englannissa ovat uhranneet vuosikausia aineellistumis-ilmiöiden tarkkaan, tunnolliseen ja tieteellisesti pätevään tutkimiseen, ja kaikki he ovat tulleet siihen kumoamattomaan loppupäätökseen, että materialisatsioni-ilmiöt ovat tieteellisiä tosiseikkoja. Heidän on onnistunut valokuvata ilmiöitä ei ainoastaan täysivalmiina, vaan pitkin matkaa niiden syntymis- ja kehittämisprosessin aikana. Kuinka paljon työtä ja yhä uudistuvia kokeita tämä on vaatinut, ymmärtää jokainen asiantuntija, sillä hienon hienosta eetteristä eli kaasusta muodostunut materialisatsioni on taipuvainen hajoamaan heti, kun valkoinen valo sitä kohtaa. Toht. Crawford kertoo nimenomaan, kuinka mediumin ja ilmestyvien henkivoimain täytyi totuttaa itseään sietämään magnesiumivalon äkkinäistä häikäisyä. Mediumista erkanevaa ainetta nimitetään *teleplasmaksi*, ja sen huomattavin, ainoastaan sille ominainen tunnusmerkki on, että se elää ja on ikäänkuin tajuinen, koska se täysin plastillisena tottelee pienintäkin ajatuksen ja tahdon vivahdusta. Nyt on löydetty, sanoo professori Wereide Kristianiasta, se elävä aine, joka muodostaa sillan hengen ja aineen välillä; nyt on materialismin valta ainaiseksi murrettu!

Niin on nyt, mutta vielä vuosisatamme alussa joutui melkein pilkan alaiseksi se, joka uskalsi olla lujasti vakuutettu mediumististen ilmiöiden todenperäisyydestä. Me ihmiset olemme ylen hitaita tunnustamaan totuutta, ylen hitaita sitä käsittämään, silloinkin, kun jo luulemme olevamme päteviä ja kelvollisia totuudenetsijöitä. Sentähden ei sovi ihmetellä, vaikka vielä tänä päivänä virallinen tiede sinään ei tahtoisi tietää mitään yliaistillisista ilmiöistä. Yleinen mielipide on useimmissa maissa muuttumassa, ja virallinenkin tiede tulee ennen pitkää noudattamaan aikansa kutsua, vaikka tieteen tehtävä olisikin kulkea edellä, — sillä niin monet tieteen omista adepteista ovat jo luopuneet aseistaan tosiseikkojen voittamina.

Mutta me ihmiset emme ole ainoastaan hitaita, vaan myös rajoitettuja. Tukholmalaisten teosofiystävieni kanssa saatoin vapaasti puhua teosofiasta, mutta jos halusin keskustella spiritismistä, täytyi minun käydä majuri Buschin tai prinsessa Karadjan puheilla. Opettavaisia olivatkin minulle vierailuni majuri

Buschin kauniissa kodissa; viihdyin siellä erinomaisesti, hänen toinen rouvansa kun oli syntyperältään suomalainen (runoilija K. A. Tavaststjernan sisar). Majurin kokemus spiritismistä oli pitkäaikainen ja laaja: hänellä oli tyhjentymätön varasto kertomuksia mediumistisista ja spiritistisistä kokeiluista ja kokemuksista. Itse hän oli enimmin innostunut niihin merkillisiin tiedonantoihin, ennustuksiin ja hämmästyttäviin historiallisiin paljastuksiin, joita oli automaattisella kirjoituksella saatu muutaman norjalaisen yksityismediumin kautta; tämä oli erään kuuluisan kirjailijan ja pappismiehen rouva, ja nuo kirjoitukset pidettiin luonnollisesti salassa maailmalta. Majuri Busch luki minulle muutamia ääneen, mutta en enää jaksa muistaa niiden sisältöä.

»Harvoin kaksi kolmannelta», sanoo sananlasku, ja niin kävi nytkin. Ei tarvinnut minun yksinomaan kuulla puhuttavan ihmeistä ja ilmiöistä. Marraskuun alussa sain taas kutsun prinsessalta olemaan läsnä lontoolaisen psykometristin, Mr. Alfred Vout Petersin ensimmäisessä istunnossa Tukholmassa saman kuukauden 13 p:n illalla. Tämä oli siis kolmas spiritistinen istuntoni sinä syksynä ja sekin muodostui unohtumattomaksi tapaukseksi elämässäni.

Mr. Peters on monelle suomalaiselle tuttu, ja moni säilyttää hänet rakkaassa muistissa; onhan hän käynyt Suomessa useampia kertoja, ja hänen käydessään täällä ensimmäistä kertaa v. 1908 oli minulla ilo vanhana ystävänä lausua hänet tervetulleeksi Helsingin Psykkisen Seuran puolesta. Hän sanoi joka kerta viihtyvänsä täällä erinomaisesti: »teidä ja venäläisiä minä rakastan melkein enemmän kuin omia maalaisiani; englantilaiset ovat kylmiä, venäläiset sitä vastoin ylivuotavia lämpimässä herttaisuudessaan, ja te suomalaiset olette niin sydämellisen vapaita ja vapauttavia, vaikkette olekaan tunteellisia; kotona tunnen itseni paljon kahlehditummaksi kuin täällä».

Mutta nähdessäni Mr. Petersin ensimmäistä kertaa prinsessa Karadjan salongissa tuona istunto-iltana en aavistanut hänen Suomenmatkojaan enkä sitä ystävyyttä, joka syntyi meidän kesken.

Istunto pidettiin tällä kertaa avarassa salongissa, joka kokoontui täyteen väkeä. Kaikki olivat minulle tuntemattomia.

Vieraat istuivat puoliympyrässä. Ympyrän keskipisteen kohdalla seisoivat Mr. Peters, kasvot katsojiin päin. Hänen oikealla puolellaan istui prinsessa Karadja tulkkina. Vasemmalla oli pöytä, jonka ääressä neiti Starck pikakirjoitti mediumin lausunnot. Omasta puolestani olin istunut syrjään, puoliympyrän toiseen päähän, huoneen nurkkaan, joten Mr. Peters ei voinut minua nähdä muuten kuin kääntymällä sinne päin.

Kun kaikki olivat paikoillaan, puhui prinsessa ruotsiksi.

— Saan tässä arvoisille vieraille esittää Mr. Petersin Lontoosta. Hän on jo useampia vuosia toiminut kotimaassaan n.s. selvänäköisyysmediumina; hän on psykometrismi, joka lukee esineistä niiden omistajain luonnetta ja historiaa, ja klärvoajanti, joka näkee, mitä henkiolentoja on elävän ihmisen lähetyillä. Hän ei ennen ole matkustanut ulkomailla. Minä olen kerran tavannut hänet Lontoossa, mutta koska hän antoi minulle hyvän testin, luotan täydellisesti hänen kykyynsä ja vilpittömyyteensä. Hän ei tunne meistä ketään ja on sitäpaitsi tänään saapunut suoraan Lontoosta Tukholmaan ja viettänyt päivänsä hotellissa.

Tämän jälkeen prinsessa kääntyi Mr. Petersin puoleen, lausuen hänet tervetulleeksi englannin kielellä, ja sitten oli Mr. Petersin vuoro ryhtyä toimeen.

Ne, jotka Suomessa ovat olleet mukana Mr. Petersin istunnoissa, tuntevat hänen työtapansa. Ensimmäinen hän psykometrisoi pöydälle jätettyjä esineitä, sitten hän ryhtyy vapaasti kuvaamaan läsnäolevia vainajia. Tarkoitukseni ei tietenkään tässä ole seikkaperäisesti kertoa istunnon kulusta; mahdollon minun onkin muistaa kaikkia tapauksia, joita muuten myöhemmin olen nähnyt satamäärin. Yhden tapauksen olen

kertonut kirjassa »Mitä on kuolema?» ja pari muuta muistan kyllä selvästi tästä ensimmäisestä istunnosta, sillä ensimmäinen kerta vaikuttaa aina uutuudellaan kiehtovasti ja jättää syvät jäljet muistiin.

Esineiden joukossa oli lyijykynän pätkä. Mr. Peters joutui siitä ihan haltioihinsa.

Mikä ihmeellinen mies tämän omistaja on ollut! Todellinen ihmisen esikuva: vartaloltaan kookas, ryhdiltään arvokas, ja sielu lähellä täydellisyyttä! Mutta kuinka yksinäinen, kuinka hyljätty, kuinka vähän ymmärretty! Oi, kukaan ei aavistanut, mikä suurenmoinen olento vaelsi heidän keskellään – a master of men.

Saatiin myöhemmin kuulla, että kynän oli omistanut tohtori A. F. Åkerberg-vainaja, tunnettu ja arvossa pidetty totuudenetsijä ja mystikko, joka m.m. oli ruotsintanut ensimmäiset teosofiset teokset, du Prelin kirjat y.m. ja jonka jalon luonteen kaikki yksimielisesti tunnustivat.

Erästä toista esinettä, muistaakseni kultapiirustinta, pidellessään mr. Peters huudahti:

– Tämän omistaja elää yhä vielä. Hänen ympärillään pyörii joka puolella siivekkäitä rautapyöriä, sanoisin, että hän on jollain tavalla tekemisissä rautateiden kanssa.

Tuli selville, että esine kuului insinööri Tønnes Algrenille, joka oli virkamiehenä Ruotsin rautatiehallituksessa. Mieleeni ovat jääneet vain nämä yksityiskohdat mediumin paljon pitemmistä puheista, koska ne hämmästyttivät minua täsmällisyydellään.

Muuan esineistä oli valkoinen liina.

– Tämä on kuulunut vanhemmalle naiselle, sanoi mr. Peters, – ja on jo pitkä aika siitä, kun hän siirtyi toiselle puolelle . . . Hän tuli sangen heikoksi ennen kuolemaansa. Ah, kuinka hän yski – näin, näin – ja kuinka hän paljon oli kuumeessa! . . . Huh, nyt hän tahtoo näyttää minulle, millä tavalla sairastui: oli kylmä talvi ja ankara lumipyry ja hän oli sattumalta ulkona ohueissa vaatteissa; hänellä oli vain vanha shaali hartioillaan, oh, kuinka hän paleli ja kuinka häntä puistatti . . .!

Nuori nainen, joka oli liinan tuonut, myönsi, että se oli kuulunut hänen äidilleen ja että äiti oli kuollut jonkunlaiseen keuhkotautiin hänen, tyttärensä, pienenä ollessa. Mutta mediumin kuvaamasta kylmettymisestä hän ei mitään tiennyt; hän epäili sitä.

– Älkää epäilkö, vastasi mr. Peters, – minä olen varma asiasta. Te tulette myöhemmin huomaamaan, että olen puhunut totta.

Tahdon heti lisätä, että nuori nainen pari päivää myöhemmin kirjoitti prinsessalle puhuneensa vanhemmalle sisarelleen ja kysyneensä häneltä äitinsä kuoleman syytä, ja oli sisar yksityiskohtia myöten todistanut oikeaksi mr. Petersin kuvauksen.

Hämmästyin suuresti, kun mr. Peters keskellä seansia ryntäsi sille puolelle huonetta, missä minä istuin, ja ojentaen kätensä edessäni istuvien ylitse pyysi minun kättäni. Kun en heti ymmärtänyt hänen tarkoitustaan, hän kiireesti tokaisi:

– Yes, yes, your hand . . . give me your right hand, please.

Ja kun vihdoinkin ojensin hänelle oikean käteni, hän piti siitä kiinni jonkun aikaa ja selitti lähtiessään:

– Kiitoksia, tarvitsen näet voimaa lisää, ja te voisitte sitä minulle antaa.

Hän tuli toistamiseenkin istunnon aikana hakemaan minulta »voimaa». Mutta kolmannella kerralla hän veti minut paikaltani.

- Tulkaa, tulkaa, nyt tahdon puhua teille. Eikö teillä ole mitään esinettä, jota olette kauan kantanut?

Hän veti minut ihmeekseni yleisön eteen ja prinsessa osoitti minulle ystävällisesti hymyillen tyhjän tuolin vieressään. Istuin tuolille ja ojensin mr. Petersille kantasormukseni paremman puutteessa.

- That will do, vakuutti mediumi ja rupesi sitä kädessään heiluttamaan.

Voisin sanasta sanaan toistaa, mitä mr. Peters sormustani pidellen lausui, sillä minulla on edessäni neiti Starckin englanninkielinen stenogrammi, mutta tyydyn muutamiiin otteisiin, koska on kohtia, joita en ainakaan vielä tahdo julkaista.

- . . . Te ette tyydy asioihin semmoisina kuin ne ovat, te tahdotte tietää kaikkien asioiden syyt ja perusteet, teillä on ollut kummallisia kokemuksia aina siitä saakka, kun olitte pieni lapsi. Te ette ole missään niin yksinänne kuin ihmisjoukossa, mutta yksiksenne tai yhden tai kahden sukulaishengen seurassa olette onnellinen . . . Te varmaan osaatte kirjoittaa hyvin selvästi . . . ja kirjoittakaa ainoastaan silloin, kun inspiratsioni valtaa teidät . . . Te olette mediumi, jos vain tietäisille siitä, te osaisitte nähdä ja kuulla, te olette nähnyt ja kuullut, mutta olette pitänyt sitä mielikuvituksena . . . Te joko joudutte tekemisiin teosofian kanssa tai on teillä jo ollut tekemistä teosofian kanssa, sillä teosofiaa on yltymperillänne, mutta te tulette sen jättämään, sillä se ei tyydytä teitä. Te tahdotte faktoja! Teoria on kyllä hyvä, sanat ovat kauniita, mutta ne eivät tyydytä . . . Teillä on ollut kummallinen elämä alusta saakka, teidän on täytynyt tulla suoraan ulos siitä elämästä, jota vietitte nuorukaisena. Te olitte paljon yksiksenne, ei kukaan näyttänyt teitä ymmärtävän, toiset sanoivat teitä hulluksi, toiset narriksi. Noin 18-20 ikävuodella näkyy tulleen muutos elämäänne ja te löysitte mielestänne toisia, jotka olivat yhtä hulluja kuin tekin. Noin 20 vuoden iässä on tullut toinen muutos tilaanne, olette tuntenut itsenne onnellisemmaksi, mutta yhä te kaipaatte jotakin lisää . . . Te tulette luomaan oman tienne ja teillä on työtä tehtävänä omassa maassanne, oman kansanne keskuudessa . . .

Olin luonnollisesti hämilläni, kun mr. Peters tällä tavalla analysoi yleisölle henkilön, joka elävänä oli heidän edessään, eikä asia juuri parantunut siitä, että prinsessa Karadja vielä ruotsiksi lisäsi, että »herra Pekka Ervast on meilläkin Ruotsissa tunnettu teosofisena tutkijana ja esitelmäitsijänä, joka muuten viime vuosina on erikoisesti harrastanut ja tutkinut astraaliruumiin irroittamista fyysillisestä».

Läsnaolijat katselivat jo minua pitkään – sillä olihan illan tunnelma omiansa tekemään kaikenlaiset ihmeet uskottaviksi, – mutta onneksi mr. Peters selitti mediumistisen voimansa loppuneen, jonka tähden istunto päättyi ja yleinen teenjuonti alkoi.

Yksi ja toinen kävi minua puhuttelemassa, mutta iloiseksi tulini vasta, kun mr. Peters riensi luokseni.

- Ah, there you are . . . Kuulkaa nyt, minä haluan jutella kanssanne. Tahdon aina nähdä niiden ihmisten kädenviivoja, jotka minua jollain tavalla frappeeraavat. Tulkaa nyt, mennään tuonne vähän syrjään.

Ja sitten mr. Peters vielä uudestaan ryhtyi minulle »pouvaamaan». Hän ennusti minulle m.m. pitkää ikää ja paljon työtä – ja kovaa työtä; rahojen kanssa minulla olisi vaikeuksia: ansaitsisin paljon kirjoituksillani, mutta en osannut pitää kiinni rahoista. Kärsiä saisin paljon herkkyyteni takia ja joka taholta tulisi vastustusta osakseni; mutta lopulta veisin voiton. Lupasipa hän minulle lopuksi rikkauttakin.

Hän oli kerta kaikkiaan herttainen ja rakastettava ihminen, ja minäkin uskalsin kysyä häneltä, minkätähden hän tuli minulta »hakemaan voimaa».

– Tiesittekö jotakin minusta? Olitteko kuullut, että harrastin teosofiaa y.m. yliluonnollisia asioita?

– No, en kerrassaan mitään! Kuka teistä olisi minulle puhunut! Minun toinen silmänihän se teidät havaitsi. Loistitte siellä nurkassanne kuin valkoinen tulipatsas keskellä ympäröivää pimeyttä . . . Tottakai mediumin selvänäköisyys jotakin tietää!

– Ja näitte sitten teosofiainkin ympärilläni. Te ette pidä teosofiasta?

– En. Kuten sanoin teistä, minä rakastan tosiseikkoja, ja teosofit eivät todista oppejaan.

– Ettekö tunne mrs. Besantia?

– Kuka englantilainen ei häntä tuntisi? Olemme ylpeitä »our Annie»sta, mutta madame Blavatsky sai hänet sokaistuksi.

– Niinkö te ajattelette? Oliko H. P. B. teidän mielestänne humbugi?

– H. P. B. oli mediumi. Mutta hän ei tyytynyt olemaan mediumi. Hän tahtoi luoda uskonnon. Ja sitten hän keksi teosofisen liikkeen.

– Mikä näkökanta teillä on! Mutta mrs. Besant on väittänyt itse nähneensä ja tavanneensa H. P. B:n mestareita. Mitä siitä sanotte?

– En tiedä. Todistakoon mrs. Besant, todistakoon mr. Leadbeater, että ovat selvänäköisiä, sitten voidaan pohtia, missä määrin heidän n.s. selvänäköiset havaintonsa ovat uskottavia. Teosofit halveksivat spiritistejä ja varsinkin meitä mediumeja, mutta meidän koko työmmme on yliaistillisten asiain todistamista.

– Siinä olette oikeassa, ja väärin on minusta, jos teosofit eivät anna arvoa mediumein työlle. Mutta se ei sittenkään koske teosofisia oppeja. Mitä te nyt sanoisitte, jos minäkin oman kokemukseni nojalla vakuutan uskovani mestarien olemassaoloon?

– Minä sanoisin, että heti näin teidän olevan hyvin salaperäisen ja kummallisen olennon . . . Niin, jos te uskotte mestareita olevan, kannattaa asiaa pohtia. Te voisitte pian saada minutkin uskomaan . . .

– Olen varma siitä, että jos henkilöisesti tuntisitte mrs. Besantin tai mr. Leadbeaterin, löytäisitte vielä paljon enemmän syytä uskoaksenne mestareihin.

Viihdyimme toistemme parissa, sillä mr. Peters ei missään suhteessa ollut ahdasmielinen tai itsepintainen. Hän jäi pitkäksi aikaa Tukholmaan, ja me olimme tilaisuudessa monta kertaa keskustelemaan. En usko olevani ilman ansiota hänen »kääntymisessään». Pari vuotta myöhemmin hän kirjoitti minulle liittyneensä Teosofiseen Seuraan.

Kun poistuoin tuosta ensimmäisestä Peters-istunnosta, olin saanut yllin kyllin ajatuksen aiheita. Mediumistinen selvänäköisyys oli tullut minulle kumoamattomasti todistetuksi. Ei tarvinnut minun muistella muuta kuin niitä sanoja, mitä mediumi oli puhunut sormukseni johdosta: vieras ihminen, joka minut ensi kerran elämässään näki, tunsu minua sielullisesti niin tarkalleen, että hän esim. saattoi väittää minulla olleen lapsuudesta saakka yliaistillisia kokemuksia, että harrastin teosofiaa, että minua oli pidetty houkkiona, että 18-vuotiaana löysin samanmielisiä ystäviä, että 20-vuotiaana synnyin henkisesti uudestaan y.m. Mistä hän nämä tiedot sai?

Ja samalla pilkisti esiin hänen oma personallinen rajoituksena: hän ei tahtonut tietää teosofiasta, ja sentähden hän – tuntien minut totuutta etsiväksi sieluksi – ennusti, että hylkäisin teosofian, joka muka oli vain teoriaa. Ja ehkä hän huomasi minun temperamentissani suurempaa tieteellisyyttä kuin omassaan, koska päätteli, että olin arvostellut omat yliaistilliset kokemukseni harhanaäöiksi ja mielikuvituksen tuotteeksi? Sillä sitä en ollut tehnyt!

Meillä oli monta kertaa kahdenkeskisiä istuntoja. Annoin hänen psykometrisoida kirjeitä, annoin hänen kertoa näkemyksiään. Ainakin kerran hän meni transiin – mikä hänen kertomansa mukaan oli harvinainen ilmiö, – ja silloin sain keskustella olennon kanssa, joka nimitti itseään mr. Petersin henkijohtajaksi ja jonka englanninkielen ääntäminen oli vallan toinen kuin mr. Petersin. Minulla on tarkka kielikorva, ja panin uteliaana merkille, että läpeensä konsekventti ääntäminen tuskin oli teeskenneltyä.

Opin paljon seurustelustani mr. Petersin kanssa. Paitsi että sain nauttia hänen iloa uhkuvasta, hyväntuulisesta personallisuudestaan, sain vastaisen varalle tehdä monenmoisia havaintoja mediumin psykologiasta. Nuo syksyiset päivät Tukholmassa ovat unohtumattomia. Välistä olimme yhdessä prinsessan luona – ja silloin keskusteltiin tavalla, joka varmaan olisi leimannut meidät hulluiksi tämän maailman viisaiden silmissä.

IV.

EVERSTI H. S. OLCOTT

Talvella 1899-1900, jolloin asuin Vanajan kirkolla lähellä Hämeenlinnaa, kirjoitin kirjani *Framtidens religion*. Edellisenä talvena olin tosin jo saanut valmiiksi sittemmin niin paljon levinneen *Valoa kohti* kirjan, mutta koska tämän kohtalo, mitä julkaisemiseen tuli, silloin vielä näytti ylen synkältä, päätin – melkein pä helpoituksen huokauksella – taas kirjoittaa jotakin ruotsin kielellä, joka oli äidinkieleni ja jota mielestäni osasin. Hyvät henget lienevät tietämättäni ohjanneet minua, koska »Framtidens religion» suurelta osalta tuli myötävaikuttaneeksi noihin yhä uudistuviin Ruotsinmatkoihini, jotka vuosisadan alkuvaiheilla muodostuivat niin tärkeiksi henkiselle kehitykselleni.

Keväällä 1900 sain äkkiä odottamattoman kirjeen tohtori Emil Zanderilta Tukholmasta. Tohtori Z. oli Ruotsin Teosofisen Seuran hallituksen jäsen ja entinen ylisihteeri. Kirjeessään hän pyysi minua saapumaan Ruotsiin luennoimaan teosofiasta, kysyen samalla millä ehdoilla voisin tulla.

Tämä pyyntö eli tarjous hämmästytti minua sanomattomasti. Olin edellisenä syksynä viettänyt Tukholmassa pari viikkoa ja tutustunut muutamiin teosofeihin, mutta olin siksi vähän tunnettu kotimaassanikin luennoitsijana, etten käsittänyt, kuinka noiden tukholmalaisten päähän oli pälkähtänyt käskeä minut sinne semmoiseen työhön. Vasta vuosia myöhemmin sain tietää kulissin takaiset salaisuudet: minulla oli suosijoina kolme rouvaa, joiden mielestä olin teosofisesti lupaava nuorukainen, ja näillä rouvilla oli paljon sananvaltaa Ruotsin teosofisissa piireissä; ne olivat kreivitär Constance Wachtmeister (joka kyllä vietti enimmäen aikansa teosofisilla matkoilla maailman ympäri), kreivitär Märtha Gyldenstolpe ja tohtorin rouva Alma Edström, josta viimeainitusta minulle tuli läheinen ystävä ja kuin toinen äiti. He olivat päättäneet asettua henkisiksi holhoajikseni ja valmistaa minulle tilaisuutta kehittyä teosofiseksi työntekijäksi.

Näistä parastani tarkoittavista suunnitelmista minulla, kuten sanottu, ei ollut aavistustakaan; tohtori Zanderin kirjeeseen vastasin sentähden, kuten luonnollista oli, etten millään tavalla katsonut itseäni kompetentiksi noudattamaan kutsua. Selitin pitkässä vastauksessani, että ymmärtääkseni oli vain kaksi tilannetta, jolloin ihminen oli oikeutettu esiintymään teosofisena luennoitsijana eli opettajana: toinen, tieteellinen, jolloin hän lukujensa ja tutkimustensa nojalla tahtoi esittää ja järjelle perustella teosofisia oppeja menemättä niistä n.s. salatieteelliseen takaukseen; toinen, henkinen, jolloin hän tahtoi opettaa ihmisiä, sentähden että hänellä itsellään oli okkultista tietoa. Edelliseen minulla ei ollut halua, selitin, koska jälkimäinen oli mielestäni ainoa arvokas; jälkimäiseen taas en – ainakaan vielä – kyennyt.

Mikä oli seuraus vastauksestani? Ennen pitkää saapui uusi kirje tohtori E. Z:lta. »Nyt me välttämättä tahdomme teidät luoksemme», hän kirjoitti, »emme aseta mitään vaatimuksia, toivomme vain, että tulette kanssamme pohtimaan ja keskustelemaan asioita. Tulkaa nyt heti huhtikuun alkupäivinä ja olkaa tervetulleena vieraana vaimoni ja minun kodissa. Toukokuussa on seuramme vuosikokous ja silloin saapuu Tukholmaan eversti Olcott; hänen tapaamisensa olisi varmaan teillekin mielenkiintoista.»

Ja niin jouduin Tukholmaan. Asuin nuo kaksi kuukautta tohtori Emil Zanderin hauskassa ja musikaalisessa kodissa. Vietin ihanaa aikaa. Olimme yhtämittaa oopperassa, konserteissa, teattereissa, puhumattakaan vilkkaasta teosofisesta seurustelusta, looshi- y.m. kokouksista. Tunsin Judge-ajoltani tohtori E. Z:n isän vanhan, kuuluisan tohtori Gustaf Zanderin, ja meillä oli täten kuin salaperäistä yhteyttä kaikkien Zanderein kanssa, sillä vanha tohtori G. Z. oli ainoa, joka kuului Mrs. Tingleyn Yleiseen Veljeyteen; muut perheen jäsenet vanhasta rouvasta lähtien olivat kaikki Teosofisen Seuran jäseniä.

Olin ottanut mukaani käsikirjoitukseni »Framtidens religion». Se luettiin ääneen jossain yksityisessä tilaisuudessa ja herätti suurta mieltymystä. Päätettiin heti, että minun piti vuosikokouksessa esitelmöidä samasta aiheesta, eikä siinä auttanut vastaansanomien. Tohtori Enzio Edström hommasi vielä kirjalleni kustantajankin, ja *Framtidens religion* ilmestyi syksyllä samana vuonna Wilhelm Billen kustannuksella. Sain täten kynämiehenä jalansijaa Ruotsissa, ennenkuin minusta Suomessa välitettiin. Ellei *Valoa kobti* ilmestyessään v. 1901 olisi saavuttanut melkoista menestystä, olisin luultavasti antautunut ruotsalaisen kirjallisuuden palvelukseen.

Mutta minunhan piti puhua eversti H. S. Olcottista, Teosofisen Seuran presidentistä.

Hän saapui yöjunalla Kristianiasta eräänä kauniina toukokuun aamuna klo 7. Olimme joukko T. S:n jäseniä häntä vastassa Centralbangårdenilla. Komearyhtinen, miehekäs vanhus laskeutui makuuvaunusta asemasillalle. Tuuheasta valkoisesta parrastaan jokainen meistä tunsu hänet heti eversti Olcottiksi. Seuralaisenaan oli hänellä nuori nainen, sisarensa tytär, Miss Mitchell Amerikasta.

Vilkaasti keskustellen saatoimme vieraita heidän hotelliinsa, joka sijaitsi lähellä asemaa. Portaita noustessamme panimme merkille, kuinka kevein ja ketterin askelin seitsemänkymmenvuotias vanhus astui.

– Ettekö ole väsynyt matkustettuanne koko yön? kysyi joku.

– En koskaan väsy, vastasi eversti reippaasti. – Mitä nämä matkat Europassa ovat? Indiassa saan välistä istua junassa viisi vuorokautta umpeen. En kykenisi olemaan teidän presidenttinänne, jos minua vanhuus ja väsymys vaivaisi.

Te olette ihmeellisen voimakkaan ja terveen näköinen, eversti!

– Tunnen itseni kahdeksantoistavuotiaaksi nuorukaiseksi . . . Ei ole onnellisempaa ihmistä kuin minä. Tämä teosofinen työ on niin suuremmoinen ja ihana, että sieluni yhtämittaa laulaa, ja jos yksinäni kuljen tai kävelen, huomaan usein, että huulenikin hyräilevät. Sanonkin aina teosofeille: antakaa teosofian läpäistä koko olemuksenne, niin häviävät heikkoudet ja sairaudet.

Koska oli varhainen aamu eikä vielä kiirettä kokouksiin, saimme istua hetken, kahvia juoden ja jutellen, everstin pienessä vastaanottohuoneessa. Kun keskustelu m.m. kosketteli politiikkaa, sanoi eversti Olcott:

– Teillä näkyy yleensä täällä Europassa olevan se käsitys Saksan keisarista, Wilhelm II:sta, että hän on narri. Ehkette usko korvianne, jos sanon teille että Mestarit pitävät häntä erikoisesti silmällä. Hän on heistä sangen mielenkiintoinen olento, ja maailman meno tulee suuressa määrässä riippumaan hänen toimenpiteistään.

Nuo sanat ovat aina kaikuneet korvissani kohtalokkaina! Itse asiassa olen myöhemmin pannut merkille että monet, monet H. S. Olcottin lausunnot jäivät elävinä ja unohtumattomina mieleeni. Hän oli itse niin voimakas ja suurenmoinen persoonallisuus, että hänen sanansakin usein olivat kuin marmorin hakattuja. Ensimmäinen ja haihtumaton tunnelmani vanhasta everstistä oli tämäntapainen: »tuossa on nyt edessäni ihminen sanan kauniimmassa merkityksessä, ihminen, joka todella jotakin on, mies, joka todella on jotakin aikaansaanut maailmassa! Kuinka luonnollinen ja yksinkertainen hän on, – ja kuitenkin hän on kuningas hengen valtakunnassa. Häntä nähdessäni muistan hänen suurta työtoveriaan ja opettajaansa, madame Blavatskya. On todella kuin Blavatskyn aura seuraisi Olcottia . . . »Tunsin niin elävästi oman pienuuteni ja mitättömyyteni, että selvästi tajusin eversti Olcottin henkisesti korkeammaksi kaikkia teosofeja ja salatieteilijöitä, mitä siihen mennessä olin kohdannut, vaikkakin eversti Olcottista oli sanottu – puoleksi

moittien, – ettei hän ollut mikään tietäjä, »ei edes esoteristikaan.» Mutta hän oli henkisesti itsetietoinen ihminen.

Suoepa karmani antoi minun seuraavina päivinä viettää monta onnellista hetkeä vanhan Perustaja-Presidentin parissa. Eversti Olcott viipyi muistaakseni neljä päivää Tukholmassa, ja sillä ajalla oli yhtämittä kokouksia, päivällisiä, huviretkiä, jolloin sain olla everstin ainaisena adjutantina ja vaadittaessa tulkkina, joten olin paljon hänen kanssaan kahden keskenkin. Että vaivasin häntä kysymyksilläni, sen lukijat arvannevat, mutta ystävällisempää ja osanottavampaa vastaajaa en ollut tavannut, koskivat kysymykseni sitten yleisiä tai perin persoonallisia asioita. Hän oli kerrassaan väsymätön, ja hänen käytöksensä opetti minulle kauttaaltaan, kuinka teosofin tulisi olla. Hänessä ei ollut mitään mystillistä eli salaperäistä. Hän oli iloinen ja leikillinen, välistä lapsellisen veitikkamainen. Lapset viihtyivät erinomaisesti hänen seurassaan. Hän selitti nauraen, että komea parta teki hänet joulupukin näköiseksi, – ja kuinka ei joulupukki olisi lasten suosiossa? Kun olimme päivällisillä ylisihteri Knösin luona Värtanilla, piti eversti Olcott aterian jälkeen kauan aikaa seurata insinööri Knösin pienten ja suloisten lasten kanssa, ja silloin hän m.m. huvitti pienokaisia matkimalla eri eläinten ääniä mitä luonnollisimmalla tavalla. Siellä vanha eversti aikaihmissenkin huviksi ja ehkäpä hämmästykseksi haukkui koirana, naukui kissana, kiekui kukkona – puoli tuntia ennen kuin hänellä oli julkinen luento uskonnosta ja uskonnoista!

– Ei saa olla tekopyhä eikä missään suhteessa teennäinen, selitti ukko minulle perästäpäin. – Mestaritkin pitävät huumoria suuressa arvossa. Tunnen yhden Mestarin, joka ääriään myöten on täynnä leikillisyyttä.

Niin, Mestarit, he eivät olleet Olcottille mitään pilventakaisia olentoja, ei astraalikummituksia, ei enkeleitä eikä jumalia. He olivat ihmisiä kuin me muutkin, ja vaikka eversti Olcott oli vastaanottanut heitä kodissaan heidän liikkueensa astraalisesti, oli hän myös tavannut joitakuuta fyysillisesti. Sentähden hän puhui heistä kuin vanhemmista veljistä, joita hän sanomattomasti kunnioitti, mutta joiden olemassaoloa tai oikeata luonnonlaatua ei koskaan olisi pälkähtänyt hänen päähänsä epäillä.

– Mestarit ovat ihmisiä, muistakaa se, älkääkä tehkö heistä jumalia!

– Sanokaa minulle, eversti, lausuin hänelle kerran kulkiessamme kadulla, – onko teillä itsellänne muistoa jostain menneestä elämästänne?

– Ei, vastasi H. S. Olcott heti avomielisesti.

– Mutta uskotteko kuitenkin vilpittömästi, että jälleensyntyminen on tosiseikka luonnossa? kysyin nenäkkäästi.

Eversti kääntyi äkkiä puoleeni ja tokaisi:

– Entä te? Uskotteko vilpittömästi pohjoisnapaan?

Hänen silmänsä säkenöivät huumoria, enkä osannut muuta kuin nauraa ja myöntää, että parempaa vastausta ei olisi voinut keksiä.

– Älkää koskaan olko tietävinänne semmoista, joita ette tiedä, puheli hän sitten, – ja varokaa ihmisiä jotka esiintyvät pitkänaamaisina, mystillisinä ja paljon sellaisia asioita tietävinä. Se on useimmiten paljasta bluffia. Jos vähänkin ravistaa heidän okkultista aarrearkkuansa, tulee heidän tietämättömyytensä ja typeryytensä pian näkyviin.

– Mutta kansassa tapaa välistä todellisia tietäjiä, joilla on salaperäisiä kykyjä. Suomessa olen kuulut semmoisista kerrottavan.

– Se on ihan toista. Maaseudulla, kansan kesken saattaa piillä todellista tietoa. Onneton onkin se kansa, joka ei enää usko n.s. yliluonnollisia. Sen henkinen elämä on kuihtumaisillaan ja se lähenee perikatoaan. Tarkoitin tietysti äskeisillä sanoillani seikkailijoita, jotka käyttävät hyväkseen ihmisten herkkäuskoisuutta ja taikauskoa. Niitä aina ilmenee okkultisten liikkeiden vanavedessä, – me olemme Teosofisessa Seurassa kohdanneet monta. Te ette ole vielä ehtineet saada niitä Suomeen, mutta . . .

Eräässä kokouksessa kysyttiin Presidentti-Perustajalta:

– Mihinkä teosofiseen työhön pitäisi nuoren teosofin ryhtyä?

– Tuon kysymyksen tekevät minulle usein nuoret, vastaliittyneet jäsenet. Ja minä vastaan aina: ei teidän tarvitse vaivata päätänne kysymällä, mitä erikoista teosofista työtä voisitte tehdä; ottakaa teosofia mukaanne omaan elämäänne! Suorittakaa jokapäiväiset velvollisuutenne ilolla, suorittakaa ne tunnollisemmin kuin ennen, suorittakaa ne toisessa, uudessa hengessä. Sillä palvelette parhaiten teosofiaa. Teosofia ei kaipaa kykenemättömiä tai vähäkykyisiä apostoleita, jotka »kokonaan uhrautuvat asialle». Olkaa uskolliset pienessä. Jokaiselle tulee jokin tilaisuus olla teosofialle hyödyksi, ja kuta enemmän te elätte ja hengittäte teosofiaa, sitä suuremmalla luottamuksella maailma kääntyy puoleenne, kun se haluaa tietää teosofiasta. Ottakaa tilaisuudesta vaarin, palvelkaa ja auttakaa, kyllä Mestarit pitävät huolen siitä, että teosofinen työkenttänne laajenee.

Ja kun kysyttiin, millä tavalla ihminen pääsisi salatieteilijäksi, vastasi eversti:

– Hillitsemällä itseään. Kun asuimme yhdessä madame Blavatskyn kanssa New-Yorkissa, oli minullakin pieniä pyrkimyksiä siihen suuntaan. Tahdoin tulla Mestarein oppilaaksi ja pyysin ja sain joitakin neuvoja H. P. B:lta. Eräänä kuumana kesäpäivänä olin juossut asioilla ympäri kaupunkia. Minua vaivasi ankara jano, ja kotiin päästyäni syöksyin vesikarahvin kimppuun, kaasin lasin täyteen raitista juomaa ja ahmin, ahmin . . . Kuvitelkaa nolouttani, kun samassa näin madame Blavatskyn tuijottavan minuun, ylevä halveksuminen katseessaan. »Henry parka», hän sanoi, »oletko joskus uneksunut voitavasi tulla salatieteilijäksi? Salli minun ilmoittaa sinulle, että jos noin surkealla tavalla hillitset raatelevia himojasi, ei sinulla tässä manvantarassa ole paljontakaan toivoa päästä eteenpäin kehityksessäsi» . . .

– Onko tupakanpolto haitaksi pyrkijälle? kysyttiin. – Pitääkö siitä luopua?

– Rippuu asianhaaroista, vastasi Olcott. – Jos teillä on himoa polttamiseen, lakatkaa polttamasta. Mutta jos ette himoitse tupakkaa, on yhdentekevää, jatkatteko vai lopetatteko.

Eversti Olcottin mielestä – samoin kuin madame Blavatskyn – oli Teosofinen Seura pidettävä ulkopuolella kaikkea politiikkaa, kaikkea dogmatiikkaa, kaikkia rajoituksia. T. S. oli varsinaisesti hänen lapsensa ja hän tahtoi, että se säilyttäisi eheänä lahkolaisuudesta vapaan luonteensa. »T. S. on totuuden etsijäin seura, ja kukaan ei siinä esiintykö ehdottomana auktoriteettina tai paavina. Totuus on korkein uskonto, mutta yksi totuus, josta Teosofinen Seura ja me kaikki olemme selvillä, on ihmisten veljeys. Sitä veljeyttä älköön sentähden koskaan loukattako Teosofisessa Seurassa, jos tahdotaan pysyä uskollisina Seuran periaatteille».

Vaikka eversti Olcottia ei pidetty esoteristina eikä okkultistina, tiesivät kuitenkin kaikki, että hän oli mesmeristi ja että hän kahden vuoden aikana Indiassa oli parantanut satoja ihmisiä kaikenlaisista vammoista. Hänen liikkueissaan Indiassa otettiin häntä kaikkialla vastaan juhlakulkueilla, kukilla ja sepeleillä, sillä kaikkialla oli ihmisiä, joita hän oli auttanut ja jotka olivat hänen mainettaan levittäneet. Moni teosofi täällä

Europassa ajatteli ehkä, että nuo kertomukset Olcottin ihmetöistä olivat liioiteltuja tai tuulesta temmattuja, mutta minä ainakin sain kumoamattoman personallisen todistuksen vanhan everstin kyvyistä.

Eräänä iltana oli illanvietto teosofien kesken. Minua oli pitkin päivää vaivannut pääkipu, joka yhä yltyi. Tohtori-ystävänikään ei voinut auttaa. Olin sangen tottumaton pääkipuun, joten se tuntui kerrassaan hirvittävältä. En kuitenkaan malttanut jäädä kotiin, vaan läksin muiden mukana illatsuun. Siellä kuitenkin heti huomasin, etten paljonkaan saattaisi nauttia illan ohjelmasta, jossa m.m. oli eversti Olcottin puhe Indiasta ja Indian oloista, sillä kova särky vaikutti, että maailma kirjaimellisesti musteni silmissäni. En nähnyt, en kuullut paljo mitään. Siirryin yhtäkaikki eteisestä kokoussaliin tähdäten itselleni paikkaa jostain nurkasta.

Kulkiessani salin lattialla tunsin äkkiä jonkun koskettavan olkaani ja kun katsahdin ylös, hymyili Emil-tohtori ystävällisesti ja sanoi:

– Etkö sinä kuule, Pekka, että sinua huudetaan?

– En, hätäännyin minä, – kuka minua huutaa?

– Eversti Olcott on jo kaksi kertaa huutanut nimeäsi. Hän tahtoo, että sinä tulet tulkitsemaan hänen puhettaan.

– Voi herranen aika, en minä kykene mihinkään tällä päänsäryllä . . . Tiedäthän sinä . . . selitä nyt Olcottille.

– Jo selitin, mutta ei hän välitä minun puheistani. Tule nyt itse.

Ja minun täytyi kaikessa surkeudessaani lähestyä eversti Olcottin kateederia ja valittaa, etten mihinkään kyennyt.

– Never mind, my dear friend, vastasi Olcott hymyillen. – Only come here. Kyllä se menee.

Epäröiden ja epäillen, mutta kuitenkin totellen menin seisomaan everstin vasemmalle puolelle, kuten hän viittasi.

– Antakaa nyt tänne oikea kätenne.

Ojensin hänelle käteni, johon hän tarttui molemmin käsin.

– Nyt älkää ajatelko särkyänne, vaan kuunnelkaa sanojani ja ruotsintakaa ne. Saatte nähdä, että se menee.

Ja muitta mutkitta eversti Olcott ryhtyi puheensa pitoon, pysähtyen joka lauseen lopussa ja odottaen, kunnes olin sen kääntänyt.

Entä minä! Kuuntelin ja käänsin. Huomasin heti, että »se meni», kuten eversti oli ennustanut. Parin lauseen perästä hän heitti käteni, ja minä – oi ihme ja kumma! – tunsin, että päänsärkyäni oli poissa. Se oli hävinnyt kuin tuhka tuuleen. Eikä se enää takaisin tullut.

Kuinka paljon hyvää olin H. S. Olcottilta saanut, kuinka paljon hyvää häneltä oppinut tuona lyhyenä aikana!

Kun jälleen seisoiimme Centralbangårdenin asemasillalla, hyvästellen ja kiittäen, olivat hänen viimeiset sanansa minulle:

– When do you come to India, Mr. Ervast? Koska tulette Indiaan?

Indiaan ei karmani minua ohjannut, mutta kirjeenvaihdossa olin kyllä vanhan ystävällisen everstin kanssa. Vuonna 1906 hän Parisista tarjoutui käymään Suomessa, jos täältäpäin olisimme voineet järjestää hänen matkansa taloudellisen puolen. Mutta Teosofista Seuraa ei meillä silloin vielä ollut, eikä kesäinen aika, joka meillä on kuollut sesonki, muutenkaan olisi sopinut.

Eversti Olcott ei siis koskaan saanut nähdä Suomea, vaikka hänellä kyllä olisi ollut siihen halua. Kerrotaanhan madame Blavatskyinkin aikoinaan käyneen Karjalassa.

Sen sijaan kysyin häneltä kirjeessäni erään potilaan puolesta, sopisiko tämän tulla Pariisiin hänen hoidettavakseen. Eversti Olcott vastasi, että se olisi turha, koska hänen mesmeerinen voimansa oli suuresti heikontunut ja koska hän ei sitä enää käyttänyt. Mutta minulle hän lähetti pienen talismanin ja neuvoi, kuinka minun tuli sitä käyttää, vakuuttaen, että kyllä osaisin parantaa vammoja minäkin. Koetin muutamissa tapauksissa ja onnistuin. Se oli kai talismanin ansio. Kun eversti Olcott kuoli seuraavana vuonna (1907), katosi minulta talismani teille tiettyinä.

Mutta muisto jalosta vanhuksesta jäi sydämeeni ainiaaksi.

KREIVITÄR CONSTANCE WACHTMEISTER.

– Olen kutsunut teidät tänne, sanoi kreivitär Wachtmeister ystävällisellä, mutta samalla vakavalla äänenpainolla, – kysyakseni teiltä suoraan ja peittelemättä, ettekö voisi muuttaa kokonaan Ruotsiin . . . ei ainiaaksi, mutta joiksikin vuosiksi . . .

Minua vastapäätä, pöydän toisella puolella istui vanha, ylhäinen ja arvokas nainen, mustaan silkkiin puettuna, päässään leveälierinen, musta töyhtöhattu.

Oli kaunis päivä kesäkuun alkupuolella armon vuonna 1903. Avatusta akkunasta tulvi sisään kevään voimakkaita tuoksua aurinkoisesta Humlegården-puistosta. Istuimme teosofisen keskustuomiston (Teosofiska Centralbyrån) kokoushuoneessa Engelbrektinkadun 7:ssä, Tukholmassa.

Edellisenä iltana olin nähnyt kreivittären ensi kerran tässä samassa huoneessa. Teosofit olivat kokoontuneet tervehtiäkseen vanhaa teosofista työntekijää, ja kreivitär oli vastannut kysymyksiin, keskustellut ja pitänyt pienen puheen minun tulkitsemana. Ulkomaalaisena hän näet käytti mieluummin englanninkieltä, vaikka olikin ollut naimisissa ruotsalaisen kanssa. Kokouksen lopussa hän odottamatta sanoi minulle: – tahtoisin puhua kanssanne. Sopiiko teidän tulla tänne huomenna klo 1?

Tuossa nyt istuin, ja kun kreivitär kysyi, voisinko muuttaa Ruotsiin, säpsähdin ja tunsin punastuvani. Vanhaa kreivittärtä kohtaan oli minulla erikoinen kunnioitus, sillä olin lukenut hänen muistelmansa H. P. Blavatskystä ja Salaisesta Opista, tiesin hänen olleen H. P. B:n likeisen ystävän ja auttajan, tiesin hänet ylhäissukuseksi naiseksi, joka oli kaiken jättänyt palvelukseen teosofista aatetta, tunsin salaperäistä, henkistä sukulaisuutta hänen kanssaan, ja säpsähdin ja punastuin ajatellessani, että jo olin toista vuotta aikaisemmin ratkaissut kysymyksen Ruotsiin muutosta. Nyt minusta tuntui – en tiennyt miksi, – kuin olisin tuolla ratkaisullani persoonallisesti pahoittanut vanhan rakastettavan kreivittären mieltä, ja olisin sillä hetkellä suonut, että kaikki asiat olisivat toisin . . .

Kuitenkin vastasin katse maahan luotuna:

– Luulen, että se on mahdotonta. Pari vuotta sitten puhuimme siitä paljon täällä Ruotsissa, mutta sitten tuuma hylättiin, kun meilläkin alkoi teosofinen työ Suomessa. Meillä on ilmestynyt muutamia kirjoja suomeksi ja olemme Helsingissä tänä talvena pitäneet säännöllisesti luentoja teosofiasta.

– Iloitsen työstänne, mutta pysyn kuitenkin ehdotuksessani. Teidän pitäisi muuttaa Ruotsiin.

– Minkätähden? kysyin arastellen.

– Ensinnäkin täällä Ruotsissa kaivataan semmoista työntekijää, joka kokonaan antautuu teosofialle. Ihmiset täällä Ruotsissa ovat – kuinka sanoisin – liian käytännöllisiä. He eivät luota hengen voimaan eivätkä uskalla innostua. Heille täytyy näyttää esimerkkiä. Te olette nuori ja voitte saada toisia nuoria mukaanne, sillä nuorista teosofisenkin liikkeen tulevaisuus riippuu.

Tunsin veren liikkuvan nopeammin suonissani. Katselin kreivittärtä kummastuen ja ihastuneena. Mutta vanha kreivitär jatkoi:

– Pääsyy, miksi teidän pitäisi tulla tänne, on kuitenkin toinen. Tällä hetkellä teitä ei tarvita Suomessa. Suomen valtiolliset olot ovat sillä kannalla, että teosofinen työ ei vielä siellä menesty vapaudessa ja rauhassa, – päinvastoin voisivat poliittiset intohimot siihenkin vaikuttaa haitallisesti. Te olette nuori ja voisitte helposti tarttua poliittiseen verkkoon, – ja kuinka silloin kävisi teosofisen työnne? Paljon parempi on, että täällä Ruotsissa odotatte, kunnes myrsky on ohi Suomessa, ja sitten ryhdytte tarmolla ja menestyksellä työhön teosofian puolesta kotimaassanne.

Kävin taas miettiväiseksi, sillä kreivittären sanoissa oli paljon totta. Suomalaisen teosofisen kirjallisuuden kohtalo näytti sillä hetkellä epävarmalta. »Valoa kohti» oli ilmestynyt 1901 ja C. R. Sederholmin »Omantunnon uskonto» 1902, mutta painosta valmistunut »Uskonnosta ja elämästä» -niminen kirjani oli otettu takavarikkoon ennen ilmestymistään: Savonlinnan tuomiokapituli tahtoi sitä tutkia, ja siellä se oli nyt maannut pari kuukautta!

Toiselta puolen tiesin varmuudella, ettei ollut pelkoa minun politiikkaan sekaantumisestani: siksi selvillä olin teosofisesta tehtävästäni. Olihan samana keväänä tehty minulle muutamalta taholta ehdotus ja tarjous, joka näytti hyvin viattomalta ja teosofiaakin edistävältä, mutta josta heti kieltäydyin, koska aavistin, että se voisi johtaa odottamattomiin selkkauksiin.

– Oh, en minä politiikkaan sekaannu, sanoin sentähden hymyillen kreivittärelle. – Harrastukseni ovat toisaalla.

Kreivitärkin hymyili.

– Te olette nuori ja nuorena mieli kuohuu . . . Mutta siitä huolimatta aika ei nyt ole sopiva teosofiselle työlle Suomessa.

– Voi olla, lausuin tähän, – mutta tuleeko aika sopivammaksi, jollemme jatka työtämme ja tee teosofiaa vähitellen tunnetuksi ja tunnustetuksi?

– Suomalaiset ovat tunnetut itsepintaisuudestaan, ja näen, että olette siinä suhteessa aito suomalainen, sanoi kreivitär uudestaan hymyillen. – En vaadikaan teiltä vastausta nyt heti, pyydän vain, että mietitte ehdotustani . . . Tehän asutte Saltsjöbadenissa? Tulen siellä käymään sunnuntaina tohtori Zanderin luona: ehkä siihen mennessä on teillä vastaus valmiina.

Sunnuntaina menin yksin kreivitär Wachtmeisteria vastaan Saltsjöbadenin asemalle. Olimme niin sopineet tohtori ja rouva Zanderin kanssa, joiden luona taas asuin, niinkuin keväällä 1900, jotta olisin tilaisuudessa puhua kahden kesken kreivittären kanssa.

– Now, Mr. Ervast, have you made up your mind? (oletteko tehnyt päätöksenne?) kysyi kreivitär kävellessämme rinnatusten hyvin hoidetulla maantiellä.

Ja oli kuin sadussa: aurinko paistoi, nurmet vihannoivat, puut ja pensaat tuoksuivat, linnut lauloivat. Olin mielestäni kuin vaeltava ritari, jolle oli suotu onni puhutella rakastettua kuningatarta.

– Yes, I have, vastasin, – mutta saanko tehdä ensin – ehkä tyhmän – kysymyksen?

Katseemme kohtasivat toisiaan ja kreivitär suostui empimättä pyyntööni.

– Olkaa hyvä, hän kehoitti.

Kiitin kumartaen ja jatkoin:

– Sanokaa minulle, kreivitär, minkätähden ajattelette näin suurella ystävällisyydellä minua? Minkätähden tahtoisitte, että tulisin Ruotsiin ja jättäisin Suomen aikana, jolloin poliittinen vaara voisi minuakin uhata? Ettehän te tunne minua, ettehän te tiedä, pystyisinkö työhön, jota minulle suunnittelette! Mikä on motiivinne?

Kreivitär ei näkynyt suorastaan hämmästyvän kysymystäni, koska hän heti vastasi:

– Miksen tuntisi ja miksen tietäisi? Tiedän vallan hyvin, että teistä tulee sitä, mitä jo olette, todellinen teosofinen työntekijä.

– Mistä sen tiedätte?

Kreivitär loi minuun leikillisen katseen.

– Näkeehän sen päältä! hän sanoi.

– Olen itsepintainen suomalainen, niinkuin torstaina suvaisitte sanoa, ja sentähden tunnustan, etten ole vastauksenne täysin tyytyväinen. Te näette sen päältäni, sanotte, mutta ettehän ollut nähnyt minua, kun jo olitte tehnyt päätöksenne minun suhteeni. Niin ainakin käsitin sananne viime torstaina.

– Ja käsitätte ne oikein, lausui kreivitär vakavasti. – Suunnitelmani oli kyllä valmis, ennen kuin olin teidät nähnyt. Ja koska minua ei ole kielletty puhumasta, voin teille ilmoittaa, että tein ehdotukseni teille sen johdosta, mitä Mestari oli minulle sanonut ja käsenyt.

– Ja Hän? kysyin hiljaa, tuntien sisässäni, että nyt kohtaloni ratkaistiin.

– Hän on sanonut minulle, että teistä tulee kansanne auttaja, ja että teitä sen takia on suojeltava kaikesta politiikasta.

Nyt seurasi pitkä äänettämyys. Oli sunnuntai ulkona ja oli sunnuntai sielussani. »Mistä kuuluu tämä mahtava urkujen soitto?» kysyin itseltäni ihmetellen. Jalkani tuskin koskivat maahan kävellessäni. Sielullani oli siivet, ja silmäni katselivat kauas tulevaisuuteen.

– Kreivitär, sain vihdoon sanotuksi, – tämä on ihmeellistä, ylen ihmeellistä. Sananne vaikuttavat minuun kuin taikavoimalla, sillä tunnen ja tiedän teidän puhuvan vakavasti. Te autatte minua sanomattomasti. Te lisäätte uskoani tuhatkertaisesti. Se mikä hämäränä ihanteena on kangastanut, se tuntuu nyt varmalta ja todelliselta. Ja tietäkää, kreivitär: nyt uskallan myös vastata teille lujasti ja varmasti: Ruotsiin en muuta, jatkan Suomessa työtä, mutta politiikkaan en sekaannu; sen teille lupaan.

– Olkoon siis niin, sanoi kreivitär, ja minusta tuntui, kuin hän olisi vapautunut jostain tehtävästä tai velvollisuudesta, – itse ihminen päätöksensä tehköön. Minun siunaukseni ja onnentoivotukseni seuraavat teitä aina, ja tiedän, että Mestari tukee ja auttaa teitä uskollisena palvelijanaan.

Hän ojensi minulle kätensä ja minä painoin sille kiitollisen ja hartaan suudelman.

Samassa olimmekin saapuneet tohtorin huvilalle, ja iloinen emäntä riensi vastaan kreivitärtä tervehtimään.

Päivän kuluessa olin taas kerran kahden kesken kreivittären kanssa. Puhuimme monenlaisista teosofisista asioista, ja minä kyselin yhtä ja toista madame Blavatskysta.

– Minun pitää kertoa teille eräästä madame Blavatskyn ennustuksesta, sanoi kreivitär Wachtmeister keskustellessamme, – ette suinkaan tiedä, mitä madame Blavatsky ennusti Suomesta ja Pohjoismaista yleensä?

– En, vastasin uteliaana.

– No niin, minulle hän sitä teroitti mieleen monta eri kertaa. »Muista, kreivitär», hän sanoi, »ja ota ajasta vaarin, jos sinä silloin vielä elät. Tulee aika, niin vaikea koko maailmalle, että kaikki ihmiset ovat vähällä kadottaa tasapainonsa ja teosofitkin, jotka niin paljon henkistä valoa ovat saaneet, kysyvät itseltään ja toisiltaan toivottomina, mitä teosofia oikeastaan on ja mikä Teosofisen Seuran tehtävä on maailmassa. Kaikki tuntuu pettävän jalkojen alta ja pimeys vallitsee maailmassa. Muistakoot silloin teosofit, että kääntävät kasvonsa Pohjolaa kohti, sillä Suomesta tulee valo». Niin sanoi madame Blavatsky.

– Sehän oli ihmeellinen ennustus. Tarkoittaakohan se poliittisia olosuhteita vai henkisiä?

– En tiedä, mutta joka tapauksessa madame Blavatsky tarkoitti henkistä pimeyttä ja henkistä valoa, aiheutukoon sitten pimeys poliittisista tai muista syistä.

Minäkin painoin tuon ennustuksen mieleeni ja olen siitä kertonut ystäville jo ennen maailman sotaa. En tiedä, onko se mahdollisesti koskenut juuri tätä maailman sotaa ja sen aiheuttamaa tilannetta vai tähtääkö se etäisempiin aikoihin . . .

Kreivitär Wachtmeisterin seurassa tulin viettäneeksi pari viikkoa, sillä Tukholmassa-olon jälkeen matkustimme yhdessä laivateitse Sundsvalliin, jossa vietimme kymmenkunnan päivää minulle ennestään tutussa konsuli A. Edströmin vieraanvaraisessa perheessä. Opin täten tuntemaan kreivitärtä verrattain läheltä, ja kuta enemmän häneen perehdyin, sitä enemmän häntä rakastin.

En tahdo tässä muistelmassani kertoa hänestä tämän enempää, koska omistin hänelle muutamia sanoja Tietäjän marraskuun vihossa 1910 hänen kuolemansa johdosta. Myöskin ne, jotka tahtovat tutustua kreivitär Wachtmeisterin personallisuuteen, voivat tehdä sen lukemalla hänen muistiinpanonsa madame Blavatskysta ja Salaisesta Opista, jotka suomennettuina julkaistiin Tietäjässä vuonna 1910.

VI.

MRS. ANNIE BESANT.

Ei ole monta riviä nyt käytettävissäni näitä »muistoja» varten, mutta koska jotkut ystävät ovat sanoneet niitä kaipaavansa, tahdon tässä kertoa kolme pientä kokemusta, jotka ovat muistissani säilyneet ja jotka koskevat Teosofisen Seuran kuuluisaa presidenttiä. Olkoon tämä silloin samalla pieni kunnianosoitus Mrs. Besantia kohtaan, joka lokakuun 1 p:nä täyttää 74 vuotta!

Mrs. Annie Besantin olen tässä fyysillisten todellisuuksien maailmassa nähnyt neljä kertaa: Tukholmassa v. 1904, 1907 ja 1913 ja Lontoossa v. 1905. Koska Lontoossa en ollut persoonallisessa kosketuksessa Mrs. Besantin kanssa, ovat muistoni hänestä tapaamisistamme Tukholmassa.

Käsityksen siitä, minkälainen todella suuri puhuja on, sain syyskuun 12 p:nä 1904, kuullessani Mrs. Besantin puhuvan »Jumalan etsimisestä». Grand Restaurant Nationalin suuri sali Tukholmassa oli täpösen täynnä harrasta yleisöä, joka henkeään pidättäen kuunteli puhujan sanoja. Mrs. Besant kuvasi totuudenetsijän uskoa ja rakkautta. Mestarinsa sanoihin luottaen, hänen käskyänsä totellen jumalanetsijä antautui kokonaan totuuden palvelukseen, henkensäkin uhalla, peläten kuolemaa yhtä vähän kuin sankari sodassa. Ja Mrs. Besant kuvasi sotilaiden urhoollisuutta, jotka päällikön käskystä syöksevät vallihautaan ja varmaan kuolemaan, tietäen että jälestä tulevat joukot heidän ruumiittensa yli pääsevät vihollisten luo. Oi kumma! Näin edessäni tappotanteren ja valloitettavan linnan, kuulin päällikköjen ja sotamiesten innokkaat huudot, kuulin kanuunain paukkuvan.

Olin kuin lumouksen vallassa. Olisin esitelmän loputtua tahtonut lausua kiitokseni. Menin Mrs. Besantin luo hänen astuessaan lavalta alas. Mutta valtavat ihastuksen ja kiitollisuuden tunteeni purkautuivat ainoastaan seuraavaan kummalliseen kysymykseen, jonka töin tuskin sain soperretuksi suustani:

– Are you with us in Finland? (Oletteko kanssamme Suomessa?)

Vain siunaaman hetken Mrs. Besant katsoi minua pitkään, sitten hän ymmärsi tilanteen, hymyili suloisesti ja vastasi:

– In the hope for greater happiness, – certainly. (Suuremman onnen toivossa, varmasti).

Ja minä vakuutin Suomeen tultuani aatetovereilleni, että »saattepas nähdä, niin meillä jotakin tapahtuu. Mrs. Besantin äänessä oli kuin lupaus. Suuremman vapauden ja onnen päivä pian koittaa».

Oli kysymyskokous lokakuussa 1907 Teosofisen Seuran keskustuimistossa Tukholmassa. Mrs. Annie Besant istui vastaajana, allekirjoittanut tulkkina. Kysyttiin, kenen lausuntoihin tuli enemmän luottaa, madame Blavatskyn vaiko myöhempien opettajien.

– Omasta puolestani olen tullut siihen vakaumukseen, vastasi Mrs. Besant, – että madame Blavatskyltä oli arvaamattoman laajat ja korkeat tiedot okkultisista asioista. Jos hän väittää jotakin, jota en ymmärrä, lykkään arvosteluni toistaiseksi. Niin menetellen olen aina myöhemmin huomannut, että H. P. B. tiesi sekä enemmän että paremmin kuin minä.

– Mr. Sinnett ja Mr. Leadbeater kertovat yhtä ja toista aurinkokuntamme kiertotähdistä; mistä he tietonsa ammentavat? kysyttiin.

– Mr. Sinnett saa opetuksia Mestariltaan, mutta Mr. Leadbeater tekee omiakin havaintoja. Olemme yhdessä, Mr. Leadbeater ja minä, käyneet useampia kertoja eri kiertotähdissä, mutta näitä käyntejä haittaa vain yksi hankaluus: tähtien päälle ei ole kirjoitettu niiden nimi . . .

Tukholman kongressissa v. 1913 istuin sihteerinä euromalaisen liiton neuvostossa. Viimeisessä kokouksessa oli puhe seuraavasta kongressista, jota suunniteltiin pidettäväksi Parisissa 1915.

– Siitä pitäisi tulla ensimmäinen maailman kongressi, sanoi Mrs. Besant. – Teosofisen Seuran jäseniä kokoontuisi kaikilta maan ääriä, Amerikasta, Aasiasta, Australiasta . . . Vieläpä ehdottaisin, että ojennettaisiin veljeskäsiksi toisille Teosofisille Seuroille: Yleiselle Veljeydelle, Antroposofiselle Seuralle. Ehkä Mrs. Tingley, ehkä tohtori Steiner noudattaisi kutsua ja saapuisi kongressiin . . . Se olisi silloin todellinen veljesjuhla . . .

Ja tästä sitten innolla keskusteltiin. Kaikki ylisihteerit olivat hurmaantuneet ajatuksesta . . .

Parisin kongressi pidettiin v. 1921 ja Suomen Ruusu-Risti esitti aatteen laajennettuna ja tarkemmin määriteltynä, mutta siitä ei riittänyt aikaa keskustella.

VII.

MADAME H. P. BLAVATSKY.

Ovatko muistomme henkilöistä rajoitettavat ainoastaan niihin ihmisiin, joita olemme nähneet ja tavanneet fyysillisesti? Silloin minulla ei kylläkään ole mitään muistoa madame Blavatskysta, joka oli kuollut (1891) pari kolme vuotta ennenkuin tutustuin teosofiaan. Mutta jos saamme ulottaa muistomme menneisyydestä sellaisiin henkilöihin, joiden niin sanoaksemme sisäisen minän kanssa olemme joutuneet kosketukseen, joiden henkinen voima on vaikuttanut meihin herättävästi, joiden lapsia ja perillisiä olemme miltei kiinteämmässä merkityksessä kuin fyysillisten vanhempimme, silloin minulla ehdottomasti on mitä elävin muisto madame Blavatskyn persoonallisuudesta.

Luottaen siihen, että lukijani ymmärtävät tämmöisenkin muiston pätevyuden ja tärkeyden, tahdon nyt muutamalla sanalla kuvata, miksi madame Blavatsky henkilökohtaisesti tuli minulle kalliiksi varhaisimmasta teosofisesta nuoruudestani lähtien.

Kaikille, jotka tulivat teosofeiksi »viime vuosisadalla», madame Blavatsky epäilemättä oli valontuoja ja herättäjä; hän se oli heidän silmissään ainoa ja varsinainen Mestarein lähettäjä, jolla oli käsissään okkultisen tiedon avaimet. Hän se oli tietäjä ja taitaja, ja »minkä hän sitoi maan päällä, se oli oleva sidottu taivaissa, ja minkä hän päästi maan päällä, se oli oleva päästetty taivaissa». Hän esiintyi heille adeptina, joka oli löytänyt ja saavuttanut. Hänen varhaisemmasta elämästään tiedettiin verrattain vähän, vielä vähemmän sisäisestä kuin ulkonaisesta. Millä tavalla hän oli kamppailut ja taistellut, ennenkuin tiedon avain oli hänen käteensä annettu, sitä saattoi ainoastaan aavistaa; itse hän ei niistä asioista puhunut.

Minulle hän heti kävi rakkaaksi ja kotoiseksi, vaikkei kukaan ympäristössäni pitänyt hänen kuvastaan. »Hänhän on torimatamin näköinen», sanottiin, »ja tuonnäköisestä ihmisestä saattaa uskoa mitä (pahaa) tahansa». Myönsin, ettei hän ollut kaunotar, mutta en käsittänyt, mitä tekemistä hänen ulkomuodollaan oli sen työn kanssa, minkä hän oli maailmassa suorittanut. Minulle hän oli rakas ei rumuutensa eikä kauneutensa nojalla, vaan sen kautta, mitä hän itse ihmisenä oli ollut. Tämä pilkisti näkyviin hänen elämäntyöstään, hänen Teosofisen Seuransa ohjelmasta ja ennen kaikkea hänen kirjoistaan ja kirjoituksistaan. Niissä oli kaikissa profetallisen neron leima, ja hänen henkensä tuntui niin tutulta ja läheiseltä.

Kuitenkin oli aukkona se, ettei hän yksityiskohtaisesti kertonut, millä tavalla hän oli totuutta etsinyt, mitä sisäisiä taisteluja hän oli läpikäynyt, ennenkuin oli päässyt valoon ja tietoon. Nuorena totuuden etsijänä kaipasin tätä, kaipasin myötätuntoa yhtä kipeästi kuin opastusta, toveria ja veljeä yhtä paljon kuin tietäjää ja opettajaa. Varhaisemmissa muistelmistani (Tietäjä 1915) olen kertonut, kuinka tämmöisen henkisen ystävän lohdutukseksi ja riemuksi tapasin, kun venäläisen kirjailijan ja reformaattorin Leo Tolstoin teokset sattuivat käsiini. Hänessä minulla nyt totuuden etsijänä oli mitä ymmärtäväisin ystävä ja hengen heimolainen. Hän tunsu niinkuin minä, hän ajatteli niinkuin minä. Hän osasi sielustani vetää päivän valoon, mitä siinä oli hämärää ja itsetiedotonta. Hän osasi loogillisesti ja sattuvasti kuvata ajatuksia ja tunteita, joille minä vasta-alkajana en olisi keksinyt mitään ilmaisumuotoa. Ei ole ihmeteltävä, että ihastuin häneen.

Madame Blavatsky oli näyttänyt minulle, mitä kauneuksia piili maailman uskonnoissa, hän oli kuvannut sitä salaista viisautta, josta jokainen uskonto ammensi tietonsa ja voimansa, hän oli puhunut siitä valkoisesta veljeskunnasta, josta kaikkien uskontojen perustajat ja historian suurimmat viisaat, jaloimmat sankarit, ylevimmät nerot olivat lähtöisin, — hän oli täten tehnyt ihmiskunnan historian suuren draaman tajuttavaksi

ja »jumalallisen suunnitelman» järjelleni käsitettäväksi. Madame Blavatskyn kehoituksesta syvennyin maailmanuskontojen pyhiin kirjoihin, Buddhan ihmeelliseen oppiin, mystikkojen, filosofien, kabbalistein ja okkultistein näkemyksiin ja teorioihin.

Leo Tolstoi taas toi eteeni Kristuksen. Hänkin oli etsinyt totuutta kaikkialta, mutta askel askeleelta hän osoitti ja todisti, kuinka kaiken etsimisen täytyi lopulta johdattaa evankeliumein Jeesuksen luo. Jeesus Kristus oli ainoa, joka täydellisen selvästi ja yksinkertaisesti, vaikka samalla alemmalle, itsekkäälle järjellemme käsittämättömästi, ratkaisi käytännössä kaikki tuskalliset ja ahdistavat tiedustelumme ja kysymyksemme elämän tarkoituksesta. »Seuraa minua», sanoi Jeesus. »Tee niinkuin minä käsken, ja sinä olet huomaava, etten minä puhu itsestäni; sinä olet huomaava, että puheeni todella on jumalasta, Isästä, ja totuus on vapauttava sinut». Leo Tolstoin kehoituksesta syvennyin täten uuteen testamenttiin ja silmäni aukenivat näkemään evankeliumein ihauuksia.

Lokakuussa 1896 tapahtui käännekohta henkisessä elämässäni, kuten Tietäjässä 1915 olen kertonut; valtava kokemus synnytti minut uudestaan sisäisesti, pyyhkäisi sielustani viimeisenkin epä tietoisuuden ja epävarmuuden ihmis elämän henkisestä merkityksestä ja päämaalista, ja saattoi minut niin sanoakseni Kristuksen jalkain juureen. Jos madame Blavatsky oli tehnyt minusta yleismaailmallisen teosofin, kaikkien uskontojen rakastajan, teki tämä henkinen kokemukseni, johon Leo Tolstoin neuvoma evankeliumein tutkiminen oli johdattanut, minusta »ruusu-ristiläisen» eli rosenkreutsiläisen sanan kristillisessä merkityksessä.

Hengen uudestasynntyminen on enemmän ja toista kuin järjen vakaumus. Olisi siis saattanut otaksua, että löydettyäni Kristuksen elävänä todellisuutena olisin hylännyt teosofian, jonka moninaiset opit yhä olivat minulle teoriaa. Hetkeksi horjahdinkin. Kun sydämeni nyt oli auennut elämälle, ajattelin, — mitä hyötyä minulla enää oli teorioista? Mutta hetkeksi vain, sillä mieleeni muistui kohta, mitä madame Blavatsky oli opettanut, nim. että nuo »teoriat» jälleen syntyemisestä, kuolemantakaisesta elämästä j.n.e. eivät olleet mitään haaveita, vaan käsinkoskettavia todellisuuksia. Sentähden en hylännyt teosofisia oppeja, vaan uskoin ne järjessäni tosiksi, vaikken niiden todenperäisyyttä vielä ollut kokenut. (Myöhemmin tuli minulle välttämättömäksi kokea teosofisten pääoppien todenperäisyys, mikä tapahtuikin, niinkuin olen Tietäjässä 1915 kertonut.)

Mutta eräs asia muodostui minulle heti välttämättömydeksi. Minun piti päästä selvyteen madame Blavatskystä. Hänen henkensä oli ollut minua niin lähellä, — olinko minä hänestä etäännytynyt? Hänen tutut, rakkaiksi käyneet kasvopirteensä seurasivat minua ajatuksissani ja hänen suuret silmänsä kysyivät tutkien, joskin täysin rauhallisesti: »joko minut hylkäsit?» »En, en», huudahdin sielussani, »mutta sano sinä minulle, ymmärrätkö kokemukseni? Oletko sinä kokenut Kristuksen tavalla Isän läsnäoloa? Oletko sinä syntynyt uudestaan? Ymmärrätkö sinä Leo Tolstoin?»

Ja silloin oli minusta, kuin madame Blavatsky olisi hymyillyt. »Tutki», hän sanoi, »kirjoituksistani ja sanoistani voit huomata, olenko kokenut enemmän vai vähemmän kuin Tolstoi ja sinä».

Ja minä tutkin.

Kauan ei kestänyt kukaan, ennenkuin tiesin, mille kannalle madame Blavatsky oli asettunut suuren maamichensä suhteen, sillä näin hän kirjoitti Tolstoista:

»Ainoastaan nämä ajattelijat, jotka seuraten delfiläistä kehoitusta ovat tajunneet elämän omassa sisäisessä *minänsään* ja tutkineet sitä perinpohjaisesti itsessään, ennenkuin ovat yrittäneet etsiä ja analysoida sen heijastusta ulkonaisissa kuorissaan, — ainoastaan nämä ovat tulleet palkituiksi jonkunlaisella menestyksellä . . . Muuan näistä filosofeista on nykyään suuri venäläinen kaunokirjailija ja reformaattori, kreivi L. N. Tolstoi. Kuinka lähellä hänen mielipiteensä ovat korkeamman teosofian esoteerisfilosofisia

oppeja, huomaa lukiessaan joitakin otteita eräästä hänen Moskovan *Psykologiselle Seuralle* pitämästään luennosta». (Seuraa pitkä ote.)

»Olemme kääntäneet tämän jokseenkin pitkän otteen kreivi Tolstoin erinomaisesta luennosta, sentähden että se on kuin kaikua todellisen teosofian yleisen siveysopin kauniimmista opeista. Hänen määritelmänsä elämästä abstraktisessa merkityksessä ja siitä elämästä, jota jokaisen vakavan teosofin tulee elää, kunkin omien *luonnollisten* kykyjensä mukaan ja varassa, — on käytöllisen psyykkisen, jolle henkisen elämän A ja O, alku ja loppu. Luennossa on lauseita, jotka tavallisen teosofin mielestä voivat näyttää liian epämääräisiltä, ehkä epätäydellisiltä; mutta hän ei löydä yhtään lausetta, jota vaativin käytöllinen salatieteilijä voisi vastustaa. Tätä luentoa saattaisi nimittää esitykseksi sielun alkemiasta. Sillä tämä »yksinäinen» valo ihmisessä, joka alati palaa eikä koskaan sisäiseltä luonnoltaan muutu pimeydeksi, vaikka »eläin» ympärillämme pysyisi sille sokeana, — on sama »Valo», josta aleksandrialaisen koulun uusplatoonikot ja niiden jälkeen rosenkreutsiläiset sekä erikoisesti alkemistit ovat sepittäneet paksuja nidoksia, vaikka meidän päivinämme niiden todellinen sisältö on pimeä arvoitus useimmille ihmisille.

»Totta kyllä kreivi Tolstoi ei ole aleksandrialainen eikä nykyaikainen teosofi; vielä vähemmin hän on rosenkreutsiläinen tai alkemisti: mutta minkä jälkimäiset ovat peittäneet tulifilosofien kummalliseen terminologiaan tahallaan sekoittaen yhteen kosmillisia muunnoksia ja henkistä alkemiaa, kaiken sen on tuo suuri venäläinen ajattelija siirtänyt metafysiikan mailta käytännöllisen elämän alalle. Sen, mitä Schelling olisi määritellyt subjektin ja objektin samaisuuden toteuttamiseksi ihmisen sisäisessä minässä, joka toteuttaminen yhdistää minän ja antaa sen haihtua maailmansieluun — joka taas ei ole muuta kuin subjektin ja objektin samaisuus korkeammalla tasolla eli tuntematon jumaluus, — sen kaiken on kreivi Tolstoi yhdistänyt jättämättä tätä maista tasoa. Hän on yksi niitä harvoja *valituuta*, jotka alkavat intuitsionista ja päättyvät *quasi*-kaikkietoisuuteen. Tolstoi on suorittanut alempien metallien — *elämellisen massan* — muuttumisen kullaksi ja hopeaksi eli filosofiseksi kiveksi, ihmisen korkeamman *minän* kehityksen ja ilmennyksen. Alemman alkemistin *alcahest* on korkeammalle vihitylle *der Allgeist*, kaikkea läpäisevä Jumalallinen Henki, sillä alkemia oli ja on, kuten sangen harvat nykyään tietävät, yhtä paljon henkistä filosofiaa kuin fyysillistä tiedettä ...

»Tämä on se »*alcahest*, joka hajottaa kaikki kappaleet», ja kreivi Tolstoi on täydellisesti ratkaissut arvoituksen.»

Lukiessani sitä artikkelia, josta yllä olen toistanut muutamia lauseita, täytyi suurella sisäisellä riemulla. Tolstoi puhui luennossaan »valosta», joka ihmisessä loistaa, ja samaa valoa olin kokenut henkisessä uudestisyntymisessäni. Kun nyt madame Blavatsky täydellisellä ymmärtämyksellä ja kunnioituksella puhui sekä Tolstoista että mystillisestä valosta, osoitti ja todisti hän tietävänsä asiasta ainakin yhtä paljon kuin Tolstoi, mutta luultavasti enemmän.

Eikä uusi testamentti ollut madame Blavatskylle tuntematon kirja; ei hän ollut »pakana», joka »pelkäsi kristinuskon suuria totuuksia», ei hän »kieltänyt Kristusta» eikä karttanut Jeesuksen sanoja. Päinvastoin hän samalla tavalla kuin Tolstoi teki jyrkän eron »kristinuskon» ja Jeesuksen todellisen opin välillä. Näin hän esim. kirjoitti:

»Tahdotteko halventaa ja pilkata vuorisaarnaa sentähden, että teidän yhteiskunnalliset, valtiolliset, vieläpä kirkolliset lakinne tähän asti eivät ole kyenneet toteuttamaan sen määräyksiä niiden hengen mukaisesti, eipä edes niiden kuolleen kirjaimen mukaisesti? Lakkauttakaa valanteko oikeuslaitoksessa, eduskunnassa, sotaväessä ja kaikkialla ja tehkää niinkuin kveekarit, jos tahdotte nimittää itseänne kristityiksi. Lakkauttakaa itse tuomioistuimet, sillä jos tahdotte seurata Kristuksen käskyjä, niin teidän täytyy antaa »ihokkaanne sille, joka teiltä anoo viittaa» ja »kääntää vasen poskenne sille, joka teitä lyö oikealle». »Älkää tehkö vastarintaa sille, joka on paha, rakastakaa vihollisianne, siunatkaa niitä, jotka teitä sadattelevat, tehkää niille hyvää, jotka teitä vihaavat», sillä »joka purkaa yhden näistä pienemmistä käskyistä ja sillä lailla opettaa

ihmisiä, hän on sanottava pienemmäksi taivasten valtakunnassa», ja »joka sanoo veljellensä: sinä kelvoton, on ansainnut joutua helvetin tuleen», »Ja miksikä tuomitsette, jollette tahdo itse vuorostanne tulla tuomituiksi?»

Ja toisessa paikassa:

»Ja sanonpa, että monet, jotka eivät usko Kristuksen jumaluuteen – kuten kreivi Leo Tolstoi ja monet teosofit – toteuttavat vuorisaarnan jaloja ja yleismaailmallisia käskyjä kirjaimellisesti: ja paljon useammat kunnan miehet ja naiset tekisivät niin, jolleivät olisi tuiki varmat siitä, että sellainen elämän laatu hyvin luultavasti veisi heidät hulluinhuoneeseen – niin kristilliset ovat teidän lakinne!?»

Arin kohta Kristuksen opissa oli oppi pahan vastustamattomuudesta. Sitä ei ihmisen luonnollinen järki ymmärtänyt. Se vaati oikeutta, »silmää silmästä ja hammasta hampaasta», – täydellinen anteeksianto oli sille vierasta, vierasta oli sille väkivallasta kieltäytyminen ja sodasta luopuminen. Ja tämä oli kuitenkin Kristuksen opin ydin. Sen olin kokenut, sen olin nähnyt henkisessä syntymisessäni, sen saatoin sanoa tietäväni.

Miten madame Blavatsky siihen suhtautui?

Puhuessaan rukouksesta, jossa tahdonvoima tulee eläväksi voimaksi, madame Blavatsky varoitti »niitä, jotka panivat tahdonvoiman aaltoja liikkeelle itsekkäitä ja epäpyhiä pyyteitä varten» ja lisäsi:

»Sillä tämä on mustaa magiaa, kauhistusta ja henkistä noituutta. Valitettavasti tämä on mieltäni kristillisillä valtiomiehilläme ja kenraaleillamme, etenkin silloin kun lähetetään kaksi sotajoukkoa toisiaan murhaamaan. Ennen taistelua molemmat sotajoukot harjoittavat vähäsen tuota noituutta, kun näet kumpikin rukoilee samaa sotajoukkojen Jumalaa, pyytää häntä auttamaan vihollisten päitä poikki pantaessa .

..

»Tässähän kyllä seurataan vanhan testamentin sanoja, mutta koska te minun tietääkseni sanotte itseänne kristityiksi eikä israelilaisiksi eli juutalaisiksi, niin miksette mieluummin seuraa Kristuksen sanoja? Selvästi hän kieltää teitä seuraamasta »vanhoja» eli Mooseksen lakia ja käskää teitä tekemään niinkuin hän sanoo, ja niille, jotka tahtovat miekkaan tarttua, hän varoitukseksi sanoo, että he miekkaan hukkuvat. Kristus on antanut teille yhden rukouksen, jonka te olette tehneet huulten hyminäksi ja pöyhkeydeksi ja jota ei kukaan muu kuin *totinen* salatieteilijä täysin ymmärrä. Siinä rukouksessa te sanotte kuolleen puustaavin mukaisesti: »anna meille velkamme anteeksi, niinkuin mekin anteeksi annamme velallisillemme» – mutta sitä ette koskaan tee. Sitten hän käski teitä rakastamaan vihollisianne ja tekemään niille hyvää, jotka teitä vihaavat. Eipä siis »Nasaretin lempeä profeetta» teitä opettanut rukoilemaan »Isäanne» tappamaan ja antamaan teidän voittoa vihollisenne».

Täten tutkimukseni päivän selvästi näyttivät minulle, minkä hengen lapsi madame Blavatsky oli. Hän ei pöyhkeillyt kristityn nimellä. Hän tyytyi olemaan toisten silmissä »itämaalainen pakana», hyvin tietäen, että Jeesus Kristuskin oli itämaalainen ja ehkä pakanakin kristillisten uskovaisten mielestä, koska he niin vähän arvoa antoivat hänen opetuksilleen ja käskyilleen. Mutta hengessään hän oli yhtä Kristuksen hengen kanssa ja elämäntyössään hän seurasi Jeesuksen jälkiä.

Päivä päivältä kasvoi riemuni ja rakkauteni. Sydämeni ei ollut erehtynyt. Ensi hetkestä se tunsu luottamusta madame Blavatskya kohtaan, ja vaikka »paha maailma» kuinka olisi koettanut hämmäntää uskoani ja todistella rakkauteni ja luottamukseni kohdetta vääräksi ja valheelliseksi profeetaksi, petolliseksi ja riettaaksi ihmiseksi, huonoksi ja kelvottomaksi olenoksi, ei sydämeni häntä puolustaessaan enää seisonut yksin. Se oli saanut avukseen henkisen kokemuksen kumoamattoman tuen. Sillä se kokemus, joka ensin uhkasi vieroittaa, se veikin minut yhä lähemmäksi häntä, jota syystä saatoin nimittää »henkiseksi äidiksi», kun hänen omat sanansa minulle todistivat, että hän tiesi ja tunsu, mitä niin harvat olivat kokeneet.

Siveelliset näkökohdat ovat ensimmäiset kaikessa todellisessa okkultismissa ja kaikessa henkisessä elämässä. Ne ne muuttuvat ja syventyvät, kun ihminen näkee totuuden. Okkultistieteelliset tosiseikat, kuten kuolemanjälkeisen elämän faktat ja salatieteelliset kyvyt, kuten jälleensyntymismuisti y.m., ovat kaikki myöhempiä saavutuksia siinä okkultismissa, jota madame Blavatsky nimitti »todelliseksi».

Pekka Ervast

Toimittajalta Tietäjä 1909-1916 I

TIETÄJÄ 1909

Toimittajalta.

Tammikuu, s. 1-6

„Sairasvuode on ollut paras ystäväni”, vakuutti minulle eräs teosofi, ja eräs toinen kirjotti minulle: „tunnen aina mieleni ylenevän ajatellessani niitä useita tautivuoteita, joilla olen saanut maata.”

Näihin lausuntoihin yhdyn kaikesta sydämestäni. Enkä tällä ollenkaan tarkota, että tautivuode on kova, vaikka samalla opettavainen onnettomuus, vaan tarkotan yksinkertaisesti, että olen ollut erityisen onnellinen sekä sisäisesti että ulkonaisesti näinä viikkoina, jolloin olen ollut sanatarkasti vankina, ensin vuoteella, sitten huoneessa.

Vaikka ensin langetessani ja taittaessani jalkani joulukuun 13 p:nä hämmästyin sitä äkkinäistä elämänmuutosta ja työnlakkoa, minkä näin sinä hetkenä alkavan, täytti minut samalla sanomaton kiitollisuuden ja riemun tunne Mestaria kohtaan, joka soi tämän „vastoinkäymisen” minua kohdata. Silloin uskoin heti, että se „salapukuisena siunauksena” olisi minulle personallisesti suureksi onneksi.

Ja onko suurempaa onnea kuin se, että näkee rakkautta ympäristössään ja saa rakkautta ja myötätuntoa osakseen ihmisten puolelta, joidenka hyväksi on kykyjensä mukaan koettanut työskennellä? Tämmöistä lämmintä ystävyyttä, tämmöistä iloista osanottoa on runsaassa mitassa tullut osakseni näinä viikkoina. On muistettu minua sekä käynneillä että kirjeillä, sekä kukilla että lahjoilla. En ole ollut tilaisuudessa kaikkia kiittämään, en ole jaksanut kaikille kirjottaa, mutta muistellut ja ajatellut olen ystäviäni.

Muuten olen varma siitä, että ne monet hyvät ajatukset, joilla minua on muistettu – enkä nyt kerskaa, vaan puhun mitä on sanottu – ovat puolestaan vaikuttaneet, ettei minulla ole ollut minkäänlaisia tuskia, lukuunottamatta ensimmäistä yötä. Vai kuinka muuten on tämänlaatuinen „rekordi” selitettävissä, kun toisessa jalassa molemmat luut ovat taittuneet?

On minulla hieman kokemusta ajatuksen voimasta. Kun olin Lontoossa kesällä 1905 edustamassa suomalaisia teosofejia europalaisessa kongressissa, sairastuin äkkiä sangen vaikeasti ja vaarallisesti. Tuskani olivat kovat enkä öisin silmiä ummistanut. Olin sangen levoton kokouksen takia, sillä minulla ei ollut aikaa sairastaa kuin neljä, viisi vuorokautta, ennenkuin kongressi alkaisi. Jo lähestyi viimeinen yö, en ollut vuorokausiin nukkunut, en päivisin ollut ylhäällä.

„Mitenkä on huomenna käyvä?” ajattelin surumielin. „Huonosti Suomen teosofeja nyt edustetaan.” Huonetoverini, toht. R., joka ei vielä silloin ollut T. S:n jäsen, sanoi minulle leikkillisesti maata pannessaan: „viekää minut nyt astralitasolla A. B:n luo,” johon melankoolisesti vastasin: „kunhan nyt edes itse pääsisin astralitasolle.”

Huoneessa oli pilkkopimeä ja aivan hiljaa. Toverini jo nukkui levollista untaan ja minä koetin pysyä niin rauhallisena mielessäni kuin olosuhteet myönsivät.

Yhtäkkiä kuulin tutun ja rakkaan äänen huutavan yön hiljaisuudessa: „P. E., tule tänne!” Äänen paino oli käskeväinen, miltei ankara, ja tiesin heti, että kutsua oli toteltava. Melkein samalla hetkellä tunsin vapautuvani fyysillisen hermostoni ylivallasta ja sujahdin astralitasolle, – nukuin, kuten sanomme jokapäiväisessä puheessa.

Heräsin vasta seuraavana aamuna merkillisen virkistyneenä. Nousin, pukeuduin, ajoin kongressin avajaiskokoukseen, – ja Suomen teosofit tulivat edustetuiksi. Ja vaikka tuskat tuon tuostakin uudistuivat Lontoossa (ja kauan sen perästä kotimaassa), jaksoin kuitenkin olla kaikissa tärkeissä kokouksissa läsnä. Minulle suotanee anteeksi, että sitäkin tapausta kiitollisesti muistan pienenä „ihmeenä”.

Pitkäaikaisempi sairaskuusi on sitäkin hyvä, että se suo tilaisuutta monenlaisten asiain perinpohjaiseen miettimiseen ja pohtimiseen, asiain, joita ennen on ehtinyt vain ohimennen ajatella. Hiljaisuudessa ja yksinäisyydessä paljon selviää. Luostariaatteessa piilee syvä totuus. Kun ihminen vetäytyy pois maailman humusta, tulee hän ehdottomasti likemmäksi omaa itseään, omaa Jumalaansa, jos hän tahtoo ja ymmärtää ottaa tilaisuudestaan vaarin. Jos luostarit myöhemmällä keskiajalla joutuivat huonoon huutoon, ei tämä suinkaan ollut luostariaatteen syy, vaan ihmisten, jotka olivat aatteen unohtaneet tai eivät siitä välittäneet. Sokea tietämättömyys ja raaka itsekkyytys ovat aina hävähänsä kaikkea pyhää.

Vaikka protestanttisissa maissa luostarit on hävitetty, ei silti aina yhtä lempeä ja armahtavainen Elämä ole ihmisiltä riistänyt luostaritilan ja luostarihiljaisuuden mahdollisuutta. Muuan semmoinen Elämän luostarihiljaisuus on sairaskuusi, ja onnellinen se ihminen, joka siltä kannalta osaa vastaanottaa „kohtalon iskuja”.

*

Tuon tuostakin kysytään minulta sekä suullisesti että kirjjeessä, millä tavalla teosofin tulee valmistaa itseään sisäistä piiriä eli „esoterista koulua” varten, mitä hänen tulee tehdä voidakseen pyrkiä Teosofisen Seuran Esoteriseen Osastoon. Tässä osastossa annetaan, kuten sanotaan, salaista opetusta ja neuvotaan, miten ihminen voi pyrkiä joogiksi ja kehittyä salatieteilijäksi, joka „tietää eikä vain usko”.

Ulkonainen ehto on vallan yksinkertainen ja selvä: se joka kahden vuoden aikana on innokkaasti työskennellyt teosofian puolesta Teosofisessa Seurassa, hän on oikeutettu pyrkimään E. S:n jäseneksi. Muuta ei pyrkijältä vaadita.

Mutta onnistuuko pyrkijän todella päästä sisäiseen piiriin, se on asia, joka kerrassaan riippuu hänen omasta sisäisestä ihmisestänsä. Tämä piiri, joka on todellisen salaisen koulun esikartano, on näet sekin vallan helposti määriteltävissä. Siihen joutuvat ne ihmiset, joille uskonto ei ole tyhjänpäiväistä lorua, ei muotiasia, ei ulkonaisia juhlamenoja, vaan vakavaa todellisuutta.

Kuinka paljon on ihmisiä, jotka esim. kutsuvat itseään kristityiksi! Kuinka vähän on niitä, jotka todella kulkevat Kristuksen jäljissä! Ja kuitenkin on suuri Opettaja sanonut: „ei jokainen ken huutaa: Herra, Herra! tule taivasten valtakuntaan, vaan ainoastaan se joka tekee Isän tahdon.”

Ainoastaan se ihminen, jolle Jeesus on pelastuksen tien opettaja ja joka koettaa noudattaa elämässään Mestarinsa käskyjä, ainoastaan hän on todellinen kristitty ja samalla esoteristi, joka valmistuu salaista opetusta vastaanottamaan.

Salaisen koulun esikartanoissa näkyvät kaikista uskonnoista ne ihmiset, jotka käytännössä koettavat elää sitä elämää, josta muut „uskovaiset” puhuvat. Salaisen koulun teosofisessa esikartanossa eli T. S:n sisäisessä piirissä ovat ne jäsenet, joille teosofia on paljastanut uskonnollisen elämän salaiset aarteet. Ja koska teosofia on kaikkia uskontoja käsittävä maailmankatsomus, näkyy sen sisäisessä piirissä jäseniä kaikista uskonnoista, kristityitä, buddhalaisia, muhamettilaisia, hindulaisia, parseja j. n. e., jotka kaikki ovat saaneet henkisen herätyksensä teosofialta, sekä myös semmoisia teosofeja, jotka eivät lue itseään mihinkään uskontoon kuuluviksi, vaan ovat älyllisesti itsenäisiä filosofeja, vaikka samalla toteuttavat jokapäiväisessä elämässä filosofisia ihanteitaan.

Kun siis vakavasti kysytään, mitä elämää tulee noudattaa, tahtoisin vastata näin:

Jos esim. tahdotte tulla todelliseksi kristityksi ja hyödyttää kristikuntaa sekä auttaa Jeesusta ja hänen apostoleitaan heidän työssään, tulkaa silloin kaikessa hiljaisuudessa Jeesuksen opetuslapsiksi ja valitkaa hänet mestariksenne. Kuten tiedätte, on hänen oppinsa ydin rakkaus – rakkaus Jumalaa, s. o. Totuutta, Elämää, Henkeä kohtaan (nimi ei ole pääasia) ja rakkaus ihmisiin. Herättääksenne ja kasvattaaksenne tätä rakkautta sydämässänne tulee teidän ryhtyä toden teolla noudattamaan Jeesuksen käskyjä. Näitä on viisi: a) älä suutu, b) älä ajattele hekumallisia ajatuksia, c) älä vanho (s. o. älä puhu turhia, älä valehtele, älä lupaa mahdottomia), d) älä vastusta paha (älä nurku kohtaloa), e) älä ole paha niille, jotka ovat sinulle pahoja (vaan tee heille hyvää ja siunaa heitä). Kun ette kenellekään puhu aikomuksestanne, vaan kaikessa nöyryydessä ja hiljaisuudessa seuraatte Jeesuksen neuvoja ja voitatte oman itsekäisyytenne, silloin totisesti alatte tehdä ikuista työtä Jumalan valtakunnan puolesta.

Jos teitä on samalla paikkakunnalla useampia yhtä hartaita pyrkijöitä, voitte muodostaa pienen suljetun piirin, joka kokoontuu säännöllisesti ja jossa te esim. tunnustatte toisillenne, missä kohdin teidän on ollut erityisen vaikea seurata Mestaria. Tällaisesta yhteistyöstä on paljon apua, saatte ikäänkuin voimaa ylhäältä, mutta ehdoton ehto on täydellinen hartaus ja vilpittömyys kaikissa piirin jäsenissä.

Jos taas tunnette sydämellistä vetovoimaa esim. Buddhaan, otatte hänet esimerkiksenne ja opettajaksenne ja rupeatte noudattamaan hänen käskyjään, jotka luetellaan „Buddhalaisessa katkismuksessa.”

Jos olette omaperäinen ajattelija, laaditte itsellenne oman ohjelman. Pääasia vain on, että ohjelmaa noudatetaan, että ihannetta toteutetaan, että Mestaria – tunnettua tai tuntematonta – seurataan. Tosi teko yksin on arvosta, hyvä aikomus ei mihinkään riitä.

Oi jos Suomessa olisi paljon tällaisia teosofeja! Tuntuksipa silloin heidän vaikutuksensa pian kaikkialla. Kirkko puhdistuisi, politiikka muuttuisi lastenleikistä vakavaksi työskentelyksi Suomen kansan ja maan hyväksi, koko elämä kirkastuisi ja ihmiset alkaisivat aavistaa, mitä Luoja on luomillaan tarkottanut.

*

Tietäjän ohjelmasta tänä vuonna tulee nyt puhua pari sanaa. Koska tämä on teosofisen aikakauskirjamme viides vuosi, siis sen „manas”- eli älyvuosi ilmiömaailmassa, on sen oleminen ennenkaikkea „intelligentti” tänä vuonna ja tekeminen älyllisesti mieltäkiinnittävä vaikutus. Jos siis Tietäjä tahtoo toteuttaa kohtalon suomaa mahdollisuuksia, ei se armon vuonna 1909 saa olla „kuiva”. Tämä on

kylläkin painava velvollisuus toimittajalle, mutta ei vähennä lukijain oikeutta ankaraan arvosteluun se, että siitä avomieliin puhutaan. Olkaa siis kriittisiä ja tarkkoja, hyvät lukijat, tänä vuonna! Kirjottakaa minulle, kun tekee mielenne moittia.

Mitä muuten ohjelmaan tulee, olen ensiksikin aikonut joka numeron alkuun panna tämänlaatuisen „johtavan artikkelin”. Jos lukijat voivat sulattaa sen perin personallisen leiman ja pohjasävelen, mikä näillä kirjoituksilla tulee olemaan, on yrityksestä se etu, että toimittajana olen tilaisuudessa lausumaan mielipiteeni kaikenlaisista kysymyksistä suoraan sydämeistä, tarvitsematta pukea ajatuksiani ylen „objektiiviseen muotoon”.

Toiseksi olen pyytänyt „Aatetta” kirjottamaan Tietäjää varten helppotajuisen esityksen teosofisista opeista. Täten nekin, jotka eivät vielä ole perehtyneet teosofiseen maailmankatsomukseen, saattavat vaikeudetta lukea aikakauskirjaamme ja seurata sen muita kirjoituksia. Ensimmäinen osa on luettavana tässä numerossa ja huomannee siitä asiantuntija, että vanhakin teosofi lukee Aatteen esitystä mielihyväkseen.

Kolmanneksi tulee jatkuvana kirjoituksena olemaan Annie Besantin toimittama kertomus H. P. Blavatskysta ja Viisauden Mestareista, joista jo mainitsin joulukuun numerossa. En ollenkaan epäile sen kykyä kiinnittää kaikkien lukijain mieltä.

Neljänneksi jatkuu buddhalaisen pyhän kirjan „Dhammapadan” suomennos.

Viidenneksi tulee V. H. V. erityisen otsakkeen alla säännöllisesti ja lyhyesti tekemään selkoa ulkomaalaisten aikakauskirjain huomattavista kirjoituksista.

Voidaanko vielä muunlaisia toiveita toteuttaa jo tänä vuonna, sen aika näyttäköön. Monen ystävän esitykset Johanneksen evankeliumia tai Ilmestyskirjaa selittävästä sarjasta ansaitsevat kaikkea huomiota. Ehkä semmoisillekin tuumille vielä löydämme sijaa.

Muuten ohjelma pysyy entisellään, avustajat samaten. Uusia sitäpaitsi tulee lisää. Jos varat myöntävät, saa Tietäjä joskus ilmestyä hieman suurempana, joka kuukausi kuitenkin vähintään 32-sivuisena. Tekstiin käytetään nyt vähän pienempiä kirjjasimia, että lukemista mahtuisi enemmän.

*

Italiaa kohdannut kauhea maanjäristys ei ollut jäänyt tähtiennustajilta huomaamatta. Raphael'in ja Zadkiel'in almanakat ilmestyivät kumpikin *lokakuun alussa* 1908.

Edellinen sanoo siv. 69: „Talvineljännes (jouluk. 22 p:stä 1908 - maalisk. 21 p:ään 1909) . . . Kymmenennellä asteella itäistä longitudia Saturnus tulee olemaan täsmälleen alemmalla meridianilla, joka ennustaa tuhoa tuottavaa maanjäristystä.”

Zadkiel on vielä tarkempi siv. 65: „Noin kymmenennellä asteella itäistä longitudia . . . uhkaa maanalaisia häiriöitä tai maanjäristystäräyksiä noin *25 ja 30 p:nä joulukuuta 1908.*”

Kymmenes pituusaste on Korsikan kohdalla. Messina on 14 asteella.

Mitä nyt skeptikot taas sanovat astrologeista ja astrologiasta?

*

Sydäntä liikuttaa ja ilahuttaa nähdä, että tälläkin pallolla, jossa niin paljon puhutaan ihmisten pahuudesta ja kovuudesta, elää yleisinhimillinen veljesrakkaus, joka tarpeen tullen näyttäytyy. Ajattelen nyt sitä rahan y. m. keräystä, mikä kaikkialla Euroopassa ja Amerikassa on toimeenpantu hätää kärsivien italialaisten veljiemme hyväksi. Sanomalehdet sisältävät yleensä niin paljon kertomuksia murhista ja rikoksista, puhumattakaan poliittisista riidoista ja järjettömyyksistä, että joutuu aivan kuin erämaasta keitaaseen, kun joskus saa lukea jotain hyvää ja lämmittävääkin.

Helmikuu, s. 41-45

„Älä pelkää, sinä pikkuinen lauma; sillä Isänne on nähnyt hyväksi antaa teille valtakunnan (Luk. ev. XII, 32). Maailmassa teillä on ahdistusta; mutta olkaa turvallisella mielin, minä olen voittanut maailman (Joh. ev. XVI, 33).” Näin lohdutti Viisus lapsiaan pari tuhatta vuotta sitten, näin se opettaa ja lohduttaa vielä tänä päivänä. Viisus on todella kolminaismaailman yläpuolelta kotoisin ja se ihminen, joka viisaudesta syntynyt on, hän on kolminaismaailman voittanut. Ja koska näitä voittaja-ihmisiä aina on mukana, silloin kun Viisus puhuu maailmalle, etsien lapsiaan, saattavat lapset olla turvassa. Sillä heidän pikkuinen laumansa on kasvava ja lopulta täyttävä maailman. Nämä mietteet johtuivat mieleeni ajatellessani teosofista liikettä. Niin pieni kun tämä liike vielä onkin, niin huomaamaton suuren maailman humussa, on se kuitenkin ennen muita kutsuttu aikaansaamaan mitä suurimpia asioita. „Tulevaisuus on meidän, jos me pysymme tehtävällemme uskollisina”, saattavat kaikki vilpittömät teosofit ja viisauden rakastajat tyyneesti ajatella. Tulevaisuus on totisesti teosofian, jos vain osaamme lukea historiaa. Madame Blavatsky kirjotti eräässä artikkelissaan: „. . . Kuollut puustainusko ja pappisvalta on jo aikansa elänyt. Maailman täytyy liikkua ja kulkea eteenpäin, muuten uhkaa seisahdus ja kuolema. Älyllinen kehitys kulkee rinnakkain ruumiillisen kanssa ja molemmat lähenevät *Ainoata Totuutta* — joka on sydän ihmiskunnan ruumiissa samoinkuin sen kehitys on veri. Jos kiertokulku hetkeksi pysähtyy, seisahtuu sydän ja inhimillinen koneisto on kuollut. Kristuksen palvelijat ne ne tahtovat tappaa tai ainakin lamauttaa totuuden iskemällä siihen nuijansa, jonka nimi on: *puustavi, joka kuolettaa*. Mutta loppu on lähellä. Mitä Coleridge on sanonut poliittisesta hirmuvallasta sopii vielä suuremmalla syyllä sanottavaksi uskonnollisesta hirmuvallasta. Jollei kirkko peräytä raskasta kättään, joka painajaisena puristaa miljonain uskovaisten ahdistettuja rintoja ja pitää heidän järkensä lamassa taikauskon kynsissä, on ritualistinen kirkko oleva tuomittu *luopumaan paikastaan uskonnon hyväksi* — ja kuolemaan. Pian on kirkko seisova valinnan edessä. Sillä kun kansa kerran on saava tiedon siitä totuudesta, jota kirkko niin suurella huolella peittää, on toinen kahdesta seikasta tapahtuva: kirkko on joko häviävä kansan *kautta* tahi sitten — jos syvät rivit on jätetty pimeyteen ja kuolleen kirjaimen orjuuteen — se on häviävä kansan *kanssa*. Tulevatkohan ne, jotka palvelevat ikuista totuutta — josta ovat tehneet kirkollisessa pyörässä alituisesti pyörivän oravan, — osottautumaan siksi *epäitsekäiksi*, että kahdesta välttämättömästä asiasta valitsevat paremman? Ken tietää!

„Toistan vielä kerran: ainoastaan teosofia oikein ymmärrettynä voipi pelastaa maailman toivottomuudesta aikaansaaden jälleen semmoisen yhteiskunnallisen ja uskonnollisen puhdistuksen, jommoisen kerran ennen historian aikana Gautama Buddha pani toimeen; rauhallisen uudistuksen, joka toimitetaan verentippaakaan vuodattamatta ja jolloin kukin jää isäinsä uskoon, jos niin haluaa. Tätä tehdäkseen hänen ainoastaan tulee viskata luotaan nuo ihmistekoiset loiskasvannaiset, jotka nykyään tukehuttavat kaikkia maailman uskontoja ja kirkkoja. Hyväksyköön ja omistakoon ainoastaan olennaisen — joka kaikissa on sama: nimittäin hengen, joka tekee sen ihmisen eläväksi ja kuolemattomaksi, jossa se asuu. Tuntekoon jokainen ihminen itsensä kutsutuksi etsimään ihannettaan, sitä tähteä, jonka valo loistaa hänen tielleen. Seuratkoon hän sitä koskaan väistymättä sen tieltä; ja miltei varmasti hän on saavuttava elämän „majakan” — totuuden: vähät siitä, onko hän etsinyt ja löytänyt sen seimen tai kaivon pohjasta . . .” (Le phare de l'inconnu, La Revue théosophique, 1889).

Näin H. P. B. kaksikymmentä vuotta sitten. Nyt tiedämme sanoa, että teosofinen liike on sitä varten syntynyt, että se valmistaisi maaperän sille suurelle maailman uskonnolle, joka ennen pitkää tuleva on. Teosofinen liike on huutajan ääni korvessa, Mestarin edellä käyvä Johannes kastaja. Mikäli tämä liike pysyy tehtävälleen uskollisena, sikäli se jouduttaa uuden „Vapahtajan” tuloa. Ja muistakaamme tärkeä kohta: se läksy mikä meidän ehdottomasti on opittava ja maailmalle opetettava, ennenkuin suuri opettaja voi ilmestyä, on: suvaitsevuus, suvaitsevaisuus sekä uskonnollisessa että jokapäiväisessä merkityksessä, ettemme luule *olevamme* jotakin, vaan kunnioitamme toisiamme.

Leadbeater-juttu oli koetus Teosofiselle Seuralle. Se näkyy nyt olevan onnellisesti ratkaistu. Vuosikokouksessa oli hallinnon yksimielinen päätös, että Mr Leadbeater on koska tahansa tervetullut takaisin T. S:aan. Presidenttimme, Mrs Annie Besant, lausuikin seuraavat toiverikkaat sanat teosofisen liikkeen tulevaisuudesta:

„Vuodesta 1910 lähtien Teosofiselle Seuralle alkaa ajanjakso verratonta mahtia, yleismaailmallista vaikutusvaltaa, kunnes se seisoo maailman edessä vapaamielisen, henkisen ja sentähden vapaan Uskonnon tunnustettuna lipunkantajana. Tämä on nyt varma, sentähden että Seura kokonaisuudessaan on julistanut puoltavansa suvaitsevaisuutta, vapautta ja veljeyttä. Ja minä, nöyrä palvelija niiden Mestarien, jotka sen perustivat; H. P. Blavatskyn ja H. S. Olcottin seuraaja heidän omasta määräyksestään; Seuran presidentti Mestarein tahdosta, presidenttiperustajan nimittämänä ja jäsenten valitsemana: minä en pyydä niitä itseäni seuraamaan, jotka eivät sitä halua; heittäkööt, jos hyväksi näkevät, käsistään sen tilaisuuden, joka vain kerran tarjoutuu kunkin ajanjakson alkaessa, ja huomatkoot aikanaan, kuinka suuri heidän hylkäämänsä tilaisuus oli. Mutta minä kutsun teidän joukostanne niitä, jotka ovat halukkaita minua seuraamaan uuteen ajanjaksoon — jossa Vanhemmat Veljet taasen ovat omasta armollisesta julistuksestaan Teosofisen Seuransa ensimmäisenä osastona — työskentelemään kanssani Teosofian nimessä kansojen rauhan ja maailman valistuksen puolesta.”

*

Suvaitsevaisuudesta puhuttaessa täytyy minun sanoa, että on kysymys, josta teosofeinkin kesken näkyy olevan vaikea puhua, ja se kysymys on sukupuolikiusymys. Epäilemättä asia on arkaluontoinen ja vaikea on välttää toisten tunteiden loukkaamista. Mutta toiselta puolen ovat ihmiset liiankin nopeita sukupuoliasioissa väärinkäsittämään ja epäilemään toisiaan, jopa „pahaakin” toisistaan luulemaan. Jos joku uskaltaa niistä asioista puhua, lausuen vapaampia mielipiteitä, otaksutaan heti, että hän tahtoo itseään „puolustaa”. Ja itseään merkitsee tietysti omaa huonouttaan.

Olen eräältä kunnioitettavalta viime vuoden lukijalta vastaanottanut pitkähkön ja vakavan kirjeen, jossa hän moitti „Tietäjää” siitä, että se tarjoo luettavaksi semmoistakin, joka ei ole teosofista, nim. viime lokakuun vihossa Aatteen artikkelin „Ihanneyhteiskunta”. Hän moittii minua siitä, että vapauden nimessä loukkaan ja sorran enemmistön mielipidettä ollakseni yhdelle ainoalle yksilölle suvaitsevainen.

Olen pahoillani tästä enkä tahtoisin aiheuttaa pahaa mieltä yhdellekään lukijalle, sillä „Tietäjän” tehtävä on enemmän rakentavaa kuin repivää laatua. Mutta toiselta puolen teosofit ja „Tietäjän” lukijat ovat mielestäni ihmisiä, jotka ovat tottuneet itsenäiseen ajatteluun eivätkä säikähdä toisen poikkeavia mielipiteitä. Onhan sitäpaitsi Aatteen kanta siksi tunnettu, ettei sen johdosta tarvitsisi olla sokkosilla. Itse olen kauan aikaa odottanut tilaisuutta kirjottaa yhtä ja toista juuri tästä samasta arkaluontoisesta asiasta. Mutta tiedän varmasti, että monet ajatukseni tuntuivat monen mielestä kauheilta, vaikka samalla tiedän, että monta voisin auttaa ja lohduttaa.

*

Kuinka paljon kirjallisuutta meidän aikanamme painetaan ja julkaistaan! Kuinka paljon vaivaa nähdään! Mutta kuinka paljon turhaa käännettään ja kirjoitellaan, kun ajattelee, että suuret paljoudet todella hyvää ja ylevää kirjallisuutta jätetään aivan unohduksiin. Suomessakin ilmestyy kirjoja sadottain joka vuosi. Mutta jos lähtee kirjakauppaan ja kysyy mitä kirjoja pitää ostaa tutustuakseen perinpohjin esim. itämaalaisiin uskontoihin, mitä muiden kansojen pyhiä kirjoja on suomen kielellä luettava, kuuluu vastaus: ei suomen kielellä ole semmoista kirjallisuutta ollenkaan... Tai ehkä joku tietää sanoa: onhan Teosofisen Kustannusliikkeen toimesta ilmestynyt buddhalainen katkismus ja Bhagavad Gita, ja teosofisessa aikakauskirjassa on ollut suomennoksena Taoteking ja Dhammapada. Niin, tämä kunnia on miltei yksinomaan meidän.

Ja kuinka vähän me taas olemme voineet! Miksi meillä ei jo ole suuri teosofinen kirjallisuus suomen kielellä – kirjallisuus, joka käsittäisi m. m. pyhät maailmankirjallisuuden helmet? Syy on selvä. Olemme köyhiä ja kirjallisuus on kallista. Mitä luulette, arvoisat lukijat, että kirjan painattaminen maksaa? Satoja ja tuhansia markkoja. Ottakaamme esimerkki. Jokainen „Zanonin” kaksoisvihko maksaa painettuna neljä sataa markkaa, suomennos noin sata markkaa, siis yhteensä noin viisisataa markkaa. Kaksoisvihkoja tulee kahdeksan. Koko teos maksaa täten neljä tuhatta markkaa. Ihmettelettekö, että vihkoja ilmestyy harvaksen? Jospa edes olisi sillä tuhat tilaajaa!

Te sanotte: „Zanoni on romaani. Julkaiskaa arvokkaampaa kirjallisuutta”. No niin, mutta oletteko lukeneet Zanonian? Se ei olekkaan tavallinen romaani. Rakkautta siinä on ja seikkailuja, mutta – ken tahtoo opetuslapsiksi, lukekoon Zanonin. Ken tahtoo tietää, miten vihityt elävät, lukekoon Zanonin. Ken tahtoo silminnähtävän todistuksen siitä, että Mad. Blavatsky ei „keksinyt” Mestareita ja Salaista Veljeskuntaa, lukekoon Zanonin, joka kirjoitettiin v. 1848.

Täytyyhän meidän kaikissa tapauksissa iloita siitä, mitä jo on saatu aikaan – teosofinen kirjallisuus on mennyt hyvin kaupaksi. Suomen kansa on osottanut, että se haluaa muutakin ravintoa kuin ruumiillispersonallista. Suomen kansa panee arvoa henkisillekin aarteille, taivaallisille, joita ei koi syö eikä ruoste raiskaa.

Nyt on vain tärkeä, jos tahdomme vastedeskin menestyä, että jokainen asianharrastaja hankkii itselleen, mikäli mahdollista, jokaisen uuden teosofisen kirjan, vieläpä lahjottaa vähempivaraiselle ystävälleen, jos siihen kykenee. Sillä tavalla on varma menekki uudelle kirjalle taattu, ja siten saamme kirjallisuutemme kasvamaan. Ellei kirjallisuus kasva, eivät aatteet leviä. Mutta aatteiden levittäminen on juuri uskottu meidän huostaamme!

Sentähden minua ilahuttaa uutinen semmoinen kuin seuraava, joka kirjoitetaan minulle Kilpuan Korvenkylästä: „Nykyään olemme pyrkimyksemme elvyttämiseksi perustaneet keskenämme teosofisen lainakirjaston. Osuusmaksu on ainoastaan 2 mk. 50 p. ja sitten vuosimaksua 50 p. vuodessa joka jäseneltä. Meitä on nyt kymmenkunta osakasta, joten kykenimme joulukuun lopussa, hinnanalennuksen aikana ostamaan kirjoja 30 markan arvosta. Kirjoja lainataan myöskin syrjäisille, mutta vähän kalliimmalla lainausmaksulla kuin osakkaille. Lainausmaksuina saadut rahat käytetään uusien kirjojen ostoon ja entisten kunnossapitoon. Ja kenties vielä osakkaatkin lisääntyvät, joten voidaan kirjastoa vähitellen kartuttaa. Sääntöjen mukaan ostetaan siihen ainoastaan teosofista ja muuta samansuuntaista kirjallisuutta. Ja säännöissä on m. m. määrä, että jos kirjasto-osuuskunnan jäsenet sattuisivat vähenemään niin vähiksi, että pidettäisiin parhaana lakkauttaa, niin sen omaisuus luovutetaan Teosofiselle Seuralle.”

Tätä esimerkkiä voisivat varattomat joka paikassa noudattaa.

Eräissä seurassa oli äskettäin puhe kieltolaista. Keskusteltiin sinne tänne sen puolesta ja sitä vastaan ja lopuksi arveltiin, että kestää kaun, ennenkuin niin ihanteellisia oloja aikaansaadaan. Muuan läsnäolija huomautti tähän: „Kuka se sitten estää Suomen kansaa käytännössä toteuttamasta kieltolakia? Kirjotettu lakiko on pääasia? Lakatkaamme tällä hetkellä alkoholia nauttimasta, niin on kieltolaki toimeenpantu ilman juhlallisuuksia, ilman virkamiehiä, ilman rahamenoja, ilman lakipykälää . . .”

Maaliskuu, s. 73-77

Mitä on uskonto? Tähän kysymykseen ovat tiedemiehet antaneet erilaisia vastauksia. Muutamien mielestä se on ilmiö, jonka täytyy väistyä syrjään niin pian kuin tiede astuu näyttämölle, toiset taas pitävät sitä niin yleisinhimillisenä sielutieteellisenä ilmiönä, ettei ihmiskunta tiedon kasvaessakaan voi siitä vapautua.

Jos silmät auki katselemme maailmaa, huomaamme, että uskonto todella on monivärinen ilmiö: eri ihmisluonteille se on aivan erilainen asia. Yksi yhteinen piirre on kyllä kaikissa uskonnollisissa ilmiöissä: aina ihminen uskonnossaan ilmaisee suhdettaan Jumalaan, siihen kaikkikäsitteeseen elämään, joka on ihmistä suurempi ja mahtavampi; mutta kuinka erilainen on tämä ilmaisu.

On ihmisiä, joille uskonto on muotiasia tai säädyllisyysasia tai yhteiskunnallinen velvollisuus. He pitävät asiaankuuluvana **uskoa** kirkon tai papiston määräämiin opinkappaleihin, ottaa säännöllisesti osaa kirkollisiin ja muihin uskonnollisiin menoihin ja jumalanpalveluksiin sekä elää siivosti ja yhteiskunnallisia lakeja loukkaamatta. Nämä ihmiset ovat yleensä pintapuolisia – elleivät ole politikoitsijoita –, heikkoja sekä pahassa että hyvässä, mutta tavallisesti myös ahdasmielisiä ja suvaitsemattomia.

Toinen ihmisryhmä ottaa uskonnon syvemmältä, vakavammalta kannalta! Nämä ihmiset ovat sielussaan tajunneet, kuinka heikkoja ovat luonnon ja kohtalon suuriin voimiin verraten, kuinka majesteettillinen asia on kuolema, kuinka pelottavan uskottava kaikkivaltiaan Jumalan olemassalo on. Heillä on tavallisesti elävä tunne synnin ja pahan todellisuudesta ja vihattavuudesta ja harras halu sovintoon Jumalan kanssa. Heille ei uskonto ole ulkonainen asia, vaan peräti sisäinen, sielullinen todellisuus. He ovat uskonnollisia, uskovaisia sisällisestä pakotuksesta. Heidän syvää vakaumustaan ja elävää uskoaan kaikki kunnioittavat, mutta he kasvattavat myös piireissään uskonkiihkoilijoita, fanatikoita, joiden ahdasmielisyys ja suvaitsemattomuus saattaa viedä heidät arvaamattoman ja tuhoa tuottavan pitkälle. Heidän uskonnollaan on aina intohimoinen väritys.

Onko vielä toisenlaista uskontoa? Jos ensimmäisen ihmisryhmän uskonnon voi sanoa alkavan fyysillisellä tasolla (ominaisuus *tamas*) ja toisen astralisella (ominaisuus *radshas*), niin kai tässä kolminaismaailmassa on kolmas uskonnonlaji, jonka alkuväreilyt ovat mentalimaailmasta kotoisin (ominaisuus *sattva*)? On epäilemättä.

Mikä on ihmisen varsinainen mentalinen eli järkiperäinen ominaisuus? Se on hänen tiedonhalunsa, hänen totuudenkaipuunsa. Tämä ihmisen hengelle ominainen kaipuu aiheuttaa sekä tieteellisen tutkimushalun että filosofisen vaiston. „Silmät auki näkyväiselle maailmalle!” käskää tiedonhalu. Ihminen lakkaa uskomasta umpimähkään, hän tutkii. Hän oppii tuntemaan maailmaa ja ihmisiä, johonkin määrin itseäänkin. Hän löytää maaperän millä seista. Moni luulee jo kaikki löytäneensä, kaikki ratkaisseensa. Sillä taas kuiskaa tiedonhalu, totuuden kaipuu: „vielä et tiedä kaikkia. Katso, kuinka mittaamaton on maailma, kuinka käsittämätön on kohtalo! Etsi syntyjä syviä.” Ja ihminen alkaa ajatella. Hän heittäytyy filosofisiin spekulatsioneihin, hän rakentaa älyllään järjestelmiä koettaessaan selvittää maailman ja elämän monimutkaista vyyhtiä. Syvälle hänen ajatuksensa tunkee, avaroita aloja se mittailee, mutta kuta enemmän hän miettii, sitä enemmän hän nöyrytyy ja tunnustaa itselleen: „en mitään tiedä.”

Ja silloin taas astuu uskonto hänen eteensä. Mutta jos hän on kokemuksistaan ottanut oppia, on uskonto muuttanut muotoa. Uskonto ei ole ulkonaisen toiminnan asia eikä sisällisen tunteen. Uskonto on koko hänen korkeamman itsensä heijastus minä-tajuntaan. Uskonto on koko hänen henkisen olemuksensa ääni, joka ei käske eikä kuiskaa, vaan mahtavana tahtona huutaa: „minä tahdon *tietää*. Tahdon tietää totuuden, tahdon tietää, ken sinä olet, elämä, tahdon oppia tuntemaan sinua, Jumala.”

Tämä on uskonnon kolmas ja ylevin laji. Se ei tyydy tieteellisen tutkimuksen pieniin tuloksiin, ei filosofisiin pilvilinnoihin, mutta ei liioin sokeaan uskoon eikä uskonnollisen tunteen kiihkoon. Rauhallisesti, kylmän järkevästi, mutta elämän omalla lämmöllä se tahtoo *tietää*.

Näitäkin ihmisiä on, ja heitä ei auta, ei tiede, ei filosofia, ei kirkko. Mistä he saavat hengelleen ravintoa?

Ei mistään muusta kuin jumalallisesta viisaudesta, teosofiasta. Teosofia yksin sanoo ja selittää ja todistaa:

„Te ihmiset, jotka totuutta pyydätte, tietäkää, että totuuden tieto on olemassa, tietäkää, että on olemassa niitä ihmisiä, Mestareita, jotka totuuden ovat löytäneet. Tekin voitte siis etsiä ja totuuden löytää. Tekin voitte päästä Jumalan tuntoon.”

Tämä on teosofian evankeliumi.

*

Kun ihminen uskoo kaikkivaltiaaseen personalliseen Jumalaan, silloin hän myös uskoo n. k. syntiin, joka on tämän jumalallisen olennon tahdon loukkaamista. „Sitä ja sitä et saa tehdä,” on Jumala sanonut, „ja jos sitä teet, teet syntiä, josta sinua rankaisen.” Ah kuinka paljon kärsimystä tämä alkuperäinen käsitys synnistä on saanut aikaan. Ne ihmiset, jotka luulivat olevansa ja joiden uskottiin olevan erityisiä Jumalan puhetorvia ja edustajia maan päällä, määräsivät toisille, mitä oli syntiä, mitä luvallista, ja laativat täten pitkiä syntiluutteloja, joiden nojalla saattoivat ahdistaa, vainota ja rangaista toisia.

Meidän päivinämme alkaa vihdoinkin käsitys synnistä selvitä ja puhdistua. Synti on vieläkin jumalallisen lain rikkomista, mutta tämä laki ei ole mielivaltaisen jumalan tekemä, vaan luonnon ikuinen laki, joka itsestään kostaa sille, joka sitä rikkoo. Synnistä pääsee täten ainoastan tiedon avulla.

Kun ihminen oppii tietämään jostakin asiasta, että se on paha, silloin hän vapaachtoisesti luopuu siitä tekemästä, sitä tahtomasta. Mutta tuomio häntä ei auta, ainoastaan oma valistus, oma heräymys, oma tieto.

Tulevaisuudessa uskonkin, ettei tulla käyttämään enää synti-sanaa. Tässä sanassa on jotakin kaikua personallisen jumalan loukkaamisesta. Tulevaisuudessa ymmärretään, ettei Jumalaa voi loukata. Silloin ymmärretään, ettei ihminen voi tehdä syntiä Jumalaa vastaan. Sitä vastoin opetetaan ihmisille, että heidän tulee kohdella toisia ihmisiä, eläimiä ja koko luomakuntaa veljinään. Silloin opetetaan heille, että heidän tulee keskenään olla rehellisiä, hyväntahtoisia, auttavaisia, lempeitä, anteeksiantavaisia, samalla kun heidät vapautetaan siitä taikauskaisesta luulosta, että mikään jumala loukkaantuisi tai pahastuisi heidän pahuudestaan.

Tulevaisuudessa otetaan varteen apostolin sana: „kuinka ihminen voisi rakastaa Jumalaa, jota hän ei näe, jos ei hän rakasta veljeään, jonka hän näkee?!”

*

Tätä nykyä on paljon puhuttu ja kirjoitettu Kalevalasta, Valvoja on julkaissut erityisen Kalevalavihkon, helmikuun 28 p:nä vietettiin erityinen Kalevala-juhla. Eipä ihmettä, sillä Kalevala on Suomen kansan kallein aarre, se on todistus siitä, että Suomen kansalla on ollut menneisyyttä – ei sivistymättömän ja villin kansanheimon menneisyyttä, vaan sanan kauniimmassa merkityksessä kulttuurikansan menneisyys. Kuitenkin harvat vielä aavistavat, mitä Kalevala oikeastaan on, mitä syvää viisautta sen runoista on löydettävissä. Tällä en tarkota, että Kalevala olisi „pyhä kirja”, jonka jokainen sana ja kirjain olisi jumalallisesti inspireerattu. Kaukana siitä; sen laatuinen jumaloiminen olisi lapsellista. Tieteellinen tutkimus näyttäköön, miten kukin runo ja kukin lause on syntynyt ja muodostunut. Kalevalan pyhyys on sen hengessä ja sen ilmituomissa filosofisissa, yliaistillisissa ja salatieteellisissä tosiseikoissa.

Ei kestäne monia vuosikymmeniä, ennenkuin tätä aletaan ymmärtää. Silloin esiintyy myös taitavia Kalevalan lukijoita ja tulkitsijoita. Näytteeksi, mihin suuntaan Kalevalaa voi lukea, julkaisen tässä numerossa aikoinaan „Luciferissa” olleen H. P. B:n kirjoituksen Suomen kansalliseepoksesta, josta kirjoituksesta samalla näkyy, ettei aikamme suurin okkultinen opettaja ollut unohtanut pientä Suomenkaan kansaa.

*

Teosofisen Seuran Palvelevan Veljistön yhteydessä on Englannissa ja Amerikassa perustettu liitto lapsia ja nuoria varten. Tämän liiton nimi *The Round Table* – Pyöreä Pöytä. Nimi on saatu vanhasta anglosaksisesta „tarusta” kuningas Arthurista ja hänen ritareistaan, joiden oli tapana istua avarassa kuninkaan salissa pyöreän pöydän ympärillä suuria elämän kysymyksiä pohtimassa. Tämän „Pyöreä Pöytä” nimisen liiton tarkoitus on kasvattaa jäseniään „jotakin olemaan” ja „jotakin tekemään” ihmisten ja eläinten hyväksi. Työtä on monenlaista: auttaa pienempiä lapsia lootuskoulussa; auttaa vanhempia jäseniä teosofisessa työssä, esim. kirjottamalla osotteita, olla apuna kokouksissa y. m.; olla teosofisessa kirjeenvaihdossa nuorempien kanssa; tehdä työtä veljeyden puolesta, esim. siten että ottaa jonkun köyhän lapsen ystäväkseen ja koettaa häntä kaikella tavalla palvella ja auttaa (ei „suojella” itse mahtavampana); pyrkiä osaa ottamaan näkymättömien auttajien työhön; työskennellä sen puolesta, että eläimiä kohdeltaisiin ystävyydellä y. m.

Tämän liiton jäseneksi pääsee lapsi vasta 13 vuotta täytettyään. Liitossa on kolme astetta. Ensimmäinen käsittää *liittolaiset*, toinen *toverit*, kolmas *ritarit*. Jokaisen pyrkijän täytyy ensin tulla liittolaiseksi. Kun hän semmoisena on itseään kunnostanut valitaan hänet toverien joukkoon. Kaksikymmentä yksi vuotta täytettyään hänet voidaan nimittää ritariksi.

Kaksitoista toveria muodostaa yhden pyöreän pöydän. Ritari kolmantenatoista on heillä johtajana. Jokaisen ritarin velvollisuus on saada aikaan oma pyöreä pöytä.

Kaikki liiton jäsenet oppivat pitämään silmänsä edessä Mestari-ihannetta. „Seuraa kuningasta” on liiton tunnuslause ja jäseneksi pyrkijä lupaa „elää puhtaasti, puhua totta, korjata väärän ja seurata kuningasta (Mestaria)”.

Huhtikuu, s. 105-109

Kysymys, jonka teosofi usein tekee, on tämä: „jos ihminen on Jumalasta syntynyt ja itse jumalallinen, miksi hänen pitää läpikäydä ilmenneen elämän pitkä kehitysjakso tullakseen täydelliseksi? Kuinka se mikä on Jumalasta ja jumalallista on pakotettu tulemaan täydelliseksi? Eikö se jo ole täydellistä?”

Tähän kysymykseen olen aina vastannut: „ihminen on jumalsyntyinen, mutta hän ei tiedä sitä. Hän ei ole itsetietoisesti jumalallinen. Kehityksen, ilmenneen elämän avulla hän tulee itsetietoiseksi omasta jumaluudestaan.”

Vastaus on kyllä tosi, mutta itse asiassa vaillinainen. Sillä kuinka se mikä on jumalallista ei olisi itsetietoista? Eikö täydellinen itsetajunta ole jumalallisuuden olennainen ominaisuus, sen ehdoton ehto? Kuinka jumalsyntyinen olento voisi olla itsetiedoton? Jumalallisuus ja itsensä tuntemattomuus ovat toistensa vastakohtia. Ei lapsen viattomuutta voi kutsua jumalalliseksi; se on luonnollinen kauneus, joka haihtuu elämän taipaleella. Jos ihmissielu „luomispäivänä” on lapsen kaltainen, on ilmiö luonnollinen, mutta ei jumalallinen.

Vastauksen tähän kysymykseen saamme kokemuksesta, jonka jokainen mystikko on tehnyt. Ihminen voi päästä sisäiseen yhteyteen merkillisen Elämän kanssa, hän voi päästä salaiseen tietoon ihmeellisestä, täydellisestä, kaikkietävästä Jumalasta, joka niin on likellä ihmistä itseään, että Hän on aivan kuin ihmisen taivaallinen Isä ja ihminen kuin Hänen poikansa. Kaikki mystikot tunnustavat yhdellä suulla tehneensä tämän kokemuksen, jota jumaluusoppi kutsuu „unio mystica”ksi (salaperäiseksi yhtymiseksi). Tämä kokemus ei ole ulkonaisen, „pilvissä asuvan” näkemistä, vaan sisäisen Jumalan tuntemista. Mutta tämä sisäinen tuntemus on todellisempi kokemus kuin mikä objektiivinen havainto tahansa, sillä „lähempänä meitä Hän on kuin kädet ja jalat”.

Se jumala, jonka ihminen tällöin näkee ja tuntee, on hänen oma jumalsyntyinen, jumalallinen Itsensä, Aatmansa. Kuinka tämä on ymmärrettävissä?

Näin sanoo Herran Laulu:

„Se joka harjaantumattoman järkensä (buddhi) takia pitää Itseään, joka on erillään, toimijana, hän ei näe, hänen ymmärryksensä on vääristetty” (Bhagavad Gita, XVIII, 16).

„Kaikki teot aikaansaadaan yksinomaan luonnon ominaisuuksien (gunas) avulla. Minuutensa pettämänä itse ajattelee: minä olen toimija” (Bh. G., III, 27).

Kas siinä koko salaisuus. Ihmisen sisin (ja useimmille tuntematon) Itse on täydellinen, kaikkietäväinen Jumala omalla korkealla tasolla. Tämä Itse on ikuisessa rauhassa ja autuudessa, yläpuolella kaikkea „elämää”. Mikään ei siihen koske. Se ei mitään toimi. Se on kuin ikuinen syrjästä katsoja. Se on ikuinen viisaus ja ikuinen rakkaus. Se on aurinko. Mutta niinkuin aurinko se on lähettänyt säteen itsestään ainemaailmaan. Tämä säde on ihmisen yksilöllinen minuus, joka jälleensyntyy ja kehittyy. Ja ihmisen persoonallisuus on tämän yksilöllisen minän heijastus kolminaisuusmaailmassa.

Minkätähden jumalsyntyisen Itsen täytyy heittää säde itsestään ilmenneeseen maailmaan? Sitä emme tiedä. Itse voittaa siitä jotakin: se oppii tajuamaan alempien tasojen elämää ja valamaan omaa majesteettiaan ilmenneeseen maailmaan, mutta minkä syyn nojalla Ikuisen Jumaluuden lait käskvät Elämää ilmenemään ja poistumaan vuorotellen, sitä ei järkemme uskalla eikä jaksa selittää. Kokemus vain puhuu omaa kieltään, ja se kokemus sanoo, että Jumala on ja että Jumala ilmottaikse ihmisen itsessä.

*

Monet teosofit ovat varmaan tehneet sen kokemuksen, että näennäinen vähäpätöinen sattuma saattoi heidät tutustumaan teosofiaan, ja monet ovat kai senkin havainnon tehneet, että he ensi kuulemalta tai lukemalta tunsivat merkillisen vetovoiman teosofiseen asiaan.

Ottaakseni oman kokemukseni esimerkiksi tahdon kertoa, että olin vastikään täyttänyt 18 vuotta ja vastikään käynyt rippikoulun, kun erään ylioppilastoverini kanssa tuli puhe uskonnollisista asioista. Tämä tapahtui tammikuussa v. 1894.

– Uskotko siis todella, hän kysyi muutaman väitteeni johdosta, – että itse Jumala on astunut alas maan päälle Jeesuksen personassa?

– Tietysti, minä vastasin, – miksen uskoisi? Se on salaperäistä, mutta järkeni ei tee vastarintaa.

– Hm, sanoi toverini katsoen minuun pitkään, – sinä kai olisit mies uskomaan, että Jumala on monta kertaa ilmestynyt maan päälle! On niitä ihmisiä, jotka senkin uskovat. Lontoossa on muutamia, jotka kutsuvat itseään teosofeiksi, ja he väittävät, että Jumala aina 600 vuoden perästä ruumistuu maan päälle.

Tämä nyt oli sangen omituinen esitys teosofiasta, mutta leikki oli mielestäni kaukana. Muistan, että kovasti ällistyin, aivan kuin peite olisi reväistä silmiltäni, ja että melkein heti tokaisin:

– No niin, mitä mahdotonta siinä olisi! Mikä kerran on tapahtunut, on voinut useamminkin tapahtua.

En hoksannut silloin, että noilla ajattelemattomilla sanoillani kaasin kumoon koko kristillis-jumaluusopillisen rakenteen. Toverini jatkoi – ja hänen ivansa oli puoleksi teeskenneltyä, sillä hän oli itse hieman innostunut:

– Arvasinhan. Ajattelin heti, kun luin kirjat, että tämä on jotain Ervastille. Kuule nyt. Noiden teosofien mukaan Jumala ei ole ilmestynyt vain Jeesuksessa, vaan ennen häntä Buddhassa, Zoroasterissa, Krishnassa ja hänen jälkeensä Muhammedissa, Frans Assisilaisessa ja nyt taas teosofiassa. Kaikkien näiden ilmestysten välillä on 600 vuotta.

Todella. Buddha eli noin 600 vuotta e. Kr., Muhammed noin 600 j. Kr. ja Frans Assisilainen 1,200 vuotta j. Kr. Nyt taas oli 1,800 vuotta kulunut. Ensin minua hämmästytti tämä vuosilukujen säännöllisyys. Annoin siis toverini kertoa kaikki mitä hän tiesi, kunnes hän lopuksi neuvoi minua itse lukemaan. Kirjat hän mainitsi: Sinnettin „De invigdes lära” ja „Den dolda världen” sekä Marien „Tidehvarfvens mysterier eller den hemliga läran i alla religioner”. Muita kirjoja ei ollut ruotsin kielellä.

Keskustelumme teki minuun siksi syvän vaikutuksen, että koetin viipymättä saada lainaksi nuo kirjat. Sainkin ne käsiini siitä kirjastosta, josta minun oli tapani lainata.

Kun tulin kotiin, avasin heti kirjan „De invigdes lära” (Vihittyjen oppi) ja luin muutamia lauseita ensimmäisestä luvusta. Siinä puhuttiin adeptien veljeskunnasta ja selitettiin, kuinka aina on ollut ja yhä on ihmisiä, joilla on syvempi tieto luonnon ja elämän salaisuuksista kuin yhdelläkään tiedemiehellä. Enempää en voinut lukea. Minut valtasi niin suuri riemun vavistus, että olin pakotettu heittäytymään pitkäkseni sohvalle. Koko olemukseni soi kuin yhdellä äänellä: tämä on totta, tämä on totta! . . .

Sillä tavalla alkoi minun teosofiani. Mestari lähetti tuon toverini luokseni puhumaan asioista, ja hänen sanojensa ja ilmentämänsä kirjain välityksellä herätettiin sielussani vanhat muistot menneistä tutkimuksista, menneistä kokemuksista.

Äskettäin vieraili Helsingissä kenraali Booth, pelastusarmeijan maailmankuulu perustaja ja johtaja. Hän piti m. m. esitelmän yliopiston juhlasalissa, jossa tämän kirjottaja oli läsnä. Olkoon heti sanottu, että vanha kenraali teki minuun kaikin puolin edullisen vaikutuksen. Iloitsin nähdessäni ihmisen, jonka sydän todella uhkui rakkautta kanssaihmiin, varsinkin kärsiviin. Liikuttavaa oli kuulla 80-vuotiaan valkohapsisen ukon vilpittömän yksinkertaisesti kertovan itsestään; kuinka hän 45 vuotta sitten seiso yksin Lontoon kurjimmassa kaupunginosassa, kymmenien tuhansien ihmisten keskellä, jotka viettivät elämänsä hädässä, tietämättömyydessä ja paheissa. „Minun sydämeni itki ja kysyin: mitä voin näille raukoille tehdä? Kuinka voin ohjata heidän askeleensa pois synnin teiltä? Kuinka voin heitä auttaa aineellisesta kurjuudesta? Näin sydämeni kysyi, ja minä päätin itsekseni, että mitä mies voi tehdä, sen tahdoin tehdä. Ja katsokaa! Nyt, 45 vuotta myöhemmin, on olemassa tämä suuri liike, pelastusarmeija, joka on levinnyt ympäri maapallon ja josta kaikki tunnustavat, että se tekee paljon hyvää.”

Kenraali tosin myös kosketteli teologista kysymystä, viitaten siihen, että pelastusarmeija on pelastanut monta ihmissielua helvetin tulesta ja kuolemanjälkeisestä kauhusta sekä taluttanut heidät taivaalliseen Jerusalemiin. Mutta tuo tuntui minusta tapahtuvan ikäänkuin ohimennen, tavan vuoksi. Tässä esitelmässään kenraali Booth aivankuin paljasti sisimmän ja paraimman itsensä: mitä jumaluusopillisista asioista, kunhan käytännössä suoritamme hyvän työn. Hänen omista silmissään näkyi olevan pääasia se, että ihmiset todella kääntyivät pois pahoilta teiltä, saavuttivat onnen ja rauhan hyvässä sekä elivät ja kuolivat inhimillisinä olentoina.

Ja siltä kannalta sopii yleensä arvostella pelastusarmeijan työtä. Jotkut kutsuvat sitä humbugiksi. Olkoon. Jokaisessa suuresti leviävässä ja hiukankin pintapuolisessa liikkeessä näyttelee humbugikin rooliaan. Sitä ei voi välttää. Mutta kun liikkeen tarkoitus on vilpittömä, kun sen johto on rehellinen, kun jotkut ainakin käsittävät sitä oikein, silloin liikkeellä on tehtävänsä, silloin se ansaitsee kunnioitusta ja kannatusta.

On teosofeja, jotka mielellään soisivat, että teosofinenkin liike saisi jotain „käytännöllistä” aikaan, jotakin samansuuntaista kuin pelastusarmeija. Nämä hyväntahtoiset teosofit unohtavat, että teosofisen liikkeen tehtävä liikkeenä on toinen. Teosofinen liike ei ole hyväntekeväisyysliike tavallisessa merkityksessä. Ei mikään estä yksityistä teosofia yhtymästä pelastusarmeijaan tai ryhtymästä itse mihin hyvään toimintaan tahansa. Päinvastoin. Teosofinen maailmankatsomus kehottaa häntä palvelemaan ihmisiä ja koko luomakuntaa.

Mutta teosofisen liikkeen tarkoitus on toinen. Se on uuden suuren maailmanuskonnon edelläkävijä, joka sille valmistaa maaperää. Ennen pitkää ilmestyy maailmaan suuri Opettaja, suuri Jumalan Poika, suuri Vapahtaja. Kuinka hänet silloin otetaan vastaan? Parjataanko, vainotaanko, kavahdetaanko? Vedetäänkö tuomioistuimen eteen? Ristiinnaulitaanko? Vai otetaanko Häntä vastaan rakkaudella? Kuunnellaanko Hänen sanojaan? Seurataanko Hänen jäljessään?

Kas siinä henkisesti katsoen ajan polttavin kysymys. Ovatko ihmiset – ovatko ainakin jotkut – valmistuneet Häntä tervetulleeksi tervehtimään? Kun Hän tulee, Hän neuvoo. Hän neuvoo meille, miten elämämme on järjestettävä, sekä yksityinen että yhteiskunnallinen. Jos Hänen opistansa otamme vaarin, jos Hänen neuvojansa noudatamme, silloin elämä tulee onnelliseksi. Ei meidän nyt tarvitse vaivata päätämme maailmanparantamisajatuksilla. Emme kuitenkaan löydä lopullista ratkaisua. Hän joka tulee, Hän tietää. Jos olemme valmiit Häneen uskomaan ja Häntä seuraamaan, silloin varmasti saavutamme onnen. Jospa ihmiset tämän ymmärtäisivät. Jospa ihmiset tämän uskoisivat.

Tämä on Teosofisen Seuran työ ja tehtävä – herättää maailmaa ymmärtämään, uskomaan ja toivomaan.

Touko- ja kesäkuu, s. 137-142

„Sillä muuta perustusta ei taida yksikään panna kuin sen, mikä pantu on: Jeesus Kristus.” Jos nimellä „Jeesus Kristus” ymmärretään sitä Jumalanpoikaa, joka 2000 vuotta sitten eli maanpäällä, silloin tämä Paavalin tunnettu lause (1 Korint. 3: 11) on juuri semmoinen kulmakivi, jonka nojaan voidaan rakentaa kirkkokunta. Kirkkokunnassa aina johonkin uskotaan: kuta voimakkaampi usko on, sitä vahvempi on kirkko. Uskoon kuuluu, että uskovaiset ovat ylemmällä elämän asteikolla kuin uskottomat. Uskovaisten velvollisuus on pelastaa muita epäuskosta. Usko jakaa aina ihmiset kahteen ryhmään: oikeat ihmiset ja pakanat, kerettiläiset. Kristittyjen uskon perustus on Jeesus Kristus; ei Jeesus Kristus opettajana, vaan sovittajana ja vapahtajana, joka vuodatti verensä ihmiskunnan puolesta. Kristityt uskovat Paavalin sanoihin eivätkä etsi syvempää merkitystä sanoissa „Jeesus Kristus”, vaan ottavat ne tavallisessa historiallisessa merkityksessä.

Nyt älköön lukija luulko, että minä tahtoisin soimata kenenkään uskoa. Jos ken on uskossaan vilpiton ja onnellinen, hän säilyttäköön sen, vaikka se olisi umpisokea. Mutta minä puhun niille, jotka ovat kadottaneet sokean uskonsa ja etsivät tietoa, etsivät uskoa, joka kestää järjentulen, ja myös niille, jotka väsymyksessään luulevat, ettei mitään uskomisen eikä tietämisen arvoista ole olemassa. Heille tahtoisin huomauttaa, ettei mitenkään voi todistaa Paavalin aina tarkottavan „Kristuksella” Palestiinassa ristiinnaulittua Jeesusta. Päinvastoin minusta näyttää, että hänen kirjoituksensa tulevat selviksi ja ymmärrettäviksi vasta silloin, kun nimitykselle „Kristus” tai „Kristus Jeesus” annetaan sen tavallinen mysteriomerkitys. Että tämä käsitystapa ei ole ainoastaan oikeutemme, vaan suora velvollisuutemme, sen oivaltaa tarkka lukija samasta Korintilaisepistolasta.

Mikä sitten on „Kristuksen” mysteriomerkitys? Se on se ikuinen ja elävä Kristus, josta teosofisissa kirjoissa välistä puhutaan „kristusprinsiipin” nimellä. Mystillinen Kristus ei ole se korkea Vihkijä, joka saarnasi ja opetti Palestiinassa kolmen vuoden ajan, vielä vähemmin Jeesus Natsarealainen, joka siirtyi astralitasolle, silloin kun hän antoi ruumiinsa tämän Vihkijän käytettäväksi, vaan mystillinen Kristus on se Jumalan Hengen siemen kussakin ihmisessä, jonka siemenen tarkoitus on itää ja kasvaa elämändraaman kehityksessä. Mystillinen Kristus ei ole mikään kaukainen olento, ei mikään aikoja sitten kuollut opettaja, vaan meidän sisässämme elävä totuuden ja rakkauden henkivoima. Mystillinen Kristus on meidän oma tosi itsemme.

Ken tähän mystilliseen Kristukseen uskoo, hän ei ole sidottu yhteenkään opettajaan, yhteenkään kirjaan, yhteenkään uskontoon. Hänellä ei ole mitään ulkonaista auktoriteta. Tai jos hänellä on, on se hänen omalla vastuullaan. Sillä mystilliseen Kristukseen uskoja on itsenäinen olento. Hän etsii Jumalaa omassa itsessään, hän pyrkii tietoon oman itsensä olemuksesta. Hänen pelastuksensa ei ole missään kirjassa, ei ihmisessä, ei mestarissa, ei arkkienkelissä. Hänen pelastuksensa on ainoastaan iankaikkisuuden elävässä Jumalassa, jonka tuntoon hänen sisässään täytyy päästä. Tällainen on mystillinen kristinusko, ja se usko ei ole hengessä heikoille, vaan niille, jotka tosi teossa tahtovat hylätä eläimellisen riippuvaisuuden ja kohota inhimilliseen vapauteen.

Sellaisia soisin, että kaikki teosofit olisivat: itsenäisiä ihmisiä, jotka ovat oppineet totuuden aakkoset ja joihin voi luottaa. Jos teosofit umpimähkään uskoisivat toisen tai toisen ihmisen tai kirjan auktoritetiin, silloin syntyisi kyllä yksimielinen seurakunta samoinuskovaisten kesken, mutta se seurakunta olisi samalla myös kirkko. Toista on semmoinen yksimielisyys, joka on vapaa tulos itsenäisten ihmisten totuudenrakkaudesta ja epäitsekäisyydestä. Semmoinen yksimielisyys on kuin kallein helmi kuninkaan kruunussa, sillä se on mystillisen Kristuksen voima ihmisten sydämissä ja se tekee elävän Mestarin näkyvämmän tai näkyväisen länsäolon mahdolliseksi.

Muuan kirjeenvaihtaja huomattaa minulle: „jospa tahtoisit kirjottaa käytännöllisestä meditatiiviharjotuksesta Tietäjään valaisevan artikkelin. Siitä saattaisi olla sadoille hyötyä – ja minusta tuntuu kuin todella sadat oikeata ajattelun taitoa kaipaisivat.”

On aivan totta, että harvat ihmiset todella osaavat ajatella, mutta totta on myös, että ne, jotka osaavat, eivät umpimähkään opeta taitoaan toisille. Ja miksikä ei? Yksinkertaisesta syystä. Ajatuksen voima on suurin voima maailmassa, se on terävin työase, minkä ihmisen käteen voi antaa, ja sitä voi käyttää sekä hyvään että huonoon tarkotukseen. Luonnollista on sentähden, että tietäjät eivät julkisesti opeta näitä salaisuuksia, luonnollista, että he sanovat pyrkijälle: „puhdistu ensin mielesi ja sielusi ja ruumiisi, että meillä on takeita siitä, ettet tule ajatuksen salaista voimaa väärin käyttämään. Sitten vasta kun meille osaat sanoa: katsokaa, minun elämäni on puhdas, minun sydämeni on epätsekäs, minun järkeni janoa totuutta, silloin vasta kallistamme korvamme sinun pyynnöllesi.”

Joitakuista alkeellisia viittauksia he meille kuitenkin julkisesti antavat. Niinpä he neuvovat, että ennenkuin voi ryhtyä varsinaiseen mietiskelyyn, täytyy harjottaa itseään ajatuksenhillitsemisessä. Ajatus on oleva ase meidän kädessämme, ase, jota osaamme vapaasti käyttää. Mitä sanoisimme miehestä, jonka käsi esim. ei tottelisi hänen tahtoaan, vaan alituisesti liikkuisi sinne tänne saamatta aikaan mitään hyödyllistä työtä? Useimpien ihmisten ajatus on juuri tuommoisen käden kaltainen; henkisesti katsoen eivät saa mitään aikaan. Ensimmäinen askel itsekasvatukseen tiellä on niinmuodoin oppia hillitsemään ajatuskykyään. Kun se on saavutettu, voi ihminen ryhtyä mietiskelemään.

Jos taas kysytään, millä tavalla voi oppia ajatuksiaan hillitsemään, kuuluu vastaus: väsymättömän ja säännöllisen harjotuksen kautta. Täytyy silloin tällöin päivän kuluessa tarkastaa omia aivojaan ja niiden ajatuksia. Täytyy harjottaa valppautta ja itsetietoisuutta, että tietää, miksikä tämän tekee, miksikä tuon. Täytyy kasvattaa itsearvostelua, niin ettei anna minkäläisten ajatusten tahansa viihtyä aivoissa. „Sitä ja sitä asiaa minä tahdon ajatella.”

Varsinainen meditatiivisuus ja kontemplatiivisuus on itsenäisiä ihmisiä varten. Siihen sisältyy, että ihminen itse omin neuvoin tahtoo päästä tietoon ja taitoon. Välttämätön ehto on sentähden, että ihminen uskoo ja luottaa Kristukseen mystillisesti puhuen, siis Jumalan läsnäoloon ihmisen hengessä. Muutoin hän voi joutua „väärin profetain” kynsiin.

*

Sattuvasti on sanottu vertauksena, että kun heitetään likaa kadulta ihmisen päälle, niin aina jotakin häneen tarttuu. Kun jostakin henkilöstä puhutaan pahaa, jää aina pieni epäily muutamien ihmisten mieliin. Tämä totuus pitää erittäin paikkansa H. P. Blavatskyn suhteen. Yhä vielä on ihmisiä, jotka kaikessa viattomuudessa ovat vakuutettuja siitä, että H. P. B. oli petturi ja kavaltaja ja ties mitä. „Ovathan hänen omat palvelijansa todistaneet, että hänen n. k. okkultiset ilmiönsä olivat heidän avullaan toimeenpantuja taikatemppuja!” Vallan äskettäin kirjotti eräs teosofian arvostelija: „Madame B. on paljastettu teoksissa *A modern priestess of Isis* ja *Madame B. and her Theosophy, a study by Arthur Lillie*. Edellinen sisältää madamen omat tunnustukset.” Voisimme lisätä: miksei myös K. af Geijerstamin kirjassa *Den afslöjade Isis*?

Tämä nyt kuuluu sangen vakavalta, jos ei tiedä, mistä on kysymys, enkä ollenkaan ihmettele, että henkilöt, jotka eivät tunne vetovoimaa teosofiaan, puolustavat sillä perusteella omaa antipatiaansa. Ne taas, joille teosofia on tullut elämän valoksi, ymmärtävät itsestään, ettei valontuoja ole ollut petturi.

Mitä nyt „palvelijain todistukseen” tulee, tarkotetaan sillä n. k. Coulomb-juttua ja Lontoon Psykyllisen Seuran selontekoa Adyarissa tapahtuneista ilmiöistä sen seinäkaapin yhteydessä, josta puhutaan Annie Besantin kirjoituksessa „H. P. Blavatsky ja Viisauden Mestarit”. Koko „selonteko” on aikoja sitten näytetty vääräksi, ja kaikessa yksinkertaisuudessaan juttu oli semmoinen, että H. P. B:n matkustettua Eurooppaan pariskunta Coulomb antoi kristittyjen lähetyssaarnaajien lahjoa itseään ja herra C., joka oli puuseppä, aikoi tehdä aukon kaksoisseinään, missä kaappi riippui, ja itse kaappiin taka-ovet, jotta näyttäisi siltä kuin esineet olisivat luonnollisella tavalla hävinneet kaapista. Työ jäi kuitenkin kesken. Kun teosofit „paljastusten” ilmestyttyä riensivät tarkastamaan asiaa, löysivät he viereisestä huoneesta ovilaitoksen, mutta itse kaapin takaseinä ja se seinä, missä se riippui, olivat vielä aivan eheät!

Mitä taas kirjaan „A modern priestess or Isis” (Nykyaikainen Isispapitar) tulee, sanotaan sen sisältävän H. P. B:n omat „tunnustukset”. Kirja on venäläisen romanikirjailijan V. S. Solovyoffin sepittämä. Hän kertoo siinä tuttavuudestaan Mad. Blavatskyn kanssa ja kuinka hän muka ensi hetkestä saakka – toukokuussa 1884 – oli ymmärtänyt ja nähnyt, että H. P. B. oli kavaltaja. Elokuussa 1885 oli hän sitten muka yllättänyt H. P. B:n ja saanut hänen omasta suustaan tunnustuksen hänen petollisista tempuistaan.

Mutta kuinka yksikään rehellinen ihminen voi luottaa Solovyoffin kertomuksiin? Madame Blavatskyn sisar, madame Vera Shelihovskaja, julkaisi heti Solovyoffin kirjan jälkeen kirjasen nimeltä „H.P.Blavatsky and a modern priest of Truth” (H. P. B. ja nykyaikainen totuudenpappi), jossa hän puolustaa sisartaan sillä yksinkertaisella tavalla, että painattaa Solovyoffin kirjeet H. P. B:lle. Solovyoff oli nimittäin ollut ahkerassa kirjeenvaihdossa H. P. B:n kanssa, sillä hän oli ollut innokas H. P. B:n opetuslapsi ja teosofian kannattaja. Hänen intoa ja uskoa uhkuvat kirjeensä ovat *samalta ajalta ja myöhemmin* kuin H. P. B:n oma tunnustus muka! Elokuussa 1885 oli muka tunnustus tehty ja *lokakuun 8 p:nä 1885* kirjottaa Solovyoff kirjeen, joka alkaa „Rakas Helena Petrovna” ja jossa hän kertoo kuinka hän oli H. P. B:ta Parisissa puolustanut. M. m. hän sanoo: „Tänään vietin aamupäivän (professori) Richet'n luona; sielläkin puhuttiin paljon teistä Myersin ja psykyllisen seuran yhteydessä. Minä voin suoraan sanoa, että *sain Richet'n vakuutetuksi teidän persoonallisen kykynne ja teistä lähtevien ilmiöiden todellisuudesta.*” Samassa kirjeessä hän mainitsee toisenkin tunnetun henkilön, La nouvelle revue'n toimittajan, Mad. Adamin, joka niin innostui keskustellessaan Solovyoffin kanssa, että lupasi sijas aikakauskirjassaan sekä teosofisille että H. P. B:ta puolustaville artikkeleille.

Solovyoff on siis kaikissa tapauksissa ollut yhtä petollinen kuin hän väittää H. P. B:n olleen – ja vielä enemmän. Sillä Solovyoff ei ole pettänyt ainoastaan yleisöä ja tunnetuita henkilöitä, vaan myös H. P. B:ta!

Mutta kuka on Vsevolod Solovyoff? Mitä hän on maailmassa saanut aikaan? Kaikkien unohtamana hän kuoli yksin eräässä Moskovan sairaalassa. Ainoa ihminen, joka laski kukan hänen haudalleen oli teosofi, joka täten voittaen itsensä osotti myötätuntoa langennutta veljeä kohti, koska hän sisässään tunsi, että siten H. P. B. olisi menetellyt.

Ja kuka on H. P. B.? Ihminen, jonka suuruutta enemmän ja enemmän aletaan oivaltaa, jonka työ totuuden puolesta voittaa yhä enemmän ja enemmän tunnustusta.

Ei ole epäilystäkään siitä, kenen puoleen vaaka kallistuu. Vuosi vuodelta lisääntyy niiden lukumäärä, jotka teosofiasta löytävät ratkaisun polttaville kysymyksilleen, niiden, jotka kaikesta sydämestään ovat valmiit allekirjottamaan seuraavat sanat, mitkä äskettäin eräs amerikkalainen toveri minulle kirjotti:

„Hän, jota en tunne ruumiissani, on tehnyt sielussani ikuista työtä, näyttänyt elämäni tarkoituksen. Olen saanut selityksiä iäsiin kysymyksiin, ja ne selitykset ovat vaikuttaneet paljon fyysilliseen elämäni. Nämä opit ovat kestäneet vähääkään horjumatta epäuskon ja murheen aikoina, kun sitävastoin monta jaloa opetusta, joita olen saanut fyysillisessä elämässä, on luhistunut.”

Paras todistus teosofisten oppien totuudesta ja siis samalla H. P. Blavatskyn rehellisyydestä ja vilpittömyydestä on se, minkä jokainen totuudenetsijä vähitellen saavuttaa oman elämänsä kokemuksista. Kun tutkija itse tekee esim. yliaistillisen kokemuksen tai huomaa itsessään jonkun uinuvan salaisen kyvyn, silloin hän ymmärtää, että se joka niistä on osannut ensimmäisenä puhua, on myös jotakin niistä tiennyt. Aivan tähän henkeen kirjottaa eräs arvoisa kirjeenvaihtaja: „Niin paljon kuin ihminen voi omata perusteellista totuutta, on se personoitunut hänen ruumiikseen, ja jokainen, joka on itse hakenut totuutta syvältä, tuntee kokemuseräisen totuuden. Se tuottaa hänelle hengen ihastusta ja hän tuntee sen ihanteellisen syvyyden. Eikä sitä kukaan ole voinut saavuttaa ilman työtä ja kärsimystä, eikä kukaan, joka ei ole sitä saavuttanut, voi käyttää totuuden terävää ottaa, jossa totuus itse ilmottaa voimansa.”

Heinä-elokuu, s. 205-211

„Teosofit eivät ole ollenkaan niin veljellisiä kuin luulin niiden olevan”, sanoi äskettäin eräs Teosofisen Seuran jäsen. „Liittyessäni Seuraan toivoin vihdoinkin joutuvani tekemisiin semmoisten ihmisten kanssa, jotka todella toteuttaisivat yleistä veljeyttä ja eläisivät sen ihanteen mukaan. Mutta kokemukseni ovat osottaneet minulle, että teosofit ovat sangen kylmiä ihmisiä, välinpitämättömiä toisten suruista ja murheista ja ahneita omaan menestykseen. Olenkin vakavasti ajatellut poistua Seurasta.”

Näin hän sanoi, ja ehkä joku muukin on hautonut sydämessään samansuuntaisia mietteitä. Semmoiset sanat ja ajatukset sisältävät osaksi moitteen, osaksi uhkauksen.

Mitä nyt moitteeseen tulee, on kyllä totta, että moittija usein unohtaa Jeesuksen viisaat sanat: „miksi näet raiskan veljesi silmässä etkä malkaa omassasi?” Totta on, että usein moitimme toisia kylmyydestä silloin, kun jokin oma itsekkyytemme estää meitä osottamasta heille rakkautta ja lämpöä. Mutta kaikissa tapauksissa on hyvä ottaa vaari toisten moitteista ja huomautuksista. Ovathan he saattaneet syrjästä nähdä semmoista, joka meiltä, jotka olemme liian likellä itseämme, on jäänyt huomaamatta. Sentähden on meidän, T. S:n jäsenten, hyvä tutkia itseämme ja Seuraamme, kun joku moittii meitä veljeyden ja rakkauden puutteesta.

Tietysti se erehtyy, joka luulee, että Teosofinen Seura toteuttaa ihmisten veljeyden. Jotta tämä olisi mahdollista, täytyisi kaikkien T. S:n jäsenten olla todellisia Veljiä. Mutta todellinen ihmisten Veli on ainoastaan Mestari, täydellinen ihminen. Näitä täydellisiä on Seuramme takana, sen „ensimmäisenä ja korkeimpana osastona”, mutta tavalliset Seuramme jäsenet eivät ole tosi Veljiä. He eivät siihen kykene. He ovat vain ihmisiä, jotka pyrkivät Veljeyden ihannetta kohti. He ovat ihmisiä, jotka heikkoudessaan koettavat toteuttaa ihannetta, jotka horjuvin askelin yrittävät kulkea veljeyden ja rakkauden kaitaa polkua. Tietysti he kompastuvat, tietysti he lankevat. Ja tietysti se erehtyy, joka odottaa Kristusihmisen täydellisyyttä niiltä, jotka henkisesti vielä ovat kapalolapsia.

Mutta yhdessä suhteessa teosofein ei tulisi pettää. Jos me siinä suhteessa petämme, on moite ankarakin paikallaan. Me näet emme saa lakata pyrkimästä, yrittämästä, ponnistamasta. Erehdys annetaan anteeksi, lankeemus unohdetaan, paha sovitetaan hyvällä, mutta laiskuus ja epäusko ja henkinen kylmyys on kuin synty pyhää henkeä vastaan. Teosofin tehtävä on kulkea eteenpäin, ei huolehtia saavuttamisesta; kulkiessaan hän kerran joutuu päämäärään. Mutta hänen tulee kavahtaa laiskaksi heittäytymästä niin kauan kuin voimansa ovat hyvät. Jos hän välistä väsy, silloin levätköön ja rukoilkoon uutta voimaa ja uutta intoa. Mutta älköön peräytykö, älköön kääntäkö katsettaan ihanteesta pois.

Olen varma siitä, että jos Teosofisessa Seurassa kukin osaltamme koettaisimme suorittaa tehtävämme, elämämme Seurassa tyydyttäisi toisiamme. „Totuus on uskontoja korkeampi”, ja kukaan teosofi ei odota, että hänen veljensä olisi erehtymätön tai täydellinen. Hänellä ei ole mitään halua urkkia veljensä vikoja, hän

tyytyy tietoon, että jonkun verran niitä lienee. Mutta hänellä ei liioin ole halua valheella salata omia heikkouksiaan „paremmalta” näyttääkseen, sillä hän tietää, ettei kukaan teosofi kuitenkaan usko hänen yhtäkkiä tulleen täydelliseksi. Teosofinen Seura siis on – tai sen tulisi olla – joukko ihmisiä, jotka pyrkiessään yhteiseen ihanteeseen, kunnioittavat toinen toistaan, ovat suvaitsevaisia toisilleen ja pidättyvät toisiaan tuomitsemasta. Olemmehan kuitenkin kaikki jumalia orjan haahmossa: moite ei koske Itseämme, kiitos ei siihen ylety – ja orjan haahmo on haihtuva.

Tulemme nyt alussa toistamieni sanojen toiseen ponteeseen: uhkauksen poistua Teosofisesta Seurasta. Tarkastakaamme hieman tätäkin.

Annie Besant lausui kerran eräässä puheessaan tähän tapaan: „Silmäillessäni teitä T. S:n jäseniä kysyn itseltäni ihmetellen mitä kukin teistä ennen muinoin on tehnyt, minkä suuren aatteen palveluksessa ollut, että nyt olette ansainnut tulla Teosofisen Seuran jäseneksi – sillä niin ihmeellinen ja niin suuri on tämä teidän nykyinen etuoikeutenne. Kun joskus kuulen jäsenestä, että hän on luopunut Seurasta, ajattelen häntä säällillä; hän ei tiennyt mitä hän hylkäsi, hän ei tuntenut sen arvoa; hän oli kuin eksynyt matkamies, joka torjuu luotaan oppaan käden.”

Niin sanoi hän, joka nyt on presidenttimme. Jäsenyys Teosofisessa Seurassa on henkisesti katsoen etuoikeutettu asema. Minä olen samaa mieltä, ja minä surkuttelen niitä teosofejia, jotka eivät tätä näe eivätkä ymmärrä. Miksi? Ei minkään salaperäisen tai yliluonnollisen verukkeen takia, vaan päivänselvästi syystä.

Minkätähden liityin Teosofiseen Seuraan? Oliko minulla itsekkeitä tarkoituksia? Halusinko tietoa, joka nostaisi minut veljieni yläpuolelle? Tavottelinko salaisia voimia? Luulinko, että T. S:n jäsenillä on näitä tietoja ja näitä voimia? Luulinko, että voisin edistyä nopeasti ihmisten parissa, jotka arvattavasti olivat „pitkälle kehittyneet”? Luulinko, että astuessani T. S:aan tulisin tekemisiin „veljien” kanssa, joiden pääpyrintönä olisi ystävällisimmin vapauttaa minut pikku huolistani ja taakoistani ja tehdä elämäni persoonallisesti niin viehättäväksi kuin mahdollista, että itsekin näkisin ja ihailisin omaa nopeata edistymistäni rakkautessa ja veljellisyydessä?

Pois se. En ajatellut itseäni enkä muita. Tiesin, ettei veljeyttä sanan korkeammassa merkityksessä ollut Seuran sisäpuolella enemmän kuin sen ulkopuolellakaan. Yleiseen veljeyteen kuuluu koko ihmiskunta, koko luomakunta, ei harvat valitut. Usko veljeyteen, joka oli teosofinen uskontunnustukseni, teki minut osaksi äärettömästä kokonaisuudesta ja samalla yksilöksi tämän kokonaisuuden edessä, yksilöksi, johon kokonaisuuden elämän piti saada sijansa. Veljeydessä olin yksin; veljeyden vaatimukset kohtasivat minua itseäni, ei muita. Ja veljespiiriini kuului koko ihmiskunta, koko luomakunta, ei yksin pieni Seura. Tiesin myös, ettei T. S:n jäsenet olleet suuresti ihmeellisempiä kuin minä itsekään. Muutamat olivat tiedossa ja taidossa minua edellä, mutta he olivat saaneet tietonsa ja taitonsa täydellisiltä ihmisiltä, Mestareilta, ei meikäläisiltä, ei toisiltaan. Ja jos minä halusin saavuttaa heidän tietonsa, tuli minun itse etsiä Mestareita, jotka olivat kaikkien ihmisten veljiä. Ja silloin jäsenyys T. S:ssa saattoi olla minulle avuksi, mutta ei se missään tapauksessa ollut ehdoton ehto.

Minkätähden sitten liityin Teosofiseen Seuraan?

Kiitollisuudesta ja riemusta.

Ah, kuinka olin kiitollinen teosofialle, kuinka riemuitsin, että sain elää aikana, jolloin Totuuden Sanoma taas kuului maailmalle. Kun elämäni oli minulle synkkä arvotus, kun sieluni sisimmästä kysyin, mitä varten olin olemassa, kun ei mikään minua viehättänyt, ei synty, ei hyve, ei mikään, joka itseäni koski, silloin viisauden valo tunki sydämeni synkkyyteen ja teosofian aamunkoitto karkotti mieleni yölliset usvat. Kuinka ei poveni olisi paisunut kiitollisuudesta?

Ja samalla kun valo itselleni koitti, samalla heräsi halu kutsua muitakin osallisiksi samasta onnesta. Tätä työtä edusti Teosofinen Seura. Tätä työtä se kannatti, tätä se itsekkin teki. Kuinka olisin voinut olla siihen liittymättä?

Jäsenyys Teosofisessa Seurassa on erinomainen etuoikeus, sillä se on osanottamista jaloimpaan työhön maan päällä; työhön totuuden voitoksi, viisauden valon levittämiseksi maanpiiriin kaikkiin ääriin, niin, voinpa sanoa: tuonelan pimeimpään kolkkaan ja taivasten rohkeimpaan pilvilinnaan.

Tätä on teosofinen työ. Se ei ole haaveilijan eikä lahkolaisen unelmia. Me todistamme, mitä me opetamme. Vai eivätkö karma ja jälleensyntyminen ole ikivanhoja oppeja? Eikö niitä tavata kaikissa suurissa uskonnoissa? Eivätkö kaikki uskonnot opeta samaa ihmisen tehtävästä ja päämäärästä? Eikö Mestareita ole ollut, eikö Heitä ole? Eikö Jeesus ole opettanut: tulkaa täydellisiksi, aivan samoin kuin Buddha? Eikö Tao ole Jumalan nimi samoin kuin Allah ja Jahveh ja Brahma? Missä on ero? Elämä on yksi ja Totuus on yksi.

Pois siis epäily ja pikkumaisuus! Pois itsemme ajatteleva. Pois omista pikku suruista viihtyminen. Pois toistemme pikku vikojen urkkiminen ja tuomitseminen. Iloitkaamme ja riemuitkaamme; sanoma on taas kuulunut, valo valjennut. Ihmiskunta vaeltaa pimeydessä, mutta meidän käteemme on annettu kynttilä. Älkäämme sitä vakan alle panko, vaan antakaamme sen paistaa. Ottakaamme osaa Teosofisen Seuran työhön, levittäkäämme teosofian sanomaa, pimeydestä ja pahasta, surusta ja synkkydestä vapauttavaa sanomaa!

*

„Uusi ruokajärjestelmä” niminen jatkuva kirjoitus tulee varmaan herättämään ihastusta monessa Tietäjän lukijassa. Koska silloin tällöin kysytään, minkälainen „teosofinen” ruokajärjestelmä on oleva, katson sopivaksi julkaista tämän mieltäkiinnittävän ja sisältörikkaan kirjoituksen. Se ei ole „teosofinen” missään dogmatisessa merkityksessä, sillä teosofista ruokajärjestelmää ei ole olemassa; korkeintaan voi sanoa, että kasvissyönti yleensä on teosofien kesken hyväksytty, mutta kyllä on teosofeja, jotka syövät lihaakin, eikä vegetarianeilla ole mitään oikeutta teosofeina asettua tuomareiksi

Sitävastoin jokaisen kasvissyöjän oikeus ja velvollisuus on puhua asiansa puolesta ja levittää tietoa luonnollisemmasta ruokajärjestelmästä, joka ei ainoastaan ole ruumiilliselle terveydelle edullisempi kuin „egyptiläiset lihapadat”, vaan myös on avuksi ihmiselle hänen pyrkiessään ajatustensa ja tunteittensa herraksi. Tästä syystä onkin teosofinen aikakauskirjamme silloin tällöin ottanut asian puheeksi.

Nyt alkavan esityksen n. k. Mazdaznan (lue: masdaasnan)-ruokajärjestelmästä on alkuperäisesti kirjottanut tohtori Otoman Zaradusht Ha'nish (Chicago, U.S.A.). Suomeksi on lyhentämällä tehty David Ammannin saksalaisen mukaelman mukaan. Tohtori Hanish ei ole Teosofisen Seuran jäsen; hän on oman Mazdaznan-liikkeensä johtaja, mestari ja profeetta. Häntä ei kuitenkaan millään tavalla voi verrata amerikkalaisiin tusinaprofettoihin. Hän on syntyperältään venäläinen (synt. 1844), mutta on kasvatettu Persiassa muutamassa luostarissa ja on täten pienestä pitäen tutustunut ikivanhan (persialaisen) viisauden oppeihin ja mysteroihin. Hänen maailmankatsomuksensa on – niinkuin sopii odottaa – miltei teosofinen ja hän sanoo olevansa lähetetty alkamaan uutta rotua, jonka tähden hän panee erityisen painon ihmisen fyysisen elämän puhdistamiselle. Hänen tietonsa fyysisen elämän laista näyttävätkin melkein tyhjentyneiltä ja hämmästyttävältä usein omaperäisyydellään. Vaikkei hän ole toiminut julkisesti Amerikassa kuin v:sta 1900 lähtien, on hän jo saavuttanut melkoisen kannattajajoukon, ja ovat hänen aatteensa nykyään levinneet Europaankin, missä varsinkin Saksassa hänen järjestelmänsä herättää huomiota teosofismielisten kesken. Hänestä itsestään kerrotaan merkillisiä seikkoja. Hän on terve ja voimakas kuin

nuori mies – ulkomuodoltaankin miltei nuorukaisen näköinen – ja työkyvyssään voittamaton. Hän osaa kaksitoista kieltä, hän on kirjailija, puhuja, runoilija, säveltäjä – ja sen lisäksi mitä etevin ammattimies kaikilla elämän aloilla; maanviljelijä, latoja, mekaanikko, kemisti, kokki, leipuri j. n. e. Tämä kuuluu sadulta, mutta nämä tiedonannot olen saanut kaikin puolin vakavasta aikakauskirjasta „Mazdaznan”. Jos joku Tietäjän lukijoista Chicagossa osaa englannin kieltä, kehoitetaan häntä käymään Mazdaznan-päämajassa, osoite: Mazdaznan Publishing Co.; 3016 Lake Park ave., Chicago.

*

Viime Tietäjässä ilmotin, että panisin elokuun loppupuoliskolla toimeen teosofiset lomakurssit Oulunkylässä, jos riittävä määrä osanottajia ilmaantuisi. Vielä ei ole monta ilmottautunut (ilmottamisaika loppuukin vasta heinäkuun 31 p:nä), mutta kysymyksiä näiden lomakursseihin suhteen on tehty. Niinpä tahdon nyt huomauttaa, että kurssimaksu on ainoastaan Smk. 30:– niille, jotka itse huolehtivat ruoastaan ja asunnostaan. Tämä on tärkeä kohta helsinkiläisille ja niille maaseutulaisille, joilla on tilaisuus vierailu ystävien luona. – Sopii myös ottaa osaa esim. yhteisiin päivällisiin, mutta itse huolehtia asunnostaan ja muista ateriosta. Luento- ja kokousajat järjestetään niin, että junat eivät tee haittaa.

On myös kysytty, kuka tulee opettamaan nimitetyissä aineissa, joista yksi on arkaluontoinen. Vastaus tähän kuuluu, että allekirjottanut yksin tulee olemaan vastuunalainen opetuksesta, vaikka koetan järjestää niin, että saamme mielen virkistykseksi kuulla esitelmiä toisiltakin puhujilta. „Arkaluontoista kysymystä” käsittelee allekirjottanut.

Saa nähdä, tuleeko tuumasta tänä vuonna todellisuus. Siemen on kylvetty.

*

Kesäkuussa valmistui painosta C. W. Leadbeaterin „Astraalitaso”. Tässä kuussa on ilmestynyt kaksi Michael Woodin kertomusta „Häijy koira” ja „Keijukaisten lahja”. Elokuussa valmistuu „Valoa kohti” kirjan kolmas, helppohintainen painos ja syyskuussa Bulwerin mestariteos „Zanoni” on oleva valmiiksi painettu. Sitäpaitsi on odotettavissa teosofisessa kirjallisuudessa kuuluisia „Valoa tielle” ja „Valkoisen lootuskukan tarina”.

Leadbeaterin „Astraalitaso” on ainoa laatuaan. Se on tieteellisen tarkka ja selvä esitys astralimaailman oloista, asukkaista ja ilmiöistä, kirja sellainen, jollaisen ainoastaan salatieteellisesti harjottunut selvänäkijä on voinut kirjoittaa. Sen esiintuomista tosiseikoista ei kuitenkaan Mr. Leadbeater yksin vastaa. Ainakin kaksi toisistaan riippumatonta tutkijaa on koennut havaintoja ja ainoastaan semmoiset havainnot, jotka ovat ainakin kahden tutkijan tekemät, on varteen otettu. Usein on myös kysytty ja saatu selvitystä havaintoihin korkeammilta tahoilta. Muuten saattaa jokainen, joka hiemankin on perehtynyt astralimaailman oloihin, todistaa, että Leadbeaterin kirja on tosiseikkojen kanssa yhtäpitävä. Sitä onkin sanottu yhdeksi aikamme merkillisimmistä kirjoista ja on ennustettu, että se tulee elämään läpi vuosisatojen. Suomennos on huolellisesti ja hyvin tehty. – Kirjan hinta on 1:50, sid. 2:50 ja lähetetään postivapaasti ostajalle kesän aikana.

M. Woodin kertomukset muodostavat ensimmäisen vihkon uutta sarjaa, jonka nimeksi on pantu „T. S:n kertomuskirjasto”. Nämä tunteellisen hienot ja ylevät kertomukset sopivat sekä nuorten että vanhain luettavaksi. Michael Wood on T. S:n jäsen ja hänen ihanat tarinansa ovat kaikkein englantilaisten teosofien lempilukemista. Rientäkää ostamaan ja levittämään tätä vihkosta! Ken tämän ensimmäisen vihkon lukee, hän odottaa kiihkolla seuraavia. Jokainen vihko tulee olemaan kokonaisuus itsessään, toisista riippumaton, ja sisältämään eri kertojain teoksia. Hinta on myös oleva vaihteleva. Käsillä olevan vihkon hinta on 40 p.

„Valoa kohti” on jo tunnettu kirja. Se on levinnyt Suomessa kahdessa painoksessa ja Amerikassa yhdessä. „Kansan Lehti” Tampereella kutsui sitä heti sen ilmestyttyä „merkkiteokseksi suomalaisessa kirjallisuudessa”, ja sitä on totuttu pitämään sopivimpana suomenkielisenä propagandakirjana. Kustannusliikkeemme julkaisee siitä nyt kolmannen painoksen osaksi siitä syystä, että kirjaa alinoma kysytään, osaksi siinä toivossa, että teosofit käyttäisivät tätä tilaisuutta hyväkseen aatetta levittääkseen. Hinta on asetettu mahdollisimman pieneksi (1:25 kpl.) eikä siis tee estettä, kun tahdomme lahjottaa tuttavillemme kirjan, josta he saavat jotakuinkin täydellisen kuvan teosofisesta maailmankatsomuksestamme.

„Zanoni, yli-ihmisen elämäntarina” on hurmannut jokaisen, joka on tutustunut jo ilmestyneihin vihkoihin (1-10). Missä on sen ylevämpi romaani kirjoitettu? Kuka muu on niin paljon viisautta ja oppia osannut kätkeä mitä jännittävimmän kertomuksen puitteisiin? Kun „Zanoni” syksyllä ilmestyy kokonaisena, toivon, että se leviää sadoissa ja tuhansissa kappaleissa, sillä sen se ehdottomasti ansaitsee.

Voisi sanoa, että jokainen teosofi ainakin neljällä tavalla saattaa tehdä työtä fyysillisellä tasolla teosofisen asian hyväksi:

- 1) langettamalla, tilaisuuden sattuessa, hyvän sanan teosofian ja T. S:n puolesta,
- 2) levittämällä teosofista kirjallisuutta,
- 3) avustamalla rahallisesti teosofista kustannusliikettä, sekä
- 4) rupeamalla Teosofisen Seuran jäseneksi.

Se työ, mikä minusta toistaiseksi näyttää tärkeimmältä, on työ teosofisen kirjallisuuden hyväksi. Mitä olisimme ilman kirjallisuutta? Mistä olemme saaneet vastaukset kysymyksiimme? Ellemme kirjoista, ainakin niiden avulla. Ilman kirjoja ei aattemme leviä.

*

Muistorikas päivä oli minulle kesäkuun 29 päivä. Silloin pienet „lootusnuppuni” – s. o. ne lapset, jotka kevättalvella kävivät „lootuskoulua” Helsingissä – viettivät luonani koko päivän, saaden setänsäkin lapseksi uudestaan. Olimme luonnon helmassa aamusta iltaan, metsässä, joen rannalla, puutarhassa; käveltiin, istuttiin, lausuttiin runoja, kerrottiin satuja, laulettiin, leikittiin, juostiin. Kolme äitiä oli mukana, ja hekin vakuuttivat, että päivä oli ollut erinomaisen hauska.

Syyskuu, s. 265-271

„Teosofit ovat varmaan kovin itserakkaita olentoja, koska enimmäkseen ovat niin iloisen ja tyytyväisen näköisiä. He ainakin ovat tämän maailman lapsia, sillä hengellinen ihminen on surua täynnä; hän suree omaa ja muitten syntisyyttä ja pahuutta.”

Näin saattaa silloin tällöin kuulla vakuutettavan n. k. uskonnolliselta taholta. Ilo ja onni – se on muka aina maailmallisuutta ja itserakkautta; todellinen henkinen elämä ilmenee alakuloisuudessa, synnin tunnossa, surumielisyydessä. Oikein vakavat uskonnolliset ihmiset eivät pukeutuisi iloisein väreihin; harmaa tai musta on puku oleva ja mitättömän näköinen. Me teosofit taas puolestamme sanoisimme, että koko kristillinen maailmankatsomus on harmaa ja apeamielinen. Sen riemu vapahtajan verikuolemasta tuntuu

luonnottomalta hermosairaudelta. Sen henkisyys on mielestämme onttoa tyhjiyttä, jos ei se muussa ilmene kuin synnin tunnossa.

Meidän maailmankatsomuksemme on toinen, sen tunnustamme. Me emme usko suruun emmekä syntiin. Teosofia on paljastanut meille suuren salaisuuden. Jumala ei ole maailman ulkopuolella oleva personallinen hallitsija, vaan koko olemassaolon sisäinen henki ja elämä. Jos maailmaksi kutsumme olemassaolon muotopuolta, on Jumala sen tajuntapuoli. Jos maailmaksi vielä kutsumme muotojen yksilötajuntaa, on Jumala yksilötajuntain alla ja takana piilevä suuri yleis- ja yhteistajunta. Yksilötajuntojen välillä ja yksilötajunnan sisällä saattaa vallita ristiriita, epäsopu, suru ja viha. Mutta Jumalan suuresta yleistajunnasta on kaikki ristiriita, suru ja viha kaukana; siinä vallitsee iankaikkinen sopusointu, autuus, rakkaus ja hyvyys. Koska Jumalan yhteistajunta on kaikkien yksilötajuntain Isä, josta he ovat lähteneet ja alkunsa saaneet, piilee jumalallinen tajunta mahdollisuutena jokaisessa elävässä olennossa. Jokaisen yksilöllisen tajuntakeskuksen elämäntarkotus onkin tulla itsetietoiseksi omasta sisäisestä jumalallisuudestaan.

Tämän maailmankatsomuksen valossa kaikki käsityksemme ilosta ja surusta perinpohjin muuttuvat. Kaukana siitä, että jumalallinen elämä olisi surua ja huokausta, se päinvastoin on iloa ja rauhaa ja autuutta. Jos me tunnemme itsemme pahoiksi, jos me kärsimme, jos me suremme, on tämä vain merkki siitä, ettemme vielä tunne Jumalan rauhaa. Kärsimys on suuri opettajamme. Paha on suuri puhdistajamme. Synti on ruoska, joka ajaa meitä eteenpäin. Mutta kun olemme maistaneet jumalallista elämää, silloin tiedämme, että autuus on elämän perussävel ja rauhallinen riemu.

Sentähden me emme arvostele ihmisiä heidän valitustensa ja huokaustensa mukaan, vaan heidän sisällisen onnensa mukaan. Kuta suurempi ihmisen sisäinen rauha ja autuus on, sitä lähempänä hän on Jumalaa.

Ja me lisäämme: sekin ihminen, joka ei vielä ole saanut tuntea hengen iloa, hän täyttää parhaiten velvollisuutensa elämässä, jos hän aina koettaa olla iloinen ja onnellinen. Eikö Kristus neuvonut meitä olemaan iloisen näköisiä, silloin kun paastoomme? Eikö hän käskenyt meitä iloitsemaan iloisten kanssa ja itkemään itkevien kanssa? Niin tekee jumalallinen rakkaus. Ei se ole kova, ei tyly eikä tuomitsevainen. Se tietää, mihinpäin kaikki kulkee – ja se on levollinen.

*

Jokunen pisara vanhaa atlantilaista taikaverta juoksee kyllä vielä Suomen kansan suonissa. Onhan esim. Ruotsissa yleinen käsitys, että „suomalaiset osaavat noitua”. Ja tosiseikat näyttävät, että „nousevasta valituksesta” huolimatta siellä täällä tapaa jonkun suomalaisen ukon tai akan, joka itsepintaisesti pysyy kiinni omissa tiedoissaan ja taidoissaan, tehden pikku ihmeitään, parantaen sairaita tai saaden pahaa aikaan. Toiselta puolen taas niiden lukumäärä on hämmästyttävän suuri, joilla on millä minkinlaisia yliaistillisia kokemuksia. Ihmisten pitäisi vain ottaa tarkka vaari omista huomioistaan ja kokemuksistaan.

Voisin täyttää kokonaisen Tietäjän numeron ja enemmänkin ainoastaan toistamalla mitä minulle on kerrottu maagillisten ja psyykillisten ilmiöitten alalta. Monet kertomukset tuntuisivat aivan uskomattomilta useiden lukijain mielestä, ja ymmärrettävää on, että se, joka ei itse koskaan ole mitään „nähty” eikä mitään magiaa harjottanut, ei jaksa „uskoa”, kun kuulee mitä toinen on kokenut. Yhtäkaikki „näkyvätön” maailma on yhtä todellinen kuin näkyväinen ja salaiset voimat yhtä todellisia kuin kaikille tutut. Sen jokainen ihminen kerran saa kokea.

Syy miksi nyt otin tämän asian puheeksi, on se, että silloin tällöin kysytään neuvoa kaikenlaisten „yliluonnollisten” kokemusten suhteen ja saattaa olla paikallaan, että niistäkin sanotaan pari sanaa julkisesti.

En ota lukuun kokemuksia korkeammilta tasoilta; ne ovat yhtä harvinaisia kuin vaarattomia. Tässä ajattelen vain astralisia ja eetterisiä ilmiöitä.

Nyt on merkille pantava seikka, että usein sekotetaan yhteen astralisia ja fyysillisiä ilmiöitä. Astraliruumiin yhteys fyysillisen kanssa välitetään eetteriruumiin avulla ja eetteriruumis on niin sanoaksemme hermoston näkymätön puoli, mutta hermoilmiöt sinään eivät ole astralisia ilmiöitä; ollen eetterisiä ne kuuluvat fyysilliseen maailmaan ja fyysillisen ruumiiseen. Tässä ei ole tila selittää eroa fyysillisen ruumiin eetterisen kaksoispuolen ja astraliruumiin välillä; niistä asioista luetaan seikkaperäisesti Annie Besantin mainiosta käsikirjasta „Ihminen ja hänen ruumiinsa”. Ohimennen olkoon vain mainittu, että fyysillinen ruumis on kokoonpantu kaikista fyysillisen aineen eri olomuodoista, siis sekä kiinteistä, juoksevista ja kaasumaisista aineista, että myös eetterisistä, jotka jälkimäiset muodostavat kokonaisuudessaan eetterisen kaksoispuolen. Astraliruumis sitä vastoin on tunnemaailmaan kuuluva käyttöväline, rakennettu aivan toisen tason toisenlaisesta aineesta.

Nukkuessaan ihminen säännöllisesti poistuu astraliruumiissaan fyysillisestä. Eetterinen kaksoispuoli sitä vastoin ei erkane fyysillisestä ruumiin terveenä ollessa. Ainoastaan poikkeustapauksissa tämä tapahtuu, nim. kun ihminen menee „tännoksiin”, kun hänet nukutetaan kloroformilla tai muulla tai hypnotisoidaan tunnottomaksi. Kuitenkin on olemassa ihmisiä, joilla yhteys eetterisen ja fyysillisen ruumiin välillä on niin hällä, että edellinen helposti erkane jälkimäisestä; näitä ihmisiä kutsutaan mediumistisiksi eli mediumeiksi, välittäjiksi, koska he ovat aivan erityisessä suhteessa astralimaailmaan.

Jos näet astralinen olento, sanokaamme: vainaja, tahtoo antaa itsestään tietoa fyysillisesti eläville, tarvitsee hän sitä varten eetteriainetta (paitsi jos hän osaa vaikuttaa suoraan toisen tajuntaan). Tätä eetteriainetta avaruus on täynnä, mutta se on saatettava erityiseen värähtelytilaan, jotta ihminen voisi käyttää sitä omiin tarkoituksiinsa. Nyt tavallinen vainaja tai muu astralinen olento ei kykene asianomaisella tavalla hallitsemaan avaruuseetteriä. Mitä hänen siis tulee tehdä? Hän etsii eetteriainetta, joka jo värähtelee tarvittavalla tavalla ja löytää sitä ihmisistä. Jokapäiväisestä, terveestä ihmisestä hän ei voi sitä ottaa, mutta kyllä mediumistisesta. Ja kun hänellä kerran on ainetta käytettävänä, hän voi saada aikaan ääniä, koptuksia, puhetta, näkyjä, jopa itsekin „materialisoitua” eli aineellistua näkyväksi.

Olen kuvaillut asiain menoa astraliselta kannalta ja hieman räikeässä muodossa. Tietysti ei läheskään aina alkusyy ole astralisessa olennessa. Varsinkin siitä saakka kun spiritistinen liike pantiin alkuun, on tavallisesti ensimmäinen askel otettu fyysillisesti elävien puolelta. Ihmiset panevat toimeen istuntoja ja pyytävät täten nimenomaan astralimaailman asukkaita sekottumaan fyysilliseen elämään. Kuinka terveellistä ja kuinka ylevää tämä on, se on toinen kysymys. Ylipäänsä tiedämme, että tietäjät ja salatiiteilijät varottavat meitä kehittämästä itsessämme tai muissa mediumistisia taipumuksia umpimähkään.

Kun ihminen alkaa havaita itsessään yliaistillisia oireita, tulee hänen siis tarkasti tutkia, mihin luokkaan ne kuuluvat, ovatko mediumistisia, s. o. fyysillis-eetterisiä, vai ovatko astralisia ilmiöitä. Mediumistiset ilmiöt ovat miltei aina yhteydessä jonkinlaisten ruumiillisten muutosten, ahdistusten, kivun tunteiden, hermopuuskien, hermokiihtymisten y. m. kanssa, puhtaasti astraliset ilmiöt sitä vastoin eivät vaikuta häiritsevästi hermostoon eivätkä ruumiiseen yleensä.

Otetaanpa esimerkki asian valaisemiseksi.

Jos pyrkijällä on taipumusta astua ulos fyysillisestä ruumiistaan ja tuntee itsensä itsetietoiseksi, täysin omaksi itseksensä, ulkopuolella kärkeintä käyttövälinettään, silloin hän itsetietoisuutensa laadusta ja ympäristöstään voi havaita, minkälaisessa ruumiissa hän liikkuu. (Perehtymätön lukija saattaa luulla, että puhun perättömiä; mutta nämä rivit ovatkin niitä varten, jotka hieman ovat kokeneet ylifyysillistä elämää, niitä varten, jotka kokemuksestaan tietävät, että ihminen ei ole sidottu näkyväiseen ruumiiseensa, vaan että hän itse saattaa elää ja toimia sen ulkopuolella, sen maassa todella „sielutonna”). Tahdon nyt tässä mainita

kolmenlaisesta käyttövälineestä, jotka voivat olla ihmisellä, kun hän tuntee itsensä itsetietoiseksi ulkopuolella ruumistaan. Nämä ovat kaikki fyysillis-astralisia enkä ollenkaan puhu korkeammanlaatuisista salaruumiista.

1. Ihminen astuu kuin ulos itsestään, seisoo vuoteensa vieressä, katselee fyysillistä ruumistaan, liikkuu huoneessaan, astuu ulos – vaikkapa ikkunasta, ilman läpi, seinän läpi – kadulle tai pihalle ja kulkee eli kiittää aivan omana itsenään ympäri fyysillisessä maailmassa. Hänen päähänsä pälkähtää: minäpä käyn siellä tai siellä, ja nopeasti hän joutuu toivottuun paikkaan. Kauas hän ei pääse fyysillisestä ruumiistaan, mutta keveäksi ja ihmeelliseksi hän tuntee olonsa. Ensimmäisellä kerralla hän tavallisesti pelästyy, luulee itsensä kuolleeksi ja pyrkii pian takaisin karkeaan ruumiiseensa.

Hän on ulostunut ja liikkunut eetterihaahmossaan. Jos tämä on itsestään tapahtunut, ei hän siihen mitään voi. Jos hän pysyy terveenä, ei ilmiö useinkaan uudistu. Mutta on ihmisiä, jotka kovasti ponnistavat ja tahtovat „kokea” jotain; heille tämä saattaa tapahtua aivan kuin ponnistustensa palkaksi. Älkööt kuitenkaan siitä iloitko: se on sairaaloinen ilmiö. Rinnatusten semmoisen ulostumisen kanssa saattaa käydä suuri ruumiillinen tuska, ja tämän pitäisi jo varottaa uhkarohkeata yrittelijää.

2. Ihminen huomaa olevansa itsetietoinen ulkopuolella fyysillistä ruumistaan tämän nukkuessa. Hän tapaa tuttuja henkilöitä, eläviä ja kuolleita, hän saa kuulla asioita, joita hän ei fyysillisesti tiedä, hän kulkee oudoissa paikoissa, hän liikkuu aivan vapaasti miltei salaman nopeudella, hän voi suorittaa kaikenlaisia töitä, olla monella tavalla apuna, käydä oppimassa j. n. e. Hän on aivan oma itsensä, sama kuin päivälläkin, ja muistaa herätessään seikkaperäisen selvästi usein kummallisia kokemuksiaan.

Hän on tällöin liikkunut ja toiminut astraliruumiissaan.

Samoin kuin eetteriruumiissa liikkuja useimmiten luulee olevansa ulkona astraliruumiissa, samoin ihminen liikkuessaan päivätajuisesti itsetietoisena astraliruumiissaan helposti alkaa imarrella itseään sillä otaksumalla, että hän nyt on salatieteellisesti herännyt astralitasolla. Tämä ei kuitenkaan ole asianlaita. Hänen astraliruumiinsa on jonkun verran puhdistunut ja ennen kaikkea muodostunut päivätajuisen itsetietoisuuden tottelevaiseksi palvelijaksi. Tämä on edistysaskel, mutta se on vielä kaukana astralisesta herämyksestä. Eihän jokainen fyysillisesti itsetietoinen ihminen ole henkisesti herännyt fyysillisessä maailmassa! Astralinen herämys on myös henkistä laatua ja on korkea ilmiö astralisessa elämässä.

3. Koska joku on voinut semmoistakin kokea, olkoon tässä mainittu, että kun ihminen heränneenä on ulkona astraliruumiissaan, silloin hän ei enää ole päivätajuinen personallisuutensa. Hänen päivätajuinen personallisuutensa on kuin toinen olento, jota hän ylhäältä katselee. Itse hän on uusi ihminen, uusilla ominaisuuksilla ja kyvyillä varustettu. Hän on „häävaatteihin puettu”, niinkuin raamatun vertauksessa sanotaan. Hän on lähempänä todellista itseään.

Tämä on aivan ymmärrettävä, kun muistamme, että astralimaailma on „hienompi” maailma kuin fyysillinen, on askel lähempänä jumalallista tajuntaa. Vaikka se on harhojen maailma ja suuri pettäjä sille, joka ei osaa säilyttää tasapainoaan keskellä sen lumouksia ja pyörteitä, on se nostanut heränneen ihmisen yhden portaan ylemmäksi Jumalaa kohti, ihmisen tosi Itseä kohti, jonka tähden ihminen siinä maailmassa voi olla ja on suurempi ja sielukkaampi ja henkevämpi kuin fyysillisessä.

*

Teosofisen Seuran väsymätön presidentti, Mrs. Annie Besant, on nyt suurella luentomatallaan Amerikan Yhdysvalloissa, oltuaan ensin heinäkuun loppuun saakka Englannissa, jossa hän uskomattomalla tarmolla matkusteli, luennoitsi ja johti kokouksia. Hänen ensimmäisestä esiintymisestään New-Yorkissa kirjottaa veljeni minulle seuraavasti:

„. . . nyt varsinkin tunnen halua vaihtaa ajatuksia kanssasi, sillä minulla on ollut onni kuulla ja nähdä Annie Besantia, ja mieleni on yhä vielä täynnä hänen esitelmänsä rikkaita vaikutelmia. Eilen iltana (elokuun 4 p:nä) hän – „one of the most interesting of living women” (yksi mieltäkiinnittävimpiä elävien naisten joukossa) kuten muuan The Brooklyn Daily Eagle'n avustaja häntä kutsuu – New-Yorkin Masonic Hall'issa piti esitelmänsä Jälleensyntyisestä. Meitä oli siellä muutamia suomalaisiakin, Vilenius etunenässä, muuan nuori mies, pari rouvaa, eräs neiti, vaimoni ja minä. Tuskin tarvinnee mainita, että kaikki olimme tulta ja liekkiä. Vileniuskin, joka ei ollenkaan ymmärrä englantia, oli vallon „rakastunut” ja hänen loistavasta silmäyksästään näkyi, ettei vieras kieli ollut estänyt häntä hyötymästä harvinaisesta, arvokkaasta tilaisuudesta, sama oli laita vaimoni ja minun ehkä vielä suuremmassa määrässä, sillä me ymmärsimme myös, mitä hän sanoi. Annie Besantin persoonallisuudesta säteili voima, joka vastustamattomasti magnetisoi minua, enkä voinut olla ihailematta sitä ajatuksen terävyyttä ja kaikesta intoilevasta lavertelusta vapaata, sytyttävää innostusta, joka uhkui hänen esityksestään. Yleisö istui koko ajan jännityksessä henkeä pidättäen eikä voinut (aito yankee tavalla) pidättyä silloin tällöin voimakkailla kättentaputuksilla osottamasta hyväksymistään. Kuta kauemmin hän puhui, sitä voimakkaammin kaikui hänen äänensä ja sitä enemmän hän itse aineestaan innostui. Lähetän sinulle muutamia sanomalehtiotteita, jotka antavat sinulle käsityksen hänen puheensa sisällöstä. Loppusanat, joilla hän päätti esitelmänsä, olivat perin vastakkaisia sentapaisille lauseille, joita käännötyshaluiset papit niin mielellään käyttävät; hän varotti kuulijoita ottamasta vastaan vaikutusta hänen „trained tongue” iltaan (harjaantuneelta kieleltään) tai kaikilta siteeraamiltan auktoriteeteilta; hän huomautti erittäin, että „easy converts” (helposti käännetyt) pikimmin luopuvat, ja sentähden hän toivoi jokaisen ymmärtävän, että hänen esitelmänsä vain oli esiintuonut muutamia ajatussuuntia, joita pitkin itsekunkin tuli kulkea. „Ready made opinions” (valmiiksi tehdyt mielipiteet) sopivat yksilölle yhtä huonosti kuin „ready made clothes” (valmiiksi tehdyt vaatteet). Ajattele itse, tutki itse. Kuta enemmän ja monipuolisemmin totuutta tutkitaan ja tarkastetaan, sitä suuremmaksi, kirkaammaksi ja ihanammaksi se kasvaa!”

*

Eräs suomalainen T. S:n jäsen Chicagossa, Miss H. Söderman, kirjotti minulle elokuun 4 p:nä seuraavasti:

„Olen juuri lukenut heinäkuun Tietäjässä kirjoituksenne tohtori Hanish'ista ja kehotuksenne käymään mazdaznan päämajassa täällä Chicagossa. En voi olla teille siitä kirjottamatta. Se on aivan lähellä asuntoani ja olen siellä useasti käynyt. Täytyy minun sanoa että heidän temppeleinsä ja jumalanpalveluksensa on kaunein mitä olen koskaan nähnyt, vaikka olen käynyt täällä luullakseni ainakin viidessäkymmenessä eri kirkkokunnan kirkossa. Kävin siellä sielulleni virkistystä hakemassa, ennenkuin löysin Teosofisen Seuran. Olen kuullut että tohtori Hanish on kuudenkymmenen vuotias, vaikka hän liikkuu nuorukaisen nopeudella, enkä suinkaan arvaisi häntä yli kolmenkymmenen vuotiaaksi, miellyttävää ja yksinkertaista vaikka samalla syvälle käypää on hänen puheensa ja yksinomaista hänen persoonallisuutensa. Mielenkiinnolla olen hänen opetuksiaan useasti seurannut. Hänen lausepartensa on: „stand alone, and mind your own” (seiso yksin ja pidä omista asioistasi huolta).

Epäilemättä on hän harvinaisen pitkälle kehittynyt henkilö ja on hänellä siten käsitykseni mukaan tietysti oma tehtävänsä mailman kehityksessä.”

Lokakuu, s. 305-310

Annie Besantin, Teosofisen Seuran presidentin, syntymäpäivän kunniaksi julaistaan Mr. Leadbeaterin ehdotuksesta kaikkien teosofisten aikakauskirjojen lokakuun numerossa englantilaisen jäsenen miss

Elisabeth Severs'in tervehdyskirjotus. Se luetaan suomennettuna Tietäjässäkin. Koska teosofinen kustannusliikkeemme pian aikonee julaista Annie Besantin elämäkerran, ei minun tässä tarvitse niiden varalle, jotka eivät tunne presidenttimme elämänvaiheita, kuin ohimennen mainita muutamia pääkohtia hänen historiastaan.

Hän on aina ollut tunnettu totuuden rakkaudesta. Hänen pahimmat vihamiehensäkin ovat todistaneet, että hän ei koskaan ole tahallansa valehdellut. Hänen elämänsä ainoa päämäärä onkin ollut totuus. Sitä hän on etsinyt, sitä tavoitellut, sen puolesta kamppaillut. Hän kerran itse lausui, että hänen hautakivelleen ei tarvittaisi muuta kirjoitusta kuin: „hän koetti seurata totuutta”.

Annie Wood syntyi lokakuun 1 p:nä 1847. Hän sai huolellisen ja hyvän kasvatuksen, vaikka isä, joka oli lääkäri, kuoli Annien vielä pienenä ollessa ja jätti perheensä niukkiin oloihin. Kahdeksantoista vuotiaana Annie Wood joutui naimisiin pastori Frank Besantin kanssa ja tuli kahden lapsen äidiksi. Hän oli silloin harras kristitty ja uskoi, että avioliito pappismiehen kanssa olisi kuin porras taivaaseen. Kaikenlaiset surulliset ja raskaat kokemukset naimisissa ollessaan saivat hänen kuitenkin epäilemään ensiksi jumalan hyvyttä, sitten koko kristinoppia ja kirkkoa.

Nyt alkoi Annie Besantille vaikea aika, sisäisten ja ulkonaisten taistelujen aika. Hän tutki raamattua, hän tutki teologiaa, luki itsensä paljon oppineemmaksi tavallista jumaluusoppinutta tutustumalla esim. tarkasti kirkkoisien kirjoituksiin. Hän kävi piispojen ja pappien puheilla etsimässä vastausta sielunsa polttaviin kysymyksiin, ja sitten vasta kun hän huomasi, ettei hänelle ollut apua uskonnolliselta taholta, hän hylkäsi kristinuskon ja tuli materialistiksi. Seuraava askel oli ero miehestä, laillinen ero, joka riisti lapset äidin sylistä. Annie Besant oli naisasian ensimmäisiä marttyyrejä.

Erottuaan miehestään hän muutti asumaan vanhan äitinsä kanssa ja elätti itseään ja äitiään kirjottamalla lehtiin ja puhumalla. Nyt — seitsemänkymmenenluvulla — alkaa Annie Besantin nimi kaikua, ja tulla tunnetuksi. Hän liittyi sosialisteihin ja tuli pian niiden johtajaksi yhdessä jalon Mr. Charles Bradlaugh'n kanssa. Pitkä ja siunauksellinen oli hänen toimintansa sosialistein leirissä. Muutaman lakon hän kerran johti onnelliseen loppupäätökseen. Saipa hän istua vankilassakin aatteittensa takia. Hän tuli niin tunnetuksi ja rakastetuksi Lontoon kurjimmista kaupunginosissa, että hänen sanottiin voivan aivan turvallisena kulkea keskellä yötä semmoisissa paikoissa East End'issa, joihin eivät poliisit uskaltaneet astua päivälläkään.

Mutta hänen totuutta janoova sielunsa ei löytänyt tyydytystä materialismista. Hän sai itsekkin kokea semmoista, jota oli mahdoton käsittää aineellisen maailmankatsomuksen kannalta, ja tutkiessaan spiritistisiä ilmiöitä hän tuli vakuutetuksi yliaistillisten voimien olemassaolosta. Kuitenkin hän pysyi etsivällä ja epävarmalla kannalla, kunnes sattui hänen elämänsä suurin käännekohta. Vuonna 1888 sanomalehti Pall Mall Gazette lähetti hänen arvosteltavakseen kaksi paksua nidosta — H. P. Blavatskyn „Salaisen Opin”. Kummastellen Annie Besant ryhtyi lukemaan, mutta ennenkuin oli loppuun ehtinyt, tiesi hän sielussaan, että kauan etsitty totuus oli tässä löydetty. Aivan kuin neiti Severs kirjoituksessaan sanoo, oli Annie Besantin puhdas totuuden rakkaus siksi kirkastanut hänen silmänsä, että kun totuus tuli, hän näki sen.

Vuonna 1889 Annie Besant tuli Madame Blavatskyn oppilaaksi, tehden heti niin suuria edistysaskeleita, että H. P. B. sanoi uskotuilleen: „Anniesta tulee minun seuraajani”. Kun Madame Blavatsky kuoli v. 1891 oli hän nimittänytkin Annie Besantin sisäiseksi perilliseksi. Vuosi vuodelta ovat sen jälkeen Annie Besantin henkiset voimat kasvaneet, vuosi vuodelta on hänen työalansa laajentunut. Hän on kauan aikaa ollut Teosofisen Seuran tunnustetusti etevin opettaja ja koko teosofisen liikkeen sielu. Kun eversti Olcott, T. S:n perustajapresidentti, kuoli v. 1907, valittiin Annie Besant melkein yksimielisesti Seuran ulkonaiseksikin johtajaksi. Hänen kotinsa on Intiassa, milloin Benaresin kaupungissa, milloin Adyarissa T. S:n päämajassa, mutta joka vuosi hän tekee matkan Eurooppaan tai Amerikkaan.

Mrs. Besant on aikamme suuremmoisoin ja kukaties kuuluisin puhuja. Hänen sanansa ovat täynnä voimaa ja viisautta, koko hänen olentonsa ja esiintymisensä vaikuttaa siveellisesti nostavasti ja henkisesti innostavasti.

Hän on kirjottanut hämmästyttävän paljon teosofina ollessaan. Pääteokset ovat „Aikain viisaus”, „Kristinuskon salainen puoli”, „Tutkimus tajunnasta”, „Salatieteellinen kemia” ja „Ajatusmuotoja” (kaksi viimeainittua yhdessä Mr. Leadbeaterin kanssa). Hänen esitelmänsä ja puheensa pikakirjotetaan aina ja julkaistaan kirjoina; nekin ovat arvokkaita lisää teosofiseen kirjallisuuteen. Annie Besant on, kuten viime vuonna huomautin, todellinen tietäjä. Hänen sanoillaan on painoa. Hän puhuu ja kirjottaa mitä hän itse on kokenut, mistä itse on selville päässyt, mitä itse on nähnyt ja oppinut tietämään. Kuinka muuten hän saisikaan seuraajia joka maassa?

*

Luin äsken jostakin teosofisesta kirjasta seuraavan lauseen: „Hengen silmillä nähtynä loistaa tavallisesti henkilö, joka kuolemukseen rakastaa ehkä yhtä ainoata olentoa tai joitakuuta harvoja, aivan kuin aurinko talikynttilän rinnalla verrattuna „kuuluisaan ihmisystävään”, joka antaa miljonnia ylellisyydestään yleishyviin tarkoituksiin, mutta varmaan ei tahtoisi kieltäytyä hyvästä sängystään ja aamukahvistaan valvoakseen sukulaisen sairavuoteen ääressä. Sitä vastoin hän mielellään kustantaa sille sairaanhoitajattaren – mikä kyllä on hyvä – mutta ei koskaan lesken rovolla. Todellista arvoa on yhtäkaikki ainoastaan sillä, minkä verran antaa omaa itseään, minkä verran antaa vaivaansa, kipuaan, tuskaansa kärsivän puolesta, toivoaan, kamppailuaan, epätoivoaan, elämäänsä, jäseniään ja kaikkia aistejaan, minkä verran antaa kuumia ajatuksia, kiihkeitä tunteita ja taivasta tavoittelevia unelmia – sillä vain on arvoa, annettakoon useille tai harvoille. Kaikki muu anteliaisuus on roskaa.”

Nämä sanat eivät tarvitse mitään kommentarioita. Ne puhuvat itse puolestaan. Kuinka usein kuulee sanottavan, että „lempi” ja „rakastuminen” ja „rakkaus” on esteenä henkiselle kehitykselle! Ne ihmiset, jotka niin väittävät, eivät tunne ihmissielun salaisuuksia. Selvänäköisellä silmällä katsoen ihminen juuri on kauneimmillaan silloin kun hän on rakastunut. Itsekkäät värit hänen aurassaan ovat painuneet alaspäin ja rakkauden epäitsekäs ruusunväri hohtaa aurassa hänen rintansa kohdalla. Tietysti en puhu irstailijan himosta, vaan siitä lemmestä, joka puhkeaa esim. nuorukaisen sydämessä. Irtstailijalla on koko „lemmen prosessi” niin itsetietoinen, että hänen tahtonsa ja ajatuksensa heti suuntautuvat määrättyyn fyysilliseen suhteeseen. Että „puhtainkin rakkaus” aikaa myöten kadottaa raikkautensa ja epäitsekyytensä, ei riipu rakkaudesta sinään, vaan siitä, että me ihmiset vielä osaamme niin heikosti ja kylmästi rakastaa. Kun kiihkoisa lempi kylmenee saatuaan fyysillisen tyydytyksen, todistaa tämä seikka vain, että lempi oli pinnalla enemmän kuin sydämessä. Sillä sydämellinen rakkaus yhä vain laajenee ja lämpenee. Kaukana siitä, että se mistään saavuttamisesta kylmenisi, se yhä vain syvenee ja kasvaa. Sen kiitollisuus elämää ja rakastamaansa olentoa kohtaan ei tunne rajoja, sen rauha ja sen ilo tulevat päivä päivältä todellisemmiksi.

Eivät runoilijat turhaan ylistä rakkautta. Parempia ihmistuntijoita he ylipäänsä ovat kuin kaikennäköiset filosofit. Sillä ennenkuin yksilöllisen ja persoonallisen rakkauden läksy on opittu, ei ihminen voi odottaa henkistä kehittymistä. Kuinka se, joka ei ole oppinut rakastamaan ja kärsimään tuskaa rakastetun puolesta, jaksaisi ottaa päällensä niitä ylikuonnollisia tuskia, jotka kohtaavat kaidalla tiellä kulkijaa? Kuinka se, joka ei ole oppinut rakastamaan ihmistä, jonka hän näkee, kykenisi rakastamaan Mestaria, Jumalaa, Totuutta, jota hän ei näe? Sillä Jumalaa ei voi rakastaa puolinaisesti, totuutta ei palvella yhdellä kädellä. Vasta silloin kun ihminen on ollut uskollinen pienessä rakkaudessa, vasta silloin annetaan hänelle suurempi.

*

Käsiini sattui tuonnoin muuan uskontohistoriallinen käsikirja, jota yliopistossakin käytetään oppikirjana. Se on saksalaisen teologin kirjottama ja sekä huolellisesti että tasapuolisesti sepitelty, jos kohta kristilliseltä kannalta. Jumaluusoppineiden suuri tietämättömyys jumalallisista totuuksista iski kuitenkin silmiin tuon tuostakin. Niinpä tekijä Intian uskonnoista puhuen ihmetellen kysyy, mikä siihen mahtaa olla syynä, että „sielunvaellusoppi” on niin syvästi juurtunut Intian kansan tajuntaan. Hän arvelee, että se varmaan muodostui vasta aarialaisten tultua maahan alkuasukkaiden kummitus- ja henkipalveluksesta. Tiedämmehän, hän sanoo, että taikausko aina leviää helpommin kuin usko, yksin ylhäisissäkin kansanluokissa.

Niin, tämä korkeasti oppinut teologinen kanta on sangen kuvaava. „Sielunvaellusoppi” on tietysti taikauskoa – senhän jokainen tietää ennestään – ja kysymys on vain siitä, mistä semmoinen taikausko on saanut alkunsa. Teologisten totuudenetsijäin mieliin ei pätkähdä kysyä, olisiko mahdollisesti todellisuudessa olemassa jotain senkaltaista kuin sielunvaellus eli paremmin sanoen jälleensyntyminen. Ei, sillä onhan Konstantinopolin kirkolliskokous v. 553 tuominnut jälleensyntymisuskon kadotukseen vieväksi kerettiläisyydeksi! Ja kuinka kirkon uskollinen palvelija voisi itse ruveta luonnon totuuksia tutkimaan, kun suuret keisarein ja kuninkain kokoonkutsumat pyhät synodit jo ovat määränneet ja määritelleet, mikä on totta, mikä ei. Ja jos eivät nimenomaan ole sitä määritelleet, ovathan ainakin jyrkästi lausuneet, mitä saa uskoa, mitä ei! Paha vain, että kirkolliskokouksissa miltei aina päätettiin asioista niin hullunkurisen hataroihin edellytyksiin nojaten. Jos piti määrätä, montako hammasta oli hevosen suussa, katsottiin kaikki raamatut ja pyhät kirjat, väiteltiin, riideltiin, saarnattiin, profeteerattiin. Se joka uskalsi ehdottaa, että tuotaisiin hevonen tarkastettavaksi, ajettiin ulos jumalan pilkkaajana ja pyhän kokouksen häpäisijänä. Mieluummin tyydyttiin siihen lopputulokseen, että julistettiin hevosen hampaiden lukumäärä aikojen aamusta määrätynsi ikuisiksi jumalalliseksi salaisuudeksi, kuin ruvettiin asiaa luonnollisesti tutkimaan.

Valitettavasti meidän jumaluusoppineemme vielä monessa suhteessa seuraavat näiden kunnioitettavien kirkkoisien pyhiä jälkiä. Ja katsokaamme mekin, jotka emme ole teologeja, että pysyttelemme vankasti rehellisen totuuden etsimisen ja totuuden tiedon kaidalla tiellä emmekä hairahdu sokean uskon usvaisille suomaille.

*

Tätä kirjottaessani muistuu mieleeni „pohjoisnapajuttu”. Ystäväni M. K. lausui äsken New-Yorkin Uutisissa: „Ovathan eräät teosofitkin (m. m. itse P. E.) unohtaneet totuuden etsimiskantansa, kun pohjoisnapahaaveilu on heissä päässyt vaikuttamaan, ja ihan tosissaan vakuuttaneet, että siellä jäätikköjen takana muka asustaa se valkea veljeskunta, jonka elämänymmärrys on vapaa kaikesta harhasta.”

Siinä erehtyi kirjottaja. En ole – eikä kukaan muukaan teosofi ole – vakuuttanut, että Valkoisen Veljeskunnan kotipaikka olisi pohjoisnapa. Valkoisen Veljeskunnan kotipaikka on kolminaismaailman yläpuolella; sen fyysillisiä edustajia on siellä täällä maan päällä ja sen fyysillinen pesäpaikka on nykyään Himälaysen tienoilla. Mutta pohjoisnavan tienoilla on „Pyhä Maa”. Mikä tämä pyhä maa on, siitä voi lukea kirjasta „Enkelein lankeemus”. Samasta kirjasta myös näkyy, että „pyhä maa” oli ensimmäisen juurirodun manner. Ensimmäinen juurirotu oli astralis-eetterinen (süs ei karkeasti fyysillinen). Pyhän maan elämä, kuten samassa kirjassa selitetään, on eetteritasolla, fyysilliselle silmälle näkymätön.

Tunnustan haaveilleeni, että itse pyhä maa olisi fyysillinen. Tunnustan myös, etten ole siitä haaveilusta vielä vapaa. En ole vielä aivan varma, että pohjoisnapa on löydetty. Mutta mahdollisesti tässä erehdyn. Olen ehkä erehtynyt otaksuessani, että pyhä maa olisi fyysillinen. Ehkä se on vain eetterinen. Silloin on aivan selvästi tosi H. P. B:n sana ettei siihen pyhään maahan kukaan astu fyysillisellä jalalla.

Kun valtiopäivillä keskustellaan ja päätetään kaikenlaisten seerumilaitosten, laboratorioroiden ja sairashuoneiden avustamisesta ja perustamisesta, tulen ajatelleeksi: miksi ei kustanneta opettajia, jotka ympäri Suomen levittäisivät tiedon siivouden ja puhtauden, raittiin ilman ja kylmän veden, luonnollisen ravinnon ja auringonpaisteen verrattomasta terveydellisestä merkityksestä? Miksi miettiä kaikenlaisia keinoja tautien parantamiseksi? Eikö olisi parempi tehdä työtä tautien poistamiseksi kokonaan?

Marraskuu, s. 337-342

„Mitä arvoa, mitä merkitystä on oikeastaan teosofisella looshityöllä? Muutamat ihmiset tulevat yhteen kerran viikossa, lukevat jotain, kuulevat jonkun puhuvan, keskustelevat – kokous saattaa välistä olla sangen kuiva! Onko siitä mitään hyötyä? Jos voitte, vahvistakaa minun uskoni!”

Piileekö tässä kysymyksessä pilkkaajan iva? Mahdollisesti, mutta älkäämme ottako sitä siltä kannalta. Se ei ole tyhjänpäiväinen kysymys. Kysyköön sillä tavalla itseltään jokainen teosofisen looshin jäsen. „Mitä hyötyä on näistä looshikokouksista? Voitanko itse mitään, voittavatko muut?”

Epäilemättä hän silloin vastaa itselleen: „voitanhan sen, että minun käsitykseni teosofiasta tulevat kerta kerralta selveemmiksi”. Mutta hän soisi sittenkin mielellään, ettei kokouksen hyöty rajottuisi siihen, vaan että siitä olisi hyötyä maailmallekin, niin että teosofista looshitoimintaa todella voisi pitää työnä ja kutsua siksi.

Jos nyt tiedustelisimme esim. materialistilta, kuinka hän arvostelisi teosofista looshitoimintaa, niin hän varmaankin nauraisi ja sanoisi, että se on turhanpäiväistä ajanhukkaa. Tätä hänen kantaansa emme voi hämmästyä, sillä hän uskoo yksinomaan fyysilliseen todellisuuteen ja fyysilliseen ruumiiseen, eikä voi kutsua työksi muuta kuin sitä toimintaa, jonka kautta suorastaan hankitaan „leipää” ja aineellisia mukavuuksia.

Mutta me jotka uskomme ja tiedämme, että fyysillinen todellisuus on vain osa Elämän Todellisuudesta ja että ihminen on henkinen olento, me olemme kuin näkeviä sokeain keskellä ja meille on annettu vastuunalainen tehtävä. Suuremmassa tai vähemmässä määrässä me kaikki olemme auttajien ja opettajien asemassa muuhun maailmaan nähden. Ellemme nyt vielä ole valmiita opettajia, tulee meidän kuitenkin muistaa, että juuri meitä, jotka uskomme henkeen, valoon, hyvään, on kutsuttu valaisemaan sitä pimeyttä, jossa veljemme vaeltavat; meidän velvollisuutemme on sentähden valmistaa ja kasvattaa itseämme ihmisten auttajiksi.

Tältä kannalta katsoen looshi-toimintakin muuttuu työksi. Se on aivankuin koulu, jossa jäsenet yhä enemmän ja syvemmin perehtyvät teosofiseen elämäntodellisuuteen ja teosofian monenlaisiin elämää valaiseviin oppeihin. Yksin lukien ja yksin tutkien, yksin mietiskellen ihminen ei läheskään huomaa niin paljon, tunkeudu niin syvälle, näe niin monelta taholta kuin tutkiessaan yhdessä muiden kanssa, heidän kanssaan vaihtaessaan ajatuksiaan. Hänen kehityksensä sanalla sanoen käy paljon nopeammin.

Ja mitä enemmän hän kehittyy, sitä suuremmaksi hyödyksi hän voi olla. Hänen ei tule jäädä siihen harhakäsitykseen, että hänen oma kehityksensä olisi tärkeä. Miksikä hän kehittyisi? Siihen ei todella ole erityistä syytä, ellei se tapahdu maailman takia, „jumalan kunniaksi”, „ihmisten iloksi”. Sitä varten hänen tulee kehittyä, että hän voisi toisia auttaa ja opettaa. Älköön hän sentähden panko kynttiläänsä vakan alle, vaan antakoon sen loistaa. „Docendo discimus” (opettamalla opimme), sanoo vanha latinalainen

sananparsii, ja tämä on erityisesti tosi myös teosofien suhteen. Meidän tietomme ei kasva sillä, että täytämme päämme muiden ajatuksilla ja tiedoilla. Meidän tietomme kasvaa yksin sillä, että harjoitamme sitä kykyä itsessämme, jolla voimme nähdä. Mikä se kyky on? Se on n. k. intuitsioni. Se on buddhimaan, joka on korkeampi kaamamanasta. Se on vilpitiön rakkaus totuuteen ja ihmisiin ja sen rakkauden ainainen täytäntöönpano. Se on taikasauva, joka avaa meille luonnon salatut maailmat, niin että saamme nähdä voidaksemme näyttää. Ylpeässä ja itsekkäässä ihmisessä intuitsionin jumalallinen kyky ei herää, ainoastaan siinä ihmisessä, joka nöyrästi ja iloisesti tahtoo toisia palvella.

Yksi on vielä näkökohta, jolta voimme katsella looshitoimintaa ja ylipäänsä kaikkien teosofien elämää. Se on okkultinen.

Salatieteellisen selvänäkijän silmällä katsoen ihmisellä on useampia ruumiita, paitsi alinta fyysillistä, myös tunteiden astraalinen ja ajatusten mentaalinen ruumis, verho eli käyttöväline. Kun ihminen ajattelee eli tuntee jotakin, erkanee näkymättömässä maailmassa hänen astralisesta ja mentalisesta käyttövälineestään aivan kuin pieni olento, joka juuri edustaa hänen tunnettaan ja ajatustaan. Tämän olennon elinvoima on riippuvainen ihmisen ajatuksen tai tunteen voimakkuudesta. Sen ulkopiirteet riippuvat ihmisajatuksen selvydestä ja tarkkuudesta, sen väri ajatuksen luonteesta ja laadusta. Koko ilmapiirimme on täynnä kaikenlaisia ajatusmuotoja, voimakkaita, heikkoja, kauniita, rumia, kirkkaita, hämää. Jokainen ihminen on kuin sieni, joka kulkien tässä ajatusten meressä imee itseensä minkä ajatuksen milloinkin ja lähettää taas luotaan mitä ajatuksia milloinkin.

Kuinka tärkeätä olisi siis, ihmiskunnan kehitystä silmällä pitäen, että meidän ajatustemme ja tunteittemme ilmapiiri olisi niin puhdas ja ylevä kuin mahdollista! Kuinka tärkeätä, että siitä poistettaisiin kaikki turhat, mitättömät, rumat, alhaiset ja itsekkäät ajatukset! Kuinka tärkeätä, että sitä kansotettaisiin ylevillä, kauniilla, voimakkailta, epäitsekkäillä ja puhtailla ajatuksilla ja tunteilla! Ei, että mikään jumala tämän taikaiskulla tekisi, vaan että me ihmiset ymmärtäisimme, että tämä on meille annettu tehtäväksi!

Nyt ymmärrämme, mikä suuri merkitys voi olla teosofisella looshilla. Sen jäsenet kokoontuvat säännöllisesti, tuntevat säännöllisesti veljellisiä, puhtaita tunteita, ajattelevat säännöllisesti voimakkaita, vapauttavia ja nostavia ajatuksia. Säännöllisyys vaikuttaa sen, että kerran syntyneet ajatuskuvat saavat joka kerta aivan kuin uutta ravintoa, uutta elinvoimaa ja muodostuvat ympäristön pimeyteen kirkkaasti loistavaksi valoksi, joka houkuttelee ihmissieluja etsimään totuutta ja pyrkimään veljeyttä kohti, vaikkeivät aavistakaan, mistäpäin saavat herätyksensä.

Tämä on teosofien salainen työ. Siihen voi jokainen ottaa osaa, köyhä niinkuin rikas. Kun saamme tämän salaisen tulipalon syttymään yltymäri maailmaa, silloin koittaa uusi aika. Silloin tulee vapahtaja, käyttää sytyttämämme tulen voimat hyväkseen ja luo uuden yhteiskunnan ja uuden sivistyksen.

*

Edellisen yhteydessä sopii mainiosti julkaista seuraava kysymys ynnä siihen kuuluva Mr. C. W. Leadbeaterin kirjottama vastaus. Se puhuu looshitoiminnasta puheenjohtajan kannalta ja intuitsionista jokapäiväisen ymmärryksen kannalta. Olen sydämestäni yhtä mieltä Mr. Leadbeaterin sanojen kanssa.

„Minä huomaan olevani siinä asemassa, että minun pitäisi opettaa erästä teosofista looshia. Tunnen sen suurena vastuunalaisuutena, johon en pidä itseäni kykenevänä, sillä tietoni on niin epätäydellinen. Tahtoisin tietää tämän: joskus tulee minulle intuitsioni ikäänkuin vastauksena kysymykseen tai neuvona toimintaan. Pitääkö minun luottaa siihen vai kokonaan pitää kiinni fyysillisen tason järkeilystä?”

Vastaus: „Älkää olko vähääkään hämillänne siitä, kuinka teidän tulee olla looshinne suhteen. Todella opettaminen on vastuunalaista, mutta toiselta puolen se on suuri etuoikeus. Ajatelkaa sitä mieluummin tällä tavalla: tässä on joukko nälkäisiä sieluja, ja ne, jotka seisovat liikkeen takana, ovat olleet niin hyvät, että sallivat minun olla välikappaleena näiden ravitsemiseksi. Teillähän on selvänä mielessänne opetusten yleiset perusteet ja terve järkenne estää teitä yksityiskohdissa menemästä kovin paljon harhaan. Minä kyllä ymmärrän, kunka vaikeata teidän on päättää, pitääkö seurata fyysillisen tason järkeä vai intuitsionia, mikä näyttää tulevan korkeammalta. Ottakaa lohdutusta siitä, että päätöksen vaikeus on ainostaan jotain ohimenevää. Mikäli kasvatte, sikäli tulette intuitsioneissanne aivan varmaksi. Tällä asteella voin ainoastaan neuvoa teitä aina seuraamaan järkeänne, kun olette varma niistä perusteista, joiden nojalla teette päätöksenne. Aikaa myöten te kokemuksen kautta opitte, onko intuitsioeihinne luottamista. Minä myönnän, että varhemmilla asteilla on olemassa vaara, että sekoitetaan toisiinsa edellinen intuitsioni, joka tulee suoraan korkeammalta mentali- tai vieläpä buddhi-tasolta, ja se mielijohde, joka on syntynyt astraliruumiista. Mutta myöhemmin te erehtymättä voitte erottaa ne ja tiedätte, että kun intuitsioni selvästi tulee korkeammalta minältä, voitte sitä empimättä seurata. Te näette, että tällä nykyisellä asteella on aina jonkun verran tappion vaaraa: joko siinä, että päästätte käsistänne korkeamman totuuden säteen riippumalla liiaksi kiinni järjessä, tai että joudutte hieman harhaan pitämällä astralista mielijohdetta intuitsionina. Minulla itselläni on niin syvä kammo tätä jälkimäistä mahdollisuutta vastaan, että alinomaan seuraan järkeäni vastoin intuitsionia, ja vasta kun yhä uudestaan olen huomannut, että erityisenlainen intuitsioni aina on oikeassa, olen uskaltanut siihen täydellisesti luottaa. Tehän varmaan tulette läpikäymään nämä asteet eikä teidän tarvitse siitä hämmästyä. Minä ihailen teidän suurta tarkkatuntoisuuttanne, mutta vakuutan, että jos pidätte teosofian yleispiirteet selvinä oppilaitten silmien edessä, niin ette voi suuresti eksyä opetuksessanne. Meillä on kaikilla vastuunalaisuutta siitä, mitä puhumme, ja ne meistä, jotka ovat kirjottaneet kirjoja ja pitäneet esitelmiä, tuntevat sen paljon raskaammin kuin aavistattekaan. Meille ovat todellakin ystävät väliin sanoneet, että meidän olisi pitänyt odottaa, kunnes olisimme tulleet adepteiksi, ennenkuin olisimme kirjottaneet mitään kirjoja, jotta voisimme olla varmat siitä, ettei niissä ole erehdyksiä. Siihen minä vain sanon, että me pidimme parempana jakaa epätäydellistä tietoaamme veljillemme, vaikka meillä itsellämme vielä olikin paljon opittavaa. Ja luulenpa, että seuraus on osottanut päätöksemme oikeaksi. Jos me olisimme odottaneet adepteiksi tullaksemme, on totta, että kirjamme olisivat tulleet täydellisinä ja nyt ne ovat kaukana siitä – mutta sittenhän teidän olisi pitänyt niitä vartoa viisi tai kuusituhatta vuotta, jolloin Seuran työ tällä vuosisadalla olisi ollut aivan erilainen. Minusta näyttää tämä käsilläoleva kysymys olevan aivan samanlainen. Tekin voisitte pidättäytyä opettamasta kunnes tietäisitte kaiken, mutta mitä sillävälin tulisi teidän looshistanne? *C. W. L.*”

*

Pari päivää sen jälkeen kun olin kirjottanut edelläolevan saapui minulle Englannista, sikäläisen ylishteerin lähettämänä, ylipainos eräästä Mr. C. W. Leadbeaterin „The Lotus Journal’in” toisessa vuosikerrassa olleesta kirjoituksesta „Looshikokouksen salattu puoli”. Se saapui todella kuin käskystä ja julkaisen sen suomennettuna tässä Tietäjän numerossa.

Pyydän sen yhteydessä jäseniämme huomaamaan, kuinka tärkeätä on, että jokainen itse hankkii itselleen teosofiset kirjat. Ei siinä ole kyllin, että looshi perustaa kirjaston, joka hankkii yhden tai pari kappaletta kutakin teosofista teosta ja sitten lainailee niitä jäsenille. Tämä voi korkeintaan tapahtua alussa ja kun on kysymys looshista, jonka jäsenet ovat harvinaisen köyhiä, sekä mikäli koskee kalliutta ja vieraskielisiä kirjoja. Lainakirjasto, jossa esim. on suomalainen teosofinen kirjallisuus, on oleva ympäristöä varten, paikkakuntaa varten, ei jäseniä varten perustettu. Jokainen jäsen pitääköön kunnianaan hankkia itselleen kaikki teosofiset kirjat. Ajatelkaa vain, kuinka paljon jotkut uskaliaat teosofit ovat kärsineet, tehneet ja uhranneet, ennenkuin kirjat on saatu – eikö hän siis uhraisi edes niin paljon kirjallisuuden hyväksi, että ostaisi itselleen suomalaiset kirjat! Jos hän on köyhä ja varaton, kieltäköön itseltään jotakin muuta! Sitä rakkaammaksi tulee hänelle teosofia! Niin olen minä alussa saanut tehdä ja moni muu minun kanssani. Se mikä kovin helposti tulee, ei

olekkaan niin arvokasta. Mutta kun yhdestä ateriasta päivässä luopuu, kun pitää vanhaa takkia vielä yhden vuoden, kun kieltäytyy kahvista tai tupakista sitä varten että voisi tutkia ja kasvattaa itseään ja hankkia itselleen kirjallisuutta, silloin hengen elämä tulee kalliiksi ja ihanaksi ja todelliseksi. Silloin ihminen näyttää itselleen – ja muille – että hänen pyrkimyksensä ovat jostain arvosta.

Tämän puhun sekä omani että muiden kokemuksesta.

*

Kun nyt aikomuksemme on ensi vuoden alusta ruveta julkaisemaan „Salaista Oppia” suomen kielellä, toivomme ja uskomme, että meidänkin maamme yleisö on jo kuullut siksi paljon teosofiasta ja teosofisesta liikkeestä, että sen tekee mieli tutustua tämän maailmankatsomuksen ja tämän liikkeen tärkeimpään julkiseen tiedonlähteeseen, sen alkuunpanijan, Madame H. P. Blavatskyn jättiläisteokseen. Samalla toivomme ja uskomme, että Suomen teosofit katsovat velvollisuudekseen auttaa ja edistää omaa asiaansa ainakin sillä tavalla, että rientävät mieskohtaisesti tilaamaan „Salaista Oppia” Tietäjän yhteydessä. Tämän numeron mukana jaetaan Tietäjän lukijoille tilausilmoitus, jonka muuan Seuramme looshi on omalla kustannuksellaan ja omasta alotteestaan painattanut. Siitä tarkemmin näkyy, miten „Salaisen Opin” itselleen hankkiminen saattaa tapahtua.

*

Tahdon vielä kiinnittää lukijaimme huomion Tietäjän pieneen joululehteen, joka ilmestyy kahden viikon kuluttua. Jokainen, joka sen hankkii, tulee varmaan hämmästyneenä ilosta, siksi sisältörikas ja merkillinen kirjanen siitä tulee. Se joka pitää liikettämme arvossa ja tahtoi muillekin tehdä tunnetuksi teosofian hyvän sanoman, hän hankkikoon 20 markalla 100 kpl. tätä joululehteä ja jakakoon ilmaiseksi ympäristössään. (Yksitellen ostettuna se maksaa 25 p., maaseudulla 30 p.) Jalo tapa se olisi antaa joululahjoja.

Joulukuu, s. 369-371

Kiitän kaikkia Tietäjän lukijoita, asiamiehiä ja auttajia nyt kuluneesta vuodesta, toivotan Teille kaikille onnellista, iloista ja rauhallista joulua ja lausun hartaana toivomuksenani, että ensi vuonna osotatte Tietäjälle yhtä lämmintä ystävyttä kuin tähänkin saakka.

Lukijat muistanevat, mitä kirjoitin tammikuun numerossa: „koska vuosi 1909 on Tietäjän älyvuosi ilmiömaailmassa, ei se saa olla kuiva ja yksitoikkoinen”. Saanko päättää, että aikakauskirjamme on edes johonkin määrin toteuttanut tätä mieltäkiinnittävyystehtäväänsä? Saanko päättää tämän siitä, että Tietäjän tilaajamäärä on lisääntynyt 20 % ja että usealta taholta sen sisältöä on keuhuttu? Toimittaja rakastaa lastaan ja hänen sydämensä on siinäkin suhteessa äidin sydämen kaltainen, että se suurella mielihyvällä kuulee lastaan kiitettävän – vieläpä uskoo kiitokseen.

Mitä nyt ensivuoden ohjelmaan tulee, puhun siitä tarkemmin tammikuun numerossa. Se vain olkoon mainittu, että Mr. Leadbeateriltä tulee jatkuvana kirjoituksena julaistavaksi eräs selvänäköisiin tutkimuksiin perustuva, kerrassaan ihmeellinen tulevaisuuden kuvaus. Tämä artikkelisarja, sen voin vakuuttaa, on jotakin „noch nie dagewesenes” (ennen kuulumatonta).

*

Tietäjän tilaajat ovat jo tottuneet siihen tapaan, millä tilaus uudistetaan ilman vähintäkään vaivaa heidän puoleltaan. Ensi vuoden suhteen menetellään samoin kuin ennen, siis:

Tämän vuoden tilaajille lähetetään tammikuun numero v. 1910 viiden markan jälkivaatimuksella.

Ne jotka samalla tahtovat Salaisen Opin, jolloin jälkivaatimus on kymmenen markkaa, pyydetään ajoissa ilmottamaan toimitukselle. Tietysti saattavat tilata Salaista Oppia myöhemminkin 5 markasta.

Ne ystävät, jotka tahtovat säästää toimituksen vaivoja ja varoja, käykööt itse tilaamassa Bulevardi 17:ssä tai lähettäkööt, jos asuvat maaseudulla, tilausmaksun postitse.

Jokainen voi ruveta asiamieheksi hankkimalla edes yhden uuden tilaajan lisää. Hänelle myönnetään 10 %. Siis 2 Tietäjää v. 1910 yhdeksällä markalla.

Jos joku lukijoista ei halua Tietäjää ensi vuodeksi, pyydän häntä hyväntahtoisesti ilmottamaan toimitukselle, ettei turhaan lähetettäisi jälkivaatimusta. Joka vuosi on ollut muutamia, jotka ovat palauttaneet jälkivaatimuksen selittäen, ettei lunasteta semmoista, jota ei ole tilattu. Mutta toimituksen kannalta katsoen he ovat suostuneet tilaamaan, kun eivät ole ilmottaneet. Ja toimituksen lähettämä jälkivaatimus on suosionosotus vanhoja tilaajia kohtaan. Sen ovat useimmat ymmärtäneetkin, sillä paljon on kiitetty tätä tapaa, joka säästää tilaajain vaivat ja rahat.

Tehkäämme jokainen tunnollisesti mitä osaksemme lankeaa, niin palvelemme veljeyttä ja edistämme yhteistä onnea.

*

Julkisissa esitelmissäni Helsingissä tänä syksynä olen puhunut maailman uskonnoista. Olen tähän saakka puhunut uskonnosta yleensä, brahmanuskosta, hinduismista ja joogasta, kaldealaisten, egyptiläisten ja persialaisten uskonnosta, yhteensä seitsemän esitelmää. Sarjaan kuuluu vielä toiset seitsemän. Yleisö on osottanut suurta mielenkiintoa ja kun nämä luennot keväällä ilmestyvät, muodostavat ne ensimmäisen suomenkielisen kirjan, jossa maailman uskonnoista sanotaan peittämätön totuus. Aine on äärettömän laaja, huvittava ja opettava, ja omasta puolestani olen erittäin innostunut tähän työhön.

*

„Tietäjän Joululehti 1909” ilmestyi tämän kuun 1 p:nä. Vaikka se oli meidän ensimmäinen yrityksemme tällä alalla, onnistui se mainiosti. Lehti — 16-sivuinen, 2-palstainen — sisältää 15 kirjoitusta ja 4 muotokuvaa. Ennakolta oli jo tilattu toista tuhatta, kolmena ensimmäisenä päivänä meni pari tuhatta kaupaksi, 4,000 painoksesta on nykyään jäljellä vain pari sataa kappaletta. Toivokaamme, että ensi vuonna voimme ottaa 10,000 painoksen.

*

Näinä päivinä on Teosofinen Kustannusliike julkaissut erittäin huomattavan teoksen:

Uuden ajan aamunkoitteessa. Kuusi esitelmää pitäneet Annie Besant ja Pekka Ervast. P. E:n esitelmät: tulevaisuuden uskonto, tulevaisuuden yhteiskunta ja tulevaisuuden ihminen. A. B:n esitelmät: teosofian asema tulevassa sivistyksessä, kuudes rotu ja lähin tulevaisuus.

Hinta 1:25, sid. 2:25.

Ne kaksi uutta kirjaa, joista syksyllä puhuttiin, valmistuvat vasta uutena vuonna, ehkä helmi- tai maaliskuussa.

*

Uuden ajan enteitä alkaa jo näkyä kaunokirjallisuudessammekin. Niinpä luemme Jalmari Finnen täksi jouluksi ilmestyneessä kertomuksessa „Ylioppilaita” monen muun teosofisen ajatuksen ohessa seuraavankin: „Minä olen ajatellut niin paljon näinä viimeisinä aikoina, ja minä olen alkanut uskoa, että minä jo ennen olen ollut täällä ja että minä jälleen palaan, että, jos nyt kuolen, niin olen lopettanut sen, mikä minulle tässä muodossa on mahdollista, ja että minä palaan takaisin ja jatkan tästä. Ja sitten, vasta sitten, kun minä kaiken tiedän, löydän myöskin tien paratiisiin. Minun on niin vilu maailmassa, minun täytyy tulla takaisin silloin, kun minulle annetaan sekin, mitä en nyt ennätä saada. Ja minä palaan yhä uudelleen siksi, kunnes hänet löydän –

– Kenet?

– Jesuksen. Sillä minä tiedän, että hän palaa yhä uudelleen, että hän kerran osuu minunkin tielleni, että kerran häntä seuraan ja rakastan. Ja kun hänet olen löytänyt, niin tahdon silloin kuten hänkin luopua kaikesta, jotta voin kaikki antaa ihmisille. Ettekö usko, että jokainen suuri mies on saanut kuten Jesuskin luopua kaikesta onnesta voidakseen toteuttaa kaiken, että jokainen suuri mies vasta ristillä, keskellä äärimäistä kärsimystä tuntee antavansa ihmisille jotakin suurta?”

TIETÄJÄ 1910

Toimittajalta

Tammikuu, s. 1-6

Teille, jotka luette nämä rivit, toivotan sisältörikasta ja kaikin puolin menestyksellistä uutta vuotta. Saavuttakoon jokainen mitä hän sydämensä sisimmässä on toivonut, nähköön Jumalallisen Viisauden valon se, joka totuutta on etsinyt, tulkoon rakastetuksi ja hyvänä pidetyksi se, joka sielussaan on rakkautta kaihonnut. Minun toivomukseni lentää Tietäjän mukana ympäri maailmaa. Luokoon se rohkeutta ja iloista varmuutta Teidän kaikkien mieliinne nyt, kun ihmiskunta suurin askelin lähenee uutta aikaa.

Lukijat ja ystävät, seuratkaa nyt aikaanne ja tarkastakaa sen enteitä. Tutkikaa Teosofisen Seuran presidentin merkillisiä ennustuksia lähimmän tulevaisuuden suhteen kirjasta „Uuden ajan aamunkoitteessa”, joka juuri on ilmestynyt Teosofisen Kustannusliikkeen kustannuksella (hinta 1:25, sid. 2:25). Älköön yksikään teosofismielinen ihminen enää vaeltako pimeydessä, vaan oppikoon selvästi näkemään mitä teosofinen liike on, mitä se vaikuttaa ja mitä se tarkoittaa – „oppikoon lukemaan historiansa”, kuten H. P. Blavatsky sanoi.

Teosofinen liikkeemme Suomessa suomen kielellä alkoi v. 1901. Silloin ilmestyi „Uusi Aika” lehti ja „Valoa kohti” kirja, silloin V. Palomaa alkoi luennoida. V. 1903 rupesi Teosofinen Kustannusliike säännöllisesti toimimaan, julkaisten kirjan toisensa perästä. V. 1905 syntyi teosofinen aikakauskirjamme ja v. 1907 lopussa Teosofinen Seura.

Tämä vuosi (1910) on siis teosofisen liikkeen kymmenes, Kustannusliikkeen kahdeksas, Tietäjän kuudes ja T. S:n kolmas. Seitsemän vuotta muodostaa yhden jakson „prinsippejä” silmälläpitäen ja ulkonaisen eli luonnollisen kehityksen kannalta katsoen Suomen teosofinen liike nyt astuu toisen jaksonsa (Teosofisen Seuran) kolmanteen eli elinvoima-vuoteen. Kustannusliike alottaa puolestaan uutta jaksoa, hankkien itselleen aivan kuin uuden fyysillisen muodon „Salaisen Opin” merkissä. Tietäjä taas kuudentena ikävuotenaan kohottakoon korkealle buddhin totuudennäkemyksen ja veljesrakkauden kullanhöhteistä lippua!

Sisäiseltä eli salaiselta näkökannalta järjestys on päinvastainen ja sen mukaan Teosofisen Seuran tulee tänä vuonna kehittää älyllistä itsetietoisuuttaan, Kustannusliikkeen tulee ottaa uusi rohkea askel, ryhtyen kustantamaan enemmän suorastaan salatieteellistä kirjallisuutta kuin tähän saakka, ja Tietäjän puolestaan tulee pyrkiä herättämään enemmän huomiota ja joutua paremmin tunnetuksi maailmassa. Sanalla sanoen meidän liikkeemme kaikkine olemuspuolineen täytyisi tänä vuonna saavuttaa siksi vakava jalansija ja siksi pysyvä paikka kansamme tietoisuudessa, että ensi ja seuraavat vuodet meillä Suomessakin tulisivat niin siunausta tuottaviksi kuin niiden on määrä tulla. Ottakaamme jokainen kohdaltamme osaa tähän työhön teosofisten aatteiden puolesta!

*

Entä Tietäjän ohjelma? Niin, minä soisin, että jokainen numero toisi mukanaan kultaisen ja ruusunhohteisen auran. Soisin, että lukijan sisäinen silmä aukenisi, niin että hän näkisi Elämän ihaniin

maailmoihin, näkisi teosofisten oppien totuuden ja salatieteellisten tiedonantojen pätevyyden. Totuus on kuin auringonvalo: sitä ei voi todistaa, vaan se täytyy nähdä. Soisin myös, että Tietäjän kaikista kirjoituksista uhkuisi niin lämmin ja sydämellinen henki, että tuntisimme ja tunnustaisimme veljesrakkauden olevan elämän sisimmän lain.

Mitä ohjelman muodolliseen puoleen tulee, näkyy tästä numerosta, että pysytään viime vuoden traditsioneissa, samalla kun tarjotaan uusia mieltäkiinnittäviä sarjakirjotuksia lukijoille. „Toimittajalta”, „Uusi ruokajärjestelmä”, „Mitä muualla tiedetään”, „Kysymyksiä ja vastauksia” sekä „Tien varrelta” jatkuvat entiseen tapansa, „Aate” lähettää säännöllisesti yhden kirjoituksen joka numeroon. Uutuuksien joukossa ansaitsee ensin tulla mainituksi Mr. C. W. Leadbeaterin ihmeellinen kirjoitus „Kuudennen juurirodun alkuvaiheet”, jota lukee yhtä suurella mielenkiinnolla kuin parhainta romaania, vaikka tässä kaikki näyt ovat todellisia ennustuksia. Toiseksi T. S:n presidentti Mrs. Annie Besant lähettää säännöllisesti kirjeen päämajasta joka neljäs kuukausi. Kolmanneksi julkaisemme kreivitär Wachtmeisterin kertomuksen yhdessäolostaan Madame Blavatskyn kanssa, joka sekkin on kuin mieltäkiinnittävin romaani. Kreivitär Wachtmeister asui Blavatskyn kanssa vuodesta 1886 ja saattoi päivä päivältä seurata „Salaisen Opin” syntyä ja kasvua sekä niitä yliaistillisia ilmiöitä, jotka silloin tapahtuivat. Neljänneksi julkaistaan pieniä kertomuksia Buddhan elämästä, puhtaalla ja yksinkertaisella suuruudellaan liikuttavia legendoja, joita poimitaan vanhasta kiinalaisesta kirjasta Fa-kheu-pi-u, s. o. „Dhammapada kertomuksilla valaistuna”. Viidenneksi – vaan riittääköön nyt jo ansioiden luettelo! Parasta on, että lukijat itse arvostelevat ja päättävät.

En malta kuitenkaan olla lausumatta sitä toivomustani, että Tietäjä sangen usein tänä vuonna ilmestyisi 40-sivuisena. Oletteko samaa mieltä? Toivotaan silloin yhdessä.

*

Tämä kuva esittää Mr. C. W. Leadbeaterin itsetietoisien älykkäät ja voimakkaat kasvonpiirteet. Hän on silminnähävästi mies, joka tietää, mitä itsehillintä on, joka kulkee omaa tietään horjumatta, joka kätkee omat tunteensa syvään poveensa. Hän on tarkastaja, tutkija, arvostelija. Hänen katseensa edestä häipyvät kuori, joka todellisuuden peittää, hänen silmänsä tunkee ytimeen. Mikä kehityshistoria lieneekään sillä sielulla takanaan, joka nyt on saavuttanut niin huomattavan tasapainon?

Kun Charles Leadbeater tässä ruumistuksessaan tutustui teosofiaan, oli hän pappismies Englannin kirkossa. Hän oli omien sanojensa mukaan silloin alkanut „ajatella asioita, joita ei ole hyvä ajatella, jos mieli pysyä oikeauskoisena”. Hän oli tämän ajattelunsa nojalla kadottanut uskonsa kirkonoppiin. Hän ei kuitenkaan vajonnut suorastaan materialismiin, koska oli heittäytynyt spiritismiiä tutkimaan ja huomannut, että jotkut uskonnolliset opit olivat tosia, vaikka toiset sotivat järkeä vastaan. Hän tiesi omien havaintojensa nojalla, että ihmisestä oli jotakin olemassa kuoleman jälkeen ja että materialismi siis siinä kohden erehtyi. Mutta hän ei spiritististen tutkimustensa nojalla voinut laatia itselleen yhtenäistä maailmankatsomusta, ei arvostella muita uskonnollisia oppeja pätevillä perusteilla. Silloin hänen käteensä sattuivat Mr. Sinnettin ensimmäiset teosofiset kirjat, ja Charles Leadbeater tiesi heti löytäneensä tien, jota kulkien kaikki selvenisi.

Hän liittyi Teosofiseen Seuraan, jätti asemansa kirkossa v. 1884 ja matkusti Madame Blavatskyn kanssa Intiaan. Hän tahtoi vain palvella löytämänsä totuuden asiaa eikä hänellä silloin vielä ollut aavistustakaan siitä, että voisi itse kehittyä pitemmälle tässä elämässä.

Karma oli kuitenkin määrännyt toisin. Intiassa hän sai tavata muutamia suuria Opettajia ja heiltä ja heidän opetuslapsiltaan hän sai paljon oppia. Vihdoin häntä myös opastettiin kohottamaan tajuntansa ylempille tasoille, ja kun hän oli suorittanut vaaditun valmistustyön, kehittyi hänessä astralinen ja mentalinen selvänäköisyys. Tästä hän itse sanoo:

„Jokainen joka on valmis tekemään työtä sen eteen, niinkuin minä olen tehnyt, voi päästä tietämään, niinkuin minä tiedän, että luonnon tasot ovat varmoja tosiasioita, hän voi tietää, että opit kuolemantakaisista tiloista ovat tosia, sillä hän saa nähdä ja puhua n. k. vainajien kanssa heidän omalla tasollaan; ja häntä tyydyttää paljon enemmän tällainen kohoaminen heidän tasolleen kuin (spiritistinen) tapa vetää heitä takaisin alas fyysilliselle tasolle materialisatsionin välityksellä. Hän voi tietää jälleensyntymisen suuret tosiasiat, sillä hän voi oppia luomaan katseensa omiin menneisiin elämiinsä, jotka ovat hänen edessään kuin kirjan lehdet. Hän voi ilman vähintäkään epäilystä huomata tosiksi kehityksen ja jumalallisen oikeuden mahtavat lait. Kaikkia näitä asioita minä itse tiedän personallisen havainnon nojalla, ja samaten voi kuka tahansa, joka tahtoo yrittää ja astua Tielle. En sano, että se olisi helppoa; en sano, että sitä voisi tehdä nopeasti, mutta minä sanon, että monet ovat sen tehneet ja että jokaisella ihmisellä on voimat uinuvina sisässään ja että jokainen voi onnistua, jos hän tahtoo.”

Kuinka suureksi avuksi Mr. Leadbeaterin jalojen ja uhratuvaisten ponnistusten jälkeen saavuttama selvänäköisyys onkaan ollut! Lukuunottamatta lukemattomia yksityistapauksia, jolloin hän on kyennyt auttamaan sekä „eläviä” että „kuolleita”, ovat hänen personallisiin tutkimuksiin ja havaintoihin perustuvat kirjansa olleet omiansa sekä selvittämään ja valaisemaan teosofisia oppeja että laajoissa piireissä herättämään intoa ja uskoa teosofiseen maailmankatsomukseen.

Olen tällä tavoin tahtonut esittää lukijoillemme tätä nykyajan merkillistä salatieteilijää ja selvänäkijää, että he avoimin silmin ja samalla myötäisellä tunnolla voisivat tutustua niihin hänen äskeisiin yliaistillisiin havaintoihinsa, joista hän niin taidokkaasti tekee selkoa kirjoituksessaan „Kuudennen juurirodun alkuvaiheet”.

*

„Salaisen Opin” ilmestyminen suomeksi on monelta taholta ilolla tervehditty. Epäilemättä se on ajan merkki. Epäilemättä se osottaa, että teosofian alkuperäistä opettajaa, kaikkien meidän suurta hyväntekijää, H. P. Blavatskyä, aletaan meilläkin kunnioittaa ja arvossa pitää.

„Salainen Oppi” on nyt saanut yli 200 tilaajaa. Tämä luku ei läheskään riitä korvaamaan tämänvuotisia menoja, mutta uskon varmasti, että se vielä melkoisesti kasvaa. Meidän — työntekijäin — intoa ja rohkeutta lisää suuresti se seikka, että jotkut ystävät ovat muistaneet „Salaisen Opin rahastoa” lahjoilla. Niinpä yksin Amerikasta on saapunut rahalahja. Enkä malta olla mainitsematta, että eräs ystävä, jaloa esimerkkiä näyttäen, on jo kaksi kertaa lähettänyt Salaiselle Opille sata markkaa. Sydämellinen ja vilpitön kiitos hänelle ja muille teosofian tosi ystäville!

Tämän numeron mukana lähetetään jokaiselle tilaajalle „Salaisen Opin” näytelehti, ja voi jokainen Tietäjän tilaaja vielä ennen huhtikuun 1 päivää tilata itselleen „Salaisen Opin” viidellä markalla (Smk. 5:—), jälkivaatimuksella 5:25.

Olemme tehneet pienen muutoksen suunnitelmaan, josta toivon, ettei kukaan ole pahoillaan, vaan päinvastoin jokainen hyvillään. Sen sijaan, että kuukausittain jakaisimme 16 sivua, *annamme koko tämänvuotisen „Salaisen Opin” yhtenä niteenä á 200 sivua jo huhtikuussa*. Tämän niteen hinta tulee olemaan ainakin 6 markkaa ja huhtikuun 1 päivän jälkeen sillä on oma hintansa Tietäjänkin tilaajille.

Niille, jotka ovat tilanneet „Salaisen Opin” yksinään, lähetämme tämän Tietäjän numeron lahjaksi, että he näkisivät syyn, mikseivät saa 16-sivuista vihkoaan tammikuussa.

*

Martti Humun Kalevala-tutkimuksen ensimmäinen vihko on nyt ilmestynyt ja odottaa tuomiotaan asiantuntijain ja arvosteluun kykenevien kynästä. Uskon kuitenkin, että tuomio, jopa arvostelukin on lykättävä toistaiseksi, sillä siksi vähän sisältää vielä tämä johdanto itse aineesta.

Epäilemättä tekijällä on omaperäinen kirjallinen kyky. Ainakin minä olen mielenkiinnolla lukenut hänen 66 isoa sivuansa. Vaikka hänen muotonsa, kirjoitustapansa ja kielensä usein jättää toivomiselle varaa, ei voi olla iloitsematta siitä omituisesta hengestä, joka hänen kirjoituksestaan uhkuu, ja uskonkin, että kun vain pääsee kontaktiin tämän hänen henkensä kanssa, löytää kirjasta paljon runollista viehätystä. Jos takertuu johonkin muodollisesti tai asiallisesti arkaan kohtaan, silloin taas pelkään, että teos voi tuntua mauttomalta.

En nyt ollenkaan tahdo seikkaperäisesti arvostella tätä Kalevala-vihkoa. Tekijä on tässä ottanut suuren työn suorittaakseen. Hän uskoo, kuten teosofit yleensä, että „pakanat tiesivät enemmän henkimaailmasta kuin me” (siv. 64) ja hän on ottanut tehtäväkseen todistaa, että vanhat suomalaiset olivat näitä viisaita „pakanoita”. Menestyköön hän tässä hankkeessaan! Nöyrästi hän itse tunnustaa luennoistaan, että ne ovat „pikkuisia kipinöitä, säkeniä, joiden vaatimaton tehtävä ja tarkoitus on ainoastaan hiukan viitata sitä valoa kohti, joka (Kalevalan) runoista heijastaa” (siv. 23). Samalla hän kehottaa toisia tutkijoita taitavammin selittämään Kalevalan henkeä.

Parista painovirheestä huomautan: siv. 23 anno domine pro: anno domini; siv. 26 alh. kaksiosanen (Bifreus) pro: kaksioitsainen (Bifrons).

*

Eräässä Uranielin laatimassa horoskopissa ennustetaan, että asianomainen henkilö saisi pakotuksen polveensa vuoden 1910 alussa. Tämä ennustus kävi niin kirjaimellisesti toteen, että reumatinen särky ilmestyi polveen viime joulukuun 30 p:nä. Sama henkilö, jonka nyt on oikein vaikea liikkua, kertoi minulle, että hänen horoskopissaan on useita ennustuksia viime vuoden suhteen, jotka kaikki ovat sanan mukaan toteutuneet. Tämä on omiänsä lisäämään Uranielin mainetta astrologisena profetana ja samalla kai se on materialisteille ja epäilijöille pulmallinen pähkinä?

*

Lähetämme kuten ennenkin tämän Tietäjän numeron kaikille amerikkalaisille tilaajillemme – uuden vuoden lahjaksi niille, jotka meidät hylkäävät, ystävytemme ja uskomme osotteeksi niille, jotka edelleen tilaavat.

Tietäjän tulisi levitä erittäin paljon Amerikassa nyt. Amerikassa on syntymässä kuudes alarotu, Amerikkaan syntyy aikoinaan kuudes juurirotu. Kaikkien teosofien ihana etuoikeus on tehdä voitavansa teosofisten aatteitten leviämiseksi tulevaisuuden historialle niin tärkeässä maassa.

Helmikuu, s. 49-53

Olen joskus ajatellut, että jos olisin jonkun maan, sanokaamme Suomen, hallitsija, olisi ensimmäinen teosofinen toimenpiteeni seuraava. Kutsuisin kokoon suuret kansanpäivät, joihin edustajia valittaisiin kaikilta maan kulmilta, ja tekisin niille näin kuuluvan esityksen:

„Koska ihminen ei voi luonnostaan omistaa muuta kuin oman työnsä tulokset sekä mitä toisten töiden tuloksia hän on hankkinut tai saanut, ja koska ihminen ei ole luonnon elementtejä, maata ja vettä, luonut, ei hän saata niitä omistaakaan yksityisomaisuutenaan, vaan on yksityinen omistusoikeus maan ja veden suhteen luonnon ja oikeudenvastainen, jonka tähden esitykseni on, että se lakkautettaisiin ja maa ynnä vesi julistetaan kansan yhteisen eli valtion holhouksen alaiseksi luonnonantimeksi, jota yksityinen kansan jäsen on oikeutettu ainoastaan vuokraamaan ja omana pitämään määrättyä maaveroa vastaan. Kansanpäivien tehtävä on laatia laki, joka tarkemmin määrittelee, millä tavalla maavero lasketaan, kuin myös päättää siitä, millä laillisella ja vanhoja oikeuskäsitteitä niin vähän kuin mahdollista loukkaavalla tavalla yksityisten hallussa oleva maa ja vesialue viipymättä on saatettava valtion haltuun.”

Tämmöinen olisi esitykseni, ja uskon, että se saisi yleistä kannatusta. Uskon varmasti, että kansan sydän riemastuisi, sillä eikö jokainen torppari ja jokainen pikkuviljelijä juuri tätä ole toivonut? Rikkaista ainakin jotkut luopuisivat maastaan ilman korvausta suuren yleishyödyn vuoksi, toisille voisi valtio maksaa korvauksen. Valtio tulisi täten ostaneeksi maan yksityisiltä – tietysti mahdollisimman halvalla, ja jollei käteisellä rahalla, niin jonkinlaisilla obligatsioneilla.

Sitten koituisi kansalle uusi aika. Kenenkään pikkuviljelijän ei tarvitsisi hankkia rahaa velaksi voidakseen „ostaa” Jumalan luomaa maata, hän ainoastaan sitoutuisi maksamaan valtiolle määrätyn vuosiveron ja saisi muuten pitää maata omanaan; voisihan olla laissa määrätty, että vuokramaa saa kulkea perintönä! Ihmisten rinnat täytyisivät jälleen rakkaudella maaemoa kohtaan; sen sijaan että ne nyt pyrkivät kaupunkeihin useinkin vain nälkää nähdäkseen, muuttaisivat laumottain luonnon helmaan elämään sillä tavalla, joka tämän kiertotähden ihmislapsille ainakin toistaiseksi on ominaisinta. Teosofisia „sointuloita” syntyisi pian Suomen joka kolkkaan.

Eihän tämä aate, että „maa kuuluu kaikille”, ole mikään uusi aate. Se on nykyajan polttavimpia yhteiskunnallisia kysymyksiä, ja sen edustajia on joka maassa. Henry George ja Leo Tolstoi ovat kuuluisia sen aatteen kannattajia, ja meidän omassa maassamme Arvid Järnefelt. Mutta kuuluisuuksia lukuunottamatta on jokainen ajatteleva ihminen aina hyväksynyt tämän aatteen ja hyväksyy tänä päivänä. Sanotaanhan raamatussakin, että „taivas on Herran, mutta maan on hän antanut ihmisten lapsille”. Ja jos kysymme viisailta, vakuuttavat he samaa.

Kant: „Kaikki ihmiset omistavat alkuaan maan yhteisesti.”

Emerson: „Niinkuin minä olen syntynyt maahan, niin on maa annettu minulle viljelläkseni ja istuttaakseni mitä tarvitsen; enkä minä, olematta pelkuri, saata luopua vaatimasta tätä.”

Profeta Mika: „Ei yhdenkään kansan pidä toista kansaa vastaan miekkaa nostaman eikä silleen tottuman sotimaan. Jokaisen pitää viinipuunsa ja fiikunapuunsa alla pelkäämättä asuman.”

Josephus: „Kain ensimmäisenä kaikista ihmisistä asetti rajoja maiden ympäri.”

Ruskin: „Aletaan monella taholla kysyä, millä tavalla maan omistajat ovat joutuneet sen omistajiksi ja minkä tähden ne sitä vielä omistavat paremmin kuin sinä tai minä.”

Paavi Gregorius Suuri: „Ne jotka Jumalan lahjasta tekevät yksityisomaisuuden, ovat turhaan olevinaan viattomia. Sillä pidättäessään täten köyhiltä niiden toimeentulon he ovat niiden murhaajia, jotka joka päivä kuolevat sen puutteesta.”

Professori A.R.Wallace: „Rajaton maan yksityisomistus on luonnostaan väärä.”

Gladstone: „Jos aika tulisi, jolloin brittiläinen kansa ajattelisi, että maa on tehtävä kansallisomaisuudeksi ja että olisi viisasta niin tehdä, niin heillä ilman pienintäkään epäilystä on täysi oikeus niin tehdä.”

Nebemiah: „Antakaa heille tänä päivänä heidän peltonsa, viinimäkensä, öljypuunsa ja huoneensa, ja sadas osa rahasta, jyvistä, viinasta ja öljystä, kuin te olette heiltä korvoksi vaatineet.”

Voltaire: „Jokainen yksilö omistaa sen osan kansallisuusalueesta ja tulosta, minkä lait hänelle takaavat.”

Spinoza: „Kuulukoot pellot ja maa ja, jos mahdollista, talotkin valtiolle, toisin sanoen hänelle, joka on valtion oikeuden tallettaja, niin että hän voi vuokrata niitä vuotuisesta verosta kaupunkien asujamille ja maanviljelijöille. Tämä vapauttaa kansalaiset erinomaisista veroista rauhan aikana.”

John Stuart Mill: „Ei kukaan ihminen tehnyt maata; se on koko ihmiskunnan alkuperäinen perintö.”

Kirkko-isä Lactantius: „Jumala on antanut maan yhteisesti kaikille, että viettäisivät elämänsä yhdessä, ei, että raivohullu ahneus vaatisi kaikki itselleen; ja että sitä ei keltään puuttuisi, mitä kaikkia varten tehtiin.”

Vanha sananlasku: „Maaton mies ei ole vapaa mies.”

Adam Smith: „Niin pian kuin jonkun valtion maa on kaikki joutunut yksityisten käsiin, tahtovat maanomistajat, kuten muutkin ihmiset, näyttää missä eivät ole kylväneet, ja vaativat vuokraa sen luonnollisistakin tuotteista.”

Leviticus (3 Moos. kirja): „Sentähden ei teidän pidä maata peräti myymän; sillä maa on minun, ja te olette muukalaiset ja vieraat minun edessäni.”

Fichte: „Ainoastaan käyttensä tuotteet ovat sentähden maanviljelijän ehdotonta omaisuutta. Ne kuuluvat hänelle kokonaan, mutta maan hän omistaa ainoastaan satunnaisesti.”

Robert Ingersoll: „Kaikilla ihmisillä on oikeus elämän välttämättömyyksiin, s. o. veteen, ilmaan ja maahan.”

Anugita (itämaalainen pyhä kirja): „Ei tämä minäkään ole minun, taikka sitten koko maa on minun, ja niinkuin minun, niin se on myös toisten.”

Göthe (Faust): „Semmoisen joukon tahtoisin nähdä ja seistä vapaalla maalla vapaan kansan seassa.”

Herbert Spencer: „Ei koskaan voi väittää, että nykyiset oikeudet maan omistukseen olisivat laillisia. Jos ken niin ajattelee, katsokoon aikakirjoja. Väkivalta, petos, suuremman voiman ja korkeamman älyn valheellinen oikeus — kas siinä näiden oikeuksien juuri ja alkuperä.”

Plinius: „Sitä miestä täytyy pitää vaarallisena kansalaisena, jolle seitsemän jugera (kaksi hehtaaria) maata ei ole kylliksi.”

Hugo Grotius: „Vapaa ja viljelemätön maa jonkun valtion alueella annettakoon muukalaisille, jos ne sitä pyytävät. Ja heillä on totisesti oikeus ottaa sitä, sillä meidän ei tule pitää sitä maata omanamme, joka ei ole viljelty.”

Horatius: „Sillä luonto ei ole antanut näiden peltojen hintaa, ei hänelle eikä minulle eikä kellekään toiselle.”

Profeta Hesekiel: „Abraham oli ainoasti yksi mies ja peri tämän maan; mutta meitä on paljon, niin meillä on siis tämä maa sitä oikeammin.”

Piispa Bossuet: „Ota pois hallitus, ja maa ja kaikki sen hyvä on yhtä yhteistä kaikille ihmisille kuin ilma ja valo.”

Profeta Jesaia: „He rakentavat huoneita ja niissä asuvat, he istuttavat viinipuita ja niiden hedelmistä syövät. Ei heidän pidä rakentaman muiden asuttavaksi eikä istuttaman muiden syötäväksi.”

Matteuksen evankeliumi: „Autuaat ovat siviät, sillä he saavat periä maan.”

*

Mikä on Teosofisen Seuran, mikä on yksityisen teosofin tärkein tehtävä teosofina? Tähän kysymykseen ei ole mielestäni kuin yksi vastaus: teosofisten totuuksien levittäminen. Levittämistapoja on monta ja niistä ei tarvitse kiistellä; kuta enempi niitä on, sitä parempi. Totuutta voi levittää ajatuksilla, sanoilla ja teoilla – koko persoonallisella elämällään, mutta pääasia on, että sydämessä asuu vilpittömän halu palvella ihmiskuntaa sillä valolla, minkä itse on saanut.

Asia on näet se, että kun ihminen on joutunut määrättyyn kohtaan älynomaisessa kehityksessä, kun hän on saavuttanut elämänymmärryksen, maailman kuvan, josta hänen järkensäkin riemuitsee, silloin hän ei etene tiellään ilman sitä sydämen innostusta, jota ranskalaiset kutsuvat „pyhäksi tuleksi” (le feu sacré). Ellei rakkaus ihmisiä kohtaan kasva hänen povessaan, ellei se rakkaus kannusta häntä jaloon työhön, ei hän vaaratta saata toivoa, että tietonsa kasvaisivat. Jos ihminen pyrkii ainoastaan tietoon, jää hänen sielunsa aina tyhjäksi ja levottomaksi. Mutta mikäli hän pyrkii rakkauteen ja hyvyuteen, sikäli tosi tietokin hänessä kasvaa – se rauhallinen ja suuri tieto, joka käy yli ymmärryksen.

Tieto sanan varsinaisessa merkityksessä ei ole pään tietoa eikä aivojen muistia; tämä on kuollutta tavaraa, ellei tarve tee sitä eläväksi. Varsinainen tieto on semmoista, jota ilman emme yhtenäkkään hetkenä voi olla, jos sitä todella haluamme omistaa. Sillä varsinainen tieto on elämää, on taitoa. Saatan kyllä tulla toimeen tämän maan päällä, tietämättä, kuka esim. Kaarle Suuri oli, milloin hän eli ja mitä hän teki, mutta en taas luonnollisissa oloissa tule toimeen, ellen osaa jotakin työtä tehdä. Jos todellinen henkinen tieto olisi verrattavissa muistitietoon, silloin voisimme olla sitä ilman; mutta nyt se itsessään on sama kuin henkinen elämä ja sentähden emme saata omata henkistä tietoa ilman henkistä elämää eikä elämää ilman tietoa.

Kaikki henkinen tieto on tietoa Jumalasta. Nyt Jumala on kaikki kaikessa – kuten apostoli sanoo: hänessä elämme, liikumme ja olemme olemassa, – jonkatähden emme koskaan pääse Jumalan ylä- tai ulkopuolelle. Emme koskaan voi arvostella Jumalaa, katsella häntä syrjästä. Meidän tietomme Jumalasta ei siis mitenkään saata olla pääntietoa – sellainen tieto Jumalasta on vain luuloteltua tietoa – vaan meidän tietomme Jumalasta on välttämättä henkistä tietoa, sydämen tietoa. Me tiedämme juuri sen verran Jumalasta kuin osaamme elää Jumalaa, kuin jumalallinen elämä meissä on puhjennut. Ja koska Jumala on kaikki kaikessa, salaperäinen kaikkeuden elämä, kaiken elämän koossapitävä ja yhdistävä voima ja tajunta, on esim. evankeliumissa sangen sattuvasti kutsuttu Jumalaa rakkaudeksi – Jumala on rakkaus, Jumala on sääli, joka kaikkia armahtaa, Jumala on hyvyys, joka antaa aurinkonsa paistaa niin pahoille kuin hyville. Eikö siis ole totta, että sitä myöten kuin ihminen tuntee Jumalaa, sitä myöten hän osaa rakastaa ja armahtaa ja sääliä? Jumala – todellinen hallitsija – palvelee kaikkia; niin myös täydellinen ihminen, jonka ihanne meidän silmiimme kajastaa.

Sentähden minusta puhtaan järkeilynkin tietä tulemme siihen alkuperäiseen väitteeseemme, että tieto kasvaa rakkaudessa, että ihmisen tehtävä on sydämensä rakkaudessa jakaa muille mitä hän itse on saavuttanut jumalallista tietoa. Ja kukaan ei ole niin vähätietoinen – tämä on jokaisen teosofin muistettava – ettei olisi toisia, jotka vielä vähemmän tietäisivät.

*

Me elämme nyt pyrstötähtien aikana, ja omasta mielestään viisaat ihmiset nauravat sille muinaiselle taikauskolle, joka asetti niiden ilmestymisen yhteyteen sotien, ruttojen, tulvien y. m. onnettomuuksien kanssa. No niin, minä en omasta puolestani voi sanoa tietäväni, kuinka paljon yhteyttä näiden asioiden kesken on, mutta niin paljon minä olen lukenut pyrstötähtien historiasta, että aina kun ne ovat esiintyneet, on myös ollut sotia, ruttoja, tulvia tai muuta semmoista. Tietysti onnettomuuksia tapahtuu muutenkin, mutta miksikä niitä myös säännöllisesti on tapahtunut silloin kuin erityisiä merkkejä on ilmaantunut taivaalle? Miksikä Bjurbölen meteori syöksyi mereen Porvoon (alkuperäisen valtiopäivä-kaupungin) ulkopuolelle samaan aikaan kuin routavuodet Suomessa alkoivat? Miksikä Seine-joki näinä päivinä nousi yli äyräittänsä ja oli vähällä upottaa Parisin kylmään helmaansa samaan aikaan kun äkkiä keksittiin uusi pyrstötähti taivaan rannalla? Vastatkoot viisaat näihin kysymyksiin, minä tunnustan uskovani, ettei Halleynkaan kometta kulje maapallomme sivu ilman että „jotakin tapahtuu”. Ken elää, hän näkee.

Maaliskuu, s. 81-87

„Jos Suomen kansa uskoisi Jumalaan, silloin kaikki kävisi hyvin; silloin sortajatkin lakkaisivat sitä sortamasta”, kuuluu saarnaaja äsken lausuneen kirkossa. Tämä nyt ei ole mikään uusi äsken keksitty totuus, sillä samaa ovat aina vakuuttaneet ne, joiden virkana on olla Jumalan puhemiehiä maan päällä. Mutta se on merkille pantava lause ja vaarallinen, sillä se on yhtä väärä kuin tosi. Sitä voi helposti käsittää hullusti, ja silloin se vie uskojan harhaan.

Jos nimittäin tarkotetaan Jumalalla maailman luoja ja herraa, personallista ihmisten isää, joka heistä huolehtii ja huolta pitää (siis Logosta eksoteerisesti katsottuna), silloin petytään hirveästi, jos luullaan, että hän ulkonaisesti suosisi ja auttaisi sitä kansaa, joka häneen uskoisi, s. o. kävisi hänen kirkoissaan, viljelisi hänen sanaansa, noudattaisi hänen käskyjään. Hirveästi petytään, kun tällä tavalla omistetaan Jumalalle inhimillisiä tunteita ja vaikuttimia. Sillä Jumala ei katso personaan.

Koska aletaan yleisesti ymmärtää, että Jumala ei ketään suosi, että hän ei „rakasta” toista enemmän kuin toista, että hänen mielestään paha ja huono on yhtä armahdettava olento kuin pyhä ja hyvä? Koska aletaan ymmärtää, että hän antaa aurinkonsa paistaa sekä pahoille että hyville, sekä „uskovaisille” että „uskottomille” ja „pakanoille”? Onko niin vaikeata käsittää, että Jumala on puolueeton, ettei hän ollenkaan ota vastaan neuvoja meiltä, kun hän päättää oikeasta ja väärästä?

Surkeasti pettyvät ne, jotka uskovat, että Jumala pitäisi heistä huolta, kun he istuisivat kädet ristissä rukoilemassa. He eivät ollenkaan huomaa, mitä historia opettaa, sekä kansojen että yksilöiden. He eivät näe, että ihmisen tehtävä juuri on auttaa itseään ja muita. Kaikki ostetaan elämässä kalliisti, ei mitään anneta lahjaksi – paitsi itse elämä. Jos yksilö tahtoo menestyä ulkonaisesti, on hänen työtä tehtävä; jos hän tahtoo sisäisesti puhdistua, on hänen työtä tehtävä. Jos kansa mieli nousta, on sen itsensä yrittäminen, jos se tahtoo vapautua, on vapaus ostettava. Usko Jumalaan on turha. Ihminen on oman onnensa seppä.

Eikö sitten ole olemassa Jumalan uskoa, joka ei olisi turha? On, ja siinä merkityksessä papin yllämainittu lause on paikallaan. Mutta mikä on se Jumala-usko?

Se ei ole uskomista ulkonaiseen, vaan sisäiseen Jumalaan. Se on uskomista siihen, että Jumala on epäitsekkyys, totuus ja rakkaus, että nämä eivät ole kuolleita käsitteitä, vaan elävää todellisuutta, että ne kuvaavat korkeinta, mitä tällä kehityskannalla saatamme Jumalasta ymmärtää; se on uskomista siihen, että ainoa jumalanpalvelus on omistaa ja vetää itseensä, herättää ja kehittää itsessään näitä jumalallisia ominaisuuksia, tätä Jumalan elämää. Ja kun yksilön tai kansan sisäisin ja syvin pyrkimys on elää epäitsekästä elämää totuudessa ja rakkaudessa, silloin „kaikki käy hyvin”. Tämä ei ole sanottu ivallisesti; tällä en tarkota, että epäitsekäs ihminen ei välitä siitä, kuinka hänelle käy, että hän on tyytyväinen, vaikka hänelle käy huonostikin. Ehkei epäitsekäs ihminen välitä omasta kohtalostaan; mutta kaikissa tapauksissa hän välittää muitten kohtalosta. Epäitsekäs ihminen ei ole ristissä käsin istuva fatalisti. Sielunsa koko voimalla hän tahtoo oikeutta ja totuutta maailmaan – ei itsensä takia, ei mitään omaa etua silmälläpitäen, vaan oikeuden ja totuuden takia. Ja silloin Jumala on hänen puolellaan, silloin elämän perusvoimat hyväksyvät ja tukevat häntä. Ja vaikkei aina kävisi niinkuin hän rajallisessa ymmärryksessään on toivonut, tietää hän kuitenkin, että käy hyvin, koska samaa kuin hän tahtovat rajattomassa viisauudessaan maailman jumalalliset voimat.

Missä on kansa, joka olisi epäitsekäs? Se kansa ei surisi, ei valittaisi, että sitä sorretaan. Parempi, että sitä sorretaan, jos kerran sortoa pitää olla, kuin jotakin toista vielä heikompa. Se kansa jalosti iloitsisi siitä, että se saa kantaa osansa maailman raskaasta taakasta. Mutta se kansa samalla koko sydämensä ja henkensä voimalla tahtois, että „jumalan valtakunta” toteutuisi maan päällä, että oikeus ja totuus ja rakkaus ottaisi asuntonsa ihmisten sydämiin.

Ei epäitsekäs kansa omaa etuansa ajattelisi. Ei se tahtois oikeutta vain itselleen. Ei se yksin tahtois kärsimyksistä pelastua. Ei, vaan se tahtois kaikille oikeutta, kaikille totuutta, kaikille onnea. Ja silloin ehdottomasti jumalat sitä auttaisivat, Isä Jumala katsoisi lempeällä hymyllä sen pyrkimyksiä ja puhaltaisi sen sydämeen pyhän hengen elävää tulta. Niin – mutta missä on se kansa? Sitä kansaa tuskin vielä on. Ja niin kauan kuin emme epäitsekäitä ole, niin kauan ei meidän pidä uskotella itsellemme eikä muille, että mikään mahti maailmassa kykenisi historian s. o. Karman lakisiteistä järjestystä pienimmässäkään määrässä meidän tai minkään muun kansan ajalliseksi hyväksi muuttamaan, vaikka kuinka sitä rukoilisimme ja siihen uskoi-simme.

*

Tammikuun numerossa esitin Tietäjän lukijoille Mr. C. W. Leadbeaterin valokuvan ja pari piirrettä hänen elämästään. Nyt minulla on ilo ja kunnia esittää toisen mystikon ja salatieteilijän kasvonpiirteet, miehen, joka opettajana on saavuttamaisillaan maailman mainetta Teosofisessa Seurassa. Tämä mies on saksalaisen Teosofisen Seuran ylisihteeri, filosofian tohtori Rudolf Steiner.

Moni suomalainen teosofi on varmaan jo kuullut hänen nimensä, kuullut puhuttavan tuosta väsymättömästä teosofisesta opettajasta, joka yhtämittaa on luentomatkoiilla ja joka päivä puhuu ja pitää kokouksia. Hänen toimestaan on saksalainen T. S. herännyt uuteen eloon ja kasvanut suureksi ja voimakkaaksi. Ja vaikkei hän ole työskennellyt teosofina ja Teosofisessa Seurassa kuin vuodesta 1902, on hänen vaikutuksensa huomattava ei ainoastaan Saksassa, vaan myös Itävalta-Unkarissa, Skandinaviassa, Englannissa, Tanskassa y. m. Hän ei ole mikään agitaattori tai matkustava saarnamies, joka kaikkialla puhuisi suunsa puhtaaksi ja tyhjentäisi ohjelmansa. Päinvastoin. Hän on mies, joka tietää ja vähitellen paljastaa kuulijoilleen tietonsa runsauksia. Sentähden hän onkin koonnut ympärilleen taajan oppilasjoukon, joka seuraa häntä matkoillaan. Hän pitää mielellään esitelmäkursseja, jotka kestävät pari viikkoa ja käsittävät 10-12 esitelmää. Niissä hän syvällisesti ja monipuolisesti käsittelee mitä vaikeimpia aineita, tavallisesti

kristinuskon alalta, kuten äsken Tukholmassa Johanneksen evankeliumia ja viime kesänä Kristianiassa Ilmestyskirjaa. Vuonna 1909 hän piti seitsemän tämmöistä kurssia eri aineista ja eri paikoilla.

Tohtori Steiner on kristitty mystikko, n. k. rosenkreutsiläinen. „Rosenkreutsiläisiä” seuroja on maailmassa paljon, mutta Steinerillä ei ole erityistä tekemistä niiden kanssa. Hän edustaa todellista, salaista rosenkreutsiläisyyttä, s. o. valmistusta ja vihkimystä Salaiseen Veljeskuntaan kristillistä tietä käyden ja kristittyä (rosenkreutsiläistä) menettelytapaa noudattamalla. Steiner on toisin sanoen länsimaalainen salatieteilijä, jota vastoin Annie Besant edustaa itämaalaista okkultismia. Tämä ei kuitenkaan ole niin käsitettävä, että mikään olennainen ero olisi olemassa „itämaalaisen” ja „länsimaalaisen” salatieteen välillä. Salatiede ei ole sitä eikä tätä. Salatiede on yksi. Mutta tietoon pyrkiminen saattaa – varsinkin alussa – tapahtua eri polkuja pitkin, ja jokainen uskonto edustaa yhtä tämmöistä polkua. On vain muistettava, että pääasia ei ole polku, vaan päämäärä, johon polku vie. Niinpä vuorensa huipulle nousee eri puolilta, mutta huipulla kaikki yhtyvät.

Teosofinen Seura saattaa todella iloita siitä, että sen opettajien ja tietäjien lukumäärä kasvaa. Kun samaa asiaa esitetään eri näkökannoilta, laajenevat näköalat, syvennyy asian ymmärtäminen. Tohtori Steiner on aivan omaperäinen. Usein hän käyttää omia nimityksiäänkin vanhoista teosofisista asioista. Tämä vain osottaa, että hän tietää mistä puhuu, että hän kertoo omia näkemiään ja havaintojaan, kuten hän aina vakuuttaakin. Olen tähän Tietäjän numeroon ottanut otteen (yhden luvun) hänen kirjastaan „Theosophie” näytteeksi siitä tavasta, millä hän asioita esittää. Jossakin tulevassa numerossa painatan toisen „Tiedon tie” nimisen kirjoituksen.

Rudolf Steiner syntyi v. 1861 Itävallassa. Hän tutustui teosofiaan v. 1897 ja liittyi Seuraan v. 1902, mutta jo 19-vuotiaana (1880) hän tapasi mestarinsa ja sai häneltä elämäntehtävän, vaikka työtapo Steinerille selvisi vasta monivuotisten lukujen, mietiskelyjen ja taistelujen perästä. Suureksi avuksi teosofisessa työssään on hänelle nyt hänen monipuolinen europaalainen sivistyksensä. Hän on filosofian tohtori, tunnettu ja tunnustettu Göthe-spesialisti (v. 1890 hän kutsuttiin Weimariin painosta toimittamaan ja selityksillä varustamaan Göthen tieteellisiä kirjoituksia suuressa G:n koottujen teoksien julkaisussa), hän on tarkoin tutkinut nykyajan luonnontiedettä, on itse Häckelin oppilas ja suuri ihailija j. n. e.

*

Ilahduttava tosiasia on, että Suomen kansa osottaa suurta tiedon ja viisauden halua. Todisteena siitä on m. m. se, että on voitu ryhtyä siksi suureen, sekä vaivoja että kustannuksia kysyvään työhön kuin *Tietosanakirja* on, vieläpä, että tämä yritys on saanut odottamattoman paljon kannatusta osakseen. Tämä kansan asianharrastus velvottaa Tietosanakirjan toimittajia mitä huolellisimpaan ja rehellisimpään työhön. Yleisöllä on oikeus vaatia, että ne tiedot, mitkä Sanakirjassa esitetään, ovat päteviä ja täysin aikansa tasalla. Ennen kaikkea se voi toimittajilta vaatia täydellistä puolueettomuutta ja asiallisuutta. Se pyytää tosiasioita, ei arvosteluja. Tietosanakirjaa ei saa toimittaa kristilliseltä kannalta eikä materialistiselta, siinä ei saa esiintyä herkkäuskoisuutta eikä liikaa epäilyä; siinä sanalla sanoen ei saa olla muuta henkeä kuin totuuden.

En nyt ollenkaan tällä tarkota, ettei suomalainen Tietosanakirja täyttäisi ankariakin vaatimuksia tässä suhteessa. Päin vastoin uskon, että sitä yleensä toimitetaan tasapuolisesti ja hyvin. Mutta en malta olla kertomatta pari havaintoani, joita äsken tein kirjaa selaillessani.

„Katsonpahan”, johtui mieleeni, „mitä Tietosanakirja tietää asioista, joihin minun vaatimattomat tietoni ulottuvat?”. Rupesin siis etsimään teosofisia y. m. sanoja ja niiden selityksiä.

En tietysti odottanut, että Tietosanakirja tekisi teosofisen sanaston tarpeettomaksi. Useimpia sanoja esim. „Salatieteilijän sanakirjasta” sain turhaan etsiä Tietosanakirjasta. Tämä oli luonnollista. Kuitenkin

olisin suonut näkeväni niin tavallisen itämaalaisen sanan kuin bhikku (buddhalainen kerjäläismunkki) tai bodhi (tieto), josta bodhipuu (*ficus religiosa*) ja bodhisattva, tai *akaasha* tai egyptiläinen *Amenti* (manala).

Mutta kun sitten ryhdyin lukemaan niitä sana- ja asiaselityksiä, mitä kirjassa oli, täytyy tunnustaa, etten paljonkaan saanut iloita. Minua kohtasi sekä tiedon vaillinaisuus että toiselta puolen arvostelunhalu; ei aina, sillä jotkut artikkelit kuten *Alkemia*, *Blavatsky*, *Christian Science*, *Clairvoyance* olivat hyvin toimitetut, mutta kuitenkin liian usein. Mainitsen muutamia esimerkkejä:

„*Aave* on taikauskaisen kansanluulon oletama olento j. n. e. Viime vuosisatoina aaveusko on tuntuvasti vähentynyt, vaikka se on saanut jonkinmoista tukea runoudesta, valitettavasti myöskin kansan- ja lastenkirjallisuudesta sekä aivan viime aikoina spiritismistä.” Koska kirjottaja nähtävästi itse ei tiennyt, mitä aave on ja onko aaveita olemassa, oli hänen turha „valittaa” toisten „taikauskoa”; olisi tyytynyt selittämään sanaa.

„*Animaalinen magnetismi* j. n. e. Myöhempien tutkimusten mukaan tämä ei johtunut parantajien olettamasta syystä (nim. elollisesta fluidumista), vaan suggestionista.” Turha arvostelu, sentähden että vain hypnotismi-suunta tahtoo kaikki suggestioniksi (mieleen nostatukseksi); toiset tutkijat puolustavat Mesmerin käsitystä elonnestestä. Molemmilla on oikein, mutta se joka vähänkin on kokenut, tietää, että suggestionista ei voi olla puhettakaan esim. semmoisessa tapauksessa, jolloin mesmerisoitu vesi parantaa kivun, vaikkei potilas tiedä, mitä lääkettä käyttääkään.

„*Astraaliruumis* . . . ihmisen toinen, kirkastettu (eteerinen) ruumis.” Lisäys (eteerinen) oli turha, sillä okkultismissä tehdään jyrkkä ero astraali- ja eetteriruumiin välillä.

„*Astrologia* j. n. e. Sen vaikuttimina ovat olleet taikauskaisen salaisen tutkimisen halu ja väärä otaksuma, että ihmistä koskevat tapahtumat ovat yhteydessä tähtien asemien kanssa j. n. e.” Hohho, kuinka kirjottaja on viisas! Mutta hänen viisautensa harhailee pilvissä eikä sillä ole mitään perustusta tosiasioissa. Muuten hän olisi tietänyt, että astrologiaa harjotetaan paljon nykyaikanakin (josta ei sanaakaan) ja että „tähdistä”, kaikesta huolimatta, voi todella „lukea” yhtä ja toista.

„*Bacon*, Francis j. n. e. Viime aikoina esitetty väite, että B. muka on Shakespearen näytelmien todellinen runoilija, on perin heikosti perustettu ja mahdoton ajatus.” Mistä kirjottaja sen tietää? Turha oli arvostelu. Ehkä ensi Tietäjän numerossa olen tilaisuudessa tästä laajemmin puhumaan.

„*Bambino* j. n. e.” Miksei tämän kristillisen sanan yhteydessä puhuta mitään taikauskosta? Miksei sitä arvostella?

„*Besant* j. n. e.” Sanotaan, että hän nykyään on „Theosophical Society-Seuran” presidentti. Eikö siis kirjottaja tiedä, että „Theosophical Society” on edustettu Suomessakin ja että sen nimi suomeksi on Teosofinen Seura? Vielä sanotaan, että hänen teosofisista kirjoistaan tärkein on „Esoteric Christianity”. Minkätähden se on tärkein? Sekin muuten löytyy suomeksi nimeltä „Kristinuskon salainen puoli”.

„*Bhagavad-Gita* . . .” Miksei mainita, että kirja löytyy käännettynä eurooppalaisille kielille, m. m. suomeksikin?

„*Buddha* j. n. e. . . . nirvanaan, mikä on tahdon ja tajunnan täydellinen sammuminen, mutta ei kuitenkaan samaa kuin olemattomuus.” Mutta jos tahto ja *tajunta* sammuu, mikä sitten on jälellä? Miksei kirjottaja uskaltanut lisätä „itsekkään tahdon ja itsekkään personallisen tajunnan”? Silloin hän olisi kuvannut nirvaanaa todellisemmin. Muuten esitys Buddhasta ja hänen opistaan ei ole asiallinen: Buddha ei ole pessimisti, vaan optimisti. Ei hän sano olemassaoloa kärsimykseksi ja pahaksi, vaan ainoastaan itsestä elämää. Mutta siitä hän näyttää pelastuksen tien, näyttää kuinka ihminen itse omilla ponnistuksillaan voi

päästä pahasta. Kun mainitaan lähteitä, joita Tietosanakirjan lukija voi käyttää, luetellaan suomenkielisinä kirjoina „Buddhan elämäntarina”, kirj. Takajama, „Kristinusko ja buddhalaisuus”, kirj. R. Hackmann, „Uskontohistoriallisia luentoja” pit. E. Kaila. Miksikä ei mainita Olcottin Buddhalaista Katkismusta ja Tietäjässä ollutta Dhammapadan suomennosta, jotka ovat verrattoman paljon tärkeämpiä, tieteellisempiä ja ennen kaikkea buddhalaisempia kuin yllämainitut tekeleet?

Riittäköön nyt tämä osottamaan, miksei saata olla ehdottomasti tyytyväinen Tietosanakirjaan. Niin tärkeässä työssä pitäisi mielestäni käyttää toimittajina todellisia asiantuntijoita joka alalla.

*

Eräs arvoisa T. S:n jäsen kirjottaa: „Ehdottaisin, että Tietäjässä omistettaisiin pieni osasto vegetaarille ruokajärjestelmälle, jossa yleisöllä olisi tilaisuus kertoa kokeiluistaan kasviruokien kokoonpanossa ja ilmottaa reseptejä onnistuneista valmisteista. On näet suurena esteenä kasviruokajärjestelmän toteuttamisessa se, että naiset yleensä ovat vanhoillisia eivätkä mielellään ryhdy itse keksimään ja kokeilemaan, mutta jos saavat aivan yksityiskohtaisia neuvoja, luulen, että ovat taipuvaisempia jättämään vanhan järjestelmän.” Toivon, ettei kukaan teosofinen nainen pidä tätä pientä arvostelua pahana. Tietäjä avaa mielellään palstansa niille, jotka tahtovat muille opiksi kertoa kokemuksistaan. Tässä numerossa on taas kirjoitus tohtori Hanishin mukaan, ja tulevat ne yhä jatkumaan.

Jos saan ilmaista kokemuksen, minkä muutamat (m. m. allekirj.) ovat tehneet, tahdon sanoa, että syöminen kaksi kertaa päivässä (klo 11 ja klo 6) on aivan kylliksi eikä muina aikoina kaipaa mitään ruokaa tai juomaa. Kahvi tai tee on mainio juhla juomaksi joskus, muttei ole tarpeen jokapäiväisessä ohjelmassa.

Huhtikuu, s. 129-134

Muuan kirjeenvaihtaja pyysi äskettäin, että toimittaja kirjottaisi Tietäjään artikkelin „itsehillinnästä”. Itsehillinnästä on monenlaisia katsantokantoja, hän sanoo; on olemassa „itsehillintä, joka voi kuunnella levollisesti ja olla puolustautumatta silloinkin kun on oikeassa ja alempaa minää siten loukataan”; on myös olemassa itsehillintä, joka „täynnä kyynillisyyttä näennäisen levollisesti sinkauttelee myrkyllisyyttä ympärilleen”. Ja kirjeenvaihtajani kysyy: „onko parempi itsehillinnälle, että purkaa sisunsa ja siten pääsee ajatuksistaan rauhaan, vai onko parempi olla laskematta niitä kuuluville siinä tapauksessa, että osaa rakastavilla ajatuksilla johtaa ukonnuolen olemattomiin?”

Kun on kysymys jostakin asiasta, on ensin hyvä sopia siitä merkityksestä, mikä asianomaiselle sanalle on annettava. Tahdon siis alottaa määrittelemällä itsehillintä-käsitettä. Jollakin lukijalla saattaa olla toinen käsitys itsehillinnästä; minun velvollisuuteni on esittää omani. Itsehillinnässä on tietysti erotettavissa kolme tekijää: hillitsija (subjekti), hillitty (objekti) ja hillitseminen (predikaati). Hillitsijä on kulloinkin se, jota ihminen – ainakin sillä hetkellä – tuntee varsinaiseksi minäkseen, hillitty on taas vain osa hänestä itsestään. Voisimme sanoa, että hillitsijä edustaa henkeä, hillitty ainetta ja hillintä niitä yhdistävää elämänvoimaa. Itsehillintä ei vaikuta ainoastaan fyysillisellä tasolla. Se „aine”, jota ihminen hillitsee, voi kuulua myös astraliseen ja mentaliseen maailmaan.

Itsehillintä toimii fyysillisellä tasolla, kun ihminen hillitsee käytöstään ja puhettaan, astralisella, kun hän hillitsee tunteitaan ja intohimojaan, mentalisella, kun hän hillitsee ajatuksiaan. Tasot ovat keskenään vuorovaikutuksessa. Hillitessään sanojaan ja tekojaan ihminen tavallisesti saa samalla hillitä tunteitaan ja ajatuksiaan, mutta jonkun aikaa hän saattaa rajottaa itsehillintäänsä ainoastaan fyysilliseen tasoon ja samalla hillittömästi hurjistella ajatuksissaan ja tunteissaan. Sanoin „jonkun aikaa”, sillä ennemmin tai myöhemmin

– vaikkapa vasta jossain tulevassa ruumistuksessa – tulee äkkiä ilmi, mitä ihminen on salassa sisässään hautonut. „Ajatus on teon isä” ja luonto ei anna itseään pettää. Kaikissa salatieteellisissä piireissä on sentähden aina opetettu, että todellinen itsehillintä alkaa ajatuksesta. Itsehillintä yksinomaan ulkonaisessa, julkisessa merkityksessä on fariseismia, ulkokultaisuutta, epärehellisyttä, vaikkei siltä kaikki arvo silti ole riistettävä. Sen takana voi nimittäin piillä todellinen hyvä tahto, joka kykenee rautakouralla kieltä ja käsiä hallitsemaan, muttei vielä tunteita ja ajatuksia.

Tärkeämpi kuin itsehillinnän käsitteen määrittely on kuitenkin kysymys sen siveellisestä arvosta, ja siihen kirjeenvaihtajanikin tähtää. Mikä on itsehillinnän merkitys, tuleeko meidän siihen pyrkiä, sitä itsessämme kehittää? Se joka teosofisista kirjoista on lukenut „puhdistuksen tiestä” (katso esim. Valoa kohti, XII luku), tietää, että kolmas sen askeleista on „kuuden hyveen” hankkiminen (*shatsampatti*), joista ensimmäinen ja toinen juuri ovat „ajatuksen hillitseminen”, (*shama*) ja „käytöksen hallitseminen” (*dama*). Ja se jolla on käsitys – tietysti vaillinaisen – täydellisestä ihmisestä, Mestarista, hän ymmärtää, että Mestari täydellisesti hillitsee itsensä, s. o. kaikkia käyttövälineitään. Tavalliselle ihmiselle esim. tunteet ja ajatukset eivät vielä ole mitään ulkokohtaisia käyttövälineitä, päinvastoin ne tuntuvat sitä itsekohtaisemmilta (subjektivisemmiltä), kuta kehittymättömämpi ihminen on. Mestarille tunteet ja ajatukset persoonallisessa kolminaismaailmassa ovat aivan objektivisia „ruumiita”, joidenka avulla ja välityksellä hän toimii ja vaikuttaa.

Itsehillintä on siis ominaisuus, kyky, joka kerran on kuuluva jokaiselle meistä. Mutta onko se päämäärä, onko se ihanne, jota kohti meidän on pyrittävä?

En sitä siksi käsitä. En tahtoisi korottaa sitä niin korkeaan asemaan, jos samalla säilytetään sen erikoismerkitys. Tietysti, jos käsitteitä sekotamme, jos sanomme että itsehillintä on täydellinen viisaus ja rakkaus ja voima ja epäitsekkyys, tietysti silloin itsehillintä on se ihanne, jota kohti kuljemme. Mutta jos itsehillinnällä käsitämme kykyä hillitsemään oman itsensä ulkonaisia ilmauksia ja ohjaamaan ja johtamaan niitä, silloin itsehillintä ei ole itse ihanne.

Ja mielestäni on viisaampi säilyttää sille käsitteelle sen ominaismerkitys. Sillä löydämme parempia ja sopivampia nimityksiä niille ominaisuuksille eli selvemmin sanoen sille elämälle, jonka saavuttaminen on pyrkimystemme ihanne. Ne nimitykset ovat *totuus* ja *rakkaus*. Nämä kaksi käsitettä olkoot aina silmämme edessä. Tahtokaamme totuutta ajatuksiimme ja rakkautta tunteihimme!

Henkisen kehityksen tie on kaita ja suora. Sen toisessa päässä kutsuu totuuden tieto ja rakkauden elämä, ja sen päämäärän puolesta kannattaa elää ja ponnistaa. Itsehillintä on tällä tiellä tarpeen ainoastaan sitä varten, että ihminen pysyisi lujasti suoralla tiellä eikä poikkeisi syrjään.

Itsehillintä sinään voi johtaa vaikkapa „mustaan magiaan”, s. o. itsetietoiseen pahuuteen, mutta jos silmämääränämme on totuus ja rakkaus, emme eksy oikealta tieltä. Viettelyksiä ja houkutusia on paljon, mutta jos totuuden ja rakkauden nimessä hillitsemme itseämme, emme joudu niiden uhriksi.

Sentähden en kehota ketään alkamaan sillä, että hän yrittäisi hillitä itseään. Herätköön ensin hänen sydämessään luja rakkaus totuuteen ja koko elävään luomakuntaan ja tehköön hän sydämessään päätöksen kääntyä pois pahasta hyvyyden tielle, sitten kyllä tulee aika erinäisten hyveidenkin kehittämiseen. Niinhän puhdistuksen tien ensi askeleet ovat „herämys todellisuutta näkemään” (*viveeka*) ja „kääntymys mielessään epätodellisesta pois” (*vairuagja*).

*

Saatan ilolla kertoa, että Salainen Oppi on saanut siksi paljon tilaajia (noin 500), että jos jokainen tilaaja pysyy siveelliselle velvollisuudelleen uskollisena ja säännöllisesti maksaa vuosimaksunsa, saatamme vuosi

vuodelta julkaista määrätyn osan ja siten toimittaa tuon merkillisen teoksen suomen kielelle. Nämä tulot tosin eivät riitä kaikkiin menoihin, mutta Salaisen Opin rahastoa on nyt jo muistettu ja yhä edelleen luvattu muistaa siksi runsailla lahjoilla, ettei tappiotakaan synny. Sitä paitsi tulee tietysti kirja menemään kaupaksi sitä myöten kuin siitä kokonaisia osia valmistuu. Sallittakoon minun siis tässä lämpimästi kiittää kaikkia tilaajia ja lahjottajia, jotka ovat tehneet alullepanon mahdolliseksi ja samalla herättäneet hyvää toivoa tulevaisuuden suhteen!

Salaisen Opin suomentaminen samoinkuin sen latominen on aikaa ja tarkkuutta kysyvää työtä. Mahdollisesti emme saa ensimmäistä nidettä ulos vielä huhtikuussa. Suomennos on kyllä suoritettu ja osa jo ladottu ja painettu, mutta siltä varalta ettei kirja valmistuisi ennenkuin toukokuussa, pyydän tilaajia hyväntahtoisesti pidentämään odotusaikaansa muutamilla viikoilla.

*

Tahdon samalla myös huomauttaa, että vanhaa hyvää tapaa noudattaen Tietäjän toukok.-elokuun numerot ilmestyvät kahdessa kaksoisnumerossa (5-6) ja (7-8). Toukokuun-kesäkuun kaksoisvihko ilmestyy luultavasti toukokuun lopulla ja seuraava joko heinä- tai elokuussa.

*

„Kotiseudun” maaliskuun numerossa tänä vuonna kirjottaa nimimerkki R. E.: „Väinämöisestä sain viime talvena Suomussalmelta Juntusrannan perältä Niemelästä aivan sattumalta muitten asian yhteydessä varsin merkittävän määritelmän. Torpan ukko, Jaakko Heikkinen, joka sen lausui, oli jo 83 v. vanha, paikkakunnalta syntyisin, taisi lukuisia historiallisia tarinoita ja tietoja. Näin hän virkkoi: Väinämöisellä ei ole ollut luita eikä lihoa niinkuin meillä, vaan velhot ja runomiehet kun ottaa voiman moasta ja veestä ja kuusta ja auringosta ja kaikesta, niin se mikä yhteen kokoupi on Väinämöinen.” R. E. arvelee sitten, että Väinämöinen niinmuodoin on „jonkunmoinen luonnonvoima, monien eri voimain tuote, jota velhot ja runomiehet käsittävät”.

Vanhan ukon sanat ovat mielestäni todistus siitä, että Väinämöistä on kansan keskuudessa – ainakin runoniekkein ja tietäjien kesken – käsitetty, ei ainoastaan jonakin muinaisaikaisena henkilönä, vaan mystillisenä prinsippinä ihmisessä (Kristusprinsippinä), joka antaa hänelle voiman tulla runoniekaksi ja tietäjäksi – siis aivan salatieteellinen ja teosofinen käsitys.

*

Mystillisen kristusprinsippin ja historiallisen Jeesuksen sekottaminen toisiinsa on muuten kristikunnassa aiheuttanut enemmän väärinkäsitystä, enemmän sokeata uskoa, enemmän ahdasmielisyyttä kuin mikään muu uskonkappale. Joka ei tunne tätä eroa, hän ei osaa lukea evankeliumeja. Hän käsittää joka kohdan historialliseksi tapahtumaksi tai fyysillisesti toteutuvaksi ennustukseksi, ja hänen suvaitsemattomuutensa toisin ajattelevia kohtaan kasvaa kerta kerralta hänen evankeliumeja lukiessaan.

Ottakaamme esimerkki. Mateuksen XXIV luku sisältää tuon kuuluisan „ennustuksen maailman lopusta”, sitä edellä käyvistä merkeistä ja Kristuksen toisesta tulemisesta. Varsinkin värsyt 23-26 ovat panneet uskovaisten päät pyörälle. Nämä värsyt kuuluvat:

„Silloin jos joku teille sanoo: katso tässä on Kristus, taikka siellä, älkäätkä usko. Sillä väärät kristukset ja väärät profetat nousevat ja tekevät suuria ihmeitä ja merkkejä: niin että jos mahdollista valitutkin

eksytettäisiin. Katso, minä olen teille sen ennen sanonut. Jos he siis teille sanovat: katso, hän on korvessa, niin älkäätkä menkö ulos; katso, hän on kammiossa, älkäätkä uskoko.”

Mystillisesti luettuina nämä lauseet ovat päivänselviä. Jeesus lisää itse heti: „sillä niinkuin pitkäisen tuli leimahtaa idästä ja näkyy hamaan länteen, niin on myös ihmisen pojan tulemus.” Lisätäkäämme vain: ihmisen pojan tulemus *ihmisen sielussa*, Kristuksen, korkeamman minän syntyminen ihmissydämessä, niin ymmärrämme tarkoituksen. Jeesus tahtoo juuri varottaa meitä uskomasta ulkonaisiin. Ei Kristus ole siellä eikä täällä, Kristus on Jumalan valtakunnassa, ja „Jumalan valtakunta on teissä”. Meidän omassa sisässämme on vapahtaja syntyvä, jos tahdomme tulla pelastetuiksi. Mitä meitä hyödyttää toisen vapahtaja-ihmisen syntyminen, ellemmme itse tunne Kristusta, totuuden ja rakkauden jumalallista olentoa sydämessämme?

Kyllä Jeesuksen sanoissa piilee muutakin, kyllä niissä voi piillä profetallinen ennustus sekä Jerusalemin häviöstä että nykyisen sivistyskauden lopusta, mutta kristikunnalle olisi epäilemättä tärkeintä aluksi ymmärtää niiden sanojen mystillis-psykologinen merkitys. Nyt uskovaiset kristityt viittaavat niihin, tuomitessaan esim. teosofiaa antikristuksen opiksi, ja tällä tavalla yhä jatkuu ja kasvaa kristillinen ahdasmielisyys ja suvaitsemattomuus, ellei ajoissa kirkko „avaa ymmärrystään, niin että se osaa lukea kirjotuksia”, kuten Jeesus auttoi opetuslapsia tekemään (Luuk. ev. XXIV:45).

*

Olen saanut näin kuuluvan kirjeen: „Viime kesänä luin Tietäjässä, että oli aikomus toimeenpanna teosofinen lomakurssi elokuulla. Perustuen tuohon viimekesäiseen puuhaan, rohkenen kääntyä puoleenne kysymyksellä: eikö ensi kesänä voitaisi toteuttaa sama aije? – mutta nyt kesäkuun loppupuolella. Ajattelen siihen aikaan mahdollisesti saatavan enemmän osanottajia. Ettekö tahtoisi olla hyvä ja mainita tästä Tietäjän ensi numerossa?

Jään Teille kiitolliseksi kaikesta mitä olette kirjottaneet.”

Onko toisia lukijoita, jotka tästä jotakin arvelevat?

*

Aatteen molemmat kirjat *Hengen jano* ja *Elämänkysymys teosofian valossa*, jotka äsken ovat painosta ilmestyneet, ansaitsevat mielestäni huomiota, sentähden että niiden tekijä todella on omaperäinen suomalainen filosofi, vaikka hän onkin omaksunut teosofisen maailmankatsomuksen. Teosofia on herättänyt hänen ajatuksensa, hänen omantuntonsa, hänen sisimmän ihmisensä ja muovailut sitä, mutta syvämielteen suomalaisen tapaan hän on imenyt itseensä teosofisen hengen ja on nyt vapaa etsimään ja löytämään moninaisia muotoja saavuttamalleen henkiselle tajunnalle. Toivoisin, että kaikki teosofit kannattaisivat Palomaan pyrkimyksiä ostamalla ja lukemalla hänen kirjojansa. Älköön olko meistä sanottu se sana, ettemme tahdo „kuunnella omia profetojamme”.

”Hengen jano” maksaa 75 p. ja toinen kirja 1:25, korukansissa 2:25. Joka liittyy „ostajien renkaaseen” (katso Tien varrelta viime Tietäjässä), saa kirjat postivapaasti.

Touko- ja kesäkuu, s. 177-181

Suomen Teosofisen Seuran kolmas vuosikokous vietettiin Polyteknikkojen juhlasalissa Helsingissä toukokuun 15 ja 16 p:nä. Helluntaipäivän ohjelmaan kuului virallinen kokous klo 9 aamulla. Tämä alkoi ylisihteerin avauspuheella, jossa saatiin kuulla säikeitä Bhagavad Gitasta sanskritin kielellä, ja sitten seurasi vuosikokoukselle kuuluvien asioiden käsittely. Entinen ylisihteerä valittiin uudelleen, samaten vanha hallinto; ainoastaan neiti S. af Hällströmin sijalle, joka kieltäytyi, valittiin tohtori Edv. Selander ja hänen sijalleen varalta neiti Alida Alander. Kaikenlaisia hallinnon ehdottamia muutoksia vanhoihin sääntöihin päätettiin ottaa käytäntöön. Koska kaikkia asioita ei ehditty ratkaista ennen klo ½ 2, jatkettiin virallista kokousta iltapäivällä klo 4-½ 6. Sillä välin oli yhteiset kasvispäivälliset Hospitsissa, Vuorikadun 17:ssa. Kello 7 illalla alkoi yhteinen illanvietto vaihtelevine ohjelmineen ja teenjuontineen. Siinä kuultiin soittoa ja laulua ja maaseutulaisten tervehdyspuheita. Ohjelman huippukohtana oli tohtori W. Angervon pohjustus keskustelukysymykseen: „Mikä ovat Teosofisen Seuran ja yksityisten teosofien velvollisuudet teosofista kirjallisuutta kohtaan?” Erinomaisen henkevällä ja ylentävällä puheellaan hän sai läsnäolevaisten sydämet innostumaan. Keskustelu, joka puhetta seurasi, oli erittäin vilkas ja valaiseva. Useimmat puhujat yhtyivät alustajan ponsiin, joiden mukaan oli ruvettava ripeään toimintaan teosofisen kirjallisuuden puolesta. Ensiksikin oli suotava, että jokainen T. S:n jäsen liittymällä ostajien renkaaseen hankkisi itselleen kaikki suomen kielellä ilmestyvät teokset. Toiseksi looshit voivat ruveta ahkerasti myymään ja levittämään kirjallisuutta. Kolmanneksi Teosofinen Seura voisi ostaa kirjoja ja lahjottaa kyläkirjastoihin maaseudulla. Neljänneksi T. S. vielä voisi palkata tai avustaa erityistä myyjää, joka kulkisi ympäri. Mitään suoranaisia päätöksiä ei tietysti voitu tehdä, se vain päätettiin, että pohjustus ja selonteko keskustelusta painettaisiin vuosikertomukseen jäsenten luettavaksi ja pohdittavaksi. Illatsu päättyi klo 10 jälkeen.

Helluntaimaanantaina oli julkinen vuosijuhla klo 11-½ 2. Ohjelma oli seuraava: 1) Tervehdyspuhe: A. Aaltonen. 2) Rakkaudelle, melodraama kirj. Pekka Ervast, säveltänyt Oskar Merikanto: rouva T. Vuorejuuri ja Oskar Merikanto. 3) Esitelmä ruotsiksi tohtori Hj. Runeberg. 4) Kööri laulua: Teosofisen Seuran sekakuoro. Väli aika. 5) Soololaulua: neiti E. Relander. 6) Esitelmä suomeksi: Pekka Ervast. 7) Kööri laulua: T. S:n sekakuoro. Ohjelma suoritettiin mainiosti. Kuulin monen – sekä maaseutujäsenten että syrjäisten – vakuuttavan, että tämä oli paras teosofinen juhla, missä he olivat olleet läsnä. Tosiaan vallitsikin yksi ainoa tunnelma alusta loppuun: hiljainen riemu siitä, että elämässä on totuutta, rakkautta ja kauneutta olemassa. Monen silmä kyyneltyi, kun kööri yhdessä neiti Relanderin kanssa pianon säestyksellä lauloi Wennerbergin mahtavan psalmin „Mitä kyynelissä kylvetään, se riemulla niitetään”. Melodraaman musiikki oli erittäin tunnelmikas ja viehättävä; sen sanat luetaan tässä Tietäjän numerossa.

Iltaapäivällä klo 5-9 oli vielä yhteinen retki Seurasaaareen, jossa kokouksen osanottajat valokuvattiin ja samaten lootuslapset ja „Tietäjä-setä”. Siellä saatiin myös kuulla J. Simpasen lämminhenkinen pohjustus: „Miten teosofi parhaiten voi palvella teosofiaa?”, jota seurasi lyhyt keskustelu, sekä allekirjottaneen jäähyväissanat. Kun vihdoinkin erottiin, oli varmaan yleinen tunnelma, että vuosikokous oli ollut sekä mieltäkiinnittävä ja opettava että lupaava tulevaisuuden suhteen.

Osanottajia oli noin puolen toista sataa.

*

Viime kuun loppupuolella lähetettiin minulle seuraava leikkele Tampereen „Aamulehdestä” n:o 85. Kirjotuksen otsakkeena oli „Nöyrä kysymys niille jotka uskovat salatieteilijöihin” ja itse kirjotus oli näin kuuluva:

„Kun minä luin „Spiritististä” erään kertomuksen, jossa kerrottiin, että eräs teosofinen salatieteilijä mr Leadbeater kulkee erään ystävänsä kanssa astraaliruumiissansa henkimaailmassa, ja että hän voi sieltä käsin aineellistuttaa ystävänsä ja siten auttaa muun muassa eksyneitä ihmisiä, sekä että mr L. voi hajottaa esineitä

näkymättömiksi ja kuljettaa niitä pitkän matkan päähän ja taas koota ne alkuperäiseen muotoonsa, niin minä rohkenen kysyä miksei hän, kun hän omaa niin tehokkaan todistuskeinon, lopeta kerrassaan kaikkea riitaa mitä on maailmassa olemassa henkimaailman olemassaolon johdosta.

Odotan tähän monen muun tietämättömän kanssa vastausta ja toivon, että arvoisa toimitus suo tilaa teille asiallista vastausta varten. K. V. K.”

Sama nimimerkki „K. V. K.” oli viikkoa ennen lähettänyt minulle kirjeen ja siinä vaatinut todistuksia teosofisten ja salatieteellisten oppien totuudesta. Kirje saapui liian myöhään ehtiäkseen tulla vastatuksi Tietäjän huhtikuun numerossa, jonka tähden tässä sanon pari sanaa kysymyksestä, joka muuten paremmin sopii pohdittavaksi Tietäjässä kuin jokapäiväisessä sanomalehdessä.

Kysyjä valittaa, että maailmassa on riitaa henkimaailman olemassaolon johdosta, ja ihmettelee miksei Mr. Leadbeater käytä yliaistillisia voimiaan riitaa lopettaakseen. Jopa hänen mielestään se tosiasia, ettei Mr. Leadbeater käytä voimiaan mainitulla tavalla, todistaa, ettei hänellä niitä olekaan.

Tämä aivan muistuttaa koululuokkaa, jossa oppilaat hikoilevat laskujensa ääressä opettajan istuessa vallan tyynenä syrjässä järjestystä valvoen. Miksei opettaja astu alas oppilaiden kesken näyttämään heille, kuinka problemit ratkaistaan? Miksei hän, joka osaa, laske oppilaiden puolesta, ettei heidän tarvitsisi vaivaa nähdä? Olisikohan syy siinä, ettei opettaja kykenekään laskuja suorittamaan?

Yhtä epäviisasta on vaatia, että ne, jotka todella tietävät ja taitavat, rupeaisivat ehdottoman sitovasti todistamaan ihmiskunnalle henkimaailman olemassaoloa. Ei silloin jäisi mitään varaa ihmisten omille älyllisille ja henkisille ponnistuksille. Ja kuitenkin juuri oma työ, oma pyrkimys, oma yrittely kehittää ihmistä. Jos mikään asia tulee jokapäiväiseksi, ei sitä moni ihmettele, ei ajattele, ei pohdi. Elämä on täynnä ihmeitä, mutta jokapäiväisen ihmisen silmissä elämä on läpeensä kuiva, selvä ja yksitoikkoinen. Kuolema yksin on kysymys, joka vielä panee useimpien päät pyörälle. Jos nyt senkin arvotus ratkaistaisiin niin, ettei jäisi mitään epäilyksen, etsimisen ja tietoon pyrkimisen varaa, täytyisi maailmamme pian ylen väsyneillä ja välinpitämättömillä yli-ihmisillä. Viisaasti menettelevät sentähden korkeammat voimat, kun he kieltävät pääsyn tiedon valtakuntaan muilta kuin niiltä, jotka väsymättömällä, älykkäällä ja henkeväällä etsimisellä ovat todistaneet sielunsa tuoreuden ja epäitsekkyden.

Sillä tämä tosiseikka, joka useimmiten väsyviltä unohtuu, on mielessä pidettävä: se ihminen, joka noudattaa viisaiden ja tietäjien antamia selviä neuvoja, hän kehittyy itse tietäjäksi. Toisilla ei ole oikeus vaatia semmoista, josta ne eivät ole säädettyä hintaa maksaneet. Mutta se joka tekee, mitä Mestari käskee – „rakasta Jumalaa (totuutta) ylinnä kaikkea ja lähimmäistäsi niinkuin itseäsi”, – hän myös niittää käskyn täyttämisen tulokset. Ne jotka toisella tavalla ja ennenaikaisesti koettavat anastaa itselleen yliaistillista tietoa, joutuvat kaikenlaisten harhojen valtaan, koska kasvattavat itsessään mediumisuutta. Yksin se on vaaroista vapaa, joka kulkien totuuden ja rakkauden kaitaa polkua ei ajattele itseään, ei omaa kehitystään, ei omia voimiaan, vaan iloitsee siitä, että hän saa toisia palvelua.

Ja näitä ihmisiä on. He eivät ole pyytäneet tietoa itselleen itseään varten, vaan heidän sydämensä on palanut halusta muita auttaa. Ja kumma! Heidän hengessään on kasvanut tieto elämän ja kuoleman salaisuudesta. Heidän silmänsä on auennut näkemään tuonelan valtakuntaan ja heidän korvaansa on alkanut kaikua taivaallisia soittoja. He tietävät, että henkimaailma on. He tietävät, että vainajia on ja minkälaisissa tiloissa ne elävät. He tietävät, että kehittynyt ihminen voi näkymättömässä ruumiissaan auttaa sekä eläviä että kuolleita. He tietävät, että Mr. Leadbeater ei väitä mahdottomia. He tietävät, että henkimaailmassa on paljon ihmeellisempiä asioita kuin ne, joista tähän saakka on julkisesti puhuttu.

Eikä sittenkään maailman tarvitse luottaa ainoastaan heidän sanoihinsa ja lausuntoihinsa. Paljon on tapahtunutkin fyysisessä maailmassa semmoista, joka on omiansa herättämään ajattelevaa ihmistä

vakavaan harkintaan. Kaikilta ajoilta on kertomuksia tietäjien ihmetöistä, jotka helposti ovat erotettavissa mediuimein eli välittäjien aikaansaamista ilmiöistä. Yksin Teosofisen Seuran alkuaikoina tapahtui ja tehtiin paljon tällaista. Se joka totuuden etsijän ennakkoluulottomalla tutkimishalulla ottaa selvää T. S:n alkuhistoriasta, hän oppii uskomaan okkultisten ilmiöiden ja maagillisten tekojen mahdollisuuteen.

Tämänlaatuiset ajatukset johtuvat heti mieleen, kun lukee K. V. K:n nöyrän kysymyksen.

*

Muutamassa koulussa, joka voi iloita tavallista suuremmasta henkisestä vapaudesta, oli äsken uskontotunnilla läksynaiheena Jakob Böhmien ja nykyaikainen teosofia. Vaikka kirjassa oli asioista puhuttu, ei yksikään oppilas viitannut, kun opettaja pyysi kertomaan teosofiasta. Opettaja ymmärsi yskän ja sai itse puhua. Lopulta hän kuitenkin kysyi, eivätkö oppilaat hyväksyneet lukukirjaansa. Se joka sai vastata selitti silloin, ettei hän ollenkaan voinut pitää uskontokirjasta, koska se ei ollut tasapuolisesti, vaan aivan yksipuolisesti, ahdasmieliseltä, kristilliseltä kannalta kirjoitettu. „Miksemme saa lukea semmoisia kirjoja, joissa sanottaisiin totuus? Semmoisia, jotka vain kertoisivat kaikista lahoista ja uskonnoista, mitä ne itse opettavat, eivätkä heti kaikkia arvostelisi ja haukkuisi! Voimmehan itse nähdä, mitä on niissä hyvää, mitä huonoa!” Nämä olivat sängen kehittyneen ja älykkään oppilaan sanoja, mutta syvästi inhimillisiä ja tosia. Opettaja ei voinut muuta kuin sanoa: „semmoista kirjaa ei kukaan kykenisi kirjoittamaan. Ei yksikään ihminen ole niin tasapuolinen.”

Sen opettajan pitäisi tutustua teosofiaan. Kaikki se muuten on ajan merkkiä.

*

Kaksi uutta kirjaa on ilmestynyt Teosofisen Kustannusliikkeen toimesta: *Luonnonhenget*, kirj. C. W. Leadbeater, suom. V. H. V. ja *Seitsemän sakramenttia ja niiden salainen merkitys*, kirj. Prinsessa Mary Karadja, suom. V. H. V. Kummankin hinta on 60 p., jälkimäinen myös sidottuna á 1:50. Molemmat kirjaset ovat erinomaista lukemista.

Heinä- ja elokuu, s. 225-228

Kun ihminen on tullut sille kohdalle elämän taipaleella, että hengen ääni hänen sisässään alkaa kuulua, silloin hän tahtoo, että ulkonainenkin elämänsä muodostuisi sisäisen näkemyksensä ja tuntemuksensa mukaiseksi, että hän jokapäiväisessä elämässään saisi työskennellä tuon sisäisen hengen käskyjen mukaan, sen taivaallisen valtakunnan puolesta. Milloin ihminen varhemmassa ruumistuksessa on oppinut hengen kuiskeita kuulemaan, silloin hän nykyisessä jo lapsena osottautuu omituiseksi ja lahjakkaaksi olennoiksi, joka suuremmalla tai vähemmällä voimalla ja tietoisuudella myöhemmin murtaa itselleen tien elämässä. Tällaiset neron lahjoilla varustetut ihmiset tekevät työtä eri aloilla, taiteen, tieteen, uskonnon, filosofian, mutta yhteistä heissä on sisäinen kutsumus, joka sallimuksen voimalla ja väellä on asettanut heidät määrätyn työn ääreen. He eivät ole itse työtään valinneet, vaan työ on valinnut heidät. Jos he työtä tehdessään sortuvat, on heidän sortumisensa kuin urhon kuolema taistelutanterella . . .

Vaikeampi taas on niiden ihmisten asema, joissa hengen ääni vielä on siksi heikko ja siksi nuori, ettei se ole heitä määrättyyn työhön kasvattanut, tai joissa se alkaa kuulua vasta myöhemmin elämässä jonkun voimallisen herätyksen kautta. He joutuvat kaikenlaisiin ristiriitoihin, siveellisiin ja muihin; he eivät tahdo löytää kultaista siltaa, joka yhdistää hengen ja aineen maailmat toisiinsa. Monet teosofitkin ovat varmaan

kokeneet tätä; monet yhtyvät seuraaviin sanoihin, jotka kerran kirjotti minulle eräs keski-ikäinen totuuden etsijä:

„Tämä ei ole ainoastaan synnintunnustus, vaan enemmän epätoivoisen avunhuuto tässä yksinäisyydessä, tässä soraääniä täynnä olevassa maailmassa. Epätoivoisen avunhuuto. Niin todellakin. Mitenkä sen muuten selittäisin? Asemani on liian omituinen että sitä osaisin toiselle selittää. Mutta eräs kristityksi kääntynyt japanilainen, joka köyhänä miehenä lähti opiskelemaan Amerikkaan hyläten kaikki oman maansa edut ja hyvät asemat, lausui kerran aineellisten huolten rasittamana: „Minä murehdin köyhyyttäni, koskapa lihani saa siitä kärsiä. Minä pelkään rikkautta, sillä silloin vaara uhkaa sieluani.” Niin, todellakin kummallinen asema! Niin olen minäkin monta kertaa jättänyt asemat, jotka tuottavat aineellista etua, mutta jotka kaikki ovat myös vieneet koko ajatuksen ja huomion muualle. Ei ole jäänyt aikaa eikä huomiota ajatuselämälle, ja ilman sitä ei voi päästä Jumalan tuntemukseen. Kun jokapäiväinen elämä vie kaiken huomion puoleensa, niin ajatuselämän kehitys jää jällelle, ajatusruumis surkastuu, jos niin voi sanoa. Siitä kärsii taas se korkeampi minä, joka tietää mitä alempi tarvitsee päästäkseen tätä lähestymään. Korkeampi minä sanoo aina: työnnä luotasi kaikki se mikä häiritsee ajatuselämän kehitystä. „Etsi ensin Jumalan valtakuntaa ja Hänen vanhurskauttaan, niin kaikki muut annetaan sitten.” Sama ääni kaikuu kaikista muistakin mystillisistä kirjoista: „Hiljaisuuden äänestä”, „Bhagavad Gitasta” sekä kaikista muistakin teosofisista kirjoista. Kaikissa sanotaan, että sinun täytyy tulla kuuroksi kaikelle tälle harhalle ennenkuin voit kuulla Itsen ääntä. Ja sitä minä tahtoisin niin sydämestäni tehdä. Vaan nyt astuu jyrkästi taas esille toiselta puolen yhteiskunnallinen velvollisuus perhettäni kohtaan. Minun velvollisuuteni on pitää siitä huolta, ja se vaatii sellaista työtä, että näitä korkeamman minän neuvoja silloin ei voi seurata. Mitä sitten on tehtävä? Olen itse järkeni mukaan asiaa koettanut punnita, mutta se ei riitä asiaa ratkaisemaan. Olen koettanut etsiä ensin ajatuselämää ja koettanut toteuttaa vanhurskautta, vaan aina silloin joutunut ahtaammalle ainemaailmassa. Sama tulos on aina joka kerta. Olen monta kertaa irottanut itseni hyväpalkkaisista toimista ja palannut takaisin ajatustyöhön, mutta tässä astuu esille aina tuo kiusallinen murhe toimeentulosta. Yksinäni minä eläisin missä tahansa, mutta sitä ei jaksakaan sietää että lapset kärsivät nälkää. Tiedän kyllä, että silloin olen vielä liian kovasti astralimailmaan eli tunne-elämään kiintynyt. En jaksa kärsiä sitä kipua, jonka tuottaa sen siteen katkaiseminen, joka sitoo minua vielä tähän tunne- ja tunteita maailmaan. Astralimailmaa varotetaan karttamaan kovasti „Hiljaisuuden äänessäkin” ja vaikein se on tämän salin läpi käyminen. Minä tiedän kyllä että nämä ovat varjoja, tyhjiä mielikuvia, mutta voimakkaita näyttävät nämä kuvat olevan. Sinä kummallinen tunne- ja tunteita maailma, sinä ristiriitaisuusien labyrintti. Vaikea on sinun sokkeloistasi löytää tietään ulos. Kumpi on nyt edullisempi minun asemassani tehdä: kuulla korkeampaa minäänsä, katkaista kaikki tunne-elämän siteet, jättää perheensä oman onnensa nojaan ja ruveta työskentelemään ajatus-tasolla, ajatustyössä ja ajatusmaailmassa, vai jäädä vielä riippumaan alemmassa minässään, palvellen fyysillistä elämää ja harhaillen astralielämän sokkeloissa? Vaikea on irtaantua tunteistaan, sen me tiedämme. Monelle on tunne-elämä kaikki kaikessa, hän luulee silloin jo saavuttaneensa koko autuuden kun on saavuttanut hienommat väreilyt tunne-elämässä, luulee olevansa taivaassa, kun tunteet ovat ylimmilleen kiihotetut, luulee, että korkeampaa hengen elämää ei ole. Mutta korkeampi minä sanoo: se on harhaa. Kaikki nuo astralikkaset olivat harhakuvia; kaikki oli virvatulta. Mutta tuo virvatuli on vaikeata sammuttaa . . .”

Olen tähän ottanut niin pitkän otteen hänen kirjeestään, koska se mielestäni selvästi kuvaa hänen asemassaan olevan ihmisen ristiriitoja. Hengen ääni on puhunut ja käsenyt osaksi itsekasvatustyöhön osaksi älylliseen työskentelyyn. Mutta aineellisten varojen puute tekee hengen käskyjen noudattamisen vaikeaksi, miltei mahdottomaksi, koska perhe toimeentullakseen välttämättä vaatii suurempia näkyväisiä tuloksia työstä.

Ja silloin, huomatkamme, kuuluu uusi ääni ihmisen sisässä, joka sanoo: „etkö näe, että tunteet, itsekkäät tunteet sitovat sinut perheeseesi? Mikset voisi niitä katkaista ja elää hengen elämää?” Näin puhuu kiusaajan ääni ja ihminen useinkin siihen määrin sokaistuu, että hän sekottaa toisiinsa „itsekkäät” tunteet ja *velvollisuudet*. Totta on, että perhesuhteissa voi puhua tunteista, jopa itsekkäistäkin, mutta kun on kysymys isän suhteesta lapsiin, miehen suhteesta vaimoon, silloin on jo velvollisuus astunut paljaan tunteen sijalle.

Tarkka ero on tehtävä hengen äänen ja kiusaaajan äänen välillä. Hengen elämä on kyllä sitä laatua, että se ei kärsi esteitä tiellään, että siihen on antauduttava kokonaan – ei voi palvella kahta herraa, jumalaa ja mammonaa, – mutta *esteet on voitettava* niin sanoaksemme rehellisessä taistelussa, niiden tieltä ei saa paeta.

Hengen elämän esteet ovat kahta lajia: sisällisiä ja ulkonaisia. Sisällisiä ovat ihmisen omat heikkoudet, hänen syntinsä, hänen vikansa, hänen pahuutensa. Ulkonaisina esteinä esiintyvät yhteiskunnalliset, perheelliset y. m. olot. Sisäiset esteet voitetaan siten, että pahasta luovutaan; tämä „kaita tie” on vaivaloinen ja pitkä, mutta jo ensimmäisten askelten perästä kasvaa sisäinen ilo ja itseluottamus, ja ihmisen ulkonainenkin työ alkaa henkevytyä. Ulkonaiset esteet taas – mikäli ne kuuluvat karmallisten velvollisuuksien kategoriaan – voitetaan ainoastaan siten, että velvollisuus täytetään viimeiseen ropoon asti. Siinä ei mitään anteeksiantamusta tule kysymykseen: ihmisen otsassa on joko voittajan kunniamerkki tai pakolaisen häpeäpilkku.

Mutta tästä kaikesta paistaa näkyviin ylevä totuus; „esteet” ovat itse asiassa apukeinoja ja portaita nousemiseen. Sillä mistä ihminen saisi voimaa elää hengen elämää, ellei hän pahan kanssa taistelllessaan, sen kourissa huokaillessaan olisi hankkinut itselleen sekä kärsivällisyyttä että väkevyttä? Ja miten ihminen voisi kasvaa luotettavaksi hengen vainiolla työskentelijäksi, jonka käsiin suurikin tehtävä ja kutsumus voidaan uskoa, ellei hän olisi oppinut uskollisuuden läksyä, verrattain pienten velvollisuuksien tunnontarkassa täyttämässä?

*

Theosophist'in kesäkuun numerossa Annie Besant kertoo kahdesta suuresta rahalahjotuksesta, jotka Teosofisen Seuran päämaja toukokuun alussa sai vastaanottaa parilta ranskalaiselta jäseneltä. Niiden yhteinen summa oli noin Smk. 55,000, ja lahjottajien määräyksen mukaan on rahalla ostettu maata lisää päämajalle, jonka alue nyt käsittää noin 218 tynnyrinalaa.

Koska Suomi saa Adyarin tapaisen päämajansa?

*

Tämmöisenä aikana, kuin nykyinen on maassamme valtiollisessa suhteessa, on varsin tärkeitä, että ne ihmiset, jotka ovat perehtyneet teosofiseen maailmankatsomukseen, pitävät mielensä rauhallisena, iloisena ja ystävällisenä. Monet, monet ajattelevat, että heillä on syytä katkeruuteen ja ylenkatseeseen venäläisiä kohtaan – älkäämme me koskaan niin ajatelko! Toisella puolen rajaa on paljon meidän maamme ystäviä, ja jos meitä kohtaisi joku ansaitsematon vääryys, on korvauksemme myöhemmin yhtä suuri. „Rakastakaa niitä, jotka teille pahoin tekevät” – niin, muistakaamme vielä mieluummin, että kukaan ei oikeastaan voi meille pahaa tehdä! Jospa Suomen teosofit lähettäisivät suuria myötätunnon ja rakkauden ajatusaaltoja Venäjälle, lisäten siten niiden voimaa, jotka Venäjällä koettavat rakkaudessa ja rauhassa valmistaa uuden ajan tuloa.

Uusi aika on jo kynnyksellä. Auringon ensimmäiset säteet kultraavat jo kuusten latvoja. Pian häipyvät usvat laaksoista, ja silloin ihmisten silmät aukenevat näkemään, kuinka ihana tämä maapallo on ja kuinka ihana elämäkin voisi olla . . .

Eikö ilmassakin ala tuntua, etteivät ihmiset enää oikein jaksa uskoa pahan ylivaltaan?

Syyskuu, s. 289-296

Välistä sielumme kamppailee tuskien ja epäilysten mustassa yössä. Syynä on useinkin personallinen suru. Olemme jossain hartaassa toiveessa pettyneet, karman käsi on kohdellut meitä kovasti, hyinen halla on tunkenut sydämeemme. Kuta herkempi ja hienorakenteisempi sielumme on, sitä toivottomampi on sen tuskanhuuto: „minun jumalani, minun jumalani, miksi minut ylön annoit!” Elämän entinen sisältörikkaus on häipynyt sen näkyvistä, kolkoin katsein se tuijottaa tyhjyyteen ja huudahtaa: „missä on todellisuus? Onko mitään todellista olemassa? Kaikkihan on harhaa, katoovaista kuolemankulkua.” Uuvuksissaan tahtoi sielumme painautua lepoon, vaipua kuolon uneen ja haihtua nirvaanan olemattomuuteen, jos semmoista olisi olemassa . . .

Tämmöiset hetket ovat kalliita. Ottakaamme niistä vaarin. Vaihtelun laki vaikuttaa, että ennemmin tai myöhemmin vapaudumme synkästä mielentilastamme, mutta pääasia ei ole, että siitä vapaudumme – paljon tärkeämpi on, millä tavalla vapaudumme. Jos ulkonainen ilo yksin voi meidät nostaa, silloin sielussamme on vielä lapsen heikkoutta paljon. Jos itse kykenemme omin voimin nousemaan, silloin sielumme jo on alkanut varttua, on jo vähän oppinut itseään tuntemaan.

Nuo hetket annetaan meille juuri sitä varten, että kasvaisimme itsenäisiksi, voittaisimme heikkoutemme ja riippuvaisuutemme ja oppisimme seisomaan omilla jaloillamme. Onnen suurennuslasitko yksin näyttävät meille totuuden? Emmekö kykene sitä näkemään silloinkin, kun surun harso peittää silmämme? Ja emmekö tahtoi oppia heittämään sekä suurennuslasit että harsot?

Olkaamme siis kiitolliset alakuloisuudenkin hetkistä. Ne tarjoovat meille erinomaisen tilaisuuden. Synkkyys ja pessimismi on kuin mutainen suo, johon helposti uppoo. Mutta jos tahdomme kasvaa voimakkaiksi sielustamme, täytyy meidän oppia tekemään kuin sadun paroni Münchhausen: nostamaan itsemme suosta omalla kädellämme. Kuinka taas tämä voi käydä päinsä?

Sangen yksinkertaisesti. Meillä on luonnollinen ase käytettävänä, taikasauva, jonka avulla pimeinkin yö voi muuttua päivän valkeudeksi. Tämä taikasauva on ajatuksen voima. Ajatelkaamme!

Jos ei meillä ole tietoa korkeammasta elämästä, jos oma personallinen hyvinvointimme on korkein päämäärämme, silloin voimme auttaa itseämme ajattelemalla ja muistamalla, kuinka paljon onnea sittenkin on elämässämme. Harvoin ihmistä kohtaavat kaikenlaiset surut yhtä aikaa: jos omaisuutensa menettää, on terveys jälellä, jos ystävä hylkää, on mieluisa työ jälellä, j. n. e. Mutta jos olemme saaneet kokea korkeata hengen elämää, silloin pitää meidän sitä ajattelemalla feenikslinnun tavalla kohota poroksi palaneenkin personallisen elämämme tuhkasta.

Ajatelkaamme elämän suuria todellisuuksia silloin, kun sielumme toivottomana huutaa: „missä on totuus ja missä on todellisuus?” Vaikkemme ehdotonta totuutta voi tietää, on ehdottomasti tiedossamme joitakuuta suuria totuuksia. Enkä nyt tarkota abstraktisia aatteita, opinkappaleita tai otaksumia, vaan niin sanoakseni käsin kosketeltavia käytännöllisiä totuuksia.

Totuus on, että ihmissielu kaipaa onnea, rauhaa ja sopusointua. Totuus on, ettei ainoastaan minun, vaan kaikkien ihmisten sielut sitä kaipaavat. Totuus on, että sitä etsiessämme tavallisesti kuljemme harhaan: emme muista toisiamme ja toistemme tarpeita. Totuus on, että maailmassa on paljon, joka häiritsee ihmisten onnea. Paljon on poistettava, ennenkuin ihmiskunta saavuttaa sen tilan, joka sille kuuluu ihmisyyden luonnollisena lahjana.

Ottakaamme esimerkki.

Raskain fyysillinen taakka, mitä ihmiskunta hartioillaan kantaa ja joka erityisesti estää ja ehkäisee ihmisten onnen, on sotalaitos. Varsinaisen sodan kauhuista on turha puhua; jokainen myöntää, että ihmisten laumottain murhaaminen, kaupunkien ja maatalojen hävittäminen, leskien ja orpojen hätähuudot, yleinen kurjuus ja köyhyys eivät ole onnea enentäviä ihmiselämän ilmauksia. Mutta militarismiin sisältyy paljon muuta. Asetettu rauha on yhtä kamala painajainen kuin sota. Puhumatta siitä, mitä seisovat ja yhä lisäävät armeijat maksavat – yksin Euroopassa vähintään 10 miljona markkaa päivässä, – puhumattakaan siitä, että kymmenien ja satojen tuhansien ihmisten paras ikä kuluu kaikenlaisiin järjestöihin voimistelutemppeihin ja murhaamisharjoituksiin, tekee paljas se tosiseikka, että armeijoita on käytettävissä, hallituksille ja valtioille mahdolliseksi harjottaa kaikenlaista sortoa ja vääryyttä, josta miljonat viattomat ihmiset saavat kärsiä, samalla kuin alamaiset ovat estetyt panemasta toimeen sellaisia parannuksia ja muutoksia yhteiskunnallisessa elämässä, jotka vallassaolijoiden mielestä ovat „ennenaikaisia”.

Tätä ajatellessamme ymmärrämme, että rehellisillä ja hyvillä ihmisillä on suuri työ edessään: työ rauhanaatteen puolesta. Kuten vakavammin yleistä mielipidettä kasvatetaan inhoamaan sekä sotaa että sotalaitosta, sitä nerokkampia ehdotuksia maailmanrauhan aikaansaamiseksi keksitään ja tuodaan päivänvaloon. Onhan jo olemassa suuri rauhanliike ja säännölliset rauhankongressit. Ja äsken Norjassa käydessään presidentti Roosevelt ehdotti, että valtiot ylläpitäisivät keskenäisen rauhan kansainvälisen rauhanarmeijan välityksellä, joka uhkaavana poliisivoimana valvoisi, ettei missään rauhaa yritettäisi rikkomaa. Toteutukoon maailmanrauha millä tavalla tahansa – vähitellen tai äkkiä, – se mikä tekee rauhan pysyväiseksi ja takaa sen, on kansojen yleinen mielipide. Sitä siis on kasvatettava.

Emmekö siis voi sanoa sielullemme, kun se epäilee ja kysyy elämän todellisuutta: „kas tuossa on jalo työ, epäitsekkäis työ, joka vie ihmiskuntaa eteenpäin kehityksessä. Jos sitä työtä teet, vaikka kuinka pienessä määrässä, et ole turhaan elänyt.”

Mainitkaamme toinen esimerkki.

Suurena esteenä ihmiskunnan onnelle on lihansyönte, ei sen kautta että liharuoka olisi vastenmielinen nykyajan ihmiselle – päinvastoin se on hänelle herkkua, – vaan sen kautta, että hän tuottaa sanomattomia kärsimyksiä „nuoremmille veljilleen”, elämille. Tätä totuutta tosin useimmat ihmiset epäilevät. „Mitä tekemistä meillä on eläinkunnan kanssa? Jos se ymmärtää kärsiä, on sen kärsimys lyhyt – kuolemaanhan se aina loppuu – jota vastoin meidän nautintomme on suuri. Onhan eläinkunta niin sanoaksemme olemassa sitä varten, että se tyydyttäisi ihmiskunnan ruumiillisia tarpeita. Mitä onnen esteitä siis meille aiheutuisi eläinten tappamisesta?” Tämä pintapuolinen katsantokanta on vielä käytännössä vallalla, vaikka nykyinen elämänymmärrys yleensä tähtää toisaanne.

Jokaisen sivistyneen ihmisen ainakin pitäisi tietää, että kullakin luonnon valtakunnalla on oma elämänsä, oma tarkoituksensa ja päämääränsä. Eläimet palvelkoot ihmisiä, ihmiset auttakoot eläimiä, mutta hengen riistäminen toiselta ei kuulu avunsaantiin. Tappaminen on väkevemmän vääryyttä, josta hän on siveellisesti vastuunalainen.

Juuri tämä siveellinen vastuunalaisuus ja velka, jota ihmiskunta itselleen kokoo, on näkymätön painajainen, joka ahdistaa ihmiskunnan vapaata hengitystä. Velka on maksettava, ja ihmiskunta maksaa velkansa sairauksilla ja kivuilla, pelon, tuskan ja näennäisesti aiheettoman ahdistuksen tunteilla.

Kuinka paljon työtä on tässä ajattelevien ihmisten edessä! Ensiksi tulee heidän muuttaa oma elämänsä, hylätä sielullisten olentojen tappaminen ja niiden raatojen syöminen, toiseksi heidän tulee kasvattaa yleistä mielipidettä ymmärtämään ihmiskunnan velvollisuuksia luontoa kohtaan ja käsittämään, että väärinteosta eläimiä kohtaan aiheutuu ihmiskunnan nykyinen sairaaloinen tila. Ei siis sielumme tarvitse valittaa elämän tyhjyyttä kun ajattelemme, mitä kehitysmahdollisuuksia on ihmiskunnalla ja mitä tilaisuuksia jaloon työhön on meillä.

Ja vielä esimerkki.

Sangen yleisenä piirteenä ihmisten elämässä on sokea usko ja suvaitsemattomuus. Ja että sokea usko on suurena esteenä ihmiskunnan onnelle ja edistykselle, sen todistaa meille sekä historia että jokapäiväinen kokemus. Uskonsodat, kerettiläisten vainot, noidanrovioit, tieteellisen työn vastustaminen – kaikki nämä kauhut ja häpeät johtuivat sokeasta uskosta. Ja vaikkei meidän päivinämme enää polteta väärauskoisia, saatetaan riistää heiltä leipä ja toimeentulo, maine ja kunnia, lapset ja omaiset. Ja kuinka paljon kärsimyksiä suvaitsemattomuus – suvaitsemattomuus ei ainoastaan uskonnollisessa, vaan filosofisissa, siveellisissä ja käytännöllisissä kysymyksissä, – kuinka paljon kärsimyksiä tämä suvaitsemattomuus saa aikaan perhe-elämässä, seurapiirissä ja yhteiskunnassa, siitä ei pidetä mitään tilastoa, mutta tuhannet ja miljonat sekä lasten että aikaihminen huokaukset ja kyynelöt, kiroukset ja kostonajatukset, vieläpä rikokset ja itsemurhat, puhuvat kyllin selvää kieltä niille, jotka avaavat silmänsä näkemään ja korvansa kuulemaan.

Mikä kumma erehdys, tämä ihmisen sokea itsepitäisyys! Luulla, että itsellä on oikein, ehdottomasti oikein ja että toisin ajattelevat ovat väärässä, luulla, että itse jostakin syystä on saanut tietää koko jumalallisen totuuden! Tämä harhaluulo olisi vielä kaikessa lapsellisuudessaan anteeksiannettava, jos siihen pysähtyisi. Mutta kun siihen yhtyy suvaitsemattomuus ja sydämen kovuus, vieläpä halu houkutelaa tai pakottaa toisia, lapsiakin ja nuoria, samaan harhaan, silloin tämä sielullinen piirre muodostuu viholliseksi ja vaaralliseksi ominaisuudeksi ihmisessä. Ja meidän on tunnustaminen, että uskonnollinen kasvatus vuosisatojen vieressä on kehittänyt ihmiskunnassa tätä vaarallista ominaisuutta.

Paljon, paljon on siis työtä järkeville ja tunnollisille ihmisille! Samalla kuin itseään kasvattavat tulee heidän opettaa kansaihmiään totuutta etsimään, ymmärtämään, ettei mitään voi löytää, ei totuutta, ei tietoa, ei onnea, jota ei henkensä kaikilla kyvyillä ja sielunsa koko voimalla ole etsinyt. Heidän tulee opettaa ihmisiä rakastamaan totuutta, vaatimattomuutta, suvaitsevaisuutta, sydämen hyvyttä ja lempeyttä, ei ainoastaan esimerkillään, vaan myös sanoillaan. Kuinka siis meidän sielumme, niinkauankuin maailmassa on näin paljon järjetöntä kärsimystä, jota on poistettava, olisi oikeutettu valittamaan elämän tyhjyyttä ja epätodellisuutta? Pois se. Ottakoon sielumme osaa tähän työhön totuuden puolesta, silloin onni ja tyytyväisyys, mielenrauha ja ilo palaavat takaisin voimakkaampina kuin konsanaan.

Ja sanokaamme sielullemme: missä on se maailmankatsomus, joka opettaa meitä rakastamaan elämän suuria, siveellisiä arvoja, kunnioittamaan kaikkien elävien olentojen luonnollisia oikeuksia, pyhänä pitämään totuuden jumalallista nimeä, työtä tekemään rauhan ja rakkauden valtakunnan puolesta? Jos olet maailmankatsomuksen löytänyt, semmoisen jumalallisen viisauden, iloitse silloin, sielu, ja nouse epäilyksien suosta, sillä kurkistaa olet saanut elämän syvyyteen ja nähnyt olet, että pohjalla pulppuva elämän lähde on puhdasta, kirkasta, ikuista autuutta ja onnea.

*

Olen saanut vastaanottaa seuraavan kirjeen:

„Kunnioitettava hra toimittaja! Tietäjässä oli Teidän vastauksenne siihen yksityiskirjeeseen, jonka keväällä Teille lähetin. Suonette kai minun myös kiittää siitä neuvosta, jonka tuossa vastauksessa annoitte. Olitte ottaneet kirjeestäni osan Tietäjään. Epäselvyytensä vuoksi se ei olisi sitä ansainnut. Mutta uskon myös, että teosofiset lukijat, varsinkin ne, jotka tuntevat olevansa samassa ristiriitaisuudessa kuin minäkin, ymmärtävät paljon toisen vaillinaisuksiakin.

Neuvonne selvitti minulle paljon asemaani. Olin ajatellut monta kertaa, että velvollisuuteni ehkä olisi tehdä samaten kuin Buddha ja Jeesus. Edellinen jätti kuninkaallisen asemansa, ihanan rakastetun vaimonsa, ainoan lapsensa, sukulaisensa ja kaikki sekä lähti kerjäläismunkkina käymään ympäri maata, neuvoen ja

lohduttaen. Siten hän kerta kaikkiaan ratkaisi tuon pulmallisen kysymyksen, joka minua on kauan kiusannut: Onko ihmisen silloin kun hän tielle astuu, enää otettava huomionsa minkäänlaisia siteitä, jotka yhdistävät häntä tähän maalliseen harhaan? Jeesuksen ja sangen monen muun hurskaan ihmisen esimerkki näytti viittaavan myös siihen, että kaikki on hylättävä. Mutta nyt sanotte Te, arvoisa toimittaja, että „esteet ovat voitettavat rehellisessä taistelussa, niiden tieltä ei ole väistyttävä.” On otettava myöskin huomioon *velvollisuudet*. Ja nämä velvollisuudet, jos ne ovat karmallista laatua, ovat täytettävät viimeiseen ropoon saakka. Nyt ymmärrän asian paljon paremmin. Minun ei ole paettava velvollisuuksia, vaan voitettava karmani niiden täyttämällä. Tämä kuorma siis tuntuu melkein raskaammalta, kuin erakoksi jääminen. Täytyy pakosta olla sidottuna harhaan ja tämän yhteiskunnallisen elämän tehtäviin, joissa näkee pääasiana olevan itsensä ja muiden pettämisen.

Mutta jos velvollisuus niin vaatii, niin silloin sitä ei voi välttää, sillä pakolaisen häpeäpilkku otsalla en tahdo paeta taistelusta. Tosin sellaiset sanat kuin „häpeäpilkku” ja „kunniamerkki”, täytyvät olla oppilaalle sanoja, joilla ei ole sitä merkitystä kuin niille tavallisesti annetaan; ne ovat hänelle ainoastaan sanoja, joille hänen korvansa täytyvät olla kuurot, jos niillä tahdotaan käsittää tämän elämän arvoja: kunniaa ja häpeää. Mutta silloin kun oppilas pyrkii niiden voittajaksi, itsensä voittajaksi eli – minun käsittääkseni – alemman minänsä voittajaksi, silloin siitä on arvoa. Mutta niiden käsite on silloin päinvastainen kuin ennen. Tässä mielessä en häpeä asettua mihin halpa-arvoiseen työhön tahansa velvollisuuteni täyttämiseksi. Mutta toinen asia on silloin se: hyödyttääkö työni ketään? edistääkö se Jumalan tarkoituksia? lisääkö sopusointua maailman harmooniassa, vai saako aikaan vaan pahennusta ja epäsointuja j. n. e.

Oikea paikka elämässä olisi meidän siis ennen kaikkea täytettävä. Ja tässähän se vaikeus löytyykin nykyisessä yhteiskuntaelämässä.

Ennen kaikkea kiitos toimitukselle neuvoistanne! Niistä asia niinkuin sanottu minulle – ja toivottavasti monelle muulle – paljon selkeni.”

*

Olen vastaanottanut myös seuraavan kirjeen:

„Arvoisa Tietäjän toimittaja! Pyytäisin ehdottaa Teille erään asian, jota pidän tärkeänä.

Eiköhän voisi esittää „Tietäjän” lukijoille, että perustaisivat lukurenkaita paikkakunnilleen valistuksen ja tiedon levittämistä varten.

Nykyaikana on mielestäni jokaisen valistuneen henkilön mieskohtainen velvollisuus ryhtyä valistustyöhön. Se käy parhaiten päinsä siten, että perustaa lukurenkaan eli sellaisen yhdistyksen jonka jäsenet sitoutuvat maksamaan esim. 2-5 tai 10 markkaa jäsenmaksua vuodessa, josta kokoontuneilla varoilla ostetaan yhteisesti kirjoja. Siten saataisiin aina uusinta kirjallisuutta yhdistyksen jäsenten luettavaksi. Sellainen yhdistys on tavattoman kehittävä ja kasvattava. Se herättää lukuhaluja kansalaisissa. Ja kun lukuhalu on herännyt, silloin aina tulee tiedonhalukin heräämään. Silloin tulisi teosofisenkin kirjallisuuden vuoro astua esille, kun tiedon halu olisi herännyt.

Lainausjärjestyksen voisi rengas itse laatia niin, että ei kirjat tulisi kenenkään luona kauvaa viipymään. Niistä voisi vielä lainaajalta kantaa esim. 5 p. maksun viukolta t. m. s. Sitten ne lopuksi – kun jokainen jäsen on lukenut – voisi myydä huutokaupalla ja ostaa taas uusia kirjoja näin saaduilla rahoilla. Tällainen rengas pitäisi olla joka kylässä, sillä sen siunaus on ääretön. Ja kun se kerran tulee alkuun, ei se koskaan kuole, jos vaan innokkaat henkilöt ovat etunenässä. Ja luulenpa vielä, että kun varakkaammat ihmiset paikkakunnilla tulevat sellaisen lukurenkaan hyödyn huomaamaan, niin he kyllä varojakin antavat.

Helsingissä voisi vielä olla tällaisilla lukurenkailla yhteinen asiamies, joka hankkisi kirjat ja toimittaisi hinnanalennukset y. m. kustantajilta.”

Tämän kirjeen ehdotusta kannatan kaikesta sydämestäni. Teosofiset looshimme tekevät tässä suhteessa työtä teosofisen kirjallisuuden tutuksi tekemiseksi, mutta onhan olemassa paljon muutakin hyvää kirjallisuutta, johon kansan pitäisi tutustua. Kansamme lukuhalua on tosiaan oikein innolla herätettävä. Missä on ymmärtäväisempi ystävä, viisaampi opettaja, parempi toveri kuin hyvässä kirjassa, suuren neron, suuren sielun hengen tuotteessa? Lukemalla ja tutkimalla teemme ajatusruumiimme herkäksi ja plastilliseksi, ymmärtäväiseksi ja vastaanottavaiseksi. Ajattelemalla hankimme sille pysyväisen olemuksen, voiman, itsetietoisuuden ja älyn. Lukemalla kokoomme aineksia, ajattelemalla luomme aineksista elävän kokonaisuuden.

Mitä kirjeen viimeiseen ponteen tulee, tiedän, että kirjottaja itse, herra F. Korpi, Humalisto 4, Helsinki, mielihyvällä palvelisi renkaiden asiamiehenä Helsingissä.

*

Teosofisen propaganda-työn edistämiseksi Englannissa tehtiin siellä viime heinäkuussa merkkillinen verotuspäätös.

Päätettiin, että jokainen jäsen, joka ei köyhyyden takia ole estetty, luovuttaa vähintään yhden pennyn (= 10 penniä) päivässä mainittua tarkotusta varten. Täten laskettiin, että vuosittain saataisiin kokoon pari tuhatta puntaa, siis viisikymmentä tuhatta suomen markkaa, jolla summalla tosiaan voi paljon saada aikaan aatteen levittämiseksi.

Ehdotuksen tekijä oli pastori Scott-Moncrief, joka äskettäin erotettiin virastaan Australiassa teosofisen vakaumuksensa takia, ja päätös tehtiin yksimielisesti valtavassa innostuksessa. Englannin T. Sillä oli paraikaa vuosikokouksensa.

*

Painosta on ilmestynyt neljä uutta kirjaa, joista kolme kuuluu sarjaan „teosofisia esitelmiä”:

Teosofisia esitelmiä n:o 5. *Rudolf Steiner*, HAECKEL, MAAILMANARVOTUKSET JA TEOSOFIA. Hinta 60 p.

S:a n:o 6. *Marta Steinsvik*, AVIOLIITTO JA SUVUN JATKAMINEN (suomentanut ja muistutuksilla varustanut V. Palomaa). Hinta 75 p.

S:a n:o 7. *Rudolf Steiner*, ISÄ MEIDÄN. Esoteerinen tutkistelma. Hinta 50 p.

Alexander Fullerton, MITÄ ON TEOSOFIA? Suomentanut Martti Humu. Hinta 40 p.

Kaikki kirjat ovat mieltäkiinnittäviä ja ajatusta herättäviä. Viimeisen hinta on erittäin alhaiseksi asetettu, jotta kirja paljon leviäisi. Tämän on tehnyt mahdolliseksi eräs varta vasten annettu lahjotus.

Lokakuu, s. 325-329

Kun viime kuussa kirjoitin työstä rauhanaatteen puolesta, en ollenkaan muistanut, että sen aatteen vaarallisin vihollinen on meidän oma uskonnollinen koulukasvatuksemme. Siitä sain nyt äsken kouraantuntuvan todisteen, kun muuan nuori ystäväni, joka on koululainen, kirjotti minulle seuraavasti: „Ajattelin, että koettaisin tehdä teosofian aatteen tunnetuksi toverieni kesken. Mutta kyllä se on vaikeata. Päätin toverikunnassa ruveta puhumaan sen tapaisista asioista. Niin alustinkin keskustelukysymyksen rauhanaatteesta. Luulin kaikkien toki sen hyväksyvän. Siitä syntyi pitkä väittely kahdessa kokouksessa. Kaikki olivat „sotakannalla”. Sen puolustamiseksi vedettiin vanhat testamentit, isät jumalat ja enkelit. Ja viimein tuli loppupäätökseksi, että sota on puolustettava. Ankarasti sain siinä otella, kun kaikki olivat vastassani. Varsinkin se tuntui minusta tässä niinkuin muissakin keskusteluissa tovereitteni kanssa ikävältä, että he, niin pian kuin ruvetaan väittelemään, aina turvautuvat uskonto-opin dogmeihin, joita koulussa opetetaan ja jotka sentähden ovat heille tuttuja ja mukavia keskustelussa käytettäväksi kaikkine mutkineen ja kierouksineen. Mutta eivät he itsekään niihin usko, käyttävät niitä vain keskustelussa hyväkseen. Suurin osa tovereistani ei usko oikeastaan mihinkään, eivät ajattelekaan semmoista. Niin meni rauhanaate penkin alle. Mutta en sentään vielä hellitä, aion vieläkin koettaa.”

Todella häpeän puna nousee kasvoille, kun ajattelee, millä tavalla kristikunnassa lapsia ja nuoria kasvatetaan. Heidän ymmärryksensä täytetään kaikenlaisilla usein järjettömällä ja oikeuden- ja siveellisyydentuntoa loukkaavilla uskonkappaleilla samalla kun heille mahtipontisesti selitetään, että ihmisen järki ei riitä mittaamaan jumalallisia syvyyksiä. Nykyajan nuoret eivät niin helposti „usko” kuin ennen vanhaan uskottiin, mutta tietysti heidän järkensä tulee pimitetyksi, heidän omatuntonsa väärään johdetuksi ja heidän sydämensä paadutetuksi, kun kaikessa vakavuudessa heille puhutaan Jumalan kostosta ja vihasta y. m. mahdottomuuksista. Siitä on sitten seurauksena, että murhaa pidetään nuorten kesken aivan oikeutettuna, vieläpä jalona ja kunniakkaanakin asiana.

Kuinka paljon tosiaan on työtä, ennenkuin saadaan kirkko ja uskonto puhdistetuksi siitä valheesta ja saastasta, mikä vuosisatojen vierieissä on kerääntynyt ympäri alkuperäisen kristinuskon. Sillä meidän oman uskontomme alkuaikoina ajateltiin aivan toisella tavalla sodasta ja väkivallasta. Silloin vielä pidettiin mielessä, kuinka Kristus opetti, ettei paha saa väkivallalla vastustaa, että se joka miekkaan tarttuu, hän miekkaan hukkuu j. n. e. Silloin vielä apostoli Johannes kirjotti, että meidän tulisi rakastaa veljeämme eikä lyödä häntä niinkuin Kain (1 Joh. III: 11, 12). Silloin vielä Paavali opetti, ettei meidän tulisi kostaa itse, vaan voittaa paha hyvällä. Toistan tähän (K. P. Arnoldsonin mukaan kirjasta „Seklernas hopp”) muutamia otteita vanhojen kristillisten kirjailijain teoksista.

Justinus Martyri (98-166) sanoo puolustuskirjeessä roomalaiselle keisarille Antonius Piukselle: „Me jotka ennen olimme vieraat toisillemme, me nyt emme ainoastaan ole taistelematta vihollisiamme vastaan, vaan emme edes harjota vilppiä heitä vastaan, mutta kuolemme ilolla tunnustaen Kristusta.” Justinus kutsuu kristityitä ja sotamiehiä toistensa vastakohdiksi, ja hänen oppilaansa Titianus kertoo, että kristityt niinkään kieltäytyivät vastaanottamasta korkeampia sotilasvirkoja.

Irenaus († 202) läntisen ja itäisen kirkon rauhanrakentaja, esittää ja terottaa mieleen, että evankeliset sanat „rakastakaa vihollisianne” muodostavat mitä oleellisimman osan Kristuksen opista. Hän puhuu profetta Esaiasta suurena edeltäjänä ja sanoo: „Kristityt ovat vaihtaneet miekkansa rauhan työkaluihin eivätkä tunne aseiden käyttöä.”

Clemens Aleksandrialainen († noin 220) kutsuu kristityitä rauhaa rakastavaksi kansaksi, ja hän kuvaa elävästi, kuinka Kristus kehottaa palvelijoitaan rauhalliseen asetyöhön.

Tertullianus (160-240) kirjottaa sepustuksessaan epäjumalten palveluksesta: „Kuinka kristitty voi tehdä sotapalvelusta? Kuinka hän voi esiintyä sotamiehenä ilman miekkaa, kun kerran Herra on ottanut häneltä miekan? Riistäessään miekan Pietarin kädestä teki Herra jokaisen sotilaan aseettomaksi.” Hänen mielestään sotamiesten tullessaan kristityiksi täytyy luopua sotapalveluksesta, koska tämä ei sovellu yhteen Kristuksen opin kanssa.

Origenes (185-254) tuomitsi kaikkea sotapalvelusta. Väittelyssä kristinopin vastustajan Kelsoksen kanssa, joka syytti kristityitä pelkuruudesta, hän kirjottaa: ”Me emme enää tartu miekkaan yhtäkään kansaa vastaan emmekä enää opeta sotaa käymään. Me olemme Jeesuksen tähden tulleet rauhan lapsiksi. Me rukoilemme hallitsijamme puolesta, mutta emme enää ota osaa hänen sotiinsa, vaikka hän kuinka meitä ahdistaa.”

Lactantius († noin 330) – Konstantinin pojan Crispuksen opettaja, jota tyyliensä kauneuden takia on kutsuttu kristityiksi Ciceroksi – sanoo nimenomaan: „Ei koskaan voi olla oikeamieliselle miehelle luvallista mennä sotaan.” Näin hän kuvaa sotaurhojen uraa: „Tämäpä on siis teidän tienne kuolemattomuuteen! Hajottaa kaupunkoja maan tasalle, tehdä maa autioksi, hävittää tai kukistaa vapaita kansoja! Kuta enemmän ovat hävittäneet, ryöstäneet, murhanneet, sitä jalompina ja kuuluisampina he itseään pitävät. He koristavat rikoksiaan hyveen nimellä. Joka yksityiseltä ihmiseltä riistää hengen rangaistaan rikoksen tekijänä. Murhaa ihmisiä tuhansittain, peitä maa vereen, myrkytä jokia kuolleitten ruumiilla, ja sinulle annetaan paikka Olympoksella, jumalien pyhällä vuorella.”

Jopa itse *Augustinus* (354-430) sanoo: „Saavutetaan paljon pysyvämpi kunnia poistamalla sotia rauhan sanoilla kuin hävittämällä vihollisia aseilla.”

Selvimminkin ilmaisee tätä kristillistä aatesuuntaa *Arnobius* vanhempi († noin 326) merkillisissä sanoissaan: „Jos ihmiset ymmärtäisivät, että heidän inhimillinen olemuksensa ei ole heidän ruumiillisessa muodossaan, vaan siinä, että ovat järkiolentoja, ja jos he edes hetkeksi kallistaisivat korvansa Herran pelastaville ja rauharakentaville käskyille, muuttaisi koko maailma heti terävimmät aseensa rauhallisten pyrkimysten välikappaleiksi ja pysyisi koossa ihanassa yksimielisyydessä, loukkaamattomien sopimuskirjain suojaamana.” Arnobius oli ollut innokas vanhan sotauskon puolustaja, ennenkuin hän kääntyi rauhan uskontoon.

Mutta ei ainoastaan Uuden Testamentin maailmankatsomus ole rauhanaatteen puolustaja. Vanhassakin testamentissa on kohtia, jotka selvästi osottavat, mitä parhaimpien ja jaloimpien juutalaisten sydämissä liikkui. Profetat olivat miehiä, joidenka suun kautta ihminen ja inhimillisuus puhui. Sentähden huomaamme heidän puolustavan rauhaakin. Esaus näkee, että sota kerran on häviävä maan päältä. Joel ennustaa sovinto-oikeutta riidan ehkäisemiseksi. Jeremias kehottaa riisumaan aseita ja käymään vihollista vastaan luottamuksella. Sakarias sanoo, että vanhurskas on opettava rauhaa pakanain kesken ja että hänen valtakuntansa on ulottuva merestä toiseen ja joesta maailman ääreen j. n. e. Ja olihan juutalaisten kesken olemassa pieni yhdyskunta, essealaisten veljistö, jonka keskuudesta Jeesuskin lähti ja joka alusta saakka harrasti rauhanaatetta.

Kauas ovat meidän aikamme kristityt eksyneet totuudesta ja Mestarinsa oikeasta opista, mikäli sotaa puolustavat ja sotaonnea rukoilevat Jumalalta, jota on kutsuttu rauhan ruhtinaaksi.

*

Aika on tullut meidänkin maassamme, että ihmiset hartaudella kuuntelevat jumalallisen viisauden sanomaa. Sen sain kokea äskeisellä luentomatikallani. Puolikolmatta vuotta oli kulunut siitä kuin viimeksi kävin maaseudulla puhumassa, ja sillä ajalla oli teosofinen maailmankatsomus ehtinyt iskeä syvempiä juuria kuin ennen kansan tajuntaan. Ansio tästä lankeaa looshien työlle. Niiden säännöllinen, joskin ulkonaisesti vielä vaatimaton, työ on puhdistanut ilmapiiriä ja vetänyt joukon viisaudelle alttiita sieluja lähemmäksi

teosofiaa. Moni ei tarvinnut muuta kuin minun luentojeni antaman lopullisen sysäyksen ruvetakseen innolla tutkimaan tuota „uutta” elämäkatsomusta. Niin toteutuu taas vanha sana, että „viisaus etsii lapsiaan”.

Kävin 23 päivää ja 24 yötä kestäväällä matkallani Kotkassa, Viipurissa, – ohimennen myös Imatralla, – Joensuussa, Kuopiossa, Iisalmessa, Mikkelissä, Kouvolassa ja Lahdessa. Joka kaupungissa on looshi, Kouvolassa ei ole, mutta siellä on kauan elänyt teosofinen harrastus. Kullakin paikalla pidin 2 tai 3, jopa 4 julkista luentoa, yhteensä 21. Sitä paitsi puhuin 7 kertaa 9 looshikokouksessa, vastasin kysymyksiin j. n. e. Mainitsen nämä numerot todistukseksi siitä, että teosofinen harrastus loosheissamme on vakava. Että yleisökin, kuten sanoin tuntee vetovoimaa teosofiaan, sen taas todistivat lukuisat kuulijakunnat ja myötätuntoiset sanomalehtireferaatit. Koska yhteensä puhuin noin 3,100 hengelle, kävi luennoissa keskimäärin noin 150 kuulijaa. Niinkin pienessä kaupungissa kuin Iisalmessa oli teosofinen esitelmä, kuten eräs paikkakuntalainen sanoi, houkutelut pari kertaa enemmän kuulijoita kuin tavallinen konsertti. Mikkelissä tuli viimeisen luennon jälkeen maalaisukko sauvansa nojassa minua puhuttelemaan. Hän katsoi pitkään vanhoilla syvämietteisillä silmillään ja sanoi, että nyt oli tullut se jota odotettiin, teosofia. Kuopiossa tuli vartavasten muuan herrasmies, tirehtööri R., monen kuulijan puolesta pyytämään minua, että pian tulisin takaisin, sillä „nyt oli Kuopiossa maaperä otollinen teosofialle”. Joka paikassa tietysti teosofit lausuvat saman toivomuksen. Ja että loosheissa teosofia on jäsenille kallis, se ilmeni myös siitä rakkaudesta, huolenpidosta ja kunnioituksesta, jota kaikkialla osottivat häntä kohtaan, jota pitävät teosofisen liikkeen herättäjänä maassamme.

Parissa loosheissa teosofia on saanut kannattajia yksinomaan „parempiossaisten” kesken, mutta yleensä on sääntönä, että liikkeemme tunkeutuu „syviin riveihin”, vetäen samalla joitakuita yläluokkalaisiakin mukaansa. Tämä on aivan erikoinen ilmiö Suomessa, jonka vertaista ei tietääkseni ole muualla. Se osottaa, että kansassamme piilee salatieteellinen ja mystillinen harrastus jätteenä muinaisilta kalevalaisilta ajoilta. Se ennustaa myös, että Suomellamme voi olla merkillinen tulevaisuus henkisessä suhteessa, jos vain ajoissa ymmärrämme ottaa asiasta kiinni. Tarvitsemme opettajia ja opastajia ja nyt aluksi tienraivaajia. Niitä onkin ja enemmän tulee. Joidenkuiden vuosien perästä on jo useampia suuriakin kykyjä oleva jumalallisen viisauden palveluksessa meidän maassamme.

Marraskuu, s. 365-370

Kun ajattelen, mitä tulevaisuutta kohti Suomi nyt käy, kun näen, mikä kirkas päivä paistaa niiden pilvien takana, jotka tällä hetkellä peittävät maallisten silmämme näköpiirin, silloin henkeni nousee suuressa riemussa ja mieleni täyttyy uskolla ja luottamuksella. Mutta kun samalla muistan, mikä vastuunalaisuus lepää niiden hartioilla, jotka vähässäkin määrässä ottavat osaa tulevaisuuden valmistustyöhön, silloin huokaan sydämeni syvyydestä: „oi Herra, Sinä, joka johdat ihmiskunnan henkistä kehitystä, tee meidät kelpoiksi työhösi. Me olemme itsestämme heikkoja, vähä-älyisiä, erehtyväisiä, tietämättömiä. Herätä Sinä meidän keskeemme joku, jolle soisit viisauden ja pyhyiden etevyyden lahjat, jota voisimme seurata ja johon voisimme uskoa ja luottaa.”

Ja kun näin huokaan, silloin kuulen hiljaisuuden äänen kuiskaavan: „sinä tiedät, etten ole teitä jättänyt enkä jätä. Tiedät, että suuriakin lähetän, kun aika tulee. Tiedät myös, mikä teidän työnne nyt on Suomessa. Herättäkää kansan kaiho!”

Niin, totuuden kaipuu on voimakkaaksi herätettävä, veljellisen yhteiselämän kaipuu, onnen ja kauneuden kaihoisa kaipuu! Tulevaisuus on syntyvä menneisyydestä, Kalevan kansa nouseva haudastaan: te Väinölän sankarit, älkää enää kauan piilossa pysykö!

Näkijä neuvoo apua etsivää: „Teidän on vaikea olla ja te olette raskasmielinen. Teidän aurassanne on tumma pilvi, joka teitä painaa. Mutta te voitte siitä päästä. Se ei ole vartalonne ympärillä ja sisällä, silloin teidän olisi vaikea siitä irtautua. Se lepää hartioillanne ja raskauttaa ajatuksianne. Tiedättekö, millä tavalla voitte pelastua? Nostakaa kätenne ylös taivasta kohti ja sanokaa henkenne Herralle: minä tahdon vapautua. Sinä tahdot, että olisin vapaa, mikä meitä estää voi? Puhukaa luottamuksella ja uskolla.

„Kuinka oikein Kristus puhui sanoessaan ihmisille, että heidän uskonsa oli heikko! Kuinka inhimillinen oli Pietarin rukous, kun hän pyysi: Herra, vahvista uskoani! Sillä totisesti ihmisten usko on heikko. Meidän aikanamme on niin vaikea uskoa mitä ei näe. Ja kuitenkin usko näkymättömään maailmaan on vain uskoa omaan itseensä. Ei näkymätön maailma ole meidän ulkopuolellamme eikä meistä kaukana. Joka puolella se meitä ympäröi ja itse olemme sen kansalaisia. Se ihminen joka ei tunnusta itseään muuksi kuin fyysisesti näkyväisen maailman jäseneksi, hän ei tunne itseään, hän kieltää itseänsä. Hän on aivan kuin laulaja, joka kainostelee ja sanoo: en minä osaa, silloin kun häntä pyydetään laulamaan. Hän jättää suurimmat kykynsä käyttämättä ja antaa niiden kuihtua . . .

„Mutta onnellinen se ihminen, joka ymmärtää itsensä ja tietää ken hän on. Ihminen on jumal-syntyinen henki, hän on kutsuttu aineellisen maailman herraksi, koko näkyväinen luonto häntä tottelee, kun hän oppii sitä käskemään. Ja opin tie on uskon tie, uskalluksen ja luottamuksen tie. Sinun pitää luottaa itseesi, oi ihminen. Tee sielusi väkeväksi äläkä sitten pelkää vastuuta. Luota näkymättömän hengen todellisuuteen. Kasvaos tiedossa ja rakkaudessa, kasvat myös vallassa ja voimassa.”

*

On kysytty, miksi ei Tietäjä ole julkaissut jatkoa kirjoitukseen „Teosofian vastustajat”, jonka edellinen osa „Onko teosofia humbugia?” oli luettavana tämän vuoden tammikuun numerossa. Syy on siinä, että Kustannusliike julkaisee joulukuksi kirjan nimeltä „Teosofia ja H. P. Blavatsky”, joka sisältää joukon kirjoituksia suomalaisilta teosofeilta, m. m. kyseessä olevan artikkelin. Antaakseni käsityksen tästä erittäin huomattavasta julkaisusta, mainitsen muutamien kirjoitusten nimet: Alkusana (P. E.), Viestinviejä (K. I.), H. P. Blavatsky (M. H.), Miksi olet H. P. B:n ystävä ja teosofi? (V. A.), Yhdeksännentoista vuosisadan ihme (V. P.), Katsaus Teosofisen Seuran alkuaikoihin (V. H. V.), Teosofin kannalta (K. I.), Onko teosofia humbugia? (P. E.), Miksi rakastan teosofiaa? (I. H.), Vaikutelmia Mad. Blavatskyn kirjojen johdosta (F. K.), Eräs tunnelma (M. L.), H. P. Blavatskyn salaisuus (P. E.), Pohjoisnavan seuduilta (H. P. B.) y. m., y. m.

Koska monet kirjoituksista ovat melkoisen laajoja, tulee tästä H. P. B.-julkaisusta oikein paksu nidos.

Toinen mieltäkiinnittävä kirjauutuuksia täksi joulukuksi on kokoelma amerikkalaisen kirjailijan Prentice Mulfordin elämää ja henkeä uhkuvia essayejä, jonka kokoelman nimeksi olen pannut „Uusi elämänymmärrys”. Prentice Mulford, joka syntyi 1834 ja kuoli 1891, oli luonnostaan mystikko, näkijä ja seikkalija. Hänen varsinainen toimensa oli sanomalehtimiehen, mutta vuonna 1886 hän rupesi julkaisemaan „Valkoisen ristin kirjasto” nimistä sarjateosta, jota yhteensä ilmestyi kuusi nidosta ja jossa hän lyhyeissä ja pontevasti kirjoitetuissa artikkeleissa koetti näyttää, kuten hän itse sanoi, „miten tuloksia voipi saavuttaa joka toimessa ja taiteessa ajatuksen voimalla ja mielen hiljaisella mahdilla”. Tämä kirja tulee varmasti herättämään mitä suurinta ihastusta suomalaisessa lukijakunnassa, sen koko sisältö kun on aivan käytännöllistä teosofiaa.

*

Kuva tässä vieressä esittää vastikään kuollutta kreivitär *Constance Wachtmeisteriä*, joka on kirjottanut suomalaisellekin lukijalle Tietäjän kautta tutuksi tulleen kirjan „H. P. Blavatsky ja Salainen Oppi”. Minulla oli kunnia tuntea persoonallisesti kreivitär Wachtmeisteriä, enkä voi sanoa, että tämä valokuva olisi onnistuneimpia. Hän näyttää tässä melkein surumielisen syvämietteiseltä, kun taas opin tuntemaan hänet yhtä iloiseksi ja nöyrän viehkeäksi kuin paljon miettineeksi ja kokeneeksi naiseksi. Vietin hänen kanssaan 14 muistorikasta päivää kesäkuussa 1903 Ruotsissa enkä koskaan unohda syvää liikutustani, kun silmät vettä valuen suutelin hänen kättään jäähyväisiksi ja hänkin kyynelsilmin antoi minulle viimeiset äidilliset neuvonsa: „seurakkaa aina totuutta, eläkää puhtaasti ja tehkää mitä Mestari käskää”. Hän istui sängyssään, vanha kreivitär, sillä hänen jalkansa oli sairas, päällään oli hänellä paljon käytetty yksinkertainen nuttu, silmillään vanhanaikuiset ympyriäiset silmälasit, sukankutimen oli hän laskenut käsistään jutellessaan kanssani. Aivan hän oli maalaismummon, tuommoisen vanhan, hyvän, kunnioitusta ja rakkautta herättävän maalaismummon näköinen. Kuinka vapaasti olin puhunut hänen kanssaan, kuinka hyvin hän ymmärsi kaikkia ajatuksia, epäilyksiä ja toivomuksia, mitä sielussani oli liikkunut! Kuinka taitavasti hän innostutti ja rohkaisi minua, kuinka kauniisti hän puhui tulevasta työstäni! Siunattu olkoon muistosi, jalo auttajani, sinä H. P. B:n likeinen opetuslapsi ja ystävä.

Olimme eräänä päivänä päivällisillä toisten vieraiden kanssa Ruotsin T. S:n ylisihteerin luona. Kun malja juotiin kreivitär Wachtmeisterin kunniaksi, hän kohotti lasinsa ja sanoi: „Kiitän teitä. Te puhutte kauniita sanoja työstäni teosofian hyväksi, puhutte uhrauksistani aatteen eduksi. En ansaitse kiitostanne. Tietäkää, että elämäni, jota vietän kokonaan teosofisen aatteen palveluksessa, on minulle suurinta onnea, jota en mihinkään vaihtaisi. Minulla on ollut kaikki, mitä tässä maailmassa kutsutaan onneksi: ylhäinen sukuperä, rikkaus, menestys, seurustelu maailman suurten kanssa, onnellinen avioliitto, hyvät lapset, kaikki, kaikki, ja kun tulin teosofiksi, käänsi maailma ensin minulle selkänsä, ylhäiset sulkiivat ovensa, alhaiset eivät minua tunteneet. Mutta kun nyt oltuani parikymmentä vuotta teosofina, kuljettuani ympäri maailmaa koditonna, ainoastaan vieden ympäri Mestarin suloisen sanoman, kun nyt ajattelen menneisyyttäni, en vaihtaisi nykyisiä ilojani ja nykyisiä kärsimyksiäni mistään hinnasta menneisyyteni loistoon ja kunniaan. Se on minun, vanhan palvelijan, järkähtämätön kokemus.”

Kreivitär ei liiotellut. Hän oli omaa syntytään markiisitar de Bourbel ja oli syntynyt Firenzessä v. 1838. Hänen sukunsa oli Ranskan vanhimpia aatelissukuja, tunnettu aikakirjoissa jo v. 939 Normandiassa. Hän kasvatettiin alussa Italiassa, mutta kadotti vanhempansa sangen nuorena ja lähetettiin sitten Englantiin tätinsä Mrs Bulkley of Linden Hill, Berkshire, luo kasvatettavaksi. Siellä hän viipyikin vuoteen 1863, jolloin joutui naimisiin serkkunsa, ruotsalaisen kreivi Wachtmeisterin kanssa, joka silloin oli Ruotsinmaan lähettiläs Englannin hovissa. Kolme vuotta vietettiin tässä hovissa, jonka jälkeen kreivi W. tuli lähettilääksi Tanskan hoviin, jossa kreivitär m. m. tuli hyväksi tuttavaksi prinsessa Dagmarin, sittemmin Venäjän keisarinna, kanssa. Kaksi vuotta myöhemmin kreivi W. kutsuttiin ulkoasiainministeriksi Tukholmaan, jossa kreivitär Constance tuli „Ruotsin valtakunnan rouvaksi”. Hänen miehensä kuoli v. 1871. Tämän jälkeen kreivitär eli hiljaista maalaiselämää Wachtmeisterien tiluksella Ruotsissa, kasvattaen poikaansa. Muistona tältä ajalta oli hänellä matka Venäjän Pietarhoviin, jonne hänen entinen ystävänsä, silloinen keisarinna, hänet kutsui. Suomenkin rautateillä oltiin silloin erittäin kohteliaita kreivitärtä kohtaan, joka palasi keisarinna luota.

Vuonna 1884 hän liittyi Mad. Blavatskyyin, löydettyään teosofiasta maailmankatsomuksen, joka kykeni selvittämään m. m. hänen omia alituisia kokemuksiaan selvänäköisyyden ja -kuuloisuuden alalta. Sen perästä hän pyhitti koko elämänsä ja kaikki tulonsa teosofialle. Ensinnäkin hän uskollisesti palveli ja hoiti Mad. Blavatskyä, sitten hän alituisen kulkui ympäri luennoimassa ja kirjallisuutta jakamassa, loosheja perustamassa ja herättämässä innostusta teosofiaan. Hän oli väsymätön työntekijä, luja ja järkähtämätön luonne. Kun Mad. Blavatsky pyysi häntä ottamaan päällensä koko huolen englantilaisesta teosofisesta kustannusliikkeestä ja sen veloista, suostui kreivitär empimättä, teki työtä ja ponnisti 8 vuotta ja jätti liikkeen sitten Annie Besantille ja Bertram Keightleylle, kassassa 25,000 mk.

Etenkin hän uhrasi paljon aikaa ja voimia Amerikan Yhdysvalloille. Vuosina 1894-1900 hän monta kertaa kulki Yhdysvallat ristiin rastiin. Indiassa hän myös teki työtä, Australiassa ja tietysti Euroopassa. Hän matkusti aina omalla kustannuksellaan, sillä hänen työnsä oli uranaukaisijan. Hän sanoikin minulle nimenomaan: „Jokainen teosofi, jolla on rahaa, on velvollinen käyttämään kaikki rahansa teosofian hyväksi. Tässä suhteessa ei anneta armoa.” Eikä meidän pidä ajatella, että kreivitär W. olisi ollut ylen rikas ja että hän olisi tuhlannut rahoja omaksi mukavuudekseen. Kaukana siitä! Hän eli yksinkertaisesti, niinkuin teosofin tulee, ei tuhlannut vaatteihin, ei asuntoon, ei ruokaan, vaan katsoi, että kaikki, mitä hänellä oli, oli annettu velaksi Mestarilta, jolle hänen lopulta oli tili tehtävä.

Hän oli harvinaisen rehellinen ja kaikessa hiljaisuudessaan suurenmoinen sielu. En koskaan nähnyt hänessä ylpeyttä – ja kun kaksi viikkoa on ihmisen kanssa aamusta iltaan ja puhuu kaikkia asioita, oppii totisesti häntä tuntemaan. Yhden ainoan kerran näin vanhan ylhäisen maailmannaisen pilkistävän esille. Kysyin nimittäin leikilläni, ainoastaan nähdäkseni, minkä vaikutuksen kysymykseni tekisi: „Mutta sanokaa, kreivitär, oletteko te itse aivan vakuutettu siitä, ettei Mad. Blavatsky koskaan tehnyt mitään petosta?” Hän katsoi minuun kummastuneena ja hänen ilmeensä muuttui niin ylevän arvokkaaksi, että samassa silmänräpäyksessä häpesin pilantekoani. „Luuletteko te”, hän vastasi, „että minä olisin minuutiksikaan jäänyt Teosofiseen Seuraan, jos Mad. Blavatskyssa olisin huomannut pienintäkään vilppiä?” Muuta hän ei sanonut, mutta minulla oli ajatuksen aihetta kylliksi.

Semmoisia sieluja kaipaa maailma: jaloja, rehellisiä, uskollisia.

*

Kuten on säännöllisesti menetelty Tietäjän suhteen, tullaan ensikin vuonna lähettämään Tietäjän tammikuun numero viiden markan jälkivaatimuksella vanhoille tilaajille. Niille, jotka ovat tilanneet Salaisen Opin Tietäjän yhteydessä, lähetetään Tietäjän tammikuun numero kymmenen markan jälkivaatimuksella. Salaisen Opin toinen nide lähetetään sitten maksutta tilaajille toukokuun lopulla.

Ne tilaajat, jotka ystävällisesti tahtovat säästää toimituksen vaivoja ja menoja, pyydetään lähettämään tilausmaksunsa ennen tammikuun 7 päivää, mieluummin jo tänä vuonna. Se, jolle 10 markan jälkivaatimus tammikuussa olisi vaikea lunastaa, voi lähettää 5 mk. nyt ja sitten saada Tietäjän 5 mkn jälkivaatimuksella. Kuten kaikki ymmärtävät, ovat Salaisen Opin viimevuotiset tilaajat sidotut lunastamaan teosta edelleen – mikä ei liene kenellekään vastenmielistä!

Puhun näistä asioista uudestaan joulukuun numerossa.

Joulukuu, 397-402

Taas saapuu joulu, kristikunnan suuri juhla, jolloin kristikunta aivan kuin lähestyy hengessään hetkeksi sitä vapahtajaa, sitä Mestaria, jonka muistoksi ja kunniaksi se juhlaansa viettää. Jouluna on todella kuin henkinen virtaus kulkisi huminana läpi kristikunnan. Monet, monet tämän tuntevat mielensä ylennyksenä: joilla on silmät nähdä ja korvat kuulla, voivat katseellaan seurata taivaallisten enkelijoukkojen laskeutumista maanpiiriä lähemmäksi ja kuulla heidän autuaallista lauluun rauhan kunniaksi. Tosin sanoen: eräät deevat, jotka tavallisissa oloissa pysyttelevät älytasolla – „jumalien maassa”, – saattavat jouluyönä ja joulun aikaan laskeutua astralitasolle sen ylevän hartaudentunteen takia, mikä kristikunnassa silloin vallitsee ja joka vuosisatojen kuluessa aina samana vuodenaikana on uudistunut. Meidän materialistisina päivinä tämä tunne kyllä monesta on häipynyt – heidän omaksi vahingokseen. Sillä tuommoisena aikana, jolloin on totuttu viivähtämään yhteisessä pyhässä ja samalla iloisessa tunnelmassa, on helpompi kuin muulloin joutua

kosketukseen näkymättömän maailman kanssa. Kun taivas laskeutuu meitä lähemmäksi, on meidän helpompi siihen nousta. Jouluna on kaikille suosiollinen aika – kiirekin saa jouluna rauhallisemman ja ystävällisemmän leiman, – mutta rukoilijalle ja mietiskelijälle se on pyhä hetki. Enkä minä puhu „oikeauskoisena”, vaan mystikkona.

Jouluna 1893 kävin ensimmäisen ja toistaiseksi ainoan kerran Herran ehtoollisella. Olin juuri päässyt ripille ja uskoin vahvasti Kristuksen lunastukseen ja hänen kärsimyksensä ristinpuulla. Uskoin, että tämän uskonni piti olla elämäni a ja o ja että silloin olin autuas ja hyvä ja täydellinen. Olin kyllä hieman levoton yhdestä seikasta, siitä nimittäin, että tiesin, etten ollut hyvä, täydellinen ja autuas. Mutta otaksuin sen riippuvan uskonni puutteellisuudesta ja lohdutin itseäni sillä, että kunhan tässä nyt oikein pääsen uskoon kiinni, niin sitten . . .

Urkujen mahtava soitto taukosi, kirkossa kuului vain hiljaisia nyyhkytyksiä. Liikutuksen vallassa seurasin toisia alttarille. Laskeuduin polvilleni oudon tunnelman valtaamana. Katsettani kohtasi komea alttaritaulu, joka esitti Kristuksen ottamista alas ristinpuulta ja josta en koskaan ollut pitänyt, mutta taulu peittyi kuin sumuun enkä siihen huomiotani kiinnittänyt. Papit, jotka ehtoollista jakoivat, sanelivat jotakin ja tarjosivat jotakin – minäkin sain osani, – urut taas hiljaa soivat, mutta minun huomioni oli poissa tästä maailmasta. Silmäni tähtäsivät ylöspäin sitä pilveä kohti, joka peitti alttaritaulun. Äkkiä pilvi repesikin, se aivan kuin aukeni ja sen lomasta näin – niin, kuinka osaan selittää, mitä näin? „Jeesus Kristus”, kuiskasi silloin sydämeni. Näin ihmisen kasvot, Mestarin kasvot, loistavat, ihanat, jumalalliset, näin myös puolet hänen vartaloon. Ei se ollut näköhäiriö eikä kuva, vaan elävä olento, jonka syvät ja lempeät silmät katsoivat suoraan minuun. Ei hän mitään sanonut, hän katseli vain. Mutta hänen katseessaan oli semmoinen voima, että minä, joka olin aivan kuin kadottanut itseni tunnelman valtaan, aloin toipua ja tulla yhä tietoisemmaksi ja tietoisemmaksi itsestäni – vaikken vanhasta, vaan jostakin uudesta itsestä. Suomukset putosivat silmiltäni. Mestarin katseessa oli niin läpitunkeva tieto, että minäkin aloin nähdä totuuden. Ja hänen majesteettinsa oli niin ylivuotava, että minäkin sain siitä osan.

Minkä totuuden sitten näin? Näin ja tunsin ja tiesin, että uskonto ei ollut siinä, että uskoin olevani pelastettu ja täydellinen, vaan siinä, että todenteolla pyrin täydellisyyttä kohti. Kuinka selittäisin? Minun ei tullut uskoa, että olin hyvä, vaan minun piti todella olla hyvä. Koko elämä oli siinä. Se oli elämän tärkein kysymys. „Tästä lähtien minä olen hyvä, voitan itseni, en pahastu, en suutu, en hermostu. Olen aina iloinen ja palvelevainen ja auttavainen.” Näin sillä hetkellä tiesin, että elämä oli ja että sen piti olla.

Kun sitten nousin ja läksin kotiin, tuntui aivan kuin olisin kantanut Kristuksen kuvan sydämessäni. Tiesin, kuka hän oli. Pidin häntä tietysti jumalana, mutta tiesin, että hän oli täydellinen ja hyvä ja että hän sanoi minulle: „seuraa minua ja ole sinäkin täydellinen, niinkuin taivaallinen isäsi on täydellinen.” Kaikki teologiset kysymykset olivat minulle tietysti vielä hämääviä, mutta uskonnon käytöllinen puoli oli tullut ratkaistuksi. Minulle persoonallisesti ei ollut muu tarpeen kuin seurata Mestarin jälkiä. Kun sen tein, oli kaikki hyvin. En tarvinnut mistään olla levoton enkä epätietoinen . . .

Tuo joulukuun 1893 oli käännekohta elämässäni. Jo tammikuussa 1894 sain käsiini teosofisen kirjan. Sen perästä olen joka joulukuun muistellut varhaisen nuoruuteni kokemuksesta ja kiitollisena ja iloisen ajattelut, että ilman sitä en varmaan heti olisi älynnyt omaksua teosofian sanomaa.

*

Leo Tolstoi-vainajasta ja hänen viime hetkistään ovat kaikki maailman lehdet ja aikakauskirjat nykyään katsoneet velvollisuudekseen puhua niin kauniisti ja niin laajasti, että todella ovat vapauttaneet „Tietäjän” siitä tehtävästä. Emme tahdo lisätä tätä sanatulvaa yhä uusilla korusanoilla. Jos pidettäisiin yhtä paljon melua Tolstoin opista kuin hänen personastaan, jos yhtä suurella uteliaisuudella pohdittaisiin ja tutkittaisiin

sitä kuin nyt häntä itseään arvostellaan ja kiitellään, silloin varmaan Tolstoi enemmän iloitsisi tuonpuoleisessa maailmassa ja ihmiskunnalle koituisi siitä enemmän hyötyä.

Tahdon viivähtää vain yhdessä asiassa. Tolstoita on nimitetty milloin pakanaksi, milloin kristityksi. Kirkko julisti hänet pannaan, itse hän piti itseään todellisena kristittynä, ihmisenä, joka ymmärsi Kristuksen opin. Kumpi on nyt oikeassa? Kirkko, joka opettaa kaikenlaisia vaikeatajuisia ja salaperäisiä opinkappaleita, vaiko Tolstoi, jonka mukaan kristinoppi vain on uusi siveysoppi?

Emme osaa lainkaan ratkaista tätä kysymystä, ellemmme ymmärrä, että Kristuksesta itsestään, hänen personastaan ja hänen työstään on lähtenyt erilaisia henkisiä virtauksia. Tai ehkä paremmin sanoen: että henkinen virtaus, joka hänestä lähti, on pukeutunut eri muotoihin, riippuen siitä, millä tasolla virtauksen painopiste on. Ja koska alempi maailma on kolminainen – fyysillis-astralis-mentaalinen, – voimme huomata kolme eri suuntaa Kristuksen inspiratsioonissa. Nämä suunnat eivät ole vain kuviteltuja, vaan vankkoja historiallisia tosiasioita.

Ensimmäinen – fyysillinen – virtaus ilmenee vanhimmissa Jerusalemin seurakunnassa, toinen – astralinen – Paavalin toiminnassa ja kirkossa yleensä, kolmas – mentaalinen gnostilaisuudessa.

Ensimmäisen tunnusmerkki oli ankara siveellinen elämä: Jeesus oli näyttänyt ja opettanut, millä tavalla ihmisten tulisi elää. Jerusalemilaisen seurakunnan toivo oli, että Kristus pian tulisi takaisin.

Toisen, paavalilaisen seurakunnan tunnusmerkki oli voimakas usko: usko Kristus-ihanteeseen, mystilliseen Kristukseen, joka ihmisessä syntyen nostaa ihmisen synnistä ja pahasta. Tästä muodostui myöhemmin kirkon usko ulkonaiseen vapahtajaan.

Kolmannen, gnostilaisen kristikunnan, tunnusmerkki oli tieto ja rakkaus; he pyrkivät Kristuksen välittömiksi opetuslapsiksi ja totuuden yksilökohtaiseen tietoon ja ymmärsivät, että rakkaus on tie, joka tietoon vie.

Apostoleista Pietari edustaa ensimmäistä, Paavali toista ja Johannes kolmatta suuntaa. Kaikki ovat kristityitä, kaikki ovat „oikeassa”, ihminen voi aloittaa joko teolla, uskolla tai rakkaudella – kaikki kolme vievät hengen elämään. Ja tietysti toinen ei ole ilman toista. Johonkin määrin kaikki sekottuvat toisiinsa, vaikka yksi aina on etualalla.

Jos nyt ajattelemme Leo Tolstoita, voiko sanoa, ettei hän olisi ollut kristitty? Eikö päinvastoin Tolstoi aivan selvästi edusta pietarilaista Kristus-inspiratsioonista? Epäilemättä. Tekisipä mieli lisätä, että Tolstoi oli varmaan itse kotoisin Jerusalemin seurakunnasta, joka eli siirtolan tapaan, omaisuus yhteisenä, käsillä työtä tehden. Niin vakavasti ja lujasti hän on uskonut juuri tähän kristinuskon muotoon!

Nykyajan kirkot ja lahkot edustavat paavalilaista Kristus-inspiratsioonista. Ei niitäkään voi tuomita epäkristillisiksi. Ne edustavat vain huonosti omaa virtaustaan, mikäli uskovat ulkonaiseen vapahtajaan sisällisen asemesta. Mutta kun julistavat Tolstoin antikristilliseksi, erehtyvät suuresti. Samaten iskevät kiveen, kun kutsuvat teosofista liikettä antikristuksen liikkeeksi, sillä teosofinen liike edustaa meidän päivinämmme gnostilaista Kristus-inspiratsioonista.

*

Ensi numerolla alkaa Tietäjän seitsemäs vuosikerta! Lapsi on vuosi vuodelta kasvanut rakkaammaksi Suomen kansalle. Vaikkeivät kaikki vielä osaisi „lukea historiaa” niin syvältä, että näkisivät, mikä on

„Tietäjän” tarkoitus, on kansamme kuitenkin ymmärtänyt, että tälläkin pienellä aikakauskirjalla on sanansa sanottavana, että senkin ääntä on kuultava nykyajan kielten sekotuksessa. Toimituksesta on ainakin tuntunut niinkuin lukijakunnan ja sen väli olisi hyvä. Kun minä kirjotan näitä pätkiäni, olen aivan kuin ystävien ympäröimä, joille uskallan puhua suoraan, mitä sydämessäni ajattelen pelkäämättä, että tulisin väärinkäsitettyksi. Ohjelmamme ensi vuonna tulee pysymään samanlaisena kuin tähän saakka. Sitä vain olen suunnitellut, että toimittajana kirjottaisin en ainoastaan näitä pätkiä, mutta pitempiäkin artikkeleita. Tästä tarkemmin tammikuun numerossa.

Kun nyt toivotan jokaiselle lukijalle onnellista joulua, lausun samalla: iloisiin näkemiin taas tammikuussa!

Kuten liitelehdestä näkyy, lähetetään taas „Tietäjän” tammikuun numero vanhoille tilaajille 5 markan jälkivaatimuksella.

*

Helsingin teosofit muistanevat, että viime keväänä koottiin rahaa ilmaiseksi levitettävää lentolehtä varten. Tuuma aiheutui siitä, että hyökkäykset teosofiaa ja H. P. Blavatskya vastaan kirjoissa ja sanomalehdissä tuntuivat vaativan jotain vastalauseita. Rahankeräys tuotti Smk. 410:–, joka summa jätettiin minun huostaani. Asiaa harkittuani kaikilta puolilta tulin siihen johtopäätökseen, että parempi kuin suorastaan vastata hyökkäyksiin olisi levittää tietoa teosofiasta yleensä ja teosofisesta kirjallisuudesta. Tämän päätöksen mukaisesti laadin lentolehden, jota on levitetty Uuden Suomettaren kanssa ja josta kappale tämän Tietäjän numeron mukana on lähetetty joka tilaajalle. Vaikuttakoon nyt tämä lentolehti hyvää teosofian puolesta!

Sen varalle, että looshit tai yksityiset tahtoisivat sitä levittää, olemme säästäneet jonkun määrän ja myymme seuraavilla hinnoilla: sata kappaletta Smk. 10:–, viisisataa kpl. Smk. 35:–, tuhat kpl. Smk. 50:–.

*

Uudet kirjamme ovat nyt valmistuneet:

Teosofia ja H. P. Blavatsky, kirj. muutamat suomalaiset teosofit. Hinta Smk. 2:25, sid. 3:25.

Uusi elämänymmärrys, kirj. Prentice Mulford, suomennos. Hinta Smk. 1:75, sid. 2:75.

Joulu, kirj. R. Steiner. Hinta 40 p.

Kukaan ei kadu, joka ne hankkii! Ensimmäinen vastaa m. m. seikkaperäisesti Mad. Blavatskya vastaan tehtyihin hyökkäyksiin.

*

Haaveilija, kertomus kirj. Pekka Ervast, jota kirjaa on myyty alennetulla hinnalla, on nyt ottanut takaisin alkuperäisen hintansa ja maksaa Smk. 3:50, sid. 5:–.

*

Joulualennus kirjoja ostettaessa on viime vuosina myönnetty Tietäjän lukijoille. Niin nytkin. Joka lähettää Teos. Kustannusliikkeelle Smk. 20:—, hän saa valita kirjoja 30 markan edestä. Tämä alennus koskee kaikkia kustantamiamme kirjoja, paitsi vast'ikään ilmestyneitä joulukirjoja, ja alennus lasketaan alkuperäisistä bruttohinnosta. Ostaja saa kyllä lähettäessään 20 mk. pyytää itselleen uudetkin kirjat, mutta niistä lasketaan määrätty hinta ilman alennusta — jällellä olevalla summalla hän saa toisia kirjoja 33 $\frac{1}{3}$ % alennuksella.

Huom. Tämä joulu-alennus on voimassa tammikuun 1 päivään 1911.

Huom. Ainoastaan käteisellä ja suoraan meiltä tilattaessa.

Huom. Amerikkalaisille ostajille alennus kestää tammikuun 15 p:ään 1911, mutta heille tulee postiraha lisää, joka tekee 10 % kirjojen bruttohinnasta.

Paitsi tätä alennusta myöntää Kustannusliike vielä seuraavan joululahjan Tietäjän lukijoille:

Zanoni, romaani kirj. E. Bulwer, myydään joulunaikana Smk. 2:40.

Tämä hinta Zanonilla on voimassa myös 20 markan joulualennuksessa.

TIETÄJÄ 1911

Toimittajalta

Tammikuu, s. 1-5

„Vanha vuosi on kuollut, eläköön uusi!” Joulun saakka kesästä lähtien on luonnon elämä vetäytynyt sisäänpäin, ihminenkin on kääntänyt huomiotaan henkisiin asioihin aivan toisella mielenkiinnolla kuin kesällä, mutta uusi vuosi tuo mukanaan käänteen. Päivät pitenevät, valo kirkastuu, fyysillinen elämä tulee taas vähitellen lähemmäksi ihmistä. Maahengen tajunta, joka talven aikana on fyysisestä ruumiistaan kohonnut maapallon astraliruumiiseen, alkaa taas kevään tullen laskeutua tunteiden piiristä toiminnan maailmaan. Ja „maaemon lapset” seuraavat vaistomaisesti mukana.

Ei ole aivan tuulesta temmattu vanha tapa toivottaa onnea uuden vuoden alkaessa. Kun maaemo alkaa herätä fyysisesti katsoen, on toivomusten aika todella tullut. Joka aika on toivolle vapaa, mutta niinkuin vanhat sanovat on aika joulusta pääsiäiseen suotuisin toivomusten täyttymiselle. Silloin luonto auttaa meitä yrityksissämme ja lisää voimiamme, kun koetamme toivojamme toteuttaa.

Toivotan siis Tietäjän toimittajana kaikkea hyvää Tietäjän lukuisille lukijoille! Sanon niinkuin viime vuonna: täytyköön jokaisen hartain toivomus, mikäli se ei toisen onnea loukkaa! Me ihmiset olemme kaikki saman Isän lapsia, toistemme veljiä ja toisistamme riippuvaisia, – älkäämme sentähden toivoko muuta kuin semmoista, joka on omiansa lisäämään kaikkien etua, onnea ja iloa! Silloin myös toivomme varmasti toteutuu kauniimmin, jalommin, laajemmin kuin osasimme konsanaan aavistaa.

*

Heti Tietäjää avatessaan lukijamme ovat kysyneet: „miksikä tämä ensimmäinen numero on näin pieni? Onko Tietäjän aikomus näin tuntuvasti supistaa palstojaan!”

Ei, ei, sallikaa minun selittää. Kun tätä nyt istun kirjottamaan, on joulukuu vasta puolivälissä. Näin varhain on tällä kertaa Tietäjä valmistettava. Kirjallista maailmaa uhkaa näet suuri pysähdys työssä: kirjaltajain lakko. Lakko alkaa tammikuussa, ja koska ei voi tietää sen loppuhetkeä, ovat aikakauskirjat pakotetut jo ennen uutta vuotta painattamaan tammikuun numeronsa. Tästä aiheutuva työn lisäys on taas syynä numeron pienuuteen. Tietäjä on vain 16-sivuinen tällä kertaa, mutta niin pian kuin lakko loppuu, korvataan puuttuva sisällys.

Totisesti meidän täytyy yhteisesti toivoa, että lakko päättyisi hyvin – hyvin ei ainoastaan pienelle piirille, vaan koko kansalle. Jos työntekijäin palkat nousevat, nousee myös kirjallisuuden hinta. Yleisö silloin saa maksaa kulungit, ja jollei yleisö maksa, jää kirjallisuus kitumaan. Mutta nyt kun Suomemme pitäisi nousta, nyt kun vähitellen on uusi aika Suomelle koittava, nyt *ei* kirjallisuuden huutava ääni saa vaieta, – päinvastoin! Ainakin on välttämätöntä, että hyvän, puhtaan, kasvattavan kirjallisuuden arvo yhä suuremmaksi huomataan. En laisinkaan epäröi asettaa teosofisia kirjoja ja Tietäjää paraimman tarjona olevan kirjallisuuden joukkoon, sillä nyt jos koskaan tarvitsee kansamme teosofian sanomaa. Jotka vähänkin syvemmin näkevät ajan virtauksiin ja sen tulevaisuuden salakätköihin, tietävät, kuinka paljon riippuu

suorastaan siitä, mille kannalle Suomen kansa asettuu teosofiseen maailmankatsomukseen ja työhön nähden. Mitkään ulkonaiset seikat eivät tässä saa olla haittaamassa historian tyyntä kulkua täyttymistään kohti.

*

Ja jos Te kysytte minulta, miksi teosofinen liike on niin suurimerkityksinen Suomen kansalle tätä nykyä, jos pyydätte minulta vähän perustelua tähän väitteeseen, vastaan: kahdesta syystä, joista toinen on kelle tahansa päivän selvä, toinen salainen. Tahdon viitata molempiin parilla sanalla.

Moni suomalainen uskoo Suomen kansan tulevaisuuteen, uskoo, että Suomen kansalla vielä on oleva historiallinen tehtävä maailmansivistyksen alalla, moni taas katsoo kansaamme epäilevin silmin ja pääättelee, että tältä kansalta puuttuu sekä siveellistä voimaa että älyllistä kykyä luoda mitään itsenäistä kulttuuria. Kaikki kuitenkin rakastavat kansaansa ja soisivat sille onnea ja menestystä. Kaikkien niin muodoin täytyy myöntää, että mikä tahansa tuleva kohtalo lieneekin, kansalle on eduksi, jos se on mahdollisimman itsetietoinen ja itsenäinen. Myötä- samoin kuin vastoin käymisessä on tärkeitä kansalle niinkuin yksilölle, että se tuntee itsensä, omat heikkoutensa ja omat vahvat puolensa, tuntee ihanteensa ja elämänohjeensa, tuntee oman asemansa ihmiskunnassa.

Tämmöinen itsetunto on aina yhteydessä maailmankatsomuksen kanssa. Jos maailmankatsomus perustuu sokeaan uskoon, ahdasmielisiin ennakkoluuloihin tai väärin tietoihin, silloin ei yksilö eikä kansa pääse itsensä tuntemiseen. Itsenäiseksi ja itsetietoiseksi hengessä kasvattaa ainoastaan totuus. Rehellinen pyrkimys, vilpittömän totuuden etsintä, ennakkoluuloton tutkimus — kas siinä välttämättömät ehdot, jos hengen kasvua toivoo. Ja koska elämä on hengessä, on kuolemaan tuomittu se yksilö ja se kansa, joka ei hengen elämän lakeja tottele.

Se maailmankatsomus, jota me kutsumme teosofiseksi, on ainoa, joka vapauttaa sielun ja mielen sokeasta uskosta ja ennakkoluuloista. Materialismin antama vapauden tunne on hetkellistä ja pettävää laatua; kun elämän suuremmat vaikeudet astuvat näyttämölle, pettää materialismi. Uskonnollisen maailmankatsomuksen suoma mielenrauha on myös harhaa; jokapäiväisen elämän käytännöllisyys jää sille vieraaksi ja ikäänkuin ulkopuolella uskonhartauden piiriä. Vasta sitten kun materialismin näköpiiri laajaneekin niin, että se tunnustaa todellisuuden suuremmaksi näkyväistä maailmaa ja ulottaa totuudenetsimistään ja kriittillistä tutkimustaan näkymättömiin henkimaailmoihin, vasta sitten se nousee elämänviisaudeksi, joka myrskyissä kestää. Ja vasta sitten kun uskonnollinen maailmankatsomus ymmärtää ja myöntää, että „Herran tiet” eivät ole „tutkimattomia”, vaan että „ihmisen henki tutkii Jumalankin salaisuuksia”, että siis sokea usko on todellisen uskon suurin vihollinen, vasta sitten „jumaluusopista” kehittyy jumalallinen viisaus (teosofia), joka tekee „jumalanvaltakunnan” jokapäiväisestä elämästä.

Teosofia opettaa meitä itseämme tuntemaan sillä, että se opettaa meille kuinka me ihmiset olemme kehittyneet semmoiseksi kuin olemme ja mitä ominaisuuksia meissä on — ennen kaikkea sillä, että se terottaa mieleemme, että kaikkeuden elämä (Jumala) asustaa itsekussakin meistä. Teosofia opettaa meidät itsenäisiksi näyttäessään meille, että olemme vastuunalaisia ajatuksistamme ja sanoistamme yhtä paljon kuin teoistamme, että olemme oman onnemme seppiä, että itse olemme luoneet nykyisyytemme ja itse tulemme luomaan tulevaisuutemme.

Kaikki teosofit voivat minun kanssani vakuuttaa, että semmoinen on teosofinen maailmankatsomus! Ja niin ollen omatuntonne pakottaa meitä väittämään, että Suomen kansalle olisi välttämätöntä tulla teosofisen hengen ja maailmankatsomuksen läpitunkemaksi. Tämä ei ole lahkolaiskiihkoa, vaan päivänselvä totuus.

Jotkut meistä tietävät tuon toisen salaisen syyn, josta äsken mainitsin. Siitä en voi muuta sanoa kuin että teosofisen liikkeen ohessa kansamme pääsisi lähempään yhteyteen salaisen maailman, historiaa ja kansojen kehitystä johtavien älyolentojen kanssa. Jotka uskovat Mestareihin ja Salaiseen Veljeskuntaan ja jumaliin, ymmärtävät mitä puhun.

Ehkä vastedes vielä otan Suomen asian puheeksi, nyt vain rohkenen kehottaa lukijoitani tutustumaan (tai lukemaan uudestaan) siihen kirjoitukseen „Suomen kansan tulevaisuudesta”, joka oli painettuna Omantunnon elokuun numerossa v. 1906.

*

Nyt alkava vuosi (1911) on teosofisen aikakauskirjamme seitsemäs, siis henkisen tahdon eli puhtaan hengen (aatmaan) vuosi alhaalta lukien ja samalla valmiiksi luodun fyysillisen käyttövälineen (sthuula shariiran) vuosi, jos „prinsiipejä” lukee ylhäältä päin. Näemme tästä, että Tietäjän tehtävä v. 1911 on mikäli mahdollista antaa lukijoiden aavistaa, mikä henkinen tahto ylläpitää liikettämme, mikä sen sisin tarkoitus ja pyrkimys on. Sanat ovat aina muodollisia ja sanoilla saattaa pettää. En niin paljon ajattele sitä, että Tietäjä voisi sanamuodoillaan todistaa, mikä sen olemassaolon motivi on, kuin sitä, että lukijamme Tietäjän fyysillisestä käyttövälineestä yleensä voisivat luoda itselleen oikean käsityksen Tietäjän hengestä.

Yhdestä asiasta olen vakuutettu: että me jotka kirjoitamme Tietäjään annamme mitä parasta sydämessämme liikkuu ja pyrimme siihen, ettei Tietäjämme sisältäisi mitään turhaa sanahelinää, ei mitään semmoista, josta kellään ei ole iloa eikä hyötyä. Tietysti maku on erilainen. Tietysti on niitä, jotka eivät „pidä” kaikesta, mitä Tietäjä heille luettavaksi tarjoaa. Semmoinen mahdollisuus on aina tarjolla eikä toimitus osaa sitä välttää. Kunpa jokainen lukija jokaisesta numerosta löytäisi edes jonkun mieleisensä murusen! Onhan minulla silloin tällöin ilo vastaanottaa kirjeitä tutuilta ja tuntemattomilta, joissa kiitetään Tietäjän jotakin artikkelia. Mutta toimittajana tavottelen etupäässä sitä, että aikakauskirjamme tarjoama henkinen ravinto olisi todellista ravintoa, ei kiviä leivän asemesta. Ja koska Tietäjä on vuosi vuodelta levinnyt, rohkenen uskoa, että se johonkin määrin tyydyttää tätä vaatimusta.

En tahdo tällä kertaa puhua erityisesti Tietäjän ohjelmasta v. 1911. Olkoon mieluummin jokaisen numeron sisältö yllätys lukijalle. Yllätyksellä vuosi aloitettiin, samaan suuntaan se jatkukoon. Koetan parastani, että yllätys tulisi iloinen.

*

Vanhaa hyvää tapaa noudattaen lähetämme tämän numeron kaikille amerikkalaisille tilaajillemme, luottaen siihen, että he rientävät tilaamaan.

Ja samalla kun vielä kerran toivotan kaikin puolin onnellista uuden vuoden jatkoa tilaajille ja lukijoille, toivotan myös Tietäjälle runsaasti uusia tilaajia ja lukijoita. Ehkä vanhat tässä suhteessa voisivat olla avuksi hurskaan toivomukseni täyttymisessä?

Helmikuu, s. 17-20

Kerran kun oli puhe raamatun ja muiden pyhien kirjojen kuvakielestä, huomautti joku: „mutta jos esim. raamattua ei saisi ymmärtää kirjaimen mukaan, miksi sitten kirjainkin on paikallaan? Ovathan useimmat raamatun lauseet sentään tosia sinänsä!”

„Niin ovat”, vastasi tähän puheenjohtaja, „sitä ei kukaan kiellä. Kun vain otetaan huomioon historiallinen momentti, s. o. missä, milloin ja kenelle sanat lausuttiin tai kirjoitettiin, niin onhan ajatus selvä ja tosi sinään. Jos taas arvostelemme raamatun kirjainta meidän kannaltamme, saattaa kirjaimellinen merkitys olla aivan väärä. Kun esim. Jumala käskee Abrahamia uhraamaan oman poikansa Isakin tottelevaisuutensa ja alistumisensa merkiksi, ymmärrämme, että maailmojen elävä Jumala ei semmoista käske. Kertomus semmoisenaan on meidän kannaltamme mitä raainta taikauskoa. Mutta jos muistamme, että juutalaisten jumala kuvataan kiivaaksi, ankaraksi, kostonhimoiseksi, yksinvaltiaaksi, voimme helposti ymmärtää, että semmoinen jumala (ja astralitasolla on kyllä olentoja, jotka voivat semmoisena jumalana esiintyä) vaatii luonnottomiakin todistuksia palvelijansa orjaisuudesta. Kertomus saattaa sentähden olla historiallisesti tosi, vaikkei se sisällä mitään yleispätevää uskonnollista totuutta kirjaimellisessa muodossaan.

„Toinen merkille pantava kohta on erotus puustaimen ja hengen välillä. Puustain saattaa kyllä sisältää selvän ajatuksen, mutta kuitenkin on lauseen henki käsitettävä, ennenkuin lause oikein ymmärretään. Jokainen tietää, että kun Jeesus sanoo: „jos joku lyö sinua oikealle poskelle, käännä hänelle vasenkin”, Jeesus ei tarkoita yksinomaan tämmöistä harvinaista tapausta, vaan yleensä sitä, että väkivaltaa ei ole vastustettava väkivallalla. Tämän nyt jokainen ymmärtää, sillä se selvästi sanotaankin. Mutta toinen asia jää useimmilta huomaamatta. Edellämäinittu on yksi niistä viidestä uudesta käskystä, mitkä Jeesus antoi vuorisäärnässään vanhojen Mooseksen käskyjen sijalle. Kuten tiedätte, ovat nämät: älä suutu, älä katso naista häntä himoitaksesi, älä vanho, älä vastusta pahaa väkivallalla, älä vihaa vihollisia. Näistä nyt meidän aikamme väitetään, että ne ovat kovin epäkäytännöllisiä ja haaveellisia, ja kohautetaan olkapäitä. Silloin unohdetaan, missä hengessä Jeesus ne lausui. Siinäkin, voisimme sanoa, unohdetaan historiallinen momentti vaikka se tässä kohden onkin yleispätevä. Kenelle nim. Jeesus antoi nuo käskyt? Opetuslapsilleen. Kerrotaan nimenomaan, että hän astui vuorelle opetuslastensa seurassa ja puhui heille. Käskyjä hän ei antanut umpimähkään kaikille, vaan ainoastaan niille, jotka tahtoivat häntä opetuslapsina seurata. Opetuslapsille lausuttuina ne eivät ole epäkäytännöllisiä eivätkä haaveellisia. Jokainen Jeesuksen todellinen opetuslapsi samaten kuin jokainen opetuslapsi, olkoon hänen mestarinsa kuka suuri viisas tahansa, on aina pyrkinyt hillitsemään itsensä, vihansa, himonsa, kielensä, ruumiinsa liikkeitä ja sydäntään.

„Raamatun kuvakieli tarkoittaa sitä vastoin toista. Kun raamatussa esitetään jokin asia kertomuksen muodossa – olkoon kertomus historiallisesti tosi tai mielikuvituksen luoma, – saattaa koko kertomuksen takana piillä salainen merkitys, jopa useampia salatieteellisiä merkityksiä. Tämän todistaa m. m. apostoli Paavali kirjeessään galatalaisille, kun hän mainitessaan Abrahamin kahdesta pojasta nimenomaan sanoo: „tällä on kuvannollinen merkitys” ja sitten selittää (Gal. ep. IV: 22-26). Niinpä kertomus Adamista ja Evasta, Mariasta ja Kristuksesta on käsitettävissä symbolisesti. Tästä on annettu tarkka selitys kirjassa „Mitä on kristinuskoko?”.

„Kun siis puhumme raamatun ja muiden pyhien kirjojen kuvakielistä, emme kajoa niiden kirjaimiin. Kirjain olkoon tosi, kirjain erehtyköön. Siitä vastaa tieteellinen kritiikki. Kuvakieli koskee pyhien kirjojen kertomuksissa piilevää merkitystä, joka näkyy ja kuuluu yksin sille, jolla on silmät nähdä ja korvat kuulla.

*

Koska tässä on puhe raamatusta, tahdon kääntää asianharrastajain huomion muutamaankin kohtaan hebrealaiskirjeessä (VIII: 8-12), jossa sanotaan:

„Katso, tulee päivä, sanoo Herra, jolloin minä Israelin huonekunnan kanssa ja Juudan huonekunnan kanssa teen uuden liiton, en sellaista liittoa, jonka tein heidän isiensä kanssa sinä päivänä, kun tartuin heidän käteensä viedäkseni heidät pois Egyptin maasta. Sillä he eivät pysyneet minun liitossani, ja niin minäkään ei heistä huolinut, sanoo Herra. Sillä se liitto, jonka noiden päivien kuluttua olen tekevä Israelin huonekunnan kanssa, on tämä, sanoo Herra: **olen paneva lakini heidän mieleensä, ja heidän sydämeensä olen ne**

kirjottava, ja olen oleva heidän Jumalansa, ja heistä tulee minun kansani. Ja silloin ei kenenkään tarvitse opettaa kansalaistaan eikä kenenkään veljeään sanoen: 'Tunne Herra', sillä kaikki tuntevat minut, heidän pienimmästään aina suurimpaan saakka. Sillä minä olen antava anteeksi heidän vääryytensä enkä ole heidän syntejään enää muistava.”

Kaikkien kristittyjen mielestä on „uusi liitto” (testamentti), jonka Herra teki, tapahtunut Kristuksen esiintymisen välityksellä. Nyt eletään kristikunnassa „uudessa liitossa”. Tekeepä silloin mieli kysyä: miksei kristinkirkko noudata selviä käskyjä? Miksi jokainen pappi ja jokainen maallikkosaarnaaja aivan vastoin „Jumalan sanaa” juuri koettaa opettaa kansalaisiaan ja sanoa veljilleen: tuntekaa Herraa? „Uudessa liitossahan” ei saa niin menetellä.

Asia jääkin aivan hämäräksi ja ankara tuomio kohtaa kristikuntaa, ellemme ymmärrä, että hebrealaiskirje on kirjoitettu opetuslapsille, vihityille, jotka todella elävät „uudessa liitossa”. „Israel” ei tarkoita juutalaisia, vaan Herran kansaa, kaikkien aikain ja kaikkien kansojen Mestarein vihityitä opetuslapsia.

*

Tämän laatuista kuvakieltä on täynnänsä meidän suomalainen Kalevalammekin. „Tietäjä” tulee ainakin silloin tällöin sisältämään kirjoituksia Kalevalasta, kuten tällä kertaa V. H. V:n artikkelin vanhojen suomalaisten sivistyksestä.

Olen alkanut Helsingissä pitää luentosarjaa Kalevalasta. Olen jo puhunut Kalevalasta yleensä, luomiskertomuksesta ja Aino-tarusta. Tuntuu niin kodikkaalta syventyä omaan raamattuamme.

*

Englantilainen selvänäkijä-mediumi, Mr. A. V. Peters, on taas vierailut Helsingissä. Hän on nähtävästi yhä kehittänyt psykometristä kykyään ja onnistuu miltei täydellisesti joka kokeessa. Samalla hän on kasvanut henkisesti. Hänen oma maailmankatsomuksensa on teosofia, hän on T. S:n jäsenkin. Erittäin miellyttävästi vaikuttaa kuulijakuntaan ja katsojaan hänen vaatimaton varmuutensa ja avomielinen rehellisyytensä. Hän ei millään tavalla koeta esiintyä salaperäisenä tietäjänä, vaan tutkijana, joka todistaa, että hänellä on erityiset lahjat.

*

Päämajan hyväksi perustettu „Maakassa” on jo saanut vastaanottaa joitakuuta lahjotuksia, kuten uutisessa „Tien varrelta” otsikon alla näkyy.

Maaliskuu, s. 49-56

„Tekeekö tämä teidän teosofianne ihmisen onnellisemmaksi ja paremmaksi?” kysyi äsken vakaantuneelta teosofilta muuan asianharrastaja. „Tutustuisin mielelläni siihen perinpohjaisemmin, mutta koska aikaa ei ole minulla liiaksi, en tahtoisi tuhjata sitä turhiin lukuihin.”

„Jos ihminen olisi perinpohjin itsetietoinen olento, tarkasti määriteltä ja rajoitettu personallisuus tai jos hän olisi ehdottomasti vapaa ja kykenisi vapaaehtoisesti vastaanottamaan tai hylkäämään ulkoa tulevia

vaikutuksia, silloin tietysti teidän kysymyksenne olisi perin lapsellinen”, vastasi teosofi. „Mutta nythän uskotte, että ihminen tietämättään, tahtomattaan on altis ulkomaailman vaikutuksille – ainakin jonkun verran?”

„Uskon tietenkin. Sehän on jokapäiväinen kokemus. En muuten koko kysymystä olisi tehnytään. Nyt tiedän, että jos syvennyn teosofisiin tutkimuksiin, ne vaikuttavat minuun, ja sentähden soisin, että rehellisesti ja avomielisesti vastaisitte kysymykseeni, onko ja mitä hyötyä on nykyaikaisesta teosofiasta?”

„Olen iloinen, että käännytte kysymyksellänne teosofin puoleen . . . Vaan kuinka te, käytännöllinen mies, muuta olisitte voineet? Tunnette hyvinkin, mitä asian vastustajalla on sanomista . . . Kuulkaa siis vastaukseni aivan lyhyesti lausuttuna: teosofia auttaa meitä ihmisiä lähemmäksi omaa itseämme.”

„Lähemmäksi omaa itseämme . . .?”

„Niin, se vapauttaa meidät vieraista aineksista sielussamme ja opettaa meitä seisomaan omilla jaloillamme. Tietysti ei ilman omaa myötävaikutustamme . . .”

„Suokaa anteeksi . . . mutta kyllä teidän täytyy selittää tarkemmin.”

„Kohta ymmärrätte, mitä tarkoitan. Otaksun, että joskus olette olleet uskovainen, s. o. kristitty sanan jokapäiväisessä merkityksessä. Minkälainen oli silloin teidän henkinen asemanne? Tunsitte olevanne riippuvainen jostain ulkonaisesta, sanoisinpa ulkopuolisesta auktoritetista. Uskoitte Jumalaan, jonka silmissä teidän tuli olla „otollinen”. Ja ollaksenne otollinen hänen silmissään, teidän tuli olla sitä ja sitä, tehdä sitä ja sitä, noudattaa hänen käskyjään, välttää mitä hän oli kieltänyt j. n. e. Tunsitte, että olitte sidottu, että teillä oli velvollisuuksia, jotka usein tuntuivat raskailta. Omatuntonne teitä soimasi, jos „teitte syntiä”. Kun Jumala kerran oli käskenyt, oli ihmisen velvollisuus totella. Usein kyllä huomasitte, että noiden velvollisuuksien täyttäminen oli ylen raskasta tai että suorastaan ette kyenneet jotain käskyä noudattamaan, ja silloin tulitte surulliseksi hengessänne . . . Olenko kuvannut oikein?”

„Olette, aivan oikein. Epäusko ja materialismi tuli todella kuin painajaisesta pelastaja.”

„Sitä juuri aioin sanoa. Materialismi vapautti teidät. Hulluahan on uskoa kaikenlaisiin luonnonvastaisiin käskyihin, opetti materialismi, ja uskoa sentähden että joku jumala on ne lausunut! Pitäisi ensin todistaa, että tuo jumala on olemassa, mutta ken on sen tehnyt? Ei, ihmisen pitää elää luontonsa mukaan. Nykyinen elämämme on ainoa, ja jollemme sitä hyväksemme käytä, emme ansaitse järkevän ihmisen nimeä . . . Niinhän materialismi opetti?”

„Niinhän tuo opetti, ja järkävä oppi se on ja yksinkertainen. Eikä se vetoa ihmisen eläimelliseen luontoon yksinomaan; päinvastoin se terottaa mieleen, että ihminen on järjellä varustettu ja että hänen täytyy antaa järkensä kaikessa vallita. En minä ainakaan ole huomannut, että materialistit olisivat sen huonompia ihmisiä kuin muutkaan. Vai mitä te sanotte?”

„Sekalainen on seurakunta joka puolella, tietysti. Minä hyväksyn täydellisesti mitä te sanoitte materialismista . . .”

„Mutta . . . te aiotte lisätä jotakin?”

„Niin, tahdoin vain sanoa teille, että nyt te olette huomannut, että materialismi teoretisena maailmankatsomuksena on väärä, ja sentähden kysytte itseltänne, että onkohan se siis käytännöllisenäkin elämän oppina väärä. Olette olleet onnellinen materialistina, kunnes huomasitte, että seisotte perin höllällä pohjalla . . .”

„Mistä sen tiedätte?”

„Olenhan nähnyt teidät Petersin joka istunnossa. Olen nähnyt, kuinka kerta kerralta olette enemmän hämmästynyt. Olen nähnyt, että tuon kuuluisan psykometristin ja selvänäkijän kokeet ovat tehneet teihin syvän vaikutuksen . . . Olenko erehtynyt?”

„Totta puhuen olette oikeassa. Kyllähän jo ennemmin rupesin epäilemään materialismin pätevyyttä – eräät asiat omassa elämässäni kun jäivät vaille selitystä, – mutta tämä englantilainen mies se on lopullisesti näyttänyt minulle, että paljon on muuta taivaan ja maan välillä kuin mitä tietämätön luulisi.”

„No niin. Se sinään. Palataksemme asiaamme, on nyt kysymyksenne: pitääkö palata takaisin vanhan uskon vankeuteen ja sen moninaisiin ristiriitoihin ja taisteluihin vai onko olemassa toinen maailmankatsomus, joka ei käskyillä ja kielloilla vaivaa ihmistä, vaan todella tekee hänet paremmaksi ja onnellisemmaksi? Ja sentähden olette tullut teosofin puheille.”

„Niin on asian laita.”

„Kuulkaahan nyt: elämänopin kannalta ja käytännöllisesti katsoen teosofia opettaa ihmisten veljeyttä. Yleinen veljeys on teosofian ydinoppi, se päämäärä johon koko liike ihanteenaan tähtää. Ei se ole uusi oppi – kaikki ihmiset siitä tietävät, sekä uskovaiset että materialistit. Mutta ihmisten veljeys käytännössä merkitsee tietysti, että ihmiset eläisivät veljinä, ja tämä taas edellyttää, että he rakastaisivat toisiaan. Ei veljeyselämä ole ulkonaista laatua ensi kädessä – veljet saattavat olla eri mieltä keskenään, kulkea omia teitään, surra ja kärsiä toistensa takia, mutta kuitenkin todella olla veljiä, sentähden että rakastavat toisiaan. Niin on yleinenkin veljeys perustuva – ei ulkonaisiin asianhaarioihin – vaan sisäiseen rakkauselämään. Ja koska ihmisten kesken on erilaisia suhteita, voimme sanoa, että veljeys-nimi, käsittää sekä veljen ja sisaren että isän, äidin, pojan, tyttären, ystävän j. n. e. tunteita. Kaikkia näitä tunteita pitää asua sen ihmisen sydämessä, joka todella olisi veli

Olenko osannut selittää, mitä tarkoitan?”

„Asia on kyllä selvä, mutta mihinkä oikeastaan tähtäätte?”

„Malttakaa. Veljeys on teosofian siveysopin tunnussana, veljesihanne teosofisen elämän siveellinen kannustin. Mitä nyt tämä sisältää? . . . Sanokaa minulle: jos joukko ihmisiä uskosta tai velvollisuudesta seuraa johtajaa, toteuttavatko he silloin veljeyttä? Ajatelkaa esim. sotamiehiä, jotka niin sanoaksemme käsi kädessä kulkevat kohti kuolemaa päällikkönsä käskystä, tai uskovaisten laumaa, joka pappinsa jäljissä nousee taivaaseen, tai sosialisti-joukkoa, joka agitaattorin johdolla taistelee oikeuksiensa puolesta . . . Toteuttavatko he veljeyttä?”

„No ei. Korkeintaan voi puhua tasa-arvoisuudesta uskon, velvollisuuden tai aatteen edessä . . .”

„Siinäpä se. Veljeys ei voi toteutua, ellei ihminen itsetietoisena ole mukana. Veljeys, tekisi mieleni sanoa, on aina ja ehdottomasti vapaa. Ihminen ei voi olla veli puolittain eikä vasten tahtoaan. Hänen täytyy itse tietää, että hän on veli, s. o. että hän rakastaa ja hänen täytyy itse tahtoa rakastaa. Ei ketään voi veljeyteen pakottaa, houkutellessa, hypnotisoida. Ihmisen täytyy herätä huomaamaan, että hän oikeastaan rakastaa, hänen täytyy sitten tahtoa rakkautta. Sillä rakkaus on autuutta, ja autuus on elämän totuus ja totuus on vapautta.”

„Niin, minä ymmärrän. Mutta millä tavalla ihminen voi herätä tuohon uuteen elämään? Hän tietysti ei voi itseään siihen pakottaa.”

„Ei tietenkään, mutta hän voi siihen kasvaa. Kun hänessä itsessään vain on halua, niin hän voi kasvaa siihen herämykseen syventymällä teosofiseen elämäntavaksi.”

„Niinkö . . .?”

„Niin. Siinä nyt näette, mitä hyötyä on teosofisista tutkimuksista. Nyt olemme tulleet siihen kohtaan, josta lähdimme.”

„Ja te väitätte siis, että teosofia kasvattaa ihmisen vapaaksi ja itsenäiseksi ja herättää hänessä, jos niin saan sanoa, sen ihmisen, joka rakastaa?”

„Niin väitän.”

„Voitteko todistaa?”

„Voin ainakin osottaa, millä tavalla väitteeni on ymmärrettävissä. Mikä oli entisen uskonne heikko kohta? Se, että uskoitte ulkonaiseen jumalaan, jonka käskyjä teidän piti noudattaa. Siitä materialismi teidät vapautti kielteisellä tavalla. Nyt lähestyy teitä teosofia ja sanoo: jumalasta ei pidä tehdä kuvaa; se on epäjumalanpalvelusta; pitää tuntea ja ymmärtää, että jumala s. o. kaikkeuselämä, on ihmisessä itsessään. Ja se, että meissä kaikissa on jumalallinen elämä, se tekee meidät kaikki yhtäarvoisiksi: rikas ja köyhä, ylhäinen ja alhainen, vanhurskas ja tuhlajapoika, pyhimys ja syntinen, hyvä ihminen ja pahantekijä – kaikki ovat yhtä arvokkaita kaikkeuselämän kannalta. Jokainen ihminen on omalla tavallaan jumalallisen elämän ilmituoja . . .”

„Ajatuksenne on kyllä johdonmukainen, mutta eikö tämä vie meitä siveelliseen leväperäisyyteen?”

„Älkää huolehtiko. Ihminen, joka todella syventyy tuohon ajatukseen, alkaa jo siveellisesti uudistua. Ensimmäinen askel veljeyteen päin on personallinen itsetuntemus: tämmöinen minä olen, tämmöiset halut ja taipumukset ja kyvyt minulla on, mutta sisäisesti piilee paremman kaipuu: tahtoisin olla jalo ja rakastettava, tahtoisin menestyä hyvässä ja oikeassa, tahtoisin tehdä työtä, josta monelle olisi siunausta. Ja katsoen vielä syvemmälle ihminen sanoo: tahtoisin rakastaa . . . No niin, päästyään tähän kohtaan ihminen oppii henkisesti seisomaan omilla jaloillaan. Hän näkee ja ymmärtää, että jumala juuri tahtoo, että hän olisi oma itsensä ja kulkisi rohkeasti eteenpäin omaa tietään. Sillä ainoastaan siten, että ihminen ensin tulee itsenäiseksi yksilöksi, ainoastaan siten hän kehittyy veljeksi.”

„Teosofin uskonto on siis: usko, että jumala tahtoo, että olisit oma itsesi!”

„Aivan niin.”

„Onhan tuo merkillistä. Mutta mikä takaa, ettei ihmisen „oma itse” ole huono?”

„Ei mikään, sillä hyvä ei voi olla pakollista. Mutta kun ihminen itseensä syventyy, hän löytää paremman itsensä. Teosofinen tutkimus vie hänet paremman itsensä, tosi inhimillisen minänsä, luokse.”

„Eroaako sitten teosofia materialismista?”

„Tottakai. Teosofia opettaa, että ihminen on ikuinen henki. Tämä maallinen elämä on ihmiselle koulua ja ihminen kasvaa pakosta siihen saakka, että hän tulee hyvän s. o. korkeamman ja paremman minänsä, tuntemiseen. Sitten kun hän hyvän näkee, sitten alkaa hänen vapaa kehityksensä veljeyttä kohti. Ja

koska ihmishenki monta kertaa syntyy maailmaan, asetetaan hänet yhä uudelleen ja uudelleen tilaisuuteen tutustua hyvään.”

„Alanpa vähitellen käsittää. Te uskotte siihen siveyslakiin, joka on kirjoitettu ihmisen sydämeen, – ei kivitauluihin kirjoitettuun.”

„Niinpä niin.”

„Ja sanotte, että ihminen todella voi tulla niin vapaaksi kaikesta pelosta ja epäilyksestä ja epävarmuudesta, että hän tuntee itsensä täysin onnelliseksi uudessa uskossaan?”

„Aivan varmasti. Hän alkaa aivan uutta elämää sisäisesti.”

„Hm . . . pitää kai ruveta tutkimaan tätä teosofiaa.”

*

Kirjaltajain ikävä lakko yhä jatkuu. Kerran käytiin luonani varta vasten kysymässä, mille kannalle Teosofinen Seura asettuu lakon suhteen. Vastasin empimättä, että Teosofinen Seura ei asetu millekään kannalle. T. S. on aatteellinen seura eikä sekotu yhteiskunnalliseen enemmän kuin valtiolliseen politiikkaan. Ei kellään T. S:n jäsenellä ole oikeutta sekottaa Seuraa puoluekysymyksiin.

„Olkoon”, vastasivat vieraani, „mutta teosofeja on opittu pitämään oikeutta harrastavina ihmisinä.”

„Se on toinen asia. Teosofit toivovat kaikille oikeutta ja kaikkea hyvää, sen uskon.”

„Ovatko siis teosofit yksityisinä ihmisinä lakkolaisten puolella?”

„Suokaa anteeksi, etten voi vastata teosofein puolesta. En ole tiedustellut kaikkien mielipidettä. Voin puhua ainoastaan omasta puolestani.”

„Mikä on sitten teidän kantanne?”

„Noo . . . te tiedätte, että minä yleensä suosin työväkeä. Mutta mitä erityisesti tulee tähän kysymykseen, en ole vielä aivan selvillä. Sanokaa minulle lyhyesti, mitä lakkolaiset tahtovat?”

„Pääasiallisesti vaadimme hieman korkeampaa minimipalkkaa, sillä tahdomme turvata heikompia jäseniämme. Etevät työntekijät pysyvät vanhoissa palkkoissaan, mutta huonommat pääsevät hieman paremmille.”

„Tuo ajatus on kaunis, ja jokaisella ihmisellä ja ihmisryhmällä on täysi oikeus laillisin keinoin koettaa parantaa asemaansa. Siinä suhteessa olen siis teidän puolellanne. Mutta sanokaa minulle, ettekö nimitä niitä lakonrikkureiksi, jotka nyt tekevät kirjapainoissa työtä, vaikkeivät he liittoonne kuulukaan?”

„Nimitämme, sillä hehän, käyttäen olosuhteita hyväkseen, anastavat itselleen toisen työn ja ammatin.”

„Siinä suhteessa katselette asioita yksipuolisesti mielestäni. Te unohdatte yleisön kokonaan. Kirjaltajat tekevät lakon – se on heidän oikeutensa – mutta pitääkö yleisön kärsiä heidän tähtensä, pitääkö työn kärsiä? Pienen ihmisryhmän tähdenkö suuri yleisö jäisi ilman sanomalehtiään, ilman aikakauskirjojaan? Se olisi tyranniaa, mahdotonta sortoa. Te näette itse, että todellinen elämä ei sitä suvaitse. Meidän – yleisön –

täytyy saada lehtemme. Se on vaatimuksemme. Jos työntekijät ja työnantajat ovat jossain suhteessa eri mieltä, on heidän sovittava keskenään – ainakaan eivät saa asettaa niin, että yleisö jää kärsimään, sillä molemmat ovat yleisön palveluksessa. Sentähden käy niinkuin nyt: ilmaantuu „rikkureita”, kunnes tapahtuu sovinto. Ymmärrättehän tämän?”

Kun vieraani olivat poistuneet, ajattelin asemaa. He olivat muun muassa sanoneet, että vapaassa kilpailussa paremmat työntekijät joutuivat elämään huonompien kustannuksella, riistäen näiltä leivän. Miksei, ajattelin nyt, voisi yhtä hyvin sanoa, että tarkoin järjestetyssä työssä huonommat, s. o. laiskemmat ja vähemmän taitavat työmiehet joutuvat elämään parempien kustannuksella, koska he näiltä riistävät suuremman ansion mahdollisuuden? . . . Niin, tämä on kokonainen yhteiskunnallinen kysymys eikä helposti ratkaistavissa. Yhteiskunnan tulisi pitää huolta kaikkien jäsentensä toimeentulosta, mutta samalla olla sortamatta yhdenkään yksilön vapautta. Niin pitäisi ainakin olla hyvin järjestetyssä yhteiskunnassa! Ja lopulta lohdutin itseni sillä, että tulevaisuuden viisas yhteiskunta kyllä ottaa huomioon molemmat asianhaarat . . .

*

Englantilaisen selvänäkijän Petersin työ on herättänyt paljon huomiota Helsingissä, varsinkin sen perästä kun minun ehdotuksestani ruvettiin pitämään luento-istuntoja Olympiassa. Peters esiintyi minun esitelmäni jälkeen ja yleisö seurasi hänen kokeitaan henkeään pidättäen. Monelta vierähti kyynel, kun hän sai epäamättömän todistuksen henkimaailman olemassa olosta.

Tämä menestys on herättänyt minussa seuraavan tuuman: jonakin tulevana vuonna teemme yhdessä Petersin kanssa kiertomatkan ympäri Suomen ja herätämme suuret joukot etsimään ja uskomaan. Peters on Teosofisen Seuran jäsen eikä hänen elämäkatsomuksensa sido häntä spiritistisiin puitteihin. „Todellisella spiritismillä ei ole mitään filosofiaa”, hän usein sanoo, „se vain todistaa tosiasioillaan, että henkimaailma on ja että vainajat elävät.” Tämä on juuri teosofein kanta spiritismin suhteen, ja sentähden on mieluista työskennellä yhdessä niin vapaamielisen „spiritistisen mediumin” kanssa.

*

Että lähestymme merkillistä käännekohtaa kansojen elämässä, todistaa uutteruus, millä nykyään puuhataan rauhanaatteen puolesta. Niinpä äsken sain Suomen T. S:lle osotetun kutsun ottaa osaa *ensimmäiseen yleiseen rotukokoukseen*, joka pidetään Lontoossa heinäkuun 26-29 p:nä tänä vuonna. (Premier congrès universel des Races). Kokouksen luennot ja keskustelut on jaettu 6 ryhmään, joissa pohditaan kaikenlaisia kysymyksiä, mitkä ovat omiansa lähentämään rotuja ja kansoja toisiinsa. 20 eri sivistystä edustetaan virallisesti. Kaikki toimeenpanijat ovat valtiomiehiä, ministereitä, senaattoreita, kansanedustajia j. n. e. j. n. e.

Huhti- touko- ja kesäkuu, s. 85-92

Suomen Teosofisen Seuran neljäs vuosikokous pidettiin Helsingissä huhtikuun 16 ja 17 p:nä. Virallinen kokous oli pääsiäissunnuntaina, ja Uuden Ylioppilastalon avaraan ja kauniiseen juhlasaliin, joka aamuauringon valossa loisti niin miellyttävänä, oli kello puoli kymmenen tienoissa saapunut 155 Seuran jäsentä osanottajiksi kokoukseen; näistä oli kolmasosa maaseutulaisia – kaukaisiakin: Joensuusta, Iisalmesta, Viipurista, Jämsästä, Kuopiosta, Kotkasta, Tampereelta, Turusta y. m. y. m. Avauspuheessani, jonka pidin suomeksi ja ruotsiksi, koskettelin järjen ja veljesrakkauden suhdetta toisiinsa, huomauttaen siitä tosiseikasta, että todellinen rakkaus voi syntyä vasta silloin, kun ihminen on järjellisesti vapautunut ja itsenäinen olento.

Aamupäivän virallinen kokous kesti kello puoli kolmeen, jolloin lähdettiin yhteisille kasvispäivällisille Hospitsiin Vuorikadun 17:ssä, mutta alkoi uudelleen kello neljä, loppuen vasta kuuden jälkeen.

Ylisihteerin vuosikertomuksesta kävi selville, että Suomen Teosofisella Seuralla oli vuoden 1910 lopussa 18 looshia ja 577 jäsentä. Loosheissa oli vuoden aikana yleensä toimittu vilkkaasti; kokouksia oli säännöllisesti pidetty ja muutamain paikoin oli pantu toimeen julkisia esitelmiäkin; melkein kaikkialla oli tehty se huomio, että jäsenten yhteistyö oli ollut heille henkiseksi kasvatukseksi ja virkistykseksi. Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike oli julkaissut kaksitoista uutta kirjaa ja Tietäjä oli levinnyt 1,500 kappaleessa. Tietäjän yhteydessä oli myös julkaistu H. P. Blavatskyn Salaisen Opin ensimmäinen vihko á 200 sivua suurta 8:voa.

Kokouksen tärkein tehtävä oli tällä kertaa ylisihteerin vaali. Ennenkuin siihen ryhdyttiin, puhui allekirjottanut eroamisensa puolesta. Olin nimittäin monestakin syystä päättänyt kieltäytyä ottamasta enää vastaan ylisihteerin tointa. Tiesin, että Helsingissä oli paljon tyytymättömyyttä „johtooni” ja tunnustin puheessani, että tyytymättömyys oli oikeutettu, koska en ollut ehtinyt enkä jaksanut hoitaa Seuran asioita kunnollisesti. Puheeni herätti nähtävästi hämmästyksiä. Pian kuitenkin alkoi toinen puhuja toisen perästä selittää, että vanha ylisihteerin vaali oli valittava uudelleen. Kun jyrkästi pysyin päätöksessäni, ehdotti muuan jäsen, että palkattaisiin ylisihteerille apulainen, joka voisi työn suorittaa, kunhan johto pysyisi entisissä käsissä. Ehdotus oli rohkea, koska seura ei tähänasti ollut käyttänyt palkattuja virkailijoita, mutta minua se miellytti. Itse asiassa oli ehdotus keksitty jo pitkänperjantain iltana, jolloin muutamille ystäville selitin aikomukseni kieltäytyä jälleenvaalista. Sama jäsen oli silloin mukana ja keksi tuon neuvon. Olin ehtinyt sitä hieman pohtia ja se miellytti minua, koska näin, kuinka paljon hyötyä siitä toimenpiteestä voisi olla. Mutta koska sitä ajan vähyden takia ei voitu virallisessa järjestyksessä ehdottaa, täytyi asian ratkaisun jäädä kokouksen varaan.

Asia tulikin ratkaistuksi aivan kuin itsestään. Kokous valitsi minut 129 äänellä uudestaan ylisihteeriksi; kaksi muuta henkilöä sai toinen 6, toinen 7 ääntä. Kun olin luottamuksesta kiittänyt, sanoin: „koska nyt olette valinneet minut vasten tahtoani, myöntänne minulle vakavan toivomuksen.” Sitten pyysin ja sain innostuneella huutoäänestyksellä apulaisen, jolle palkkakin määrättiin.

Kun myöhemmin tuli kysymys edustajan lähettämisestä Eurooppalaisen Liiton kongressiin Genovassa, olivat jotkut puhujat sitä mieltä, ettei kannattaisi tänä vuonna lähettää edustajaa, koska matka Italiaan vaatisi melkoisen stipendin. Mutta silloin joku jäsen kirjotti puheenjohtajalle, että jos ylisihteerin lähtee, avustetaan hänen matkaansa 500 markalla. Tämä herätti erittäin hyvän tunnelman ja kokous päätti heti, että Seura puolestaan myöntää yhtä suuren summan ylisihteerin käytettäväksi, jos hän lähtee. Matka jäi siis kokonaan minun päätettäväkseni ja koska en kokouksessa mihinkään sitoutunut, näyttää ensi syyskuu, mitä tähdissä sen suhteen on kirjoitettu.

Kello 7 alkoi yhteinen illanvietto soittoineen, lauluineen, puheineen ja teenjuontineen. Vasta 10 tienoissa loppui muistorikas ja uuttera kokouspäivä.

Pääsiäismaanantaina vietettiin vuosijuhla Polyteknikkojen tilavassa salissa klo ½ 11-1. Sali oli täpösen täynnä väkeä ja ohjelma suoritettiin yleisen äännettömyyden vallitessa, kuten meillä oli tapana teosofisissa kokouksissamme, mutta toivottavasti yleisön mielihyväksi. Ohjelma alkoi teosofisen sekaköörin kajauttamalla laululla, jonka jälkeen tohtori Selander piti mieltäkiinnittävän esitelmän ruotsiksi aineesta „mistä arvosta on teosofia ajallamme”. Oskar Merikannon oivan pianosoolon jälkeen kertoi rouva Pihlajamäki erinomaisen vaikuttavasti Andersenin sadun papista, joka opetti ikuista kadotusta, mutta unen kautta heräsi näkemään oppinsa mahdottomuuden. Väliajan jälkeen seurasi sitten herra Haefligerin pianosoolo, neiti Relanderin soololaulu, ylisihteerin esitelmä suomeksi ja lopuksi taas köörilaulua.

Saman päivän iltana olivat useimmat kokouksen osanottajat täällä ulkona „päämajassa”. Aivan kaikki eivät voineet tulla, mutta toistasataa vierasta oli meillä kunnia vastaanottaa „Tonttulassamme” ja „Piippalassamme”. Tarjosimme heille vähän musiikkia, vähän laulua ja vähän puhetta – ja iloisilta ja tyytyväisiltä kaikki näyttivät. Minä ainakin olin sydämestäni kiitollinen kaikille heidän ystävällisyydestään.

*

Useimpien osanottajien mielestä lienee vuosikokouksemme näyttänyt myrskyiseltä. Ei se ulkonaisesti ollut erittäin myrskyinen, mutta tuntui ilmassa, että oli kuin kaksi voimaa toisiaan vastassa. Joku olisi ehkä sanonut, että ylä- ja alaluokka olivat sotajalalla keskenään, toinen, että suomalaisen ja ruotsalaisen kansanaineksen oli mahdoton – kuten aina meillä Suomessa – keskenään sopia. En kuitenkaan puolestani sanoisi, että minkäänlaiset poliittiset tai kansalliset näkökohdat tässä olisivat erimielisyyttä aiheuttaneet; syy on muualta etsittävä; se on tietysti tekemisessä teosofian kanssa. Kieltää ei saata, että viimeinen vuosikokouksemme vielä selvemmin kuin entiset näytti, että on aivan kuin kaksi teosofista „puoluetta” olemassa, toinen suuri ja voimakas, toinen pieni mutta itsepäinen. Monesta tuntuu tämä ikävältä, toisista taas mieltäkiinnittävältä ilmiöltä. Sillä se edellyttää, että teosofinen liike meillä on voimakas. Ja kun liike kasvaa ja voimistuu, silloin on aina niitä, jotka pelästyvät sitä nähdessään.

Mikä nimittäin on liikkeeseemme pujahtaneen erimielisyyden sisin ydin? Se on yksinkertaisesti siinä, että jotkut vanhat teosofit – „pieni puolue” – eivät jaksakaan sulattaa sitä, että Suomen kansalle niin yleisesti saarnataan teosofiaa. He eivät ymmärrä meidän suomalaista työtämme. Useimmat eivät voi sitä seuratakaan, koskeivät kieltä osaa. Heidän epäilyksensä kohdistuvat minuun, koska minä, samalla kun olen vanhimpia teosofeja, edustan teosofista työtä Suomen kansan hyväksi. „Eihän missään maassa teosofia leviää niinkuin täällä!” he hätäntyneinä huudahtavat. „Mitä tästä voi tulla muuta kuin pahaa? Teosofia on ajattelevia varten, ei niitä varten, jotka sokeasti seuraavat jotain johtajaa!”

Nämä epäilijät pelkäävät ehkä, että suomalaiset teosofit ovat „arvosteluun kykenemätöntä joukkoa?” Mutta kuinka eivät silloin itse huomaa tekevänsä loogillisen virheen? Teosofisessa liikkeessä ei ole mitään, joka imartelisi tai hyödyttäisi kenenkään itsekkäitä pyyteitä. Jos ihminen tulee teosofiksi, hän ei tule siksi personallisista vaikuttimista. Hän ei sillä mitään voita. Hän tulee teosofiksi, sentähden että hänen henkensä löytää rauhan teosofisesta maailmankatsomuksesta. Ja hänen teosofiksi tulemisensa todistaa, että hän on ajatteleva ihminen. Että teosofia leviää suuresti Suomen kansassa, todistaa, että meidän kansamme on ajatteleva, harkitseva ja filosofiseen mietiskelyyn taipuva kansa. Meidän kansamme on luultavasti siinä suhteessa poikkeavainen muista sivistyskansoista. Mutta ei suinkaan sen tosiseikan tule herättää meissä surua ja levottomuutta?

Minä en voi nähdä muutamien ystäväieni kannassa muuta kuin turhaa arkailemista. Se joka minun tavallani on liikkeen keskipisteessä, saa joka päivä uusia kouraantuntuvia todistuksia siitä hyödystä ja siunauksesta, minkä teosofia aikaansaa. Kuinka moni poljettu sydän kiittää teosofiaa rauhastaan, kuinka moni pimeässä hapuileva sielu on teosofiasta valon löytänyt! Teosofiset totuudet ovat kaikkia varten. Totuuden tietäjät ja vartijat ovat julistaneet ne meidän ajallemme ja meidän velvollisuutemme on vain yhä levittää hyvää sanomaa. Sillä tavalla palvelemme ihmiskuntaa ja samalla niitä mestareita, jotka ovat liikkeemme takana.

*

Eräs asia synnytti paljon keskustelua vuosikokouksessa ja aiheutti katkeria sanoja. Se oli kysymys Suomen Teosofisen Seuran päämajasta. Tietäjän lukijat muistanevat, että tätä nimitystä „päämaja” on käytetty erään hankkeen yhteydessä, jonka muutamien ystäväiden kanssa olen pannut alulle. Olenhan

koettanut selittää – Tietäjässäkin – että homma on kokonaan minun vastuullani ja ettei Teosofinen Seura millään tavalla ole siitä – ei rahallisesti eikä siveellisesti – vastuunalainen. Väärinkäsityksiä näkyi kuitenkin paljon vallitsevan – helsinkiläisten keskuudessa. Moitteet minua vastaan kärjistyivät siihen, että T. S:n presidentti, Mrs. Annie Besant vuosikokouksessa Indiassa viime jouluna oli asiasta maininnut. Olin nimittäin osastokertomukseni lopussa sanonut: „minä olen ostanut vähän maata Helsingin läheisyydessä ja uneksin suomalaisesta Adjarista; joitakuita rakennuksia rakennetaan paraikaa.” Annie Besant vuosikertomuksessaan puhui asiasta seuraavin sanoin: „Suomi on ostanut maata ja aikoo rakentaa suomalaisen Adjarin pohjoisessa ilmanalassaan; menestykseen se samoinkuin sen tropillinen nimikkö.”

Vastustajani väittivät, etteivät he tiedä mistään päämajahankkeesta: Seuran vuositileissä ei siitä mitään mainita; joku oli häpeäkseen saanut onnittelukirjeen ulkomailtakin. Kokouksen suuri enemmistö selitti kuitenkin hyvin tietävänsä ja ymmärtävänsä ja kiitollisena seuraavansa katseellaan päämajahankkeen kehitystä ja edistystä.

Joskin voi syyttää minua muodollisesta virheestä, kun vuosikertomuksessani presidentille mainitsin asiasta, jolla ei ollut virallista tekemistä Seuran kanssa, näkyi kuitenkin, ettei virheeni henkisesti katsoen ollut kovinkaan suuri, koska useimmat Seuran jäsenet hengessään tunnustivat „päämajan” täällä olevan ja koska suurin osa kävi sitä maanantaina katsomassa. Eihän luulisi Seuran voivan paheksua sitä, että koetetaan toimia sen hyväksi, vaikkei se vielä tapahdukaan virallisesti!

Muuten tahdon tässä tilaisuudessa kaikkien mahdollisten erehdysten poistamiseksi puhua vähäsen päämajahankkeemme taloudellisesta puolesta. Muutamat ystävät ovat muistaneet minua lahjoilla, toiset ehkä aikovat (kuittaus tapahtuu aina Tietäjässä) ja heille olen velvollinen selittämään, mihin heidän rahansa joutuvat. Jos joku olisi luullut, että rahat käytettäisiin täällä asuvien – minun ja muiden – elämiseen, tahdon heti sanoa, että se on erehdystä. Me tulemme kaikki täällä omalla työllämme toimeen – rahat käytetään yksinomaan päämajan hyväksi.

Kuten jo on selitetty, on allekirjottanut rahallisesti vastuunalainen kaikesta. Päämajamme on pystytetty lainarahoilla – minulla on ollut „omaa” perin vähäsen. Huhut suurista lahjotuksista ovat perättömiä.

Tähänastiset menot näkyvät seuraavasta yhteenvedosta:

Maa ja rakennukset	Smk.	31,701:02
Puutarha y.m. työt.....	”	496:–
Irtaimisto (kirveet, lapiot, tahkot, höyläpenkit y. m. y. m. ja Piippalan pirtin kalusto)	”	661:40
		<hr/>
Yhteensä Smk.		32,858:42

Millä nämä menot on korvattu? Se näkyy seuraavasta yhteenvedosta:

Rahoja lainaksi eri henkilöiltä.....	Smk.	29,955:–
Rahalahjoja eri henkilöiltä.....	”	403:95
Tulot matinéesta 12.III.	”	230:71
Minulta	”	2,268:76
		<hr/>
Yhteensä Smk.		32,858:42

Näihin tileihin ei ole laskettu mitään juoksevia menoja ja tuloja – ei korkoja, ei veroja, eikä vuokria ja muita satunnaisia tuloja.

*

Olemme ensi kesänä aikoneet panna toimeen *teosofiset lomakurssit* täällä „päämajalla”. Tuuma on jo kaksi vuotta vanha. Kesällä v. 1909 ilmottautui 20 osanottajaa eikä tuuma siis lykkäytynyt harrastuksen puutteesta, vaan toisista syistä. Toivomme nyt, ettei sattuisi mitään esteitä. Lomakurssit pidetään heinäkuussa luultavasti 7-20 p:n tienoissa. Niiden tarkoitus on lähentää teosofian harrastajia toisiinsa ja teosofiseen työhön. Yhtenä puolena kurseissa tulee sentähden olemaan jokapäiväinen yhdessäolo „päämajalaisten” kanssa, toisena puolena tietysti jokapäiväiset esitelmät, harjotustunnit, kysely-illat j. n. e. Esitelmiä pitävät eri henkilöt. Eri aineita käsitellään: teosofian oppeja, teosofisen liikkeen historiaa, Suomen kansan historiallista tehtävää, astrologiaa, terveystoppia y. m.

Kursseihin voivat ottaa osaa Teosofisen Seuran jäsenet ja muut vakavat teosofian harrastajat. Kurssit eivät ole aiotut „korkeasti oppineille”, vaan ovat mahdollisimman kansantajuisia muodoltaan. Jotka aikovat ottaa kurseihin osaa, ilmottautukoot hyväntahtoisesti ennen kesäkuun 15 p:ää osoitteella: Pekka Ervast, Åggelby. Kurssimaksu, johon on luettuna täysi yöloppu, on Smk. 70:– hengeltä. Jokaista kurssilaista pyydetään ystävällisesti tuomaan mukanaan makuuvaatteet, nim. tyynyn, lakanat ja peitteen. Niin monta kurssilaista kuin mahdollista sijoitetaan „Tonttulaan”, „Piippalaan” ja „Koivulaan”, toiset lähellä oleviin huviloihin. Toivomme, että näin ensi kerralla annetaan anteeksi alkuperäiset olot ja että tullaan tänne ilman vaatimuksia mukavan asunnon suhteen.

Juhannuksen jälkeen lähetetään kaikille kurssiin ilmottautuneille tarkempi ohjelma ja lähemmät tiedot tänne tulosta, asunnosta j. n. e.

*

Tohtori Rudolf Steiner oli helsinkiläisten looshien pyynnöstä luvannut saapua Helsinkiin toukokuun 3 p:nä ja pitää täällä Teosofisen Seuran jäsenille esitelmä-sarjan aineesta „Occulte Hierarchien” sekä pari julkista esitelmää. Sarja olisi kestänyt 15 p:ään asti. Nyt kuitenkin on tuuma lykkäytynyt tulevaisuuteen. Tohtori Steiner oleskelee Italiassa, hänen sihteerinsä on sairas ja hän ilmoitti tänne, että hän kyllä saapuu varta vasten Italiasta, jos looshit vaativat, mutta että hän mielellään siirtäisi tulonsa toistaiseksi. Tietysti helsinkiläiset looshimme ovat vapauttaneet tohtori Steinerin lupauksestaan.

*

Salaisen Opin tilaajille huomautan, että pitkällisen kirjaltajalakon takia emme osaa tarkoin määrätä, mihin aikaan kesällä Salaisen Opin toinen nide ilmestyy painosta. Koetamme saada sen mitä pikemmin valmiiksi, mutta voi hyvinkin viipyä elokuuhun, ennenkuin meillä on ilo lähettää tilaajille tämä toinen nide, joka epäilemättä monen mielestä on oleva vielä mieltäkiinnostävämpi ja ennen kaikkea helpottajuisempi kuin ensimmäinen.

*

Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike on rikastuttanut suomenkielistä teosofista kirjallisuutta erittäin huomattavalla teoksella. Äskettäin on nimittäin painosta ilmestynyt *Alcyone'n kirja Mestarin jalkojen juuressa*. Kirja on samaa kokoa kuin „Valoa tielle” ja maksaa 60 p., sid. 1:50.

Kirja on merkillinen sekä sisältönsä että tekijänsä puolesta. Siinä tehdään selkoa niistä ominaisuuksista, joita vaaditaan vihkimyksen tielle pyrkijältä, toisin sanoen siltä, joka kulkee puhdistuksen valmistavaa polkua.

Mitä yksinkertaisimmalla tavalla, lämminhenkisesti, ilman korusanoja, mutta suoraan ja peittelemättä esittää kirja, kuinka teosofin tulee elää. Se on käytännöllistä opetusta alusta loppuun. Sitä on verrattu „Valoa tielle” -kirjaan ja „Hiljaisuuden ääneen”, mutta ero on silmiinpistävä. Edelliset ovat syvällisen viisaita, usein vaikeatajuisia ja mystilliseen ajatustapaan tottumattomalle paikatellen käsittämättömiä, „Mestarin jalkain juuressa” taas on kirja, jota lapsikin ymmärtää. Se onkin yhtä hyvä opas lapsen kädessä kuin vanhemman ihmisen. Sen neuvot ovat niin selviä ja sydämeenkäypiä, että jokainen ymmärtää ne tosiksi. Kysymykseksi jää vain, kuinka suuressa määrässä tahdomme niitä toteuttaa.

Kirjan kirjottaja on lapsi – vastikään 14 vuotta täyttänyt hindulainen poika. Hänen nimensä on J. Krishnamurti ja hän elää Mrs. Besantin kasvattina Teosofisen Seuran päämajassa Intiassa. Häneltä Seuramme johtajat nähtävästi odottavat paljon suurta, koska ovat hänestä paljon kertoneet. Mr. Leadbeater on eräässä artikkelisarjassa Theosophist'issa (Rents in the veil of time) kuvannut kolmekymmentä Alcyonen ruumistusta ennen nykyistä elämää, jotka hän yhdessä Mrs. Besantin kanssa on selvänäköisesti tutkinut. Nykyisessä ruumistuksessaan Alcyone tammikuussa 1910 kävi läpi ensimmäisen suuren vihkimyksensä, mikä on sangen harvinaista ihmiskunnan historiassa vihittävän nuoreen ikään nähden. Alcyonen kirja sisältääkin niitä opetuksia, joita hän on kuullut oman mestarinsa, mahaatma K. H:n suusta. Levitköön kirja laajalti meidänkin kielellämme. Se ilmestyi pari kuukautta sitten englanninkielisenä alkutekstinä ja ensimmäinen painos on jo aikoja sitten loppuunmyyty.

Suomennoksesta on tahallaan jätetty pois yksi lause sivulta 30, joka lause ei suomentajan eikä allekirjottaneen mielestä mitenkään sointunut yhteen muun tekstin kanssa.

*

Veikko Palomaalta on ilmestynyt uusi kirja, tällä kertaa tekijän omalla kustannuksella. Kirjan nimi on „*Lemmen salaisuudet*. Salatieteellinen katsaus sukupuolielämän sisäisiin syihin”. Hinta on Smk. 1:50 ja voipi kirjan tilata myös Teosofisesta Kirjakaupasta.

Vaikka tekijä ei itse näy pitävän siitä, että arvostelee hänen myöhempiä tuotteitaan paremmiksi vanhempaa (kts. siv. 73 ja 74), täytyy minun kuitenkin sanoa, että mielestäni tämä „Lemmen salaisuudet” on parempi edellisiä teoksia. Tällä arvostelullani tarkotan, että kirja on muodollisesti etevämpi ja että tekijä on yhä selvemmin osannut tuoda esille oman kantansa. Uskoin ymmärtäväni Palomaata jo „Punaisen kirjan” ilmestyttyä; mutta useat lukijat eivät ollenkaan saaneet punaisesta kirjasta, mitä minä siinä näin. Syy oli tietysti kirjassa, koska myöhemmin olen havainnut, että Palomaa on tarkottanut, mitä luulin hänen tarkottavan, vaikka hän oli sen niin vaillinaisesti esittänyt, etteivät kaikki lukijat sitä älynneet. Muuten hän tietysti itsekin on kehittynyt ja muodostanut oman kantansa itselleen selymmäksi. Hänen äsken ilmestyneeseen kirjaansa kannattaa epäilemättä tutustua, vaikkakin on itsellä poikkeavat mielipiteet, niinkuin minulla sattuu olemaan. En tahdo kuitenkaan tässä ruveta asioita pohtimaan, koska äsken pitämäni esitelmä „Rakkaudesta” pian ilmestyy kirjasen muodossa.

Heinä- ja elokuu, s. 181-188

Teosofisen Seuran presidentti, Mrs. Annie Besant, on nyt toukokuun alusta saakka vierailut Englannissa. Hänen vierailunsa ei tietenkään ole mikään huvimatka, vaan niinkuin eräs suomalainen teosofi kirjottaa minulle Lontoosta: „on aivan ihmeellistä, kuinka paljon A. B. jaksaa tehdä työtä. Yhtä mittaa matkoja, luentoja, kokouksia, vastaanottoja – ja kuinka paljon hän antaa juuri nykyään! On aivan kuin olisi läsnä pyhän hengen vuodatuksessa . . .” Ja sanomalehtiarvosteluista päättäen hänen kulkunsa taas on kulkua voitosta voittoon. Tuhansille ihmisille hän suuressa Queen's Hall'issa pitää omia luentojaan „lähimmästä

tulevaisuudesta”, kuvaillen lennokkaissa sanoissa niitä muutoksia, jotka ovat odotettavissa fyysisessä maailmassa yhtä hyvin kuin uskonnollisessa, yhteiskunnallisessa, poliittisessa. Viimeisessä luennossa koko suunnaton kuulijakunta yhtenä miehenä nousee seisaalleen sekä luennon alkaessa että sen loputtua tervehtiäkseen sitä naista, joka viitenä sunnuntaina peräkkäin puheensa taikavoimalla on nostanut heidän sielunsa näkemään, miksi elämä on elämisen arvoista. Samoihin aikoihin hän myös pitää luentosarjan teosofeille „menneisyyden kehityksestä”, esittäen muutamia äsken tekemiään salatieteellisiä havaintojaan ja tutkimuksiaan ihmiskunnan varhaisimmista kehitysjaksoista. Paitsi omaa teosofista työtään hän ottaa osaa naiskirjailijain vuosipäivällisiin, pitää kutsusta avauspuheen vastikään perustetussa *Psychical Research Club* (psykyllinen tutkimusklubi), kulkee mukana naisten mahtavassa mielenosotuskulkuessa puettuna 33 asteen vapaamuurarin täysiin juhlatamineisiin ja pitää senpäiväisen kokouksen loistavimman puheen, edustaa Intiaa tämän vuoden merkkikokouksessa, jonka kaltaista ei ennen ole pidetty, suuressa rotukongressissa, johon on saapunut osanottajia maailman kaikilta kulmilta j. n. e. Viikon päivät kestäväällä käynnillään Parisissa hän saa teosofian nimen laajemmalle kaikumaan ja herättää enemmän mielenkiintoa yleisössä kuin konsanaan ennen on Ranskassa tapahtunut. Kuitenkaan hän ei pidä siellä kuin yhden julkisen luennon. Mutta se pidetäänkin Sorbonnen yliopiston juhlasalissa neljälle tuhannelle kuulijalle, ja lehdet kertovat, että sadat ja tuhannet saavat kääntyä ovelta takaisin. Aineena on „Giordano Brunon sanoma nykyiselle ajalle” ja Annie Besant näyttää kohta kohdalta, että ne samat totuudet, joiden puolesta Bruno kuoli polttoroviolla ja jotka eivät vielääkään kaikki ole saavuttaneet yleistä tunnustusta, esitetään meidän aikamme teosofian nimellä maailman kuultaviksi. Ja läsnäolevat teosofit näkevät syvän merkityksen ja kohtalon johdon siinä, että Giordano Bruno vähän enemmän kuin kolme sataa vuotta sitten itse esitti kerran aatteensa samassa Sorbonnen yliopistossa . . .

Syyskuussa Annie Besant johtaa eurooppalaista teosofista kongressia Genovassa.

*

Viime Tietäjän numerossa ilmotin, että pian ilmestyisi kirjasena esitelmä, jonka keväällä pidin rakkaudesta. Olen muuttanut mieleni sittemmin ja julkaisen sen tässä Tietäjän palstoilla. Kuten kaikki esitelmäni, jotka pikakirjotuksella otetaan paperille, se on muodollisesti kovin puutteellinen, vaikkakin käsikirjotuksessa olen sitä tarkastanut ja jonkun verran muovailut. En kuitenkaan tahtonut sitä kelpaamattomana hylätä, koska on epätietoista, milloin asiasta ehtisin seikkaperäisemmin kirjoittaa.

Koetan siinä esitelmässäni näyttää, mikä merkitys kehitykselle on meidän tunne-elämällemme. Nykyaika on usein valmis tuomitsemaan tunteitamme liian vähäpätöisiksi järjen ja ymmärryksen rinnalla ja unohtaa samalla, että tunteet muodostavat kokemuselämämme varsinaisen pohjan. „Ihminen on sitä, mitä hän ajattelee”, sanotaan, ja oikein ymmärrettyinä tämä on totta. Sillä se, mitä ihminen ajattelee, kuvastaa mitä hän sielussaan tuntee. Mitä ihminen sydämessään halajaa, suosii, tahtoo, sitä hän päässään ajattelee. Jos taas otamme tuon lauseen itekasvatuksemme ojennusnuoraksi, täytyy meidän erityisesti painostaa sanaa *ajattelee* ja huomata, että ajattelemisemme ei ole todellista ajattelemista, ellemmme samalla koko olennessamme tunne ajatustamme. Kuten Schiller sanoo: „kaikille kuuluu mitä ajattelet, sinun omaasi on vain mitä tunnet.” Jos yksinomaan päässämme jotain „ajattelemme”, emme vielä sitä ole. Me voimme täyttää päämme kaikenlaisilla muistitiedoilla eikä kuitenkaan tulla muuksi kuin tietosanakirjoiksi. Jos tahdomme, että tietomme ja ajatuksemme tulevat omiksemme, täytyy meidän oppia sydämessämme niitä tuntemaan. „Viisaus ei asu niiden aivoissa, jotka täyttävät itseään toisten ajatuksilla, vaan niiden, jotka ovat oppineet kuuntelemaan omien ajatustensa ääntä.”

H. P. B. ja hänen opettajansa opettavat samaa „Hiljaisuuden äänessä”. Siinä kerrotaan, että ihmisen matka käy kolmen salin läpi: ensimmäinen on tietämättömyyden sali, toinen on oppimisen ja kolmas viisauden – toisin sanoen: fyysillinen maailma, se „sali, jossa ensiksi näet valon, jossa elät ja kuolet” (Hilj. ääni, siv. 13), astralimaailma ja mentalimaailma. Toista salia, astralimaailmaa, kutsutaan oppimisen saliksi. Miksikä?

Sentähden että se on tunteiden maailma, sentähden että vain tunteittemme avulla voimme oppia. Tunteemme saattavat meidät iloitsemaan ja suremaan, nauttimaan ja kärsimään, ja siinä on kokemustemme maailma. Emme paljaalla kokemuksella viisastu. Viisastuaksemme täytyy meidän ajatella kokemuksiamme, nousta astralimaailmasta mentaliseen. Jos jäämme tunteihimme, emme löydä muuta kuin käärmeen joka ilon ja nautinnon ruusun alta (siv. 13), mutta jos tunteita ajattelemme, jos imemme niistä opetuksen, jos nostamme ne taivasmaailmaan, silloin kärsimyksen ja tuskan kiemuroiva käärme muuttuu viisauden ikityyneksi käärmeeksi, joka itsensä pyrstöön puree.

*

Matti Kurikka moittii minua eräessä äskeisessä New-Yorkin uutisten numerossa liian suuresta vapaamielisyydestä, kun annan Aatteen – V. Palomaan – kirjottaa Tietäjään liian vapaasti sukupuolisista mietelmistään. M. K:n mielestä minun pitäisi ajatellen laajaa lukijakuntaa käyttää ennakkosensuuria.

En tahdo puolustaa itseäni. Tunnustan, että soisin olevani niin vapaamielinen kuin suinkin. Tunnustan myös, että mulla on „Aatteeseen” vanhaa lukkarinrakkautta, koska hän nyt kymmenen vuotta on lujasti seisonut teosofisen aatteen palveluksessa ja parhaimman kykynsä mukaan koettanut edistää sitä, mitä hän totuutena pitää. Tunnustan, etten mielihyvällä soisi hänen ajattelevan minusta että olen ajatuksen ja sananlausumisvapauden sortaja. Sillä sitä en tahtoisi olla.

Olen kyllä aina ollut näkevinäni, että Palomaan kanta on toinen kuin minun. Hän ei näy uskovan siihen yksilölliseen rakkauteen, johon minä uskon. Hän ei näytä pitävän lempeä ja ystävyyttä yhtä luonnollisena kuin minä. Mutta enkö olisi kovin lapsellinen ja suvaitsematon, jos sentähden häntä kohtaan tuntisin pienintäkään ylenkatseen tai vihan tunnetta? Silloin olisin heti tuominnut itseni omissa silmissäni, silloin olisi heti oma kantani mielestäni väärä! Minun siveellinen mittapuuni on rakkaus, suvaitsevaisuus, lempeys, hellyys, veljeys, hyvyys, jalous – se mikä niitä tunteita itsessäni loukkaisi, se olisi väärää ja valheellista. Veljeys ilmenee mielestäni siinä, että kukin olemme oma itsemme ja samalla kunnioitamme toisiamme. Ja minä kuiskaen teille salaisuuden: se joka ei tunne olevansa oma itsensä, se joka ei seiso omilla jaloillaan, hän ei osaa toista kunnioittaa.

Tämä ei mitenkään estä meitä arvostelemasta toistemme mielipiteitä. Jollemme siinä suhteessa ole rehelliisiä, emme auta toisiamme. Äskenmainitussa kirjoituksessaan Matti Kurikka ankarasti arvostelee Aatteen artikkelia viime Tietäjän numerossa. Se on hänen oikeutensa ja velvollisuutensa. Mutta minun oikeuteni on myös huomauttaa, että luulen ystäväni M. K:n vainuvan Aatteen kannassa semmoista pimeyttä ja mustuuta, jota siinä ei ole. En minäkään saata uskoa, että Aatteella olisi epäsiiveellisiä tarkoituksia. En saata sitä uskoa, koska en sitä näe. Uskon aivan päinvastoin. Uskon, että Aate kaikesta sydämestään soisi, että me ihmiset olisimme parempia, puhtaampia, siveellisempiä, veljellisempiä. Uskon, että hän tekee voitavansa kohottaakseen yleistä siveydentilaa sekä ajatuksillaan että sanoillaan, niin paljon kuin tämä on pienen ihmisyksilön vallassa. Uskon hänestä tätä niinkuin uskon sitä Matti Kurikasta. Mutta Aate on filosofi ja sentähden hän myös aina tahtoo selittää itselleen ja toisille, miksikä asiat ovat niinkuin ne ovat. Hän tahtoo sillä auttaa tietämättömyyden painajaisesta niitä, jotka hänen ääntänsä kuuntelevat. Hän on itse voittanut ajatuksistaan ja maailmankatsomuksestaan mielenrauhan, joka kuvastuu hänen kirjoituksissaan, – miksikä hän ei sitä muille jakelisi?

Teosofeina meidän pitäisi muistaa muuan kultainen neuvo (en tiedä onko kukaan lausunut sitä ennen minua, mutta voihan se silti olla kultainen): „älä koskaan ota toisen sanoja niin vakavalta kannalta, että niiden johdosta ajat pääsi seinään!”

*

Teosofisen Seuran jäsenet muistavat, että kun Annie Besant tuli valituksi presidentiksi (v. 1907), luopui Seurasta m. m. Mr. A. P. Sinnett, joka ensimmäisenä kirjoillaan „The Occult World” (Salattu maailma) ja „Esoteric Buddhism” oli tehnyt teosofian tunnetuksi Europassa ja toistakymmentä vuotta oli ollut T. S:n varapresidenttinä. Seuraava kirjeenvaihto presidentin ja Mr. Sinnetin välillä ilahuttanee suuresti jäseniämme.

*

82, Drayton Gardens, London, S. W.
Heinäk. 17, 1911.

Rakas Mr. Sinnett.

Katsoen kaikkeen, mitä olette tehnyt teosofian levittämiseksi länsimaissa, tuntuu minusta aiheettomalta, että vielä pysytte erillänne Teosofisen Seuran pääjoukon yhteydestä. Äskeiset keskustelumme ovat osottaneet, kuinka vähän todella on meitä erottamassa, ja olen vakuutettu siitä että työmme parhaiten tulee menestymään, jos seisomme yhdessä.

Sentähden kirjotan ja pyydän virallisesti teitä taas ottamaan vastaan Teosofisen Seuran varapresidentin toimen, jotta me kaikissa tärkeissä asioissa saisimme käyttää teidän neuvoanne hyväksemme ja jotta me voisimme teille osottaa sitä kunniaa, mitä voimme.

Vanha ystäväni, Sir Subramania Iyer, yhtyy minuun luopumalla toimestaan, jotta minulla olisi vapaus tarjota se teille, ja toivon vilpittömästi, että suostutte ottamaan sen vastaan.

Jään olemaan vilpittömästi teidän

Annie Besant,
Teosofisen Seuran presidentti.

59, Jermyn Street, S. W.
Heinäk. 19, 1911.

Rakas Mrs. Besant.

Ainoastaan yksi vastaus rakkaaseen kirjeeseen on mahdollinen. Ottaen huomioon kaikki asiat, tunnen, että olisi vähän mieletöntä, jos yhä edelleen pysyisin erilläni Teosofisesta Seurasta, ja todellakaan ei ole meidän välillämme yksilökohtaisesti mitään sellaista erimielisyyttä, joka voisi voittaa paljon voimakkaammat myötätunnon siteet. Kun sitäpaitsi uskon, että Niiden toivomukset, joita syvimmästi kunnioitamme, käyvät yhteen teidän toimintasuuntanne kanssa, suostun empimättä uudistamaan vanhat suhteeni Seuraan sillä tavalla kuin ehdotatte.

Iloitsen niistä sydämellisistä myötätunnon osotuksista teidän työtänne kohtaan, joita yleisö on antanut nykyisellä käynnillänne Europassa.

Olen aina vilpittömästi teidän

A. P. Sinnett.

*

Eräs Suomen T. S:n jäsen, joka viettää kesänsä Englannin teosofisissa piireissä, kirjottaa minulle kirjeen, joka voi huvittaa Tietäjän lukijoitakin.

„Rouva Kamensky (Venäjän T. S:n ylishteeri) lähettää sinulle minun kauttani niin lämpimät terveiset, täynnä sisarellista myötätuntoa. Hän on jo kauan aikonut käydä Suomessa, varsinkin saadakseen puhua sinun kanssasi meikäläisestä työstä. „On hyvä, että me voimme ystävinä kohdata toisiamme teosofian alalla”, sanoi hän, „kun poliitikka meitä erottaa.” Hän tuntui ajattelevan että te kaksi voisitte olla niin suureksi hyödyksi toisillenne ja saada paljon toisiltanne, sillä kummallakin on jokseenkin samat vaikeudet voitettavina. Jo vuosikokoukseen aikoi hän tulla, mutta ei tiennyt, milloin se oli. Hän tahtoi kirjoittaa sinulle, voidakseen asettaa matkansa niin, että voisi tulla vapaa-päiviksi. Hänen täytyi lähteä Lontoosta Pietariin nyt jo. Hänen on vastattava oikeuden edessä eräästä aikakauskirjansa artikkelista. Se oli ainoastaan käännös, jossa puhuttiin, että Konstantinus ei ole ensinkään mikään pyhimys, vaikka hän siksi on tehty. Saa nyt nähdä, kuinka käy, vapautetaanko hänet vai lähetetäänkö kolmeksi vuodeksi Siperiaan. Sekä hän että neiti Westerlund Göteborgista sanovat, että Annie Besant nyt kokonaan työskentelee ja keskittää kaiken tarmonsä mielten valmistamiseksi suurta maailmanopettajaa vastaanottamaan. Aika tulee meitä yhtä lähemmäksi, ja joka kerta kuin hän mainitsee tuosta suuresta tapahtumasta, kuuluu siltä kuin se olisi ihan mitä pikemmin tulossa, ehkä ennen 15 vuotta, ehkä . . . Hänen suurin huomionsa kohdistuu nuorisoon, hän kehottaa kaikkia koettamaan nuoria ymmärtää ja niitä ohjata niin, että ne ovat valmiita.

„Annie Besant oli täällä vihkimässä Blavatsky-instituuttia ja Mr. Dunlop esitti neiti V. S:n ja minut A. B:lle suomalaisina. He tuntuivat iloitsevan siitä, että me olimme täällä. Seuraavana päivänä oli kokous yksinomaan jäsenille Manchesterissä. Siellä Mrs. Besant puhui jokapäiväisen elämän teosofiasta. Iltapäivällä hän piti julkisen esitelmän, jonka hän aloitti vastalauseella. Se oli ensimmäinen kerta hänen yli 30-vuotisessa toiminnassaan, jolloin häntä kiellettiin ottamasta pääsymaksua, *koska oli sunnuntai*. Sellaiset ovat vielä lait Englannissa. Kuitenkin täytyi kyllä maksaa sekä junien että raitiovaunujen pileteistä. Saliin mahtui 4,000 ja 5,000 välillä kuulijoita ja suuri joukko sai tilanpuutteen takia palata ovelta. Puheessa oli sellainen voima, joka silmäimme edessä kohosi, koko hänen persoonallisuutensa oli yhtä asian kanssa, hän seiso i siinä elävänä todistuksena siitä, kuinka pitkälle voidaan tulla sen jumalallisen voiman avulla, joka ihmisessä piilee. Me kuulimme häntä Kensington Hallissa Lontoossa, samaten rotukongressissa. Viimemainitussa kokouksessa oli hänen vaikutuksensa merkittävä. Hän työskentelee saadakseen aikaan keskinäistä ymmärtämystä ja myötätuntoa Intian ja Englannin välillä. Kun hän luetteli useampia omituisia lakimääräyksiä Englannin Intiasta, syntyi levottomuutta salissa. Intialaiset huusivat: „hän on maamme äiti, se on totta.” Englantilaiset pyysivät vahvistusta, jonka antoi muuan asioita teorettisesti tunteva. Ihmeellistä, että kongressi juuri nyt pidettiin, siellä saimme oppia ajattelemaan, kuinka kaikki olemme veljiä, olimmepa sitten mustia, valkoisia tai punaisia. Me asuimme ihanasti Lontoossa, rauhallisessa puhtaassa kaupunginosassa, Maida Valessa, Hygeia Housessa. Toinen puoli rakennuksesta oli suurta puistoa kohti, jota ainoastaan talon vieraat saivat käyttää. Siellä istuttiin siimeksessä ja syötiin hedelmiä, juotiin iltapäiväteetä tai levättiin rasittavan päivän jälkeen. Mad. Kamensky kokosi meidät yhteen viimeiseksi illaksi, hän soitti ja meillä oli hyvä olla yhdessä. Kaikki vieraat olivat teosofeja, ruoka vegetarinen. Osote: London W. Warrington Crescent, 37-39. Hygeia House.

„Ja sitten Blavatsky-laitoksemme. Mr. Dunlop on ollut Amerikassa, varmaan työansioilla. Hän tuli sieltä Judgen oppilaaksi ja huomasi velvollisuutensa olevan työskennellä henkisen kehityksensä hyväksi. Oli kaksi vuotta kuin kuollut perheellensä. Silloin hän näki hengessään, että lapset kärsivät nälkää, hän käsitti unohtaneensa velvollisuutensa heitä ja vaimoaan kohtaan, tuli taas heidän luoksensa ja lupasi itselleen koettaa ansaita niin paljon, että voisi muitakin auttaa. Nyt hän on tullut niin pitkälle. Hän rakastaa *kaikkia* eikä ole ketään, joka ei häntä rakastaisi. Tämä laitos saattoi syntyä ainoastaan siten, että hän Mr. Lazenbyssä tapasi sen henkilön, joka kokonaan antautui tutkimuksia ohjaamaan. Mr. Lazenby on jättänyt kaikki; hänellä on vain 5 shillinkiä viikossa „tupakkarahaa”; hän on vilpitön sielu, iloinen kuin lintu, veitikkamainen ja vallaton, kaikkien ystävä, mutta papereistaan selvillä. Kun Annie Besant oli täällä, meni hän hänen luokseen ja sanoi: „Hyvää päivää, Annie Besant, minä olen omistanut koko elämäni H. P. B:n teosten opettamiseen.” A. B. laski kätensä hänen päälleen ja sanoi: „Jumala siunatkoon sinua, poikani.” Mrs. Besant näki hänen uskolliset silmänsä ja hänen sydämensä sisäisen puhtauden. Siis ymmärrät, että täällä luetaan ainoastaan H. P. B:tä, Isis Unveilediä k:lo 11 a. p., Salaista oppia klo 3 ja sielutiedettä k:lo 8 i. p. Hän osaa kirjansa ulkoa. Muuan amerikkalainen leskirouva, Mrs Leisenring, jolla nykyään on suuria afääri-yrityksiä Amerikassa, asuu

täällä kolmine lapsineen aivan halvalla. Hänellä on pieni talo lähellä laitosta, hän on sihteeri ja kaiken ylijäämän tuloistaan antaa hän laitokselle. Täällä eletään veljellisesti, kävellään yhdessä luentojen välillä, kaikki käsi kädessä. Minä pidän kaikesta, paitsi siitä tavattomasta määrästä runoutta, jota täällä ahmitaan. Minä lähden tieheni, kun he alottavat, 15-20 runoa yhtä päätä, toinen tunnelma toisen jälkeen, sitä minä en kestä. Välistä istuvat kello kahteen yöllä runoja lukemassa pikkuisen puron reunalla. Joskus on täällä vain 3 tutkijaa, joskus 10, joskus vain yksi. Tottuneemmat saavat joskus tehtäväkseen pitää ½ tunnin esitelmän esim. Plaatosta tai jostakin muusta harjoitukseksi. Niiden täytyy silloin olla niin selvillä aineestaan, että voivat vastata kysymyksiin. Ensi viikolla lähdemme kesäkursseihin, sinne tulee yli 300 henkeä. Viime sunnuntaina olin myös läsnä lapsille pidetyssä Lootusseuran luennossa. Se oli hyvä. Kaikki luennot pidetään hedelmäpuutarhassa, suuren tammen alla.”

Syyskuu, s. 253-257

Englannin Teosofisen Seuran vuosikokouksessa, joka pidettiin heinäkuulla Lontoossa, Annie Besant lausui toivomuksena, että Seura hankkisi itselleen tarkotustaan vastaavan, arvokkaan ja tilavan päämajan Lontoossa. Ehdotus lienee heti saavuttanut paljon kannatusta, koska asia nyt jo on niin pitkällä, että Annie Besant syyskuun „Vâhanissa” ilmottaa katsoneensa paikan Bloomsbury'n kaupunginosassa ja pyytää jäseniä auttamaan rahoillaan. Kyseessä ei ole mitään pieniä summia. Annie Besant sanoo, että Lontoon päämajaa varten tarvitaan viisikymmentä tuhatta puntaa, s. o. Suomen rahassa yksi miljoona kaksisataa viisikymmentä tuhatta markkaa. Hän sanoo, että paras olisi saada koko summa lahjoissa, ja hän kehottaa niitä, joilla paljon on, antamaan paljon, mutta kaikkia antamaan vähän. Osakkeina myydään se summa, mikä ei lahjoissa kerry. En ollenkaan epäile, ettei hänen kehoitustaan innolla noudatettaisi, sillä hänen äänellään on nykyään suuri kantavuus ja hänen sanallaan suuri paino.

Päämajasta on tuleva suuri talo. Aikomus on rakentaa yksi iso ja neljä pientä kokoussalia, Teosofisen Seuran, Kustannusliikkeen ja erään pienemmän liittoutuneen seuran huoneustot ja ainakin kolmekymmentä pienempää yksityisasuntoa. Vuotuisissa vuokrissa on laskettu saatavan 85,000 markkaa; suuri osa on jo vuokrattu ja taattu.

„Muuan unelmistamme”, sanoo Annie Besant, „on saada aikaan taiteellisen kauniita „jumalanpalveluksia” kovaa työtä tehneiden virkistykseksi, soitantoa ja laulua, ehkä jalommanlaatuisia näytelmiä.”

Kun talo on saatu veloista vapaaksi, siirretään se Teosofisen Seuran omaisuudeksi.

Tätä kaikkea lukiessani ajattelin: miksemme mekin täällä Suomessa voisi saada aikaan samanlaatuisen päämajan Helsingissä? Samansuuntaisen, vaikkei yhtä ison. Päämajan, jossa olisi iso luentuhuone, looshihuoneita, toimistoja j. n. e. On asiaa monta kertaa pohdittu meilläkin, ja kun aika tulee, kyllä täälläkin löytyy innostusta ja kannatusta.

*

Kuten lukijamme tietävät, keskittää Annie Besant nykyään työnsä ja tarmonsä valmistaakseen tietä uuden Maailmanopettajan tulolle. Hänen ennustuksensa on ylipäänsä vastaanotettu myötätunnolla Englannissa, vaikkakin vastustavia sivuääniä on kuulunut. Niinpä eräs oikeaoppinen teologi, tohtori Horton äsken piti saarnan nimeltä „Mrs Besantin profetia”, josta tähän „Vâhanin” mukaan painatan joitakuita otteita.

„Minä en voi olla osottamatta nöyrää kunnioitustani sille ylevälle vakuudelle ja voimakkaalle ihmisyytunteelle, joka elähytti Queen's Hallissa pidetyitä luentoja. En voi uskoa, että kukaan kuuli noita puheita tulematta paremmaksi päästessään kosketukseen tuon vilpittömän ja rakastavan ja jalon naisen sydämen kanssa . . .

„Mrs. Besant julistaa, että läheisessä tulevaisuudessa tulee esiintymään suuri Maailmanopettaja, joka tulee kokoomaan ihmiskunnan lukemattomat uskonnot yhdeksi kokonaisuudeksi ja perustamaan rauhan ja hyvätahdon aikakauden ihmisten kesken . . . Nytpä voi sanoa, että kristillinen kirkko aina on tähän uskonut ja ettei kukaan voi huolellisesti lukea uutta testamenttia löytämättä siitä tätä *paruusian* eli Herran takaisintulon odotusta. Voidaan siis kysyä: miksi niin paljon merkitystä on pantava tähän Mrs. Besantin ennustukseen? . . . Jos kristitty saarnaaja ilmottaa Kristuksen tulevan takaisin, sulkee maailma sille korvansa ja pitää sitä paljaana saarna-kukkasena, mutta kun sellainen henkilö, joka itse ennen on ikäänkuin kääntynyt kristinuskoa vastaan, yhtä suurella vakaumuksella ja intoisella varmuudella kertoo Hänen tulevan takaisin, on maailma miltei pakotettu kuuntelemaan.

„Että Annie Besant on oleva tämän tulemisen kuuluttaja, on kaikin puolin merkillistä, ja sen ainoa selitys on se, että jokainen, ken on seurannut tämän naisen uraa, on tullut vakuutetuksi tästä: että häntä alusta loppuun asti on kannustanut erinomainen rehellisyys ja alttius kaikkia seurauksia ottamaan vastaan totuutta noudattaessaan. Me voimme hyvin ajatella, että Herran tuleminen on annettu ilmoitettavaksi tällaiselle sydämelle, joka on vahvasti päättänyt löytää totuuden ja puhua siitä, sen löydettyään.”

Sama Englannissa ollut ystävä, jonka kirjeestä oli ote viime numerossa, kirjottaa seuraavasti teosofisista kesäkurssista:

„Päivät eivät ole päiviä täällä: ne ovat suuria, sisältörikkaita tapahtumia, niistä ei tahtoisi kadottaa yhtäkään, ei osakaan, ne olisivat kaikki eletävät kokonaisesti, niinkauan kuin ne kestävät, ja sitten vietävät muiston kautta ulos elämään, varsinkin jokapäiväiseen. Sinä käsität, että tällaisissa oloissa on vaikea pukea ajatuksiaan sanoiksi, sillä sanat tulevat liian köyhiksi niille, jotka itse ovat eläneet mukana, ja taas liian rikkaiksi niille, jotka kuulevat vain toisen kautta. Kiitos kortista, hämmästyin hieman, kun kuulin kirjeeni tulevan lehteen, mutta toivon, että vastaat ulkoasusta. Jos tästä on hyötyä, voit käyttää – mutta ajatukset tulvivat niin ylitseni, etten ehdi ajatella, kelle kirjottaa, vaan ne tulevat kuin sysäyksittäin.

„Me elämme koko päivän yhdessä ja olemme alituksessa keskinäisessä henkisessä yhteydessä. Me siinä toteutamme kaiken, mitä teosofian kautta olemme oppineet. Ykseys, veljeys, on päivän tunnussana. Mr. Dunlop ensimmäisenä päivänä keskustelussa muistutti meille, ettemme ole täällä erilaisuuksia etsiäksemme vaan ykseyttä, samaisuutta kaikessa ja kaikissa. Tällaisten kesäkurssien merkityksen oivaltaa vain se, ken on itse elänyt niissä mukana. Täällä esiintyy puhujalavalla puhujia, jotka edustavat mitä erilaisimpia ajatussuuntia, koulukuntia ja uskontoja, esim. useita sellaisiakin, jotka eivät ole ensinkään teosofeja. Siten ei synny yksipuolisuutta, ja ihmeellistä on nähdä, kuinka erilaiset ihmiset löytävät elämästä erilaisia puolia. Täällä on esim. muuan hindulainen tohtori, joka tekee meille selvää Veedaanta-filosofian mysterioista, jotka nähtävästi ovat hänelle itse-elettyjä. Hänen vaimonsa (hindulaisessa puvussa, otsallaan Vishnun palvelijain merkki) puhuu yksinkertaisesti ja oivasti heidän uskonnostaan, niin, suorastaan ylevästi niistä asioista, joita me jokapäiväisellä sisäisellä kamppailulla koetamme saavuttaa. Hindulainen sanoi vakavasti: „lähettäkää meille lähetyssaarnaajianne opettamaan meitä lukemaan ja kirjottamaan, me taas tahdomme opettaa teille filosofiaa.” Joku kysyi häneltä, mitä on onni. „Unohdusta”, vastasi hän.

„Mutta tahdot kai tietää, kuinka täällä kaikki on järjestetty käytännöllisesti katsoen. Me asumme kaikki (paitsi johtajat) erityisessä kolmekerroksisessa rakennuksessa, jossa on yli 300 huonetta, niistä kukin juuri siksi tilava, että siihen mahtuu sänky, pesukaappi, piironki ja tuoli. Valoista ja siistiä, kylpyhuone ja erityisiä pesuhuoneita sitäpaitsi, sekä alakerrassa suuri halli mukavine tuoleineen, kaikki englantilaiseen tapaan. Päärakennus on entinen herrastalo, jossa on kaikenlaista ylellisyyttä englantilaisten kannalta. Siinä on

kirjotushuone, lukuhuone, virkahuone, missä myös jaetaan posti, erityinen ravintola, missä myydään maisemakortteja, ja ennen kaikkea lämpimin värein sisustettu halli urkuineen ja pianoineen. Täällä pidetään kaikki konsertit (joka päivä iltaluennon jälkeen).

„Jokapäiväiset kaksi virallista esitelmää pidetään suunnattomassa teltassa, joka on pystytetty puistoon. Jokaisen esitelmän edellä on soittoa (viulu-, violonsello- ja piano-trio). Ruokasali on lisärakennus päärakennuksen vieressä. Siinä syödään pitkien pöytien ääressä (20 kunkin ääressä), niin että ne, jotka ovat muodostaneet ryhmiä ja ovat vilkkaimmassa keskustelussa, voivat niitä jatkaa pöydässä. Niin, siellä täällä näkyy jo kouluja muodostettavan, mestari istuu suuren tammen tai kastanjan alla (joka tässä helteessä tarjoo suojaa 200:lle) aivankuin muinaisessa Kreikassa. Joskus ollaan koko päivä toimessa, ehditään tuskin syödä, ja muutamat varomattomat, jotka ovat tahtoneet kaikesta nauttia, huomaavat viikon kuluttua, että aivot eivät jaksa kaikkea sulattaa. Täytyy valita. Sanoin „mestari” vanhasta tavasta, mutta naiset täällä ovat yhtä etevii kuin miehet. Meillä on täällä esim. kirjailijattaret Miss Buxton ja Miss M. Pagan j. n. e. Näin eilen soman kohtauksen, kun vanha professori Bickerton kuunneltuaan kolme päivää ahkerasti neiti Buxtonin puheita, tuli ja sanoi: „hyvästi loistava tyttö” (splendid maid). Ja esitelmät eivät olekaan pääasiana vaan yhdessäolo. Täällä on ilmassa ihmeellinen suuri henki, pikkumainen kritiikki on poissa, täällä ollaan ystäviä, veljiä ja sisaria kaikkien kanssa, täällä *tunnetaan* se todeksi. Kaikki suru ja pessimismi on kauaksi karkotettu, täällä eletään kuin lapset uudessa maailmassa, jollaista kenties on onnellisimmissa unelmissaan aavistanut.

„Skotlannista on 20 jäsentä, niiden joukossa eloisa ylisihteri, Hollannista 15. Skotlantilaisilla on oma talo Edinburgissa, jonka ne ovat saaneet seuraavalla tavalla. Kaksi henkilöä antoi koko summan ja jäsenet maksavat määrätyn erän joka kuukausi korkoihin ja jos jää jotain ylitse, niin ostetaan sillä osake, ja niin vähentyy velka alituisesti.

„Suljen kirjeeseen Annie Besantin puheen, joka luettiin ensimmäisessä kokouksessamme. Meillä on täällä harvinainen puheenjohtaja, Mr. Dunlop, jolla on ymmärrystä kaikkia kohtaan. Hän sanoi eräänä päivänä leikkillisesti, yleisestä veljeydestä ja ykseydestä puhuttaessa, että meidän ei tarvitse odottaa sen täydellistä toteuttamista kuudenteen juurirotuun asti, se voitaisiin jo meidän nykyisenä elinaikanamme toteuttaa ja niinkuin hän tunsii, niin mekin tunsimme tässä piirissä.

„Nyt näen, kuinka suuri merkitys on tällaisella kesäkoululla, kansainvälisellä, ja kuinka voimakkaasti se vaikuttaa jokaiseen yksityiseen jäsenen. Nyt käsitän myös, kuinka suuren edesvastuun ottaa päällensä se, joka kokee onnea saada olla tällaisessa mukana. Mr. Dunlop, Mr. Lazenby ja Mrs. Leisenring ovat tämän aatteen omaksuneet vakavuudella, rakkaudella ja kestävyydellä. Siksi on siitä koitunut niin siunauksellinen tulos. Ensimmäisenä kesänä oli vain joku kymmenkunta kokoontuneena, toisena kesänä 88 ja nyt yli 300. Vanhat tulevat takaisin, ne eivät voi vastustaa, ja uusia tulee lisää. Kas siinä, minkä siunauksen heidän epäitsekäs työnsä on tuottanut.

„Koska rautatielakko on päättynyt, voimme toivoa saavamme huomenna kuulla Mr. Sinnettiä. Franz Hartman jäi tulematta, makaa sairaana reumatismista.”

M. S.

*

En malta olla painattamatta tähän otteen kirjeestä, jonka nuori koulutyttö on kirjottanut vahemmalle teosofi-ystävälleen ja jota olen saanut luvan käyttää:

„Muuten on hyvin merkillistä huomata, kuinka kaikki tavalliset ajatustehtävät alkavat tuntua helpoilta. Teosofiaa tutkiessa täytyy todellakin ajatella niin paljon, syvästi ja lujasti, että jos sitä oppii käsittämään ja

seuraamaan, on samainen ajattelu sängen tehokas apu ainekirjotuksessa, matematiikassa ja kaikessa. Olemme koulussa koettaneet innostaa tovereitamme ajattelemaan ja tutkimaan asioita, mutta surettaa ja suututtaa, että täytyy olla niin varovainen kuin pahaa tekisi, sillä johtovalta pelkää teosofian valoa ja tekisi mielellään lopun siitä vähästäkin harrastuksesta, jos vaan tietäisi sitä olevan. Ja kuitenkin ainoastaan teosofia voi poistaa sen petollisuuden, itsekkäisyyden ja ajattelemattomuuden, jonka tämä nurinkurinen koulusysteemi on nuorisossa saanut aikaan. Heikoille sieluille nämä koulut ovat turmiollisia, he kun menevät sen virran mukana. Teosofit vain voisivat siellä jonkun verran hyötyä voidessaan erottaa oikean väärästä. Olen aina tuntenut vähän epävarmuutta koulunkäynnin hyödyllisyydestä ja järjellisydestä itseni suhteen. Mutta minusta tuntuu oikealta järjestykseltä, että hankin koulussa tietoja, kun en vielä muuhun kykene, ja teosofiasta, elämästä ja ajattelemisesta viisautta tullakseni kerran oikein hyödylliseksi teosofialle.”

Lokakuu, s. 285-290

Kuka Kristus on? Tämä kysymys on nykyään vireillä teosofisissa ja salatieteellisissä piireissä ympäri maailmaa. Se on päivän kysymyksenä sentähden että Teosofisen Seuran presidentti, Mrs. Annie Besant, on ruvennut ennustamaan Kristuksen piakkoin tapahtuvaa toista tulemistä. Tällaisia ennustuksia on ennenkin tehty. Jo ensimmäinen seurakunta Jerusalemissa alkoi heti Kristuksen kuoltua odottaa hänen pikaista palaamistaan. Ja vuonna 1000 kertoo meille historia kuinka yltympäri kristikuntaa varmasti uskottiin Kristuksen tulevan ja tuhatvuotisen valtakunnan alkavan. Että laisinkaan nyt kallistetaan korva tämänsuuntaiselle ennustukselle, riippunee etupäässä kahdesta syystä. Toinen on se, että maailmassa yleensä meidän aikanamme nähtävästi odotetaan jonkun suuren profetan tuloa, toinen se, että Annie Besantin kuuluisa ja mahtava persoonallisuus antaa erityisen painon hänen sanoilleen. Hän, joka pitkin elämänsä on etsinyt ja palvellut totuutta, joka on elänyt yleisön silmään edessä enemmän kuin kolmekymmentä vuotta ja totisesti työskennellyt ihmiskunnan hyväksi, hän julistaa nyt sanansa koko vakavuudella: pian on Kristus tuleva maailmaan . . . kymmenen, viidentoista vuoden perästä . . .

Ja luonnollisesti herää kaikissa silloin kysymys: kuka Kristus on? mistä Annie Besant on saanut tietonsa?

Kaikki ymmärtävät muitta mutkitta, että Kristus ei tässä tarkota sitä äärettömän ja ikuisen kolmiyhteisen jumalan toista persona, josta kirkko opettaa, sillä teosofia ei tunne eikä tunnusta semmoista Kristusta ennenkään maan päällä esiintyneeksi. Kuka vanhempi teosofi ei muista niitä ensimmäisiä sisältörikkaita teosofisia aikoja, jolloin riemuitsimme hengessämme siitä, että Kristuksen salaisuus oli meille paljastettu. Kirkko oli opettanut, että Kristus Jeesus oli ihmiseksi tullut jumala, materialistinen epäusko sitävastoin, että hän oli tavallinen ihminen, vaikka tietysti samalla nerokas haaveilija. Teosofia tuli ja vapautti. Se selitti, että Kristus ei ollut jumala, vaan todellinen ihminen, mutta se lisäsi, että hänen ihmisyytensä oli äärettömän paljon korkeampi meidän ihmisyyttämme. Kuitenkaan tämä ei ollut satunnainen ilmiö; hänen hyvyytensä ja viisautensa ja voimansa ei ollut sokeain luonnonlakien satunnainen tulos, vaan luonnollinen seuraus pitkästä kehityksestä, lukemattomista ponnistuksista ja väsymättömästä työstä. Kristus oli yksi meistä, mutta samalla – kuinka paljon meidän yläpuolellamme! Monen monta ruumistusta, mittaamattomia aikoja ehkä kuluisi meiltä, ennenkuin saavuttaisimme sen huipun, jolla hän seisoi. Hän ei ollut ihmiseksi tullut jumala, vaan pikemmin jumalaksi tullut ihminen. Samalla tavalla meistä jokainen kerran tulisi jumalaksi, samalla tavalla moni ihminen jo oli päämäärän saavuttanut.

Tämä oli teosofian oppi Mestarista ja se toi uuden valon koko elämäämme, uuden valon ja uuden lohdutuksen.

Myöhemmin saimme asianomaiselta taholta kuulla lähempiä tietoja muutamista yksityisistä Mestareista, m. m. Kristuksesta. Annie Besant ja C. W. Leadbeater selittivät, että se olento, jota kutsutaan Kristukseksi,

ei ollut sama kuin Jeesus Natsarealainen. Jeesus oli opetuslapsi ja hänelle annettiin tilaisuus palvella maailmaa sillä tavoin, että hän luovutti erinomaisen puhtaan ja hienon ruumiinsa Kristuksen käytettäväksi kolmen vuoden aikana. Kristus taas oli korkea Mestari, joka tällä tavoin sai tilaisuuden pukeutua fyysilliseen ruumiiseen ja ilmestyä ihmisten keskelle. Viime kuluneina vuosina on vielä lisäksi selitetty, että se olento jota kutsumme Kristukseksi, on Mestareista korkein. Hän on koko maailman opettaja. Hän ei ole vaan yhden uskonnon takana. Kaikki uskonnot ovat hänen uskontojaan. Kullakin uskonnolla oma Mestarinsa – niinpä kristinuskon Mestari on entinen opetuslapsi, nykyinen Mestari Jeesus Natsarealainen, – mutta Kristus on kaikkien Mestarien pää. Hän on se, jota hindulaiset kutsuvat *Dshagatguru*'ksi eli maailman opettajaksi ja buddhalaiset *Boodhisattva*'ksi eli viisaus-totuudeksi. Hänen toimensa on ainoa laatuaan, mutta siinä toimessa ei aina ole sama henkilö. Niinpä ennen Kristusta oli maailman opettajana Gautama Buddha, ja Kristuksen jälkeen – kun Kristus vuosituhansien kuluttua vuorostaan „ottaa Buddha-vihkimyksen” – tulee maailman opettajan virkaa hoitamaan Mestari K. H.

Tämän maailman opettajan, tämän mestareista korkeimman, tämän Kristuksen pikaista tuloa Annie Besant nyt ennustaa.

Uskovatko sitten kaikki teosofit ja salatieteilijät yksimielisesti tähän ennustukseen mikäli se koskee Kristusta? Meidän täytyy tunnustaa, että niin ei ole asianlaita. Viime vuosikymmenenä on alkanut kuulua toisenkin auktoritetin ääni. Teosofista orkesteria eivät enää johda ainoastaan A. B. ja C. W. L.; Saksassa on ilmestynyt uusi johtaja, jonka vaikutusvalta niinikään on kasvanut suureksi. Tämä kolmas teosofinen auktoriteti on tohtori Rudolf Steiner.

Mitä hän opettaa Kristuksesta? Palestinan Kristus, hän sanoo, on kyllä toinen olento kuin Jeesus, mutta hän ei ole sama kuin Boodhisattva. Kristus on paljon korkeampi ja tosiaan ainoa laatuaan. Hän ei ole ollenkaan meidän ihmiskunnastamme. Hän on tulos paljon aikaisemmasta kehityssarjasta ja hänen tehtävänsä maan päällä oli ennen kaikkea mystillistä ja okkultista laatua. Jo kolmannen juurirodun – Lemurian – ajoilta saakka oli valmistettu hänen tuloaan, rakentamalla ruumista niin puhdasta, että hän voisi sitä käyttää. Mikä sitten oli hänen tehtävänsä? Vapauttaa ihmiskunta aineen vallasta, puhdistaa kuolemallaan ihmiskunnan veri. Ennen Kristusta, sanoo Steiner, eivät ihmiset voineet tuntea verestä riippumatonta veljesrakkautta. Kristuksen veri on niin puhdistanut ihmiskunnan, että sen yksilöt nyt osaavat tuntea yleistä veljesrakkautta ja jaksavat kehittyä inhimillistä täydellisyyttä kohti. Kristus, joka itsessään oli olento „tuolta puolen auringon” on armahtavaisuudessaan astunut alas maan päälle ja yhtynyt maan auraan. Tästä käy selville, että Kristuksen ruumistuminen oli ainoa laatuaan. Kristus ei enää Steinerin mukaan ilmesty maan päällä fyysillisessä muodossa.

Tohtori Steiner on siis jyrkästi sitä mieltä, että Kristus ei tule. Mutta hän ei silti sano Annie Besantin ennustusta vääräksi: suuren Mestarin tulo on totisesti pian odotettavissa.

Jos sanan „Kristus” asemesta asetamme sanat „suuri Mestari”, saamme ennustuksen, josta kaikki teosofiset auktoritetit ovat yhtä mieltä. Tietysti kullakin heistä on omat kannattajansa, jotka syystä tai toisesta uskovat juuri heidän sanoihinsa. Mutta erimielisyys on vältettävissä siten, että jätetään syrjään teknillinen, tekisipä mieli sanoa teologinen kysymys Kristuksesta, ja pysytään kiinni siinä sanassa, että opettaja tulee, olkoon hän sitten kuka tahansa. Tahi jos sitten käytämme nimitystä „Kristus”, voimme käyttää sitä yleisteosofisessa merkityksessä. Siinä tapauksessa „Kristus” on ihminen, joka kehityksessään on saapunut ainakin Mestari-asteelle, semmoinen ihminen, joka on niin hengessään yhtä isän jumalan kanssa, että tämä jumalallisuus on läpitukenut koko hänen olemuksensa ja tehnyt hänestä „jumalan pojan”, jonka kautta isän elämä ja kunnia ilmenee iankaikkisesti. Mutta nimi „Kristus” ei silloin ilmaise mitään henkilökohtaista tämän Kristusihmisen entisistä ruumistuksista.

Tällä kysymyksellä on toinenkin puoli, kuten näkyy seuraavasta otteesta eräästä kirjeestä, jonka minulle on kirjottanut muuan tätä nykyä Amerikassa asuva Suomen T. S:n jäsen: „Mitä te muuten ajattelette Alcyonesta?” (Alcyone on, kuten lukijat tietänevät, nuori hindulainen poika, joka on kirjottanut kirjan „Mestarin jalkojen juuressa”). „Täällä olen kuullut hänestä suuria odotettavan tulevaisuudessa. Olen kuullut yksityisesti, että hänellä on puhtain ruumis maailmassa nykyään, niin että jos rauha tulee maailmaan yleisesti, voi tapahtua, että Kristus tulee 10 vuoden päästä taas maailmaan. Kaikista viittauksista olen tullut siihen johtopäätökseen, että Alcyone kuten kerran Jeesus luovuttaisi ruumiinsa Hänelle . . .”

En tässä paljasta mitään uskotuita salaisuuksia, koska olen lukenut samanlaisen tiedonannon painettuna niin yleisesti tunnetussa aikakauskirjassa kuin Mr. W. T. Stead'in *Review of Reviews* on. Toimittaja itse kirjottaa heinäkuun numerossa:

„Kaunopuheisimman naisen ääni mikä nyt kuuluu tällä planetalla on julistanut läheltä ja kaukaa, Adyarissa, Indiassa, Queen's Hall'issa Lontoossa uuden Messiaan läheistä tuloa . . .” „Mitä Mrs. Besant tuntee ja sanoo Jumalallisen Sanansaattajan tulemisesta, Sanansaattajan, joka on varjostava (overshadow) yksineljättä kertaa jälleensyntyneen pojan Krishnamurtin – nyt aikeessa alottaa opintojaan englantilaisessa yliopistossa – ruumista ja inspiroiva hänen mieltänsä taivaallisella viisaudella, sitä samaa minä tunnen ja tahdon ilmaista oman maani tehtävästä rauhanasian hyväksi . . .”

Sekä puolijulkisesti että julkisesti on täten lausuttu sängen merkillisiä ennustuksia Alcyonesta. Onpa huomautettu siitäkin, että hänen nimensä *Kribsnamurti* merkitsee „Krishnan, s. o. Kristuksen kasvot”, ja siitä, että hän – lapsi – on „Itäisen Tähtien Järjestön” pää.

Minun täytyy kuitenkin tässä sanoa, etten ole kuullut enkä nähnyt Annie Besantin itsensä missään nimenomaan niin väittävän. Tietysti on luonnollista, että hän on viittauksia siihen suuntaan antanut, mutta voihan viittauksia jonkun verran väärinkäsittääkin, enkä näin ollen vielä saata tehdä Annie Besantia vastuunalaiseksi näistä persoonallisista ennustuksista. Voihan ajatella Alcyonesta tulevan läheisen Kristuksen opetuslapsen, joka ennen muita tuntisi suuren Mestarin ja sentähden nyt toimii Mestaria odottavan järjestön päässä. Vaan turha on suunnitella ja tehdä johtopäätöksiä asioista, jotka toistaiseksi ainakin ovat tarpeettomia tietää.

Sillä mielestäni tämmöiset yksityistiedot ovat tarpeettomia. Kuinka me kaikki voimme tietää, milloin ja missä ruumiissa Mestari tulee? Jos uskomme toisen sanoja, emme silti tiedä. Eikä pääasia olekaan semmoinen tieto, että „tuo on Kristus”. „Taivasten valtakunnasta ei sanota: kas tässä, kas tuossa”, sanoi Jeesus, „vaan taivasten valtakunta on teissä itsessänne.” Samalla tavalla voisimme sanoa Kristuksesta: „Kristus ei ole tässä eikä tuossa, vaan Kristus on meissä itsessämme.” Tämä merkitsee, että meitä ei ollenkaan hyödytä semmoinen ulkonainen kuulo tai tieto, että tuo ja tuo nimitetty ihminen on Kristus, vaan meidän täytyy ensin tuntea Kristus sisässämme, sitten vasta kykenemme kuulemaan ulkonaisen Kristuksen äänen, kun hän puhuu. Eikä meidän tuntemisemme silloin perustu toiseen tai toiseen huhuun, vaan siihen, että itse totisesti sisässämme näemme ja tunnemme ja ymmärrämme, että se ihminen, joka meille tuossa puhuu, on Kristus.

„Itäisen Tähtien Järjestö” on tärkeä ja hyvä liitto, mikäli sen tarkoituksena on kasvattaa jäseniään tuntemaan Kristuselämää itsessään ja sen perusteella toisissa, mutta sen tehtävä olisi mielestäni jokseenkin arvoton, jos se tarkoittaisi sitoutumista edeltäkäsinkin kannattamaan ja tunnustamaan ja palvelemaan määrättyä jo elävää henkilöä. Vaara on silloin tarjona, että Teosofinen Seura tai osa siitä syöksyy samanlaiseen korkean olennon jumaloimiseen, joka on ollut kristinuskon ja kristillisten kirkkojen tuho ja turmio.

Minun nähdäkseni voisimme rauhassa odottaa ajan tapahtumia ja hengessämme valmistua Mestarin auttajiksi ja työaseiksi, joita hän tultuaan voi käyttää, mutta voisimme hyvällä syyllä syrjäyttää kaikki

henkilökohtaiset arvelut. Omasta puolestani olen ajatellut, että Kristus tulisi olemaan ulkopuolella Teosofista Seuraa yhtähyvin kuin kaikkien kirkkojen ja uskontojen ulkopuolella – silloin teosofitkin pantaisiin koetukselle: ken hänet tuntee? kuka häntä seuraa? Mutta tästä en mitään tiedä enkä tahdo siitä sen enempää puhua. Tyydyn siihen uskoon ja vakaumukseen, joka annettiin minulle jouluna 1908 näkymättömän maailman puolelta, että uusi sivistys on luotava, uusi uskonto sen pohjasäveleksi annettava ja uusi Messias tuleva, joka alkusysäyksen antaa uuden ajanjakson pyörivälle rattaalle.

*

Islaamia eli kuten tavallisesti sanomme Europassa muhamettilaisten uskontoa olemme koulunpenkiltä saakka tottuneet jonkun verran halveksimaan. Vaikkakin olemme kuulleet sen suuresta levenemisestä itämailla – esim. Intiassa, – puhumme „sairaasta miehestä” ja arvostelemme hänen, pakanuutta miltei pahempaa uskontoansa pikaiseen kuolemaan tuomituksi. Unohdamme päivitellessämme „turkkilaisten” julmuutta ja petollisuutta, että julmuus ja petollisuus aina ovat enemmän hallitusten ja sotavoimain aikaansaamia kuin kansan ja uskonnon. Kirkkokin on tavallisesti hallituksen puolella, mutta mehän emme sekotakaan kirkkoa uskontoon.

Islamilainen maailma ansaitsee tätä nykyä erityistä huomiota – ei sentähden että sota on käymässä Turkin ja Italian välillä, vaan erään merkillisen uskonnollisen liikkeen takia, joka siellä on vaikuttanut kuluneen vuosisadan keskivaiheilta saakka ja viime vuosina on tullut tunnetuksi länsimaillakin. Tämä liike on n. k. behai-liike. Se on erityisesti mieltäkiinnittävä teosofeille, sentähden että siinä puhutaan uudesta maailman opettajasta, vaikka väitetään hänen jo tulleen. Eikä se ole ainoastaan tämän takia meille mieltäkiinnittävä, vaan vielä enemmän siitä syystä, että se mistä behai-usko opettaa on kuten me sanoisimme vallan teosofista hengeltään ja useimmissa kohden semmoista, jommoista voimme uskoa uuden uskonnon tulevan opettamaan. Behai-liike on täten, käyttäksemme sängen kulunutta nimitystä, „ajan merkki” sekin.

Näin ollen olen katsonut „Tietäjän” velvollisuudeksi sisältää selonteko tästä uskonnollisesta ilmiöstä muhamettilaisessa maailmassa. Erään englantilaisen kirjottama lyhyt esitys asiasta seuraa tässä.

Marraskuu, s. 317-322

Artikkelissa „Kaksi Mestari K. H:n kirjettä” Tietäjän viime numerossa toistettiin muutamia C. W. Leadbeaterin muistiinpanoja ensimmäisiltä teosofisilta ajoiltaan. Nämä muistiinpanot olivat otetut hänen äsken ilmestyneestä kirjastaan *The Inner Life*, toinen osa, ja koska hän siinä kirjassaan vielä parilla sanalla jatkaa muistojaan Mad. Blavatskysta, otan nyt jatkon tähän, koska luulen senkin voivan huvittaa lukijoitamme:

„Kairossa me asetuimme asumaan Hotell d'Orientiin. Täällä minä ensimmäisen kerran näin yhden Veljeskunnan jäsenistä. Istuessani lattialla Madame Blavatskyn jaloissa, lajitellen joitakin papereita hänelle, hämmästyin nähdessäni meidän välillämme miehen, joka ei ollut ovesta tullut sisään. Se oli sama, joka nyt on Mestari D. K., vaikka hän siihen aikaan ei ollut vielä tullut täydellisen adeptin asteelle.

„Egyptissä olo Madame Blavatskyn seurassa oli monessa suhteessa sängen merkillinen kokemus, koska hän alinomaan puhui meille niin paljon kaiken sen sisäisestä puolesta, minkä näimme. Hän oli ennen käynyt Egyptissä ja tunsu hyvin monet virkamiehistä, kuten pääministeri Nubar pashan, venäläisen konsulin Monsieur Hitrovon, ja varsinkin museon esimiehen, Monsieur Masperon. Muistan erittäinkin, kuinka me viime mainitun seurassa kävimme läpi museon ja kuinka Madame Blavatsky osasi antaa hänelle mitä mieltäkiinnittävimpiä tietoja niistä erilaisista merkkiesineistä, jotka olivat hänen huostassaan.

„Madame Blavatsky ymmärsi arapiaa ja hänen tapansa oli huvittaa meitä kääntämällä meille niitä huomautuksia, joita vakavat ja arvokkaat arapialaiset kauppiaat saattoivat lausua, istuessaan basaarissa toistensa kanssa keskustellen. Kun he olivat meitä jonkun aikaa kutsuneet kristityiksi koiriksi ja puhuneet halveksivasti naispuolisista sukulaisistamme monissa sukupolvissa, kysyi hän heidän omalla kielellään, tälläkö tavalla oikean profetan pojan tulee puhua niistä, joilta hän toivoo saavansa liikkeelleen ansiota. Miehet aina joutuivat peräti hämille, kun eivät olleet odottaneet, että kukaan eurooppalainen heidän kieltään ymmärtäisi.

„Arapiankieli näyttää kuitenkin olleen ainoa itämainen kieli, minkä H. P. B. tunsu. Hän ei osannut sanskritia ja monet teosofisen sanaston vaikeuksista johtuvat siitä, että hän noina aikoina saattoi kuvailla, mitä hän näki ja tiesi, ja sitten kysyä joltakin intialaiselta, joka sattui olemaan hänen läheisyydessään, mikä oli sen sanskritinkielinen nimitys. Hyvin usein tuo henkilö, joka hänelle kertoi sanan, ei ollut selvästi ymmärtänyt, mitä hän tarkoitti; ja vaikka hän olisikin ymmärtänyt, täytyy meidän muistaa, että H. P. B. teki kysymyksensä eri filosofikoulujen jäsenille ja että jokainen näistä vastasi sen erityisen vivahduksen mukaan, mikä tuolla sanalla oli hänen koulussaan.

„Monta merkillistä ilmiötä tapahtui tuon tuostakin hänen ympärillään tähän aikaan. Ensinnäkin hän itse oli kaikista ilmiöistä ihmeellisin, sillä hänessä oli kaikenlaisia muutoksia, kuten Proteuksessa. Joskus itse mestarit käyttivät hänen ruumistaan ja kirjottivat tai puhuivat suorastaan hänen kauttansa. Toisin ajoin, kun hänen minänsä oli muualla toimessa, saattoi jompikumpi kahdesta häntä itseään alemmista oppilaista ottaa hänen ruumiinsa haltuunsa, ja sattui sellaisiakin tilaisuuksia, jolloin eräs nainen hallitsi tätä ruumista. Olen itse usein nähnyt kaikkien näiden muutosten tapahtuvan ja olen nähnyt sen uuden ihmisen, joka tuli ruumiiseen, katselevan ympärilleen nähdäkseen, minkälaiseen asemaan hän oli tullut – ja koettavan esim. saada kiinni keskustelun langasta. Mutta sittenkään hän ei suinkaan ollut mikään tavallinen mediumi, sillä ruumiin todellisena omistajana hän oli kaiken aikaa täydessä tajussaan taustalla, ja ymmärsi kauttaaltaan, mitä tapahtui.

„Toisinaan tapahtui kuitenkin aivan erinomaisia asioita. Kun me kuljimme erämaan yli junalla Ismailiasta Kairoon, putosi junan vaunussa eteemme kirje, joka koski parhaillaan käyvän keskustelun ainetta ja antoi jokaiselle läsnäolevalle nimeltä mainituin lempeän rohkaisun. Minä ja eräs toinen seurueen jäsen satuimme juuri katsahamaan ylös kirjeen tullessa ja molemmat näimme sen ilmestyvän ilmassa, aivan siinä pyöreässä sokkelossa vaunun katossa, missä yöllä pidetään lamppua palamassa. Kirje tuli niinkuin edellinenkin kirje valkoisena sumuna, joka kiteytyi paperipalaksi ja liiteli alas keskellemme.

„Muistan toisen tilaisuuden, jolloin hän Kairossa hajuvesikaupasta osti pienen pullon ruusuataria, käytettäväksi Adyarin pyhäkköhuonetta varten, maksaen siitä kaksi punttaa (Smk. 50). Kun me puolta tuntia myöhemmin istuimme hotellissa suuruksella, pienen pöydän ääressä, joka seurueellemme oli katettu erääseen alkoviin, putosi ilmasta pöydälle kaksi englantilaista kultarahaa ja Madame Blavatsky selitti itselleen sanottavan, ettei hänen pitäisi enää tällä tavalla tuhjata rahoja Mestarien takia, koska me tulisimme tarvitsemaan joka kolikkoa, mikä meillä oli, ennenkuin saapuisimme Adyariin – joka todella niin toteutuikin.

„Milloin toisella, milloin toisella kerralla olen nähnyt hyvin monet niistä ilmiöistä, jotka läheisimmin liittyivät Madame Blavatskyyn. Olen nähnyt hänen „äkkituotannolla” hankkivan piirroksia ja kirjoitusta, ja olen myös nähnyt hänen löytävän kadonneen esineen salaisilla kyvyillään. Useina kertoina olen nähnyt hänen läsnäollessaan kirjeitä putoavan ilmasta ja täytyy minun myöskin tunnustaa, että olen nähnyt sellaisen kirjeen putoavan tässä huoneessa Adyarissa, silloin kun hän oli 6,000 peninkulman päässä Englannissa, ja että itsekin useita kertoja olen ollut Mestarin käytettävänä tällaisten kirjeiden lähettämisessä senjälkeen kuin H. P. B. lähti fyysilliseltä tasolta.

„Noina aikaisempina Seuran aikoina tuli Mestareilta usein sanomia ja neuvoja ja me elimme sellaisen valtaavan innon tasolla jota tuskin voivat kuvitellakaan Madame Blavatskyn kuoleman jälkeen Seuraan liittyneet jäsenet. Ne meistä, joilla on ollut arvaamattomana etuoikeutena päästä suoranaiseen kosketukseen Mestarien kanssa, ovat tietysti itse säilyttäneet tuon innon, mutta me emme ole epäsuotuisissa oloissa kenneet samaa intoa ylläpitämään jäsentemme laajassa piirissä. Ehkä me nyt taas pian saamme kokea sen

tunteen uudelleen elpymistä. Jospa kaikki ansaitsisimme ottaa osaa niihin ihmeellisiin aikoihin, jotka ovat tulossa.”

*

Samassa teoksessa, joka sisältää Mr. C. W. Leadbeaterin pitämiä pikku puheita iltaisin T. S:n päämajassa Adyarissa, kertoo tekijä m. m. Marsista ja sen asukkaista. Tämä kyhäys on luettavana erityisenä artikkelina tässä Tietäjän numerossa. Ymmärtääkseen siinä esitetyt asiat on lukijan hyvä tutustua „Enkelein lankeemus” nimiseen kirjaseen. Mr. Leadbeater on jyrkästi sillä kannalla, että Mars ja Merkurius kuuluvat „maaketjuun”, s. o. meidän ihmiskuntamme on ennen asustanut Marsissa ja tulee jätettyään maapallon siirtymään Merkuriukseen. Marsissa asuu tätä nykyä Mr. Leadbeaterin mukaan kahdenlaisia ihmisiä: osaksi „laiskureita”, jotka jäivät sinne, kun muu ihmiskunta muutti maahan, osaksi ihmisyksilöitä, jotka kuuluvat n. k. sisäiseen kiertokulkuun. Nämä ihmiset ovat lahjakkaita sieluja, jotka haluavat nopeasti kehittyä. He eivät ole meidän ihmiskuntamme vanhimpia sieluja, ei niitä, jotka kuuketjussa ensimmäisinä kehittyivät eläimistä ihmisiksi. He kuuluvat n. k. toiseen sieluryhmään, siis niihin ihmisiin, jotka täällä maapallolla ruumistuneina muodostavat suuren ihmisenemmistön, joita ei elähtyä mikään erityinen kehitymisinto. Mutta sisäkiertolaiset poikkeavat siinä suhteessa ryhmäläisistään, että he kuten sanottu tahtovat kehittyä. Heille suodaan tilaisuus ruumistua ketjumme toisilla planeetoilla, jotta he saavuttaisivat saman asteen, jolla ihmiskuntamme ensiluokkalaiset ovat. Ja ketkä näihin ensiluokkalaisiin kuuluvat? Ne ihmiset, jotka ottavat osaa kulttuurityöhön maapallolla, edistyneimmät, sivistyneimmät, ajattelevimmat ja jaloimmat. Niiden tasolle Marsihmiset y. m. sisäkiertolaiset pyrkivät.

*

Koska Tietäjä ensi vuonna alottaa kahdeksatta vuosikertaansa, alkaen samalla uutta seitsenvuotisjaksoa elämässään, olen uneksinut kaikenmoisista parannuksista ja uutuuksista, joita olisi toteutettava vuoden 1912 alusta. Soisin ensinnäkin, että Tietäjän paperi olisi hieman paksumpaa ja parempaa, toiseksi, että paino olisi suurempaa, niin että heikkosilmäisemmätkin lukijat vaivatta voisivat seurata tekstiä, ja kolmanneksi, että sivumäärä numeroissa nousisi. Olemme päässeet noin 400 sivuun vuodessa. Nyt tahtoisin, että lukumäärä ensi vuonna kohoaisi 500:een. Kaikki nämä parannukset koskevat ulkonaisia asioita, mutta onhan muoto hengen ja elämän ilmennystä, ja ainahan me ihmiset iloitsemme, kun lapsukainen kasvaa ja varttuu, sillä tiedämme, että hän silloin sisäisesti kehittyy itsenäisemmäksi ja viisaammaksi. Tietäjä on meidän kaikkien yhteinen lapsemme, ja kun hän täyttää seitsemän vuotta, alkaa hänen oman minänsä ääni selvemmin kuulua. Hän on silloin rakentanut itselleen fyysisen ruumiin ja hänen elinvoimansa pääsee vapaammin vaikuttamaan eetteriruumiissa. Mutta eetteriruumiin ominaisuuksia on kasvaminen, laajeneminen, lisääntyminen, ja sentähden Tietäjänkin täytyy alkavan seitsenvuotisjakson kuluessa laajeta ja suureta. Ja minä uneksin, että tämä pantaisiin alulle jo ensi vuonna.

Kyllä uneksin parannuksista sisällönkin suhteen, mutta niistä asioista on aina hatarampi kerskata. En sentään malta olla mainitsematta pari unelmaani: että Tietäjä sisältäisi erityisen astrologisen pikkuosaston joka numerossa ja että läpikäyväenä kirjoituksena julkaistaisiin kaunokirjallinen teos, mieluummin suomenkielinen alkuteos.

Jätän nyt nämä kaikki kysymykset lukijain harkittavaksi ja kerron ratkaisuihin tarkemmin ensi numerossa. Tietysti ne edellyttävät, että lukijammekin kaipaavat parannuksia, ja että Tietäjän herättämä lukuhuoli on kasvamassa. Unelmiini kuuluu myös, että Tietäjän tilaajamäärä kasvaa kaksinkertaiseksi.

*

Luentoja en ole ollenkaan pitänyt tänä syksynä; poikkeustapaus oli lokakuun 22 p:nä, jolloin puhuin Teosofisen Nuorisoliiton Helsingin osaston toimeenpanemassa aamujuhlassa Olympiassa, aineena „henkinen alkemia”. Ohjelma oli vaihteleva ja puoleensavetävä ja oli houkutelut ison huoneen täydeltä väkeä. En ole kysymysiltojakaan pitänyt. Ainoastaan torstaisin klo 5-6 olen tavattavissa Helsingissä Bulevardin 7:ssä, jolloin on „ylisihteerin vastaanotto”. Muuten istun enimmäkseen kotona täällä „päämajassa” ja hoidan muita tehtäviäni. Tuntuukin sängen viehättävältä istua kirjoituspöydän ääressä, kun monta vuotta on elänyt miltei yhtämittäisessä liikehumussa.

Jouluksi saan nyt valmiiksi kirjan, jota moni on kysellyt ja josta jo toista vuotta sitten oli puhetta: kirjan maailman uskonnoista. Talvella 1909-1910 pitämieni luentojen nojalla esitän siinä pikakuvia suurten uskontojen alalta. Puhun hinduismista, buddhanopista, zoroasterinopista, kristinuskosta, muhamettilaisuudesta ja juutalaisten salaisesta opista. Nämä ovat eläviä uskontoja. Kuolleista uskonnoista puhun kaldealaisten, egyptiläisten ja kreikkalais-roomalaisten maailmankatsomuksesta, jonka ohessa puhun Pythagoraasta ja Apollonios Tyanalaisesta. Yhteensä tulee kirjaan 16 lukua ja noin 400 sivua. Toivon, että siitä tulee opas totuuden etsijöille, kun he kysyvät: mutta ovatko sitten uskonnot opettaneet samaa kuin nykyaikainen teosofia?

V. H. V:ltäkin ilmestyy kirja jouluksi. Se on ensimmäinen osa laajemmasta teoksesta, joka tutkii kristinuskon alkuperäistä oppia elämästä ja kuolemasta. Tämä osa käsittelee Jeesuksen opin ydintä, ja Tietäjän lukijoille tutulla sujuvalla tavallaan tekijä siinä historiallisen ja tieteellisen tarkasti ja vakuuttavasti näyttää meille, mitä Kristus itse tuosta kysymyksestä opetti. Lukijat ymmärtävät sanomattanikin, että soisin sen kirjan vaikuttavan repäisevästi meidän uskonnolliseen elämäämme.

Painosta valmistuu jo tässä kuussa pari käännöstä: *Elonneste, tsbeelan päiväkirjasta*, kirj. G. M., hinta 60 p., ja *Valkoisen lootuskukan tarina*, kirj. M. C., hinta Smk. 2:25, sid. 3:25. Molemmat kirjat ansaitsevat aivan erityistä huomiota. „Elonneste” kirjoitettiin jo H. P. Blavatskyn aikana ja osaksi hänen avullaan; sen sisältö hämmästyttää teosofistakin lukijaa, ja paljon on sen sanoihin kätkeyty. „Valkoisen lootuskukan tarina” puolestaan nostaa meidät todellisen henkisen pyrkimyksen puhtaaseen ja ylevään ilmapiiriin; ei sitä voi lukea tuntematta itseään paremmaksi ihmiseksi. Se on kertomus erään nykyisen mestarin elämänvaiheista vanhassa Egyptissä.

Kirjoista puhuessa tahdon vielä mainita, että *kevääällä* ilmestyy Teosofisen Kustannusliikkeen kustannuksella toht. R. Steinerin erinomainen salatieteellinen teos *Kuinka saavutetaan tietoa korkeammista maailmoista?* ja mahdollisesti myös saman tekijän *Teosofia*, joka on paraimpia esityksiä mitä tunnen tästä aineesta. Tohtori Steiner taitaa itsekin saapua Helsinkiin pääsiäisaikaan, ja siksi koetamme saada hänen kirjansa painosta.

*

Astrologeillemme tahdon ilmottaa, että Raphaelin efemeridit vuodelle 1912 ovat nyt saapuneet Englannista ja myydään Teosofisessa Kirjakaupassa á 75 p. kpl. Postivapaasti 85 p.

Seuraavia uusia kirjoja suositan vieraita kieliä taitavalle:

Annie Besant, *The Immediate Future*. Smk. 3:75.

C. W. Leadbeater, *The Inner Life*, I ja II. Smk. 9:— ja 11:25.

Rudolf Steiner, *Die geistige Führung des Menschen und der Menschheit*. Smk. 2:70.

Annie Besant, *Kristi Gjenkomst* (norjal. käännös). Smk. 2:25.

Edouard Schuré, *Jesu Kristi mission i esoterisk belysning* (norjal. käännös). Smk. 3:—.

Näitä kirjoja voidaan tilata Teos. Kirjakaupan kautta ja postimaksuksi on liitettävä 10 % hinnasta.

Joulukuu, s. 351-355

Vuodet vierivät, aika syöksyy iankaikkisuuteen. Ihminen tarttuu kiinni ajan pyörivään rattaaseen, muttei voi seisottaa sen kulkua. Hän itse syöksyy mukana iankaikkisuuden rannattomaan valtameren ja kysyy ihmetellen: „olenko aaltoihin hukkuva minäkin? Eikö mitään ole pysyväistä? Kaikki muuttuu, kaikki käy kohti kuolemaa, eikö ole mitään ikuisesti pysyvää?” On, kuolematon rakkaus pysyy iankaikkisesti, ja Hän, joka maailmassa kuolematonta rakkautta personoi, Hän on ajasta tietämätön. Sama Hän on tänään kuin Hän oli eilen ja sama Hän on iankaikkisesti. Hänen nimensä on Minä Olen Se Mikä Olen ja Hänen ylistystänsä taivaat ja maat ikuisesti laulavat. Ei ihmettä, että joulun aikaan, jolloin pimeys kattaa maan, taivaitten enkelit lähestyvät maan piiriä ja paisuttavat kuoronsa niin voimakkaaksi, että kuolevainenkin voi kuulla heidän ylistyslauluun. Monen, monen yksinäisen tai tuskan ahdistaman ihmisen korviin on jouluyön majestetiin mahtavana kaikunut enkelikuorojen „Kunnia olkoon Jumalalle korkeudessa”.

Niin, kunnia olkoon Hänelle, joka on iankaikkinen ja kuolematon rakkaus.

*

Vuosi 1911 on pian kulunut umpeen. Tietäjä on taas astunut taipaleen edemmä elämänsä tiellä, ja katsahtaessaan taaksepäin kulunutta vuositaivalta, täytyy sen myöntää, että 1911 alkoi huonoilla enteillä kirjallisessa maailmassa: suurella kirjaltajain lakolla. Kolme kuukautta kestävä lakko sai paljon epäjärjestystä ja säännöttömyyttä aikaan aikakauskirjojen ilmestymisessä. Tietäjä tosin ilmestyi – ontuvana ja huonosti puettuna, – mutta kuinka sen olisi käynyt, jos ystävät ja lukijat olisivat sen unohtaneet ja sille selkänsä kääntäneet? Sydäimestään Tietäjä kiittää kaikkia suosijoitaan, s. o. kaikkia tilaajiaan ja asiamiehiään, sillä heidän ansiota on, että taas ollaan onnellisesti välimatkan päässä. Riittäköön heidän intonsa eteenkinpäin! Tietäjä on nyt vielä suuremman kannatuksen tarpeessa, kun se ensi vuonna laajentaa ohjelmaansa.

Onnellista joulua kaikille!

*

Muuan maaseutulainen T. S:n jäsen kysyi minulta äsken, eikö Suomen Teosofinen Seura voisi kustantaa oman kiertävän puhujan, joka kulkisi looshista looshiin ja kaupungista kaupunkiin. „Luulisihan nyt meidänkin seuramme jaksavan pitää omaa ‘pappia’, kun kaikki toiset vallankin pienet seurukset siihen pystyvät.” Tuuma oli mielestäni siksi hyvä, etten osannut muuta sanoa kuin: „kyllä kai T. S. sen jaksaa, kun vain ensin ilmestyy sopiva henkilö. Jos olisi meillä intoa uhkuva mies tai nainen, kyllin oppinut ulkonaisesti ja kyllin sivistynyt sisäisesti, joka tahtois käydä loosheissa tarkastamassa ja ohjaamassa niiden työtä ja lietsomassa jäsenissä hengen tulta, niin varmasti Seuramme keksisi keinoja semmoista palkata. Ulkomailla tällaisia virkailijoita on. Indiassa esim. niitä kutsutaan looshitarkastajiksi ja valitaan aina vuodeksi toimeensa. Muutenhan meillä tehdään sensuuntaista työtä vapaaehtoisesti. Onhan meillä tätä nykyä pari kiertävää kirjakauppiasta, jotka samalla tekevät hyvää henkistä työtä sekä jäsenten että syrjäisten kesken.

Kunhan vähän odotamme, uskon, että uusiakin työntekijöitä ilmestyy. Monet nuoret kasvavat jo teosofisessa ympäristössä . . . Kun heistä varttuu miehiä ja naisia, löytyy kyllä heidän joukostaan sekä puhujia että toisenlaisia työntekijöitä . . .”

*

Vaikka tämä tuonenkyläläinen „päämaja”-hommamme herätti jonkun verran hämmästyä Suomen T. S:n viime vuosikokouksessa, on se kaikesta epävirallisuudestaan huolimatta saanut paljon suosiota ja ystävyyttä osakseen. Kuten Tietäjässä julaistuista kuittauksista on näkynyt, on „Maakassamme” säännöllisesti muistettu raha-avustuksilla. Marraskuu varsinkin oli tässä suhteessa suojea. Ensin muutamat ystävät toivat tuhannen markan setelin, jota vuoden mittaan oli kokoon kerätty ja jolla heti lyhennettiin Tuonenkylän velkoja, ja sitten insinööri G. I. von Fieandt lahjotti „päämajan” hyväksi kaksisataa markkaa nettotuloistaan äsken pitämästään vihellyskonsertista Helsingissä, — pienemmistä lahjoista puhumatta. Päämajan aate näkyy täten viehättävän jäseniämme. Selväksi lienee muuten käynyt kaikille, ettei tämä maankylässä sijaitseva „päämaja” millään tavalla kilpaile Helsinkiin joskus perustettavan päämajan kanssa eikä tee tämmöistä tarpeettomaksi. Helsingissä tulee sijaitsemaan Teosofisen Seuran virallinen keskus ja helsinkiläisen teosofisen työn ahjo.

Tämä Tuonenkylän päämaja on aiottu Suomea käsittävän teosofisen työn keskustaksi, ja sitä tarkotusta se nytkin jo täyttäne. Onhan helsinkiläisen päämajan hyväksi jo vuosia sitten perustettu virallinen „oman kodin rahasto”, jota silloin tällöin on muistettu lahjotuksilla. Varsinkin on Helsingissä toimiva teosofinen ompeluseura jo pari kertaa luovuttanut tulot myyjäisistään „oman kodin rahastolle”.

Olisi muuten suotava, että teosofisia keskustoja syntyisi ympäri maata, että Teosofisen Seuran looshit hankkisivat itselleen omat kodit, että teosofit asuisivat pienissä kolonioissa ja että työ siten keskittyisi ja kasvaisi voimakkaaksi kullakin paikkakunnalla. Yhdessä looshikaupungissa — Mikkelissä — jo puuhataan tähän asuuntaan. Erään jäsenen alotteesta on vuokrattu maata ja rakennetaan talo, jossa aluksi yksi huone omistetaan looshityölle, mutta joka tulevaisuudessa kokonaisuudessaan lahjotetaan Teosofiselle Seuralle.

*

Nyt kuluneena vuonna samoinkuin ennen on valitettu teosofein puolelta, että teosofian ja Teosofisen Seuran nimessä voi maaseudulla joskus esiintyä puhujia, jotka eivät mitenkään vastaa teosofiselle puhujalle asetettavia vaatimuksia. He saattavat esittää omia harhaanviepiä mielipiteitään oikeaoppisena teosofiana, vieläpä saattavat rahojia kerätä „Seuran hyväksi” tai „aatteen edistämiseksi”, vaikka ne joutuvat heidän omiin taskuihinsa. Tämä on sängen ikävä ilmiö, mutta minä olen aina vastannut, että Seura ei kykene tämmöistä estämään. Emme voi kieltää ketään puhumasta teosofiasta enemmän kuin muistakaan aineista. Jokainen täysi-ikäinen kansalainen toimii omalla vastuullaan ja omaksi kunniakseen tai omaksi häpeäkseen. Seuran puolesta voimme vain ilmottaa loosheillemme ja jäsenillemme, että he olisivat varuillaan keinottelijoista, ja sitä olen tehnyt sekä suullisesti että kirjallisesti. Jokainen jäsen tietäköön, ettei kellään ole oikeutta esiintyä Teosofisen Seuran nimessä; on ainoastaan yksi virkailija Suomessa, joka virkansa puolesta ja virallisesti edustaa Teosofista Seuraa, ja se on ylishteeri.

Mitä taas teosofiaan tulee, on kyllä jumalallinen viisus niin suuri ja syvä, ettei kukaan inhimillinen olento ole sitä tyhjentänyt eikä lopullista sanaa siitä sanonut. Mutta jos kerran emme pidä semmoisia olentoja kuin Kristusta ja Buddhaa ehdottomina auktoriteteina — puhumattakaan H. P. Blavatskysta, Annie Besantista tai muista suurteosofeista, — niin on kerrassaan naurettavaa asettaa joku Pekka tai Paavo auktoritetiksi teosofisissa asioissa. Ja surkuteltava on se Pekka tai Paavo, joka itsestään luulee ja sanoo, että hän on yhtä hyvä jumalallisen viisauden tietäjä kuin Blavatsky tai Besant tai vaikkapa Jeesus tai Buddha.

Kaikessa tiedossa on asteita, ja koska jumalallinen viisaus on ihmistietämisen esine, on myös eri asteita teosofisessa tiedossa. Miksikä muuten puhuttaisiin viisauden mestareista ja heidän oppilaistaan, vihityistä ja vihkimättömistä? Mieleöntä on vertailla itseään ajatuksissaankaan Jeesukseen tai edes Blavatskyyn tai Besantiin. Ja jos mistään sanomme „tämä on teosofian oppi”, sanokaamme sitä semmoisesta opista, jonka kaikkien aikain viisaat ovat hyväksyneet tai jonka edes Madame Blavatsky on esittänyt, mutta älkäämme sanoko niin omista mielijohteistamme. Ei tämä kiellä meidän ajatusvapauttamme — päinvastoin. Mutta se opettaa meitä erottamaan omat mielipiteemme viisaitten lausunnoista, milloin ne ovat ristiriidassa.

Ajatteleville tämä on kaikki turhaa puhetta, mutta olen näin kirjottanut näyttääkseni, etten iloitse mistään teosofian nimessä harjotetusta onnen onkimisesta.

*

Uusista kirjoistamme ovat seuraavat kolme jo ilmestyneet kirjakauppaan:

M. C., Valkoisen lootuskukan tarina. Suomennos. Hinta Smk. 2:25, sid. 2:75.

Pekka Ervast, Suuret uskonnot. Hinta Smk. 4:—, sid. 4:75.

G. M., Elonneste. Erään tseelan päiväkirjasta. Suomennos englanninkielestä. Hinta 50 p., sid. 75.

Näinä päivinä ilmestyvät myös:

M. C., Herääminen. Suomennos englanninkielestä. Hinta Smk. 1:—, sid. 2:—.

V. H. V., Kristinuskon alkuperäinen oppi elämästä ja kuolemasta. Hinta Smk. 2:50, sid. 3:25.

Tietäjän tilaajille lähetetään tämän numeron mukana tilauskortti, jonka avulla he voivat tilata itselleen nämä kirjat ja Tietäjän vuodeksi 1912 jälkivaatimuksella enemmittä vaivoitta ja kustannuksitta.

Suositan myös Tietäjän lukijoille sanomalehteä „*Pellonpoika*”, joka mielestäni on hyvin toimitettu ja mieltäkiinnittävä lehti. Toimittaja Frans Korpi onkin vanha teosofian ystävä ja Teosofisen Seuran jäsen. Toivon „Pellonpojalle” kaikkea menestystä ensi vuonna!

Sopiva tauluksi looshihuoneihin ja teosofikoteihin on valokuva „Kristuksen pää”, jonka hinta on 3:75. Sen on maalannut sama saksalainen maalari Schmiechen, joka mestarein M:n ja K. H:n kuvat maalasi, ja kuuluu tässäkin olleen myötävaikutusta „toiselta taholta”.

TIETÄJÄ 1912

Toimittajalta.

Tammikuu, s. 4-11

Onnellista uuden vuoden jatkoa toivoo Tietäjä kaikille arvoisille avustajilleen, ystävilleen ja lukijoilleen! Tuokoon runsaasti henkistä ja aineellista siunausta mukanaan vuosi 1912!

*

Käytän samalla tätä tilaisuutta hyväkseni kiittäkseni lukuisia ystäviäni, jotka läheltä ja kaukaa, maitten ja merien takaa, ovat muistaneet minua ja työtäni onnen toivotuksillaan alkavan vuoden johdosta. Sydämellinen kiitokseni heille! Soisin, että minulla olisi kykyjä ja voimia loppumattomiin, että todella voisin tehdä Suomen kansalle sitä palvelusta, jota haluaisin tehdä. On mielestäni merkillistä, että jo eläessäni saan niin paljon myötätuntoa osakseni ja saan nähdä näin paljon tuloksia työstäni. Tietysti ansio on teosofian eikä minun, mutta se onkin juuri ajan merkkiä, että teosofia otetaan semmoisella suosiolla vastaan. Meidän kansamme kaipaa teosofiaa. Ulkomailla parhaasta päästä „yläluokkalaiset” omaksuvat teosofisen maailmankatsomuksen, mutta Suomen kansan syviin riveihin on syntynyt ja syntyy yhä sieluja, kyllin vanhoja ja kyllin kokeneita, että kaipaavat suurempaa valoa ja enemmän totuutta kuin materialismi tai teologia kykenee antamaan. Nämä jalot sielut vetävät luoksensa teosofian valon, syttyvät siitä tuleen ja valaisevat sitten puolestaan ympäristöään, sytyttäen sielun toisensa perästä. Näin teosofia leviää ja elämän riemu sen mukana vastustamattomalla voimalla. Ja minulle, pienelle, mitättömälle, joka näkymättömän Isän armosta sain ensimmäisen tulen sytyttää, tuodaan tuhatkertaisena ilona ja onnena takaisin ne kyneleet, jotka vuodatit, ne huokaukset, jotka rinnastani nousivat, kun yksin etsin Jumalaa ja yksin totuuden nähtyäni tunsin velvollisuudekseni siitä kansalleni kertoa.

*

Eräskin ystävä lausuttuaan kauniita kiitoksen sanoja jatkaa kirjeessään näin: „Mutta paljon on vielä pimeyttä – mitä meidän on tehtävä? Vihan ja pahuuden pesiä on välttämättä puhdistettava, sillä kuinka Kristusta voidaan vastaanottaa semmoisessa pimeyden ilmapöyrissä? Vetoan teihin, jolla on kykyä miettiä apukeinoja. Jotakin on tehtävä harhaan menevien veljämme puolesta, emmehän voi jättää heitä rakkauden maagillisen piirin ulkopuolelle. Emme voi heitä karkottaa n. k. sosialismista, mutta voimme esittää korkeammanlaatuista sosialismia, joka perustuu henkiselle pohjalle. Täällä maaseudulla etenkin olisi työtä tarpeen. Yhtä mittaa saamme nähdä tapauksia, jotka todistavat sanomatonta raakuutta, pilkkua ja murhanhalua, – pitääkö siten jatkua? Eikö meidän maassamme ole nuorukaisia, kyllin uljaita, voimakkaita ja rakkautta uhkuvia, että lähtisivät ulos maille saarnaamaan epäitsekkyyden sosialismia? Tämä on työala, jota ei mitenkään saa jättää syrjään, jos tahdomme toimia tulevan Kristuksen puolesta. Syvästi liikuttaa meitä se ääretön tietämättömyys ja avuttomuus, mikä kaikkialla vallitsee alemman työkansan keskuudessa . . . Moite ei mitään saa aikaan, pikainen apu on tarpeen. Silloin tällöin olen antanut teosofisia kirjoja työväen yhdistyksen kirjastoon, mutta tämä on liian hidas toimimistapa, vaikka sitä on koetettava. Jos olette jotain kirjottanut korkeammasta sosialismista, olisi hyvä antaa sekin kirja kirjastoon, mutta puhutulla sanalla olisi kyllä suurin vaikutus . . .”

Näitä rivejä ei ole kirjottanut mikään „ylellisyydessä elävä yläluokkalainen”, vaan muuan iäkäs henkilö, joka on paljon elämässä kokenut ja viettää aikansa sangen pienissä ja ahtaissa oloissa. Mitä nyt hänen kysymyksiensä ja avunhuutoonsa vastaisin? Että olen ajatellut ja ajattelen niitä asioita. Ja lisäksi vielä, etten ajattele ainoastaan „alemman kansan” raakuutta ja tietämättömyyttä, vaan myös „ylempien” henkistä laiskuutta ja itsekkyyttä. Tätä kaikkea olen paljon ajatellut, ja ehkä minulla olisi jotakin siitä sanottavaa. Niin, jos totta puhun, rukoulen tällä hetkellä jumalaltani voimaa ja kykyä, että saisin suoritetuksi erään työn, joka sydämelläni lepää ja josta uskon, että kansalleni olisi apua. Jos profetta olisin, sanoisin, ettei aikaa ole enää kovin pitkältä. Suomen kansa on nykyään tietämättään koetuksen alainen. Muutama vuosi vielä, ja tili on tehtävä Karman herroille. Sen tilin laadusta riippuu sitten Suomen tulevaisuus. Sentähden korotan minäkin ääneni ja huudan: työhön kaikki, jotka työhön kykenevät!

*

Edessäni on pöydällä V. H. V:n vaatimattoman näköinen kirja: *Kristinuskon alkuperäinen oppi elämästä ja kuolemasta. I Kristuksen opin ydin*. Tämä on V. H. V:n esikoisteos, ja tietenkä jokainen teosofi on sen uteliaisuudella lukenut. Niin olen minäkin tehnyt, sekä käsikirjotuksena että painettuna. Se kirja ansaitseekin lukemista. Se viehättää ja se opettaa. Kuinka elävänä astuu silmämme eteen tuo merkillinen historiallinen aika, jolloin ihmiset tietämättään odottivat Kristuksen tuloa, kuinka elävänä niinikään se myöhempi aika, jolloin Kristus oli tullut ja mennyt ja ihmiskunnan toivo toteutunut! Sen kuvan on piirtänyt käsi, jonka kosketus on lempeä, jonka puristus on ymmärtämystä täynnä. Ei pitäisi tätä kirjaa lukiessaan kenenkään loukkaantua, ei uskovaisen eikä materialistin. Jokaisen sieluntila on myötätunnolla kuvattu ja järkipärisen selvästi näytetään, millä tavalla Kristuksen tulo oli avuksi niin toisille kuin toisille. Kirja ei kuitenkaan ole yksistään historiallinen kuvaus. Sen tarkoitus on paljon korkeampi ja laajempi. Tekijä on itse asiassa ottanut suuren työn suorittaakseen. Kirjassa, joka tulee sisältämään viisi osaa, joista käsillä oleva julkaisu on ensimmäinen, hän juurta jaksain tutkii, mikä kristinuskon alkuperäinen oppi on elämästä ja kuolemasta. Laaja on hänen suunnitelmansa. Seuraavissa osissa hän aikoo puhua Jeesuksen vertauksista ja näyttää, raamattu ja kirkkoisät kädessään, että kristinuskon alussa opetti jälleensyntymistäkin, ja myös käsitellä Paavalin tietovisautta ja kirkon oppia. Tässä ensimmäisessä osassa V. H. V. esittää Kristuksen opin ytimen, nim. sen opin elämästä ja kuolemasta, jota Kristus kaikille julisti. Hän tulee yhtä yksinkertaisessa kuin loogillisen sitovassa esityksessään samoihin johtopäätöksiin kuin Leo Tolstoi, mutta V. H. V. lähtee toisista edellytyksistä ja hänen todistelunsa on toinen kuin Tolstoin. Osotettuaan ensin pitkässä alkulauseessa, kuinka vailla tietoa ihmiset yleensä ovat elämän tosi kysymyksistä, hän näyttää, että tieto elämän ja kuoleman salaisuudesta on ainoa, joka voi meidät onnettomuudesta pelastaa, ja sitten aivan kuin kädestä taluttaen hän Kristuksen esimerkillä osoittaa, mikä tieto on jokaisen ihmisen saavutettavissa. Tyytyväisenä laskee kirjan kädestään, kun on sen lukenut. Minä soisin puolestani, että kaikki papit ja teologit sitä tutkisivat. Kellä on senlaatuinen tuttava, hän lahjottakoon sille V. H. V:n kirjan. Emme voi odottaa täydellistä muutosta parempaan päin Suomessa, ellei kirkko ja papisto tulee mukaan. On aivan välttämätöntä, että jumaluusoppineet heräävät. Tolstoi on puhunut Venäjällä — Järnefelt meillä. Ei kummallakaan ole ollut suurta menestystä kirkollisella taholla. Saa nähdä, mitä teosofia voi.

*

Kirjoistamme puhuessa muistuu mieleen se äänettämyys, jolla sanomalehdet yleensä kohtelevat niitä. En siitä ole pahoillani, sillä hiljaisuudessa teosofinen maailmankatsomuksemme iskee syvempiä juuria kansamme sydämessä. Mutta joskus odottaisi lehtien puhuvan, kun se olisi asialle eduksi. Voisi luulla, ettei maailma tiedä meidän kirjoistamme mitään, ellei tietäisi, että niitä ostetaan, ja ellei yksityisesti niistä puhuttaisi ja kirjoitettaisi.

Olenko nyt liian uskalias, jos toistan tähän, mitä eräs lukija on kirjottanut kirjasta „Suuret uskonnot”?

„Miten ihana kirja! On ollut niin ihanaa ajatuksissaan kuulla tekijän luennoitsevan ja tuntea, kuinka näköala laajenee, kirkastuu. Vaikka niillä tiedemiehillä onkin tietoja asioista, niin eiväthän he osaa nähdä niiden asioiden tarkotusta ja sommitella yhteen sopusointuista kokonaisuutta. Mutta kun tulee ihminen, jolla on rakkautta, niin hän osaakin koota kaiken hyvän silmiemme eteen ja näyttää, kuinka kaikki on sopusointua, kuinka kaikkialla on jumalat läsnä . . . Ihanaa on ollut kirjaa lukea. Niin paljon kaunista siinä on ymmärtänyt ja saanut . . .”

*

Vielä kirjallisuudesta. Ranskan teosofinen päämaja on lähettänyt minulle seuraavan kiertokirjeen Tietäjässä julkaistavaksi.

Kansainvälisen kilpailun

Auvar-d-palkinnosta 1912 toimeenpanee Ranskan Teosofinen Seura. Tämä kirjallinen kilpailu alkaa tammikuun 1 p:nä 1912 ja on avoinna ainoastaan Teosofisen Seuran jäsenille.

Palkinto on 1,000 franc'ia.

Palkintolautakuntaan tulee kuulumaan 14 Teosofisen Seuran jäsentä, joiden nimiä ei julkaista. Kilpailun aineena on:

Altruismi (ihmisrakkaus) eli teosofia elettyinä.

Aine on käsiteltävä kirjoituksessa, joka sisältää noin 130 á 150 tuhatta sanaa painettuna 50 á 70 sivua (ranskalaista) 18-kokoa.

Palkinto jaetaan joulukuun 31 p:nä 1912. Kilpailu päättyy kirjoitusten lähettämisen suhteen elokuun 1 p:nä 1912; tämä koskee Ranskaa, Euroopan maita, Algeriaa, Tunisiaa ja Egyptiä; mutta syyskuun 1 p:nä mitä muihin maihin tulee.

Vieraskielisiä kyhäelmiä, paitsi englanninkielellä kirjoitettuja, tulee seurata ranskankielinen käännös.

Palkittu teos painetaan aikakauskirjassa *Les Annales Théosophiques*. Toiset käsikirjotukset palautetaan. Jokainen käsikirjotus on olevalle varustettu tunnuslauseella, ja sama tunnuslause on olevalle päällekirjotuksena sulletussa kuoressa, joka sisältää tekijän nimen ja osoitteen. Kaikki lähetykset on sisäkirjotettava. Lautakunta ei ota vastatakseen hukkuista lähetyksistä.

Käsikirjoitukset, *selvästi kirjoitettuina tai jos mahdollista konekirjotettuina*, on lähetettävä osoitteella: Société Théosophique Paris, 59, avenue de la Bourdonnais, ja merkittävä kuoreen „Prix Auvar-d”.

*

Kesällä kirjoitettiin Suomesta Alcyonelle ja pyydettiin lupa perustaa Itäisen Tähtien Järjestön suomalainen osasto. Kirje joutui nähtävästi hukkaan, jonka tähden uusi anomus lähetettiin syksyllä Intiaan. Nyt on saapunut vastaus Mr. George Arundale'iltä, joka on Alcyonen yksityissihteeri, ja tämä vastaus

hyväksyy anomuksen. Ennen pitkää, kun muutamia muodollisuuksia vielä on suoritettu, järjestetään siis Suomeen Itäisen Tähtien Järjestön alaosasto. Suomen paikalliseksi edustajaksi tulee tohtori W. Angervo Mikkelissä ja kirjeenvaihtajasihteeriksi herra Toivo Vitikka Oulunkylässä. Lähempiä tietoja jäsenyydestä y. m. annetaan vastedes.

*

Syyt, miksikä ei meidän suomalaisista kesäkurssistamme tähän saakka vielä ole tullut mitään, ovat olleet kahta laatua: ensiksi on tiedonanto niistä tapahtunut niin myöhään, ettei osanottajia ole ehtinyt ilmottautua tarpeellinen määrä, ja toiseksi on huomattu hankalaksi pitää niitä täälläpäin. Nämä vaikeudet on voitettavissa, jos kurssit päätetään varhemmin ja jos niitä toimeenpannaan muualla. Niinpä taasen olemme tuumineet, että teosofiset lomakurssit olisi pantava toimeen ensi kesänä juhannuksen aikaan, ja paikaksi valittaisiin joku kaunis seutu Hämeessä tai Savossa.

Tehdessään kesäsuunnitelmiaan halukkaat osanottajat siis voivat varata itselleen pari viikkoa kurssija varten juhannuksen tienoilla. Ja paikan suhteen teen seuraavan kysymyksen Tietäjän lukijoille:

Kuka tuntee semmoisen sopivan paikan Hämeessä tai Savossa, jossa olisi yksi suurempi talo päämajaksi ja pienempiä taloja toisia yövieraita varten? Järvi pitäisi olla ja veneet ja hauskoja kävelypaikkoja ja kaunista luontoa. Leipää, voita, maitoa, perunoita ja vihanneksia pitäisi olla runsaasti saatavissa. Emännän toisimme mukanaamme ja kaikki söisivät yhdessä päämajassa. Kokoukset pidettäisiin poutapäivinä ulkosalla ja sateen sattuessa päämajassa. Tilaa pitäisi olla arviolta noin 50 hengelle.

Vastauksia tähän kysymykseeni odotan osotteella „Teosofiset kesäkurssit, Äggelby”.

*

Toimittaja Jalo Kivi on kirjottanut minulle, että Spiritistien tammikuun numeroon tulee uutinen, joka koskee erään teosofisen esitelmöitsijän Juho Lehdon sangen arveluttavia teosofisia väitteitä. Tämä puhuja olisi m. m. väittänyt, että „nyt on paras liittyä Teosofiseen Seuraan, sillä mestarit perustavat uutta juurirotua ja ottavat siihen vain T. S:n jäseniä” ja „nyt kohotetaan T.S:n sisäänkirjotusmaksu 5 markkaan, ettei siihen kaikki huliganit pääsekään”. Uutinen vielä paheksuu ylishteerin saamattomuutta, kun ei hän kiellä J. L:oa esitelmöimästä, ja sitä että „L:oa edelleenkin varustetaan teosofisella kirjallisuudella niinkuin hyvääkin lähettä”.

Minun täytyy tähän taas vastata, etten ymmärtääkseni voi mitään, jos ihmiset teosofian nimessä puhuvat järjettömiä. En tiedä millä oikeudella heitä voisi estää; Seuramme ei ole vielä saanut laillista vahvistusta. Mitä taas kirjallisuuteen tulee, olen varma, että se tekee hyvää työtään ja valaisee niitä, jotka puheista voivat saada väärinkäsityksiä.

*

Venäjän T. S:n ylishteeri, neiti Anna Kamensky ja soittotaiteilija rouva Ounkovsky saapuvat Helsinkiin vierailulle tammikuun 18 tai 19 p:nä. 19 ja 20 p:nä pidetään kokoukset jäseniä varten Bulevardin 7:ssä klo 7 illalla; oviraha 50 p. Molemmat vieraat puhuvat ja heidän esityksiään tulkitaan. Rouva Ounkovsky sitäpaitsi soittaa. Sunnuntaina 20 p:nä on julkinen konsertti-luento klo 1 päivällä; oviraha 1 mk. Tämä on harvinainen tilaisuus tutustua suureen selvänäköiseen säveltäjään ja soittoniekkiaan, rouva Ounkovskyy, ja teosofisissa piireissä yltympäri Eurooppaa tunnettuun ja ihailtuun venäläiseen ylishteeriin, neiti Kamenskyy.

Molemmat puhuvat paitsi äidinkieltään saksaa, ranskaa ja englantia ja julkista luentoa varten on valittu saksankieli.

*

Pyydän, että kaikki Teosofisen Seuran jäsenet tekisivät voitavansa teosofisen kirjallisuuden ja Tietäjän hyväksi. Heidän tulisi jokaisen tilata Tietäjä ja ostaa kaikki kirjat. Elleivät itse jaksaa lunastaa Tietäjää ja kirjoja, voisivat pitää kunniavelvollisuutenaan hankkia yhden tilaajan ja myydä kappaleen kutakin kirjaa. Itse voivat lukea lainatavaraa siinä tapauksessa. Kustannusliikkeemme menestyy hyvin – kirjallisuuden menekki lisääntyy vähän vuosi vuodelta, – mutta vielä menestys perustuu suureksi osaksi yksityisten uhrautuviin ponnistuksiin. Mikseivät kaikki teosofit ottaisi ponnistuksiin osaa? Tilinteon päivänä – „viimeisenä tuomiona” – ei ole hauska, jollei kukin osaa näyttää, että hän on tehnyt, minkä on voinut. Me elämme merkillisessä ajassa, jolloin jumalat panevat arvoa melkein yksinomaan siihen työhön, jonka teemme totuuden puolesta ihmiskunnan hyväksi.

„Mitä sinä nyt vuoden alkaessa toivoisit Suomen teosofeille?” kysyi minulta muuan ääni. „Jos saan lausua julki sydämeni ajatuksen”, vastasin, „toivoisin heille suurta uskoa teosofiseen asiaamme, ja paljon intoa toimimaan sen hyväksi!”

Älkää unohtako, että meillä on „ostajien rengas” niminen järjestö, jonka jäsenet saavat uudet kirjat postivapaasti niin pian kuin ne ilmestyvät tarvitsematta lähettää rahaa kuin kerran vuodessa, tammikuussa. Liittykää ostajien renkaaseen, lähettämällä Teosofiselle Kustannusliikkeelle, os. Äggelby, Smk. 10:– ja ilmoittakaa, tahdotteko jonkun jo ilmestyneistä kirjoistamme.

Helmikuu, s. 57-61

Olimme joukko teosofeja koolla ja keskustelimme kysymyksestä, joka monen syrjäisen mielestä olisi leimannut meidät vähäjärkisiksi lievimminkin sanoen. Keskustelimme näet siitä, onko Suomen kansa sydämessään pakanallinen vaiko kristillinen, ja yksimielisesti tulimme siihen johtopäätökseen, että kansamme on pakanallinen. Koska tämä loppupäätös meitä kaikkia suuresti ilahdutti – sana „pakanallinen” kun meidän suussamme merkitsi ylen hyvää, – tahdon tässä lyhyesti esittää pitkän keskustelumme tulokset.

Mitä ensinnäkin tarkotimme sanoilla „kristillinen” ja „pakanallinen”? Kristillinen on ihminen, joka on ulkonaisen vapahtajan tarpeessa, joka ei omin voimin kykene nousemaan, joka ei voi eikä tahdo saavuttaa omaa jumalallista tietoa, vaan tyytyy uskoon ja kaipaa uskoa toisen vapahtaja-ominaisuuksiin (Jeesuksen Kristuksen). Kristillinen on ihminen, jonka silmissä Jeesus Kristus on ensimmäinen ja ainoa – ellei suorastaan Jumala, ainakin Jumalan edustaja. Pakanallinen taas on ihminen, joka ennen kaikkea etsii totuutta, joka luottaa järkeensä, sydämeensä, omaantuntoonsa, sanalla sanoen itseensä, joka ei tahdo autuutta toisen armosta, vaan itse pyrkii tietoon ja sitä seuraavaan onneen. Pakana on ihminen, joka ei kaipaa uskoa toisen vapahtaja-personallisuuteen eikä siis pidä Jeesustakaan muuna kuin korkeana mestarina, suurena ja täydellisenä ihmisenä ja jumalanpoikana.

Keskustelussa meille yhtäkkiä selveni, ettei Suomen kansa eikä oikeastaan mikään kansa maan päällä ollut sydämeltään kristillinen. Suomen kansa on aina ollut ja on yhä vieläkin sisimmässään pakanallinen. Tämä merkitsee: Kansamme on aina uskonut ja uskoo tänä päivänä Jumalaan, s. o. 1) luonnonlakien ja ulkokohtaisen maailman järkipäiseen oikeudellisuuteen („se on niin sallittu”) ja 2) ihmisen omiin sisäisiin voimiin, toisin sanoen itsekohtaiseen eli sisäiseen Jumalaan („onni työnsä tekijälle”). Kristillisuus kuoleman pelkoineen ja vapahtajatarpeineen on sille vierasta. Se on aivan kuin kulttuurituotetta eikä kansan omasta

luonnosta lähtenyt. Kansa ei ole sitä kaivannut. Kansa, joka elää tervettä ja raikasta elämää luonnon yhteydessä, ei ymmärrä pelätä kuolemaa, joka sille on luonnollinen pysähdyspaikka elämän polulla, vielä vähemmän helvettiä tai ikuista kadotusta, joka on luonnolliselle järjelle aivan outo käsite. Kansa on pakanallinen ja iloitsee elämän lahjasta tai kantaa sen taakkaa rauhallisella mielellä ja velvollisuuden tunnosta. Kuinka toista taas on yläluokan! Yläluokkalaiset ovat eronneet luonnon yhteydestä, poikenneet syrjään kansan elämäntiestä ja joutuneet harhapoluille itsekkyyden ja intohimojen suomaille. Heidän vaikuttimensa saattoi alussa olla jalo; he tahtoivat luoda kulttuuria, etsiä elämän henkisiä arvoja ja tiedolla sivistyttää kansaa. Mutta kuinka harvaa yläluokkalaista se henki nykyään elähtyttää! On vain olemassa erityinen kansanluokka, joka ei hanki elatustaan suoraan maasta, vaan on pakotettu „taistelemaan olemassaolostaan” toisilla toimialoilla. Ja unhotettuaan ihanteensa tämä yläluokka on joutunut luonnottomaan asemaan: se tuntee, että sen pitäisi olla parempaa, jalompaa, epäitsekämpää, siveellisempää, henkevämpää, puhtaampaa kuin se alaluokka, jonka ruumiillinen työ on yläluokankin olemassaololle välttämätön, – ja se tietää, ettei se näitä vaatimuksia täytä. Se elää alituisessa sisäisessä ristiriidassa ja sen jaloimmat ja herkimmät yksilöt tuntevat ristiriidan selvimmin. Onko näin ollen kumma, että se on tarvinnut ulkonaista vapahtajaa ja häneltä etsinyt lohdutusta? Onko kumma, että se on pelännyt ristiriidan voivan jatkua kuoleman jälkeen vaikkapa ikuisessa helvetissä ja että sen oma pelko on kannustanut sitä taisteluun keksittyjä syntejä vastaan, kun ei se todellista syntiään – ihanteensa pettämistä – enää nähnyt? Onko kumma, että yläluokka on muodostunut sotajoukoksi, jota pakokauhu on vallannut ja joka hätähuudoillaan pelottaa rauhallisiakin ihmisiä?

Kristillisyyks on yläluokan synnyttämä ja sen tarpeita vastaava ilmiö, mutta varsinaiseen kansaan se on syöpynyt vain siinä määrin kuin kansa on antanut itseään turmella kuolemanpelolla ja helvetinkauhulla.

Sydämeistään kansa on pakanallinen. Sen vaatimukset uskonnon suhteen ovat aivan toisenlaiset kuin yläluokan. Se ei pyydä lohduttajaa kuolemassa, vaan ohjaajaa elämässä. Se ei tahdo elää niin turhaan, että kuolinhetkellä sitä valtaisi omantunnontuska. Se tahtoo tietää, kuinka sen on eläminen, sillä jos se oikein elää osaa, osaa se jalosti kuollakin. Se ei kaipaa vapahtajaa, vaan se kaipaa opettajaa.

Ja niin meidän keskustelumme päättyi siihen, että kansa kaipaa juuri sitä, mitä uskonnot todellisesti antavat. Ei kristillisyyks ole ollenkaan samaa kuin Kristuksen opettama uskonto. Ei Kristus pahalla pelotellut. Kristus opetti Jumalasta, joka on kaikkien isä ja kaikkia rakastaa, antaen aurinkonsa paistaa niin pahoille kuin hyvälle, ja Kristus opetti, kuinka me ihmiset eläisimme ja tekisimme, että todella olisimme taivaallisen isämme jumalallisia poikia ja tyttäriä. Näin Kristus opetti, mutta kuinka se kirkko ja se yläluokka on tehnyt, joka hänen nimensä on anastanut?

*

Että edellä oleva esitys kristillisyydestä on tosi, näkyy päivän selvästi seuraavasta otteesta äsken saapuneesta yksityiskirjeestä. Kirjeenkirjottaja on jumaluusoppinut, jolle V. H. V:n kirja „Kristuksen opin ydin” oli lähetetty. Hän kirjottaa:

„Sain kirjan samaan aikaan kuin telefontitse tiedon, että serkkuni oli kuoleman kielissä ja toivoi vielä kerran saada nähdä minut. Otin kirjan mukaan matkalla luettavaksi, sitä mieluummin, kun sen nimestä päättäen toivoin siitä saavani lohdutuksen sanoja kuolevalle serkulleni. Mutta kuinka suuri olikaan kirjan luettuani – pettymykseni! En tavannut siitä ainoatakaan ajatusta, jonka olisin voinut tarjota kohti kuolemaa kulkijalle matkaeväiksi. Kristuksen opin ydinkö tosiaankin olisi noissa didakheen lyhyissä lakipykälissä: tee niin ja niin äläkä näin ja näin. Paljonko luulet kuolevan saavan lohdutusta levottomalle omalletunnolleen, jos sanon hänelle: jos joku sinua lyö oikealle poskelle, käännä hänelle toinenkin, niin olet oleva täydellinen! Tai jos sanon: kun voit, anna käsilläsi sovitus synneistäsi! Kun on kuolema silmäin edessä, silloin ei lasketa leikkiä eikä tyhjänperäisiä sofismeja.”

Näin puhuu lasten ja nuorten opettaja, ja minun tekisi mieleni kysyä: miksi kuolevan omatunto on levoton? miksi häntä on opetettu kuolemaa pelkäämään? miksei ole hänelle opetettu, kuinka hänen tulee elää? miksei ole esimerkillä hänelle näytetty, kuinka ihmisen tulee elää? miksei? miksei?

Tosiaan on liian myöhäistä kuolinvuoteella ruveta opettamaan, kuinka olisi pitänyt elää! Se opetus on annettava elävälle ja terveelle. Häntä on opetettava elämää rakastamaan ja kuolemaa voittamaan. Mutta „kuolleet haudatkoot kuolleitaan”.

*

Viime vuoden eurooppalaisesta kongressista Genovassa ei tullut mitään, ja ensi kongressi pidetään v. 1913 Liiton hallinnon päätöksestä Tukholmassa. Tämän johdosta kysyimme Annie Besantilta, eikö hän samaan aikaan – siis kesäkuun alussa 1913 – tahtois saapua Suomeen. Tähän antaa vastauksen seuraava kirje Englannin entiseltä ylishteeriltä, Mrs. S. Maud Sharpe, joka nykyään oleskelee Intiassa; kirje on päivätty tammikuun 10 p:nä Benaresissa, jossa jouluna pidettiin T. S:n 36:s vuosikokous.

„Mrs. Besant on pyytänyt minua kirjottamaan puolestaan teille vastauksen kirjeeseen joulukuun 6 p:ltä. Hän pyytää minua sanomaan teille, että jos hän on Tukholmassa v. 1913, hän tahtoo koettaa käydä Suomessa. Ilolla lähetän teille tämän sanoman Mrs. Besantilta, sillä samalla voin lähettää teille omankin tervehdykseni. Ottakaa vastaan parhaimmat onnentoivotukseni vasta-alkaneelle uudelle vuodelle. Toivon, että kaikki käy hyvin teille ja kaikille ystävillemme Suomessa ja että työ niinikään menestyy hyvin, vaikka olette pakotetut työskentelemään niin suurten vaikeuksien vallitessa. Kirjotan tämän Benaresista, jossa äsken on päätynyt sangen ihmeellinen kokous. Mr. Leadbeater oli myös täällä ja Alcyone ja hänen veljensä ja Mr. Jinarajadasa, joka kolme vuotta on niin uutterasti ja niin loistavasti työskennellyt Amerikassa. Palaamme Adyariin ensi perjantaina – ylihuomenna – ja mikäli tiedän, tulen viipymään Intiassa enemmän kuin vuoden.”

*

Joku ystävä on lähettänyt minulle pienen kirjan luettavaksi ja arvosteltavaksi. Sen nimi on „Maailman loppu”, sen on kirjottanut I. E. Taanonen ja se on tekijän kustannuksella painettu Pohjalaisen kirjapainossa Vaasassa v. 1911. Kirja sisältää 64 sivua ja on kirjoitettu niin vaillinaisella kielipillisellä tiedolla, että hienomakuinen lukija ehkä säikähtää, mutta samalla niin suurella luonnollisella voimalla ja innostuksella, että allekirjottanut ainakin luki sen nautinnolla. Se alkaa näillä kuvaavilla sanoilla: „Yksi pieni kirja sanoi, että aurinko on meidän jumalamme ja minä sanon samoin. Ja kenelle Isä tahtoo itsensä ilmottaa, niin hän ilmottaa persoonansa auringossa. Mutta Isä ei ilmota itseänsä eli persoonaansa kuin jollekin harvalle ihmiselle. Ja sillä ihmisellä pitää olla Jumalan henki, että hän on saanut Isältä Isän hengen.”

Kirjassaan kertoo tekijä kaikenlaisista näyistään, mitä hänellä on ollut kesällä 1911. Hän on nähtävästi läpikäynyt voimakkaan herätyksen, joka on avannut hänen sisäisen selvänäköisen silmänsä. Kirja on vilpittömän todistuskappale tekijänsä yliaistillisista kokemuksista ja samalla hänen tietämättömydestään. Monessa kohden hän nim. puhuu siitä, kuinka Jumala on ilmottanut hänelle enemmän kuin yhdellekään ihmiselle ennen. Ja tietysti hän on langennut tuohon kouluuttamattomien selvänäkijöiden vanhaan erehdykseen luulla maailman lopun olevan kynnyksellä. Mutta muuten hänen puheensa on todella henkevää ja sisältörikasta. Usko yksin ei auta, on hänen oppinsa ydin; ihmisen tulee täytyä Jumalan hengellä ja voimalla. Antikristuksen oppia on usko Jeesuksen sovittukseen, joka synnit anteeksi antaa. Totuuden henki ei jätä pienintäkään velkaa maksamatta. „Tämä iankaikkinen elämän valkeus vaatii meiltä täällä maailmassa jo eteerivalikoista elämää. Se vaatii meidän pois luopua ei ainoastaan tekosynneistä, vaan ajatuksellisistakin paheista, sillä tämä jumalallinen valkeus on niin tarkka ja puhdas, ettei hän millään tavalla

tule olemaan ja asumaan siinä ihmisessä, jossa on vielä pimeyden hengen hedelmiä, sillä ihmisen pitää kaikesta pahasta pois luopua” (siv.10).

Maaliskuu, s. 105-111

Olen vastikään lukenut merkillisen kirjan. Jonkun aikaa sitten näin eräessä pääkaupunkimme ruotsalaisessa lehdessä arvostelun siitä, joka kerrassaan sitä pilkkasi. Arvostelu oli kirjoitettu siksi terävällä ivalla, että otaksuin kirjan olevan oikeata itserakkauden ja tyhmyyden inspiroimaa spiritistis-okkultista sekamelskaa, johon ei kannattanut tutustua. Mutta myöhemmin kuulin erään teosofin sitä kehuvan – tosin puol'arasti: „minun mielestäni se oli mieltäkiinnittävä kirja” . . . – ja päätin sittenkin, että luen. Enkä nyt kadu. Sillä harvoin olen niin paljon kirjasta nauttinut.

Kirjan nimi on *Själens lif* ja kirjan tekijä kutsuu itseään salanimellä *Vitus*. Se ilmestyi joulukuksi Ruotsissa ja on nyt toisessa painoksessaan saatuaan osakseen erittäin paljon kiitosta kotimaansa lehdissä, mikä tosiseikka osottaa, etteivät kaikki arvostelijat ole aivan vailla henkistä sivistystä.

„Själens lif” (Sielun elämä) on todellinen *document humain*, sillä tekijä kertoo siinä itsestään, paljastaen sangen salaisia puolia omasta sieluelämästään. Se ei ole mikään rippi merkityksessä synnintunnustus – vaikka ehkä sitäkin ahdasmielisen uskovaisen silmissä, – vaan se kertoo jalon, uskaliaan ja lujatahtoisen totuudenetsijän saavutuksista. Tunnustaa syntinsä on vaikea, sillä se käy lukijalle mauttomaksi ja äitelääksi, ellei hän tunne, että suuri sielu on synnintekijänä. Mutta tunnustaa hyveensä on vielä vaikeampi, sillä lukija, jolla ei itsellään ole samoja hyveitä – edes itämässä, – pitää koko tunnustusta ylpeyden ja turhamaisuuden kannustamana valehtelemisena. Sentähden on niin harvoja salatieteilijöiden autobiografioja. Todellinen salatieteilijä on jo läpikäynyt varsinaisen synnintekemisen asteen; mutta sen sijaan, että hän heittäytyisi laakereillaan lepäämään, alkaa nyt vasta hänen todellinen kamppailunsa, se etsiminen, joka päättyy tietoon. Ja koska useimmat ihmiset eivät tiedä tämmöisestä sielun ponnistuksesta mitään, eivät he liian ymmärtäisi panna arvoa semmoisille kertomuksille tai ottaa niistä oppia.

Meidän aikamme on kuitenkin merkillinen siitä, että totuuden etsimisen henki on maailmassa. Totuuden etsiminen ainakin jossain määrin on paljon yleisempi ilmiö nyt kuin esim. 30 tai 40 vuotta sitten. Kertomuksia totuuden etsijän taisteluista ja saavutuksista ovat sentähden tarpeenvaativia ja tervetulleita, ja yksityisiä ihmisiä on lukuisia, jotka semmoisista tunnustuksista voivat hyötyä. Tietysti kertomukset eivät saa mennä liian pitkälle eikä liian syvälle. Mutta kun pysyttelevät niin sanoaksemme okkultisen elämän pinnalla, sillan monet etsijät niitä ymmärtävät.

Omasta puolestani olen kiitollinen Vitukselle siitä, että hän on uskaltanut puhua näinkään paljon salaisen elämän alkuaskeleista. Varovaisuuden vuoksi hän on omistanut kirjansa „yksinäisille” (en bok tillägnad de ensamma), mutta uskon, että niitä yksinäisiä on enemmän kuin Vitus aavistaakaan.

Hän on kirjottanut teoksensa suurella taidolla ja hänen kielensä on paikatellen mestarillinen. Jos toisin paikoin hänen sanansa tuntuvat vaatelijailta, ei tämä johdu turhamaisesta itserakkaudesta, vaan käsiteltävän aineen laadusta. Tekijä itsekkin on pulmastaan tietoinen ja torjuu parissa kohden mahdolliset syytökset luotaan.

En kerro mitään sisällöstä. Täytyy tutustua itse kirjaan. Mutta suomennetun otteen painatan tähän numeroon.

Seuraavan kertomuksen „merkillisestä hetkestä” Teosofisen Seuran äskeisessä vuosikokouksessa on kirjoittanut Mr. C. W. Leadbeater. Se on julkaistu Englannissa ilmestyvässä nuorten lehdessä „The Lotus Journal” ja ansaitsee mielestäni paikan Tietäjässäkin. Se on omiansa vahvistamaan uskoa Alcyonien tulevaan opettajatehtävään, mutta omasta puolestani teen sen huomautuksen, ettei se todista mitään *hänen* erikoisasemastaan okkultisessa maailmassa. Se vain viittaa siihen, mitä teosofisen liikkeen yhteydessä voi tapahtua ja tulee tapahtumaan vastedes, jos teosofit työskentelevät totuudessa ja hengessä. Jo Suomen T. S:n ensimmäisessä vuosikokouksessa 1908 lausuin, että vuosijuhla voisi muodostua todelliseksi helluntai- eli pyhän hengen vuodatusjuhla. Että tämä ajatus nyt niin kauniisti toteutui viime jouluna Benaresissa, todistaa, ettei ennustukseni ollut tuulesta temmattu.

Mr. Leadbeater kirjoittaa:

Teosofisen Seuran suuri vuosikongressi on aina merkkitilaisuus, mutta tämänvuotinen kokous oli erittäin huomattava erään tapahtuman kautta, jonka laatuista ei ole ennen ollut. Itse kokous pidettiin Benaresissa ja osanotto oli paljon pienempi kuin jos se olisi pidetty Adjarin päämajassa. Kuitenkin siinä oli paljon ylevää innostusta ja veljeystunnetta ja presidentin luennot olivat yhtä loistavat kuin konsanaan. Mutta tämän kokouksen merkillisin seikka oli aivan odottamaton, niinkuin tästä kertomuksestani nähdään.

Hyvin paljon jäseniä oli liittynyt Idän Tähdien Järjestön kokouksen aikana ja joku huomautti (aivan sattumalta), että olisi suureksi iloksi heille, jos itse järjestön pää antaisi heille jäsenkirjat. Ihastuksella tartuttiin tähän aatteeseen ja myöskin monet vanhemmat jäsenet pyysivät saada antaa takaisin jäsenkirjansa saadakseen ne järjestön päältä omakätisesti takaisin. Niinpä määrättiin aika (klo 6 i. p. 28 p:nä jouluk.) ja me kokoontuimme intialaisen osaston suureen halliin.

Luulimme, että siitä tulisi vain pieni muodollinen kokous ja minä epäilin, tokko edes presidenttikään siihen tulisi, koska hän oli äskeisestä esitelmästä väsynyt. Ainoastaan „Tähdien” jäsenille oli pääsy vapaa, mutta sali tuli aivan täyteen; arvaan siinä olleen n. 400 henkeä. Useimmat istuivat lattialla, mutta ympäri seiniä oli penkkirivi ja yläpäässä muutamia tuoleja. Siellä istuimme presidentti ja minä sekä Miss Arundale ja Mizar ja muutamia muita, ja penkeillä istui etupäässä eurooppalaisia naisia. Oli järjestetty niin, että järjestön pää seisoi aivan meidän edessämme ja Mr. Telang (Intian kansallisedustaja) hänen vieressään. Jäsenten oli kulettava jonossa heidän ohitsensa ja kukin jätti jäsenkorttinsa Mr. Telangille, joka luki hänen nimensä ääneen ja sitten antoi paperin Alcyonelle, joka antoi sen omistajalleen takaisin. Nähtävästi aivan yksinkertainen ohjelma — mutta „ihminen päättää, Jumala säätää”. Kaikki asettuivat hyvään järjestykseen (suureksi osaksi Mr. Irving Cooperin ansiosta) ja ensimmäiset kaksi tai kolme jäsentä otti kumartaen ja hymyillen vastaan jäsenkorttinsa ja palasivat paikoilleensa.

Yhtäkkiä täyttyi sali suunnattomalla voimalla, joka niin tuntuvasti virtasi Alcyonien kautta, että seuraava jäsen lankesi maahan tämän ihmeellisen voimavirran valtaamana. En ole koskaan nähnyt tai tuntenut mitään tämän kaltaista, se muistutti ehdottomasti mahtavaa, pauhaavaa tuulispäätä ja toi mieleen pyhän hengen vuodatuksen helluntaina. Jännitys oli tavaton ja jokaiseen huoneeseen olijaan se vaikutti voimakkaasti. Tällaisista tapauksista voimme joskus lukea pyhistä kirjoista ja pitää kertomuksia liitetuina mutta tässä oli edessämme samanlainen tapaus 20:nnellä vuosisadalla.

Tämän jälkeen jokainen, kun hänen vuoronsa tuli, heittäytyi pitkälleen ja usealta valuivat kyöneleet pitkin poskia. Se oli todella mieleenpainuva näytelmä, sillä tässä oli edustettuna merkillinen joukko harrasmielisiä ihmisiä. Oli läsnä jäseniä miltei kaikista Euroopan maista, Amerikasta ja kaikista osista Intiaa ja oli hyvin kaunista nähdä kaikkien, valkotukkaisten ja tummien, brahmalaisten, buddhalaisten, parsilaisten ja kristittyjen, ylpeittein Radspuut-prinssien ja kirjavasti puettujen kauppiasten, valkotukkaisten miesten ja pienten lasten, heittäytyvän haltioissaan Alcyonien jalkain juureen. Vuodatettu siunaus oli niin tuntuva, että

jokainen halusi tulla siitä osalliseksi, ja siksi nekin, joilla ei ollut jäsenkortteja mukanaan, repivät irti tähtensä ja jättivät ne, jotta hekin saisivat jotain Alcyonen kädestä.

Hän seiso i kaiken aikaa viehättävänä, täydellisesti itseään halliten, hymyillen kullekin lempeästi ja ojentuen molemmat kätensä siunaavasti kunkin polvistuvan ylitse. Valtaavan näytöksen huippukohta lienee ollut siinä, kun pikku rakas Mizarimme heittäytyi veljensä jalkoihin ja koko joukko puhkesi innokkaisiin kättentaputuksiin – mistä syystä on vaikea sanoa, mutta tuntui ikäänkuin se sillä hetkellä ei olisi ollut epäkunnioittavaa vaan laillaan luonnollista ja asiaankuuluvaa.

Kun viimeinenkin tästä suuresta seurasta oli osottanut kunnioitustaan, palasi Alcyone istuimelleen meidän keskellemme, ja jonkun aikaa vallitsi äänetöntä haltioitumista, henkeänsä pidättävää pelonsekaista odotusta. Sitten presidentti kuiskaten kehotti Alcyonea lopettamaan kokouksen. Hän nousi ja ojensi oikean kätensä läsnäolijoitten päitten yli ja sanoi juhllisesti:

„Levätköön suuren Herran siunaus ylitsenne ainiaan.”

Ja niin me tulimme takaisin tavalliseen maailmaan ja lähdimme salista tuntien, että olimme kokeneet elämämme suurimman tapahtuman ja että todella oli meidän ollut hyvä olla siellä, sillä se oli ollut meille „kuin Jumalan huone ja taivaan portti”.

Olen salatieteen alalla nähnyt paljon, mutta en koskaan fyysillisellä tasolla tällaista voiman vuodatusta enkä mitään, joka olisi niin syvästi liikuttanut kaikkia läsnäolevia. Arvaan, että useimmat myöskin *näkevät* jotakin, mutta ainakin se, mitä he tunsivat järkytti heidän sydänjuuriansa. Ei ole helppo sitä sanoilla ilmaista, mutta epäämättömänä ja valtaavana tuntui jonkun mahtavan, elävän Olennon läsnäolo. Ilmiön salainen puoli oli ihmeellisen ihana, mutta liian pyhä kuvattavaksi. Lieneeköhän tämä jokin merkki siitä, mitä voimme odottaa tänä uutena ajanjaksona näkevämmä, ja saammeko kenties jo lähimmässä tulevaisuudessa toivoa useita tällaisia mahtavia henkisen voiman vuodatuksia, useita tällaisia korkeampien maailmoiden ihanuuksien välähdyksiä? Niin olkoon!

*

Huhtikuun alkupuolisko tulee Suomen teosofisessa maailmassa olemaan täynnä tapahtumia. 3 p:nä saapuu tohtori Rudolf Steiner Saksasta Helsinkiin viipyäkseen täällä parisen viikkoa. Hän antaa kymmenen iltaluentoa käsittävän kurssin Teosofisen Seuran jäsenille ja heidän teosofismielisille ystävilleen, puhuen „henkisistä järjestöistä salaisissa maailmoissa”. Kurssimaksu on 15 mk. Kaksi julkista esitelmää kuuluu myös tohtori Steinerin ohjelmaan. Tiistaina 9 p:nä ja perjantaina 12 p:nä on Yliopiston juhlasalissa luennot aineista „Kansallisepokset ja erittäin Kalevala” sekä „Vihkimys”.

Pitkänäperjantaina 5 p:nä ja lauantaina 6 p:nä viettää Teosofinen Nuorisoliitto vuosikokouksensa erittäin mieltäkiinnittävän ohjelman mukaan.

Pääsiäispäivinä 7 ja 8 p:nä on Suomen Teosofisen Seuran vuosikokous. Tämän ohjelma on seuraavanlainen: sunnuntaina klo 9 aamulla alkaa virallinen kokous. Yhteisten päivällisten jälkeen seuraa illanvietto, jossa keskustellaan monesta tärkeästä kutsumuksessa mainittavasta kysymyksestä. Myöhemmin illalla saapuu toivottavasti tohtori Steiner kokoukseen, jolloin häntä pyydetään vastaamaan kirjojettuihin kysymyksiin. Maanantaina aamupäivällä on vuosijuhla, jonka ohjelma varmaan houkuttelee salin täyteen yleisöä, ja iltapäivällä taas jäsenten yhteinen illanvietto, jossa jatketaan edellisen päivän keskusteluja.

Kutsumus lähetetään jäsenille kaksi viikkoa ennen kokousta.

Toivokaamme, että kaikki nämä kokoukset ja luennot muodostuvat teosofisiksi juhlahetkiksi!

*

„Eikö karma-usko vie fatalismiin! Ja eikö Kristuskin ollut fatalisti opettaessaan, ettei pidä olla „pahaa vastaan”? Jos on sairas, eikö karma-opin mukaan ole väärin koettaa parantaa itseään päästäkseen kärsimyksistä?”

Näin kysytään välistä ja pinnalta katsoen on kysymyksessä jotain perää. Mutta missä on kysymyksen heikko kohta?

Se on siinä oletuksessa, että karmalla olisi jokin tarkoitus ja että sen tarkoitus olisi kärsimys. Mutta jos karmalla olisi tarkoitus, olisi sen takana personallinen jumala, ja jos tämä tarkoitus olisi kärsimys, olisi jumala paha.

Vaikka siis olisikin jumala karman takana, ei hänen tarkoituksensa voi olla, että ihminen kärsisi, vaan sen täytyy olla itsessään hyvä ja tarkoittaa aivan toista, sanokaamme esim., että ihminen viisastuisi ja jalostuisi. Kärsimys on silloin vain välikappale jumalan kädessä eikä kärsimys sinään ole minkään arvoista. Kärsimyksen arvo on yksinomaan sen antamassa opetuksessa. Tältä kannalta katsoen ihmisen oikeus ja velvollisuus on heti vapautua kärsimyksestä, kun sen antama läksy on omistettu. Ja koska maailma on täynnä turhaa kärsimystä, on hänen tehtävänsä yleensä työskennellä kärsimysten poistamiseksi maailmasta.

Mutta karma ei syvemmin käsitettynä ole ase personallisen Jumalan kädessä. Personalliset jumalat ja kaikki ilmenneet olennot ovat päin vastoin karman palvelijoita. Sillä mikä on karma?

Karma on laki, kaiken olemassaolon ehdoton, järkähtämätön laki, itse olevaisessa asuva lakisiteisyys. Karma on luonnon laki kaikissa maailmoissa, kaikilla tasoilla. Ei kukaan voi lakia muuttaa, mutta jokainen voi sitä hyväkseen käyttää. Jos meillä on hevonen ja me annamme sen nääntyä rehun puutteesta, ei se kauan jaksa tehdä työtä talon hyväksi, – niin paljon karmaa yksinkertaisinkin ihminen ymmärtää, vaikka moni menettelee niinkuin sadun mummo, jonka kana muni kultamunan kerran vuorokaudessa ja joka tappoi kanansa saadakseen kaikki munat yhtäaikaan eikä saanutkaan mitään. Mutta kaikki ihmiset eivät läheskään vielä ymmärrä, että karman luonnonlaki pitää paikkansa kaikkialla, ei ainoastaan näkyväisessä, vaan yhtä paljon näkymättömässäkin maailmassa.

Kun siis sanomme, että pahasta seuraa kärsimys, emme tarkota, että tämä johtuisi minkään jumalallisen olennon tahdosta, vaan luonnon välttämättömyydestä. Jumalat eivät mitään siihen voi. He eivät voi muuttaa maailman lakeja. Päinvastoin he ovat elämän koulussa oppineet, että elämän lakeja on noudatettava ja toteltava. He itse ovat sitä tietä kärsimyksistä vapautuneet. Sentähden he ovat karman palvelijoita ja n. k. ”karman herratkin” ovat vain syitten ja seurausten laskijoita ja sovittajia. Sillä erehdys olisi luulla, että karma olisi sokea, tajuton, koneellinen voima. Karma on itse maailman järki, intelligentti, itsetietoinen, – vapaa. Karman salaisuus on yhtä absoluutisen jumaluuden salaisuuden kanssa, ja ken Sen mysterioita ratkaisee?

Kun Kristus sanoi: „älkää olko pahaa vastaan”, tarkotti hän juuri sitä tosiseikkaa, että karmaa vastaan ei voi taistella; taistelijan se musertaa. Mutta kun hän lisäsi: „vaan kun joku lyö sinua oikealle poskelle, käännä hänelle vasenkin”, ilmotti hän samalla, mitä on tehtävä: karma on voitettava. Ainoastaan voittajan kädessä on laki. Voittaja, joka palvelee, on samalla tehnyt herrastaan palvelijan. Mutta voitettu on oma itse.

Siunaamalla kärsimystä ihminen voittaa kärsimyksen. Ja samalla kun hän on sen hengessään voittanut, vapautuu hän siitä ulkonaaisesti. Kun sairaus tervehditään salapukuisena siunauksena, poistuu se pian

tarpeellisia parannuskeinoja käyttämällä, ja ihminen nousee vuoteeltaan entistä viisaampana ja onnellisempaan olentona.

Touko- ja kesäkuu, s. 201-206

Toiveeni, jonka julkilausuin maaliskuun tietäjässä, toteutui: huhtikuun alkupuolisko muodostui Helsingissä teosofiseksi juhla-ajaksi. Vuosikokous oli mainio ja tohtori Steinerin käynti kohotti mieliä. Mieluista oli minulle tutustua tähän harvinaiseen rakastettavaan teosofiin ja salatieteilijään. Monta kertaa vaihdoimme ajatuksia erilaisista asioista, kerran parinakin tuntina yhtä mittaa. Hän sanoi suuresti hämmästyneensä huomattessaan, kuinka edistynyt teosofinen liike on meidän maassamme, mutta muuten hän piti aivan luonnollisena, että teosofia meillä leviää itse kansaan. „Näkyyhän Kalevalasta, mitä Suomen kansan hengessä piilee”, hän sanoi. Ja kun kerran viittasin siihen, että on meillä niitä, jotka eivät täysin ymmärrä teosofista työtämme kansan keskuudessa, hän ikäänkuin lohduttaen huomautti: „onhan aina ja joka paikassa lyhytnäköisiä”. Suomen kansan tulevaisuudesta hänellä oli kauniita toiveita, kuten näkyi hänen vastauksestaan erääseen kysymykseeni (kts. edempänä), ja jokainen teosofi käsittää kuinka iloinen minä olin kuullessani vieraan tietäjän suusta samaa, mitä itse olen uskonut ja puhunut aina suurlakosta lähtien.

Ennen olin mielestäni paremmin ymmärtänyt Annie Besantin ja C. W. Leadbeaterin teosofisia näkökantoja kuin R. Steinerin, ja vaikka itse asiassa olen itsenäinen tutkija, olen mielummin kulkenut „besantilaisen” nimellä kuin „steineriläisen”. Nyt näin, että minun luultavasti täytyy kutsua itseäni „ervastilaiseksi”, jos nuo edellä olevat nimitykset vähimmässäkään määrässä sisältävät, että toisen kantaja on nurjamielinen toisen kantajalle. Huomasin nimittäin, että minulla oli suuria yhtymäkohtia tohtori Steinerin kanssa. Ja selvästi tajusin, kuinka Teosofinen Seura semmoisenaan – puhumattakaan teosofisesta maailmankatsomuksesta – on korkealle kohotettuna kaikkien persoonallisuuksien yläpuolelle. Persoonallisuus ja sen ihailu on ohimenevä ilmiö; ei ole sitä henkilöä maailman historiassa, jota kaikki ihmiset yksimielisesti ihailisivat ja palvelisivat, – miksi siis luulla, että toinen ihminen on parempi tai kehittyneempi toista? Totuus yksin elää läpi aikojen, eikä se ihminen pety joka Jumalasta etsii turvansa.

Ryhmittykööt Teosofisen Seuran jäsenet vapaasti niiden ympärille, joita he pitävät „opettajinaan”, mutta älkööt epäluulolla katselko toisiaan. Veljeys toteutuu siinä, että kullakin on oma kantansa ja samalla kunnioittaa toisen kantaa – ei välinpitämättömästi, vaan lämpimästi, tietäen, että toisen kanta on yhtä hyvä. Niin „opettajat” koettavat tehdä. Ja vaikka syyt heidän erimielisyyksiinsä ovat paljon syvemmällä, eivät he unohda rakkauden käskyä. „Olen aina suuresti, suuresti rakastanut Mrs. Besantia”, sanoi minulle tohtori Steiner. Ja minä voin omasta puolestani lisätä, samalla kun alleviivaan hänen edellä olevat sanansa: „rakastan suuresti, suuresti myös toht. Steineriä”.

*

Juhla-aikamme oli juuri päättynyt, kun tieto levisi ympäri maailmaa kauheasta haaksirikosta Atlantin valtamerellä. Tuskin on sitä kotia sivistyneessä maailmassa, jossa ei näinä viikkoina ole puhuttu Titanic-laivan hukkumisesta, joka riisti hengen 1,500 ihmiseltä. Kuka ei ole mielikuvituksessaan läpikäynyt noita tuskan hetkiä, kuka ei ole tajunnut, kuinka mitättömiksi kultamiljoonat hupenevat, kun elämän – ja kuoleman – todellisuus on silmäin edessä! Suuremmoinen on semmoinen surunäytelmä! Päivänvaloon nousee, mitä ihmisen sielussa piilee. Alhainen itsekkyyksy ryntää esille ja pyytää pelastaa itsensä, vaikka toinen hukkuisi, mutta pinnalle nousee myös rakkauden jumalallinen voima, tehden muutamista ihmisistä jaloja sankareita. Kenen silmä jäi kostumatta, kun hän luki noista kolmesta englantilaisesta, jotka kuullessaan, että veneessä oli liaksi väkeä, sanoivat „all right” ja syöksyivät meren aaltoihin? Kuka ei ymmärtänyt, että

itsemurha, jota tavallisesti pidetään häpeällisenä, vääränä ja heikkouden merkinä, – että itsemurha eräissä tapauksissa on jaloin siveellinen teko? Todella tuo öinen draama Atlantin kylmillä aalloilla oli uusi todistus siitä, että henki on ainetta voimakkaampi, rakkaus itsekkyyttä ja velvollisuudentunto kuolemaa. Eiköhän myös ole ihmismieliin vaikuttanut vapauttavasti se totuuden sanoma kuolemasta, jota spiritistiset ja teosofiset liikkeet ovat vuosikymmeniä julistaneet, – vapauttavasti ja rohkaisevasti, niin etteivät pelkää peikkoja, vaan ymmärtävät kuoleman portiksi, joka vie avarampaan elämään . . .

Teosofeina saatamme kysyä, minkälainen karma aiheuttaa tällaisia onnettomuuksia. Karma tässä nähtävästi on vaikuttamassa, kun ihmisiä varta vasten kootaan yhteen maailman eri ääriä. Mutta mikä se sitten vaikuttaa, että toiset hukkuvat, toiset pelastuvat?

Tästä on jossain annettu seuraava selitys. Ajatelkaamme esim. keskiaikaisen marttyyrin kuolemaa polttoroviolla. Hänen kuolinkamppailuaan ja tuskiansa on katselemassa suuri joukko ihmisiä. Useimmille tämä näky on suurinta nautintoa. Heidän alhaisimmat vaistonsa ovat heränneet. Täynnä nautinnonhimoista julmuutta he laahaavat polttoaineita roviolle ja äänekkäästi ilkkuen herjaavat kuolevaa sankaria. Heille on ihaninta musiikkia, jos kuulevat hänen huokaavan tai epätoivoisesti valittavan. Mutta toisia on – he seisovat hiljaa loitommalla, – jotka tuntevat myötätuntoa marttyyriä kohtaan, kiroavat sydämessään hänen kiusaajiaan ja tahtoisivat ojentaa hänelle pelastavan käden, jos uskaltaisivat. He eivät kuitenkaan mitään tee, vaan poistuvat häpeissään. Vielä on viranomaisia – tuomareita, oikeudenpalvelijoita, munkkeja, sotamiehiä, – jotka eivät hyväksy inkvisitionin julmaa tuomiota, vaan hengessään kapinoivat sitä vastaan. He ovat voimattomia mitään tekemään, mutta ajattelevat sydämessään, että itse suuremmalla syyllä ansaitsisivat väkivaltaisen kuoleman.

Ja nyt näyttämö muuttuu. Keskiäika on siirtynyt nykyaikaan. Nuo ihmiset, jotka silloin yhdessä katselivat toisen kuolemaa, kootaan taas yhteen ja heitetään väkivaltaisen kuoleman jalkoihin, mutta nyt ei toisen vaan omansa. Mikä näytelmä! Ne jotka nauttivat marttyyrin tuskista, saavat nyt itse toivottomina huutaa ja valittaa, kun aaltojen kanssa kamppailevat. Ne jotka olisivat tahtoneet pelastaa mutteivät uskaltaneet, saavat ottaa kauhuihin osaa, mutta pelastuvat. Ja viranomaiset, jotka sydämessään kapinoivat, – he saavat kuolla sankareina . . .

Luonnonlaki on järkähtämätön. Se antaa ihmislapsen maksaa viimeisenkin roponsa velastaan elämälle. Mutta samalla se kasvattaa lapsiaan. Kun ei toisen kärsimys meitä opeta, saamme kärsiä itse. Ja oma kärsimys avaa aina silmämme ennemmin tai myöhemmin näkemään, kuinka ainoa pelastuksemme pahasta on toimintakykyinen rakkaus toisiamme kohtaan.

*

Ensimmäiset teosofiset kesäkurssimme pidetään tänä vuonna Karjalassa, agronomi Luikon „Orpola” nimisellä maatilalla Kiteen pitäjässä Puhoksessa noin 70 km. laivamatkan päässä Joensuusta etelään. Kurssit alkavat torstaina kesäkuun 27 p:nä ja kestävät heinäkuun 7 p:ään. Jottei matkan pituus estäisi ketään halukasta saapumasta kursseihin, on taloudellinen puoli järjestetty seuraavasti: kurssimaksu on Smk. 30:–; maksu asunnosta ja ruoasta korkeintaan Smk. 25:–, yhteensä Smk. 55:–. (Oulunkylässä olisivat samat maksut tehneet yhteensä Smk. 70:–, kuten vanhoista Tietäjän vuosikerroista näkyy.) Näihin menoihin on sitten vain lisättävä matkakustannukset.

Kursseihin ilmottautuminen tapahtuu ennen kesäkuun 15 p:ää ja seuraavalla tavalla:

1) samalla kun minulle ilmottaudutaan, lähetetään kurssimaksu Smk. 30:–. Mukavinta on lähettää postiosotus P. E:lle, os. Äggelby, ja siihen kirjottaa ilmoituksensa;

2) toinen ilmotus on tehtävä herra J. A. Tukiaiselle, os. Joensuu. Herra T. on Joensuun teosofisen looshin puheenjohtaja ja antaa auliisti itsekullekin kursseihin osaaottajalle kirjeellisesti tarkemmat tiedot kulkuväylän y. m. suhteen. Joensuusta pääsee nim. laivalla Puhokseen, mutta Kuopiosta, Mikkelistä y. m. päin pääsee mukavasti laivateitse matkan päämäärään.

Vielä pyydän huomauttaa, että olisi hyvä, jos itsekukin osanottaja voisi tuoda tullessaan filtin ja tyynyn ja vaikkapa lakanankin.

Kesäkurssien tarkoitus on tutustuttaa teosofeja toisiinsa, samalla kun pääsevät osallisiksi niistä syvemmistä näkökannoista, joita on maamme teosofisen liikkeen johtohenkilöillä. Kaikille osanottajille lähetetään ajoissa seikkaperäinen ohjelma.

Toivokaamme, että ensikesäiset teosofipäivät kaikin puolin onnistuvat ja vaikuttavat nostavasti ja kasvattavasti osanottajiin!

*

Mr. J. Srinivasa Row kirjottaa huhtikuun *Adyar Bulletinissa* „Ravinnosta hindulaisissa pyhissä kirjoissa” ja sanoo m. m.:

„Hindulaisilla *annapraashana* (ravinnon nauttiminen) pidetään yhtenä niistä kuudestatoista sakramentista, jotka ihmistä puhdistavat . . . Muinaisajan brahminit eivät sallineet miesten palvella ruoanlaittajina . . . Ruokaa saavat keittää ainoastaan naiset, jotka valmistavat sitä yksinomaan uhritoimituksena Korkeimman Herran, *Parameshvaran*, kunniaksi, noudattaen täydellistä hiljaisuutta, puhtautta ja siisteyttä. Manu sanoo: Syötäväksi kelpaamaton on ruoka semmoisen valmistamana, joka on ylpeyden paisuttama tai vihan y. m. intohimojen kiihottama tai jollain tavalla sairas. Ei liioin pidä syödä ruokaa, jota jonkun jalka on koskettanut tai jossa on hius tai mato . . .”

Kun sitten syödään, „täytyy kaikkien, olkoon aterioitsijoiden luku kuinka suuri tahansa, alottaa samalla kertaa ja lopettaa samalla kertaa. Ei kukaan saa nousta pöydästä, milloin häntä haluttaa. Määrätään myös, että täydellistä vaihioloa on noudatettava, jotta ajatus voisi olla kohdistuneena Jumalaan (Iishvaraan).”

*

Uusista kirjoistamme valmistui vuosikokouksen ajalla tohtori Steinerin merkkiteos *Kuinka saavutetaan tietoja korkeammista maailmoista?* Tahdon kääntää jokaisen teosofin huomion tähän kirjaan. Kun jo puhutaan „eri suunnista” teosofisessa liikkeessä, on varsin suotava, että kaikki, jotka tahtovat olla suvaitsevaisia, iloisia ja itsenäisiä teosofeja, tutustuvat kaikkiin suuntiin säilyttääkseen itsekustakin mitä parasta on. Kirjan hinta on Smk. 3:—, postivapaasti 3:25, sidottuna 4:50 ja 4:85.

Annie Besantin suurteos *Aikain viisaus* valmistunee syksyksi. Sen hinta tulee luultavasti olemaan 5 markan paikkeilla.

Aivan kohta valmistuu uusi painos Alcyonen pikku kirjaa *Mestarin jalkojen juuressa*. Ensimmäinen painos — 1,500 kpl. on vuoden sisässä myyty loppuun. Tämä uusi tulee loistopainos, painettu samaan malliin kuin englanninkielinen alkuteos ja varustettu erittäin miellyttävällä nuoren tekijän muotokuvalla. Kaikki, jotka

omistavat vanhan kappaleen, lahjottakoot sen pois ja hankkikoot uuden itselleen. Kirjan hinta on Smk. 1:50, postivapaasti 1:65, sidottuna 2:50 ja 2:75. Huom! Muotokuva ei ole sama kuin ruotsalaisessa ja ensimmäisessä englantilaisessa painoksessa oleva, vaan uudempi, joka vielä paremmin tuo ilmi nuoren hindupojan sielukkaat piirteet.

*

Kuten tilausilmoituksessa mainittiin, on tämä numero kaksoisvihko 5-6. Seuraava vihko – sekin kaksoisnumerona 7-8 – ilmestyy elokuussa.

Heinä- ja elokuu, s. 249-257

Kun Kristus sanoi: „olkaa täydelliset niinkuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen”, hän todella tarkoitti mitä hän sanoi. Hän siis ei tarkottanut, että me olisimme täydelliset oman mallimme mukaan, vaan sillä tavalla kuin meidän taivaallinen Isämme on täydellinen. Ja millä tavalla Hän on täydellinen? Jeesus on sen aivan selvästi lausunut samassa yhteydessä, jossa hän tuon kehotuksen antaa. Jos luemme koko sen paikan evankeliumista, kuuluu se näin:

„Te kuulitte sanotuksi: rakasta lähimmäistäsi ja vihaa vihollistasi. Vaan minä sanon teille: rakastakaa vihollisianne, siunatkaa niitä, jotka teitä sadattavat, tehkää niille hyvin, jotka teitä vihaavat ja rukoilkaa niiden edestä, jotka teitä vainoovat ja vahingoittavat. Että te olisitte teidän Isänne pojat, joka on taivaissa; sillä hän sallii aurinkonsa koittaa niin pahain ylitse kuin hyväinkin, ja antaa sataa niin väärille kuin vanhurskaillekin. Sillä jos te rakastatte niitä, jotka teitäkin rakastavat, mitä ansiota teillä siitä on? Eivätkö publikanit myös niin tee? Ja jos te ainoastaan veljeinne kanssa sovinnossa olette, mitä erinomaista se on? Eivätkö publikanit myös niin tee? Olkaat siis te täydelliset, niinkuin teidän taivaallinen Isänne täydellinen on.”

Kuinka usein me uhohdamme tämän yksinkertaisen ja samalla suuren totuuden ja erehdymme luulemaan, että täydellisyys on jotakin, joka tuottaa kunniaa meille itsellemme ihmisten puolelta. Mutta Kristus on selvästi sanonut: „niin loistakoon teidän valkeutenne ihmisten edessä, että he näkisivät teidän hyvät työnne ja kunnioittaisivat teidän Isänne, joka on taivaissa.” Ja tämä voi tapahtua yksin rakkauden kautta.

*

Teosofiset kesäkurssimme muodostuivat minulle erittäin mielisiksi ja opettavaiseksi kokemukseksi. Olen usein kysynyt itseltäni, miten voisi toisille antaa sitä teosofista vakaumusta, mikä itsellä on: „kuinka voisi teosofisen hengen herättää ihmisissä? Kuinka voisi heitä herättää ajattelemaan? Kuinka voisi saada heitä innostumaan teosofisten ihanteiden puolesta? Kuinka he voisivat oppia käytännöllisesti mietiskelemään? Kuinka he voisivat edistyä teosofisissa tiedoissa? Kuinka he voisivat kokea teosofista veljesrakkautta? Kuinka he voisivat oppia tekemään teosofista työtä?” Ja olen aina tuntenut, että julkiset luennot eivät vastaa näitä kaikkia tarkoituksia. Viime talvena pysyinkin pitämättä omia luentoja. Halusin tehdä muuta työtä ja samalla odottaa, selviäisikö tuo kysymys. Julkiset luennot ovat tietysti paikallaan omaa tarkotustaan varten; niiden avulla herätetään mielenkiintoa teosofiaan suuressa yleisössä. Mutta ne eivät kasvata yksilöä. Ne ovat juhlatilaisuuksia – aivankuin „jumalanpalveluksia”, – mutta ne eivät ole koulua. Kun tohtori Steiner kävi Helsingissä, ajattelin itsekseni: olisikohan tuo muoto – luentokurssien pitäminen ja jokailtainen esitelmä – se, jota olen etsinyt? Epäilemättä luentokurssi vaikuttaa paljon kasvattavammin kuin julkinen luento, mutta sittenkin huomasin, että kysymyskokous, jossa Steiner vastasi kysymyksiin, oli paljon

sisältörikkaampi kuin esitelmäsarja. Ja miksi? Sentähden että siinä kuulijat pääsivät lähemmälle „opettajaansa”. Se oli personallisempaa, välittömämpää. Ja se oli kuitenkin poikkeustapaus Steinerin ollessa täällä ja muuten minun keksimäni. Ei siis Steinerinkään metodi eli menettelytapa tyydyttänyt minua. Mutta nyt tein kesäkurseilla aivan uudenlaiset havainnot. Paitsi esitelmiä oli meillä siellä kysymyskokouksia ja n. k. kuulustelukokouksia. Edellisiä oli joka toinen päivä, mutta joka päivä oli miltei pari tuntia kestävä kuulustelu. Siinä oli minun vuoroni tehdä kysymyksiä ja velvottaa „oppilaita” vastaamaan. Ja tämä jos mikään herätti heissä mielenkiintoa ja innostusta. Silloin näet kukin sai arvostella itseksensä – ja jotkut julkituoda, – kuinka hän asiasta ajatteli, ja lopulta tuli kaikinpuolinen valaistus. Osanottajat vakuuttivat yhdellä suulla, että niihin kokouksiin ei saattanut kyllästyä, vaikka välistä aivoja pakotti paljaasta ponnistuksesta. Minun täytyi siis tulla siihen johtopäätökseen, että kuta enemmän koulun tapaan teosofinen kasvatustyö saadaan järjestetyksi, sitä suurempia tuloksia siitä on.

Ja nyt onkin alkanut selvitä tärkeä tulevaisuuden työ. Meidän on pantava pystyyn teosofinen kansanopisto. Ajatelkaamme oppilaitosta, joka olisi auki määrättyinä kuukausina vuodessa ja jossa oppia annettaisiin erilaisissa teosofisissa aineissa: maailman uskonnoissa, filosofiassa, yliaistillisten tutkimusten, spiritismin ja salatieteen historiassa, nykyaikaisessa teosofiassa, astrologiassa y. m. „salaisissa tieteissä”, kristinuskon alkuhistoriassa, uuden testamentin lukemisessa, kreikan, sanskritin ja englanninkielisissä, yhteiskunnallisessa kysymyksessä, käytännöllisessä mietiskelyssä – mainitakseni joitakuuta aineita, jotka heti päähän pälkähtivät! Eikö semmoinen oppilaitos levittäisi siunausta ympärilleen? Eikö semmoinen kansanopisto olisi tarpeen vaatima ja tarkotustaan vastaava? Oi, sitä ei yksikään teosofi voi kieltää! Ja jos kysytte: onko meillä opettajavoimia, vastaan: on, ja että oppilaita olisi, siitä olen myös vakuutettu.

Kysymys on vain, kuinka asia on aineellisesti järjestettävä. Kansanopistossa olo tulisi näet liian kalliiksi oppilaille, jos heidän pitäisi kaikki kustantaa. Ei yksikään koulu eikä kansanopisto ole niin järjestetty. Oppilaiden maksu on päinvastoin niin pieni kuin mahdollista ja koulu pysyy pystyssä pääomilla tai avustuksilla (valtion tai yksityisten). Semmoiselle pohjalle on luotava teosofinenkin kansanopisto. Meidän on hankittava kokoon pääomia – ja kyllä aikoinaan valtionapua saadaan.

Paikka meillä jo on valmiina, tämä Tuonenkylämme. Seuramme „päämajaan” on kuuluva myös teosofinen kansanopisto eli korkeakoulu. Sentähden on nyt ensi tehtävä saada päämaja velattomaksi, sitten rakennettava lisärakennus oppilaita varten ja koottava joko kerrallaan tai vuotuisasti pääoma, jolla opettajia kustannetaan.

Missä ovat nyt rikkaat teosofimme? Lahjottakaa tuhansia ja kymmeniä tuhansia! Nyt tarvitsee teosofia Suomessakin rahaa.

Meidän täytyy miettiä tätä asiaa. Ehkä olisi hyvä perustaa jonkinlainen osuuskunta tai osakeyhtiö, että vähävarainenkin voisi ottaa osaa kymmenillä markkoilla. Arpajaisiahan tavallisesti toimeenpannaan kansanopistojen hyväksi – ehkä semmoinen keino tulevaisuudessa olisi mahdollinen; arpajaiset kerran vuodessa voisivat ehkä tuottaa mitä juokseviin menoihin tarvitaan. Nyt tuskin vielä semmoisiin lupaa saataisiin.

Kuten sanoin, kaikkien tosi teosofien täytyy miettiä tätä asiaa.

*

Matti Kurikan toimittamat „New-Yorkin Uutiset” ovat pitkin vuotta sisältäneet kirjoituksia teosofiasta. Siinä on näkynyt nimimerkkeinä V. S., E. A., J. M., M. K—a y. m. Meidän täytyy olla varsin kiitollisia toimittajalle, että hän näin levittää tietoa asiasta, joka meille on kallis. Omasta puolestani olen kuitenkin ihmeteltyt (ja kai moni lukija minun kanssani) Matti Kurikan omaa kantaa, joka niin sanoakseni tietopuolisesti on teosofinen, mutta samalla vastustaa nykyaikaisia teosofian edustajia semmoisia kuin T. S:n presidenttiä, Annie Besantia, C. W. Leadbeateria, jopa allekirjottanutakin. Ihmettelen sitä siksi, että se saa Matti Kurikan menemään aivan liiallisuuksiin. Hän on kovasti loukkaantunut Itäisen Tähtien järjestöön ja

tekee Annie Besantista „teosofian kavaltajan”, joka tahtoo tyrkyttää „uutta mestaria” (Alcyonea) syntymäisillään olevan teosofisen kirkon paaviksi. Ja minua hän moittii siitä, että olen siinä hommassa mukana.

Tämä on nyt kaikki jokseenkin tuulesta temmattua. Mitä minuun tulee, en kuulu Itäisen Tähtien järjestöön enkä ole työskennellyt sen järjestön aikaansaamiseksi täällä Suomessa. En ole sitä vastaan – kuinka teosofi voisi vastustaa mitään hyvää työtä? – mutta en ole siihen osaakaan ottanut, koska ensin tahdon nähdä, mitä siitä kehittyy. Jos siitä kehittyisi kirkko ja paavi, silloin mielestäni olisi turha sitä kannattaa.

Mutta Matti Kurikka ei ole huomannut sitä, että Itäisen Tähtien järjestöllä ei ole mitään virallista tekemistä Teosofisen Seuran kanssa. Ei Annie Besant T. S:n presidenttinä työskentele sen järjestön puolesta, vaan yksityisenä teosofina. Ja onhan hänellä oikeus yksityisenä tehdä sitä työtä, jota hän katsoo hyväksi. Myönnän kyllä, että hänen korkea virallinen asemansa leimaa kaikki mitä hän tekee puoliviralliseksi, mutta tämä ei ole hänen syytänsä. Jos me itsekukin pidämme kiinni teosofisesta ajatusvapaudesta ja työvapaudesta, voimme presidenttillemmekin myöntää täyden vapauden, vaikkapa hänen käsityksenä oikeasta olisi toinen kuin meidän.

Sitäpaitsi Annie Besantin oma, täydellisesti vapaamielinen, suvaitsevainen ja puolueeton kanta näkyy siitä puheesta, jonka hän tänä vuonna piti Parisissa ja jonka julkaisen tässä Tietäjän numerossa.

*

Minulle lähetettiin joku aika sitten näytteeksi muuan K. V. Kinoksen Tampereella julkaisema painotuote, joka koski magnetista parantamista ja nukuttamista; en tiedä enää lehden nimeä, sillä olen sen hukannut. Muistan vain että siinä oli puhe sekä teosofiasta että salatieteestä, sekä H. P. Blavatskysta että P. E:sta. Oma nimeni oli mainittu jonkinlaiseksi reklamiksi, oli mainittu, että kerran olin tekijälle lausunut: „te olette löytänyt yhden salatieteellisen avaimen.” Tässä yhteydessä oli kuitenkin lausuntoni väärin käytetty, sillä minä olin antanut sen yhdestä kirjoituksesta, jonka K. V. K. oli lähettänyt Tietäjää varten, mutta jota en voinut Tietäjässä käyttää. Siinä kirjoituksessa ei ollut puhetta mistään uudesta nukuttamistavasta tai parantamismenettelystä, vaan oli se tietopuolinen viittaus Raamatun ja Kalevalan salanimien merkitykseen psykofysiologiselta kannalta katsoen. Ja koska semmoisen merkityksen esittäminen antaisi aivan yksipuolisen ja väärän käsityksen Raamatun ja Kalevalan sisällöstä, en mitenkään katsonut K. V. K:n kirjoitusta julkaisemisen arvoiseksi. Vielä vähemmin, jos hän silloin jo olisi kirjottanut semmoisia mielettömyyksiä ja antanut semmoisia rumia ohjeita kuin tuossa painetussa tekeleessään. On vaikea ymmärtää, että ajatteleva ihminen saattaa siihen määrin sekottaa yhteen niin ristiriitaisia asioita kuin teosofian ylevän puhtauden ja tekijän omat inhottavat keksinnöt.

*

Teosofinen kustannusliikkeemme on taas saanut valmiiksi muutamia uusia kirjoja:

Mestarin jalkojen juuressa, toinen painos, varustettu tekijän muotokuvalla. Hinta 1:50, sid. 2:50.

Kuolemanjälkeinen elämä, kirj. C. W. Leadbeater, suomentanut V. Palomaa. Hinta 75 p., sid. 1:25. Erinomainen pikkukirja, josta jo muutamat lukijat ovat ennustaneet, että se tulee laajalle leviämään.

Sydämen oppi, otteita intialaisista kirjeistä, julkaissut ja esipuheella varustanut Annie Besant, suomentanut J. S. Hinta 60 p., sid. 1:50.

Syksyksi valmistuu erittäin mieltäkiinnittävä suomennos: Svaami Viveekaanandan *Karma Jooga eli toiminnan tie täydellisyteen*; sitäpaitsi Salaisen Opin kolmas nide ja myöhemmin (ehkä joulukuksi) Annie Besantin *Aikain viisaus*.

Eräs ystävä ja harras teosofi kirjottaa „kaukaisesta lännestä” seuraavan kirjeen Tietäjälle. Siitä näkyy, minkälaiseen ristiriitaan ihmissielu joutuu, kun siinä on hyvän voima herännyt ja sielu on päässyt puhdistuksen tien alkuun, mutta vielä on personallisten tunteiden heiteltävänä. Sielu aavistaa oman heikkoutensa, mutta ei vielä uskalla tehdä ratkaisevaa päätöstä, koska se ei luota itseensä – ei usko, että se lujasti pysyisi päätöksessään. Sitä läksyä sen kuitenkin täytyy oppia.

Mietin, mietin itsekseni: „mitä tehdä? Elämä on niin tyhjää tarkotuksetonta täällä; ei mitään, mitään jalompata näe; kaikki on vaan „rahan tekemistä” varten; kaikki elää omaa etuansa tavotellen ja kiihkoisa on heillä kiire. Mitä siis teen minä, joka todellista, sisäistä elämää jo vähän tajuan, onko minunkin tuohon oman edun kamppailuun tyydyttävä? Onko minun, joka en enää saa sisimmälleni rauhaa oman itseni eteen työskentelyssä, sittenkin vaan tyydyttävä tuohon tyhjiin elämään? Eikö ole mitään jalompata työtä, joka tyydyttäisi koko sieluani? Miksi en saa tehdä sitä, mikä on sisimpäni kallein toivo: teosofisen valon levittäminen?”

Näin mietin itsekseni. Vastausta en löydä muuta kuin sen ikuisen karman lain: Jos olisin minä valmis „lähetettäväksi kaikkeen maailmaan”, niin tilaisuus siihen itsestään tarjoutuisi.

Täällä Väinön heimolaiset, kulkurin kujilla kulkeissaan, ovat niin paljon menettäneet siitä, mitä oli heillä kotimaassa. Täällä tulee raakuus sävyisyyden sijalle. Harvan harvassa on niitä heimolaisia, jotka voisivat ottaa vastaan teosofista sanomaa. Kuinka sitten minä olisin kykenevä heitä opastamaan! Ei; tyytyös rintani siihen vähäiseen pieneen työhön, mitä voit tehdä. Ällös nurku kohtaloasi vastaan! Ällös nurku! Mutta kuinka tyytyä ma voisin tähän, joka on tyhjää kaikki? Eikö se, joka sisässäni tätä tyhjyyttä tuomitsee, ole *hyvän ääni*, kuinka voisin olla sitä kuulematta? Enhän tyytymättömyyttä muuten tuntisikaan! Niin – ja enkö väärin tee jos ajattelen itseäni heikoksi, „syntiseksi”, joka en vielä mitään voi tehdä valon ja vapauden puolesta? Sillä „pessimismillänihän” minä kuoletan itsestäni hyvän kaipuun!

Siis työhön, työhön on mun ryhdyttävä, työhön jalompaan, kuin oman personani ylläpitämiseen. Tuo rahan „tienauksen” kiihko, joka ei minua huvita enää, ei saa minua vetää pyörteisiinsä! Minun tulee antautua kokonaan teosofian palvelukseen! Mutta mistä saan rahoja velvollisuuksieni täyttämiseen? Olenhan tämän „kuuman kaipuun” ajamana joutunut raha-velkaan muille ihmisille, kokeiltuani „sointuloitten” perustamista. Enhän saa sitä unohtaa. Rahaa siis mun täytyy saada! Miten? Työtä, ruumiillista työtä tekemällä. Muukalaisen rahamiehen palvelukseen mun täytyy antautua yksinomaan sitä varten, että rahaa saan, jolla velat maksan, että olisin kerran vapaa antautumaan teosofiseen työhön. Näin päätän minä ja teen työtä, että velat „viimeiseen ropohon” voisin maksaa. Mutta – taaskin kumma tunne! Kun velat on toivossa saada kohta maksettua, niin jopa ilmenee uusi rahan tarve ja niin en pääse minä teosofista työtä tekemään; en voi lähteä kirjalaukkuni kanssa kulkemaan, kun Suomeen, vanhaan rakkaaseen kotimaahani alkaa mieli voimakkaana palamaan. Täällä tuntuu niin sanomattoman tyhjältä. Ei täällä ole mitään tarjolla Väinön heimolaiselle siitä mitä kotimaa jo tarjoaa valistuksen vainiolla. Sinne siis mieli tekee! Siellä on niitä, jotka ymmärtävät, siellä voi rauhallisten maalaisten kesken jotain tehdä. Eivät he ole niin perin turmeltuneet kuin me hajallaan olevat Lännen suomalaiset olemme.

Siis matkarahoja ja vähän „ylijäämää” on nyt ruvettava „tienaamaan!”

Näin kummallinen on ihmismieli! Kun se yhtä saa, niin se toista kaipaa.

Taaskin mun täytyy optimismistani luopua: En ole minä valmis! Jos olisi kyllin mulla luottamusta itseeni; jos t. s. olisin valmis matkalle teosofiseen työhön, en minä ikävöisi kotimaata, en ystäviä enkä samoin ajattelevien seuraa, vaan siellä, missä suurin on pimeys, minä valoa tarjoaisin, sillä siellähän sitä tarvitaan! Mutta oppilas olen ja minä kaipaen opettajan huolenpitoa ja hoivaa. Minä kaipaen jalompien sielujen läsnäoloa ja heidän puhettaan minä haluan kuulla. Ja Synnyinmaassani sitä saan.

Kenties onkin se minun tehtäväni. Ehkä kuluisi täällä „villissä lännessä” aikani hukkaan vaikka „rehaasin” täällä ympäri, kun nämä heimolaiseni niin vähän valoa kaipaavat. Ehkä heidän on saatava oppia jotain muuta tietä. Ne, jotka täällä kaipaavat valoa, löytävät sen ilman minun apuani. Suomessa sen sijaan on minun voimilleni helpompi maaperä. Ne ovat siellä vastaanottavaisempia kuin täällä „dollarijahdin” maassa.

Näin lohduttelen taasen itseäni ja tyytyväisenä „pusken” rahapohattain työtä.

Elämä on alituista tienhaaroissa valitsemista „mitä tietä käyn!” Jospa voisin minäkin taas oikein valita! Jospa sisimpäni Jumalani ääntä osaisin kuulla!

Tahdon tässä huomattaa, että jokainen aatteellinenkin työ elättää ihmistä, jos hän tekee sitä tunnollisesti, ahkerasti, viisaasti ja koko sydämellään ja jos hän mukautuu olosuhteiden mukaan. Kyllä ihminen voi elää levittämällä teosofista kirjallisuutta esim.! Mutta hänen täytyy koko voimallaan ponnistaa ja ainakin alussa tyytyä hyvin niukkiin elinehtoihin ja hyvin tylyyn kohteluun maailman puolelta. Hänellä on siinä työssä toisenlaisia sielullisia tuskia kärsittävänsä kuin muussa työssä. Ei missään ihminen vaella ruusuilla. Niin kauan kuin ihminen etsii personallista tyydytystä, hän pettyy. Hänen täytyy tyytyä omantuntonsa kiitokseen. Mutta se kiitos kasvaa hänen toiseksi luonnokseen ja täyttää hänet onnella ja rauhalla, niin että vanha personallisuus häviää ja uusi tulee sijaan.

*

Eräs nuori lukijamme on lähettänyt „Tietäjälle” seuraavan kirjeen. Julkaisen sen tässä, koska uni, josta se kertoo, silminnähtävästi kuuluu hyvien telepatisten ilmiöiden joukkoon.

Yöllä vasten keskiviikkoa 12 p:ää kesäkuuta 1912 noin kello 3:n tienoissa Hinssan kylässä Sipoossa näin seuraavan unen:

Edessäni oli avara, avonainen hauta, jonka pohjalla avonaisessa kirstussa oli kelmeä, hiukan vihertävä nuorukaisen ruumis. Joskin sillä oli tutut piirteet, en sitä silloin tuntenut, sillä se näytti jo verrattain vanhalta: silmät olivat kuopissa, leuka ja nenä olivat mätänemistilassa ja valkoisten haivenien peittämä. Minua ympäröi vastenmielinen, äitelä ruumiin haju, joka näyn keralla vaikutti minuun niin hermoja tärisyttävästi, että siitä havahduin.

Vaan en herättyäniäkään saanut mielestäni haihdutetuksi tuota inhottavaa kuvaa. Päinvastoin silloin tunsin, kenen ruumiin olin nähnyt: ystäväni ja uskottuni Väinö Lennartin. Nousin silloin istumaan ja vähän jalottelemaankin ja vasta hiukan rauhoiduttuani menin takaisin sänkyyn.

Yhä edelleenkin näen unta kuolemasta, m. m. että itsekkin kuolin huutaen: Ihmiset eivät ole vielä tunteneet tarpeeksi kalman hajua! – jolloin uudelleen heräsin hyvin kiihottuneessa mielentilassa.

Unilleni olen aina löytänyt selityksen edellisten päivien tapahtumissa. Tälläkertaa en kuitenkaan keksinyt mitään pätevää. Se, mitä olin viime aikoina lukenut ja kokenut, ei voinut antaa aihetta haudan, kirstun ja nuoren vainajan näkemiseen.

En ajatellut asiaa enempää. Vasta lauantaina 15 p:nä sain seuraavan kirjeen.

Kerava, kesäk. 14 p. 1912.

Ylioppilas Herra *Ilmari Vainio*
Nickby.

Tuntiessamme Teidän veljeni Väinö Lennartin ystävänä pyydämme täten ilmoittaa, että Väinö kuoli keskiv. 12 p. kesäkuuta klo 5 a.

Kunnioittaen
Ktta: *V. Alfred Untamo.*

Tämä selittää asian. — Väinö Lennart oli 19-vuotias lahjakas ja toivorikas kirjailijan alku (hän oli julaissut suuren joukon aatteellisia kirjoituksia ja näytelmiä). Tunsimme toisemme useita vuosia ja olimme toisiimme hyvin kiintyneet.

On mielestäni luonnollista ja ymmärrettävää, että hän ennen itsetietoista kuolemaansa ajatteli minua. Näin ollen arvelen tässä tapahtuneen sähköisen vuorovaikutuksen hänen ja minun tajuntani kesken; meidät erotti toisistamme 13 tahi 14 kilometriä. — Vaan oli miten oli: Ystäväni kamppaillessa elämän ja kuoleman välillä, minä samaan aikaan mitä omituisimmassa tilassa käyskentelin huoneeni lattialla vaistomaisesti ajatellen häntä haudassa.

Hinssa 5 p. heinäk. 1912.

Ilmari Vainio

Syyskuu, s. 307-312

Otan nyt puheeksi asian, joka varmaan nykyään on mielenkiintoinen vakaville teosofeille. Tahdon puhua opettajista ja oppilaista, Mestareista, salaisesta koulusta ja esoterismista yleensä. Tämä kysymys näyttää nimittäin taas tulevan päiväjärjestykseen Teosofisessa Seurassa. Kymmenen vuotta sitten sama kysymys oli ratkaistu kaikkien mielihyväksi: T. S:ssa oli olemassa esoteerinen koulu, jonka näkymättöminä opettajina toimivat Mestarit ja jonka ulkonaisena päänä oli Annie Besant; ken siihen tahtoi pyrkiä, hänen oli käännäyttävä Mrs Besantin puoleen. Mutta noin parikymmentä vuotta sitten kysymys oli mutkikkaampi: T. S:n sisäisiä osastoja oli kaksi ja Mestareita edusti ulkomaailmassa kaksi henkilöä: Mrs Besant ja Mr William Q. Judge; pyrkijän täytyi siis valita, kummanko ulkonaisen pään puoleen hän halusi kääntyä.

Nyt nuo entiset ajat näkyvät uudistuvan. Rauha on katoamaisillaan maasta ja ihmiset tulevat taas epätietoisiksi ja epävarmoiksi. „Kumpi on oikeassa?” kysytään taas ja ihmetellään Mestarin puutteellista johtoa. Minulta on nimenomaan kysytty näin: „kumpaanko salakouluun neuvotte, että pyrkisin: Mrs Besantin vaiko tohtori Steinerin?” Ja ovatpa jotkut kysyneet näinkin: „ettekö te ottaisi minua oppilaaksenne? Eikö teillä voisi olla oma esoteerinen koulunne?”

Mihin tulee tällä kertaa epätietoisuus ja kilpailu loppumaan? Viime kerralla se loppui siihen, että Mr Judge julistettuaan Mrs Besantin mustien maagikkojen kätyriksi, oli itse perästäpäin pakotettu luopumaan Seurasta ja perustamaan oma Seuransa, josta on polveutunut n. k. Universal Brotherhood. Kuinka nyt on käyvä? Samalla tavalla? Vai ollaanko viisastuttu?

Toivon, että olemme viisastuneet. Toivon, että ymmärrämme paremmin kuin ennen, mitä salainen koulu, salainen opetus ja salainen opettajatoimi on. Toivon, että tämän paremman ymmärryksemme nojalla voimme tynemmin ja rauhallisemmin katsella henkilöitä ja tapahtumia. Sillä arvostelukykyämme riippuu ennen kaikkea siitä, että olemme selvillä *käsitteistä*.

Kun ihminen on läpikäynyt sen henkisen herämyksen, joka paljastaa hänelle, että elämä on tie Jumalan luo eli totuuden tietoon, silloin hän luonnollisesti katsoo ympärilleen nähdäkseen onko ihmisiä, jotka ovat sen tien kulkeneet tai semmoisia, jotka sitä paraikaa kulkevat. Molemmilta hän voi odottaa opastusta ja ohjausta. Jos hän on tavallinen uskovainen, jäävät hänen käsityksensä verrattain hämäräksi. Hänelle kyllä selitetään, että „Kristus on tie, totuus ja elämä”, ja hän ymmärtää itse, että jokaisen papin ja „jumalanmiehen” pitäisi olla häntä edempänä henkisessä elämässä, mutta mitään tarkkoja osviittoja ja neuvoja hän ei ole tilaisuudessa saamaan; hän piankin huomaa surukseen, että hänen kirkollaan on sangen vähän todellista tietoa näissä asioissa. Toisin on teosofin laita. Hän saa kuulla, että niitä ihmisiä on olemassa, jotka ovat kulkeneet tiedon tien, ja että niitä kutsutaan Mestareiksi, adepteiksi, Mahaatmoiksi j. n. e. Heidän joukkoonsa eli veljeskuntaansa kuuluvat Jeesus Kristus, Gautama Buddha, Krishna, Zoroaster, Pythagoras, Mooses y. m., y. m. Heistä jokainen kelpaa tienviittäjäksi ja neuvojaksi. He ovat itse asiassa ihmiskunnan opettajia. Ja koska he ovat kulkeneet tien Jumalan luo ja yhtyneet Jumalaan, ovat he kuolemattomia olentoja, jotka totisesti ovat „meidän kanssamme joka päivä maailman loppuun asti”. Mutta paitsi näitä Mestareita elää maailmassa vielä heidän oppilaitaan, jotka ovat tietoisessa yhteydessä Mestarein kanssa. Nämä oppilaat ovat ihmisiä, jotka kulkevat tiellä ja he tietenkin voivat neuvoa tietä Mestarein, todellisten opettajain luo.

Kun kristitty herää, hän ei tiedä toisenlaisista opettajista kuin papeista. Onhan olemassa ammoisista ajoista lähtien kokonainen järjestetty virkaloitus – kirkko ja sen papisto, – jonka erikoistehtävänä on ohjata ihmissieluja Jumalan luo! Vastaherännyt ei vielä älyä, että jumalalliset asiat ovat yhtä pyhiä kuin esim. taide. Niitä ei voi oppia minkäänlaisissa virkaloituksissa, ei yliopistoissa, ei akatemoissa, ei seminaareissa. Hutilus jää aina hutilukseksi, vaikka Münchenissäkin käy oppia. Todellinen taiteilija syntyy neron leima otsassaan. Ja tämä merkitsee henkisistä asioista puhuen, että jos ei ihminen kasvata sitä jumalallista siementä, joka piilee hänen omassa samoinkuin jokaisen ihmisen sielussa, ei hänestä tule „jumalan miestä”, vaikka minkälaisia „jumaluusopillisia” tutkintoja suorittaisi.

Kun teosofi herää, hän kysyy itseltään ja hengenheimolaisiltaan: „missä on semmoinen ihminen, joka todella on kulkenut jonkun matkaa tiellä, joka todella jotakin tietää, ja joka minuakin voisi neuvoa kulkiessani?” Hän voi silloin kuulla useammastakin semmoisista ihmisistä. Toinen esittää toista, toinen toista. Ja kuten alussa sanoin, tämä Mestarein oppilaiden lukuisuus saattaa monellekin tehdä valinnan vaikeaksi.

Sitä sen ei kuitenkaan tarvitse olla, jos punnitsemme asiaa. Minkä seikan täytyy nimittäin pakosta olla määrääjänä, kun valinta tapahtuu? Määrääjänä ei voi olla mikään muu kuin luottamus, sisäinen usko ja luottamus, toiseen tai toiseen opettajaan. Jollei sitä luottamusta, sitä niin sanoakseni magnetista vetovoimaa ole opettajaan, ei pidä antautua oppilaaksi. Tässä ei ole kysymys virkaloituksista eikä ulkonaisista oppijärjestelmistä, vaan ihmissielun hienoimmista väreilyistä. Opettajan ja oppilaan välille muodostuu henkinen yhdysside, joka tekee molemmat (ja etenkin oppilaan) alttiiksi toistensa vaikutuksille. Kaikki opettajan ominaisuudet voivat vähitellen siirtyä oppilaaseen, eikä ainoastaan hyvät vaan mahdollisesti hänessä löytyvät pahatkin ominaisuudet. Opettajatoimi on yhtä arkaa ja vastuunalaista, kuin korkeata ja kunniaakasta laatua; oppilaanaolo samaten yhtä vaarallista ja velvottavaa kuin kaunista ja kehittävää. Ellei

opettaja ole ottanut vissiiä askeleita henkisen elämän tiellä, ei hän osaa oppilaassaan herättää sitä ominaisuutta, joka on kaikista tärkein tiedon tiellä: itsenäisyyttä, itsenäistä ajatusta, tunnetta ja arvostelukykyä.

Moni teosofi onkin siinä asemassa – ja yhä useampi siihen joutuu, – ettei hän tunne erityistä vetovoimaa yhteenkään opettajaan, vaikka hän kyllä mielellään edistyisi henkisen tiedon tiellä. Mitenkä hänen on meneteltävä? Onko häneltä kielletty osallisuus „taivasten valtakunnan salaisuuksiin”? Eikö hänellä ole mitään toivoa joutua Mestareiden – ihmiskunnan varsinaisten Opettajain – kanssa tekemisiin?

On kyllä. Se mahdollisuus ei ole keltään kielletty. Pääsy Mestarein luo riippuu ihmisestä itsestään. Vaikka ihmisellä on opettajiakin, riippuu viime kädessä kuitenkin hänestä itsestään, pääseekö hän Mestarein kouluun.

Ja Mestarein koulu on todellinen *salainen koulu*. Tämä salainen koulu on näkymättömässä maailmassa. Siinä käynti tapahtuu salassa. Kaikki ulkonaiset „salaiset koulut” ja pyrkimykset ja ponnistukset ovat vain valmistavaa laatua. Varsinainen henkinen opetus annetaan salaisessa maailmassa. Missä se salainen maailma on? Joka paikassa. Ja kuinka ihminen siihen astuu? Oman sydämensä kautta ja läpi.

Tie Mestarein luo on kerta toisensa perästä julistettu maailmalle. Se ei ole mikään salassa pidetty asia. Päinvastoin jokainen sen voi kuulla ja käsittää. Vaikeus ei ole käsittämisessä, vaan käymisessä. Sillä mikä tie Mestarein luo on? Se on vapaaehtoinen, vaikuttimiltaan epäitsekäs työ ihmiskunnan hyväksi. Palvelkaa ihmisiä, rakastakaa toisianne! Tehkää omasta elämästänne yksi pitkä työskentely totuuden ja oikeuden, kauneuden ja hyvyyden puolesta ihmisille iloksi ja hyödyksi! Työskennelkää puhtaista vaikuttimista, – ei kunnian, ei kiitoksen, ei maallisen eikä taivaallisen palkan odotuksesta! Kun ihminen niin elää ja niin tekee, hän suurin askelin lähenee Mestarein salaista koulua. Sillä siihen kouluun otetaan oppilaisiksi ainoastaan ihmisten auttajia.

Ja koska työ ihmiskunnan puolesta on semmoista, jota kunkin ihmisen itse täytyy oppia ja itselleen opettaa – sillä työllä on tuhansia muotoja, – ei hän oikeastaan tarvitse mitään opettajaa. Jos se työ on hänelle uutta ja ennen koettamatonta, hän saattaa suurestikin erehtyä ja kompastua. Hän saattaa erehtyä omista vaikuttimistaan, hän saattaa erehtyä omasta tehtävästään, mutta kaikista lankeemuksistaan ja kompastuksistaan hän oppii ja viisastuu. Hän oppii itseään tuntemaan, sekä persoonallisen itsensä puutteellisuuksia että jumalallisen itsensä loistavia mahdollisuuksia. „Työ tekijäänsä neuvoo.” Mutta kun omatunto on kompassina, järki perämiehenä ja tunteet tuulena, käy purjehdus varmasti päämäärää kohti. „Etsikää meitä Teosofisen Seuran kautta”, on eräs Mestari sanonut. Tässä on teosofeille ohjelma annettu: „tehkää paraimman kykyenne mukaan teosofista työtä, emmekä me – Mestarit – ole kiittämättömiä.” Ihmiskunta tarvitsee meidän päivinämme teosofiaa, sen pitää tutustua teosofisiin oppeihin. Mikä työ siis tällä hetkellä on varmempaa työtä ihmisten hyväksi kuin työ teosofisten aatteiden puolesta? Ei toisen tai toisen seuran tai järjestön puolesta, vaan teosofisen aatteen, jonka kannattajana ja edustajana tietenkin Teosofisen Seuran tulee olla.

Semmoista tietä pitkin ovat muutamat meistä löytäneet Mestareita, ja se tie on kaikille avoinna aina ja kaikkialla.

*

Lupasin puhua myös esoterismistä yleensä. Mitä se on?

Esoterismi on menetelmä eli työtapa, joka ottaa huomioon sen luonnonlain, jota hebrealaiskirje kuvaa sanoilla: „mutta usko on vahva uskallus niihin, joita toivotaan, eikä näkymättömistä epäile.” Tämä on huono suomennos; tekstin mukaan pitää kuulua: „mutta usko on toivottavien asian aineellinen perusta”, sillä lause on kreikaksi *esti de pistis elpitsomenoon hypostasis* ja latinaksi *est autem fides sperandarum substantia rerum* ja esim. englanniksi *faith is the substance of things hoped for* (katso Tietäjä 1910, siv. 76, jossa olen tätä selittänyt).

Esoterismi on nyt työskentelyä tällä uskolla, joka on „toivottavien asiain aineellinen perusta”, ja se merkitsee, että esoterismissa ymmärretään, että se mikä on näkyväisessä on ensin ollut näkymättömässä (”eikä epäile näkymättömistä”), että aate mikä maailmassa toteutuu on ensin toteutettu ajatuksessa. Esoterismi ottaa tietoisesti huomioon luonnonlain, jota kaikki ihmiset noudattavat. Kun taloa aiotaan rakentaa, ajatellaan se ensin valmiiksi „mielikuviuksessa” ja tehdään piirustukset – ei kukaan järkevä ihminen ryhdy rakentamaan, ennenkuin hän on piirustuksia ajatellut.

Esoterismi on siis sitä, että asia toteutetaan ajatuksessa ennenkuin se pudotetaan fyysilliseen maailmaan. Esoteristi on ihminen, joka uupumatta ajattelee ja mietiskelee määrättyä toivottavaa ihannetta, jotta se saattaisi toteutua näkyväisessä maailmassa.

Esoterismi ottaa huomioon myös toisen luonnonlain: *concordia res parvae crescunt* eli yhteistyöllä saadaan suuria aikaan. Kun tahdotaan jotain ihannetta toteuttaa, on monen samanmielisen yhteistyö mietiskelyn avulla paljon, paljon voimakkaampi kuin voimakkaankin yksilön. Ymmärretäänhän kirkoissa ja lahkoissakin yhteisen rukouksen suurta voimaa!

Jos siis ihmisiä liittyy yhteen määrättyinä aikoina ja samalla tavalla ajattelemaan määrättyä ihannetta ja sen toteuttamista, on tämä esoterista työskentelyä. Kun teosofit tällä tavalla ajattelevat esim. teosofisten aatteiden leviämistä, harjottavat he teosofista esoterismia.

*

- Mitä toimittaja ajattelee Suomen kansan tulevaisuudesta? Minkälaiseksi se tulee?
- Uskon varmasti, että siitä tulee semmoinen, jommoiseksi itse sen muodostamme.

Lokakuu, s. 355-357

Elokuun 7 p:nä kuoli Kempenissä Baijerissa kuuluisa saksalainen teosofi ja lääkäri tohtori Franz Hartmann. Suomalaisille teosofeille hän on tuskin nimeltä tunnettu – helmikuun Tietäjässä tänä vuonna oli häneltä pieni kirjoitus „Teosofia ja teologia”, – vaikka hän oli tuottelijaimpia teosofisia kirjailijoita ja luettu ympäri teosofista maailmaa. Hän on julkaissut ainakin 37 kirjaa teosofis-okkultiselta alalta, paitsi suuren joukon artikkeleita. Hän toimitti vv. 1893-1900 „Lotusblüten” nimistä teosofista aikakauskirjaa ja herätti sen v. 1908 uudestaan eloon „Neue Lotusblüten” nimellä.

Tohtori Hartmann oli Mad. Blavatskyn aikuisia teosofejia. Hän liittyi teosofiseen liikkeeseen 80-luvun alkupuolella ja oleskeli Intiassa, päämajassa, Hodgson syytösten aikana. Hän oli H. P. Blavatskyn innokkaimpia puolustajia ja mukana siinä komiteassa, joka paljasti nikkari Coulombin vehkeet n. k. salaisen kaapin jutussa, josta voidaan lukea kirjassa „*Teosofia ja H. P. Blavatsky*, kirj. muutamat suomalaiset teosofit”. William Q. Judge'in vanhana ystävänä hän aina puolusti tätäkin ja asettui alussa Mrs. Besantia vastaan, mutta kun Mrs Tingley perusti „Universal Brotherhood” seuran, tuli tohtori Hartmann takaisin Teosofiseen Seuraan.

Franz Hartmann säilytti aina oman itsenäisyytensä. Hän oli H. P. B:n ystävä, näki hänen „okkultisia ilmiöitään” ja joutui itse tekemisiin Mestarin kanssa ilman Madame Blavatskyn välitystä, joten hän ei koskaan kaivannut ulkonaisia auktoriteteja teosofisen uskonsa tueksi. Hän kulki aina omaa uraansa ja hänen kantansa oli sama 30 vuotta sitten kuin kuollessaan. Tällä en tarkota, että hän olisi jäänyt kehityksestä jällelle, vaan että hänen mielipiteensä alusta saakka olivat siksi raikkaat ja valistuneet, ettei hänen tarvinnut niitä muovailla. Kaikki hänen kirjansa sisältävät samaa syvää elämänviisautta. Jos yhteen perinpohjin tutustuu,

voi sanoa tuntevansa Hartmannin kannan. Hänen tyyliensä on kuitenkin siksi omaperäinen ja nerokas, että mielihyvällä lukee häntä yhä uudestaan ja uudestaan.

Varsinkin yksi Hartmannin kirjoista on tärkeä; se on samalla enin suosittu ja tunnettu. Tarkotan kirjaa *Weisse und schwarze Magie* (englannin kielellä *Magic, white and black*, ruotsiksi *Magi, hvit och svart*). Tekijä kirjotti sen alkuperäisesti englannin kielellä ja se ilmestyi jo 1880-luvulla. Teosofinen Kustannusliikkeemme on hankkeissa saada tämä kirja „Valkoinen ja musta magia” suomeksikin. Se ei ole mikään neuvonantaja loitsutemppejien tekemisessä, vaan esittää sitä aikain viisautta, jota seuraamalla ihminen voi kehittyä todelliseksi tietäjäksi, valkoiseksi maagikoksi, jonka elämä ja työ on siunaukseksi ihmiskunnalle. Tekijä on itse niin syventynyt siihen viisauteen ja niin täydellisesti sen läpitunkema, että kirjan lukijakin tuntee puhdistuvansa ja valistuvansa jo lukiessaan. Sen keskusaate on Jumalan ykseys ja kaikkiallisuus, sen filosofinen kulmakivi usko ihmisen jumalalliseen Itseen. Hartmannin mielestä kaikista tärkein teosofinen oppi on oppi ihmisten veljeydestä ja heidän yhteydestään Jumalassa. Kaikki toiset opit valmistavat vain tietä tälle käytännölliselle perusaatteelle. Hän ei uskonut muihin uskontoihin kuin rakkauden uskontoon. Se on ainoa uskonto, joka ei tyydy yksinomaan aivoja voimisteluttamaan, vaan yhtämittaa kaipaa ilmenemistä jokapäiväisessä, elävässä käytännössä.

Franz Hartmann syntyi marraskuun 22 p:nä 1838 Donauwörthissa Baijerissa. Hänen isänsä oli piirilääkäri Carl Hartmann ja äitinsä syntyään Elisabeth von Stack. Saavutettuaan tohtorin arvon Münchenin yliopistossa Hartmann v. 1865 matkusti Pariisiin ja seikkailuhaluista luontoaan noudattaen laivalääkärinä Amerikkaan, jonne hän jäikin 18 vuodeksi. Täällä hän eli ja toimi milloin lääkärinä milloin farmarina. Hän kävi yksin Pohjois-Amerikan intiaanein luona, matkusti Mexikossa ja Texasissa, tutki Yhdysvaltojen spiritismiä juurta jaksain, mutta ei saanut vastausta polttaviin kysymyksiinsä, ennenkuin Madame Blavatskyn ensimmäinen suurteos „Paljastettu Isis” joutui hänen käsiinsä. V. 1883 tohtori Hartmann eversti Olcottin kutumana matkusti Intiaan ja asettui Adyarin päämajaan. Vasta 1890-luvulla hän lopullisesti muutti Saksaan ja ryhtyi laajaan teosofiseen työhönsä kansalaistensa hyväksi.

Kirjottaessani näitä rivejä Franz Hartmannin muistoksi muistuu mieleeni, kuinka innokas hänen ihailijansa minäkin olin jo nuoruudessani. Hänen „Magiansa” oli lempikirjojani. Ja kun kenraali Sederholm vainaja v. 1897 lainasi minulle „Lotusblütenin” aikaisemmat vuosikerrat, vietin monta ihanaa hetkeä niiden ääressä. Ne olivat alusta loppuun toimitetut määrättyllä tarkoituksella tehdä teosofiset perusopit tunnetuiksi yleisölle ja käännöksinä julkaista helmiä maailman, etenkin itämaitten uskonnollisfilosofisesta kirjallisuudesta. Ne ovat sentähden tänäpäivänä yhtä arvokasta lukemista kuin ilmestyessään. Hyvin vähän niissä on semmoista, joka vain koskee silloisia päivän asioita.

Kun näin perästäpäin arvostelea ja ajattelee Franz Hartmannin elämän työtä, täytyy tunnustaa, että hän oli viisas teosofi ja salatieteilijä sanan todellisessa merkityksessä.

Marraskuu, s. 403-416

Tällä kertaa tahdon julkaista asiaan kuuluvine kommentarioineen kaksi kirjettä, jotka minulle sitä varten on lähetetty. Molemmat ovat aiheutuneet toimittajan lausunnoista äskeisissä Tietäjän numeroissa, mutta kuinka erilaisen vaikutelman kirjeiden kirjottajat ovat sanoistani saaneet! Toinen näkee työssäni hyvää, toinen pahaa, toinen osottaa luottamusta toimenpiteihini, toinen luottamuksen puutetta. Tosin eivät puhu samoista asioista; tosin eivät puhu minusta personallisesti. Toinen iloitsee ihanteistani ja ehdotuksistani, toinen moittii sanojani ja tarkoituksiani, mutta koska itse olen molempien takana, koskevat arvostelut minua personallisestikin.

Alotan „pahalla” kirjeellä.

Teosofisen Seuramme rahastonhoitaja herra Emil Turunen Helsingistä kirjottaa:

Arv. Tietäjän toimitus. Viimeinen syyskuun numero sisältää kirjoituksen toimittajalta, johon monet T. S. jäsenet eivät voi antaa sielussaan täyttä tunnustusta. Ainakin allekirjottanut pyytää toimittajaa julkaisemaan seuraavan vaatimattoman selitykseni.

Kirjoituksessa tahdotaan puhua „opettajista ja oppilaista, Mestareista, salaisesta koulusta ja esoterismista yleensä”. Ja kirjoituksessa tehdään kuvaus, kymmenen ja noin parikymmentä vuotta sitte vallinneesta tavasta pyrkiä esoteriseen kouluun.

Kirjoituksessa jatketaan: „Nyt nuo entiset ajat näkyvät uudistuvan”, nimittäin „mutkikkaampi” aika, jolloin oli kaksi edustajaa, Mrs Besant ja William Q. Judge joille kummallekin saattoi pyrkiä päästäkseen esoteriseen kouluun. „Rauha on katoamaisillaan maasta ja ihmiset tulevat taas epätietoisiksi ja epävarmoiksi. Kumpi on oikeassa?” huudahtaa kirjottaja lopuksi ja alempana mainitaan Mrs Besantin ja tohtori Steinerin salakoulut.

Tämän johdosta nousee paljon kysymyksiä mieleen. Mitä varten nyt juuri olisi aika mutkikkaampi?

Eikö se olisi voinut olla jo silloin sitä, kun tohtori Steiner yhteissopimuksesta Mrs Besantin kanssa alotti oman esoterisen koulunsa noin kuusi vuotta sitten omalla vastuullaan? Mitä varten juuri nyt, kun hän on jo toiminut vuosikausia, nostetaan meillä kysymys „rauha on katoamaisillaan”? Katoaako tämä rauha Besantin vai Steinerin oppilailta vaiko toisilta seuraan kuuluvilta jäseniltä?

Minun ymmärtääkseni rauhan ei tarvitse kadota ollenkaan ei kummankaan opettajan oppilailta, luottakoot he omaan sisäiseen vakaumukseensa, joka heitä johdattakoon. Ja jos taas rauha muita seuran jäseniä järkyttäisi, niin miksi? Mitä varten juuri seuran jäsenille tahdotaan antaa viittauksia jonkinlaisista eroavaisuuksista?

Sillä eikö samat mestarit ole kummankin opettajan takana? Eikö se teosofinen tieto, jota tohtori Steiner opettaa ihmiskunnalle ole yhtä valkeata kuin Besantin? Uskon sen olevan. Ja uskon että „toimittaja” sen myöskin tietää ja odotin, että kirjoituksessa olisi annettu totuuden mukainen selitys kummankin opettajan menettelytavoista ja jätetty kaikki muu lukijan arvosteltavaksi.

Tämä olisi ollut senkin puolesta helppo tehdä, kun arv. kirjottaja ei sano lukeutuvansa kummankaan opettajan ryhmään (katso toukok. Tietäjää) vaan on „itsenäinen tutkija”.

„Mihin tulee tällä kertaa epätietoisuus ja kilpailu loppumaan?” Ja kirjoituksessa sanotaan, että silloin Mr W. Q. Judge julistettuaan „Mrs Besantin mustien maagikkojen kätyriksi, oli itse perästäpäin pakotettu luopumaan Seurasta. Kuinka nyt on käyvä? Samallako tavalla”, jatkaa kirjottaja. Siis siten, että Steiner homattuaan opettaneensa väärin tulisi pakotetuksi eroamaan j. n. e. Todella hieno viittaus! Ja mistähän on saatu siihen aihetta?

Tietääkseni ei ole ollut ollenkaan olemassa sellaiset suhteet kuin kirjoitus viittaa tohtori Steinerin ja Mrs Besantin salakoulun eroamisessa kuin aikaisemmassa W. Q. Judgen ja Mrs Besantin eroamisessa, jossa alusta alkain oli heidän välillään olemassa erimielisyyttä ja vallan tavoittelua ainakin W. Q. Judgen puolelta. Sitäpaitsi he kumpikin edustivat samaa koulua. Kun sen sijaan tiedetään tohtori Steinerin olevan itsenäisen riippumattoman johtajan omassa salaisessa koulussaan.

Lopuksi tahdon mainita, että en tahdo puolustaa kenenkään kunniaa, sillä en siihen kykene, eivätkä he sitä tarvitse, mutta tässä on ilmeisesti jokin tarkoitus takana, taikka se on kirjottajan puolelta erehdystä.

Emil Turunen.

*

Lukiessani ylläolevaa herra E. T:n kirjettä tulin sydämessäni murheelliseksi. Olinko taas puhunut epäselvää kieltä vai onko elämä niin nurinkurinen? Kun toukokuun Tietäjässä olin selvittänyt, etten ole „besantilainen” enemmän kuin „steineriläinenkään”, vaan että rakastan Saksan tietorikasta ylisiteeriä yhtä hyvin kuin Seuramme jaloa presidenttiä, otaksuin, ettei kukaan saattaisi epäillä minua puolueellisista „tarkotuksista”, jos sanoisin totuuden sanan. Nyt kuitenkin näin surukseni, että jotkut lukijat, ainakin E. T., olivat luulleet minun lausuneen suorastaan moittivia ja vastustavia sanoja tohtori Steineristä ja hänen salaisesta koulustaan. Kuinka saatoin muuta kuin tulla surulliseksi, kun itse tiesin itsestäni, että viime keväästä lähtien – siitä saakka kun fyysillisesti tapasin Rudolf Steinerin – olen tuntenut häntä kohtaan persoonallisesti mitä suurinta myötätuntoa?

Omissa silmissäni siis E. T:n kirje osottaa „kirjottajan puolelta erehdystä”. Mutta selvyuden vuoksi tahdon kajota pariin kohtaan, ettei väärinkäsitys jatkuisi.

E. T. kysyy, miksi en kuusi vuotta aikaisemmin ottanut tätä asiaa puheeksi? Eikö silloin vaikeus ollut yhtä suuri? Silloinhan pesäero Mrs Besantin ja toht. Steinerin välillä esoterisessa koulussa sai alkunsa.

Mutta minä kysyn vastaukseksi: mitä hyötyä olisi silloin ollut asian puheeksi ottamisesta täällä Suomessa, jossa tuskin oli yhtään Steinerin oppilasta ja tuskin yhtään suomalaista Besantin koulussa? Nyt on asian laita vallan toinen. Sekä Mrs. Besantilla että toht. Steinerillä on useampia oppilaita suomalaisten teosofien joukossa. Enkä sittenkään olisi puhunut heidän esoterisista kouluistaan, ellei minulta nimenomaan olisi kysytty, kuten kirjoitukseni alussa mainitsin, suoraa neuvoa, kumpaanko kouluun oli parempi liittyä.

Ja on toinenkin syy, miksi ei kuusi vuotta sitten ollut tarpeellista ottaa näitä asioita puheeksi. Eroavaisuudet Mrs Besantin ja tohtori Steinerin katsantokannoissa eivät silloin vielä olleet yhtä silmiinpistäviä kuin nykyään. Silloin saattoi hyvällä syyllä lohduttaa itseään jollain fraasilla, jonka syvempää sisältöä ei ymmärtänyt, kuten esim. sillä, että „samat mestarit ovat molempien takana”. Nyt tämä on vaikeampi ainakin ajattelevalle teosofille, ellei hän kokemuksesta tiedä, millä tavalla mestarit „ovat takana”. Sillä Mrs Besant ennustaa Kristuksen toista tulemistä läheisessä tulevaisuudessa ja Rudolf Steiner kieltää jyrkästi, että Kristus enää fyysillisesti esiintyisi maan päällä. Mutta eiko tämä ole tärkeä teologinen kysymys? Eikö ole tärkeätä tietää, oliko Kristus jumala vai ihminen, ihmiskunnan vapahtaja vaiko ihmiskunnan opettaja? Eikö ole tärkeätä tietää, onko Kristus a ja o, vai onko hän yksi monesta profetasta?

Sentähden sanoin totuuden sanan. Niin, totuuden sanan. Eikä minulla muuta „tarkotusta” ollut. Vaan ehkeivät kaikki lukijat huomanneet, mikä tuo totuuden sana oli. Koetan siis sanoa sen vielä kerran ja „selvemmin”?

Niin viisaat ja kehittyneet kuin „opettajat” ovatkin, älkäämme umpimähkään luottako heidän oppeihinsa. Tärkeistäkin opinkappaleista he saattavat olla eri mieltä: puutteelliset ja pienet ovat siis heidänkin tietonsa! Tai jos olette lujasti vakuutetut jommankumman erehtymättömyydestä, muistakaa aina, että teidän uskonne ei ole tietoa, ja että teosofiveljenne saattaa uskoa toisin kuin te. Muuten ehdottomasti tulette tuominneiksi toisen opettajan „vääräksi profetaksi”. Sillä kuinka kaksi, jotka opettavat eri tavalla

samasta asiasta, voisi kumpikin olla sanallisesti oikeassa? Jos toinen on oikeassa, on toinen väärässä. Mutta kolmas mahdollisuus on se, ettei kumpikaan ole oikeassa.

Ja tämän kolmannen mahdollisuuden nojalla tahtoisin sanoa: pysykäämme puolueettomina Suomessa. Kunnioittakaamme ja rakastakaamme kaikkia opettajia. Mutta älkäämme sokeasti kulkeko kenenkään jäljissä. Olkaamme innokkaita totuuden etsijöitä, mutta älkäämme langetko uskonkiihkoon. Tyytykäämme siihen horjumattomaan tietoon, että jollei Kristus synny meidän sisässämme, on yhdentekevä, onko sillä nimellä mainittu ihminen tai jumala syntynyt kerran tai useampia kertoja ulkonaisessa maailmassa. Mystillinen Kristus on käytännöllinen todellisuus, ja meidän teosofiamme on paljasta aivovoimistelua, ellei se johdata meitä siihen elämään, jota kutsutaan Kristuselämäksi. Tyytykäämme myös siihen tietoon, että todellinen salainen koulu – Mestarein koulu – on näkymättömässä maailmassa ja että siihen pääsy riippuu kustakin yksilöstä itsestään eikä mistään opettajasta. Tyytykäämme lopuksi siihen tietoon, että „opettajia” on maailmassa paljon, ei yksi eikä kaksi, ja että aikaa myöden yhä useampia opettajia ilmestyy, jotka kukin omalla tavallaan edustavat Mestareita maailmassa.

Tästä kaikesta iloitkaamme, sillä „Jumalan viinimäessä” tarvitaan paljon työmiehiä, ja jos minä viime kirjoituksessani käytin „huudahduksia” semmoisia kuin „kumpi on oikeassa?”, „rauha on poissa” j. n. e., en niin huudahtanut omasta puolestani, vaan niiden puolesta ja tehdäkseni aseman selväksi niille, jotka eivät vielä ole huomanneet, että rauha on saavutettavissa aivan toista tietä pitkin, nim. työskentelyssä sen puolesta, minkä ymmärrämme oikeaksi ja todeksi, kauniiksi ja hyväksi.

*

Nyt kuulen jonkun kysyvän: „eikö toimittaja siis suosittelen kumpaakaan esoterista koulua, ei A. B:n eikä R. S:n?” Päinvastoin. Suosittelen molempia ja lohdutan samalla niitä, jotka eivät tunne vetovoimaa kumpaankaan. Sen mielestäni selvästi lausuin jo viime kirjoituksessani.

Jos ken tuntee halua pyrkiä Mrs Besantin oppilaaksi, hän tehköön niin. Jos ken tuntee, että Steiner on luotu hänen opettajakseen, hän valitkoon Steinerin. Sen vain soisin, että molemmat ymmärtäisivät: ei Besant eikä Steiner ole kaikkietävä; he voivat erehtyä, he voivat olla väärässä. Tämä on parempi ymmärtää, ennenkuin valitsee itselleen opettajan. Sillä jos luulee alussa, että oma opettaja on täydellisesti viisas, ja sitten tavalla tai toisella tulee huomanneeksi, ettei niin ole, silloin on sielullinen haaksirikko lähellä . . . sielullinen haaksirikko tai itsepintainen sokea usko tai ainainen epäileväisyys.

Parempaa neuvoa en voi antaa. Aikaihminen täytyy joka asiassa tuntea oma vastuunalaisuutensa. Ei hänen pidä tuntea itsensä sokeasti houkutelukseksi mihinkään esoteriseen kouluun. Hän valitkoon koulunsa itselleen pätevien syitten nojalla. E. T. soisi, että olisin puhunut A. B:n ja R. S:n koulujen eri menettelytavoista. Mutta kuinka sitä olisin voinut tässä yhteydessä tehdä? Eivätkö menettelytavat juuri ole salaisia? Jos minä niitä tuntisin ja julkisesti niistä puhuisin, loukkaisin periaatetta, jonka nojalla ne ovat esoterisia ja salaisia.

*

Nyt siirryn toiseen kirjeeseen. Eräs Seuramme jäsen, joka oli mukana kesäkursseilla Karjalassa, kirjottaa seuraavasti:

Herra Ylisihteeri! Noin parisen viikkoa ennen heinä-elokuun Tietäjän ilmestymistä juttelin muutamana heinäkuun iltana ystäväni kanssa teosofiasta. Meillä oli ollut hiljan ihana karma. Olimme saaneet ottaa osaa

kesäkurssiin. Että sinne olimme joutuneet, siinä tunsimme selvästi salaista johtoa. Sydän täyttyi ilolla. Vihdoinkin oli löytynyt tie, joka totuuden luoksi vie. Vihdoinkin alkoi elämän arvotus selvitä . . .

Tunsimme kiitollisuutta niitä kohtaan, jotka meitä olivat polulle opastaneet. Mutta samalla tunsimme myöskin velvollisuuden tunnon heräävän. Tajusimme, ettei meillä ollut oikeutta jäädä tähän. Meidänkin on jotain tehtävä, jotta yhä useammille selvenisi uusi valo, että monien elämänkuorma keveneisi.

Mutta mitä?

Kulki siinä montakin kuvaa ohi: Joukoille puhumisen mahdollisuutta ei näyttänyt olevan, sillä ilmentämislahjaa ei ollut. Entäpä kirjallisesti? Lehtiin esimerkiksi. Se voisi mennä ehkä – jos antaisivat tilaa. Ehkäpä antavat . . .

Mutta on toinenkin tie, muudan mahdollisuus, jossa me kaikki – Teosofisen Seuran kuusisataa jäsentä – voisimme yhdessä ponnistaa. Tässä tapauksessa – vaikka meiltä puuttuisikin puheen ja laulun lahjat, vaikka emme olisikaan kirjailijoita tai muita henkisen työn tekijöitä – voisimme jokainen jotain tehdä.

Me voisimme auttaa teosofista työtä rahallisesti!

Kun tämä oli minulle selvinnyt, sanoin ystävälleni:

– Kuulepas. Meidän Seuramme jäsenten tulisi ensi työkseen vapauttaa päämajamme veloista. Luulisin, että jos kukin maksaisimme tai hankkisimme esim. 40 mk., niin olisi päämaja velaton. Olin tähän valmis.

– Olin minäkin, yhtyi ystäväni.

Asia jäi siihen.

Mutta sitten saapui Tietäjä, jossa Te, hra Ylisihteeri, kesäkurssien johdosta tuotte esille tuon suuren ajatuksen: *teosofinen kansanopisto Suomeen!* Se oli kuin sähkötäräys minulle. Niin se pitää olla, ajattelin, ihan niin. Sellaisen kansanopiston me tänne tarvitsemme.

Olen ollut talvikauden kansanopistossa ja tunnustan, että sain sieltä paljon. Mitenkä paljon voisikaan sitten kansanopisto, jossa koko opetus käy teosofisessa hengessä, antaa Suomen nuorisolle!

Ohjelma, johon viittaatte, osoittaa, että *tämä* kansanopisto tulisi vasta tosiaankin kouluksi elämää varten. Olin ihastunut Teidän kansanopisto-ajatukseenne ja hartaimmin toivon, että meillä sellainen kerran on. Ja me saamme sen, jos vaan tahdomme. Miks'emme tahtoisii hyvää?

Teidän vetoumuksenne Suomen rikkaisiin teosofeihin on aivan oikeutettu. En tiedä, onko meillä sellaisia. Mutta sen tiedän, että toimeentulevia on. Ja ken kerran toimeen tulee, niin sehän on jo rikaskin. Kun vaan veljesrakkaus herää, niin jopa yksi ja toinen voi lohkaista jotain työstänsä teosofialle. Eipä se omaisuus, joka meillä sattuu olemaan joko tavaran tai työkyvyn muodossa, meidän yksin olekaan. Se on annettu meille auttaaksemme ja tehdäksemme hyvää.

Väikutelma, jonka Tietäjästä sain, ei ole sittemmin hävinnyt. Se on elänyt ja sen tulee elää siksi kunnes aate toteutuu. Ja sitä on lähdeittävä tarmokkaasti toteuttamaan.

Kun tästä asiasta – päämajan velkojen maksamisesta ja teosofisen kansanopiston pystyynpanosta – oli äskettäin puhetta eräässä muussa yhteydessä, niin huomautettiin, että kyllä siitä pitäisi kirjottaman myöskin Tietäjään. Sen vuoksi siis nämä rivit.

Te, hra Ylisihteeri, olette antanut viittauksen. Meidän Teosofisen Seuran jäsenten on sen johdosta käytävä työhön ja työhön joka ainoan. Ensimmäinen tehtävämme on vapauttaa jo mainittu päämajamme veloista. Ja sitten tulee se toinen: teosofisen kansanopiston aikaansaaminen.

Ensimmäisen työn suorittamiseksi rohkenen tehdä sen ehdotuksen, että päämajasta lähetettäisiin Seuran jokaiselle jäsenelle lista, joka tulisi palauttaa vissin ajan kuluessa – esim. vuoden loppuun mennessä – ja sen mukana *vähintään 40 mk. rahaa*. Näin kokoonsaaduilla rahoilla maksettaisiin velat. Kuinka kukin jäsen ajaisi rahat kokoon, olisi jokaisen itsensä keksittävä. – –

*

Kaunis kirje, luottavainen kirje, teosofinen kirje. Semmoisista pidän. Silloin tällöin tulee senkaltaisia kirjeitä. Ne ovat kuin lähettejä jumalallisesta maailmasta ja virkistävät ja vahvistavat väsähtävää pyhiinvaeltajaa. Jokainen ihminen, joka tekee vastuunalaista henkistä työtä, joutuu välistä sielulliseen pimeyteen. Silloin hän kysyy itseltään: „onko työni hyödyksi maailmassa? Onko se iloksi kellekään?” Ei kukaan jaksaa olla siksi itserakas, että hän aina „uskoi itseensä”. Tietysti hän uskoo totuuteen, mutta työtä totuuden puolesta hän joskus saattaa epäillä. „Eiväthän ihmiset välitä totuudesta”, hän sanoo itselleen. „Ihmiset kaipaavat aivan toisia asioita – kuka mitään. Naurettavaa on puhua heille totuudesta.” Ja hän vaeltaa tällöisessä epäilyksen yössä, kunnes jotakin maailmassa tapahtuu, joka osottaa, että ihmiset sittenkin kaipaavat ja tarvitsevat hänenkin työtään totuuden puolesta. Semmoinen tapahtuma voi olla vaikkapa kirjeen saanti.

Kerrotaanhan Buddhastakin, että kun hän oli heränyt kaikkietuun boodhipuun alla, hän kauan epäröi mennä maailmaan ihmisille saarnaamaan. „Ihmiset elävät sangsaaran harhoissa eivätkä tahdo niistä vapautua. Eivät he ikävöi neljää jaloa totuutta. Eivät he huoli kuulla jalosta kahdeksankertaisesta tiestä. Ei nirvaana ole heidän pyrkimyksensä päämäärä.” Näin suuri Buddha puheli itsekseen, arvelen viisaammaksi olla ihmisiä häiritsemättä, eikä muuttanut mieltään, ennenkuin Ishvara itse – aurinkokunnan Logos – lähestyi häntä ja rukoi häntä menemään ulos maailmaan. „Tiedä, oi viisas Buddha, että vaikka ihmiset yleensä ovat haluttomia ja laiskoja, on siellä täällä sielu, joka janoo elämän vettä ja odottaa sinun tuloasi. Siksi älä epäröi, vaan lähde ihmisten kesken ja julista sanoma neljästä totuudesta.” Näin puhui itse jumala, ja kun jumala puhui, kuinka Buddha olisi voinut häntä vastustaa? Hän tunsikin inspiratsioonin nousevan hengessään ja läksi sauva kädessä vaeltamaan ihmisten teitä.

Aina kun uskomme heikkenee ja alakuloisina katselemme kylmää maailmaa, täytyy jumalan tällä tavalla lähestyä meitä ja kolkuttaa sydämenne ovelle. Ja ihmeellinen jumala on, sillä aina hän tulee ja voittaa sydämemme uudestaan. Ja hänen tulonsa tapahtuu usein näkyväisessä muodossa, esim. kirjeen tai ihmisen rohkaisevissa sanoissa.

Iloisilla ja rohkeilla haaveilla täyttyi mieleni, kun luin – –:n yllä olevan kirjeen. „Voisiko olla mahdollista”, ajattelin, „että meidän teosofimme täällä Suomessa tuntisivat niin suurta luottamusta minua kohtaan? Voisiko olla mahdollista, että he niin tuntuvalta tavalla tahtoisivat auttaa eteenpäin minun työtäni?” Ja vaikka ymmärrykseni kuiskasi korvaani, ettei se ollut mahdollista, olin sydämessäni sanomattoman kiitollinen hänelle, jonka mieleen tuuma oli juolahtanut, ja olin valmis toistamaan Tertullianuksen sanat *credo, quia absurdum* – uskon, sentähden että se on järjetöntä.

Olenhan elämäni taipaleella tehnyt monenlaisia kokemuksia. Ja monet kokemukset, joita toiset ovat tehneet, ennenkuin ovat teosofeiksi tulleet, on minun täytynyt tehdä teosofina. Astuinhan teosofiaan melkein suoraan lapsuuteni maailmasta. Sielullinen neitsyeellisyys, lapsellinen luottavaisuus oli minulla koskemattomana, kun teosofiksi tulin. Vasta silloin alkoivat minulla varsinaiset elämäntaistelut, joten en osannut tuoda mukani teosofian palvelukseen sitä kokemusta, jota aika-ihmisillä on. Sentähden ehkeivät kokemukseni olekaan muodostuneet aivan samanlaisiksi kuin ihmisten yleensä. Ne jotka kesällä kuulivat minun kertovan muistoja elämästäni, saattoivat ehkä huomata tämän.

Muuan katkera kokemus, joka usein elämässäni on uudistunut, on johtunut siitä, että olen liiaksi luottanut ja uskonut ihmisiin. Tietysti tuo uskoni on myös hankkinut minulle elämäni ihanimmat kokemukset, mutta samasta maljasta olen saanut juoda katkerata myrkkyäkin. En kuitenkaan ole sitä uskoa sielustani tappanut, vaan olen surrut, jos synkkinä hetkinä se on sielustani häipynyt. Siinä uskossa näen nim. teosofisen hengen. Olla teosofi on minusta samaa kuin tehdä työtä epäitsekäessä hengessä, ilman persoonallisia tarkotuserperiä. Teosofi on rehellinen ja vilpitön ihminen, joka kykynsä mukaan koettaa palvella ihmiskuntaa. Ei hän ole persoonallisesti täydellinen; omat persoonalliset puutteellisuutensa on hänellä. Personallisesti täydellinen olento olisikin minusta epäiltävä. Mutta hänessä on inhimillinen minä herännyt ja se merkitsee, että hän ei ole enää itsekkäitä tarkotuserperiä tavoitteleva olento; hän tahtoo palvella totuutta, hän tahtoo rakastaa ihmisiä. Ja kun hän itse on ihminen, hän uskoo ihmiseen toisessa. Ja siinä uskossa hän välistä pettyy. Hän pettyy joko ihmisen suhteen toisessa taikka sillä tavalla, että huomaa toisten epäilevän hänen tarkotuksiaan.

Tämä jälkimäinen kokemus on varsin katkera. Omasta elämästäni tiedän, että ihmisten on miltei helpompi uskoa haaveita kuin tosiasioita. Itsestäni esim. olen huomannut monen uskovan kaikenlaista olematonta hyvää: että esim. olen persoonallisesti täydellinen ja mallikelpoinen ja ties kuinka lähellä Mestarin arvoastetta. Mutta jos on tullut kysymys aivan luonnollisista teosofisista edellytyksistä – siitä esim., että elämäni sisältö ja vaikutin on epäitsekästä laatua, – silloin olen huomannut monen aivankuin siveellisesti loukkaantuvan paljaasta semmoisesta olettamuksesta. En malta olla mainitsematta pari esimerkkiä.

Kun v. 1908 otin Teosofisen Kustannusliikkeen hoitaakseni ja huolehtiakseni siitä kuin omastani ainakin, syytettiin minua eräiltä tahoilta ties minkälaisesta ahneudesta ja rahanhimosta. „Ervast tahtoo liikkeen avulla maksaa velkansa ja tulla rikkaaksi. Kyllä hän on niin viisas, että hän ymmärtää liikkeen tulevan kannattamaan, vaikka se nyt on velallinen.” Jopa sain kuulla, että minulla oli „25,000 vanhoja lukuvelkoja”.

Tosiasia oli, ettei minulla ollut penniäkään velkaa ja että sain kovasti otella itseni kanssa, ennenkuin siihen määrään saatoin muuttaa entisen elämän järjestykseni, että sekaannuin taloudellisiin ja ulkonaisiin asioihin. Tuskin sittenkään olisin sitä tehnyt, ellei sisäiseltä taholta olisi inspiroitu ja käsketty: „pelasta kustannusliike ja aseta se hyvälle pohjalle.”

V:sta 1907 lähtien olen ollut Suomen Teosofisen Seuran ylisihteerinä. Monta kertaa olen tällä ajalla tullut huomaamaan, että jotkut epäilevät minua kunnianhimosta ja vallanhalusta. Eräässä vuosikokouksessa nimenomaan näytettiin minulle, että olin toiminut itsevaltaisesti ja suorastaan Seuramme sääntöjä vastaan. „Näkeehän sen Ervastin käytöksestäkin, että hän on vallanhimoinen: hermostuu, jos vähänkin moititaan.”

Tosiasia on, etten lainkaan omasta halustani ole tullut „ylisihteeriksi”. Ennenkuin Seuramme perustettiin, koetin voitavani parin henkilön suhteen, että jompikumpi heistä suostuisi sitä virkaa vastaanottamaan ja lupasin olla heille avuliana kielellisissä y. m. suhteissa. He eivät suostuneet. Itseäni pidin monesta syystä aivan sopimattomana julkiseksi edustajaksi enkä olisi ryhtynyt virkaan, ellei sisästäpäin olisi inspiroitu ja käsketty: „ole paikalla, kunnes soveliaampi ilmaantuu.” Muuten olen lohdutuksekseni huomannut, että esim. Saksan ylisihteerinä, toht. Steineriä, Saksan T. S:n viime vuosikokouksessa niinkään syytettiin Seuran sääntöjen laiminlyömisestä; jopa uhattiin oikeudenkäynnillä.

Ja vielä esimerkki. Kun v. 1910 ryhdyin tähän meidän päämajahankkeeseen, uskoin kaikkien teosofien suuresti ilostuvan, että saataisiin työllemme kauan toivottu keskus, josta aatteet leviäisivät. Sen sijaan huomasin jo heti seuraavassa vuosikokouksessa, että monet ystävät kerrassaan paheksuivat, että olimme käyttäneet nimitystä „päämaja” hankkeesta, joka ei virallisesti ollut Seuran alkuunpanema, ja kielsivät Seuralla olevan mitään tekemistä „herra Ervastin yksityisten huvilahommien kanssa”. Ja omavaltaisesta menettelystä minua moitittiin, vaikkei ollut aikomuksenikaan saattaa Seuraa minkäänlaiseen esim. rahalliseen vastuunalaisuuteen hommastani.

Päinvastoin oli tosiasia, että olisin pitänyt mielettömänä omalla vastuullani ryhtyä köyhänä miehenä näin suureen taloudelliseen yritykseen, ellen tässä tapauksessa niinkuin edellisissä olisi saanut inspiratsionia ja käskyä sisästäpäin: „valmista työlle keskus ja työntekijöille koti.” Silloin luotin siihen, että asia tulee menestymään.

Ja tosiaan! Vaikka kaikista tässä mainitsemistani tehtävistä minulla on ollut paljon huolta ja vaivaa, ovat kaikki samalla tuoneet minulle suurta iloa ja uskoa. Kustannusliikkeen kanssa sain käsiini Tietäjän, joka luonnollisesti on omani ja joka ennen „ei kannattanut”, niin että minulle olisi voitu maksaa palkka työstäni, mutta joka nyt on hyvällä pohjalla. Teosofisen Seuran ylishteerinä olen saanut osakseni niin paljon rakkauden osotuksia Seuran jäsenten puolelta, että tosiaan olen ollut tilaisuudessa näkemään, mitä kauniita hedelmiä teosofinen työ on kantanut. Ja lopuksi olen toden teolla tästä „päämajasta” saanut kodin – kodin itselleni ja niille ystäväilleni, joiden seurassa eläminen on minulle mieluista.

Jos siis kysytään, mitä vastaan tuohon – —:n kirjeessä esitettyyn ehdotukseen, en osaa sanoa mitään. Olen vain kiitollinen. „Päämajamme” ei ole Seuran oma eikä virallisesti voine siksi tullakaan vielä. Se on toistaiseksi minun „yksityisomaisuuttani”. Ja koska sen todellinen tarkoitus aikaa myöten näkyy selvenevän yhä paremmin sekä minulle että toisille, lienee paras asiain nykyinen tila. Kaikki avustus ulkoapäin on niin muodoin tavallaan apua minulle persoonallisesti ja lähtee suorastaan luottamuksesta minuun ja työhöni. En siis mitenkään tahdo enkä saata kehottaa ketään auttamaan minua, vaan uskon lujasti omiin voimiini ja hyvään onneeni.

Ja ovathan sitäpaitsi monet, monet muistamalla „Maakassaa” (kuten aina näkyy „Tien varrelta” otsikon alla) olleet minulle avuliaita „päämajamme” kuntoon saattamisessa ja sen velkojen pikku lyhentämisessä.

*

Matti Kurikka on eräässä äskeisessä New-Yorkin uutisten numerossa tullut siihen johtopäätökseen, että P. E. Kalevala-selityksissään on iskenyt kerrassaan kiveen. Saattaa niin olla Matti Kurikan ja monen muunkin mielestä, enkä minä kiellä kenenkään oikeutta arvostella sanojani niin ankarasti kuin taitaa. Olen muuten aivan yhtä mieltä ystäväni Kurikan kanssa siitä, että suomalaiset olivat enemmän runoilijoita kuin ajattelijoita. Suomen kansa ei tosiaan ole synnyttänyt semmoisia mahtavia ajattelijaneroja kuin esim. Shankaraatshaarja, Platon, Spinoza, Kant. Mutta tämä ei ollenkaan merkitse, ettei Suomen kansalla olisi ollut tietoa viisaudesta. Ei filosofia ole ainoa jumalallinen viisauden ilmaisutapa. Monen mielestä runous on korkeampaa viisauden ilmennystä. Filosofia näet vetoo alempaan järkeemme, runous vertauskuvillaan korkeampaan. Olen vakuutettu siitä – eikä tätä Matti Kurikkakaan epäile, – että Suomen kansan muinaisilla tietäjillä oli hallussaan avaimet moniin luonnon salaisiin aarraittoihin.

Tahdon vain huomauttaa yhdestä väärinkäsityksestä Matti Kurikan arvostelussa. Hän otaksuu, että minä olen selittänyt Kalevalaa sillä tavalla, että olen koettanut sovittaa siihen „intialaisia jumaltaruja” ja intialaiset uskonkappaleet päässä tehdä Kalevalan sankareista jumalolentoja. Tässä M. K. erehtyy.

Olen saanut Kalevala-selitykseni *katsomalla*. Olen ajatellut näin: koska Kalevala on täynnä kertomuksia aivan luonnottomista, järjettömistä, yliluonnollisista asioista, ei Kalevala saata puhua paljastaan fyysisistä tapahtumista. Mistä se siis puhuu? Siitä on otettava selvä. Ja kun olen käyttänyt hengen silmää, olen nähnyt mitä olen kertonut (ja paljon enemmän vielä). Ja kun kerran olen nähnyt, että Kalevala puhuu mysterioista – samoista mysterioista kuin muutkin „pyhät kirjat”, miksikä en silloin joskus olisi vertaillut Kalevalan esitystä esim. intialaiseen?

Enhän väitä, että silmäni olisi erehtymätön. Pois se. Mutta en liioin usko *voivani* nähdä aivan hullusti. Olihan muuten tohtori R. Steiner aivan omin päin tullut jokseenkin samoihin johtopäätöksiin Kalevan sankareista, kuten ilmeni hänen luennossaan Kalevalasta viime keväänä Helsingissä.

*

Taas on sota puhjennut. Kuinka suureksi se syttyy, kuinka laajaksi se leviää, ei vielä saata sanoa. Onhan sitä ennustettu ja onhan paljon mullistuksia Europassa ennustettu tapahtuvaksi lähimmässä tulevaisuudessa. Uutta aikaa on valmistettava. Rauha on saatava maailmassa vallitsemaan. Elämme uuden sivistyksen aamunkoitteessa. Saa nähdä, mitä osaa Suomi tulee siinä työssä näyttämään.

Nyt on tärkeätä, että järkevät ihmiset pysyvät tyyneinä ja rauhallisina. Tunteiden ei pitäisi saada houkutella heitä millekään puolelle. Tasapaino mielessä olisi säilytettävä. Puolueettomalle järjelle tulee vielä oma osansa näyteltäväksi tulevaisuuden draamassa.

*

Salaisen Opin kolmannen niteen, joka lokakuun alussa lähetettiin maksaneille tilaajille, olin aikonut lähettää maksamattomille tilaajille postietuannilla, mutta kun huomasin niiden luvun nousevan 200:een, katsoin paremmaksi huomauttaa kiertokirjeessä. On näet ollut ikäviä kokemuksia etuaneista; kylmäverisesti kirjoitetaan päälle „ei lunasteta” ja pyöräytetään takaisin. S. O:n etuanti maksaa meille 67 penniä, joten postirahoihin olisi mennyt Smk. 134:–. Tietysti monet olisivat lunastaneet, mutta tappiotakin olisi voinut tulla. Toivon, että kaikki, jotka rehellisesti olisivat etuannin lunastaneet, suovat minulle anteeksi viivytyksen ja vaivan, joka täten heille aiheutui. Ensi vuonna järjestetään Salaisen Opin tilaus selvemmin.

Joulukuu, s. 452-458

Ihmisen sielu vaikeroi ja huutaa: oi missä on vapahtajani? Olen epätäydellinen, syntinen ja huono. Kamppailen, taistelen ja ponnistan, mutta en muutu, en paremmaksi tule. Luonteeni pysyy samana tänään kuin eilen, samana huomenna kuin tänään. Ei ihminen omin voimin saata pelastua. Ken nostaa minut itsekkyyden ja tietämättömyyden kuilusta? Missä on vapahtajani?

Kirkollinen teologia neuvoo: ei ole muuta perustusta laskettu kuin se, mikä laskettu on maailman alusta: Jeesus Kristus. Jeesus on ainoa vapahtaja, ainoa joka kykenee ihmissielun nostamaan kadotuksen vallasta. Jeesus on totinen ihminen ja totinen Jumala ja sentähden hän on ihmiskunnan pelastaja. Usko häneen, niin tulet autuaaksi. Joulukuu on käsillä, Jeesuksen juhla, anna nyt sielusi hänelle.

Ihmisen järki väittää vastaan: voinhan uskoa, että Jeesus Kristus niminen henkilö on elänyt maan päällä, vaikkei se olisikaan vielä aivan todistettu historiallisesti, mutta silloin hän tietysti on ollut ihminen kuin muut. Ei avaruuskien Jumala ole saattanut supistua yhteen ihmiseen pienellä maapallolla – koska

Jumala on kaikkialla – eikä Jeesus siis voinut olla itse Jumala. Ja kun hän kerran oli ihminen, kuinka silloin uskoni häneen, toiseen ihmiseen, voisi minut vapauttaa ja pelastaa?

Ihmisen sydän lisää: sitäpaitsi tunnen päältäni, että vapahtaja, jota kaipaam, ei saa olla ihminen. Minähän olen ihminen, ja jos ihminen on jumalallista alkuperää, olen ihmisenä Jeesuksen vertainen. Ei ihminen voi ihmistä pelastaa. Jokaisessa ihmisessä on jotain epätäydellistä. Mutta sieluni kaipaa täydellistä. Se kaipaa sitä vapahtajaa jota ei koskaan kiusata, koska hän on ikuinen rauha, täydellisyys ja muuttumattomuus.

Kuuluu välillä ääniä. Materialismi: ei ole muuta kuin se mitä on. Luota omiin voimiisi. Skeptisismi: miksikä ollenkaan ponnistaa? Olethan hyvä semmoisena kun olet. Pintapuolinen uskonnollisuus: ota Jeesus Kristus esimerkiksi jokapäiväisessä elämässäsi ja seuraa häntä. Teosofismielinen suvaitsevaisuus: ota kuka tahansa Mestari sankariksi ja ihanteeksesi, ihaile ja palvele häntä.

Ihmisen sielu valittaa: oi te ette ymmärrä minua. Minulla ei ole voimaa, ei halua, ei intoa. En voi ihmiseen sillä tavalla uskoa. Ihannetta en näe, sankariutta en löydä. Mutta ikävöidä minun täytyy, ikävöidä jumalallista, ikävöidä sitä täydellistä, joka minut epätäydellisyydestä irrottaa, ikävöidä sitä rauhaa, joka tuskasta ja levottomuudesta minut pelastaa, ikävöidä sitä vapahtajaa, joka minut itsestäni päästää.

Nyt jumalallinen teosofia kuiskaa: ah sielu, joko siinä kohdassa olet, että olet itseesi väsynyt? Tiedä, että totinen vapahtaja on sinussa itsessäsi: Isä Jumala, joka ei koskaan ihmisenä ole elänyt maan päällä, koska hän aina elää ihmisissä, Isä, joka on täydellinen, ikuinen, muuttumaton, Isä joka on Jumala. Usko häneen ja heitä itsesi. Älä enää rakasta itseäsi, rakasta Isää. Älä huolehdi epätäydellisyydestäsi, Isä on täydellinen. Älä ole tuskainen äläkä levoton, Isässä on rauha.

Kuka sitten Kristus oli?

Hän oli ihminen niinkuin sinä, mutta hän löysi Isän. Kun sinä löydät Isän, tulet sinäkin Kristukseksi. Et heti ole valmis, pois se, mutta Kristus sinussa syntyy, Kristuselämä sinussa alkaa ja kun se kukkaansa kehittyy, olet Jeesuksen kaltainen.

*

Tahtoisin sanoa sanan suoraan sydämestäni nuorille. Monet nuoret harrastavat meidän päivinä teosofiaa. Vuosi vuodelta niiden lukumäärä kasvaa. Elämme semmoisessa ajassa, että totuuden etsintä on ilmassa. Kristushengen vuodatus on suuri ja runsas ja moni nuori tulee siitä osalliseksi. Miksikä ainoastaan vanhemmat ihmiset olisivat nöyrät sydämestään ja vilpittömät ja rakastavaiset? Voihan nuorekin sydän olla puhdas, niin että hän näkee jumalan? Sitä aina olen uskonut ja vielä uskon, vaikka katkeriakin olen kokenut.

Te nuoret, tiedättekö, mikä tosi teosofinen henki on – tosi Kristushenki, totuuden pyhä henki? Tiedättekö, mihin se teitä velvottaa?

Se velvottaa teitä ajattelemaan omaa elämääne ja mahdollisesti sitä muuttamaan. Älkääkä nyt luulko, että mitään ulkokultaista saarnaa saarnaan. En erityisiä „syntejä” ajattele. En „synnitöntä” ihmistä tahtoisin nähdäkään, eikä se ole ihanteeni. Tiedänhän minä, että kaikki olemme „syntisiä”, koska kerran täällä olemme. „Syntiä” ajattelenkin kauniimmin, kuin monet jumaluusoppineet (kts. esim. „Suuret Uskonnot”, viimeinen luku).

Vaan tarkotan aivan toista. Tarkotan paljon suuremmoisempaa asiaa kuin „synnittömyyttä”. Tarkotan koko teidän elämääne, sen perusvaikuttimia ja toimia.

Tahtoisin antaa teille uuden käskyn: „palvelkaa jumalaa, mutta älkää palvelko jumalaa sunnuntaisin”!

Ja kuulkaa nyt, mikä on tämän käskyn „esoteerinen merkitys”.

„Palvella jumalaa” on tehdä työtä totuuden, s. o. ihanteen puolesta ja ihmiskunnan hyväksi; ihmissielu elää silloin korkeammassa maailmassa, hänen tajuntansa on jumalan luona.

Katsokaa ihmisten elämää! Se on niin järjestetty meidän yhteiskunnissamme, että jumalaa palvellaan sunnuntaisin. Silloin käydään kirkossa ja nostetaan mieli korkeampiin. Mutta viikon varrella tehdään työtä „toimeentulon puolesta”. Viikolla ei palvella ihannetta.

Onko tämä kaunista? Ei. Meidän yhteiskuntamuotomme on vanha ja kulunut. Se vain tahtoo meitä ajattelemaan itseämme. Muiden puolesta työskenteleminen tapahtukoon sunnuntaisin jonkinmoisena huvina tai juhlevelvollisuutena. Ja jos vakavasti katsomme tätä „jumalanpalvelusta” silmiin, on sekin muuttunut jokseenkin ontoksi omasta „autuudesta” huolehtimiseksi!

Ottakaa siis pohtiaksenne, te nuoret, jotka totuuden etsintään olette heränneet, mikä teidän velvollisuuteenne kuuluu. Älkää myykö itseänne mammonalle, sillä ei kenkään voi palvella kahta herraa. Jos tekin tyydytte totuutta ja ihannetta ajattelemaan vain „sunnuntaisin”, vain lepoheikinä, koska sitten maailma muuttuu? Jos tekin vain pidätte silmällä ruumiinne elättämisen ja sen nimessä teette mitä työtä tahansa – semmoista työtä, jota te ette tekisi, jos olisitte „vapaat valinnassanne”, – koska silloin syntyvät tänne ne uudet ihmiset, jotka uutta kulttuuria luovat? Vai ettekö tiedä, että uusi sivistys luodaan siten, että ihmiset alkavat elää ja tehdä työtä uudella tavalla, että ihmiset tahtovat tehdä semmoista työtä, jossa he ihannettaan palvelevat?

Te sanotte: maailmassa ei ole semmoista työtä! Jos teosofinen työ onkin, eiväthän kaikki voi sitä tehdä. Eivät kaikki voi puhua, kirjottaa j. n. e.

Niinkö? Minun mielestäni on teosofista työtä maailmassa kuinka paljon tahansa. Tietysti ei ole valmiita „paikkoja” ja „virkoja”, joista niin ja niin paljon palkkaa maksetaan. Pois se. Se ei olisikaan enää aivan puhdasta teosofista työtä. Sillä teosofinen työ on sitä työtä, jota työntekijä itse on mukana luomassa. Kun vanhemmat ihmiset, jotka jo ovat kiinni elämän velvollisuuksissa, perustavat teosofisen looshin ja paikkakunnallaan koettavat levittää teosofista maailmankatsomusta, silloin he tietysti tekevät teosofista työtä, sillä he itse sitä luovat. Enempää heiltä harvoin voi odottaakaan. Mutta nuoret, jotka vielä voivat elämään muuttaa, tai sitä vasta alottaa, he saattavat luoda koko elämästään teosofisen työskentelyn. Eikä tätä työskentelyä silloin pidä käsittää liian ahtaassa merkityksessä, ei sen tarvitse olla suoranaista työtä teosofisen liikkeen puolesta. Sen pitää olla työtä teosofisessa hengessä ihmiskunnan hyväksi – itsekeksittyä, itsevalittua työtä.

Tietysti tämä ei ole leikintekoa. Helppoa on „harrastaa” jotakin aatetta, kun aineellinen toimeentulo on taattu. Mutta työskennellä ihanteensa puolesta ja siinä samalla raivata tietä itsellensä aineellisesti, se ei ole leikintekoa.

Ja kuitenkin kehotan teitä siihen, te teosofiset nuorukaiset. Pohtikaa asiaa, kukin „omassa kammiossaan”. Keskustelkaa jumalanne kanssa. Mutta muistakaa, muistakaa, että lykkäätte maailman pyörää edes hiukan verran eteenpäin.

Sillä ihminen osaa sitä tehdä. Ja ihminen osaa siihen ryhtyä jo nuorena. Sen uskon ja sen tiedän.

*

Luin äskettäin muutamia numeroita. Lontoossa seisoo tätä nykyä – ja on jo kolmen vuoden aikana seisonut – 49,218 taloa tyhjänä. Helsingissä, jonka asukasluku on ehkä 120,000 on tuskin 10,000 taloa.

Viisi Helsingin kaupunkia mahtuisi siis helposti Lontoon tyhjiin taloihin. (Lontoon talojen koko lukumäärä on 616,322 ja asukasluku 6 á 7 miljoonaa.)

Lukiessani näitä numeroita muistuu mieleeni toinen tosiseikka: joka yö kuljeksi Lontoon kaduilla etsien hetken leposijaa puistoissa ja siltojen alla kolmesataa tuhatta koditonta vaeltajaa. Ajatelkaa vain tätä faktumia! Kolmesataa tuhatta koditonta ihmistä, joilla ei ole mihin päänsä kallistaa, ei millä suojella itseään pakkaselta, tuulilta ja sateilta — ja heidän vieressään viisikymmentätuhatta tyhjää taloa! Kyllä todella meidän yhteiskuntamme ovat mainiosti järjestetyt.

*

Tietäjän ystäviä ja lukijoita huvittanee tietää muutamia numeroita Tietäjän levenemisestä. Omatunto-vuosina aikakauskirjaamme levisi noin 1,000 kappaletta. Ensimmäisenä Tietäjä-vuotena (1908) aikakauskirjamme tilaajamäärä nousi 1060:een. Näistä tilaajista oli 220 Helsingissä, 688 maaseudulla Suomessa ja 152 ulkomailla, etenkin Amerikassa.

Tänä vuonna (1912) on Tietäjä levinnyt Helsingissä 252 kpl., maaseudulla 888 kpl. ja Amerikassa 192 kpl. — yhteensä 1332 tilaajaa. Tietäjän tilaajamäärän kasvu on siis ollut keskimäärin vuodessa: Helsingissä 8 kpl. eli noin 3 ½ %, maaseudulla 50 kpl. eli noin 7 1/3 % ja Amerikassa (ja ulkomailla) 10 kpl. eli noin 6 ½ %. Yleinen kasvu on ollut 68 kpl. vuodessa eli noin 6 %.

Tämän tilaston mukaisesti Tietäjän pitäisi ensi vuonna (1913) saada 1400 tilaajaa, mutta toivokaamme, että Tietäjä nyt, kun se on niin suuresti laajentunut, leviää suuremmalla vauhdilla kuin tähän saakka. En ole käyttänyt mitään „puhvausta” Tietäjän hyväksi. Sangen vähän olen sitä lehdissä ilmotellut. Mielestäni aikakauskirja, jonka ohjelma on siksi vakava, kuin Tietäjän, puhuu itse puolestaan ja leviää itsestään sillä tavalla, että se kehottaa lukijoitaan sitä suosittelemaan ja sen puolesta työskentelemään. Vuosi vuodelta olen odottanut, että tilaajamäärä nousisi edes kahteen tuhanteen, mutta vielä tämä ei ole tapahtunut. Kuitenkin olen aina iloinnut siitä, että lukijain ja ystävain luku on kasvanut varmasti, joskin hitaasti.

*

Teosofinen Kustannusliikkeemme lähettää taas maailmaan muutamia uusia kirjoja. Painosta on jo valmistunut Mabel Collins'in syviin ajatuksiin inspiroiva teos *Kultaisten Porttien läpi*, hinta 1 mk. sidottuna 2:—, Svaami Viveekaanandan (”Toiminnan tien” kirjottajan) ihmeellisen kaunis ja rakkautta uhkuva kertomus suuren opettajansa Raamakrishnan elämästä: *Mestariini*, hinta 1 mk., sid. 2:—. Jouluksi valmistuu myös Annie Besantin suurteos *Aikain Väisäus*, joka sisältää lähes 300 suurta sivua, mutta jonka hinnaksi on pantu vain Smk. 3:—, sid. 4:50 (postimaksut lisää) sillä tarkoituksella, että kirja saataisiin mahdollisimman laajalti leviämään. V. H. V:n teos — toinen osa „Kristinuskon alkuperäisestä opista” — *Tuonpuoleiset vertaukset* valmistuu vasta kevääksi, mutta nyt ilmestyy samalta tekijältä pienempi kirja *Onko Kristus historiallinen todellisuus?*, joka kirja ansaitsee mitä suurinta huomiota hämmästyttävän sisältönsä takia. Sen hinta on Smk. 2:—, sid. 3:—. Toinen suomalainen alkuteos on H. V:n näytelmämuotoon kirjoitettu *Pyramidin rakentajat* — uuden kirjailijan esikoinen. Hinta Smk 1:—, sid. 2:—.

Vieraskielisistä kirja-uutuuksista suositan joulu-ostoksia tehtäessä seuraavia, jotka voidaan tilata Kustannusliikkeen kautta:

Annie Besant, *Initiation*, the perfecting of man. Hinta Smk. 3:75.

Annie Besant, *Ideals of Theosophy* (erittäin hyvä). Hinta Smk. 3:—.

Annie Besant, *Theosophy* (The People's Books, n:o 76). Hinta 90 p.

Mabel Collins, *The transparent jewel*. Hinta Smk. 3:—.

Rudolf Steiner, Helsingin luennot. *Die geistigen Wesenheiten in den Himmelskörpern und Naturreichen* (ainoastaan T. S. jäsenille). Hinta Smk. 11:—.

Rudolf Steiner, *Ein Weg zur Selbsterkenntnis des Menschen in acht Meditationen*. Hinta Smk. 2:70.

Rudolf Steiner, kolme mysteriodraamaa: *Die Pforte der Einweihung, Die Prüfung der Seele ja Der Hüter der Schwelle*, kunkin hinta Smk. 3:40.

Hintoihin tulee 10 % lisää postimaksuja varten.

*

Kaikille Tietäjän lukijoille toivotan sydämestäni onnellista ja rauhaista joulua! Lämmin kiitos tästä vuodesta! Iloisiin näkemisiin tammikuussa 1913!

TIETÄJÄ 1913

Toimittajalta

Tammikuu, s. 1-7

Kuinka välinpitämättömänä se maapallo, joka kantaa meidät povellaan, kiittää halki avaruuksien ikuisessa tanssissaan auringon ympäri! Mykkänä se katselee meidän kiireitämme; ei se ilojamme ihaile eikä se valituksiimme vastaa. Se kulkee omia ratojaan ja yhdentekevä sille on ihmislasten elämä ja ihmislasten kuolema.

Mitä vaihteluja se tuntee omassa elämässään? Niitäkö vain, että se kääntää milloin kasvonsa milloin jalkansa auringon lämpöä kohti ja samalla peittää poispäisen puoliskon ruumistaan lumivalkoiseen vaippaansa? Me ihmiset pystytämme sen tielle rautaisia ovia. Aina kun se kierroksen on tanssinut, on ovi sen edessä. Ja oven läpi kuljettuaan alkaa sille uusi kierros. Me nimitämme sitä ovea, jonka kautta maapallomme vastikään on pyörinyt, nimellä *vuosi 1913 j. Kr.* Vähän, vähän ehti maapallolle itselleen tapahtua kahden oven välisellä tanssikierroksella, mutta kuinka paljon se on saanut nähdä uutta tapahtuvan ihmislasten elämässä, jotka sen povella tanssivat. Joka ainoa pikku pyöräys – ja niitä on 365 yhdessä ovenvälisessä kierroksessa – tuo mukanaan uusia iloja ja uusia suruja ihmisten lapsille; joka pyöräyksessä maapallo kuulee nauvoja kalkutettavan tuhansiin ruumisarkkuihin ja tuhansien vastatulleiden ensimmäinen kerran kirkaisevan.

Missä harhassa tosiaan me ihmislapset elämme! Me elämme ajassa ja riipumme kiinni ajasta, ja aika on meistä ainoa todellisuus. Aika kaikki muuttaa. Se tekee itkevästä lapsesta nauravan nuorukaisen ja nauravasta nuorukaisesta vapisevan vanhuksen, jonka kyynel on kuivunut, jonka nauru on kaikuunsa kuollut. Se tempaa vanhuksen hautaan ja antaa lapsen uudestaan syntyä. Kuinka mahtava on Aika, kuinka salaperäisen ihmeellinen! Me olemme polvillamme sen edessä ja me kumarramme ja palvelemme sitä. Oi Kronos Saturnus, sinä jumalista vanhin!

Ja kuitenkin Aika on harhoista suurin. Sillä missä on aika, missä sen todellisuus? Emme yhdestäkään sen hetkestä kiinni saa. Luulemme elävämme nykyisyydessä, mutta nykyisyyttä ei ole. Nykyisyys on olematon silta menneisyyden ja tulevaisuuden välillä. Jokainen hetki on mennyttä, jokainen hetki on tulevaa. Mutta mennyt ei enää ole ja tuleva ei vielä ole. Aika on viiva, jonka toinen puoli katoaa menneisyyteen ja toinen tulevaisuuteen ja kumpikaan ei todellisuudessa ole. Aikaa ei ole. Aika on harhaa. Kuka kykenee todistamaan, että Aika on olemassa?

Ah meitä ihmislapsia, missä me siis olemme ja elämme? Missä, missä?

Kuulkaa te kaikki, jotka kiellätte Jumalan ja hengen ja ikuisen tajunnan ja kuolemattoman elämän:

Me ihmiset – ja kaikki mitä olemassa on – me elämme ajan ylä- ja ulkopuolella, ajan harhasta riippumattomina. Me elämme ikuisuudessa. Me emme ole ajan, vaan ikuisuuden lapsia. Ikuisuus on meidän äitimme. Äärettömyys on meidän isämme. Me elämme ikuisessa läsnäolon nykyhetkessä, sillä menneisyys elää meissä muistona ja tulevaisuus toivona. Menneisyys ei ole harhaa, sillä se yhä elää meissä,

tulevaisuus ei ole olematonta, sillä se varmasti meissä syntyy. Aika on todellista, sillä me lahjotamme sille ikuisen elämän.

Sentähden älkäämme kiittäkö aikaa, älkäämme sitä panetelko! Me itse olemme jumalina suuremmat kuin se. Ei meidän tarvitse sitä jumaloida. Epäjumalankuvia älkäämme itsellemme luoko. Me olemme ikuisia.

*

Minkä kirjan V. H. V. nyt on kirjottanut! *Onko Kristus historiallinen todellisuus?* Monta lukijaa se jo on hämmästyttänyt. Eräskin kysyi: „olemme tottuneet luottamaan salatieteellisiin tiedonantoihin. Mrs. Besant väittää kirjassaan „Kristinuskon salainen puoli”, että Jeesus eli noin sata vuotta ennen Kristusta. Olemme otaksuneet tämän todeksi. Nyt V. H. V. uudessa kirjassaan koettaa todistaa – ja todistelut siv. 96 ja seur. tuntuvat sangen sitovilta, – että evankeliumein Jeesus Kristus *ei* ole voinut elää 100 vuotta aikaisemmin. Kumpaanko nyt on uskominen? Salatieteelliseen näkemykseen vaiko historialliseen tutkimukseen? Eikö Mestarinkaan selvänäköisyys riitä ratkaisemaan asiaa? V. H. V. näkyy viittaavan siihen suuntaan sivulla 95.”

Minä olen myös lukenut V. H. V:n kirjan ja tunnen tietysti muutenkin hänen kantansa, joka samalla on omani. Kuitenkin tahtoisin varustaa kirjaa esipuheella, jossa lyhyesti toistaisin näkökantamme ydinkohdat. V. H. V. on kyllä puhunut kaikista asioista, mutta kukaties ei aina sillä tavalla, että lukija heti huomaisi arvotuksen ratkaisun. V. H. V. onkin ymmärtääkseni tahtonut esittää, kuinka vaikeasti ratkaistavissa on kysymys historiallisesta Kristuksesta, jota vastoin minä esipuheessani tahtoisin koettaa sitä ratkaista.

Ennenkuin nyt ryhdyn selvittämään pari seikkaa, tahdon – antaen tunnustukseni kysyjän huomautukselle – vakavasti sanoa, että V. H. V:n lause sivulla 95 („Mestarinkin mahtaa olla vaikea paljaalla näkemisellä löytää oikea asianlaita”) nähtävästi on enemmän asian vaikeutta kuvaava kuin tieteellisen tarkka. Sanojen valinta ei ole onnistunut. Tieteellisesti katsoen väite on väärä, sillä kysymys Kristuksen historiallisuudesta on epäilemättä selvästi ratkaistu semmoisen olennon tietämiskyvylle, jota me nimitämme Mestariksi. Kirjan tekijä on kirjottaessaan tarkemmin harkitsematta käyttänyt sanaa „Mestari” tavallista yleisemmässä merkityksessä, sillä teosofisessa kielenkäytössä Mestari juuri merkitsee ihmistä, jonka silmälle ei ole mitään salaisuutta aurinkokunnan viidellä alemmalla tasolla. Meidän tulee vain muistaa, että Mestarit eivät olekaan ilmottaneet meille kysymyksen oikeata ratkaisua. Mitä olemme salatieteellisesti saaneet kuulla perustuu erilaisten opetuslasten näkemyksiin ja tutkimuksiin, vaan ei nojaudu Mestarein auktoritetiin.

Mrs. Besant, Mr. Leadbeater y. m. uskovat ja väittävät siis, että Kristus eli 105 vuotta e. Kr. ja että Uuden Testamentin kirjat hänestä puhuvat, joskaan eivät joka kohdassa ole historiallisesti luotettavia (esim. kuolemantavan suhteen). He uskovat myös, että hän syntyi jälleen Apollonios Tyanalaisena, joka eli ajanlaskumme alussa eli siihen aikaan, jolloin tavallisesti otaksutaan Kristuksen eläneen.

Toiselta puolen tohtori Steiner ja hänen koulunsa uskoo ja väittää, että Kristus eli ajanlaskumme alussa – aivan niinkuin kirkko opettaa – ja että evankeliumit y. m. kertovat hänen elämästään historiallisen tarkasti; niinpä kuolemakin on oikein esitetty. Hän ei ole syntynyt jälleen Apollonios Tyanalaisena, koska hän yleensä ei enää ruumistu. Hänen inkarnatsiooninsa eli ruumistuksensa oli ainoa laatuaan.

Tässä on kaksi salatieteellistä kantaa, jotka näennäisesti ovat keskenään ristiriidassa. Ennenkuin koetamme salatieteellisesti ratkaista, kumpi on oikeassa, on luonnollista, että valitsemme V. H. V:n viittooman tien ja kysymme, mitä historiallistieteellinen tutkimus sanoo asiasta.

Ja näin vastaa historiallinen tutkimus ja raamatunkritiikki nykyisellä kehitystasollaan:

Historiallisesti on vaikea, miltei mahdoton ratkaista, onko Kristus ollut olemassa. Historia ei hänestä puhu. Paavali, jonka olemassaolo on historiallinen, ei ole häntä tuntenut eikä yleensä puhu fyysisestä Kristuksesta. Juutalainen historioitsija Josefus ei häntä mainitse. Roomalaiset ja kreikkalaiset senaikuiset kirjailijat eivät häntä tunne. Ainoat todistuskappaleet ovat evankeliumit. Mutta historiallisina lähdekirjoina ne ovat ristiriitaisia, tekaistuja, paikotellen historiallisesti mahdottomia. Ainoa todellinen alkuteksti evankeliumeissa on eräät Jeesuksen puheet ja vertaukset. Nämä „Herran sanat” ovat sitä laatua, että ne selvästi kuuluvat siihen aikaan, jolloin Kristus yleensä otaksutaan eläneen. Juutalaiset kirjoitukset tosin puhuvat eräästä Jeesuksesta, joka olisi elänyt noin 100 vuotta e. Kr., mutta jos evankeliumein Kristus on historiallinen henkilö, on hän epäilemättä elänyt ajanlaskumme alussa eikä 100 vuotta aikaisemmin.

On tieteellinen suunta, joka kokonaan kieltää Kristuksen olemassaolon historiallisesti. V. H. V. siitä kirjassaan puhuu, mutta ei asetu itse sille kannalle. Päinvastoin hän varsinkin kirjansa loppuluvussa erinomaisen kauniisti ja valaisevasti näyttää, että evankeliumein Kristus kaikesta huolimatta on historiallinen henkilö. „Herran sanat” eivät ole tekaistua korutavaraa. Niiden omaperäisyys, niiden taiteellinen yksinkertaisuus, niiden muistiinpainuva eheys eivät saata olla kotoisin muualta kuin elävän yksilön rikkaasta sielusta, joka yhtä suuressa määrin omasi tietäjän tyhjentyttömän viisauden kuin runoilijan lennokkaan nerokkuuden.

Palataksemme selvänäkijöihimme olemme siis tulleet seuraaviin johtopäätöksiin:

Jos Mrs. Besant y. m. luulevat, että heidän näkemänsä Kristus on sama, josta evankeliumit puhuvat, he erehtyvät. (Kts. siv. 96 ja seur. V. H. V:n kirjassa.) He erehtyvät nimittäin, jos luulevat *hänen* eläneen 100 vuotta e. Kr. He ovat oikeassa myöntäessään, että evankeliumit eivät joka kohdassa ole historiallisia.

Jos tohtori Steiner y. m. luulevat, että evankeliumit ovat historiallisia esityksiä Kristuksen elämästä, he erehtyvät. Hän ja hänen kannattajansa ovat oikeassa väittäessään, että evankeliumein Kristus eli maan päällä meidän ajanlaskumme alussa.

Nyt olemme pakotetut kysymään: miksi selvänäkijät näkevät eri tavalla? Onko jompikumpi ehdottomasti väärässä?

Ja tähän kysymykseen minä annan salatieteellisen vastauksen: kumpikaan ei ole väärässä.

Kuinka tämä on ymmärrettävissä? Aivan yksinkertaisesti seuraavalla tavalla:

On ollut olemassa kaksi Jeesusta. Toinen oli juutalaisessa Talmud-kertomuksessa mainittu, *Jehoshua ben Perachja*, toinen evankeliumeissa kuvattu *Jehoshua ben Joseph*. Molemmat olivat suuria sieluja, kansansa vihittyjä opettajia.

Edellisen kautta *vaikutti* se Mestarein Mestari, jota itämailla kutsutaan Boodhisattvaksi ja josta Annie Besant puhuu, kutsuen häntä myös Kristukseksi. Jälkimäisen kautta *pubui* se Logoksen yli-inhimillinen tajunta, jota evankeliumit ja niiden kanssa toht. Steiner kutsuu Kristukseksi ja joka ei koskaan ole mihinkään yksilöön ruumistunut, koska se ei ole inhimillinen tajunta. Tämä „Minä” puhuu jokaisen suuren Tietäjän suulla, jonka se välikappaleekseen valitsee, ja Jeesuksen Kristuksen kautta se ilmotti uuden puolen omasta mysteriostaan (kts. tästä „Suuret uskonnot”, luku XIV „Golgatan mysterio”). Jehoshua ben Perachja – se opetuslapsi, jonka ruumista Boodhisattva käytti – syntyi jälleen Apollonios Tyanalaisena.

Nyt älkäämme luulko, etteivät sekä Mrs. Besant j. n. e. yhdeltä puolen, että toht. Steiner j. n. e. toiselta puolen tietäisi molempien „Kristuksien” olemassaolosta. He kyllä tietävät, siitä olen vakuutettu. Mutta toinen näkee toisen suuremmaksi, toinen toisen. Tämä on ihminen näkökanta, ja jokainen on oikeutettu katsomaan asioita omalta kannaltaan, kun vain asiat ovat tosia.

Tämmöinen olisi nyt esipuheeni V. H. V:n kirjaan ja lopuksi kehotan jokainoata teosofia hankkimaan itselleen ja tarkasti lukemaan tuota meilläkin ajan vaatimaa kirjaa.

*

Teosofinen Kustannusliike lähetti tänä joulukuksi maailmaan useampia kirjoja, kolme suomennosta, kaksi alkuteosta. Suomennokset eivät kaipaa suositustani. Annie Besantin nimi on tullut rakkaaksi kaikille teosofeille. Uusi kirja häneltä merkitsee uutta voittoa teosofiselle maailmankatsomuksellemme. *Aikain viisauts* on hänen paraimpia kirjojaan, sisältörikas, monipuolinen ja kuitenkin helposti luettu. Vaikka suomennoksessa on 336 suurta sivua, olemme voineet asettaa hinnan niin alhaiseksi (Smk. 3:–) Joensuun teosofisen looshin kauniin lahjotuksen kautta.

Mabel Collins on myös saavuttanut suurta suosiota meikäläisten kesken „Valoa tielle” y. m. kirjallisten helmiensä kautta. Hänen äskettäin ilmestynyt *Kultaisten porttien läpi* kuuluu sekä puolestaan tosi inspiratsioonin tuotteihin ja nousee tässä suhteessa yläpuolelle esim. „Herääminen” kirjaansa.

Svaami Vivekaananda voitti kaikkien rohkeiden ja itseensä luottavien totuuden etsijain suosion kirjallaan „Toiminnan tie täydellisyyteen”. Nyt ilmestynyt „*Mestarin*” on viehättävän yksinkertainen ja liikuttava kertomus suuren joogin Raamakrishnan elämästä. Voineeko kukaan kyyneltymättä lukea, kuinka ihmeellisen ylevä tuon intialaisen viisaan suhde naisiin oli?

Mutta H. V:n *Pyramidin rakentajat* on suomalainen alkuteos, vieläpä esikoinen, ja siitä pitäisi ehkä lausua joku arvosteleva sana.

Kirja on näytelmän muotoon kirjoitettu, mutta nähtävästi ei ole tarkotettu näyttämöllä esitettäväksi, jonka tähden – ohimennen sanoen – sana „esirippu” olisi voinut jäädä pois lukujen lopusta. Viisi kuvaelmaa se sisältää ja jokainen antaa kuvan muinaisesta egyptiläisestä elämästä. Vaikka kirja kuvaa ihmisen sielussa liikkuvia voimia ja tunteita, on se saanut merkillisen egyptiläisen paikallisväriytyksen tekijän näyissä näkemästä suuren pyramidin rakentamisesta. Juutalaiseen kertomukseen nojaten olemme tottuneet ajattelemaan pyramidien rakentamista hirveänä kansan rasituksena Egyptissä. Sitä se myöhempinä aikoina on saattanut olla. Mutta H. V. kertoo meille, millä tavalla suuri pyramidi rakennettiin ja mikä sen aiheutti, ja ilmi elävinä astuvat silmämme eteen nuo merkilliset ajat, jotka todellisuudessa saattoivat olla semmoisia, joiksi H. V. ne kuvaa. Mutta hänen „näkyynsä” kannattaa tutustua senkin vuoksi, että siitä on oppimista oman tulevaisuutemme suhteen.

*

Taas on minulla ilo ilmottaa uuden rahaston perustamisesta. Eräs henkilö, joka tahtoo pysyä tuntemattomana, lahjotti kaksituhatta markkaa (Smk. 2,000:–) minun käytettäväkseni ehdolla, että sillä perustetaan *Teosofinen Lainarahasto*-niminen rahasto, jota toistaiseksi minä hoidan ja josta annetaan lainoja nuorille opiskelijoille, jotka aikovat työskennellä teosofisen aatteen hyväksi, sekä muihinkin teosofisiin tarkoituksiin. Lahjottajan suostumuksella olen koko summan luvannut eräälle nuorelle teosofille, joka opintoja harjottaa ja joka siis on ensimmäinen lainanottaja Teosofisesta Lainarahastosta.

Tähän rahastoon otan mielelläni vastaan lahjotuksia, jos jonkun mieli tekee sitä avustaa. Muuten tässä rahastossa ei nyt ole rahoja muutamaan vuoteen.

*

Lähetän tämän Tietäjän numeron kaikille vanhoille tilaajille ja toivon, että ne, jotka eivät vielä ole tilaustaan uudistaneet, tekevät sen hetimiten.

Helmikuu, s. 57-61

Tahdon taas palata tuohon ylen intressanttiiin Kristuskysymykseen ja tällä kertaa lisätä pari sanaa evankeliumeista. Kuten lukijat muistanevat, väitin viime kerralla, että jos muutamat selväkiijät (Besant y. m.) sanovat evankeliumein kertovan siitä Jeesuksesta, joka eli 100 vuotta e. Kr., he erehtyvät, sillä raamatunkritiikki osottaa evankeliumein Jeesuksen todella eläneen ajanlaskumme alussa; jos taas toiset selvänäkiijät (Steiner) sanovat evankeliumein olevan historiallisia esityksiä ajanlaskumme alussa eläneen Jeesuksen elämästä, he erehtyvät, sillä raamatunkritiikki osottaa, että evankeliumit eivät ole historiallisesti luotettavia.

Olen nyt tilaisuudessa täydentämään tiedonantojani selvänäkiijöittemme kannoista ja teen sen suurella mielihyvällä.

Helsingissä kävi äsken luennoimassa eräs innokas rosenkreutsiläinen, Steinerin oppilas paroni C. A. Walleen, herättäen paljon mielenkiintoa taidokkailla luennoillaan. Julkisesti hän puhui aineesta „Teosofian kautta Kristukseen” (neljä luento), yksityisesti „Luomispäivistä” (kymmenen luento). En joutanut kuin yhteen ainoaan julkiseen luentoon, mutta Karma oli minulle suoepa. Juuri siinä sain kuulla evankeliumeista, ja heti ensimmäiset sanat selvittivät Steinerin kannan. „Evankeliumit eivät millään tavalla ole historiallisia dokumentteja. Niitä ei ole ollenkaan kirjoitettu historiallisten kirjojen tapaan, fyysillisiä tosiseikkoja silmälläpitäen ja toisiin lähdekirjoihin nojautumalla. Niiden synty on vallan toinen. Ne ovat kirjoitetut akaashisten aikakirjojen mukaan, toisin sanoen luonnon omasta muistista. Ja kun kysymme, miksi ne eivät joka kohdassa ole yhdenpitäviä, on vastaus: siksi että ovat kirjoitetut toisistaan riippumatta eri vihkimysten kannalta. Onhan tapana merkitä evankelijoita eri symboleilla: leijonalla, härällä, kotkalla ja ihmisellä. Tämä tarkoittaa, että esim. Markus, jonka symboli on leijona, oli läpikäynyt n. k. leijonavihkimyksen ja siltä kannalta kirjoittanut evankeliuminsa j. n. e. Tänä päivänä ei voi evankeliumeja lukea oikealla tavalla muu kuin se, joka itse myös osaa lukea akaashasta. Ainoastaan vihitty selvänäkiijä ymmärtää todella evankeliumeja ja kykenee niitä toisille selittämään.”

Siihen tapaan puhui luennoitsija, ja kun häneltä yksityisesti tiedustelin suhdettaan raamatunkritiikkiin, hän vastasi: „raamatunkritiikki ei voi päästä positiivisiin tuloksiin eikä koske asian ydintä. Evankeliumit ovat okkultisia kirjoituksia”. — „Mutta olihan alussa paljon toisiakin evankeliumeja; eivät kirkon hyväksymät neljä ole ainoat?” — „Saattaa olla, mutta mitä se asiaan koskee? Vaikka olisi ollut kaksikymmentä akaashasta kirjoitettua evankeliumia ja useimmat niistä olisivat hävinneet, niin onhan meillä järeillä nämä neljä.”

Toistan nyt tähän, mitä Mr. Leadbeater sanoo evankeliumein alkuperästä (The Inner Life, I 184-185). En muistanut tätä kohtaa kirjoittaessani tammikuun Tietäjään, mutta siitä näkyy selvästi kaksi asiaa: a) että Leadbeater on aivan toisella kannalla kuin Steiner evankeliumein alkuperän suhteen, antaen vapaamman sijan raamatunkritiikille, ja b) että hän hyvin tietää ajanlaskumme alussa eläneestä Jeesuksesta.

Näin kuuluvat hänen sanansa suomennettuina:

„Tosiasia on, että ainakaan neljä evankeliumia eivät koskaan ole aiotut historiallisesti ymmärrettäviksi. Ne perustuvat kaikki paljon lyhyempään asiakirjaan, jonka hepreankielellä on kirjoittanut Matteus niminen munkki. Tämä eli luostarissa Palestinan eteläpuolella olevassa erämaassa. Hän näyttää keksineen aatteen

laatia muutamia suuria vihkimyksen tosiasioita kertomuksen muotoon ja siihen liittää muutamia kohtia todellisen Jeesuksen elämästä, joka syntyi v. 105 e. Kr., ja muutamia erään toisen aivan mitättömän kiihkoisan saarnaajan elämästä, joka tuomittiin kuolemaan ja mestattiin Jerusalemin ulkopuolella n. 30 j. Kr.

Hän lähetti kirjoituksensa eräälle ystävälleen, joka oli suuren luostarin esimiehenä Aleksandriassa, ja ehdotti tälle, että hän tai jotkut hänen apulaisistaan muovailisi sitä ja julkaisisi sen kreikan kielellä. Aleksandrialainen abbotti näyttää käyttäneen tähän työhön joukon nuoria munkkejaan, sallien kunkin heistä yrittää itsekseen ja käsitellä ainetta omalla tavallaan. Näin laadittiin joukko kirjoja, joiden arvo oli hyvin erilaatuinen. Kukin liitti kertomukseensa enemmän tai vähemmän Matteuksen alkuperäisestä käsikirjotuksesta, mutta kukin myös lisäsi siihen sellaisia legendoja, mitä hän sattui tuntemaan tai mitä hänen makunsa ja mielikuvituksensa keksi. Neljä näistä on meillä vielä jäljellä ja niihin on liitetty kirjottajien nimet Matteus, Markus, Luukas ja Johannes. Se mainio kohta, jolla Johanneksen evankeliumi alkaa, ei ollut alkuperäisessä kirjassa vaan toistettiin muualta, sillä me huomaamme sen olleen olemassa vuosikausia ennen Kristuksen aikaa käsikirjotuksessa, joka silloin jo oli hyvin vanha.

Tuossa käsikirjotuksessa se oli yhteydessä erään Dzyanin Runoista tehdyn otteen kanssa, mikä myöskin oli käännetty kreikan kielelle.”

Koska nyt olen esittänyt Steinerin ja Leadbeaterin kannan, täytyy minun puolueettomana myös kertoa, mihin tuloksiin raamatunkritiikki on tullut.

Tieteellinen tutkimus opettaa siis tällä hetkellä näin:

On ollut olemassa kaksi alkuevankeliumia niin sanoaksemme. Toinen oli hepreankielellä kirjoitettu kokoelma „Herran sanoja” (Logia), jonka oli laatinut (munkki) Matteus. Toinen oli n. k. Markuksen evankeliumi, jonka kirjottaja ilman omaa kritiikkiä oli koonnut ja sommitellut yhteen kaikki silloiset traditsiot eli suusanalliset kertomukset, mitkä hänen korviinsa sattuivat. Hän ei tuntenut „Herran sanoja”. Matteuksen ja Luukkaan evankeliumit ovat kirjoitetut myöhemmin ja niiden kirjottajat ovat tunteneet sekä alkuperäisen Matteuksen lausekokoelman että Markuksen evankeliumin.

Johanneksen evankeliumi on vieläkin myöhemmin seipitetty. Sen kirjottaja tunsikin kolme varhempaa evankeliumia ja tahtoi laatia „henkisemmän” kirjoituksen kuin mitä edelliset olivat.

Mitään varmoja vuosilukuja ei tiedetä antaa, mutta varmana pidetään, että Markuksen evankeliumi syntyi Jerusalemin häviön aikana tai heti jälkeen, siis noin vuonna 70, ja että Matteuksen ja Luukkaan evankeliumit kirjoitettiin noin vuoden 100 tienoilla. Mitä Matteuksen alkuperäiseen Logia-kokoelmaan tulee, tiedetään kirkkoisäin maininneen, että se syntyi yksitoista vuotta Jeesuksen kuoleman jälkeen; mutta kritiikki ei ole varmentanut lukua vielä. Johanneksen evankeliumi taas on kirjoitettu aikaisemmin toisen vuosisadan alussa, siis v. 100 á 150.

Näemme tästä, kuinka kovin erilaiset ovat eri tutkimushaarain tulokset. Kun eivät nekään ole yhtä mieltä keskenään, jotka selvänäköisesti tutkivat, ymmärrämme, että kysymys on paljon monimutkaisempi ja vaikeampi ratkaista kuin luulisikaan. Sillä yksi asia on varma: jokainen tutkija, joka vilpittömästi etsii totuutta, hän pääsee jonkunlaiseen oikeaan tulokseen, vaikka hänen löytämänsä totuus ei suinkaan käsitä asian kaikkia puolia. Vasta myöhempi tutkija voi löytää sen punaisen langan, joka sitoo kaikki edellisten tutkimustulosten kukat yhdeksi kokonaiseksi seppeleeksi. Niin on tieteellisessä tutkimuksessa, ja niin on myös salatieteellisessä.

Helsingissä vieraili tammikuun lopulla toinenkin ulkomaalainen innokas teosofi, neiti Eva Blytt Kristianiasta. Neiti Blytt on oleskellut kokonaisen vuoden Teosofisen Seuran päämajassa Adyarissa, ja hänen eloisat kuvauksensa Adyarin elämästä kantoivat meidät hengessä kauas pois Pohjolan talvesta kesäiseen ihmeelliseen Intiaan. Hän piti viisi luentoa Bulevardin 7:ssä seuraavista aineista: 1) Valinnan laki, 2) Koti, ruoka ja uni tulevaisuuden sivistyksessä, 3) Adyarin mysteriokoulu, 4) Herra Buddha ja Herra Kristus, 5) Mikä vaikutus Kristuksen tulemisella on ollut nykyiseen elämään.

Neiti Blytt on Itäisen Tähtien Järjestön innokas jäsen ja hänen esitelmänsä koskettelevat kaikki suoranaisia päivän kysymyksiä. Olin tilaisuudessa kuulemaan neljä luentoa, ja vaikka neiti Blytt puhujana on hiljainen ja hillitty, olen harvoin kuullut niin sisältörikkaita ja mieltäkiinnittäviä esitelmiä. Hänen puheensa olivat täynnä uusia ajatuksia ja näkökohtia; näkyi, ettei hän ollut kuluttanut turhaan opintoaikaansa Adyarissa. Koska hän pian aikoo julkaista luentonsa norjan kielellä, koetan heti perästä toimittaa ne suomeksikin. Johtavana aatteena hänen maailmankatsomuksessaan oli, että tunteet ovat epätodellisia ja että ihmisen tulee kasvattaa itsensä pois tunteitten yliherruudesta; ainoastaan sillä tavalla hänessä herää todellinen ihmisrakkaus ja veljeys, joka ei ole sentimentalisuutta, vaan läpeensä älyllistä. Kun neiti Blytt lopuksi kiitti kuulijoitaan heidän lukuisasta ja säännöllisestä osanotostaan, hän m. m. sanoi: „ja nyt toivon Suomelle ja suomalaisille parasta, mitä osaan toivoa: että te kehittäisitte itsessänne ajatuskykyä. Kasvakaat ajattelijoiksi! Tunteet pitävät teitä kiinni itsessänne. Kun ajattelemalla voitatte itsenne, olette vapaat. Se kansa, joka oppii ajattelemaan, se tulee vapaaksi.”

Tästä edustajasta päättäen ainakin Itäisen Tähtien Järjestön työ on peräti käytännöllistä ja ajanmukaista laatua.

*

Veikko Palomaa on kirjottanut uuden kirjan nimeltä „*Elämän suurin salaisuus*”. Salatieteellinen katsaus olemisen lakeihin.” Esipuheessa hän varottaa semmoista ihmistä lukemasta hänen kirjaansa, joka ei rohkeasti ja vapaasti uskalla ajatella. Tällä hän tietenkin tarkottaa uskovaisia kristityitä, jotka hänen kirjansa sanoista voivat saada pomminiskuja, sillä ajatteleva teosofi lukee epäilemättä hänen teoksensa ilman pelkoa ja vavistusta. Palomaan tässäkin kirjassa kuvastuu hänen filosofinen lempikantansa: ehdottoman ykseyselämän kannalta erotukset hyvän ja pahan, Kristuksen ja saatanan välillä häipyvät olemattomiin.

Pidän tästä kirjasta ja suositan sitä. Palomaa on ajattelija, johon kannattaa tutustua. Filosofeja ei ole koskaan paljon maailmassa, vaikka „filosofian tohtoreita” ja „maistereita” on liikaakin, ja sentähden kansan tulisi ottaa vaari omista tosiajattelijoistaan ottaen oppia heidän opeistaan ja kannattaen heitä ja heidän työtään aineellisesti.

Maaliskuu, s. 109-110

Mr. A. P. Sinnetin kirja *The Occult World* („Salainen maailma”) kertoo pienestä, mutta sangen merkillisestä seikasta, joka tapahtui Teosofisen Seuran alkuaikoina Intiassa – siis 80-luvun alussa. Kirjan tekijä ja eräs toinen eurollalainen ehdottivat Mestari Kuthumille, että heille suotaisiin personallista opetusta salatieteessä etenkin sitä varten, että he tutustuisivat salaiseen veljeskuntaan ja sen työhön; ja että Teosofinen Seura muodostettaisiin uudelle pohjalle heidän – Mr. Sinnetin ja hänen toverinsa – johdon alle, jotta se paremmin vastaisi ajan ja länsimaalaisen sivistyksen vaatimuksia.

Näihin ehdotuksiin Mestari K. H. vastasi pitkässä kirjeessään, josta toistan seuraavan kohdan:

„Meidän mielestämme siis nämä vaikuttimet – olkootpa maalliselta kannalta aivan vilpittomia ja vakavaa huomiota ansaitsevia – tuntuvat *itsekkäiltä*. (Teidän on suotava minulle anteeksi se, mikä teistä on liian suoraan sanottu, jos kerran halunne on se, mitä sanotte – oppia tuntemaan totuutta ja saada tietoa meiltä, jotka kuulumme aivan erilaiseen maailmaan kuin missä te liikutte.) Ne ovat itsekkäät, koska teidän tulee tietää, että Teosofisen Seuran tarkoitus ei ole niin paljon tyydyttää yksilöllisiä pyrkimyksiä kuin palvella kanssaihmissiämme, ja sanalla „itseks” , joka saattaa loukata teidän korvianne, on meidän keskuudessamme erityinen merkitys, jota sillä ei voi olla teidän keskuudessanne; sentähden nyt aluksi teidän ei ole sitä ajateltava muussa kuin edellisessä merkityksessään. Ehkä te paremmin ymmärrätte meidän tarkotuksemme, kun sanomme, että meidän mielestämme korkeimmatkin pyrkimykset ihmiskunnan hyväksi tulevat itsekkyydellä tahratuiksi, jos ihmisystävän mielessä piilee varjonkaan verran halua itse hyötymään tai taipumusta tekemään vääryyttä, vaikkapa nämä taipumukset olisivat hänelle itselleen aivan itsetiedottomia. Kuitenkin te olette aina keskustelleet Yleisen Veljeyden aatteesta halventavasti, kysyneet sen hyödyllisyyttä ja kehottaneet muodostamaan Teosofista Seuraa uudelleen, niin että siitä tulisi jonkinmoinen opisto salatieteen erityiseksi tutkimiseksi.”

Otettuaan sitten puheeksi opetuslapsiuden ehdot ja vaikeudet Mestari K. H. huomautti, että Madame Blavatsky ja eversti Olcott olivat heidän opetuslapsiaan ja että Mestareilla ei ollut oikeutta eikä halua heitä syrjäyttää, lisäksi että „kiittämättömyys ei kuulu meidän paheisiimme”. Mitä taas koski ehdotusta uuden englantilais-intialaisen T. S:n perustamiseksi, Mestari K.H. kirjotti:

„Mutta uuden seuran täytyy, jos se ollenkaan syntyy, olla emäseuran haaraosasto, niinkuin on brittiläinen T. S. Lontoossa, vaikkakin sillä olisi oma nimensä, ja sen täytyy lisätä emäseuran elonvoimaisuutta ja hyödyllisyyttä edistämällä sen johtavaa aatetta, nim. yleistä veljeyttä, ynnä muilla käytännöllisillä tavoilla.”

Eivätkö Mestarin sanat ole selviä? Eikö ole selvä, mitä varten Teosofinen Seura on perustettu? Ei muutamien pelastukseksi, vaan koko ihmiskunnalle avuksi. Ei sitä varten, että muutamit ihmiset pääsisivät kehittymään adepteiksi, vaan sitä varten, että kaikkien ihmisten henkinen ja aineellinen tila kohoaisi ja paranisi. Siinä Teosofisen Seuran jalo tehtävä, joka ei ole vuosien vieressä muuttunut, vaan yhä selventynyt ja kirkastunut. Mestarit eivät muuta mielipiteitään tuulten mukana, heidän alussa määräämänsä tehtävä pysyy T. S:n tehtävänä ja jokainen loukkaus T. S:n periaatteita vastaan on loukkaus Mestarein tahtoa vastaan. Ei kellään Teosofisen Seuran jäsenellä, olkoon hän kuinka kehittynyt ja arvossa pidetty tahansa, ole pienintäkään oikeutta millään tavalla muuttaa Teosofisen Seuran periaatetta, yleistä veljeyttä ja suvaitsevaisuutta ja totuutta, joka on kaikkia uskontoja ja lahkolaisuuksia korkeampi. Tämä on kallio, jonka päälle rakennamme. Ne, jotka eivät tahdo sille kalliolle rakentaa, he luonnon pakosta joutuvat pois Teosofisesta Seurasta.

Huhtikuu, s. 169-171

Koska on kysytty, miksi ei Tietäjä ole tehnyt tarkempaa selkoa nykyisistä tapahtumista Teosofisessa Seurassa eikä edes maininnut, onko Saksan T. S. eronnut, tahdon nyt parilla sanalla ottaa asian puheeksi. Tietäjä ei viime numerossa maininnut Saksan T. S:n eroamisesta, koska silloin ei vielä ollut virallista varmuutta asiasta; nyt on tieto saapunut, että tohtori R. Steiner ja hänen seuralaisensa ovat eronneet Teosofisesta Seurasta ja muodostaneet oman seuransa, jota kutsuvat Antroposofiseksi Seuraksi. Virallinen syy tähän eroon on se, että Saksan T. S:n hallinto viime kesänä kieltäytyi antamasta looshikirjoja muutamille jäsenille, jotka samalla olivat Idän Tähdän Järjestön jäseniä, ja että se joulukuun 8 p:nä julisti, että Idän Tähdän Järjestön jäsenet eivät saa kuulua T. S:aan; jonka johdosta Seuran Päähallinto vuosikokouksessa Adyarissa päätti, että Saksan T. S:n virallinen asema seurassa lakkautetaan, koska mainitut toimenpiteet sotivat T. S:n perustuslakeja vastaan; presidentti tosin myönsi saksalaisille miettimisaikaa ja kehotti heitä

muuttamaan menettelynsä „perustuslailliseksi”, mutta vuosikokouksessaan helmikuun 2 p:nä useimmat saksalaiset tohtori Steineriä seuraten erosivat seurasta. Jällelle jääneille 14 looshille annettiin uusi osastokirja ja väliaikaiseksi ylishteeriksi määrättiin tohtori Hübbe-Schleiden.

Sanoin, että tämä oli „virallinen syy” eroon, sillä tietysti jokainen ymmärtää, että saksalaisilla oli omat syynsä kieltäessään Idän Tähtien Järjestön jäseniltä looshikirjoja j. n. e. He tietysti katsoivat siinä menettelevänsä oikein. Ovatpahan selittäneet pitkälti ja laajalti, mikä tähden eivät rakasta I. T. J:n jäseniä ja minkätähden arvelevat, että Mrs. Besant on siveellisessä rappeutumistilassa, hän kun muka ei enää tiedä eroa totuuden ja valheen välillä. Ja koettaessani asettua heidän kannalleen, katsella asioita heidän silmillään ja tuntea heidän tunteillaan, minä ymmärrän heitä enkä heitä tuomitse, sillä kun ihminen tuntee vastenmielisyyttä toista kohtaan, hän on taipuvainen suurentamaan toisen vikoja, vieläpä näkemään hänessä olemattomia virheitä. Mutta niin pian kuin omalla tavallani katselen asioita, arvostelen heti kaikkia syytöksiä Mrs. Besantia vastaan verukkeiksi, joilla osaksi peitellään, osaksi järjelle selitellään tunteissa löytyvä vastenmielisyyttä Mrs. Besantia vastaan; siksi vähäpätöisiä ja mitättömiä ovat nuo syytökset, 1) että Mrs. Besant omavaltaisesti peruutti Genuan kongressin ja 2) että hän ilmeisesti on valehdellut, kun hän toukokuussa 1912 kirjeessä kielsi tietävänsä eräästä virallisesta asiasta (Vollrath), jonka hän kolme vuotta aikaisemmin virallisessa kirjeessä oli hyväksynyt. Arvostelen näitä syytöksiä verukkeiksi enkä ole tahtonut täyttää Tietäjän palstoja tämmöisillä pikkumaisilla asioilla.

Sitä vastoin ymmärrän, että oikeat syyt ovat vieläkin syvemmällä. Oikeat syyt eroon ovat ne, joista jo olen puhunut Tietäjässä, kun viime syksynä kirjoitin esoterismista ja salaisista kouluista. Ja nämä oikeat syyt ovat sitä laatua, että tekevät minut murheelliseksi. Mrs. Besant edustaa yhtä suuntaa salatieteellisessä tutkimuksessa, toht. Steiner toista. Ja että nämä kaksi suuntaa eivät mahdu saman T. S:n katoksen alle, se minua surettaa. Teosofisen Seuran pitäisi olla niin ylevä, niin vapaa, niin puolueeton, niin viisas, että sen suojassa saisivat vilpittömästi työtä tehdä mitä erilaisimmat ajattelijat, tutkijat ja tietäjät. Jos Teosofisen Seuran jäsenet olisivat kaikki itsetietoisia ja täysin heränneitä ihmisiä, eivät he antaisi riitaisuuksien syntyä; he eivät sokeasti kulkisi kenenkään opettajan jäljissä, vaan valitsisivat kaikesta mitä hyvää on. (Ja tämä tietysti koskee yhtä paljon nykyisen Antroposofisen Seuran jäseniä.) Sen sijaan näemme, että kun maailmassa esiintyy ihminen, joka enemmän tietää kuin hänen veljensä, ovat toiset heti valmiit häntä jumaloimaan. Ja kuitenkin ei mikään sana ole niin tosi kuin se Mrs. Besantin sana, että ei hän eikä toht. Steiner, ei H. P. B. eikä C. W. Leadbeater, ei sanalla sanoen kukaan ihminen tiedä koko Totuutta. Ei siis kukaan ihminen ole erehtymätön eikä jumalallinen arvoltaan.

Vaikka minua siis surettaa, että Teosofinen Seura on henkisesti heikompi kuin olisin toivonut ja että me teosofit aatteellisissa asioissa annamme personallisille tunteille suuremman vallan kuin suotavaa olisi, olen kuitenkin samalla iloinen siitä, että ero tapahtui. Sillä nyt voivat sekä Teosofisen että Antroposofisen Seuran jäsenet vapaammin kehittyä ja työskennellä aatteensa puolesta. Heillä ei – ainakaan aluksi – ole omissa leireissään „vastustajia” ja „jarruttajia”. Heidän ei tarvitse „hävetä” niiden puolesta, jotka ajattelevat toisin kuin he. Kummallakin puolella saattavat iloisessa yhteistyössä palvella ihanteitaan.

Ja jos te oikein tunkeilevasti kysytte minulta, mikä todella on ajatukseni, tunnustan ajattelevani näin: jos me teosofit täällä Suomessa olisimme tunteneet olevamme yhtä kansaa, tunteneet, että meidän suuri yhteinen tehtävämme on teosofisesti valistaa tätä kansaa, silloin emme olisi antaneet kaikenlaisten syrjävaikutteiden häiritä työtämme. Teosofinen maailmankatsomus on siksi suurenmoinen ja rikas, että riippumatta toisesta tai toisesta detaljikysymyksestä, riippumatta siitä, onko Steinerin auktoriteti suurempi kuin Besantin vaiko päinvastoin, meillä olisi riittänyt työtä kylliksi teosofisten aatteiden levittämisessä. Ja harras toivoni on, että kaikki ne, jotka uskollisina ovat jääneet Teosofisen Seuran lipun alle, käsittäisivät tämän ja suuntaisivat katseensa siihen, joka yhdistää, eikä siihen, joka erottaa.

Touko-Kesäkuu, s. 217-222

Ihminen taitaa olla auttamaton epäjumalanpalvelija, niin kauan kuin hän ihmisenä pysyy. Madame Blavatsky sanoo, että ihmissielulle ominaista ja luonnollista on lapsen tavalla luottaa toiseen, katsoa ylös häneen ja odottaa häneltä apua. Ja Mrs. Besant puhuu usein „sankarinpalveluksesta”, siitä, kuinka kasvattavaa ja kehittävää on ihmissielulle ihailla toista, seurata hänen jäljissään ja uskoa hänestä kaikkea hyvää. Kuinka altis onkaan lapsi jumaloimaan vanhempiaan ja opettajiaan, nuorukainen vanhempaa ystäväänsä, neitonen ritariaan ja uskonnollinen ihminen saarnaajaansa? Ankarasti arvosteltuna tämä on epäjumalanpalvelusta, mutta epäilemättä jumalat katselevat sitä suopeasti hymyillen.

Jospa vain aina olisimme näille „kotijumalillemme” uskolliset! Liian usein käy kuten Aatamin ja Eevan paratiisissa: uteliaisuuden ja epäilyksen katala käärme houkuttelee meitä silmiämme avaamaan, ja kohta ihanteemme syöksyy jalustaltaan maahan ja me huomaamme, että jumalamme olikin vain epäjumala. Tosin ihmissielu on yhtä sitkeähenkinen kuin muuan tunnettu kotieläin: kun yksi jumala kaatuu, se nostaa toisen sijalle. Mutta kova kolaus saattaa viedä hengen sielulta. Murtuneena, kuivana, hedelmättömänä semmoinen ihminen tuijottaa elämään.

Ja kuitenkin jokainen ihminen sydämessään aavistaa, että lapsenkengät kerran suljetaan muistojen kaappiin. Omin jaloin pitää hänen oppia seisomaan, jopa vaeltamaankin. Kun jumala ei enää selvästi näy toisen kasvoista, täytyy hänet kaivaa esille omasta itsestään. Usko toiseen muuttuu uskoksi omaan itseensä. Jumalaa ei palvella enää symbolien muodossa, vaan kasvoista kasvoihin. Näkymättömässä avautuu personattomuuden personallisuus.

Tämä askel on välttämättä otettava. Mitä me epäröimme? Murtua ei saa. Särkyneiden epäjumalain soraläjästä puhkeaa monivärinen ruusu, jos kyynelillä maata kostutamme. Ruusun nimi on rakkaus, punainen ja valkoinen, kultainen ja violetti. Rakkauden ruusu on elämän ja kuoleman salaisuus. Se puhkeaa vain sen sydämessä, joka uskaltaa kuolla. Ja sen voima on ihmeellinen: se herättää kuolleista eloon . . .

Vaan miksi rupesin tästä puhumaan? Senkö tähden, että omat kotijumalani vielä hyllyillä hymyilevät?

*

Kuulin kerran „Annie Besantin teosofiaa” moittittavan siitä, että se „sopii paremmin” itämaalaisille yksinistujille kuin länsimaalaisille, jotka elävät mukana elämän hyörinässä. Se on teoretista, muttei käytännöllistä teosofiaa.

Onnistumattomampaa arvostelua olen tuskin kuullut. Mrs. Besant on silminnähtävästi karmajoogi, s. o. toiminnan tietä kulkija, ja hänen sanansa ja opetuksensa ovat sen mukaisia. Vanhana sosialistina hän ei voi olla ajattelematta ulkonaista elämää. Parhaana todistuksena hänen käytännöllisistä harrastuksistaan ovat ne monet liitot ja lisäliikkeet, jotka hänen presidenttinä ollessaan ovat syntyneet teosofien alotteesta ja usein Mrs. Besantin toimesta: koko Teosofisen Seuran n. k. palveleva järjestö. Mrs. Besant on syntynyt järjestäjäksi ja johtajaksi. Hänen personallisuutensa on tyyni ja maltillinen, majesteettillisen arvokas ja samalla luonnollisen ihmisystävällinen – viisas, jalo ja epäitsekäs. Hän on kuningatar pikemmin kuin papitar. Eikö tämä selvästi näy siitä kirjoituksesta, jonka tässä numerossa julkaisen? Se on naisen kirjottama, joka todella koko sydämellään ajattelee kansansa parasta. Vaikka se koskee Englannin oloja, on se yhtä miellyttävä ja herättävä vieraankin lukea. Ei voi muuta kuin toivoa, että tuuma pian toteutuisi.

Vaikka Mrs. Besant ennen kaikkea olisikin hallitsijasielu, on hänellä silti loistavat opettajakyvyytkin. Sen todistavat hänen etevimmät teoksensa: Aikain viisaus, Kristinuskon salainen puoli, A Study in Consciousness y. m. ja nyt viimeksi *Man, whence, how and whither?* (Ihminen: mistä, miten ja minne?)

Tämä kauan odotettu laaja kirja ilmestyi huhtikuulla. Se on tulos Mrs. Besantin ja Mr. Leadbeaterin yhdessä tekemistä selvänäköisistä tutkimuksista. Se kertoo nykyisen ihmiskuntamme vaiheita siitä saakka, kun ensimmäisessä planetaketjussa nykyinen ylpeä ihmiskuntamme oli kivikuntana. Kirja on mieltäkiinnostavampi kuin romaani ja yhtä jännittävä, ja kuitenkin lukija koko ajan tuntee, että kertomus on vilpittömpää, ei tekaistua, vaan todella nähtyä. Taasen siis toteutuu vanha väite, että todellisuus on mielikuvitusta ihmeellisempi. Elävinä astuvat eteemme ikimuinaiset ajat, kun kertomus tuo meidät omalle maapallollemme. Lemurian ja Atlantiksen ikimuistettavat sivistykset, viidennen juurirotumme monimutkaiset alkuaiheet ja sen myöhemmät kulttuurit – kaikki kiitävät lumottuin silmäimme ohi. Kertojat ovat itse olleet mukana ja kirjottavat nyt historiaa ennen kuulumattomalla tavalla.

Aikomuksemme on saada tämä kirja suomeksi juhannukseksi. Jätämme viimeisen osan siitä pois, sen, joka sisältää Leadbeaterin kertomuksen kuudennen juurirodun alkuvaiheesta ja joka jo on ollut julkaistuna Tietäjässä 1910-1911. Kirjan suomalaisena nimenä tulee olemaan *Ihminen, mistä ja miten?* Englantilaisen painoksen hinta on Smk. 18:–, mutta suomalaisessa asussaan teos tulee maksamaan Smk. 7:50.

*

Me teosofit elämme nykyään juhlien aattopäivänä. Kesäkuun puolivälissä pidetään eurooppalainen kongressi Tukholmassa ja juhannuksena Mrs. Besant saapuu Suomeen.

Tukholman kokouksen ohjelma on seuraava: *Sunnuntaina kesäkuun 15 p:nä.* Klo 10 a. p. kongressin avaus Kungliga Musikaliska Akademien'in juhlasalissa. Kantaatti; Pekka Ervastian sanat, Merikannon sävellys (Suomi). Presidentin puhe. Tervehdyksiä. Klo 2,30-5 i. p. Luentoja. Klo 7,30 i. illanvietto Grand Hotellissa (keveitä virvokkeita). *Maanantaina 16 p:nä.* Klo 9,30 a.p.-12,30 i. p. Luentoja. Iltapäivällä E. S. kokouksia, näköalojen katselemista y. m. Klo 7,30 i. Käynti Skansenin ulkomuseossa ja teenjuonti siellä. *Tiistaina 17 p:nä.* Klo 9,30 a. p.- 12,30 i. p. Luentoja. Iltapäivällä Liiton Hallinnon kokous, erityisiä kokouksia, soitannollinen illanvietto y. m. Klo 8 i. Mrs. Besantin julkinen luento. *Keskiviikkona 18 p:nä.* Klo 9,30 a. p.-12,30 i. p. Luentoja. Klo 2 i. p. Kokouksen lopettajaiset. Musiikkia. Klo 4 i. p. Huvimatka laivalla Saltsjöbadeniin ja päivällinen siellä. Klo 8,30 i. Paluu, saariston kautta poiketen.

Kokouksen loputtua kesäkuun 19-22 p:nä Mrs. Annie Besant, P. T. S., pitää sarjan luentoja T. S. jäsenille.

Skandinaviaalaisen T. S:n vuosikokous pidetään lauantaina kesäkuun 14 p:nä klo 11 a. p. Svenska Läkaresällskapetin huoneustossa, Klara Östra Kyrkogata 10.

Kongressiin voivat ottaa osaa ainoastaan T. S:n jäsenet. Osanottokortti, jonka hinta on 10 kruunua (Smk. 14:–), saadaan Suomessa S. T. S:n ylisihiteeriltä.

Tähän saakka on ilmoitettu seuraavat luennot:

Mrs. *Besant*: aine ilmoitetaan myöhemmin.

Neiti *Blytt* (Norja): „Tähtisymboleja”.

Hra *Ervast* (Suomi): „Suomalaisen deevan elämäntehtävä”.

Neiti *Kamensky* (Venäjä): aine ilmotetaan myöhemmin.

Dr. *Lindborg* (Ruotsi): „Muutamia vaikeita kohtia Karmateoriassa ja kuinka ne ratkaistaan”.

M. *de Noircarme* (Ranska): „Vertauskuvien selitys avaruuden ulottuvaisuuksien avulla”.

Rouva *Ounkovsky* (Venäjä): „Musiikin tehtävä ja väri-ääni-luku-menetelmä”.

Rouva *Pushkin* (Venäjä): „Teosofista työtä vankiloissa.”

Mrs. *Russak* (Englanti): aine ilmotetaan myöhemmin.

Mr. *Wedgwood* (Englanti): „Juhlamenojen salatieteellinen arvo.”

Kongressin yhteydessä on taidenäyttely ja toinen erityinen näyttely E. S. jäseniä varten.

Suomessa ollessaan Mrs. Besant tulee vierailemaan Tuonenkylässä ja julkinen luento Helsingissä on kesäkuun 25 p:nä klo 7,30 i. p.

*

Teosofiset kesäkurssit pidetään tänä vuonna Tuonenkylän päämajassa täällä Oulunkylässä. Ne alkavat kesäkuun 27 p:nä ja kestävät kuten viimekin vuonna 10 päivää, loppuen heinäkuun 6 tai 7 p:nä. Kurssimaksuista y. m. katso viime Tietäjän numeroa. Osanottajaksi voi ilmoittautua kesäkuun 1 p:ään saakka.

*

Salaisen Opin neljäs nide ilmestyy kesällä ja lähetetään postietuannilla niille tilaajille, jotka eivät vielä ole sitä maksaneet. Ensimmäinen osa Mad. Blavatskyn suurteosta on silloin valmis ja olemme sitä varten erityisesti valmistaneet alkuteoksen kaltaiset, tummansiniset, vahvat kangaskannet, nimet ja symbolit kullalla painetut. Niiden hinta on Smk. 3:— ja kehotamme kaikkia Salaisen Opin tilaajia hankkimaan niitä itselleen. Tilatkaa postiosotuksella tai ilmottakaa, että lähetämme postietuannilla neljännen niteen kanssa!

*

Sodan liekki yhä leimuaa Europan levottomassa kolkassa ja näyttää silloin tällöin uhkaavan muutakin Eurooppaa. Saa nähdä, onko rauhan voimilla suotu välttää tuhoisampaa tulipaloa.

Kaikessa vaatimattomuudessamme me täällä Tuonenkylässä ajattelemme rauhaa. Rakennamme rauhan temppeleitä ja työskentelemme tulevaisuuden puolesta.

*

Olen saanut seuraavan kauniin kirjeen tuntemattomalta ystävältä. Painatan sen tähän, koska siitä ehkä on iloa joillekuille lukijoille; toiset, jotka mahdollisesti eivät siitä iloitse, suonevat ylevämielisesti anteeksi julkean häpeämättömyyteni.

„Hyvä Herra Ervast! Olen lukenut tänään Teidän ‘Suuret Uskonnot’ teosta, ja kuta enemmän luen, kuta enemmän osaan sitä miettiä, sitä kauniimmaksi sen sisältö muuttuu. Kun luin Manun lakia, niin hämmästyin yhä, ja käsittämätön tunne valtasi mieleni: ajattelin, kuinka suuri onni onkaan meillä suomalaisilla, jotka olemme jo tilaisuudessa saamaan niin suurenmoisia tietoja. Vaikka olenkin 10 vuotta seurannut teosofista liikettä sivulta päin, kuullut luentoja paljon, innostunut ja ihaillut (olen m. m. kuunnellut useimmat Teidän luentonne, jotka nyt säilyvät teoksessa ‘Suuret Uskonnot’) en ole koskaan tuntenut sitä onnea kuin silloin kun kotonani, yksinäisyysdessäni, syvennyin miettimään niitä.

„Kun tiedän, että ne, jotka uhraavat voimansa ihanteiden palvelemiseen, tulevat aina saamaan ihmisiltä (suuremmalta osalta) häväistystä osaksensa, ja katkeroitunein mielin saavat tarkastaa työtään, jos olisivatkin tehneet jotakin väärin, niin juuri tämän käsittäen minä rohkenen kirjoittaa Teille: Tällä kertaa kun Teosofisessa Seurassa on tapahtunut eroamisia, jotka ovat aiheutuneet t:ri Steinerin eriävästä käsityksestä teosofiasta, saatte Te varmaankin täällä Suomessa kestää ikävimmät kolahdukset; kuinka moni mahdollisesti syyttäneekään Teitä toiminnastanne teosofian hyväksi tai kysyy ja ahdistaa! Kukapa ei silloin tuntisi painostusta ja ikäänkuin väsymystä toimintaan, kun parhainkin ponnistus tuottaa vain väärinymmärrystä?

„Mutta niin ei sentään ole. Suuri osa eri yhteiskuntaluokkiin kuuluvia itsenäisempiä kansalaisia katselee suurin toivein ja mieltymyksellä teosofisten aatteiden leviämistä, samalla ihaillen Teidän miehekästä, päättävää, itsekkästä kunnian pyyteestä vapaata toimintaanne. On niin hyvä sivulla olevainkin toimia, jos johtavat henkilöt pysyvät maltillisina ja johdonmukaisina. Se tyyneys, se vastustajainsa arvokas piteleminen, jota Te olette osottanut Johanssonin y. m. ja nyt viimeksi Steinerin kysymyksessä, todistaa suurta itsensä voittamista, se todistaa teosofian ymmärtämystä, mutta ennen kaikkea se takaa tuon jalon aatteen yhä suurempaa levenemistä.

„Kaiken kauniin ja hyvän nimessä minä toivon yhä edelleen kestävyyttä ja uhrautuvaisuutta kaikessa toiminnastanne teosofian hyväksi, samalla vakuuttaen, että toimintanne tulee saamaan yhä suurempaa tunnustusta ulkopuolellakin olevien puolelta.

„Kuka tämän kirjoittaja on, siitä ei ole väliä, olen vain tahtonut ikäänkuin rohkaista ja ennen kaikkea kiittää kaikesta siitä mitä olen saanut Teidän välityksellänne.

Yksi totuuden etsijä.”

Heinä-Elokuu, s. 265-268

Suomen naiset, ettekö voisi liittyä yhteen suureksi yksimieliseksi liitoksi kansamme kohottamiseksi?

Suomen miehet eivät näy siihen kykenevän. He aina jakautuvat puolueisiin ja riitelevät keskenään. He eivät keksi yhteistä elämänohjelmaa, valtiollista ja yhteiskunnallista toimintaohjelmaa, joka katsoisi kaikkien kansalaisten parasta. Heillä on aina omat puolueelliset näkökantansa asioista. Heidän järkensä ei ole niin valistunut, että he näkisivät omien puoluepyyteittensä ulkopuolelle, heidän sydämensä ei ole niin lämmin, että he jaksaisivat rakastaa koko kansaa ja kaikkia sen yksilöitä.

Mutta eikö teidän, naisten, laita ole toinen?

Totta on, että te toistaiseksi matkittte miehiä ja kuljette heidän jäljissään, Totta on, että te otatte osaa miesten puolueriitöihin ja ehkä usein olette kiihkoisampia kuin miehet. Totta on, ettette vielä ole uskaltaneet omin päin ajatella, omin päin toimia, täydellisesti itsenne luottaa. Mutta en silti usko, ettette kykenisi olemaan itsenäisiä. Päinvastoin uskon, että teidän järkenne voisi valistua niin kirkaaksi, ettei se riitoja kaipaisi, jos vain annatte äidillisen sydämenne täyttää teidät rakkaudella kaikkia kohtaan.

Teidän asemanne Suomessa on onnellinen. Ajatelkaa, kuinka paljon Englannin naiset tällä hetkellä taistelevat, kuinka suuresti he uhrautuvat ja kieltävät oman naisellisuutensa voittaakseen itselleen sen äänioikeuden, jonka te olette lahjaksi saaneet.

Niin, te olette sen – äänioikeuden – lahjaksi saaneet, koska ette vielä osaa sitä täydellisesti käyttää. Jos olisitte kyllin kauan taistelleet sen puolesta ja ikävöineet sitä, silloin olisitte heti tienneet mitä tehdä, kun sen saitte. Nyt tuntuu vain, kuin Suomeen äkkiä olisi tullut kaksi kertaa enemmän miehiä kuin ennen. Naisten äidillinen, vakava ja ihanteellinen voima ei vielä näy.

Sillä minusta ainakin tuntuu, että jos te olisitte itsetietoisia naisia, jotka ette tahtoisituhlata voimianne miesten pikkumaisiin puolueriitöihin, vaan tahtoisitte puolueettomasti työskennellä Suomen kansan hyväksi, silloin te muodostaisitte suuren koko maata käsittävän liiton, johon kaikki naiset kuuluisivat, jonka valtiollinen ja yhteiskunnallinen ohjelma tarkoittaisi kaikkien kansalaisten parasta poikkeuksetta ja jonka periaatteet olisivat veljellisempiä ja vapaampia, suvaitsevampia ja oikeudellisempiä kuin minkään puolueen. Semmoisen liiton muodostaisitte ja omaa ohjelmaanne te toteuttaisitte, välittämättä miesten pilkasta ja naurusta.

Me elämme näet nyt semmoisen ajan kynnyksellä, jolloin naisten täytyy astua näkyviin elämän näyttämöllä, että heidänkin kykynsä koeteltaisiin. Tuleva sivistys on käyvä naisen merkissä. Tähän saakka on oloja koitettu järjestää kylmän miehisen järjen mukaan, nyt on naisen sydän luova lämpöä paljaan ymmärryksen kylmyyteen, joten järki kirkastuisi todelliseen inhimilliseen viisauteen. Nykyisiä yhteiskuntia on verrattu taistelutantereihin, joissa kaikki sotivat kaikkia vastaan ja joissa ihmiset kasvavat pedoiksi. Kuinka toisenlaiseksi yhteiskunnan täytyy muodostua tulevassa sivistyksessä! Silloin sitä täytyy voida verrata kotiin, jossa vallitsee äidillisen huolenpidon henki, jonka jäsenet koettavat auttaa toisiaan ja jossa lapset kasvavat rakastaviksi ja jalomielisiksi ihmisiksi. Ja kuka antaa kodille hengen ellei nainen, ellei äiti? Äidit, naiset tulevat sentähden ottamaan ohjokset käsiinsä uuden sivistyksen yhteiskunnissa – ei sillä tavalla, että naiset täyttäisivät valtioiden virastohuoneita ja miehet istuisivat kotona lasten kanssa, vaan sillä tavalla, että naiset valvovat, että äidillinen henki vallitsee yhteiskuntaoloissa ja valtiollisissa suhteissa. Sukupuolet ovat yhdenvertaisia ja virkoja ja toimia hoitavat kyvykkäät ihmiset sukupuolesta riippumatta, kuten nytkin jo on laita.

Tätä tulevaisuutta on valmistettava, sen edestä on työtä tehtävä. Te Suomen naiset, ettekö te voisi herätä tämän tulevaisuuden ymmärtämiseen, ettekö te voisi ryhtyä sen sivistyksen tuloa jouduttamaan? Suomea on pilkattu edelläkävijämaaksi, mutta eikö pilkka voisi muuttua tunnustukseksi? Miksei meidän maamme voisi esimerkkiä näyttää yhtä hyvin kuin joku toinen? Eikö pienen kansan ole helpompi viitottaa tietä kuin suuren ja mahtavan? Tässä ei ole kysymyksessä voiman näyttämistä ulospäin, vaan sisäinen puhdistus, sisäinen mielenmuutos. Sanottiinhan ennen kristinuskon uudesta elämästä, että se oli pieniä ja sorrettuja varten, orjia ja kerjäläisiä varten ennen kaikkia. Niin on uuden ajan evankeliumikin pieniä ja mitättömiä kansoja varten yhtä paljon ja ehkä enemmänkin kuin suuria ja mahtavia. Suomelle tarjotaan harvinainen tilaisuus. Kohtalo on sille tietä viitannut ja tulee vielä viittaamaan. Emmekö voisi ottaa kohtalon viittauksesta vaaria ja käyttää tilaisuutta hyväksemme?

Herätkää, te Suomen äidit, ja herättäkää toisianne! Teidän ponnistuksistanne teidän uhrautuvaisuudestanne, teidän itsetietoisuudestanne riippuu etupäässä kansamme tulevaisuus. Ja joskin

saisitte alussa vastustusta osaksenne miesten puolelta, veisi jalo motiivinne ja rauhallinen omatuntonne lopullisesti voiton kaikista vastustajistanne.

*

Suomalaisia teosofeja kohtasi oikeastaan ikävä pettymys juhannuksena, sillä Mrs. Annie Besant, Teosofisen Seuran presidentti, ei saapunutkaan Suomeen. Sama pettymys kohtasi myös norjalaisia, tanskalaisia ja yleensä kaikkia niitä, jotka olivat häntä luoksensa odottaneet. Ainoastaan Lontoo ja Tukholma saivat ilon tervehtiä häntä luonaan. Mrs. Besant saapui Eurooppaan melkein yksinomaan Tukholman europalaista kongressia varten. Hänen oikeusjuttunsa Intiassa ei päästänyt häntä lähtemään Adyarista ennenkuin toukokuussa ja vaati taas hänen läsnäoloaan heinäkuun 7 p:nä. Tukholmasta hänen sentähden täytyi suoraa päätä kiiruhtaa Brindisin kautta Intiaan takaisin.

Tästä pettymyksestä huolimatta oli kuitenkin suomalainen vuosikokous, joka vietettiin Tuonenkylässä, läpeensä onnistunut ja henkisesti voimakas. Monet suomalaiset jäsenet olivatkin olleet Tukholman mieliä kohottavassa juhlassa ja toivat sieltä mukanaan teosofista inspiratsionia. Sitä paitsi vieraili kokouksessamme kaksi ruotsalaista, yksi norjalainen ja kolme venäläistä teosofia, joista varsinkin venäläinen, herra C. Latinin, parilla sydämellisellä puheellaan kohotti tunnelmaa.

Ihanaa oli viettää vuosikokous omassa temppelissä. Lintu, joka oli tehnyt pesänsä huoneen sisälle, liiteli aaltoilevissa kaarissa ilmassa kuulijakunnan yläpuolella ja osotti myötätuntoaan puhujien sanoille ja soiton sävelille pienellä viserryksellä silloin tällöin. Ulkona hymyili aurinko ja paistoi temppelin akkunoista sisään korkeiden ja tuuheiden koivujen lomitse. Ne, joiden sisäiset silmät edes hetkeksi aukenivat, näkivät loistavia valo-olentoja, deevoja ja henkimaailman ihmisiä, jotka läsnäolollaan ja ajatuksillaan puhdistivat ja voimistivat temppelimme auraa. Ja fyysiset kokouksen osanottajat tunsivat sydämissään pyhää ja kiitollista riemua siitä, että nyt silminnähtävästi Suomenkin teosofinen liike on siunattu liike.

*

Juhannukseksi ilmestyi painosta Annie Besantin ja C. W. Leadbeaterin uusi merkillinen teos *Ihminen, mistä ja miten?* Se oli todella rekordin nopean käännös- ja painatustyön suorittamisessa, sillä englanninkielinen alkuteos saapui käsiimme huhtikuun puolivälissä. Ei yhdenkään teosofin pitäisi jäädä ilman sitä kirjaa. Sen sisällön ymmärtäminen ja omaksuminen on välttämätön niille, jotka tahtovat saada selvän käsityksen siitä, millä kannalla Teosofisessa Seurassa harjoitettu salatieteellinen tutkimus nykyään on ihmisen synty- ja kehityshistoriaan nähden. Se on myös välttämätön niille, jotka tahtovat seurata vastedes annettavia uusia paljastuksia salatieteellisten tutkimusten mieltäkiinnittävilta aloilta. Kirjan hinta on Smk. 6:–, sid. 7:50. Kirjassa on 262+XVI suurta, tiheästi painettua sivua, yksi värillinen ja kolme muuta valaisevaa kuvaa.

Salaisen Opin neljäs nide ei ole vielä valmistunut painosta mutta lienee odotettavissa syksyn alkupuolella.

Syyskuu, s. 313-317

– Mitä ajattelette esperantosta? kysyi vieras, joka äsken kävi puhuttelemassa. – Tiedättehän, mitä tarkoitan: tohtori Zamenhofin luomaa kansainvälistä kieltä?

– Tiedän kyllä. Kolmattakymmentä vuotta sitten siihen jo tutustuin ja sitä osasin. Lapsuudessani olin erittäin innokas kielimies ja keksin itse useita kieliä. Hämmästyin suuresti, kun volapük ja esperanto

ilmestyivät. Oli minulla mielestäni parempia ehdotuksia ja kauniimpia kuin volapük, mutta esperanton hyväksyin heti kaikesta sydämestäni.

– Niinkö? Vai on teillä niin vanhaa tuttavuutta esperanton kanssa? Vaan entä nyt? Ettekö enää sitä harrasta?

– Unohduksiin se minulta jäi, kun tulivat toiset harrastukset. Mutta sen olen nähnyt, että nyt on taas keksitty uusi kieli „ido”, joka muuten tuntuu kauniimmalta kuin esperanto.

– Kauniimmaltako? No siitä voi olla eri mieltä. Kaikkialla on tyytymättömiä. Koettavathan jotkut parannella esperantoa – „paranneltua” esperantoa idokin on, – mutta suuri yleisö ei anna itseään pettää. Se on esperanton puolella.

– Suuri yleisö?

– Niin, ettekö tiedä, kuinka paljon esperanto on levinnyt viime aikoina?

– Täytyy tunnustaa häpeäkseni, etten tiedä.

– Oi, sehän on vain kulkenut voitosta voittoon. Tätä nykyä on enemmän kuin kaksi tuhatta esperantoyhdistystä maailmassa. Joka vuosi pidetään kansainvälinen kongressi, johon saapuu toista tuhatta edustajaa. Esperanton oppikirjoja ja sanakirjoja on painettu noin 40 eri kielellä. Esperantokäännöksiä on sadottain ja alkuperäistäkin kaunokirjallisuutta esperantoksi on olemassa. Aikakauskirjoja ilmestyy suuri joukko toista sataa. Monessa kymmenessä yliopistossa, korkeakoulussa ja kauppaopistossa on esperanto oppiaineena, ja joissakuissa kouluissa se on pakollisena aineena. Matkailijoille se on suureksi avuksi. On olemassa erityinen liitto, jolla on virallisia edustajia useimmissa Euroopan kaupungeissa ja jonka tarkoituksena on opastaa matkailijoita. Entä kirjeenvaihto! Ajatelkaa, minä olen kirjeenvaihdossa kolmenkymmenen ulkomaalaisen kanssa, m. m. erään kiinalaisen kanssa, ja me saatamme täten vapaasti vaihtaa ajatuksia, mikä muuten olisi peräti mahdotonta.

– Vai niin. Oikein te minua hämmästyttätte tiedonannoillanne. Osaatte ehkä puhuakin esperantoa?

– Kuinka muuten? Kuulunhan äskennimitsemaani liittoon, ja olen monta matkailijaa meillä opastanut.

– Ja te puhutte keskenänne esperantoa vapaasti?

– Esperantoa.

– Esperanto on siis jo suuri tekijä veljeyden aikaansaamiseksi ihmisten kesken?

– Tottakai, sanoi vieraani ja katsoi minuun puoleksi moittivasti. – Esperanto on suuri ase veljeyden palveluksessa.

– Tämä on sekä ihmeellistä että innostuttavaa! Todella kun ajattelee, että jos esim. kaikki teosofit osaisivat esperantoa, ei teosofisia kirjoja tarvitsisi kääntää kuin yhdelle kielelle – esperantoksi. Ja teosofisissa kansainvälisissä kokouksissa kaikki ymmärtäisivät toisiaan, kun kaikki puhuisivat samaa kieltä. Aate on valtaava ja täytyy minunkin tunnustaa, etten usko minkään elävän kielen sopivan maailmankieleksi. Elävä kieli on liian vaikea ja tekisi oman kansansa liian ylpeäksi. Neutraalinen kieli se on oleva. Mutta latinat ja

sanskritit ja kreikat ovat mahdottomia nykyajan ihmisille – ja liian vaikeat. Olen kyllä aina uskonut keinotekoiseen kieleen, mutta en ole tiennyt uskoa, että se olisi esperanto.

– Esperanto se kuitenkin on, ja nyt teidän täytyy uudestaan ruveta sitä harrastamaan. Tässä on teille pieni lahja: Esperanton kielioppi suomeksi. Sen teille lahjottaa eräs kirjeenvaihtajani Unkarista, joka on teosofi ja välttämättä tahtoo, että te tutustutte teosofina esperantoliikkeeseen.

– Kiitän lämpimästi. Varmasti elvytän vanhoja muistojani lapsuudestani, ja jos vähänkin innostun, saatte nähdä pari riviä ensi Tietäjässä.

Ja tässä olen nyt suoriutunut lupauksestani. Ehkä vielä toisten otan asian puheeksi.

*

Suomalaiset teosofiveljemme Amerikassa ovat saaneet oman äänenkannattajan. Huhtikuusta lähtien on Clevelandissa ilmestynyt C:n suomalaisen teosofisen seuran „Kipinän” toimesta „Teosofian valo” niminen kuukausilehti. Toimittajana on herra E. Kaarna, J. T. S. Sivuja on vähintään 16 ja hinta on 75 senttiä vuodelta. Tähän saakka ilmestyneet 4 numeroa ovat hektografoidut, mutta elokuun numero tulee jo ilmestymään uudessa asussa.

Voin ilolla mainita, että „Teosofian valo” on varsin hyvin toimitettu, sisältäen arvokasta ja mieltäkiinnittävää lukemista. Heinäkuun numerossa oli m. m. pitkä kirje Suomesta, kertoen meidän vuosikokouksestamme ja kesäkursseista. „Teosofian valo” voisi epäilemättä huvittaa ja tyydyttää lukijoita tällä puolen Atlantiakin, ja Teosofinen Kustannusliike kyllä välittää tilauksia, ellei niitä tehdä suoraan toimitukselta, jonka osote on: 37, Philips st., East Cleveland, O., U. S. A.

*

Ulkomaalaiset teosofiset aikakauskirjat näkyvät olevan yhtä mieltä siitä, että Tukholman kongressi oli kaikinpuolin onnistunut ja että se erityisesti on huomattava siinä vallinneen sopusoinnun ja veljeyden hengen takia. Ranskalainen sanomalehti „Le Théosophe” on julkaissut kuvitetun albumin „Le congrés de Stockholm”, joka tekee hyvästi selkoa kokouksen ohjelmariikkaista päivistä. Albumin hinta on Smk. 2:20 ja voidaan tilata Teos. Kirjakaupasta.

*

Syyskuun ajalla ilmestyy pari uutta teosofista teosta:

Suomen Teosofisen Seuran kuudes vuosikokous 1913. Hinta 50 p.

Mabel Collins, *Kajastuksia kaukomaailta* ja

Pekka Ervast, *Suomen kansallishaltia.*

Toisiakin uutuuksia on pian odotettavissa m. m. Veikko Palomaan *Johdonmukaisuuden laki.*

*

„Kuudes ja seitsemäs Mooseksen kirja” niminen kabbalistinen teos on viime vuonna painettu suomeksi Tampereella ja arvattavasti jonkunverran levitetty maassamme. Tekstipuoli „Israelilaisten taikavoima” ja „Uuden liiton aika” (siv. 27-82), sisältää paljon mieltäkiinnittävää, jollei kiinnitä huomiotaan siihen juutalaisuuden ihailuun ja „pakanoisuuden” huonommuuden todisteluun, joka on kirjoituksen punaisena lankana. Voihan ottaa lukiessaan sanat „israelilainen” ja „pakana” niiden mystillisessä merkityksessä! Silloin „israelilainen” on sama kuin Valkoiseen Veljeskuntaan kuuluva ja „pakanoita” ovat kaikki tavalliset ihmiset omine tietäjinään ja näkijöineen.

Sitä vastoin useimmat lukijat empimättä nimittäisivät kirjan kokeellista eli käytännöllistä puolta „taikauskoksi”. Tämä onkin sen osan paras suojustin. Sillä jos niitä on – ja niitä epäilemättä on, – jotka kirjan neuvojen mukaan rupeavat „tauluja” ja „sinettejä” valmistamaan ja henkiä manaamaan, antautuvat he tietämättään alalle, josta heillä on liian vähän käsitystä ja joka sentähden tuottaa heillä turmiota yhtä helposti kuin sitä menestystä, jota etsivät. Magian harjottaminen itsekkäässä tai persoonallisessa tarkoituksessa on kammottavaa uhkapeliä luonnon salaisten voimien kanssa, ja epäitsekkäs ihminen ei maagillisissa toiminnoissaan turvaudu seremoniallisiin noitatemppeihin.

Osottavathan muuten jo sivulla 7 käytetyt sanat „. . . kaikkien niiden neljän Pyhän Evankelistan . . .”, ettei ole totta, mitä sivulla 4 väitetään, nim. että „nämä kaksi kirjaa ilmoitti Jumala Kaikkivaltias, Hänen uskolliselle palvelijalleen Moosekselle Sinain vuorella” j. n. e., sillä Mooses ei vielä mitään tiennyt evankelistaista.

*

Viisitoista vuotta sitten kuoli kaksi runoilijaaamme, Tavastsjerna ja Topelius. Heidän äidinkieltensä oli ruotsi, ja ruotsin kielellä he runonsa sepittivät. Mutta jokainen suomalainen, vanha ja nuori, tuntee ainakin Zacharias Topeliuksen nimen ja tietää sydämensä koko vakaumuksella, että hän – Z. T. – rakasti Suomea, sen maata ja kansaa. Tuskin oli vuosi kulunut hänen kuolemastaan maaliskuussa 1898, kun n. k. helmikuun manifesti uhkaavana pyrstötähtenä ilmestyi maamme valtiolliselle ja yhteiskunnalliselle taivaalle. Tämä pyrstötähti pyyhkäisi mennessään ylimielisen kiihkon kansamme ruotsinkielisestä aineksestä ja valmisti ruotsalaista uudestisyntymistä maassamme: ylpeyden ja ahdasmielisyyden asemasta kasvaa nyt suvaitsevaisuus, veljeys ja kunnioitus suomenkieltä puhuvia kohtaan. Missä on muutoksen salaisuus? Suuret runoilijamme ja isänmaanrakastajamme, edellämäinitut ja ennen heitä kuolleet, ovat „toisella puolen” tehneet voimakasta työtä kansamme herättämiseksi.

Tänä vuonna on kuollut kolme runoilijasielua, jotka suomen kielellä lauloivat: Pietari Päivärinta, Paavo Cajander ja Johannes Linnankoski. Kolme sielua, jotka sydämensä voimalla rakastivat tätä maata ja tätä kansaa, jotka paljon sisässään taistelivat, paljon voittivat ja paljon ihanaa näkivät rakkaudesta Suomenmaahan!

Mikä nyt on edessämme lähinnä tulevana aikana? Mikä vaara uhkaa suomenkieltä ja suomalaisuutta?

Tietäkäämme: mitä suomalaisuudessa on totta, se ei häviä eikä mistään kärsi. Työntekijöiden joukko toisessa maailmassa on lisääntynyt kolmella hehkuvalle sielulle. Henkensä tarmolla he antautuvat työhön suomalaisen kulttuurin puolesta! Oma uskomme Suomen tulevaisuuteen lujittuu ja vahvistuu, kun näemme, että jumalien mahtava palvelija Tuoni korjaa työmiehet oikealla ajalla siihen maahan, jossa heidän vaikutusvaltansa kansallishaltian auttajina on tuntuvien.

Lokakuu, s. 361-367

Teosofisen Seuran presidentti, Mrs. Annie Besant, täytti lokakuun 1 p:nä 66 vuotta. Rakkaudella häntä ajattelevat monet sydämet maan päällä, monet vainajat tuonelassa, monet enkelit taivaissa.

Kaksikymmentäneljä vuotta hän on kuulunut Teosofiseen Seuraan ja koko ajan ollut sen ahkerimpia ja etevimpiä työntekijöitä. Lukemattomat ovat hänen esitelmänsä ja puheensa, hänen kirjoituksensa ja artikkelinsa, monilukuiset hänen kirjansa teosofisen maailmankatsomuksen puolesta. Seitsemän vuotta hän kohta on ollut Teosofisen Seuran presidenttinä, ja vaikka suuret ja tuhoisat myrskyt hänen presidenttiaikanaan ovat Seuraa tärisyttäneet, on T. S. niistä huolimatta – tai ehkäpä niidenkin johdosta – yhä vain vahvistunut ja kasvanut. Näinä seitsemänä vuotena on kansallisseurojen (seksionein) luku kasvanut 11:sta 23:een, siis enemmän kun kaksinkertaiseksi! Loosheja on nykyään Seurassa yli tuhat ja jäseniä 24,000. Pieni tämä lauma on verrattuna sivistyneen ihmiskunnan satoihin miljoneihin, mutta älkäämme unohtako, että maan päällä on toisiakin seuroja, jotka kannattavat teosofista maailmankatsomusta: paitsi Yleistä Veljeyttä, Antroposofista Seuraa ja Judge-seuroja y. m. suorastaan teosofisia seuroja on lukuisia okkultisia ja psyykkisiä liittoja, joiden ohjelmana on – tieteen tai tietämättään – valmistaa uuden ajan ja uuden sivistyksen tuloa.

Teosofinen Seura, jonka suhde Valkoiseen Veljeskuntaan on tarkotettu olemaan erikoista laatua, kulkee lipunkantajana ja tienviittaajana näiden lukuisain liikkeiden keskellä. Suuri on kulloinkin T. S:n presidentin vastuunalaisuus ja vaikea hänen tehtävänsä. Sitä ei helpota muu kuin Seuran jäsenten teosofinen itsetietoisuus. Mikäli jäsenet näkevin silmin ottavat osaa Seuran työhön ja tehtävään, sikäli he auttavat presidenttiä kantamaan kuninkaallista viittaansa.

Eläköön vielä kauan Mrs. Annie Besant, säilyköön hänen terveytensä ja tarmonsä. Toivokaamme, että hän yksimielisesti tulee ensi vuonna valituksi uudelleen presidentiksi jatkamaan siunauksellista työtään maailman hyväksi.

*

Annie Besantin ensimmäisiä toimenpiteitä presidentiksi tultuaan oli antaa perustuskirja Suomen Teosofiselle Seuralle. Suomen T. S. on täten varsinaisesti kulkenut hänen merkissään. Edellisen eli Leadbeater-myrskyn nuori Seuramme onnellisesti sivuutti, mutta toisessa – antroposofisessa – myrskyssä se kadotti joukon innokkaita ja vakavia teosofejia. Tätä lukuunottamatta on Suomen T. S. hiljalleen kasvanut sekä ruumiillisesti että henkisesti. Seitsemän vuotta sitten, kun Seuramme syntyi, oli seitsemän pientä looshia, jotka hapuilevin askelin lähtivät tuntemattomalle teosofiselle työtaipaleelle. Monet jäsenet ovat matkalla väsyneet, monet eronneet, jotkut hylänneet. Mutta kantajoukko on pysynyt uskollisena ja sen rivit ovat vuosi vuodelta lisääntyneet. Tänäpäivänä meillä on 22 looshia ja 564 jäsentä.

Painavampia arvostelun vaa'assa kuin jäsenten ja looshien lukumäärä ovat sisäisen voiman ja hengen ilmaukset. Suomen teosofinen liike, joka on luonut itsellensä päämajan, on sillä teollaan astunut kansallisten teosofisten seurojen eturintamaan. Mutta näyttää siltä, että Suomi ei tähän pysähdy. Aivan kuin India tulee nähtävästi Suomikin saamaan looshimajoja ympäri maata. Siellä täällä maaseudulla tuumitaan jo tämmöisiä ja Mikkelissä tuuma on toteutunut.

Suureksi ilokseni saatan tähän painattaa seuraavan kertomuksen Mikkelin looshimajan vihkiäisistä, joka on Tietäjälle lähetetty:

„Kirkkainta kultaansa valoi aurinko yli Angervoniemen tuoksuvien kukkasarkojen ja sen rantoja kiertävän tyynen virran syyskuun ensimmäisenä sunnuntaina, kun Mikkelin looshien jäsenet hiljaisina astuivat 'Itälään', uuteen kokoushuoneustoonsa, joka tohtori W. Angervon perheen suurenmoisena lahjana nyt valmiina seisoi seppelein ja kukkasin koristettuna. Aistikkaasti sisustettu kookas, valoisa kokoushuone teki enemmän lämpimän kodin kuin tavallisen luentosalin vaikutuksen; siellä tervehti tulijoita tutut, rakkaat Mestarien kuvat, ovien yläpuolelle oli kullankeltaisin kirjaimin valkealle pohjalle ommeltu sanat – toiseen: 'Ommani padme-hum' – 'Rauha kaikille olennoille', toiseen: 'Totuus on korkein uskonto'. Puheenjohtajan tuolin takana itäisessä akkunassa loisti viisikantainen tähti ja sen yläpuolella Otava.

„Paitsi varsinaista kokoushuonetta on rakennuksessa kookas veranta, eteinen, sivuhuone, johon kirjakauppa on sijoitettu ja toisessa kerroksessa vierashuone matkustaville teosofeille ja E. S. huone.

„Kokouksen alotti tohtori Angervo lukemalla 84 psalmin ja jätti sitten sydämiin käyvin sanoin uuden talon looshien käytettäväksi. Sen jälkeen luettiin juuri saapunut looshilehti ja suunniteltiin alkavan vuoden työ-ohjelma, josta mainittakoon päätös pitää julkisia esitelmää ainakin kerran kuukaudessa. Vielä oli ohjelmassa tilaisuutta varten sepitetty runo, kirjoitelma 'Hiljaisen rukouksen kirkko' ja lopuksi mietiskely.

„Samana päivänä iltana piti tohtori Angervo julkisen esitelmän Buddhasta. Yksinkertaisesti, mutta henkevästi ja lämmöllä esitettiin tuon 'meidän veljistämme ensimmäisen' elämästä ja opista tärkeimmät kohdat, ja moni kuulijoista tuntui ihmetelleen, miten paljon yhtäläisyyksiä on Buddhalla ja Kristus Jeesuksella.

„Harras, kohottavan juhlallinen tunnelma vallitsi kumpaisessakin kokouksessa. Monet tunsivat korkeampain olentojen läsnä-olon ja näkeviä silmiä häikäisi heidän kirkkautensa.

„Unohtumattoman muiston jätti tämä sunnuntai läsnäolijoiden mieleen. Mutta samalla heräsi kysymys: 'kuinka olemme ansainneet tällaisen suuren lahjan, tällaisen kodin ja hiljaisen lepopaikan?' Ja kiitolliset – lahjottajan sydäntulen sytyttämät sydämet vastasivat: 'Tehdäksemme työtä yhteishyvän puolesta. Hän, joka meille tämän kodin antoi, ei kaipaa kiitoksiamme, mutta sentään voimme kiitollisuuttamme osottaa omistamalla voimamme samaan työhön, joka on hänen elämänsä suuri pyrkimys: levittää valoa, kylvää tiedon kultajyväsiä.'

„Ja niinpä nyt loistakoon tämä pieni majakka yli maan kertoen veljillemme, että jos *yhden* uhrautuvaisuus on pystyttänyt tällaisen huoneen, eivätkö monet, yhdistyneet kädet saa aikaan yhtäpaljon ja enemmänkin kukin paikkakunnallaan! Jokainen ymmärtää näiden pikku temppeleiden merkityksen ja varmaankin on ennen pitkää kohoava Itälän kaltaisia totuuden vartiopaikkoja ympäri Suomen.”

Siihen toivomukseen yhdyn koko sydämelläni. Jos tahdotte oppia rakastamaan teosofiaa ja Teosofista Seuraa, tehkää sille hyvää, palvelkaa sitä. „Jos tahdotte oppia totuutta tietämään, kätkekää sanani ja tehkää mitä teille käsken.”

*

Joensuun Valontaimi-looshin puheenjohtaja on kiertokirjeessä Seuramme loosheille tehnyt mainion ehdotuksen. Nyt kun Seuramme ensi marraskuussa on ollut Suomessa olemassa seitsemän vuotta, olisi aika joka looshin ryhtyä vakavaan ulospäiseen työhön teosofisen maailmankatsomuksen levittämiseksi paikkakunnallaan. Työ voitaisiin kauniisti alottaa toimeenpanemalla yleinen „teosofipäivä” ympäri Suomea marraskuun 2 p:nä, joka on suotuisa astrologisesti. Jokainen looshi pitäisi julkisen juhlakokouksen, jossa m. m. luettaisiin ääneen ylishteerin pitämä esitelmä, ellei omaa puhujaa ole.

Kannatan tätä ehdotusta. Ehdotan, että iltama alkaisi soitolla tai laululla, jonka jälkeen seuraisi looshin puheenjohtajan ehdottama ja määrittelemä yhteinen mietiskely teosofisen asian hyväksi. Sitten pidettäisiin esitelmä ja soitettaisiin tai laulettaisiin. Lopuksi joku tekisi lyhyesti selkoa kirjasta *Suomen kansallishaltia*, jonka jälkeen kirjaa myytäisiin läsnäoleville.

Ehdotan vielä, että kaikki teosofit ja teosofian harrastajat sinä päivänä ajattelisivat teosofisen liikkeen tehtävää Suomen tulevaisuuteen nähden. Huolimatta siitä onko paikkakunnallani looshi tai kuulunko edes jäsenenä Teosofiseen Seuraan, voin täten tehokkaasti ottaa osaa voimakkaan ajatusaallon vierittämiseen yli Suomenniemen. Ei kukaan ole niin köyhä eikä niin heikko, ettei hän ihmisenä kykene kansaansa auttamaan. Jokainen voi olla voimapatterina, josta vyöryvät ajatusvirrat saavat uutta sähköä suoniinsa.

Yhteisvoimin siis yhteistyöhön marraskuun 2 p:nä 1913! Ja tutkikoon sitä ennen jokainen auttaja „Suomen kansallishaltia”.

*

Kirjotukseni elokuun Tietäjässä Suomen naisille näkyy siellä täällä herättäneen vastakaikua myötätuntoisissa sydämissä. – Niinpä tohtori Maikki Friberg kirjottaa Naisten Äänessä (uutisen alku- ja loppusanat):

„Tietäjässä, teosofisen liikkeen äänenkannattajassa, on toimittajan kirjottama, huomiota herättävä vetoaminen Suomen naiseen . . . Naisten Ääni, joka aina on ollut sillä kannalla, että puolueriidat ovat sivistyksemme suurin vaara ja kansalaisten siveellisen tason alentaminen, iloitsee siitä, että tällaisia kehotuksia maamme naisille lausutaan.”

Matti Kurikka kirjottaa New-Yorkin Uutisissa syyskuun 13 p:nä:

„**Teosofia ja naiset.** Joskin minä olen silloin tällöin havainnut Suomen teosofisen liikkeen johdossa taipumusta kaavamaiseen oikeaoppisuuteen, täytyy minun rehellisesti tunnustaa, ettei Suomen T. S:n johtaja suinkaan virallisesti tunnusta eikä kannata totuuden etsinnän häiritsemistä millään kaavamaisuudella. Siitä syystä on aivan luonnollista, että kaikki, mitä saamme Suomen teosofien äänenkannattajassa, „Tietäjässä”, lukea on yleensä sopusoinnussa meidän lehtemme laajan ohjelman kanssa. Tässä suhteessa on minulla nyt mainittava tuoreimpana esimerkkinä toimittaja Pekka Ervastin kirjoitus viimeksi tänne saapuneessa „Tietäjässä”. Hän näet siinä kääntyy voimakkaasti Suomen naisten puoleen ja kehottaa naisia kaikista puolueista ojentamaan toisilleen sisaruuden käden ja muodostamaan yli noitten riidellä nahistavain puolue-pukarien päitten yleisen Suomen naisten liiton.

(Seuraa muutamia otteita.)

Nämä otteet riittäköön osottamaan, että Pekka Ervast naisasiassakin on meidän liittolaisemme; hän vetoaa naiseen ja naisominaisuuksiin yhteiskunnallisessa kehityksessä pois nykyisestä miesten rakentamasta huijausjärjestelmästä aivan samalla tavalla kuten me olemme jo vuosikausia vedonneet. Minun on siis sängen hauska todeta tämä sopusointuisuus meidän ja heidän välillään.”

Voin vielä lisäksi mainita, että kirjotukseni johdosta on ainakin kahdessa paikassa teosofinaisia liittynyt yhteen ryhmiin, jotka säännöllisesti kokoontuvat yksimielisesti mietiskelemään ja keskustelemaan naisen tehtävistä ja tulevasta sivistyksestä.

*

Idän Tähdien järjestön pääaikauskirja, Alcyonen toimittama *Herald of the star*, joka tähän saakka on ilmestynyt Indiassa neljä kertaa vuodessa, tulee ensi tammikuusta painettavaksi Lontoossa ja ilmestyy joka kuukauden 11 p:nä, laajeten suuresti sekä kooltaan että sisällöltään. Uudessa asussaan se aikoo käsitellä m. m. seuraavia kysymyksiä: a) minkä uusien periaatteiden tulee hallita kansalaisihanteita sekä eri rotujen ja maiden suhteita toisiinsa; b) mitä suhteita on saatava aikaan maailman eri uskontojen välille; c) mitä erilaisia menettelytapoja ne, jotka uskovat maailmanopettajan pikaiseen tuloon, voisivat käyttää niiden moninaisten yhteiskunnallisten pulmien yhteydessä, jotka kohtaavat meitä kaikissa maissa ja kaikilla inhimillisen toiminnan aloilla ja joita ovat esim. eri kansanluokkien väliset suhteet, köyhäin tila, n. k. rikollisten asema, työnhankinta kaikille, terveelliset huvitukset, terveyshoito j. n. e.; d) mitä suhteita meillä pitäisi olla toisiin luontokuntiin ja toisiin kehitysjärjestelmiin, esim. *deeva*-kehitystyyliin.

Kuten näkyy, on *Heraldin* ohjelma laajakantoinen ja korkealle tähtäävä.

Muuten olen Idän Tähdien järjestöstä saanut sen vaikutelman, että se vähitellen kasvaa itsetietoisemmaksi tehtävästään. Personallinen elementti, joka olisi voinut tulla sille vaaraksi, kaikkoaa ja se antautuu yhä itsetietoisemmin palvelemaan uusia aatteita yleensä ja valmistamaan uuden sivistyksen tuloa. Se vetää teosofisen maailmankatsomuksen jokapäiväiseen elämään ja näyttää, millä tavalla uutta elämänymmärrystä voidaan käytännössä toteuttaa. Meidän työmme Suomessa, joka jo vuosikautia on itsetietoisesti tarkottanut Suomen tulevaa onnea ja henkistä kulttuuria, on täten ollut työtä Idän Tähdien merkissä, vaikkei I. T. järjestöä vielä ollut olemassakaan.

*

Kustannusliikkeemme on taas julkaissut pari uutta teosta:

Veikko Palomaa, *Jobdonmukaisuuden laki*. Hinta Smk. 1:—, sid. 2:—.

Pekka Ervast, „*Hiljaisuuden ään*”. Hinta 60 p.

Aikomuksemme on jouluksi saada painosta kauan odotettu lasten kirja. Se tulee sisältämään teosofishenkisiä satuja ja olemaan runsaasti kuvitettu. M. m. tulee useampia värillisiä erään suomalaisen taitelijan maalaamia kuvia, ja kirja sopii annettavaksi kenen käteen tahansa. Toivomme sille hyvin suurta menekkiä, sillä pieni kustannusliikkeemme antautuu uhkarohkeaan yritykseen, kustantaessaan tällöisen „hirmuisia rahoja” maksavan kirjan. Mutta kyllä kirja lapsille iloa tuottaa!

*

Tämän numeron mukana jaetaan Amerikan tilaajille Tietäjän tilausilmoitus v:lle 1914, jotta asianharrastajamme ajoissa ryhtyisivät hankkimaan Tietäjälle runsaasti tilaajia.

Marraskuu, s. 417-425

Annie Besant kirjottaa lokakuun *Theosophist*:issa:

„Taas aikakauskirjamme on päässyt vuotensa päähän — hyvin myrskyisen vuoden. Minulle se on ollut elämäni tuskallisin vuosi, on ollut miltei keskeymätöntä kärsimystä ja vain jatkoa kymmenelle sen edellä

käyneelle tuskalliselle kuukaudelle. Tammikuusta lokakuuhun 1912 levitettiin mitä julmimpia panetteluja vanhemmasta holhotistani kaikkialle yli maailman. Lokakuussa 1912 alkoi oikeusjuttu, joka toistaiseksi on temmannut rakkaat poikani minun suojeluksestani ja pakottanut heitä etsimään turvaa muiden luona – siunatkoon meidän kaikkien Isämme niitä, jotka ovat antaneet heille suojaa. Taistelu on ollut hyödyllinen, sillä Alcyonen nimi on puhdistunut, Teosofinen Seura on tunnustettu moitteettomaksi, ja herjaus on nyt kaikeksi onneksi kääntynyt kokonaan minua vastaan. Sen nuorukaisen maine, jota olen suojellut, on tahraton, Seura ei ole kärsinyt vauriota, ja loka, joka minua vastaan viskataan, ei merkitse mitään. Loka tarttuu ainoastastaan siihen, missä ennestään on lokaa, johon se voi takertua, ja kaikki minua vastaan tehdyt rumat syytöksestä eivät minua vahingoita muiden kuin hyvin harvojen silmissä. Eikä minulla, jonka Mestarit ovat määränneet sanansaattajakseen, ole mitään syytä valittaa. Kärsimys on kaikkien niiden tunnusmerkki, jotka tuovat maailmaan suuria sanomia ja ennustuksia tulevasta ajasta. Eikö Kristus sanonut halveksittujen seuraajiensa pienelle joukolle: „Samoin on vainottu profeettoja, jotka ovat olleet ennen teitä; iloitkaa siis ja riemuitkaa?” Eikö runoilija ole laulanut:

Oikeus aina käy mestauslavalle,
vääryyden paikka on kuningasistuini.

„Maailma on aina naurulla vastaanottanut ja ristiinnaulinnut Vapahtajansa, ja jos kärsimys ei kohtaisi apostoleita, eivät he saisi täydellisyyden sinettiään. Tätä kirjottaessani ei valitusta oikeuden päätöksestä vielä ole ratkaistu, mutta kaikki mahdollinen paha on jo tehty, ja pahin on jo ohitse. Tuleva vuosi ei voi poveensa kätkeä mitään niin pahaa, kuin mennyt vuosi on meille antanut, sillä ei voi enää sanoa mitään niin julmaa ja niin ansaitsematonta, kuin jo on sanottu.

„Mikä on tuloksena kaikesta tästä hälinästä ja melskeestä? Teosofisessa Seurassa vallitsee voima ja yhteistunto, jolla ei ole vertoja sen menneisyydessä. Vihdoin se on armeija eikä hajalauma, ja sen eturivit marssivat väistymättä eteenpäin uutta aikaa kohti luottaen johtajiinsa ja itseensä ja takanaan suuri joukko, kaikki yhtä iloisina ja luottavaisina. Tämä järjestö voi tehdä paljon enemmän työtä kuin mikä menneisyydessä on ollut mahdollista. Olemme keskuudessamme lopettaneet taistelun järjestyksen ja vapauden välillä kihlaamalla ne toisiinsa täydellisen suvaitsevaisuuden kihlasormuksella. Täydellinen yksilöllisen mielipiteen vapaus; täydellinen luottamus johtajiin, joiden merkinä on tiedon sotisopa ja kärsimyksen kruunu – vanha voitollisen ristin merkki. Niille, jotka eivät suostu seuraamaan, on yllinkyllin muuta työtä, joka vain odottaa heidän käsiään, tunnustettua, kunnioitettua ja hyödyllistä työtä. Mutta suuri joukko astuu eteenpäin. Jokaisessa maassa näemme tämän palvelevien veljien joukon, joka on järjestynyt palvelusta tekemään.”

*

„Missionstidning för Finland” nimisen Suomen Lähetyslehden ruotsalaisen painoksen lokakuunumerossa oli „Från när och fjärran” (Läheltä ja kaukaa) otsakkeen alla m. m. seuraava uutinen:

„Rouva Annie Besant, teosofian tunnettu esitaistelija, on viime vuonna nähnyt hyväksi pitemmäksi aikaa muuttaa Intiasta Englantiin, koska hänen hartaimmat kannattajansa siellä ovat häneen loukkaantuneet eivätkä enää tunne täyttä luottamusta häneen. Hän oli nimittäin julistanut, että eräs mahatma (suuri henki) Himalajan seuduilla oli ilmottanut hänelle, että toinen Kristus on aikeessa tulla maailmaan nuoren brahminin muodossa. Tämä ihmepoika ilmestyy näet maan päälle aina 30,000 vuoden kuluttua. Vähän aikaa tämän jälkeen hän julkisesti esiintyi nuoren brahmiininuorukaisen seurassa, kutsuen tätä „Idän tähdeksi.” Hän tuumi samannimisen seuran perustamista. Tämä oli kuitenkin liikaa hänen kannattajiensa mielestä, ja hän oli pakotettu vetäytymään pois. Nytemmin on tämän nuorukaisen isä

haastanut hänet (Mrs. Besantin) oikeuteen siitä, että hän oli houkutellut nuorukaisen luoksensa ja estänyt häntä lähtemästä pois. Askarrellessaan tämmöisissä salaisissa asioissa ihminen helposti taivaita tavottelevista ylevistä aatoksista joutuu semmoiseen, joka herättää halveksivan hymyn. Kun ei tahdo alistua totuutta kuuntelemaan, joutuu uskomaan ilmeistä valhetta.”

Koska hyväntuulinen uutinen „Missionstidning”in kanssa levisi laajoihin piireihin, arvelimme sopivaksi siihen vastata, jonka tähden kirjoitin seuraavan oikaisun, jonka suomennettuna julkaisen:

„Suomen Lähetysseuran” Toimitukselle.

Saatuani tietää uutisesta, joka koskee Mrs. Annie Besantia ja teosofista liikettä ja joka otsakkeella „Läheltä ja kaukaa” (Från när och fjärran) on otettu arv. lehtenne lokakuun numeroon, allekirjottanut vakuutettuna siitä, että „Suomen Lähetysseuraa” ei tietensä tahdo levittää erehdyttäviä tietoja eikä herättää lukuisissa lukijoissaan vääriä käsityksiä, rohkenee täten lähettää oikaisun mainittuun uutiseen ja pyytää kohteliaimmin, että arv. Toimitus ottaa tämän oikaisun „Lähetysseuran” ensi numeroon.

Kun jokainen uutisen lause sisältää useampiakin erehdyttäviä tietoja, vaatisi seikkaperäinen vastine enemmän tilaa lehtenne palstoilla kuin minä rohkeneen pyytää, jonkavuoksi toivon saavani ainoastaan lyhyesti esiintuoda tosiasioita.

Ensimmäinen lause. Mrs. Annie Besant, Teosofisen Seuran presidentti, ei suinkaan ole luopunut tavastaan viettää talvensa Intiassa ja lämpimän vuodenajan Euroopassa: ainoastaan tänä vuonna hän oli estetty viipymästä *Euroopassa* kauemman aikaa kuin kolme viikkoa.

Toinen lause. Vuodesta 1909 lähtien Mrs. Besant on julkisesti lausunut sekä Intiassa että Euroopassa ja Amerikassa, että suuria muutoksia on tulossa ihmiskunnan historiassa, syystä että se Maailmanopettaja, jota länsimailla nimitetään Kristukseksi, aikoo jälleen esiintyä maan päällä. Tässä ei siis ole kysymys „toisesta” Kristuksesta, ja lienee syytä viitata siihen, että monet sekä lahkot että yksityiset ihmiset kristikunnan piirissä samaten uskovat Kristuksen läheiseen tulemiseen. Mrs. Besant on myöskin saanut tehtäväkseen sopivan kasvatuksen ja harjotuksen kautta valmistaa eräitä nuorukaisia, joista Kristus sitten voisi valita välikappaleensa. Sillä samoinkuin Hän Palestiinassa käytti hyväkseen Jeesus nazaretilaisen ruumista, johon Hän astui Jeesuksen kasteessa, pitäisi Hänen nytkin menetellä samalla tavalla.

Kolmas lause. Suurimmat toiveet tässä suhteessa Mrs. Besantilla on nuoresta hindulaisesta, Mr. Krishnamurtista, jonka vaatimaton, epäitsekäs ja puhdassydäminen olemus on tehnyt valtavan vaikutuksen kaikkiin, jotka ovat joutuneet tekemisiin hänen kanssaan. Jo 14-vuotiaana hän kirjoitti kirjans „Mestarin jalkojen juuressa”, joka on levinnyt laajalle mitä useimmilla kielillä. Puhe siitä, että hän muka ilmestyy maan päälle „aina 30,000 vuoden perästä”, on kokonaan tuulesta temmattu. Sitävastoin teosofit itämaalaisten tavoin uskovat, että jokainen ihminen itsessään on henkiolento, joka monta kertaa syntyy maan päälle.

Neljäs lause. Mrs. Besant ei laisinkaan peittele niitä toiveita, joita hänellä on Krishnamurtista, ja itse asiassa se on vaikeimpia niistä kokeista, jotka nuoren hindulaisen täytyy läpikäydä — se nim., että monien katseet ovat häneen suunnatut. Mutta häntä ei milloinkaan ole sanottu „Idän tähdeksi”.

Viiides lause. Sitävastoin Mrs. Besant on vahvistanut „Idän tähti” nimisen järjestön perustamisen, jonka järjestön jäsenet uskovat Kristuksen palaamiseen maan päälle ja vakavasti ajatuksissaan, mielessään ja sydämessään valmistuvat Häntä vastaanottamaan. Tämän järjestön ulkonainen pää on Krishnamurti. Järjestö on levinnyt yli koko maailman.

Kuudes lause. Mrs. Besant ei ole „vetäytynyt syrjään”, sillä siihen hänellä ei olisi ollut minkäänlaista syytä, vaan hän on yhä Teosofisen Seuran presidenttinä ja „Idän tähden” järjestön suojelijana.

Seitsemäs lause. Muutamia vuosia sitten Krishnamurtin varaton isä kirjallisen sopimuksen kautta jätti sekä hänet että hänen nuoremman veljensä Nityanandan kokonaan Mrs. Besantin huostaan, mutta on tosin nyt teosofisen liikkeen vihollisten yllyttämänä pannut vireille oikeusjutun Mrs. Besantia vastaan saadakseen pois poikansa. Se ei kuitenkaan ole hänelle onnistunut ja tulee tuskin onnistumaankaan, sillä pojat, jotka Mrs. Besantin kustannuksella saavat ruhtinaallisen kasvatuksen Englannissa, ovat selittäneet, että he eivät aio jättää kesken opintojaan, vaan tulevat pahimmassa tapauksessa vetoamaan englantilaiseen lakiin, ja ovat samalla valittaneet, että heidän isänsä on joutunut pahansuopien panettelijoiden uhriksi.

Rohkenen vielä ristisiteessä lähettää arv. Toimitukselle muutamia suomenkielisiä kirjasia . . . (Idän Tähdän kirjaset ja „Mestarin jalkojen juuressa”).

*

Idän Tähdellä oli lokakuun 25-26 p:nä suuri kokous Lontoossa, johon edustajia oli saapunut eri maista. Suomesta olivat lähteneet Idän Tähdän sihteeri herra Toivo Vitikka, I. T:n varsinaisena edustajana ja hänen seurassaan rouva R. L. Tuonenkylästä. Paljon henkistä hyvää toivottiin heidän voittavan matkallaan ja tuovan mukanaan palatessaan kotimaahan.

*

„Kyllä jaksamme ja osaamme, kun uskoa on”, ajattelin, saadessani Hullista kirjeen, josta lainaan tähän seuraavan otteen:

„. . . minä olen alottanut työn aattemme eteen, olen ottanut ensimmäisen askeleen tiellä, jossa ei tunneta teosofian valoa. Minä tunnen, että olen pieni, heikko, mutta huolimatta tästä, huolimatta aivan karusta maaperästä, minä uskalsin. Nähdessäni pimeyden ja raakuuden, nämä kaksi hädän merkkiä, nähdessäni myöskin ettei kirkon saarnat voi kurjuutta poistaa, vaan että, päinvastoin, ne työntävät ihmisiä kirkon sitä huomaamatta suurempaan kurjuuteen, niin nähdessäni tämän, en voinut seistä paikoillani, minun *täytyi* ryhtyä työhön.

„Asia on sillä lailla, että täällä Hullissa on koko joukko suomalaisia, siirtolaisia sekä merimiehiä. Täällä on myöskin kirkko. Pappi on aivan nuori ja tuntuu kokemattomalta. Pistäytyessäni kirkkoon huomasin heti, ettei kirkon saarnoilla täällä ole menestystä, ne kun tuntuivat niin kovin ikäviltä ja yksitoikkoisilta. Jo ensi kerran istuessani kirkon penkillä teki mieleni sanoa papille astuppa, veliseni, alas saarnatuolista ja salli minun tulla sijallesi. Mutta minä odotin kaksi sunnuntaita. Kolmantena ehdotin papille, että enköhän minä saisi ryhtyä työhön merimiesten keskuudessa. Hän otti lämpimästi vastaan ehdotukseni ja puolestaan ehdotti, että jo seuraavan päivän illalla pitäisin puheen raittiusiltamassa.

„Minä olin tietysti äärettömän iloinen ja juhallisesti samana päivänä ryhdyin kirjottamaan raittiudesta. Kirjoitin 8 täyttä arkkia. Kuvailkaapa nyt mielialaani, kun eilisen päivän (maanantain) illalla, kolme tuntia ennenkuin esiintymiseni piti tapahtua, tuli käsky, voimakas käsky, jota vastaan ei ollut tinkiminen, etten saisikaan lukea, mitä olin kirjottanut, vaan että minun on puhuttava ihmisen eri ruumeista. Minä hämmästyin, minut valtasi kauhu. En koskaan ole esiintynyt edeltäpäin siihen valmistautumatta. Riensin ystäväni, tšekäläisen looshin puheenjohtajan luo kertomaan huolestani. Tartutin häneen pelkoni ja hän tahtoi välttämättömästi tulla mukaani kirkkoon. Minä vapaisin pelosta; käteni, jota Rva Wilson piti omassaan, oli kuin elävä. Mutta laulu on laulettu, pappi on puhunut parin raamatunlauseen johdosta, on rukoiltu, laulettu vielä yksi laulu ja minulle tehdään merkki, että nyt saan nousta. Silmäys ystävääni, kädenpuristus ja minä

nousen . . . Mutta merkittävää, kun vain avasin suuni lausuakseni ensimmäisen sanan, oli pelkoni kuin poispuhallettu, kummallinen rauha täytti olentoni, järkeni avartui, tunsin olevani kahdessa maailmassa yht'aikaa ja minä puhuin ja puhuin . . . Ajattelun varastosta tulvi esille sanoja ja lauseita aivan itsestään. Tunsin varmuutta, voimaa, tunsin kasvavani, tunsin itseni hallitsijaksi . . . Minä lopetin, istuin paikalleni ja ystäväni kuiskasi korvaani: „en enää vast'edes pelkää puolestanne.”

„Keskiviikkona, siis huomenna, tulen puhumaan merimiestalolla. Tällä kertaa en kirjota edeltäpäin, vaikkakin sama pelko täyttää minut edeltäpäin. Eilen illalla tulin vakuutetuksi siitä, että kun me tahdomme auttaa, niin saamme itsekin apua.

„Luulen, että tulen kohtaamaan vaikeuksia ja esteitä, tšekäläiset siirtolaiset kun ovat läpeensä „uskovaisia” ja merimiehet „jumalattomia”, mutta yrittää tahdon; tahdon rakentaa tänne Hulliin pienen majakan merimiehiä varten. Kunpa minulla vain olisi tarpeeksi viisautta ja voimia.

„Minä ajattelin ryhtyä hyvin varovaisesti, mutta joku voima sisälläni sanoo, että tulee toimia suoraan, sanoa kaikki, mitä tarvitaan kulkematta kiertoteitä . . .

Anna A.”

Sama kirjeenvaihtaja ja innokas Seuramme jäsen kirjottaa myöhemmässä kirjeessään näin:

„Tulin juuri merimiestalolta. Oi, kuinka minä pidän näistä merimiehistä! Näkisittepä kuinka heidän silmänsä kirkastuvat lämpimästä sanasta. Puhuin heille teosofiasta. Miettiväisinä he istuivat koko ajan ja kun lopetin, eräs heistä sanoi: tämä on totta, tämä on oikeata, sillä olen n. k. pakanoiden keskellä nähnyt, kuinka jaloja ihmiset ovat ulkopuolellakin kristinoppia, olen myöskin katsellut lähetyssaarnaajia ja ajatellut, että mikä niiden tehtävä oikeastaan on, kun kansat, joita he koettavat käännättää, ovat monasti parempia ja ylevämpiä kuin käännättäjät.

„Tulin nyt vakuutetuksi siitä, että täällä on minulla oleva hyvä työala. Näen myöskin, että minun on lähestyttävä meripoikiamme sisarena, että minun on sulauduttava heihin. Merimiestalon omistaja kyllä on uskova ja ehkäpä hiukan ahdaskin, mikä seikka on hiukan haittana. Tänäkin hän keskeytti minut usean kerran. Mutta ei se mitään. Hän pyysi minua vastakin tulemaan ja minä lupasin käydä joka sunnuntai. Ensi sunnuntaina menen soittokoneeni kanssa.

. . . minulla olisi esitettävänä yksi pyyntö: ettekö voisi esittää ystäville – teosofeille, että joku heistä lahjottaisi muutamia teosofisia kirjoja kahdelle merimieskodille; tai ehkä olisi mahdollista kerätä kolehti tätä tarkotusta varten. Minä kyllä ostaisin, mutta palkkani täällä on hyvin pieni, se riittää juuri välttämättömään ja parhaalla tahdollanikaan en voi omilla varoillani hankkia kirjallisuutta. Vaikka kyllä, jos ei olisi mahdollisuutta saada sitä lahjaksi, niin voisin ostaa sillä ehdolla, että vähitellen maksan.

Minä kyllä tulen levittämään teosofian valoa, mikäli kykenen. Minulla on pääsy kumpaankin merimiestalon, jotka kumpikin ovat aina täynnä poikia, mutta enhän esim. yhdessä tai parissa tunnissa (sekin kerta viikossa) voi paljoakaan sanoa, kun kirjat sitävastoin voivat puhua aina.

Lähetän N:ti Kamenskajalle myöskin tämänlaisen kirjeen, sillä täällä on myös venäläisiä merimiehiä . . .”

Noudattaen neiti A:n lausumaa toivomusta olemme T. S:n nimessä lähettäneet hänelle parikymmentä kirjaa lahjaksi merimieskoteja varten.

*

Kuten mainitsin viime Tietäjässä, ovat muutamat teosofiniset elokuun Tietäjässä olleiden kehotussanojen innostamina liittyneet ryhmiksi, jotka säännöllisesti kokoontuvat naisen asemaa ja tehtäviä pohtiakseen. Tärkeimpänä kohtana näissä kokouksissa on ehkä yhteinen mietiskely. Sitäpaitsi jokainen kotonaan määrättyinä päivän hetkenä mietiskelee sovittua meditaatioaihetta. Ne jotka ovat minulle tästä kertoneet, ovat samalla vakuuttaneet, että kokoukset ovat olleet sekä mieltäkiinnostavia että mieltäylentäviä ja että mietiskellessä ihmeellinen voima tuntuu „olevan takana”. Koska olisi suotavaa, että maaseudullakin naiset ottaisivat osaa tähän työhön tulevien aikojen valmistamiseksi, annetaan ilomielin täältäpäin kirjeellisiä opastuksia halukkaille. Nämä voivat kääntyä joko rouva Laina Helle'n puoleen (osote: Bulevardi 7, Helsinki) tahi rouva Ida Heliö'n puoleen (osote: Äggelby).

*

Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike on julkaissut Toivo Vitikan henkeväen kirjotuksen *Idän Tähti*, hinta 25 p. Sopii hyvin levitettäväksi niille, joille tahtoo antaa tietoa samannimisen järjestön tarkotusperistä ja työstä.

Painossa on myös V. H. V:n kirja *Tuonpuoleiset vertaukset*. Tämä on toinen osa teoksesta *Kristinuskon alkuperäinen oppi elämästä ja kuolemasta*, jonka ensimmäinen osa ilmestyi joulukuksi 1911, saavuttaen paljon suosiota. Alkusanat heti selvittävät, miksi ei tämä osa ilmestynyt viime jouluna, kuten aikomus oli.

Teosofisella Kirjakaupalla on myytävänä Det Teosofiske Samfunds Norske Forlag'in kustannuksella ilmestynyt neiti Eva Blyttin kirja *Lotus Breve*, joka m. m. sisältää ytimen ja pääkohdat hänen viime talvena Helsingissä pitämistään luennoista. Nämä luennot herättivät suurta mielenkiintoa kuulijoissaan, ja ne, jotka norjaa ymmärtävät, rientäkööt nyt ostamaan neiti Blyttin kirjan, jonka hinta on Smk. 3:–. Kirja on omistettu nuorille, jotka „tulevat olemaan Herra Kristuksen aikalaisia Hänen pian ilmestyessään maan päälle”, ja kirjetettu kirjeiden muotoon. Kirjahan puhuukin tulevista ajoista.

Kustannusliike Tarmo on julkaissut uuden kirjan Asa Jalakselta: *Uusi testamentti*. Tämä on n:o 6 sarjassa *Keinottelu maailman herrana*. Räikeällä tavalla tekijä siinä „paljastaa” raamatun „valheita” ja „hullunkurisia oppeja”. Emme epäile hänen vilpittöntyä tarkotustaan; kirjassa on kohtia, jotka ovat mietiskelyn arvoisia ja toisia, joissa hän myötätuntoisella tavalla puhuu „pakanallisista” uskonnoista (esim. siv. 43-44, 61-62, 127-128). Mutta kuitenkin kirja ei meitä tyydytä. Se vain „repää alas”. Ja me tiedämme, että raamattua voidaan lukea aivan toisella tavalla, tekemättä mitään väkivaltaa sen sisällölle. Kuinka toista on esim. syventyä V. H. V:n kirjoihin, jotka säilyttäen kriittisen puolueettomuuden paljastavat raamatun ihanuuksia sielumme silmälle.

*

Tuonenkylän temppele on nyt saanut 1,200 markan pedaaliharmoonin, joka toistaiseksi seisoo Tonttulan hallissa. Kone on valmistettu J. Hirvelän Urkuharmoonitehtaassa Tampereella, ja arvokkaasta lahjasta kiitetään kaikkia, jotka lahjotukseen osaa ottivat.

*

Venäjän T. S:n ylisihteeri, neiti Anna Kamensky on julkaissut 83 sivua käsittävän broshyyrin *Madame Annie Besant et la campagne elettorale*, jossa hän selväpiirteisellä ja lämminhenkisellä tavalla puolustaa Annie Besantia kaikkia viimevuotisia syytöksiä vastaan ja näyttää niiden perusteettomuuden. Kirjan voi tilata Teosofisen Kirjakaupan kautta ja on sen hinta Smk. 1:50 postivapaasti.

*

Pian loppuu vuosi 1913. Pyydän, että Tietäjän lukijat muistaisivat tänä vuonna ajoissa uudistaa tilauksensa vuodelle 1914, ettei tapahtuisi keskeytystä lähetyksessä ja etteivät jäisi ilman jotakuta numerota, kuten tämän vuoden alussa kävi monien tilaajien, kun emme tietäneet painattaa tarpeellista määrää.

Joulukuu, s. 468-473

Viisautta puhuu:

Totuus on yksi ja ehdoton. Se on ainoa, iankaikkinen todellisuus, se on kaikkia käsittävä täydellisyys, Se On. Ja kukaan ei sitä käsitä, kukaan ei sitä tunne; se on Jumala.
Mutta totuus ilmestyy ihmiselle kahdenlaisena:
Rakkautena, s. o. Jumalana ihmisen sydämessä, ja
Totuutena, s. o. Jumalana ihmisen ymmärryksessä.

Rakkaus on elämää, itsensäkieltämistä, uhrausta. Se alkaa pienestä. Se kohdistuu ensin muutamaan henkilöön, yhteen paikkaan, tieteen- tai taiteenhaaraan j. n. e. Sitten se laajenee. Sen esineenä on kansa, isänmaa, sivistys j. n. e. Lopuksi se käsittää kaikkia ihmisiä, kaikkia eläviä olentoja, kaiken mikä luotu on. Se luopuu omasta itsestään syleilläkseen koko maailman. Kipinästä on syttynyt tuli. Rakkaus on autuus.

Totuus on tietoa, oikeaa ja selvää tietoa siitä mikä on olemassa sekä sen tarkotuksesta ja käyttämisestä. Sekin kasvaa vähästä alusta. Ensin se täyttää ruumiin tarpeet, hankkii elatuksen, vaatteet, rakentaa kodin. Sitten se muodostaa valtion, viljelee sivistystä, perustaa uskontoja. Lopuksi se tunkee läpi luomakunnan, tutkii näkymättömän, urkkii hengen salaisuudet. Se luopuu itsestään, nähdäkseen koko maailman. Totuus on valtaa.

Totuus ja rakkaus ovat yhdistetyt kuin mies ja vaimo. Älköön ihminen erottako, mikä iankaikkisuudessa on yhtä. Yhdessä kasvako. Kuitenkin: autuas se, jonka rakkaus on suuri, vaikka hänen tietonsa ovat vähät, sillä ne tulevat lisääntymään. Mutta voi sitä onnetonta, jonka tiedot ovat laajat, vaikka hänen rakkautensa on pieni, sillä se vähäkin hänestä katoaa ja hänen loppunsa on kuolema.

Tämä on aikakausien historia, kansojen kuten yksilöiden...

*

Legenda kertoo:

Kauan, kauan sitten, historian edellisinä aikoina, jolloin ihmiskunta ei ollut kansoihin lohkaistu, vaan kaikki ihmiset elivät veljinä, oli uskontokin yksi ja sama kaikilla, ja sitä kutsuttiin „Viisauden uskonnoksi.”

Tämä oli korkeampi kaikkea mitä me uskonnoksi nimitämme, sillä se ei ollut uskoa minkään erityisen opin totuuksiin, vaan itse Totuuden varmaa ja tarkkaa näkemistä, siis *tietoa*. Mutta tieto on valtaa, sentähden ihminen hallitsi ympärillään olevaa luontoa ja sen voimia ja oli „luonnon herra” eikä kärsimyksiä tuntenut.

Kuitenkaan hän ei ollut onnellinen. Onni, autuus syvemmässä merkityksessä on ainoastaan Rakkaudessa, eikä ihminen osannut rakastaa. Sillä rakkaus syntyy surusta, ja ihmiselle surut ja kärsimykset olivat tuntemattomia.

Mutta jumalain tarkoitus ihmisten suhteen oli, että olisivat autuaat täydellisessä rakkaudessa ja täydellisessä totuuden tiedossa. Sentähden Kärsimys lähetettiin maailmaan.

Useimmat ihmiset rupesivat silloin vaikeroimaan ja valittamaan, syyttivät toisiansa ja syyttivät jumalia. He eivät tahtoneet kärsiä eivätkä nähneet Iankaikkisen Lain hyvää tarkotusta. Eripuraisuus, riita, viha pääsi vallalle heidän sydämissään. Paha heräsi. Samalla viisauden-uskonnon valo katoamistaan katosi heidän ymmärryksestään ja heidän valtansa luonnon yli väheni vähenemistään.

Muutammat olivat, jotka nöyryivät, iloisina kärsivät ja järkähtämättä pysyivät Totuudelle uskollisina – ja katso, jumalien tarkoitus oli heissä pian saavutettu. He olivat täydellisiä ihmisiä ja heidän valtansa luonnon yli yhä kasvoi samalla kun se vain pieneni muissa. Tämä herätti kateutta ja vihaa „mustissa” luopioissa ja käyttäen kaikkia jällellä olevia voimiaan he nostivat suuren sodan „valkoisia” vastaan. Sota päättyi valkoisten voittoon, sillä vedenpaisumus tuli heidän avukseen ja hautasi meren syvyyteen isot laumat mustia ja isot alat niiden mantereita. Mutta valkoiset pelastuivat korkeaan vuorimaahan aarteinensa, tietoinensa, taitoinensa. Sinne he kätkivät kaikki maanalaisiin kammioihin ja luoliin. He tiesivät, että Kohtalon päivä koittaisi langenneelle ihmisluvulle, että sen omin voimin täytyisi nousta jälleen siihen valoon, jonka se oli hyljännyt, siihen autuuteen, jota se ei ollut ymmärtänyt.

Sentähden heidän tehtäväkseen tuli vartioida vanhaa viisautta ja laajaperäisiä, vaarallisia tietoja joutumasta luvattomien käsiin, – toiselta puolen aina valmiina avaamaan viisauden portteja niille, jotka rehellisissä hankkeissa kolkuttavat. Ja heidän salainen veljeskuntansa on lisääntynyt ja lisääntyy aikojen kuluessa, sillä aina on joku, joka kääntyy pois pettymysten tieltä ja palajaa takaisin totuuden luo.

Mitä näytelmää nuo veljet hiljaisuudessa katselevat! Sivistyksen kukoistavat ja joutuvat rappiolle, yksilöt taistelevat ja kuolevat, kansakunnat esiintyvät ja poistuvat, valon kamppailu raivoaa maailmassa. Intohimot ja paheet ovat voimallisina liikkeellä; hyvän heikko ääni tuskin kuuluu. Mutta taistelussa epätasaisuudet hiotaan pois ja itsekkyyks joutuu tappiolle kerran toisensa perästä. Siten tietä raivataan rakkaudelle ja totuudelle ja ihmiskunta astuu vähitellen valoa kohti.

Siinä työssä salainen veljeskunta on sen uskollinen auttaja. Tuntemattomina, näkymättöminä veljet valvovat orpolapsensa – ihmiskunnan – edistymistä ja auttavat sitä mikäli voivat. Silloin tällöin he paljastavat maailmalle tiedoistaan niin paljon kuin se saattaa vastaanottaa lähettämällä keskuudestaan jonkun, joka julistaa maailmalle totuutta. Maailma tosin ei ymmärrä näitä lähettiläitä eivätkä ne saata antaa koko viisautta muille kuin valituille oppilailleen, mutta veljet eivät väsy. Heissä asuu rakkaus ja koko heidän pyrintönsä on herättää sitä maailmassakin, sentähden he eivät väsy muistuttamasta ihmisiä rakkauden ja totuuden iankaikkisesta elämänlaista.

*

Legenda jatkaa:

Pari tuhatta vuotta sitten eli mies nimeltä Jeesus Natsarealainen.

Koko hänen elämänsä oli kauneutta, hyvyttä, totuutta; hän sanoikin: „minä olen tie, totuus ja elämä.” Ja hän lisäsi: „joka minua seuraa, ei hän pimeydessä vaella, mutta saa elämän valkeuden.”

Siitä saakka kun hän astui ulos maailmaan, hän saarnasi „taivasten valtakunnasta” ja sen sisälle tulemisesta. „Tehkää parannus” ja „olkaa täydelliset.” Sillä „jos ette synny uudestaan, niin ette tule taivasten valtakuntaan.” Mutta „jos te pysytte minun puheessani, niin teidän pitää totuus ymmärtämän.” Ja ne, jotka häntä seurasivat ja kielsivät itsensä, hän otti opetuslapsikseen ja heille hän ilmoitti „taivasten valtakunnan salaisuudet.”

Mutta ihmiset ylipäänsä elävät elämänsä kysymättä „miksi?” He vihaavat kuulla totuutta, sillä se todistaa heistä, että heidän työnsä ovat pahat. Sentähden eivät uskoneet Jeesukseen – eikä Totuus heitä vapauttanut.

*

Kuiskaus kuuluu:

Monesta kymmenestä tämä vuosisata on suotuisin, sillä ajat ovat kypsyneet syvemmälle tiedolle. Maailma ei enää ole uuden uskonnon tarpeessa, se ei enää tyytyisi uuteen totuuden muotoon, joka sitä kiihottaisi jaloon pyrintöön. Hyvä ja paha ovat korkealle yltäneet. Toiselta puolen ihmiset sydämässään tuntevat, että rakkaus ja veljeys vapauttaisi heidät kärsimyksistä ja synnin orjuudesta, toiselta puolen antavat intohimoilleen vapaat ohjat, rypevät kaikkinaisissa paheissa ja nauttivat valheen ylivallassa. Niinpä maailma todella tarvitsee *totuutta* – edes pikkuisen totuutta.

Ja maailma on sitä saanut. Veljet ovat käsittäneet tarpeen ja koettaneet sitä tyydyttää. He ovat nostaneet huntua hiukan, he ovat antaneet avaimen. Salaisuuksista, jotka ennen ilmoitettiin ainoastaan oppilaille – niille, jotka peruuttamattomasti olivat vihkineet elämänsä rakkautta ja totuudelle, – asioista semmoisista jokainen joka haluaa nyt voi saada tietoa. Nämä totuudet ovat lähetetyt maailmaan sotajoukkona, jonka tulee vaeltaa läpi kaikkien maiden ja valtioiden kuolettaen kaiken kiihkon ja julmuuden, karkottaen kaiken valheen ja eripuraisuuden. Korkealle se kohottaa lippunsa ja loistavin kirjaimin on siihen kirjoitettu: *Theo-Sophia* – jumalallinen viisaus. „Viisauden-uskonnon” nimi, joka kauan on ollut unohduksissa, kajahtaa jälleen hämmästyneelle ihmiskunnalle. Teosofia on sen kuolleista herättänyt, teosofia astuu esiin ja huutaa: „ihminen, kaipaatko lohdutusta, ikävöitkö rakkautta, tahdotko totuutta? Etsi, etsi, äläkä epäile, älä pelkää, sinä löydät! Minä olen tullut sinua auttamaan. Kuuntele minun puhdasta ääntäni uskontojen ja järjestelmien sekavassa huudossa. Minä olen kynttilä, joka valaisen niiden pimeydet, minä olen avain, joka aukaisen portit niiden salaisuuksiin. Turvaudu minuun ja tutki oman uskontosi syvyyksiä, ja sinä tulet hämmästyväksi. Mikä siinä valheellista oli se katoaa kuin sumu päivän noustessa, ja sen totuudet loistavat sinulle aavistamattomassa kirkkaudessa. Sinä löydät sen pohjan, jonka päälle kaikki uskonnot ja filosofiat ja tieteet ovat rakennetut, sen rungon, josta kaikki ovat oksina kasvaneet – niin, sinussa herää muisto vanhasta viisauden-uskonnoista, joka oli varma ja tarkka Totuuden tie ja lahjotti vallan luonnonvoimien yli. Ja menneisyyden muisto ja tulevaisuuden toivo innostuttavat sinua kulkemaan sitä kaitaa tietä, jota kaikki Veljet ennen sinua ovat astuneet. Sinä ikävöit takaisin siihen valoon, joka ennen oli omasi, ja sinä käsität, että tämä saattaa tapahtua ainoastaan rakkautta ja itsekieltämyksen nöyrällä tiellä.

*

Eräs arvoisa kirjeenvaihtaja H. K. kirjottaa Pohjolasta: „Mikä riemu valtasi sieluni, kun luin tuon kirjan ‘Suomen kansallishaltia’. Olen usein viime aikoina kysynyt itseltäni: mikä johtaa eri kansakuntain elämää?”

Joku korkealle kehittynyt olento se vissiin on. Koska juurirodulla on oma opettajansa, johtajansa, manunsa, niin täytyy olla eri kansakunnilla oma johtajansa, oma haltiansa, sydämensä.

„Kun luin tämän kirjan, niin sivu sivulta mielenkiintoni kasvoi . . . Oi, laskin kirjan alas polvelleni ja kyyneleet syntyivät siitä riemusta, jota tunsin, kun nyt sain lukea sitä, johon sieluni on kaivannut vastausta. Suurenmoinen kiitollisuuden tunne valtasi mieleni teihin, jonka kautta meidän kansallishaltiamme tulee tunnetuksi, teihin, joka olette lähimpänä kansamme sydäntä. Te ikäänkuin kädestä talutate meidän kansaamme suurelle älyn ulapalle, josta näytätte meille ihmeellisyyksiä, joita sielumme kummeksien katselee. Kun sain luetuksi kirjan, päätin heti kehottaa kaikkein meidän teosofein lukemaan sen . . .”

*

Korkeampi oikeus, johon kuten muistamme Mrs. Besant oli vedonnut, ei muuttanut tuomarin päätöstä Naranyah-asiassa, kertovat meille sanomalehdet. Päätös vahvistettiin ja määrättiin, että Mrs. Besantin kuuden viikon sisässä tulisi toimittaa pojat isälle.

Saa nähdä, kuinka nyt käynee. Mrs. Besant ei tietenkään peräydy askeltakaan siitä, mikä hänen mielestään on oikein. Ja me tiedämme, että hänen mielestään olisi väärin, että Alcyone ja Mizar jätettäisiin isän huostaan, joka tuomarin oman päätöksen mukaan on valheellinen ja heikko luonteeltaan. Tiedämme myös, että pojat itse eivät tahdo palata takaisin Intiaan. Heillä on ystäviä ympäri maapalloa, jotka ovat kiitollisia saadessaan tarjota heille suojaa ja kotia ja tilaisuutta opintojen jatkamiseksi. Varmaan oikeuden päätöstä ei tulla noudattamaan. Saa sentähden nähdä, tuleeko Mrs. Besant tavalla tai toisella vainonlaiseksi. Vielä on olemassa korkein oikeus, n. k. Privy Council, johon hän saattaa vedota. Kuinka tahansa käynee, Teosofisen Seuran jalo presidentti on epäilemättä valmis kärsimään mitä tahansa sen nuorukaisen puolesta, jonka Mestari on uskonut hänen holhokikseen ja jonka tulevaisuudesta hän toivoo niin suurta.

*

Venäjän T. S:n ylisihteeri, neiti Anna Kamensky vieraili Helsingissä erään sihteerinsä neiti Pavlinovin seurassa marraskuun 15 ja 16 p:nä. Lauantai-iltana oli sängen tunnelmikas perheiltama Boulevardilla ja sunnuntaina nti K. luennoitsi Uusmaalaisen Osakunnan talolla saksaksi „Kauneuden tehtävästä”, jossa tilaisuudessa sitäpaitsi rouva Olga Salo lausui Schillerin runon „Das Bild von Sais” ja Oskar Merikanto esitti pianokappaleen. Iloista oli taas tavata sydämellisiä venäläisiä teosofeja, ja marraskuun 27 ja 28 p:nä vieraili puolestaan joukko suomalaisia teosofeja venäläisten luona Pietarissa.

*

Teosofinen Kustannusliike on julkaissut seuraavat uudet kirjat:

Kristus ja Buddha, kirjottanut C. Jinarajadasa, suom. H. V. Hinta Smk. 1:—, sid. 2:—. Tämä on kokoelma kertomuksia, todella viehättävän runollisia pikkukuvauksia todellisuudesta, joita ken tahansa suurimmalla mielihyvällä voi lukea.

Tuonpuoleiset vertaukset, kirjottanut V. H. V. Hinta Smk. 3:—, sid. 3:75. Tämä kirja on jatkoa kirjaan „Kristinopin ydin” ja toinen osa sarjasta „Kristinopin alkuperäinen oppi elämästä ja kuolemasta”, mutta sopii myös sinään luettavaksi. Aavistamattomia kauneuksia ja syvyyksiä paljastuu siinä etemme evankeliumein vertauksista.

Valon Herra, kirjottanut *Iki-Tursas*. Hinta Smk. 2:–, sid. 3:–. „Oppimaton” kansan mies on tähän koonnut muutamia runoelmiaan ja ajatelmiaan, ja varmaan jokainen lukija hämmästynee niiden syvällistä teosofista sisältöä ja mielellään antaa anteeksi runojen puutteellisen ulkoasun.

Piakkoin valmistuvat painosta: *Lummesarja I. Satuja*, engl. kiel. suom. Kyllikki Ignatius, kuvittanut Hilka Finne. Hinta sidottuna Smk. 2:75. – *Hänen nimessään*, kirjottanut C. Jinarajadasa, suom. *H. V.* Hinta Smk 1:–, sid. 2:–. – *Idän Tähti*, joululehti, toimittanut *V. H. V.* Kuvitettu. Hinta 50 p.

TIETÄJÄ 1914

Toimittajalta

Tammikuu, s. 2-5

Kun toivotamme toisillemme onnellista uutta vuotta, toivokaamme samalla, että oppisimme kulkemaan tietä, joka onneen vie. Sillä vaikka ihmiset mielellään ja luonnostaan etsivät onnea, eivät kaikki ole halukkaita vapaaehtoisesti astumaan onnen tielle, vaan antavat elämän kokemusten heitä sinne pakolla johdattaa.

Tietäjät ja viisaat ovat yhtä mieltä siitä, että onneen eli autuuteen johtaa määrätty elämäntie. Ken ei sitä kulkea tahdo, hän turhaan saa onnea etsiä. Ja tämän tien alkuaskel on siinä, että ihminen luopuu onnen etsinnästä itselleen.

„Ajattele kaikkien onnea, tee työtä ja täytä velvollisuutesi, mutta älä pidä omaa onneasi silmämääränäsi”, on ensimmäinen käsky. Tosi onni on rakkaudessa, iankaikkinen autuus on iankaikkisessa rakkaudessa ja säälässä, ja tämä autuus on onnen tien päämäärä. Ihanteena hämmöittää vaeltajalle täydellinen ihminen, mestari, joka kaikkia rakastaa ja kaikki tietää. Ihanne heittää valonsa ja voimansa tien joka kohdalle, sentähden vaeltaja heti pyrkiä rakkauteen ja viisauteen.

Onnen elämäntiellä ihminen voittaa sisäiset vihollisensa. Mutta hän ei aloita väärästä vaan oikeasta päästä, voittaen vihamiehensä oikeassa järjestyksessä.

Ensimmäiset viholliset ovat sokea itsekkyyks, kylmyys, ymmärtämättömyys, kovuus, sydämettömyys, suvaitsemattomuus. Niiden voittaminen käy siten, että ihminen kasvattaa itsessään vastaavia hyveitä: inhimillisyyttä, myötätuntoa, sääliä, sydämellisyyttä, ymmärtämystä, hellyyttä, suvaitsevaisuutta. Iloitse iloisten kanssa, sure surevien parissa, anna apua missä tarvitaan, sekä henkistä että aineellista, — siten poistat ensimmäiset esteet onnen tieltä.

Toiset viholliset ovat epäily, pelko, epäusko, yksinäisyyden ja alakuloisuuden tunne. Sinä joudut näiden kiusausten valtaan, kun olet kasvattanut sydämesi hyväksi. Kun itse olet auttavainen, lämminsydäminen, rehellinen keskellä maailmaa, joka useinkin näyttää kolkon itsekkäältä, ilkkuvalta ja petolliselta, silloin tulevat epäilykset ja sinä kysyt: „mitä hyötyä on hyvydestä? Onko edes Jumala hyvä, jos Jumalaa on olemassakaan?” Näitä kiusauksia voitat lujalla uskolla ja rohkealla mielellä. Älä päästä niitä sieluasi raatelemaan. Ne on välttämättä voitettavat, sillä kun ne voitat, tapahtuu sinulle suuri ilo. Sydämesi on puhdistunut ja sinä saat nähdä Jumalan. Saat todella kokea, että on olemassa Suuri Elämä ja Suuri Elämän Henki, joka on Isäsi ja sinua rakastaa. Ihmeellinen todella on se hetki, jolloin Jumalasi sinulle kuiskaa: „minun rakas poikani.”

Vasta kolmannessa sijassa tulevat ne viholliset, joita kutsutaan synneiksi, paheiksi, vioiksi, huonoiksi ominaisuuksiksi j. n. e. Sillä ennenkuin sydämessäsi asuu sääliä ja rakkautta, ennenkuin sielusi tietää Jumalan olemassaolon, et kykene itseäsi muuttamaan. Korkeinkaan kasvatat itsesi ulkokullatuksi fariseukseksi ja katkeraksi ihmisvihaajaksi, joka ainaisessa synnintunnossa ja toisten tuomitsemisessa kulutat päiväsi. Vaan

kun olet edelliset viholliset voittanut, silloin voitat nämäkin. Opit toivomaan ja kärsivällisenä odottamaan, kunnes Isä katsoo sopivaksi tehdä sinusta täydellisen ihmisen ilman vikoja ja heikkouksia.

Niinkuin apostoli sanoo: „niin ovat nyt nämä kolme: usko, toivo, rakkaus, mutta suurin niistä on rakkaus.”

Rakkaus on a ja o, alku ja loppu – tien alku ja lopullinen päämäärä.

Ken sitä tietä kulkee, hän saavuttaa onnen.

*

Ruotsissa ilmestyi jouluksi kirja, joka lienee herättänyt jonkun verran huomiota, nyt kun taas on puhuttu teosofiasta ja T. S:sta maailman sanomalehdistössä. Kirja on nimeltään *Teosofi och teosofier* (teosofiaa ja teosofejä) ja sen on kirjottanut neiti Anna Maria Roos, jonka kynä kirjallisella ja sanomalehtialalla on ennestään tuttu. Kirjassaan hän arvostelee teosofiaa maailmankatsomuksena ja T. S:n johtavia henkilöitä tämän maailmankatsomuksen edustajina, mutta työhönsä hän nähtävästi on ryhtynyt vakaumuksella ja epäilemättä vilpittömällä mielellä, joten on luultavaa, että hänen kirjastaan voi joillekuille lukijoille olla positivistakin hyötyä.

Tekijän oma henkinen kanta on jokseenkin seuraava: jälleensyntyminen on aivan oikea oppi, vieläpä kristillinen (tekijä on uskovainen kristitty), karma samaten; ihmisellä on varmasti psyykkisiä ja yliaistillisia kykyjä, selvänäköisyyttä y. m., jotka eivät vielä ole kaikissa puhjuneet, ja luonnossa on paljon salaisia ja vielä tutkimattomia lakeja: mutta Mestareita ei ole. Jeesus Kristus on kaikki kaikessa. Teosofinen Seura, joka perustuu Mestarein olemassaoloon, lepää täten valheen pohjalla, ja luonnollista on sentähden, että kaikki Seuran johtajat ovat olleet ja ovat pettureita tai petetyitä tai kumpaakin.

Neiti Roos koskettelee kertomuksia Madame Blavatskystä ja pitää todistettuna, että hän oli humbugi. Eversti Olcott oli kyllä kunnan mies, mutta tietysti hieman tyhmä ja itserakas. Mrs. Besant, jonka vilpittömyyttä ja nerokkuuta ei ennen saattanut epäillä on nyttemmin Alcyone-jutussa näyttänyt, että hänkin on horjahtanut entisestä siveellisestä tasapainostaan. Neiti Roosin kannalta katsoen on miltei ilahduttavaa, että tällä tavalla tulee ilmi, miten löyhällä pohjalla teosofiset totuudet lepäävät. Hänen loppupäätöksensä onkin, että Teosofisen Seuran työ on suuresti vahingoittanut ja vaikeuttanut semmoisten järkähtämättömien totuuksien kuin esim. jälleensyntymisen leviämistä maailmassa!

Luin kirjaa jännityksellä ja uteliaisuudella. Se on verrattain etevästi kirjoitettu ja muutamia vääriä tiedonantoja lukuunottamatta yleensä asiallinen. Mutta lopetettuani lukuni teki mieleni kysyä: „neiti Roos, jos muut teosofiset perusopit ovat tosia, minkätähden oppi Mestareista on tuulesta temmattu?” ja: „neiti Roos, kuka eli mikä liike olisi viimeisen 30 vuoden aikana tehnyt esim. jälleensyntymisopin tutuksi maailmassa ja selvittänyt ja esittänyt saman opin niin luonnolliseksi, että tekin kristittynä sen hyväksytte, ellei Teosofinen Seura olisi sitä tehnyt? Missä siis on T. S:n vahingollinen vaikutus? Teidän mielestänne teosofiset johtohenkilöt eivät täytä mittaansa, mutta kymmeniä tuhansia ihmisiä on, jotka eivät arvostele noita henkilöitä omien mittapuittensa mukaan, vaan yksinomaan iloitsevat siitä, että he ovat työskennelleet ja yhä työskentelevät maailman hyväksi, vaikkei maailma heitä tunne . . . Ja eikö maailma ole aina sillä tavalla kohdellut profeettojaan?”

*

Jouluksi julkaisemamme satukirja (Lummesarja I: Satuja) on kirjeessä suomentajalle saanut osakseen seuraavat kiittävät sanat eräältä hyvin oppineelta ja arvokkaalta henkilöltä: „Kaunis kirja ja herttainen sadusto, jonka eilen luin loppuun, olivat minulle täysi yllätys. Onhan se kirkas rengas rakkauden kultaisessa ketjussa. Ihmettelen niinikään Hilikka Finnen kirkasta kuvitusta. Onhan se harrasta jumalanpalvelusta, kun annamme parastamme Suomen kansalle. Kiitos!”

*

Minulle on tätä numeroa varten lähetetty eri tahoilta niin runsaasti kirjoituksia, että helposti niillä täyttäisin kolme tai neljä kertaa tavallisen Tietäjän tilan. Tästä suuresta osanotosta lausun vilpittömän iloni ja kiitokseni. Koska miltei kaikki kirjoitukset ovat mieltäkiinnittäviä ja hyvin kirjoitettuja, koetan niitä käyttää niin pian kuin mahdollista. Olisi todella hauskaa, jos Tietäjä voisi ilmestyä kaksi tai kolme kertaa paksumpana! Riittäisi silloin lukemista kuukauden ajaksi.

*

Rouva A. L. Pogosky, Venäjän T. S:n jäsen, lähetti äsken minulle pienen kirjansa *Fellowship in work* ja kirjotti samalla seuraavan kirjeen:

„Rakas ystävä. Lähetän Teille pienen kirjani. Ennenkuin panette sen kirjastonne hyllylle jäsentenne tarpeeksi, tahdotteko minulle tuottaa sitä iloa, että sen luette? On niin perin harvoja niitä, jotka todella kannattavat minun aatteitani ja elävät niiden mukaan, että minun täytyy koettaa saada niiden joukkoon Teidätkin, jotka rakennatte elämänne ja autatte muita sitä rakentamaan paremman, oikeamman mittapuun mukaan. Minulla on mistä lieneekään se vaikutelma, että Suomen kansa on lähempänä työn ihannetta kuin Venäjän kansa. Täkäläisillä sivistyneillä luokilla ei ole mahdollisuutta antautua sydämellään ja sielullaan muuhun työhön kuin tieteeseen ja taiteeseen, näiden rajotetussa merkityksessä, ja jokapäiväinen työ on heille muodostunut joksikin pahaksi eikä siunaukseksi. Toisaalta rahvas on niin rasitettu, ollessaan pakotettu työskentelemään yli voimiensa, ettei heillä ole aikaa edes ajatella, onko työ pahaa vai siunausta. Tämän täytyy muuttua; oikeuden täytyy päästä vallitsemaan ja se tapahtuu silloin kun meidän kantamme muuttuu sisäisessä itsessämme.

Minulla on sydämelläni halu oppia Teiltä, kuinka kansan syviä rivejä on saatava teosofiseksi. Lienenkö erehtynyt, kun minusta tuntuu, että siinä on Suomen teosofisen liikkeen menestys ja elonvoima. Olen ollut pitkät ajat mukana Englannin seurassa (koska työni venäläisen maalais-teollisuuden hyväksi pitää minut Lontoossa asumassa, saadakseni tavaroille menekkiä). Venäläiset olot ovat sentähden minulle hieman vieraita. Niissä on niin paljon aukkopaikkoja ja tunnen, että minun on meneteltävä varovaisesti.”

Luin kirjan ja ihastuin siihen. Tietäjä julkaisee nyt ensimmäisen luvun siitä: *Toveruushenkeä työhön! I. Työn turmeltuminen.*

*

„Halcyon” nimisessä amerikkalaisessa Idän Tähdelle omistetussa aikakauskirjassa on julkaistu seuraava runo, jonka J. S. on suomentanut Tietäjää varten:

ANNIE BESANTILLE.

Niin ylen ylhäinen oot keskellämme,

niin alas kasvot armaat alennat:
kaikille, ymmärtävä ystävämme,
suot sanan hellän, kätes tarjoat.
Oi, Kristussielu, meidän on nyt vuoro
sua kunnioittamalla kumartaa,
sun luokses tulla; saakoon lemmen kuoro
vapaana kaunihina kajahtaa.

Oot tähti kirkas, me vain kipinöitä:
mit taitaisimme sulle toivottaa?
— Ei sulle mitään. Me vain tahtos töitä,
sun suuntaas seuraamme kuin sumusta.
Menestys niille! Kaunein kirkkahin
tää vuotes olkoon, runsassatoisin!

Maitra.

Helmikuu, s. 49-52.

Tietäjän lukijat, jotka viime vuonna seurasivat A. A. S:n kirjoitussarjaa „Veljeyden toteuttamisesta” tutustuivat varmaan mielenkiinnolla kirjottajan rohkeihin ajatuksiin ja ehdotuksiin. Useimpia lukijoita A. A. S:n teorit lienevät hämmästyttäneet, muutamissa ehkä herättäneet vastustushalua, toisissa taas myötätuntoa. Kirjottaja ehdottaa nimittäin, lyhyesti sanoen, että perustettaisiin pankki, joka ottaisi vastaan rahoja maksamatta niistä korkoa, mutta lainaisi rahoja ulos, etupäässä yleishyödyllisiin tarkoituksiin, pientä välitysprosenttia vastaan. Tämmöinen pankki olisi todella ihmeellinen rahalaitos: ihmiset tallettaisivat siihen rahojaan hyötymättä niistä ollenkaan! Ensimmäinen ajatus lienee kaikilla maailman menoon perehtyneillä lukijoilla ollut: „juurta jaksain fantastinen haave!” Mutta lienee sentään joku ajatuksissaan lisännyt, vähän mietittyään asiaa: „ehkä olisi niin hyviä ihmisiä, että lainaisivat pankille rahansa odottamatta korkoa, kun tietäisivät, että rahoja käytetään esim. teosofisiin tarkoituksiin . . . Ehkäpä tässä minäkin . . .”

Viime kesästä lähtien, jolloin kesäkurseilla ajatus pantiin alulle, ovat muutamat teosofit pohtineet tuommoista ihannepankkia. Enimmäkseen ovat kallistuneet siihen mielipiteeseen, että pieni korko, esim. 1 à 3 prosenttia, rahoista maksettaisiin. Asia saisi silloin käytännöllisemmän leiman, eikä tuntuisi aivan tuulesta temmatulta. Ja olisihan kuitenkin suureksi avuksi teosofisille yrityksille, että saataisiin niitä varten rahaa 3 à 4 prosentin korkoa vastaan.

Äsken olin keskustelussa herra A. A. S:n kanssa. Sydämeni on aina kallistunut hänen kantansa puolelle ja nyt hän voitti järkenikin vastarinnan. Tunnustan avoimesti, että nyt kannatan hänen ehdotustaan periaatteellisesti oikeimpana ja todellisuudessa käytännöllisimpänä. Sillä pankki, semmoinen kuin hänen veljeyspankkinsa ei ainoastaan taloudellisesti tukisi kansan henkistä ja aineellista kehitystä tarkottavia sivistysrientoja, vaan myös itse sinään vaikuttaisi siveellisesti, puhdistavasti ja kohottavasti kansaan.

Kuvitelkaamme, että meillä olisi teosofinen säästöpankki. Säästöpankkien tavalla se vastakirjaa vastaan ottaisi rahoja vastaan yleisöltä ja lainaisi niitä johtokunnan harkinnan mukaan kiinnityksiä y. m. takuuksia vastaan, sanokaamme alussa suorastaan teosofisiin tarkoituksiin. Johtokunnan muodostaisivat muutamat teosofisesti tunnetut luottamushenkilöt. Pankki eroaisi toisista siinä, että tallettajille ei maksettaisi korkoa ja että lainanottajilta vaadittaisiin vain 1 à 2 prosentin vuotuista korvausta rahoista.

Mikä tästä olisi seurauksena? Niinkauan kuin pankin rahoja käytettäisiin yksinomaan teosofisiin tarkoituksiin, eivät tietenkään muut kuin teosofisten aatteiden kannattajat sijoitaisi siihen rahojaan. Liikkeen

kasvaessa, kun pankki rahoillaan edistäisi erilaisia sivistysrientejä, lisääntyisi tallettajien joukko syrjäisestäkin yleisöstä.

Mutta heti alusta saakka kaunistaisi kaikkia tallettajia yhteinen piirre: he eivät rahoillaan etsisi etua itselleen. Heidän tosin ei tarvitsi rahojaan lahjottaa; koska tahansa he heti tai määräajan kuluttua voisivat saada rahansa takaisin pankista; mutta he antaisivat rahojensa palvella kansan yhteisiä etuja pyytämättä mitään salaista korvausta itselleen.

Sentähden teosofinen säästöpankki ei olisi rikasten pankki, ei ainakaan niiden, jotka tahtovat koroillaan elää tai nautintoja hankkia. Teosofinen säästöpankki olisi ennen kaikkea pienten ja yksinkertaisten, puhdassydämisten ja rehellisten ihmisten rahalaitos!

Jos minulla on säästettynä esim. sata markkaa, on tosiaan taloudellisesti jokseenkin yhdentekevää, nautinko säästöistäni neljä ja puoli tai viisi markkaa korkoa vuosittain vai jääkö edelleen ainoastaan sadan markan omistajaksi. Mutta siveellisesti on suunnaton ero sen seikan välillä, että hiellä ja vaivalla kootut rahani käytetään liike-elämän johonkuhun huijaukseen, ja sen seikan, että tiedän niillä palvelevani kansani henkistä ja aineellista parasta. Tottahan mielelläni tukehutan omanvoiton pyyntöni ja luovun mitättömästä vuotuisesta korosta, kun siten käteni pysyvät puhtaina nykyisen liike-elämän lukuisista tahroista!

Toista on tietysti, jos minulla on satatuhatta markkaa ja tämän summan koroilla tahdon elää huolettomasti. Silloin en sijota rahojani teosofiseen säästöpankkiin, vaan yhteen niistä lukuisista pankkilaitoksista, jotka suurimmalla mielihyvällä palvelevat personallisia etujani tässä suhteessa.

Tämä on todella ihmeellinen suunnitelma, jota kannattaa vakavasti harkita. Kun se toteutuu, toteutuu luultavasti samalla vanha sananlasku: „monta ojaa pienykäistä suuren kosken kasvattavat.” Sillä vaikkeivät rikkaat ja mahtavat tällä tavalla auttaisivat kulttuurityötä, auttaisi ja edistäisi sitä varmaan vielä suuremmalla voimalla ja ponnella „kansan karttuaisa käsi.”

*

Nyt kun „Salaisen Opin” ensimmäinen osa on ilmestynyt suomeksi, on varmaan moni suomalainen teosofi sitä lukiessaan tai selaillessaan kysynyt itseltään, kuinka on mahdollista tuota kirjaa ymmärtää. Niin vaikeatajuiselta, hajanaiselta ja oppineelta se ensi lukemalta tuntuu. Olkoon siis heille lohdutuksena sanottu, että kuta enemmän siihen syventyy, sen rakkaammaksi se tulee. Huvikirjana sitä kyllä ei voi lukea; siihen se on liian raskas. Mutta se on mainio tiedon lähde. Kun jokin pulmallinen oppikysymys esiintyy, on miltei varmaa, että „Salainen Oppi” siitä puhuu tai sitä koskettelee. Ja jos on tottunut käsittelemään „Salaista Oppia” tietosanakirjan tapaan, löytää pian asianomaisen vastauksen tai viittauksen, joka antaa aihetta pohjimiseen. En ollenkaan tarkoita, että „Salaista Oppia” olisi pidettävä ehdottomana auktoriteettina, ajattelen vain, että yhdellekään totuutta etsivälle teosofille ei saata olla haitaksi tietää, mitä H. P. Blavatsky — teosofisen liikkeen alkuunpanija ja ensimmäinen opettaja — pääteoksessaan kysymyksen alaisesta asiasta sanoo. Kun kaikki kolme osaa ovat ilmestyneet, voidaan laatia ja julkaista indeksi eli rekisteri, jossa aakkosellisessa järjestyksessä on mainittu kaikki asiat, opit, nimet j. n. e., mitkä „Salaisessa Opissa” saavat selityksensä ja valaistuksensa.

Lähes kahdeksantoista vuotta sitten kirjoitin lyhyen esityksen „Salaisen Opin” maailmankatsomuksesta. Maattuaan kauan käsikirjotuksena tämä esitys (joka muuten oli suomennettu alkuperäisestä ruotsinkielisestä käsikirjotuksestani) painettiin kymmenkunta vuotta sitten („Salainen Oppi” ynnä muita kirjoituksia, Helsingissä 1904). Koska tämä kirjanen jo aikoja sitten on ollut loppuunmyyty, vaikka sitä silloin tällöin on kysytty, rohkenen tässä Tietäjän numerossa uudestaan julkaista kirjoitukseni edellisen osan, sen joka koskee nyt ilmestynyttä „Salaisen Opin” ensimmäistä osaa. Ehkä kirjoitukseni, joka monen tuskan ja ponnistuksen

perästä syntyi nuoren teosofin aivoissa, saattaa edes joitakin toisia „Salaisen Opin” lukijoita auttaa heidän yrityksissään luoda yhtenäistä kokonaiskuvaa kirjan sisällyksestä.

*

Viime vuonna tähän aikaan elimme kaikki toivossa saada tervehtiä Mrs. Besantia vieraaksemme kesällä. Se toivo petti, mutta ihanampaa vuosikokousta tuskin Suomen teosofit ennen olivat viettäneet. Tänä vuonna mielet eivät ole odotuksesta kiihtyneet. Kuitenkin on mahdollista, että Mrs. Besant saapuu Suomeen tänä vuonna; meillä on hänen lupauksensa, jos hän vain pääsee matkustamaan Intiasta. Jos onni on hänelle suotuista, jättää hän Intian maaliskuussa ja saapuu Eurooppaan huhtikuussa. Vuosikokous meillä sitten on ehkä juhannuksen aikana taas ja sen yhteydessä kesäkurssit.

Maaliskuu, s. 97-102

Toukokuun 12 p:nä 1852 Snellman lausui Castrénin haudalla m. m. seuraavat sanat:

„Kaitselmuksen johdatukset ovat tutkimattomat. Jumalan teitä ihmiskunnan ja kansojen kanssa ei mikään ihmisviisaus ennakoita saata tutkia. Mutta jos suomalainen mies sielunsa sisimmällä antautuu työhön isänmaansa kielen ja kirjallisuuden, suomalaisen kansan tulevaisuuden puolesta yleensä, minkä varmuuden tästä tulevaisuudesta antaa hänelle menneisyyden tarkastelu, nykyisyyden näkeminen? Kuka elää, joka rinnassaan kantaa lujan tietoisuuden, kuolemassakin varman uskon, että tämä aika on tuleva? Semmoinen usko olisi jo enemmän kuin toivo – se olisi todistus. Myöntävä vastaus olisi onni. Vaan pelkään, ettei kukaan vastaa – ei kukaan.

„Eikö sitten tämä usko voinut löytyä hänessä, tuossa sydämessä, jonka rakkaus oli niin voimakas? Ei, suomalainen synnyinmaa! Jaloimmat poikasi kulkevat surun painamina, katse maahan luotuna, ja kun heidät poveesi kätketään, on vain haljennut sydän, joka jo ennestään oli murtunut” (Joukahainen V, 1864).

Juhana Vilhelm Snellmanin sanat ovat merkille pantavia, koska ovat profetallisia kielteisessä merkityksessä. Jalo tieteen sankari M. A. Castrén oli tosiaan mukana vain synnytystuskissa, mutta Snellman itse sai jo myöhemmin elämässään aavistaa, että Suomenkin kansalla saattoi olla edessään tulevaisuus. Ja meistä, jotka elämme uuden vuosisadan aamusarastuksessa, moni jo tuntee tuota horjumaton uskoa, jota Snellman kaihomielin kaipasi. Me uskomme, etteivät kansamme suurimmat sankarit viime vuosisadalla, Castrénit, Snellmanit, Lönnrotit, Europaeukset, Kivet, Runebergit, Topeliukset, Mechelinit ynnä monet muut, turhaan eläneet, rakastaneet, ponnistaneet. Heidän sydänverensä kostuttamana on maamme vielä kasvava kukoistavan kulttuurin.

Kullakin ajalla on omat tehtävänsä. Viime vuosisadan suuri herätystyö teki Suomen kansan tietoiseksi omasta kansallisuudestaan. Kahdeskymmenes vuosisata on tekevä Suomen kansan tietoiseksi kansallisesta tehtävästään. Ehkä jo kahdeskymmenes ensimmäinen on näkevä Suomen kansallisen kulttuurin täysin toteutettuna.

*

Mystiikkaa moititaan tavallisesti tieteellisissä piireissä siitä, että se on vailla tieteellisyyttä sekä menetelmässään että perusteiltaan. Niin teki äsken tohtori Rolf Lagerborg ylioppilasseurassa Prometheus pitämässään esitelmässä aineesta: „Uudenaikainen mystikko: Henri Bergson.” Hän leimasi kuuluisan

ranskalaisen filosofin täysveriseksi mystikoksi, tarkottaen sillä, että tämän filosofiassa ei ollut mitään varsinaisesti uutta: Bergson muka matki keskiajan mystikoita ja vanhan ajan platonikoita, jotka uskoivat, että totuus oli saavutettavissa kuninkaallista oikotietä pitkin. Bergsonin oikotie oli intuitsioni eli sisänäkemys, joka saattoi kehittyä elämän visioniksi eli näkemiseksi. Mutta mitä muuta tämä on, huudahti tohtori Lagerborg, kuin se hypnoosi, jolle vanhat hindulaiset perustivat jumalvaipumuksensa? Intuitsioni ei voi koskaan tulla totuuden tietämisen organiksi eli välineeksi. Se vain kääntää huomiomme pois tästä maailmasta ja johtaa mystiikkaan, joka ei anna meille voitonvarmuutta vaan voimattomuuden. Intuitsioni niin muodoin ei kuulu ajatteluun, vaan runouteen . . .

Luulen kaikkien asiaatuntevien teosofein olevan yhtä mieltä tohtori Lagerborgin kanssa siitä, että ranskalainen filosofi Henri Bergson ajattelussaan lähenee mystiikkaa, niin että häntä syystä voidaan kutsua nykyaikaiseksi mystikoksi, joka nykyaikaiselle järkiajattelulle tekee ymmärrettäväksi joukon vanhoja mystillisiä periaatteita. Ja näistä tärkein on tietysti oppi totuuden saavuttamisen mahdollisuudesta. Mutta aivan toista mieltä kuin tohtori L. lienevät teosofit mystiikan ja jumalviisauden tieteellisestä arvosta ja pätevydestä yleensä.

Huonon palveluksen teosofialle ja mystiikalle tekevät tosin ne teosofit, jotka – kuten Eugène Lévy äsken julkaisemassaan ja muuten ansiokkaassa kirjassa „Rudolf Steiners Weltanschauung und ihre Gegner” (R. S:n maailmankatsomus ja sen vastustajat) – väittävät, että vasta tohtori Steiner Saksassa on työllään tuonut tieteellisyyden periaatteet mystiikan tähän saakka järjestämättömään maailmaan. Vaikken suinkaan tahdo vähentää tohtori Steinerin työn arvoa, panen jyrkän vastalauseeni tämmöistä lapsellista ihailua ja teosofista tietämättömyyttä osottavaa väitettä vastaan. Olemmehan alusta saakka oppineet teosofialta, että todellinen salatiede ja mystiikka ei ole mitään pilventakaista haaveilua, vaan tieteellisen vankkaa ja askel askelelta tarkoin määriteltyä kulkua totuuden täydellistä tietoa kohti. Ei kenenkään teosofin pitäisi esittää yhtäkään elävää tai kuollutta tietäjää semmoiseksi, joka ensimmäisenä muka on tehnyt mystiikan tieteelliseksi. Mystiikka merkityksessä tiedon tie, on ollut tieteellinen niin kauan kuin todellisia mystikoita eli tietäjiä on ollut. Ja koska Salainen Veljeskunta tällä tähdellä ei ole itseään perustanut, vaan koska sen ovat alkuaan perustaneet lähettiläät toisesta tähdestä, on siis alusta saakka ollut olemassa korkeimman tiedon edustajia. Tiedettä sanan todellisessa merkityksessä on sentähden harjoitettu tämän maan päällä vuosimiljoneja eikä vain niitä harvoja vuosisatoja, joihin nykyinen tieteellinen tutkimus on toiminut. Jokaisen teosofin pitäisi ymmärtää näitä seikkoja eikä siis erehtyä Eugène Lévy:n tavalla.

Mutta tietenkään tohtori Lagerborg ja hänen hengenheimolaisensa eivät hyväksy viimeistä väitettä. He eivät usko Salaista Veljeskuntaa olevan olemassakaan. No niin, siihen en mitään mahda. He eivät ole kokeneet sen olemassaoloa. Mutta oikeutta sitä kieltää heillä logiikan kannalta ei ole.

Kun väitämme uskovamme tiedon mestarein olemassaoloon oman kokemuksemme perusteella, he huutavat: „todistakaa, todistakaa! Me emme usko muuhun kuin aistiemme todistukseen. Sinun kokemuksesi on vain subjektiivistä harhaa, ellet voi sitä todistaa.” He eivät huomaa, kuinka löyhälle pohjalle heidän vaatimuksensa perustuu. Olisihan voitu väittää Kolumbukselle ja hänen merimiehilleen, kun he palasivat Espanjaan Amerikan löydettyään: „teidän kertomuksenne uudesta maasta ovat paljasta mielikuvitusta. Me tiedämme tieteellisten laskujemme nojalla, ettei semmoista maata ole olemassa. Millä te sen olemassaolon todistatte?” Onneksi saattoi Kolumbus Ferdinandin ja Isabellan hämmästyneelle hoville esittää muutamia indiaaneja, jotka hän oli mukanaan tuonut löytöretkeltään. Niiden olemassaoloa ei saattanut kieltää – olivathan tuossa silmien edessä, – ja niin sen ajan kirjanoppineet tukkivat suunsa ja arvelivat itsekseen kuka mitäkin, jokainen järkensä jälkeen. Mutta jos ei Kolumbuksella olisi ollut noita indiaaneja, – mitähän silloin kirjanoppineet olisivat sanoneet ja tehneet?

Eivätkö nyt epäilijät ja materialistit huomaa, että kaikkien aikain mystikot ovat aivan samassa asemassa kuin Kolumbus ja hänen merimiehensä? He – mystikot – ovat nähneet uuden maan. He kuvaavat sen

luontoa, sen asujaimia sen olosuhteita. Monet heistä ovat tuoneet epäamättömiä todistuskappaleita mukanaan löytämästään uudesta maasta.

Myönsihän kriitikkojen kriitikko, Immanuel Kant, ettei saattanut epäillä Svedenborgin muutamien näkyjen todellisuutta! Ja koska jo yksi ainoa indiaani todistaa Amerikan olemassaolon, eikö samaten yksi ainoa epäamätön yliaistillinen kokemus todista yliaistillisen maailman todellisuutta? Mutta näitä yliaistillisiä todistuskappaleita on tuhansittain! Moni, moni „arki-ihminen” on ainakin kerran elämässään ollut kosketuksessa yliaistillisen maailman kanssa. Salatieteilijät ja mystikot ovat jatkuvassa yhteydessä sen maailman kanssa. Kuinka kirjanoppineet rohkenevat kieltää näitä tosiasioita? Eivätkö huomaa sen tapahtuvan kaiken logiikan kustannuksella? Eivätkö älyä, etteivät sillä paljasta muuta kuin oman tietämättömyytensä?

Tietäjät ja mystikot eivät yritäkään todistaa. He tietävät, ettei totuutta oikeastaan voi todistaa. Millä esim. auringon valo todistetaan? Se todistaa itse oman olemassaolonsa. Ihmiselle, joka aina on asunut pimeässä luolassa, voi auringonvalosta kertoa, mutta hän saattaa sokeudessaan epäillä kertomusta haaveeksi, ennenkuin itse astuu ulos päivän valoon ja – näkee.

Ihminen on luonnostaan sokea. Mystikko yksin näkee.

Kenen puolella on epätieteellisyys?

*

Parastaikaa tapahtuu Teosofisessa Seurassa presidentinvaali. Mrs. Besantin toiminta-aika loppuu näet heinäkuun 6 p:nä tänä vuonna, jolloin uuden vaalin tulokset julaistaan. Ei tarvitse olla profeetta voidakseen ennustaa, että Mrs. Besant tulee uudelleen valituksi. Seuran Pääneuvosto, johon m. m. ylishteerit kuuluvat, on nimittänyt hänet presidenttiehdokkaaksi. Mrs. Besant on sen johdosta lähettänyt seuraavan kirjelmän T. S:n jäsenille:

„Ystävät: Velvollisuuteni on esittää teille lyhyt kertomus niiden puolenseitsemättä vuoden aikana suoritetusta työstä, jotka ovat kuluneet siitä, kun te valitsitte minut presidentinvirkaan v. 1907.”

„Ensin aineellisesta edistyksestä. Kun virka-aikani alkoi, meillä oli 11 kansallista seuraa, 567 looshia ja 14,863 toimivaa jäsentä; nyt kun se on loppumassa, meillä on 23 kansallista seuraa, 952 looshia ja 22,744 toimivaa jäsentä. Päämajamme tulot olivat v. 1907 18,715 rupiita,¹⁾ v. 1913 68,331 rupiita. V. 1908 luovuimme päämajalle sisäänkirjotusmaksuista tulleesta 25 prosenttiin osuudesta ja vähensimme vuosiveron 8 penny'ksi.²⁾ Tulojen suuri lisääntyminen on tapahtunut tästä uhrauksesta huolimatta. V. 1907 meillä oli maata Adyarissa 27 acre'a,³⁾ v. 1913 273 acre'a. Päämajan omaisuuden kokonaisarvo oli v. 1907 227,760 rupiita ja v. 1913 696,998 rupiita. Ootacamundissa on ostettu maatila, johon kuuluu toista sataa acre'a hyvää maata ja suuri bungalow. Päämajan tiluksilla on tehty suunnattoman paljon istutustöitä ja rakennettu sähkölaitos, höyrypesulaitos, leipomo ja meijeri. Hyvästi toimiva kirjapaino luovutetaan T. S:lle, kun se vapautuu veloista. Kustannusliike on nyt hyvin suuri. Päämaja sai v. 1913 vuokrina, korkoina ja puutarhatuotteissa 25,431 rupiita.

¹⁾ 1 rupii=Smk 2:38.

²⁾ penny on noin 10 Suomen penniä.

³⁾ 1 acre=0,405 hehtaaria.

„Kaikesta tästä en minä personallisesti ansaitse mitään kiitosta. Minulla on vain se hyvä onni, että saan olla välineenä, jonka kautta vedetään yhteen ja pidetään koossa T. S:aan liittyvät valitut sielut.

„Ainoat tapaukset, jolloin jäseniä huomattava määrä on eronnut, olivat aivan alussa brittiläisessä osastossa, jonka jäsenistä noin 500 heti alussa ei hyväksynyt minun valitsemistani, ja saksalaisessa osastossa, jossa tapahtui seuraavaa, niinkuin vuoden 1913 presidenttipuheessani olen kertonut (seuraa lyhyt kertomus viimevuotisesta erosta).

„Joka maassa teosofia leviää, ja jäsenten tarmo, yhteishenki ja hyvä työ puhuu omasta puolestaan. Se, että saan olla tämän inspiratsioonin tichyenä, on minulla paljon suurempiarvoinen asia kuin mikään muu.

„Te tiedätte kaikki, mitä hyökkäyksiä minua vastaan on tehty. Nyt on teidän lausuttava tuomionne.

„Te tiedätte, että yhä en hyväksy neuvoa, jonka Mr. Leadbeater vuosien 1900-1904 kuluessa antoi kolmelle pojalle, ja olen ottanut häneltä lupauksen – jonka hän on rehellisesti pitänyt – että hän ei sitä koskaan enää toista. Ja samalla kuitenkin kunnioitan häntä ihmisenä ja olen kiitollinen hänen suunnattomista palveluksistaan T. S:lle enkä tule muuttamaan kantaani häneen nykyisten mitä ansaitsemattominten hyökkäysten vaikutuksesta. Toivoisin, että hänen parhaajansa koettaisivat noudattaa hänen puhdasta elämäänsä ja rajatonta ihmisrakkauttaan.

„Jos tahdotte, että poistun, jatkan työtäni T. S:n puolesta presidentinviran ulkopuolella. Jos tahdotte, että pysyn virassa, otan yhtä mielelläni vastaan päätöksenne ja jatkan työtäni presidentinvirassa. Jos tiedätte ketään, miestä tai naista, joka luullaksenne palvelee teitä paremmin kuin minä voin, silloin pyydän: hyljätäkää minut ja pidättäkää itsellenne mahdollisuus tehdä parempi valinta. Siinä tapauksessa minä tahdon parhaani mukaan auttaa uutta ehdokasta. Voitte löytää monta, jotka herättävät vähemmän vastustusta, kuin mitä minua kohtaan osotetaan, mutta ette voi löytää ketään, joka enemmän rakastaa Teosofista Seuraa.

„Johtakoot mestarit teitä oikeaan päätökseen ja lähettäkööt meille kaikille rauhan siunauksen.

Annie Besant,

Teosofisen Seuran presidentti.”

*

Kesäkurssien ohjelma tänä vuonna taitaa tulla entistään rikkaammaksi ja monipuolisemmaksi. Esitelmistä tiedän jo mainita rouva Tyyne Vuorenjuuren esitelmät aineista „Suuria naisia” ja „Taideteosten ymmärtäminen”; V. H. V. on luvannut puhua kansan eepoksista, kosketellen tällä kertaa intialaista Mahaabhaarataa ja Raamaajaanaa, babylonialaista Gilgamesch’ia, Homeroksen ja Ossianin lauluja. Kesäkursseihin voivat ottaa osaa Teosofisen Seuran jäsenet ja meille tunnetut ei-jäsenet. Kokemus on osottanut, että teosofiseen ajatteluun perehtymättömät eivät kestä kurssien älyllisiä ponnistuksia.

Huhtikuu, s. 149-152

Kuningas- ja aateliskruunut ja -vaakunat ovat, niinkuin tiedämme, vertauskuvia kantajainsa korkeammasta yhteiskunnallisesta arvoasteesta. On olemassa kokonainen tiede, heraldikka, joka tutkii näiden vervauskuvain syntyä ja merkitystä. Kuten yleensä on laita inhimillisten vertauskuvain, on näidenkin symbolein syntyperä oikeastaan okkultista laatua, ja niiden tarkoituksena on alkuaan ollut kuvata ominaisuuksia kantajain, fyysillisille silmille näkymättömissä, käyttövälineissä. Kruunun tarkoituksena oli

kuvata sielullista valokehää ihmisen pään ympärillä ja vaakunan jalointa ominaisuutta hänen tunneruumiissaan. Jokainen selvänäkijä nimittäin tietää, että ihmisen pään ympärillä alkaa loistaa, sitä myöten kun hän älyllisesti ja henkisesti kehittyy, ja myöskin että tunneruumiin ominaisuuksia kuten jaloutta, urhoollisuutta, puhtautta j. n. e. kuvaavat astralisesti erilaiset luonnosta, varsinkin eläinkunnasta, otetut muodot. Jos tahtoisimme teosofisina salatieteilijöinä tarkemmin määritellä loistokehää pään ympärillä, voisimme sanoa, että se *gloria*, joka inspiratsioonin hetkenä loistaa puhdistuksen tiellä kulkijan pään ympäri, saavuttaa pysyvällisen aurinkomaisen muodon ja hohteen, kun adepti-ihminen kulkee neljännen ja viidennen vihkimyksen välisellä tiellä, ja toiselta puolen, että se suurenmoinen ja valtavan loistoinen kuningaskruunu, joka Mestarin päätä koristaa, myös yksinkertaisempaan, mutta yhä kauniimmaksi kehittyvään aateliskruunun loistaa vihityn opetuslapsen ohimoilla. Todellinen jalosukuisuus on täten sielullista laatua, ja jokainen ihminen on syntyperältään kuninkaanpoika, joka kerran itse tulee kuninkaaksi, kun hän nousee niitä portaita, jotka valtaistuimelle vievät.

*

Valtakuntien ja maiden vaakunat ovat myös vertauskuvia. Kiltissä oleva kruunu kuvaa sitä jumalallista haltiaolentoa, joka näkymättömästä maailmasta käsin johtaa kansan kohtaloita ja kehitystä. Vaakunassa oleva leijonan, kotkan, liljan tai muu kuva symbolisoi niitä taivaallisia sotajoukkoja, jotka ympäröivät kansallisdeevaa ja saavat värityksensä kansallisesta aurasta. Tietysti nämä vaakunat samoinkuin aateliskilvet saattavat olla huonosti valittuja, kun valinta ei ole okkultisella tavalla tapahtunut.

Mitä nyt erityisesti Suomen vaakunaan tulee, on sen valinnassa mielestäni tapahtunut erehdys. Suomen vaakunassa on leijona herttuakruunu päässä. Kruunusta en väitä mitään, mutta leijona ei ole paikallaan. Minun silmilleni ei ainakaan Suomen kansallishaltia joukkoineen ole näyttäytynyt leijonan muodossa. Jos siitä kuvan tahtoisin antaa, olisi se pikemmin seuraava:

Päivä on valkenemassa, ja etäällä, auringonnousun puolelta, kuuluu suurten siipien hiljainen suhina. Auringon noustessa kohoaa mahtava kotka taivaanrannalle. Levitetyin, kirjavin siivin se lähenee. Jo voimme erottaa kultakruunuisen haltian, joka seisoo kotka päässä ja ohjaa sen lentoa. Jo voimme erottaa, kuinka linnun hohtavat siivet ovat muodostetut lukemattomista taivaallisista olennoista, jotka deevan käskyjä totellen liikkuvat järjestyneissä ryhmissä. On aivan kuin kansallishaltia itse toisi auringon mukanaan ja kuin hänen joukkonsa sointuvassa mataläänisessä hymnissä laulaisi päivän vuoresta esille.

*

Tämän näkemykseni johdosta sanoin äsken eräälle ystävälleni:

- Suomen vaakunassa pitäisi olla kotka eikä leijona.

Ystäväni vaiken hetken ja kysyi sitten hämmästynyt sävy äänessään:

- Semmoisen muotoisenako meidän kansallishaltia on sinulle näkynyt?

Kun vastasin myöntävästi, hän jatkoi:

- Tämä on sangen merkillistä, sillä oletko tullut ajatelleeksi sitä tosiseikkaa, että kotka eli kokko esiintyy Kalevalassa pyhänä lintuna, joka kerran Väinämöisenkin hädästä pelasti, ja että vanhat suomalaiset viettivät kesäjuhlaa kotkan eli kokon kunniaksi?

En ollut tullut tätä ajatelleeksi, mutta nyt minuakin hämmästytti tämä yhtäpitäväisyys, ja sanoin:

– Muuten minusta aivan aatteellisestikin kotka on Suomen kansan symboli eikä leijona. Suomen kansa ei ole vallottajakansa, joka fyysisessä maailmassa kuninkaana hallitsisi. Sen tehtävä on kotkan tavalla nousta henkensä lennossa totuuden aurinkoa kohti ja hallita näkyväisessä maailmassa henkisen kulttuurin valtikalla.

*

Kuulin äskettäin niin mieltäkiinnittävästä suunnitelmasta kirjallisen ja taiteellisen kulttuurityön edistämiseksi, etten malta olla siitä kertomatta Tietäjän lukijoille. Tunnettu tosiasia on, että tämä työ vielä paljon kärsii aineellisten varojen puutetta. Onhan olemassa stipendirahastoja, Nobel- ja valtiopalkintoja, joilla avustetaan kirjallisen ja taiteellisen työn tekijöitä, mutta lukuunottamatta sitä, että tällaiset avustukset useinkin tulevat semmoisten osaksi, jotka jo muutenkin aineellisesti toimeentulevat, ovat ne siksi pieniä, etteivät aineellisista huolista riittäisi vapauttamaan kirjailijoita ja taiteilijoita, joiden ponnistuksista ja työstä kulttuurin edistys riippuu. Muistan omasta kokemuksestani, kuinka usein ajattelin nuorena:

– Miksi ei kansa huolehdi kirjailijoiden ja taiteilijoiden toimeentulosta? Tieteenharjoittajista pidetään jo melkoista huolta, ja n. k. virkamiesten toimeentulo on sangen hyvästi taattu, mutta ne henkilöt, jotka useinkin ovat kansan nerokkaimpia yksilöitä, ovat jätetyt kerrassaan orvonasemaan. Miksi uskotaan ja luotetaan nuoriin silloin, kun he valitsevat virkauran tai yleisesti hyväksytyt tieteellisen elämäntehtävän? Miksi ei nuoriin uskota ja luoteta silloin, kun he nerosta säkenöiden lähtevät uudelle uralle antautuen taiteellisesti tai kirjallisesti luovaan toimintaan? Miksikä kaikista rohkeimpia ja etevimpiä enemmän epäillään? Onhan totta, että nero aina löytää tiensä maailmassa ja voittaa vaikeimmatkin vastukset. Mutta tämä vain todistaa neron voiman, ahkeruuden ja kärsivällisyyden. On hyvin mahdollista, että ihmiskunnan suuret nerot olisivat vielä enemmän aikaansaaneet, jollei heidän olisi tarvinnut kuluttaa nuoruuden parhaita voimia aineellisissa puutteissa ja vastoinkäymisissä.

Kuulin nyt kuten sanottu suunnitelmasta, joka velvottaisi meitä uskomaan nuoriin. Suunnitelman keksijä on eräs taidemaalariimme, ja on se lyhykäisessä yksinkertaisuudessaan seuraava. Perustetaan rahasto, aluksi esim. 2 miljonan suuruinen. Rahaston voisi perustaa yksityinen mesenatti, tai voitaisiin se koota yleisillä keräyksillä. Rahastoa hoitaisi kansalliskomitea, jonka jäsenet olisivat luottamusta nauttivia, kirjallisuutta ja taiteita harrastavia tai harjoittavia kansalaisia. Pääomaa ei liikutettaisi, korkoja yksin käytettäisiin. 5 % mukaan tekisivät 2 miljonan korot vuodessa 100,000 mk. Joka vuosi annettaisiin tämä summa, 100,000 mk., taiteilija- tai kirjailija-alulle, joka kuitenkin ei saisi käyttää itse pääomaa, vaan ainoastaan korot. Avustus myönnettäisiin ensin esim. 5 vuodeksi. Nuori kirjailija tai taiteilija nauttisi täten 5 vuoden aikana viiden tai kuuden tuhannen markan vuositulot. Tämän ajan kuluessa hän jo ehtisi näyttää, mihin hän kykenee ja onko hänestä tulevaisuuden toivoa. Määräajan kuluttua hänelle voitaisiin määrätä sama avustus edelleen, jos katsottaisiin hänen sitä ansainneen. Jos häneen kiinnitetty toiveet olisivat pettäneet, siirrettäisiin avustus toiselle. Alkuperäisestä rahastosta tulisi täten vuosittain uusi aatteellinen työntekijä avustetuksi, ja vuositulot itsekullakin olisivat siksi suuret, että huoletta toimeentulisivat nykyisissä yhteiskunnissa, vieläpä voisivat uhrata varoja oppimiseen, matkustamiseen j. n. e.

Tällainen on suunnitelma, ja se on mielestäni siksi hyvä, ettei sen pitäisi jäädä vain suunnitelmaksi. Kannattaisi siitä tulla tosi.

*

Muhamettilaisen Bahai-liikkeen kuuluisa johtaja, suurisieluinen Abdul Baha, lausuu yksityiskirjeessä Skotlannin T. S:n ylisihteerille Mr. Graham Polelle, seuraavat sydämelliset sanat Mrs. Annie Besantista, jotka tähän lainaan aikakauskirjasta *Theosophy in Scotland*:

„. . . Tahdon sanoa, että Mrs. Besantin ihanne on totisesti hyvin korkea. Hän tekee uutterasti ja rohkeasti työtä, ja hänen suurin toivonsa on palvella koko ihmiskuntaa ja olla välineenä, jonka avulla ystävyys ja rakkaus voi syntyä maailman kaikkein yhteiskuntien välille. Aina rukoilen hänen puolestaan, että Valtakunnan vahvistava voima hänet ympäröisi ja hän voisi kylvää palveluksen siemeniä puhtaaseen hedelmälliseen maahan, että hän saisi korjata monta, monta satoa, että taivaallinen siunaus tulisi hänen osakseen, että Pyhästä Hengestä lähtenyt vaikutus toteutuisi ja ikuiset tulokset kruunaisivat hänen palveluksensa, vaivansa ja vaikeutensa. Tätä, minkä olen sanonut, toivon hänelle.”

*

Mrs. Besant saapuu Intiasta Eurooppaan toukokuun alussa, mutta valitettavasti kyllä ei ehdi kauan viipymään Euroopassa. Hänen täytyy olla kotona Intiassa ennen heinäkuun 13 päivää, joten hänen käynnistään Suomessa ei tälläkään kertaa mitään voi tulla.

Touko- ja kesäkuu, s. 197-202

Kesä on kynnyksellä. Taas lähestyvät suurin askelin Seuramme vuosikokous ja tavanmukaiset teosofiset kesäkurssit. Vuosikokous pidetään, kuten viime vuonna, juhannuksena ja käsittää tällä kertaa neljä päivää. Sunnuntaina 21 p:nä alkaa virallinen kokous jatkuen tiistaina. Maanantaina ja tiistaina keskustellaan yhteisesti erilaisista käytännöllisistä y.m. teosofisista kysymyksistä. Sunnuntai-iltana on juhlanäytäntö, jossa esitetään Maeterlinckin 3-näytöksinen mystillinen draama *Beatrice*. Keskiviikkona, juhannuspäivänä, on aamupäivä omistettu Teosofisen Seuran vuosijuhlalle, ja illalla on Idän Tähtien juhlakokous. Ohjelma molemmissa näissä kokouksissa on suunniteltu mahdollisimman eheäksi sekä taiteellisesti että teosofisesti. Ystävät ovat tilaisuudessa olemaan mukana näytännössä ja juhlissa, mutta muihin kokouksiin ottavat ainoastaan Seuran jäsenet osaa. Toivottavasti osanotto tähän mieltäkiinnittävään kokoukseen tulee ainakin yhtä vilkkaaksi kuin viime kesänä, vaikkei meille nytkään ole suotu ilo nähdä Mrs. Besantia keskuudessamme.

Heti vuosikokouksen perästä alkavat kesäkurssit. Niihinkin toivon oikein runsasta osanottoa. Mainitsin jo maaliskuun Tietäjässä rva Vuorenjuuren ja V. H. V:n esitelmistä. Nyt voin lisätä, että opettajatar nti Helmi Jalovaara tulee pitämään kaksi esitelmää aineesta *Kasvatuskysymys ja teosofia* tehden pari käytännöllistä ehdotusta kasvattajille ja opettajille. Nti J. sai sysäyksen viime vuoden kesäkurssissa ja esiintuo nyt tulokset talvisista kokeiluistaan ja mietiskelyistään. Omasta puolestani tulen koskettelemaan kasvatus- ja itsekasvatusproblemeja mystilliseltä kannalta. Puhun nimittäin niistä kehityslinjoista, joita pitkin inhimillistä sielua ammoisista ajoista saakka on erilaisissa vihkimyskouluissa kasvatettu. Luon silmäyksen vanhan ajan mysterioihin, kalevalaiseen ja kristilliseen järjestelmään.

Ilmottautumisesta kesäkurssisiin puhutaan toisessa paikassa tätä lehteä.

*

Viime kuluneina seitsemänä vuotena on teosofisissa piireissä sekä Leadbeater- että Steiner-asiain johdosta pohdittu siveellisten elämänlakien suhdetta okkultiseen tietoon. Pinnaltakatsoen tuntuu, ikäänkuin

antroposofit olisivat voimakkaasti puoltaneet käytännöllisen salatieteen riippuvaisuutta eettisistä periaatteista ja ikäänkuin Mrs. Besant ja Mr. Leadbeater olisivat edustaneet jonkinmoista päinvastaista kantaa. Tuntuu toisin sanoen, ikäänkuin antroposofit opettaisivat näin: „Sinä et voi hankkia mitään tietoa okkultisista maailmoista, ellet täytä ankarimpia siveellisiä vaatimuksia käytännöllisen elämän suhteen.” Toiselta taholta tuntuu, ikäänkuin opetettaisiin näin: „Salatieteellisten tietojen hankinta ei ole ehdottomasti riippuvainen siveellisistä toteuttamuksista.” Näin tuntuu, kuten sanottu, pinnalta katsoen, sillä en luule, että kummankaan puolen kanta on näin jyrkkä, eikä se todellisuutta silmälläpitäen voisikaan sitä olla. Tämän kysymyksen ratkaisu riippuukin siitä, minkä merkityksen antaa sanalle okkultinen eli salatieteellinen.

Kun tätä sanaa käytetään ylimalkaisesti, tarkotetaan sillä näet kahta seikkaa, joiden välillä on tehtävä tarkka ero teknillisesti. Okkultinen eli salattu on sekä se maailma, jota toisella nimellä kutsutaan psyykkiseksi eli sielulliseksi eli henkimaailmaksi että myös se maailma, jota usein ja syystä nimitetään varsinaiseksi henkiseksi eli hengen maailmaksi. Ihminen tavallisessa inhimillisessä tajunnassaan elää n. k. kolminaismaailmassa, joka käsittää fyysillis-eetterisen ja astralis-mentalisen tason. Fyysillinen taso on varsinainen ruumiillinen maailma. Eetteris-astralis-mentalinen on psyykkinen eli n. k. henkimaailma. Ihmishenki eli ihmisen korkeampi minä on kotoisin korkeammasta maailmasta ja elää niillä tasoilla, joiden sanotaan olevan yläpuolella mentalista tasoa, siis kausalisella eli muotoa puuttuvalla mentalitasolla, buddhisella ja nirvaanisella tasolla. Tämä kausalis-buddhis-nirvaaninen maailma on siis varsinainen henkinen eli hengen maailma. Tavallisen ihmisen päivätajunta toimii ainoastaan fyysisessä maailmassa. Kaikki muut tasot ovat häneltä salatut ja siis hänen tajunnalleen okkultisia, mutta ero on suuri psyykkillis-okkultisen ja henkis-okkultisen tiedon hankinnan välillä. Psyykkiselle tasolle ihminen voi pyrkiä ilman sanottavaa siveellistä valmistusta. Mutta hengen maailman portti on suljettu niiltä, jotka eivät ole siveellisesti valmistuneet.

Ihmisen astralis-mentalinen käyttöväline on hänen tajuntaansa jokseenkin samanlaisessa suhteessa kuin fyysiset aistit. Tietomme fyysisestä maailmasta perustuu fyysisten aistiemme ja järkemme toimintaan. Tieteellinen työ ei ole riippuvainen siveellisistä näkökohdista. Paljon havaintoja tehdään vivisektioni-pöydän ääressä. Samaten voidaan havaintoja tehdä esim. astralitasolla, kun astraliaistit heräävät toimintaan tai kun tiedemiehemme oppivat poistumaan fyysisestä ruumiistaan astrali- tai eetteriruumiissaan. Epäilemättä lähenemmekin aikaa, jolloin nämä psyykkiset kyvyt alkavat ihmisissä yleensä herätä. Toisiseikat psyykkisessä maailmassa ovat sitä laatua, että ne eivät sinään ole ristiriidassa ihmisen puhdistamattoman personallisuuden kanssa. Aivan toinen on laita henkisen maailman. Ei koskaan tutkija voi nousta siihen paljaan uteliaisuuden ja tiedonhalun kannustamana. Ainoastaan se ihminen, joka yhtyen korkeampaan minäänsä kulkee ahtaan portin läpi, voi avata silmänsä henkisen maailman kauneuksille. Okkultisia tietoja tästä maailmasta ei voi saavuttaa muu kuin se, joka pitkällisen ja voimakkaan siveellisen ponnistuksen kautta on puhdistanut personallisuutensa.

On siis oikein sanoa, että okkultinen tieto on riippuvainen siveellisyydestä, kun okkultisella tiedolla tarkotetaan tietoa hengen maailmasta. Mutta on myös oikein sanoa, että okkultinen tieto on riippumaton siveellisistä saavutuksista, kun okkultisella tiedolla tarkotetaan tietoa psyykkisestä henkimaailmasta.

Tahdon kuitenkin edelliseen lisätä, että on olemassa vielä toinen, subjektivinen kanta, joka ei anna arvoa semmoiselle tiedolle, joka on hankittu vain aistimien ja järjen avulla. Tämä on äärimmäinen siveellinen kanta, ankara arvosteluissaan ja tuomioissaan. Tämän kannan mukaan ei ole mitään arvoa tiedolla, joka on saavutettu esim. eläimiä rääkkäämällä. Saman kannan mukaan ei ole arvoa semmoisilla astralisilla tiedoilla esim., joita on hankkinut siveellisesti puhdistamaton ihminen. Tämä kanta, jota ehkä voisimme kutsua uskonnolliseksi, katselee yleensä elämän kaikkia ilmiöitä korkeamman tajunnan valossa. Auktoriteteja tiedon alalla ovat tämän uskonnollisen kannan mukaisesti oikeastaan vain Mestarit. Ja Mestarin silmä näkee fyysisen maailman toisessa valossa kuin tieteellinen luonnontutkija. Se katselee niinkään astralista maailmaa toisella tavalla kuin astralinen salatieteilijä.

Teosofeina tietysti myönnämme, että tämä viimeinen näkökanta on korkein, vaikka sitä luonnollisista syistä usein on mahdoton toteuttaa käytännössä, kun ei aina ole saatavissa Mestarien lausuntoa joka asiasta. Ihmiskunta on saanut tehtäväkseen kulkea näennäisesti yksin eteenpäin kehityksen tiellä, ja sentähden on myös epäviisasta kieltää arvoa inhimillisiltä saavutuksilta.

*

Viime marraskuun Tietäjään lainasin pari otetta erään Teosofisen Seuramme jäsenen nti Å:n kirjeistä, joissa hän kertoi alottamastaan työstä suomalaisten merimiesten keskuudessa Hullissa. Tämä innokas ja uhrautuvainen auttajasielu on keskeyttämättä jatkanut työtään vastuksista ja vaikeuksista huolimatta, ja viime kuussa hänellä oli ilo merkitä muistikirjaansa ensimmäinen näkyväinen elonkorjuu uudella työvainiolla. Silloin perustettiin „Merimiesten ajatteliliiga” niminen vapaa yhdistys, jonka tarkoituksena on herättää merimiehiä ajattelemaan elämän kysymystä ja tehdä heidät osallisiksi teosofisen maailmankatsomuksen siunauksista. Nti Åhman on uuden liiton sihteeri ja on lähettänyt pienen selostuksen liigan toiminnasta Tietäjälle. Julkaisen hänen kirjoituksensa erikseen toisessa paikassa ja yhdyn kaikesta sydämestäni hänen toivomukseensa, että Hullin liiga saisi seuraajia toisissakin merikaupungeissa ja että työ merimiesten kesken vetäisi yleensä huomiota puoleensa teosofisessa maailmassa.

*

Koska meidän aikanamme vielä on materialistisia ihmisiä, jotka eivät usko henkimaailman eikä yliaistillisten voimien ja kykyjen olemassaoloa, suorittavat tärkeän tieteellisen työn semmoiset seurat ja henkilöt, jotka kokoavat mahdollisimman hyvin todistettuja kertomuksia tapahtumista ja ilmiöistä, joita ei materialistisella tavalla käy selittäminen. Kerronpa tässä erään profetallisen unen, josta vastikään kuulin.

Huhtik. 21 p:n yönä näki rva O. K. Helsingissä unta, että eräs tunnettu lääkäri ja kirurgi, toht. S., tuli hänen luokseen ja iloisesti sanoi: „No, nyt minä tulen ottamaan teiltä pois tuon umpisuolenlisäkkeen!” Uni oli niin realistinen ja selväpiirteinen, että rouva K., joka oli aivan terve, päivällä kertoi sen kahdelle tuttavalleen, koska hän tiesi, että ainakin toinen näistä ymmärsi vähän „yliluonnollisia”. „Mitähän tällainen uni merkitsee, vai merkitseekö se mitään”, hän kysyi. Ystävät katsoivat velvollisuudekseen lohduttaa häntä, ettei semmoinen uni mitään merkinnyt, ja toinen lisäsi tavallisella ruotsalaisella sanankäänteellä: „Drömmar som strömmar”. Maanantaina huhtik. 27 p:nä minä satuin näkemään rva O. K:n vieraisa, eikä hän silloin vielä tiennyt itseään sairaaksi. Samana iltana hän äkkiä kovasti sairastui umpisuolentulehdukseen, ja hänen lääkäriinsä, joka ei ollut operatööri, kutsui avukseen toht. S:n. Tiistain yönä, täsmälleen viikko unen jälkeen, leikattiin rva O. K:n umpisuolenlisäke.

Jos tahdomme olla perin tieteellisiä selittäessämme tällaisen profetallisen unen, meidän ei tietenkään ole tarvis vedota henkimaailmaan. Onhan luonnollista, että tauti on asunut ruumiissa jonkun aikaa ennen puhkeamista, vaikkei päivätajunta siitä ole tiennyt. Mutta uni selvästi todistaa, että ihmisessä piilee alitajunta, joka voi toimia ruumiin nukkuessa, vieläpä ottaa vastaan vaikutelmia ruumiilta herkillä tarkkuudella, johon ei päivätajunta kykene. Tämän selitystavan mukaan rva O. K:n alitajunta sai seuraavan tiedonannon nukkuvalta ruumiilta: umpisuoli on kipeä, ja pian uhkaa tulehdus ja leikkaus. Tieteellisesti on todettu, että unitajunnalla on n. k. dramatisoiva kyky, joten kaikki yksinkertaiset ja luonnolliset tiedonannot esiintyvät sille draamallisen tapahtuman muodossa. Ei siis ole ihmettä, että tällaisessa tapauksessa tiedonanto pukeutui tunnetun lääkärin muotoon, joka ilmoitti, että leikkaus on tapahtuva. Miksi unessa esiintyvä lääkäri oli sama kuin leikkauksen suorittaja todellisessa elämässä, on kysymys, johon tarkka tieteellinen selvittely tunnettujen tekijäin avulla ei vielä löydä vastausta, vaan jonka se lukee „selittämättömien sattumien” joukkoon.”

*

Tämä Tietäjän numero myöhästyy vanhan tavan mukaan. Kuten lukijat näkevät, on kansilehdessä n:o 5-6, eikä seuraavaa kaksoisnumeroa ole odotettavissa ennenkuin elokuussa. Olin tilausilmoituksessa luvannut, että Tietäjä ilmestyy tänä vuonna kesälläkin, jos se saa 2,000 tilaajaa. Tämä ehto, joka tietysti oli ylen rohkea, ei vielä toteutunut. Syy tähän on osaksi se, että noin 500 vanhaa viime vuoden tilaajaa Suomessa on vielä jättänyt tilauksen uudistamatta ja että viime vuonna syntynyt amerikkalainen aikakauskirja *Teosofian valo* on vienyt Tietäjältä joukon vanhoja tilaajia. Saatan kuitenkin Tietäjän ystävien iloksi mainita, että Tietäjällä nyt jo on 1,641 tilaajaa, siis monta kymmentä enemmän kuin viime vuoden lopussa. Ja onhan vielä suurin osa vuotta edessämme, joten rakkaan Tietäjän tilaajamäärä ennen joulukuuta melkoisesti ehtii kasvaa. Onhan toivoa, että se mikä ei tänä kesänä toteudu toteutuu ensi kesänä. Vahva toivo ei koskaan petä, vaikka kestää, ennenkuin se toteutuu.

*

T. S:n presidentti Mrs. Annie Besant jätti Intian huhtik. 18 p:nä ja saapui Lontooseen toukok. 1:senä. Hänen julkiset sunnuntailuentonsa Lontoossa käsittelevät ainetta *Mystikka* ja jakautuvat seuraaviin alaosastoihin: *Mystikan tarkoitus ja menettely, Jumal-idea, Kristus-idea, Ihmis-idea, Selityksiä*. Koska Mrs. Besantin täytyy olla takaisin Intiassa ennen heinäk. 13 p:ää, ei hän ole tilaisuudessa käymään muualla Euroopassa tänä kesänä.

*

Teosofinen kirjakauppa ja Kustannusliike julkaisee tässä kuussa seuraavat uutuudet:

Selvänäköisyys, kirj. C. W. Leadbeater, suom. Hugo Valvanne. Hinta Smk. 2:—, sid. 3:—.

Ristin abdas portti, kirj. Willie Angervo. Hinta Smk. 1:—, sid. 2:—.

Kristinuskoo I: Kirkonopin teosofia, kirj. Pekka Ervast. Hinta noin Smk. 1:—.

Orjat. Kertomus, kirj. V. Oksa. Hinta noin Smk. 2:—.

Juhannukseksi toivomme saavamme valmiiksi pari muuta teosta: suomennoksen G. R. S. Meadin mainiosta biografiasta *Apollonios Tyanalainen* ja toisen numeron sarjasta *Kristinuskoo: Jeesuksen salakoulu*, kirj. Pekka Ervast.

Heinä- ja elokuu, s. 255-258

Teosofiselle sydämelle on ylentävää nähdä, millä rauhallisella tyneydellä kansamme on valmis alistumaan kohtaloonsa, kun siltä vaaditaan uhrauksia nyt puhjenneen eurooppalaisen sodan yhteydessä. Vaikkei itse sota ulottuisikaan Suomeen, on sen aiheuttama sotatila maassamme omiaan häiritsemään yksityistä ja yhteistä elämäämme monella tavalla. Kokoonumisvapaus rajottuu, liike-elämä kärsii, työn ja rahan puute astuu näyttämölle: vaikkei veremme vuotaisikaan, saamme taloudellisesti ja sielullisesti suorittaa osamme Europan kovasta karmasta. Siitä huolimatta kansamme on iloinen ja tyyni, tietäen, että mitä tapahtuneekaan, se on „sallittua”, ja sanomalehtemme puhuvat yhdellä suulla siitä arvosteleavasta

maltillisuudesta, jolla meidän on otettava vastaan kaikkia huhuja, ja siitä velvollisuudesta, joka meillä on hallitustamme kohtaan.

Olemmehan odottaneet tätä kriisiä Europan historiassa. Asiain entinen tila ei saattanut jatkua. Muutoksen piti tapahtua. Ja muutos kääntää asiat paremmalle kannalle.

Elämme uuden ajan aamunkoitteessa. Synkimmän yön jälkeen koittaa päivä. Ylpeys ja itserakkaus kansoista hävitetään, mutta oikeudenjano tyydytetään. Saksan kansa tuntuu luottavan maalliseen voimaansa – kulkeekohan se suurvaltana tuhoaan kohti? Slaavilaiset kansat taas, jotka eivät historian näyttämöllä vielä ole tuoneet esille kaikkia jaloja kehittymismahdollisuuksiaan, kulkevat epäilemättä valoa ja vapautta kohti. Mutta kaikki kansat – kulkekoon heidän tiensä kunnian tai nöyryytyksen kautta – tulevat osallisiksi uuden päivän noususta.

Synnytystuskat ovat kaikilla yhtä vaikeat. Suojelkoot sentähden jumalat kaikkia lapsia ja kaikkia niitä, joissa on lapsen mieli tai jotka ovat lapsen asemassa: viattomia, puhdassydämiä, vanhoja, heikkoja, sairaita, rampoja, sokeita, eläimiä, mielenvikaisia, avuttomia, suojelkoot, suojelkoot! Ja tehköt hyvät ihmiset jumalien töitä!

*

Teosofinen Seura on taas tuntuvalta tavalla osottanut luottamuksensa Mrs. Besantia kohtaan. Miltei yksimielisesti on hänet valittu uudestaan presidentiksi seitsemäksi vuodeksi. Suurilla kunnianosotuksilla hänet otettiin vastaan Intiassa, kun hän palasi sinne heinäkuun alussa.

Toinenkin voitto lankesi hänen osakseen, ennenkuin hän jätti Europan. Alcyone-juttu, josta toista vuotta oli käyty oikeutta Intiassa, ratkaisiin aivan uudella tavalla Englannin ylioikeudessa, johon Mrs. Besant oli vedonnut, kun Madrasin oikeus tuomitsi hänet hankkimaan kasvattinsa takaisin isän luo Intinaan. Englannin lordit päättelivät, että juttua oli käyty perin väärällä tavalla Intiassa. Kysymys oli heidän mielestään nuorukaisten Krishnamurtin ja Nityanandan paraasta eikä mistään muusta. He ihmettelivät, ettei poikien omaa mieltä asiassa oltu kysytty. Kun he nyt olivat saaneet tietää, että veljillä itsellään ei ollut mitään halua palata Intiaan, vaan päinvastoin tahtoivat kaikesta sydämestään jatkaa opintojaan Englannissa, sanoivat he jyrkästi, että Mrs. Besant olisi menetellyt rikollisesti ja loukannut Englannin pyhää *habeas corpus*-lakia, jos hän väkivallalla tai muulla keinoin olisi hommannut nuorukaisia Intiaan. Mrs. Besant oli näiden korkeiden lakimiesten mielestä käyttäytynyt aivan oikein, ja he ratkaisivat asian niin, että Mrs. Besantin vastustajain oli maksettava kaikki oikeuskulungit pitkin matkaa.

Olen ihmeekseni nähnyt, että meidän sanomalehtemme eivät ole puhuneet mitään tästä asiankäännteestä, vaikka ennen niin halukkaasti seurasivat Mrs. Besantin tappioita.

*

Juhannuksena, kesäkuun 21-24 p:nä, vietettiin sängen onnistunut Suomen T. S:n seitsemäs vuosikokous. Vaikka osanotto oli hiukan pienempi kuin viime vuonna – jäseniä oli nyt läsnä 165, – oli sopusointuinen, iloinen ja toivehikas tunnelma ainakin yhtä voimakas kuin edellisessä kokouksessa. Virallinen kokous oli verrattain lyhyt, entinen ylisihteeri valittiin yksimielisesti uudelleen j. n. e., mutta sitä vastoin oli pitkiä ja mieltäkiinnittäviä epävirallisia keskusteluja tärkeistä teosofisista kysymyksistä: neljästä päivästä ei jäänyt muita lomahetkiä kuin ruoka-ajat. Niinpä keskusteltiin looshityöstä ja päätettiin julkaista Tietäjässä kysymystä monipuolisesti valaiseva alustus (kts. tätä samaa numeroa). Toisena keskustelunaiheena oli vastaperustetun Blavatsky-kirjaston laajentaminen ja käyttäminen, ja senkin keskustelun mieltäkiinnittävä Adyar-kirjastoa koskeva alustus tulee julkaistavaksi Tietäjässä. Kolmantena keskustelukysymyksenä oli oman pankin perustaminen ja sen keskustelun tuloksista teen selkoa jossain

tulevassa Tietäjän numerossa. Erittäin huomattavana numerona vuosikokouksen juhlapuolen ohjelmassa oli Maurice Maeterlinckin mystillisen näytelmän „Sisar Beatricen” esittäminen. Näytelmän sisältö on itsessään ylevän kaunis, asettaen eksoteerisesti taivaallisen ja maallisen rakkauden rinnatusten ja esoteerisesti näyttäen, mikä suurenmoinen merkitys maallisella elämällä on ihmisen taivaissa elävälle korkeammalle minälle. Mutta kappaleen menestys, esitettynä Tuonenkylän temppelitalissa perin vaatimattomine näyttämöllepanoineen, oli suureksi osaksi luettava näyttelijöiden ansioksi. Päärooleissa esiintyivät tunnetut taiteilijamme ja heidän johdollaan suoriutuivat innokkaat amatööri-erinomaisesti sivutehtävistä. Kaikissa teosofisissa katsojissa heräsi varma vakaumus siitä, ettei tämä ollut viimeinen kerta, jolloin teosofisia aatteita esitetään näyttämöllä, vaan että se päinvastoin oli lupaava alku. Vuosikokouksen koko juhlapuoli oli harvinaisen ehyt ja taiteellisesti korkealuokkainen, sen kun suorittivat etevät taitelija-teosofit. Tähän on myös luettava kerrassaan juhlallinen ja mieltäylentävä Idän Tähtien iltama, johon vuosikokous päättyi.

Kohta vuosikokouksen päätyttyä alkoivat kesäkurssit, joihin osanotto tänä vuonna niinkään oli pienempi kuin viime vuonna. Sitä huolimatta saatan pitää niitä onnistuneina, sillä jäähyväiskokouksessa miltei kaikki osanottajat kiittolisoin sanoin puhuivat siitä, mitä olivat kokeneet ja oppineet. Olivatpahan kuulleetkin monenlaatuisia esitelmiä: milloin taiteen syvällisestä ymmärtämisestä, milloin intialaisten tai kreikkalaisten eeposten runollisesta mystikasta, milloin perheestä ja kodista, milloin sielu- ja järkielämän filosofisesta erittelemisestä. Loistokohdan esitelmien pitkässä sarjassa muodostivat neiti H. J:n kaksi luentoa teosofiasta ja kasvatuksesta; varsinkin toinen, jossa puhuja toi esille kokemuksiaan lasten opettajattarena, sai liikuttavilla kuvauksillaan koululasten elämästä kaikkien kuulijain sydämet sulamaan. Molemmat nämä esitelmät julaistaan Tietäjässä, ensimmäinen tässä numerossa.

Neiti J:n esitelmien johdosta syntyi aivan kuin itsestään *Marjatan rengas*. Näkyi, että tämän liiton esihistoria jo oli kirjotettuna näkymättömässä maailmassa, koska sen synty fyysilliseen maailmaan jokaisen mielestä tuntui aivan luonnolliselta asialta. Marjatan renkaan tarkoitus on liittää yhteen kaikki ne teosofit ja muut, jotka mietiskelyllä ja toiminnalla tahtovat tehdä työtä Suomen tulevaisuuden puolesta. Kaikki työ käy rakkauden ja sopusoinnun, toisin sanoen „naisellisen prinssin” merkissä. Marjatan renkaaseen sulautuu sentähden naisliittojen työ, ja Tietäjän „Naisten osasto” käy tästedes „Marjatan renkaan” nimellä. Toisessa paikassa lehteämme puhutaan enemmän renkaasta, mutta vasta jossain tulevassa numerossa tehdään tarkemmin selvää renkaan työstä ja siihen liittymisestä.

*

Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike on äskettäin julkaissut:

Kirkonopin teosofia, kirj. Pekka Ervast. Hinta Smk. 1:—, sid. 2:—.

Orjat. Kertomus, kirj. V. Oksa. Hinta Smk. 2:—.

Apollonios Tyanalainen, kirj. G. R. S. Mead, engl. suom. Hugo Valvanne. Hinta Smk. 2:25, sid. 3:25. Oppineen englantilaisen teosofin kirjottama historiallinen tutkielma, joka saattaa tuon vanhan ajan merkkimiehen, suuren uskonpuhdistajan ja ihmeiden tekijän ilmieläväksi lukijain silmien eteen!

Painossa on kustannusliikkeellämme tällä hetkellä suomennos ruotsalaisen spiritisti- ja teosofi-kirjailijan, majuri Oscar Buschin suurta huomiota ja menestystä saavuttaneesta kirjasta „De stora undren” (Suuret ihmeet).

*

Kalle Kaukorannan kustannuksella on ilmestynyt Veikko Palomaalta uusi kirja „Sukupuolielämän salaisuudet”, joka on neljäs tekijän kädestä lähtenyt sukupuolikysymystä koskeva teos. Palomaan kanta on siksi tunnettu, ettei sitä tässä tarvitse esittää, mutta selvemmin kuin ennen hän tässä teoksessaan terottaa, että hänen oppinsa on oppi sukupuolisesta pidättyväisyydestä. Uskollisena tyylilleen Palomaa tässä kuten muissakin kirjoituksissaan käyttää yhtämittä lainausmerkkejä ja selittää sanoja. Tämä hänen kirjoitustapansa tekee lukemisen kevyeksi, se kun antaa tai yrittää antaa sanoille ja lauseille leikillisen sivumaun. Kirjassa on sivuja 175 ja sen hinta on Smk. 1:75.

Syyskuu, s. 314-315

Pyhiinvaellus on ihmisen elämä. Kaukana taivaanrannalla hämmöittää auringonnousun maa, joka on matkamme päämäärä. Mutta pitkä on kulku pimeään erämaan läpi ja vaivalloinen, sillä jokaisella ihmislapsella on taakkansa kannettavana, ruumiillisen elämän taakka, joka monelle on synnin taakaksi muuttunut. Onnettomimmat ovat ne ihmiset, jotka eivät taakastaan mitään tiedä, autuaat taas ne, jotka siitä ovat tietoisia. Sillä ne ihmiset, jotka selvästi näkevät elämän taakan, he samalla tuntevat itsensä taakan kantajiksi, sielullisiksi olennoiksi, jotka ovat ruumiillisen elämän päällensä pukeneet astuakseen eteenpäin erämaassa luvattua maata kohti. Heitä taakka ei enää paina, koska he tuntevat sitä vapaaehtoisesti kantavansa. He yhtyvät Mestarin sanoihin: „minun kuormani on kevyt.”

*

Ah, mikä ilo ja onni on meille ihmisille varattu elämänvaelluksemme aikana! Ilman sitä olisi vaelluksemme todella synkkä. Mutta sen auttamina nekin meistä, jotka eivät vielä vapaaehtoisesti kannan elämän taakkaa, tuntevat esimaun siitä vapauden autuudesta, joka auringonnousun maassa lankeaa osallemme.

Tämä ilo ja onni tulee Jumalasta. Jumala on rakkaus ja viisus meidän kaikkien sydämien takana. Jumala rakastaa meitä kaikkia yhtä hellästi, hyviä ja huonoja, väkeviä ja heikkoja, suuria ja pieniä. Jumala näkee yhtä viisaasti, mitä jokainen meistä tarvitsee. Ja kuuluu nyt, kuinka Jumala menettelee. Hän kuiskaa meidän sydämeemme: „auta tuota sisarta tai tuota veljeä.” Harvoin me kuulemme Hänen äänensä, mutta aina kun Hänen kuiskeensa kuuluu, puhkeaa meidän sydämessämme rakkauden ruusu sitä ihmistä kohtaan, jota Jumala käski meidän auttaa.

Meidän keskenäisestä rakkaudestamme kasvaa ilo ja onni. Se on Jumala meissä, joka rakastaa, ja Jumala se on, jota rakastamme. Niinkuin vanhat hindulaiset sanoivat: „ei ole vaimo kallis miehelleen vaimon itsensä takia, vaan vaimo on kallis miehelleen – ja mies vaimolleen – aatmaan (Itsen eli Jumalan) takia, joka hänessä asuu.” Älkäämme sentähden koskaan moittiko toisiamme: „Kuinka sinä voit rakastaa tuota ihmistä, jolla on semmoinen luonteenvika?” Kun niin sanomme, unohdamme, että rakkauden olemus on auttamista.

*

Jospa aina muistaisimme, että mielenrauha on ihmisen paras ase sekä työssä että hädässä! Mielenrauha on järjen sisar ja viisauden äiti, sillä rauhattomuutta, pelkoa, vihaa, ahneutta ja himoa täynnä oleva mieli ei viisautta saavuta. Mutta kun järki puhdistaa mielen ja antaa Järjen auringon sitä valaista, silloin viisauden rauha ottaa siihen asuntonsa ja rakkauden hengetär seisoo kynnyksellä.

Älkäämme ajatelko raskaita ja painostavia ajatuksia! Täyttäkäämme maailma Jumalanuskolla ja iloisella kuormamme kantamisella.

Lokakuu, s. 363-369

Monet ihmiset epäilevät henkimaailman olemassaoloa ja maailmanhistorian näkymätöntä johtoa. He tyytyvät uskomaan koneellisten luonnonlakien ja sattuman sokeaan työskentelyyn. Heidän pitäisi tällaisena aikana avata silmänsä ja korvansa selkoselälleen, että jälleen oppisivat ihmettelemään ja epäilemään omaa varmuuttaan.

Sillä selvää on, että jos ihmiselämä ja maailmanhistoria on sattuman varassa, silloin ei voisi edeltäkin tietää mitään tulevaisuudesta. Ainoastaan siinä tapauksessa, että korkein johto on järkipäinen ja järkipäisesti lakisiteinen, on mahdollista ihmisen tehdä tieteellisiä laskelmia tai saada selvänäköisiä välähdyksiä tulevaisuudesta.

Materialistit sanovatkin: näyttäkää meille joku päivänselvä tulevaisuuden ennustus, joka on toteutunut! Ja he lisäävät erityisellä äänen painolla: mutta älkää tarjotko meille „toteutuneita unia”, joista emme tiedä, ovatko perästäpäin sommitellut. Me vaadimme mustaa valkoisen päällä.

No niin, nyt ovat sitä saaneet. Nykyiset tapahtumat Euroopassa todistavat taaskin, että tosi ennustuksia voi tehdä. Sillä huomatkkaa, veljet materialistit, että näistä ennustuksista on „mustaa valkoisen päällä”.

En puhu nyt siitä, että valtiolisissa piireissä yleensä on monen vuoden aikana pelätty ja odotettu yleiseuroppalaista sotaa. Suunnattomat viime aikojen sotavarustukset, joissa Saksa on kulkenut etunenässä ja joiden pitkittäminen määrätyn kohdan yli olisi luonnollisista taloudellisista syistä käynyt mahdottomaksi, ovat tehneet välttämättömäksi joko sodan tai yleisen aseista riisuutumisen. Ja koska harva valtiomies on uskonut jälkimäisen keinon käytännölliseen toteuttamiseen, ei valtiollinen maailma yleensä ole voinut odottaa muuta kuin sotaa.

Mutta en nyt puhu siitä. Varsinaisilla ennustuksilla tarkoitan joko astrologisia laskelmia tai selvänäköisiä visionoja tulevaisuudesta. Ja niitä on useampia, jotka koskevat nykyisiä tapahtumia.

Mainitsen tässä muutamia.

Jo lapsena kuulin puhuttavan „Sibyllan ennustuksesta”, jonka mukaan „maailman loppu” sattuisi v. 1912. Myöhemmin ymmärsin tietysti, että „maailman loppu” tarkoitti aikakauden loppua, jonka jälkeen alkaisi uusi aika ja veljellisempi sivistys. „Sibyllan ennustus” on ainakin pitänyt paikkansa niiden tapahtumain suhteen, joihin vanha sivistys loppuisi. Vuonna 1912 alkoi Balkanin sota, ja siitä saakka Eurooppa on ollut käymistilassa, vaikka näennäinen rauha ylläpidettiin toista vuotta, ennenkuin maailmansota syttyi.

Että amerikkalainen pastori Russel ja hänen lukuisat seuraajansa – meidänkin maassamme „harteivalaiset” – ovat ennustaneet maailman loppua ja tuhatvuotisen valtakunnan alkamista syksyllä 1914, lienee useimmille lukijoille tuttua.

Tuttu on myös Tolstoin profetallinen näky, joka lienee julkaistu jokapäiväisissäkin lehdissä ja josta Tietäjä sisälsi otteen viime vuoden toukokuun numerossa.

Ranskalainen profetissa madame de Thèbes Parisissa julkaisee vuosittain almanakan, joka m. m. sisältää ennustuksia seuraavalle vuodelle. Viime syksynä ilmestyneessä 1914 vuoden almanakassa madame de Thèbes ennustaa m. m. seuraavaa: vuosi 1914 näkee uuden paavin ja hänen kanssaan muutoksia Vatikaanin politiikassa; Ranska taistelee ulkomaata vastaan sotatanterellakin, mutta mitä alussa tapahtuneekaan, lopuksi Ranska voittaa ja nousee uudestisyntyneenä vaikeuksista; Saksan kohtalossa kaikki herättää levottomuutta, Saksaa uhkaa syvät mullistukset ja muutokset sekä olojen että tapojen suhteen, Saksan keisari ei kannata voiton kotkaa kypärissään; mikään ei voi estää onnettoman Itävallan kohtalon täyttymistä: ei ole mahdollista, että rauha vallitsisi maassa, jossa yhteys on vain sovinnainen; mitä tulta Belgian yli ja mikä äkkinäinen lankeemus – pieni maa raukka, pieni hovi raukka; suurella Englannilla on myös vaikeita päiviä: sisäisiä ja ulkonaisia sotia, täydellisiä mullistuksia, vesitulvia Lontoossa; tiedettäköön, että Balkanin sota ei ole päättynyt ja että Muhamedin täytyy väistyä; Pietarilla ei ole epäilyttävämpää vihamiestä kuin Berlini, mutta slaavilaiset kansat saavuttavat voittoja germanilaisista.

„La Revue Spirite” nimisen aikakauskirjan heinäkuun numerossa tänä vuonna eräs abbotti J. A. Petit julkaisee muutamia spiritistisiä sanomia Jeanne d'Arc'ilta. „Orleansin neitsyt” ennustaa äkkinäistä ja odottamatonta sotaa Ranskan ja Saksan välillä, joka sota on oleva historian verisimpiä. Ranskalaisia kohtaa ensin vakavia vastuksia, mutta lopulta onni kääntyy ja vihollinen karkotetaan. Vihollisen armeija koettaa kulkea Belgian kautta, ja tämä johtaa selkkauksiin, joista tulee tuhoa Saksan keisarikunnalle. Sodan syvimät syyt ovat siveellistä laatua. On tapahtuva sekä valtiollinen ja yhteiskunnallinen että uskonnollinen kehitys. Vanhat uskonmuodot ovat eläneet aikansa. Kaitselmus herättää sanansaattajia eli mediumeja ja inspiroi heitä julistamaan totuutta koko maailmalle.

Kun Saksan nykyinen keisari oli nuori mies – kerrottiin Saksan lehdissä monta vuotta sitten –, ennusti eräs mustalaisnainen hänelle: „Saksa tulee käymään suurta sotaa v. 1914, ja Saksa häviää, jos sitä hallitsee keisari, joka nousee hevosen selkään väärältä puolelta; kruununperillinen kuolee mestauslavalla.” Ranskalainen lehti „Figaro” viittaa luultavasti tähän, sanoessaan, että keisari Wilhelm pelkää tappiota erään salaperäisen ennustuksen johdosta. Onhan muuten kabbalistisilla laskuilla ennustettu Saksan keisarikunnan häviötä vuodeksi 1913. Vanha keisari Wilhelm I kysyi v. 1829 eräältä selvänäkijältä, tapahtuisiko hänen elämässään mitään erinomaisempaa. Profetissa laski yhteen vuosiluvun numerot $1+8+2+9=20$, lisäsi summan alkuperäiseen vuosilukuun ja sanoi: „Kyllä, vuonna 1849.” Taas hän teki saman laskun $1+8+4+9=22$, laski yhteen $1849+22$, sai vuosiluvun 1871 ja sanoi: „vuonna 1871 syntyy Saksan keisarikunta.” (1849 oli Preussin vallankumous, jolloin Wilhelmin henki oli vaarassa.) Vielä kerran ennustaja-nainen saman menetelmän kautta sai vuosiluvun 1888, jonka hän sanoi olevan keisari Wilhelmin kuolinvuoden. Ja kun Wilhelm kysyi, kauanko Saksan keisarikunta kestäisi, laski profetissa taas $1+8+8+8=25$, $1888+25=1913$ ja vastasi: „vuoteen 1913.”

Eräs englantilainen uskonlahkon perustaja ja mystikko, Joanna Southcott, joka kuoli joulukuun 27 p:nä 1814, ennusti, että maailman loppu tapahtuisi vuonna 1914 ja että Englannin viimeisen kuninkaan nimi olisi George (Yrjö); sen jälkeen perustettaisiin Kristuksen valtakunta maan päällä.

Eräs kunnioitettava ranskalainen pappi, joka kuoli v. 1859, teki v. 1854 muutamia ennustuksia, jotka kauan ovat olleet tunnetut „Mayence'in profetia'n” nimellä. Ennustus sisältää 18 säettä ja alkusäkeiden ennustukset ovat toteutuneet vuosien 1866, 1870 ja 1871 tapahtumissa. Loppusäkeet kuvaavat hirmuista sotaa, jossa seitsemän liittoutunutta on kolmea liittolaista vastaan, mutta jossa Ranska, joka on noiden seitsemän puolella, voittaa. Viimeinen säe kuuluu: „Wilhelm, toinen sen niminen, on oleva viimeinen Preussin kuningas. Hänellä ei tule olemaan muita seuraajia kuin Puolan kuningas, Hanoverin kuningas ja Sachsenin kuningas.” (Light'in mukaan.)

Ranskalainen lehti „Matin” julkaisi kesäkuussa 1901 kymmenen vuotta sitten kuolleen portugalilaisen papin Dom Bosco'n näin kuuluvan profetian: „Eurooppalainen sota syttyy v. 1913 tai 1914, Saksa palotetaan. Mutta vasta vihollisen tunkeuduttua Ranskan sydämeen karkottaa tämä maa mahtavalla kädellä

germanilaiset Rheinjoen toiselle puolelle. Ylimielinen mies on näkevä puunsa pirkottuna, murskattuna juuria myöten, kaikkien polkemaana. Suuria taisteluita käydään elokuun 15 ja syyskuun 15 p:n välillä, jolla ajalla paavi kuolee ja taas elää. Belgia kärsii paljon, mutta nousee jälleen suuresti vahvistettuna. Puola saa oikeutensa takaisin.” (Dagens press.)

*

Kuten näkyy, ovat ylläolevat ennustukset kauttaaltaan yksimielisiä sekä nykyisen sodan että sen tulosten suhteen. Tärkeimpänä tuloksena on ehdottomasti pidettävä yleistä rauhaa, joka ei enää nojaudu armeijoihin ja kanunoihin, vaan inhimillisiin ja järkeviin kansainvälisiin sopimuksiin. On tosiaan ilahuttavaa nähdä, millä yksimielisyydellä eri kansoissa nyt odotetaan maailmanrauhaa, jota ei mikään ylimielinen hallitus oikullisesti saata rikkoa, rauhaa, jonka siunauksena tulee olemaan henkevämpi sivistys. Tosiaan toteutuu, mitä viime vuonna lausuin puhuessani Suomen deevasta: „ennen pitkää tulevat kaikki kansat joutumaan ikäänkuin portin eteen, uuden ajan kynnykselle ja heti siinä kynnyksellä niille kaikille asetaan tärkeä kysymys. Kaikilta sivistyskansoilta kysytään: tahdotko elää vai tahdotko kuolla? Tahdotko olla yhä olemassa kulttuurikansana ja tahdotko mennä eteenpäin elämässäsi kulttuurikansana vai tahdotko lakata olemasta?” (Suomen Kansallishaltia, siv. 5.)

Luodessamme katseemme kohti valoisampaa tulevaisuutta, jota teosofit pitkin vuosia ovat ennustaneet ja odottaneet, muistakaamme, mitä Mr. C. W. Leadbeater kirjottaessaan kuudennen juurirodun alkuvaiheista puhui Europan lähimmästä tulevaisuudesta:

„Todellisuudessa koko maailma on valtiollisesti liittoutunut. Europpa näkyy olevan liittokunta, jolla on jonkinlaiset valtiopäivät, minne kaikki maat lähettävät edustajansa. Keskuskomitea järjestää asiat, ja eri maiden kuninkaasivat ovat vuorottain liiton presidenttinä. Se valtiokoneiston uudistus, joka sai aikaan tämän ihmeellisen muutoksen, oli Julius Caesarin työtä. Hän oli 20:nneellä vuosisadalla jonkun aikaa ruumistuneena, valmistamassa tietä Kristukselle, joka saapui julistamaan *Viisautta*. Suuremmissa parannuksissa näyttää tehdyn kaikkiin suuntiin eikä voi muuta kuin hämmästyä sitä tavatonta varojen runsautta, mikä näihin on tuhlatu. Näyttää siltä kuin Caesar, onnistuttuaan muodostamaan liiton ja saatuaan kaikki maat hylkäämään sodan, olisi järjestänyt niin, että jokainen maa muutamina vuosina erottaisi puolet tahi kolmannen osan siitä rahasta, minkä se oli tottunut käyttämään sotavarustuksiin, ja käyttäisi sen johonkin yhteiskunnalliseen parannukseen, jonka hän määräisi. Tämän hänen suunnitelmansa johdosta aleni vähitellen koko maailman veromäärä, mutta siitä huolimatta oli varattuna kylliksi rahaa, joilla ruokittiin köyhiä, hävitettiin kaikki köyhienkorttelit ja toimeenpantiin ihmeellisiä parannustoimenpiteitä kaikissa kaupungeissa. Hän järjesti niin, että sellaiset maat, missä pakollinen sotapalvelus oli ollut sääntönä, säilyttäisivät vielä jonkun aikaa tuon tavan, mutta heidän sotilaansa tekisivät työtä valtion hyväksi, laittaen puistoja ja teitä sekä repien alas syrjäkortteleita ja avaten kulkuyhteyksiä kaikkianne. Hän järjesti niin, että vanhat verotaakat asteittain kevennettiin, mutta sen avulla, mitä niistä jäi jällelle, onnistui hän puolestaan elvyttämään maailman. Hän on todellakin suuri mies, mitä ihmeellisin nero.

„Alussa näkyy olleen jonkun verran vaivaa ja edelläkäyviä riitaisuuksia, mutta hän kokosi yhteen joukon erittäin kyvykkäitä henkilöitä – jonkinlaisen kapinetin parhaita järjestäjiä, mitä maailma on synnyttänyt – Napoleonin, Scipio Afrikanuksen, Akbarin y. m. jälleen ruumistuneina, parhaimmat ihmiset tekemään käytännöllistä työtä, mitä koskaan on nähty yhdessä. Asia pantiin toimeen loistavassa muodossa. Kun kaikki kuninkaasivat ja pääministerit olivat kokoontuneet yhteen päättämään liiton perustamisesta, rakennutti Caesar tilaisuutta varten pyöreän salin, jossa oli paljon ovia, niin että kaikki saattoivat astua yhtäaikaan sisälle, eikä yksikään valtias voinut ottaa etusijaa toisesta.” (Tietäjä n:o 4-6, v. 1911.)

Näin Mr. Leadbeater. Englantilainen sanomalehtimies ja rauhanystävä, kuuluisa Mr. William T. Stead, joka viime vuonna hukkuu Titanic-onnettomuudessa, kirjotti ja julkaisi jo v. 1898 kirjan nimeltä „Europan

Yhdysvallat”. Silloin ei monikaan kääntänyt huomiotaan hänen haaveelliseen valtiolliseen ohjelmaansa, mutta nykyään selviää yhä useammalle ajattelijalle ja ihmiskunnan ystävälle, että ainoa mahdollinen tapa taata pysyväistä ja siunauksellista rauhaa Euroopalle on noudattaa Amerikan Yhdysvaltain esimerkkiä. Mr. Steadin ohjelman mukaisesti ei Eurooppa silloin tarvitsisi kuin yhden seisovan armeijan, joka poliisivoiman tavalla valvoisi kansainvälisestä rauhaa ja sopua. Yhteinen parlamentti järjestäisi yleisiä, kansainvälisiä asioita, ja muuten jokainen kansakunta hoitaisi sisäisesti omia asioitaan.

Toivokaamme, että Euroopan valistuneet hallitukset ja kansat todella toimeenpanevat tämänsuuntaisen ohjelman nykyisen, hirmuisista hirmuisimman maailmansodan päätyttyä.

*

Tämmöinen aika, jossa nyt elämme, järkyttävine maailmantapauksineen, asettaa kansoja ja yksilöitä monenlaisille koetuksille.

Ajattelen meitä teosofeja. Me olemme tottuneet pitämään teosofista maailmankatsomusta varmana ihmisten pelastajana tietämättömyydestä ja saamattomuudesta. Minkätähden? Sentähden, että teosofia opettaa meitä katsomaan elämää sisästäpäin, opettaa meille, että henki on kaiken aineen takana, että tajunta on elämän alkulähde, että ajatus luo ja hallitsee muotojen elämää. Ei kukaan ihminen jää tietämättömäksi, jos hän rupeaa järkeään käyttämään. Ei kukaan ihminen jää saamattomaksi, jos hän ajatustaan käyttää. Mutta taito on siinä, että säilyttää mielenmalttinsa ja käyttää ajatustaan kriittisissäkin olosuhteissa.

Teosofia on ollut ja on meille suureksi avuksi – kuinka suureksi se voikaan olla meidän jälkeläisillemme, jotka ovat viisaampia kuin me? Suurin palvelus, minkä me kriittisenä hetkenä voimme maailmalle teosofeina suorittaa, on että säilytämme teosofisen liikkeen ja teosofisen sanoman eheänä ja puhtaana vaikean ajan yli. Lähin velvollisuus meille teosofeille on katsoa, ettei teosofia jää nääntymään meidän harrastuksemme ja uskomme puutteesta.

*

Sodan vaikutukset näkyivät heti elokuun alusta liikealalla. Niinpä esim. kirjakaupat Helsingissä seisoivat tyhjinä, turhaan odottaen ostajia. Vasta syyskuussa alkoi hiljainen liikenne uudestaan.

Teosofinen Kustannusliike ei myynyt sanottavasti mitään elo- ja syyskuun ajalla; tilauksia ei tullut; taloudenhoitajan ilme oli aina vakavan vakava; sillä vaikka oma liike pysähtyi, täytyi suorittaa suoritettavansa velkojille. Oli aivan kuin maailman puolelta olisi kuulunut ivanaurua: luuletteko te, että teidän pakanuutenne on rakastettu tässä maassa? Nyt näette: kun tosi on edessä, silloin unohdetaan haaveet ja järkeilyt, silloin ajatellaan leipää eikä kirjoja . . .

Kuinka kiitollinen Kustannusliike oli niille harvoille, jotka sitä kuitenkin muistivat! Ja kuinka iloiseksi sen mieli kääntyi, kun ennen sotaa painoon viety kirja „Suuret ihmeet” ilmestyi kauppaan ja tilauksia vähitellen alkoi tulla! Ja vaikka vieläkin ollaan aivankuin uutta heikkoa elämää alkamassa, on kuitenkin toivon tähti taas syttynyt teosofisella taivaalla tuikkimaan. Mennäkseen ystäviään ja ostajiaan puolitiehen vastaan on nyt Teosofinen Kustannusliike tehnyt päätöksen, joka pysyy voimassa tammikuun 15 p:ään 1915: *suuri joukko toisessa kohden mainittuja arvokkaita teoksia myydään 50 % alennuksella.*

*

Kirjakauppaan on ilmestynyt:

Suuret ihmeet, kirj. Oscar Busch. Suom. Hugo Valvanne. Hinta 2:75, sid. 3:75.

Vallitseeko ihmiselämässä laki? Kirj. J. R. H. Hinta 40 p.

Älkööt nämä erinomaiset kirjat puuttuko kenenkään Tietäjän lukijan kirjahyllyltä!

*

Teosofiset sunnuntailuennot Helsingissä ovat alkaneet, niinikään teosofiset looshikokoukset, molemmat asianomaisella luvalla.

Marraskuu, s. 418-422

Tämän vihkonsa johdosta saisi Tietäjä viettää pientä muistojuhlaa, sillä se on luvultaan teosofisen aikakauskirjamme *n:o 100*. Tietysti se on nimellisesti n:o 116, kuten näkyy yksinkertaisesta yhteenlaskusta: 9 numeroa vuonna 1905, 12 numeroa kunakin seuraavana kahdeksana vuotena, siis 96 numeroa, ja 11 tänä vuonna: $9+96+11=116$. Mutta kun ottaa huomioon kaksoisnumerot, on tämä marraskuun vihko 1914 todellisuudessa sadas vihko, joka painetaan ja lähetetään maailmaan. Heinäkuun numeron 1905 toimitti Martti Humu Lontoonmatkani johdosta; muut 99 ovat minun toimittamani. Vasta ensi kuussa saisin siis minä viettää satanumeroista toimittajajubileumiani. Mutta Tietäjä viettää tässä kuussa. Ja hyvä on, että Tietäjä käy minun edelläni!

*

Ajatukset kääntyvät itsestään taaksepäin ajassa. Selailen aikakauskirjamme, silloisen Omantunnon, ensimmäistä vuosikertaa ja muistelen, kuinka monen ahdistuksen, kuinka monen toivon ja epäilyksen tunteen synnyttämä se oli. Jo syksyllä 1903 olin jättänyt Painoylihallitukseen anomuksen saada julkaista teosofista aikakauskirjaa nimeltä „Uutta Valoa”. Kun ei kuulunut vastausta vielä jouluksi, kävi pienen seitsemiehisen teosofisen komiteamme mieli sangen apeaksi. Vuoden 1904 alussa painatti kirjallisuuskomiteamme käsikirjotukseni „Uskonnosta ja elämästä”, joka tuomiokapitulin määräyksestä otettiin takavarikkoon heti painosta. Tämä tietenkään ei kohottanut mieltämme, ja kun kenraalikuvernööri Bobrikoff pari päivää ennen kuolemaansa oli allekirjottanut kieltävän vastauksen aikakauskirja-anomukseen, painui synkkytemme melkein toivottomaksi.

Mutta kun yö on pimeimmillään, koittaa valo. Niinpä silloinkin. Syksyllä vapautettiin „Uskonnosta ja elämästä” hetkellisestä takavarikostaan ja meni heti hyvin kaupaksi. Amerikkaan varsinkin oli paljon tilattu. Rohkaistuna tästä menestyksestä päätti komiteamme tehdä uuden yrityksen aikakauskirja-asiassa. Nyt eräs toinen sen jäsen, kirjailijanimi Martti Humu, valittiin hakemaan julkaisemisoikeutta. Loka- tai marraskuussa 1904 jätettiin Painoylihallitukseen tämä toinen anomus ja jännitetyin mielin odotimme ratkaisua.

Ei silloinkaan kuulunut vastausta ennen uutta vuotta. Mutta eräässä spiritistisessä istunnossa, jonka komiteamme piti joulukuussa 1904, sanoi muuan „henki” meille kategorisen lyhyesti: „teosofia voittaa Suomessa vuonna 1905”, ja tämä ennustus esti meitä uudelleen lankeemasta epätoivoon.

Maaliskuun lopulla 1905 näimme, Martti Humu ja minä, kumpikin samana yönä kuvaavan unen. Jos muistan M. H:n unen oikein, annettiin hänen käteensä sukka, jossa oli seitsemän solmua, ratkottavaksi. Minun eteeni – omassa unessani – asetettiin laatikko täynnä kultarahoja, käteeni annettiin lapio ja ihmetellen nostelin kiiltäviä, helähteleviä kultakolikoita. Samana päivänä saimme tietää, että „Omatunto, teosofinen aikakauslehti” oli saanut luvan ilmestyä. Nyt oli aamu valjennut teosofialle ja joulukuussa saatu ennustus oli alkanut toteutua.

*

Mutta ennustukseen kuului itse asiassa muutakin. Sen saimme vielä samana vuonna kokea. Sillä voidaanko teosofiselle rauhan hengelle laajemmin käsitettynä ajatella suurempaa voittoa kuin suurlakon saavutus marraskuulla 1905? Puhuessani sen verettömyydestä lausuin m. m.: „Se todistaa, että tuohon hiljaiseen taisteluun, tuohon rauhalliseen ponnisteluun otti osaa voima, joka lähti elämän ylemmiltä tasoilta, että siihen ottivat osaa suuret joukot näkymättömiä olentoja, sekä isänmaatansa rakastavia vainajia että muita astralisia olentoja” (Omatunto, marraskuu 1905.)

Suurlakko oli kuin herämys koko kansallemme. Se avasi näköaloja ja antoi toiveille siivet. Samassa Omantunnon numerossa (siv. 210) kirjoitin vielä seuraavat sanat: „Kunpa nyt edelleenkin saisimme edetä yhtä rauhallisesti! Uusi päivä valkenee Suomelle ja sen tulo kaikessa loistossaan riippuu siitä, kuinka suuret ja epäitsekäät meidän käsityksemme ovat Suomen tulevaisuudesta. Jos ymmärrämme, että Suomen tulevaisuus on oleva henkistä, ei aineellista suuruutta, henkistä, ei maallista valtaa ja kunniaa, silloin voimme olla huolehti: voitto on oleva varma.”

Ja joulukuun numerossa puhuin vielä johtavassa artikkelissa samasta asiasta seuraavin sanoin: „Tämä kohta loppuun kulunut vuosi 1905 on ollut merkillinen käännekohta Suomen henkisessä elämässä, ja me, jotka uskomme aatteitten ikuiseen voimaan, tunnustamme pelkäämättä, että erinomaisen hyvä enne Suomen henkiselle tulevaisuudelle on mielestämme teosofisen liikkeen suhteellinen menestys tänä vuonna. Vaikkemme vielä voikaan sanoa, että teosofia ⁴⁾ on Suomessa päässyt voitolle v. 1905, kuten meille ennustettiin viime joulukuun 18 p:nä, on meidän kuitenkin sydämen riemulla tunnustaminen, että teosofian valoisa maailmankatsomus on päässyt verrattain laajalle leviämään. Suuri voitto oli todellakin oman äänenkannattajan saaminen” j. n. e.

Sanoin myös samassa kirjoituksessa: „. . . elleivät merkit petä, on vuosi 1906 tuova mukanaan muutoksia ja parannuksia monilla aloilla . . . Se uusi vuosi on ehkä Suomelle oleva tärkeä vuosi. Tärkeä sentähden, että monessa suhteessa Suomen kansa ehkä pannaan henkiselle koetukselle.” Mutta nähtävästi en ollut oikein varma, osaisimmeko käyttää hyväksemme oikealla tavalla uuden ajan suomia tilaisuuksia, koska heti lisäsin: „Ja onko kansa silloin valitseva oikean tien, se riippuu siitä, onko kansa nähnyt ja ymmärtänyt ajan uudet ihanteet.”

Kun me nyt vuosia myöhemmin katsomme taaksepäin, huomaamme, että Suomen kansa ei kaikin puolin osannut ottaa vaarin tehtävästään. Se ei ollut vielä täysin ymmärtänyt „ajan uusia ihanteita”, jotka olivat ja yhä ovat veljellisyys, maltillisuus, sovinnaisuus ja väkivallasta kieltäytyminen. Heti seuraavana vuonna leimahtivat taas tuleen vanhat sisäiset paheemme: riitaisuus, kateus, puolueellisuus. Ja elokuussa 1906 sotkeutui punainen kaartimme n. k. Viaporin kapinaan, mikä seikka todisti, ettei senkään ihanne ollut väkivallasta kieltäytyminen.

⁴⁾ Tätä kirjottessani ajattelin tietysti teosofiaa ahtaammassa merkityksessä enkä okkultista maailmaa yleensä.

Aivan selvin, suurin askelin ei Suomi osannut kulkea tulevaisuutta kohti ⁵⁾. Siitä merkkinä oli sekin (monen mielestä varmaankin vähäpätöinen) seikka, että varsinaisen teosofian eteneminen aivankuin pysähtyi suurlakon jälkeen. Luennoissa kävi puolet vähemmän väkeä ja Omantunnon tilaajat vähentyivät v. 1906 noin 40 %. Ihmisten mieli oli kääntynyt „ulkonaisiin”, punaiseen kaartiin ja varmasti pian saavutettaviin yhteiskunnallisiin parannuksiin, että aivan unohtui vanha elämänlaki, joka sanoo, ettei mitään saavuteta ulkonaisesti mitä ei ensin ole sisäisesti saavutettu. Vasta nyt näin monta vuotta myöhemmin olemme teosofisesti katsoen saavuttaneet ja sivuuttaneet sen tienpylvään, jonka luo olimme päässeet jo v. 1905.

*

Mieleni tekee kääntää huomio pois näistä vakavista seikoista kerrankin paljon kevyempiin. Olen parina iltana huvikseni koetellut muuatta vanhaa kabbalistista menettelyä, jota Caglioston sanotaan käyttäneen ja jonka avulla nimien ja sanojen kirjaimista voi tehdä salaperäisiä, ennustavia johtopäätöksiä. Asian voi ottaa kuten sanottu kevyeltä kannalta, mutta siinä voi toteutua vanha sananlaskukin: ei niin pientä pilaa, ettei totta toinen puoli.

Kuulkaa nyt siis, rakkaat lukijat. Tahdon vihkiä teidät kabbalistisen taidon salaisiin taikoihin. Tämä käy paraiten päinsä esimerkkien avulla. Menetelmä on itsessään aivan yksinkertainen, tarvitaan vain vähän kärsivällisyyttä ja – sanoisinko psyykillistä herkkyyttä.

Otetaan nyt seuraava nimi: Omantunto, teosofinen aikakauslehti, ja luetaan sen kohtalo kabbalistisesti kirjaimista. On huomattava, että maagillisessa kirjaimistossa saa f:n vaihtaa v:ksi, koska suomen kielessä ei ole f:ää.

Kirjotetaan nimi paperille harvakseen näin:

O m a t u n t o t e o s o f i n e n a i k a k a u s l e h t i

Annetaan silmien harhailta kirjainten yli ja sisäisen aavistuskyvyn muodostaa uusia sanoja samoista kirjaimista. Uudet sanat ilmaisevat „Omantunnon” kohtalon. Tässä ne ovat:

Ah, luovu koko nimestä, etsi toinen!

Niin, katsokaa tarkkaan, kyllä samat kirjaimet on käytetty. Ainoastaan kaksi a:ta on jäänyt käyttämättä. Niitä ei ennustus tarvinnut, niitä kutsutaan mykiksi. Caglioston oli tapana muodostaa niistä latinankielisen oraakkelilauseen, jonka sanat alkoivat noilla mykillä kirjaimilla. Tässä tapauksessa siis muodostuisi kaksisanainen oraakkelilause. Se kuulukoon näin: *Adeptum adopta*, joka merkitsee: valitse Tietäjä. Siinäpä se. Kuka voi kohtaloa vastustaa? Nyt jokainen ymmärtää, miksi Omantunnon nimi oli muutettava Tietäjäksi. Koska kaikki lukijani eivät osanne latinaa, jätän kuitenkin seuraavista esimerkeistä pois tämän viimeisen oraakkelivoitelun.

Katsotaan nyt Tietäjän kohtaloa, ensin henkiseltä, sitten aineelliselta kannalta.

Kirjotetaan:

T i e t ä j ä t e o s o f i n e n a i k a k a u s k i r j a

Sanokoot nyt selvänäköiset silmämme, mikä on oleva Tietäjän ihanne! Katseemme harhailee ja lause muodostuu:

Tosi, kaunis, oikea – rakasta niitä!

⁵⁾ Katso tästä myös „Suomen Kansallishaltia”, siv. 92.

Mykiksi jävät j, f, e.

Tosiaan kaunis neuvo! Jos se samalla on Tietäjän luonteen kuvaus ja kohtalo, ei toimittajakaan voi olla siitä muuta kuin hyvillään.

Mutta me tahdomme kuulla sen aineellisestakin kohtalosta. Kirjotamme nimen uudelleen ja tiedustelemme vastausta sisäiseltä sibyllaltamme. Vastaus kuuluu:

Kai, kai voi rikastua, jos ennättää.

Mykäksi jäi yksi e ja toinen e vaihtui ä:ksi. Ihan oraakkelimainen lause! Kaksimielinen. Tämä jo alkaa tuntua kummalliselta. Olikohan Cagliostro oikeassa? Mieli tekee siirtyä oikein maailmanasioihin, kun tässä kerran ennustellaan.

Saksan keisarihan herättää paljon mielenkiintoa tähän aikaan. Mitähän kohtalo hänestä tietää? Kirjotetaan:

S a k s a n k e i s a r i V i l h e l m t o i n e n

Kun silmämme vähän aikaa harhailevat, syntyy lause:

Maksat vielä leikin, noita!

Mykiksi jäävät h, n, s, s, r.

Ei, tämä ei ole kaunista eikä kohteliasta. Ehkä vika onkin siinä, että käytimme väärää kieltä. Saksan kohtaloa on tutkittava saksaksi. Kirjotamme siis:

W i l h e l m d e r z w e i t e K a i s e r v o n D e u t s c h l a n d

Ajattelemme nyt ensin häntä itseään ja hänen luonnettaan. Saamme viisi eri vastausta:

Ich hasse alle Dutzend-Werte im Werk.

Mykkinä l, d, v, n. Lause suomeksi: vihaan työssä kaikkia tusina-arvoja.

Warum soll ich leiden? Die Hand verwest.

Mykkinä z, t, k. Suomeksi: miksi minun pitää kärsiä? Käteni kuihtuu.

Schau, elende Welt: Heil dir im Todeskranz!

Mykkinä v, w. Suomeksi: katso kurja maailma: kunnia sinulle kuolemanseppeleessä. (Ivallinen viittaus hymniin „Heil dir im Siegeskranz.”)

Wozu andere Ideale? Du Schwert ist Heil.

Mykkinä k, l, m, n; v muuttunut u:ksi. Suomeksi: mitä varten toisia ihanteita? Sinä miekka olet pelastus.

Ideal-Volk: eiserne Macht in der Welt.

Mykkinä h, z, w, u, s, d. Suomeksi: Ihannekansa: rautainen mahti maailmassa.

Jaa-a. Nyt kysymme vielä kohtaloa. Saamme kolme vastausta.

Volk, Land, Heim, Welt: die werde ich stürzen.

Mykkinä a, s. Suomeksi: kansa, maa, koti, maailma: ne vien perikatoon.

Demuthsvoll ist zwar dein Ende – wie Rache!

Mykkänä k. Suomeksi: nöyryyttävä on tosin loppusi – kuin kosto.

Schweiz soll deine Heimat werden.

Mykkinä t, k, v, u, l, a. Suomeksi: Sveitsin tulee olla sinun kotinasi.

Kaameita kaikki nämä ennustukset. Riippuneeko meidän silmistämme, ettei mitään kaunista synny, vai onko tosiaan miehen kohtalo noin ankara?

Kaikissa tapauksissa meidän nyt täytyy keskeyttää, sillä leikki muuten käy vakavaksi. Ja ennustus, jonka syntyyn psyykkiset tunteet myötävaikuttavat, on aina oleva puoleksi leikin asemassa.

Joulukuu, s. 499-502

Elämme nyt ajassa, jolloin puolueriitojen pikkumainen ääni kansassamme on miltei lakannut kuulumasta. Sanomalehdet koskettelevat johtavissa artikkeleissaan kysymyksiä, sekä taloudellisia että sivistyksellisiä, joilla on merkitystä koko kansallemme ja kaikille sen yksilöille. Äskettäin luin *Dagens Press*'istä pääkirjotuksen „kulttuuristyöstämme”, jossa mielestäni lausuttiin aivan teosofisia ajatuksia. En malta olla suomentamatta tähän muutamia otteita.

„Elämme tätä nykyä maailmanhistoriaa suuremmassa mitassa kuin mitä ihmiskunta koskaan ennen on elänyt. Joka päivä tuo mukanaan oman jännityksensä, sitä suuremman, koska emme osaa luoda itsellemme pätevää käsitystä jättiläiskamppailun lopputuloksesta. Sen verran voimme kuitenkin aavistaa, että mahdolliset muutokset Europan kartassa eivät saata tulla yhtä laajapitoisiksi kuin uudistukset yleisessä mielipiteessä. On tapahtuva vallankumous taloudellisten ja siveellisten käsitteiden arvioimisessa. Ja tämän vallankumouksen täytyy tulla, jottei ihmiskunta joutuisi vaaraan kadottaa paraimman itsestään – uskonsa niiden korkeuksien saavuttamiseen, joita kohti sen suurimmat henget ovat viitanneet . . .

„Suomi on tähän saakka ollut siinä onnellisessa asemassa, ettei sen ole tarvinnut olla sotanäyttämönä, ja toivottavaa on, että asema on edeskinpäin pysyvä samanlaisena. Tämän kautta meille on mahdollista työskennellä nykyisten varojemme mukaan kaikilla niillä aloilla, jotka koskevat maamme sivistyksellistä kehitystä . . .

„Valtio kykenee tosin nyt vähemmässä määrässä kuin ennen tukemaan taidetta ja kirjallisuutta ja niitä yhdistyksiä, jotka työskentelevät puhtaasti valistustarkoituksissa syvien rivien keskellä. Mutta kaikkia näitä kulttuurialoja ei silti saa laiminlyödä. Sitä enemmän vain nyt vaaditaan kunnilta ja yhdistyksiltä ja ennen kaikkia varakkaimilta. Säästäväisyys on kai hyve ja pidättyväisyys paljaan nautintoelämän suhteen nykyään suurempi välttämättömyys kuin muulloin. Mutta kansalainen rikkoisi isänmaallista velvollisuuttaan vastaan,

jos hän maailmalla riehuvan sodan takia ottaisi kieltäytyäkseen muista menoista kuin välttämättömistä jokapäiväisistä. Onhan kansalaisen isänmaallinen velvollisuus ennen kaikkea tukea maan kulttuurielämää. Toisen tehtävä on antaa taloudellista tukea, toisen uhrata työnsä, tietäen, että nyt jos milloinkaan on äärettömän tärkeitä, että kansamme kaikkia siveellisiä voimia kohotetaan ja että sen tietomäärää lisätään, jotta maamme vahvistuneena ja keskittyneenä astuisi ulos nykyisestä kriisistä niitä aikoja kohtaan, jotka lähestyvät . . .”

Tähän sivistystyöhön kuuluu ehdottomasti myös meidän teosofinen työmme.

*

Toimitukselle tulleiden kirjeiden joukossa on toisessa kohdassa tätä numeroa luettava kirje, joka todella Tietäjän parasta tarkottaen arvostelee Tietäjän sisältöä viime aikoina. Olen tästä arvostelusta yhtä iloinen kuin kiitollinen ja toivon, että moni muukin lukija lausuisi mielipiteitään ja mahdollisia toivomuksiaan. Koska kirjeenvaihtajan koskettelema kysymys on vakavinta laatua, vastaan siihen lyhyesti parilla sanalla.

Hra A. H. toivoo, että teosofiaamme puhallettaisiin enemmän suomalaista henkeä. Joskin hän mielestäni menee liian pitkälle leimatessaan Tietäjänkin edustamaa teosofiaa „intialaiseksi” – koska kaikki todellinen teosofia eli jumalviisaus on aivan yleismaailmallista laatua, – ymmärrän kuitenkin hänen toivomuksensa ja yhdyin siihen. Teosofia on joka maassa löytävä myös oman kansallisen muotonsa, joka ei saa erottaa sitä muista kansoista, mutta tekee rikkaan ja siunauksellisen kansainvälisen yhteistyön mahdolliseksi. Uuden elämänymmärryksen tehtävä ei ole ainoastaan liittää henkisesti yhteen muutamia yksilöitä eri kansoista, vaan myös vaikuttaa herättävästi ja nostavasti kaikkien kansojen siveelliseen ja henkiseen elämään. Niin kauan kuin teosofinen maailmankatsomus pysyy ulkonaisessa puvussaan yhdenmuotoisena yli maailman, se kutsuu kokoon vain niitä yksilöitä eri kansoista, jotka jo edellisissä elämässään ovat tutustuneet aikain viisauteen. Mutta teosofisen elämänymmärryksen suuri kansoja kohottava merkitys alkaa vasta silloin, kun kukin kansa huomaa, että jumalallisen viisauden ääni saattaa sille puhua omalla kansallisella tavalla.

Tämä aika on nyt lähestymässä. Meidänkin deevamme ääni on pian kuuluva. Sitä aikaa odotellessamme ottakaamme vaarin siitä, mitä jo olemme oppineet ja kuulleet kansallishaltiamme luonteesta ja tehtävästä.

Älkäämme unohtako, että työmme tähän saakka on ollut ja vieläkin on perustusten laskemista. Perustukset ovat vanhaa ja yleismaailmallista laatua. Niihin kuuluvat kaikkien uskontojen ja viisausoppien, kaikkien salatieteellisten tutkimustulosten sisällöt ja muodot. Emme saa unohtaa Intiaa enemmän kuin Palestinaakaan, emme Veedaa tai Raamattua enemmän kuin Kalevalaakaan. Personallisessa työssäni olen koettanut olla tasapuolinen ja uskaltaisinko lisätä? mahdollisimman monipuolinen. Olen esim. julkaissut kirjan suurista uskonnoista, joulun jälkeen valmistuu teos Jeesuksen salakoulusta ja paraikaa loppuu pitämäni luentosarja elämän synnyistä syvistä. Tämän ohella olen silloin tällöin kosketellut kalevalaisia ja aito suomalaisia kysymyksiä. En tällä luettelemiselläni tarkota työni puolustamista, sillä heikkoa ja pientä se on; tahdon vain osoittaa, että ainakin omassa mielessäni on olemassa punainen lanka, joka sitoo yhteen työn tulokset, vaikka monipuolisuuden velvottava tunto kääntää omani ja toisten huomion milloin millekin uskonnolliselle, filosofiselle, siveelliselle tai salatieteelliselle alalle. Ne, jotka hyökkäävät teosofiaa vastaan, kuuluvat monenlaisiin leireihin; sentähden meilläkin pitää olla selvä ymmärrys monissa asioissa, että kykenemme kohtaamaan „vihollisiamme” heidän omilla aloillaan ja heidän omilla aseillaan.

*

Majuri Oscar Busch, „Suuret ihmeet” kirjan tekijä, kertoo spiritistisen aikakauskirjan *Efteråt*in marraskuun vihossa seuraavaa:

„Muutamia päiviä sitten, kun Carl Söderling (tunnettu tukholmalainen mediumi) ja minä istuimme kahden kesken juttelemassa, lankesi hän loveen (transiin), ja muuan vanha ystäväni, joka siirtyi toiselle puolelle noin 20 vuotta sitten, tuli ja lausui m. m.:

„— Tiedätkö, missä spiritismi meidän päivinämmme viettää suurimmat voittonsa? — Kun en heti ilmituonut mitään arvelua, jatkoi hän: — Taistelukentillä. Meidän puolelta on ilo nähdä, kunka monet, monet, jotka makaavat haavottuneina taistelukentällä, saavat silmänsä auki ja havaitsevat niitä valo-olentoja, jotka tulevat heitä lohduttamaan ja auttamaan. He tuntevat äitinsä tai isänsä, vaimonsa tai lapsensa, rakkaan ystävän tai läheisen sukulaisen, ja tämä auttaa heitä suuressa määrin kantamaan tuskiaan. Jos haavoistaan kuolevat, tuntevat sanomatonta iloa kohdatessaan omaisiaan. Jos parantuvat, jääpi heidän mieleensä muisto kokemuksesta, joka tekee, että heistä tulee vakuutettuja spiritistejä.

„— Sota on kirousta, mutta ei voi kieltää, että se on omiansa monessa tapauksessa herättämään eloon ihmisten jaloimpia ominaisuuksia: uhrautuvaisuutta, avuliaisuutta, isänmaallista innostusta. Rauha on siunausta, mutta ei voi olla näkemättä, kuinka sen verukkeen alla ihmisen alhaisimmat ominaisuudet rehottavat: pikkumaisuus, itsekkyyys, riidanhalu ja haluttomuus kaikkeen uhrautumiseen.”

TIETÄJÄ 1915

Toimittajalta

Tammikuu, s 3-4

Sydän täynnä kiitollisuutta tunnustan saaneeni tänä jouluna ja tänä uutena vuotena osakseni niin paljon rakkautta kuin luullakseni harvoin lankeaa yhden ihmisen osalle. Tarkotan sanasta sanaan rakkautta enkä kunnianosotuksia. Mitä onkaan kunnia sille, joka harhojen läpi näkee eikä haihtuvalle voi antaa muuta kuin ohimenevän arvon? Mitä on kunnia sille, jonka sydän on sairas vain yhdestä kaihosta: että näkisi rakkautta maailmassa, armahtavaisuutta, sääliä, ymmärtämystä – rakkautta! Täydelliset voivat ehkä ottaa vastaan kunnianosotuksia, mutta me syntiset, me, jotka omalla heikkoudellamme otamme osaa maailman tuskaan ja omalla viallisuudellamme lisäämme ihmiskunnan taakkaa, me vähäväkiset, me kaipaamme synteimme anteeksi antamusta armahtavassa rakkaudessa! Ja kun Jumalan voima tulee meidän luoksemme toisen ihmisen sydämessä, silloin on kuvaamaton se autuus, josta rintamme täyttyy. Ne rakkauden kyneleet, jotka silloin virtaavat sydämistä, vievät samalla mukanaan kaiken tuskan, kaiken epäuskon ja toivottomuuden . . .

Kaikkia niitä, jotka ovat minua muistaneet kirjallisilla tervehdyksillä ja onnentoivotuksilla, kiitän täten, tunnustaen, että niidenkin mukana on tullut erityisen voimakkaita rakkausajatuksia. Tekisi mieleni painattaa tähän heidän monia kauniita ja lohduttavia sanojaan, mutta tietysti se ei käy päinsä, koska ne ovat personallista laatua. Yhden pienen runon julkaisen kuitenkin, jonka eräs teosofinen lukupiiri jouluksi lähetti:

„Ken yksin yössäkin uskaltaa
Pää pystyssä pyrkiä valoon päin,
Ken siementä kylvävi totuuden –
Sitä silmä valvovi Korkeimman,
Sitä kädet ohjaavi Mestarien.”

Ja myöskin kiitän kaikkia niitä sydämestäni, jotka minua ovat ajatelleet ja muistaneet salassa, vaikkeivät näkyväisesti ole sitä ilmituoneet. Tiedän, että niitä on paljon. Tietäkööt hekin, että minä heitä rakastan.

Aivankuin uuden vuoden lahjaksi sain niinkään sen tunnustuksen „Teosofian valolta”, jonka olen painattanut tämän numeron „Tien varrelta” osastoon.

Kaiken tämän rakkauden rohkaisemana olen nyt päättänyt julkaista muutamia teosofisia muistiinpanoja omasta elämästäni. Alku seuraa tässä Tietäjän numerossa. Tämä autobiografinen katkelma on tietysti älyllishenkistä laatua eikä mitenkään tyjentävästi kuvaa P. E:n persoonallisuutta. Vaikka jokainen yksityiskohta siinä on tosi, on se kuitenkin vain yksi puoli minusta, joka siinä näyttäytyy. En tiedä, kuinka suuri kirja syntyisikään, jos tahtoisin itseni esittää! Mutta toistaiseksi semmoinen ei ole tarpeen. Pyydän siis, että lukijat ystävällisesti pitäisivät mielessään, että muistiinpanojani en julkaise kuvatakseni itseäni, vaan siinä tarkoituksessa, että kertomus minun kokemuksestani voisi rohkaista toisia totuudenetsijöitä.

Toivotan onnellista uutta vuotta kaikille Tietäjän lukijoille, ystäville ja auttajille! Toivotan samaa koko kansalleni ja kaikille maan kansoille! Poistukoot pahansuopaiset pilvet rauhan taivaalta, sammukoon vihan tuli ja vaietkoon koston ukkosjyrinä, että veljeyden pyhä päivä pääsee nousemaan taivaanrannalta! Jospa kansat pian antaisivat toisilleen kättä, että sovussa tervehtisivät ensi kesän tuloa, kun luonto taas neitseellisen puhtaana virkoo talviunestaan! Jospa, jospa . . .

Mutta älkäämme unohtako, että jokainen meistä on mukana työssä, että jokaiselta meistä odotetaan jotakin. Älkäämme unohtako, että vain itsenäinen ja vapaa ihminen osaa todella rakastaa ja auttaa ja „viedä maailmaa eteenpäin”. Älkäämme unohtako, että inhimillinen itsenäisyys ja vapaus saavutetaan yksin siten, että ihminen vapaaehtoisesti antautuu „vangiksi”. Minkä vangiksi? Inhimillinen järki ja ajatus on antava itsensä totuudelle: yksin totuutta etsiäkseni ja palvellekseni on mulla järki ja ajatuskyky. Ihmisen sydän on antava itsensä rakkaudelle: ainoastaan sitä varten, että rakastaisin, on minulla sydän. Ihmisen tahto on antava itsensä välttämättömyydelle: ainoastaan Jumalan (välttämättömyyden) tahtoa palvellekseni on minulla tahto.

*

Vanhan tavan mukaisesti tämä Tietäjän numero jaetaan kaikille vanhoille tilaajille. Pyydän, että ne, jotka tahtovat tilauksensa uudistaa, tekisivät sen mahdollisimman pian, ettei keskeytystä lehden lähettämisessä tapahtuisi.

Helmikuu, s. 51-55

Monen ihmisen mielestä on vaikea käsittää, että koko heidän maailmankuvansa riippuu heidän oman tajuntansa tilasta: jos tämä muuttuu, muuttuu koko käsitys elämästä. Useimmat uskovat esim. omaan sieluunsa eli omaan personalliseen minäänsä, kristitty sen „pelastukseen”, materialisti sen kuolemaan, nykyajan ihminen yleensä sen sivistykseen ja kehitykseen. Vaikea tietysti heidän on käsittää, että jos heidän tajuntansa nykyinen painopiste siirrettäisiin fyysisistä aivoista toiseen ylifyysilliseen tilaan, heidän uskonsa omaan personalliseen sieluunsa samalla haihtuisi; kristitty ei enää kaipaisi pelastusta, materialisti hämmästyisi sanattomaksi, kun kuoleman tuolla puolen olikin elämä, ja nykyajan ihminen yleensä näkisi sivistyksen turhaksi. Tai jos heidän ei olisi vaikea käsittää tätä logiikan kannalta, olisi heidän miltei mahdoton käsittää, että tajunnan painopiste tuolla tavalla voisi muuttua.

Ja kuitenkin elämä tuo eteemme yhtämittaa esimerkkejä siitä tosiseikasta, että tajunnan painopiste voi siirtyä. Siihen perustuu näet se ilmiö, jota kutsumme hulluudeksi. Olkoon tämän sairaaloisen tilan aiheuttavana syynä mikä ulkonainen tai sisäinen seikka tahansa, itse tila tajunnan kannalta perustuu siihen, että tajunnan painopiste on siirtynyt fyysisistä aivoista pois, mutta jäänyt keskitiehen aivankuin ilmassa harhailemaan.⁶⁾ Vaistomaisesti, jollei itsetietoisesti, lääketiede sentähden hoitomenettelyssään koettaa saada sairaan mielen vedetyksi takaisin fyysilliseen ruumiseen. Tämä onnistuuakin, ellei aivoissa ole parantumaton vika tai jollei tajunta itsepintaisesti jatka matkaansa toiseen maailmaan.

Mutta tajunnan siirto aivoista ei tietenkään aina aiheuta hulluutta – enkä nyt puhu nukkumisen, pyörtymisen y. m. aivan luonnollisista tajunnansiirroista, vaan semmoisista, joissa ihminen säilyttää valvetietoisuutensa. Tajunta saattaa esim. hetkeksi siirtyä ylifyysilliseen tai yli-personalliseen tilaan, ja

⁶⁾ Tämä käsitys kuvastuu monissa sanoissakin, jotka tarkoittavat mielenvikaisuutta: förryckt, verrückt, aliéné, aberration mentale, Irrsinn y. m.

palattuun siitä tilasta on se rikastunut kokemuksella, joka välttämättä muuttaa ihmisen maailmankuvan. Semmoinen ihminen on oudossa asemassa maailmassa. Hän tietää enemmän kuin toiset ja nyt riippuu hänen älyllisistä ja persoonallisista edellytyksistään, minkä maineen hän ihmisiltä saa osakseen; joko häntä pidetään erittäin viisaana taikka sitten pikkuhassuna tai haaveilijana tai rikollisena ihmisenä. Enimmäkseen hänestä tulee uskonnollinen fantasti ja usein hänen myös onnistuu saada seuraajia ja perustaa lahkokunta. Uskonnollisten liikkeiden historiassa esiintyy aina tällaisia henkilöitä. Kuta älykkäämpi, kuta siveellisesti puhtaampi ihminen on, sitä helpommin hän jaksaa sulattaa ylipersonallisia kokemuksia, jonka tähden salaisissa kouluissa vaaditaankin pitkä persoonallinen puhdistus, ennenkuin tietoa annetaan.

En ollenkaan ihmettele, että niiden tila on vaikea, jotka karmallisista syistä valmistumattomina saavat kokea ylipersonallisia sieluntiloja. Heistä täytyy tuntua, että heidän kauttansa tuomio käy yli maailman. Niinkin älyllisesti kehittyneet miehet kuin Svedenborg asetti maailman tuomion yhteyteen oman yliaistillisen heräämisensä kanssa. Onko sitten ihmeteltävää, että tieteelliseen ajatteluun perehtymättömät henkilöt useimmiten antautuvat ennustamaan maailman pikaista loppua, kuten tekivät Suomen kirkon historiassa lahkolaiset Jaakko Wallenberg, Pekka Riipinen y. m.

Tyypillinen suomalainen esimerkki ylipersonallista sieluntilaa kokeneesta kansanmiehestä on mielestäni Matth. Akianderin Historiallisissa Tiedonannoissa mainittu Elias Hänninen, joka syntyi Kangasniemen pitäjässä maaliskuun 26 p:nä 1771. Hänestä kertoo Akiander: „Kun Hänninen oli saavuttanut 30 vuoden iän, katsoi hän sopivaksi Jumalan erityisenä lähettiläänä esiintyä uudella opillaan, jonka tarkoituksena oli valtion ja kirkon perusteiden alasrepiminen. Lähtien siitä lauseesta, että kristityt ovat laista vapaat, — mahdollisesti Room. 7:6 hänen itsensä käsittämänä ja tulkitsemana, — ei hän tahtonut tunnustaa mitään inhimillistä lakia eikä muuta jumalallista kuin ihmisen omaantuntoon kirjoitettua. Siten hän hylkäsi koko vanhan testamentin, jota vastoin hän hyväksyi uuden testamentin, säilyttäen kuitenkin sen opeista ainoastaan opin kristillisestä rakkaudesta ihmisen toiminnan ohjeena. Siitä hänen kommunistinen oppinsa ihmisten maallisten omaisuuksien yhteisyydestä” . . . „Mikään ylivalta ei ole tarpeen eikä sitä tarvitse totella. Seurakunnissa ei ole siedettävää mitään varsinaisia opettajia eikä kirkkoja, vaan kaiken jumalanpalveluksen toimittavat kyläkunnissa kiertävät, välittömästi valaistut opettajat. Paitsi uutta testamenttia ei mitään, ei edes vanhan testamentin kirjoituksia ole luettava. Kaste ja pyhä ehtoollinen eivät ole Jumalan asettamia eikä niitä siis pidä käyttää j. n. e.” . . . „Tehdäkseen itsensä uskottavaksi, uskottelevat Elias Hänninen ja hänen kanssaveljensä yleisölle, että hän aina Jumalalta saa tietää, mikä on oikein, mitä kukin ajattelee ja mitä aika ajottain on tapahtuva.” Hänninen joutui monen vaivan ja ahdistuksen alaiseksi ja vietti sängen levotonta ja harhailevaa elämää. Vasta viimeiset vuotensa hän eli rauhassa Kangasniemellä, harjottaen pientä kauppaaliikettä. Hän oli silloin jonkun verran tasaantunut haaveissaan, mutta piti loppuun saakka kiinni omista opeistaan. Akiander kertoo: „Avioliitosta oli hänen mielipiteensä, että ainoastaan kihlaus oli tarpeen, ei vihkimys. Pitää sydämessään yhtyä puolisoonsa ja sitten pitää uskollisuuslupauksensa pyhänä. Ihmisten on Vapahtajan opetuslasten tavalla pidettävä kaikkia maallisia tavaroita kaikille yhteisenä omaisuutena, ja rikkaan tulee jakaa antimiaan köyhille, kun tämä ilmaisee tarpeensa. Kaupassaan hän antoi tavaroita velaksi lausuen nuo hänen jälkeensä tutut sanat: „maksat, kun muistat”, ja jos lainanottajain muisti oli yhtä lyhyt kuin heidän taskunsa oli rahoista tyhjä, ei hän koskaan maksuja kiristänyt . . .” Hänen loppuaan kuvaa Akiander seuraavin sanoin: „Pahoin voinen hän kerran palasi kotiin vaelluksiltaan ja ennusti pikaista lähtönsä. Hän kuolikin samaan tautiin tammikuun 30 p:nä 1851 ilman näkyvää levottomuutta sydämessä.”

Niin, uskonnolliset historioitsijat ihmettelevät, kun tällaisten ihmisten kuolema tapahtuu ilman pelkoa ja levottomuutta sydämessä, ja kuitenkin nämä haaveilijat ovat vain ennenaikaisesti kokeneet, mitä kerran on oleva kaikkien ihmisten henkisenä omaisuutena, kuitenkin he vain kömpelöllä tavallaan ovat koettaneet kuvata, minkälaista ulkonainen elämä olisi oleva tuon sisäisen näkemyksen valossa! Kauan kestää, ennenkuin heikäläisiä yleisesti ymmärretään, mutta monet, monet ovat jo alkaneet uskoa ja toivoa, että ihmiskunta pian laskisi uudet perustukset yhteiskunnalliselle elämälleen: keskinäisen rakkauden ja ymmärtämyksen, sovinnon, yhteistyön ja avun uudet perustukset.

*

T. k. 28 p:nä täyttää *Veikko Palomaa* 50 vuotta. Hänen nimensä teosofisena puhujana ja kirjailijana on tunnettu ympäri Suomen ja monelle Tietäjän lukijalle „Aatteen” kirjoitukset ovat käyneet rakkaaksi tavanomaiseksi lukemiseksi. Hän onkin alusta saakka ollut aikakauskirjamme uskollinen avustaja. Toivotan hänelle kaikkea onnea ja ennen kaikkea suurempaa menestystä maallisissa asioissa kuin tähän saakka – sitä luulen hänen itsensä kipeimmin kaipaavan. Ja koska en tahdo tulkita toivomustani ainostaan kauniilla sanoilla, ilmotan täten, että Tietäjä aikoo antaa pienen rahalahjan Aatteelle syntymäpäivälahjaksi ja että olen sangen kiitollinen, jos joku Aatteen ystävä on siinä asemassa, että hän voi ottaa osaa Tietäjän lahjotukseen ja sitä varten lähettää minulle avustuksensa ennen helmikuun 28 p:ää. Ensi Tietäjässä teen sitten selkoa tästä lahjotuksesta ja kuittaa muualta tulleet avustukset. Tiedän, että vanha työtoverini olisi silmiensä takia pienen levon tarpeessa.

Teosofinen Kustannusliike julkaisee tänä keväänä Palomaan elämäkerran hänen itsensä kirjottamana, mutta se tuskin valmistunee syntymäpäiväksi kirjakauppaan.

*

V. H. V:n nimimerkki ei ole tässä Tietäjässä yhdenkään artikkelin alla siitä syystä, että tämä uskollinen ystäväni, Tietäjän toimistussihteeri, sairastui lavantautiin tammikuun alussa eikä tietysti vielä ole voittanut terveyttään takaisin, vaikka hänen parantumisensa edistyykin päivä päivältä.

*

„Toivon Tietäjälle monta tuhatta tilaajaa”, kirjotti eräs amerikkalainen ystävä kirjeensä loppuun, ja tämä toivomus oli mielestäni niin originelli uuden vuoden tervehdys, että päätin painattaa sen tähän.

Huhtikuu, s. 146-152

On laskettu, että Ranskan vallankumous, joka alkoi vuonna 1789, ja Napoleonin sodat, jotka loppuivat v. 1815, maksoivat Europalle noin 10 miljonaa henkeä mestatuissa ja sodassa kaatuneissa. Syystä täytyy kysyä, mitä maanosamme niin hirveällä meistäpolla saavutti, mitä sivistyksemme niin kalliilla hinnalla osti. Totta on, että yhteiskunnalliset olot ennen ja jälkeen vallankumouksen osottavat juurta jaksaista erilaisuutta: *l'ancien régime'in* aikana ylhäisö yksin lukeutui varsinaiseen ihmiskuntaan, alhaiso raukka oli suorastaan luotu „armoja” palvelemaan ja jumaloimaan. Mutta myönnettävä on, että viime vuosisadan yhteiskunta luokkataisteluineen ja luokkasotineen liian vähän toteutti vallankumouksen korkeita ihanteita, veljeys, vapaus, yhdenvertaisuus, jotta siitä olisi kannattanut maksaa niin kallista hintaa. Vastaus kysymyksemme on epäilemättä löydettävä toisaalta.

Näin kuvastuukin asia minulle: vallankumous ja sitä seuraavat sodat päästivät vapaaksi elämänymmärräyksen, joka oli alkanut liikkua kansojen sielussa seitsemännentoista vuosisadan loppupuolella. Tämä elämänymmärrys oli käytännöllinen materialismi, toisin sanoen usko näkyväisen ja aineellisen maailman elämänarvoihin. Vanha usko murheen laaksoon ja tuonpuoleiseen autuuteen oli käynyt mauttomaksi ihmisten käytännölliselle ymmärrykselle. Järki tahtoi iloita saavutuksistaan jo tämän maan päällä. Ei yksikään vuosisata ole osottanut niin nopeaa ja niin laajaa edistystä aineellisen kulttuurin alalla kuin yhdeksästoista: se oli todella koneiden ja keksintöjen vuosisata. Ja samassa määrässä kuin valta

kasvoi luonnonvoimien yli, samassa määrin varmistui usko ihmisjärjen ja ihmisneron yliherruuteen, usko, joka oli alkanut Voltaire'in tapaisesta ivasta ja kirkonopin uhmailemisesta. Valistusajan siemenet kantoivat hedelmää: valistusta jaettiin kaikille, koulusivistystä tarjottiin kansojen syvillekin riveille. Ihmiset alkoivat liittyä yhteen seuroiksi ja järjestöiksi valvomaan etujaan yhteisvoimin. Työväki heräsi kaikissa maissa ahmimalla vastaanottamaan uutta elämän uskoa ja vaatimaan itselleen luonnollisia, aineellisia oikeuksiaan. Mikä ihmeellinen aika oli viime vuosisata: kaukana täydellisyydestä, mutta yltiöpäisen voimakas pyrkimyksessään luoda parempia elinehtoja ruumiilliselle olemassaololle!

Kun katselen tätä menneisyyttä ja ajattelen nykyistä vuosisataa, tekee mieleni vertailla niitä toisiinsa, etsiä yhtymäkohtia ja tehdä johtopäätöksiä. Nytkin elämme uuden ajan kynnyksellä, nytkin raivoo maailmassa sota, jonka vertaista ei ole nähty, jonka uhreja luetaan sadoissa tuhansissa ja miljoneissa. Tyhjää vartenko Europa näitä tuskia kärsii? Ei suinkaan. Kuuluuhan nyt jo ääniä, jotka yksimielisesti sanovat, että tämä sota on sotaa militarismia vastaan, että se on oleva sivistyksen lopullinen voitto barbarismin eli raakalaisuuden yli.

Mutta se on epäilemättä paljon enemmänkin. Se varsinaisesti avaa portit kahdennellekymmenelle vuosisadalle ja päästää vapaaksi sen uuden elämänymmärryksen, joka alkoi liikkua kansojen sielussa yhdeksänentoista vuosisadan loppupuolella.

Tarvitseeko minun mainita, että tämä uusi elämänusko on teosofinen maailmankatsomus, toisin sanoen spiritualistista kapinaa materialismia vastaan? Ei se ole palaamista vanhojen dogmien turviin, ei se ole uskomista tuonpuoleiseen elämään ruumiillisen nykyhetken kustannuksella eikä se ole järjen kykyjen ja ihmisneron ylevyyden kieltämistä. Se on vain aineellisen maailman laajentamista hengen avaruuteen, näkyväisen elämän ulottamista „näkymättömiin” henkimaailmoihin. Se on rajojen poistamista tutkivan ihmisjärjen tieltä ja uusien näköalojen avaamista. Se on ihmishengen toistenkin olemuspuolten nostamista oikeutettuun arvoonsa. Se on hyvyden, jalouden, rakkauden, siveellisen tarmon ja tahdon tunnustamista elämää luoviksi ja muovaileviksi voimiksi. Se on todellisen taiteellisen luomistyön ja kaiken rehellisen käsityön korottamista jumalanpalvelukseksi.

Minä kutsun sitä teosofiseksi elämänymmärrykseksi, sillä se on kytenyt ihmisten sieluissa jo kymmeniä vuosia ja teosofia on sen selvin ja itsetietoisin ilmausmuoto, mutta en ajattele nimiä, vaan aatteita. Aatteet pysyvät, vaikka nimet muuttuisivat. Ja ne aatteet, jotka nyt ovat ilmassa, ovat aito teosofia, joskin niitä toisella tavalla ristittäisiin, kun ne joutuvat kansojen yleiseksi omaisuudeksi.

Mainitsenpa muutamia teosofisia totuuksia, joita kaikki ajattelevat ihmiset hyväksyvät: materialismi tieteellisenä maailmanteorianana ei uusimpien havaintojen nojalla enää pidä paikkaansa; näkymätön maailma on olemassa ja sitä johtaa niinkuin näkyväistäkin jumalallinen viisaus; jumala on siis olemassa, vaikka häntä emme millään inhimillisellä tavalla saata määritellä tai kuvailla; ihminen on kuolematon ja alati kehittyvä olento, joka eläinkunnasta on noussut ihmisyyteen ja ihmisenä ylenee tuntemattomia täydellisyyksiä kohti; ihmiset ovat kaikki keskenänsä veljiä, rotuun, kansallisuuteen ja uskoon katsomatta; uskonnot ovat kaikki ilmennyksiä samasta ihmishengen jumalallisesta totuudenjanosta ja samalla – ainakin eriasteisia – sisäisen inhimillisen totuuden näkemyksen tuloksia; ihminen on oman onnensa seppä, sillä ajatustaan käyttämällä hän kehittää itseään ja olosuhteitaan j. n. e.

Kuka ajatteleva ihminen enää tosissaan antautuisi riitaan toisen kanssa jumalan ominaisuuksista? Kuka väkivallalla tahtois omaa uskontoaan toiselle tyrkyttää? Kuka enää sanoisi, että neekeri on kauppatavaraa eikä ihminen tai että Japanin buddhalaiset ovat raakalaiskannalla olevia „pakanoita”? Kuka tietävä enää kieltäisi, että Intia, uskontojen kehto, on filosofisessa ja uskonnollisessa ajattelussa ennättänyt kristikunnassa saavuttamattomiin syvyiksi? Kuka enää väittäisi, ettei ihminen „omalla voimallaan” mihinkään kykene tai että hänen pitäisi kädet ristissä odottaa, kunnes jumala hänelle leipää antaa? Kuka enää kieltäisi ihmisajatuksen luovaa voimaa?

Kuinka paljon tämä kahdeskymmenes vuosisata voikaan toteuttaa! Usko näkymättömän maailman elävään todellisuuteen vapauttaa ihmismielen taloudellisen itsekkyuden painajaisesta, niin että hän on alttiimpi auttamaan veljeään ja järjestämään yhteiskunnallisia olosuhteita sille kannalle, ettei kurjuus kulje käsi kädessä ylellisyyden kanssa. Usko rotujen ja kansojen veljeyteen järjestää valtiolliset ja kansainväliset olot sille kannalle, että sodat tulevat mahdottomiksi. Usko kaikkien ihmisten veljeyteen tekee naisen samanarvoiseksi miehen kanssa ja avaa hänelle yhteiskunnallisen työn ja vaikutuksen kaikkia eri aloja. Usko siihen, että ihminen on oman onnensa seppä ja että ajatus on teon isä, puhdistaa ihmisen sisäistä elämää ja saa häntä pyrkimään totuuteen, kauneuteen, jalouteen. Usko ihmisen omaan voimaan innostaa häntä työhön, itsenäisyyteen ja rehellisyyteen. Ja kun tähän vielä yleisemmin liittyy usko jälleensyntymiseen ja karmaan, silloin ihmiset katselevat itseään ja toisiaan aivan uusilla silmillä: ahdasmielisyys, tuomitsevaisuus ja pikkumaisuus haihtuvat tuuleen, jokaista kunnioitetaan ja rakastetaan semmoisena kuin hän on ja jokaiselle suodaan oikeus ja vapaus pyrkiä eteenpäin juuri siltä kohdalta, mihin hänen vanha karmansa hänet on vienyt.

Paljon mahdollisuuksia piilee meidän nykyisessä ajassamme. Jospa me ihmiset ymmärtäisimme ottaa vaarin niistä kaikista. Jospa tämän kahdennäkymmenennen vuosisadan muistopatsaalle kerran voitaisiin piirtää tunnustus, että „se toteutti parhaimpansa mukaan niitä vapauttavia aatteita, joita se oli edeltäjältään perinnökseen saanut”!

Ja jos me teosofit pysymme tehtävällemme uskollisina ja edelleenkin olemme uusien aatteiden ja uuden elämänymmärryksen lipunkantajina, silloin voimme madame Blavatskyn kanssa sanoa, että „maa on oleva taivas ensimmäisellä kolmatta vuosisadalla verrattuna siihen millainen se nyt on” (Teosofian Avaimen loppusanat).

*

En ole tullut ajatelleeksi, että tuntemattomien ystäväni joukossa voi olla semmoisia, jotka luulevat minun kieltäytyvän „maallisista” huvituksista. Olkoon heille tässä sanottu, että aina olen ollut ja olen yhä vieläkin näyttämötaiteen ihailija. Viime vuosina olen ollut tilaisuudessa käymään teatterissa useammin kuin ennen ja omaksi tyytyväisyydekseni – toivon myös lukijaini iloksi – täytyy minun tunnustaa, etten koskaan ole katsomosta poistunut sielustani tyhjänä. Milloin minulla on ollut suorastaan hupaisa hetki, joka on päästänyt valloilleen huumorin voimat ruumiissani, milloin olen jännitettynä seurannut tapahtumain kulkua tai nauttinut esiin hyppelevistä ajatuksista, mutta aina sieluni on rikastunut ja oppinut. En voi muuta kuin olla sydämestäni kiitollinen niille ihmisille, jotka ovat näyttämötaiteen palvelukseen antautuneet. Ehkä he omissa vaivoissaan ja vaikeuksissaan eivät aina muista korkeata kutsumustaan, ehkä he joskus surun ja huolen hetkenä sitä epäilevätkin, – mutta varmaan he myös joskus näyttämöllä esiintyessään tuntevat, kuinka katsojat ihailevat ja kunnioittavat heidän työtään. Minä ainakin lukeudun niihin, jotka pitävät tätä taidetta suurena kulttuurin saavutuksena ja lähestyvät teatteria kuin temppeliä ainakin. Valtikka ja taikasauva on tämän temppelin papittarilla ja papeilla käsissään! Kansansa kasvattajia ja sivistyttäjiä he ovat!

Olin äskettäin katsomassa Strindbergin „Pääsiäistä” enkä voi sanoa kuvailla, mikä älyllishenkinen nautinto teosofisella katsojalla on tuosta ihmeellisestä kappaleesta. Se on saarna semmoinen, jommoista elämä välistä pitää ihmislapsilleen. Strindberg on siinä tuonut näytteille karman langat, osottanut, miten kaikki ulkoapäin ihmistä kohtaava on seuraus entisistä syistä, eikä ainoastaan paha, vaan hyväkin. Itse lopullinen sovituskkin, joka armon tapaisena vapauttaa kärsimyksistä, on menneen hyvän, kaukaisen ja unohdetun, odottamaton hedelmä. Kappaleen henkilöt ovat eläviä ihmisiä – ainakin osien suorittajat saivat ne siksi, – ja kuitenkin ne samalla ovat vertauskuvallisia tyyppejä. Maisteri Heyst on „alempi ymmärrys”, personallisuus, joka napisee ansaitsemattomista kärsimyksistä. Hänen morsiamensa Kristina on usko, joka sanoo ymmärrykselle: ole kärsivällinen ja alistu, niin kaikki käy hyvin. Äiti on rakkaus, joka antaa

rikoksenkin anteeksi ja kärsivällisenä kantaa tuskiensa taakkaa; yhdessä uskon kanssa hän salaisesti kasvattaa poikaansa, personallisuutta. Tytär Eleonora on korkeampi, selvänäköinen tajunta, joka toimii oman maailmansa lakien mukaisesti ja sentähden joutuu väärinkäsitettyksi personallisessa elämässä. Nuorukainen Benjamin on toivo, joka syttyy rinnassa pienimmästäkin kosketuksesta korkeamman tajunnan kanssa ja heti sitä rakastaa ja puolustaa. Lindqvist on vihdoin karman lain edustaja, päältä katsoen isällisen ankara ja leppymätön jättiläinen, sisältä äidillisen lempeä ja anteeksiantava suojelushenki. Kolkolta kaikuu ensin hänen usein toistama lauseensa: „kaikki saa palkkansa, kaikki”, mutta lopulta se muuttuu ylistysvirreksi elämän suuremman viisauden kunniaksi.

Älkää nyt sanoko minulle, ettei Strindberg tämmöistä ole ajatellut „Pääsiäistä” kirjottaessaan. Runoilijat yleensä eivät niin ajattele. He saavat aiheensa inspiratsioonissa, jota eivät itse kykene analysoimaan. Mutta merkeistä päättäen niin ei ollut Strindbergin laita. Hän varmasti tiesi, mitä hän kirjotti. Vaan miksi tämä vähentäisi hänen taiteensa arvoa? Oli hän runoilija „jumalan armosta” sittenkin.

*

„Jäljittely luonnon mukaan ei läheskään aina ole taidetta”, ajattelin taannoin käydessäni neiti Charlotte Frietsch'in teosofisessa taulunäyttelyssä Ritarihuoneella. Ihmettelin hänen tuotteliaisuuttaan ja ahkeruuttaan ja tunsin myötätuntoa hänen pyrkimyksiään kohtaan, mutta arvostelun ilkeä henki myös heräsi minussa. Olihan hänellä näytteillä maisemakuvia, joita mielihyväkseenkin katseli, ja oli hänen varsinaisesti teosofistenkin taulujensa joukossa muutamia erilaisia mielentiloja (iloa, surua, vihaa j. n. e.) esittäviä, erivärisiin harsoihin puettuja naisfiguureja, jotka tuntuivat verrattain karakteristisilta ja vaikuttavilta, mutta yleensä hänen teosofinen maalauksensa, jos sitä siksi saa kutsua, teki tympäisevän vaikutuksen. Ei sen takia, ettei hän astralisella silmällä olisi voinut nähdä niitä ajatuskuvia ja luonnonhaltioita, joita hän pensselillään oli koettanut kankaaseen kiinnittää, vaan sentähden, ettei hän taiteellisesti ollut valikoinut aiheitaan (hänen maalauskyykään en ollenkaan tahdo arvostella). Taidetta ei ole se, jos kankaalle jäljittelee ensimmäisen esineen, mikä silmiin sattuu. Taidetta on vasta se, kun taiteilija saa näkemästään ja kuvaamastaan ilmi kauneuden, jota ei tavallinen silmä todellisuudessa näe. Tekee mieleni painostaa tätä taiteellista elämänlakia neiti Frietsch'in näytelyn yhteydessä, vaikka tämä epäilemättä esiintyi ilman taiteellisia vaatimuksia, koska sama laki pitää paikkansa yhtä hyvin „näkyttömän” kuin näkyväisen maailman suhteen. Ei astralisten eikä mentalisten ilmiöiden kuvaamisella sinään ole taiteellista arvoa – pieneksi sen tieteellisenkin merkitys vähenee, kun ottaa huomioon, että yliaistilliset väri-ilmiöt esim. ovat elävää, loistavaa, alati liikkeessä olevaa tulta, jota on mahdoton fyysillisesti jäljitellä. En tällä väitän, ettei tulevaisuuden taide ottaisi kuvatakseen yliaistillisiäkin elämänilmiöitä. Väitän vain, että todelliset taiteilijat silloinkin valikoivat aiheitaan ja koettavat esittää asioita, jotka ainakin kauneudellaan ihastuttavat, jos ei niiden sisältöä muuten heti ymmärtäisikään.

*

Palomaalta on nyt ilmestynyt hänen uusi kirjansa „Kohtalon koulussa”, jossa hän kertoo omia elämänvaiheitaan. En nyt muuta sano kirjasta kuin että se on tekijän mieltäkiinnittävin ja jännittävin teos. Kun alkuun pääsee, kyllä loppuun lukee. Älkää jättäkö sitä lukematta!

*

Yksi ja toinen lukija lienee odottanut tietoja ensi kesän teosofisesta vuosikokouksesta ja kesäkurseista, mutta kuka voi nykyisenä aikana aivan varmasti määrätä mitään edeltäpäin? Ajattelen vain hiljaisuudessa omasta puolestani, että ehkä elokuulla voisimme kokoontua taas niinkuin ennenkin . . .

Heinä- ja elokuu s. 259-262

Suomen Teosofisen Seuran kahdeksannessa vuosikokouksessa Mikkelissä oli mielestäni merkillisintä ajatella, että Suomi taitaa olla ainoa maa, jossa tällaisia teosofisia vuosijuhlia aikaansaadaan. Juhannusilma oli suotuisa ja juhlatunnelma kohosi päivä päivältä saavuttaen huippunsa sunnuntaina 27 p:nä. Musikaalinen puoli oli näet suuremmoisesti edustettuna: köörit ja orkesterit, laulajattaret ja laulajat, harppu-, piano-, viulusoolot ja melodraamat. Juhlakantaatti „Mestaria oottain” oli varta vasten sävelletty (A. von Kothen). Esitykset olivat taiteellisesti täysikelpoisia. Voisi sanoa, että teosofiaa saarnattiin Mikkelissä enemmän sävelissä kuin sanoissa. Seuran jäseniä oli saapunut muualta satakunta, mutta juhlayleisöä julkisissa kokouksissa oli säännöllisesti neljättä sataa.

T. S:n vuosikokous juhannuspäivänä muodostui virallisuudestaan huolimatta tai ehkä sen ansiosta nautintorikkaaksi hetkeksi. Herra G. V. Mustonen toimi puheenjohtajana, tohtori W. Angervo, joka siitä toimesta kieltäytyi, nimitettiin kunniapuheenjohtajaksi. Hartaudella kuunneltiin ja hyväksyttiin vuosikertomukset ja -tilit ja yksimielisesti valittiin vanhat virkailijat uudelleen.

Keskustelukokouksissa Itälässä tehtiin päätöksiä, joilla voi olla paljonkin merkitystä tulevan teosofisen toimintamme suhteen. Ensimmäinen keskustelu koski teosofisen viikkolehden perustamista. Koska lehteä yleisesti pidettiin suotavana, päätettiin perustaa osakeyhtiö, jota varten nuorten piirissä koemerkintä jo oli tapahtunut, ja jos mahdollista alottaa lehden julkaisemista ensi vuoden alusta. Päätoimittajaksi toivottiin hra V. H. Valvanne ja taloudenhoitajaksi alustaja hra A. Ahovuori.

Toisessa keskustelussa oli uudestaan puhetta teosofisesta pankista. Kysymyksen alkuperäinen herättäjä, hra A. A. Saarnio, oli lähettänyt alustuksen, joka luettiin ääneen. Pankkiaatteesta oltiin jo ennestään yhtä mieltä, mutta sen lopullinen toteuttaminen jätettiin vieläkin toistaiseksi, kuitenkin sillä nimenomaisella huomautuksella, että aatteen harrastajia kehoitettaisiin sijoittamaan rahojansa teosofisiin tarkoituksiin lainaamalla niitä korotta tai pientä korkoa (1 à 2 %) vastaan allekirjottaneelle. Aatetta vireillä pitämään ja yhä lopullisempaan muotoon valmistamaan valittiin kolmihenkiseksi komiteaksi hrat postivirkailija A. A. Saarnio, tuomari Unto Nevalainen ja allekirjottanut. Ensi Tietäjän numeroon tulee taas seikkaperäisempi kirjoitus pankkiasista.

Kolmatta keskustelua lasten lootuskouluista alusti opettajatar neiti Matty Sonné Turusta ja sai heti kuulijansa lämpenemään, niin että jokainen puhuja painosti näiden koulujen tärkeyttä. Lasten lootuskoulut ovat jonkinlaisia sunnuntaikouluja, joissa teosofisten vanhempain lapsille sopivalla tavalla opetetaan teosofista elämänymmärrystä. Alustaja toivoi, että joku asettuisi vaikkapa näkymättömäksi johtajaksi tämän lastentyön taakse, ja koska lootustyö on olennainen piirre Marjatan renkaan tulevista kasvatustehtävistä, tarjoutuivat allekirjottanut tuoksi johtajaksi, V. H. V. hänen sihteerikseen, neidit Matty Sonné ja Helmi Jalovaara sekä hra E. Happonen hänen apulaisikseen. Lopputuloksena keskusteluista oli se, että lootuskoulu olisi mikäli mahdollista saatava joka looshiin, ja tätä varten olisi niiden, jotka semmoiseen toimeen tahtoisivat ryhtyä käännättävä kirjeessä allekirjoittaneen puoleen, joka lähempiä neuvoja asiasta antaisi. Kykenemättömyyttään ei kukaan saisi pelätä! Ainoa välttämätön ominaisuus on rakkaus lapsiin.

*

Heti vuosikokouksen päätyttyä pidin yhdeksän luentoa ja yhden kysymyskokouksen käsittävän sarjan aineesta „ihmisen sukupuolinen olemus”. En ole ennen puhunut asiasta tällä tyhjentyvällä tavalla. Kerroin niistä monissa kohdin hämmästyttävistä tuloksista, joihin tutkimuksissani — sekä tieteellisissä että salatieteellisissä — olen tullut, ja jos toisessa kuulijassa sain sydämen kiitollisesta riemusta sykkimään, vaikuttivat sanani ehkä toiseen pelottavasti ja lamauttavasti. Siihen en voinut mitään. Koetin esittää totuutta

semmoisena kuin sen olen nähnyt, ja totuus on kaksiteräinen miekka. Toivon hartaasti, että pian voisin julkaista asiasta kirjan.

*

Rasittuneena Mikkelin työstä – olin seitsemässä päivässä esiintynyt seisemäntoista kertaa – etsin ja sain lepoa Runnilla, Pohjois-Savon tunnetulla terveyslähteellä. Kaksi viikkoa siellä sai veren taas iloisena suonissani juoksemaan. Runnilla oli paljon kylpyvieraita. Kansa ympäristöllä on ainakin toista sataa vuotta käyttänyt lähdeettä Betesdanaan ja juonut sen rauta- ja radiumpitoista vettä. Reumatismin runtelemina, usein kainalosauvojen varassa sairaat sinne saapuvat, ja aikansa ihmevettä nautittuaan lähtevät terveinä pois. Katolilaiset olisivat varmaan asettaneet jonkun ihmeitä tekevän pyhimyskuvan lähteen partaalle ja pystyttäneet kappelin sen suojaksi. Meidän kansamme „kiskoo” vettänsä, keinuen juontituvassa kahden pölkyn varaan asetetuilla hirsillä ja laulaen milloin reippaita, milloin kaihoisia kansanlauluja. Vanhat ihmiset kävelevät ryypätesään edes takaisin lattialla ja jotkut huonommat istuvat hiljaa kuistin penkillä juodessaan. Vesi pysyy aina 4° lämpöisenä (eli kylmänä), imetään lasista pillin kautta, etteivät hampaat pilaantuisi, ja synnyttää „kovan nälän”. Sekä vesi että ilma ovat siksi voimakkaita, että vieraat yleensä alussa parhaasta päästä nukkuvat, lepäävät ja syövät. Paitsi ympäristön kansaa käy Runnilla paljon säätyläisvieraita muualta Suomesta. Heitä varten on hotelli olemassa ja sauna, jossa tarjotaan paitsi tavallisia suola-, hiilihappo- y. m. kylpyjä myös Runnille ominaisia ruostekylpyjä.

Vieraiden joukossa näkyi Suomen arkipiispa ja joukko muita pappeja. Arvatenkin sen johdosta, että meitä teosofeja oli Runnilla kymmenkunta, katsoivat kirkonmiehet velvollisuudekseen iltaisin pitämissään ulkoilmasaarnoissa varottaa kuulijoitaan teosofian villityksestä, erittäinkin huomauttamalla – mikäli minulle kerrottiin – siitä kauheasta harhaopista, että teosofit uskovat ihmisen voivan kehittyä täydelliseksi. Kyllähän toiselta taholta minuakin pyydettiin puhumaan julkisesti, mutta kieltäydyin, koska en tahtonut saattaa suurempaa pahennusta aikaan. Sitä vastoin juttelin yksityisessä kokouksessa niiden maalaisten kanssa, jotka halusivat minuun tutustua. Ja hauska oli taas todeta, kuinka ajattelevaa ja älykäästä meidän kansamme on.

Iisalmen looshi pani toimeen looshikokouksen Runnilla meidän siellä ollessa. Kokoukseen saapui Kajaanistakin teosofeja, ja lähemmä neljä tuntia kestävässä kokouksessa keskusteltiin – kahvit ensin juotua – eli paremmin sanoen lausuttiin mielipiteitä Marjatan renkaan työstä ja tehtävästä. Paljon siinä selveni tämän toistaiseksi näkyväisesti melkein olemattoman liiton suhteen.

Paluumatkalla käytiin Savonlinnassa, jonka vieraanvaraiset ja ystävälliset teosofit valmistivat matkakumppanilleni ja minulle sangen hupaisia hetkiä. Opettavaista oli käydä Savonlinnan tuomiokapitulin uudessa kivitalossa ja nähdä kuinka hyvin järjestetty kirkon virkavalta on. Unohtumaton oli monesta syystä automobiilimatka Punkaharjulle kapteeni S:n koneella. Olin myös tilaisuudessa johtamaan Savonlinnan teosofisen lukupiirin viikkokokousta.

*

Teosofinen Kirjakauppa on julkaissut lupaamansa uutuudet:

Etsikäämme totuutta! kirjottanut A. A. Saarnio. Tämä on n:o 2 sarjassa Puheita Suomen kansalle, samankokoinen kuin n:o 1 (Palaammeko maan päälle?) ja esittää muutamia piirteitä teosofisesta maailmankatsomuksesta totuudenetsijän kannalta katsottuina. Kirjanen on hyvä tekijä propagandatyössä ja on varmaan saavuttava yhtä paljon suosiota kuin sen edeltäjä. Hinta on 10 penniä, sata kappaletta myydään kuudella markalla. Looshit ottakoot varten!

Legendoja ja ubrilauluja kirj. Eino Salli. Taaskin uusi kaunokirjallinen tekele Teosofisen Kustannusliikkeen kustannuksella! Niin, „Valon Herra” ei saavuttanut suurta suosiota, saa nähdä, mikä kohtalo tämän kirjan osalle lankeaa. Pitää kuitenkin katsoa, ennenkuin karttaa. Ehkä syttyy sielunne tämän runoilijan sanoista – helposti tajuttava hän ainakin on. Kirjan hinta on Smk. 1:–, sid. 2:–.

Syyskuu, s. 313-318

Olen silloin tällöin ollut hautajaisissa. Joskus minua on pyydetty haudalla puhumaan, mutta aina olen kieltäytynyt. En ole tahtonut häiritä sovinnasta menoa toisenlaisilla näkökohdilla enkä liioin alistua sitä sanoissani noudattamaan. Olen vain tahtonut tehdä omia havaintojani.

Joitakuita kertoja olen joutunut kosketukseen – niin uskon – vainajan kanssa, jonka ruumista on haudattu, ja silloin olen ihmeekseni huomannut, että hautausmenot vaikuttavat sangen voimakkaasti vainajaan. Selitän tämän niin, että kuta juhlallisemmat menot ovat, sitä elävämpi ja vakavampi on fyysisesti läsnäolevain, varsinkin omaisten tunnelma, ja tämä tunnelma puolestaan heijastuu vainajaan. Se on aivan epämääräistä laatua ja siltä puuttuu niin sanoakseni tarkat ulkopiirteet. Jälkeenjääneiden suruun sekaantuu tunne kuoleman majesteetista, toisella hetkellä astuu heidän sielunsa silmään eteen kuva rakkaasta kuolleesta, joka „ei enää ole”, ja saa heidän sydämensä tuskasta huudahtamaan, toisella hetkellä he hengessään vavisten muistavat seisovansa elämän suurimman arvotuksen edessä, jonka ratkaisu heitäkin kerran odottaa ja vielä toisella hetkellä he liikutettuina ajattelevat: „jumalan kiitos, että nämä sentään ovat hienot hautajaiset ja että kaikki menee näin hyvin.”

Kun tämä tunnesekottuma heijastuu vainajaan, saattaa se hänet omituiseen mielentilaan. Hän kohdistaa kaikki itseensä, juhlallisuus tuntuu hänen omissa jäsenissään ja hänet valtaa epämääräinen tunnelma omasta suurenmoisuudestaan. Hän nauttii hartaudessaan ja on astuvinaan jonkun korkean olennon puheille. Kun omaisten murheelliset kasvot hänelle näyttäytyvät, sanoo hän heille: „olkaa nyt hiljaa, ettekö näe, kuinka tärkeissä hommissa olen?” Hänen kasvonsa ovat vakavan arvokkaat ja hänen tekee mieli itkeä omaa suuruuttaan.

Astralimaailman „väreilyt” ovat niin voimakkaat, että ihmissielu, joka ei elämänsä aikana ole astunut ulkopuolelle personallista itseään, joutuu niiden väreilyjen heiteltäväksi, joilla syystä tai toisesta on oikeus häntä koskettaa. Personalliset tunteet jälkeenjääneiden puolelta yllyttävät hänessäkin personallisia tunteita. Ainoastaan puhdas epäitsekäs rakkaus, joka lähettää rakkaan vainajan puoleen kiitollisia ja siunaavia ajatuksia, herättää vainajassa hänen oman inhimillisen itsensä. Liikutettuna hän kuiskaa: „elämä on liian ihana . . . tätä en ole ansainnut”.

*

Suuri ilo oli minulle todeta, että vanhan ystäväni *Martti Humun* hautajaiset poikkesivat ennen näkemistäni. En tarkota fyysisesti, sillä ukonaisissa menoissa noudatettiin sovinnasta tapaa. Pappi siunasi ruumista ja piti ohjelmanmukaisesti liikuttavan hautasaarnan. Kukkia asetettiin haudalle ja virallinen (samalla sydämellinen) puhe vanajan muistoksi pidettiin. Läsnäolijat luultavasti odottivat minunkin puhuvan, vaikka siinä suhteessa pettyivät. Mutta minun sisäinen iloni ei johtunut näistä jokapäiväisistä seikoista. Sen aiheutti kosketus vainajan kanssa.

Kun ruumisvaunun jälessä kuljettiin, katselin takaa papin seurassa kävelevää M. H:n tytärtä, jonka sydän näkyi hiljaa valittavan: „kuinka elämä nyt on kolkkoa, kun olen yksin, eikä ole enää äitiä, jota saisi hoitaa”. Samalla pappi arvatenkin tiedusteli yhtä ja toista vainajan personallisuudesta ja elämän historiasta.

Yhtäkkiä tulin tietoiseksi Martti Humun läsnäolosta. Hän koetti lohdutella tytärtään. „No mutta, M—ni, tässä minä olen ilmielävänä, mitä sinä suret? Hassutusta ja ilveilyä on koko tämä hautaus, sillä eihän minulla enää ole mitään tekemistä tuon raatoraukan kanssa.”

Vanha tuttu äänensävy ja ajatuksenjuoksu! Vähällä oli, etten purskahtanut ääneen nauramaan. Sisässäni nauroin ja tulin niin hyvälle tuulelle, etten koko toimituksen aikana saattanut muuta kuin hymyillä sisässäni. Niin lapsellisilta ja hullunkurisilta tuntuivat minusta papin juhlalliset ja vakavanaamaiset sanat. Koko ajan juttelin hengessäni Martti Humun kanssa ja sanoin hänelle, kun tiesin, että ainakin pari kolme ystävää odotti minun puhuvan:

„Martti hyvä, sinä ymmärrät, että minun on mahdoton tässä tilaisuudessa puhua. En voisi muuten esiintyä kuin puhuttelemalla sinua, minun pitäisi aivan sinulle puhua, ja mitä se merkitsisi? Minun pitäisi repiä alas joka ikinen sana, mikä täällä on lausuttu! Minua pidettäisiin lievimminkin sanoen epäkohteliaana kiihkoilijana oman maailmankatsomukseni puolesta, mutta mahdollisesti myös hulluna. Ja mitä hyötyä siitä olisi? Tahdon kirjoittaa tästä Tietäjään, mutta nyt en tahdo puhua.”

„No ei, ei”, myönsi vanha ystäväni, „hassuahan tämä on enkä minä pyydä sinua puhumaan. Mutta tavalla tai toisella sinun täytyy kertoa, että minä elän ja olen ollut tässä mukana ja toivon koko sydämeistäni, että kristillisen kirkon hautausmenot muutettaisiin aivan toisenlaisiksi. Onhan hirveätä, että totuutta näin pilkataan. Hautajaisten tulisi olla riemujuhlaa eikä surusaattoa.”

Martti Humu oli pitkin elämänsä pitänyt omaa päättään ja asettunut uppiniskaisesti kaikkea humbugia vastaan, ja minua sanomattomasti huvitti, että hän kuolemansakin jälkeen oli sama itsepintainen kriitikko ja humoristi. Samalla lämmitti sydäntäni sanomattomasti, että hän nyt oli saanut vastauksen ainakin yhteen kiihkoisaan kysymykseensä: oliko ihminen olemassa kuoleman jälkeen. Martti Humu ei ollut materialisti eläissään, kaukana siitä, mutta hänen elämänsä oli useimmissa suhteissa ollut kovaa ja katkeraa koulua ja välistä hän saattoi joutua syvänkin epätoivon valtaan. Silloin hän epäili kaikkia ja kaikkea. Eihän mitään hyvää, ei rakkautta, ei kauneutta ole elämässä, kuinka sitä olisi kuoleman jälkeen? hän semmoisina hetkinä ajatteli. Hän oli kiihkoisa totuuden etsijä ja hän löysi teosofisesta maailmankatsomuksesta järjelleen ratkaisevan vastauksen olemisen arvotuksiin, mutta hän ei ollut luonteeltaan uskovainen. Pikemmin hän oli ainainen epäilijä ja monta kamppailua hän sai sielussaan kestää teosofisenkin maailmankatsomuksen puolesta. Esoteerisena tutkijana hän loppuvuosina kuului muutamaan amerikkalaiseen salakouluun, mutta hänen levoton henkensä ei siitäkään saanut täyttä tyydytystä. Vasta joitakuuta viikkoja ennen kuolemaansa hän löysi lopullisen rauhan sielulleen. Hän antoi sydämensä murtaa kaikki kahleet ja heittäytyi jumalallisen rakkauden helmaan; hän antoi itse kaikille anteeksi ja tunsi, kuinka hänkin sai kaikki anteeksi . . .

Niin, rakas ystävä, jatka työtäsi nyt, todellista työtäsi Suomen hyväksi! Syvenny Kalevalaan ja vanhoihin suomalaisiin mysteroihin ja ole avuksi niille, joiden tehtäväksi vielä jää tässä näkyväisessä maailmassa työskennellä sinunkin ihanteittesi puolesta!

Meidän maalliset tiemme yhtyivät hetkeksi ja erosivat jälleen. Nyt sinä olet vapaa ruumiin kahleista. Vapaasti voit käydä minunkin luonani. Tosin silloin kun aistini ovat sokea ja kuurot, en sinua näe enkä kuule. Mutta kolkuta, kolkuta, ehkä havajan. Olen tiedonhaluinen minäkin. Tahtoisin kuulla tutkimuksistasi, joita nyt olet niin erinomaisessa tilaisuudessa esteettä tekemään, tahtoisin ohjausta kädestäsi kohdissa, joissa sinä nyt epäilemättä näet selvemmin kuin minä . . .

Kuolema on tosiaan personallisen elämän majesteettillisin ja juhlallisin hetki, mutta kuinka toisella tavalla kuin mitä yleensä otaksutaan!

Koska nyt kirjottelen tämmöisistä pilventakaisista, haaveellisista ja uskomattomista asioista, tahdon myös kertoa, että äsken kävin Sammatissa, Paikkarin torpalla.

Aivan niinkun ne lukijat, jotka eivät tarkkaan muista, mikä Paikkarin torppa on, olin minäkin mielessäni sekottanut Paikkarin torpan, jossa Elias Lönnrot syntyi, ja Lammin kartanon, jossa hän eli loppuvuotensa ja kuoli. Muistin nim., että Lönnrot olisi ostanut syntymäkotinsa vanhuutensa päivien tyyssijaksi. Tähän erehdykseen oli m. m. synnä Suomen valtio, joka ei ole kiitollisten kansalaisten pyhiinvaelluspaikaksi valinnut sitä suuren miehen kotia, jossa hän ajatteli ja työskenteli ja kuoli. Tietysti mikään ei olisi estänyt kansalaisia käymästä Lönnrotin syntymäkotiäkin kunnioittamassa, sillä onhan Lammin kartano samalla paikkakunnalla; mutta Elias Lönnrotin auraa (kuten me teosofit sanomme) ei sanottavasti ole Paikkarin torpalla, jota vastoin sitä runsaassa mitassa tietenkin olisi ollut Lammin kartanossa. Ikävä vain, että asianomaiset eivät ajoissa heränneet velvollisuutensa näkemiseen: kun Lönnrot-museota ruvettiin ajattelemaan, oli Lammin kartano jo hävitetty ja irtaimisto myyty huutokaupalla.

Suuri oli hämmästykseni, kun en Paikkarin torpalla mitenkään saanut kiinni Lönnrotista. Huoneet sisällä suorastaan tympäsivät minua. „Kuinka on mahdollista”, ajattelin, „että kirjailija-ihminen on tehnyt työtä tässä pienessä kamarissa, jossa ei kunnollinen työpöytä edes olisi saanut sijaa. Onko Lönnrot tosiaan valinnut tämän paikan työahjokseen?” Ja minä koetin terästää henkisiä aistejani ja avata silmäni näkemään suuren miehen nöyrää työtä, mutta turhaan. En nähnyt Lönnrotia missään. Menin ulos pihalle ja katselin mäenrinteeltä koivujen välistä siintävää järveä. Ihana näköala ja kas, tässä oli Lönnrotia. Mikä on tämä puoleksi tietämätön, aivankuin heräävä rakkaus Suomen luontoon, kansaan, jumalaan? Mikä on tämä kaino ihastelu, tämä pyhä halu kantaa sielunsa uhriksi jumalan ja kansan onnen alttarille? Astuiko Elias Lönnrot joka aamu ulos auringonnousua ja luontoa ihailemaan ja saiko rakkaus hänen sydämessään joka kerta aivan kuin uuden neitseellisen herämyksen? Pääni meni sekaisin ja vasta kun oppaalleni paljastin tietämättömyyteni kysymällä: „täälläkö se Elias Lönnrot sitten eli ja työskenteli?” ja hän ehätti sanomaan, että „eihän se täällä, tämä on vain syntymäkotia”, vasta silloin asiat minulle selvenivät. Lapsena ja nuorena tuo suuri sielu oli kokenut noita rakkauden herämyksiä, joita ulkona havaitsin, mutta sisällä torpassa ei hänen henkeänsä sen enempää ollutkaan. Ja kun kuulin Lammin kartanosta, tuli mieleni perin surulliseksi ja apeaksi.

Ei sentään käyntini tulokseton ollut, sillä Sammatin kirkkomaalla on Lönnrotin hauta. Ja tätä hautaa katsellessani jouduin kosketukseen Eliaan hengen kanssa, ja suuri oli lohdukseni. Minun sieluni sanoi: „viime vuosisadalla oli teitä niin monta, teitä suuria kansan rakastajia, teitä nerokkaita ihmisenpoikia. Nyt olemme kuin orvot yksin heitettyinä, me kaikki pienet, joiden pitäisi jatkaa teidän työtänne. Jos nyt maamme ja kansamme kulkee kohti merkillistä tulevaisuutta, kuka meistä osaa sen kulkua ohjata? Kenen silmä on niin näkevä, kenen käsi niin lujaa, että me hänelle uskomme antaisimme? Vaikea on tämä murrosaika, jolloin uutta valmistetaan . . .”

Ja silloin kuului vastaus Eliaan sielusta:

„Epäiletkö sinä? Etkö tiedä, että Herrassa on heikkojenkin tuki ja turva? Ja epäiletkö sinä meidän rakkauttamme? Epäiletkö meidän työtämme ja läsnäoloamme? Me rakastamme tätä kansaa, tätä Herran valittua, ja teemme lakkaamatta työtä sen onnen ja kasvun puolesta. Mutta älä kutsu meitä suuriksi. Mehän kaikki olemme yhtä ja seisomme näkymättöminä auttajina niiden kaikkien takana, jotka kuten sanoit jatkavat työtämme — sitä työtä, jota emme mekään ole alulle panneet, vaan johon vain heikoilla voimillamme otimme osaa ja yhä otamme. Älä epäile. Käy rohkeasti työhön käsiksi. Aamu varmasti koittaa, ja kun aurinko on noussut, silloin mekin palajamme”.

Kyyneleet valuivat silmistäni ja uudestasyntyneenä poistuini Elias Lönnrotin haudalta.

Lokakuu, s. 401-404

Kuolema tekee työtään. Vanhat tuttavat ja ystävät siirretään äkkiarvaamatta Tuonelan tuville. Tänä vuonna olen kadottanut niitä neljä. Keväällä kuoli kapteeni *Johan Kock*, tunnettu ja kuuluisa suurlakon ajoilta, jolloin hän seitsemän vuorokautta toimi poliisimestarina Helsingin keskusasemalla. Hän oli aikoinaan (v. 1901) sangen intresseerattu Uusi Aika lehdestä ja kirjotteli siihen artikkeleita yhteiskunnallisista kysymyksistä. Maailmankatsomuksessaan hän monissa kohdin läheni teosofiaa, vaikka hän ehkä enimmäin ihaili Ranskan valistusfilosofiaa. Ihailen hän minulle puhui esim. Montesquieu'n pääteoksesta *L'Esprit des lois* (lakien henki), jota hän usein tutki, sekä Rousseau'n ja Voltaire'in aatteista. Mutta mielihyvällä hän myös keskusteli teosofisista opeista, kuten jälleensyntymisestä ja karmasta. Hän seurusteli ahkeraan veljeni ja minun kanssa noina vuosina (1901-1903) ja esitti meille hehkuvalla innolla valtiollisia ja yhteiskunnallisia uudistusunelmiaan. Kohtalo tempasi hänet Suomesta pois ja maamme kadotti hänessä suurpiirteisen ja kyvykkään pojan.

Elokuussa kuoli *Martti Humu* ja hänestä jo puhuin viime Tietäjässä. Syyskuussa muutti manan majoille neiti *Hanna Hernberg*, Vuorelan kasvatustalon johtajatar ja monivuotinen, läheinen ystäväni. Jo talvella 97-98 opin tuntemaan teosofina tätä säteilevää älykästä, musikaalista ja lämminsydämistä naista. Ystävyysni lujittui, kun kesällä 1904 vierailin kuukauden hänen luonaan Vihdin Vuorelassa ja kun seuraavana kesänä yhdessä kävimme Lontoon teosofisessa kongressissa. Suuren palveluksen hän teki sekä minulle että teosofiselle työlle, kun hän taloudellisen ahdinkotilani aikana 1906-1907 tarjosi V. H. V:lle ja minulle tyyssijan kodissaan. Kahdeksantoista kuukautta vietimme hänen henkevässä ja monella tavalla mieltäkiinnittävässä kodissaan, jossa m. m. saimme tutustua suojeluskasvatuksen menettelytapoihin ja tuloksiin ja pilkistaa n. k. rikollisten lasten sieluelämään. Steiner-kriisin aikana Hanna Hernberg kallistui antroposofiaan ja poistui Teosofisesta Seurasta, seuraten siinä vakaumustaan, mutta kun viime keväänä keskustelin hänen kanssaan, hän valitti ajan vähyyttä, joka esti häntä seuraamasta teosofistakin kirjallisuutta, niinkuin hänen mielensä teki: „meillä on niin paljon Steinerin luentosarjoja tutkittavana”, hän selitti. Tein hänen suhteensa saman havainnon, mikä minulla on ollut ilo tehdä toistenkin antroposofien suhteen, joita olen tavannut: vanha rakkaus teosofiaan palaa yhä. Eiköhän tulekin aika, jolloin Teosofisen Seuran seinät ovat niin väljät, että Antroposofienkin Seura niiden sisälle mahtuu? Tehköt ainakin kuolleet työtä sen asian puolesta, lämminsydämiset ja vapaamieliset vainajat!

Tässä lokakuussa tuli nyt vihdoinkin tieto, että toimittaja *Matti Kurikka* on poistunut fyysisen elämän näyttämöltä. Harva suomalainen lienee, joka ei ole kuullut puhuttavan hänen sosialismistaan, hänen Kalevan kansastaan, hänen teosofiastaan. Personallisia muistoja hänestä minulla ei ole paljon. Kun ensi kerran hänet näin, oli hän omien aateveljiensä hylkäämä ja vainooma. Tämä oli talvella 1898-99. Hän asui lähellä Malmin asemaa ja kävi pari kertaa luonani Oulunkylässä, niinkuin minäkin jonkun kerran kävin hänen luonaan. Puhelimme silloin teosofiasta, fysiognomiikasta, josta Kurikka siihen aikaan oli suuresti huijattu ja valtiollisista asioista. Malkosaarella ollessaan hän kirjotti minulle ja ehdotti, että tulisin sinne. Syksyllä 1905 hän palasi Suomeen ja otti tehokkaasti osaa lakkoviikon tapahtumiin. Hänen teosofiset sympatiansa olivat yhtä suuret kuin ennenkin ja kerran oli hänen kanssaan puhe siitä, voisiko hän ryhtyä tehokkaammin palvelemaan teosofista asiaa. Hänen henkensä oli kuitenkin liian levoton ja liian itsenäinen voidakseen kauvan pysyä samassa asiassa tai pienessä määrässä antautua toisten johdettavaksi. Mutta hänestä epäilemättä elämän koulu valmistaa suurta tulevaa ihmiskunnan auttajaa, sillä hänen sielunsa oli tulvillaan uskoa ja toivoa, intoa ja uljuutta.

Amerikan Teosofinen Seura on viime vuosikokouksessaan heinäkuun 26 ja 27 p:nä päättänyt ottaa käytäntöön ylishteerin nimen asemesta nimityksen *kansallispresidentti*, jonka sanan edellinen puoli erottaa sen T. S:n presidentistä. Samalla se on sääntömuutoksien avulla jonkun verran tarkistanut ja laajentanut esimiehensä valtaa ja velvollisuuksia, pitäen mallina Yhdysvaltain omaa konstitutsionia. Mr. Warrington valittiin uudestaan ylishteeriksi eli kansallispresidentiksi.

*

Niille monille teosofisen työn ystäville, jotka ovat kyselleet syytä, miksi ei teosofisia puhujia nykyään liiku maaseudulla esitelmiä pitämässä ja kirjoja myymässä, voin nyt ilmoittaa, että marraskuun 1 p:nä Someron Osuusmeijerin isäntä J. R. *Hannula* on vapaa toimestaan ja aikoo sen jälkeen antautua teosofiseen työhön. Tämän innokkaan asianharrastajan tulevaan työsuunnitelmaan kuuluu matkustaminen ja esitelmöiminen maaseudulla ja kirjallisuuden kaupittelu. Herra Hannula on jo tunnettu teosofisena puhujana kotipitäjässään ja sen lähiseuduilla ja on hän Tuonenkylän kesäkurssseissakin pitänyt esitelmiä. Että hän on syvästi perehtynyt teosofiseen maailmankatsomukseen, todistavat hänen monet sanomalehtiartikkelinsa ja hänen kirjansa „Vallitseeko ihmiselämässä laki?” ja vastikään ilmestynyt „Ryövärinä ristillä”. Meidän täytyy sydämestämme iloita, että teosofisten työntekijäin harvalukuinen joukko täten taajenee. Tuottakoon veli J. R. H:n vastainen työ runsaasti siunausta.

*

Samalla minulla on surusanoma ilmotettavana. Vanha ystäväni ja työtoverini Väinö Valvanne (V. H. V.), joka viime talvena, kuten Tietäjän lukijat muistanevat, parin kolmen kuukauden aikana makasi lavantaudissa, on nyt saanut lääkäriltä tiedon, että hän potee keuhkotautia ja että hänen hetimiten on mentävä parantolaan. Tämä on kova isku teosofiselle työlle, enkä saata muuta kuin toivoa ja rukoilla, että V. H. V. kuuluisi niiden harvojen joukkoon, joiden onnistuu kokonaan voittaa tuo ihmiskunnan vitsaus: keuhkotauti. Kaikki hänen kauniit unelmansa raukeavat tällä kertaa tyhjiin: Etsijästä ei tule toistaiseksi mitään, Idän Tähdän joululehti niinikään jää. Salaisen Opin kuudennen vuosiniteen ilmestyminen siirtyy myös tuonemmaksi. Olimme toivoneet, että se valmistuisi jouluksi, nyt en uskalla mitään määrääaikaa luvata.

Pyytämättänikin V. H. V:n lukuisat ystävät ja teosofian harrastajat tulevat muistamaan häntä iloilla ja rohkaisevilla ajatuksilla. Hänen henkensä on meille kallis. Hänen työkykynsä ja hänen lahjansa ovat meille korvaamattomat. Siis emme niitä voi vielä kadottaa, vaan täytyy rakkaan ystävämme voittaa taudin siemenet ruumiissaan.

Vaikka hänen parantolassa ennen kaikkea täytyy levätä työstä, on kuitenkin mahdollista ja toivottavaa, että hän edelleenkin saa kirjoittaa Tietäjään jonkun artikkelin silloin tällöin. Pikainen parantuminen olisi tietysti suotavin, mutta vaikka se aikaakin kysyisi, emme odotukseen väsy!

*

Mainitsen tässä nyt jo erään kysymyksen, joka tulee otettavaksi esille Suomen T. S:n ensi vuosikokouksessa, että jäsenemme olisivat tilaisuudessa sitä pohtimaan ja mielessään valmistamaan. Tämä kysymys on: mitä olisi tehtävä, että P. E. vapautettaisiin siitä taloudellisesta vastuunalaisuudesta, joka lepää hänen hartioillaan T. S:n päämajan eli Tuonenkylän laillisena omistajana?

En nyt ajattele etupäässä raha-asioita. Raha-asiat ovat verrattain hyvällä kannalla. Velkaa on yhteensä Smk. 18,000:–, kuten viime vuosikertomuksesta on näkynyt, ja omaisuutta on 10 tynnyrinalaa maata (nykyisen tavallisen arvioimisen mukaan 15 à 20,000:–), kaksi huvilaa, temppele, ulkorakennukset, kellari y. m. (palovakuutettu yhteensä 53,000:– mk:sta) sekä Piippalan pirtin ja Tonttulan hallin kalustot (palovakuutus 2,000:–), joten puhtaaksi omaisuudeksi jää melkoinen pääoma. En tätä niin paljon ajattele kuin sitä, että ollessani tämän kiinteistön laillinen omistaja olen sidottu siihen ja vastuunalainen sen hoidosta, vaikka oma personallinen työni on perin toisilla aloilla. En ole tyytymätön enkä väsynyt tällä tavoin palvelemaan teosofista asiaamme, niinkauan kuin Seuramme luottaa johtooni. Mutta voihan tulla aika, jolloin Seuramme jäsenet ajattelevat, että toinen isäntä olisi sopivampi, ja silloin minun nimeni tuottaisi laillisia vaikeuksia. Muutenkin arvelen, että täytyyhän vielä tulla aika, jolloin olen tilaisuudessa kokonaan antautumaan henkisiin ja älyllisiin asioihin. Ja näin ollen kysyn itseltäni, eikö olisi viisasta saada asiat järjestetyksi jollekin toiselle kannalle: olisiko perustettava osakeyhtiö vai mitä? Paraimman ratkaisun asia tietysti saisi, kun Suomen T. S. virallisesti laillistutettaisiin ja siten tulisi „juriidilliseksi personaksi”, joka olisi oikeutettu omassa nimessään omistamaan kiinteistöjä. Olen aina sanonutkin itselleni, että sitä päivää minun on odotettava.

Marraskuu, s. 441-444

Olen jossain sanonut, että teosofia puolustaa uskontoa epäuskoa ja henkistä elämänymmärrystä materialismia vastaan, ja olen lisännyt, että teosofia on kirkonkin paras ystävä, jos kirkko vain vilpittömästi tahtoisu totuutta. Äsken sain merkillisen todistuksen tästä, kun kirjakaupassa sattumalta näin ja ostin Suomen luterilaisen evankeliumi-yhdistyksen kustantaman kirjaseu „Raamatun kritiikin erbeyksistä. Esitelmä, jonka evankelisten opettajain kokouksessa Helsingissä 2 ja 3 p. heinäk. 1915 piti Emil J. Sandolin, teol. tohtori.” En tarkota, että tekijä olisi tunnustanut teosofiaa kirkon ystäväksi, enkä edes sitä, että hän olisi aivan vilpittön totuudenhalussaan. Hän on uskovainen ja vakuutettu kristitty ja tahtoo esitelmässään todistaa, että raamattu on maailman merkillisin kirja, Jumalan sana ihmisille ilmoitettu; hänen näkökannassaan ei ole mitään outoa eikä uutta. Mutta hän on epäilemättä joskus lukenut teosofista, okkultista tai kabbalistista kirjallisuutta, koska hän todistelussaan käyttää hyväkseen asetta, jota hän ei muualta ole voinut saada. Hän ei ole sitä itse keksinyt, koska hän nimenomaan mainitseekin, että „n. s. kabbalistit ovat sitä käyttäneet ja suuressa määrässä väärinkäyttäneet” (siv. 27).

Mikä on tämä ase? Se on kabbalistinen tapa lukea vanhan testamentin, etenkin Mooseksen kirjain, hebreankielistä alkutekstiä. Hebreankieltä kirjoitetaan vain kerakkeilla (ääntiöitä ruvettiin myöhemmin merkitsemään pisteillä) ja jokaisella kerakkeella on oma numeroarvonsa. Sana Jehovah esim. kirjoitetaan Jhvh ja j=10, h=5 ja v=6, joten Jehovah sanan kabbalistinen arvo on 10+5+6+5=26 ja myös 2+6=8. Madame Blavatsky viittaa Salaisessa Opissaan monta kertaa tähän lukutapaan.

Hämmästyttävä ja merkille pantava seikka on mielestäni nyt, että „jumaluusoppinut” ja uskovainen kirkonihminen vetoaa tämmöisiin suorastaan salatieteellisiin tosiasioihin puolustaessaan raamatun jumalallista alkuperää. Näin kirjoittaa tohtori Sandolin:

„. . . Pentateukin alkuteksti sisältää kauttaaltaan selviä sisällisiä tunnusmerkkejä siitä ihmeteltävästä, jopa ylenluonnollisesta sopusoinnusta ja siitä edeltäpäin kultavaa' alla punnitsevasta tarkkuudesta, millä yksi ja sama kirjoittaja on jok'ainoa kirjaimen (numerokirjaimen eli kerakkeen) ottanut harkitaksensa ennenkuin hän sen on kirjoittanut tahi kirjurillensa sanellut. Merkillistä on vaan, että tämä omituinen tie tähän asti on pysynyt vuosituhansien kuluessa ja vieläkin luultavasti tulee pysymään, tiesi kuinka kauvan, outona ja vieraana useimmille kristityille, niinkuin se näkyy olleen jo muinaisuudessa salattuna useimmilta israelilaisilta ja useimmilta kirkkoisiltakin. Ohimennen pyydän mainita, että Vanhan Testamentin alkukielisen tekstin alla kyllä piilee muitakin yleisölle aivan aavistamattomia salaisuuksia ja että sen pyhää tekstiä voidaan lukea

useiden salaperäisten menettelytapojen sääntöjä noudattaen. Israelin pyhillä profetoilla, e. m. Mooseksella, Jesajalla, Hesekielillä, kuningas Salomonilla y. m. kyllä mahtoi olla täysi tieto aikoinansa näistä: vanhan ajan oppinein kirkkoisia, askeetti ja marttyri Origenes, kuuluu olleen hyvin perehtyneen sellaisiin salaisuuksiin; Hieronymuksesta tiedetään, että hänellä oli ollut tilaisuus Palestiinassa tutustua erilaisiin alkutekstin lukemistaitoihin. Pyhä apostoli Paavali oli nuorempana kuulunut erääseen farisealaisten ankarimpaan lahkoon, Ap. T. 26:5. Jostakin tällaisesta lahkosta väittävät juutalaisten khasiidit polveutuvansa ja näillä näkyy vielä nyt olevan tiedossa salaperäisiä, kabbalistisia alkutekstien lukemis- ja *laskemis*-tapoja. (Vrt. Joh. Ilmest. R. 13:18)” (Siv. 27-28).

Eikö tätä lukiessaan luulisi parhaimman kabbalaan perehtyneen teosofin puhuvan?

„Koko Pentateukki muodostaa siis tältä kannalta katsottuna numerojärjestelmän, jonka perusluku saadaan nimestä J H V H, äännettäköön Jahve tai Jehovah”, kirjottaa tekijä sivuilla 30-31. „Tämä numerojärjestelmä ilmenee ensiksikin Pentateukin asiallisessa sisällyksessä, tunkeutuu sitte kauttaaltaan koko tyylytyksen hienoimpiinkin ponsiin, vaikuttaa jakso- ja värсыjakoon, järjestelee sanojen ja kerakkeiden lukumäärän, esiintyy vielä näiden numeroarvoissakin, jota paitsi kaikkien näiden tekijäin yhdistelmä uudelleen osoittaa, että yksi ainoa numeroluku on koko järjestelmän määrättyä alkuperusteena. Tältä kannalta katsoen saattaa siis pitää pentateukkitekstiä *yhtenä* kehitettynä yksikkölukuna taikka toisin sanoen Jahve nimen numerokirjoituksella toisin kirjoitettuna kehityksenä (transskriptionina).”

Sitten tohtori Sandolin siv. 31-34 mielenkiintoisena esimerkkinä tulkitsee kabbalistisesti Semin sukuluettelon (1 Moos. 10:21-32). Hän laskee ensin Semin lasten luvun ja saa Jehovah sanan numeroarvon 26. Hän laskee mainittujen värssyjen (21-32) sanojen lukumäärän ja saa summaksi 4'26. Hän laskee kirjainten luvun ja saa 15'26. Hän vaihtaa 13 ensimmäistä nimeä niiden numeroarvoihin ja saa näiden poikittaissummaksi 138'26 (poikittaissumma saadaan siten, että luvun numerot lasketaan yhteen; esim. luvun 245 poikittaissumma on $2+4+5=11$ ja vielä jatkettaessa $1+1=2$.) Hän laskee 13 jälkimäisen nimen numeroarvojen poikittaissumman ja saa 106'26 j. n. e.

Lopuksi tohtori Sandolin päättää, että „P. Raamattu ei siis voi olla mikään ainoasti luonnollinen kirja” (siv. 36). Tähän voimme mielihyvällä yhtyä, mutta kun tekijä arvelee, että Mooseksen kirjain kabbalistinen tulkinta antaa kuolemaniskun gnostikkojen y. m. teorioille (siv. 34), emme oikein saata uskoa hänen kantansa vilpittömyyteen, koska juuri gnostikot, teosofit, mystikot, kabbalistit ja yleensä salatieteilijät etsivät raamatustakin siinä piilevää jumalallista tietoa. He tosin eivät yleensä tyydy paljain numerolaskuihin. Neljän yksinkertaisen laskutavan takana piilee kosmellinen geometria ja algebra.

*

Marraskuun 17 p:nä täyttää Teosofinen Seura neljäkymmentä vuotta. Neljäkymmentä „ajastaikaa” Israelin lapset vaelsivat korvessa ja sitten he saapuivat luvattuun maahan. Neljäkymmentä vuorokautta Jeesus valmisti itseään korvessa, ennenkuin hän alkoi julkisen opettajatoimensa. Onkohan tällä vanhalla mystillisellä luvulla merkitystä teosofisen liikkeemme historiassa? Kuin korpivaellusta on kyllä tämä mennyt aika ollut: ulkonaisesti vastustusta, vainoa ja pilkkaa, köyhyyttä ja puutetta; sisäisesti riitoja ja ristiriitoja, epäilyä, napinaa ja tyytymättömyyttä. Onhan päiväkin joskus paistanut, on työtä paljon tehty, on rakkautta paljon osotettu. Mutta korpivaellusta Teosofisen Seuran elämä sittenkin on ollut, sillä verrattuna siihen voimaan ja tietoon, mikä liikkeen takana on, verrattuna niihin muutoksiin, joita se yleisissä mielipiteissä on salaisella vaikutuksellaan aikaansaanut, on sen tunnustettu asema maailmassa vielä sangen vähäpätöinen. Kaukana siitä, että teosofisen liikkeen hengessä olisi mitään maailman kunnioituksen tavoittelua — se pikemmin sellaista pelkää, — mutta kun se voittaa itselleen tunnustetun aseman aikain viisauden vartijana ja tulkkina, sen vaikutus kohta ulottuu kauemmas ja tunkeutuu piireihin, joista se nyt on pois suljettu. Ei ole

näin ollen aivan tuulesta temmattu tuo kysymyksemme, päättyisiköhän korpivallus nyt, kun neljäkymmentä vuotta on kulunut? Alkaisikohan nyt taivaanrannalla näkyä luvattu maa nousevan auringon valossa?

Tämä tietysti edellyttää, että T. S:n korpivaellus alkoi heti syntymästä. Jos se alkoi esim. vasta silloin, kun H. P. B:ta ruvettiin julkisesti häpäisemään, saisimme vielä odottaa kymmenkunnan vuotta, ennenkuin pimeyden aika päättyisi.

*

Ystävämme V. H. V. ilmottaa jaksavansa verrattain hyvin parantolassa. Röntgen-säteillä suoritettu tutkimus on todentanut, että hänellä on vikaa molemmissa keuhkoissa. Mutta kun mieli on hilpeä ja toivorikas, kun potilasta ympäröivät rohkaisevat ja uskoa uhkuvat ajatukset, ei parantumisen ole mahdoton. Päivä kuluu sanatoriossa nuottien mukaan; joka tunnilla on oma ohjelmansa. Ohjelma vaihtelee ruoasta lepoon ja levosta ruokaan. Muutamille, kuten V. H. V:lle, jolla ei ole kuumetta, on sitäpaitsi suotu kävelyhetki ulkona metsässä. Työtä ei voi tehdä, esim. kirjottaa, muuta kuin aamulla varhain. Missään tapauksessa emme voi toivoa pikaista parantumista. Vuosi kestää vähintään, ennenkuin V. H. V. voi ajatella ryhtyvänsä mihinkään varsinaiseen työhön. Tässä numerossa oleva kirjoitus on kuitenkin kyhätty parantolassa.

No niin, hoitakoon hän itseään kaikessa rauhassa. Meidän rakkautemme seuraa hänen askeleitaan, ja me muut koetamme pitää huolta teosofisesta työstä, joka hänellekin on kallein kaikesta.

Joulukuu, s. 495-499

Kuuntelin äskettäin erinomaisen mieltäkiinnittävää luennoitsijaa. Herra Sigurd Wetterhoff-Asp, ennen tunnettu taidemaalarina, sittemmin kanavaehdotuksen laatijana ja nyt viimeiseksi kirjan „Finlands Gyllene Bok” (Suomen kultainen kirja) tekijänä, piti ruotsiksi esitelmän uudella ylioppilastalolla Helsingissä Egyptin hieroglyfeistä ja niiden suhteesta suomenkieleen, osottaen tällä, kuten kirjallaankin, että hän muiden harrastuksiansa ohessa pitkin elämänsä ja ainakin viime vuosina yksinomaan on tehnyt laajoja tutkimuksia kielitieteen alalla. Hänen esiintymisensä puhujana oli tyyntä, vakavaa ja itsetietoista. „Tässä minä seison. Olen paljon tutkinut ja ajatellut. Tiedän mitä tahdon. Te voitte minulle nauraa, sillä te ette näe, mitä minä näen. Mutta minä tiedän, mitä minä uskon.” Hänen äänensä kaikui sointuvana ja selvänä. Hän ei intoillut, ei lämmennyt, ei yrittänytään „puhua”. Tieteellisen kuivasti hän toi asioitaan esille, mutta nämä asiat!

Sali ei ollut kuin puolillaan yleisöä – koulunkäynyttä ja akadeemista yleisöä, – mutta tämmöinen esitelmä oli sittenkin merkkitapaus kulttuurielämässämme. Ajatelkaa nyt: meikäläisellä murrosajalla, jolloin oppineet ihmiset pitivät miltei häpeänä uskoa mihinkään suureen, ihanteelliseen ja ylevään, jolloin sivistys vaatii, että muutaman vuoden ulkoluvuilla yliopistossa vernissoitu maisteri tai tohtori ivahymyllä katselee „haaveilijaa”, joka omistaa elämänsä ja henkensä jollekin aatteelle, – sellaisella ajalla ilmestyy mies, joka sielunsa koko hehkulla antautuu tutkimuksiin omin päin, joka henkensä intuitiolla aavistaa ihmeellistä loppuratkaisua ja joka vilpittömyytensä koko voimalla uskoo ja luottaa henkensä näkemykseen! Sanokaa, eikö semmoinen mies ole omaperäisyydessään ihailtava, eikö hän ansaitse meidän kunnioitustamme? Eikö hänen esiintymisensä ole merkkitapaus?

Luento marraskuun 28 p:nä oli vain ensimmäinen – toivon pitkästä – sarjasta ja aivan alustavaa laatua. Älköön nyt väsykö herra Asp, ei puhumiseen, ei tutkimiseen, ei kirjottamiseen! „Finlands Gyllene Bok” oli myös merkitty n:o 1:llä. Ilmestyköön jatkoa siitäkin! Vaikka on pilkkakirveitä, jotka nauravat herra Aspin tieteellisille todisteluille, on kuitenkin yleisö – luulen suurikin, – joka jännityksellä odottaa hänen aatteittensa jatkuvaa kehittelyä.

Sillä, kuten sanoin, ne asiat ja aatteet, joita herra Asp esittää, ovat siksi hämmästyttäviä ja siksi kalliin mielenkiintoisia kaikille suomalaisille, että herra Asp ei millään muotoa saa väsyä tai lamaantua.

Mikä on sitten herra Aspin ydinaate? Suomenkielen arvaamaton ikä ja Suomen kansan polveutuminen ikimuinaisesta kulttuurikansasta. Näin selittää herra Asp: Silloin kun Eurooppa oli jäiden vallassa, silloin Pohjois-Afrikan ilmanala oli lauhkea ja nykyinen Saharan erämaa oli viljavana pelto- ja puutarhamaana, jossa asusti onnellinen ja viisas kansa. Kun pohjoisnavan siirtymisen kautta jäät sulivat Europasta, muutti Afrikka kuumaan vyöhykkeeseen ja suuresta Saharasta tuli autio korpimaa. Kansanvaellus eri suuntiin, maitse ja meritse, alkoi, ja Niilinvirran laaksot ja deltamaat tulivat itäänpäin siirtyneiden tyyssijoiksi. Siten syntyi vanha Egypti. Toisia kului meritse kauas Suomen rannikoille ja jäivät tänne asumaan. Suomalaiset ovat täten vanhan egyptiläissukuisen kansan jälkeläisiä.

Entä todistukset? Niitä herra Asp lupasi vähitellen seikkaperäisesti esittää. Toistaiseksi hän vain tahtoi ylimalkaan viitata siihen, että Egyptin vanha kieli nähtävästi oli suomenkieli tai sille läheistä sukua oleva kieli. Hän antoi suuren joukon esimerkkejä Egyptin hieroglyfeistä ja egyptiläisistä sanoista. Monet näistä hämmästyttivät suomalaisella kaiullaan ja ulkomuodollaan, jotkut taas tuntuivat kaukaa etsityiltä ja saivat – sen tunnustan – minunkin suuni vetäytymään hymyyn. Mutta kaiken kaikkiaan kuulija jäi silmät ja suu auki ihmettelemään. Jos herra Aspin linguistisissa todistelussa on perää, silloin todella avautuu uusi maailma suomenkielen tutkijoille.

Helppoa ei ole kuitenkaan antaa tieteellisesti pätevää arvostelua herra Aspin kielitutkimuksista ja johtopäätöksistä. Pitäisi siihen kyetäkseen ennen kaikkea olla asiantuntija, siis ainakin egyptologi. Se vähä, mitä minä olen hieroglyfikielestä lukenut europalaisesta tieteellisestä käsikirjasta, ei nähdäkseni anna tukea herra Aspin selityksille, eikä tarjoa sitä avainta, jota herra Asp käyttää. Herra Asp on epäilemättä syvällisesti ja monipuolisesti perehtynyt aineeseensa, ennenkuin hän on katsonut voivansa tuoda esille omia johtopäätöksiään. Sillä kuinka houkuttelevaa on yhdeltä kannalta katsoen liian „omintakeisesti” ja siis vähän ennakkoluuloisesti selittää vanhaa kuollutta kieltä sen kuvakirjaimissa! Eihän kukaan kiven kovaan saata väittää tulkintaa vääräksi! Tällä en mitenkään arvostele herra Aspin metodologiaa, olen vain yhä odottavalla kannalla. Tahdon kuulla lisää – paljon, paljon lisää – hänen todistuksistaan, sillä hänen aatteensa herättävät syvintä mielenkiintoani.

Olemmehan tottuneet pitämään suomalaisia mongolein sekarotuisina jälkeläisinä ja teosofisen sanaston mukaan seitsemännen atlantilaisen alarodun jonakin heimona. Jos nyt herra Aspin johtopäätökset pitäisivät paikkansa, emme suomalaisina kuuluisikaan alkuperäämme nähden Atlantiksen seitsemänteen alaroduun, vaan kuudenteen, n. k. akkadilaiseen. Sillä akkadilaiset syntyivät alarotuna Atlantiksella nykyisen Saharan ja Välimeren tienoilla ja läksivät sieltä itäänpäin: akkadilaista alkuperää olivat egyptiläiset, muinaiset etruskit, foinikialaiset ja kartagolaiset sekä sumeroakkadilaiset kansat. Juuri näitä kansoja herra Aspin luettele suomalaisina ja ovathan jotkut tiedemiehetkin huomanneet yhtäläisyyksiä kielellisesti Suomen kansan ja edellämainittujen kansojen välillä. Niinpä muutama vuosi sitten prof. Jules Martha Parisissa sanoi suomenkielestä löytäneensä avaimen vanhoihin etruskilaisiin teksteihin. (Etruskit asuivat Italiassa ennen roomalaisia.) Täydellinen ympärikäännös pitäisi, kuten sanottu, tapahtua koko käsityksessämme Suomen kansan muinaisuudesta ja alkuperästä, jos herra Aspin intuitiosionissa on perää.

Ken elää, hän näkee.

*

„Etsijästä” ei tullut mitään, mutta „Etsijän” aate ei kuollut, vaan syntyi jälleen toisessa muodossa. Tietäjän lukijat tietänevät jo, että pääkaupungissa alkaa ensi vuoden alusta ilmestyä uusi viikkolehti nimeltä

Sunnuntai. Sen päätoimittajana on runoilija *Eino Leino*, se ilmottaa itsensä lehdeksi „elämän kysymysten käsittelyä varten” ja ohjelmakirjotuksesta päättäen sen kanta on oleva vapaamielinen, suvaitsevainen, veljellinen, totuutta etsivä. Se on kirjallinen, ei poliittinen lehti, mutta periaatteelliselta kannalta voi se tarpeen vaatiessa pohtia valtiollisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä. Sen avustajiin kuuluvat monet tunnetut kirjailijanimet. Minuakin on pyydetty vakituiseksi avustajaksi ja olen mielelläni siihen lupautunut, koska minusta näyttää, että tässä nyt toteutuu monivuotinen teosofinen toivomuksemme. Toivottavasti „Sunnuntai” tulee hyvin laajalle leviämään, ja koska se kirjallisena lehtenä aikoo arvostella teosofistakin kirjallisuutta, — jota muut sanomalehtemme eivät yleensä ole suvainneet tehdä, — tulee se täten osaltaan edistämään varsinaista teosofista työtämme, puhumatta siitä, että sen henki jo itsessään on sitä, jota me teosofeiksi leimatut niin mielellämme kutsumme teosofiseksi. Liian raskasta ei pitäisi aatteenharrastajille olla tilata kaksi lehteä: *Sunnuntai* á 4:— ja *Tietäjä* á 5:—.

*

Kirkollinen lehti „Kotimaa” on pannut toimeen kiertokyselyn seuraavista kysymyksistä: 1. Mitä syitä Teidän nähdäkseenne on siihen, että Suomen kirkko ja yhteiskuntamme laajat piirit ovat vieraantuneet toisistaan? 2. Mitä toivomuksia Te asetatte kirkolle, jotta se parhaiten täyttäisi nykyisen tehtävänsä? Lehden n:o 93 julkaisee kirjailija Santeri Alkion mainion vastauksen, joka myös on luettavana *Sunnuntai*-lehden näytenumerossa. Sen ponsi on: „kirkko irti valtiosta!” eikä aikomukseni ole sitä tähän painattaa. Tahdoin vain asiasta mainita, koska sekä uskonnollisen lehden toimeenpanema kiertokysely että tunnetun, uskonnolle myötätuntoisen kirjailijan antama vastaus sinään puhuvat painavia sanoja nykyajan vaatimuksista ja uuden ajan lähestymisestä.

*

Tietäjää on tänä vuonna levinnyt yhteensä 1549 vuosikertaa. Kasvakoon tämä lukumäärä ensi vuonna kahdenkertaiseksi, osotukseksi siitä, että aattemme tunteutuvat yhä laajempiin ja laajempiin piireihin! Olkoon joulun täynnä rauhaa ja uusi vuosi täynnä iloisia yllätyksiä *meille kaikille!*

TIETÄJÄ 1916

Toimittajalta

Tammikuu s. 42-43

Uusi vuosi on alkanut meille kaikille, Tietäjän lukijoille niinkuin sen toimittajallekin. Uusi vuosi aletaan onnen toivotuksella ja hyvä on noudattaa vanhaa tapaa. Toivomme siis toisillemme kaikkea hyvää uudelle vuodelle, ja te, rakkaat lukijat, voitte nähdä, kuinka syvästi kumarran teidän kaikkien edessä ja lausun nuo kauniille kaikuvat loitsusanat: onnea ja siunausta vuodelle 1916!

Tahtoisitteko tietää, mitä hyvää teille toivotan? Oi, se ei ole vaikea sanoa. Toivotan teille sitä hyvää, mitä itse kaipaatte.

Jos olisin pessimisti, toivoisin tietysti, että teidän silmänne aukenisivat totuudelle, aukenisivat näkemään, kuinka kurja ja petollinen on tämä maailma, kuinka kärsimyksiä ja pettymyksiä kukkurallaan on ihmiselämä, kuinka viheliäitä ja syntisiä ovat ihmisten lapset. Jos taas olisin optimisti, toivoisin teille menestystä toimissanne, rikkautta, hauskuutta, hyvää seuraa, terveyttä, henkistä voimaa, edistystä ja tietoa. Kun olen molempia enkä kumpaakaan, en tahdo painaa omaa leimaani kehenkään teistä. Olkoon jokainen teistä vapaa omassa pyrkimyksessään ja kaihossaan. Olemmehan toistemme veljiä ja onhan veljeytemme – näin alkutaipaleella – siinä, että tunnustamme ja ilolla tunnustamme toistemme vapauden olla oma itsensä. Sentähden en toivo teille mitään semmoista, jota itse keksisin tai hyvänä pitäisin, vaan toivon, että Elämä, jonka jumalallisuuteen uskon ja luotan, vaikuttaisi teissä ja teidän oloissanne, kussakin omalla tavallaan, niin että te saavuttaisitte, mitä sisimmässänne kaipaatte. Jos ken teistä esim. ikävöi maallista rikkautta ja tavaraa, miksi en soisi, että sitä hänelle annettaisiin? Onhan se hänelle kouluksi ja kokemukseksi. Ja jos minä sanoisin, että rikkaus on katkera koulu, ei hän sitä uskoisi, ennenkuin hän sen näkisi. Miksikä siis pessimistinä kuvailisin totuuden toista puolta vain? Ja jos optimistisesti hänelle uskottelisin, että rikkaudessa piilee elämän ihanuus, olisi hänellä syytä minua moittia, kun hän sen katkeruutta saisi maistaa. Sentähden toivon vain: saakoon teistä rikkautta ken sitä halajaa! Ja toivomukseni lähtee sydäimestä. Toivon veljellisen lämpimästi teille juuri sitä, mitä te sisimmässänne kaipaatte. Te saatte silloin kokea sekä niitä riemuja että niitä tuskia, mitä kaipaamanne tuo mukanaan. Ja näistä riemuista ja tuskista te viisastutte. Se on elämän koulua, ja mitään viisaampaa koulua emme vielä ole keksineet. Kaikki salaiset koulut perustuvat elämässä vallitseviin lakeihin.

Suokaa minun myös tässä kiittää niistä lukuisista onnentoivotuksista, jotka ovat saapuneet luokseni näkyvässä muodossa sekä jouluksi (ja syntymäpäiväni johdosta) että uudeksi vuodeksi! En ole osannut enkä ehtinyt niihin yksitellen vastata. Mutta tässä nyt kuvitelkaa, että lujasti puristan jokaisen kättä.

Samalla sytytän savu-uhrin turhamaisuuteni jumalattarelle painattamalla tähän muutamia, ainostaan muutamia, kauniita sanoja, joita minulle on lähetetty. Teen sen, koska silloin yhdessä teidän kanssanne tunnen olevani nuori ja saatan iloita imartelevista lauseista. Erään ystäväni sanat suorastaan velvottavat minua tähän, sillä hän kirjottaa: „ota huomioon, että saavuttamaasi ikärajaa pidetään täyden mieheniän alkuna, joten sinun ei ole ruvettava itseäsi vanhuksena pitämään, vaan vasta osotettava, mitä mies aikaansaa sellaisen nuoruuden perästä, joka sinulla on takanasi.”

Oulusta: „Valon viritit, toivon herätit, sirotit siemenen veljeyden ja rauhan. Kiitämme siitä sinua.”

Iisalmesta: „La'un hiihit, latvan taitoit, oksat karsit, tien osotit. Sydämelliset kiitokset ja onnentoivotukset.”

Vaasasta: „Ja sinulla on kärsivällisyyttä, ja paljo kantamista sinulla on ollut nimeni tähden etkä ole uupunut . . . Minä tunnen sinun tekosi ja rakkautesi ja uskosi ja palveluksesi ja kärsivällisyytesi ja tiedän, että viimeiset tekosi ovat ensimmäisiä useammat.”

*

Olen muutamana vuotena lähettänyt Tietäjän tammikuun numeron vapaasti kaikille vanhoille tilaajille. Tätä en nyt tee, ja jokainen ymmärtää syyn. Saahan sen jokainen nyt, joka on tilauksensa uudistanut, ja on se saatavissa myöhemminkin, jos ei heti ole tullut tilanneeksi.

*

Tohtori Angervon uusi kirja *Tähdien viesti* on ilmestynyt sirossa ulkoasussa ja erittäin halpahintaisena. Sivuja on 168 ja hinta on Smk. 1:–, sid. 2:–.

Helmikuu, s. 50-53

Tämän vuoden ensimmäinen kotimainen uutuus Kansallisteatterissa oli Kaarlo Atran kolminäytöksinen kappale „Salaisia syitä”. Kun sitä olin katsomassa, en tiennyt edeltäpäin muuta kuin että näytelmän päähenkilöistä yksi olisi selvänäkijä ja jollain tavalla mystillinen; olin jännitetty näkemään, miten tekijä oli psykologisesti sentapaista henkilöä käsittänyt ja kuvannut. Kun esiripun noustua jonkun aikaa olin keskustelua seurannut valtasi minut miltei outo kodikkuuden tunne: tähän on kuin kevyttä meikäläistä juttelua! Näyttämöllä näet pohdittiin juuri semmoisia kysymyksiä sielun kehityksestä, henkimaailman oloista ja olennoista ja juuri niillä eleillä kuin on tapana seurassa, missä sattuu olemaan läsnä spiritisti tai teosofi. Luonnollisesti kuuntelin replikejä mielenkiinnolla, ja tunnustaa täytyy, että tekijä suurella taitavuudella ja asiantuntemuksella oli niitä sommitellut. Jos ehkä muiden lausunnoista puuttui personallista leimaa, oli sitä runsaassa mitassa vanhan everstin tasottelevissa sanoissa ja epäitsekäissä ajatuskannoissa, jotka tekivät hänestä ilmi elävän ja erittäin sympatisen personallisuuden.

Tämän everstin tytär Maria oli mystillinen henkilö, jota halusin lähemmin tarkastaa. Hänellä oli luontaiset psyykkiset taipumukset ja niitä oli järkiperaisesti kehitetty jossain sveitsiläisessä kasvatustaloksessa. Hänellä oli kyky tuntea ja nähdä voimakkaita astralisia värähtelyjä ja ajatuskuvia, auroja, haamuja j. n. e.

Kappaleen juoni on se, että Maria kiintyy paljon vanhempaan mieheen, tilanomistaja Falckeriin, joka vuosia aikaisemmin on ollut hänen äitinsä, Linda-rouvan rakastaja ja nyt pyytää Marian kättä. Eversti on naimiskauppaan sängen tyytyväinen, sillä Falcker on talon vanha ystävä, eikä eversti nähtävästi tiedä mitään rouvansa entisestä suhteesta. Lindassa sitä vastoin herää nuoruuden rakkaus uuteen eloon, kun hän katselee tyttärensä tunteita, ja pukeutuu nyt voimakkaan mustasukkaisuuden ja loukatun äidillisyyden muotoon. Intohimoisessa kohtauksessa Falckerin kanssa hän vaatii tätä luopumaan Mariasta – „etkö sinä ymmärrä, että avioliittosi minun tyttäreni kanssa olisi kuin sukurutsausta?” – ja olisi itse valmis antautumaan Falckerille kokonaan ja pakenemaan hänen seurassaan. Mutta Falckerin pysyessä kylmänä ja järkähtämättömänä Lindan alempi luonto nousee koko raivossaan ja hän toivoo kuoleman vanhalle rakastajalleen. Kappale loppuukin siihen, että Falcker vanhingossa haavottaa itsensä metsästysretkellä ja

jonkun aikaa sairastettuaan kuolee. Linda syyttää itseään murhasta, sillä hän oli hautonut koston ja kuoleman ajatuksia koko ajan, vieläpä samana hetkenä, jolloin onnettomuus tapahtui, ampunut maaliin, ajatellen Falckeria.

Maria säilyttää täydellisesti mielenmalttinsa kaikissa suruissa ja koettelemuksissa. Hän on „kuin enkeli”. Hän on selvänäköisesti havainnut, kuinka äitinsä on muutaman kartanossa liikkuvan vainajan vaikutuksen alainen, vainajan, josta kerrottiin, että hän tyynyllä tukehdutti sairaan miehensä kuoliaksi. Äidin tunnustuksesta Marialle lopullisesti selviää äidin ja Falckerin suhde, jonka hän muuten jo on aavistanut, ja loppukohtauksessa hän saa isän antamaan anteeksi äidille ja langeten polvilleen kehottaa kaikkia „rukoilemaan”.

Juonen pääpaino on nähtävästi Lindan ja Falckerin suhteessa ja tämä vaikuttaa jonkun verran häiritsevästi semmoiseen katsojaan, jonka intressi on kiintynyt Mariaan. „Mitenkä Marian ja hänen nuoren lempensä käy?” ajattelee tällainen katsoja ja hän pitää Marian sulhasen ja hänen äitinsä vanhaa suhdetta miltei sivuseikkana. Että tämä vanha suhde kuitenkin murtaa Marian onnenuelman, hämmästyttää sitten katsojaa eikä hän oikein pääse selville siitä, mistä syystä Maria oli tuomittu kärsimään äitinsä entisen synnin takia. Karman langat toisin sanoen eivät näyttäydy selvinä kappaleessa, joka muuten vetoaa näkymättömiin tosiseikkoihin.

Jos taas tähän huomautetaan, että Marian kärsimys ei olekaan niin suuri, hän on epäitsekäs ja ylevä olento, jolle kuolema ei ole mikään kammottava vieras, voidaan vastata, että häntä ei ole vallan semmoiseksi kuvattu. Marian psykologia siis vähän ontuu. Minä en ainakaan saanut hänestä muuta kuvaa kuin, että hän oli psyykkisesti herkkä olento, joka ei suinkaan ollut yläpuolella persoonallisten tunteiden tasoa. Uskoin hänen rakkauteensa Falckeria kohtaan. Sulhasen kadottaminen täytyi olla hänelle kova isku. Olin valmis napolisemaan karmaa vastaan Marian puolesta. Mutta että hän niin rauhallisesti kantoi sanomattoman surunsa, edellytti hänessä henkistä voimaa ja tietoa, jota en paljastaan hänen astralisen herkkyytensä nojalla ollut osannut hänessä aavistaa. „Eikö Maria siis rakastanutkaan?” kysyin itseltäni. Ja jos ei Maria rakastanut Falckeria persoonallisella tunteella, olisi tämä pitänyt tehdä selväksi katsojalle alusta saakka. Nyt Maria ja hänen kohtalonsa jää auttamattoman hämäräksi.

Olisi erittäin mielenkiintoista kuulla, mitä tekijä itse on Marian suhteen ajatellut. Jos herra Atra lukee nämä rivit ja tuntee haluavansa jotakin kirjottaa, ovat Tietäjän palstat hänelle kiitollisina avoinna. Hänen näytelmänsä on herättänyt paljon ajatusta ja keskustelua Helsingissä, onpa siitä käyty oikein kiihvasta polemiikkaa lehdissäkin, ja tämä vain osottaa, kuinka paljon ja korkeata tekijä on tavoitellut, vaikei hänen saavuttamansa tulos ole kaikkia vakuuttanut.

*

„Salaisia syitä” arvostellessaan kaksi arvostelijaa viittasi siihen, että Atran kappale edustaa kirjallista suuntaa, joka on valheelle rakennettu ja jota pitää vastustaa ja hävittää, ennenkuin se pilaa yleisön koko maun. En tiedä, mitä he valheellisuudella tarkottanevat. Ehkä he puhuvat estetiseltä kannalta. Ehkä he tarkottavat valheellisuudella suuria sanoja ja eleitä, joiden tasalle teot ja työt elämässä eivät nouse. Kirjallisuus, joka semmoista esittää, on epäilemättä tuomittu kuolemaan. Arvostelijat ovat oikeassa, leimatessaan ala-arvoiseksi sensuuntaista kirjallisuutta, vaikken oikein ymmärrä, minkätähden he tässä yhteydessä siitä puhuisivat. Jos he taas valheellisuudella tarkottavat kaikkea uskoa yliaistilliseen, kaikkea mystiikkaa, kaikkea salatiedettä, silloin he minun ja monen, monen muun kokemuksen ja tiedon nojalla ovat ehdottomasti väärässä.

Kuinka materialistit tahtoisivat selittää esim.seuraavan tosiseikan? Mainitsen sen, koska se tässä johtui mieleeni.

Tunnen erään sivistyneen naisen. Hän ei kertomansa mukaan osaa englannin kieltä eikä ole koskaan sitä lukenut. Mutta hän on automatisesti kirjottava mediumi, s. o. hän tuntee välistä kutsumusta tarttumaan kynään ja antamaan sen itsestään kirjottaa paperille, ja tässä tilassa hän saattaa kirjottaa puhdasta englannin kieltä eikä itse ymmärrä sanaakaan kirjottamastaan! Olen lukenut muutamia hänen automatisia kirjoituksiaan eikä niissä ole kuin ani harvoja kirjoitusvirheitä, vaikka koko teksti on kirjoitettu kynänkäyttäjälle vieraalla kielellä. Kuka siinä on todellisena tekijänä toiminut?

Tätä naista on muuan lääkärimme parin vuoden aikana tutkinut ja lienee hänen aikomuksensa joskus julkaista tutkimuksistaan kirja.

*

Muuten on mielestäni lapsellista pelätä yliaistillisten tosiseikkojen mainitsemista tai pohtimista kirjallisuudessa ja taiteessa. Mitä pelättävää niissä on? Ovatko ne „romantiikkaa”, eivätkö ole „realismia”? Mutta mikä on realistisempää kuin todellisuus? Ja mitä siihen voi, että todellisuus on ihmeellisempi kuin materialistinen mielikuvitus?

Ovathan suurimmat runoilijat vedonneet yliaistilliseen. Shakespeare'in draamoissa esiintyy kummittelevia vainajia, luonnonhenkiä, taikureita; Ibsenin ihana „Peer Gynt” vie meidät peikkojen luolaan ja kuoleman valtakuntaan; Gluckin klassillinen oppeera „Orfeus” avaa nähtäväksemme sekä tuonelat että taivaat puhumattakaan Danten „Jumalaisesta näytelmästä” – mainitakseni muutamia esimerkkejä, jotka mieleeni johtuvat. Miksikä ei niiden yhteydessä puhuta valheellisuudesta ja humbugitaiteesta? Senkö tähden, että okkultiset asiat niissä muka ovat vertauskuvallisia ja tarunomaisia? Ehkä herrojen kriitikkojen mielestä, mutta tuskin tekijöiden ja varmasti ei semmoisten ihmisten mielestä, joilla on vähän tietoa ja kokemusta asioista. Tietysti esitykset näyttämöllä ovat symbolistisia: eihän yliaistillisiä asioita saata fyysillisesti kuvata muuta kuin puolittain. Mutta nykyajan tekniikka ja taiteellinen vaisto näkyvät kuitenkin vievän, jos niin saan sanoa, oikeaan suuntaan. On siksi paljon okkultismia ilmassa, että taiteellisesti herkkä ihminen voi esim. järjestää näyttämöllepanon kulissien, pukujen, liikkeiden, tanssien, äännähdysten ja huutojen puolesta kutakuinkin sellaiseksi, että se tietävän ihmisen mieleen tuo kuvan eli tunnelman jostain helvetillisestä tilasta vainajien valtakunnassa.

Suurten runoilijain ja tietäjien taito on juuri siinä, että ne pukevat syvimmän viisautensa vertauskuvan muotoon, s. o. muotoon, jota voi käsittää vertauskuvaksi. Kun Peer Gynt esim. joutuu peikkojen luolaan, on lukija tai katsoja täysin oikeutettu käsittämään koko tapahtumaa vertauskuvallisesti: siitä huolimatta hän oppii saman läksyn kuin Peer Gynt, nim. että ihminen ei vielä ole ihminen, niin kauan kuin hän on omien eläimellisten intohimojensa heiteltävänä. Mutta hän voi nähdä paljon syvemmälle, jos hän on henkisesti kokeneempi. Silloin Peer Gynt kuvaa salatieteellistä tutkijaa, nerokasta totuudenetsijää, ja hänen joutumisensa peikkojen luolaan symbolisoi ennenaikaista heräämistä astralimaailmassa, ennenaikaista sentähden, että Peer Gynt ei silloin vielä osaa säilyttää järjellistä itsetajuntaansa astralisten voimien pyörteessä.

Niinkauankuin salaisia asioita kuvataan satuina ja vertauskuvina, niin kauan ne pysyvät taiteellisina ja saavat kriitikkojen hyväksymisen osakseen. Mutta jos niistä yritetään tehdä jokapäiväistä todellisuutta ja siis esittää tieteellisinä tosiseikkoina, silloin luonnollisesti materialistein ja skeptikkojen mielestä ollaan jouduttu luvattomille alueille ja koko taide leimataan valheelliseksi.

Koskahan tulee aika, jolloin aletaan hieman laajentaa käsityksiä jumalaisesta todellisuudesta?

Huhtikuu, s. 146-152

Kuka meistä nykyajan suomalaisista olisi tunnustamatta Aleksis Kiven suuruutta? Kuka ei myöntäisi, että hän on suomalaisen kaunokirjallisuuden ensimmäinen ja monen mielestä vieläkin voittamaton nero? Ei kukaan ole Kiven jälkeen luonut semmoista mestariteosta romaanin allalla kuin on „Seitsemän veljestä”, jonka omaperäisyys, tuoreus ja rauhallinen voima satojen vuosien perästä on vaikuttava yhtä välittömästi kuin tänään. Entä hänen runojensa viehkeä herkkyys ja henkevä haaveellisuus, hänen näytelmänsä henkilöiden sielullinen tarkkapiirteisyys ja mehevä realismi, hänen vuoropuhelujensa verraton kieli, hänen huumorinsa syvä suomalaisuus! Teosofit voivat löytää paljon tuttua ja kotoista hänen – kuten kaikkien suurten runoilijoiden – maailmankatsomuksesta: hänen käsityksensä jumalasta ja luonnosta, ikuisesta elämästä ja tuonelasta osottaa, että hän oli panteismiin taipuva mystikko. Ja koska mystikon tie henkiseen kehitykseen usein on niin sanoakseni realistisesti radikaalimpi kuin esim. okkultistin, on Kivikin antanut kuvan oman tiensä perussävelistä kertomuksessaan „Seitsemän veljestä”.

Tarkotukseni ei kuitenkaan nyt ole syventyä Kiven maailmankatsomukseen, niin mieltäkiinnittävää kuin tämä olisikin. Tarkotukseni on vain V. Tarkiainen viime jouluksi ilmestyneen ansiokkaan Kivi-biografian mukaan kertoa tämän suuren ja nerokkaan runoilijamme taloudellisista olosuhteista, ja pyydän, etteivät lukijani paheksuisi, että hetkiseksi kiinnitän heidän huomiotaan niin „jokapäiväisiin” asioihin. Jokapäiväiset asiat ovat aina opettavaisia, ja suurten miesten, varsinkin uranuurtajain kuten Aleksis Kiven, taloudelliset seikat kuvastavat selvin sanoin, millä tavalla heidän kansansa ja aikansa vastaanotti heidät. Tervehtikö heidän kansansa heitä ilolla, osottiko se heille ymmärtämystä ja kunnioitusta vai kuunteliko se profeettainsa sanomaa vasta heidän kuoltuaan?

*

„Vaikka Kiven elämänvaatimukset olivat mahdollisimman pienet”, sanoo V. Tarkiainen, „ei hän koskaan päässyt tuntemaan vapaan miehen täyttä riippumattomuutta, vaan oli pakotettu turvautumaan toisten avuliaisuuteen ja syömään armoleipää. Se oli nöyryytys, joka koski häneen kovasti ja vaikutti sangen häiritsevästi hänen kirjalliseen toimeensa.” (Siv. 586 ja seur.). Ja selvillä numeroilla V. Tarkiainen teoksessaan kuvaa Kiven taloudellista tilaa.

Aleksis Kivellä oli v. 1869 velkoja korkeintaan kolme tuhatta markkaa. Hän itse laski, että 5 tai 6 vuodessa voisi ne maksaa, jos saisi vapaan ylöspidon ja 600 markkaa vuodessa. Tällainen oli se taakka, josta hän tuskitteli, sillä hänen tulonsa suuresta tuotteliaisuudesta huolimatta eivät riittäneet velkojen maksamiseen. Kivi oli todellinen kirjailija eikä hänellä muita vakinaisia tuloja ollut kuin kirjoistaan saamansa palkkiot.

Ja paljonko luulette, että Kivi koko tuotantokautenaan, siis vuosina 1860-70, yhteensä ansaitsi? V. Tarkiainen näyttää numerot: kokonaista viisi tuhatta markkaa, siis 500 markkaa vuodessa. Ja sillä summalla piti elää, ei yksistään velkoja maksaa. Tavallinen kirvesmies nautti siihen aikaan parempia tuloja ainakin Helsingin tienoilla.

Tämän summan ansaitsi Kivi seuraavalla tavalla:

Tekijäpalkkiona	„Kullervosta” v. 1864.....	Smk.	500:—
”	„Karkureista” v. 1866.....	”	400:—
”	„Leasta” v. 1869	”	50:—

”	„Seitsemästä veljestä” v. 1870.....	”	700:—
”	„Kihlauksesta” v. 1866	arviolta.....	” 50:—
”	runoista (K. K.-lehdessä 1866)	”.....	” 50:—
”	„Yö ja päivä” näytelmästä v. 1867	”.....	” 50:—
Kirjallisena palkintona	„Kullervosta” v. 1860	”	600:—
”	”	„Ainosta” v. 1861	” 100:—
”	”	„Nummisuutareista” v. 1865.....	” 2,500:—
		Smk.	<u>5,000:—</u>

Kivi kustansi alussa itse kirjansa. Ylläolevan summan lisäksi tulee siis, mitä hän mahdollisesti painotuotteillaan voitti. Tämä kuitenkin, kuten V. Tarkiainen näyttää, korkeintaan saattoi nousta johonkukin kymmeniseen ruplaan.

*

Kuinka kummallisesti historia useimmiten on uudistunut! Suurilla jumalallisilla neroilla ei tavallisesti ole ollut sijaa maan päällä. Jollei heitä ole poltettu tai ristiinnaulittu, on heitä parjattu, vainottu tai unohdettu ja heitetty kurjuuteen kuolemaan. Aleksis Kivi kuului niiden suurten joukkoon, jotka pitkin elämänsä ovat saaneet taistella aineellisen toimeentulon vaikeuksia vastaan, vaikka heidän työnsä on ollut perin toisella alalla. Saahan tosin suurin osa ihmiskuntaa taistella juuri tämän asian puolesta ja kuluttaa siihen enimmät voimansa: mutta eipä heille sitten ole annettukaan muuta tehtävää! Mitä jättiläisvoimia tarvitsekaan siis se ihminen, jolle jumalat ovat uskoneet henkisen tehtävän ja joka niin muodoin on kielletty huolehtimasta omasta persoonallisuudestaan, kun kuitenkin hänen olosuhteensa pakottavat häntä siitä huolehtimaan! Onko ihme, että Kivikin lopulta riutui, onko ihme, että sairaus, köyhyys ja yksinäisyyden epätoivo vei häneltä järjen valon? Ja jos te sanotte, että tämä oli hänen persoonallista karmaansa, aiheutunut hänen omasta menneisyydestään, vastaan minä, että se totisesti sitä oli, sillä se oli tulos hänen suuresta rakkaudestaan Suomen kansaa kohtaan, seuraus siitä lupauksesta, minkä hän ennen syntymäänsä oli tehnyt: palvella uskollisesti tuon rakkaan, rakkaan kansan henkistä edistymistä.

Meidän kiitollista siunaustamme ansaitsevat sentähden ne henkilöt, jotka edes jossain määrin oivalsivat Kiven suurta elämäntehtävää ja koettivat häntä auttaa ja avustaa. Muutamia ystäviä hänellä oli — muistakaamme ennen muita neiti Charlotta Lönnqvistia, — ja ilman heitä hänen elämänvaelluksensa todella olisi ollut liian pimeä. Nyt kun Aleksis Kivi taas kuuluu näkymättömien auttajien joukkoon, nyt eivät persoonalliset surut ja huolet häntä enää paina, ja nyt hän taas saattaa miettiä palaamista näkyväiseen maailmaan uudella reippaudella ja rohkeudella, mutta osaisimmeko me nyt kaikki olla hänen ystäviään, osaisimmeko me häntä toverina tervehtiä?

*

Kuten lukijat muistanevat, esitin helmikuun Tietäjässä muutamia mietteitä Kaarlo Atran näytelmäkappaleen „Salaisia syitä” johdosta ja lausuin samalla, että Tietäjän palstat ovat hänelle, tekijälle,

kiitollisina avoinna, jos hän jotakin tahtois kirjottaa vastaukseksi. Herra Atra on nyt lähettänyt minulle yksityisen kirjeen, jossa hän mainitsee ensin aikoneensa noudattaa kehotustani kirjottaa Tietäjään, mutta sitten aikeesta luopuneensa; minulle yksityisesti hän kuitenkin muutamalla rivillä tahtoi selittää, mitenkä Marian sielunelämää oli perustellut. Olen pyytänyt ja saanut luvan Tietäjässä julkaista näytelmää koskevan otteen Kaarlo Atran ystävällisestä kirjeestä. Ote seuraa tässä.

„Te olette löytäneetkin oikeastaan punaisen lankani, sanoessanne: „ . . . hän oli psyykkisesti herkkä olento, joka ei suinkaan ollut yläpuolella persoonallisten tunteiden tasoa.” Aivan oikein. En ole ensinkään tahtonut kuvata häntä mitenkään erityisen pitkälle kehittyneeksi olennoksi. Hänellä on luontaista selvänäköisyyttä, jota sitten on kehitetty. Hänellä on vakava pohja ja suuri kaipaus ijäisyysasioitten tuntemiseen (kuten hyvinkin usein tytöillä hänen ijässään.) Silloin tulee hra Falcker. Hän on nuori mies, jonka onni ja onnettomuus on ollut vuosikausia kestänyt rakkautensa rouva Waltmaniin, jolle, viimeksimainitulle suhde jo vuosikaudet on ollut vain ystävyyttä. Rva W. on näet „palannut velvollisuuksiinsa” resigneraantunut avioliitossaan kelpo miehensä kanssa, mutta hra F:n ystävydestä ei hänellä ole voimaa luopua. Hra F. kertoo jonakin heikkona hetkenä Marialle „jotakin peitetyin sanoin” kärsimyksistään ja taisteluistaan ja näin herää ensin nuoren tytön osanotto ja vihdoin heidän molemminpuolinen rakkautensa. Nyt on minulle teosofiselta taholta huomautettu, että miksei Maria myös näe sulhasensa auraa „hänen likaisia ajatuksiaan y. m.” Mitä likaisia ajatuksia? Minusta Marian on mahdotonta nähdä sulhasessaan muuta kuin rakkautta ja onnetonta alakuloisuutta. Toisin on äidin suhteen. I näytöksen lopulta rouva W. suorastaan raivostuu tyttärellensä monien vuosien syitten ärsyttämänä. No niin, tämä sivumennen sanottuna.

„Sitten onnettomuus. Lyhyenä kihlusaikanaan on Maria nähnyt äitinsä kalvavan epätoivon. Hän arvelee, mutta ei ymmärrä. Sitten tapahtuu onnettomuus. Albertin houreista ja äitinsä käytöksestä Maria ymmärtää kaikki . . . Ja minusta hän ei ole tyttö, joka äitinsä kanssa sulhasestansa taistelisi. Hän näkee onnettomuudessa ikäänkuin taivaan ratkaisun: parhaan heille jokaiselle. „Syyt polveutuvat kaukaa.” Ja jos ajattelempa, niin se, että hän tavallaan näin „helposti” luovuttaa sulhasensa kuolemalle, se on itsetiedotonta itsekkäisyyttä. Kuolemalle on useinkin helpompi luovuttaa rakastettu olento kuin luopua hänestä tai toiselle luovuttaa. Mutta teidän arv. huomautuksestanne näen, että näytelmäni olisi ollut selvempi, jos III näytös olisi ollut heti onnettomuuden tapahduttua, eikä vasta neljäntenä, eli herra Falckerin kuolinpäivänä. Marian tyyneyden puolustukseksi tekee vielä mieleni sanoa, että kun jotakin järkyttävää ihmiselle tapahtuu, niin usein kestää kauan, ennenkuin tuntemme ikäänkuin sulavat turtuneisuudestaan. Ja kuten sanoin, paljon olen perustanut siihen, että kuolemalle on jo tavallistenkin ihmisten helpompi rakastettu olento luovuttaa kuin muuten kadottaa.

„Sanotte „napisseeenne karmaa vastaan Marian puolesta.” Mutta kuinka usein saa ensi rakkaus ankaran iskun! Ja syy . . . syyt . . . ? Ne polveutuvat kaukaa. Mutta me emme näe niitä, emmekä useinkaan ole tilaisuudessa seurata niitä edemmäksi ja siksi helposti napisemme.

„Mutta paljon on teillä oikein. Marian *taistelun* kohtalon kovan iskun ja uskonsa ja oppiensa välillä olisi täytynyt *näkyä* enemmän. Mutta aihe on kovin arka. Jos Marialla olisi ollut vastassaan joku toinen nainen kuin oma äiti, niin ehkä en olisi pelännyt kaikkia taisteluja ja vastakkain asettamisia.

„Tahdoin sanoa ihmisille, että on paljon ympärillämme, mitä emme tunne, että nyt jo on tunnustettu totuus, että yksi näkee ja kuulee enemmän kuin toinen, ja myöskin syitten ja seurausten järkähtämätöntä lakia muistuttaa. En voi arvostella, olenko onnistunut vai en, eikä se kuulukaan minulle, mutta iloitsen, että taistelun tohinassa olen saanut niin monta ystävällistä sanaa monilta, jaloimmilta ja parhaimmilta henkilöiltä maassamme.”

Eräs monivuotinen teosofian ja Tietäjän ystävä, Mr. O. M. Lind, Amerikassa, kirjotti minulle äsken ja kysyi, eivätkö teosofisen kirjallisuuden säännölliset lukijat saisi odottaa minulta „arvokasta, isompaa teosta” jos mahdollista jo tällä vuodella. Hän sanoi kirjeessään: „kaipaamme sellaista omaperäisempää, harkitumpaa teosta Suomen kielelle . . . Emme silti ole tyytymättömiä työhönne, kaukana siitä, mutta joka paljon antaa, siltä vielä enempi toivotaan.”

Painatin hra Lindin sanat tähän, koska niin sattuvasti kuvaavat omaakin unelmaani. Esityöt minulla on tehtynä kolmeenkin kirjaan, enkä saata muuta kuin rukoilla Karman herroja, että he soisivat minulle tilaisuuden kirjoitani valmistaa. Yhteen niistä olen jo käsiksi käynyt.

Touko- ja kesäkuu, s. 194-196

Äsken ilmestyneessä ja Tietäjälle lähettämässään kirjassa *The Path of Attainment* on Mr. D. N. Dunlop selvittänyt sanoja adepti, mestari ja mahaatma ja ehdottanut kullekin sanalle tarkoin määritellyn merkityksen. Adepti on hänen mielestään ihminen, joka hallitsee psyykkisen eli astralisen maailman voimia ja kelpaa opettajaksi samalla alalla, mestari taas ihminen, joka itsetietoisesti työskentelee älymaailmassa ja on siinä opettajana, mahaatma vihdoin ihminen, joka on puhtaassa hengen maailmassa hallitsija ja opettaja. Kaikki voivat järjestää salaisia kouluja. Adepti kehittää selvänäköisyyttä ja astralisten voimien käyttöä, mestari ajatusta ja mielikuvituksen luovaa voimaa ja järjen intuitsionia, mahaatma rakkautta ja veljeyttä ja hengen voimaa. Mahaatma on tietysti astrali- ja älymaailmankin herra, huomauttaa Mr. Dunlop, kuten voimme nähdä esim. Kristuksesta. Pythagoras on hänen mielestään hyvä mestarin esimerkki ja Apollonios adeptin.

Adeptoja, mestareita ja mahaatmoja on kahta lajia, valkoisia ja mustia. Niitä on jokaisessa koulussa ja ne eroavat toisistaan siinä, että valkoiset työskentelevät ihmiskunnan hyväksi kokonaisuudessaan, mustat taas oman itsensä puolesta eristettyinä yksilöinä. Mustat edustavat itsekkyyttä huippuunsa kehittyneinä. Mustat adeptit koettavat välistä perustaa uusia uskontoja maailmaan, eikä ole yhtään tietoisten olentojen alkuunpanemaa liikettä ihmiskunnan hyväksi ilman vastaava liikettä edellisen kukistamiseksi.

Mr. Dunlop on oikeassa sanoessaan, että useimmat mestarit, joita „nähdään”, ovat ajatuskuvia. Todellista mestaria ei nähdä; hänet tunnetaan. Toisin sanoen: näkeminen ei vielä todista toisen mestariutta; täytyy tajunnassaan osata tuntea ja tietää, että nähty on mestari.

Siirtyessään puhumaan opetuslapsen tiestä tekijä varottaa liiaksi syventymästä ulkonaisiin. Huomio ei ole kiinnitettävä yksinomaan ruokaan; esim. jos kasvissyönnösti nostetaan evankeliumiksi, pysähtyy kehitys siihen. Silmämääränä on oleva terve ja eläimellisesti voimakas ruumis, vaikka se sitten lihaakin nauttisi.

Opetuslapsen tulee itse asettaa päämäärä elämälleen ja määrätä itselleen säännöt. Ei kukaan viisas opettaja ryhdy häntä treenaamaan. Sääntöjä ja neuvoja on tietysti annettu, mutta opetuslapsen tulee itse sovittaa niitä käytäntöön. Mitään maallisia velvollisuuksia ei voi laiminlyödä; jos sitä yrittää tehdä, tulevat velvollisuudet uudessa muodossa takaisin. Kaikilla opetuslapsen kohtaamilla vaikeuksilla on tarkoituksena opettaa hänelle, miten tulee ajatella, miten toimia. Jokaisella vaikeudella on määräraikkansa opetuslapsen kasvatuksessa, ja kun sen käsittää, häviää kaikki pelko. Yhdentekevää, mitä hänelle tapahtuu, kunhan hän säilyttää oikean mielentilansa. On vain muistettava, että tämä tasapaino, joka koettaa vaikeuksista oppia, ei ole ylpeä, vaan nöyrä.

Tarkasti on vältettävä kuuluisuutta ja turhaa julkisuutta; vältettävä n. s. okkultisia seuroja, jotka ilmottavat antavansa opetusta: tämä on kaikkein suurten salatieteilijäin antama neuvo. Opetusta ei ole hankittava yksinomaan kirjoista, vaan luonnosta, elämästä, ajattelusta. Sairaustapauksissa on käytettävä

fyysillisiä lääkkeitä ja luonnonparannusta ja käännättävä lääkärein puoleen; ei ole turvauduttava magnetisoi-
jiin, hypnotisoijiin tai mentalisiin parantajiin. Kun aika on täytynyt muodostuvat olot opetuslapsen
elämässä semmoisiksi, että hän joksikin aikaa saa vetäytyä maailmasta erilleen ja nauttia yksityistä okkultista
opetusta.

Mr. Dunlop antaa myös sattuvan määritelmän vihkimyksistä. „Vihkimyksen sisältö on itsensä
voittamisen prosessi, itsensä synnyttäminen henkiolentona, itseloistavan kuolemattoman ruumiin luominen
oman sikiömäisen luontonsa salatusta olemuksesta.” Tämä kuolematon ruumis on n. k. syyruumis ja
kundaliini eli käärmetuli on siinä piilevä Logoksen valo. Legendassa Eeva rupesi väärinkäyttämään tätä
käärmettä, kun se hänessä heräsi. Oikein käytettynä se nousee aivoihin ja synnyttää ihmisen uudestaan,
väärinkäytettynä se vie synnytykseen ja kuolemaan. Sentähden se on sekä hyvän että pahan tiedon puu.
Kun kundaliini saa glandula pinealoksen toimimaan, herättää tämä „sydämen muistin” ja ihmisen
henkitajunta pysyy läpi vuorokauden. Kundaliini on sentähden myös „lohduttaja”, josta Jeesus puhuu.

Englannin T. S:n ylisihteeri, Mr. George Arundale, on varustanut kirjan kiittävällä esipuheella, ja teki
mieleni tällä tavalla kertoa sen sisällyksestä Tietäjän lukijoille, koska vanhan ystäväni Mr. Dunlopin kirjan
lukeminen hankki minullekin nautintorikkaan hetken.

*

Kuten viime Tietäjässä mainitsin, on minulla tekeillä uusi teos. Tämä teos koskee Kalevalaa ja
vanhojen suomalaisten viisautta. Olen näistä asioista pitänyt useita luentoja, ja muutamat luennoistani
julkaistiin Tietäjässä v. 1912. Ajattelin ensin sommitella kirjaa luennoista, mutta huomasin pian, että aiheen
tärkeyden vuoksi oli parempi kirjoittaa kaikki uudestaan. Nyt siis toteutuu erään arvostelijani Tietäjässä
viime vuonna lausuma toivomus, että taas saataisiin varsinainen kirja P.E:ltä. Jos häiritsemättä saan jatkaa
työtäni, voi teos ehkä valmistua joulukuksi.

*

Syksyksi valmistuneesta painosta Teosofisen Kustannusliikkeen uusi julkaisu: *Pythagoras*, kirjoittanut
Edouard Schuré, suomentanut I. S. Tämä on lennokkaasti kirjoitettu, laajahko teos, opettavainen ja ajatuksia
herättävä. Hinta noin Smk. 3:50.

Heinä- ja elokuu, s. 241-245

Olen ajatuksissani niin kiinni tekeillä olevassa Kalevala-kirjassani, johon hyvä karmani on suonut
minun tänä kesänä uppoutua, että tuntuu melkein oudolta äkkiä repäistä itseni siitä irti ja ryhtyä
valmistamaan heinä-elokuun Tietäjää painokuntoon. Olenhan kuitenkin jo kerran ennen saanut tehdä
saman „uhrauksen”, kun kesäkuussa piti lähteä täältä Sammatista vuosikokoukseen Viipuriin ja matkalla
pistäytyä kotona Tuonenkylässä. Se keskeytys kesti puolentoista viikkoa, mutta haittaa siitä ei ollut, sillä
voimistuneena ja onnellisena palasin matkalta takaisin työni ääreen.

Ensiksi pitänee puhua vähän vuosikokouksesta. Kerron vaikutelmistani aivan persoonallisella tavalla
ja siinä järjestyksessä kuin ne voimakkuutensa puolesta minuun vaikuttivat. Siis alotan itsestäni. Olin
kiertokirjeessä loosheille ennen kokousta pyytänyt, etteivät ajattelisi minua enään ylisihteerin vaalissa, ja
vaikka sitten hengessäni tunsin ja looshien lähettämistä vastauskirjelmistä näin, että pyyntöni hämmästytti,
jopa saattoi murheelliseksi looshin siellä ja looshin täällä, en kuitenkaan osannut odottaa sitä vastausta, mikä

vuosikokouksessa pyyntööni annettiin. Tulin todella liikutetuksi sydämessäni, kun tohtori Angervo Mikkelin looshien puolesta ehdotti, että „vanha ylisihteerin nyt vihdoinkin valittaisiin elinajakseen, jottei aina uudistuisi tämä turha vaalikysymys.” Tulin liikutetuksi, kun tätä ehdotusta kokous kannatti myrskyisillä kättentaputuksilla, sillä osottihan se luottamusta minuun enemmän kuin väsymystä vaalipuuhiiin, jotka todella eivät koskaan ole vieneet paljon aikaa! Luonnollisesti semmoinen vaali elinajaksi ei ollut mahdollinen, mutta kun pyydettiin, että vielä vuodeksi jäisin paikalleni, ilmoitin heti suostuvani, sillä jo ennen kokousta olin ottanut lukuun tämän mahdollisuuden asian ratkaisemiseksi. Samalla selitin seikkaperäisemmin, minkätähden toivoin vapautusta ylisihteerin toimesta: että itse saisin kokonaan antautua kirjalliseen ja luennoitsemistyöhön ja että nuoremmat voimat saisivat käydä käsiksi aineellisiin ja käytännöllisiin hommiin. „Hiukseni alkavat jo harmaantua”, sanoin, „ja tunnen, että minulla olisi yhtä ja toista annettavana teille ja kansalleni. En osaisi tästä puhua, ellen tuntisi, kuinka teidän myötätuntonne ja ymmärtämyksenne rohkaisee minua. Olen vuosikautia tehnyt omanlaatuisia tutkimuksiani ja yhä niitä teen, ja monta ihmeellistä ja mieltäkiinnittävää seikkaa olisi minulla kerrottavana. Uskon ajan tulevan, jolloin olen tilaisuudessa tekemään yksinomaan henkistä työtä, jolloin kaikki käytännölliset puuhamme, seurat, kustannusliikkeet, päämajamme j. n. e. ovat semmoisisissa käsissä ja niin järjestetyt, että teosofinen sydämeni saattaa olla aivan rauhassa niiden menestymisen puolesta, – ja uskon, ettette tekään lue minulle itsekkyydeksi, että toivon sen ajan pian tulevan.” Tähän tapaan puhuin – jollen juuri näillä sanoilla, – ja kokous osotti silmin ja elein minua ymmärtävänsä. Olin siis onnellinen ja hengessäni iloinen, että niin rakkaat ystävät minua ympäröivät.

Onnellinen olin myös nähdessäni, kuinka henkevä ja voimakkaan varma esiintymisessään oli monivuotinen työtoverini ja uskollinen ystäväni V. H. V., jota juuri olin ajatellut ja yhä ajattelen seuraajakseni ylisihteerin toimessa. Hän on kyllä vielä sairas eikä ole lääketieteellistä varmuutta hänen lopullisesta parantumisestaan, mutta siitä huolimatta hän voi elää ja toimia monta vuotta – ja miksei voisi parantuakin? Hän on sairautensa aikana henkisesti paljon kasvanut, ja odotan häneltä paljon hyvää tulevaisuudessa. Hän toi esiin monenlaisia uusia ehdotuksia teosofisen työn suhteen ja painosti erityisesti sitä tärkeätä seikkaa, että kukin jäsen pitäisi velvollisuutenaan omasta kohdastaan tehdä jotakin ihmiskunnan ja teosofian hyväksi. Niin minustakin: erilaisuus mielipiteissä ja työtavoissa päämäärän ollessa saman kuuluu juuri Teosofisen Seuran veljeysohjelmaan. Yhä enemmän itsenäisyyttä vain jäsenillemme ja teosofeille yleensä, sitä toivon sydämeistäni. Katsottakoon vain, ettei itsenäisyys ole tyhjä sana, vaan pitkän työn ja suuren tuskan tulos! Silloin jumalatkin ovat valmiina auttamaan.

Kerron vielä kolmanneksi siitä kiitollisuudesta, jota kaikki tunsimme ja ilmoitimme viipurilaisia teosofejia kohtaan tämän heidän järjestämänsä vuosikokouksen johdosta. Tunsimme ilmassa, mitä vaikeuksia heillä, mielestään niin heikoilla, oli ollut voitettavana, ja iloitsimme vilpittömästi, että heidän oli onnistunut järjestää siksi monipuolinen ja mieltäkohottava vuosijuhla. Heillä olikin käytettävänä oma pieni sekakuoro, erinomaisen harjaantunut ja puhdasääninen, josta johtajalla, herra Rahkosella on paljon kunniaa. Ja apua he tietysti saivat niiltä taiteilijoilta ja puhujilta, jotka tämmöisissä tilaisuuksissa säännöllisesti ovat tulossa ja joiden nimiä ei tarvitse mainita. Tahdon vain huomauttaa siitä kauniista ja tunnelmikkaasta melodraamasta, jonka tekstinä oli H. C. Andersenin satu „Viimeinen tuomio” ja johon Oskar Merikanto tätä tilaisuutta varten oli musiikin säveltänyt. Mieltäkiinnittävään keskusteluun „teosofisesta työstä” olivat alustuksia laatineet J. R. Hannula ja V. H. Valvanne. Edellisen alustus on luettavana tässä Tietäjän numerossa.

Kokoukseen oli saapunut Seuran jäseniä muualta lähes satakunta, ja juhlatilaisuuksissa, joihin yleisöllä oli pääsy, oli läsnä neljättä sataa kuulijaa, mikäli minulle kerrottiin.

Ja nyt kai minun pitäisi sanoa jotakin tekeillä olevasta kirjastani, koska viime Tietäjässä mainitsin, että tämä teos koskee Kalevalaa ja että jos häiritsemättä saan jatkaa työtäni, se ehkä voi valmistua jouluksi.

Niin, nyt olen saanut kirjoitustyötäni tänä kesänä jatkaa. Kun vuoden vaihteesta aiheutuneet kovimmat kiireet Teosofisen Kustannusliikkeen ja Tietäjän hoidossa olivat helmikuun lopulla ohi, ryhdyin kirjani kirjoittamiseen. Kirjottelin sitä pitkin kevättä niin paljon kuin töiltäni ja huoltani ennätin ja jaksoin. Toukokuun lopulla sain ystävällisen ja palvelevaisen apulaissihteerini avulla oloni järjestetyksi niin, että hän otti hoitaakseen paitsi T.S:n myös Kustannusliikkeen juoksevia asioita kesän kuluessa, ja heti toukokuun viimeisenä päivänä muutin talouteni tänne Sammattiin, että aivan häiritsemättä saisin miettiä ja kirjoittaa ja samalla hengittää raitista ilmaa täydellisen maalaisluonnon helmassa. Olen nyt tätä kirjottaessani viettänyt yhteensä viisi viikkoa täällä ja sillä ajalla kirjoittanut runsaasti kaksi kertaa sen verran kuin kolmessa kuukaudessa Helsingin puolella. Ja tämä on – joskin omaa laatuaan – tieteellistä työtä, jota ei umpimähkään voi kynästänsä ravistaa. Mutta häiritsemätön rauha on ihmeellinen lahja ja oikeus kokonaan antautua yhdelle työlle on taivaallista onnea! Ja tämän paikkakunnan merkillinen aura! Se on aivan kuin Elias Lönnrotia lempeässä, yksinkertaisessa, viattomassa ja ylevässä kauneudessaan. Ja vaikken ole yhtään paikkakuntalaista puhutellut, kuvittelen hengessäni, että hekin ovat Elias Lönnrotin kaltaisia, vaatimattomia, hyvänsuopia, viisaita ja että vanhukset ovat ihan suuren sammattilaisen näköisiäkin. Tekeepä melkein mieleni allekirjoittaa sitä muutaman ystäväni huomautusta, että tuntuu aivan kuin olisi yhteyttä suomalaisen Sammatti-nimen ja intialaisen sanan *samadhi* välillä. Samadhi, kuten tiedätte, on se viisaan haltiotila, johon hän joutuu, mietiskellessään jumalallista totuutta ja kauneutta. En tosiaankaan viime kesänä Paikkarilla käydessäni osannut aavistaa, että tänä kesänä tulisin täällä Sammattissa, Elias Lönnrotin kotiseudulla, kirjoittamaan kirjaa Kalevalasta.

Loppupuoli kirjaani on nyt tekeillä ja uskon, että saan käsikirjotuksen elokuussa valmiiksi. Painosta se sitten voi ilmestyä syksyn kuluessa. Se kai tulee kooltaan semmoinen kuin „Suuret uskonnot”.

Ehkä näytän lukijoistani liian naiivilta ja itserakkaalta, kun tällä tavoin juttelen omista hommistani. Antakaa siinä tapauksessa anteeksi, rakkaat ystävät. Tunnettehan tuon vanhan lauseen: mistä sydän on täynnä, siitä suu puhuu. Ja minun sydämeni näkyy olevan täynnä omaa työtäni nyt!

Onhan se samalla iloa teitä ajatellessani, sillä aavistan, että te, monet teistä, tulette iloitsemaan tästä Kalevala-kirjastani. Ei personallisista syistä, ei sentähden, että minä mitään erittäin merkillistä osaisin kirjoittaa, vaan sentähden, että saatte – että saamme – teoksen, joka valaisee Kalevalaa, omaa kansalliskirjaamme, uudelta kannalta ja joka ehkä siten voi panna alulle aivan kuin uutta ajanjaksoa Kalevalan ymmärtämisessä ja tutkimisessä.

Olemmehan teosofeina jo odottaneet tällaisista kirjaista! Martti Humun ansiokas ja alustava kirjanen „Kalevalan sisäinen perintö” herätti meissä halun saada enemmän samaa laatua. Se herätti mielenkiintomme ja uteliaisuutemme, mutta ei mitenkään sitä tyydyttänyt. Kun Martti Humu kymmenkunta vuotta sitten piti luentojaan Helsingissä Kalevalasta, enpä minä silloin aavistanut, että itse vielä tulisin sekä puhumaan että kirjoittamaan samasta aineesta. Liian hämärältä se minusta silloin tuntui. Vasta kun vuosia myöhemmin tulin (näkyvässä maailmassa) vihityksi kalevalaisen magian salaisuuksiin ja sain kokea sen voimasanojen yhä vielä tänäpäivänä elävää tehokkuutta, aukenivat silmäni ja syttyi minussa pyhä tuli, joka innosti Kalevalaa lähemmältä tarkastamaan ja tutkimaan.

Tuskinpa minulta sentään tänä vuonna olisi kirjaa syntynyt, ellei Teosofinen Kannatusliitto huhtikuussa olisi valmistanut minulle iloisen yllätyksen lahjottamalla minulle tuhannen markan suuruisen stipendin Kalevala-kirjan kirjoittamista varten. Silloin aivan minusta tuntui, että jo muutkin odottavat sen kirjan syntyä!

Useampia uusia kirjoja on ilmestynyt, teosofisia ja teosofishenkisiä, joista pari arvostellaan „Uusia kirjoja” otsakkeen alla. Tässä tahdon kääntää lukijoiden ja ostajain huomion toisiin, jotka ovat:

Väinö Valvanteen kirjanen *Kirkko ja uskonto*, kirjoitettu Pastori Mömmön tunnetun broshyyrin johdosta. Se on ilmestynyt vasta perustetun „Uususkonnollisen kustannusliikkeen” toimesta Hyvinkäällä. Sivuja 92, hinta 1:—.

Édouard Schurén teos *Pythagoras, Delfoin mysteerit*, joka on ensimmäinen suomeksi ilmestynyt osa sarjasta „Suuret vihityt, uskontojen salaisen historian esittämiskoe”. Suomennoksen on 35:nnestä ranskalaisesta painoksesta suorittanut L. I. S. Kustantaja on Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike. Sivuja 192, hinta Smk. 2:75, sid. 3:75.

Rudolf Steinerin broshyyri *Elämänsyömyksiä teosofiselle liikkeelle*, jonka on suomentanut Tyyni Nylund. Kustantaja on Adolf Nylund Seinäjoella. Sivuja 34, hinta 60 p.

Piakkoin valmistuu Teosofisen Kustannusliikkeen kustannuksella viidentenä numerona sarjassa „Kristinuskoa” Väinö Valvanteen kirjanen *Risti ja seppelä, kristillistä vertauskuvastoa*.

Syyskuu, s. 299-303

Tässä Tietäjän numerossa julkaisen mielestäni mainiosti kirjoitetun poleemisen artikkelin. „Mihin suuntaan?” Sen tekijä on kutsunut itseään salanimellä „Ääni maaseudulta” eikä suvainnut minun julkaista oikeata nimeään. Asian ja aatteen kannalta nimi ei olekaan mikään tärkeä asia. Päinvastoin voi sanoa, että asia itse puhuu paremmin puolestaan, kun ei tiedä, kuka ajatukset lausuu. Toivoisin nyt, että kaikki, jotka ovat Teosofisen Seuran tehtävätä ja tarkotusta pohtineet, lukisivat tämän kirjoituksen „Mihin suuntaan?” ja lukisivat sitä tarkkaan, sillä sen se ansaitsee. Se on suurella tunteen voimalla kyhätty arvostelu Teosofisen Seuran työstä ja teosofian tarkotuksesta. Eikä se ole pahansuovasti kirjoitettu, vaan ystävällisellä mielellä. Se käy kuitenkin siinä määrin „toiseen suuntaan” kuin minun käsitykseni Teosofisesta Seurasta ja teosofiasta, etten ole malttanut olla valaisematta asiaa omalta kannaltani kyhäyksessä „Teosofinen Seura ja veljeysate.” Samasta syystä avaan myös Tietäjän palstat niille, jotka haluaisivat sanoa sanottavansa tässä kysymyksessä. Pyydän vain, että kirjoitukset, joita ehkä tullaan lähettämään, ovat niin lyhyet, ytimekkäät ja asialliset kuin mahdollista. Jos täten saadaan aikaan mieltäkiinnittävä, opettavainen ja uusia näköaloja avaava keskustelu, voimme syystä olla kiitolliset „Mihin suuntaan?” kirjoituksen ajatusriikkaalle tekijälle.

Omassa kyhäyksessäni „Teosofinen Seura ja veljeysate” en ole kajonnut kyseessä olevaan artikkeliin; olen vain esittänyt oman kantani. Suotakoon minun sentähden kosketella tässä kolmea seikkaa, jotka pistivät silmäni kirjoitusta lukiessani. (Kohtelias lukija kääntyy nyt kirjoitukseen „Mihin suuntaan?”, ennenkuin jatkaa näitä minun mietelmiäni.)

Tekijän filosofista kantaa kutsuisin utilitaristiseksi, s. o. hän arvostelee asioita hyödyn kannalta. Mitä hyötyä on ihmiskunnalle teosofiasta ja Teosofisesta Seurasta? Jos ei niistä hyötyä ole, ovat ne tarpeettomia. Mikään totuus ei ole ehdoton eikä ikuinen. Se palvelee aikansa. Kun ei siitä enää ole hyötyä kehitykselle, saa se mennä.

Tämä kuulostaa järkevältä (ehkä samalla hieman materialistiselta), mutta siinä on heikko kohta. Utilitaristi esiintyy arvostelijana, mutta missä on arvostelun mittapuu? Hänessä itsessään. Hän puhuu kehityksestä ja ihmiskunnan hyödystä, mutta mistä hän tietää, mikä on hyödyksi, mikä ei? Omalla järjellään

hän niitä asioita punnitsee, ja sentähden hänen arvostelunsa ei ole ehdoton. Se on tietysti hyvä ja hyödyllinen, niinkuin kaikki inhimillinen ajatustyö, mutta se ei ole ehdoton.

Onkin olemassa toinen filosofinen kanta. Tämä etsii totuutta sinään eikä kysy, mitä hyötyä on totuudesta. Se iloitsee itse totuuden tiedosta, itse Jumalan tunnosta, vaikkei mitään silminnähtävää sillä aikaansaataisi. Jos se esim. on päässyt tietoon siitä, että jälleensyntyminen ja karma todella vallitsee luonnossa, tai siitä, että maa kiertää auringon ympäri ja että avaruus on tulvillaan aurinkoja, jotka kulkevat säännöllisiä kulkujaan, silloin se on tiedostaan onnellinen ja kiitollinen. Sillä vaikkei tiedosta muuta hyötyä olisi, se ainakin vapauttaa sielumme ja henkemme tietämättömyyden tuskallisista kahleista. Ja jos me ihmiset ennen kaikkea olemme sielullisia olentoja, ajattelevia, tuntevia, tahtovia, silloin ei ole vähäksi arvattava se henkinen hyöty, mikä pieninkin totuuden tieto meille tuottaa.

Tämän olen sanonut artikkelista yleensä. Vielä on kaksi yksityiskohtaa, joihin tahdon kajota.

Tekijä sanoo: „Teosofisten oppien alkuperää koskevat perusteet sisältävät paljon pimeitä ja epäilyttäviä paikkoja, eikä niitä ole kukaan ainakaan Suomessa yrittänytkaan tyydyttävästi valaista.”

Tähän vastaan: teosofisten oppien alkuperään nähden ei ole pienintäkään pimeyttä eikä epäselvyyttä. Teosofiset opit ovat pitkällisten havaintojen ja tutkimusten tuloksia. Näitä havaintoja ja tutkimuksia on tehty vuosituhansien kuluessa ja niitä tehdään tänä päivänä. Mitään pakollista uskoa ei vaadita. Jokainen on vapaa tutkimaan. Ken totuutta etsii kyllin tarmokkaasti, hän pääsee yliaistillisesti, salatieteellisesti todentamaan edeltäjiensä tutkimustuloksia. Kaikki usko on vapaaehtoista.

Tekijä nähtävästi ajattelee Madame Blavatskyä ja hänen mainettaan. Mutta miksi? Ei H. P. Blavatsky ole teosofisia oppeja keksinyt. Sen jokainen voi todentaa tutustumalla maailman uskontojen, ajattelijain, mystikkojen, teosofien, kabbalistein j. n. e. oppeihin ja opetuksiin, kuten Mad. Blavatsky itse neuvoi tekemään. H. P. B. oli vain yksi niistä ja meidän ajallamme etevin niistä, jotka käänsivät maailman huomion siihen, että totuuden tietoa on saavutettavissa ja että totuuden tietäjiä on olemassa.

Toisessa kohdassa tekijä sanoo: „On tosin pyrkimys kehittää suomalaista teosofiaa Kalevalan pohjalle. Mutta kun yritys tähtää osittain siihen, että Kalevala tehtäisiin jonkinlaiseksi salatieteen lähdekirjaksi tai teosofian todistuskappaleeksi, niin yhdistetään siihen jotain hämärää ja sekavaa, eikä tehdä hyvää palvelusta Kalevalalle. Tai kun Kalevalan „haltia” käsitteen avulla valaistaan Snellmanin, Lönnrotin y. m. kansallisuusaatetta, niin tuntuu se maallikosta teennäiseltä, niin vilpiltä ja harrasta kuin se esittäjän puolelta on ollutkin.”

Tähän vastaan – sitä suuremmalla syyllä, koska Kalevalan selittäminen ja yleensä suomalaisen salatieteen tutkiminen on minunkin personallista työtäni, – että artikkelin tekijä edellytyksissään kerrassaan erehtyy. Jokainen ei katso asioita utilitaristiselta kannalta kuten hän. On niitä, joiden motiivina ei ole hyöty, vaan puhtaasti tieteellis-taiteellinen totuudenrakkaus. Omasta puolestani minun täytyy tunnustaa, että Kalevala- y. m. tutkimukseni eivät „tähtää” mihinkään – tai jos johonkin tähtäävät, tähtäävät siihen, että toisille olisi tutkimuksistani iloa ja apua ja että minun tutkimukseni yllyttäisivät toisia tekemään parempia ja syvempiä: silloin lopulta totuus kirkastuu ja tulee eläväksi.

En ole suinkaan Kalevalan „haltia” käsitteen avulla valaissut Snellmanin y. m. kansallisuusaatetta. Ne ajatukset, jotka olen esittänyt esim. Suomen kansallishaltia” kirjassani, ovat syntyneet aivan toisella tavalla – toisessa järjestyksessä, tekisi mieleni sanoa. Deevan eli kansallishaltian, kansan suojelusenkelin käsite on vanha salatieteellinen käsite. Mutta minäkään en ollut siihen kiinnittänyt erityistä huomiota, ennenkuin tein sen havainnon, että se oli elävä todellisuus eikä mikään teoretinen käsite. Vasta kun tajuntani oli kohdannut Suomen deevan elävänä todellisuutena, vasta silloin huomasin, että salatieteilijät olivat sellaisesta olennosta

puhuneet, ja vasta silloin minulle selveni, että deevan inspiratsioonista oli tapahtunut sellainenkin työ kuin Snellmanin kansallinen herätys.

Olen totuudenetsijä sieluni sisimpiä syitä myöten ja sentähden yhdyn täydelleen tekijän loppusanoihin: „. . . emmekä suinkaan tarvitse tukahuttaa etsimisen kaipuuta siinä pelossa, että joskus löytäisimme kaiken ja siitä seuraisi ikuinen kuolema. Sillä sitä varten kaikkeus on ääretön, ettemme koskaan voisi päästä viimeiselle rannalle.” Lisään ainoastaan omalta kannaltani, että vaikka kaikkeudenkin löytäisimme, ei siitä seuraisi kuolema, vaan ikuinen elämä, koska kuolema ei kaikkeutta voi saavuttaa.

*

Vanhat Tietäjän lukijat näkevät tässä numerossa otsikon, joka kauan on puuttunut Tietäjän sisällysluettelosta. Tämä otsikko on „Mitä muualla tiedetään” ja siinä luodaan katsaus muutamiin ulkomaalaisten teosofisten aikakauskirjojen sisältöön. Toiveita on, että nimimerkki O. S., joka on tämän katsauksen laatinut, tulee vastedeskin avustamaan Tietäjää samantapaisilla kirjoituksilla ja siten herättämään uuteen eloon vanhaa „ulkomaanosastoa.”

*

Kalevala-kirjani on nyt käsikirjotuksena valmis, mutta sen ilmestyminen lykkäytyy jouluksi, vaikka olin toivonut, että se painosta olisi valmistunut jo lokakuussa. Paperi on tällä hetkellä liian korkeassa hinnassa – ajatukset ja aatteet saavat odottaa, kunnes mammona taas suvaitsee heitä palvelu. Sama syy estää meitä toistaiseksi Palomaankin uusia kirjoja julkaisemasta.

Tahdon kuitenkin nyt jo kertoa ystäväilleni, että teokseni nimi on *Kalevalan avain* ja että se jakautuu viiteen osaan (41 lukuun), jotka ovat: 1. Kalevala pyhänä kirjana. 2. Kalevalan mysteeritietoa. 3. Kalevalan sisäistä siveysoppia. 4. Kalevalan magiaa. 5. Väinämöisen paluu. Kolme keskimäistä osaa muodostavat kirjan varsinaisen rungon, ensimmäinen on kuin alku- ja viimeinen kuin loppusoiitto. Koko kirja on ensimmäisenä numerona sarjassa „Suomalaista salatiedettä”, jonka seuraavia numeroita jo pyörii päässäni.

Lokakuu, s. 381-384

Muutamat Bostonin kaupungin teosofit Amerikassa lähettivät sängen omituisen syntymäpäivälahjan Mrs. Besantille lokakuun 1 p:nä 1915. Se oli näet lahjottajien allekirjottama lupaus yhden vuoden aikana „koettaa pidättäytyä epäystävällisistä ja moittivista lausunnoista toisista.” Mrs. Besant sanoo itse *The Adyar Bulletin*'issa, että tällainen lupaus on erittäin tervetullut lahja, ja toivoo, että siten on muodostuva hyvä tapa, joka „estää lankeamasta takaisin epäystävälliseen arvostelemiseen senkin perästä, kun lokakuun 1 p:ä 1916 on hävinnyt menneisyyden äärettömään sineen.” Ruotsin *T. S:n* ylishteeri lausuu tämän johdosta *Teosofisk Tidskrift*'issa, josta uutisen olen poiminut: „Lokakuun 1 p:ä on kuten tunnettu Mrs. Besantin syntymäpäivä, jolloin hän astuu 70:nteen ikävuoteensa. Eikö Boston-teosofein kaunista esimerkkiä kannattaisi seurata muuallakin maailmassa? Parempaa syntymäpäivälahjaa ei voitaisi presidenttillemme antaa.”

Näihin sanoihin tietysti yhdyn. Lisäänpä vielä, että se ihminen on kadehdittava, jolle tekee mieli semmoisia lahjoja antaa. Madame Blavatskyn, kuten muistamme, oli tapana sanoa, että nykyajan ihmisten, siis eritoten teosofieinkin, suurin siveellinen vaara on panettelun ja moittimisen ja selän takana puhumisen halu. Mitä siihen verrattuna on semmoiset heikkouden tekosynnit kuin juopottelu, irstailu j. n. e.? Ne

kuuluvat tunneruumiin ja todistavat, että ihminen ei vielä ole eläintä itsessään voittanut. Mutta panettelu on suorastaan inhimillisen kyvyn, jumalallisen puhelahjan väärinkäyttöä, se on ajatusruumiin syntiä ja vastuunalaisuus on siten monin verroin suurempi ja raskaampi. Ei Jeesuskaan umpimähkään kieltänyt opetuslapsiaan turhia puhumasta, kun hän sanoi, että jokaisesta sanasta oli vastattava viimeisenä päivänä. Ihminen, joka sanoissaan on kavala ja salajulma, olkoon hän muuten käytöksessään kuinka siveellisesti moitteeton tahansa, on lähempänä pimeyden ruhtinasta kuin hänen heikko veljensä, jota hän niin ankarasti tuomitsee. Ja kuinka moni ihminen, joka sydämessään ei pahaa tarkota, on sanoissaan varomaton ja ajattelematon, lisäten täten huomaamattaan karmansa raskasta taakkaa.

Muuten on hauska todeta, että ihmiset meidän päivinämme tosissaan uskaltavat tehdä tuommoisia lupauksia. He eivät pelkää kiusauksia, eivät pelkää sitä, että kiusaukset aina karkaavat voimakkaampina kimppuun, kun on luvannut ja päättänyt taistella niitä vastaan ja voittaa niitä. Kristityissä piireissä pidettiin tätä ennen miltei mahdottomana. Se osotti ylenpalttista ylpeyttä ja liian uhmailevaa luottamusta „omiin voimiinsa”. Synnistä vapautuminen kävi päinsä ainoastaan „Jumalan armolla”, ja lapsellista oli päättää semmoista, joka riippui yksin Jumalasta. Syvän vaikutuksen teki minuun nuorena, kun Tolstoi ja Järnefeltkin kertoivat kokemuksestaan, kuinka mahdotonta oli noudattaa hyviä päätöksiä ja lupauksia, kun ei enää ollut kannustamassa se huumaava mielentila, jossa päätös tehtiin. Mutta ihmiset ovat ehkä hieman toisenlaisia nykyään. Ainakin ne, jotka ovat joutuneet teosofian vaikutuksen alaisiksi, ovat ehkä toisenlaisiksi kasvaneet. He ovat oppineet pitämään ajatusta arvossa ja uskomaan sen voimaan; he eivät enää tahdo olla yksinomaan tunteittensa ja mielialojensa heiteltävinä. Ja kun ihmisellä kerran on luja maailmankatsomus, joka selittää hänelle, minkätähden hänen on hyvä kieltää itsensä, silloin hän ei pyydäkään eikä odota elämältä ainaista tunteiden huumaustilaa, joka tekisi hänelle voiton itsensä yli helpoksi. Hän tahtoo mitä hän tahtoo ja voimansa hän nyt etsii ajatuksesta enemmän kuin tunteesta.

Tällä en suinkaan väitä, ettei ihminen voisi päästä semmoiseen heräymystilaan, jossa hänestä tuntuu, että Jumala varjelee ja vapauttaa hänet kaikesta synnistä ja pahasta; sillä semmoinen „uudestisyntyneyt” sieluntila on aivan luonnollinen psykologinen ilmiö, kun jumalallinen rakkaus on syytynyt ihmisen sielussa. Olen vain tahtonut painostaa sitä ilahduttavaa tosiseikkaa, että ihmiset meidän päivinämme rauhallisella mielellä tekevät siveellisiä lupauksia, joiden tarkka täyttäminen pidetään luonnollisena asiana ja joiden rikkominen ei saa tulla kysymykseenkään. Se on velkaisuudesta korkeammalla tasolla!

*

„Minä olen ollut teosofi lapsesta saakka. Pitkin elämäni olen ollut kuin erakko. Nuorena jo havaitsin, etten ollut toisten kaltainen. Minulla ikäänkun ei ollut veljiä eikä sisaria ihmisten seassa. Olin yksin. Vasta kun sain teosofisen kirjan käteeni ja kuulin teosofisen luennon, huomasin, että minulla olikin veljiä ja sisaria. Olen nähkääs aina tiennyt kuoleman jälkeisestä elämästä ja henkimaailmasta. Olen nähnyt ja kuullut vainajia, tiedän enkeleitä olevan, uskon Jumalaan ja Kristukseen. Minulta on kuollut kuusi lasta, ja vanhin poikani, jonka tunsitte, oli minulle erittäin läheinen ja rakas, samoin eräs tyttärenti. Heidän kanssaan olen paljon seurustellut. Varsinkin poikani auttaa minua tuon tuostakin. Milloin en heitä näe, kuulen heidän äänensä, ja äänestä muuten aina tunnen, kuka vainaja on. Paljon, paljon olen kokenut kovaa elämässäni, mutta olen oppinut turvaamaan Isään ja luottamaan siihen, että hänen tahtonsa tapahtuu ja että hänen tahtonsa on viisas. Ja mikä minulla onkaan hätänä, kun hän on vuodattanut rakkautensa minun sydämeeni, niin että tunnen äidillisellä rakkaudella rakastavani kaikkia ihmisiä!”

Näin puhui minulle herttainen vanhus, ja kuinka moni onkaan minulle niin puhunut! Jokainen semmoinen puhe on kallis minun sydämelleni, sillä onhan se uusi jäsen todistusten sarjassa sen uskon ja tiedon puolesta, jota minäkin työlläni koetan kannattaa. Siinä näkyy Jumalan valtakunnan lähestyminen, joka ei ole tästä maailmasta, vaan joka on ikuinen ja kaikkiallinen, riippumaton rikkaudesta ja köyhydestä,

kunniasta ja häpeästä, vapaudesta ja vankeudesta, sen Jumalan valtakunnan lähestyminen, jonka rinnalla meidän inhimillinen toimintamme on pientä ja haihtuvaa.

*

Teosofisella kustannuksellamme on taas ilmestynyt pari pientä kirjaa „kristinuskoa” sarjassa:

Sisäisen opettajan seurassa, kirj. J. R. H. 154 siv. Hinta Smk. 1:50, sid. 2:50.

Tämän kirjan olen lukenut todellisella nautinnolla. Se on sujuvasti ja lennokkaasti kirjoitettu, mutta mikä on parempi, se on täynnä henkistä elämää, kokemusta ja opetusta. Se on sydämen kirja ja vaikuttaa vilpittömyydellään ehdottomasti. J. R. H. on uusi mutta huomattava tulokas teosofisten kirjailijoihimme joukkoon – eikä anoastaan kirjailijoitteen, vaan opettajien. En voi muuta kuin toivoa, että hän rohkeasti ja horjumatta kulkee eteenpäin alottamallaan tiellä.

Teosofia bengen uskontona, kirj. Pekka Ervast. 68 siv. Hinta Smk. 1:–, sid. 2:–.

*

Pyytäisin kohteliaimmin, että sekä yksityiset tilaajat että tilausten kerääjät vähitellen ryhtyisivät työhön ja toimeen ensi vuoden puolesta ja mitä pikemmin sitä paremmin lähettäisivät tänne tilauksiaan. Kalliina aikana ei käy painattaminen liian suurta painosta, ja silloin tapahtuu, kuten tänä vuonna, että tilaaja tilaajan perästä saa pettymyksekseen kuulla, että „vuoden alkunumeroita ei enää ole saatavissa”. Tammikuun numeroa painatan aina vähän enemmän, mutta jo helmikuun numeroa vähemmän, ellei siihen mennessä tilaajien lukumäärä neuvo toisin.

Mutta jos kalliin ajan takia Tietäjänkin pitäisi ajatella toimeentuloaan, kuten muut lehdet tekevät, mikä silloin olisi suotavampi lukijan mielestä? Hinnan korottaminen kuudeksi markaksi vaiko sivuluvun vähentäminen? Ehkä jotkut lukijat hyväntahtoisesti ilmoittaisivat minulle mielipiteensä! Tietäjä palvelee ystäviään ja luottaa heidän työhönsä Tietäjän puolesta.

Marraskuu, s. 385-388

Tahdon toistaa muutamia lauseita eräästä maaseutukirjeestä, jonka minulle on lähettänyt muuan lämmissydäminen ja uutterasti työskentelevä jäsen:

„Minua niin huolestuttaa tämä teosofinen työ, minusta tuntuu – en tiedä itsekään mistä syystä, – että se nyt on vaikeampaa kuin ennen. Tuntuu kuin kaikki olisi semmoisessa hajaannustilassa vai miksi sitä sanoisin. Ennen on minulla ollut joka syksy työtä alotettaessa edes toivoa ja toiveita, halua yrittämään, nyt tuntuu niin turhalta ja tyhjältä. En niin tarkota kokouksia, vaikka eivät nekään vedä minua niinkuin ennen; kokoukset tietysti menevät sitä latua, mikä niille on viitotettu. Mutta minua surettaa ja lamauttaa se, ettemme näy pääsevän niinkun suomalainen sananlasku sanoo „siitä siihen, saparosta hännän nenään”. Luetaan kaunista, keskustellaan, mutta emme edes koeta kohdistaa sitä itseemme. Tuntuu kuin nykyaika joka puolella olisi päästänyt sen rahan liian rakkaaksi, ja sentähden ehkä jää sisäinen puoli puhdistamatta. Ja tuntuu kuin ei rauhaa enää olisi ihmisten mielissä, aivan kuin olisi kaiken sota kaikkea vastaan. Jos ei julkinen niin sisäinen. En minä tahdo ketään sanoa enkä syyttää, itseäni enempää kuin muitakaan, vaan se vain tuntuu niin rauhattomalle. Kun lukee Tietäjää, niin sieltäkin tulee toisista kirjoituksista vastaan

rauhattomuus. Minun kait ei ainakaan pitäisi nyt lukea muita kuin toimittajan kirjoituksia, ne kuitenkin antavat mielelleni aina rauhaa . . .”

Tämänkin kirjeen johdosta tekee mieleni muistuttaa seikasta, josta silloin tällöin olen ollut tilaisuudessa huomauttamaan, siitä nim., kuinka tärkeätä on meille ajatusten ja tunteitten hillintä ja mielenrauha. Tämmöisenä aikana ihminen helposti unohtaa Jumalansa ja joutuu mammonan orjaksi: „helposti”, sentähden että se tapahtuu hänen itsensä huomaamatta. Mahtavat ajatusvirrat ovat liikkeellä ja tempaavat pyörteisiinsä ihmisen sielun. Tunteitten valtameri kuohuu ja sen aallot panevat sielun himot ja intohimot lainehtimaan. Jos sielussa piilee ahneutta ja rahanhimoa, se nousee pinnalle; jos vihaa, kosta, katkeruutta, se löytää ravintoa itselleen; jos valheellisuutta ja petosta, se tulee päivänvaloon. Ja kun mammonan ääni puhuu sielussa, luulee ihminen sitä omaksi äänekseen ja tahdokseen ja puolustaa sitä ajatuksillaan, keksien monenlaisia järkisyitä sen tueksi, ellei hän ole varuillaan. Sentähden hän helposti joutuu „viettelijän” pauloihin ja kadottaa kalleimman, mitä hänellä on: sielunsa puhtauden. Mutta mitä auttaa ihmistä, vaikka hän koko maailman voittaisi, jos samalla kadottaa oman sielunsa?

Älkää sanoko, että „saarnaan”, sillä sanani eivät ole tyhjää helinää. Nämä ovat ikuisia totuuksia. Jollemme itse tahdo kulkea kaidalla tiellä, ei maailman „kehityslaki” meitä sinne lykkää. Se antaa meidän vain syntyä uudestaan ja uudestaan maanpäälle, tarjoten meille täten yhä uudistuvan tilaisuuden kulkea valoa kohti. Mutta sama vanha näytelmä toistuu yhä, kunnes totinen tahto herää meissä itsessämme.

Olen monta vuotta uskonut, että Suomen kansa voisi olla lähellä Mestarin sydäntä, ja vaikka nykyaikana paljon mammonanpalvelusta näkyy pinnalla kansassamme, pidän sittenkin kiinni uskostani. Kun kansamme pääsee vähän hengähtämään, vähän miettimään parempaa itseään, silloin se taas huomaa rakastavansa sitä taivasten valtakuntaa, joka ei ole tästä maailmasta: totuutta, rehellisyyttä, omantunnon rauhaa, ystävyyttä, uskollisuutta, vieraanvaraisuutta, pienuutta, vaatimattomuutta, työtä ja ahkeruutta.

Ja me, jotka kutsumme itseämme teosofeiksi, me kulkekaamme edellä näissä hyveissä, niistä kilvotelkaamme. Ei se ole mahdotonta, jos pidämme silmämme edessä niitä aarteita, joiden tallettajiksi olemme uskotut.

*

Jos voisin, kulkisin mielelläni fyysisestikin jokaisessa looshissa ja jokaisen yksityisen teosofin luona. Lämpimästi kaikkia rakastan, sydämellisesti tahtoisin jokaisen kättä puristaa ja jokaista silmiin katsoa rohkaistakseni, lohduttaakseni, voimaa antaakseni. Jokaiselle tahtoisin puhua siitä ihanasta ja ihmeellisestä uskosta, mikä meillä teosofeilla voi ja pitää olla. Olemmehan vuosia sitten tienneet, että maailmalle tulisi vaikea aika, ja koska aavistuksemme on toteen käynyt, käy varmasti toteen myös se uskomme, että yön jälkeen koittaa päivä entistä kirkkaampi. Mutta huolimatta näistä ulkonaisista, haihtuvista ja muuttuvista seikoista, on meidän uskomme ja elämänymmärryksemme omiansa säilyttämään meissä koskemattoman pyhänä ja puhtaana sen sisäisen tempelin, jossa autuutemme ja rauhamme asuu.

Jos te, sisareni ja veljeni, tekisitte niinkuin minä soisin, niin te pitäisitte ajatuksenne kaukana maailman mammonasta, suorittaen uskollisesti työnne ja velvollisuutenne, mutta antaen vapaat ajatuksenne teosofialle ja kaikelle ylevälle ja hyvälle. Ja jos teidän työnne läheltä koskettaa mammonaa, jos te esim. olosuhteiden kautta ansaitsette enemmän rahaa kuin muulloin, älkää kiinnittäkö sydäntänne rahoihin, vaan ajatelkaa, että lisääntyvillä varoillanne tahdotte palvella Jumalan valtakuntaa, ei itseänne. Jos taas teidän elämänne vastaiseen suuntaan on mammonan vaikutuksen alainen, jos te olette köyhempi kuin ennen, jos teidän on vaikeampi toimeen tulla, muistakaa silloin, että olette mukana luomassa uutta aikaa ja että kuulutte niihin voimakkaihin, jotka saavat tuntea uuden synnytystuskia. Älkää luulko, että hyvät ihmiset ovat tuskilta

säästetyt! Kaukana siitä. Mestareista lähtien otamme tuskiin osaa ja kannamme taakkoja. Konsti ei ole siinä. Konsti on siinä, että tuskien keskellä osaamme olla iloisia ja maltillisia.

Jos uskaltaisin puhua Mestarein puolesta, sanoisin: olkaamme kaikki uskolliset heidän työlleen! Tehkäämme teosofian puolesta mitä voimme, suorittakaamme täsmällisesti teosofiset velvollisuutemme, avustakaamme sitä teosofista työtä, jota tehdään, älkäämme unohtako kirjoja ostaa ja lehtiä tilata, muistakaamme myös niitä lukea! Tämä ei ole yhdentekevää. Emme vielä näe uskomme ja uskollisuutemme hedelmää, mutta tietäkäämme, että tulee aika, jolloin omatuntomme meitä kiittää siitä, että olimme vähässä uskolliset.

*

Jonkun ajan kuluttua valmistuu nyt Kalevala-kirjani painosta. Jospa sille tulisi hyvä menekki – tämän toivomuksen lausun Teosofisen Kustannusliikkeen puolesta – ja jospa lukijat siihen mieltyisivät – tämä on sen tekijän salainen toivomus!

Joulukuu, s. 434-442

Joulukellojen soidessa vanha hyvä tapa vaikuttaa, että ihmisten sydämet lämpenevät ja heltyvät. Ihmisyys, rakkaus, veljeys esiintyvät silloin heidän ajatuksissaan todellisina suureina, ei ainoastaan haaveina ja utopioina. Vaikka nykyisen elämän todellisuus on mitä räikeintä vastakohtaa veljeyden ihanteelle, kääntyy silloin mieli väkisinkin jouluaamun salaperäiseen rauhaan kylillä ja salomailla.

Mieleni minunkin tekee vielä kerran palata veljeyskysymykseen Teosofisen Seuran yhteydessä. Ne jotka ymmärtämyksellä ovat seuranneet esityksiäni, ovat varmasti huomanneet, ettei puheeni T. S:n veljeyspykälän negatiivisesta luonnosta ole lainkaan niin tyhjää, järjetöntä ja sisällyksetöntä kuin ehkä tuon negatiivi-sanan käyttö ensin pani luulemaan. He ovat varmasti huomanneet, etten ole tahtonut selittää tyhjäksi ihmisten veljeyttä. Kaukana siitä. Ihmisten veljeys on minusta niin luonnollinen ja päivänselvä asia, ettei siitä kannata varomattomasti edes saarnata. Sitä on kristinuskossa satoja vuosia terotettu ihmisten mieliin, ja jokainen ihminen, olkoon hän materialisti tai uskovainen, tunnustaa sen opin teoretisesti oikeaksi. Kysymys ei ole siitä. Kysymys on siitä, ettei sitä oppia ole osattu toteuttaa. Ja minun käsitykseni Teosofisesta Seurasta on se, että sen tehtävä ei laisinkaa ole saarnata veljeyttä sanoissa, vaan toteuttaa sitä elämässä. Teosofinen Seura on oleva ydin ihmiskunnan suurta veljeyttä. Luonnollisesti Teosofinen Seura ei vaadi jäseniltään, että he osaisivat toteuttaa veljeyden koko ohjelman, – silloinhan he olisivat jo adeptteja ja mestareita. Mutta se vaatii, että jäsenet heti alkaisivat veljeyttä toteuttaa, ja se näyttää selvästi, mistä toteuttaminen alkaa: ensimmäinen askel on suvaitsevaisuus. Pois ihmisten keskeltä kaikki epäystävällinen arvostelu, uskonnollinen tuomitsevaisuus ja personallinen panettelu! Me olemme kaikki „syntisiä”, mutta teosofeina koetamme kasvattaa itseämme „synneistä” pois, ja se tapahtuu siten, että etsimme sitä ja kiinnitämme katseemme siihen, mitä ihmisissä ja asioissa on totta ja hyvää – sillä sitä on kaikkialla. Veljeyspykälän negatiivisuus ja passiivisuus tulee täten näkyviin suhteessa maailmaan, jäsenten kesken se kyllä on aktiivinen ja positiivinen, niin, minun mielestäni niin aktiivinen kuin suinkin mahdollista. Lyhyesti sanoen: veljeys on saarnattava, ei sanoissa, vaan teoissa.

Viime artikkelissani viittasin myös siihen, että mikäli Teosofinen Seura vilpittömästi palvelee Seuran positiivisia tarkoituksia ja suorittaa sille uskottua työtä maailmassa, sikäli se vakavasti pyrkii toteuttamaan ensimmäistä pykälää omassa piirissään. Ei se pysähdy suvaitsevaisuuteen. On paljon kysymyksiä, jotka läheltä koskevat veljeysaatetta: ne kaikki huutavat ratkaisua. Siinä on taloudellinen kysymys, siinä kasvatuskysymys, siinä politiikka, siinä monenmoiset pulmat ja problemit. Jokaisen kysymyksen eteen Seura voi pysähtyä

miettimään, millä tavalla se olisi ratkaistava Seuran omassa piirissä. Sillon Seura ainakin toimii käytännöllisesti eikä haaveile pilventakaista veljeyttä eikä sitä suullaan saarnaa.

Tämä näkökanta on mielestäni niin tärkeä, että olen rohjennut tällä kertaa taas siitä puhua. Muuten huomasin äsken, että se on monelle muullekin jäsenelle yhtä selvä kuin kallis. Marraskuun 17 p:nä oli meillä sangen onnistunut looshien yhteinen juhla Helsingissä. Kun siinä puhuin veljeyden toteuttamisesta Teosofisessa Seurassa ja veljeysrahaston perustamisesta (kts. kirjoitustani marraskuun Tietäjässä), tuntui yleinen mielipide ehdottomasti olevan semmoisen rahaston puolella. Kun siis olot muuttuvat semmoisiksi, että mainitunlainen rahasto voidaan virallisesti perustaa, on varmana pidettävä, että se tulee perustetuksi. Siemen laskettiin siksi hyvään maahan, että se tulevaisuudessa kasvaa vihannaksi puuksi. Tämä oli erittäin iloinen kokemus minulle. „Olla suomalainen on sentään suuri onni!” Suomalaiset veljeni ja sisareni minua ymmärtävät. Kun neljätoista vuotta sitten ehdotin tämänsuuntaisia asioita Ruotsissa, en lainkaan saanut samaa ymmärtämystä osakseni. Syy oli arvatenkin itsessäni: en osannut oikealla tavalla esittää tarkotustani, mutta sittenkin . . .

*

„Ääni maaseudulta” kirjottaa marraskuun Tietäjässä siv 417 m. m. näin: „Jos luullaan, että salatieteellisillä joogaharjoituksilla päästään sellaisiksi „käyttövälineiksi” tai „kanaviksi”, joitten kautta veljeys uudella tavalla vuodatetaan ja jolla tavoin seuran jäsenet muodostavat veljeyden ytimen maailmassa, niin on jouduttu pettävien olettamuksien pohjalle. Joogia on jo ammoin ollut sekä kristityissä maissa että itämailla, mutta kuinka paljon siitä on tullut veljeyttä joukoille?”

Ylläolevien sanojen kirjottaja on huomaamattaan asettanut itsensä kovin korkean tietäjän paikalle: „jos luullaan, niin erehdytään, sillä minä tiedän, ettei joogasta ole mitään apua veljeyskysymyksessä . . .” Jooga on kuitenkin korkeammassa asteissaan aivan salainen itsekasvatus, ja mikäli olen kuullut, ovat korkeat joogit semmoiset kuin Jeesus ja Buddha osottautuneet verrattain veljellisiksi ihmisiksi. Jotain jooga siis käytännössä näkyy saaneen aikaan . . .

Ollaanko muuten selvillä siitä, mitä jooga on? Jooga on „yhtymistä Jumalaan”, ja jos kerran Jumalaan (eli „elämään”) uskotaan, en käsitä, mikä voisi olla käytännöllisempää kuin jooga. Sillä tottakai jokainen totuutta etsivä ihminen tahtoi tulla tietoiseksi siitä elämästä, josta hänkin tajuisena, s. o. iloitsevana ja kärsivänä olentona, on osa? Ja kuinka siitä voisi tietoiseksi tulla muuten kuin siihen yhtymällä? Kuinka voisi totuutta tietää muuten kuin siihen yhtymällä? Totuus on elämä, kaikki todellinen tieto on elämää. Emme ole mistään tajuisia, mikä ei ole meidän tajunnassamme. Muistokin edellyttää, että todellisuus ensin on tajuntaa koskettanut.

Ollaksemme selvillä joogan hyödyistä ja käytännöllisyydestä ei meidän kuitenkaan tarvitse kiinnittää katsettamme yksin sen lopulliseen tulokseen. Alkuvalmistuksiakin ajatellessamme huomaamme, mikä suunnaton merkitys joogalla on kaikessa elämässämme.

Otanpahan esimerkin.

Tuossa tulee luokseni mies ja valittaa, ettei mikään tahdo hänellä menestyä. „Köyhä sitä on ja köyhänä pysyy tässä kiroitussa yhteiskunnassa”, hän selittää. Tiedustelen tarkemmin hänen asioitaan ja huomaan pian, että hänen menestymättömyytensä syy on suurimmaksi osaksi hänessä itsessään.

„Te ette harjota joogaa kylliksi”, sanoin hänelle.

„Mitä – mitä en harjota?” kysyy vieraani ällistyen.

„Joogaa”, vastaan, katse vakavana.

„En ole semmoisesta kuullut. Mitä se on?”

„Nähkääs, jooga on taito keskittää huomionsa ja sen avulla voittaa vaikeuksia. Te olette hommissanne liian leväperäinen, liian välinpitämätön, ette ole koko sielullanne mukana työssänne. Kuinka saatatte otaksua, että menestys tulisi teille, kun ette sitä itse tahdo, kun ette työskentele sitä saavuttaaksenne?”

„Kyllä kai sitä menestyä tahtois, mutta mitä te oikein tarkoitate?”

„Menestys riippuu ihmisen omista ponnistuksista: tämä sääntö pitäisi paikkansa ainakin teidän suhteenne. Teidän ei tarvitsisi kirotta yhteiskuntaa, jos pitäisitte tarkan vaarin itsestänne. Teillä on mahdollisuuksia, mutta te ette niitä käytä. Jooga yksin voi teitä auttaa. Teidän on opittava keräämään ja keskittämään ajatuksianne. Kysykää ensin itseltänne: „mitä minä oikeastaan tahdon?” Kun sitten saatte vastauksenne valmiiksi, kun selvästi tiedätte, mitä tahdotte, rupeatte miettimään, millä keinoin tahdonne päämäärä on saavutettava. Kun keinot ovat selvät ja kaikki on tyystin harkittu ja ajateltu, ryhdytte tarmolla toimintaan. Kyllä työ tekijäänsä neuvoo. Ei tämä menettely ole niin pitkällistä kuin se näin esitettynä tuntuu olevan. Ihminen, joka ajatustensa keskittämisessä on taitava, hän tekee päätöksiään silmänräpäyksessä ja toimii niiden mukaan. Ja menestys seuraa hyvin tehtyä työtä niinkuin vaunun pyörät aisoissa kulkevaa hevosta. Etkö usko?”

Siinä esimerkki alkeellisen joogan käytännöllisestä hyödystä. Ja tosiaan on tunnustettava, että ilman joogaa ei olisi saatu aikaan mitään sivistystä. Kaikki keksinnöt, tieteet, taiteet – kaikki ne ovat joogan tulosta. Suuret nerot ovat aina suuria joogajeja. Jos tuntuu, että joidenkuiden työnteko käy kuin itsestään, on tämä vain karmaa eli kohtaloa, s. o. ennen hankittua taitoa: he ovat ahkerasti harjottaneet joogaa ennen ja osaavat sitä nyt paremmin kuin vasta-alkajat.

Tämmöisessä merkityksessä me teosofit käytämme sanaa jooga. Jos arv. „ääni maaseudulta” on esim. europalaisista käsikirjoista saanut toisen käsityksen joogasta semmoisena kuin sitä muka Indiassa harjotetaan, ei sitä ainakaan voi lukea teosofian syyksi. Se jooga, josta me teosofit puhumme, tunnetaan Intiassa nimeltä *raadsha Jooga* eli „kuninkaallinen tie yhtymiseen”. Sitä ei ole sekotettava fakiirien hathajoogaan, ei pilaripyhimysten eikä katumuksentekijäin itsekidutukseen. Että itämailla, vaikka siellä yleisesti tunnustetaan joogan merkitys, aineellinen kulttuuri on paljon alemmalla kuin länsimailla, ei ole luettava joogan viaksi, – jos se vika on, – vaan itämaalaisen temperamentin syyksi, joka on suunnattuna sisäänpäin, näkymättömiin ja henkisempiin maailmoihin enemmän kuin tähän aineelliseen harhaan. Itämaalainen käyttää joogaa saavuttaakseen henkisiä, länsimaalainen voittaakseen aineellisia arvoja.

Kun siis arv. „ääni maaseudulta” päättelee „sitä käsitystä, että voitaisiin päästä yleiseen veljeyteen jonkin salatieteellisen toiminnan avulla, liiaksi utopistiseksi tosioloihin perustamattomaksi” ja tällä „salatieteellisellä toiminnalla” arvatenkin tarkoittaa joogaa, uskallan olla hänen kanssaan aivan eri mieltä. Minun tekee päinvastoin mieleni väittää, että ilman joogaa ei ole ajattelemistakaan mitään yleistä veljeyttä.

*

Eräänä päivänä luin läpi kuusi Idän Tähdien kirjasta, nimittäin numerot 5-10. Nämä ovat kaikki kotimaisten tekijäin kirjottamia ja poimin niistä tähän pari kultajyvää.

N:o 7 sanoo: „Taloudellisella alalla meidän on luotava keskuuteemme ihanneyhteiskunta, jossa rakkaus vallitsee. Meidän on näytettävä oikea keino sosiaalisen problemin ratkaisemiseksi.”

Aivan kuin omasta suustani otetut nuo sanat! Sitä juuri olen aina ajatellut Teosofisesta Seurasta.

Ja vielä: „Tulevassa sivistyksessä kasvaa yleisen mielipiteen vaatimus jo niin korkealle, että se odottaa jokaiselta yhteiskunnan jäseneltä sääliä ja uhrautuvaisuutta; silloin ei kenenkään tarvitse pyytää itselleen oikeutta. Jumalan työase on rakkaus; siinä on vastaus Ingersollin kirjaan: Miksi ei Jumala tapa perkelettä.”

N:ssa 9: „Jokainen planeetta saa toisinaan nähdä luonaan taivaallisen lähettilään, mutta ei astronomit eikä kynäniekat voi laskea, mistä se tulee ja mihin se menee ja mikä on hänen aikansa. Muutamia vuosia sitten kävi maapalloamme tervehtimässä tällainen taivaallinen sanansaattaja. Se toi meille suuren sanoman, se sanoi meille: terve, sinä olet armoitettu maailman planeettojen seassa; sinä olet synnyttävä pojan, sillä uusi aika on sinulle alkava.”

Sangen originelli ja rohkea väite sanallisesti ymmärrettyä!

N:ssa 10: „Se kasvannainen (joka usein tekee tehottomaksi kaiken kasvatustyön) on rangaistuksen aate, kaikki rankaisutarkoituksessa käytetyt kurinpitotoimenpiteet, joilla muka lasta kasvatetaan. Niin outo on vielä uusi, rankaisun hylkäävä kasvatussuunta, että se näyttää laajoille piireille vielä aivan hulluudelta tai vain kauniilta teorialta, mahdottomalta toteuttaa. Ja kuitenkin juuri tuon ajatussuunnan käsittäminen ja soveltaminen kasvatukseen merkitsee huomattavaa siirtymistä uuteen inhimillisempään elämäntapaan ja vankimman perustuksen luomista uusille yhteiskuntamuodostuksille.”

Vielä: „Siksi kasvatustyö sisimmässään on enimmäkseen työtä kasvattajan oman itsensä kanssa.” Ja koko sivu 17.

Ja vielä: „Onhan aivan yleisesti tuttu jo tuo ajatus, että vankilat rangaistuslaitoksina rikollisille eivät vastaa enää meidän tajuntamme mukaan inhimillisyyden vaatimusta, on jo paljon pyrkimystä käytännössäkin niitä muuttamaan kasvatustilaksi. Jos paheisiin vajonneihin nähden sitä pidetään mahdollisena, kuinka ei voitaisi hallita ilman rangaistuksia maailman puhtainta ja herkintä ihmisainesta (nim. lapsia)!”

*

„Jumalauskon alkuperä” on nimeltään eräs tohtori Uno Holmbergin kirjottama 95-sivuinen broshyyri. (Kustantaja Otava ja hinta 2:25). Luin kirjasen melkoisella uteliaisuudella, koska itselläni on hieman käytännöllistä kokemusta jumalauskon alkuperästä. Kun olin loppuun päässyt, jäin ihmetellen tuijottamaan tyhjäan paikkaan avaruudessa. Mitä! Olinko nukkunut lukiessani, koska ei muistissani ollut mitään vastausta kysymykseen jumalauskon alkuperästä? Vai onko ajatukseni niin epätieteelliseksi kasvanut, etten enää ymmärrä lukea sisältä tieteellistä käsikirjaa? Täytyy alottaa uudestaan! Käänsin uudestaan auki ensimmäisen lehden ja siinä nyt näin, että tekijä todella vastasi kysymykseen. Hän vastasi siihen kirjansa ensimmäisessä lauseessa, joka kuului: „Jumalauskon uskonnonhistoriallinen alkuperä kätkeytyy alkukantaiseen sielu-uskoon, jota edustaa kaksi eri muotoa: usko *sielullisiin voimiin* ja *sieluihin*”. Kirjanen valaisee sitten tarkemmin tätä lausetta monilukuisilla tieteellisillä esimerkeillä. Tekijän kanta on nykyisten uskontieteilijäin jokseenkin yleisesti hyväksymä kanta: kaikki jumalauskko on johtunut siitä, että lapsi-ihmisellä on vastustamaton halu elollistaa luontoa ja persofinioida ympäristöään. Kaikki kappaleet, elottomat esineet yhtä hyvin kuin kasvit ja eläimet, ovat hänen silmissään sielullisia olentoja. Siitä vaistomaisesta käsityksestä ei sitten askel ole pitkä henkevämpään jumalauskoon, s. o. uskoon yhteen ainoaan korkeimpaan taivasjumalaan, joka on kaiken takana.

No niin, tällä tavalla siis toht. Holmbergkin ratkaisee kysymyksen jumalauskon alkuperästä. Ja nyt on huomattava, ettei se ratkaisu ole niin hullu kuin se ensi silmäyksellä näyttää olevan. Kehitys pienemmästä

suurempaan on epäilemättä näkyvissä kansojen jumalakäsitteissä, kun katselemme asioita eksoteerisesti. Mutta tämä ei estä, että kaikkina aikoina ja kaikkialla on ollut olemassa salainen viisaus, esoteerinen uskonto, joka aina on ollut yhtä puhdas, yhtä ylevä, yhtä syvä ja josta osallisiksi ovat tulleet ne, jotka todella ovat jumalan pyhyttä jannonneet ja totuuden tietoa etsineet.

Se mikä tuntuu hullunkuriselta tieteellisiä käsikirjoja lukiessa on niiden silmiinpistävä avuttomuus. Ainesta on yllin kyllin. „Faktoja” on enemmänkin tarpeeksi. Niiden järjestäminen ja luokittelu käy myös kutakuinkin päinsä. Mutta ymmärtää ja tietää, mitä noiden näennäisesti järjettömien tosiseikkojen takana piilee, sitä ei vielä osaa meidän tutkiva tietemme.

Toht. Holmbergin kirjanen on varsin ansiokas omalla tavallaan. En leikinlaskullani tahtonut sen arvoa vähentää. Minua se suuresti huvitti, sillä se sisälsi satoja esimerkkejä suomalaisen pakanauskonnan alalta, jotka esimerkit puhuvat selvää kieltä esi-isäimme tiedoista, vaikka ne jäivät lukituksi kirjaksi tieteilijöillemme.

Nykyisten tiedemiesten suuri ansio on siinä, että he keräilevät ja kokoilevat tosiseikkoja. Kyllä sitten tulevat ne, jotka tosiseikkoja oikealla tavalla osaavat selittää, jotka tietävät, että vanhat kansat eivät tyhmydessään elollistaneet ja sielullistaneet luontoa, vaan tekivät niin sen takia, että luonto *on* sielullinen ja elävä.

Tiedemiesten syy ei ole, että salatieteellinen kokemus käy toiseen suuntaan kuin heidän arvelunsa. Tiedemiehet tekevät parastaan. Salatieteilijät tulevat perässä, ja kyllä heidänkin tutkimuksiaan aikoinaan tunnustetaan.

*

„Jokamies” on nyt kerta toisensa perästä vetänyt täydet huoneet Suomen Kansallisteatterissa. (Sama kappale näytellään yhtäaikaan ruotsalaisessakin teatterissa). Tämä todistaa, että helsinkiläisen yleisön maku on suuressa määrin henkevoitunut viime aikoina, sillä tuskin semmoisista näytelmistä kuin „Peer Gynt” ja „Jokamies” kymmenen vuotta sitten olisi tullut kassakappaleita. Teatterien johtokunnat ovat myös osottaneet osaavansa oikealla vaistolla tulkita ajan enteitä.

„Jokamies” on keskiaikainen moraliteetti eli mysterionäytelmä „riikkaan miehen kuolemasta” katolisen elämänymmärryksen ja uskon valossa. Iloinen, huoleton ja kevytmielinen rikas mies on valmistanut ystävilleen juhla-aterian, ja keskellä juhlan humua tavoittelee häntä kuolema. Hän ei ole luonteeltaan kovasydäminen, mutta ajattelematon, ja sangen vähän hyvää hän on elämässään tehnyt. Kun nyt kuolema häntä lähestyy keskellä elämän iloja ja nautintoja, kauhistuu hän sanattomasti eikä mitenkään tahtoisi lähteä sille tielle, jolle ihmisen on astuttava ypö yksin. Rakastajatartaan hän pyytää mukaansa, ystäväänsä hän rukoilee, sukulaisiaan, mammonaa, mutta jokainen kieltäytyy. Vanha näytelmä kuvaa leveästi ja laajasti näitä rikkaan miehen omantunnon- ja sieluntuskia. Vasta kun ne ovat huippuunsa nousseet, tapahtuu muutos „jokamiehen” mielessä, heikot hyvät työt muistuttavat olemassaolostaan ja lupaavat seurata häntä hautaan. Kun vihdoin katolinen usko tulee avuksi, löytää „jokamies” rauhan sielulle ja nautittuaan viimeisen ehtoollisen hän hyvien töittensä seuraamana astuu hautaan.

Näytelmä ei sinään tarjoa paljonkaan ajatuksen aihetta nykyajan ihmiselle, olletikin teosofille, jolle kuolemanajatus on läheinen ja uskollinen ystävä, mutta semmoisena kuin se esim. Kansallisteatterissa esitettiin Sibeliuksen ihanan musiikin säestämänä se ehdottomasti vaikutti katsojiin ja kuulijoihin. Yleisö istui hiljaa ja hartaana kun kirkossa – ei poistuessaankaan sanaa puhunut, ei käsiään taputtanut, ei millään muulla tavalla osottanut kiitollisuuttaan ja ihastustaan kuin suurella, salaperäisellä äänettömyydellä. Mutta jokainen varmaan ajatteli sekä näytelmän aikana että sen loputtua: tämähän on kuin jumalanpalvelusta – lapsuudenajat muistuvat mieleen – nuo puhtaat, suloiset ajat.

Kunnia todella Kansallisteatterille ja kaikille, kaikille, jotka siinä työssä ovat olleet mukana.

*

Pyydän huomauttaa, että se hinta, Smk. 5:–, jolla *Kalevalan avain* tarjotaan Tietäjän tilaajille, on todella ystävyiden osotus. Kirjan kirjakauppahinta on Smk. 7:–, ja tämä alennushinta on Tietäjien tilaajille voimassa ainoastaan tammikuun 7 p:ään. Ennen tammikuun 7 p:ää on siis tilaus tehtävä käyttämällä viime kuussa lähetettyä sinistä postiosotusta. Tietysti asiamiehetkin voivat saada Kalevalan avaimen viiden markan nettohinnalla Tietäjän yhteydessä ennen tammikuun 7 p:ää.

Tietäjän tilaukset olisi hyvä tehdä ajoissa senkin takia, ettei silloin keskeytystä tapahdu lähettämisessä, sillä ymmärrettävistä syistä en voi jakaa Tietäjän tammikuun numeroa ilman muuta entisille tilaajille.

Salaista oppia v:lle 1917 (toisen osan kolmatta nidettä) voidaan myös tilalta Tietäjän yhteydessä á Smk. 5:– yksin á Smk. 6:–. (Kirjakauppahinta Smk. 7:–). Ilmestyttyään se lähetetään etuannilla niille vanhoille tilaajille, jotka sitä eivät siihen mennessä ole maksaneet.

*

Kiitän taas sydämellisesti Tietäjän ystäviä ja lukijoita kuluneesta vuodesta ja toivotan kaikille rauhallista joulua ja onnellista uutta vuotta!

Samalla toivon, että mieslukuisasti kohtaamme toisiamme jälleen tammikuussa!

Pekka Ervast

Toimittajalta

Tietäjä 1917-1920

Ruusu-Risti 1921-1924

II

TIETÄJÄ 1917

Toimittajalta

Tammikuu, s. 2-9

Vanha vuosi on kuollut, uusi vuosi on syntynyt. Kuolleen me tunnemme, sen surut ja ilot ovat menneet, mutta vastasyntynyt seisoo kynnyksellä hunnutettuna, salaperäisenä, emmekä tiedä, mitä lahjoja se meille tuo. Onko se oleva elämämme onnellisin vuosi? Vaiko sen vaikein ja raskain? Vai onko se kuluva väritönnä?

Yleisesti katsoen ei yksikään vuosi nykyaikana ole väritön. Suuret maailmantapahtumat värittävät vuosia liiankin räikeiksi. Ihmisten katse onkin arasti suunnattuna tulevaisuuteen – näkyisikö ehkä taivaanrannalla nousevan rauhanpäivän hopeinen valkeus.

Mutta yksityisinä ihmisinä meillä on omat kohtalomme – ketä suuret ilot odottavat, ketä suuret surut – ja sentähden toivotamme toisillemme hyvää ja onnellista uutta vuotta.

Onpa minunkin sydämelläni nyt uuden vuoden toivotus. Se näkyy niistä viisaista lausunnoista, jotka ovat painetut „ystävät“ otsakkeen alle. Toivoisin todella, että me – ainakin me teosofit, T. S:n jäsenet, Tietäjän lukijat, tilaajat ja avustajat – muodostaisimme ystäväpiirin, jotka yhdessä, kuten Carlyle sanoo, voisimme saada aikaan tuhat kertaa enemmän hyvää kuin kaikki yhteensä yksitellen. Kuvittelen todella mahdolliseksi, että voisimme olla toistemme ystäviä. Aristoteles tosin sanoo: „Ystäviä? Ei ole mitään ystäviä!“, mutta ehkä hän silloin, kuten J. Roux sanoo, on ajatellut enemmän „saamista“ kuin „antamista“. Ystävyys sangen kauniissa merkityksessä on mielestäni mahdollinen ihmisten kesken, jotka harrastavat yhteistä epätsekästä asiaa, samalla kun jokainen huolehtii omista persoonallisista asioistaan. (Huomautan ohimennen, etten puhu taloudellisista kysymyksistä; niistä olen ennen lausunut mielipiteeni.)

Toivotan siis kaikille teosofian harrastajille vuoden 1917 alkaessa: tulkaamme toistemme ystäviksi, osottautukaamme siksi, olkaamme sitä!

*

Tietäjän tilaajamäärä oli viime vuoden toisella puoliskolla 1770 (joulukuun numeroa levisi 1933 kpl). Koska Tietäjällä v. 1915 oli 1549 tilaajaa, oli siis viime vuoden kasvu 221 tilaajaa, joka aikakauskirjamme historiassa lienee rekordi. Minkähän luvun saamme merkitä muistiin tämän vuoden lopulla?

Tänä vuonna jatkuu vielä muutamia kuukausia Elsa Barkerin „Elävän vainajan kirjeitä“, mutta uusi jatkokirjotuksemme, joka keväällä alkaa, „Ilmestyskirja selitettynä“, tulee varmaan herättämään lukijoissamme suurta mielenkiintoa.

*

Eräs Tietäjän lukija, joka nimittää itseään „kristityksi“, on lähettänyt toimitukselle pari kysymystä vastattavaksi. Niistä ensimmäinen kuuluu:

„Teosofisen Seuran tarkoitus määritellään sen sääntöjen 2 §:ssä, jossa sanotaan sen olevan (seuraa kolme tunnettua ohjelmapykälää).

Tämän mukaan voisi siis Teosofiseen Seuraan kuulua kuka tahansa, koskapa harva ihminen lienee, joka ei tahtoisi harrastaa edellä siteerattuja asioita. Mutta kun lukee Tietäjää ja Teosofisen Seuran kustannustuotteita, niin jo ensi silmäyksellä saa kristitty todellisen kammon niihin. Niissä nimittäin puhutaan kohta ja miltei jokapaikassa jälleensyntymisestä aivan kuin todistettuna ja luonnollisena asiana, vaikkei missään kohti ole pystytty edes todennäköisillä syillä sitä todistamaan. Samoin ilmenee niissä erityinen Buddhan opin umpimähkäinen ihailu. Käytännössä on teosofia samaa kuin buddhalaisuus, ja luulempa, että naurettaisiin, jos sanoisi olevansa teosofi eikä uskovansa jälleensyntymistä. Eikö siis näin ollen olisi joko pantava Seuran sääntöihin selvä määräys, että Teosofisen Seuran jäsenen tulee kannattaa Buddhan oppia ja uskoa jälleensyntymiseen, tahi sitten jätettävä Tietäjässä ja seuran kirjallisuudessa tuo jankutus jälleensyntymisestä ja Buddhan opin erikoisesta ihailusta kokonaan pois? Sillä eihän ole sääntöjen edellyttämää puolueetonta tutkimista sellainen, että yksi uskonto asetetaan toisen edelle ja jälleensyntyminen, jota ei nimeksikään ole pystytty todistamaan, umpimähkäisesti selitetään todeksi asiaksi.“

Teosofiseen Seuraan voi todella kuulua kuka tahansa, joka hyväksyy Seuran tarkoituksen ja tahtoo toteuttaa yleisen veljeyden ensimmäistä vaatimusta: yleistä suvaitsevaisuutta. Mutta yleinen suvaitsevaisuus on vaikea asia sille, joka ei ole ennakkoluuloton totuudenetsijä. Sentähden on myös Seuran mottona: totuus on korkein uskonto. Jos joku epäjumalamme – kutsukaamme häntä vaikkapa Kristukseksi tai Buddhaksi – on meille rakkaampi kuin totuus, silloin emme vielä kykene siihen älylliseen suvaitsevaisuuteen, jonka pohjana on rakkaus totuuteen.

„Kristitty“ sanoo, että häntä „ensi silmäyksellä kammottaa“ tuo teosofisessa kirjallisuudessa alati uudistuva „jankutus“ jälleensyntymisestä. Mutta minun tekisi mieleni kysyä: miksi? Senkötähden, että buddhanopissa puhutaan jälleensyntymisestä? Arvatenkin sentähden. „Kristityn“ mielestä jälleensyntymisoppi on „buddhalainen“ ja siinä hyvä: se jo leimaa koko opin vastenmieliseksi.

Eikö „kristitty“ siis ole huomannut, että teosofisessa kirjallisuudessa ei esitetä jälleensyntymistä buddhalaisena oppina, ei puolusteta sitä, sentähden että se on buddhalainen? Eikö „kristitty“ ole huomannut, että teosofia puhuu jälleensyntymisestä ja puolustaa sitä, sentähden että jälleensyntyminen – teosofian mukaan – on tosiasia luonnossa? Mitä jumalallisella viisaudella on tekemistä buddhanopin enemmän kuin kristinopinkaan kanssa? Jumalallinen viisaus on tutkinut luontoa ja elämää, se on tehnyt havaintojaan asian todellisesta kulusta, – mitä sitä liikuttaa, enemmän kuin muutakaan tiedettä, uskotaanko sen tutkimuksiin vaiko ei? Se lepää luonnon ja totuuden helmassa ja odottaa aikaansa.

Mutta „kristitty“ ehkä myöntääkin, että teosofian kannalta jälleensyntyminen on luonnon tosiasia, koska hän on pahoillaan siitä, että teosofinen kirjallisuus ei todista jälleensyntymisopin totuutta, ei „nimeksikään“.

Minun silmissäni taas teosofinen kirjallisuus todistaa jälleensyntymisen todeksi niin hyvin kuin sitä saattaa tehdä nykyhetkellä. Mitenkä yleensä totuutta voi todistaa? Mitenkä todistamme pimeässä kellarissa istuvalle, että päivä on ulkona? Avaamalla luukun tai oven ja huutamalla: tule tänne ja katso! Samalla tavalla jälleensyntymisen lopullinen yksilökohtainen todistus on siinä, että ihmisessä itsessään herää muisto hänen omasta menneisyydestään. Kun se muisto herää, silloin ihminen näkee. Mutta ennen sen päivän nousua – paljon ennen – ihminen voi tulla järjessään vakuutetuksi siitä, että jälleensyntyminen on luonnon välttämättömyys. Puhumattakaan positiivisista perusteista, joita teosofinen kirjallisuus esittää, hän heti sanoo itselleen näin:

Mitä me oikeastaan tiedämme ja voimme todistaa? Voimmeko todistaa, että elämme vain tämän yhden kerran? Voimmeko todistaa, että elämämme alkaa syntymästä ja loppuu kuolemaan? Tai voimmeko todistaa, että kuoleman jälkeen odottaa meitä joko iankaikkinen autuus tai iankaikkinen kadotus?

Jos tähän väitetään, että kaiken todennäköisyyden mukaan meillä ei ole muuta kuin tämä yksi maallinen elämämme, vastaamme taas, että mikään todistus ei ole niin pettävä kuin todennäköisyyden. Aurinkokin kiertää näennäisesti maapalloa ja hukkuu illalla avaruuden mereen, mutta mene ja väitä astronomille, että niin todellisuudessa tapahtuu! Kristillinen kirkko uskoi niin keskiajalla ja opetti sitä autuudenoppina, mutta on myöhemmin ollut pakotettu notkistamaan polvensa tieteen paljastaman totuuden edessä. Varokoon nyt jokainen kristitty, ettei hänen kiihkoisa uskonsa yhteen ainoaan maalliseen elämään muodostu samanlaiseksi kompastuskiveksi, johon hänen autuudenuskonsa kerran pirstautuu!

Ja minkätähden taas ikuinen kadotus olisi puolueettomalle ajatukselle mieluisampi käsite kuin ikuinen kehitys? Minun mielestäni ikuinen piina on mahdoton käsittää järjelle, puhumattakaan siitä, että siihen ajatukseen sisältyy julmuus niin pirullinen, että uskon koko ajatuksen jonkun sairaan ihmisen keksimäksi mielummin kuin rakkautta uhkuvan Jumalan. Niinkuin se muuten onkin.

Jos taas emme usko kadotukseen, täytyy meidän uskoa kehitykseen, jota ilman „iankaikkinen elämäkin“ olisi sängen tyhjä ja sisällötön. Mutta jos uskomme kehitykseen, miksi emme silloin uskoisi jälleensyntymiseen? Minkätähden olisi vastenmielisempää tai hullumpaa uskoa uuteen ruumistumiseen kuin vain haudantakaiseen kehitykseen? Sanoihan Jeesuskin, että Johannes kastaja oli se Elias, jonka tuleman piti.

Mitä taas kysymykseen buddhanuskon ihailusta tulee, en osaa siihen mitään vastata. Minä en ole sitä ihailua teosofisessa kirjallisuudessa tavannut. Itse ihailen kaikkia viisaita ja tietäjiä, Buddhaa niinkuin Kristusta, ja jos sydämeni heikkoudessa rakastaisin jotakuta vapahtajaa enemmän kuin toisia, olisi se juuri Kristusta. Missä minä olen Buddhasta kirjottanut? „Suuret uskonnot“ kirjassani ja ohimennen joissain toisissa. Mutta Jeesuksesta olen julkaissut eri teoksen ja rakkauteni häntä kohtaan pilkistää kyllä muuallakin näkyviin. Vaan mitä minä itsestäni puhun? Toisetkin teosofiset kirjailijat puhuvat yleensä enemmän kristinuskosta kuin muista uskonnoista. (Kts. esim. Mrs. Besantin „Kristinuskon salainen puoli“, V. H. V:n kirjoja j. n. e.)

*

„Kristityn“ toinen kysymys kuuluu näin:

„Tietäjän lokakuun vihossa kertoo naimisissa oleva mies ja usean lapsen isä taloudenhoitajattarensa kuolleen, jonka kanssa sanoo hänellä olevan 3 lasta. Tämän taloudenhoitajattarensa sanoo hän uskovansa

tapaavansa vielä „uudessa ruumistumisessa“. Kun minä ja varmaan moni muu ei ole voinut ymmärtää, mikä on ollut sanotun kirjoituksen tarkoitus, niin sallittaneeko kysyä: onko sanottu kirjoitus julkaistu siinä tarkoituksessa, että n. s. vapaa rakkaus on hyväksyttävää perheellisellekin miehelle ja oikein sanomalehteen painettavan arvoista, esimerkiksi ja opetuksiksi toisillekin teosofeille? Sivistysmaiden rikoslait säätävät sellaisesta rangaistusta – Indian rikoslakia en tunne, – mutta uskon, että Buddhakin kääntäisi kylkeään haudassaan, jos tietäisi, mitä kaikkea hänen oppinsa nimessä saatetaan harjottaa. Perhekäsité on yhteiskuntarakennuksen vankin pohja, ja onneksi meillä jalkavaimojärjestelmä ei ole saanut julkista kannatusta muussa kuin teosofisessa sanomalehdessä. *Kristitty.*“

Tässä kysymyksessä en toimittajana voi muuta kuin kohteliaimmin pyytää anteeksi, että Tietäjä on loukannut „kristityn“ pyhimpiä tunteita. „Julkiseen sanomalehteen“ pujahtaa tietysti silloin tällöin semmoista, joka loukkaa toisen tai toisen lukijan tunteita. „Aate“ on Tietäjän vanha avustaja ja hän ansaitsee kaikkea kunnioitusta ja kiitollisuutta Tietäjän puolelta. Kun surun häntä kohdatessa häntä lohdutti kertoa siitä toisille, olisiko Tietäjän pitänyt sulkea häneltä palstojaan?

Muuten en parhaimmallakaan tahdollani osaa asettua samalle kannalle kuin „kristitty“. Hänen näkökannastaan tuoksahtaa vastaan sitä tuomitsevaisuutta ja suvaitsemattomuutta, josta Kristus meitä varotti. Mutta Tietäjän tarkoituksena ei ole katsella ihmisiä yhteiskunnan jäseninä, vaan ihmisinä. Ei totuus ole tullut lohduttamaan ja valaisemaan meitä pappeina, tuomareina, opettajina, kauppiaina, virkamiehinä, vaan ihmisinä. Ihmisinä meillä on todelliset tuskamme ja murheemme ja ihmisinä me kaipaamme lohdutusta ja ohjausta. Minkätähden me siis tuomitsemalla ja arvostelemalla toisiamme lisäisimme toistemme taakkaa? Siinäkö veljesrakkaus ilmenee? Kyllä meidän todella pitäisi olla itse „ilman syntiä“, että meillä olisi näennäistäkään oikeutta heittää ensimmäinen kivi!

Ja kuinka vanhurskaita me saatamme olla arvosteluissamme! Voisi todella luulla, että kristikuntamme on mallikelpoinen siveellisesti, että sen lait ovat viisaita ja vanhurskaita ja että niitä pelolla ja kunnioituksella noudatetaan. Voisi niin luulla, ellei tietäisi ja näkisi, kuinka päinvastainen on todellisuus. Kyllä minun kokemukseni on, että ne ihmiset, joille toiset sormea näyttävät, jotka maineensa puolesta ovat suhteessa tai toisessa „epäsiveellisiä“, useinkin ovat pohjaltaan ja todellisuudessa monta vertaa puhdassydämisempiä ja siveellisempiä kuin heidän tuomarinsa ja panettelijansa.

Näitä sanojani ei nyt arv. „kristityn“ enemmän kuin kenenkään muunkaan pidä käsittää niin, että muka puolustan „epäsiveellisyyttä“ tai „jalkavaimojärjestelmää“, käyttäkseni „kristityn“ sanaa. En puolusta mitään teoriaa, puolustan vain ihmisiä. Omia haaveitani rakkaudesta ja avioliitosta olen kyllä silloin tällöin esittänyt, ja että ne haaveet siveellisissä vaatimuksissaan tähtäävät korkealle, lienee lukijoilleni tuttua. Mutta haaveet ovat haaveita ja ihmiset ihmisiä. On hyvä haaveilla, mutta hyvä ei ole ummistaa silmiään elävälle todellisuudelle. Se joka vain pilviä tähyttää, ei osaa rakastaa ihmisiä maan päällä. Mutta meidän sydämemme on oleva hellä ihmisille heidän heikkouksissaan (meidän heikkouksissamme) – silloin ihannekin kuvastuu elävämpänä kyyneltyneelle katseellemme.

*

Eino Leino on Sunnuntain ensi numerossa tänä vuonna kirjottanut pitkän johtavan artikkelin Kalevala-kirjani johdosta. Hän muistuttaa mieleen, miltä eri kannoilta kansalliskirjaamme Kalevalaa on käsitetty ja valaistu, ja ennustaa uuden ajan olevan käsillä, ajan, jolloin ruvetaan ymmärtämään Kalevalaa paljon syvällisemmältä kannalta kuin ennen. „Oireina siihen pitäisin“, hän sanoo, „esim. paraikaa syntymässä olevaa Kalevala-seuraa, jonka tarkoitus on yhdistää kaikki kalevalaisen hengen läpitunkemat tiedemiehet ja taiteilijat saman katon alle. Samoin sitä, että Kalevalaa kautta maan on opittu yhä enemmän rakastamaan meidän ainoana todellisena kansalliskirjanamme, että sen ilmestymisen vuosipäivää on ruvettu yhä yleisemmin viettämään meidän ainoana todellisena kansallispäivänämme, että Elias Lönnrotin ylevä

hahmo on kohonnut yhä korkeammalle Suomen kansan tietoisuudessa ja että suomenkielen ja suomalaisen kirjallisuuden kehitys voidaan ilman hänen elämäntyötään aina vähemmän ajatella. Uskon, että maamme seisoo uuden kansallisen herätyksen kynnyksellä ja että tuo herätys on oleva sisimmältä hengeltään kalevalainen.“

Niitä lukijoitani, jotka mahdollisesti eivät ole nähneet Sunnuntaita, huvittanee kuulla, että Eino Leinon arvostelu on kauttaaltaan myötätuntoinen. Hän lausuu m. m.: „Ainakin olen omasta puolestani lukenut tämän 488 sivun laajuisen kirjan mitä suurimmalla mielenkiinnolla, yhtyen täydellisesti sen pääasialliseen, Kalevalaa mystilliseltä kannalta käsittävään sisältöön. Yksityisseikoistahan voi olla eri mieltä, mutta jo itse kirjan henki ja tarkoituserä ovat sympaattiset, uskoisin, jokaiselle suomalaiselle, ennen muita jokaiselle suomalaiselle kirjailijalle, taiteilijalle ja yleensä sisäistä näkemystä omaavalle kansallisuutemme harrastajalle.“

Yksityisesti olen myös saanut – sekä suullisesti että kirjallisesti – monta sydämellistä kiitoslausetta „Kalevalan avaimen“ johdosta; joista kaikista täten ilmituon iloni.

Kirjan menekki on tähän saakka ollut erinomainen, ja toivon että se yhä jatkuu ja vain lisääntyy.

*

Täksi jouluksi ilmestyneistä kirjoista tahdon erikoisesti mainita kaksi, joiden lukeminen tuotti minulle nautintoa: Eino Leinon *Helkavirsiä II* ja S. Vettenhovi-Aspan *Lördagsqvällar*, edellinen sentähden että ensiluokkaiseen runolliseen kieleen pukeutuu todellinen sisäinen näkemys, jälkimäinen sentähden että siinä esiintyvät kansalliset suurmiehemme, Lönnrot, Runeberg, Snellman, Topelius y. m. nuorina tohtoreina, maistereina ja ylioppilaina. („Lördagsqvällar“ on näytelmä, joka pian ilmestyy suomeksi.)

Suurella jännityksellä luin myös vanhan ystäväni Johan Kock vainajan kirjaseen *Avoim kirje Arvid Järnefeltille*, jonka äsken on julkaissut „Vapaa Ajatus“. Vaikka kirjan aihe oli minulle tuntematon, koska en aikoinani seurannut Kockin ja Järnefeltin välisen ystävyuden surullista katkaisua, ja vaikka niinmuodoin Kockin broshyyri ei saanut minua vakuutetuksi Järnefeltin perinpohjaisesta syyllisyydestä, vaikutti kuitenkin minuun „Avoimen kirjeen“ perussävel niin haikean surulliselta, että annan sille arvoa suorastaan kirjallisena tuotteena. Kockilla oli niin omaperäinen tyyli, että on vahinko, ettei hän enempää kirjottanut elässään. „Avoim kirje“ on aivan kuin ylistyslaulu ystävyydelle purevan ivan muodossa, ja siltä kannalta se on sekä opettavainen yleensä että tekijänsä miehekkään lapsellista persoonallisuutta erikoisesti valaiseva.

Huomattava kirjallinen uutuuus on myös Tuovi Tenetin kertomus *Anita Boije*. Tekijän mystilliskristillinen maailmankatsomus on ytimeltään teosofinen ja kirjan lukuisat syvälliset ajatukset, esim. kuolemasta ja ikuisesta elämästä, ovat teosofisesti väritettyjä.

Teosofisen Kirjakaupan ja Kustannusliikkeen kustannuksella ilmestyy piakkoin uusia teoksia:

Kun aurinko kiertää pohjoiseenpäin, kirj. Mabel Collins.

Jeesus, kirj. Edouard Schuré.

Kansallisuus ja kieli, kirj. Veikko Palomaa.

Kebityksen laki, kirj. Väinö Valvanne.

Juhani Kodin kustannuksella ilmestyy niinkään kohdakkoin pieni nuoruudenkertomukseni *Sydänsuru*, myöhemmin Kodin oma uusi kirjanen *Unsi seurustelutapa nuorille*.

Viime vuoden loppupuolella siirtyi manan majoille kaksi huomattavaa psyykkisen ja okkultisen tutkimuksen veteraania: majuri *Oscar Busch* Ruotsissa ja tohtori *Papus* Ranskassa. Oscar Buschin nimi on suomalaisellekin yleisölle tuttu, sillä häneltä on suomeksi kolme kirjaa: „Suuret ihmeet“, „Mistä ja mihin?“ sekä „Himojen tulet“. Hän oli kotimaassaan suuressa arvossa pidetty ja suurta luottamusta nauttiva kansalainen, Saltsjöbadenin rautatieyhtiön monivuotinen tirehtööri, kuningas Oscar II:sen vainajan personallinen ystävä j. n. e. Minäkin tunsin häntä jonkun 15 vuotta ja olen viettänyt monta mielenkiintoista hetkeä herttaisen vanhan gentlemannin seurassa. Opettavaista oli kuunnella hänen kertovan lukemattomista spiritistisistä kokeiluistaan ja istunnoista, joissa hän oli ollut läsnä. Busch itse kehittyi selväkuuloiseksi mediumiksi loppuikänsä, ja hänen monet kertomuksensa kuolemantakaisista oloista, jälleensyntyemisistä y. m. ovat kaikki syntyneet tuon psyykkisen kyvyn nojalla: hän kuuli „henkien kuiskeen“ ja kertomukset kirjoitettiin äänettömän sanelun mukaan.

Papus, jonka oikea nimi oli Gérard Encausse, oli taas suomalaiselle yleisölle tuntematon, mutta sitä kuuluisampi Ranskassa ja yleensä teosofis-okkultisessa maailmassa. Hän oli todellinen tietäjävanhus, maagikko, kabbalisti, okkultisti. Hän oli ammatiltaan lääkäri, mutta aikaa hän löysi kirjoittaakseen suuren joukon paksuja nidoksia salatieteestä. Hänen teoksensa osottivat tavatonta oppineisuutta, aineeseensa perehtyneisyyttä ja gallialaista selväjärkisyttä. Mainitsen niistä etevimmät: *Traité méthodique* ja *Traité élémentaire de Science Occulte*, *Traité élémentaire de magie pratique* sekä *Le Tarot des Bohémiens*. Ne tekivät hänen nimensä kuuluisaksi ja kokosivat hänen ympärilleen joukon innokkaita oppilaita. Hänellä oli oma okkultinen koulunsa ja hänen auktoriteettinsa okkultisissa kysymyksissä oli Parisissa epäämätön. Hänen kirjojensa kautta tutustuin nuoruudessani niin sanottuun länsimaalaiseen salatieteeseen.

Rauha olkoon näiden molempain työntekijäin kanssa!

Helmikuu, s. 98-99

Luin äsken erään Jack Londonin teoksen. Tämä kuuluisa amerikkalainen kirjailija, joka hiljattain muutti manan majoille, oli minulle uutuus ja yllätys; hävettää melkein, etten ole ennen häneen tutustunut. Vuosia sitten näin jossain mainittavan, että Jack London oli sanonut romaaninsa „Ennen Aatamia“ syntyneen unielämässä kuvastuneiden muistojen johdosta, ja hänen kuolemansa johdosta kertoi eräs amerikkalainen lehti, että kuuluisa kirjailija viime vuosina oli syventynyt salatieteellisiin tutkimuksiin ja ollut niistä erittäin huvitettu. Mutta vasta näinä päivinä, kuten sanottu, olen itse lukenut yhden hänen kertomuksistaan ruotsiksi *Tvångströjan* („Pakkopaita“, en tiedä onko sitä suomeksi), ja siinä hän selvästi osottaa uskovansa jälleensyntyemisen elämän laiksi ja aito teosofisella tavalla ymmärtävänsä monta mysteriota. Kirja lienee hänen viimeisimpiään, koska se ruotsiksi ilmestyi vasta viime vuonna, ja on arvattavasti ikäänkuin kirjailijan testamentti ja uskontunnustus.

Se kertoo oloista eräässä Kalifornian vankilassa ja on voimakas vastalause kaikkea sitä järjetöntä kidutusta vastaan, jota kaikesta huolimatta harjoitetaan nykyajan vankiloissa. Kirjan „sankari“ professori Darrell Standing on miesmurhasta tuomittu elinkautiseen vankeuteen ja joutuu vankilassa erään kunnottoman toverin valheellisen ilmiannon vuoksi väärän epäluulon alaiseksi. Pakottaakseen syytettyä tunnustamaan heitättää vankilan tirehtööri hänet vuosikausiksi pimeään yksinäiseen koppiin ja kiduttaa häntä siellä tuostakin n. k. pakkopaidalla, jota moni ihminen ei tuntiakaan kestä. Mutta mahdotonta on kukistaa professori Standingin mielenlujuutta ja tahdonvoimaa. Hänellä ei ole mitään tunnustettavana,

halveksien kiduttajiaan hän kärsii kaikki tuskat hymysuin ja oltuaan kymmenen vuorokautta yhtämittaa pakkopaidassa jättävät he hänet hengeltään yhtä lannistumattomana, mieleltään melkein virkistyneenä.

Hänen kestävyydellään on näet salaisuutensa. Eräältä toisessa kopissa makaavalta onnettomuustoveriltaan hän oppi merkillisen taidon: taidon kuolla elävänä ja herätä jälleen kuolleista, toisin sanoen taidon irtaantua ruumistaan ja sieluna liittää avaruuksien maailmassa. Kun hänen ruumiinsa puserretaan pakkopaitaan, lähtee professori Standing itse vapaana pois ja syventyy muistoihin menneistä elämistään, eläen uudestaan entisiä ruumistuksiaan. Kirja kertoo monesta jälleensyntyemisestä ja Jack London on taitava kertoja. Esitys ruumiista poistumisesta osottaa myös, että tekijä itse on tehnyt okkultisia kokeiluja ja oppinut niistä.

Laajemmin käsitettynä „pakkopaita“ onkin itse maallinen elämä, tyrmä, johon ihmissielu tuon tuostakin heitetään ja jossa hänen tulee oppia kärsimyksen, kärsivällisyyden ja itsensä voittamisen ankara läksy. Sitä myöten, kuin ihminen oppii tätä läksyä, sitä myöten kärsimyskin muuttaa muotoaan ja paljastaa salaisia onnen aarteitaan.

Ei yksikään ajatteleva ihminen lue tätä Londonin kirjaa ilman henkistä nautintoa ja tyydytystä. Se on paksu nidos, helposti ja nopeaan luettu.

*

Elämme todella „käytännöllisyyden“ ajassa; pragmatinen menettelytapa filosofiassakin on muodissa. Yliopiston rehtorikin puhui avajaispuheessaan tieteellisen työn ja tutkimuksen yhteiskunnallisesta hyödyllisyydestä, leimaten totuuden etsintää totuuden itsensä takia tyhjäksi vanhanaikaisuudeksi. Ilokseni näen, että – arvatenkin nuori – kirjottaja ruotsalaisessa ylioppilaslehdessä (*Studentbladet*) rehtorin puheen vastapainoksi huomauttaa siitä, että kaikki mitä suurta historian aikana on keksitty ja löydetty se on aina ollut tuloksena totuuden etsimisestä, jonka päämäärä on ollut totuus itse. „Kun barbaari miekka paljastettuna hyökkäsi Arkimedeen kimppuun, huusi tämä vain: älä sotke ympyröitäni!“ Onko selvempää todistusta siitä, että tieto on joillekuille henkeä kalliimpi? . . . Olen monta kertaa ajatellut, mitähän neuvoja hyödyllisyysapostolit olisivat antaneet Isaac Newtonille muodostaakseen hänen elämänsä mahdollisimman hyödylliseksi yhteiskunnalle. Monet olisivat varmaankin neuvoneet häntä noukkimaan matoja puutarhastaan estääkseen omenia enneaikaisesti putoamasta maahan . . .“ (n:o 1, siv. 1).

Olen yhtä mieltä „Aatteen“ kanssa siitä, että kyllä filosofikin, jonka on vaikea „tulla toimeen“ taloudellisesti, on yhtä „käytännöllinen“ ihminen kuin etevin „käytännön mies“ – ja jos sanon ajatukseni suoraan, lisäksi, että ihminen, joka kaikessa toiminnassaan noudattaa korkeinta ja arinta oikeuden tuntoa, vieläpä omaa etuaan katsomatonta inhimillisyyttä, on monin verroin „käytännöllisempi“ ihminen kuin se, jonka ainoana silmämääränä on hyvä toimeentulo.

*

Teosofisen Kustannusliikkeen toimesta on ilmestynyt: *Teosofian alkeet nuorille*, kirj. O. J. H:der, hinta 75 p. Esitys on helppotajuinen ja sujuva ja toivon kirjaselle laajaa lukijakuntaa.

Maaliskuu, s. 102-105

Myötätuntoinen arvostelu joulukuun Tietäjässä pienestä kirjastani „Teosofia hengen uskontona“ loppuu seuraavaan lauseeseen: „Vallan erehdyttävää on, että se on saanut sijansa „Kristinuskoa“ sarjassa, sillä historiallisesta kristinuskosta siinä ei puhuta – niin mitään.“

Koska on luultavaa, että toisetkin lukijat ajattelevat samalla tavalla kuin kirjan arvostelija, tunnen halua selittää, miksi sijoitin tuon pienen kirjani „kristinuskoa“ sarjaan.

Olen ennen tässä aikakauskirjassa kertonut siitä henkisestä herämyksestä, jonka sain kokea kahdenkymmenen vuoden ikäisenä (kts. Tietäjä, huhtikuu 1915). Löysin silloin mielestäni Jumalan, sen taivaallisen isän, josta Jeesus puhuu. Teosofiaa olin tutkinut kohta kolme vuotta, mutta henkinen uudestasytymiseni tapahtui niin sanoakseni kristinuskon merkissä. Leo Tolstoi, joka oli henkisenä oppaanani, vei minut evankeliumein Kristuksen yhteyteen. Se kuva todellisesta kristinuskosta, jonka silloin sain, ei ole häipynyt mielestäni. Se oli kaukana siitä, mitä uskovaiset yleensä kristinoppina pitivät. Se ei tiennyt mitään sijaissovituksista, kuolemanpelosta, helvetistä tai jumalan armosta. Se ei ollenkaan vaivannut päätään sillä, oliko Jeesus jumala vai ihminen. Se oli vain tietoa, sisäistä henkistä ja yliaistillista tietoa isästä jumalasta, joka rakasti. Ja se oli kristinuskoa sentähden, että Jeesus Kristus joka sanallaan ja teollaan todisti samasta elävästä jumalallisesta isästä; hänellä oli täydellisenä se tieto, jonka ensimmäinen salaisuus oli minulle paljastunut; hän oli siis kokenut ystävä, johon saatoin rajattomasti luottaa.

Mikä oli luonnollisempaa kuin että yritin pukea ajatuksiksi ja sanoiksi sitä sisäistä näkemystä, mikä minulla oli? Niin syntyi julkaisematon ruotsinkielinen kirjoitus, joka sisälsi saman kriittillisen analyysin teosofiasta, mikä nyt esiintyy äsken ilmestyneen pikku kirjani kuudessa ensimmäisessä luvussa. Jatko jäi sillä kertaa kirjottamatta ja saikin odottaa kaksikymmentä vuotta, ennenkuin se paperille pantiin. Se pyöri kyllä mielessä, mutta tuntui aina siltä, ettei kukaan sitä ymmärtäisi. Vasta viime kesänä, kun käsiini sattui eräs ruotsalainen kirja „Sann och falsk religiositet“, kirjottanut Richard Hejll, jota kirjaa Hufvudstadsbladet leimasi jokseenkin käsittämättömäksi järjettömyydeksi, innostuin ja päätin koetteeksi kirjottaa ja julkaista noita vanhoja mietteitäni ja kokemuksiäni, koska mielestäni niiden järjettömyys kävi samaan suuntaan kuin yllämainitun ruotsalaisen ajattelijan.

Vaikka niissä esiintyvä näkökanta ei näennäisesti ole missään tekemisissä kristinuskon kanssa, kuvastuu se minulle aito kristillisenä protestanttisuutena. Siihen mielestäni itse asiassa kätkeytyy koko protestantismien syvin aate. Pieni kirjani, joka ei ole erityisempää huomiota herättänyt, on täten omissa silmissäni sekä filosofis-teosofisesti tärkeä että läpeensä kristillinen, vieläpä sangen syvässä merkityksessä.

*

Kun tulin maininneeksi tuon vanhan kristillisen kantani, jonka ydin on usko isään jumalaan, tahdon kääntää lukijaini huomion toiseenkin pieneen kirjaan, joka viime vuonna ilmestyi. Se on nimeltään „Jumala ja ihmiselämä, kirjeitä uskonnosta pojalleni kirjoitti Armas Takala“ ja sekin esittää uskontoa, jonka ytimenä on usko isään. Tekijä tosin ei puhu isästä yhtä metafyyssillisessä merkityksessä kuin „Teosofia hengen uskontona“, joka tuskin isän nimeä mainitseekaan, – pikemmin voisi sanoa, että hän esittää maailman logosta, – mutta hänen ajatustapansa on siksi lähellä teosofisia näkökohtia, että teosofi myötätunnolla lukee kirjan rivejä, vieläpä suree sitä, ettei tekijä nähtävästi ole tutustunut teosofiaan.

Armas Takala uskoo siihen isään jumalaan eli logokseen, joka on „koko havaittavan avaruuden luonnontiedollisesti katsoen yksi ainoa minä“ (siv. 20). Hän on noussut käsitykseen siitä kehitysoopin avulla. „Ihminen on maailma-minän yksityinen elin . . . Ymmärsin myös, että omasta elämästäni lähtien saatoin päästä varmuuteen maailmanelämän luonteesta, koska se kerran oleellisesti ilmeni minussa, minä kun elämässäni aivan todellisesti jatkoin tuon ikiammoisen ensi-minän elämää“ (siv. 21). Hän uskoo myös, että „äärettömyyksissä asuu meitä korkeampia olentoja, joiden luonnollisia sukulaisia me olemme . . . Koko

äärettömyys on siis yksi ainoa olento, joka tahtoo, ajattelee ja tuntee niinkuin mekin, mutta johon kuuluu sekä äärettömästi meitä alempia että äärettömästi meitä ylempiä elimiä“ (siv. 23). Takala kutsuu tätä jumalaa myös „ylipersonaksi“: „ihmis-minä on vain yli-persoonan ilmenemys, sen ala-persoonan“ (siv. 24). Ihminen elää täten „suuressa suvussa loppumattomasti ja ihmiskunta kohoaa aina korkeampiin olemassaolon muotoihin, viimein sellaisiin, joita emme nykyisillämme pysty tajuamaan“ (s. 25).

Koska ihminen on vain jumalan elin, ei hänellä ole mitään omaa erillistä olemassaoloa (siv. 25). Ihmisen itsenäisyydestä siis ei voi puhua, koko itse-käsitteen tulee hävitä elämästämme ja ihmisen on niin muodoin kiellettävä itsensä, s. o. kiellettävä oma itsenäinen olemassaolonsa, jota hän on luulotellut (siv. 27). „Rukouksessa ihminen toteuttaa persoonallisuudestaan luopumisen“ (siv. 28). Mutta rukouksessa ihminen myös omistaa ja tunnustaa jumalan ylipersoonan, löytäen täten uuden arvon omalle elämälleen. Hän tuntee itsensä nyt jumalan pojaksi ja hänen rakkautensa jumalaan muuttuu askel askeleelta ehdottomaksi (siv. 29). Samalla hän ymmärtää, että jokainen ihminen on samanarvoinen jumalan lapsi kuin hänkin. Täten selviävät hänelle Kristuksen molemmat pääkäskyt: rakasta jumalaa ylitse kaikkia ja lähimmäistäsi niinkuin itseäsi.

Luonnollista on, että tekijä tämän näkemyksensä valossa katselee teosofisesti uskontojakin. Kaikki riidat „opin puhtaudesta“ ovat vailla todellista arvoa. Jumala itse, joka on ainoa todellinen toimija elämässä, pitää kokonaan opin puhtaudesta huolta; „me ihmiset vain lausukaamme vilpittömästi julki se käsitys jumalasta, jonka hän on itsekullekin meistä antanut. Vastakohtat noissa käsitteissä ovat aivan suhteellisia. Tosiasiassa on usko jumalaan kaikkina aikoina yksi ja sama. Tämä usko sisältää aina jumalan olemassaolon ja ihmisen „olemattomuuden“ – lausuttakoon tämä asia vaikkapa miljoonin kielin“ (siv. 34). „Se ihmiskunta, joka elämässään täydellisesti oppii tunnustamaan jumalan kunnian, on oleva uusi korkeampi 'rotu', 'laji'. Se on oleva yli-ihmiskunta“ (siv. 56).

Kirjanen semmoinen kuin tämä Armas Takalan broshyyri on ilahduttava merkki siitä, että teosofisia aatteita on ilmassa. Teosofisissa piireissä saamme todella yhtä mittaa todeta, että mitä me hiljaisuudessa ajattelempa, se kyllä julkisesti tulee kuulluksi usein sangen odottamattomalta taholta.

*

Minulta on viime aikoina monasti kysytty, mitä oikeastaan ajattelen n. k. Idän Tähdessä ja uuden opettajan tulosta, ja vaikka niihin kysymyksiin olen ennen vastannut, teen sen mielelläni nytkin.

Uskon samaten kuin monet ihmiset nykyään, että uusi aika on tulossa, uusi sivistys, veljellisempi yhteiskuntamuoto, veljellisempi kansainvälinen tila. Koska tämä uusi aika alkaa, on vaikea, niin, mahdoton määritellä vuosiluvuissa. Se on jo alkanut. Se on jo olemassa ihmismielissä ja ihmismielten kaihoissa, vaikka sen toteutuminen fyysisessä maailmassa tapahtuu askel askeleelta, vähitellen, niinkuin puu kasvaa siemenestä.

Uusi sivistys tarvitsee uusia pohjapiirustuksia. Uusia piirustuksia voivat luoda ainoastaan uudet ihmiset, nerokkuudessa, henkevydessä, elämäntavoissaan uudet. Niitäkin jo on ollut ja on – ja miksei niitä yhä uusia syntyisi? Henkimaailman rikkauudet ovat tyhjentymättömiä. Ja miksei joku niistä jumalallisista lähettiläistä – enkeleistä – olisi ensimmäinen ja suurin? Miksei todella jokin „maailmanopettaja“ taas siunaisi tätä näkyväistä palloa läsnäolollaan?

Semmoista ainakin minulle näytettiin jouluna 1908, kun makasin vuoteellani, jalka taittuneena. Ja siitä ilosta, joka minut silloin täytti, kerroin heti julkisesti, kun taas pääsin jalkeille tammikuussa 1909. Ne kolme esitelmää, jotka pidin ja joissa tulevaisuutta kuvasin, julkaistiin saman vuoden joulukuksi yhdessä kolmen Mrs. Besantin esitelmän kanssa, jotka samasta asiasta puhuivat. Kirjan nimi oli „Uuden ajan aamunkoitteessa“ (sitä ei ole enää saatavissa).

Sitä vastoin en ruvennut huolehtimaan siitä, koska tämä kaikki tapahtuisi. Olihan Madame Blavatsky „Teosofian avaimessa“ maininnut että seuraava henkinen sysäys annettaisiin v. 1975 jälkeen. Silloin siis ehkä ilmestyisi uusi opettaja. Mrs. Besant taas alkoi selittää, että hänen tulonsa tapahtuisi paljon pikemmin – ehkä kymmenen, viidentoista vuoden kuluttua. No niin, olihan sekin mahdollista. Viisaitten kanssa ei sovi riidellä. Mutta minä ajattelin myös Jeesuksen sanoja, että ainakin hänen tulonsa hetkestä tiesi isä yksin. En siis halunnut heittäytyä mihinkään varmaan uskoon tuon tulon muodollisen puolen suhteen, en siis spekuloida en ajasta, en paikasta, en henkilöstä. Sentähden en liioin liittynyt Idän Tähdän liikkeeseen, koska se nähdäkseni – ainakin alussa – pyrki rajottumaan määrättyyn uskoon juuri yllämainituissa suhteissa. Sanotaan, että Idän Tähti nyt on vapaampi ja vaatimattomampi. Hyvä sekin. Mutta jos ennustus toteutuisi aivan siinä muodossa kuin Idän Tähti ensin uskoi, eikö Idän Tähti silloin „vapaammaksi“ muuttuessaan itse asiassa olisi pettänyt uskoansa? Ennustukset ovat aina vaarallisia, sitä vaarallisempia, kuta yksityiskohtaisempia ne ovat; sillä niiden suhteen toteutuu aina vanha ranskalainen sananlasku, että „se nauraa paraiten, joka viimeiseksi nauraa“. Olkaamme sentähden varuillamme me kaikki, joiden suonissa juoksee profetallista verta!

*

Teosofisen Kustannusliikkeen kustannuksella on ilmestynyt suomennoksena uusi kirja Mabel Collinsilta: *Kun aurinko kiertää pohjoiseenpäin* (152 siv., hinta 1:50). Tämä englantilainen okkultisti on voittanut siksi monta ystävää Suomessakin, että uusi kirja häneltä varmaan taas ilolla tervehditään.

Huhtikuu, s. 152-157

Nyt annan sydämeni puhua.

*

Nyt alkaa toteutua se, jonka olen uskonut tulevan, jota olen odottanut ja ennustanut. Nyt kaikki omin silmin näemme, että uusi päivä koittaa Suomelle – Euroopalle – koko ihmiskunnalle. Nyt on ajan kohdussa äärettömiä hyvän mahdollisuuksia, nyt kysytään Suomen kansalta, Venäjän kansalta, kaikilta Europan kansoilta: osaatteko ottaa tilaisuudesta vaarin?

Enkä saata muuta kuin rukoilla ja rukoilla, ettei olisi ollut turha niiden työ ja niiden tuska, jotka ovat kulkeneet syvimmän epätoivon gehennassa, jotka ovat olleet tuomitut elävinä astumaan voimattomuuden, kykenemättömyyden ja äänettömyyden hautaan. Heidän lukumääränsä on suurempi kuin kukaan aavistaa, ja heidän hiljaisten huokaustensa lukemattomuus poistakoon sokeuden toistenkin silmistä. Sillä nyt on ylösnousemuksen päivä koittanut.

*

Kun Suomen kansa nyt ajattelee, millä ihmeellisellä tavalla se on voittanut takaisin vapautensa, vieläpä suuremman ja kauniimman vapauden kuin sillä ennen on ollutkaan, täytyy sen tuntee riemua uhkuvaa kiitollisuutta kohtaloa kohtaan. Oikeutta on sittenkin maailmassa! Mutta yhtä rauhallisena kuin Suomen kansa kantoi pimeiden aikojen raskasta taakkaa, yhtä rauhallisena se nytkin ottaa vastaan myötäkäymisen lahjan kohtalon kädestä. Ja sille kansalle, jonka voittokas taistelu pimeitä voimia vastaan toi Suomellekin

vapauden, sille kansalle Suomi ojentaa lujan ja vilpittömän veljeskäden. Suomen kansan sydän pysyy kovuudelle, vääryydelle, sorrolle kylmänä, mutta osota sille rakkautta, oikeutta ja inhimillisyyttä ja sen sydän on voitettu ainiaaksi. Suomen kansa on uskollinen ystävä.

Kuinka monen suomalaisen sydän nyt uhkuu halusta auttaa venäläisiä veljiä! Mitä voimme heidän hyväkseen tehdä, millä edistää yhteistä asiaamme? Nyt meillä on yhteinen päämäärä: veljeyden, vapauden, valon voitto maailmassa! Luokaamme katseemme ihanteihimme!

*

Sotalaitos, asevelvollisuus, seisova armeija ja asetettu rauha on Suomen kansan hengelle vieras. Ei yksin sentähden, että ihmiskunnan suurimmat vapahtajat, Kristus ja Buddha, ovat olleet kaikkea verenvuodatuista ja väkivaltaa vastaan, vaan ennen kaikkea sentähden, että Tolstoin lailla Suomen kansa uskoo sotalaitoksen olevan suurimpana syynä kansojen onnettomuuteen. Ja minkätähden semmoinen rauhan profeta kuin Leo Tolstoi olisi syntynyt Venäjälle, ellei Venäjän kansan hengessä piile sama rakkaus rauhalliseen elämään ja rauhalliseen työhön? Venäjän kansa tuntee epäilemättä samalla tavalla kuin Suomenkin kansa, että sota on syntiä, rauha ainoa luonnollinen tila ihmisten ja kansojen kesken. Valtioiden tulisi elää liitossa keskenään eikä sotajalalla. Eivät kansat sotaa tahdokaan, vaan huonot hallitukset. Mutta huonot hallitukset kukistuisivat pian, ellei niillä olisi sotajoukkoja käskettävinaan.

Suurin työ, minkä Europan kansat voisivat tehdä ihmiskunnan onnen puolesta, olisi noudattaa Bertha von Suttnerin neuvoa: „aseet pois!“ Ihana olisi se päivä ja ikimuistettava, jolloin Europan kansat päättäisivät luopua vallantavottelusta ja toisten sortamisesta, seisovista armeijoista ja keskinäisten sotien mahdollisuudesta, jolloin he yhdessä pyhästi lupaisivat elää veljinä keskenään ja tunnustaisivat kaikille, niin pienille kuin suurille kansoille samat elämisen ja olemisen oikeudet ja vapaudet.

Venäjän henkevä ja suurpiirteinen kansa on ottanut ensimmäisen askeleen tähän suuntaan. Älköön olko turha Venäjän kansan jättiläistyö. Seuratko toiset Europan kansat esimerkkiä, heittäkööt hekin ikeet hartioiltaan, vapautukoot, valistukoot, veljistykööt.

*

Ei Suomenkaan asema tässä kysymyksessä ole merkityksetön. Onhan Suomi elinvoimainen sivistyskanssa, jonka sana paljon painaa eurossalaisessa vaa'assa, jos Suomi läheisessä liitossaan Venäjän kanssa on Venäjän ohjaavana ja arvostelevana omanatuntona, joka sydäimestään kannattaa ja tukee Venäjän kaikkia hyviä pyrkimyksiä. Kun nyt Suomen valtiopäivillä – ainakin sodan loputtua – tulee kysymys asevelvollisuus- y. m. asioista, on suuresta merkityksestä, että Suomen kanta kysymyksessä on mahdollisimman kaukonäköinen ja selväpiirteinen. Suomen pitäisi jyrkästi edustaa rauhan kantaa, voimakkaasti kannattaa yleiseuroppalaista aseiden riisumista. Järjetöntä olisi, jos Suomi olisi ajan hengelle niin vieras, että se omasta vapaasta tahdostaan palaisi entiseen asemaansa asevelvollisuuskysymyksessä, edes odottamatta suuria ratkaisuja Europan näyttämöllä.

*

En ymmärrä paljon käytännöllistä politiikkaa enkä koskaan ole siihen sekaantunut. Politikoitsijat ovat mielestäni liiankin usein vailla ehdottoman selväpiirteisiä ja vakavia siveellisiä ja oikeuskäsitteitä. Poliittista vehkeilyä ei tarvita ollenkaan, jos kansojen johtajilla on rehelliset, vilpittömät ja epäitsekäät, s. o. kaikkien parasta tavoittelevat tarkotukset ja päämäärät. Vehkeily syntyy syrjävaikuttimista.

Kun ajattelen nykyhetken tapahtumia, kuvastuu mieleeni, kuinka erilaisiin suuntiin tapahtumat voisivat kehittyä, jos vain sattuma johtaisi maailmaa. Me jotka nautimme vallankumouksen siunauksista, toivomme tietysti, että Saksan kansa empimättä noudattaisi Venäjän jaloa esimerkkiä. Toivottavasti kohtalokin niin säättää. Ranskalaisen sananparren mukaan kuitenkin „odottamaton aina tapahtuu“. Saamme sentähden ottaa lukuun senkin mahdollisuuden, että Saksa vielä itsepintaisesti jatkaisi tuhoisaa sotaansa yksinvaltiuden puolesta. Ja jos silloin Suomikin joutuisi sen toimintapiirin sisäpuolelle, jos Saksan sotavoimat lähenisivät Suomen rantamaita, mikä silloin jäisi Suomen kohtaloksi? Mitä Suomen kansan silloin tulisi tehdä? Tällä hetkellä on ainakin yksi asia eittämättömän varma: meidän täytyy täydellä luottamuksella antaa venäläisten valtiomiesten ohjata asiain kulkua.

Toivokaamme kuitenkin, ettei meitä aseteta näiden äärimmäisten vaikeuksien eteen. Toivokaamme, että Saksan kansa vapauttaa itsensä yksinvaltiudesta. Toivokaamme, että kohtalon käskystä tämä julma sota kohta loppuu. Toivokaamme, ettei sota lähene meidän rantojamme. Mitä hyötyä olisi yhä uusien maiden ja kansojen hävittämisestä?

Ja jos me Suomessa vakavasti käymme työskentelemään uuden ajan aatteiden ja ihanteiden puolesta, jos me sisäisissä oloissamme yksimielisesti käymme suuria parannuksia toimeen panemaan, jos me luovumme pikku riidoistamme ja pyyteistämme, jos me todella epäitsekkäästi tahdomme antaa kaikkemme kansamme onnen, isänmaamme ja ihmisyyden puolesta, silloin kohtalo ehkä säästää meidät sodan tuhoista ja turmioista.

*

Kuinka me suomalaiset sentään olemme kylmiä ja hitaita! Orjan merkki ei helposti otsastamme häivy. Olin eilen läsnä kansalaisjuhlassa Kansallisteatterissa. Siellä oli puheet ja lausunnot, soitot ja laulut: porilaisten marssi, maamme laulu, marseljeesi . . . Tunnelma ei kuitenkaan korkealle kohonnut. Puheet tuntuivat kalpeilta ja aroilta, yleisö yllätetyltä ja hämmästyneeltä. Toinen puhujista osui oikeaan huudahtaessaan: onko unta tämä aika, jossa nyt elämme – tulemmeko vielä katkeraan todellisuuteen heräämään!?

Kenraalikuvernöörin aitiassa näkyi kaksi Suomen ystävää: kenraalikuvernöörin apulainen parooni S. Korff ja amiraali Maksimoff. Kun jälkimäinen ohjelman loputtua kääntyi yleisön puoleen ja lämpimästi huudahti: eläköön Suomi!, silloin yleisönkin rinta paisui ja sydäntä ja tunnetta oli ilmassa. „Eläköön“ huudettiin, käsiä taputettiin ja nenäliinoja huiskutettiin, mutta kenenkään huulilta ei kuuluvasti kaikunut se eläköönhuuto, joka kyllä monen sydäimestä kielelle nousi – huuto: „eläköön Venäjä! Eläköön vapaa ja veljellinen Venäjä!“ . . . Niin hitaita me olemme . . .

*

Ellen erehdy, on meidän työväenpuolueemme yhteiskunnallinen ja valtiollinen ohjelma juuri se ohjelma, jota kannatan. Minulla ei ole käsillä painettua ohjelmaa – kaipaamme semmoista, – mutta mikäli muistan sisältävät sen pykälät juuri niitä päivänselviä vaatimuksia, joita minullakin olisi, jos politikoitsijana toimin; ehkä olisin vielä radikaalisempi, en ainakaan miedompi. Kulkevathan sosialistiset ihanteet rauhan suuntaan vapauden, veljeyden, tasa-arvoisuuden merkissä.

Eräs kohta työväen ohjelmassa koskee esim. kirkon erottamista valtiosta: „uskonto on julistettava yksityisasiaksi“. Valtiokirkon sijaan astuvat vapaat seurakunnat, liitot, kirkot kuten Amerikassa. Tämä on kansamme onnelle ja valistukselle niin tärkeä kysymys, ettei sitä mitenkään käy sivuuttaminen. Semmoinen

suuri muutos on saatava aikaan. Suorastaan häpeällistä olisi vapaan kansan tyytyä kirkolliseen holhousvaltaan, joka „hengellisyydestään“ huolimatta turvautuu poliisivoimaan aineellisia etujaan ajaessaan. Entisinä „hyvinä“ aikoina, jolloin maassamme vallitsivat „lailliset“ olot, vainottiin eriuskolaisia ja lahkolaisia mitä julkeimmalla tavalla sakoilla, vankeudella j. n. e. Kuinka voisimme toivoa, että vain ne ajat palaisivat? Ei, uusi aika vaatii laillisuutta ja järjestystä vallan uudessa muodossa, se vaatii, että kansalaisen omantunnon, lausumis-, kokoontumis- j.n.e. vapautta turvataan ja suojataan kirkollistakin y. m. väkivaltaa vastaan. Ja paras turva on siinä, että kirkko erotetaan valtiosta.

Silloin mekin Teosofisena Seurana heti olemme vapaat jättämään kirkon ja muodostamaan oman seurakuntamme. Ja ne suuret verot, jotka nyt vuosittain menevät meille personallisesti tarpeettomalle kirkolle, saamme silloin koota oman seuramme ja oman työmme hyväksi, jotta kilpailu olisi vapaa „hengelliselläkin“ alalla.

*

Ajattelen Suomen lippua. Kaikki olemme nyt iloinneet sitä, että „leijonalippu“ on liehunut katoillamme: punainen lippu ja kultainen leijona. Onhan se kaunis, – ja kuitenkin se muistuttaa niitä vanhoja aikoja, jolloin ihailtiin ruhtinaallista valtaa ja mahtavuutta. Mitä suomalaista siinä ihailussa on? Eihän leijonakaan ole suomalainen vertauskuva! Me suomalaiset emme ihaile ulkonaista loistoa, mahtavuutta ja valtaa. Me ihailemme, rakastamme ja kunnioitamme sydämestämme vain hengen herruutta, sanan mahtia, valon voimaa. Niin teemme, kun olemme itsellemme rehelliset, kun olemme omaa itseämme. Meidän sankarimme ovat tietäjiä, inhimillisesti yleviä mahtajia.

Leijonaa ei ole Kalevalassa. Kalevalassa on korkeintaan kotka. Mutta minkätähden kotkakaan tarvitsisi vaakunassamme ylpeillä? Onhan Kalevalassa toisia symboleja, jotka yhtä kauniisti ja ehkä vielä sattuvammin kuvaavat Suomen kansallista henkeä. Onhan kantele!

Miksei meidän vaakunassamme olisi kanteleen kuva? Kertoisihan se Suomen kansan uskosta kauneuden, taiteen, soiton, laulun, sanan, tiedon valtaan. Vaatimaton se olisi, mutta sisältörikas ja henkevä vertauskuva!

Entä värit! Eräässä kysymysillassa kysyttiin äsken: mitkä ovat Suomen värit? Vastasin siihen, että Suomen auran pohjaväri on sininen. Runollisessa intuitsiossaan Topelius aavisti oikein: sininen on Suomen väri. Se on kansallisen itsemme korkeampi ja syvempi väri. Sen niin sanoakseni personallinen väri on pohjaltaan vihериä ja pinnalta myös punainen. Sanoisin sentähden, että Suomen värit ovat sininen ja vihieriä (valkoinen on tietysti syvimmällä kaikkien kansojen väreissä). Sininen ja vihieriä yhdessä, sopivissa vivahduksissa, ovat silmälle sangen miellyttävät ja lepoisat.

Miksemme siis voisi ajatella sinivihreätä lippua, johon olisi kuvattu kultainen tai hopeinen (valkoinen) kantele. Ajatelkoot taiteilijamme tätä!

*

Lauri Haarla on helmikuun „Sanassa“ kirjoituksessa „Veljeydenaate ja sosiaaliset kysymykset“ tuonut ilmi seuraavan aito teosofisen näkökannan:

„Mutta voin jo viitata kuitenkin yhteen, myös Hellaan ajalta saakka eläneeseen aatteeseen, joka on eroittamattomassa yhteydessä veljeydenaateen kanssa sen koko laajuudessa. Voin viitata sielun sopusoinnun aatteeseen. Sielun *harmonia* vapauttaa ihmisen ristiriidoista, antaa ymmärtämyksen suuren

lahjan. Mikä on sitten tuo sielun tasapaino? Selitän sen muutamalla sanalla: Me voimme nykyisen sielutieteen mukaan tarkastella jokaista sielunelämän eli tajunnan tapahtumaa kolmelta eri puolelta, me näemme sen älynä, tunteena ja tahtona. Jos me nyt näemme ihmisen, jonka sielunelämässä tunnepuoli on vallitsevana ja hän kiihkeän, umpimähkäisen tunteen ajamana rientää elämässään äärimmäisyydestä toiseen, synkkyudestä remuavimpaan mielentilaan, horjahtelee halusta haluttomuuteen, emme sano tuolla ihmisellä olevan sieluntasapainoa, sillä hän on omien mielenliikutustensa alainen, niiden orja. Mutta ei myöskään ihminen, joka noudattaa kaikessa vain kylmän järjen päätelmiä, ole harmoniaa saavuttanut, hän lankee itsekkyyteen, hän jäykistyy, hän ei elä elävää elämää. Sielun tasapainon aate väittää siis, että vasta kolme sieluelämän ainesta tasapainoon saatettuna tuo ihmiselle rauhan: kirkkaan älyn, josta lempeä tunne poistaa itsekkyyden ja jotka molemmat elämän toiminnoissa vie voittoon luja siveellinen tahto. Tämä harmonia-aate avaa tien veljeydenaatteen korkeille kunnalle. Väitän: vain sille tasolle pyrkivät tai nousseet miehet ratkaisevat yhteiskunnan riitakysymykset.“

*

Uusia kirjoja on taas ilmestynyt. Uus-uskonnollinen Kustannusliike O. Y. on julkaissut uuden kirjasen C. Jinarajadasalta: *Mitä me tulemme opettamaan*, joka puhuu rakkaudesta, joka on voimaa, kauneudesta, joka on iloa, ja toiminnasta, joka on elämää. Hinta 75 p. Juhani Kodin kustannuksella Tampereella on ilmestynyt Elia Veran kirjottama pikkukertomus *Sydänsuru*. Sen hinta on 60 p. Teosofinen Kustannusliike on liittänyt uuden numeron sarjaansa „Puheita Suomen kansalle“: Väinö Valvanteen esityksen *Kehityksen laista*. Hinta 10 p. Huomautamme tästä teosofisille loosheille ja aattemme levittäjille. Kun vähintään 100 kpl. ostetaan kirjasta „Kehityksen laki“, myönnetään 40 % alennus, kuten ennenkin.

Touko- ja kesäkuu s. 198-203

En usko vihaan enkä väkivaltaan. En usko, että rauha voidaan sodalla rakentaa. En usko, että hyvä saadaan pahalla aikaan. Mutta sen uskon, että kun paha on itsensä tyhjentänyt, pääsee pillossa ollut hyvä itsestään näkyviin. Sen uskon, että kun sodan kauhuissa valloille päässeet intohimot, ahneus, kateus, viha, kosto, verenhimo, hävittämishalu j. n. e. ovat itsensä väsyksiin temmeltäneet, silloin rauha, kansojen luonnollinen tila, palaa itsestään. Uskon ainoastaan ihmiskunnan rakentaviin voimiin: järkeen ja rakkauteen. Ja riemuitsen siitä, että niiden voimien hiljainen mutta suuria synnyttävä vaikutus nyt on alkanut Euroopassa näkyä.

Luulin ennen, että kaikkein teosofien kanta olisi ollut tämänlaatuinen. Oli mielestäni päivänselvä, että teosofit, jotka uskoivat veljeyteen, eivät missään muodossa kannattaneet väkivaltaa, murhaa tai sotaa. Siinä luulossani kuitenkin petyin, sillä nykyinen sota osotti, että teosofit samoinkuin sosialistit alistuivat „Jumalan vihan“ vaatimuksille ja jakautuivat eri leireihin kansallisuksiensa ja sympatiojensa mukaan. Tietysti poikkeuksia on ollut – semmoisia, jotka ovat seisonet pää pystyssä ja kylmänä, sydän hellä kaikkia kohtaan, – ja varma olen siitä, ettei kenenkään teosofin sydämeen viha ole mahtunut, ei viha eikä muut sodan intohimot: Ardshunan lailla he ovat taistelleet tai muulla tavalla olleet mukana himottomina, maltillisina, vakuutettuina siitä, että se oli oikein, että se oli heidän velvollisuutensa. Mutta turhaan olen odottanut, että esim. johtavat teosofit olisivat tuominneet sodan semmoisenaan vääräksi ja pitäneet luonnollisena, että teosofien tehtävä olisi ollut pysyä siitä loitolla.

Sen sijaan olen saanut tutustua kahteen, jyrkästi vastakkaiseen mielipiteeseen sodasta ja sen näkymättömästä puolesta. Molemmat ovat kyllä yhtä mieltä siitä, että näkyväisen maailman sota on vain heijastusta taivaallisesta taistelusta korkeammilla tasoilla – taistelusta, jota, kuten muinoin Atlantismaalla, „valkoiset“ ja „mustat“ voimat keskenänsä käyvät. Mutta samalla kuin ympärystövaltojen teosofit ovat lujasti

vakuutetut siitä, että „valkoiset“ voimat taistelevat heidän ja „mustat“ vihollisten puolella, samalla keskusvaltojen salatieteilijät ovat yhtä varmoja siitä, että „valkoiset“ ovat heidän puolellaan. Edelliset perustelevat kantaansa sillä, että liittolaiset taistelevat pienten kansojen vapauden, kansanvaltaisten ihanteitten, ihmiskunnan kehityksen ja sivistyksen, yleensä uuden ajan aatteiden puolesta, jota vastoin syyttävät keskusvaltoja siitä, että niiden päämäärä on yksinvaltiutus, militarismi, orjuus, ahdas nationalismi j. n. e. Jälkimmäiset taas sanovat käyvänsä pyhää sotaa velvollisuuden täyttämisen, järjestyksen, oikeudellisuuden, todellisen valtioatteen ja uskonnon puolesta. On selvä, että jos itse teosofina vähimmässäkään määrässä kannattaa sotaa, täytyy kallistua joko toiseen tai toiseen edellämäinittuun suuntaan. „Kannattamalla sotaa“ tarkoitan, että uskoo sodan niin sanoakseni pyhyteen, uskoo, että sodassa ovat mukana sekä „valkoiset“ että „mustat“ voimat näkymättömässä maailmassa. Siitä uskosta seuraa myös usko „valkoisten“ voittoon – niin „valkoiset“ ovat jo voittaneet korkeammilla tasoilla. Ja tämä merkitsee englantilaisen teosofin silmillä katsoen, että liittolaisten voitto saksalaisista on varma, mutta taas saksalaisen antroposofin kannalta, että keskusvaltojen lopullinen voitto on yhtä varma.

On luonnollista, että tällaisilla jakoperusteilla ei päästä pitkälle. Niinkauvan kuin ei „valkoisten“ ja „mustien“ periaatteellinen ero ole arvostelijalle selvä, niin kauan hän kansallisten sympatiojensa sokaisemana joutuu käyttämään noita nimityksiä mielivaltaisesti. Sentähden on välttämätöntä, että ensin ymmärrämme tämän periaatteellisen eron „valkoisten“ ja „mustien“ voimien välillä.

Kehityksen valkoiset voimat, totuuden, rakkauden, vapauden, valistuksen ja viisauden voimat ovat väkivallan mustien voimien vastakohta. Niiden päämääränä on ihmisyksilöiden vapautuminen, veljistyminen, itsenäistyminen, täydellisiksi tuleminen, jota vastoin mustien voimien silmämääränä on ihmisjoukkojen kurissa pitäminen, orjuuttaminen ja hyödykseen käyttäminen. Valkoisten kannalta tarkoitus ei pyhitä keinoja, vaan tarkoituksen pyhyys juuri ilmenee puhtaissa keinoissa. Mustat sitä vastoin noudattavat jesuitain menettelyä: he turvautuvat minkälaisiin keinoihin tahansa saavuttaakseen tarkoituksiaan.

Valkoiset eivät näin ollen käytä sotaa tarkotustensa saavuttamiseksi: sota on sinään mustien työtä. Herjausta ja Jumalan pilkkaa on asettaa jumalallisia voimia sodan yhteyteen. Taistelevat armeijat rukoilevat molemmin puolin Jumalaa avukseen. He eivät vielääkään käsitä, että Jumala ei tahraa käsiään verellä, että Jumala ei ole sodan, vihan ja vääryyden, vaan rauhan, rakkauden ja oikeuden Jumala.

Sota on välttämätön, niin kauan kuin mustilla on valtaa, s. o. niinkauvan kuin ihmiset ihailevat ja hyväksyvät maallista valtaa, voimaa, mahtavuutta, suuruutta ja kunniaa, sillä tästä ei ole kuin askel väkivaltaan, sortoon, sotilaskuriin, pakkoon ja tyranniuteen. Sota muuttuu tarpeettomaksi heti, kun ihmiset lakkaavat sokeasti uskomasta, tottelemasta, mahtavuutta ja kunniaa ihailemasta, väkivaltaa hyväksymästä. Äkkiä heille silloin selvenee, missä ja minkälainen Jumala on.

Väärin on siis väittää, että „valkoiset“ taistelevat toisten tai toisten valtojen puolesta. „Valkoiset“ eivät „taistele“, jos siihen sanaan sisältyy pieninkään vivahdus väkivallan käytöstä. „Valkoiset“ ainoastaan työskentelevät aatteiden puolesta, mutta mustat yllyttävät ihmisiä taisteluun, jossa väkivaltaan turvaudutaan. Ihmiset, jotka ovat harhaanvietyjä, uskovat tietysti taistelevansa oikeuden puolesta eivätkä huomaa, että ihanteita ei voi väkivallalla toteuttaa. Kun Atlantismaalla „valkoiset“ ja „mustat“ kävivät suurta sotaa keskenään, tapahtui tämä fyysisessä maailmassa, ei korkeammilla tasoilla. Ei siis saata viitata atlantilaisiin aikoihin, kun nyt puhuu „valkoisten“ ja „mustien“ taisteluista korkeammilla tasoilla. Korkeammilla tasoilla näitä taisteluita ei ole nyt olemassa sen enemmän kuin silloinkaan.

Ja kuitenkin valkoiset ja mustat voimat ovat mukana maailmantapahtumissa nyt niinkuin aina. Ja juuri mukana toisilla tasoilla, jos tälläkin. Ymmärtäkäämme vain oikein niiden keskinäistä suhdetta.

Valkeuden voimat ovat joka kansassa mukana siinä kohden ja siinä määrin, missä on vilpittöntyä pyrkimystä rakkauteen, rauhaan, veljeyteen, totuuteen, epätietoisyyteen, anteeksiantoon. Jos tätä pyrkimystä on enemmän toisessa kansassa kuin toisessa, ovat myös valkoiset voimat suuremmissa määrin siinä läsnä. „Valkoiset“ tulevat tietysti lopulta „voittamaan“, koska he aina ovat voitolla taivasten valtakunnassa („tapahtukoon sinun tahtosi niin maan päällä kuin taivaissa“), mutta tämä ei merkitse sitä, että fyysisessä maailmassa jommankumman taistelevan puolen pitäisi päästä voitolle: semmoinen voitto masentaisi vain toista ja herättäisi hänessä kostonhimoa; se olisi väkivaltaista voittoa ja siis mustien voittoa ja antaisi vain aihetta uusiin väkivallan tekoihin, uusiin sotiin ja uusiin maailmanpaloihin. Vaan valkoisten voitto tässä sodassa merkitsisi, että veljeyden, vapauden ja totuuden voimat veisivät voiton väkivallan, sorron ja sodan voimista, toisin sanoen, että kansat itse kaikkialla nousisivat ja vapauttaisivat itsensä mustien kahleista.

Sillä katso: joka kansan sydämessä elää valkeuden voima, veljesrakkauden ja totuuden syvä elämäntieto. Mutta joka kansaa ahdistaa myös musta usko vallan, väkivallan ja suuruuden painajaiseen. Tämän uskon edustajina ovat enimmäkseen kansojen hallitukset. Kansat eivät vapaudu mustasta uskostaan taistelemalla sen puolesta toisiaan vastaan. Ne vapautuvat siitä ainoastaan siten, että lakkaavat taistelemasta toisiaan vastaan ja että kukin omassa keskuudessaan heittää päältänsä mustan uskonsa. Jos nykyinen sota loppuu valkoisten voitolla, loppuu se siis joko yleisten vallankumousten merkissä tai veljellisen ja järkipäisen sopimuksen avulla. Eikä siinä voitossa tule kysymykseen rahallisia korvauksia enemmän kuin maitten anastuksiakaan. Siinä voitossa on pääasia, että valtakunnat päättävät elää keskenään veljellisessä rauhassa ja sisäisesti panevat toimeen kaikkia valkeuden voimien vaatimia uudistuksia.

Tämä nyt on ollut minun kantani alusta saakka, vaikka vain ohimennen olen osannut siitä Tietäjässä kirjottaa (kts. esim. 344 kys. siv. 357, Tietäjä 1915.) Mutta lukijani ymmärtävät, kuinka suurella sisäisellä ilolla olen seurannut nykyisiä tapahtumia. Olen aina uskonut Venäjän kansan suureen tulevaisuuden tehtävään, ja vaikka uskoni pantiin hirmuiselle koetukselle viime aikoina, olen nyt kaikki tuskani unohtanut, nähdessäni, että Venäjän kansa sittenkin ensimmäisenä Euroopassa antoi sijaa sydämessään valkeuden voimille. Ennustin tämän venäläisille teosofeille jo ennen sotaa, käydessäni Pietarissa marraskuulla 1913, ja jos sanani silloin lohduttivat kuulijoitani, ajattelen niitä minäkin kiitollisena, sillä en omiani puhunut, vaan sitä mitä tunsin ja näin.

*

Sekä julkisesti että yksityisesti on nykyään paljon puhuttu Suomen itsenäisyydestä, eikä tämä ajatus ollenkaan tunnu hämmästyttävän Suomen kansaa. Ja miksi se hämmästyttäisikään? On Suomen kansa niin elinvoimainen, niin omaperäinen, niin henkisesti itsenäinen, ettei sen enää ulkonaisestikaan tarvitse kulkea lasten kengissä. Miksei se siis ottaisi vastaan, miksei se vaatisi sitä vapautta, joka sille luonnostaan tuleva on?

Toiset arvelevat, että kaikilta mahdollisilta yllätyksiltä pitäisi Suomen itsenäisyyttä turvata europalaisilla garantioilla – muuten ei se olisi luotettava. Toiset arvelevat, että valtiollinen itsenäisyys tulisi Suomelle liian kalliiksi, sillä mistä ottaisimme varat sotavarustuksiin, laivaston ja armeijan ylläpitämiseen? Molemmista näistä arveluista pilkistää mielestäni näkyviin se harhausko vanhaan maailmanjärjestykseen, jonka olisi pitänyt saada kuoliniskunsa nykyisessä sodassa. Mitä tässä sodassa ovat auttaneet paperille kirjoitetut sopimukset ja takaukset, mitä pienten kansojen armeijat ja sotavarustukset? Mihin ne ovat vieneet? Kysykää Belgian ja Serbian raunioilta, kysykää niiden kansojen nääntyviltä jätteiltä. Toki meidän pitäisi ymmärtää, ettei semmoisiin tuulentupiin ole luottamista: ei lupauksiin eikä aseisiin.

Uuden ajan aallot kuljettavat kansojen valtioaluksia aivan toisiin satamiin. Nyt keskinäinen luottamus ja ystävyys tulee perustumaan siihen, että väkivallan teko sinään on mahdoton. Kun Euroopan kansat riisuvat aseensa, silloin ei ole enää voimakkaita ja heikkoja kansoja vanhassa merkityksessä: suuria ja pieniä kansoja

on, mutta kaikki ovat samanarvoisia ja yhdenvertaisia, kaikki tukevat toisiaan, ei kellään ole mitään pelättävää toisilta.

Miksi siis haaveilisimme Suomesta, joka seisoi irrallaan toisista ja jonka aina pitäisi olla valmis aseilla puolustamaan itsenäisyyttään? Pois se. Rakastakoon Suomi toisia, niin ettei sen tarvitse toisia pelätä. Olkoon todellisesti toisten liittolainen, luonnostaan ystävä toisille, silloinhan Suomi samalla on itsenäinen. Hieman realistisemmalla kielellä: toivottavasti tulee aika, jolloin Euroopan kansat – koko maailman kansat – liittoutuvat suureksi maailmanvallaksi, sitä lopullista yhteyttä edistävät pienemmät liitot nyt jo; miksei siis Suomi olisi läheisessä ystävyysliitossa Venäjän kanssa, sisäisesti täysin itsenäinen, ulkonaisesti jonkun verran riippuvainen Venäjän liittovaltojen yhteisjohdosta, niinkuin perheenjäsen ainakin on riippuvainen toisista perheenjäsenistä? Suurvaltojen harha on juuri ollut siinä, että ovat käsittäneet vapauden merkitsevän vallattomuutta. Tulevaisuudessa ei yhdenkään kansan pidä ajatella vapautensa olevan siinä, että se „saa tehdä mitä tahtoo“. Päinvastoin vapaus on siinä, ettei tahdo tehdä mitä ei saa, ja kansojen keskinäinen vapaus on sitä, etteivät tahdo tehdä toisilleen väkivaltaa. Sitä kansat itse eivät tahdokaan, ellei heitä johdeta harhaan. Luonnostaan kansat rakastavat vapautta ja ovat vapaita.

Suomen itsenäisyyden paras turva on siinä, että Suomi on aseeton ja siksi jää. Kun Suomi on vilpittömän rauhan rakentaja, silloin eivät toisetkaan sen rauhaa tahdo häiritä.

*

Leijonalippu näkyy saavan yleistä suosiota osakseen, enkä suinkaan aio kieltää sen kauneutta. Myös alistun tietysti tunnustamaan sitä Suomen lipuksi, jos kansani sen semmoiseksi hyväksyy. Mutta luulen siltäkin, että Suomen kansa tulevaisuudessa tulee valitsemaan itselleen toisen lipun ja toisen vaakunan. Leijonalipulla on se vika, ettei se ole suomalainen. Se ei ole edes suomalaisten keksimä. Ruotsin kuningas Juhana III teetti Suomelle ensimmäisen leijonavaakunan koristaakseen m. m. sillä isänsä, Kustaa I Vaasan hautaa. Juhana III oli kyllä nuoruudessaan Juhana herttuana Turussa Suomen ystävä ja suunnitteli paljon hyvää Suomen kansalle, joten meidän ei suinkaan tarvitse hävetä hänen meille antamaa vaakunaa. Mutta se on ikäänkuin muukalaisen antama eikä ole syntynyt Suomen kansan omasta kalevalaisesta mielikuvituksesta. Sentähden uskon, että Suomessa vielä tulee kansallislippuna liehumaan esim. vaaleanvihreä tai sininen lippu koristettu vertauskuvalla eli vaakunalla, joka ei muistuta valtaa, vaan veljeyttä.

*

„Meillä on Kalevala-päivät, lasten päivät, työmiesten päivät, j. n. e., miksi ei meillä voisi olla musiikin päivä?“ kysyi minulta äskettäin eräs vanha ystävä. Niin, miksi ei? Kun rauha on palannut maailmaan, kun olot maissa ovat järjestyneet, kun henkisen viljelyn lippua korkealle kohotetaan, miksi ei silloin Suomessa omistettaisi erityinen päivä musiikille? Onhan Suomi soiton ja laulun vanha maa, soiton, joka on suruista saatu, murehista muovaeltu. Suomen kansan soitannollisuus on kotoisin kansallishaltiamme syvistä hengen kokemuksista, ja soiton kunniaksi vietetty päivä olisi samalla rakkauden osotus omaa deevaamme kohtaan.

Yksi päivä vuodessa, jolloin kaikkialla sekä kylissä että kaupungeissa, kokoonnuttaisiin laulun ja soiton säveliä kuuntelemaan ja itse mukana laulamaan! Päivä, joka ei olisi – kuten laulujuhlat – jalolle kilpailulle omistettu, vaan suorastaan pyhitetty itse taiteelle! Päivä, jolloin meidän kaikkien yksilölliset sielumme sävelten aalloilla kohoaisivat yhteissointuiseen hartaudentunnelmaan!

*

Lokakuun 21 p:nä täyttää Suomen Teosofinen Seura 10 vuotta. Seuran vuosikokous tulee tänä vuonna olemaan samalla kymmenvuotisjuhla. Vuosikokous onkin nyt hallinnon päätöksestä siirretty syksyyn ja pidetään tällä kertaa Helsingissä. Siihen mennessä on toivottavasti ravintokysymyksen onnellisesti ratkaistu.

*

Tyyni Nylundin kustannuksella Vaasassa on ilmestynyt *Henkítieteen tehtävä* ja sen „korkeakoulu“ Schweitsissä. Tri Rudolf Steinerin esitelmä, suomentanut Adolf Nylund. Hinta 50 p.

Heinä- ja elokuu, s. 246-250

Elämme todella vallankumousten merkissä. Joka viikko tuo mukanaan uutta valtiollisen ja yhteiskunnallisen elämän alalla. Jos tänään iloitsemme vapauden ja edistyksen voitosta, saamme huomenna pelätä, että taantumus asettaa mustia sulkujaan vapaan kehityksen vuolaalle viralle. Purjehdimme kuin aavalla merellä, missä maata ei vielä näy. Milloin purjeemme on korkealla aallon harjalla, milloin syvällä laineen laaksossa. Mutta matkan suunta on tiedossa ja myrskyssäkin osaamme alustamme ohjata. Sillä tiemme kulkee kohti auringon nousua. Ja sentähden rauha on pohjimmalla sielussamme.

*

Ajalla, jolloin aineellinen olemassaolo päivä päivältä käy vaikeammaksi, tulee henkinenkin sivistys kalliimmaksi. Elintarpeita on vähäsen, ne kallistuvat ja työtä tekevän ihmiskunnan täytyy saada parempia tuloja: palkat nousevat. Samassa määrin nousevat kaikkien työntuotteiden hinnat, siis pakosta henkistenkin. Tulee kalliiksi sivistyttää sieluaan!

Kirjapainoalalla työskentelijän palkat ovat suuresti nousseet. Tämä vaikuttaa sekä kirjoihin että aikakautisiin julkaisuihin. Sanomalehtien ja aikakauskirjojen täytyy korottaa hintojaan.

Puhukaamme Tietäjistä. Viime vuoden aikana nousivat Tietäjän painatuskustannukset — paperin huonotessa — sadalla markalla kuukaudessa. En kuitenkaan nostanut Tietäjän tilaushintaa täksi vuodeksi, vaikka siitä oli kysymys, vaan ajattelin: „kärsiköön nyt Tietäjä ensin — ehkä paha aika menee ohi, — jos ei, niin tulkoon sitten tilaajienkin vuoro ottaa osaa taakaan kantamiseen.“ Paha aika ei ole vielä mennyt ohi, vaan päinvastoin käy yhä ankarammaksi.

Tästä numerosta lähtien Tietäjän painokustannukset taas nousevat vähintään sadalla kuudellakymmenellä markalla kuukaudessa ja tammikuusta alkaen on odotettavissa uusi nousu. Jokainen Tietäjän ystävä ja lukija ymmärtää nyt, että tilaushinnan nostaminen käy välttämättömäksi.

Tämän vuoden loppuun saakka menemme kuitenkin nykyisillä hinnoilla. Painosta päin ehdotettiin, että Tietäjä ilmestyisi vuoden loppuun ainoastaan kahdella arkilla kolmen sijasta kuukaudessa. Mutta eräs Tietäjän ja minun jalomielinen ystäväni on ottanut korvatakseen tämän vuoden tappion, joten mitään muutosta Tietäjän koossa ei tarvitse tehdä.

Sitä vastoin ilmoitan nyt jo, että Tietäjän tilaushinta vuoden 1918 alusta on oleva kymmenen markkaa koko vuodelta, viisi markkaa puoli vuodelta — Amerikassa 2 1/2 dollaria ja 1 1/2 doll. Samalla ilmoitan, että hyvä on jo tämän vuoden aikana tilata Tietäjä vuodeksi 1918 — osaksi minun tähteni, osaksi sitä varten, että

jos hintaa täytyisi vielä sitäkin suuremmaksi korottaa, ainakin ne kaikki, jotka jo joulukuun mennessä ovat tilanneet, saavat Tietäjän 10 markalla.

Vaikka tämä hinnan korotus tuntuu suurelta nyt, ei se ole millään tavalla luonnoton. Pikemmin voisimme sanoa, että Tietäjä tähän saakka on ollut tavattoman halpa aikakauskirja, verrattuna toisiin aikakauskirjoihimme, jotka eivät kooltaan ole paljonkaan mahtavampia, kuten Valvoja, Aika, Finsk Tidskrift y. m. Niiden hinta on ollut noin Smk. 15:– vuodessa. Jos Tietäjän hinta nyt tulee pysymään Smk. 10:– korvissa ja se ilmestyy ainakin 500 sivuisena, kuten tähänkin saakka, on se yhä vielä halpa aikakauskirja.

Sanon siis kaikille teosofisen maailmankatsomuksen, vapaan uskonnollisen tutkimuksen, salatieteellisen tutkimuksen, veljeysaatteen ja Tietäjän ystäville: älkäämme masentuko! Aika näyttää materialistiselta, mutta on pohjaltaan syvästi spiritualistinen! Se kaipaa totuutta, vapautta, uudestisyntymistä. Se kaipaa ihanteita. Se kaipaa sitä elämänymmärrystä, jota nimitämme teosofiseksi. Pysykäämme siis edelleen väsymättöminä ja työellemme uskollisina. Vaikean ajan jälkeen tulee suuren onnen ja ilon aika. Siinä määrin kuin nyt taakkaa kannamme, siinä määrin tulemme sitten onnesta osallisiksi.

*

Tietäjä on saanut uuden vakituisen avustajan, josta paljon hyvää toivon. Hänen nimensä on painettu kansilehteen toisten vakituisten joukkoon. Olen virolainen hän nykyään palvelee asevelvollisena Venäjän rintamalla. Olen kirjevaihdossa hänen kanssaan enkä malta olla painattamatta tähän pari otetta eräästä hänen kirjeestään. En ole sodan ystävä, mutta tunnustan, että elämä rintamalla voi vaikuttaa karkaisevasti sieluunkin – kun sielulla siihen on edellytykset. Näin kirjottaa maisteri A. V.:

„Täällä ihminen oppii pitämään vähäisenä yksityistä ja antamaan arvoa yleiselle. Hänellä ei ole täällä omaisia eikä omaisuutta ja hän tottuu pitämään kaikkia ihmisiä omaisinaan ja kaikkea omaisuutta ihmiskunnan yhteisenä. Hän ei ajattele omia pyrintöjään, vaan valtion ja muiden suurten kollektiivien pyrintöjä. Hän elää ankaraa ja kieltäytyvää elämää, kuten luostarissa. Samalla hänen pikku sanansa on vaikuttamassa maailman kohtaloiden muuttamiseen ja yhteiskunnan järjestämiseen tänä muutoksien aikana.

Hän näkee, että ihmiskunnan johtajat käyttävät aseinaan halpoja välikappaleita. Itsensä ihmiskunnan keskuudesta ottavat he voimat ihmiskunnan kohottamiseksi. Täällä sivistymättömät ja raa'at sotilaat ovat luoneet historiaa ja muovailleet yhteiskunnan muotoja siten, miten ei kykenisi tekemään yksikään nero. Armeija, jonka tehtävänä on levittää kuolemaa ja orjuutta, on vakiinnuttanut elämän ja vapauden, ratkaisemalla vallankumouksen. Ovathan elämän lait kaikille yhteisiä. Teosofia voi saada liittolaisia sieltä, mistä ei osaa aavistaakaan.

Hän oppii ponnistamaan. Sivilielämässä hän semmoisiin ponnistuksiin ei kykenisi. Vaan täällä hän näkee voimansa suuremmiksi kuin mitä on ennen niistä ajatellut. Hän on ollut kivääriharjoituksissa ja toivonut jäntereittensä katkeavan tai halvaantuvan; hän on ollut päivystävänä kirjurina, työskennellen 24 tuntia yhtämittaa, vastaanottaen satoja ihmisiä ja papereita, jolloin pienimmästäkin erehdyksestä voi seurata rangaistus: vielä kaksi semmoista työvuorokautta ylitse määrän. – Eikä hän ole heikentynyt, vaan on vahvistunut.“

*

Olen viettänyt kesän Sammatissa ja olen yhä täällä. Olen kirjottanut broshyyrin „Mitä opimme sodasta ja vallankumouksesta?“ ja pienemmän teoksen nimeltä „Uusi jumala“, joka esittää uuden

elämänymmärryksen pääpiirteitä. Paraikaa kirjottelen kolmatta isompaa kirjaa, josta en kuitenkaan vielä tahdo mitään puhua.

Eräs rakas ystäväni on herättänyt minussa vanhan ajatuksen: ollappa nyt jokapäiväinen sanomalehti, joka olisi uuden elämänymmärryksen henkeen toimitettu! Suomen kansa elää kriitillistä aikaa — ei yksikään sen henkisistä työntekijöistä saisi olla kykyjensä ja voimainsa takaa auttamatta kansaa tänä aikana, vaan jokaisen pitäisi taistella nousevan päivän ja paremman tulevaisuuden puolesta.

Vaikka olin kuvitellut oman tulevaisuuteni suhteen, että nyt saisin vetäytyä rauhaan — kirjottamaan ja kalevalais-salatieteellisiä tutkimuksiani jatkamaan, — sai tuo sanomalehtituuma sydämeni rajusti sykkimään. Taidan sittenkin olla vanha sota-ori, joka kuullessaan torven toitontaa on valmis suin päin hyökkäämään taisteluun. Koska sanoin, että jos semmoinen lehti saadaan aikaan, niin suostun alussa palvelemaan sen päätoimittajana tai ainakin *spiritus rector*ina.

*

Meillä on odotettavissa jouluksi mieltäkiinnittävä kirja-uutuus. Tunnettu teosofinen kirjailija J. R. H. saa ehkä siihen mennessä valmiiksi uuden laajemman teoksensa, joka selittää *Ilmestyskirjaa* teosofian valossa. Moni on minultakin vuosien vierieissä kysynyt, eikö mainittua raamatun kirjaa voitaisi selittää teosofisesti. Olen vain vastannut ylimalkaan, sillä minulla ei ole ollut tilaisuutta siihen syventyä. Nyt Tietäjä julkaisee amerikkalaisen teosofis-salatieteellisen kirjailijan *James M. Pryse*'n selityksen Ilmestyskirjasta (alku oli viime numerossa) ja jouluksi ilmestynee suomalainen alkuteos. Nämä selitykset ovat riippumattomia toisistaan, sillä J. R. H. ei tunne Pryse'n kirjaa.

Oletteko lukeneet *Arvid Järnefeltin Kirkkopuheet?* Jollette, tilatkaa ne heti teos. kirjakaupasta. Hinta 75 p., postivapaasti 85 p. Vihtori Kosonen on tehnyt palveluksen aatteen ystäville julkaistessaan nämä puheet, jotka sydämellisen yksinkertaisuutensa ja henkevän syvyytensä nojalla varmasti ihastuttavat kaikkia meikäläisiäkin. Sama kustantaja on myös julkaissut *Leo Tolstoin* mestarillisen raamatunselityksen *Evankeliumi* Arvid Järnefeltin suomentamana, josta niinkään huomautamme jalojen kirjojen ystäville. Sen hinta on Smk. 2:— postivapaasti 2:20.

*

Kummia kuuluu Indiasta. Lontoolaisen sanomalehden *Times*'in mukaan Madrasin kuvernööri on kieltänyt Mrs. Besantin, Mr. Arundalen ja Mr. Wadian ottamasta mihinkään kokoukseen osaa, puhumasta tai esitelmöimästä, kirjottamasta tai painattamasta mitään; heidän yksityiskirjeensäkin ovat sensuurin alaisia; niinkään eivät saa oleskella kuin kuudessa määrättyssä paikassa (*Adyar* ja *Madras* ovat heiltä kielletty). Tämä on tapahtunut arvatenkin Mrs. Besantin poliittisen toiminnan takia, joka on tarkottanut Indian aseman parantamista. Kun ottaa huomioon, millä innokkaalla tavalla Mrs. Besant nykyisenkin maailmansodan kysymyksessä on puolustanut liittolaisvaltojen asiaa, täytyy todella sanoa, että kiittämättömyys on maailman palkka. Kerran Mrs. Besant on sanonut, että sota ei lopu, ennenkuin India saa *home-rule*'n (itsehallinnon). Eipä juuri näytä toivorikkaalta nyt! Kyllä kaikkien maiden kansat ja valtiot kaipaavat vallankumouksia.

*

Eräs selvänäkijä- ja näkyjen näkijä- ystäväni kirjotti minulle seuraavasti viime huhtikuulla:

„Vallankumouskesänä 1906 otin innokkaasti osaa vallankumoushenkeen ja -toimintaan, uskoen, että kai se nyt saa voiton. Valvoin monet yöt ja otin osaa kokouksiin, mutta kai ei silloin vielä ollut aika tullut. Kun Leo Tolstoi kuoli, ajattelin, että nyt kohta taas on samat ajat käsissä kuin 1906 – olen näet kova uskomaan, että vainajien maailmasta voi paremmin vaikuttaa asiain kulkuun kuin fyysisestä. Meidän vanhat veteraanimme Kock ja Kurikka, jotka olivat mukana 1906, ovat myös kuolleet. Ehkä hekin ovat olleet mukana inspiroimassa Venäjän suursieluja, koska nyt on käynyt niinkuin on käynyt. Tässä työssä on muuten ollut mukana kolme mestaria, jotka toimivat koko vallankumouksen suurimpina voimina. Noin sata vuotta takaperin yrittivät Venäjällä saada sitä aikaan, mutta ei se silloin vielä onnistunut. Suomessakin yksi näistä persoonista toimii keskuudessamme. Jo aikoja sitten hän näytti minulle, kuinka ihana tulee olemaan meidän maamme. Kohta puoleen uskon paljon tämän henkimaailman ystäväni sanoihin. Suomen tulevasta hallitusmuodosta hän on näyttänyt minulle kaksi taulua. Toinen kuvasi Amerikan Yhdysvaltoja, toinen Sveitsiä. Näiden molempain mukaan rakennetaan Suomen hallitus, ja sotalaitos on samaan tapaan rakennettu.“

Syyskuu, s. 294-299

Viime vuosisadan kuluessa oli ehtinyt muodostua ystävällinen ja hyvä väli Suomen ja Venäjän välille. Suomen kansa oli unohtanut vanhan emämaansa Ruotsin ja alkanut pitää Venäjää luonnollisena isäntänään ja suojelijanaan, jonka turvissa se yhä vapaammin saisi kehittää omaa – venäläisestä suuresti poikkeavaa – sivistystään. Mutta vuosisadan viime vuosikymmeninä saivat asiat uuden käänteen. Panslavistinen Venäjä alkoi huomauttaa, että sillä olikin toisenlaiset ihanteet kuin Suomen kansalla: ei Venäjän suuressa valtakunnassa tarvinnut olla pikku valtoja omine sivistyksineen – siinä kaikki piti olla suurta ja yhtenäistä; Suomi, joka erottamattomasti kuului Venäjän valtakuntaan, oli sentähden liitettävä siihen sivistyksensäkin ja kansallisen elämänsä puolesta ja sanalla sanoen venäläistytettävä; Suomi sai heittää vanhat ihanteensa ja väistyä väkevämmän tieltä. Kansamme ei kuitenkaan suostunut muutta mutkitta tervehtimään uutta venäläistä politiikkaa. Se nousi vastarintaan, sitkeään, aseettomaan, passiiviseen vastarintaan, taistellen sanan ja ajatuksen voimalla niinkuin sen omat sankarit muulloin. Se luotti oikeuteensa, se pani toivonsa tulevaisuuteen. Sen itsetunto oli herännyt, se tiesi, että sorto oli väärä historian tuomion edessä, se tunsikin henkensä koko vakaumuksella, että suuremmalla kansalla ei ollut oikeutta estää ja rajoittaa pienen kansan elämisen vapautta. Väkevämmän „oikeus“ ei ollutkaan oikeutta. Ei suuri kansa ollut oikeutettu pientä kukistamaan tai sen maata vallottamaan. Missä oli oikeastaan se jumalallinen oikeus, jonka mukaan Suomi oli „erottamattomasti“ kytketty Venäjään?

Kun nämä epäilykset heräsivät Suomen kansassa, silloin sen elämä alkoi tuntua raskaalta. Yhteys Venäjän kanssa kävi päivä päivältä sietämättömämmäksi. Ei suurlakkokaan tuottanut kuin hetken kevennyttä. Pian reaktioni sai uutta vauhtia, ja kun eurooppalainen sota alkoi ja Suomi, joka ei pienimmässäkään määrässä ollut mukana sitä sotaa päättämässä, joutui sen johdosta kärsimään sekä suunnattomia aineellisia vahinkoja että sanomatonta sielullista tuskaa ja häpeää, niin kärsimyksen malja oli ääriään myöten täynnä ja kansan henki voihki ja valitti salaa jumalalleen: „ota pois minulta tämä kalkki“. Mutta malja oli tyhjennettävä ja kansamme alistui kohtalon tahdolle.

Silloin yö äkkiä muuttui päiväksi. Venäjän kansa nousi ja heitti ikeen hartioiltaan. Tsaarivalta kukistettiin. Kansa oli vapaa, Venäjän valtakunnan kaikki kansat olivat vapaat. Ensi hetken huumaus oli mahtava. Niin suurta oli tapahtunut, että mikä tahansa viisas ja jalo teko tuntui mahdolliselta venäläisten taholta. Minullakin oli uneton yö. Yksi ainoa ajatus kummitteli aivoissani: nyt venäläisten sotajoukkojen täytyy heti vetäytyä pois Suomesta. Ja minusta tuntui, että tästä täytyy puhua jollekin, virkaa tekeväälle kenraalikuvernöörille tai väliaikaiselle hallitukselle. Mutta mikä poliitikko minä olin? Mitä arvovaltaa minulla oli? Eihän kukaan maailman mahtavista välittäisi tuntemattoman kirjailijan löpötyksistä. Ja vaikka

minulla jo oli kirjoitettu ajatukseni huhtikuun Tietäjää varten, pyyhin sen käsikirjotuksesta ja korjasin paikan, ettei näyttäisi, ikäänkuin minä tahtoisin viisaampia neuvoa.

En tiedä, olisiko tuo tuuma Suomen tyhjentämisestä sotaväestä silloin voinut toteutua – arvatenkin se pätevältä taholta lausuttuna olisi herättänyt joko suurta myötätuntoa tai tuskallista hämmästyä venäläisissä hallituspiireissä. Suomelle siitä epäilemättä olisi ollut onnea, sen me nyt olemme oppineet, katkerasti oppineet. Nälänhätä on ovella; ja meillä on ruokittavana satatuhansinen armeija. Onko ihme, jos kansamme siellä täällä rukoilee: vickää ihmisyyden nimessä pois nämä joukot!

Puoli vuotta ollaan nyt keinuttu tunteitten aalloilla, mutta ensi hetken innostukseen ei olla enää noustu. Päinvastoin ollaan tasaisesti luisuttu alaspäin uskossa venäläisten ihanteitten kestävyteen. Olisimme niin mielellämme seisoneet venäläisten kanssa rinnatusten taistelussa totuuden ja oikeuden puolesta, ihanteiden puolesta. Mutta me olemme todellisuuksien kansa. Me emme tyydy sanoihin, joissa ei ole tahtoa takana. Me vaadimme itseltämme ja toisilta, että sanat ovat elämää, että niissä on luova voima, että ne ovat tietäjän sanoja. Me aina odotamme, että sanat vievät tekoihin, että niissä pysytään, että ne ovat lupauksia. Jos puhumme ihanteista, aiomme niitä toteuttaa. Jos haaveilemme, ovat haaveemme ennustuksia. Koko sydämellämme olisimme vanhalla karaistulla tahdon sitkeydellämme työskennelleet Venäjän kansan kanssa käsi kädessä vapauden ja kansanvallan suurten ihanteiden puolesta. Nyt me sen sijaan olemme täynnä hämmästyä. Onko Venäjän kansa niin epävakaa? Heiluuko se aina toisesta äärimmäisyydestä toiseen, despotismista anarkiaan ja anarkiasta despotismiin? Eikö se voi tunteitaan hillitä eikä tahtoaan hallita? Eikö se osaa katsella elämän todellisuutta silmiin? Niin äkkiäkö se unhotti saavutuksensa, niin äkkiäkö se petti ihanteensa? Pitääkö siis uudistua Ranskan vallankumouksen moninaiset vaiheet ja tuleeko lopulta taantumus voittamaan? Silloin toivokaamme, että historian kulku ennen pitkää erottaa Suomen Venäjästä.

*

Suomen Nuorison Liiton äänenkannattaja „Pyrkijä“ julkaisi viime numerossaan kirjotuksen otsakkeella „Kalevala ja kirjallisuuden historia ensi talven kotiopintoaineiksi“. Kalevalasta sanotaan siinä:

„Ja tällä hetkellä, jolloin Suomen vastaisia kohtaloita kirjoitetaan, on Suomen nuorison tärkeimpänä tehtävänä tutustua suomalaisen sivistyksen perustaan, Kalevalaan. Siitä voimme imeä sitä kansallishenkeä, jota nyt niin kipeästi tarvitaan.

„Kalevalaa tunnetaan oikeastaan liian vähän.

„Se ei ole suomalaisille läheskään sen arvoinen kuin kreikkalaisille oli Homeron runot. Ja yhtä läheinen sen pitäisi olla.

„Ensi talvena siis Kalevalaa oppimaan! Tulkoon se kirja Suomen nuorisolle yhtä rakkaaksi kuin se on maamme parhaimmistolle!

„Kalevalaa olisi opittava suoraan Kalevalasta, eikä mistään lyhennetystä laitteesta, sillä ne eivät ole sen arvoisia. Tarvitaan vain kykenevää lukujen johtajaa. Luullakseni jokainen kansakoulunopettaja voikin Kalevalan lukua ohjata, sillä kaikkihan me olemme seminaarissa Kalevalaan innostuneet.

„Kalevalaa ei voisi kotiopintolukuaineeksi ottaa aivan samoin kuin muita aineita. Ensin olisi lyhyesti tutustuttava Kalevalan historiaan, sitten opittava tarkoin Kalevalan runomitta, sen rytmi, kaunistuskeinot ja niistä johtuva sanarikkaus. Oudot sanat selvitettäisiin lukiessa. Koko kirja olisi käytävä läpi

harjotustilaisuuksissa, mutta vain valitut kohdat annettaisiin kotiläksyksi. Kauneimmat pätkät tulisi oppia ulkoa. Täten varmasti voitaisiin kalevalaista henkeä kasvattaa nuorisossa.“

Tästä ehdotuksesta semmoisenaan ei ole sanottava muuta kuin hyvää. Teosofit voivat ylpeillen viitata siihen, että he jo kauan aikaa ovat tunteneet Kalevalan arvon ja kehottaneet sitä tutkimaan. Teosofinen nuorisoliitto ja monet teosofiset looshit ovatkin kokouksissaan lukeneet Kalevalaa ja punninneet sen sisältöä, koettaneet sitä ymmärtää ja tunkea sen henkeen. Ja monen monta teosofista esitelmää on Kalevalasta pidetty. Että tämä Kalevalaan syventymishalu nyt alkaa levitä muuallekin kansassa, saattaa osaltaan olla seurauksena siitä intensiivisestä ajatustyöstä, mitä teosofit ovat vuosien vieressä tehneet.

Olisi niin mielellään suonut, että „Pyrkijä“ olisi edes viitannut teosofisiin Kalevala-selityksiin ja esim. „Kalevalan avaimeen“. Mutta ehkei „Pyrkijä“ tunnekaan koko sitä puolta asiasta. Silloin täytyy surkutella aukkoa sen sivistyksessä ja toivoa, että se pian täytettäisiin.

Sillä epätietoista on, voiko Kalevala sellaisenaan herättää kestäväää innostusta Suomen nuorisossa. Niin kauan kuin sitä kaunotieteellisesti jaksaa ihailla, niin kauan innostus kyllä kestää – mutta sekin innostus herää vain valituissa. Mutta jollei nuoriso pääse selville siitä, että Kalevala on arvokas kirja paljon syvemmissäkin merkityksessä, että sillä on arvonsa meidän omalle nykyiselle elämällemmekin, ei sen innostus kauan kestä. Pian Kalevala silloin muuttuu vanhanaikaiseksi lorukirjaksi, täynnä kauniita satuja, mutta myös luonnottomia mielikuvia, ja nuorison mieli kääntyy uudempaan ja tuoreempaan kirjallisuuteen.

Kuinka toista taas, jos nuoriso – kuten meidän teosofinen nuorisomme – herää ymmärtämään, että Kalevalan vanhat tarinat ovat mysteriokieltä, että niitä voi tulkita, että niissä on korkea ja henkevä sisältö! Silloin Kalevala käy todella rakkaaksi kirjaksi, oppaaksi, johon käy käsiksi yhä uudestaan ja uudestaan. Kaikkien, jotka nyt tuntevat sekä teosofisen kirjallisuuden olemassaolon että Suomen Nuorison Liitolle tehdyn ehdotuksen ja kehotuksen, tulisi huomauttaa nuorille, kun Kalevalasta on kysymys, että heidän välttämättä on tutustuttava teosofiseen selitystapaan ja esim. „Kalevalan avaimeen“.

Ei riitä yksin seminaari-sivistys Kalevalan todelliseen ymmärtämiseen!

*

Painosta on ilmestynyt kirjottamani lentokirjanen „Mitä opimme sodasta ja vallankumouksesta?“ Nimi osottaa, mistä kirjanen puhuu, ja sen hinta on 50 p.

Piakkoin ilmestyvät painosta Schurén kirja *Jeesus* ja Palomaan uusi huomattava teos *Kansallisuus ja kieli*.

*

„Oletko sinä aavistanut ja uskonut, että Suomen kansassa olisi niin paljon raakuutta kuin nyt viime aikoina on osottautunut olevan?“ kysyi minulta eräs ystävä. „Olenhan kyllä tiennyt“, vastasin, „että kansassamme on raakuutta – olen siitä kirjottanutkin, – mutta hämmästyttävässä määrässä sitä nyt on ilmaantunut, kun kaikenlaisiin turhiin ja järjettömiin väkivaltaisuuksiin ryhdytään.“

Ellen uskoisi, että tämä raakuus sittenkin on pinnalla, että sisällä sentään ollaan ihmisiä, tai paremmin sanoen: että raakuus asuu yksilöissä, ei kansassa, vielä vähemmän kansallishaltiassa, – olisin kylläkin epätoivoinen. Mutta kun otan huomioon, että raakuus ei ole paljasta sivistymättömyyttä, vaan että se useinkin on syvän katkeruuden ilmaus, ymmärrän, että se häviää, sitä myöten kun kansamme yksilöt oppivat enemmän luottamaan toisiinsa. Suuri onkin vastuu niillä, jotka istuvat tämän kansan asioita ohjaamassa ja hoitamassa, sillä kansamme on siksi paljon kärsinyt „herrojen“ takia, että epäily ja sitä seuraava katkeruus

on aina uhkaamassa kansan mielentilaa. Meidän yläluokkamme pitäisi tosiaan osottaa, että se tahtoo Suomen parasta, sillä nyt ei ole aika enää ajatella omaa itseään. Ja sosialistit – järjestynyt työväki, joka todella edustaa ajan ihanteita, – hekin saisivat toisessa äänilajissa puhua „herroista“, eikä aina ajatella ja kuvitella niitä konniksi. Sillä mitä herratkaan ovat muuta kuin yksilöitä ja kansan jäseniä? Ja mihin kansan suuri räyhäävä joukko pääsisi ilman herroja?

Kaikki ovat paikallaan välttämättömät.

Lokakuu, s. 341-348

Teosofisen Seuran kunniakas presidentti, kaikille teosofeille rakas Mrs. Besant viettäneen nyt 70:nneen syntymäpäivänsä lokakuun 1 p:nä käytännöllisesti katsoen vankeudessa, vaikka hän asuukin omalla maatilallaan Nilghirivuoristossa. Kuten elokuun Tietäjässä kerroimme, hän on kielletty puhumasta, kirjottamasta, painattamasta mitään ja olemasta kenenkään kanssa kirjeenvaihdossa. Tätä ei voi kutsua muuksi kuin vankeudeksi. Sekä Englannin että Amerikan T. S:n hallinnot ovatkin kääntyneet hallitustensa puoleen anomuksilla, mutta nähtävästi toistaiseksi tuloksetta.

Mitä sitten Mrs. Besant on tehnyt? Hän on taistellut ja työskennellyt Indian itsehallinnon puolesta. Hän on korkealle kohottanut Indiassa juuri sitä kansojen vapauden ja itsemääräämisoikeuden lippua, jonka puolesta Englanti ja liittolaisvallat sanovat käyvänsä sota! Indian englantilaiselle hallitukselle ei ole kunniaksi tämä menettelynsä Mrs. Besantia kohtaan. Eikä se edes ole viisasta, sillä India tulee kuitenkin ennen pitkää saavuttamaan itsehallinnon. Mutta Mrs. Besantille on kunniaa, katoamatonta kunniaa, sekä hänen jalosta työstään että siitä palkasta, jonka hän nyt sai kiitokseksi työstään.

Niin haikeata kuin on ajatellakin, että vanhaa, viisasta ja työkykyistä ihmistä sorretaan ja kielletään epäitsestä toimintaansa jatkamasta – ainakin toistaiseksi, – niin iloista on samalla todeta, että Teosofisen Seuran henkevä pää ei ole poliittisessa toiminnassaan kulkenut maailman mahtavien laveata tietä, vaan sitä veljeyden ja vapauden kaitaa polkua, joka niin usein saa maailman vainon osakseen. Ja sentähden me teosofit ympäri maailman iloitsimme hänen syntymäpäivänään ja toivomme hänen vielä monta vuotta saavan jatkaa siunauksellista työtään – jollei ennen, niin ainakin sitten, kun rauhan ja onnen aurinko taas hymyilee tälle ristiriitaisuuksien tähdelle.

*

„Rakastakaa vihollisianne“, sanoi Jeesus tarkottaen tällä, ettei meidän tulisi rakastaa ainoastaan omia maanmiehiämme, vaan toistenkin valtakuntain kansalaisia. Nykyisenä aikana ihmisiä tässä suhteessa asetetaan kovalla koetukselle. Kun Buddhojen ja Boodhisattvojen oppeja sivuuttamalla kansat ovat keskenään mitä verisimmässä taistelussa, silloin on todella yksilöiden vaikea noudattaa noiden Suurten oppia, niin tutulta kuin se kaikuukin jokaisen ihmisen sydämessä. Unohdamme uudestaan ja uudestaan, että kaikki olemme saman isän – jumalan – ja saman äidin – maaemon – lapsia ja että veljesrakkaus keskenämme on mitä luonnollisin tunne ja perustuu mitä luonnollisimpaan suhteeseen. Näemme toisissamme vihollisia ja vihamiehiä, kavalia ja itsekkäitä olentoja, ryöväreitä ja rosvoja – eikä tämä näkemisemme perustu mielikuvitukseen, vaan kurjaan todellisuuteen. Elämme nyt maailmassa, jossa synkimmät ja alhaisimmat intohimot ovat päässeet valloille.

Ja kuitenkin tämä on vain toinen puoli asiasta! Sisimmässämme olemme kaikki ihmisiä ja kaikki veljiä keskenämme. Nuokin ra'at sotamiehet, jotka murhaavat, ryöstävät ja harjottavat kaikkea väkivaltaa, ovat vain juopuneet siitä vapauden, veljeyden ja ihmisarvon tunteesta, joka heiltä niin kauvan on ollut kielletty.

Tunne nostaa ja paisuttaa sieluja, ja muutamia yksilöitä, jotka eivät jaksakaan hillitä sieluun tulvivaa henkistä voimaa, se vie väkivallan tekoihin. Mutta kantaahan aikamme kohdussa juuri noita suuria aatteita. Vapauden ja veljeyden käsitteet leviävät ennen kuulumattomalla nopeudella ja vaikuttavat ihmisiin vakuuttavalla voimalla. Nyt aletaan niihin todella uskoa ja uskoa, että elämäkin olisi maan päällä järjestettävä niiden mukaan. Tietysti pelkokin nostaa kalpeat kasvonsa ja epäusko kuiskaa: kuinka olisi mahdollista, että itsekkäät, ahneet ja ryöstönhaluiset ihmiset osaisivat elää rauhassa ja veljeydessä keskenään ilman raudankovaa kuria ja järjestystä? Mutta iloinen usko ja sydämen toivo rientää vastaamaan: kyllä kurikin tulee, tulee entistä ehompi järjestys, kun emme vain polje emmekä kiellä itse aatteita!

Ja sentähden on hyvä keskellä kurjuutta muistaa, että aatteet hallitsevat maailmaa ja että ihmiset ovat keskenään veljiä.

*

Olen juuri lukenut kaksi mieltäkiinnittävää broshyyria. Toinen on J. Koskelan „Suomi itsenäisenä valtakuntana“, toinen Karl Tianderin „Ett ord om Finlands framtid“.

Edellisen kirjoituksen ponsi on, että Suomi tuli itsenäiseksi valtakunnaksi, samassa kun Venäjän entinen keisari luopui hallituksestaan, ja että tämä tapahtui Suomen omien perustuslakien mukaan. „Mitä tulee siihen väitteeseen, että Hallitsijavalta olisi Suomeen nähden siirtynyt Venäjän väliaikaiselle hallitukselle, on tässä vastassa perustuslaki. H. M:n 2 §:ssä nimenomaan sanotaan: „Kuninkaan tulee hallita — — hänen eikä kenenkään muun — —“. Y. V:n kirjan 2 kohdassa sanotaan: „Pidämme itseämme vapaina, lainkuuliaisina ja turvallisina *laillisesti kruunatun kuninkaan alamaisina*“. Ja koko Valtiopäiväjärjestys tunnustaa ainoastaan Keisari Suuriruhtinaan Suomen Hallitsijaksi. On jotkut viitanneet siihen, että perustuslaissamme puhutaan sijaishallituksesta, joka siis on lainmukainen. Mutta tässä tulee huomata, että perustuslain tarkoitus on silloin puhua ainoastaan hallituksesta, joka hallitsee *laillisesti olemassa olevan Hallitsijan* sijasta. Mutta nyt on asia niin, että laillinen Hallitsijamme on *luopunut* vallasta, joten siis täytyy pitää niin, että meillä tällä hetkellä *ei ole* laillista Hallitsijaa.“

Hra Koskela edelleen näyttää, että perustuslakiemme mukaan Eduskunnan tulisi kokoontua ja valita uusi hallitsija, niinkuin H. M:n 38 §:ssä säädetään. Tämä hallitsija — nimitettäköönpä häntä sitten Suomen Presidentiksi tai Suomen Suuriruhtinaaksi — olisi hra Koskelan mielestä valittava vain väliaikaisesti, s. o. siksi kunnes Venäjän olot ehtisivät tasaantua ja järjestyä ja Suomen kansa näkisi, tahtoisiko se pitää yhteistä hallitsijaa Venäjän kanssa ja tunnustaa omakseen Venäjän hallitsijan.

Historia kulkee kulkuaan ihmisten erehdyksistä huolimatta, mutta mieltä ylentävää on nähdä, että perustuslakimmekin ovat tien selväksi viitonneet.

Hra Tianderin ruotsinkielinen broshyyri on mieluista lukemista sille, joka soisi, että Suomen suhde itäiseen naapurimaahansa olisi veljellinen ja hyvä. Maantieteellisiin ja kauppaseikkoihin sekä Suomen sivistystehtäviin viittaamalla hän osottaa, kuinka kaikin puolin edullista on Suomelle itsenäisenäkin valtiona olla hyvissä väleissä Venäjän kanssa. Liikenne on meidän aikamme maitse miltei helpompi ja vilkkaampi kuin meritse, ja meillä on pitkä itäinen maaraja Venäjää vastaan. Sodan aikana kauppayhteytemme Venäjän kanssa on kehittynyt erittäin vilkkaaksi — vientimme Venäjälle teki v. 1913 Smk. 110,000,000:—, mutta jo v. 1915 Smk. 200,000,000:—, — ja voi luonnonmukaisesti edelleen kehittyä sodan jälkeen. Viemme Venäjälle jalostettuja puutavaroita, paperia, teollisuus- ja maataloustuotteita ja tuomme sieltä mitä tarvitsemme, viljaa, vihanneksia, öljyä j. n. e. Sitä vastoin on kauppayhteys länsi-Euroopan kanssa sodan aikana huvennut sangen vähäksi eikä sen tarvitsisi mainittavasti kasvaa sodan jälkeen, jos tyydymme sieltä tuomaan maahamme vain semmoista kuin kahvia y. m. siirtomaantavaroita, koneita, kutomatavaroita — tupakit ja väkijuomat voisi vaikka jättää, arvelee tekijä. Mitä taas Suomen kulttuuritehtäviin tulee, emme saa unohtaa, että Venäjällä

asuu suuria määriä suomensukuisia kansoja, joiden sivistyttämiseen meidän tulisi ottaa osaa; jos ne kaikki oppisivat suomea lukemaan, olisi äidinkielisellä kirjallisuudellamme laaja lukijakunta rajojemme ulkopuolellakin.

Tekijän reippaasti kirjoitetussa broshyyrissä on kohta, jota jäin pitkäksi hetkeksi miettimään. Elävästi hän kuvaa, mihin naurettavan häpeälliseen ja kurjaan asemaan Suomi joutuisi, jos ei sillä olisi omaa sotalaitosta. Jos Suomi on yhteydessä Venäjän kanssa ja antaa Venäjän joukkojen puolustaa maata, saa Suomi maksaa kymmeniä miljoonia vuosittain ja nöyränä tyytyä siihen, että maamme on tulvillaan venäläisiä sotajoukkoja rauhankin aikana. Jos Suomi taas on itsenäinen, mutta aseeton valtakunta, saa se elää ainaisessa pelossa, joutua (esim. Belgian tavalla) sotivien suurvaltojen tallattavaksi. Sitä vastoin laskee hra Tiander, että oma suomalainen sotalaitos ei tulisi maksamaan maallemme kuin vähän toistakymmentä miljoonaa vuodessa ja kokemushan on todistanut, että asevelvollisuus on paras kansan kasvattaja kuriin, järjestykseen, isänmaanrakkauteen ja itsensä unohtamiseen.

Olkoon niin. Toisella kannalla tässä kysymyksessä minä aina olen ollut. Tekisi mieleni sanoa, että hra Tiander on oikeassa vanhojen oikeuskäsitteiden ja vanhan maailmankatsomuksen kannalta. Mutta kun se uusi päivä on noussut, jonka kirkkaassa valossa kansat häpeävät järjetöntä verenvuodatusta samoin kuin muita pimeyden töitä, silloin tekisi mieleni uskoa, että maailman kansatkin voivat riisua aseensa ja sovittaa riitansa ihmisten tavalla. Sillä voiko veljeys ja vapaus koskaan toteutua murhaajien ja ryöväreiden kesken? Veljeys ja vapaus ovat kuitenkin nyt niitä voima- ja henkivirtoja, jotka kulettavat kansoja mukanaan. Niiden virtojen tieltä häviävät ja niiden pyörteisiin temmataan mukaan sekä elähtäneitä ennakkoluuloja että vanhentuneita laitoksia.

*

Enimmin minua huolestuttaa tilanne omassa maassamme. Perisyntimme, erimielisyys, on taas vallalla.

Työväki on porvareita vastaan ja porvarit työväkeä. Vihaa, kateutta, pahansuomusta, katkeruutta on ilmassa. Tämä on tosiaankin häpeällistä.

Kohtalo on avannut meille suunnattomia mahdollisuuksia kehitykseen ja vaurastumiseen ja me istumme riitelemään, epäilemään ja estämään toisiamme. Lepäävätkö todella „kirot“ tämän kansan päällä? Eikö täällä ole vanhurskaita ja epäitsekkäitä ihmisiä? Eikö täällä ole sivistyneitä, jotka tahtovat työskennellä kansansa hyväksi, eikö täällä ole kansaa, joka oivaltaa sivistyksen arvon?

Jos vain pyrimme siihen, että „työtä tekevän“ kansan palkat nostetaan „herrojen“ palkkoja korkeammiksi, mitä sillä voitamme? Aineellista hyvinvointiako? Tuskin kansa voi paremmin kuin ennen, sillä kaikkien tavaroiden hinta nousee samassa mitassa. Ainoa, minkä voitamme, on, että sivistys tulee kalliimmaksi. Henkiset työntekijät jäävät nälkää näkemään – no, he ovat siihen tottuneet, sillä sitä he kaikkina aikoina ovat saaneet tehdä, – mutta ei siinä kyllin. Itse henkinen työkin kärsii samassa mitassa kuin aineellisuus lakkaa sitä palvelemasta, ja henkisen työn tuotteet käyvät yhä kalliimmiksi ja vaikeammiksi hankkia.

Siitä sydämeni iloitsee, kun se näkee, että kansa vaatii sivistystä. Pyytäkäämme kouluopetusta, kasvatusta, sivistystä, kaikkea henkistä vapautta ja kehitysmahdollisuutta – pyytäkäämme tätä kaikille! Heittäkäämme vihat ja katkeruudet, taistelut ja riidat. Oppikaamme yksimielisiksi.

Sillä viisaus sanoo: herää sinä Suomen kansa, keskittyneeksi, voimakkaaksi ja yksimieliseksi yksilöksi! Historialliset tehtäväsi sinua odottavat. Mutta niihin sinä et kykene, jos sisäisesti olet ristiriitainen ja rikkirevitty.

*

Skandinavian (Ruotsin-Tanskan) Teosofisessa Seurassa on herännyt kysymys Seuran äänenkannattajan *Teosofisk Tidskriftin* lakkauttamisesta; aikakauskirja tuottaa näet tappiota, tuntuva tappiota nykyisenä kalliina aikana. Teosofisk Tidskrift on kuitenkin elänyt 27 vuotta! On m. m. ehdotettu, että T. S. julkaisisi ainoastaan jäsenlehden, ja että varsinainen aikakauskirja toisella nimellä siirtyisi yksityisten käsiin.

Tämän johdosta muistuu mieleeni, mitä ajattelin ja sanoin jo v. 1900-1901, jolloin työskentelin Ruotsin Teosofisessa Seurassa ja m. m. kirjottelin Teosofisk Tidskriftiin. Mielestäni oli hankala järjestys, että toimittajan tai toimittajien ohella oli toimituskomitea, joka valvoi aikakauskirjan sisältöä. „Tällä tavalla“, sanoin, „Teosofisk Tidskrift kyllä pysyy arvokkaana sisällöltään, mutta siltä puuttuu elävä persoonallinen henki, joka sille ystäviä voittaisi. Se ei koskaan pääse suuresti leviämään ulkopuolelle Seuraa, niinkuin se varmasti tekisi, jos sillä olisi toimittaja, joka saisi omistaa sille aikansa ja tarmonsaa.“ Näkökantani voitti kyllä hyväksymistä, ja Teosofisk Tidskrift tarjottiin minulle: T. S. olisi kustantaja, P. E. hyvin palkattuna toimittajana. (Tarjous oli sangen houkutteleva, kun muutenkin viihdyin hyvin Tukholmassa, mutta mikä lie ollut isänmaanrakkaus, joka veti köyhään Suomeen, niin että kieltäydyin ja lopullisesti ryhdyin työskentelemään suomalaisen teosofian puolesta.) Asiat jäivät kun jäivätkin ennalleen Ruotsissa, ja nyt on tullut rakkaan Teosofisk Tidskriftin kriittinen hetki. Toivon kuitenkin, että vanha arvokas aikakauskirja pulastaan pelastuu ja saa jatkaa työtään edelleen kuten tähänkin saakka. Mutta periaatteessa olen yhä sillä kannalla, että seurojen ja komiteojen ei pitäisi toimittaa muita kuin virallisia julkaisuja. Ihminen rakastaa luonnostaan kaikkea persoonallista ja kuta persoonallisempi jonkun kirjallisen tai taiteellisen tuotteen sävy on, sitä enemmän se viehättää, sitä syvemmin se vaikuttaa.

*

Suurella mielihyvällä ja ilolla julkaisen tässä numerossa Väinö Valvanteen eloisan ja sisältörikkaan esitelmän „Teosofisen liikkeen tuleva kehitys“, jonka hän piti Viipurin vuosikokouksessa viime vuonna. Alleviivaan hänen sanojaan joka kohdassa, paitsi mitä koskee sotaa ja politiikkaa, ja toivon, ettei hän eikä kukaan lukija pane pahakseen, että tässä huomautan parista periaatteellisesta seikasta, joista ennenkin olen puhunut. Toinen on se, että mielestäni Teosofinen Seura edelleenkin on pysyvä syrjässä politiikasta. Tämä ei estä Seuran jäseniä ottamasta osaa valtiollisiin rientoihin ja yhteiskunnallisiin puuhiin, mikäli heillä niihin on kykyä, taipumusta ja tilaisuutta. Mutta Seura semmoisenaan ei saa edustaa mitään muodollista ohjelmaa valtio- ja yhteiskuntapolitiikan alalla. Seuran henki viittaa vapautteen ja veljeyteen. Seura kasvattaa jäseniään vapaiksi ja veljellisiksi yksilöiksi. Riittääköön se. Toinen kohta on kysymys sodasta ja nykyisestä maailman sodasta. Olen jo ennen sanonut, etten parhaimmalla tahdollaankaan saata nähdä nykyisessä sodassa „valkoisten“ työtä toisessa leirissä, „mustien“ toisessa. Minusta kaikki sota on mustaa – kyllä silti välttämätöntä, koska se aiheutuu ihmisten ja kansojen itsekkyydestä, – eikä valkoinen voima ole muualla kuin yksilöiden, uhrautuvien ja velvollisuuttaan täyttävien yksilöiden rinnoissa sekä niissä aatteellisissa voitoissa, mitkä aina suuria kärsimyksiä seuraavat. Jos salatiiteilijät liikkuessaan näkymättömässä maailmassa näkevät valkoisen vain omalla puolellaan, mustan taas „vihollisen“ puolella, osottaa tämä, että hekin ovat kansallisten ja isänmaallisten tunteiden eksyttämiä, mikä seikka ei ketään ihmetytä, koska Mestaritkin rakastavat omaa maataan ja omaa kansaansa hiukan, hiukan enemmän kuin toisia. Ainoa todella henkinen suhde sotaan ja verenvuodatukseseen on nähdäkseni Buddhan ja Kristuksen kanta: älkää ollenkaan tappako, älkää ollenkaan sotiko. Ja kyllä ihminen sellaisenkin ihanteen puolesta voi olla tilaisuudessa kuolemaan!

*

Tietäjän avustajasta Antti Vennasta olin tahtomattani antanut joitakin vääriä tietoja, joita hän kirjeessä minulle oikaisee seuraavin sanoin:

„En ole virolainen. Nimi Venna on puhtaasti suomalainen. Suomessa löytyy nimiä: Venna, Vennola, Vennäkoski, Vennervirta. Vironkielessä löytyy kyllä sana venna, mutta se on genetiivi (veljen). Nimet ovat nominatiivissa, mutta se on tässä tapauksessa vend (veli). Äitini ja isoäitieni nimet ovat kaikki suomalaisia nen-päätteisiä. Olen Inkerin (Pietarin läänin) suomalainen. Lukumme on n. 120,000. Matti Kurikka oli „yksi meistä“. Olemme Venäjän alamaisia ja asevelvollisia. Väärinkäsitys lienee johtunut siitä, että nykyinen kotini, jonne olen tilannut Tietäjän, on Vironmaalla. — Enkä ole maisteri. Koulusivistykseni rajottuu opettajaseminariumiin ja kirjanpitokursseihin. Opettajana en ole toiminut, vaan olen toiminut kirjanpitäjänä ja kielenkääntäjänä. Väärinkäsitys lienee johtunut siitä, että Tietäjän tilausosotteessa „Ustj-Narova. A. Venna“ kuulostaa melkein kuin „maisteri Venna“ (ustjnarmaister).“

A. V.

Ei niin, mutta Suomessa kutsutaan usein opettajaa maisteriksi. Pari vuotta sitten kuulin puhuttavan herra Vennasta — tietysti „opettajana“ — ja siihen nojaten arvatenkin alitajuntani vei muistini harhaan.

*

Painosta ovat nyt valmistuneet seuraavat uudet kirjamme:

Jeesus, kirj. *Edouard Schuré*. Hinta Smk. 2:50. Kuuluu sarjaan „Suuret vihityt“, josta on suomeksi julkaistu saman tekijän „Pytagoras.“

Kansallisuus ja kieli, kirj. *Veikko Palomaa*. Hinta Smk. 2:— . Sangen pirteästi kirjoitettu katsaus „Suomen kansan henkisuonitoisuuteen“.

Uusi jumala, kirj. *Pekka Ervast*. Hinta Smk. 2:— . On n:o 1 uudessa sarjassa „Uusi elämänymmärrys“.

Marraskuu, s. 390-395

Tietäjän joulukuun numerosta otetaan tavallista suurempi painos. Sitä nimitetään *Tietäjän joulunumeroksi 1917* ja se tulee sisältämään parhaasta päästä kirjoituksia, jotka sopivat luettaviksi kaikille, semmoisillekin, jotka eivät ole teosofiaan tutustuneet. Se tulee olemaan teosofinen propagandanumero, joka lyhyin piirtein tekee selkoa teosofisista aatteista ja siis myös Tietäjän ohjelmasta. Se sopii sentähden erittäin hyvin Tietäjän näytenuumeroksi, ja Tietäjän ystävät voivat käyttää sitä Tietäjää levittäessään. Kun se leviää maailmalle teosofiaan perehtymättömienkin kesken, on otaksuttava, että ainakin osa näistä uusista lukijoista tilaa Tietäjän ensi vuodeksi. Kehotan siis Tietäjän ystäviä levittämään Tietäjän joulunumeroa!

Tietäjän joulunumero 1917 maksaa postivapaasti Smk. 1:— (25 senttiä). Se on tavallisen Tietäjän kokoinen ja lähetetään ilman muuta Tietäjän tilaajille, koska se on Tietäjän joulukuun numero. Sitä on jo tilattu erikseen puolitoista tuhatta kappaletta.

Lähetän tämän mukana tilauslistan. Odotan tilauksia mahdollisimman pian, viimeistään joulukuun 5 päivän tienoissa, että tiedän määrätä painoksen suuruuden. Asiamiespalkkio: viidestä maksetusta tilauksesta saadaan kuudes ja seitsemäs ilmaiseksi, toisin sanoen: viidellä markalla (doll. 1:25) saa seitsemän kappaletta

Tietäjän joulunumeroa, 10 mk:lla (doll. 2:50) 14 kpl., 20 mk:lla (doll. 5:—) 28 kpl., 100 mk:lla (doll. 25:—) 140 kpl. j. n. e.

Pyydän samalla huomauttaa Tietäjän tilaamisesta ensi vuodeksi. Joulunumeron mukana lähetetään tilauslista sitä varten. Tilaushinta on kuten tunnettu Smk. 10:— koko vuodelta, Smk. 5:— puolelta vuodelta, Amerikassa 2 ½ dollaria ja 1½ doll.

*

Avatessani Suomen Teosofisen Seuran kymmentä vuosikokousta sunnuntaina lokakuun 21 p:nä klo 9,15 aamulla Bulevardin 7:ssä, joka tilaisuutta varten oli köynnöksillä ja kukilla ja suurella maalatulla Suomen haltia-lipulla koristettu, sanoin, että tämä kokous oli pidettävä „viisauden merkissä“ ja että osanottajien tuli mietiskelyssä anoa ymmärrystä ja mieltä oikein ratkaistakseen niitä moninaisia kysymyksiä, joita kokoukselle esitettäisiin. Kun nyt perästäpäin ajattelen kokouksen menoa, tuntuu minusta, että pitkien ja joidenkuiden mielestä ehkä väsyttävien ja kriittisten keskustelujen jälkeen tultiin niin hyviin tuloksiin kuin yleensä tällä hetkellä saattoi toivoa. Monta tähdellistä ja Seuramme vastaiselle toiminnalle tärkeätä päätöstä tehtiin tuossa kolme päivää kestävässä vuosikokouksessa.

Ensinnäkin ylisihteeriuden suhteen. Hoidettuani tätä virkaa kymmenen vuotta umpeen olin jo ennen kokousta jyrkästi kieltäytynyt jälleenvaalista. Tein sen uudestaan kokouksessa, kun edustajat taas tuntuivat yksimielisesti toivovan, että pysyisin virassani. Minun kanssani erosi vanha hallinto, ja johtoasemiin valittiin nyt uudet henkilöt kokonaan. Vilpittömästi iloitsin uuden hallinnon kokoonpanosta, joka tuntui lupailevan paljonkin vastaisen ripeän ja virkeän toiminnan varalta. Ylisihteeriksi tuli tohtori W. Angervo Mikkelistä, varapuheenjohtajaksi kirjailija Väinö Valvanne, taloudenhoitajaksi maisteri Hugo Valvanne, looshisihteeriksi herra Yrjö Kallinen Oulusta, muiksi jäseniksi tuomari Unto Nevalainen, herra Yrjö Lehtinen ja rouva Kyllikki Ignatius. Minulle henkilökohtaisesti vuosikokous teki suuren kunnian valitessaan minut Suomen T. S:n kunniajäseneksi ja suodessaan minulle arvonimen „perustaja-ylisihteeriksi“. Muutamat ystävät valmistivat minulle suuren ilon lahjoittaessaan minulle kalliin, briljantilla koristetun kultakellon.

Tärkeitä olivat myös päätökset virallisen jäsenlehden perustamisesta ja T. S. Kannatusliiton varojen asettamisesta yksinomaan hallinnon käytettäväksi. Jäsenlehti ilmestyy ensi vuoden alusta joka toinen kuukausi ja sen kustantamiseksi otetaan jäseniltä ylimääräisenä verona: irtojäseniltä Smk. 2:50, looshijäseniltä Smk. 2:— . T. S. Kannatusliiton varat olivat ennen minun käytettävissäni teosofisen propagandatyön hyväksi, nyt on asetettu erityinen „kannatusrahaston sihteeri“, joka esittää hallinnolle kaikkia propagandatyötä koskevia asioita ja ehdotuksia. Vuosikokouksessa sai niinkään virallisen kasteensa viime marraskuussa Helsingissä perustettu Veljesrahasto, jonka tarkoituksena on auttaa etupäässä Seuran jäseniä lainoilla ja lahjoilla heidän tilapäisissä henkilökohtaisissa tarpeissaan. Sitäkin rahastoa hoitaa hallinto ja sen yhteydessä olevia kysymyksiä esittää hallinnolle „veljesrahaston sihteeri“. T. S. hallinto on täten ministeristön kaltainen, jonka useimmilla jäsenillä on omat salkkunsu: puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, taloudenhoitaja, looshisihteeriksi, kannatusrahaston sihteeri ja veljesrahaston sihteeri.

Toisia kauas kantavia päätöksiä olivat: päämajan liittäminen T. S. yhteyteen sen lailliseksi omaisuudeksi ja Kustannusliikkeen muodostaminen osakeyhtiöksi. Näiden asioiden järjestely on vielä keskeneräinen. Kustannusosakeyhtiön osakkaat kokoontuvat perustavaan kokoukseen Helsingissä marraskuun 18 p:nä.

Vuosikokouksen yhteydessä oli kaksi juhlatilaisuutta: Teosofisen Seuran kymmenvuotisjuhla ja Idän Tähtien iltama. Molemmat pidettiin vanhalla ylioppilastalolla, ja sekä matinee että iltama oli houkuttellut Kansan Näyttämön avaran katsomon täyteen yleisöä. Edellisen ohjelmaan kuului: alkusoitto viululle, sellolle ja pianolle (Lepo Laurila y. m.), P. E:n esitelmä Lutherin uskonpuhdistuksesta, Dagmar Parmas-Saarnion soololaulua, Jussi Snellmanin sepittäjä ja lausuma runo, Lepo Laurilan viulusoolo, prof. V. Heikelin puhe

ruotsiksi sekä Dagmar ja Yrjö Saarnion duetto. Idän Tähtien iltaman ohjelmassa oli Eero Saaren viulusoolo, tri W. Angervon sepittäjä ja lausuma prologi-runo, Väinö Valvanteen tervehdyspuhe, P. E:n esitelmä Kristuksen tulosta, Anna Angervon soololaulua, Aleksis Kiven näytelmä „Lea“, Hilda ja Aapo Pihlajamäen, Jussi Snellmanin, Kosti Elon ja Jukka Kuusiston esittämänä, sekä lopuksi Axel von Kothenin kantaatti „Mestaria oottain“ sooloille, kööriille ja pianolle (Anna ja Willie Angervo, T. S. N. L:n sekakuoro Heikki Halosen johtamana y. m.). Syvän ja unohtumattoman vaikutuksen teki Kiven ihana „Lea“ teosofisten taitelijain tulkitsemana. Siinä todella Kivi osottautuu kaiken muun ohella myöskin suomalaisen kaunokirjallisuuden ensimmäiseksi suureksi nykyaikaiseksi mystikoksi. Niin psykologisen sattuvasti hän kuvaa Lean sisäisiä voittoja ja hänen isänsä järkyttävää kääntymystä, antaen Jeesuksen kaikkivoittavan hyvyyden vaikuttaa niiden aiheuttajana.

Kymmenes vuosikokous oli kukkurallaan virallisia keskusteluja, joten aikaa ei jäänyt yhtään vapaaseen seurusteluun. Sitä varmaan monet kaipasivat! Olihan sentään aatteellistakin keskustelua kahdesta kysymyksestä: veljeys ja kansanvalta (alusti Väinö Valvanne) sekä rauhanaate (alusti Otto Mölsä). Olihan myös esitelmä Hugo Valvanteelta aineesta „buddhanusko“ ja „kysymysilta“, jossa P. E. vastasi kysymyksiin.

Kaikissa keskusteluissa ilmeni kuin kaksi suuntaa: nimittäisinkö niitä ulospäin pyrkiväksi ja sisäänpäin syventyväksi? „Vanhaa“ sisäänpäin syventyvää suuntaa edustin m. m. minä, „uutta“ toiminnanhaluista nuoret nousevat voimat. Loppujen lopuksi tultiin kuitenkin siihen tulokseen, ettei mitään voittamatonta eroa ollut näiden „suuntien“ välillä. Ylisihteerä Angervo ehdottikin, ettei puhuttaisi enää „vanhasta“ ja „uudesta suunnasta“, vaan ymmärrettäisiin, että kaikki kuului teosofiseen työhön ja kaikelle oli arvo annettava.

*

En ole paljonkaan tiennyt Mrs. Besantin työstä Indiassa enkä yleensä Indian valtiollis-yhteiskunnallisista oloista. Englannin politiikkaa on aina kehuttu maailman vapaamielisimmäksi ja inhimillisimmäksi hallitustaidoksi ja kun Mrs. Besantkin aina on puolustanut Indian yhteyttä Englannin kanssa, olen kuvitellut, että Englanti kaikella tavalla koetti sivistyttää Indiaa, joskin se oli puolueellinen ja erehtyi siinä, ettei se antanut täyttä tunnustusta kasvatuksessa Indian omille uskonnoille ja omalle uskonnolliselle elämälle. Nyt olen kuitenkin ymmärtävinäni, ettei Englannin menettely Indiaa kohtaan ole ollut inhimillinen sen enempää kuin vapaamielinenkään, ja Mrs. Besantin väsymätön työskentely Indian yhteiskunnallisen elämän ja valtiollisen aseman kohottamiseksi saa vallan uuden valaistuksen.

Käsiini sattui äsken Ruotsissa julkaistu broshyyri *Self government for India* (Itsehallintoa Indialle), jonka on toimittanut „Indialaisen Kansalliskomitean“ eurooppalainen keskus. Kirjanen sisältää muutamia puheita (m. m. Mrs. Besantin), joita pidettiin Indian kansalliskokouksessa Lucknowissa joulukuulla 1916, ja joitakuuta tilastollisia tietoja poimittuina erilaisista virallisista lähteistä. Kaikki puheet vaativat voimakkaasti ja yksimielisesti itsehallintoa Indialle, selostaen syyt tähän vaatimukseen, ja tilastolliset tiedot paljastavat merkillisiä seikkoja Indian sisäisistä oloista. Mainitsen muutamia.

Indian väestö on 315 miljoonaa, niistä 244 miljoonaa välittömästi Englannin vallan alla. Seuraavat numerot koskevat brittiläistä Indiaa ja sen 244 miljoonaa alamaista.

Näistä ovat 6 % lukutaitoisia, s. o. miehistä 11 %, ja naisista 1 %. (Suomessahan miltei kaikki osaavat lukea!)

Indialaisen tulot tekevät keskimäärin 2 puntaa (Smk. 50:—) vuodessa.

Maavero nousee useinkin 65 %:iin maan tuottamista nettotuloista. Verot ovat katovuodenkin aikana samat. Katovuonna 1912-1913 esim. oli maanviljelystuotteiden koko arvo 54 miljoonaa punttaa; siitä meni veroina valtiolle 21 miljoonaa punttaa.

On laskettu, että viimeisen 75 vuoden aikana Englannin hallitus on kiskonut Indiasta vuosittain 30 á 45 miljoonaa punttaa, s. o. 750 á 1,125 miljoonaa markkaa, joista Indialle ei ole tullut mitään vastaavaa! Eikä tähän ole luettu, mitä yksityiset kaupanteoissaan y. m. tavalla ovat Indiasta voittaneet.

Suunnattomien verojen ja kiskomisten kautta Indian kansa on yhä köyhtymässä ja nälänhätä on viime aikoina tullut kroonilliseksi ilmiöksi. Viime vuosisadan aikana kuoli 32 miljoonaa ihmistä nälkään, niistä 19 miljoonaa vuosina 1891-1900. Nämä nälänhädät eivät aiheudu ruoan vaan rahan puutteesta. Katovuonna 1912-1913 esim. vietiin Indiasta ruokatavaroita 1,300 miljoonan markan edestä! Sir William Hunterin mukaan 40 miljoonaa ja Willian Digbyn mukaan 70 miljoonaa indialaista kulkee elämän läpi riittämättömästi ravittuna.

Indian köyhä kansa on niin sairauden runtelema ja heikontama, että noin 13 % väestöstä aina on sairaana ja että noin 5 miljoonaa kuolee vuosittain yksin kuumetauteihin. Väen lisääntyminen onkin vain 5,6 vuodessa 1,000 henkeä kohti. Terveystenhoitoon uhrattiin esim. vuonna 1916 ainoastaan puolitoista miljoonaa punttaa. (Sotilastarkotuksiin samana vuonna 23 miljoonaa punttaa.)

Nykyisessä sodassa India on lähettänyt satoihin tuhansiin nousevia joukkoja Englannin puolesta taistelemaan. Koko Indian kultavarasto on siirretty Englantiin ja Indian ruhtinaat ja kansa ovat saaneet maksaa satoja miljoonia puntia keisarillisiin sotarahastoihin, samalla kun nälänhädän vallitessa ruokavaroja on miljoonien puntien arvosta viety Englantiin.

Puhe- ja painovapaus on varsinkin viime 12 vuoden aikana ollut ankarasti rajoitettu.

Vuoden 1858 ja 1881 välillä Indian kansalta riisuttiin vähitellen kaikki aseet. Seurauksena tästä on ollut, että Indian kansa ei ole kyennyt puolustautumaan petoeläimiä ja ryöväreitä vastaan. Ruumiillinen ja siveellinen rohkeus on myös vähentynyt. Armeijaa pidetään yllä kansan terrorisoimista varten.

Indialaiset eivät pääse korkeampiin valtiovirkoihin ja heidän palkkansa ovat pienemmät kuin englantilaisten.

Tyytymättömyys Indiassa on suuri. Tuhansia on vangittu samalla tavalla kuin Mrs. Besant, satoja on hirtetty viime vuosina. *Sat sapienti.*

*

Jotkut Tietäjän ystävät ovat huolissaan kysyneet minulta, aionko luovuttaa Tietäjänkin uudelle kustannusosakeyhtiölle ja mahdollisesti poistua sen toimituksesta. Pyydän rauhoittaa heidän mieliään: semmoisia aikeita minulla ei ole. Tietäjä pysyy edelleen omanani ja minä sen toimittajana.

Päinvastoin olen ajatellut, millä tavalla voisin Tietäjän sisältöä rikastuttaa ja kohottaa. Olisikohan eduksi, jos koettaisin julkaista enemmän oman kynäni tuotteita? Sensuuntaisia toivomuksia on kyllä eri taholta lausuttu. Itsekin mielelläni julkaisisin Tietäjässä yleensä kaikki mitä kirjotan, mutta se edellyttäisi, että Tietäjän ekonomia olisi niin loistava, että minun kannattaisi niin tehdä. Tähän saakka olen saanut etsiä suurimman osan omista tuloistani muualta — luennoistani ja kirjoistani. Saa nyt nähdä, minkälaisiksi olot kääntyvät, kun Tietäjän tilaushinta on korotettu.

Ensi numeroon, Tietäjän joululehteen, jota levitetään erikseen, aion joka tapauksessa kirjoittaa useampia kirjoituksia.

*

Salaisen Opin luovutan sitä vastoin uudelle osakeyhtiölle. Ehkä sentähden on parasta, ettei sitä nyt tilata Tietäjän yhteydessä ensi vuodeksi; kun uusi vihko ilmestyy, se kyllä lähetetään etuannilla vanhoille tilaajille, ja ne, jotka sen jo ovat maksaneet, saavat sen tietenkin muitta mutkitta. Salaista Oppia on nyt painosta julkaistu kaksi nidettä toista osaa. Suomennos on siis puolivälissä. Kaksi nidettä vielä puuttuu toisesta osasta ja sitten koko kolmas osa, jaettuna sekkin neljään niteeseen. Alkuaan olin laskenut, että Salainen Oppi olisi ollut valmiina suomeksi vuonna 1920, mutta siihen mennessä se tuskin ehti valmistua. Ken elää, hän näkee.

*

Tietäjän viime numero oli jo painovalmiina, kun saapui tieto, että muuan innokas teosofi ja T. S:n jäsen, rouva *Anna Luikko* Joensuussa, äkkiä oli jättänyt maisen elämän ja siirtänyt kotinsa tuonelaan. Kaipausta on suuri sekä Joensuun teosofisessa looshissa, jossa Anna Luikko viime vuosina toimi puheenjohtajana, että hänen omaistensa ja ystäviensä piirissä, jossa hänen vilpittömän luonnollinen, iloinen ja sydämellinen persoonallisuutensa voitti kaikkien rakkauden. Kauniin lauluäänensä hän monta kertaa asetti teosofisen työn palvelukseen, viimeistään Bulevardi 7:ssä viime kesänä. Ja ne, jotka ottivat osaa ensimmäisiin teosofisiin kesäkursseihin Kiteellä 1912, säilyttävät rakkaassa muistissa Orpolan vieraanvaraisen ja kaikkia auliisti palvelevan emännän.

Iloisiin näkemiin toisella puolella!

Joulukuu, s. 446-453

Mitä Suomi-äitimme nyt kaipaa, mitä meiltä odottaa? Rakkautta ja taasen rakkautta. Eikä rakkautta missään ylimalkaisessa ja personattomassa merkityksessä, vaan meidän rakkauttamme, sinun ja minun. Meidän tulee sielumme koko hehkulla rakastaa tätä armasta isänmaatamme, nyt kun sitä punnitaan jumalien vaa'assa ja kun sen vastaisia kohtaloja määrätään. Vakavan raskas on nykyinen hetki. Onko rakkautemme Suomeen niin voimakas, että se oman rajotuksemme ja ahtautemme voittaa? Onko meitä rakastajia niin paljon, ettei Suomen kansa punnittuna havaittaisiin liian köykäiseksi?

Nyt jos koskaan tarvitaan teosofisen elämänymmärryksen läpätunkemia ihmissieluja. Nyt jos koskaan tarvitaan oikeata, todellista ja puhdasta uskontoa. Kuulkaa te kaikki, jotka ette ole kadottaneet uskoanne hengen todellisuuksiin, vaan jotka uskotte jumalaan – kutsukaa häntä millä nimellä haluatte – ja uskotte järkähtämättömien lakien vallitsevan maailmassa sekä rakkauden olevan elämän korkeimman ja mahtavimman lain, kuulkaa te kaikki! Älkää antako päivän mennä mailleen – älkää kertaakaan, – ilman että hartaassa rukouksessa kuiskaatte itsellenne ja jumalalenne, että te rakastatte isänmaatanne ja sen kansaa ja toivotte onnen, itsenäisyyden ja vapauden aamun sille koittavan. Älkää antako viikkojen vieriiä, kuluu kuukausien, kertomatta uskostanne toisille, lohduttamatta masentuneita, rohkaisematta epäileviä, tarjoamatta teosofian valoa kansalle, joka pimeässä hapuilee. Nyt lähestyy suuren kylvön aika ja on jo. Ja suuren leikkuun aika. Missä maaperä on kylvölle otollinen, missä eloa on paljon. Mutta työmiehiä on vähän. Kuitenkaan ei kukaan teistä ole niin köyhä ja niin pieni, ettei hän kykenisi isänmaataan rakastamaan ja siunaamaan ja sen kansan puolesta rukoilemaan. Ei kukaan teistä ole niin vähätietoinen, ettei hän murusta

henkisen tiedon leivästä voisi ojentaa sille, joka nälkään on nääntyä. Ei kukaan teistä, jotka uskotte, ole hengen elämää niin vähän kokenut, ettei hän voisi kädellään viitata Kristukseen, kaiken hyvän perikuvaan, ja kehottaa eksyneitä palaamaan elämän tielle.

Nyt joulukellojen soidessa voisi ihme tapahtua. Kaikki sielut, joihin Kristus joko itse tai Suomen kansallishaltian muodossa on mystillisellä siivellä koskettanut, nouskoot jouluyön hartauden ylängöille ja yhtykööt ylistystä laulaen taivaallisten enkelein mahtavaan kuoroon: jospa silloin jumalallisen kuoron elävät sanat kaksiteräisenä miekkana tunkisivat läpi kansamme auran, erottaen sielun ja hengen sekä tuomiten sydämen ajatuksia ja aikeita! Jospa silloin se ihme tapahtuisi, että eripuraisuus ja viha, kateus ja katkeruus kaikkoaisi Suomen kansan sydäimestä ja tyhjyyden täyttäisi Kristuksen rakkaus ja rauha! Jospa ihmeistä suurin kerran saisi maan päällä toteutua!

Pitäkäämme siis kaikki rakkauden öljyä lampuissamme, ettemme nuku sinä yönä, kun Herra tulee.

*

Kuinka hyvin ymmärrän sitä tunnelmaa, joka huokuu seuraavasta kirjeestä, ja kuinka kiitollinen olisin, jos kyöneillä voisi parantaa ammottavan haavan. Mutta nyt eivät riitä katumuksen kyöneet.

Näin kuuluu kirje, jonka sain:

„Voi niitä tuskan ja häpeän päiviä, joita olemme nähneet ja kärsineet! Suomalaiset miehet – tosin kyllä kehitymättömiä – venäläisten sotamiesten kiväärit olalla kuleksivat katuja pitkin, uhalla sulkien myymälöitä, konttoreita, jopa virastojakin, vangitsevat syyttömiä ihmisiä, jotka tätä kirjoitettaessa vieläkin ovat pidätettyinä, – puhumattakaan murhista ja muista ilkitöistä. Inhottavaa on nähdä ja kuulla kuinka he aseilla uhkaavat, jollei heitä totella, eikä ole mieltäylentävä näky, kun marssiva punakaartilaisten joukko tekee kunniaa vastaantulevalle venäläiselle sotamiesosastolle, tuo samainen joukko, jonka sielussa on mitä fanaattisin viha omia kansalaisiaan „porvareita“ vastaan. Ja tämä kaikki tapahtuu aikana, jolloin meidän mitä kansanvaltaisimmalla tavalla valittu eduskuntamme on koolla, jolloin on ollut erinomaisia tilaisuuksia laatia epäkohtia poistavia lakeja – niin vieläpä korkeimman, ratkaisevan vallan ollessa meidän hallussamme. Mutta eripuraisuutta, vihaa, epäluottamusta piti nytkin olla, jolloin olisimme voineet kansallisesti lämpimästi syttyä ja yhtyä.

Mikä onneton kansa tämä Suomen kansa onkaan! Kuinka paljon sillä on keskuudessaan huonoja, kehitymättömiä ja ilkeitä yksilöitä. Syvät rivit saavat nyt mieleisensä hallituksen, mutta on hyvin epäiltävää, kykeneekö sekään johtamaan koko kansamme onnellisemmalle, rauhan ja edistyksen tielle. Lähin tulevaisuus näyttää hyvin synkältä. Katkeruutta mielissä, sota raivoa edelleenkin, Suomen valtion ja kunnan kassat tyhjä. Kaiken taustana vakava nälänhädän uhka. Mieli väkisten masentuu. Mikä on pelastus tälle poloiselle kansalle, mikä sen kohtalo, onko sillä mitään kaunista tulevaisuutta!? Murheelliselta vain näyttää kaikki.

Helsingissä 19 p. marrask. 1917.

Eräs Tietäjän lukijoista.“

*

Kuten jo yllä sanoin, tarvitaan nyt juuri uskoa ja rohkeutta, hellää sydäntä ja kirkasta, läpätunkevaa katsetta. Suomessa täytyy nyt olla puolueettomia ihmisiä, jotka rakastavat vilpittömästi kaikkia kansan luokkia eivätkä katsele asioita minkään ryhmäedun kannalta.

Jos räyhäävän rahvaan halveksijat ja moittijat ovatkin saaneet vettä myllyynsä viime aikojen tapahtumista, älkäämme unohtako, että „räyhäävä rahvas“ aina myös on tietämätön ja pimeydessä vaeltava. Ja jos sadattelijat kääntävät tuomitsevan katseensa niihin, jotka kansaa ovat harhaan johtaneet ja rikollisia ajatuksia sen sieluun kylväneet, niin älkäämme unohtako kysyä, miksi ei kansaa sitten toiselta puolelta ole vielä voimakkaammin oikeaan johdettu. Älkäämme unohtako kysyä: ovatko vallassaolijat ja n. k. yläluokka kaikesta sydämestään kansan syviä rivejä rakastaneet, ovatko he tehneet voitavansa ja enemmän kuin voitavansa kansan valistamiseksi ja opastamiseksi ja ennen kaikkea: ovatko he koko sielullaan toivoneet niitä suuria muutoksia ja parannuksia, jotka yhteiskunnallisessa elämässä ovat välttämättömiä ja joita kohtaan aika kulkee varmoin askelin, kansojen asettamista esteistä huolimatta? Olemmeko aina olleet valmiit ymmärtämään ja tahtomaan, että työttömyys ja köyhyys on yhteiskunnan häpeä, että maa on oleva kansan yhteisomaisuutta, että henkinen sivistys on oleva kaikkien saatavissa, että virkamiehet ovat yleisön palvelijoita j. n. e.?

Olen nähnyt kansassani raakuutta, olen joskus ihmetellyt sitä kyynillisyyden, suvaitsemattomuuden ja vihan tulvaa, joka sanoissa sen suusta on vyörynyt, olen jo viisitoista vuotta sitten nähnyt hengessäni, että tässäkin kansassa vuotaisi verta, jos se vallankumouksen tekisi; mutta olen myös nähnyt, kuinka kärsivällinen ja kohtaloonsa alistuvainen tämä Suomen kansa on ollut, kuinka uskollinen johtajilleen, kuinka altis hyvää uskomaan niistä, joihin se sankareinaan kiintyy; olen nähnyt, kuinka tiedonjanoinen tämä kansani on ja kuinka mielellään se nousisi sivistyskansojen rinnalle; olen nähnyt, kuinka todellisesti se hengessään vapautta janoa ja veljeyttä ja rakkautta. Tämä on todella kansa, joka kaipaa ja rukoilee rakkautta.

Olen myös toiselta puolen nähnyt, kuinka tyljää ja kylmiä meidän virkamiehemme ja sivistyneemme saattavat olla. Olen joskus ihmetellyt sitä veljeyden, sydämen lämmön, jopa suorastaan kohteliaisuuden ja toisen kunnioituksen puutetta, jota meidän sivistyksemme niin suurella määrällä näkyy tuovan mukanaan. Olen ihmetellyt sitä lyhytnäköisyyttä, ymmärtämättömyyttä ja henkistä laiskuutta, joka on niin tavallinen piirre meidän yläluokkalaisissamme. Olen ihmetellyt heidän mukavuudenhaluaan, vanhoillisuuttaan ja paikallaan polkemistaan. Mutta olen myös nähnyt ja kunnioittanut heidän järkähtämätöntä oikeudentunnettaan, lainkuuliaisuuttaan ja itsehillintäänsä. Olen nähnyt ja ihaillut heidän rakkauttansa sivistykseen, taiteihin ja tieteihin. Olen nähnyt ja kuullut, että he totisesti rakastavat isänmaataan, työskentelevät sen vapauden ja onnen puolesta ja uhraavat sille, ei ainoastaan rahojaan, mutta välistä mukavuutensa ja persoonallisen vapautensakin.

Eikö sydämeni siis iloitsisi nähdessään kaikkialla hyvääkin? Enkö kiinnittäisi katsettani siihen? Enkö soisi, että kaikki kääntäisimme katsemme pois pahasta ja rupeaisimme hyvää viljelemään? Ja mikä se hyvä on? Puhdistettu uskonto, henkisempi sivistys, uudistettu yhteiskuntamuoto. Älkööt nyt oppineet halveksien sanoko, etteivät he uskonnosta piittaa, koska se on lasten lorua, älkööt materialistiset sosialistit huutako, että uskonto on vain yksityisasiä. Uskonto on yksityisasiä, koska ihminen ei tarvitse välittäjää lähestyäkseen totuuden jumalaa, mutta uskonto ei ole lasten leikkiä, koska se on viisimpien ihmisten kokemusten ja tietojen kokonaisuus. Ilman uskontoa ei ole henkistä valistusta, ei siveellistä elämää, ei sielukasta sivistystä. Ilman uskontoa ei yhteiskunta synny uudestaan.

*

Syyskuun lopulla lähetti pirteästi toimitettu „Naisten ääni“ kiertokyselyn muutamille kansalaisille, luvaten palstoillaan julkaista saamansa vastaukset. Kysymys kuului: „mitä maamme nykyaikana eniten kaipaa?“ Tähän vastasin seuraavalla tavalla, ja julkaistiin vastaukseni „Naisten äänessä“ lokakuun 13 p:nä.

*

„Suomen kansa näyttää tällä hetkellä olevan jaettuna kahteen leiriin, jotka kumpikin tavoittelevat korkeinta valtaa ja johtoa. Toiset – porvarilliset – väittävät, että valtioaluksemme ajaa ehdottomasti karille, elleivät he ole perää pitämässä, sillä he yksin osaavat aikaansaada järjestystä yhteiskunnallisessa elämässämme ja luoda sille vankan ja tukevan pohjan, jota ilman yhteiskuntarakennus on mahdoton. Jopa jotkut huhuilevat verisestäkin yhteisotosta näiden puolueiden välillä.

Haluamatta asettua kummankaan kannalle kysymme vain: mistä johtuu tämä erimielisyys, joka silloin tällöin nousee laillisen luokkataistelun rajojen yli ja sukeutuu veljesvihän muotoon? Onhan molemmilla puolueilla yhteinenkin pyrkimys: valtiollisen aseman lujittaminen ja venäläisten välien selvittäminen. Mistä siis viha?

Kehittymätön sosialisti ei tosiaan tiedä paljon muuta, kuin että „herroja on vihattava“, ja kehittymätön porvarillinen uskoo ohjelman olevan siinä, että „kiljukurkkuja saadaan tottelemaan“. Mutta mitä huomiota voisi panna tällaisille mielipiteille, jotka eivät mitään mielipiteitä ole?

Kun taas katselemme sosialisteja ja porvarillisia heidän paraimmissa edustajissaan, näemme verrattain vähän eroavaisuutta todellisessa ohjelmassa. „Me olemme tämän maan oikeita sosialisteja“, sanoikin minulle hieman liiotellen muuan porvarillinen.

Sosialistinen ohjelma pyrkii muutamiin radikaalisiin yhteiskunnallisiin uudistuksiin. Ohjelman mukaan parannukset eivät koske yksinomaan määrätyn luokan etuja, vaan koko kansan onnea. Kuka ajatteleva ja oikeamielinen ihminen olisi siis hengessään niitä vastaan? Suohan jokainen, että köyhien tilaa parannetaan, että kansan hyvinvointia lisätään ja että joidenkuiden ylellisyyttä vähennetään!

Toivoohan toiselta puolen jokainen ajatteleva sosialisti, että ohjelman toteuttamisessa voitaisiin käyttää hyväksi herrojen tietoa ja kokemusta, herrojen kykyä järjestää asioita ja ylläpitää kuria. Siinä suhteessa kyllä sosialistikin tahtoisi olla porvarillinen.

Mistä siis johtuu, ettei voida keskenään sopia? Mistä lähtöisin on epäily, kateus, ylenkatse ja viha?

Se johtuu sivistyksen ja valistuksen puutteesta, siitä, että meillä on vielä liian vähän todella sivistyneitä ihmisiä. Me olemme puolisivistynyttä kansaa.

Jos olisimme sivistyneitä, tarjoisimme veljeskättä toisillemme. Jos olisimme sivistyneitä, häpeäisimme riidellä omassa kodissamme. Jos olisimme sivistyneitä, häpeäisimme ajatella omia etujamme, vaan katselisimme puolueettomasti kaikkien parasta.

Sivistys ei ole ulkonaisessa käyttäytymisessä ainoastaan. Se asuu sielussa. Sivistys opettaa meitä ajattelemaan, totuutta etsimään ja oman itsemme yli nousemaan. Ken sivistynyt on, hän on sanan kauneimmassa merkityksessä ihminen.

Sentähden vastaan otsikkona olevaan kysymykseen, mitä maamme nykyaikana kipeimmin kaipaa: sivistystä ja taasen sivistystä!

Ja koska sivistys ei tule yksinomaan kirjoista eikä luennoista, vaan leviää salaisena voimana ihmisestä ihmiseen, sanon lisäksi, että maamme kaipaa sivistyneitä ihmisiä. Niitä se tosiaankin ennen kaikkea kaipaa!

Ja minä kysyn, niinkuin kysyy moni muu: missä te olette, te maan suola?”

*

Tunnelmani tällä hetkellä valtiollisissa asioissa on valoisa ja hyvä. Oli onni, että musta pilvi pääsi suurlakossa ajoissa puhkeemaan. Nyt kansamme entistä selvemmin näkee, että maan asioita johtamassa täytyy olla viisaus, todellinen viisaus, kokemus ja tarmo, ei ainoastaan aatteellinen innostus. Kun nyt pian saamme kokonaan ja sivullisten häiritsemättä ryhtyä järjestämään omia olojamme ja luomaan uutta suomalaista yhteiskuntaamme, älkäämme silloin koskaan unohtako, että hyvä tahto yksin ei riitä – taitoa ja tietoa, lujuuutta ja luonnetta tarvitaan yhtä paljon.

Kansanvalta on hyvä, kun sen symbolina on viisaiden valta. Mutta se vie turmioon, jos se tyhmyyteen turvautuu.

*

Eino Leino on nyt julkaissut kauan odotetun teoksensa *Alla kasvon kaikkivallan*. Hän nimittää sitä „mystilliseksi trilogiaksi“ ja ilmottaa sen sisältävän „erään aikansa lapsen ajatuksia, tunnustuksia ja kaukonäkyjä“. 217 sivua käsittävässä kirjassa on kolme osaa, jotka erotetaan toisistaan otsikoilla „jumaltieto“, „jumaltunto“ ja „jumaltahto“. Koko kirja on yhtä tunnustusta: minä uskon jumalaan, minä olen uskossani onnellinen ja minä tahdon uskostani todistaa! Ja luku luvulta kirja kertoo, kuinka tekijässä usko syntyi ja vahvistui ja kuinka tekijä lopulta omaksui koko teosofisen elämänymmärryksen. Saavutettuaan mystillisiä ja yliaistillisia, selvänäköisiä ja selväkuuloisia kokemuksia hän oppi käsittämään ihmisen jumalallisen olemuksen ja elämään hengessään Kristuselämää.

En voi muuta kuin kiittää Eino Leinoa tästä hänen lahjastaan Suomen kansalle. Jos kirjan edellisen puolen paatos paikatellen tuntui hieman tietoiselta, tempaa tekijän taiteellisesti ihana kuvaus nuoren Väinämöisen synnistä lukijan heti mukaansa, ja kun kolmannessa osassa tekijä ryhtyy kuvaamaan kristusminän elämää ihmisenä, ei ymmärtäväisen lukijan ihastuksella ole rajoja.

Tänä synkkänä aikana tuottaa Eino Leinon kirja sanomatonta iloa henkisesti kokeneille ja ajatteleville ihmisille. Ei meidänkään työmme ole turhaan mennyt, saattavat teosofitkin ajatella. Toivokaamme, ettei kuuluisan runoilijamme teosofinen työ liioin mene hukkaan. Hän itse sanoo kirjassaan, ettei jumalaa ole „kaikkiällä ja joka hetki suullaan tunnustettava. Mutta kerran tai kaksi elämässään saattaa ehkä tehdä sen, Hänen pyhää nimeään turhaan lausumatta . . .“

Niin, niin, mutta suurta ja ihmeellistä olisi sekin, jos meidän nerokkaat ja kaunopuheiset ihmisemme useammin puhuisivat jumalasta ja tunnustaisivat uskovansa häneen. Tämä tietenkin edellyttäisi, että he Eino Leinon lailla olisivat jumalaa ja totuutta etsineet . . .

*

Jollei jouluksi, niin uuteen vuoteen valmistuu J. R. Hannulan laaja teos *Ilmestyskirja teosofian valossa*. Se on helppotajuinen, mutta sisältörikas ja henkevä kirja. Ja tuo salaperäinen, „Ilmestysraamattu“ käy sen valossa sekä selväksi että tajuttavaksi.

Uusien kirjojen joukossa on mainittava Olga Salon suomennos *Egyptiläisiä satuja*, kirj. *Goki*. Kirja sisältää 29 haaveellisrunollista tarua täynnä egyptiläistä tunne-elämää ja uskonnollista mystiikkaa. Sopivat

ääneen luettaviksi seuroissa ja kokouksissa. Johdatuksena on tekijän kirjottama lyhyt esitys egyptiläisestä uskonnosta. Kirjan hinta on Smk. 3:—.

Pyydän samalla huomauttaa, että Teosofinen Kustannusliike on lakkauttanut alennusmyyntinsä. Kaikki kirjat myydään taas alkuperäisiin hintoihinsa.

*

Vuoden ajan on ollut epätietoista, jaksaisivatko teosofit hankkia liikkeelleen oman kirjapainon. Nyt kysymys vihdoinkin on ratkaistu kielteiseen suuntaan: emme vielä jaksaa. Mutta suuressa kiitollisuuden velassa olemme kaikki niille kahdelle miehelle, herroille E. E. Happoselle ja J. V. Hytöselle, jotka näin kauan ovat pitäneet painoa meille tarjolla, säästämättä varojaan ja vaivojaan. Heidän uhrauksensa ja herra Happosen intensiivinen toiminta asian puolesta ei mene hukkaan. Se kantaa hedelmänsä aikoinaan. Vielä tulee teosofiselle liikkeelle kirjapainokin.

*

Toivotan kaikille Tietäjän ystäville ja lukijoille rauhallista joulua ja onnellista uutta vuotta!

Saanko toivoa, että kaikki näemme toisemme taas tammikuussa? Jos te sen suotte, rientäkää tilaamaan!

TIETÄJÄ 1918

Toimittajalta

Tammikuu, s. 1-2

Onnea alkaneelle vuodelle!

Korkein onni on „iankaikkinen autuus“, ja iankaikkinen autuus on tuntea totuuden jumala ja elää hänessä. Ilman iankaikkista autuutta ei ole ehjää eikä pysyvääistä maallistakaan onnea olemassa — elämä jumalassa on maallisen onnen ehto ja tausta. Mitä korkeampaa siis saattaisimme toisillemme toivottaa kuin sitä, että oppisimme totuuden elävää jumalaa tuntemaan? Jospa voisi Tietäjä olla oppaana sillä tiellä, joka autuuteen vie, jospa kaikki Tietäjän ystävät ja lukijat, sekä kokeneet että kokemattomat, astuisivat rohkeasti totuuden tielle tai rohkeasti sillä eteneisivät!

Onnea alkaneelle vuodelle!

*

Lähetän tämän Tietäjän numeron erittäin myöhään maailmalle, jotta niin monet kuin mahdollista ennättäisivät uudistaa tilauksensa.

Kuten sisällysluettelosta näkyy, alotan tässä numerossa pari omaa kirjoitussarjaa. Olen muutamilta tahoilta saanut kehotuksen julkaista oman kynäni tuotteita enemmän kuin ennen, ja koska minulla on mielestäni sanottavia sekä Suomen kansalle että teosofian harrastajille, noudatan kehotusta ja annan siten Tietäjän suuremmissa määrässä kuin tähän saakka muodostua omaksi äänenkannattajakseni.

*

Maailmanrauha näyttää nyt lähenevän suurin askelin. Teosofisen Seuran presidentti, Mrs. Annie Besant, on lausunut, että maailmanrauha ei voi tulla, ennenkuin India saavuttaa täydellisen itsehallinnon ja tunnustetun aseman Englannin rinnalla. Indian vapaus on näet välttämätön, jotta maailmanopettaja voisi Indiassa vaikuttaa — muuten hänet siellä vangittaisiin ja tuomittaisiin. Omasta puolestani tähän lisään, että Suomi on ollut kuin Europan India — Suomi on Europan omatunto. Sentähden ei rauhaa liioin ollut ajateltavissa, ennenkuin Suomen vapaus ja itsenäisyys tunnustettiin. Nyt se on tapahtunut, ja nyt Europan kansat voivat solmia rauhan keskenään. Kuvaavaa onkin, että Ranskan ihanteille avosydäminen kansa ensimmäisenä riensi tunnustamaan Suomen itsenäisyyden, jonka saavuttamisessa taas Saksan ihanteitaan viisaasti toteuttava kansa oli ollut suurimpana tekijänä.

Jospa nyt meidän armas Suomemme osottaisi ansainneensa maailman luottamuksen! Jospa osaisimme täällä näyttää, että todella olemme vapaata ja itsenäistä kansaa, joka kykenee omaa sivistystä luomaan ja omaa valtiota rakentamaan! Jospa — mutta emme saakaan epäillä kuntoamme ja miehuuttamme, työkykyämme ja tarmoamme!

Helmi-kesäkuu, s. 68-74

I.

Kirjotettu maaliskuun alussa.

Suomi, armas synnyinmaani, missä on nyt sinun vapautesi, missä sinun itsenäisyytesi? Sinun omat lapsesi ovat tahranneet puhtaan lippusi toistensa verellä, kansallissota on täydessä liekissä, uusi ja vanha yhteiskunta taistelevat vallasta tulella ja miekalla.

Raskas on aika, vaikea ja raskas. Se on raskas sielullisesti ja se on raskas ruumiillisesti. Ankaran ikeen laski kohtalo Suomen kansan hartioille. Kuinka sen yksilöt kestävät?

Sillä meidän kärsimyksemme ei ole tavallista rehellistä tuskaa, josta pää pystyssä saisimme maailmalle valittaa. Se on sanatonta ja tuskallista häpeää, joka paljastaa oman onttoutemme, pintapuolisuutemme, lyhytnäköisyytemme ja itsekkyytemme. Meidän tuskaamme sekottuu oman itsemme tuomio. Miksemme ennemmin ottaneet elämää vakavalta kannalta, miksemme ennemmin kasvattaneet itseämme rakkauteen?

Nyt on viha niin lähellä meidän sieluamme, niin lähellä. Veljesviha. Elleivät jumalat meitä armahda, olemme kadotuksen partaalla.

Ah sinä rakkauden armollinen isä, älä käännä kasvojasi meistä pois. Auta meitä uskomaan, ettei vihan ja koston henki vallottaisi sydäntämme, vaan että sinun rakkautesi ja säälisi valtameri murtaisi sydämemme sulut. Oi opeta meitä rakastamaan, ennenkuin on myöhäistä.

Sillä nyt tarvitaan rakkautta enemmän kuin koskaan, rakkautta ja itsensäkieltämistä, myötätuntoa ja ymmärtämystä. Unohtakaamme ennakkoluulomme, luopukaamme luokkakannoistamme, kääntäkäämme katseemme kansamme yhteistä onnea kohti. Täytyyhän kuitenkin veljellisen sovinnon lopulta voittaa, täytyyhän kaikkien tunnustaa järjen ja hyvän tahdon lopullinen ratkaisuvallta, totuuden, vapauden ja veljeyden lopullinen yliherruus.

Suomi odottaa rauhansa palauttajaa. Älköön sen odotus olko turha.

*

Jos puolueetonta ihmisystävää surettaa yksityisestä kostonhalusta lähteneet tihutyöt, surettaa häntä yhtä paljon se ylimielinen näkökanta, joka tuomitsee nykyisen vallankumousliikkeen vähäpätöiseksi kapinaksi, jonka kukistaminen vie aikaa ainoastaan sentähden, että lailliset vallassaolijat olivat liian huonosti varustetut. Sanaan „kapina“ liittyy jotain halveksittavaa ja alhaista; suomalainen vallankumousliike ei työväen taajojen rivien silmissä ole mikään kapina; se ei ole vain itsekkäitten pyyteitten kuolemaantuomittua tavottelua; se on vallankumousta. Sen takana on aatteita ja ihanteita. Vallankumouksen rajussa, väkivaltaisessa ja odottamattomassa muodossa puhkee jotakin Suomen kansan sisäistä henkeä, sen pyrkimyksiä, sen toiveita. Ken ei olisi suonut, että tämä henki olisi päässyt vaikuttamaan rauhallisella ja sovinnollisella tavalla? Mutta kun ei niin käynyt, kun jostain syystä miekan ja tulen voima päästettiin irti meidänkin rauhallisessa kolkassamme, on meidän katseltava tapahtumaa vakavalla ja ymmärtäväisellä mielellä.

Tämä on parhaiten määriteltynä taistelua uuden ja vanhan yhteiskuntajärjestelmän välillä. Tässä on kysymyksessä suuret aatteet ja suuret arvot. Onko jumalan luoma maa palveleva muutamien yksilöiden etuja vai onko se oleva kansallisuusomaisuutta, jota jokainen työnhaluinen ja työkykyinen kansalainen on tilaisuudessa valtiolta vuokraamaan ja viljelemään? Onko sivistys oleva luokkaetuoikeutta, jota suurten joukkojen on tuiki vaikea itselleen hankkia, vai onko kaikille kansalaisille annettava sama pohjasivistys, jota sitten lahjakkaat ja henkistä sivistystä harrastavat henkilöt ovat tilaisuudessa edelleen kehittämään? Onko

uskonto oleva kirkollista monopoolia, jota kirkot usein käyttävät väärin maallisia tarkotuseriä saavuttaakseen, vai onko totuuden etsintä ja uskonnollisiin seurakuntiin ryhtymisen oleva vapaa ja vapaiden kansalaisten luonnollinen oikeus?

Näitä kysymyksiä voidaan luetella kosolta; uusi yhteiskunta ratkaisee ne kerrassaan vapaamieliseen suuntaan, vanha epäröi ja punnitsee: onko viisasta erottaa kirkko valtiosta, onko mahdollista saattaa maa kansallisomaisuudeksi, eikö jo paljon ole tehty sivistyksen hyväksi? Vanha ei huomaa, että uusi aika on tulossa, että uudet ihanteet vaativat toteuttamistaan, että käsitykset oikeasta ja mahdollisesta ovat muuttumaisillaan. Mutta vallankumous on tämän ymmärtänyt . . .

*

Toistan vieläkin, etten puhu vallankumouksen menettelytavoista. En puolusta väkivaltaa enkä aseiden käyttöä, koska en niihin koskaan ole uskonut. Olen rauhallisen työn ihminen, jonka keinot ovat ainoastaan valistus, järjellinen vakuutus, inhimilliseen omaantuntoon vetoaminen. Samalla kyllä ymmärrän ja myönnän, että maailma on kovasydäminen ja itsepintainen. Kärsimys näyttää olevan sille suurempi opettaja kuin onni ja menestys. Mahdollisesti niin ollen jumalat osaavat käyttää hyväkseen sodan ja verenvuodatuksenkin kauhuja, kun tahtovat avata uppiniskaisten ihmisten silmiä ja pehmittää heidän sydämiään. Mutta käänän katseeni pois näistä kouraantuntuvista, haihtuvista ja lyhytikäisistä tosiseikoista suuriin ja pysyviin henkisiin todellisuuksiin, jotka hämmöttävät tosiseikkojen takana. Ja sentähden näen nykyisessä taistelussa tuimaa taistelua uuden ja vanhan yhteiskunnan välillä.

Myötätuntoni on uuden järjestelmän puolella. Kuinka ei se sitä olisi? Käsittääkseni kansalaisista monet ajattelevat niinkuin minä: uutta on luotava, vanhasta luovuttava!

Omasta puolestani jouduin jo nuoruudessani vanhan yhteiskunnan hylkiöksi.

Kun tammikuussa 1894 tutustuin teosofiaan ja varsinkin kun muutamia vuosia myöhemmin päätin antautua kokonaan kirjalliseen työhön ja samalla työhön teosofian puolesta, sain pian kokea, että olin katkaissut siteet silloisen yhteiskunnan kanssa, ettei minulla ollut apua, vaan päinvastoin vastustusta ja sortoa odotettavissa yhteiskunnan puolelta, että sanalla sanoen olin tehnyt itseni jokseenkin mahdottomaksi maailman silmissä. Luopuessani yläluokkalaiseduistani ja niitä seuraavista egyptiläisistä lihapadoista olin tuominut itseni köyhälistöön kuuluvaksi ja olin kuin koditon vaeltaja, joka ei myö työvoimaansa kullasta, vaan käyttää sitä ainoastaan siinä, missä hän itse tuntee sitä tarvittavan.

Valintaani en ole koskaan katunut, mutta kun kylmästi arvostelen yhteiskuntaa, ei sekään ole sormea nostanut saattaakseen minua katumapälle; ei se ole osottanut minua kohtaan sitä huomaavaisuutta ja hellää huolenpitoa, joka sen arvoa minun silmissäni olisi nostanut. Mielettä on nähdäkseni väittää, että yksilöt ovat olemassa yhteiskuntaa varten – mikä mystillinen olento sitten tuo yhteiskunta olisi. Pikemmin on totta, että yhteiskunta on olemassa yksilöitä varten, sillä yksilöt ovat eläviä olentoja, mutta yhteiskunta vain koneellinen kokonaisuus. Korkeintaan yhteiskunnalla on oikeus valvoa ja vaatia, että yksilöt noudattavat sen yleisesti hyväksytyjä lakeja, mutta oikea yhteiskunta olisi samalla velvollinen huolehtimaan siitä, että yksilöiden työkykyä käytetään sekä heille itselleen että yhteiskunnalle edullisimmalla tavalla. Sentähden en arkaile sanoa, että tässä oli vanhan yhteiskunnan heikoimpia puolia. Terveiden ja vahvojen ihmisten täytyi *etsiä työtä*, lahjakkaiden ja nerokkaiden yksilöiden täytyi etsiä tilaisuutta, mahdollisuutta ja *lupaa* työhön!

Minun ei tarvitse kuin ajatella itseäni tyypillisenä esimerkkinä. Mitä vanha yhteiskunta teki edistääkseen työtäni ja pyrkimyksiäni? Se näki, että jo nuorena olin harras totuudenetsijä – ja se nauroi. Se kuuli, että olin jotakin löytänyt, josta tahdoin toisille kertoa, ja se asetti monenlaisia esteitä tielleni, ennenkuin sain oikeuden tämänkään aikakauskirjan välityksellä julkaista ajatuksiani. Se näki, että monet kansalaiset olivat kokeneet henkistä apua ja saaneet apua sivistyspyrinnöissään esittämästäni maailmankatsomuksesta, se näki,

että nämä monet tahtoivat liittyä seuraksi — ja se kieltäytyi laillistuttamasta Teosofista Seuraa. Se kuuli, että minua pidettiin etevänä puhujana ja ihmisenä, jolla oli sanoma sanottavana ajalleen, mutta se ei koskaan käsenyt minua puhumaan suuriin juhlasaleihinsa, yliopistoihinsa, kirkkoihinsa . . .

En sano tätä moittiakseni vanhaa yhteiskuntaa. Se oli mitä se oli, ja minä vain totean, samalla lailla kuin tuhannet työmiehet minun kanssani toteavat, millainen se oli . . .

Mutta se ei ollutkaan suomalainen, vaan venäläinen, virkavaltainen hengeltään . . .

II.

Lukiessaan nuo maaliskuussa kirjottamani rivit (Toimittajalta I) moni Tietäjän ystävä ehkä hämmästykseseen on näkevinään sanoissani liian suurta sympatiamia „punaisia“ kohtaan. Nyt kun hirmuaika on ohi ja jännitys on lauennut, nyt kun murhenäytelmä on näytelty loppuun, nyt kun kapinalliset ovat tyystin hävinneet, nyt on helpompi nähdä heidän suuret erehdyksensä, heidän suuret rikoksensa, heidän vallanhimoisen, itsekkään ja kavalan johtonsa synkät seuraukset. Kun kaikki työväenliikkeen pääjohtajat suuret rahat taskuissaan kiiruhtivat pakoon, jättäen harhaan johtamansa joukot yksin kärsimään kapinaksi muuttuneen vallankumouksen laillisia seurauksia, silloin sokeimmankin silmät väkisin avautuivat. Toista oli itse kapinan kestäessä ainakin täällä etelä-Suomessa. Silloin jokainen, jonka myötätunto oli sosialismin puolella, vaikkei hän kuulunutkaan työväenliikkeeseen eikä tuntenut sen kulissien takaista toimintaa, koetti uskoa parasta liikkeen johdosta ja johtajista.

Tarkkaava lukija huomaakin heti, etten minä maaliskuun kirjoituksessani ilmaise sympatiamia väkivaltaista ja aseellista vallankumousta kohtaan, vaan niitä aatteita kohtaan, joita uskoin vallankumouksen harrastavan ja palvelevan. Minulla oli unelmani uudesta yhteiskunnasta ja luulin, että se mahdollisesti voisi toteutua vallankumouksen kautta ja jälkeen. Siinä kyllä tein itse loogillisen virheen. Olenhan aina väittänyt, että pahalla ei saada hyvää aikaan, että tarkotus ei pyhitä keinoja. Kuinka nyt hetkeksikään saatoin uskoa, että verenvuodatuksella ja väkivallalla aloitettu vallankumous voisi laskea perustukset uudelle, onnellisemmalle yhteiskuntamuodolle? Todellisuudessa en sitä uskonutkaan. Sisimmässäni tiesin, että yhteiskunnan uudistajat olivat alottaneet väärästä päästä ja että heidän yrityksestään ei voinut koitua muuta kuin onnettomuutta. Mutta siinä alituisessa sielullisessa tuskassa, jossa päiväni vietin, koetin rauhottaa mieltäni jos milläkin keinoin ja uskotella itselleni, ettei kaikki sentään ollut hukassa. Olihan koko asia vakava kysymys minulle, joka ymmärsin Suomen kansallishaltian dharmaa omalla tavallani (kts. kirjoitusta „Kuinka soisin maatani hallittavan?“). Olihan vaa'assa Suomen koko tulevaisuus . . .

Eihän unelmani uudesta yhteiskunnasta vieläkään ole haihtunut. Päinvastoin. Nyt kun rauhalliset ja järjestyneet olot palaavat, nyt todella aletaan uutta Suomea rakentaa. Sillä nyt me olemme itsenäinen valtakunta ja nyt olemme tilaisuudessa luomaan Suomesta aito suomalaisen sivistysmaan. Mutta edellytyksemme ovat tällä hetkellä hieman toisenlaiset kuin äsken, muutamissa suhteissa loistavammat, toisissa köyhemmät kuin ennen. Olemme liitossa maailman etevimmän ja sivistyneimmän kansan kanssa — tämä on etumme. Mutta luottamuksemme oman kansamme hyveihin ja etevyyteen on saanut hirveän kolauksen — ja se on köyhyysme. Aika kyllä parantaa haavamme, mutta monen ihanteellisen unelman toteutuminen siirtyy tuonneemmaksi, epämääräiseen tulevaisuuteen. Ei Suomen kansa vielä tällä hetkellä ole niin korkealla henkisesti, että se esim. tulisi ilman sotajoukkoa toimeen . . .

*

Sydämeni lämpenee lukiessani, kuinka väsymättömästi Teosofisen Seuran presidentti, Mrs. Annie Besant, työskentelee Indian vapauttamisen puolesta. Kotivankeudesta päästyään hänestä on tullut

epäilemättä huomatuin poliittinen henkilö Indiassa tätä nykyä. Jouluna hän johti suurta kansalliskongressia Kalkutassa, johon oli saapunut 10,000 edustajaa eri osista maata. Hänen rinnallaan kongressissa esiintyi Indian maailmankuulu runoilija Rabindranath Tagore. Kaikkialla missä Mrs. Besant liikkuu, häntä tervehditään ja juhlitaan Indian suurena äitinä ja auttajana. Hänen saapuessaan Kalkuttaan kongressiin oli 300,000 ihmistä häntä vastaanottamassa ja kuusitoista hevosta veti hänen vaunujaan. Samansuuntainen vastaanotto hänellä on ollut Benaresissa, Bombayssa ja Madrasissa. Saa nähdä, osaako Englanti ottaa vaarin tilaisuudesta vai siirtääkö kohtalo Indiankin vapauttamisen Saksan osalle.

*

Tietäjän tammikuun numero oli valmiiksi painettuna ennen vallankumouksen alkua, mutta sitä ei ehditty jakaa tilaajille. Helmikuun lopulla se jaettiin niille tilaajille, jotka silloin olivat postiyhteydessä Tampereen kanssa. Aikomukseni oli painattaa 16-sivuinen helmi-maaliskuun numero maaliskuussa, mutta juuri siihen aikaan seisautettiin työt Tampereen Sentraalikirjapainossa. Nyt ilmestyy tämä helmi-kesäkuun numero 48-sivuisena, joten Tietäjän edellinen puolivuosisikerta tänä vuonna käsittää kokonaista 96 sivua! Se on vielä tähän saakka saavuttamaton rekordi — negatiiviseen suuntaan. Heinäkuusta lähtien toivon, että Tietäjä voi ilmestyä kookkaampana, joskaan ei entisessä koossaan. Heinä-elokuun numero tulee siis sisältämään ainakin 32 sivua. Syy näihin rajotuksiin lienee jokaiselle selvä. Vallankumouksen alkaessa katkesi tilausten tulva, pysähtyen verrattain pieneen lukumäärään. Painokustannukset pysyvät sitä vastoin huimaavan korkeina ja postikulut ovat yhä nousseet. Jollei tilaajain lukumäärä kohoa ainakin entiselleen, ei ole toivoa Tietäjänkään ilmestymisestä entisessä koossaan . . . Sitä Tietäjän tuntematonta ystävää, joka lehden avustamiseksi lahjotti keväällä Helsingissä viisisataa markkaa, pyydän täten saada sydämestäni kiittää.

*

Tammikuun numerossa ilmoitettiin, että *osake-yhtiö Tietäjän* osakemaksut on suoritettava, 2/5 maaliskuussa ja viimeiset 2/5 kesäkuussa. Vaikkei ole ollut johtokunnan kokousta asiasta, uskallan toimitusjohtajana luonnollisena seikkana muuttaa tätä maksuaikaa ja pitentää sitä syyskuuhun: siis kaksiviidettä osaa kesäkuussa ja viimeiset kaksi viidettä osaa syyskuussa.

*

Uusi kirja on ilmestynyt teosofisella kustannuksellamme. Se on J. R. Hannulan laaja teos *Ilmestyskirja teosofian valossa*. Kirja on jaettu kolmeen osaan; ensimmäisen otsakkeena on „Jumalallinen kehityssuunnitelma ihmiskuntaa varten“; toisen osan sisältö on „Seitsemällä sinetillä suljettu kirjakääre eli Bodhisattvan synty ja hänen työnsä Maailmanopettajana“; kolmannen osan otsakkeena on „Väläyksiä ihmissielun sisäisistä taisteluista sen itsensä etsimisretkellä“. Lukuja on yhteensä 17. Ken tahansa tarkkaavasti tutustuu J. R. H:n kirjan nerokkaaseen sisältöön, hänen täytyy mielihyväkseen tunnustaa, että Ilmestyskirja on nyt käynyt hänelle tajuttavaksi ja sisältörikkaaksi. Tietenkin selityksiä voi olla toisenlaisia — onhan „avaimia“ monta, — mutta J. R. H. on varmasti löytänyt jonkun tai pari avainta ja tarjoaa nyt totuutta etsivälle yleisölle opastavaa kättä Ilmestyskirjan hämärässä labyrintissa. Väsymättömälle työntekijälle kunniakas kiitos.

Kirjan hinta on Smk. 8:—.

Heinä-elokuu, s. 97-100

Tietäjän viime numero on saanut osakseen monenlaista arvostelua. Toiset ovat siitä pitäneet, ovat erityisesti kiittäneet minua omista, ristiriitojen yläpuolelle kohoavista kirjoituksistani, jotka ovat tuoneet rauhan heidän mieliinsä, toisiin se taas lienee vaikuttanut epämiellyttävästi, koska ainakin yksi tilaaja kirjottaa seuraavasti: „muuten ei yleensä Tietäjä nykyaikoina ja varsinkaan viimeinen kesäkuun numero toimittajan kahden kummasti ristiriitaisen kirjoituksen johdosta saanut tilaajissa, ainakaan pohjalaisissa, rauhottavaa vastakaikua. Siinä on syy Tietäjän tilaajien vähenemiseen, sillä se on muuttunut puoluelehdeksi“.

En tässä aio puolustaa itseäni enkä Tietäjää, sillä mitä muutamat kirjoitetut sanat merkitsevät, ellei Tietäjän kanta sen kolmentoistavuotisen toiminnan aikana ole lukijoille käynyt selväksi? Kun ylläolevan huomautuksen kirjottaja hieman ajattelee asiaa, uskon hänenkin myöntävän, ettei Tietäjä yhdessä tai kahdessa viimeisessä numerossa äkkiä ole saattanut kantaansa muuttaa. Tietäjä ei ole puoluelehti. Jos minun kirjoitukseni tuntuivat ristiriitaisilta, johtui tämä siitä, että pidin rehellisenä toimittajana omantunnonmukaisena julkaista ajatukseni niinkuin olin ne kirjottanut sekä kapinan edellä että sen kestäessä ja sen jälkeen. Pitihän ainakin useiden teosofien tietävän, että olin näitä aikoja edeltäpäin aavistanut. Olin jo maailmansodan alussa nähnyt, että jos sota ulottuu Suomeen, tulee osa Suomen kansaa taistelemaan venäläisten puolella. Kun nyt näkemyksistäni huolimatta tapaukset fyysillisinä todellisuuksina vaikuttivat järkyttävästi minuunkin, en pitänyt vääjänä näyttää suruani Tietäjän palstoilla. Sillä mikä tuo suruni oli? Se oli teosofista surua. Uskoin rauhan voimiin ja inhosin väkivaltaa. Nyt jouduin itse väkivallan keskelle, jopa niin, että henkeni oli uhattu. Mutta koska ne ihmiset, jotka olivat langenneet väkivallan syntiin, itsekin uskoivat taistelevansa aatteiden puolesta, koetin heitä viimeiseen saakka ymmärtää. Lopulta kuitenkin näin, ettei tässä auttanut muu kuin kova kovaa vastaan, ja silloin minun täytyi myöntää, että sota oli välttämätön ja että oli välttämätön heidän – synnintekijäin – täydellinen häviö. Ettekö ymmärrä, että tällainen myönnytys oli raskas ja järkyttävä ihmiselle, joka ei sotaa eikä aseita koskaan ole hyväksynyt? Ettekö ymmärrä, että se oli tuhat kertaa raskaampi sen takia, että Suomen deevan tämän kapinan johdosta täytyi verhota olemuksensa epämääräiseksi ajaksi salaperäisyyden vaippaan?

Enhän tällä sano, että kapina itsessään oli paljastanut ainoastaan mitä meissä suomalaisissa on pahaa ja alhaista. Kaukana siitä. Niissä valkoisissa joukoissa, jotka täynnä isänmaallista innostusta, täynnä uhrautuvaisuutta ja urheutta, lähtivät alussa huonosti varustettuina taisteluun Suomen vapauden ja itsenäisyyden puolesta, – niissä paljastui mitä Suomen kansassa oli kuntoa ja miehuutta, rehellisyyttä, kestävyyttä ja itsekieltämiskykyä. Suuri puhdistus oli samalla kapina. Aivankuin viimeinen tuomio, jossa hyvä erotettiin pahasta. Senhän minä kirjailijana, salatieteilijänä, syrjästäkatsojana selvästi ymmärsin ja näin. Mutta samalla kaikki yksilöt ovat ihmisiä – sekä ne, jotka joutuivat oikealle puolelle taistelemaan, että ne, jotka erehtyivät vääriä teitä kulkemaan, – ihmisiä, jotka kaipaavat, ansaitsevat ja herättävät sääliä. Jollei fyysisessä maailmassa tämä ollut selvä, selveni se vainajain valtakunnassa. Sielläkin oli levottomat ajat – ja on yhä, – ja siellä ihmisten sielut, oli ne maallisesti katsoen „hyviä“ tai „pahoja“, nähdessään totuuden kaipaavat ystävän hellää ohjausta.

Tietäjä ei voi olla puoluelehti, koska se on ihmisten ja totuuden etsijäin lehti. Ja minä en saata olla puolue-ihminen, koska en ole poliitikko, vaan ajattelija. Että jotkut arvostelevat minua puolueelliseksi yhteen suuntaan, toiset toiseen suuntaan, seurannee asian luonnosta, enkä siihen mitään mahda. Olen se mikä olen, ja ne, joilla on korvat kuulla, kuulevat minun ääneni.

Muuten tahdon lohduttaa ja ilahduttaa lukijoitani sillä uutisella, että Tietäjällä on sentään puolitoista tuhatta tilaajaa nyt. Viime vuonna oli tosin kolmatta tuhatta, mutta eihän ole mahdotonta, että tilaajien lukumäärä vielä nousee. Näin ollen tulevat kaikki numerot tänä vuonna käsittämään ainakin 32 sivua ja siis esiintymään tämän vihkon kokoisina.

Suomen Teosofinen Seura viettää yhdenentoista vuosikokouksensa ja -juhlansa elokuun 17 ja 18 p:nä osaksi T. S. Päämajassa Oulunkylässä, osaksi Helsingissä. Vuosikokouksen jälkeen aiotaan toimeenpanna tavanmukaiset kesäkurssit, joissa tulen sekä vastaamaan kysymyksiin että pitämään sarjan luentoja. Toisista luennonpitäjistä tiedän mainita ainakin J. R. Hannulan ja Väinö Valvanteen.

*

Uusia kirjoja on taas odotettavissa. Nykyiseltä ylisihteeriltä, tohtori W. Angervolta, ilmestyy eepoksentapainen runoteos *Vuusikanta*, joka soinnukkain sanoin esittää syviä teosofisia oppeja. Kirja tulee varmaankin vaikeatajuisuudestaan huolimatta herättämään teosofeissa vilkasta mielenkiintoa.

Suurta suosiota saavuttaneelta kirjailijaltamme J. R. Hannulalta ilmestyy uusi laaja teos *Johanneksen evankeliumi teosofian valossa*. Samalla tavalla kuin Ilmestyskirjassa tekijä tässäkin intuitiivisella kyvyllään kohottaa huntua, joka peittää silmiämme näkemästä, mitä evankeliumin sanat ilmeisesti tarkoittavat. Hänen kirjansa tulee laajalti luetuksi.

Vanhalta teosofiselta kirjailijaltamme Veikko Palomaalta tulee niinkään ilmestymään uusi teos, jatkoa kirjaan *Kohtalon koulussa*, joka oli V. P:n mieltäkiinnittävin tuote. Tämä jatko ei kaivanne mitään suositusta, sillä siihen tahtovat tietysti tutustua ne, jotka alkupuolen ovat lukeneet. Ikävä kyllä valitetaan Palomaan kirjoista, etteivät ne mene hyvin kaupaksi. Tämä on ikävä, sillä vaikka niiden kirjoitustapa olisikin useiden mielestä kuivahko, ovat ne kuitenkin ajatusrikkaita ja laajanäköisiä sisällöltään.

Omasta puolestani olen kirjottanut jatkokirjasi Kalevala-kirjaani. Sen nimenä on *Onko Kalevala pyhä kirja?* Toivon, että se valmistuisi painosta jo vuosikokoukseen.

Toiset kirjat valmistunevat jouluksi. On myös odotettavissa viides painos kirjaa *Valoa kohti* y. m. uutuuksia.

*

Kuten toisaalla tässä numerossa näkyy, viettää Veikko Palomaa hopeahäitään syyskuun 19 p:nä. Koska tiedän, kuinka ylen vaikea hänenkin on tulla toimeen kirjallisella työllään näinä taloudellisesti raskaina aikoina, tuntuu minusta, että me hänen teosofiset ystävänsä voisimme taas muistaa häntä pienellä rahalahjalla, joka helpottaisi hänen taakkaansa. Koska en kuitenkaan tiedä, missä määrin nykyään on luvallista panna keräyksiä toimeen, ehdottaisin, että jokainen hyväntahtoinen lahjottaja lähettäisi roponsa suoraan hopeahäitään viettävälle pariskunnalle – mikäli mahdollista, juhlapäiväksi. Osote on: Kirjailija Veikko Palomaa, Sorjo as.

*

Huomautan lukijoille siitä mieltäkiinnittävästä unesta, jonka muuan teosofi näki neljäntäkymmentä vuotta sitten, kauan ennen teosofiksi tuloaan. Uni on luettavana osastossa „Kirjeitä toimitukselle“.

Syyskuu, s. 130-134

Jos minua pyydettäisiin kertomaan jotain muistelmia „punaiselta ajalta“, kertoisin ennen kaikkea siitä huomattavasta ilmiöstä, jonka näin Helsingissä joulukuun 16 p:nä 1917. Oli myöhäinen ilta. Junalle menossa saavuin rautatietorille. Jo matkan päässä ihmettelin, miksikä tori hohti niin helakan punaisena aivankuin bengalitulua olisi poltettu yltympäri. Vasta lähelle päästyäni ja huomattuani, ettei valo lähtenyt lyhdyistä eikä satunnaisista tulista, katsahdin taivaaseen ja näin oitis, mistä outo punainen hohde oli alkunsa saanut. Torin yläpuolella korkealla ilmassa leijaili pitkulainen, monisärmäinen pilvi. Se oli väriltään veripunainen, itseloistava ja valoa levittävä. Sen loisto oli nähtävästi sen omaa, koska taivas yltympäri oli pimeä. Vain pohjoisesta päin leimahteli pitkiä valkoisia revontulen säikeitä. Pilvi ei kuulunut samaan ilmiöön.

Torilla ei näkynyt paljon ihmisiä. Mutta toverini ja minä jäimme ihmetellen katselemaan outoa luonnonilmiötä. Muuan vanhanpuoleinen herrasmies liittyi myös pariimme ja ihmetteli kilpaa meidän kanssamme, mistä tuo pilvi oli kotoisin. Sillä valo oli pilven omaa. Se ei heijastunut muualta. Ensiksikään ei kukaan meistä ollut nähnyt esim. valonheittäjää, jonka valo olisi ollut veripunaista. Toiseksi ilmiö kesti kellon mukaan useampia minutteja ja hävisi näkyvistämme siten, että pilvi itsestään vähitellen suli ilmaan, tullen sekä pienemmäksi että heikommaksi hohdoltaan.

En pidä itseäni taikauskoisena, mutta näky teki minuun psyykkisen vaikutuksen. Kun katselin pilven muotoa, antaen ilmiön sielullisesti vaikuttaa minuun, en voinut olla ilmaistematta tunteitani toverilleni:

– Tuo ei ole hyvä . . . ei ollenkaan hyvä. Se on kuin merkki ja enne. Katsele nyt pilven muotoa . . . aivankuin kartta: Helsinki keskellä, Turku tuolla vasemmalla ja ken tietää, kuinka kauas itään. Näetkö, Oulunkyläänkin viittaa yksi lonka. Se on kuin etelä-Suomen kartta . . . Tämä näky pelottaa minua . . . sehän on aivankuin verenvuodatusta . . . Uudistuvatko vielä marraskuun verilöylyt?

Ne uudistuivat, kuten kauhuksemme tiedämme, hirvittävässä ja moninkertaisessa muodossa. Kummallinen ilmiö kylmänä joulukuun iltana oli todellinen enne. Luontokin siis avasi suunsa ja puhui. Sekään ei enää mykkänä jaksanut katsella ihmislasten kurjuutta. Voi meitä.

*

Elokuun merkkitapaus teosofisessa maailmassamme oli yhdestoista vuosikokous, joka pidettiin Tuonenkylässä Teosofisen Seuran päämajassa kuukauden 17 ja 18 p:nä. Kesällä olimme uskoneet, että vuosikokous olisi pidettävä syyskuussa, ja kun hallitus äkkiä siirsi sen elokuuhun, pelkäsimme, ettei monikaan Seuran jäsen pääsisi tulemaan. Kuitenkin saimme taas iloksemme todeta, että Seuramme vuosikokoukset ovat omiansa herättämään jäsenten mielenkiintoa, sillä tähänkin kokoukseen näin kalliina elintarvepuolan aikana oli saapunut satakunta osanottajaa. Ikävä kyllä ei ylisihteri, tohtori Angervo voinut saapua Mikkelistä. Hänen tilallaan kokouksen avaajana toimi sentähden hallituksen varapuheenjohtaja V. H. Valvanne, ja ylisihterin kirjottaman tervehdyspuheen luki ääneen rouva Olga Salo. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin sitten allekirjottanut, sihteeriksi taas liikemies J. A. Tukiainen.

Voi sanoa, että tämän yhdennentoista vuosikokouksemme koko aika ja intressi kohdistui ylisihterivaaliin. Vanha hallitus oli toiminut vaikeissa olosuhteissa. Varsinainen yhteistoiminta oli ollut mahdoton jäsenten kesken, jotka asuivat hajalla ympäri Suomen. Sitäpaitsi oli kapina riistänyt siltä kaksi sen parhaimmista jäsenistä. Huomautettiin sentähden heti alussa, että uusi hallitus oli tarpeen vaatima, hallitus, jonka jäsenet asuisivat samalla paikkakunnalla. Ylisihterin ehdokkaiksi asetettiin perustaja-ylisihteri ja Väinö Valvanne, vaikka minä puolestani kieltäydyin, kuten viime vuosikokouksessa. Siitä huolimatta tulin lippuäänestyksessä valituksi. Ilmotin silloin kokoukselle, etten voinut luottamustointia vastaanottaa, mutta lupasin ensi vuonna siihen ryhtyä, jos Seura sitä haluaisi, ja pyysin, että nyt yksimielisesti pidettäisiin toinen ehdokas ylisihterinä. Kokous hyväntahtoisesti tähän suostui, samoinkuin herra Valvannekin.

Tässä yhteydessä minun nyt kuitenkin täytyy huomauttaa, että asiat eivät jääneet yllämainitulle kannalle. Seuraavalla viikolla tuli näet virkaa tekevä ylishteeri luokseni ja pyysi, että vapauttaisın hänet toimestaan. Suostuin siihen luopumatta silti omasta kielteisestä kannastani ja järjestin Seuran asiat seuraavaan tapaan. Itse olen virallisesti ja nimellisesti taas ylishteeri. En kuitenkaan suorita muita tehtäviä kuin diploomien eli jäsenkirjojen allekirjotuksen; hallituksen kokouksiin en ota säännöllisesti osaa, ainoastaan tärkeämmissä kysymyksissä annan neuvoni. Rouva Olga Salo hoitaa ylishteerin juoksevia tehtäviä ja johtaa puhetta hallituksen kokouksissa. Neiti Helmi Rissanen toimii Seuran rahastonhoitajana. Herra Väinö Valvanne on edelleen hallituksen jäsen ja toimittaa jäsenlehteä. Muut hallituksen jäsenet ovat : neiti Helmi Jalovaara, looshisihteeri, maisteri Hugo Valvanne, propagandas sihteeri, rouva Kyllikki Ignatius, herrat G. V. Mustonen ja Yrjö Lehtinen.

Vuosikokouksen virallinen puoli vei niin tyystin käytettävissä olevan ajan, ettei jäänyt tilaisuutta teosofisiin keskusteluihin. Henkinen virkistys rajottui sentähden kahteen juhlaan, Idän Tähtien iltamaan lauantaina päämajan tempelissä ja sunnuntai-illan vuosijuhlaan Helsingissä. Varsinkin viimeainittu oli rikkaan musikaalisen y. m. ohjelman kautta siksi eheä ja henkevä vaikutukseltaan, että maaseudulta saapuneet jäsenemme saivat ainakin yhden ihanan ja kauniin muiston kansallissotavuoden teosofisesta vuosikokouksesta.

Maanantaina 10 p:nä alkoivat teosofiset kesäkurssit. Niissäkin oli osanottajia verrattain runsaanpuoleisesti, kolmattakymmentä vakituista ja monta tilapäistä esitelmässäkävijää. Esitelmiä olikin useista aineista. Herra A. A. Saarnio puhui kahdessa erässä Suomen kansan historiallisesta tehtävästä, herra V. H. Valvanne luonnonvertauskuvakielestä, herra J. R. Hannula Johanneksen evankeliumin mystillisestä sisällyksestä (kaksi esitelmää), maisteri Hugo Valvanne vanhasta indialaisesta vedaantafilosofiasta ja sen suhteesta nykyiseen teosofiaan, opettajatar neiti Helmi Jalovaara naisasiasta ja teosofiasta. Neiti Jalovaara piti sitäpaitsi innostavan ja herättävän puheen uudesta kasvatusjärjestelmästä ja uusista kouluista, ja puhetta seuraavassa keskustelussa oltiin yhtä mieltä siitä, että neiti Jalovaaran pitäisi yrittää uutta koulua ja ainakin kirjottamalla ja puhumalla tehdä propagandaa sen aatteen puolesta. Muodostettiin vapaaehtoinen kannatusyhdistys neiti Jalovaaran työn taloudelliseksi tukemiseksi ja tuotti se jo toista tuhatta markkaa vuotuisissa sitoumuksissa.

Minä pidin seitsemän luentoja kurssien aikana, niistä viisi Suomen deevasta nykyhetkellä. Nämä deeva-luennot, jotka poikkesivat tavallisista käsityksistä teosofein suhteesta sotaan y. m. kysymyksiin, tekivät nähtävästi kuulijoihin syvän vaikutuksen. Kuudes luento koski ihmissielun kalleutta (Matt. 17:26), seitsemäs kreikkalaista ja suomalaista mytologiaa.

Kursseihin kuului myös pari kuulustelukokousta herra Väinö Valvanteen johdolla ja kolme kysymyskokousta, joissa vastasin kirjallisiin kysymyksiin.

*

Eräässä kurssiluennossa koskettelin Teosofisen Seuran työtä. Seuran työ on pysyvä teknillisesti teosofisena eikä sitä saa sekottaa minkäänlaiseen valtiolliseen tai yhteiskunnalliseen puuhailuun. Yksityiset jäsenet tuovat taas teosofisen elämänyymmärryksensä elähtävänä, valaisevana, jalostavana voimana mukaansa kukin omaan työhönsä. Täyttäköön vain jokainen uskollisesti ne tehtävät ja velvollisuudet, mitkä hän on päällensä ottanut tai mitkä karma on hänelle antanut, ja olkoon hän niiden täyttämässä teosofi. Toisen velvollisuus on täynnä vaaroja. Nuoret teosofit ajattelevat usein, että heidän pitäisi tehdä jotain teknillisesti teosofista työtä, esitelmöidä, kirjottaa j. n. e. Mutta he erehtyvät luullessaan, että esitelmöiminen ja kirjottaminen olisi työtä, johon kuka tahansa kykenee. Päinvastoin sekin työ vaatii erityisiä lahjoja ja kykyjä. Muutamat ovat siihen kutsutut ja he kyllä löytävät tiensä ennemmin tai myöhemmin. Sama on laita

esim. poliittisen toiminnan. Kuinka paljon pahaa onkaan saanut aikaan se harhaluulo, että kuka tahansa kykenee politiikkaan! Axel Oxenstierna tosin sanoi pojalleen: „jospa tietäisit, poikani, kuinka vähän viisautta tarvitaan maailmaa hallitsemaan“, mutta hänen kokemuksensa ei ollut ilahduttava todistus kansojen vaatimuksista ja „valtiomiesten“ tunnollisuudesta.

Meidän pitäisi Teosofisessa Seurassa olla viisaampia. Meidän pitäisi etsiä niitä, jotka todella ovat kyvykkäitä ja halukkaita johonkin aatteelliseen, teosofiseen työhön, ja sitten avustaa heitä! Kaikki todellinen työ tapahtuu yksilöiden välityksellä. Joukot ottavat työhön osaa poistamalla aineelliset esteet niiden yksilöiden tieltä, jotka työtä tekevät.

Sentähden olikin minulle personallisesti suuri ilo jo vuosikokouksessa todeta, että uusi uhrautuvaisuuden henki oli hiipinyt Seuramme jäseniin. Vuosikokouksessa tehtiin näet tärkeä ja kauas kantava päätös ensi vuoden verotuksen suhteen. Lisäverona otetaan joka jäseneltä 10, 20 tai 30 markkaa vuodessa, riippuen kunkin varallisuudesta, aivan varattomien ollessa edelleenkin oikeutetut pyytämään vapautusta. Tämän lisäveron avulla pääsemme edes siihen, että saatamme korvata hallituksen työtä tekeville jäsenille heidän aikansa ja vaivansa. Täten syntyvistä varoista määrättiin nimittäin kuusituhatta markkaa vuodessa ylisitteerin käytettäväksi joko itseään tai apulaisiaan varten.

*

Olen kirjottanut nämä rivit Honkaniemellä lähellä Viipuria. Tulin tänne personallisissa tarkoituksissa kesäkurssien loputtua, mutta olen samalla pyynnöstä pitänyt täällä maalla yhden esitelmän ja Viipurin kaupungissa kaksi. Maaperä tuntuu nykyään kasvavan yhä otollisemmaksi teosofiselle elämänymmärrykselle.

Lokakuu, s. 162-167

On kuin kuulisin mahtavien urkujen soivan ajatellessani, että Suomi on nyt itsenäinen valtakunta, joka kohta saa pääkaupunkiinsa oman hallitsijan, oman kuninkaan. Sanottakoon mitä tahansa monarkista hallitusmuotoa vastaan, sillä on yksi etu tasavallan rinnalla: se on muodollisesti lähempänä maailman okkultista järjestystä. Muodollisesti katsoen luonto näkymättömine ja näkyväisine alueineen on suuri elävä hierarkia. Atomista logokseen on kaikki järjestetty asteittain, ja jumalan tahtoa totellaan kaikkialla. Tosin hierarkian henki on kaukana pakosta ja väkivallasta. Jumalan tahto toimii elävänä voimana jokaisen henkiolennon tajunnassa, joten totteleminen on täysin vapaata. „Jumala on minun kuninkaani ja minä tiedän omassa sielussani, mitä hän minulta odottaa ja tahtoo“, – niin ajattelee jokainen hierarkian jäsen, ja kun korkeammalla asteella oleva käskee jotakin alemmilleen, tuntevat nämä heti sieluissaan, että jumala sitä tahtoo, ja heidän ilonsa on välittömässä vapaassa tottelemisessä. Henki on siis „tasavaltainen“, jos tämä sana alkuperäisesti tarkoittaa sitä, että valtaa ei harjoteta väkivallalla. Ihmisetkin voivat maan päällä muodostaa tasavaltoja, mutta nämä ovat todellisia tasavaltoja ainoastaan sillä edellytyksellä, että ihmiset itse tuntevat jumalan tahdon hengessään ja tahtovat joka hetki sitä totella. Muussa tapauksessa tasavalta on vain irvikuva, jossa lahjomaton järjestys on vaikeampi ylläpitää kuin monarkiassa. Kuningaskunta sitä vastoin on muodollisesti pyhän kosmisen järjestyksen mukainen, ja siitä johtuu sen salaperäinen arvovalta, jota kaikenlaisten juhlamenojen ikimuinainen magia aina tukee ja ylläpitää.

Haaveilinhan minäkin ennen tasavallasta, mutta edellytys – ehdoton ehto – oli minulla aina päivänselvä. Ken lukee esim. viimevuotisen mietelmäni „Mitä opimme sodasta ja vallankumouksesta?“, hän huomaa oitis, että tasavalta-unelmani ensimmäinen perusta oli – aseettomuus. Kun tässä toiveessani Suomen kansan suhteen julmasti petyin ja ymmärsin aseettomuuden ainakin toistaiseksi saavuttamattomaksi

ihanteeksi, en näe syytä pitää kiinni tasavalta-aatteestani, kun se minun silmissäni nyt on muuttunut paljaaksi muodolliseksi kysymykseksi. Mieluummin annan kannatukseni kuningaskunnalle, joka tällä hetkellä tuntuu lupaavan eheämpää kokonaisuutta ja sopusointua onnettomalle kansalleni.

Eikö muuten kuningasajatuksessa piile samaa vanhaa lumoavaa tenhoa kuin lapsuuden uskossa. Poikasena näin kerran teatterissa Topeliuksen pienen näytelmän „Seikkailu saaristossa“. Itkin silloin katkerasti merkillisen tunteen valtaamana. Se oli esteettinen, mutta samalla moraalinen. Venäjän hallitsijaa jo epäiltiin Suomen tyranniksi ja minäkin olin tottunut ajattelemaan, että kuninkaat ja keisarit olivat kaikkea muuta kuin „jumalan armosta“. Mutta nyt tuossa vanhassa Arkadiassa Topeliuksen viehättävä mielikuviutus taikavoimallaan avasi silmäni näkemään syvemmän todellisuuden – ja minä itkin, itkin niin, että sydämeni oli pakahtua. Jokin kuiskasi näet sisässäni, että „noin piti olla. Noin piti kansalla olla oma, armas kuninkaansa (ja hänen prinsinsä ja prinsessansa), sillä ainoastaan kuninkaan isällisen käden suojassa saattoi kansa elää rauhassa ja onnessa“.

Koittaako nyt Suomen vanhalle, lainkuuliaisesti tunnetulle kansalle onnen ja rauhan aika. Onko meidän kuninkaamme osottautuva viisaaksi, lujaksi ja lempeäksi hallitsijaksi, joka koettaa ymmärtää Suomen kansaa ja Suomen kansan omituisuuksia. Onko hän rakastava tätä juroa ja kovaa, mutta siitä huolimatta hyväntahtoista ja ihanteellista, tätä syvällä synnin ja tuskan suossa kahlaavaa, mutta silti korkealle tähtäävää Suomen kansaa sillä ymmärtämyksellä, sillä tulikumalla antaumuksella, jolla tämä kansa loppujen lopuksi ansaitsee tulla rakastetuksi?

Toivokaamme niin. Toivokaamme, että se mahtava urkujen soitto, joka korvissani kaikuu, onkin Voglerin Hosiannan sävelet, jotka siunaten ylistävät kuninkaamme tuloa . . .

*

Kun luen ja kuulen kerrottavan, että sotilaita karkaa kasarmeista ja leiripaikoista, että asevelvollisia kieltäytyy saapumasta kutsuntatilaisuuksiin, en tunne sitä häpeätä, jota monet sanomalehtiin kirjottajat vakuuttavat tuntevansa. En näet luule, että noiden lainrikkojien vaikutin on alhaista laatua; ei se ole suorastaan pelkoa tai uppiniskaisuutta tai semmoista. He kukaties eivät kaikki itse ole selvillä motiiveistaan, he vain tuntevat niin tahtovansa ja niin täytyvänsä tehdä. Mutta jotkut heistä ymmärtävät varmaankin asiain tilan ja oman tilanteensa tavalla, jota koetan tässä lyhyesti esittää.

Kuten kirjassani „Suomen kansallishaltia“ ja muualla olen esiintuonut, ei Suomen kansa ole sotilaskansa. Suomen kansan tehtävä ei ole saavuttaa ulkonaista mahtavuutta vallottamalla toisia valtakuntia ja sortamalla vieraita kansallisuuksia. Suomen kansan historiallinen tehtävä on henkistä laatua. Tämä ei silti merkitse, ettei Suomen kansa olisi sotakuntoinen kansa. Päinvastoin. Suomen kansa kykenee sotimaan yhtä hyvin kuin toinenkin kansa – ehkä todistettavasti paremminkin kuin moni muu kansa. Sen historia meille näyttää, ja tuorein esimerkki historiasta on äskeinen kansallissota. Jos vihollinen hyökkää rajoillemme tai jos murhamiehiä esiintyy omassa keskuudessamme, silloin nousee kansamme yksimielisesti vaaraa torjumaan. Ulkonaiset asianhaarat herättävät silloin sen taistelukunnon ja sen oikeutetun vihan. Ja kansamme tuntee, että sotiminen on silloin pyhä velvollisuus. Olemmehan äsken liikutettuina nähneet, kuinka nuoret alaikäiset pojat lähtevät sankareina kuolemaan sen puolesta, minkä he tuntevat oikeaksi. Kysymys ei ole tästä kun väitän, että Suomen kansa ei ole sotilaskansa.

Tämä väitteeni merkitsee muuta. Se merkitsee sanasta sanaan sitä, mitä olen lausunut kirjassa „Suomen kansallishaltija“: „kansamme ei ymmärrä järjestettyä sotalaitosta . . . Jos suomalainen tutkii itseään, ihailleeko hän uudenaikaista sotilaskenraalia enemmän kun vanhaa Väinämöistä, joka kanteloa soitti, niin uskon, että yksimielisesti kaikki suomalaiset tutkiessaan itseään vastaisivat: me ihailimme enemmän Väinämöistä.“ (Siv. 44-46.) Suomen kansa on maata viljelevä ja henkistä sivistystä harrastava kansa. Sen vallotukset ovat

kulttuurivallotuksia. Auralla ja kuokalla se vallottaa maata, Väinämöistaidoilla ihmisten sydämiä. Se ei etsi miekalla ja tulella saavutettavaa mahtia. Se ei ymmärrä sotalaitosta. Se ei rakasta seisovia armeijoja eikä pakollista asevelvollisuutta.

Epäilemättä meidän valtiomiehemme tulevat tämän huomaamaan. Kun olomme saadaan järjestetyiksi, kun sotatila lakkaa ja rauha palautuu, silloin uskon ja toivon, että lainlaatijamme kuninkaan suosiollisella avulla ottavat tämän tärkeän seikan huomionsa. Uskon ja toivon, että he laativat uuden „asevelvollisuuslain“ kansamme onni silmämääränään. Jos silloin vielä on tarpeen seisova armeija ja siis sotalaitos, uskon ja toivon, että se asetetaan laillisesti vapaaehtoisuuden kannalle. Älköön sotilaan ura olko kenellekään pakollinen, vaan jokaiselle vapaaehtoinen. Olkoon armeija kokoonpantu niistä aineksista, jotka omasta halustaan tulevat sotamiehiksi. Noudatettakoon miehistön suhteen samoja periaatteita, joita aina on noudatettu päällystöön nähden: ei kadetti- ja upseerikouluihin ketään pakoteta. Miksikä siis syviin riveihin pakotettaisiin? Upseerin elämä on kuitenkin miellyttävämpi kuin tavallisen sotamiehen kasarmi- ja leirielämä. Olkoon siis sotilaan ammatti läpeensä vapaaehtoinen.

Muuten tekisi mieli kysyä, onko järjestyneissä oloissa varsinainen sotalaitos ollenkaan tarpeellinen. Eikö riittäisi se suojeluskuntalaitos, mikä nyt on alulle pantu? Kun joka pitäjässä ja joka kylässä olisi vapaaehtoisuuden pohjalle perustettu suojeluskunta, luulisi sekä sisäisen että ulkonaisen rauhan ja järjestyksen olevan turvattuna. Ovathan suojeluskunnat nytkin jo valtion palveluksessa sen virkavalan kautta, minkä he ovat hallitukselle tehneet.

Jos taas katsotaan, että valtiossa valtion oman arvokkuudenkin takia pitää olla laitos, joka opettaa kansalaisia ymmärtämään ja muistamaan, että heillä on kouraantuntuvia velvollisuuksia yhteiskuntaa kohtaan, olisi varmaan työvelvollisuus onnistuneempi muoto kuin asevelvollisuus. Että maata on viljeltävä, että käsillä on työtä tehtävä, sen ymmärtää jokainen järkävä ihminen; mutta että on opittava äkseeraamaan ja kulutettava aikaa kasarmeissa, se ei mahdu kaikkien päähän. Jos todella tahdotaan nuorista ihmisistä kasvattaa kunnan kansalaisia, on opetettava heitä työhön, vakavaan, hedelmiä kantavaan työhön. Tällainen aate ja ajatus on ollut ilmassa jo vuosikymmeniä – ja tulevaisuus sen kyllä toteuttaa näkyväisessä maailmassa.

Maailmansota on opettanut ihmisiä inhoamaan laiskuutta ja keinottelua, ja samassa määrin on heidän kunnioituksensa tosi työtä kohtaan kasvanut. Maailmansota on myös opettanut ihmisiä inhoamaan järjetöntä tappamista ja hävitystä, ja sentähden he eivät tulevaisuudessa tahdo ylläpitää niitä sotalaitoksia, jotka semmoisen tappamisen ja hävityksen tekevät mahdolliseksi.

*

En malta olla uudestaan painattamatta vuonna 1907 kirjottamaani artikkelia „Onko veljeysaate toteutettavissa?“ En itse muistanut koko kirjoitusta, ennenkuin eräs ystävä huomautti siitä. Luin sen mitä suurimmalla mielenkiinnolla ja rohkenen uskoa, että Tietäjän lukijat tekevät samoin. Kaikki teosofit, jotka ovat harrastaneet yhteiskunnallisia kysymyksiä, saavat siinä aatteellisesti ratkaisevan selityksen koko punaiseen kapinaan.

*

Viime kuluneena seitsemänä vuotena olen silloin tällöin luentojeni johdosta saanut kuulla seuraavan arvostelun: „P. E. on antanut Steinerin ja hänen oppinsa vaikuttaa itseensä.“ Alussa tunsin aina halua väittää vastaan: „enhän minä tunne Steinerin oppia niin paljon, että olisin voinut ottaa siltä vastaan vaikutuksia. Kyllä se mitä puhun on omaa ajatustani ja näkemystäni.“ Vasta viime aikoina olen koettanut

lähemmin tutustua tohtori Steinerin kirjoituksiin ja tunnustan nyt auliisti, että olen niistä löytänyt vastakaikua oman sieluni kokemuksille.

Tämä ei ole mikään sentimentaalinen tunnustus. En tällä tahdo sanoa olevani „steineriläinen“. Päinvastoin. Jos „steineriläisyys“ tarkoittaa jotain personallista suhdetta Steineriin, silloin en ole steineriläinen. Silloin olen pikemmin „besantilainen“, sillä rakkaudestani Mrs. Besantiin en tunne pienintäkään halua luopua. Häneen – Mrs. Besantiin – minulla pikemmin on personallinen suhde. Häntä tunnen personallisesti, häntä ihailen ja rakastan. Tohtori Steineriä taas tunnen personallisesti sängen vähän, mutta toivon tietysti, että oppisin häntäkin paremmin tuntemaan. En siis tarkoita mitään personallista sanoessani, että sieluni iloitsee Steinerin kirjoituksista. En liioin tarkoita, että Steinerin kirjoituksiin olisin samassa suhteessa kuin Steinerin oppilaat eli „steineriläiset“. En tunne lähemmältä „steineriläisiä“. En tiedä millä kannalla he esim. ovat kysymyksissä, jotka minun Kristusnäkemyksessäni saavat määrätyn, ehdottoman ratkaisunsa.

Tarkotan tunnustuksellani, että olen huomannut Steinerin kirjoitusten sisältävän totuutta niin paljon kuin niiden perille tähän saakka olen päässyt. Minun täytyy näet tässäkin tunnustuksessani olla totuudenmukainen. Minun ei ole käynyt niin kuin Steinerin oppilaitten, jotka hänen suustaan ensi kerran ovat kuulleet totuuden. Minä olen omalla tielläni löytänyt totuuden. Minun on käynyt niinkuin Paavalin Damaskon tiellä – vaikkein ole ollutkaan Saul. En ole koskaan tietääkseni taistellut Kristusta vastaan, sillä Kristus näkyi minulle jo v. 1893, ja v. 1896 sain sen käsityksen kristinuskosta mikä minulla yhä vielä on; mutta kuitenkin olen vasta viime kuluneena seitsemänä vuotena päässyt tarkempaan selvyyteen Kristuksen monipuolisesta mysteriosta, ja jos teosofisessa elämänymmärryksessäni ennen vältin Kristuskysymyksen tietopuolista pohtimista, olen nyt siinä suhteessa muuttunut Saulista Paavaliksi. Uskon, että varsinkin meille kristityille teosofeille on suuriarvoista löytää totuudenmukainen ratkaisu sille merkilliselle dogmikysymykselle, joka kristikunnan alkuaikoina sai niin paljon mielten kuohua aikaan.

Tämä on suuriarvoista ja tärkeätä ei vain sentähden, että totuus ja totuuden tieto aina on oma palkkansa, vaan paljon enemmän sentähden, että oikea tieto Kristuksen mysteriosta mullistaa meidän suhteemme jokapäiväiseen elämään. Itse olin saavuttanut tämän uuden suhteen käytölliseen elämään vuonna 1896 ja uskoin sittemmin, että teosofit yleensä olivat samalla tavalla käsittäneet elämän. Viimevuotiset kokemukseni ovat kuitenkin näyttäneet minulle, että teosofit eivät yleensä – antroposofeista en tiedä varmuudella mitään sanoa – ole sillä tavalla ymmärtäneet elämää. Ja kun tiedustelin itseltäni syytä tähän, huomasin syyn olevan juuri siinä, että Kristuksen missionia ei tässä tajuttu. Tämä huomio sai minut sieluni koko voimalla syventymään Kristuksen mysteroon – ja „ken kolkuttaa, hänelle avataan“. Monet seikat selvenivät, moniin pimeihin paikkoihin tuli valoa. Joitakuuta päртеitä siitä, mitä olen löytänyt, esitän kirjoituksessani „Mitä on usko?“, mikäli löytöni koskee Kristusta. Mutta paljosta muustakin olen selvyyteen päässyt, kuten viimevuotisista luentosarjoistani on näkynyt.

Aine on niin monipuolinen ja niin rikas, ettei sitä koskaan voi tyhjentävästi käsitellä. Kaikki oikeauskoiset, kirkolliset yritykset, kaikkien lahkojen yritykset käsittää Kristuskysymystä ovat tosiaan vain hapuilevia yrityksiä. Ne ovat kaikki oikeassa, sillä Kristustodellisuus on niitä kaikkia korkeampi ja laajempi. Samoin teosofiset ja antroposofiset opit vain osaksi paljastavat suurta taivaallista salaisuutta. Ei kukaan ole väärässä, vaan kaikki ovat oikeassa. Madame Blavatsky on oikeassa, Mrs. Besant on oikeassa, Steiner on oikeassa. Riemuitten olen lukenut „Teosofian avainta“, riemuitten „Kristinuskon salaista puolta“, riemuitten Steinerin kirjoja. Sillä minullekin on näytetty ja minullekin on annettu tietää. Ja siis minäkin olen oikeassa, sillä minunkin tietoni on vain osittaista ja hapuilevaa ja niinkuin pienen lapsen ikävä äitinsä syliin.

Uusista kirjoistamme on nyt valmistunut broshyyriini *Onko Kalevala „pyhä“ kirja?* Sen hinta on Smk. 3:—.
Se on toinen numero sarjassa „Suomalaista salatieidettä“.

Samoin kohta valmistuu painosta vanha tuttu *Valoa kofti* viidennessä painoksessaan. Uudessa sirossa asussaan sen hinta on Smk. 4:—. Valoa kohti on suomalaisen teosofisen kirjallisuuden ensimmäinen ja samalla suosituin propagandakirja. Monta vuotta sitä turhaan on kaivattu ja kysytty. Löytäköön se nyt tiensä tuhansiin koteihin ja tuokoon mukanaan sitä uskoa, lohtua ja valoa, jota teosofia niin runsaassa mitassa antaa.

Marraskuu, s. 194-197

Istun tässä lokakuun harmaassa päivänvalossa ja odotan maailmanrauhan tuloa. Olen väsynyt ihmisten ja kansojen ylpeään itsekkyyteen. Miksi yhä jatkavat järjetöntä tappamista ja tuhoamista, kun kaikki jo totuuden näkevät ja kaikki sen jo tunnustavat? He näkevät kaikki, että sotimalla eivät mitään voita. Heidän ahneutensa, vihansa ja kostonhimonsa houkuttelee heitä yhä uusia yrityksiä tekemään, jotta lopullisesti nujertaisivat vihollisen, — mutta se loppu ei tulekaan, sillä kansat eivät sillä tavalla ole tuomitut maan pinnalta häviämään. Jos sota loppuisikin toisen voitolla, toisen tappiolla, ei voittokaan olisi muuta kuin tappio. Kaikki kansat olisivat lopen uupuneet. Ja vaikka voitettu saisikin korvata voittajalle tämän kärsimät tappiot, ei voittajalle koituisi siitä pienintäkään iloa. Jokaista voitetun maksamaa korvausta raskauttaisi ääretön uuden vihan ja kostonhimon uhkaus, ja ajan täytettyä se pukeutuisi uuden vielä julmemman sodan muotoon. Ei, kukaan ei sillä tavalla saata voittaa. Jatkamalla sotaa molemmat puolet vain rajattomiin uuvuttaisivat toisiaan. Sillä onhan tässäkin maailmansodassa toiset arvot kysymyksessä. Ihmiskunta on yksi, kansat ovat sen perheenjäseniä, ja ihmiskunnan aivoissa liikkuu nyt uusia aatteita. Tämänkin totuuden kaikki kansat jo tunnustavat. Kaikki tunnustavat, että maailmaa on opittava hallitsemaan toisella tavalla kuin ennen. Pois sorto ja väkivalta! Pois pienten kansojen polkeminen! Samat oikeudet elää vapaudessa on kaikilla. Kaikki kansat, pienet ja suuret, ovat kutsutut yhdenvertaisina sisarina kehittymään ja kasvamaan jumalan kasvojen edessä. Kaikki ottakoot perheen jäsenenä osaa ihmiskunnan suureen kulttuuriohjelmaan. Tämän nyt myöntävät amerikkalaiset yhtä hyvin kuin saksalaiset. Saksalaiset ovat ojentaneet veljeskätensä. Mikseivät heidän „vihollisensa“ siihen tartu? . . . Olemmeko todella, me ihmiset niin vähäjärkisiä, niin pintapuolisia, niin ulkokullatuita?

*

Olen työn ihminen, en hävityksen, rakentaja, en repijä. Sentähden en ole ikinä ihailut sotaa, en sotaista kunniaa, en mitään sotaan kuuluvaa. En luule olevani pelkuri, ja kuitenkin pelkään kaikkea sodan yhteydessä. Mitä siis pelkään? Pelkään sodan järjettömyyttä, pelkään hävityksen järjettömyyttä, pelkään järjetöntä kuolemaa. Kaikki mikä on, on niin suuren työn tulosta, niin vaivaloisen matkan saavutusta, etten käsitä ihmisten hävityshalua. Ehkä olen pikkumainen. Ehkä ihmisten kuninkaallinen suurpiirteisyys juuri ilmenee siinä, että kykenevät tuhlaamaan ja hävittämään. Niin, tuokoon silloin karma minullekin kaikenlaista ansaitsematonta rikkautta ja yllisyyttä, että oppisin ajattelemattomasti ja välinpitämättömästi tuhlaamaan! Tähän saakka vain olen saanut oppia elämäältä, kuinka arvokasta kaikki on. Emme mitään saa ilmaiseksi. Jos karma on suonut minun joskus toisia auttaa — tavalla tai toisella, — eivät nämä varmaankaan ole aavistaneet, kuinka paljon olen saanut työtä tehdä voidakseni heitä auttaa. Oh, jos minäkin siis saisin tuntea mitä on olla rikas vaivatta, ansiotta, sormea nostamatta, ehkä silloin voisni ymmärtää niitä, jotka puhuvat korskeita sanoja sodasta, hävityksestä, tappamisesta.

*

Olen kulttuuri-ihminen. En saata ihailla muuta kuin luovaa työtä, sitä työtä, joka saa jotakin aikaan, – kätten luovaa työtä ja aivojen luovaa työtä, siis ennenkaikkea maanviljelystä, kauppaa ja teollisuutta, taiteellista, kirjallista ja tieteellistä työtä.

Nuoruudessani unelmoin pienestä mökistä järven rannalla ja puutarhasta, jossa olisin työssä aamusta iltaan, ja vaikken vielä ole mennyt niin pitkälle kuin se ranskalainen ystävä, joka kuultuaan, että meillä Suomessa oli teosofinen päämaja maalla metsän keskellä, säikähtyneenä huudahti: „suuri jumala, maalla! Kaiken kulttuurin ulkopuolella! maalla, missä lehmät kävelevät!“, – vaikken, kuten sanottu, ole mennyt niin pitkälle, ihailen nyt, en pientä mökkiä, vaan lämmintä, mukavaa ja hyvin varustettua huvilaa järven tai joen rannalla, huvilaa, joka olisi maalaiskotini ja jossa saisin toisen puolen vuotta rauhassa – kirjottaa. Maanviljelykset ja puutarhatyöt jätän niin mielelläni toisille, nuoremmille veljilleni, kunhan vain itse saan tutkia, lukea ja kirjottaa. Minulla on vielä niin monta laajaa teosta, jotka tahtoisin saada kirjoitetuiksi, ennenkuin suostuisin jättämään tämän fyysillisen olomuodon! Nuorempana pidin ruumiillista työtä korkeimpana, pyhimpänä, välttämättömimpänä – luulin, että kaikki ruumiillisen työn tekijät olivat erikoisesti siveellisiä, hyviä ja rauhaa rakastavia ihmisiä. Nyt en enää erehdy semmoista luulemaan. Nyt näen selvän selvästi, että ihmiskunta olisi hukassa ilman niitä korkeammalle kehittyneitä sieluja, jotka jo osaavat tehdä muutakin luovaa työtä kuin paljasta ruumiillista. Ihmiskunta olisi henkisesti hukassa ilman ajattelijoita, keksijöitä, tiedemiehiä, taitelijoita, kirjailijoita, runoilijoita, säveltäjiä, sillä nämä ovat ihmiskunnan suola. Niissä loistaa ihmiskunnan valo. Ja kun joskus maailmaan saapuu pyhän valkoisen veljeskunnan lähettiläs, silloin tosiaan muut ihmiset yhdessä eivät vielä ole kyllin arvokkaat edes irrottamaan hänen kenkiensä rihmoja

Niin, yksilöt ja kansat! Te olette vielä joukkosielua, mutta jumalat rakastavat *ihmisiä*.

*

Kertomus „Hyvä mies“, jonka julkaisen tässä Tietäjässä ja jota tekijä nimittää unikuvaksi, on hyvä esimerkki todellisesta astraalisesta näystä. Näkijä itse, nuori ystävä-vainajani Eero Turunen, joka kaatui kansallissodassa Karjalan valkoisella rintamalla, oli luonnostaan psyykkisesti herkkä henkilö. Hänellä oli useampia kokemuksia „yliluonnollisista asioista“. Nähdessään kyseessä olevan unensa hän oli matkalla sisä-Venäjäällä loppukesällä 1916, ja kirjeessä minulle hän sanoo kutsuvansa sitä uneksi, vaikka – „niin minusta ainakin tuntui – silmäni olivatkin auki“. Ja hän lisää: „muuten sominta on, että omaamassani horoskoopissa on m. m. sanottu muuanne vaikka minne saavani mennä, Intiaa vain on vältettävä. En vuosikausiin silti ole horoskooppiani muistanutkaan, joten uneni ei ole ajatusheijastus. Tuli kuin salama taivaalta.“ Hän näki unensa iltahämärässä, jolloin oli päivätyönsä lopettanut. Hän oli niinmuodoin tilaisuudessa heti kirjottamaan näkynsä paperille. Ja vaikka hän pyytää anteeksi muistiinpanonsa muodollisia vajavaisuuksia ja suo minulle täyden vallan niitä korjata, en ole tahtonut kajotakaan kertomuksen muotopuoleen, koska se juuri semmoisena kuin se lähti näkijän ja tekijän kynästä on tuore ja totuuden mukainen.

*

„Aatteen“ kirjoitus „Katsaus syntymäntakaiseen menneisyyteeni“ kuuluu tavallaan myös „psyykkisiin ilmiöihin“. Olemmehan tottuneet siihen, että „Aate“ lähettää maailmaan vain filosofisesti punnittuja, loogillisesti kehitettyjä järkipäätelmiä, ja nyt hän tarjoo meille vallan fantastisen teorian omasta entisestä inkarnatsioonistaan. Kuinka saattaisimme muuta kuin lukea tätä hänen tekoansa psyykkiseksi ilmiöksi? Hänen täytyy itse olla yliluonnollisen järkytetty ja vakuutettu oman aavistuksensa todenperäisyydestä. Emme saata epäillä hänen omaa vilpittömyyttä uskoaan. Missä määrin hän lukijoitaan osaa vakuuttaa uskonsa objektiivisesta todenperäisyydestä, on taas toinen kysymys. Tuommoiset reinkarnationimuistelmat ovatkin

personallisia ja yksilöllisiä asioita, joihin sivullisten ei tarvitse kajota. Kun emme saata niistä mitään tietää, emme ole oikeutetut niitä arvostelemaankaan.

Joulukuu, s. 227-230

Kymmenen vuotta umpeen olen nyt kirjottanut näitä pätkiäni „Toimittajalta“ otsikon alla. Kun ensimmäisen kerran niitä julkaisin, lausuin samalla: „Mitä muuten (Tietäjän 1909 vuoden) ohjelmaan tulee, olen ensiksikin aikonut joka numeron alkuun panna tämänlaatuisen, johtavan artikkelin. Jos lukijat voivat sulattaa sen perin personallisen leiman ja pohjasävelen, mikä näillä kirjoituksilla tulee olemaan, on yrityksestä se etu, että toimittajana olen tilaisuudessa lausumaan mielipiteeni kaikenlaisista kysymyksistä suoraan sydämeistä, tarvitsematta pukea ajatuksiani ylen objektiiviseen muotoon.“

Tällä kymmenen vuoden ajalla on pätkiä syntynyt 450 kpl. Onko niistä ollut lukijoille sitä iloa ja mielen virkistystä, mikä minun silmämääränäni on ollut?

Aion niitä edelleenkin jatkaa, mutta pyydän uudestaan painostaa, mitä kymmenen vuotta sitten jo lausuin, että ne ovat ystävän tuttavallista puhetta ystävien piirissä ja ettei niille sentähden huoli panna mitään „virallista“ arvoa.

*

Ajatellessani suurten mestarein ja varsinkin Kristuksen opettamaa veljeyttä kangastaa mieleeni muuan puoli siitä, joka nähtävästi liian helposti unohtuu niiden ohjelmasta, jotka puuhaavat yhteiskunnan uudistamista. Ranskan vallankumous 18:nnella vuosisadalla ja Venäjän vallankumous meidän päivinämme, jotka alkoivat suurella riemulla veljeyden merkissä, luisuivat ennen pitkää todellisuuden maaperältä alas haaveitten valtamereen. Kansoilla on näet merkillinen halu unohtaa, että ihmiskunta, kuten H. P. B:n oli tapana sanoa, on „suuri orpo“, ja että ihmisten veljeys sentähden on oleva veljeyttä ilman isää ja holhoojaa.

Pari sanaa selitykseksi. Niin kauan kuin vanhemmat elävät, ovat veljet ja sisaret lasten asemassa. Ja mikä on lapsen asema? Se on aina johonkin määrin nauttijan asema. Lapset nauttivat, ja heidän veljeytensä silmiinpistävimpiä tunnusmerkkejä on se, että he veljellisesti nauttivat kodin yhteisestä hyvästä.

Vallankumouksissa on aina ennen pitkää tullut näkyviin sama pyrkimys. Kansa luulee olevansa lapsen asemassa. Se oli tavallaan sitä, kun sillä oli hallitsija. Mutta se teki vallankumouksen. Se huusi: „en tahdo hallitsijaa, tahdon itse hallita!“ Se otti ohjaket käsiinsä, mutta ei osannut kauan näytellä uutta osaansa. Pian se taas tunsi olevansa lapsi. „Minä tahdon nauttia“, se huudahti, „nauttia kodin yhteisestä hyvästä!“ Ja se heittäytyi nauttimaan. Ja koska kodin yhteinen hyvä ei ollut kokonaan sen käsissä, ryhtyi se anastamaan ja ottamaan hyvää missä sitä vain oli. Ryöstöihin se antautui, varkauksiin, murhiin ja väkivallantöihin. Ja niin kauan kuin hyvää riitti, se nautti. Siinä oli sen veljeys ja sen käsitys veljeydestä. Edesvastuuttoman ja kurittoman lapsen käsitys! Mutta voi, sillä ei ollut isää eikä holhoojaa.

Kuinka toisenlainen on veljeyden todellisuus! Siinä ei ole kysymystäkään nauttimisesta. Veljet ovat orpoja ja heidän on käytettävä kaikki tarmonsä ja tietonsä yhteiselämänsä järjestämiseksi uudelle pohjalle. Heille veljeys merkitsee veljellistä osanottoa yhteisen taakaan kantamiseen. „Millä tavalla minä osaan olla suurimmaksi hyödyksi?“ ajattelee kukin heistä. „Mihin parhaiten kykenen?“ Ja, kaikki yhdessä katsovat, että tehtävät ja velvollisuudet veljellisesti jakautuvat. Kukaan ei tahdo nauttia toisen kustannuksella, jokainen tahtoo taakkoja kantaa. Työ ensin, sitten vasta nautinto. Ei ole isää eikä holhoojaa, jolta pyytää saisi ja

jonka hartioille vastuun voisi viskata. Kohtalo on omassa kädessä ja todellista elämää on katsottava rehellisesti silmiin.

*

Puhutaan keltaisesta vaarasta. Ehkä tavallisesti kuvitellaan, että japanilaisten ja kiinalaisten sankat joukot hyökkäävät Aasiasta Eurooppaan valloittaakseen manteremme miekalla ja tulella. Me valkoiset kristityt olemme sisäisistä riidoistamme (kansainvälisistä sodistamme) ylen heikontuneet emmekä jaksa vastustaa sitkeiden ja vinosilmäisten muukalaisten tunkeilevia joukkoja. Ja ehkä semmoisessa pelossa on perää.

Kuvittelen kuitenkin keltaista vaaraa ensi kädessä toisenlaiseksi. „Keltaiset“ ovat ennen kaikkea kiinalaisia. Ja kiinalaiset ovat kummia olentoja. Ei sodassa, vaan rauhan aikana.

Kiinalaiset ovat näet luonnostaan työmiehiä, ahkeria, väsymättömiä, vaatimattomia. Kuka valkoihoinen kykenee kilpailemaan kiinalaisen kanssa? Kiinalainen tyytyy mitättömään palkkaan, sillä hänen vaatimuksensa aineellisen elämän suhteen ovat mitättömän pieniä. Kourallinen riisiä ja kupillinen teevettä, vuoteeksi ruumiinkokoinen tila lattialla. Yöksi heitä sulloutuu kymmenittäin yhteen huoneeseen ja hätätilassa nukkuvat seisoallaan, että mahdollisimman monta mahtuisi samojen seinien sisään. Ja kiinalainen on hyvä työmies, ahkera, tottelevainen, taitava.

Eikö tässä ole keltaista vaaraa kylleiksi? Valkoihoiset rakastavat lepoa, laiskuutta, ruumiillisia nautintoja, syömistä, juomista. He kuluttavat aikansa turhanpäiväisiin riitoihin, pahottelemisiin ja valituksiin. He ovat hermoheikkoja, ahneita ja kateellisia. Heidän verensä juoksee sanaan. Miten he siveellisesti jaksavat vastustaa keltaisten sitkeää tarmoa? Kun keltaiset tulevat Eurooppaan, lyö valkoihoisen työväen kohtalon hetki.

Sitä seikkaa on ajoissa ajateltava, sillä keltaiset ovat jo tulemassa. Venäjällä niitä on jo suuret joukot, ei kivääri eikä kuularuisku, vaan lapio ja kuokka kädessä. Jollei europpalainen työväki tahdo toden teolla ryhtyä työtä tekemään – jos se mieluummin vain tahraa kätensä veljesvereen, – silloin sen loistoaika on oleva lyhyt. Miekkaan se tulee hukkumaan, ainakin jumalan miekkaan: nälkään ja ruttotauteihin, ja keltainen työväki astuu valkoisen tilalle.

Niin, minkä kohtaloiden läpi kulkeekaan vielä Europan vanha manner, ennenkuin se tuhatvuotinen valtakunta alkaa, josta profetat ovat puhuneet?

Ja joka kyllä tuleva on.

*

Anteeksiantamattoman erehdyksen me teosofit teimme viime vuonna, kun päästimme käsistämme sen kirjapainon, mikä kolmella meikäläisellä (niistä minä yksi) jo oli ennakolta ostettuna. Jollen näyttäisi itserakkaalta, sanoisin, että tuli kalliiksi se liian pieni luottamus, mikä T. S:n jäsenillä oli hommaa kohtaan, jonka etunenään minäkin olin asettunut. Sillä mikä on siitä ollut seurauksena? Meidän teosofisia painatustöitämme on ylen vaikea saada suoritetuiksi. Puhumattakaan siitä, että itse työ on uskomattoman kallista ja yhä kallistuu, ei tahdo painoilla olla aikaa eikä tilaa meidän töillemme. Juhannuksesta saakka on nyt puuhattu „Onko Kaleva pyhä kirja?“ ja „Valoa kohti“ kirjojen painattamisessa ja nyt edellinen on valmistunut ja toinen on valmistumassa. Ne ovat olleet työn alla kesästä lähtien. Toisiin painatustöihin ei ole vielä voitu ryhtyäkään. Ja kun ollaan totuttu teettämään kaikkia töitä samassa painossa, että ne

halvemmalla saataisiin, ei ole vielä annettu töitä vieraihin painoihin. Mutta mikäli näiden vieraiden hintoja on kysely, on huomattu ne suorastaan satumaisiksi.

Niin, rakkaat ystävät, Tietäjänkin painatus tulee nyt niin kalliiksi, että . . . että . . .

Ainoa lohdutus on ajatus, että ehkä työväellä nyt on hyvä ja kultainen aika. Jos lie. Sillä maailman ja luonnon järjestystä on vaikea muuttaa. Ei se tahdo mennä muuta kuin hyvällä. Mutta jos esim. minä korotan Tietäjän tilaushinnan 25 markaksi, niin moniko tilaa? Olkoon sentähden sen hinta edelleen 10 markkaa, mutta kukaan ei ole kielletty tällöisenä aikana muistamasta ystäväänsä vapaaehtoisella lahjalla, vaikkei ketään siihen kehoteta.

En saata muuta ymmärtää kuin että edessämme yhä on ratkaisematon kysymys omasta painosta. Oma paino on saatava. Pieni paino, jossa suoritetaan vain omat työt. Ei sen tarvitse kilpailla markkinoilla, ei sen tarvitse huikeita voittoja tavoitella. Kunhan kustannukset saadaan peitetyiksi ja parille, kolmelle teosofille on painossa palkattu työnsä, sitten ollaan tyytyväiset ja onnelliset.

Mutta painot ovat nyt kalliita, pari kolme kertaa kalliimmat kuin viime vuonna, ja sentähden harmittaa. Mutta kai sekin harmi on ohimenevä. Ehkä vuoden perästä meillä on jo oma suloinen kirjapainomme. Pieni ja suloinen. Haaveilkaamme!

*

O. Y. Tietäjän uudet kirjat ovat: *Onko Kalevala „pyhä“ kirja?* kirj. Pekka Ervast, hinta Smk. 3:–, ja *Valoa kohti*, viides painos, hinta Smk. 4:–.

Kirja, joka tänä vuonna on julkaistu ennen kaikkea Teosofisen Seuran jäseniä varten, on *Mitä teosofit sodasta ajattelevat?* Sen hinta on Smk. 6:–. Annie Besantin, C. W. Leadbeaterin y. m. kanta mieltäkiinnittävässä sotakysymyksessä tulee tässä selvästi esille. Se on kuten tunnettu entente-ystävällinen ja on alusta saakka ennustanut Englannin voiton. P. E:n kantaa kirja ei esitä, mutta onhan se käynyt selväksi Tietäjästä y. m. Kehotetaan T. S:n jäseniä ja vakavia teosofejia tutustumaan kirjaan. Painos on rajotettu.

*

Lopetan toivottamalla Tietäjän ystäville, tilaajille ja lukijoille ihanaa ja rauhallista joulujuhlaa. Rauha on lahjoista paras. Ehkä uupunut maailma sen lahjan nyt saa.

TIETÄJÄ 1919

Toimittajalta

Tammikuu, s. 4-8

Mitä nyt niin hartaasti toivomme uuden vuoden alkaessa. Rauhaa verta vuotaneille kansoille, sovinnollista mieltä riiteleville veljille ja uutta elämänintoa väsähtäneille ihmislleluille!

Eikö totta? Olemme kaikki sangen väsyneitä. Ainakin täällä Suomessa läpikäytyämme viime vuoden hirmut. Elämä on kadottanut viehätöksensä. Usko ihmisiin on mennyt. Sielussa tuntuu kolkolta, kylmältä, yksinäiseltä. Ihminen, joka on yrittänyt hyvää, on kohtalolta saanut ivaa ja pilkkaa osakseen. Mitä hyötyä on mistään? Mitä iloa on mistään?

Niin, sillä tavalla uskon, että moni tuntee ja ajattelee, oli hänen värinsä minkäläinen tahansa. Sillä se on luonnollinen seuraus siitä, että teimme syntiä. Elämä ei anna itseänsä pilkata. Minkä me kylvämme, sen me niitämme. Me kylvimme vihaa, me niitämme katkeruutta. Me rikoiimme elämän lakia. Elämän laki on: „älä tapa“! Me tapoimme. Me teimme niinkuin muut kansat maan päällä. Me tapoimme. Ja nyt saamme tuntea samaa tyhjyyttä, jota kaikki kansat tuntevat sielussaan. Synnintekijäin tyhjyyttä, katkeruutta, yksinäisyyttä. Mutta ehkä sillä tavalla tasotetaan tietä erämaassa. Ehkä sillä tavalla valmistetaan maaperä uuden ajan tulolle. Ehkä siitä tyhjyydestä lopulta nousee ääretön, voittamaton, itsensä unohtava kaipuu. Ehkä kansat ja yksilöt alkavat kaivata pelastusta. Ehkä he alkavat nähdä voimattomuutensa ja kykenemättömyytensä. Ehkä he alkavat luottaa järkeen, hyvään tahtoon, rakkauteen ja siveellisiin voimiin. Ehkä he luopuvat miekasta, tulesta ja nyrkin voimasta. Oi jospa niin kävisi!

Maailman silmät, väsyneitten ihmisten silmät, ovat tällä hetkellä tähdättynä yhteen mieheen, joka tuntuu saaneen tehtävänsä jumalalta, ja odottavat tuskaisessa jännityksessä, onnistuuko hänen täyttää tehtävänsä. Tämä mies on Wilson, Yhdysvaltain mainehikas presidentti. Jo kolmatta vuotta sitten, kun hän ensi kerran esitti maailmalle rauhan ohjelmansa, herätti hänen esiintymisensä suurta riemua ja toivoa jokaisen ihmisystävän sydämessä. Tämä riemu sittemmin hämmentyi, toivon tähti meni pilveen, kun Wilson julisti, että Amerikka lähtee mukaan sotaan. Tuntui käsittämättömältä, että se, joka tahtoi hyvää kaikille, meni toisen puolelle toista vastaan. Mutta politiikassa on monta mutkaa ja maailman elämässä niinkään. Nyt emme enää ajattele menneitä. Emme arvostele emmekä tuomitse. Tähtäämme katseemme tulevaisuuteen. Ja Wilsonin kunnian kukko taas laulaa. Hän pysyy kiinni alkuperäisessä ohjelmassaan. Hänen sanansa eivät olleet amerikkalaista bluffia. Hän tarkotti todella, mitä hän sanoi. Hän todella tahtoi kaikille hyvää. Ja nyt kaikkialla rukoilemme: oi jospa elämän herra antaisi hänelle voimaa lujasti pysyä ohjelmassaan ja voitokkaasti ajaa se läpi.

On kuin maailman kohtalo riippuisi yhden miehen kädestä, kuin koko ihmiskunta odottaisi pelastusta tuolta yhdeltä. Hänkö se on se sankari, josta Tolstoi ennusti? Hänkö se on se Julius Caesar, josta Leadbeater puhui? Ei ihme, että muuan vanha teosofi sanoi minulle äsken: „joka päivä lähetän ajatuksia Wilsonille ja rukoilen hänelle apua korkeudesta“.

Vaikka näin olen kuvannut sitä väsymystä, joka tuhansia sieluja uhkaa ja on vallannutkin, en suinkaan tarkoita, että meidän tulisi antautua sen valtaan. Päinvastoin. Katkeruus on sielujen pahimpia vihollisia, eikä sitä vastaan ole ainoastaan taisteltava, vaan on se suorastaan voitettavakin. Ja voitettavissa se on, jos käänämme katseemme henkisiin asioihin ja etsimme elämältä niitä arvoja, joita niin usein unohdetaan. Hengen maailmoista löydämme me myös ne uudet taivaat ja uudet maat, sen uuden Jerusalemin, jonka määrä on laskeutua fyysilliseenkin maailmaan, niinpian kuin ihmisten mielet ovat valmistuneet sitä vastaanottamaan. Omalta vähältä osaltani olen koettanut tähän suuntaan ajatella ja siihen päin kääntää toisten ajatuksia.

Syysluennoissani marras- ja joulukuun aikana olen puhunut aineesta „henkimaailma ja nykyaika“. Olen kuvannut sitä tulevaisuuden elämää, joka jo kangastaa korkeammissa maailmoissa ja joka odottaa toteutumistaan näkyväisessä. Ei mikään voi lopullisesti vastustaa sen tuloa, sillä se on valmiina ihmiskunnan sydämessä. Viivyttää sen tuloa voi ihmissielujen tyhjyys, kovuus ja katkeruus, mutta niistäkin se lopulta vie voiton. Henki ja tajunta tulee vielä voittamaan aineen ja muodon, järki kaaoksen, rakkaus vihan. Valo, joka uudessa Jerusalemissa loistaa, on nimeltään Theou-Sophia, ja siitä on nyt jo heijastunut säde maan päälle, ja se säde ennustaa koko valon tuloa.

*

Mitä maan päällä tapahtuu, tapahtuu todella ensin näkymättömässä henkimaailmassa. Viime kesänä sain näin kuuluvan kirjallisen kuvauksen eräältä näkijäystävältäni:

„Toukokuun keväisenä aamuna 1918 kulkiessani Huopalahden ja Oulunkylän välisellä tiellä näin aivoissani kaksi kuvaa, jotka olivat hyvin mieltäkiinnittäviä. Ensimmäinen kuva oli hautajaissaatto astraalimaailmassa. Ensin kuulin hiljaista soittoa ja hetken päästä näin kolme miestä, jotka kantoivat Bismarckin ruumista pois johonkin kaukaiseen seutuun. Kysyttyäni, miksi tuonne sitä siirretään, sain vastauksen, että 'hänen täytyy levätä pitkän aikaa', ja samalla näin, kuinka Saksan tähti himmeni ja lopulta se muuttui mustaksi kasaksi.

„Toinen kuva jonka näin, oli hautausmaan tapainen suuri maa-alue. Se käsitti koko Europan. Siinä oli paljon eläviä ja kuolleita ja sairaita ihmisiä. Siinä oli suuri tuska ja vaikeroiminen ihmisten kesken. Kysyttyäni, mikä on tuo näky, sanottiin: 'se on näky jostakin tuntemattomasta taudista, mikä tulee Europan kansoja kohtaamaan tänä vuonna'. Vielä näin kuinka luonnon mullistus niitä tuhosi y. m. kaameata. Olisiko se kuvannut tuota Espanjantautia?“

Sama ystäväni on myös nähnyt seuraavan näyn ja pannut sen näin kuuluvana paperille:

„Olin olevinani Pohjois-Lapissa kahden virran välissä, ja niitten keskustassa oli useampia särmikkäitä kiviä, ja kivet olivat siitä kummalliset, että niihin oli lumottu jumalain mahti, joten niitä koskettamalla sain nähdä ja kuulla ihmeellisiä salaisuuksia. Ei löytynyt kuin kaksi henkilöä Suomessa, joille kivet paljastivat salaisuutensa. Ihmiset kerääntyivät suurissa joukoissa kuulemaan, mitä kivet puhuvat. Neljä puhujaa ilmestyi kiville puhumaan kansalle, vaan kaksi puhujaa ainoastaan osasi kivien kanssa puhua, toiset kaksi vaikenivat. Ensimmäistä puhujaa odotettiin; hän saapui ja piti puheen ja sanoi suurella äänellä, että jumalat ovat sanoneet, että Suomen deevan auraa ei saa kukaan koskea, sillä hän on tämän maan vihinnyt jumalain maaksi. Suuremman kiven aurassa on kätkeytyä deevan aarteet, ja aarteet ovat: pyhyys ja nöyryys kaikille, jotka tuntevat kivien voiman. Kukaan muu ei ole oikeutettu tätä maata hallitsemaan kuin se, joka on tietoinen siitä, mitä kansan sieluelämässä piilee, ja niin kauvan kuin ei kansa luovu riitelemästä ja tajua veljeyttä ja yhdy Suomen deevan henkeen, ei ole oleva rauhaa, vaan miekka, murha ja musta varjo lepää

kansan päällä. Kolmessa kivessä olivat valtioviisaitten aura, ja niitä suojeli deeva; mutta mikäli tajusin vihityn sanoja, ei vielä tule meille yksimielisyyttä, vaan kuoleman musta varjo ja sodan mustat korpit lentävät vielä kerran meidän maamme ylitse.

„Joka kiven yli kohosi kuusipuu, ja puutkin oli leimattu deevan auraan. Joka puussa oli eri humina tuulella. Isoin puu humisi kaikkein pyhimmälle, ja sen humina sai kaiken kansan kyyneliin ja nöyriksi ja miettiviksi. Toisen puun humina soinnutti ihmisiä kaikkien kanssa sopuointuun ja yhteistoimintaan. Kolmannen puun humina kiihotti kaiken maailman viisautta tutkimaan ja talouselämää aprikoimaan. Neljännen puun humina kiihotti sotaan ja veljeskostoon, se humisi länteen ja itään, pohjaan ja etelään ja sen latvassa oli mustan korpin pesä, josta lähti neljä poikasta lentoon viemään sodan viestiä monelle ilmansuunnalle. Sota tuli ja tuhosi paljon. Mutta kun sota oli käyty, antoi deeva auransa laajeta yli koko Europan, ja onni, riemu ja veljesrakkaus täytti kaikkien sydämet.

H. L.“

Vaikka ylläoleva näky nähtiin viime syksynä, siis kansalaissodan jälkeen, ei sen silti tarvitse kuvata uutta, tulevaa sota. Se sisällinen sota, mikä vielä riehuu itä- ja keski-Europassa, on jo näytellyt osansa Suomessa eikä toivottavasti enää tänne ulotu. Saatamme ehkä sanoa, että Suomi ratkaisi kysymyksen ensimmäisenä Euroopassa ja että toiset maat tulevat lopulta noudattamaan Suomen esimerkkiä. Toteutuisihan silloin edes jossain merkityksessä Suomelle annettu kansainvälinen tehtävä.

*

Luettuuan edelläolevan kysyneen joku: „te puhutte Suomen kansan erikoistehtävästä, mutta eikö se ole itserakasta puhetta? Eivätkö kaikki kansat niin puhu, ja eikö se osota, että joka maassa ollaan yhtä auttamattoman itserakkaita? Kai kanatkin luulevat, että heidän kaakatuksensa takapihalla on maailman kauneinta musiikkia. Ovathan meidän suomalaisemme niin raakoja, niin julmia ja niin petollisia, ettei uskoisi meillä voivan olla mitään korkeita jumalallisia tehtäviä.“

Mikä on vastaus semmoiseen huomautukseen?

On erehdystä otaksua, että Suomen kansalle annettu erikoistehtävä merkitsisi, että Suomen kansa ehdottomasti on toisia kansoja etevämpi. Joka kansalla on oma erikoistehtävänsä. Kaikki kansat ovat yhdenarvoisia elämän edessä, mutta jokainen kansa on jossain suhteessa toisia etevämpi – ja jossain suhteessa toisia huonompi. Kansojen laita on niinkuin yksilöiden. Itserakkaus on naurettava. Mutta niinkuin joka ihmisellä on oma tehtävänsä, oma dharmansa, elämässä, niin on joka kansallakin. Kysymys ei ole siitä, mikä tehtävä on. Tehtävä on annettu, mutta mikä se on? Eikä se tehtävä ole syrjäisen mahdin antama, vaan yksilön ja kansan oman sisäisen luonteen.

Tehtävä siis on löydettävä, dharmasta selville päästävä! Siinä kysytään työmiehen vakavaa elämänymmärrystä yhtä paljon kuin runoilijan korkeata inspirationsia. Toiset elävät hiljaisesti kansallistehtävän suorittamisessa, toiset yrittävät sitä sanoin, sävelin, värein tulkita. Mutta voi molempia, jos viettelijän äänelle korvansa kallistavat.

Viime vuosina on ollut huomattavissa paljon liikettä henkimaailmassa, johtuen semmoisten vainajien suuresta tulvasta, jotka äkillisen kuoleman tempomina ovat joutuneet suuren meren toiselle rannalle. Näiden vainajien opettamisessa ja ohjaamisessa on paljon työtä ollut niillä, jotka varhemmin kuolleina ovat kotiutuneet henkimaailman elämään ja liittyneet n. s. auttajien joukkoon, johon kuten tunnettu kuuluu eräitä sielullisesti kehittyneitä eläviäkin ihmisiä „öisillä retkillään“.

Nämä auttajat ovat muodostaneet kouluja ja seuroja, joissa uusia tulokkaita on sekä lohdutettu että opetettu. He ovat perustaneet sairaaloita ja virkistyskoteja sekä ihmis- että eläinvainajia varten. Sodassa kaatuneet ja esim. räjähdyksissä surmansa saaneet ovat tarvinneet suorastaan ruumiillista hoivaa henkielämänsä ensi aikoina. Vasta kuoleman iskusta toivuttuaan ovat he – ihmisvainajat – olleet vastaanottavia henkisille opetuksille. Sangen monet ovat kyllä itsepintaisesti tahtoneet pysyä kiinni maallisissa käsityksissään, ovat yhä tahtoneet jatkaa taistelua ja sotimista, ovat olleet täynnä vihaa ja kostonhalua, mutta monet, monet ovat myös heti osottaneet oikean luontonsa olevan rauhan ja rakkauden puolella. Suomessa esim. viimevuotisen kapinan jälkeen lukuisat kaatuneet ja murhatut tahtoivat yhä pysyä „värissään“, mutta sangen monet – olkoon tämä sanottu „punaisten“ kunniaksi – olivat täynnä katumusta ja surua ja pahottelivat etenkin sitä, että olivat unohtaneet Jumalan ja heittäneet uskonsa ikuiseen elämään. Näiden niin sanoakseni valistuneempien vainajien myötävaikutuksella onkin saatu aikaan suuri heräymys henkimaailmassa. Nyt voidaan jotakuinkin yleispätevästi väittää, että tuonelan asukkaat seisovat yhtenä miehenä rauhanaatteen, kansojen liiton, luokkien yhteisymmärryksen ja ihmisten veljeyden puolella.

Huomattava on viime vuosina myös ollut vainajien harras pyrkimys päästä yhteyteen fyysisesti elävien kanssa. Tämä halu yhä jatkuu ja sitäkin varten on henkimaailmassa järjestetty liittoihin ja etsitty sopivia johtajia. Nämä taas puolestaan ovat hakeneet mediuimeiksi eli välittäjiksi sopivia henkilöitä elävien joukosta. Sentähden onkin spiritistinen seurustelu manalan asujanten kanssa viime aikoina vilkastunut kaikissa maissa. En erehtyne, jos väitän, että Suomessakin on viime aikoina sattunut paljon mieltäkiinnittäviä tapauksia, jolloin todistettavasti joku vainaja on antanut mediumin välityksellä itsestään tietoa. Vaikken suinkaan normaaliaikoina ole spiritistisen kokeilun puoltaja – kaikista vähimmin, kun se tapahtuu alhaisista motiiveista, kuten uteliaisuudesta, personallisten etujen toivossa t.m.s., – en saata kieltää, että siitäkin on tällöin aikoina ollut hyötyä, koska se on tyydyttänyt todellista tarvetta vainajien puolelta ja koska elävät, jos vähänkin ovat asemaansa ja velvollisuuksiaan ymmärtäneet, ovat saattaneet sekä lohduttaa että neuvoa äsken kuolleita ja vielä ymmällään olevia ihmisiä.

Maaliskuu, s. 85-92

Suomalais-ugrilainen seura julkaisi jouluksi uuden kirjan professori Kaarle Krohnilta. Kirjan nimi on „*Kalevalankysymyksiä*“. Opas Suomen kansan vanhojen runojen tilaajille ja käyttäjille ynnä suomalaisen kansanrunouden opiskelijoille ja harrastajille.“ Kirja on todella opettavainen ja valaiseva. Tämä käy selväksi, jos vain mainitsee muutamia otsakkeita sisällöstä: Kelpaako Kalevala runotutkimuksen aineistoksi? Ovatko runojen käsikirjoitukset luotettavia? Miten runon alkumuoto on määrättävä? Onko runoissamme ulkolainoja? Milloin runot ovat syntyneet? Onko Kalevalassa historiallisia aiheita? Mitä runojen tutkijalta ennen kaikkea on vaadittava? j. n. e.

Syy, miksi tässä otin asian puheeksi, on se, että prof. Krohn kirjansa ensimmäisessä luvussa (Kelpaako Kalevala runotutkimuksen aineistoksi?) omistaa muutamia sanoja „Kalevalan avaimelle“. Prof. Krohn osottaa ensin, miten runotutkimuksen nykyinen kanta on, että Kalevala samoin kuin Lönnrotin kokoonpanot yleensä ei kelpaa runojen alkumuodon ja syntyperän tutkijalle, jonka ehdottomasti on pysyttävä alkuperäisissä kansanrunojen kirjaanpanoissa. „Yleensä ei enää Kalevalaa käytetäkään muinaistieteellisen tutkimuksen aineistona. Mutta yksityiskohdissa siihen joskus vielä ajattele mattomasti turvaudutaan.

Myös kansantajuisissa esityksissä ja koulujen oppikirjoissa voi nähdä Kalevalan todistuksiin epäilyksittä vedottavan.“

Esimerkin tämmöisestä Kalevalaan vetoamisesta mainitsee prof. Krohn „Kalevalan avaimen“, lausuen kuitenkin samalla: „Sen tekijä, teosofinen kirjailija *Pekka Ervast*, tuntee hyvin Kalevalan tutkimuksen, mutta siitä huolimatta hän esityksensä Suomen kansan muinaisesta tiedosta perustaa Lönnrotin Kalevalaan“. Ja sitten hän „Kalevalan avaimesta“ toistaa lausunnon, joka „räikeästi valaisee“ minun „käsityskantaani“. Tiedemiehen tarkalla silmällä hän valitsee kohdan, jonka tunnustan muodollisesti erittäin heikoksi, nimittäin nuo ihailemani säkeet: „Yksin meillä yöt tulevat, yksin päivät valkenevat, yksin syntyi Väinämöinen.“

Se on muodollisesti heikko kohta, sillä, kuten prof. Krohn todistaa, kaksi ensimmäistä säettä on otettu Kultaneidon taonnan toisinoista ja viimeistä ei semmoisenaan ole missään. Väinämöisen amunnassa esiintyy toisintosäe „yöllä syntyi Väinämöinen“ ja tästä Lönnrot muuntamalla on saanut tuon oman säkeensä „yksin syntyi Väinämöinen“.

Olen tämän kyllä tiennyt „Kalevalan avainta“ kirjoittaessani ja sanonut, että „Lönnrot on menetellyt kuin todellinen runolaulaja, kuin tietäjä ainakin“ (s. 74). Prof. Krohn siitä huomauttaa ja tekee sitten seuraavan loppupäätelmän, joka on siksi mielenkiintoinen, että sen tähän kokonaisuena toistan:

„Onko yleensä olettamus, että Lönnrot olisi inspirationista kirjoittanut semmoista, josta hänellä ei ollut aavistusta, „Kalevalan avaimen“ kirjoittajalle tuiki tarpeellinen? Eihän mahdollisuus, että vasta Lönnrotin välityksellä on Suomen kansan runoihin tullut korkeampaa viisautta, ole tekijälle pääasia. Käsittäakseni hän pyrkii osoittamaan, että kansanrunojemme muinaiset sepittäjät olivat tietäjiä, teosofisessa merkityksessä. Miksi ei silloin teosofinenkin tutkimus käänny alkuperäisten lähteitten, Suomen kansan vanhojen runojen puoleen? Ajatelkaamme, että joku 1800-luvun intialainen olisi yrittänyt muodostella yhtenäistä runoelmaa pyhinä pidetyistä Rigvedan lauluista. Saisiko Rigvedan tutkija tyytyä tähän kokoonpanoon ja jättää alkulähteet käyttämättä?

„Tietysti ei olisi kellään mitään muistuttamista, jos tarkoituksena olisi käyttää Kalevalaa, samoin kuin on tapana isänmaallisissa juhlapuheissa, pelkkänä runollisena alustana omille mielikuviteluille. „Kalevalan avaimen“ tekijä kuitenkin tunnustaa tieteellisen tutkimuksen ja tahtoo itse olla totuuden etsijä, mikä on hänelle kunniaksi luettava. Silloin on hänelle myös asetettava aivan samat vaatimukset, kuin muille totuuden etsijöille, ainakin mitä tulee tiedonlähteitten käyttämiseen.“

*

Prof. Krohnin yllä toistetuissa lauseissa on jotakin niin sydämellistä ja niin inhimillistä, etten löydä sanoja, millä osottaisin hänelle kiitollisuuteni ja iloni. Hän on johtopäätöksissään aivan oikeassa enkä minä tahdo puolustaa mitään omia erehdyksiäni tai laiminlyöntejäni. Kysymys ei ole ollenkaan siitä, kuinka hyvin minä – tai joku muu – kykenen Kalevalaa ¹⁾ okkultisesti tulkitsemaan, vaan siitä, onko muinaissuomalaisilla yleensä ollut okkultista elämäntietoa ja onko heidän runoutensa todistuksena heidän viisaudestaan.

Jos olisin perinpohjin tutustunut tieteelliseen runotutkimukseen, ennenkuin sain tietoa suomalaisten muinaisesta viisaudesta, olisin epäilemättä voinut välttää kaikenlaisia tieteellisiä kompastuskiviä. Nyt sitä vastoin olen koettanut perehtyä tiedemiesten näkökantoihin vasta sen jälkeen kuin itse ydinkysymys minulle

¹⁾ Tällä nimellä tarkoitan laajemmassa merkityksessä kaikkea muinaissuomalaisten mytologista runoutta. *Kalevalan avain*, s. 50 seur.

jo oli ratkaistuna, ja sentähden olen saattanut ja saatan lausua ajatuksia, jotka tuntuvat joko liian rohkeilta tai suorastaan tuulesta temmatuilta. Tämä ei tietenkään ole eduksi asialle ja itse soisin, että semmoista vois välttää, kuten olen lausunut viimeisessä broshyyrissani „Onko Kalevala pyhä kirja?“ Mutta se johtuu siitä, etten Kalevalasta ole etsinyt itse viisautta, vaan runoudessa säilyneitä todistuksia viisaudesta, jonka tiesin olevan.

Prof. Krohnin ystävälliset sanat tekevät minulle mahdolliseksi painostaa tätä seikkaa pelkäämättä joutua väärinkäsityksen tai pilkan alaiseksi. Vakaumukseni siitä, että muinaissuomalaisilla oli okkultista tietoa, on kotoisin toisesta maailmasta. Tällainen väite on abrakadabraa tieteelliselle tutkijalle, sillä hänelle ei paljon selvitä, vaikka lisäänkin, että muinaissuomalaiset tietäjät ovat itse minulle sen todistaneet toisessa maailmassa. Tämä jää tieteellisesti katsoen paljaaksi olettamukseksi, jos se ollenkaan otetaan huomioon. Se se kuitenkin antaa avaimen minun Kalevalatutkimusteni ymmärtämiseen.

Kalevala oli minulle ennen lukittu kirja, jonka kieltä en rahtuakaan käsittänyt. (Olihan äidinkieleni ruotsi.) Äkkiä se muuttui pyhäksi kirjaksi. Minulle oli selvinnyt, että muinaissuomalaiset olivat olleet osallisia muinaiseurooppalaisista mysterioista, ja kun sen perästä otin Lönnrotin Kalevalan käteeni, näin ja tunsin, että siihen oli kätkeytyä todistuksia vanhasta viisaudesta. Tieten tai tietämättään Lönnrot oli antanut muodon muutamille suurille mysterio-ajatuksille. „Tietämättään“, lisään nyt, sillä Lönnrot oli mediumi, kansallishaltian valitsema välikappale. Sentähden sanoin „Kalevalan avaimessa“, että Lönnrotin inspirationsi osui oikeaan, kun hän sommitteli nuo kolme ihanaa säettä Väinämöisen syntymän yhteyteen. En puolusta minkäänlaista mielivaltaisuutta, mutta vanhan okkultisen viisauden kannalta oli tieteellisen tunnollisuuden ohella yhtä tärkeätä, että se, joka sai osakseen todistaa maailmalle tuosta vanhasta viisaudesta, runoilijan vaistolla osasi sitoa katkelmia yhteen, niin että edes joitakuita mysteriokuvia säilyisi eheänä. Jos vain tarkkoja fragmentteja olisi tarjottu, ei Kalevalan henkinen vaikutus olisi lähimaillekaan ollut sama. Kun itse asia ensin on sanottu, on kyllä myöhemmin tilaisuutta korjata virheitä ja oikaista erehdyksiä.

Elias Lönnrotin työ ei ollutkaan lopullinen. Koko tämä suuri ja ihmeellinen tieteellinen tutkimus, joka hänen työnsä johdosta syntyi ja jonka kunniakkain edustaja on Kaarle Krohn, on kerran kantava kauniin hedelmän. On vielä ilmestyvä runoilijätietäjä, joka mahtavalla intuitsionilla luo uuden, kolmannen Kalevalan, joka uskollisesti perustuu kansan omiin runoihin, mutta samalla epäämättömästi uudessa runollisessa synteessä paljastaa niiden salaisen viisauden.

*

Eräs Tietäjän ystävä on lähettänyt minulle seuraavan kirjeen:

„Olisi erittäin mielenkiintoista tietää onko arv. toimittaja kansainvälisen kieliaatteen kannattaja ja suhtautuuko toimittaja myötätuntoisesti Esperanto-kieleen?

„Kuten tunnettua on Esperanto enimmin levinnyt keinotekoinen kansainvälinen kieli, jolla on kannattajia kaikissa sivistyneissä maissa ja maanosissa. Sitä luetaan jo enemmän kuin moni luuleekaan. Noin 50 eri sanomalehteä ja aikakauskirjaa ilmestyy Esperanto-kielellä ja paljon etevien kirjailijain teoksia on käännetty tälle kielelle. Meilläkin Suomessa on jo useita eri Esperanton oppikirjoja ja suomalais-esperantisia sekä esper.-suomal. sanakirjoja. Esperanto-kursseja on meillä myös toimeenpantu useina vuosina useissa kaupungeissamme.

„Kansainvälisen kielen aatteeseen kuuluu ensimmäisenä, että voimia ei hajoteta, vaan jokainen työskentelee saman kielen hyväksi. Esperantolle on laadittu kymmeniä kilpailevia kieliä, joista useimmat ovat niin lähellä Esperantoa, että esperantisto niitä ymmärtää, mutta noilla kielillä on ainakin se vika, että niitä lakkaamatta muutetaan, joten niitä on vaikea seurata. Esperantistot sen sijaan ovat päättäneet: vaikka

kielessä huomattaisiinkin pieniä korjauksen aiheita, niin ei niihin ensi aikoina kajota. Vasta sitten, kun kieli on tullut viralliseksi kautta maailman, voi siihen muutoksia tehdä ainoastaan kansainvälinen virallinen kokous.

„Suomen Esperanto-Yhdistyksen (Esperanta-Asocio de Finnlando) presidentti on herra Vilho Setälä, Alberga.

„Allekirjottaneelle olisi ilo nähdä jotain Esperantosta Tietäjän palstoilla.

„Jotta pikaisella silmäyksellä voisitte huomata Esperanton yksinkertaisen ja samalla kauniin rakenteen, lähetän samalla ristositeenä pienen Esperanton kielioppikirjan.“

Olen kiitollinen sekä kirjeestä että kirjoista. Ne herättivät eloon vanhoja muistoja, kotoisia säveliä alkoi sielussani soida. Olenhan minäkin vanha kielimies, vieläpä – vanha esperantisto! Saanko kertoa?

Olin tuskin kymmenen vuotta vanha, kun laadin ensimmäisen keinotekoisen kieleni. Kieliopissa olin erittäin tarkka ja sanoja keksin suuren määrän, vaikken enää muista ainoatakaan. Muistan vain koomillisen näyn: pieni poika suuren pöydän ääressä; pöydällä iso vanha raamattu avattuna Mooseksen ensimmäisen kirjan alkulukujen kohdalla; papereita, vihkoja, kyniä, ja pieni poika, joka ylen vakavasti ja ahkerasti kääntää raamatun tekstiä tuntemattomalle kielelle.

Tätä ensimmäistä koetta seurasivat monet toiset. Kun noin neljäntoista ikäisenä paljon pohdin keinotekoisen maailmankielen hyötyä ja etuja, oli minulle selvinnyt useita periaatteellisia tukikohtia: kielen tuli olla mahdollisimman yksinkertainen ja säännöllinen rakenteeltaan ja mahdollisimman soinnukas, mikä viimeainittu seikka merkitsee minulle, että sen tuli mahdollisimman paljon muistuttaa italiantieltä, joka oli ihannekieleni.

Olin tutustunut Schleyerin maailmankieleen *volapiik* ja ihmettelin sen rumuutta, vaikeatajuisuutta ja monimutkaisuutta. Se kuitenkin osastaan innostutti minua jatkamaan omia yrityksiäni, sillä äärettömästi hämmästynyt olin huomattessani, että täysikasvaneetkin harrastivat keinotekoisen kielen keksimistä. Itse olin pitänyt sitä lapsellisena huvituksena, josta en uskaltanut toisille puhua.

Silloin tapahtui käännekohta. Se oli luultavasti vuonna 1890 – ei ainakaan paljoa myöhemmin, sillä olin vielä koulupoika. Eräänä päivänä toin kirjakaupasta kotiin ruusunpunaisen broshyyrin, ensimmäisen ruotsinkielisen esperanto-oppaan. Ryhdyin heti uteliaasti ja innokkaasti sitä lukemaan. Se oli minulle suuri ja iloinen yllätys.

Tohtori Zamenhof oli sängen läheltä saavuttanut sen ihanteen, jonka olin asettanut päämääräkseni. Hänen kielensä oli uskomattoman yksinkertainen rakenteeltaan, mutta samalla taipuisa ja altis hienoillekin ajatusvivahteille. Ja ennen kaikkea sillä oli italiantieltä muistuttava sointu. Ihastuksella opin heti ulkoa ne tekijän kirjottamat runot, jotka oli painettu näytteeksi broshyyriin. Nyt olen ne unohtanut enkä enää löydä kirjastostani tuota vanhaa broshyyriä, mutta vielä kaikuvat korvissani sanat *for de l'mondo* ja säe *antau nokio de somero* – ehkä joku lukijoista tuntee runon? Eiköhän se puhunut satakielestä?

Lähemmin tutustuessani esperantoon ja tynnemmin sitä arvostellessani tapasin kyllä kohtia, joista en pitänyt. Ne koskivat kaikki kielen kauneutta. Minua ei miellyttänyt prefiksi *mal*: suuri oli *granda*, mutta *malgranda* oli pieni, *fermi* oli sulkea, mutta *malfermi* oli avata; jota vastoin korva sanoi, että *malfermi* oli korkeintaan „sulkea huonosti“, joskin *malgranda* saattoi olla „ei aivan suuri“. Ei liioin miellyttänyt suffiksi *in*: *frato* eli veli, mutta *fratino* oli sisar, jota vastoin korvan mukaan *fratino* oli pikku veli. Ruma oli mielestäni myös akkusatiivin päätte *n*, varsinkin monikossa, ja se, että adjektiivitkin taipuivat substantiivin ohella. Jos

esim. sanon „minä rakastan kaikkia hyviä ihmisiä“, kuuluu tämä lause *mi amas cġajn bonajn homojn*, joka tekee esperanton puhekielenä kankeaksi.

Mutta eihän olekaan tarkoitus, että esperantosta heti tulisi yleinen puhekieli. Kunhan ensin tulisi maailmaan yhteinen kirjakieli – kaupan, tieteen ja kaunokirjallisuuden kieli, – kyllähän sitten tämä kieli käytännössä itsestään hiottuisi ja hienostuisi. Puhekieleksi otettuna se kyllä varmasti tulee muuttumaan soinnukkaammaksi ja helpommaksi esim. yllämainituissa suhteissa. Mutta kuten kirjeenvaihtajani oikein huomauttaa, tämänlaatuisia korjauksia ja parannuksia voipi parhaiten suorittaa tulevaisuudessa kansainvälinen tieteellinen komissioni. Pääasia on ensin, että itse kieli hyväksytään ja otetaan käyttöön. Ja siinähan ollaan nyt jo päästy sangen pitkälle.

Kyllä yhteinen kieli edistäisi suunnattomasti kansojen ja yksilöiden veljeytymistä. Teosofit, jotka uskovat ihmisten veljeyteen, voisivat syystä kääntää enemmän huomiota kansainväliseen esperanto-liikkeeseen. Jo vuosia sitten ehdotettiin muutamassa kongressissa yleismaailmallisen teosofisen aikakauskirjan perustamista ja julkaisemista esperantokielellä.

Sanottakoon esperantosta mitä vain, tohtori Zamenhofin kunnia on kuolematon. Myöhemmät kielikokeet ovat kaikki kasvaneet esperanton hedelmällisessä maassa. Ja tunnustaa täytyy, että keksijän omatekoiset runot ovat muodollisesti hämmästyttävän sulosointuisia. Mitä muuta voi sanoa esim. seuraavasta *La vojo* runosta otetusta säkeistöstä?

*Nur rekte, kurage kai ne flankigante
Ni iru la vojon celitan!
Ec guto malgranda, konstante, frapante,
Traboras la monton granitan.*

(Korko on aina viimeisen edellisellä tavulla. G äännetään dsh sanoissa *kurage* ja *flankigante*; *celitan* = tseliitan; *ec* = etsh.)

Tietäjä on saanut vastaanottaa joitakuuta suuriakin rahalahjoja ilmottamista y. m. varten, josta kaikesta lausun sydämelliset kiitokseni. Monet tilaajat ovat edelleenkin lähettäneet mikä 15:–, mikä 25:– tilausrahana, mikä enemmän, josta niinikään sydämellisesti kiitän. Tilaajamääräkin on pian noussut puoleentoistatuhanteen, joten on toivoa, että vielä kasvaa entiselleen ennen vuoden loppua.

*

Kun kolmetoista vuotta sitten *Väinö Valvanne* – kaikille Tietäjän lukijoille rakkaaksi tullut *V. H. V.* ja -e- liittyi työtoverikseni, tullen Tietäjän aputoimittajaksi ja toimitussihteeriksi, en olisi uskonut, että verrattain näin lyhyen ajan kuluttua istuisin toimittajana yksin, saatettuani vanhan rakkaan ystäväni . . . hautaan. Olenhan kyllä jo muutamia vuosia saanut toimittaa Tietäjää yksin *V. H. V.*:n sairauden takia, mutta onhan hän kuitenkin säännöllisesti muistanut Tietäjää avustuksillaan. Nyt ei se enää tule tapahtumaan, sillä kynä on pudonnut uutteran työntekijän kädestä. Maaliskuun 9 p:ää vasten yöllä Väinö Valvanne jätti fyysillisen tomumajansa ja siirtyi korkeampaan elämään. Maaliskuun 14 p:nä hänen maalliset jäännöksensä haudattiin Malmin hautausmaalla lähellä Helsinkiä.

Tämä tilaisuus muodostui kauniiksi juhlaiksi. Saattajia oli kokoontunut suuri joukko. Lukuisasti oli läsnä teosofeja ja muita ystäviä Helsingistä, Tuonenkylästä, jopa Turusta ja Hämeenlinnastakin. Vainajan omaiset olivat saapuneet pitkienkin matkojen takaa. Iäkäs isä, rovasti Henrik Wegelius, joka muutama vuosi

sitten toimi vihkijänä poikansa häissä, hän nyt siunasi saman poikansa ruumiin ikuisen lepoon maan mullassa.

Kuinka laulu on hautauksissa ihana! Teosofisen nuorisoliiton sekakuoro, tilapäisesti vahvistettuna, täytti kuulakkaan kevättilman juhlallisilla, tunnelmikkailla sävelillä, joista varsinkin tuo ylevä mazdaznanlaulu „En ole tämä ruumis, olen elämä, tieto“ tunki syvälle kuulijain sydämiin. Ja kuinka kirkkaasti aurinko kimalteli hangella ja kuinka keväimen lämpimästi se jo paistoi!

Valkoinen oli V. H. V:n arkku. Valkoisilla ja sinisillä kukilla olivat E.S. ystävät sitä koristaneet. Ja kun hauta oli mullalla täytetty ja hietakumpu kohonnut sen yli, silloin alkoi kummun peittäminen kukilla ja seppeleillä. Hugo Valvanne laski omaisten puolesta ensimmäisen seppeleen, sitten minä Suomen Teosofisen Seuran nimessä, Olga Salo Mikkelin teosofein puolesta, G. V. Heiskanen ja Yrjö Lehtinen Kalevala looshin puolesta, Juho Simpanen Kalervo-looshin puolesta j. n. e. lukuisia seppeleitä ja kukkia. Puheita pidettiin useampia. Kaikki kertoivat siitä kuinka rakastettu ja kaivattu vainaja oli. Omassa puheessani viivähdin myös hänen teosofisessa elämäntutkimuksensa, jolle hän viimeiseen hengenvetoon asti pysyi uskollisena ja joka hänelle oli ratkaissut kuolemankin arvotuksen. Viittasin siihen lohdutukseen, mikä meillä jälkeensäjääneillä on tiedosta, että hän nyt on tilaisuudessa esteettä jatkamaan sitä työtä ihmiskunnan auttamiseksi, joka hänelle täällä maan päällä oli niin rakas, mutta joka viime aikoina hänen heikolle ruumiilleen oli käynyt mahdottomaksi. Nyt ei häntä enää sairaus paina, ei matkojen pituus estä. Nyt hän saa lohduttaa, tukea, opettaa ja ohjata – ja samalla itse nauttia opetusta omalta kalliilta Mestariltaan.

Koko hautaus oli kuin onnen ja riemun juhla. Sangen moni tunsu varmaan, ettei kuolema ollut kuolemaa vaan elämää, että V. H. V. oli elävänä keskuudessamme ja että hän tahtoi antaa meidänkin tuntea sitä autuutta, josta hänen oma rintansa oli tulvillaan.

Touko-kesäkuu, s. 153-157

Lukiessani Mr. Jinarajadasan kirjoitusta „Teosofia ja ihmisveljeys“ (katso Tietäjän maaliskuun vihkoa), tulin ajatelleeksi sitä väittelyä Teosofisen Seuran työstä ja tehtävästä, jota Tietäjässä käytiin pari kolme vuotta sitten. Olimme aivankuin jakautuneet kahteen leiriin. Jyrkimmin lausuttuna oli toisen leirin tunnuslauseena: T. S:n on otettava osaa yhteiskunnallis-valtiolliseen työhön, sillä siihen T. S:n veljeyspykälä sitä velvottaa, – toisen taas: T. S:n on pysyttävä loitolla kaikesta yhteiskunnallis-valtiollisesta puuhasta, sillä T. S:n veljeyspykälä velvottaa sitä ennen kaikkea toteuttamaan veljeyttä omassa piirissään; silti tietysti teosofit yksilöinä toimivat teosofisesti kaikilla elämän aloilla. Tämä jälkimäinen oli m. m. minun kantani.

Moni Tietäjän lukija, joka muisti tuota vanhaa väittelyä, kysyi varmaan itseltään: millekähän puolelle Mr. Jinarajadasa olisi kallistunut. Ja kirjoitusta silmäiltyään hän ehkä ajatteli, että Mr. Jinarajadasa luultavasti olisi asettunut niiden puolelle, jotka vaativat, että teosofein yhtenä miehenä oli antauduttava yhteiskunnalliseen työhön veljeyden nimessä. Terottaahan „Teosofia ja ihmisveljeys“-kirjoituksen tekijä lukijainsa mieleen, että „*käytännöllinen työ*“ on välttämätön teosofisessa elämässä ja se päivä, jolloin teosofi ei ole tehnyt mitään veljeyden hyväksi, on tuhattu päivä hänen ikuisessa elämässään“ (s.74). Ja kun lisäksi ottaa huomioon, että Mr. Jinarajadasa perustaa väitteensä Teosofisen Seuran toisen Mestari-perustajan omiin sanoihin, tuntuu siltä kuin hänen esittämänsä kanta olisi „ainoa oikea“ teosofisesti katsoen.

Kuinka lienee? Voidaksemme muodostaa itsellemme mielipiteen tästä kysymyksestä täytyy meidän päästä selville kahdesta asiasta: 1) mikä on Mestarin kanta T. S:n työn suhteen? ja 2) mikä on Mr. Jinarajadasan kanta?

Lukekaa Mestarin kirje tarkkaan. Huomatkaa, että sitä kirjettä ei täydellisesti ymmärrä, ellei ota huomioon, mistä se aiheutui. Erittäin tärkeätä on sentähden tarkata, mitä Mr. Jinarajadasa kertoo kirjeen esihistoriasta (s. 68). Selvyyden vuoksi voin tähän lisätä, että Sinnetin kirja *The Occult World*, joka toistaa Mestarin kirjeen, kertoo nimenomaan, että Sinnett ja hänen englantilaiset ystävänsä ehdottivat Madame Blavatskyn välityksellä kirjeessä Mestarille, että Teosofisesta Seurasta muodostettaisiin jonkunlainen okkultissielutieteellinen yliopisto, joka kasvattaisi muutamia halukkaita ja sopivia länsimaalaisia salatieteen adepteiksi. Tätä ajatusta torjuen ja sitä itsekkääksi leimaten Mestari kirjotti kirjeensä.

Mihin Mestari siis kirjeessään tähtäsi? Siihen, että teosofinen sanoma ei ollut vain tiedemiehiä varten, ei edes yksinomaan sivistyneitä varten, vaan *kaikkia* – sekä ylhäisiä että alhaisia, sekä rikkaita että köyhiä, sekä kristityitä että pakanoita, sekä valkoihoisia että tummanvärisiä varten. Siinä tuli näkyviin ihmisten veljeys, sillä tavalla palveli Teosofinen Seura kaikkia yksilöitä, kaikkia kansoja, koko ihmiskuntaa, ettei se tehnyt mitään eroa sukupuolen, yhteiskunta-aseman, kansallisuuden, rodun tai värin nimessä, vaan julisti sanomansa, uuden totuuden evankeliuminsa *kaikille*. Sanoohan Mestari suoraan: „Maailman siveelliset ja henkiset kärsimykset ovat tärkeämmät, ja kaipaavat apua ja parannusta enemmän kuin tiede meiltä kaipaa apua minkään tutkimuksen alalla“ (s. 72). Ei Mestari puhu mistään yhteiskunnallis-poliittisesta työstä, ei hän sekota Teosofisen Seuran työtä minkäänlaiseen sosialistiseen puuhaan yhteiskunnan taloudellisten olojen parantamiseksi, hän puhuu vain maailman *siveellisestä* ja *henkisestä* tilasta, hyvin tietäen, että jos se saadaan kohoamaan, silloin taloudellinenkin asema itsestään tasaantuu ja nousee.

Kun Mestari kirjotti tuon kirjeensä, silloin ei teosofian sanomaa vielä oltu levitetty maailmalle. Madame Blavatsky oli julkaissut Amerikassa *Isis Unveiled*-teoksensa, mutta se ei ollut vielä tehnyt teosofiaa tunnetuksi. Vasta Mr. Sinnetin kirjat tekivät teosofian länsimailla tunnetuksi. Ja Mr. Sinnetin kirjat (*The Occult World* ja *Esoteric Buddhism*) esittivät maailmalle juuri niitä opetuksia, joita Mr. Sinnett kirjeenvaihdossaan Mestarin kanssa oli tilaisuudessa häneltä saamaan. Silloisia oloja ei sentähden saata muutta mutkitta verrata nykyisiin. Nykyään on teosofian sanomaa julistettu miltei kaikille kansoille ja kaikilla kielillä. Teosofinen Seura, josta ansio lankeaa tästä saavutuksesta, on siis noudattanut Mestarin neuvoa, luopuen itsekkäistä suunnitelmista ja palvellen ihmiskunnan parasta.

On niin muodoin aivan väärin arvostella halventavasti teosofista työtä, pitää tähänastisia saavutuksia mitättöminä ja väsyneesti valittaa, etteivät teosofit „mitään tee“ veljeyden hyväksi. Kaikki tähänastinen teosofinen työ aatteiden levittämiseksi on ollut ja on juuri sitä työtä veljeyden nimessä ja ihmiskunnan hyväksi, johon Mestarikin meitä on kehottanut.

*

Entä Mr. Jinarajadasa. Onko hän erehtynyt Mestarin tarkotuksen suhteen. En sitä usko, mutta jollei hän ole käsittänyt Mestarin tarkotusta edellä esittämälläni tavalla, rohkenen sanoa, että hän on erehtynyt. Kuitenkin minusta näyttää, että Mr. Jinarajadasalla on samanlainen käsitys T. S:n työstä ja tehtävästä kuin minullakin. Puhuessaan ihmiskunnan veljeydestä ja viitaten siihen, että koko meidän aikamme kulkee „kansanvaltaisuutta“ kohti, hän painostaa, kuinka suureksi hyödyksi ja avuksi teosofinen elämänymmärrys ja teosofiset ihanteet ovat maailmalle tässä uudessa elämässä, johon ihmiskunta on astumaisillaan, mutta sanooko hän, että meidän teosofein pitäisi Teosofisena Seurana liittyä suuriin taloudellisiin ja valtiollisiin liikkeisiin ja puolueihin ja siten vaikuttaa niihin „nostavasti“? Ei suinkaan. Hän on epäilemättä siksi järkevä ja käytännöllinen mies, että tietää Teosofisen Seuran äänen heikkona ja pienenä ilman muuta hukkuvan maailman suurten puolueiden meluun ja pauhuun. Hänen neuvonsa Teosofiselle Seuralle on sentähden sama kuin se neuvo, minkä minä väittelyssä v. 1916 annoin, – ja näin se kuuluu:

Niinpä täytyy meidän teosofien omissa rajotetuissa toimintapiireissämme toteuttaa tuota (Jumalan) tahtoa ja meidän tehtävämme on niinkuin Mestarien Mestari on sanonut: „valmistaa muoto ja antaa esimerkki“ (s. 73).

Loppujen lopuksi tulen siis siihen, että Mr. Jinarajadasa, jos hän v. 1916-1917 olisi ottanut osaa meidän väittelyymme, ei olisikaan kallistunut „toiselle“ puolelle, vaan kannattanut minun kantaani.

*

Olen vastaanottanut seuraavan kirjeen, jonka ilolla tässä julkaisen ja jonka sisällön suljen niiden suosioon, jotka jotakin voisivat tehdä siinä esitetyn ajatuksen toteuttamiseksi:

„K. Herra Toimittaja! Olen jo useita vuosia hiljaisuudessa lueskellut teosofista kirjallisuutta, aikakauskirjaa „Tietäjää“ ja kuunnellut myöskin Teidän esitelmiä Bulev. k. 7:ssä. Siitä kaikesta on alkanut selventyä minulle uusi maailmankatsomus ja laajempi elämänymmärrys, vastapainoksi entiselle materialistiselle käsitykselleni, johon olin jo melkein hukkumaisillani: ei ole mitään enää kuoleman jälkeen, tullaan vain mullaksi taas, hävitään tästä maailmasta vaipuessa viileän haudan lepoon – siinä kaikki. Saatuani käsiini ensimmäiset kirjaset teosofiasta – vaikka en ensialussa liioin ymmärtänyt mitä luin – välähti kuitenkin ajatus sieluuni: „kyllä siinä sittenkin on jotakin takana; kyllä saattaa niin olla, että olemme sittenkin kuolemattomia henkiolentoja, jotka vain maanpäällä elämäkoulua käymme, jotta voisimme karistaa pois itsestämme pahat taipumukset, voittaa itsekkyytemme ja pyrkiä ylöspäin, hyvyyden, jalouden tiellä“. Vähitellen siis kirkastui ajatukseni, aloin miettiä suhdettani luontoon ja lähimmäisiin; ajattelin, että enemmän me ihmiset veljeytisimme keskenään, jos teosofinen elämänymmärrys leviäisi jokaiseen kotiin, jokaiseen sieluun, havaituisimme nykyisestä välinpitämättömyydestä, tulisimme tietämään, mitä meidän on tekeminen, jotta ihmiskunta saavuttaisi kehityksen oikean päämäärän, joka sen edessä nyt vain heikosti kaukaisuudessa häämöttää.

Se siitä. Mutta ollessani kansallisuudeltani virolainen, olen sen jälkeen ruvennut usein miettimään, kuinka voitaisiin tietoja teosofiasta levittää myöskin virolaisten keskuuteen. Minun tietääkseni ei sielläpuolen Suomenlahtea ole siitä missään esitelmöity, vielä vähemmin painosta mitään ilmestynyt. Asiain näinollen olisi harras toivomukseni, että saataisiin suomenkielellä ilmestyneestä teosofisesta kirjallisuudesta muutamia kirjasia käännettyksi viroksi ja koetettaisiin levittää huokeasta hinnasta Viron kansan keskuuteen. Ehkä siitä olisi edes pienikin henkinen herätys kansalle, joka joko on aivan materialistisella kannalla tahi sitten virallisiin kirkollisiin jähmettyneisiin dogmeihin takertunut. Siinä syy, miksi uskallan kääntyä puoleenne hra Toimittaja. Eiköhän olisi Teillä joku virontaitoinen ystävä, tai jos hieman selostelitte asiasta „Tietäjästä“, ehkäpä löytyisi sen lukijoista joku, joka pystyisi kääntämään esimerkiksi vaikkapa Teidän kirjottamia teosofisia kirjasia – jotka ovat helppotajuisempia – viroksi. Itse en siihen kykene, vaikkakin kielteisessä tapauksessa olen sitäkin ajatellut, – jos vain joku viisaampi tarkistaisi käännökseni. Kustantaja kyllä ehkä löydettäisiin, jos ei nyt ensialussa suuria summia käännöstyöstä ja painatuksesta vaadittaisi.

Niin, pyrkiihän Suomi aineellisesti Viroa nykyään auttamaan, – eiköhän se voisi jotakin henkiselläkin alalla veljeskansan hyväksi tehdä? Eiköhän sietäisi asiata ajatella?

Kunnioittaen *Julius Kangur*.“
Os. Helsinki, Korkeavuorenk.
32, o. 5.

Heinä-elokuu, s. 161-165

Suomen kansaa olemme tottuneet ajattelemaan maata viljeleväksi kansaksi. „Joka maata kuokkii, sitä Jumala ruokkii“, sanoo sananlasku, ja toinen lisää: „Tähässä ruoka rikkahankin, jyvässä kuninkahankin“. Itse vanha Väinämöinen opetti Suomen kansaa kylvämään ja kyntämään, ja pääelinkeinona maanviljelys on Suomen kansalla ollut ammoisista ajoista saakka. „Suomen kansa on maata viljelevä ja luonnon helmassa elävä kansa“, kirjoitin minäkin inspiroituna vuonna 1906.

Ja kuitenkin voisimme ajatella toisinkin. Se mikä menneisyydestä on totta, ei ehdottomasti pidä paikkaansa tulevaisuudessa. Kehitys voi astua väliin ja muuttaa asioita. Suomen kansa on tähän saakka ollut maata viljelevä kansa, se on totta. Mutta onko välttämätöntä, että Suomen kansa siksi jää?

On olemassa jotakin, jota voidaan kutsua maailman taloudeksi. Se katsoo koko ihmiskunnan parasta ja antaa joka kansalle erikoisen tehtävän. Se määrää tuotannon laadun kansojen ja maiden, kannattavuisuuden ja tarpeen mukaan. Maailmansota hämmensi tätä näkökantaa. Maailmansota, joka jakoi valtakunnat eri leireihin, heitti jokaisen kansan enemmän kuin ennen oman onnensa nojaan, ja kaikki kansat saivat nähdä ja tuntea, kuinka riippuvaisia yleensä ollaan toinen toisistaan. Ei yksikään kansa saattanut vaikeuksista tulla toimeen „omillaan“. Sentähden miltei joka maassa tehtiin se huomio, että maanviljelystä oli laiminlyöty ja että sitä piti laajemmassa mitassa ja suuremmalla voimalla harjottaa. Niin täällä Suomessakin viime vuosina ajateltiin. Mutta että se on ohimenevä näkökanta, se kyllä nyt taas aletaan tajuta. Jos maailmanrauha saadaan aikaan ja kansojen liitto, silloin maailmantalouskin järjestetään yhtenäisesti, kaikkien hyötyä silmälläpitäen.

Ja maailmantalous on työnjakoa. Se perustaa tuotannon luonnollisille edellytyksille. Maa jossa viljaa kasvaa helposti ja paljon, se saa viljaa kasvattaa ja tuottaa yli oman tarpeen. Selvä tehtävänsä tässä suhteessa on esim. Amerikalla ja Venäjällä. Edullisempaa on maailmantalouden kannalta noiden maiden tuottaa viljaa yli oman maan tarpeen, kuin että jokainen maa pitää itsestään huolta, tuottakoon maan viljeleminen mitä vaikeuksia tahansa.

Ja jos maailman talouden kannalta ajatellaan Suomen tehtävää, olisiko tämä silloin viljan tuotanto? Tuskin. Tietysti maatakin on viljeltävä joka paikassa maapaltoa, mutta siinäkin varmasti keksitään erikoistehtäviä eri maiden laadun ja viljavuuden ja eri ilmanalojen mukaan. Tämän ohella on kuitenkin ajateltavissa, että Suomelle ilmaantuisi toisenlainenkin tehtävä maailmantaloudessa.

Jospa Suomi olisikin teollisuusmaa! Ainakin eräs läheinen ystäväni herätti minussa tämän ajatuksen kerran keväällä, kun oli puhe Suomen tulevaisuudesta. „Ajattele nyt“, hän sanoi, „mitä voiman saannin mahdollisuuksia meillä on. Missä muissa Euroopan maissa on samanlaiset kosket kuin meillä? Missä on Imatrat, Nokiat, Pyhäkosket, Kymen-, Mankalan- y. m. mahtavat kosket? Ajattele nyt, että kaikkien näiden koskien voima käytettäisiin maan ja kansan hyväksi! Niissä piilee Suomen tulevan rikkauden ja mahtavuuden lähde. Ne muodostavat sen pääoman, minkä luonto on Suomelle antanut ja karma uskonut Suomen kansan hoidettavaksi. Onko se punta maahan kaivettava, onko se jätettävä – kuten Imatra – vain joidenkuiden matkailijain katseltavaksi ja ihailtavaksi?“

„Mitä niillä sitten olisi tehtävä?“ kysyin uteliaana ja vastausta jo aavistaen.

„Niiden voima on tietysti muutettava käyttökelpoiseksi, s. o. sähköksi. Vuoksen rannoille on pätehdas rakennettava. Imatra on voiman alkulähde. Mutta jokaisen voimakkaamman kosken rannalle on pystytettävä toisia sähkötehtaita, jotka lisäävät ensimmäisen voimaa. Sillä näetkös: sähköverkko on muodostettava ympäri Suomen; siihen riittää koskiemme voima. Ja mitä merkitsee, että Suomi on sähköverkolla peitetty? Se merkitsee, ettei meidän enää tarvitse polttaa metsiämme eikä tuoda kivihiliä ulkomailta. Mitä tehtaita rakennamme, ne käyvät sähköllä. Mitä rautateitä meillä on, ne kulkevat sähköllä. Rauta- ja raitioteitä saamme ulottaa joka kaupunkiin, joka pitäjään, joka kylään. Kaikki valaistus tapahtuu

sähköllä, kaikki lämmitys sähköllä. Metsiämme saamme jalostaa, luoda niistä puutavaraa ja paperia ja viedä ulkomaille. Eikö tämä ole tulevaisuuden kuva? Suomesta tulee todellinen valonmaa!“

Minun täytyi myöntää, että tämä tulevaisuuden kuva oli lumoava. Jos puoletkaan siitä oli totta, oli Suomen rikkauden sampo löydetty.

„Ja ajattele, kuinka halvaksi tämä sähkömme tulisi: pari penniä kilowatilta – tuskin sitäkään. Perustamiskustannuksiin menisi kyllä miljooneja, satojakin miljooneja, mutta mitä korkoa ne rahat tuottaisivat! Muutaman miljardinkin ulkomainen laina olisi korkoineen muutamassa kymmenessä vuodessa kokonaan maksettu. Rahan n. k. puute on meitä tähän saakka estänyt tämmöistä suunnitelmaa toteuttamasta, mutta eikö nykyhetken ja lähimmän tulevaisuuden finanssimiehet jo ala ymmärtää, että rahan tehtävä ei ole puuttua, vaan palvella!“

Minäkin jo hengessäni aloin ymmärtää. Ja nyt jätän samat tulevaisuuden kuvat ja samat ajatukset lukijaini harkittaviksi ja ymmärrettäviksi.

*

Suomen Teosofisen Seuran kahdestoista vuosikokous, joka pidettiin Päämajassa helluntaina, jätti jälkeensä mitä parimman muiston. Vaikka keskustelut olivat pitkät, vilkkaat ja kiivaat, jouduttiin joka asiassa lopulta toivottuun tulokseen. Monta kauas kantavaa päätöstä tehtiin, esim. että Teosofinen Seura on pidettävä ulkopuolella kaikkea politiikkaa ja ettei edes teosofian nimeä saa sekottaa mihinkään yhteiskunnalliseen tai valtiolliseen toimintaan; jos Seuran jäsenet haluavat kokouksissaan pohtia poliittisia t.m.s. kysymyksiä, on se tapahtuva teosofisessa hengessä, mikä merkitsee, että asioita on katsottava ja pohdittava niin monelta puolelta kuin mahdollista. Ylisihteerikysymys sai vihdoinkin onnellisen ja tyydyttävän ratkaisun, kun – minun jyrkästi kieltäytyttyäni jälleen vaalista – Suomen T. S:n ylisihteeriksi yksimielisesti valittiin tohtori John Sonck, jonka nimi oli kaikille teosofeille rakas ja tunnettu, vaikkakin hän henkilökohtaisesti oli useimmille vieras. Minulle tämä vaali tuotti mitä suurinta sisäistä iloa ja tyydytystä, sillä tohtori Sonck ei ole ainoastaan teosofisen liikkeen vaan minunkin monivuotinen ystäväni, enkä parempiin käsiin olisi osannut uskoa Seuran johtoa ja hoitoa. Kun Seuran sääntöihin vielä tehtiin se muutos, että ylisihteerin valitaan kolmeksi ja hallituksen muut jäsenet kahdeksi vuodeksi kerrallaan eikä kuten tähän saakka joka vuosi, on koko ylisihteerikysymys nyt pitkäksi aikaa onnellisesti ratkaistu.

Kesäkurseista ei tänä vuonna tullut mitään. Sen sijaan pidin tiistaina kesäkuun 9 p:nä neljä luentoa erilaisista kuolemanjälkeisistä asioista, jotka luennot ehkä vielä tänä vuonna ilmestyvät kirjana.

*

Tietäjän suhteen haaveilen nyt yhtä ja toista enkä usko rakentavani haaveitani vaan vierivälle sannalle. Jos ne vähänkään toteutuvat, tulee Tietäjän asiamiehille paljon työtä – tulee Tietäjälle hankittavaksi paljon uusia asiamiehiä. Sillä vuodesta 1920 lähtien Tietäjässä silloin tapahtuu muutoksia sekä ulkoasun että sisällön puolesta. Koko tulee ainakin entiselleen, s. o. 48-sivuiseksi, paperi muuttuu hyväksi, kansilehti arvokkaaksi – ja sisältö tulee entistä enemmän ja uudella tavalla kuvastamaan Suomen kansan sisäisintä henkistä kulttuuria. Sitäpaitsi Tietäjä tulee kuvitettavaksi. Hinta tulee luonnollisesti nousemaan, mutta kun Tietäjä uudessa asussaan astuu paraimpien suomalaisten aikauskirjojen riviin ja pelotta saattaa kilpailla niiden kanssa, niin Tietäjä myös on helposti levitettävissä niin laajoihin piireihin, että uusi yritys kannattaa.

En kerro tämän tarkempaa suunnitelmistani, mutta aikomukseni on joulukuun numerosta tehdä jonkinlainen näyttenumero, joka ilmestyy jo joulukuun alussa ja jota on laajalti levitettävä. Näistä kaikista enemmän vast'edes.

*

Olen taas maalla, kaukana Tuonenkylästä. Kesä on minulle mitä mieluisin kirjallisen työn aika. Kun aurinko paistaa lämpimästi ja luonto uhkuu elonriemua, silloin voimani lisääntyvät ja sormeni tarttuvat kynään. Taas minulla on kiikarissa monta uutta kirjaa, suokoot karman herrat, että edes kolme, neljä niistä laskeutuu akaashasta fyysiselle tasolle. Ensimmäinen on vasta tekeillä tällä haavaa – heinäkuussa, – mutta koska se on hyvällä alulla, en ole toivoton toistenkaan suhteen. Kunpa nyt vain aurinkoa ja lämpöä riittäisi!

Tämä tekeillä oleva kirjani on uusi – sanonko: ajanmukainen? – esitys teosofisesta elämänymmärryksestä. Se käy monen asian ytimeen ja sisältää epäilemättä hämmästyttäviä näkökohtia, mutta koska se on tutkimusteni tähänastinen vilpiton tulos, uskon sen palvelevan teosofian suurta asiaa. Olemme kauan kaivanneet kirjaa, joka perusteellisemmin selittäisi, mitä hyötyä nykyajalle ja nykyajan ihmisille oikeastaan on teosofisesta liikkeestä ja teosofisesta maailmankatsomuksesta.

*

Kustannusosakeyhtiö Tietäjän kustannuksella ilmestyi helluntaiksi kaksi huomiota ansaitsevaa broshyyriä: Mrs. Besantin *Yhteiskunnallisia kysymyksiä* ja A. A. Saarnion *Suomen tehtävä ihmiskunnan kehityksessä*.

Äsken on myös ilmestynyt Alcyonen *Mestarin jalkojen juuressa* kolmannessa painoksessaan (Smk. 3:50) ja ennen pitkää valmistuvat tohtori Angervon runoteos *Viisikannen virrenvärsy* ja J. R. Hannulan tutkimus *Johanneksen evankeliumi teosofian valossa*.

Jouluksi on odotettavissa uutuuksia sekä Veikko Palomaalta että Frans Korvelta, joka viimemainittu astuu yleisön eteen suuremmalla aatteellisella romaanilla, jossa m. m. elävästi kuvataan ensimmäisiä teosofisia aikoja Helsingissä.

Syyskuu, s. 193-196

Satjaan naasti paroo dharmah on Teosofisen Seuran tunnuslause ja se kuuluu sanasta sanaan suomeksi: „totuutta parempaa dharmaa eli uskontoa ei ole“ tahi niinkuin olemme tottuneet sanomaan suomeksi: „totuus on korkein uskonto“.

Tällä lauseella on tietysti tahdottu ilmaista se vakaumus, että totuuden tieto lopullisesti ratkaisee kaikki kysymykset. Uskontoja eli mielipiteitä saattaa olla monta; mutta niillä on kaikilla vain ohimenevä ja suhteellinen arvo. Totuuden tiedolla yksin on auktoriteetti, ja meidän tulee aina muistaa, että sillä on auktoriteetti. Niin pian kuin tieto astuu katsantokantojen ja uskonmuotojen keskelle, on näiden aika ohi. Sillä tiedolla yksin on hallitsijan valtikka kädessään. Tieto on syntynyt hallitsijaksi.

Jos seitsemän ihmistä on koolla ja päättää, että lasten koulu on perustettava heidän kyläänsä, ja yksi heistä tietää, miten siinä asiassa on lainmukaisesti meneteltävä, niin toiset heti taipuvat kuulemaan hänen neuvojansa ja toimintaohjelmaansa. Ei yksikään asetu vastarintaan eikä koeta tyrkyttää omia käytännöllisiä neuvojaan, vaan kaikki iloitsevat siitä, että yhteinen asia saadaan oikealla tavalla perille ajetuksi. Tämä

yksimielisyys johtuu siitä, että kaikkien järki myöntää ja ymmärtää, että tieto yksin on oikeutettu johtamaan asioita. Ihmiset ovat luonnostaan riidanhaluisia ja itsepäisiä, rikkiviisaita ja itserakkaita, mutta päivänselvän ja ymmärrettävän asian edessä heidän ylpeä ja itsepintainen järkensä nöyrtyy ja he tunnustavat totuuden voiman.

Kuinka toista taas, jos on kysymyksessä asia, jota ei ole yhtä helppo järjellä ratkaista! Jos nuo seitsemän ihmistä yhdessä keskustelevat tähtitieteellisistä asioista esimerkiksi, ja ainoastaan yksi heistä tietää, että maapallo y. m. kiertotähdet kulkevat säännöllisiä ratojaan auringon ympäri, ei ole mitään takeita siitä, että toiset alistuvat uskomaan tällaisesta jokapäiväiselle järjelle käsittämätöntä asiaa. Päinvastoin on luultavaa, että toiset vetoavat raamatun luomiskertomukseen y. m. sanoihin, toiset silmien pettämättömään todistukseen tai järjen kylmiin vaatimuksiin j. n. e. osottaakseen, kuinka mahdotonta on sokeasti uskoa maan pallona pyörivän ja kierivän auringon ympäri.

Ja jos ainoastaan yksi noista seitsemästä ihmisestä omasta kokemuksestaan ja tiedostaan tietää, mitä esim. on ihmisen iankaikkinen elämä ja autuus ja mitä ehtoja ihmisen tulee täyttää päästäkseen ikuiseen autuuteen eli Jumalan valtakuntaan, niin kuinka monen väärinkäsityksen ja vastustuksen alaiseksi hän joutuu, koettaessaan selittää toisille autuuden tietä! Vaikka hän epäilemättä objektiivisesti katsoen on auktoriteetti heidän joukossaan, koska hänellä on kädessään tiedon valtikka, eivät toiset sitä ymmärrä eivätkä tunnusta. Jos he tulisivatkin vakuutetuiksi siitä, että tieto autuuden asioissa on mahdollinen, eivät he silti vielä sulattaisi sitä, että heille lapsuudesta pitäen tuttu toveri olisi mikään auktoriteetti heille. „Ei kukaan ole profeetta omalla maallaan.“ Vaikka heidän joukkonsa kasvaisikin, kun jokainen heistä uskoisi ja puhuisi tiedon mahdollisuudesta, ja he perustaisivat seurankin oman uskonsa tueksi ja levittäjäksi, niin eivät he sittenkään huomaisi, mikä auktoriteetti totuuden tiedolla on ja aina on oleva. Vailla omaa tietoa kuin ovat, he voisivat vielä julistaa, että auktoriteettivalta on nyt poistettu ja tästä lähtien kaikki uskonasiat veljeyden ja kansanvallan nimessä ratkaistaan äänestyksellä. Sillä niin tosiaan kävi kuusitoista vuosisataa sitten, kun kristillinen kirkko tuli valtiokirkoksi ja oikeauskoista oppijärjestelmää ryhdyttiin laatimaan. Totuuden tieto sai vaieta ja pyrkiä piiloon, kun rehentelevä ja suuriääninen luulottelu pääsi valtaan.

Totuus ei ole koskaan „kansanvaltainen“. Se vetäytyy äänettömään ylevyyteensä, ellei kukaan siitä välitä. Mutta jos korva kallistetaan sen äänelle, on se heti tunnustettava yksinvaltiaaksi. Ei ole mitään keskietä. Ei voi totuutta palvella ja samalla sitä kieltää. Ken totuuden tietää, hän toimii totuuden mukaan. Sillä totuus pysyy, vaikkei sitä kukaan tietäisi. Suorakulmaisen kolmion kulmien summa on 180°, vaikka koko maailma sen kieltäisi. Eikä mikään ihmisveljien kokous minkäänlaisilla päätöksillä saata totuutta muuttaa.

Teosofisen Seuran perustajat ovat tämän ymmärtäneet. Tunnustaessaan totuuden Seuran korkeimmaksi ohjesäännöksi he samalla ovat tunnustaneet totuuden auktoriteetin. Totuus on korkein ja ainoa auktoriteetti. Totuuden tieto on inhimillisen pyrkimyksen päämäärä, ja yksin totuuden tiedossa on valta. Mistään kansanvallasta ei saata olla puhuttakaan, sillä totuus yksin on valtiias. Teosofinen Seura on siis ytimeltään niin aristokraattinen eli ylimysvaltainen seura kuin suinkin on mahdollista.

Paljon kuitenkin puhutaan, varsinkin nykyään, Teosofisen Seuran demokraattisuudesta. Onhan Teosofinen Seura veljesliitto, joka ei katso rotuun, väriin, uskontunnustukseen j. n. e., vaan tunnustaa kaikki ihmiset veljikkeeseen. Kaikki ovat Elämän edessä yhdenvertaiset eikä kenenkään tarvitse tunnustaa toista auktoriteetiksi. Käytännöllisessä kokoonpanossaan Seura täten kieltää auktoriteettiuden. Mistä tämä ristiriita johtuu? Onko se todellinen vai onko se näennäinen?

Se on molempia, sillä sitä ristiriitaa on elämässä olemassa. Totuuden auktoriteetti on ehdoton, mutta auktoriteettiutta on aina pelättävä. Miksi? Sentähden, että on olemassa suunnaton ero totuuden ja totuuden tietäjien välillä. Totuus on aina ja kaikkialla ratkaiseva auktoriteetti, mutta kuka tietää totuuden aina ja kaikkialla? Jokainen tietäjä tietää jotakin, mutta kukaan ei tiedä koko totuutta. Omalla kohdallaan tietäjän

tieto on auktoritatiivinen mutta sama tietäjä on toisessa kohdassa tietämätön. Kuinka hän siis voisi olla auktoriteetti tässä toisessa kohdassa? Hän semmoisenaan ei ole missään kohdassa auktoriteetti, vaan hänen tietonsa on. Tietäjä ei ole auktoriteetti, vaan tieto. Kas siinä koko pulma ja ristiriita – ja samalla päivänselvä aksiomi.

Teosofisen Seuran veljespykälä on siis totuuden kannalta olemassa sitä varten, että oppisimme tekemään eroa totuuden tiedon ja totuuden tietäjien välillä.

Totuuden tieto on ehdoton auktoriteetti aina ja kaikkialla, mutta totuuden tietäjä on ihminen, joka yhden asian voi tietää, toisesta olla tietämätön. Hän on auktoriteetti siinä asiassa, jonka hän tietää, mutta toisessa ei. Hän ei siis ihmisenä yleensä ole auktoriteetti, ennenkuin hän kaikki tietää.

Ihmiset ovat luonnostaan taikauskoisia. Jos he huomaavat jonkun ihmisen tietävän jotakin asioista, joista yleensä ihmisillä ei ole tietoa, otaksuvat he heti, että hän tietää kaikki ja tekevät hänestä auktoriteetin joka asiassa. Jos heille tästä huomautetaan, he hämmästyvät ja loukkaantuvat „pyhimmissä tunteissaan“. Mutta jos he itse luulevat huomaavansa jotain virhettä tai puutteellisuutta jumaloimassaan auktoriteetissa, he pian kääntävät hänelle kokonaan selkensä ja ryhtyvät häntä nyt yhtä sokeasti ja innokkaasti epäilemään, kieltämään ja vastustamaan.

Kaikesta tästä Teosofinen Seura tahtoo meitä varjella ja säästää. Se opettaa meitä tekemään eron tiedon ja tietäjän välillä. Se opettaa meitä pitämään tietäjää arvossa ja kunnialla hänen tietonsa nojalla, mutta ei halveksimaan häntä hänen tietämättömyytensä takia. Se opettaa meitä ymmärtämään ja näkemään, että jokaisessa tietäjässä on tietoa ja tietämättömyyttä rinnatusten ja ettei tietäjä muuten ihminen olisikaan. Se antaa meille aavistuksen siitä suvaitsevaisuuden suloisesta hymystä, jolla jumalat katselevat ihmislusten yleimpiä yriytyksiä.

Lokakuu, s. 225-233

Viime vuosien yleismaailmalliset kokemukset ovat niin voimakkaasti vaikuttaneet ihmismielisiin, että tuskin sitä ihmistä lienee, jonka ajatukset eivät olisi askarrelleet valtiolisissa ja yhteiskunnallisissa kysymyksissä. Monet, monet ovat sitä pakostakin tehneet, kun järkyttävien tapahtumain kuolemanvarjo on langennut heidän omalle tielleen. Eikä ole ihmettä, että herkkätuntoiset ja helläsydämiset ihmiset ovat kadottaneet sielullisen tasapainonsa, nähdessään sitä uskomatonta raakuutta, johon ihmiskunta voi vaipua, kun se hylkää viisauden ja turvautuu väkivaltaan. Ei ole ihmettä, että teosofit, jotka Teosofiseen Seuraan astuessaan ovat tunnustaneet uskovansa „yleiseen veljeyteen, katsomatta väriin, rotuun, kansallisuuteen, uskontunnustukseen tai sukupuoleen“, että he vakavammin kuin ennen kysyvät itseltään: „mitä veljeyden nimessä olisi tehtävä ihmiskunnan hyväksi?“

Sangen monelle teosofille tulee silloin vastaus tähän kysymykseen niin luonnollisena seuraavassa muodossa: „kaikki vaikeudet, arvotukset ja yllätykset johtuvat siitä, että kansat sietävät kurjuutta ja köyhyyttä yhteiskunnallisissa oloissaan; jos ei olisi nälkää, ei olisi vallankumouksia; jos ei olisi yllestä loistoa, ei olisi sotia; poistakaamme rikkaus ja köyhyys, niin rauha ja onni tulee itsestään“. Tämä vastaus tuntuu niin yksinkertaisen järkevältä ja tyydyttävältä, niin houkuttelevan lupaavalta, että monet ihmiset ovat valmiit käyttämään mitä keinoja tahansa saadakseen aikaan tuon onnen tilan, – ja niin se ihanne, jonka pitäisi estää sotia ja vallankumouksia, kuitenkin taas saattaa johtaa juuri vallankumoukseen ja sotaan! Vaikka teosofit eivät tee tätä loogillista virhettä, sillä he tietävät, että tarkoitus ei pyhitä keinoja, niin monet heistä ovat siksi innostuneet yhteiskunnan pikaisesta parantamisesta, että he miltei epäilevin silmin katselevat niitä toisia teosofejia, joilla ei näy olevan erityistä kiirettä, vaan jotka näkyvät verrattain kylmäverisesti suhtautuvan koko yhteiskunnalliseen kysymykseen. Minusta persoonallisesti on esim. huomautettu, että ennen puhuin

innostuneesti veljeydestä, jopa yhteiskunnallisestakin kysymyksestä, mutta että maailmansota ja Suomen punainen vallankumous saivat mieleni muuttumaan; nyt olen enää vain „porvari“, joka valvoo oman luokkansa etuja ja kääntää köyhälistölle selkensä.

Olen kyllä useita kertoja tässäkin aikakauskirjassa selittänyt kantani veljeyskysymyksessä eikä minun minkäänlaisista persoonallisista syistä tarvitse siihen kysymykseen kajota. Mutta koska se on laajakantoinen, teoreettinen yhtä paljon kuin käytännöllinen kysymys, saattavat toisen ihmisen persoonallisetkin havainnot ja kokemukset olla toiselle avuksi, ja sentähden on mielestäni paikallaan, että Tietäjässäkin taas lausun pari ajatusta veljeydestä ja Teosofisen Seuran suhteesta siihen.

On epäilemättä ihmisiä, joiden mielikuvituksessa veljeys merkitsee jotakuinkin samaa kuin oikeus vaatia ja ottaa toisilta mitä itseltä puuttuu. Tarvitseeko minun edes mainita, etten semmoista luuloteltua oikeutta kunnioita veljeyden nimellä? Päinvastoin pyytäisin jokaista ihmistä, joka veljeyden sanaa käyttää huulillaan ja veljeyden käsitettä ajattelee sydämessään, tarkasti tutkimaan itseään, päileekö mahdollisesti hänen tunneruumiissaan pieninkään taipumus tuohon vaatimiskannan hyväksymiseen: jos niin on, silloin hän vielä viihtyy väärällä puolella sitä suurta kuilua, joka erottaa inhimillisen itsekkyyden todellisesta veljeydestä. Sillä veljeys alkaa silloin, kun ihminen lakkaa vaatimasta ja ryhtyy ajattelemaan antamista. Tämä on niin päivän selvä asia, ettei se puhuenkaan parane. Ei ainakaan luulisi teosofein olevan tästä eri mieltä. Teoriassa tämä yleinen veljeyskäsite lienee kaikille sama, mutta kysymyksessä onkin Teosofisen Seuran ja teosofein käytännöllinen suhtautuminen siihen, ja siitä nähtävästi ollaan eri mieltä.

Minusta kuitenkin tuntuu, ettei siitä asiasta – teosofein suhteesta veljeyteen käytännössä – pitäisi olla eri mieltä. Tuntuu, että se kysymys on perin yksinkertaisesti ratkaistu, kun jokainen teosofi ajattelee omaa kehitystään.

Minkätähden hän näet tuli teosofiksi, minkätähden Teosofisen Seuran jäseneksi? Senkötähden, että Teosofinen Seura oli jonkinlainen sosialistis-mielinen liike, joka paremmin ja pontevammin ajoi aatteitaan kuin muut samansuuntaiset liikkeet, joilla oli veljeys ohjelmassaan? Tuskinpa!

Eikö jokainen meistä tullut teosofiksi aivan toisesta syystä? Emmehän toki olleet niin lapsellisia, että olisimme uskoneet maailmanparantamispatentin olevan jonkun ihmisryhmän hallussa! Vallan toisesta syystä tulimme teosofeiksi ja T. S:n jäseniksi. Mikä nimittäin oli se syy?

Se syy oli, että olimme *totuudenetsijöitä*. (Jos olemme tulleet teosofeiksi olematta totuuden etsijöitä, täytyy teosofian kasvattaa meistä totuuden etsijöitä, ennenkuin pääsemme henkisesti eteenpäin). Vaelsimme pimeydessä ja etsimme elämän totuutta. Ja silloin tuli teosofia ja valaisi meidän pimeytemme.

Niin oli ainakin minun laitani. Ei minulla ollut mitään valmiita ennakkokäsityksiä. En asettanut mitään vaatimuksia totuudelle. En kuiskannut sielussani, että totuuden piti olla sitä tai tätä. Pyysin vain henkeni koko voimalla, että saisin nähdä totuuden, ja valmistauduin ottamaan totuuden vastaan, oli se kuin musertava tahansa. Sanoin itselleni: „jos totuus on se, ettei mitään totuutta ole, olen tyytyväinen, kunhan *tiedän*. Minussa ei ole rahtuakaan persoonallista elämänhalua, ja jos totuus on se, että kaikki on tyhjää ja turhaa, jää minulle sama lohdutus kuin tuhansille toisille: vapaehtoisen kuolema“.

Totuus tuli – mutta se ei ollut henkisesti musertava. Se ei kieltänyt järkeä. Se ei leikannut hienoimmilta ja herkimmiltä aavistuksilta siipiä. Päinvastoin se avasi näköaloja – aavistamattomia syvyydessä ja korkeudessa.

Se näytti myös, että ihmiset kaikki olivat veljiä, että täydellinen ihminen, Mestari, osasi täydellisenä veljenä kaikkia rakastaa, ja että oikea ihmiselämä oli kaita tie, jonka varrella tämä veljeys, tämä henkinen ja luonnollinen tosiasia, askel askelelta ymmärrettiin, omaksuttiin ja toteutettiin. Ei veljeys ollut mikään pään

läksy, äkkiä opittavissa, yhtä pian unohdettavissa, vaan pitkälinen sydämen kokemus, joka kerran opittuna ei ikinä unohtunut. Eikä veljeys ollut tunteen asia, vaan tahdon. Tämän näin samalla kuin totuus paljasti minulle kasvonsa.

Sillä veljeydellä ei ollut mitään tekemistä yhteiskunnallisten ja valtiollisten kysymysten kanssa. Oli ihminen köyhä tai rikas, ylhäinen tai alhainen, kuningas tai kerjäläinen, aina hänelle veljeyden tie oli avoinna. Sillä veljeyden tie oli sydämen salainen tie, josta ei uskontunnustus, ei rotu, ei väri, ei kansallisuus, ei sukupuoli, ei yhteiskunta-asema sulkenut ketään pois. Kaikki se sulki syliinsä, jotka sitä halusivat käydä.

Ja se oli Teosofisen Seuran tie. Siinä piili Teosofisen Seuran veljeys. „Liittykää riveihini“, huusi tämä Seura maailmalle, „liittykää riveihini kaikki, jotka haluatte kulkea veljeyden kaitaa tietä, sydämen salaista polkua! Mihin tahansa uskoon tai rotuun tai luokkaan kuulunettekaan, minä teitä kaikkia siunaan ja pidän lapsinani, kun vain uskotte sydämen oppiin ja tahdotte sitä elämässänne noudattaa“.

Kuinka kaunis ja ihmeellinen oli minusta Teosofisen Seuran tarkoitus! Se oli puhdas, pyhä ja henkevä. Mitkään maalliset tarkotukset eivät sitä tahranneet. Sen tehtävä oli näyttää ihmisille tie totuuden luo.

Valtiolliset ja yhteiskunnalliset kysymykset olivat maallisia ja ulkopuolisia. Teosofia loi niihin valoansa, teosofia saattoi niitä ratkaistakin omalla tavallaan, mutta Teosofinen Seura ei niihin puuttunut. Kuinka hyvin minä ymmärsin, mitä madame Blavatsky kirjotti „Avaimessaan“ niistä kysymyksistä! Niin juuri itsekin ajattelin, ja sentähden toistan tähän muutamia hänen lauseistaan:

„Kysymys. Otatteko ollenkaan osaa politiikkaan?”

„Teosofi. Seurana me huolellisesti vältämme sitä ja syyt tahdon esittää. Jos koetamme saada toimeen yhteiskunnallisia uudistuksia, ennenkuin olemme saaneet ihmisluonnon uudistumaan, on se uuden viinin laskemista vanhoihin leileihin. Saattakaa ihmiset sisimmässä sydämessään tuntemaan ja tunnustamaan, mikä on heidän oikea ja todellinen velvollisuutensa kaikkia kohtaan, niin kaikki vanha vallan väärinkäyttö ja kaikki kansallispolitiikan luomat väärät lait, jotka perustuvat yksilölliseen yhteiskunnalliseen tai valtiolliseen itsekkyyteen, tulevat itsestään katoamaan. Hullu on se puutarhuri, joka kukkapenkeiltään koettaa poistaa myrkylliset rikkaruohot leikkaamalla ne maata myöten poikki, kitkemättä niitä juurineen ylös maasta. Ei voi koskaan aikaansaada pysyvää yhteiskunnallista uudistusta niin kauan kuin samat itsekkäät ihmiset kuin ennenkin ovat asioitten johdossa.

„Kys. Teosofinen Seura ei siis ole valtiollinen järjestö?”

„Teos. Ei mitenkään. Se on kansainvälinen sanan korkeimmassa merkityksessä siten, että sen jäseninä on kaikkiin kansallisuuksiin, uskoihin ja ajatussuuntiin kuuluvia miehiä ja naisia, jotka yhdessä työskentelevät saman päämäärän, ihmiskunnan parantamisen puolesta; mutta seurana se on ehdottomasti osaa ottamatta kaikkeen kansalliseen tai puoluepolitiikkaan.

„Kys. Miksi niin?”

„Teos. Juuri niistä syistä, jotka mainitsin. Sitäpaitsi täytyy valtiollisen toiminnan välttämättä vaihdella ajan olojen ja yksilöiden käsityskantojen mukaan. Mutta vaikka T. S:n jäsenet luonnollisesti ollen teosofeja ovat yhtä mieltä teosofian perusteista — muutenhan eivät Seuraan kuuluisikaan, — niin ei siitä seuraa, että ne olisivat kaikista muista asioista yhtä mieltä. Seurana he voivat toimia yhdessä ainoastaan kaikille yhteisissä asioissa — s. o. itse teosofiassa; yksilöllisesti on jokaisella täysi vapaus seurata omaa erityistä valtiollista ajatus- ja toimintasuuntaansa, niin kauan kuin se ei ole ristiriidassa teosofian perusteitten kanssa tai loukkaa Teosofista Seuraa“.

Kuinka hyvin mielestäni todella ymmärsin H. P. B:täl! Kun yhteiskunnallista pulmaa ajattelin, tulin aivan samoihin tuloksiin kuin „Teosofian Avain“, nim. että tärkein yhteiskunnallinen työ oli teosofisten aatteiden levittäminen sanojen, kirjojen ja elämän avulla.

Ja jos ne, joiden mielestä viime aikoina olen poikennut alkuperäisistä ihanteistani, seuraavat vuosi vuodelta julkista toimintaani, uskon heidän piankin huomaavan, että sama toimintaohje, joka elähytti minua kaksikymmentä vuotta sitten, on pitkin matkaa ollut johtotähtenäni puheissani ja kirjoituksissani. Uskon nyt – niinkuin kaksikymmentäviisi vuotta sitten teosofiksi tultuani – että ihmisen henkinen, s. o. korkein ja sisin, elämä eletään näkymättömissä eikä missään ulkonaisessa hommassa ja puuhassa. Ulkonainen toiminta heijastaa sisäisen tilan – joko paljastamalla tai salaamalla. Mutta ihminen ei saa tyhjentyä toimintaansa. Ikuinen rauha on ainoastaan sillä, joka on enemmän kuin hän tekee. Kaikki meidän tekomme ovat epätäydellisiä ja puolinaisia – kuinka hatara olisi autuutemme, jos se niihin perustuisi! Vapahtaja yksin, Logos meissä, on täydellinen; ainoastaan häneen yhtymällä löydämme rauhan, ikuisen elämän ja autuuden.

Hän myös, Mestari meissä, on veli kaikkien kanssa. Mikäli häneen uskomme, hänen neuvojansa noudatamme, sikäli elämässämme – sanoissamme, ajatuksissamme, teoissamme – kykenemme mekin veljeyden ihannetta heikkoudessamme heijastamaan.

*

Sanoin edellä, että teosofia kyllä voi kirkkaastikin valaista valtiollisia ja yhteiskunnallisia ongelmoita, vaikkei Teosofinen Seura toiminnassaan niihin sekaannu. Saman väitteen lausuin viime vuonna Tietäjässä ja esitin sitten lyhyesti parissa kirjoituksessa („Miten soisin maatani hallittavan“) muutamia teosofisia eli salatieteellisiä näkökohtia. Olisin kirjottanut asiasta enemmän ja laajemmin, mutta viime vuoden suuret valtiolliset tapahtumat Suomessa veivät minulta luonnon, jonka tähden lopetin loruni niin lyhyeen kuin mahdollista. Toivottavasti joskus olen tilaisuudessa uudestaan ottaa asian puheille, sillä uskon yhä itsepintaisesti, että okkultinen näkökanta on toisia viisaampi ja kaukonäköisempi käytännöllisissäkin kysymyksissä.

Ilokseni huomaan nyt, että samansuuntaisia näkökantoja on tänä vuonna alkanut Saksassa esittää antroposofein kuulu johtaja ja opettaja, tohtori Rudolf Steiner. Edessäni on pöydällä broshyyri, jonka toht. Steiner vastikään on julkaissut. Sen nimi on *Die Kernpunkte der sozialen Frage in den Lebensnotwendigkeiten der Gegenwart und Zukunft*. (Yhteiskunnallisen kysymyksen ydinkohdat nykyajan ja tulevaisuuden elämän välttämättömyyksissä). Tämän kirjan sisältö on lyhyesti sanoen siinä, että tekijä – samalla tavalla kuin viime vuotisissa artikkeleissa allekirjottanut – vertaa yhteiskuntaelimistöä ihmisruumiin rakenteeseen ja jakaa yhteiskunnan luonnonmukaisesti kolmeen osastoon eli luokkaan: taloudelliseen järjestöön, joka vastaa vatsaa, poliittiseen järjestöön, joka vastaa ruumiin rytmillisiä toimintoja, hengitystä ja verenkiertoa, ja henkiseen järjestöön, joka vastaa aivoja ja hermostoa. Tohtori Steiner huomauttaa, että samoin kuin vastaavat järjestelmät ihmisruumiissa toimivat toisistaan riippumatta, samoin yhteiskuntaruumiissakin aineellisia arvoja tuottavan luokan (maanviljelys, teollisuus, kauppa), virkaloitosten ja henkisten työntekijäin täytyy saada työskennellä vapaasti, omien luonnon lakiensa mukaisesti ja toisistaan riippumatta, vaikka silti toistensa tarpeita silmälläpitäen ja yhteisen päämäärän puolesta työskennellen. Häiriöitä ja onnettomuuksia syntyy juuri siitä, että esim. hallitsijat ja virkamiehet sekaantuvat taloudellisiin asioihin, alkavat niitä järjestää omien näkökantojensa mukaisesti, jopa itsekin harjottaa suurteollisuutta.

Tämä on äärimmäisen lyhyesti lausuttuna tohtori Steinerin kanta eikä millään tavalla tee oikeutta hänen perusteelliselle eritykselleen, joka nähtävästi on herättänyt huomiota Saksassa. Kirjan loppuun on liitetty kehoitus Saksan kansalle ja kulttuurimaailmalle työskentelyyn siinä esitettyjen periaatteiden toteuttamiseksi, jonka kehotuksen takana ei ole ainoastaan tohtori Rudolf Steinerin nimi, vaan taaja joukko tunnetuita ja kuuluisia nimiä Saksassa, Itävallassa ja Sveitsissä.

Lueskelen tätä nykyä merkillistä ja mieltäkiinnittävää suomalaista kirjaa, ja vaikken vielä ole ennättänyt kannesta kanteen, tahdon kääntää Tietäjän lukijain huomion tähän sisältönsä puolesta harvinaiseen ja laajaan suomalaiseen alkuteokseen. Sen nimi on „*Eräs meidän ajan profeetta*. Elämäkerta ja opetuksia, valoksi ja uskon vahvistukseksi kaidan tien vaeltajille muistiin kirjoitettu“. Kirjan on toimittanut uskonnon lehtori K. K. Sarlin Kuopiossa. Ensimmäinen painos ilmestyi 1916 ja toinen painos tänä vuonna. Sivuja on 544 ja hinta on Smk. 11:–; siis laajuuteensa nähden halpa kirja.

Kuka on nyt se „meidän ajan profeetta“, josta kirja puhuu? Se on karjalainen horrostilassa saarnaaja ja selvänäkijä *Helena Konttinen*, omaa syntytään *Eronen*, joka eli vv. 1871-1916. Olin tuskin kuullut hänen nimensä, ennenkuin erään ystävän kautta sain hänen elämäkertansa käteeni. Mutta harvoin olen tehnyt miellyttävämmän tuttavuuden. Sille, joka tutkii yliaistillisia asioita, on Helena Konttisen persoonallisuus ja elämä todellinen aarreaitta, täynnä mitä mieltäkiinnittävimpiä yllätyksiä. Hän oli tietysti kansan naisena jäänyt vaille opillista sivistystä ja piti sentähden lujasti kiinni luterilaisesta uskontunnustuksesta ja kirkosta sekä sovitti kaikki yliaistilliset näkemyksensä ja kokemuksensa valmiin uskonsa puitteisiin. Semmoisille lukijoille, joita tympäisee uskonnollinen hartaus, saattaa sentähden kirjan lukeminen olla hyvinkin raskasta, sillä koska kirkollishenkinen hurskaus, oli se kuin vilpitön tahansa, jaksaa välttää ahdasmielisyyden ja vanhoillisuuden väijyvää vaaraa? Mutta tutkija, joka ei välitä muodoista ja puitteista, vaan kysyy itse tosiasioita, hän nauttii, hän riemuitsee, sillä tässä on hänen tutkittavanaan temperamentti, joka sormenpäihin saakka oli vilpitön ja keskitetty hartaassa jumalisuudessaan ja samalla tieteellisen tunnollinen totuuden rakkaudessaan ja etsimisessään.

Jo lapsena Helena etsi Jumalaa. Ja vaikka nuorena „maailma“ veti häntä puoleensa, ei se saanut häntä pauloihinsa, sillä hänen sielussaan asui vain yksi ainoa todellinen kaipuu: päästä Jumalan armon tuntemiseen ja siten sisäiseen rauhaan Isän kanssa. Paljon oli hänellä Jaakobintaisteluita, paljon kovia otteluita kohtalon kanssa, ennenkuin päivä valkeni ja valo tuli. Mutta kun se tuli, oli se häikäisevä. Vuonna 1905 Helena henkisesti uudesta syntyä, ja samana vuonna hän alkoi saarnata horroksissa.

Onhan meillä Suomessa ollut montakin semmoista saarnaajaa, joskaan ehkei toista niin voimakasta kuin Helena Konttinen. Mutta ei Helenan merkillisyys ollut tuossa saarnaamisessa. Hänen erikoisuutensa oli siinä, että ne henget, jotka hänen kauttansa puhuivat ja toimivat, olivat tavallista huomattavammat – selvästi keskitason yläpuolella. Hänen työnsä oli todella voimakasta työtä materialismin, maallisuuden, „suruttomuuden“ ja Jumalan kieltämisen kukistamiseksi. Ja koska se oli työtä, joka miltei yksinomaan kohdistui yksilöihin, ei hän juuri milloinkaan epäonnistunut. Hän sai todella ihmiset kääntymään – kääntymään synnin ja suruttomuuden teiltä ja pukemaan päällensä Kristuksen.

Minkälainen näet oli se menettelytapa, jota hän käytti eli jota – paremmin sanoen – ne käyttivät, joiden mediumi Helena oli? Se oli henkilökohtainen herätystyö. Julkisen saarnansa ohella Helena aina kuvasi läsnäolevien yksilöiden salaista sieluntilaa ja elämää, ja milloin muutamain yksilöihin oli erikoisesti vaikutettava, kutsuttiin heidät yksityispuheluun, jolloin Helena osotti tuntevansa kaikki heidän salaisuutensa. Seuraus tästä oli, ettei yksikään kuulija voinut jäädä kylmäksi. Kuinka monta rikosta sillä tavalla tuli estetyksi! Kuinka monta epäilijää tuli uskovaiseksi, kuinka monta pilkkaajaa katumapäälle, kuinka monta ystävää Helena voitti! Eikä salaperäinen toisten tunteminen ollut ainoa keino, millä ihmisiä käännettiin. Rukouksillaan ja käten päälle panemisella Helena myös paransi monta sairasta, teki suorastaan ilmeitä, jotka satakertaisesti lisäsivät uskoa hänen seuraajissaan ja ympäristöössään.

Huomattavat ovat myös hänen näkynsä ja ilmestyksensä henkimaailmasta. Hän oli perehtyneimpiä astraalisia näkijöitä – ja epäilemättä hänen näkynsä usein ulottuivat astraalitasoa ylemmäksikin, – mutta tässä

kohden täytyy tutkijan käyttää kritiikin ankaraa mittapuuta. Helena, kuten sanottu, oli harras luterilainen, ja hänen näkynsä ovat sentähden läpeensä värittyneet protestanttisella pohjavärillä, joten hän tässä suhteessa on esimerkki siitä, kuinka mahdotonta on tehdä täysin objektiivisia havaintoja henkimaailmassa, ellei ajatus ja mieli ensin ole puhdistunut kaikista ennakkoluuloista ja ennakkokäsityksistä. Alaan perehtyneen tutkijan on kuitenkin helppo löytää kultajyvät Helenan näyistä ja erottaa siemenet akanoista. Hän profetoikin ja oli ennustanut sekä maailmansodan että Venäjän keisarikunnan häviön.

Kaiken kaikkiaan oli Helena Konttinen oikea henkimaailman lempilapsi, ja teosofit voivat oppia paljon tutustumalla hänen elämäkertansa.

*

Kävin elokuussa Imatralla. Aivankuin kohtalon lähettämänä — koska olin Imatrasta Tietäjään kirjottanut — istuin siinä kosken partaalla, katsellen sen kuohuja, kuunnellen sen kohinaa. Mikä mahtava kuva, mikä hirvittävän voimakas elämä! Mitä intohimoa, mitä julmuutta, mitä riemua! Oi te ylhäiset Imatran haltijat, tähän toistan teidän rukouksenne, jonka te ukkosen jyrinällä ja salaman läpitukevalla voimalla iskitte heikkoon inhimilliseen sydämeeni:

„Me olemme Suomen itsenäisyys ja mahti. Me olemme sen loisto, sen rikkaus, sen tulevaisuus. Älkää syrjäyttäkö meitä. Ottakaa meidät palvelukseenne. Sitokaa meidän luontomme. Tehkää se Suomelle hyödylliseksi. Käyttäkää meidän voimaamme. Se on kultaa kalliimpi, se on satumainen“.

*

Tietäjä ensi vuonna! Niin, aika lähenee ja unelmain toteuttaminen myös. Tietäjä voittaa takaisin entisen kokonsa, se esiintyy taas siistissä ulkoasussa, sen sisältö tulee taas rikkaammaksi ja monipuolisemmaksi, sillä avustajien luku lisääntyy muutamilla kuuluisilla nimillä, — mitä muuta voimme toivoa? Ja jos Tietäjän hinta nousee kaksinkertaiseksi nykyistä hintaansa, ei kukaan voine sitä ihmetellä! Onhan se silti alkuperäiseen hintaan verraten vain nelinkertainen, jota vastoin yleensä kaikki tässä matoisessa maailmassa on tullut viisi, jopa kymmenen ja kaksikinkymmentä kertaa kalliimmaksi kuin ennen. Siis koettakaamme parastamme.

Marraskuu, s. 257-262

— Lukiessani, mitä lokakuussa kirjoititte Teosofisen Seuran suhteesta veljeyteen, kysyin itseltäni, oliko tarkotuksenne sanoa, ettei teosofein — ainakaan teosofeina — kannattanut ollenkaan harrastaa n. k. yhteiskunnallisia ja valtiollisia kysymyksiä. Ja nyt kysyn teiltä: oliko se tarkotuksenne?

— Ei sinne päinkään. Tätä veljeyskysymystä on niin monta kertaa märehditty ja minä poloinen olen siitä niin monta kertaa kirjottanut, ettei enää taida olla toivoakaan lopullisesta yhteisymmärryksestä. Jos pääsisimme edes siihen, että ottaisimme asiat niinkuin ne on kirjoitettu hakematta „tarkotuksia“ tai vielä pahemmin sivutarkotuksia! Sanoinhan suoraan madame Blavatskyn sanoilla, että samalla kun Seuran oli pysyttävä ulkopuolella kaikkea politiikkaa, oli yksityisillä jäsenillä täysi vapaus ajatella ja toimia omalla tavallaan omien näkökantojensa mukaan, kunhan nämä eivät sotineet Teosofisen Seuran periaatteita vastaan.

– Aivan niin, mutta „vapaus“ on kaukana „velvollisuudesta“. Kun ei kerran Teosofinen Seura velvota jäseniään yhteiskunnalliseen rakennustyöhön, vaipuvat useimmat huolettomaan laiskuuteen harrastamatta mitään tosi työtä veljeyden hyväksi.

– Tuo on juuri vanha erehdyksenne. Sanoinhan senkin viime keralla, että tärkein yhteiskunnallinen työ on mielestäni teosofisten aatteiden levittäminen.

Enkä tätä lausunut ensimmäistä kertaa viime lokakuussa, sillä samassa hengessä olen puhunut koko ajan Tietäjässä ja Omassatunnossa. Teosofinen työ on yhteiskunnallista rakennustyötä, sillä se herättää ja muuttaa ihmisiä.

– Miksikä eivät sitten ota osaa sosiaaliseen ja poliittiseen uudistustyöhön?

– Toiset ottavat. Mutta teidän itsepintaisuutenne on todella koomillinen! Tukemalla tai harrastamalla teosofista propagandatyötä nekin, jotka eivät sekaannu politiikkaan, tekevät työtä veljeyden hyväksi. Ettekö saata käsittää tätä näkökantaani?

– Käsitän kyllä, mutta haluaisin tietää, minkätähden pelkäätte käytännöllistä poliittista ja yhteiskunnallista työtä?

– Sanonko sen teille?

– Sitä vartenhan kysyn.

– Uskon useiden teosofien tuntevan sydämellistä vastenmielisyyttä poliittista ja yhteiskunnallista työtä kohtaan siitä yksinkertaisesta syystä, että se – ainakin meidän maassamme – on puolueetyötä. Teosofeina he ehkeivät käsitä, minkätähden kansan yhteistä onnea ajetaan puoluehengessä ja puoluekihkolla. Teosofinen elämänymmärrys on herättänyt heissä hyväntahtoisen ja rakastavan sydämen. He tuntevat rakastavansa kansaa ja kaikkia sen yksilöitä ja soisivat, että kaikki olisivat onnellisia ja voisivat hyvin sekä aineellisesti että henkisesti. He tuntevat olevansa niin kaukana kaikesta riidasta ja epäsovusta, kaikesta kateudesta ja puoluepyyteistä! Vaikka useimmat heistä ovat köyhiä – sillä älkää luulko, että meidän teosofimme ovat yleensä „rikkaita porvareita“ ja „yläluokkalaisia“: päinvastoin! – koettavat he tyytyä kohtaloonsa ja omin voimin kukin kohdaltaan pyrkiä parempiin olosuhteihin. Kauhulla he ajattelevat sotia, vallankumouksia ja verenvuodatuksia. He ovat maailman silmillä katsottuina ehkä hieman kömpelöitä ja „epäkäytännöllisiä“, mutta juuri tämä *epäitsekkäs* kömpelyys todistaa, että heidän sieluissaan liikehtii oireena tulevaisuuden ihmiskunnan henkisiä kykyjä.

– Kylläpä te osaatte puolustaa! Mutta miksikä kömpelyys olisi parempi käytännöllisyyttä?

– En niin väitäkään. Sanonhan: epäitsekkäs kömpelyys – asettakaa sitten toiselle puolelle itsekkäs käytännöllisyys. Tietysti minunkin mielestäni korkein saavutus on epäitsekkäs käytännöllisyys, mutta se lienee harvinainen puolue-elämässä. Ja sentähden teosofina vieroan puolue-elämää.

– Onko tämä ymmärrettävä niin, että jos puolue-elämä olisi vapaa itsekkyydestä, tekin ottaisitte siihen osaa?

– En ainakaan silloin tuntisi sitä kohtaan vastenmielisyyttä. Personallisesti minulla on yllin kyllin työtä muutenkin – tuskin siis omasta puolestani ottaisin politiikkaan osaa; mutta luulen, että moni teosofi alkaisi tehokkaammin harrastaa yhteiskunnallisia asioita, jos hän näkisi, että niitä ajetaan tosi veljellisessä hengessä.

– Olihan tämä edes pikkuinen myönnytys. Mutta eiköhän odotuksenne jää turhaksi? Ei suinkaan ihmiset saata olla muuta kuin – hm – itsekkäitä sekä yksityisessä että puolue-elämässään?

– Niin kauan kuin ihmiset ovat itsekkäitä, he eivät ole onnen puutteessa.

– Mitä tarkoitatte?

– Tarkotan, että onni alkaa silloin, kun epäitsekkyyksy syntyy ihmisen sydämessä. Muilla teillä onnea ei saavuteta. Se on kerta kaikkiaan teosofinen tietoni, ja sentähden minun yhteiskunnallinen ohjelmani on: sivistää ja valistaa ihmisiä, niin että oppivat rakastamaan. Ennenkuin ihmiset muuttuvat sisäisesti, ei yhteiskunta tule onnelliseksi. Ettekö huomaa, että kantani on johdonmukainen?

– On kyllä, jos edellytyksenne ovat oikeat.

– Miksi eivät olisi? Oletteko nähnyt itsestä ihmistä onnellisena? En puhu ohimenevästä nautinnosta, vaan pysyvistä ilosta ja onnesta. Oletteko?

– Kuka sitä nyt niin...?

– Siinäpä se on. Edellytykseni on ehdoton. Onni käy käsi kädessä rakkauden ja epäitsekkyyden kanssa. Ja niin ollen ovat johtopäätöksetkin oikeat. Minä tunnen kyllä teosofina mitä suurinta mielenkiintoa yhteiskunnallista kysymystä kohtaan – kuinka voisoin muuta, kun kerran uskon ihmisten veljeyteen? – mutta en harrasta tavallisia parannuskeinoja. Minun sosialismini tai muu -ismini katsoo ehdottomasti kaikkien onnea poikkeuksetta.

– Miksi ette sitten perusta uutta valtiollista ryhmää, joka ajaisi teidän kaikkein parasta tarkottavia keinojanne?

– Toisin sanoen: uutta puoluetta? Johan nyt. Minun teosofiset keinoni ovat sitä laatua, että niitä voi ajaa kuka tahansa. Sillä ne alkavat yksilöstä itsestä. Opi ajattelemaan, puhdistaa sydämesi, ojenna kätesi rakkaudessa! Kas siinä käytännöllisen ohjelman ensi askeleet.

– Viime kerralla kuitenkin väititte, että teillä on yhteiskunnallisiakin suunnitelmia. Puhuittepa tohtori Steinerin yhteiskunnallisesta kolmijaosta ja sanoitte, että teilläkin on samansuuntaiset mielipiteet.

– Oikein. Toivonkin voivani vielä joskus esittää yhteiskunnallisen rakennussuunnitelmani. Jos se hyväksyttäisiin ja jos muodostuisi ryhmä tarkoituksella tehdä se tunnetuksi laajoissa piireissä, en näkisi siinä mitään pahaa. Tällä ryhmällä olisi silloin valistustehtävä eikä poliittinen.

– Mutta eihän semmoisella suunnitelmalla olisi käytännöllistä merkitystä, ennenkuin se saisi sijansa politiikassa.

– Ei olisi eikä tarvitsisikaan olla, ennenkuin se suuren, suuren enemmistön mielestä olisi ainoa oikea ja luonnollinen ratkaisu. Sanon „enemmistön“, vaikka mielelläni sanoisin „koko kansan“. Sillä väkivallalla – henkiselläkään – sitä ohjelmaa ei saisi toteuttaa.

– Ja sitä päivää odottaen te tyydytte pysymään toimeettomana?

– Joko taas?! Tehän olette aivan mahdoton. Meidän on paras lopettaa keskustelu, sillä emmehän tällä tavalla pääse kuin ojasta allikkoon.

*

Mitähän teosofi-veljeni arvelisivat, jos jonakin kauniina päivänä kuulisivat, että P. E:stä on tullut poliitikko, että hän on ryhtynyt käytännöllisesti ajamaan perille jotain yhteiskunnallista tai suurpoliittista uudistusohjelmaa? Ajattelisivatkohan monet: „sissoo, nyt on P. E:kin poikennut periaatteistaan!“ Vaikka en vielä tunne pienintäkään halua sekaantua „käytännöllisellä“ tavalla „päivän polttaviin kysymyksiin“, tahdon kuitenkin siltä varalta, että semmoinen askel joskus olisi välttämätön, edeltäkäsini jo sanoa, ettei siinä mielestäni silloin tulisi näkyviin mikään poikkeaminen periaatteista.

Minkätähden periaatteeni järkähtämättä olisi pysyä loitolla politiikasta? Ei mikään inhimillinen saa olla vieras minulle enemmän kuin toisillekaan. Ja onhan poliittinen toiminta tärkeimpiä inhimillisiä tehtäviä! Periaatteeni on vain se, että siihen toimintaan ei pidä antautua ilman sisäistä kutsumusta, ilman tarvittavia kykyjä, ilman elämäkokemuksia, ilman syvempää viisautta. Personallinen vastenmielisyyteni poliittista toimintaa kohtaan riippuu m. m. siitäkin, että näen ihmisten siihen antautuvan, joilla ei ole siihen jumalallista kutsumusta. Harvoin esim. peräti nuorella ihmisellä on poliittisen toiminnan edellytyksiä. Mistä hän olisi kykynsä, kokemuksensa ja elämäviisautensa hankkinut, ellei hän ole alallaan nero, joka on tuonut mukanaan muistot ja kokemukset edellisestä elämästä? Useimmat nuoret ovat kokemattomia ja kypsymättömiä. Heidän tehtävänsä on vielä ottaa oppia, nöyrytä, totella – eikä hallita, määrätä ja järjestää.

Sentähden olisi mielestäni luonnollisinta, että vasta todella kokeneet ja iäkkäät ihmiset saisivat päättää yhteiskunnallisista ja valtiollisista asioista. Eivätkä kuitenkaan kaikki ihmiset vain ikänsä puolesta ja nojalla! Ikä voi tehdä ihmiset jäykiksi, vanhoillisiksi, tahdonheikoiksi ja heikoiksi älyltään. Vaan ne ihmiset, jotka ikänsä ohella ovat säilyttäneet sielunsa nuoruuden ja joustavuuden, – he kelpaavat poliitikoiksi. He ovat todistaneet, että osaavat hallita, sillä he ovat itsensä hallinneet. Heidän nuorekas sielunsa on takeena siitä, että he tahtovat hyvää, että he tahtovat parannuksia ja uudistuksia eivätkä asetu vastustamaan kauas tähtäviä yhteiskunnallisia ohjelmia, mutta samalla heidän ikänsä ja kokemuksensa takaavat, että he todella viisaalla, oikeudenmukaisella ja inhimillisellä tavalla ryhtyvät ohjelmia toteuttamaan ja täytäntöön panemaan.

Siis: jos saan elää niin kauan, että minullakin kokemusta, ikää ja viisautta karttuu, niin asetan itseni ehkä kandidaatiksi poliittisen elämän suurempiin mysterioihin! Sitä odottaen olen mieluummin kömpelo haaveilija kuin ahdasmielinen puolue- ihminen tai verinen terroristi.

*

Teosofisessa Seurassa puhutaan nykyään paljon T. S:n rekonstruksionista eli uudestaan muodostamisesta. Kysymyksen on herättänyt Mr. *George Arundale* Indiassa, Mrs. Besantin läheinen ystävä, joka ennen toimi Central Hindu College'n johtajana ja jonkun aikaa oli Alcyonen (Krishnamurtin) holhoojana. Hän on tunnettu innokkaaksi Idän Tähten aatteen ajajaksi, ja hän ehdottaa, että Teosofisen Seuran koko ohjelma uudistettaisiin ja muodostettaisiin ajan vaatimuksia vastaavaksi, semmoiseksi, että teosofinen elämänyymmärrys pakostakin tulisi ilmi käytännöllisessä työssä ja toimessa. Hänen yksityiskohtaisissa ehdotuksissaan on paljon varteen otettavaa, paljon ajatusta herättävää, eikä ole ihme, että kokouksissa on kysymyksestä keskusteltu, vaikka mihinkään tuloksiin ei vielä olla tultu – ainakaan uuteen suuntaan. On vain päätetty vielä pysyä vanhoissa puitteissa.

Mr. Arundale arvelee, että T. S:n ohjelma nykyisessä määrittelyssään on vanhentunut. Toisen pykälän suhteen hän esim. sanoo, ettei meidän enää tarvitse „edistää vertailevia tutkimuksia uskontojen alalla“, koska

kaikkialla jo ymmärretään niiden tutkimusten tärkeys. Meidän tehtävämme sitä vastoin on osoittaa, että kaikissa uskonnoissa opetetaan samoja oppeja ja että kaikilla uskonnoilla on sama alkuperä! Sentähden toinen pykälä saisi kuulua seuraavasti: „Levittää tietoa kaikkien uskontojen yhteisestä alkuperästä ja tehdä niiden yhteiset opit yleisesti tunnetuiksi“.

Kolmatta pykälää hän pitää erikoisen kömpelönä, koska niinkään yleisesti jo tunnustetaan, että on olemassa tuntemattomia luonnonlakeja ja salaisia voimia ihmisessä. Mr. Arundalen mielestä pitäisi teosofein, ennenkuin he lähtevät tutkimaan „tuntematonta“, mahdollisimman tarkasti ja tieteellisesti tutustua tunnettuihin luonnonlakeihin ja ymmärtää niitä teosofian valossa.

Johtuu mieleen, että antroposofit ovat ohjelmassaan jotakuinkin toteuttaneet Mr. Arundalen toivomuksia. Antroposofisen Seuran tehtäviin kuuluu „vaalia tietoa siitä, että kansojen ja aikojen eri maailmankatsomuksissa on ydin totuutta“; ja „edistää kaikessa aistillisessa piilevän yliaistillisen tutkimista ja oikean henkieteen levittämistä“. Jos Mr. Arundalen ehdotukset ovat „edistysmielisiä“, voisi siis sanoa, että antroposofit ovat näyttäneet teosofeille tietä.

Entä ensimmäinen pykälä, „veljespykälä“, joka nykyään yleensä on etualalla Teosofisessa Seurassa, – mitä Mr. Arundale sen suhteen ehdottaa? Tietysti, että veljeyttä enemmän toteutettaisiin. Hänen mielestään Seura seurana saisi asettua varmalle kannalle monessa käytännöllisessä kysymyksessä, esim. naisten äänioikeudessa, vivisektionissa, kasvissyönnissä. Veljeyttä voisi ulottaa ylöspäin yli- inhimillisiin maailmoihin ja alaspäin ihmisen alapuolella oleviin ja tämän veljeyden tunnustamiseksi voisi työskennellä. Samalla Mr. Arundale kuitenkin kysyy, olisiko ehkä viisaampi antaa Seuran pysyä semmoisena kuin se on ja velvottaa pienempiä piirejä Seuran sisäpuolella edustamaan edistyneimpiä käsityksiä veljeysaatteesta.

Yleensä Mr. Arundale epäilee, onko Seuran nykyinen muoto tarkotustaan vastaava ajan muuttuneissa olosuhteissa. Olisikohan se tehtävä enemmän kansanvaltaiseksi vaiko ehkä enemmän yksinvaltaiseksi? Eikö T. S:n entistä avonaisemmin pitäisi olla kanavana mestarein ja niiden seuraajien välillä? Eikö presidentinvalissa esim. voitaisi ehdottomasti noudattaa mestarein viittauksia? Olisiko presidentti valittava elinajaksi vaiko pitemmäksi aikaa kuin seitsemäksi vuodeksi kerrallaan? Ja ehkä presidentille olisi annettava suurempi yksinvalta kuin nykyään?

Aika näyttää, mille kannalle T. S. asettuu näihin kysymyksiin nähden.

Joulukuu s. 291-299

Viime joulukuussa kirjoitin Tietäjästä sen täyttäessä neljätoista vuotta: „Jos Tietäjää saatamme verrata ihmissieluun, miksi ei silloin Tietäjän viidestoista vuosi olisi yhtä runollinen käännekohta sen elämässä kuin on sama ikä ihmislapsen kehityksessä?“

Kun nyt Tietäjän viidennentoista ikävuoden lopulla katsahdan taaksepäin kuluneeseen vuoteen ja eteenpäin tuleviin vuosiin, täytyy minun tunnustaa, että noissa edellä toistamissani sanoissa piili salattu tieto semmoisesta, jota en aivoissani osannut aavistaa. Tietäjän viidestoista vuosi muodostui nimittäin todella runolliseksi käännekohtaksi Tietäjän elämässä. Kohtalo tahtoi, että Kustannusosakeyhtiö Tietäjä joutui muutamien harvojen käsiin, ja näin uudestisyntyneenä osakeyhtiö Tietäjä tarjosi auttavan kätensä aikakauskirja Tietäjälle. Meidän Tietäjämme ei kättä hylännyt, vaan otti avun vastaan. Se on nyt Kustannusosakeyhtiö Tietäjän oma, ja minä olen vain sen henkinen isä, jonka ei enää yksin tarvitse huolehtia lapsensa ulkonaisesta esiintymisestä ja menestyksestä maailmassa.

Niinkuin Koranissa sanotaan: „mitä Jumala otsallesi kirjottaa, se sinulle tapahtuu.“

Joulu on kuten tiedämme, vanha auringonjuhla, sittemmin muistojuhla Jeesuksen Kristuksen syntymän kunniaksi, mutta esoteerisesti se aina on ollut ja aina tulee olemaan auringon eli Kristuksen syntymäjuhla ihmisen sielussa. Ihminen on vaeltanut pimeyden ja tietämättömyyden yössä, jota ainoastaan hänen personalliset kiertotähtensä ovat valaisseet; mutta äkkiä koittaa päivä ja aurinko voittamaton (*sol invictus*) nousee hänen sielussaan, karkottaen yön usvat ja hämärän kummitukset. Ja ihmisestä sanottiin, että hän sai katsella silmillään keskiyön aurinkoa, koska ihmiset hänen ympärillään vaelsivat pimeydessä.

Kristillisesti katsoen ihminen vaeltaa heikkona ja turvattomana, ennenkuin hän löytää vapahtajansa. Pahalla ja synnillä on valtaa hänen ylitsensä. Yhä selvemmin hän tajuaa oman voimattomuutensa, oman kykenemättömyytensä. Hän etsii tukea ja turvaa profetoilta ja opettajilta. Hän kumartaa sokeudessaan vääriäkin Kristuksia. Hän lankeaa syvälle toivottomuudessaan. Mutta äkkiä tulee joulu. Vapahtaja syntyy hänen sielussaan, karkottaa synnin, heikkouden ja pahan, täyttää koko hänen olemuksensa autuaallisella voimalla ja rauhalla sekä tekee Kristus-valollaan ja rakkaus-aurallaan entiset auktoriteetit ja auttajat tarpeettomiksi. Ja hänen suhteensa on toteutunut runoilijan sana: „jos vapahtaja syntyisi vaikka tuhat kertaa Betlehemissä, mutta ei vielä sinun sielussasi, ihminen, niin et ole sinä pelastettu.“

Suuri juhla on todella auringon eli Kristuksen syntyminen kuolevaisen sielussa. Saavuttaahan kuolevainen silloin kansalaisyhteisön kuolemattomien valtakunnassa – „Jumalan valtakunnassa“, „salaisessa veljeskunnassa“ – ja tulee „vihityksi“ enkelien joukkoon. Syystä saatamme kysyä, onko mitään tunnusmerkkiä siitä, että ihmisessä vapahtaja on syntynyt tai edes että hän on oikealla tiellä auringonnousua eli Betlehemiä kohti?

„Vihkimys“ on kuolevin sanoin kuvaamaton juhlatapahtuma, mutta vihkimys ei tapahdu teknillisesti samassa hetkessä kuin syntymä, eikä synnyttäminenäkään tapahdu, ennenkuin lasta on yhdeksänkertaisen ajastajan kannettu hengen kohdussa. Kauvan ennen vihkimystä saattaa ihminen sentähden tuntea joulutunnelmia ja aavistaa olevansa oikealla tiellä. Joulutunnelma on juuri se tunnusmerkki, jota kysyttiin.

Mikä on siis joulutunnelma?

Gloria in excelsis Deo et in terra pax hominibus bonae voluntatis!

Kunnia olkoon Jumalalle korkeuksissa ja maassa rauha ihmisille, joilla on hyvä tahto!

Joulutunnelma ei tule täydellisenä ja ehjänä sille ihmiselle, joka ei usko Jumalaan. Uskolla Jumalaan ei tarkoteta dogmismia, vaan sisäistä luottamusta totuuteen, henkeen, hyvään, sisäistä varmuutta ja vakaumusta siitä, että maailmaa johtaa henki ja järki, oikeus ja hyvyys, että olemassaolon sisin salaisuus on rakkauden Isä, jonka lapsia me olemme. Tämä henkinen *pistis* eli „usko Jumalaan“ on eheän joulutunnelman ehto ja samalla sen sisältö. Joulutunnelmassa ihmisen sielu ylistää Isää, nousten leivosen siivillä yläilmoihin, laulaen sydämensä kiitosta jumalille ja liittyen riemussaan enkelien karkeloihin. Ellei ihminen „tule niinkuin lapsi“, ei hän voi uskoa Isän rakkauteen eikä antautua taivaitten iloon.

Mutta joulutunnelmassa on muutakin: „maassa rauha“. Mikä on „maa“? Se on ihmisen koko kuolevainen, maallinen persoonallisuus, hänen maalliset ympäristönsä ja olosuhteensa. Niihin kaikkiin tulee joulutunnelman mukana rauha, jos ihmisellä on hyvä tahto. Hyvä tahto on siis täydellisen ja eheän joulutunnelman toinen ehto. Ja mitä hyvä tahto on, sen jokainen tietää. Tässä on käytäntö kysymyksessä, ei teoria eikä metafysiikka. Kysyköön ihminen tunteeltaan ja sydämeltyään, mikä hyvä tahto on. Hyvä tahto muuten tulee ilmi siitä, että „maahan“ laskeutuu rauha.

Entä rauha. Mikä se on? Rauha on sitä, ettei mikään häiritse. Rauha ihmisen personallisuudessa on sitä, ettei hänen ruumiistaan – ei näkyväisestä eikä näkymättömistä – nouse mitään esteitä rauhaa häiritsemään. Ei mikään itsekäs ajatus nosta päätään, ei mikään halu eikä himo liikuta jäseniä. Ja rauha ihmisen ympäristössä merkitsee sitä, ettei mikään, mikä ulkonaaisessa maailmassa tapahtuu tai sattuu, kykene järkyttämään sielun sisäistä rauhaa. Kuinka tämä on mahdollista ja mikä semmoinen rauha on? Se perustuu siihen, että oikeassa joulutunnelmassa ihminen ei tiedä mitään pahasta. Pahaksi hän nimittää ja kärsimykseksi kaikkea, mikä häiritsee. Mutta joulutunnelmassa pahan ääni hänen sisässään on vaiennut, ja kärsimykset, surut ja tuskat, joita ympäristö hänelle tuottaa, eivät häiritse hänen rauhaansa, sillä hän antaa ne rakkaudessaan anteeksi. Kärsimys kadottaa kärkensä eikä hänen sielunsa tunne sitä kärsimykseksi, sillä hän ottaa kärsimyksenkin vastaan lahjana elämän kädestä eikä elämä lahjota mitään pahaa.

Semmoinen on juhlatunnelma, ylevä, ihana, suurta vihkimysjuhlaa ennustava. Kristus on hyvä ja Kristus ei tiedä pahasta. Oi mahtava mysterio, joka odottaa toteutumistaan joka ihmisen sielussa.

*

Kun ihminen tutustuu teosofiseen maailmankatsomukseen, antaa epäilemättä alussa jälleensyntymisoppi enemmän työtä hänen järjelleen ja ajatukselleen. Huimaavia näköaloja avautuu hänen hämmästyneelle katseelleen, kun hän ajattelee ihmistä henkiolentona, joka kerta toisensa perästä ruumistuu maan päälle ihmisen muotoon täällä oppiakseen, kokeakseen ja viisastuakseen. Uusi valo valaisee hänen ymmärrystään, kauas kaikkooa kuoleman kammo ja ikuisen kadotuksen pelko. Ihminen, jonka sisin itse on kuolematon ja kehittyvä, ei pelkää ruumiin tappajaa eikä sielun vihollista, joka korkeintaan hetkeksi voi viivyttää hänen kehitystään täydellisyyttä kohti. Ikuista kadotusta ei ole, sillä jumalallinen elämä on siemenenä ihmisen sielussa, – ja missä Jumala on, voisiko siinä paha viihtyä?

Vasta myöhemmin, kun ihminen totuudennäkemyksensä ensi hurmiosta on langennut takaisin jokapäiväisyyden harmaaseen itsetuntoon, vasta silloin monet kysymykset ja epäilykset hänessä heräävät ja hän analysoi uudestaan koko jälleensyntymisoppia, tutkien sitä, tarkastaen joka puolelta. Silloin myös kysymys jälleensyntymismuistista vaivaa hänen mieltään, ja hän ihmettelee, mikä tuon muistin salaisuus mahtaa olla.

Tietysti hän ymmärtää, ettei hänen nykyinen personallisuutensa, hänen nykyinen ruumiillinen olemuksensa saata muistaa semmoista, jota se ei ole kokenut: sillä eihän se ollut olemassa ennen, edellisissä ruumistuksissa. Tietysti hän niinkään ymmärtää, että jälleensyntymismuisti itse asiassa ilmenee itsetiedottomana koko hänen luonteessaan, kaikissa hänen synnynnäisissä ominaisuuksissaan, kyvyissään ja taipumuksissaan, jotka ovat hänen edellisten syntymänsä nykyisiä tuloksia. Ja hänestä tuntuu melkein luonnolliselta, ettei muuta jälleensyntymismuistia olisikaan.

Mutta miksi sitten puhutaan varsinaisesta jälleensyntymismuistista? Miksi Pythagoras muisti olleensa Euphorbos ja Aetalides? Miksi Buddha tiesi kertoa monen monista ruumistuksistaan? Miksi Jeesus tiesi, että Johannes Kastaja oli jälleensyntynyt Elias, samalla kun hän kielsi itse olleensa yksikään juutalaisista profetoista? Miksi meidän päivinämme muutamat henkisesti kehittyneet ihmiset tietävät, missä muodossa ennen ovat maan päällä esiintyneet?

Vastaus tähän kysymykseen tuntuu ensin vaikealta, mutta selvenee, kun ihminen todella huomaa, minkälainen on se hänen „korkeampi minänsä“, se salaperäinen itse, joka vaeltaa syntymästä syntymään ja näyttelee osia toistensa perästä elämän näyttämöllä. Jälleensyntymismuisti, joka tietenkään ei asu kuolevaisessa personallisuudessa, on luonnonmukaisesti yhteydessä sen minuuden kanssa, joka kuolemattomana kulkee personallisuudesta personallisuuteen.

Minkäläiseksi ihminen sitten huomaa tuon korkeamman minänsä? Hän huomaa sen Kristuksen kaltaiseksi. Se elää ja voi elää ainoastaan Kristuksen ilmapiirissä. Sen elämä tottelee korkeimman henkimaailman lakeja.

Se siis ei tunne pahaa itsessään eikä tunnusta kärsimystä pahaksi, s. o. kärsimykseksi. Sen perusolemus on hyvyys, rakkaus ja totuus, ja sen silmä näkee kauneuden kaikkialla.

Jos ihminen tahtoo muistaa, täytyy hänen tulla Kristuksen kaltaiseksi.

Menneiden elämien muistot asuvat **akaashisissa aikakirjoissa**, „luonnon muistissa“, „elämän kirjassa“. Ainoastaan Kristuksen kaltainen olento, ainoastaan Kristus ihmisen sielussa voi niitä lukea ja tulkita. Ei ole luottamista niihin astraalisiin näkyihin, jotka ovat vain harhaanviepiä heijastuksia ja irvikuvia akaashasta ja joita voi tulla semmoisillekin ihmisille, joiden tunteet ja ajatukset eivät vielä ole puhdistuneet kuolemattomuuden mystillisessä tuleksa.

Joka todella muistaa tahtoo, hänen silmänsä olkoon kirkas kuin Kristuksen.

Sillä mitä on muisteleminen?

Se on ensin kohoamista kuolemattomaan Kristusminään ja sitten menneisyyden uudestaan luomista akaashan avulla.

Siihen ihminen ei kykene, jos hänen silmänsä näkee pahaa, jos hänen sielunsa vastaa pahan ja kärsimyksen väräilyille. Jos hän mistään saattaa loukkaantua, jos mikään tuska voi hänen rauhaansa häiritä, jos personallinen ilo tai onni voi järkyttää hänen sielunsa tasapainoa, silloin hän vielä on kykenemätön lukemaan elämän kirjaa . . .

Kuinka onkaan elämä viisas ja säälivä, joka antaa meidän juoda unhotuksen maljasta ja purjehtia Styx-virran yli, ennenkuin uudestaan synnymme maan päälle! Kuinka armahtavainen Tuonen tyttö, joka ei päästä meitä elävinä, persoonallisessa tajunnassamme, manalan majoille!

Itsekkyys on meistä kuollut ja Kristus on meissä syntynyt, ennenkuin me miehen lailla muistamme – ja jaksamme muistaa, mitä iloja ja suruja menneisyytemme kätkee.

*

Marraskuun 17 p:nä tänä vuonna oli kulunut 44 vuotta siitä, kun Teosofinen Seura perustettiin New-Yorkin kaupungissa Amerikan Yhdysvalloissa. Sen perustajina oli parisenkymmentä henkilöä, ja näistä tulivat sittemmin teosofeina tunnetuiksi H. P. Blavatsky, H. S. Olcott ja W. Q. Judge. Jos viimeksimainitun, amerikalaisen lakimiehen Mr. W. Q. Judgen, merkitys ja kuuluisuus rajottui parhaasta päästä Amerikkaan, saavuttivat sitä vastoin eversti Henry Steel Olcott ja kenraalin rouva Helena Petrovna Blavatskaja maailman maineen teosofisen liikkeen alkuunpanijoina. Eversti Olcott valittiin heti perustettaessa Teosofisen Seuran presidentiksi, ja sinä hän pysyi kuolemaansa saakka helmikuun 17 p:nä 1907. T. S. oli silloin levinnyt yli koko maapallon ja sen päämaja oli Indiassa, Madrasin esikaupungissa Adyarissa.

Teosofian, aikojen viisauden ja salaisen tiedon, eloonherättäjä oli kuitenkin madame Blavatsky yksin. Eversti Olcott oli liikkeen ulkonainen organisoija, teosofisen maailmankatsomuksen ensimmäinen kansantajuiseksi tekijä; hän oli madame Blavatskyn ystävä, auttaja ja työtoveri. Mutta ainoa tietäjä oli alussa H. P. Blavatsky. Madame Blavatsky oli ylhäältäpäin – salaiselta veljeskunnalta – saanut tehtäväkseen julistaa

maailmalle unhotetun viisauden sanomaa, hän se oli mysterioihin vihitty, hän se tiesi, mikä teosofinen sanoma oli.

Kun hän – syntyisin venakko – Mestarinsa käskystä asettui Yhdysvaltoihin alkamaan ihmeellistä ja vastuunalaista työtään, oli hän 42 vuotta täyttänyt ja hänen elämänsä oli siihen saakka ollut yhtä ainoata seikkailua. Hän oli kierrellyt maasta maahan, etsien kaikkialla sammumattomassa totuudenjanossaan salaisen tiedon tietäjiä, joita maailma ei tuntenut, joiden olemassaoloa se ei edes aavistanut. Kaikkialla hän niitä oli tavannut, tietäjiä ja velhoja, milloin „mustia“, milloin „harmaita“, milloin „valkoisia“, nähnyt todistuksia heidän tiedoistaan ja taidoistaan ja päässyt heidän salaisuuksiensa perille. Hänen ei ollut vaikea saavuttaa semmoisten ihmisten suosiota, sillä hän oli itse synnynnäisesti voimakas mediumi ja hänen psyykkiset kykynsä olivat harvinaisen monipuolisia. Rauhan sielulleen hän kuitenkin saavutti vasta Mestarinsa opetuksista, vasta silloin, kun hänet vihittiin Salaisen Veljeskunnan jäseneksi ja määrättiin sen lähettäjäksi maailmaan. Hän, joka ei koskaan ollut kirjottanut mitään julkisuutta varten, sai äkkiä käskyn esiintyä kirjailijana, opettajana, oppineena, vieläpä vieraalla kielellä!

Madame Blavatskyn leijonasydän ei siitä säikähtänyt. Hän tiesi, että Mestari ja Salainen Veljeskunta häntä auttaisi. Ja jollei hän itse sitä aavistanut, sai maailma pian todeta, että tässä oli nainen, jonka älyn terävyyden ja nerokkuuden kanssa tuskin yksikään mies kykeni kilpailemaan. Ei hän siis huonoilla edellytyksillä alottanut uutta ja vaikeata uraansa. Hänen salaperäiset, laajat tietonsa, hänen yliluonnollisilta näyttävät kykynsä hankkivat hänelle pian kunnianimen „yhdeksännentoista vuosisadan sfinksi“.

Hänen teosofinen työuransa alkoi *Isis Unveiled* kirjan kirjottamisella, tuon 1 500 suurta sivua käsittävän teoksen, joka mestariavaimella paljasti hämmästyneelle lukijalle vanhanajan mysterioiden ja jumaluusoppien salaisuudet ja osotti, kuinka paljon enemmän muinaiset viisaat vihityt tiesivät Jumalasta ja ihmisestä, näkyväisestä ja näkymättömästä luonnosta, kuin nykyajan materialistiset tiedemiehet. Teos herätti mitä suurinta huomiota ja ilmestyi parin vuoden sisällä viidessä painoksessa. Madame Blavatsky on itse kertonut tästä kirjailijauransa alkustartista hausassa kirjoituksessa, jonka ensi vuonna aion julkaista Tietäjässä.

Litän tähän kuvan teosofisen liikkeen ensimmäisestä tietäjästä, kuvan, jota tuskin kukaan Tietäjän lukijoista tuntee. Se on omiansa tuomaan mieleemme teosofisen liikkeen alkuaikoja, sillä se esittää madame Blavatskyä sellaisena kuin hän oli *Isis Unveilediä* kirjoittaessaan.

*

Kustannusosakeyhtiö 'Tietäjä on saanut tai saa näinä päivinä valmiiksi muutamia uusia kirjoja:

Mitä jokaisen tulee tietää teosofiasta? kirj. *Pekka Ervast*. Tämä kirjanen on aiottu jokaisen käteen pistettäväksi; se on samalla opas nykyaikaisen teosofisen kirjallisuuden labyrinttiin. Hinta 1:50.

Teosofian sanoma nykyajalle, kirj. *Pekka Ervast*. Tämä kirja tulee luultavasti herättämään väittelyä teosofisissa piireissä. Hinta sidottuna 12:—.

Pyhä tuli, nykyaikaisen totuudenetsijän elämänvaiheita, kirj. *Frans Korpi*. Ensimmäinen osa. Viehättävän runollisella ja mieltäkiinnittävällä tavalla tekijä tässä kertoo nuoren maalaismiehen ulkonaisista ja ennen kaikkea sisällisistä taisteluista elämän totuutta etsiessään. Ensimmäinen osa päättyy siihen, että kertomuksen sankari joutuu Helsinkiin ja löytää teosofian. Joka sivulla tuntee lukija, että kuvaus on elävästä todellisuudesta otettu. Hinta sidottuna 12:—.

Johanneksen evankeliumi teosofian valossa, kirj. *J. R. Hannula*. Tästä arvokkaasta ja huomattavasta kirjasta puhuin jo viime numerossa. Sen hinta on 14:—, sidottuna 23:—.

Suuret ihmeet, kirj. *Oskar Busch*. Tämä suosittu kirja ilmestyy toisessa painoksessaan. Samaten ilmestyy uusi painos kirjasta **Jeesuksen salakoulu**, evankeliumitutkimus, kirj. *Pekka Ervast*.

Jouluksi valmistuu myös novellikokoelma *Ilma Virtalalta*. Tämä suosittu kirjailijatar, jonka „Valkea kansa“ levisi kymmenessä tuhannessa kappaleessa, julkaisee Kustannusosakeyhtiö Tietäjän kustannuksella nämä erittäin huomattavat kertomuksensa, joista useimmat suurella myötätunnolla kuvaavat „punaisten“ kokemuksia ja kärsimyksiä, heidän ihanteitaan ja ristiriitojaan. Tekijä, jonka „valkoiset“ poliittiset sympatiat ovat kylliksi tunnetut edellisten kirjojen nojalla, osottaa tässä aito teosofisella tavalla, että inhimillinen sääli ymmärtää kaikkia, olivat he mitä väriä tahansa. Hänen kirjansa tulee epäilemättä saavuttamaan laajan lukijakunnan.

Vasta uutena vuotena saadaan painosta valmiiksi *Veikko Palomaan Kohtalon koulussa*, toinen osa. Samaten on silloin odotettavissa kotimainen painos amerikkalaisen maamiehemme *Emil Kaarnan* täälläkin tunnetusta kirjasta **Astrologian opas**. Myöhemmin – ehkä jo keväällä – julkaisee Kustannusosakeyhtiö Tietäjä suomennokset kahdesta kuuluisasta kirjasta. Toinen on *Annie Besantin* laajaperäinen tutkimus **Tajunnasta** (*A Study in Consciousness*), toinen *sir Edwin Arnorldin* maailmankuulu ihana runoelma **Aasian Valo** (*The Light of Asia*), joka kertoo Buddhan elämästä ja opista ja jonka suomentaa runoilija *Aarni Kouta*.

*

Soikoot joulukellot tänä vuonna rauhaa ja sopusointua kaikille Tietäjän lukijoille ja ystäville!

TIETÄJÄ 1920

Toimittajalta

Tammikuu, 2-7

„Aika kuluu! olemme – väärän käsityksemme nojalla – tottuneet sanomaan. Aika pysyy, – te kulutte.“

Tämä *Talmudin*, juutalaisten pyhän kaanonin, lause ansaitsee miettimistä näin vuoden vaihteessa. Me olemme todella tottuneet puhumaan „ajan“ kulumisesta, mutta pieni katsahdus todellisuuteen vakuuttaa meille, että asia on, niinkuin Talmud väittää, päin vastoin. Me kulumme, me muutumme, koko näkyväinen maailma kehittyä ja muuttuu, mutta aika pysyy samana. Meillä on päivä ja yö, sillä maa kiertää akselinsa ympäri; mutta aurinko valaisee aina yhtä kirkkaasti. Meillä on vuodenaikojen vaiheet, sillä maa kulkee yhä uudistuvaa rataansa auringon ympäri; mutta aurinko paistaa aina yhtä lämpimästi. Aika on muuttumaton. Aika on jumalista vanhin, sanoivat vanhat roomalaiset, aika on Kronos-Saturnus. Vanhana ja arvokkaana hän katselee maailman menoa. Kaikki ilmenneet muodot ovat hänen lapsiaan. Ja kaikki lapsensa hän nielee kitaansa oksentaakseen ne jonkun ajan kuluttua jälleen ulos. Ainoa, joka säästyy hänen hampailtaan, on Jupiter, jumalista ensimmäinen ja korkein. Symboliikka on päivän selvä!

Oli roomalaisilla toinenkin vanha jumala, joka kuvasi aikaa. Jos Saturnuksesta voidaan sanoa, että hän symbolisoi ajan ikuisuutta, sen muuttumattomuutta majesteettia, sen alituista nykyisyyttä, oli taas tuo toinen jumala – Janus – ilmenneen ajan, ihmistajunnassa elävän ajan symboli. Janus kuvattiin kaksikasvoisena: edestä nuorukaisena, takaa vanhuksena. Nuorukainen oli tulevaisuus, vanhus menneisyys. Janus oli sentähden vuodenvaihteenkin jumala: vanhat kasvot olivat mennyt vuosi ja nuoret tuleva. Ja vuoden ensimmäistä kuukautta mainittiin nimellä Januarius ja pyhitettiin Janus-jumalalle. (Janus on sukua sanalle janua, ovi; januarius on uuden vuoden oven avaaja.)

Miksi Janus-jumalalla oli kahdet kasvot. Sentähden että aika ihmisen tajunnalle todellisuudessa on kaksinaamainen. Ihminen luulee kyllä elävänsä nykyisyydessä, mutta mikä se nykyisyys on. Sitä ei ole olemassa. Ajatusta nopeammin se haihtuu menneisyyteen ja tulevaisuus on joka hetki edessä. Sentähden ihmisen aika on alati vain mennyttä ja tulevaa.

Semmoinen on tämän maailman todellisuus. Mutta Januksen takaa häämöttää Saturnus. „Minä olen ikuinen nykyisyys. Mutta minussa saatat elää ainoastaan, jos olet taivaallisen isän, Jupiterin, kaltainen.“

Jospa vuosi, joka alati vaihtuu vanhasta uudeksi, toisi mieleemme ikuisen ja muuttumattoman!

*

Ajatellessani menneiden vuosien suuria maailmantapahtumia ja teosofien suhtautumista niihin, muistuu mieleeni, mikä ihanteellinen kuva minulla nuoruudessani oli teosofisten totuudenetsijäin elämäntehtävästä, ja samalla kysyn itseltäni, olemmeko ottaneet osaa viime vuosien järkyttäviin selkkauksiin semmoisella tavalla kuin teosofeina olisimme voineet tehdä?

Tähän kysymykseen täytyy minun surulla vastata kieltävästi.

Meillä oli teosofeina kaksi etuoikeutta muihin ihmisiin nähden: me saatoimme ennakkoluulottomasti etsiä totuutta ja meillä oli apunamme Teosofisen Seuran ohjelma.

Jos ennakkoluulottomasti etsimme totuutta, silloin jouduimme Mestarien jalkojen juureen. Kristittyinä saatoimme uudella tavalla lähestyä Jeesus Kristusta ja ymmärtää hänen elämänohjeitaan, buddhalaisina samaten Buddhaa. Jeesus opetti: älä vastusta pahaa, vaan palkitse paha hyvällä. Hän opetti: älä vihaa vieraita kansallisuuksia, vaan rakasta kaikkia ihmisiä. Jos tahdot olla minun opetuslapseni, älä tartu miekkaan. Buddha niinkään kielsi tappamisen, kielsi miekkaan tarttumisen, kielsi sodan. Ken Buddhan jäljissä tahtoi kulkea, hänen piti olla rauhan ihminen.

Teosofein, totuudenetsijän, jotka tämän olivat ymmärtäneet, joiden luonnostaan tuli olla suurten Mestarein opetuslapsia, heidän olisi pitänyt kieltäytyä sodasta, miekkaan tarttumisesta, tappamisesta. Sen sijaan he maailmansodan aikana menettelivät niinkuin maailman lapset, joille totuus ei vielä ollut kirkastunut, jotka vaelsivat pimeydessä ja sokeudessa. Joka maassa teosofit asettuivat taistelevien riveihin, marssivat kivääri olalla „vihollista“ vastaan ja kuolivat „kunnian kentällä“.

Ja kuitenkin heillä oli apunaan Teosofisen Seuran ohjelma! Jolleivät ymmärtäneet tai tahtoneet olla Mestarin opetuslapsia, olisivat edes voineet pitää kiinni siitä T. S:n ohjelman veljespykälästä, jonka he itse Seuraan astuessaan olivat allekirjoittaneet. Sanottiinhan tuossa pykälässä suoraan, että teosofein tehtävä oli „muodostaa yleisen veljeyden ydin, katsomatta rotuun, väriin, kansallisuuteen j. n. e.“

Maailmansodassa elämä koetteli meitä: „uskotteko todella veljeyteen – kansojen ja rotujenkin veljeyteen?“ Olimmehan väittäneet uskovamme. „Näyttäkää siis nyt, että uskotte“, kehoitti elämä, „todistakaa vakaumuksenne teoissa. Sanokaa, että vieraatkin kansallisuudet ovat teidän veljiänne. Älkää tarttuko aseihin veljiänne vastaan. Vai murhalla ja vainollako te tahtoisitte rakkauttanne osoittaa?“

Eihän tämä ollut mikään poliittinen ohjelma, joka umpimähkään kelpasi kansoille ja yksilöille! Kansojen ja yksilöiden täytyi saada taistella ja tappaa, vihata ja vainota. Tämä oli vain ohjesääntö muutamille ihmisille, niille, joiden sydän oli auennut rakkauden valolle ja lämmölle, niille, jotka totuutta etsiessään olivat päässeet Mestarein jalkojen juureen. Tämä oli teosofeja varten.

Ja me, me Pietarin tavalla kielsimme Mestarin ja totuuden. Me lankesimme syntiin. Kaidan tien asemasta valitsimme lavean. Kuolimme mieluummin sankareina maailman opin kuin marttyyreina totuuden puolesta.

Mutta maapallo janosi vanhurskasten verta. Se kaipasi rakkauden marttyyreja, joiden veri olisi puhdistanut ilmapöyrin vihan saastasta. Se tarvitsi ihmisiä, jotka rauhan puolesta olisivat kadottaneet henkensä, jotta heidän henkensä olisi löytynyt siinä näkymättömässä hengen voimassa, joka yksin voi aikaansaada veljellisen rauhan kansojen ja yksilöiden välillä.

Venäjällä on vuotanut viattomain veri . . . ja Suomessa . . . ja kai muallakin, mutta onko se ollut kyllin itseuhrautuvaa? Onko se ollut totuudesta tietoista? Riittääkö se ihmisten ja kansojen pelastukseksi? . . .

Syntiin me todella vajosimme, itsekkyyteen ja pimeyteen, kun emme kuunnelleet Kristuksen ja Buddhan ääntä.

Yllä lausuttu mielipide on aina ollut omani. Olen tässä kysymyksessä aina ollut tolstoilainen. Kantani on selvästi esitetty sekä „Jeesuksen salakoulussa“ että „Suomen Kansallishaltiassa“ kuin myös aikaisemmissa julkaisuissani. Tarkat mietelmät teosofein ja Teosofisen Seuran tehtävästä esitin vuosikokouksen yhteydessä kesäkursseilla vuonna 1918. Olinhan myös kuvitellut, että Suomen kansa olisi osannut kuunnella omaa sisäisintä ääntään ja kulkea Kristuksen jäljissä; olin uskonut, ettei Suomen kansan enää olisi tarvinnut tarttua aseihin. Se unelmani osoittautui turhaksi punaisena talvena 1918. Suomen kansa ei kestänyt vierasta houkutusta, se ei jaksanut seistä järkkymättömänä maailman myllerryksessä. Senkin piti nostaa kätensä ja tehdä tekonsa. Se oli niin historian kulku, ja kaukana olkoon minusta, että minä kansaani tuomitsisin. Olisihan se vapaudestaan ja itsenäisyydestään voinut maksaa toisenlaisen hinnan, nyt se maksoi sen veressään. Itsenäisyyden päivä olisi sille joka tapauksessa koittanut, sillä niin oli jumalien neuvospöydässä päätetty. Mutta kun ei Suomen kansa osannut maksaa sen hintaa hengessä, oli hyvä, että se maksettiin veressä. Ilmaiseksi ei koskaan mikään tule.

*

Ajattelen taas teosofeja. Entistä voimakkaammin alkavat kaikki tuntea, että nyt on jotakin tehtävä ihmiskunnan hyväksi. Omatunto kolkuttaa. Sen ääntä ei ole vilpittömästi kuunneltu, ja nyt on menneet erehdykset korjattava.

Muistakaamme silloin, että korkein ja paras työ, minkä voimme tehdä ihmiskunnan hyväksi, on Mestarien sanoman levittäminen, teosofian tutuksi tekeminen. Se tapahtuu kahdella toisistaan riippuvalla ja käsi kädessä kulkevalla tavalla: kasvattamalla itseämme teosofisessa elämässä ja tiedossa ja opettamalla toisia. Toista emme saa unohtaa toisen kustannuksella, sillä silloin molemmat alkavat ontua.

Kuinka vähän olemme vielä esim. levittäneet teosofista kirjallisuutta! Parin kymmenen vuoden aikana on suomeksi ilmestynyt satakunta kirjaa keskimäärin puolentoista tuhannen kappaleen painoksissa. Siis korkeintaan noin sataviisikymmentä tuhatta teosofista teosta on siroteltuna Suomen ja Amerikan suomalaisten keskuuteen. Ja suomalaisia on kuitenkin kolme miljoonaa ja kahdenkymmenen vuoden aikana monet lapset ovat syntyneet ja kasvaneet lukuhaluiksi. Eikö itse asiassa työkenttä vielä ole ääretön? Kuinka paljon vielä saatamme ponnistaa! Kuinka paljon vielä puhua teosofian puolesta sekä yksityisesti että julkisesti! Kuinka monia satoja tuhansia kirjoja vielä myydä!

Älkäämme siis väsykö, vaan kasvakoon rakkautemme rajattomiin!

Sitä toivonkin kaikille teosofian harrastajille uuden vuoden onnentoivotuksena: työntöä ja iloista mieltä, rohkeutta ja rakkautta!

*

Ystäväni kehoituksesta alan nyt uutta vuotta *in* seurassa. Olen koko ajan tähän saakka jättänyt *i:n* käyttämättä, mutta asiantuntijat ovat minulle todistaneet suomen kielen kauneuden vaativan, että diftongit pääsevät oikeuksiinsa. Sentähden kirjoitan tästä lähtien *kirjoittaa* enkä *kirjottaa* ja pyydän, että Tietäjän avustajatkin ottavat tämän huomionsa.

*

Kirjamme myöhästivät, eivät ennättäneet kauppaan jouluksi, mutta ovat nyttemmin saatavissa.

*

Silloin tällöin kysytään minulta, eikö kukaan täällä Suomessa aseta horoskooppeja. Ennen teki niitä V. H. V.-vainaja, vielä varhemmin vanha astrologian tutkija A. Nylund, joka sittemmin lopetti horoskooppien asettamisen. Nyt olen kuitenkin tilaisuudessa ilmoittamaan, että herra Adolf Nylund, os. Vaasa, taasen toimittaa astrologisia horoskooppeja ja psykometrisiä lausuntoja ("psykoskooppeja"). Ken semmoisia tarvitsee, hän siis kääntyköön herra Nylundin puoleen, joka sitten antaa tarkempia tietoja horoskoopein laajuudesta, hinnoista y. m. seikoista.

Helmikuu, s. 50-57

Olen vastikään saanut käsiini muutamia mediumistisia ennustuksia Suomen tulevaisuudesta. Koska ne osaksi jo ovat toteutuneet, täytyy pilkkaajainkin myöntää, ettei niiltä puutu mielenkiintoa. Koska osaksi vielä odottavat toteutumistaan, saattaa niiden julkaiseminen herättää huomiota totuuden etsijöissä ja teosofeissa.

Ennustukset ovat osaksi suomalaista, osaksi ruotsinmaalaista alkuperää.

Psyykkillisen tutkimusseuran puheenjohtajalle, professori Arvid Grotenfeltille saapui toukokuun 8 p:nä vuonna 1912 – siis kohta kahdeksan vuotta sitten – mediumistisia tiedonantoja kirjeessä, jonka mediumi, rouva Vilhelmiina Karjalainen Terjoelta, itse hänelle kirjoitti. (Rouva Karjalainen on kerran Tietäjässä kertonut muutamia kokemuksiaan vainajista, kts. Vilhelmiina, Kuollut ja kuitenkin elävä, Tietäjä 1915 siv. 112 ja 233; myös Kirjeitä toimitukselle siv. 237.) Prof. Grotenfeltille saapuneesta kirjeestä lainaan tähän seuraavat otteet:

„Nämä (nykyiset) keisarit ja kuninkaat ovat viimeisiä hallitsijoita, tuskin yhtään enää kruunataan. En ole varma ulkovaltakunnista, mutta Venäjän viimeinen keisari on nykyinen Nikolai II Aleksandrovitsh. Perintöruhtinaasta ei koskaan tule keisaria, vaikka eläisi 100 vuotta. Nyt tulee raamattu täytetyksi sillä tavalla, että keisari- ja ylimysvalta loppuu ja joka valtakunta tulee presidentti-valtioksi. Suomi tulee presidentti-valtioksi, sillä Suomen presidentti on jo syntynyt; se on minulle ihan varmasti ilmoitettu. Minä tunnen hänet. Hän on jo aikuinen. Hänet ilmoitettiin minulle lokakuun 9 p. 1907.

„Samaan aikaan Juudanmaa tulee myös itsenäiseksi – jos kohta vähän myöhemmin, sillä aika jo lähestyy, että juutalaiset palaavat kotimaahansa ja ettei heitä enää ahdisteta. Juuda tulee myös presidentti-valtioksi, ja niinkuin Juuda on antanut Suomelle Kristuksen, niin Suomi on antava Juudalle Messiaan. Juutalaisten Messias on jo syntynyt. Silloin kun Hän koko maailmalle ilmoitetaan, silloin tulevat kaikki juutalaiset kristityiksi. Sillä juutalaiset ovat ihan oikeassa, kun he odottavat Messiaan tulemistä. Juutalaisten vaino lakkaa ennen heidän kastamistaan.

„Väkijuomat jäävät pois joka maan paikasta. Sodat, murhat ja itsemurhat loppuvat, samoin ryöstöt ja väkivallat“ ym. ym. ihanteellisia kuvauksia tuhatvuotisen valtakunnan tapaan.

*

Seuraavat ennustukset on kaikki saatu ruotsalaisen kirjoitusmediumin, neiti Ljungströmin kautta Tukholmassa. Vastaanottajana on ollut insinööri K.R.Wessberg Suomesta, joka kulloinkin on ollut istunnossa läsnä ja joka hyväntahtoisesti on jättänyt kirjoitetut muistiinpanot käytettäväkseni. Lausunnot on tietysti annettu ruosinkielellä, jonka tähden ne suomennan.

Vuonna 1911 – siis kohta yhdeksän vuotta sitten – kirjoitti neiti Ljungström:

„Sanokaa Suomen kansalle, että sen aamu koittaa, loistavan päivän aamu. Sankareita, vapauttajia, kansanvalistajia on lähtevä Pohjolasta. Suomen kansa on urhoollisuudessa ja sankariteoissa näyttävä tietä koko Europalle. Sen voima on ratkaiseva gordilaisen solmun. Esiintymisensä kautta se on antava toisille rohkeutta, ja jättiläinen kukistetaan, sekä ulkonainen että – mikä enemmän merkitsee – sisäinen, se joka on takana. Sen riveissä on taisteleva valon Mestari – tuntemattomana. Sen maasta on esiintyvä Valo, joka sokaisee sen vastustajat.

„Vielä ei Suomea ole ollut, mutta uusi, todellinen *Fennia* on syntyvä. Kuka kuuluu uudelle isänmaalle? Nouskoon hän masennuksestaan, antakoon rintansa hengittää luottamuksen elähyttävää ilmaa. Juokoon hän uuden Suomen äidinmaitoa. Sankarien valtakunnan, valon kansan tahtoo äiti luoda. Hän odottaa Ikuisen jalkojen juuressa. Pyytäkää häntä laskeutumaan teidän luoksenne. Hän odottaa.“

Syyskuun 15 p:nä 1918 – siis punaisen kapinan jälkeen – kirjoitti neiti Ljungström:

„Veljeni. Suomella on korkea tehtävä ja Suomen on täytynyt tyhjentää kärsimyksen kalkki tullakseen tämän kutsumuksen arvoiseksi. Ilman kärsimystä ei mitään korkeampaa tehtävää saata täyttää. Kaikki, jotka ovat kärsineet marttyyrikuoleman, ovat valmistautuneet tätä hetkeä varten. Heidän vuodattamansa elonvoima on palaava voima-aaltona yli koko kansan. Suuri uhri on suoritettu ja juhlallinen toimitus korkeammalta näkökannalta katsoen.

„Rakas veli. Kahden vuoden kuluttua on maasi saavuttanut ulkonaisen rauhan ja järjestyksen. Mutta syvä mielenmasennus on taudin tapaisena kuluttava sieluja. Mutta sinun mielesi on päinvastoin täyttyvä suurella ilolla, sentähden että sinä *näet* ja tiedät, mitä on tekeillä astraalisissa ja mentaalisissa maailmoissa. Ja tätä iloa ja tätä tietoa sinä onnistut jakamaan muutamille harvoille. Nämä tulevat odottamaan korkeata Mestaria ja ottamaan hänet vastaan, kun hän esiintyy historiallisena, poliittisena henkilönä. Niin, korkea ja arvokas Mestari on kaikille nähtävänä johtaen kansan kohtaloa kolmen vuoden aikana, laskien perustan niille uusille yhteiskuntamuodoille, jotka sitten jatkuvat vuosisatojen kestäessä . . .

„Tahdotko tulla hänen avustajakseen?“

Tammikuun 11 p:nä 1919 kirjoitti neiti Ljungströmin kädellä henkivoima, joka nimitti itseään Oscar Busch'iksi:

„Rakkahin veli Wessberg, saat pian vähän rohkaisua. Maailmassa valkenee. Suomen tulevaisuutta vertaan aurinkoiseen päivään. Vielä on vain aamunkoi, mutta Päivä nousee taivaanrannan yli . . .

„Maailma kyllä ei voi välttää demokratisointia, mutta toivomme kaikkein teikäläisten liittolaistemme avulla voivamme henkevoittaa ja lieventää asiainkulkua, niin että kokonaisuus pelastuu kaaoksesta ja hävityksestä.

„Reipas mieli, uudet otteet ja siivekäs rukous – ja vahvista uskoasi, niin hengen kyyhkynen tulee sinua vastaan. Uskollinen ystäväsi ja veljesi Oscar Busch.“

Toukokuun 5 p:nä 1919 kirjoitti Emmanuel'iksi itsensä sanova henkivoima neiti Ljungströmin käden kautta seuraavasti:

„Veljeni, Sinä, joka rukoilet ja toivot, sinä, joka maatasi rakastat, katso, kuinka lehdet puhkeavat, katso, kuinka kahleet ja siteet kirpoavat.

„Ei ole epäilystä siitä, että Suomi käy kohti onnellista ja valoisa tulevaisuutta, että sen kansassa piilee kehitysmahdollisuuksia, jotka tähän saakka ovat olleet syrjäytettyinä, mutta vapauden kautta saavat tilaisuuden kehittyä. Suomi on kunniakkaasti täyttävä paikkansa kansojen kesken, julistettuna täysi-ikäiseksi ja oikeutetuksi itse määräämään kohtaloaan. Sen johtavat miehet tekevät kyllä erehdyksiä, mutta palaavat aina takaisin johtavaan aatteeseen, siihen valoon, jota korkeammat voimat sytyttävät heidän sieluissaan.

„Korkea Enkeli on ottanut Suomen johdon käsiinsä eikä jätä tätä kansaa, ennenkuin se on saavuttanut kehitystason, josta nyt ei edes uskalleta uneksia. Viimeinen on tuleva ensimmäiseksi ja äärimmäinen etevimmäksi. Suomalainen salatiede on tuleva valoksi maailmalle ja luova tietäjiä, sankareita ja marttyyreja. Pitkinä aikoina tulee Suomessa käymään tiedonhaluisia miehiä ja naisia, jotka juuri siellä tapaavat niitä viisauden aarteita, mitä ei muualla ole löydettävissä. Suomen kielessä piilee sointu, jonka avulla uusi voima voidaan lähettää maailmaan. Sitä kehitetään ja hoidetaan ja pienestä lapsipahasesta se kasvaa ihanaksi neidoksi. Sitä tullaan laulamaan, ja laulun tietä se pääsee ihmiseluihin vaikuttamaan ja kylvämään korkeita inspiroivia voimia. Salatieteen mestarit tulevat tällä kielellä luomaan loitsuja (mantroja), joiden avulla sitovat pahoja henkivoimia ja kutsuvat valon enkeleitä maanpäälle.

Suomen luontoa tulevat korkeat haltiat (deevat) hallitsemaan, ja ne herättävät kansassa vastustamattoman kaihon, kaihon, joka avaa korkeimpia maailmoita ja antaa ihmisten tuta jumalain autuutta. Emanuel.“

*

Tämä viimeinen ennustus ansaitsee mielestäni erittäin teosofien huomion. Siinä on julkilausuttuna mitä allekirjoittanutkin aina on uskonut, sanonut ja kirjoittanut. Omat näkemykseni saavat täten vahvistusta odottamattomalta, vieraalta taholta. Olen aina uskonut suomalaiseen salatieteeseen ja sen korkeaan tehtävään. Vaikka useimmat nykyaikaiset teosofit eivät uskoisi mitään „suomalaista salatiedettä“ olevankaan, toistan yhä uudestaan niille, joilla on korvat kuulla: „meidän on luotava jotain omaa. Meidän on päästävä selville omasta itsestäme. Menestys ei meitä seuraa, jos vain matkimme toisia. Meidän täytyy itse omin voimin tunkea luonnon mysterioihin, ratkaista elämän ja kuoleman arvoitus sekä oppia Jumalaa tuntemaan. Meidän täytyy se tehdä, jos tahdomme kansana elää. Ylös siis kaikki, jotka rakastavat maatansa ja kansaansa ja soisivat, että Suomen johtotähtenä olisi Totuus!“

Muuten ei tarvitse olla erityinen ennustaja aavistaakseen, että Suomen Teosofisessa Seurassa saattaa tänä vuonna tapahtua suuriakin uudistuksia ja muutoksia. Luku 13 on näet näytellyt huomattavaa osaa Seurassamme. Suomen T. S. on kansallisten teosofisten seurojen joukossa kolmastoista. Vuonna 1913 senaatti kieltäytyi vahvistamasta Seuran sääntöjä. Koska Seura perustettiin vuonna 1907, on vuosi 1920 sen kolmastoista ikävuosi. Luku 13 on kabbalistisesti kuoleman ja rakkauden luku; mikä ei luvussa 13 synny uudestaan rakkaudessa, se on tuomittu kuolemaan. Tämä vuosi saattaa siis olla kriittinen Suomen T. S:lle. Ja koska olemme huomanneet, että meidän T. S:mme pienoiskoossa edeltäkäsikin toteuttaa, mitä koko maaillemme sitten tapahtuu, saatamme syystä kysyä: onko siis vasta alkanut vuosi osoittautuva huomattavaksi Suomenkin historiassa?

Toivokaamme, että kaikki vaikeudet ovat voitettavissa rakkaudella. Maailma on väsynyt kovuuteen ja väkivaltaan. Se jo kaipaa lempeyttä, anteeksiantoa ja oman itsensä unohtamista.

*

Painosta on ilmestynyt toinen osa herra Daniel Cajanderin kirjoittamasta kirjasta „*Kivistä leipää ja kultaa*, tärkeimmän yhteiskunnallisen kysymyksen ratkaisu“, jonka ensi osasta puhuin muutamia sanoja Tietäjän viime vuoden helmikuun numerossa.

Oikeastaan voisin vain toistaa, mitä silloin jo sanoin. En ole ammattimies maanviljelyksen alalla enkä niinmuodoin osaa arvostella kirjaa tietojeni ja kokemuksieni nojalla. Olen vain myötätuntoinen syrjästäkatsoja, joka saa luottaa terveeseen järkeensä ja intuitsioniinsa. Ja siihen nojaten sanon, että uskon tekijän vilpittömyyteen: herra Cajander on epäilemättä vakuutettu oman asiansa totuudesta.

Kuten useat lukijat tietänevät, on herra Cajander keksinyt tavan ja koneen, millä Suomen kivistä, varsinkin rapakivestä, voidaan valmistaa erinomaista apulantaa. Hän on koneestaan saanut patentinkin monen esteen ja vastuksen jälestä. Siinä taistelussa, mitä hän on käynyt viranomaisten kanssa, on hän m. m. kadottanut omaisuutensa. Varojen puute on tehnyt hänelle mahdottomaksi suorittaa varsinaisia kokeiluja keksintönsä avulla. Viralliset teknikot selittävät taas hänen keksintönsä humbugiksi, koska hän ei voi esittää tieteellisiä tuloksia tehdyistä kokeiluista. Herra Cajander on täten kuin umpikujassa, koska hän Suomen kansan ystävänä ei tahtoisi turvautua ulkomaalaiseen pääomaan, jota hänelle nähtävästi on tarjottu.

Tämän johdosta tekee todella mieli kysyä: kun nyt tuossa on ihminen, joka varmasti uskoo tehneensä maailmaa mullistavan keksinnön, eikö valtio voisi, antamalla hänen käytettäväkseen tarpeellisia varoja tai muulla tavalla, asettaa keksijää tilaisuuteen käytännöllisesti kokeilemaan? Tulisikohan tämä niin mahdottomia maksamaan? Hoidetaanko yleensä valtiovaroja niin äärettömällä varovaisuudella ja viisaudella, ettei koskaan penniäkään turhaan uhrattaisi, koska ei nyt ole varoja ottaa selvää siitä, onko perää keksinnössä, joka onnistuneena tuottaisi miljoonia ja taasen miljoonia? Kyllä minä uskon, että monen tavallisen kansalaisen mielestä pitäisi valtiolla olla varoja!

Herra Cajanderin kirja on muuten merkillinen toisestakin syystä. Melkein puolet kirjaa on omistettu aivan toisille asioille kuin „*kivistä leipää ja kultaa*“. Siinä on astrologiaa ja ohjeita ihmisten tuntemiseen, neuvoja lasten kasvatuksesta y. m. Tekijän kannalta katsoen nämä kaikki kuuluvat yhteen, sillä hän on käsittänyt, mikä suuri käytännöllinen hyöty maanviljelijöillä ja puutarhureilla esim. on astrologiasta. Astrologiset ohjesäännöt ovat muinaisen viisauden ja pitkäaikaisten kokemusten tuloksia, ja hyvä on tietää, minkälaisissa merkeissä mitään siementä on kylvettävä y. m., jotta paras sato saataisiin. Tekijä sanoo itse kokeilleensa ja huomanneensa vanhat neuvot päteviksi, vaikka ensin oli niille nauranut.

Kannattaa siis semmoisten hankkia ja lukea herra Cajanderin kirja, jotka eivät ole suorastaan ammattimiehiä. Ja että maanviljelijät ja puutarhurit siihen tahtovat tutustua, pidän luonnollisena. Kirja saadaan etuannilla Tietäjältä (Tampere) ja maksaa Smk. 28:–, johon tulee postimaksut lisää.

*

Upsalan yliopiston dosentti Sydney Alrutz, joka jo nuorena otti erikoisalakseen hermoelämän ilmiöiden ja hermoston rakenteen tutkimisen, on nyt pitkäaikaisten kokeilujen nojalla katsonut voivansa todeta, että hypnotisoinnissa eli paremmin n. s. magnetisoinnissa magnetisoijan kädestä todella erkanee herkkä hermofluidumi, joka vaikuttaa koehenkilöön. Hypnotisoiden viime vuosisadalla keksimä teoria, jonka mukaan ei ollut olemassa mitään näkymättömiä nesteitä välittämässä tahdon vaikutusta, on täten kumottu ja vanhojen viisaitten tieto, jota Mesmer aikoinaan kannatti, taas saatettu entiseen kunniaansa. Jos nyt tohtori Alrutzin havainnot saavuttavat toisten tiedemiesten yleisen hyväksymisen – merkit jo viittaavat siihen suuntaan, – silloin tämä väsymätön tutkija todella on tehnyt suuren palveluksen salatieteelle.

Muuten tohtori Alrutz oli Teosofisen Seuran jäsen ainakin vuosisadan vaihteessa, jolloin allekirjoittanut vuosittain oleskeli Ruotsissa ja m. m. oppi häntä tuntemaan. Hän oli silloin jo innokas psyykkisten

ilmiöitten tutkija, mutta ei uskonut yleiseen okkultiseen oppiin praanasta y. m. näkymättömistä fluidumeista. „Se ei ole tieteellisesti todistettu. Kaikki hypnotiset ilmiöt, mitä olen nähnyt, voidaan aivan hyvin selittää Braidin tavalla.“ Että herra Alrutz nyt ylivoimaisten tosiseikkojen edessä on muuttanut kantansa, on kaunis todistus hänen todella tieteellisestä ennakkoluulottomuudestaan – ja kukaties hänen vanhat teosofiset harrastuksensa ovat edes pieneltä osaltaan kasvattaneet tätä ennakkoluulottomuutta.

*

Sangen kummallinen tekele on kirjakauppoihin ilmestynyt kirjanen *Förlätn faller*. Se on ruotsinno venäjänkielestä. Tekijä – *S. Nilus* – julkaisee siinä muutamia „Sionin viisaitten salaisia pöytäkirjoja“ ja kertoo, millä tavalla hän sai käsiinsä alkuperäisen käsikirjoituksen. Mahdotonta on luonnollisesti tietää, missä määrin nuo „pöytäkirjat“ ovat tosia ja todellisia, mutta niiden sisältö on joka tapauksessa huomiotaherättävä.

Sionistinen liike on, kuten tunnettu, juutalaisen intelligensin pyrkimys takaisin isänmaahansa, Palestiinaan. Se on noin 30 á 40 vuotta vanha. Kyseessä olevan kirjan mukaan liikkeen johdossa on salainen neuvosto, joka itse asiassa on vanha juutalainen institutsioni. Tämän salaisen neuvoston pöytäkirjoista on kirjassa lukuisia otteita.

Niiden mukaan juutalaiset salaisesti pyrkivät maailmanvaltaan, koko maailmaa täydellisesti hallitsemaan. Sitä varten he salaisesti järjestävät sekä vallankumouksia että sotia. He ovat vapaamuuraririikkeen takana, he ovat panneet alkuun sosialistiset, anarkistiset y. m. virtaukset ja liikkeet, he saivat aikaan Ranskan suuren vallankumouksen j. n. e. Heidän vakaumuksensa mukaan juutalaiset ovat ainoat varsinaiset ihmiset, jotka järjellään hallitsevat itseään ja toisia, muut ovat vain eläimiä, jotka ovat halujensa ja himojensa orjia. Kaikki ei-juutalaiset – *gojzim* – ovat luodut juutalaisten orjiksi ja palvelijoiksi, ja Jumala on antanut heille ihmisen kasvot vain sitä varten, ettei juutalaisille olisi vastenmielistä käyttää heitä palveluksessaan.

Juutalainen maailmanvalta kerran saavutettuna on kuitenkin oleva kaikille maapallon kansoille ikuisiksi onneksi. Messias – juutalaisten kuningas – on hallitseva täydellisenä itsevaltiaana, mutta juutalaisten viisaitten kasvattamana vihittyä hän on oleva isä kaikille alamaisilleen, isä, joka katsoo kaikkien parasta. Ehdoton tottelevaisuus on yhteiskunnallisen ja valtiollisen elämän a ja o ja pieninkin rikos rangaistaan ankarasti. Mutta kenenkään ei tarvitse kärsiä puutetta eikä nälkää: jos hän tottelee, on hänen onnensa ja menestyksensä taattu. Eikä muu voi tulla kysymykseenkään.

Juutalaisten Messias-unelma kuvastuu siis näistäkin „pöytäkirjoista“, ja koska Juudan maanpakolainen kansa monessa suhteessa on ihmeellinen kansa – sitkeä, solidaarinen, älykäs ja omalla tavallaan hartaasti uskonnollinen, – ei ole mahdotonta, että heidän intelligenssiylimystönsä haaveilee maailmanvaltaakin. Mikä elinvoimainen ja lopulta suureksi kasvanut kansa ei ole sitä uneksinut? Semmoisesta kansallisesta itsekkyydestä maailman suuret ristiriidat ja kärsimykset juuri koituvatkin.

Maaliskuu, s. 98-105

Sanotaan usein, että ihmissielun kehitys käy Jumalasta yksilöllisyyteen ja siitä takaisin Jumalaan. Tämän johdosta monet totuuden etsijät, jotka vaativat, että kielen sanat mahdollisimman tarkasti kuvaavat sanojen tarkoittamia käsitteitä, ovat ihmetellen kysyneet: mitä hyötyä on koko kehityksestä, jos lopulta palataan samaan, mistä on lähdetty? Ja asiantuntijain on täytynyt heille uudestaan ja uudestaan selittää, että ihmissielu pitkällä toivoretkellään on voittanut jotakin, mikä hänellä ei ollut taipaleelle lähtiessään: tiedon omasta

jumalallisuudestaan, taidon käyttää elämässä jumalallisia kykyjään. Jos ihmissielu alkuaan oli kuin viaton, itsetiedoton lapsi, on se matkan päässä kuin viisas vanhus, joka tietää ja taitaa.

Ehkä väärinkäsitys olisi vältettävissä, jos käyttäisimme toisia nimityksiä, jos tuon suuren totuuden lausuisimme esim. näillä sanoilla: ihmissielun kehitys käy joukkosielusta yksilöllisyyteen ja siitä henkielämän ykseyteen. Tällaisessa lauseessa ei ole ristiriitaa sanoissa; on vain selitettävä, mitä sanoilla tarkoitetaan.

Joukkosielu on nyt jo tullut tavalliseksi sivistyssanaksi. Sen kaikki ymmärtävät. Ihmissielöt ovat vielä suurimmaksi osaksi joukkosielujen kannalla. Kaikki kansat ovat tavallaan joukkosieluja. Yksilöt, jotka kansaan kuuluvat, ovat täten joukkosielun osia niin sanoaksemme. He eivät ole täysin riippumattomia ja itsenäisiä olentoja, vaan oman kansansa joukkosielun kahlehtimia, sen suggestionin alaisia. Tämä on yleisesti myönnetty tosiseikka eikä sillä ole tekemistä toisen tai toisen teorian kanssa, mikä meillä saattaa olla joukkosielun olemuksesta. Oli joukkosielu sitä tai tätä, tosiasia on, että ihmiset ovat sen alaisia, siitä riippuvia katsantokannoissaan ja vielä enemmän toiminnassaan.

Mitä yksilöllisyys on, sen myös jokainen ymmärtää. Ihmisen yksilöllisyys astuu näyttämölle silloin, kun hän alkaa irtautua joukkosielusta, alkaa ajatella ja toimia itsenäisesti, alkaa tutkia itseään nähdäkseen, mitä hänessä on vierasta, mitä omaa. Voisimme sanoa tämän tapahtuvan silloin, kun ihmisestä tulee totuuden etsijä. Sitä ennen hän on kasvaessaan omaksunut määrätyn elämänuskon, määrätyn oikeuskäsitteet, määrätyn kuvan hyvästä ja kauniista, mutta alkaessaan etsiä totuutta hän on valmis hylkäämään koko entisen uskonsa, kaikki ennakkoluulonsa, kaikki mahdolliset harhakäsitteensä. Hänen täytyy niin tehdä. Uusi elämänusko ei tule ilman epäilyksiä. Totuus ei näydy ihmisielulle, ellei sielu ole silmäänsä kirkkaaksi pessyt. Ainoastaan „puhtaat sydämeistä saavat nähdä Jumalan“.

Mutta kun ihmissielu on tällä tavalla kyyneltensä Jordanissa kastettu, silloin taivaat hänelle aukenevat ja hän „näkee Jumalan“.

Tämä Jumala on juuri se hengen ykseyselämä, josta oli puhe. Sitä tietenkään ei „maailma“ ymmärrä. Monenlaisilla sanoilla on koetettu sitä kuvata. Se on autuutta, se on ikuista iloa, se on iankaikkista elämää, se on rakkautta, se on veljeyttä, se on Jumalan valtakuntaa, se on nirvaanaa. Kaikkia näitä selittäviä nimityksiä on käsitetty väärin. Milloin on arveltu niiden tarkoittavan kuolemanjälkeistä onnen tilaa, milloin maan päällä toteutettua veljellistä yhteiskuntajärjestystä, milloin vapautumista olemassaolosta kokonaan. Ja aina maailma on antanut sanoille semmoisen merkityksen, joka tavalla tai toisella hivelee ihmisen salaista itsekkyyttä. „Te saatte elää iankaikkisesti onnellisina ja iloisina!“ Tai: „te saatte veljellisessä yhteiskunnassa kaikki nauttia tämän maailman hyvydestä.“ Tai: „te pääsette vapaiksi kaikesta tuskasta ja kärsimyksestä, sillä olemassaolo ei kuitenkaan ole muuta kuin kurjuutta.“

Henkielämän ykseys on vallan toista. Sitä ei ymmärrä muut kuin ne, jotka ovat sitä kokeneet edes hiukan verran. Jos yritämme sitä kuvata, olemme aina alttiit väärinkäsityksille. Kuitenkin on välttämätöntä, että yhä uudestaan ja uudestaan sitä kuvataan.

Muuan tapa sitä kuvata on seuraava: jokaisen ihmisen sisin olemus on onnen kaipuu; jokainen ihminen pyrkii tavalla tai toisella onneen. Minkätähden onnea siis ei ole saavutettu? Minkätähden näyttää, ettei onni edes ole saavutettavissa? Minkätähden ihmiset ovat riidassa keskenään, sotajalalla toisiaan vastaan, vihaten, vainoten, kadehtien, panetellen, murhaten, hävittäen toisiaan? Kun kaikki pyrkivät samaan päämäärään, miksi päämäärä heidät alati pettää?

Syy on selvä, mutta vain henki-ihminen sen todella ymmärtää. Syy on siinä, että jokainen ihminen erehtyy luulemaan, että onni tarkoittaa vain häntä. Jokainen on „itseään lähinnä“, jokainen rakastaa itseään ja jokainen luulee onnen olevan siinä, että hän – hänen oma persoonallisuutensa, hänen oma ruumiillinen

olemuksensa – tulee onnelliseksi. „Se ja se on välttämätön minun yksityiselle onneni.“ Hän palvelee itseään, omaa ruumistaan, ja ihmettelee, ettei onni tahdo saapua. „Missä viivyt sä, unelmaini Eeden?“

Hän ei huomaa, että juuri hänen oma harhakäsityksensä onnesta estää häntä tulemasta onnelliseksi. Kuitenkin hänen järkensä voisi sanoa hänelle: mahdotonta on saavuttaa onni, joka on ristiriidassa toisten onnen kanssa, sillä kaikki pyrkivät onneen. Jos minun onneni on esim. rikkaudessa ja vallassa, täytyy välttämättä olla köyhiä ja heikkoja, joita minä saan käskeä ja hallita. Mutta onko yhdenkään ihmisen itsekäs personallinen onni suoranainen köyhyys ja heikkous? Ei. Siis ne ihmiset, joita tarvitsen oman onneni palvelijoiksi, ovat samalla tuomitut onnettomiksi heidän oman itsekkyytensä kannalta. Ja siis on välillämme olemassa ristiriita, enkä minä voi saavuttaa onnea, jota toiset kadehtivat, jota he vihamielisesti katselevat, jota he tahtoisivat minulta riistää.

Mikä sitten on onni? Mikä on tuo onni, jonka kaipuu on jokaisessa ihmisessä?

Se on onni, joka tekee kaikki onnelliseksi. Se on Jumala. Se on rakkaus. Se on henkielämän ykseys.

Silmät auki! Onnen kaipuu meidän sisällämme on Jumala meissä, Jumala, joka rakastaa kaikkia ja joka on itse onni ja autuus. Jumala tahtoo, että olisimme onnelliset. Ja Jumalan onni on rikkaudessa. Rakasta, niin olet onnellinen. Luovu itsestäsi, heitä kaikki ajatukset, jotka kohdistuvat itseesi ja omaan onneesi, rakasta, niin olet onnellinen.

Sinä olet onnellinen nyt etkä vasta kuoleman jälkeen. Ikuista elämää ei voi siirtää huomiseen. Se alkaa tänään ja nyt.

Äläkä luule onnesi riippuvan ulkonaisista – siitä, että yhteiskuntajärjestys muodostetaan veljelliseksi ja kauniiksi. Se on suuri harha, joka vie hirmuisiin pettymyksiin. Henkinen onni ei tule ihmiselle niin kauan kuin hän on joukko-olento. Jos hän on joukkosielun tasalla ja luulee, että rakkaus on yhteinen asia, että ihmisten täytyy yhdessä rakastaa ja yhdessä palvella toistensa onnea, silloin hän ei vielä ole käsittänyt onnen salaisuutta. Ennenkuin henkielämä hänelle avautuu, täytyy hänen yksilöityä ja itsenäistyä. Jeesus ei odottanut, että toiset häntä rakastaisivat, ennenkuin hän antautui heitä rakastamaan. „Hän rakasti meitä ensin.“ Hän rakasti ja meni kuolemaan rakkauden puolesta.

Ja luuletteko, että hän oli onneton. Hän kärsi, hän itki, hän rukoili ja valvoi, mutta hän itki sitä, että ihmiset vaelsivat niin sanomattomassa pimeydessä, eivätkä edes itse halunneet siitä pimeydestä päästä. Hän itki sitä, että onnea oli niin vähän ja että ihmiset tyytyivät olemaan niin onnettomia.

Sillä ristinpuulla hän huudahti keskellä ruumiillisia vaivojaan: „minun isäni, minun isäni, ettäs näin minua kirkastat!“ Hänen onnentunteensa oli rajaton, se oli yhtä rajaton kuin hänen rakkautensa.

Mutta ainoastaan henkielämän täyttämä ihminen ymmärtää onnen salaisuuden. Sillä onni ei ole sitä, että ruumiillisen elämän kärsimykset ja vaivat poistuvat. Ruumiillinen elämä on sitä mitä se on. Se on surua ja se on iloa. Mutta estääkö ilo meitä rakastamasta? Estääkö suru ja vaiva? Henki-ihmistä se ei estä. Hänen rakkautensa pyhittää ilon ja nautinnon hetket, hänen rakkautensa voittaa surujen ja tuskien pitkät tunnit. Hänen rakkautensa on hänen autuutensa. Ja sentähden hän aina on onnellinen.

Mutta älkää luulko, että henkielämän nirvaana kerran tultuaan jää ainaiseksi vieraaksemme. Älkää luulko, että nyt saamme panna rauhallisesti maata omien saavutuksiemme pehmeille patjoille. Ei, henkielämä on joka hetki uusi. Se on joka hetki uudelleen voitettava. Ikuinen elämä ei ole ajassa. Niinpian kuin aika kääntää katseensa ikuisuudesta pois, on ikuisuuden onni hävinnyt näkyvistä. Ikuinen elämä on keskitettyä elämää. Se on elämän voimien konsentratsionia, se on lakaamatonta mietiskelyä, se on horjumatonta ihanteen kontemplatsionia.

Kukaan yksilö ei siinä taidossa ole täydellinen. Henki-ihmisen elämä on alituista lankeemista ja nousemista. Mutta henki-ihminen ei heitä Jumalaa mielestään. Hän valvoo ja rukoilee, hän taistelee ja voittaa.

*

Muutamat Teosofisen Seuran jäsenet moittivat minua siitä, etten enää ole sama harras T. S:n presidentin kannattaja kuin ennen. Ennen oli Mrs. Besant korkein auktoriteetti minulle, nyt ei enää. Mitä Mrs. Besant sanoi ja opetti, oli minun silmissäni ennen puhdasta totuutta, nyt ei enää. Ja näitä hyviä teosofejia surettain, että minä tällä tavalla olen muuttanut kantani.

Mitä tähän vastaan?

Jos todella olisin muuttanut kantani, silloin voitaisiin minua arvostella kahdella tavalla: joko moittien tai puoltaen. Moittijani voisivat sanoa: sinä olet langennut pois totuudesta, sinä väsyit kaidalla tiellä, et jaksanut seurata kehityksen pyörää, oma laiskuutesi ja itsekkyytesi katkaisi etenemisesi henkisessä kehityksessä; olet niitä oppilaita, joiden rohkeus loppui kesken, joiden rakkaus ei kestänyt, joiden uskollisuus ei pysynyt kuolemaan saakka. Mutta puoltajani voisivat taas sanoa minusta: hän on kehittynyt nopeammin kuin toiset oppilaat, hän näkee syvemmälle ja laajemmalle. (Huomautus lukijalle: hymy ei ole kielletty.)

Vaan miten on asian laita?

Nyt tahdon vastata, niinkuin oma tietoni sanoo. Ja se sanoo: minä en ole muuttunut; oma henkinen kantani on aina ollut sama.

Sekä moittijaini että puoltajaini arvostelut ovat täten mitättömiä, koska edellytys, johon ne perustuivat, ei ole olemassa. Puhun näet henkisestä kannastani, en suhteestani toiseen tai toiseen henkilöön. Jos kymmenkunta vuotta sitten olin Mrs. Besantin kannalla enemmän kuin myöhemmin, riippui tämä siitä, ettei silloin vielä ollut tullut niin räikeästi näkyviin, missä periaatteellisissa kysymyksissä todella olimme eri mieltä. Sisässäni epäilin kyllä silloinkin jo muuatta kohtaa, mutta työnsin epäilyni syrjään ja lohdutin itseäni sillä, että Mrs. Besant ei ollut sitä kysymystä perin pohjin tutkinut. Mutta kun maailmansodan alkaessa huomasin, että Mrs. Besantilla kyllä oli oma varma kantansa siinäkin kysymyksessä, silloin siinä kohden vetäydyin hengessäni syrjään hänestä. Tämä ei suinkaan merkinnyt, että olisin lakannut häntä rakastamasta. Semmoinen ei ihmisen sydän ole. Hän rakastaa, vaikka sydän vuotaisi vertakin, kun kerran rakkaus on hänessä elävä. Mutta hänen rakkautensa ei ole enää iloinen ja onnellinen. Se on täynnä surua ja huolta. Eikö jokainen rakastava ihminen ole tätä kokenut? Eikö elämä juuri tahdo opettaa meitä tekemään eroa ihmisten ja asioiden välillä? Ihmisiä meidän täytyy rakastaa niinkuin itseämme, mutta Jumalaa – totuutta – ylinnä kaikkea; totuutta, ihannetta, jumalallista elämää semmoisena kuin se meille on kirkastunut.

Tämä ei ole mitään korupuhetta. Ymmärrätte heti tarkoitukseni, jos jatkatte näiden rivien lukemista.

Totuus oli todella kirkastunut minulle toisella tavalla kuin Mrs. Besantille, enkä minä voinut totuutta kieltää Mrs. Besantin takia, vaikka kuinka olisin häntä rakastanut.

Lokakuussa 1896 tuli minulle se tärisyttävä henkinen kokemus, joka laski pohjan koko myöhemmälle elämälleni ja toiminnalleni. „Näin Jumalan“, kuten silloin sanoin. Kokemukseni oli niin monipuolinen ja niin rikas, että sitä voisi kuvata melkein kuinka monelta kannalta tahansa. Tyhjentävästi ei sitä voikaan sanoa selittää, sillä fyysillinen kieli mykistyy hengen syvyyksien partaalla. Sanonpahan tässä nyt, että näin sen elämän, jota Valkoinen Veljeskunta elää, sen elämän, joka on Kristuksessa ja joka Kristuksen kanssa

meihin syntyä; näin, että Kristus on vapahtajamme ja että Jeesus Kristus on täydellisimmin ilmoittanut meille Kristuksen (eli Logoksen); näin, että ilman Kristusta emme voi elää henkisesti ja että jollemme ota Jeesuksen Kristuksen elämänohjeita omantuntomme kompassiksi, olemme mitä suurimmassa vaarassa joutua harhaan elämän tiellä; näin, että Jeesus oli antanut selvän ohjelman henkiselle elämällemme viidessä käskyssään (Matt. 5 luku) ja että ainoastaan niitä noudattamalla Valkoisen Veljeskunnan henki olisi meissä elävä.

Näistä viidestä käskystä olivat kaksi viimeistä sitä laatua, että ne todella mitä kirkkaimmassa valossa näyttivät eron tavallisen personallisen ja henkisen elämän välillä. Neljäs sanoi: älä vastusta pahaa, ja viides: älä vihaa vieraita kansalaisia. Minä *näin* silloin, mitä nämä käskyt merkitsivät: ne kielsivät väkivallan, ne kielsivät sodan. Älä tartu miekkaan, jos tahdot elää Valkoisen Veljeskunnan elämää. Älä kehoita toisia siihen tarttumaan, jos tahdot kulkea Kristuksen jäljissä. Siinä ei ollut mitään tinkimistä. Näin, että vaatimus oli ehdoton. Ja näin, ettei se vaatimus ollut mielivaltainen, ei minkään jumalan keksimä, vaan elämän henkisestä laista johtuva ja riippuva. Oli kysymyksessä joko elää tai kuolla henkisesti.

Tämä oli se totuus, jonka näin, tämä se totuus, jota en sittemmin ole voinut kieltää. Se on ollut ja on ihanteeni.

Tahdon heti tässä huomauttaa, ettei kenenkään pidä käsittää minua väärin. Älköön kukaan luulko, että minä olisin osannut Jeesuksen käskyjä seurata ja noudattaa. Kaukana siitä. Mutta yhtä seikkaa olen yrittänyt: olen koettanut olla niitä kieltämättä. „Noin on jumalallinen totuus, mutta minä olen heikko ja syntinen.“ Nuoruudessani uskoin, että oli helppo noudattaa käskyjä ja elää Kristuksen elämää; jopa luulin siinä onnistuvanikin. Kuta vanhemmaksi olen tullut, sitä selvemmin olen nähnyt oman heikkouteni ja puutteellisuuteni, sitä selvemmin noiden käskyjen paljastaman jumalallisen elämän kirkkauden ja täydellisyyden. Sen sijasta että olisin tullut ihannetta lähemmäksi, on se yhä kauemmas, yhä korkeammalle minusta etäännynt. Mutta ihmeellistä kyllä sitä lujemmin vain siihen uskon.

Olen siis vuodesta 1896 lähtien ollut ehdoton „antimilitaristi“ ja aseettomuuden kannattaja. Nyt ehkä ymmärrätte, miksi minun tässä kysymyksessä on täytynyt olla toisella kannalla kuin Mrs. Besant. Jo aikoja sitten luin kerran jostakin Mrs. Besantin kirjasta, että sota on suuri kansojen kasvattaja ja että jumalat silloin tällöin käyttävät sitä keinoa ihmiskuntaa kasvattaakseen. Kauhistuini tätä lausetta, sillä se oli minusta mitä pintapuolisin puolittomuus; toinen puoli, jota Mrs. Besant jätti painostamatta, oli se, että sota oli kansojen hirveä raaistuttaja ja kehityksen ehkäisijä. Tästä pikku seikasta johtui se epäily, josta äsken mainitsin ja jota työnsin syrjään aina, kun se pisti päänsä näkyviin. Mutta maailmansodan alkaessa en voinut sitä enää syrjäyttää. Ja kun Mrs. Besant julkisissa sanoissaan asettui liittolaisten puolelle sodassa, tuomiten saksalaiset mustien voimien johtamiksi, silloin hän minun korvissani ikäänkuin sanoi: „Jumala taistelee englantilaisten puolella ja heidän oikea asiansa voittaa“, ja minusta tuntui, että nyt Teosofinen Seura syöksyi veljeyden tieltä pois, nyt se kielsi Kristuksen, nyt se hylkäsi ihanteen, nyt peri meidät hukka. Ei sentähden, että englantilaiset olivat väärässä tai saksalaiset oikeassa, vaan sentähden, että emme nähneet, että sota itsessään oli mustaa ja että oli jumalanpilkkaa sekoittaa Jumalaa, Kristusta tai Valkoista Veljeskuntaa inhimillisten sotajoukkojen veritöihin. Saivat kansat sotia, kun eivät parempaa osanneet, mutta että Teosofisen Seuran jäsenet, joiden olisi pitänyt tietää totuudesta ja Kristuksesta ja Valkoisesta Veljeskunnasta, että hekin saattoivat sekä hyväksyä sodan että ottaa siihen osaa, se oli minun silmissäni kuin vararikko. Jospa edes olisimme tunnustaneet syntimme!

Tässä ei ole pienimmässäkään määrässä tarkoitukseni ketään tuomita. Olen itse syntinen ihminen ja ymmärrän toisia syntisiä. Ymmärrän vallan hyvin, että suuri isänmaallinen innostus saa ihmisiä — henkisesti heränneitäkin — tarttumaan aseihin. Ymmärrän vallan hyvin, että on tilanteita elämässä, jolloin on inhimillisesti katsoen suorastaan mahdotonta olla tarttumatta aseihin. Mutta en ymmärrä, että sitä ylistetään, en ymmärrä, että sitä rauhallisina hetkinä hyväksytään. Se on kauhea ja epätoivoinen teko. Se on väärä ja

syntinen. Ja sentähden jokaisen henkisen ihmisen tulee pitää ihannetta silmänsä edessä ja tunnustaa *mea culpa, mea culpa*, jos hän ei kykene ihannetta noudattamaan.

Tässä sotakysymyksessä taistelee siis kaksi periaatteellista näkökantaa toisiaan vastaan. Uskoin ennen, että Teosofisessa Seurassa olisi ollut vain yksi kanta – se, jota edustivat Kristus ja Buddha. Erehdyin siinä. Teosofisessakin Seurassa on kaksi kantaa: en näet usko seisovani yksin Kristuksen ja Buddhan kannalla; on niitä epäilemättä montakin, jotka ovat samalla kannalla kuin minä, mutta enemmistö on kai toistaiseksi T. S:n suurten johtajain kannalla. „Epäkäytännölliseltä“ tietysti tuntuu Jeesuksen Kristuksen opettama näkökanta. Olkoon. Tietysti se vielä eksoteerisena ja yleisenä ohjelmana olisi epäkäyttöllinen. Mutta se onkin henkinen ja esoteerinen elämänohje. Se on harvoja varten, ihmisten rakastajia varten, *veljiä* varten. Toisille se ei kelpaa. Sentähden se toistaiseksi jää halveksituksi ja vihatuksi ohjesäännöksi. Mutta rakastavien ihmisten luku kasvaa, ja totuuden etsijäin luku. Ja kerran koittaa päivä, jolloin kansatkin ymmärtävät, että viha ei lopu vihalla, väkivalta ei väkivallalla, vaan molemmat ainoastaan rakkaudella.

Vielä se päivä koittaa.

*

Julkaisen tässä Tietäjässä kolme *Aarni Koudan* suomentamaa runoa, jotka ansaitsevat teosofista huomiotamme. *Arvid Mörnen* runo „Isille“ osoittaa runoilijan tajuavan, että esi-isillä oli suuremmat tiedot salatuista asioista kuin meillä, ja on se samalla ankara ja masentava tuomio nykyajan materialismista. *Jarl Hemmerin* „Arvoitus“ taas ihan itsetietoisesti kuvastelee jälleensyntymistä, on suorastaan herkän runoilijasielun intuitsionista kummunneena todistuskappale ihmisen entisten elämien muistosta. Hemmerin toinen „Sopimus“ niminen runo on niin läpeensä teosofinen, että se sekä hämmästyttää että herättää iloa.

Arvid Mörne ja Jarl Hemmer ovat nykyhetken huomatuimpia suomalaisia runoilijoitamme, vaikka tietysti runoilevat äidinkielellään, ruotsiksi. Mutta heidän suomalaisuuttaan todistaa puolestaan juuri tämä taipumus mystilliseen tunnelmallisuuteen ja teosofiseen miettiväisyyteen.

Huhtikuu, s. 145-154

Tammikuussa 1906 esitin tässä aikakauskirjassa sen ratkaisun sukupuolielämän filosofiasta, johon olin tullut siihenastisten havaintojeni ja mietiskelyjeni nojalla. Ratkaisuni oli lyhyesti sanoen se, että sukupuolielämän oma sisäinen tarkoitus oli herättää ja kasvattaa ihmisessä rakkauden ihmeellistä kykyä.

Kuta vanhemmaksi olen elänyt, kuta enemmän maailmaa nähnyt, kuta syvempiä kokemuksia itse tehnyt, sitä lujemmaksi ja selvemmäksi on kehittynyt tuo nuorena (jo 1896) saavuttamani näkemys ja vakaumus ihmisen sukupuolisuuden sisäisestä hengestä. Kymmenen vuotta olin asiaa sielussani pohtinut, ennenkuin siitä julkisesti kirjoitin niinkään laajalti kuin sen tein 1906 ja seuraavina vuosina tässä aikakauskirjassa. Nyt on taas viidettätoista vuotta kulunut tuosta ajasta, ja nyt tahdon jälleen ottaa asian hetkeksi puheeksi.

Niinpä tekisi mieleni heti sanoa, että tuntuu melkein pleonasmilta tuo väitteeni, että sukupuolielämän tarkoitus on kasvattaa rakkauden kykyä, sillä mitä muuta sukupuolielämä ihmisellä on kuin juuri rakkautta? Ken tähän ehättää sanomaan, että sukupuolisuus on suvun lisäämistä varten, hänelle vastaan, että tuo tunnettu tosiasia on liian fyysillinen selittääkseen vähimässäkään määrässä nykyaikaisen ihmisen sukupuolielämää. Kenties oli aikoja, jolloin ihminen todella oli sukuolento tuossa „patriarkalaisessa“ merkityksessä. Kenties hän silloin oli niin kokonaan – ei „himonsa“ – vaan sukupuolisuutensa orja, että

luonnon määrämänä hetkenä ensimmäisen vastaantulevan toissukuisen ihmisolennon avulla palveli mahtavaa lisääntymiskäskyä. Kenties, – mutta emme tunne semmoista aikaa, vaikkakin monet ajattelevat, että semmoinen on pitänyt olla luonnollisen ja puhtaan vietin aika. Emme tunne semmoista aikaa emmekä semmoisia ihmisiä, sillä oli ihminen kuinka „eläimellinen“ tahansa himoissaan, aina hän kuitenkin on *valikoiva*. Ja mitä tämä valikoiminen todistaa? Päivänselvästi, että ihmisen sukupuolisuus on sielullistakin ja personallista laatua, että se on rakkauden kaipuuta ja etsimistä. Koska ei ole sukupuoletonta ihmistä, on siis jokainen ihminen sukupuolisuutensa perusteella olento, joka kaipaa ja etsii rakkautta. Sukupuolisuus on itsessään sitä rakkauden voimaa, jota ihmiset maanpäällä eläessään etsivät ja kaipaavat, kehittävät ja kasvattavat. Sukupuolielämän tarkoitus piilee niin muodoin sen omassa olemuksessa. Ja sentähden ihmisten sukupuolielämä on niin monimutkainen, niin arvoituksentapainen, niin yllättävä.

Heitetäänpä nyt ensin vielä silmäys tähän patriarkaaliseen teoriaan. Niin räikeässä muodossa kuin sen edellä esitin ei sitä kukaan meidän aikamme kannatakaan: ei kukaan ihaile semmoista „raikasta luonnollisuutta“, että mies määrättyinä vuodenaikoina ottaisi hetkelliseksi vaimokseen kenen tahansa naisen, korkeintaan joku mieletön runoilija on saattanut haaveilla semmoista aito „pakanallista“ elämäntapaa. Ei, nykyinen käsitys patriarkaalisesta sukupuolielämästä on toki vallan toinen. Sukupuolisuus on kyllä olemassa suvun lisäämistä varten, mutta tämä lisääntyminen tapahtuu n. s. avioliitossa, s. o. yhden miehen ja yhden naisen elinikäisessä yhteiselämässä. Tämä on todellinen patriarkaalinen näkökanta ja sitä kannattanevat useimmat ihmiset ainakin kristillisissä maissa. Uskonto on tämän katsantokannan pyhittänyt ja ainoaksi oikeaksi julistanut. Jo vanhassa testamentissa Jumala (Elohim) siunasi luomansa ihmiset ja antoi heille tuon tunnetun käskynsä: „olkaa hedelmälliset ja lisääntykää ja täyttäkää maa“. Ja uudessa testamentissa Jeesus nimenomaan sanoo: „ettekö ole lukeneet, että Luoja alussa loi heidät mieheksi ja naiseksi ja sanoi: sentähden on miehen luopuminen isästään ja äidistään ja liittyminen vaimoonsa, ja ne kaksi tulevat yhdeksi lihaksi? Niin he eivät enään ole kaksi, vaan yksi liha. Minkä siis Jumala yhdisti, sitä älköön ihminen eroittako.“ Onko tämän selvempää käskyä, huudahtavat patriarkaalisen teorian kannattajat, onko selvempää esitystä yksiavioisuuden ja avioliiton pyhydestä?

Nyt tiedämme, että avioliitto on ollut nykyajan polttavimpia kysymyksiä, että se tuossa jyrkässä muodossa kävi ihmisille sietämättömäksi ja että täytyi hankkia yksilöille mahdollisuus päästä toisistaan eroonkin. Amerikassa avioero lienee yhtä helposti aikaansaataavissa kuin avioliittokin, mutta Euroopassa on vielä monenmoisia muodollisuuksia noudatettava, ennenkuin ero „laillistuu“. Ja koska ero joka tapauksessa tuntuu epä kristilliseltä, taipuvat patriarkaalisen teorian kannattajat mielessään – joskaan ei aina sanoissaan – tuomitsemaan eronneita jonkun verran „epäsiveellisiksi“.

Ei siis ole turha se kysymys, joka ehdottomasti nousee jokaisen totuuden etsijän mieleen, kysymys: omistiko Jeesus Kristus patriarkaalisen näkökannan? Oliko hän, joka muuten niin perinpohjin tunsu ja niin syvästi sääli ihmisiä, heidän surujaan ja heidän syntejään, oliko hän tuolla yksinkertaisella ja pintapuolisella kannalla, että sukupuolisuus on annettu ihmiselle suvun lisäämistä varten? Niin suoraviivaisesti hän ratkaisi sen polttavan pulman, josta ihmisyksilöille aiheutuu heidän toivottomin tuskansa ja heidän autuaallisin onnensa? Oliko „siveyden“ käsky niin ehdoton Jeesuksen mielestä vai oliko hänen psykologinen silmänsä kenties niin samea?

Tämä kysymys jää meille todella ratkaisemattomaksi – tai toisin sanoen: emme mielestämme saata ymmärtää Jeesuksen sanoja muuten kuin patriarkaalisessa merkityksessä, – ellemme luovu siitä edellytyksestä, että Jeesus tietenkin oli vanhan testamentin kannalla. Sillä hänen kantansa ei totisesti käy ilmi noista sanoista semmoisinaan. Niinkuin yleensä, kun on kysymys Kristuksen opista ja elämäkäsituksesta, niin on asian laita tässäkin kohden: ei riitä, että tuijotamme itsemme vaikkapa sokeiksi muutamiiin sanoihin ja lauseihin, jotka silloin jäävät „kuolleiksi puustaimiksi“; meidän täytyy ennen kaikkea päästä osallisiksi Kristuksen elävästä hengestä, jotta sitten todella osaisimme lukea hänen sanojaan ennakkoluulottomasti ja siinä hengessä, jossa ne lausuttiin.

Mitä nyt avioliittoon ja yleensä sukupuolikysymykseen tulee, oli Jeesuksen kanta siinä asiassa varmasti toinen kuin vanhan testamentin. Sekin kohta jo on omiansa herättämään epäilyämme, että Kristus nähtävästi on vielä jyrkempi kuin Mooses. Sanoohan hän nimenomaan: „teidän sydämenne kovuuden tähden Mooses salli teidän eroittaa vaimonne luotanne, mutta alusta ei niin ollut“, ja toinen hänen viidestä käskystään kuuluu: „olette kuulleet sanotuksi: 'älä tee aviorikosta'. Mutta minä sanon teille: jokainen, joka katsoo naista himoiten häntä, on jo tehnyt aviorikoksen hänen kanssaan sydämessään.“

Oliko Kristus siis vielä ankarampi kuin Mooses vai onko ehkä Kristuksen lauseita lähestyttävä perin toisilla edellytyksillä ja aivan toisesta lähtökohdasta kuin vanhan testamentin Mooseksen? Tämä seikka käynee selväksi, jos esitän uuden kysymyksen tähän muotoon:

Oliko vanhan testamentin Jumala rakkauden Jumala? Oliko Kristuksen Jumala rakkauden Jumala?

Kukaan ei osaa vastata tähän kysymykseen muuta kuin yhdellä tavalla:

Vanhan testamentin Jumala, joka vaati silmän silmästä ja hampaan hampaasta, joka oli kostossaan julma ja vihassaan verinen, joka alinomaan yllytti sotiin ja väkivallan töihin, – se Jumala ei ollut rakkauden Jumala. Mutta Jeesuksen Jumala, joka antoi sataa niin pahoille ja kuin hyvälle, jotka antoi anteeksi ihmisille heidän rikkomuksensa, joka isänä iloitsi heidän hyvistä töistään, joka yksin oli hyvä, joka oli henki ja jota oli palveltava hengessä ja totuudessa, – se Jumala oli totisesti rakkauden Jumala. Niinkuin Jeesus itse sanoikin: . . . „niin rakasti Jumala maailmaa, että hän antoi ainokaisen poikansa . . .“

Pitäkäämme tästä kiinni. Kristuksen julistama isä oli rakkauden Jumala, ja kun Mestari opetti meitä „olemaan täydellisiä niinkuin taivaallinen isämme on täydellinen“, oli tämä samaa kuin jos hän olisi sanonut: „olkoon teidän rakkautenne täydellinen, niinkuin on Jumalan rakkaus“. Rakkautta siis teroitti Kristus, rakkautta ja taasen rakkautta.

Epäileekö tätä kukaan? Ei kukaan.

Kuinka siis saattaisimme olettaa, ettei Jeesus Kristus olisi tiennyt ja tuntenut, että sukupuolisuus ihmisessä oli olemukseltaan rakkautta? Pois semmoinen harha. Kristus tiesi tämän yhtä hyvin kuin mekin – ja varmasti paremminkin.

Mutta mikä oli Kristuksen silmämääränä kaikissa hänen käskyissään ja opetuksissaan? Tähän osaa empimättä vastata jokainen, ken vähässäkään määrässä on osallinen Kristuksen hengestä. Ja vastaus kuuluu: Mestarin silmämääränä oli neuvoa ja käskeä meille semmoista, joka oli omiansa kasvattamaan meissä rakkauden jumalallista kykyä. Mutta rakkaus on sukupuolisuuden sinänsä olemus: siis Mestarin silmämääränä oli juuri alituisesti ratkaista meille sukupuolinen pulmamme ja auttaa meitä sen aiheuttamissa vaikeuksissa, jotka ovat sekä ulkonaista että sisäistä laatua. Ulkonaiset vaikeudet ovat ne surut, tuskat ja onnettomuudet, johon rakkauden kaipuamme nojalla joudumme, ja sisäisenä vaikeutena on parhaasta päästä se siveellinen ristiriita, joka herää meissä himoksi kehittyvän sukuvietin johdosta; – siis kärsimys ja synti. Tietä ulos kärsimyksestä ja synnistä – sitä Mestari tahtoo meille näyttää.

Katsokaamme nyt, mitä neuvoja hän meille antaa.

Kun farisealaiset tulivat hänen luokseen ja koettivat häntä kietoa kysymyksellään, onko miehen luvallista eroittaa vaimonsa luotaan kaikellisesta syystä, niin miksikä Jeesus vastasi heille nuo äsken toistamamme lauseet, jotka nähtävästi sisälsivät vielä ankaramman siveellisen kiellon kuin konsanaan Mooseksen käsky? Emmekö olisi odottaneet Jeesuksen suhtautuvan paljon ymmärtäväisemmin ja anteeksiantavaisemmin ihmisten huoliin ja kärsimyksiin? Jos hän kuitenkin katsoi asioita rakkauden

kehitysmahdollisuuksien kannalta, täytyi hänellä siis olla syy, minkätähden hän lausui tuon ankan ja jyrkän tuomionsa aviorikoksista ja avioerosta.

Se syy hänellä olikin. En puhu nyt perheen yhteiskunnallisesta merkityksestä, en siitä, että vanhemmat ja koti ovat lapselle tärkeitä, – tätä seikkaa tavallisesti painostetaan avioliiton yhteydessä n. s. vapaan rakkauden vastapainoksi. Epäilemättä sekin oli suuren lasten ystävän mielessä, jos kohta hän tiesikin, että fyysiset olosuhteet vaihtelevat aikojen ja kansojen mukana. Mutta ennen kaikkea uskon, että hän, joka oli yksilöiden, ihmissielujen Vapahtaja, kohdisti katseensa sukupuolisuuden syvään sielulliseen merkitykseen ja kantavuuteen ihmisyksilön henkisessä kehityksessä.

Kristus tiesi, että ihmisellä on luonnostaan taipumusta lankeemukseen ja syntiin, s. o. tässä yhteydessä: tekemään sukupuolivoimasta sokean nautinnon välikappale.

Jos ei ihmistä sido mikään yhteiskunnallinen, s. o. toisten edessä tunnustama, velvollisuus tai kategorinen imperatiivi hänen omassatunnossaan, jos hän luulee itsensä täysin vapaaksi tekemään mitä häntä itseään (s. o. alemmaa luontoaan) haluttaa, silloin hän syöksyy nautinnosta toiseen, valitsee himolleen kohteen toisensa perään ja lopettaa päivänsä järkensä menettäneenä elukkana, ellei aikoinaan herää tajuihinsa. Mutta rakkaudesta hän ei silloin ole aakkosiakaan oppinut, – korkeintaan hän sen verran siitä käsittää, että kyynillisesti nauraen kieltää sen olemassalon.

Näin ollen on välttämätöntä, että käskyillä ja kielloilla, esimerkeillä ja opetuksilla herätetään ihmisten ajatteleva ja harkitseva järki. Sitä kaikkien aikain viisaat, kaikki maailman opettajat ja vapahtajat ovat yrittäneet tehdä; heidän siunauksellista vaikutustaan ja jälleensyntymisen luonnonlakia saamme kiittää siitä, että ihmisillä sentään on ylempi luontokin, omatunto ja järki, joka sisäisenä ohjaajana estää meitä alituisesti syöksymästä samaan kurjuuteen. Sukupuolihimo on toisin sanoen muuttunut meissä rakkaudenkaihoksi; mutta koska se ei vielä ole rakkaudeksi kasvanut, on se altis yhä houkuttelemaan ihmistä lankeemukseen ja syntiin. Tosiaankin Mooses meidän „sydämemme kovuuden tähden“ antoi miehelle oikeuden eroittaa vaimonsa luotaan.

Rakkautta opettamaan ei riitä paljas nautinto. Siihen tarvitaan myöskin ne kärsimykset, ne itsensä kieltämiset, ne pettymykset, ne velvollisuudet, ne tuskat ja huolet, joita yksin uskollisuus tuo mukanaan. Sentähden käsky uskollisuuteen on ihmissielulle välttämätön. Ja me tiedämme, että kuta enemmän ihminen on oppinut rakkauden läksyä, sitä uskollisempi hän on myös luonnostaan.

Ehjä ja rikkomaton avioliitto on täten henkisen kehityksen mukaista. Mistä sitten johtuvat onnettomat avioliitot? Siitä, että ihmiset eivät vielä ole vakuutettuja uskollisuuden välttämättömyydestä ja oikeutuksesta, siitä, että useimmat – ainakin miehet – ovat ennen avioliittoa langenneet ja syntiä tehneet, joskus siitäkin, että puolisoitten luonteet vaikeasti sopivat yhteen. (Tässäkin tapauksessa avioliitto voi muuttua verrattain onnelliseksi, jos jompikumpi puolisoista herää tajuamaan, että hänen velvollisuutensa ja tehtävänsä ihmisenä on oppia rakastamaan. Yleensä olemme taipuvaiset suuretelemaan „onnettomuuttamme“ ja kärsimyksiämme.)

Mutta ihanteellisella avioliitolla on syvempikin merkityksensä. Se on niin sanoaksemme fyysisen luonnon tarjoama tie ja keino sukupuolihimon lopulliseksi voittamiseksi, sen muuttamiseksi rakkaudenvoimaksi. Ihanteellinen avioliitto se väikkyi Kristuksen mielessä, kun hän viitaten Mooseksen sanoihin „sentähden on miehen luopuminen isästään ja äidistään ja liittyminen vaimoonsa, ja ne kaksi tulevat yhdeksi lihaksi“ lausui tuon jyrkältä näyttävän tuomionsa: „niin he eivät enää ole kaksi, vaan yksi liha. Minkä siis Jumala yhdisti, sitä älköön ihminen eroittako.“ Tämä ihanteellinen avioliitto edellyttää siis, että se todella on tapahtunut „Jumalan edessä“, että se on liitto miehen ja naisen välillä, jotka eivät ennen ole ketään sillä tavalla rakastaneet, vielä vähemmän kehenkään ruumiillisesti yhtyneet, että se on liitto, joka eliniäksi solmittiin heidän välillään silloin, kun he ensi kerran toisilleen antautuivat. Ihanteellinen avioliitto

tässä todella henkisessä merkityksessä on juuri semmoinen, jommoiseksi esim. Tolstoi ja meillä Järnefelt ovat sitä kuvitelleet. Onko semmoinen ollenkaan mahdollinen nykyajan ihmisille, on vallan toinen kysymys. Se se kuitenkin olisi rakkauden koulua mitä ylevimmässä merkityksessä.

Nyt meidän ei tule huomauttaa: oliko siis Kristus niin huono psykologi, että hän esitti ihmisille semmoista, mikä on mahdotonta toteuttaa? Kaikki mitä hän esitti ja käski, on tavallaan mahdotonta! Se on ihannetta, jota ei milloinkaan saata täydellisesti toteuttaa, sillä se kasvaa yhä suuremmaksi ja kirikkaammaksi, yhä korkeammaksi ja yhä saavuttamattommaksi, kuta enemmän ihminen oppii sitä noudattamaan.

Mutta älkäämme unohtako, että avioliitto-ihanne annettiin fariseuksille, siis tavallaan kansalle – eikä opetuslapsille. „Tuossa on ihanne“, sanoo Jeesus, „noudattakaa sitä, niin teidän hyvin käy.“ Hän tiesi kyllä, että se oli ihanne, mutta hän tiesi myös, mikä kasvattava merkitys ihanteen teroittamisella ja yksin sillä on.

Toiselta taas kuului Kristuksen neuvo opetuslapsille. Se avasi ovet ihan toiseen maailmaan. ”Mutta minä sanon teille: jokainen, joka katsoo naista himoiten häntä, on jo tehnyt aviorikoksen hänen kanssaan sydämessään. Jos oikea silmäsi viettelee sinua, repäise se pois ja heitä tyköäsi; sillä parempi on sinulle, että yksi jäsenistäsi joutuu hukkaan, kuin että koko ruumiisi heitetään helvettiin. Ja jos oikea kätesi viettelee sinua, hakkaa se poikki ja heitä tyköäsi; sillä parempi on sinulle, että yksi jäsenistäsi joutuu hukkaan, kuin että koko ruumiisi menee helvettiin.“ Ja toisessa paikassa: „eivät kaikki käsitä tätä sanaa, vaan ainoastaan ne, joille se on annettu. Sillä on niitä, jotka syntyään, äitinsä kohdusta saakka ovat avioon kelpaamattomia, ja on niitä, jotka ihmiset ovat tehneet siihen kelpaamattomiksi, ja niitä, jotka omasta ehdostaan pidättyvät aviosta taivaanvaltakunnan tähden. Joka voi sen käsittää, hän käsittääkään.“

Näiden jylhän sanain soidessa korvissamme emme saata ihmetellä, että munkkikuntia syntyi kristillisen kirkon piirissä; siksi selvästi ne itse lausuivat julki munkkielämän, selibaatin syntysanat. „Puhtauden ihanne“ asetettiin niissä opetuslasten silmien eteen, ihanne, jonka tarkoitus oli nostaa hänet miehuuden yläpuolelle ja tehdä hänestä yli-ihminen, mutta joka luostarielämässä niin usein syöksi hänet sukupuolisuuden kuiluihin.

Syystä voimme kysyä: tahtoiko Jeesus todella laskea perustuksen – niinkuin oli Buddhakin tehnyt – munkkielämän kilvoittelulle, ja jos niin oli, mitä hän semmoisella ohjeella ajoi takaa? Ettei selitykseksi tässä kelpaa kristillisen, katolisen kirkon oma oppi munkkielämän etevämmyydestä, sen suuremmasta otollisuudesta Jumalalle, sen me ymmärrämme muutta mutkitta; ulkonaista ansiota Jumalan silmissä sillä ei saata olla. Antaessaan näitä neuvoja Jeesuksella tietysti oli silmämääränään ihmisen oma kohtalo, hänen oma henkinen kehityksensä: sen hyväksi piti jotain voitettaman neuvosten noudattamisella. Mutta mikä se voitto oli?

Sanoimme äsken, että avioliiton ihanne oli aineellisen luonnon tarjoama tie sukupuolihimon voittamiseksi. Tämä ihanne kelpaisi kaikille ihmisille. Nyt saatamme lisätä, että munkkielämä on toinen ihanne, joka kelpaa ainoastaan niille, jotka sitä käsittävät. Se on opetuslapsia varten, harvoja valittuja varten, ei kaikkia varten. Avioliitto on niin sanoaksemme eksoteerinen tie, munkkielämä esoteerinen. Munkkielämä on hengen tie. Se on henkisen luonnon tarjoama tie sukupuolisuuden rakkaudeksi muuttamiseksi. Se on kaita tie eikä sille voi astua ilman henkistä heräymystä ja uudestisyntymistä. Ken muunlaisesta vaikuttimesta sille astuu, hän sortuu – ainakin näennäisesti. Seurausta vaille yritys ei missään tapauksessa jää, mikäli se on vilpittömä pyrkimystä; sillä henkiset voimat ovat siinä yhtä kaikki liikkeellä.

Mitä Kristus tiesi munkin vilpittömillä ponnistuksillaan, kieltäytymisillään, itsehillinnällään ja itsekasvatuksellaan saavuttavan? Ymmärrämme tämän ainoastaan, jos pidämme mielessämme, että ihminen on jälleensyntyvä olento, jonka henkiset ponnistukset eivät ikinä mene hukkaan. Yhdellä lyhyellä sanalla voisimme kuvata sitä sielun kehityksastetta, jonka Kristus tiesi vilpittömän munkin saavuttavan; se sana on *sankarius*.

Munkkielämän ihanne on toisella nimellä sankarius. Ja ken on sankari? Hän, joka osaa elää ja kuolla jonkun pyhän asian, aatteen, ihanteen puolesta; hän, joka osaa unohtaa itsensä ja uhrautua; hän, joka osaa palvella toisia eikä vain itseään. Ei ole koskaan sankaria syntynyt, joka ei ennen eläessään ole oppinut itsehillinnän ja kieltäytymisen läksyä. Todellisen munkin elämää on arvosteltava sen vastaisten saavutusten ja seurausten valossa. Olemme protestanttisissa maissa tottuneet tuomitsemaan munkkilaitosta suorastaan paholaisen keksinnöksi, mutta tuomiomme perustuu suureksi osaksi siihen, ettemme tunne riittävästi tuomitsemaamme asiaa. Jos olisimme eläneet sitä elämää, jota kukin munkkijärjestö alussa eli ja jota kaikki todelliset munkit aina ovat eläneet, olisi arvostelumme perin toinen. Sillä elämällä on kiusauksensa, vaaransa, kuilunsa, mutta sen tiellä on myös nousuja, ylänköjä, hurmioita, joita ei muualla ole tavattavissa. Se on todellisen taiteen tie, sillä tosi taiteilija on aina samalla sankari.

Munkin saavutus näkyy aina hänen rakkauskyvystään. Juuri sen kautta, että hänen tiensä on yksinäinen, se ikäänkuin nostaa hänet tavallisten ihmisten ulko- ja yläpuolelle. Täten hän vapautuu sukupuolisuudestaan sen puolinaisessa merkityksessä. Sukupuoli sinänsä kadottaa tehovoimansa. Ihminen itse, joka sinänsä on kaksisukuinen ja pohjaltaan sukupuoleton, astuu enemmän näkyviin. Munkki, joka irtautuu naisen vetovoimasta, nousee samalla miessukupuolenkin yläpuolelle, ja tulee rakastettavaksi molemmille. Hänen oma rakkauskykynsä henkevoituu ja katselee samalla hellyydellä molempia sukupuolia, – niin, ehkä usein omaansa suuremmalla, koska mies on aktiivisen voiman ja toiminnan edustaja.

Samalla hänen oma kohtalonsa on traagillinen. Esoteerisen askeleensa kautta hän on astunut elämään, jonka tunnussana on rakkaus ja joka ei siedä mitään kompromissia todellisen ja itsekkään rakkauden välillä. Hänen on opittava rakastamaan, maksakoon se hänelle mitä tuskia tahansa. Hänen oma rakkaudenkaihonsa loihtii hänen mieleensä harhakuvia ihmisten tunteista, heidän rakkaudestaan häntä kohtaan. Hän luulee löytävänsä uskollisen ystävän, jonka rinnalla hänen sielunsa saisi levätä ja hetkeksi unohtaa, että rakkaus on vain antamisessa; mutta pian hän pettyy ja huomaa, että tiensä on yksinäinen ja hyljätty. Hänellä ei ole toivoa elämässä eikä kuolemassa, ennenkuin on heittänyt viimeisenkin oman onnen pyyteen. Sentähden kaikki viisaat mestarit varoittavat ihmislapsia munkkielämän kaidasta tiestä, vaikka samalla houkuttelevat opetuslapsiaan sille astumaan.

Totta on näet myös, että jos ihminen käsittää Kristuksen neuvot oikeassa hengessä, silloin hänen kehityksensä etenee jättiläisaskelin. Kun hän tosi teolla „ensin etsii Jumalan valtakuntaa“, silloin „kaikki muu sen ohessa hänelle annetaan“. Silloin hän voittaa ystävyyttä ja rakkautta runsaassa mitassa. Täytyyhän hänenkin kerran seistä siinä, missä hänen Mestarinsa seisoi: keskellä opetuslasten laumaa, jotka ovat „kaikkensa heittäneet“ häntä seurataksaan. Täytyyhän hänenkin kerran vapaaehtoisena lahjana osata vastaanottaa opetuslastensa jakamatonta rakkautta uhkuvia sydämiä, – ja täytyyhän hänen oma sydämensä sitä varten olla niin puhtaaksi pesty omassa veressään, ettei se hetkeksikään erehdy vaatimaan itselleen semmoista, jota ei vaatimalla koskaan saavuteta. ²⁾

Toukokuu, s. 193-199

Maaliskuun Tietäjässä esitin vieretysten Mrs. Besantin kannan ja omani sotakysymyksestä. Kuten arvata sopi, herätti esitykseni jonkun verran huomiota lukijoissa, ja eriäviä mielipiteitä on sen johdosta tuotu ilmi minulle sekä suullisesti että kirjallisesti. Jotkut ovat paheksuneet suoraa puhettani, mutta monet ovat myös lausuneet siitä ilonsa.

²⁾ Olen tässä kirjoituksessani hipaissut ainetta, joka on miltei mittaanmittamattoman laaja. Mitä tässä olen sanonut munkkielämästä, pitää tavallaan paikkansa nunnaelämästäkin, vaikka saavutukset eivät olekaan samoja. Lukijan ei pidä otaksua, että olen tahtonut ratkaista kysymystä n. s. yksipuolisen eli samaan sukupuoleen kohdistuvan rakkauden synnystä. Se on toinen kysymys, luonnollinen eikä henkinen.

Omasta puolestani en näe syytä muuhun kuin iloon. Emmekö Teosofisessa Seurassa ole totuudenetsijöitä, jotka vilpittömästi ja pelkäämättä kerromme, mitä luulemme löytäneemme? Surullista olisi, jos ei T. S. enää olisi „vapaan ajattelun temppele“, joksi sitä ristin v. 1901, vaan oikeaoppisuuden kirkko, jossa kammottaisiin vapaata ja rehellistä totuuden etsintää. Surullista olisi, jos meidän täytyisi pelätä loukkaavamme jotain auktoriteetteja, kun tahdomme julkituoda henkisten ja yliaistillisten kokemustemme ja pitkän pitkien mietiskelyjemme lopullisia tuloksia.

Eihän tarkoitukseni maaliskuun Tietäjässä ollut polemisoida Mrs. Besantia vastaan, vielä vähemmin häntä arvostella tai moittia. Ken minä olen, että toisia totuuden etsijöitä kritisaisin? Kirjoitukseni oli aivan asiallinen, niinkuin kyllä kaikki lukijat lienevät huomanneet. Olisin voinut tyytyä esittämään oman kantani sellaisenaan, mainitsematta Mrs. Besantin nimeä. Mutta kun juuri tahdoin painostaa suruani siitä, että löytämäni totuus oli sotakysymyksessä toisennäköinen kuin Mrs. Besantin, oli mahdotonta sivuuttaa hänen kantaansa.

Henkeni on altis totuudelle. Olen koska tahansa valmis muuttamaan kaikki mielipiteeni missä tahansa kysymyksessä, jos minulle voidaan todistaa, että olen väärässä. Mutta säilytän myös järkähtämättä oman vakaumukseni joka kysymyksessä siihen saakka, kunnes itse ymmärrän ja näen, että totuus on toinen. Sillä vakaumukseni erilaisissa kysymyksissä eivät ole ilon hetken lapsia, vaan kyynelissä kylvettyä satoa.

Sentähden olen iloinen jokaisesta asiallisesta kirjoituksesta, joka arvostelee minun mielipiteitäni. Iloni on tietysti sitä suurempi, kunta selvemmin näen ja voin todistaa, että oma näkemykseni sittenkin on oikea.

Painatan nyt tähän erään kirjeen, jolle on pyydetty sijaa Tietäjässä. Teen sen mielihyvällä, sillä kirjeen sävy on asiallinen ja veljellinen.

„Ystäväni Pekka Ervast.

Olet lehdessäsi niin sanoakseni kirjoittanut Teosofisen Seuran Presidentille Mrs. Annie Besantille. Et ole osoittanut hänelle kirjelmäsi, mutta koska kirjoituksesi alinoma koskee hänen ja sinun välistä suhdetta, paljastettuna sinun mielipiteesi mukaan, ja koska siinä ilmenee epäilevä kantasi Mrs. Besantin tietoon nähden, perustettu Mestareihin, katson velvollisuudekseni tuoda esille myöskin toisen näkökannan Mrs. Besantista oman mielipiteeni perusteella.

Kunnioitan sitä kantaa, jota omaksut, nimittäin että et usko muihin kuin itseesi ja siihen totuuteen, joka kauttasi ilmenee. Kunnioitan myös pienuutesi tunnustuksen siinä, että sanot olevasi syntinen ihminen, joka ei ole osannut Jeesuksen käskyjä seurata.

Myöskin presidenttimme Mrs. Annie Besant on samalla kannalla kun ensin mainittu kanta, ei hänkään usko muihin kuin itseensä ja siihen totuuteen, joka hänen kauttaan ilmenee, ja hän varoittaa alituisesti meitä kaikkia sokeasti uskomaan niin hänen kuin toisienkin sanoihin. Hän tietää henkisten kokemusten perusteella, että ainoastaan Jumala ihmisessä voi hänelle totuuden paljastaa ja vihdoin avaa hänelle portin salaiseen veljeskuntaan.

Omasta pienuudestaan hän ei koskaan puhu sanaakaan, sen hän on unohtanut suuren työnsä takia, totuuden kanavana, puhutorvena niille suurille, joille hän on elämänsä pyhittänyt. Totuutta omaavat Mestarit, totuudenetsijöitä ovat Heidän palvelijansa. Että hän sotakysymyksessä olisi asettunut Mestareita vastaan ja puhunut omiaan, sitä en usko. Ymmärrän hänen kantansa näin:

Jumala on kaikkialla. Ei ole mitään olemassa, jossa ei olisi Jumala eli elämä itse. Elämä on kehitystä ja sen kulku käy tuhansien muotojen kautta. Ihmisolennot kehittyvät hakiessaan häntä, Jumalaa, elämää. Monien muotojen kautta he Häntä hakevat elämällään ja taisteluillaan. Ja Hän, Hän on kaikessa mukana. Hän on taistelevien, kärsivien, rukoilevien, rikollisten, autuaitten sydämissä, sillä ilman häntä ei olisi elämää, henkeä, ainetta. Hänen suuruutensa on siinä, että hän on auttajana kaikissa muodoissa, kaikissa olennoissa, kaikessa olennaisessa itse kehityksen perustana. Hän ei vetäydy syrjään, kun saastainen Häntä lähestyy, kun jumalankieltäjä Häntä pilkkaa, sillä se voima, joka heissä ilmenee, on Hänestä, ja Hän viipyy Heissä johtaen Heitä valoon.

Siis, jos me tunnustamme että pahankin voiman perustana on Hän, joka johtaa valoon, silloin emme halveksi mitään muotoja, vakuutettuina siitä, että valo voittaa pimeyden ja toimii aina pysähtymättä, katsomatta rotuun, kansallisuuteen tai väriin. Ajan kannalta katsottuna on sota „kauhea ja epätoivoinen teko“, mutta kehityksen kannalta katsottuna se on häviävä muoto, jolla on ollut ja jolla ehkä vielä on sanomansa silläkin. Räikeydessään paljastaa se meille oman raakuutemme ja huonoutemme, jota muuten ehkä emme olisi huomanneetkaan monivuotisina salattuina, piilotettuina käärmeytenä ajatus- ja tunnemaailmassamme. Omat salatut tekomme menneisyydessämme ottavat sodassa muotonsa ja näyttävät meille salattua itseämme, jota olemme koston ja vihan tunteilla ja ajatuksilla itsellemme ja veljillemme luoneet. Monivuotiset ajatusmuodot ja kaavakkeet muodostavat vielä yhteiskuntaelämän, mutta jumalalliseksi rakkaudeksi, valon Herrojen johtamana, täytyy tunnustaa se tosiseikka, että iskulla, sotimalla, joskus voidaan reväistä rikki se muoto, jonka purkamiseen muuten olisi kestänyt vuosituhansia. Kehitys kulkee jumalallista latuaan mutta ainoastaan muutamille jumalallisten mestarien suurille palvelijoille paljastetaan syyt, jotka tavallisen ihmisen näkökannalta ovat useinkin hyvin vaikeat ymmärtää.

Uskon jumalalliseen johtoon ja olen omasta puolestani täysin vakuutettu siitä, että Teosofisen Seuran Presidentti Mrs. Annie Besant on Valkoisen Veljeskunnan Lähettiläs ja puhetorvi, jota hän elämällään ja esimerkillään aina on todistanut. En ole vielä hänen esityksissään ja sanoissaan löytänyt sellaista kohtaa, joka sotii omaa sisäistä totuuttani vastaan.

Kunnioittaen sinun näkökantaasi, veljeni Pekka Ervast, tuon myöskin esille oman vakavan kantani.

Hyvinkää, 13 p. huhtikuuta 1920.

Anna Masalin-Arvidsson.“

Ylläolevassa kirjeessä ei ole oikeastaan mitään, jota en hyväksyisi. Rouva Arvidsson on kauniisti kuvannut, millä tavalla hän ymmärtää Mrs. Besantin kannan. Kuvattu kanta on kieltämättä teosofis-panteistinen ja kieltämättä myös luonnon tosiseikkojen mukainen. Ei päähäni pälkähtäisikään kumota sitä kantaa. Se ei ole minulle uusi eikä outo. Tiesinhän minäkin toista kymmentä vuotta sitten, että Eurooppaa uhkasi suuri sota. Yleensä sitä pelättiin! Kun keväällä 1910 kerran kysyttiin minulta „kysymyksillä“, eikö sodan uhka ollut vältettävissä, vastasin: „kaikki paha tietysti on vältettävissä, jos me ihmiset aina osaisimme menetellä oikein ja hyvin. Meistä se riippuu. Jos kansat äkkiä heräisivät henkiseen elämään, silloin ne tietysti kieltäytyisivät verenvuodatuksesta ja hävityksen työstä ja päättäisivät järkeillä ja hyväntahtoisilla neuvotteluilla ratkaista kaikkia riidanalaisia kysymyksiä. Mutta onko semmoinen mahdollisuus ajateltavissa? Tähän saakka kansat aina mieluummin ovat turvautuneet väkivallan kuin järjen ja rakkauden oppiin. Ja päättäen niistä astraalisista pilvistä, jotka leijailivat Europan yli, eivät kansat tälläkään kertaa herää tajuihinsa, ennenkuin se on myöhäistä. Ajatellessani Europan kohtaloa näen seuraavan kuvan: talojen ja kaupunkien sauhuavia raunioita ja ihmisiä, jotka mykkinä surusta ja kauhusta istuvat raunioilla, tuijottavat eteensä ja kysyvät itseltään: miksi, miksi tämä kaikki?“ Ehkä jotkut kysymyksillä läsnäolleet muistavat nämä sanani; itse en milloinkaan unohda sitä näkyä, joka silloinkin vastatessani niin elävänä ja toivottomana kuvastui silmiini.

Kyllä minäkin siis olen ollut ymmärtävinäni maailmansodan tulemisen ja maailmansodan syyt. Mutta nämä asiat ovat niin sanoakseni historiallisia seikkoja – okkultisia tosin niille, jotka eivät syvemmälle nähneet, – vaan eivät esoteerisiä sanan siveellisessä merkityksessä.

Sanalla „esoteerinen“ tarkoitan näet semmoista siveellistä näkökantaa, joka kuuluu opetuslapsen tien – sekä valmistavan että varsinaisen – vaatimuksiin. Toistahan on ymmärtää, miksi jokin asia on niinkuin se on, toista itse suhtautua siihen opetuslapsen tavalla. Ymmärtäminen on älyn toimintaa, mutta personallinen suhtautuminen johonkin asiaan on tahdon toimintaa, siis siveellinen kysymys. Opetuslapsi ymmärtää tai tietää, miksi maailmansota syttyi, mistä se karmallisesti johtui, miksi se siis oli välttämätön, mutta tällä ei vielä hänen oma suhteensa siihen ole ratkaistu. Hänen suhteensa sotaan ei saa olla paljaastaan „luonnollinen“. Hän on henkisesti herännyt ihminen, henkisen elämän edustaja, ja hänen täytyy henkisellä tavalla suhtautua sotaan. Ja mikä henkinen suhtautuminen on, sen ovat Kristus ja Buddha meille opettaneet, niinkuin maaliskuussa kirjoitin.

Kosketellakseni parilla sanalla rouva Arvidssonin kirjeen personallisia kohtia tahdon sanoa, että kaikkea hyvää, mitä Mrs. Besantista voidaan uskoa, sitä olen aina uskonut minäkin. Hän on tähän saakka ollut minun silmissäni ihanimpia ihmisiä, mitä maa päällään kantaa, ja kunnioitukseni hänen persoonaansa kohtaan on ollut luja ja muuttumaton. Mutta hän ei ole minun silmissäni erehtymätön. Hän ei ole paavi, vaan ystävä. Hänen asemansa on sanomattoman vaikea, sillä hänen oma varsinainen työalansa on politiikka, ja hän on siitä huolimatta, monena vuonna saanut työskennellä okkultisena opettajana. Ilman Mr. Leadbeaterin uskollista apua ja tukea hänen tehtävänsä ehkä usein olisi käynyt liiankin raskaaksi. Sillä älkäämme unohtako, että Mrs. Besantin oma Mestari ja johtaja on karmajoogi hänkin.

Vastoin rouva Arvidssonin huomautusta muistelen välistä lukeneeni Mrs. Besantilta sanoja, joilla hän vaatimattomasti tuo esille oman pienuutensa ja vähäpätöisyytensä Mestareihin verraten. Tietysti semmoinen voi kuulua kaunopuheliaisuuden vaatimuksiin, mutta uskon Mrs. Besantin vilpittömästi ajattelevankin, että hän on vain epätäydellinen työase Mestarin voimakkaassa kädessä.

Ei minunkaan puheeni omasta pienuudestani ollut ulkokullattua eikä sentimentaalista korupuhetta. Näenhän selvästi, kuinka armottoman kaukana olen Isän täydellisyydestä. Mutta puhuessani „syntisyydestäni“ ajattelin myös sanan todellista merkitystä enkä ainoastaan jokapäiväistä. „Suuret uskonnot“ kirjassa sanon viimeisessä luvussa, että „syntinen“ on ihmiselle kunnianimi. Se kreikkalainen sana, joka on suomennettu „synniksi“, on näet *hamartia*, ja hamartia tarkoittaa semmoista sieluntilaa, jolloin ihminen – vielä onnistumatta – yrittää olla täydellinen ja noudattaa Kristuksen käskyjä. Hamartia merkitsee „ampumista maaliin siihen osaamatta“, ja ainoastaan henkisesti laiskat ja heräämättömät ihmiset ovat „ilman syntiä“. Kaikki henkiset ja heränneet ihmiset ovat „synnintekijöitä“, sillä heidän kaihonsa nuoli kiittää yhtämittaa täydellisyyden kaukaisille kukkuloille, yli-ihmisen etäisille ylängöille.

*

Olen myös vastaanottanut seuraavan kirjallisen kysymyksen:

„K. Herra Pekka Ervast.

Lukiessani Tietäjän maaliskuun numerosta kirjoituksenne „toimittajalta“, tulin ajatelleeksi että olisi hauska, jos Tietäjässä joskus lausuisitte mielipiteenne, *mikä* olisi ollut talvella 1918 tehtävä, koska ette hyväksy aseisiin tarttumista. Ja mikä olisi ollut seurauksena, jos valkoinen Suomi, Kristuksen käskyä noudattaen, yhä vaan olisi antanut lyödä „toiselle korvalle“? Olen itse sitä asiaa niin monesti ajatellut.

Kunnioituksella

M. B.“

Edelläoleva kirje osoittaa, että monet lukijat vielä ovat epätietoisia siitä, mitä todella olen tarkoittanut puhuessani Kristuksen seuraamisesta. Olen kuitenkin mielestäni kerta kerralta painostanut, että Kristuksen seuraaminen ei ole mikään poliittinen ohjelma, vaan esoteerinen asia, joka kuuluu hänen opetuslapsilleen, mutta ei suinkaan velvoita pimeydessä vaeltavaa maailmaa yleensä. Emme siis saata otaksuakaan, että mikään kansa kokonaisuudessaan tähän mennessä olisi kyennyt Kristusta seuraamaan hänen neljännessä ja viidennessä käskyssään.

Haaveilla kyllä saatamme, ja minä tunnustan mielelläni, että oli takavuosina aika, jolloin kuvittelin, että Suomen kansa oli kutsuttu ensimmäisenä toteuttamaan aseettomuusihannetta. Tämä oli silloin, kun meillä ei ollut sotajoukkoja eikä asevelvollisuutta eikä aseita. Uskoni Suomen kansan ihanteellisuuteen tässä kohden raukesi tyhjiin samassa silmänräpäyksessä kuin osa Suomen kansaa tarttui aseihin ja siten heitti aseet toistenkin käsiin. En voi kuvitellakaan, miten olisi käynyt, jos ei „valkoinen Suomi“ myös olisi miekkaan tarttunut. Ehkä eläisimme samassa kurjuudessa ja toivottomuudessa kuin eletään Venäjän bolsheviki-valtakunnassa, – ehkä vieläkin suuremmassa, koska maamme on kaikin puolin köyhempi. Sitä vastoin saatan kylläkin kuvitella, miten meidän olisi käynyt, jos emme yleensä olisi aseellisuutta hyväksyneet. Silloin emme olisi jakautuneet kahtia „punaisiin“ ja „valkoisiin“. Työväkemme olisi ilman muuta kieltäytynyt noudattamasta venäläisten veljien kapinallisia kehoituksia ja yllytyksiä, ja yläluokkaisemme olisivat muutta mutkitta ruvenneet yhdessä sosialistein kanssa vakavasti harkitsemaan parannuksia yhteiskuntaoloissamme. Helpostihan tämä kaikki on kuviteltavissa, sillä älkäämme unohtako, että jos Suomen kansa olisi ollut noin valistunut, olisi sen „punainenkin“ aines sitä ollut. „Punainen“ ei olisi lyönyt eikä „valkoisen“ olisi tarvinnut „kääntää toista korvaa“.

Uskon kyllä vieläkin, että Suomen kansa on kutsuttu toteuttamaan aseettomuuden ihannetta, sillä maailmansodan jälkeen tämä ihanne ei „käytännön ihmisten“ silmissä ole niin mahdoton eikä niin mieletön kuin se heistä näytti olevan ennen sotaa. Kaikkiialla on nyt saatu kokea, mitä uhria sotausko on ihmiskunnalta vaatinut. Kansoista alkaa tuntua, että järkevien olentojen pitäisi osata inhimillisemmin sovittaa syntejään toisiaan kohtaan, heille alkaa selvitä, että rauha ei ainoastaan ole ainoa luonnollinen tila, vaan että se myös on elämän ehto korkeammassa merkityksessä, että se velvoittaa yksilöitä ja kansoja hyväntahtoisuuteen, veljellisyyteen ja itsensäkin unohtamiseen.

*

Tietäjän ensi numero ilmestyy elokuussa.

Elokuu, s. 241-248

Olen monta kertaa pahoitellut sitä seikkaa, että tohtori Steiner kannattajineen aikoinaan eroitettiin Teosofisesta Seurasta ja että he sitten muodostivat oman Antroposofisen Seuransa. Oli mielestäni köyhyyden todistus, ettei T. S:n seinien sisälle mahtunut erilaisia näkökantoja ja erilaisia opettajia seuraajineen: henkinen elämänvoima oli vähenemässä samassa määrin kuin sille piti etsiä rajoituksia ja opinkappaleita; totuus viihtyi vapaudessa.

Lakkasin kuitenkin pahoittelemasta, kun muistin, että oli tehtävä ero Teosofisen Seuran ja teosofisen liikkeen välillä. Teosofisen liikkeen ovat Mestarit panneet alulle, se sisältää ja kuvastaa Heidän korkeata ja

laajaa inspiratsionaania. Teosofinen Seura sitä vastoin on semmoinen, jommoiseksi ihmiset sen tekevät. Teosofisen liikkeen inspiratsioni etsii itselleen useampia ilmennyksiä, joista yksi on Teosofinen Seura, toinen Antroposofinen Seura j. n. e. Nämä ilmennykset ovat samassa suhteessa teosofiseen liikkeeseen kuin yksityiset hedelmäpuut ovat siihen maaperään, jossa ne itävät ja kasvavat. Näin ollen useamman seuran synty ei todista teosofisen liikkeen köyhyyttä, vaan sen rikkautta, hedelmällisyyttä ja henkistä voimaa. Tosin samalla tulee todistetuksi, että kukin yksityinen seura on ihmistekoa, joka ei vastaa liikkeen ihannetta sen koko laajuudessa ja korkeudessa.

Tänä kesänä sain kuitenkin syytä sydämelliseen iloon siitä vapaamielisestä ja aito teosofisesta hengestä, joka kaikesta huolimatta vallitsee Teosofisessa Seurassa. Kuten tämänkin lehden lukijat tietävät ja muistavat, olen erinäisissä kysymyksissä ollut toista mieltä kuin T. S:n nykyinen presidentti, Mrs. Annie Besant. Useat meikäläiset teosofit ovat siitä olleet huolissaan, ovatpa menneet niinkin pitkälle, että ovat epäilleet teosofisuuttani ja sopivaisuuttani T. S:n jäsenenä. Nyt on kysymys ratkaistu, ja huolestuneet ovat tilaisuudessa täydellisesti vapautumaan huolistaan, sillä Mrs. Besant on itse kirjoittanut, vastaukseksi hänelle tekemääni kysymykseen, ihmettelevänsä sitä, että kukaan pitää minua hänen „vastustajanaan“, ja iloitsevansa siitä, että kuljen omaa tietäni ja teen omaa työtäni, sillä „maailma kaipaa apua kaikkiin suuntiin, eikä suinkaan loppumattomia toisintoja“.

Samalla on myös ilahduttavalla tavalla tullut todetuksi Teosofisen Seuran vapaus ja sen johdon joustavuus. Olimme – muutamat T. S:n ystävät – kääntyneet T. S:n presidentin puoleen asiassa, joka painoi mieltämme ja huolestutti meitä. Asia oli seuraava: Suomen T. S:n jäsenet ovat viime vuosina jakautuneet ikäänkuin kahteen puolueeseen, joista toinen pitää teosofein velvollisuutena ottaa osaa yhteiskunnallisiin parannuspuuhiin, toinen taas pysyttelee alkuperäisessä teosofisessa työohjelmassa, tahtoen säilyttää teosofista liikettä puhtaasti henkisenä liikkeenä. Väli näiden „puolueiden“ välillä on aikaa myöten kehittynyt yhä kireämmäksi, suureksi osaksi siitä syystä, että „yhteiskunnallinen puolue“ on uskonut kulkevasa presidentin jäljissä ja noudattavansa hänen uusia työsuunnitelmiaan, jonka tähden se on katsonut velvollisuudekseen arvostella „henkistä puoluetta“ vanhoilliseksi ja epäteosofiseksi. Kirjeessä presidentille olimme kuten sanottu esittäneet näitä seikkoja ja kysyneet hänen neuvoaan, samalla ehdottaen ratkaisua, joka mielestämme oli ainoa mahdollinen oikeuden ja veljeyden kannalta. Presidentti on nyt vastauksessaan tosiasiallisesti hyväksynyt tekemämme ehdotuksen.

Mrs. Besantin vastauskirje julkiluettiin Suomen Teosofisen Seuran vuosikokouksessa Tuonenkylässä kesäkuun 25 p:nä. Sen mukaan Suomen Teosofinen Seura voi jakautua kahteen itsenäiseen osastoon, joilla kummallakin on omat työtapansa, omat taloutensa ja omat hallituksensa; ylishteeri vain on yhtenäinen molemmille osastoille, välittäen yhteyden Teosofisen Seuran Päämajan ja presidentin kanssa sekä allekirjoittaen Suomen T. S:n kaikki asiaperit.

Vaikka tämä presidentinkin taholta tehty ehdotus ei vuosikokouksessa herättänyt vastakaikua „yhteiskunnallisessa puolueessa“, liittyivät kuitenkin läsnäolevat „henkisen puolueen“ jäsenet osastoksi, jonka nimeksi valittiin „Suomen Teosofisen Seuran Okkultinen Osasto“. Yleisen äänestyksen avulla Seuran jäsenten kesken päätettiin tiedustella, ketkä kaikki tahtovat tähän Okkultiseen osastoon liittyä. Sitä varten on lähetetty painettu kiertokirje ja äänestyslippu Seuran jäsenille, jonka lisäksi Suomen T. S:n perustaja-ylishteeri – toisin sanoen allekirjoittanut – kesän aikana on käynyt tervehtimässä kaikkia Seuramme loosheja. Kun on saatu selville, millä tavalla Seuran jäsenet ovat jakautuneet, pidetään syksyn kuluessa Helsingissä Okkultisen Osaston perustava kokous, jonka jälkeen varsinainen teosofinen toiminta uusissa merkeissä alkaa.

Näin otettu askel ei missään suhteessa jää merkityksettömäksi, sillä Teosofisen Seuran historiassa on nyt ensi kerran virallisesti ratkaistu ja vahvistettu, että erilaiset käsitykset teosofisista velvollisuuksista ja T. S:n tehtävästä mahtuvat rinnatusten toimimaan saman seuran katon alla. Ennen on aina muodostunut uusi seura, kun on ilmaantunut poikkeavia käsityksiä teosofisesta työstä ja tehtävästä; sillä tavalla syntyi Judge'n

seura Amerikassa v. 1896, Mrs. Tingley'n „Yleinen Veljeys“ v. 1898 ja Antroposofinen Seura v. 1912. Nyt on tämmöinen harha-askel vältettävissä siten, että Suomen T. S. jakautuu kahteen yhtä oikeutettuun osastoon, jotka kumpikin edustavat Teosofista Seuraa ja Teosofiaa. Seuratkoon Mestarin pyhä siunaus kaikkien meidän työtämme!

*

Seuramme kahtiajaon johdosta on etevä ja uutera työntekijämme J. R. *Hannula* kirjoittanut yhteisen kirjeen T. S:n jäsenille ja lähettänyt kirjeensä minulle julkaistavaksi jossain kiertokirjeessä tai jäsenlehden tapaisessa. Rohkenen kuitenkin painattaa suurimman osan siitä tähän, koska se ei ole vailla intressiä teosofeille yleensä. Herra *Hannula* kirjoittaa:

„Kun allekirjoittanut puolestansa on liittynyt siihen osastoon, jossa Perustajajäseniimme on keskuksena, niin voitaisiin kenties kysyä: miksi olen sen tehnyt?

Vastaukseni voisi olla hyvin lyhyt: *teosofinen työni on minut sinne vienyt.*

Mutta sellainen vastaus kaivannee joitakin selventäviä perusteluja. Koetan niitä antaa. Ensiksikin: Olen vuosien vierissä yhä selvemmin ymmärtänyt, että Suomen kansan on itsenäistymisensä ohella luotava jotakin itsenäistä henkisen kulttuurin alalla. Sen kautta saavutettu voitto, olkoon se pieni tai suuri, kyllä sitten sellaisenaan tulee koko ihmiskunnan hyväksi. Toiseksi: Olen myös — osaksi vaikeittenkin ristiriitojen ja kamppailujen kautta — tullut huomaamaan, että P. E. on erityisemmällä ja syvällisemmällä tavalla vastuullinen sen tehtävän edessä, jota Suomen kansa on kutsuttu suorittamaan. Ainakin hän kykenee tuntemaan vastuunalaisuutensa syvemmin kuin kenties kukaan toinen suomalainen. Siksi koetan häntä tukea, koetan työlläni auttaa ja palvella. Sillä kyllähän Te, ystävät ja veljet, käsitätte, että *työ* se on, joka meitä kutsuu, *työ* se meitä odottaa. Meidän täytyy osata antautua sellaiseksi toiminnan kanavaksi, jonka kautta uusi aalto henkisestä maailmasta voi löytää ilmentymismahdollisuutta täällä alhaalla.

Yksi sellainen aalto on *rauhanaatteen* käytännöllistyttäminen.

Onhan m. m. sanottu, ettei Suuri Opettaja voisi ilmestyä, ellei sota tulisi poistetuksi maailmasta. Mutta kuinka sota tulisi poistetuksi, elleivät ihmiset ala ensin *ymmärtää*, kuinka sota on perin pohjin väärä? Ihmisten täytyy tulla *käsittämään*, että tappaminen, tehköön sitä yksi ihminen tai monta ihmistä yhdessä, aina on väärä, on rikos elämän lakia vastaan.

On todella turhaa sanoa esim. lihansyöjälle: Sinun kätesi ovat verellä tahritut yksin sillä, että sinä syöt lihaa, vaikket sinä itse eläimiä tappaisikaan. Sillä hän voi meille syystä sanoa: Sinun omat kätesi ovat tahritut ihmisen verellä, antaessasi jollain tavalla apuasi sodalle, odottaessasi siitä jotakin voittoa, vaikket olisikaan itse suorastaan mukana sodassa. Ja onko sitten pienempi asia tahria kätensä ihmisen kuin eläimen verellä?

Niin lihansyöjä saattaa meille syystä huomauttaa.

Jos sallitte niin paljastan hyvin harvoilla sanoilla ihmiskunnan nykyisen räikeän tilan: *Fyysillisellä tasolla ei ole juriidista elämisen oikeutta muilla kuin murhaajilla.*

Odottakaahan.

Kellään ihmisellä Europan sivistysvaltioissa ei ole ehdotonta elämisen oikeutta, ellei hän tunnusta ihmisten tappamista jostakin syystä oikeutetuksi, ja ellei hän käskettäessä ryhdy suoranaiseen toimintaan ihmisten tappamiseksi. Ihmisellä on silloin valittavana vain kaksi mahdollisuutta: joko ryhtyy toisia

tappamaan tai tulee itse tapetuksi. Sillä ellei ihminen, joka kieltäytyy sodasta, kieltäytyy tahrimesta käsiään ihmisverellä, ellei hän tule vangituksi ja tapetuksi, niin se ei johdu siitä, että hänellä olisi senjälkeen juriidista oikeutta elämiseen, vaan se johtuu joko Korkeimman suojeluksesta, sallimasta tai Karmasta, tai viranomaisten armosta, välinpitämättömydestä tai virkavelvollisuuksiensa suoranaisestä kieltämisestä. Ihminen, joka ehdottomasti alistuu Jumalan käskylle: „älä tapa“, hän on kuin henkipatto tämän maan päällä.

Sellaisessa kauhistuttavassa tilassa ja puristuksessa ihmiskunta vieläkin elää. Siinä ei ollenkaan tapahdu Isän Jumalan hyvä tahto, vaan Isän Saatanan paha ja väkivaltainen tahto.

Nyt on selvää, että jos ihmiskunta koskaan tahtoo päästä tästä verisestä tilasta, jos se koskaan tulee edes *ymmärtämään* sodan ja väkivallan pahaksi ja omasta tahdostaan *kieltäytyy* siitä, täytyy syntyä edes joku hapattava siemen, joku henkinen keskus, jossa selvästi ymmärretään ja omaksutaan se totuus, ettei väkivallalla maailmaa paranneta, ettei pahaa pahalla voiteta, ettei ihmisen tappaminen ole missään asiassa paikallaan.

Yksin tämä seikka on niin tärkeä ja suuriarvoinen, että se jo velvoittaa Suomen Teosofisen Seuran, tuon yleisen veljeyden ytimen, kulkemaan sisäisen uudestisyntymisen kautta uuteen ilmentymismuotoon.

Lopetan tämän kirjeeni lisäämällä, että vaikken ole ryhtynyt kirjoittamaan Teille yksityisesti – niinkuin ensin oli aikomukseni, saadessani sysäyksen tähän tehtävääni – niin Te, ystävät ja veljet, voitte jokainen lukea tämän niinkuin yksityisen ystävän kirjeen, joka yksin vastaa sanoistaan. Voittehan sitäpaitsi yhteisesti keskustella ja neuvotella jossakin kokouksessanne, tai muussa tilaisuudessa. Olkoon se ikäänkuin pohjustuksena asialle. Sillä tietenkin jokaisen on syventyvän mietiskelyn avulla ratkaistava kantansa, on päästävä selville siitä, tahtooko hän olla mukana tukemassa Suomen kansaa sille erikoisesti uskotussa tehtävässään.

Sievissä, 2.7.1920.
Veljellisellä tervehdyksellä
J. R. Hannula

Ystäväni J. R. Hannula on edelläolevassa kirjessään kosketellut näkökantaa, jonka kannattajaksi minäkin olen asettunut esim. tämän aikakauskirjan palstoilla. Minustakin henkisen elämän ehtoihin kuuluu aseettomuus, ja ovathan sitä henkistä elämää edustaneet sekä Kristus että Buddha. Olen vain painostanut, että se on yksilöllistä, esoteerista laatua. Se ei ole poliittinen näkökanta eikä joukkoilmiö, vaan on oleva jokaisen ihmissielun yksilöllinen vakaumus.

Senpätähden on tunnustettava suoraan, ettei sitä voi asettaa vaatimukseksi esim. Teosofisen Seuran jäsenyydelle. Aseettomuus on luonnollista, kun veljeys on tullut eläväksi henkiseksi voimaksi ihmisen sielussa, mutta Teosofisen Seuran jäsenyys on avoinna kaikille, jotka tunnustavat ihmisten veljeyden periaatteessa ja käytännössä ainakin sitoutuvat olemaan suvaitsevaisia toisilleen eikä tuomitsemaan toinen toisensa vakaumuksia. Teosofiseen Seuraan pyrkijät ovat totuudenetsijöitä eikä ole oletettavissa, että henkisen elämän totuus olisi kaikille kirkastunut.

Toista on n. s. esoteristein. Nämähän ovat alkaneet elää henkistä elämää, ainakin vakavasti siihen päin pyrkii, ja Kristuksen, Buddhan y. m. Mestareiden viitoittamaan suuntaan johdettuina he saattaisivat kylläkin joutua sisäiseen kosketukseen henkisen elämän ehtojen ja vaatimusten kanssa. Ja koska esoteristit muodostavat Teosofisen Seuran sielun, koska he H. P. B:n sanoja käyttäen toteuttavat T. S:n alkuperäistä tarkoitusta, on luonnollista, että heidän esimerkinsä ja vaikutuksensa on painava T. S:n toisillekin jäsenille. Esoteeriselta osastolta olisi voinut odottaa, että se maailmansotakysymyksessä olisi asettunut sille veljeyden kannalle, josta puhuin Tietäjän maaliskuun vihossa. Ja jos kerran esoteristit olisivat esimerkkiä näyttäneet,

olisi aseettomuuden ihanne pian tullut Teosofisen Seuran yleiseksi mielipiteeksi, ja silloin Teosofinen Seura olisi itse asiassa näinä mullistusten raskaina aikoina seisonut lujana kuin kallio henkisen elämän, totuuden ja veljeyden julistajana maailmassa.

*

Pitäisikö valittaa hieman ajan kalleutta? Helppo on valittaa, mutta lieneekö siitä apua? Taitaa olla yhtä viisasta uus-amerikkalaiseen tapaan tyytyä kaikkeen ja pitää kaikkia vaikeuksia ja vastoinikäymisiä „salapukuisina siunauksina“. Saattaa siis „ilokseen ja huvikseen“ todeta, että reaaliarvojen yhäti noustessa rahan arvo on samassa vauhdissa laskenut, ollen nyt kymmenen, jopa kaksikymmentä kertaa huonompi kuin muutamia vuosia sitten. Mainitakseni vain yhden esimerkin, otettu kirjateollisuuden alalta: painotyöt ovat nyt jokseenkin kaksikymmentä kertaa kalliimmat kuin ennen! Edellämäinitun kiertokirjeen julkaiseminen, joka ennen sotaa olisi maksanut viisikymmentä markkaa Helsingissä, nousi nyt paperineen ja painatuksineen tuhanteen markkaan tuhannelta kappaleelta! Tästä saa pienen aavistuksen siitä, kunka kalliiksi kirjan aikaansaaminen ja esim. tämän meidän Tietäjämme kuukautinen julkaiseminen tulee.

Onko ihme, että vanhat ja vakavat kustannusliikkeet, kuten Otava Helsingissä, ovat olleet pakoitettua lisäämään pääomiaan uusien osakkeiden kauppaan laskemisella? Ja onko ihme, että Kustannusosakeyhtiö Tietäjä keväällä turvautui samaan keinoon?

Kuten muistettanee, ilmoitettiin silloin myytäväksi 750 uutta Tietäjän osaketta á Smk. 150:–. Ne eivät kaikki menneet kaupaksi, jonka tähden syksyllä uudestaan tarjotaan niitä myytäväksi. Toivottavasti teosofisen asiamme ystävät silloin käyttävät tilaisuutta hyväkseen ollakseen liikkeellemme avuksi ja hyödyksi. Kustannusliikkeemme ei ole nyt kyennyt julkaisemaan mitään uutta teosta; minultakin makaa laatikossa pari uutta kirjaa odottamassa suotuisia olosuhteita. Jollei tämä asiointi pian korjaannu, jää teosofinen työmme sekä henkisesti että aineellisesti ontuvalle kannalle. Se ystävämmme, joka viime talvena teki niin suuria uhrauksia kustannusliikkeen hyväksi, ei niitä yksin saata loppumattomiin jatkaa.

Muuten on nyt päätetty toimeenpanna suuria ja ehkä kauas kantavia muutoksia Kustannusosakeyhtiö Tietäjän hoidossa ja johdossa. Liike siirretään Tampereelta Viipuriin ja toimitusjohtajaksi tulee herra *Fredrik Heliö*, Karjalan Nahanjalostusosakeyhtiön tähän astinen toimitusjohtaja. Herra Heliö on vanha tunnettu teosofi, toimien tätä nykyä Viipurin looshin puheenjohtajana. Muutto tapahtuu elokuun ajalla, joten *Kustannusosakeyhtiö Tietäjän osoite elokuun 20 p:n jälkeen on Viipuri, Maamonkatu 4.*

Loka-Joulukuu, s. 338-348

Aloittaessani näitä pätkiäni kaksitoista vuotta sitten pyrin niiden avulla lähempään kosketukseen Tietäjän lukijoiden kanssa. Tuntui siltä kuin olisin istunut ystäväpiirin keskellä ja kuin minua olisi pyydetty ja kehoitettu puhumaan suoraan ja peittelemättä, mitä sydämessäni liikkui. Elin vuosikausia tässä onnellisessa mielentilassa. Uskoin, että lukijani mielihyvällä kerran kuukaudessa kuuntelivat, mitä „toimittajalla“ oli sanomista; kuvittelin heidän olevan yhtä tyytyväisiä minuun kuin minä olin heihin. Sainhan silloin tällöin suullisia ja kirjallisia todistuksia siitä, että pätkäni olivat mieluista sielunravintoa.

Tuli sitten maailmansota, joka vähitellen muutti näitä ihanteellisia olosuhteita. Koetin edelleen olla puheissani avomielinen, mutta avomielisyys kävi yhä vaikeammaksi, kuta mahdottomampi — ulkonaisista syistä — oli kosketella rehellisesti niitä päivän kysymyksiä, jotka sydäntä polttivat. Oli varsinkin yksi asia, joka tuotti minulle tuskaa. Niistä niukoista tiedonannoista päättäen, mitkä Tietäjän toimitukselle ulkomailta saapuivat, olivat Teosofisen Seuran johtavat auktoriteetit asettuneet sotakysymyksessä jyrkästi englantilaiselle

kannalle, tuomiten saksalaisia ihmiskunnan vihollisiksi sekä edistyksen ja vapauden vastustajiksi. En puhu siitä ennustuksesta, että englantilaiset liittolaisineen tulisivat sodassa voittamaan. Semmoistahan saattoi ennustaa puolueeton, jopa saksalainenkin. Itsehän olin Tietäjässä syksyllä 1914 julkaissut muutamia omia kokeilujani kamariennustuksessa. Ja samana syksynä 1914 kuulin eräältä tšekäläiseltä antroposofilta, että tohtori Steiner Saksassa oli sanonut Saksan kyllä tulevan sodassa häviämään, mutta henkisesti paljon voittamaan tappiostaan. Englantilaisten teosofien ennustukset semmoisinaan osuivat siis oikeaan, eikä minulla ollut mitään niitä vastaan väitettävänä. Sydäntäni kirveli vain se, että saksalaisia leimattiin moraalisesti niin ala-arvoisiksi.

Minun olisi tietysti tehnyt mieli julkaista Tietäjässä näitä englantilaisia lausuntoja, ja perästäpäin kuulin moitteita siitä, etten ollut saattanut Tietäjän lukijain (ja samalla Suomen T. S:n jäsenten) tietoon, mitä T. S:n johtavat henkilöt päivän kysymyksistä olivat tuumineet. Mutta kuinka sitä omantuntoni edessä olisin voinut tehdä? Jos olisin julkaissut englantilaisten salatieteilijäin liittolaisystävällisiä lausuntoja, olisin puolueettomana välttämättä myös tahtonut ainakin itse kirjoittaa jotakin saksalaisten puolustukseksi. Sillä puolueeton olin, puolueeton tunsin koko sydämestäni olevani. En mitenkään voinut uskoa sodan siunauksiin. Minusta tuntui, että ihmiskunta äkkiä oli syössyt satoja vuosia taaksepäin kehityksessä ja että kauan kestäisi, ennenkuin sodan tuottamat haavat saataisiin parannetuiksi. Ei pahalla hyvää synny! Kurjuuta, raakuutta, itsekkyyttä, hirmuvaltaa ja moraalittomuutta seuraisi maailmansotaa – ei mitään muuta, niin minusta tuntui. Sentähden olisin hehkuvin sanoin tahtonut protesteerata sotaa hyväksyvää kantaa vastaan, ja hehkuvin sanoin olisin tahtonut näyttää, kuinka onnetonta ja kunniatonta kaikki sodankäynti oli.

Teinhän sitä luennoissani, kokouksissa ja Tietäjässäkin silloin tällöin niin paljon kuin luulin voivani sitä tehdä viemättä ja sekoittamatta teosofista työtä ja liikettä suoranaiseen politiikkaan. Mutta ylen varovainen piti minun olla, jollen tahtonut vahingoittaa Teosofista Seuraa, sillä sodan alusta lähtien olin venäläisten santarmien valvonnan alaisena. Olihan Suomi pakosta liittolaisten puolella. Saksa oli Suomen vihollinen. Liittolaisystävällisiä kirjoituksia olisin hyvinkin saanut julkaista Tietäjässä, mutta en omia vastaväitteitäni. Mitä niin ollen saatoin tehdä? Pidin parempana kokonaan vaieta. „Puhua on hopeata, mutta vaieta on kultaa.“ Kun en saanut puolustaa saksalaisia, en puolueettomana sallinut niitä vastaan hyökättävän.

Täten syntyi ensimmäinen väärinymmärrys minun ja ainakin joidenkuiden T. S:n jäsenten välillä, enkä kyennyt mitään tekemään sen poistamiseksi.

Ihmiselle itselleenkin on vahingoksi, jos hän on pakoitettu sulkemaan sydämeensä, mistä hänen suunsa haluaisi puhua, sitä enemmän, kuta avomielisempi hän on luonteeltaan. Pelkään, että katkeruuden vedet alkoivat huuhtoa sieluani.

Tuli sitten punainen vallankumous meillä Suomessa ja kaikki ne ikävät tapahtumat Teosofisessa Seurassamme, jotka vallankumousta ovat seuranneet. Olin ennen uskonut, että teosofinen uranaukaisija-työni oli voittanut minulle sijan kaikkein meikäläisten teosofien sydämissä; olen luottanut siihen, että kaikki poikkeuksetta pitäisivät työtäni edelleen yhtä tärkeänä Teosofiselle Seuralle ja teosofisen liikkeen menestykselle kuin ennenkin. Oli melkoinen nöyryytys minulle nähdä, että niin ei ollut laita. Olin ajatellut liian suurta itsestäni. Silmännähtävästi oli teosofeja, jotka pitivät työtäni ja vaikutustani, jollei suorastaan vahingollisena, ainakin tarpeettomana ja mitättömänä.

Kaikki tämä oli omiansa vaikeuttamaan ja estämään vilpittömä esiintymistäni näissä toimittajan pätkissä. Ääneni oli omissa korvissani käynyt käheäksi ja rumaksi, kiusaaja kuiskasi alituisesti: „mitä sinä turhia kirjoittelet! Tuskin kukaan sinua enää uskoo.“

Ja niin nämä „pätkät“ tilapäisistä ponnistuksista huolimatta jäivät enemmän ja enemmän vaille sitä personallista leimaa, sitä intiimiä sävyä, joka alkuaan kangasti mieleeni niiden varsinaisena tarkoituksena.

Ehkä niin on ollut hyväkin. Ehkä siitä on ollut oppia – molemmin puolin . . .

*

Olen saapunut merkilliseen käännekohtaan elämässäni. Voin melkein sanoa Hamletin tavalla: „olla vai eikö, siitä onkin kysymys“. Kyseenalaista tuntuu todella olevan, voinko edelleen jatkaa tätä teosofis-okkultista työtäni Suomessa vai onko minun siirryttävä muille markkinoille, – kyseenalaista sekä aineellisessa että henkisessä suhteessa. Pystyykö aineellisesti katsoen teosofinen työni minua elättämään sillä arvokkaalla tavalla, minkä pitäisi kuulua kulttuurityöntekijälle, joka – ehkä suurimman – osan päivätyöstään jo on suorittanut? Tarvitaanko henkisesti katsoen Suomessa miestä, joka ikuisen elämän asioissa seisoo omilla jaloillaan ja jonka välityksellä henkimaailmalla on oma, muista riippumaton sanoma sanottavanaan?

Jos ei näihin kysymyksiin voida vastata myöntävästi, silloin olen kuin „maurilainen, joka on tehtävänsä suorittanut ja saa mennä.“

*

Kohtalo on nähtävästi odottanut minulta suurta henkistä uhrausta.

Olin runsaasti puolentoista vuotta harrastanut teosofiaa ja tuntenut olevani teosofinen totuudenetsijä sydänjuuriani myöten, kun lokakuussa 1895 liityin Teosofiseen Seuraan (sen skandinavilaiseen osastoon). Seuraavana vuonna (1896) tulin esoteerisen osaston jäseneksi ja sain tutustua Madame Blavatskyn aikuiseen ja häneltä perittyyn esoteeriseen itsekasvatusjärjestelmään. Lokakuussa tänä vuonna oli kulunut umpeen 25 vuotta jäseneksi liittymisestäni, ja olen siis niin sanoakseni viettänyt hopeahäitini Teosofisen Seuran kanssa.

Tämä pitkä ja vaiherikas yhdessäolo oli luonnollisesti kasvattanut minussa vaistomaista yhteenkuuluvaisuuden tunnetta. Olin miltei identifioinut oman itseni – en ainoastaan teosofian, vaan myös Teosofisen Seuran kanssa. Ja koska tärkeänä tekijänä olin mukana luomassa Suomen Teosofista Seuraa, oli tämäkin toimenpide omiansa kasvattamaan minussa identiteettitunnetta T. S:n kanssa. Ehken liioin niin suuresti erehdy, jos otaksun, että yleinen mielipide oli jokseenkin samalla kannalla. Yleisö oli havainnut, että uskollisesti ja itsepintaisesti olin läpi elämäni palvellut teosofista asiaa, ja sekin oli tottunut eroittamattomasti liittämään minun nimeeni enemmän tai vähemmän hämäräperäisen käsityksensä teosofiasta.

Oliko siis ihmeteltävää, että olin puolestani tottunut esiintymään niin sanoakseni Teosofisen Seuran nimessä ja teosofisen maailmankatsomuksen tunnustettuna tulkitsijana? Olinhan vilpittömästi etsinyt totuutta ja uskonut jotakin löytäneeni, olinhan mielestäni omilla okkultisilla havainnoilla ja kokemuksilla päässyt varmuuteen teosofian perusopeista, ja olinhan tietääkseni Mestarin omasta suusta saanut tehtäväkseni teosofisen elämänyymmärryksen levittämisen.

Oliko ihmeteltävää, että tämä kaikki oli käynyt minulle rakkaaksi ja että nuoruudesta saakka kuvittelin kerran kuolevani Teosofisen Seuran uskollisena palvelijana? Ja nyt Karma pyysi minulta odottamatonta uhria, pyysi, että luopuisin Teosofisesta Seurasta ja aloittaisin teosofisen elämäntyöni uudelleen alusta.

Miksi niin? Siitä yksinkertaisesta syystä, että sillä käsityksellä teosofiasta ja Teosofisen Seuran tehtävästä, joka minulla on ja jota monet, monet muutkin sekä Suomessa että ulkomailla kannattavat, ei sittenkään näkynyt olevan sijaa Suomen Teosofisessa Seurassa.

Olen useita kertoja Tietäjässäkin kosketellut tätä käsitystäni teosofiasta, eikä ole tarvis sitä tässä toistaa. Lyhyesti sanoen se tähtää siihen, että teosofinen liike on puhtaasti henkinen liike ja että Teosofisella Seurallakin on puhtaasti henkinen, kasvattava ja valistava tarkoitus.

Lähemmä kolmesataa T. S:n jäsentä Suomessa liittyi viime kesänä yhteen n. s. okkultiseksi osastoksi kannattamaan yllämainittua käsitystä teosofiasta. Kysymys on sittemmin vain ollut heidän asemansa virallistuttamisesta Suomen Teosofisessa Seurassa. Mrs. Besant T. S:n presidenttinä lausui kesällä tunnetussa kirjeessään minulle hyväksyvänsä aatteen kahden autonomisen osaston muodostamisesta, kunhan niillä vain oli yhteinen ylisihiteeri. Mitä muuta puuttui siis, kuin että Suomen T. S. olisi jakautunut kahtia!

Sillä tavalla molemmat käsityskannat, sekä „maailmaa parantava“ että „okkultinen“, olisivat päässeet oikeuksiinsa; kumpikin olisi omalla tavallaan, mutta täysin pätevästi ja auktoritatiivisesti edustanut teosofiaa ja Teosofista Seuraa. Olisiko sen puolueettomampaa ja oikeudenmukaisempaa ratkaisua ollut ajateltavissa?

Ystäväni ymmärsivät heti paremmin kuin minä, että tämä oli välttämätöntä minunkin työlleni. Jos vain toinen kanta oli edustettuna virallisesti Teosofisessa Seurassa, jäi meikäläinen jonkinlaiseksi yksityisharrastukseksi. Itse en tätä kohtaa heti älynnyt. Mielestäni ei mikään saattanut estää personallista teosofista työtäni, – olinhan vapaa kirjoittamaan ja puhumaan omassa nimessäni mitä katsoin oikeaksi ja todeksi! Vasta tänä syksynä selvisi minulle, että yhteisen työmme arvokkuudelle oli todellakin välttämätöntä, ettei minunkaan työlläni ollut nurkkaharrastuksen leimaa Teosofisessa Seurassa. Ja kun nyt olen tutkinut itseäni, olen huomannut – kuten äsken mainitsin – teosofian kasvaneen vereeni niin, että aina vaistomaisesti olen puhunut ja aina suunnitellut vastedes puhuvani, jos en suorastaan teosofian eli ikuisen viisauden nimessä, niin ainakin Teosofisen Seuran täysin pätevänä edustajana.

Osastojakoajatus ei kuitenkaan saanut kannatusta toisella taholla. „Emme tahdo muodostaa mitään osastoa, pysymme vain yksinkertaisesti Teosofisena Seurana kuten tähänkin saakka“, selitettiin siltä taholta. Ja koska he olivat enemmistössä, olivat he tietysti nykyisen käsityskannan mukaan – oikeassa. Enemmistöllä on valta, ja onhan valta sittenkin käytännössä sama kuin oikeus: sentähden enemmistöllä on oikein. Me, jotka olimme vähemmistössä, olimme väärässä.

Meillä ei siis ollut oikeutta esiintyä Suomen Teosofisen Seuran nimessä! Minä, joka olin palvellut teosofista asiaa neljännesvuosisadan, en ollut enää oikeutettu edustamaan Teosofista Seuraa!

Näin ollen ei ollut muuta kuin yksi mahdollisuus jälellä: lakata Teosofisen Seuran välityksellä palvelemasta teosofiaa ja etsiä teosofialle uusi väline, synnyttää teosofinen työ uudestaan uudessa muodossa. Kun vanha ruumis hylkää, on luotava uusi. Ehkä se sanoma, joka meikäläisten kautta pyrkii esille, onkin täynnä niin uutta henkistä viiniä, ettei sitä enää käynyt kaataminen vanhoihin leileihin!

Senpätähden kutsuin, noudattaen siinä monen T. S:n jäsenen kehoitusta, kaikkia niitä totuudenetsijöitä, Okkultisen Osaston teosofeja, jotka minun kanssani tahtoivat jatkaa henkistä valistus- ja kasvatustyötä uusissa uomissa, liittymään kanssani seuraksi, jonka nimeksi ehdotin:

RUUSU-RISTI, Suomen Salatieteellinen Tutkimus-Seura (ruotsiksi: *ROSEN-KORSET, Samfundet för okkult forskning i Finland*), ja jonka perustava kokous pidettiin Helsingissä marraskuun 14 p:nä.

Tämän perustavan kokouksen tuloksesta kerrotaan „Tien varrelta“ osastossa.

*

Minun ei tarvitse pitää pitkiä puheita Ruusu-Risti-seuran tehtävästä ja tarkoituksesta. Se selviää itse nimestä ja on elävästi kirjoitettuna kaikkien niiden sydämiin, jotka ylinnä kaikkea elämässä kaipaavat totuutta ja totuuden Jumalaa.

Nimi „Ruusu-Risti“ viittaa uuden seuran uskonnolliseen tehtävään: se tutkii kaikkia uskontoja ja mytologioita, saapuu tutkimuksissaan Jeesus Kristuksen mysterioihin ja koettaa elää niiden hengessä. Se elvyttää siis kristinuskonkin varsinaisen hengen ja auttaa länsimaisia kirkkoja ymmärtämään opinkappaltensa vertauskuvallista, mystillistä ja salatieteellistä merkitystä. Hengen elävänä virtana se puhdistaa ja uudistaa uskovaisten sisäistä ja ulkonaista elämää.

Nimi „salatieteellinen tutkimus-seura“ viittaa siihen, että seuran jäsenet ovat läpeensä totuuden etsijöitä, tutkijoita ja löytäjiä, jotka tieteellisyyden periaatetta noudattaen ovat suvaitsevaisia kaikkia ihmisiä kohtaan, olkoon näiden uskonnollinen tai siveellinen vakaumus mikä tahansa. Se myös selvästi osoittaa, että seura ei rajoita tutkimuksiaan n. s. luonnontietoihin, eikä edes tavallisiin uskonnollisiin, filosofisiin tai historiallisiin tutkimusaloihin, vaan käsittää sen ohella ja ehkä etupäässä kaikkia niitä n. s. salaisia tieteitä, joilta virallinen tutkimus kieltää tieteen arvon, kuten magiaa, astrologiaa, spiritismia j. n. e. Sanalla sanoen seura koettaa voimiensa ja kykyjensä takaa tutkia ei ainoastaan näkyväistä, vaan myös näkymätöntä maailmaa ynnä sen monenlaatuista ilmiötä ja voimia.

Tarvinneko minun edes mainita, että yhtenä tärkeänä tutkimushaaranä, johon nimi „Suomen“ viittaa, on ajateltu oman kansamme kalevalaisen menneisyyden, sen muinaisen viisauden ja tiedon elävä tutkiminen, samoin kuin tutustuminen sen nykyaikaisiin tietäjiin, niiden kykyihin ja oppeihin?

*

Tämä Ruusu-Risti on siis se yhtymä, jonka turvissa henkinen, teosofis-okkultinen työni tulee jatkumaan. Siinä ovat ne ystävät, jotka haluavat kuulla, mitä henkivalloilla mahdollisesti on sanottavana minun kauttani, — seikka, joka ei suinkaan merkitse, että seura olisi perustettu minua varten! Jos työskentelyni on merkityksestä Suomen kansalle (edes muutamille kansan yksilöille), kyllä se uomansa olisi löytänyt toisiinkin suuntiin. Jos se taas on merkityksetön, olisi turha sitä pönkittää. Olen nuoresta saakka ollut hengessäni täysin vapaa. Olen valmis millä hetkellä tahansa jättämään tämän maallisen elämän, jos ei minua täällä tarvita, ja uskon varmasti, että Karma minut kyllä täältä korjaakin, jos käyn hyödyttömäksi. Mutta olen myös valmis työtä tekemään, ponnistamaan ja kärsimään yhä edelleen, jos Mestari katsoo, että minun vähäpätöisestä ja puutteellisesta persoonastani on pienintäkään hyötyä Hänen suuressa ja ihanassa työssään.

Sentähden on selvää, että Ruusu-Ristillä on tarkoitus, joka tähtää kauas yli personallisuuksien. Uskon, että me näkyväiset ihmiset olemmekin korkeampien voimien ohjattavina ja käytettävänä. Uskon, että Ruusu-Risti-seura on pantu alulle näkymättömässä maailmassa ja että se vain löytää tällä fyysillisellä tasolla näkyväisen ilmaisumuotonsa meidän kauttamme. Uskon, että se on siemen, elävä siemen, josta on kasvava „iso tammi“. Uskon, että sen vaikutus tulee siunauksellisenä ulottumaan laajalle ja kauas, ulkopuolelle Suomen rajojenkin. Uskon, — niin, mitä en uskokaan. Mutta usko näyttäytyy teoissa eikä vain sanoissa.

*

Tietäjän elämässä on nyt alkava uusi ajanjakso, kun se ensi vuonna astuu seitsemännelletoista vuositapäilleen. Se syntyy uudestaan uudella nimellä. Niinkuin Omatunto aikoinaan muuttui Tietäjäksi, niin Tietäjä nyt muuttuu *Ruusu-Ristiksi*. Samoin sen ulkoasu on muuttuva ja sen sisältö. Ei kuten tänä vuonna, jolloin voittamattomat vaikeudet tekivät paperin huonommaksi kuin mitä olin uskonut ja kuvitellut, vaan todellisesti hienommaksi, aistikkaammaksi ja paremmaksi. Paperin on paino jo hankkinut ensi vuotta varten, ja painettavaksi Ruusu-Risti tulee Helsingissä. Sen ilmestyminen säännöllisesti on myös taattu, ja mitä postitukseen tulee, aion itse sitä valvoa tammikuusta lähtien. Olemme nyt eläneet niin poikkeuk-

sellisissa oloissa – varsinkin tänä syksynä, mitä itseeni tulee, – että semmoista ei Tietäjän historiassa ole sattunut sitte vuoden 1908. Mitä lienevätkään lukijat ja tilaajat ajatelleet, kun syyskuun numero ilmestyi vasta lokakuussa ja kun vuoden viimeiset numerot ilmestyvät vasta tämmöisenä kolmoisnumerona! Toivon kuitenkin, että kaikki ovat ymmärtäneet, että minun puoleltani on ollut vakavammat syyt kuin leväperäisyys, laiskuus tai saamattomuus: uskallanhan vedota monivuotiseen, omalta puoleltani säntilliseen työhöni.

Tahdon siis kertoa ensi vuoden Ruusu-Rivistä, että sen paperi tulee hyvää, valkoista ja mieluisaa. Koko tulee hieman pienempää, tavallisen kirjan malliin, mutta jos tilaajamäärä pysyy entisellään, tulee jokainen numero sen sijaan käsittämään 64 sivua, mikä tekee tekstin tosiasiallisesti entistään laajemmaksi. Siinä asussaan Ruusu-Risti tulee mieluisammaksi säilyttää, ja vuosinide muodostaa paksun kirjan.

Mitä sisältöön tulee, on muutos myös oleva ytimiin käypä. Tärkeänä piirteenä on ensinnäkin mainittava se, että Ruusu-Risti tulee julkaisemaan viime talvena kirjoittamani tutkimuksen *Väänämöisestä Suomen kansallishaltiana* ja sitten jatkuvasti toisia teoksiani. Kustannusliikkekme ei näet toistaiseksi kykene kustantamaan uusia kirjoja, mutta sen sijaan olen suunnitellut tämän välimuodon, että kirjoittaisin yksinomaan Ruusu-Ristiä varten, jolloin eivät laajemmatkaan käsikirjoitukseni jäisi laatikkoon makaamaan. Tästä eivät ystäväni pahastune, sillä jos Ruusu-Ristin tilaushinta jollakulla markalla sen nojalla kohoo, ovat Ruusu-Ristin tilaajat samalla sekä ensimmäiset että toistaiseksi ainoat, jotka uusimpaan kirjalliseen tuotantooni saavat tutustua.

Toiseksi on mainittava, että Ruusu-Risti tulee julkaisemaan arvokkaita suomennoksia salatieteellisen kirjallisuuden alalta. Niinpä aion tutustuttaa suomalaista yleisöä erääseen viime vuosisadan ranskalaiseen okkultistiin, josta Madame Blavatsky alinomaan puhuu „Salaisessa Opissaan“ ja joka käytti salanimeä *Eliphas Lévy*. Hän on nerokkaimpia ja säkenöivimpiä okkultisti-kirjailijoita mitä tunnen, ja hänen teoksiaan pidetään yleisesti suorastaan perustavina laadultaan.

Kolmanneksi on mainittava, että Ruusu-Risti edelleen tulee julkaisemaan kirjoituksia ja runoja maamme etevimmiltä kirjailijoilta, jotka kaikki eivät vielä tänä vuonna ole ehtineet lupauksiaan täyttää.

Neljänneksi on mainittava, että Ruusu-Risti huolellisesti toimitetuissa katsauksissa („Mitä muualla tiedetään“, „Tien varrelta“) tulee seuraamaan ulko- ja kotimaan tapahtumia teosofisilla, salatieteellisillä ja sen sukuisilla aloilla.

Viidenneksi on mainittava, että tietysti „Toimittajalta“ pätkät, „Kysymyksiä ja vastauksia“, „Kirjeitä toimitukselle“ y. m. osastot tulevat edelleen jatkumaan.

Kuudenneksi on mainittava, että Ruusu-Risti tulee entistä enemmän omistamaan huomiota suomalaiselle salatieteelle. Niinpä aion julkaista kertomuksia ja selontekoja kotimaisista tietäjistä, heidän kyvyistään ja opeistaan.

Seitsemänneksi on mainittava, että *runoilija Aarni Kouta* toimitussihteerinä tulee huolehtimaan Ruusu-Ristin kielellisestä asusta, jonka suhteen tähän saakka on kylläkin ollut moittimisen varaa.

Tarvitseeko minun lisätä, että omalle työlleni ja elämälleni on välttämätöntä, että Ruusu-Risti menestyy? Ystäväni sen ymmärtävät, ja he tekevät pyytämättäni voitavansa Ruusu-Ristin eteen. Muistakoot ja pitäkööt rohkaisevana momenttina mielessään, että yksin painokustannukset tulevat ensi vuonna nousemaan viiteen-kuuteenkymmeneen tuhanteen!

Voidaksemme perin pohjin tutustua suomalaiseen okkultismiin, on välttämätöntä, että keräämme tietoja nykyajan sekä elävistä että kuolleista „tietäjistä“ ja „noidista“. Suomen salomailla elää vielä siellä täällä – tai on äsken elänyt – arki-ihmisiä viisaampia „poppamiehiä“, joiden voimatöistä kulkee kaskuja kansan suussa. Nämä kaskut, nämä useinkin niukat tiedot eivät saa jäädä unohduksiin. Kotiseutututkimus on tässä suhteessa tehnyt paljon työtä ja saavuttanut kauniita voittoja, mutta kelle varsinaisesti kuuluu salatieteellisten asioiden, salaperäisten ja yliaistillisten tapahtumain unohduksista pelastaminen ellei meikäläisille tutkijoille, jotka juuri olemme kääntäneet huomiomme niihin asioihin ja jotka suuremmilla edellytyksillä kuin tavalliset runojen ja tarujen kerääjät saatamme ymmärtää, mitä niissä on arvokasta.

Ensi vuonna tulee Ruusu-Risti sisältämään kertomuksia suomalaisista (ja lappalaisista) tietäjistä. Aion ensin julkaista otteita kirjallisuudesta, vanhoista aikakauskirjoista y. m., jotta lukijat perehtyisivät aineeseen, mutta pyydän samalla, että varsinkin kaikki Ruusu-Ristin jäsenet tekisivät tässä suhteessa voitavansa, keräisivät asianomaisia tietoja, kirjoittaisivat muistiin ja lähettäisivät minulle. Tämä olisi heidän puoleltaan vakavaa työtä suomalaisen kulttuurin ja suomalaisen salatieteen hyväksi.

*

Henkinen liike semmoinen kuin teosofinen liike monine haarautumineen on mielestäni pidettävä ulkopuolella kaikkea käytännöllistä politiikkaa siitä yksinkertaisesta syystä, että se ei ensi kädessä tähtää olojen parantamiseen, vaan inhimillisten näkökantojen muuttamiseen, ihmisten valistamiseen ja kasvattamiseen. Ulkonainen työskentely näyttää kyllä „käytännölliseltä“ ja lupaavalta, jota vastoin puhtaasti henkinen työ tuntuu niin kiittämättömältä ja hedelmättömältä, että moni väsyä siihen ja heittäytyy epätoivossaan yhteiskuntapolitiikan syyliin. Mutta se, joka kesken väsyä, on unohtanut henkisen elämän ja itsekasvatuksen ensimmäisiä sääntöjä: älä työskentele tuloksien takia.

Tietysti en tällä tarkoita, ettei henkinen ihminen saisi pohtia yhteiskunnallisia kysymyksiä ja luoda itselleen ratkaisuja niistä. Päinvastoin, jos ne kiinnittävät hänen mieltään, on hänellä sekä oikeus että velvollisuus niitä mietiskellä. Kukaties hän löytää ratkaisun, jota toistenkin kannattaa pohtia! Suuressa hiljaisuudessa syntyvät suuret aatteet.

Onhan meillä esimerkkinä tästä tohtori Steiner Saksassa. Hän on herättänyt melko suuren huomion esittäessään yhteiskunnallisen kolmijako-oppinsa. Vaikka hänen aatteensa eivät ole suorastaan uusia sille, joka on tuntenut ranskalaista okkultismia, varsinkin Saint-Yves d'Alveydre'n koulua, on hän ensimmäisenä osannut antaa näille aatteille sen suppean, käytännöllisen muodon, joka on herättänyt mieliä ja saanut joukkoja liikkeelle. Saksassa on syntynyt erikoinen kolmijakoliike, johon kymmeniä tuhansia jo taitaa lukeutua. Kuinka edullista tämä tavallaan poliittinen puuha on antroposofiselle liikkeelle, on toinen kysymys. Monet antroposofit kuuluvatkin paheksuvan kolmijako-innostusta.

Joka tapauksessa kolmijakoate perustuu todellisuuteen. Yhteiskunta on itsessään kolmijakoinen, vaikka yhteiskunnan yksilöt eivät ole siitä selvillä. Tämä ihmisten tietämättömyys luonnon laista se se aiheuttaa kärsimystä ja vaivaa. Jos elävät ihmiset kasvaisivat tietoisiksi kolmijaosta, koettaisivat he sitä elämässä ja oloissa toteuttaa, ja silloin varmasti paljon tuskaa poistuisi maailmasta.

Olen toisessa kohdassa Tietäjää kyhännyt esityksen kolmijakoaatteesta.

*

Onnea, onnea kaikille jouluksi!

RUUSU-RISTI 1921

Toimittajalta

Tammikuu, s. 3-8

Joulu on rakkauden juhla. Jouluna vietämme sen ihmisen syntymää, joka uhrasi kaikkensa rakkaudelle, joka ei tunnustanut muuta perustaa, ei muuta ojennusnuoraa eikä muuta päämäärää ihmisen elämälle kuin rakkauden, väsymättömän, anteeksiantavan, itsensä unohtavan. „Sen uuden käskyn annan minä teille: rakastakaa toisianne sillä rakkaudella, jolla minä olen teitä rakastanut.“ Hänen rakkautensa oli taivasten valtakuntaa, se oli autuutta ja rauhaa.

Kuinka kaukana on siitä vielä kristikunta! Se viettää kerran vuodessa „rakkauden ja rauhan ruhtinaan“ syntymää, mutta vähän se välittää siitä suuresta opetuksesta, minkä hänen elämänsä antoi. Kristikunta yhä sotii ja vihaa, murhaa ja ryöstää, tarttuu miekkaan ja – hukkuu.

Mutta Jeesuksen Kristuksen antama uusi elämänohje onkin salattu „tämän maailman viisailta ja oppineilta“. Sen ymmärtävät vain ne pienet, joita maailman oppineet halveksivat, – ne pienet ja vähäväkiset, joiden sydän on surussa puhdistunut, joiden henki totuutta haluaa, joille rakkaus on mittaamattoman paljon kalliimpi kuin kunnia ja kulta, kuin maine ja maailmanvalta.

*

Uusi vuosi on alkanut, uuden toiminnan vuosi. Sen kabbalistinen merkki on: vaali lasta, joka rakkaudessa syntyy!

Meille on syntynyt rakkautemme lapsi: Ruusu-Risti. Pitkin viime vuotta kannoimme sitä lasta sydämemme alla ja kärsimme kovia tuskia sen tähden, kunnes lapsi syntyi marraskuun 14 p:nä. Ja nyt on *edessämme* vaaliminen ja huolenpito, vastasyntyneen ruokkiminen ja hoitaminen. Lasta on vaaroilta suojeltava!

Ennen maailmassa lapselle aina asetettiin horoskooppi. Jokaisella kuninkaalla ja ruhtinaalla oli oma hovi-astrologinsa. Ruusu-Risti on elvyttänyt vanhan tavan. Sen korkeimmalla Neuvostolla on oma astrologi-jäsenensä. Kun Ruusu-Risti pystytettiin Suomeen marraskuun 14 p:nä 1920, katsoi astrologi kelloa. Kello oli 1,50 j.p.p. Sille hetkelle tehtiin horoskooppi, ja horoskooppi on näin kuuluva:

„Vesimies nousevana, Uranus 1:ssä huoneessa ja Aurinko Skorpionissa, omassa 8:ssa huoneessaan, viittaavat selvästi tämän hetken okkultiseen merkitykseen. Ne osoittavat, että on alkamassa aikakausi, jolloin syvennyttään mystiikkaan ja salatieteelliseen tutkimukseen, jolloin uutta luodaan ja uusia henkisiä virtauksia syntyy. Vesimies yhdessä Skorpionin kanssa kuvaa tieteen tosi henkeä, joka tunkee asioiden ytimeen ja puolueettomasti tutkii tosiseikkoja ja yksityiskohtia, samalla pitäen kiinni kaiken-yhteisyys-ajatuksesta.

„Keskitäivaalla on Venus Jousimiehen merkissä. Seuran toiminta on oleva uudistavaa ja puhdistavaa laatua, inspiroitua ja intuitiivista. Se on kulkeva rauhan merkissä, ja musiikki y. m. kaunotiede on oleva sen palveluksessa.

„Auringolla on vain hyviä aspekteja, ja yleensä olosuhteet näkyvät olevan suosiollisia. Auringon aspektit Marsiin, Jupiteriin ja Saturnukseen maamerkeistä osoittavat fyysillisellä tasolla saavutettavia tuloksia. Että seura on esiintyvä tekijänä ulkonaisessa elämässä, näkyy siitäkkin, että kaikki planeetat ovat horoskoopin yläpuoliskossa päiväpuolella, paitsi okkultiset Uranus ja Neptunus.

„Venus neliossa Saturnukseen 7:stä huoneesta on ainoa epäsuotuisa aspekti ja osoittaa taistelua pimeitä valtoja vastaan, jotka yrittävät vahingoittaa seuran toimintaa, — ennen kaikkea materialistiselta taholta. Mutta koska Venus on korkeimmalla keskitäivaalla ja Auringolla on suotuisia aspekteja eivät pimeät vallat paljoakaan saata vahingoittaa.

„Kuu Kauriissa 11:ssä huoneessa osoittaa, että juhlallisuuksilla ja muotomenoilla on oleva määrätty merkityksensä seuran kokouksissa ja juhlissa.

„Yleisvaikutelmana horoskoopista on sanottava, että seura on alkanut toimintansa onnellisena hetkenä. Uskon, että korkeita henkiolentoja on sen takana, sitä suojelemassa.

„Helsingissä marraskuun 20 p:nä 1920.

L. Krohn.“

Taivaan merkeistä päättäen jumalat siis suosivat lastamme: emmehän toki me ihmiset sitä hylki ja heitä?

*

Olen eri kirjoituksessa „Ruusu-Risti“ kertonut rosenkreutsiläisyyden synnystä ja rosenkreutsiläisistä seuroista. En ole siinä yhteydessä maininnut teosofisen liikkeen saksalaista haarautumaa, n. s. antroposofista seuraa ja sen kuulua johtajaa, tohtori Rudolf Steineriä, koska kirjoituksessani olen maininnut vain muutamia seuroja, jotka nimenomaan käyttävät ruusuristi-nimeä. Mutta tietysti on muistettava, että antroposofit — varsinkin takavuosina — usein puhuivat rosenkreutsiläisyydestä ja nimittivät itseään rosenkreutsiläisiksi sekä katsoivat ja väittivät johtajansa olevan läheisissä okkultisissa suhteissa rosenkreutsiläisyyden salaisiin auktoriteetteihin.

*

Tavanomaiset viikkoluentoni ovat jatkuvasti täällä Helsingissä sunnuntaisin k:lo 12 päivällä Ostrobotnian juhlasalissa, Museok. 10. Ne käyvät nyttemmin Ruusu-Ristin merkissä. Sitäpaitsi olen viisi kertaa esitelmöinyt Teosofiselle Seuralle, Bulevardin 7:ssä, ja kysymysillat, jotka nykyisin ovat tiistaisin k:lo 7 j.p.p., pidetään nekin Bulevardin 7:ssä. Ruusu-Ristin Helsingin-ryhmä kokoontuu joka toinen torstai k:lo ½ 7 i.p. Hankkijan talossa, Heikinkadun päässä. Ensimmäinen ryhmäkokous oli t.k. 14 p:nä.

Ruusu-Ristin alkajaismatineasta puhuin jo Tietäjässä. Jussi Snellmanin runon „Salainen saari“, johon Erkki Melartin oli säveltänyt musiikin ja joka herätti ihastusta matineassa, julkaisen tässä numerossa. Sama melodraama esitettiin uudelleen Ruusu-Ristin toisessa matineassa tammikuun 2 p:nä.

Joulukuun 26 p:nä luennon jälkeen oli pantu toimeen syntymäpäiväkahvit minun kunniakseni, koska silloin täytin 45 vuotta. Suuri joukko ystäviä oli koolla ja Aapo Pihlajamäki piti muitten nimessä puheen kunniavieraille, ojentaen sitten minulle kauniin adressin runoineen ja satoine nimineen ynnä rahalahjan

työni helpottamiseksi. Kiitin liikutettuna odottamattomasta ystävydenosoituksesta ja kiitän tässä vielä kaikkia niitä, jotka asiassa olivat mukana, vaikkeivät juhlatilaisuudessa voineet olla läsnä.

*

Kun asianharrastajat kysyvät, onko Suomella erikoinen tehtävä Europan uudestiluomisessa, vastaavat monet teosofit, ettei heidän ymmärtääkseen Suomella ole mitään erikoistehtävää; kaikki kansat ovat osaltaan mukana uutta Europpaa rakentamassa.

Tuommoinen vastaus kuulostaa yhtä demokraattisen vaatimattomalta kuin veljelliseltä ja järkevältä. Kuitenkin se perustuu historian tuntemattomuuteen ja henkisen näön puutteeseen. Sillä se, joka on lukenut historiansa, hän tietää, ettei historia ole niin tasa-arvoisen demokraattinen kuin ihmiset soisivat, vaan antaa milloin toisen kansan, milloin toisen kulkea kehityksen etunenässä, menestyä ja vaurastua esimerkiksi ja opiksi toisille ja lopulta sortua ja hukkaa toisten varoitukseksi, jos ei se ole osannut oikein käyttää kohtalon suomia tilaisuuksia. Kansat ovat kuin yksilöt, ja kuinka erilaisiksi yksilöiden kohtalot muodostuvat! Onhan aina muita henkevämpiä ja voimakkaampia yksilöitä, jotka tarmollaan ja työllään, kaukonäköisellä viisaudellaan ja neronsa terävyydellä antavat henkisiä sysäyksiä kokonaisille kansoille ja aikakausille: miksei olisi kansoja, jotka suorittavat saman tehtävän historian näyttämöllä?

Sentähden minä ja moni muu olemme uskoneet ja yhä uskomme, ettei suinkaan ole järjetöntä ajatella, että Suomellakin voisi kerran olla erikoinen kulttuuritehtävä kansojen kesken. Ja koska taas toisista syistä luulemme tietävämmä, että Suomen kansalle paraikaa valmistetaan tämänlaatuista tehtävää tulevaisuudessa, emme ollenkaan ymmärrä, miksemme sitä uskoa julkilausuisi.

Ja jos taas kysytään, mikä tuo tehtävä on, en minä ainakaan mene vastaamaan siihen yksityiskohtaisesti, sillä ken tuntee jumalien koko ohjelman? Omaan rajoitettuun näköpiiriini on vain kangastanut kuva Suomen vastaisesta tehtävästä okkultisella työalalla. Tuntuu siltä, kuin Suomessa sillä alalla syntyisi koulu, jossa monista vieraista maista käydään viisautta oppimassa.

Näistä asioista puhun enemmän ja tarkemmin siinä kirjassa „Väinämöinen“, jonka aion julkaista tässä Ruusu-Ristissä ehkä helmikuusta lähtien.

Mutta tietysti Suomen loistava tulevaisuus tulee käsittämään monta muutakin alaa, ja jos esim. pitävät paikkansa (jota en kyllä epäile) herra D. Cajanderin ihmeelliset keksinnöt maan- ja puutarhaviljelyksen alalla, on siinä selvä viittaus siitä, että Suomi tulee saamaan mullistuksia aikaan taloudellisenkin elämän suhteen. Ja kun ajattelen, mitä voimaa esim. sähköksi muutettuna piilee meidän sadoissa koskissamme, en ollenkaan pidä mahdottomana sitä näkemääni tulevaisuudenkuvaa, että „Suomessa ei kurjuutta eikä köyhyyttä ole“.

*

Tässä Ruusu-Ristin numerossa julkaistu kertomus „Mieletön“, on nuoren venäläisen kirjailija A. Sipelgasin kirjoittama. Herra Sipelgas julkaisi jouluksi pari teosta suomenkielellä, joissa hän kertoo nykyisen Venäjän oloista. Hän otti upseerina osaa maailmansotaan ja heräsi sodassa ymmärtämään, että ihmiskunnan ainoa pelastus on Kristuksen opissa, mikäli se kieltää väkivallan ja pahan vastustamista väkivallalla. Hän on asianharrastuksesta tarjoutunut kirjoittamaan Ruusu-Ristiin, ja hänen kertomuksensa ovat arvokkaita sekä niitä elähtävän hengen että niiden asiallisen todenperäisyyden takia, mikä näkyy jo tästä novellista „Mieletön“.

Kirjoitukseni „Miten on luotava onnellinen yhteiskunta?“ alkoi Tietäjän viime numerossa ja oli aiottu kokonaisuudessaan viime vuoden Tietäjään, vaikka loppu jäi kuin jäikin Ruusu-Ristiin. Ne, jotka mahdollisesti eivät tunne alkua, mutta haluaisivat lukea sen, voivat tilata Tietäjän viime numeron Kustannusosakeyhtiö Tietäjältä, os. Viipuri.

*

Lähetän tämän Ruusu-Ristin ensimmäisen numeron kaikille Tietäjän tilaajille ja toivon, ettei kukaan vanhoista tilaajista jätä uudistamatta tilaustaan – nyt Ruusu-Ristin nimellä.

Helmikuu, s. 65-67

Harvat kristityt tietänevät vieläkään, mikä ero on tehtävä „Jeesus“ ja „Kristus“ nimien välillä; ne jotka tietävät, ovat joko teosofeja tai rosenkreutsiläisiä. Ja kuitenkin voi sanoa, että näiden kahden nimen oikeasta ymmärtämisestä riippuu, tiedämmekö mitään kristinuskosta vai emmekö.

Evankeliumit itse tekevät tämän eron. Enkeli, joka ilmestyy Marialle, sanoo: „ja nimeksi pojalle, jonka synnytät, olet antava Jeesus, sillä hänestä tulee kansansa pelastaja.“ Jeesus merkitsee näet „vapauttaja, pelastaja“. Vasta myöhemmin evankeliumissa mainitaan Jeesuksesta, että häntä mainittiin Kristukseksi eli Messiaaksi. Kristus ei siis ollut hänen nimensä, vaan syystä tai toisesta hänelle suotu kunnianimitys.

Tämä on samalla kielitieteellinen tosiseikka, sillä „Jeesus“ yksin on substantiivi, joka varsinaisesti kelpaa henkilönimeksi. „Kristus“ sitä vastoin on verbaalimuoto, adjektiivi, laatusana, joka ei sinänsä yksin ole sopiva henkilölle nimeksi. „Kristus“ on samassa asemassa kuin esim. „suuri“; voimme puhua Aleksanteri suuresta, Pietari suuresta j. n. e., mutta ei yksin „suuresta“. Kristus (khristos) on kreikankielinen käänös hebrealaisesta sanasta mashiah (messias) ja merkitsee – samoin kuin messias – „voideltu“. Juutalaiset kuninkaat voideltiin öljyllä korkeaan arvoonsa, ja juutalaisten messiaskäsite oli sentähden „kuningas, jonka Jehova itse oli voidellut.“ Kun nyt Jeesusta nimitettiin messiaaksi eli Kristukseksi oli tämä selvä viittaus siihen, että uskottiin hänen olevan se juutalaisten kuningas, jonka Jumala itse oli kuninkaaksi asettanut. Ja monen juutalaisen katkera pettymys oli siinä, ettei Jeesuksen valtakunta ollutkaan „tästä maailmasta“.

Tärkeämpi tätä kielitieteellistä on kuitenkin oleellinen ero Jeesuksen ja Kristuksen välillä, sillä jos emme sitä tunne, emme tunne kristinuskon olemusta. Oleellinen ero on näet henkinen tosiseikka, joka selviää kristitylle vasta kokemuksen kautta. Siitä voidaan kyllä puhua, mutta sanat jäävät sanoiksi, kunnes saavat henkeä ja elämää kunkin yksilön omassa kokemuksessa.

Jeesus sai nimen Kristus vasta kasteensa jälkeen. Minkätähden? Mitä merkittäviä tapahtui kasteessa?

Sen evankeliumi meille tarkasti selittää, kuvatessaan Jeesuksen oman kokemuksen kasteen ohella ja kertoessaan, kuinka Johannes Kastaja selvänäköisesti oli todistajana siitä osallinen. Korkein henkimaailma avautui Jeesuksen sisäiselle näkemykselle ja (Isän Jumalan) ääni taivaista kuului: „sinä olet minun rakas poikani, jonka tänään olen synnyttänyt.“

Kasteessa siis syntyi jotakin. Jeesusko? Ei suinkaan, koska Jeesus jo kolmekymmentä vuotta aikaisemmin oli syntynyt. Vaan mikä se syntyi. Niinkuin evankeliumi kertoo: Jumalan poika.

Jumalan poika siis syntyi, mutta missä ja millä tavalla? Henkisellä tavalla, fyysisille silmille näkymättömästi Jeesuksen omassa sielussa.

Tämä on kristinuskon kulmakivi: Jumalan poika, joka syntyi Jeesuksen, ihmisen, sielussa. Siitä se sai alkunsa, voimansa ja sisällyksensä. Vähän kristinuskoa vielä tunnetaan. Luullaan, että Jeesus Natsarealainen on historiassa ainoa, jota Jumala on pojakseen nimittänyt; otaksutaan kristinuskon olevan siinä, että Jeesusta palvotaan Jumalan poikana ja Jumalana, maailman ja ihmiskunnan vapahtajana. Ja kuitenkin asia on päinvastoin.

Kristinusko on uskoa ja luottamusta siihen, että Jeesus oli „esikoinen“, edelläkävijä, että hän ikäänkuin näytti tien ja itse oli tie, toisin sanoen, että se, mitä Jeesus sai kokea, voi ja täytyy jokaisen todellisen kristityn kokea. Ei ole vielä „kristitty“ eikä varsinaisesti Jeesuksen seuraaja se, jota ei Isä Jumala ole pojakseen kutsunut. Vasta se totuuden etsijä, joka on kasteen sisäisen kokemuksen läpikäynyt, vasta hän on sanan varsinaisessa merkityksessä kristitty.

Kirkko on tehnyt kasteesta ulkonaisen toimituksen, jolla kyllä on maagillinen, mutta ei henkinen merkitys. Mutta ainoastaan henkinen kaste on pätevä. Ja henkinen kaste on siinä, että ihmisessä syntyy uusi ihminen, jonka Jumala tunnustaa pojakseen.

Kasteen jälkeen Jeesus oli Kristus eli „voideltu“. Henkisen kasteensa jälkeen on niinkään jokainen totuudenetsijä, nimittäköön hän itsensä sitten kristityksi, rosenkreutsiläiseksi, teosofiksi tai mystikoksi, Kristus eli voideltu, vaikka hän asiallisessa vaatimattomuudessaan ei sitä nimitystä itselleen ota. Uusi ihminen eli Jumalan poika on näet hänessä paljon heikompi niin sanoaksemme, paljon avuttomampi kuin Jeesuksessa. Jeesus oli Mestari-sielu ja totuuden etsijä voi olla vihkimyksen tien alkupäässä. Ero on karmassa suuri. Mutta henkinen elämä on laadultaan sama.

Oi te vähäuskoiset, jotka epäilette ja epäröitte, nouskaa, rohkaiskaa mielenne, etsikää Jumalan valtakuntaa ja antakaa isän kutsua teidät pojikseen!

Maaliskuu, s. 129-130

Helsingissä on äskettäin vierailut eräs antroposofinen luennoitsija, vapaaherra C. A. Walléen Köpenhaminasta, joka – tietääkseni puoleksi suomalaisena syntyperältään – käyttää ruotsinkieltä sujuvasti ja hyvin, joten tanskalaisuus tuntuu vain leveähköstä ääntämisestä, sorahavasta r:stä ja infinitiivin att-prefiksin liittämistä välittömästi teonsanaansa (esim. vid dödens inträde att undergå, jota vastoin ruotsalainen sanoo: för att vid dödens inträde undergå). Mainitsen nämä hänen danisisminsa vain sentähden, että nekin puolestaan vaikuttavat suggestiivisesti ja mieltäkiinnittävästi, sillä parooni Walléen on epäilemättä voimakas puhuja, joka esiintymisellään on osannut viehättää ja lumota Helsingin ruotsalaisen yleisön. Suuresti ilahdutti nähdä, millä yhä kasvavalla innolla ja mielenkiinnolla kuulijoita kokoontui huoneet täyteen nauttimaan teosofisesta esitelmästä. Herra Walléen on ennenkin useampia kertoja käynyt Helsingissä esitelmöimässä, mutta en usko hänen ennen saavuttaneen samaa menestystä kuin nyt.

Voidaan siis todeta, että harrastus teosofisiin tutkimuksiin on Helsingissä sangen vireillä nykyään. Menneiden vuosien suunnattomat, yhä jatkuvat vaikeudet ovat herättäneet ihmisiä ajattelemaan elämän ja kuoleman kysymyksiä ja myös ymmärtämään, että me ihmiset itse olemme vastuussa siitä, millä tavalla järjestämme olojamme maan päällä. On liian helppoa ajatella: „kyllähän Jumala huolen pitää lapsistaan“ – ja liian valheellista. Sillä nyt olemme huomanneet, että Jumala ei ole kiltti setä, vaan salaperäinen elämän henki, joka antaa ihmisten vapaasti tehdä mitä pahaa haluavat – ja vapaasti kärsiä seuraukset. Sentähden alamme oivaltaa, että „lapsellinen usko“ usein on nukutusjuoma, joka tekee meidät kykenemättömiksi kirkkain silmin ja selvin päin katselemaan elämän vaatimuksia. Parooni Walléen herättikin paljon vastakaikua esittämällä ja tulkitsemalla Rudolf Steinerin yhteiskunnallista kolmijakoatetta. Näytti kuitenkin siltä, että

Helsingin yleisö kaikista mieluummin kuunteli selontekoja teosofisesta maailmankatsomuksesta sinään: jälleensyntymisestä, karmasta, kuolemanjälkeisistä tiloista ja maallisen elämän henkisestä tehtävästä.

Käytän tahallani nimitystä „teosofinen maailmankatsomus“, sillä vaikka herra Walléen puhui vain „antroposofiasta“, tunsin tietysti vanha teosofi liikkuvansa kotoisilla tanhuoilla ja hengittävänsä kodin ilmapiiriä. Muuan vanha teosofi sanoikin poistuessaan eräästä Walléenin esitelmästä: „kyllä me teosofit sentään olemme hassua väkeä. Meitä ei ole kuin kourallinen, mutta jakautua meidän täytyy ja muodostaa eri seuroja. Nyt meillä on Teosofinen Seura ja Antroposofinen Seura ja Suomessa vielä Ruusu-Risti, ja kaikki kuitenkin olemme „teosofeja“, s. o. kaikki tahdomme hengen ja sanan voimalla jatkaa H. P. Blawatskyn työtä ja taistella maailman pahuutta ja materialismia vastaan. Miksi emme seiso lujina yhdessä ja samassa rintamassa? Miksi ei veljeys meitä elähytä? Miksi ei asia ole meille kalliimpi kuin henkilöt? S. o. miksi emme tahdo kuunnella vapaasti jokaisen vilpittömän totuuden etsijän löydöistä?“

Tuon ystävän huomautus oli paikallaan eikä siihen liene muuta vastausta, kuin että teosofit – hengen esitaistelijat – olisivat kasvaneet liian mahtaviksi ja vaikutusvaltaisiksi, jos olisivat olleet yksimielisiä ja veljellisiä. Pian aikaa olisivat tehneet elämän maan päällä yleensä onnellisemmaksi! Ja siitä tietenkään ei olisi mielissään se vanha herra, jota sanotaan „tämän maailman ruhtinaaksi“. Hän selvästi noudattaa vanhojen roomalaisten valtaherrain viisasta ohjetta: *divide et impera* – „pirstoa ja hallitse“. Mutta että hän todella on saanut niin paljon valtaa teosofienkin yli, se on hullua tunnustaa. Arvatenkin puhuttiin niin paljon veljeydestä, että vanha herra nauroi partaansa.

Huhtikuu, s. 193-198

Eliphas Lévi, kuuluisa ranskalainen okkultisti, „uudenaikaisen okkultismin perustaja“ ja „viimeinen maagi (tietäjä)“, kuten häntä on nimitetty, syntyi Parisissa v. 1810. Hänen oikea nimensä oli Alphonse Louis Constant. Isä oli suutari, ja poika olisi kai perinyt isänsä ammatin, ellei karma olisi astunut väliin seurakunnan papin muodossa. Tämä sai aikaan, että lahjakas nuorukainen kasvatettiin ja koulutettiin, kunnes hänestä tuli Saint Sulpice'n kirkollisen seurakunnan pastori Parisissa.

Mutta abbé Constantin totuutta etsivä henki, hänen nerokas ja vapautta kaipaava älynsä ei saattanut viihtyä katolisen kirkon opinkappalten ahtaissa puitteissa. Hän saarnasi kirkossaan liian paljon omia kapinallisia mielipiteitään, jonka tähden hänet pian huomattiin vaaralliseksi kerettiläiseksi – ja erotettiin papillisesta virastaan. Nyt hän joutui sosialististen piirien vaikutuksen alaiseksi, ja vuonna 1839 hän julkaisi painosta kirjan nimeltä „Vapauden testamentti“. Tämä kirja aiheutti tekijälleen kuuden kuukauden vankeuden.

Toinen todistus abbé Constantin aito protestanttisesta vapaudenhalusta oli hänen avioliittonsa. Katolilaisen papin aviottomuuslupauksesta huolimatta hän näet nai kuusitoistavuotiaan kaunottaren, joka hänet kuitenkin pian hylkäsi.

Milloin „Eliphas Lévin“ salatieteelliset tutkimukset ja harrastukset varsinaisesti alkoivat, ei saata varmuudella sanoa, mutta ensimmäisen okkultisen teoksensa hän julkaisi painosta vasta v. 1854, siis 44 vuoden ikäisenä. Hänen kirjallinen päätuotantonsa tuli täten käsittämään sangen lyhyen ajan, sillä viimeinen okkultinen teos ilmestyi v. 1865. Tuon kaksitoistavuotisen tuotantokauden aikana Eliphas Lévi kuitenkin kirjoitti joukon laajoja teoksia, joista mainittakoon *Dogme et rituel de la haute magie*, *Histoire de la magie*, *Clef des grands mystères*, *Le sorcier de Meudon*, *La science des esprits*, *Fables et symboles*, *Le grand arcane ou l'occultisme dévoilé*, *Le livre des splendeurs*, *Le catéchisme de la paix*, *Clefs majeures et clavicules*.

Madame Blavatsky lainasi kirjoihinsa, varsinkin „Salaiseen oppiinsa“ yhtä mittaa otteita Lévin teoksista. Hän puhui suurella kunnioituksella tästä oppineesta kabbalistista ja maagikosta ja ihmetteli hänen miltei „jesuiittamaista“ taitoansa salata yhtä paljon kuin paljastikin. Hän antoikin Léville nimen „uuden ajan ruumistunut paradoksi“.

Vaikka Eliphas Lévin teokset ovat kirjoitetut ranskalaisella esprit'llä, selväpiirteisesti, loogillisesti ja nähtävästi kansantajuisesti, ei niitä saa lukea hätäisesti tai ajattelemattomasti. Silloin voisi piankin otaksua, että Lévi puhuu vain paavin ja katolisen kirkon puolesta. Tämä käy selväksi jo niistä *Clef des grands mystères*-kirjan alkusanoista, jotka julkaisen tässä Ruusu-Ristin numerossa. „Eliphas Lévi on puhdas katolilainen! Hän puhuu papistosta kuin nöyrin ja uskollisin kirkon palvelija!“ on lukija valmis huudahtamaan. Senpätähden on välttämätöntä lukea Léviä ymmärtämyksellä.

Mies, joka istui puolen vuotta vankeudessa kerettiläisten mielipiteittensä takia, ei puolusta sokeasti katolista kirkkoa, mutta hän voi niin sommitella sanojaan ja lauseitaan, että ne tuntuvat kirkkoa kehuva ja imartelevalta, vaikka tarkempi lukija voi nähdä ivahymyn imartelun takaa. Siihen suuntaan lienee madame Blavatsky ymmärtänyt Léviä. Sillä onhan otaksuttavissa, ettei miehen tehnyt mieli uudistaa tuttavuuttaan vankilan muurien kanssa. Älkäämme unohtako, että Eliphas Lévi kirjoitti enemmän kuin puolen vuosisataa sitten!

Mutta on toinen mahdollisuus. On mahdollista, että Lévillä oli sekä syvät että tarkat tiedot korkeammasta salatieteestä, salaisesta veljeskunnasta j. n. e. Ja jos kuvittelemme hänen puhuvan näistä asioista – veljeskunnan hierarkiasta, alkuperäisen viisaususkonnon ja okkultisten tutkimusten opinkappaleista j. n. e., – silloin hänen sanansa ovat paikallaan ja sattuvat naulan päähän, eikä meidän tarvitse kuin eliminoida niistä semmoista, mikä suorastaan historiallisesti koskee katolista kirkkoa.

Muuan vanha aatetoveri, joka äskettäin kävi Venäjän Karjalassa, kuvasi minulle synkin värein sikäläistä tilannetta. „Jos ei suorastaan aineellista apua pian tule, kuolee koko Karjalan kansa sukupuuttoon. Nyt jo tulvivat sankat joukot pakolaisia Suomen rajalle päin. Ennen pitkää jää koko kauko-Karjalan ihana maa autioksi erämaaksi, sillä ne, jotka eivät sieltä pääse Suomeen, kaatuvat – ei „kunnian“ – vaan nälän kentälle. Onhan heidän hätänsä saanut huomiota osakseen meillä. Etelä-Pohjanmaan talonpojat ovat koonneet melkoisen määrän viljaa tuolle puolen lähetettäväksi, ja kun jotkut muodollisuudet on järjestetty, siirretään tuo vilja rajan yli, – mutta vielä puuttuu paljon. Ensinnäkin täytyy elättää kansa, kunnes kevätkylvöt alkavat, ja sitten on hankittava edelleen viljaa kylvöä varten! Kauko-Karjalan tila on todella miltei toivoton, vaikka maa olisi edellytyksiltään rikas ja hedelmällinen.“

„Bolshevikivaltako se on syössyt Karjalan tuohon kurjuuteen?“

„Suureksi osaksi se. Komissaarit tuottivat ulkoa suuria viljeyskoneita ja yrittivät yhteisviljelystä, vaan eihän Pohjolaan sentään sovi muutta mutkitta tuommoiset traktorit. Pohjolan verrattain karu maa on kyllä tarkemmin muokattava. Seuraus oli, että kylvöstä ei syntynyt mitään jälkiä. Seuraavan syksyn koko sato oli muutamia korsia siellä täällä yhteisviljelyksen koko alueella . . . Mutta tietysti pitkä maailmansotakin jo oli köyhdyttänyt maata ja kansaa . . .“

„Että tuommoinen kohtalo on tullut Karjalan, Kalevalan ja runojen, tietäjien ja laulajien, maan osaksi!“

„Niin, todella Karjalan kansan osaksi, joka sielultaan on hieno, pehmeä, sivistynyt verrattuna Suomen kansan karkeaan, kovaan ja raakaan luonteeseen. Se joka Karjalan kansaa tuntee, hän tietää, kuinka luonnostaan älykästä ja henkevää, kuinka kehityskykyistä se on. Katsokaa vain niitä karjalaisia, jotka tänne Suomeen ovat muuttaneet: menestyneet he kaikki ovat, kukin alallaan, kauppiat ovat enimmäkseen miljonäärejä. Kyllä olisi korvaamaton vahinko, jos semmoinen kansa häviäisi elämän näyttämöltä.“

„Eihän se saa tapahtua, eikä se tule tapahtumaan.“

Ja minä muistin setä-vainajaani. Hän, August Wilhelm Ervasti, Karjalan ystävä, joka ensimmäisenä pani alulle Karjalan kansan valistustyön, kuten eräs tunnettu karjalainen Paavo Ahava sanoo „Karjalan kirjassa“, hän, setäni, joka kerran ennenkin, vuosina 1891-1892, kun nälkävuodet ahdistivat Vienan Karjalaa, pani toimeen keräyksiä rajantakaisten hyväksi, hän varmaan nytkin olisi ensimmäinen ojentamaan auttavan kätensä ja saamaan jotain aikaan Karjalan hyväksi.

Mutta onhan nykyään jo paljon, paljon Karjalan ystäviä! Sen todistaa viljankehäys, mikä jo on toimitettu Etelä-Pohjanmaalla. Ja meidän on siis kaikkien pidettävä silmämme auki, että näemme, koska ja missä pannaan toimeen raha- y. m. keräyksiä karjalaisten hyväksi, jotta voisimme vaikka kuinka pienellä rovilla ottaa niihin osaa. Päivälehdet toivottavasti kertovat meille näistä seikoista.

*

Minulla ei ole enää mitään syytä salata niitä sanoja, jotka Teosofisen Seuran presidentti, Mrs. Annie Besant, lausui viime jouluna T. S:n vuosikokouksessa Adyarissa; en julkaissut niitä viime kuussa, koska yhä odotin vastausta viime lokakuussa lähettämäni kirjeeseen. Koska tätä vastausta ei vielä ole kuulunut ja koska Suomen T. S:n äänenkannattaja „Teosofi“ on huhtikuun numerossaan painattanut Mrs. Besantin sanat, toistan minäkin ne nyt tässä:

„Suomessa Mr. Pekka Ervast toivoi, että seura jaettaisiin kahteen autonomiseen osastoon, toinen okkultista tutkimusta varten, jonka päässä hän olisi, ja toinen poliittista ja yhteiskunnallista toimintaa varten. Tämä oli mahdotonta, mutta minä kirjoitin hänelle, että hän oli täysin vapaa muodostamaan ryhmän kansallisen seuran rajojen sisäpuolella omaa tutkimuslinjaansa varten, kansallisen seuran jäädessä entiselleen ja T. S. tiedonantojen käydessä sen virkailijoiden kautta; jäsenet, jotka eivät halunneet häntä opettajakseen, eivät halunneet tulla luokitetuksi ainoastaan poliittisen ja yhteiskunnallisen työn tekijöiksi eikä heitä voitu pakottaa kantamaan määrättyä nimeä. Tämä ei ole häntä tyydyttänyt, vaan on hän lopulta muodostanut „Ruusu-Ristin, Suomen salatieteellisen tutkimusseuran“, joka on avoinna T. S. jäsenille ja toisille. Tämä on tietysti itsenäinen seura, jolle toivon kaikkea menestystä, jos se tekee hyödyllistä työtä, mutta minä en voi tunnustaa mitään „Suomen T. S:n okkultista osastoa“. Se on ulkopuolella minun lainsäädäntövaltaani T. S:n presidenttinä enkä minä ole missään tekemisessä sen kanssa. Mr. Pekka Ervast on oppinut mies ja on tehnyt suurta palvelusta T. S:lle.“

Turha on varustaa näitä sanoja minkäänlaisilla kommentaarioilla. On aivan kuin äkkiä olisi tehty suurta numeroa nimestä (”okkultinen osasto”), joka vain oli ehdotus ja jonka muuttaminen esim. paljastaa A- tai B-osastoksi oli kyseessä meikäläisten puolelta. Ihan toinen asia sitä vastoin on, että Mrs. Besant, joka jouluna puhui ylläolevalla tavalla, puolen vuotta aikaisemmin kirjoitti päinvastaiseen suuntaan, kuten näkyy hänen ennen julkaisemastani kirjeestä, josta nyt toistan otteen tähän kaikkien lukijain tutkittavaksi rinnakkain edellisen kanssa:

„On mahdotonta pitää kahta Teosofista Seuraa yhdessä maassa muuttamatta konstitutsionia. Mutta teillä voisi aivan hyvin samassa Kansallisessa Seurassa olla kaksi Teosofista Liittoa, jotka työskentelisivät eri suuntiin. Te voisitte johtaa toista näistä ja suunnitelmanne mukaan itse nimittää auttajanne, ja ne, jotka pitävät tästä tavasta, mikä on sangen sopiva tutkimista varten, tulisivat jäseniksi teidän puolellenne ja työskentelisivät teidän suuntaviivojanne pitkin. Näiden liittojen ei tarvitse olla maantieteellisesti rajoitettuja, niin että ketään ei voisi sulkea ulos kumpaisestakaan. Tai, jos niin pidätte parempana, voisitte muodostaa oman opetuspiirinne, joka tutkisi niitä aloja, jotka teitä ja monia muita viehättävät. Tämä jälkimmäinen suunnitelma ei voisi käsittää E. S.-tutkijoita, jos teillä nim. olisi erikoinen harjoitusjärjestelmä – sillä heidän täytyy noudattaa määrättyjä sääntöjään eikä *harjoitella* millään muulla tavalla. E. S:n jäsenet voisivat kyllä

aivan hyvin tutkia johdollanne, mutta ei heittää mietiskelyään eikä lukujaan eikä ryhtyä mihinkään harjoitusmenettelyyn.

„Teillä pitäisi olla yksi ylisihteeri kirjeenvaihtoa varten Adyarin kanssa, looshi- ja jäsenkirjoja y. m. ulkonaista työtä varten. Mutta lukuunottamatta tätä muodollista järjestelyä te voisitte organisoida omalla tavallanne. Luulen tämän suovan teille kaipaamanne vapauden, ilman että uusi konstitutsioni on tarpeen. Te olisitte kaikki „Suomen Teosofisena Seurana“, mutta tämä olisi kokoonpantu kahdesta haarautumasta, osastosta, liitosta tai millä nimellä tahdotte sitä nimittää.“

Kuinka vanhat latinalaiset sanoivat. *Quandoque bonus dormitat Homerus.*

*

Eräs T. S:n jäsen sanoi minulle kerran, että Ruusu-Risti-luennoissa kävisi varmaan paljonkin T. S:n jäseniä, jolleivät luennot olisi niin kalliita. „Sanovat, että P. E. nähtävästi ei enää tahdo palvella kansaa niinkun ennen . . .“

Mitä tähän vastaan?

Siihen aikaan kun sokerikilo maksoi markan, silloin oli sisäänpääsy esitelmiini 50 penniä; nyt kun sama sokerikilo maksaa 10:50, on esitelmänkin oviraha 5:– (vaikka pitäisi olla 5:25). Puhun tietysti palasokerista, jota käytetään kahvin kanssa. Ja koska esitelmään pääsy on ollut vain 5 markkaa, vaikka sokeri vielä äsken oli paljon, paljon korkeammassa hinnassa, tulee se pysymään 5 markkana vielä pitkän aikaa, vaikka sokerin hinta laskisikin.

Miehet voivat tietysti *mutatis mutandis* ajatella oikein hyvää tupakkaa.

Toukokuu, s. 258-263

Tullessamme teosofeiksi omaksuimme elämänymmärryksen, jonka sanottiin olevan kaikkien uskontojen alkuperäisenä sisäisenä viisautena, niiden esoteerisena oppina. Iloitsimme siitä, että vihdoinkin olimme löytäneet maailmankatsomuksen, joka yhdisti meidät kaikkiin ajatteleviin ja totuutta etsiviin ihmisiin ja valaisi pyrkimyksiämme, niin „ettei mikään inhimillinen ollut meille vierasta.“ Luonnollista oli meistä, että ulkonaisesti tunnustimme tämän totuudenetsijäin veljeyden liittymällä Teosofiseen Seuraan, joka rikkinaisessä ja materialistisessa maailmassa edusti aikain henkevää viisautta.

Teosofisessa Seurassa saimme kuitenkin kokea monenlaisia pettymyksiä. Vuosien vieressä siinä tapahtui hajaannuksia ja eroamisia. Totuuden etsijäin lujan ja yksinkertaisen veljeskunnan asemasta on nyt olemassa monenmoisia teosofisia seuroja, jotka kaikki kannattavat ja julistavat alkuperäistä yhteistä maailmankatsomusta, joskin pienillä lisäyksillä ja nimenmuutoksilla. Niinpä meillä on paitsi alkuperäinen Teosofinen Seura, jonka päämaja on Adyarissa, m. m. seuraavat yhdistykset: Amerikan Teosofinen Seura (Judge-seura), Kansan Temppele (Amerikassa), Yleinen Veljeys (Tingley-seura), Kansainvälinen Teosofinen Seura (Hartmann-seura Saksassa), Riippumaton Teosofinen Seura (Amerikassa), Kristillisten mystikkojen Järjestö (Amerikassa), Antroposofinen Seura (Steiner-seura), Rosenkreutsiläinen Veljeskunta (Heindel-seura Amerikassa) ja Ruusu-Risti Suomessa. Jos nämä seurat ja yhdistykset olisivat ystävällisessä suhteessa toisiinsa, jos ne kunnioittaisivat, auttaisivat ja tukisivat toisiaan, silloin saattaisimme yksinomaan iloita teosofisen liikkeen rikkaasta ja runsaasta henkisestä voimasta, joka on näin paljon kauniita hedelmiä kantanut. Mutta nyt meidän on surulla tunnustaminen, että nuo eri yhdistykset eivät ole suopeita toisilleen,

vaan pikemminkin ovat kuin kilpakosijoita, jotka kaikki pyytävät saman neitosen kättä. Muutamat niistä varsinkin saattavat käyttää sängen epäkohteliasta ja epäveljellistä kieltä puhuessaan toisista ja paljastaessaan niiden heikkoja puolia. Eikä niin ollen ole ihmettä, että moni totuuden etsijä, moni teosofisen elämänymmärryksen omaksuja masentuneena ja hämmästyneenä kysyy itseltään, mihin hän oikeastaan on joutunut, onko hän ymmärtänyt teosofian väärin vai ovatko teosofisten seurojen jäsenet unohtaneet, mitä teosofian piti olla.

Eikö näet teosofia ollut kaikkien uskontojen ja elämäkatsomusten sisäinen ydin? Eikö se ollut erimielisyyksien ja riitojen poistaja? Eikö se ollut yhteinen pohja kaikelle totuuden etsimiselle? Olihan toki, sillä sen esittämät opit olivat läpeensä yleismaailmallisia, läpeensä loogillisia ja kumoamattomia. Katsokaamme vain, mikä tuo meidän teosofinen elämänymmärryksemme oli!

Emme olleet materialisteja. Materialismin olimme hyljänneet. Se ei meitä tyydyttänyt. Emme siis olleet jumalankieltäjiä.

Päinvastoin uskoimme Jumalaan. Mutta mihin Jumalaan? Ei mihinkään ihmisten tekemään Jumalaan, ei mihinkään määriteltyn Jumalaan. Uskoimme vain siihen Jumalaan, joka oli, joka oli itse Elämä ja jota emme kyenneet määrittelemään. Siitä Jumalasta emme tieneet muuta kuin että hän oli kaikki kaikessa, että kaikki elämä oli hänen ilmennystään, että hänen henkensä pyrki esille kaikissa elämän muodoissa. Olimmeko siis panteisteja? Miksei? Mitä nimestä? Mutta määritelmäme itse nimmemme merkitystä, älkäämme antako kenenkään tietosanakirjoista päätellä, mikä panteismimme oli. Meidän Jumalamme oli elävä Jumala ja ainoa Jumala, koska hän oli itse elämä. Ei hän muotoihin tyhjentynyt, muodot olivat aina ja iankaikkisesti liian köyhät tuomaan esille hänen henkensä rikkauksia. Hän oli ikuinen äiti ja ikuinen isä. Hänen luomistyönsä ei ikinä loppunut.

Mekin olimme ihmisinä hänen ilmennystään. Samoinkuin eläimet olivat ja kasvit ja kivet ja koko luonto elementteineen, – ja koko näkymätön maailma. Ja kaikki nämä elämän eri muodot eli ilmennykset olivat suhteissa toisiinsa, riippuvaisia toisistaan ja toistensa jatkajia luomisen pitkässä kehityssarjassa. Niin oli kivikunta antanut henkensä kasvikkunnalle, kasvikkunta eläikkunnalle ja eläikkunta ihmikkunnalle. Kivennäismaailma jo uneksi kasvien siroista ja elävistä muodoista, sen todistivat esim. jääkukat akkunalla talvipakkasessa. Ja kasvien mielikuvituksessa liikkui eläinten vapaa, paikasta riippumaton elämä, kurottautuihan kukka aurinkoon päin lämpöä etsien ja saattoihan se nauttia hyväilystä ja rakkaudesta. Entä eläimet? Niiden vaisto viittasi ihmiseen päin, ne jo ajattelivat ja tunsivat, vaikka niiden sieluelämä vielä oli kahleissa. Mutta ihmisen hengen vapaudesta ne uneksivat, hänen älystään ja järjestään, hänen tahdostaan ja vallastaan luonnon yli.

Ja me ihmiset, me kannoimme rinnassamme enkelin kuvan, täydellisen ihmisen ihanteen. Korkeimmat ja kauniimmat vaistomme nostivat meitä taivasta kohti. Meissä oli eläintä jäljellä, paljon eläintä, mutta enkeli oli meissä myös syntymässä. Saatoimme olla jaloja, epäitsekkeitä, saatoimme rakastaa kauneutta yli kaiken, saatoimme uhrautua totuuden ja oikeuden puolesta. Oi meissä oli paljon semmoista, joka viittasi tulevaisuuteen, joka ennusti päivää, jolloin ihmikkunnasta siirtyisimme lähinnä ylempänä olevaan luonnon valtakuntaan, enkelikuntaan. Tämä tulevaisuuden ihanteemme oli saavutettavissa jälleensyntymisen avulla. Yhdessä elämässä emme ehtineet kasvaa ja kehittyä enkeliksi, mutta koska inhimillisinä minuuksina saatoimme syntyä uudestaan maan päälle ja jatkaa työtämme siitä, mihin viimeksi lopetimme, oli meillä takeita ihanteemme saavuttamisesta. Jumala, joka oli laskenut siemenen sieluumme, antoi sille myös tilaisuutta itämään, kasvamaan ja kukkimaan.

Tämmöinen oli teosofinen elämänymmärryksemme. Se toi mieleemme ilon ja rintaamme rauhan. Se teki meidät suvaitsevaisiksi kaikkia ihmisiä kohtaan. Emme katsoneet ihmisen ennakkoluuloisia uskonmuotoja, hänen tietämättömyyttään ja sokeuttaan. Katselimme sitä kaunista, mikä piili hänen sielussaan, ja tahdoimme auttaa sitä päivänvaloon. Emme hätäntyneet hänen luontonsa heikkouksia, sillä

tiesimme, että ne olivat ohimeneviä ja haihtuvia. Emme istuneet suremaan omaa syntisyyttämme, iloitsimme siitä, että meissäkin oli enkeli – vapahtaja, – joka lopulta oli vievä voiton vioistamme.

Tässä maailmankatsomuksessamme ei ollut mitään teennäistä, ei mitään salaperäistä eikä mystillistä eikä yliluonnollista. Se oli kuin kirkasta päivänvaloa tietämättömyyden pimeän yön jälkeen.

Minkä tähden emme sitten pysyneet yksimielisinä? Minkätähden meidänkin piti hajaantua erilaisiin „lahkoihin“?

Syy oli selvä. Unohdimme, että teosofinen elämänymmärrys tuommoisena oli eksoteerinen, julkinen, yleinen. Sitä ei keltään salattu, kuka tahansa sai siihen tutustua. Meidän piti vain olla sen kannattajia ja edustajia omassa elämässämme. Unohdimme tämän yksinkertaisen totuuden ja sekoitimme siihen kaikenmoiset käsityksemme esoterismista ja salatieteestä tai ehkä paremmin sanoen salaisesta tiestä.

Olimme näet kuulleet kerrottavan, että ihminen saattoi jouduttaa omaa henkistä kehitystään, että hän siis verrattain nopeasti saattoi kehittyä enkeliksi, jos vain „liitti oman tahtonsa luonnon suureen kehitysvoimaan“ eli „alisti oman tahtonsa Jumalan tahtoon“. Kuka meistä ei sitä olisi tahtonut? Kuka ei olisi tahtonut nousta tiedon huipulle? Elää jaloa ja ihmisystävällistä elämää oli liian pientä – taivasten valtakunta oli otettava väkiryssä. Ja luonnollisesti silloin kysyimme: mitä meidän on tehtävä, jotta henkinen kehityksemme kulkisi nopeasti eteenpäin?

Olimme neuvojen ja ohjausten tarpeessa. Niinkauankuin madame Blavatsky eli, oli luonnollista, että hän oli mielestämme pätevä neuvonantaja. Mutta hänen kuoltuansa? Niin, hänen kuoltuansa alkoi ilmestyä, toinen toisensa jälkeen, neuvoja, opettajia, vihittyjä, opetuslapsia, salatieteilijöitä, tietäjiä, adepteja. Toiset meistä kuuntelivat toisia, toiset toisia. Luokituimme, ryhmitimme ja – hajaannuimme. Sanoimme jokainen: meidän ryhmämme edustaa oikeata, varsinaista teosofiaa.

Sekoitimme yhteen teosofian ja oman „salaisen tiemme“. Unohdimme, että teosofinen maailmankatsomus oli eksoteerinen, julkinen, ettei sillä ollut mitään tekemistä meidän privaattipyrkimyksiemme kanssa. Teosofinen elämänymmärrys koski kaikkia ihmisiä, kelpasi kaikille ajatteleville totuudenetsijöille, mutta salainen tie oli tekemisissä yksilön vapaan tahdon kanssa. Sitä ei voinut tyrkyttää eikä saarnata kadun kulmilta. Se oli esoteerista, salaista ja yksilöllistä eikä se saanut värittää teosofian yleisinhimillistä, veljellistä ja valoisaa elämäkatsomusta.

Lankesimme lahkolaisuuteen, kun koetimme tehdä esoteerisista pyrkimyksistämme yleispätevää teosofiaa ja samalla eksoteerisesta teosofiasta jotain esoteerista ja hämäräperäistä. Lankesimme – emmekä ole vielä osanneet nousta. Meistä on joko Mrs. Besant tai piispa Leadbeater tai Mrs. Tingley tai tohtori Steiner tai joku muu paras ja pätevin teosofinen opettaja – emmekä edes ajatuksissamme lisää, että hän on paras meille, vaan tahtoimme kaikkien ymmärtävän, että hän „todella puolueettomasti katsoen“ on paras, ja loukkaannumme hengessämme (ellemme näytä pahaa mieltämme), jos toinen ei älyä panna arvoa hänen hyveilleen.

Olemme luopuneet siitä vapaudesta ja itsenäisyydestä, minkä teosofia meille lahjoitti, ja taas menneet karsinaan! Luulemmeko todella etenevämmä henkisesti niin hirveällä vauhdilla, että sen takia kannattaa olla ylpeä ja eripurainen, kylmä ja epäveljellinen? Ja eikö siis henkiseen kehitykseen enää kuulukaan rakkaus ja sopusointu, lämmin sydän ja veljen käsi? Emmekö koskaan jaksa ymmärtää, että olkoon „opettajia“ vaikka sadottain, Elämä on yksi ja Elämän Suuri Koulu niinikään?

Olen kirjoittanut englanninkielisen avoimen kirjeen kaikille maapallon teosofeille, joka kirje lähetetään painettuna eri seurojen loosheille, johtajille ja aikakauslehdille. Siinä olen puhunut uuden veljeyden puolesta. Olen ehdottanut, että kaikki teosofisen liikkeen aiheuttamat seurat ja yhtymät muodostaisivat suuren yleismaailmallisen liiton omine keskustoimistoineen, aikakauskirjoineen ja säännöllisine maailmankongresseineen. Olen tuonut ilmi vakaumukseni siitä, että rauhaa ei tule maailmaan, liittoa ei kansojen kesken, ennenkuin totuuden etsijät lyövät veljeskättä toisilleen.

Kirjeen teksti julkaistaan Ruusu-Ristin ensi numerossa suomennettuna.

Ruusu-Risti-seuramme helsinkiläinen työ on ollut vilkasta ja innostavaa. Looshikokoukset joka toinen torstai ovat muodostuneet veljellisiksi juhlahetkiksi. Musiikkia on ollut aina, laulua välistä, esitelmiä monta, keskustelua silloin tällöin, pari kolme kertaa yhteiset kahvit. Kodikas ja veljellinen tunnelma oli ylimmillään siinä huhtikuun kokouksessa, jolloin Ruusu-Risti-jäsenen rouva *Esteri Weissenbergin* maalaama allekirjoittaneen kuva paljastettiin. Ensin ihailtiin E.W:n taidetta ja juotiin kahvit, ja sitten toinen toisensa jälkeen vanhoista teosofeistamme kertoi muistelmiaan teosofisilta alkuajoiltamme. Siinä oli vakavaa ja leikkiä sekaisin, ja kaikille oli ilmeistä, kuinka rakas tämä teosofiamme meille on ollut ja on ja tulee olemaan!

Elokuu, s. 321-327

Taas on manan majoille siirtynyt yksi teosofisen liikkeen alkuperäisistä pylväistä, Teosofisen Seuran varapresidentti, englantilainen kirjailija ja sanomalehtimies *Alfred Pery Sinnett*. Mr. Sinnett oli syntynyt tammikuussa 1840 ja oli siis kuollessaan kesäkuussa saavuttanut 81-vuotiaan kunniakkaan iän. Hänen poismuuttonsa oli suuri menetys teosofiselle liikkeelle, sillä viimeiseen saakka lähti hänen ahkerasta kynästään tuotteita julkisuuteen sekä aikakauskirja- ja sanomalehtikirjoitusten että kirjojen muodossa. Hän oli kotimaassaan arvossa pidetty auktoriteetti kaikkien yliaistillisten tutkimusten alalla, sillä hän oli m. m. ensimmäisiä teosofejia, jotka ymmärtämyksellä ja myötätunnolla puhuivat spiritistisestä liikkeestä.

Hänen kirjojaan ei ole käännetty suomeksi, mutta jokainen teosofi kuitenkin tietää, että Mr. Sinnett varsinaisesti teki teosofian tunnetuksi Euroopassa. Hän toimi 70-luvulla Indiassa suuren *the Pioneer*-lehden toimittajana, kun joutui kosketukseen madame Blavatskyn kanssa. Sinnettin kodissa madame Blavatsky suoritti nuo merkilliset „okkultiset ilmiöt“, joista Sinnett sai aiheen ensimmäiseen teosofiseen teokseensa *The Occult World* (Salainen maailma). Madame Blavatskyn välityksellä Mr. Sinnett myös pääsi kirjeenvaihtoon Mestari Kuthumin kanssa. Osia näistä mestarikirjeistä Mr. Sinnett julkaisi edellämainitussa teoksessaan, ja niiden nojalla hän kirjoitti seikkaperäisen ja suurta huomiota herättäneen esityksensä teosofisesta maailmankatsomuksesta, tuon toisen kaikkialla tunnetun teoksensa *Esoteric Buddhism* (ruotsinnoksena nimeltä *De invigdes lära*). Mr. Sinnett liittyi Teosofiseen Seuraan v. 1879 ja hänen ensimmäiset kirjansa teosofiasta ilmestyivät Englannissa 80-luvun alussa.

Mr. Sinnett ei koskaan väittänyt olevansa selvänäkijä kuten H. P. B., A. B., C. W. L. y. m. Mutta hänestä kerrottiin, että hän kaukana sitten – jossain egyptiläisessä ruumistuksessa – oli tehnyt palveluksen mestari Kuthumille, jonka tähden tämä nyt valitsi hänet aseenkantajakseen ja puhutorvekseen teosofisessa liikkeessä. Mr. Sinnett väittikin olleensa viimeiseen saakka yhteydessä mestarinsa kanssa ja jatkuvasti saaneensa häneltä ohjausta ja uusia opetuksia. Hänen kirjansa ja julkaisunsa sisälsivätkin aina näkökohtia ja yksityistietoja salatieteelliseltä alalta, jotka asettivat hänet samaan riviin toisten teosofisten tietäjien ja auktoriteettien kanssa. Senpätähden hän ei aina ollutkaan yhtä mieltä esim. Mrs. Besantin kanssa, vaan seisoi jyrkästi omilla jaloillaan. Hänellä oli oma London-looshinsa (500 jäsentä), joka uskollisesti seurasi vanhaa johtajaansa ja kerran oli jonkun aikaa ulkopuolella Teosofista Seuraakin. Viime aikoina Mr. Sinnett kuitenkin taasen kuului Mrs. Besantin kannattajiin, vaikka olikin eri mieltä maailmanopettajan tulemis-kysymyksessä, kuten Ruusu-Ristin tammikuun numerossa kerrottiin.

Mr. Sinnett oli psyykkisellä alalla paljon kokenut ja okkultisesti tietorikas henkilö; hänen kirjallinen kykynsä oli huomattava – hän on m. m. julkaissut kaksi okkultista romaania ja yhden näytelmän, – ja aukko on suuri, minkä hän jättää teosofis-okkultiseen maailmaan.

*

Ruusu-Ristin, Suomen salatieteellisen tutkimusseuran, ensimmäinen vuosikokous vietettiin Helsingissä viime kesäkuun 4-7 p:nä. Osanotto oli vilkas, sillä 50 % seuran jäsenistä oli läsnä ja tuli asianomaisilla juhlamenoilla vastaanotetuksi eli installoiduksi Seuran sisäjäsenyyteen.

Vanha tuttu huoneusto Bulevardin 7:ssä oli kauniisti koristettu köynnöksillä, kukilla ja ruusuilla, ja läsnäolleiden lausunnoista päättäen vuosikokous oli kaikin puolin onnistunut. Pienintäkään soraääntä ei kuulunut, kaikki oli yhtä ainoata ehyttä ja voimakasta juhlatunnelmaa. Heti lauantai-illan tutustumiskokouksesta näkyi, että täällä oltiin kuin kotonaan mitä veljellisimmässä yhteisymmärryksessä. Ja pitkin matkaa kaikki näkyivät tuntevan, että tämä se nyt oli alkuperäinen Teosofinen Seura, joka uudestisyntyneenä nimitti itseään Ruusu-Ristiksi. Resepsioni-kokous tiistai-iltana 7 p:nä, johon juhlallisuudet loppuivat, vaikutti ehkä hieman yllättävästi muutamaiin jäseniin. Olihan se pieni – ja muuten sangen alkeellinen ja yksinkertainen – kokeilu suomalaisen magian eloonherättämisessä, mutta useimpien läsnäolijoiden sieluissa se näkyi heti herättävän sointuvaa vastakaikua. Tulevaisuus on osoittava, missä määrin sillä tiellä voidaan edetä.

*

Mrs. Besant, Teosofisen Seuran presidentti, kuuluu sihteerinsä välityksellä kirjoittaneen Suomen Teosofiselle Seuralle iloitsevansa siitä, että Pekka Ervast on perustanut oman Ruusu-Risti-seuran, sillä „täytyyhän Suomen T. S:n saada kulkea omaa tietänsä, eikä Teosofinen Seura saata vastata siitä salatieteestä, jota P. E. edustaa.“

Viimeinen lause on jonkun verran hämmästyttävä, sillä allekirjoittanut ei ainakaan koskaan ole kuullut eikä tietänyt, että Teosofinen Seura vastaisi kenenkään okkultismista. Olen aina uskonut, että Teosofinen Seura oli täysin puolueeton totuuden etsijäin seura, jossa jokainen oli oikeutettu etsimään totuutta kaikilla aloilla ja vapaasti kertomaan mahdollisista löydöistä, ilman että Teosofinen Seura vähimmässäkään määrässä oli kenenkään opetuksista vastuunalainen. Ovatko nyt Mrs. Besantin sanat käsitettävät niin, että Teosofinen Seura itse asiassa on vastuunalainen jostakin okkultismista? Ja jos niin on, kysymme luonnollisesti: kenen salatieteestä Teosofinen Seura siis vastaa? Mrs. Besantinko? Mr. Leadbeaterinkö? Tuskin Mrs. Besant kenenkään muun salatiedettä tarkoittaa. Ja jos sanotaan, että kyseessä on „mestarin salatiede“, on tämä paljas väite, niinkauan kun asianomainen mestari ei itse persoonallisesti esiinny. Samanlaisen väitteen ovat tilaisuudessa tekemään – ja tekevätkin – myös toiset salatieteelliset opettajat, mutta väite sinänsä ei ole mikään todistus, vaikkei se valheellinenkaan olisi. Loppupäätökseksi vain jää, että Teosofinen Seura siis on vastuunalainen joidenkuiden opettajien okkultisista opetuksista. Ja mitähän siitä Teosofisen Seuran jäsenet arvelevat? Ovatko kaikki arkailematta valmiit sokeaan uskoon?

Mikä muuten allekirjoittaneen „edustamassa okkultismissa“ on niin kovasti pelottavaa? Sekö, että mielestäni Kristuksen ja Buddhan elämän opetuksia olisi käytännössä noudatettava? Sekö, etten käsitä, kuinka viisaat salatieteilijät saattavat sotaan kannattamalla hyväksyä kaikkea sitä kauhua, kaikkea sitä itsekkyyttä, julmuutta ja yleistä dekadenssia, joka sotaan seuraa? Sekö, etten käsitä, minkätähden eri teosofiset seurat ovat riidassa keskenään? Sekö, että olen madame Blavatskyn kannalla siinä, että panettelu on teosofein ja varsinkin esoteristein ensimmäinen kompastuskivi, joka ehdottomasti on tieltä siirrettävä,

ennenkuin henkinen kehitys voi tulla kysymykseen? Sekö, että soisin jokaisen ihmisen vapaasti etsivän totuutta sitomatta itseään mihinkään auktoriteettiin?

Vain sekö, että mielestäni Teosofisen Seuran ja yleensä teosofisen liikkeen tulee puhtaasti henkisenä liikkeenä pysyä ulkopuolella kaikkea politiikkaa? Päiväpolitiikka on niin hetkellistä ja haihtuvaa laatua, että ikuisia arvoja etsivät ja kaipaavat ihmiset huoletta saattavat pysytellä siitä loitolla. Jos eivät sitä tee, vaan jos päinvastoin teosofeina harrastavat jotain määrättyä puoluepolitiikkaa, voivat heposti joutua odottamattoman vaikeihin ja ristiriitaisiin tilanteihin. Ja mikä pahinta: he vetävät mukaansa toisia seuransa jäseniä näiden tietämättä ja pahaa aavistamatta.

*

Englanninkielinen kiertokirje „Teosofisen Seuran tehtävä“, joka tässä K. I:n suomentamana seuraa, lähetettiin kesäkuussa noin yhdeksään sataan eri paikkaan maapallolla, enimmäkseen Teosofisen Seuran loosheille tietysti. Tarkoitukseni oli, että kiertokirjeessä esitetystä ehdotuksesta keskusteltaisiin Parisin kongressissa heinäkuun 23-26 p:nä, ja koska itse en päässyt matkustamaan, kirjoitin Ranskan T. S:n ylishteerille, Monsieur Charles Blech'ille, pyytäen, että hän – jos katsoi asian sen arvoiseksi – huolehtisi siitä, että kongressi keskustelisi ehdotetusta maailmanliitosta. M. Blech vastasi heti erittäin ystävällisesti, että asia suuresti kiinnitti hänen mieltään ja lupasi pitää huolta siitä, että ehdotuksesta keskusteltaisiin. Tätä kirjoittaessani en ole vielä mitään kuullut Parisin teosofisesta kongressista, mutta missään tapauksessa en vielä uskalla odottaa tuloksia keskustelusta. Tuuma on uusi ja pääasia on, että ajatus on pantu alulle.

Sitä vastoin olen kyllä muutamilta T. S:n loosheilta ja yksityisiltä jäseniltä sekä parilta muulta seuralta vastaanottanut kirjeitä, jotka ilmaisevat asianomaisten iloa ja myötätuntoa ehdotuksen johdosta; näitä kirjeitä on saapunut Englannista, Amerikasta, Hollannista ja Italiasta. Erittäin ilahdutti minua Italian T. S:n entisen ylishteerin, Genovan yliopiston professorin, toht. O. Penzigin lyhyt tiedonanto, jossa ilmoitti täydellisesti hyväksyvänsä ehdotuksen ja kannattavansa sitä, kun se esitettäisiin Parisin kongressissa. Jos ennen Ruusu-Ristin painattamista saapuu uutisia Parisista, kerron niitä osastossa „Tien varrelta“.

*

Kesä-heinäkuun aikana vieraili Helsingissä kaksi yhtä kaivattua kuin tervetullutta vanhaa teosofista ystävää: Venäjän T. S:n ylishteeri neiti *Anna Kamensky* ja hänen sihteerinsä neiti *Cécile Helmboldt*. He olivat iloisia mieleltään ja rauhallisia sielultaan kuten ennenkin – ja kuten teosofein sopii, – huolimatta siitä, että olivat täydellisesti ottaneet osaa Venäjän kansan raskaaseen kohtaloon ja viime vuosina kärsineet monenlaista puutetta ja kurjuutta. He uskoivat järkähtämättä Venäjän kansan tulevaan sivistystehtävään ja pitivät nykyistä tilannetta ohimenevänä synnytystuskana. Heidän käteiskassansa oli tietysti melkein olematon, joten olimme tilaisuudessa „toteuttamaan veljeyttä käytännössä“. Sain heitä varten parilta ystävältä, E. P:ltä ja K. T:ltä, kumpaiseltakin Smk. 500:– ja annoimme Ruusu-Ristin varoista heille etukäteen kaksituhatta markkaa, toivossa, että seuramme jäsenet syksyllä peittäisivät siten syntyneen aukon. Ne ruusuristolaiset, jotka kykenevät ja tahtovat, voivat siis lähettää avustuksia rouva Hilda Pihlajamäelle, os. Mariankatu 28, Helsinki, mainiten samalla, että rahat käytetään venäläisten veljien auttamisesta syntyneen aukon täyttämiseksi. Tietysti muiltakin tämän aikakauskirjan lukijoilta, jotka hyvään työhön tahtovat ottaa osaa, ovat avustukset sydämellisesti tervetulleita!

*

Kuinka tosi olikaan se ennustus, joka sanoi, että Suomen tultua itsenäiseksi v. 1917 kuluisi kahdeksan vuotta mitä julmimmassa käytännöllisessä materialismissa! Sen saamme joka päivä todeta, sillä toimeentulokysymys on etualalla Suomessa nykyään. Ja vaikka ihmiset koettavat huumata itseään huveilla ja nautinnoilla, tietävät kaikki, että taustassa irvistää ainainen leipähuoli. Tämä vielä olisi siedettävä, ellei se vaikuttaisi lamauttavasti henkiseen elämään. Mutta henkinen pyrkimys jää nyt toiselle sijalle, ja jollei tässä suhteessa tapahdu muutosta – jollei Suomen kansa jaksa voittaa itseään ja taasen herätä totuuden etsimiseen, joka ei ole yksin älyllistä, vaan myös sielullista ja henkistä laatua, – on vaara lähellä, että meidän ylevä ja kaunis sivistystehtävämme jää suorittamatta.

Tuossa ennustuksessa oli muuan kohta, joka koski läheltä meitä teosofeja: „noina vaikeina materialistisina vuosina kysytään todella, jaksatteko ylläpitää teosofista henkeä puhtaana ja koskemattomana vuoteen 1925.“

Olemme jo saaneet kokea suuren vaikeuden: teosofein jakautumisen kahteen leiriin. Sen sijaan, että yhteisvoimin olisimme seisoneet ajan materialismia vastaan, olemme tässä pienessä maassa hajaantuneet kahdeksi seuraksi, jotka kumpikin nyt saavat taistella taloudellisia vaikeuksia vastaan. Mainitakseni esimerkin. Tietäjä, jolla ennen oli pari tuhatta tilaajaa, kannatti hyvin ja antoi minullekin palkan työstäni. Ruusu-Risti sitä vastoin – huolimatta korkeasta tilaushinnastaan – kärsii taloudellista puutetta eikä tuota minulle mitään. Olenkin vaivannut päätäni kysymyksellä, minkälaisiin toimenpiteihin on ryhdyttävä ensi vuoden suhteen: 1) onko Ruusu-Risti lakkautettava? 2) onko hinta nostettava kaksinkertaiseksi? 3) onko hinta pysytettävä ennallaan, mutta teksti supistettava puolella? vai 4) onko muodostettava osakeyhtiö siksi suurella pääomalla, että se kykenee allekirjoittaneenkin työtä palkkaamaan? Otan mielelläni vastaan lukijoitteni kirjallisia vastauksia ylläoleviin kysymyksiin tai heidän keksimiään uusia ehdotuksia. Kirjeet osoitetaan Ruusu-Ristin toimitukselle, Helsinki.

*

Ruusu-Risti-seuramme toiminta alkanee Helsingissä syyskuun loppupuoliskolla, mutta siitä ilmoitetaan tarkemmin vastedes pääkaupungin lehdistä.

Syyskuu, s. 387-397

Ruusu-Ristin, Suomen Salatieteellisen Tutkimusseuran, jäsenissä, jotka melkein järjestään ovat olleet (monet vieläkin ovat) Suomen Teosofisen Seuran jäseniä, elää järkähtämättömänä se käsitys, että he edustavat alkuperäistä ja varsinaista teosofista liikettä meillä. Jos he ovat muodostaneet erityisen seuran, on tämä tapahtunut ulkonaisten olosuhteitten historiallisesta pakosta, mutta ei suinkaan minkäänlaisesta mielentilan tai suunnan muutoksesta heissä itsessään. He tuntevat olevansa teosofeja. He tuntevat olevansa madame Blavatskyn henkisiä perillisiä. He tuntevat seuraavansa niiden jäljissä, jotka ensimmäisinä perustivat Teosofisen Seuran.

Sentähden he lähettivät tuon viime numerossamme julkaistun kiertokirjeen kaikille maailman teosofeille, joka kirje nähtävästi vielä ei ole aikaansaanut mitään tulosta fyysisessä maailmassa. Sentähden he myös tuntevat teosofiseksi velvollisuudekseen pitää silmänsä ja korvansa auki, jotta voisivat kiinteästi seurata teosofisen maailman tapahtumia ja mieli totuuden ja järjen valolla avoinna lausua julki asiallisen arvostelunsa tapahtumain johdosta.

Totuuden etsijähän aina seisoo kuin kuoleman kynnyksellä! Niin vakava on hänelle elämä.

Suomen Teosofisen Seuran julkaisema aikakauslehti, virkaveljemme „Teosofi“ kertoo heinä-elokuun numerossaan jonkinlaisesta aatteellisesta hajautumisesta Amerikan Yhdysvaltojen Teosofisessa Seurassa. Mikäli lyhyestä uutisesta selviää, on siellä olemassa vähemmistö, jota nimitetään „Back to H. P. B.“ -liikkeeksi ja joka pyrkii herättämään jälleen eloon madame Blavatskyn aikuisen teosofisen hengen; tämän vähemmistön mielestä on arvattavasti Teosofisen Seuran nykyinen henki ja työsuunta poikennut alkuperäisestä, perustajien sille antamasta ohjelmasta. Ilmiö on muuten siksi mielenkiintoinen, että tahtoisimme kaikin mokomin tarkempaa selontekoa „Back to H. P. B.“ -liikkeen ohjelmasta ja päämääristä. Tällä kertaa saamme kuitenkin tyytyä siihen arvosteluun, minkä Teosofisen Seuran presidentti, Mrs. Annie Besant, on lausunut amerikkalaisen vähemmistön teosofisesta kannasta ja yleensä T. S:n korkeimman johdon suhtautumisesta kansallisissa seuroissa ilmeneviin erimielisyyksiin ja ristiriitoihin.

„Teosofin“ mukaan sanoo näet T. S:n presidentti „Back to H. P. B.“ -liikkeestä seuraavaa: „Tämän liikkeen tarkoituksena on ilmeisesti ollut arvostella alhaiseksi teosofisten aatteiden myöhempiä ilmauksia, ikäänkuin edistyminen olisi harhaoppia ja haluttaisiin perustaa teosofinen oikeaoppisuus.“

Nämä sanat, jotka näennäisesti ovat niin viattomia ja niin järkeen käyviä meikäläisille, jotka uskomme „kehitykseen“, antavat paljon ajatuksen aihetta vakavalle totuudenetsijälle. Syrjäyttämällä sen seikan, että olettavat Amerikan teosofisen vähemmistön alhaisen vaikuttimen elähyttämäksi, huomaamme niihin sisältyvän seuraavat kolme väitettä: 1) teosofisten aatteiden myöhemmät ilmaukset osoittavat edistymistä alkuperäisiin nähden, 2) edistyminen ei voi olla harhaoppia, ja 3) edistyneet aatteet eivät vie oikeaoppisuuteen.

Mitä nyt ensimmäiseen väitteeseen tulee, että teosofisten aatteiden myöhemmät ilmaukset osoittavat edistymistä alkuperäisiin nähden, tekee mieleemme kysyä: tarkoitetaanko ilmausten muotoa vaiko niiden henkeä? Jos tarkoitetaan niiden muotoa, silloin saatamme mielihyvällä hyväksyä arvostelussa esitettyä näkökantaa. Kukaan ei ryhdy kieltämään Mrs. Besantin, Mr. Leadbeaterin, Mr. Sinnetin y. m. suuremmissa ansioita teosofisten oppien loogillisessa ja älyllisessä muovailussa ja järjestelyssä. Vasta Mrs. Besantin harjaantunut äly ja aito englantilainen järjestyskyky, vasta Mr. Leadbeaterin omaperäiset yliaistilliset tutkimukset, vasta Mr. Sinnetin taitava kynä loivat valoa „tasojen“ ja „prinsiippien“ hämärään itämaalaiseen järjestelmään, loivat kosmoksen niiden alkuperäisestä kaaoksesta, — mainitaksemme yhden esimerkin. Tosin voitaisiin huomauttaa juuri tämän esimerkin yhteydessä, että tasojen ja niiden atoomein ja prinsiippein positiivinen määrittely ja luokittelu on tehnyt teosofisen maailmankuvan jonkun verran niin sanoaksemme yliaistillis-materialistiseksi, mutta siitä huolimatta on tunnustettava, että teosofisten aatteiden ilmaisussa on tapahtunut huomattava edistys ja kehitys.

Onko näin ollen luultavaa, että Amerikan „Back to H. P. B.“ -liike on tarkoittanut palaamista joka kohdassa madame Blavatskyn aikuisiin muotoihin, sanontatapoihin ja termeihin? Emme, kuten sanottu, tunne tätä liikettä emmekä siis tiedä, mihin pyrkivät; jos heidän tarkoituksensa olisi palata madame Blavatskyn muotoihin, olkoon se heidän asiansa. Mutta jos he eivät sitä tarkoita, koskee heidän pyrkimyksensä epäilemättä teosofista henkeä. Siltä tuntuu, että Mrs. Besantkin arvostelussaan on heitä käsittänyt.

Jos siis Mrs. Besant ensimmäisessä väitteessään ei puhu muodollisista seikoista, vaan hengestä, sisältää hänen väitteensä seuraavan ajatuksen: teosofisten aatteiden myöhemmät ilmaukset osoittavat edistymistä alkuperäisiin nähden teosofisessa hengessä ja elämässä. Teosofinen henki on syventynyt ja laajentunut, se on kasvanut ja puhdistunut. Me ymmärrämme nyt paremmin kuin madame Blavatskyn aikana, mikä teosofia on ja mikä teosofinen liike on, — niin, ehkä Mrs. Besant itse ja Mr. Leadbeater esim. ovat

henkevämpiä opettajia kuin H. P. Blavatsky aikoinaan? Amerikan teosofinen vähemmistö, joka tahtoi palata madame Blavatskyn henkeen, harrastaa niin ollen taantumusta.

Tätä Mrs. Besantin väitettä on meillä kuitenkin täysi syy pohtia ja arvostella. Se sotii näet kaikkea sitä vastaan, mitä me yleensä olemme teosofiasta oppineet.

Näin olemme nimittäin oppineet: teosofinen liike on okkultinen liike, s. o. se on syntyisin Salaisesta Veljeskunnasta. Samalla tavalla ovat Salaisesta Veljeskunnasta kotoisin esim. kaikki suuret uskonnot. Vihitty opettaja on ensimmäisenä pannut jokaisen okkultisen liikkeen alulle. Hän ensimmäisenä alkuunpanijana on ollut liikkeen todellisen hengen läpäisemä ja elähtyttäjä. Kuinka hän muuten olisi kestänyt ja voittanut ensimmäiset suuret esteet ja vaikeudet, jotka liikkeen tielle asettuivat? Kuinka hän muuten olisi kyennyt liikkeelle antamaan sen suunnan, sen ohjelman, sen tunnussanat, sen tarkoituksen?

Jos ei niin olisi, minkä tähden esim. puhuisimme palaamisesta kristinuskon alkuperäiseen henkeen? Miksi vetoaisimme ensimmäiseen kristittyyn auktoriteettiin ja opettajaan, Jeesukseen Kristukseen? Onhan kaksi tuhatta vuotta kulunut Jeesuksen syntymästä: olemmehan siis ehtineet suunnattomasti kehittyä ja edistyä kristillisessä hengessä ja elämässä! Voimmehan me tietää paljon paremmin kuin Jeesus, mikä kristinuskon varsinainen henki on! Jos myöhempi aika aina on edistynyt entiseen verraten, silloin meidän on turha ottaa selvää kristinuskon alkuperäisestä hengestä ja tutkia Jeesuksen omaa elämänoppia. Turha on myös silloin teosofinen, vertaileva uskontotutkimuksemme.

Minkätähden itse asiassa teosofia alusta lähtien on teroittanut meille, että meidän pitää tutkia uskontojen alkuperäistä oppia juuri nähdäksemme, että nuo ensimmäiset suuret vihityt viisaat ovat opettaneet samaa kuin nykyaikainen teosofia? Minkätähden ei teosofia viitannut yksinkertaisesti nykyaikaisiin uskonnonmuotoihin, jos nämä ovat hengeltään edistyneempiä ja kehittyneempiä?

Siitä syystä – sen me tiedämme, – että teosofia pitkin matkaa on opettanut, että henkisen liikkeen alkuunpanija aina on ollut seuraajiaan viisaampi – jollei muodollisesti, niin joka tapauksessa henkisesti katsoen. Sanoohan H. P. Blavatskykin nimenomaan „Teosofian avaimessa“ tehneensä työtä – „ei omaksi huviksemme, vaan ainoastaan koska toivomme saavamme kasvattaa muutamia yksilöitä toteuttamaan työtämme ihmiskunnan puolesta *alkuperäisen ohjelman mukaan*.“

Nyt on tietysti joka uskonnossa ja joka henkisessä liikkeessä tapahtunut edistystä ja kehitystä. Onhan liike kasvanut ja laajentunut. Ovathan uskonnot voittaneet puoleensa kokonaisia kansoja ja valtakuntia. Muodollisesti katsoen edistys ei siis ole harhaa. Mutta kun Mrs. Besant toisessa väitteessään sanoo, että „edistyminen ei voi olla harhaoppia“, täytyy sitäkin lausetta pohtia ja arvostella totuudenetsijän vakavuudella.

Se on tietysti tosi, jos se tarkoittaa edistymistä hengessä. Mutta koska semmoista edistystä on muodollisesti nähty? Ja onko semmoinen edistys edes muodollisesti mahdollinen? Eikö henki aina ole sama? Edistyminen hengessä ei merkitse, että henki muuttuisi, edistyminen hengessä merkitsee vain, että ihmisyksilö yhä enemmän ja enemmän täyttyy alkuperäisellä hengellä. Edistyminen kristinuskon hengessä on sitä, että ihminen kasvaa yhä enemmän Kristuksen kaltaiseksi, yhä enemmän täyttyy Kristuksen hengellä, mutta ei suinkaan sitä muuta. Edistyminen teosofian hengessä on sitä, että yhä selvemmin ymmärrämme, mitä madame Blavatsky on opettanut ja tarkoittanut, mihin hän on pyrkinyt ja tähdännyt (tai Mestarit hänen välityksellään), mutta ei suinkaan sitä, että muuttaisimme H. P. B:n alkuperäistä ohjelmaa. Voimmehan luoda uuden liikkeen, mutta jos tahdomme jatkaa H. P. Blavatskyn teosofista työtä, on meidän pysyttävä alkuperäisessä inspiratsiossa.

Tämä alkuperäinen inspiratsioni on joka henkisessä liikkeessä sitä tärkeämpi, koska se on ainoa, joka estää oikeaoppisuuden muodostumista. Oikeaoppisuus ei koskaan ole syntynyt siten, että uskollisesti ollaan seurattu alkuperäisen Mestarin jälkiä. Oikeaoppisuus on aina syntynyt silloin, kun alkuperäisestä

inspiratsionista ollaan poikettu. Mrs. Besantin kolmas väite, että „edistyminen ei vie oikeaoppisuuteen“, pitää paikkansa ainoastaan siinä tapauksessa, että edistyminen merkitsee kasvamista alkuperäisessä hengessä ja alkuperäiseen henkeen. Sillä muuten olemme historiasta nähneet, että edistyminen ja kehitys on joka uskonnossa ja joka henkisessä liikkeessä johtanut oikeaoppisuuteen. Kehitys on tuonut mukanaan kirkon – ja kirkko on oikeaoppisuuden tyysija.

Olemme täten joka kohdassa joutuneet katsantokantaan, joka on suoranaudessa ristiriidassa Mrs. Besantin arvostelun kanssa. Sillä emme tietenkään ole tahtoneet puolustaa Amerikan teosofista vähemmistöä, jonka näkökantoja emme tunne. Olemme puhuneet puhtaasti periaatteellisesti.

Äänemme ei tosin kauas kuulu emmekä puheellamme paljoakaan aikaansaa. Mutta olemmepahan sanoneet sanottavamme.

*

Saman „Teosofin“ uutisen mukaan Mrs. Besant myöskin määrittelee, kuten mainitsimme, millä tavalla Teosofisen Seuran korkein johto suhtautuu kansallisissa seuroissa ilmeneviin eripuraisuuksiin, ja lisää „Teosofi“ presidentin erikoisesti toivovan, että sitä asiaa koskevat kohdat hänen kirjelmästänsä tulisivat myöskin Suomen „T. S:n“ jäsenten tietoon“.

Emme tässä toista noita kohtia kokonaisuudessaan. Tyydyimme mainitsemaan seuraavat lauseet, jotka sisältävät ydinajatuksen:

„En löydä säännöissä mitään sellaista kohtaa, joka sallisi kansallisen seuran eripuraisen vähemmistön valittaa pääneuvostolle . . . Vähemmistöllä, joka taistelee enemmistöä vastaan kansanvaltaisesti muodostuneessa seurassa, on ainoastaan vaihtoehtona joko yhtyä enemmistöön tai, jos se näkee mahdottomaksi sietää enemmistöä, erota siitä. Se ei voi pyytää avukseen ketään seuran ulkopuolelta polkeakseen jalkoihinsa enemmistön päätöksen seuran sisäisissä asioissa.“

Semmoinen on siis Teosofisen Seuran veljeysohjelma. Katsokaamme nyt, mitä väitteitä ylläoleviin lauseihin sisältyy.

Näissä todella edellytetään, että „kansan ääni on Jumalan ääni“ (*vox populi, vox Dei*), ei kukaan voi kieltää niiden demokraattista luonnetta. Enemmistöllä on valta käsissään ja vähemmistön täytyy muitta mutkitta alistua. No niin, sehän on parlamentaarinen menettelytapa eikä monikaan kieltäne sen oikeutta. Onhan luonnollista, että missä eripuraisia haluja esiintyy, useimpien yhteinen halu ja tahto voittaa.

Mutta on siinä heikkokin kohta. Minkätähden näet on kansallisilla seuroilla niin suuri valta koko seuraan nähden? Minkätähden ovat siinä määrin itsenäisiä, että jos enemmistö tekee päätöksen, ei vähemmistön valitus kuulu pääneuvostolle eikä pääneuvosto kykene mitään korjaamaan? Eikö siis Teosofinen Seura olekaan kansainvälinen seura? Eikö sen kansainvälisyys mitään merkitse? Eikö se ole yhtenäisen elimistö, joka edustaa ja kuvaa ihmiskunnan yhteyttä. Eikö ihmiskunta ja ihmisyyys ole korkeampi kansallisuutta?

Mutta jos Teosofinen Seura tahtoo olla ihmiskunnan ykseyden symbolina, silloin kai sen suhde kansallisiin osastoihinsa pitäisi olla kuin äidin lapsiinsa, kuin rungon oksiansa, kuin pään ruumiin muihin jäseniin.

Tietysti on olemassa paikallisia asioita ja kysymyksiä, joita paikallisesti ratkaistaan. Semmoiset ovat useat käytännölliset ja taloudelliset kysymykset. Mutta eivätkö Teosofisen Seuran jäsenet koskaan tee

mitään päätöksiä periaatteelliseen suuntaan? Eivätkö he koskaan yhdessä pohdi ja päätti niistä asioista, joita varten sanotaan, että Teosofinen Seura on perustettu: esim. totuuden etsimistä ja veljeyden toteuttamista koskevista seikoista. Ja jos heidän päätöksensä koskisivat tällaisia kysymyksiä, jos ne siis olisivat periaatteellista laatua, eivätkö ne samalla olisi yleisiä, eivätkö ne kiinnittäisi kaikkien mieltä, eivätkö ne kuuluisi koko seuralle?

Jos tuommoisessa periaatteellisessa kysymyksessä kansallisen seuran enemmistö tekisi – sanokaamme – tyhjän päätöksen, olisi vähemmistö ensinnäkin voimaton, mutta toiseksi koko kansainvälisen seuran suuri enemmistökin, sillä „vähemmistön valitus ei kuuluisi“ eikä pääneuvosto kykenisi sekottamaan koko seuraa yhden kansallisen osaston asioihin.

Mutta lähtökohta onkin nähtävästi toinen: enemmistö ei voi tehdä tyhmiä päätöksiä. Enemmistö ei voi olla väärässä. Enemmistöllä on aina oikeus ja totuus puolellaan. Sentähden sillä on valtakini!

Kumma vain, että enemmistö aina on oleva kansallinen eikä – kansainvälinen. Vaikkakin Teosofinen Seura on kansainvälinen.

T. S:n presidentin toivomus on, että mekin suomalaiset teosofit erikoisesti painaisimme mieleemme nämä seikat. Miksikä ei?

*

Nyt sanon aivan suoraan, että yllä oleva kritiikkini on asiallinen eikä personallinen. Älköön kukaan lukijoistani ajatelko, että olen tahtonut „hyökätä Mrs. Besantin kimppuun“ tai vähimmässäkään määrässä „halventaa“ häntä. Semmoinen ei koskaan voisi olla tarkoitukseni, koska se olisi kerrassaan vastoin sekä periaatteitani että tapojani. Vaikka Ruusu-Risti onkin Teosofisesta Seurasta erillinen seura, on vanha sisäinen suhteeni Teosofiseen Seuraan muuttumaton. Rakastan sitä ja harrastan sen parasta, vaikka se on minut hyljännytkin. Olen samassa asemassa kuin Mr. A. P. Sinnett, joka ystävineen v. 1907 erosi Teosofisesta Seurasta ja perusti oman seuransa (*The Eleusinian Society*), mutta silti tunsi itsensä teosofiksi; ja vaikka Mr. Sinnett palasi takaisin – neljän vuoden kuluttua – Teosofiseen Seuraan, ei hän koskaan ollut täysin tyytyväinen T. S:n taktiikkaan ja „politiikkaan“. Niin on minunkin sydämeni uskollisesti kiinni teosofiassa ja Teosofisessa Seurassa, vaikka tulen aina puolustamaan ja käytännössä toteuttamaan teosofin luonnollista oikeutta ja velvollisuutta asialliseen arvosteluun ja kritiikkiin, kohdatkoon se ketä „auktoriteettia“ tahansa.

Mutta suuresti on sydämeni iloinnut nytkin siitä huomiosta ja menestyksestä, mikä vasta kuluneena kesänä tuli Mrs. Besantin osaksi hänen Euroopan-matkallaan sekä Englannissa että mannermaalla. Loistavasti joka paikassa vastaanotettiin hänen loistava persoonallisuutensa – Lontoossa niin hyvin kuin Parisissa, Belgiassa yhtä hyvin kuin Skotlannissa. Kunniansa ja menestyksensä hän on täydellisesti ansainnut – harvat ihmiset ovat suorittaneet semmoisen elämäntyön kuin hän. Kun hän nyt lokakuun 1 p:nä tänä vuonna täyttää 74 vuotta, ajattelevat häntä rakkaudella ja kiitollisuudella kymmeneen tuhansiin nousevat ystäväjoukot. Ilmestyköön Ruusu-Ristinkin puolesta taaja kimppu hohtavia astraalisia ruusuja hänen auraansa, kun hän syntymäpäivänään ajattelee maailman teosofejal!

*

„Hädässä ystävä tunnetaan“, tietää vanha sananlasku, ja paikkansa tuo sana pitää. Suuri ja iloinen oli yllätykseni, kun veli J. R. *Hannulan* kaunis kiertokirje joutui käsiini. Hannula kävi luonani Helsingissä kesällä ja puheen kääntyessä Ruusu-Ristiin hän tiedusteli aikakauskirjan taloudellista asemaa. Selitin hänelle, että se

oli arveluttava. Painatus- ja jakokustannukset olivat siksi suuret, että ne nielevät enemmän kuin tilaukset tuottivat – pieni kalkyyli tämän heti osoitti: ensimmäinen puoli vuosikerta maksoi minulle Smk. 26,359:23 (painos 1,200 kappaletta); jos tilaajia olisi tuhat kappaletta, tekisi niiden tuottama netto tulo Smk. 45, 000:– eli puolelta vuodelta Smk 22,500, siis melkein neljä tuhatta markkaa alle menojen. Nyt on koko vuoden tilaajia todellisuudessa vain vähän yli 800 (netto siis noin Smk. 36,000:–), mutta puolen vuoden tilaajia oli pari sataa lisää, ja vaikka useimmat eivät ole tilaustaan uudistaneet, saattaa tämä vielä tapahtua. Voimme siis laskea, että Ruusu-Ristillä on noin tuhat tilaajaa ympäri vuoden. Mutta silloinkin tappio tekee 7 á 8 tuhatta markkaa. Ilmoituksista kertyy tosin vähäsen ja Amerikan tilaukset (4 dollaria) tekevät Suomen rahassa verrattain paljon, mutta kumpiakin on niin vähäsen! Sodan jälkeen ei aikakauskirjamme ole päässyt minkäänlaiseen vauhtiin Amerikan suomalaisten kesken. Välistä haaveilen, että jos amerikkalaiset veljemme oikein sankoissa joukoissa tilaisivat Ruusu-Ristiä, nyt kun dollari on niin suuressa arvossa, niin oi, kuinka pian Ruusu-Ristin taloudellinen asema paranisi!

Ja eräs kohta, joka minulle persoonallisesti on vakava, on se, että saan antaa aikani ja työni Ruusu-Ristin hyväksi mitään aineellista hyvitystä itse siitä nauttimatta. Tämä on kerrassaan luonnotonta taloudellisesti näin kireänä aikana. Eihän siihen kukaan ole syyssä, olot ovat vaikeat itsessään, mutta meidän teosofein tunnussanamme nykyään on: pääsemmekö kunnialla tämän materialistisen aikakauden ohi? Ainakin meidän pitäisi yrittää! Ja luulen, ettei se yrityskään käy päinsä muuten kuin yhteisvoimin!

Ensimmäinen pieni avustus (Smk. 50:–) saapui Ruusu-Ristille heti Hannulan kiertokirjeen ilmestyttyä. Tässä yhteydessä tahdon myös kiitollisuudella mainita eräästä suuresta amerikkalaisesta avustuksesta, joka saapui luokseni jo viime vuonna, vaikka vasta tänä vuonna pääsin selville rahojen käyttämisestä (alkuperäinen kirje oli postissa joutunut hukkaan). Muutamat ystävät Clevelandissa, Ohio, olivat keränneet ja lähettäneet minulle Mr. Nicholas Johnsonin välityksellä 100 dollaria, joka silloisen kurssin mukaan teki Smk. 2,406:25. Nämä rahat olivat minun persoonallisen työni edistämiseksi ja merkitsin ne heti Ruusu-Ristin tiliin. Ollappa nyt paljon semmoisia ystäviä Atlantin tuolla puolen!

Julkaisen toisessa kohden muutamia vastauksia viime numerossa asettamaani kysymykseen, mitä olisi tehtävä Ruusu-Ristin hyväksi. Olen nyt itsekkin sitä mieltä, että osakeyhtiö ei ole hyvä ehdotus. Sitä vastoin jonkunlainen kannatusliitto saattaa olla paikallaan. Tilaushintaa en missään tapauksessa tahtoisi korottaa, mieluummin sitten muuttaa Ruusu-Ristin ulkoasua ja kokoa. Mutta tulkoon päätös minkälainen tahansa, se ei estä ystäviä nyt jo Hannulan ehdotuksen mukaan ojentamasta auttavaa kättänsä ei ainoastaan Ruusu-Ristille, vaan minullekin.

Ensi vuonna on saatava tilaajien lukumäärä kolminkertaiseksi! Vai eikö Ruusu-Risti ole lukijoitaan tyydyttänyt? Eikö sen puolesta kannata ponnistaa?

*

Tieteellisissä piireissä ovat kaikkialla viime vuosina herättäneet tavatonta huomiota saksalaisen matemaatikon ja fyysikon, professori *Einstein*'in uudet teoriat ja näkökannat, jotka uhkaavat mullistaa koko vanhan, enemmän tai vähemmän materialistisen, käsityksemme maailmankaikkeudesta ja viedä ihmiskunnan ajattelua suurin askelin eteenpäin kohti okkultis-filosofista käsityskantaa. Toivon, että tässä numerossa julkaistu, Ruusu-Ristiä varten kirjoitettu silmäys Einsteinin oppeihin herättää ansaittua mielenkiintoa lukijoissa.

*

Tässä numerossa painettu jäljennös rouva Esteri Weissenbergin maalaamasta allekirjoittaneen muotokuvasta ei tietenkään anna oikeata käsitystä rouva W:n taiteesta. Ruusu-Ristin nykyinen paperi ei ole edullinen autotypioille. Mutta kun näkee Esteri Weissenbergin muotokuvia semmoisina kuin ne ovat lähteneet taiteilijan kädestä, silloin heti tunnustaa, että tässä on taiteilija, joka vanhaan hyvään tapaan maalaa ihmisten kuvat niin, että ne tuntee. Värit ovat pehmeät, lämpimät ja luonnolliset. Kasvojen ilme on sattuva ja karakteristinen. Rouva W. etsii taiteessaan sielua, mutta ei muodon kustannuksella. Hänen tauluistaan oli näyttely „Naisten Äänen“ toimistossa. Olen yhtä mieltä tohtori Maikki Fribergin kanssa siitä, että rouva Weissenbergin taide ansaitsee kaikkea huomiota ja että ihmisten pitäisi kilvan rientää tilaamaan häneltä muotokuvia. Rouva W. tekee hyvää työtä halvalla, ja muotokuvamaalaus on meillä vielä aivan liian vähän muodissa. Tuhlataan niitä rahoja paljoa joutavampaan – miksei niitä riittäisi kulttuurityöhönkin?

*

Tätä kirjoittaessani istun vanhassa huoneessani Tonttulassa, Teosofisen Seuran Päämajassa. Niin ovat kohtalon tiet kiertyneet. Helsingistä olen muuttanut takaisin tänne, ja kuinka kaikki tuntuu rakkaalta ja kodikkaalta. Kolme ja puoli vuotta asuin ensimmäisessä huoneessani alakerrassa, kolme ja puoli vuotta nykyisessä huoneessani täällä yläkerrassa ja kolme ja puoli vuotta olin ulkona „maailmalla“. Nyt olen jälleen vanhassa kodissani. Mitähän Karman Herrat nyt aikovat ja tahtovat?

Joka tapauksessa on postiosoitteeni tästä lähtien taas *Aggelby*.

*

Olen koko kesän ollut terveydeltäni heikko. Lääkäri kielsi minulta kaiken varsinaisen työn. En saanut rasittaa aivojani.

En näin ollen ole kyennyt valmistamaan kirjaani „Kuka Jeesus oli?“ eikä tämä kirja siis ilmesty vielä jouluksi.

Lokakuu, s. 452-465

Ajatukseni palautuvat säännöllisesti tuohon Mrs. Besantin merkilliseen lausuntoon, että „Teosofinen Seura ei kuitenkaan saata vastata siitä salatieteestä, jonka edustaja Pekka Ervast on“. En saata lakata sitä ihmettelemästä, sillä se on niin kerrassaan vastoin Teosofisen Seuran sekä sääntöjä että henkeä. Olen yhä sydämelläni kiinni Teosofisessa Seurassa, joka on madame Blavatskyn alkuunpaneman teosofisen liikkeen ensimmäinen äänenkannattaja niin sanoakseni, ja minua luonnollisesti surettaa ja huolestuttaa kaikki poikkeamiset H. P. Blavatskyn (ja siis Mestarien) alkuperäisestä ohjelmasta.

Näin esim. sanoo madame Blavatsky Teosofisen Seuran jäsenyydestä: „Teosofisen Seuran jäsenillä on vapaus tunnustaa mitä uskontoa tai filosofiaa tahansa, tai ei mitään, jos niin haluavat, kunhan vain suostuvat työskentelemään yhden tai useamman Seuran tarkoituksen toteuttamiseksi. Seura on ihmisystävällinen ja tieteellinen yhdistys, jonka päämäärä on veljeyden aatteen levittäminen käytännöllisillä eikä tietopuolisilla teillä. Olkoot jäsenet kristityitä tai muhamettilaisia, juutalaisia tai parseja, buddhalaisia tai brahmiineja, spiritistejä tai materialisteja, se on yhdentekevä; mutta jokaisen jäsenen tulee olla joko ihmisystävä tai tiedemies tai aarialaisen tai muun vanhan ajan kirjallisuuden harrastaja tai yliaistillisen sielutieteen tutkija. Sanalla sanoen, hänen täytyy, jos hän voi, antaa apua ainakin yhden ohjelman päämäärän toteuttamiseksi. Muussa tapauksessa hänellä ei ole mitään syytä ruveta „jäseneksi“. (Teosofian avain, ss. 19, 20.)

Ei pahin vastustajanikaan kieltäne, etten H. P. B:n ylläolevan luettelon mukaan kuulu ainakin „muun vanhan ajan kirjallisuuden harrastajiin tai yliaistillisen sielutieteen tutkijoihin“; monien julkaisemiini teosten luulisin tämän todistavan. Uskon sitä paitsi tehneeni suoranaista työtä nykyaikaisen teosofisen liikkeen hyväksi. Ja koska T. S:n ohjelman ja madame Blavatskyn sanojen mukaan „T. S:n jäsenillä on täysi vapaus tunnustaa mitä uskontoa tai filosofiaa tahansa“, pitäisi minullakin olla oikeus omata niitä okkultisia näkökantoja, joihin tutkimusteni nojalla olen tullut, vaikka ne poikkeaisivatkin jonkun toisen tutkijan mielipiteistä ja näkökannoista. Eikä tämä seikka saisi aiheuttaa mitään levottomuutta Teosofisessa Seurassa, joka on täysin puolueeton eikä minkään pykälän nojalla ole pakoitettu vastaamaan kenenkään uskonnosta, filosofiasta tai okkultismista.

Mutta minulle on huomautettu, että Mrs. Besant sanoillaan onkin tähdännyt muuanne. Hän ei ole tarkoittanut okkultista filosofiaani, vaan käytännöllistä okkultismiani.

Tämä on mieltäkiinnittävä, jopa jännittävä huomautus. Jos olisin kyllin itserakas ja turhamainen, ottaisin oikein okkultistin miinin ja sanoisin puoleksi kuiskaten: „tuossa näette nyt, Mrs. Besant itse tekee minusta okkultistin ja okkultisen opettajan; voitte siis ilman muuta ymmärtää, että olen varustettu sangen salaperäisillä kyvyillä.“ Mutta koska olen yksinkertainen totuudenetsijä, joka uskon rakastavani totuutta enemmän kuin kuolevaista ja personallista itseäni, torjun tuon kunnian ja sanon: en ole mikään „käytännöllisen okkultismin“ opettaja; minulla ei ole esoteerista koulua, ei esoteerisia harjoitusjärjestelmiä, ei lupauksen tehneitä oppilaita; mitä opetan, opetan julkisissa luennoissa ja kirjoissani; jos joskus yksityinen ihminen on kääntynyt puoleeni pyytäen opastusta esim. mietiskelyssä, olen tietysti ihmisystävänä häntä kykyni mukaan personallisesti neuvonut; mutta harjoitusjärjestelmästä, johon semmoisessakin tapauksessa olen viitannut, olen kirjoittanut julkisesti kirjassani „Jeesuksen salakoulu“. Käytännöllinen okkultismini sisältyy niin muodoin Jeesuksen käskyihin ja hänen elämänoppiinsa. Mutta olen viimeisessä kirjassani nimenomaan huomauttanut, että „menetelmiksi, ihanne-ohjelmiksi uskon elämässä kelpaavan kaikkien suurten mestarien neuvot, kun niitä vilpittömästi noudatetaan. Tietysti tunnustan omasta puolestani, että Jeesuksen neuvot ja käskyt ovat meille lähimpiä ja luonnollisimpia. Minkä tähden mentäisiin hakemaan vettä kaivoa kauempaa? Mutta buddhalaiselle voivat Buddhan elämänohjeet – hänen kahdeksankertainen tiensä – tuntua rakkaimmilta ja kotoisimmilta, samoin kuin kiinalaiselle Kongfutzen tai Laotsen opetukset ja ohjesäännöt; muodoissa ei ole pääpaino, vaan elämässä. Noudattakoot buddhalaiset Buddhan siveyssääntöjä ja käskyjä, samalla kun he omaksuvat ja ymmärtävät Kristuksen, ³⁾ silloin he ovat todellisia buddhalaisia! Ja älkööt kristityt kerskaillko Kristuksestaan ja kristillisyydestään, ennenkuin he jokapäiväisessä sekä yksityisessä että yhteisessä elämässään noudattavat Jeesuksen suoria ja selviä käskyjä!“ (Teosofian sanoma nykyajalle, s. 135.) Vaikka siis länsimaalaisena pidän Jeesusta meidän luonnollisena mestarinamme, opettajanamme ja esimerkkinämme, ajattelen yhtä suurella kunnioituksella ja rakkaudella toisiakin mestareita ja vapahtajia ja pidän heitä kaikkia saman yhteisen, mystillisen Kristuksen puhutorvina ja edustajina, kukin omalla tavallaan.

Tämmöinen on minun „salatieteeni“, mutta ei päähäni ikinä olisi pälkähtänyt, että Teosofisen Seuran muka piti siitä „vastata“.

*

Mutta otaksutaanpa, että minulla todella on kunnia edustaa jotain salatiedettä, kuten Mrs. Besant sanoo, tai jotain salatieteellistä virtausta, kuten ehkä olisi parempi sanoa. Silloin pitänee paikkansa vanha sana, että

³⁾ Nim. mystillisen, josta kirjassani puhun.

„hedelmästä puu tunnetaan“, ja silloin on luonnollinen kysymyksemme: onko tuo edustamani salatieteellinen virtaus kantanut mitään hedelmää, ja minkä?

Nyt tekisi tietysti mieleni vastata tähän: onhan se hedelmänä kantanut Suomen teosofisen liikkeen, – mutta koska on annettu minun ymmärtää, että „olin ennen toinen kuin nyt, että viime aikoina olen muuttunut“, täytyy etsiä jotain „hedelmää“ aivan lähiajoilta.

Hedelmä, jota luulen vastustajienikin ajattelevan, on silloin epäilemättä Ruusu-Risti-seuramme. „Minkätähden se perustettiin? Minkätähden hylättiin Teosofinen Seura?“ kysytään minulta jyrkän ankarasti. Ah, vastaan tähän, kysymys on tuolla tavalla lausuttuna ylen tunteellinen! Olenko minä hylännyt Teosofisen Seuran? Minkätähden Teosofinen Seura silloin – sen oman presidentin sanojen mukaan – on niin iloinen siitä, että olen perustanut Ruusu-Ristin ja jättänyt Suomen T. S:n rauhassa kulkemaan omia teitään? Jos minä olisin hylännyt Suomen T. S:n, oman lapseni ja kasvattini, kai Suomen T. S. silloin olisi edes vähän surrut ja jonkun kyyneleen muistolleni omistanut. Nyt se sitä vastoin iloitsee ja riemuitsee, jos se uskollisesti noudattaa presidenttinsä esimerkkiä ja neuvoa. Mahdotonta on siis ajatella, että minä ja me kaikki, jotka sydän verta vuotaen jätimme T. S:n perustaaksemme Ruusu-Ristin, „hylkäsimme“ T. S:n!

Ei, vaan meidän eroamisemme oli mykkä protesti sitä henkeä vastaan, joka maailmansodan vaikutuksesta oli Teosofiseen Seuraan pujahtanut. Kaipasimme takaisin vanhoihin aikoihin, madame Blavatskyn aikuisiin aikoihin, jolloin uskottiin Teosofisen Seuran suureen, kansainvälisesti samoin kuin yhteiskunnallisesti, sovittavaan tehtävään! Teosofisesta Seurasta oli mielestämme kaikkonut se veljeyden ja rakkauden henki, jota siinä alussa viljeltiin, ja kun emme kyenneet emmekä saaneet luoda sitä henkeä uudestaan edes Suomen Teosofiseen Seuraan, oli siveellinen velvollisuutemme T. S:sta eroaminen ja uuden seuran perustaminen, jossa sitä henkeä koetettaisiin luoda ja ylläpitää.

Ja jos kysytte minulta: mitä henkeä?, vastaan H. P. Blavatskyn sanoilla: „olenhan jo sanonut, että oikean teosofin täytyy pyrkiä toteuttamaan korkeinta siveellistä ihannetta ja yhteyttään koko ihmiskunnan kanssa ja hänen täytyy herkeämättä työskennellä muiden hyväksi. Jos salatieteilijä ei tätä kaikkea noudata, silloinhan hän toimii itsekkäästi, oman personallisen hyötynsä vuoksi; ja jos hän on saavuttanut enemmän käytöllisiä voimia kuin tavallisella ihmisellä on, niin hän tulee paljon vaarallisemmaksi viholliseksi maailmalle ja häntä ympäröiville ihmisille kuin tavallinen kuolevainen. Tämähän on selvää.“ (Teosofian avain, ss. 25, 26.)

Niin, tuohan on selvää, mutta oliko se selvää maailmansodan aikana esim. niiden englantilaisten ja ranskalaisten teosofien mielestä, jotka arvostelivat saksalaisia ihmiskunnan vihollisiksi ja mustien maagikkojen käytyreiksi? Tunsivatko he silloin „yhteytensä koko ihmiskunnan kanssa“, mikä kuitenkin H. P. B:n sanojen mukaan oli heidän velvollisuutensa teosofeina?

Entä vielä selvemmin; „tehkää jollekin ihmiselle ruumiillista väkivaltaa: kenties ajattelette, että hänen kärsimyksensä ei ollenkaan ulotu muihin ihmisiin, ei ainakaan muiden kansojen jäseniin. Mutta me väitämme, että *se ulottuu aikanaan*. Sentähden meidän mielestämme, jollei jokaista ihmistä saada ymmärtämään ja hyväksymään *päivänselvänä totuutena* sen, että loukatessamme yhtä ihmistä, me loukkaamme ei vain itseämme, vaan koko ihmiskuntaakin aikojen vierittyä, niin eivät maan päällä ole mahdollisia sellaiset veljelliset tunteet, joita kaikki suuret uudistajat, etupäässä Buddha ja Jeesus, saarnasivat.“ (Teosofian avain, s. 47.)

Niin lausui H. P. B., mutta olivatko nuo sanat tai niiden henki niiden teosofien muistissa ja mielessä, jotka maailmansodan aikana joukkokarmaan turvautuen läksivät ulos taistelemaan „vihollisia“ vastaan, taistelemaan ja kuolemaan „kunnian kentällä“, tai niiden muistissa, jotka vallankumouksissa tarttuivat miekkaan tappaakseen veljiänsä oikeuden tai veljeyden nimessä?

Enhän minä ole pantu ketään arvostelemaan, vielä vähemmin tuomitsemaan, enkä näillä kysymyksilläni tarkoita kenenkään loukkaamista; ei sanojani siis ole käsitettävä persoonallisesti. Ne ovat periaatteen kannalta ja periaatteellisesti lausutut, ja tarkoitukseni on vain huomauttaa, mikä olisi voinut olla Teosofisen Seuran henki. Sillä paljon pienemmän synnin ne tekivät, jotka tarttuivat miekkaan, kuin ne, jotka puolustivat miekkaan tarttumista.

H. P. B:n henki eli siis mestarein alkuperäinen henki oli se sama Kristuksen henki, jonka minä ja monet minun kanssani olisimme suoneet vallitsevan Teosofisessa Seurassa. Ja kun emme saaneet tilaisuutta sitä henkeä edustaa Teosofisessa Seurassa, — oli meidän puumme ensimmäisenä hedelmänä Ruusu-Risti.

*

Mutta on meillä „hedelmä“ vieläkin myöhemmältä ajalta. Se on tuo kiertokirje kaikille maailman teosofeille, josta suomennos julkaistiin Ruusu-Ristin elokuun numerossa. Lukijat ovat siitä kaikki voineet nähdä, minkälainen on meidän Ruusu-Ristimme henki ja minkälainen siis on se salatieteellinen virtaus, jota minä ehkä edustan.

Oliko nyt tuon avoimen kirjeen henki tavalla tai toisella epäteosofinen. Sotiko se jollain tavalla Teosofisen Seuran pykälää tai sääntöjä vastaan? Oliko siinä esitetty ehdotus kaikkien maailman teosofisten ja okkultisten seurojen yhteenliittymiseksi suureksi kansainväliseksi liigaksi jollain tavalla hullunkurinen tai epäveljellinen?

Siihen käsitykseen sattaa melkein tulla, kun ottaa huomioon, millä tavalla kirje otettiin vastaan Parisin kongressissa, jossa piti keskusteltaman juuri „Teosofisen Seuran tehtävästä“. En ole saanut mitään persoonallisia tietoja tuosta kongressista, mutta „Teosofin“ syyskuun numerosta luin seuraavan uutisen:

„Pekka Ervastin kiertokirje, jossa ehdotetaan erinäisten järjestöjen yhteenliittymistä ja joka oli lähetetty käsiteltäväksi äsken pidettyyn teosofiseen maailmankongressiin Parisissa, ei joutunut siellä ollenkaan käsiteltäväksi. Kongressin puheenjohtaja vain mainitsi tästä kaikkialle teosofisiin loosheihin lähetetystä kiertokirjeestä sekä ettei se anna aihetta minkäänlaisiin toimenpiteisiin kongressin taholta. Asiasta ei pyydetty keskusteluakaan.“

Täytyy tunnustaa, että tämä uutinen hämmästytti minua ensi lukemalta lyhyellä asiallisuudellaan. Ehkä erehdyn, mutta minusta tuntuu, kuin „Teosofi“ olisi ollut mielissään siitä, että P. E:n kiertokirjeen kävi niin nolosti suuressa Parisin kongressissa: kirje oli niin tärkeä olevinaan, ja kongressi, jossa oli 1,400 teosofia koolla kaikilta maailman ääriä, ei ottanut sitä edes keskustelun alaiseksi!

Todellakin. Paljon teosofeja, toisin sanoen: paljon arvostelukykyisiä henkilöitä oli koolla, ja niillä oli niin paljon tärkeitä hommia, niin paljon arvokkaita asioita pohdittavana, etteivät edes ehtineet pyytää keskustelua nimenomaisen ja tarkoin määritellyn ehdotuksen johdosta. Todellakin. Ehdotus taisi olla liiaksi lapsellinen.

Mihinkä lopputuloksiin sitten Parisin maailmankongressissa tultiin tuon ylen tärkeän kysymyksen, Teosofisen Seuran tehtävän, suhteen?

Selailen luokseni saapuneita lehtiä ja aikakauskirjoja ja saan niistä lukea seuraavaa:

Suomalainen „Teosofi“: „Yleensä ilmeni tässä keskustelussa (T. S:n tehtävästä maailmassa) se näkökanta, että enemmän on T. S:n huolehdyttävä henkisen elämän kehittymisestä, suurempi huomio

pantava sielujen ravitsemiseen kuin ruumiin, sillä ruumiin ravitsemiseen kykenee kuka tahansa, mutta on paljon vaikeampi kysymys sielun ravitseminen.“

Mitä? Näenkö oikein? Pitikö mennä Pariisiin ja tuhata tuhansia markkoja saadakseen tietää, että „sielun ravitseminen on vaikeampi kuin ruumiin“ ja että Teosofisen Seuran on etupäässä huolehdittava henkisen elämän kehittämisestä? En ole koskaan tiennytkään, että Teosofinen Seuran tehtäviin on kuulunut ihmisten ruumiiden ravitseminen.

Katsonpahan ulkomaalaisia aikakauskirjoja.

„Theosophistissa“ Mrs. Besant ohimennen mainitsee, että kaksi kertaa keskusteltiin „Teosofisen Seuran tehtävästä maailmassa“. Ei muuta mitään. Ja kuitenkin Mrs. Besant istui presidenttinä keskustelukokouksissakin, joten hän kyllä saattoi seurata niiden kulkua. Eivätpä mahtaneet olla hänenkään mielestä kovin tuottavia älyn kannalta katsottuna. Luulisi yhtäkaikki, että tuhat neljäsataa järkevää ja ajattelevaa ihmistä olisi voinut tulla joihinkin tuloksiin vastaisen työn varalle kauan edeltäkäsinkin ilmoitetussa keskustelussa.

Mitä sanoo englantilainen „Theosophy“? Näin: „. . . keskustelut eivät johtaneet mihinkään . . .“ Sepä oli suoraa kieltä! Tosin se sitten lisää myöhemmin: „Kuitenkin keskustelut vastasivat tarkoitustaan. Vaikkei saavutettu mitään selvää tai sattuvaa loppupäätöstä, vaikkei esiintynyt ketään uutta, muista erkanevaa persoonallisuutta, olivat keskustelut omiansa tasoittamaan koko seurakuntaa. Lujana vaikutelmana pysyy, että tämä olikin niiden päätehtävä ja että tässä maailmankongressissa merkitsivät hämmästyttävän vähän itse puhujat, itse aiheet, itse koneisto niin sanoaksemme; tärkeintä oli kuulijakunta, jäsenten joukko kokonaisuutena. Jotakin ennustettiin, mitä ei vielä ole . . .“

Kauniisti ja viisaasti puhutti, ja myönnän, että semmoinen yhteistunnelma ei ole turha, vaan arvokas. Se lisää kauneutta maailmassa, ja semmoista varten voidaan kyllä pitää kokouksia. Mutta kun nyt kerran oli ilmoitettu, että keskustellaan määrätystä tärkeästä kysymyksestä, eivätkö järkevät ihmiset voineet mitään saada aikaan keskustelullaan? Koska näin ei tapahtunut, tulen siihen johtopäätökseen, että Parisinkin maailman kongressin keskustelut olivat teosofisen ylimalkaisia ja jäivät siksi, siitä syystä ettei esiintuotu mitään selväpiirteisiä ehdotuksia. Mutta samalla silloin kysyn: miksi ei keskusteltu meidän Ruusu-Risti-kirjeemme selvästi määritellystä ehdotuksesta? Ja miksi ei kukaan, joka kirjeen sisällön edeltäkäsinkin tuns, pyytänyt keskustelua sen johdosta? Olihan läsnä m. m. joitakuita Suomen T. S:n jäseniä. Eivätkö he tahtoneet „rikkoa“ kaunista yleistunnelmaa?

Ei, pelkään osuvani oikeaan, kun jyrkästi väitän: *ei ollut aikaa*. Aikaahan aina puuttuu teosofisissa kokouksissa. Ei ehditä pohtia loppuun tärkeimpiäkään aatteellisia kysymyksiä, sillä aika loppuu kesken. Niin tapahtui Parisissakin. Ei ollut aikaa kuin kaksi tuntia kumpaisessakin keskustelutilaisuudessa, ja kaikki puheenvuorot oli jo edeltäpäin pyydetty. Ei siis muuta kuin: istukaa vain ja kuunnelkaa! Jokainen puhujista sanoi pikku sanottavansa (5 á 10 minuuttia), jonka hän jo edeltäkäsinkin oli miettinyt valmiiksi – jo kotoa lähtiessään, – ja kun nuo ohjelmapuheet oli pidetty, oli kokous – lopussa. Mistä siis riitti aikaa järkevään neuvotteluun, vakavaan keskusteluun?

Me teosofit, me elämme vielä niin mielellämme tunteissamme. Kunhan tunnelma on kaunis ja veljellinen, on vähempiarvoista, paljonko ravintoa jää yli älylle. Ja kuitenkin meille aina teroitetaan, että tunteet ovat hetkellisiä ja haihtuvia, että niille ei voi mitään rakentaa, vaan että ajatuksesta ja järjestä on aloitettava!

Ruusu-Risti-puomme toinen hedelmä ei siis herättänyt mitään ihmettelyä Parisin teosofisessa suurkokouksessa. Mutta eivät sentään kaikki teosofiset seurat omistaneet sille yhtä vähän huomiota.

Niinpä *Max Heindelin* rosenkreutsiläinen toverikunta (*Rosicrucian Fellowship*), Oceanside, California, kirjoitti minulle heinäkuun 12 p:nä: „Me luimme hyvin suurella mielenkiinnolla teidän kiertokirjeenne „Teosofisen Seuran tehtävä“. Epäilemättä se tulee tekemään paljon hyvää lähentämällä toisiinsa erisuuntaisia seuroja.“

Ja eräs toinen amerikkalainen teosofinen seura, kristillisten mystikkojen järjestö (*Order of the Christian Mystics*), jonka perustajat ovat lääketieteen tohtori *F. Homer Curtiss* ja rouva *Harriette A. Curtiss*, kirjoitti minulle heinäkuun 11 p:nä, vaikka sain kirjeen, joka oli lähetetty Pariisiin ja sieltä palautettu San Franciscoon, vasta syyskuussa:

„Avoin kirjeenne „Teosofisen Seuran tehtävästä“ on vastikään saapunut luoksemme, ja me vastaamme heti toivoen, että vastauksemme ehtii käsiinne ennen Parisin kongressia.

„Kirjeenne aihe on ollut sydämилlemme kallis aina siitä lähtien, kun työmme alkoi, kuten voitte nähdä myötäseuraavasta kiertokirjeestä, ja olemme joka tilaisuudessa koettaneet sitä edistää. Vuonna 1913 T. S:n Los Angeles-looshin jäsen Mr. Carlos Hardy pani alulle kirjeenvaihdon samanlaisen liittoutumisen aikaansaamiseksi, ja me annoimme sille sydämellisen kannatuksemme ja lupasimme täyttää yhteistoimintaa tarpeen vaatiessa, mutta emme ole siitä sen enempää kuulleet. Mr. Max Heindel teki myös muutamia tunnustelevia huomautuksia samaan suuntaan. Äskettäin teki samanlaisen yrityksen eräs rosenkreutsiläinen seura, mutta koska he eivät aikoneet kutsua mukaan yhtään teosofista seuraa, kieltäydyimme yhteistoiminnasta niin ahtaalla pohjalla, vaikka meitä pyytämällä pyydettiin.

„Kysymys on todella perustavaa laatua, sillä koska ei mikään totuuden esitys saata tyydyttää kaikkia luonteita, ovat kaikki seuratarpeen. Ja meidän päivinämme *todistelu* eikä paljas teoria – on ainoa, mikä yleisöön vaikuttaa. Jos veljeyttä ja yhteistoimintaa ihmiskunnan hyväksi opettavien seurojen johtajat eivät kykene *todistamaan* oppejaan osoittamalla veljeyttä toisia samalla alalla toimivia kohtaan sekä toimimalla yhdessä niiden kanssa, eivät he saata toivoa, että suuret joukot ottaisivat heidät vakavalta kannalta tai edes pitäisivät heitä vilpittöminä, – suuret joukot, jotka ovat tyytymättömiä vanhoihin oppeihin ja nälkäisinä tarkastavat jokaista hengen elämän murua, mitä heille tarjotaan, ja jotka hartaasti etsivät jotakin tietä, kylliksi suurta ja kylliksi laajaa, joka kykenisi todistamaan ihanteensa käytännöllisellä tavalla ja tyydyttämään heidän sydämensä sisäistä nälkää todellisella henkisellä ruoalla tarjottuna personattomalla tavalla.

„Uuden ajattelun (*New Thought*-liikkeen) seuraajat, joita monet pitävät lapsina henkisessä ja okkultisessa filosofiassa, ovat jo näyttäneet meille tietä Kansainvälisellä Uusi-Ajattelu-Liitollaan, jossa heidän on onnistunut käytännöllisellä toimintapohjalla liittää yhteen mitä erilaisimpia ja vastakkaisimpia aineksia. Ja jos he voivat tämän suorittaa – ei tietenkään ilman muovailua, muuttelua ja kasvua – niin miksikä eivät vähintään yhtä hyvin siinä onnistuisi semmoiset kehittyneemmät liikkeet, joiden johtajat saavat olla läheisessä yhteydessä suurten Viisauden Mestarien kanssa ja näiltä välittömästi vastaanottaa inspiratsionia?

„Jos sopii, esittäkää kokoukselle Kristillisten Mystikkojen järjestön veljelliset tervehdykset ja paraimmat toivotuksemme, että kokous kantaisi runsaan hedelmän. Ottakoon se ensimmäisen askeleen kohti Henkisen Totuuden seurojen Kansainvälistä Veljeyttä, joka on suorittava suuren työn seurojen periaatteiden todistukseksi ja ihmiskunnan valaisemiseksi. Me, Kr. M.J., emme ainoastaan puolla teitä, vaan vakuutamme tahtovamme teitä sydämellisesti kannattaa ja toimia yhdessä kansanne missä tahansa semmoisessa liittoutumassa.

„Olemme teidän veljenne totuuden toveruudessa ja kosmillisen Kristuksen valossa ja merkitsemme
Harriette A. Curtiss, F. Homer Curtiss, M. D.

Kristillisten Mystikkojen järjestön perustajat.“

Ollappa Teosofisen Seuran jäsenet yhtä heränneitä ja yhtä selvänäköisiä kuin tuon amerikkalaisen veljeskunnan jalot johtajat!

Tavallaan kohteliaan vastauksen sain myös eräältä toiselta kristillis-teosofiselta liikkeeltä, nim. pastori *Holden Edward Sampsonin* perustamalta kirkolta *Ekklesia*, joka heti lähetti minulle julkaisujaan luettavaksi. Pastori Sampson on teosofisesti ja okkultisesti kehittynyt henkilö. Hän kertoo m. m., että H. P. Blavatsky oli hänen ensimmäinen johtajansa ja opettajansa astraalimaailmassa.

*

Mutta onpa mitalilla nurjakin puolensa. On seuroja, jotka nähtävästi eivät ole pitäneet Ruusu-Risti-ehdotuksestamme.

Niinpä *Antroposofinen Seura* on vastannut ainoastaan vaihtelullaan. Tohtori *Steinerille* kirjoitin erikoisesti saksan kielellä, mutta ei hänkään ole mitään vastannut. Tosin olen antroposofeilta kuullut, ettei heidän johtajansa yleensä vastaa kirjeisiin.

Mitä taas *Mrs. Tingleyn Yleiseen Veljeyteen* tulee, vastattiin kyllä siltä taholta heti, mutta miten? Lähettämällä minulle muutamia painettuja broshyyreja, joissa selvitettiin, minkätähden Yleinen Veljeyden ei saata olla missään tekemisissä Mrs. Besantin Teosofisen Seuran kanssa! Ja vika oli tietenkin T. S:n!

Totta on, että Teosofinen Seura yhä edelleen on kahden yllämainitun yhdistyksen kanssa riidassa. Riitasta väliä ylläpidetään yhä molemmin puolin. Jos siis saamme esim. otaksua, että Parisin kongressissa viittaus annettiin johdon puolelta, että keskustelu P. E:n kiertokirjeestä oli turha, osoittaisi tämä, että kongressin johtajat tuntien väkensä ja itsensä tiesivät tuommoisen yleisteosofisen veljeyden mahdottomaksi. Mutta ei heidän menettelynsä ainakaan siinä tapauksessa ollut periaatteellisesti tai käytännöllisesti demokraattinen, – ja Teosofinen Seura kuitenkin kerskailee demokraattisuudellaan, – sillä ken tietää, mitä huomiota antroposofisella ja Mrs. Tingleyn taholla olisi herättänyt, jos suuri yleismaailmallinen teosofinen kokous vakavasti olisi pohtinut yleisteosofisen rauhan ja veljeyden mahdollisuuksia? Jos taas mitään tuommoista viittausta ei annettu johdon taholta, saatamme sitä suuremmalla syyllä valittaa, että Teosofisen Seuran jäsenet vielä ovat niin vähän hereillä! Puhuvat yhtä mittaa ajan vaatimuksista ja siitä, että teosofia on saatettava käytännöksi jokapäiväisessä elämässä, mutta kun heille esitetään suora ja selvä ehdotus rauhan ja veljeyden rakentamiseksi aluksi edes itse teosofien kesken (sillä onhan ensin oman oven edusta lakaistava puhtaaksi), niin ei koko ehdotus anna aiheita edes keskusteluun!

Ja sama arvostelu kohtaa Yleisen Veljeyden ja Antroposofisen Seuran teosofeja.

Mikä ei suinkaan merkitse, etten minä heitä kaikkia rakastaisi ja heihin luottaisi – ja joskus vielä toiste parastani yrittäisi.

Toistan tähän lopuksi muutamia sanoja, mitkä Mrs. Besant lausui Kalkuttan Teosofisessa vuosikokouksessa 1917: „Ehtona Teosofisen Seuran elossa pysymiselle on täydellinen suvaitsevaisuus erilaisia käsityksiä kohtaan. Kellään ei ole oikeutta työntää pois veljeään eroavan näkökannan tähden, taikka vaatia omille ajatuksilleen suurempaa ilmaisuvapautta kuin toisten. Meidän täytyy antaa toisille täydellinen ajatuksen vapaus – teidän presidenttinänne on minun ennen kaikkea se tehtävä – ei minään armona eikä etuoikeutena, vaan tunnustaen sen järjen ehdottomaksi oikeudeksi ja elinehdoksi. Olkoon tämä elämämme ojennusnuorana, muuten joudumme surkeaan lahkolaisuuteen, joka tukahduttaa kaiken alotekyvyn ja

terveen kasvun . . . Me omistamme vain osia totuudesta, eikä yhdenkään totuudenetsijän tielle saa asettaa esteitä eikä katsoa häntä yli olan, ellei Seura tahdo ottaa vastuulleen sen menettämisen, mitä hän on sattunut löytämään. Parempi tuhansien erehdysten ohimenevät elämät kuin että *totuus kureistetaan kuoliaksi syntymäbetkenään.*“⁴)

*

Viisaasti tekee virkaveljemme „Teosofin“ toimitus“, huomauttaessaan syyskuun numerossa, että „sivulla 156 mainittu Suomen Teosofinen Sosialistiryhmä on, kuten uutisessakin mainitaan, *kokonaan riippumaton Teosofisesta Seurasta*, joka siis luonnollisestikaan ei ole vastuussa sen ohjelmasta ja toiminnasta.“

Tämä on viisaasti tehty, sillä tuon ryhmän „kultaisissa periaatteissa“ on kohtia, joita kannattaa pohtia:

- „1) Antaa on parempi kuin ottaa, rakastaa parempi kuin vihata.
- 2) Fyysillisesti toteutettu veljeys on yhteisen onnen ja rauhan tinkimätön ehto.
- 3) Käyttää joko lihas- tai älyvoimaansa toisten orjuuttamiseen on alhaista ja rikollista.
- 4) Yksityisomistusoikeus tuotantolaitoksiin ja maahan, jonka luoja on meille yhteiseksi antanut on väärä, epäveljellinen ja ihmiskunnan sekä siveellistä että aineellista kehitystä vastustava.
- 5) Auttaa sorrettuita saamaan oikeutensa on tuhat kertaa parempi kuin häväistä heitä almujen annolla.
- 6) Taistella, ei itsensä, vaan toisten tähden, ei edun, vaan totuuden puolesta on hyve.
- 7) Kaunista on osata elää jalojen aatteiden elähyttämänä, vaan vielä kauniimpi on osata kuolla niiden puolesta.“

En olisi kiinnittänyt huomiotani koko ryhmään ja sen kultaisiin periaatteisiin, joissa on tosia ja oikeitakin näkökohtia, elleivät silmäni olisi takertuneet kahteen sanaan: „taistella“ kuudennessa ja „kuolla“ seitsemännessä periaatteessa. Niiden johdosta kysyn: minkätähden on kuolema jalojen aatteiden puolesta kauniimpi kuin elämä? Eikö elämä useinkin ole paljon raskaampi ja vaikeampi kuin kuolema? Elämä voi olla pitkällistä marttyyriutta (kuten esim. madame Blavatskyn), kuolema sitä vastoin kuin helpoituksen huokaus.

Vai *mitä kuolemaa* ajattelee ja tarkoittaa Helsingin Teosofinen sosialistiryhmä? Ja minkätähden on puhuttu *taistelusta* edellisessä säännössä?

*

Hämmästyttävä ja samalla ilahduttava uutuuksien sanomalehtikirjallisuuden alalla on toimittaja *A. Grönbergin* Keravalla julkaisema „Uusi Yhteiskunta“ -niminen, kerran kuukaudessa ilmestyvä lehti. Tämä lehti on „opas kolmijaon toteuttamiseksi yhteiskunnallisessa elämässä“ ja on siis tohtori Steinerin

⁴ Ajatellani Pariisin kongressia alleviivasin nämä sanat. *P. E.*

Dreigliederung-aatteiden suomalainen äänenkannattaja. Se alkoi ilmestyä viime heinäkuussa ja maksaa vuoden loppuun 15 markkaa, mikä olkoon sanottu niille, jotka haluaisivat sitä tilata.

Ei ollut minulla aavistusta, että kolmijakoaate jo olisi löytänyt näin tarmokkaita kannattajia suomalaisten antroposofein kesken. On todella ilolla tervehdittävä tällöinen virkeys meillä teosofis-yhteiskunnallisen ajattelun alalla. Kolmijakoaatteessa on itse pohja ja perustelu semmoinen, ettei kenenkään teosofin pitäisi jättää sitä tutkimatta ja harkitsematta. Esitin asian pääpiirteitä lukijoilleni vuoden vaihteessa Tietäjässä ja Ruusu-Ristissä. Ken nyt tahtoo paremmin ja perinpohjaisemmin siihen tutustua, hän lukekoon „Uutta Yhteiskuntaa“, joka tarjoaa sekä alkuperäisiä kirjoituksia että suomennoksia.

*

Olen saanut useampia ystävällisiä kirjeitä vastaukseksi kysymykseen, mitä Ruusu-Ristin hyväksi olisi tehtävä. Ei yksikään ole ehdottanut aikakauskirjan lakkauttamista, vaan kaikki ovat puhuneet sen tärkeydestä ja välttämättömyydestä. En enää julkaise näitä kirjeitä, koska asia saa toivoakseni onnellisen käänteeseen Ruusu-Risti-seuran Neuvoston kiertokirjeen kautta, joka tässä numerossa ensimmäisenä julkaistaan.

*

Kuten Ruusu-Ristin lukijat tietävät, tulee hindulainen teosofi, Mr. B. P. Wadia, käymään Helsingissä lokakuun 18 ja 19 p:nä. Hän pitää kolme julkista esitelmää, jotka tulkitaan, kaksi suomeksi, yksi ruotsiksi. Minua on pyydetty tulkiksi.

Jos tämä Ruusu-Ristin numero myöhästyy jonkun päivän yli ajan, riippuu se siitä, että koetan saada „Tien varrelta“ -osastoon uutisen Mr. Wadian vierailusta. Muussa tapauksessa saamme tarkempia tietoja hänen käynnistään vasta marraskuussa.

Marraskuu, s. 513-518

„Mitä hyötyä on tuommoisista valituksista, itsepuolustuksista ja arvosteluista, joita Toimittaja on viime aikoina Ruusu-Ristiin kirjoittanut? Eikö olisi parempi antaa valon vain loistaa sekaantumatta toisten asioihin ja mahdollisiin vikoihin?“

Näin kysyi minulta eräs lukija – ja kukaties häneen useampikin olisi yhtynyt – Ruusu-Ristin viime numerossa olleen Toimittajalta-kirjoituksen johdosta.

„Rakas lukija“, vastasin, „nythän sinä vaadit, että vastaamalla kysymykseesi todella puolustaisin omia tekojani? Mutta jos niin tekisin, mitä sitten ajattelisit ja sanoisit minusta. Muistathan, millä tavalla sananlasku arvosteleo „omaa kiitosta“ . . .? Sillä ethän odottane, että nyt peruuttaisin, mitä viime numerossa puhuin? Voinko minä tosiseikkoja muuttaa? Voisinko muuttaa sitä seikkaa, että Teosofisten Seurojen asiat eivät ole mielestäni „toisten“ asioita vaan omiani? Ihanhan antautuisin syystä soimattavaksi, jos nyt puolustaisin itseäni ja vastaisin kysymykseesi!“

„Ole vastaamatta sitte.“

Niin olinkin.

*

Kuitenkin täytyy hetkeksi palata Ruusu-Risti-kiertokirjeeseemme, tuohon englanninkieliseen avonaiseen kirjeeseen, joka lähetettiin kaikille maailman teosofisille seuroille ja loosheille. Kuten aikakauskirjan lukijat saattavat todeta elokuun numerossa painetusta suomennoksesta, pyysin kiertokirjeen lopussa „vakavasti teosofisten aikakauskirjojen toimittajia painattamaan sen omiin lehtiinsä kunkin omalla kielellään.“

Pyyntöäni eivät tähän mennessä teosofisten lehtien toimitukset ole ottaneet huomioon. Mutta äsken saapui luokseni eräs saksalainen teosofinen aikakauskirja *Theosophie, Deutsches Organ der Theosophischen Gesellschaft*, jonka kustantaja on „Theosophisches Verlagshaus“, Leipzig, ja jonka toimitukseen ensimmäisenä kuuluu toht. *Hugo Vollrath*, Leipzig, – sama henkilö, jonka Saksan antroposofit aikoinaan olivat erottaneet silloisesta T. S:n Saksalaisesta Osastosta ja jonka Mrs. Besant oli nimittänyt Idän Tähtien saksalaiseksi edustajaksi. Tämän aikakauskirjan vihko n:o 7-8 (heinä-elokuu) 1921 sisältää mainitun „avonaisen kirjeen kaikille maailman teosofeille“ saksaksi käännettynä ja varustettuna seuraavalla jälkikirjoituksella:

„*Jälkikirjoitus*. Pekka Ervastin tarkoitus on hyvä ja hän on tuonut julki monien jäsenten sydämen tunteet. Mutta hän on elänyt rauhallisesti ja onnellisesti kaukaisessa pohjolassa, sillä aikaa kun maailmansodan myrsky seurauksineen pyyhkäisi yli Europan. Kahden koulukunnan, kahden T. S:n suunnan päämajat New-Yorkissa ja Adyarissa ovat, ottamalla aktiivisesti osaa Saksan kansan tuhoamiseen, aikaansaaneet uuden tilanteen, jota Pekka Ervast nähtävästi ei osaa arvostella ja jonka laajakantoisuus ei ole tullut hänen tietoonsa. Melkein kaikki looshit, jotka kuuluivat näihin kahteen keskukseen, ovat peräytyneet ja hajonneet tai julistautuneet itsenäisiksi. Sillä välin on solmittu Versailles'in rauha. Besant-koulu Adyarissa ei tähän mennessä ole julkaissut mitään protestia tuota rauhansopimusta vastaan. Ehkä se tai jotakin sensuuntaista tapahtuu heinäkuun kongressissa Parisissa. Leipzigin I. T. V. („Internationale Theosophische Verbrüderung“, kansainvälinen teosofinen veljesliitto) ja Tingley-seura eivät yleensä antaudu neuvotteluihin, edellinen (kts. I. T. V:n tiedonantoja) pitää rouva Besantia ja C. W. Leadbeateria mustina maagikkoina, ja mitä näihin seuroihin tulee, on siis asia sillä hyvä. Saksan T. S. (*Theosophische Gesellschaft in Deutschland*) ei väitä olevansa mikään maailman tuomari eikä tuomitse ketään, se vain viittaa Karman lakiin („kosto on minun“), jonka alaiseksi jokainen tapahtuma pakostakin jää. Sen päämaja pysyy teosofisella kannallaan Parisin kongressiin nähden, joten uusia kehitysilmiöitä mahdollisesti saattaa esiintyä.

Teosofisen Seuran Toimintavaliokunta.“

*

Kuinka paljon ajatuksen aihetta antaakaan ylläoleva „jälkikirjoitus“! Parempaa puoltolausetta Ruusu-Risti-kiertokirjeessä esiintuoduille näkökohdille saattaa tuskin ajatella kuin on se, mikä sisältyy yllämainittuihin tosiseikkoihin. Saksan teosofit – yksin Adyar-seuran jäsenetkin – ovat niin syvästi loukkaantuneet Teosofisen Seuran y. m. suhtautumisesta maailmansotaan, että useimmat looshit ovat joko hajaantuneet tai julistautuneet itsenäisiksi! Eipä sovi ihmetellä. Suurempi kumma olisi, jos Saksan teosofit nöyrästi olisivat alistuneet siihen tuomioon, jonka Mrs. Besant, Mr. Leadbeater, Mr. Sinnett y. m. langettivat Saksan kansasta, väittäessään – kuten muistamme – että kaikki valkoiset voimat, m. m. Valkoinen Veljeskunta, taistelivat liittolaisten puolella Saksaa vastaan, joka oli antautunut mustien voimien valtaan! Eikä ihme, että he, Saksan teosofit, pitivät tätä menettelyä kansainvälisen teosofisen veljeyden pettämisenä! Eivät ainakaan he olleet sotaa tahtoneet. Ja jos maailmansodan ukkosten jyristessä kansallinen kiihko sai Mrs. Besantin y. m. lausumaan noita kamalia sanoja, olisi todella saattanut odottaa, että samalta taholta nyt – kiihkon asetuttua – julistettaisiin veljeyden nimessä vastalause Versailles'in rauhan määräyksiä vastaan, jotka kaikkien puolueettomainkin silmissä ampuvat yli maalin. Näin ei kumminkaan vielä ole tapahtunut, ja me jäämme – mekin, jotka syrjästä seuraamme tapahtumain menoa, vaikkemme suinkaan ole eläneet niin

onnellisissa rauhassa kuin *Theosophie*, kumma kyllä, otaksuu, – me jäämme ihmetellen kysymään: miksikä johtavassa asemassa olevat teosofit toisella kertaa sekaantuvat politiikkaan, mutta toisella kertaa ei? Ja miksikä emme kerrankin voisi unohtaa koko menneisyyden ja lyödä veljeskättä kaikkien kanssa? Olemmeko niin jaloja olevinamme, ettemme saata seurustella veljinä syntisten ja epätäydellisten kanssa? Vai tunnemmeko todella itsemme niin huonoiksi ja ahdasmielisiksi, että meidän on paras vaieta koko kansainvälisen veljeyden aatteesta?

*

Ikäviäkö nyt vain kirjoittelen? Kertoisinpa hauskaakin, jos olisi aihetta. Mutta voimmehan kääntää huomiomme toisenlaisiin asioihin.

Edessäni pöydällä on kirjanen, jonka on kirjoittanut teosofisen liikkeemme ensimmäinen saksalainen suurteosofi, tohtori *Franz Hartmann-vainaja*. Sen nimi on *Geheimschulen der Magie und okkulte Übungen* (Magian salakouluja ja okkultisia harjoituksia). Teenpähän siitä muutamia poimintoja:

„H. P. B:n välityksellä tehtiin muutamia adeptien korkean koulun yleviä henkisiä totuuksia käsitettäväksi inhimilliselle ymmärrykselle: mutta jo on ymmärtämättömyys saanut ne kouriinsa ja vääristellyt niitä. Tyhmyys on toimettomuuden perusta, ahneus toiminnan aiheuttaja. Toinen ihmisluokka ei tahdo tietää mitään valosta: he rakastavat pimeyttä ja pelkkäävät tulevaisuutta herätetyiksi unelmistaan; he eivät tahdo, että raikas tuulahdus „idästä“ hajottaa heidän pilvilinnansa. Toiset tahtovat käyttää itsekkäihin tarkoituksiin sitä valonvälkettä, mikä heihin on langennut; he luulevat löytäneensä keinon, millä maailman silmissä voivat loistaa; suuruudenhulluudessaan koettavat tehdä itsestään jumalia, käsittämättä että heidän „itsensä“ on harha ja niin muodoin suurin este todellisen tiedon tiellä.“

„Paitsi näitä kahta ihmisluokkaa on olemassa kolmas, jonka muodostavat petkuttajat. Goethe sanoo: „Ihme on uskon lempilapsi“. Taikausko ei tosin synnytä ihmeiden tekijöitä, mutta sen sijaan monta vääriä profettaa. Nämä käyttävät hyväkseen ihmisten vetäytymistä „salaperäiseen“ siten, että joko julkisilla ilmoituksilla tai „salassa pidettävillä kirjeillä“ kääntyvät herkkäuskoisten puoleen, joiden kukkaroihin heillä on hyvä silmä, ja kehoittavat näitä antautumaan heidän „salaiseen johtoonsa“. Tuon tuostakin kuulee puhuttavan n. s. „okkultisten koulujen“ ja „seurojen“ perustamisesta, joiden johtajat lähemmin tarkastettuina osoittautuvat rappiolle joutuneiksi ja „väärin ymmärretyiksi“ neroiksi, jotka ovat tarttuneet tähän viimeiseen toivottomaan keinoon tullakseen mukavasti toimeen ja nyt „tuntemattomina päinää“ sanovat haluavansa yksityisesti opettaa maailman seitsemän viisaan, Zarathustran y. m. salaisuudet uteliaalle tutkijalle tämän omaa „uhrautuvaisuutta“ vastaavaa rahasummaa vastaan. Tyhmyri, joka menee ansaan, vihitään sitten enemmän tai vähemmän naurettavilla juhlamenoilla keinotekoisesti „valaistujen“ liittoon, ja jollei hänestä itsestään – mikä usein tapahtuu – lopulta tule narri tai petkuttaja, niin jättää hän pitemmän tai lyhyemmän ajan kuluttua jälleen koko seuran, köyhempänä rahasta ja itsekunnioituksesta, mutta rikkaampana pettyneillä toiveilla saavuttamastaan kokemuksesta.

„Välistä tavataan näiden n. s. „johtajien“ joukossa henkilöitä, jotka toimivat hyvässä uskossa, mutta tietämättömyydestä ja siten itseäänkin pettävät. Näitä ovat ne, jotka uskovat keksineensä jonkun pienen okkultisen salaisuuden (kuten esim. ajatuksen kaukovaikutuksen, astraalivalossa näkemisen, astraaliruumiin itsetoiminnan ihmisen nukkuessa y. m. s.) ja nyt luulevat päässeensä viisauden viimeiselle huipulle sekä olevansa kutsutut ihmiskunnan ainoiksi johtajiksi, kun taas kokenut tietää, että tiedon kullakin korkeammalla portaalla koko hänen siihenastinen tietomääränsä näyttää mitättömältä ja ettei kukaan muu ole ihmisten johtaja Jumalan luo kuin se, jonka Jumala itse omalla äänellään on siihen kutsunut.

„Kaikki tuommoiset seurukset, yhdistykset, lahkot ja liitot, joiden päämääränä on petkutus ja huijaus, saavat tukensa siitä taikauskosta, että ihmisen harhaperäisestä „itsestä“ (personallisuudesta) voidaan tehdä

jotain suurta ja jumalallista. He eivät käsittä raamatunsanan salaista merkitystä: „joka teistä on pienin maan päällä, hän on oleva suurin taivasten valtakunnassa“, s. o. he eivät tiedä, että juuri se, joka kaikista vähimmin ajattelee omaa itseyytään ja omaa erikoista olemistaan, hän on lähimpänä jumalallisen rakkauden ja tiedon valtakuntaa.“

„On olemassa vain yksi ainoa jumaltiedon valo ja sentähden myös vain yksi ainoa koulu, jossa viisaus itse on opettajana: sen kouluhuoneena on maailmankaikkeus ja sen opetusmetoodina on kokemus. „Tuntemattomana päässä“ tässä koulussa on pyhä henki, s. o. tiedon henki, joka tunkee läpi sielun ja ilmestyy ihmisen sydämessä. Tässä koulussa on olemassa viisaiden yhdyskunta, ja tämän yhdistyksen „okkultisuus“ on juuri siinä, ettei se ole mikään ulkonainen, näkyvä yhdistys, vaan *henkinen veljesliitto*, jonka jäseniä, vaikkeivät personallisesti tunnekaan toisiansa, lujasti *liittää toisiinsa hyvään koldistuvan rakkauden yhteinen side*.“

*

Eräs ystävä kirjoittaa minulle Amerikasta: „Minun esitykseni saattaa olla aivan uhkarohkea, mutta seurattessani Ruusu-Rististä, miten huono aika y. m. siellä Suomessa nykyään on, tuli tämä ajatus niin voimakkaana, etten tahtonut sitä enää vastustaa. Niin, ajatukseni on se, että eikö Teidän sopisi tehdä luentokiertomatka täällä Amerikassa? Minun luulojeni mukaan kannatus olisi varma jo kansalaisten kesken, ja myös toiskielisten keskuudessa olisi varmasti kannatusta . . . Meillä täällä mantereella ei kyllä ole vielä kuin kolme teosofista looshia, mutta joka paikkakunnalla on kansalaisia, jotka kannattavat teosofiaa . . . Ja uskon, että kun henkisesti voimakas henkilö kävisi täällä, niin se saattaisi hengen tulen syttymään . . .“

Mitä Ruusu-Ristin muut lukijat Amerikassa arvelevat? Onko minulla toisiakin ystäviä, jotka soisivat minun tulevan sinne? Parikymmentä vuotta sitten oli paljon puhetta Amerikassa käynnistä. Silloin ei sopinut, kun oli työ juuri alkanut Suomessa. Mitenkähän nyt mahtaa olla?

*

Toivottavasti Ruusu-Ristin tämän vuotiset asiamiehet eivät käsittäneet Neuvoston kiertokirjettä sillä tavalla, ettei heidän myötävaikutustaan enää tarvittaisi. Se on päinvastoin yhtä arvokas kuin ennen. Kaikille nykyisille tilaajille lähetetään tosin ensi vuoden n:o postietuannilla, mutta ainoastaan niille tietysti, jotka eivät sitä ennen jo ole tilaustaan uudistanee. Tämä uudistaminen taas saattaa kuten ennenkin tapahtua asiamiesten välityksellä.

Joulukuu, s. 578-580

Kun kysyin itseltäni, mikä on ruusu-risti-liikkeen raison d'etre ja elämän työ, mikä sen merkitys monien teosofisten seurojen keskellä ja rinnalla, ei ole minun vaikea löytää vastausta. Ruusu-risti-liikkeen tehtävä on korkealle kohottaa ja puhtaana pitää henkisen totuuden taivaallista lippua!

Mikä on henkinen totuus? Se mikä koskee ikuista elämää!

Jeesus opetti: On olemassa kaksi valtakuntaa, valon ja pimeyden, Jumalan ja mammonan, ikuisen elämän ja ajallisen kadotuksen. Ja hän sanoi: kahta herraa ette voi palvella.

Ikuisen elämän alaan kuuluu uskonto ja henkinen kehitys, tosیتieteellinen totuuden etsintä, tosیتaiteellinen kauneudenkaipuu, – kaikki, mikä on ilman maallisia tarkoituksia, kaikki, mikä rakastaa hyvyyttä, totuutta, oikeutta, kauneutta niiden itsensä takia.

Ajallisen elämän ja katoavaisuuden alaan kuuluu politiikka ja aineellinen vaurastuminen, tieteellinen järki-ylpeys ja taiteellinen prameudenhalu, – kaikki, mikä palvelee maallisia tarkoituksia ja rakastaa henkisiä arvoja ainoastaan niiden ajallisen ja aineellisen käyttökelpoisuuden mukaan.

Ikuinen elämä koskee ensi kädessä yksilöitä ja vasta toisessa kädessä, siis välillisesti joukkoja, kansoja ja valtakuntia; ajallinen elämä sitä vastoin ensi kädessä valtakuntia, kansoja ja joukkoja vasta toisessa kädessä, välillisesti yksilöitä.

Henkinen totuus puhuu niin muodoin yksilöille, ajallinen harha eli näennäinen totuus kansoille ja yksilöille määrättyjen kokonaisuuksien osina. Mutta ajallinen politiikka palvelee aina tietämättään, jopa tahtomattaankin, henkisen totuuden uskontoa.

Ihminen sanoo itselleen esim. näin: Minä olen suomalainen ja Suomen kansalainen. Suomi on isänmaani ja yksilönä olen Suomen tasavallan alamainen. Olen uskonnoltani kristitty ja kirkoltani evankelisluterilainen protestantti. Olen ammatiltani suutari ja perheolojeni puolesta kolmen lapsen isä.

Tuo kaikki on totta näennäisesti, sillä se on samalla ajallista harhaa. Jos ihminen todella uskoo olevansa tuota kaikkea, vaeltaa hän pimeydessä, eikä ole tietoa siitä, koska hän totuuteen herää. Ja tuossa pimeyden tilassa ollen hän puhuu: korkein ja hartain harrastukseni on, että Suomen tasavallan ja sitten myös koko maailman valtiolliset ja yhteiskunnalliset olot tulisivat niin onnellisiksi ja oikeudenmukaisiksi kuin mahdollista. Tämä tapahtuu politiikan avulla ja velvollisuuteni kansalaisena on sentähden ottaa osaa politiikkaan ja sitä kaikella mielelläni ja sielullani harrastaa.

Mutta jos ihminen herää ajattelemaan ja tutkii itseään, täytyy hänen sanoa näin: vaikka olen suomalainen, j. n. e., olen sittenkin vain ihminen. Tiedän, että on lukemattoman paljon samankaltaisia olentoja kuin minä, vaikka vain pieni osa niistä ovat suomalaisia; saksalaiset ja englantilaiset, venäläiset ja ranskalaiset ovat myös ihmisiä, niin, keltaiset kiinalaiset, tummat indiaanit, mustat neekerit ovat myös ihmisiä, ja kaikki yhdessä muodostamme suuren veljesryhmän, jota nimitetään ihmiskunnaksi, sillä kaikki poikkeamme ihmisinä suuresti eläimistä, kasveista ja kivistä. Ja vaikka olen kristitty ja luterilainen, olen sittenkin pimeässä hapuileva ihminen, joka en tiedä, mitä elämä on ja mikä kuolemassa odottaa; ja vaikka monet miljoonat ihmisistä ovat kristityitä, on toisia miljooneja, jotka ovat muhamettilaisia, ja toisia, jotka ovat buddhalaisia tai hinduja, ja toisia, jotka ovat „luonnonpalvelijoita“, – ja kaikki nämä ovat yhtä kaikki ihmisiä, jotka eivät mitään tiedä elämästä ja kuolemasta, vaan niinkuin minäkin hapuilevat pimeässä. Ja vaikka minä elätän perhettäni kenkiä tekemällä ja vaikka toiset tekevät mitkä mitäkin työtä, olemme kuitenkin kaikki ihmisiä, jotka emme oikeastaan tiedä, minkätähden meidän pitää ponnistaa ja raataa, minkätähden syödä ja nukkua, minkätähden naida ja jatkaa sukua.

Kaikki on vain näennäistä, kaikki on vain harhaa, sillä todellisuudessa olemme eläviä sieluja, jotka huudamme elävää totuutta ja elävää Jumalaa.

Ja jos Jumala on, täytyy hänen olla puolueeton. Hänen täytyy antaa aurinkonsa nousta sekä hyvälle että paholle. Hän ei eroita yksilöitä joukkoihin. Hän ei sano: nyt annan suomalaisille piiskaa. Hän ei sano: nyt nostan englantilaiset yhdessä indialaisten kanssa maailman herroiksi. Mitä hänen silmissään merkitsevät maalliset olot ja ajalliset harhat? Miksi hän iloitsisi ranskalaisten voitoista tai saksalaisten häviöistä? Miksi hän loukkaantuisi venäläisten julmuuksista? Kaikki nuo ovat luonnollisia asioita, karmallisia seikkoja, historiallisia tapahtumia, jotka tottelevat aineellisessa maailmassa vallitsevia luonnonlakeja. Jos Jumala on, on hän Isä, joka huolehtii ihmisistä elävinä sieluina, katselee heitä totuuden etsijöinä, rientää heidän

luokseen, kun he henkisesti heräävät. Jos Jumala on, ei hän tiedä meistä, niin kauan kuin emme häntä etsi, sillä karma pitää meistä kyllä huolen ja antaa meille elämän myllyssä mitä meille tuleman pitää. Mutta jos Jumala on, on hän meidän vapahtajamme pahasta ja synnistä ja kärsimyksestä, meidän pelastajamme tietämättömyyden tuskasta, joka ei meitä ahdista eikä vaivaa, ennenkuin itse alamme totuutta etsiä. Vasta kun oma tahtomme kääntyy totuuden ja Jumalan puoleen, vasta silloin meidän Isämme taivaissa hymyilee meille ja ottaa meidät pojikseen.

Älkää siis sanoko älkääkään opettako minulle, että Jumalalla on semmoinen tai semmoinen „suunnitelma“, ikäänkuin Jumala olisi suuri poliitikko ja diplomaatti. Älkää yrittäkö todistaa, että Jumala on määrännyt Englannin maailmanvallaksi ja Indian ihmiskunnan opettajaksi. Jotkut jumalat ovat ehkä sen määränneet, mammona on ehkä niin säätänyt, kansojen karma on sen ehkä aikaansaava. Ja jos ette väitäkään, että Jumala sen on säätänyt, niin miksikä sitten tahdotte palvella ja edistää sen asian täyttymistä? Ja kun te tämmöistä maallista asiaa tahdotte edistää, miksikä nimitätte itseänne totuuden ja Jumalan etsijöiksi ja viisauden tavoittelijoiksi? Ettekö sittenkin ole vain mammonan eli karman palvelijoita?

Ah, jos Jumalalla on „suunnitelma“, koskee se vain kaikkien inhimillisten sielujen pelastusta tietämättömyydestä ja pahasta! Hänen suunnitelmansa koskee vain yksilöitä, kutakin elävää ihmistä erikseen, sinua ja minua!

Ja sitä suunnitelmaa palvelee Ruusu-Risti.

RUUSU-RISTI 1922

Toimittajalta

Tammikuu, s. 1-2

„Onpa Ruusu-Risti nyt tullut ohueksi!“ huudahtavat lukijat, saadessaan käsiinsä tämän tammikuun numeron. „Tämmöisenäkö se nyt aikoo ilmestyä tänä vuonna?“

Niin, rakkaat ystävät, vastaan kysymykseenne, tämmöisenä se nyt ainakin toistaiseksi tulee ilmestymään. En voi antautua samaan seikkailuun kuin viime vuonna, en uskalla enää tehdä niin haaveellisia laskelmia kuin syksyllä 1920, jolloin kuvittelin, että Ruusu-Risti v. 1921 saisi vähintään kaksi tuhatta tilaajaa, mutta mahdollisesti kolme tuhatta! Ja Ruusu-Ristin ilmestyminen viime vuonna 64-sivuisena olisi hyvin kannattanut vasta kolmella tuhannella tilaajalla. Nyt täytyy minun alottaa toisesta päästä: Ruusu-Risti toivottavasti saa edelleenkin pitää ne yhdeksän sataa á tuhat tilaajaa, mitkä sillä viime vuonna oli, ja niiden turvissa kannattaa painattaa Ruusu-Risti tämän kokoisena. Mutta sen kyllä voin luvata, että jos tilaajamäärä nousee edes kahteen tuhanteen, tulee Ruusu-Ristinkin ilmestymään sitä paksumpana. Muutamat tilaajat ovat ystävällisesti maksaneet vuositilauksestaan kaksi ja kolmekin kertaa enemmän kuin mitä Ruusu-Ristin hinnaksi on määrätty, ja heidän avustuksensa otan kyllä laskuissani lukuun. En siis tahdo painaa sitä kiintoajatusta lukijain ja tilaajain mieliin, että Ruusu-Ristin koko kerta kaikkiaan on määrätty: päinvastoin se voi suureta ja kavaa, jos tilaajamäärä nousee.

Mutta eihän paperimäärä ja painomuste ole ainoa vastike, minkä aikakauskirjan tilaajat toivovat ja odottavat rahoilleen: totta kai he ennen kaikkea asettavat toivomuksia ja vaatimuksia sille sisällölle, joka tuohon paperimassaan niin sanoaksemme ruumistuu. Tässä suhteessa taas tahtoisin parhaimman kykyäni mukaan palvella sitä ystäväpiiriä, joksi aina lukijoitani kuvittelen.

Ehken sittenkään olisi uskaltanut ajatella semmoista ohjelmaa tämän vuoden Ruusu-Ristille, jommoisen toteuttamista olen pannut alulle jo tässä numerossa, jolleivät lukuisat tilaajat olisi ilmaisseet minulle seuraavaa mielipidettä: „anna Ruusu-Ristin ilmestyä pienempänä – kuinka pienenä tahansa – mutta kirjoita itse enemmän! Kirjoita muutakin kuin Toimittajalta! Anna aikakauskirjan olla sinun puheturvenasi!“

Tähän kehoitukseen nojaten aion nyt todella – mikäli minulla on aikaa ja voimia riittää – „kirjoittaa enemmän.“ On minulla useampia kirjoitussarjoja mielessä, joista toistaiseksi panen paperille joitakuita muistelmiani menneiltä vuosilta ja pienen esoteeris-kristillisen katekismusluonnoksen. Tervetulleita – ovat monet lukijat väittäneet – olisivat myös seikkaperäiset selonteot Helsingin-luennoistani; ehkä siihenkin asiaan tulevaisuudessa voidaan palata.

Tietysti en aio täyttää koko Ruusu-Ristiä omilla kirjoituksillani. Kryshanovskajan mieltäkiinnittävä kertomus „Supramatin vierailusta kaukaisessa tähdessä“ jatketaan loppuun, niin ikään „tibetiläisten mestarein tuttavalliset tiedonannot.“ Sitä vastoin saa Lévin „Suurten mysterioiden avain“ odottaa vuoroaan, kunnes Ruusu-Risti mahdollisesti kasvaa kokonsa puolesta: ei näet vastaisi tarkoitustaan julkaista tuosta kirjasta kovin pieniä paloja kerrallaan. Mutta kirjeenvaihto jälleensyntymisestä ja henkimaailmasta on saava sijaa lehden palstoilla, kuten viime joulukuussa ilmoitin, mikäli lukijoilla riittää kertomista niistä asioista.

Ja niin lähetän nyt maailmalle tämän tammikuun numeron 1922, toivoen sille suosiollista vastaanottoa lukijain taholta, ja toivottaen kaikille Ruusu-Ristin lukijoille ja ystäville paljon, paljon onnea ja hyvää äsken alkaneelle uudelle vuodelle.

Helmikuu, s. 33-37

Muutamat ystävät ovat huomauttaneet minulle, missä vaikeassa asemassa teosofinen liike on Suomessa, kun meillä nyt jo on kolme aikakauskirjaa, jotka edustavat teosofista maailmankatsomusta, vaikka olemme mitättömän pieni kansa verrattuina niihin suuriin maailmankansoihin, jotka tuskin jaksavat kustantaa yhtä ainoata äänenkannattajaa. Osoitammehan silläkin olevamme *eturivikansa*, josta meillä on syytä ylpeillä, mutta on tunnustettava, että tuo ylpeily tulee meille kalliiksi.

– Mitkä ovat nuo kolme aikakauskirjaa?

– Teosofi, Yhteisvapaamuurari ja Ruusu-Risti. Niillä on eri nimet, mutta sisältävät sentään samansuuntaisia kirjoituksia.

– Vai niin. Sittenhän kyllä aineellisesti katsoen on hirveätä tuhlausta ylläpitää niin monta eri lehteä, varsinkin jos kaikki samat ihmiset niitä kaikkia tilaavat.

– Vaikkeivät samat kaikkia tilaisi, niin ajattele, kuinka paljon suurempi lukijakunta olisi yhdellä lehdellä! Nyt se on jakautunut kolmeen osaan.

– Epäilemättä. Niin kauan kuin Tietäjä oli yksin, oli sillä paljon enemmän tilaajia kuin yhdelläkään nykyisistä aikakauskirjoista. Mutta onhan luultavaa, että nämä kolme lehteä ovat kukin saavuttaneet semmoisiakin tilaajia ja lukijoita, joita ei esim. Tietäjä yksin ollen olisi kyennyt voittamaan puolelleen. Onhan semmoinen ajateltavissa. Joka tapauksessa on myönnettävä, että tämä nykyinen monihaaraus on kallista lystiä, sillä ei yksikään nykyisistä lehdistä „voi oikein hyvin“.

– No niin. Eikö tämä siis ole epäkohta? Eikö pitäisi sitä koettaa poistaa?

Monen tuonsuuntaisen keskustelun johdosta otin asian pohtiakseni. Kysyin itseltäni, eikö asialla ollut toinenkin puoli. Oliko se katsottava yksinomaan taloudelliselta kannalta? Ehkä nuo kolme lehteä vastasivat jotain aikamme sisäistä tarvetta? Mitähän toisten lehtien toimittajat ajattelisivat?

*

En ollut tilaisuudessa puhuttelevaan „Teosofin“ toimitusta. Mutta ei se ollut tarpeenkaan. Heidän kantansa tuli selvästi näkyviin Teosofisen Seuran vuosikertomuksesta. Siinä sanottiin näet sivulla 22 (ja myös sivulla 6): „Teosofi“ lehti on ilmestynyt edelleen, ollen tätä nykyä ainoa teosofinen lehti maassamme, kun „Tietäjä“ tuli „Ruusu-Risti“ nimiseksi Ruusu-Risti-järjestön äänenkannattajaksi.

„Teosofi“ on siis ratkaissut asian niin, että sillä ei ole ainoatakaan kilpailijaa. Se on ainoa „teosofinen“ lehti maassamme. Sillä ei siis liioin ole aineellisia huolia. Suomen Teosofinen Seura, joka sen kustantaa, on todella onniteltavissa.

Psykologisesti katsoen se on terve näkökanta – käy kerrassaan yhteen amerikkalaisen „kristillisen tieteen“ menettelyn kanssa, joka perustuu pahan kieltämiseen. „Mitä vaikeuksia on, en tahdo niitä nähdä enkä tuntea; ja siis niitä ei ole olemassakaan“.

Ei ollenkaan niin hullu näkökanta kuin pinnalta katsoen luulisi! Päinvastoin siihen kätkeytyy menestyksenkin salaisuutta. On otettava siitä oppia!

Ruusu-Risti, jonka täydellinen nimi on „Ruusu-Risti, okkultinen aikakauskirja“, noudattaa „Teosofin“ esimerkkiä ja julistaa siis nyt: Ruusu-Risti on maamme ainoa okkultinen eli salatieteellinen lehti. Mikään muu lehti ei tässä maassa edusta okkultismia eli salatiedettä, sillä Ruusu-Ristillä yksin on siitä monopoli ja patentti. Senhän selvästi ja kumoamattomasti todistaa lehden oma nimi. Tässä yksin tarjotaan oikeata ja väärentämätöntä salatiedettä – mitä muut lehdet mahdollisesti sillä nimellä sisältävät, on kerrassaan semmoista, josta Ruusu-Risti ei voi mennä takaukseen. Tilatkaa siis Ruusu-Risti ja yksin Ruusu-Risti, jos tahdotte tietää jotakin okkultismista!

*

Eräänä päivänä keskustelin kysymyksestä „Yhteisvapaamuurarin“ päätoimittajan kanssa. Hän ei avaissut gordilaista solmua miekaniskulla niinkuin „Teosofi“, vaan piti itsestään selvänä asiana, että meillä oli Suomessa kolme aikakauskirjaa, jotka taistelivat tieteellistä ja uskonnollista materialismia vastaan ja edustivat yliaistillista maailmankatsomusta. Mutta hänen mielestään niitä ei pitänyt ajatella kilpailijoiksi, jotka olivat sotajalalla keskenään. Kullakin, sanoi hän, on oma tehtävänsä. „Yhteisvapaamuurari“ ei suorastaan puhu teosofiasta eikä okkultismista; se puhuu vapaamuurariudesta, ja koska vapaamuurarius on salainen ja pohjaltaan okkultis-teosofinen liike, on luonnollista, että sen yhteydessä tulee puhe semmoisistakin asioista, jotka saavat lähemmän selvityksen teosofiasta ja okkultismista. Mutta on huomattava, että „Yhteisvapaamuurari“ kääntyy yleisön puoleen; se ei ole lehti teosofeja eikä okkultisteja varten, ei viisaudessa oppineita varten. Vapaamuurariuden salaisuudet pidetään salassa, ja mitä siitä liikkeestä voidaan yleisölle kertoa, on luonnostaan alkeellista laatua. „Yhteisvapaamuurari“ on täten aloittelijoita varten, suurta yleisöä varten, eikä se tahdo riistää ainoatakaan lukijaa „Ruusu-Rististä“ tai „Teosofilta“; päinvastoin se ehkä voi tuoda niille lukijoita. Mitä taas „Teosofiin“ tulee, on sillä selvästi oma tehtävänsä: se edustaa Mrs. Besantin ja toisten ulkomaalaisten teosofien kantaa. Mistä T. S:n jäsenet muuten saisivat lukea suomennoksia Besantin, Leadbeaterin y. m. kirjoituksista? „Teosofi“ siten ei oikeastaan kilpaile „Yhteisvapaamuurarin“ enemmän kuin „Ruusu-Ristinkään“ kanssa. On varmasti ihmisiä, jotka pitävät „Teosofista“, mutta eivät suinkaan tyytyisi paljaaseen „Ruusu-Ristiin“ tai „Yhteisvapaamuurariin.“

– Entä „muurarit“ itse? Monet heistä ovat joko Teosofisen Seuran tai Ruusu-Ristin jäseniä. Eikö heidän velvollisuutensa täten ole kannattaa ainakin kaksi lehteä?

– Ei suinkaan. „Yhteisvapaamuurari“ on niitä varten ennen kaikkea, jotka eivät tunne teosofiaa tai okkultismia. Ne, jotka ennestään ovat teosofeja, tilaavat ja levittävät joko „Teosofia“ tai „Ruusu-Ristiä“; heidän velvollisuutensa ei ole lukea tai levittää „Yhteisvapaamuuraria“; mikä tietysti ei estä toisia heistä sitä tilaamasta ja levittämästä, jos niin haluavat.

– Tämä on todella valaiseva näkökanta, ja minä saan ehkä kirjoittaa tästä Ruusu-Ristiin?

– Olisin varsin kiitollinen.

– Haluttaisipa vielä kuulla, mikä tehtävä sitten on Ruusu-Ristillä?

– No, Ruusu-Ristihän on meidän kaikkien inspirationsi lähde, oma suomalainen lehtemme, josta luemme semmoista, mitä emme muualta mistään löydä. Kuka voisi olla ilman Ruusu-Ristiä, joka vähänkin ymmärtää suomalaista salatiedettä ja Suomen kansan henkistä tehtävää?

Tämä imarteleva lausunto sai minut niin lumoihinsa, etten enää keksinyt mitään ingelligentiä vastaväitettä tai kysymystä, jonka tähden keskustelu päättyi siihen paikkaan. Ja koska minusta tuntui, että asia todella oli tullut hyvin harkituksi ja punnituksi, en ole sen koommin sitä harkinnutkaan, enkä siis Ruusu-Ristin lukijoillekaan ole osannut nyt tuoda esille mitään harkitumpaa kuin nämä kokemukset ja keskustelut.

*

Ne, jotka luulevat, että minä en riittävästi kunnioita ja rakasta Mrs. Besantia, ehkeivät usko, että iloitsen, että sanomattomasti ja vilpittömästi iloitsen joka kunnianosoituksesta, mikä tulee Mrs. Besantin osalle. Asia on kuitenkin niin. Sydämeni sulii onnesta, kun äsken luin „Theosophistista“, että *Hindu University* (Benaresin hindulainen yliopisto) viime joulukuun 13 p:nä antoi kunnia-tohtorin arvonimen Walesin prinssille ja 14 p:nä Mrs. Annie Besantille ja eräälle hindulaiselle ruhtinaalle.

Mrs. Besant on siis nyt tohtori Annie Besant.

*

Että meilläkin Suomessa joskus tehdään yliaistillisia kokemuksia henkisen ja uskonnollisen elämän alalla, siitä on taas pieni todistus päässyt päivänvaloon. Tämä on kirjakauppoihin äsken ilmestynyt vihkonen nimeltä *Valo-olento*, jonka on kirjoittanut *K.E.S.*, nähtävästi jo vanhanpuoleinen mies. Se ei esiinny minkäänlaisilla vaatimuksilla, mutta kertoo yksinkertaisella tavalla ihmisestä, joka – teosofiaa tuntematta – kamppaili ja taisteli itselleen elämäkatsomuksen, joka ytimeltään on teosofihenkinen, ehkä tarkemmin sanoen ruusuristihenkinen. Hän ei kylläkään puhu jälleensyntymisestä, mutta hänen suhteensa Jumalaan ja hänen käsityksensä Jumalasta lähenee sitä käsitystä Isästä ja Kristuksesta, mikä meilläkin on. Ja mikä on huomattava: totuus selveni hänelle – tietysti pitkien etsiskelyjen ja mietiskelyjen jälkeen – yliaistillisen kokemuksen kautta. Hän sai nähdä Jumalan. Herran kasvot kääntyivät häntä kohti ja katsoivat häneen. Ja koko hänen olemuksensa täyttyi riemulla ja autuudella. Siitä pitää lukea tekijän omilla vaatimattoman rauhallisilla sanoilla. Vaikka kuvaus on kirjan huippukohta, on se suoritettu yhdellä sivulla 64:stä ja keskellä kirjaa. Koko pieni teos todistaa täten tekijänsä vilpittömyyden ja rehellisyyden.

Maaliskuu, s. 65-70

Suu vetäytyy surunvoittoiseen hymyyn, kun lukee, mitä Ruusu-Risti-etuantien palauttajat merkitsevät palautuksen syyksi. Suurimmalla omantunnon rauhalla, viattomin elein he kirjoittavat etuantikortin takapuolelle: „ei ole tilattu“, „ei ole tilattukaan“, „en ole tilannut enkä huoli“, „en huoli“, „en välitä“, – aivankuin toimitus mitään ilmoittamatta, mitään kysymättä olisi tehnyt noin häpeämättömän hyökkäyksen toisten ihmisten kukkaroa kohti. Koska ei sovi ajatella, että palauttajat tahallaan tarkoittaisivat pahaa, täytyy vain nöyryytettynä tunnustaa itselleen, että nuo entiset tilaajat eivät ole aikakauskirjaa avanneet, ei ainakaan lukeneet. Sillä muuten he tietäisivät, että toimituksen silmällä katsoen he juuri ovat tilanneet lehden! Sentähden on heille etuanti lähetetty. Jos eivät halunneet tilata, olisivat vain kortilla ilmoittaneet siitä toimitukselle. Niin ovat monet tehneet, ja silloin olemme molemminpuolin tyytyväisiä. Olihan joulukuun

Ruusu-Ristissä ensimmäisellä sivulla ilmoitus, että etuanti lähetetään kaikille niille, jotka eivät ennen määräpäivää peruutta tilaustaan.

Emme ole Suomessa vielä tottuneet kohteliaisuuden lakeihin. Tuottaahan etuantien lähetyksen toimitukselle sekä lisätyötä että lisämenoja, ja tahtooahan toimitus sillä tavalla palvella yleisöäkin, – ei se nyt vain omaa kukkaroaan ajattele. Sitäpaitsi tällainen menettely on käytännössä ulkomaillakin, eikä kukaan ajattele sitä rikokseksi tai hävyttömyydeksi. Jos edes palauttajat kirjoittaisivat takasivulle: „anteeksi huomaamattomuuteni, mutta en aikonut tilata“ tai jotain semmoista, tuntuisi se paljon inhimillisemmältä ja – aatteellisten asiain harrastajien kesken – veljellisemmältä. Eihän ketään pakoiteta tilaamaan, eikä mitään pahaa siinä ole, ettei halua enää tilaustaan jatkaa! Kysymys on vain tavoista.

Tällä en ole tahtonut sanoa, että olisin tyytymätön etuantilähetyksen tuloksiin. Kaukana siitä. Ilolla mainitsen, että suurin osa on rientänyt lunastamaan etuantinsa, ja että Ruusu-Ristillä nyt on jo enemmän tilaajia kuin viime vuonna. Sitäpaitsi olivat useimmat tilaajat jo ennen tammikuun numeron ilmestymistä uudistaneet tilauksensa, ja monet ystävät, jotka olivat luvanneet hankkia uusia tilaajia, olivat senkin sitoumuksensa kunnialla täyttäneet. Tunnen kuin Pehr Brahe muinoin, että olen „tyytyväinen kansaani“, ja haras toivoni on, että „kansaa“ – tässä tapauksessa Ruusu-Ristin rakkaat lukijat – puolestaan voisi olla tyytyväinen minuun.

Ehkä toivoni ei ole turha, koska olen saanut useita sekä suullisia että kirjallisia rohkaisuja. Eräs ystävä sanoi: „Ruusu-Risti tuntuu nyt niin kotoiselta. Ei tee mitään, että se on pieni, – vaikka mielellään lukisi enemmänkin tätä sorttia.“

Eräs toinen kirjoitti: Toivon sydämestäni, että Ruusu-Risti saisi yhä laajemman lukijapiirin ja että rakastettavalla toimittajalla riittäisi sitkeyttä ja toimintatarmoa vielä joku vuosi eteenpäin Ruusu-Ristiä „vaaliessa ja kasvattaessa“, sillä „ei ole ahdasta ain“, niinkuin on nyt; Jupiter, hänpä antavi sateet ja tuulet, niinpä myös keväänkin.“

Kolmas kirjoitti: Viimeisessä Ruusu-Ristin numerossa oli, että tilaajat olivat lausuneet toivomuksenaan, että itse kirjoittaisitte mahdollisimman paljon. Yhdyn heihin ja toivotan hyvää jatkoa Ruusu-Risti-Katekismukselle sekä että Ruusu-Ristissä olisi aina pääkirjoitus Jeesuksen Kristuksen opista ja kirjoittaisitte sen itse. Sillä siitä vasta henki saa tyydytystä. Henkemme on tyytyväinen vasta silloin, kun se saa tietää ja noudattaa taivaallisen isämme tahtoa.

Neljäs kirjoitti: mitä sitte Ruusu-Ristin sisältöön muuten tulee, niin olen minäkin sitä mieltä, että Teidän omia kirjoituksianne ei siinä koskaan ole liiaksi . . . Minäkin olen erityisesti kaivannut Ruusu-Ristissä Helsingin luentojaanne. Olisin lukenut ne mielelläni siitä sanasta sanaan. Sillä tavalla olisi täältäkin saanut olla niissä mukana.

*

Helmikuun Ruusu-Ristissä julkaisin omalla luvallani erään A. P:n kirjeen, jossa kirjoittaja oli kosketellut mieltäkiinnittävää oikeinkirjoituskysymystä. En voinut samassa numerossa lausua mitään omia ajatuksiani, mutta tahdon tässä tuoda esille näkökantani muutamien vieraskielisten sanojen suhteen. Luultavasti olen nykyisten auktoriteetin mukaan väärässä, mutta minkä sille mahdan?

A. P. sanoo, että persoona ja persoonallinen on aina kirjoitettava kahdella o:lla. A. P. niinkään huomauttaa, että nykyään on suomessa ruvettu sekä puhe- että kirjakielissä käyttämään latinalaisia muotoja *meditatio*, *organisatio* j. n. e.

Lukijani ovat voineet todeta, että minä itsepintaisesti aina olen kirjoittanut personallinen, ehkä personakin, yhdellä o:lla, että aina olen käyttänyt muotoja meditatsioni, organisatsioni j. n. e. Minkätähden?

Siitä yksinkertaisesta syystä, että minussa on enemmän gallialaista kuin latinalaista verta. Rakastan ranskalaista (italialaista, englantilaista) ääntämistapaa.

Mitä nyt sanaan persona tulee, on totta, että se on latinaa ja latinassa äännetään persoona (samoin italian kielessä); mutta jo sana personallinen on latinaksi personalis (italiaksi personale) ja äännetään lyhyellä o:lla (latinassa ehkä puolipitkällä). Ruotsin- ja saksankielet ovat omaksuneet tämän pitkän ääntämisen (person, personlig, Person, persönlich), mutta ranskan ja englanninkielet ovat lykanneet sen perin lyhyeksi. Ranskalainen kirjoittaa personne, personnel ja ääntää persónn(ö), personéll; englantilainen kirjoittaa person, personal ja ääntää pöösn, pöösnal, siis kerrassaan ilman o:ta. Miksemme siis suomenkielessä olisi oikeutetut valitsemaan jommankumman tahansa noista kirjoitus- ja ääntämistavoista?

Jos taas otamme esim. sanan meditatio (mietiskely), on totta, että latinalainen sen kirjoitti noin. Mutta hän äänti meditaatio tai ehkä meditaatio. Nykyajan kansoista italialaiset kirjoittavat meditazione ja ääntävät meditatsioone, ranskalaiset kirjoittavat méditation ja ääntävät meditaasióng (a on puolipitkä), englantilaiset kirjoittavat meditation ja ääntävät mediteishn, saksalaiset kirjoittavat Meditation ja ääntävät meditatsioon, ruotsalaiset kirjoittavat meditation ja ääntävät meditashuun (Suomessa: meditatshuun). Minkätähden emme saisi suomenkielessä omaksua italialaisen ts-äänteen ja ranskalais-englantilaisten tavalla jättää o:n lyhyeksi tai puolipitkäksi? Sillä tavalla tulee mielestäni sivistyneempi kaiku suomalaiseen ääntämiseen kuin jos sanoisi meditaatio tai vielä pahemmin meditatio.

Mutta: de gustibus non est disputandum. Sentähden olen mielelläni väärässäkin.

*

Aikamme asettaa niin suuria vaatimuksia itsekullekin paljaan toimeentulon suhteen, että olemme olojen pakosta enemmän kiinni materiassa eli aineessa kuin ennen. Saamme alituisen „valvoa ja rukoilla“, ettemme vaipuisi henkiseen uupumukseen tai välinpitämättömyyteen.

On niitä sentään idealistejakin keskuudessamme, jotka yhä uskovat henkisiin arvoihin ja ihmisen korkeaan kutsumukseen. Yksi semmoinen on rouva Vilhelmina Karjalainen Terijoella. Onhan hän dokumentoinut itsensä mediumiksi, joka on ollut tekemisissä vainajien kanssa henkimaailmassa. Hänen kirjoituksensa „Kuollut ja kuitenkin elävä“ Tietäjässä 1915 kertoi tapauksesta, joka mieltäkiinnittävällä tavalla osoitti hänen vastaanottaneen tiedonantoja kuolleitten hengiltä. Hän ei kuitenkaan ole kehittänyt itsessään tätä mediumisuutta eikä asettanut sitä niin sanoaksemme yleisön palvelukseen, sillä hän sai jo aikoja sitten erikoisen käsityksen omasta tehtävästään ja kutsumuksestaan. Hän uskoo joidenkuiden henkiolentojen tahtovan, että hänen pitää kirjoittaa määrätynlaisia sanomia, tiedonantoja, neuvoja, ohjauksia ja ennustuksia ihmiskunnalle, ja hän on tässä uskossaan hyvin itsepintainen. Mikä sitten estää häntä niitä kirjoittamasta? Kummallinen päähänpisto tai hänen kannaltaan sanoen henkimääräys. Henget vaativat, että hänen tulee istua Viipurin vanhassa linnassa kirjoittamassa heidän sanelunsa mukaan, ja tässä tie nousee pystyyn, sillä Viipurin linna on lukittu. Se on vankila.

Rouva Karjalainen on koettanut eri keinoja päästäkseen Viipurin linnaan. Hän on kääntynyt maaherrain ja ministerien puoleen, ja viimeksi hän syyskuun 6 p:nä 1921 lähetti Suomen Tasavallan Presidentille anomuskirjelmän, jossa pyysi armahdusta kahdelle kapinavangille sillä ehdolla, että itse saisi istua Viipurin linnassa panttivankina ja sieltä kirjoittaa sanomalehtiin. Hänen anomuksensa hylättiin.

Nyt hän äsken kirjoitti minulle ja pyysi, että julkaisisin Ruusu-Ristissä hänen kirjeensä Presidentille. En näe olevan syytä julkaista anomusta, joka jo on asianomaisessa paikassa hylätty, mutta olen kuitenkin tahtonut tässä kertoa hänen pyrkimyksistään ja hänen uupumattomasta uskostaan. Hän on lujasti vakuutettu asiansa vakavuudesta, kirjoittaen minulle m. m.: „Yhteinen isänmaallisuus, yhteinen teosofinen aatteemme, uskontomme, – koko maailma ja kaikki lähimmäisemme, – kaikki vaatii, että ne asiat olisi kirjoitettava. Suomea uhkaa vaara ellemmme ryhdy toimenpiteisiin sen estämiseksi. Ettehän teosofisena henkilönä salline sitä. Varmaan te paremmissa olosuhteissanne ette voi nähdä sitä kurjuutta, toivottomuutta, mitä minä näen . . . kaukaa . . . hengen silmillä. – Mestari on lähellä, hän tarvitsee meidän fyysillistä apuamme, – minä näen Hänet, näen, näen, näen . . .“

Rouva Karjalainen on tietääkseni sydämellinen, vilpitön ja hyvä ihminen, ja jos minä hallitsisin Viipurin linnaa, en näkisi syytä kieltää vanhalta naiselta hänen hartainta toivomustaan. Mitä pahaa siinä olisi, jos hän saisi istua jonkun aikaa – vaikkapa valtion kustannuksella – Viipurin vanhassa linnassa ja kirjoitella henkiensä saneluja? Ehkä hänellä olisi jotain sanottavana – tai ehkä hän itse heräisi huomaamaan henkimääräyksen turhuuden. Mutta jolleivät tällaiset asiat ole järjestettävissä hyvin järjestetyssä yhteiskunnassa, – niin ehkä kohtalon näennäinen kovuus sittenkin on hänelle itselleen salapukuinen siunaus. Joka tapauksessa tunnen myötätuntoa tuota pelotonta naista kohtaan.

*

Teosofisen Seuran presidentti, Mrs. Annie Besant kirjoittaa kertomuksessaan Seuran toiminnasta vuonna 1921 Suomesta seuraavaa:

Kauan kestäneet vaikeudet Suomessa veivät, niinkuin viime vuonna kerroimme, eroon veljemme Pekka Ervastian johdon alla; alkusyy oli siinä kansallisessa puoluehengessä, joka panee vähemmän painoa yleismaailmalliselle teosofialle kuin sille lisälle, minkä suomalaisuus voi antaa mystiikalle. Yksityiskohdat koskevat ainoastaan Suomea; mutta läksynä tuosta kaikesta on: „älkää spesialisoiko itseänne siihen määrään, että kadotatte näkyvistä yleismaailmallisen ja siten eroitatte itsenne siitä.“

Lukiessani Mrs. Besantin sanat tunsin itseni spesialisoiduksi täydelliseksi kysymysmerkiksi.

Huhtikuu, s. 97-100

Astrologiaa pitävät useimmat sivulliset paljaana taikauskona. Mutta mitähän sanoisivat esim. seuraavasta tapahtumasta?

Helsingin Ruusu-Ristin astrologisessa ryhmässä antaa opettaja oppilailleen horoskoopin tulkittavaksi, sanomatta tietysti, kenen se on. Tiedättehän, mitä horoskoopilla tarkoitetaan? Se on kuva taivaan tähtien asennosta ihmisen syntymähetkellä, ja kuviona se on seuraavanlainen: ympyrä on kuudella halkaisijalla jaettu kahteentoista yhtä suureen osaan eli „huoneeseen“; vaakasuora halkaisija kuvaa taivaanrantaa; maan kääntyessä akselinsa ympäri näyttää siltä kuin taivas aurinkoiseen ja tähtineen kerran vuorokaudessa kiertäisi maan ympäri, – sentähden vaihtelee taivaan ulkomuoto alituisesti, vaikkemme silmillämme havaitse tähtien liikuntoja muulloin kuin yöllä; kuviossa on nyt vaakasuoran halkaisijan vasen puoli nousevana taivaanrantana, oikea laskevana; kaikki eläinradan merkit ja planeetat, jotka syntymähetkellä ovat alapuolella taivaanrantaa, merkitään vaakasuoran halkaisijan alapuolelle, kukin määrättyyn kohtaansa, – toiset taas yläpuolelle. Horoskoopin tulkitsijan tulee nyt ottaa huomioon, missä huoneessa kukin planeetta on ja missä merkissä, ja tarkasti laskea, missä suhteissa planeetat ovat toisiinsa eli n. s. aspekteja. Sitten hän tulkinnassaan saa turvautua painettuihin sääntöihin, s. o. vanhoihin traditsioneihin, ja mahdollisiin omiin havaintoihinsa. Itse tulkinta ei täten ole suinkaan mielivaltainen, vaan täydellisesti säännönmukainen;

tulkitsijasta itsestään ja hänen intuitsionistaan vain riippuu, kuinka taitavasti hän luo psykologisen kokonaisuuden saamistaan katkelmallisista tiedoista.

Kyseessä olevassa tapauksessa antoi eräs oppilaista horoskoopista selityksen, joka olisi mielenkiintoinen kokonaisuudessaankin toistaa. Tyydyn kuitenkin poimimaan muutamia otteita alkuperäisestä paperista, joka on edessäni pöydällä:

„Horoskooppi osoittaa erinomaisen kehittyntä, älykästä ja suorastaan nerokasta kaksoisluonnetta. Kuun asema Vesimiehessä lisää tätä kaikille ilmamerkeille ominaista älyllistä taipumusta, antaen menestystä myöskin aatteiden ilmituomisessa, hyvän karman ja suurta taiteellisuutta sen ollessa korkeimmassa zenithissä hyvässä aspektissa Saturnukseen ensimmäisessä huoneessa. Merkurius on yhtymässä Auringon kanssa omassa Kaksois-merkissään 12:nnessä huoneessa ja tämä yhtymä on edullisessa aspektissa Neptunukseen Leijonan merkissä ja lähellä nadiria; tämä erinomainen asema tuo muassaan viisautta, syvällistä ajatuskykyä, inspirationsia, selvänäköisyyttä ja salatieteellistä kykyä, jonka ohella Leijonan tulinen merkki tuo syvällisiä ja jaloja tunteita. Okkultisia taipumuksia lisää vielä Uranuksen ja Jupiterin asema Härässä 12:nnessä okkultisessa huoneessa. Uranus sekstiilissa Venukseen osoittaa, että tunteet ovat erittäin hienostuneita, jaloja ja aatteellisia. Saturnus ja Jupiter sekstiilissa Marsiin näyttää, että äly ja korkeampi luonne hallitsee alempaa persoonallisuutta; se osoittaa työtarmoa ja ajatusten selväpiirteistä esittämistä.

„Seikka, että useimmat planeetat sijaitsevat horisontin yläpuolella, osoittaa, että hän ulkonaisessakin elämässään on hyvin edustuskykyinen ja ja domineeraava ja saavuttaa luultavasti jossain suhteessa johtavan aseman. Koska kaikki planeetat ovat horoskoopin vasemmalla puolella, osoittaa se, että hänellä on kaikki mahdollisuudet itse muodostaa kohtalonsa, itse johtaa elämänsä. Kaikki riippuu hänen tahdostaan. Mars ja Neptunus 3:nnessä, matkojen huoneessa osoittaa liikkuvaista elämää täynnä menestyksellisiä matkoja. Kuun asema Vesimiehessä 10:nnessä huoneessa kenties osoittaa, että hän joutuisi elämässään kosketukseen yleisten valtiollisten virtausten kanssa, jolloin hänen aatteensa myöskin suuntautuisi valtiolliselle alalle.

„Yleensä voidaan siis sanoa, että horoskoopin omistaja on erittäin nerokas ajattelija, luultavasti suuri kirjailija, suuri taiteilija ja samalla syvälle elämän salaisuuksiin katsellut salatieteilijä. Voitaisiin tästä päättää, että hänen täytyisi olla eräs kaikkien aikojen merkillisimmistä henkilöistä. Täydellisesti harmooninen luonne syvälinen ja rikas sielunelämä ja menestyksellinen ulkonainen esiintyminen ja karma. Epäilemättä eräs ihmiskunnan suurimmista neroista.“

Horoskooppi, josta tämä tulkinta oli annettu, oli Italian suuren runoilijan, Divina Commedian tekijän, *Dante Alighierin*.

*

Samaan aikaan kuin Ruusu-Ristin viime numero oli painossa, kirjoitti Mr. A. V. Peters Lontoosta minulle tuntevansa niin suurta vetovoimaa Suomeen, että hän vakavasti suunnitteli tänne tuloa. Hän lienee siis herkkätuntoisena mediumina aavistanut, että häntä täällä muisteltiin. Vastasin hänelle, että hän olisi tervetullut, mutta että matkarahoja ei saattanut toivoa täältäpäin: me emme jaksaisi muuttaa markkoja punniksi, mutta kenties hänen henkiystävänsä voisivat häntä auttaa? Nyt sain taas kortin häneltä, jossa hän ilmoitti ryhtyneensä toimenpiteihin rahojen suhteen. „Jollei se ole aivan mahdotonta, olen päättänyt tulla talveksi Suomeen. Olen täällä luennoinut Suomesta . . . ja työni on hyvin raskasta, mutta koetan auttaa maailmaa vähäsen joka paikassa. Olen täällä Lontoossa koko läheisessä kosketuksessa maamiesten kanssa (esim. lähetystösihteeri H. Valvanteen kanssa – P. E.); teidän varakonsulinne on vanhoja ystäviäni.“

*

Ruus-Risti-seuran vuosikokous on tänä vuonna päätetty pitää helluntaina kesäkuun alkupäivinä täällä Tuonenkylässä. Ensimmäinen kokoontuminen tapahtuisi perjantai-iltana kesäkuun 2 p:nä ja yhdessäoloa kestäisi luultavasti 7 tai 8 p:ään, sillä olemme ajatelleet järjestää opintokurssit vuosikokouksen yhteyteen. Kurseissa pohdittaisiin ja tutkittaisiin teosofeille, ennen kaikkea Ruusu-Risti-jäsenille tärkeitä aatteellisia ja taloudellisia kysymyksiä. Olisi sentähden suotava, että maaseutujäsenemme mahdollisimman taajoissa joukoissa saapuisivat kokoukseen. Ohjelmasta ja kokouspaikasta ilmoitetaan lähemmin ensi Ruusu-Ristissä.

Toukokuu, s. 129-134

Saksalainen professori, tohtori Robert Liefmann on äskettäin julkaissut broshyyrin nimeltä *Die kommunistischen Gemeinden in Nordamerika* ("kommunistiset yhdyskunnat Pohjois-Amerikassa"). Tämä on korjattu ja lisätty jälkipainos hänen v. 1908 kirjoittamastaan kuvauksesta, joka silloin painettiin *Jahrbücher für Natinalökonomie und Statistik* nimisen kansantaloudellisen ja tilastollisen vuosikirjasarjan 91:ssä niteessä.

Koska Ruusu-Risti viime numerossaan puhui Mrs. Tingleystä ja „Yleisestä Veljeydestä“, saattaa lukijoille ehkä olla opiksi ja huviksi kuulla, mitä saksalaisella professorilla on sanottavana tuosta samasta teosofisen liikkeen haaraantumasta, jonka tähden suomennan tähän hänen kuvauksensa ja arvostelunsa.

*

Prof. Liefmann kirjoittaa:

„Uudemmissa uskonnollisista yhdyskunnista näkyy ainoastaan yksi saavuttaneen suurempaa yleistä merkitystä. Tämä on *Homestead in Point Loma* etelä Kaliforniassa, Yleisen Veljeyden ja Teosofisen Seuran keskus. Tätä omalaatuista seurakuntaa, joka on sijoittunut eräälle Kalifornian mitä kauniimmalle kohdalle, kuvattakoon tässä vähän laajemmin, koska sillä kaikista uudemmista kommunistisista yhdyskunnista epäilemättä on suurimmat pysyväisyys- ja kehittymismahdollisuudet ja koska se samalla esittää erikoista kummunismien muotoa. Se on venäläisen H. P. Blavatskyn tunnettu uskonnollis-okkultistinen yhdyskunta, jonka nykyinen, yleisesti tunnustettu johtaja on Mrs. Katherine Tingley. Veljeskunta, joka perustettiin v. 1875, kuuluu tätä nykyä käsittävän koko maailmassa yli 100.000 jäsentä ⁵⁾. Sen nykyinen organisatiosi, Point Loman keskus ja siinä elävä seurakunta on kokonaan Mrs. Tingleyn työtä, ja hän, kuten jäsenet itse sanovat, hallitsee yhdyskuntaa rajattomilla valtuuksilla. Seuran koko melkoinen omaisuus on merkitty kirjoihin hänen nimellään. Suuria rahamääriä on hänen käytettävissään, monet rikkaat henkilöt ovat liittyneet yhdyskuntaan. Jäsenet eivät kuitenkaan ole velvolliset jättämään yksityisomaisuutensa yhdyskunnalle, he voivat elää siellä maksutta, jos ei heillä ole varallisuutta. Mutta monet maksavat ylöspidostaan tahi ovat asettaneet suurempia rahavaroja seuran käytettäväksi. Point Loman laitosten arvo ei liene arvioitava alle miljoonan dollaria ⁶⁾.

⁵ Jos tämä hämmästyttävä luku pitää paikkansa, on "Yleinen veljeys" kieltämättä suurin ja voimakkain kaikista teosofisista yhdistyksistä. Mrs. Besantin johtaman Teosofisen Seuran jäsenluku nousee vain 50,000:teen. Idän Tähdellä sanotaan olevan 70,000 jäsentä. Antroposofisella Seuralla on tietenkin paljon vähemmän jäseniä.

P. E.

⁶ Huom. Kirjoitettu 1908. Mrs. Tingleyn omien sanojen mukaan on niiden arvo nykyään kaksi miljoonaa dollaria. (Kts. Ruusu-Risti, s. 124.)

P.E.

„Seura täten ei ole kommunistinen lainopilliselta, vaan ainoastaan taloudelliselta kannalta; Point Loman jäsenet muodostavat *talousyhdyskunnan*, joka perustuu palkattomuudelle, „veljeydelle“, kuten teosofit sanovat. 200 aikaihmiä ja 300 lasta elää siellä yhdessä. Lasten kasvattaminen teosofisten periaatteiden mukaan on yhä enemmän käynyt v. 1900 perustetun yhdyskunnan päämääräksi. Kaikki jäsenet suorittavat tehtävänsä ilmaiseksi. Tämä ei paljoakaan merkittäisi, jos sen ohella käytettäisiin vieraita, maksettuja työvoimia, mihin seura epäilemättä kykenisi, koska sillä, kuten sanottu, on suuria rahavaroja käytettävänä; Point Loman suuremmissa laitosten pystyttäminen onkin tapahtunut tällä tavalla. Mutta minun käydessäni siellä toimittivat jäsenet itse kaikki taloustehtävät ilmaiseksi, vaikkakin useimmat niistä kuuluvat korkeampiin yhteiskuntaluokkiin. Jäsen, joka minun siellä ollessani toimi portinvahtina, kuuluu olevan tunnettu viuluniekka, — hän harjoitteli pienessä vahtituvassa. Toiset työskentelivät maataloudessa, naiset kotitaloudessa, lasten kasvatuksessa j. n. e. Seurakuntaan kuului pittsburgilainen miljonääri tyttäreinen, entinen kenraali perheineen, useampia kirjailijoita ja taiteilijoita“. (Ss. 23-25.)

Puhuessaan siitä, kuinka kommunistiset yhdyskunnat onnistuvat ja melkein poikkeuksetta pysyvät pystyssä vain sen aikaa, kuin niillä on sopivia ja kykeneviä johtajia, jommoisia taas on harvassa ihmisten kesken, sanoo prof. Liefmann:

„. . . Mrs. Tingleyllä lienee nämä ominaisuudet. Mutta heidän täytyy toiselta puolen kohdata henkilöitä, jotka täydellisesti alistuvat heidän johdettavikseen, jotka uskovat heidän jumalalliseen tehtäväänsä tai muutoin erinomaiseen tärkeyteensä. Niin on esim. laita Mrs. Tingleyn kannattajien, joita Point Lomassa opin tuntemaan. He itse myöntävät kokonaan alistuvansa hänen tahdolleen ja antavansa hänen itsevaltiaasti hallita. Tosin on ihmisiä, jotka aina ovat valmiit antautumaan vieraan tahdon ohjattaviksi, mutta niitä ei ole kosolta, eikä semmoista „Veljeyden“ ihannetta kaikkialla tunnustettaisi. Vaikeasti tajuttavissa on näin ollen teosofien lyhytnäköisyys, kun he, ottamatta oppia lukemattomista esimerkeistä uskonnollisten lahkosten ja yhdyskuntien historiasta, uskovat, että heidän ihmisystävälliselle pohjalle perustetun yhteiselämänsä erittäin epäselvä ihanne olisi toteutettavissa yltympäri koko maailman. He eivät käsitä, etteivät kaikki ihmiset tunne halua alistumaan yhden ainoan johdettaviksi eivätkä siitä löydä tyydytystään. Ainoastaan yhdessä kohdassa he ovat laajanäköisempiä kuin toiset; he ymmärtävät, että vain toisten yli kohoutuva johtaja kykenee pitämään koossa senlaatuista yhdyskuntaa, ja sentähden he toiselta puolen koettavat kasvattaa jäseniään lapsesta pitäen ihmisrakkauteen, toiselta puolen uskovat voivansa aina valmistaa itselleen päteviä johtajia. Mutta kun he sen yhteydessä viittaavat tähänastisiin kolmeen johtajiinsa, jotka toisiaan seurasivat, nim. H. P. Blavatskyyn, W. Q. Judge'iin ja Katherine Tingley'in, niin eivät he sillä mitään todista; sillä vasta viimeisen johtajansa aikana on seura laajemmalle levinnyt, ja ilman Mrs. Tingleyn voimakasta vaikutusta olisi koko liike helposti tuhoutunut, kun toisen johtajan kuoleman jälkeen Mrs. A. Besant aikaansai lohkeutumisen (jonka oikeutusta emme tässä aio pohtia)“. (Ss. 86-87.)

*

Parallelli:

Yleisellä Veljeydellä on herttainen tapa puhua, kolmesta suuresta teosofisesta johtajastaan, jotka ovat H. P. Blavatsky, W. Q. Judge ja Katherine Tingley. Ensimmäinen niistä „perusti Teosofisen Seuran“. He eivät sanallakaan muista eversti H. S. Olcottia, joka kuitenkin oli T. S:n varsinainen perustaja, sen perustamisen ehdottaja ja sen tehtävien ja sääntöjen laatija. Mrs. Besantia taas muistetaan useinkin, mutta aina luopiona.

Teosofisella Seuralla on yhtä herttainen tapa lukea H. P. Blavatskyn, H. S. Olcottin ja Annie Besantin kolmeksi suureksi johtajakseen, mutta pitää W. Q. Judge'ia luopiona ja samaten tohtori Steineriä. Mrs. Tingley taas on vain intrigantti ja vallanhimoinen nainen, joka ei paljoonkaan ole edistänyt teosofian asiaa.

Antroposofinen Seura on niinkään sängen herttainen halutessaan todistaa, etteivät Blavatsky y. m. ole osanneet tuoda todellista totuuden sanomaa maailmalle, sillä siihen on kyennyt vain tohtori Steiner, joka ei ole missään kiitollisuuden velassa edeltäjälleen, koska hänen antroposofiallaan ei ole mitään tekemistä teosofian kanssa.

Kenen puoleen nyt kallistuvat Viisauden Mestarit? He ovat sanoneet edistävänsä ja auttavansa kaikkea hyvää, missä tahansa se ilmenee, yhdistyksistä ja yksilöistä riippumatta. Ehkä saamme uskoa, että he kaukonäköisessä viisaudessaan löytävät hyvää sieltäkin missä heitä tunnustetaan ja nimeltä mainitaan, vaikka kerran eli yksi, joka ei rakastanut, että hänen nimeänsä huudettiin, — että he siis katsovat olevan syytä ottaa sydämellään ja mielellään osaa jokaisen yllämainitun seuran työhön!

*

Entä meidän Ruusu-Ristimme, meidän pieni „salatieteellinen tutkimusseuramme“ Suomessa? Missä suhteessa se on Viisauden Mestareihin ja missä suhteessa toisiin teosofisiin seuroihin?

Mitä nyt tulee Ruusu-Ristin suhteeseen Viisauden Mestareihin, ei kannata hetkeksikään olla siitä epätietoinen tai epävarma. Mikäli pyrkimyksemme ovat vilpittömiä, mikäli etsimme totuutta, mikäli kansaamme ja ihmiskuntaa tahdomme palvella niillä tiedoilla ja kyvyillä, mitä meillä on, sikäli me ikäänkuin siveellisesti pakotamme Mestareita olemaan työssämme mukana, sitä siunaamaan ja kirkastamaan. Siitä saamme olla vakuutetut.

Ja mitä taas tulee suhteeseemme toisiin teosofisiin seuroihin, älkäämme koskaan unohtako, että olemme niiden kanssa yhdenveroinen sisarseura! Jos joku niistä ei tahtoisi meitä tunnustaa — tai jos he tunnustaisivat meidät hieman ylimielisesti jonkinlaisiksi teosofiksi kerettiläisiksi, — muistakaamme, että erehdys silloin on heidän puolellaan! Se on varmasti heidän puolellaan, sillä jokaisen seuran historia jo näyttää, ettei sillä henkisesti katsoen ole oikeutta pitää itseään oikeaoppisena ja ainoana. Kaikki he kuuluvat osina siihen suureen *teosofiseen liikkeeseen*, jonka herättäjä ja alkuunpanija oli madame Blavatsky ja johon Ruusu-Ristikin oleellisena osana kuuluu. Vaikka Ruusu-Risti vielä on pieni seura, voisi sekin sanoa olevansa ainoa oikea teosofinen seura, ainoa, joka välittömästi jatkaa H. P. Blavatskyn työtä, — ja keksiä kylläkin päteviä syitä tähän väitteeseensä, jos sillä semmoiseen olisi taipumusta. Mutta Ruusu-Risti ei sitä halua. Se ei ummista silmiään historiallisilta tosiasioilta. Se tunnustaa kaikki edeltäjänsä, se pitää arvossa kaikkia toisia seuroja ja kaikkia teosofisen liikkeen työntekijöitä, olivat ne suuria tai pieniä, tietäen, että kaikki ovat parastaan yrittäneet, että jokainen on kortensa kantanut yhteiseen kekkoon. Jos sillä olisi erikoista sympatiaa jotakuta teosofista työntekijää kohtaan, olisi se madame Blavatskya kohtaan. Hän se kuitenkin oli ensimmäinen, joka astui keskelle sokeata ja vihamielistä maailmaa. Hän se ensimmäisenä kajahutti vanhan ja unohdetun viisauden suloista sanomaa. Häntä ensimmäisenä kohtasi maailman pilkkanauru, viha ja vaino. Hän oli ensimmäinen — ja senkin takia toistaiseksi suurin, voimakkain, kyvykkäin ja ihmeellisin. Mutta sokeaan auktoriteetti-palvelukseen Ruusu-Risti ei antaudu. Sentähden se rakastaa ja kunnioittaa kaikkia teosofisen liikkeen palvelijoita, jotka hyvää tekevät ja hyvää aikaansaavat.

*

Ruusu-Risti-seuramme vuosikokous, aiottiin ensin pitää Teosofisen Seuran päämajalla, jonka temppeli auliisti oli asetettu sen käytettäväksi; käytännöllisten esteiden takia se kuitenkin nyt on siirretty Helsinkiin. Kokous alkaa lauantaina kesäkuun 3 p:n illalla ja kestää tiistain iltaan. Se on aiottu yksinomaan jäseniä varten eikä sen juhlatilaisuuksiinkaan ole yleisöllä pääsyä. Kutsumus kokoukseen on lähetetty kaikkille Ruusu-Ristin jäsenille.

Elokuu, s. 161-167

Ruusu-Risti-seuran viimetalvinen työkausi päättyi helluntaina kesäkuun 3-6 p:nä pidettyyn toiseen vuosikokoukseen. Juhallisuutta viettämään oli ympäri maata kokoontunut lähes pari sataa jäsentä; niistä 55 uutta asetettiin tällä kertaa oikeuksiinsa ja velvollisuuksiinsa (”vihittiin”).

Koko aika lauantai-illasta klo 7 tiistai-iltaan klo 9 oli niin täynnä ohjelmaa, kokouksia ja juhlia, että osanotto kaikkiin epäilemättä kysyi voimia ja kestävyyttä, vaikka henkevä, kohottava ja veljellinen tunnelma saattoi sielun unohtamaan, että sillä on fyysillinenkin ruumis.

Ohjelmassa oli kaksi huippukohtaa. Toinen oli näyttämöesitys „Magdalan talossa“ maanantaina. Tunnettujen näyttelijäimme käsissä tämä muodostui korkeaksi taiteelliseksi saavutukseksi. Se olikin psykologisesti katsoen vaikea esitys, johon teosofiseen elämänymmärrykseen perehtymättömät tuskin olisivat pystyneet, sillä siinä esiintyivät päähenkilöinä natsarealainen mestari, Maria Magdalena ja opetuslapsi Johannes. Vuoropuhelut näiden historiallisten merkkihenkilöiden kesken vaikuttivat valtavasti, niinkuin ne nyt esitettiin. Lieneekö yhdenkään katsojan silmä jäänyt kuivaksi? Eiköhän koko näytelmä ollut kuin repäisty monen, monen sydäimestä.

Toinen huippukohta juhllisuuksissa oli „vihkimyskokous“ sunnuntai-iltana. Tällöin noudatettiin ensimmäisen vuosikokouksen traditsionia: tavoiteltiin taas maagillista saavutusta. Toivottavasti uudet vihittävät tunsivat vaikutuksen; selvänäköisten jäsentemme lausunnoista päättäen yritys ei ollut turha. Tuommoisen juhlan tarkoitus on sakramentaalinen, ja sakramentti, oikein toimitettuna, painaa siveellisen opetuksen ja tunnelman voimakkaana elämyksenä syvälle sieluun, puhdistettuaan tätä edes hetkeksi itsekkyydestä ja synnistä. Sakramentin synnyttämä tunnelma jää muistona sieluun ja voi semmoisena elämän varrella uudistua rohkaisevana, lohduttavana, auttavana. Niin oli ennen aikaan n. s. vähemmissä mysterioissa esim. vanhassa Kreikassa.

*

Kristus samoin kuin Buddha kieltää seuraajiltaan väkivallan, tappamisen ja sodan käynnin, sen jokainen totuudenetsijä myöntää: se joka tarttuu miekkaan tai edistää ja puolustaa sodankäyntiä yleisesti tai määrättyssä tapauksessa, hän ei seuraa Kristusta eikä Buddhaa, vaan rikkoo heidän elämänoppiensa vastaan. Teosofisina totuudenetsijöinä me sen lisäksi ymmärrämme ja sanomme, ettei meidän ihmisinä tarvitse noudattaa Mestarein käskyjä ja neuvoja sen nojalla, että mestarit, s. o. ihmiskehityksen päämäärän saavuttaneet totuuden tietäjät niin sanovat, koska me emme hyväksy ehdottomia auktoriteetteja, vaan sen nojalla, että ainoa todellinen auktoriteettimme, Jumala meissä, Isän ääni sisässämme, valistunut järkemme ja omatuntomme, oma puhdistunut sydämemme, oma korkeampi minämme niin sanoo ja todistaa. Sentähden tahdomme noudattaa Kristuksen käskyjä, sentähden, että mekin pienillä jokapäiväisillä kyvyillämme näemme ja tunnemme, että mitä hän neuvoo on oikein ja totta.

Kaikki teosofit ja kaikki sivistyneet ihmiset myöntävät, että yksilöiden elämässä vallitseva siveyslaki kieltää murhan, tappamisen, väkivallan: ei kukaan ole oikeutettu vihassaan tai suuttumuksessaan toista vahingoittamaan, vielä vähemmin tappaamaan. Mutta kaikki eivät läheskään myönnä, että tämä siveyslaki vallitsee myös kansojen elämässä. Kansat saavat keskenään sotia — eikä tämä loukkaa yksilöiden siveellistä tuntoa! Päinvastoin on teosofejakin — kuten esim. maailmansodan aikana saimme havaita, — joiden mielestä korkein siveyslaki käskee tarttumaan miekkaan, tappamaan ja hävittämään „vihollisia“ joko isänmaan tai jonkun „korkean periatteen“ puolustamiseksi. Ja kuitenkin kansat ovat kokoonpantuja yksilöistä, ja valtiot

ovat epäilemättä olemassa yksilöitä varten eikä yksilöt valtioita varten. Ihmisen henki on liian kallis, jotta sitä saisi uhrata poliittisia tai aineellisia arvoja varten; ainakin on toisten ihmisten henki. Oman henkensä ihminen on vapaa uhraamaan jonkun hänen mielestään kalliin aatteen puolesta, mutta se tapahtuu silloin hänen omalla persoonallisella vastuullaan; ja verrattain harvoin aate vaatii kuolemaa. On ainoastaan yksi tapaus, jolloin ihminen on velvollinen antamaan henkensä: kun rakkaus käskee ja oman hengen uhraus välittömästi pelastaa toisten henget, – sillä ken rakastaa ystäviään enemmän kuin se, joka antaa henkensä niiden puolesta. Mutta organisoitu tappaminen semmoinen kuin sodankäynti ei koskaan vastaa korkeinta siveyslakia. Jos on sivistyneitä ja teosofejakin, jotka uskovat sodan, s. o. järjestelmällisen joukkomurhan oikeutukseen, eivät he vielä ole järjessään ja omassa tunnossaan valistuneet; eivät he ainakaan ole sydämessään vastaanottaneet Kristuksen enemmän kuin Buddhankaan todellista elämänoppia. Tässä kohden meidän on turha olla sokkosilla. Jos kuin korkea teosofinen auktoriteetti sanoo olevansa sodan kannalla eikä suinkaan mikään „antimilitaristi“ tai „pasifisti“, on hänen teosofinen ja okkultinen viisautensa, hänen selvänäköisyytensä ja muut yliaistilliset kykynsä kuin huone rakennettu sannalle, jonka tuuli kaataa ja tulva vie. Se ei ole sitä viisautta eikä sitä selvänäköisyyttä, joka pysyy ja seisoo Kristusta ja Buddhaa seuraavien Mestarien pyhän Valkoisen Veljeskunnan edessä.

Maailmansodan kauheat kokemukset ovat avanneet tuhansien silmät. Monet, monet, jotka ennen olivat epäroivällä kannalla, joiden mielestä Kristuksen ja Buddhan elämän oppi oli haaveellista ja epäkäytännöllistä tai jotka suorastaan vastustivat kaikkea „rauhanaatteen“ ajamista, – he ovat nyt päässeet uuteen varmuuteen ja selvytyteen. Niin, he eivät ainoastaan myönnä, että esim. tosi kristityn tulee seurata Jeesuksen käskyjä sotakysymyksessäkin, vaan he sen lisäksi vielä uskovat, että suuret Mestarit, kuten Kristus ja Buddha, sittenkin taitavat olla kaikista viisaimpia ja käytöllisimpiä opettajia elämän kaikissa kysymyksissä ja maapallon kaikille ihmisille. Ja sentähden heistä – entisistä epäilijöistä ja sodan kannattajista – on tullut innokkaita rauhanaatteen ystäviä ja „pasifismin“ puolustajia.

Pasifistinen liike on itse asiassa saanut paljon vauhtia maailmansodan aikana ja sen jälkeen. Rauhan yhdistyksiä on syntynyt miltei kaikkiin maihin ja monenlaisia, uskonnollisia, eettisiä, poliittisia. Kaikkien ohjelmassa on sotien lakkauttaminen ja hävittäminen, kaikki tahtovat valistaa ihmisiä ja kansoja, toisten vedotessa yksilöiden oikeus- ja siveyskäsitteihin, toisten yrittäessä vaikuttaa hallitukseen ja parlamentteihin. On seuroja, joiden jäsenet sitoutuvat joka tilanteessa kieltäytymään aseiden kantamisesta ja asevelvollisuudesta. Tämmöinen kieltäytyjien seura muodostui esim. Englannissa jo maailmansodan alussa, ja yli kuusi tuhatta nuorukaista kärsi kuritushuonerangaistusta kieltäytymisensä johdosta. Samoin toisissa maissa. Vaikkeivät nykyiset valtiot vielä ymmärrä pitää arvossa niitä ihmisiä, jotka todella tahtovat elää (ja kuolla) jonkun periaatteen puolesta, vaikuttaa kuitenkin näiden marttyyrien yhteinen henkinen voima, että rauhanaate päivä päivältä voittaa enemmän jalansijaa ihmisten mielisä.

Eikä rauhanaatteen kannattajia ole ainoastaan pienten ja yksinkertaisten joukossa; on niitä valtiomiehiäkin, on kuuluisia oppineita, kirjailijoita y. m. Ja ensimmäisenä näiden henkisten työntekijäin rivissä on mainittu – Rooman paavi Benediktus XV, joka monessa kirjeessään ja julistuksessaan järkähtämättä asettui pasifismin kannalle. Hän ei ainoastaan koettanut sovittaa keskenään taistelevia valtakuntia, hän ei ainoastaan kääntynyt hallitusten puoleen rauhaa pyytäen ja rauhaan kehoittaen kerta toisensa perästä, hän myös julkilausui suoraan aatteellisen vakaumuksensa, että sota oli sekä epäinhimillinen että epäkristillinen. Kristus opetti rauhaa ja rakkautta, sota oli Kristuksen kieltämistä. Ensyklikassaan toukokuun 23 p:ltä 1920 lausui paavi m. m. seuraavat huomattavat sanat: „nec enim alia est evangelica lex caritatis in singulis hominibus, alia in ipsis civitatibus et populis, qui demum omnes e singulis hominibus conflantur et constant“ (sillä evankeelinen rakkauden laki ei ole toinen yksilöllisissä ihmisissä ja toinen valtioissa ja kansoissa, jotka kuitenkin kaikki ovat kokoonpannut ja muodostuvat yksilöllisistä ihmisistä).

Ruusu-Ristin vuosikokouksessa päätettiin ryhtyä yhteistyöhön Kustannusosakeyhtiö Tietäjän kanssa uuden kirjallisuuden aikaansaamiseksi. Tietäjä ei ole pariin vuoteen jaksanut kustantaa uusia kirjoja, ja kirjoja kaivataan. Aloite oli jo tehty Ruusu-Ristin Neuvoston puolelta. Eräs innokas jäsenemme, johtaja I.V. Hissa Oulusta, oli Neuvostolle edullisilla ehdoilla lainannut rahasumman, jota käytettäisiin kirjallisuuden kustantamiseksi. Vuosikokoukseen olikin saatu valmiiksi painosta suomennos: Tohtori Frans Hartmannin kirja „Seikkailu rosenkreuziläisten luona“ (hinta Smk. 15:—, sid. 20:—.)

Tämä teos on „Ruusu-Risti kirjaston“ ensimmäinen numero. Sittemmin on ilmestynyt J. R. Hannulan „Luominen“ niminen vihkonen (hinta Smk. 3:—) R. R.-kirjaston toisena numerona. Ja kolmantena on aikomus syksyllä julkaista — osaksi, ellei kokonaisuudessaan — Max Heindelin „Rosenkreuziläinen maailmankatsomus.“

Näitä kirjoja on tilattavissa ja saatavissa joko Kustannusosakeyhtiö Tietäjältä, os. Viipuri, taikka Ruusu-Ristin toimitukselta, os. Äggelby. (Asiamiehet tilaavat Tietäjältä.) Helsingissä myydään kirjoja esim. luentotilaisuuksissa.

Vuosikokouksessa päätettiin („epävirallisesti“), että Ruusu-Ristin jäsenet koettaisivat levittää kirjallisuutta ja mikäli mahdollista auttaa kustannustoimintaa lainoilla ja lahjoilla, jotka osoitetaan Ruusu-Ristin johtajalle, os. Äggelby. Kirjojen painattaminen ja kustantaminen vaatii näet nykyään kaksikymmentä kertaa suurempia pääomia kuin ennen.

*

Teosofinen elämä on Suomessa tavallisesti nukuksissa kesän aikana. Sitä suuremmalla ilolla oli tervehdittävä vaihtelu ja virkistys, minkä toi mukanaan Indiasta saapuneen matkailijan, professori Ernest Woodin käynti maassamme tämän elokuun alussa. Prof. Wood, joka oikeastaan tuli Suomeen Helsingissä pidettävän esperantokongressin takia, on Teosofisen Seuran jäsen ja pitää teosofisia esitelmiä ja kokouksia kaikkialla, missä hän liikkuu. Nauttien kahden vuoden virkavapautta opettajatoimestaan eräässä indialaisessa oppikoulussa, hän näet nyt on rouvansa kanssa matkalla maan ympäri ja on jo kulkenut Kiinan, Japanin ja Amerikan kautta Eurooppaan. Tätä kirjoittaessani hän on puhunut Helsingissä julkisesti kahtena iltana Suomen Teosofisen Seuran toimesta. Olin läsnä ensimmäisessä esitelmässä „Teosofian sisällöstä ja tarkoituksesta“. Esitelmät pidettiin Yliopiston juhlasalissa.

Prof. Wood on 40-ikäinen, keskikokoinen, vaatimattoman näköinen mies. Hänen esiintymisensä puhujana on tyyni ja vakuuttava. Hän ajattelee kirkkaasti ja johdonmukaisesti, hänen kielensä on mallikelpoista ja ääntämisensä ihailtavan selvää. Hän hillitsee ajatustaan ja aiheitaan. Hän on tyyppillinen esimerkki sivistyneestä teosofista, joka on saavuttanut mielenrauhan harjoittamalla ajatuksen keskitystä ja mietiskelyä. Yleisö kuunteli häntä mielenkiinnolla, sillä aiheitaan hän mainitsemani esitelmässä käsitteli taidokkaasti, jos kohta alkeellisesti, ehkä otaksuen, että teosofia oli kuulijakunnalle vieras. Suurin osa yleisöä oli kuitenkin teosofista.

Esitelmän jälkeen sai yleisö tehdä kirjallisia kysymyksiä, joihin prof. Wood vastasi. Koska esitelmässä oli mainittu Teosofisen Seuran veljespykälä ja puhuttu siitä, että teosofit koettavat elää veljeyttä m. m. kansainvälisesti ymmärtämällä, että kullakin kansalla on luonteensa ja tehtävänsä, joten kaikkalainen kansallisviha on väärä ja turha, tein kysymyksen, miksikä T. S:n jäsenet sitten ottivat osaa maailmansotaan ja tappoivat veljiään „kunnian kentällä“. Tähän vastasi prof. Wood, että ei veljeyteen uskova teosofikaan aina voi olla tappamatta, kunhan tappaminen ei tapahdu vihassa, vaan säälistä. Jos raivohullu ihminen syöksee lapsen kimppuun, tapamme tietysti tuon hullun.

En ollut enää läsnä, kun puhuja antoi tämän vastauksensa, mutta tunnustan, että se tekee minuun liian „liittolaisystävällisen“ vaikutuksen. Selvää on, että erityisissä tilanteissa meidän on ihmisinä ja epätäydellisinä olentoina miltei pakko unohtaa jumalalliset ihanteet ja rikkoa elämän lakia vastaan, mutta nämä tilanteet ovat satunnaisia ja yksityisiä ja tempaavat meidät huomaamatta mukaansa. Toista laatua vallan on sota, joka on tyystin harkittua ja valmistettua joukkomurhaa. Minkätähden arvoisa puhuja sekoitti yhteen kaksi niin eriluontoista asiaa? Ei suinkaan prof. Wood otaksunut meidän olevan Suomessa niin lapsellisella kannalla, että uskoimme maailmansodan johtuneen siitä, että saksalaiset olivat raivohulluja, jotka villipetojen tavoin hyökkäsivät viattomain ja rauhaa rakastavien ranskalaisten ja englantilaisten kimppuun?

Prof. Wood toimi ennen Adyarissa Mr. Leadbeaterin yksityissihteerinä. V. 1909 Tietäjässä oli häneltä kirjoitus „Tunti Mr. Leadbeaterin seurassa“.

Syyskuu, s. 193-195

Jos emme me Ruusu-Ristin jäsenet ennen ole tienneet, minkätähden olemme jättäneet Teosofisen Seuran, voin minä sen nyt ilmoittaa: meidät on „seulottu“ ulos.

Näin kirjoittaa nimittäin muuan suomalainen kirjeenvaihtaja *Adyar Bulletin* lehdelle, joka toimitetaan T. S:n päämajasta Indiassa: „Monta seulomista on tapahtunut (Suomen Teosofisessa Seurassa) ja monet ovat siirtyneet tohtori Steinerin puolelle tai herra Pekka Ervastin, joka on eräs (*sic!*) entinen ylisihteerin. Yleinen mielipide on, että Pekka (*sic!*) jätti T. S:n, koska hänen mielestään sen piti rajoittua okkultiseen ja filosofiseen tutkimukseen eikä käsitellä yhteiskunnallisia tai poliittisia kysymyksiä. Hän on perustanut oman seuransa, jonka hän väittää olevan Oikean Seuran“.

Olen kiitollinen asioihin perehtyneelle kirjeenvaihtajalle hänen loistavista tiedonannoistaan, jotka epäilemättä perustuvat aito teosofiseen selvänäköisyyteen. Turvautumalla tavallisiin inhimillisiin kykyihin osasin toukokuun Ruusu-Ristissä kirjoittaa vain seuraavasti: „Vaikka Ruusu-Risti vielä on pieni seura, voisi sekin sanoa olevansa ainoa oikea teosofinen seura, . . . jos sillä semmoiseen olisi taipumusta. Mutta Ruusu-Risti ei sitä halua“.

Teosofisen Seuran jäseniä täytyy onnitella siitä, että ovat niin hyvissä väleissä Jumalan tai paremmin sanoen Mestarein kanssa, ettei heitä ole tarvittu seuloa ulos niinkuin esim. noita ruusuristiläisraukkoja. Ennen sanottiin tosin fariseuksiksi ja valehurskaiksi niitä, jotka Korkeimman edessä löivät rintoihinsa ja säälien vilkaisivat lähimaiseensa. Mutta kaikkihan nykyaikana kehittyä ja muuttua, yksin ikuinen viisauskin.

*

Kun tässä kerran on puhe T. S:sta luopumisesta, tahdon mainita kolme huomattavampaa tapausta, jotka ovat sattuneet tänä vuonna: Mr. D. N. Dunlopin, Mr. J. I. Wedgwoodin ja Mr. B. P. Wadian.

Mr. Dunlop on vanha teosofi. Tapasin hänet Tukholmassa 1897. Hän on silloin judgeläinen, mutta palasi myöhemmin takaisin Olcottin Teosofiseen Seuraan. Hän on tehnyt paljon teosofista työtä Englannissa, perusti aikoinaan Blavatsky-instituutin ja pani toimeen ensimmäiset teosofiset kesäkurssit. Vuosikautia hän istui Englannin T. S:n Neuvostossa ja toimi Seuran rahastonhoitajana. Kietokirjeessään toukokuun 8 p:ltä tänä vuonna hän ilmoittaa luopuvansa, sentähden että Teosofinen Seura on kadottanut alkuperäisen henkensä ja henkevyytensä; se on hänen mielestään enää vain tyhjä kuori. Hän toivoo voivansa ystäviensä kanssa muodostaa uuden yhtymän, joka taas nostaisi korkealle hengen lippua.

Mr. Wedgwoodin teosofia on parikymmenvuotias. Hän oli alkuaan pappi, mutta luopui toimestaan antautuessaan teosofian palvelukseen. Hän oli Englannin T. S:n ylishteeri, kun tapasin hänet Tukholmassa 1913 silloisessa eurooppalaisessa kongressissa. Hänen teosofiset ansionsa ovat myös ensiluokkaisia. Hän on matkustanut ympäri maailman ja tehnyt työtä kuudessatoista kansallisessa seurassa. Hän oli 33° yhteisvapaamuurari ja toi tämän liikkeen Englantiin Mrs. Besantin y. m. kanssa. Hän oli myös n. s. Vapaan katolisen kirkon ensimmäinen piispa ja on viime aikoina tehnyt uutterasti työtä tämän kirkon hyväksi (sen piispana on C. W. Leadbeaterkin). Jäähyväiskirjeessään T. S:n presidentille Mr. Wedgwood ilmoittaa luopuvansa sekä T. S:n pääneuvostosta ja jäsenyydestä että yhteisvapaamuurariudesta ja katolisesta kirkosta. Syyksi hän ilmoittaa sen, että on lopen väsynyt siihen ainaiseen juoruamiseen, toisten arvostelemiseen ja panetteluun, joka teosofein kesken on kasvanut tavaksi sekä kokouksissa että niiden ulkopuolella. Hänen mielestään tämä tapa on omiansa vetämään lokaan koko teosofisen liikkeen, eikä hän ymmärrä, mitä hyötyä näin ollen on teosofisesta työstä. Hän vetäytyy yksityiselämään.

Mr. Wadiaa en ole nähnyt, mutta hän aikoi käydä Suomessa viime syksynä, vaikka tuli estetyksi. Sitä vastoin olen ollut kirjeenvaihdossa hänen kanssaan enkä ollenkaan ihmettele, että häntä pidettiin yhtenä Teosofisen Seuran pylväänä. Hän oli myös vasta tällä vuosisadalla liittynyt T. S:aan, mutta hindulaisena hänen karmansa soi hänen kymmenen vuoden aikana palveluun T. S:n päämajassa Adyarissa, jossa hän toimi laajan kustannusliikkeen, kirjapainon y. m. johtajana. Heinäkuussa tänä vuonna hänkin lähetti kiertokirjeen kaikille teosofeille, jossa selittää eroamisensa syyt. Ne ovat samansuuntaiset kuin Mr. Dunlopin. Mr. Wadia on nähnyt, että Teosofinen Seura on poikennut alkuperäisestä ohjelmasta, joutunut harhateille ja kadottanut totuuden hengen. Hän on kuitenkin löytänyt pienen joukon teosofeja, jotka ovat säilyttäneet puhtaina madame Blavatskyn julistamat korkeat ihanteet; nämä teosofit ovat Mr. Judgen seuraajia. Mr. Wadian kiertokirje on voimakkaasti kirjoitettu, ja koska sen näkökohdat tuntuvat hyvin „meikäläisiltä“ toivon voivani julkaista siitä ainakin otteita ensi Ruusu-Ristissä.

*

Huomautan vielä kerran lukijoille niistä uusista kirjoista, joista ilmoitin viime numerossa.

Lokakuu, s. 225-229

Nyt täytyy minun puhua pari sanaa kirjoista. Ei kirjoista ylimalkaan, mutta neljästä määrätystä teoksesta, joista vain osa tähän mennessä on olemassa fyysisessä maailmassa.

Aloitan siis teoksesta, jolle kiistämättä kunniasija on tuleva. Tämä on H. P. Blavatskyn *Salainen Oppi*. Kuten tiedämme, on siitä olemassa suomeksi ensimmäinen osa „Maailman luominen“ kokonaan, toinen osa „Ihmisen luominen“ täsmälleen puoleksi. Nämä kaksi osaa ilmestyivät englanniksi Madame Blavatskyn eläessä v. 1888, ja hänen kuoltuaan ilmestyi v. 1893 lisäksi kolmas osa, yhtä laaja kuin edelliset, sisältäen kaikenlaisia tietoja erinäisten adeptien okkultisesta elämästä y. m., H. P. B:n esoteeriset kirjoitukset ja joitakin hänen suullisia opetuksiaan. Kun v. 1908 ryhdyin V. H. Valvanteen kanssa suomentamaan „Salaista Oppia“, oli tarkoitus julkaista suomeksi kaikki kolme osaa kahdentoista vuoden aikana, yksi nide vuodessa. Kuusi nidettä ilmestyi (tilaajille á Smk. 5:–), toisin sanoen puolet koko teoksesta, ennenkuin tie nousi pystyyn. Työn keskeytys aiheutui aluksi V. H. V:n sairaudesta, sittemmin siitä, etten tavannut kyvykästä suomentajaa, joka minun kanssani olisi ryhtynyt yhteistyöhön, – yksin oli minun mahdotonta siihen antautua, – ja vihdoinkin siitä, että kirjojen kustantamisesta aiheutuvat menot kasvoivat seuraavina vuosina kahdenkymmenenkertaisiksi entisestään.

Olen aina ollut pahoillani siitä, että „Salainen Oppi“ ei ole jatkuvasti ilmestynyt. Silloin tällöin on entisten tilaajien y. m. taholta kysytty, miksi teos ei kokonaisuudessaan ilmesty. En ole osannut muuta kuin viitata niihin tosiseikkoihin, jotka ovat tehneet sen julkaisemisen mahdottomaksi.

Tällä hetkellä en ole enää yhtä toivoton suomentamisen suhteen. Uskon varmasti, että löytyisi suomentaja (voisin mainita parikin), joka olisi valmis minun valvontani alla ja yhteistyössä minun kanssani suorittamaan onnelliseen loppuun tuon teosofisen suurteoksen suomentamisen. Paljon epätietoisempaa on, mistä tähän laajaan työhön tarvittavat varat saataisiin. Mutta mielessäni välkkyä kysymys ja ehdotus: eikö olisi ajateltavissa yhteinen voiman ponnistus kaikkien suomalaisten teosofisten seurain ja kustannusliikkeiden puolelta, jotta tämä teosofisen liikkeen kallis helmi ja kaikille teosofeille ehdottomasti välttämätön ja rakas tiedonlähde saataisiin arvoonsa vastaavaan suomenkieliseen asuun? Tämän kysymykseni ja ehdotukseni lasken kaikkien totuudenetsijäin sydämille siinä toivossa, että yhteinen hyvä tahto loisi keinot tuuman toteuttamiseksi.

*

Toinen huomautukseni koskee sitä Max Heindelin kirjaa „Rosenkreuziläinen maailmankatsomus“, josta tilausilmoitus jaettiin Ruusu-Ristin kotimaisille tilaajille viime numeron mukana. Se on arvokas ja mielenkiintoinen teos sekin. Se esittää teosofista elämäntutkimusta tasoinen, periaatteellinen, jälleensyntymisinen j. n. e. enemmän länsimaalaisella tavalla kuin mihin olemme tähän saakka tottuneet, toisin sanoen helppotajuisemmin, mutta samalla yksityiskohtaisemmin. Näkyy, että tekijä – länsimaalaisesti sivistynyt insinööri – on tunnontarkka mies, joka ei mielellään väitä mitään „epätieteellistä“ tai epäpätevää. Hän tuntee sekä teosofian että antroposofian ja on omien yliaistillisten havaintojensa nojalla muodostanut itselleen maailmankatsomuksen, jonka hän uskoo verraten tarkasti vastaavan niitä näkökantoja, joita „Vanhemmat Veljet“ omaksuvat. Sangen mielenkiintoinen on m. m. Max Heindelin esitys Kristuksesta ja hänen suuresta työstään.

Syy, miksi nyt mainitsen tästä kirjasta, jonka Ruusu-Risti tänä talvena Kustannusosakeyhtiö Tietäjän kautta aikoo julkaista, on se, että tahtoisin teosofiaa ja rosenkreuziläisyyttä harrastavien lukijointeni mieliin teroittaa, kuinka välttämätöntä on, että he tekevät voitavansa kirjan levittämiseksi. Ensimmäinen osa (niitä ilmestyy kolme) on nyt painossa ja valmistuu marraskuun alussa. Sen kustantaminen tulee niin kalliiksi asiaksi, etten uskalla peloittaa lukijoita summaa mainitsemalla. Ainoastaan jos vähintään tuhat kappaletta heti myödään tätä ensimmäistä osaa, saamme menot korvatuksi ja osaamme vavistuksesta ajatella jatkoa. Toivon siis, että jokainen hankkii kirjan itselleen ja jos mahdollista hommaa toisen tai toisia ostajia lisää. Sen rohkenen ennustaa, ettei kukaan tule kauppaansa katumaan. Siksi sisältörikas ja hauska kirjoitettu teos Heindelin „Rosenkreuziläinen maailmankatsomus“ on!

Amerikkaan myydään ensimmäinen osa yhdellä dollarilla postivapaasti, mutta kolmella dollarilla saa neljä kappaletta (nykyisen kurssin aikana). Kaikki tilaukset on tehtävä osoitteella: Ruusu-Ristin toimitus, Äggelby, Finland.

*

Sitten vielä kolmanneksi parista omasta kirjastani. Olen tässä kiittänyt „Salaista Oppia“ ja „Rosenkreuziläistä maailmankatsomusta“, ja lukijani voivat otaksua, että nyt lähden omia tekeleitäni kehumään. Niin mielellään kuin vanha Aatami minussa sitä ehkä tekisi, ei ole nyt syytä semmoiseen. Päinvastoin minun täytyy ottaa nöyrästi ja ilomielin vastaan täysin ansaittuja moitteita.

Jo kesällä 1921 ilmoitettiin Ruusu-Ristissä, että jouluksi valmistuu P. E:lta teos nimeltä „Kuka Jeesus oli?“ Ennakkotilauksia otti vastaan Kustannusosakeyhtiö Tietäjä. Emme suuressa määrin sitä menettelytapaa koskaan ole käyttäneet, mutta – kun kirjoja pitäisi julkaista ja pääomia ei ole . . . ! Eikä se mitään pahaa olisi ollut, jos kirja olisi jouluksi ilmestynyt. Mutta voi, kirja ei tullut. Aivan oikein on eräs ystävä huomauttanut: „ei tulisi kerätä yhtäkään ennakkotilausta. Ehtii kirjoja kaupita niiden ilmestyttyäkin, eikä tarvitse narralla ihmisiä lupauksilla.“ Hm, hm, niinpä niin.

Ja miksi kirja ei ole ilmestynyt? Ah, siinä se on, minun täytyy se sanoa: kirja ei ole vielä kirjoitettu. Ja miksi se ei ole kirjoitettu? Sentähden, että talvikauden aikana minulla ei ole aikaa, ja kahtena kesänä peräkkäin olen nyt saanut hoitaa terveyttäni, s. o. mahdollisimman paljon levätä ja kerätä voimia. Ja terveyttä eivät muuten edistä taloudelliset huolet, jotka viime vuosina myöskin ovat näyttäneet osaa elämässäni.

Siinä puolustukseni. Nyt olenkin ehdottanut Kustannusosakeyhtiö Tietäjälle, että se joko antaisi ennakkomaksun maksaneiden tilaajien ottaa itselleen vastaavan määrän tohtori Hartmannin kirjaa „Seikkailu rosenkreuziläisten luona“ tai Hannulan pikku teosta „Luominen“, tai sitten, että se julkaisisi toisen uuden teoksen minulta, jonka käsikirjoitus kohdakkoin valmistuu ja jonka tilaajat voisivat ottaa ennen mainitun kirjan asemasta. Odotan Tietäjältä vastausta, ja ehkä se ennättää osastoon „Tien varrelta“.

*

Työkausi Helsingissä on alkanut ja julkisten esitelmien suhteen on nyt toteutettu Ruusu-Ristin vuosikokouksessa – ja monta kertaa ennen – lausuttu toivomus, ettei niiden enää annettaisi mennä hukkaan, vaan että ne tarkasti pikakirjoitettaisiin. Niin tapahtuu nyttemmin säännöllisesti, ja jos varoja olisi, voitaisiin kuten ennen julkaista kirjoja esitelmien perusteella. Ehkä joka tapauksessa vielä voidaan järjestää niin, että kopioituja kappaleita myydään Ruusu-Risti-ryhmille maaseudulla. Niin pian kuin toiveita tähän suuntaan voidaan toteuttaa, ilmoitetaan asiasta asianomaisille.

Lokakuun aikana on Ruusu-Ristin sääntöjen mukainen vapaaehtoisten jäsenmaksujen keräys. Tästä minun on ilo huomauttaa jäsenille ja samalla mainita, että seuramme on lisääntyneiden menojen takia kiitollinen kaikista avustuksista! Avustuksia lähetettäköön edelleen minulle, os. Äggelby, ja rahat on toimitettava joko postiosoituksella tai sisäänkirjoitetussa kirjeessä, sillä tavallinen kirje helposti hukkuu postissa.

Vielä pyydän ilmoittaa, että Ruusu-Risti-merkkejä on taas saatavana á Smk. 35:–.

Marraskuu, s. 257-265

Olen viime kuluneina päivinä saanut sekä kirjallisia että suullisia huomautuksia siitä, että kirjoitukseni Ruusu-Ristissä, ennen kaikkea artikkelisarja „Olemmeko käsittäneet oikein?“, on hämmästyttänyt ja surettanut useita lukijoita, samalla kun ovat turhaan odottaneet jotain ylevää ja sielua nostavaa tuotetta kynästäni.

Kahden ystävän allekirjoittama kirje sanoo:

„Ympäriämme kuulemme yhä useampia ääniä, jotka ihmetellen, ikävöiden odottavat saavansa lukea sinulta taas jotain entisessä inspiroivassa hengessä. Nämä ovat kaikki sinun ystäviäsi, joille olet osannut tuoda teosofian valon; useita sinä tunnet, mutta ehkä on vielä useampia, jotka tuntevat sinua ainoastaan kirjoitustesi kautta, mutta sinun kauttasi ovat saaneet uutta valoa ja uutta rohkeutta elämään. Kaikille näille

ovat kirjoituksesi yhtäkkiä lakanneet olemasta eloa antavana lähteenä, – sillä polemiikki ja arvostelu ovat kiviä, mutta ei leipää.

„Ymmärrämme sinun joutuneen umpikujaan, mutta sinä olet voimakas, ja me tiedämme myös, että käden käänteessä voit päästä siitä jos tahdot. *Tule jälleen* siksi inspiroivaksi ja eloa antavaksi voimaksi, mikä ennen olet ollut, – levittäen siunausta monelle, monelle!“

Eräs toinen ystävä kirjoittaa:

„Ruusu-Rivistä „Olemmeko käsittäneet oikein?“ kirjoitussarjaa lukiessani olen ajatellut, onkohan tämäkin okkultismia. Ruusu-Ristissä, okkultisena aikakauskirjana, julkaistaan kai vain alaansa kuuluvia kirjoituksia. Okkultisen aikakauskirjan tilaaja tahtoo tietenkäin perehtyä okkultismiin. Minä ainakin jään nälkäiseksi mainittua kirjoitussarjaa lukiessani. Mutta olenhan maallikko okkultismissa niinkuin teosofiassakin enkä niitä asioita ymmärrä niin syvällisesti kuin asiantuntijat. Tuon kirjoitussarjan julkaisisin erityisenä kirjaseinä, mutta en Ruusu-Ristissä vai lienenkö käsittänyt Ruusu-Ristin aivan väärin. Ennemmin painattaisin Ruusu-Ristiin esim. Paavalin kirjeitä. Niistä kai nälkäinenkin jotain tyydytystä saisi.“

Suullisesti eräs ystävä kertoi monen ruusu-ristiläisenkin olevan huolissaan siitä, että minä arvostelen ja moitin Teosofista Seuraa ja Mrs. Besantia, kun sillä taholla, esim. „Teosofissa“, jo on aivan lakattu puhumasta minusta. „Jos Mrs. Besant mainitsee sinun nimesi, vaikkapa moittien, – ajattelevat teosofit, – on se kunnianosoitus, sillä niin pieni sinä sentään olet häneen verraten. Mutta jos sinä arvostelet häntä, on se kuin kärpänen yritteli voimiaan härkää vastaan“.

Siinä sen nyt kuulin, ja jollen nyt ota oppia . . .

*

Mea culpa, mea culpa, tahtoisin huudahtaa kuin katolilaisen kirkon katuva kristitty. Kaikki syy on minun, jos olen niin huonosti osannut esittää sanottavani, että on ollut mahdoton päästä ajatusteni perille! Tahtoisin itkeä – ja voi surkeutta, samalla tahtoisin nauraa. Sydämeni on varmaan hieman paatunut, koska synnintunto ei ole minussa oikein elävä. Tuntuu tuolla taustalla vain niin suuri rauha, niin suuri ilo – ja niin suuri suru.

Kerronko teille jotakin? Huoneessani on nurkka, jossa minun on tapana istua ja filosofoida. Toisella seinällä on taulu, joka esittää Väinämöistä ja Ainoa, toisella seinällä on elävän ihmisen muotokuva, – arvaatteko kenen? Mrs. Besantin kuva suuressa koossa ja kauniissa kehyksessä. Sieltä lasin takaa hän aina hymyilee minulle, ja joka aamu nyökäytän hänelle hyvää huomenta. En ole koskaan lakannut häntä rakastamasta . . .

Miksi siis olen kirjoittanut tuon monen mielestä niin onnetoman artikkelin „Olemmeko käsittäneet oikein?“ Niin, veljet ja ystävät, ei se ole tapahtunut polemiikin eikä kritiikin halusta, vaan rakkaudesta teosofiaan. Jo nuorena näin ja tiesin, että teosofiasta tulisi elämäni elävä voima, ja teosofia onkin lakkaamatta ollut minulle kuin kirkkauden valo päivällä, kuin tuikkiva tähti yöllä, kuin varjoisa keidas erämaan helteessä.

Entä teosofia? Onko se samaa kuin Teosofinen Seura? Onko se samaa kuin Mrs. Besantin oppi tai Mr. Leadbeaterin selvänäköisyys tai tohtori Steinerin okkultinen kristinoppi?

Kaukana siitä. Teosofia on se totuuden pyhä henki, joka elähyttää teosofista liikettä ja jonka ensimmäisenä, syvällisimpänä, viisaimpana, tietorikkaimpana ja okkultisesti suurimpana tulkkina maailmassa

oli Helena Petrovna Blavatsky. Ilman madame Blavatskyä ei olisi teosofista liikettä. Ilman madame Blavatskyä ei olisi Teosofista Seuraa. Ilman madame Blavatskyä eivät Annie Besant, C. W. Leadbeater, Rudolf Steiner, Max Heindel, A. P. Sinnett y. m. y. m. olisi teosofeina enemmän kuin okkultisteina kyenneet mitään tekemään siitä mitä ovat tehneet. Kaikesta saamme kiittää madame Blavatskyä. Ja voi meitä, jos unohtamme kiittolisuuden velkamme, jos rakastamme Teosofista Seuraa enemmän kuin teosofiaa, jos rakastamme Mrs. Besantin oppia tai Mr. Leadbeaterin näkyjä enemmän kuin teosofiaa, jos rakastamme mitä tahansa okkultismia enemmän kuin niitä periaatteita, joita Valkoisen Looshin Mestarit H. P. B:n välityksellä ilmoittivat kaikille totuuden etsijöille, – voi meitä, sillä silloin pimeys meidät valtaa ja sielumme joutuu harhateille. Tämä ei ole dogmatismia, eikä se ole yhdenkään teosofisen opettajan halventamista. Se on yksinkertaisesti totuuden tunnustamista.

Ettekö muista kuulleenne, että teosofia ei ole tunteen asia enemmän kuin alemman järjenkään. On teosofisia oppeja, jotka tyydyttävät personallisia tunteitamme, on toisia, jotka ennen kaikkea valaisevat järkeämme ja ymmärrystämme ja tekevät meistä pikku filosofeja. Mutta itse teosofiasta emme pääse selville, ellei meissä herää uusi käsittämiskyky, nimittäin n. s. intuitsioni. Meillä täytyy olla omaa intuitsionia eli sisäistä totuuden näkemystä, jotta tyystin käsittäisimme teosofian ja teosofisen liikkeen tarkoituksen. Meistä täytyy tulla – ei totuuden ajattelijoita eikä uskojia ainoastaan, vaan totuuden tietäjiä, kuten kyseessä olevan kirjoitussarjan alussa koetin selittää.

Mitä meitä totuuden etsijöinä liikuttaa toinen tai toinen personallisuus, toinen tai toinen seura tai yhdistys. Mehän kaipaamme henkilöistä ja seuroista riippumatonta totuutta, elämää, joka kumpuaisi omasta sielustamme, Jumalaa, jonka saisimme tuntea omassa hengessämme. Ja kun olemme löytäneet kaipuamme kohteen, miksi sitten arvostelisimme tai moittisimme toista tai toista seuraa tai henkilöä? Semmoinen on meistä kaukana, eikä semmoinen ajatus juolahtaisi minunkaan päähäni.

Miksikä sitten olen kirjoittanut tuon kyseessä olevan artikkelini? Kuten jo sanoin, rakkaudesta teosofiaan ja teosofiseen liikkeeseen. Tahdoin näyttää, ettemme olleet „käsittäneet oikein“ tai että olimme unohtaneet, mitä teosofia oikeastaan oli. Ja olinhan itse ollut mukana tekijänä tässä väärinkäsityksessä ja tässä unohtamisessa. Suomenkielinen teosofinen työ alkoi vuosisadan vaihteessa. Vuoteen 1914 uskoin minä vahvasti ja opetin toisia uskomaan, että Teosofinen Seura edusti maailmassa yksin ja paraiten madame Blavatskyn teosofista sanomaa. Vaikka oli kohtia esim. sivuliikkeissä, Idän Tähdessä y. m., joissa tunsin ajattelevani ja tahtovani toista kuin T. S:n johto, ei uskoni ja luottamukseni tästä järkkynyt; pidin niitä personallisen maun asioina, – ja makuhan on erilainen. Mutta kun maailmansota alkoi v. 1914 ja veti pyörteeseensä Teosofisen Seuran, silloin aloin kysyä itseltäni: missä on T. S:n pohja ja perustus? Onko se teosofiassa, onko se madame Blavatskyn ohjelmassa? Ja sanomattomaksi surukseni täytyi minun tunnustaa itselleni, etten enää nähnyt enkä tuntenut Teosofisessa Seurassa alkuperäistä veljeyden ja totuuden henkeä.

Mitä pahuutta tässä on minun puoleltani? Olenko ilkeä sentähden, että näen ja sanon ilmi totuuden? Tuskalla sen olen synnyttänyt. En minä iloiseksi tullut, kun oivalsin, että olimme joutuneet karille. Kiirastuleen ja helvettiin se huomio minut syöksi. Mutta tulella puhdistuneena ja tuskissa vahvistuneena minun sieluni nyt huutaa maailmalle totuuden. Jokaista tahtoisin unesta herättää. Mielelläni otan vastaan moitteita ja syytöksiä, väärinymmärrystä ja epäilystä, kunhan vain saisין veljeni avaamaan silmänsä ja näkemään totuuden.

Toistaiseksi vielä ääni kuuluu kuuroille korville, mitä suureen teosofiseen maailmaan tulee. Mutta epäilemättä koittaa aika, jolloin yltympäri maapalloa alkaa kuulua samanlaisia ääniä, – ja silloin ehkä Teosofisen Seuran jäsenet ovat taipuvaisia tarkistamaan omaa käsitystään teosofiasta ja teosofisen liikkeen tarkoituksesta.

Ja jos sanotaan, että Ruusu-Risti olisi voinut säästyä näistä minun huomioistani ja huudahduksistani, koska se okkultisena aikakauskirjana on velvollinen puhumaan salatieteestä, vastaan minä heti: eikö tämä

sitten ole „salatiedettä“? Eikö salatieteen alkuaskel ole siinä, että oikealla tavalla käsitämme teosofisen liikkeen? Mitä me, rakkaat ystävät, tietäisimme todellisesta salatieteestä, jollei madame Blavatsky olisi pannut alulle teosofisen liikkeen? „Salaisista tieteistä“ olisimme voineet kuulla yhtä ja toista, sillä niistä on aina puhuttu, mutta kuka olisi julkisesti kertonut meille todellisesta *mysterium magnumista*, elävistä adepteista, henkisestä alkemiasta, rosenkreutsiläisten viisaudesta, ellei H. P. B. ensin olisi tuonut meille valoa idästä? Hän paljasti meille, mikä okkultismi on, hän näytti meille tien okkultisen tiedon vartijain luo, hän todisti meille viisauden mestarein olemassalon. Jos emme hänen työtänsä ymmärrä, jos ei meissä elä hänen teosofisen sanomansa henki, kuinka silloin voimme uskotella löytävämmme sitä okkultista tietoa, jota hänen julistamainsa mestarein ruusuristitemppelissä säilytetään?

Meidän Ruusu-Risti-seuramme on vielä aivan nuori. Sen velvollisuuteen kuuluu siis oman ajatuselämänsä kasvattaminen ja kirkastaminen. Sille on laskettava oikea pohja. Onhan Ruusu-Risti teosofisen liikkeen hedelmä, onhan se teosofisen seura-aatteen jälleensyntymä, onhan sillä tulevaisuus edessään. Tulevaa työtään silmälläpitäen sen näin ollen täytyy oppia ajattelemaan oikeaan suuntaan.

Ja oikean suunnan — olkoon se vielä kerran sanottu — antoi ja antaa yhä teosofisille seuroille ja yhdistyksille yksinomaan itse teosofia, se jota H. P. Blavatsky mestarien lähettiläänä maailmalle julisti.

*

Eräs Ruusu-Ristin lukija kirjoitti minulle, että hän vasta nyt sai tietää, että maailmansodan aikana oli Teosofisen Seuran taholta selitetty, että valkoinen veljeskunta taisteli liittolaisten puolella keskusvaltoja vastaan. Hän, kirjeenvaihtajani, sai tästä uutisesta kuin kylmää vettä niskaansa. Juttu oli hänestä mitä pahin skandaali koko teosofiselle liikkeelle. „Kuka järki-ihminen“, hän huudahtaa, „uskoiisi tämän jälkeen enää sanaakaan kaikesta siitä, mitä selvänäkijät kertovat ja kirjoittavat, kun tällä tavalla on paljastettu kaikki humbugiksi!“

Mielestäni tämä kirjeenvaihtajani sangen luonnollinen johtopäätös kuvaavalla tavalla paljastaa, minkä käsityksen me viime vuosikymmenien kuluessa olemme antaneet maailmalle teosofiasta. Teosofia on muka inhimillisten selvänäkijäin tuotetta! Kun näiden selvänäkijäin siveellinen kanta osoittautuu horjuvaksi, horjuu muka itse teosofiakin!

Voi meitä, että olemme semmoisen kuvan asiasta antaneet. Voi meitä, että sillä tavalla ehkä itsekkin uskomme. Olemmeko siis unohtaneet, että teosofiaa ovat vain ne teosofiset perustotuudet, jotka madame Blavatsky julisti ja joista mestarit menivät niin sanoaksemme takaukseen. Näitä perustotuuksia ilmoitettiin kolmannen rodun ihmiskunnalle alkuperäisenä viisaususkontona ja niitä ovat vuosituhansien vieressä todentaneet ja todistaneet toinen adepti toisen perästä. Ei niissä ole mitään tavallisen selvänäköisyyden jälkiä. Paljon korkeammilla kyvyillä on niitä asioita tutkittu.

Teosofia ei riipu yhdestäkään inhimillisestä selvänäkijästä eikä kaadu, kun selvänäkijät kaatuvat.

*

Ja nyt minun pitäisi kaiken edelläolevan päälle sanoa lukijoilleni: tilatkaa Ruusu-Risti vuodeksi 1923 ja hankkikaa sille lisää tilaajia!

Kuinka nöyryytetyksi tunnen itseni, kuinka mitättömäksi. Eräs ystävä sanoikin minulle: „ei Ruusu-Risti kestä kilpailussa toisten aikakauskirjain kanssa, jos se yhä pysyy näin pienenä.“ Saatoin häntä kyllä heti lohduttaa sillä, että olin ajatellut Ruusu-Ristin laajentamista jonkun verran. Ruusu-Ristillä on tänä vuonna

320 sivua, – no niin, ensi vuonna se tulee käsittämään 400 sivua. En tee suurempia hyppäyksiä eteenpäin, ettei tarvitsisi peräytyä. 400 sivua voin luvata, vaikkei tilaajamäärä kasvaisikaan. Mutta jos tilaajamäärä kasvaisi . . .

Vaan minun piti puhua kilpailusta. Sanottakoon siis heti suoraan: kilpailuun en pysty. En ymmärrä mitä kilpailu onkaan. Olen nuoresta saakka etsinyt totuutta ja uskon teosofiassa sen löytäneeni. Haluni ja harrastukseni on kertoa toisille näistä löydöistäni. Ne jotka itse etsivät ja rakastavat totuutta, kuuntelevat kyllä mielellään, mitä toisella on kerrottavana. Ei tässä ole puhettakaan mistään kilpailusta. Sen kyllä ymmärrän, että totuuden tietäjän voi tulla ikäväksi, jollei hän osaa esiintyä niin, että häntä halusta kuuntelee. Ja jos semmoinen kohtalo lankeaa hänen osalleen, on miltei parempi, että hän näyttämöltä poistuu . . .

Nyt kuitenkin tunnen iloa sydämessäni. Olen kuin varma siitä, että Ruusu-Ristillä kaikkine puutteellisuuksineen on todellisia ja lujia ystäviä. Sydämeni uskoo, että nämä ystävät eivät heitä, vaan että ne yhä tahtovat yrittää ja auttaa ja kestää vaikeuksissa.

Kuinka kiitollinen olen kaikille, jotka ovat tehneet työtä Ruusu-Ristin leviämiseksi, uhraten aikaa, uhraten rahaa. He ovat varmasti tehneet enemmän hyvää kuin ovat aavistaneetkaan. Ja minä uskon, että nyt kun vuosi taas on loppumaisillaan ja uusi alkamassa, he yhä tahtovat jatkaa työtään ja uhraustaan aikakauskirjamme hyväksi.

Ensi vuodeksi olenkin suunnitellut jatkokirjoitukseksi selvittelyä Jeesus-Kristus-kysymyksestä, joten tavallaan se, minkä piti ilmestyä erikoisena kirjana, tulisi luettavaksi Ruusu-Ristin palstoilla. Tämä kysymys on ehkä omiansa herättämään mielenkiintoa laajemmissa piireissä, joten ei pitäisi olla ylen vaikea hankkia uusiakin tilaajia Ruusu-Ristille, jos lehti muuten on sen arvoisen ystäviensä mielestä.

Tämän numeron mukana jaetaan kaikille tilaajilleni tavanmukainen tilauslista. Hinta pysyy entisellään.

*

Eräs kirjeenvaihtaja kysyy, mistä minulla on riittänyt aikaa uuden teoksen kirjoittamiseen, koska en ole ehtinyt kirjoittaa luvattua kirjaa „Kuka Jeesus oli?“ Kysymys aiheutuu siitä, mistä viime numerossa juttelin „Toimittajalta“ osastossa s. 228.

Vastaus on se, ettei minun ole tarvinnut kirjoittaa kyseessä olevaa kirjaa. Se on nim. kokoelma äsken pidettyjä, pikakirjoitettuja esitelmiä. Olen siis kirjan „puhunut“. „Käsikirjoitus“ on valmis, ja niin pian kuin ehdin sitä viimeistellä ja korjailla, voidaan kirja painattaa.

Muuten on kyllä entisiltä ajoilta olemassa samansuuntaisia „käsikirjoituksia“, jos vain olisi varoja niiden kustantamiseen.

*

Heindelin „Rosenkreutzilaisen maailmankatsomuksen“ ensimmäinen osa on ilmestynyt painosta. Hinta Smk. 25:–. Tilataan Ruusu-Ristin toimitukselta, os. Äggelby, tai Kustannusosakeyhtiö Tietäjältä, os. Viipuri.

Painosta on myös valmistunut Ruusu-Risti-kirjaston neljäs numero, nim. J. R. Hannulan teos „Vaeltajana korvessa“, toisessa korjatussa ja lisätyssä painoksessaan. Hinta Smk. 9:–. Tilataan kuten edellä.

Joulukuu, s. 290-294

Kun nyt toivotan kaikille Ruusu-Ristin lukijoille rauhaisaa joulua ja onnellista uutta vuotta, kysyy sydämeni arkaillen ja epäroiden: oletteko pitäneet Ruusu-Rististä tänä vuonna? Onko se ollut mielestänne lukemisen arvoinen? Soisitteko sen yhä elävän ja jatkuvan? Rakastatteko sitä niin paljon, että vielä edelleen sitä tilaatte, niin, että yhä vielä tahdotte sitä tukea, auttaa ja tehdä jotakin hyvää sen puolesta?

Sydämeni kysyy tätä arkaillen, sillä onhan tämä vuosi 1922 ollut koettelemuksen ja koetuksen vuosi. Heti alussa väheni lehden koko puolella. Viime vuonna Ruusu-Risti ulkoasultaan oli arvokkaan näköinen, olihan jokainen numero kuin pieni kirja ainakin. Tänä vuonna monet ovat huomauttaneet, että se on ollut koko lailla mitättömän näköinen – niin „kummallisen ohut“. Viime vuonna sisältökin oli vaihteleva; useat kynämiehet kirjoittivat siihen, käännöksiäkin oli monenlaisia. Tänä vuonna sisältö on ollut jokseenkin samanlaista joka numerossa, ja toimittaja on omilla kirjoituksillaan täyttänyt enemmän kuin puolet säännöllisesti. Lukijain into ja harrastus on täten pantu ankaralle koetukselle. On aivankuin Ruusu-Risti pitkin vuotta olisi kysynyt: rakkaat lukijat, saatteko kylliksi oppia ja tyydytystä, kylliksi henkistä ravintoa toimittajani kyhäyksistä ja kirjoituksista?

Tietysti olkoon sanottu, että olen usealta taholta vastaanottanut kiittäviä arvosteluja; monet ystävät ovat lämpimästi vakuuttaneet, että Ruusu-Risti on ollut heistä kodikas, miellyttävä, ehyttunnelmallinen ja riittävästi isokin! Tuskin muuten olisin uskaltanut pitää kiinni ohjelmastani läpi koko vuoden. Mutta näin vuoden vaihteessa tuntuu sittenkin arveluttavalta . . .

En tahdo vaivata lukijoitani pyynnöllä, että he kirjoittaisivat minulle mielipiteensä ja arvostelunsa, mutta luonnollisesti olen semmoisesta ystävyysosoituksesta kiitollinen. Näenhän joka tapauksessa ensi vuoden tilaustulvasta, missä arvossa tämän vuoden tilaajat ja lukijat ovat pitäneet totuuden etsijä- ja julistajalehteensä.

*

Välistä kysytään, eikö teosofin velvollisuus ole ottaa innokkaasti osaa yhteiskunnallisiin rientoihin; hänhän uskoo ihmisten veljeyteen, – eikö hänen siis tule taistella parempien, oikeudenmukaisempien, veljellisempien olosuhteiden aikaansaamiseksi maallisissa yhteiskunnissa?

Tavallisesti vastataan tähän, että yksityinen teosofi tietysti on vapaa menettelemään omantuntonsa ja paraimman ymmärryksensä mukaan, mutta että Teosofinen Seura semmoisenaan ei sekaannu mihinkään politiikkaan. Kuitenkin saatamme nähdä, että viime vuosina teosofisillakin tahoilla huomio yhä enemmän kääntyy ajallisiin, yhteiskunnallisiin ja valtiollisuus kysymyksiin. Teosofit ovat ikäänkuin tehneet sen aivan oikean johtopäätöksen, että heidän teosofiansa on tyhjää haavetta, ellei se läpäise ja henkevoitä heidän maallista, personallista, ruumiillista elämäänsä. Ja koska nykyajan käytännöllinen äly keskittää huomionsa näkyväseen maailmaan, ei ole ihmeteltävä, että teosofitkin – kelvataksaan maailmassa – tahtovat olla maailmassa mukana sitä parantamassa ja sen oloja oikaisemassa.

On yhtäkaikki olemassa toinenkin näkökanta, jonka mukaan teosofian eli okkultismin käytännöllisyys ei näy maallisissa vaan – sanoisinko? – taivaallisissa puuhissa; eikä edes minkäänlaisissa „puuhissa“, vaan sangen hiljaisessa ja näkymättömässä työssä hengen vainiolla. Eräs Mestari sanoi: „minun valtakuntani ei ole tästä maailmasta“. Hänen valtakuntansa edistäminen olisi kuitenkin tämän näkökannan mukaan teosofian ja okkultismin varsinaisen käytännöllinen työ.

Sanoipa kerran madame Blavatsky „Theosophistin“ ensimmäisen vuosikerran ensimmäisessä numerossa:

„Teosofinen Seura ei välitä politiikasta; se on vihamielinen sosialismin ja kommunismin järjettömille haaveille, joita se kammoo – koska molemmat ovat vain eläimellisen voiman ja laiskuuden valepukuista salaliittoa rehellistä työtä vastaan; Seura välittää sängen vähäsen aineellisen maailman ulkonaisesta inhimillisestä hoitamisesta. Koko sen pyrkimys on suunnattu näkyväisen ja näkymättömien maailmoiden salatieteellisiä totuuksia kohti. Ainoastaan aineellista ihmistä liikuttaa, onko fyysillinen ihminen keisarikunnan vaiko tasavallan hallitsema. Olkoon hänen ruumiinsa vaikka orjuutettu; mutta sielunsa suhteen hän on oikeutettu antamaan hallitsijoilleen sama ylpeä vastaus kuin Sokrates muinoin tuomareilleen. Heillä ei ole mitään valtaa *sisäisen* ihmisen yli“.

Noin kirjoitti H. P. B. vuonna 1879. Hänen arvostelunsa sosialismista ja kommunismista hämmästyttää nykyaikaista lukijaa; tuntuu, kuin hän tietäjäsilmällään olisi aavistanut, minkälaiseksi sosialistinen liike aikaa myöten kehittyisi, – niin sattuvan teräviä ovat hänen ankarat sanansa, tähdättyinä itse liikkeeseen. Selvää on, ettei madame Blavatsky arvostellut sanoillaan sosialismia aatteena; hän ei nähtävästi ollut siihen syventynytkään silloin vielä, koska hän myöhemmin, esim. Teosofian avaimessa, puhuu sosialismista paljon kohteliaammassa äänilajissa – ehkä kohdattuaan Mrs. Besantin, Mr. Burrowsin y. m. sosialisti-teosofeja. Sillä ero on luonnollisesti tehtävä aatteen ja liikkeen välillä.

Mutta ylläolevassa otteessa pääpaino ei olekaan sosialistisen liikkeen arvostelemisessa, vaan siinä kuvassa, minkä H. P. B. antaa Teosofisen Seuran työstä ja todellisesta teosofiasta. Koko artikkelin nimenä onkin „Mitä ovat teosofit?“ ja H. P. B. nähtävästi tahtoo painostaa sanoillaan sitä, että salatieteilijä ja teosofi, joka palvelee ikuista totuutta ja ihmiskunnan ikuista elämää, tekee selvän eron tämän „taivasten valtakunnan“ ja ajallisten, ohimenevien, muuttuvaisten ja vaihtelevien ilmiöiden välillä ihmisten maallisessa elämässä.

*

Olen vastaanottanut seuraavan kirjallisen kysymyksen:

„Eikö olisi jo aika perustaa teosofista veljeuskirkkoa?“

„Tämä kysymys tulee allekirjoittaneelle mieleen muistaessa, että tammikuun 1 p:nä astuu voimaan uskonnonvapauslaki. Kysymyksessä esitetyn kirkon ympärille voisivat kaiketi yhtyä kaikki teosofisia aatteita omaavat eri suunnat.

„Toivottavasti ensi tilassa järjestetään yhteinen neuvottelukokous, jossa asiasta voitaisiin keskustella.

„Albergassa 16.11.1922.

Isak Räsänen“.

Johtaja Räsänen on esittämässään kysymyksessä kosketellut asiaa, jossa kesästä saakka minunkin ajatukseni ovat askarrelleet: mitä meidän teosofisten totuudenetsijäin nyt on tehtävä, kun saamme vapauden astua ulos luterilaisesta kirkosta, jos haluamme, emmekä enää ole pakotetut maksamaan veroa kirkolle? Jos vain jätämme kirkon, jäävät lapsemme ilman uskonnollista kasvatusta koulussa, saaden opetusta vain tunnustuksettomassa siveysopissa, mutta jos perustamme oman seurakunnan, on sillä oikeus huolehtia lastemme uskonnollisesta opetuksesta. En ole vielä tutustunut uuteen lakiin, mutta olen sen näin käsittänyt.

Kysymys on siis – ei ainoastaan mielenkiintoinen vaan – polttava päivän kysymys, joka ehdottomasti ennen pitkää vaatii ratkaisua. Aate astuu älymaailmasta alas jokapäiväisten todellisuuksien piiriin. Teosofeina olemme aina harrastaneet uskonnon vapautta. Teosofisen Seuran konstitutsioni lepää sillä ja teosofisen liikkeen koko henki inspiroi uskonvapauteen. Mitä me nyt aiomme tehdä, kun ihanteemme yhtäkkiä tässä suhteessa tarjoutuu toteutettavaksi näkyväisessä maailmassa?

Ruusu-Ristissä olemme kysymystä pohtineet ja ajatuksemme ovat kesästä lähtien käyneet samaan suuntaan kuin herra Räsänen. Meidänkin mielestämme olisi nyt yhteistyö eri yhdistysten – Teosofisen Seuran, Antroposofisen Seuran, Ruusu-Ristin ja ehkä Vapaamuurarein (ainakin Yhteisvapaamuurarein) – kesken ajan vaatima. Voiman tuhlausta tuntuisi olevan, jos jokainen pieni seura muodostaisi oman seurakunnan kanslioineen ja virastoineen. Mutta jos seurat kokoaisivat voimansa yhteen ja yhdessä muodostaisivat seurakunnan, tarvittaisiin vain yksi keskusvirasto, joka kyllä ehtisi hoitaa kaikkien yhdistysten virallisia matrikkeliasioita. Silti tietysti jokainen seura vapaasti hoitaisi henkisiä asioitaan ja jatkaisi omaa henkistä työtään. Ei luulisi tällaista järjestelyä mahdottomaksi.

Arvoisa kirjeenvaihtajani käyttää nimitystä „kirkko“, mutta semmoinen nimi ei liene pakollinen. Laillinen nimitys on tai „seurakunta“. Huomautan tästä ohimennen, koska „kirkko“ sana kaikuneen monen totuudenetsijän korvissa epämiellyttävältä, tuoden mieleen kuvan ulkonaisesta hurskaudesta, ulkokultaisuudesta, ahdasmielisyydestä, jumalanpalvelusmenoista ja tarkoin määritellyistä opinkappaleista.

Muuan Ruusu-Risti-jäsen on seurakuntakysymyksen yhteydessä kertonut meille kauniista unelmastaan, että olisi yhteinen temppelirakennus edellämainituille yhdistyksille. Temppelin keskustana olisi suuri julkinen kokoushalli ja siivissä olisi jokaisella seuralla omat luento-, looshi- ja kirjastohuoneensa.

Mikään unelma ei ole mahdoton. Tulevaisuus on nyt avoinna edessämme.

Toivottavasti, sanon minäkin, tulee pian keskustelua ja neuvottelua asiasta kaikkien teosofismielisten henkilöiden kesken.

*

Vielä kerran: rauhaisaa, iloista ja onnellista joulua ja näkemiin tammikuussa!

RUUSU-RISTI 1923

Toimittajalta

Tammikuu, s. 5-12

Jos olemme todellisia teosofeja, todellisia ruusuristiläisiä, todellisia Kristuksen seuraajia, on sydämemme täynnä lämpöä ja myötätuntoa silloinkin, kun olemme pakotetut veljeämme yksityisesti nuhtelemaan tai julkisesti huomauttamaan yhteiskunnallisista ja valtiollisista epäkohdista tai kirkkokuntien, lahkosten, seurojen ja yhdistysten aatteellisista erehdyksistä ja lankeemuksista. Missään tapauksessa sydämessämme ei ole katkeruutta eikä vihaa. Surua voi olla ja ymmärtämyksen puutetta, koska epätäydellisinä olentoina emme aina osaa katsella asioita joka puolelta, mutta totuus, jota rakastamme yli kaiken, kirkastaa pian näkömme, ja silloin ymmärryksen tullen haihtuu surummekin. Täytyyhän meidän muistaa, että on olemassa jumalallinen tajunta, joka näkee kaikki asiat – oli ne meidän silmissämme kuinka mustat tahansa – hohtavan puhtaina, kauniina, hyvinä, koska se tajunta näkee pintaa syvemmälle, näkee syyt ja seuraukset, näkee lopulliset tulokset. Jos meissäkin joka hetki eläisi tuollainen totuuden syvä näkemys, ei mikään maailmassa kykenisi häiritsemään meidän rauhaamme.

*

Helsingissä vieraili joulun tienoilla harvinaisen lämminhenkinen, suvaitsevainen ja laajanäköinen teosofi. Tämä oli Suomen Teosofisen Seuran jäsen, herra *Nikolai Efimof* Kellomäen venäläisestä looshista. Hänen vierailunsa kävi tavallaan Ruusu-Ristin merkissä, sillä hän oli ruusuristiläisten kutsusta saapunut Helsinkiin; sanon kuitenkin „tavallaan“, sillä Ruusu-Risti ei häneltä mitään ohjelmaa pyytänyt, vaan antoi hänen toimia omasta aloitteestaan ja omalla vastuullaan.

Herra Efimof esiintyi kerran Helsingin Ruusu-Ristissä, kerran Teosofisessa Seurassa, ja kerran hän piti oman kokouksen, johon oli kutsuttu kuulijoita kaikista Helsingin esoterismia harrastavista piireistä. Mikä nyt oli saattanut tuon hiljaisen, kabbalistisiin y. m. okkultisiin tutkimuksiin syventyneen, oppineen miehen liikkeelle? Siellä hän viettää aikansa kotonaan Kellomäellä tutkijan rauhallisessa yksinäisyydessä, – mikä motiivi hänellä, mikä äkkiä herännyt halu päästä kosketukseen Suomen erilaisten esoteristein kanssa? Mikä muu kuin aito teosofinen halu kylvää joitakuita sopusoinnun ja veljeyden siemeniä Suomen henkiseen maaperään!

Mietiskellessään hiljaisuudessaan maailman monilukuisia teosofishenkisiä seuroja ja yhdistyksiä, mietiskellessään Suomen teosofisia mahdollisuuksia ja Suomen asemaa okkultisessa maailmassa oli herra Efimof johtunut siihen lopputulokseen, että Suomi, ollessaan tietäjien ja taitajien vanha maa, saattaisi näyttää esimerkkiä muulle maailmalle ja esoteerisesti alkaa uutta aikaa, jos se kykenisi luomaan sopusointua ja edes pientä yhteistyötä eri, esoterismia harrastavien, seurojen kesken.

Selvää on, että hänen aatteensa tapasivat vastakaikua ja ymmärtämystä ruusuristiläisten puolelta. Ja etteivät hänen sanansa kaikuneet kuuroille korville, todistaa se pieni nimetön ryhmä, joka hänen aloitteestaan syntyi muutamien ruusuristiläisten, teosofien ja antroposofien kesken. Tämä ryhmä aikoo nyt tunnustellen ja kokeillen kokoontua silloin tällöin keskustelemaan ja neuvottelemaan; jos – kuten sen jäsenet

hymyillen arvelevat – siinä ryhmässä voidaan vaihtaa ajatuksia veljellisellä avoimuudella, miksei sitten suuremmissakin joukoissa kyettäisi yhdessä toimimaan?

*

„Herald of the Star“ näkyy olevan mielenkiintoinen ja hyvin toimitettu lehti. Sen toimittajana lienee nykyään Idän Tähdessä, J.Krishnamurti (Alcyone) itse, päättäen siitä, että hän on allekirjoittanut toimituksen artikkelin (editorial notes) siinä joulukuun numerossa, joka on sattunut käsiini. Pieni lapsellinen „Alcyone“ on nyt kehittynyt 26-vuotiaaksi Mr. Krishnamurtiksi, jonka osaksi on tullut mitä paras englantilainen koulu- ja yliopistokasvatus. Hänen näköpiirinsä on suuresti avartunut, hänen älynsä on plastillinen ja vastaanottavainen kuin nuorella ihmisellä ainakin, ja jos hänen henkensä saa painaa leimansa Idän Tähdessä liikkeeseen, tuntuu siltä, että mainittu liike ilahduttavalla tavalla vielä vapautuu niistä ennakkoluuloista, jotka sitä ainakin alussa haittasivat. Se on joka tapauksessa huomioonotettava kansainvälinen liike, senkin takia jo, että sillä sanotaan olevan 70,000 jäsentä.

Joulukuun numerossa on toimittajan pääkirjoituksessa selostus Idän Tähdessä tehtävästä ja tarkoituksesta. Tämä selostus ei ole lähtenyt Mr. Krishnamurtin omasta kynästä; sen on kirjoittanut eräs innokas aatteen ajaja Miss Dorothy Arnold, mutta Mr. Krishnamurti painattaa sen sanasta sanaan, lausuen siitä seuraavan arvostelun: „se (selostus järjestön tarkoituksesta) on mielestäni erinomaisen hyvin esitetty, jonka tähden toistan sen tähän täydellisenä“.

Kuten tiedämme, perustettiin Idän Tähti v. 1911. Sen usko on alusta saakka kohdistunut n. s. maailmanopettajan pikaiseen tulemiseen ja se on tahtonut valmistaa ihmisiä hänen tuloansa odottamaan ja vastaanottamaan. Alussa myös sanottiin, että tämä maailmanopettaja oli Kristus, joka kaksi tuhatta vuotta sitten eli ja vaikutti Palestiinassa. Odotettiin siis Kristuksen toista tulemistä. Lisäksi uskottiin, että Kristus samoin kuin viimein ottaisi käyttäkkeen jonkun opetuslapsen persoonallisia käyttövälineitä. Ajateltiin, että Krishnamurti tulisi olemaan tämä opetuslapsi, ja häntä erikoisesti valmistettiin ja kasvatettiin tätä ihmeellistä tulevaa tehtävää varten.

Tietysti oli suuri joukko teosofeja – esim. kaikki antroposofit, – joilla oli toisenlainen käsitys Kristuksesta ja hänen toisesta tulemisestaan. He eivät mitenkään saattaneet uskoa Krishnamurtin tehtävään tässä merkityksessä, vaan pitivät asiaa tuulesta temmattuna harhaluulona.

Iloisesti yllättävää on nyt saada kuulla siksi päteväältä taholta kuin Idän Tähdessä omalta johtajalta, että käsitykset näissä peruskysymyksissä ovat vuosien kuluessa suuresti muuttuneet. Lainaan tähän otteen Miss Arnoldin kirjoittamasta ja Krishnamurtin hyväksymästä selostuksesta:

„Järjestö välttää huolellisesti suuren opettajan tulemiseen kohdistuneen uskonsa ilmauksen rajoittamista mihinkään erikoiseen ilmennysmuotoon, s. o. me emme sano, että tuleva suuri opettaja on minkään edellisen suuren opettajan jälleensyntymä (vaikka monella meistä on omat uskonsa ja odotuksensa tässä suhteessa), emmekä liioin sano, millä tavalla tuo ilmestyminen on tapahtuva tai koska. Jäsenet ovat täysin vapaat pitämään omat uskonsa tässä kysymyksessä, eikä järjestö myöskään väitä, että ilmestyminen välttämättä on oleva fyysillinen, – järjestö vain ilmoittaa uskonsa suuren henkisen opettajan tulemiseen, joka antaa uuden sysäyksen henkiselle kehityksellemme, mutta se jättää hänen viisautensa päätettäväksi, millä tavalla tämä on tapahtuva.“

*

Lokakuun 2 p:nä viime vuonna kirjoitin Mr. B. P. Wadialle m. m. pyytäen tietoja amerikkalaisen „Back to Blavatsky“ liikkeen synnystä ja tarkoituksesta. Marraskuun 23 p:nä päivättyssä kirjeessään Mr. Wadia kertoo seuraavaa: „Back to Blavatsky“ liikkeen historia on sangen yksinkertainen ja lyhyt. Ollessani Amerikassa v. 1919 päätin – erinäisistä syistä, tehtyäni muutamia havaintoja ja rauhassa harkittuani niitä tapahtumia, jotka ovat sattuneet Teosofisessa Seurassa yltympäri maailman – ryhtyä kehoittamaan Seuran jäseniä palaamaan takaisin H. P. B:n antamille oikeille opinsuunnille, jotka olivat joutuneet unohduksiin koko järjestössä. Siihen tarkoitukseen valitsin sen opin, joka silloin oli kaikista tarpeellisim T. S:ssa, opin ihmisen sydämessä olevasta Jumalasta, jonka arvovalta on korkein ja lopullinen, opin siitä, että sisäisen Ohjaajan käskyt ovat minkä tahansa ulkonaisen johtajan käskyjä ylempänä. Saarnatessani tätä erikoista oppia saarnasin tietysti samalla niistä vaaroista, jotka uhkasivat järjestöä. Vakavassa toiveessa tein vilpittömän yrityksen saattaa seura takaisin H. P. B:n viitoittamille alkuperäisille suuntaviivoille, saattaa se yhdenmukaiseksi sen alkuperäisen sysäyksen kanssa, jolla hän aloitti työnsä, näyttää sille sitä alkuperäistä menettelytapaa, jonka hän oli alulle pannut. En itse keksinyt lausetta „Back to Blavatsky“ (Takaisin Blavatskyyn), vaan luulen Mr. Smythen sitä käyttäneen. Tähän yritykseen tehdä H. P. B:n opetukset ja hänen asemansa laajalti tunnetuiksi ryhdyin ja niistä asioista saarnasin yltympäri maailmaa vuosina 1920-21-22. Tämä liike ei ole millään tavalla organisoitunut eikä siltä alalta sentähden ole mitään kirjallisuutta.“

*

Eräs Italiaan muuttanut jäsenemme on kirjoittanut muutamalle ystävälleen kotimaassa sisältörikkaan kirjeen Torinosta; julkaisemme siitä seuraavan otteen:

„Niinkuin luonasi ennen lähtöäni oli puhe, olen yrittänyt ja onnistunutkin päästä yhteyteen Ruusu-Risti liikkeen kanssa täällä Italiassa. Ennen kaikkea täytyy minun kuitenkin sanoa, ettei täällä koko maassa ole minkäänlaista järjestöä eikä looshiakaan (vaikkakin teosofisia loosheja on jo yksistään Torinossakin kahdeksan); vain muutamat yksityiset henkilöt, jotka kuuluvat jäseninä *Rosicrucian Fellowship (California)*-veljeskuntaan, jonka perustaja Max Heindel oli, harrastavat ja levittävät tätä liikettä. Innokkain ja luultavasti vanhimpia näistä jäsenistä sekä myöskin niinkuin johtajan asemassa täällä on Signor Giovanni Martines Palermosta, jonka kanssa juuri olenkin kirjevaihdossa. Häneltä olen saanut muutamia pieniä vihkosia, joita hän painattaa omalla kustannuksellaan ja jakelee henkilöille, jotka tuntevat harrastusta näihin asioihin, samoin myöskin lähetti hän minulle Max Heindelin *Rosicrucian Fellowshipin pyrkijän käsikirjan* Italian kielelle käännettynä.

„Näistä olen päässyt selville, että tämä liike täällä kulkee enemmän filosofian nimellä, vaikeatajuisena tavalliselle yleisölle, ja ovatkin tätä harrastavat henkilöt enimmäkseen oppineita ja yliopiston miehiä. Myöskin vaatimukset ovat paljon ankarammat kuin meillä Suomessa. Luulen, että heidän on ainakin pari vuotta tutkittava tätä filosofiaa ja syvennyttävä sen salaisuuksiin, sitten vasta tulee heistä oppilaita, jotka pyrkivät kelpaaviksi palvelukseen. Silloin on heidän tehtävä sopimus Päämajan kanssa, että viiden vuoden aikana tekevät määrättyjä konsentreraus-harjoituksia ja antavat joka kuukausi kirjallisen selonteon kokemuksistaan Päämajalle. Tämän tarkoitus on osoittaa pyrkijän kestävyttä ja mielen vakavuutta. Senjälkeen voivat he päästä opetuslapsiksi ja saavat yksityiskohtaista opetusta Vanhemmilta veljiltä. Jo heti alusta alkain on absoluuttinen pidättyväisyys ja liharuokien hylkääminen välttämätöntä.

„Olen todella ihmetelty, että juuri Siciiliassa tämä liike on saanut jalansijaa. Tämä kaunis maa, loistavine aurinkoineen ja iloisine ihmisineen, taidearteineen ja musiikkeineen tekee elämän liian kevyeksi, niin, että itsensä kieltäminen käy vaikeammaksi kuin Suomessa.“

*

Eräs Canadassa asuva jäsenemme on lähettänyt minulle leikkeleen Vancouverissa ilmestyvästä päivälehdessä „Farm and Home“ lokakuun 12 p:ltä 1922. Siinä tehdään selkoa pitkässä kirjoituksessa, kuinka loistavasti Kootenay-joen varsilla asuvat *duhoboorit* ovat menestyneet taloudellisesti Amerikan vapaissa ja inhimillisissä oloissa. He nimittävät yhdyskuntaansa „Yleisen Veljeyden kristilliseksi seurakunnaksi“ ja heillä on monta tuhatta acre'ä maata mitä intensiivisimmin viljeltyä, lisäksi suuria varastorakennuksia, laivalaitureita nostokoneineen, jauhomylly, sahalaitos, hillotehdas ja pakkauslaitos. Heidän marjavalmistensa ja hillonsa ovat viime aikoina saavuttaneet erinomaisen maineen, ja tämä teollisuus laajenee sentähden vuosi vuodelta.

Kuvilla varustettu selostus on silminnäkijän, sillä mainittu lehti oli lähettänyt oman asiantuntijansa varta vasten tutkimaan duhoboorien koloniam. Minua se suuresti lämmitti ja ilahdutti, sillä olen yhdeksänkymmenluvulta lähtien tuntenut vilkasta myötätuntoa duhobooreja kohtaan.

Lukijani muistanevat, kuinka näitä venäläisiä „lahkolaisia“, „hengen satureita“, ahdistettiin ja vainottiin tsaarihallituksen puolelta. He olivat Kristuksen seuraajia elämässä ja käytännössä, ja – samoinkuin kveekarit englantia puhuvassa maailmassa – he kieltäytyivät valaa tekemästä ja asetta kantamasta. Vuodesta 1895 Leo Tolstoi rupesi heitä julkisesti puolustamaan ja paljastamaan silloisen hallituksen väärinkäytöksiä. V. 1898 heille vihdoinkin myönnettiin lupa omalla kustannuksellaan muuttamaan maasta pois. Vainojen aikana useimmat duhoboorit olivat kadottaneet kaiken omaisuutensa ja ilman Leo Tolstoin suurta ja kaunista apua – hän kun luovutti heille kaikki tulot „Ylösnousemus“ kirjastaan – tuskin monikaan heistä olisi kyennyt käyttämään tilaisuutta hyväkseen. Tuon avun kautta kuitenkin useat tuhannet pääsivät matkustamaan Kaukaasiasta Amerikkaan vuosisadan vaihteessa. Ainakin osa heistä asettui Canadaan, ja kuten sanottu, ilolla on todettava, että he ovat siellä British Columbian kaukaasialaisesta perin poikkeavassa pohjoisessa ilmanalassa niin hyvin menestyneet.

*

Max Heindelin „Rosenkreuziläisen maailmankatsomuksen“ toinen osa on ilmestynyt painosta. Sen hinta on Smk. 25:–, kuten ensimmäisen. Amerikkaan lähetettynä hinta on 1 dollari, ja neljä kappaletta lähetetään kolmella dollarilla. Otamme hieman korkeamman hinnan kuin kurssi vaatii, koska lähetämme kirjan Amerikkaan vain sisäänkirjoitetussa postissa. Teos tilataan Ruusu-Ristin toimitukselta, os. Äggelby, tai Kustannusosakeyhtiö Tietäjältä, os. Viipuri.

Painosta on myös ilmestynyt kabbalan ja salatieteen tutkijoille mielenkiintoinen teos: „Tarot okkultismin avaimena“, kirj. tohtori Kurtzahn ja saksasta suomentanut B.V. Juutilainen. Tarot-korttien kanssa kirja maksaa Smk. 50:– ja tilataan joko suomentajalta, os. Parikkala, tai osoitteella Neiti Rosa Närvänen, Viipuri, Valokuvaamo Uolevi.

*

Tämä Ruusu-Ristin numero ilmestyy nyt 40-sivuisena, kuten viime vuonna lupasin, ja sen kokoisena on aikomukseni sitä jatkuvasti julkaista; josta seikasta toivon lukijain olevan hyvillään. Ikävä kyllä en painoksen rajoitetun määrän takia saata lähettää tammikuun vihkoa Amerikkaan vanhoille tilaajille etukäteen, vaan toivon heidän pian uudistavan tilauksensa.

Helmikuu, s. 43-50

Helmikuun 17 p:nä tänä vuonna täyttää *Charles Webster Leadbeater* 76 vuotta. Hän on siksi tunnettu teosofinen kirjailija ja selvänäköinen tutkija, että Ruusu-Ristillä okkultisena aikakauskirjana on täysi syy toivottaa hänelle onnea hänen syntymäpäivänään. Sitä paitsi Mr. Leadbeater kuuluu niihin ulkomaalaisiin teosofeihin, joihin minä nuoruudessani ihastuin ja joille aina säilytän rakkaan paikan sydämässäni, joskin mielipiteet ja näkökannat tärkeissä kysymyksissä myöhemmin ovat kulkeneet eri suuntiin. En ole koskaan rakastanut käännöstyötä, mutta kun Skandinaavian Teosofinen Seura v. 1903 pyysi minua kääntämään ruotsiksi C. W. Leadbeaterin vastikään ilmestyneen laajahkon teoksen *The other side of death* (Kuoleman tuolla puolen), ryhdyin heti innolla ja ilomielin työhön, – niin suuresti ihailin tekijän korutonta ja vilpitöntä tyyliä.

Mr. Leadbeaterista kirjoitin kerran seuraavasti:

Kun Charles Leadbeater tässä ruumistuksessa tutustui teosofiaan, oli hän pappismies Englannin kirkossa. Hän oli omien sanojensa mukaan silloin alkanut „ajatella asioita, joita ei ole hyvä ajatella, jos mieli pysyä oikeauskoisena“. Hän oli tämän ajattelunsa nojalla kadottanut uskonsa kirkonoppiin. Hän ei kuitenkaan vajonnut suorastaan materialismiin, koska oli heittäytynyt spiritismia tutkimaan ja huomannut, että jotkut uskonnolliset opit olivat tosia, vaikka toiset sotivat järkeä vastaan. Hän tiesi omien havaintojensa nojalla, että ihmisestä oli jotakin olemassa kuoleman jälkeen ja että materialismi siis siinä kohden erehtyi. Mutta hän ei spiritististen tutkimusten nojalla voinut laatia itselleen yhtenäistä maailmankatsomusta, ei arvostella muita uskonnollisia oppeja päteillä perusteilla. Silloin hänen käteensä sattuivat Mr. Sinnettin ensimmäiset teosofiset kirjat, ja Charles Leadbeater tiesi heti löytäneensä tien, jota kulkien kaikki selvenisi.

Hän liittyi Teosofiseen Seuraan, jätti asemansa kirkossa v. 1884 ja matkusti madame Blavatskyn kanssa Lontoosta Indiaan. Hän tahtoi vain palvella löytämänsä totuuden asiaa eikä hänellä silloin vielä ollut aavistustakaan siitä, että voisi itse kehittyä pitemmälle tässä elämässä.

Karma oli kuitenkin määrännyt toisin. Indiassa hän sai tavata muutamia suuria opettajia ja heiltä ja heidän opetuslapsiltaan hän sai paljon oppia. Vihdoin häntä myös opastettiin kohottamaan tajuntansa ylempille tasoille, ja kun hän oli suorittanut vaaditun valmistustyön, kehittyi hänessä astraalis-mentaalin selvänäköisyys. Tästä hän itse sanoo:

„Jokainen, joka on valmis tekemään työtä sen eteen, niinkun minä olen tehnyt, voi päästä tietämään, niinkuin minä tiedän, että luonnon tasot ovat varmoja tosiasioita, hän voi tietää, että opit kuolemanjälkeisistä tiloista ovat tosia, sillä hän saa nähdä ja puhua n. s. vainajien kanssa heidän omalla tasollaan; ja häntä tyydyttää paljon enemmän tällainen kohoaminen heidän tasolleen kuin (spiritistinen) tapa vetää heitä takaisin alas fyysilliselle tasolle materialisatsionin välityksellä. Hän voi tietää jälleensyntymisen suuret tosiasiat, sillä hän voi oppia luomaan katseensa omiin menneisiin elämiinsä, jotka ovat hänen edessään kuin kirjan lehdet. Hän voi ilman vähintäkään epäilystä huomata tosiksi kehityksen ja jumalallisen oikeuden mahtavat lait. Kaikkia näitä asioita minä itse tiedän personallisen havainnon nojalla, ja samaten voi kuka tahansa, joka tahtoo yrittää ja astua tielle. En väitä, että se olisi helppoa; en väitä, että sitä voisi tehdä nopeasti, mutta minä sanon että monet ovat sen tehneet ja että jokaisella ihmisellä on voimat uinuvina sisässään ja että jokainen voi onnistua, jos hän tahtoo.“

Kuinka suureksi avuksi Mr. Leadbeaterin jalojen ja uhrautuvaisten ponnistusten jälkeen saavuttama selvänäköisyys onkaan ollut! Lukuunottamatta lukemattomia yksityistapauksia, jolloin hän on kyennyt auttamaan sekä „eläviä“ että „kuolleita“, ovat hänen personallisiin tutkimuksiin ja havaintoihin perustuvat

kirjansa olleet omiansa sekä selvittämään ja valaisemaan teosofisia oppeja että laajoissa piireissä herättämään intoa ja uskoa teosofiseen maailmankatsomukseen.

Noin kirjoitin tammikuussa 1910. Vuonna 1911 pantiin alulle Idän Tähti-liike, v. 1913 ilmestyi Besant-Leadbeaterin kirja *Man, whence, how and whither?* (Ihminen, mistä ja miten?), v. 1914 alkoi maailmansota ja julmat teosofiset viittaukset Saksan kansan mustuudesta – ja allekirjoittanut samoin kuin moni muu teosofinen tutkija oli pakoitettu tarkistamaan käsityksiään selvänäköisyyden y. m. psyykkisten kykyjen kantavuudesta ja luotettavuudesta. Kun tämän tarkistelun nojalla jouduin johtopäätöksiin, jotka tekevät minut skeptilliseksi selvänäköisten tiedonantojen ja lausuntojen suhteen, ovat jotkut ystävät luulleet, että uskonpuutteeni koskee asianomaisia selvänäköijöitä itseään, että epäilen heidän vilpittömyyttään ja asetun arvostelevalle ja tuomitsevalle kannalle heidän itsensä suhteen.

Niin ei ole asianlaita. Mitä nyt erikoisesti Mr. Leadbeateriin tulee, en ole koskaan epäillyt hänen *bona fides*'tään. Kaikista hänen kirjoituksistaan uhkuu rehellinen ja vilpitön henki. Ei hän halua ketään nenästä vetää. Näkyihinsä ja kokemuksiinsa hän itse epäilemättä uskoo. Ei liioin pälkähtäisi päähäni epäillä Mr. Leadbeaterin kykyjä, hänen selvänäköisyyttään semmoisenaan. Hän on minun silmissäni aikamme ihmeellisimpiä klärvoajanteja, täydellinen spesialisti henkimaailman astraalis-mentaalisten ilmiöiden alalla. Hän on kuin nykyajan Svedenborg. Hän on – kuten saksalainen filosofi, kreivi Kayserling sanoo – älyltään liian yksinkertainen keksiäkseen itse näkyjään. Hän on tieteellinen tutkija pikemmin kuin filosofi. Hän vaeltaa näkymättömässä maailmassa, tekee havaintoja, kerää tosiasioita väsymättömänä, uutterana, aina uteliaana, mutta hän ei ole kyllin terävä älyltään, kyllin filosofinen mieleltään osatakseen aina arvostella näkemiään. Hän tekee ehkä liian nopeasti johtopäätöksiä, hän yleistyttää liian äkkiä – niinkuin tieteelliset tutkijat tekivät sommitellessaan kokoon materialistisen maailmankatsomuksen. Charles Leadbeaterin filosofiaa saattaisi ehkä nimittää astraaliseksi materialismiksi eli positivismiksi, joka varhemmissa kirjoissa oli ylen viehättävä ja herttainen, mutta joka hänen myöhemmissä näyissään on välistä himmentänyt henkistä tajuntaa.

Niinpä toteutuu C. W. L:nkin suhteen, ettei kukaan teosofeista ole kaikkietäväinen. Tästä hän samoin kuin H. P. B. ja A. B. y. m. onkin varoittanut Teosofisen Seuran jäseniä. Mutta ihmiset heikkoudessaan ja tietämättömyydessään luovat itselleen auktoriteetteja. On niin turvallista uskoa, että se tai se „suuri salatieteilijä“ tietää. Mihinkä joutuisimme, jollemme kehenkään saisi luottaa? huudahtavat totuuden etsijätkin, vaikka heidän pitäisi ymmärtää, ettei personallista luottamuksen puutetta osoita se, ettei pidä toisen jokaista sanaa Jumalansanana. Sanoi ja opettihan Buddhakin, ettei meidän tule uskoa mihinkään, jota ei järkemme täysin ymmärrä, jota ei sydämemme täysin hyväksy. Miksikä siis uskoisimme selvänäköijän sanoihin, kun hän väittää, että Saksan kansa maailmansodan aikana oli „mustien“ vallassa, Englannin ja Ranskan kansat taas „valkoisten“ ohjaamina? Sanoohan järkemme, että semmoinen „näky“ on aito liittolaiskansallinen perustuksiltaan, vailla sitä veljesrakkautta, jonka avulla yksin totuus tajutaan. Ja minkätähden uskoisimme fantastisiin ja lapsellisiin kertomuksiin „Alcyonen“ menneistä elämästä, joissa Alcyone on ollut tekemissä maailman kaikkein suurimpien henkilöiden ja mestarein kanssa? Sanoohan inhimillinen sydämemme, että kun rakastamme ja ihailemme jotakin henkilöä, uskomme hänestä vaikka mitä kaunista ja hyvää; kun lisäksi psyykkinen kyky laskee mielikuvituksen lentoon, kasvaa ihailemamme ystävä minkälaiseksi satusankariksi tahansa.

Onhan tuo kaikki vaaratonta, jos me vain pysymme järjissämme. Mutta enemmän hyötyä olisi selvänäköisistäkin kyvyistä, jos niillä koetettaisiin ottaa selvää todella tärkeistä ja läheisistä asioista. Siinä suhteessa kuitenkin arvostelu vaikenee, sillä kukin elävä ihminen tietää itse, kuinka hän kykyjään käyttää. Ehdotin kerran kirjeessä Mr. Leadbeaterille, että hän tutkisi muuatta jännittävää ihmisen sielua ja ruumista koskevaa kysymystä. Tämä tapahtui muistaakseni v. 1908. Mr. Leadbeater vastasi, että hänen mielestään oli paljon tärkeämpiä asioita tutkittavana. No niin, sehän oli hänen asiansa. Uskoin kuitenkin, että ehdottamani kysymyksen perusteellinen tutkiminen olisi auttanut monta teosofia ja estänyt monta kriisiä Teosofisen Seuran historiassa. Nyt ymmärrän, että Mr. Leadbeater ei osannut ryhtyä semmoiseen

tutkimukseen. Psykkiset kyvyt riippuvat suurella määrällä ihmisen luonteesta, hänen „personallisesta yhtälöstään“. Tutkittavan aiheen täytyy häntä miellyttää, huvittaa, herättää hänen uteliaisuuttaan. Jos hän mitä kammoo tai pelkää, ei hän kykene sitä selvänäköisesti tutkimaan, niin kauan kuin ei hänen henkinen minänsä ole lähellä mestariutta.

Että näin pitkälti olen kirjoittanut Mr. Leadbeaterista, todistakoon lukijalle, kuinka mielenkiintoinen ilmiö hän minun silmissäni on, kuinka suuresti häntä ihailen ja kunnioitan. Hän on niitä marttyyriteosofeja, joita on paljon paneteltu, paljon epäilty, paljon vihattu. Sen kaiken johdosta uskon mielelläni niitä hänen ystäviään, jotka tuntevat häntä, ovat eläneet ja työskennelleet hänen parissaan ja vakuuttavat, että hän on harvinaisen puhdas, lapsellinen ja vilpitön ihminen.

*

Eräs ystävä, vanha teosofi ja Ruusu-Ristin jäsen kirjoittaa minulle:

„Rakkaan Ruusu-Ristin sain tänä iltana ja luin myöskin artikkelia Tien varrelta, jossa tehtiin selkoa keskustelusta Ruusu-Ristin ryhmäkokouksissa uskonnonvapausta.

„Olen sitä mieltä, että julkisesti en voi erota kirkosta, ennenkuin joko Ruusu-Risti tai mieluummin kaikki teosofiaa harrastavat seurakunnat muodostavat oman seurakunnan. Se ei olisi mikään mahdottomuus, jos jokainen jäsen maksaisi seurakuntansa osastolle (Ruusu-Ristille, Teosofiselle Seuralle j. n. e.) sen mukaan kuin nyt kirkolle. Arvelen näitten seurojen nykyisen jäsenluvun noin 1000 hengeksi, ja niin pieniä seurakuntia on kyllä Suomessa. Villiksi en minä eikä perheeni rupea. Elleivät suomalaiset teosofiaa harrastavat seurakunnat voi tehdä työtä yhteisymmärryksessä, pyyhkivät pois yleisen veljeyden lipustaan, – mitä se siellä tekee, kun sitä ei käytännössä ole kumminkaan.

„Ellemme ole uudelle laskeneet perustusta, alkäämme vanhaa repikö. Otanpa omasta kohdastani esimerkin. Meillä on nyt vastasyntynyt tytär. Jos veisimme sen vain rekisteröitäväksi ja antaisimme sille jossain kahvikekkereissä tai muussa tilaisuudessa nimen, niin lapsi kasvaisi ja tulisi kouluun ja kutsuttaisiin, niinkuin minun pikkuserkulleni kävi, pakanaksi toverien kesken. Minusta olisi kirkollisten seremoniojen sijalle hankittava vastaavia, meidän käsityskannallemme sopivia juhlamenoja. Ellei lapsi itse ymmärtäisikään mitään kastetoimituksesta, täytyy sillä sentään olla joku merkitys, kun se kastetaan Isän, Pojan, Pyhän Hengen ja Jeesuksen nimeen . . .“

Tämä kirje ei kaipaa kommentaarioita, koska jokainen lukija itse ajattelee ajatuksiaan sen johdosta. Pelkään sittenkin, että yhdyskunnan muodostaminen vielä tuottaisi hankaluuksia, sillä meidän teosofimme, antroposofimme ja ruusuristiläisemme eivät asu yhdessä paikassa, vaan ovat siroteltuina ympäri Suomen. Eri paikkakunnilla pitäisi siis olla paikalliset seurakunnat kanslioineen ja virkailijoineen. Omien juhlamenojen käytäntöönottoa voimme taas suunnitella yhdyskunnasta riippumatta. Semmoisia voimme toimeenpanna omassa piirissämme.

Epäilemättä yhdyskunta-aatteella on viehätöksensä, kiehtova voimansa. Mutta toiselta puolen totuuden hengellä on taipumus kaikkoon ja paeta, kun se sidotaan muotoihin. Historia on sen näyttänyt – eikä kuitenkaan henki tule toimeen ilman muotoa. Tulevaisuus siis näyttäköön, kuinka käy meidän seurakunta-aattemme.

*

Eräs toinen ystävä kirjoittaa:

„Lukiessani Ruusu-Ristiä heti ensimmäisellä sivulla pysähdyin erääseen kohtaan, josta en ole oikein selvillä. Toivotte Ruusu-Risti seuralle lahjoja. Onko oikein toivoa lahjoja? Itse puolestani en sitä ainakaan toistaiseksi hyväksy. Mielestämme saamme pyytämättämmekin lahjoja, jos olemme niitä ansainneet. Jos taas pyydämme, niin ehkä saamme, mutta olemmeko kypsyneet niitä hyödyllisesti käyttämään? En muutenkaan hyväksy tuollaista toivomista. Sehän on joltakin toiselta pyytämistä. Jos pyyntömme kohtaa heikon olennon, niin me sillä tavalla otamme häneltä hänen omaansa itsensä välityksellä. Yhdeksännessä käskyssähän meitä kielletään himoitsemasta (s. o. toivomasta) mitään, mikä on toisen omaa, vaan auttamaan, että hän saisi omansa pitää. Tällä tavalla allekirjoittanut ajattelee lahjojen toivomisesta. Ehkä joku muu osaa siitä ajatella kauniimmin.“

Täytyy myöntää, että olen täydellisesti kirjeenvaihtajani kannalla. Lahjojen pyytämistä itselleen en hyväksy muuta kuin suurimmassa hädässä. Viittaukset ja toivomuksetkin semmoiseen suuntaan ovat „isästä itsekkyydestä“ kotoisin. Kuitenkin toivon ja uskon, ettei kukaan lukija minua niin käsittänytkään. Mitäpä minä olisin omaa personaani ajatellut? En edes ajatellut Ruusu-Risti-seuraa semmoisenaan. Sanoinhan nimenomaan, että ajattelin seurakunta-asiaa ja tulevaa opistoa, jossa kasvatettaisiin seurakunnan palvelijoita. Minulle persoonallisesti seurakunta ei ole välttämätön, mutta ken tietää, mitä tulevat polvet kaipaavat?

En niin ollen pidä lainkaan tyhmänä sitä ajatusta, että Ruusu-Risti voisi perustaa rahaston, jonka varoja säilytettäisiin tulevia tarpeita varten.

*

Veli J. R. Hannula, joka väsymättömänä kiertää maita ja mantereita, kylväen hyvän sanoman siemeniä milloin kiitolliseen, milloin kiviseen maaperään, aikoo tänä keväänä julkaista uuden teoksen, tutkimuksen vanhan testamentin *Adamista, Kainista ja Tubal-Kainista*. Olen lukenut kirjan käsikirjoituksena ja tiedän sen olevan nerokkaan ja valaisevan.

Allekirjoittaneelta lienee tuskin odotettavissa mitään kirjaa ennen syksyä, mutta ehkä silloin pari kolmekin, jos Karma suo terveyttä ja voimaa kesäksi.

*

Lausun tässä vilpittömät ja sydämelliset kiitokseni niille monille ystäville Suomessa ja Amerikassa, jotka ovat ilahduttaneet minua rohkaisevilla, rakkautta uhkuvilla ja työtäni hyväksyvillä kirjeillään.

Maaliskuu, s. 83-86

Iloisesti hämmästyin lukiessani „Saarelaisen“ käsikirjoituksen „Kalevalan Aino“ ja huomattessani sen käsittelevän samaa psykologista symboliikkaa, jota tämän numeron „Christosophia“-artikkelissakin hieman kosketellaan. Siten asia tulee valaistuksi kahdelta puolelta, Uuden Testamentin ja Kalevalan, ja lukija on tilaisuudessa vertaamaan toisiinsa kahden „pyhän kirjan“ kuvakieltä ja ihailemaan kummankin kauneuksia. Enkä silloin usko monenkaan suomalaisen tarvitsevan hävetä Kalevalaansa. Vertauskuvastona se on yhtä rikas ja syvälinen, yhtä kaunis ja kirkas kuin konsanaan muiden kansojen tarustot ja muinaissuomalaisten runot sisältävät kyllä yhtä paljon salatiedettä kuin juutalaisten y. m. okkultiset muistiinpanot. Jeesus Kristus on tietysti ainoa, jonka ihmisyyys kohooa kaikkien entisten aikain sankarein yläpuolelle, ja Uusi Testamentti myös ainoa, jonka siveellinen näkökanta nostaa päivän valoon kaiken sen, mistä entiset uskonnot ovat ihanteenaan unelmoineet. Tällä en sano, että Uusi Testamentti olisi sanoissaan tai neuvoissaan tuonut esille semmoista, jota ei koskaan ennen olisi sanottu; päinvastoin on kaikuja sen siveellisistä opetuksista

tavattavissa useissa vanhemmissakin pyhissä kirjoissa. Väitän ainoastaan – kuten jo ennen olen toistanut, – että Uusi Testamentti kääntää entiset arvot nurin, alkaa siitä, mihin ennen lopetettiin, hylkää heti koston ja oikeuden sekä asettaa tilalle anteeksiannon ja rakkauden.

*

„Mitä on anteeksianto ja miten menettelee anteeksiantanut ihminen?“ kysyykin juuri muuan kirjeenvaihtajani. Tähän vastaan, että anteeksianto on yksinkertainen, mutta samalla ihmeellisin ja suurenmoisin asia maailmassa.

Kristillinen teologia on tehnyt siitä erityisen dogmin, opinkappaleen, johon koko teologinen rakenne perustuu. Sen mukaan Jumala on pyhydessään loukkaantunut siitä, että ihminen on syntinen ja huono; hänen vihansa ihmisen pahuuden johdosta on niin oikeutettu ja niin leppymätön, että se rankaisee ihmistä iankaikkisella helvetin tuskalla.

En tiedä, onko enää niin sokeita, niin ajattelemattomia ja niin kovasydämisistä ihmisiä – niin itsevanhurskaita, niin tekopyhiä, – että he uskovat tuohon keskiaikaiseen keksintöön, tuohon tyranniin ja julmuriin, jota he nimittävät Jumalaksi, mutta joka olisi huonompi kuin huonoin ihminen. Toivon, että se vanha, saastainen opinkappale on ainiaaksi heitetty romuläjään.

Elämää, Jumalan kiitos, ei hallitse itsevaltiainen tyranni, vaan syyn ja seurauksen järkähtämätön, oikeudenmukainen laki, jota itämaalaisella nimityksellä olemme tottuneet sanomaan Karmaksi. Karma huolehtii siitä, että mikään voimankäyttö ei mene hukkaan. Jokainen ajatus, sana ja teko on voimankäyttöä: sentähden jokaisella on seurauksensa. Siinä luonnon lakisiteisyys. „Sillä Jumala ei anna itseään pettää, vaan minkä ihminen kylvää, sen hän myös niittää.“ Sen hän niittää, mutta – ei enempää; ei ikuisia kärsimyksiä ajallisista erehdyksistä ja synneistä, ei ikuista iloa häthätäisen kääntymyksen ja uskon nojalla. Ihmistä odottavat hänen elämänsä ja toimintansa hedelmät; ne ovat hänen omia lapsiaan, joista hän on vastuullinen ja joita hänen tulee kasvattaa. Sentähden sanotaankin: kosto on Herran; meidän ei tarvitse sekaantua Karman työhön, sillä kuka meistä kykenee olemaan todella oikeudenmukainen, puolueeton, jumalallisen viisas arvosteluissaan ja tuomioissaan? „Älkää tuomitko, ettei teitä tuomittaisi“, s. o. ettette tuomiollanne vain lisäisi ja enentäisi Karman työtä kääntämällä sen huomiota itseenne.

Elämä on itsessään oikeudenmukainen.

Mutta mitä on anteeksianto?

„Anna meille velkamme anteeksi, niinkuin mekin anteeksi annamme velallisillemme . . .

„Sillä jos annatte ihmisille anteeksi heidän rikkomuksensa, niin taivaallinen Isänne myös antaa teille anteeksi; mutta jos ette anna ihmisille anteeksi heidän rikkomuksiaan, ei Isännekään anna anteeksi teidän rikkomuksianne.“

Anteeksianto on Kristuksen suurin ja korkein oppi. Mutta se on todellinen anteeksianto. Se on sitä, että annamme anteeksi. Se on sitä, että luovumme koston ja vihasta ja katkeruudesta ja kaikista pahoista himoista ja muutamme rakastaviksi, lempeiksi, iloisiksi, kärsivällisiksi, auttaviksi, sanalla sanoen anteeksi antaviksi.

Ei ole kysymys mistään yliluonnollisesta. Ei ole kysymys siitä, että Jumala olisi meihin suuttunut. Minkätähden Hän vihastuisi omiin lapsiinsa? Ei ole kysymys siitä, että meidän tulisi lepyttää Jumalaa, – ei „uskolla“ eikä „hyvillä töillä“. Jumala ei kaipaa meidän puoleltamme minkäänlaisia temppuja.

Kysymys on vain siitä, että meidän tulee toisillemme antaa anteeksi. Elämä on taakka ja risti. Älkäämme taakkaa lisätkö toisillemme, vaan kantakaamme iloisina omaa ristiämme! Silloin voitamme Karman. Yksin siten loppuu Karma. Kuka lopettaa syiden ja seurausten ainaista sarjaa, ellemme itse sitä tee? Sehän on annettu meille ihmisille tehtäväksi!

Vasta kun itse annamme anteeksi, ymmärrämme anteeksiannon metafyyssillisen ja jumalallisen puolen. Sillä on semmoinen! On kyllä olemassa ihmeellinen totuus, joka paljastuu kärsivälliselle, lempeälle anteeksiantajalle.

Mikä se on?

Se on Jeesuksen Kristuksen ilmoittama „taivaallisen Isän anteeksianto“.

Kun rakkaudessa annamme itse anteeksi, näkyy meille kuin ilmestyksessä, tuntuu koko olemuksessamme, että Jumala on juuri anteeksianto ja rakkaus. Isä Jumala on rakkauden, armahtavan lempeyden, anteeksiannon ikuinen henki.

Sanat eivät kykene kuvaamaan Jumalan majesteettia. Sentähden tyydymme Kristuksen yksinkertaiseen, nerolliseen määritelmään.

Kristikunta kadotti totuuden tiedon, samalla kun se hylkäsi elämän. Kun uskonto teki liiton valtion kanssa, tullen sen palvelijaksi, silloin se luopui totuudesta ja sai tyytyä maalliseen valtaan ja menestykseen.

Tuleeko aika, jolloin kristikunta uudelleen herää tietoon siitä, mitä kristinusko oikeastaan on?

*

„Niin paljon vettä juoksee Suomen koskissa ja sen voima jää käyttämättä.“

Tästä kansantaloudellisesta kysymyksestä olen pari kertaa kirjoittanut Tietäjässä, ja nyt se taas muistui mieleeni, kun kuulin, että osa siitä sähköstä, mitä Helsingissä ja sen ympäristöllä käytetään, kyllä tulee Kymin koskelta, mutta että toinen osa luodaan polttamalla puita, s. o. Suomen metsiä. Kymmenittäin syliä menee päivässä! Ja kuinka paljon Suomessa kuluu metsiä lämmitykseen ja ruoanlaittoon! Monen sadan miljoonan markan edestä vuodessa, puhuaksemme finanssikieltä.

Metsät kuluvat, ne vähenevät, ne häviävät. Mutta koskissa pauhaa vesi. Sitä aina riittää ja siinä Suomen rikkaus juoksee mereen.

*

Painosta on nyt ilmestynyt „Rosenkreuziläisen maailmankatsomuksen“ kolmas, jännittävin ja sisältörikkain osa. Sen hinta on Smk. 25:–, dollari 1:–, kuten edellisten. Koko teos myödään myös sidottuna korukansiin á Smk. 100:–. Tilataan Ruusu-Ristin toimitukselta, os. Äggelby, tai kustannusosakeyhtiö Tietäjältä, os. Viipuri.

*

Ruusu-Risti-seuran vuosikokous tulee tänä vuonna luultavasti pidettäväksi toukokuulla, helluntaipyhinä.

Huhtikuu, s. 123-129

Muistui mieleen menneet ajat ja Ruusu-Ristin suunnitelmat kaksi vuotta takaperin, kun äskettäin vastaanotin kirjeen Itävallasta toimittaja *Carl Neudeck*iltä. Herra Neudeck on Teosofisen Seuran jäsen ja kuuluu muuten Wienissä ilmestyvän sanomalehden *Neue Freie Presse* johtokuntaan. Suomennan tähän hänen kirjeensä:

„Teidän avoin kirjeenne koko maailman teosofeille (julkaistu aikakauskirjassa „Theosophie“, X vuosik., 7-8 n:o, heinä-elok. 1921), jonka minä valitettavasti nyt vasta sain lukeakseni, aiheutti minussa – samalla kuin tunteessani innostuin aatteenne puolesta, tuon aatteen, että veljesrakkaus oli jälleen herätettävä eloon Teosofisen Seuran monissa haarautumisissa, koska veljeys oli ainoa keino saada maasielujen maailma yksimieliseksi, – myöskin katkeran tunteen nykyisestä mahdottomuudesta toteuttaa tuota ylevän korkeata aatetta, koska sen käytäntöön panoa ehkäisi nykyään ruumistuneiden sielujen kehittymättömyys.

„Mutta pitääkö silti kieltäytyä toiminnasta, kuten „Theosophie“ tekee? Ei. Vaikka nykyään olisikin fyysisellä tasolla liian paljon esteitä todellisen yhteenliittymisen aikaansaamiseksi, voimme kuitenkin työskennellä valmistavasti henkiselällä tasolla, me kaikki, jotka uskomme elämän tapahtumain tapahtuvan ja kehittyvän henkisesti.

„Ja koska uskon niiden olentojen hiljaiseen työskentelyyn, jotka toimivat meidän maallisen elämän kahlehtiman sielumme siveellisen kasvun puolesta – jotka toisin sanoen sitä auttavat, – niin uskon hitaan, mutta keskeytymättömän edistyksen tapahtuvan ihmiskuntamme sisäisessä elämässä, ja sentähden olen varmasti vakuutettu siitä, että sekin päivä on koittava, jolloin teidän suunnitelmanne „todellisesta veljeskunnasta“ ei ole oleva paljas korulause vaan maapallon kaikkien teosofisten seurojen perustana ja pohjana.

„Jollemme anna suvaitsevaisuuden ja veljellisyyden ajatuksen riutua hengessämme, se kasvaa – se kasvaa rinnan itsemme kanssa elämäkoulumme tulevaisuudessa.

Veljellisesti tervehtien Teidän
Carl Neudeck.“

En voi muuta sanoa, kuin että veljeyden kaipuu varmasti elää siellä täällä teosofisessa maailmassa, koska Itävallastakin saapuu tuommoinen kirje.

*

Kuten tämänkin aikakauskirjan lukijat muistanevat, kuoli toissa vuonna Lontoossa kautta maailman tunnettu teosofisen elämäkatsomuksen esitaistelija Mr. A. P. Sinnett, joka ensimmäisillä teosofisilla kirjoillaan 80-luvulla teki esoteerisen filosofian laajoille joukoille käsitettäväksi. Hänen jälkeenjättämiensä paperein joukossa oli käsikirjoitus, joka viime joulukuksi julkaistiin. Kirjan nimenä on *The early days of Theosophy in Europe* ja kuten nimi osoittaa, se käsittelee „teosofian alkuaikojaa Euroopassa“.

Mr. Sinnett oli vanha sanomalehtimies ja oli tottunut kirjoittamaan kaikista maailman asioista leveällä, avomielisellä ja rauhallisella tavalla. Hänen lukijansa olivat niinkään tottuneet pitämään häntä laajanäköisenä, järkevänä, puolueettomana ajattelijana ja kirjailijana. Hän oli itse ollut mukana noina teosofian alkuaikoina Euroopassa, ja jos kenen, piti hänen olla kompetentti kirjoittamaan muistelmia niistä. Ne jotka odottivat, että Mr. Sinnett näissä muistelmissaan antaisi uuden todisteen entisestä moitteettomasta tasapuolisuudestaan, pettyivät kuitenkin suuresti. Avomielinen ja suorapuheinen hän on ja kertomuksensa hän höystää monenlaisilla kaskuilla, mutta lukija kysyy hämmästyksissään joka sivulla: vihansako tekijä purkaa näin post festum, ja mihin hän oikeastaan tähtää? Onko hänen tarkoituksensa mustata madame Blavatskyä vaiko todistaa teosofiselle maailmalle, että Mr. Sinnett rouskui ja tuntemattomine selvänäköisine mediumineen onkin ollut teosofisen maailmankatsomuksen varsinainen, alkuperäinen edustaja ja opettaja länsimailla?

Senlaatuiseen käsitykseen joutuu lukija. Sinnettin mukaan H. P. Blavatskylle oli verrattain hämävät ja sekavat tiedot teosofiasta, ennenkuin hän, Sinnett – tosin H. P. B:n välityksellä – pääsi kirjeenvaihtoon mestari K. H:n kanssa, ja kyselyillään ja tiedusteluillaan sain mestarin selittämään niitä salaisen opin pääkohtia, joista Sinnett sitten laati yhtenäisen esityksen *Esoteric Buddhism* kirjassaan. Mutta toiselta puolen Mr. Sinnett nyt ilmaisee uskonsa, että madame Blavatsky joskus omalla kädellään „paransi“ mestarin kirjeitä. Niinpä tuossa tunnetussa erimielisyydessä Mars ja Merkurius planeettojen suhteen Sinnett yhä väittää mestarin todella opettaneen, että ne kuuluvat maaketjuun, vaikka H. P. B. Salaisessa Opissa polemisoi tätä käsitystä vastaan ja painattaa kirjeen mestarilta, jossa tämä selittää Sinnettin erehtyneen (kts. Salainen Oppi, I, ss. 172-190, suom. painos). Mr. Sinnett näet nyt muistiinpanoissaan antaa selvästi ymmärtää, että H. P. B. muutteli mielensä mukaan mestarin sanoja.

Omaa kunniaansako muistelmien kirjoittaja tällä tavalla ajaa takaa? Tokkohan hän tällä menettelyllään saa horjumaan ainoankaan teosofin luottamuksen madame Blavatskyyneen, jonka Salainen Oppi on ja jää voittamattomaksi. Mitä kaikkien toisten kirjailijain kirjat ovat Salaiselle Oppiin verraten? Puron lirinää verrattuna valtameren pauhuun. Päinvastoin pelkään, että semmoinenkin kirja kuin Sinnettin muistelmat on omiansa vähentämään luottamusta kaikkien toisten teosofisten selvänäkijäin ja kirjailijain teoksiin kuin H. P. B:n. Sinnettin kirja antaa näet kuin aavistaa, että toisilla – kuten Sinnettillä itsellään – saattoi olla tietämättään persoonallisia tunteita ja motiveja teosofiaa esittäessään, jota vastoin H. P. Blavatskyn kimppeun on siinä mielessä mahdoton teosofiselta taholta hyökätä. Niin selvästi ymmärtää joka tapauksessa teosofi, että H. P. B:llä oli puhtaasti epäitsekkeitä ja jalot vaikuttimet tullessaan maailmaa auttamaan.

Ainakin tulee Sinnettin kirjan kautta selväksi, että jo madame Blavatskyn eläessä kylvettiin siemenet niihin uusiin ja tekisi mieli sanoa materialistishenkisiin teosofisiin oppeihin, joita myöhemmin vuosikymmeninä on maailmalle esitetty alkuperäisten asemasta, vaikkakin alkuperäisen teosofian nimellä. Niihin oppeihin lukeutuu esim. äskennäytetty väite Marsin ja Merkuriuksen maaketjuun kuulumisesta. Sekä Mrs. Besant ja Mr. Leadbeater että yleensä myöhemmät teosofiset kirjailijat ovat siinä asiassa asettuneet Mr. Sinnettin kannalle. Uskovatko he siis, että mestari erehtyi Salaisessa Opissa, vai uskovatko he Mr. Sinnettin tavalla, että H. P. B. paranteli ja muutteli mestarin sanoja? Tietopuolisena detaljina on tietysti koko kysymys Marsista ja Merkuriuksesta vähemmän tärkeä; ei se ole mikään „autuuden asia“. Mutta periaatteellisena kysymyksenä siitä, kuka väittelyssä ansaitsee suurempaa luottamusta, sekin pikku seikka painaa paljon vaa'assa.

Hauskasti kirjoitettu Mr. Sinnettin kirja on ja jännittävä sisällöltään, ja väärän kuvan minä siitä antaisin, jos lukijani nyt jäisivät siihen luuloon, että hän panettelee H. P. B:tä. Sitä hän ei suinkaan sanoillaan tee kuin harvoissa paikoissa. Päinvastoin hän epäilemättä omasta mielestään on täysin puolueeton ja totuuden mukainen. Kyllä hän madame Blavatskyä kiittääkin ja myöntää, että hänellä oli harvinaiset kyvyt. Mestareihin hän niinkään uskoo empimättä. Mutta hän uskookin koko ajan olleensa välittömässä – H. P. B:sta riippumattomassa – yhteydessä mestari K. H:n kanssa, vieläpä, että mestari kielsi hänen siitä sanaakaan

puhumasta H. P. B:lle, ettei tämä okkultisella voimallaan häiritsisi mestarin ja Sinnettin yhteistoimintaa (!!!).
Personallisuutena H. P. B oli Sinnettistä sietämätön.

Ainoa, josta Mr. Sinnettillä ei ole muuta kuin ylistyssanoja lausuttavana, on hänen oma puolisonsa, joka tunnetusti olikin lämminsydäminen ja innokas teosofi. Tämä läheisen omaisen kaunis ja pelkäämätön omaan arvoonsa asettaminen vaikuttaa lukijaan sympaattisesti.

*

Asiasta toiseen. Kuulin äskettäin erään tuttavani sydämellisesti nauravan. Hän laski lehden kädestään, oikaisihe nojatuolissaan, nosti katseensa kattoon ja nauroi hiljaa, mutta sydämensä pohjasta.

- Mikä sinua huvittaa? kysäsin.
- No se tämä meidän kieltolakimme . . .
- Kuinka niin?
- Sanoppa sinä ensin minulle, mitä varten tämä kieltolaki on?

Hänen äänensävyänsä ilmaisi, että vastaukseksi ei kelpaisi tavallinen korulause.
Jäin hämille, en heti tiennyt mitä vastata, sillä kieltolaki käytännössä oli minustakin hämärään peittyneet. Tuttavani jatkoikin itse odottamatta minun ajatusteni selkenemistä:

– Kieltolaki on arvatenkin niitä tuhatta rapajuoppoa varten, joita Suomessa tätä nykyä on olemassa; niitä se tahtoo auttaa pois juoppouden paheesta kieltämällä heiltä väkijuomat kokonaan. Siivoja ihmisiä varten kieltolaki tietysti ei ole olemassa. Ei heitä tarvitse auttaa eikä piinata, sillä heidän tarpeensa väkijuoman suhteen ovat tuiki pienet. Nyt kaikki kieltäytyvät noiden tuhannen juopon takia. Tämä maksaa meille valtiona välillistä tappiota noin tuhatta miljoonaa vuodessa. Uhraamme siis miljoonan markkaa vuodessa jokaisen juoppohullun auttamiseksi. Tämä on liikuttavan ylevää ja kaunista. Ei kukaan voi sanoa Suomen kansasta muuta kuin että se on aatteellinen kansa, joka elää ja uhrautuu ihanteittensa puolesta. Se uskoo ehdottomaan raittiuteen ja se elää uskonsa mukaan. Voiko yhdestäkään autuuttavan uskon muodosta sen korkeampaa arvolausetta antaa?

Hän pysähtyi hetken puheessaan vakavan näköisenä ja lisäsi äkkiä:

- Tiedätkö, mikä minua naurattaa?

Ja ennenkuin ehdin suutani avata, hän sanoi iloisesti irvistellen:

– Nuo tuhat juoppoa, joita varten kieltolaki on, eivät kieltäydy. He juovat ja juovat, ja me muut . . . me maksamme . . .

Tuttavani kauheasti liioittelee puheissaan. Sen tiedän vanhastaan. Mutta asiaa jäin miettimään.

*

En ole kahteen vuoteen ollut tilaisuudessa käymään teatterissa, mutta maaliskuun 13 p:nä tapahtui säännöstä poikkeus. Silloin oli *Hilda Pihlajamäen* lahjanäytäntö Kansallisteatterissa 35-vuotisen

taitelija-uransa muistoksi ja kunniaksi. Esitettiin Schillerin Maria Stuart ja rouva Pihlajamäki esiintyi vanhassa loistoroolissaan Skotlannin kuuluisana kuningattarena. Menestys oli suurenmoinen, katsomo tiesi ja tunsikin, että tuolla näyttämöllä liikkui ja puhui taiteilija Jumalan armosta, kaikki saivat näyttämöllä ja näyttämön takana todeta, että Hilda Pihlajamäki on yleisön suosiossa.

Tarkoitukseni ei olekaan puhua tästä päivän selvästä asiasta. Tekee vain mieleni merkitä muistiin voimakas tunnelma, mikä minulla samoin kuin ehkä monella muullakin oli sinä iltana. Tunnelmani pukeutui hengessäni kysymyksen muotoon ja viittasi menneisyyteen. Kysymys kuului: eiköhän yleisöltä moni ylevä hetki ole jäänyt kokematta, moni taidenautinto saamatta, eiköhän Kansallisteatterikin näyttämötaiteemme valvojana ja edistäjänä ole jättänyt monta tilaisuutta käyttämättä, kun ei Hilda Pihlajamäki menneinä pitkinä vuosina useammin ole esiintynyt suurissa traagillisissa rooleissa? Mainiosti hän tietysti on suoriutunut pikkuosistaan – muistamme mielihyvällä eri kappaleista hänen ulkokullattuja akkatyyppejään – mutta emme osaa olla kysymättä kohtalolta, miksikä hänen ei ole annettu loihkia eteemme näyttämöllä eläviksi henkilöiksi suurempia ja syvällisempiä neron luomuksia.

Kysymys kaikui hiljaa hengessäni, enkä keltään vastaustakaan odottanut.

*

Lasken asianharrastajain sydämelle mitä ystävämme J. Sn— puhuu kirjoituksessaan „Ruusu-Ristin sanoma“.

Jos joukossamme on varakkaita henkilöitä, ovat he tilaisuudessa palvelemaan aatetta tai Ruusu-Ristiä tai Suomen kansaa – millä he mieluummin rakkautensa objektia nimittävät – siten, että he sijoittamalla rahoja Ruusu-Ristin kustannustyöhön edistävät ruusuristolaisen kirjallisuuden hankkimista suomen kielelle.

Kirjojen kustantaminen vaatii nykyään suuria pääomia. Meille on uskottu lainaksi kolmekymmentätuhatta markkaa, mutta näkisimme mielellämme, että se summa olisi meillä kolminkertaisena. Arvatkaapa, mitä esim. semmoinen isohko teos kuin „Rosenkreuziläinen maailmankatsomus“ tulee maksamaan! Suomennettuna, painettuna, nidottuna, sidottuna lähemmä viisikymmentätuhatta!

Olemme painattaneet tähän mennessä kaksi teosta omilla varoillamme: Hartmannin „Seikkailu“ ja Heindelin „Rosenkreuziläinen maailmankatsomus“. Kustannustoimeen ryhdyimme viime vuoden toukokuussa. Ruusu-Ristin vuosikokoukseen ilmestyi „Seikkailu“. Sen perästä olemme myyneet käteisellä näitä omia kirjojamme noin kahdenkymmenen neljän tuhannen markan edestä, mikä mielestäni on lupaava saavutus. Ikävä todella olisi, jos juoksevien varojen puutteesta kustannustoimintamme pysähtyisi kesken tai olisi pakoitettu ontumalla etenemään! Minulta valmistuu kesällä – niin uskon ja toivon – useampia teoksia, ja jollei niitä kyettäisi kustantamaan, tuntisin itseni koko lailla hyödyttömäksi tällä kiertotähdellä.

Jotkut idealistiset ihmiset valittavat, että raha-asiat aina ovat niin ikäviä. „Niistä pitäisi puhua niin vähän kuin mahdollista . . . ei vaivata niillä ihmisiä . . . ihmiset väsyvät . . .“

No niin, siihen en tiedä muuta lääkettä kuin: älkäämme ottako raha-asioita ikävältä kannalta! Ovathan rahat symbooleja. Ne symbolisoivat työtä ja uhria. Ne symbolisoivat rakkautta ja harrastusta.

Ainakin ne voivat tehdä sitä hyvien ihmisten käsissä.

Toukokuu, s. 163-167

Erittäin mieluista oli viime huhtikuun 17 p:nä keskustella Ruotsin Teosofisen Seuran ylisihteerin, insinööri *Erik Cronvallin* kanssa, joka varta vasten vaivautui tänne ulos maalle luokseni. Neljä tuntia kului kuin käden käänteessä ja yhä puhetta olisi riittänyt.

Keskustelumme oli pituudestaan huolimatta asiallinen ja „käytännöllinen“ pikemmin kuin „aatteellinen“, vaikka aate tietysti on sieluna jokaisessa teosofisessa keskustelussa. Emme siis pohtineet teosofisia opinkappaleita, ei jälleensyntymistä, ei karmaa, ei näkymättömiä maailmoita tietopuolisesti, mutta kylläkin niiden käytännöllisessä kantavuudessa. Keskustelumme koski teosofista liikettä, Teosofista Seuraa ja sen yhteydessä esiintulleita kysymyksiä.

Ilahduttava huomio oli minulle, että insinööri Cronvall näissä asioissa oli aito meikäläisellä, s. o. ruusuristiläisellä kannalla. Tällä kuten sanottu en tarkoita teoretisia näkökantoja esim. Kristus-kysymyksessä, jota emme edes kosketelleet, vaan käytäntöön tähtäviä mielipiteitä teosofisesta elämästä ja veljeydestä. Niinpä herra Cronvallin mielestä oli surullista, että teosofisen liikkeen eri haarautumat olivat niin vieraita ja kylmiä toisilleen.

– Uskomme kaikki ihmisten yleiseen veljeyteen, hän sanoi, – ja veljiksemme luemme sekä hyvät että pahat, sekä kristityt että pakanat, sekä musta- että puna-ihoiset, mutta varjele toisten suuntain teosofeista! Niiden kanssa emme tahdo olla veljiä . . .

Hän kannatti sentähden sydämestään Ruusu-Ristin kiertokirjettä v:lta 1921. Hän oli periaatteessa täysin yhtä mieltä siinä esitetyn ohjelman kanssa. Hänenkin mielestään oli suotavaa, että saataisiin aikaan lähenteleminen ja jonkinlainen yhteistoiminta eri seurojen välillä.

Mutta hän epäili suuresti, että tämä kävisi päinsä n. s. virallista tietä.

– Te näitte, mikä kohtalo tuli kiertokirjeen osaksi Parisin teosofisessa maailmankongressissa. Sitä ei edes luettu ääneen. Eikä minun ymmärtääkseni ole pienintäkään toivoa, että sensuuntaisia ehdotuksia otettaisiin varteen Teosofisen Seuran virallisissa kokouksissa nykyisen hallitusmuodon kestäessä. Teosofista Seuraa johdetaan niin itsetietoisien varmasti määrättyä latua pitkin, ettei vapaampia tuulahduksia päästetä sen viralliseen ilmapiiriin. Sitä vastoin on vapaampia mielipiteitä sangen paljon liikkeellä Teosofisessa Seurassa jäsenten kesken. Mieskohtainen vaikutus olisi pikemmin ajateltavissa. Ehkä johtokin taipuisi hyväksymään jonkinlaista *fait accompli* ta.

Ylisihteerin Cronvall oli sentähden sitä mieltä, että teosofiset yksilöt, looshit, vaikkapa kansallisetkin seurukset ottaisivat ensimmäisen askeleen. Kun teosofit yksitellen tai ryhmissä tulisivat vakuutetuiksi asemansa naurettavuudesta ja nurinkuruudesta, mikäli eivät toisiansa rakastaneet ja kunnioittaneet, ei heille pitäisi olla mahdotonta ryhtyä sitä omin päin korjaamaan.

En ollut ennen nähnyt herran Cronvallia, koska hän liittyi Teosofiseen Seuraan vasta heti Tukholman kongressin jälkeen v. 1913, – ja minä taas olin viimeksi Ruotsissa tuon saman kongressin aikana. Mutta itsekseni ajattelin, että ruotsinmaalaiset kehittyvät nopeasti älynsä puolesta, ja että nuorempi teosofinen sukupolvi on yleensä joka maassa tilaisuudessa siksi paljon näkemään, kuulemaan ja oppimaan teosofisellakin alalla, että he verrattain pian saattavat vapautua sentimentaalisuudesta, fantastiasta, dogmatismista ja fanatismista, jos vain ovat tervejärkisiä ja luonnollisia totuudenetsijöitä teosofeinakin.

Olen tyytyväisyydellä pannut merkille, että teosofiset ja okkultiset aikakauskirjat ovat yksimielisesti paheksuneet Mr. A. P. Sinnetin viimeistä kirjaa „Teosofian alkupäivät Europassa“, jota viime Ruusu-Ristissä puolestani arvostelin. „Theosophist“ issa Mrs. Besant tunnustaa omistavansa Madame Blavatskylle kuolematonta kiitollisuutta ja sanoo sukupolven sukupolven perästä tulevan nousemaan ja nimittämään H. P. Blavatskya siunatuksi, häntä, joka taisteli kaikkia manalan hirmuja vastaan, jotta hänen suuren tuskansa kautta maailma tulisi autetuksi ja uusi aika saisi syntyä. Puhuessaan Sinnetin kirjasta Mr. Jinarajadasa sanoo: „On surullista ajatella, että Mr. Sinnetin kaltainen henkilö, joka palveli asiaa niin hyvin, yhtäkaikki oli siksi ahdaspuitteinen, ettei hän milloinkaan osannut olla oikeamielinen H. P. B:lle joka vei hänet Valon lähteille . . . Ei kenenkään tutkijan tarvitse pienimmässäkään määrässä epäillä H. P. B:ksi tunnetun persoonallisuuden sankaruutta, kuvailihan häntä v. 1875 Mestari S. „siveäksi ja puhtaaksi sieluksi, helmeksi kätkeytyneenä ulkonaisesti karkeaan luontoon . . .“

Tunnettu kirjailijatar *Violet Tweedale* (**Ghosts I have seen** y. m. kirjojen tekijä) kirjoittaa Mr. Sinnetin kirjan johdosta „The Occult Review“ lehdessä m. m.: „Paheksun syvästi tämän kirjan sävyä, ja Teosofinen Kustannusliike osoittaa puuttuvaa kunnioitusta perustajaansa kohtaan päästäessään semmoisen teoksen julkisuuteen. Olin ensimmäinen brittiläinen nainen Lontoossa, joka liityin Teosofiseen Seuraan, kun se oli sinne perustettu H. P. B:n ollessa johdossa. Minä rakastin häntä ja olen hänelle ikuisesti kiitollinen . . . Tunsin Mr. Sinnetin läheltä, ja monen vuoden aikana näin hänen istuvan H. P. B:n jalkojen juuressa, kooten mitä tiedon murusia hän taisi. Tiedän, kuinka paljon hän oli H. P. B:lle velkaa . . . Niille, jotka kiiruhtivat kuulemaan H. P. B:n saarnaavan „uutta uskontoa“, hän – H. P. B. – sanoi: „minun uskontoni on maailman vanhin“. Hän opetti sitä „Sanaa“, joka oli alussa: kaikkien uskojen perustaa. Palatkaamme siis Blavatskyyneen. Siunattu olkoon hänen nimensä ja muistonsa.“

*

Eräs aatteemme lämmin ystävä A. R. M. kirjoittaa minulle:

„Tässä minä taas olen kirjeineni. Tästä ei kuitenkaan tule pitkä. Haluan vain saattaa tietoonne erään mieleenjohtuman siltä varalta, että se joskus tulevaisuudessa joko Teidän tai jonkun muun kautta toteutuisi tekona.

„Saarelaisen“ kirjoitusta „Kalevalan Aino“ maaliskuun Ruusu-Rististä lukiessani välähti yht'äkkiä mieleeni, että mitäs jos olisi laatia, panna kokoon Kalevala okkultiselta kannalta katsottuna! Valita kaikista runotoisinoista ne palaset, jotka sisältävät salatieteellistä viisautta, järjestellä ne yhdeksi kokoelmaksi yhtenäistä runoelmaa silmälläpitäen, seuloa ne! Niin olisi meillä salatieteellinen Kalevala, teosofein Kalevala, joka kai kannattaisi julkaista yhtähyvin kuin nykyinenkin „maallikon“ silmillä koottu Kalevala tai ehkenpä paremminkin. Mene tiedä, millainen siitä tulisi. Millaiseksi muuttuisi nykyinen Kalevalamme maallikonkin silmillä katsottuna ja mitä kaikkea se paljastaisi, kun sen siten koottu vertauskuvallinen sisältö tulkittaisiin? Siinä vasta käsittäökseni olisi sitten suomalaisten vanha, ilmoitettu pyhä kirja.

Te, rakas ystävä, olette kyllä „Kalevalan Avaimessa“ mielenkiintoisella tavalla tulkinnut Kalevalan salatieteellisen sisällön, mutta, jos olen oikein käsittänyt, tuo tulkinta nojautuu yksinomaan Lönnrotin Kalevalaan eikä alkuperäisiin runotoisintoihin, joten se yksityiskohdissaan tietenkin muuttuisi, jos se laadittaisiin sitten edellämaintsemani okkultisen Kalevalan perusteella. Sellainen Kalevala vaatisi siis „Kalevalan Avaimen“ uuden korjatun painoksen, jonka kai Te, rakas ystävä, yksin kykenisitte pätevästi suorittamaan ja suorittamaan niin, että se olisi helppo lukea ja omiaan tenhoamaan lukijan, kuten nykyinenkin „Kalevalan Avain“. Enkäpä tiedä, kuka muu kykenisi okkultisen Kalevalankaan tällä haavaa kokoon panemaan pätevästi kuin Te.

Kun nyt olen päästänyt ajatuksen lentoon, niin ehkenpä se aineellistuu vielä jolloinkin okkultisena Kalevalana.“

Merkillinen „mieleenjohtuma“!

Paljon voisi todella toteutua tässä fyysisessä maailmassa, jos olisi varoja. En ole minäkään vielä kyennyt jatkamaan varsinaisia Kalevala-tutkimuksiani.

*

Ruusu-Risti-seuramme vuosikokous pidetään helluntaina t. k. 19-21 p:nä. Kutsu lähetettiin huhtikuun lopulla seuran jäsenille.

*

Ruusu-Risti-kirjaston viidentenä numerona on ilmestynyt painosta *J. R. Hannulan* uusi teos **Tubal-Kain**, tutkimuksia 1 Mooseksen kirjan neljän ensimmäisen luvun salatuista arvoista. Hinta Smk. 10:—.
Tilataan Tietäjältä, os. Viipuri, ja Ruusu-Ristin toimitukselta, os. Äggelby.

Elokuu, s. 203-208

Ruusu-Risti-seuran vuosikokous Helsingissä oli tänä vuonna jo toukokuussa, ennenkuin Helsingin työmuuten oli loppunutkaan. Helluntaipyhät olivat kaikin tavoin niin sopivia, ettei niitä voinut jättää käyttämättä. Toisessa paikassa lehteämme on kauniisti kirjoitettu seikkaperäinen selostus kaikista kokouksista, paitsi esoteerisesta ja n. s. vihkimyskokouksesta.

Vuosijuhlamme pysyi saavutuksissaan entisten tasalla. Taasen oli juhlaan saapunut yli 50 % seuran koko jäsenmäärästä. Edellisen vuosikokouksen jälkeen oli seuraamme liittynyt 83 jäsentä. Koko jäsenmäärä oli helluntaina 340, ja vuosijuhlassa oli läsnä 183 jäsentä (sen lisäksi tietysti muutamia vieraita). 69 jäsentä oli ensi kertaa installatsioonitilaisuudessa läsnä.

Vuosikokouksessa päätettiin tarmokkaasti toimia siihen suuntaan, että saataisiin kustannustoimintamme vilkkaalle jalalle. Muodostettiin asiamiesliitto jäsenistä, jotka halusivat työskennellä kirjallisuuden levittämiseksi ja sitoutuivat kukin tilaamaan määrätyn määrän vasta ilmestyviä kirjoja. Kun „tavaravaihto“ täten vilkastuu ja samalla „kysyntä“ suurenee, ei synny seisahdusta kustannustyössä, vaan voidaan uusia kirjoja jatkuvasti painattaa. Aluksi päätettiin nyt kustantaa joitakuita Ruusu-Ristin johtajan teoksia.

*

Teosofisessa maailmassa on tänä kesänä kiertänyt tavallista huomattavampi uutinen — uutinen, joka oli lähtöisin suuresta, kylmästä maailmasta ja josta puhuttiin maailman jokapäiväisissä sanomalehdissä, mutta jota nurkkalehdet höystivät jollain omatekoisella pilkkasanalla, — niin uskomaton, niin hämmästyttävä se oli.

Bombayssa, Indiassa, ilmestynvä *Times of India* teki näet selkoa toukokuun 19 p:nä puheesta, jonka majuri Cross, eräs tibetiläisen ekspeditsionin osanottajista, piti julkisessa kokouksessa Pandshimissa, Goassa.

Hänelle esitettiin Tibetissä vanha pappi, 240 vuoden ikäinen, jolla oli ihmeellisiä kykyjä ja oli Teosofisen Seuran perustajan, madame Blavatskyn opettaja. Vanhus oli epäilemättä nero, hän oli täysin perehtynyt integraali- ja differentiaalilaskuun, vaikei ollut koskaan kuullut Newtonista. Hänellä oli kyky näyttäytyä ja tulla näkymättömäksi, milloin tahtoi, sekä ojentaa jäseniään avaruuteen. Hän oli salaperäisin Himaalajan sisäosien mystikoista. Mystiikka pitensi heidän elämäänsä, ja kunnianarvoisa pappi oli mystikkojen ruhtinas. Hän ennusti suurta sota, jota seuraisi kauhea nälänhätä, v. 1927 ja seuraavina vuosina. Majuri Cross oli läsnä juhlamenossa, jolloin vanha pappi manasi pahan hengen ulos lapsesta, ja hän myös sai nähdä ihmeellisen ilmiön, kun salaperäinen pappi särki lasin palasiksi keskittämällä siihen ajatuksensa voiman.

Tohtori Annie Besant kirjoitti ylläolevan johdosta lehdessään *New India*: „Ei-teosofiset lukijamme käynevät mielenkiinnolla läpi sähkösanoman sivulla 8, jonka otsikkona on „Himaalajalainen mystikko“. Siinä ei ole teosofille mitään hämmästyttävää muuta kuin se seikka, että Okkultisen Hierarkian jäsen sallii muukalaisen käydä luonaan. Mutta katsoen niihin suuriin muutoksiin, jotka ovat tulemaisillaan maan päälle, ja siihen laajaan aikain viisauden opetusten leviämiseen, minkä ovat aikaansaaneet Heidän oppilaansa H. P. Blavatsky ja Heidän uskolliset palvelijansa Teosofisessa Seurassa, — on ehkä mahdollista, että tie on avautunut Vanhemmille Veljille läheisempään kosketukseen ulkomaailman kanssa kuin mitä tähän saakka on pidetty viisaana. Ehkä muutokseen menettelytavoissa antaa aihetta myöskin Hänen lähestyvä tulonsa, jota hindulaiset nimittävät maailmanopettajaksi, buddhalaiset boodhisattvaksi ja kristityt Kristukseksi. Tämä ei ole tavallinen sanomalehtiäihe, mutta asianhaarojen vallitessa olen velvollinen sanomaan näin paljon.“

Saman uutisen johdosta toht. Besant myös lausuu aikakauskirjassaan *Theosophist*: „Sattumalta majuri Cross tietämättään päästää madame Blavatskyn syytöksestä, jota usein nostettiin häntä vastaan, nim. että hän oli petollinen väittäessään saaneensa opetusta Mestariitan Tibetissä. Ennenmin tai myöhemmin tapahtuu oikeutta niille, jotka palvelevat Mestareita, ja niin tulee tapahtumaan niillekin, jotka sitten kun madame Blavatsky jätti meidät, ovat jatkaneet hänen työtään.“

Ei minullakaan ole mitään sanottavana itse uutisesta. Jos majuri Cross on puhunut totta — ja miksikä hän ei olisi puhunut? — on hän epäilemättä tavannut Mestari Moorjan; en näe siinä mitään mahdotonta enkä luonnotonta. Harvinaista on saada nähdä Heitä fyysisesti, mutta onhan se silloin tällöin tapahtunut jollekulle matkustajalle, eikä Tibet suinkaan ole ainoa maa, jossa noita yleviä olentoja elää ja asuu. Mutta tohtori Besantin arvelut syistä, minkätähden He nyt astuisivat läheisempään kosketukseen maailman kanssa, ovat mielestäni ennenaikaisia. Eihän millään tavalla vielä ole tullut todistetuksi tämä lähempi kosketus! Päinvastoin näyttää siltä, että aika, jolloin He olivat lähemmässä kosketuksessa maailman kanssa, loppui v. 1891 madame Blavatskyn kuolemaan; hänen eläessään He ottivat askeleen ihmiskuntaa kohti, mutta me ihmiset emme ottaneet Heidän lähettilästään vastaan niin suurella ymmärtämyksellä, että tuo lähempi kosketus olisi voinut katkeamatta jatkua ja kasvaa.

Tohtori Besant kiittää „Heidän uskollisia palvelijoitaan Teosofisessa Seurassa“, mutta koska hän unohtaa, että toisissa teosofisissa seuroissa on ihmisiä, jotka yhtä uskollisesti ja vilpittömästi palvelevat Mestareita, — jonka tähden totuuden mukaisesti olisi pitänyt kiittää „Heidän uskollisia palvelijoitaan“ teosofisessa liikkeessä, — on sängen luultavaa, ettei Teosofisella Seuralla seurana enemmän kuin toisilla seuroilla ole suuriakaan edellytyksiä vetää Mestarein huomio puoleensa tai vaikuttaa Heidän työsuunnitelmaansa.

Mestarit ovat panneet alulle teosofisen liikkeen ja ovat epäilemättä sen takana, mutta vaikuttavat siinä sitä myöten kuin Heillä teosofisessa liikkeessä on yksilöllisiä opetuslapsia, jotka työssään jatkavat sitä työtä, minkä madame Blavatsky Heidän lähettiläänä alkoi, kuulukoot sitten mihin seuran tahansa.

Tohtori Besantin kommentaarioista kaipaamme sitä vastoin jotain selvittävää arvostelua sen ennustuksen johdosta, minkä majuri Cross kertoo vanhan „papin“ lausuneen. Jos ei majuri Cross väärin toistanut Mestarin sanoja, on uusi sota odotettavissa v. 1927 jatkuen asianomaisine kurjuuksineen seuraavina vuosina.

Mutta eikö tämä ennustus ole ristiriidassa niiden varhempien ennustusten kanssa, jotka tohtori Besant on lausunut ja myös väittänyt tulleen Mestarein taholta?

Muistaakseni väitettiin jo 1910 tienoissa, että „maailmanopettaja“ ilmestyisi ihmisten kesken noin 15 á 20 vuoden kuluttua. Nytkin toht. Besant puhuu hänen pikaisesta esiintymisestään. On kuitenkin aina huomautettu, että hänen esiintymisensä välttämättömänä ehtona olisi yleinen maailmanrauha. Mutta jos tätä menoa mennään ja jos vielä uusi sota syttyy, milloin on toivoa, että maailmaan tulisi todellinen rauha?

Niille, jotka minun tavallani eivät usko että uusi Mestarin lähettiläs tulee maailmaan ennenkuin tämän vuosisadan lopulla (vuonna 1975, kuten madame Blavatsky sanoi), ei tietenkään semmoinen ennustus kuin majuri Crossin toistama ole ylen hämmästyttävä, joskin kaikki epäilemättä toivovat, että ennustus osoittautuisi vääräksi. Mutta eivätkö kaikki ne, jotka uskovat „maailmanopettajan“ pikaiseen tuloon, olisi kaivanneet jotain selvitystä toht. Besantilta?

„Taasen Ruusu-Ristin toimittaja puhuu personallisuuksista ja sekoittaa asioihin rouva Besantin nimen“, olen kuulevinani jonkun huolestuneen, hyväntahtoisen mutta aran lukijan huoaaten huomauttavan. „Sekä tässä edellä että Christosophia-artikkelissa tohtori Besantia moititaan. Eikö voisi esittää näkökohtia ja mielipiteitä mainitsematta henkilönimiä? Eikö totuus loista omalla valollaan?“

Ja taasen minun täytyy parilla sanalla vastata huomautukseen.

En itse ymmärrä, että olisin ketään kirjoituksissani personallisesti moittinut, koska en kenestäkään pahaa ajattele.

Aivan toinen asia on mielestäni, että olen viime aikoina ollut pakotettu arvostelemaan – ehkä ankarastikin – joidenkuiden huomattavain teosofein sanoja tai opetuksia. Mutta mitä pahaa siinä on? Emmekö ole totuuden etsijöitä? Emmekö saa ajatella, emmekö saa käyttää järkeämme? Minä ainakin tahtoisin olla totuuden etsijä, en tahtoisin umpimähkään enkä sokeasti mitään uskoa, en tahtoisin tutkimatta vanna mitään todeksi. Alemman järkeni orja en silti ole. En ole materialisti, en ole kieltäjä. Uskon ja luotan Jumalaan, joka minussakin mitättömässä elää ja vaikuttaa.

Jos siis arvostelen toisten sanoja ja opetuksia, teen sen totuuden etsijänä. Ja jos silloin samalla mainitsen kyseessä olevien opetusten julistajia, mitä väärää siinä on? Eivätkö ihmiset enää seiso sanojensa takana? Eivätkö he tahdo tunnustaa erehdyksensä, jos varhemmin ovat yhdellä tavalla uskoneet ja opettaneet ja myöhemmin ovat suuntansa muuttaneet? Eikö saisi mainita ihmisten nimiä, kun heidän sanojaan arvostelee?

Emmehän me totuuden etsijöinä etsi henkilöitä ja niiden kunniaa! Emme teosofeina palvo personallisuuksia ja niiden pyhyyttä! Jätämme ihmiset ihmisinä rauhaan, ihailimme ja rakastamme heitä, mutta määrättyjen oppien opettajina he ovat velvolliset seisomaan sanojensa takana – eivätkä he suinkaan omia opetuksiaan häpeä. Jos meidän arvostelumme näkee noissa opeissa vikoja ja puutteellisuuksia, on opettajien karma alistua arvostelumme tai vastata siihen ja puolestaan oikaista meidän erehdyksemme.

Sillä mitä me etsimme? Totuutta. Emme madame Blavatskya seuraa siten, että matkimme hänen tapaansa polttaa paperosseja, vaan siten, että otamme selvää hänen opetuksistaan, pohdimme, mietiskelemme, arvostelemme niitä – uskomme niihin, seuraamme niitä. Ei Mr. Leadbeaterissä ole mielenkiintoista se, miten hän istuu ja miten hän kävelee, vaan se, mitä hän sanoo näkevänsä henkimaailmasta; siihen tahdomme tutustua, sitä punnita ja arvostella, siihen uskoa tai olla uskomatta.

Ei merkitse ihmiskunnan kehitykselle vähääkään, mitä personallisia hyveitä ja vikoja on ollut H. P. Blavatskylalla, Annie Besantilla, C. W. Leadbeaterilla y. m., mutta paljon merkitsee, mitä he ovat opettaneet,

mitä valoa tuoneet pimeyteen, mitä lohtua antaneet janoaville sieluille. Ihminen kuolee, mutta hänen työnsä pysyy ja kantaa hedelmää. Ja selvää on, että ihminen tuo aitastaan näytteille, mitä siinä on, – eikä muuta.

*

Ruusu-Risti-kirjaston uusia numeroita ilmestyy piakkoin painosta: N:o 7. *Paavali ja hänen kristinuskonsa*. N:o 8. *Jumala ja onni*. N:o 9. *H. P. Blavatskyn elämäntyö*. N:o 10. *Historiantakainen ihmiskunta*. N:o 11. *Alempi ja ylempi jooga* y. m. Näitä olen toimittanut viimetalvisten pikakirjoitettujen esitelmien perusteella.

Syyskuu, s. 243-247

Ajattelin eräänä päivänä – ja kenties jonkun Ruusu-Ristin lukijan mietteet ovat käyneet samaan suuntaan, – ajattelin sitä ihmeitä tekevää „mystikkoa“, jonka majuri Cross oli tavannut Tibetissä ja josta oli puhetta tämän lehden viime numerossa. Ajattellessani kritiikin ilkeä henki valtasi mieleni ja minä kysyin itseltäni: olisiko valkoisen veljeskunnan mestari manausmenoilla parantanut riivatun lapsen? olisiko valkoisen veljeskunnan mestari alentunut kykyjään näyttämään särkemällä lasilevyn ajatusvoimallaan? voisimmeko kuvitella esim. Kristusta samanlaisessa tilanteessa? eikö Kristus paljaalla käskeväällä sanallaan parantanut riivatuita? eikö hän ankarin sanoin nuhdellut sitä sukukuntaa, joka kaipasi merkkejä uskoakseen?

Ja epäilyksissäni sanoin itseseni: liekö tuo vanha pappi Tibetissä ollutkaan mestari Moorja; olihan madame Blavatskyltä monenlaisia opettajia, tutki hän matkoillaan monenväristen salatieteilijäin tietoja ja kykyjä. Jos vanha mystikko kuuluikin toiseen salaiseen veljeskuntaan eikä Kristuksen!

Mutta sitten järki tuli ja huomautti: mitä sinä olet huolissasi tibetiläisen mystikon manausmenoista ja ihmeistä! Maassa maan tapa; pääpaino ei ollut menoissa, vaan tuloksessa: lapsi parantui. Ja mitä lasin särkemiseen tulee, niin eikö madame Blavatsky suorittanut kosolta juuri senkaltaisia temppuja, saaden aina apua mestariltaan, niinkuin hän itse vakuutti? Nykyinen tieteellinen järkemme kaipaa tuommoisia maagillisia todistuksia hengen voimasta aineen yli.

Ja omatuntoni lisäsi nuhdellen: älä sinä ole ahdasmielinen äläkä liian viisas. „Mestarin mittapuu ei ole talletettuna Simlassa“, huomautti mestari Moorja Mr. Sinnettille kerran, kun tämä oli lausunut jonkun ihmettelevän arvostelunsa. Mestarit kulkevat omia teitään eivätkä kysy vähempien neuvoja.

*

Mrs. Katherine Tingley, Yleisen Veljeyden johtaja ja presidentti, on taas vierailut Helsingissä ja saanut huomiota ja suosiota osakseen.

En ollut tilaisuudessa tällä kertaa häntä kuulemaan, mutta mikäli kerrottiin, oli esitysten ohjelma sama kuin viime vuonna: musiikkia, skioptikon- ja eläviä kuvia, sekä Mrs. Tingleyn y. m. puheita. Vaikutus oli kauttaaltaan esteettinen ja hieno, mutta, kuten kertoja sanoi, syvempää henkevyttä kaipasi ja odotti. „Onhan sitä tottunut ajattelemaan, että teosofiassa on henkeä ja tietoa, on ruokaa sielulle ja mielellekin, – mutta Yleisen Veljeyden teosofia tuntui tyhjentyvän määrättyyn siveelliseen käytäntöön. Hyvähän sekin on, mutta miksi se tuntuu pintapuoliselta?“

Joka tapauksessa Mrs. Tingleyn n. s. raadshajoogakoulu Point Lomassa on saanut osakseen paljon huomiota ja kiitosta, ja iloita voimme teosofeina kaikista hyvistä saavutuksista teosofisella alalla.

Hämmästyttävää oli kuitenkin, että Mrs. Tingley Helsingin kaikissa lehdissä ilmoitti itsensä „teosofisen liikkeen johtajaksi kautta koko maailman“. Se oli titteli, jonka hän oli itselleen anastanut, mutta ei rehellisellä tavalla saanut. Teosofinen liike käsittää monta seuraa, ennen kaikkea Teosofisen Seuran. Ja Teosofisen Seuran johtaja ja presidentti on epäilemättä Mrs. Besant, eikä Mrs. Tingleyllä ole pienintäkään sananvaltaa T. S:n asioissa. Jos ei siis Mrs. Tingleyn itsepuhvaus johtunut — kuten eräs epäili — amerikkalaisesta häikäilemättömyydestä, oli se ainakin sanomattoman naiivi.

*

Olen saanut käsiini merkille pantavan pienen broshyyrin. Se on nimeltään *Ennustuksia Suomen tulevaisuudesta*, kirj. *W. Holmberg*.

En yleensä suuresti luota selvänäkijäin näkyihin ja ennustuksiin. Kymmenien vuosien kokemukset ovat osoittaneet minulle, että klärvoajantiset havainnot tuskin koskaan ovat puhtaasti objektiivisia; melkein aina niihin sekoittuu selvänäkijän oma „personallinen ekvatsioni“, s. o. hänen omat ennakkoluulonsa, ajatuksensa, uskonnolliset ja filosofiset käsityksensä. En puhu hänen vilpittömyydestään; pidän luonnollisena asiana, että hän on rehellinen ja koettaa olla puolueeton. Mutta vaikeudet ovat miltei voittamattomat, ne kun ovat kätkeytyneinä hänen omaan alitajuntaansa.

Kuitenkin olen ollut huomaavinani, että semmoiset näyt, profetalliset esim., jotka tulevat itsestään, käskemättä, tavallisesti ovat luotettavampia, jos nim. näkijä ei ole henkilö, joka syystä tai toisesta on predisponoitu harhanäyille, s. o. henkimaailman petollisille voimille. Se mikä ylhäältä annetaan, sisältää useimmiten enemmän totuutta, kuin se mikä sieltä haetaan ja otetaan.

Olen lausunut nämä sanani periaatteellisesti, en yllämainitun kirjan tekijää ajatellen. En näet tunne, mitä tekniikkaa herra W. Holmberg on käyttänyt näissä tutkimuksissaan, joita hän omien sanojensa mukaan on harrastanut vuodesta 1914 lähtien. Mutta että hän on kirjoittanut mieltäkiinnittävän kirjasen ja että hänen näkynsä ja ennustuksensa tuntuvat järkeen meneviltä, sen tunnustan muutta mutkitta. Ja myöskin tahdon mainita, että W. H. n. s. psykoskooppien tekijänä on sangen hyvin onnistunut. Ainakin tunnustan, että hänen ennustuksensa minulle tekemässään psykoskoopissa ovat sattuneet paikalleen. En niin ollen saata katsoa hänen näkyjään Suomen tulevaisuudesta paljaan mielikuvituksen aiheuttamiksi.

Herra Holmberg antaa kirjassaan lyhyitä kuvauksia Suomen kohtalosta pitkin tätä vuosisataa. Hän uskoo, että Suomen kansalla on edessään suuria mahdollisuuksia ja että kansa osaa käyttää niitä hyväkseen. Hänen näkökantansa on valoisa ja optimistinen. Tahdon mielelläni yhtyä tähän. Olen ilmaissut toivoni tässä suhteessa jo vuosia sitten (Omatunto 1906, Suomen Kansallishaltia 1913).

Olen pannut merkille pari kohtaa herra W.H:n ennustuksista, jotka kohdat muualtakin saavat vahvistusta. Hän puhuu muutoksista v. 1927 ja sanoo m. m., että tulee „rajuilma“ eteläisessä naapurimaassa. Voisikohan tämä tarkoittaa Saksaa? Psykkisesti Saksa kylläkin on „naapurimaamme“ etelässä, ja vuosi 1927 on ennustettu tärkeäksi ja kohtalokkaaksi Saksalle. On sanottu, että Saksasta silloin taas tulee monarkia, ja ennen kaikkea, että silloin alkaa lyhyt, mutta kiihkoisa sota Ranskaa vastaan. Vuosiluvut muuten aina ovat epävarmoja ennustuksissa, mutta tässä tapauksessa majuri Crossin kohtaaman mestarin ennustus tulevasta sodasta myös viittaa vuoteen 1927.

Mieltäkiinnittävä on herra Holmbergin ennustus tulevasta mestarista, jonka hän näkee syntyvän v. 1952 ja esiintyvän maailmassa 1984 tienoissa. Suomi on silloin oleva niin edistynyt henkisesti, että suuri mestari saattaa paljon vaikuttaa Suomen kansan elämään.

Näihin asioihin on siksi jännittävää tutustua tekijän omasta broshyyrista, että kehoitan Ruusu-Ristin lukijoita hankkimaan kirjan itselleen. Sen hinta on Smk. 10:– ja voidaan se m. m. tilata Ruusu-Ristin toimitukselta.

*

Elokuun alussa vietin muutamia päiviä Kellomäellä lähellä Venäjän rajaa, jonne oli kokoontunut joukko meikäläisiä kesälomaansa viettämään. Kun kolme vuotta sitten viimeksi kävin rajalla, tulvi hermoihin raskas tunnelma bolseviikkien valtakunnasta päin. Tänä kesänä saatoin ihmeekseni ja ilokseni todeta, että Pietarin levittämä aura ei läheskään enää ollut niin tuskallinen; päinvastoin siinä oli paljon, joka muistutti entistä tsarien aikuista pääkaupunkia. Rajajoelta päin näkyi useimpina iltoina illuminatsioneja ja ilotulituksia; siellä oleva suuri sanatorio oli nähtävästi täynnä vieraita.

Venäläiset teosofit ovat Kellomäellä muodostaneet Suomen Teosofisen Seuran looshin nimeltä „Esperanza“ (nimi äännettiin venäjäksi Esperantsia, mutta lienee arvatenkin espanjalainen sana esperanza, toivo). Tämän looshin puheenjohtajana toimi alussa Ruusu-Ristin jäsenille tuttu herra Nikolai Jefimoff, jonka kodissa looshi yhä pitää kokouksiaan.

Päivää ennenkuin saavuin oli Esperanza-looshi kutsunut vieraikseen Kellomäellä ja lähiseuduilla tilapäisesti asuvat suomalaiset teosofit, ruusuristiläiset ja vapaamuurarit ja viettänyt yhdessä heidän kanssaan veljeyden ja yhteistunnon merkeissä käyvän mieliä virkistävän kokouksen.

Viikkoa myöhemmin pidettyyn kokoukseen kutsuttiin minut vieraaksi, ja hauska oli minun taas pitkästä aikaa keskustella filosofisista ja okkultisista kysymyksistä vilkkaiden, herttaisten ja intelligenttien venäläisten teosofien kanssa. En voinut olla ajattelematta ja kysymättä itseltäni: koska maailma taas muuttuu semmoiseksi, että saadaan vapaasti liikkua kaikkialla joka maassa, vapaasti ihmisinä ja veljinä seurustella kaikkien kansojen kanssa?

Lokakuu, s. 283-288

Teosofisen Seuran varapresidentti, Mr. C. Jinarajadasa vieraili rouvineen Helsingissä syyskuun puolivälissä. Hän piti useampia julkisia luentoja ja herätti paljon mielenkiintoa Helsingin yleisössä sekä rauhallisella ja vakuuttavalla esiintymisellään että järkeen menevillä sanoillaan. Siinä tilaisuudessa, Suomen T. S:n vastaanottokokouksessa, jossa minun oli onni olla läsnä, hän esim. lausui ajatuksen, joka lienee kaikin oudolta monen T. S:n jäsenen korvissa. Mr. Jinarajadasa sanoi näet: „Tiet Mestarein luo ovat monet. Teosofinen Seura on ainoastaan yksi näistä teistä.“

Mr. Jinarajadasa on niin sanoakseni teosofinen kulttuuripersonallisuus. Hänen uskonnolliset ja poliittiset näköalansa ovat yleismaailmalliset, samalla kun hän antaa myötätuntonsa ja harrastuksensa jokaisen kansan erikoistehtävälle. Hänessä ovat onnellisella tavalla yhtyneet itä- ja länsimaat; idän rauhallinen viisaus on antanut kättä lännen tarmokkaalle toiminnanhalulle. Annie Besant on epäilemättä valikoinut oikean miehen Teosofisen Seuran varapresidentin vastuunalaiseen virkaan.

Vierailun viimeisenä päivänä oli minulla tunnin kestävä keskustelu Mr. Jinarajadasan kanssa. Toivon, että keskustelu jätti häneen saman tunnelman kuin minuun: aika oli liian lyhyt. Emme ehtineet puhua tyhjentävästi yhdestäkään asiasta, ja kuitenkin meidän olisi pitänyt pohtia juurta jaksain useampia teosofiselle käytännölle tärkeitä kysymyksiä, joita meidän nyt oli pakko sivuuttaa vain parilla huomautuksella.

Olin ajatellut, että Mr. Jinarajadasa olisi tahtonut kuulla tarkempia tietoja Ruusu-Risti-seuran synnystä ja suhteesta Suomen Teosofiseen Seuraan, ja varmasti olisimme niistä asioista enemmän jutelleet, jos aikaa olisi riittänyt. Nyt Mr. J. ehti lausua vain pari ajatustaan siitä kysymyksestä. Hän sanoi ensin: „tarpeetonta teidän oikeastaan oli jakautua kahtia; olisittehan voineet muodostaa kaksi teosofista liittoa eli osastoa Suomessa.“ Kun tähän huomautin, että meidänkin ruusuristiläisten, alkuperäinen aikomus oli samankaltainen, sanoi Mr. J.: „niin, mutta valitsemanne nimi – Okkultinen Osasto – oli mahdoton.“ Tähän vastasin hieman hämmästyneenä, että nimi ei suinkaan ollut lopullinen, se oli aivan tilapäinen ehdotus. Pienen vaitiolon jälkeen Mr. Jinarajadasa sitten iloisen rohkaisevasti lisäsi: „mutta olihan kuitenkin paras, että erositte. Siten teillä on itsellänne vapaammat kädet. Teillä on suuri tehtävä Suomessa, ja toiselta puolen Suomen Teosofinen Seura vapaammin saa kulkea omia teitään. On nähkääs ihmisiä – T. S:n jäsenet, – jotka vastaanottavat korkeimman inspiratsiooninsa Mrs. Besantin kautta, ja taas on ihmisiä – Ruusu-Ristissänne, – joiden korkein inspiratsioni tulee P. E:n kautta.“

Näitä seurojemme asioita koskettelimme, kuten sanottu, vastoin odotustani vain ohimennen, koska Mr. Jinarajadasalla oli toinen kysymys mielessään. Olimme tuskin ehtineet tervehtiä, ennenkuin Mr. J. pyysi minua kertomaan jotakin Suomen deevasta. Yllätykseni lienee kuvastunut kasvoistani, koska hän vakavan kohteliaasti heti selitti: „puhukaa aivan vapaasti, Mr. Ervast. En ole mikään skeptikko. Uskon täydellisesti, että te olette kosketuksessa Suomen kansallishaltian kanssa.“ Näin veljellisen ja myötätuntoisen alustuksen perästä en osannut muuta kuin taipua vieraan tahtoon, ja ryhdyin siis kuvaamaan joitakuita piirteitä Suomen deevan luonteesta ja tehtävästä. Kun silloin m. m. väitin, että kansallishaltiamme on Kristuksen (ja Buddhan) seuraaja, joten hän esim. ei hyväksy väkivaltaa eikä sotaa, syntyi meillä pieni sananvaihto sodan ja rauhan kysymyksestä. Mr. Jinarajadasa oli tietysti Mrs. Besantin kannalla, ja sentähden meillä oli eriäviä mielipiteitä Teosofisen Seuran ja teosofein velvollisuuksista ja mahdollisuuksista. „Ajatelkaa“, minä sanoin, „jos Teosofisen Seuran kaikki jäsenet maailmansodan aikana olisivat uskoneet veljeyteen ja kieltäytyneet menemästä sotaan tai asettumasta kummankaan taistelevan puolelle, – eikö se olisi ollut suuremoinen voitto?“ – „Luuletteko todella?“ sanoi Mr. Jinarajadasa epäillen. „Eihän T. S:n jäseniä ollut kuin kourallinen ihmisiä: neljäkymmentätuhatta, ja sotivien lukumäärä nousi kymmeneen miljooniin. Mitä luulette teosofein voineen semmoisella menettelyllä vaikuttaa?“ – „En ajattelekaan näkyväistä hyötyä, vaikka emme saa laskuista unohtaa pois niitä miljoonia, jotka olisivat hämmästyneet teosofein esimerkkiä ja seuranneet sitä. Ajattelen asiaa aatteellisesti. Otaksukaamme vaikka, että suuri joukko olisi kuollut marttyyrikuoleman aatteensa ja uskonsa puolesta. Heidän vaikutuksensa toisella tasolla, kuoleman jälkeen, olisi ollut ylen voimakas.“ Tuntui siltä, että Mr. Jinarajadasa ei ollut ajatellut asiaa ennen tältä kannalta, ja keskustelumme kääntyi toisaanne.

Erotessamme rakastettava vieras valmisti minulle iloisen yllätyksen, kertoessaan minulle terveiset Mrs. Besantilta. „Sanokaa Mr. Ervastille“, oli Mrs. Besant pyytänyt, „että pidän hänestä niinkuin ennenkin.“ Tästä tunsin itseni sangen kiitolliseksi ja onnelliseksi ja pyysin Mr. Jinarajadasaa viemään minulta samanlaiset terveiset Mrs. Besantille. „Minäkin rakastan häntä“, sanoin, „samalla rakkaudella, jolla aina olen häntä rakastanut. Olen tosin eri mieltä monissa periaatteellisissa kysymyksissä ja lausun myös aina eriävät ajatukseni . . .“ – „Sehän on luonnollista“, vastasi Mr. Jinarajadasa, „eikä Mrs. Besant sitä paheksu . . .“

Kaiken kaikkiaan mieltä virkistävä keskustelu, joka jätti jälkeensä onnellisen muiston, vaikka samalla suuren tyhjän aukon sydämeen, kun emme ehtineet asioita tyhjentävästi pohtia.

Tohtori Annie Besant, Teosofisen Seuran kuuluisa presidentti, täytti t.k. 1 p:nä 76 vuotta. Hän sairastui keväällä verenmyrkytykseen, jonka aiheutti hyönteisen pisto, mutta kärsittyään verrattain kauvan kovia tuskia, hän parantui ja saattoi taas terveenä ja elinvoimaisena astua uuteen ikävuoteensa.

Ihmetellä täytyy hänen väsymätöntä tarmoaan, sillä jos kenen, on Annie Besantin elämä ollut katkeamaton, pitkä työpäivä. Nuorena papin rouvana hän joutui alttiiksi uskon epäilyksille, ja kun hän sitten erosi miehestään ja samalla kristillisestä kirkosta hän tuli innokkaaksi materialistiksi ja sosialistiksi. Mrs. Besant on luonnostaan toimiva ja uhrautuva tulisielu, jonka väsymättä täytyy työskennellä ihanteensa puolesta, ja sentähden hän usean vuoden aikana oli kuin sosialismin ja materialismin ylipapitar Englannissa, joka uskonsa puolesta kärsi vankeuttakin.

Vuonna 1888 hän sai „Review of Reviews“ lehden toimitukselta arvosteltavakseen madame Blavatskyn vastikään ilmestyneen suurteoksen „The Secret Doctrine“ (Salainen Oppi), ja siihen kirjaan tutustuminen muodosti käännekohdan Mrs. Besantin elämässä. Hän, joka aina oli etsinyt totuutta ja rakastanut totuutta yli kaiken, hän sai nyt vastauksen sielunsa polttaviin kysymyksiin; pimeyden usvat hälvenivät ja totuuden kirkas aurinko loi valonsa hänen elämänsä tielle. Empimättä Mrs. Besant etsi ystävän, joka saattoi esittää hänet madame Blavatskylle. Ja kun Annie Besant oli tutustunut Helene Blavatskyn, silloin uudistuivat muinaiset suhteet ja siteet, silloin heräsi jälleen eloon muinainen rakkaus, ja molemmat tunsivat löytäneensä ystävän, johon saattoivat luottaa. Mrs. Besantista tuli madame Blavatskyn oppilas, eikä oppilas hetkeäkään ole horjunut uskollisuudessaan kuollutta opettajaa kohtaan, joskin voi olla eri mieltä siitä, onko hän täydellisesti käsittänyt suuren opettajansa alkuperäisiä ihanteita.

Teosofisella työvainiolla on Mrs. Besant nyt herkeämättä tehnyt työtä kohta viisineljättä vuotta. Madame Blavatskyn kuoleman jälkeen (1891) Mrs. Besant heti oli lahjakkain ja loistavin teosofinen puhuja ja kirjailija ja samalla vaikuttavin henkinen voima teosofisessa liikkeessä. Kuusitoista vuotta hänen asemansa Teosofisessa Seurassa oli epävirallinen – joskin hän oli sisäisen, n. s. esoteerisen osaston ulkonaisena päänä, – mutta presidentti-perustajan, eversti Henry S. Olcottin kuoleman jälkeen (1907) Mrs. Besant miltei yksimielisesti valittiin Teosofisen Seuran presidentiksi, jossa korkeassa virassa hän siitä saakka on pysynyt, tullen kolmannen kerran valituksi seitsemäksi vuodeksi v. 1921.

Mrs. Besant on puhujana tunnettu ympäri maailman. Lukemattomat ovat ne loistavat esitelmät, joiden kautta hän on tehnyt teosofian sanoman tutuksi ihmisjoukoille. Hänen kirjallinen tuotantonsa teosofina hämmästyttää laajuudellaan. Hänen yhteiskunnallinen ja poliittinen työnsä Indiassa Indian vanhan sivistyskansan nostattamiseksi uuteen kulttuuriin ja vapauteen on ollut käänteentekevä Indian nykyisessä historiassa.

Katsellessaan sivulta Mrs. Besantin elämäntyötä ei syrjäinen voi muuta kuin ajatella: semmoinen elämä ei ole turhaan eletty.

*

Ruusu-Risti-seuralla on joitakuita jäseniä ulkomailla, varsinkin Amerikassa, ja nämä jäsenet ovat kaukana seuramme työkeskuksesta. Suomessakin on syrjäpaikoissa maaseudulla jäseniä, jotka ollen etäällä ryhmäkeskuksista helposti tuntevat itsensä yksinäisiksi ja osattomiksi. Mielellään he kuitenkin kaikki olisivat lähemmässä kosketuksessa kokeneempien ja enemmän mukana olevien ruusuristiläisten kanssa. Heidän parastaan silmälläpitäen olemme sentähden ajatelleet, että kirjeenvaihto olisi tepsivä keino, jonka välityksellä syrjäisimmätkin ja ulkomailla asuvat jäsenet voisivat seurata keskustan elämää ja työtä sekä sitä tapaa, millä johtavat henkilöt käsittävät aatteitamme ja elämänymmärrystämme. Ja niin ollen ilmoitan tässä, että ne,

joiden sydän haluaisi „olla mukana“ edes kirjeenvaihdon avulla, voivat kirjeellisesti kääntyä rouva Hilda Pihlajamäen puoleen, os. Mariankatu 28, Helsinki.

*

Julkaisen tässä numerossa Nap. Hultinin laatiman kirjoituksen nimen merkityksestä kabbalistiselta ja yleensä okkultiselta kannalta. Uskon, että lukijat tutustuvat siihen uteliaisuudella, ja että jos samasta kädestä saamme vastedeskin kirjoituksia „okkultisten tieteiden“ aloilta, nekin saavat mielenkiintoa osakseen. Hra Hultin on vuosikausia tutkinut näitä aloja ja laatii myös jonkunlaisia elämän- ja luonteenkuvauksia, kuten ilmoituksesta näkyy. Hänen minulle lähettämänsä kabbalistinen nimeni tulkinta ja grafologinen kuvaus oli koko lailla sattuva ja omaperäinen.

Marraskuu, s. 323-328

Uusi vuosi alkaa pian, ja kun Ruusu-Ristin toimittajana tähtään katseeni eteenpäin, kysyen itseltäni, mitä menestymisen mahdollisuuksia on aikakauslehdellämme ja seurallamme ensi vuoden aikana ja samalla muistellen menneitä aikoja voidakseni entisten tosiseikkojen perusteella tehdä johtopäätöksiä tulevaisuudesta, silloin täytyy mieleni ilolla ja rauhalla ja luottamuksella vastaan omaan kysymykseen: ei ole turha Suomessa ja suomenkielellä se työ, mikä tehdään teosofisen elämänymmärryksen ja kristosofisen elämän puolesta, sillä vuosi vuodelta se kantaa rikkaampia hedelmiä.

Kuinka oli esim. viisitoista vuotta sitten? Silloin aikakauslehteni ilmestyi „Tietäjän“ nimellä neljännellä vuosikerrallaan, saavuttaen tuskin tuhat tilaajaa, vaikka se oli ainoa teosofinen lehti suomen kielellä. Nyt tällä hetkellä on olemassa – paitsi Tietäjää eli Ruusu-Ristiä – ainakin neljä lehteä, joilla on samansuuntainen ja samanhenkinen ohjelma: „Teosofi“, „Antroposofia“, „Yhteisvapaamuurari“ ja „Ihminen“. Kaikki neljä ovat ansiokkaasti ja pirteästi toimitettuja, kaikki sisältävät kirjoituksia, joita elähyttää teosofinen maailmankatsomus, s. o. pyrkimys totuuteen ja ihmisten veljeyteen, kaikki kilpailevat jalosti keskenään tarjotakseen lukijoilleen parasta mitä saattavat ja tietävät.

Entä seurat? Viisitoista vuotta sitten oli Teosofinen Seura ainoa, joka toimi Suomessa. Sen parista sadasta jäsenestä oli toinen puoli Helsingissä, ja näillä oli vuokrattuna huoneusto, jossa pidettiin esitelmiä ja kokouksia ja josta lähetettiin kirjoja ja lehtiä ympäri Suomen. Nyt tällä hetkellä toimii Suomessa – paitsi Ruusu-Risti-seuraa – ainakin neljä teosofishenkistä yhdistystä pesäpaikkoineen Helsingissä: Suomen Teosofinen Seura, Antroposofinen Seura, Yleinen Veljeys, Yhteisvapaamuurarius. Suomen T. S:lla on Helsingissä oma talo, toisilla omat vuokrahuoneustonsa. Voiko väittää, ettei teosofinen liike ole kasvanut, laajentunut ja voimistunut?

Kaikilla seuroilla on jäsenensä, kaikilla aikakauslehdillä tilaajansa ja lukijansa. Jos on niitä, jotka kuuluvat pariin, kolmeen seuraan tai lukevat pari, kolme lehteä, ovat varmasti useimmat vain yhden seuran tai yhden lehden kannattajia. Täten täytyy aktiivisten teosofisten henkilöiden lukumäärä olla melkoisen suuri, sillä jokaisen seuran jäsenistö luettanee sadoissa, ja lehtien tilaajia on varmasti yhteensä vielä paljon enemmän.

Ruusu-Risti-seuralla yksin on tällä hetkellä kaksi kertaa enemmän jäseniä kuin Suomen Teosofisella Seuralla viisitoista vuotta sitten, ja Ruusu-Risti-lehdelläkin on enemmän tilaajia nyt kuin Tietäjällä silloin. Mitä syytä meillä siis olisi huolehtia tulevaisuudesta? Teosofian sanoma on yhtä tuore tänään kuin viisitoista vuotta sitten. Suomen kansa on yhtä paljon sen tarpeessa tänään kuin silloin, – ei, Suomen kansa kaipaa totuuden sanomaa vielä syvemmin ja vielä tuntevamminkin nyt kuin ennen. Tehkäämme siis jokainen

väsymättä työtä teosofian ja kristosofian puolesta. Levittäkäämme Ruusu-Risti-aatteita, Ruusu-Risti-elämää ja Ruusu-Risti-kirjallisuutta, tehkäämme voitavamme Ruusu-Risti-lehtemme leviämiseksi niin laajoihin piireihin kuin mahdollista.

Tämän marraskuun numeron mukana jaetaan tavanmukainen tilauslista ja sitäpaitsi tilauskortti niiden käytettäväksi, jotka tahtovat hankkia itselleen jonkun uuden kirjamme, samalla kun oman tilauksensa uudistavat. Tilauslista on niitä ystäviämme varten, jotka keräävät useampia tilauksia. Koska tammikuussa taas aiomme lähettää Ruusu-Ristin 52:— markan etuannilla niille, jotka eivät sitä ennen ole tilaustaan uudistaneet, pyydän ja toivon, että ne lukijat, jotka mahdollisesti eivät halua Ruusu-Ristiä vuodeksi 1924, ajoissa ilmoittaisivat asiasta minulle.

Miten lienee tuon uutisen laita, joka lähtöisin „Times of India“ lehdestä kierteli maailman sanomalehdissä, kertoen majuri Crossin Tibetissä tapaamasta mestarista ja herättäen luonnollisesti huomiota teosofisissa piireissä? Ainakin eräs vanha teosofi, Mr. Basil Crump, jonka tapasin Tukholmassa 1897 ja joka nykyään asuu Kumaonissa Himaalajalla, kirjoittaa seuraavasti „The Occult Review“ lehden toimittajalle: „. . . Minulla sattuu olemaan vähän ensikätistä tietoa, majuri Crossista . . . On onnetonta Mrs. Besantin maineelle, 'salatieteilijänä' 7), että hän otti tuommoisen jutun vakavalta kannalta, mutta hän nähtävästi käyttää sitä hyväkseen pönkittääkseen oppiaan Kristuksen tulemisesta, joka on suoraan vastaista kaikelle, mitä H. P. Blavatsky on asiasta kirjoittanut. Satuain olemaan Ceylonissa viime talvena, kun eräs majuri Cairncross piti pari esitelmää Tibetistä taikalyhtykuvineen. Keskustellessani perästäpäin hänen kanssaan huomasin, että hänellä oli rajoitetut ja puutteelliset tiedot Tibetistä, ennen kaikkea sen maan buddhalaisuudesta ja laama-uskonnosta; mutta hän oli nopsa- ja terävä-älyinen ja onki minulta koko paljon tietoa H. P. Blavatskysta, hänen opetuksistaan ja hänen treenauksestaan Tibetissä.“

Jos siis „majuri Cross“ todellisuudessa oli tämä Mr. Crumpin tuntema majuri Cairncross, on luultavaa, että hänen tapaamansa „vanha pappi“ oli vain yksi noita tibetiläisiä laamoja, joiden noitatempuista ja maagillisista voimista madame Blavatsky kertoo „Isis Unveiled“ kirjassaan omien näkemiensä ja kokemiensa perusteella.

*

Eräs ystävä kirjoittaa minulle: „Tiedän, että olette ehdottoman rauhanaatteen kannalla. Ruusu-Risti-seurakin on siis kai saman aatteen läpäisemä kuin sen johtaja. Onko sitten Ruusu-Risti-seuraan pääsemisen ehtona ehdoton kasvissyöminen, toisin sanoen pidättäytyminen ravinnosta, jonka valmistuksessa on veri vuotanut, tahi onko se vaatimus jonkun mainitun seuran asteen saavuttamiseen välttämätön ja toimiiko mainittu seura vegetarismien levittämiseksi? Mielestäni vegetarismi ja rauhanaate kulkevat käsikädessä ja vegetarismien avulla ehkä helpoimmin pääsee rauhan aatteen kannalle. Sillä se, joka ei voi eläintä teurastaa, ei suinkaan voi ihmistäkään murhata.“

Tunnustan vuosikausia sitten ajatelleeni jokseenkin samaan suuntaan kuin yllä olevien rivien kirjoittaja. Minustakin tuntui Buddhan kanta niin luonnolliselta: älä vuodata mitään verta, ei eläimenkään. Ja buddhalaiset itämailla noudattivat mestarinsa oppia eivätkä he ainakaan uskonsa puolesta koskaan sotia käyneet. Monet tuhannet teosofit tulivat myös teosofisen rakkausopin innostamina ehdottomiksi kasvissyöjiksi. Minäkin hylkäsin kaiken eläimellisen ravinnon jo syksyllä 1895 ja olin kaksikymmentä vuotta ehdoton vegetariaani. Mutta kun maailman sodan aikana huomasin, että ankarimmatkin kasvissyöjä-teosofit innostuivat sotaan lähtemään, vieläpä sotaa puolustamaan (joka minusta oli suurempi rikos), hävisi tykkäänään uskoni vegetarismien siveellisesti kasvattavaan voimaan. Ei ihmissielua saata kasvattaa eikä

7) Ja siis minunkin P.E.

kehittää ulkonaisin keinoin. Ainoa todellinen sivistyttävä voima lähtee ihmisen omasta sisästä. Jos ei hän itse henkisesti herää, jos ei hän sisäisesti seuraa mestaria, eivät ulkonaiset temput merkitse mitään siveellisesti katsoen. Kaikki ulkonainen on silloin vain henkistä ylpeyttä ja ulkokultaisuutta.

Tällä en puhu mitään pahaa vegetarismista. Sillä on omat hyvät puolensa, ja jos ihmiskunta yleensä luopuisi lihasta ja söisi enemmän puhdasta luonnon ravintoa, uskon varmasti, että tautien ja sairauksien paljous suuresti vähenisi. Silloin kasvissyönnöksi myös vaikuttaisi sivistyttävästi sieluun: tekisi sen ajatus- ja tunnetavoiltaan sävyisämmäksi ja lempeämmäksi, jota vastoin yksityisen kasvissyöjän herkkätuntoisuus keskellä „raakaa“ ihmiskuntaa helposti kulkee käsi kädessä oman paremmuudentunnon kanssa.

Ruusu-Risti-seura ei sentähden aseta jäsenilleen mitään ehtoja tai vaatimuksia ruoan ja ravinnon suhteen, vaan jättää sen asian jokaisen yksilön vapaasti harkittavaksi. Ruusu-Risti-seura tähtää vain jäsentensä siihen henkiseen uudestasytymiseen, joka on kaiken sisäisen kehityksen ensimmäinen ehto ja alku.

*

Jotkut ystävät ovat huolestuneina kysyneet minulta osaksi suullisesti, osaksi kirjallisesti, tulenko pian kuolemaan, koska otin viime Ruusu-Ristiin erään amerikkalaisen ennustuksen 49 työpäivästä. (Astun ensi joulun aikaan 49:n ikävuoteeni.)

Olen kiitollinen ja iloinen nähdessäni, että ystäväni soisivat minun vielä elävän „kauvan, kauvan“. Tahdon heti lohduttaa heitä sillä, että on toisia ennustuksia, joiden mukaan työpäiväni eivät vielä pitkään aikoihin päättyisi. M. m. useille tuttu englantilainen selvänäkijä Mr. A. V. Peters lupasi minulle Tukholmassa 1900, että eläisin ainakin 80-vuotiaaksi ja „ettei kuolemastani ollut paljon tietoaakaan“. Sanoi vanha kreikkalainen sananlasku, että „se kuolee nuorena, jota jumalat rakastavat“, ja koska nyt olen elänyt jo näin vanhaksi, toteutunee minun suhteeni pikemmin ruotsalainen sananlasku, jonka mukaan „ilkeä laji ei helposti häviä“.

Oikeastaan julkaisin J. B:n ennustuksen viime Ruusu-Ristissä osoittaakseni, että meidän ei tulisi huolehtia kuolemasta. Mitä me kuoleman hetkestä tiedämme? Varmuudella ei mitään muuta kuin että se kerran tulee. Se voi tulla varhemmin ja se voi tulla myöhemmin. Taivaallinen Isä yksin sen tietää. Siis olkaamme aina iloiset, aina valmiit lähtemään ja aina valmiit vielä jäämään.

Useinhan tunnemme, kuinka ihanata olisi saada kuolla, s. o. siirtyä pois henkimaailmaan, jossa kaikin puolin on niin paljon helpompaa tehdä työtä! Ei elämä tällä fyysisellä tasolla ole mitään leikkiä – varsinkaan nykyään. Mutta kun sitten ajattelemme ja muistamme, kuinka paljon tietämättömyyttä on maailmassa, kuinka paljon työtä veljämme valistamiseksi täällä yhä on tehtävissä, silloin luovumme itsekkäistä kuolema-unelmista ja kiitämme Elon Herraa, että Hän antaa meidän vaeltaa surujen laaksossa, antaa meidän vielä yrittää, osaisimmeko luoda vähäisenkään valoa ja onnea tähän raskautettujen ja ristinkantajien maailmaan.

Joulukuu, s. 363-370

Sydämeistäni kiitän Ruusu-Ristin kaikkia ystäviä, tilaajia, avustajia ja lukijoita nyt kuluneesta vuodesta ja toivotan heille rauhallista, iloista ja onnellista joulua.

Jospa edes hetkeksi osaisimme unohtaa surumme ja huolestumme, vaivamme ja vaikeutemme, unohtaa, missä vaikeassa maailmansodan jälkeisessä murrosajassa elämme, ja kohottaa mielemme ikuisuutta kohti.

Ikuisuuden näkökannalta eivät surumme ja huolestamme olekaan mitään, – pieniä epäsointuja vain elämän suuressa symfoniassa, vieläpä epäsointuja, jotka pian haihtuvat ja muuttuvat iloisiksi harmonioiksi. Mikään suru ei kestä, mikään vaiva ei ole ikuinen. Ilo ja onni yksin pysyvät, rauha ja autuus, joka on vastakohtien tuolla puolen. Tätä muistakaamme jouluna, „rauhan ruhtinaan“ syntymäjuhlanä. Tuokoon joulu mieliimme mahtavan ikuisuustunnelman.

Ja sitten toivon, rakkaat lukijat, tilaajat ja asiamiehet, että edelleen pysytte uskollisina Ruusu-Ristille ja autatte minua tässä teosofisessa työssä, jota koetan tehdä Suomen kansan hyväksi. Teidän apunne ja tukenne pukeutuu ennen kaikkea siihen muotoon, että tilaatte lehteä, levitätte sitä, hankitte sille yhä uusia ystäviä, lukijoita ja tilaajia.

Te hyvin tunnette tämän lehtenne hengen. Ei tarvitse minun tuhlata sanoja sen puolesta. Se on nyt elänyt yhdeksäntoista vuosikertaa ja alkaa kahdennenkymmenennen vuotensa 1924. Se on vanhin Suomen teosofisista lehdistä, samoin kuin sen toimittaja on vanhin Suomen suomalaisista teosofeista. Minä tutustuin okkultismiin keväällä 1893 ja tulin teosofiksi tammikuussa 1894. Olen kolmekymmentä vuotta umpeen ollut teosofina ja olen ensi tammikuussa 27 vuotta tehnyt julkisesti työtä teosofian puolesta. Viime lokakuussa oli kulunut 27 vuotta siitä, kun sain sen tiedon Kristuksesta, mikä minulla muuttumattomana on, vaikka erinäisistä syistä en takavuosina osannut puhua siitä samalla tavalla kuin Ruusu-Ristin aikana ja esim. Christosofia-artikkeleissani. Olen toisin sanoen aina ollut kristosofi. Ei minun siis tarvitse esittää itseänikään Ruusu-Ristin toimittajana, vaan Te tunnette, rakkaat lukijat, minut hyvin kaikkine puutteellisuuksineni ja vikoineni.

Nyt kuluneena vuonna on Ruusu-Risti tullut 80 sivua paksummaksi kuin edellisenä vuonna. Samoin tulee Ruusu-Risti ensi vuonnakin käsittämään 400 sivua. Mitä sisältöön tulee, tahdon mainita, että toivoakseni saamme säännöllisesti odottaa runon Rafael Ronimukselta ja kaunokirjallisen avustuksen nimimerkki E. K:lta; J. R. Hannulan kirjoitukset samoin säännöllisesti jatkuvat, ja mitä itseeni tulee, on aikomukseni kirjoittaa katsaus Suomen teosofisen liikkeen historiaan, sen syntyyn ja kehitykseen. Lienen ainoa suomalainen, joka kaikessa olen ollut „mukana alusta saakka“.

*

Vedoten tähän „suureen teosofiseen ikääni“ ja myös siihen, että vanhempia kirjojani ja kirjoituksiani ei enää ole saatavissa, ovat jotkut ystävät ehdottaneet, että pitäisi ryhtyä julkaisemaan koottuja teoksiani. Jos semmoisesta hankkeesta olisi hyötyä, en tietysti panisi vastaan, vaan ilolla siihen ryhtyisin, mutta useampien mielipidettä olisi kuultava. Jos Ruusu-Ristin lukijoista joku tahtois lausua arvelunsa asiasta ja ehkä esiintuoda jonkun ehdotuksen hankkeen toteuttamiseksi, olisin siitä varsin kiitollinen. Muuten tuumaa tuskin tarvinnee pitää kiireellisenä. Voihan vielä kulua vuosia kaikessa rauhassa, ennenkuin toden teolla tarvitaan minun „koottuja teoksiani“.

Sitä vastoin näkisin mitä suurimmalla mielihyvällä, että nyt julkaisemamme teokset menisivät hyvin kaupaksi. Joulu on ostoksien aika. Älkää siis Te, teosofisten aatteiden kannattajat, laiminlyökö Ruusu-Risti-kirjojen ostamista jouluksi itsellenne ja ystäville. Suosittelen, paitsi Ruusu-Risti-kirjaston kaikkia numeroita, V. Holmbergin *Ennustuksia Suomen tulevaisuudesta* (hinta 10:–). Ruusu-Risti-Kirjastoon kuuluvat: N:o 1. *Seikkailu rosenkreuziläisten luona*, kirj. Franz Hartmann. Smk. 15:–, sid. 20:–. N:o 2. *Luominen*, kirj. J. R. Hannula. Smk. 3:–. N:o 3. *Rosenkreuziläinen maailmankatsomus*, kirj. Max Heindel. Smk. 75:–, sid. 100:–. N:o 4. *Vaeltajana korvessa*, kirj. J. R. Hannula. Smk. 9:–. N:o 5. *Tubal-Kain*, kirj. J. R. Hannula. Smk. 10:–, sid. 18:–. N:o 6. *Jeesus Natsarealainen, Pythagoras, Judith ja Holofernes*, kirj. Rafael Ronimus. Smk. 30:–, sid. 40:–. N:o 7. *Paavali ja hänen kristinuskonsa*, kirj. Pekka Ervast. Smk. 25:–, sid. 35:–. N:o 8. *Jumala ja onni*, kirj. Pekka Ervast. Smk. 20:–, sid. 25:–. N:o 9. *H. P. Blavatskysta sananen*, kirj.

Pekka Ervast. Smk. 9:— N:o 10. *Alempi ja ylempi jooga*, kirj. Pekka Ervast. Smk. 20:—, sid. 25:—. N: o 11. *Magian salakouluja*, kirj. Franz Hartmann. Smk. 5:—.

Tilatkaa näitä kirjoja Ruusu-Ristin toimitukselta, os. Äggelby, ja muistakaa samalla, että Ruusu-Risti-lehtikin on joululahjana sopiva niille ystäville, jotka etsivät ja ajattelevat.

*

Olen lukenut ihmeellisen teosofisen teoksen, jota suositan kaikille totuuden etsijöille, että he katselisivat itseään kuin peilistä. Tämä on tanskalaisen kirjailijan J.Anker Larsenin romaani „Viisasten kivi“, joka ilmestyi tänä syksynä yhtäaikaan tanskan, ruotsin ja suomen kielellä, saatuaan kotimaassaan suuren Gyldendalske Boghandelin kirjailijapalkinnon, seitsemänkymmentätuhatta kruunua.

Jokainen teosofinen kirjailija voisi olla ylpeä semmoisesta teoksesta. Ei sentähden, että sitä on suurella rahalla palkittu, eikä sentähden, että sen kirjalliset ansiot olisivat erikoisen huomattavia, mutta sentähden, että se on tosi ja rehellinen kirja, joka perustuu kokemukseen ja tietoon. Se on tunnustuskirja. Sen tekijä on totuuden etsijä, ei tieteellisessä mielessä ainoastaan, vaan uskonnollisessa. Hän on tutustunut kaikkiin aikamme henkisiin liikkeihin, teosofiaan, spiritismiin, okkultismiin, christian science'iin, new thought'iin j. n. e., eikä vain tutustunut, vaan syventynyt niihin, tutkinut niiden filosofiaa ja niiden empiirisiä lähtökohtia. Hän on kaikkialla jotakin löytänyt. Kaikkialla on hänen elämäntuntemuksensa ja kokemuksensa lisääntynyt. Mutta hän ei ole pysähtynyt muuhun kuin omaan todelliseen tietoonsa hengestä ja hengen elämästä. Kirjan tekijä itse on täten voimakas personallisuus, joka on säilyttänyt taiteellisen objektiivisuutensa ja arvostelukykyensä mahdollisimman kauan, s. o. aina siihen henkiseen kokemukseen saakka, joka hänelle on korkein.

Kirja ei ole minä-romaani eikä tekijän oma personallisuus välittömästi esiinny sen sivuilla. Päinvastoin se ei sinään esiinny ollenkaan, niinkuin hyvä maku vaatii nykyajan kaunokirjallisuudessa. Tekijän personallisuus on pukeutunut niihin henkilöihin, jotka romaanissa näyttelevät pääosia. Ovatko ne semmoisia otetut todellisesta elämästä, emme tiedä. Se on mahdollista. Mutta mahdollista on myös, että ne ovat symbooleja. Koko kertomus liikkuu voimakkaissa tunnelmissa enemmän kuin tapauksissa, vaikka tunnelmain puitteina on sarja tapauksia. Sentähden kertomus joidenkuiden mielestä saattaa ehkä tuntua yliaistilliselta, astraaliselta, epätodelliselta, liiaksi „nähdyltä“.

Kuitenkin se on „vankkaa todellisuutta“, vaikka päähenkilöiden sielunelämä arvatenkin suuresti poikkeaa tavallisuudesta. Kaikki päähenkilöt tahtovat totuutta, olisivat mielellään hyviä ja taistelevat omia heikkouksiaan vastaan. Jens Dahl, kirjan keskushenkilö, on totuuden etsijä par préférence, hänestä tulee teosofi, esoteristi, astraalinen vaeltaja j. n. e. Hänellä on suuret edellytykset menestyä ja hän pääsee pitkälle, mutta hänellä on myös suuri heikkous: kykynsä nauttia aistillisesti yliaistillisistakin asioista. Hänen vaikutusvaltansa naisiin on suuri ja hän nauttii heidän rakkaudesta antamatta mitään heille. Jos hän olisi kyennyt yhtä kokonaan rakastamaan, olisi hän pelastunut. Hänen kykenemättömydestään koitui hänen elämänsä tragedia. Sillä itse hän oli rakastettava ihminen, vakava, rehellinen, puhdas.

Christian Barnes on toinen totuuden etsijä, joka nuoresta saakka on tietoinen omasta syntyisyydestään ja sentähden ajattelee, arvostelee, epäilee kaikkea ja kaikkia. Mutta hän löytää auttajan, amerikkalaisen naistietäjän, miss Dale'n, joka saa hänet vakuutetuksi jumalallisen elämän olemassaolosta ja vie hänet kouluunsa Amerikkaan. Vuosien perästä Christian Barnes palaa toisena ihmisenä, terveenä, luonnollisena, henkisesti kokeneena.

Kolmas päähenkilö on Holger Enke, joka säilyttää sydämensä puhtauden läpi elämän ja lopulta pääsee syvimpään Jumaltuntoon ja -näkemykseen. Hän on kirjan suurenmoisimman luonne, ja hän on kerran langennut

– näennäisesti paljon syvemmälle kuin kukaan muu. Maailma tuomitsi hänet raiskaajaksi ja murhaajaksi ja hän istui vuosikautia linnassa. Ehkä joku lukijakin nimittäisi häntä himomurhaajaksi (Lustmörder). Se olisi kuitenkin erehdys. Holger Enken persoonallisuus ei etsinyt nautintoa. Hänen heikkoutensa oli hänen kiivas, suuttuva luontonsa, joka sai hänet kadottamaan tasapainonsa ja kostamaan julmastikin sille, joka herätti hänen vihansa. Mutta hän ei koskaan suuttunut itsekkästä syystä. Hänen vihansa heräsi, kun hän näki heikkoa loukattavan ja sorrettavan. Hän oli todella ihminen, joka ansaitsi nähdä Jumalan, kun hän oli itsensä voittanut.

Neljäs päähenkilö on Kandidaatti ja hänen sielunelämänsä jää jonkun verran verhotuksi lukijalta, niinkuin se jäi hänen ympäristöltäänkin. Ehkä hän on lähimpänä tekijää. Joka tapauksessa hän on henkisesti sängen kokenut henkilö. Hän tuntee Jumalan s. o. elämän sisällön ja tarkoituksen, eikä hänellä itsellään ole muuta harrastusta kuin toisten henkinen auttaminen, vaikka hän aina yrittää tehdä sitä peitetyssä muodossa, niin ettei kukaan näkisi hänen kättään.

Kirjassa esiintyy paljon muitakin henkilöitä – eikä ainoastaan miehiä, vaan naitakiin, – jotka kaikki edustavat eri puolia totuutta etsivän ihmisen sielusta, ollen silti eläviä ihmisiä itse.

Tällä pitkällä selonteollani en ole tahtonut muuta kuin kääntää teosofein huomion kirjaan.

*

Olen lukenut toisenkin mieltäkiinnittävän kirjan, amerikkalaisen ruusu-ristiläisen kirjailijan Prentiss Tucker'in kirjoittaman novellin, joka vastikään on ilmestynyt ruotsinnoksena nimeltä „På andra sidan“.

Tämä kertoo amerikkalaisesta sotilaasta, joka Ranskan rintamalla – maailmansodassa – haavoittui ja tietoisena joutui oleskelemaan astraalitasolla. Hän joutui näkymättömässä maailmassa vanhojen karmallisten siteiden nojalla tekemisiin opettajan ja johtajan kanssa, joka hänelle selvitti elämän ja kuoleman mysterioita, ja kun hän sitten heräsi takaisin fyysilliseen elämään, oli hänen muistinsa säilynyt ehjänä ja hän oli tilaisuudessa myöhemmin todentamaan, että astraaliset harhailunsa eivät olleet harhaa, vaan todellisuutta. Parisissa hän näet tapasi astraalisen opettajansa elävänä fyysillisenä ihmisenä.

Sängen mielenkiintoista lukemista salatieteen tutkijalle pienenä lepo hetkenä. Tekijän kuvaukset perustuvat nähtävästi kokemuksiin.

*

Jos joku ihmisryhmä – kansa – sanoisi minulle: laadi nyt laki, jolla onnellistuttaisit meitä, en luultavasti uskaltaisi täyttää heidän pyyntöään, sillä en usko lakien voimaan positiivisessa merkityksessä.

Mutta eräs asia on, jota mielelläni soisin, että kaikki ihmiset oppisivat, jos kohta se varmasti ei kävisi päinsä lainsäädännön avulla, ja se asia on: mietiskely eli hiljaisena olo.

Yhteiskunnallisessa järjestyksessä sunnuntai on asetettu sitä varten. Mutta sunnuntain alkuperäinen tarkoitus on elämän hyöriinässä ja pyöriinässä unohtunut. Sitä paitsi se ei mietiskelyn kannalta vastaa tarkoitustaan, sillä kukaan tavallinen ihminen ei kykene käyttämään kokonaista päivää hiljaiseen mietiskelyyn.

Pitäisi olla joka päivä määrätty tunti sitä varten. Pitäisi yhteiskunnalliseen elämään juurtaa semmoinen tapa, että tunti päivässä olisi omistettu hengen asioille, ei „henkiselle työlle“ ulkonaisessa merkityksessä, vaan mietiskelylle, hiljaisuuden äänen kuuntelemiselle.

Me ihmiset puuhaamme päivät umpeen ruumiillisen elämän hyväksi. Miksikä emme omistaisi jonkun hetken sielullemme? Miksi emme ajattelisi niitä asioita, jotka ylhäältä ovat? Miksi emme kääntäisi mieliämme Jumalan puoleen? Olemmeko siis itse luoneet tämän maailman? Eikö ole mitään olemassa meidän yläpuolellamme?

Niin, ei sovi ryhtyä perustelemaan mietiskelyhetken tarvetta. Useimmat ihmiset ehkä nauraisivat. Saahan sitä laiskotella muutenkin. Mutta olen vakuutettu siitä, että monet semmoisesta keksinnöstä iloitsisivatkin. Monet, joita elämän pikku puuhat painavat ja raskauttavat, niin ettei heillä koskaan riitä aikaa hiljaana oloon, he varmaan olisivat kiitollisia, jos elämä olisi niin järjestetty yhteiskunnassa, että jokin hetki päivässä olisi pyhä. Ei vain ruokatunnit eikä yön lepo – vaan yleinen tapa kääntyä sisäänpäin.

Mutta tämä on utopiaa. Maailma ei ole vielä siihen kypsä.

Ja kuitenkin tulee joskus aika, jolloin Jumalaan, enkeleihin, näkymättömään maailmaan uskotaan – uskotaan sieluun ja kuolemattomuuteen, ei sen nojalla, mitä puhutaan ja opetetaan, vaan sen takia, että niistä tiedetään ja niitä nähdään.

Silloin myös rukoillaan ja mietiskellään.

RUUSU-RISTI 1924

Toimittajalta

Tammikuu, s. 2-12

Vuosi 1923 ei vielä sekään nostanut kristikuntaa siitä häpeän ja kurjuuden kuilusta, johon kristikunta syöksyi kylmäverisesti heittäytyessään maailmansodan verta vuotavaan seikkailuun. Yhä kristityt kansat ovat täynnä sokeata vihaa, kateutta, kostonhimoa ja pelkoa, yhä he joka päivä ristiinnaulitsevat Mestarinsa uudelleen, pilkaten häntä ja hänen oppiaan rakkaudesta. Kansojen johtavat henkilöt eivät taidakaan enää pitää itseään kristittyinä. He ovat uudenaikaisia, valistuneita ja vapaamielisiä ihmisiä, jotka nauravat taikauskolle.

Ennen maailmansotaa uskoin vielä uudenaikaisiinkin ihmisiin. Uskoin, että vuosikymmenien edistys tiedoissa ja sivistyksessä oli kitkenyt sydämistä sotainnon pahimmat rikkaruohot. Uskoin, että sivistyneet kansat olisivat tyytyneet mielettömiin sotavarustuksiinsa kammoen ennakolta niiden käyttämistä tosi teossa. Pelkäsin pahinta, sen myönnän, mutta uskoin sittenkin valistuneen järjen voittoon elämellisten vaistojen yli.

Vielä maailmansodan alkaessa säilytin uskoni ihmisiin ja kansoihin. „Nyt riippuu kaikki siitä, että oikea rauha tehdään“, oli tapanani sanoa itselleni ja toisillekin (kts. esim. Tietäjä 1917) ja uskoin vahvasti, että oikea rauha oli mahdollinen. Oikealla rauhalla tarkoitin näet, että kansat jonkun aikaa sodittuaan huomaisivat hirveän erehdyksensä, tunnustaisivat sodan rikollisuuden, seisauttaisivat järjettömän verenvuodon ja – jos ei sanoin, niin ainakin hengessä – pyytäsivät toisiltaan anteeksi ja tekisivät sovinnollisen rauhan, jossa ei tulisi kysymyksenkään minkäänlaisia korvausvaatimuksia, mutta jossa jokainen lupasi järjestää omat asiansa ja kykynsä mukaan auttaa toisia.

Semmoinen rauha olisi ollut todellinen voitto kaikelle, mitä ihmisessä ja ihmiskunnassa on hyvää ja jaloa, se olisi ollut voitto sekä länsimaalaiselle sivistykselle että todelliselle kristinuskolle, ja kauan kyselin itseltäni, minkätähden semmoinen rauha ei ollut mahdollinen. Lakkasin kysymästä vasta silloin, kun lakkasin uskomasta nykyään elävien kansojen hyvään tahtoon ja heidän poliittiseen kykyynsä.

Paha olisikin silloin saanut hyvää aikaan, sota rauhan. Mutta tarkoitus ei pyhitä keinoja. Pahan ja hyvän välisen kuilun yli kulkee ainoastaan yksi silta: herämyksen, katumuksen, kääntymyksen. Kristikunta ei ole vielä sille sillalle astunut. Näkeekö se edes sillan? Tahtooko se edes astua sille?

Ja kuitenkin vasta sen takana on onni ja rauha, sopusointu ja elämän ilo.

*

Pyydän lukijoiltani anteeksi, että tein tuommoisen syrjähyppyn suurpolitiikkaan. Olen politiikasta pysynyt loitolla vuosikausia ajatuksissanikin, ja tämä poikkeus aiheutui vain siitä, että heitin silmäyksen menneeseen ja samalla menneihin vuosiin. Tulin ajatelleeksi, että vanhempana ihminen kaikista mieluummin palautuu muistissaan lapsuutensa aikoihin. Lapsuusvuosissa on jotain kirkasta, ehyttä, onnekasta, niissä on

viattomuutta ja hyvyyttä, kauneutta ja sopusointua, ja ikä-ihminen viivyttelee virkistyksekseen niiden muistelmissa. Kuinka raskaita ja synkkiä ovat sitä vastoin enimmäkseen elämän muut vuodet – taistelua täynnä, rauhattomia, hapuilevia, – ja kuinka mehuton on useinkin niiden tulos: ne päättyvät lopulta kalpeaan resignationiin.

Näitä ajatellessani täytyi minun tunnustaa, että laitani oli vallan toinen. En ollut kalpeasti kohtalooni alistunut, en ollut lakannut taistelemasta hengen miekalla, ei ollut lapsuuteni paljasta kirkkautta ja onnea. Päinvastoin lapsena etsin ja kysyin, nuorena löysin, vanhempana toteutin. Lapsuudessani oli kosolta kiihkoa ja taistelua, työtä ja vaivaa, ja se johti ensimmäisen nuoruuteni miltei toivottoman intensiiviseen totuuden etsintään, mutta siinä myöskin aukenivat minulle elämän portit. Löysin teosofian, löysin Kristuksen, löysin Mestarit, – ja epäsoinnut haihtuivat. Olemassaolo täyttyi harmonialla ja onnella, ja vaikka elämäni ei näennäisesti ole ollut ruusuilla kulkemista, täytyy minun kiitollisena tunnustaa, että siitä saakka, kun totuus minulle kirkastui, on sielussani asunut rauha, jota maailman myrskyt eivät ole kyenneet järkyttämään.

Ja niin uskon, että jokainen tosi teosofi on tuntenut ja kokenut. Hänelle menneet vuodet ovat kaikista ulkonaisista vaikeuksista ja suruista huolimatta sisältäneet siksi paljon kauneutta, onnea ja rauhaa, että hän siitä kiitollisena kyllä jaksaisi elää ne uudelleenkin.

*

Kiitollisuutta tunnen nytkin ajatellessani viime kuluneita viikkoja, kiitollisuutta kaikkia kohtaan, jotka ovat lähettäneet minulle joulu- ja uudenvuodentervehdyksiä sekä onnitteluja syntymäpäiväni johdosta – ja niitä on tullut läheltä ja kaukaa, – tai jotka muuten ovat minua muistaneet rohkaisevilla ja hyvillä ajatuksilla – sillä näitäkin on paljon. Tunnen syvää kiitollisuutta varsinkin sen ylevän juhlahetken johdosta, jonka vietimme Kansallisteatterin ravintolassa joulukuun 26 p:nä ja jossa toista sataa ruusuristiläistä kahden tunnin aikana kohdisti hyvät tunteensa ja ajatuksensa minun halpaan personallisuuteeni. Siinä vuorottelivat kahvinjuonnin ohella runot ja laulut, puheet ja lahjat. Tunnelma oli alusta loppuun niin ehyt ja harmooninen, että monet, monet heltyivät kyyneliin ja minä raukka, hämmästyksestä ja liikutuksesta murtuneena, toistin itselleni yhtämittä: „kyllä madame Blavatskyn työ oli suuremoinen ja siunauksellinen, kun se minunkin kauttani on herättänyt näin paljon myötätuntoa ja ihastusta.“

Ja nyt en osaa olla painamatta tähän numeroon Jussi Snellmanin ja Rafael Ronimuksen kauniita runoja – en sentähden, että ne ovat sepitetyt minua muistellen, vaan sentähden, että ne ovat niin kauniit. Edellinen seuraa tässä välittömästi; se lausuttiin, samalla kun ojennettiin lahjaksi sohvatyyny:

OI SÄ YLIN YSTÄVÄMME!

*Oi, sä ylin ystävämme,
ritarimme ruusurinta,
pääsi patjalle aseta
korvas silkille sovita.
Unen maille uinabtaos,
onnen lehtobon levähdä;
rumuutta tämän elämän,
huolten painoa pakene.
Tääll' on talvi, täällä tauti,
pahat viimat vinkumassa,
päivä pihihin pimeni,
ei kumota kuu, ei tähti.
Häijyt häitäsä pitävät,*

*julmurit vain juominkeja,
peikot vaanivat ovilla,
joka uksella pakanat.*

*Käväse Kalevan mailla,
pistäy Väinölän piboilla:
itse isä Väinämöisen
tuoppa terveiset totiset.
Veli Kiesuksen keralla
valon lähteille vaella,
lennä linnoihin Jumalan,
rauhan kauniin kartanoihin.*

*Näin kun heräät hetken päästä,
unen hallusta havahdut,
tuot valoa tullessasi,
ohimoillas onnen lehvän:
riivit meille lemmen lehdet,
valon kullat kulmiltasi
hajoitat baluaville,
annat ansiottomille.*

*Aarteet arkustas jakelet,
viisautesi vilja-aitat,
tiedon käärot auki käärit,
avaat, antaja loputon,
kun on syömesi sulana
kukkuralla kuuma rintas
ylevintä ystävyttä,
lemmen puhdasta paloa.*

*Kerran vuotamme, poloiset,
katkerasti kaihoamme,
veli siunaten sinua,
työtäs jatkaen jaloa.
Viivyt pois viikon pitkän
vuoden umpehen uneksut:
katsot kasvoihin Jumalan,
kauneutehen Kaikkivallan.*

JUSSI SNELLMAN.

*

Marraskuun Ruusu-Ristissä puhuin vegetarismista pari sanaa erään ystävän kirjeen johdosta. Sama ystävä kirjoitti minulle sittemmin pitkän vastauskirjeen, jonka lopussa hän sanoo: „en siis saanut selvitystä, kuinka kasvissyönnistä voisi uudelleen johtua lihansyömiseen. Sillä jos mielipiteeni muuttuvat, niin voin syödä lihaa, mutta en näillä ajatuksillani. Nykyään minusta tuntuu kylmältä lihansyöjien joukossa . . . En myöskään jaksaa ymmärtää, kuinka voi olla ehdottoman rauhanaatteen kannalla ja hyväksyä teurastamista. Aatteiden pitäisi olla samalla tasolla mielestäni. Sen minä paremminkin jaksan ymmärtää, että kasvissyöjä-teosofit käytännössä lähtivät sotaan . . . Ehkette ole enää sotakysymyksessäkään ehdottoman

yrkkä. Ehkä sotakin on joskus käytännössä välttämätön, ja onko niin vaarallista, jos joskus ihmisenkin murhaa. Veljähän me ihmiset olemme keskenämme . . .“

Sanani taisivat jäädä vaillinaisiksi ja epäselviksi, koska ne eivät kirjeenvaihtajaani tyydyttäneet. Tarkoitukseni ei ollut puolustaa lihansyöntiä kasvissyönnin kustannuksella, joskaan ei päinvastoin kasvissyöntiä lihansyönninkään kustannuksella. Pikemmin sittenkin lausuisin – ja lausuin – hyvän sanan vegetarismien puolesta. Onhan kasvisruoka yleensä ihmiselle luonnollisempi, hänen terveydelleen edullisempi, hänen puhtaus- ja kauneusaistilleen mieluisempi kuin liharuoka, – varsinkin maissa, joissa aurinkoa on paljon, lämpöä ja hedelmiä paljon. Pohjolan kylmissä maissa asia on enemmän kysymyksenalainen alkuperäisissä ja luonnollisissa oloissa, mutta kulttuuri ja sivistys siinä korvaavat, mitä luonnolta puuttuu, joten pohjolassakin ihminen voi nauttia etelämaiden tuotteista. Ei siis tältä terveysopilliselta kannalta ole esteitä ihmisen kasvissyönnille, jos hän muuten taloudellisesti voi sen järjestää. Päinvastoin tältä kannalta vegetarismi ansaitsee kaikkea puolustusta. Onkin huomattavissa melkoinen käänne yleisessä mielipiteessä kasvisravinnon eduksi.

Sanoillani tahdon vain painostaa sitä seikkaa, että on turha uskoa vegetarismien siveellisesti kasvattavaan voimaan. Tämä ilmeni maailmansodan aikana kasvissyöjäteosofien käytöksestä, he kun lähtivät sotaan tai sitä sanoillaan puolustivat. En osannut silloin ajatella muuta kuin että se siveellinen vaikutin, mikä muka alkuaan oli ollut teosofeilla, kun he „älä tapa“ käskyä noudattamalla luopuivat lihansyönnistä, olikin ollut itsetiedotonta ulkokultaisuutta! He jotka olivat niin puhtaita ja kehittyneitä, etteivät tahtoneet eläimiäkään tappaa, menivät nyt pyssy olalla ja miekka kyljellä ihmisveljiään vastaan heitä tappaakseen tai ainakin sanoillaan yllyttivät toisia niin tekemään. Järkeni ei käsittänyt, että oli siveellisempää tai oikeampaa tappaa ihmisiä kuin eläimiä, ja sentähden sydämeni nousi kapinaan. Minäkin olin nuorena siveellisestä vaikuttimesta luopunut liharavinnosta. Mutta olin tehnyt sen juuri siinä mielessä, että miestappo ja sodankäynti ja yleensä kaikki väkivalta oli kerrassaan väärää ja kiellettyä. Vegetarismi oli siis minulle ikäänkuin symbolina siitä, etten tarttuisi miekkaan ihmisiääkään vastaan

Aatteelleni jäinkin uskolliseksi. Maailmansodan aikana puhuin aina tilaisuuden sattuessa sotaa vastaan. Monet muistanevat Viipurin vuosikokouksen v. 1916, jolloin Teosofisessa Seurassa jakauduttiin kahteen leiriin. Toiselta puolen saivat monen sydämissä vastakaikua minun ankarat sanani kaikkea sodankäyntiä vastaan, toiselta puolen useat puhujat ylistivät sotaa ja varsinkin liittolaisten suurta tehtävää maailmansodassa, noudattaen siinä Teosofisen Seuran johtajien loistavaa esimerkkiä.

Kuten sanottu, sydämeni tuosta kaikesta nousi kapinaan. Jos ihmiset, jotka pitävät eläinten tappamista vääränä tekona, puolustavat sodankäyntiä ihmisten kesken, silloin heidän vegetarisminsa aatteena on ulkokullattua! Tunsin häpeäväni melkein omaa kasvissyöntiäni. „Ei“, ajattelin, „mieluummin sitten syön lihaa, vaikkei se ruumiilleni niin edullista olisikaan, kuin että näennäisestikään kuuluisin niiden vegetariaanein joukkoon, jotka hyväksyvät ihmisten tappamisen. Itse asiassa olemme väärästä päästä aloittaneet, jos emme ole ymmärtäneet, että „älä tapa“ käsky siveellisenä käskynä ensin koskee meidän ihmisten omaa keskinäistä suhdetta!“

Minusta aivan tuntui, että piti saada kaikki teosofi- y. m. vegetariaanit älyämään, että tosi vegetariaani – jos hän katsoo vegetarismiaan siveelliseksi asiaksi – ennen kaikkea kieltäytyy aseiden käytöstä ihmisiä vastaan. Jos ken on kasvissyöjä toisista motiiveista, terveysopillisista esim., silloin hän älköön sekoittako vegetaariseen propagandaansa pienintäkään viittausta „älä tapa“ käskyyn tai sen siveelliseen sisältöön.

Lukija ymmärtää, etten tällä selitykselläni ole tahtonut puolustaa omaani enkä kenenkään toisen lihansyöntiä; aatteellisista syistä sopisi minun yhä olla vegetariaani, koska en kannata sotaa enkä aseiden käyttöä. Lihansyöntini aiheutui sodan aikana ulkonaisesti osaksi hedelmän puutteesta tai niiden kalleudesta, osaksi – loppuaikoina – siitä, että ihminen kiitollisena nautti mitä tahansa ravintoa hänen osakseen lankesi; mutta se on joka tapauksessa ollut minulle persoonallisesti aatteellinen inkonsekvenssi. Kuitenkin se on

opettanut minulle sen suuren, inhimillisen läksyn, ettei ihmisen siveellistä arvoa saata mitata hänen ulkonaisten tapojensa nojalla.

*

On moitittu meidän kirjojemme kalleutta. Jotkut asiamiehet ovat valittaneet, että niitä on mahdoton saada kaupaksi. Tämän johdosta pyytäisin, että kaikki ruusuristolaiset ja muut asianharrastajat pitäisivät kaukana mielestään sen ajatuksen, että kirjojen kalleus jollain tavalla olisi luonnoton tai meidän vikamme. Päinvastoin tuntekoot itsensä vakuutetuiksi ja iloisiksi siitä, että meidän kirjamme eivät suhteellisesti ole entistään kalliimpia, vaan hyvinkin rahansa arvoiset.

Tuommoisesta yleisön puolelta tehdystä huomautuksesta näkyy muuten selvästi, kuinka vaillinainen käsitys ihmisillä vielä on henkisen ravinnon välttämättömydestä. „Tämä kirja on liian kallis. En sitä osta. Tulenhan toimeen ilmankin.“

Kukaan ei sillä tavalla puhuttele leipää. Sen tärkeys on syöpynyt tajuntaan. „Kyllä limppu nyt maksaa, mutta minkä sille mahdat? Täytyyhän ostaa.“

Ei edes tupakkamies kieltäydy paperosseistaan, vaikka laatikko on kymmenen kertaa kalliimpi kuin ennen. Ja kyllä se maistuu kahvikin kymmenen kertaa kalliimpana. Minkätähden sitten joku aikakauskirja tai muu teos kymmenen kertaa kalliimpana on mahdoton hankkia?

Se on kuitenkin yhtä tärkeä kuin leipä. Se on oikeastaan tärkeydeltään laajempi, sillä ihminen on sielu, ennenkuin hän on ruumis ja ruumis on vain osa hänen olemuksestaan. Henkisestä ravinnostaan hänellä on iloa kuolemanjälkeisessäkin elämässään, jota vastoin leipä silloin on näytellyt osansa loppuun.

Leipä on välttämätön tässä elämässä, vieläpä sillä on ensi sija, niin kauan kuin ihminen ei paremmasta tiedä. Sitä ei kukaan kiellä. Mutta ajatelkaa, kuinka tyhjäksi tulisi elämä, jos ei sillä olisi muuta sisältöä kuin työskentely ruumiin ylläpitämiseksi – jos emme osaisi ajatella emmekä laulaa, emme nähdä kauneutta emmekä etsiä Jumalaa!

Ihminen on kuitenkin ihminen eikä enää eläin; hän on rakastava sydän, ajatteleva järki, ihaileva silmä. Hän nostaa katseensa korkeuksiin, mietiskelee olemassalon äärettömyyttä ja elämän ikuisuutta ja polvistuu mysteron edessä. Sitä ei eläin osaa; se syö ja juo ja nukkuu. Älköön siis ihminen myökö erikoisoikeuksiaan hernerokasta. Muistakoon aina, että hänellä on suuremmat velvollisuudet, kuin hänen koirallaan tai hevosellaan. Muistakoon aina, että hänen tehtävänsä maan päällä on tuoda tänne henkisen elämän taivas sen kateellisista kätköistä. Muistakoon jokainen olevansa tilivelvollinen elämälle siitä, missä määrin hän on hengen viljelystä edistänyt.

*

Koska tämä numero sisältää paljon muuta hyvää, en tässä vielä aloita muistelmiani Suomen teosofisen liikkeen historiasta.

Tämän tammikuun vihkon lähetän kaikille entisille amerikkalaisille tilaajille, niillekin, jotka eivät vielä ole tilaustaan uudistaneet. Toivon, että he sen pian tekevät ja silloin lähettävät maksun dollareissa vaihtamatta niitä siellä Suomen rahaksi.

AATTEEN HILJAINEN MIES.

*Omistettu Pekka Ervastille hänen syntymäpäivänään
26.12.23*

*Hän kuuluu hiljaisiin ja, jos hän puhuu,
on puhe hiljaisuuden aateloima,
on mietiskelyn sunnuntaista työtä
jokainen sana, jota kantaa voima,
se hengen voima, valon väkeryys,
se näkemyksen taivaallinen valta,
se innostus, joss' asuu iäisyys,
ja jonka saa, jos saa, vain Jumalalta.*

*Jos tapaat hänet elon taipaleella
ja valtateillä arkielämän,
se arkipäivä muuttuu sunnuntaiksi
ja kirkkotieksi tie, jot' astuu hän.
Ja kun sa hänen kanssaan kuljet tuota,
yht' hyvä jos hän puhuu tai on vait,
et tahtoisi häntä lainkaan päästää luota
niin ihmeellisen kumppanin sa sait.*

*Ja mitä puhuu miehen vaitiolo
ja hiljaisuutensa, mit' tietää se?
Se kuiskaa sulle: Suuret salaisuudet,
nuo hiljaisuudessa vain ratkaise!
Jos portilla sa taivaanvaltakunnan
ja veräjällä hengen Eedenin
vain sanan virkat, keruunu luomakunnan,
saat palata sa turhin askelin!*

*Syvimmät ajatukset hiljaisuutta
kuin virta merta etsivät, kas, vain!
On vaitiolossa, kas, jumaluutta:
se kuului muinoin joukkoon jumalain!
On kaiken alku, kaiken loppu, määrä
tuo suuri hiljaisuus, joss' salat soi.
Loi sanat elon hyvä, paha, väärä,
vaitolon taikabuilun kuolo loi!*

*Noin puhuu vaitiolollansa miesi,
mut mitä neuvoo hän, kun sanat soi?
„Viisasten käiven“ kätkön nyt hän tiesi:
ihminen, itsestäs sen löydät, oi!
Ja ihmiselon onnen todellisen
hän sulle näyttää yössä maailman:
Tie onnen ei vie kullan maineen luokse,
vaan templiin Suuren Tuntemattoman! —*

*Tuost' tunnet aatteen miehen miettiväisen,
jok' kuulunut on vaikeijoihin.*

*Ol' ylhäisin ja hiljaisin myös heistä
tuo poika Natsaretin Joosefin.
Ja kärsimyksistä käy kirkkauteen
myös heidän kuni Mestarinkin tie.
Ja se, mi jälkeä käy hiljaisien,
käy tietä, joka tyyneen onneen vie.*

RAFAEL RONIMUS.

Helmikuu, s. 42-51

Huomattavina tapahtumina viime viikkojen teosofisessa maailmassa on pidettävä erään kirjan ilmestyminen ja erään liiton perustaminen.

Kirja, jota ajattelen, on Lontoossa ilmestynyt *The Mahatma letters to A. P. Sinnett from the Mahatmas M. and K. H., transcribed and compiled by A. T. Barker* (London, T. Fisher Unwin, Ltd.)

Muutama vuosi sitten Teosofisen Seuran varapresidentti C. Jinarajadasa julkaisi pienen kokoelman mestarikirjeitä, joita alkuperäisinä tai kopioina säilytetään Adyarissa. Kirjan nimenä oli *Letters from the Masters of the Wisdom* (Kirjeitä Viisauden Mestareilta) ja se sisälsi 40 kirjettä 124 pienikokoisella, harvaanpainetulla sivulla. Viime vuoden lopulla sama tekijä julkaisi toisen suuremman kokoelman mestarikirjeitä tai parhaasta päästä Mestarein vastauksia Mr. Sinnetin ja Mr. Hume'n kysymyksiin, jolle kokoelmalle hän oli antanut nimen *The early teachings of the Masters 1881-1883* (Mestarein alkuperäiset opetukset vuosina 1881-1883). Tämä kirja käsittää 270 sivua samaa 8:vo kokoa kuin edellinen.

Kuinka toisenlainen on Mr. Barkerin julkaisema teos! Se käsittää 492 tiheään painettua sivua suurta kokoa. Siinä on julkaistu alkuperäisessä kokonaisuudessaan kaikki Mestari M:n ja Mestari K. H:n kirjeet Mr. Sinnetille.

Niille, jotka mahdollisesti eivät ymmärrä, mistä on kysymys, tahdon selittää, että englantilainen sanomalehdentoimittaja Indiassa, A. P. Sinnett, se oli, jonka kirjat *Occult World* (Salattu maailma) ja *Esoteric Buddhism* (Esoteerinen buddhanoppi) varsinaisesti tekivät teosofisen liikkeen ja teosofisen maailmankatsomuksen tunnetuksi Euroopassa. Hänen hyvä karmansa oli suonut hänen — madame Blavatskyn välityksellä — joutua kirjevaihtoon teosofisen liikkeen kahden adepti-perustajan kanssa; kolmen vuoden aikana (1881-1883) varsinkin Mestari Kuthumi kirjoitti Sinnetille pitkiä, sisältörikkaita kirjeitä, vastaten Sinnetin moniin kysymyksiin, selittäen okkultisen maailmankatsomuksen yksityiskohtia, missä suinkin luvallista, neuvoen Sinnettä persoonallisissa asioissa y. m. Mestarikirjeiden perusteella Mr. Sinnett osasi edellämäinituissa teoksissaan tehdä selkoa siitä adeptien tieteestä ja filosofiasta, jota hän — ehkä vähemmin onnistuneella nimellä — nimitti „esoteeriseksi buddhanopiksi“. Mestarit näet puhuivat aina mitä suurimmalla kunnioituksella ja rakkaudella Gautama Buddhasta, pitäen häntä jonkinlaisena veljeskuntansa suojelusherrana ja auktoriteettina sekä itseään hänen seuraajinaan, jonka tähden Sinnetin mielestä heidän oppiaankin saattoi pitää jonkinlaisena buddhanoppina. Tämän kohtalokkaan erehdyksen madame Blavatsky oikaisi m. m. Salaisessa Opissaan, selittäen, että aikain viisaus ei ollut Buddhan enemmän kun kenenkään muunkaan oppia, vaan ihmiskunnan alkuperäinen jumalallinen ilmoitus, jota Salainen Veljeskunta aikakausien vieressä oli säilyttänyt, todennut oikeaksi, täydentänyt ja lisännyt uusilla havainnoilla ja tutkimuksilla. Sinnetin kirjan nimi olisi pitänyt kirjoittaa yhdellä eikä kahdella *d*llä; silloin se olisi vastannut tarkoitustaan, sillä *Esoteric Buddhism* olisi merkinnyt „esoteerinen viisausoppi“. Liikanainen *d* sai kuitenkin aikaan, että länsimailla alusta pitäen buddhan usko ja teosofia sekoitettiin yhteen.

Kirjoissaan Mr. Sinnett julkaisi vain otteita mestarikirjeistä. Kuitenkin oli jokaiselle selvä, että teosofinen liike oli astunut uuteen aikajaksoon. Sen alku oli New Yorkissa 70-luvulla. Okkultinen sanoma maailmalle pukeutui silloin siihen niin sanoaksemme enemmän länsimaalaiseen eli rosenkreutsilaiseen muotoon, jota madame Blavatskyn ensimmäinen suurteos *Isis Unveiled* edusti. Silloin ei vielä puhuttu selvästi ihmisen seitsemästä prinssiipistä ja maailman monista tasoista eikä niin ollen liioin jälleensyntymisestä. Mutta nyt oli 80-luvulla uusi vaihe alkanut, kun madame Blavatsky ja eversti Olcott olivat muuttaneet Indiaan. Mr. Sinnettissä y. m. — alussa m. m. eräässä vaikutusvaltaisessa englantilaisessa virkamiehessä Mr. A. O. Hume'ssä — he löysivät ystäviä ja asianharrastajia, jotka länsimaalaisen tietosivistyksen saaneina osasivat tehdä asian ytimeen käyviä kysymyksiä tutustuttuaan salatieteen opetuksiin maailman synnystä ja kehityksestä, ihmisen alkuperästä ja evolutsionista, karmasta, jälleensyntymisestä, kuolemanjälkeisestä elämästä j. n. e. Madame Blavatsky vastaili kysymyksiin kykynsä mukaan, mutta turvautui usein myös Mestariinsa, kunnes järjestettiin niin, että Mr. Sinnett (ja Mr. Hume) sai tehdä kysymyksensä kirjallisesti suoraan Mestariille, jolloin madame Blavatsky alussa toimi kirjevaihdon välittäjänä, mutta myöhemmin toinen tai toinen hindulainen tsheela eli hyväksytytty Mestarin opetuslapsi.

Täten syntyi tuo huomattava ja maailmankirjallisuudessa ainutlaatuinen mestarikirjekokoelma, joka nyt on painosta julkaistu. 80-luvun alussa oli Teosofinen Seura Mr. Sinnetin y. m. personassa välittömässä, objektiivisessa yhteydessä adeptimaailman kanssa. Onhan myöhemminkin ollut teosofeja, jotka ovat väittäneet olevansa yhteydessä Mestarein kanssa; mutta vaikka meillä ei ole mitään syytä epäillä heidän sanojaan, ei tämä yhteys kuitenkaan ole ollut muuta kuin subjektiivinen. Tieteellisesti pätevää objektiivistä todistusta on tuskin ollut tarjolla madame Blavatskyn kuoleman jälkeen. Sitä suurempaa huomiota ansaitsevat nuo Mestarien kirjeet. Ne muodostavat epäamättöman historiallisen todistuksen siitä, että Teosofinen Seura alkuaikoinaan oli tekemisissä jodenkuiden salaperäisten olentojen kanssa.

On tietysti ennen koeteltu väittää, että madame Blavatsky oli „keksinyt“ Mestarit ja kirjoittanut itse heidän kirjeensä. Olihan hän siksi kyvykäs ja salaperäinen olento, että hän kukaties siihenkin olisi pystynyt. Suuri vaikeus tämän otaksuman tiellä oli vain se, että kirjeet usein saapuivat madame Blavatskyn ollessa satojen peninkulmien päässä, saapuivat joko „lililuonnollisella“ tavalla (esim. ilmasta pudoten) tai postitse paikasta, jossa H. P. B. ei ollut. Epäilijät kuitenkin mumisivat jotain rikostovereista j. n. e. Ja kun ei kirjeistä ollut julkaistuna muuta kuin otteita, oli hatara vedota niidenkään omaan sisäiseen todistusvoimaan.

Nämä vaikeudet ovat nyt voitettut. Alkuperäiset mestarikirjeet on typistymättöminä julkaistu painosta ja jokainen asianharrastaja on tilaisuudessa tutustumaan niihin.

Mikä on hänen vilpitön, luonnollinen ja väärentämätön arvostelunsa? Vaikken tietenkään saata puhua muusta kuin omasta vaikutelmastani, uskon, että se olisi jotakuinkin yleinen. Tämä vaikutelmani on seuraava:

Mestarikirjeet on kirjoittanut kaksi luonteeltaan aivan erilaista ihmistä. Toinen, M., on hallitsija- ja kasvattajaluonne, toinen, K. H., on opettaja. M. kirjoittaa lyhyesti, K. H. selittää omantunnon tarkasti ja laajalti. M:n kirjeitä on vain harvoja, jota vastoin K. H:n kirjeet täyttävät kokonaisen niteen, ollen usein pienen kirjan kokoisia.

Kirjeiden sisäinen todistusvoima on siinä, että ne silminnähtävästi ovat elävien ihmisten kirjoittamia. Joka riviltä huokuu elävä, nerokas, jalo, viisas personallisuus. Mikä ylevä rauhallisuus K. H:n sanoissa ja opetuksissa, mikä tahdon voima, mikä älyn terävyys M:n ytimekkäissä lauseissa! Ja ennen kaikkea: mitä hämmästyttäviä tietoja ne antavat meille Mestareiden jokapäiväisestä elämästä, työstä ja tavoista!

Niin „jännittävää“ kirjaa en ole pitkiin, pitkiin aikoihin lukenut.

Mahdotonta on, että madame Blavatsky tai kukaan muu kirjailija olisi mestarikirjeitä sepittänyt, vieläpä sepittänyt petollisessa mielessä. Paljas ajatus on inhottava ja hävettävä. Kaikille epäilijöille sanon: lukekaa kirjeet semmoisina kuin ne on julkaistu Mr. A. T. Barkerin toimesta.

*

Toinen huomattava teosofinen tapahtuma on erään liiton perustaminen. Siitä kerron parhaiten liiton sihteerin sanoilla, jonka kirje *Occult Review*'n toimittajalle on julkaistu mainitun aikakauslehden helmikuun numerossa tänä vuonna. Sihteeri, Mrs. Iona Davey kirjoittaa:

„Arvoisa toimittaja. Monet lukijoistanne kuulevat epäilemättä mielenkiinnolla, että Lontoossa on äskettäin pantu alulle uusi liike madame H. P. Blavatskyn muiston ja elämäntyön ylläpitämiseksi ja jatkamiseksi; liikkeen nimenä on *The Blavatsky Association* (Blavatsky-yhtymä eli liitto).

Minun ei tarvitse tässä kosketella Teosofisen Seuran onnetonta tilaa, joka on antanut aiheen tälle uudelle liikkeelle ja toisille samankaltaisille muualla maailmassa. Kuinka kauas Seura on poikennut perustajiensa alkuperäisistä opeista ja ihanteista, on nyttemmin jokseenkin yleisesti tunnettu. Itse sana *teosofia* on tullut liitettyksi niin paljon semmoiseen, mikä on sen alkuperäisen merkityksen ja tarkoituksen suoranaisten vastakohtana, että näyttää välttämättömältä luopua tuon sanan käytöstä kyseessä olevan liikkeen yhteydessä. Näissä olosuhteissa on Blavatsky-liitto perustettu yksinomaan alkuperäisten opetusten ja ihanteiden käsittelyä varten. Liittoon kuuluvat joukko H. P. Blavatskyn alkuperäisiä oppilaita ja työtovereita sekä monet Teosofisen Seuran entiset jäsenet, joiden on ollut pakko erota siitä edellämaituista systä. Tämä on takeena siitä, että Liitto on oleva hyvän johdon alaisena ja että sen perussäännöistä poistetaan mikäli mahdollista kaikki, minkä kokemus on osoittanut ristiriitaisuuksien aiheuttajaksi. Ei esim. tule olemaan mitään presidenttiä, johtokunnan muodostavat vain sihteeri, rahastonhoitaja ja viiden neuvosto. On hyväksytty muutamia yksinkertaisia sääntöjä. Ei ole määrättyä jäsenmaksua, Liitto riippuu toimintansa puolesta vapaaehtoisista jäsenmaksuista ja avustuksista. Päämajan paikka on 22, Craven Hill, Bayswater, ja melkoinen haku- ja lainakirjasto on jo olemassa.

Liitto paheksuu, ettei se voi vastaanottaa jäsenikseen Teosofisen Seuran jäseniä, niin kauan kuin nämä edelleen pysyvät mainitun seuran jäseninä; koska ensinnäkin täytyy otaksua näiden jo saavan mitä haluavat, ja koska toiseksi heidän jäseniksiottonsa mahdollisesti olisi omiaan aikaansaamaan häiriötä. Luonnollisesti tämä ei pidä paikkaansa jokaisen T. S:n jäsenen suhteen, mutta mahdotonta on tehdä eroa yksityistapauksissa.

Aikaa myöten harrastus H. P. Blavatskyn teoksiin on yhä kasvamassa ja niiden kysyntä lisääntyy; Liitto on koettava tyydyttää tätä kysyntää ja antaa apua kaikin mahdollisin tavoin *Guptaa Vidjad*'n tutkijoille, sen Aikain Viisauden, jonka lahjakas esittäjä tämä huomattava nainen oli. Kunnioittaen teidän Iona Davey.“

Jotakin tämänkaltaista saattoi odottaa Englannissakin. Amerikassa on *Back to Blavatsky*-liike, Australiassa *Loyalty League* ja nyt Englannissa *Blavatsky Assosiation*. Ajan merkkejä kaikki, niinkuin Suomessa *Ruusu-Risti*.

Mutta Ruusu-Ristissä emme ole huomanneet mitään haittaa koituvan siitä, että ovet ovat vapaasti auki Teosofisenkin Seuran jäsenille. Päinvastoin tuntuu meistä, että T. S:n teosofit ovat luonnollisimpia ystäviämme.

*

Tuonen puolelle on siirtynyt kaksi miestä, jotka ovat piirtäneet nimensä syvälle aikamme poliittisen historian muistitauluun: Wilson ja Lenin. Molemmat olivat haaveilijoita, idealisteja, joille kohtalo tarjosi suurenmoisia tilaisuuksia unelmien toteuttamiseksi, mutta molemmat epäonnistuivat, kun aate oli muutettava todellisuudeksi, – ja ken tämän maan päällä semmoisessa tapauksessa onnistuisi?

Wilsonin unelma oli maailman rauha, Leninin onnellinen yhteiskunta. Wilsonin näyssä kansat luopuivat aseistaan ja ratkaisivat ristiriitansa järjen teitä, Lenin haaveili yhteiskunnasta, joka isällisesti piti huolta jokaisesta jäsenestään.

Kun Wilson sodan uuvuttamalle maailmalle kertoi rauhanohjelmastaan ja sen neljästätoista pykalästä, ihastuivat ihmiset ikihyviksi ja Saksan kansa liittolaisineen uskoi, että Amerikan mahtava presidentti oli mies, joka kykeni ajamaan ohjelmansa läpi. Wilson itse uskoi, ja hirmuinen oli hänen pettymyksensä, kun hän huomasi, että hänen liittolaisensa, joita hän sodassa oli auttanut, – Ranska ja Englanti etunenässä, – eivät vähääkään välittäneet hänen jalosta ohjelmastaan, vaan tekivät hänestä narrin historian tuomioistuimen edessä. Hän sai silloin kuoliniskun sydämeensä eikä noussut enää henkiseltä tautivuoteeltaan. Antakoon kuolon uni hänelle nyt uutta voimaa, jotta hän monta vertaa suuremmalla tarmolla, lujudella ja päättäväisyydellä kykenee maailmaa uhmaamaan, seisomaan aatteensa puolesta yksin ja vaikkapa omin voimin voittamaan, kun hän ensi kerralla uudestaan saa koettaa, missä määrin kansat ja valtiot ovat johdettavissa valistuksen tielle.

Kun Lenin kevätkesällä 1917 julisti Venäjän hurmaantuneelle kansalle, että vapauden päivä oli koittanut, onnen ja rauhan päivä, jolloin miekat taottaisiin auroiksi ja maa tulisi kansan omaksi, silloin ihmisystävä kysyi itseltään ihmetellen, oliko vihdoon poliittisesti vaikutusvaltaisten ihmisten piiriin ilmestynyt henkevä ja kaukonäköinen suursielu? Oliko vihdoin nouseva hallitus, joka luopuisi ahneudesta, vallanhalusta, häikäilemättömyydestä ja väärin keinojen käyttämisestä?

Uskon mielelläni, että Lenin oli vilpitön idealismissaan, vaikka kammolla muistelen sitä venäläistä, joka samalla kun hän sanoi olevansa Leninin ihailija ja kommunisti vakuutti, että kaikki puhe aseista luopumisesta oli Leninin puolelta paljasta diplomatiaa ilman syvempää tarkoitusta: „hän houkutteli noilla lapsellisuuksilla joukot puolelleen.“ Eiköhän pikemmin Leninin sieluntuska ollut suuri, kun elämän realiteetit nousivat hänen eteensä ja hän luuli huomaavansa, ettei joukkoja voinut hallita ilman väkivaltaa ja lain kovuutta?

Lenin oli luonteeltaan paljon lujempi kuin Wilson – hän oli ulkonaisesti kärsinyt paljon enemmän elämänsä varrella. Kun hän nyt huomasi joutuneensa umpikujaan, ei hän masentunut eikä peräytynyt kuten Wilson: hän luopui mieluummin unelmastaan tai paremmin sanoen unelmansa hengestä ja elämästä saadakseen sitä toteuttaa edes muodollisesti ja näennäisesti. Hän jatkoi siis häikäilemättä kansansa onnellistuttamista, antaen tarkistetussa ohjelmassaan sijaa väkivallan kaikille vanhoille muodoille. Missä määrin hänen onnistui luoda onnea Venäjän kovia kokeneelle kansalle, siitä tuomitkoon Venäjän kansa itse.

Molemmat poliittiset merkkihenkilöt ovat nyt astuneet kuoleman valtakuntaan puhdistuakseen vioistaan ja erehdyksistään sekä kehittääkseen ja toteuttaakseen taivaassa unelmiensa todellista inhimillistä sisältöä. Kun heidän henkiminänsä palaavat maan päälle, seisoo karman enkeli kummankin syntymän ovella, tarjoten palkkaa ja vaatien sovitusta.

*

Lehdissä kierteli äskettäin uutinen, että Indian suuri kansallisauttaja Gandhi on vapautettu vankilasta sairauden takia.

Olen vastikään pitänyt useampia esitelmiä tästä merkillisestä miehestä. Hän on niitä harvoja poliittisia toimihenkilöitä, jotka järkähtämättä koettavat kulkea Mestarien jälkiä, joiden poliittinen ohjelma kieltää kaiken väkivallan ja jotka mieluummin itse kärsivät mitä tahansa, kuin että hetkeksikään poistuisivat totuuden ja rakkauden kaidalta tieltä. Gandhin elämäntyö on suurenmoinen, jopa satumainen, sekä sen 20 vuoden aikana, jolloin hän etelä-Afrikassa taisteli indialaisten siirtolaisten oikeuden ja vapauden puolesta (1893-1914), että maailmansodan aikana ja jälkeen, jolloin hän ensin luottaen Englannin hyvään tahtoon ja lupauksiin myötävaikutti siihen, että India tehokkaasti auttoi Englantia maailmansodassa, ja sitten rauhan tultua vähitellen käänsi selkensä Englannille, kun kaikki tämän lupaukset Indian itsehallinnosta osoittautuivat petollisiksi suunpuheiksi. Gandhi nosti Indian jonkinlaiseen suurlakkoon, kapinaan, jonka tarkoitus oli olla aseeton ja joka sitä olikin, jos kohta vastoin Gandhin tahtoa mellakoita syntyi siellä ja täällä. Mutta kristillinen Englanti ei välittänyt Indian kansan vetoamisesta sen oikeudentuntoon, kristillinen Englanti ei välittänyt Gandhin siveellisestä suuruudesta, – se vangitsi hänet, joka oli aseettoman kapinan sielu.

Niin aina käy maan päällä Jumalan sankarein ja Mestarein lähettiläin, kun he yrittävät jotakin ihmisten hyväksi. Liian surullista on kuitenkin todeta, että Teosofinen Seura lakkasi hyväksymästä ja ymmärtämästä Gandhia, kun hän kehotti kansansa tekemään itsensä taloudellisesti riippumattomaksi Englannista (n. s. non-cooperation). Mutta Gandhi seuraa vuorisaarnaa käytännössä ja T. S. osoitti jo maailmansodan aikana, ettei se usko Jeesuksen Kristuksen rakkaudenoppiin.

*

Kun ihmiset tulevat luokseni ja valittavat taloudellisia vaikeuksiaan, en osaa heitä pätevästi lohduttaa. He tietävät yhtä hyvin kuin minäkin, että taloudellinen tilanne on kaikkialla huono maailmansodan suuren murhenäytelmän jälkeen. Semmoinen on nykyään ihmiskunnan yhteinen karma. Ja tietysti meitä rauhallisia ihmisiä, jotka emme ikinä ole sotaa edes ajatuksissamme hyväksyneet, jonkun verran harmittaa, että saamme maksaa toisten – yltiöpäiden – hulluja tekoja, – mutta niinhän aina on. Lapset tappelevat, äiti saa sitoa haavat ja ommella napit ja takit. Minkä ihmiskunta sille tekee, ettei se vielä ole viisastunut?

Nykyiset veroitukset tuntuvat kuitenkin ylen järjettömiltä. Ihmisiltä riistetään heidän viimeiset säästönsä – ja onnelliset vielä ne, jotka ovat voineet veroja varten jotakin säästää! Monet, monet ovat pakotetut lainoja tekemään voidakseen suorittaa vuotuisia avustuksiaan valtiolle ja yhteiskunnalle. Ja tämä ei voi olla tervettä elämää. Mikään valtio ei hyödy siitä, että kansa köyhtyy ja sortuu, katkeroituu ja napisee.

Missä on se valtiomies, joka uskaltaa katsoa totuutta silmiin ja pelkäämättä sanoa sen julki? Missä on se nerokas ja voimakas politikoitsija, joka osaa avata ihmisten silmät ja saada naurajat puolelleen? Missä ovat ne valtiopäivät, jotka osaavat kumota onnistumattomia lakeja ja luoda parempia?

Nämä kysymykset esitän kuin leikillä, niin täynnä paatosta kuin ovatkin. Sillä ei suinkaan tätä ihmiskuntaa ole järjen avulla autettavissa? Kaikki mikä tapahtuu, tapahtuu kuin pakosta – sanottakoonpa vaikka olojen pakosta. Ei yksilö käännä ajan ratasta. Kärsimykset ja kokemukset ne aikaa myöten vaikuttavat kansan tajuntaan, ja vasta silloin, kun kaikupohja on valmis, kuuluu yksilön ääni. Silloin yksilö puhuu julki, mitä yleisön sydämessä jo liikkuu.

*

Mitä sanotte, arvoisat lukijat, Ruusu-Ristin nykyisestä kansilehdestä? Miellyttääkö se teitä vai oliko entinen parempi?

Kirjoittakaa toimitukselle kirjeitä – tästä asiasta ja toisista. Julkaisen mielelläni „toimitukselle tulleita kirjeitä“, joissa kosketellaan kysymyksiä, jotka voivat kaikkia lukijoita huvittaa tai hyödyttää.

Tunnen olevani teitä lähellä, rakkaat lukijat ja soisin, että Ruusu-Risti olisi kultainen rakkauden side meidän kaikkien välillä.

Maaliskuu, s. 81-91

„Onko Ruusu-Ristin toimitus sitä mieltä, että esim. Suomessa sotaväki ja suojeluskunta ovat turhia?“ kysyi muuan uusi lehtemme lukija – luultavasti muutamien viime numerossa olleiden lausuntojen johdosta. „Edustaako toimitus semmoista pasifistista kantaa, jonka mukaan valtion kerta kaikkiaan pitäisi riisua aseensa?“

Jos aseiden riisuminen kävisi käytännössä päinsä – vastaa toimitus ylläolevaan kysymykseen, – silloin olisi semmoinen ratkaisu epäilemättä onnellisin. Mutta kuinka se olisi edes ajateltavissakaan, niin kauan kuin eivät yksilöt ja kansat kaikki ole siitä yhtä mieltä? Jos ihmiset luottaisivat toisiinsa, jos ei olisi varkaita, ryöväreitä, murhaajia – ei suuressa eikä pienessä mittakaavassa, – jos kukaan ei tahtois tehdä vääryyttä toiselle itse siitä hyötyäkseen, silloin rauha vallitsisi maassa ja kaikkalainen aseellisuus olisi todella turha. Mutta niinkuin nyt on, täytyisi aseettomuuskin aikaansaada pakkokeinoilla, ja mitä siitä seuraisi muu kuin kaikkein sota kaikkia vastaan? Aseettomuus on asia, jota ei voi panna toimeen, keinotekoisena se ei olisi minkään arvoinen, – sen tulee syntyä itsestään. Ja se tulee itsestään, kun ihmiset ovat siihen kypsyneet.

Ruusu-Ristin toimitus ei sekaannu politiikkaan. Jos sen palstoilla lausutaan ajatuksia, lausutaan ne valistustarkoituksessa – yksilöiden „ylösrakennukseksi“, ei puoluehengessä. Toimituksen mielestä on totuuden etsijöille välttämätöntä saada ajatella ja lausua ajatuksensa vapaasti. Ja kun lukija muistavat, että lehtemme ei harjoita minkäänlaista puolueagitatsionia, silloin ei kukaan vapaasti lausutuista mielipiteistä pahene. Ruusu-Risti tahtois kasvattaa lukijoitaan itsenäisesti ajatteleviksi ja arvosteleviksi ihmisiksi, ja jos se siihen kykenisi, tuntisi se itsensä onnelliseksi.

Mitä nyt asevelvolliseen sotaväkeen ja suojeluskuntaan tulee, on toimituksen mielestä niiden välillä suuri ero. Edellinen perustuu pakkoon, ja tämä on sen heikko puoli, koska se on ammattia, joka ei ole jokaisen nuoren ihmisen omantunnon mukaista. Pitäisi ainakin lakipykälissä varata mahdollisimman suuri vapaus nuoren ihmisen omalletunnolle ja persoonalliselle vakaumukselle, – ja siihen päin lainlaadinta jo kulkeneekin. Toisin taas on laita suojeluskuntajärjestön. Se perustuu vapaaehtoisuuden pohjalle, ja se on niin muodoin luonnollinen ylimeno osittaiseen tai täydelliseen aseettomuuteen.

Muuten ei kukaan kieltäne sitä, että sotilaallisesti kasvatettu mies useinkin on varsin miellyttävä olento: rehellinen, suora, luotettava ja itsensä unohtava. Jaloimmat ja parhaimmat ihmiset ovat usein olleet sotamiehiä. Tätä emme koskaan unohda, kun sotalaitosta arvostelemme. Kaikki lausuntomme koskevat luonnollisesti sota-aatetta ja siitä johtuvia seikkoja, ei koskaan yksilöitä, jotka sotamiehen puvussa ovat yhtä lähellä taivaallista Isää kuin muutkin kuolevaiset. Se vain olkoon jokaiselle selvänä, että Jeesus Kristus y. m. suuret viisauden mestarit eivät ole olleet mitään sotapäälliköitä, – ei missään tapauksessa ainakaan ensinmainittu, vaikka kirkot ovatkin yrittäneet tehdä hänestä sotasankaria, siunatessaan hänen nimessään lippuja ja joukkoja, rukoillessaan hänen nimessään menestystä aseille. Kristus oli – sen kaikki tietävät omassatunnossaan – rauhan ruhtinas, uhrautumisen ja kärsimyksen kuningas.

Tuoni tekee työtään meikäläisissäkin riveissä. Helmikuussa jättivät ruumiillisen tomumajansa säveltäjä, professori Oskar Merikanto ja runoilija Aarni Kouta.

Oskar Merikanto ei ollut Ruusu-Risti-seuran jäsen, mutta vanha teosofi, joka aikoina ennen maailmansotaa säännöllisesti kaikissa juhlatilaisuuksissamme antoi loistoa ohjelmalle mestarillisella pianonsoitollaan sekä sooloesiintyjänä että säestäjänä lauluissa ja melodraamoissa. Muutamia sävellyksiään hän loi varten vasten teosofisiin tarkoituksiin; mieleeni muistuvat seuraavat: ylimaallista rauhaa uhkuva melodraama „Bhagavad Gita“, joka ensin kerran esitettiin Helsingissä teosofisessa iltamassa huhtikuun 6 p:nä 1908; tunnelmikas melodraama „Rakkaudelle“ (P. E:n sanat), joka valitettavasti esitettiin vain yhden kerran Helsingissä teosofisessa vuosijuhlassa toukokuun 16 p:nä 1910, koska säveltäjä ei liene kirjoittanut „puhtaaksi“ musikaalista, perin vaillinaista konseptiaan; ja suurenmoinen kantaatti „Kuoleman kunniaksi“ (P. E:n sanat), joka esitettiin eurooppalaisessa teosofisessa kongressissa Tukholmassa kesäkuun 15 p:nä 1913 ja siellä voitti kaikkien sydämet.

Kerron tässä kantaatin alkuhistorian semmoisena kuin sen kuulin säveltäjän omasta suusta. Merikanto oli monta vuotta kirkon urkurina toimiessaan ajatellut kuolemaa ja ajatellut, että tavallinen käsitys kuolemasta ja vainajien hautaansaattaminen epäilemättä oli väärä; hänen tunteitaan se aina oli loukannut. Hän oli monta vuotta ikävöinyt elämänkäsitystä, joka selvittäisi enemmän kuoleman asioita, ja kysynyt mielessään, eikö kukaan voisi sitä probleemia kauniimmin käsitellä.

Silloin hän kerran joulukuussa 1904 kulkiessaan kirjakaupan ohi näki akkunassa kirjan „Mitä on kuolema?“ ja pujahti heti ostamaan sen. Lukiessaan sitten kirjaa kotonaan hän mieltäsi siihen ja sivu sivulta hänen innostuksensa kasvoi, sillä siinä oli niitä tunteita ja ajatuksia, joita hän oli hapuilemalla hapuillut kykenemättä niitä tajunnassaan selvittämään. Tullessaan lukuun „Kuoleman kunniaksi“ alkoivat sävelet hänen sielussaan soida, nousten ylistys- ja kiitoslauluksi kuoleman majesteetille. Inspiratsioonissaan hän silloin jo merkitsi kirjan reunaan: tuo on kööriä, tuo yksinlaulua, tuo lausuntoa j. n. e.

Siitä saakka Merikanto kantoi mielessään sävellystä, vaikkei hän sitä paperille osannut kirjoittaa ennenkuin talvella 1912-1913, kun oli Tukholmasta päin tullut pyyntö ja kehoitus, että teosofi-säveltäjä loisi jotakin kansainvälistä kongressia varten.

Semmoinen sävelten ruhtinas kuin Oskar Merikanto ei tosiaankaan ole turhaan elänyt. Aineellisilla arvoilla ei punnita eikä mitata sitä henkistä apua, minkä hän on Suomen kansalle ja sen nousevalle sivistykselle antanut. Semmoisesta ihmiselämästä täytyy jokaisen iloita, ja kun kuolemassa fyysillinen personallisuus etsii lepoa, on lepo hyvin ansaittu, ja henkiminä kohoo säveltensä täyttämään taivastilaan lisätäkseen näkymättömän maailman sopusointua ja kauneutta ja auttaakseen sen asujaimia, samalla itse kasvaen ja kehittyen uusissa inspiratsioneissa ja valmistuen uutta maallista työkautta varten. Eräs ystävämme on lähettänyt seuraavan kauniin runon, jonka hän omistaa „professori Oskar Merikannon muistolle“.

*Nyt surupukuun astuu Suomen kansa,
on tuoni siltä pojan ottanut.
Näin tuoni voittamalla voittajansa
tuon laajarinnan laubkeen lanlajansa
on elon uuden hälle antanut.*

*Oot Oskar Merikanto meiltä poissa,
oot muille maille meiltä muuttanut,
Sä uudessa oot untenmaiden koissa
ja batarissa barbalinnain soissa
on sinne kuolo Sinut saattanut.*

*Mut laulun lahjas avaa Sulle ovet,
Pietari portillaan Sua kumartaa,
Sun säveleesi särkee jäiset povet,
sen laineet lyövät siihen laajat lovet
ne aatemaihin tietä avartaa.*

*Sun sävelissä Suomen järvet päikekyi
sen laineet lakkapäinä lauleli.
Kotoisen lieden lämpö niissä läikekyi
ja avaruuden tähtiä valot väikekyi,
kun luonnon voimat niissä otteli.*

*Sä soitit Suomen sulot sävelissä—
Kalevan kankaan kauniit tarinat.
Ja kuolemalle lauloit kaunihissa
ylistyslauluissasi ylevissä
elämän voiton tarut ihanat.*

*Siks kuolontie on Sulle tuttu latu,
mi johtaa luokse taiteen temppelin.
Se onkin Sulle vanha selvä satu
ja tuttu myöskin templiin vievä katu,
mi kulkee läpi uhrikappelin.*

*Ei kuolemata ole laulajalle.
Ei kuole laulu Väinön kantelon.
Se elää aina kuolon kulkijalle
ja ylösnousemuksen pyrkijälle
soinnuissa uuden päivän laulelon.*

*Ja tielle tulkoon Väinö Sua vastaan
ja Lemminkäinen lempi lauleloin!
He laulunvoimin johdattakoot lastaan—
Ilmarivoittajaksi voimakastaan,
laulajaksi, sulho suuteloin!*

Vaaka.

*

Tutustuessani viitisen vuotta sitten Aarni Koutaan en aavistanut, että tunnetusta runoilijasta ja Nietzsche-ihailijasta oli tulemaisillaan vakaa ja harras teosofi. Niin kuitenkin kävi, ja Kouta, joka oli alkanut uhmilijana, epäilijänä, muuttui lopputaipaleellaan ruusuristiläiseksi mystikoksi, jonka ajatus liiteli hengen avaruuksissa, jotka lienevät olleet lukitut useille hänen entisistä ihailijoistaan. Sitä syvemmin on kunnioitettava hänen rehellisyyttään runoilijana. Hän ei pelännyt olla oma itsensä silloinkaan, kun se oli uudeksi syntynyt ja luopunut vanhastaan. Tietysti tämä todisti, että syvimmällä oli piillyt se ihminen, joka oli sama sekä nuorukaisena että miehenä, ja sentähden Kouta mielellään esitti vakaumuksenaan, että Nietzschekin oli pohjimmaltaan mystikko, joka m. m. uskoi sekä jälleensyntymiseen että karmaan. Aarni Koudan viimeiset runoteokset, kuten „Rakkauden temppeli“ ja „Ristin tie“ todistavat, kuinka korkealle hänen inspirationsinsa saattoi kohota. Niissä hänen runollinen mielikuvituksensa todella on kuin kotka,

joka lentää aurinkoa kohti. Eikä hänen runoistaan puutu tunnetta, vaikka se välistä pukeutuu ankarasti älykkääseen muotoon. Tunne on vain syvältä etsittävä, siitä hengen temppelistä, jossa asuu rakkaus totuuteen.

Jos olisin runoilija, laulaisin sydämen halusta sonetin Aarni Koudan ritarillisen ja tehtävälleen uskollisen sielun muistolle. Tällaisissa tilanteissa tunnen selvästi eron jumalallisia lahjoja saaneen runoilijan ja tavallisen proosallisen kynämiehen välillä. Koutaa kohtaan tunnen kiitollista rakkautta monesta syystä. Tietäjän palstoilla hän vuosina 1919 ja 1920 julkaisi monta ihanaa runoa ja monta arvokasta artikkelia. Hänen kirjoituksensa kohottivat suuresti aikakauskirjamme arvoa sekä nerokkaan sisältönsä että lennokkaan tyyliänsä kautta. Kun Tietäjästä tuli Ruusu-Risti, oli tarkoitus, että Aarni Kouta entistä kiinteämmin olisi ottanut osaa toimitustyöhön. Hän sen mielellään olisi tehnytkin, ja minä surkuttelen huonoa karmaani, joka asetti voittamattomia taloudellisia esteitä hyvän suunnitelman tielle.

Aarni Kouta oli yhtenä päätehtävänä mukana Ruusu-Risti-seuraa luomassa. Kun me muut olimme kauan kahden vaiheella luopuako vanhasta rakkaasta Teosofisesta Seurasta, silloin Kouta, jota menneisyys ei sitonut T. S:aan, kirkkaalla totuudennäkemyksellään ja ehjällä, keskitetyllä tahdolla sai meidätkin astumaan suoraan eteenpäin päämäärää kohtaan. Hän oli epäilemättä vanha taistelija, vaeltava ritari, joka polvistui ihanteen edessä yhtä vilpittömästi kuin ennen sydämensä maallisen haltijattaren ja käytti taistelussaan hengen miekkaa yhtä suurella uskolla ja ihastuksella kuin ennen väkivallan säilää. Viimeisenä parina vuotena hän ei enää ottanut osaa Ruusu-Risti-työhön osaksi luentomatkojensa, osaksi sairauden takia, osaksi itseensä syventymis- ja sulkeutumishalusta.

Personallisesti Aarni Kouta teki minulle merkillisen palveluksen, kun hän eräässä artikkelisarjassaan suureksi hämmästykseni ilmoitti minulle, että olin suomalainen kirjailija. Olihan minua siksi nimitetty – kohteliaisuudesta ja kai senkin takia, että miehellä täytyy jokin ammatti olla, – mutta en koskaan ollut sitä vakavasti uskonut. Eihän suuri yleisö minusta paljoakaan tiennyt, eiväthän sanomalehdet milloinkaan pitäneet meteliä minun kirjoistani, eivät arvostelijat ja asiantuntijat myöntäneet minulle sijaa suomalaisessa kirjallisuudessa, – olin siis tottunut ajattelemaan olevani tuommoinen hybridi olento, joka ei ole sitä eikä tätä. Ja nyt Kouta lujalla kädenpuristuksella vakuutti, että olin suomalainen ja että olin kirjailija, – ja jos ken on tätä ammattia harjoittanut niinkin monta vuotta kuin minä, hän ymmärtää, miltä semmoinen tunnus tuntuu. Eihän se päähäni mennyt, sillä eihän se ollut muuta kuin yksityisen ammattimiehen epävirallinen lausunto. Mutta että hän ammattimiehenä uskalsi sen sanoa, siitä olin sanomattomasti liikuttettu. Ja sydämeni on hänelle kiitollinen.

Niin nähköön siis Aarni Kouta Tuonen mailla ihania unia, kunnes hän herää oman paratiisinsa yrttitarhassa.

*

Istuessani tänään, maaliskuun 8 p:nä kirjoittamassa näitä pätkiäni muistelen myös syvällä kunnioituksella erästä hengen sankaria, joka tänään täyttää 60 vuotta. Hän ei kuulu nimellisesti meidän joukkoomme, mutta hän kuuluu oleellisesti kaikkien niiden joukkoon, jotka tahtovat tuoda valoa pimeyteen, lohtua murheeseen, sydämen lämpöä kylmään maailmaan. Kaikki tuntevat hänen nimensä, mutta henkilökohtaisesti hän on tuttu ennen kaikkea onnettomille, hätää kärsiville, sieluntuskissa värjöttäville. Hän on Mathilda Wrede, vankien ystävä.

En malttanut olla häntä tässä mainitsematta, vaikka kuten sanottu hänen tiensä ei ainakaan vielä ole kohdannut meidän tietämme. Mutta olen kerran keskustellut hänen kanssaan, ja se keskustelu on ihanimpia muistoja. Tunsin niin elävästi seisovani vanhan, suuren, kehittyneen sielun edessä. Tunsin niin selvästi, kuinka muurit toinen toisensa jälkeen meidän väliltämme hajosivat. Tunsin niin voimakkaasti, kuinka

olennaisesti, kuinka hengessään yhtä ne ihmiset ovat, jotka notkistavat polvensa rakkauden Jumalan edessä, jotka sielunsa pelosta ovat löytäneet totuuden helmen, jotka leiviskäänsä tahtoisivat käyttää elämän Isän kunniaksi. Eri teitä pitkin he ovat tulleet suureen yhtymäkohtaan. Välittömästi he ymmärtävät toisiaan, vaikka puhuisivatkin eri kielillä. Kaikki he tuntevat Kristuksen ja tietävät, kuka Jeesus oli. Kaikki he näkevät, että ihmisessä piilee salaperäisiä kykyjä, että henkimaailma on olemassa, että ihminen syntyy jälleen maan päälle. Kaivataanko parempaa todistusta siitä, että jumalallinen totuus aina on yksi ja sama?

Kymmenkunta vuotta sitten Mathilda Wreden työ vankien hyväksi vankiloissa virallisesti lakkautettiin. Mutta hänen rakkautensa kärsiviin, pieniin ja sielultaan sairaihin ei siitä lamaantunut. Yhä hän on jatkuvasti kulkenut enkelein teitä, kulkenut Jumalan sanansaattajana pimeydessä eksyneiden luo, lohduttaen, tukien, auttaen, valaisten. Riittääköön hänelle yhä voimia ja ikää! Työtä ei häneltä puutu.

*

Ruusu-Risti-lehdessämme on parina viimeisenä vuotena silloin tällöin esiintynyt nimimerkki U. E. G. runsas- ja syväaarteisten, soinnukkaiden ja kauniiden runojen alla. Välistä on mainittu, että runo on „unessa kirjoitettu“, ja moni lukija on varmaan ihmetellyt, mitä silläkin lienee tarkoitettu. Vertauskuvakieltä se arvatenkin on ollut, sillä eihän kukaan nukkuessaan kirjoittele – kaikista vähimmin runoja?

Niin, asianlaita on yhtäkaikki se, että kaikista U. E. G:n runoista olisi voitu täydellä syyllä ilmoittaa, että ne ovat unessa kirjoitetut – eikä sillä olisi tarkoitettu mitään muuta kuin silkkaa, sananmukaista totuutta. Sillä niin ihmeelliseltä kuin kuuluukin, U. E. G. on niin sanoaksemme astraalinen runoilija. Fyysillisessä persoonallisuudessaan hänen ammattinsa on aivan toinen eikä hän harjoittele runoilua edes mielityökseen; ei hän edes fyysisessä tajunnassaan ole lähemmin tutustunut teosofiseen maailmankatsomukseen. Mutta kun hänen ruumiinsa nukkuu, silloin herää sisäinen ihminen, tarttuu kynään ja kirjoittaa – ja käsiala on yhtä selvää, suoraa, kirjoitus yhtä tarkasti välimerkeillä varustettua kuin konsanaan hereillä olevan runoilijan manuskripti, – niin epäilemättä puhtaampaakin, sillä fyysisessä tajunnassaan toimiva runoilija saattaa tehdä paljonkin korjauksia konseptiinsa, mutta tämä somnambuulisesti työskentelevä taiteilija tekee heti puhdasta työtä.

Tapaus ei ole ainutlaatuinen, sillä yliaistillisten ilmiöiden tutkijat tuntevat kyllä tapauksia, jolloin ruumis toimii välittömästi korkeamman sisäisen tajunnan mediumina. Muuan matemaatikko, jolla oli suoritettavanaan vaikea lasku, johon hän ei illalla pystynyt, paneutui levolle ja näki ihmeekseen seuraavana aamuna, että oli yön aikana mallikelpoisesti ratkaissut paperille koko probleemin. Ja ovathan teosofit lukeneet madame Blavatskystä, että Salaisen Opin käsikirjoitusta joskus kasaantui kirjoituspöydälle tekijän nukkuessakin.

Kuinka tällainen asia on fysiologisesti selitettävissä, ei ole vaikea ymmärtää niiden, jotka uskovat ihmisen sisäisiin käyttövälineisiin. Minätajunta vaikuttaa suoranaisesti älyruumiin kautta etteriaivoihin ja hermostoon herättämättä astraalitulassa uinuvaa päivätajuntaa, milloin ei ole kysymyksessä suoranaisten ulkopäin tuleva vaikutus vainajan tai muun henkiolennon taholta. Mutta kuinka ilmiö on selitettävissä psykologisesti, kun ei ole kysymyksessä henkivaikutus? Mikäli U. E. G:n tapauksista tunnen, luulen sen olevan tätä laatua, s. o. että U. E. G. toimii vain oman itsensä, sisäisen minänsä mediumina. Ja sitä selittäisin psykologisesti niin, että U. E. G. on varsinaiselta olemukseltaan runoilija, vaikka erinäiset asianhaarat ovat estäneet häntä siksi tulemasta fyysisessä tajunnassaan. Hänen sielunsa, joka ei tyydy eikä alistu ulkonaisen maailman asettamiin esteihin, purkaa patonsa yöllä ja sanoo sanottavansa tavalla, joka semmoisenaan todistaa ihmisen korkeammista kyvyistä. Hänen sielunsa on henkimaailmassa hereillä ja tietää karmallisen kehityksensä nojalla asioita, joista U. E. G:llä päivätajunnassaan ei ole ollut aavistusta.

Näistä asioista julkaisen tässä numerossa valaisevan kirjoituksen H. P. Blavatskyltä. Kirjoitus on vuodelta 1889, jolloin ei vielä puhuttu mitään psykoanalyysista.

*

Muutamilta lukijoilta olen saanut vastauksia kysymykseeni kansilehden ulkoasusta. Jokseenkin yksimielisiä näkyvät vastaajat olevan siitä, että vanha muoto oli kauniimpi. Jotkut ovat arvelleet, että uusi on halpuuden takia valittu, mutta sen ajatuksen voin oikaista, sillä kustannus on sama. Valinta tapahtui minun puoleltani osaksi sen takia, että siten voitettiin yksi tekstisivu, osaksi sen takia, että silmäni kaipasivat yksinkertaisempaa ulkoasua – taas vaihteeksi.

Muuten näkyvät sanani Ruusu-Rististä kultaisena siteenä meidän kaikkien kesken herättäneen vastakaikua siinä runosuonisessa ystävässä, joka lähetti seuraavat säkeet „kultaisesta siteestä“:

*Kulkee side kultainen,
auringossa väikkyy.
Aurinko tuo ylhäinen,
lämpöänsä läikkyy.*

*Sydämien kultainen
side tuo on hieno,
kuuluu kulkiessa sen
soittelokin vieno.*

*Kiertää side kultainen,
joka sydän-kukkaan,
kiertäessään soittaen:
rakkaus ei mee hukkaan.*

*Kietoo side kultainen
kukat kiehkuraksi,
vivahdukset värien
sopusoitusaksiksi.*

*Kulkee side kultainen,
auringossa väikkyy.
Aurinko tuo ylhäinen,
lämpöänsä läikkyy.*

H. P.

Huhtikuu, s. 121-125

„Se on sallittu“, sanoo suomalainen alistuen kohtaloonsa, ja muhamettilainen taivuttaa nöyränä päänsä „kismetin“ edessä. Jotkut ajattelijat väittävätkin, että kaikki puhe ihmisen vapaasta tahdosta on tuulesta temmattu. Ihminen päättää, mutta Jumala säättää, eikä kukaan kykene väistämään karmaansa. Eikö ihmisen hiuskarvatkin ole luettu?

Usein elämässä näyttääkin siltä, että kohtalo on ennakolta tähtiin kirjoitettu. Mikä tapahtuu, tapahtuu, eikä ihmisen vapaudesta ole paljokaan tietoa. Päinvastoin ihminen saattaa perästäpäin ihmetellä, mikä „häneen meni, kun noin tuli menetelleeksi“. Monet miehet selittävät sillä tavalla avioliittoon joutuneensa.

Jälleensyntyemisoppi pelastaa meidät kuitenkin uskomasta sekä sokeaan kohtaloon että vallattomaan ja siis olemattomaan inhimilliseen vapauteen. Jälleensyntymisen kannalta ymmärrämme, että se, mikä meitä välttämättömänä kohtalona tässä elämässä yllättää, onkin meidän itsemme valmistama edellisessä tai edellisissä ruumistuksissamme. Ja millä tavalla olemme sen valmistaneet? Omilla ajatuksillamme, haluillamme, pyrkimyksillämme, teoillamme.

Sattuuhan yhdessäkin elämässä, että jotakin ikävöimme; emme sitä heti saa, mutta kun aika on kypsä, joutuu se osallemme omien halujemme hedelmänä. Ehkä sillä välin ajatuksemme jo ovat kääntyneet muuanne; ehkä ennen niin suuresti toivomamme asia onkin muuttunut kahleeksi, joka sitoo vapauttamme. Kuitenkaan emme ole oikeutetut soimaamaan sokeata kohtaloa, koska itse olemme sen punoneet. Ihminen on oman onnensa seppä.

Jos välttämättä tahdomme tunkeutua syvemmälle, jos kysymme, miksikä paha ja kärsimys yleensä on olemassa, silloin välttäkäämme niitä, jotka puhuvat personallisesta jumalasta ja hänen suunnitelmistaan. Jos personallinen jumala olisi olemassa kaiken takana, silloin hän olisi pahankin alkusyy, ja hänen suunnittelujaan, joissa helvetillisellä tuskallakin olisi oma sijansa, voitaisiin yhtä hyvin nimittää pahan hengen tarkoituseriksi. Kuinka moni väsynyt ajattelija onkaan huudahtanut: olisinpa minä luojana, en loisi kärsimystä!

Tästä pulasta päästää meidät Salaisen Opin ikuista rauhaa uhkuva metafysiikka. Kaiken olemassaolon takana, se sanoo, ei ole personallinen Jumala, vaan Ehdoton Elämä, filosofian Absoluutti, joka on ilman määritelmiä, joka ei ole hyvä eikä paha, ei henki eikä aine, ei vapaa eikä välttämätön, vaan johon kaikki vastakohtat häipyvät ja uppoutuvat. Absoluuttinen elämä on se „kolmas“, joka on sekä hengen että aineen, sekä tajunnan että muodon, sekä hyvän että pahan isä ja äiti.

Tämän aikain viisauden mukaan on kyllä olemassa personallisia jumalia ja luojia, jotka paljonkin „suunnittelevat“, niinkuin jokainen elävä ja järkevä olento, ihminenkin, tekee. Mutta he edustavat ehdottoman elämän henki- eli tajuntapuolta eikä heillä ole rajatonta valtaa aineen, s. o. ilmennysten ja muotojen yli. Muotoja he luovat, mutta mistä? Aineesta, s. o. ehdottoman elämän toisesta olemuspuolesta, jonka kanssa he työskentelevät, jota vastaan he „taistelevat“, mutta joka kätkee itseensä lukemattomia, tuntemattomia salaisuuksia. Korkein jumalakaan ei tunne Absoluutin salaisuutta! Ja tämä salaisuus kätkeytyy Aineen olemukseen, joka ei suinkaan ole meidän tuntemamme fyysillinen materia, vaan mitä salaperäisin maagillinen voima.

Kun siis esim. meidän aurinkokuntamme „personallinen jumala“, Logos, suunnittelee luotavaa maailmaa, hän nerokkaan arkkitehdin tavalla näkee maailmansa täydellisenä, ihanana temppelinä, jonka onnellisina palvelijoina elävät olennot ovat. Hän ei tiedä mitään pahasta eikä hän suunnittele mitään kärsimyksiä! Päinvastoin hän varmasti toivoisi, että hänen jumalallinen suunnitelmansa täydellisestä taivaallisesta ihmisestä toteutuisi ilman vastuksia, mutta hän tietää kyllä, että aineessa piilee vastus, hitaus, hankaluus. Hänen uhrinsa ja rakkautensa on siinä, että hän antautuu työhön ja taisteluun aineen voittamiseksi, samaten kuin hänen uskonsa ja tietonsa on, että hän pääsee voittajaksi. Maailman luominen ja ilmennyt olemassaolo on kuin suuri jumalallinen seikkailu!

Sentähden ei ole olemassa mitään pahaa itsessään. Jumala on hyvä. Kaikki olennot, jotka ovat saavuttaneet jumalallisen kehitysasteen, ovat hyviä. Paha on vain hyvän puute, aine, joka ei ole vielä henkevoitynyt, eikä paha ole olemassa muuta kuin sille, joka hetkellisesti joutuu sen uhriksi.

*

Mielihyvällä julkaisen tässä numerossa kirjoituksen vegetarismien puolustukseksi. Olen saanut useampiakin toimitukselle osoitettuja kirjeitä samasta asiasta, mutta tilanpuute estää kaikkia painattamasta. Koska kaikki muuten puolustavat kasvissyöntiä, on tarkoitus asiallisesti saavutettu jo yhdellä hyvin sommitellulla artikkelilla.

Vegetaariset lukijani ovat epäilemättä ajatelleet, etten enää kannata kasvissyöntiä, että kukaties sitä vastustankin. Semmoista luuloa tahtoisin oikaista. Kuinka niin kokonaan olisin saattanut unohtaa ja hyljätä nuoruuteni ihanteen? Kahdennellakymmenennellä ikävuodellani luovuin eläimellisestä ravinnosta ja miltei neljännesvuosisadan olin vegetariaani, – eikä terveyteni siitä kärsinyt. Päinvastoin tunsin itseni sielullisestikin aina tyytyväiseksi. Jos nyt olen – ehkä vain toistaiseksi – palannut kaikenlaisen ravinnon nauttimiseen, voin silti hyvällä syyllä sanoa olevani sekä periaatteellisesti että käytännöllisesti puolueeton, koska molempia ihmisravinnon muotoja olen kokenut yhtä paljon ja yhtä kauvan. Kuuntelen siis mitä suurimmalla mielihyvällä sekä toisen että toisen aatteen kannattajia, – tai tarkemmin sanoen: vegetarismien kannattajia, sillä epäilen, että jos joku rupeaisi puolustamaan voimakkain sanoin lihansyöntiä, silloin asettuisin hänen vastustajakseen. Jos käytännössä olenkin nykyään „omnivoori“, taidan silti periaatteellisesti olla yhä edelleen kasvissyöjä.

*

Elämäni on nyt ulkonaisesti tehnyt käänteen ja astunut uuteen ajanjaksoon. Sittenkun luovutin Tuonenkylän päämajan Teosofiselle Seuralle, ei minulla ole ollut varsinaista kotia. Kohta luovutuksen jälkeen alkoi Suomen sisäinen sota, ja asianhaarat pakottivat muuttamaan pois Tonttulasta Pihlajamäelle tammikuussa 1918. Saman vuoden huhtikuu-marraskuu vietettiin Sammatissa, ja kesäkuussa 1919 tapahtui muutto Epilään. Toukokuussa 1920 siirryttiin Helsinkiin ja elokuun viimeisenä päivänä 1921 takaisin Tonttulaan. Nyt maaliskuun lopulla tänä vuonna 1924 pauskasi kohtalo meidät Lopelle, jossa olen ostanut pienen tilan.

Tätä kirjoittaessani asun siis omassa kodissa jälleen. En ole enää kuin ihmisen poika, jolla ei ole mihin päänsä kallistaa, vaan kuin ketuilla on minulla taas luola. Onko se eliniäksi vaiko vain lyhyeksi ajaksi, sen tietää yksin karma. Osoitteeni ja siis Ruusu-Ristin toimituksen ja Ruusu-Risti-seuran johtajan osoite on nyt: Hyvinkää, Pilpala, Saarenmaa. Helsingin työtäni jatkan kulkemalla säännöllisesti kerran viikossa pääkaupungissa.

Tavallisen aikakauskirjan toimittajan olisi hullua ja turhaa puhua tällaisista henkilökohtaisista asioista; riittäisi osoitteen muutoksen mainitseminen. Mutta minä olen hemmoiteltu; olen tottunut puhumaan vapaasti omistakin asioistani ja kuvittelen aina olevani keskellä ystäväpiiriä, joka ymmärtämyksellä ja anteeksiannolla, vieläpä joskus mielihyvälläkin kuuntelee juttelujani.

Senpätähden arvoisat lukijani nytkin ymmärtävät, että olen ollut kuin myllyssä – ja vielä olen, ennenkuin elämä taas järjestyy. Ruusu-Ristin maaliskuun numero oli toista viikkoa valmiina, ennenkuin se voitiin jakaa; osoitteiden painatus näet myöhästyi latomakoneen muutamia päiviä kestäneen pahoinvoinnin takia; korjausvedosta piti vain sittenkin käyttää, mutta toivon, että numero silti tuli onnellisesti perille tilaajille.

Ruusu-Risti-seuramme vuosikokous on pääsiäisenä ja sekin puolestaan lisää minun kiireitäni.

Ehkä joku lukija on muistanut, että Ruusu-Ristin piti tänä vuonna sisältää kertomus teosofisen liikkeen vaiheista Suomessa. En ole suoraan sanoen ennättänyt sitä alkaa, mutta vuosihan ei vielä ole lopussa.

Antakaa viivytyks minulle anteeksi, niin lisääntyy teidän hyvä karmanne tulevien ruumistuksien varalle, kuten buddhalainen sanoo.

Toukokuu, s. 161-165

Ruus-Risti-seuramme neljäs vuosikokous kuuluu muistojen joukkoon. Osanottajia oli 203, mutta monet, jotka olivat halunneet tai aikoneet saapua, tulivat viime hetkellä estetyiksi lähtemästä kotoa. Toiselta puolen pääsi odottamatta lähtemään ainakin se, joka on kirjoittanut tässä numerossa julkaistun selostuksen kokouksen menoista. Uusia jäseniä installoituin 59.

Minun ei ole tarvis tässä sen enempää puhua vuosikokouksesta, koska sen tehtävän niin sydämellisellä tavalla on suorittanut L. K—la. Tahdon ainoastaan lisätä pari sanaa kustannustyöstämme. Kuten selostuksesta käy selville, ei se uusi laina, mikä minulle on kesäkuussa luvattu, oleellisesti muuta tilannetta, koska se vain astuu — hiukan suurempana tosin vanhan lainan tilalle. Jotta kustannustyömme laajenisi ja kasvaisi, tarvitsee se välttämättä suuremman pääoman, s. o. enemmän seisovia lainoja. Sentähden käännyin kaikkien ystävien puoleen, joilla on mahdollisuutta ja halua auttaa, kehoituksella, että he lainaisivat Ruusu-Ristin kustannustyöhön suurempia tai pienempiä summia, joista mieluummin tarjoaisimme vain 8 % korkoa, mutta poikkeustapauksissa ehkä enemmänkin. Lahjoja otetaan niinkään kiitollisuudella vastaan. Kaikki kirjeet, rahalahetykset j. n. e. osoitetaan minulle, os. Hyvinkää, Pilpala.

*

Useita meikäläisiä on tänä vuonna siirtynyt toiselle puolelle. Paitsi maaliskuun Ruusu-Ristissä mainitut ovat manalan majoille muuttaneet veljet Bruno Weszynthius ja Juho Inberg Kuopiosta, sisar Maija Aalto Tampereelta ja nyt viimeksi veli Kustaa Koivunen Helsingistä.

*

Minulta kysyttiin äskettäin, mistä voi tietää, onko joku henkilö Mestarin opetuslapsi vai ei, onko hän „vihitty“ vai ei j. n. e. Tähän kysymykseen saattaa vastata paljonkin, mutta tyydyn toistamaan, mitä vanhin teosofinen aikakauskirja „Theosophist“ sanoi asiasta kesäkuun numerossaan vuonna 1889 (siis H. P. Blavatskyn eläessä):

Opetuslapsius.

„The Theosophist“ tuntee olevansa kutsuttu painostamaan muutamia seikkoja, joista kaikkien Seuran jäsenten tulisi olla täysin tietoisia.

1. Opetuslapsius eli tsheela-tila on henkilökohtainen Tsheelan ja Gurun (opettajan) välinen asia, joka ei liikuta Teosofista Seuraa.

2. Ei kenenkään, joka viettää siveetöntä elämää tai rikkoo yhtäkään moraalista lakia vastaan, voida hetkeksikään uskoa olevan yhdenkään Seuran kanssa tekemisissä olevan Mahaatman (mestarin) minkään asteisena Tsheelana.

3. Joku henkilö on aikoinaan voinut olla todellinen Tsheela ja on nyt voinut lakata olemasta. Jos Tsheela epäonnistuu, ilmoittaa Guru sangen harvoin millään tavalla asiasta, hänen intressinsä opetuslasta kohtaan vain lakkaa ja hän jättää tämän oman onnensa nojaan.

4. Sangen harvalukuiset ovat tosiaan yhdenkään Teosofisen Seuran kanssa tekemisissä olevan Mahaatman hyväksytyt Tsheelat, ja sääntönä on, että nämä pitävät opetuslapsiutensa salassa, ottaen tarpeen mukaan osaa kanssaihmistensä elämään, mutta viettäen eristettyä sisäistä elämää.

5. Lause „hedelmistään te tunnette heidät“ soveltuu erikoisesti kaikenasteisiin Tsheeloihin.

*

Tohtori S.W.Tigerstedtin artikkelia „Kuka oli Väinämöinen?“ seurasi tekijän omakätinen vesivärimaalaus, joka kuvasi ylhäällä metallikruunua tupsuineen ja kivineen sekä alhaalla flyygelin kantta ja sillä lepäävää miekkaa ristimuotoisine kahvoineen. Koska kuvassa näkyi seitsemän eriväristä jalokiveä kruunussa ja koska tekijäkin niistä puhuu, tahdon tässä luetella muutamia jalokiviä astrologisine vastaavaisuuksineen keskiaikaisen salatieteilijän Agrippa von Nettesheimin tiedonantojen mukaan:

1. Auringon vaikutuksen alla ovat: rubiini, topaasi, krysopraasi y. m.
2. Kuun vaikutuksen alla ovat: helmi, kristalli, berylli, seleniitti (kuukivi) y. m.
3. Saturnuksen vaikutuksen alaisia ovat: safiiri, onyx, kalsedoni, ruskea jaspis, magneetti y. m.
4. Jupiterin vaikutuksen alaisia ovat: smaragdi, hyasintti, berylli, safiiri, vihreä jaspis y. m.
5. Marsin vaikutuksen alla ovat: timantti, magneetti, verikivi, jaspis, ametisti.
6. Venuksen vaikutuksen alla ovat: berylli, krysoliitti, smaragdi, safiiri, vihreä jaspis, karneoli, koralli y. m.
7. Merkuriuksen vaikutuksen alaisia ovat: smaragdi, akaatti, porfyryri, topaasi, lasi y. m.

Kuten näkyy, on usein sama kivi Cornelius Agrippan mukaan eri planeettojen vaikutuksen alainen.

Tässä yhteydessä sopinee mainita, että kun madame Blavatskylta kerran esoteerisessa piirissä kysyttiin, mitkä planeetat hallitsevat jalokiviä, vastasi hän: „timantti ja rubiini ovat auringon alaisia, niinkuin safiiri on kuun, – mutta mitä se teitä liikuttaa?“

*

Alla oleva veli Hannulan oikeaseva lisäys helmikuun kirjoitukseensa Suomen Teosofisen Seuran päämajasta saapui käsiini liian myöhään ehtiäkseen maaliskuun Ruusu-Ristiin, ja koska se huhtikuun yleisissä kiireissä jäi silloisesta Ruusu-Ristin numerosta pois, painatan sen tähän:

„Kirjoittaessani muistoani päämajasta, joka julauttiin viime helmik. „Ruusu-Ristissä“, unohtui minulta eräs tärkeä seikka, joka nyt jälkeinpäin on mieleeni palautunut. Se on, että kun veljemme Pekka Ervast ryhtyi päämajaa hommaamaan, niin hän hankkeensa alkuaikoina kääntyi eräässä „Tietäjän“ kirjoituksessa

aateveljiensä puoleen jokseenkin näin: „Nyt tarvitsee teosofia Suomessakin rahaa! Missä nyt ovat meidän rikkaat teosofimme?“

Matkalla ollen minulla ei ollut tilaisuutta tarkistaa olivatko sanat ihan noin, mutta sisältö kuitenkin oli sellainen.

Näinollen minun olisi pitänyt alkaa muistelmani tästä veli Ervastin lausunnosta, sillä tietenkin tuollainen veljellinen ja luottamuksellinen vetoaminen Suomen rikkaihin teosofeihin antoi sysäyksen siihen suuntaan, että lahjoituksia alkoi tulla. Ja kun juuri tämä vetoaminen saattoi antaa joillekuille asianomaisille aihetta luulla, että päämaja oli oleva Seuran omaisuutta siinä mielessä, että Seura saisi sen kanssa menetellä miten haluaisi, niin on tämä seikka siinä tapauksessa ja niiden henkilöiden suhteen otettava huomioon lieventävänä asianhaarana. Ja jos minäkin olisin edellisen kirjoitukseni alkanut tuosta veli Ervastin vetoamuksesta Suomen rikkaihin teosofeihin, niin olisi kirjoitukseni ollut asiallisempi.

Huomaamattomuuttani anteeksipyytäen olen kiiruhtaen rientänyt esittämään tämän asiallisen korjauksen.

Tietysti jää edelleen se tosiasia eteemme, että me menettelimme Suomen Teosofisessa seurassa sillä tavalla, että siirsimme päämajan pois alkuperäisestä tarkoituksestaan, että teimme jo melkoisen pitkälle kehittyneen päämajahankkeemme mitättömäksi, että annoimme sille siinä muodossaan kuoliniskun, ja että siellä se nyt värjöttää elottomana ruumiina.

J. R. Hannula.

*

Pyydän huomauttaa Ruusu-Ristin arvoisille lukijoille, että tämä toukokuun numero on edellisen vuosipuoliskon viimeinen. Seuraava numero, joka samalla alkaa uutta vuosipuoliskoa, ilmestyy elokuussa. Ne, jotka ovat tilanneet lehden ainoastaan puoleksi vuotta, ovat siis nyt tilaisuudessa uudistamaan tilauksensa.

Toivotan kaikille lukijoille virkistävää kesää!

Elokuu, s. 201-210

Olen eräältä innokkaalta Ruusu-Risti-jäseneltä vastaanottanut seuraavan kirjeen:

Toivotan kaikesta sydämestäni, että Kristuksen viisaus ja rauha ylitsevuotavasti täyttäisi Teidän maljanne.

Niinkuin Johtaja tietää, yhdistää kultainen side minutkin siihen säteeseen, joka on Ruusu-Ristin takana, ja tämän tuottama ylenpalttinen onni ja siitä johtuva edesvastuuntunto ulkopuolella olevia kohtaan on saanut minut miettimään yhtä ja toista apuneuvoa ihanteen kansallistuttamiseksi, ja ovat ajatukseni uudestaan ja taasen uudestaan keskittyneet samaan pisteeseen. Tämä huomioni on täyttänyt sieluni kiitollisella riemulla.

Olen katsellut tulevaisuuteen, kysellen Elokseni kohtaloa. Olen aina saanut saman vastauksen:

„Suomen kansa on eroitettu suureen työhön. Suomen kansa tulee olemaan tulevina aikoina se kaupunki, joka vuorelle rakennettuna valaisee toisia kansoja. Suomen kansa elää tärkeässä murroskaudessaan ja Vanhemmat Veljemme tarvitsevat apunansa voimakkaita luonteita ohjaamaan kansan purtta öisten myrskyjen kauhuista aamuista kirkkautta kohti. Yön varjot olivat pitkät ja Rakkaus oli sammumaisillaan. Vanhemmat Veljemme panivat kaiken toivonsa erääseen hehkuvaan henkeen, joka käsitti tilanteen vakavuuden ja uskalsi tarttua onnettoman purren peräsimeen oman elämänsä uhallakin. Näin syntyi Punaiseen mereen kuiva, jonka voisi hengen maailmassa nimittää „Rakkaus on lain täyttymys“, ja näkyvässä muodossaan „Ruusu-Risti“. Tämä Ruusuinen Risti on koonnut ympärilleen kansamme puhtaimmat ainekset, n. s. sydänkerrostuman. Nyt pitäisi R.-R. täyttämän ne toiveet, jotka siihen on kohdistettu kansamme uudestisyntymistyössä. R.-R. tulisi olemaan se paja, josta henkinen virtaus leviäisi auttavana, nostavana kaikkiin kansankerroksiin; se temppele, joka avaisi kansamme sydämessä uinuvana olevan hyvän ja jonka temppelein kautta siunaus ja apu vuotaisi toisillekin kansoille. Nyt kuitenkin näyttää, niinkuin R.-R. kaipaisi keskitetympää toimintaa jäsentensä hyväksi. Minun nähdäkseni olisi välttämättömästi saatava aikaan oikea koulu, jossa jäseniä, jotka haluavat, kehitettäisiin kykeneviksi käytännöllisesti toimimaan rakastamansa aatteen eteenpäin viemiseksi. Minä olen varma, että joukossamme on hyviä aineksia, jotka sopivan ohjauksen jalostamina saisivat aikaan ihmeitä. En luulisi mahdottomaksi pystyttää tämmöistä koulua, kun vaan jokainen jäsen ottaisi sen omantunnonasiakseen. Ja se hyöty, mikä siitä koituisi R.-R. kaikinpuolisen toiminnan tukemiseksi! Jo se pelkkä tieto, että nyt on meillä semmoinen paikka olemassa, johon Johtajamme voi meitä kutsua, maaseutulaisiakin, saamaan vastausta moniin tuskallisiin kysymyksiimme, lämmittäisi sydämiämme uhrautuvaan käytännölliseen toimintaan; ja maaseudun ryhmät voisivat tähän kouluun eli laitokseen lähettää edustajansa, jotka palkaksi kykenisivät suuremmalla asiantuntemuksella lietsomaan innostusta ympäristöön. Ja kuinka suureksi avuksi se olisi esim. kirjojen levittämisessä, sillä uskon keskuudessamme löytyvän jäseniä, jotka olisivat ahkerassa innossaan voittamattomia, kerran saatuaan alkusysäyksen; ja missä tämä kävisi paremmin laatuun, kuin juuri tuollaisessa koulussa, jossa oppilaan jokainen kyky tulisi arvioitavaksi? Ja sitten se auttajajoukko, joka tällä tavalla oppisi olemaan tukena ja miksei lohtunakin Johtajan ohjattavana! Näin vähitellen muodostuisi sellainen ehjä, kiinteä kokoomus käytännöllisessä elämässä, jossa R.-R. Johtaja olisi sieluna ja jonka kautta Kristusvoima ikäänkuin personoitaisiin kansan nostamiseksi. Tämä on suuri ja riemukas tehtävä, johon R.-R. on etuoikeutettu uskollisuutensa kautta Kristuksen käskyjä kohtaan, ettei mikään uhraus sen käytännössä toteuttamiselle ole liian suuri.

Tämmöinen nyt oli se riemun aiheeni ihanteena. En tiedä, mitä Johtaja itse siitä arvelee? Paavali sanoo rakkautensa Kristukseen pakoittaneen itsensä ja minä voin sanoa: rakkaus Ruusu-Ristin henkeen antoi minulle rohkeutta kertoa tästä kaikesta.

M. A.

*

Ylläoleva kirje puhuu itse puolestaan, enkä saata muuta kuin sydämestäni yhtyä sen toivomukseen. Vaikka opisto-ajatus on tullut uutena inspiratsioonina kirjeen kirjoittajalle, on se tulevaisuuden unelmana monta kertaa väikkynyt minunkin silmissäni, ja välistä olen koettanut pukea sanoihin sisäisen toivomukseni ja kaipuuni. Niinpä kirjoitin ensimmäisten teosofisten kesäkurssien jälkeen v. 1912 saman vuoden Tietäjän elokuun numerossa:

„Ja nyt onkin alkanut selvitä tärkeä tulevaisuuden työ. Meidän on pantava pystyyn teosofinen kansanopisto. Ajatelkaamme oppilaitosta, joka olisi auki määrättyinä kuukausina vuodessa ja jossa oppia annettaisiin erilaisissa teosofisissa aineissa: maailman uskonnoissa, filosofiassa, yliaistillisten tutkimusten, spiritismin ja salatieteen historiassa, nykyaikaisessa teosofiassa, astrologiassa y. m. salaisissa tieteissä, kristinuskon alkuhistoriassa, uuden testamentin lukemisessa, kreikan, sanskritin ja englannin kielissä,

yhteiskunnallisessa kysymyksessä, käytännöllisessä mietiskelyssä – mainitakseni joitakin aineita, jotka heti päähäni pälkähtivät! Eikö semmoinen oppilaitos levittäisi siunausta ympärilleen? Eikö semmoinen kansanopisto olisi tarpeen vaatima ja tarkoitustaan vastaava? Oi, sitä ei yksikään teosofi voi kieltää! Ja jos kysytte: onko meillä opettajavoimia, vastaan: on, ja että oppilaita olisi, siitä olen myös vakuutettu.“

Suunnittelin silloin teosofista opistoa Suomen T. S:n päämajan yhteyteen Tuonenkylään ja sitä ajatellen lausuin samassa kirjoituksessani nuo sanat: „missä ovat nyt rikkaat teosofimme? Lahjoittakaa tuhansia ja kymmeniä tuhansia! Nyt tarvitsee teosofia Suomessakin rahaa“, – jotka J. R. Hannula mainitsee kirjeessään Ruusu-Ristin viime numerossa ja jotka aivan oikein tähtäsivät siihen, että päämaja ensin oli vapautettava veloista.

Että tuuma teosofisesta kansanopistosta ei kaikunut kuuroille korville, näkyy esim. siitä kirjeestä, jonka julkaisin saman vuoden (1912) Tietäjän marraskuun numerossa ja jossa m. m. sanotaan:

„Mutta sitten saapui Tietäjä, jossa Te, hra Ylisihteeri, kesäkurssien johdosta tuotte esille tuon suuren ajatuksen: *teosofinen kansanopisto Suomeen!* Se oli kuin sähkötäräys minulle. Niin se pitää olla, ajattelin, ihan niin. Sellaisen kansanopiston me tänne tarvitsemme.

Olen ollut talvikauden kansanopistossa ja tunnustan, että sain sieltä paljon. Mitenkä paljon voisikaan sitten kansanopisto, jossa koko opetus käy teosofisessa hengessä, antaa Suomen nuorisolle!

Ohjelma, johon viittaatte, osoittaa, että *tämä* kansanopisto tulisi vasta tosiaankin kouluksi elämää varten. Olen ihastunut Teidän kansanopisto-ajatuksenne ja hartaimmin toivon, että meillä sellainen kerran on. Ja me saamme sen, jos vain tahdomme. Miksemme tahtoisi hyvää?“

Sama kirjoittaja ehdotti vielä, että Teosofinen Seura miesvoimalla ryhtyisi päämajan velkoja suorittamaan, ja tosiasiat sinä ja seuraavina vuosina osoittivat, että aate oli teosofeille kallis, koska he lahjoituksillaan suuresti lyhensivät päämajan velkataakkaa.

Viime vuosina olen tietysti uneksinut *Ruusu-Risti-opistosta*, joka voimakkaana henkisenä keskuksena kasvattaisi Ruusu-Risti-opettajia, „suurempia“ ja „pienempiä“, Suomen kansan – ja miksei toistenkin kansojen? – valistamiseksi. Opisto on mielessäni yhä selvemmin esiintynyt mysteriokouluna, joka ylläpitää yhteyttä korkean henkimaailman, Valkoisen Veljeskunnan ja arkipäiväisen ihmismaailman välillä.

En epäile unelmani toteutumista. Ehkä minunkin silmäni sen näkevät, jos riittävän kauvan saan elää. Mutta vaikei se minun nähteni vielä toteutuisikaan, elää aate ja ihanne kerran toteutuakseen, – ja valmistustyötä olen ainakin yrittänyt tehdä.

*

Onko itsemurha oikeutettu? kysyy eräs totuudenetsijä, joka kirjoittaa minulle seuraavasti:

„Tiedän, että itsemurha periaatteessa evätään, koska kellään ei ole oikeutta katkaista karmaansa, mutta kuinka on selitettävä Steinerin oppi „ovenvartijasta“, s. o. rajasta, jonka yli saa astua, jos voi ottaa tekonsa omalle vastuulleen? Ja kuinka on selitettävä täysi tietoisuus siitä, että epätoivoon saatettuna ei kykene vastaamaan teoistaan, jos jääpi elämään? Eikö saa jättää elämänsä vapaaehtoisesti, jos tietää, että sairauden tai muun lannistamana täydellisesti kadottaa valtansa tekojensa yli? Minusta tuntuu, että hylkäävä periaate tässä kysymyksessä on mahdollon. Mutta ymmärrän myös, että oppi itsemurhan oikeutuksesta ainakin toistaiseksi on oleva salainen, koska suuri kypsyyt itse-arvostelussa ja muussa kehityksessä on tarpeen, jottei

tätä oikeutta väärin käytettäisi. Monessa tapauksessa voi jatkuva elämä olla suurinta itsekkyyttä, syntiä, rikosta lähintä ympäristöä kohtaan. Monessa tapauksessa saattaa vapaaehtoinen kuolema vaatia enemmän uhrautuvaisuutta kuin jatkuva elämä. Täysin punnittu itsemurha, jonka ihminen tekee vakuutettuna sen oikeutuksesta, saisi siis olla sallittu eikä tuomittava. Ja voiko taas tuomita itsemurhaa, joka tapahtuu mielettömässä epätoivossa, joka siis on epänormaali teko, järjettömän kauhun ja pelon aiheuttama? Mutta koska sitten itsemurha joutuu tuomittavaksi? Ainoastaan silloin, kun se tapahtuu pelkuruudesta, kun vaikutin on jonkun toisen „rankaiseminen“, sillä semmoinen motiivi on liian typerä.

I. S.“

Itsemurhan probleemia voidaan mielestäni käsitellä kolmelta kannalta tarvitsematta poistua yksilöllisen psykologian rajoilta: (moraalisen) tunteen, järjen ja (henkisen) tahdon kannalta.

Moraalisen tunteen kannalta eri ihmiset voivat arvostella sitä eri tavalla, toiset hyväksi, toiset pahaksi ja vääräksi, mutta yleinen moraalinen kanta lienee kuitenkin varma. Vaikka on ihmisiä, jotka arvostelevat varkautta ja murhaa hyväksi ja oikeaksi, on ihmiskunta yleensä sillä kannalla, että varkaus on väärä ja murha paha. Samaten on yksilöitä, joiden mielestä itsemurha on moraalisesti oikeutettu, mutta yleinen moraalinen sanoo, että itsemurha on väärä. Kuitenkin on lieventäviä asianhaaroja. Kun nälkään nääntymäisillään oleva tai vaikkapa vain nälkäinen henkilö varastaa leivän, ei sitä Ranskassa katsota varsinaiseksi varkaudeksi. Eihän miestappoa itsepuolustukseksi liioin katsota tavalliseksi murhaksi. Onhan myös ajateltavissa jalo varkaus toisten auttamiseksi. Kaikki semmoiset tapaukset ovat moraaliltaan „jesuiittamaisia“ (”tarkoitus pyhittää keinot“) ja ansaitsevat vaikuttimiensa takia anteeksiannon. Mutta se, että ne vaativat anteeksiantoa, leimaa ne moraalisesti epävarmoiksi. Ainostaan jos ne kohoavat niin korkealle uhrautuvassa epäitsekkyydessä, että ne välittömästi sinään herättävät meissä ihailua ja kunnioitusta, voidaan niitä sanoa moraaliseksi teoiksi.

Minkätähden puhua varkaudesta ja murhasta samassa hengenvedossa kuin itsemurhasta? Sentähden, että itsemurhassa tapahtuu „oman käden oikeus“, jonkunlainen varkaus. Ihminen ei ole itselleen elämää antanut, — millä oikeudella hän sen siis itseltään riistäisi?

„Kylmän järjen“ kanta on tieteellinen kanta. Jos kysytään: saako ihminen murhata itsensä? vastaa järki: kuka estää? Ihminenhan on vapaa tekemään hyvää ja paha. Luonto ei aseta esteitä hänen toiminnalleen. Hän voi varastaa, murhata, tappaa itsensä j. n. e. Mutta toinen kysymys kuuluu: kuinka viisasta on tappaa itsensä? Ja siihen kysymykseen voidaan vastata tieteellisesti ainoastaan jos tunnetaan, millä tavalla luonto eli elämä reagoi itsemurhaa vastaan. Tuon kysymyksen pitää toisin sanoen kuulua: mitä seurauksia koituu ihmiselle itsemurhasta? Ehkä useimpien itsemurhakandidaattien järki vastaa tähän: „ei mitään! Itsemurha tehdään juuri siinä toivossa, että seurauksista päästäisiin!“ Mutta heidän järkensä ei ole pätevä vastaamaan kysymykseen. Vastaus ei olekaan niin paljon järjen, kuvittelun, filosofisen mietiskelyn kuin kokemuksen asia. Ainoastaan tieto ja kokemus kykenee vastaamaan kysymykseen seurauksista. Ja tämä tieto vie meidät pakosta kuolemanjälkeisen elämän salaperäiselle ja useimmille ihmisille tuntemattomalle alalle. Materialistin usko elämän loppumiseen kuolemassa ei paina mitään vaa’assa, jos luonnon tosiasiat todistavat toisin. Ja ne todistavat toisin! Ihmisen elämä ei lopu kuolemaan. Hän jää olemaan entisenä itsenään erottuaan fyysillisestä ruumiistaan. Hän on vain ilman sitä käyttövälinettä, jonka avulla hän saattoi toimia ja tehdä. Hän on kuin soittaja ilman konetta, puhuja ilman kieltä, työmies ilman kättä. Ja mikä on itsemurhaajan kohtalo? Ne jotka ovat asiaa tutkineet, väittävät yksimielisesti, että hänen kohtalonsa on kova. Joko hän elää yhä uudestaan ja uudestaan niissä epätoivoisissa tunnelmissa, jotka saattoivat hänet itsemurhan tekoon, niin että hän kuolemankin jälkeen yhtä mittaa uudestaan ja uudestaan murhaa itsensä tasapainonsa menettäneenä raivohulluna, — taikka sitten hän on kerrassaan toivottomana, kun tahtoisi kaikkia maallisia asioitaan korjata ja näkee, miten se kävisi päinsä, mutta ei mihinkään kykene! Ja tämän takia kuuluu pätevä vastaus kysymykseen, kuinka viisasta on tappaa itsensä, ehdottomasti: on sangen epäviisasta, harkitsematonta ja tyhmää surmata itsensä. Ainoastaan harvoissa jaloissa tapauksissa — jos ihminen esim.

pelastaa toisen hengen antamalla omansa – ei kärsimys seuraa itsemurhan tekoa, vaan suloinen lepo ja kukaties ruusuiset unelmat. Luonto kallistaa kunnioittaen päänsä ylevän uhrin edessä ja luo tässä tapauksessa huomionsa vaikuttimeen – niinkuin me ihmisetkin teemme.

Tahdon kantaa asiassa eivät muut ihmiset ymmärrä eivätkä osaa arvostella kuin ne, joissa tahtoa elää. Tahto näet on henkinen voima. Se, mitä tavallisessa kielessä nimitämme tahdoksi, on enimmäkseen himojen, halujen, tunteitten ja ajatusten voima. Tahdon voima on sitävastoin itsessään pyhä, puhdas, epätsekäs, rakastava. Tahto on rakkautta. Tahdossa on jotain kosmista. Tahto rakastaa kärsimyksiäkin itselleen. Tahto on luomisen syvin salaisuus. Tahto on isästä jumalasta. Tahto on jumalan poika meissä. Tahto ilmenee Kristus-elämässä. Mitä ne ihmiset, joissa Kristus elää, sanovat itsemurhasta? He sanovat: „semmoista probleemia ei ole meille olemassa. Joka päivä me kuolemme itsestämme, mutta meidän kuolemamme on vain mahdollinen elämässä. Kuolema ja elämä ovat meille yhtä. Jos maailma vaatii fyysillisen henkemme, on se vapaasti maailman otettavissa. Jos taivaallinen isämme sanoo meille: poistu maailman näyttämöltä, niin me poistumme heti; – eikä meidän tarvitse itse tehdä väkivaltaa itsellemme. Kaikki on meille yhtä autuutta: kärsimys ja tuska, ilo ja riemu. Kuolemaa ei meillä ole. Elämme maailmaa varten, elämme isän tahdosta. Rakastamme ihmisiä, ymmärrämme heitä, säälimme heitä. He ovat kaikki kuin tietämättömiä lapsia, jotka leikkivät meren rannalla. Intohimojen aaltoileva meri heitä kutsuu, ja he syöksyvät sokeasti sen pyörteihin. Niinkuin äiti etsii kadonnutta lastaan, niin mekin etsimme ihmissieluja, jotka ovat hukummassa. Ymmärtämättömydessään lapset tekevät pahaa toisilleen ja itselleen, – miksi heitä siitä tuomitsisimme? Auttava kätemme on alati ojennettuna, jotta hukkuva siihen tarttuisi . . .“

Mikä nyt olisi yleinen johtopäätös ja loppulause itsemurhan probleemin suhteen? Sen jokainen vaivatta muodostaa itselleen edellä esitettyjen tosiasioiden nojalla.

*

Olen tässä syrjäisessä kolkassani, maaseudun hiljaisuudessa, ottanut osaa yhteiseen suomalaiseen liikutukseen ja iloon Parisin „Olympialaisten“ johdosta. Vaikkeivät suomalaiset voitot merkitse meille, että olemme Europan etevin urheilukansa, koska tiedämme sen kunnian kuuluvan Englannille, Ruotsille j. n. e., todistavat ne kuitenkin, että meillä on „sisua“, kuten sanotaan, eli tahtoa nousemaan. Ja ennen kaikkea ne todistavat, että Suomen kansa on saanut tehtävän kohtalolta: sen täytyy edistyä ja mennä eteenpäin. Päämäärä on henkistä laatua meille, mutta elinvoimamme näyttäytyy fyysillisestikin. Koska emme ole sotaisia kansa, kilpailemme ja voitamme toisilla aloilla; urheilu on epäilemättä mainio sodan korvaaja, – se vie meidät takaisin mieskohtaisen taistelun aikoihin, mutta taistelu on sivistynyt työksi, veri hieksi. Urheilu kasvattaa taas sankareita ruumiillisten ponnistusten ja sielullisen kestävyuden alalla. Eikä tällainen jalo kilpailu voi herättää ahtaasti kansallisia kateuden ja vihan tai itserakkauten ja suuruudenhulluuden tunteita muissa kuin pikkumaisissa ihmisissä.

Jokainen ajatteleva ihminen maan päällä kiittää jumalaa, jos sodat voisivat muuttua olympialaisiksi kilpailuiksi.

*

Julkaisen tässä numerossa „muutamia tietoja Suomen teosofisen liikkeen historiasta“ – kaikki yht'aikaa, tilastollisen kuivina ja luurankomaisina. En ole päässyt siihen tunnelmaan, joka vaaditaan muistelmien kirjoittamiseen. Innostuin ajatuksesta viime syksynä, mutta kun ei silloin ollut aikaa panna paperille kaikkia niitä lystikkäitä ja surullisia muistoja, jotka tulivat mieleen, en sen perästä enää ole saanut kiinni langan päästä, vaan olen nyt tyytynyt muutamaani numeroihin ja tiedonantoihin, jotka kyllä ovat historioitsijan

kannalta hyödyllisiä, mutta sangen mehuttomia tavallisen lukijan kannalta. Koska minulla joka tapauksessa on yhtä ja toista kerrottavaa menneiltä vuosilta, toivon, että tilaisuus siihen joskus vielä minulle suodaan.

*

Syksyksi julkaistaan painosta muutamia Ruusu-Ristin kirjaston uusia numeroita. Neljä on tällä hetkellä valmistumassa, kaikki allekirjoittaneen tekemiä: N:o 14 **Christosophia**. Hinta Smk. 15:—, sid. 25:—. N:o 15 **Uudestisyntyvä Suomi**. Smk. 20:—, sid. 25:—. N:o 16 **Jos mestareita seuraisimme**. Smk. 5:—. N:o 17. **Jälleensyntymismuisti**. Smk. 10:—. Iloisena yllätyksenä voin mainita, että näiden kirjojen hinnat on määrätty melkoisesti alemmiksi entisiä.

Syyskuu, s. 241-247

H. P. Blavatsky kirjoitti kohta 40 vuotta sitten:

„Minä olin Yhdysvalloissa ensimmäinen, joka toi julkisuuteen Mestarein olemassaolon ja ilmaisin kahden Veljeskunnan jäsenen nimet, Veljeskunnan, joka tähän saakka oli tuntematon Europalle ja Amerikalle (lukuunottamatta muutamia harvoja mystikoita ja vihittyjä kaikkina aikoina), mutta pyhä ja kunnioitettu kaikkialla idässä ja etenkin Indiassa. Älköön kuitenkaan kukaan ajatelko, että minä esiinnyn taistellakseni heidän puolustajanaan, sillä he totisesti eivät tarvitse mitään puolustusta.

„Meidän Mestarimme . . . ovat yhtäkaikki vain pyhiä kuolevaisia, joskin yläpuolella kaikkia muita tässä maailmassa sekä siveellisesti ja älyllisesti että henkisesti katsoen. Mutta kuinka pyhiä ja edistyneitä Mysterioiden tieteessä ovatkaan, ovat he silti ihmisiä ja Veljeskunnan jäseninä alistuvat ensimmäisinä noudattamaan sen kahdesti-kunnioitettuja lakeja ja sääntöjä.

„Seura (s. o. Teosofinen) perustettiin heidän tahdostaan ja käskystään.

„Tiedän, että minulla on, kaikista vioistani huolimatta, ylläni Mestarin suojeleminen, ja jos minulla se on, on syy yksinkertaisesti seuraava: enemmän kuin 35 vuoden aikana, aina siitä lähtien kun v. 1851 näin Mestarin *ruumiillisesti* ja persoonallisesti ensimmäisen kerran, *en ole kertaakaan häntä kieltänyt tai epäillyt*, en ajatuksissanikaan .

Sain kuulla, että niin pian kuin ihminen astuu sille tielle, joka vie siunattujen Mestarien aashramaan (temppeleihin), jotka Mestarit ovat alkuperäisen viisauden ja totuuden viimeiset ja ainoat vartijat, niin hänen karmansa — sen sijaan, että se olisi paloiteltava koko hänen pitkän elämänsä varalle — putoaa hänen päällensä yhtenä möhkäleenä, sortaen häntä koko painollaan . . . Tunsin varmasti, että Mestari ei sallisi minun hukkuvan; että hän aina ilmestyisi *ybdentenätoista* hetkenä — *ja niin hän tekikin*. Kolme kertaa hän pelasti minut kuolemasta, viimeisen kerran melkein vastoin tahtoani, kun palasin takaisin kylmään, pahaan maailmaan rakkaudesta häneen, joka on opettanut minulle mitä tiedän ja tehnyt minusta sen mikä olen. Sentähden teen hänen työtänsä ja tottelen hänen käskyjään. Ainoa ansioni on horjumaton antaumus hänelle, ja usko tuon suuren, salaperäisen, mutta yhtäkaikki todellisen pyhien ihmisten Veljeskunnan yhteiseen viisauteen.

„Ja nyt toistan *Paraguru'n* – Mestarini **Mestarin** – mukaan ne sanat, jotka hän oli lähettänyt tiedonantona niille, jotka tahtoivat tehdä Seurasta „ihmeklubin“ sen sijaan, että se olisi rauhan, rakkauden ja keskinäisen avunannon veljesliitto: 'Kukistukoon mielummin T. S. ja sen onnettomat perustajat!'

(Amerikkalaisesta teosofisesta aikakauskirjasta *The Path*, jouluk. 1886).

*

Huhtikuun 3 p:nä 1886 H. P. B. kirjoitti tohtori Franz Hartmannille:

„Minut lähetettiin vartavasten Amerikkaan ja Eddy'en luo. Siellä tapasin Olcottin rakastuneena henkiin, kuten hän myöhemmin rakastui Mestareihin. Minut käskettiin ilmoittamaan hänelle, että spiritistiset ilmiöt ilman salatieteen filosofiaa olivat vaarallisia ja harhaanviepiä. Todistin hänelle, että kaikki mitä mediumit osasivat tehdä henkien avulla, saattoivat toiset tehdä milloin halusivat ilman minkäänlaisia henkiä; että kellon soittoa ja ajatusten lukemista, koputuksia ja fysikaalisia ilmiöitä saattoi aikaansaada ken tahansa, joka vain kykeni toimimaan fyysisessä ruumiissaan astraaliruumiinsa elimillä; ja minulla on ollut tuo kyky nelivuotiaasta saakka, kuten kaikki perheessäni tietävät. Minä sain huonekalut liikkumaan ja esineet lentämään näennäisesti, ja astraaliset käteni, jotka työn suorittivat, pysyivät näkymättöminä; tämä kaikki tapahtui ennenkuin Mestareista mitään tiesinkään. No niin, kerroin hänelle koko totuuden. Sanoin hänelle, että olin tuntenut adepteja, „Veljiä“, en ainoastaan Indiassa ja Ladakhin tuolla puolen, vaan Egyptissä ja Syyriassa – sillä näissä maissa on „Veljiä“ tänä päivänä. Nimi mahaatma ei edes ollut tunnettu siihen aikaan, koska heitä nimitetään sillä tavalla ainoastaan Indiassa. Mutta nimitettäköön heitä rosenkreutsiläisiksi, kabbalisteiksi tai joogeiksi, adeptit ovat kaikkialla adepteja, hiljaisia, salaisia, varovaisia, jotka eivät koskaan paljasta itseään kokonaan kenellekään, jollei hän tee, niikuin minä tein, – vietä seitsemän ja kymmenen koetusvuotta, anna todistuksia ehdottomasta antaumuksestaan ja pysy äänettömänä kuolemankin uhatessa. Minä täytin vaatimukset, ja olen mitä olen; eikä sitä minulta ota yksikään Hodgson, Coulomb tai Sellin. Ainoa, minkä minun oli lupa sanoa, oli – totuus. Himaalajan tuolla puolen on ydinjoukko adepteja eri kansallisuutta; Teshu-Laama tuntee heidät, ja he toimivat yhdessä, ja muutamat heistä ovat hänen luonaan, pysyen kuitenkin todellisen luontonsa puolesta tuntemattomina tavallisillekin laamoille, jotka enimmäkseen ovat tietämättömiä houkkioita. Minun Mestarini ja K. H. ja useat toiset, joita tunnen personallisesti, ovat siellä, tulevat ja menevät, ja kaikki he ovat vuorovaikutuksessa adeptien kanssa Egyptissä ja Syyriassa, vieläpä Europassakin. Minä sanoin ja todistin, että he osasivat suorittaa ihmeellisiä ilmiöitä; mutta sanoin myös, että he harvoin alistuisivat siihen etsijöitä tyydyttääkseen . . . Saapuessamme (Indiaan) Mestari tuli Bombayhin ruumiillisesti, kävi luonamme Girgaumissa, ja monet henkilöt näkivät hänet, Wimbridge m. m. . . . Kenenkään päähän ei juolahtanut, että Mestarit olivat kuolevaisia ihmisiä, rajoitettuja hekin suurten voimiensa puolesta, vaikka he itse kirjoittivat tästä ehtimiten. Ajateltiin vain, että se oli vaatimattomuutta ja salaperäisyyttä. 'Kuinka olisi mahdollista', päättelivät nämä tyhmeliinit, 'etteivät mahaatmat tietäisi kaikkea, mitä oli jokaisen teosofin mielessä, ja kuulisi joka sanaa, minkä kukin jäsen lausuu?'

„Näiden hartaitten kannattajien järkeen ei mahtunut, että sitä tehdäkseen – ottaakseen selvää, mitä ihmiset ajattelivat, ja kuullakseen, mitä he sanoivat – Mestarien pitäisi käyttää erikoisia psykologisia keinoja, jotka kysyisivät suurta vaivaa ja vaatisivat työtä ja aikaa.“

*

Teosofisissa piireissä on viime aikoina ruvettu suurella kunnioituksella puhumaan n. s. apostolisesta suksessionista eli perättäisjärjestyksestä. „Vapaamielinen katolinen kirkko“, josta viime Ruusu-Ristissä oli puhetta erään vasta ilmestyneen broshyyrin yhteydessä ja jota teosofisella taholla erikoisesti suositaan, on „laillinen“ kristillinen kirkko juuri apostolisen perättäisjärjestyksensä nojalla.

Toiselta puolen tiedämme, että madame Blavatsky, koko teosofisen liikkeen alkuunpanija, piti apostolista suksessionia paljaana petoksena, ja että Mestari K. H. kirjeissään Sinnett'ille leimasi kirkot ja papistot uskonkappaleineen ja juhlamenoineen siksi pahan muodoksi, joka kaikista raskaimmin painoi onnetonta ihmiskuntaa ja aiheutti sen suurimmat kärsimykset.

Kumpiko puoli nyt on oikeassa, vai onko olemassa „kultainen keskitie“? Ei ole olemassa mitään kultaista keskitietä, sillä totuus ei onnu, se on kokonaan sitä, mitä se on. Meidän ei tarvitse olla huolissamme Mestarein ja H. P. Blavatskyn tietojen pätevydestä ja laajuudesta. Kyllä he arvostelivat asioita oikein. „Apostolinen suksessionia“ on ilmi petos. Se sisältää näet uskonnollisen ihmisen kannalta, että uskon voima, opin puhtaus ja armon välikappaleet kulkevat miespolvesta toiseen arvokkaissa käsissä, että piispa vihkiessään toisen piispan on löytänyt arvokkaan seuraajan, joka pyhän hengen täyttämänä jatkaa työtä herran viinimässä. Mitä sanoo tähän historia? Historialliset tosiseikat osoittavat, että ensimmäiset apostolit, joista perättäisjärjestyksen mukaan rikkomattomassa linjassa pyhyys muka on periytynyt polvesta toiseen, varmaankin monta kertaa aikojen kuluessa ovat lyhdyn avulla saaneet etsiä seuraajiaan piispoista – löytämättä niitä. Ja jos väitetään, että paavi yksin on heidän varsinainen seuraajansa, täytyy meidän hymyillä muistellamme niitä lukemattomia vakavia kristityitä, jotka aikojen kuluessa ovat täydellä syyllä Lutherin tavalla pitäneet Rooman paavia antikristuksen ruumistumana. Tältä kannalta katsoen on apostolinen suksessionia tuominnut itsensä olemattomaksi.

Miltään muulta kannalta eivät Mestarit eikä heidän lähettiläänsä H. P. B. asiaa katselleet. He arvostelivat hengen silmillä, henkistä totuutta silmälläpitäen. Henkinen todellisuus ei ole muodoista riippuvainen eikä sitä voi muotoihin kytkeä. Franciscus Assisilainen oli epäilemättä todellisempi Kristuksen ja hänen apostoliansa seuraaja kuin yksikään paavi, – eikä hän ollut edes tavallinen pappi. Hän perusti itse uuden järjestön. Leo Tolstoi meidän aikamme oli tunkenut syvemmälle evankeliumein ja Kristuksen opin henkeen kuin yksikään piispa tai pastori, joka kirkollisen vihkimyksen on vastaanottanut, – eikä hän ollut edes yliopistossa suorittanut mitään teologisia tutkintoja.

Minkätähden sitten pidetään apostolista suksessionia niin suurella arvossa esim. katolisella taholla?

Silminnähtävästi perin muodollisista syistä. Ja muodolliselta, viralliselta, yhteiskunnallisen järjestyksen kannalta sillä on merkityksensä. Tätä merkitystä kuvaa sattuvasti sana „laillinen“: laillinen meidän inhimilliseltä, seurakunnalliselta kannaltamme, ei hengen ja totuuden. Mutta senpätähden tältä alemmalta, muodolliselta kannalta katsoen yhtä tärkeä ja tarpeellinen kuin kaikki muu virallinen ja yhteiskunnallinen järjestys.

Ajatelkaamme toista, samantapaista suhdetta: maallista kuninkuutta. Kuinka monta sotaa onkaan käyty laillisen perintö-oikeuden puolesta! Ihmiset tunsivat selvästi omassatunnossaan, että heitä piti hallita laillinen kuningas eikä vallananastaja! Ja laillinen perintö-oikeus perustui vereen, se oli puhtaasti fyysillinen asia. Mutta oliko se takeena siitä, että kuningas olisi hyvä, viisas, kansansa todellinen isä? Kaukana siitä! Suku saattoi degeneroitua, kuninkaat tulla yhä huonommiksi, tyhmemmiksi, itsekkäämmiksi, – mutta he olivat laillisia, ja se tyydytti muodollista omaatuntoa. Laillisen kuninkuuden taustana oli ennen „Jumalan armo“, nyt on hallitsijan vallan takana „kansan tahto“; ja kansa, tuntien kykenemättömyytensä valitsemaan oikean hallitsijan itselleen, rajoittaa hänen valtaansa mahdollisimman suppeaksi.

Samoin on laita uskonnollisen elämän. Seurakunnan jäsenet eivät halua ketä tahansa kadulta tulijaa sielunpaimenekseen, ja vielä vähemmin uskonnollisen elämän vartijat sitä haluavat. Täytyy jokin edellytys olla papilla ja piispalla. Ja mikä on luonnollisempi edellytys kuin kirkon määräys tai seurakunnan vaali? Kirkko uskoo oppinsa ja armonvälikappaleensa sen hoitoon, joka on vannonut kirkolle uskollisuutta, ja seurakunta valitsee kirkon vihkimistä papeista sen, joka sitä miellyttää. Perättäisjärjestys on tässä uskollisuuden valassa, joka sitoo ymmärrykset ja sielut, samoin kuin perintö-oikeus on veressä, joka sitoo

ruumiit. Ja samoin kuin veri ei ole takeena henkisestä kuninkuudesta, samoin uskollisuuden valakaan ei ole takeena siitä, että papiksi vihitty on totuuden pyhän hengen täyttämä apostoli, joka rakastaa seurakuntaansa ja osaa sitä kasvattaa Kristuksen kaltaisessa elämässä.

Sentähden ja yksin sentähden sanoi madame Blavatsky, että apostolinen perättäisjärjestys on silmiinpistävä valhe. Koko hänen herätyksensä muuten oli siinä, että kunkin ihmisen tuli etsiä totuuden jumala itsestään, olla itse oma pappinsa ja piispansa ja tehdä omasta personallisuudestaan pyhän hengen temppele.

*

Painosta ovat nyt valmistuneet seuraavat Ruusu-Risti-kirjaston numerot: N:o 14. **Christosofia**. Hinta 15:—, sid 25:—. N:o 15. **Uudestisyntyvä Suomi**. Smk. 20:—, sid. 25:—. N:o 16. **Jos Mestareita seuraisimme**. Smk. 5:—. N:o 17. **Jälleensyntymismuisti**. Smk. 10:—. N:o 18. **Onko totuuden tieto saavutettavissa?** Smk. 2:—.

Tekeillä on N:o 19 **Ajatuksen ja käden parantava voima**, joka valmistuu lokakuussa.

Näitä kirjoja voidaan tilata Ruusu-Ristin toimitukselta, os. Pilpala, tai Kustannusosakeyhtiö Tietäjän Helsingin konttorista, os. Ylioppilas Eino Krohn, Helsinki, Kauppiaskatu 8.

Helsingissä kirjoja niinkään myydään Ruusu-Risti-luennoissa sunnuntaisin ja kirjakaupassa *Mystica* Stenmanin Taidepalatsissa joka päivä klo 11-5, paitsi tavallisissa kirjakaupoissa.

Sen lisäksi lukuisat Ruusu-Risti-asiamiehet Helsingissä ja maaseudulla pitävät kirjoja kaupan.

Lokakuu, s. 281-287

Amerikkalainen aikakauskirja *Theosophy*, julkaisi kolmattakymmentä vuotta sitten seuraavat järkevät sanat otsakkeella „teosofinen liike“:

„On olemassa sangen suuri ero Teosofisen Liikkeen ja minkä tahansa Teosofisen Seuran välillä. Liike on moraalinen, eettinen, henkinen, yleinen, näkymätön, paitsi vaikutuksiltaan, ja yhtäjaksoinen. Teosofista työtä varten perustettu Seura on taas näkyväinen järjestö, tulos, kone voiman säilyttämistä ja käyttämistä varten; se ei ole eikä voi olla yleinen eikä se ole alati jatkuva. Organisoituja teosofisia seuroja muodostavat ihmiset parempaa yhteistoimintaa varten, mutta ollessaan vain ulkonaisia kuoria niiden täytyy muuttua ajasta toiseen, mikäli inhimilliset puutteellisuudet tulevat ilmi, mikäli ajat muuttuvat ja mikäli suuri pohjalla toimiva henkinen liike pakoittaa semmoisiin muutoksiin.

„Teosofinen liike, ollessaan alati jatkuva, on huomattavissa kaikkina aikoina ja kaikissa kansoissa. Missä tahansa ajatus on taistellut vapautensa puolesta, missä tahansa on julistettu henkisiä aatteita muotojen ja oppikappaleiden vastakohtaksi, siellä tuo suuri liike on ollut huomattavissa. Jacob Böhmien työ oli osana siitä, ja samoin oli Teosofinen Seura enemmän kuin sata vuotta sitten; Lutherin uskonpuhdistus on luettava siihen kuuluvaksi; ja suuri taistelu tieteen ja uskonnon välillä, jota Draper niin selvästi on kuvannut, oli läpeensä yhtä paljon Teosofisen Liikkeen tuotetta kuin konsanaan nykyinen sen niminen Seura — itse asiassa tuo taistelu ja sen voittama vapaus tieteelle oli yhtä tärkeä maailman edistymiselle kuin meidän erilaiset järjestömme. Ja liikkeen poliittisten esimerkkien joukkoon on luettava amerikkalaisten siirtomaiden riippumattomuus, joka päättyi suuren, teoreettisesti veljeydelle perustetun kansan muodostumiseen.

Sentähden on selvää, että järjestön palvominen, vaikka se olisikin rakas Teosofinen Seura, on muodon jumaloimista, jolloin taasen joutuu sen dogmatismiin orjaksi, jota meidän Teosofisen Liikkeen haarautumamme, Teosofinen Seura, oli tarkoitettu hävittämään.

„Jotkut jäsenet ovat palvoneet n. s. „Teosofista Seuraa“, koska he uskoivat sen olevan kaikki kaikessa, eivät asianmukaisesti tajunneet sen todellista ja hajanaista luonnetta järjestönä eivätkä älynneet, että tämä harras antaumus tyhjälle muodolle johtaisi veljeyden kieltämiseen ensimmäisessä kiristyneessä tilanteessa. Tämä tapahtuikin useiden jäsenten suhteen. He unohtivat ja yhä unohtavat H. P. Blavatskyn itse selittäneen, että olisi parempi heittää Seura hiihteen kuin hävittää veljeys, ja että hän itse julisti Seuran eurooppalaisen osaston vapaaksi ja riippumattomaksi. Nämä palvojat luulevat, että vanhan muodon täytyy jatkuvasti elää, jotta Seuralla olisi kansainvälinen luonne.

„Mutta todellinen yhteys ja vaikutusvaltaisuus, todellinen kansainvälisyys ei ole siinä, että on olemassa vain yksi ainoa järjestö, vaan siinä, että päämäärä, pyrkimys, tarkoitus, opetus ja siveyskäsitteet ovat samanlaiset. Vapaamuurarius, joka on todellisen Teosofisen Liikkeen suuri ja tärkeä osa, on yleismaailmallisesti kansainvälinen; yhtä kaikki sen järjestöt ovat lukuisia, itsevaltaisia, itsenäisiä, riippumattomia. New Yorkin valtion suurlooshi, joka käsittää sen eri looshit, on riippumaton kaikista toisista missä valtiossa tahansa, mutta kuitenkin jokainen jäsen on muurari ja kaikki toimivat yhteisen suunnitelman mukaan. Vapaamuurarit ympäri maailman kuuluvat suureen kansainväliseen vapaamuurarijoukkoon, ja kuitenkin heillä joka paikassa on vapaa ja riippumaton hallituksensa.

„Olemme sitä mieltä, että jokaista, joka on hyväksytty jonkun teosofisen seuran jäseneksi, pitäisi kaikkialla tervehtiä teosofina teosofein kesken, aivan niin kuin vapaamuuraria vastaanotetaan vapaamuurarien kesken.“

*

Posti toi äskettäin seuraavan kiintoisan kirjeen:

„Olen Ruusu-Ristin lämmin ystävä, vaikka askeleeni sen viitoittamalla tiellä ovat hyvin aloittelevan haparoivia ja vaikka henkeni onkin peittynyt syvälle aineen usviin, etten paljonkaan jaksa käsittää korkeamman elämän asioita, enkä edes kyllin palavasti kaivata vapautteen omien intohimojeni takomista kahleista.

„Ruusu-Ristin saapuminen on aina kuin kirkas välähdys valoisammista maailmoista arkiseen harmauteeni, se on lepohekieni virkistävä ravinto raskaan raadannan lomassa.

„Pidän Ruusu-Rivistä ennen kaikkea siksi, että se ajaa rehellisesti ehdottoman aseettomuuden aatetta. Mutta eräässä numerossa ollut kirjoitus, jossa kosketeltiin suojeluskunta-asiaa herätti minussa ihmettelyä ja monia ristiriitaisia tunnelmia siinä ilmenneen mielipiteen takia. Kirjoittaja oli sitä mieltä, että suojeluskunnat ovat askel aseettomuutta kohti, kun minusta päinvastoin kehitytään äärimmäiseen aseistautumiseen, jos eri kansanluokat aseistautuvat toisiaan vastaan. Jos olen ymmärtänyt väärin siinä olleen ajatuksen, niin toivoisin, että arvoisa toimittaja selittäisi sen paremmin jossain Ruusu-Ristin numerossa. Eikö yhtähyvin voisi pitää punakaartia tai mitä tahansa luokkakaartia askeleena aseettomuuteen, kun ne vain nimellisesti ovat perustetut vapaaehtoisuuden pohjalle? Tosiasia on kumminkin, että ne väkivallalla pakoittavat riveihinsä rauhan aatteen kannattajatkin, silloin kun tulee kamppailu vallasta. Sen sai kokea monet, kuten minäkin, vuonna 1918. En tosin astunut „riviin“, vaan valitsin mieluummin suojeluskunnan tarjoaman epäinhimillisen vankeuden. Toivoisin sydämestäni, että Ruusu-Risti olisi sellainen huutavan ääni, joka rohkeaisi sanoa yhtä koristelemattoman totuuden kaikista murhaaja-järjestöistä, kantakoot ne sitten nimeä suojeluskunta, punakaarti tai mitä tahansa. Eikö olisi syytä saarnata parannusta Suomen suojeluskunnille

sen julkean ihmisteurastuksen ja kidutuksen jälkeen, mitä he ovat voitettujaan kohtaan harjoittaneet? Minun mielestäni Ruusu-Risti on siinä suhteessa liiaksi vaiennut. En luule olevani niinkään puoluehengen sokaisema, mutta suojeluskunnista tosiasioitten perusteella omaan mitä huonoimman käsityksen, ja siksi olen usein epäillyt, eikö Ruusu-Risti-seurakaan ole puolueeton totuuden etsijäin seura, kun se ei voi sanoa totuutta suojeluskunnista, jotka ovat mitä räikeimmin ja raaimmin polkeneet ihmisyyttä. Pyydän, rakas toimittaja, päästää minut tästä hirveästä epätietoisuudesta kirjoittamalla asiasta oikein selventävästi johonkin Ruusu-Ristin numeroon. Luulen, että Ruusu-Risti saisi enemmän ystäviä yhteiskuntamme kovaosaisista, jos se voisi esiintyä täysin puolueettomana.

„Sitten olisi vielä yksi kysymys, joka vuosikausia on kalvanut omaa tuntoani. Inhoan eläinten kuten ihmistenkin teurastamista enkä kumpaakaan voi itse harjoittaa, mutta edelliseen olen itseni tehnyt useasti syylliseksi ainakin välillisesti myömmällä elukoita teurastajalle. Tähän on karjatalouden harjoittaja useasti pakotettu, koska eläimet lisääntyvät enemmän, kuin niitä voi pitää. Olemme usein ajatelleet lopettaa karjan hoidon (ja sitäkin ei voi toteuttaa tappamatta), mutta emme ole selvillä, voiko maanviljelys näissä oloissa menestyä ilman karjaa. Eikö Ruusu-Ristiläisissä olisi ketään joka voisi selvittää tämän pulman. On kyllä helppoa sanoa „älä tapa“ ja olla itsekkin tappamatta, mutta miten voisi karjanhoitaja olla tappamatta? Pyydän, että tätä kysymystä perinpohjin Ruusu-Ristissä selostettaisiin!

O. R.“

*

Kirje herättää ajatuksia.

Mitä ensiksi kysymykseen armeijasta ja suojeluskunnasta tulee, huomaa, etten ole esittänyt kantaani kyllin selvästi. Olen puhunut aatteista, en tämän maailman todellisuuksista. Päivä-politiikkaan en missään tapauksessa ole tahtonut sekaantua.

Pitkistä puheista ei asia tässä tapauksessa parane. Lyhyesti painostan uudelleen, mitä olen tarkoittanut.

Suojeluskunta-aatteessa miellyttää minua vapaaehtoisuus, samoin kuin asevelvollisuus-aatteessa pakollisuus tympäisee. Jos nykyisessä suojeluskunnassamme vapaaehtoisuutta ei toteuteta, ei se ole aatteen syy, vaan ihmisten ja puolueiden. Puolueet ja ryhmittymiset ovat todisteina kansan elinvoimasta, mutta ne vievät kansan perikatoon, jos itsekkäät erikoispyyteet sokaisevat silmiä näkemästä kaikkien yksilöiden ja puolueiden yhteistä hyvää.

Ehkä vapaus-aatetta voitaisiin paremmin toteuttaa valtion armeijalaitoksessa, jos asevelvollisuus olisi vapaaehtoista siinä määrin, että kukaan ei vasten tahtoaan olisi velvollinen palvelemaan armeijassa.

Tämän lausun vain repliikkinä keskustelussa, en pyhänä poliittisena vakaumuksena. Personallisesti minulle on käsittämätöntä, että ihmiset takovat – ja käyttävät – aseita toisiaan vastaan. Olen tässä suhteessa täydellisesti kirjeenvaihtajani kannalla. Uskon myös, että ihmiskunnan pelastus on yksilön kieltäytymisessä, mutta ihmettelen samalla suuresti, etteivät Europan sivistyneet valtakunnat osaa tehdä keskenään liittoa (Europan Yhdysvallat), joka tekisi sisäiset sodat tarpeettomiksi ja seisovat armeijat turhiksi.

*

Kirjeen toinen kysymys koskee eläinten teurastusta.

Tässä ehdoton personallinen ratkaisu käy aito buddhalaiseen suuntaan: on kieltäydyttävä kokonaan eläimiä teurastamasta, syömästä, myömästä j. n. e. Mutta tämä ratkaisu kelpaa ainoastaan vapaalle yksilölle, jolla ei ole toisensuuntaisia perhe- eikä muunlaisia sitoumuksia. Nuorukainen, joka vasta on astumaisillaan elämään, saattaa valita itselleen uran, joka ei velvoita häntä mihinkään omantunnonvastaiseen tekoon. Samalla hän kieltäytyy avioliitosta, joka aina tuo mukanaan odottamattomia velvollisuuksia ja konflikteja.

Sitävastoin ihminen, joka on tehtävien ja velvollisuuksien ympäröimä, ei kykene ehdottomaan ratkaisuun. Hän voi lakata syömästä lihaa j. n. e., hänen perheensä vastarinta voi muuttua hyväksymiseksi ja esimerkin noudattamiseksi. Mutta jos hän esim. on maanviljelijä, kuinka hän voi olla käyttämättä karjaa ja aiheuttamatta eläinten tappamista? Miljonääri voisi ehkä elättää lehmiään ja lampaitaan niiden luonnolliseen kuolinhetkeen saakka, mutta varmasti ei tavallinen suomalainen maanviljelijä. Ja sydämettömämpää kuin teurastaminen on ajaa vanhat, aikansa palvelleet lehmät metsään, kuten Indiassa tehnevät.

Tässä on todella viisas neuvo tarpeen. Voivatko ihmiset tulla toimeen ilman maitoa, voita, rasvoja, villoja, ja onko todella olemassa karjatonta maanviljelystä, kuten jotkut väittävät?

Kuka lukija vastaa näihin kysymyksiin? Ruusu-Ristin palstat ovat avoinna.

*

Vuosi 1924 lähenee loppuaan ja vuonna 1925 alkaa aikakauskirjamme 21:nen vuosikerta. Tietäjä-Ruusu-Risti tulee siis täysikäiseksi ensi vuonna. Jotakin hyvää pitää siis sen vuoden tuoda mukanaan.

Lukijan parasta silmällä pitäen Ruusu-Risti jo suunnitteleekin yhtä ja toista ensi vuoden varalle. Iloinen yllätys tilaajille — Ruusu-Risti uskoo, että yllätys on iloinen — on oleva se, että hinnan pysyessä muuttumattomana aikakauskirja taas laajenee, niin että luettavaa tekstiä tulee olemaan melkoisen paljon enemmän kuin tähän saakka.

Onko liian rohkeata, jos Ruusu-Risti puolestaan toivoo, että karma soisi tilaajamäärän tuntuvasti kasvaa? Tietysti hyvä karmakin on voimaton, jos ei sillä ole toimeenpanijoita. Ruusu-Ristin nykyisistä ystäväistä riippuu siis, missä määrin kaitselmuksen hyvä tahto Ruusu-Ristin suhteen toteutuu. Jos jokainen tilaaja hankkisi yhden uuden tilaajan lisää, silloin Ruusu-Ristin toimituskin voisi suuresti iloita työstään ja siunaten kiittää työnsä antajia.

Marraskuu, s. 321-330

Suomennan tähän muutamia pikku poimintoja H. P. Blavatskyn esoteerisista kirjoituksista, jotka kirjoitukset osaksi (mutta ei kokonaan) ovat julkaistut Salaisen Opin kolmannessa osassa, joka ilmestyi Madame Blavatskyn kuoleman jälkeen.

*

„Niiden palkka, jotka vilpittömästi uskovat (nim. H. P. B:n esoteerisiin opetuksiin), on oleva se, että näkevät uskonsa muuttuvan tiedoksi. Todellinen tieto on yksin hengestä ja hengessä, eikä sitä voida saavuttaa mitenkään muuten kuin korkeamman älytason kautta, ainoa taso, josta voimme tunkea kaikkea läpäisevän Ehdottoman syvyyksiin. Joka vain täyttää ihmisjärjen asettamia lakeja, joka elää sitä elämää, minkä kuolevaisten säännöt ja heidän erehtyvät lakisäädöksensä määräävät, hän valitsee johtotähdekseen majakan, joka loistaa maajaan eli ajallisten harhojen valtamerellä ja kestää vain yhden ruumistuksen ajan.

Nämä lait ovat välttämättömät ainoastaan fyysillisen ihmisen elämälle ja menestykselle. Hän on valinnut luotsin, joka kuljettaa hänet vain *yhden* elämän matalikkujen kautta, mestarin, joka jättää hänet kuoleman kynnyksellä. Kuinka paljon onnellisempi onkaan se ihminen, joka tarkasti täyttäessään ajallisella, objektiivisella tasolla jokapäiväisen elämän velvollisuudet, noudattaessaan maansa kaikkia lakeja ja lyhyesti sanoen antaessaan keisarille mitä keisarin on, todellisuudessa viettää henkistä ja jatkuvaa elämää, yhtenäistä elämää vailla keskeytyksiä, vailla aukkoja ja välikohtauksia edes niidenkään aikojen kestäessä, jotka ovat henkisen elämän pitkän toivioletken lepoetkiä. Kaikki alemman inhimillisen älyn ilmestykset häviävät kuin näyttämön verho ja antavat hänen elää tuonpuoleisessa piirissä puhtaan olion, *ainoan* todellisuuden tasolla. Kun nyt ihminen hillitsemällä, jollei hävittämällä, itsekkyytensä ja persoonallisuutensa oppii tuntemaan itsensä semmoisena kuin hän on fyysillisen maajaan peitteen takana, on hän pian vapautuva kaikesta tuskasta, kaikesta kurjuudesta, eikä häntä enää kuluta vaihtelu, joka on tuskan varsinainen aiheuttaja. Sellainen ihminen on ruumiillisesti aineesta kokoonpantu ja liikkuu aineellisessa ympäristössä, mutta elää kuitenkin aineen tuolla puolen ja siitä vapaana. Hänen ruumiinsa on vaihtelun alainen, mutta hän itse on siitä vapaa ja kokee alati jatkuvaa elämää, silloinkin kun hän asustaa lyhytikäisissä ajallisissa ruumiissa. Kaikki tämä on saavutettavissa kehittämällä itsetöntä yleistä rakkautta ihmiskuntaan ja tukahduttamalla persoonallisuutta eli *itsekkyyttä*, joka on kaiken synnin ja sen kautta kaiken inhimillisen surun alkusyy.“

*

„Onko hyvä harjoittaa ajatuksen keskittämistä? Niin kuuluu kysymys, joka usein tehdään. Minä vastaan: oikea konsentratsioni ja meditaatsioni, *tietoinen* ja *varovainen*, jossa mietiskellään omaa alemmaa itseä sisäisen jumalallisen ihmisen ja paaramitaiden (korkeimpien hyveiden) valossa, on erinomainen asia. Mutta jos on vain pintapuolista, saatikka vääristettyä tietoa oikeasta harjoitustavasta, on „jooga-istunta“ miltei poikkeuksetta tuhoa tuottava; sillä kymmenessä tapauksessa yhtä vastaan opiskelija joko kehittää itsessään mediumistisia kykyjä tai kadottaa aikansa ja saa kylläkseen sekä käytöstä että teoriasta. Ennenkuin kukaan heittäytyy niin vaaralliseen kokeiluun, yrittäen jättää syrjään alemman itsensä yksityiskohtaisen tutkimisen ja olla välittämättä sen elämänvaelluksesta ja siitä, jota meidän sanonnassamme nimitetään „tsheelan (oppilaan) jokapäiväisen elämän pääkirjaksi“, tekisi hän hyvin, jos edes oppisi tuntemaan eron „magian“ kahden olemuspuolen välillä, valkoisen eli jumalallisen ja mustan eli pirullisen, ollakseen varma siitä, ettei yhtämittaa astu jumalallisen rajojen yli ja syöksy saatanallisen magian valtoihin, kun hän „istuu joogaa varten“ ilman kokemusta ja ilman ohjausta, joka vaarat näyttää. Yhtäkaikki on hyvin helppo oppia tuntemaan ero; on vain muistettava, *ettei koskaan julkisessa painossa*, ei kirjoissa eikä lehdissä, *anneta ulos mitään täysin paljastettuja esoteerisia totuuksia*.“

*

„Koska tiedän, että jotkut opiskelijat koettavat noudattaa omantapaista ja -mieleistä joogajärjestelmää, jossa ottavat oppia vain niistä harvoista viittauksista, joita tapaavat teosofisissa kirjoissa ja lehdissä, mainitsen tässä yhden paraimmista vanhojen okkultisten teoksien esityksistä, nim. Râma Prasâdin *Nature's Finer Forces* (Luonnon hienommat voimat), osoittaakseni, kuinka helposti joutuu harhaan sen peitettyjen puhetaipojen kautta.

„Tekijä itse näkyy joutuneen harhaan. Tantrat (s. o. eräät mystilliset ja maagilliset hindulaiset tekstit) ovat esoteerisesti luettuina yhtä täynnä viisautta kuin jaloimmat salatieteelliset teokset. Tutkittuina ilman opastajia ja käytännössä noudatettuina voivat ne aikaansaada erilaisia ilmituloksia moraalisella ja fysiologisella tasolla. Mutta jos ken noudattaa niiden kuolleen-puustaavin-sääntöjä ja käyttöohjeita ja yrittää toimeenpanna niissä määrättyjä menoja silmälläpitäen toista tai toista itsestä tarkoitusperää, niin hän on — kadotettu. Jos niitä noudatetaan puhtaalla sydämellä ja epäitsekäällä antaumuksella ainoastaan kokeilun tarkoituksessa, silloin joko ei synny mitään tuloksia tai syntyy semmoisia, jotka vain ovat omiansa työntämään harjoittelijaa luotaan. Mutta voi sitä itsestä ihmistä, joka koettaa kehittää salaisia kykyjä

ainoastaan sitä varten, että niiden avulla saavuttaisi maallisia etuja tai kosta tai tyydyttäisi kunnianhimoaan; pian seuraa silloin korkeampien prinssioppien erkautuminen alemmista: buddhi-manas eroaa tantrikon persoonallisuudesta, sillä semmoiset ovat kauheat karmalliset seuraukset magian *butiluksille*.“

*

„Tämä aste (nim. H. P. B:n esoteerinen koulu) on valmistava, ja sen yleinen tarkoitus on tehdä opiskelija kykeneväksi tutkimaan käytännöllistä okkultismia eli raadsha joogaa. Sentähden tässä asteessa – lukuunottamatta poikkeuksellisia tapauksia – ei opeteta opiskelijalle fyysillisten ilmiöiden aikaansaamista eikä anneta minkäänlaisten maagillisten kykyjen kehittyä hänessä; ja jos hän luonnostaan omaa semmoisia kykyjä, ei anneta hänen niitä käyttä, ennenkuin hän on saavuttanut täydellisen tiedon *itsestä* ja yleensä ihmisruumiin psyko-fysiologisista prosesseista (jotka tapahtuvat okkultisella tasolla) sekä täydellisen vallan kaikkien alempien intohimojensa ja *personallisen itsensä* yli.“

*

„Jokainen henkilö saa niin paljon valistusta ja apua osakseen kuin hän ansaitsee, eikä enemmän; ja on selvästi käsitettävä, että tässä (esoteerisessa) osastossa ja näissä olosuhteissa ei tunneta mitään erikoissuosiota – kaikki riippuu jäsenen omista ansioista – eikä yhdelläkään jäsenellä ole oikeutta tai tietoa päättää, mitä hänelle olisi tuleva. Tämä täytyy olla yksistään niiden huolena, *jotka tietävät*. Näennäinen suosio osoitettu muutamille ja näiden siitä johtuva näennäinen edistyminen on tuloksena siitä työstä, minkä he itse paraimman kykynsä mukaan suorittavat yleisen veljeyden ja rodun kohottamisen puolesta.“

*

„Pettymys tulee varmasti niiden osalle, jotka liittyvät tähän osastoon oppiakseen „maagillisia taitoja“ tai saavuttaakseen „okkultista treenausta“ omaksi hyväkseen, kokonaan välittämättä toisten, vähemmän päättäväisten ihmisten paraasta. Tavallisuudesta poikkeavat ja keinotekoisesti kehitetyt hyveet – paitsi ne, jotka kruunaavat mustan maagikon ponnistuksia – tulevat ainoastaan huippusaavutuksena ja palkkana sille, joka epäitsekästä on työskennellyt ihmiskunnan hyväksi, kaikkien ihmisten, niin hyvien kuin pahojenkin puolesta. *Personallisen* itsen unhoittaminen ja vilpitön altruismi on ensimmäinen ehdoton vaatimus niiden itsekasvatuksessa, jotka aikovat tulla „valkoisiksi adepteiksi“ tässä tai jossain tulevassa ruumistuksessa.“

*

„Tietäköön kuitenkin jokainen jäsen, että aika on rajoitettu; tämän kirjoittaja on vanha, hänen elämänsä on melkein loppuun kulunut ja hänet voidaan kutsua „kotiin“ minä päivänä ja miltei minä hetkenä tahansa. Ja vaikka hänen paikalleen tulisikin toinen, ehkä joku arvokkaampi ja oppineempi kuin hän, *on* kuitenkin *jällellä vain muutamia vuosia*, ennenkuin määräaika on lopussa, nim. joulukuun 31 p:ään 1899. Ne, jotka eivät siihen päivään mennessä ole osanneet käyttää hyväkseen tilaisuutta (mikä annetaan maailmalle joka vuosisadan viime neljänneksellä), jotka eivät ole saavuttaneet määrättyä kohtaa psyykkisessä ja henkisessä kehityksessään, sitä kohtaa, josta alkaa adeptiuden jakso, – he eivät edisty pitemmälle tiedossa kuin mitä jo ovat saavuttaneet. Ei kukaan Viisauden Mestari idästä tule itse esiintymään eikä lähettämään ketään Eurooppaan tai Amerikkaan sen määräajan perästä, ja vitkastelijoiden täytyy luopua kaikesta edistymisen mahdollisuudesta nykyisessä ruumistuksessaan – aina vuoteen 1975. Semmoinen on laki, sillä me elämme kalijugassa – mustassa aikakaudessa – ja rajoitukset tässä ajanjaksossa, jonka ensimmäiset viisi tuhatta vuotta loppuvat v. 1897, ovat suuret ja miltei voittamattomat.“

„Mitä hyötyä olisi liittymisestäni esim. Ruusu-Risti-seuraan?“ kysyy välistä totuuden etsijä, joka on lukenut kirjallisuutta ja kuunnellut luentoja. „Voinhan tutkia ja miettiä yksikseni, eikä minusta ole miksikään teosofiseksi työntekijäksi kumminkaan: minusta ei olisi kellekään hyötyä. Muuten on luontoni semmoinen, etten ole seuroja rakastanut enkä ole tahtonut rajoittaa vapauttani minkään seuran säännöillä.“

Jokainen ihminen ja ennenkaikkea vakava totuudenetsijä menettelee tietysti oman harkintansa ja mielensä mukaan. Luulen kuitenkin, että useimmat niistäkin, jotka ovat liittyneet siihen teosofiseen seuraan, jota nimitämme Ruusu-Ristiksi, ovat olleet vapautta rakastavia ja yksinäisyydessä, s. o. kirjojen ääressä ja ajatusten seurassa sangen hyvin viihtyneitä ihmisiä; he varmasti eivät ole suuresti ihailleet lahkvoja ja uskonnollisia yhdistyksiä, ja jos olisivat pitäneet Ruusu-Ristiä uutena lahkona, he tuskin olisivat siihen liittyneet. Mikä heidät sitten on saanut rupeamaan jäseniksi? Onko siitä askeleesta ollut heidän mielestään jotain hyötyä? On tietenkin, vieläpä monenlaista.

Ensi kädessä he eivät ole ajatelleet suorastaan itseään. He ehkeivät välittömästi ole ajatelleet toisiakaan ihmisiä, mutta he ovat ajatelleet työtä. He ovat ymmärtäneet teosofisen työn merkityksen, nähneet kuinka tärkeä Ruusu-Risti-työ on. Ovathan he itse sen työn kautta saaneet valon. He vaelsivat pimeydessä, etsivät totuutta, heidän sielunsa oli täynnä ristiriitoja ja epäilyksiä. Mistään he eivät löytäneet tyydytystä hengelleen, vastauksia kysymyksilleen. Mutta sitten tuli teosofinen elämänymmärrys Ruusu-Ristin muodossa ja Ruusu-Ristin kautta. Kirjat sen toivat, luennot sitä selittivät, lehti sitä elähytti, – ja vihdoinkin heidän sielunsa löysi rauhan. Heidän järkensä sai työtä, mutta se oli ajatuksen luovaa ja rakentavaa toimintaa. Heidän tunteensa sai tyydytystä, heidän siveellinen tahtonsa tuli herätetyksi ja elvytettyksi. Heidän mielikuvituksensa ei nähnyt rajoja tiedon ja rakkauden ja onnen edellytyksille. Kuinka he eivät olisi liittyneet jäseniksi siihen seuraan, jonka työ ja olemassaolo teki tämän kaiken mahdolliseksi? Eivät kaikki jäsenet kirjoittaneet kirjoja eivätkä pitäneet luentoja. Mutta heidän myötätuntoiset ajatuksensa, heidän lämpöä uhkuva läsnäolonsa, heidän aineelliset avustuksensa todistivat varsinaisille työntekijöille, että työtä kaivattiin, ettei se ollut turhaa.

Sentähden jäseniksi liittyjät ajattelivat, kukin erikseen: „jos en muuhun kykene, kykenen ainakin vuotuisilla maksuillani asiaa edistämään; ja jos sattumalta en aina siihenkään kykenisi, kykenen joka tapauksessa ajatuksillani siunaamaan työtä.“

Mutta on heillä ollut toisiakin päteviä syitä liittymiseen, syitä, jotka koskevat heitä itseään ja heidän omaa henkistä elämäänsä. Paraimmasta itsessään ihminen näet ei ole yksin eläjä. Hän on ihmisten ja kaikkien olentojen rakastaja ja auttaja. Mutta tie on pitkä, ennenkuin hän löytää tuon paraimman ja korkeimman itsensä. Tai jos ei sen löytäminen ole niin vaikea, on siitä kiinni pitäminen, siinä eläminen seikka, jota täytyy vähitellen oppia, jossa alituisen täytyy harjaantua. Ja kuinka ihminen yksin ollen oppisi toisia rakastamaan ja palvelemaan? Elämähän on päinvastoin asettanut, että meitä täällä maanpäällä on miltei lukemattomat joukot yhdessä juuri sitä varten, että oppisimme palvelemaan. Mutta vielä ihmiskunnan yleinen kehitystaso on sillä kohdalla, että keskinäinen rakkaus ja palvelus helposti unohtuu. Kuinka tärkeät siis ovatkaan semmoiset yhtymät, semmoiset pienet veljeskunnat, joiden ilmapiiri vaikuttaa puhdistavasti, kohottavasti, lämmittävästi yksilöön! Ilman niitä olisi elämä verrattain avuton. Sen kova kärsimyskoulu ajaisi ihmisiä etsimään itsekkäitä huvituksia ja nautintoja, – ja he jäisivät siten osattomiksi siitä sielukkaasta ja henkevästä onnesta, joka johtuu yhteisistä hyvistä pyrkimyksistä ja yhteisen hyvän asian edistämisestä. Henkiset seurukset ja yhtymät ovat opettajina elämän koulussa. Heidän paikkansa on korvaamaton. Heidän avullaan pysyy hengen elämän kipinä yksilöissä vireillä.

Ja mitä nyt erikoisesti Ruusu-Ristiin tulee, on sen jäseniksi liittyjillä ollut mielessä sekin seikka, että he sisäjäseniksi tultuaan voivat päästä osalliseksi siitä ohjauksesta ja opetuksesta, mitä annetaan esoteerisen

piirin jäsenille. Siten heidän liittymisensä saattaa koitua välittömäksi hyödyksi heille itselleenkin, kun he tahtovat edistyä teosofisessa elämässään, teosofisissa näkemyksissään ja tiedoissaan. Samaten kuin Ruusu-Risti seurana palvelee teosofisen liikkeen alkuperäistä ohjelmaa ja tarkoitusta, samoin Ruusu-Ristin esoteerinen työ kulkee H. P. Blavatskyn viitoittamaan suuntaan.

Kaiken loppupäätöksenä on täten seuraava kehoitus kaikille epäroiville ja „riippumattomuutta“ rakastaville totuuden etsijöille: „harkitkaa asiaa uudestaan! Ehkä löydätte sydämestänne rakkauden kultaisen avaimen, joka vallan ihmeellisesti sopii Ruusu-Risti-seuran vaatimattomaan oveen!“

*

Eräs jäsenemme kävi äskettäin Saksassa. Hän pistäytyi Leipzigissä ja kävi siellä katsomassa toht. Hugo Vollrathin johtamaa Teosofista Seuraa.

Kun toht. Steiner joukkoineen eroitettiin Teosofisesta Seurasta v. 1912, oli Hugo Vollrath Idän Tähtien kansallisena sihteerinä Saksassa, edustaen Mrs. Besantin kantaa Kristuskysemyksessä; hän jäi silloin edelleenkin Teosofiseen Seuraan, kun Steiner ja hänen lukuisat kannattajansa perustivat Antroposofisen Seuran. Saksan Teosofinen Seura jäi verrattain pieneksi ja heikoksi, eikä maailmansotakaan, joka alkoi pari vuotta myöhemmin, ollut omiansa lisäämään sen voimia. Parisin kongressin jälkeen (1921) se näkyy elpyneen, mutta ylisihteeriksi, herra Axel von Fielitz-Coniar asuu Amsterdamissa Hollannissa.

Sitävastoin tohtori Vollrath, joka toistakymmentä vuotta on toiminut yksinomaan teosofisen liikkeen palveluksessa m. m. perustamalla suuren ja voimakkaan teosofisen kustannusliikkeen, ei osannut sulattaa Teosofisen Seuran (Adyar) epäveljellistä kantaa Saksaa ja keskusvaltoja kohtaan maailmansodan aikana, vaan – turhaan odotettuaan, että Parisin teosofinen maailmankongressi olisi julkilausunut edes paheksumisensa Versailles-rauhan johdosta – kokosi ympärilleen Saksan vapaasti ja itsenäisesti ajattelevat teosofit ja julisti heidän edustamansa loosit ja irtojäsenet riippumattomiksi Mrs. Besantin seurasta, samalla painostaen, että Teosofisen Seuran henkinen työ nyt jatkui Saksassa ja että Teosofisen Seuran päämaja tästä lähtien oli Leipzigissä. Heidän virallisissa papereissaan onkin nyt painettu: Teosofinen Seura, perustettu New-Yorkissa 1875, päämaja Leipzig. Tämän seuran henki tuntuu olevan kansainvälisesti suvaitsevainen, uskonnollinen ja poliitikasta vapaa. Se seuraa myötätunnolla lukuisia erinimisiä teosofishenkisiä liikkeitä ja yhtymisiä. Sen äänenkannattaja on „Theosophie“, joka juuri on alkamassa kolmattatoista vuosikertaansa.

Matkustava jäsenemme ei tavannut toht. Vollrathia itseään, sillä tämä oli luentomatalla, mutta hänen ensimmäistä esimestään, neiti Ebba Kochia, jonka nimi oli jäsenillemme vanhastaan tuttu, koska neiti Koch alkuaan oli erään suomalaisen teosofin ja salatiiteilijän oppilas. Neiti K. kuunteli mielenkiinnolla kertomusta Suomen teosofisista oloista ja Ruusu-Ristin työstä ja ehdotti heti jonkinlaista yhteistyötä.

Olen jo saanut häneltä pari kirjettä, joissa hän m. m. valittaa, ettei kukaan siellä osaa suomea, mutta pyytää, että kirjoittaisimme heidän aikakauslehteensä. Ja jos vain voisimme kääntää saksaksi jonkun minun teokseni, pitäisi käsikirjoitus lähettää Leipzigin siellä kustannettavaksi.

*

Tämän numeron mukana jaetaan tilaajille ensi vuoden tilauslista.

Ensi vuonna tulee Tietäjä-Ruusu-Risti täysi-ikäiseksi. Te tiedätte hyvin kaikki, mikä toivomukseni on. Sydämestäni soisin, että tilaajamäärä kasvaisi kaksinkertaiseksi, s. o. semmoiseksi, kuin se oli ennen Tietäjän

aikoina. Koetan parastani ansaitakseni tämmöisen hyvän karman. Ruusu-Risti, kuten sanottu, kasvaa suuremmaksi ensi vuonna, ja sillä on tarjottavana muutamia mielenkiintoisia kirjoituksia v. 1925.

Kuitenkin sanon: totuus ylinnä kaiken! Jos ei Ruusu-Risti ole lukemisen arvoinen, älkää sitä kannattako. Sattuuhan aina artikkeleita, joita ette hyväksy, vaan arvostelukykyisinä lukijoina jätätte omaan arvoonsa; se ei vielä tee lehteä arvottomaksi. Mutta jos koko Ruusu-Risti semmoisenaan on mielestänne turha, silloin älkää sitä tilatko.

Jos sitävastoin Ruusu-Ristin pyrkimyksiä hyväksytte, jos kannatatte sen aatteita, jos rakastatte tätä lehteä, jonka heikkouksia ei kukaan tunne paremmin kuin toimittaja, silloin tilatkaa sitä, levittäkää sitä, puhukaa sen puolesta.

Yhteisvoimin saadaan suurta aikaan.

Joulukuu, s. 362-370

H. P. Blavatsky sanoo Salaisessa Opissa: „Eivät Karman tiet olisi tutkimattomat, jos ihmiset toimisivat keskinäisessä sopusoinnussa eikä riidassa ja kiistassa . . . Jos meillä olisi oikea tieto tai ainakin tarpeeksi vakaumusta siitä, että lähimmäisemme yhtä vähän ponnistavat meitä vahingoittaakseen kuin me ajatteleamme heidän loukkaamistaan, niin kaksi kolmatta osaa maailman pahasta häihtuisi selkeään ilmaan. Jollei kukaan ihminen loukkaisi veljeänsä, niin Karma-Nemesiksellä ei olisi mitään syytä toimia, ei mitään aseita käytettävänä. Se että alati esiintyy keskellämme kaikenlaista kiistaa ja taistelua ja että eri rodut, kansat, heimokunnat, yhteisöt ja yksilöt ovat jakautuneet toisiaan vastaan niinkuin Kain ja Abel, sudet ja lampaat — siinä on „Kaitselmuksen teiden“ pääsyy . . . Totisesti ei ole sitä tapahtumaa elämässämme, ei sitä epäonnistunutta päivää tai sitä vastoinkäymistä ja tapaturmaa, jonka jälkiä ei voitaisi seurata omiin tekoihimme tässä tai jossakin entisessä elämässä . . .

„Tämä asianlaita kestää, siksikun ihmisen henkinen näkemys on täysin herännyt, eikä tämä tapahdu, ennenkuin me heitämme päältäämme tiiviimmät aineverhot; ennenkuin alamme toimia *sisältä* eikä vain seurata *ulkoa* tulevia vaikutteita, joita saamme fyysisillä aistimilla tai karkean itsekkään ruumiin kautta. Siihen asti ovat ainoat pahan lievityskeinot elämässä ykseys ja sopusointu. — Veljeys, mutta *teossa*, ja ihmisrakkkaus, joka ei ole vain nimellistä. Yhden ainoan pahan *syyn* hävittäminen lopettaa ei ainoastaan yhden vaan monta paha vaikutusta. Ja jos joku Veljeskunta tai joukko veljeskuntia ei onnistuisikaan estämään kansoja tuon tuostakin käymästä toistensa kurkkuun, niin kuitenkin *ajatuksen ja toiminnan ykseys ja filosofinen tutkimus olemassa olon mysterioista tulee estämään edes muutamia henkilöitä luomasta pahan lisäsyitä maailmaan, joka jo on niin täynnä tuskaa ja kurjuutta.*“

Viimeiset sanat olen alleviivannut, koska ne erinomaisesti kuvaavat teosofisen liikkeen tehtävää ja sitä päämäärää, työtä ja ohjelmaa, minkä Ruusu-Risti-seura on omaksunut. Eikä lukijan pidä vähäksyä madame Blavatskyn käyttämää sanontatapaa „filosofinen tutkimus“. Madame Blavatsky ei sillä tarkoittanut mitään haaveellista aateskelua tai ponnetonta tuulen pieksimistä. Hän käytti sanaa sen alkuperäisessä, pythagoralaisessa merkityksessä: filosofia oli „rakkautta viisauteen“, ja „filosofinen tutkimus olemassaolon mysterioista“ oli madame Blavatskyn suussa samaa kuin totuutta etsivä, ennakkoluuloton tutkimus, jossa ihmisen ajattelu notkisti polvensa elämän totuuden ja tosiseikkojen edessä eikä pyrkinyt niitä yksipuolisesti rajoittamaan tai esim. materialistisesti määrittelemään.

Nyt kun joulukuukaus on käsillä, ovat madame Blavatskyn ylläolevat sanat hyvät pitää mielessä. Joulukuukaus on se kristikunnan juhla, jolloin kristikunta vaistomaisesti muistaa, että Kristuksen opin henki ja ydin on rakkaus. Vaikka muutoin ei puhuttaisikaan Kristuksen opista – Kristus kun muka oli vain „vapahtaja“ eikä „opettaja“, – astuu totuus ainakin kerran vuodessa elävänä kristittyjen mieleen hämmästyttäen heitä sillä päivänselvällä, vaikka salatulla tiedolla, että Kristus sittenkin opetti jotakin. Hän opetti rakkautta, ja rakkauden opin kulmakivi on pahan vastustamattomuus, riidasta ja sodasta luopuminen.

Joulukuukaus on vanha vertauskuvallinen rakkaudenjuhla. Se on niin syöpyntynyt ihmisten mieliin, että luontokin sitä viettää. Koko maailman sekä näkyväisine että näkymättömine asujaimineen riemuitsee sisäisestä rauhasta ja ilosta joulukuun pyhänä aikana. Tämä sisäinen onni pukeutuu erilaisiin muotoihin kolminaismaailman eri tasoilla. Ihmisten maailmassa sen silmiinpistävin muoto on lahjojen antaminen.

Mutta koska joulukuukaus on vertauskuvallinen juhla, ei sen todellisuus ole ajasta riippuvainen. Ihminen, jolla on kädessään ajan avaimet, on myös ajasta riippumaton. Hän ei ole rajoitettu joulukuun viettoon vain kerran vuodessa. Hän voi viettää joulukuuta aina.

Joulukuukaus vietetään hänen sydämessään. Rohkaiseva sana, ystävällinen kädenpuristus, apu hädässä, lahja arvonnannon osoitukseksi y. m. – kaikki tämä annettuna ja saatuna sytyttää kynttilät sydämen joulukuussa.

*

Teosofinen liike käsittää, kuten tiedämme, monta eri haarautumaa eli seuraa. Eräs tällainen on amerikkalainen *The Temple* (temppeli) niminen seura, jonka päämajan osoite on Halcyon, California. Tämä seura perustettiin v. 1899. Perustajina oli joukko teosofejia, jotka olivat olleet W. Q. Judge'n oppilaita ja jääneet hänen puolelleen, kun alkuperäinen Teosofinen Seura jakautui kahtia v. 1894, mutta jotka eivät seuranneet Mrs. Tingley'ä, kun tämä rouva Mr. Judge'n kuoleman jälkeen (1896) pääsi asioiden johtoon ja v. 1898 muutti Teosofisen Seuran „Yleiseksi Veljeydeksi“ (Universal Brotherhood), jonka ylin johto täysillä valtuuksilla samalla uskottiin hänelle. Kyseessä olevat teosofit ryhtyivät pian Mrs. Francia A. La Due'n ympärille, jota he pitivät Mestarin välittömänä opetuslapsena ja nimittivät keskenään nimellä *Blue Star* (sininen tähti). Jo seuraavana vuonna (1899) he, kuten sanottu, organisoituivat Temppeli-seuraksi, jonka sisäisenä vartijana, s. o. esoterisena opettajana oli Blue Star. Viime vuonna (1923) kuoli Mrs. La Due, ja tämän vuoden elokuussa Temppeli-seura vietti 25:nä vuosikokouksensa, samalla vihkien teosofiseen työhön kauniin äsken valmistuneen temppekirakennuksensa „Blue Star Memorial Temple“. Sisävartijana on nyt eräs Mrs. Wilkins, ja ulkonaisena päävartijana (guardian in chief) on koko ajan perustamisesta saakka toiminut tohtori William H. Dower.

Temppeli-seura on huomattava siitä, että se on koko ajan uskonut ja yhä uskoo olevansa Mestari Hilarionin erikoisen johdon ja huolenpidon alaisena. Mrs. Francia A. La Due oli näyssä nähnyt tämän Mestari-olennon kauvan ennenkuin Temppeli organisoitiin, mutta ei silloin näkyä ymmärtänyt. Myöhemmin hän näki saman olennon tavallisessa muodossa, ja eräänä päivänä hän tapasi Mestarin fyysillisellä tasolla ja nähtävästi fyysillisessä ruumiissa; ja silloin Mestari haahmoitti hänelle ja toisille Temppeli-työn. Kun työ oli organisoitu, antoivat Mestarit Morya, Kuthumi y. m. tietoa itsestään niille, joiden käsiin työ oli uskottu. Niinpä Seuran aikakauskirja *The Temple Artisan* kertoi lokakuun numerossaan 1901 kohtauksesta Mestari Moryan kanssa. Tässä tilaisuudessa olivat läsnä Seuran hallintoneuvoston seitsemän jäsentä, jotka ovat allekirjoittaneet virallisen selonteon, ja kuusi muuta Temppelein jäsentä, jotka karmansa nojalla olivat oikeutetut läsnäolemaan. Näistä kuudesta mainittakoon tohtori J. D. Buck, H. P. B:n ja Judge'n ystävä, tunnettu teosofinen kirjailija ja korkea vapaamuurari.

Tohtori Buck kirjoittaa erikseen kohtauksesta seuraavaa:

„Temppelijäsenille ilmoitettiin jo viime talvena sen Mestarin kautta, jonka erikoisen huolenpidon alaisena Temppele on, että kaksi Teosofisessa Seurassa nimeltään paraiten tunnettua Mestaria olisivat Amerikassa erikoista tehtävää varten tänä kesänä ja syksynä. Myöhemmin ilmoitettiin, että he olivat saapuneet ja että heidän täällä ollessaan toinen heistä tulisi tapaamaan Temppelein neuvoston jäseniä Syracusassa joko kesäkuussa tai myöhemmin suunnilleen ilmoitettuna aikana.

„Tahdon nyt sanoa, että tämä lupaus täytettiin kirjaimellisesti, ja että Mestari „M.“ kohtasi neuvoston täydessä päivänvalossa, minun ja vaimoni ollessa läsnä, että hän ilmestyi fyysisessä ruumiissaan, puhui äänellä, jonka kaikki läsnäolijat kuulivat ja ymmärsivät, ja että hän ennen hyvästijättöään uudestaan puhui siellä kokoontuneille ikäänkuin „juuri ennen lähtöään“ (Indiaan). Mestari „M.“ oli puettu korkeampiluokkaisten eli „Valkoviittaisten“ pukuun, ja hänen kasvonsa ja vaatteensa näkyivät loistavan jumalallisella loistolla. Saimme tietää, että Mestari „M.“ oli määrännyt ja pitänyt tämän kohtauksen Temppele työtä suojaavan veljensä, Mestari „H:n“ pyynnöstä, ja että läsnä olevat jäsenet eivät olleet läsnä erikoisesta suosiosta, koska he eivät olleet sen arvoisampia kuin monet muut, mutta että heille täten annettiin tilaisuutta laajempaan ja parempaan työhön.

„Yllä oleva on suora esitys tapauksen tosiseikoista vailla kaikkea mahdollista harhaa ja kaikkea mahdollista erehdystä ajan, paikan, faktojen ja identtisuuden suhteen, ja enemmän kuin kymmenen todistajan läsnä ollessa, jotka kaikki näkivät ja kuulivat saman asian samalla aikaa.

„Tärkein kohta tässä yhteydessä on minulle Temppele-Keskuksen julkinen tunnustaminen Suuren Valkoisen Looshin välittäjäksi.

J. D. Buck.“

Jatkuvana todistuksena Mestari Hilarionin huolenpidosta on Temppelein jäsenille hänen esoteeriset opetuksensa ja hänen säännölliset kirjoituksensa aikauskirjassa *The Temple Artisan*. Esimerkkinä näistä suomennan tähän sen mietelmän, joka oli painettuna tämän vuoden elo-syyskuun vihon ensimmäisellä sivulla:

„Kristuksen sanomasta ihmiset eivät välitä, ennen kuin murrettuina ja verta vuotavina, hervottomina ja haavoittuneina, väsyneinä ja kuluneina, turvattomina ja toivottomina, rinnatusten, vihamies vihamiehen vieressä, nostavat epätoivossaan katseensa Isän luo apua ja tukea rukoillen ja, kun eivät saa vastausta muualta kuin entisen vihamiehensä kautta, oppivat näkemään hänessä *veljen*. Silloin sokeus on mennyt ja näkö saatu takaisin, ja he oppivat tuntemaan yhteisen Isänsä eikä heitä siitä tuntemuksesta enää suljeta ulos.“

*

Tapasin äsken erään puolalaisen professorin, joka on viettänyt osan elämästään Indiassa; m. m. hän asui kymmenen vuotta eräässä luostarissa Lahoren läheisyydessä ja läpikävi siellä ankaran hindulaisen treenauksen dshnaana- eli tiedon joogassa, joka teki hänestä täydellisen itämaalaisen ajatustavoiltaan ja elämäntavomukseltaan. Tämä eurooppalaiselle harvinainen onni sattui hänelle sen kautta, että hänen isänsä kuoltua tämän hyvä ystävä, joka oli brahmiini, otti hänet kasvatikseen.

Professorilla on oma elävä Gurunsa eli mestarinsa, joka on lähettänyt hänet takaisin Eurooppaan erikoista tehtävää varten, mutta hän sanoi kuulleen Indiassa, että korkeimmat Mestarit asuvat Himaalajalla. Hänen käsityksensä nykyhetkisestä länsimaalaisesta kulttuurielämästä ei juuri ollut meitä imarteleva. „Indialaisena määrittelen sitä yhdellä sanalla“, hän sanoi: „fox trot, sillä mitä se muuta on kuin tanssimista kuilun partaalla?“ Tällä arvostelulla hän ei tietenkään tuominnut kaikkea sivistystä, sillä olihan hän itsekin länsimaalainen insinööri ja fyziikan professori.

Keskustelu hänen kanssaan oli sängen kiintoisa, varsinkin kun hän toi esille joitakuita mielipiteitä m. m. Suomesta, joita hän sanoi olevan Indian viisailla.

„Indian viisaat ovat kääntäneet katseensa Suomeen. Ettekö ole huomannut, että yksin Suomen nimikin on kohtalokas indialaisen korvissa? Suomi — se on *swami*, joka merkitsee herra, opettaja (opetuslapsi), rabbi. Suomi on tällä hetkellä melkein ainoa Euroopan maa, josta toivovat jotakin henkisessä merkityksessä. Ruusu-Risti-työtä seuraavat mielenkiinnolla ja tarkkuudella. Teidän mahdollisuutenne ovat täällä suuret.“

*

Veikko Palomaa lienee tällä hetkellä iäkkäin teosofinen työntekijä maassamme. Hän täyttää ensi helmikuun 28 p:nä 60 vuotta. Hän sai herätyksensä v. 1901 Uusi Aika-lehden kautta. Tuossa Jean Boldtin ja minun toimittamassa viikkolehdessä julkaistiin m. m. alkupuoli Valoa kohti-kirjasta „teosofisten kirjeiden“ muodossa. Palomaa omaksui heti teosofisen elämäkatsomuksen, osoittaen siten olevansa vanha totuudenetsijä, joka jo ennen eläessään oli joutunut kosketukseen okkultisen filosofian kanssa. Samana syksynä 1901 hän ryhtyi säännölliseen esitelmätyöhön Sörnäisten Työväen Yhdistyksellä Vuorelassa. Hänen teosofishenkiset esitelmänsä herättivät vilkasta osanottoa kuulijakunnassa, mutta „Työmiehen“ toimitus, johon Palomaakin kuului, ei pitänyt niistä. Palomaata alettiin toimituksen puolelta boikottata, ja muutamia vuosia myöhemmin hänet erotettiin toimituksesta. Sen jälkeen alkoi hänen filosofinen vaeltajaelämänsä ja hänen miltei ainainen taloudellinen ahdinkotilansa.

Koko Omatunto- ja Tietäjä-nimisenä aikana Palomaa säännöllisesti kirjoitti tähän lehteen, ja nyt julkaisen taas tässä numerossa hänen kirjoituksensa „Jeesuksen talousoppi“. Vuosien vierieissä hänen ahkerasta kynästäään on lähtenyt koko joukon filosofisia teoksia, mutta useimmat niistä lepäävät käsikirjoituksina Kustannusosakeyhtiö Tietäjän arkuissa tai muualla, sillä Palomaan älyperäinen ja usein liian katkera kirjoitustapa ei saavuttanut teosofishenkisen yleisön yksimielistä kannatusta.

Vanhaa työntekijää on nyt Suomen Teosofinen Seura hänen merkkipäivänään ensi vuonna päättänyt muistaa syntymäpäivälahjalla, jota varten keräys pannaan toimeen T. S:n jäsenten ja ystävien kesken. Keräys päättyy helmikuun alkupuolella.

Ruusu-Ristin Neuvosto on niinkään päättänyt olla tässä keräyksessä mukana sillä tavalla, että se kehoittaa jäsentensä kesken löytyviä Veikko Palomaan työn tuntijoita ja ystäviä, jotka keräykseen tahtovat ottaa osaa, lähettämään lahjaeränsä herra Emil Mikkoselle, os. Helsinki, Säästöpankinranta 10. Täten kertynyt summa liitetään sitten kokonaisuena helmikuussa Teosofisen Seuran keräämään lahjaan.

*

Wilhelmina Karjalaisen nimi lienee tuttu monelle Ruusu-Ristin lukijalle. Hän on tuo nainen, joka väittää olleensa henkimaailman kanssa tekemisissä ja joka puoli väkisin on pyrkinyt Viipurin linnaan saadakseen siellä rauhassa kirjoittaa muistiin henkiystävänsä saneluja. Sinne hän ei kylläkään ole päässyt, mutta viime kesänä hän — erään Ruusu-Ristissä olleen ilmoituksensa johdosta — pääsi maalle muutamaan ystävälliseen kotiin ja oli siellä tilaisuudessa panemaan paperille joitakuita muistiinpanojaan. Koska hän on vilpittömästi vakuutettu kokemustensa ja näkyjensä todellisuudesta, tulen silloin tällöin julkaisemaan otteita hänen kertomuksistaan, jos lukijani ovat niistä huvitettuja. Aloitteen teen tässä numerossa, jossa annan hänen kertoa ensimmäisestä vainajain vastaanotostaan.

*

Ensi vuonna alkaa taas uusi kausi aikakauskirjamme elämässä, sillä se on nyt tilaisuudessa pukeutumaan uudestaan entiseen Tietäjä-asuunsa. Sen koko täten laajenee ja samalla sen sivumäärä nousee ainakin 432:een vuoden mittaan. Suunnittelenpa vielä, että joulukuun numero ilmestyisi erikoisen paksuna joulujulkaisuna.

Mitä sisältöön tulee, on minulla mielessä siinäkin suhteessa parannuksia ja laajennuksia. En kuitenkaan tahdo kehuskella niistä etukäteen, vaan toivon voivani tammikuun numerossa antaa jonkunlaisen käsityksen siitä, mihin pyrin.

Tammikuun numeroa en tällä kertaa lähetä postietuannilla. Lähetän sen muuten jokaiselle entiselle tilaajalle ja toivon, että jokainen uudistaa tilauksensa. Ne jotka tahtovat ystävydessään auttaa minua, tilaavat Ruusu-Ristin heti sekä itselleen että hankkimilleen tilaajille odottamatta tammikuun numeroa ja käyttävät sitä varten viime kuussa lähetettyä tilauslistaa.

Muistakaa, että Ruusu-Risti 1925 on sopiva joululahja kelle tahansa! Sen kirjoituksissa tullaan huoltamaan siitä, että vasta-alkajatkin saavat tietoa Ruusu-Ristin elämänymmärryksestä. Se on siis oleva aatteen levittäjillekin sopiva propagandalehti.

*

Kaikille Ruusu-Ristin ystäville ja lukijoille, tilaajille, ilmoittajille, avustajille toivotan sydämestäni mitä onnellisinta ja rauhallisinta joulua.

Pekka Ervast

Toimittajalta
Ruusu-Risti 1925-1934
III

RUUSU-RISTI 1925

Toimittajalta

Tammikuu, s. 2-9

„Vanha vuosi on kuollut, eläköön uusi vuosi!“

Ja uusi vuosi varmasti elää. Vaikka meistä ihmisistä, jotka tervehdimme sen syntyä, eivät kaikki enää olisikaan „elävitten mailla“, kun vuosi 1925 hautaansa laskeutuu, elää vuosi itse varmasti, kunnes seuraava astuu tilalle.

Nyt kun sen ovi – *janua*, kuten vanhat roomalaiset sanoivat – avautuu, nyt uusi vuosi on edessämme kulkemattomana, tuntemattomana taipaleena. Sen tie nousee ja laskee, kaareutuu ja etenee suorana. Milloin tien yli päivä paistaa, milloin se häviää sumuun. Tähtikirkkaan taivaan alla se tasangon halkaisee, ja metsän pimennossa se myrskyssä kiemurtelee. Ken tuntee sen tuskat, ken sen ilot aavistaa, ja ken on sen askeleita laskenut?

Mutta vaikka uuden vuoden tie astumattomana ja salaperäisenä edessämme makaa, on se varmasti vanhan jatkoa. Nykyhetken haudan yli ojentaa menneisyys kätensä tulevaisuudelle. Mikä tuleva on, on menneen hedelmä siinä elämän puussa, jota aika kasvattaa. Ei ole seurausta ilman syytä eikä syytä ilman alkujuurta.

Pelottomina astumme sentähden kynnyksen yli ja toivorikkain mielin lähdemme uutta tietä taivaltamaan. Ruusunsa uusi vuosi siroittelee jalkaimme eteen ja ristinsä se antaa meille kannettavaksi. Mutta kun unohdamme menneet raskaudet emmekä ikävöi olleita iloja, silloin uudet ruusut meitä loistollaan ja tuoksullaan hurmaavat ja uusi risti on meidän kevyt ja suloinen kantaa.

Ja ihmeellinen on niiden osa, jotka ovat valinneet Mestarein Mestarin oppaakseen ja ystäväkseen! He ovat seuranneet Häntä tähän saakka ja he seuraavat Häntä edelleen. Heidän kulkiessaan Hänen rinnallaan pimeinkin polku valaistuu, myrskyn ääni hiljenee, raskas taakka muuttuu rakkaaksi kantamukseksi, ja ristissä puhkeaa ruusut. Sillä Hänen läsnäolonsa heidän sydämessään on valoa ja lämpöä vuodesta vuoteen ja aikakaudesta aikakauteen. Niin siunatkoon siis Elämän Herra uutta vuotta ja meitä kaikkia, jotka kynnyksen yli astumme!

*

Pian on kulunut ensimmäinen neljännes tätä uutta vuosisataa, sen aamu, sen lapsuus, ja saamme vähitellen alkaa odottaa maailman tunnustavan aikain viisauden, Kristuksen todellisen sanoman ja madame Blavatskyn teosofisen työn merkityksen. Näin sanoi H. P. Blavatsky Salaisessa Opissa v. 1888: „Sentähden saattaa hyvällä syyllä jo edeltäpäin odottaa, että nämä opit kielletään ja hylätään. Ei kukaan, joka itseään sanoo „oppineeksi“ millään eksaktisen tieteen alalla, julkenisi näitä oppeja vakavasti tutkia. Niille tullaan nauramaan ja ne tulevat muutta mutkitta hylätyiksi tällä vuosisadalla, mutta ainoastaan tällä. Sillä ajanlaskumme 20:nnella vuosisadalla alkavat tiedemiehet tunnustaa, että Salainen Oppi ei ole keksitty eikä liioiteltu, vaan on päinvastoin vain ulkopiirteiltään ilmoitettu, ja viimein, että sen opit ovat *Veeda*-kirjoja aikaisemmat. Ei ole tämä mikään rohkea ennustus, vaan se on lausuttu tosiasioiden tiedon perusteella. Kullakin vuosisadalla tehdään yritys näyttää maailmalle, että salatiede ei ole mikään turha taikausko. Kun kerran ovi saa jäädä vähän raolleen, niin sitä tullaan avaamaan yhä enemmän kunakin uutena vuosisatana. Aika on kypsytynyt paljon totisempaan tietoon kuin tähän asti on suotu, vaikka se tieto vieläkin on hyvin rajoitettu“.

Keksintöjä on tehty, havaintoja, löytöjä, jotka vahvistavat Salaisen Opin oppeja ja teorioja, mutta vielä ei tieteellinen maailma ole tunnustanut madame Blavatskyn henkistä asemaa suurena aikamme tietäjänä, vielä se ei ymmärrä, että aikojen aamusta on tällä tähdellä ollut Salainen Veljeskunta viisauden ja tiedon vartijana. Kuitenkin aika tulee, jolloin tämäkin tunnustetaan. Tulee aika, jolloin totuutta tieteellisessäkin maailmassa etsitään niin puhtaalla mielellä, niin vilpittömällä sydämellä, että viisauden aurinko nousee hämmästyneen etsijän sielussa.

*

Australialaisen teosofisen aikakauskirjan *Dawn*'in tämän marraskuun numerossa lausuu toimitus johtavassa artikkelissaan m. m. seuraavaa: „Vielä lyhyt vuosi — ja saamme viettää 50:tä vuosijuhlaa Teosofisen Seuran perustamisesta ja teosofisen liikkeen alkamisesta 19:nnellä vuosisadalla. Viisikymmentä vuotta sitten ja varhemmin ei ollut lihan maailmassa kuin yksi henkilö, joka täydellisesti käsitti, mihin ajan materialismi johtaisi; esiripun takana oli Niitä, jotka liiankin hyvin tiesivät, mitä kohtalokkaita seurauksia siitä olisi. Niinpä he lähettivät länsimaihin sanansaattajan, äänen. Sanoma annettiin kokonaisuutena ja ehjänä, mutta ne, jotka sen kuuluivat, välittivät usein enemmän personallisista asioista kuin ikuisista, ja tuloksena on ollut sarja katkeria ja usein sydäntäsärkeviä kriisejä, jotka aika ajoittain ovat tuhonneet liikettä.“

Silmäilemällä mahdollisimman läheltä teosofisen liikkeen historiaa huomaa selvästi näkyvänä piirteenä, kuinka yhtenäinen ja johdonmukainen H. P. Blavatskyn tuoma sanoma oli. Tutkimalla tarkasti hänen kirjoituksiaan „Paljastetun Isiksen“ esipuheesta lähtien aina viimeiseen aikakauskirja „Luciferia“ varten kirjoitettuun artikkeliin oivaltaa sen tosiseikan, että tässä on ihminen, jolla on elävä sanoma ja selvä käsitys ajan ja tulevien aikojen tärkeimmistä kysymyksistä, ja että hän lausuaan julki sanomansa — *huolimatta siitä, mitä ken tahansa ja hänelle kuinka läheinen tahansa väittäisi* — ei koskaan käsittänyt väärin sitä oppia sen kokonaisuudessa ja eheydessä, jolle nimi *Teosofia* oli annettu.

H. P. B:n eläessä ja uskomattoman laajalti hänen kuoltuaan kasvoi muutamien hänen seuralaistensa mielissä se ajatus, pelko tai kauhu, että hän ei ollut joka tavalla selvä, johdonmukainen ja rehellinen. H. P. B:ksi tunnetun persoonallisuuden arvoituksellista mysteriota ei koskaan ole täydelleen ymmärretty; hänen henkinen suuruutensa ja hänen läheisyytensä Mestareihin olivat olleet omiansa herättämään pahimmat luonteen puolet monissa, jotka alitajunnassaan kadehtivat hänen henkisiä varojaan käsittämättä, että hekin saisivat omistaa aivan yhtä paljon, jos he vain olisivat yhtä uskollisia, yhtä luotettavia, yhtä kokonaisia sydämeltään kuin hän. Tänäpäivänä, jolloin hän yhä enemmän peittyi niihin imartelun pilviin, joita

uhraillaan hänen n. s. „seuraajilleen“, tänäpäivänä, jolloin niin harvat ymmärtävät, kuinka ehdottoman ainutlaatuinen oli hänen tehtävänsä ja sanomansa, on hyvä muistuttaa mieleen, että hän oli *Valkoisen Looshin yhdeksännentoista vuosisadan sanansaattaja*. Sentähden hänellä ei voinut olla seuraajaa eikä hänen sanomaansa voinut mitään lisätä eikä siitä mitään poistaa. Kun herännyt tutkija vaivaantuu vertaamaan toisiinsa sitä suunnatonta määrää painotuotteita ilman pysyvää arvoa, jota sen aiheuttajat nimittävät „teosofiseksi kirjallisuudeksi“, ja toiselta puolen „Isistä“ tai *Salaista Oppia*, hän huomaa epäjohdonmukaisuuksia joka sivulla – johdonmukaisuuden puutetta ei ainoastaan Blavatskyn kirjoituksiin verraten, mutta ominaista näille pienemmille kirjoituksille itsessään.“

Dawn on australialaisen Teosofisen Seuran „Loyalty League“ nimisen liiton virallinen julkaisu. Olen suomentanut tähän ylläolevan otteen, koska ilahduttaa nähdä, että teosofisessa maailmassa aletaan vähitellen ymmärtää madame Blavatskyn suurta merkitystä – teosofisellekin liikkeelle. En kuitenkaan olisi yhtä jyrkkä kuin kirjoittaja toisten teosofisten kirjailijain arvostelmissa. Onhan heidänkin työnsä hyvä, mikäli se perustuu omakohtaiseen, avomieliseen totuuden etsintään. Ainoastaan jos se poikkeaa teosofisen sanoman alkuperäisistä suuntaviivoista, vähenee sen arvo teosofisena työnä. Jos ainoastaan kääntäisimme madame Blavatskyn kirjoja eri kielille, mutta kukaan ei yksilönä mitään itse yrittäisi, lankeaisimme kuolettavaan „puustavillisuuteen“ ja henki katoaisi teosofisesta liikkeestä. Tässä kuten kaikkialla on löydettävä kultainen keskitie, joka pysyttää hengen elävänä muotojen vaihdellessakin.

*

Suomalainen Ruusu-Risti seuramme on oleellinen osa teosofisesta liikkeestä. Se on teosofisen liikkeen synnyttäjä ja kuuluu sen haarautumiin, ollen samalla täysin itsenäinen seura, josta mikään muu seura ei ole vähimmässäkään määrässä vastuunalainen.

Sen nimi viittaa siihen, että se on sukulaisuus-suhteissa toiseenkin liikkeeseen, nim. vanhaan länsimaalaiseen rosenkreutsiläiseen liikkeeseen. Tämä on totta, – sitä enemmän, koska madame Blavatskyn työkin oli rosenkreutsiläistä sanan varsinaisessa merkityksessä, vaikka nimi „teosofia“ valittiin tarkoitusta vastaavampana uuden yrityksen tunnussanaksi. Eksoteerisesti oli näet rosenkreutsiläisyys länsimailla tullut merkitsemään joko samaa kuin alkemia (kullanteko) taikka sitten kristillistä salatietoa, – jota kaikkea se oli vain okkultisessa puolessaan, – ja vain esoteerisesti se oli yleismaailmallista totuuden etsimistä, jolle mikään uskonto tai filosofia ei ollut vierasta. „Teosofia“ sitä vastoin ilmaisi jo paljaana sanana, että se oli „tietoa jumalasta“ tai „jumalallista viisautta“, kuten H. P. Blavatsky sen käänsi, joka viisaus ei tietenkään saattanut olla minkään uskonnon tai kirkon yksityisomaisuutta, vaan ainoastaan tosi tietäjien vartioima ja säilyttämä. Suomen Ruusu-Risti valitsi täten itselleen julkisesti sen nimen, jota madame Blavatsky piti esoteerisena. Siinä emme kuitenkaan olleet tienraivaajina, sillä onhan länsimailla – Euroopassa ja Amerikassa – useampia seuroja, jotka nimittävät itseään rosenkreutsiläisiksi. Tavallisesti ne – erinäisten todistuskirjain nojalla – sanovat polveutuvansa jostain vanhasta rosenkreutsiläisestä yhtymästä; semmoisia ovat esim. *Societas Rosicruciana* Englannissa ja Amerikassa, *L'ordre kabbalistique de la Rose-Croix* Ranskassa (jos lienee enää elossa), *Ordo sanctissimus rubae crucis* Amerikassa ja yleensä n. s. *Ruusu-Risti-ritarin aste* vapaamuurariudessa. Toisia seuroja taas on, jotka eivät vetoa papereihin ja sinetteihin, vaan elävään yhteyteensä todellisten Ruusu-Risti-veljien, s. o. tietäjien eli mestarien, Salaisen Veljeskunnan kanssa. Semmoisia ovat *Antroposofinen Seura* Saksassa y. m., *The Rosicrucian Fellowship* Amerikassa y. m. ja *Ruusu-Risti* Suomessa (jäseniä muuallakin). Nämä kuuluvatkin varsinaisesti teosofiseen liikkeeseen ¹⁾, vaikka Ruusu-Risti lienee ainoa, joka sen avoimesti tunnustaa.

¹⁾ Samaa saattaa sanoa edellämainituistakin rosenkreutsiläisistä seuroista; ne ovat saaneet herätyksensä teosofiselta liikkeeltä ja elpyneet sen kautta uuteen eloon, mikä kyllä näkyy niiden julkaisemasta kirjallisuudesta.

Amerikkalaisen Rosicrucian Fellowship'in virallisen äänenkannattajan *Rays from the Rose Cross* joulukuun numerossa vastaa toimittaja Augusta Foss Heindel (Mrs. Max Heindel) kysymykseen, miksi Rosicrucian Fellowship'illä ei ole mitään näkyvää yhdyssidettä toisten amerikkalaisten rosenkreutsiläisten seurojen kanssa, seuraavasti:

„The Rosicrucian Fellowship on vanhan rosenkreutsiläisen järjestön, jonka päänä on Christian Rosenkreuz, jälleensyntymä. Toisin sanoen, tämä on uudestaan ruumistunut aivan uuteen paikkaan, Yhdysvaltoihin, tuodakseen länsimaalaisen viisauden opetukset länsimaalaisille kansoille, ennenkaikkea Yhdysvaltain kansoille. Sillä ei ole mitään suoranaista yhteyttä yhdenkään rosenkreutsiläisen looshin kanssa missään maailmassa. Se edustaa rosenkreutsiläisen järjestön työssä ihan uutta aloitetta, jota näkymättömiltä tasoilta päin ohjaavat tämän järjestön vanhemmat veljet Christian Rosenkreuzin johdon alla. Toiset rosenkreutsiläiset seurat Yhdysvalloissa väittävät luullaksemme suoraan polveutuvansa nykyään olevista rosenkreutsiläisistä loosheista Englannissa, Ranskassa tai muualla. Ne edustavat, mikäli ovat autentisia, rosenkreutsiläisen järjestön varhempina aikoina alulle panemien toimintojen nykyisiä ilmennysmuotoja.

„The Rosicrucian Fellowship on suoranaudessa yhteydessä rosenkreutsiläisen järjestön eetterisen temppelein kanssa, koska se on tämän järjestön auktorisoima kanava eli väline tälle ajalle. Max Heindel, joka perusti Fellowship'in oli välittömässä yhteydessä järjestön vanhempien veljien kanssa ja otti osaa järjestön kokouksiin eetterisessä temppeleissä niinä öinä, jotka kuuluivat hänen ottamiinsa mysteriövihkimyksiinsä. Vanhempien veljien kautta hän sai välitöntä opastusta Fellowship'in johtoon nähden, jotta sen esittämä kristillinen filosofia tulisi länsimaiden ja lopulta koko maailman yleiseksi tulevaisuuden uskonnoksi. Mrs. Heindel jatkaa työtä hänen aloittamaansa suuntaan.“

Miellyttävän selviä sanoja, jotka *mutatis mutandis* soveltuvat muuallekin!

*

Kolmetoista vuotta sitten (1912) siirtyi Tietäjä, joka seitsemän vuoden aikana oli painettu Helsingissä, Tampereelle, painettavaksi Tampereen silloisessa Sentraalikirjapainossa. Vuodesta 1917 Tampereen Sentraalikirjapaino oli uusissa käsissä ja muutti seuraavana vuonna Jyväskylään, Tietäjä mukana. V. 1920 taas Tietäjä paluumatkalla Helsinkiin painettiin Tampereella, ja v:sta 1921 Tietäjä Ruusu-Ristin nimellä on painettu aluksi Helsingissä, sittemmin Keravalla. Viime kesänä ilmoitti minulle Tampereen Sentraalikirjapainon alkuperäinen omistaja taas perustaneensa kirjapainon vanhalla nimellä Tampereella, kysyen samalla, enkö haluaisi ruveta uudestaan yhteistyöhön. En epäröinyt, sillä kaikki muistoni yhteistyöstä menneiltä vuosilta olivat mitä mieluisinta laatua, ja niin kävi, että Ruusu-Risti, pukeutuen uudestaan vanhan Tietäjän muotoon, samalla on siirtynyt Tietäjän entiseen kirjapainoon. Olkoon nyt tämä uudestaan elpynyt yhteistyö otollinen sekä Tampereen Sentraalikirjapainolle että Ruusu-Ristille!

Helmikuu, s. 49-56

Kummallinen ilmoitus oli luettavana sanomalehdissä silloin tällöin tammikuun ajalla. Se oli kirjoitettu jonkun amerikkalaisen profetissan nimessä ja kertoi Jeesuksen tulosta helmikuun 6 p:nä. Ilmoituksessa ei mainittu, tuleeko Jeesus sinä päivänä syntymään uudestaan maan päälle vai millä tavalla hänen tulonsa tapahtuu, jonka tähden moni mielikuvituksessaan näki maailman loppuvan ukkosen jyrinä ja suurten vesien pauhuun, salamoiden kaameasti valaistessa hävitystä, — ja sitten Jeesuksen tulevan taivaan pilvissä tuomitsemaan eläviä ja kuolleita.

Kysymyksissä tammikuun 24 p:nä koski ensimmäinen kysymys tätä levottomuutta herättävää ilmoitusta, ja helmikuun 1 p:ksi olimme järjestäneet ylimääräisen esitelmän Kansantalolle, jossa puhuin Kristuksen toisesta tulemisesta, maailman lopusta ja nykypäivien ennustuksista.

Amerikkalainen profetissa on toivottavasti tarkoittanut parastaan tuolla huomiota herättävällä ilmoituksellaan, mutta kyllä se epäilemättä on saanut aikaan yhtä paljon pahaa kuin mitä sillä lienee hyvää tarkoitettu. Ja kuinka itse asiassa kritiikittömillä ja perättömillä vakuutuksilla ja ennustuksilla saattaisi olla mitään suorastaan hyvää vaikutusta?

*

Nelisenkymmentä vuotta sitten H. P. B. kirjoitti „Theosophist“ lehdessä kristillisen kirkon pääopinkappaleesta ja „vereen kastamisesta“ seuraavasti:

Kristillisessä legendassa „vapahtaja“ on „vihkijä“, joka uhraa elämänsä lunnaksi siitä etuoikeudesta, että saa opettaa opetuslapsilleen muutamia suuria totuuksia. Hän, joka ratkaisee kristillisen sfinksin arvoituksen, tulee „Absoluutin Mestariksi“ siitä yksinkertaisesta syystä, että *kaikkien* muinaisten vihkimysten – menneiden, nykyisten ja tulevien – suurin mysteeri selviää ja paljastuu hänelle. Ne, jotka omaksuvat vertauskuvan *sanallisesti*, jäävät sokeiksi eliniäkseen, ja ne, jotka paljastavat sen tietämättömille joukoille, ansaitsevat rangaistuksen varomattomuudestaan, kun yrittävät „ruokkia sikoja pääryillä“. *Theosophist*-lehti – niiden älykkäiden lukemana, jotka sitä ymmärtäessään osoittavat ansaitsevansa sen verran salaista tietoa kuin heille voidaan antaa – on saanut oikeuden julkaista pienen viittauksen. Ken tahtoo käsittää sekä sfinksin että ristien vertauskuvan salaisuuden, tutkikoon egyptiläisten, kaldealaisten, muinaisten juutalaisten, hindulaisten y. m. vihkimysmenetelmiä. Silloin hän tulee huomaamaan, mitä sana „sovitus“ – joka on kristinuskoa paljon vanhempi – ja myös mitä „vereen kastaminen“ merkitsi. Korkeimman vihkimyksen viimeisenä hetkenä, kun vihkijä oli paljastanut viimeisen salaisen sanan, täytyi ehkä hierofantin tai „vastasyntyneen“, *kumpi tahansa heistä oli arvokkaampi*, kuolla, koska kaksi *yhtä* voimakasta adeptia ei saa elää ja sillä, *joka on täydellinen*, ei ole sijaa maan päällä. Eliphaz Lévi viittaa kirjoissaan tähän salaisuuteen selvittämättä sitä. Hän puhuu Mooseksesta, joka kuolee – salaperäisesti häviää tietämättömiin Pisgah-vuoren huipulta „laskettuaan kätensä“ vihkimänsä Aaronin päälle, – Jeesuksesta, joka kuolee „rakastamansa“ opetuslapsen, Ilmestyskirjan tekijän, Johanneksen puolesta, – ja Johannes Kastajasta – vanhan testamentin viimeinen todellinen *nazari* (katso *Isis*, II osa, s. 132), – joka vaillinaisissa, ristiriitaisissa ja vääristetyissä evankeliumikertomuksissa menettää henkensä myöhemmin Herodiaksen oikun kautta, mutta nabatheaalaisten *salaisissa* kabbalistisissa dokumenteissa uhraa itsensä sovitushriksi „kastettuaan“ (s. o. vihittyään) valitsemansa seuraajan mystillisessä Jordanissa. Näissä todistuskappaleissa *Aba*, Isä, vihkimyksen perästä tulee Pojaksi, ja Poika seuraa Isää ja tulee samalla kertaa *Isäksi ja Pojaksi*, jota inspiroi Sophia Achamoth (salainen viisaus), myöhemmin muutettuna Pyhäksi Hengeksi. Mutta tämä Johannes Kastajan seuraaja ei ollut Jeesus, sanovat nazarealaiset. Mutta siitä toisten. Vielä tänä päivänä seuraa vihkimystä Himaalajan *tuolla puolen* opetuslapsen *jonkun aikaa* (kolmesta kuuteen kuukauteen) kestävä kuolema, usein myös vihkijän; mutta buddhalaiset eivät muodata verta, sillä he kammoksuvat sitä tietäen, että veri vetää puoleensa „pahoja voimia“. Tantrikkojen *Shastrat* (pyhät kirjat) kertovat tshinnamasta-tantrikkojen vihkimyksestä (sanoista *tshinna* „eroitettu“ ja *masta* „pää“ – koska Tshinnamasta-jumalataria kuvataan pää leikattuna irti ruumiista), että niin pian kuin adepti on saavuttanut korkeimman täydellisyysasteen, on hänen vihittävä seuraajansa ja – kuoltava, uhraten verensä veljiensä syntien sovitukseksi. Hänen täytyy „leikata irti oma päänsä oikealla kädellään, pitäen sitä vasemmallaan“. Kolme verivirtaa syöksyy esiin päättömästi vartalosta. Yksi näistä ohjataan irtonaisen pään *suubun* („... minun vereni on totinen juoma“ – nuo Johanneksen evankeliumissa olevat sanat, jotka niin suuresti hämmästyttivät opetuslapsia); toinen juoksee maahan puhtaan, synnittömän veren uhrina maaemolle; ja kolmas nousee taivasta kohti todistajana „itsensä uhraamisen“ uhrista. Tällä on nyt syvä salatieteellinen merkityksensä, jonka ainoastaan vihityt tuntevat;

kristillinen dogmi ei selitä totuutta sinnepäinkään, mutta *The Perfect Way* kirjan *puoleksi inspiroidut* tekijät paljastavat totuutta, niin vaillinaisesti kuin sitä määrittelevätkin, paljon läheisemmin kuin mitkään kristilliset kommentaattorit.

H. P. B.

Madame Blavatskyn mainitsema kirja „The Perfect Way or the Finding of Christ“ (Täydellinen tie eli Kristuksen löytäminen) ilmestyi v. 1882. Sen olivat kirjoittaneet Mrs. Anna Kingsford ja Mr. Edward Maitland. Mrs. Kingsford, joka oli saavuttanut lääketieteen tohtorin arvon Parisin yliopistossa, oli merkillinen englantilainen mystikko, jonka näkyihin ja inspiratsioneihin yllämainittu kirja kokonaan perustui. Hän oli alussa Teosofisen Seuran jäsen, mutta perusti sittemmin oman Hermeettisen Seuransa, kun eroavaisuus hänen länsimaalaisen ja Mr. A. P. Sinnetin itämaalaisen teosofian välillä tuli liian räikeäksi.

Näin – vuosikymmeniä myöhemmin arvosteltuna Anna Kingsford oli länsimaalainen okkultisti, joka saavutti „rosenkreuttiläisen“ vihkimyksen ja esiintyi Europassa samaan aikaan kuin madame Blavatsky Indiassa. Mrs. Kingsford ei tuntenut teosofiaa laisinkaan, silloin kun hänelle näyissä ja inspiratsioneissa ilmoitettiin se esoteerinen kristinusko, jota kirja „The Perfect Way“ esittää. Hänen elämänymmärryksensä on syvästi mystillinen ja perustuu siihen Kristukseen, joka on meissä. Kaikki dogmit saavat järkipäisen selityksensä mystillisen Kristus-käsityksen valossa, ja Mrs. Kingsford on lujasti vakuutettu siitä, että kaikki uskonnot ovat oksia samasta puusta, ikuisesta jumalallisesta totuudesta, ja että niillä kaikilla on sisäinen esoteerinen puolensa. Kaikkia „vapahtajia“ ja ennen kaikkea Buddhaa hän pitää suuressa arvossa, väittäen vain, että Jeesus Kristus nosti totuuden tajunnan vielä korkeammalle tasolle, täten täydentäen Buddhan työn.

*

Tässä joulun edellä luin F. Ossendowskyn kirjan „pedoista, ihmisistä ja jumalista“, joita hän oli tavannut Tibetissä v. 1920 pakomatallaan bolshevikkien luota Siperiasta. Kirjasta oli paljon puhuttu, paljon keuhuttu sen jännittävyttä ja sen harvinaisen valaisevia tietoja Tibetin mystillisestä elämästä. Se oli toisin sanoen kirjallinen makupala teosofeille ja salatieteilijöille.

Luin sen odotuksella ja tunnustan mielihyvällä, että se oli jännittävästi kirjoitettu kuin seikkailu-romaani ainakin. Seikkailut ja vaarat olivat kuitenkin mielestäni kaikessa kaameudessaan siksi luonnollisia nykyisellä bolshevistisella ajallamme, että pitkin matkaa odotin, koska tulisivat oikein nuo merkilliset asiat. Yksi ainoa kohta jäi merkillisenä ja huomattavana mieleeni: että yksin buddhalaiset papitkin Tibetissä käyttivät murha-aseita. Niin on siis häpeä painanut leimansa aikaamme, että buddhalaisetkin, jotka uskonnossaan nimenomaan kieltäytyvät verta vuodattamasta, sekaantuvat kapinallisiin hankkeisiin ja tarttuvat miekkaan! Mutta kertoihan Ossendowsky toiselta puolen Siperian buddhalaisista sojoteista, jotka vakaumukselleen uskollisina mieluummin pakenivat kotiseudultaan Siperiassa kuin aseellisesti puolustautuivat bolshevikkeja vastaan.

Kirjansa loppupuolella tekijä vihdoinkin joutui ihmeittensä keskelle. Siinä hän kertoo tavanneensa Urgan temppeleissä Tibetin mystillistä hallitsijaa, n. s. Elävää Buddhaa, sokeata vanhusta, joka juoppoudesta on kadottanut näkönsä, mutta on erittäin viisas ja hurskas mies ja m. m. etevä astrologi. Toisiakin ihmeellisiä ja samalla paljon sympaattisempia laamoja ja paaveja tapaa Ossendowsky ja saa kuulla heiltä „maailman kuninkaasta“, joka elää ja hallitsee maanalaisessa Agarthin kaupungissa.

Mitä tämä on? ajattelin lukiessani. Missä olen näistä asioista ennen lukenut? Syventyessäni muistoihini pääsin pian asian perille. Arvossa pidetty ranskalainen okkultisti markiisi de Saint Yves d'Alveydre on niistä puhunut! Hain käsiini hänen kirjansa: „*Mission de l'Inde en Europe, Mission de l'Europe en Asie, La question*

du Mahatma et sa solution“ (Indian tehtävä Euroopassa, Europan tehtävä Aasiassa, Mahaatma-kysymys ja sen ratkaisu), selailin sitä ja huomasin kohta, että Saint-Yves d'Alveydre niinkään puhuu „Agartthasta“ ja sen maanalaisista konstruktioneista, sen 20 miljoonasta asujaimesta, sen korkeimmasta päästä „Maharshista“ j. n. e. Kirjansa hän omistaa „Hallitsija-Paaville, joka päässään kantaa seitsenkruunuisen tiaran, Karitsan ja Oinaan aikakauden muinaisen pääkaupunki-Paradeeshan nykyiselle Brahatmahille.“

Ensin ilostuin, sillä ranskalaisen markiisin tiedonannot, jotka julkaistiin painosta ystävien toimesta tekijän kuoleman jälkeen 1910, mutta jotka tekijä itse oli kirjoittanut v. 1886, saivat täten odottamattoman vahvistuksen. Tarkempi vertailu näytti kuitenkin hämmästykseni, että Ossendowsky ei osannut sanoa mitään uutta, vaan että hänen kuulemansa käsitti tarkoin samoja asioita kuin Saint-Yves d'Alveydre kirjassaan oli tuonut esille. Mitä tästä merkillisestä yhteensattumasta piti ajatella? Se oli todella ihmeellinen, jos Ossendowsky ei tuntenut kirjaa „Mission de l'Inde en Europe“. Mutta jos hän tunsikin sen ja sovitti sen tiedonannot seikkailukertomukseensa, silloin hänen kirjansa tosi kokemuksiin perustuvasta matkakertomuksesta muuttui seikkailuromaaniksi, jossa mielikuvitus saattoi näytellä yhtä suurta – tai suurempaa – osaa kuin todellisuus. Enkä niin ollen lopullisesti tiennyt, missä määrin oli luottamista prof. Ossendowskyn kirjaan, jonka mottona oli seuraava komea ote Titus Liviuksesta: „On aikoja, ihmisiä ja tapahtumia, joista ainoastaan historia voi lausua lopullisia tuomioita. Samanaikaiset havaintojen tekijät saavat vain kirjoittaa muistiin, mitä ovat nähneet ja kuulleet. Totuus itse tämän vaatii.“

Totuus vaatii myös, että seuraava toseikka mainitaan. Madame Blavatsky puhui jo Salaisessa Opissaan n. s. Brahmaatmasta, joka on kaikkien mahaatmojen eli mestarien korkein pää, ja teosofisessa kirjallisuudessa on yleensä puhuttu siitä „Sanatkumaarasta“ eli „tämän maailman kuninkaasta“, joka saapui maapallollemme Venuksesta ja on Salaisen Veljeskunnan korkein Vihkijä. Sitä vastoin H. P. Blavatsky ei tietääkseni mainitse nimeä „Agarttha“, vaikka hän ohimennen toteaa, että kiinalaisten buddhanuskojain opettama „läntinen paratiisi“, jossa kuolemattomat asuvat, on „todellinen vuorten ympäröimä paikka erämaassa“.

*

Englannissa toimii nykyään huomattava uskonnollinen liike: Joanna Southcott-liike. Kerron tässä „The Canadian Theosophist“-lehden viime joulukuun numeron mukaan pari seikkaa siitä.

Joanna Southcott syntyi v. 1750 Devonshiressa ja kuoli v. 1814. Hän oli oppimaton työläisnainen ja rupesi 40-vuotiaana profetoimaan. Sen jälkeen oli hänen elämänsä myrskyisiä ja onneton, mutta kuollessaan hän jätti jälkeensä 65 käsikirjoitettua profetallista kirjaa ja suuren köytetyn ja sinetöidyn arkun, jonka saisi avata yksinomaan 24 püspää aikana, jolloin valtakunta olisi suuressa hädässä. Hänen ennustuksensa maailman sodasta, tankien käytöstä, ilmahyökkäyksestä Lontoota vastaan, kullan ja sokerin puutteesta ynnä sadasta muusta yksityisseikasta herättivät hänen eläessään naurua, mutta ovat nyt toteutuneet.

Muuan julkaistu Southcottin profetia sanoo, että arkussa on inspiroituja kirjoituksia, jotka kertovat kirkon johtajille, millä tavalla he voivat muodostaa suuren kansainvälisen rauhanliiton toisten uskontojen kirkkojen avulla, mutta vielä ei ole löytynyt 24 püspää, jotka pitäisivät arvolleen soveliaana avata sata vuotta sitten kuolleen mummon kirstua. Ja kuitenkin luulisi, että püspatkin voisivat alentua jotain tekemään maailman rauhan puolesta!

Joanna Southcott-liike lukee jo 50,000 kannattajaa tavallisten kuolevaisten joukossa, ja viime vuoden alkupuolella annettiin julki toinen salaisuus, joka on herättänyt tavatonta huomiota ja mielenkiintoa ympäri maailmaa. Liikkeellä on näet hallussaan lääke, jota se nimittää „Panaceaksi“ (yleislääkkeeksi) ja joka parantaa kaikkia sairauksia, syövästä ja keuhkotaudista lähtien kaljupäisyyteen ja karkeaan ihoon saakka. Tällä lääkkeellä on saatu aikaan siksi paljon ihmeitä, että etevät lääkärit Englannissa, Amerikassa, Indiassa ja

Saksassa ovat ryhtyneet sitä tarkemmin tutkimaan. Suurta huomiota ansaitsee sekin seikka, että Southcott-liike jakaa lääkettään ilmaiseksi, kantaen itse kaikki kustannukset sen valmistamisesta. Noin 3,000 potilasta hoidetaan tätä nykyä, ja monet sairaat, jotka lääkärit ovat toivottomina hylänneet, ovat muutaman kuukauden hoidon jälkeen täydellisesti parantuneet.

Ketä tahansa sairasta kehoitetaan käyttämään Southcott-Panaceaa. On vain kirjoitettava (englanniksi) ja mainittava sairaus sekä liitettävä postikuponki (tai raha) vastausta varten. Kirje on osoitettava seuraavasti: C. S. S., 46 Ebury St., London, S. W. 1, England. Mitään maksua ei huoli lähettää, sillä ne, jotka niin ovat tehneet, ovat saaneet rahansa takaisin.

*

Kuten kansilehemme toisella sivulla sanotaan, tulee Ruusu-Risti tänä vuonna käsittämään ainakin 432 tekstisivua. On helppo laskea, että kolmen numeron silloin täytyy olla vain 32-sivuisia. On kuitenkin luultavaa, että lopullinen sivumäärä nousee paljon yli 432, koska joulukuun numero kalenterin muotoisena tulee käsittämään 96 tekstisivua. Siltä varalta aion yhtäkaikki supistaa huhti-, touko-, elo- ja syyskuun n:rot 32-sivuisiksi, jollei tilajamäärä nouse melkoisesti entisestään.

Mutta toivokaamme, että se nousee! Olisiko nousu aivan mahdoton? Mitä siitä arvelette, lukijat?

Maaliskuu, s. 97-104

Teosofisen Seuran pää-äänenkannattajan, Mrs. Besantin toimittaman „Theosophistin“ tämän vuoden helmikuun numerossa julkaistaan erään L. A. Compton-Rickettin kirjoittama artikkeli nimeltä *Vaikutelmia kirjasta „Mestarein alkuaikeiset opetukset“*. Mainittu kirja on Mr. Jinarajadasan toimittama jatko niihin „Viisauden Mestarein kirjeihin“, jotka viime vuonna ilmestyivät suomeksikin. Jatkokirja on sekin aivan lyhyt, 270 sivua pientä kokoa, jota vastoin – kuten lukijani muistanevat – Mr. Barkerin julkaisemat „Mahaatmakirjeet A. P. Sinnettille“, joista ensimmäinen painos ilmestyi Lontoossa 1923, käsittävät 492 tiheään painettua sivua suurta kokoa. Minkätähden Compton-Rickett vaikutelmia hakiessaan käyttää lähteenään Mr. Jinarajadasan toimittamia katkelmia eikä Mr. Barkerin julkaisemia alkuperäisiä Mestarikirjeitä, olkoon hänen oma asiansa; hänen vaikutelmansa herättivät sinään huomiotani, enkä voi olla sanomatta pari sanaa hänen „Theosophistissa“ painetun artikkelinsa johdosta.

Compton-Rickettin kirjoitus on kerrassaan huvittava. Äänensävyssään se on ylen kohtelias ja kunnioittavainen Mestareita kohtaan, mutta ajatuksillaan ja sanoillaan se repii palasiksi heidän opetuksensa ja tekee heidän personallisen sanomansa mitättömäksi, he kun ovat taistelunhaluisia ja puolueellisia eivätkä ylevän kirkkaita kuin Olympoksen jumalat. Mestarit näet – puhun Compton-Rickettin vaikutelmista – halveksivat länsimaalaista sivistystä, tiedettä ja ennen kaikkea uskontoa; arvokasta ja hellää ymmärtämystä ja arvostelua odotamme turhaan! Mestarit ovat materialistisen järkeileviä, puhuvat kaiken alkuperästä kuin sokeasta voimasta ainakin ja viittaavat personalliseen jumalaan ja jumaliin silmiinpistävällä ylenkatseella.

„Ei missään puhuta mystillisestä kristinuskosta ja sen 'pyhimyksissä' näkyvistä hedelmistä“, huudahtaa artikkelin kirjoittaja, „ainoastaan kansanomaisen jumaluusopin järjettömästä hurskaudesta, jota vastoin perustaja Kristuksena ei ole olemassa. Ei ole mitään maailmanopettajaa, säälän herraa eli boodhisattvaa. Tietäkööt onnettomat petetyt kristityt, että kristityn ainoa todellinen Kristus on *Vaatsb*, 'mystillinen ääni', jota vastoin ihminen Jeshu oli vain kuolevainen niinkuin kuka tahansa meistä, ja adepti enemmän oman sisäisen puhtautensa ja pahan tuntemattomuutensa kautta kuin sen nojalla, mitä hän oli oppinut vihityiltä rabbiineiltaan. Siten Jeesusta ei esitetä suuremman olennon käyttövälineenä. On olemassa vain Jeesus ja

Sana eli kosmologinen Kristus. Adepti tarkoittaa ehkä tässä yhteydessä paljasta vihittyä, mutta olkoon vihkimyksen aste mikä tahansa, hämmästyttävä on se viittaus, että vihityksi voisi tulla ihminen, joka ei tunne pahaa.“

Compton-Rickettin artikkeli on erinomainen todistus siitä, että se myöhempi teosofia, jonka Teosofisen Seuran enemmistö on meidän päivinämme omaksunut, on etääntynyt kauas pois Mestarein alkuperäisestä sanomasta, koska tämä sanoma, jonka varsinainen julistaja oli H. P. Blavatsky, niin suuresti peloittaa ja oudoksuttaa T. S:n jäsentä! Se on myös selvä todistus siitä, että nuoremmat T. S:n jäsenet eivät enää tunne tai paremmin sanoen eivät koskaan ole päässeet tuntemaan alkuperäistä teosofiaa. Ken minun laillani on yli kolmekymmentä vuotta seurannut teosofisen liikkeen vaiheita, ei saata muuta kuin iloita siitä, että Mestarein sanat ja opetukset jälleen vedetään päivän valoon. Minua huolestutti tämän vuosisadan alussa se uusi katolilaisuuteen ja kirkollisuuteen vivahtava henki, joka oli pujahtanut Teosofisen Seuran johtaviin piireihin; kirjoitin pahan silloin siitä artikkelin (kts. Teosofisk Tidskrift 1902, art. „Teosofiska Samfundet“). Siihen uuteen henkeen olin itsekin vähällä vaipua, kunnes syntyi „Idän Tähti“ ja avasi silmäni.

Kun nyt meikälainen ruusuristi-teosofi lukee arvostelun sellaisen kuin Compton-Rickettin ylläolevat sanat, hän varmaan asioita hieman pohtiessaan huomaa iloiseksi hämmästyksekseen, että Mestarein alkuperäiset opetukset ovat hänen ruusuristiläistä elämänyymmärrystään, toisin sanoen, että hänen suomalainen ruusuristi-teosofiansa on juuri sama kuin Mestarein ja H. P. B:n alkuperäinen oppi. Kuinka muuten voisi ollakaan? Eihän totuus ole kuin yksi, vaikka sitä eri sanoilla ja nimillä esitettäisiinkin.

Compton-Rickettin vaikutelma on, että Mestarein kannalta „kristinuskon perustaja Kristuksena ei ollut olemassa“; oli vain olemassa ihminen Jeesus. Niinpä niin. Myöhempi teosofinen oppi väitti, että Kristus oli erikoinen olento, „maailmanopettaja“, korkea vihitty mestari, joka otti Jeesuksen ruumiin käyttövälineekseen. Vastoin tätä on Ruusu-Ristissä meillä opetettu, että mitään senkaltaista Kristusta ei ole ollut; mikäli mestareita ja maailmanopettajia on, ei heitä pidä nimittää Kristuksiksi personallisessa, substantiivisessa merkityksessä; tai jos heitä siksi nimitetään, on tarkasti huomautettava, että „Kristus“ on arvonimi, laatusana samoin kuin Buddha; Kristus merkitsee „voideltu“, niinkuin Buddha merkitsee „valistunut“. Ruusu-Ristissä on näet toiselta puolen opetettu, että Kristus käytettynä ainutlaatuisessa ja substantiivisessa merkityksessä on Jumalan Pojan eli Logoksen, Sanan, Maailmanjärjen ja rakkauden, Vaatshin nimenä. Sanskritinkielinen sana Vaatsh, jota Mestarit käyttivät kirjeissään, merkitsee „sana“, s. o. „logos“. Kristus on täten „kosmologinen“ eli paremmin „kosmillinen“ käsite. Ja Ruusu-Ristissä on niinkään teroitettu mieliin, että Jeesus oli ihminen, jota ei mikään muu inhimillinen olento „maailmanopettaja“ eli boodhisattva, käyttänyt puhetorvena, vaan joka itse Jeesuksena yhtyi Kristukseen, s. o. Logokseen, ja täten joutui sen Sanan eli Vaatshin eläväksitekijäksi ja ilmoittajaksi, joka aikojen aamusta „oli ollut Jumalassa“.

Compton-Rickettiä hämmästyttää sanomattomasti, että Jeesus vain „oman sisäisen puhtautensa ja pahan tuntemattomuutensa nojalla“ oli adepti, s. o. Valkoisen Veljeskunnan vihitty jäsen. Etenkin pahan tuntemattomuus on käsittämätön hyve Compton-Ricketille.

Ehkä Compton-Rickett ei ole tullut ajatelleeksi, että hyvän tuntemusta ei liioin olisi, jos ei olisi pahan. Mitä varten olisimme olemassa, jos voisimme tuntea hyvän kokematta pahaa, jos voisimme tuntea onnea ja riemua tutustumatta kärsimykseen, suruun ja tuskaan, jos voisimme olla täydellisiä tietämättä, mitä on epätäydellisyys, heikkous ja synti? Turhaan maailman ja olemassaolon kova koulu silloin olisi pantu pystyyn! Olisihan „Jumala“ heti voinut luoda meidät täydellisiksi, onnellisiksi ja hyväiksi!

Jos siis Jeesus tiesi, mitä hyvyys, rakkaus, anteeksiantamus j. n. e. oli, täytyi hänen myös tuntea niiden vastakohtat. Miksikä siis hänestä sanotaan, että hän ei tuntenut pahaa? Siksi, että hän oli aikoja sitten – edellisissä ruumistuksissaan – oppinut pahan tuntemaan – ja pahan kautta hyvän. Hän oli pahan voittanut, lopullisesti itsessään voittanut, aikoja ennenkuin hän syntyi Jeesus Natsarealaisena. Jeesuksena hänen

sydämensä, hänen luonteensa, koko hänen olemuksensa oli läpeensä puhdas ja hyvä. Jeesuksena hänen ei enää tarvinnut kokea syntiä missään muodossa, sillä synnin ainoa tarkoitus on opettaa meille täydellisyyttä, sydämen puhtautta — ja vaikkei se alussa näytä sitä opettavan, se lopulta varmasti herättää hyvyden ja puhtauden kaipuuta väsyneessä synnintekijässä, — ja Jeesus oli jo oppinut täydellisyyden läksyn. Jeesus oli hyvä, sillä paha ei häntä missään muodossa viehättänyt. Jeesus oli viaton kuin lapsi, sentähden että hänen ei enää tarvinnut synnistä edes tietää. Hän oli kasvattanut itsensä viattomaksi, — emmekä koskaan ymmärrä hänen sielunsa salaisuutta, ellemmekä ota lukuun, että hän oli jälleensyntyvä olento kuten mekin ja esikoinen monista veljistä. Ainoastaan sentähden, että Jeesus siis ei tiennyt mitään pahasta, saattoi Jumalan Sana ottaa asuntonsa hänen sydämeensä ja täyttää ja läpäistä koko hänen olemuksensa.

Kaikki mitä Compton-Rickett lukee Mestareille viaksi heidän opetuksissaan, osoittautuu täten meikäläisen silmissä juuri siksi totuuden tiedoksi, johon mekin Mestarein ja ennen kaikkea Jeesuksen Kristuksen viitoittamaa tietä kulki olemme näkemyksissämme päässeet.

*

Parisilainen lehti *Le Soir* kokeili joku aika sitten, missä määrin ranskalaiset olivat rehellisiä ja kunniallisia ihmisiä, ja tuli siihen tulokseen, että 66 % oli epärehellistä väkeä. Ranskalaista esimerkkiä seurasi amerikkalainen aikakauskirja *Liberty*.

Miten nyt *Liberty* menetteli kokeessaan? Se lähetti sadalle hengelle, jokaiselle erikseen, yhden dollarin tekaistun „laskun“ kuittaamiseksi. Tämä oli todella salakavala koe, sillä mitään laillista vastuuta ei koituisi semmoisen summan pitämisestä eikä liioin erikoisia omantunnon vaivoja; hienolla tavalla vedottiin vain inhimilliseen huolettomuuteen ja suruttomuuteen: „olkoon toisen erehdys hänen omaksi tappiokseen“. Sentähden tässä koettelemuksessa kesti vain se, jolla oli elävä sisäinen kunnian ja rehellisyyden tunto.

Minkälaiset olivat tulokset? *Liberty* arvelee, että niistä olisi paras vaieta. Kirjeiden vastaanottajista oli 9 pappismiestä, 7 sanomalehtimiestä, 3 taiteilijaa, 12 opettajaa, 37 liikemiestä, 9 lääkäriä, 11 lakimiestä, 11 tiedemiestä, 1 näytelmäkirjoittaja. Kuinka monet näistä henkilöistä palauttivat dollarin? 27. Kuinka monet siis pitivät rahan hyvänä? 73. Siis 73 % epärehellisiä ihmisiä! Entä miten rehellisyys ja epärehellisyys suhtautui kuhunkin yllämainittuun ammattiin? 9 pappismiehestä oli 6 rehellistä, 3 epärehellistä, 7 sanomalehtimiehestä 4 rehellistä, 3 epärehellistä, 3 taiteilijasta 1 rehellinen, 2 epärehellistä, 12 opettajasta 8 epärehellistä, 4 rehellistä, 37 liikemiehestä 10 rehellistä, 27 epärehellistä, 9 lääkäristä 2 rehellistä, 7 epärehellistä, 11 lakimiehestä 1 rehellinen, 10 epärehellistä, 11 tiedemiehestä kaikki epärehellisiä ja näytelmäkirjoittaja samaten epärehellinen.

Tämä tapahtui onneksi Amerikassa. Mutta mitä sanomme tiedemiehistä, virallisista „totuuden etsijöistä“, jotka kaikki ovat epärehellisiä! Ja mitä sanomme lain, oikeuden ja siis rehellisyyden valvojista, joista 91 % ovat epärehellisiä! Entä opettajista, jotka lapsille opettavat kuntoa ja rehellisyyttä ja joista 67 % itse ovat epärehellisiä! Että lääkärit ja liikemiehet osoittavat suurta epärehellisyysprosenttia (78 % ja 71 %), ei meitä niinkään suuresti hämmästyttä. Mutta hämmästyttävää ja ilahduttavaa on, että sanomalehtimiehet ja papit näyttivät rehellisyydessä esimerkkiä muille! Eikä sentään niinkään hämmästyttävää, sillä käytännön ihmisinä sanomalehtimiehet kohtaavat paljon valhetta tiellään ja oppivat panemaan arvoa totuudelle ja tarkkuudelle, ja pappien verrattain suuri rehellisyys (67 %) osoittaa, että monen oppineen ja viisaan halveksima „usko Jumalaan“ sittenkin vaikuttaa siveellisesti kohottavasti edustajiinsa.

*

Helsingin Ruusu-Ristissä vietimme helmikuun 16 p:n looshikokouksessa suuren säveltäjämme Erkki Melartinin viisikymmenvuotisjuhlaa. Ilta kului huomaamatta puoliyöhön elämäniloisen tunnelman yhä vain kohoutuessa. Ohjelma oli rikas: soittoa, laulua, melodraama, puheita, kahvia ja keskustelua. Annikki Uimonen lauloi Melartinin sävellyksiä ja Thure Åberg Melartinin sovittamia karjalaisia kansanlauluja, ja laulujen taikavoima vapautti sielut lentoon. Hilda Pihlajamäki esitti Melartinin säveltämän melodraaman „Neitsyt Maarian rukous“, Piippa Heliön säestämänä. Puheita pitivät kunniavieraalle Jussi Snellman, Thure Åberg, allekirjoittanut y. m., ja Erkki Melartin vastasi. Koska edellisenä päivänä olin kuullut Melartinin kuudennen sinfonian, en voinut olla kertomatta vaikutelmiani siitä. En aio tässä niitä toistaa, se vain olkoon mainittu, että sävellys oli mielestäni todistus Melartinin korkeasta inspiratsioonista, joka ei ollut lähtöisin kolminaismaailmasta, vaan hengen puhtailta ylängöiltä. Se oli niin sanoakseni kosmista inspirationsia, ja sentähden sitä saattoi tulkita eri muodoissa, eri avaimilla – kosmogoneettisesti, psykologisesti, musikaalisesteettisesti j. n. e. – kaikupohjan ja äänten langan jäädessä samaksi kaikissa eri tulkinnoissa. Semmoinen inspirationsi on vain mahdollinen säveltäjälle, joka samalla on mystikko, ja säveltäjä itse painostikin puheessaan omaa ruusuristolaisuuttaan.

Viideskymmenes vuosi lienee muuten merkillinen vuosi sekä kansan että yksilön historiassa, jos saamme uskoa juutalaisten vanhaa salatiedettä. Joka seitsemäs vuosi oli lepovuosi, mutta kun seitsemän lepovuotta oli eletty – siis 49 vuotta – seurasi suuri riemuvuosi viidentenäkympyntenä. Tästä sanoo Mooseksen III kirja (XXV: 9-13): „Niin sinun pitää antaman soittaa pasunalla ylitse koko teidän maakuntanne, seitsemännen kuukauden kymmenentenä päivänä; juuri sovintopäivänä antakaat pasunan käydä yli koko teidän maakuntanne. Ja teidän pitää se viideskymmenes vuosi pyhittämän ja julistaman vapautta maassa kaikille niille, jotka siinä asuvat, sillä se on teidän riemuvuotenne; silloin pitää kunkin saaman takaisin oman perintömaansa, jokainen sukunsa omaisuus. Sillä viideskymmenes vuosi on teidän riemuvuotenne; ei teidän pidä kylvämän eikä leikkaamaan itsestensä kasvanutta eikä noukkiman, mitä leikkaamattomissa viinipuissa on kasvanut. Sillä se on riemuvuosi, se olkoon teille pyhä. Mutta pelosta syökää mitä se kasvaa. Tämä on riemuvuosi, jona kukin teistä saa palata omaan perintöosaansa.“

Muistuu mieleen, että tämä vuosi 1925 on teosofisen liikkeenkin viideskymmenes.

Huhtikuu, s. 145-156

– Kuka tai ketkä ovat tämän teosofisen liikkeen auktoriteettina? Suokaa anteeksi, että näin syrjäisenä teitä vaivaan, mutta tämä on minusta tärkeä kysymys. Olen jonkun verran tutkinut teosofiaa ja myönnän, että se elämäkatsomuksena minua miellyttää. On suurenmoista ajatella elämää jälleensyntymisen ja karman valossa, – veljeyskin käy silloin ymmärrettäväksi tosiseikaksi ja samalla ihanteeksi, jota ihmiskunta lopulta oppii toteuttamaan. Mutta on paljon toisia teosofisia oppeja. On seikkaperäisiä selontekoja kuolemanjälkeisestä y. m. elämästä toisilla tasoilla, on tietoja ihmiskunnan miljoonia vuosia kestäneestä kehityshistoriasta eri roduissa ja eri mantereilla, on esityksiä aurinkokunnan luomisesta ja maapallomme merkillisistä vaiheista y. m. y. m. Teosofisissa kirjoissa väitetään, että näitä tietoja ei ole saatu vainajilta spiritististä tietä, vaan miten on asian laita? Madame Blavatsky tosin puhui Tiedon Mestareista, mutta eikö hän itse ollut mediumi, ja eivätkö nuo Mestarit olleet henkiolentoja? En olisi tästä kysymyksestä niin epätietoinen, jos kaikki, jotka sanovat itseään teosofeiksi tai muuten kuuluvat teosofiseen liikkeeseen, olisivat asioista yhtä mieltä; mutta kun teosofinen liike itse on jakautunut useampaan haaraan, joista toinen opettaa toisella tavalla, toinen toisella, – niin mihinkä on uskominen? Saanko mainita esimerkin? Madame Blavatsky sanoo kirjassaan „Teosofian avain“, että jälleensyntymisen välillä kuluu keskimäärin 1,500 vuotta; tohtori Steiner opettaa, että tämä välikausi on 2,000 vuotta pitkä ja että ihminen säännöllisesti vaihtaa sukupuolta; mr. Leadbeater taas väittää, että kuolemantakaisen elämän pituus vaihtelee ihmisen mukaan: toiset viettävät tuonelassa pari, toiset seitsemän sataa, toiset tuhat kaksi sataa tai puolentoista tuhatta vuotta, toiset vielä kauemman ajan; ja mitä sukupuoleen tulee, hän sanoo, että ihminen tavallisesti syntyy seitsemän,

mutta vähintään kolme kertaa samansukupuolisena, ennenkuin hän vaihtaa toiseen. Mihinkä väitteeseen on nyt luottamista?

– Teidän ei ole tarvis ensi aluksi luottaa mihinkään erikoisväitteeseen. Pitäkää vain kiinni itse jälleensyntymisen tosiasiaista, josta kaikki ovat yhtä mieltä. Ettekö muista, mikä on ollut teosofisen liikkeen tunnuslause alusta lähtien? Muistatte hyvinkin: *satjaan naasti paroo dharmah*, suomeksi: ei ole uskontoa totuutta korkeampaa, toisin sanoen; totuus on korkein uskonto. Tämä on oleva jokaisen teosofisen totuudenetsijän elämänohjeena hänen tutkimuksissaan ja etsiskelyissään. Se ratkaisee kysymyksen teosofisen liikkeen auktoriteetista kuhunkin yksilöön nähden.

– Miten tarkoittatte? Ymmärrän minäkin, että totuus on korkein auktoriteetti joka asiassa, mutta kun esim. edellä mainitsemassani jälleensyntymiskysymyksessä en itse tiedä totuutta, kehenkä inhimilliseen opettajaan silloin luotan?

– Johan sen sanoin: jättäkää erikoisseikat sikseen. Totuus korkeimpana auktoriteettina merkitsee yksityiselle etsijälle, että hänen ei pidä langeta vanhaan erehdykseen: sokean uskoon. Mitä on sokea usko? Sokea usko on semmoisen asian totena pitämistä, jota ei itse tiedä tai jota ei voi järkevästi perustella. Tätä ansaa teosofia opettaa meitä välttämään. Teosofinen liike vetoaa tässä kohden Buddhan sanoihin. Buddha opetti, että meidän ei pidä uskoa mihinkään asiaan ainoastaan sen nojalla, että se on sanottu; eikä perintätietoihin sen nojalla, että ne ovat vanhoja; eikä huhuihin semmoisina; eikä viisasten kirjoituksiin vain sen nojalla, että ovat viisaitten kirjoittamia; eikä mielikuvituksiin, joita luulemme deevan eli enkelin meille ilmoittaneen (s. o. muka henkiseen inspiratsiooniin); eikä satunnaisesta olettamuksestamme johtuviin johtopäätöksiin; eikä arveluun, joka välttämättä näkyy johtuvan yhdenmukaisuudesta (analogiasta); eikä omien opettajiemme tai mestareimme paljaaseen auktoriteettiin. Ja jos te kysytte, milloin meidän sitten tulee uskoa, vastaan taas Buddhan sanoilla: silloin, kun oma järkemme ja tajuntamme hyväksyy ja vahvistaa kirjoituksen, opin tai sanan. Ettekö huomaa, mikä suuri siveellinen opetus tämä on? Etsijää opetetaan alusta lähtien seisomaan omilla jaloillaan, sillä jollei hän itse tiedä, mitä hän uskoo ja miksikä, kuka sitten ajattelee, harkitsee ja miettii hänen puolestaan?

– Eikö tuo ole liian kylmää oppia? Eivätkö ihmiset saisi luottaa toisiinsa? Eikö oppilas saisi uskoa opettajaansa?

– Saa epäilemättä. Miksikä hän ei uskoisi ja luottaisi? Mutta tähän on toinen asia.

– Kuinka niin?

– Jos ken on löytänyt ihmisen, jonka sanoihin luottaa, silloinhan olisi järjetöntä olla luottamatta. Tässähän sekä valintavapaus että järki ovat näyttäneet osaansa. Tajunta ja järki hyväksyvät, niinkuin Buddha sanoi. Mutta siinäkään ei pidä mennä yli rajojen. Voihan luotettava opettaja opettaa semmoista, jota en käsitä. Silloin ei minun tule sokeasti uskoa, vaan jättää asia sikseen, kunnes se mahdollisesti selvenee. Tämmöinen on teosofisen liikkeen noudattama periaate.

– Periaate on oivallinen, sen myönnän. Mutta se ei auta minua. Nähkääs, minulla ei ole personallista opettajaa. En tunne ketään suurista teosofeista. Ei ole minulla tietäjää, jonka sanoihin luottaisin. Olen syrjässä elävä etsijä. Kirjat yksin ovat oppainani. Niiltä saan neuvot kysyä ja seurustella saan vain omien ajatusteni kanssa. Ymmärrättehän, että minun asemassani kysymys opettajien luotettavuudesta muuttuu kysymykseksi itse teosofisen liikkeen auktoriteetista. Itse en tiedä totuutta, oma järkeni vaikenee, minkä teosofisen opettajan sanoihin on minun siis luottaminen? Sanoitte äsken, etten välittäisi erikoiskysymyksistä, vaan pitäisin kiinni suurista aatteista. Esimerkkini on otettu jälleensyntymisopin alalta. Jos en siis välitä Blavatskyn enemmän kuin Steinerin tai Leadbeaterin lausunnoista, vaan uskon mielessäni

ainoastaan jälleensyntymiseen sinään, niin tulemme seuraavaan johtopäätökseen: jälleensyntymistä on aina uskottu itämailla, – onko siis teosofinen liike itämaista lähetystointia kristittyjen kesken?

– Entä jos niin olisi? En näkisi siinä mitään pahaa. Sanoittehan itse alussa, että veljeysaate käy järjelle käsitettäväksi jälleensyntymisopin valossa. Itämaat ovat säilyttäneet sen opin, jos taas länsimaista voimme sanoa, että ne ovat koettaneet käsittää veljeysaatetta. Kummallakin pallopuoliskolla on siis oma kallis totuudenhelmensä. Miksikä eivät siis tulisi osallisiksi toistensa helmistä? Jos teosofinen liike aikaansaisi yhteisymmärryksen länsi- ja itämaiden välillä, olisi se suorittanut suuren palveluksen ihmiskunnan asialle.

– Niinkö? Niin . . . epäilemättä . . . mutta sekö on teosofisen liikkeen tarkoitus? Olen ollut ymmärtävinäni, että teosofinen liike ei ole – kuinka sanoisin? – pintapuolisesti itämaalainen enemmän kuin länsimaalainenkään propagandaliiike, vaan yleisesti inhimillinen, uskonnollistieteellinen ja filosofinen, totuutta etsivä liike.

– Siinä olette oikeassa. Nyt iskitte asian ytimeen. Teosofisessa liikkeessä on eroitettava eksoteerinen ja esoteerinen puoli. Eksoteerisesti se auttaa itä- ja länsimaita lähestymään toisiaan. Itämaat lahjoittavat länsimaille jälleensyntymis- ja karma-opin, jonka kristikunta unohti saadessaan valta-aseman maailmassa; länsimaat taas lahjoittavat itämaille veljesrakkauden eli toisin sanoen mystillisen Kristuksen toteutuneena Jeesuksessa Kristuksessa, sillä itämaiden käsitys ihmisessä pülevästä Kristuksesta eli Atmaasta, Iishvarasta, Dhyaani-Buddhasta j. n. e. ei ollut ennen saavuttanut sitä inhimillistä syvyyttä ja korkeutta, jonka natsarealainen mestari teki eläväksi todellisuudeksi. Mutta tämä on kuten sanottu eksoteerista. Esoteerisesti teosofinen liike kääntyy ihmisyyksilöiden puoleen ja sen sanoma heille on: nousekaa, ihmiset, totuutta etsimään! Ken tahansa olet, mihin rotuun, kansallisuuteen tai uskontoon kuulutkaan, älä tyydy sokeaan uskoon, älä aateskeluihin äläkä mielikuvituksiin, vaan etsi totuutta! Totuuden etsintä on heränneen ihmisen tunnusmerkki. Ja tiedä, oi sinä unesta herännyt ihminen, tiedä, että totuus on löydettävissä! Esoteerisesti teosofinen liike siis esiintyy tiedon auktoriteetilla: „totuus on löydettävissä, sillä minä tunnen totuuden“. Esoteerisesti teosofinen liike siis ottaa saman asenteen kuin esim. Buddha, joka sanoi: minä tiedän totuuden, seuraa minua. Ja mihin perustuu teosofisen liikkeen auktoriteetti, minkä nojalla se tietää totuuden? Sen auktoriteetti on sen alkuperässä. Se on kotoisin samasta tietäjien veljeskunnasta, jonka läheteinä kaikki tiedon mestarit ovat olleet. Se on jumalisyntyinen, se on ilmoitus. Tämä on sen esoteerinen puoli.

– Olen iloinen sanoistanne. Teosofisen liikkeen auktoriteettina on siis, niinkuin sanoitte, tietäjien veljeskunta? Madame Blavatskyn Mestareita on siis olemassa? Eikö hän siis ollutkaan mediumi?

– Mestarit ovat ehdottomasti olemassa, ja he ovat eläviä ihmisiä. Vaikka henkimaailmassa on monenlaisia olentoja, korkealle kehittyneitä jumalia ja entisiä ihmisiä, ovat Mestareiksi sanotut olennot fyysillisesti eläviä ihmisiä. Tietysti he saattavat liikkua sieluruumiissaan ja ilmestyä opetuslapsilleen „yliluonnollisella“ tavalla, mutta muistakaamme, että he ovat eläviä ihmisiä, joiden fyysillinen ruumis on joko Tibetissä, Indiassa, Egyptissä tai muualla, – vaikkapa Europassakin. Madame Blavatsky ei ollut tavallinen mediumi. Hän ei ollut missään suhteessa tavallinen ihminenkään. Hän oli korkealle kehittynyt, vihitty opetuslapsi, adepti, jonka erikoistehtävänä oli edustaa maailmassa salaista veljeskuntaa. Hän oli sentähden alituisessa yhteydessä Mestarien kanssa ja hänen omituinen mediumistis-psykkinen ruumiillinen rakenteensa teki hänelle mahdolliseksi tarpeen vaatiessa astua itse syrjään sieluruumiissaan ja antaa fyysillisen organisminsa Mestarin käytettäväksi.

– Teidän sananne tekevät sydämelleni hyvää. Vaikkette suoraan ilmituo omaa kantaanne, olen kuitenkin ymmärtävinäni, että te pidätte Mestareita (ja madame Blavatskya heidän puhutorvenaan) teosofisen liikkeen varsinaisina auktoriteetteina. Onko niin?

– Ehdottomasti. Mestareita on olemassa, eikä kukaan ole ollut heitä niin lähellä kuin madame Blavatsky.

– Oletteko siis sitä mieltä, että paraiten voin luottaa madame Blavatskyn sanoihin esim. jälleensyntymiskysymyksessä?

– Epäilemättä. Mutta huomatkaa, mitä hän sanoi: „keskimäärin tuhat viisisataa vuotta“. Siis kuolemanjälkeisen ajan pituus voi vaihdella. Se voi välistä olla kaksi tuhatta vuotta, niinkuin Steiner on tutkimissaan tapauksissa huomannut. Se voi olla paljon lyhyempi, kuin Leadbeater sanoo omien havaintojensa nojalla. Omakohtaista ratkaisua on teidän paras odottaa, kunnes jälleensyntymismuistinne herää ja itse näette, minkälainen väliaika on ollut omien ruumistustenne välillä. Eihän tämä ole mikään „autuuden kysymys“!

– Eipä ei. Toistan vieläkin, että sananne ovat lohduttaneet ja rauhoittaneet mieltäni. Sitä minäkin olen koko ajan tahtonut uskoa, että alkuperäinen sanantuoja on teosofisessakin liikkeessä ollut lähimpänä tiedon arvovaltaa.

*

Eräs vanha ystävä ja totuudenetsijä on lähettänyt Ruusu-Ristin toimitukselle julkaistavaksi kirjeen, jonka sisältö on siksi kiintoisa, että painatan sen tähän:

Teosofinen Raamattu.

Kun Mystica nyt on ryhtynyt julkaisemaan maailman pyhiä kirjoja suomeksi, niin olisi hartaasti toivottavaa, että siinä sarjassa saataisiin myöskin Raamattu.

Moni hämmästynee. Mitä, onhan Raamattu ollut suomeksi jo kuinka kauan lie ollutkaan ja onhan se kohta kai kokonaisuudessaan saatavana uutena käännöksenäkin. Niinpä kyllä, mutta se uusi käännös on ja tulee olemaan ev. luth. kirkonopin värittämä kauttaaltaan ja sisältää ja tulee sisältämään suoranaisia virheellisyyksiä ²⁾, kuten tunnettu, miten paljon, näkisi sitten kun teosofinen suomennos julkaistaisiin.

Tällainen käännös olisi mielestäni erittäin tärkeä, sillä teosofi ei voi luottamuksella suhtautua kirkon suorittamaan. Eihän siitä tiedä missä se on oikein käännetty, missä väärin, paitsi niissä kohdin, jotka sattuvat olemaan kunkin lukijan tiedossa. Tunnollinen teosofinen käännös sen sijaan antaisi turvallisuuden tunteen, mikä ei olisi vähäksi arvattava.

Sanoin tunnollinen. Sillä tarkoitan sellaista käännöstä, jossa *ennakkoluulottomasti* alkutekstin ja muiden luotettavien lähteiden nojalla olisi pyritty niin objektiiviseen totuuteen kuin mahdollista.

Lisäksi olisi käännös varustettava tarpeellisilla, lyhyillä selityksillä.

Siitä tulisi sitten teosofien raamattu ja saattaisipa tulla monien muidenkin – varsinkin aikaa myöten. Uskon varmasti, että sitä leviäisi lukuisasti, niin, kuka tietää kuinka paljon.

²⁾/4 25.

A. R. M.

²⁾ Muistettakoon vain esim. miten Juhani Aho aikoinaan Hels. Sanomissa arvosteli kirkolliskokouksen mestaroimaa raamatunkäännöskomitean suorittamaa Uuden Testamentinkin suomennosta! – Siten kokoonpantu kokousko muuten kykenee aina äänestyksellä ratkaisemaan, miten mikin kohta on käännettävä, jotta se tulisi *oikein!* – Ja sellaiseen sitä pitäisi luottaa!

Näin ystäväni. Hänen ehdotuksensa on sitä huomattavampi, koska olen usealta taholta suullisesti kuullut samaa. Eikö voitaisi saada edes Uutta Testamenttia suomeksi P. E:n toimittamana? on minulta kysytty kerta toisensa perästä.

Tämän johdosta en voi olla kertomatta, että Väinö Valvanne-vainajan kanssa meillä oli aikoinaan tuuma suomentaa Uutta Testamenttia. Olimme tottuneet yhteistyöhön suomentamisessa ja V. H. V. oli tarkka kreikan kielen tuntija. Raamatunkomitean työtä seurasimme mielenkiinnolla ja meitä suuresti vaivasi se, että komitealla ei ollut asiantuntemusta. Se osasi kieltä, mutta monessa tärkeässä paikassa siltä puuttui sisäinen tieto siitä, mistä oli kysymys. Ollappa meillä nuo varat, mitkä raamatunkomitean suomennostyöhön tuhlataan, ajattelimme, – kyllä Suomen kansa saisi tietää, mitä Testamentissa opetetaan.

Merkillistä kyllä kytee nyt päässäni ajatus, että tuo tehtävä voi vielä olla minulla edessä. Ainakin pyörii mielessäni selvä kuva eräästä Uuden Testamentin osasta, jonka koetteeksi voisin kääntää, varustaa selityksillä ja julkaista.

*

Teosofisista lehdistämme lakkautti ilmestymisensä „Antroposofia“ viime vuoden viimeisellä numerollaan. Se oli tehtävänsä suorittanut, ja kunnes se mahdollisesti joskus herää kuolleista, olisi toivottavaa, että sen lukijat ja kannattajat voisivat saada henkistä ravintoa jällellä jääneistä, esim. Ruusu-Rivistä.

Lehtenä, jota kenen tahansa totuudenetsijän sopii lukea, on myös teosofismielisistä lehdistämme mainittava „Suomen Yhteis-Vapaamuurari“. Nimi „Vapaamuurari“ osoittaa, että se on ulkopuolella varsinaisia teosofisia piirejä, ollen siis teosofisesti puolueeton, mutta koska yhteisvapaamuurariliike näkyy ottavan varteen madame Blavatskyn sanat, että vapaamuurarius on kuollutta ilman sitä henkeä, minkä teosofia voi sille antaa, on yhteisvapaamuurari-lehtikin luettava teosofisten lehtiemme joukkoon.

Sen kirjoituksissa käytetään usein n. s. ammattikieltä, s. o. vapaamuurariuteen omaksuttuja sanoja ja lausetapoja, mutta ajattelevalle lukijalle käy silti kirjoituksen sisältö ymmärrettäväksi. „Suomen Yhteis-Vapaamuurari“ on muuten kolmen toimintavuotensa aikana sisältänyt joukon hyvin valikoituja ja opettavaisia artikkeleita. Kun se nyt maaliskuun numerolla on alkanut neljättä vuosikertaansa, emme saata olla toivomatta, että se yhä lisääntyvin voimin olisi tilaisuudessa palvelemaan totuuden ja ihmiskunnan asiaa. Vapaamuurarius on se vanha mahtava liike, joka menneinä aikoina vartioi sitä pyhää sanomaa, mikä meidän päivinämme on uskottu teosofisen liikkeen huostaan. Vanha vapaamuurarikirjallisuus on sentähden täynnä tietoja ja osviittoja totuudenetsijälle, ja vapaamuurariuden historiassa on paljon salaperäisiä episoodeja, jotka vain okkultisten tutkimusten valossa käyvät ymmärrettäviksi. „Suomen Yhteis-Vapaamuurari“ onkin sisältänyt ja tulee jatkuvasti julkaisemaan arvokkaita suomennoksia, jotka teosofiselle tutkijalle ovat ylen kiintoisia. Sen tilaushinta on Smk. 40:— ja sitä voidaan tilata m. m. Mysticin kautta, os. Helsinki, Heikinkatu 10.

*

Eräs teosofisen liikkeen suurista personallisuuksista lopetti maallisen vaelluksensa maaliskuun 30 p:nä. Hänen kuolemansa tuli äkkiä, vaikka kuulemma ei odottamatta, koska hän jo jonkin aikaa oli potent vaikeampaa sairautta. Tämä oli Antroposofisen Seuran perustaja ja johtaja, tohtori *Rudolf Steiner*.

Menen muistissa taaksepäin kolmetoista vuotta. Silloin olimme kaikki Teosofisen Seuran jäseniä ja Rudolf Steiner oli Saksan T. S:n ylishteerinä. Hänen maineensa salatieteellisenä opettajana oli laajalle levinnyt. Hän oli käynyt useissa Euroopan maissa luennoimassa, m. m. Suomessakin. Hän nimitti teosofiaansa välistä rosenkreutsiläisyydeksi, ja hänen opetuksensa oli aina evankeliumein ja Jeesuksen Kristuksen yhteydessä. Hän oli Saksassa voittanut tavattoman paljon kannattajia, ja hänen suussaan itämailta tullut teosofinen sanoma muuttui länsimaalaiseksi, kotoiseksi, milteipä kristilliseksi viisaudeksi. Moni varmaan minun kanssani ylpeili siitä, että Teosofisessa Seurassa oli okkultinen tutkija, joka kykeni tietovarastoamme lisäämään omilla havainnoillaan, ja moni uskoi varmaan minun kanssani, että vielä oli tuleva aika, jolloin joka kansalla – jokaisessa kansallisessa T. S:ssä – oli oma tietäjä ja opettaja johtajanaan. Silloin Teosofinen Seura vasta olisi voimakas, rikas ja henkisesti elävä!

Tätä Teosofinen Seura valitettavasti ei älynnyt. Siellä täällä Saksassa ja muualla oli jäseniä, jotka eivät hyväksyneet tohtori Steinerin voimakasta ja voittoa työskenelyä, vaan pitivät sitä jonkinlaisena kristillisenä agitatsioonina. Näiden mielestä toht. Steinerin ei pitänyt saada vapaasti eikä yksityisten jäsenten pyynnöstä liikkua eri maissa, vaan ainoastaan kunkin maan T. S:n virallisesti kutsumana, jottei häiriötä saataisi aikaan. Syntyi riitoja ja kahnauksia. Minä yhtenä ehdotin Teosofisen Seuran pääneuvostolle, että T. S:n sääntöjä muutettaisiin siten, että kansalliset osastot eivät olisi maantieteellisesti rajoitettuja, vaan että yksilöllinen jäsen saisi kuulua siihen kansalliseen osastoon, johon hän tunsi haluavansa kuulua; siten esim. saksalaiseen osastoon saisi kuulua ken tahansa T. S:n jäsen, joka tahtoi kannattaa toht. Steineriä. Pääneuvosto ei voinut ottaa tätä liian mullistavaa ehdotusta huomioon, ja niin selkkaukset monien vaiheiden jälkeen päättyivät siihen, että tohtori Steiner joukkoineen oli pakoitettu poistumaan Teosofisesta Seurasta. Ken siinä voittajaksi jäi, arvostelkoon tulevaisuuden historia.

Tämä episodi muistui taas mieleeni Rudolf Steinerin kuoleman johdosta, sillä en ole lakannut suremasta sitä, että teosofinen liike ei pysynyt ehjänä ja yhdistettynä. Todellisuus on joka tapauksessa sitä, mitä se on, eikä meidän surumme eikä harmimme sitä muuta. Omistakaamme siis vain rakkautemme ja siunaavat ajatuksemme sille teosofisen liikkeen merkkihenkilölle, joka nyt on keskuudestamme muuttanut toiselle puolelle.

Rudolf Steiner syntyi Unkarissa Kraljeviczin kylässä helmikuun 27 p:nä 1861 ja oli siis kuollessaan 64 vuoden ikäinen. Hänen isänsä oli rautatievirkamies, ja perhe muutti usein paikasta toiseen. Pieni Rudolfkin muutti toisesta kyläkoulusta toiseen. Vasta kymmenvuotiaana hän pääsi Wiener-Neustadtin reaalkouluun valmistuakseen insinööriksi. Myöhemmin hän pääsi Wienin polyteknisen opiston oppilaaksi. Itsestään hänen harrastuksensa kuitenkin tämän jälkeen kääntyivät klassillisiin opintoihin, ja niin hän lopulta luki filosofian tohtoriksi.

Rudolf Steinerin henkisestä elämästä kerrotaan, että hän jo 19-vuotiaana kohtasi Mestarinsa, joka näytti hänelle hänen elämäntehtävänsä. Vasta 90-luvun loppupuolella hän tutustui teosofiseen liikkeeseen, joka häntä ei silloin vielä miellyttänyt. Mutta kun hän vuosisadan vaihteessa oli esiintynyt Berlinissä ja sikäläisten teosofien kutsusta oli pitänyt esitelmäsarjan heidän looshissaan, heräsi hänessä ajatus työskennellä teosofien parissa. Berliniläisien ystävänsä kehoituksesta hän sitten liittyi Teosofiseen Seuraan v. 1902, tuli heti Saksan T. S:n ylishteeriksi ja aloitti menestyksellisen teosofisen toimintansa, jota hän väsymättä jatkoi – ensin T. S:n piirissä vuoteen 1913 ja sitten omassa Antroposofisessa Seurassaan, – kunnes kuolema katkaisi fyysillisen työskentelyn.

Hänen lukuisista teoksistaan mainittakoon: Teosofia, Kuinka saavutetaan tietoja korkeammista maailmoista?, Das Christentum als mystische Tatsache, Die Geheimwissenschaft, Die Rätsel der Philosophie. On myös olemassa viitisenkymmentä käsikirjoituksena painettua luentosarjaa erilaisista teosofisista aiheista (m. m. evankeliumeista ja Ilmestyskirjasta), ja epäilemättä väsymätön työntekijä on jättänyt jälkeensä vielä julkaisemattomia käsikirjoituksia.

Tulkoon hänen henkinen testamenttinsa vielä siunaukseksi ja avuksi monelle, monelle pimeässä hapuilevalle totuuden etsijälle!

Toukokuu, s. 193-206

Teosofinen liike täyttää, kuten tiedämme, tänä vuonna 50 vuotta, joten tämä on liikkeemme „riemuvuosi“. Vanhan lain mukaan kaikki asetetaan riemuvuotena jälleen oikeuksiinsa ja entisille paikoilleen, ja jos tämän nojalla saamme ex analogia päätellä jotakin teosofisen liikkeen suhteen, sanoisimme siis, että Mestarit, H. P. Blavatsky, H. S. Olcott, W. Q. Judge ja (T. S:n) alkuperäinen ohjelma saavuttavat takaisin kunniasijansa teosofisessa liikkeessä tästä vuodesta 1925 alkaen.

Merkit ainakin siihen viittaavat, huolimatta siitä, että Teosofinen Seura, Adyar, joka lähinnä sai tehtäväkseen säilyttää pyhänä ja levittää Mestarein sanomaa, kulkee omia okkultisia teitään, iloisesti tietämättömänä Perustajainsa varoittavista sanoista. Merkkien joukkoon on luettava se voimakas herämys alkuperäisten tehtävien uudestaan älyämiseen, joka sai alkunsa Amerikassa ja levisi Australiaan ja Eurooppaan muutamia vuosia sitten ja jonka toisista riippumaton rinnakkaisilmiö oli Suomen Ruusu-Ristin synty, mutta merkeistä huomattavin ja kauaskantavin oli epäilemättä Sinnettille lähetettyjen Mahaatmakirjeiden julkaiseminen painosta jouluna 1923. Näistä kirjeistä sai näet tuo teosofisen hengen elpyminen itselleen elävän taustan ja voittamattoman puolustusaseen. Onkin luonnollista, että kansalliset teosofiset seurat johdon esimerkkiä noudattaen enimmäkseen ovat sivuuttaneet vaitiololla tuon monumentaalisen kirjateoksen ilmestymisen; poikkeuksen lienee vain tehnyt Canadian T. S., jonka ylisihteeri ja jäsenenemmistö on harras alkuperäisen teosofisen ohjelman kannattaja.

Mutta merkkien riviin on Karma viisaudessaan taas liittänyt uuden, joka sekin puhuu voimakkaasti herämyksen ja uudestasytymisen puolesta. Tämä viimeinen merkki on vastikään Lontoossa ilmestynyt kirja: „*The Letters of H. P. Blavatsky to A. P. Sinnett and other miscellaneous letters transcribed, compiled, and with an Introduction by A. T. Barker*“ (H. P. Blavatskyn kirjeet A. P. Sinnettille y. m. sekalaisia kirjeitä, kopioinut, kerännyt ja esipuheella varustanut A. T. Barker).

Samalla tavalla kuin Mahaatmakirjeet saa lukijan vakuutetuksi Mestarein olemassaolosta, heidän viisaudestaan, oikeamielisyydestään, hyvydestään ja inhimillisyydestään, samalla tavalla nämä Blavatskykirjeet päivänselvästi todistavat H. P. B:n vilpittömyyden ja rehellisyyden, hänen suhteensa Mestareihin ja hänen suuren tehtävänsä maailmassa. Ne ovat läpeensä inhimilliset nämä kirjeet, koskevat suureksi osaksi toisia, aivan jokapäiväisiä asioita, eivätkä lainkaan ole kirjoitetut suurta yleisöä varten. Mutta niiden henkinen sävel on sitä laatua, että niitä ei voinut kirjoittaa kukaan muu kuin se H. P. Blavatsky, joka oli Totuuden Mestarein väärinymmärretty, pilkattu ja vainottu Sanansaattaja 19:nnellä vuosisadalla. Ne puhuvat eläviä sanoja madame Blavatskyn kärsimyksistä ja sieluntuskista ja liikkuvat enimmäkseen persoonallisissa asioissa, mutta sisältävät silloin tällöin jonkun viittauksen tai tiedonannon kirjoittajansa rikkaista viisaudenlähteistä.

Näytteeksi tahdon suomentaa tähän kokonaisuudessaan kirjeen n:o 45, jonka madame Blavatsky kirjoitti rouva Sinnett'ille heinäkuun 23 p:nä (1885) Torre del Greco. Torre del Greco on pieni paikka Italiassa lähellä Napolin kaupunkia. Tänne madame Blavatsky oli joutunut lähdettyään Indiasta huhtikuussa 1885, jolloin hän oli niin huono terveydeltään, että hänet kantamalla tuotiin laivaan. Italiassa madame Blavatsky vietti muutamia kuukausia kirjeen alussa mainittujen matkakumppaniensa ja seuralaistensa parissa, kunnes hän kesän lopulla muutti Saksaan Würzburgin kaupunkiin.

Vuosi 1885 oli huomattava siitä, että madame Blavatsky silloin aloitti Salaisen Opin kirjoittamista, – ja vielä enemmän siitä, että se oli suurten „paljastusten“ vuosi, Coulombskandaalin ja Psykkisen Seuran Raportin järkyttävä vuosi.

Seuraa nyt kirjeen teksti.

*

Rakas Mrs. Sinnettini.

Älkää vapisko nähdessänne tämän pöytäliinan. Näköni on viime aikoina tullut sangen heikoksi ja käteni niin epävakaaksi, että jotenkuten kuvittelen voivani kirjoittaa helpommin isolle paperille.

Toivon teidän suovan minulle anteeksi, että vastaukseni on viipynyt yli viikon; mutta oli työtä valmistettava lehtiä varten ³⁾, ja minun *täytyi* se tehdä paljaan rahan ja tulon takia, koska Mary Flynn- ja Babajee-raukkojen taakka on nyt myös harteillani, ja minun täytyy tehdä työtä elääkseni eli pikemmin elääksemme. Ja kirjoitukseni käy niin hitaasti nyt. Kynä kädessä tunnin aikana, sitten kaksi tuntia vuoteessa, koska näköni sumenee, sydän heikkenee (fyysillisesti) ja sormet jäykistyvät. No niin, se on Karmani, eikä minulla ole mitään sanottavana. Ei, rakkaani, en ole – *Karmasta* puhuttaessa – nähnyt miehenne uutta kirjaa ⁴⁾, en nykyään näe mitään, mutta käskin Bowajeen tilaamaan sen Lontoosta.

Hämmästyin koko lailla kuullessani teidän sanovan, että kirjeeni teki semmoisen *vaikutuksen* teihin ja setäänne, ja yllätykseni oli lisäksi mieluisa; yhtäkaikki se oli *todellista* yllätystä; sillä vaikka en muista sanaakaan kirjeeni sisällöstä, en tietenkään voinut kirjoittaa teille mitään sen enempää tai vähempää kuin mitä olin kirjoittanut tusinoittain kertoja toisille ja sanonut yhtä monin sanoin – satoja kertoja. Mutta minkä te sanotte, se vain lisää alakuloisuuttani. Älkää taistelko puolestani, hyvä, rakas rouva Sinnettini, älkää puolustako minua; aikanne menee hukkaan ja teitä tullaan vain nimittämään salaliittolaisiksi, jollei pahemmaksi. Te tekisitte pahaa itsellenne, ehkäpä *Asialle*, ettekä auttais *minua* yhtään. Loka on syöpynyt liian syvälle H. P. B:ksi tunnettuun onnettomaan yksilöön, panettelun maaliseokseen käytetyt väriaineokset olivat tai pikemmin ovat liian väkevät, ja pelkään, ettei itse kuolemakaan koskaan pysty niiden silmissä, jotka eivät minua tunne, pesemään „rakasta vanhaa rouvaa“ puhtaaksi siitä liasta, jota on heitetty hänen persoonallisuuteensa ja siihen jäänyt. Totta tosiaan: „vanha rouva“ on nyt *pubdas* kappale katseltavaksi; kunnia ystävilleen ja koristus Seuralle, jos mitään. „Salaisella Maailmalla“ yksin on tilanteen ja *totuuden* avain. Mutta *Salainen Maailma* on huonossa arvossa nyt, itse Päämajassakin. Eversti-rukka ⁵⁾ pitää sitä tällä hetkellä turvallisesti suljettuna kolminkertaisen lukon taakse heikon sydänraukkinsa pohjukkaan eikä uskalla toistaiseksi kantaa sitä kielellään. Vaikutus ja vastavaikutus hänessä, kuten tavallisesti. Hän on ladellut S. P. R:ille ⁶⁾ kertomuksia, jotka enemmistön silmissä eivät voineet olla muuta kuin *ikäviä ja järjettömiä juttuja*, ja hän riiteli minun kanssani, kun pyysin, ettei hän ottaisi *heitä* sovintotuomareiksi eikä olisi missään tekemisissä noiden *oppineiden* kanssa; ja nyt kun heidän tuomionsa päättyi niin loistavalla tavalla meille, hän pelästyi pahan päiväisesti ja on tullut umpimielisyydessä aito brahmiiniksi, todelliseksi Subba Row'ksi. Hän unohtaa lauseen „ne jotka kieltävät minut ihmisten edessä, ne minä kiellän (tibetiläisen) isäni edessä“. Hän ei tietysti kiellä Mestareita, mutta heidän nimiensä lausumista muuten kuin suurimmassa salaisuudessa hän pelkää kuin kuolemaa. Ah! Jospa hänellä olisi ollut edes puoleksi tuota pidättyväisyyttä ja varovaisuutta, silloin kun hän

³⁾ H. P. B:n oli tapana kirjoittaa venäläisiin lehtiin, jotka maksoivat hänelle hyvin. Siten hänen matkakirjeistään esim. syntyi kiintoisa ja nerokas teos „Indian viidakoista ja luolista“, joka ilmestyy suomeksi läheisessä tulevaisuudessa. P.E.

⁴⁾ Mr. Sinnett oli kirjoittanut *Karma*-nimisen romaanin, jota arvatenkin tässä tarkoitetaan. P. E.

⁵⁾ Eversti H.S.Olcott, Teosofisen Seuran presidentti. P. E.

⁶⁾ Lontoon Psykkinen Seura. P. E.

viskasi pyörillä kulkevan Herra Buddhan Psykkisen Seuran kokouksen intuitsionikykyisen joukon katseltavaksi. 7) Mutta on liian myöhäistä. *Consummatum est.*

No niin, todellisuudessa en olisi rahtuakaan välittänyt omasta *personallisesta* maineestani, jollei jokainen lokapanos minuun ammuttuna ja *lävitseni* kulkiessaan räiskyttäisi hyvänhajuisia aineksiaan onnettomaan Teosofiseen Seuraan.

Te „ette osaa kuvitella, kuinka yksikään ihminen, joka teidät (minut) tuntee, voi uskoa teitä (minua) syylliseksi“ – syylliseksi niihin *aasimaisiin* tekoihin, joista minua syytetään? En osannut minäkään – *puoli vuotta sitten*, mutta nyt osaan. Milloinkaan on totuus otettu vastaan ja muistettu, tai milloinkaan *valheet ja panettelu* olisivat jääneet vastaanottamatta ja säilyttämättä ihmisten aivoissa? Maailma on jakaantunut niihin miljooniin, *jotka eivät minua tunne*, jotka eivät koskaan ole nähneet tai kuulleet minua, mutta jotka ovat kuulleet minusta *pubuttavan*; ja minkä he kuulivat, teosofian onnenkin päivinä, silloin kun teosofia melkein tuli muotiasiaksi, ei ikinä voinut saattaa heitä ennakolta *suosimaan* minua; ja noiden miljoonien joukossa – niihin muutamiiin satoihin – tai tuhansiin, – jotka ovat nähneet minua henkilökohtaisesti, s. o. tätä sangen hiomatonta ja karkeapuheista personallisuutta hänen „mustassa säkissään“. Niitä, jotka todella *tuntevat* minua ja joilla on ollut välähdys *sisäisestä* olennosta, – on muutama tusina. Mutta jos jaatte nämä niihin, jotka *uskovat*, mutta pelkäävät kadottavansa kastinsa; niihin, *jotka tietävät*, mutta joiden etu on esiintyä epävarmoina; ja taas niihin, joita *meidän* ilmiömme syöksivät satulastaan – kuten spiritisteille kävi – ja joiden höpsötyksiltä pää vietiin, – niin mitä jää jällelle? Pari tusinaa yksilöitä, joilla teidän tavallanne on *rohkeus* olla *rebellisiä itselleen* ja vielä suurempi rohkeus näyttää, että heillä se *on*, nenän edessä ja vasten naamaa aikamme idiooteille ja itsekkäille ihmisille! Tietysti te kaikki, jotka uskotte ja kunnioitatte Mestareita, ette saata ajatella *minua* syylliseksi kadottamatta kaiken uskonne Heihin. Ne jotka eivät tunne mitään ristiriitaa (ja Hume oli semmoinen) ajatellessaan saastaista valehtelemista, vieläpä petostakin *asian hyväksi* – kun se on liittynyt työhön, jota tehdään Mestarein puolesta, – he ovat synnynnäisiä *jesuiittoja*. Jotka saattavat uskoa, että semmoiset puhtaat ja pyhät kädet inhoa tuntematta voisivat kosketella ja käsitellä niin *likaista* välikappaletta kuin esitetään minun nyt olevan, – he ovat luonnostaan syntyneet tyhmeliineiksi tai sitten he itse kykenevät työskentelemään sen periaatteen mukaan, että „tarkoitus pyhittää keinoja“. Sentähden, samalla kun kiitän teitä ja annan täydellisen arvon sydämenne hyvyydelle, joka sai teidät kirjoittamaan seuraavanlaisetkin sanat: „jos huomenna tulisin vakuutetuksi siitä, että olitte kirjoittanut nuo kirjepahukset, minä *kuitenkin rakastaisin teitä*“, – samalla vastaan: *toivon, ettette rakastaisi*, vieläpä itsenne takia 8). Jos olisin kirjoittanut ainoakaan noista idioottisista ja pohjaltaan *hävyttömistä* välilauseista, jotka nyt on lisätty mainittuihin kirjeihin; jos *kertaakaan* olisin tehnyt itseni syylliseksi tahalliseen, varta vasten kokoonkyhättyyn petokseen, etenkin kun petettyinä olisivat paraimmat, *totisimmat* ystäväni, – ei mitään „rakkautta“ minun kaltaiselleni olennotle! Paraimmassa tapauksessa – *sääliä* tai ikuista ylenkatsetta. Sääliä, jos tulisi todistetuksi, että olin edesvastuuton mielipuoli, harhoja näkevä *mediumi* houkutelutena petkutuksiin „henkijohtajieni“ puolelta, joita minä esitin *Mahaatmoiksi*; ylenkatsetta taas, *jos* olin tietoinen petkuttaja, – mutta missä silloin olisivat *Mestarit*? Ah, te vanhan sydämeni rakas lapsi, minä olin, minä *todella olin* syyllinen, mutta vain yhteen *rikokseen* inhimillisen käsityksen luonnolliselta näkökannalta. Monta asiaa minun näet on täytyntä *salata* hillitsemällä kieltäni; monta – joskaan ei niin monta – asiaa olen antanut jäädä oikaisematta maailman arvostelun ja ystäväni uskon edessä; mutta nämä eivät olleet *mitään meidän ilmiöitämme*, mutta ainoastaan toisten ja aivan

7) Eversti Olcott oli Indiassa saanut käsiinsä pienen metallisen Buddhan kuvan, joka kulki pyörillä ja joka everstin mielestä kuvasi erikoista buddhanuskon opinkappaletta. P. E.

8) Coulombin pariskunta oli myynyt eräälle kristilliselle lehdelle Indiassa – joka ne julkaisi – joukon H. P. Blavatskyn muka heille kirjoittamia kirjeitä. Nämä kirjeet, joissa pyydetään Coulombein myötävaikutusta erinäisiin temppuihin ja petkutuksiin, muodostivat tärkeän osan Psykkisen Seuran Raportinkin syytöksistä. Madame Blavatsky ei koskaan saanut itse nähdä alkutekstejä eikä hän voinut muuta ymmärtää kuin että herra Coulomb, joka oli taitava käsialojen jäljentäjä, oli todellisista kirjeistä poiminut lauseita ja yksissä neuvoin rouvansa kanssa sepittänyt ja väärentänyt loput. P. E.

vilpittömäin ihmisten erehdyksiä, harhanäköjä ja *liioitteluja*. Ja jos niin tein, tein sen ainoastaan sentähden, että aina pelkäsin vahingoittaa Asiaa; ja jos olisin „läpikäynyt ja korjannut“ noita ensimmäisiä painoksia, olisi voitu velvoittaa minua selittämään jällelläoleviakin, *jota en koskaan voinut tehdä paljastamatta asioita, joita minun ei ollut lupa ilmoittaa*. Ette koskaan, koskaan ymmärrä ettekä voikaan ymmärtää – huolimatta kaikesta vakavuudestanne ja myötätunnostanne minua kohtaan ja terävästä luonnollisesta älystänne, – mitä minun on täytynyt kärsiä viimeisenä kymmenenä vuotena! Mitä ihmiset saattoivat minusta tuntea? Ulkonaisen raadon *sisäisen* onnettoman vangin elinveren lihoittamana, – ja ihmiset näkivät ainoastaan edellisen aavistamatta koskaan toisen olemassaoloakaan. Ja tuota „ensimmäistä“ syytettiin kunnianhimosta, rakkaudesta halpaan maineeseen, kaupustelutarkoituksista; petoksesta ja petkutuksesta, viekkaudesta ja tunnottomuudesta, valheesta ja väärennyksestä – tavallisen syrjäisen puolelta; vilpillisyydestä ja epärehellisyydestä – parimpien, rakkaimpien ystävieni puolelta, jotka lisäksi epäilivät, että olin tahallani antanut *humbugi*-ilmiöiden käydä täydestä. Sidottu kuin olin kiireestä kantapähän lupaukseni kautta, valani kautta, joka ulottui tulevaan elämään – niin, jopa *elämiinikin*, – mitä osasin tehdä, kielletty kun olin *kaikkeaa* selittämästä, muuta kuin väittää todeksi sitä vähäistä, mitä olin oikeutettu ilmaisemaan, ja yksinkertaisesti torjua väärät syytökset? Mutta niin totta kuin toivon hyvitystä tulevassa elämässäni, kun tämä kauhea *Karman* aika kuluu ohii; niin totta kuin kunnioitan Mestareita ja palvon *omaa Mestariani* – sisäisen Itseni ainoata luoja, jota Itseni ei olisi koskaan – ainakaan *tässä* elämässä – päässyt tietoiseen olemiseen, ellei Hän olisi kutsunut sitä esille ja herättänyt sitä unestaan; niin totta kuin tätä kaikkea arvostan, – vannon, etten koskaan ollut syypää yhteenkään *kunniattomaan tekoon*. Olen usein voinut *näyttää* sydämettömältä antaessani tilapäisesti joidenkuiden uhrata itsensä samalla tavalla kuin minä, vaikka tiesin, ettei heillä *tässä* nykyisessä elämässään ollut samoja mahdollisuuksia kuin minulla kovin pitkälle edistyäkseen; mutta silloinkin se oli heidän omaksi hyväkseen eikä minun. Edistyivät tai olivat edistymättä, – palkinto hyvästä tarkoituksesta oli heidän Karmansa hyvässä säästössä; jota vastoin, mitä minuun tulee, kuta enemmän edistyin okkultisissa asioissa, sitä vähemmän jäi minulle mitään onnen mahdollisuuksia tämän elämän varalle, sillä yhä enemmän ja enemmän tuli velvollisuudekseni uhrata itseni toisten hyväksi ja omaksi persoonalliseksi turmiokseni. Semmoinen on *laki*. Ah, jospa vain tietäisivät, jotkut „ystävänä“, jotka nousematta julkisesti minua vastustamaan kuitenkin sangen vakavasti epäilevät vilpittömyyttäni, – jospa vain tietäisivät *nyt*, minkä varmasti kerran tulevat tietämään – kun minä olen kuollut ja poistunut, muistoni saastutettuna kiireestä kantapähän, – minkä todellisen hyvän minä olen heille tehnyt! En tahdo väittää, että olisin sen tehnyt *heidän itsensä takia*, sillä yleensä en edes ajatellut heitä *itseään* persoonallisesti. Mutta koska he nyt kerran ovat joutuneet siihen piiriin, jossa vanhan pelikaaniraukan verta vuodatettiin, ja koska ovat puolestaan saaneet *osansa* sen tuottamasta hedelmästä, miksi pitää muutamien heistä osoittautua *niin julmiksi*, jollei kiittämättömiksi?

Rakkahin Mrs. Sinnettini – *sydämeni on murtunut* – fyysillisesti ja *moraalisesti*. Edellisestä en välitä; Mestari pitää huolen siitä, ettei se halkea, niinkauan kuin minua tarvitaan; jälkimäisen seikan suhteen ei ole apua. Mestari ei osaa *eikä* aio estää karmaa.

Sydämeni on murtunut, ei sen johdosta, mitä *todelliset, julkiset* vihamieheni ovat tehneet, – heitä minä halveksin; mutta puolustajieni itsekkyyden ja arkuuden takia, ja sen takia, että alati ovat valmiit vastaanottamaan minulta, vieläpä pakoittamaan minua kaikenlaisiin uhrauksiin, – kun Mestarit ovat todistajinani siitä, että olin valmis vuodattamaan viimeisen elonpisarani, heittämään kaiken toivoni viimeisestä – en sano onnen – vaan levon ja mukavuuden rahtusestakin *tässä* kidutuksen elämässä – sen asian hyväksi, jota palvelen, ja samoin jokaisen *tosi* teosofin puolesta. Petollisuus – tuo pehmeiden ja myötätuntoisten sanojen ilmapiiri, sanojen, jotka pohjaltaan puhuivat mitä äärimmäisimmästä itsekkyydestä, aiheutuen joko heikkoudesta tai kunnianhimosta – oli jotakin kauheata. En tahdo mainita nimiä. Muutamien kanssa, useimpien kanssa tulen pysymään hyvissä väleissä kuolinpäivääni saakka. En liioin anna heidän arvata, että näin heidän läpitsensä alusta lähtien. Mutta en koskaan unohda – en osaisi, jos tahtoisinkin – sitä ikimuistettavaa yötä sairauteni murrosaikana, jolloin Mestari, ennenkuin hän vaati minulta erään lupauksen, paljasti minulle asioita, joita Hän piti hyvänä minun tietää, ennenkuin annoin Hänelle

sanani sitä työtä varten, jota hän pyysi (ei käskenyt, vaikka hänellä olisi ollut siihen oikeutta) minua tekemään. Sinä yönä, jolloin Mrs. Oakley ja Hartmann ja kaikki *lukuunottamatta Bowajeea* (D. N.) odottivat minun vetävän viimeisen hengenvetoni, – sain kaiken tietää. Minulle näytettiin, *kuka oli* oikeassa ja kuka väärässä (tietämättään) ja kuka oli kerrassaan petollinen; ja yleisin piirtein minulle näytettiin, mitä minulla oli odotettavissa. Niin, sen sanon teille, sinä yönä sain tietää asioita, jotka ainiaaksi löivät leimansa Sieluuni; mustaa petollisuutta, teeskenneltyä ystävyyttä itsekkäissä tarkoituksissa, *uskoa syällisyyteeni*, ja kuitenkin *pääöstä valehdella puolustuksekseni*, koska olin sopiva porras, jolta nousta, ja mitä kaikkea! Ihmisluonnon näin koko rumuudessaan sinä lyhyenä tuntina, jolloin tunsin Mestarin toisen käden *sydämelläni, kieltäen sitä lakkaamasta hyövästä*, ja näin toisen kutsuvan esille *suloisen tulevaisuuden* silmiäni eteen. Ja kaiken tämän päälle, kun Hän oli näyttänyt minulle *kaiken, kaiken* ja kysyi; „tahdotko?“, vastasin: „tahdon“ ja allekirjoitin täten onnetoman tuomioni *niiden harvojen hyväksi*, jotka *olivat oikeutetut Hänen kiitokseensa*. Uskotteko minua, jos sanon, että noiden harvojen joukossa teidän molemmat nimenne olivat etualalla? Ehkette usko, ehkä epäilette, – kuitenkin oli niin.

Kuolema oli niin tervetullut sinä hetkenä, lepo niin tarpeellinen, niin ikävöity; elämä, semmoisena kuin se tuijotti silmiini silloin ja jommoiseksi se nyt on muodostunut, – niin kurja; mutta kuinka minä olisin voinut sanoa *en tahdo* Hänelle, joka toivoi minun elävän! Mutta tämä kaikki on ehkä käsittämätöntä teille, vaikka toivon, ettei ole aivan niin,⁹⁾ häntä, ja minä olen jo Würzburg – noin 4 tai 5 tuntia Münchenistä. En halua asua yhdessäkään Euroopan suurista keskuksista. Mutta minulla täytyy olla kuiva ja lämmin huone, vaikka olisi kuinka kylmä ulkona, sillä en koskaan jätä huoneitani, ja täällä terveetkin ihmiset kylmettyvät ja saavat reumatismia, ellei heillä ole palatseja. Pidän Würzburgista. Se on lähellä Heidelbergiä ja Nürnbergiä ja kaikkia niitä keskuksia, joissa eräs Mestareista asui, ja Hän neuvoi Mestariani lähettämään minut sinne. Onneksi olen saanut Venäjältä muutamia tuhansia frangeja, ja jotkut hyväntekijät „lähettivät minulle 500 ja 400 rupiita Indiasta.“ Tunnen itseni kyllin rikkaaksi ja varakkaaksi voidakseni elää hiljaisessa saksalaisessa paikassa, ja vanha täti-raukkani tulee sinne vierailemaan luonani. Aion vuokrata pienen huoneuston, ja onnellinen on se päivä oleva, jolloin näen teidät *samovaarini* ääressä, jos todella aiotte tulla alas (vaiko ylös?) minua tervehtimään. Elberfeldistä matka ei ole pitkä, luullakseni siihen ei kulu päivääkään. Sitten tahdon elää, Mestariani pyynnöstä ja halusta, tai pikemmin olla olemassa päivisin ja elää *ainoastaan* öisin ja kirjoittaa muun osan luonnollista (s. o. luonnotonta) elämääni. Coulombit ovat kuulemma jättäneet Indian ja tulevat Lontooseen, jossa otaksun että he tai paremmin rouva käy teitä tervehtimässä. He eivät jätä kiveä kääntämättä, niin kauan kuin on maailmassa jäljellä yksikään ihminen, joka minuun uskoo, lähetysaarnajat ovat luvanneet heille 5000 rupiita vuosittain, jos väsymättä jatkavat työtään H. P. B:n hävittämiseksi. Saavat minun puolestani tehdä ja sanoa, mitä haluavat.

Sydämelliset ja rakkaat terveiseni kaikille. Kuinka jaksaa rakas pikku Dennie?

Aina teidän sama.¹⁰⁾

*

Ruusu-Ristin helmikuun numerossa kerroin Canadan teosofisen aikakauskirjan mukaan englantilaisesta Joanna Southcott-liikkeestä ja sen keksimästä yleislääkkeestä (Panacea). Kirjoituksessa mainittiin myös, miten ja mistä tuota lääketta oli kenen tahansa tilattavissa, ja kuten arvata sopii, ovat monet meilläkin kirjoittaneet Englantiin. He ovat saaneet Panaceansa, ja vaikka näin lyhyessä ajassa on mahdotonta antaa siitä arvostelua, olen parilta taholta kuullut, että lääke on vaikuttanut hyvää vaikeissa taudeissa. Olen

⁹⁾ Kirje on tässä kohden vahingoittunut, ja kahdesta rivistä puolet puuttuu. A. T. B.

¹⁰⁾ Loppuosa kirjeestä on leikattu pois, allekirjoitus mukana. A. T. B.

sentähden kiitollinen, jos henkilöt, jotka Panaceaa ovat käyttäneet tai käyttävät, ajan tullen hyväntahtoisesti kertoisivat Ruusu-Ristille mahdollisesta parantumisestaan – tai pettymyksestään.

Liikkeen päätoimistosta Englannissa on kirjoitettu Ruusu-Ristille – sen johdosta, että Panacean tilaajat ovat maininneet Ruusu-Risti-lehden tietonsa lähteenä – ja kysytty, tahtoisiko R. R. julkaista pienen artikkelin Panaceasta? Vastasin myöntävästi ja sain vastaanottaa sanomalehtileikkeleen, jossa alussa annetaan lääkkeestä samat tiedot kuin lehtemme helmikuun numerossa ja painostetaan parannustyön jumalallisuutta, jonka tähden Panaceasta ei oteta pienintäkään maksua. Sitten artikkeli jatkuu seuraavasti:

Mitä on tämä parannus?

Jatkamalla merkittävää satunnaista keksintöä Joanna Southcottin seuraajat työskentelivät ja kokeilivat vuosikausia eri parannusmenettelyjen alalla. Lopulta päästiin täydellisiin tuloksiin ja ankaria kokeita pantiin toimeen, jotta saataisiin ilmi uuden tiedon arvo. Ja nyt lääke päästetään vapauteen ilmaisena lahjana kaikille, jotka huolivat sitä koettaa.

Se ei millään tavalla muistuta spiritismiä, kristillistä tiedettä, Coué'n parannustapoja tai muita samankaltaisia muotomenoja, vaan on päinvastoin dramaattinen edistysaskel nykypäiväisen lääketieteen tiedoista; parannustavan käytäntö on puolestaan siinä, että osaksi sisäisesti, osaksi ulkonaisesti käytetään erästä määrättyä lääkettä, joka sisältää Southcott-kokeilujen tuloksena saadun aineen.

On pappeja, onpa lääkäreitäkin, jotka ovat kirjoittaneet ja koettaneet tätä uutta parannusta, eikä ole liioiteltua sanoa, että se on ajan tullen mullistava koko lääketieteellisen maailman kahteen leiriin, „puolustajiin“ ja „vastustajiin“!

Mutta „vastustajat“ joutuvat näköjään varmasti tappiolle. Olen itse nähnyt kirjeitä syöpätapauksista, jotka sanovat, että „syöpä kuluu tiehensä“. Eräs käsineentekijätär keski-Englannissa, jonka himmenevää näköä silmälasit eivät riittävästi auttaneet, koetti uutta parannustapaa kahden viikon aikana. Nyt hän käyttämättä mitään silmälasia suorittaa hienoimmankin työn. Ja nämä ovat kaksi tapausta valittuna umpimähkään monesta. Vielä joitakuuta kuukausia – ja sitten ehkä selviää, tarvitaanko lääkäreitä enää ollenkaan. Kuinka kaikki loppunee?

J. Carpenter-Smith.

Tämä Panacea-juttu on mielestäni huomattava siitä, että se tarjoaa ihmelääkkeensä julkisesti ja avoimesti koko maailmalle. Ja koska Southcott-liike ei patentilääkkeellään „tee“ rahaa, niin kuin muuten on maailmassa tapana, täytyy suhtautua siihen kunnioittavalla arvonnalla ja odottaa ajan näyttävän, mitä tuloksia lääkkeen käyttämisestä koituu. Meillä täällä Suomessa ei ole syytä ennakoita epäillä tällaisen lääkkeen tehoa. Kansanomaiset tietäjämme ja poppamiehemme ovat omilla ihmelääkkeillään pitkin vuosisatoja parantaneet ihmisiä, mutta heidän esiintymisensä ja menettelynsä on aina pysynyt enemmän tai vähemmän esoteerisena, salaisena niin sanoaksemme. Heidän maineensa ei koskaan ole kovin kauaksi levinnyt; jos se on ennättänyt ulkopuolelle kotipitäjän rajoja, on tämä tapahtunut itsestään tuttavien ja kiitollisten potilaiden välityksellä; koskaan ei sitä ole yritetty varta vasten levittää. Toisin näkyy olevan nykyisen Southcott-liikkeen ja -lääkkeen laita. Siitä annetaan tietoa mahdollisimman laajalle, ja sairaita suorastaan kutsutaan ja pyydetään kokeilemaan. Ei ihme, että tuhannet kuuntelevat kutsua ja että – ainakin alussa – usko sinään vaikuttaa hyvää. Aika lopullisesti näyttää, missä määrin Panacean oma voima riittää parantamaan ja ylläpitämään uskoa. Ei kukaan saattaisi muuta kuin iloita, jos tässä todella olisi löydetty apua hätää kärsivälle ihmiskunnalle.

Minun täytyy tässä suositella ruusuristiläisille luettavaksi erästä teosta, joka äsken on ilmestynyt ja joka heille luullakseni on tuottava nautintorikkaita hetkiä. Tämä on *Toivo Uuskallion* kirjoittama kirjanen *Ilmestyksiä ja elämyksiä*. Sen vielä nuori tekijä on mieleni ja henkeni mukainen totuudenetsijä, joka on löytänyt löytämänsä elämästä, uskostaan Jumalaan ja evankeliumein kristinopista. Hän ei varhaisessa nuoruudessaankaan tyytynyt kuolleeseen uskoon, vaan pyrki väsymättömästi elämän ja viisauden lähteille. Hänen kirjastaan ei käy selville, onko hän teosofiaan tutustunut, – jos ei ole, täytyy sitä enemmän iloita hänen saavutuksistaan. Joka tapauksessa hän ei missään kohden luottanut yksin kirjojen sanoihin, vaan tahtoi kaikki tiedot välittömästi Jumalalta. Omalla kirjallaan hän tahtookin todistaa, että Jumala yhä ja aina auttaa sitä, joka sielunsa koko voimalla Hänelle antautuu. Niinpä Toivo Uuskallio on näyissä ja ilmestyksissä saanut tutustua tuonelan ja taivaan salaisuuksiin ja kuulla Mestarinsa äänen puhuvan lohdutuksen sanoja hädässä ja kertovan elämän salaisista laeista. Ja mikä minun sydämelleni on mieluisinta: hän on käsittänyt oikein Jeesuksen opin ja ottanut vastaan sen uuden elämänymmärryksen, jonka vuorisaarna julistaa.

Kirjan jakaja on Lähetyskirjakauppa O. Y. Helsingissä ja sitä voidaan ostaa tai tilata Mysticasta, Heikinkatu 10, Helsinki. Sen hinta on 10:–.

*

Tähän numeroon loppuu Ruusu-Ristin edellinen puolivuosisikerta. Puolen vuoden tilaajat ovat siis velvolliset uudistamaan tilauksensa, jos haluavat, että Ruusu-Risti yhä saapuu heidän luoksensa. He tekevät suuren palveluksen toimitukselle, jos uudistavat tilauksensa ennen elokuun numeron ilmestymistä, sillä osoitteet ovat valmiiksi painetut ja sekaannusta muuten helposti syntyy.

Puolivuoden tilaushinta Smk. 26:– lähetetään Ruusu-Ristin toimitukselle, os. Pilpala, ellei tilaus tapahdu postin kautta.

Näkemiin siis elokuussa!

Elokuu, s. 225-235

Toukokuun Ruusu-Ristissä julkaisemani ja suomentamani H. P. Blavatskyn kirje Mrs. Sinnettille on herättänyt siksi paljon mielenkiintoa, että tahdon yhä jatkaa muutamilla otteilla samasta kokoelmasta. Jo julkaistu kirje oli sävyiltään ja sisällöltään kauttaaltaan personallinen, seuraava kirje n:o 104 sitä vastoin koskee erilaisia asioita. Se on kirjoitettu herra Sinnettille Ostenden kaupungista Hollannissa tammikuun 10 p:nä 1887 ja kuuluu:

Rakas Mr. Sinnettini,

Te haluatte tietää, mitä minä paraikaa teen? Sovitan syntejäni, kun lähetin teille *Archaic Doct*-kirjani ¹¹⁾, ennenkuin se oli valmis. Kirjoitan sitä uudestaan, lisäilen, liimailen, raavin pois ja panen tilalle muistutuksia *Auktoriteeteiltäni*. Minut käskettiin lähettämään teille käsikirjoitukseni – mutta ei sanottu koska. Kreivitär ¹²⁾, jolla aina on silmät auki käytännöllisille asioille, tahtoi, että käyttäisimme hyväksemme Hamiltonin paluuta

¹¹⁾ Salainen Oppi. P. E.

¹²⁾ Constance Wachtmeister. P. E.

Lontooseen, ja sai minut lähettämään käsikirjoituksen tämän kanssa. Kaksi päivää myöhemmin kysyivät ¹³⁾ sitä minulta, ja kun sanoin sen menneen, vastasivat: „sen pahempi teille“ – kiitos. Näyttää siltä, että se valmistumattomassa tilassaan ei saanut Mr. Crookesia ¹⁴⁾ pyörtymään ihastuksesta, ja hän on varmaan sanonut sitä täysipitoiseksi hullutukseksi. Ainakin niin päättelen ja edellytän, kun ajattelen siinä aikaansaatuja *kemiallisia* muutoksia ¹⁵⁾, joista en ole ymmärtänyt enkä nytkään ymmärrä rahtuakaan. Enkä välitä.

Vuosi 1887 ja te 47? No se on hyvä. Teillä on edessänne kaksi tietä, sen näen, ja onnenne tai onnettomuutenne riippuu siitä, kummanko valitsette. Meillä on kaikilla kokonainen laivalasti huonoa karmaa ympärillämme, joten meidän ei tarvitse valittaa. Mutta teillä on terveytenne, – sitä minulla ei koskaan tule olemaan, – ja se on siunattua teille.

Olette väärässä laskiessanne *minun laiminhyöntini* syyksi „United“ kirjanne ¹⁶⁾ arvostelua. Kaksi kolmasosaa on valmiina siitä saakka kun te läksitte, mutta minä halusin tehdä sen hyvin, tai jättää tekemättä. Kaksi sivua *saneltiin minulle* – muu osa jäi oman säkenöivän kynäni huoleksi. Sentähden sopivat yhteen kuin tähden valo ja talikynttilän tuli. Kuitenkin se on minulla taas työn alla, ja tällä kertaa *aion lopettaa sen*. Voi veikkoseni, te olette nuori, *hyvin, hyvin* nuori *okekultisissa asioissa*, ja hyvin taipuvainen tuomitsemaan kaikkea ja jokaista väärältä puolelta omien maallisten katsantokantojenne mukaan. Siinä on vaikeutenne. Tuomitkaa *minua* niin paljon kuin haluatte; mutta älkää tuomitko samalta kannalta noita toisia, jotka ovat tuhatta kertaa suurempia kuin miksi minä koskaan tulen kymmenessä manvantarassa; sillä vuosi 1887 voisi silloin tulla pahemmaksi kuin kallis manalle mennyt 1886.

Fawcett tulee minua tervehtimään 21 p:nä. Hän on ensimmäinen inhimillinen olento, jota minä tulen puhuttelemaan sen jälkeen kun kreivitär läksi; sillä lääkärinikin on sairas enkä ole häntä nähnyt kuin kerran tässä kuussa. Kolme viikkoa olen nyt harjoitellut pythagoralaista „vaitiolo-lupausta“ ja tavannut ainoastaan *astraali-olentoja* aamusta iltaan. Te tiedätte, että nuori Fawcett on nyt suuresti minun ystäväni. Muutamien kokeiden onnistuttua hän näkee minussa „maagikon“! Vain sen takia että parina iltana näin, mitä hän ajatteli, ja kuvailin sitä hänelle. Olkoon! Toivon, ettei hänen innostuksensa haihdu tuuleen kuten toisten entisten oppilaitteni.

A propos. Venäläiset lehdet ovat taasen täynnä minua. Niistä päättäen „käteni“ pelasti kuolemanvaarasta erään herrasmiehen, joka paraikaa panetteli minua ja sanoi kaikkia kirjoituksiani valheiksi. Sitä nimitetään „Salaperäiseksi Kädeksi“ – Madame Blavatskyn *boikka* materialisoitu muoto nähtiin ja tunnettiin, niin myös käsi ja samaten ääni. Tätini on tuskassa ja jumalisessa vavistuksessa tapauksen johdosta. Kirjoittaa minulle tiedustellakseen, minäkö sen tein vaiko *Hozjain* (Mestari). Koko mystillinen Pietari on kuumeessa; ja Pyhä *Synodi* pohtii, pitäisiköhän heidän lähettää minulle Ostendeen vähän siunattua vettä. Muuan tibetiläinen, joka Przhhevolskin retkikunnan palatessa kotiin seurasi mukana (tai saapui vähän myöhemmin), – „yrttitohtoriksi“ häntä nimittävät, koska hän saa aikaan salaperäisiä parannuksia lääkekasvien avulla, – näkyy sanoneen Solovjoffille ja toisille, että he kaikki olivat tyhmiä ja S. P. R. ¹⁷⁾ joukko aaseja ja hupsuja, sillä koko *sivistynyt* Tibetti ja Kiina tietää, että on olemassa se „Lumiharjanteen Veljeskunta“, jonka keksijäksi minua syytetään; ja että hän itse tuntee useampia

¹³⁾ Nim. Mestari. P. E.

¹⁴⁾ Professori Crookes, kuuluisa kemisti, T. S:n jäsen. P. E.

¹⁵⁾ Salaisen Opin edellisessä osassa puhutaan kemiasta ja Mr. Crookesista. P. E.

¹⁶⁾ Mr. Sinnett oli kirjoittanut toisen romaanin nimeltä „United“ (Yhdessä).

¹⁷⁾ Lontoon Psykkinen Seura. P. E.

„Mestareita“ personallisesti. Ja kun kenraali Lvoff kysyi häneltä, mitä hän tiesi Lontoon Psykkisestä Seurasta, kun hän ei koskaan ennen ollut käynyt Europassa, hän nauroi ja sanoi kenraalille, „katsoen häntä suoraan kulmakarvojen keskelle“, ettei yksikään vähänkään tärkeämpi kirja, joka oli kirjoitettu Tiberin ja sen *viisaiden miesten* puolesta tai niitä vastaan, jäänyt tuntemattomaksi *Tshigatsessa*. Kun kenraali „sangen ällistyneenä“ kysyi häneltä, eikö Veljeskunta tahtoisi auttaa Venäjää Englantia vastaan, – „tohtori“ taasen nauroi. Hän sanoi, että „Viisat Miehet“ välittivät yhtä vähän Englannista kuin Venäjästä; he jättävät molemmat maat niiden *karman* haltuun (tämän sanan kenraali Lvoff kuuli väärin *karpaksi*, „karppikalaksi“!) Mutta että „englantilaiset näköjään auttoivat omaa (karmaansa) *ikäänkuin varta vasten syöstäkseen perikatoon*; koska he politiikassaan tekivät yksinomaan aina vain semmoista, mikä oli kohtalokasta heille itselleen nyt“. Ja sitten seuraa kokonainen paragraafi, jonka sisältö on se, minkä Mestari kirjoitti erälle toiselle kenraalille Pietarissa ja minkä minä kerroin teille, kun olitte täällä.

Rakas Mr. Sinnett, puhun teille vakavasti, koska ette ole noita houkkioita, jotka erehtyivät luulemaan *minua* venäläiseksi vakoilijaksi. Te olette yhtä sokea vanhoillisen politiikkanne hartaassa ihailussanne kuin aviomies rakkaudessaan vaimoonsa, joka panee hänet *rakastamaan*. Te ette näe sen vikoja, mutta Mestarit näkevät; ja vaikka he eivät välitä rahtuakaan enemmän teistä englantilaisista kuin Venäjästä, Turkista tai Bulgariasta, he välittävät T. S:sta Indiassa. Ja jos te jatkatte (nim. teidän Salisburynne, tuo vanha idiootti) nykyiseen suuntaan tukkimalla Bulgarian suuta Venäjän nenän edessä, niin Venäjä, sanon minä, tulee tekemään teille ilkeän kepposen Indiassa ja Afghanistanin kautta. Tiedän Mestarein kautta mitä te ette tiedä. Ja jos eivät he teidän mielestänne ymmärrä paljoakaan politiikasta, niin ehkä myönnätte erään brittiläisen upseerin Indiassa tietävän jotakin. Ja tämän hän kirjoittaa minulle. Toistan: . . . „En saata ymmärtää tätä englantilaisen sanomalehdistön järjetöntä vesikauhua Venäjää vastaan! Varmasti Venäjällä on yhtä suuri oikeus sekaantua asioihin Bulgarian puolesta kuin meillä on Egyptissä.

Lisäksi se on niin tyhmää; sillä jos ryhdymme sotaan, josta Jumala estäköön, me *joudumme kokonaan häviölle*. Jollemme osaa voittaa Birmaa, kuinka voimme odottaa voittavamme Venäjän?“ (Tämä on *yksityistä ja uskottua*. H. P. B.)

Ja se on totta. Ja jos te joudutte häviölle Indiassa, silloin T. S:kin on ainoa hävitetty. Amen. Toivon saavani kuolla, ennenkuin joudun niin toivottomaan asemaan, että minun täytyisi toivoa pahaa omalle maalleni ja heimolleni niiden takia, jotka vihaavat minua ja ovat vieneet minulta kaiken tässä elämässä iäksi, ainoastaan sen nojalla, että T. S. on Madrasissa ja paraimmat teosofini ovat hindulaisia niiden vallan alla, jotka niin julmasti ovat sortaneet minua ja yhä sortavat. Voi veikko veliseni! Jos ei olisi Seuraa ja Mestareita, joille päivittäin uhraan elonvereni ja kunniani, jos ei englantilaisten joukossa olisi muutamia senkaltaisia kuin te, joita olen oppinut rakastamaan kuin omaa lihaani ja luutani (kuvaannollisesti puhuen, sillä *omaa* lihaani ja vertani minä vihaan) – jos ei tätä kaikkea olisi, kuinka kuninkaallisesti olisinkaan vihannut teitä englantilaisia! Totta tosiaan, teidän nykyisen ministeristönne käytös ja valtiotaito on samalla kertaa suuremmoisesti *häpeällinen, halveksittava, Juudas-moinen ja tyhmä*.

Churchill yksin menettelee kuin järkävä ihminen ainakin ja hämmästyttää minua. Hän ei ole näköjään tyhmeliini, hän on tarkkavainuinen. Se seikka, että hän jätti Salisburynne pulaan, on ehkä pelastanut Englannin, rakkaani, äkkinäisestä Venäjän hyökkäyksestä liittolaisineen kimppuunne – ja semmoisine liittolaisineen, joista teidän diplomaattinne eivät koskaan ole uneksineetkaan – eikä liioin laho Turkkinne. Varokaa, jos voitte olla varovainen kirjoituksissanne, olkaa, maanne takia, jollette osaa T. S:n takia. Ja sillä välin minä olen tässä: kutsuttuna takaisin Indiaan ja *kykenemätön lähtemään*.

Halusin vastata kaikkiin kysymyksiinne, mutta en muista, mihin lienen pannut kirjeenne – en saa sitä käsiini. Vaan riittäköön tämä. Me olemme täällä paraikaa hommissa ostaa „luostari“ teosofeja varten, jossa halvalla voisivat elää. Se on Hartmannin tuuma.

Monet kauniit terveiset rakkaalle Mrs. Sinnettille.

H. P. Blavatskyn aikana eivät Mestarit – kuten ylläolevasta kirjeestä näkyy – vielä aavistaneet, että Englannin maailmanvalta kuului „suureen jumalalliseen suunnitelmaan“, kuten viime vuosina olemme Teosofisen Seuran taholta saaneet kuulla; ei liioin Mrs. Besant lähiaikoina madame Blavatskyn kuoleman jälkeen siitä uneksunut, yhtä vähän kuin hän uskoi, että politiikka yleensä kuului teosofisen työntekijän ohjelmaan. Siitä oli selvänä todistuksena Mrs. Besantin artikkeli indialaisessa päivälehdessä *Amrita Bazar Patrika*, josta suomennan tähän seuraavan otteen „The Theosophistista“ (maaliskuun n:osta 1894):

Minun työni politiikan alalla on ohi, enkä koskaan ryhdy siihen uudestaan . . .

Minä sanon tämän vastaukseksi teidän ehdotuksellenne, että minut pitäisi herättää harrastamaan Indian „asioita“. Jos kykenen Indian hyväksi tekemään jonkunkaan palveluksen, on tämä minulle täysi korvaus myrskyisen elämäni monista kärsimyksistä, joiden kautta palvelemisen kyky on saavutettu. Mutta minun rakastamani ja kunnioittamani India, jonka halusta näkisin elävän kansojen kesken, ei ole länsimaalaistutettu India, valtiollisten puoluetisteluiden rikkirepimä, poliittisten intohimojen tulistuttama India, jonka kansa on tietämätön ja häväisty, samalla kun ne, jotka olisivat voineet sitä alennustilastaan kohottaa, kilpailevat poliittisten voittojen aineellisista palkinnoista. Olen nähnyt tätä liian paljon Lännessä „edistyneiden ja sivistyneiden kansojen“ kesken, jotta lainkaan haluaisin nähdä semmoisen sivistyksen leviävän muinaisen Aryavartan yli. India, jolle minä kuulun uskossani ja sydämessäni, on . . . sivistys, jossa henkistä tietoa pidettiin suurimpana oikeutuksena kunniaan, ja jossa koko kansa kunnioitti ja etsi henkistä totuutta. Olla mukana muuttamassa Indiaa toiseksi Suur-Britanniaksi tai toiseksi Saksaksi on tehtävä, jonka kunnia ei minua houkuttele; se India, jonka luomista auttaakseni antaisin elämäni, on muinaisessa filosofiassa oppinut, muinaista uskontoa sykkivä India, – India, johon kaikki muut maat kääntäisivät katseensa henkistä valoa etsiessään, – jossa kaikkien elämä olisi aineellisesti yksinkertainen, mutta älyllisesti jalo ja henkisesti ylevä.

Koko elämäni ja kaikki voimani ovat annetut Teosofiselle Seuralle, sillä Seuran tarkoituksena on työskennellä kaikissa kansoissa tämän henkisen ihanteen toteuttamiseksi; tämän takia se vartavasten välttää kaikkea politiikkaa, avaa rivinsä ihmisille kaikista puolueista, lausuu tervetulleiksi ihmisiä kaikista uskonmuodoista, kieltäytyy julistamasta pannaan ketään ihmistä, mitään puoluetta tai mitään uskoa. Minä en voi sekaantua poliittiseen kiistaan, joka saisi toisen hetkellisen puolueen katsomaan minua vihamielisesti; sillä henkisen elämän sanoma kuuluu yhtä hyvin molemmille, eikä sitä saa tehdä mauttomaksi sen kautta, että sen tuoja kantaa poliittista väriä, joka on omiansa ärsyttämään niitä, jotka puukeutuvat toisiin poliittisiin väreihin. Poliitikon täytyy aina olla sotajalalla; minun tehtäväni on rauhallinen. Sentähden en astu poliittiselle näyttämölle; ja uskonnon alalla koetan näyttää ihmisille kaikenuskoisille, että heillä on yhteinen henkinen perintö ja että heidän pitäisi eriävien muotojen läpi katsoa siihen henkeen, joka heitä kaikkia yhdistää. Tämän tosiseikan oivaltaminen, se se tekee ainiaaksi hinduismista uskonnon, joka ei halua ketään käännäyttää . . .

Selitän näin pitkässä kirjoituksessa, miksi ehdottomasti kieltäydyn olemasta missään tekemisissä politiikan kanssa, sentähden että jokainen indialaisten taholta tuleva rakkauden ja luottamuksen osoitus löytää tiensä suoraan sydämeeni, . . . koska vilpittömästi uskon, että Indian tulevaisuutta, Indian suuruutta ja sen kansan onnea ei koskaan voida saavuttaa poliittisin keinoin, vaan yksinomaan Indian filosofian ja uskonnon uudestaan elvyttämällä. Tähän tarkoitukseen minun niin ollen täytyy antaa kaikki tarmoni, ja minun täytyy kieltäytyä hajoittamasta voimiani toisille aloille.

Annie Besant.

Haikealla mielellä lukee nämä Mrs. Besantin jalot ja sydäntä lämmittävät sanat, sillä ne todistavat, että Mrs. Besant nyt – kolmekymmentä vuotta myöhemmin – on suuresti muuttunut. Kuitenkin noista yllä toistetuista sanoista huokuu viisautta, ikuista muuttumatonta viisautta, ja sentähden tuntuu niin käsittämättömältä, että viisaus parissa kymmenessä vuodessa on läpeensä muuttunut – niinkuin sen on täytynyt tehdä Teosofisen Seuran ja sen johdon kannalta.

*

Eräs oululaisen Kaiku-lehden amerikkalainen kirjeenvaihtaja Samuel Junttila kertoo Los Angelesin kaupungissa toimivasta nais-saarnaajasta, „sisar Mc Pherson“ista siksi mieltäkiinnittäviä seikkoja, etten malta olla painattamatta tähän muutamia otteita:

„Kirjakaupat ovat viime vuosina levittäneet Suomesta kirjaa *Eräs meidän ajan profeetta*, jossa on ennustettu, kuinka täällä Amerikassa herää voimakas saarnaaja Los Angelesin kaupungissa, ja tuo karjalaisen naisen ennustus näkyy nyt toteutuvan, koska jo kolmatta vuotta toimii ja saarnaa naishenkilö ja tekee paljon ihmeellisiä voimatekoja, kuten Jeesus ja hänen apostolinsa ennen. Sokeat saavat näkönsä, kuurot kuulevat y. m. Meille Amerikan suomalaisille tämä liike on erittäin mielenkiintoista, koska tuo ennustus on tullut kauttamme, ja pitäisihän sen eritoten kuulua myös Suomen suomalaisille, sillä sieltähän tieto on levinnyt, aivan laulun mailta, Karjalasta.

„Tämä nainen, josta on puhe, on Mrs. Mc Pherson; hänellä on seurakunta ja temppele, joka valmistui toukok. 1 p:nä 1922. Tilaa on siinä monelle tuhannelle hengelle ja maksoi se satatuhatta dollaria; kalliit kirkkourut, 25,000 dollaria maksava radiolähetysasema y. m.

„Luonnollista on, että kaikki parantumattomat sairaudet tunkeutuvat tuollaiseen paikkaan, jossa he ilmaiseksi saavat terveytensä. Koko Amerikka tietää Angelus-tempppelin Los Angelesissa olevan. Tilastotieto osoittaa, että apua etsineistä sairaista paranee 85 %. Meille suomalaisille tämä liike on ollut aivan pimeydessä, kirjanoppineet ja tietomiehet eivät ole sitä ilmoittaneet, vaikka itse ovat kulkeneet omin silmin katsomassa ja omin korvin kuulemassa kaikkia tapahtumia siellä. Sanomalehdet ovat kieltäytyneet julkaisemasta tietoja ja selityksiä tuosta liikkeestä. Nykyisin on yksi papeistamme saattanut julkisuuteen yhdessä lehdessä joitakin todistuksia tapahtumista, jotka ovat kylliksi herättämään yleisön huomiota. Eihän meitä mitään auta, jos tiedämme, että uskon rukous parantaa sairaan, jollemme itse tiedä minkälaiseen tilaan ihmisen on tultava ennen kuin ihmetyö voipi hänessä tapahtua. Ihmisen on tultava siihen asemaan, että syntinsä saa anteeksi, ennenkuin pyhä henki antaa voimansa parantaa ruumiillisesti; ei Herran henki paranna vihollisen palvelijaa.

„Sekasortoa on tuo liike tuonut tullessaan amerikkalaisten keskuuteen. Jos pappi on alkanut saarnata uudella tavalla, niin hänet on erotettu virasta ja seurakuntalaisia on ajettu ulos villihenkisinä. Entä me suomalaiset? Olemme kuin puulla päähän lyötyjä. Papit ovat hämmästyksissään, eivät tiedä mitä sanoa. Toiset liikettä vastustavat kokonaan villityksenä, toiset myöntelevät, eikä mistään tule täyttä selvää. Laestadiuksen seuraajat päättävät jyrkästi sen sairasten parantamisen tapahtuvan vihollisen voimalla, että valitutkin eksytettäisiin y. m.

„Antakaapas, kun minä kerron vähän omia havaintojani asiasta: Olin tutustunut tämän naisen toimintaan v. 1920 hänen toimiessaan Denverin kaupungissa Coloradon valtiossa, jossa yhtenä iltana paransi kolmetuhatta sairasta kaikenlaisista taudeista. En tyytynyt tähän, sillä se oli minulle niin kiintoisaa. Menin Los Angelesiin, jossa seurasin tätä toimintaa noin vuoden ajan. Näkemistäni vain kerron, että sairaita parannettiin joka keskiviikon ja lauantain kokouksissa ja muita kokouksia oli joka päivä useita, paitsi maanantaina, jolloin sisar Mc Pherson kulki sairaaloissa saarnaamassa ja rukoilemassa.

„Jeesus sama eilen, tänään ja iankaikkisesti“ on tunnussana tällä kirkolla ja opetus on uskon teroitusta tähän Herraan, ja Jumalan sanan lukemiseen kehoitetaan . . .

„Joukkorukous on voimallinen Jumalan edessä, jos se vaan on vilpiton . . .

Samuel Junttila.“

Vuosikokouksemme helluntaina otti osaa tavanomainen määrä Ruusu-Ristin jäseniä — kolmatta sataa — ja 54 uutta jäsentä installoituin. Kokouksesta ja sen juhlallisuuksista on kauniilla tavalla tässä lehdessä puhunut maaseutulainen jäsenemme L. S., joten minun ei tarvitse niistä kertoa.

Vuosijuhliin päättyi helsinkiläinen työkaudemme, ja sen jälkeen olen asunut täällä kotonani Lopella. Olen valmistanut uuden suomennoksen H. P. Blavatskyn „Teosofian Avaimesta“, jonka ensimmäisestä suomalaisesta laitoksesta on jäänyt paljon tekstiä pois, suomennos kun oli tehty H. P. B:n kuoleman jälkeen ilmestyneen kolmannen englantilaisen painoksen mukaan. Uusi suomennos on nyt laadittu alkuperäisen H. P. B:n elässä julkaistun painoksen nojalla. Tämä kirja ilmestyy syksyllä.

Olen myös kirjoittanut uuden kirjan, joka koskettelee vapaamuurariutta ja tärkeitä kysymyksiä Ruusu-Risti-seuramme ja yleensä teosofisen liikkeen yhteydessä. Senkin kirjan pitäisi ilmestyä syksyksi, ja suokoon karma, että varoja kustannusliikkeessämme siihen riittää. On ollut puhetta, että tämän kirjan olisi pitänyt ilmestyä englannin kielellä, sen sisältö kun on sitä laatua, että se kääntyy maapallon kaikkien teosofien, ruusuristiläisten, vapaamuurarein j. n. e. puoleen. Olen sen nyt kuitenkin kirjoittanut suomeksi, ja ainoastaan jos minulta aikaa riittäisi, voisin laatia siitä esim. yhteenvedon artikkelin muodossa englannin kielellä ja tarjota sitä jollekin tunnetulle aikakauskirjalle.

Mutta riittääkö siihen aikaa tässä aineellisten huolien maailmassa, on toinen kysymys. Joka tapauksessa minun on nyt ensiksi valmistettava uusi numero Mystician julkaisemaan „Maailman pyhien kirjojen“ sarjaan, — ja siitä työstä voin ainakin sydämellisellä ilolla edeltäkäsini tietää, että se on ihmisille hyödyksi.

Koska siis luennoitsemis- y. m. työni Helsingissä jälkeen alkaa, en osaa vielä sanoa, mutta tuskin se tapahtuu ennenkuin syyskuun loppupuolella.

Syyskuu, s. 257-266

Huomattavaksi tämä vuosi 1925 näkyy muodostuvan kansojen historiassa. Tänä vuonna pitäisi ennustusten mukaan alkaa onnellisempi aika Euroopalle ja koko maailmalle, ja myöntää täytyy, että ihmiset, ikäänkuin salaisesti tietoisina ihmiskunnan tehtävästä, yrittävät parastaan saadakseen onnen päivän nousemaan. Onnen päivä on rauhan päivä ja veljeyden päivä. Ei ole onnea, jos ihmiset ja ihmisryhmät, kansat ja valtakunnat ovat sotajalalla keskenään, vihaavat ja halveksivat toisiaan, vaativat toisiltaan mahdottomia ja odottavat elämältä, että se erikoisesti suosisi heitä ja yksinomaan heitä muun maailman kustannuksella. Onni tulee silloin, kun ymmärretään, että naapuritkin ovat ihmisiä, että Jumala antaa aurinkonsa paistaa toistenkin valtakuntain yli, että toisetkin kansat kuuluvat siihen ihmiskuntaan, jonka pitäisi elää onnessa, sovussa ja rauhassa maan päällä. On kuin tämä käsitys olisi hiipinyt ihmisieluihin — ehkä etupäässä maailmansodan kauhujen jälkeen — ja kuin se nyt sanoissa ja toiminnassa pyrkisi päivän valoon.

Tänä vuonna on yritetty parannuksia kansojen liitossa, tänä vuonna on entistä vakavammin pohdittu aseitten riisumista, ja mitä erikoisesti pohjoismaihin tulee, on tänä vuonna eletty suurten kansainvälisten kokousten ja vierailujen merkkeissä. Yksin Helsingissä ja Suomessa on ollut niin monenlaisia kokouksia ja

vierailuja, etten muista niistä muita kuin sairaanhoitajattarien yleismaailmallisen kongressin, hollantilaisten sanomalehtimiesten ja Ruotsin kuninkaan vierailut. Lukiessani niistä ja seuratessani niiden kulkua täällä syrjästä olen jokaisesta hyvästä sanasta, jokaisesta kauniista tunnelmasta iloinnut ja lämmennyt. En voinut olla ajattelematta Ruotsin kuninkaan käynnin yhteydessä: kuinka toisenlaista todella olisi, jos kansat lakkauttaisivat sodat ja sotaa varten varustautumiset ja sen sijaan tuhlaisivat joitakin miljoonia vuodessa juhlallisiin, innostaviin ja ystävällisiin ja kansainvälisiin vierailuihin! Sodat eivät lujita veljessiteitä, mutta yhteiset ilot ja riemut sen tekevät.

Kaikista merkillisin kokous lienee kuitenkin Tukholmassa pidetty n. s. ekumeeninen kongressi, — kirkolliskokous, johon edustajia saapui melkein kaikista kristillisistä kirkkokunnista. Siinä oli protestantteja kaikista maista, erinimisiä ja erivivahteisia, siinä oli kreikkalaiskatolisia eri kirkkokunnista, siinä oli armeenialaisia, egyptiläisiä, nuubialaisia kristityitä pappeja. Jokainen kirkollinen yhtymä oli pääedustajanaan lähettänyt korkeimman tai sängen korkean kirkkoruhtinaansa; m. m. Suomen kirkko oli parin püspan y. m. edustamana. Paavin roomalaiskatolinen kirkko lienee kuitenkin loistanut poissaolollaan?

Vaikea on sanoa, onko odotettavissa maallisia tuloksia tämän suurenmoisen kirkolliskokouksen keskusteluista. Onhan puhuttu jostain kansainvälisestä opistosta, jossa tutkittaisiin ja seurattaisiin kristillisen elämän muotoja ja kehitystä eri maissa, mutta vaikka tulokset eivät näennäisesti heti olisi niin tuntuvia, on pantu alulle ennen kuulumaton ystävällinen seurustelu ja keskustelu semmoisten uskovaisten välillä, jotka ennen tuomitsivat toisiaan vääräuskoisiksi ja kadotusta ansaitseviksi kerettiläisiksi. Osanottajien mieliin jäävät joka tapauksessa muistot jännittävästä ja virkistävästä yhdessäolosta ja kantavat hedelmiä kunkin kotona suuremmissa suvaitsevaisuudessa ja avaramielisemmässä kristillisyydessä.

Ja saivathan papitkin kerran puhua sydämensä kyllyydestä! Sydämessäni iloitsin huomattessani, että kirkonmiehet, jotka kotonaan yleensä saavat näytellä valtiomahdin uskollisen palvelijan nöyryyttävää osaa ja siis monissa kohdin ovat pakoitettujen toimimaan vastoin Kristuksen selviä käskyjä (ehkä joskus vastoin omaa omaatuntoakin?), — kerrankin uskalsivat julkisessa ja suojatussa tilaisuudessa tunnustaa, että pitivät sotaa kristillisen elämän häpeänä ja kristinuskon suoranaista vastakohtana. Paraimmat, etevimmät kristityt papitkin ovat siis sydämessään ja omassatunnossaan Kristuksen opin kannalla, vaikkeivät he kotoisessa, jokapäiväisessä elämässään uskalla olla Kristusta kieltämättä. Iloitsin, iloitsin, sillä tämä oli heikkojen ihmislasten hetkellisessä liikutuksessa antama tunnustus, että he ja heidän kaltaisensa tavanomaisessa uskossaan olivat väärässä, että heillä oli väärä käsitys Jumalasta, saatu vanhasta testamentista, kyhätyt kokoon elämän jokapäiväisistä pikku kokemuksista, — ja että Jeesus Kristus, maailman vapahtaja, taivaallisen Isän lähettämä totuuden ilmoittaja, sittenkin oli oikeassa, että Hän, Kristus, sittenkin, sittenkin oli ilmoittanut oikean Jumalan, rakkauden Jumalan, joka kieltää uskovaisiltaan väkivallan työt, vainot, kostot, sodat! Ja koska tämmöistä sai tulla Tukholmassa ilmi — sanoissa ehkei sillä tavalla kuin minä olen yllä esittänyt, mutta kuitenkin myöntämällä, että kirkot olivat sotakysymyksessä erehtyneet, — ylistän minäkin, jota tuskin yksikään kristitty pappi tunnustaisi kristinuskon tuntijaksi tai Kristuksen opetuslapsiksi, tätä Tukholman yleiskristillistä kokousta uuden ajan aamunkoitoa ennustavaksi historialliseksi tapahtumaksi.

*

Ruusu-Ristin vuosikokouksessa luettiin ääneen J. B:n Amerikasta saapunut kirje, joka tässä numerossa julkaistaan. Kirjeen sisältö ei ole ainoastaan aatteellisesti kaunis, vaan tärkeä ja huomattava nimenomaisten ehdotustensa kautta, joita on kolme.

Ensimmäinen ehdotus oli teosofisen koulun perustaminen. Siitä kirjeen kirjoittaja itse myöhemmin luopui, asettuen samalle kannalle kuin minä ja monet muut, että lasten koulujen perustaminen virallisesta teosofisesta aloitteesta ei ole niinkään tärkeä, koska ajan pyrkimykset yleensä käyvät siihen suuntaan, että kouluoloja ja opetustapoja olisi kaikkialla juurta jaksain uudistettava. Toistaiseksi voidaan lasten teosofisia

tarpeita tyydyttää pyhäkouluilla ja yksityisten aloitteesta perustetuilla lastentarhoilla eli pikku lasten kouluilla. Mitä ilahduttavimpana ajan merkinä onkin mainittava se Valonmajan koulu, josta Annikki Reijonen puhuu kirjeessään toimitukselle ja jonka vastaiselle työlle puolestani toivotan mitä voimaperäisintä menestystä.

Sitä vastoin on J. B:n kirjeen toinen ehdotus senlaatuinen, että sitä on sydämellisesti kannatettava. Kansanopistoa mekin aina täällä olemme suunnitelleet, sillä niinkauan kuin teosofinen elämänymmärryksemme vielä on verrattain vähän tunnettu, on ylen tärkeätä, että olisi valistuneita ja päteviä „opettajia“, s. o. aikuisia ihmisiä, jotka pystyisivät aatteita esittämään, maailmankatsomusta levittämään, tuhansiin kysymyksiin vastaamaan. Erittäin merkille pantava on sentähden A. R. M:n kirje toimitukselle, koska sen kirjoittaja – kuulumatta Ruusu-Risti-seuraan, mutta syrjäisenä ystävänä ja aatteenharrastajana – on omissa mietiskelyissään tullut samoihin johtopäätöksiin kansanopistoasian tärkeydestä.

J. B. onkin aito amerikkalaiseen ja käytännölliseen tapaan tehnyt kolmannen edotuksen, ehdotuksen, joka ensi kädessä koskee amerikkalaisia veljiä ja ystäviä. Hän ehdottaa, että asianharrastajat sieltäpäin alkaisivat pyörittää dollareita tännepäin. Rahaa onkin täällä varmasti vähemmän kuin U. S. A:ssa. Kansan käsi on kyllä meille karttuista, mutta pikku hiljaan: meidän täytyy keskittyä yhteen asiaan ensin, sitten toiseen; monta huolta yhtäikaa käy yli voimien. Tällä hetkellä tuskin omat voimat riittää muuhun kuin siihen propagandatyöhön, mikä on käynnissä. Kirjallisuuden kustantaminen esim. on vielä siksi pientä, että se vaatii uhrausta jäseniltämme ei ainoastaan ajassa ja henkilökohtaisessa työssä vaan rahassakin. Suuresti ja kuvaamattomasti tervetullut on sentähden kaikki rahallinen apu, mikä saapuu ulkoa.

J. B:n kirje herätti paljon iloisia toiveita ja kiitollisia riemun tunteita Ruusu-Ristin vuosikokouksessa. Jos nyt amerikkalaiset ystävämmme ottavat varteen hänen ehdotuksensa ja kehotuksensa, pyydän, että he lähettävät kansanopistoavustuksensa suoraan minulle (os. Pilpala, Finland); avustukset kuitataan tässä Ruusu-Ristissä sitä mukaan kuin ne saapuvat. Jos ken tahtoo avustaa neiti Reijosen lastentarhaa, joka myös on avun tarpeessa, lähettäköön rahan suoraan asianomaiselle (os. Kanneljärvi, Hämeenkylä, Valonmaja, Finland).

Pyydän, että kaikki, jotka tuntevat asiasta innostuvansa, lukevat myös seuraavan pätkän.

*

Olen toistakymmentä vuotta hautonut mielessäni kysymystä, miten teosofisten seurojen organisatsioni voitaisiin luoda semmoiseksi, että niistä olisi hyötyä – ei ainoastaan teosofian asialle epämääräisesti, vaan kaikille jäsenille, jotka vähänkään tahtoisivat käyttää tilaisuuttaan hyväkseen. Tietysti n. s. esoteeriset koulut tarjoavat nykyoloissa näitä tilaisuuksia seurojen jäsenille, mutta ei läheskään niin tehoisalla ja tepsivällä tavalla kuin odottaa sopisi. Niidenkin toimintaan vaikuttaa ehkäisevästi seurojen yleinen höllä järjestely ja epämääräinen työskentely.

Jo kymmenkunta vuotta sitten selvisi minulle ainoana mahdollisena ratkaisuna kysymykselleni, että teosofiset paikallisyhdistykset itse, n. s. looshit, oli selväpiirteisen ohjelman nojalla muodostettava jonkinlaisiksi oppilaitoksiksi. Sitähän ne kyllä pyrkivät olemaankin, mutta kuinka itsetiedottomalla, häilyvällä ja aikaa tuhlaavalla tavalla! Looshikokous muodostui usein turhanpäiväiseksi juttelukokoukseksi, jossa yksi ja toinen koetti näyttää, kuinka viisas ja tietorikas hän oli, ja josta useinkaan ei omatunto tahtonut antaa muuta arvostelua muistissa pidettäväksi kuin: „no, menihän sekin.“ Teosofit olivat kilttejä ja hyväluontoisia ihmisiä ja kehittyivät hiljaisuudessa itseksensä, vaikkeivät niin paljon toisiltaan ja „ylemmiltä“ saaneetkaan. Kuinka toisenlaista voisi olla, – ajattelin silloin, – jos työ olisi viisaasti, ohjelmallisesti, tarkoituksen mukaisesti järjestetty! Olisi kurseja ja luokkia tutkintoineen, olisi arvosanoja mahdollisesti ja todistuksia – jos ei paperilla niin muunlaisissa tuntomerkeissä. Jo vuonna 1898 olin ehdottanut Mrs. Besantille, että

perustettaisiin teosofinen yliopisto, mutta hän ylevästi hymyili ehdotukselleni. Loosheissa kyllä koetettiin jonkinlaista opintojärjestelmää: otettiin määrätty kirja „tutkittavaksi“; sitä luettiin ääneen ja sen johdosta keskusteltiin; mutta kurssi- tai koulutyötä ei ollut, vielä vähemmin tutkintoja ja todistuksia. Teosofisen nuorisoliiton kanssa oli kerran vakavasti puhetta siitä, että se – nuorisoliitto – jaettaisiin asteisiin eli luokkiin, jolla olisi kullakin oma oppimääränsä suoritettavana, mutta sekin tuuma raukesi tyhjiin.

Hyvää asiaa ei kuitenkaan pidä heittää, ja sentähden yhä jatkoin ongelmani pohtimista. Ruusu-Ristin perustamisesta lähtien onkin ratkaisu realistisena mahdollisuutena hämmöittänyt silmiini. Emme ole pitäneet kiirettä, mutta ensi päivästä lähtien on ollut selvillä, että meidän jäsenyytemme ja työmme tulee järjestettäväksi asteihin. Koska viime kuluneena viitena vuotena myös olen ollut tilaisuudessa tutustumaan vanhan vapaamuurariseuran järjestelyyn ja työtapaan, on minulle vähitellen kirkastunut, että työskentelyn muoto on saatava vapaamuurariudesta, sen henki teosofiselta liikkeeltä. Minulla on nyt tulevaisuuden suunnitelma ja ohjelma valmiina.

Olen tänä kesänä kirjoittanut kirjan, *Kadonnut sana*, jossa puhun vapaamuurariudesta ja teosofiasta ja ehdotan, että teosofinen työ järjestettäisiin vapaamuurari-periaattelle. Minun on turha tässä esittää itse ohjelmaa, koska jokainen on tilaisuudessa lukemaan siitä vasta ilmestyneestä kirjastani. Mutta uskallan todella kehoittaa – ei ainostaan kaikkia ruusuristiläisiä, vaan kaikkia tämän lehden lukijoita heti hankkimaan itselleen tuon kirjani, joka varmaan tulee heitä monella tavalla hämmästyttämään. Kirjan hinta on Smk. 20:–, sidottuna Smk. 25:–, ja voidaan se tilata m. m. tämän lehden toimitukselta, os. Pilpala.

Jos kirjassani esitetty työohjelma otettaisiin käytäntöön esim. omassa Ruusu-Risti-piirissämme, muodostuisi Ruusu-Risti-seura sinään jonkinlaiseksi oppilaitokseksi ja voisi toistaiseksi palvella kansanopistona, kunnes varat y. m. olosuhteet myöntäisivät varsinaisen kansanopiston perustamisen. Seuran työ ei tietenkään olisi kansanopistotyön tiellä; se ei voisi olla niin monipuolinen eikä aineissaan niin yksityiskohtainen, kuin varsinainen opistotyö samassa ajassa, mutta se olisi varmaan omiansa valmistamaan mieliä kansanopistoa varten ja innostuttamaan jäseniä yhä edistymään opinnoissaan, ja se varmasti myös kasvattaisi jäsenistä ymmärtäväisiä henkisiä auttajia, jotka eivät sokeina lähtisi sokeita taluttamaan.

Tietysti seura sillä tavalla järjestettynä vaatii enemmän varoja kuin tavallinen yhdistys, jonka tähden pidän luonnollisena, että sitä varten perustetaan erikoinen organisatsioonirahasto. Tästä seikasta ilmoitan myöhemmin, s. o. niin pian kuin asia saa ratkaisunsa, mikä Ruusu-Risti-piireissä voi tapahtua jo ensi työkauden aikana, ja mahdollista on silloin, että jotkut esim. amerikkalaiset ystävät tahtovat kannattaa opetustyötä tässäkin muodossa.

Itse asiassa minulle on suuri ilo kertoa, että eräs amerikkalainen jäsenemme ja minun ystäväni Mrs. A. Hankanen on jo tätä samaa työtä runsaalla kädellä muistanut. Kun viime talvena ymmärsin, että minun oli kirjoitettava kirja suunnitelmastani, ennenkuin sitä voitaisiin ottaa käytäntöön, kysyin itseltäni, mitenkä voisin taloudellisesti niin järjestää, että olisin ainakin kesällä vapaa antautumaan aivan uuden kirjan kirjoittamiseen. Olinhan useana kesänä valmistanut kirjoja luentojeni perusteella, mutta se oli puoleksi koneellista työtä ja samalla ansiotyötä. Uuden kirjan kirjoittaminen vaatisi taas sekä aikaa että rahaa, ennenkaikkea esim. lähdekirjojen hankkimista varten, mikä näin maailmansodan jälkeen ei ole Suomessa helppoa. Kysymykseni sai odottamattoman ratkaisun, kun tuo mainitsemani ystävä kirjoitti minulle, että hänellä oli hallussaan erään toisen, kuolleen teosofiystävän, Miss Minnie Ilkan jälkeenjättämä rahasumma, jota tuli käyttää johonkukin hyvään tarkoitukseen; hän oli päättänyt lähettää sen minulle vapaasti käytettäväkseni kirjallisen Ruusu-Risti-työn hyväksi, niinkuin parhaaksi näkisin. Kirjoitin hänelle ja kerroin, että Ruusu-Risti- ja yleensä teosofisen työn edistämiseksi oli mielestäni nyt tärkeätä tuon kirjani kirjoittaminen, ja kysyin, kannattiko hänen mielestään uhrata rahat sitä varten. Vastaanotin hänen iloisen ja hyväksyvän suostumuksensa, olin tilaisuudessa tuhansien markkojen edestä ostamaan kallista ulkomaalaista kirjallisuutta ja sain kirjani rauhassa kirjoitetuksi.

Tästä ynnä muista merkeistä päättäen näkyy todella alkavan toteutua ennustus, joka tehtiin minulle kymmenen vuotta sitten: kun vuoteen 1925 saakka jaksatte vaikeissa aineellisissa olosuhteissa säilyttää puhtaana teosofian tosi hengen, muuttuvat olot siitä vuodesta alkaen taloudellisesti helpommiksi.

*

Mystican kustantaman maailman pyhien kirjojen sarjassa julkaisen tänä syksynä niteen, joka on tarkoitettu sydämeni parhaimmaksi lahjaksi kansalleni ja hengenheimolaisilleni. Se on Vuorisaarnan suomennos. Olen valinnut evankeliumista sen kohdan, jota nuoresta pitäen olen enimmäkseen rakastanut, ja suomennostanut sen uudelleen kreikan kielestä, verrannut tekstiä latinalaiseen, katolisen kirkon hyväksymään alkutekstiin, n. s. Vulgataan, ja arvostelemalla Lutherin saksalaista y. m. tavallisia eurooppalaisia käännöksiä laatinut suomennoksen, joka ilokseni ei ylen paljon poikkea vanhasta käännöksestä, mutta joka kuitenkin uudessa asussaan muodostaa tieteellisen pohjan sille peräti luonnolliselle tulkinnalle, minkä selityksissään olen antanut. Selitykset vievät suurimman osan kirjan tilasta, ja niiden pätevyyyteen luotan niin täydellisesti, että uskon tämän Vuorisaarnan suomennoksen voivan aikaansaada hyviä mullistuksia uskovaistenkin mielissä, kunhan vain saataisiin kirja leviämään kirkollisissa y. m. uskonnollisissa piireissä.

Teos ei tätä kirjoitettaessani vielä ole valmis, mutta luulen sen voivan ilmestyä painosta loka- tai marraskuussa.

*

Nämä pätkäni venyivät tällä kertaa omista jutteluistani niin pitkälle, että täytyy jättää ensi numeroon se H. P. Blavatskyn kirje, jonka olin aikonut suomentaa tähän.

*

Tämän numeron mukana jaetaan Ruusu-Ristin joulunumeron eli joulukalenterin tilauslista. Koska tämä joulukalenteri tulee sisällöltään monipuoliseksi, kiintoisaksi ja arvokkaaksi ja koska sen hinta kokoon nähden on varsin pieni – Smk. 10:– – rohkenen toivoa, että se saavuttaa suuren joukon tilaajia. Kalenteri tulee ilmestymään joulukuun ensi päivinä, ja tilausten, jotka on maksettava etukäteen (vanhoille asiamiehille voin myöntää velaksi), tulee sentähden saapua toimitukselle viimeistään marraskuun 1 p:nä, voidakseni määrätä painoksen suuruuden.

Lokakuu, s. 289-299

Suomennan tähän nyt, niinkuin syyskuussa lupasin, H. P. Blavatskyn Mr. Sinnett'ille kirjoittamien kirjeiden kokoelmasta otteen kirjeestä n:o 106, joka puhuu jesuiitoista ja niiden yhteydestä politiikan y. m. kanssa.

Yksityinen ja salainen

. . . Olisi ehkä hyvä, jos jesuiitat tyytyisivät pitämään vapaamuurareita pilanaan sekä vastustamaan teosofejia ja salatieteilijöitä käyttämällä protestanttista papistoa „kätyrinään“. Mutta heidän vehkeilyillään on paljon laajempi tarkoitus ja niitä hoidetaan semmoisella huolella pienimpiä yksityiskohtia myöten, ettei maailmalla yleensä ole siitä aavistustakaan. Kaiken he tekevät saattaakseen ihmiskunnan kokonaisuudessaan

takaisin siihen passiivisen tietämättömyyden tilaan, jonka he hyvin tietävät ainoaksi ehdoksi, minkä avulla pystyvät saavuttamaan päämääränsä: yleismaailmallisen despotismin.

Vanha sivu, joka valtiomiesten sokeuden takia hylättiin Englannin historiasta yhdeksännellätoista vuosisadalla, tulee liitettäväksi siihen kahdennellakymmenennellä, jolloin on *liian myöhäistä*.

Europan suurin valtiomies, ruhtinas Bismarck, on ainoa, joka tarkasti tuntee kaikki heidän salaiset vehkeilynsä *oman yksityisen Schwarzwaldissa asuvan adeptinsa kautta*. Hän tietää, että jesuiittain pappisviekkauksen pyrkimyksenä aina on ollut herättää tyytymättömyyttä ja kapinallista mieltä *kaikissa maissa* edistääkseen omia tarkoituksiperiään. Siitä johtuu näennäinen ystävyys paavin kanssa. Pitäkää silmällä „kunniallisten asiameisten“ toimenpiteitä ja oppikaa näkemään selvästi. Tuo mitä suurin ja *kaukonäköisin* mies sanoi puheessaan Saksan valtiopäiville joulukuun 5 p:nä 1874, että Würtembergin lähettilään ja paavin nuntsion välisessä keskustelussa jälkimäinen röyhkeästi ja ylpeästi huudahti: „Rooman kirkon oli *pakko turvautua vallankumoukseen* ainoana keinona ylläpitääkseen oikeutettua asemaansa“ (*Times*, jouluk. 7 p:nä 1874). Tämän kyynillisesti avomielisen tunnustuksen jälkeen olemme täysin oikeutetut päättämään, että vallankumoushankkeet kapinoiden ja väkijoukkojen mielten kuohuttamisen muodossa yltympäri Europpaa ja *muualla* tapahtuvat jesuiittain hyväksymisellä ja heidän salaisella avullaan. Niinpä tarjoaa meille brittiläinen valtakunta esimerkin: *vanha* Englanti on kuolemaisillaan, hänen hetkensä ovat luetut. *Times* totesi elokuun 11 p:nä 1885, että „melkein kaikki (room.kat.) prelaatit olivat antaneet kannatuksensa irlantilaiselle kansallisliigalle“. Seuraavan syyskuun 9 p:nä *Times* kertoi, että „rikosten ja väkivallan tekojen järjestely edistyi Irlannissa nopein askelin kansallisliigan turvissa ja *kansan hengellisten johtajien siunaamana*“.

Menneinä aikoina ei ainakaan mikään maa ole paremmin ja menestyksellisemmin kuin Englanti pitänyt puoliaan paavilaisuuden sekaantumista ja kavalia yrityksiä vastaan. Senpätähden ei ole ainoatakaan maata, jota jesuiitat mieluummin paloittelisivat ja hävittäisivät. Yllä mainittujen tunnustusten nojalla voimme täydellä syyllä päättää, että jesuiitat ovat organisoineet sekä välillisesti ohjanneet ja neuvoneet koko feeniläistä salaliittoa ja kaikkia sen yhteiskunnallisia toimenpiteitä. Että niin oli, myöntävät ne, jotka seuraavat heitä läheltä.

Ennen muinoin Englannilla oli valtiomiehiä sellaisia kuin Pitt ja Castlereagh, jotka olivat maalleen uskollisia ja helposti tekivät tyhjiksi jesuiittain salaliittohankkeet Irlannissa. Huomattuaan tämän jesuiitat siitä lähtien ovat, tavallisella maallisella viekkauksellaan ja kärsivällisyydellään, miettineet keinoja, millä tavalla pystyisivät taistelemaan englantilaisten valtiomiesten uskollisuutta vastaan. He ovat julkisesti tunnustaneet aikovansa lopettaa, ainakin pysäyttää englantilaisen poliittisen koneiston pyörinnän *käännättämällä maan johtomiehet katolinuskoon*. Koko maailma tietää heidän voittaneen puolelleen muutamia rikkaimpia, aatelismiehiä y. m. . . .

Niinkuin jo sanoimme, jesuiitat ovat myöntäneet aikovansa lietsoa vallankumouksia voittaakseen mitä pitävät oikeutenaan. Englannissa on nykyään julkisia puhujia, jotka yllyttävät kapinaan. Eikö ole tästä tehtävä se johtopäätös, että nuo ovat jesuiittain lähetejä? Nämä tiedot annetaan sitä varten, etteivät ainoastaan salatieteilijät, vaan myöskin kansat, yhdyskunnat ja yksilöt ymmärtäisivät olla edeltäkäsin varoitettuina varuillaa niitä vastaan, joita emme lainkaan epäile sanoa ihmisrodun vihollisiksi. Yleisesti tunnettua on, että jesuiittain kolleegio on Roomassa. Ei ole yhtä hyvin tunnettu, että muutaman vuoden aikana heidän päämajansa itse asiassa on ollut Lontoossa ja oli jo, ennenkuin heidät karkoitettiin tasavaltalaisesta Ranskasta. Sitten heitä kerääntyi joukottain Englantiin, ja he saivat tulla, englantilaisten osoittaessa tavallista välinpitämättömyyttään.

Salatieteen tutkijat tietäkööt, että vaikka jesuiitat vehkeillään ovat saaneet maailman yleensä ja englantilaiset erikoisesti uskomaan, ettei ole olemassa mitään semmoista kuin magia, ja nauramaan *mustalle* magialle, nämä samat viekkaat ja kavalat vehkeilijät itse pitävät magneettisia istuntoja ja muodostavat magneettisia ketjuja keskittämällä *joukkotahtoaan*, kun heillä on jokin erikoinen asia ajettavanaan tai kun

tahtovat vaikuttaa johonkuhun tärkeään henkilöön. Myöskin he käyttävät rikkauksiaan tuhlaavasti, kun tahtovat auttaa jotakin suunnitelmaa. Heidän varallisuutensa on suunnaton. Kun äskettäin heidät karkoitettiin Ranskasta, toivat he mukanaan niin paljon rahaa, ostaen osalla rahoistaan englantilaisia valtio-obligatsioneja, että nämä heti nousivat tasa-arvoon, kuten *Daily Telegraph* silloin huomautti. Saattaa koitua aika, jolloin heidän rikkautensa väkivallalla otetaan heiltä ja annetaan köyhille ja heidät itse jätetään armottomasti tuhottaviksi kaikkien kansojen ja väkijoukkojen yleisesti kiroomina. On olemassa jumalallinen oikeus, jota nimitetään *Karmaksi*, vaikka se usein antaa pahantekijäin jatkuvasti menestyä vuosisatojen aikana. Mutta sillävälän — kellä on korvat, „hän kuulkoon“.

*

Ylläoleva kirje ei ole tavallinen kirje. Madame Blavatskyn käyttämä monikkomuoto „me“ osoittaa selvästi, että hän kirjoitti toisenkin — ehkä Mestarinsa — nimessä tai että tämä toinen kirjoitti hänen kauttansa. Kirjeen sävykin poikkeaa H. P. B:n tutunomaisesta eloisasta tyylistä. Mutta sisältö on tärkeä ja valaiseva.

Suomennan nyt vielä toisen kirjeen — kokoelman n:o 88, — josta taas tunnemme Madame Blavatskyn kirjoitustavan:

Maanantaina.

Rakas Mr. Sinnettini,

Teidän kirjeenne liitteineen saapunut. Niin, mitä voin sanoa Mr. Sergeantin ennustuksesta muuta kuin — hän on oikeassa. Jos hän tietää sen astrologisesti ja intuitiivisesti, tiedän minä sen *aurasta* joka kerta kun ajattelen Indiaa, Egyptiä ja toisia maita. Kaikki keskipiirien kirotut peikot; kaikki myrskyn haltiat, kaikki pyörretuulen, veden, tulen ja ilman kummitukset valmistautuvat rinnatusten ja tahdissa maan päällisten asujainten valmistelujen kanssa. Mutta mitä hyötyä on siitä, että kertoisin teille, mitä näen ja tunnen ja kuulen ja tiedän? Te olette *vanhoillinen*, syvän veden tory, ja minun maamieheni ovat tyhmeliinejä, narreja ja pässinpäitä. Ei heillä ole arvokkuuden tuntoa eikä tunnetta siitä, että suuri vääryys on tehty. Ajatelkaa nyt: teidän Lady Isabella Stuart (eli Stewart), Salisburyn tytär, otetaan vastaan Moskovassa kuin kuningatar, syö päivällistä kenraalikuvernöörin, ruhtinas Dolgoroukin (tuon vanhan yömyssyn!) seurassa ja liehittelee keisarillisen henkivartioston kanssa, ja Katkoff kirjoittaa, että hänet otettiin vastaan sitä paremmin ja sitä suuremmilla kunnianosoituksilla, jotta selvemmin näkyisi ero sivistymättömien venäläisten karhujen ja hänen sivistyneen „pappansa“ välillä — joka julkisesti soimasi Venäjää „petolliseksi huijariksi“ ja vararikontekijäksi. Niin, ystäväiseni, totta on, eikä hyödytä salata sitä, surukseni ja huolekseni: Venäjä on musta hillitystä vihasta ja paisuu kuin — no, en tahdo sanoa niinkuin sammakko härän edessä — vaan niinkuin tulivuori, joka on purkautumaisillaan; ja minut saa merkitä hupsujen kirjoihin, jollette käsitä sitä ennemmin tai myöhemmin. Ja kuka sillä välillä saa maksaa sakot? Tietysti H. P. B., „O. L.“ (vanha rouva), yhtä paljon mustatun ja parjatun „O. G.“¹⁸⁾ luonnollinen kohtalotoveri — sillä tässä minä istun, epäiltynä osallisuudesta „miljoona frangin“ rautatievarkaudestakin, enkä pääse *kotiin*.

¹⁸⁾ Arvatenkin „Old Goose“, s. o. „vanha hanhi (pässinpää)“, toisin sanoen eversti Olcott. P. E.

Voi kuinka katkerasti vihaan teitä molempia, Englantia ja Venäjää! Jospa purisitte toisianne kuonoon ja häntään niinkuin Kilkenny kissat ja antaisitte kunnon ihmisten elää rauhassa ja kuolla kotona! Niin, ettepä te kauvan liehittele Lady Isabellan „Papan“ kanssa – hän jo kierii alaspäin, ja te saatte vielä kerran selkäänne vanhan Gladstone-luopionne. En voi sitä auttaa. Olen yksinäni, ja yksinäisyyteni johdosta päästä melkein sekaisin. (Pidän nuorta Fawcettia matkan päässä ja puhun hänen kanssaan ainoastaan viisi minuuttia iltaisin – koko muu aika on oveni lukossa. Vain kasvattaakseni häntä pois siitä luulosta, että, koska hän on englantilainen ja minä venakko, minä olisin hänen edessään nelinkontin) – ja minä olen lukenut enemmän sanomalehtiä muutaman nyt kuluneen kuukauden aikana kuin ennen koko iässäni. Uskon, että aion heittäytyä politiikkaan nyt, kun olen lähellä auringonlaskuani; ja kostaa *okekultisesti* hieman teidän kansallenne, joka on ristiinnaulinnut ja yhä ristiinnaulitsee minua joka päivä. *Aion*, en laske leikkiä. Mutta teistä pidän huolta, sillä mitä vahinkoa te olette minulle tehnyt, se ei ollut tahallisesti tehty, ja te olette ollut minulle *melkein katkeamatta* mitä parahin ystävä. Vaan enpä koskaan ajattelekaan teitä englantilaisena, vaan – no niin, semmoisena kuin olitte kaksi tuhatta vuotta sitten. Olitte siivo poika; vain liian ahneesti epäpuhtaan sukupuolen kantapäällä.

Oletteko lukenut viimeisestä (helmikuun) *Theosophistista* Subba Row'n esitelmän Bhagavad Gitasta? Jollette, niin lukekaa – sivu 301 alusta loppuun. Olen juuri vastannut erääseen kirjoitukseen, joka ilmestyy samalla kertaa – paitsi jos Cooper Oakley ¹⁹⁾, Subba Row'n *ame dammée*, kähmi sen pois. Mutta Judge ei sitä tee ²⁰⁾, ja olen varma siitä, että te tulette iloitsemaan vanhoillisessa sydämessänne, niinkuin ette koskaan vielä ole iloinneet mistään niin teosofisesta. Fawcett sanoo, että se on mitä musertavin vastaus; artikkeli, joka on yhdellä kertaa harkittua kohteliaisuutta ja „ystävällistä ihailua“ – ja että olen pannut hänen syömään omat sanansa. Hän varmasti saa ruoansulatushäiriöitä ja vatsapuruja.

Te pyydätte neuvoani L. L. (Lontoon Looshi) asiassa. No, koska kysytte minulta, huvittaa teitä ehkä kuulla, mitä Mestari kerran toisensa perästä on huomauttanut L. L:sta. En voi toistaa teille hänen sanojaan, mutta niiden hengen löydätte *Ilmestyskirjan* tekstistä, III: 15 ja 16. Arvostelkaa itse, ja minä jätän teidät tekemään omia johtopäätöksiänne. Näin ollen on mikä tahansa, joka yllyttää uuteen aloitteeseen, parempi kuin toimettomuus. Jos vielä jäätte hetkeksikään nykyiseen letargia-tilaanne, niin teidän L. L:nne on vuoden päästä oleva sammalen ja mudan peitossa ja itse läkähdytte omiin tuotteihinne (*moraalisim*, tarkoitan). Mitä hyödyttää kysyminen? Teidän *täytyy* tietää, että Mestari *ei saata* olla tyydytetty. Kukaan *ei voi* „istua nenällenne“ eikä teitä voida *murskata*, koska Don Juan on mennyt ja Pyhä Theresa ²¹⁾ on nyt yhtämittaa uskonnollisissa *haltiotiloissa*, sillä minä saisin hyvin pian tietää kaikki tämän kauhean salaliiton vehkeet muutamien teosofien kautta – koska he eivät salaa mitään minulta, ja sitten minä tekisin tyhjäksi kaikki nämä ranskalaiset suunnitelmat. Tahdon, että Seura jatkaa työtään yhä edistyen ja ettei sitä häiritä minkäänlaisilla poliittisilla selkkauksilla. Olen valmis tulemaan kunniantomaksi *ilmiantajaksi* englantilaiselle hallituksellenne, *jota vihaan*, heidän tähtensä, *minun Seurani* ja rakastamieni hindulaisten takia; – niin, rakastamieni, vaikka kaksi heistä, M. ja B., *valheillaan* joka päivä tallaa kunniani, nimeni ja maineeni lokaan. Mutta en minä näiden kahden *epäonnistuman* takia lakkaa rakastamasta Mestarini kansaa. Ah, jospa Mestari vain näyttäisi minulle tien! Jospa Hän vain suvaitsi sanoa, mitä minun on tekeminen pelastaakseni Indian uudesta verenvuodatuksesta, siitä, että satoja ja kukaties tuhansia syyttömiä uhreja hirtetään muutamien rikollisten takia. Sillä tunnen, että oli tehty vahinko kuinka suuri tahansa, englantilaiset ne kuitenkin lopulta vievät voiton; Mestari sanoo, että hetki, jolloin teidän englantilaisten täytyy vetäytyä pois, ei ole vielä lyönyt eikä se lyö – *ennenkuin ensi vuosisadalla* ja niin myöhään, että „Denniekin on vanha, vanha mies“, kuten K. H. sanoi joku aika sitten. Sentähden se merkitsee vain hetkellistä häiriötä, omaisuuden hävittämistä, ihmisten

¹⁹⁾ Toimitti *Theosophistia* eversti Olcottin ollessa matkoilla. P. E.

²⁰⁾ W. Q. Judge toimitti Amerikassa omaa lehteä *The Path*. P. E.

²¹⁾ „Don Juan“ ja „Pyhä Theresa“, kaksi Lontoon Looshin jäsentä. P. E.

hirttämistä – jotka ovat syyttömiä, ja toisten ylistämistä, jotka ovat olleet aiheuttajina. Tiedän sen. Ja ajatella, että tässä minä olen, Indian ovet suljettuina *nenäni edessä!* Että todella teidän hallituksenne on niin tyhmän lyhytnäköinen, ettei se näe, että en ainoastaan en ole ehkä koskaan ole ollut *venäläinen vakoilija* – vaan että T. S:n koko menestys, edistys ja hyvinvointi riippuu siitä, että Indiassa kaikki on rauhallista vuosikausia eteenpäin.

Mitä nyt hyödyttää kirjoittaa teille tämä kirje, jollette usko? Kirjoitan, koska pyysin lupaa niin tehdä, ja sain luvan, jota seurasi kuvaava olkapäiden kohautus, minkä tulkitsin merkitsevän: „ei siitä ole hyötyä eikä vahinkoa – hän ei usko teitä“. Mutta kaksi kuukautta sitten Mestari sanoi minulle, että asia *oli* vakava. Venäjä nyt ei onneksi tiedä siitä mitään. Niin ainakin kirjeenvaihtajani selittävät minulle. Mutta jos se tietäisi, – minä totta tosiaankin olisin hindulaisten puolella Venäjääkin vastaan. Rakastan maamiehiäni ja maatani sydämellisesti – mutta rakastan Indiaa ja Mestaria vielä enemmän, eikä *ylenkatseni* venäläisen hallituksen ja diplomatian *tyhmyyttä* kohtaan tunne rajoja. Semmoinen on tilanne todellisuudessa ja kristallin kirkkaana.

Ah, Mr. Sinnett parka, te *olette isänmaan ystävä* epäilemättä, mutta vielä suuremmassa mitassa olette *vanhoillinen*, jos ymmärrätte, mitä tarkoitan. Niin täytyy olla, jos ette näe, että semmoiset yhtämittaiset *julkiset läjähdykset vastoin Venäjän kasvoja* – „vararikkojuhijari“ ja „*valehteleva* kerjäläinen“, joksi teidän Salisburynne nimitti Venäjää julkisesti; ja semmoiset toiset Ranskalalle osoitetut kohteliaisuudet teidän lehdessänne voivat ainoastaan synnyttää hirmumyrskyn ja yleisen europalaisen sadekuuron ylitsenne jonakin kauniina päivänä. Voin vakuuttaa teille, rakas Mr. Sinnett, että jos Venäjää *vibataan* sentähden että sitä pelätään – *vibataan* taas Englantia periaatteessa yleensä. Mutta tällä ei ole mitään tekemistä minun kanssani, ja minun puolestani saatte purra hännät ja nenät toisiltanne Europassa, kunhan vain ette saa häiriötä aikaan Indiassa.

Kaksi tietä on nyt edessänne. Toinen on: polttakaa tämä kirje älkääkään ajatelko sitä sen koommin; toinen: *käyttäkää* sitä, mutta ainoastaan siinä tapauksessa, että olette varma siitä, ettei asiasta hiiskuta lehdissä ja että minun nimeni jää tuntemattomaksi kaikille paitsi *yhdelle*, jolla on auktoriteettia ja joka voi huomauttaa Lord Dufferinille olemaan varuillaan, lyhyesti sanoen ainoastaan semmoiselle, joka voi ryhtyä toimenpiteisiin suunnitellun asian vastustamiseksi. Mutta pyydän teitä, ja luotan teihin *gentlemanina*, kunnian miehenä ja ystävänä, ettette turhan takia saata minulle ikävyyksiä. Ei sentähden, että pelkäisin joutua jonkun ranskalaisen murhattavaksi – kuten eräs teosofimme on minulle varoitukseksi ilmoittanut – sillä semmoisella teolla murhaaja vain saattaisi minut kiitollisuuden velkaan, – mutta sentähden että minua silloin totisesti pidettäisiin kunniaattomana *mouchardina*, ilmiantavana *vakoilijana*, ja tämä häpeä on pahempi kuolemaa.

Mitä siis neuvotte minua tekemään? Tarvitsen vastaustanne, enkä ryhdy mihinkään, ennenkuin vastaatte. Pitääkö minun neuvoa Mr. – varoittamaan Olcottia vai eikö? Pelkään, että Olcott-raukka joutuu kauheaan hätään, jos hän saa kuulla asiasta – yhtä kaikki – kirjoittakaa ja vastatkaa.

Oletteko nähnyt selonteon viime *vuosikokouksesta* tammikuun *Theosophisissa*? Näyttää kuin kohtalo tahtois, ettei Seura voi laillistua. Mutta kokous meni mainiosti. Terveiset rouva Sinnetille.

Uskollisesti ja vilpittömästi aina teidän

H. P. Blavatsky.

Kuten huomaatte, on tässä jälkimäisessä kirjeessä ennustus, jonka Madame Blavatsky kertoo Mestari Koot Hoomin lausuneen. Ennustuksen mukaan pitäisi englantilaisten – tämän vuosisadan keskivaiheilla ehkä – joutua pois Indiasta tai ainakin luopua vallastaan siellä (sana *retirement* voi tarkoittaa kumppaakin mahdollisuutta). Joka tapauksessa näkyy tästäkin kirjeestä, että Madame Blavatskylta ja hänen Mestareillaan

ei ollut tietoa siitä Englannin maailmanvallasta, joka myöhempien ilmoitusten mukaan kuuluisi „jumalalliseen suunnitelmaan“.

*

Joanna Southcott-liikkeen sihteeri, Mr. J. Carpenter Smith, on lähettänyt minulle pienen kirjoituksen toivomuksella, että se julkaistaisiin Ruusu-Ristissä. Hän kertoo siinä, että liike on herättänyt odottamattoman paljon huomiota Suomessa. Sadat eri tauteja potevat henkilöt ovat pyytäneet Panaceaa ja ruvenneet sitä käyttämään. Mr. Smith jatkaa:

„Panacea-lääke lähetetään aivan vapaasti niille, jotka ilmoittaen tautinsa laadun pyytävät sitä os. C. S. S. c/o J. Carpenter Smith, 46 Ebury Street, London, S. W. 1. Hoito itse on siinä, että lähetetään pieniä valkoisia tabletteja, joita on kyllästetty kutakin eri tautia varten erikseen valmistetulla essensillä — vaikka tämä essensi pohjaltaan on sama.

Sanotaan, että monet suomalaiset ovat parantuneet vakavistakin taudeista tämän hoidon avulla. Meille on kerrottu parantumisista kaikenlaisista vammoista: heikosta näöstä, kuuroudesta, astmasta, ihotaudista j. n. e.

„Hoidossa on tätä nykyä noin 6000 potilasta kaikista maanosista, ja merkillisiä parantumisia on lopullisesti todettu. Mannermaalla on kuuluisia lääkäreitä, jotka mielenkiinnolla seuraavat hoitotapaa ja muutamat kokeilevat sillä omien potilaittensa piirissä.“

Yhdyn mielelläni Mr. Smithin loppuhuomautukseen, että „vaikkei meillä ole mitään patenttia lääkkeestämme, emme ymmärrä, mitä vahinkoa voisi syntyä sen käyttämisestä . . . Monet ovat todistaneet sen puolesta eikä kukaan ole vielä voinut todistaa sitä arvottomaksi; niin ollen näyttää tällä Southcott Panacealla olevan suuri ja kiintoisa tulevaisuus.“

Koska Mr. Smith valittaa minulle, että kieli tuottaa suuria vaikeuksia ja kysyy neuvoani, olen ilmoittanut hänelle, että toimitan ohjeet painettaviksi suomen kielellä, niin pian kuin saan rahallista kannatusta painattamista varten suomalaisilta potilailta. Pyydän siis, että ne, jotka ovat saaneet apua Panacean kautta, lähettävät veljiään ajatellen roponsa minulle. Tilitän kaikesta tässä Ruusu-Ristissä.

Marraskuu, s. 337-343

Kirjassa „Kadonnut Sana“ lausun sen — monen mielestä ehkä rohkean — ajatuksen, että H. P. Blavatsky kääntyi teosofisella sanomallaan erikoisesti vapaamuurareinkin puoleen. Vapaamuurarit uskoivat salaisen tiedon mahdollisuuteen, he uskoivat, että oli olemassa niitä korkeita tuntemattomia, joiden hallussa oli viisauden kätketty avain. Jos he olisivat ottaneet vastaan ja omaksuneet H. P. Blavatskyn sanoman, olisi suuri, voimakas ja vaikutusvaltainen järjestö tullut teosofisen elämänymmärryksen, esoteerisen pyrkimyksen ja okkultisen tutkimuksen itsetietoiseksi puhetorveksi maailmassa, — ja ihmiskunta olisi varmaan säästynyt maailmansodan kauhuista ja sen kauheista seurauksista, kun vapaamuurarit olisivat ymmärtäneet veljeyden H. P. B:n opettamalla teosofisella tavalla.

Tämä ajatukseni ei ole tuulesta temmattu. Se perustuu kahteen tunnettuun tosiseikkaan. Ensimmäinen tosiseikka on, että H. P. Blavatsky itse oli vapaamuurari. Hän oli itämaalaisen looshin jäsen, mutta naisena hän ei voinut pyrkiä jäseneksi länsimailla. Oli kuitenkin muutamia englantilaisia vapaamuurareita siksi

intuitiivisia, että *Isis Unveiled*-kirjan ilmestyttyä nimittivät madame Blavatskyn kunniajäseneksi ja lähettivät hänelle asianomaisen jäsenkirjan. Tämä merkillinen historiallinen dokumentti kuuluu seuraavasti:

„Maailmankaikkeuden Korkeimman Arkkitehdin kunniaksi. Vanha ja alkuperäinen Muurarijärjestö, johdettu Amerikan Korkeimmasta Pyhäköstä Ranskan Suurlooshin Suurneuvoston antamalla vapaakirjalla. Tervehdys kolmion kaikkiin pisteisiin. Kunniata järjestölle. Rauhaa. Suvaitsevaisuutta. Totuutta. Kaikille mainehikkaille ja valaistuille muurareille kautta maailman yhteyttä, menestystä, ystävyyttä, veljeyttä. Me, kolmasti maihehikas Korkein Yleinen Suurmestari, ja me, Korkeimmat Suursuojelijat, Englannin, Walesin y. m. Korkeimman Pyhäkön kolmannenkymmenennen ja viimeisen asteen jäsenet, Siriuksen j. n. e. Suurtähden ritarit, Muurariritarien Kolmen Legionan Suurpäälliköt, olemme sen korkean arvon nojalla, joka meille on annettu, julistaneet ja kuuluuttaneet ja näiden läsnäolevien edessä julistamme ja kuuluutamme, että mainehikas ja valaistu veljemme H. P. Blavatsky on Oppilas, Ritari, Täydellinen Korkea Rouva, Ylevä Valittu Skottlantilainen, Jalosukuinen Rouva, Suurvalittu, Punaisen Ristin Ritari, Jumalallinen Rouva, Täydellinen Kunnioitettava Rouva ja Sovitusjärjestön Kruunattu Prinsessa. Annettu omakätisesti ja Englannin ja Walesin Korkeimman Pyhäkön sinetillä merkitty kokouksessamme Lontoon Laaksossa tänä marraskuun 24 p:nä 1877, todellisen valon 000,000,000 vuonna. John Yarker, 33°, Korkein Suurmestari, M. Caspari, 33°, Suurkansleri A.D. Loewenstark, 33°, Suursihteerit.“²²⁾

Toinen tarkoittamani tosiseikka on, että Teosofinen Seura oli alkuaan järjestetty vapaamuuraripohjalle. Mahdollisesti eivät kaikki nykyajan teosofit tunne tätä seikkaa, jonka tähden asian valaisemiseksi ja vahvistukseksi suomennettuna tähän seuraavan kirjeen, jonka madame Blavatsky heinäkuun 30 p:nä 1878 kirjoitti New Yorkista eräälle hollantilaiselle jäseneksi pyrkijälle, herra P. van der Lindenille:

„Arvoisa herra.

Oheenliitetystä painetusta kiertokirjeestä näette, mitkä Teosofisen Seuran jäsenyyden ehdot ovat. Tahdon kuitenkin lisätä, että sen perästä, kun kiertokirje julkaistiin, olemme liittyneet suureen indialaiseen Arya-Somaj-veljeskuntaan ja Neuvoston päätöksestä asianmukaisesti muuttaneet nimmekin. Vastedes meidän Seuraamme tunnetaan „Indian Arya-Somajin Teosofisena Seurana“. Niinpä sen sijasta, että ottaisimme maksuja jäseniksi pyrkijöiltä oman Seuramme hyväksi, olemme äänestäneet ja päättäneet – nyt, kun olemme liittyneet itämaalaiseen yhdistykseen, joka on antautunut oikeaan ja arvokkaaseen työhön, – että viiden dollarin maksu joka kerta lähetetään Bombayhin Arya-Somajin hyväksi.

Tässä seuraa myös mukana hakukaavakkeet ja sitoumukset teidän ja poikanne allekirjoitettavaksi, jos vielä luettuanne kiertokirjeen tahdotte meihin liittyä. Siinä tapauksessa olette ystävällinen ja lähetätte minulle kahden punnan postivekselin, maksettava Mr. Hurrychund Chintamonille, 6 Meadow Street, Fort, Bombay, India. Hän edustaa meidän Seuraamme Arya-Somajin luona ja toimittaa teille ensi postissa kuitenkin sekä ohjesäännöt.

Että olette hollantilaisia syntyperältänne, on meidän silmissämme suositus, sillä kaikki me elävästi kunnioitamme teidän kansallisen luonteenne oivallisia ominaisuuksia, ja uskomme, että te itse voitte tehokkaasti auttaa Seuraamme sen uudistustyössä. Koska on paikallaan, että te liittyessänne meihin tiedätte, mikä Arya-Somaj on, suonette minun antaa teille käsityksen siitä, koska yksimielisesti olemme luvanneet uskollisuutemme sen johtajille.

Tämä Seura (Somaj) on tuon adeptien ja filosofien salaperäisen (salaperäinen tietysti *ei-vihityille*) veljeskunnan käskystä organisoitu ja sen valvonnan alaisena, jonka veljeskunnan olemassaolosta Indiassa olen antanut viittauksia kirjassani. Sen perustaja ja vastuullinen johtaja on sangen tunnettu Swami (pyhä

²²⁾ Kts. Kyllikki Ingnatius, *Mitä on vapaamuurarius?* S. 21-22.

mies) nimeltä Dayanand Sarasvati – samalla puhtain ja oppinein mies hindulaisten panditien joukosta. Haaraosastoja on perustettu kaikkialla Indiassa ja muuan on vastikään organisoitu Lontoossa. Tarkoitus on uudestaan elävöittää alkuaikainen vedalainen filosofia ja sen avulla opettaa maailmalle niitä melkein kadonneita psykologisia tieteitä, joiden tunteminen suo ihmiselle aineellisen ja matemaattisen varmuuden. Henkemme kuolemattomuudesta samalla kun se kehittää hänessä jumalankaltaisia kykyjä. Omaksuessamme aarjalaisen filosofian ja koettaessamme käännättää maailmaa sen suuriin totuuksiin, olemme samalla velvolliset murtamaan jokaisen *eksoteerisen, inhimillisen* uskonnon – etenkin kristinuskon – taikauskaisia jumalanpalvelusmenoja ja opinkappaleita. Kunnes saatte käsiinne eräitä Arya-Somajin asiakirjoja, voitte saada runsaita tietoja filosofiastamme lukemalla „Isistä“, joka kirjoitettiin käskystä.

Kaikki, jotka astuvat Seuraamme, kulkevat erilaisten asteiden ja osastojen kautta (kuten vapaamuurariudessa) alimmasta ylimpään. Yleneminen riippuu *personallisesta ansiosta* ja asialle antautumisesta. Rituaali, muotomenosäädös, lähetetään teille Indiasta, ja myöhemmin tahdomme keskustella kanssanne siitä työstä, jota odotamme teidän voivan tehdä yhteisen asian hyväksi. Jos niin haluatte, voitte itse tulla paikkakunnallanne paikallisen Arya-Somajin Teosofisen Seuran puheenjohtajaksi. Voin kirjoittaa johtajille Indiassa ja hankkia teille looshikirjan. Heidän toivomuksensa on, että niin monta Somajia (Seuraa) kuin mahdollista perustettaisiin eri maissa kristikunnassa, sillä missään muualla ei niin kipeästi kaivata uudistustyötä, joka vapauttaa kansan ahdasmielisyydestä ja taikauskosta, kuin juuri näissä maissa. Aiomme panna pystyyn *Yleisen Ihmiskunnan Veljeyden* ja – „Korkeimpien *Tuntemattomien*“ avulla – tulemme onnistumaan. Jos, niinkuin ranskalainen sananparsi väittää, „Jumala lauhduttaa tuulta, kun lammas keritään paljaaksi“ (A brebis tondue Dieu modère le vent), me, joilla on takanamme kaksi miljoonaa „veljeä“ Indiassa, varmasti tulemme onnistumaan. ²³⁾

Odottaen vastaustanne ja tarttuen Seuran nimessä teidän ja poikanne sille ojentamaan käteen olen kunnioittaen

H. P. Blavatsky“

*

Kuten madame Blavatskyn ylläolevasta kirjeestä selviää, olivat Teosofisen Seuran alkuaikoina jäsenet eriasteisia ja kokoukset tarkasti juhlamennollisia. Vuoteen 1885 saakka olivatkin looshikokoukset enimmäkseen suljettuja, ja varsinkin uusia jäseniä vastaanottaessa oli käytännössä juhlallinen vihkimysrituaali. Kun siis kirjassani „Kadonnut Sana“ ehdotan, että teosofisen liikkeen eri seuroissa otettaisiin käytäntöön looshikokouksissa vapaamuurari-seremonioja, ei tämä ehdotukseni ole tuulesta temmattu, turhanpäiväinen päähänpisto, vaan kehoitus palaamaan alkuperäisiin teosofisiin tapoihin ja muotoihin.

Ruus-Risti-seurassa onkin ehdotukseni herättänyt paljon vastakaikua. Neuvostossa olemme yksimieliset siitä, että kyseessä oleva uudistus on paikallaan. Helsingin Ruusu-Risti piti ensimmäisen kokouksensa lokakuun 12 p:nä, jossa tilaisuudessa m. m. veli Hannula piti niin valaisevan ja innokkaan puheen, että useiden jäsenten pyynnöstä julkaisen hänen puheensa tässä numerossa. Helsingin ryhmä päätti yksimielisesti pohtia asiaa ja valmistua uudistuksia vastaanottamaan. Sitä varten tullaan lähinnä seuraavissa kokouksissa tutkimaan kirjaa „Kadonnut Sana“, luku kerrallaan; tutkiminen tapahtuu siten, että jäsenet lukevat määrätyn luvun kotonaan, harkitsevat sitä, panevat muistiin vastaväitteensä ja kysymyksensä lukemansa johdosta sekä esittävät näitä seuraavassa looshikokouksessa, jolloin allekirjoittanut vastaa

²³⁾ Tämä liitto indialaisen Arya-Somajin kanssa, johon madame Blavatsky alussa oli niin ihastunut, kesti, kuten tiedämme, vain vuoteen 1881. Swami D. Sarasvati ja hänen Arya-Somajinsa rupesivat näet siihen aikaan kiihkeästi vastustamaan Teosofisen Seuran työtä Indiassa.

kysymyksiin ja selvittää hämärät kohdat. Joulukuun tulen sitten viettämään kotonani erinäisiä valmistustöitä tehden, ja uutena vuotena olemme toivottavasti tilaisuudessa tekemään lähempiä päätöksiä sekä ottamaan ratkaisevia askeleita.

Hyvä olisi, jos kaikki Ruusu-Risti-ryhmät ympäri maata koettaisivat parhaansa mukaan valmistaa itseään tutkimalla ja harkitsemalla „Kadonnutta Sanaa“. Kun jokainen jäsen lukee kirjaa kotonaan, ja kokouksessa siitä keskustellaan, selviää vähitellen monia asia.

*

Koska Joulukalenterissa ei tule olemaan tavanomaista „Toimittajalta“, osastoa huomautan nyt jo tässä, että uusi vuosikerta pian alkaa uudistuvine tilausvelvollisuuksineen ja että tilauslista jaetaan kalenterin mukana. Pyydän myös samalla ilmoittaa, etten ensi vuonna tule käyttämään n. s. postietuantilausta. Siitä on minulle ylivoimaista vaivaa, ja vaikka olen sydämestäni kiitollinen niille, jotka tämän ovat käsittäneet ja rehellisesti lunastaneet etuannin, pyydän kuitenkin nyt, että he omasta aloitteestaan tilaisivat Ruusu-Ristin mahdollisimman pian, s. o. mieluummin ennen tammikuun 15 p:ää 1926. Sanomattakin on selvää, että olen suuresti iloinen uusista tilauksista, joita vanhat tilaajat hankkivat. Olen myös iloinen, jos tilaukset suorituksineen osoitetaan suoraan minulle, s. o. Ruusu-Ristin toimitukselle, os. Pilpala. Tilauksia ottavat myös vastaan herra Eino Krohn Helsingissä (Kauppiask. 8 tai luentotilaisuudessa sunnuntaisin), Tampereen Sentraalikirjapaino Tampereella (Kyttälänk. 7) y. m. lukuisat asiamiehet, jotka luetellaan Joulukalenterissa. Jos ken ei heti voisi tilaustaan maksaa, on aina paras sopia asiamiehen tai allekirjoittaneen kanssa jo vuoden alussa, jotta painoksen suuruus voitaisiin määrätä ja osoitteet painattaa. *Teette arvaamattoman palveluksen toimitukselle, kun tilaatte heti tammikuun alussa ettekä jätä sitä myöhempään kuukausiin!*

Joulukalenterista tulee ymmärtääkseni iloinen yllätys kaikille. Se esiintyy kuvitettuna, siinä on musiikkiliite, sen kirjoitukset ovat niin arvokkaita, ettei se ole mikään hetken julkaisu, vaan sopii kirjateoksena myytäväksi koska vain. Se on todellinen lahja Ruusu-Ristin tilaajille, sillä sen kustannukset ovat paljon suuremmat kuin samankokoisen tavallisen joulukuun numeron olisivat, ja sen hinta tuleekin tammikuun 1 p:n jälkeen olemaan Smk. 15:—. Missä määrin yrityksemme onnistuu taloudellisesti, siitä riippuu, uudistuuko hanke vastedes.

Koko joulukuun aikana voitte siis vielä tilata ystävilleenne Joulukalenterin 10 markan binnalla!

*

Ruusu-Ristin Neuvosto lausuu täten kauttani pienen varoittavan sanan asiassa, jota voimme katsella ylevällä huumorilla, mutta josta eversti Olcottkin, Teosofisen Seuran alkuaikoina varsinkin, oli pakoitettu silloin tällöin huomauttamaan:

Auttakaamme kaikkia ihmisveljiämme niin paljon kuin voimme ja haluamme, mutta olkaamme varovaisia niiden — ennen kaikkia meille persoonallisesti tuntemattomien — suhteen, jotka Ruusu-Risti-jäsenyyteensä tai ruusuristiläisyyteensä vedoten pyytävät meiltä rahaa „lainaksi“. Ruusuristiläisyydellään ei kukaan ole oikeutettu keinottelemaan.

RUUSU-RISTI 1926

Toimittajalta

Tammikuu, s. 1-13

Teosofian sanoma on kuulunut maailmassa puolen vuosisadan aikana, ja me, jotka olemme ymmärtäneet tämän sanoman tärkeyden, me, jotka pidämme itseämme teosofeina ja H. P. Blavatskyn suuren työn kannattajina, ehkäpä hänen seuraajinaankin, me olemme nyt oikeutetut, jopa velvollisetkin, tekemään tiliä itsemme kanssa ja kysymään itseltämme, mitä tämä kulunut aika on meille opettanut ja minkä verran olemme sen antamista opetuksista ottaneet vaarin.

Aikomukseni ei ole tyhjentävästi käsitellä tätä kysymystä; sen tehköön jokainen asianomainen itse, kukin omalla tavallaan, kuului hän ulkonaisesti mihin teosofiseen tai teosofishenkiseen seuraan tahansa. Tahdon tässä vain valaista kysymystä parilla ajatuksella omalta kannaltani.

Teosofisen liikkeen yhteyteen jouduimme — ainakin useat meistä — sen nojalla, että olimme totuudenetsijöitä, joita ei „tieteellinen“ materialismi enemmän kuin kirkollinen dogmiuskokaan tyydyttänyt; ja jos olimme tutkineet spiritistisiä ilmiöitä ja tulleet vakuutetuiksi salaperäisten luonnonvoimien, ehkäpä henkimaailman ja vainajainkin olemassaolosta, tympäisi meitä spiritistien oma liian umpimähkäinen, kritiikitön ja haaveellinen usko; totuudenetsijöinä kaipasimme tietoa.

Silloin kun itse jouduin kosketukseen teosofian kanssa, ei ollut olemassa muuta kuin yksi näkyväinen teosofisen liikkeen edustaja maailmassa: Teosofinen Seura, perustettu New-Yorkissa 1875. Tämä tapahtui v. 1894, ja minua veti heti voimakkaasti puoleensa Teosofisen Seuran terävä tunnuslause: satjaan naasti paroo dharmah, ei ole uskontoa totuutta korkeampaa, jonka lauseen myöhemmin myöskin suomensin sanomalla: totuus on korkein uskonto.

Totuutta olimme juuri etsineet — puhun taas monikossa, — ja sentähden olimme hartaat kuulemaan, mitä teosofialla oli tässä suhteessa sanottavana. Pian saimme oppia jotakin. Ja pian selveni meille suuri ja merkillinen totuus, joka täytti sielumme ylevällä hartaudella ja kunnioituksella. Mikä tämä totuus oli? Se oli totuus kaikkien uskontojen veljeydestä.

Olihan meitä aina tympäissyt kristillinen omahyväisyys ja omakylläisyys, joka ei pitänyt arvoaan alentavana tuomita toisia uskontoja Jumalan hylkäämiksi ihmiskeksinnöiksi, pakanallisiksi, petollisiksi epäjumalan palvomismuodoiksi. Nyt saimme kuulla, että totuus, joka oli ikuinen ja muuttumaton, oli joka uskonnossa saanut asteettaisen tai paremmin sanoen osittaisen ilmauksen. Jumala, joka oli yksi, ei ollut millekään uskonnolle vieras. Lapsellisella ja tietämättömällä tavallaan koetti luonnon ihminen haltioita palvoessaan lähestyä saman elämän mysterioita kuin muhamettilainen nöyrästi alistuessaan kohtaloonsa tai buddhalainen yrittäessään parhaansa mukaan seurata Buddhan siveellisiä elämänskäskyjä tai kristitty antautuessaan sydämensä uskossa vapahtajalleen. Taivaallinen Isä oli yksi ja sama, vaikka hänen lapsensa lähestyivät häntä eri teitä pitkin.

Mikä laaja ja syvälinen näköala aukenikaan meille totuudenetsijöille! Ei siinä kyllin, että ihmiset lähenivät Jumalaa joka uskonnossa, vaan totuuden Jumala itse tuli joka uskonnossa ihmisten luo. Kuinka

tämä taas oli mahdollista? Yksinkertaisesti sen kautta, että totuudella oli ilmoittajansa, jotka tiesivät, mitä kulloinkin ilmoittivat. Joka uskonnossa oli ainakin alussa ollut henkilö tai pari, joilla oli ollut tietoa Jumalasta, ja nämä totuuden tietäjät muodostivat ihmisiltä salatun veljeskunnan, joka aikojen aamusta saakka johti ihmiskunnan henkistä kehitystä ja silloin tällöin lähetti jonkun jäsenensä maailmaan muistuttamaan ihmisiä totuudesta.

Tietysti me totuudenetsijät tämän ymmärrettyämme innostuimme tutkimaan toisia uskontoja ja niiden „pyhiä kirjoja“, mikäli se meille oli mahdollista. Lähenimme joka uskontoa kunnioittavassa ja myötätuntoa uhkuvassa hengessä, – semmoisessa, jota tavoittelin pitäessäni aikoinaan kirjan muodossa ilmestyneet esitelmäni „Suurista Uskonnoista“. Ja tunnustaa täytyy, että meissä itsestään kasvoi uusi veljellinen elämänymmärrys, suuripiirteinen suvaitsevaisuus kaikkia henkisen ja aineellisen elämän ilmennysmuotoja, kaikkia ihmisiä kohtaan; paremmuuden tunto, ylpeys, ahdasmielisyys, tuomitsemisen halu katosi kuin itsestään. Ymmärsimme, että ihmiset olivat veljiä keskenään – riippumatta rotu-, väri- y. m. erotuksista, – ja ymmärsimme, että tämä veljeys ei perustunut ainoastaan ruumiilliseen samankaltaisuuteen, vaan ennen kaikkea henkiseen yhtäläisyyteen ja yhteyteen.

Paljon olimme todella voittaneet. Suvaitsevaisuus muodostui meille kuin uudeksi uskonnoksi. Eikä se ollut mikään halveksittava uskonto. Se oli inhimillisen ymmärtämyksen ja veljeyden uskonto. Se oli ensimmäinen saavutuksemme teosofisessa kehityksessämme ja työskentelyssämme. Ja täydellä syyllä voimme sanoa: ken ei pysty totuuden ja veljeyden hengessä etenemään, hän pysyköön teosofina tuossa saavutuksessaan! Sillä jos hän luulotellussa etenemisessä poistuu inhimillisen suvaitsevaisuuden hengestä, on hän vain edennyt harhateillä ja poikennut „lavealta“ tieltä löytämättä „kaitaa“. Kaita tie, joka ensimmäisen saavutuksen jälkeen aukenee etsijälle, ei vie pois päin veljeydestä, vaan syvemmin sen sisään, samalla kun se nostaa korkeammalle totuuden tietoa kohti.

Olemmeko, veljet, tyytyneet ensimmäiseen suureen saavutukseen vai olemmeko pyrkineet eteenpäin? Ja jos olemme eteenpäin pyrkineet, olemmeko löytäneet salaisen kaidan tien? Vastatkoon jokainen itse omasta puolestaan tähän kysymykseen, mihin seuraan tahansa hän kuuluukaan. Tässä tahdon vain ikäänkuin peilissä osoittaa, mitä mahdollisuuksia etsijälle aukenee.

Ensimmäinen mahdollisuus on, kuten sanottu, että hän jää paikalleen. Jos hän kunnialla seisoo paikallaan ja siinä vaikka kaatuu, on hän arvonantomme ja myötätuntomme ansainnut; hän ei ole ketään viekoitellut pois päin valosta, joskaan hän ei ole kyennyt ketään valon lähteelle johtamaan, – valoa kohti hän kuitenkin on seuraajiaan vienyt.

Mutta „elävän mieli on eteenpäin“ ja paikalleen pysähtymisellä on omat vaaransa. Se on kuin pelto, jota ei kynnetä eikä kylvetä. Se jää hedelmättömäksi eikä kasva uutta satoa. Niin käy totuudenetsijänkin, joka on älynnyt, että totuutta on kaikkialla kätkeytyneenä, mutta että koko totuus, itse totuus ei ole missään paljastettuna. Hän pysähtyy siihen huomioon, että kukaan ei tiedä täydellistä totuutta – ja että ihmiset juuri sentähden ovatkin yhdenvertaisia ja veljiä. Niinpä hän ei itsekään mitään tiedä, ja viisainta lienee säilyttää itsenäisyytensä ja aina hienosti kaikkea epäillä. Viisauden mestareita epäilemättä on, mutta mahdotonta on päästä heidän luokseen ja valheprofeettoja on paljon. Parasta on olla ottamatta varmaa kantaa missään asiassa. Tutkia pitää kaikkea ja säilyttää, mitä hyvää on.

Tämä äärimäisen varovaisuuden kanta on tavallaan itsenäinen, ja jos tällainen teosofi pysyy veljellisenä ja kilttinä, voi hän olla suureksikin avuksi toisille. Mutta jos hänen sielunsa seisova vesi kadottaa tuoreen makunsa ja muuttuu katkeraksi, silloin epäilyksen, kyynillisyyden ja pilkan henget uhkaavat hänen rauhaansa, – ja jos hän antaa niille sijaa sielussaan, silloin hänestä helposti tulee vahingollinen toveri toisille etsijöille. Silloin myös hänen paikallaan seisomisensa on muuttunut tuhoiseksi taantumiseksi.

Toinen mahdollisuus etsijälle on, että hän saavutettuaan ensimmäisen suuren totuudennäkemyksensä yhä pyrkii eteenpäin. Hänen järkeään ei tyydytä veljeyden tunteminen paljaassa tietämättömydessä. Hänen luonteensa ei ole epäroivä eikä epävarma, vaan toiminnan- ja tiedonhaluinen. Hän on kauttaaltaan positiivinen luonne. Hänen vaistonsa ja ymmärryksensä tarttuu intohimoisesti siihen toiseen tosiseikkaan, jota viisauden mestarein olemassaolo edellyttää, siihen, että totuuden tieto on ihmisen saavutettavissa. Jos kerran uskonnot ovat syntyneet tiedosta, hän sanoo itselleen, täytyy tiedon olla ihmisen ulottuvilla, – ja miksi en minä silloin siihen tietoon pyrkisi ja sitä tietoa saavuttaisi?

Nyt hänen eteensä aukenee kaksi tietä. Nimittäkäämme toista äärimäisen itsenäisyyden ja toista itsenäisen luottamuksen tietä.

Edellinen on yksinäinen ja mahtava. Se soveltuu verrattain harvoille luonteille – ei ylpeille, vaan nöyrille, – mutta niitä on, jotka sitä kulkevat. Sen valitseminen perustuu seuraavaan järkeilyyn: totuus on kaikkialla, siis minussakin; Jumala on kaikkialla, siis minussakin. Ainoa totuus ja ainoa Jumala, josta mitään voin tietää, on se, mikä minussa ja minun kauttani ilmentää itsensä. Kun Jumalaa etsin, etsin häntä itsestäni; totuus on omaan olemukseeni salattu. Toinen ei voi löytää sitä minun puolestani, turha minun on juosta toisen kintereillä. Itseeni minun tulee luottaa, itseeni turvata ja uskoa joka tilanteessa. Itse minun on päätettävä, mikä on oikea, mikä väärä, mikä totta, mikä valhetta, itse minun on järjestettävä oma elämäni ja olemassaoloni. Jos kohtalon käsi on voimakas, täytyy oman käteni olla vielä voimakkaampi. Horjua en saa, epäroidä en, koskaan en itseäni epäillä.

Vilpitöntä ja väsymätöntä etsijää elämä ei pilkkaa. Jos itsenäisyyden tiellä kulkija aina pysyy uskollisena itselleen, s. o. paraimmalle, sisimmälle, puhtaimmalle itselleen, silloin hänen lopullinen voittonsa on varma. Mutta oi, kuinka jyrkkä ja jylhä hänen ylöspäinen polkunsä on! Kuinka monta houkutuslaiskuuteen ja itsekkyyteen on matkalla, kuinka monta viehättävää nautinnon näkyä! Jos hänen sydämensä on nöyrä ja omalletunnolle kuuliainen, hän pelastuu ja pysyy oikealla tolalla. Mutta jos hänen salainen syntinsä on ylpeys ja itserakkaus, silloin hänen jalkansa huomaamatta kääntyvät vasenkätiselle tielle, joka vie pois päin Jumalasta, ja sanomattomia tuskia on hänen silloin läpikäytävä, ennenkuin hän taasen löytää oman tosi itsensä.

Onnellinen hän, jos hän aina kulkee suoraan tai jos hän tieltä poikettuaan rientää takaisin suoralle tielle, onnellinen hän, sillä kerran koittaa vaeltajalle päivä, jolloin hän, yksinäinen kulkija yössä, tapaa veljiä ja tovereita: silloin soivat ikuisen elämän kellot, ja hän, itsensä voittaja, on voittanut maailman ja on nyt valmis astumaan Herransa iloon.

Itsenäisen luottamuksen tie on toisen luontoinen. Se soveltuu useimmille etsijöille, sillä useimmat ovat „syntisiä“, jotka kaipaavat „parannusta“, eikä „vanhurskaita“ (oikeamielisiä), jotka tulevat yksin toimeen. Siitä huolimatta he ovat totuuden etsijöitä ja järkeviä ajattelijaita, jotka vallan hyvin ovat ymmärtäneet, että totuus on löydettävissä, että heidän itsensä tulee se löytää ja että sen täytyy ilmetä heissä ja heidän kauttansa. Hekin selvästi tajuavat, että Jumala on kätkenyt heihin oman henkensä siemenen ja että sen siemenen tulee heissä itää ja kasvaa suureksi puuksi, jonka varjossa he voivat levätä. Ulkonainen vapahtaja ei kykene heitä pelastamaan; hän, joka kykenee, on syntyvä heissä itsessään.

Mutta vielä selvemmin he älyvät, että se mikä heitä jalkojen edessä odottaa, on tie, jota heidän tulee kulkea, – elämän tie. Ja he kysyvät hartaassa jännityksessä: missä on tämä tie, mistä se kulkee, minkälainen se on? Se yksin vie heidät totuuden tietoon, Jumalan luo, mutta se on elävä tie, sitä kuljetaan eläen, ja mistä he tietävät, miten on elettävä, miten oltava, jotta sillä tiellä kulkisivat? Jos heille sanotaan: tehkää aina, mitä on oikein ja totta, he hymähtävät vastaukseksi: emmehän mitään väärää tahdokaan tehdä, mutta sanokaa meille, mikä on se oikea ja tosi tekeminen, joka vie totuuden tietoon! Emme ole niin viisaita, että sitä itsestämme tietäisimme.

Ja he ovat valmiita ottamaan vastaan neuvoja kokeneelta.

He muistavatkin, että uskontojen perustajat, niiden alkuperäiset suuret persoonallisuudet, ovat olleet totuuden tietäjiä; ja samaten, että teosofisen liikkeen mestarit, joista H. P. Blavatsky puhui, ovat semmoisia tietäjiä. Nämä korkeat ja kehittyneet viisaat kykenevät heitä neuvomaan. Heidän on vain valittava joko historiallisista uskonnoista joku, jonka perustajan elämänohjeet ovat säilyneet jälkimaailmalle, tai sitten teosofisten mestarein suoranaiset elämänneuvot, mikäli ne ovat tunnetut heidän omista tai H. P. Blavatskyn kirjoituksista. Teosofein kesken valinta harvoin lankeaa jonkun historiallisessa muinaisuudessa eläneen viisaan puolelle; elävät totuudenetsijät kaipaavat eläviä totuuden tietäjiä, ja sentähden teosofit mieluummin turvautuvat oman liikkeensä mestareihin. Mutta tässäkin harvat tyytyvät kirjoitettuun ja painettuun sanaan. He tahtovat välitöntä, elävää kosketusta mestarein kanssa, ja koska heille itselleen tämä on enimmäkseen mahdollisuuden rajojen ulkopuolella, kääntyvät he semmoisten puoleen, jotka väittävät olevansa mestarein opetuslapsia, elävässä yhteydessä näiden kanssa. Alussa oli tietysti H. P. Blavatsky, mutta hänen kuoltuansa on ollut ja on toisia.

Iloisella ja toivottavasti itsenäisesti harkitulla luottamuksella teosofiset totuudenetsijät lähtevät seuraamaan näitä mestarein opetuslapsia. He puhdistavat elämänsä heidän neuvojensa mukaisesti ja omaksuvat heidän ihanteitaan ja näkemyksiään. Heidän tiensä on suojattu ja verrattain vapaa vaaroista. Se kulkee totuuden tietoa kohti samassa määrin kuin edellä kulkeva neuvonantajaopetuslapsi itse pysyy suoralla tiellä ja on uskollinen mestareille. Se tulee vaaralliseksi vasta silloin, jos edelläkulkija joutuu harhaan.

Enimmäkseen kuitenkin väheksytään tätä vaaraa. Sitä ei edes oteta lukuun. Mahdottomana pidetään, että ihminen, joka elää ikäänkuin mestarin silmien edessä, voisi poiketa totuuden polulta ja erehtyä kulkemaan väärää teitä. Jos tällainen asia on mahdollinen, mihinkä silloin on luottaminen? Silloinhan ei ole mitään pysyväistä, ei mitään tukikohtaa elämässä!

Niin, ei ainakaan kuolevaisissa persoonallisuuksissa. Semmoisesta „sokeasta uskosta“ varoittivat sekä H. P. Blavatsky että muinaiset viisaat yhtämittä. Ei ole muuta tukikohtaa kuin Jumala, ei muuta perustusta kuin totuus.

Vaan mikä on totuus?

Älkäämme unohtako, että H. P. Blavatsky aina viittasi myös ihmiskunnan suuriin historiallisiin vapahtajiin. Minun oppini ei ole minun, hän sanoi, vaan sen, joka minut lähetti. Hän taas on jäsenenä siinä veljeskunnassa, johon kaikkien aikakausien suuret tietäjät ja viisaat kuuluvat. Eivät kaksi n. s. teosofista mestaria ole ainoat mestarit. Kuuluvathan siihen veljeskuntaan kaikki entisetkin vapahtajaolennot, sillä mestarit ovat tavallaan kuolemattomia persoonallisuuksia. He vaihtavat fyysillistä ruumista, mutta heidän itsetajuinen minuutensa ei vaihdu; se pysyy samana kautta aikojen, kun he kerran ovat alemman itsensä lopullisesti voittaneet. Sentähden Laotse ja Buddha, Zarathustra ja Krishna, Mooses ja Elias, Orfeus ja Pythagoras, Jeesus ja Paavali y. m. y. m. yhä elävät ja toimivat. „Teosofian Avaimessa“ H. P. Blavatsky alati viittaa Kristuksen ja Buddhan sanoihin ja nimenomaan teroittaa, että heidän alkuperäinen oppinsa on samaa ikuista teosofiaa (jumalviisautta) kuin teosofisten mestareinkin oppi.

Siinä H. P. Blavatsky itse asiassa antoi teosofeilleen mittapuun, jonka avulla voivat arvostella opettajiensa lausuntoja, neuvoja ja ohjeita. Ovatko nämä ohjeet henkisesti sopuosoinnussa maailman suurimpien mestarien lausuntojen kanssa? Jos ovat, voivat elävän opettajan seuraajat olla huolehti. Jolleivät, täytyy heidän olla varuillaan. Siveelliset opetukset eivät aikaa voittaen taannu. Niinkauan kuin niitä ei vielä noudateta, pysyvät ne muuttumattomina, ja kun niitä noudatetaan, nousee eteen korkeampia siveellisiä opetuksia. Minun sanani pysyvät, sanoi Kristus. Ne tosiaankin pysyvät meidän tuomareinamme, kunnes niitä noudatamme.

Meillä on täten totuudenetsijöinä kaksi suurta auktoriteettia siveellisissä elämänskysymyksissä: Buddha ja Kristus. Ja miksemme täällä länsimailla tyytyisi sanomaan: Jeesus Kristus?

Täten supistuu kysymyksemme siitä, mitä olemme näinä kuluneina viitenäkymmenenä teosofisena vuotena oppineet, uuteen kysymykseen: mikä on suhteemme evankeliumein Kristukseen?

Sivuutamme hänet kokonaan, riippuen kiinni jostain kuolevaisesta maallisesta auktoriteetista? Teemmekö hänestä jumalan, jota rukoilemme ja huudamme avuksemme, mutta jonka neuvoista ja käskyistä emme edes tahdo tietää? Vai onko hän meille luotettava ystävä totuudenetsijä-elämässämme, ystävä, jonka rohkaisevat sanat, jonka siveelliset käskyt, neuvot ja ohjeet ovat meille kultaa kalliimmat? Tahdommeko häntä seuraamalla samalla seurata kaikkia viisauden mestareita ja hänen viittoomallaan tiellä kulkien päästä siihen totuuden tietoon, josta H. P. Blavatsky puhui ja jonka teosofisetkin mestarit omaavat?

Osaammeko valita oikein? Osaammeko arvostella oikein? Osaammeko nähdä itsemme ja toisemme oikeassa valossa, siinä, jossa elämä ja totuuden elävä Jumala meidät näkee? Osaammeko seistä Herran kasvojen edessä?

*

Vaelasin kuin satumaailmassa viime joulukuun 26 p:nä, jolloin ystäväni viettivät 50:tä syntymävuottani juhlallisuuksin, jommoisista en olisi osannut uneksia ja joista nimimerkki K. T. puhuu toisessa paikassa lehteämme. Ihanan ihanat kantaatit, melodraamat ja laulut, monilukuiset esitelmät ja puheet, runot ja adressit, noin seitsemänkymmentä kirjettä ja sähkösanomaa, toistakymmentä lahjaa, kukkia ja ruusuja – kaikki, kaikki minulle omistettu. Jos en muutamana edellisenä vuotena olisi tottunut siihen, että syntymäpäivääni rakkaudella muistettiin, en varmaan olisi kestänyt tätä hyvyyden, ystävyyden, rakkauden ja luottamuksen tulvaa. Nyt saatoin hillitä liikutustani ainakin johonkin määrin ja muuttaa sitä kevyeksi, tekisi mieleni sanoa yli-inhimilliseksi iloksi. Kaikki mitä minulle annettiin, kannoin hengessäni elämän pyhälle alttarille ja laskin, sydän täynnä kiitosta, ainoan suuren tietäjän ja vihkijän jalkojen juureen. Siten ystävät hyvydessään antoivat minun viettää päiväni totuuden temppelein äärettömässä pyhätössä, jossa taivaallisten kuorojen laulut hiljaisina kaikuivat.

Ruusu-Ristin jäsenille lähetettäneen tarkempi selonteko juhlallisuuksista, joten tässä vain lausun vielä kerran sydämeni pohjasta lähtevän kiitoksen kaikille ystävilleni lähellä ja kaukana.

*

Eräänä lauantai-iltana joulukuussa, kun ei ollut kysymysiltaa, sain tilaisuuden kuulla erään ulkomaalaisen tohtorin saksankielisen esitelmän Rudolf Steineristä ja hänen työstään. Esitelmöitsijä oli itse antroposofi ja hänen puheensa miellytti sekä sujuvan ja sivistyneen muotonsa että suurta ihailua antroposofiaa ja tohtori Steineriä kohtaan uhkuvan sisältönsä puolesta. Vain yksi asia ihmetytti minua ja paria muuta meikäleistä, jotka olivat läsnä samassa tilaisuudessa: ei sanaakaan puhuttu teosofiasta, ei H. P. Blavatskysta eikä Teosofisesta Seurasta, jonka saksalaisen osaston ylisihteerinä Rudolf Steiner oli toiminut kaksitoista vuotta. Kuitenkin puhuttiin hänen elämäntyöstään ja hänen antroposofiastaan, mutta yksinomaan siltä kannalta, että koko asia oli uusi, Steineristä alkuisin ja hänen yliaistillisiin tutkimuksiinsa perustuva. Tämä hämmästytti minua, sillä siinä oli mielestäni jotain epähistoriallista.

Yhtäkaikki ymmärrän nyt paremmin tätä uudenaikaista antroposofista näkökantaa. Olen lukenut Steinerin viimeisen teoksen *Mein Lebensgang* (Elämän juoksuni), joka tosin jäi kesken tekijän kuollessa viime maaliskuussa, mutta joka sentään ulottuu vuoteen 1907 ja antaa eheän ja elävän kuvan tekijänsä

harvinaisuusluontoisesta persoonallisuudesta. Tässä kirjassaan tohtori Steiner puhuu sangen niukasti siitä okkultisesta itsestään, joka enimmäin olisi kiinnittänyt minun mieltäni. Hän puhuu verrattain tyhjentävästi kaikista niistä itävaltalaisista, saksalaisista y. m. kuuluisuuksista, joiden kanssa hän nuoruudessaan joutui tekemisiin ja jotka vaikuttivat hänen kehitykseensä, hän viivähtää myös vähän väliä omien filosofisten käsitteittensä muodostumisessa ja viimeistelyssä, mutta hän ei puhu selvää sanaa henkisistä, psyykkisistä ja yliaistillisista kokemuksistaan. Niistä lukijan täytyy osata lukea rivien välistä.

Hän tekeekin niin. Ja Steinerin omiin viittauksiin nojaten hän lukee rivien välistä, että Steiner oli harvinaisen psyykkinen persoonallisuus lapsuudestaan lähtien. Lapsesta saakka hän epäilemättä näki enemmän ja toisella tavalla kuin muut ihmiset. Lapsesta saakka hän oli selvillä siitä, että ihminen oli henkiolento omine sielullisine organismineen eikä suinkaan paljas fyysillinen ruumis. Verrattain nuoresta saakka hän myös tiesi, että ihminen oli jälleensyntyvä olento, ja kun hän tutustui toiseen ihmiseen, näki hän aina nykyisen persoonallisuuden takaa entisen, ennen eläneen henkilön. Näistä ihmeellisistä asioista hänen oli ylen vaikea kertoa toisille joutumatta epäilyyn, vihan tai naurun alaiseksi – eikä hän sitä paljon tehnytään, – mutta kun hän vuosisadan alussa tutustui berliiniläisiin teosofeihin ja nämä suurella halulla kuuntelivat hänen esitelmiään, selvisi hänelle, että teosofit olivat ihmisiä, jotka häntä ymmärsivät. Kauvan ei kestänytään, ennenkuin Steiner liittyi T. S:aan, saksalainen osasto muodostettiin ja Steiner valittiin sen ylishteeriksi. Nyt Steiner nimitti elämäkatsomustaan teosofiseksi ja ryhtyi väsymättömään työhön teosofian puolesta, kunnes erimielisyydet Mrs. Besantin kanssa pakottivat surulliseen eroon v. 1912.

Se seikka, että Rudolf Steiner – mikäli olen käsittänyt hänen elämäkertansa oikein – „tiesi“ asioita, ennenkuin hän tuli teosofiksi muodostaa siis – sanoisinko: siveellisen lähtö- ja tukikohdan sille katsantokannalle, että antroposofialla ei ole mitään yhteistä teosofian kanssa. Tämä katsantokanta ei kuitenkaan saa minua vakuutetuksi, ja epäilen, tuleeko historia tunnustamaan sitä oikeaksi. Niin, en oikeastaan ollenkaan epäile, ettei historia tule lukemaan antroposofista liikettä yhdeksi haarautumaksi siitä suuresta teosofisesta liikkeestä, jonka H. P. Blavatsky pani alulle v. 1875.

*

Olen sangen iloinen siitä, että prinsessa Karadjan liikuttavan kaunis runoelma *Valoa kohti*, joka kertoo itsemurhaajan kohtalosta kuoleman jälkeen hänen oman sanelunsa mukaan, on ilmestynyt suomeksi Emma Finnen ansiokkaasti ja taitavasti kääntämänä ja on saatavana kirjakaupoista tai suoraan E. Finneltä, os. Lappi as. Rouva Karadja oli itse mediumi, kun hän kirjoitti kirjansa *Mot ljuset*, ja kun vierailin hänen luonaan v. 1901, ihmettelimme yhdessä sitä, että molemmat olimme valinneet saman nimen, hän ensimmäiselle spiritistiselle ja minä ensimmäiselle suomenkieliselle teosofiselle kirjalle.

Tekisi mieleni lausua ajatukseni parista muustakin kirjasta, mutta teen sen toisen otsikon alla.

*

Ruusu-Risti-tilaukset saapuvat verrattain hitaasti ja annan tämän numeron ilmestyä vasta tammikuun lopulla. Onhan kuitenkin paikallaan toivottaa onnellista uuden vuoden jatkoa ja kiittää monista samanlaisista toivotuksista!

Helmikuu, s. 33-38

Teosofisessa Seurassa vallitsee tätä nykyä jännittynyt, odottavainen mieliala. Idän Tähti, jonka vaikutusvalta T. S:aan on suuri, koska T. S:n johtavat henkilöt ovat sen perustaneet, on „suojelijansa“ Annie Besantin, T. S:n presidentin, suulla julistanut, että Kristuksen toinen tuleminen fyysisessä ruumiissa on tapahtuva näinä päivinä. Julistus tehtiin viime elokuun 11 p:nä Ommenissa Hollannissa, jossa Idän Tähti piti „leirikokouksen“ amerikkalaisten spiritistein tapaan. Mrs. Besantin puhe oli kokonaisuudessaan luettavana m. m. suomalaisen „Teosofi“ -lehden lokakuun numerossa. Julistuksessa sanottiin, että nuori hindulainen Krishnamurti, Alcyonen nimellä tunnettu Idän Tähdessä, on oleva „Herran“ käyttövälineenä samalla tavoin kuin Jeesus Natsarealainen pari tuhatta vuotta sitten.

En tahdo vielä ruveta näitä julistuksia juurta jaksain tutkimaan; tahdon omastakin puolestani olla odottavalla kannalla nähdäkseni, mitä lähimmässä ajassa mahdollisesti tapahtuu. Olisihan epäveljellistä arvostella, ennenkuin toinen on ehtinyt näyttää, mitä hänellä on esitettävänä. Mutta koska joihinkin totuudenetsijöihin Mrs. Besantin julistus on vaikuttanut mahtavalla voimalla, katson yhtäkaikki velvollisuudekseni huomauttaa parista seikasta nyt jo.

Jos julistus tarkoittaisi, että mystillinen Kristus, sisäinen vapahtaja, pian syntyisi kuolevaisessa ihmisessä, tässä tapauksessa Krishnamurtissa, en minä eikä kukaan toinen voisi muuta kuin iloita, sillä elävän Kristuksen henkeä ihmiskunta kipeästi kaipaa ja tarvitsee – Teosofinen Seura niinkuin muut. Voisimme korkeintaan pitää herttaisen lapsellisena, että semmoista asiaa edeltäkäsinkin ilmoitetaan, sillä henkinen suuruus tulee aina näkyviin perästäpäin, s. o. tekojen, opetusten ja saavutusten kautta. Ei maailma pidä Buddhaa suurena, sentähden että hänellä oli määrätty asema taivaallisessa hierarkiassa, vaan sentähden, että hänen elämänsä ja opetuksensa oli suuri ja ennen saavuttamaton. Kristillinen kirkko on erehtynyt pitämään Kristusta suurena vain sen nojalla, että hän oli „Jumalan ainokainen poika“, ja sentähden kokonaan unohtanut hänen elämänsä ja opetuksensa, mutta meidän teosofiamme on alusta saakka huomauttanut, että Kristuksenkin suuruus on etsittävä hänen elämästään ja opistaan, sillä kaikki suuruus tässä näkyväisessä maailmassa todistaa itse itsensä joko eläissään tai kuolemansa jälkeen.

Mrs. Besantin julistus Krishnamurtin suhteen ei kuitenkaan puhu mystillisen Kristuksen syntymästä eli suuresta vihkimyksestä, vaan aivan toisesta asiasta. Mrs. Besant näet julistaa, että tässä todella on kysymys Kristuksen toisesta fyysisestä ruumistumasta, Palestinassa eläneen vapahtajan uudestaan ilmestymisestä Krishnamurtin ruumiissa. Ja tämä seikka kaipaa valaistusta ja arvostelua jo ennakolta.

Tahdon siis heti sanoa, että minun on mahdoton uskoa, että Jeesus Kristus enää syntyisi maan päälle. Syyt on esittänyt H. P. Blavatsky kirjoituksessaan „Kristuksen toinen tuleminen“, jonka julkaisin Ruusu-Ristin joulualbumissa. Jeesus Kristuksen ruumiillinenkin olemus on kuolematon, hän voi näyttäytyä fyysisestikin kelle hän tahtoo, mutta hänen henkinen persoonallisuutensa on mystillisessä Kristuksessa ja niin muodoin hän elää jokaisessa ihmisessä, joka hänen käskyjään ja opetuksiaan noudattamalla herättää ja kasvattaa itsessään Kristustajunnan. Ei kukaan ihminen ole suljettu ulos vapahtajasta. Jokainen ihmisielu on „yhtä kalliisti ostettu“, mutta jokaisesta yksilöstä itsestään riippuu, tahtooko hän luopua „synnistä“, uskoa Kristuksen elämänoppiin ja siten päästä hengessään yhteyteen Jeesus Kristuksen kanssa. Ulkonaisia vapahtajia maailma ei kaipaa. Mutta maailma kaipaa nyt ja aina niitä ihmisiä, niitä viisaita auttajia, niitä vapahtajaolentoja, joissa Jeesus Kristuksen henki elävänä toimii ja vaikuttaa. Ja siihen työhön „Herran viinimäessä“ olemme kaikki, niin pienet kuin suuret, kukin kohdaltamme kutsutut.

Ehkä tämä henkinen tosiseikka on sisäisenä vaistona vaikuttanut Mrs. Besantiin y. m. Idän Tähdessä auktoriteetteihin, koska heidän sanansa aika ajoittain ovat ristiriidassa keskenään.

Sangen tärkeän osan, voisipa melkein sanoa etusijan, anastaa näet Mrs. Besantin sanomassa Ommenissa hänen julistuksensa Kristuksen kahdestatoista apostolista. Ne ovat kaikki jo valitut, hän sanoo, ja hän mainitsee seitsemän nimeltä; että C. W. Leadbeater ja hän itse ovat niistä ensimmäiset, lankeaa asian luonnosta. Hänen omat sanansa kuuluvat: *Sitten hän valitsee niinkuin ennenkin kaksitoista apostoliansa –*

huomattava luku „kaksitoista“ – ja heidän päänsä on itse herra. Hän on jo valinnut heidät, mutta minulle on annettu käsky mainita vain seitsemän . . .

Huomio on kiinnitettävä sanoihin „niinkuin ennenkin“, sillä Mrs. Besantin julistuksen rinnalle on asetettava seuraavat, apostolein joukossa mainitun Mr. Leadbeaterin lausunnot:

Kirjassaan *The Inner Life* (I osa, s. 119, vuoden 1917 painos) sanoo C. W. Leadbeater: „Kun selvänäköisesti tutkimme kristinuskon perustajan elämää esim., emme löydä mitään jälkiä n. s. kahdestatoista apostolista; näyttää siltä, ettei niitä ihmisinä koskaan ollut olemassa, mutta että ne otettiin kertomukseen jostain syystä – mahdollisesti kuvaamaan eläinradan kahtatoista merkkiä.“

Ja kirjassaan *The Hidden Side of Christian Festivals*, joka ilmestyi v. 1920, sanoo sama tekijä (s. 291): „Psyykkisissä tutkimuksissamme löysimme vähän jälkiä Kristuksen kahdestatoista apostolista. Totta on, että hänellä oli apostoleita, mutta emme löydä kahtatoista muita etevämpinä, ja evankeliumikertomuksessa annetut nimet eivät ollenkaan esiinny huomattavina. Useimmat heistä eivät nähtävästi olleet sen tärkeämpiä henkilöitä. Muistan, kuinka varhimmissa tutkimuksissamme ajattelimme, että Pyhä Pietari ainakin on täytynyt olla ihminen ja suuri johtaja, mutta meidät sai seisahtumaan huomio, että joka maassa jokaisen kirkon päätä aina nimitettiin sen Pietariksi. Sitä siis ei käytetty henkilönimenä vaan tittelinä. *Petros* on kallio, ja jokaisen kirkon päätä nimitettiin sen Pietariksi, kallioksi, jolle se oli rakennettu. On tietysti saattanut olla ensimmäinen ja suurempi Pietari, mutta emme yrittäessämme onnistuneet häntä identifioimaan. Oli myös joitakin viittauksia, jotka herättivät meissä ajatuksen, että nuo kaksitoista ovat personoineet eläinradan kahtatoista merkkiä.“

Tämä myöhempi lausunto on jonkun verran varovaisempi kuin edellinen, mutta en tiedä, onko Mr. Leadbeater vielä myöhemmin muuttanut kantaansa. Joka tapauksessa Mrs. Besantin julistus on ristiriidassa hänen „suuren kolleegansa“ tähän asti tunnettujen selvänäköisten tutkimusten kanssa, emmekä siis saata omistaa sille mitään vakavampaa huomiota, ennenkuin mainittu ristiriita on suurin sanoin selvitetty. Mrs. Besant on näet aina sanonut seisovansa Mr. Leadbeaterin rinnalla ja tutkivansa asioita okkultisesti yhdessä hänen kanssaan; emme siis saata otaksua, että Mrs. Besant tässä vakavassa kysymyksessä Kristuksen apostoleista olisi tehnyt omia tutkimuksia ja päässyt omiin tuloksiin, jotka kokonaan eroavat Mr. Leadbeaterin klärvoajantisista näkemyksistä. Sentähden on koko kysymys heidän kannaltaan vielä riidanalainen.

*

Jotkut vanhat tuttavat ovat kysyneet minulta, enkö kadota tasapainoani semmoisessa ylistysten tulvassa, mikä tuli osakseni viime jouluna, ja he ovat samalla huomauttaneet, että suureen yleisöön ainakin vaikuttaa inhoittavasti, kun annan omassa aikakauskirjassani julkisesti kiittää itseäni: „tehkööt sitä toiset, puolueettomat lehdet, jos he katsovat siihen olevan syytä!“

Mitä tähän ystävälliseen huomautukseen vastaan?

Ensinnäkin, että joulun aikana todella oli puolueettomia lehtiä, jotka katsoivat olevan syytä omistaa muutamia kauniita sanoja minun 29 vuotta kestäneelle julkiselle työlleni teosofian hyväksi tässä maassa.

Toiseksi, että ne, jotka alituisesti, eivätkä ainoastaan juhlatilaisuuksissa, seuraavat teosofisen työn edistymistä ja minun osuuttani siinä ja jotka sentähden muulloinkin tahtovat siitä puhua ja iloita, harvoin ovat tilaisuudessa sitä tekemään muualla kuin omassa teosofisessa lehdessään. Tiedämmehän hyvin, että maailman „puolueettomat“ lehdet ani harvoin ottavat palstoihinsa selontekoja meidän kirjoistamme ja puheistamme ja vielä harvemmin siinä muodossa kuin asianomaiset meikäläiset itse soisivat. Mitä muuta

neuvoa siis on teosofian ystävillä kuin purkaa sydämensä esim. Ruusu-Ristin palstoilla? Ja ovathan meidän omat palstamme siksi pieniä, että harvoin joutunevat suuren yleisön käsiin. Asianharrastaja ja Ruusu-Ristin ystäviä tuskin loukkanee intiimimpi ja sydämellisempi äänensävy kirjoittajien vilpittömissä sanoissa.

Kolmanneksi, että Ruusu-Ristin joulualbumi, jossa oli pitempi kirjoitus minun personallisista elämänvaiheistani, oli nimenomaan Ruusu-Ristin Neuvoston toimittama, – mikä ei suinkaan merkitse, että minä olisin muutenkaan estänyt mainitun kirjoituksen painattamista Ruusu-Ristissä, sillä totuuden sana on mielestäni aina paikallaan.

Mitä muuten itseeni tulee, olisin omissakin silmissäni huono totuudenetsijä, jos kiitos enemmän kuin moitekään saisi minut horjumaan suoralta tieltäni. Ja huonosti minä tuntisin itseni ja omat puutteellisuuteni, jos toisten kiitos saisi minut uskomaan itsestäni semmoista, mikä ei ole totta. Päinvastoin olen sydämestäni kiitollinen niille, joilla on hyvä sana minulle sanottavana: siinä tuokiassa näet huomaa, kuinka kaukana olen siitä ihanteesta, jonka olen itselleni asettanut tai paremmin sanoen, jonka Kristus on minulle antanut. Mutta samalla tunnen itseni toisten kaltaiseksi, veljeksi veljien parissa, ja iloitsen sydämestäni siitä, että toisten ymmärtäväinen hyvyys on lähentänyt meitä toisiimme ja tehnyt minunkin elämäni inhimilliseksi.

*

Erikoinen nautinto on minulle painattaa tässä numerossa eräs kirje, jonka olen varustanut otsikolla „Materialismi vaiko teosofia“. Se tuo mukanaan tuulahduksen nuoruuteni ajoilta, jolloin filosofoiminen ja aprikoiminen oli päivän kysymyksenä, jolloin tutustuin materialistiseenkin elämäntähtäykseen sen joka puolelta. Sillä kirjeellä on minulle kotoinen sävy, ja vaikka materialismi meidän päivinämmme ei olisikaan yhtä paljon muodissa kuin viime vuosisadalla, on totuudenetsijälle joka tapauksessa erinomaiseksi aivovoimisteluksi siihenkin filosofiaan syventyminen. Sentähden julkaisen Ruusu-Ristin palstoilla tuon välittömän vilpittömästi ja hyvin kirjoitetun kirjeen ja pyydän lukijoita sitä punnitsemaan sekä halukkaita tarttumaan kynään teosofian puolustukseksi. Onko kirjeen kirjoittajalla oikea ja selvä käsitys teosofiasta? Ainakaan hänellä ei näytä olevan tietoa siitä teosofiasta, jota joskus olemme nimittäneet kristosofiaksi.

Maaliskuu, s. 65-74

Selailllessani „Theosophist“-lehden vanhoja vuosikertoja – niiltä vuosilta, jolloin H. P. Blavatsky vielä oli sen toimittajana – löysin vuoden 1885 maaliskuun numerossa seuraavan, ruhtinas L. Ouroussow'in (Urusoff) kirjoittaman pienen artikkelin nimeltä „Muutamia ajatuksia teosofiasta“:

„Teosofisen Seuran päätehtävänä on perustaa Yleinen Veljeys, s. o. aikaansaada ihmisten kesken pysyväinen rauha, jota ei mikään voi häiritä. Sentähden on erittäin tärkeätä osoittaa, mikä se häiritsee rauhaa ihmisten kesken ja mitkä syyt estävät ihmisiä olemasta veljiä.

„Teosofian tulisi mielestäni näyttää, mitkä pohjimmaiset syyt saattavat ihmisten kesken vallitsevan rauhan vaaranalaiseksi, sekä suosittaa keinoja niiden voittamiseksi.

„Ensimmäinen vaara on viha (suuttumus), joka herää ihmisen sydämessä hänen veljeään vastaan, kun hän taistelee saavuttaakseen maallisia etuja. Jokaisen tulee tukahuttaa viha, joka nousee sydämessä toista ihmistä vastaan, vaikkakin se näyttäisi oikeutetulta. Kukaan ei koskaan saisi pitää toista huonona ihmisenä tai henkipattona.

„Toinen on vihamielisyys miesten kesken naisten takia sekä kaikenlainen aistillisuus. Miesten ei tulisi heittäytyä irstaisuuteen eikä pitää naista ainoastaan nautinnon välikappaleena. Jokainen mies liittyköön eroittamattomasti yhteen ainoaan naiseen, ja he pitäkööt toisistaan kiinni läpi elämän.

„Kolmas on sitoutuminen valalla. Älköön kukaan sitoutuko noudattamaan toisen tai toisten ihmisten erikoistahtoa, vaan pelätköön joutua pakoitetuksi toimimaan vastoin yhteistä luonnon lakia, joka on sydämiimme kaiverrettu. Olkoon sanamme „niin“ tai „ei“.

„Neljäs on kosto eli mielestämme laillinen rangaistus, kun ihmiset tekevät väärin meitä vastaan, – joita vääryksiä turhaan koetamme väkivallalla estää. Ei koskaan eikä missään tapauksessa pitäisi meidän maksaa paha pahalla eikä asettaa väkivaltaa väkivaltaa vastaan. Kärsi vääryyttä ja kuinka paljon tahansa huonoa kohtelua, sillä voitto pahan yli on mahdollinen ainoastaan lempeydelle, anteeksiannolle ja ehdottomalle kärsivällisyydelle. Pahan voittaminen on järkevän ihmisen ainoa elämän tarkoitus, sillä se todentaa hengen vallan aineen yli.

„Viides on kansallinen vihamielisyys ja maan jakaminen erikoisiin valtakuntiin. Älä pidä vieraana äläkä vihollisena ketään toista kansallisuutta olevaa ihmistä; älä koskaan käytä asetta elävää olentoa vastaan, sillä jokainen ihminen on heimolaisesi ja veljesi.

„Vakaumukseni on, että rauha ihmisten kesken ehdottomasti saavutettaisiin seuraamalla näitä viittä käskyä; ja että ainoastaan silloin käytännössä toteutuisi veljeys katsomatta rotuun, uskontunnustukseen tai väriin, mikä on Teosofisen Seuran päätehtävä.

„Sentähden uskon, että näitä viittä käskyä pitäisi vakavasti suosittaa paraimpana elämänohjeena jokaiselle jäsenelle siinä Seurassa, jota tunnetaan Yleisen Veljeyden seurana.“

Tästä lyhyestä ja ytimekkästä kirjoituksesta, jonka madame Blavatsky julkaisee ilman muistutuksia, käy selville, että ruhtinas Urusoff oli syvästi perehtynyt vuorisäärän viiteen käskyyn, jotka Leo Tolstoi kirjoissaan oli paljastanut ja tulkinnut. Madame Blavatsky, joka piti suurta maanmiestään ja aikalaistaan Tolstoita „miltei kaikkietävänä“, ajatteli ja ymmärsi epäilemättä, että Jeesuksen käskyjen noudattaminen olisi ihmiskunnan pelastus. Samalla hän tiesi, että oli turha odottaa suurempaa siveellistä heräymystä ja nousua, ennenkuin länsimaalaiset kansat hylkäisivät kristillisten kirkkojen väärät opit ikuisista asioista ja omaksuisivat sen teosofisen elämänymmärryksen, joka puhui henkisestä kehityksestä jälleensyntymisen ja karman avulla ja jota hän, H. P. B., oli lähetetty julistamaan.

*

Olen vastaanottanut seuraavan kirjeen:

„Tuntuu itsestänikin arveluttavalta tämä edesottamiseni, mutta en malta olla kumminkaan sitä tekemättä. Olen seurannut teosofista liikettä noin viisitoista vuotta, muun muassa olin esitelmässänne Viitasaaren työväentalolla v. 1914, sekä Ruusu-Risti-seuran perustavassa kokouksessa Helsingissä v. 1920, sen alussa olleessa esitelmässänne. Sittenmin olen lueskellut suuren osan suomenkielellä ilmestyneestä teosofisesta kirjallisuudesta. Suuren joukon myöskin teidän tuotannostanne, sekä vanhempaa, että nykyistä. Teosofisen seuran jäsenenä olen ollut noin neljä vuotta. Kaikesta tästä huolimatta en ole päässyt perille, mikä johti teidät perustamaan Ruusu-Risti-seuranne. En jaksa uskoa, että tekonne olisi johtunut muutamasta lauseesta, mikä on lähtenyt Annie Besantin suusta. Taloudellinen puoli ei myöskään liene asiaan vaikuttanut. Olisin kiitollinen jos olisitte halukas ja muutoin tilaisuudessa selittämään edes muutamalla sanalla tätä asiaa siten, että minäkin sen ymmärtäisin. Ellette voisi tähän käyttää

Ruus-Risti-lehden palstoja, niin ettekö voisi kirjoittaa yksityisesti? Uskon olevani vilpittömässä mielessä tässä asiassa. Jään odottamaan vastaustanne.“

Kirjeen arvoisa kirjoittaja olisi ehkä paremmin selvillä asioista, jos hän olisi tarkaan seurannut Ruusu-Risti-lehteämme kaikkina näinä vuosina. Mutta koska hänen kirjeensä on yleiskiintoinen, en vastaa siihen yksityisesti, vaan käytän lehtemme palstoja, jotta kaikki taas saisimme muistutella mieleemme, minkätähden Ruusu-Risti-seura perustettiin; sillä ihmiselle on sängen tärkeätä silloin tällöin tehdä tiliä itsensä kanssa.

Kirjeen kysymykseen, mikä johti minut perustamaan Ruusu-Risti-seuran, kiiruhdan siis heti alussa vastaamaan, että niinkuin ei yksi pääskynen kesää tee, niin ei yksi ihminen seuraakaan perusta; meitä oli heti Ruusu-Ristiä perustamassa 155 henkeä ja nyt – viisi vuotta myöhemmin – meitä on 550. Tekisipä mieleni lisätä, että omasta puolestani olin verrattain pieni tekijä seuran perustamisessa; en yhtä selvästi kuin ystäväni oitis älynnyt, miksi T. S:stä oli paras erota.

Ja miksi olikaan? kysyy kirjeenvaihtajani. Niin, siihen ei tietenkään vaikuttanut toinen tai toinen lause Mrs. Besantin suusta. Tietysti oli ikävä, ylen ikävä, että Teosofisen Seuran johto oli asettunut jyrkästi maailmansodan kannalle ja liittolaisvaltojen puolelle, tuomiten Saksan kansan mustien maagikkojen kätyriksi, – jolla teollaan T. S:n johto kielsi sen yleisen veljeyden, johon T. S. sanoi uskovansa; tietysti oli ikävä, että sama johto erikoisesti suosi Idän Tähdän liikettä ja sen pian tulevaa „maailmanopettajaa“, vaikka H. P. Blavatsky nimenomaan oli sanonut, että eksoteerinen ennustus Maitreeja Buddhasta, jonka mukaan hänen piti tulla maailmaan viisi tuhatta vuotta Buddhan jälkeen (siis noin vuonna 4500 j. Kr.), esoteerisesti merkitsi, että hän ilmestyisi seitsemännen alarodun aikana (elämme nykyään viidennessä), ja vaikka H. P. B. niinkään oli vakuuttanut, että seuraava hänen – H. P. B:n – kaltaisensa lähettiläs esiintyisi vasta vuonna 1975. Tämä kaikki oli ikävä, mutta eihän se sinään mitään merkinnyt. Teosofinen Seura oli, kuten H. P. Blavatskyn oli tapana sanoa, „omantunnon tasavalta“, ja jokainen sen jäsen oli vapaa uskomaan mitä hän halusi, kunhan hän vain hyväksyi veljeyden. Sitä suurempi syy tietysti niillä oli jäädä seuraan, jotka arvelivat, että seuran johto ja useimmat jäsenet olivat rikkoneet veljeyttä ja suvaitsevaisuutta vastaan. Niin on esim. tehnyt Canadian T. S., joka yksimielisenä vanhan ylisihteerinsä kanssa on pitkin matkaa esim. Idän Tähdän asiassa ollut jyrkästi toisella kannalla kuin T. S:n johtohenkilöt. Ja jos minun ääneni olisi kuulunut ympäri Suomen T. S:n ja herättänyt vastakaikua sen jäsenissä, ei olisi tullut kysymykseenkään mikään T. S:sta eroaminen.

Mutta tässäpä oli pulman ydin. Vaikka olin v. 1920 ollut 25 vuotta T. S:n jäsenenä, vaikka olin pannut alulle teosofisen liikkeen Suomessa ja tehnyt teosofian tunnetuksi suomenkielellä, vaikka olin Suomen T. S:n „perustaja-ylisihteerinä“, ei vaikutusvaltani tietenkään ollut rajaton. Olihan sillä seikalla luonnolliset syynsä. En ollut esittänyt Suomen kansalle itseäni, vaan teosofisen liikkeen. „Minun oppini ei ollut minun, vaan sen, joka oli minut lähettänyt.“ Olin toimittanut suomenkielelle suurten ulkomaalaisten teosofisten kirjailijain teoksia. Lähimmät ystäväni olivat välistä moittineet minua siitä, etten julkaissut omia käsikirjoituksiani, vaan useimmiten annoin etusijan suomennoksille. Mutta toisella tavalla en oman kantani mukaan olisi osannut menetellä. Siten olin tehnyt m. m. Annie Besantin ja C. W. Leadbeaterin tunnetuiksi suomalaiselle yleisölle. Ihmekö siis, jos nämä loistavat teosofiset kirjailijat olivat voittaneet sijan suomalaistenkin teosofien sydämissä? Siihen olin minäkin tähdännyt, ja se oli iloni. Kun v. 1906 monet etivät teosofit, m. m. Annie Besant, personallisista syistä kävivät C. W. Leadbeaterin kimppuun, olin ollut ensimmäisiä häntä puolustamassa sekä hengessä että sanoilla. Ja kun Leadbeater v. 1908 pyydettiin takaisin T. S:aan, oli äänestys Suomen T.S:ssa yksimielinen hänen puolestaan (yksi ääni vastaan). Jos siis nämä ulkomaalaiset olivat käyneet rakkaiksi ja arvovaltaisiksi suomalaisille teosofeille, oli tässä vain toteutunut oma toivomukseni.

Kun näin ollen myöhempinä vuosina kävi selville, että minun kantani esim. yllämainituissa kysymyksissä oli toinen kuin T. S:n suurten johtohenkilöiden, ja kun monet teosofit meillä ajattelivat samaan

tapaan kuin minä, oli luonnollista, että Suomen T. S:aan muodostui kaksi leiriä: besantilainen hieman suurempi enemmistö ja allekirjoittanut ystävineen. Tämäkään seikka ei olisi aiheuttanut mitään eroa, koska T. S:ssa ei sääntöjen mukaan kysytä kenenkään mielipiteitä uskon asioissa, jos meikäläiselle leirille olisi suotu yhtä arvokas asema Suomen T. S:ssa kuin toinen puoli vaati itselleen. Alussa näyttikin kaikki toivorikkaalta. Mrs. Besantkin T. S:n presidenttinä oli hyväksynyt meidän ehdottamaamme jakoa kahteen autonomiseen osastoon, jotka molemmat omalla tavallaan mutta yhtä suurella auktoriteetilla edustaisivat Teosofista Seuraa. Mutta suomalaiset veljemme eivät tähän suostuneet. He olivat kuten sanottu pienessä enemmistössä ja tahtoivat yksin edustaa Teosofista Seuraa: „emme halua jakautua osastoihin, olemme vain Suomen Teosofisena Seurana kuten tähänkin saakka.“ Mitä tehdä? Jos olisimme jääneet, olisi meidän ollut pakko yltämyttyä omassa leirissä, Suomen T. S:ssa, painostaa poikkeavia näkökantojamme ja siten herättää sisäistä riitaisuutta. Eripuraisuuksiin olimme mekin jo kyllästyneet – niitä oli ollut riittävästi vuodesta 1916 lähtien, – muuta emme kaivanneet kuin työnrauhaa. Sitä vaati mielestämme teosofisen asian oma arvo. Kun ei tätä vapautta ja rauhaa suotu meille Suomen T. S:ssa, erosimme ja päätimme sitä toteuttaa omassa piirissämme.

Kirjeenvaihtajani ajattelee tässä ehkä, että esitän asiat puolueellisesti omalta kannaltani, nähden oman ja ystäväni menettelyn kirkkaana ja kauniina ja huomaten vikoja ainoastaan vastapuolueen toimenpiteissä. Siihen en voi muuta vastata kuin että olen tuonut tosiseikat esille, vieläpä vallan ylimalkaisesti, menemättä yksityiskohtiin. Mitään katkeruutta Teosofista Seuraa kohtaan ei ole Ruusu-Ristissä. Olemme viime kuluneena viitenä vuotena koettaneet kasvattaa itseämme mahdollisimman tietoisiksi teosofisen liikkeen todellisesta, alkuperäisestä tarkoituksesta, ja olemme jonkun verran ihmetellen katselleet Teosofisen Seuran suunnatonta kasvua pois päin alkuperäisistä teosofisista ihanteista, mutta samalla olemme, vahvasti uskoen totuuden ja hyvän lopulliseen voittoon, rauhallisesti odottaneet ja yhä odotamme sitä aikaa, jolloin Teosofinen Seura palaa takaisin suuren synnyttäjänsä, H. P. Blavatskyn, ja hänen suurten Opettajainsa, Mestarein luo. Tämä ei suinkaan merkitse, että T. S:n tulisi kieltää ainoatakaan etevää johtajaansa ja opettajaansa, – päinvastoin. Mrs. Besantin suuremmissa johtajakykyä ja Mr. Leadbeaterin astraalisten tutkimusten sanomatonta kiintoisuutta ei kukaan totuudenetsijä kiellä. Kunnia sille, kelle kunnia tulee. Mutta Teosofisen Seuran peruskiven on laskenut madame Blavatsky, – ja muuta perustusta ei ole Teosofisella Seuralla. Madame Blavatsky oli Mestarein välitön asiamies – *our direct agent*, kuten Mestari itse sanoi kirjeessä Olcott'ille, – ja hän sentähden välittömästi tiesi, mikä T. S:n tehtävä ja tarkoitus oli, hän paraiten kykeni sitä määrittelemään.

*

Yhtäkaikki T. S:n nykyinen johto tajuaa aikamme kaipuun suosiessaan Idän Tähdän liikettä. Siitä on todistuksena seuraavakin kirje, joka minulle on saapunut:

„Ymmärrän niin äärettömän hyvästi tuon Kristusodotuksen, sillä totisesti aikamme kaipaa aineen henkevoittäjää. Meidän jokapäiväinen elämämme, „sivistyksemme“, kouluutuksemme on materialismin pölyyn punoutunut. Eikö Teosofinen Seura sittenkin enemmän odota olojen käytännöllistä uudistajaa maailmanopettajassaan? Sen vivahduksen on heidän kirjoituksistaan huomaavinaan.

„Missä on kultainen keskitie hengen ja aineen välillä, sitä joutuu niin useasti aprikoimaan. Kristus Jeesus tuli maailmaan valoa tuomaan. Hän oli täydellisesti välineetön. Hän ei tarvinnut kirkkoja, kouluja, lastenkoteja ja sairaaloita oppinsa elävöittäjäksi.

„Hän vain eli ja puhui Hengessä. Hänen vaikutuksensa ihmiskuntaan ilman välineitä oli valtava. Mutta kaikki emme ole Kristuksia Jeesus natsarealaisen tavalla, emme edes hänen opetuslapsiensa tavalla. Me joudumme jokapäiväisessä elämässämme mitä likeisimpään kosketukseen aineen kanssa. Jälleensyntymistä varten tarvitaan ruumiillinen syntymä, ja se aiheuttaa tämän näkyväisen maailman merkilliset ihmisaivojen luomat järjestelyt. Pienen ihmisolennon esiintyminen aikaansa paljon liikettä sen syntymähetkestä

kuolemaan saakka. Mitenkä tämä liike on yhdenmukaisesti Suuren Liikkeen kanssa soinnutettava jokapäiväisimmissäkin elämänilmiöissä? Kas siinä kysymys, joka ei helppo ole ratkaista. Eikö vain suuri maailmanopettaja tähän kykene ratkaisua antamaan? Ja pysykö hän Hengessä, ruvetessaan ainetta säännöstelemään?

„Vaikenen ja mietin, missä on kultainen keskitie hengen ja aineen välillä.“

Ajassamme on epäilemättä Messias-odotusta. Mutta mikä on Messias-odotus? Se on sitä, mitä se aina on ollut, – ja edellä oleva kirje on sen selvästi ilmituonut. Messias-odotus on maallisen kuninkaan odotusta, yhdentekevä, millä nimellä odotettua nimitetään. Kuten juutalaiset muinoin, niin ihmiset nykyäänkin odottavat voimakasta olojen järjestäjää, miestä, joka osaisi nerokkaan yksinkertaisella tavalla ratkaista yhteiskunnalliset ja valtiolliset pulmat, elämän jokapäiväiset, käytännölliset kysymykset. Elämme kaikki enemmän tai vähemmän raskautettuina – ja paras meissä vaatisi, että elämä maan päällä olisi kaunista, sopusointuista, veljellistä. Missä on se sankari, kysymme tuskastuneina ja toivottomina, joka osaisi järjestää meidän kulttuurielämämme onnelliselle kannalle? Niin, tosiaankin: missä?

Ja kun nyt vastaan tähän kysymykseen, niinkuin sydämeni ja paras tietoni siihen vastaa, täytyy minun taas repiä maahan tuulentuvat ja hajoittaa harhakuvat.

Se Messias, se kuningas, se järjestäjä on jo tullut. Hän on mystillinen Kristus meidän hengessämme, ja Hänen länsäoloaan ovat Jeesus ja Buddha ja kaikki viisaat aina julistaneet. Mutta maailmalta hän yhä pysyy salassa, sillä me ihmiset emme ota Häntä päivätajunnassamme vastaan. Me olisimme niin mielellämme lasten kannalla. Soisimme, että toiset järjestäisivät meidän olojamme puolestamme, että toiset tekisivät meidät onnellisiksi. Pelkäämme omaa työtä – emme työtä ulkonaisessa maailmassa, sillä siinä olemme valmiit työskentelemään vaikka tulella ja miekalla, – mutta pelkäämme hiljaista työtä omassa itsessämme. Hauskaa ja kunniaakasta on voittaa maailma, – mutta voittaa itsensä! Ja sentähden huudamme apua, ikävoimme järjestävää kättä, kun olot maan päällä ovat tavallista sotkuisammiksi käyneet. Mutta joka kerta, kun järjestäjä on tullut, olemme hänet kieltäneet.

Miksi? Sentähden että järjestäjä ei ole sitä, mitä toivomme. Hän ei ole mahtava. Hän ei ole ulkonainen johtaja. Hän ei ole kuningas, jota sotajoukot tottelevat. Hän on totuuden sanansaattaja. Hänen valtakuntansa ei ole tästä maailmasta. Hän on muualta tullut. Hän on taivasten valtakunnan lähetti. Hän ei osaa muuta kuin opettaa ja neuvoa meille, miten meidän olisi elettävä maan päällä, että todella tulisimme onnellisiksi ja autuaiksi. Mutta jos emme kuuntele hänen sanojansa, ei hänellä ole mitään valtaa. Hän ei ole noita eikä väkivallantekijä.

Ken on itse asiassa selvemmin kuin Jeesus Kristus neuvonut meille elämän tien? Ken selvemmät ohjeet antanut? Ken yksinkertaisemmin ratkaissut yhteiselämän pulman? Ruhtinas Urusoffin pieni kirjoitus on yhtenä todistuksena siitä.

Ja ken on meidän ajallamme selvemmin kuin H. P. Blavatsky viitannut kaikkien uskontojen alkuperäisiin pyhiin oppeihin? Ken on voimakkaammin kuin hän kehottanut meitä tutkimaan Jeesuksen omaa oppia, joka on puhdasta teosofiaa? Hän H. P. B., oli meidän aikamme „järjestäjä“. Maailma ei ottanut häntä vastaan. Mutta hänen uskollisensa, jotka ovat hänen sanomansa ymmärtäneet, he tietävät, että hänkään ei osannut muuta kuin vedota siihen Kristukseen, siihen kosmilliseen tajuntaan, siihen vapahtajaan ja siihen jumalaan, joka on meissä itsessämme. Sille on herruus annettava. Se on kuninkaaksi tunnustettava. Se on Messiaana tervehdittävä.

Ja se sanoo meille samalla tavalla kuin Buddha muinoin: luovu itse kaikesta pahasta, puhdistu sydämesi ja pyri kaikkeen hyvään, – ja niinkuin Jeesus Kristus: rakastakaa toisianne, niinkuin minä olen teitä

rakastanut, s. o. älkää vihastuko toisillenne, älkää olko epäpuhtaita, älkää vannoko, älkää kostako, älkää käykö sotaa.

Huhtikuu, s. 97-107

H. P. Blavatsky kirjoitti aikakauskirjassaan *Lucifer* heinäkuun numerossa 1890 olevassa artikkelissä nimeltä „Uudenaikaisia apostoleita ja vale-Messioita“ m. m. seuraavasti:

„Yhdysvalloissa elää tunnustettu Buddhan jälleensyntymä ja myös tunnustettu Kristuksen jälleensyntymä. Molemmilla on seuraajansa; molempia on haastateltu ja molemmat ovat sanoneet parastaan. Heillä – ja toisilla heidän kaltaisillaan – on ollut tavallisuudesta poikkeavat merkkinsä, valaistuksensa, tietonsa ja tapahtumansa, jotka huomattavasti ovat viitanneet tähän heidän lopulliseen kohtaloonsa. Onpa siellä täällä kuiskailtu ylikuonnollisesta syntymästäkin. Mutta heiltä puuttui kirkasnäköinen silmä, joka kykeni asettamaan tosiseikat oikeille paikoilleen ja tulkitsemaan niitä oikein. Kuninkaita ja mahtavia herroja ilmestyy ja unien uneksijoita, mutta koskaan ei heidän keskellään ole profeettaa eli Danielia. Ja tulos on surullinen katsella, sillä jokainen näkyy asettavan kruunun omaan päähänsä.

„Teosofia näytti, mikä oli totta, mikä valhetta näissä psyykkisissä kokemuksissa, saavutuksissa tai harhoissa, ja vaikkei se muuta tekisi, ansaitsisi se kiitollisuuttamme. Teosofia osoitti – ja todisti epäamättömästi muutamille, – että oli olemassa ihmisyystaso yläpuolella kaikkia niitä kykyjä ja voimia, joiden nojalla inspiroitu psyykkikko saattoi uskoa olevansa erikoisesti maailmaan lähetetty. Se osoitti . . . että personallinen puhtaus, joka oli korkealla yläpuolella kaikkea kansanomaista puhtauden ihannetta, oli henkisen tiedon ja saavutuksen ehdoton ja oleellisin perusta. Se pyyhkäisi maan niiden surkuteltavien miesten ja naisten jalkojen alta, jotka n. s. enkelein sanomia kuunnellen luulivat olevansa taivaan ja maan valittuja ja kutsuttuja suorittamaan yleismaailmallisia tehtäviä. Niiden hartaiden uudistajien katseille paljastettiin jotakin, joka oli kuuluisuutta korkeampi: nimittäin totuus; jotakin, joka oli korkeampi yhden miehen ja yhden naisen henkisten sympatiojen puhtaimpaakin yhteyttä: nimittäin ihmissielun kuolematon yhteys Jumalan kanssa. Minne tahansa teosofia leviää, siellä on petettyjen mahdoton johtaa toisia harhaan, siellä pettyneiden mahdoton toisia seurata . . . Hypnoottiset ja astraaliset vaikutukset haihtuvat tieltä, ja taivas selkenee kyllin kirkkaaksi, jotta korkeampi valo loistaisi. Se vaientaa tutut huudot „kas tässä! ja kas tuossa!“ ja selittää, että Kristus, samoinkuin taivasten valtakunta, on sisällä meissä . . . Sentähden se on kaikella tavalla meidän aikamme todellisin pelastaja ja vapahtaja.

„Eri „Messioiden“ sekä niiden uskonoppien ja tekojen luetteleminen täyttäisi niteitä. Se on turha. Kun väitteet ovat ristiriidassa, eivät kaikki ilmeisesti saata olla oikeassa. Toiset ovat opettaneet vähemmän erehdyksiä kuin toiset. Siinäpä miltei koko eroavaisuus. Ja muutamien omistamia hienoja kykyjä ovat vahingoittaneet ja lamauttaneet johdatukset, joita he eivät ymmärtäneet.

„Erästä seikasta järkevämieliset ihmiset, teosofeja lukuunottamatta, voivat olla varmat, nim. siitä, että ihmiskunnalle tehty palvelus on täysin riittävä palkka itsessään, ja että tyhjä tynnyrit äänekkäimmin kumisevat

Paraimmat käytännölliset uudistajat – semmoiset kuin orjuuden lakkauttajat, naisten oikeudettoman aseman parantajat, laillisen mielivallan ja köyhäin sarron poistajat – eivät uneksineetkaan esiintyä Messiaina. Kunnia, niin arvoton kuin se onkin, seurasi heitä etsimättä, sillä puu tunnetaan hedelmistään ja tähän päivään saakka „heidän tekonsa heitä seuraavat“.

„Teosofian tultua Messias-houreella todella on ollut aikansa ja näkee nyt tuomionsa. Sillä jos mitään on se selvästi opettanut ja opettaa, että „ensimmäiset tulevat viimeisiksi ja viimeiset ensimmäisiksi“. Teosofi kasvaa

todellisessa henkisessä voimassa ja valaistuksessa ainoastaan auttaakseen tosi ystävänä kanssaihmiänsä, samalla kun hän itse tulee mitä nöyryimmäksi, hiljaisimmaksi, puheessaan varovaisimmaksi ihmiseksi.

„Ihmisiä, jotka eräessä merkityksessä ovat olleet vapahtajia rodulleen, on elänyt ja tulee elämään. Harvoin ketään on tunnettu. Harvoin on ollut tarpeen tai mahdollinenkaan semmoinen tunteminen. Senpätähden houkkiot yksin hyökkäävät sinne, minne enkelit pelkäävät astua.“

*

Madame Blavatskyn eläessä oli todella teosofia sitä, mitä se oli. Ken tahtoi teosofiasta tietoa tai varmuutta, hän tutki H. P. B:n kirjoja ja kirjoituksia, ja jos mikään seikka jäi hänelle epäselväksi, hän kääntyi H. P. B:n puoleen persoonallisesti, vakuutettuna siitä, että H. P. B. kykeni paraiten ratkaisemaan hänen pulmansa.

Kuinka toista on nyt, 35 vuotta madame Blavatskyn poislähdön jälkeen! Harva teosofian tutkija enää välittömästi tutustuu H. P. Blavatskyn teoksiin. On niin paljon toisia suuruuksia, niin paljon helppotajuisempia kirjailijoita, joiden teoksia tarjoillaan yleisölle teosofian nimellä, että totuudenetsijä meidän päivinämme puoleksi pakosta saa ensimmäiset teosofiset käsitteensä niistä.

Epäilemättä joukossa on paljon arvokasta, joka innostuttaa tutkijaa pyrkimään tiedon lähteellekin, s. o. H. P. Blavatskyn omien teosten ääreen. Mutta varmasti myös on paljon turhaa, joka hidastuttaa etsijää ja estää häntä heti luomasta itselleen oikeata kuvaa teosofiasta. Pahinta vielä on, että nämä myöhemmät suuruudet ovat keskenään eri mieltä teosofisista peruskysymyksistä ja että he miltei karttavat madame Blavatskya riidan mahdollisena ratkaisijana, tyytyen kukin väittämään, että H. P. B. „tietysti olisi ajatellut näin kuin minä, jos hän olisi elänyt“. Etsijät jäävät täten vaille todellista tietopohjaa, elleivät ota jotakuta uudempaa profeettaa auktoriteetiksi tai huomaa kääntyä H. P. B:n kirjojen puoleen.

Joka tapauksessa tämä „puolueihin jakautuminen“ on omiansa pinnallistuttamaan teosofista liikettä. Eletään pinnalla ja käännetään katse ympyrän kehään, sen sijaan että etsittäisiin keskustaa. Viisaus ei kuitenkaan ole kirjavuudessa, vaan syvällä sen peitossa.

Arvostelu on tällöin tärkeä tekijä. Näennäisesti se repii, mutta todellisuudessa se rakentaa. Tuulentupia kaadettakoon, jotta voitaisiin totuuden temppeli pystyttää. Auttaja teosofien kesken on nykyään se, joka viitaten ja vedoten madame Blavatskyn ja Mestarein alkuperäisiin oppeihin repii harsot etsijäin silmiltä ja paljastaa harhaanjohtuneiden hullut käsitteet.

*

Mutta kuinka toisin saattaisi olla! Jos me teosofit kaikkialla yksimielisesti olisimme tahtoneet oppia rakkauden, suvaitsevaisuuden ja ihmisyyden suurta läksyä, silloin olisimme ennen kaikkea rakastaneet toisiamme niin, että maailma olisi heltyvin sydämin katsellut meitä niinkuin alkuperäisiä kristityitä ennen. Silloin olisimme uskoneet veljeyteen, ja maailmansodan aikana olisimme kieltäytyneet aseita kantamasta ja veljiä tappamasta. Silloin olisimme ratkaisseet yhteiskunnallisen pulman omassa piirissämme niin, että meidän keskuudessamme ei olisi ollut köyhyyttä eikä kurjuutta. Silloin olisimme myös saavuttaneet vallan mammonan yli niin, että kultaa ei koskaan olisi puuttunut, kun hyvää ja kaunista olisimme yrittäneet. Niin, se olisi ollut käytännöllistä teosofiaa ja käytännöllistä salatiedettä.

Vaan — mikä ei ole ollut, toivokaamme sen tulevan.

Madame Blavatskyn hyvä ystävä, tohtori Wynn Westcott julkaisee Luciferin kesäkuun numerossa 1890 muutamia ajatelmia tietäjistä ja heidän voimistaan, joiden ajatelmien arvellaan lähteneen kreivi de Saint Germainin kynästä. Tri Westcott oli Englannin rosenkreutsilaisen seuran jäsen, ja hän oli saanut käsiinsä manuskriptin, joka aikoinaan oli ollut tunnetun ranskalaisen okkultistin Eliphas Lévin hallussa. Tämä käsikirjoitus ei ollut alkuperäinen, vaan Eliphas Lévin kopioima. Suomennan sen tähän tri Westcottin englanninkielisen tulkinnan mukaan:

Tietäjän etuoikeudet.

1. *Aleph*.²⁴⁾ Hän tajuaa Jumaluuden ja kykenee kanssakäymiseen Seitsemän Hengen (Päänenkelin) kanssa.
2. *Beth*. Hän on kaiken kärsimyksen tuolla puolen ja kaiken pelon yläpuolella.
3. *Gimel*. Hän voi vaikuttaa taivaallisiin valtoihin ja hallita manalan voimia.
4. *Daleth*. Hän on oman elämänsä ja tulevaisuutensa herra ja saavuttaa vallan toisten elämän yli.
5. *He*. Häntä ei voi voittaa eikä heikontaa mikään ihminen olento.
6. *Vau*. Hän tuntee nykyisten ja menneiden tapahtumain syyt ja osaa nähdä etukäteen, mitä tulevaisuudessa on tapahtuva.
7. *Zain*. Hän tuntee salaisuuden, jonka kuolema ihmiseltä kätkee, tuntee lähinnä tulevan tilansa ja tulevan olemassaolonsa.

Seitsemän suurempaa kykyä.

8. *Heth*. Hän tuntee Viisasten Kiven salaisen muodostumisen.
9. *Teth*. Hän tuntee Yleislääkkeen salaisuuden.
10. *Jod*. Hän tuntee lait, jotka hallitsevat ikiliikkujan ongelmaa, ja ympyrän neliöimisen salaisuuden.
11. *Kaph*. Hän tietää, millä tavalla luonto muuttaa kuonan kullaksi.
12. *Lamed*. Hän voi hallita villipetoja ja lumota käärmeen.
13. *Mem*. Hänellä on hallussaan Taikamerkkien taito ja Yleistieteen avain.
14. *Nun*. Hän osaa puhua mistä aineesta tahansa oppineesti ja viisaasti ennestään sitä harrastamatta ja tutkimatta.

²⁴⁾ **Aleph, beth j. n. e.: hebrealaiset kirjaimet aakkosjärjestyksessä.**

Seitsemän pienempää kykyä.

15. *Samekh*. Hän voi yhdellä silmäyksellä nähdä salaiset ajatukset, jotka piilevät kenen tahansa miehen tai naisen sydämessä tai mielessä.
16. *Ain*. Hän voi pakoittaa miehen tai naisen olemaan vilpitön kanssaan.
17. *Pe*. Hän voi nähdä etukäteen semmoisia tulevia tapahtumia, joita ei hallitse häntä itseään suurempi adepti.
18. *Tzaddi*. Hän voi milloin tahtoo viisaasti ja tehokkaasti auttaa sitä, joka on tämmöisen tuen arvoinen.
19. *Qoph*. Hän ei ole koskaan onneton vastoinkäymisessäkään.
20. *Resh*. Hän ei koskaan rakasta eikä vihaa kohtuuttomasti.
21. *Shin*. Hänellä on rikkauden salaisuus, mutta ei ole koskaan tuhlaavainen eikä koskaan puutteessa. Näitä kolmea seitsensarjaa täydentää asiallisesti *Tau*, hebrealaisten aakkosten viimeinen kirjain.
22. *Tau*. Hän voi vaikuttaa luonnon elementteihin, parantaa sairauksia ja ehkäistä hajoamista.

*

Eräs ystäväni, joka ei koskaan ole tuntenut vetäymystä vapaamuurariuteen, tunnustaa, luettuaan „Kadonneen Sanan“, tämän kirjan olevan erikoisen ja tähtäävän korkealle, mutta kysyy samalla, miksi madame Blavatsky oli verrattain ankara arvostellessaan nykyaikaista vapaamuurariutta. Ystäväni kirjoittaa:

Tosin kyllä H. P. B. sanoo vapaamuurariudesta: „Emme ainakaan huomaa mitään näkyväistä, huutavaa pahaa lähtevän tästä laitoksesta eikä kukaan paitsi roomalainen kirkko ole koskaan tavannut sitä mitään vahinkoa tekemästä . . . Vapaamuurarius, ulkonaisista turhanpäiväisyyksistä ja uudenaikaisista keksinnöistä (varsinkin raamatullisesta hengestään) huolimatta, tekee hyvää sekä siveellisellä että näkyväisellä tasolla . . .“ — mutta sellainen ansioluettelo ei ole erikoisen merkillinen. Sitä vastoin H. P. B. osaksi samassa broshyyrissään (”Kirkko ja vapaamuurarius“), osaksi *Isis Unveiled* kirjassaan lausuu useita purevia sanoja asiasta. Toistan muutamia otteita:

„Pakanuus, vapaamuurarius, teologia — sellainen on se historiallinen kolminaisuus, joka nyt hallitsee maailmaa *sub rosa*.“ (K. ja v., s. 53-54.)

„*Epoptit*, ne, jotka näkevät oliot sellaisina kuin ne ovat, katosivat toinen toisensa jälkeen ja vetäytyivät seutuihin, joihin kristityt eivät päässeet tunkeutumaan; ja *mystit* (sanasta *mystes*, hunnutettu), ne, jotka näkevät oliot vain sellaisina kuin ne näyttäytyvät, jäivät kohta yksin tilanteen herroiksi. Edelliset, eristetyt, ovat säilyttäneet todelliset salaisuudet . . . he, jällelle jääneet *alemman* temppelin, *kryptan*, vihkimyksen pyhän huoneen, „vapaamuurarit“ ovat sentähden ainoat tosi vapaamuurarisalaisuuksien vartijat, jotka salaisuudet maailma nyt on menettänyt . . . Mystit, jotka tunsivat ne (vapaamuurarisalaisuudet) vain pintapuolisesti ovat laskeneet uudenaikaisen vapaamuurariuden ensimmäisen perustuskiven.“ (K. ja v., s. 36-37, *passim*.)

Ymmärrän tämän niin, ettei *nykyisellä* vapaamuurariliikkeellä ole milloinkaan ollut hallussaan „aikakausien jumalallista perintöä“, koska sen todelliset vartijat, epootit, olivat jo aarteineen pois vetäytyneet, kun mystit, jotka tunsivat salatut asiat vain pintapuolisesti, ovat laskeneet perustuskivet nykyiselle vapaamuurariliikkeelle, jonka – kuten H. P. B. sanoo – „seremoniat ja tunnussanat . . . ovat turmeltuneita jäljennöksiä puhtaasta pakanuudesta ja uusplatonilaisesta teosofiasta. Jo juutalaiset jäljensivät ja lainasivat yhtä ahkerasti. Nekin tunnussanat, joita vielä nykyään käyttävät raamatulliset vapaamuurarit ja jotka ovat tekemisissä Juudan sukukuntien, Tubal-Kainin ja muiden vanhan testamentin eläinrata-merkkien kanssa, ovat juutalaisten toisintoja pakanallisen *rahvaan* jumalista, mutta ei *todellisten* mysterioiden tulkitsijoiden, hierogrammatistain jumalista.“ (K. ja v., s. 22-23.)

Minusta näin ollen tuntuu, että H. P. B. yhdisti nykyisen vapaamuurarijärjestelmän rüütusta *henkiseen* kehitykseen. Ja kyllä hän on vähintään yhtä pureva arvostellessaan sitä kuin arvostellessaan kirkkoa. Näin hän esim. sanoo kirjassaan *Isis Unveiled*: „Olisikohan tosiaan „mystillinen side“ vain hiekkaköysi ja vapaamuurarius vain leikkikalu, jolla ruokitaan muutamien nauhoista ja koristeista iloitsevien johtajien turhamaisuutta? Onko sen auktoriteetti yhtä hatara kuin sen korkea ikä? Siltä tosiaan näyttää“ (II osa, s. 378).

Olen maininnut nämä otteet syinä, jotka, ainakin toistaiseksi, estävät minua tuntemasta vetäymystä kysymyksessä olevaan mystilliseen seremoniajärjestelmään.

*

Minua suuresti miellytti yllämainittu kirje, sillä kirjoittaja osoittautui ajattelevaksi totuudenetsijäksi ja tutkijaksi, ja hänen kunnioituksensa madame Blavatskya kohtaan näinä teosofisina Babeli-aikoina puhuu erikoisesti sydämelleni. Sentähden tahdon jatkaa hänen sitaattejaan parilla uudella otteella *Isis Unveiled* kirjasta, jotka otteet ehkä auttavat meitä paremmin ymmärtämään H. P. B:n kantaa.

„Niinkuin kristinusko on vapaamuurariuskin kuollut ruumis, josta henki aikoja sitten pakeni“ (II osa, s. 388).

„Älköön kukaan luulko, että olemme personallisen tunteen vaikutuksen alaisia arvostellessamme vapaamuurariutta. Niin ei ole asian laita, sillä epäröimättä tuomme ilmi korkeimman kunnioituksemme Järjestön alkuperäisiä tarkoituksia kohtaan, ja muutamat arvokkaimmat ystävämme kuuluvat sen jäseniin. Emme sano mitään vapaamuurariutta vastaan semmoisena kuin sen tulisi olla, mutta me hylkäämme sen semmoisena kuin se nyt alkaa olla sekä katolilaisen, että protestantisen papiston vehkeilyjen johdosta“ (II osa, s. 375).

„Korkeille vapaamuurareille ei tarvitse huomauttaa – vaikka tavallisille ammattilaisille kylläkin, – että aika on tullut muovailla vapaamuurarius uudestaan ja asettaa entiselleen ne vanhat rajapyykki eli maamerkit, jotka lainattiin vanhoilta järjestöiltä ja jotka kahdeksannentoista vuosisadan spekulatiivisen vapaamuurariuden perustajat luulivat ottaneensa ja omaksuneensa veljeskuntaan. Ei ole enää jällellä mitään julkaisemattomia salaisuuksia; Järjestö on huononemaisillaan laitokseksi, jota itsekkäät ihmiset käyttävät hyödykseen ja ilkeät ihmiset häpäisevät“ (II osa, s. 377).

Ylläolevista otteista käy ymmärtääkseni ilmi, että madame Blavatsky tähtäsi samaan kuin „Kadonnut Sana“: vanhan, alkuperäisen vapaamuurariuden uudelleen elvyttämiseen. En kirjassani „Kadonnut Sana“ suinkaan tahtonut pönkittää nykyaikaisen vapaamuurariuden muotoja ja menoja, mikäli nämä ovat hengettömiä tai vääristettyjä – päinvastoin. Mutta koko sydämeistäni soisin, että vanhojen mysterioiden henki ja tieto elpyisi ja virraten takaisin nykyisen vapaamuurariuden muotoihin rikkoisi ne leilit, jotka eivät

uutta (s. o. kaikista vanhinta) viiniä kykenisi vastaanottamaan, samalla kun se säilyttäisi ehjinä ne astiat, joita se vanhastaan tuntisi omikseen.

Ilolla on myös mainittava, että madame Blavatskyn terävät sanat eivät kaikuneet aivan kuuroille korville. Hänen kuolemansa jälkeen ja varsinkin tällä vuosisadalla on syntynyt päivä päivältä kasvava vapaamuurarikirjallisuus, joka asiallisesti tutkii perintätietoja ja etsii muotojen mystillistä merkitystä. Siellä täällä aletaan tuntea, että puhdistus ja uudistus on tarpeen.

Mutta miksi rituaalit ja seremoniat ollenkaan ovat tarpeen? ajattelee varmaan kirjeen kirjoittaja.

Eivät ne olekaan välttämättömiä, vastaan tähän, jos emme niitä kaipaa. Ei taidekaan ole välttämätön, eikä tiede eikä yleensä sivistys: kyllähän ihminen ruumiillisena olentona elää ja tulee toimeen ilmankin. Mutta jos henkinen elämä yleensä on tarpeellinen, silloin muotomenoillakin on sijansa. Miksi? Sentähden että ne ovat apuna kasvatuksessa ja itsekasvatuksessa.

Tiede opettaa meitä ymmärtämään luonnon ja elämän lakisiteistä, järkiperaistä toimintaa. Taide opettaa meitä näkemään luonnon ja elämän salaista kauneutta. Seremoniallinen magia opettaa meitä tuntemaan ja seuraamaan luonnon ja elämän salaista hyvyttä ja pyhyttä.

Kaikkien ihmisten järki ei ole altis tieteelliselle ajattelulle, kaikkien tunne ei taiteelliselle näkemykselle eikä kaikkien tahto maagilliselle tunnelmalle.

Mutta kaikessa kasvatuksessa on rituaalia; ei yksinkertaisin koulu menestyisi ilman sitä. Jokainen esoteristi noudattaa itsekasvatuksessaan joitakin muotoja, olkoot ne vaikkapa hänen omia keksimiään.

Muotojen vahingollisuus alkaa vasta silloin, kun ne ovat pakollisia. Kirkot ja papistot rituaaleineen ovat vastuunalaisia – kuten eräässä Mestarikirjeessä sanotaan – kahdesta kolmannelta kaikesta onnettomuudesta, mikä kansoja kohtaa. Mutta tämä johtuu siitä, että totuuden henki on muodoista hävinnyt ja että muodoista on tehty pakkopaitoja ihmissieluille ja peitteitä ajattelevien olentojen silmille, jotka itse oman olemuksensa pakosta tahtovat nähdä totuuden auringon paistavan.

Kun peite silmiltä poistetaan, kun pakkopaita heitetään pellolle, silloin ihminen hengessään riemastuu. Silloin hän näkee elämän ihanan sisällön, sen korkean ihanteen ja päämäärän. Silloin hän ymmärtää, mikä suuri työ ja tehtävä hänelle aukenee, mikä pitkä ja vaikea taival on hänen edessään kuljettavana. Ja samalla hän oivaltaa, kuinka tärkeätä on, ettei lasta heitetä pellolle kylpyveden kanssa.

Tie on kuljettava askel askeleelta, työ suoritettava asteettain. Kaikki tapahtuu muotojen maailmassa, muotojen avulla, muotoihin perustuen. Jokainen muoto on porras, jolle on astuttava seuraavaan muotoon. Mutta kuinka se, joka ei muotoja tunne, voisi tuntea elämää, joka on ilman muotoja? Ja kuinka se, joka elämän tuntee, voisi olla tuntematta muotoja, joissa elämä ilmenee?

Elämä puhuu mysteriokieltään. Hierofantit ja hierogrammatistat sitä tulkitsevat. Mystat sitä matkivat. Epopat oppivat sitä lukemaan.

Toukokuu, s. 129-138

H. P. Blavatsky lähetti neljänä viimeisenä elinvuotenaan (1888-1891) kirjallisen tervehdyssanoman Lontoosta Amerikan Teosofisen Seuran vuosikokoukselle, joka säännöllisesti pidettiin huhtikuussa. Näissä kirjeissään hän antoi monta hyvää neuvoa ja puhui aina kiittävästi Willian Quan Judgen suuresta ja jalosta

työstä teosofian hyväksi. Koska hänen teosofista työtä koskevilla sanoillaan ja ajatuksillaan on yhtä suuri kantavuus tänäpäivänä kuin silloin, suomennan tähän muutamia otteita hänen ensimmäisestä kirjeestään.

Näin kirjoitti H. P. B. huhtikuun 3 p:nä 1888:

„Yhä uusien paikalliskeskusten perustaminen anastakoon ajatuksissanne ja harrastuksissanne etusijan, ja pyrkiköön jokainen työnkeskustaksi itsessään. Kun hänen sisäinen kehityksensä on saavuttanut määrätyn kohdan, vetää hän luonnostaan samaan vaikutuspiiriin niitä, joiden kanssa hän on tekemisissä; syntyy ydin, jonka ympärille toisia kerääntyy, ja täten muodostuu keskus, josta leviää tietoa ja henkistä vaikutusta ja johon korkeampia vaikutuksia suuntautuu.

„Mutta älköön kukaan perustako paaviutta teosofian asemasta, sillä semmoinen olisi itsemurhan tapaista ja on aina päättynyt kohtalokkaasti. Olemme kaikki enemmän tai vähemmän kehittyneitä tutkijavereita; mutta ei yksikään T. S:n jäsen pitäkö itseään muuna kuin – parhaimmassa tapauksessa – oppilaana-opettajana, jolla ei ole oikeutta dogmatisoida.

„Seuran perustamisesta lähtien on selvä muutos tapahtunut ajan hengessä (nim. filosofiseen suuntaan) . . . Heikkouskoiset ovat kaikkina aikoina pyytäneet tunnusmerkkejä ja ihmeitä, ja kun näitä heille ei annettu, kieltäytyivät he uskomasta. Semmoiset eivät koskaan ymmärrä puhdasta ja yksinkertaista teosofiaa. Mutta on joukossamme toisia, jotka intuitiivisesti käsittävät, että puhtaan teosofian ymmärtäminen, – ei siis oppien, vaan sen filosofisen näkökannan, että asioita on järjellisesti selitettävä, – on Seuran tärkeimpiä tehtäviä, koska se yksin pystyttää majakan, jonka valo voi ohjata ihmiskuntaa todelliselle tielle.

„Tätä ei koskaan pidä unohtaa, eikä seuraavakaan seikka ole mielestä syrjäytettävä. Vasta sinä päivänä, jolloin teosofia on suorittanut pyhimmän ja tärkeimmän tehtävänsä, – s. o. lujasti liittänyt yhteen veljellisellä rakkaudella joukon ihmisiä kaikista kansoista, puhdas, ihmisystävällinen työ silmämääränään, ei itsekkäihin vaikuttumiin perustuva pyrkimys, – vasta silloin teosofia on noussut korkeammalle kaikkea nimellistä ihmisveljeyttä. Tämä on todella oleva ihme ja kumma, sillä ihmiskunta on turhaan odottanut sen toteuttamista viimeisenä kahdeksanatoista vuosisatana eikä mikään yhtymä ole tähän saakka kyennyt sitä aikaansaamaan.

„Oikeaoppisuus ei ole teosofiassa mahdollinen eikä suotava. Mielpiteitten eroavaisuus, määrättyjen rajojen sisällä, pitää Teosofista Seuraa elävänä ja terveenä ruumiina, huolimatta sen monista toisista rumista piirteistä. Ja jollei teosofian tutkijain mielissä olisi olemassa sangen paljon epätietoisuutta, olisivat tuommoiset terveet erimielisyydet mahdottomia, ja Seura huononisi lahkoksi, jossa ahdasmielinen ja valmiiksi laadittu usko astuisi eloa huokuvan totuuden hengen ja alati kasvavan tiedon tilalle . . .

„Nykyinen sivistys osoittaa taipumuksia eläimellisyyttä kohti, kohti niiden ominaisuuksien kehittämistä, jotka ovat omiansa johtamaan ihmistä eläimenä, eläimellisessä olemassaolon taistelussa, menestyksen elämässä. Teosofia koettaa kehittää ihmisessä inhimillistä luontoa eläimellisen rinnalle, vieläpä sen liiallisen eläimellisyyden kustannuksella, jota nykyajan elämä materialistisine oppeineen on kasvattanut tällä kehitysteella olevalle ihmiselle luonnottomaan määrään.

„Ihmiset eivät kaikki kelpaa salatieteilijöiksi, mutta kaikki voivat olla teosofeja. Monet, jotka eivät koskaan ole kuulleet Seurasta, ovat teosofeja itse tietämättään; sillä teosofian ydin on siinä, että täydellinen sopusointu aikaansaadaan ihmisessä hänen jumalallisen ja inhimillisen luontonsa välillä, että hänen jumalankaltaiset ominaisuutensa ja pyrintönsä saatetaan oikeuksiinsa ja että ne pääsevät hallitsemaan hänen maallisia ja eläimellisiä intohimojaan. Sen päätunnusmerkkeinä ovat hyvyys, kaiken pahansuomuksen tai itsekkyyden puute, ihmisrakkaus, hyvä tahto kaikkia olentoja kohtaan ja täydellinen oikeus sekä toisia että itseään kohtaan. Teosofian opettaja saarnaa hyvän tahdon evankeliumia; ja totta on myös toisaalta, että se, joka saarnaa hyvän tahdon evankeliumia, hän opettaa teosofiaa . . .

„Olen vakuutettu siitä, että kun ymmärretään teosofian oikea luonto, haihtuvat olemattomiin ne ennakkoluulot, jotka ikävä kyllä nyt ovat niin vallalla. Teosofit ovat pakosta kaikkien semmoisten liikkeiden ystäviä, jotka joko älyllisesti tai puhtaasti käytännöllisesti työskentelevät maailmassa ihmiskunnan tilan parantamiseksi. Olemme kaikkien niiden ystäviä, jotka taistelevat juoppoutta vastaan, eläimille osoitettua julmuutta vastaan, naisia kohtaavaa vääryyttä vastaan, yhteiskunnan tai hallituksen turmelusta vastaan, – vaikka emme sekaannu politiikkaan. Olemme niiden ystäviä, jotka harjoittavat käytännöllistä hyväntekeväisyyttä, jotka koettavat hiukankin kohottaa sitä kauheata kurjuuden taakkaa, mikä köyhiä painaa alas. Mutta teosofeina emme voi antautua erikoisesti näihin suuriin tehtäviin. Yksilöinä voimme sen tehdä, mutta teosofeina meillä on paljon laajempi, tärkeämpi ja vaikeampi tehtävä suoritettavana . . . Teosofein tehtävä on avata ihmisten sydämiä ymmärtämään ihmisrakkautta, oikeutta ja jalomielistä anteliaisuutta, koska nämä ominaisuudet erikoisesti kuuluvat ihmiskunnalle ja ovat luonnollisia ihmiselle hänen kehitettyään itsessään inhimillisen olennon ominaisuudet. Teosofia opettaa eläinhimistä olemaan inhimillinen ihminen; ja kun ihmiset ovat oppineet ajattelemaan ja tuntemaan, niinkuin todella inhimillisten olentojen tulisi ajatella ja tuntea, silloin he menettelevät inhimillisesti ja kaikki suorittavat vapaaehtoisesti rakkauden, oikeuden ja anteliaisuuden tekoja.“

*

Teosofia on hyvän tahdon evankeliumi, sanoo H. P. B. kauniisti ylläolevassa kirjeessään, ja tämän evankeliumin levittämistä ajatellessa kääntyy mieli itsestään lapsiin, joista Mestarien Mestari sanoi: antakaa heidän tulla minun luokseni. Lapsen mieli on herkkä ja vastaanottavainen, siihen on todella kylvettävä hyvän tahdon siemen, lapsen ymmärrystä on valaistava oikeilla elämisen periaatteilla. Kuinka monet teosofiset vanhemmat ovatkaan sentähden huokailleet: „Jospa olisi teosofinen koulu, jossa lapsia kasvatettaisiin aivan uusien periaatteiden mukaan, niin että todella oppisivat jotakin osaamaan ja jotakin tekemään, ja jossa he tulisivat osallisiksi todellisesta sielun ja sydämen sivistyksestä! Siihen kouluun me lapsemme laittaisimme.“

Varmaankaan heidän toivoansa ei tulevaisuus tule pettämään. Nyt jo näemme, kuinka kaikkialla puuhataan koulukasvatuksen perinpohjaista uudistamista. Teosofinen elämänymmärrys vaikuttaa salaisena voimana nykyajan henkeen ja yleiseen mielipiteeseen, ja saatamme olla varmat siitä, että joidenkuiden vuosikymmenien kuluttua kasvatusta on saanut enemmän tai vähemmän teosofisen leiman. Kädet ristissä meidän ei kuitenkaan tarvitse istua. Ovathan teosofit kaikkialla ja pitkin vuosia panneet toimeen n. s. lootuskouluja, jotka tätä uutta aikaa puolestaan valmistavat. Ei siten, että ne korvaisivat tavallisia kouluja, vaan siten, että istuttavat lapsiin sitä teosofista maailmankatsomusta, jota tavallisissa kouluissa ei tarjota. Lootuskoulut eivät opeta tavallisia kouluaineita. Lootuskoulut ovat niin sanoaksemme sunnuntaikouluja, joissa lapsille opetetaan uskontoa, s. o. uskoa hyvään (jumalaan) uudella tavalla. Lootuskouluja pidetään aikana ja päivänä, esim. sunnuntaina, joka ei estä lapsia käymästä tavallisissa kouluissa. Tahdon tässä julkaista muutamia ajatuksiani niistä.

Koska lootuskouluilla on näin määrätty tarkoitus, ovat ne ensi kädessä aiotut teosofisten vanhempien lapsia varten. Vieraita lapsia ei niihin voi houkutella. Vain orpoja ja semmoisia lapsia, joiden kasvatusta vanhemmat silminnähävästi laiminlyövät, voisi ajatella niihin pyydetävän. Mutta jos syrjäiset itse tuovat lapsiaan lootuskouluun, ovat nämä tietenkin tervetulleet.

Missä vain on teosofisten vanhempain lapsia 7 à 14 vuoden iässä ja teosofisen elämänymmärryksen elähyttämä aikaihminen (nuori tai vanha), joka lapsia rakastaa, sinne voi lootuskoulun perustaa. Joka paikassa, missä on Ruusu-Risti-ryhmä esim., pitäisi olla mahdollista lootuskoulun syntyä.

Lootuskoulu voi syntyä joko ryhmän tai ehkä vielä paremmin yksityisen aloitteesta. Ryhmä kokouksessaan keskustelelee lootuskoulun tarpeellisuudesta ja kehottaa jonkun jäsenensä siihen työhön ryhtymään tai pyytää, että joku vapaaehtoisesti tarjoutuisi. Vielä parempi on, jos yksityinen jäsen ilmoittaa haluavansa pitää lootuskoulua. Hän silloin neuvottelee lasten vanhempain kanssa ja ilmoittaa aikeestaan ryhmäkokouksessa. Huone valitaan. Ehkä joku tarjoaa tilaa kotonaan, lootusopettaja esim., tai jos ryhmällä on oma huone, sopii koulu kukaties paraiten pidettäväksi siinä. Jos huone on vuokrattava, on suotava, että vanhemmat yhteisesti keräävät vuoramaksun. Myöskin saattaa ryhmä yhteisistä varoista ottaa mahdollisiin kustannuksiin osaa.

Kun huone on saatu, määrätään koulu aika. Paras lienee pitää lootuskoulua sunnuntai-aamuna. Lapset kokoontuvat iloisina ja odottavina, ja jos opettaja on voinut huonetta koristaa kukilla tai muuten iloisilla väreillä, vaikuttaa tämä elähtävästi lasten mieliin. Mutta liian paljon katseltavaa ja uteliaisuutta herättävää ei huoneessa pidä olla, ellei ole tarkoitus juuri esineistä (tauluista y. m. s.) puhua ja niitä selitellä.

Opettajalla on tietysti vapaus opettaa lapsille lukemista, laskemista ja kirjoittamista, elleivät he ole olleet tilaisuudessa sitä muualla oppimaan, mutta on muistettava, että tämä on varsinaisen lootuskouluohjelman ulkopuolella. Lootuskoulussa opetetaan lapsille teosofista elämänymmärrystä.

Kuulevathan lapset kotonaan vanhemmiltaan yhtä ja toista teosofiasta. Mutta harvat vanhemmat ovat tilaisuudessa opettamaan teosofiaa lapsilleen. Eikä teosofian opettaminen oikein käykään päinsä kodissa sanoilla: se on siellä tapahtuva esimerkillä. Kun vanhemmat itse elävät teosofiaa – ovat teosofeja, ajattelevat ja tuntevat teosofisesti, – silloin he istuttavat lapsiinsa teosofista henkeä ja uskoa. Järjen valaistus ja muovailu tapahtuu helpommin koulussa. Ja jos eivät kaikki lapset ole tilaisuudessa kotona oppimaan elävää teosofiaa, saa lootuskoulu korvata tämänkin puutteen.

Lootuskoulun tehtävä on siis avata lasten järkeä ja sielua ymmärtämään ja omaksumaan teosofista elämäntutkimusta. Heille on opetettava jälleensyntymisestä, karmasta, kuolemanjälkeisistä tiloista, luonnonhengistä ja haltioista, eri tasoista eli maailmoista, värien symboliikasta, ajatusten ulkokohtaisesta todellisuudesta j. n. e. Heille on opetettava ihmisen kehityksestä, Mestareista, suurista ja jaloista ihmisistä, uskontojen perustajista j. n. e. Heille on opetettava Jumalan äärettömyydestä ja avaruuden lukemattomista asutuista maailmoista j. n. e.

Ei mikään oppi ole lasten liian vaikea käsittää, kun se oikealla ja sopivalla tavalla esitetään. Hyvin mielellään lapset kuulevat kerrottavan näkymättömistä maailmoista, enkeleistä ja jumalista, elämästä ja kuolemasta.

Opetuksessa on pidettävä silmällä, että lapset eivät väsy. Opettaja ei itse yksin saa puhua. Hänen opetuksensa on mieluummin oleva sokraattista: hän kysyy lapsilta ja he saavat vastata. Kun keskustelussa selviää asia, jää se lasten muistiin. Jos opettaja puhuu, tulee hänen puhua sadun muodossa. Saarnoja lapset eivät jaksaa kuunnella. Mutta jännittävää satua he istuvat vaikka tuntikausia kuuntelemassa, ja kun satu on vertauskuvallinen, voidaan sitä perästäpäin tutkia ja analysoida. Antaa lasten kertoa satu uudelleen ja tutkia sen sisältöä! Mitähän tämäkin merkitsee? Mitä tämä kohta opettaa meille? Oliko tuo oikein tehty? j. n. e. Semmoisia kysymyksiä tekee opettaja ja täten hän saa lapset aivan huomaamattaan oppimaan ja itse keksimään selitykset ja vastaukset.

Pitkä koulutunti ei ole oleva. Hyvä on sitä myös paloitella jaksoihin. Kun lapset ensin kokoontuvat, on laulettava ja soitettava. Joka sunnuntai aloitetaan lootuskoulu parhaiten lasten yhteisellä laululla. Sitten läpikäydään läksy, muistellaan, mitä viimein kerrottiin ja opittiin. Taas lauletaan tai piirustetaan, jos siihen on tilaisuutta – lapset näet mielellään piirustelevat värikynillä paperille esim. sadussa esiintyneitä henkilöitä, eläimiä tai kohtauksia. Lopuksi opettaja kertoo uuden sadun tai jatkaa edellistä, ja kun vielä ollaan laulettu yhdessä, hajaantuvat lapset koteihinsa.

Tuonnottain tehtiin minulle naseva kysymys. Häpesin sydämestäni sitä, että semmoinen kysymys – mikäli se minua koski – ollenkaan oli mahdollinen, mutta samalla iloitsin suuresti, että olin tilaisuudessa oikaisemaan sitä suunnatonta väärinkäsitystä, joka kysymyksen aiheuttaneessa ajatuksessa piili.

Kysymys kuului: Idän Tähtien liikkeessä odotetaan maailmanopettajan pikaista tuloa ja Teosofisen Seuran useimmat jäsenet johtajista alkaen elävät epäilemättä samassa uskossa. Toiselta puolen on teosofeja ja pienempia teosofisia yhdistyksiä siellä täällä, jotka eivät lainkaan usko näitä asioita eivätkä pidä niitä tärkeinä eikä edes teosofisina, – ja niiden joukossa lienee Suomen Ruusu-Risti. Mille kannalle nämä jälkimäiset asettuvat teosofisen liikkeen nykyisen tilanteen suhteen, toisin sanoen: mikä seura tai mikä henkilö tällä hetkellä edustaa Salaista Veljeskuntaa? H. P. Blavatsky on kuollut, hän, joka oli Mestarein lähettiläs maailmassa, – kuka siis nyt on hänen jälkeensä Mestarein edustaja, kuka on Salaisen Veljeskunnan lähetti maailmassa? Paljon kauniita sanoja ja viittauksia on esim. lausuttu Ruusu-Ristin johtajasta: onko siis tahdottu ilmaista, että hän tätä nykyä on tuo mainittu lähettiläs?

Kiiruhdin tietysti vastaamaan seuraavasti:

Kysymys perustuu väärinkäsitykseen. Ei meillä ole oikeutta puhua Valkoisen Veljeskunnan lähettilästä madame Blavatskyn kuoleman jälkeen. H. P. Blavatsky nimenomaan opetti, että vuosisadan viimeisenä neljänneksenä ainoastaan ilmestyy maailmaan Valkoisen Veljeskunnan lähetti. Sata vuotta varhemmin tämä lähetti oli kreivi de Saint Germain ja hänen apunaan Cagliostro ja Mesmer. Meidän aikamme lähetti oli H. P. Blavatsky (ja hänen apunaan, voimme lisätä, Judge ja Olcott, joiden tehtävä ja kohtalo jonkun verran muistutti Cagliostron ja Mesmerin). Seuraava lähetti tulee kuluvan vuosisadan loppupuolella. „Älkää uskoko, että Mestarit lähettävät ketään maailmaan ennen vuotta 1975“, oli H. P. B:n nimenomainen varoitus oppilailleen.

Onko tämä käsitettävä niin, ettei vuosisadan kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana ole mitään yhteyttä olemassa Salaisen Veljeskunnan ja ihmiskunnan välillä? On tavallaan. Ei näet ole olemassa mitään virallista yhteyttä. Mutta salaista, yksityistä yhteyttä saattaa tietysti aina olla. Yksilön yhteys Valkoisen Veljeskunnan kanssa ei ole ajasta eikä paikasta riippuvainen. Yksityinen ihminen voi päästä Veljeskunnan yhteyteen tulemalla sen jäseneksi; tai hän voi joutua jonkun Mestarin valvonnan alaiseksi ja siten joutua kosketukseen Veljeskunnan hengen ja voiman kanssa. Yksityinen ihminen voi tavallaan edustaa Valkoista Veljeskuntaa, sen tehtävää ja henkeä, mutta se tapahtuu hänen omalla vastuullaan.

Suhde on sama esim. kansainvälisessä valtiollisessa elämässä. Ero on suuri jonkun valtion virallisen lähettilään – täysvaltaisen ministerin – ja yksityisen vieraalla maalla matkustavaisen välillä. Suomalainen Englannissa on kyllä aina suomalainen; kuta syvemmin hän tuntee Suomen kansaa ja sen henkeä, sitä paremmin hän sitä edustaa; mutta virallinen hänen edustuksensa ei ole. Suomen valtion ja hallituksen edustajana on ainoastaan siihen valtuutettu henkilö.

Tämmöinen „valtuutettu ministeri“ oli madame Blavatsky. „Hän on meidän suoranaisten agenttimme“, kirjoitti Mestari. Hänen paikkaansa ei kukaan toinen voi täyttää, koska Mestarit eivät yhtämittaa pidä virallista edustajaa maailmassa.

Kaikki puheet toisen tai toisen henkilön lähettiläsasemasta Valkoiseen Veljeskuntaan nähden ovat täten tuulesta temmattut. Älköön kukaan ajatelko Ruusu-Ristin johtajasta enemmän kuin kestään toisestakaan, että hän olisi Veljeskunnan virallinen edustaja maailmassa. Kaikki ovat yksityishenkilöitä ilman valtuuksia; he „edustavat“ Valkoista Veljeskuntaa vain siinä määrin kuin he tuntevat sen henkeä, tehtävää ja työtapoja.

„Hedelmästä puu tunnetaan.“ Tämä pitää paikkansa jokaisen ihmisen suhteen, joka työskentelee Herran viinimässä. Jos hedelmät ovat hyviä, jos ne ovat Kristuksen Valkoisen Veljeskunnan hengen mukaisia, silloin työmieheissä on ollut oikea henki. Silloin on hän oikealla tavalla Veljeskuntaa maailmassa edustanut.

*

Koska huhtikuun Ruusu-Risti joka tapauksessa olisi myöhästynyt, lähetän tässä huhti- ja toukokuun vihott yhdellä kertaa. Tämä on siis viimeinen Ruusu-Risti ennen kesää. Puolen vuoden tilaajat ovat saaneet, mitä heille tuleman pitää, ja heidän on siis uudistettava tilauksensa, jos tahtovat jatkuvasti lukea Ruusu-Ristiä. Ensi numero ilmestyy elokuun lopulla.

Näkemiin, rakkaat lukijat.

Elokuu, s. 161-172

Mitähän eversti Olcott ajattelisi, jos hän eläisi?

Sillä tavalla kysyn välistä itseltäni katsellessani Teosofisen Seuran hämmästyttävän vaiherikasta kehitystä hänen kuolemansa jälkeen (1907) ja varsinkin viimeisten vuosien tapahtumia. T. S. oli vanhalle perustajapresidentille kaikki kaikessa: hänen lapsensa, hänen silmäteränsä, hänen lemmittynsä. Hän rakasti ajatella itseään sen kunniakkaana isänä, sen päänä, — mutta hänen rakkautensa oli epäitsekäs: lapsen menestys oli tuhat kertaa tärkeämpi kuin hänen oma asemansa ja kunniansa; hän oli aina valmis jättämään paikkansa arvokkaammalle ja kyvykkäämmälle. Yksi vaatimus oli hänellä kuitenkin järkähtämätön: Teosofisen Seuran perustuslakia ei saanut muuttaa, ei saanut hämmästyttää eikä hävittää sen puolueettomuutta, sen suvaitsevaisuutta, sen totuuden etsintää. Perustajapresidentin seuraajan tuli hänenkin pitää pyhänä T. S:n konstitutsiossa ilmaistua ihannetta.

Niinpä eversti Olcott pelkäsi vaikutuksia ja virtauksia esoteeriselta taholta. Hänen mielestään Teosofisen Seuran fyysillinen ja eksoteerinen organisatiosi oli perustuslaissaan saanut siksi viisaan, sisältörikkaan ja kauaskantavan pohjarakenteen, ettei siinä kaivattu mitään muka henkevämpiä muotoja. Olihan T. S. keskellä rikkirevittyä, puolueihin ja lahkoihin jakautunutta maailmaa yleisen inhimillisen veljeyden ydin ja tyysija, joka totuuden ja veljesrakkauden hulmuavaa lippua kantaen kohosi korkealle yli rotujen, uskontojen, kansallisuuksien ja yhteiskuntaluokkien eroavaisuuksien.

Eversti Olcott oli Mrs. Besantin presidenttikandidatuuria vastaan. „Mrs. Besant on esoteristi, hän on esoteerisen koulun ulkonainen pää. Hänen johtamanaan Teosofinen Seura helposti voisi joutua psyykkisten virtausten valtaan. Ja semmoisesta kohtalosta Seuraa on varjeltava.“ Vasta viimeisellä tautivuoteellaan, kun Mestari itse — kuten eversti uskoi — ilmestyi hänen huoneeseensa, muutti hän mielensä ja nimitti Mrs. Besantin seuraajakseen.

*

Mutta, kuten sanottu: mitä vanha eversti nyt ajattelisi?

Sen sijaan, että Teosofinen Seura olisi pysynyt puolueettomana, se maailmansodan aikana asettui liittolaisten puolelle keskusvaltoja vastaan. Sen sijaan, että se olisi pysynyt uskontojen yläpuolella, niistä riippumattomana, se vuodesta 1911 lähtien on erikoisesti suosinut n. s. Idän Tähteä, joka odottaa uuden

„maailmanuskonnon“ perustajan tuloa lähiaikoina (”maailman uskonnoiksi“ on tieteellisissä piireissä aina nimitetty sekä kristinuskoa että buddhanoppia); ja viime aikoina se on viitannut siihen, että tämä uusi maailmanuskonto arvatenkin tulee olemaan n. s. „vapaamielinen katolinen kirkko“, koska tulevan maailmanopettajan apostolit, hänen lähimmät opetuslapsensa, rientävät vihkiytymään mainitun katolisen kirkon papeiksi ja piispoiksi ja, kuten yksi apostoleista, Mr. Arundale sanoi: „pukeutumaan Herra Kristuksen univormuun“, toisin sanoen, koko lailla rumaan, pitkään pappishameeseen. Ja vihdoin sen sijaan, että Teosofinen Seura olisi uskollisesti säilyttänyt totuutta etsivän luonteensa, sen kansalliset osastot äsken (Canadian T. S:aa lukuunottamatta) liittyivät niin sanottuun „Maailman Uskontoon“, jonka ainoa fyysillinen edustaja on sen pöytäkirjuri piispa G. Arundale, allekirjoittamalla tri Besantin ja Mr. Jinarajadasan, T. S:n presidentin ja varapresidentin laatiman uskontunnuksen, mikä teko itsessään – oli uskontunnustus kuinka ylevä tahansa – soti T. S:n perustuslakia vastaan.

Saattaa pitää melkoisen varmana, että jos T. S:n perustajapresidentti H. S. Olcott olisi elänyt, hän ei olisi suostunut yhteenkään yllämainituista teoista. Tietysti Teosofisen Seuran jäsenet eivät ole aktiivisesti syyppää asioihin; he ovat ainoastaan lojaalisesti seuranneet mukana, mihin Pääneuvosto ja kansalliset hallitukset ovat johtaneet. Huomioonotettava seikka kuitenkin on, että T. S:n vanhat, teosofiseen maailmankatsomukseen syvemmin perehtyneet jäsenet ovat vuosien vieressä miltei kauttaaltaan tippuneet seurasta pois; paikoilleen ovat jääneet ainoastaan johtavat henkilöt ja suuret, alati vaihtuvat joukot uusia – teosofisesti katsoen usein kypsymättömiä – kannattajia. Niinpä T. S:n jäsenten lukumäärä ei ole viimeisenä viitenä à kuutena vuotena ollenkaan kasvanut, vaikka uusia jäseniä on liittynyt seuraan keskimäärin kuusi tuhatta vuodessa.

*

Ja kuitenkin, asialla on toinenkin puoli. Olen vanha teosofinen työntekijä, olen rakastanut Teosofista Seuraa ja ennenkaikkea sen suurta sanomaa, enkä koskaan ole yksipuolisesti tai ahdasmielisesti kannattanut eversti Olcottin käsitystä T. S:sta, vaikkakin aina olen pitänyt luonnollisena, että seuran puolueeton, suvaitsevainen ja totuutta etsivä konstitusio juuri oli teosofista viisautta käytännössä. Olen nimittäin myös – ja voin lisätä: vuosi vuodelta selvemmin – ymmärtänyt, että Teosofisen Seuran sisäinen – siis ainakin sen esoteeristen jäsenten – tehtävä oli madame Blavatskyn henkistä valistustyötä kannattaen ja jatkaen olla Valkoisen Veljeskunnan palvelijana ja (puutteellisena) edustajana maailmassa. Ymmärrän hyvin Mestari M:n sanat eräässä kirjeessä H.S. Olcottille: „hävitköön mieluummin koko T. S. kuin että se osoittaisi kiittämättömyyttä H. P. Blavatskylle.“ Ja ymmärrän, että H. P. Blavatsky monta kertaa ja eri sanoilla ilmoiti sen tärkeän tosiseikan, että jollei T. S. pitänyt kiinni alkuperäisestä ohjelmastaan ja pysynyt Viisauden Mestarein puhetorvena, jäisi se paljaaksi filantrooppiseksi seuraksi, jommoisia maailmassa ennestäänkin oli yllin kyllin. Ja kun T. S. näytti sujuvan pois raiteiltaan, perusti H. P. B. n. s. Esoteerisen osaston 1888, jonka jäseniä hän itse tahtoi kasvattaa teosofiaa ja T. S:n tehtävää syvemmin käsittämään.

Tunnustettava on, että Mrs. Besant on pitkin matkaa teroittanut tätä esoteerista näkökantaa. Viimeksi viime jouluna, kun hän yhdessä varapresidentin kanssa julkaisi manifestinsa „Maailman Uskonnosta“, kehoittaen Teosofisen Seuran kansallisia osastoja siihen liittymään, hän nimenomaan puhui juuri T. S:n esoteerisesta tehtävästä Mestarein äänenkannattajana. Häntä ei siis saata syyttää siitä, että hän olisi tämän puolen asiasta unohtanut; pikemmin häntä – varsinkin H. S. Olcottin silmillä katsoen – voidaan moittia siitä, että hän liiaksi painostaen T. S:n esoteerista luonnetta on unohtanut, että seuralla sinään oli kaunis inhimillinen tehtävä veljesliittona, joka ei kysynyt kenenkään uskoa, vaan tunnusti kaikki etsivät sielut veljeksi rakkauden valtakunnassa.

Näin ollen saatamme kuitenkin kysyä: missä sitten on vika? Eikö Mrs. Besant itse asiassa ole oikeassa? Eikö hän vuosi vuodelta ole kulettanut Teosofista Seuraa kohti sitä ihannetta, joka sen alkuperäiseksi päämääräksi asetettiin? Eikö hän ole vienyt seuraan lähemmäksi Mestareita?

En tahtoisi olla millään tavalla ahdasmielinen. En tunne sydämessäni enää mitään katkeruutta siitä, että T. S:n kannalta olen näennäisesti ja tahtomattani luopio. Mestarein asia, teosofian sanoma, T. S:n alkuperäinen tehtävä on minulle yhtä kallis kuin se aina on ollut, enkä koskaan ole pitänyt Ruusu-Ristiä muuna kuin teosofisen liikkeen haarautumana, joka palvelee juuri teosofista asiaa. Mutta kuitenkin – ei ainoastaan kohtalo vaan myös – omatuntoni on pakottanut minut asettumaan kuin eri leiriin T. S:n nykyisen johdon suhteen; ja miksikä? Siitä yksinkertaisesta syystä, että näen suunnattoman eron T. S:n alkuperäisen ohjelman, H. P. B:n Mestarein sille antamien suuntaviivojen, ja sen nykyisten menettelytapojen ja opetusten välillä.

Madame Blavatskyn aikana H. S. Olcottin sittemmin niin pelkäämät „psykkiset vaikutukset ja virtaukset“ kyllä yhtämittä näyttelivät osaansa T. S:n jokapäiväisissä tapahtumissa: yhteys näkymättömän salatieteellisen maailman kanssa oli ehjä ja rikkomaton. Luonnontieteellisesti käsittämättömiä asioita tapahtui vähä väliä, kirjeitä saapui useilta Mestareilta, monet tapasivat Mestareita fyysillisesti, toisille he ilmestyivät astraaliruumiissaan j. n. e. Madame Blavatsky oli valtavan psykkisen pyörteen keskuksena ja kaikki, jotka joutuivat hänen läheisyyteensä, viskattiin samalla kovaan sisäiseen kouluun, jossa ennen pitkää oppivat tuntemaan itsensä ja tekemään valinnan oman itsekkyytensä ja totuuden palvelemisen välillä.

Mutta eräs seikka oli Madame Blavatskyn aikana silmiinpistävä. Kuinka sanoisin? Salaperäisten ilmiöiden yliaistillinen luonne oli aina jotenkuten todistettavissa, – ne antautuivat itse ikäänkuin alttiiksi tutkimuksille ja tarkastuksille ja kutsuivat puolelleen epäilijöitä ja kieltäjiä, ne suoritettiin oikkujen ja päähänpistojen tapaan, ilman teatterimaisia juhlamenoja. Tietysti ilmestyi epäilijöitä ja sadattelijointa, mutta nämä olivat niin täynnä kiukkua ja pyhää vihaa, niin täynnä pikkumaista häijyyttä ja voimatonta kostonhalua, että puolueettoman jälkimaailman silmissä madame Blavatsky ehdottomasti jää voiton puolelle ja vihamiehiltäänkin ansaitsee tunnustuksen „XIX:nen vuosisadan sfinksi“. Samaten kaikki mitä madame Blavatsky teosofiana opetti, oli tavalla tai toisella todistettavissa. Hän ei esittänyt mitään „omaa“; hän sanoi: „minun oppini ei ole minun, vaan sen joka minut lähetti.“ Hän opetti sitä, mitä hän Mestarein pyhässä Looshissa oli oppinut, sitä, mitä hänet oli käsketty maailmalle antamaan. Hänen teosofiansa sisälsi täten „katkelmia ikivanhasta viisaudesta, siitä totuuden tiedosta, jota tuhannet adeptit vuosituhansien vieressä olivat koonneet ja keränneet, tarkistaneet ja todentaneet“. Nämä katkelmat olivat täten todistettavissa – ainakin historiallisesti vanhoista muistomerkeistä ja kirjoituksista, vanhoista taruista ja traditioista. Jos hänen oppinsa herättivät materialistisen ja dogmaattisen maailman vastustusta, oli tämä vastustus enemmän hetkellinen kuin pysyvä; vuosi vuodelta ovat tieteelliset löydöt ja havainnot osoittaneet, että madame Blavatsky oli väitteissään oikeassa.

Kuinka asian laita on nykyään? Sanoin jo edellä, että mielestäni ero on suunnaton. Yliaistillisiä ilmiöitä ei enää tapahtune; jos sattuu jokin – niinkuin Krishnamurtin inspiroidut sanat viime jouluna – on se pikemmin mediumistista kuin maagillista laatua; niinkään jos jokin kirjeellinen sanoma joskus on saapunut Mestareilta, on senkin syntyhistoria tarkemmin tutkittuna ollut mediumistinen. Mediumistisia ilmiöitä tapahtuu paljon maailmassa, ja jollei teosofisten sanomien sisäinen arvo kohoa huomattavasti yläpuolelle spiritististen ilmoitusten keskitasoa, eivät T. S:n nykyiset Mestarit ollenkaan eroa spiritististen istuntojen johtavista hengistä. Jos taas kysymme, mitä nuo viimeiset mestarikirjeet ovat ilmoittaneet ja opettaneet, kiintyy huomiomme heti pariin kohtaan. Eräissä mestarikirjeissä v:lta 1917 kehoitettiin Mrs. Besantia ja Teosofista Seuraa erikoisesti suosimaan Idän Tähtien liikettä ja vapaamielistä katolista kirkkoa, joista edellinen oli saanut alkunsa teosofiselta taholta, molempien pätevyuden perustuessa Mr. Leadbeaterin selvänäköisiin tutkimuksiin. Samaten „vanhemman veljen“ kirjeessä v:lta 1925 teroitetaan Teosofisen Seuran jäsenille, mikä arvaamaton etu heille koituu siitä, että ovat tilaisuudessa seuraamaan kahta niin suurta johtajaa kuin ovat Mrs. Besant ja Mr. Leadbeater.

Eihän semmoisestakaan neuvosta olisi mitään sanottavaa, enkä puolestani tahtoisi häiritä kenenkään autuaallisia unennäköjä. Päinvastoin omassakin luonteessani on suuri taipumus uskoon ja luottamukseen; ja mitä ihmiselämästä, saatikka ihmiselämän onnesta, tulisikaan ilman näitä kallisarvoisia hyveitä?

Kuitenkin soisin koko sydämestäni – ja järkeni ehdottomasti vaatisi – että ne opit ja opetukset, joita Idän Tähti ja vapaa katolinen kirkko antavat, perustuisivat totuuteen, eikä vain selvänäköisiin tutkimuksiin tai Mestarein ilmoituksiin. Sillä mitä arvoa on opetuksilla, jotka eivät ole tosia? Kannattaako niille uhrata uskonsa ja luottamuksensa? Mestarein opit ja heidän selvänäköisten tutkimustensa tulokset, joita madame Blavatsky ilmoitti maailmalle, olivat aina siinä suhteessa merkittäviä, että pitivät yhtä luonnon tosiasiajn ja historiallisten tietojen kanssa. Ne tietysti ilmoittivat asioita, joista ei vielä silloin ollut luonnontieteellistä varmuutta, ja madame Blavatsky sanoikin, että vasta XX:s vuosisata todistaisi keksinnöillään ja löydöillään Salaisen Opin opetusten totuuden. Mutta ne eivät olleet ristiriidassa esim. tunnettujen historiallisten tosiseikkojen kanssa. Jos madame Blavatsky esim. Mestareinsa auktoriteettiin nojaten olisi väittänyt „salatieteellisenä totuutena“, että Napoleon I ei ollut koskaan elänyt, olisi maailma syystä kääntänyt selkensä hänen hullutteluilleen.

Tässä suhteessa yhtä kaikki Idän Tähdän ja katolisen kirkon opetukset pahasti ontuvat. Lukijani tietävät, mille jyrkälle kannalle minun on täytynyt asiassa asettua. Kirjassani „Christosophia“ olen perustellut niitä syitä, joiden nojalla täytyy arvostella vääräksi Idän Tähdän ja katolisen kirkon Kristusoppeja. Idän Tähti sanoo: „minun Kristukseni, jonka tuloa näinä päivinä odotan, on sama Kristus, joka vaikutti Jeesus Natsarealaisessa, ja Jeesus Natsarealainen syntyi 105 vuotta ennen kristillistä ajanlaskua.“ Vapaamielinen katolinen kirkko opettaa: „minun Kristukseni on sama kuin kristikunnan Kristus, joka kuoli Pontius Pilatuksen ollessa maaherrana ja jonka apostoleista Pietari, Johannes ja Paavali ovat suurimmat ja tunnetuimmat; minun Kristukseni on myös sama kuin Idän Tähdän Kristus, joka pian Krishnamurtin ruumiissa ilmestyy maailmaan ja joka Jeesuksessa vaikutti 105 v. ennen Kr.“ Mutta kuinka nämä väitteet voisivat olla tosia? Historian tuomion edessä ne ovat väärä. Pontius Pilatus ja Paavali kuuluvat molemmat tunnettuun historiaan. Molemmat elivät kristillisellä ajanlaskulla. Jos siis Jeesus Kristus olisi syntynyt 105 vuotta e.Kr., olisi hän ollut noin 133 vuotta kuollessaan ristinpuulla. Alkoiko hän siis julkisen saarnatoimensa vasta 130 vuoden iässä, vai kestäkö tämä toiminta 103 vuotta eikä 3? Ja kun Paavali kääntynyt tapasi Pietarin Jerusalemissa, oli tämä Jeesuksen opetuslapsi, joka oli Jeesusta vanhempi, ainakin 150 vuoden todella kunniakkaassa iässä!

En osaa muuta ajatella, kuin että Teosofisessa Seurassa, kun kerran poikettiin Mestarein ja H. P. Blavatskyn alkuperäisistä opetuksista ja ruvettiin ylen paljon luottamaan omiin selvänäköisiin tutkimuksiin, on kompastuttu tiellä ja sekoitettu yhteen asioita, jotka omalla tavallaan ja kukin tahollaan ovat tosia, mutta pääalletysten ladottuina antavat irvikuvan totuudesta.

Nämä seikat johtuivat mieleeni enkä osannut olla niistä kirjoittamatta, kun luin, että Hollannissa Ommenissa on tänä kesänä taas pidetty suurenmoinen Idän Tähdän kokous.

*

Selailllessani vanhoja *Theosophist*-lehden numeroita tapasin hämmästyksekseni seuraavat sanat, jotka eversti Olcott lausui v. 1895 eräässä pitkässä Judge-asian aiheuttamassa kirjeessä Pääneuvostolle ja eri maiden ylisihteereille: . . . „On toisiakin muutoksia (nim. Sääntöihin), joita epäilemättä olisi hyvä tehdä: olisi esim. hyvä poistaa käsitys, että *maantieteelliset rajat muodostavat T. S:n osaston* . . . Kuitenkin on väärin luulla, että perustuslakia pitäisi muuttaa, ennenkuin nykyään voitaisiin perustaa autonomisia osastoja . . . Nykyisilläkin valtuuksillani minä voin, jos katsoisin tarpeelliseksi, *luoda uuden, tai vaikkapa tusinan uusia osastoja minkä tahansa nykyään voimassa olevan osaston alueella* . . . kunhan vain seitsemän laillista looshia sen minulta pyytäisi . . .“

Olen alleviivannut hämmästyttävät kohdat, sillä kun v. 1912 ehdotin Steiner-asian yhteydessä, että osastoja ei katsottaisi maantieteellisiksi, vaan että T. S:n jäsen saisi kuulua omaan valitsemaansa osastoon, jolloin mitään Steiner-eroa ei olisi tarvinnut tapahtua, selitti Mrs. Besant presidenttinä Pääneuvoston nimessä, että osastot oli säilytettävä maantieteellisinä, niinkuin eversti Olcottin ajoista lähtien oli tapa ja että turha oli muuttaa vanhoja hyviä sääntöjä. Kun taas v. 1920 pyysimme Suomessa, että meiltä saisi olla kaksi autonomista osastoa, vastasi Mrs. Besant, että kaksi liittoa saattoi ajatella, mutta ei missään tapauksessa kaksi osastoa eri ylisihteereineen.

Ja kuitenkin olisi molemmilla kerroilla tarvittu vain pikkuisen veljellistä ja hyvää tahtoa johdon puolelta – sen sijaan, että riiputtiin kiinni kuolleissa pykälissä, joita elävät ihmiset voivat muuttaa, kuten perustajapresidentti itse huomautti, – jotta mitään Steiner-eroa, enemmän kuin Ruusu-Risti-eroakaan olisi tarvittu! Nämä seikat kuuluvat Teosofisen Seuran huonon karman luomiseen.

*

Ruusu-Ristin vuosikokouksesta helluntaina on eri kirjoitus tässä numerossa, joten minun ei tarvitse siinä viivähtää. Juhannuksen aikana herätettiin uuteen eloon teosofinen toimintamuoto, joka seitsemän vuotta oli maannut pralajassa, kun nimittäin pidettiin kesäkurssit Kanneljärvellä, niinkuin toisessa paikassa lehdessämme kerrotaan. Nämä kurssit tuntuivat osanottajissa, joita oli 50, herättävän siksi paljon mielenkiintoa ja vaikuttivat minuunkin personallisesti niin mieltävirkeästi, että yhdyin arkailematta siihen yleiseen toivomukseen, että tällaisia tilaisuuksia jatkuvasti ja säännöllisesti uudistuisi. Antavathan ne meille käsityksen ja aavistuksen siitä, mitä todellinen Ruusu-Risti-opisto voisi olla, ja ovathan ne sen ensimmäisiä toteutumismuotoja. Ovathan ne myös pienoisikoossa sitä tietäjäkoulua, jota mysterio-opisto aina on ja jossa jotkut sielut löytävät itsensä ja elämäntehtävänsä kansansa profeettoina.

Heinäkuun aikana olen – monen ystävänkin kehotuksesta – levännyt suuremmista töistä. Oli vähän puhetta siitä, että olisin käynyt ulkomailla, mutta tuuma raukesi, kun huomasin, että läsnäolonni eräissä paikoissa kontinentilla on tärkeämpi ensi vuonna.

Tänä kesänä olen muuten ottanut askeleen, josta toivon olevan suurta hyötyä asiallemme ja josta vuosikokouksessa ohimennen oli puhetta. Siitä saakka kun Mystica perustettiin, olemme me toimintahenkilöt Helsingissä suunnitelleet yhteistä suurempaa kustannusliikettä, johon monet pienemmät vähitellen uppoaisivat. Ensimmäinen askel tähän suuntaan otettiin kuten sanottu tänä kesänä, kun Ruusu-Ristin pieni, mutta pirteä kustannushomma liitettiin Mysticaan. Mystica siis nyt omistaa kaikki kirjamme ja on ottanut päällensä kaikki velat, jotka tähän saakka ovat olleet minun nimessäni, vapauttaen minut täten melkoisesta taloudellisesta vastuusta. Muuta muutosta ei tapahdu. Sama luottamus ja palveluhalu, jota tähän mennessä on osoitettu minua kohtaan, toivottavasti jatkuu, kohdistuen nyt Mysticaan. Liikkeen menestys riippuu yhtä paljon kuin ennenkin meidän kaikkien hartioillamme. Asiamiesliitot ja ostajien renkaat toimivat kuten tähänkin saakka. Edistätte työtämme ja asiaamme, autatte minua yhtä paljon kuin ennenkin, jos vast'edes toimitte kaikella innolla Mysticin hyväksi.

Minä pidän luonani pienen kirjavaraston ja Ruusu-Ristin toimitus välittää siten yhä edelleen kirjoja käteisostajille (tai postietuannilla), ja Amerikassa asuvista *ostajien renkaan* jäsenistä pidän toistaiseksi itse huolta ja toimitan heille kirjat, minkä seikan pyydän heidän ottamaan huomionsa.

Niin toivotan siis kaikkea menestystä Mysticalle sen suuressa ja siunauksellisessa työssä.

*

Ruusu-Ristin ystävä, joka silloin tällöin on muistanut lehteämme kirjoituksillaan, astrologi herra Nap. Hultin, kirjoitti minulle äsken kirjeen, josta suomennan tähän seuraavaan otteen:

„Kuta enemmän tutkin astrologiaa, sitä paremmin ymmärrän, että kaikki – koko elämä – on paljasta lakia. Paljasta lakia, kylmää, kovaa lakia! Syntymähoroskooppi osoittaa, mikä läksy sielun on opittava tässä elämässä. Vähäinen, vapaa tahto oman kohtalonsa ohjaamisessa suhtautuu horoskoopin määräämään läksyyn – karmaan – melkein niinkuin 1 à 2 suhtautuu 9 à 8. Ainoastaan poikkeustapauksissa on suhde hieman suotuisampi, ehkä niinkuin 2 ½ 7 ½:een.

„Koska joka vuoden syntymäpäivästä, kunhan vain on käsillä sen vuoden efemeriidit, voi päättää, mikälaiseksi seuraava vuosi suurin piirtein muodostuu, tuleeko siitä onnellinen vaiko onneton vuosi, – on tämä selvä todistus kaiken elämän lakisiteisyydestä. Kaikki riippuu vaan siitä, osaammeko tulkita näitä lakeja.

„Niinikään sielun kehitysaste käy jokseenkin selväksi horoskoopista. Saturnus näkyy tässä esittävän erittäin tärkeätä osaa, vaikka toisetkin seikat ja tekijät vaikuttavat ratkaisevasti. Ilman „voimakasta“ Saturnusta ei kukaan saata olla täysin kehittynyt ja sielultaan hienostunut gentlemanni tai lady. Tähän suuntaan näyttää vielä olevan paljon tutkimista.

„Uskon, että syksyllä saamme vaikeita aikoja (huonon vuosisadon ja todennäköisesti suuria lakkoja tai työläislevottomuuksia). Olen tehnyt voitavani, jotta hallitus ostaisi suuria määriä viljaa, mutta joka taholla olen kohdannut vastustusta ja tylyyttä. Anomus asiassa jätettiin valtiopäivillekin, mutta sai aika läksytyksen – sangen paljon Tannerinkin puolelta. (*Quem deus perdere vult, dementat.*) Jos ken, olisivat juuri kansanjoukot hyötäneet viljan ostosta! Presidentillekin olen kirjoittanut. Aloitin rynnistykseni jo ennen joulua 1925. Kirjoitin artikkelin Hufvudstadsbladetia varten, mutta sitä ei julkaistu. Mitä siis tehdä?

„Kun puhuu astrologiasta, on ihmisillä heti se käsitys, että astrologia on paljasta haaveilua tai humbugia ...

„Monta, monta vuotta täytyy tutkia ja paljon käytäntöä täytyy olla, ennenkuin ehtii syventyä asioihin.“

*

En osaa vielä varmasti määrätä, koska luentokausi Helsingissä alkaa; aikaisimmin se tapahtuu syyskuun 12 p:nä, mutta mahdollisesti myöhemmin. Sanomalehdissä siitä tarkemmin ilmoitetaan. Looshityö tuskin alkaneen ennenkuin lokakuun 11 p:nä.

Syyskuu, s. 209-219

Ruusu-Risti-seuran vuosikokouksessa helluntaina keskusteltiin seurakunta-aatteesta ja pohdittiin eri puolilta kysymystä, oliko syytä ruusuristiläisten muodostua uskonnolliseksi yhdyskunnaksi omine kanslioineen ja „papinkirjoineen“. Toiset kannattivat, toiset vastustivat. Kannattajien mielestä oli turha maksaa suuria veroja kirkolle, vaikka heidän mielestään toiselta puolen oli ikävä kirkosta erotessa jäädä ulkopuolelle muotomenollista yhteiskuntaa: ei ollut enää ristiäisiä, ei häämenoja, ei ruumiin siunausta. Vastustajat taas pelkäsivät, että seurakunnan kintereillä seuraisivat vanhat tutut taantumuksen ilmiöt: virkakoneistot ja palkatut papit, dogmatismi ja hengen kuolema; paras oli heidän mielestään erota kirkosta,

liittyä siviilirekisteriin ja tulla toimeen ilman seremonioja sekä syntyessä että kuollessa, – tai sitten pysyä kirkossa ulkonaisten seikkojen vuoksi ja säilyttää Ruusu-Risti puhtaana hengen elämän pyhättönä.

Omasta puolestani en lausunut mitään mielipiteitä keskustelun aikana, mutta sanoin lopussa, että silmissäni kangasti ratkaisu, joka välttäisi vaarat, mutta antaisi sijaa kaikille hyvälle toimenpiteille, ja lupasin ennen pitkää esittää tämän ratkaisuni aikakauskirjamme palstoilla. Hetki on nyt tullut, että tahdon lupaukseni täyttää.

Uskonnollisessa seurakunnassa semmoisena kuin sitä tavallisesti käsitetään voidaan erottaa kolme puolta, sisäinen, ulkonainen ja niiden välittäjä. Sisäisesti katsoen seurakunta on yhtymä ihmisiä, joita elähyttää samanlainen maailmankatsomus ja yhteinen pyrkimys, jotka esim. seuraavat samaa ihmiskunnan opettajaa ja vapahtajaa elämässään ja uskossaan. Seurakunnan henkistä elämää vireillä pitää ja valvoo maallinen johtaja ja opettaja, jonka seurakunta luottamuksella on valinnut henkiseksi pääkseen. Ulkonaisesti katsoen seurakunta on maallisen yhteiskunnan asianmukaisesti järjestetty elin, joka kansliojensa ja virkailijoihensa välityksellä pitää kirjaa jäsenistään ja tärkeimmistä tapahtumista näiden elämässä samoin kuin omista vaiheistaan ja omasta taloudestaan. Sisäisen ja ulkonaisen elämän yhdistäjinä ovat n. s. jumalanpalvelusmenot, sakramentit ja seremoniat, jotka oikein hoidettuina vuodattavat hengen elämää aineellisen olemassaolon muotoihin, samalla kun ulkonaisessa elämässä ylläpitävät ja lujittavat seurakunnan jäsenten veljeyttä, tasa-arvoa ja yhteenkuuluvaisuutta. Sisäistä seurakuntaa voidaan verrata henkeen, ulkonaista ruumiiseen ja juhlamenoja sieluun.

Malliseurakunnassa, joka elävänä organismina on terve sekä hengen ja sielun että ruumiin puolesta, on otettu huomioon ainakin seuraavat tärkeät kohdat:

1) Seurakunnan maailmankatsomus ei ole kangistunut kuolettavaan dogmuskoon, vaan on elävää ja alati edistyvää totuuden etsintää ja pyrkimistä Jumalan tuntemiseen; se on sitä henkeä, joka tutkii Jumalan hengen syvyyksiäkin.

2) Seurakunnan ulkonaisena päänä, mikäli semmoinen on tarpeen, ei ole n. s. palkkapaimen, vaan ihminen, jolla on pikemmin profeetan kuin papin ominaisuudet, jonka toisin sanoen totuuden pyhä henki itse on valinnut inhimilliseksi aseekseen.

3) Seurakuntaan kuuluminen ei ole pakollinen, s. o. henkisesti täysi-ikäiseksi tultuaan täytyy jokaisen nuoren ihmisen itse päättää, tahtooko hän liittyä seurakunnan toimivaksi jäseneksi, vaikkakin hän jo lapsena olisi saanut nauttia sen antamasta opetuksesta. (Tätä on tietysti n. s. konfirmatsioni, rippikoulu ja rippillepääsy ajanut takaa). Niinikään on jäsen oikeutettu eroamaan, milloin katsoo siihen olevan syytä.

4) Seurakunnan talous ei tähtää henkisen työn koneelliseen palkkaamiseen, koska henkinen työ ollen olemukseltaan vapaa välttämättä myös vapaasti ansaitsee toimeentulonsa, vaan ruumiillisen ja sielullisen toiminnan ylläpitämiseen. Ja koska seurakunnan ruumiiseen eivät kuulu ainoastaan kirkot, kansliat ja virkailijat, vaan myös kaikki jäsenet, pitää yhteinen talous myös silmällä puutetta ja hätääkärsivien seurakuntalaisten tilapäistä auttamista. Verot, lahjoitukset, testamentit y. m., joilla seurakunnan yhteistä omaisuutta ylläpidetään ja kartutetaan, hyödyttävät täten sen ruumiin kaikkia jäseniä.

5) Seurakunnan jäsenten verot, joskin määrältään vaihtelevia, ovat luonnollisesti pakollisia, koska jäsen, joka ei tahdo suorittaa verojaan, on tilaisuudessa eroamaan; ja jäsen, joka määrätyn ajan kuluessa laiminlyö veronmaksunsa, katsotaan eronneeksi seurakunnasta.

6) Seurakunnan henki ilmenee sen julkisessa opetuksessa ja jäsenten jokapäiväisessä elämässä, mutta sen sielu, s. o. sen jumalanpalvelusmenot, sakramentit ja seremoniat, pysyy mieluummin salassa, jäsenten

yksityisenä hartauden muotona, koska se siten on alttiimpi hengen läsnäololle ja lähenee todellisen mysterion luonnetta. Silti sen ei tarvitse olla sitova kaikille jäsenille.

7) Seurakunnan sielua edustavat asianomaisesti opetetut jäsenet itse, usein myös sen henkiset työntekijät, vaan ei palkatut seremoniamestarit.

Näitä periaatteita silmälläpitäen saatamme kysyä, olisiko meillä ruusuristiläisillä tilaisuutta järjestäytyä seurakunnaksi. Meitä on toistaiseksi niin pieni joukko, että oman virkakoneiston ylläpito varmaan tulisi ylivoimaisen kalliiksi.

Niinpä niin. Mutta jos tarkastamme edellämainittuja periaatteita, teemme sen havainnon, että kulunkeja varsinaisesti kysyy juuri seurakunnan virkakoneiston kunnossapito, siis määrätty osa seurakunnan ruumiista. Jos niitä kulunkeja voisi välttää, riittäisivät verot kyllä toisiin tarpeisiin.

Ja meillä Suomessa voimme näitä kulunkeja välttää. Suomen valtio pitää luterilaista kirkkoa valtiokirkkona, mutta koska Suomessa vallitsee uskonvapaus, on valtio kiitettävällä huomaavaisuudella katsonut velvollisuudekseen pitää kirjaa myöskin niistä kansalaisista, jotka poistuvat valtiokirkosta, mutta eivät liity seurakunnaksi. Tämä tapahtuu n. s. siviilirekisterin välityksellä.

Mikä siitä seuraa? Siitä seuraa, että ihmiset, jotka tahtovat välttää seurakuntaelämän ruumiillisia vaikeuksia ja vaaroja, ovat tilaisuudessa kohdistamaan tarmokkaan huomionsa ainoastaan sielulliseen ja henkiseen seurakuntaelämään. Toisin sanoen: heidän ei ole pakko muodostaa mitään varsinaista seurakuntaa. He luopuvat vain kirkosta ja liittyvät sosialihallituksen siviilirekisteriin. Sitten he keskuudessaan päättävät ja pitävät huolta sielullisista ja henkisistä seikoista ynnä niihin liittyvästä taloudesta.

Mitä nyt tämä merkitsisi esim. ruusuristiläisten suhteen? He liittyisivät valtion siviilirekisteriin, johon merkittäisiin syntymät ja kuolemat ja josta saisivat tarpeen vaatiessa asiaankuluvat „papinkirjat“; heidän avioliittonsa solmittaisiin yhteiskunnan edessä siviiliavioliittona; mutta veronsa – ennen kirkolle menneet – he maksaisivat Ruusu-Ristin seurakuntarahastoon, jota käytettäisiin määrättyihin tarkoituksiin. Tämän veron suorittaisivat niin hyvin irta- ja ryhmä- kuin looshijäsenet.

Ruus-Risti-loosheissa kasvatettaisiin jäseniä seremonialliseen työhön ja ainakin jotkut oppisivat juhlamenoja suorittamaan arvokkaalla ja hartaalla tavalla. Milloin paikkakunnalla tai sen läheisyydessä tarvittaisiin juhlamenoja erinäisten tapausten pyhittämiseksi, kuten lapsen syntymisen, vainajan hautaamisen y. m., olisivat looshijäsenet omiansa tätä tehtävää suorittamaan erinäisten asiaankuuluvien ohjeiden mukaan. Ja milloin koituisi menoja matkakulujen y. m. muodossa näiden seremoniallisten töiden takia, suoritettaisiin kulungit seurakuntarahastosta, jonka tarkoituksena muuten varsinaisesti olisi teosofisen opetus-, kasvatus- ja propagandatyön järjestäminen, edistäminen ja tukeminen, sekä tilapäisesti puutetta kärsivien jäsenten auttaminen.

Täten tulisivat ruusuristiläisten uskonnollis-sielulliset tarpeet tyydytyiksi tavalla, joka varmaan olisi heidän sydäntään lähempänä kuin esim. kirkolliset muotomenot. Ja jos ken syystä tai toisesta pitäisi velvollisuutenaan edelleen kuulua kirkkoon, voisi hän nauttia ruusuristiseurakunnan sakramenteista joko suorittamalla asianomaiset kulut tilapäisesti tai liittymällä veronmaksajana seurakuntarahaston säännölliseksi kannattajaksi.

Olen tässä esittänyt näkökantojani ja toivon, että Ruusu-Ristin jäsenet ja lukijat lausuisivat mielipiteensä ylläolevasta ohjelmastani ja arvostelisivat sitä. Jos se kestää ankaran arvostelun tulta, saattaisimme myöhemmin ryhtyä käytännöllisiin toimenpiteihin.

Odotan siis, että kirjoitatte jotakin – mieluummin lyhyesti ja sattuvasti.

*

Mitä ajattelen horoskoopeista, niiden pätevydestä ja tärkeydestä? Vai on monta asiaa, joista tahtoisitte kuulla ajatuksiani, vaikka turhaan saatte odottaa, että niistä puhuisin? No niin, kysykää, sillä kysymättänne en arvaa, mistä haluaisitte kuulla puhuttavan. Ja kun kysytte, kyllä vastaan, jos osaan. Jos sattuu semmoista, jota en tiedä, tunnustan tietämättömyyteni suoraan.

Tahdotte siis nyt kuulla ajatukseni horoskoopeista. Empimättä vastaan tähän, että astrologia on mielestäni perusteiltaan pätevä tiede. Tähdet – tai pikemmin niiden edustamat kosmiset voimat – vaikuttavat varmasti ihmiskunnan elämään, kansojen ja yksilöiden kohtaloon. Mutta niiden vaikutus liikkuu karman hallitsemassa maailmassa eikä ylety puhtaan hengen kotimaahan.

Jumalan poikana ihminen on vapaa, veli veljien parissa, tasa-arvoinen toisten kanssa Isän silmien edessä, alla kasvon kaikkivallan. Pojan tajunnassa eläen ihminen hallitsee tähtensä. Tähdet vaikuttavat, mutta ainoastaan hänen käyttövälineihinsä. Itse hän ei ole tähtiensä orja. Mutta ne näyttävät hänelle, missä kivet ovat hänen tiellään, missä hänen on helppo kompastua, missä hänen tulee olla varuillaan.

Hyvin tehty horoskooppi on hyödyksi tietäjällekin. Tähdet tuntevat ihmisen käyttövälineitä paremmin kuin ihminen itse. Ja se, joka ei osaa muuta kuin totella tähtiään, hän voi horoskoopista oppia, kuinka paljon viisaampaa olisi kuunnella omantunnon hiljaista ääntä kuin sisäisen astraalisen ihmisen äänekkäitä kuiskeita.

*

Mrs. Besantin sormessa on sinettisormus, jota sanotaan H. P. Blavatskyn taikasormukseksi. Kerrotaan H. P. B:n lahjoittaneen sen Mrs. Besantille, vähän ennen kuolemaansa. Kreivitär Wachtmeister kirjoitti Judge-riitojen aikana, että H. P. B. oli sanonut hänelle: „Kellä näet minun sormukseni, hän on seuraajani“ (nim. esoteerisessa koulussa). Tätä seikkaa pidettiin silloin painavana todistuksena Mrs. Besantin hyväksi.

Nyt kertoo eräs äsken Lontoossa ilmestynyt elämäkerrallinen teos *Madame Blavatsky*, kirj. G. Baseden *Butt*, omituisen jatkon tämän sormuksen historiaan: „Tohtori Annie Besantin nykyään kantaman sormuksen, jonka sinettinä on tummanvihreä verikivi, materialisoi Madame Blavatsky New-Yorkissa pitämällä kädessään sormusta, joka kuului eversti Olcottille. Olcottin sormus oli kuitenkin toista mallia, ja siihen oli juotettu kivenä punainen karneoli. Alkuperäinen verikivi, jonka Madame Blavatsky materialisoi, on myös sittemmin hukkunut, ja kivi, jota toht. Besant nyt kantaa, on kultasepän asettama.“ (Ss. 191-192).

Tätä lukiessani en osannut olla ajattelematta, että taikaesine ei huku syyttä. Eversti Olcott antoi minulle kerran amuletin, joka oli yhteydessä hänen maallisen persoonallisuutensa kanssa. Kun hän oli kuollut helmikuussa 1907, ei kestänyt kauan, ennenkuin amuletti hävisi taskustani teille tietymättömille, sillä minähän en osannut jatkaa eversti Olcottin persoonallisia väreilyjä. Oliko verikiven hukkuminen Mrs. Besantin sormuksesta johtunut analogisista syistä?

Joka tapauksessa kertoo aikakauskirja *The Canadian Theosophist* (Canadian T. S:n virallinen äänenkannattaja) tämänvuotisessa elokuun numerossaan saman sormuksen kohtalonvaiheista perin toisenlaisella tavalla.

Mr. Claude Falls Wright, joka oli Madame Blavatskyn sihteerinä hänen viimeisinä kuukausinaan ja joka oli H. P. B:n luona hänen kuollessaan, kertoi, muutamia viikkoja ennen omaa tapaturmaista kuolemaansa

viime vuonna, eräälle teosofiryhmälle Torontossa H. P. Blavatskyn taikasormuksesta seuraavaa (toistan mainitsemani aikakauskirjan sanat):

„Hän — C. F. Wright — otti silloin sormuksen hänen — H. P. B:n — sormesta ja antoi sen Judgelle, jonka Sisäinen Neuvosto Madame Blavatskyn ohjeiden mukaisesti oli määrännyt E. S:n pääksi, samalla kun Mrs. Besant oli määrätty opetusten säilyttäjäksi. Mrs. Besant, sanoi Mr. Wright, oli saanut oman sormuksensa Madame Blavatskyltä sen johdosta, että hän useampia kertoja oli pyytänyt semmoista suosionosoitusta. Madame Blavatsky oli lopulta vaivaantuneena käskenyt Claude Wrightin mennä kultasepälle ja teettää sillä kaksoiskappale sormuksesta. Tämän hän tekikin ja kävi erään kultasepän työpajassa Cornhillissa Lontoossa. Sormus annettiin sitten lahjaksi ja kannetaan asianomaisesti tänä päivänä. Toinen sormus, joka joutui Mr. Judgen käsiin, on nyt Mrs. Tingleyn hallussa, joka peri sen yhdessä toisten talismanein ja kaiken muun rihkaman kanssa, mikä seurasi New-Yorkin päämajaa.“

Tämän kertomuksen mukaan olisi siis H. P. Blavatskyn todellinen taikasormus joutunut Mr. Judgelle, ja Mrs. Besant olisi saanut vain arvottoman kaksoistekeleen. Kumpi nyt on sormuksen oikea historia? Se on vaikea tietää, mutta suotakoon minun sanoa, että Mr. C.F. Wrightin kertomuksessa on mielestäni heikko kohta: Mrs. Besantin alati uudistuva pyyteleminen. Lienenkö saanut väärän käsityksen Mrs. Besantin jalon ylpeästä luonteesta, mutta ylen vaikea minun on uskoa, että Mrs. Besant niin perin lapsellisella tavalla olisi alistunut rukoilemaan H. P. B:n sormusta itselleen. Claude Falls Wright oli muuten Judgen ystävä ja innokas kannattaja, vaikkei hän seurannut Mrs. Tingleyä.

*

Teosofisen liikkeen historiaa ei ole vielä täysin puolueettomalla tavalla kirjoitettu, vaikka A. P. Sinnetin kirjat *Incidents in the life of Madame Blavatsky* ja *The occult world* kertovat H. P. B:n elämänvaiheista ja hänen okkultisista ilmiöistään Indiassa; ja vaikka H. S. Olcottin *Old Diary Leaves* (vanhoja päiväkirjan lehtiä) vilpittömästi ja koruttomasti presidentti-perustajan kannalta kertovat Teosofisen Seuran vaiheista vuosina 1875-1897. Mutta viime ja tänä vuonna — nähtävästi liikkeen 50 ikävuoden johdosta — ilmestyi pari kirjaa, jotka jonkun verran yrittävät täyttää tätä aukkoa.

New-Yorkissa julkaistiin E. P. Dutton & C:ön kustannuksella 705 sivua käsittävä teos *The Theosophical Movement 1875-1925, a history and a survey*, jonka tekijää ei mainita, mutta jonka on toimittanut se judgeläinen teosofinen yhtymä, johon m. m. Mr. Wadia kuuluu. Tämä teos on kauttaaltaan jännittävää lukemista. Se sanoo itse olevansa täysin puolueeton, ja tunnustaa täytyy, että se joka käänteessä vetoaa asiakirjoihin ja tosiseikkoihin. Se on kuitenkin täydellinen uusi paljastus Judge-jutun suhteen, sillä Judge esiintyy tässä Madame Blavatskyn todellisena työtoverina ja seuraajana, jota vastoin Mrs. Besant joutuu kaikkea muuta kuin kadehdittavaan valoon. Missä on totuus? kysyy lukija, mutta vaikea hänen on uskoa muuta kuin mitä kirja selvine todistuskappaleineen väittää. Ja vanhalle teosofille on erittäin mieluisa se syvä kunnioitus, joka kirjan joka sivulta huokuu H. P. Blavatskya kohtaan Mestarien varsinaisena ja suurimpana lähettiläänä. Kirja on ainakin yritys lukea historiaa henkevällä ja laajakatseisella tavalla.

Toinen historiallinen teos on Teosofisen Seuran julkaisema, sen varapresidentin Mr. C. Jinarajadasan toimittama kuvitettu teos *The Golden Book of the Theosophical Society. A brief history of the society's growth from 1875-1925*. Sivuja on 415 ja kuvia 334. Kuvat, joilla tietysti on suuri mielenkiinto teosofeille, ovatkin nähtävästi muutamien tilastotietojen ohella kirjan pääasiallisena sisältönä, sillä teksti on sangen laiha ja suppea. Teos on joka tapauksessa arvokas ja monipuolinen lisä historiallisiin lähdekirjoihin, sillä sen lehdille on koottu paljon tärkeitä tietoja. Se on luonnollisesti Mrs. Besantin puolella Judge-kysymyksessä ja leimaa tuon suuren amerikkalaisen teosofin, jonka ansioita se ei saata kieltää, mieheksi, joka alistui valheeseen ja petokseen turvatakseen omaa asemaansa ja valtaansa.

Kolmas kirja on G. Baseden Buttin edellämainittu 268 sivua paksu Madame Blavatskyn elämäkerta. Se tavoittelee suurta puolueettomuutta H. P. B:hen nähden, tuoden esille pahinta ja parasta mitä hänestä on väitetty ja aina lopullisesti johtuen siihen, että vaaka ehdottomasti kallistuu H. P. Blavatskyn puolelle ja hänen hyväkseen. Sen henki on nähtävästi Judge-vastainen, vaikka tekijä ei ole T.S:n jäsen, mutta vuonna 1923 julkaistuista mestarikirjeistä Mr. Butt puhuu erinomaisella arvonannolla, pitäen niitä paraimpana todistuksena H. P. Blavatskyn vilpittömyydestä.

Kerta kaikkiaan kolme kiintoisaa kirjaa.

*

Ruusu-Ristin elokuun numero ilmestyi ikävä kyllä vasta syyskuun alussa. Sen myöhästyminen aiheutui syistä, joihin toimittaja ei ollut vikapää. Tämä numero ilmestyy sen sijaan säännölliseen aikaan.

Vielä on vasta syyskuu, mutta vuosi lähenee loppuaan ja uusi tilausvuosi on ovelta. Luonnollisesti lehden toimittaja kysyy itseltään huolestuneena: yhäkö lehti saa tyytyä näin pieneen tilaajamäärään vai löytyisikö keinoja sen kohottamiseksi?

On ikävä ajatella, ettei meidän sanomamme suuremmalla voimalla leviä. Tosin Ruusu-Risti-seuramme jäsenluku kasvaa vuosi vuodelta ilahduttavalla tavalla, joka merkinnee että teosofisen kantajoukkomme rivit taajenevat ja lujittuvat, mutta samalla tekisi mieli nähdä, että Ruusu-Ristin teosofinen sanoma leviäisi yhä laajempiin piireihin tämän aikakauskirjan välityksellä.

Vika on luultavasti aikakauskirjassa ja minussa. Minä toimittajana alan ehkä tulla vanhaksi ja pitkäveteiseksi, — ja se on todella anteeksiantamaton vika.

Toiselta puolen tunnen yhä, kuinka sammumattoman innon nuorekas veri virtaa suonissani, joskin totuuden rakkauteni on tehnyt minut vanhoina päivinäni paljon kriittisemmäksi kuin ennen. Tämä taas ei mielestäni olisi luettava viaksi — ei ainakaan niiden puolelta, jotka etsivät totuutta ylinnä kaikkea. Olen vielä liian elävä ja liian joustava sielultani voidakseni kangistua muotoihin, ja sentähden etsin joka paikassa henkeä ja elämää enkä anna muodon häikäistä silmiäni. Olen myös liian paljon kokenut ja oppinut voidakseni pitää auktoriteettinani muita kuin Mestareita, niiden joukossa ennen kaikkea Kristusta ja Buddhaa, ja voisinpa sanoa lopullisena auktoriteettinani ainoastaan Jeesus Kristusta, sillä hän puhuu evankeliumissa samaa kuin mystillinen Kristus omassatunnossani. Koetan siis voimieni ja kykyjeni takaa etsiä ja tulkita totuutta, joka on kaikkia persoonallisia uskonmuotoja ja mielitekoja ylevämpi, ja kysyn itseltäni, eikö totuus ole rakas ja kallis nykyajan ihmisille ja etsijöille, niin että he voisivat siihen ihastua, vaikka sen tulkitsija heidän mielestään olisikin puutteellinen?

Niin, nämä ovat toimittajan tuumailuja, toimittajan, joka koko sydämeästään soisi, että hänen lehtensä leviäisi ja yhä leviäisi.

Tietysti sopii ottaa lukuun, että aatteen levittämisessä yksilö ei paljoakaan saa aikaan. Aatteen levittäminen on aina yhteistyötä, ja minä olen viimeinen kieltämään, että siinä suhteessa ystävät ovat saaneet suuria aikaan. Kuitenkin aatteen levittäminen on samalla alati jatkuvaa ja väsymätöntä työtä — niinkuin esim. lehden toimittaminen, — ja sentähden ystäviensä työtä ei saa koskaan loppua. Yhtenä ratkaisuna väikyy silmissäni seuraava keino: jokainen nykyinen tilaaja tilaa vuodelle 1927 kaksi kappaletta Ruusu-Ristiä ja lahjoittaa toisen kappaleen jollekulle tuttavalleen, jolla ei ennestään ole ollut Ruusu-Ristiä. Tämä olisi tietysti monenkin kukkarolle suuri uhraus, mutta jos heidän silmissään lehtemme olisi uhrauksen arvoinen, ei se ajan pitkään painostaisi heidän mieltään.

Mutta semmoinen keino ei välittömästi muuta aikakauskirjaa „repäiseväksi“ sisällöltään eikä sen toimittajaa kiintoisaksi ja kykeneväksi! Pyydän sentähden, että lukijani mieltisivät asiaa ja ehdottaisivat toisiakin keinoja. Jotakin on tehtävä, eteenpäin on päästävä! Kirjoittakaa ja lausukaa arvostelujanne.

Voidaanhan myöhemmin palata minun ehdottamaani keinoon, tarkistaen ja parannellen sitä.

Lokakuu, s. 241-250

Olen tässä teosofisessa liikkeessä kuin mikäkin totuuden vartija, jonka sadat Argos-silmät kuuteen ilmansuuntaan tähdäten vaanivat milloin mitäkään äkkirynnäkköä totuuden linnoitusta kohti. Ja silmäin annettua tietoa aivoille alkavat jäsenet liikkua ja vartija hyökkää puolustusasentoon.

Kiitollinen tehtävä tämä ei ole, sillä rynnäkkö tapahtuisi huomaamatta, jos ei vartijaa olisi. Nyt useimmat heräävät vasta vartijan huutoon ja hänen aseittensa kalskeeseen ja huokaavat häiriintyneinä: no, taasko se siinä . . .

Mutta tehtävänsä ei kukaan pääse pakoon.

Ja onhan välistä iloisiakin yllätyksiä todettavana.

Olemme varmaan kaikki viime aikoihin saakka eläneet siinä uskossa, että Idän Tähtien julistukset Kristuksen toisesta tulemisesta tarkoittivat, että Kristukseksi nimitetty „maailmanopettaja“ niin täydellisesti valtaisi Krishnamurtin ruumiin, että tämän oma persoonallisuus kokonaan syrjäytyisi ja että „maailmanopettaja“, kuten on sanottu, „kerran taas vaeltaisi ihmisenä ihmisten kesken“. Tämä uskomme ei ole perustunut tyhjiin otaksumiin omasta puolestamme, vaan selviin ilmoituksiin ja sanoihin Idän Tähtien taholta. Että me emme ole näiden julistusten pätevyysuskoneet, on toinen asia ja johtuu toisista seikoista.

Nyt olemme kuitenkin tänä vuonna saaneet mielihyvällä todeta, että Idän Tähti on itse tehnyt „ympärikäännöksen“ ja luopunut vanhasta väitteestään. Se ei enää usko, että Krishnamurti itse kuullen jättäisi ruumiinsa kokonaan „maailmanopettajan“ käytettäväksi. Se uskoo nyt ainoastaan, että „maailmanopettaja“ silloin tällöin, ja aikaa myöten yhä useammin ehkä, tulee puhumaan Krishnamurtin suun kautta.

Ja tähän uskoon mielellämme sanomme: olkoon niin. „Maailmanopettaja“ sanotaan olevan „korkealla kehitystasolla oleva yksilöllinen olento“, ja jos hän tahtoo ja osaa inspiroida Krishnamurtia, ei siinä ole mitään mahdotonta eikä mitään ylikuunnollista. Inspirationsilmiöt kuuluvat hienomman laatuiseen mediumistisiin ja spiritistisiin ilmiöihin.

Kun kerran tämä askel on otettu, on toivoa siitä, että Idän Tähti itse vähitellen tekee eron kosmisen Kristuksen ja n. s. „maailmanopettajan“ välillä. Syy miksi esim. Ruusu-Ristissä olemme asettuneet vastustavalle kannalle Idän Tähtien julistuksen suhteen, on juuri siinä, että näitä asioita on sekoitettu toisiinsa. „Maailmanopettaja“ on sekoitettu Jeesus Kristukseen. Jeesus Kristus oli kosmisen Kristuksen ruumistuma, ei mikään „maailmanopettaja“. Jeesus Kristus ei ruumistu enään. Kun nyt Idän Tähti on puhunut „maailmanopettajasta“ ikäänkuin se olisi Jeesus Natsarealaisessa puhjennut Kristus, on meidän täytynyt huomauttaa siitä, että Jeesus Kristus ei ruumistu uudestaan.

Toista on, jos vain väitetään, että Krishnamurti on „maailmanopettajan“ puhutorvi, ja vaikka lisättäisiin, että „maailmanopettaja“ on Kristus. Sillä vaikka „maailmanopettaja“ ei ole Jeesus Kristus, saattaa toiselta

puolen Kristuksella olla puhetoria ihmisten kesken, joten kysymys nyt käy läheisemmäksi ja käytännöllisemmäksi.

Kysymys on nyt inspiroivasta hengestä. Kuka Krishnamurtia inspiroi? „Maailmanopettaja“ sanoo Idän Tähti. Aivan oikein. Mutta kun Idän Tähti lisää: tämä „maailmanopettaja“ on sama korkealle kehittynyt yksilö, joka inspiroi Jeesusta, silloin voimme torjua väitteen.

Kristus-inspiratsioonilla on oma leimansa, sanomme, ja Jeesusta ei inspiroinut mikään korkealle kehittynyt yksilö vaan Jumalan Poika, kosmillis-mystillinen Kristus.

Itse asiassa inspiratsioonin tekniikka niin sanoaksemme on sangen omituinen. Tavalliset karkeat mediumit saavat inspiratsiooninsa vainajien ja pahojen henkien tuonelasta. Treenatut mediumit välttävät näitä, mutta joutuvat ilman henkien ja kaikenlaisten kehittyneiden, näkymättömässä maailmassa toimivien persoonallisuuksien innoittamiksi ja ohjaamiksi. Taivaat heille aukenevat ja ilmapallin hallitsijat heitä opettavat. Ja siellä voi m. m. olla monenlaisia „maailmanopettajia“.

Jos ihminen sitä vastoin – oli hän mediumi tai ei – joutuu Kristuksen yhteyteen, ei hän joudu tuttavuuteen minkään „korkealla kehitysasteella olevan yksilöllisen olennon“ kanssa, vaan hän oppii tuntemaan sitä ainoata „Maailmanopettajaa“, joka on Isä Jumala ja Hänen Poikansa ja Pyhä Henkensä. Hän joutuu hengessään kosketukseen äärettömyyden kanssa ja sen rauhan ja hyvän tahdon kanssa, joka äärettömyyttä elähtyttää. Eikä Isän salaisuus hänelle paljastu, ellei Jeesus Kristus sitä hänelle ilmoita – Jeesus Kristus on kosmillisen elämän ruumistuma. Jeesus Kristus tulee eläväksi hänenkin tajunnassaan. Ja kaikki mediumisuus hänestä häviää, kun hän alinomaan elää yhteydessä Kristuksen kanssa.

Entä tämä yhteys? Jospa se onkin paljasta hysteristä tunnelmaa? Ei lainkaan – kaukana siitä. Hysteria on mediumismia. Yhteys Kristuksen kanssa on käytännössä siinä, että ihminen elämässään osaa seurata Jeesuksen jälkiä. Eikä tämä seuraaminen ole mielivaltaista, vaan se on Jeesuksen käskyjen täyttämistä, se on elämistä Vuorisaarnan hengessä. Ihminen on silloin aina „inspiroitu“, sillä hän elää aina totuuden kasvojen edessä.

Jos hän milloin joutuu haltiotilaan, merkitsee tämä, että hänen ruumiilliset käyttövälineensä ovat niin pyhässä sopusoinnussa, että Kristus, joka hänessä elää, tavallista voimakkaammin puhuu ja toimii hänessä ja hänen kauttaan.

Nyt Idän Tähtien jäsenet huomauttavat: tätä juuri tarkoitamme Krishnamurtin suhteen!

Jos niin on, vastaamme siihen, minkä tähden silloin puhutte „maailmanopettajasta“ ja „korkealla kehitysasteella olevasta yksilöllisestä olennosta“? Puhukaa silloin ainoastaan mystillis-kosmisesta Kristuksesta! Ja huomatkaa: kosminen Kristus ei kiellä Vuorisaarnaa eikä Buddhan rauhanevankeliumia; mystillinen Kristus ei tarvitse maailman sotaa valmistaakseen itselleen tietä. Väkivallat ja sodat ovat Kristuksen kieltämistä.

Jotta voisimme uskoa, että Krishnamurti todella olisi kosmillis-mystillisen Kristuksen puhetorvena, täytyisi meidän nähdä hänen tunnustavan evankeliumein Kristuksen, hänen viidet käskynsä ja Buddhan rauhansanomien. Kosminen Kristus, joka ihmisessä ilmenee mystillisenä Kristuksena, on ainoa maailman vapahtaja, – ei korkea persoonallisuus, vaan elämän henki itse, Isän tajunta, joka Jeesus Kristuksessa tuli ihmiseksi ja löysi Poikansa. Kristus on kulmakivi, suuret vapahtaja-olennot, Jeesus Kristus ensimmäisenä, se kallio, johon kaikki täytyy rakentaa.

Olen muutamassa amerikkalaisessa sanomalehdessä nähnyt äsken otetun valokuvan J. Krishnamurtista. Hänen kasvonsa näyttävät laihoilta, hänen ilmeensä on vakava ja surullinen. Pidän paljon siitä kuvasta.

Kaikki ihmiset ovat yhtä lähellä Isän sydäntä, mutta jos tuon ihmisen ulkomuoto kuvaa hänen sielunsa tilaa, silloin Krishnamurti on lähellä Kristustakin. Kun hän väsyneenä personallisuutensa harhoihin pakenee mystillisen Vapahtajan turviin, silloin hänelle aukenevat Kristus-elämän ovet. Kun hän heittää pienimmätkin ajatukset omasta kehityksestään ja etevyydestään, kun hän tunnustaa mitättömyytensä Jumalan edessä, kun hän tuntee haluttomuutensa olla minkään toisen olennon mediumina, vaan itse koko inhimillisellä minuudellaan tahtoo palvella Kristusta, silloin minäkin, joka Idän Tähtien kannalta olen pakana ja jumalankieltäjä, osaan vilpittömästi iloita nähdessäni Kristus-hedelmän ihmiskunnan puolla.

*

Suomen Teosofisen Seuran ylisihteeri, toht. John Sonck, kirjoitti äsken Helsingin Sanomiin pitkähkön ja kauniin kirjoituksen Teosofisesta Seurasta ja J. Krishnamurtista maailmanopettajan käyttövälineenä. Edellä olen jo lausunut muutamia ajatuksia maailmanopettaja-kysymyksestä, jonka tähden tässä vain kiinnitän huomion pariin tohtori Sonckin lausuntoon, jotka koskevat Teosofisen Seuran suhdetta Idän Tähtien. Nämä lausunnot kaipaavat valaistusta toiseltakin taholta.

Tohtori Sonck sanoo: „Tosin jotkut jäsenistämme ovat pitäneet mahdottomana, että suuri Maailmanopettaja nyt meidän päivinämme voisi innoittaa jotakin henkilöä ja tilapäisesti vallata hänen ruumiinsa voidakseen hänen suunsa kautta julistaa määrättyjä aatteita. Kun Teosofinen Seura ei ole asettunut heidän kannalleen ja julistanut Idän Tähtien liikettä joko suorastaan taikauskoon tai itsepetokseen perustavaksi, niin ovat nämä jäsenet eronneet seurasta ja perustaneet omat järjestönsä, vaikkapa heillä T. S:n jäsenenäkin ollessaan oli täysi vapaus esittää omat näkökantansa ja puolustaa niitä.“

Sangen kauniita sanoja, mutta ikävä kyllä vain sanoja. Mitä nyt meihin täällä Suomessa tulee, ei meillä ole mitään „maailmanopettajaa“ ja hänen puhetorviaan vastaan, mutta me olemme jyrkästi sitä vastaan, että Jeesuksen Kristuksen nimi sekoitetaan näihin asioihin ja siten johdetaan ihmisiä harhaan. Ei meillä myöskään tämä katsantokantojen eroavaisuus ollut syynä siihen, että erosimme Teosofisesta Seurasta. Syynä eroon oli päinvastoin juuri se, ettemme saaneet täysin vapaasti esittää omia näkökantojamme ja puolustaa niitä. Toivoimme nimittäin, että Suomen T. S. todella suvaitsevaisena seurana olisi antanut meidän yhtä suurella ponnella ja auktoriteetilla esittää oman teosofisen elämänymmärryksemme kuin se vaati ulkomaalaisten johtajien teosofialle, – toivoimme, että Suomen T. S:ssä olisi ollut sijaa kahdelle autonomiselle osastolle, jotka kumpikin vapaasti olisivat saaneet työskennellä oman arvokkuutensa puolesta; tämä meiltä kiellettiin. Kiellettiin tietysti sääntöjen ja paragraafien varjossa, joiden nojalla kuitenkin vanha eversti Olcott – kuten viime Ruusu-Ristissä osoitettiin – olisi myöntänyt meille pyytämämme oikeudet. Mitä muuta niin ollen oli edessämme kuin ero?

Tohtori Sonck sanoo vielä: „Seurasta eroamiset ovat kuitenkin olleet siksi harvalukuiset, että seuramme toiminta on niistä huolimatta vuosi vuodelta yhä laajentunut ja voimistunut.“

Koska arv. kirjoittaja noilla sanoillaan tarkoittaa koko kansainvälistä Teosofista Seuraa, täytyy minun kysyä: onko Suomen T. S:n ylisihteeri tietämätön suuren seuran tilastosta, koska hän puhuu eroamisien harvalukuisuudesta?

Minulla on edessäni T. S:n varapresidentin C. Jinarajadasan toimittama, viime keväänä ilmestynyt historiallinen katsaus T. S:n 50:vuotiseen toimintaan: *The Golden Book of the Theosophical Society*.

Sen tilastotiedot v:sta 1920 lähtien, siis siitä lähtien, kun esim. Suomessa Ruusu-Risti perustettiin, osoittavat seuraavaa:

Vuoden 1920 lopussa oli jäsenmäärä 36,350

„	1921	„	„	„	40,475
„	1922	„	„	„	39,773
„	1923	„	„	„	40,996
„	1924	„	„	„	41,892
„	1925	„	„	„	41,179

Ensimmäinen huomiomme tästä on, että juuri juhluvuotena T. S:n jäsenmäärä oli 723 numeroa pienempi kuin edellisenä vuonna. Toinen huomiomme on, että T. S:n jäsenmäärä vuosina 1920-1925 yli koko maapallon oli kasvanut ainoastaan 4,829 jäsenellä, josta määrästä itse asiassa suurin lisäys sattui ensimmäisenä kyseessä olevana vuonna (1921) (85,5 % eli 4,125 jäsentä).

Mutta toht. Sonck sanoo, että „seurasta eroamiset ovat olleet harvalukuiset“. Kuinka sen asian laita lienee? Tilastoissa ei mainita eronneiden lukumäärää, mutta se on helppo laskea, kun tietää, paljonko uusia jäseniä kunakin vuonna on liittynyt ja paljonko jäsenmäärä on kasvanut.

Vuonna	1921	liittyi	uusia	jäseniä	7,154
„	1922	„	„	„	5,391
„	1923	„	„	„	4,938
„	1924	„	„	„	5,859
„	1925	„	„	„	6,452

Kun liittyneiden jäsenten lukumäärät lasketaan yhteen, saadaan luku 29,794. Jos ei vuosina 1921-1925 yhtään jäsentä olisi eronnut, olisi jäsenmäärä v. 1925 ollut yllämainittu summa lisätyn jäsenmäärään v:n 1920 lopussa, toisin sanoen $29,794 + 36,350 = 66,144$. Mutta todellinen jäsenmäärä vuoden 1925 lopussa oli 41,179, joka osoittaa, että viiden vuoden aikana (1921-1925) erosi seurasta 24,965 eli pyöreässä luvussa 25 tuhatta jäsentä. Mitä taas tämä todistaa? Se todistaa, että T. S:n vanhoista jäsenistä ei ole montakaan jälellä, koska tuskin on ajateltavissa, että vasta liittyneet heti eroaisivat. Ja niin ollen se todistaa, että useimmat jäsenet ovat teosofeina nuoria ja kokemattomia. Ja vihdoin se todistaa, että seururan nykyinen voima on sen johtajissa eikä sen jäsenissä, huolimatta siitä, että Teosofinen Seura pitää itseään ehdottomasti demokraattisena tasavaltana eikä minkäänmoisena hierarkisena paavikuntana.

*

Olimme muutamia ystäviä koolla eräänä iltana viime kesänä ja keskustelimme Ruusu-Risti-työstä. Iloitsimme siitä, että työ jäsenten kesken eli n. s. looshityö oli saanut ehjän ja pysyvän muotonsa viimekeväisten rohkeiden aloitteiden kautta. Katseemme kääntyi jo luottamuksella siihen tulevaisuuteen, joka toteuttaisi toisen uskaliaan unelmamme ja kohottaisi keskellemmme Ruusu-Risti-opiston, joka kansanopiston malliin järjestettynä lähettäisi maailmalle uuden elämän ymmärryksen ja sen monenlaisten tietojen ja taitojen levittäjiä ja opettajia. Vielä emme uskaltaneet varmuudella toivoa, että Ruusu-Risti-opiston takaa häämöittäisi Mysteriotemppelin hohtavan valkoiset haahmopiirteet, mutta olihan mysteriotieto, mysteriotunnelma ja mysteriokoulu nyt jo elähtävänä voimana kaikissa yrityksissämme, niin hyvin sisäisessä kuin ulkonaisessa toiminnassamme.

— Ja täytyyhän meidän myöntää, sanoi veli E., — että karma on ollut meille suoepa. Onhan se antanut työmme pikku hiljaa edistyä ja menestyä. Seuramme jäsenluku kasvaa ja samoin kasvaa julkisten luentojemme kuulijapiiri. Kirjallisuutemme myös lisääntyy, rikastuu ja leviää. Onhan meillä ainakin yksi aatteemme apostoli joka kulkee ympäri maataamme hyvää tietoa levittäen puhutun ja painetun sanan

muodossa. Ja onhan meillä ainakin yksi maaseuturyhmä, joka viime aikoina eloisalla ja kyvykkäällä esiintymisellään on osoittanut tahtovansa vakavasti kulkea Helsingin emäryhmän jäljissä.

– Niin, sanoi tähän veli K., – seuramme rikas ja monipuolinen taiteellinen elementti tekee ulkonaisen propagandatyömme puoleensavetäväksi ja arvokkaaksi. Ajatelkaamme vain vuosikokouksiamme. Mihin joutuisimme, ellei meillä olisi henkisesti valveutuneita taiteilijoitamme, jotka sanoin ja sävelin kykenevät lahjoittamaan Ruusu-Risti-sanomалlemme kauniin ja ylevän muodon.

– Minulla pyöriikin mielessäni kysymys, kuului samassa veli H:n innokas ääni. – Emmekö voisi runsaammassa mitassa käyttää asiamme hyväksi taiteilijoittemme intoa, palveluhalua ja kykyjä? En tarkoita, että vetoaisimme heidän kukkaroihinsa – ne ovat muutenkin liian laihat – tai että heidän välttämättä pitäisi uhrata aikansa ja voimansa ilmaiseksi yli sen minkä jo tietävät, vaan tarkoitan, että meidän pitäisi voida keksiä ja valmistaa heillekin työmaa, missä he nauttien työstään korvausta saisivat tuntea voiton menevän kalliin asian hyväksi. Eikö tällainen olisi mahdollista?

– Olemmehan kauvan haaveilleet, huomautti veli P., – jonkinmoista mysterio-näyttämöä, jolla esitettäisiin sekä näytelmiä että oratorioita, vaikkapa oopperoitakin, mutta tietysti semmoinen tuuma on jäänyt haaveeksi varojen puutteesta. Jossain määrin vuosijuhlamme sitä mielestäni korvaavat.

– Kyllä niinkin, mutta . . .

– Saanko tehdä ehdotuksen? keskeytti samalla veli A. matalalla, sointuvalla äänellään.

Olimme kaikki innokkaat kuuntelemaan.

– Muistattehan jatkoi veli A., – niitä kesäisiä laulu- ja oopperajuhlia, joita Aino Ackté useana vuotena järjesti Olavinlinnaan ja joihin kuulijoita kokoontui tuhansittain ei ainoastaan Suomen kaikilta ääriiltä, vaan Europan eri maistakin?

Vakuutimme hyvin muistavamme.

– No niin, emmekö voisi antaa Aino Acktén suuren aatteen ruumistua uudestaan? Emmekö voisi suunnitella Ruusu-Risti-kesäjuhlia Olavinlinnaan vuosittain uudistuvaksi kulttuuritapaukseksi Suomen henkisessä elämässä? Niissä juhlissa olisi laulua ja musiikkia, näytelmä, ooppera, esitelmiä ja puheita. Ne olisi samalla pyhän hengen kannattamia mysterioesityksiä. Niiden vaikutus kansamme sivistyselämään olisi arvaamattoman mahtava. Ja niistä leviäisi tieto ulkomaillekin, niin että joka maasta tulisi kuin pyhiinvaeltajia aina kesäisin Suomeen Olavinlinnan Ruusu-Risti päiville.

Istuimme hetken ääneti kuin hämmästyksellä lyötyinä.

– Kyllä se tuuma on rohkea ja tähtää korkealle! huudahti joku.

– Mutta minusta ei mahdoton toteuttaa, vastasi veli A. rauhallisesti. – Vaikeudethan ovat enemmän taloudellista laatua. Mutta tottakai monet yhdessä kykenevät siihen, mihin yksinäinen nainenkin pystyi. Aino Ackté oli yksin, ja kaikille hänen tuli maksaa runsas palkka: jos koko asia olisi hänelle käynyt ylivoimaiseksi, ei tämä olisi niinkään ihmeteltävää. Ihaillahan meidän täytyy hänen neroaan ja tarmoaan. Mutta eikö meillä ole takanamme lukuisa ystäväpiiri? Eikö olisi asiaan innostuneita vapaaehtoisia auttajia, joiden työ vähentäisi rahallisia menoja melkoisesti? En ajattele niin paljon itse esiintyjä kuin niitä ehkä satoja apulaisia, joita muuten tällöisten juhlien toimeenpanoon tarvitaan. Mitä rahoihin tulee, uskon varmasti, että tulot peittäisivät välttämättömiä menoja, niin ettei kenenkään tarvitsisi niitä uhrata. Ja jos

voittoa jäisi, niinkuin toivottavaa olisi, tulisi voitto asiamme hyväksi, sanokaamme esim. Ruusu-Risti-opintorahastoon.

- Sinä puhut todella, kuin tuommoinen tuuma olisi maailman yksinkertaisin asia, sanoi veli K.
- Vaikkei se sitä olisikaan, hymyili veli A., – olisi joka tapauksessa liian aikaista pelästyä mahdollisia vaikeuksia.
- Veli A. on oikeassa, ratkaisi veli E., – meidän täytyy ensin luoda itsellemme kuva itse asiasta; sen tärkeydestä, sen kauneudesta, sen suuremmoisuudesta; sitten ehdimme pohtia sen toteuttamismahdollisuuksia ja -mahdottomuuksia. Olen ainakin omastapuoolestani ehdotuksen lumoissa ja tahtoisin sitä miettiä ja pohtia.
- Minä olenkin vain tahtonut nostattaa ajatuksen mieliinne.

Keskustelimme vielä kauvan ja koetimme pohtia ehdotuksen käytännöllisiä puolia, mutta meitä oli liian pieni piiri koolla, jotta olisimme päässeet minkäänlaisiin varmoihin tuloksiin. Päätimme vaan, että veli A:n ajatus oli lennätettävä ympäri toistenkin Ruusu-Ristin jäsenten ja ystävien mietittäväksi.

Mikä tässä nyt on tehty.

*

Maailman sanomalehtiä on pyydetty julkaisemaan muuan asevelvollisuutta koskeva manifesti. Useimmat lehdet lienevät kieltäytyneet sitä tekemästä, koska pitävät asiaa haaveena, johon reaali-politiikat eivät kiinnitä huomiota. Kiintoisana *document humain*'ina olisivat kuitenkin voineet sen tehdä.

Ruusu-Risti painattaa sen mielihyvällä.

Marraskuu, s. 273-277

Nyt minulla on hyviä toiveita Krishnamurtista. Kuten lukijani muistanevat, lopetin viime kuussa mietelmäni hänestä jotenkin tähän tapaan: olen ensimmäinen tunnustamaan hänet Kristuksen opetuslapsiksi ja palvelijaksi, jos hän tunnustaa Kristuksen mestarikseen ja opettajakseen, jonka käskyjä tulee elämässä seurata.

Nyt minulle tapahtui suuri ilo, kun muutamia viikkoja sen jälkeen, kun olin kirjoittanut ajatukseni Idän Tähdessä ja sen päästä, käsiini sattui *Herald of the Star* lehden syyskuun numero, jossa tehdään selkoa Ommenin leiripäivistä Hollannissa. Tässä lehdessä oli nimittäin painettuna m. m. eräs Krishnamurtin esitelmä „Rauha ja sota“, joka kävi niin Kristuksen, H. P. Blavatskyn ja Ruusu-Ristin henkeen, että sydämeni ilosta ailahti ja sieluni huudahti: Jatka, veljeni, tähän suuntaan pelkäämättä! Olet oikealla tiellä. Tämän valmistavan tien päässä monet totuudenetsijät sinua odottavat, minä niiden joukossa.

Mitä veljemme Krishnamurti siis puhui? Koko esitelmää en voi tähän suomentaa, mutta poimin joitakuuta otteita, joista sen henki käy selville.

„ . . . tällä hetkellä . . . vallitsee maailmassa kauhea tyytymättömyys, suuri levottomuuden ja käymisen tila, jota minun erikoisen ajatuskantani mukaan voi ratkaista ainoastaan yhdellä tavalla, nimittäin sydämen ja

mielen muutoksella; teidän täytyy jokaisen omaksua uusi asenne eikä jättäytyä politikoitsijoiden varaan. Levottomuus ja tyytymättömyys ovat yhtä välttämättömät kansojen kuin yksilöiden elämässä. Ilman sitä levottomuutta ja tyytymättömyyttä ei ole kehitystä . . .“

„Juttelin äskettäin laivassa erään matkustajan kanssa ja keskustellessamme hän sanoi: me sivistytämme joitakuuta kansoja. Tuo kuulosti sängen suurenmoiselta. Ja hän selitti: me sivistytämme noita kansoja heittämällä pommeja, kulkemalla lentokoneilla heidän kyliensä ylitse ja hävittämällä ne maan pinnalta, ja hän sanoi, että he rakensivat rauhaa tällä tavoin ja antoivat heille tilaisuuden kehittyä. Tuo on muuan katsantokanta – sotilaallinen näkökanta. Minulla on valta ja sinun täytyy ottaa vastaan sivistykseni siinä muodossa, jossa tahdon sitä antaa. Ystäväni jatkoi selittämällä, että sivistys oli paljastaan affäärikysymys. Hän tahtoi, että kansalla pitää olla puoteja, automobiileja ja kaikkea muuta, jota pidetään välttämättömänä rumalle sivistykselle. Kysyin häneltä, josko hänen mielestään sivistys merkitsi ainoastaan ulkonaista esiintymistä, vaatteita, tapoja ja pintapuolista hienostumista? Hän vastasi, että sivistys suureksi osaksi riippui pintapuolisesta ja että ulkonaiset asiat täytyi olla, ennenkuin saattoi omistaa sisäisiä. On vaikea järkeillä sotilashenkilön kanssa, mutta koska olen luonnostani pasifisti . . .

„Pari päivää sitten juttelin huomattavan Kansojen Liittoon kuuluvan henkilön kanssa ja hän sanoi minulle, että ongelmat oli niin monimutkaisia, niin lukemattomia, . . . että ainoa käytännöllinen ratkaisumahdollisuus oli sota.

„Meillä on juuri ollut sota. Te tiedätte, minkä näköinen se oli. Sanomalehdet olivat sitä täynnä, kirjoja on siitä kirjoitettu. Mutta jos tulee uusi sota, niin te kaikki hyppäätte siihen yhtä suurella kiihkolla, yhtä lujasti uskoen oman asianne oikeuteen, koska ette ole ajatelleet taulun toista puolta ²⁵⁾.

Mikä on käytännöllisempää? Ryhtyä sotaan vaiko muuttaa asenteemme elämään nähden? Onko viisaampi tappaa toinen toisensa kuin olla tosi ystäviä? Mikä on laajakantoisempi, yksinkertaisempi, helpompi? Teidän täytyy ratkaista tämä ongelma; teillä täytyy olla selvä käsitys siitä eikä jättää sitä poliitikkojen ratkaistavaksi. Teidän täytyy ajatella loppuun saakka näitä asioita – ovatko sodat välttämättömiä, pitääkö niitä jatkaa, onko niissä nykyisten sairauksiemme oikea lääke, vai onko meillä oleva ehdoton rauha ja lepo, joka lopullisesti on samaa kuin sydämen muutos?

„ . . . Tuo äsken mainitsemani sotilaallinen ystäväni lopetti keskustelun sanomalla: te tiedätte, että Kristus oli mitä epäkäytännöllisin ihminen, emme siis niin muodoin saata seurata hänen oppiansa, se on mahdotonta.

„Minkätähden se on mahdotonta? Miksikä ei pikemmin tehdä sotaa mahdottomaksi? Tottakai on monimutkaisempaa tuntea vihaa ja vastenmielisyyttä? Täytyy kiihoittaa itsensä vihan tilaan, ennenkuin voi tappaa. Paljon helpompi on tuntea ystävällisyyttä . . .

„Minä olen, kuten sanoin, pasifisti. Mielestäni on ruma ketään tappaa, vaikkapa hän olisi tehnyt väkivaltaa äidilleni, sisarelleni tai ystävälleni – te tunnette kaikki nuo järkisyyt, joilla sotaa puolustetaan. Jos minä vastustan joka kerta kun te koetatte sortaa, niin te jatkatte sortamistanne ja me taistelemme, taistelemme, taistelemme. Mutta minä sanon: olkoon menneeksi, ottakaa mitä haluatte ja nähkäämme, mitä sillä voitte aikaansaada. Teillä on ollut tämä sivistys käytettävänä näin monta miespolvea, ja mikä on tulos? Häiriötä ja hämminkiä on kaikkialla maailmassa, kaaosta on kaikkialla, – miksi ei siis koetettaisi yksinkertaisempaa menettelytapaa: olla ystävällinen, koettaa ymmärtää muukalaista niinkuin itseään. Vakuutan teille: se on niin yksinkertaista, etten näe vaikeutta. Luomamme vaikeudet, tunteelliset ja älyperäiset, häviävät tykkänään, kun katselemme niitä tältä näkökulmalta . . .

²⁵⁾ **Muistakaamme: Annie Besant oli kuulijoiden joukossa. P. E.**

„Kaikki tulee niin yksinkertaiseksi. Ei ole kyseessä sota eikä rauha, ei ole kyseessä pyrkimys toinen toistaan hallitsemaan. Jos teillä on tämä sydämen muutos, jos te olette muuttaneet tapanne katsella elämää – toivon, että olette – silloin kykenette sotia ehkäisemään, silloin todella seuraatte ainoata tietä, ainoata totuutta – joka on : älä tapa.“

Ylläolevat otteet riittänevät.

Eräs ystävä huomautti äsken, että „hänen mielestään Ruusu-Ristissä on tarpeettoman monta kertaa toistettu ja säestetty Teosofisen Seuran johtajien suhtautumista maailmansotaan“. Ymmärrän, mutta samalla vakuutan: se ei ole tapahtunut henkilöiden, vaan asian takia. Se on tapahtunut siinäkin heikossa toivossa, että joku T. S:n jäsen heräisi näkemään, miten asiat ovat, ja ennen kaikkea se on tapahtunut historian tuomion edessä.

Nyt se toivottavasti tulee tarpeettomaksi. Jiddu Krishnamurti, Idän Tähdän johtaja, on ottanut asian huolekseen.

*

Minua kohtasi äskettäin toinenkin iloinen yllätys. Sain kirjeen, jonka otsikkona oli „Ruusu-Ristissä julaistavaksi“ ja allekirjoittajana vanha Teosofisen Seuran jäsen. Näin heti, että kirjoitus oli poleeminen lausunto Idän Tähdän asiassa, ja vaikka lukiessani pikkuisen petyin, olin kuitenkin sanomattoman kiitollinen ja iloinen siitä, että Idän Tähdän ja T. S:n taholta ei katsottu arvoa alentavaksi ryhtyä asioista keskustelemaan. Keskustelu on – molemmin puolin – ensimmäinen askel totuuden näkemiseen.

Painatan lausunnon omalla otsikollaan toisten artikkeleihin rinnalle enkä sijoita sitä toimitukselle saapuneiden kirjeiden joukkoon. Ehkä joku lukijoista tahtoo siihen vastata – oma kantani on ennestään tunnettu.

*

Mitä ensi vuoden Ruusu-Ristiin tulee, tapahtuu sen ulkoasussa pieni parannus. Koko tietysti pysyy samana.

Tämän numeron liitteinä jaetaan tavanmukainen tilausilmoitus ja erikoinen tilauskortti niitä varten, jotka tahtovat ilahduttaa toimitusta tilaamalla itselleen kaksi vuosikertaa sadan markan postietuannilla.

Muuten tammikuun vihko lähetetään vanhoille tilaajille taas 52 markan postietuannilla, jolleivät sitä ennen ole lehteä tilanneet.

Joulukuu, s. 310-313

„Yhdestä en saa vaieta, nimittäin siitä, että kristinusko mielestäni sisimmältä olemukseltaan on elämää, ei oppia. Kirkkojen opinkappaleet ovat syntyneet uskon sisällön selventämiseksi ja rajoittamiseksi, mutta ovat vain puutteellisia inhimillisiä yrityksiä määritellä kirjaimella sitä, jota ainoastaan hengessä voi elää. Mitä hajaantumisia, mitä sietämättömiä katkeria riutoja onkaan tämä kirjain kristittyjen kesken aiheutanut! Mielestäni kristinuskon koko olennainen sisältö voidaan yhdistää muutamiin yksinkertaisiin sanoihin: *Uskon*

Jumalaan Kaikkeivaltiaaseen, Isääni, taivaan ja maan Luojaan. Uskon Jeesus Kristukseen, Jumalan Poikaan, Ihmisen Poikaan, minun ja maailman Vapautajaan. Uskon Jumalan pyhään Henkeen ja iankaikkiseen elämään. „Ei ainoata kirjainta lisää, mutta ei pilkkuakaan vähemmän. Yhdistä kaikki hajaantuneet kirkot, lahkot ja mielipiteet tähän tunnustukseen, joka periaatteena sisältyy kaikkien kristittyjen uskoon; tartu lujasti tähän yhdyssiteeseen, pidä vähäarvoisina sen rinnalla kaikkia sivuseikkoja, ja kaikki liittyvät yhteen Kristuksen ristin ympärille, mutta paljon rauhattomuutta ja paljon pahennusta katoaa maan päältä.

„En ymmärrä sitä suvaitsevuutta, joka pitää jokaista uskoa yhtä hyvänä, kunhan se vain on vilpittön. Raja täytyy olla totuuden ja harhan välillä. En tunnusta mitään kristinuskoa ilman raamatun Kristusta. Tuomitsen harhaopin, en harhaan joutunutta ihmistä. En osaa nähdä kanssaihmissen sisimpään. En tunne niitä teitä, joilla Jumalan Henki voi johdattaa meitä kaikkia pimeydestä valoon; tiedän vain, että niitä on monta. Miksi minun tieni olisi ainoa oikea, ainoa mahdollinen?

„Kristinusko on mysterio, jonka voi todistaa ainoastaan sisäinen kokemus. *Ilman* kokemusta on tuomiomme niinkuin sokean väristä; kun kokemus meillä on, täytyy meidän lapsina alistua Jumalan ja raamatun auktoriteetille. Mutta tämä ei estä meitä ajattelemasta, tutkimasta ja kysymästä, kuitenkin aina nöyrinä.“

Niin kirjoitti Zacharias Topelius v. 1895.

Topelius oli lapsuuteni sadunkertoja ja nuoruuteni runoilija. Yhä vielä hänen runonsa liikuttavat minua kyyneliin, yhä vielä olen hänen tyyliinsä sulon, hänen kielensä viehkeyden lumoissa. Hän on kirjailijana silmissäni sankari, joka loppuun saakka uskollisesti ja horjumatta taisteli oikean ja hyvän puolesta, ja hänen elämänsä autensa oli niin suuri, ettei siitä puuttunut kuin jälleensyntymisnäkemys, jotta hän olisi ollut aikansa suurimpia rosenkreutsiläisiä; sillä vaikka luterilainen kirkonuskomme ei tahdo tietää mitään katolilaisten kiirastulesta, pyhimyksistä ja henkioliennoista, oli Topelius pitkin elämänsä toisella kannalla: hän uskoi sekä henkimaailmaan ja enkeleihin että näiden läheiseen yhteyteen fyysisesti elävän ihmismaailman kanssa.

Topelius oli mystikko, sen todistavat hänen lastensatunsa yhtä hyvin, kuin hänen kertomuksensa aikuisille. Hän oli ajatellut alkemistein kullantekoa ja rosenkreutsiläisten elonnestettä, ja vaikkei hän suorastaan uskonut metallien muunnokseen enemmän kuin terveyttä ja pitkää ikää antavaan eliksiiriinkään, ei hän liioin saattanut niitä kokonaan kieltää. Ne kummittelivat hänen aivoissaan ja tulivat ilmi hänen runoilussaan. Kuinka lähelle hän pääsi oikeata kuvaa salatietelijästä ja adeptista, sen hän osoittaa verrattomassa pienessä kertomuksessaan „Ikuinen ylioppilas“ (Talvi-iltain tarinoissa). Topelius tosin kuvaa Peregrinus Müllerin kirouksen alaiseksi oppineeksi, joka 240 vuotta vanhana yhä etsii hukkunutta evankeliumein alkutekstiä voidakseen todistaa vääriksi omat ennen tekemänsä tekstiväärennykset, mutta samalla hän on käsitellyt outoa aihetta siksi suurella mielenkiinnolla ja sanoisinko asiantuntemuksella, että omasta puolestani aina olen uskonut, joko että Topelius itse nuorena ohimennen tapasi adeptin tai että hän tunsu jonkun, joka oli adeptin tavannut.

Jollain tavalla hän varmasti oli joutunut kosketukseen salaisen maailman kanssa, sen osoittaa edellä oleva otekin hänen „Mietekirjastaan“. Siitä puhuu salaisen veljeskunnan suvaitsevainen henki: miksi minun tieni olisi ainoa oikea? Mutta se ei ole sitä itsekylläistä omahyväisyyttä, joka välittämättä veljen harha-asteleista leimaa kaikki uskot yhtä hyväksi. Ei, Topeliuksen hengestä puhuu samalla tuo horjumaton totuuden rakkaus, joka tahtoo toisia auttaa ja valaista senkin uhalla, että itse näyttäisi suvaitsemattomalta, — tuo totuuden rakkaus, joka syntyy hengen tiedosta ja sydämen uskosta.

Kuinka paljon meillä yhä on oppimista suurelta runoilijaltamme!

Kaiken profetian suuri sana on: valmistukaa, olkaa varuillanne, ottaaksenne vastaan mitä tuleva on! Kristuksen syntymää vietetään jouluna, mutta sitä ennen odotetaan adventina hänen tuloaan ja lauletaan hosiannaa hänen ylistykseen.

Inhimillisesti katsoen kohdistuukin huomiomme tähän odotukseen ja valmistukseen. Hetkeä, koska ihmisen poika tulee, ei tiedä kukaan muu kuin Isä taivaissa, ja „pilvessä“ Kristus aina tulee Jeesuksen omien sanojen mukaan, – mitä me ihmiset siis osaamme muuta kuin viisaiden neitsyein tavalla aina pitää itseämme kunnossa ja valmiina?

Kun opetuslapsi on valmis, on kaikki hyvin. Mestari on aina valmis.

*

Rauhaisaa joulua ja onnellista uutta vuotta toivotan kaikille Ruusu-Ristin tilaajille, asiamiehille, lukijoille ja ystäville. Tottakai taas tavataan tammikuussa?

Harras toivoni on, että Ruusu-Risti ensi vuonna sekä sisältönsä että ulkoasunsa puolesta iloisesti yllättäisi jokaista, joka sen käteensä ottaa.

RUUSU-RISTI 1927

Toimittajalta

Tammikuu, s. 1-7

Viikot vierivät, vuodet vaihtuvat, – kaikki virtaa, muuttuu, katoaa. Mikä tässä haihtuvien harhojen maailmassa on pysyväistä, ikuista, muuttumatonta? Onko sitä olemassakaan? On, ja se on ehdoton totuus, ikuinen olevainen, elämän salaisuus, jota niin mielellämme nimitämme Jumalaksi. Filosofeina sanomme „olevainen“, tiedemiehinä „totuus“, uskovaisina „Jumala“, – ja totuutta etsivinä ihmisinä käytämme mitä nimeä tahansa ja kaikkia nimiä.

Rakkain meille kuitenkin on nimi „totuus“ niin kauan kuin tahdomme olla etsijöitä, s. o. seistä elämänvirran rannalla pää kumarassa ihmeissään, sydän palvonnasta polvillaan. Mutta jos emme enää jaksa ajatella, jos omat vikamme ja syntimme antavat meille liian paljon tekemistä, niin että ennen kaikkea kaipaamme omantunnon rauhaa ja sovintoa elämän kanssa, silloin tyydymme toiseen nimeen ja etsimme armoa ja anteeksiantoa Jumalalta.

Onpa sentään totuuden etsijällä toinenkin nimi, kun hän lähestyy olemassaolon suurta salaisuutta. Eihän etsijä paikoilleen jää. Hän lakkaamatta etenee, hän yhtämittaa löytää. Uusia näköaloja avautuu hänelle alati, ja kun hän henkisessä elämässään on oppinut tuntemaan sitä rakkauden lämpöä, joka totuuden valosta hohtaa ja hehkuu, silloin hänen huulilleen nousee uusi nimi, nimi, jota Jeesus Kristus käytti ja jonka hänen sydämensä nyt kuiskaa: Isä, rakas Isä, taivaallinen Isä.

Oli kerran etsijä-teosofi, joka oli joutunut hämilleen siitä, että teosofisessakin maailmassa oli jakauduttu niin moniin seuroihin ja lahkoihin monenlaisine katsantokantoinen ja näkökohtineen. Hän ei lopulta tiennyt, kellä oli oikein, kellä väärin, ja oli miltei taipuvainen uskomaan, mitä eräs itsetietoiselta ja viisaalta näyttävä toveri hänelle vakuutti, nim. että kaikilla oli oikein. Hän ei kuitenkaan saanut rauhaa omaltatunnonaan, ja eräänä päivänä hän sattumalta joutui keskusteluun miehen kanssa, joka ei näyttänyt itsetietoiselta eikä ylen viisaaltakaan, mutta jonka sanat putosivat hänen janoavaan sydämeensä kuin viinipisarat täynnä eloa ja balsamia.

– Minun on niin vaikea käsittää, sanoi etsijä, – että kaikilla olisi oikein. Jos kaikki puhuvat samasta asiasta eri tavalla, eri näkökannoilta, silloinhan yhtä hyvin voimme sanoa, että kaikilla on väärin, sillä totuutta emme tiedä siitä asiasta, josta kaikki puhuvat, – totuus pysyy aina vain salassa.

– Oikein sanotte, vastasi vieras, – totuus pysyy salassa, sillä ihmiset eivät yleensä välitä totuudesta. Jos totuus paljastuisi, silloin loppuisi riita. Mutta jos kolme ihmistä on eri mieltä samasta asiasta, voiko kaikilla olla oikein? Eikö kaksi kertaa kaksi pysy neljänä, vaikka toinen väittäisi sen olevan viisi ja toinen, että on turha vaivata päätään pikkuseikoilla, joita ei voi tietää? Totuus on yksi eikä muutu.

– Kaikilla on siis väärin?

– Jos yksi sattumalta tietää totuuden, on hänellä oikein.

– Jos toiset ovat väärässä? Mutta kun kaikki ovat vilpittömiä totuuden etsijöitä?

– Silloin on toinen mahdollisuus: riitaveljet puhuvat eri asioista samalla kielellä ja samoilla sanoilla.

– Niin tosiaan, sekin on selitys. Ja jos yhdellä on oikein, mistä hänet tunnen?

– Siitä että hänellä on totuus, jonka etsimällä löydätte. Ottakaamme esimerkki. Mikä teosofinen kysymys on erikoisesti teitä huolestuttanut?

– Kysymys Kristuksesta. Toiset väittävät, että hän syntyi 105 vuotta ennen meidän ajanlaskuamme, toiset, että hän todella syntyi ajanlaskumme alussa, kun taas toiset sanovat, että turha riidellä koko asiasta, koska pääasia ei ole historiallinen, vaan mystillinen Kristus. Minusta taas näyttää, että jos historiallinen Kristus on ikäänkuin ovi mystilliseen – ja onhan hän sitä ainakin meille täällä länsimailla, – silloin ei ole yhdentekevää, mitä tuosta historiallisesta Kristuksesta tiedämme, puhuvatko esim. evankeliumit hänestä vai eivätkö.

– Ei ollenkaan yhdentekevää. Sentähden poistuvat heti leikistä ne, jotka pitävät totuuden etsimistä tässä asiassa turhana päänvaivana. Ja jos esim. evankeliumit eivät puhuisi historiallisesta, vaan ainoastaan mystillisestä Kristuksesta, silloin olisi yhdentekevää, milloin historiallisesti tuntematon Kristus on elänyt ja onko hän ollenkaan elänyt. Ne jotka pitävät evankeliumeja ainoastaan „vihkimysdraamana“, väittävätkin turhaksi kaiken riitelemisen historiallisesta Kristuksesta tai sanovat hänen syntyneen 105 e.Kr., jotta ristiriita tämän väitteen ja uuden testamentin kesken kääntäisi huomion pois historiallisesta Kristuksesta.

– Puhutte ristiriidasta?

– Tottakai. Evankeliumeissa itsessään on tarkka ajanmääräys Kristuksen syntymästä. Apostolein teot ja Paavalin kirjeet taas kertovat tapauksista ja matkoista, joiden aika on tarkasti määriteltävissä historiallisesti. Maailman historia ja uusi testamentti ovat täten yhtä mieltä siitä, että Jeesus Kristus syntyi ajanlaskumme alussa eikä 105 vuotta varhemmin.

– Mutta silloinhan tämä kysymys on ratkaistu!

– Ratkaistu tietysti sille, joka haluaa tietää puhtaan totuuden.

– Entä ne, jotka puhuvat tuosta ajasta 105 e.Kr.?

– Puhuvat toisesta henkilöstä, vaikka nimittävät häntäkin Kristukseksi. Totuus ei voi olla muuta kuin yksi. Sama asia ei voi olla kahdella tai kolmella tavalla. Totuuden löydämme, kun emme pelkää etsimistä ja tutkimista. „Riitelijöistä“ on se siis oikeassa, joka sanoo historiallisen Kristuksen syntyneen ajanlaskumme alussa, ja lisää, että tämä evankeliumein Kristus on välttämätön opas meille, jos tahdomme oppia tuntemaan mystillistä Kristusta.

– Niin minäkin aavistelin, ja vaistoni on osoittautunut oikeaksi.

– Kun tunnemme evankeliumein historiallisen Kristuksen ja tiedämme, mitä hän on neuvonut ja opettanut, silloin on meillä tie mystillisen Kristuksen luo avoinna edessämme. Voimme sen tien joko valita tai hylätä.

– Entä tie?

– Tie on siinä ja ainoastaan siinä, että noudatamme evankeliumein historiallisen Kristuksen neuvoja, täytämme hänen käskynsä ja seuraamme Jeesusta elämässämme. Tämä tie vie meidät mystillisen Kristuksen luo, se on yhä syvempään ja syvempään totuuteen.

– Ja tunnemme olevamme oikealla tiellä?

– Emme ainoastaan tunne, vaan näemme ja tiedämme, sillä „totuus vapauttaa meidät“ ja johdattaa meitä Pojan kautta Isän yhteyteen.

*

Markiisitar de Pompadour, Ranskan kuninkaan Louis XV:n tunnettu ystävä, on salaisissa muistelmissaan (koonnut ja toimittanut Jules Beaujoint) kertonut seuraavalla tavalla kreivi de Saint-Germain'istä:

„Mutta vakavaan ja oppineeseen piiriin pääsi – en muista millä tavalla – pujahtamaan kummallinen salaperäinen henkilö, jolla oli harvinaisen hyvä onni miellyttää kuningasta.

„Häntä nimitettiin kreivi de Saint-Germain'iksi. Oliko hän syntynyt Indiasta vaiko Ranskasta?

„Hän oli erinomainen keskustelija ja puhuja, sillä hän tunsu perusteellisesti kaikki kielet, vanhat ja nykyiset, hänellä oli ihmeellinen muisti ja tietomäärä, josta välähdyksiä pilkisteli hänen aina huvittavan ja välistä sangen lumoavan keskustelunsa oikkujen lomitse, hänen taitonsa vaihdella esityksensä aiheita ja sävyä oli tyhjentymätön, hän oli aina tuore ja osasi jokapäiväisimmissä puheissaan tuoda esille odottamattomia asioita. Välistä hän saattoi kertoa kaskuja Valois-hallitsijoiden hovista tai vielä vanhemmista ruhtinaista sellaisella yksityiskohtaisesti täsmällisellä tarkkuudella, että kuulijat melkein uskoivat hänen olleen silminnäkijänä läsnä kertomissaan tapauksissa.

„Hän oli matkustanut koko maailman ympäri, ja kuningas kallisti mielellään korvansa hänen kertomuksilleen matkoistaan Aasiassa ja Afrikassa ja käynneistään Venäjän, Turkin ja Itävallan hoveissa. Näytti siltä, että hän tunsu jokaisen hovin salaisuudet lähemmin ja paremmin kuin kuninkaan omat lähettiläät.

„Hän siroitteli välistä puheisiinsa leikillisiä kuvauksia tai vakavia mietteitä.

„– Säilyttääkseen kunnioitustaan ihmisiä kohtaan, sire, hän eräänä päivänä sanoi, – ei saa olla rippi-isänä, ei ministerinä eikä poliisiluutnanttina.

„– Voitte hyvin lisätä, kreivi, vastasi Louis XV, – eikä liioin kuninkaana.

„– Tiedättekö miksi, sire? Näkikö teidän majesteettinne paksun sumun, joka eilen vallitsi Parisissa? *Eh bien*, sumu, johon petolliset ystävät ja ministerit verhoovat kuninkaan, on vielä paksumpi.

„Näiden ajatusten rohkeutta lievensi kuitenkin sangen maltillinen äänensävy, jonka hän tiesi valita, ja hänen ehdottomasti ylhäissyntyinen käytöstapansa.

„Vastaanotto, minkä kuningas ja markiisitar soivat hänelle Choisy'ssa ja Bellevue'ssa, herätti hänen kiitollisuutensa.

„Hän rikastutti kuninkaan työhuonetta erinomaisilla Velasquez- ja Murillotauluillaan, ja markiisittarelle hän lahjoitti mitä kallisarvoisimpia ja harvinaisimpia jalokivikoristeita, — sillä tätä eriskummaista miestä pidettiin satumaisen rikkaana, ja hän jakeli timantteja ja jalokiviä hämmästyttävällä anteliaisuudella.

„Hän häikäisi rahvasta jalokivilippaillaan ja kilpikonnankuorisilla rasioillaan, joita koristivat timantit, rubiinit, topaasit ja smaragdit.

„Hän huvitti markiisitarta taideteos-, taulu- ja kohokuvakivikokoelmillaan yhtä hyvin kuin ihmistuntemuksellaan ja tiedoillaan poliittisesta maailmasta. Ja vihdoinkin markiisitar piti kreivistä sentähden, että tämä avusti häntä rakkaimmassa ja vaikeimmassa suunnitelmassaan, nim. kuninkaan *ennui*'in (ikävän) haihduttamisessa.“

*

Jeesuksen lausetta „mitä ette tahdo, että toiset teille tekisivät, sitä älkää tekään tehkö heille“ pidetään syystä yhtenä käytännöllisen eksoteerisen siveysopin kulmakivenä, ja totuuden etsijöitä ilahduttaa sentähden nähdessään, että samaa kultaista sääntöä on tunnettu ja noudatettu ennen Kristustakin. Kaikki tietävät, että kiinalainen suurmies Confucius antoi aikalaisilleen saman neuvon, mutta otan senkin tähän muutamien toisten lausuntojen kanssa.

Konfutse 500 e. Kr.: Tee toiselle, mitä tahdot, että hän tekisi sinulle, äläkä tee toiselle, mitä et tahtoisi hänen sinulle tekevän. Tämä ainoa laki on sinulle tarpeen. Kaikki muu perustuu siihen.

Aristoteles 385 e. Kr.: Käyttäytykäämme toisia kohtaan sillä tavalla kuin tahdomme, että he käyttäytyisivät meitä kohtaan.

Pittacus 650 e. Kr.: Älä tee naapurillesi semmoista, mitä hänen puoleltaan pitäisit pahana.

Thales 464 e. Kr.: Vältä semmoisia tekoja, joista toisia moittisit.

Sokrates 338 e. Kr.: Menettele toisia kohtaan, niinkuin tahtoisit, että he menettelisivät sinua kohtaan.

Sextus 406 e. Kr.: Niinkuin toivotte, että naapurinne olisivat teitä kohtaan, niin te olkaa heitä kohtaan.

Hillel 50 e. Kr.: Älä tee toisille, mitä et mielellään näkisi, että he tekisivät sinulle.

Voisimme tähän luetteloon lisätä vanhan suomalaisen sananlaskun: Suo se toiselle, mitä itsellesikin.

Onkin huomattava, että tämä on yleispätevä, niinkuin sanoin: eksoteerinen, siveellinen laki. Sen lisäksi muinaisajan viisaat opettivat erikoisia sääntöjä niille, jotka antautuivat heidän varsinaisiksi opetuslapsikseen. Mutta kuinka onnellisesti me ihmiset eläisimme maan päällä tämänkin eksoteerisen siveyslain turvissa, jos sitä noudattaisimme jokapäiväisessä vaelluksessamme!

*

Kun puhutaan aikakauskirjamme levittämisestä, huomauttavat aina jotkut, kuinka hankala semmoinen työ on, koska Ruusu-Ristin sisältö yleensä on vaikeatajuista tai ainakin siksi erikoista, ettei se saata kiinnittää suuren yleisön mieltä. Kauniisti sanoikin kerran eräs ystävä: „Ruusu-Risti on totuuden etsijöitä varten. Se, joka on totuuden etsijä, löytää ja tilaa Ruusu-Ristin. Ken ei ole totuuden etsijä, hän ei lue Ruusu-Ristiä,

vaikka sen tilaisikin. Niin monta kuin Ruusu-Ristin lukijoita on, niin monta on totuuden etsijää Suomessa ja suomen kielellä“.

Tuo oli tietysti paradoksi, ja meidän täytyy sydämestämme toivoa että totuuden etsijöitä on paljon, paljon enemmän Suomessakin. Ne ne on löydettävä, ja sentähden kehoitan kaikkia rohkaisukseen lukemaan, mitä veli J. E. Kaukomaan kirjoittaa artikkelissaan tässä numerossa.

Ehkä sekin voi mieliä rohkaista, että Ruusu-Ristimme tulee ilmestymään säännöllisesti ja ajoissa tänä vuonna, siis kuukauden 21 p:n tienoissa, ettei ainakaan painon, postituksen ja yleensä ulkonaisten olojen takia tapahdu myöhästymisiä, niinkuin viime vuonna; ja toiseksi, että lehtemme tulee sisältämään huomattavia kirjoituksia eri aloilta, esim. sentapaisia historiallisia elämäkertoja kuin on tässä numerossa Gustaf Björnramin lyhyt biografia.

Kuta enemmän tilaajia on Ruusu-Ristillä, sitä paremmaksi ja monipuolisemmaksi voin tehdä sen sisällön. Aineellista maailmaa, jossa aatteet toteutetaan, hallitsee kuten tiedämme raha sangen suuressa määrin.

Kaikkea hyvää uudelle vuodelle toivotan nyt sekä Ruusu-Ristille että sen lukijoille!

Helmikuu, s. 41-47

Kirjoituksessaan „Madame Blavatsky, Elämän papitar“, jonka julkaisen tässä numerossa, on Rafael Ronimus kosketellut kiintoisaa kysymystä H. P. Blavatskyn „uskontunnustuksesta“. Koska tässä aikakauskirjassa silloin tällöin on puhuttu madame Blavatskystä „ruusuristiläisenä Kristuksen seuraajana“, katson aihetta olevan lausua puolestani pari sanaa asiasta.

Rafael Ronimus on vallan oikeassa väittäessään, ettei madame Blavatsky ollut minkään erikoisen uskonnon, vaan itse elämän papitar, sillä vaikka hän yhdessä eversti Olcottin kanssa oli „ottanut pansiiin“ eli liittynyt buddhalaiseen kirkkokuntaan, ei hän silti ollut buddhalainen sanan tavallisessa merkityksessä. Teosofisen liikkeen alkuaikoina teosofia kyllä useimmiten sekoitettiin buddhanuskoon, mutta H. P. Blavatsky alituisesti ja väsymättä selitti, ettei teosofia ollut buddhalaisuutta (kts. esim. Teosofian Avainta.)

Sama on asian laita nyt. Jos H. P. B:stä sanotaan, että hän oli „ruusuristiläinen Kristuksen seuraaja“, ei sillä tarkoiteta, että hän oli kristillisen uskon tai kristillisten kirkkojen kannattaja. Semmoista ei voida tarkoittaa, sillä madame Blavatsky oli kaikkea muuta kuin kristitty sanan jokapäiväisessä merkityksessä. Hän ei edes ollut „Kristuksen seuraaja“, jos kuvittelemme, että semmoinen ihminen on velvollinen uskomaan erinäisiin kristillisiin uskonkappaleihin, jotka ovat yhteisiä kaikille kirkkoille ja lahkoille. Hän oli Kristuksen seuraaja ainoastaan Ruusu-Risti-merkityksessä, s. o. hän piti pätevinä ainoastaan Kristuksen omia sanoja, opetuksia ja käskyjä, joita hän vertaili ja liitti Buddhan y. m. viisaiden jumalanpoikain sanoihin, opetuksiin ja käskyihin.

Madame Blavatsky teki nim. eron Jeesuksen ja Kristuksen välillä. Jeesus oli ihminen ja korkea vihitty. Mutta Kristus ei ollut mikään erikoinen personallinen olento – maailman opettaja tai muuta semmoista, – vaan persoonaton „prinsiippi“, *aalaja* eli maailman sielu, eli kuten Ruusu-Ristissä sanomme: kosmillis-mystillinen Kristus, Jumalan Poika, Logos, Sana. Sentähden tämä sama Kristusprinsiippi oli elänyt ja toiminut Buddhassa y. m. vapahtajissa, joten kaikki uskonnot ovat oksia samasta puusta (Kristuksesta), vaikka toinen on toisella tavalla, ja vähemmässä määrässä kuin toinen osannut tuoda ilmi „Jumalan kunniaa“. Teosofia, joka opeissaan perustui tähän uskontojen yhteiseen ytimeen, oli täten kaikkien uskontojen sisäisenä sisältönä (esoteerisena viisautena), ja madame Blavatsky painosti aina sitä tärkeätä

tosiseikkaa, että kutakin uskontoa oli arvosteltava sen perustajan oppien mukaan, ei kirkkojen ja n. s. seuraajain, jotka järjestään ovat hämmäntäneet ja sekoittaneet alkuperäisiä oppeja.

Madame Blavatskyn mielestä oli siis „kristitty“ sanan varsinaisessa merkityksessä ainoastaan joku Leo Tolstoi, joku isä Damien, joku Fransiskus Assisilainen, joka elämässään seurasi evankeliumein Jeesus Kristusta. Semmoiset „kristityt“ taas, jotka eivät tunne vuorisaarnaa eivätkä tunnusta Jeesuksen käskyjä päteviksi elämän ohjeiksi, eivät tiedä paljoakaan kristinuskosta eivätkä kulje Jeesuksen neuvomaa tietä taivasten valtakuntaan, s. o. valkoiseen veljeskuntaan.

Jos siis joskus selvyuden vuoksi nimitämme madame Blavatskya ruusuristiläiseksi ja Kristuksen seuraajaksi, emme tällä vähimmässäkään määrässä rajoita hänen yleismaailmallisuuttaan, hänen yleisinhimillisyyttään, hänen puolueettomuuttaan, vaan päinvastoin painostamme – ja syvennämme sitä.

*

Vanha tuttu kasku kristillisen jumaluusopin loistoajoilta kertoo, kuinka kerran eräässä kirkonmiesten kokouksessa väiteltiin hevosen hampaista. Pappi toisensa perään käytti puheenvuoroa, todistaen raamattuun vetoamalla, minkälainen hevosen suu oli ja kuinka monta siinä oli hammasta. Mutta kaikki ikävä kyllä olivat eri mieltä ja väittely kiihtyi sangen kiivaaksi tuosta tärkeästä teologisesta kysymyksestä. Pyhä suuttumus saavutti kuitenkin huippunsa, kun muuan yksinkertainen ja jumaluusopin mysterioihin vähemmin perehtynyt maalaispappi nousi paikaltaan ja ehdotti, että asia ratkaistaisiin siten, että hevonen tuotaisiin kokouksen, jotta sen suuta voitaisiin tarkastaa. En muista, tyytyikö kokous huutamaan „alas jumalaton kieltäjä!“ vai tuomittiinko herjaaja elävältä poltettavaksi.

Tämä kasku on kuin vertauskuva: Monasti sattuu elämässä samantapaisia seikkoja. Kerran kauvan sitten esim. olin läsnä väittelyssä, jossa pohdittiin n. s. homoseksualismia. Niitten varalle, jotka eivät tunne tätä ulkomaalaista sanaa, tahdon mainita, että homoseksuelleiksi eli homoseksuaalisiksi sanotaan niitä ihmisiä, jotka tuntevat sukupuolista vetäymystä omaan sukupuoleensa. Mainitsemassani väittelytilaisuudessa esiintyi monenlaisia mielipiteitä, jotka kuitenkin kaikki tähtäsivät siihen, että homoseksualismi semmoisenaan oli kauheata.

- Se on pahe, vieläpä luonnoton ja ansaitsee lain ankarimman rangaistuksen.
- Minusta se on pikemmin sairaus kuin pahe. Nuo ihmiset ovat onnettomia. Heitä pitäisi kasvattaa pikemmin kuin rangaista.
- Mitä vielä kasvattaa!? Ovat hurjistelleet paheen kaikissa muodoissa ja lopen väsyneinä kiihoittavat aistejaan uusilla nautinnon keinoilla, kun ei luonnollinen sukuelämä heitä enää tyydytä.
- Huh, semmoisiako ovatkin? On se kauheata. Mutta minusta olisi sittenkin parempi, jos heitä varten olisi jonkinlaisia sairaaloita eli laitoksia – niinkuin esim. juupoille. Eihän juoppokaan ole rikollinen, jollei hän juovuspäissään tee jotain rikosta.
- Siinäpä se. Mutta nämä homoseksuaaliset roistot viettelevät aina toisia paheisiinsa. Ajatelkaa viattomia nuoria, jotka joutuvat heidän käsiinsä!
- Viattomia nuoria? Suokaa anteeksi, mutta voisivathan nuo nuoretkin vähän katsoa eteensä. Eihän tuommainen pahe voi heitä viehättää, kun eivät luonnollistakaan tyydytystä ole kokeneet.
- Vielä mitä! Ihminen on pahalle altis ja lankeemukseen sangen taipuvainen.

– No en minä ainakaan ollut nuoruudessani. Siinä tapauksessa ajat ovat tyystin muuttuneet. Minun nuoruudessani joka ihminen vaistomaisesti tiesi, mikä oli sopivaa, mikä ei. Ei olisi tullut kysymykseenkään, että kukaan olisi voinut houkutella minua sopimattomiin tekoihin, minkäänlaiseen kurittomuuteen tai sukupuolielämään. Semmoisesta ei kannattanut puhuakaan.

– Voi olla, että moraaliset käsitteet ovat jonkunverran höltyneet, mutta . . .

– Ja sen minä sanon, että paheellinen on itse semmoinen nuori ihminen, joka antaa toisen houkutella itseään syntiin . . .

– Entä jos se tapahtuu rakkaudesta?

– No jaa, rakkaus voi tulla kysymykseen eri sukupuolten välillä – ja onhan moni tyttö langennut rakkaudesta, – mutta paheesta puhuttaessa ei tarvitse mainita rakkaussanaa.

– Homoseksuaaliset ihmiset väittävät kuitenkin rakastavansa, kuului arka ääni joukosta.

– Kaunistelevat vain pahettaan. Kuinka luonnoton voi rakastaa? Kuinka rakkaus voisi olla luontoa vastaan?

– Mutta jos nuoret, jotka lankeavat heidän pauloihinsa, tekevät sen rakkaudesta?

– Älkää toki pilkatko. Jos näin jatkamme, luovun minäkin pian säälistäni ja toivon paheellisille lain rangaistusta.

Nyt syntyi seurassa suuri hämmästys, hirmuinen siunailu ja paheksuminen, sillä äskeinen arka ääni puuttui taasen äkkiä puheeseen ja sanoi:

– Entä jos olemme liian nopeat tuomiossamme? Jos n. s. homoseksualismi ei ole pahe eikä suorastaan sairauskaan, vaan jokin tavallisuudesta poikkeava luonnollinen ilmiö? Jos se ei ole paheellisen elämän loppusaavutus, vaan synnynnäinen luonnonoikku, jonka tarkoitus meiltä vielä on salattu? Tunnetteko homoseksuaalisia yksilöitä? Oletteko tutkineet heidän sieluelämänsä, heidän rakkauselämänsä, heidän sukupuolisuuttaan? Te tuomitsette ennakkoluulojenne perusteella, mutta kuinka semmoinen tuomio voi olla oikea?

Nyt alkoivat kaikki puhua ja huutaa yhtäaikaa ja minun tuli niin sääli aran äänen omistajaa, että pakenin.

*

Ylläoleva tuli mieleeni, kun sain seuraavan kirjeen:

Muistan kotipitäjästäni lapsuuden ajoilta erään kummallisen ihmisen, jota sanottiin hulluksi Huldaksi syystä, että hän, huolimatta siitä että oli nainen, kulki miehen vaatteissa. Ja muutenkin hän oli tavoiltaan paljon miehen kaltainen, poltti tupakkaa ja viihtyi parhaiten miesten töissä. Mikään hullu hän ei ollut, siitä olen varma, mutta ihmiset käsittivät hänet väärin, ja varsinkin naiset ylenkatsoivat ja vihasivat häntä ja miehet tekivät hänestä pilaa.

Hänen oli vaikea elää, sen voi ymmärtää.

Mietin usein itsekseni, mikä hän oli ja miksi hän oli tuollainen. Ja sainkin siihen kerran vastauksen.

Eräänä päivänä näin hänen istuvan yksin silmissään kyneleitä. Menin hänen luokseen ja tiedustelin osaaottavasti, miksi hän itki.

Siihen hän vastasi: „ei kukaan ymmärrä minua.“

„Ehkäpä minä ymmärrän“, sanoin.

„Niin . . . ehkä . . . paremmin kuin muut. Ethän sinä koskaan naura minulle.“

Ja niin hän vihdoinkin kertoi minulle kummallisen elämänsä, jonka aina muistan.

Hän sanoi olevansa nainen, mutta tuntevansa aivan selvään, että hänellä on miehen sielu. Hän sanoi syvästi rakastuneensa erääseen tyttöön, mutta mitään ymmärtämystä ei hän saanut osakseen, vaan vihaa, katkeraa vihaa ja ylenkatsetta.

Tunsin sydämestäni suurta myötätuntoa „hullua Huldaa“ kohtaan – ja olin kait ainoa, joka sitä tunsii.

Ei jäänyt hän ainoaksi, vaan tulii tuntemaan erään toisenkin aivan samanlaisen ihmisen. Hän oli mies ja tunsii olevansa sielultaan nainen – siis päinvastainen tapaus. Hänen elämänsä oli vieläkin onnettomampaa, oikeata helvettiä, sillä hänellä olivat sukupuolihimot suuret. Hän „rakastui“, toisin sanoen mielistyi miehiin, joiden kanssa hän yritti päästä suhteisiin, mutta joutui ruumiillisen väkivallan uhriksi. Häntä lyötiin ja vihattiin, mikä oli luonnollinen seuraus, koska ne henkilöt, joiden kanssa hän joutui tekemisiin, eivät tunteneet Karman lakia enempää kuin hän itsekään. Kukaan ei yrittänyt oikaista häntä eikä kääntää oikealle tielle.

Tällaisia ihmisiä löytyy useampia ja itse he varmaan ovat syypäät tuohon pahaan karmaansa. Mutta kova on heidän kohtalonsa.

Jospa he yrittäisivät käyttää tahdonvoimaansa apunaan, niin varmaan heidänkin elämänsä olisi paljon helpompaa. Ihminen voi, jos hän vain tahtoo ja päättää luopua himoistaan ja paheistaan. En väittäisi tätä, ellen olisi itse kokenut, ellen olisi itse kuolettanut monenlaisia paheita itsestäni.

Mielenkiintoista olisi tietää, minkälaisen rikkomusten seurausta on tuollainen karma.

K. S.

*

Elävästä elämästä saattaa poimia tukuttain samankaltaisia tapauksia kuin K.S:n kirjeessä mainitut. Puolueettomalle tutkijalle ne kaikki osoittavat ja todistavat, että kyseessä on todellakin luonnollinen ilmiö ja synnynnäinen ominaisuus, oli se kuinka oikukas tai „luonnoton“ tahansa niiden mielestä, jotka viisaudessaan asettavat luonnolle rajoja. Tätä kysymystä onkin viime vuosikymmeninä paljon tutkittu ulkomailla tieteellisissä, varsinkin lääkäripiireissä ja tultu siihen eittämättömään lopputulokseen, että luonnonilmiötä sinään ei saata kieltää, toisin sanoen, että yksilöllinen ihminen on syytön synnynnäisiin taipumuksiinsa. (Tiedemiehet eivät luonnollisesti ota lukuun jälleensyntymistä.) Homoseksuaalinen ihminen ei siis semmoisenaan ole sen halveksittavampi kuin heteroseksuaalinenkaan, joka „rakastaa“ vain toista sukupuolta, vaan molempia on arvostettava heidän tekojensa eikä taipumustensa nojalla. Suuri valistustyö odottaa tässä oikeinajattelevia ja totuutta rakastavia tekijöitä, sillä kristikunta on sentään kasvanut pois siitä

umpimähkäisestä ja lyhytnäköisestä tuomitsemisesta, joka ennen vei tuhansittain homoseksuaalisia yksilöitä piinapenkille ja polttoroviolle: lapsiakin, joita tällä tavalla leimattiin paholaisen omiksi.

Asiantuntijat eivät enää väitä, että homoseksualismi perustuisi paheeseen; se on luonnon ilmiö, ja fysiologisesti on viitattu siihen, että jokainen ihminen alkuaan – sikiötilassaan on – kaksisukuinen ja kaksineuvoinen ja että myöhemminkin pitkin matkaa toinen sukupuoli piilee hänessä salatussa, surkastuneessa muodossa. Mutta luonnollisesti oppineet eivät ole etsineet syvempää sielullista syytä ilmiöön, eivät toisin sanoen ole tehneet semmoista kysymystä kuin K. S., nim. mitkä syyt menneisyydessä ovat aiheuttaneet seurauksena tällaisen karman. Sen asian ovat nykyiset tiedemiehet jättäneet teosofian ratkaistavaksi.

Omasta puolestani olen useita kertoja kosketellut näitäkin kysymyksiä puhuessani sukupuolielämästä yleensä, mutta en tahdo tällä kertaa viedä enemmän tilaa Ruusu-Ristin palstoilta. Pelkään, että lukijat ovat kyllästyneet jo tästäkin. Sen vain lopuksi sanon, että K. S. on löytänyt oikean käytännöllisen ratkaisun: ihminen on luotu itsensä voittajaksi; hän ei tapa mitään itsessään, mutta hän löytää ytimen, syntysanan, ja tulee onnelliseksi.

*

Ulkomailla on teosofein tapana tukea omia kirjakauppojaan ja kustannusliikkeitään ostamalla ja tilaamalla kaiken kirjallisuutensa niiltä. Kustantajain myöntämä alennus, joka muuten jää vieraille, tulee täten oman liikkeen hyväksi ja auttaa sitä ponnistuksissaan teosofisen asian eteen. Tätä esimerkkiä olisi hyvä meidänkin seurata Suomessa. Onhan meillä liike – Mystica, – joka tarjoutuu ilomielin hankkimaan minkä koti- tai ulkomaalaisen kirjan tai lehden tahansa, ja koska Mystica kustannustyössään taas palvelee teosofista maailmankatsomustamme, pitäisi olla meidän mieluistakin auttaa Mysticaa tällä yksinkertaisella ja helpolla tavalla, joka ei meille mitään maksa. Onpa Mystica ilmoittanut haluavansa palvella yleisöä järjestämällä kirjojen myyntiä vähittäismaksuilla ja myöntämällä vakituisille kundeilleen alennusta omista kustannustuotteistaan. Monet pienet purot tekevät vuolaan virran, ja tällaiset vähäpätöisiltä näyttävät teot saavat ajan pitkään aikaan huomattavia tuloksia.

Maaliskuu, s. 85-88

Sain kerran taas huvikseni istua koko ajan kuulijoiden joukossa, kun sunnuntaina helmikuun 20 p:nä olin Suomen Teosofisen Seuran järjestämässä matineassa Helsingissä. Puhujana esiintyi Vapaamielisen Katolisen Kirkon piispa J.I.Wedgwood, minulle Tukholman kongressista 1913 tuttu teosofinen työtoveri, joka v. 1925 ilmoitettiin yhdeksi tulevan Kristuksen arhateista eli lähimmistä opetuslapsista.

Hän puhui teosofisen liikkeen suhteesta uskontoon ja – vaikka esitelmän lauseittainen tulkinta suomeksi tietysti vaikutti häiritsevästi ja pitkävetisesti – miellytti hänen esiintymistapansa hillitty, joskin hieman kuiva rauhallisuus, joka tavoitteli sitä persoonatonta puolueettomuutta, mikä nykyään näkyy olevan ihanteena Teosofisessa Seurassa, niin etäällä kuin se onkin Madame Blavatskyn intensiivisen persoonallisesta totuudenvaatimuksesta.

En aio selostaa piispa Wedgwoodin puhetta, joka luonnollisesti oli ylimalkaista laatua; huomioni kiintyi vain yhteen kohtaan, jossa puhuja kosketteli minun – sanoisinko – erikoisalaani. Huomautettuaan, kuinka nykyaikana pidetään vuorisaarnaa epäkäytännöllisenä, jopa mahdottomana toteuttaa, ja itsekin myönnettyään, että järjestyneestä yhteiskunta- ja valtio-elämästä ei tulisi mitään, jos vuorisaarnan käskyjä noudatettaisiin, hän lisäsi: mutta onkin olemassa näkökanta, joka poikkeaa tavallisesta

ja useimmille on uusi, mutta jonka mukaan ristiriidat häipyvät; tämä näkökanta on, että vuorisäärnan käskyt eivät ole annetut ympimähkään kaikille ihmisille, vaan ainoastaan harvoille, nim. Kristuksen nimenomaisille opetuslapsille.

Tämä oli oikein sanottu, ja sitä kantaa minäkin olen edustanut julkisesti ainakin v:sta 1906.²⁶⁾ Kuitenkin siinä kannassa näin esitettyä piilee huomaamaton, vaikka silti sangen harhaanviepä erehdys, jota en ollut tehnyt aikaisemmin, esim. „Valoa kohti“ kirjassa ja jonka korjasin äsken kirjassa „Vuorisäärna“ (1925), mutta jota käytän tilaisuutta tässä taas mainitakseni, koska arvoisa esitelmänpitäjä suin päin lankesi samaan erehdykseen.

Valaistukseen näkökantaansa piispa Wedgwood vetosi Indian vanhaan kastilaitokseen. Niinkuin siellä kullakin kastilla oli omat tehtävänsä, sotilailta omansa, kauppiailta omansa j. n. e., ja ainoastaan korkein kasti, braahmanat, oli oikeutettu tutkimaan pyhiä kirjoja ja kykenevä elämään vaativampien uskonnollis-siveellisten käskyjen mukaan, niin Kristuksenkin varsinaiset opetuslapset ovat ainoat, joille vuorisäärnan käskyt kuuluvat ja jotka kykenevät niitä noudattamaan. Muille ihmisille kuuluvat muut luonnolliset tehtävät ja velvollisuudet.

Kun tähän valoon asetamme vuorisäärnan, työnnämme huomaamattamme ihmiset Kristuksen luota. Sillä kuka meistä uskaltaa ajatella kelpaavansa opetuslapseksi ja olevansa erikoisasemassa Kristukseen nähden? Opetuslapset muodostavat suljetun piirin, johon ei saata tunkeutua. Ja mistä voi ken itsestään tietää olevansa opetuslapsi? Vuorisäärna ei tietenkään kuulu meille, se on aivan meidän yläpuolellamme . . .

Mutta mitä siinä tapauksessa on kristinusko? Millä tavalla olen kristitty ilman vuorisäärnaa? Sillä tavallako kuin kirkot ja kristikunta yleensä? Mooseksen vanhoja juutalaisia käskyjä noudattamallako?

Ratkaisin tämän ristiriidan v. 1906 kuvaamalla sitä tilaa, jossa „kansaa“ oli kuullessaan Jeesuksen puhuvan. Kuulijat tunsivat ja ymmärsivät, että Jeesuksen oppi ja usko keskittyi yhteen ainoaan sanaan: hyvyys. Ken koetti todella olla hyvä, hän noudatti Jeesuksen neuvoja kansalle. Mutta hyvyys on yleinen käsite. Ei yhdelläkään uskonnon perustajalla ole mitään hyvyttä vastaan. Hyvyys on epäilemättä hyvä valmistus. Ken hyvyttä käsittää, hän on valmis seuraamaan Viisauden Mestaria – Krishnaa, Zoroasteria, Laotseta, Buddhaa, Pythagorasta, Sokratesta, Jeesusta – mutta hän ei vielä ole kenenkään erikoinen oppilas. Kuinka ihminen siis oppilaaksi, opetuslapseksi pääsee? Mitkä ovat opetuslapsiuden edellytykset ja ehdot?

Sentähden etsitän nyt asiat vähän toisella tavalla. Sanon nyt: kaikki todellinen uskonto on juuri opetuslapsiutta. Uskontojen perustajat tahtovat ja kaipaavat juuri opetuslapsia. Kaikki ihmiset kuuluvat määrättyyn kansaan, aikaan, sivistykseen. Sivistys nimittää itseään jollakin nimellä, kristityksi, buddhalaiseksi j. n. e., koska se nimellisesti on omaksunut määrätyn uskonnon ja vapahtajan. Mutta mikään sivistys ei vielä ole ollut minkään uskonnonperustajan todellinen opetuslapsi, koska opetuslapsena voikin olla ainoastaan elävä ihminen. Sentähden jokainen ihmisyksilö on joko aikansa kulttuurituote tai – jos hän on henkisesti herännyt ja ihmisen vapaalla tahdolla varustettu olento – jonkun uskonnonperustajan eli vapahtajan vilpitiön opetuslapsi. Siinä ero eksoterismin ja esoterismin välillä. Kulttuurin lapset sinään ovat eksoteerisia esim. Kristuksen oppiin nähden, esoteristeja ovat ne ihmiset, jotka vapaasta halusta liittyvät Kristuksen opetuslapsiksi.

Saattaa siis itse tulla ja liittyä esim. Kristuksen opetuslapseksi?

²⁶⁾ Kts. sarjakirjoitusta „Uusi testamentti ja teosofia“ Omatunto-lehdessä 1906, sittemmin julkaistu broshyyrina nimellä „Jumalan valtakunnan salaisuudet“. Kts. niinkään ja etenkin kirjaa „Jeesuksen salakoulu“, joka ilmestyi 1915 ja josta toinen painos otettiin 1919.

Tietysti. Sehän juuri on Kristuksen sanoma. Kellä on korvat kuulla, hän kuulkoon!

Vuorisaarna on joka ihmiselle opetuslapsiuden koetuskivi. Vuorisaarna on kutsu, joka kuuluu kaikille ihmisille ja kaikkiin maan ääriin. Ei kukaan ole suljettu ulos taivasten valtakunnasta. Päinvastoin. Taivasten valtakunta on lähellä ja sen portit ovat avoinna. Tahdotteko astua sisään?

Noudattakaa silloin vuorisaarnan käskyjä!

Niin yksinkertainen on tämä totuus. Ihmisiä ei pidä peloittaa, heitä pitää kutsua. Tämän ymmärsin „Valoa kohti“ kirjaa kirjoittaessani, sillä siinä lausuin: „Ja miksikä Kristuksen yksinkertaisen siveysopin asemesta opetetaan jos jonkinmoisia kristillisiä etiikkoja ja katkismuksia, niin että lapsille ja nuorukaisille saarnataan: älä tapa! älä himoitse naapurisi vaimoa! – lapsille, jotka Jeesuksen omien sanojen mukaan kuuluvat Jumalan valtakuntaan, ja nuorukaisille, joiden käsitys hyvästä ei vielä ole himmentynyt?“ Ja toisessa paikassa: „Ja kuitenkin evankeliumit ovat täynnä mitä yksinkertaisimpia ja puhtaampia *siveydensääntöjä, joita noudattamalla yksin voi tietoon päästä*, niinkuin Jeesus sanoo; jos te rakastatte minua, niin pitäkää minun käskyni (Joh. XIV: 15), jolloin Jeesus lupaa opetuslapsilleen totuuden hengen, joka heille kaikki opettaa ja johdattaa kaikkeen totuuteen (Joh. XIV: 16-17, 26; XVI: 13).“

Tätä samaa näkökantaa olen myös esittänyt „Vuorisaarna“-suomennoksessani, johon lukijoita viittaan.

Eroitus ehkei ole suuri näennäisesti, ulkonaisesti katsoen. Kuitenkin se on käänteentekevä omassa sisäisessä asenteessamme, ja siksi pyydän jokaista totuudenetsijää kysymystä harkitsemaan ja miettimään.

*

Vuorisaarnasta puhuttaessa tahdon mainita kahdesta ylen vanhasta käännösvirheestä, joista äsken satuin lukemaan eräissä englantilaisessa teoksessa. Matteuksen evankeliumin alkuperäinen kreikkalainen laatija, joka käytti aramealaista alkutekstiä lähteenään, käänsi (Matt. VII: 6) „pyhätöksi“ aramealaisen sanan, joka oikeastaan merkitsi „kultakoriste korvaa, päätä tai kaulaa varten“. Aramealainen lause siis kuului: „Älkää antako kultakoristetta koirille älkääkä heittäkö päärlyjä sikojen eteen“. No niin, tekstin merkitys ei tästä korjauksesta muutu, mutta parallellismi on nyt luonnollinen.

Toinen väärinkäsitetty kohta on Matt. V: 37, jossa kreikkalainen teksti väärin sanoo: „ . . . teidän puheenne olkoon: niin, niin, ei ei; mitä siitä yli on, on pahasta“. Viimeinen osa lauseesta on väärin käsitetty. Jaakobilla on epistolassaan (V: 12) alkuperäinen, oikea teksti: “. . . teidän puheenne olkoon: niin, niin, ei, ei: jotta ette lankeaisi tekopyhyteen“. Tämä onkin jokseenkin sama kuin „Vuorisaarnassa“ esittämäni suomennos: „Mitä siitä yli on, on lähtöisin vilpistä“.

*

Ruusu-Ristin vuosikokous on päätetty pitää pääsiäisenä huhtikuun puolivälissä.

Huhtikuu, s. 125-128

Ettekö tahtois kertoa minulle jotain mustista maagikoista ja heidän lopullisesta kohtalostaan? Eräissä seurapiirissä oli äskettäin puhetta niistä ja silloin toiset olivat sitä mieltä, että mustan maagikon minä lopulta yhtyy jumaluuteen, toiset taas arvelivat, että se haihtuu olemattomiin. Kuinka asian laita todella on?

– Tietäjät puhuvat yleensä mahdollisimman vähäsen mustasta magiasta ja mustista maagikoista. Paljon minulla ei ole teille kerrottavaa, jos pysymme niissä rajoissa, mitä heistä julkisesti ilmoitetaan. Vaan sanokaapa minulle ensin, mitä käsitätte mustalla maagikolla.

– Eikö hän ole paha ihminen, joka käyttää väärin hankkimiaan yliluonnollisia eli yliaistillisia tietojaan ja kykyjään?

– On kyllä, mutta tässä kohden voimme täydellä syyllä lisätä: on mustia ja on mustia. On näet paljon ihmisiä, jotka harjoittavat mustaa magiaa silti olematta mustia maagikoita sanan varsinaisessa merkityksessä. Nämä ihmiset ovat niitä, jotka voivat katua, kääntyä takaisin pahoilta teiltään ja tuskallisten ponnistusten perästä pyrkiä jälleen hyvään. Musta velho sitä vastoin on paatunut, hän ei kadu, ei käännä, hän palvelee pahaa järkkymättä hamaan kadotukseen asti.

– Voidaanko siis sanoa, että mustat palvelevat paholaista ja hänen teitään, niinkuin hyvät yrittävät palvella Jumalaa?

– Miksei, mutta muistakaamme, että „paholainen“ vain on pahan aate eli idea, ei mikään personallinen olento.

– Mikä sitten on pahan aate?

– Pahan aate on ensinnäkin jyrkkä kieltäytyminen palvelemasta hyvää (Jumalaa, totuutta) ja toiseksi positiivinen päätös estää ja vastustaa hyvää aikaansaamalla mahdollisimman paljon pahaa (tuskaa ja kärsimystä sen moninaisissa muodoissa, kuten tauteja, hulluutta, itsemurhaa, sotia, sortoa, rikoksia j. n. e.). Pahan palvelija on luopunut Jumalasta, s. o. elämän hengestä ja kehitysvoimasta, ja asettunut hänen vastustajakseen. Saatana merkitsee „vastustaja“.

– Saatana on siis ihminen ja saatanoita on useampia?

– Niin, saatana on nimi, ja ihminen, joka todella on musta noita, on oikeutettu sitä nimeä kantamaan. Kuinka monta semmoisia saatanoita on, on toinen kysymys. Omasta puolestani olen aina käsittänyt, että saatanoita on sängen harvassa – niitä on yhtä vähän kuin on todellisia valkoisia Mestareita, – ehkä vähemmin.

– Ja mikä on heidän lopullinen kohtalonsa?

– Ikuinen kadotus, s. o. heidän minuutensa häviää olemattomiin.

– Niinpä niin. Se ei siis yhdy jumaluuteen. Mainitsemassani keskustelussa toiset olivat väärässä, toiset oikeassa.

– Tietenkin minuuteen nähden, mutta ei kuolemattomaan henkeen eli itseensä nähden.

– Mitä tarkoitatte?

– On tehtävä ero ihmisen sisimmän itsen ja hänen yksilöllisen minuutensa välillä. Ihmisen henki-itse, aatmaa, on jumalsyntyinen, se on Jumalan Poika hänessä, kuolematon ja häviämätön monaadi. Tämä ei koskaan ole missään tekemisissä pahan kanssa. Kun musta velho viimeisessä, korkeimmassa (eli alimmassa) vihkimyksessään lopullisesti luopuu Jumalasta, luopuu hän samalla omasta sisimmästä itsestään, Jumalan Pojasta, Vapahtajasta. Silloin hänen henki-itsensä peittää kasvonsa ja palaa takaisin Isän helmaan, ja

musta velho on yksin minuutensa kanssa. Minuus on ajassa syntynyt, minuus voi ajassa kuolla. Meidän inhimillinen minämme syntyi eläimen muodossa, kun eläin sielu kurotti kättään taivasta kohti ja Jumalan Poika, monaadi, siihen tarttui. Tämä tapahtui miljoonia vuosia sitten, mutta vaikka minämme jälleensyntyä ja persoonallisuuden kannalta on kuolematon, on sen olemassaolo riippuvainen hengestä – ja kuolemaan se on tuomittu, jos se hengestä, Vapahtajastaan, luopuu. Kun musta maagikko viimeisessä vihkimyksessään vannoo kiroovansa hengen ja siten sysää Vapahtajan ainiaksi luotaan, on hän tietoisesti lausunut oman tuomionsa. Nyt hän astuu n. s. aviitshi-tilaan, ja tietäen täytyvänsä kerran sanoa jäähyvästit sille elämälle, joka on käynyt hänelle ylen rakkaaksi, hän on pakotettu noitakeinoin ylläpitämään olemassaoloaan niinkauvan kuin se hänelle on mahdollista. Satoja vuosia tämä saattaa hänelle onnistua, mutta kuta enemmän ihmiskunta kehittyy hyvässä, sitä vaikeammaksi käy mustien maagikkojen ylläpitää henkeään. Tämän viimeisen sanon ennustuksena, sillä toistaiseksi mustien velhojen kyllä kelpaa olla ja elää.

- On sentään kaameata ajatella, että ihminen voi mennä niin pitkälle pahassa.
- On kyllä, ja siksi useimmat mustat katuvatkin!
- Niin, kaikki syntiset ja väkivaltaiset ihmiset ovat kai mustaan päin menossa, vaikka he sitten kääntyvät ja katuvat?
- Ei sentään. Ei tavallinen rikollinen ihminen ole noita. Tehkäämme ero sanojen ja sanojen välillä. Sanoittehan itse alussa, että noita on vain semmoinen ihminen, joka käyttää väärin yliaistillisia tietoja ja kykyjä.
- Niin, se oli kyllä määritelmäni, jonka annoin vastauksena kysymyksellenne, ja nyt muistan teidän sanoneen, että saattaa harjoittaa mustaa magiaa olematta todellinen musta maagikko. Ihminen voi siis saavuttaa tietoa magiasta ja kehittää itsessään salaisia kykyjä, joita hän käyttää mustiin tarkoituksiin, olematta silti todellinen saatana?
- Aivan niin, ja näitä pienempiä piruja on verrattain paljon, ja he saavat kyllä aikaan tarpeeksi paljon pahaa ja tekevät vähemmällä voimillaan riittävästi haittaa ihmiskunnan kehitykselle.
- Mistä sitten taitojaan oppivat?
- Työ tekijäänsä neuvoo. Ja onhan vanhoissa kirjoissa ja käsikirjoituksissa yhtä ja toista sanottu. Nämä pikku noidat rakastavat itseään enemmän kuin pahan ideaa ja he käyttävät noituuden salaisuuksia omien intohimojensa, kostonhalun, vihan j. n. e. tyydyttämiseksi. Todellisessa velhossa on jotain sankarimaista, mutta pikku paholaiset ovat pohjaltaan kurjia pelkureita.
- Mutta miten tuommoiset pikku paholaiset voivat saada aikaan niin paljon pahaa, kuten äsken sanoitte?
- Juuri sentähden, etteivät ole todellisia saatanoita, jotka elävät eristäytymisen yksinäisyydessä, he voivat toimia yhdessä – todellisten velhojen johtamina – ja yhteisvoimin saada tuhoja aikaan.
- Ettäkö siis on jonkinlainen pahojen veljeskunta?
- Epäilemättä, vaikka veljeskuntasanan asemasta toinen sana olisi paremmin paikallaan, esim. järjestö eli organisaatio. Noidilla ja velhoilla on ankarasti järjestetty seuransa omine loosheineen ja kokouksineen, vihkimyksineen, tunnussanoineen j. n. e.

- Tässä näkyväisessä maailmassako?
- Tottakai, ja samaten astraalitasolla.
- Ja he pitävät looshikokouksiaan ja maagillisia seremoniojaan aikaansaadakseen jotain pahaa?
- Oletteko sitä epäillyt?
- Ja voivat vaikka päättää sodista ja vallankumouksista?
- Ei ainoastaan päättää, mutta toimia niiden aikaansaamiseksi voimakkailta suggestioneilla ja telepaattisesti vaikuttamalla.
- Mutta tähän on kauheata!
- Oletteko pitänyt asiaa leikkinä?
- En tiedä, mitä olen uskonut. Me ihmiset, meidän olemme heidän leikkikalujaan, suojattomia, avuttomia . . .
- Eipä niinkään. Älkää unohtako, että jos on mustia olemassa, on olemassa valkoisiakin. Kristus ja hänen enkelinsä suojelevat ihmiskuntaa. Voimakkaat kädet meitä auttavat. Muuten olisimme kyllä hukassa. Mutta täysi työ hyvillä voimilla on, sillä paha houkuttelee vielä ihmislapsia pauloihinsa suurella viehätysvoimalla . . . Kauvan kestää, ennenkuin ihmiskunta on lunastettu.
- Nuo ovat pöyristyttäviä asioita.
- Sentähden niitä ei pidä liaksi ajatella. Ymmärrätte, etteivät tietäjät niistä mielellään puhu. Sen verran, minkä tässä nyt olemme niistä jutelleet, jaksamme kuitenkin hyvin sulattaa. Pitäkäämme vain mielessä, että Valkoinen Veljeskunta estää kaiken sen pahan tapahtumasta, mikä ei sopeudu karmaan. Se paha, mikä ihmiskuntaa kohtaa, on kyllä samalla ihmiskunnan karmassa. Meidän oma tehtävämme ihmisinä on muuttaa karmaamme luomalla parempaa tulevaisuutta ihmiskunnalle. Nykyhetki on meidän omamme tulevaisuuteen nähden, vaikkakin se on karmamme ja kohtalomme taaksepäin katsoen. Kylväkäämme nisuja nyt, niin emme vastaisuudessa niitä ohdakkeita.

Elokuu, s. 213-219

Kuluneena työ kautena puhuin sunnuntai-esitelmissäni miltei yksinomaan tulevasta ajasta ja sen sivistyksestä ynnä siitä murroskaudesta, jossa nyt elämme. Keväällä valaisin muutamissa esitelmissä asiaa tähtitieteelliseltä ja astrologiselta kannalta ja muistutin kuulijoitani siitä tosiseikasta, josta nykyajan astrologit jo kauan ovat huomauttaneet, nim. että olemme siirtymässä tai juuri siirtyneet „Kalojen merkistä Vesimiehen merkkiin.“ Tämän tapahtuman hetkestä ei olla aivan yhtä mieltä: muutamit väittävät sen jo olleen ja menneen viime vuosisadan loppupuoliskolla, toiset, että se sattuu nyt pian tai ehkä sadan vuoden perästä.

Niille lukijoille, jotka mahdollisesti eivät ole tästä seikasta kuulleet, riennän selittämään, että se on tähtitieteellinen, astronominen faktumi eikä mikään – enemmän tai vähemmän, kuten usein sanotaan, „mielivaltainen“ – astrologinen päätelmä. Mitä näet on tuo „siirtyminen“ eläinradan merkistä toiseen?

Jokainen voi almanakasta nähdä, että aurinko vuoden kuluessa kiertää eläinradan kahdentoista merkin läpi, viiptyen jokaisessa noin 30 päivää. Tällä hetkellä esim. aurinko on Leijonan merkissä, johon se siirtyi heinäkuun 21 p:nä ja elokuun 23 ja 24 p:n välisenä yönä se siirtyy Neitsyen merkkiin. Sentähden astrologit sanovat ihmisestä, jonka syntymäpäivä on sattunut heinäkuun 21 ja elokuun 23 p:n välisenä aikana, että hän on „syntynyt Leijonassa.“

Tietysti tämä auringon vuotuinen kulku eläinradan merkkien läpi, jota taivaalla saattaa seurata, on näennäinen ja riippuu siitä, että maapallo kiertää auringon ympäri ja täten samalla saattaa takana olevan tähtitaivaan ikäänkuin kiertämään aurinkoa. Tämä on helppo todeta, jos esim. kulkee piirissä kotitalonsa ympäri ja seuraa katseellaan, kuinka katonharja piirtää ympyrän taivaalla.

Mutta tätä seikkaa ei tarkoiteta, kun puhutaan nykyisestä siirtymisestä Kalojen merkistä Vesimiehen merkkiin, vaan sillä tarkoitetaan n. s. kevätpäivän tasauspisteen näennäistä siirtymistä eläinradan merkistä toiseen.

Maa akselilla on nimittäin oma kiertoliikkeensä, paitsi että se palloineen kiertää itsensä ympäri. Tämän ymmärrämme, jos katselemme hyrrää. Niin pian kuin hyrrän akseli hiukankaan kallistuu, alkaa sille uusi liike. Hyrrä kiertää akseliaan huimaavan nopeasti, mutta akseli itse kiertää arvokkaan hitaasti. Jos pitäisimme paperiarkkia vaakasuorasti hyrrän yli, piirtäisi sen akselin „pohjoisnapa“ renkaita paperiin, jotka laajenisivat sitä mukaa kuin hyrrän akseli kallistuisi ja kaatuisi maahan päin.

Maan akseli on, kuten tiedämme, hieman kallellaan. Jos nyt kuvittelemme akselia jatkuvan pohjoisnavasta suorana viivana avaruuteen „taivasta kohti“, on selvää, että tämä viiva piirtää ympyrän taivaalle koska maan akselilla on samanlainen oma hidas liike kuin hyrrän. Liike on tietysti ylen hidas, koska maapallo kiertää akseliaankin sanomattoman paljon hitaammin kuin hyrrä (kerran vuorokaudessa verrattuna hyrrän moniin kierroksiin sekunnissa). Itse asiassa liike on niin hidas, että tuo kuviteltu pitennetty pohjoisnapa piirtää yhden pienen ympyrän taivaalle 25,920 vuodessa.

Tätä liikuntaa nimitetään kevätpäivän tasauspisteen siirtymiseksi, sentähden että pohjoisnapa aina tähtitieteellisen vuoden alkaessa – s. o. maaliskuun 21 p:nä, jolloin aurinko siirtyy Oinaaseen – tähtää hieman toiseen kohtaan taivaalla kuin vuotta varhemmin. Ero ei ole suuri, ainoastaan noin 50 kaarisekuntia, käytännössä siis mitätön. Mutta 2160 vuodessa on akseli suorittanut kahdennentoista osan kiertoliikkeestä ja siis tähtäämisessään ehtinyt kulkea kokonaisen eläinradan merkin läpi.

Nämä asiat ovat tuttuja vanhoille kansoille. He nimittivät „suureksi vuodeksi“ (*annus magnus*, sanoivat roomalaiset) tätä tähtivuotta, jonka kestäessä kevätpäivän tasauspiste on kulkenut eläinradan kaikkien merkkien läpi. Ja heille nämä asiat olivat suuriarvoisia ja suurimerkityksisiä, sillä he uskoivat astrologiaan, s. o. tähtimaailman vaikutukseen maapalloon ja sen eläviin olentoihin. Makrokosmos oli yhtenäinen kokonaisuus eikä mitään voinut siinä tapahtua ilman kauaskantavia vaikutuksia. Vanhat egyptiläiset sanoivat: kaikki uudistuu 30,000 vuoden perästä – silloin maailma taas on samanlainen. Tämä ymmärrettävästi tarkoitti „suurta vuotta“, vaikkei kansalle ilmoitettu tarkkaa aikamäärää. Sillä 25,920 vuoden perästä on kevätpäivän tasauspiste taas entisellään ja suuri tähtimaailma samaten suhteessaan maapalloon.

Me, jotka olemme tutkineet teosofiaa, astrologiaa y. m., käsitämme, ettei vanhojen usko tähtiin ollut mitään taikauskoa. Se perustui pitkäaikaisiin havaintoihin ja ne johtopäätökset, joita kaldealaiset, indialaiset, egyptiläiset y. m. tähtien tutkijat tekivät, pitävät paikkansa tänä päivänä niinkuin silloin. Tähtivuoden kestäessä elämän edellytykset ja muodot maan päällä kaksitoista kertaa hieman muuttuvat, riippuen niistä kosmillisista henkivoimista, joilla kunakin tähtikuukautena on erikoinen tilaisuus vaikuttaa. Sentähden sanotaan, että noin kahden tuhannen vuoden (2160) perästä syntyy jossain uusi sivistys tai tapahtuu muutos vanhassa. Kaksi tuhatta vuotta olemme eläneet Kaloissa ja nyt siirrymme Vesimieheen seuraavaksi

kahdeksi. Tämä merkitsee, että henkinen ilmapiiri, maapallon aura, jossa Kalojen hallitsevan Neptunuksen vaikutus on ollut tuntuva, nyt siirtyy Uranuksen huostaan. Paremmiin sanojen: suuret kosmiset henkivallat, joiden mediumina on ollut Neptunuksen enkeli, saavat nyt välittäjäkseen Uranuksen planeettahengen. Käytännössä tämä merkitsee suuriakin mullistuksia sekä olevissa oloissa että ajatustavoissa, ja viime talvena yrittäessä esitelmässä kuvata näkemyksiäni näistä muutoksista ja mullistuksista.

Mielestäni oli tärkeä tietää, milloin tuo vaihtelu merkistä toiseen todella tapahtui, ja sentähden esitin eräässä luennossa, mihin johtopäätöksiin olin tullut havaintojeni ja laskelmieni nojalla. Asetuin niiden kannalle, joiden mukaan siirto Vesimieheen jo on tapahtunut, ja sanoin, että tämä arvatenkin tapahtui siihen aikaan, jolloin hindulaisten laskujen mukaan kalijugan ensimmäiset viisi tuhatta vuotta loppuivat, toisin sanoen vuoden 1898 alussa – mahdollisesti varhemmin, sillä Mikaelin henkinen vaikutus oli alkanut jo aikaisemmin.²⁷⁾

Toissa iltana tein nyt „sattumalta“ kiintoisan löydön. Selaillessani Tietäjän vuosikertaa 1914 löysin siv. 187 seuraavan kuvauksen eräästä kirjasta, joka kierteli muutamassa „Brittiläisten ja Ulkomaalaisten Salatieteilijöiden Seurassa.“

„Kirjaseen tekijä on muuan munkki Trithemius, ja se käsitteli suuria astrologisia kausia. Hän jakoi suuren presessionin-kauden 25,920 vuotta eli kevättasauspisteen siirtymisen koko eläinradan ympäri, ensiksi kahteentoista osaan eläinradan merkkien mukaan ja sitten seitsemään osaan planeettojen luvun mukaan. Näin jakautui suuri kierroskausi 84 osaan, joista kukin kesti 308 vuotta ja kutakin hallitsi vastaava planeetta. M. m. hän laski, että Marsin johtama kausi loppui 21 p. jouluk. 1880, jolloin alkoi Auringon hallituskausi, mikä kestää vuoteen 2188 . . . Sama munkki laski, että Aurinko astui Kalojen merkkiin 280 e. Kr. ja siirtyy seuraavaan eli Vesimiehen merkkiin 1880 j. Kr., koska kuhunkin merkkiin kuluu 2,160 vuotta.“

Trithemiuksen mukaan tuo hetki, josta on ollut puhe, sattui joulukuun 21 p:nä 1880, joten siis voidaan sanoa, että Vesimiehen aikakausi alkoi v. 1881. Tämä on mielestäni siksi huomattava tiedonanto, että olen taipuvainen pitämään sitä oikeana. Asia on oikeastaan fyysillistä ja astronomista laatua, ja luulisi tähtitieteilijöiden voivan laskea hetken tarkalleen observatorioissaan. Toiselta puolen kyllä ymmärtää, että se on vaikea, kun siirto vuodessa on niin mitättömän pieni ja kun nykyaikaiset havainnot eivät ulotu niinkään pitkiin aikoihin. Onhan historiallisia muistiinpanoja vanhoilta ajoilta, onhan esim. indialaisia taulukkoja, onhan aikamääräyksiä, tiedetään, että pohjantähtenä Kiinassa ja Egyptissä v. 2700 e.Kr. mainitaan tähti, jota nyt nimitetään *alpha Draconis* y. m., mutta kun ei ole aivan tarkkaa vuotta ja päivää tiedossa, ei liioin saada varmaa historiallista lähtökohtaa. Sentähden eivät tietääkseni astronomit ole sanoneet, milloin tämä siirto Vesimieheen on tapahtunut. Kuuluisa Camille Flammarion lausuu *Astronomie Populaire*'ssään, joka ilmestyi v. 1880: „Nykyään kevätpäivän tasauspiste on Kalojen merkin loppupäässä ja on pian oleva Vesimiehessä.“

Trithemius saattaa siis olla täysin oikeassa laskelmissaan, ja minä puolestani en sitä epäilekään.

*

Kuka sitten oli Trithemius? H. P. Blavatsky sanoo hänestä *Theosophical Glossary*'ssaan: „Sponheimin benediktiläismunkkien abotti, erittäin oppinut kabbalisti, salaisten tieteiden adepti, Cornelius Agrippa'n ystävä ja opettaja.“

²⁷⁾ Näitä seikkoja selitin esitelmissäni, vaikkon tässä ole tilaisuudessa niihin syventymään; ne ovat yhteydessä Kristuskysymyksen kanssa.

Johann Trithemius syntyi Tritthenheimin kylässä Moselin varrella lähellä Trierin kaupunkia v. 1462, opiskeli Heidelbergissä ja joutui v. 1482 matkustaessaan kotipuoleensa Sponheimin luostariin, jossa hän niin viihtyi, että itse tuli munkiksi ja valittiin johtajaksi v. 1483. Tämän luostarin abottina hän toimi pari vuosikymmentä, rikastuttaen keräyksillään sen kirjakokoelmaa, niin että siitä sukesi Saksanmaan ehkä paras senaikuinen kirjasto; työskennellen luostarikurin ja munkkien tieteellisen sivistyksen kohottamiseksi, sekä laajentaen ja kaunistaan luostaria korjauksilla ja uusilla rakennuksilla. Heti alussa hän uhraisi koko perintöomaisuutensa luostarin kuntoon asettamiseksi ja voitti siten kaikkien munkkien rakkauden ja suosion. Tästä huolimatta sisäiset eripuraisuudet – Trithemiä syytettiin liian ankarasta kurin pidosta – saivat hänet eroamaan toimestaan ja lähtemään maailmalle kodittomana vaeltajana. V. 1506 hänet valittiin pienen St. Jakob-luostarin abotiksi Würzburgissa, ja siinä hän eli elämänsä loppuvuodet hiljaisessa tieteellisessä ja kirjallisessa työskentelyssä. Hän kuoli 1516. Hänen kirjansa ovat osaksi askeettis-uskonnollisia, koskien luostarielämän uudistusta, osaksi historiallisia ja osaksi salaisia tieteitä ja noituutta käsitteleviä.

Trithemius ei ole saavuttanut samaa kuuluisuutta kuin hänen ystävänsä ja oppilaansa Henrik Cornelius Agrippa, jonka teoksia „okkultisesta filosofiasta“ vielä tänään yleisesti luetaan asianharrastajain piireissä, mutta onhan Trithemius silti voinut olla suurempi tietäjä.

*

Mutta mitä sitten tuo siirtyminen Vesimieheen saa aikaan? kuulen monen lukijan kysyvän. Siihen vastasin pitkin viime työkautta, enkä voi tässä toistaa, mitä silloin puhuin. Mutta mainitsenpa, mitä samassa Tietäjän numerossa v:lta 1914 asiasta kerrotaan

„Tämä voimakas Uranuksen vaikutus tulee aikaansaamaan uuden ajattelun, suurten reformien ja monien huomattavien keksintöjen syntymistä. Uusi siveyslaki, perustettuna paljon korkeammalle ja terveemmälle pohjalle, tulee luotavaksi, ja siveellinen kehitys tulee käymään käsi kädessä älyllisen valistuksen kanssa. Ajattelijat tulevat liittymään ryhmiksi ja korkeammanlaatuisia kauppaliittoja tulee muodostumaan, joista johtuu paljon hyödyllistä työtä. Tiede tulee olemaan rohkea-aatteisempi ja samalla sisäneköisempi ja tieteellinen ajattelu tulee enemmän kääntymään yliaistillisen maailman tutkimiseen“ (lausui tunnettu englantilainen astrologi-vainaja Alan Leo.)

Trithemius sanoi Auringon hallitusajasta (1880-2188): „Se tulee olemaan suurten hallitusten aika . . . Suuret valtakunnat tulevat loistamaan kunniassansa, ihmisäly saa suurimman valtansa ja kaikki kirkot, uskot ja jumaluusopilliset dogmit tulevat sortumaan ja muuttumaan muinaisjäännöksiksi.“ Auringon ajan jälkeen seuraa hänen sanojensa mukaan Venuksen aika (2188-2497), jolloin naiset ovat joka suhteessa täydellisesti miesten tasalla. Silloin on intuitsionin kausi, jolloin „yliopistoissa opetetaan salatiedettä ja tähteintutkijat tulevat astrologeiksi.“

*

J. R. Hannula on lähettänyt toimitukselle asiallisen ja valaisevan vastauksen erääseen viime Ruusu-Ristissä olleeseen kirjeeseen, joka koski mustan maagikon kohtaloa, ja J. R. H:n vastaus luetaan „Kirjeitä toimitukselle“ osastossa. Eräs toinen ystävä ja ruusuristolainen, J. P. Raumalta kirjoittaa minulle kirjeessä seuraavaa:

„ . . . tekisi mieleni mainita, että saksalaisessa *Theosophie*-julkaisussa on viime vuoden 4:nnessä vihossa Franz Hartmannin kirjoitus „Radsha jooga, hatha jooga ja tantrika.“ Siinä käsitellään samaa kysymystä

(mustista maagikoista) ja kirjoittaja asettuu ymmärtääkseni Teidän kannallenne. Jäljennän tähän muutamia otteita:

„ . . . ja lankeeminen tähän (mustaan magiaan) on suurin onnettomuus, mikä voi ihmistä kohdata, koska hän sen kautta irroittaa itsensä ainoasta todellisesta olemuksesta (Jumalasta) ja sen kautta kadottaa kuolemattomuutensa . . . Musta magia sitä vastoin on jumalallisten voimain alentamista ja alasvetämistä personallisen, katoavaisen itsen palvelukseen, jonka kautta sielu itse alentuu, eläimellistyy ja kadottaa jumalallisen itsetietoisuutensa . . . Ja se (hatha jooga) johdattaa mustan magian tielle, jonka täytyy päättyä henkisen yksilöllisyyden kadottamiseen . . . Valosta eristettynä hän elää varjona varjojen keskellä, Jumalan, kuolemattoman minänsä hylkääjänä, jonka hän itse on hylännyt ja joka ei enää ole hänen minuutensa . . . “

*

Neljääntoista vuoteen en ollut käynyt ulkomailla ja kun nyt kesän alussa karma asetti niin, että olin tilaisuudessa matkustamaan Ruotsissa, Saksassa, Tšekko-Slovakiassa ja Itävallassa sekä viettämään puolikolmatta viikkoa viimeainitussa maassa osaksi Gallspachin maalaishylästä osaksi Wienin kaupungissa, niin kaikella oli uutuuden viehäytys minunkin vanhoille aisteilleni ja virkistävä vaikutus sielulle ja ruumiille. En tahdo mitään kertoa tästä matkastani, koska näyttää siltä, että karman herrat suunnittelevat minulle vielä toista matkaa tänä syksynä, ja sentähden toistan vain tässä yhden ajatuksen, joka alinomaan pyöri päässäni Keski-Europassa ja joka koskee koko Suomen kansaa: paljon meillä olisi oppimista toisilta kansoilta, mutta jos me oppia heiltä ottaisimme ja seuraisimme heidän esimerkkiään hyvässä, silloin olisi meidän kansamme kuin Imatra, jonka rinnalla ei mikään koski Europassa kohise, ja silloin olisi meidän maamme kuin paratiisi, jolle eivät muut maat vedä vertoja, sillä missä on maa, jolla on samat kauneuden edellytykset kuin Suomella? Onhan Thüringenin ihanat, kukkulaiset luonnonmetsät – tuoksuavat havumetsät, – onhan Elben satumaisen kauniit korkeat rantamat Dresdenistä Königssteiniin päin, onhan lumihuippuiset, hohtavat alpit, – mutta Suomessa on kaikkialla luonnonmetsiä, kukkuloita, jokia, virtoja, koskia, puroja ja järviä, joita saa etsimällä etsiä muissa maissa . . .

*

Helsingin luentojen alkamisesta en vielä mitään osaa sanoa. Työ loosheissa alkaa syyskuussa, mutta kysymysillat ja minun esitelmäni riippuvat siitä, menenkö vielä ulkomaille tai, jos menen, koska kotiin palajan.

Syyskuu. s. 245-251

Joka ruusuristolaisen totuudenetsijän tavalla on löytänyt vuorisaarnan uuden, ihmeellisen siveysopin ja sen viidet käskyt uuden, suurenmoisen käytännöllisen elämänymmärryksen lähtökohtana, hän on samalla käsittänyt Jeesus Natsarealaisen maailmaa mullistavan historiallisen merkityksen. Käskyt semmoisinaan eivät ole uusia; samankaltaisia kehotuksia, neuvoja ja käskyjä tavataan vanhemmissakin uskonnoissa toisten suurten tietäjien lausumina. Uutuus on siinä, että Jeesus kokosi yhteen ne siveelliset elämänohjeet, jotka henkisesti kuuluvat yhteen, vaikka piilivät hajalla eri filosofioissa ja uskonnoissa, ja muodosti niistä uuden, elävän kokonaisuuden. Ei tämä tapahtunut Jeesuksen puolelta minkäänlaisen valikoinnin nojalla, vaikka hän olisi tuntenutkin filosofiset ja uskonnolliset edeltäjänsä; käskyt pulppusivat esiin hänen omasta olemuksestaan, hänen oman eettillisen tasonsa luonnollisina ilmauksina. Ja jos hän tunsikin toisten kansojen pyhät kirjat yhtä hyvin kuin omansa, iloitsi hän sydämestään löytäessään niistä vastakaikua oman henkensä hiljaiselle äänelle. Niinhän samoista kivistä toinen rakentaa suojan itselleen, toinen tempppelin jumalalleen.

Buddha, voimme sanoa, oli laskenut pohjan ja perustan sille temppelille, jonka Jeesus Kristus lopullisesti pystytti. Mutta monet kivet olivat valmiiksi hakattuja jo ammoisista ajoista.

Sanotaan myös, että Jeesus vain laski peruskiven uudelle temppelille tai että hän itse on uuden temppelin kulmakivi. Tämäkin on totta, sillä hänen pystyttämänsä temppeli on ihmisille vielä tuntematon. Jollemme peruskiveä löydä tai jollemme löydä Jeesusta itseä kulmakivenä, emme hänen temppeliäänkään näe. Elämme silloin yhä „vanhojen“ tavalla, vaikka aamusta iltaan huutaisimme Jeesusta herraksemme.

Puhutaankin vanhasta ja uudesta liitosta, ja kun otamme huomioon, kuinka nuori tämä Jeesuksen asettama uusi liitto on, emme ihmettele, että se vielä on niin vähän tunnettu. Sen aikaansaamat tulokset ovat tuiki pienet verrattuina vanhan liiton saavutuksiin, jonka ikä luetaan miljoonissa vuosissa. Ja kuitenkin Jeesuksen työ yksin on ollut kuin kirkkaan sähkövalon johdattamista oppisaliin, jota vain himmeät kynttilät siellä täällä ovat valaisleet.

Tämä on hengessä. Maan päällä meillä on vielä sangen vähän uuden liiton jälkiä. Ajatelkaamme esim. kirjallisia aikaansaannoksia. Pyhinä kirjoina ei ole uudessa liitossa kuin n. s. uusi testamentti ynnä joitakuita myöhempiä löytöjä. Gnostilaisia kirjoituksia oli ensimmäisinä vuosisatoina paljonkin, mutta valtaan pääsyt lahko, n. s. kristillinen kirkko ne kateellisessa tietämättömyydessään hävitti. Kuinka suunnattoman paljon enemmän on pyhiä kirjoja esim. buddhalaisessa uskonnossa! Ja jos menemme ajassa taaksepäin viidennen juurirotumme, arjalaisen aamuhetkiin, jolloin Indiassa laskettiin perusta uuden rodun sivistykselle, tapaamme siellä *sanaatana dharman*, iänikuisen uskon ja lain, joka tähän päivään saakka on Indiassa säilynyt. Ja sen vanhan uskonnon pyhät kirjat muodostavat kokonaisen kirjaston.

Eipä ihme, että semmoiset totuudenetsijät, jotka eivät Jeesus Kristusta ymmärrä, näkevät hinduismissa jumalallisen viisauden huipun ja kaiken salatieteen korkeimman ilmauksen.

*

Tekee mieleni vähän kertoa tästä pyhästä hindulaisesta kirjallisuudesta. Monet lukijani tuskin ovat kuulleet muista kuin veedakirjoista ja Manun laista ja heidän käsityksensä ensinmainituistakin saattaa olla verrattain vaillinainen. Tämä ei ole ylpeä huomautus minun puoleltani, sillä kovin vähäpätöiset minunkin tietoni ovat hindulaisesta kirjallisuudesta. Mitä siitä tunnen, tunnen eurooppalaisina käännöksinä; ainoastaan pari kolme tekstiä olen hieman koettanut alkukielellä tutkia. Indian pyhät kirjat ovat sanskritinkielisiä, ja sanskritin kieli – kuten latina Euroopassa – ei ole enää „elävä“, s. o. kansan käyttämä kieli, vaan ainoastaan oppineitten, panditien, tuntema.

Pyhä hindulainen kirjallisuus jaetaan tavallisesti kolmeen jaksoon: 1) varsinaisiin veedakirjoihin, 2) lakikirjoihin ja 3) historiallisiin y. m. kertomuskirjoihin. Veedakirjat perustuvat pyhien rishien, rodun alkuperäisten tietäjien jumalallisiin ilmoituksiin (*shruti*)²⁸⁾; lakikirjat perustuvat vanhoihin perintätietoihin, traditsioneihin (*smriti*), ja kertomuskirjat ovat sepitetyt opetustarkoituksessa, ollen osaksi historiallisia, osaksi vertauskuvallisia.

1. Veedakirjoja on neljä (*tshaturveedah*); *rigveeda* eli hymnien (*rik*) tieto, *saamaveeda* eli pyhien laulujen (*saama*) tieto, *jadshurveed* eli uhrisanojen (*jadshur*) tieto, ja *atharvaveeda* eli loitsujen tieto (*atharva* oli ensimmäisen uhripapin ja loitsujenlaatijan ominaisnimi).

²⁸⁾ Sana *veeda* merkitsee „tieto“ (vrt. ruots. *veta*) ja tarkoittaa, että kaikki todellinen elämäntieto on esitettyinä veedoissa. Kirjoitan sanan kahdella e:llä ääntämisen helpoittamiseksi.

Jokainen veeda jakautuu kolmeen osaan, jotka ovat: a) *mantrat* eli loitsut (nimitetään myös sanghitoiksi eli kokoelmiksi), b) *braahmanat* eli rukoukset, ja c) *aranjakat* (metsäkirjat) ynnä *upanishadit* (esoteeriset opetukset); nämä aranjakat ovat „mietiskelyjä metsässä“ niitä ikä-ihmisiä varten, jotka eivät enää ota osaa ulkonaiseen elämään yhteiskunnassa, ja upanishadit sisältävät korkeinta filosofista tietoa Jumalan, ihmisen ja maailmankaikkeuden olemuksesta. ²⁹⁾

2. Lakikirjat eli *dharmashastra* ovat monilukuiset, mutta neljä pidetään pääteoksina ja niistä tunnetuin on *Manu smriti* eli *Maanava dharmashastra*, joka sisältää Manun (rodun ensimmäisen lainlaatijan) lait.

3. Näiden ohella on kuten sanottu olemassa suuri joukko pyhiä kertomuskirjoja, jotka jakautuvat kahteen kokoelmaan nimeltä *puraanat* ja *itihaasat*.

Puraanat ovat kokoelma opettavaisia historiallisia y. m. kertomuksia ja allegorioja, kirjoitetut niitä varten, jotka eivät voineet tutkia veedakirjoja, mutta silti usein sangen vaikeatajuiset.

Itihaasat käsittävät kahta suurta eepillistä ruonoelmaa, *Raamaajan* ja *Mahaabhaaratan*.

Raamaajana kertoo kuningas Dasharathan pojan, kuningas Raamatshandran, hänen puolisonsa Siitaan ja hänen ja hänen veljiensä elämänjuoksun.

Maahaabhaarata on pohjoisindialaisen kuninkaallisen Bharata-heimon historia. Heimoon kuului kaksi sukua, Kurut ja Paandavat, joiden välillä syttyi ankara taistelu yliherruudesta. Mahaabhaarata kertoo tästä suuresta sodasta, ja siihen sisältyy episodina se filosofinen keskustelu Ardshunan ja hänen jumalallisen ajomiehensä Krishnan välillä, joka yleisesti on tunnettu Bhagavad-Giitan eli „Herran laulun“ nimellä (suomeksikin ilmestynyt teosofisesta aloitteesta) ja jota pidetään yhtenä maailman kirjallisuuden ylevimpänä helmenä.

*

Päässäni pyörii sangen kiintoisa suunnitelma tämän Ruusu-Risti-lehtemme ensi vuosikerran ja yleensä tulevaisuuden suhteen. Tuuma on tekemisissä sen syvennetyn aatteellisen työn kanssa, johon Ruusu-Risti-seura antautui järjestäessään looshityönsä vapaamuuraripohjalle, mutta jätän suunnitelmani selostamisen lokakuun numeroon tai siihen saakka, kunnes palajan uudelta ulkomaanmatkaltani, johon karma näkyy minut kutsuvan.

Sitä vastoin tahdon tässä kertoa muutamista toisista suunnitelmista, joille toivon kaikkea menestystä, ja koska ne ovat erään hartaan ja innokkaan ruusuristiläisen suunnitelmia, tahdon kertoa niistä hänen omilla sanoillaan. Hän on niistä minulle kirjoittanut, ja koska hänen kirjeensä muutenkin uhkuu sitä sydämen lämpöä ja uskoa, joka teosofiselle työntekijälle on sekä ominaista että välttämätöntä, rohkenen häneltä lupaa kysymättä painattaa hänen kirjeensä tähän miltei kokonaan, samalla luottaen siihen lukijaini myötätuntoon, joka vuosien vieressä on tehnyt minulle mahdolliseksi kosketella näissä pätkissäni personallisiakin kieliä, omiani ja toisten. Annan siis sanan ystävällemme:

„Rakas johtaja! Sydämelliset kiitokset viimeisestä ja monet terveiset kiertomatkoilta! Olemme olleet L. J:n kanssa jo monessa paikassa. Oli niin hauska lähteä kurssien jälkeen kiertämään, tuntui tulleen uutta

²⁹⁾ **Iishaa-, Keena- ja Katha Upanishat ovat olleet julkaistuina tämän aikakauskirjan (Tietäjän) varhemmissa vuosikerroissa.**

voimaa. Kirvun parantolassa oli kaksi kokousta, toinen suurelle joukolle, toinen asianharrastajille. Näyttää siltä, että puheen kohina kulkee kauttani, mutta tuollaisissa paikoissa kuin Kirvu, jossa on kehittyneitä ja jaloja ihmisiä, tulee niin elävästi mieleen oma kananpoikuus, kun on itse vielä niin sanomattoman vähän kokenut. Ja kuitenkin tuntee teoritiedoistaan huolimatta seisovansa ihmeellisten Kirkkauden valtakuntain porttien takana. Aavistaa suuret esittämänsä totuudet todellisiksi. Muistaa mahtavat vapaamuurarikokoukset ihmeellisine tunnelmineen – ja uskoo tekevänsä oikein puhuessaan ihmisille uskomuksistaan, jotka tyydyttävät järkeäkin eikä vain sydäntä. Ja vaikka välistä kysyy itseltään, onko vakuuttavaa, onko totuutta levittävää näin vasta-alkajana teosofista herätystyötä tehdä, niin iloinen vaisto sanoo: On. Samalla kyllä ääni sisässä sanoo: mutta se ei riitä. Täytyy vaatia itseltään enemmän kehitystä, ennenkuin ulkoisille näyttämöille astuu.

Joka tapauksessa yhä selvemmäksi ja selvemmäksi käy, että tähän työhön olen luotu, tässä olen paikallani, ja niissä mietteissä suunnittelen ensi talven työtä.

Se lastenlooshi on sydämellä. Tahtoisin mielelläni, jos siihen sovin, ottaa osaa sellaisen järjestelyyn. Mutta jos välillä tulee silloin tällöin matkoja maaseudulle, en voisi säännöllisesti olla joka sunnuntai mukana. Pitäisi olla joku toinen, joka olisi säännöllisesti mukana. Sisareni ottaisi hyvin mielellään osaa. Hän on toiminut Kalliolan settlementissä lasten kanssa ja on nytkin tavallaan lastensuojelualalla ja pitää lapsista ja lapset hänestä, mutta pitäisi kai olla joku toinen, joka olisi enemmän perillä teosofiasta? Eikö jollain ole tämä asia erikoisesti sydämellä? Ehkäpä herra Stenman antaisi kysymysiltahuoneen käytettäväksi tarkoitukseen. Siellä kun on pianokin.

Kirjoitan asiasta jo näin aikaisin, kun ajattelin, että ehkä R. R:n syyskuun numeroon voisi panna uutisen tällaisen looshin perustamisesta ja pyynnön, että ne, jotka ovat halukkaita antamaan lapsensa tällaiseen looshiin, ilmoittaisivat siitä ensimmäisessä R. R.-luennossa syksyllä, järjestelyn vuoksi.

Siinä yksi syy, mikä vetää Helsinkiin. Toisena pidän venäläisen lukupiirin jatkamista, vaikka sen säännöllisyyttä on vaikeampi ylläpitää kuin muita ryhmämuotoja venäläisen luonteen vuoksi. Tulee paljon enemmän odottamattomuuksia kuin muunlaisessa työmuodossa. Tietysti oma tottumattomuus ja vieraan kansan tuntemattomuus vaikuttaa suuresti asiaan.

Kolmanneksi toivoisin niin sydämeni pohjasta, että aie pienen näytelmäseuran syntymisestä toteutuisi, näytelmäseuran, joka ensi kesänä lähtisi kiertämään joksikin aikaa. Ja tässä tahtoisin olla mukana.

Viime keväänä, kun asian Tonttulassa esitin, tein sen vaiston perusteella. Vaisto sanoi, että sellainen taiteellishenkinen R. R.-joukko saisi hyvää aikaan. Näiden kesämatkojen kuluessa on ajatus yhä varmistunut, ajatus siitä, että ihmiset kokoutuisivat paljon suuremmalla voimalla, jos vedottaisiin yhä useampiin olemuspuoliin heidän kokonaisuudestaan. Mikä mahti on vapaamuurariseremonioiden kauneudessa ja niiden sitovassa, keskittyneessä voimassa! Se sama mahti, se sama magia saisi lähteä Suomea laskemaan „valtansa alle“.

Voi, kun minä tahtoisin oppia yhä enemmän ja enemmän, voidakseni yhä enemmän ja enemmän antaa! Olen niin kiitollinen Gagliostro-luennoista, sillä niistä minun välitykselläni ihmiset saivat kanssa jotain tietää. Tahtoisin olla tuollainen viestiä Helsingin herkuilta maaseudun kuivempiin ravinto-osiin . . .

Suuria suunnitelmia, tuleekohan taaskin romahduksial!“

Eräs kirjeenvaihtani U. S. kysyy, miksi eivät elämänkartan tekijät ilmoita Ruusu-Ristissä, vieläkö heiltä saa horoskooppeja tilata ja ketä heistä vielä on elossa. Ja minä annan hänen kysymyksensä tällä tavalla kuulua ulos tähtiavaruuteen, niin kauas kuin lehtemme ääni kantaa.

Eräs toinen lehtemme ystävä E. P., jonka kirjoitus „Materialismi vai teosofiako?“ julkaistiin viime vuoden helmikuussa ja johon saapui innokkaita vastauksia useilta tahoilta (kts. lehtemme huhtikuun y. m. numeroita viime vuodelta), on nyt lähettänyt minulle pitkän kiintoisan kirjoituksen samasta aiheesta vastauksena toisten vastauksiin, ja mielihyvällä julkaisen tämän E. P:n uuden artikkelin Ruusu-Ristin ensi numerossa.

Koska tämä lokakuun Ruusu-Risti ilmestyy, en osaa päivälleen sanoa. Syyskuun numeron olen julkaissut näin pian matkani takia, ja koska käy hankalaksi ulkomailta päin toimittaa Ruusu-Ristiä, jää lokakuun numero odottamaan kotiintuloani. Mahdollista on näin ollen, että loka- ja marraskuun numerot ilmestyvät yhdessä, ja jos niin tulee tapahtumaan, uskallan toivoa, että lukijani suovat odotuksen anteeksi. Ehkä se tavalla tai toisella tulee korvatuksi.

Lähden Pariisiin heti syyskuun alussa ja ilmoitan sentähden, että Panacea-tilaukset on taas osoitettava insinööri C. Jahnille ja että kirjeisiin yleensä ei ole odotettava vastausta useampiin viikkoihin.

*

Heräsin virkistävästä unesta. En tiennyt pitkään aikaan missä olin ja kuka olin. Muistin vain, että olin ollut siunatussa paikassa. Tiesin vain, että kannatti tehdä työtä ja ponnistaa, kannatti olla tosi itsensä.

Ah sitä ihanaa paikkaa. Se oli kalliolla, korkeammalla muuta kaupunkia. Se oli meren läheisyydessä. Siinä oli temppeli, auki pitkin päivää kelle tahansa, rukoilijoille ja mietiskelijöille. Siinä oli urkujen soittoa ja laulua.

Oli myös kaikenlaiset toimistohuoneet ja kirjapainot ja vierastalot ja talonmiehen mökki ja puutarha ja automobilit.

Ja kaikki ruusuristiläiset, joita rakastan.

Lokakuu, s. 293-295

Syyskuun 5 p:nä matkustin lentolaivassa Helsingistä Tukholmaan. Tämä oli minulle uuden uutukainen elämys, mahtavan runollinen ja korkealle kohottava. Minusta tuntui kuin olisin tullut fyysillisesti lähemmäksi Väinämöistä, Suomen kansallishaltiaa, ja kuin olisin ollut ajan ja paikan ulkopuolella katsellessani etäällä jalkojeni alla ohikiitävää maata ja samalla hengessäni katsellen kuin perspektiivissä kansani ihmeellisiä elämänvaiheita tämän vuosisadan aikana ja omaa sisäistä suhdettani niihin.

Kaunis oli tämä tuhatjärvien maa tuolta pilvien lomasta katsottuna, kaunis sinisine järvineen ja jokineen, vaaleanvihreine niittyineen, tummine metsäisine kukkuloineen ja maanteiden sinipunervaan vivahtavine kiemuroineen. Kynnensilmin tähystelin kaikkea tätä kauneutta ja kynnensilmin muistelin omaa kummallista, kaukaista, liian vaikeata tehtävääni tämän niin rakkaan, niin rakkaan kansan keskuudessa.

Ajattelin itseäni, muistelin, millainen oli sisäinen tilani ennen Suomen itsenäisyyttä, jonka merkeissä nyt olemme eläneet kymmenen vuotta, toisin sanoen siihen aikaan, jolloin kaikenlaiset ulkonaiset vaarat

venäläisten y. m. taholta uhkasivat vapaata henkistä työtä Suomessa. Muistelin, että se aika oikeastaan oli onnellista aikaa, sillä se oli uskon ja luottamuksen aikaa. Uskoin silloin Suomen kansaan elävänä kokonaisuutena. Kansa eli tajunnassani ja minä kansan tajunnassa, ja minusta tuntui, että Suomen kansa tiesi minusta ja oli tyytyväinen työhöni. Entä työni? Se oli seisomista lujana kalliolla keskellä pauhaavaa merta ja keskellä pimeyden myrskyjä, se oli soihdun kantamista yössä ja sydämenlaulun laulamista äänellä, joka hiljaisena kuului läpi meren ja myrskyn pauhinan: ole turvassa kansani, sillä katso, vapautesi päivä pian koittaa!

Kuului joskus soraääniä ympärilläni. Pilkkasivat minua, häpäisivät minua, mutta minun oli helppo heitä ymmärtää, sillä olinhan epätäydellinen, puutteellinen, heikko – miksei minua saanut pilkata? Totuuden työ oli toki heidänkin mielestään ainoa tärkeä, sen uskoin.

Ja sitten valkeni vapauden päivä, ja sen jälkeen kohtasi sydäntäni iskuja, toinen toistaan ankarampia, sydäntäni ja uskoani. Uskoni kansaan oli ollut lapsellinen: tämä kansa, tietäjien jälkeläinen, on sanan ja tiedon, on hengen kansa – ei miekan; kohtalokin tällä alkaneella vuosisadalla oli vienyt sitä aseettomuutta kohti; uskoni murskautui n. s. vapaussodassa. Olin myös rajattomalla luottamuksella uskonut aateveljiini; olin uskonut, että pienistä erimielisyyksistä huolimatta yhtenä miehenä seisoisimme totuuden ja hengen elämän puolesta kaikkia materialismia ja väkivallan oppeja vastaan; olin sokeudessa uskonut, että kaikki epäröimättä tunsivat minussa totuuden etsijän, jota pimeyden vallat eivät helposti johtaisi harhaan ja jonka askeleita sentähden oli turvallinen seurata. Tämä uskoni yksimielisyyteen sai kolauksia maailmansodan aikana, ja se kaatui, kun teosofien joukko lopullisesti jakautui kahtia.

Romanttiikka oli hävinnyt. En tuntenut enää seisovani totuutta janoovan kansan keskuudessa, jonka askeleita oli ohjattava elämän lähteille. Nyt tunsin olevani yksinäinen ihminen, joka soihtua kantaen tähysteli ympäröivään pimeyteen ja rukoilin; ettekö, rakkaani, valoa näe? Ettekö näe soihtua, jota kannan? Tulkaa luokseni kaikki, jotka ääneni kuulette! Järjestykäämme lujaksi rintamaksi, että tämän pimeyden voittaisimme!

Suomukset olivat silmiltäni karisseet eikä todellisuus enää peittynyt ruusunhohteiseen harsoon. Mutta tietoisuus työstä ja tehtävästä oli käynyt monin verroin selvemmäksi. Ääriävät loistivat nyt kirkkaina.

Ja äkkiä tuossa ilmassa lentäessäni tulvi vastaan avaruudesta suunnaton rakkauden ja liikituksen aalto. Lähenimme Turkuun. Auringonpaisteesta lepäsi vanha kaupunki kummallakin puolen Aurajoen sinistä juovaa. Tuomiokirkon torni nousi neulana ilmaan viitaten tietä kaikille, jotka maassa matelivat. Ja kaupungin laidassa linnan harmaa graniittimöhkäle kertoi jostain raskaasta, joka oli ollut ja josta oli päästy.

En osannut hillitä kyynelteni tulvaa. Olihan tämä sentään minun maani, olihan se minun kansani! Ja sadat, sadat kädet kohottautuivat kohti, tuhannet silmät tähystivät kaukaa ja ruusuristiläisten rinnoista kaikui riemuisa tunnustus: meistä löysit ystävät ja toverit!

Työhön siis, toverit, työhön tämän maan ja kansan puolesta, vaikkei kukaan meistä välittäisi! Työmme tähtääkin niin kaukaiseen tulevaisuuteen, että sen varsinaiset hedelmät ehkä näkyvät vasta vuosisatain takaa. Olkoon työmme näkymätön, tunnustamaton, syrjäytetty. Se onkin Valkoisen Veljeskunnan työtä, Kristuksen nimessä tehtyä, Herran alttarille pyhitettyä, eikä etsi maailman kiitosta. Ainoastaan jos maailma sitä ymmärtäisi, antaisi se sille tunnustuksensa ja kannatuksensa. Ja maailmasta päin meidän yhtä mittaa on voitettava uusia ystäviä aatteellemme, uusia tovereita työhömme!

Ulkomaanmatkamme ei kestänyt täysin niin kauvan kuin olimme laskeneet, koska minun ehdotuksestani suuntasimme kulkumme kotia päin Parisista käymättä Italiassa ja Itävallassa. Ainoastaan yksi joukostamme läksi Itävaltaan.

Sentähden olen nyt tilaisuudessa lähettämään tämän lokakuun Ruusu-Ristin jokseenkin säännölliseen aikaan tilaajille. Tämä ei siis ole mikään kaksoisnumero, vaan ilmestyy marraskuun vihko aikoinaan ja sitten taas joulukuun Ruusu-Risti.

Toimitukselle saapuneiden kirjeiden joukossa julkaisen tässä numerossa E. P:n kirjeen „Materialismi vai teosofiako?“ Jos ken haluaisi siihen vastata – mieluummin lyhyesti, – ovat lehtemme palstat avoimna.

*

Kuten syyskuun Ruusu-Ristissä ilmoitin, alkavat luentoni ja kysymysiltani Helsingissä vasta tämän kuun lopulla.

Marraskuu, s. 325-332

– E. P:llä on ihastuttavan pirteä kirjoitustapa. Luin hänen kirjeensä „Materialismi vai teosofiako?“ viime Ruusu-Ristissä mitä suurimmalla nautinnolla. Hänen ajattelunsa selvyys tempaa väkisinkin mukaansa. Jos en olisi teosofinen totuudenetsijä, tulisin pian E. P:n kaltaiseksi, iloisesti ja loogillisesti ajattelevaksi materialistiksi. Enkä nytkään ole aivan selvillä itsestäni. En tiedä, olenko materialisti vai spiritualisti. E. P:n määritelmän mukaan materialisti on monisti, spiritualisti sitävastoin dualisti. Sana dualisti ei kaiu hyvältä korvissani. Dualismi edellyttää, että olisi kaksi perusvoimaa olemassaolossa. Mutta kuinka semmoinen olisi mahdollista? Kuinka niin sanoakseni kaksi jumalaa voisi olla olemassa? Olen kyllä uskonut, etten itse ole materialisti, olen myös uskonut, että teosofia ei ole materialismia, mutta onko tämä siis dualistista spiritualismia? Mistä olen ollut aina ymmärtävinäni, että teosofia itse asiassa on monistinen filosofia? Eikö H. P. Blavatsky sitä opettanut? Vai olenko väärässä?

– Ette ole väärässä. Teosofia on monismia. E. P. erehtyy, kun hän luulee teosofian olevan dualistista spiritualismia. Mutta teosofia ei tietenkään ole monismia sillä tavalla, että se sanoisi: ainetta ei ole, kaikki on henkeä. Se olisi paljasta sanaleikkiä, kuten E. P. oikein huomauttaa. Jos kaikki on henkeä, silloin henkeä voi punnita, silloin sillä on ulottuvaisuutta paikassa j. n. e. – toisin sanoen, sillä on silloin juuri ne ominaisuudet, jotka on aineella. Mutta jos kaikki taas on ainetta, silloin ei ole ainetta ilman henkeä, pieninkin atoomi on tajuinen, ja kuolema on mahdoton. Molemmat nämä äärimmäisyydet vievät mahdottomuuksiin. Teosofia ei ole monismia siinä mielessä.

– Millä tavalla sitten?

– Mitä luonnollisimmalla tavalla. Teosofia ei astu todellisuuksien ulkopuolelle. Se ei koeta selittää semmoista, jota ei voi selittää. Se tyytyy toteamaan, miten on asianlaita. Olemassaolo ilmenee meille kahdella tavalla: henkenä eli tajuntana ja aineena eli ilmenneenä voimana. Jokainen myöntää, että tuoli on esine, hyvyys sitävastoin abstraktinen todellisuus; niiden olemassaoloa ei saata kieltää. Etsittyä olisi väittää, että tuoli on tajuntaa tai hyvyys ainetta, sillä tämä olisi käsitteiden sekoittamista. Tietysti myönnämme, että tuolin massa itse asiassa on voimakimppu, sillä kuollutta ainetta ei ole – senhän E. P:kin sanoo, – mutta epäilemme, että tuoli on tajuinen olento samalla tavalla kuin ihminen – elävä se tavallaan on, mutta ei

ajatteleva. Niinikään tietysti myönnämme, että hyvyttä emme tunne muuta kuin sen ilmennyksistä, hyvistä olennoista, ajatuksista, sanoista, teoista, siis muodollisesti, mutta järjetöntä olisi silti väittää, että hyvyys on aineellista massaa, jota voi mitata metrittäin ja punnita kilottain. Sentähden pidämme teosofian nimessä kiinni molemmista näistä todellisuuksista, hengestä ja aineesta, tajunnasta ja muodosta, ja sanomme, että ne ilmenneessä elämässä kulkevat rinnakkain, käsi kädessä, vaikka ovat laadultaan aivan erilaisia, paljon enemmän kuin toistensa vastakohtia. Kuitenkin ovat toisiinsa niin kiedotut, ettemme osaa niitä täydellisesti erottaa. Sentähden sanon: tuoli ei ole kuollut, vaan elävä; sillä voi olla tajuntaa, mutta tämä varmasti ei ole ihmisenkaltaista tajuntaa; hyvyys ei ole olematon, vaan voimakkaasti elävä; sillä voi olla muotoa – ja ilmennyksissään se varmasti pukeutuu muotoon – mutta sen muodollisuus ei ole ainetta. Yhtäkaikki on käytännöllinen dualismi, henki ja aine, säilytettävä, jotta sanoilla ja käsitteillä olisi kielessämme tehtävänsä. Ja sentähden kysymme: missä sitten on monismi?

– Niin, tähän sanoitte, että teosofia on monismia.

– Sen toistan vieläkin. Sillä huolimatta näistä suurista vastakohtista – henki ja aine, – onko muuta kuin yksi olemassaolo? Ei. Yksi on äärettömyys, yksi on ikuisuus, yksi on filosofian absoluutti. Elämä on yksi, Jumala on yksi. Mitä tästä seuraa? Että elämä itsessään on se kolmas, jonka kahtena olemuspuolena ovat henki ja aine. Missä elämää on, siinä on henkeä ja ainetta. Kaikki ilmennys on dualistinen, kaksinainen, mutta kaikki ilmennys on kotoisin siitä yhdestä, ainoasta, ilmenemättömästä – siitä kolmannesta, jota ilman noita kahta ei olisi. Jos E. P. käsittäisi tämän teosofisen näkökannan, luulen, että hän hyvinkin voisi hyväksyä meidän filosofiamme teoreettisesti pätevänä, vaikkei hän käytännössä vielä sano tietävänsä mitään todella yliaistillisista ilmiöistä. Ei teidänkään tarvitse olla epätietoinen omasta asenteestanne. Kyllä te teosofisena totuudenetsijänä olette monisti ja saatte ajatella yhtä loogillisesti kuin konsanaan materialistinen monisti, vaikkette asetakaan rajoja kokemuspöydänne. Jos muuten näistä asioista tahdotte tarkempia ja selvempiä lukutietoja, suositan teille H. P. Blavatskyn „Teosofian avaimen“ rinnalla pientä kyhäystäni „Uusi Jumala“, joka ilmestyi painosta v. 1917, ja nuoruuden kirjaani „Valoa kohti“.

*

Mrs. Besantin käynti Helsingissä viime elokuussa oli omiansa suuresti selventämään tilannetta. Varsinkin hänen esitelmänsä Capitol-teatterissa, jossa hän yhtä rohkeasti kuin rakastettavasti ja kauniisti paljasti tarkkaaville kuulijoilleen Krishnamurti-historian kulissientakaisen salaisuuden, vaikutti vapauttavasti ja ilmaa puhdistavasti. En tahtonut osata pidättää sitä rakkautta, joka sydämestäni nousi puhujaa kohtaan, – se varmasti heitti ruusuja rinnastani hänen jalkojensa juureen, – mutta samalla katselin hengessäni hämmästyneenä totuutta, sitä äärettömän kirkasta ja laajaa teosofista totuutta, jonka Mrs. Besant oli unohtanut tai jota hän ehkei koskaan ollut nähnyt. Hänen sanoistaa muodostui silmien eteen ajatuskuva, joka ei kestänyt totuuden tulessa, – tai ikäänkuin kultainen mitalli, jonka nurjan puolen hän käänsi kuulijoitaan kohti.

Mrs. Besant sanoi – ja nyt käytän hyväkseni „Teosofi“-lehden lokakuun numerossa painettua tekstiä, ettei voitaisi epäillä muistini pätevyyttä, – että „maailmanopettaja on ihminen ihmisten keskuudessa . . . Maailmanopettaja ei suinkaan siis ole sama kuin jumaluuden toinen persoona, vaikka hän saa siitä voimansa ja on läheisessä vuorovaikutuksessa sen kanssa . . . Kristinuskossa meidän . . . on muistettava, että jumaluuden toinen persoona, poika, on aivan ulkopuolella kysymystä Maailmanopettajasta ja hänen tulostaan“.

Olen pitkin vuosia ihmetellyt puhetta „maailmanopettajasta“, sillä eihän todellisuudessa ole olemassa muuta maailmanopettajaa kuin se Maailman Vapahtaja, Logos, Sana, josta Johanneksen evankeliumi sanoo, että „se oli Jumalan luona ja Jumala oli se sana“. Tätä logosta sanotaan myös kosmilliseksi Kristukseksi tai maailman sieluksi (*aalaja*) tai maailmanjärjeksi. Sen sana on jokaisessa ihmisessä ja nimitetään silloin myös

mystilliseksi Kristukseksi tai Kristusprinsiipiksi. Se on ihmisen vapahtaja, ja jokainen ihminen on tavallaan ristiinnaulinnut Kristuksen omaan lihaansa. Mitään muuta vapahtajaa ei ole kuin tämä sisäinen Kristus, joka on Jumala. Se on Mestari meissä, kuten H. P. Blavatsky sanoi, ja mitään ulkonaista Mestaria emme ymmärrä, ellemmme löydä häntä omasta sisäisestä Mestaristamme.

Teosofiset Mestarit julistivat alusta lähtien madame Blavatskyn kautta, että uskonnot ja eritoten kristinusko olivat langenneet kohtalokkaaseen erehdykseen opettaessaan, että ihminen on jumaluudesta erillään olevan olento. Totuus oli päinvastainen. Ihminen oli Jumalasta ja Jumalan pyhä henki oli ihmisessä, ja ihmisen tehtävä oli yhtyä tuohon henkeen omassa tajunnassaan.

Tätä pyrkimystä sisäisen vapahtajan yhteyteen vaikeutti suuresti usko ulkonaiseen vapahtajaan ja hänen välitykseensä. „Kaksi kolmatta osaa ihmiskunnan kaikista kärsimyksistä“, kirjoitti H. P. Blavatskyn Mestari, „on kirkkojen ja papistojen aiheuttama“. He asettuvat Jumalan ja ihmisten väliin, korottavatpa vielä jonkun ihmisen varsinaiseksi välittäjäksi Jumalan ja ihmisten välillä.

Tahtooko uusi julistus että nyt taas langettaisiin teosofisesta totuuden näkemyksestä tuohon vanhaan kirkolliseen erehdykseen, joka tekee yhdestä ihmisestä toisten vapahtajan? Näin kuitenkin Mrs. Besant lausui:

„ . . . henkisessä ruumiissaan Maailmanopettaja seisoo ikäänkuin välittäjänä ihmisten ja Jumalan välillä, vastaanottaa ihmisten Jumalalle kohdistamat rukoukset ja osoittaa ne jälleen ylös Jumalaa kohti“. Juuri niin kristikunta ajattelee omasta vapahtajastaan, mutta teosofeina olemme oppineet ja kokeneet, että tuo on totta sisäisen Kristuksemme suhteen, joka Poikana on Isän helmassa. Ulkonaisesti se ei ole kenenkään monopoli, sillä jokainen rakastava olento – ihminen tai enkeli tai jumala – on auttaja ja välittäjä rakastettuihin nähden. Nyt yhtäkaikki Mrs. Besant asettaa tämmöiseen luonnottomaan erikoisasemaan määrätyn ihmisen, sillä hänen maailmanopettajansa jäisikin paljaaksi taruksi, ellei sille annettaisi lihaa ja verta. Tämä ihminen on hindulainen teosofi Mr. Krishnamurti, jota Mrs. Besant esitti seuraavilla sanoilla: „Maailmanopettaja on kokonaan hyväksynyt ja ottanut hänet välineekseen . . . Jos tahtoisimme selvittää, mitä tämä oikeastaan merkitsee, voisimme sanoa, että Maailmanopettajan tajunta on ikäänkuin sulautunut, uppoutunut hänen omaan tajuntaansa . . . Hän puhuu hyvin rohkeasti ja suoraan omasta kutsumuksestaan. Hän sanoo, että hän on se ovi, jonka kautta ihmiset pääsevät Jumalan luo“.

Ihmiset voivat siis rukouksillaan kääntyä toisen kuolevaisen – Krishnamurtin – puoleen ja hän ne välittää ylös Jumalalle. Onhan hän ovi, jonka kautta päästään Jumalan luo.

Mutta surkea tuo ovi on, joka huolimatta siitä, että se on Maailmanopettaja, on aivan ulkopuolella jumaluuden toista persoonaa, Poikaa.

Olemme ainakin ruusuristiläisessä totuuden etsinnässämme löytäneet juuri Pojan. Olemme päässeet yhteyteen juuri Pojan kanssa, kokeneet, että juuri Hän ja Hän yksin on ovi, on tie, on elämä.

Ja ken on meille tämän opettanut? Ensinnäkin H. P. Blavatsky, jonka teosofinen sanoma pelasti meidät sokeasta uskosta ja taikauskon monista muodoista, toiseksi Jeesus Kristus, jonka sanoma ennenkaikkea vuorisäärnassa avasi meille tien Jumalan valtakuntaan ja Isän luo, ja kolmanneksi meidän oma kokemuksemme, joka viisastutti meitä, kun yritimme kulkea noiden kahden jälkiä.

Emme siis parhaimmalla tahdolla löydä mitään muuta kuin vanhaa taikauskoa Mrs. Besantin opetuksesta maailmanopettajasta. Kaikki yksilölliset mestarit ovat opettajia ensin oman sielunsa maailmalle, sitten ympäröivälle maailmalle, mutta eihän heitä voi tavata ulkopuolella Poikaa, sillä Pojan kautta he ovat Mestareiksi tulleet ja Pojassa he elävät.

*

Sanomalehdissä on kierrellyt uutinen saksalaisesta tytöstä Therese Neumannista Konnersreuthissa ja hänen vapahtajan-haavoistaan, jotka perjantaisin vuotavat verta. Tämä psykologinen ilmiö, n. s. stigmatisointi, on silloin tällöin esiintynyt katolisissa maissa roomalais-katolisen kirkon pyhimyksissä. Ensimmäinen tunnettu stigmatisatsioni oli pyhän Fransiskus Assisilaisen. Kerran syvässä mietiskelyssä, Jeesuksen Kristuksen ilmestyessä hänelle, lähti vapahtajan käsistä, jaloista ja kyljestä kuin tuliset säteet Fransiskukseen ja avasi hänen ruumiissaan vastaavat haavat. Fransiskus oli aina rakastanut kaikkia eläviä olentoja Kristuksen kaltaisella rakkaudella, joten nuo haavat (*stigmata*) olivat kuin Jeesuksen merkki ja sinetti, jolla hän osoitti vastarakkauttaan veljeään kohtaan.

Kun tämä ilmiö on myöhemmin esiintynyt, esim. pyhässä Teresassa ja viime vuosisadalla Maria Lazzarissa ja Louise Lateaussa samoin kuin nyt Therese Neumannissa, on lääkäreiden ja sielutieteilijäin taholta arveltu, että kyseessä on sairaaloinen hermoheikkouden ilmiö; elävä mielikuviutus vaikuttaa näet voimakkaasti fyysilliseen organismiin. Tämä on epäilemättä totta, ja pitkät paastot, valvomiset, yhtämittaiset rukoukset ja mietiskelyt ovat omiansa heikontamaan ruumiillista elimistöä samalla kun suunnattomasti lisäävät sielun ja tahdon voimia. On sentähden käsitettävissä, että mielen aina ollessa kiinnitettynä ristiinnaulittuun ja hänen kärsimyksiinsä sisäiset ajatukset pyrkivät ilmenemään fyysillisesti verihikenä, orjantappurakruunun haavoina y. m. stigmoina.

Kuitenkin on asiassa syvä okkultinen puolensa, vaikka mahdotonta on syrjästä katsoen sanoa, kuinka usein ja milloin tämä puoli näyttelee osaansa. Ainoastaan Fransiskuksen stigmatisoinnin yhteydessä saattaa olla varma tästä seikasta. Se perustuu siihen, että henkimaailma, tässä tapauksessa Jeesuksen entinen astraalinen käyttöväline, vastaa hartaan uskovaisen rukouksiin koskettamalla hänen sieluruumiiseensa. Mitä erikoisesti Fransiskukseen tulee, on vielä uskottava, että hän jo kauvan ennen stigmatisointia oli päässyt läheiseen kosketukseen Jeesuksen astraaliruumiin kanssa, ollen siten melkein kuin Jeesuksen tunneruumiin jälleensyntymä.

*

Olen äskettäin lukenut uudestaan kirjan, joka ilmestyi painosta kymmenen vuotta sitten. Tämä oli niin kiintoisaa, niin opettavaista ja niin haikeamielistä lukemista, etten malta olla suosittamatta kirjaa ruotsin kieltä taitaville.

Se on *Stenbibeln*, kirjoittanut Knut Holm, kustantanut Söderström & C:o, Helsingissä 1917-1918. Siinä suomalainen mies kertoo elämänvaiheistaan niin todennäköisellä tavalla, että vaikka kirja on – alkua lukuunottamatta – enemmän romaanin kuin muistelma-tapaan kirjoitettu, lukija uskoo tekijän vilpittömästi kertovan itsestään. Mikä kirjassa meikäläistä kiinnostaa, onkin tekijän psyykkisesti herkkä persoonallisuus, joka pienestä pitäen tuntee olevansa henkimaailman valvonnan alaisena ja lopulta saavuttaa merkillisen mediumistis-okkultisen vihkimyksen. Tämä vihkimys viittaa suureen ja korkeaan elämäntehtävään, ja lukija jää ihmetellen kysymään itseltään, millä tavalla kirjan tekijä jatkuvasti on toiminut.

Kun tätä seikkaa tiedustelin, sain kuulla, että Knut Holm muutama vuosi sitten siirtyi tuonelan tuville mitään muuta julkaisematta. Oliko tässä siis kysymys traagillisesta ihmiskohtalosta? Oliko „Stenbibeln“ kirjan tekijä saanut ylivoimaisen tehtävän, johon hän ennenaikaisesti sortui, vai oliko hänen elämänsä vain esimerkki siitä vaarasta, jonka alaiseksi mediumistiset henkilöt niin helposti joutuvat, elleivät osaa positiivisesti suhtautua henkimaailmaan?

Joka tapauksessa „Stenbibeln“ on siksi ainutlaatuinen teos, että se kelpaa muistomeriksi yhden pyrkijän elämästä.

*

Viikot vierivät, kuut kuluvat ja kohta taas on edessä uusi vuosi. Aikakauskirjamme aloittaa neljäntoista vuosikertaansa ja vuosi 1928 on Ruusu-Ristimme kahdeksas. Lähetän tämän numeron mukana tavanomaisen ilmoituslehden.

Mitä nyt Ruusu-Ristiin tulee, on sen ulkomuoto ensi vuonna oleva samanlainen kuin nytkin, ja monet tilaajat ovatkin ilmaisseet tyytyväisyytensä nykyiseen ulkoasuun nähden. Mutta sisältö tulee rikkaammaksi sen kautta, että – kuten jo syyskuun numerossa viittasin – Ruusu-Risti aikoo vastedes puhua myöskin vapaamuurariudesta ja sen yhteydessä olevista kysymyksistä. Kohotetaan vähän sitä esirippua, joka peittää tätä salaperäistä liikettä maailman silmiltä, emmekä tule käyttämään mitään kolmipistekirjoitustapaa. Asiat, joita voidaan sanoa, sanotaan suoraan, – ja muita asioita ei sanota. Tätä lehtemme osastoa tulee yhteistoiminnassa toimituksen kanssa hoitamaan korkea-asteinen vapaamuurari.

Sitäpaitsi aion tammikuusta lähtien julkaista oman sarjani sanojen, kuvien ja lukujen symboliikasta ja magiasta. On näet huomautettu, että olisi hyvä, jos Ruusu-Risti taas sisältäisi toisiakin kirjoituksia minulta kuin vain Toimittajalta- y. m. pätkät, josta huomautuksesta olen iloinen ja kiitollinen.

Lopettaakseni nyt asiaan kuuluvaan sanomalehtimiestyyliin sanon vielä, että kaikista näistä parannuksista huolimatta Ruusu-Risti-lehden hinta pysyy ennallaan! Se muutos vain astuu voimaan, ettei enää oteta vastaan puolivuoden tilauksia, vaan ainoastaan koko vuoden. Tämä seikka ei estä tilaajia maksamasta koko vuoden tilaustaan kahdessa erässä, jos se heille on niin mukavampi, heidän tulee silloin vain tilata lehti suoraan toimitukselta taikka tutulta Ruusu-Ristin asiamieheltä, joka myöntää heille luottoa.

Kiitollinen toimitus on niille tilaajille, jotka kuten viime vuonna tilaavat kaksi lehteä, toisen itselleen, toisen jollekulle ystävälleen, jolla ei ennestään ole Ruusu-Ristiä. Siten sadaan aikakauskirjamme leviämään ja sen mukana teosofian alkuperäinen ihmeellinen sanoma.

Joulukuu, s. 375-382

„Kunnia olkoon Jumalalle korkeudessa, maassa rauha ja ihmisille hyvä tahto!“ Näin kerrotaan enkelein laulaneen eräänä merkillisenä jouluyönä, ja ainakin ihmisten kuorot ovat jouluna sitä laulua laulaneet satojen ja satojen vuosien aikana. Mutta jos kysymme, onko kristikuntaan tullut esim. „rauha maan päälle“, täytyy meidän historialliseksi häpeäksemme tunnustaa, että niin ei ole tapahtunut; päinvastoin juuri kristityt kansat ovat alituisesti unohtaneet joululaulunsa, rikkoneet rauhan maan päällä ja keskenään – huomatkamme: keskenään – käyneet mitä julmimpia, mitä itsekkäimpiä, mitä turhanpäiväisimpiä sotia.

Millä tavalla he siis ovat „Jumalaa kunnioittaneet“, missä on ollut heidän „hyvä tahtonsa?“ Ainoastaan paperilla, ainoastaan sanoissa ja huudoissa. Kristityt kansat ovat aina menelleet juuri niin kuin heidän Mestarinsa ja Vapahtajansa kielsi heitä menettelemästä: „ei tule luokseni se, joka huutaa: Herra, Herra!, vaan se, joka tekee mitä minä olen käskenyt.“ Mutta kristikunta on aina tyytynyt „huutamaan“. Ja sentähden se myös aina on saanut valittaa, että „Jumala on meidät hyljännyt“, sillä Mestari sanoi huutajista: „en tunne teitä“.

Ja kuitenkin tuon enkelilaulun sisältö on päivän selvä, kun sen vain tahtoo ymmärtää. Siinä piilee lupaus. Suuri ihmeellinen lupaus, että maan päällä voisi vallita ikuinen rauha. Mutta se mainitsee samalla ehdon, ehdottoman ehdon, jotta lupaus voisi täyttyä.

Lupauksen rinnalla kulkee aina ehto – jollei muuta, niin odotuksen ehto, koska lupaus aina tähtää tulevaisuuteen. Sanoohan isäkin lapselleen: „jouluksi saat . . .“, ja äiti: „jos olet kiltti, niin . . .“

Enkelten laulu jouluyönä ei ainoastaan tarkoittanut sitä rauhaa, joka sinä hetkenä ja jonkun aikaa eteenpäin vallitsisi hyvien ihmisten mielissä, koska syntyi lapsi, jonka koko elämä olisi ylistyslaulua Jumalalle. Enkelten laulu tähtäsi kauemmas tulevaisuuteen. Sillä oli ikuinen sisältö, niinkuin kaikkien totuuksien, jotka „ylhäältä tulevat“. Se oli lupaista ja se oli opetusta.

Kuinka meidän siis on käsitettävä ja tulkittava tuo mieltä ylentävä ja kaunis enkelten laulu?

Näin:

Kun ihmisillä on hyvä tahto, silloin vallitsee maassa rauha, ja kun maan päällä on rauha, silloin ihmisten ja koko luomakunnan elämä on kunnialaulua Jumalalle.

Ei laulu sen mystisempi ole. Itse asiassa siinä ei ole mitään hämärää eikä salaperäistä. Se on selvä, loogillinen ja järkevä. Me ihmiset päivastoin olemme hämärän lintuja. Me pelkäämme päivän valoa, sillä se toisi ilmi meidän epäpuhtaat ajatuksemme ja meidän pahan tahtomme.

Ja kuitenkin: onhan meissäkin vapahtaja, onhan meissä mystillinen Kristus, onhan meissä hyvä tahto. Miksi emme sen puoleen kääntyisi? Miksi emme siihen alkaisi uskoa? Nyt, tänä jouluna! Sillä „nyt on otollinen aika“.

Miksi emme usko enkelten sanoihin? Kaikki riippuu meidän hyvästä tahdostamme. Meidän hyvä tahtomme yksin saa aikaan rauhaa maan päälle.

Niin, tietysti kaikkien meidän hyvä tahtomme yhdessä. Koko kristikunnan.

Petturia ei saa olla.

Tiedämmehän, että „ajatukset ovat olioita“, näkymättömän maailman todellisuuksia, jotka pyrkivät kiteytymään näkyväiseen maailmaan.

Vihan ja levottomuuden, koston ja kateuden ajatuksia on paljon, paljon näkymättömässä maailmassa. Ei maailman sota niitä kaikkia tyhjentänyt. Ja uusia on luotu, yhä uusia. Mihin joudumme, jos ei niiden valtaa murreta? Uhkaavina ukkospilvinä ne taas lepäävät ihmiskunnan yllä.

Nyt on suuri, kaukainen Itäkin nousemassa vihan, suuttumuksen ja katkeruuden ajatuksiin. Heidän vihansa voi aikaa myöten suuntautua Länteen päin, sillä sielläpäin on heidän mielestään kaiken pahan juuri. Kaiken sen pahan, jota he tahtovat kostaa.

Ja mikä silloin seuraa? Aasian sota Eurooppaa ja Amerikkaa vastaan. Olemme täällä puhuneet „keltaisesta vaarasta“. Idässä puhuvat „valkoisesta vaarasta“.

Itä on enemmän oikeassa. Sillä me olemme vaaralliset maapallon rauhalle, me lännen kristityt kansat, elleemme opi ottamaan vaaria enkelten laulusta.

Joulu on ovella. Kristikunnan suuri rauhan ja rakkauden juhla. Emmekö kerrankin ottaisi juhlaamme vakavasti, ei vain leikin ja miellyttävän tunnelman kannalta? Emmekö kerrankin kristikuntana voisi päättää: nyt heitämme pelon ja vihan, epäilyksen ja epäluottamuksen pahat henget ja nyt alamme ajatella hyvää – hyvää tahtoa, rauhaa, rakkautta.

Maailman rauha – voisimme melkein sanoa: tuhatvuotinen valtakunta – riippuu niin vähästä, – riippuu vain siitä, että me ihmiset syntyisimme hengessä uudestaan.

Kuinka profeettain kohtalo on toivoton niin kauvan kuin ihmisten sydän on kova!

*

Puolen vuosisataa sitten tuli maailman profeetta naisen haahmossa. Hän oli niiden Veljien lähettämä, jotka alituisesti rukoilevat maailman rauhan puolesta ja koettavat herättää ja kasvattaa ihmisissä hyvää tahtoa. Hänen äänensä oli voimakas, hänen kätensä oli taitava. Hän kutsui ihmisiä viisauden lähteille, hän kasvatti heitä rauhan työhön. Mutta lopulta hänen äänensä sortui. Se hukkuu maailman melskeeseen.

Hän oli kuitenkin pannut alulle liikkeen ja hänen toimestaan oli perustettu seura, jonka piti jatkaa hänen työtään. Sen piti olla ihmiskunnan yleisen veljeyden ydin. Sen jäsenten piti tunnustaa toistensa veljeys ja elää veljinä keskenään huolimatta kaikista oleellisista ja kaikista satunnaisista erotuksista, jotka asettavat muureja ihmisten väliin ja etäännyttävät heitä toisistaan.

Mutta kun profeetta oli kuollut, unohtui hänen oppinsa vähitellen, vuosi vuodelta. Kun maailmansota syttyi, oli alkuperäinen valo jo niin himmentynyt, että veljet veljeyden, oikeuden ja yhteishyvän nimessä läksivät rintamalle toisiaan vastaan taistelemaan, kukin „oman isänmaansa“ puolesta.

Siten tuli pilkatuksi H. P. B:n rauhantyö. Pilkatuksi ja pilatuksi.

Enkelten laulu oli taas kaikunut kuuroille korville.

Mutta lankeemuksen jälestä voidaan nousta. Jokainen lankeemus on askel nousuun päin, kun tahto on hyvä.

Teosofinen Seura voi vielä nousta lankeemuksestaan, jos se tahtoo. Jos sen jäsenet yksimielisesti tahtovat.

Monta kertaa on minuakin nuhdeltu siitä, etten jätä Teosofista Seuraa rauhaan, vaan vähän väliä sitä moitin ja arvostelen.

Kyllä jättäisin sen oman onnensa nojaan, ellen sitä rakastaisi. Helppo minun olisi pestä käteni ja sanoa: „olenko minä veljeni vartija?“ Mutta enkö ole minäkin T. S:n jäsen?

Ankaruuteni on hyvän tahtoni todistus. Sen Teosofinen Seura vielä tulee myöntämään. Kyllä päivä koittaa, jolloin uudestaan saamme lyödä veljeskättä. Mutta se päivä on tuskan takana.

Teosofisen Seuran, Tähti- y. m. haaraliikkeineen, täytyy avata silmänsä totuudelle. Sen täytyy myöntää, että kaikki veljestyö on leikkiä niinkaun kuin emme käy käsiksi asian ytimeen. Sen täytyy myöntää, että ihminen, joka voi tarttua puukkoon tai miekkaan tai kivääriin toista inhimillistä olentoa vastaan, ei ole veli. Sen täytyy myöntää, että sota on kansainvälisen veljeyden kieltämistä. Sen täytyy myöntää, että sanat, puhutut ja kirjoitetut, jotka puolustavat väkivaltaa, sotaa, maailmanrauhan rikkomista, ovat kotoisin suoraan

helvetistä, ovat Jumalan pilkkaa ja totuuden häväistystä. Sen täytyy myöntää tämä. Sen täytyy asettua kokonaan ja ehdottomasti maailman rauhan ja sen työn puolesta. Sen täytyy kokonaan keskittyä omaan työhönsä, joka sille alkuaan on annettu ja joka on työtä ihmisten ja kansojen rauhan puolesta.

Mutta emmekö me sitä työtä nyt tee? huudahdamme T. S:n jäsenenä kärsimättömästi.

Ehkä kylläkin. Mutta ennenkuin huonetta rakennamme, täytyy meillä perustus olla luja. Perustukseksi kelpaa ainoastaan totuus.

Meidän on siis tunnustettava totuus. Meidän on tunnustettava erehdyksemme ja lankeemuksemme. Meidän on pyydettävä anteeksi kaikilta niiltä ryhmiltä, jotka meidän sokeutemme ja kovuutemme tähden ovat olleet pakotetut meidät jättämään, pyydettyä, että he taas liittoutuisivat meidän kanssamme, ja ojennettava heille vilpittömän veljeskäsi. Meidän on otettava tämä ensimmäinen askel, sillä me olemme ensimmäisenä rikkoneet. Meidän on otettava tämä askel, sillä meillä on voima, valta ja suuruus. Me olemme jättiläinen kääpiöiden rinnalla. Me olemme sitä nyt vielä, mutta ei kauan.

„Me“ ja „me“! Mikä minä siis olen, että sillä tavalla puhun kuin ääni korkeudesta? En mikään. Olen vain oman sydämemme ääni. Sydämemme ja järkemme ja omantuntonemme ääni. Siis todellakin „ääni korkeudesta“.

Joulu evankeliumin ääni ja joulun enkelten ääni.

Kunpa meillä ihmisillä olisi hyvä tahto, silloin syntyisi rauha maahan.

Emme saata odottaa, että kaikilla ihmisillä olisi tämä hyvä tahto. Tai että kaikki äkkiä pääsisivät tietoon siitä, että heidän sydämessään piilee Jumalan pyhä tahto.

Mutta teosofisen liikkeen tehtävänä se oli. Teosofisen liikkeen jäsenenä piti olla niitä ihmisiä, joissa tämä tahto oli herännyt.

„Ihmiskunnan yleisen veljeyden ydin“.

*

Japanissa toimii merkillinen liike ulottaen vaikutuksensa Eurooppaankin. Se on kansainvälisen veljeyden ja maailmanrauhan liike ja sen nimenä on *Oomoto*. Tästä kirjoittaa eräs Ruusu-Ristimme jäsen pyynnöstäni seuraavaa:

Oomoton nykyinen johtaja, Onisabro *Degutshi*, on paljon matkustellut, m. m. käynyt Palestiinassakin tutkimassa pyhää maata. Palestiinan-matkallaan hän hämmästyi nähdessään kuinka pintapuolisesti kristityt käsittivät kristinuskonsa – m. m. „lyödessään rahaa Kristuksellaan“.

Oomoto näyttää olevan hyvin lähellä meidän rakasta Ruusu-Ristiämme. Degutshi on myös tutkinut Kristuksen „kultaista elämänohjetta“, ja ovat Kristuksen käskytkin yhtenä perusteena hänen uusihenkiliikkeessään.

Degutshilla on päämajansa Kameoka-nimisessä kaupungissa Japanissa. Siellä on temppeli ihanassa puistossa järven rannalla, puistossa, joka on täynnä mitä ihanimpia kukkia.

Onisabro Degutshi'sta kerrotaan, että hänen kasvonsa loistavat lempeyttä; katse on läpituokea, mutta silmät täynnä rakkautta, ja hänen katseensa inspiroi. Loistavan kiiltävissä kasvoissa ei ole yhtään ryppyä, hartioille valuvat hiukset. Degutshi kulkee hatuttomien päin. Jumalanpalveluksissa hän käyttää kaunista seremoniapukua. Hän syö kasvisruokaa ja kalaa, juo teetä. Hän piirustaa taitavasti, hän kirjoittaa erinomaisen hyvin mandariinienkieltä. Hänen monilla teoksillaan on suuri kirjallinen ja runollinen arvo. Monet uskonnolliset kirjansa on hän kirjoittanut runomittaan, m. m. teoksen *Kristuksen tuleminen Jerusalemiin*. Hän käsittää Kristuksen syvällisesti.

Japanilainen Oomoto-lehti *Kamino-Kuni* kirjoittaa, että Degutshi on syntynyt Orion tähdistön merkit selässään, ristinmerkit käsien päällä, soikeat viivat sormissa.

Periaatteensa nojalla ei Degutshi hyväksy vastaan taistelemista, vaan kärsivällisesti hän ottaa kantaakseen kaikki hyökkäykset ja kärsii tyynesti vainoa. Hän on monenkertaisen rakkauden ruumiillistuma, ja henkensä mahtavuudella nöyryyttää hän kaikki vihamiehensä, jotka lopullisesti tulevat hänen ystävikseen.

Hän seurustelee mielellään teosofien kanssa. Viime heinäkuussa oli hänen vieraanaan Kameokassa eräs australialainen teosofi. Degutshi uskoo, että itä synnyttää pian suuren ihmisen, joka tulee johtamaan maailman kansoja.

Oomoto-liike ajaa rauhan, – nimittäin koko maailman rauhan kysymystä ja maailman yhteistä uskontokysymystä. Tässä tarkoituksessa käyttää se yhtenä keinonaan esperantonkieltä. Eurooppaa varten on Oomotolla keskus Parisissa, jossa julaistaan esperantokielistä lehteä nimellä „Oomoto“. Tämä lehti, ajaessaan edellämäinitsemieni suuria kysymyksiä, seuraa tarkasti kaikkia maailman poliittisia virtauksia. Lehden saa tilata osoitteella: Universala Homama Asocio, 24 rue Bonaparte, Paris (6 e). Lehteä julkaisee professori *Koogecu Nishimura*, joka nyt on lähtenyt Japaniin järjestämään muuttoaan kokonaan sieltä pois Eurooppaan, asettuakseen vakituisesti asumaan keskukseen Parisissa ja johtaakseen oomoto-liikettä Euroopassa. Japanissa professori Nishimura viipyy ensi huhtikuuhun saakka eikä Oomoto-lehti ilmesty hänen poissaollessaan. Japanissa hän tapaa mestarinsa Degutshin, joka on 6 vuotta istunut vankeudessa, minne hänet Japanin hallitus sulki rauhanasian ajamisen johdosta v. 1921, vapauttaen vasta helmikuussa tänä vuonna. Tietysti hän on vanhalle suunnalle pelätty ja vaarallinen henkilö, sillä hän taistelee yhteiskunnallista rappeutumista vastaan, johtaen japanilaista uushenkistä liikettä, antaen perustuksen uudelle uskonnolle siellä ja ohjaten kansoja totuuteen. Hän loi uskontojen liiton ja yleismaailmallisen ihmisrakkausliiton (U. H. A. eli *Univérsala Homa Asocio*).

Oomotolaiset ajavat *Europan-Aasian yhdysvallat* -ajatusta ja suuria aatteitaan he tahtovat toteuttaa käytännössä.

Mestari Degutshin vankeuden aikana ovat hänen oppilaansa innokkaasti työskennelleet, levittäen uskoansa kaikkiin kansoihin idässä sekä Eurooppaan.

Mestari Onisabro Degutshin vankeudesta vapautumista ovat oomotolaiset suurella ilolla juhlineet. Lehdissään he kirjoittavat hänelle ylistystään. Eräs saksalainen tohtori (Oomoton jäsen) kirjoittaa hänelle: Idän valo, hengen elämän kukka, rakkauden siemenen kylväjä, onnittelen Teitä, sillä Te voitollisesti pääsitte typerimmän ja julmimman hirviön kynsistä, mikä vielä on olemassa maanpäällä. Minä onnittelen ihmiskuntaa, sillä hirviö ei voinut Teitä vaientaa eikä ryöstää Teitä pois, sillä ihmiskunnan on saatava valoa Teidän kauttanne. Te tulette antamaan sille kukkanne. Tietämättömyyden ja ymmärtämättömyyden korkeat muurit aitaavat tien elämän kukkien luokse. Siispa nyt iloitse ihmiskunta! J. n. e.

Oomotolaiset pitivät ahkerasti kokouksia; Tokiossa oli heillä viime kesänä suuri kokous, jossa annettiin valkoisista sellaisia lausuntoja kuin seuraava: Valkeat kansat ovat haavoittaneet muita rotuja sivistyksensä kautta ja senvuoksi rappeutuvat.

Oomotosta löytyy saksankielellä kirjallisuutta.

L. S.

Oomotoliikkeellä on Japanissa y. m. satoja tuhansia kannattajia ja yksin Japanissa kaksitoista jokapäiväistä sanomalehteä. Se on lujassa liitossa eräiden laajoille levinneiden uushenkisten liikkeiden kanssa Kiinassa, Koreassa ja Mongoliassa; samoin se on liitossa persialaisen Bahai-liikkeen ja indialaisen Gandhi-liikkeen kanssa.

*

Vanha legenda kertoo:

Oli jouluyö. Kaukaa tullut kerjäläinen kulki yksin tiellä. Hän nojasi raskaasti sauvaansa, sillä hän oli vanha ja väsynyt. Hän värisi ryysyissään, sillä yö oli kylmä. Hänen oli nälkä, sillä hän ei ollut moneen pitkään tuntiin tavannut ihmisasuntoa.

Mutta tähdet tuikkivat ja lumi narisi. Ja nyt näkyi talo.

Vihdoinkin, ajatteli vanhus, ja hänen katseensa elpyi odotuksesta. Ja talo oli iso, rikas ja komea.

Kerjäläinen kolkutti ovelle. Hienosti puetut palvelijat riensivät aukaisemaan.

– Antakaa vanhukselle yösjaa ja antakaa hänelle syödä, pyysi kaukaa tullut kerjäläinen.

Mutta komeat palvelijat katselivat pitkään hänen ryysyjään.

– Ei täällä ole sijaa kiertolaisille ja pahantekijöille, he närkästyneinä huusivat.

– Kristuksen tähden, kuiski vanha väsynyt kerjäläinen rukoilevasti.

Mutta palvelijat eivät kuulleet hänen kuiskettaan, vaan ajoivat hänet eteisestä ja sulkivat oven.

Niin vanhus taasen oli yksin ulkona kylmässä talviyössä. Huoaten hän jatkoi matkaansa.

Tähdet tuikkivat ja lumi narisi.

Mutta kas tuossa loisti keltainen valo neliruutuisesta akkunasta. Maantien laidassa seisoi mökki, pieni ja matala.

Aroin askelin lähestyi vanhus ja työntäytyi ulko-ovesta porstuuan.

Samassa aukeni tuvan ovi raolleen, lapsen kasvot tirkistivät eteiseen, ja näkivät sauvaansa nojaavan vanhuksen oven raosta lankeavassa valojuovassa.

Heti pienet kasvot kääntyivät tupaan päin ja huusivat:

– Äiti, äiti, porstuassa on niin vanha setä, joka on niin väsyneen näköinen.

Tuvan perältä riensi nainen – toisiakin lapsia näkyi lattialla, – avasi oven selko selälleen ja käski:

– Vieras on hyvä ja käy sisälle lepäämään. Nyt on jouluyö ja köyhänkin majassa on puuroa. Käykää pöytään istumaan Kristuksen nimessä ja ottakaa osaa pieneen ateriaamme.

Ja suljettuaan oven hän talutti vierasta pöydän luo.

Niin tapahtui, että ryysyinen vaeltaja sai kunniapaikan lesken ja hänen lastensa joulupöydässä. Ja kaikki kilvan palvelivat häntä, pienimmästä isoimpaan.

Takkavalkea loimusi, lamppu paloi ja pakkanen paukahteli tuvan nurkissa.

Mutta vanhus otti leivän, kiitti, mursi ja antoi jokaiselle hänen palansa.

Ja silloin tapahtui ihme.

Ryysyt putosivat vanhuksen päältä, harmaat hiukset hävisivät, rypyt poistuivat kasvoilta ja pöydän päässä istui Jeesus, hyvydessään, pyhydessään, kunniassaan loistaen.

„Te otitte minut vastaan, ja minä tulin.“

*

Kaikille rakkaille lukijoilleen toivottaa Ruusu-Risti jouluksi suurinta onnea, mitä ihmisen osalle langeta voi.

RUUSU-RISTI 1928

Toimittajalta

Tammikuu, s. 10-13

Viime joulukuun 11 p:nä esitin Helsingin luennossani, jonka aiheena oli „Suomen itsenäisyys ja kohtalon käsi“, näkemyksenäni maamme tulevaisuuden suhteen, että Suomen tehtävä lähimpinä aikoina oli koko tarmollaan toimia Kansojen Liitossa Europan omanatuntona. Tämän maanosan tulevaisuuden otsikkona oli näet *European Yhdysvallat*, ja se edellytti m. m., että kristityt valtiot kieltäytyisivät sotimasta keskenään, vieläpä aseista riisuutuisivatkin. Joulukuun aikana silloin tällöin huomautin sekä puheissani että kirjoituksissani, kuinka ylen tärkeätä oli, että Europan kansat todella tahtoisivat rauhaa, sillä muuten kävisimme sängen synkkää ja sotaista tulevaisuutta kohti.

Rauhaa, totuuden pohjalle rakennettua rauhaa! on ollut ja on uuden vuoden toivotukseni Europan kansoille ja valtioille.

Iloni oli suuri, kun Theosophist-lehden joulukuun numero saapui vuoden vaihteessa ja siinä oli seuraava kirjoitus, jota en voi olla suomentamatta tähän kokonaan:

„Tohtori Annie Besant sanoi (luennossa, jonka hän piti Lontoossa lokakuun 2 p:nä), että hän, käydessään lentomatalla Hollannissa, Saksassa, Tanskassa, Norjassa, Ruotsissa, Suomessa, Puolassa, Tšhekkoslovakiassa, Itävallassa, Unkarissa, Sveitsissä ja Ranskassa, oli ollut tilaisuudessa keskustelemaan miesten ja naisten kanssa, jotka tunsivat omat maansa ja siten auttoivat häntä punnitsemaan rauhan tai sodan edellytyksiä Europassa. Mitä Tanskaan tuli, se oli menestymässä ja pääsemässä vapaaksi armeijastaan. Hollannilla ei ollut sotaisia taipumuksia. Pohjoismaat olivat rauhallisia ja rauhaa rakastavia, mikä on luettava kuningas Oskar vainajan ansioksi, hän kun suostui Norjan pyyntöön saada itse muovailta kohtaloon, huolimatta sotilaspuolueen suuresta painostuksesta, joka halusi sota, kuten kuningas oli hänelle aikoinaan kertonut. Saksa ei näyttänyt mitään kostonhalua, vaan teki utterasti työtä maksaakseen sotilaspuolueensa, ei kansan, tappion hinnan.

„Sodan vaara piili Trianonin rauhansopimuksen aikaansaamissa olosuhteissa, ja jos ei puolueeton oikeusistuin sitä korjaisi, ei sota ollut vältettävissä. Rauhansopimus, jonka voittajat pakottivat voitettuja allekirjoittamaan, sisälsi luonnollisesti siemenet tulevaan sotaan, kuten oli nähty Versailles'in rauhansopimuksesta 1870.

„Tämän (Trianonin) rauhansopimuksen tarkoituksena oli eristää Venäjä, ruhjoa Saksaa ja Itävalta-Unkaria sekä palkita sodan saaliilla niitä maita, jotka auttoivat liittolaisia. Voi voitettuja! oli tunnussanana. Otettakoon karta ja katsottakoon, miten tämä poliittinen tuuma toteutettiin. Itämeri suljettiin Venäjältä neljän pienen valtakunnan avulla, paitsi vähäisellä alalla. Venäjän ja Europan välistä muuria jatkavat Puola, Bulgaria ja Turkki, sulkien Mustanmeren. Ainoastaan Aasian puolella Venäjällä on toimintamahdollisuuksia. Europassa Itävalta ja Unkari ovat ryöstetyt rikastuttaakseen Rumaniaa, Tšhekkoslovakiaa ja Jugoslaviaa. Suurin vääryys on tehty Unkarille, joka pani sodalle vastalauseen, vaikka se seisoi Itävallan rinnalla, koska Itävallan keisari oli sen kuninkaana.

„Rauhansopimus tuomitsee Unkarin kuolemaan, joka kuningaskuntana on yhtä vanha kuin Englanti. Seitsenvaltiosta tuli Englanti v. 800, Unkarista tuli maantieteellinen kokonaisuus v. 826. Mutta Unkarin pinta-ala vähennettiin nyt 325,411 neliökilometristä 234,297 neliökilometriin, ja sen asukasluku 20,886,000:sta 12,906,000:een. Alalla, joka siltä vietiin, olivat kaikki sen metsät ja kaivokset, joten siitä tehtiin paljas maata viljelevä maa, ja maanviljelyksellä yksin ei mikään valtakunta saata elää. Europassa rauha ei voi olla pysyväinen, ennenkuin korjataan Unkarille tehdyt vääryydet, niin poliittiset kuin ekonomiset, ja kuitenkin Europpa on paljon velkaa Unkarille siitä, että se on turkkilaisia vastustanut.

„Nuo monet pikkuvaltiot, jotka Trianonissa luotiin, ovat esteenä Europan Yhdysvaltojen kehittymiselle. Kehityksen taipumus on vetää pieniä valtioita yhteen kansakunniksi, niinkuin Italian pikkuvaltioista muodostui Yhdistynyt Italia. Päämääränämme pitäisi olla laaja autonomisten valtioiden liitto; sitä valmistettaisiin matkustamalla ja lakkauttamalla passeja ja tulleja, poistamalla kaupan ja liikenteen välisiä muureja; kansainvälisellä kasvatuksella; kannattamalla kansallista ja kansainvälistä kulttuuria; taide ei tarvitse käännöstä, se on yhteinen kieli; kehittämällä ystävällisyyttä, sillä sota syttyy pelosta ja epäluottamuksesta. Veljeys on ihanne; tehkäämme työtä sen toteuttamiseksi. Annie Besant.“

Tämän kirjoituksen yleinen sävy on siksi ruusuristi- ja teosofishenkinen, ettemme kiinnitä huomiota pikkuvaltioita koskeviin sanoihin. Englannin ja Italian pikkuvaltioilla oli täysi syy yhtyä, sillä niillä on yhteinen kieli. Europan nykyiset pikkuvaltiot lienevät ainakin osaksi syntyneet kielten ja kansallisuuksien perusteella. Kuitenkin mekin uskomme, että kielistä huolimatta voidaan muodostaa yhteisiä kansa- eli valtakuntia yhteisellä isänmaalla. Ja rajat kadottavat merkityksensä, jos passit, tullit ja sodat poistetaan.

Kuinka tervetulleet Mrs. Besantin sanat Trianonin rauhansopimuksesta olisivat olleet seitsemän vuotta sitten, kun Saksan, Itävallan ja Unkarin teosofit hartaasti odottivat oikeamielistä julistusta Teosofisen Seuran presidentiltä; he saivat silloin surukseen odottaa turhaan, ja seurauksena olikin, että Saksan teosofien suuri enemmistö julisti itsensä itsenäiseksi, vieläpä sanoi, että T. S:n päämaja nyt oli siirtynyt Adyarista Leipzigiin.

Mutta parempi myöhään kuin ei milloinkaan. Rakkaus on kärsivällinen ja odottaa ja totuus lopulta voittaa. Sydämeistämme iloitsimme, että Mrs. Besant nyt on lausunut julki tämmöisen veljellisen, sotaa kammovan kannan. Jos siinä on Krishnamurtin näkymätöntä vaikutusta, on meillä syytä olla kiitollisia uudelle profetalle.

*

„Teosofin“ erittäin hyvin toimitetussa joulukuun numerossa on amerikkalaisen teosofin Max Wardallin huomattava kirjoitus „Maailmanrauha“. Siinä lausutaan todella julki semmoisia ajatuksia, joita tätä ennen on tottunut näkemään vain Ruusu-Ristimme palstoilla. Lainaan tähän otteen:

„Jokainen järkevä olento tietää, että sota on paljon suurempi paha kuin se, jota se koettaa poistaa, ja että sota ei ole osoittautunut sopivaksi keinoksi poistamaan poliittisia, taloudellisia ja yhteiskunnallisia riitoja. *Se ei ratkaise mitään.* Se tuhoaa hienoimmat vaistot ja kovettaa voittajien ja voitettujen sydämet vihaamaan. Jokainen tietää, että sodat panevat alkuun vanhat tai keski-ikäiset miehet, jotka itse eivät taistele, vaan ajavat nuoret ja viattomat teurastettaviksi. Sota on elämän tarkoituksen kieltämistä, rikos ihmiskuntaa vastaan ja äärimmäistä jumalanpilkkua.“

Ja rauhasta sanoo kirjoittaja suoraan ja oikein: „*Rauha ei synny itsestään — se pitää tehdä.* Sota on mielentila, jossa ihmisolentoja huuhtelee pelko, epäily ja keskinäinen vihamielisyyks. Sellainen tila voidaan muuttaa vain siten, että luodaan uusi sielullinen ilmapiiri.“

Samaa olen minä vähäpätöisyydessäni aina puhunut, ja vaikkeivät minun sanani ole ulottuneet T. S:n teosofein kuuluville, olen iloinen ja kiitollinen, että nyt – ehkä Krishnamurtin aloitteesta – totuus alkaa näkyä T. S.-veljille, ja että kaikki siten vähitellen joudumme samaan rintamaan.

Ja kukaties näin ollen ei tule aivan mahdottomaksi suunnitella semmoista liittoa erinimisten teosofisten yhdistysten välillä, jommoista ehdotin v. 1921, vaikka ehdotuksestani silloin ei pyydetty keskusteluakaan Teosofisen Seuran kansainvälisessä kokouksessa Parisissa, johon ehdotus oli lähetetty.

*

Uusi vuosi on hyvällä alulla, ja tulkoon se koko maailmalle onnelliseksi ja rauhalliseksi vuodeksi. Mitä sumuisia ja tummia astraalisia pilviä onkaan uhkaamassa kansojen ja yksilöiden onnea, tulkoot ne alas rakkauden töiden synnyttäminä liikutuksen kyynelinä, ettei niiden kohtalokkaat voimat purkautuisi vihan ja koston polttaviin salamoihin. Pandoran lipas, joka on täynnä onnettomuuksia, voi ihmissydänten huokauksissa ja rukouksissa muuttua runsauden sarveksi, josta vuotaa kultaa ja menestystä ja onnea kaikille. Suunnatkoot kaikki kansat iloiset ja luottavaiset katseensa haltiatar Europan otsakoristeeseen, johon säteilevin timanttikirjaimin on kirjoitettu: Europan Yhdysvallat.

Jouluksi, syntymäpäivälleni ja uudeksi vuodeksi on minun ollut ilo vastaanottaa runsaasti onnentoivotuksia kaikilta ilmansuunnilta, joista täten sydämellisesti kiitän, toivottaen lähettäjiille vastalahjaksi kaikkea mahdollista hyvää.

Maaliskuu, s. 94-96

Eräs ruotsinmaalainen etevä lääkäri, Hugo Toll, on kirjoittanut kirjan, joka on herättänyt tavatonta huomiota kotimaassaan ja jota meillä ainakin Helsingin lehdet ovat mielenkiinnolla arvostelleet. Kirjan nimenä on *Dog Jesus på korset?* ja sen aiheena on teoria, jota muutamat teologitkin ennen ovat esittäneet ja jonka mukaan Jeesus ei kuollutkaan ristinpuulla, vaan valekuolleena vietiin hautaholviin ja siellä yksin jätettyä virkosi eloon.

Tohtori Tollin kirjan viehäytys on siinä, että teoria Jeesuksen valekuolemasta ei esitetä filosofiselta tai teologiselta kannalta, vaan yksinomaan lääkärin silmällä katsottuna. Lääkärihän on ennen kaikkea todellisuuden ihminen, empiirikko, ja Hugo Toll lukee evankeliumein loppulukuja puhtaasti realistin kannalta, tarkasti punniten joka sanaa ja käyttäen hyväkseen kreikkalaista alkutekstiä. Askel askeleelta hän näyttää ja todistaa, että evankeliumein kertomus on täysin totuudenmukainen kuvaus voimakkaasta ihmisestä, joka kestätyään vuorokauden sielullis-ruumiillista jännitystä ja tuskaa vielä läpikäy kuoleman kaikki kauhut sortumatta lopullisesti, vaan herätäkseen omaksi ihmeekseen kuolleista kolmantena päivänä.

Tekijän mielestä Jeesuksen ylösnousemus oli hänelle itselleen yhtä odottamaton kuin toisille. Mutta todellinen tapahtuma se oli ja uuden uskonnon kulmakiveksi se tuli, kun opetuslasten mielikuvitus oli tehnyt siitä ihmetapahtuman toisessa merkityksessä ja muuttanut sen yliluonnolliseksi legendaksi.

Tämän kuun 3 p:n kysymysillassa kysyttiin, mitä ajattelin Tollin kirjasta ja olinko henkisesti tullut samoihin johtopäätöksiin kuin Toll lääkeopillisesti. Vastasin: kyllä, Toll on käsittänyt kuoleman oikein, mutta ylösnousemusta hän ei ole ymmärtänyt.

Jo vuonna 1897, kun tammikuussa avasimme Helsingissä Teosofisen Kirjaston, tutustuin tuohon teoriaan, sillä Kirjastoon joku lahjoitti vanhan, harvinaisen, pienen broshyyrin nimeltä *Jesu verkeliga dödsätt*.

Kirja oli saksasta ruotsinnettu, perustui vapaamuuraritraditioonin ja kertoi, kuinka Jeesus, joka oli esseeläinen, otettiin ristinpuulta alas, kätkettiin hautaan ja herätettiin eloon näiden veljien hyvällä avulla. Ne valkoiset miehet tai enkelit, jotka näkyivät haudalla, ylösnousemuksessa y. m., olivat esseeläisiä veljiä, jotka käyttivät valkoista viittaa pukunaan. Sama kirja ilmestyi parikymmentä vuotta sitten suomeksikin nimellä *Miten Jeesus kuoli?*

Tuommoisenaan teoria tympäisi minua ja oli tarpeeton, sillä Jeesuksen ylösnousemus oli mielestäni siinä, että hän vapaasta tahdostaan ja itsetietoisesti saattoi ilmestyä astraaliruumiissaan opetuslapsilleen, kun taas tavallisten vainajien vain silloin tällöin onnistui – enemmän tai vähemmän kömpelösti – kummitella. Vasta kun myöhemmin aloin jonkun verran ymmärtää ylösnousemuksen mysterioita, selvisi minulle välttämättömyytenä, että Jeesus tosiaan ei kuollut vielä ristinpuulla, vaan useamman vuoden aikana saattoi käyttää fyysillistä ruumistaan näennäisen kuolemansa jälkeen.

Kun Ruusu-Risti-Seura perustettiin 1920, pidin luentosarjan Jeesuksesta Kristuksesta, hänen elämästään, työstään ja kuolemastaan. Tästä sarjasta ei ole pikakirjoitettua jäljennöstä, enkä – ruumiillisen heikkouteni takia kesällä 1921 – ollut tilaisuudessa kirjoittamaan samasta aiheesta kirjaa *Kuka Jeesus oli?*, vaikka kirjaa ennakolta ilmoitettiin. Joka tapauksessa kuvasin noissa luennoissani Jeesuksen kuolemaa uudelta kannalta. Hän ei kuollut, vaikka hän kuoli. Hänen kuolemansa ei ollut tavallinen valekuolema. Ruumis ei heittänyt henkeä ulos. Jeesus säilytti tietoisuutensa viimeiseen saakka, sillä hän voitti hengessään kuoleamisen prosessin. Vasta kun hän tunsi, että kaikki oli lopussa (*consummatum est*, „se on täytetty“), ettei ruumis sinään enää jaksanut elää, hän poistui 36 tunniksi ja palasi siihen uudestaan haudassa. „Hopealanka“ ei tietenkään katkennut.

Tämä kuolemisprosessin voittaminen oli episodit Jeesuksen suuressa okkultisessa työssä, nim. ylösnousemusruumiin luomisessa. Se työ olisi jäänyt kesken, jos Jeesus todella olisi fyysisesti kuollut. Silloin hän taas olisi saanut syntyä jälleen uudestaan yrittääkseen. Sentähden hänen tuskansa oli suuri Getsemanessa, kun hän hetkeksi epäili omia voimiaan, omaa kestävyyttään: „jaksanko kuolemassakin elää vai meneekö työni tällä kertaa vielä hukkaan?“ Eikä hänen työnsä ollut häntä itseään varten, vaan sen ihmiskunnan hyväksi, jota hän rakasti.

Kuten kysymyksillä sanoin, en ole ylösnousemuksen mysteriosta vielä kertonut edes sitä vähäistä, mitä siitä tajuun.

*

Ruusu-Risti-työmme on Helsingissä ottanut huomattavan edistysaskeleen. Ensi syksynä alkaa näet toimintansa uusi koulu, kahdeksanluokkainen yhteiskoulu valmistavine luokkineen nimeltä Kulmakoulu, jossa elämä vietetään ja opetus suoritetaan Ruusu-Risti-hengessä. Koska koulu johtaa yliopistoon, on luonnollista, että sen luokilla suoritetaan määrätty oppikurssit tavallisissa aineissa. Mutta näiden aineiden lisäksi on Kouluylivaltio Kulma-koulun johtokunnan ehdottaman ohjelman mukaisesti hyväksynyt uudeksi aineeksi kaikilla luokilla „sielullisen terveysopin“. Tätä ainetta opetetaan suullisesti ja käytännössä eikä siinä ole varsinaisia lukuennätyksiä. Mitä tämä uusi aine tarkoittaa, selviää parhaiten siitä esimerkistä, jonka koulun johtokunta mainitsi kirjelmässään Kouluylivaltiolle. „Sielun hygieniä“ opetetaan siten, että jonkin viikon tai kuukauden aikana kaikilla luokilla – alemmilla yksinkertaisemmin, ylemmillä yhä syvemmin ja laajemmin – esitetään ja selitetään samaa siveellistä käskyä, esim. „älä vihastu“ ja sen positiivista puolta hyvyttä, ja asetetaan oppilaille ihanteeksi, jota heidän joka päivä tulee muistaa ja noudattaa. Periaatteena opetuksessa on vanha totuus: hyvät ajatukset ja hyvät tunteet ovat hyvien tekojen edellytyksenä.

Kulma-koulun perustajana ja rehtorina on maisteri Yrjö Eloniemi, joka yhdessä rouvansa kanssa toistakymmentä vuotta sitten loi Lohjan yhteiskoulun. Koulun johtokuntaan kuuluvat paitsi herra ja rouva

Eloniemi, tohtori Armas Ruotsalainen, joka samalla on koulun lääkäri, taidekauppias Gösta Stenman, kuvanveistäjä Emil Halonen, kirjakauppias Fredrik Heliö, rouva Kyllikki Ignatius, ylihoitajatar Nanna Häll ja tämän kirjoittaja.

Koulun toiminta alkaa kuten sanottu parilla valmistavalla luokalla ensi syksynä. Maisteri Eloniemi on koulua varten ostanut talon, Konstantiinink. 33, jossa kesäkuun alussa ryhdytään tarvittaviin muutoksiin, korjauksiin ja lisärakennuksiin. Ehkä jo jouluksi päästään taloon muuttamaan. Ruusu-Risti-seuralle tämä uusi aloite on suurimerkityksinen, sillä seuramme keskus saa siellä käytettäväkseen tarpeelliset huoneustot ja siis pysyvän kodin.

*

Ruusu-Risti-seuramme vuosikokous on helluntaina, toukokuun lopulla. Toivottavasti jäsenet saapuvat sankoissa joukoissa, sillä kokous on liikkeemme historiassa tärkeä, koska se, mikä tähän saakka on pysynyt ajatuskuvana, josta joka vuosikokouksessa uusien jäsenten installatsioonissa on mainittu, nyt toteutuu ensimmäisessä ennätyksessään ja saa kiinteän muodon fyysisessä maailmassa. Ruusu-Risti-työmme itsenäistyy vuosi vuodelta, ja voimme jo uskoa sen päivän kerran koittavan, jolloin Suomen Ruusu-Ristin kantama totuuden soihtu heittää valonsäteitä vieraisiinkin maihin.

Joulukuu, s. 345-350

Lokakuun äänestyksen johdosta, jonka tuloksesta kerroin marraskuun Ruusu-Ristissä, olen saanut muutamia niin ystävällisiä ja rohkaisevia kirjeitä, etten osannut muuta kuin tehdä aivan uuden päätöksen ensi vuoden Ruusu-Ristin suhteen.

Tahdon ensin painattaa tähän otteita kuudesta kirjeestä aikajärjestyksessä.

Ensimmäisestä:

„*Kannatan* suunnitelmaa Ruusu-Ristin laajentamiseksi, – ehkenpä siinä sitten on entiseen tapaan ja Tietäjän tapaan enemmän yksinkertaisia ja yksinäisyydessä teosofiaa harrastavia varten, jotka eivät ymmärrä kaikkea korkeasti oppineempien tavoin. Toimittajan kirjeitä olen kaivannut.

„Olen yksi pienimmistä, enkä edes jäsen, älköön sanoilleni annettako mitään merkitystä, lausuin vain mielipiteeni harrastajien puolesta, koska tilaisuus sattui. Kirjailija Ervastille olen paljosta kiitollinen.“

Toisesta:

„Ruusu-Rististä olisi Vapaamuurari erotettava eri niteeksi ja lähetettävä R.R:n mukana ainoastaan niille, jotka sen tilaavat. Sen hinnaksi sopisi esim. Smk. 25:–. Sen tilaisivat kaikki vapaamuurarit sekä kukin looshi kirjastoansa varten. Se olisi looshilehtenä ja siinä, paitsi tavallisia kirjoituksia, olisi myös kysymys- ja vastausosasto, looshikuulumisia y. m.

„Nykyisellään se on vain painamassa Ruusu-Ristiä, joka edelleenkin pitäisi olla samoin kuin ennenkin lehti, jota voi tarjota kelle hyvänsä. Siinä voisi olla silloin erikseen luento-osasto, jonka voisi erottaa vuoden lopussa ja sidotuttaa joka haluaa eri kirjaksi.

„Toimittajan osasto olisi hyvä olemassa kuten ennenkin lehden alkupuolella. Varsinaisen Ruusu-Ristin hinta voisi olla Smk. 75:– ja yhdessä Vapaamuurarin kanssa tilattuna Smk. 100:–.

„Tätä erottamisesitystäni perustelen sillä, että minulla on kokemusta siitä, että Vapaamuuraria eivät lue muut kuin ne, jotka ovat muurareita. Muille se on liian raskasta ja epäintresanttia luettavaa, lukuunottamatta sellaisia kertomuksia kuin Meksikon Rosenkreuziläinen, Vapaamuurarin ottopoika j. n. e.

„Kaiken kaikkiaan ei tämä minun esitykseni ole muuta kuin minun mielipiteeni, jonka olen saanut seurattessani asioita sivulta päin. Omasta puolestani kyllä tyydyn siihen mitä toimitus hyväksi näkee meille antaa. Sen vuoksi palautan myös äänestyslipun myönteisellä vastauksella.“

Kolmannesta:

„Olen kerran ennen maininnut, että olisi suotava, että Ruusu-Risti sisältönsä puolesta tulisi entisen Tietäjän kaltaiseksi, s. o., että siihen tulisi toimittajan osasto *Toimittajalta* ja sitten sellainen osasto, jossa olisi kirjoituksia eri henkilöiltä tai niiden puutteessa suomennoksia toisista lehdistä, kertomuksia toisista veljesseuroista täällä Euroopassa ja myöskin, mikäli sanottavaa olisi, muistakin maista. Sitten olen usein kuullut lausuttavan toivomuksia siitä, että osasto *Mitä muualla tiedetään* olisi hyvin suotava. Siinä lyhyesti mainittaisiin tapahtumista siellä täällä henkisissä liikkeissä ja yksityisten henkisten ihmisten joukossa.

„Tämän jälkeen voisi olla Vapaamuurariosasto, mutta saisi se olla koko lailla pienempi, esim. 2 sivua tai jotenkin niin. Suunnilleen niinhän oli Tietäjässäkin Nuorten osasto.

„Näin ollen luulen varmasti, että tilaajamäärä sängen suuresti lisääntyisi. Olen niin monelta kuullut sen lausunnon, että kun on saanut yhden uuden tilaajan lehdellemme, on vastaus seuraavan kerran ollut: se on niin yksipuolinen ja käsittelee asioita, joita ei jaksata seurata. Kyllähän tietysti on toisinkin päin lausuntoja, mutta jotka lausuvat toisin, he jo ymmärtävät R. R:n sisältöä ja järjestöämme, ja he kyllä tilaavat lehden, vaikkakin sen sisältö tulisi monipuolisemmaksi. Arvelen tätä siltä kannalta, että luulisin sekä lehdelle että asiallemme olevan eduksi lehden mahdollisimman suuren levikin. Jäsenten kannaltahan tietysti on hyvä, että lehden sisältö on mahdollisimman keskittynyt R.R.-aatteen asioihin, mutta onkohan se silloin mahdollisimman suuri verkko, jonka laskemme sieluja nostamaan valoa kohti.

„Sitten vielä eräs seikka. Eikö voisi R. R:n hinnan suhteen tehdä niin, kuin jo osin on kokeiltu, että lehti maksaisi jäsenille – niille, jotka sen mielellään tekevät, – Smk. 100:– ja ei-jäsenille Smk. 50:–? Tämä siksi, että saataisiin ei-jäsenille levikkiä. Sata markkaa luulen olevan kutakuinkin vaikean ulkopuolisilta saada.

„Olen näin esittänyt typerän mielipiteeni. Toimitus parhaiten tietänee, miten on meneteltävä.“

Neljännestä:

„Tilaan täten 35 kpl. Ruusu-Ristiä v. 1929 ehdolla, että lehti saapi toimituksen ehdottaman muodon.

„Toivoisin hartaasti, että lehden laajentamissuunnitelma toimituksen ehdotuksen mukaan toteutuisi. Samalla kuin lehti tässä asussaan tuottaa valoa asiaa harrastaville, se myöskin tulee sisällöltään arvokkaaksi aikakausjulkaisuksi.“

Viides on julkaistava kokonaisuudessaan:

„Ruusu-Risti-aikakauskirjamme laajentamissuunnitelman puolesta. Koska viesti on kertonut Ruusu-Ristin tämän vuoden 8:nnessä (lokakuun) numerossa esitetyn laajennusaikeiden uhkaavan äänestyksen

perusteella raueta, pyydämme vaikkapa yhdennellätoista hetkellä muutamin sanoin korostaa tuon laajennuksen suotavuutta.

Tilaushinnan kasvaminen entisestään kaksinkertaiseksi saattaa kyllä ensi katsannolla moniakin säikäyttää, mutta kun harkiten otamme huomioon sen Johtajan lupaaman mieskohtaisen lisän, minkä tuota 50 mkn vuotuista lisäuhrausta vastaan saisimme, niin pitäisi meidän omanarvontuntomme kannustaa meidät osoittamaan, että tuonvertaiseen ponnistukseen ainakin pystymme, ellemmme suurempaankaan. Siitähän koituisi vain viiden markan lisämeno kutakin niitä vuoden kymmentä kuukautta kohden, joina aikakauskirjamme ilmestyy, ja vuoden päville jaettuina tekisi se vajaat 14 penniä – minkä luulisi jokaisen voivan supistaa muista päivämenoistaan. Jos se kuitenkin joillekin näyttäisi ylivoimaiselta, olisi varakkaammilla veljillä siinä tapauksessa sopiva tilaisuus osottaa veljellisyyttä käytännössä maksamalla yhteisesti ryhmässään ja paikkakunnallaan heidän puolestaan tarvittavan erän.

Jos sittenkin vielä jäisi jokin aukko, esim. yhden ja toisen maallikkoharrastelijan mahdollisesti lakatessa aikakauskirjaamme edelleen tilaamasta, olisi helsinkiläisten toimitusta lähempänä olevina ja Johtajan „antimista“ välittömästi nauttivina tuo aukko täytettävä – koskapa heiltä esim. Seuran vuosijuhliin saapuessa ei mene matkarahoja, kuten maaseutulaisveljiltä.

Monen maaseutulaisen puolesta Oskari Kaukoranta.

Kuudennesta:

„Jos nyt 50 markan lisämaksun suorittajia olisi liian vähän, niin ehkä tuo sama „piskuinen lauma“ lupautuisi suorittamaan 100 á 150 markan lisämaksun saadakseen erikoisliitteenä Johtajan luennot. Mystica voisi tilata jonkun määrän näitä liitteitä ja lopuksi useat niistäkin, jotka eivät aluksi tilanneet R.R-lehteä koko laajuudessaan, ostavat liitteen sidottuna kirjana. Ne, jotka eivät todella pystyisi laajennettua painosta ostamaan, saisivat lainata parempiosaisilta erillisliitteen. Tällä tavalla olisi mielestäni paljon vaikeuksia voitettavissa kyseessä olevan laajennuksen suhteen.“

*

Näiden y. m. kirjeissä ja keskusteluissa ilmituotujen näkökantojen, arvelujen ja arvostelujen johdosta istuin eräänä päivänä mietiskelemään tilannetta.

Yhtäkkiä putosivat kuin suomukset silmiltäni.

Olen tänä vuonna kokeillut vapaamuurariosaston kanssa. Miksen vuonna 1929 kokeilisi kolmannen eli luento-osaston kanssa? Silloin lukijat tietäisivät kokemuksesta, mitä näillä osastoilla on tavoiteltu. Eihän kukaan voi ostaa sikaa säkissä! Täytyy vähän nähdä, minkälainen tuo kolmaskin osasto olisi. Sitten uusi äänestys ensi syksynä voi osoittaa, tahdotaanko kaikki osastot vuodeksi 1930 ja kannattaako maksaa korkeampi hinta Ruusu-Rististä.

Tämä tietysti merkitsee, ettei ensi vuonna ole mitään varsinaista vapaamuurari-osastoa. Jatkokirjoitukset, esim. Meksikon Rosenkreutziläinen, viedään kuitenkin hyvään loppuun. Sen sijaan tulee julkaistavaksi P. E:n luentosarjoja, aluksi marraskuun Ruusu-Ristissä mainitut: Mestarit ja teosofinen liike, Pari päivänkysymystä sekä Vesimiehen merkissä, – tietenkin sen verran kuin vuoden aikana ennättää. Niitä ei julkaista erillisinä liitteinä, sillä niistä ei tehdä kirjoja – ainakaan vielä. Joka tahtoo ne omistaa, hänen on tilattava Ruusu-Risti.

Samalla näin mielikuvituksessani muutamia toisiakin piirteitä lehtemme tulevan sisällön suhteen, joita toivon voivani toteuttaa jo ensi vuonna. Ensinnäkin „Toimittajalta“-osasto joka numeron alussa. Toiseksi osasto „Mitä muualla tiedetään“, joka kertoo ulkomaalaisten aikakauskirjojen sisällöstä. Kolmanneksi „Iltapuhteella“ osasto, joka vetoaisi lukijoiden myötävaikutukseen ja josta teen tarkemmin selkoa tammikuun numerossa. Päässäni pyöri monta muutakin osastoa, mutta en uskalla niistä edes mainitakaan, kun lehtemme on liian pieni kyetäkseen kaikkea hyvää toteuttamaan. Rikassisältöiset ulkomaalaiset aikakauskirjat maksavat tavallisesti pitkän matkaa toista sataa markkaa vuodessa.

Toivon sydämeni pohjasta, että ne lukijat, jotka tänä vuonna ovat olleet mieltyneet vapaamuurariosastoon, hyväksyvät päteväksi syyn, minkätähden se nyt saa väistyä uuden osaston tieltä. Samalla toivon, että he kanssani uteliaina odottavat, mihinkä tuloksiin joudutaan ensi jouluna vuoden 1930 Ruusu-Ristin suhteen. Ken elää, hän näkee.

Tarvitseeko minun edes mainita, kuinka kiitollinen olen oleva niille, jotka hyvydessään ojentavat minulle auttavan käden maksamalla ensi vuoden Ruusu-Rististä sata markkaa? Olen rohjennut samoinkuin viime vuonna ottaa tämän mahdollisuuden huomioon siinä sinisessä postiosoituksessa, joka jaetaan tämän numeron mukana kotimaisille tilaajille.

Pyydän kohteliaimmin, että tilaajat uudistaisivat tilauksensa niin pian kuin mahdollista, Suomessa käyttämällä sinistä postiosoitusta. Tilaus voi tietenkin tapahtua kirjeenkin kautta, mutta postiosoitus on kotimaassa sekä halpa että mukava. Ne, jotka eivät heti jaksaa maksaa koko tilaushintaa, saavat kyllä Ruusu-Ristin vähittäismaksulla.

Uudistakaa tilauksenne niin pian kuin mahdollista, sillä tällä kertaa *ei lähetetä postiennakkoa!*

Ruusu-Ristin tilaushinta on Suomessa Smk. 50:–, ulkomaille 2 dollaria (Smk. 80:–). Lehti tilataan postin kautta, asiamiehiltä tai suoraan toimitukselta, os. Hyvinkää, Pilpala.

*

Taas on joulu ovella, valon juhla, vihkimyksen juhla ja juhla sen ihmisenpojan muistoksi, joka antoi sydänverensä ihmiskunnalle. En ajattele Golgatan ristiä, vaan sitä työtä, johon Jeesus – aikoja ennen Palestinan tapahtumia – vihki itsensä. Se työ totuuden puolesta on miljoonia vuosia kestävä sydänveren vuodattamista, sillä se tapahtuu lakkaamattomassa rakkauden osoituksessa sitä ihmiskuntaa kohtaan, joka niin vähän vielä siitä rakkaudesta välittää.

Jeesus Kristus ja muut suuret rakastavat meitä, mutta rakastammeko mekin heitä? Ovathan he ihmisiä, jotka rakkautta odottavat, vaikka samalla ovat jumalia, jotka ovat oppineet odottamaan.

*

Onnellista joulua toivotan kaikille lukijoilleni. Olkoon Mestarin rauha teidän kanssanne nyt ja aina.

RUUSU-RISTI 1929

Toimittajalta

Tammikuu, s. 1-3

Uusi vuosi on alkanut ja onnen toivotuksia on kaikunut joka ilmansuuntaan. Kunpa me ihmiset pysyisimme hyvässä tahdossamme pitkin vuotta, niin että onni ja rauha voisivat asua luonamme ainakin ensi jouluuun saakka.

Olen minäkin hiljaisuudessa toivottanut jotakin sekä Ruusu-Ristin lukijoille että itselleni. Olen toivonut, että kaikki lukijani rakastaisivat totuutta ylinnä kaikkea ja aina haluaisivat kuunnella totuuden ääntä mieluummin kuin lempiaatteittensa tai ennakkoluulojensa. Olen toivonut, että he Ruusu-Ristiä lukiessaan etsisivät hengen vilpittömyyttä pikemmin kuin muodon täydellisyyttä, antaen sydämestään anteeksi, mitä kyvystä puuttuu, ja kohdistaan huomionsa kirjoittajien sisäiseen tarkoitukseen. Tämä on outo toivomus toimittajan puolelta, sillä nykyajan vaatimukset ovat juuri suuria muodon suhteen. Mutta onhan lehtiä paljon, jotka näitä vaatimuksia täyttävät, — Ruusu-Risti ei pyri niiden kanssa kilpailemaan.

Sillä mitä olen itselleni toivonut? Olen hiljaisuudessa toivonut osaavani toimittaa Ruusu-Ristiämme niin, että se olisi kuin huutajan ääni korvessa, joka pelkäämättä sanoo totuuden elämän suurista kysymyksistä. Totuus on puolueeton, sillä se ei katso ihmiseen. Mutta totuus ei ole suvaitsevainen merkityksessä välinpitämätön eli yhtäkaikkinen. Totuus on — milloin se tiedetään — tieteellisen tarkka ja matemaattisen selvä eikä siedä rinnallaan pienintäkään valhetta. Sentähden onkin tunnuslauseenamme H. P. Blavatskyn T. S:lle antama motto *satjaa naasti paroo dharmab* (uskonto ei ole totuutta korkeampi), joka latinankielisenä R. R.-mottona kuulukoon: *veritate nulla praestat religio*.

*

Joulupäivänä kuulin radiossa, kuinka Pietarissa pidettiin suomenkielellä lyhyitä puheita — vai luettiinko ääneen lyhyitä artikkeleita — joulun merkityksestä, kansojen rauhasta ja maailman nykyisestä tilanteesta. Sanoja en osaa toistaa, mutta muistan varmasti, että kristikunta sai siinä kuulla kunniansa. Jouluku on suuren petkutuksen juhla, rauha on mahdoton saavuttaa niinkauan kuin uskonto kavaluudellaan ylläpitää näennäistä sopua eri yhteiskuntaluokkien kesken; rauha saavutetaan vasta sitten, kun itsetietoinen luokkataistelu leimahtaa ilmi tuleen, saaden aikaan maailmanvallankumouksen; kristillinen sivistys on vienyt ihmiskunnan perikadon partaalle: elämä lepää petoksen, ilkeyden ja juonittelun pohjalla. Pelastusta ei ole muualla kuin bolshevismin aatteissa.

Ajatuksia ja sanoja kiillotettiin totuuden vernissalla, mutta valhe pisti pukinsarvensa näkyviin joka lauseessa. En tiennyt, pitkö itkeä vai nauraa, sillä en osannut ottaa puhujia vakavaltakaan kannalta. Itse he ehkä kuitenkin tarkoittivat täyttä totta, ja ehkä oli Suomen puolella kuuntelijoita, jotka jumalansanana imivät itseensä heidän leikinlaskujaan. Minulle se oli lyönti vasten kasvoja, sillä olin uskonut parempaa heidän radikalismistaan.

Lyhyiden puheiden välillä oli soittoa — pauseja ei ollut nimeksikään, — joten kuunteleminen ei käynyt raskaaksi. Ohjelma oli taitavasti sommiteltu ja suoritus oli mallikelpoista.

Muuan kysymys jäi mieltäni vaivaamaan:

Jos kristillinen sivistys on niin mitätön, että se on tyystin hävitettävä; jos tiede, taide ja teollisuus, jonka yläluokka on luonut, on paljasta petkutusta ja paha; jos Neuvosto-Venäjä on kyennyt panemaan alulle onnellisen yhteiskunnan ja uuden kulttuurin, – miksi Venäjän bolshevistinen hallitus käyttää hyväkseen kaikkia vanhan mädänneen kulttuurin tieteellisiä, taiteellisia ja teknillisiä saavutuksia? Miksi se aatteita levittääkseen ja kansaa sivistyttääkseen rakentaa radioita, miksi se soittaa Beethovenia ja Schubertia, miksi se ajaa rautateillä ja lentää koneella ilmassa? Ei se ole radiota keksinyt, ei lentokoneita, ei rautateitä, eivät suuret länsimaalaiset säveltäjät olleet bolshevikejä. Sehän menettelee kuin mies, joka tappoi keksijän, mutta ryösti keksinnön itselleen. Luokoon oman kulttuurinsa, mutta luokoon rehellisyyden pohjalle ja jättäköön vanhan sivistyksen rauhaan jatkamaan omaan suuntaansa, kunnes sen silmät aukenevat. Muuten on ajattelevan ihmisen mahdoton uskoa, että onnen valtakunta alkaa Rajajoen tuolla puolen.

*

Kaikki uneksimme onnellisemmasta yhteiselämästä, vieläpä uudesta yhteiskunnasta ja korkeammasta kulttuurista. Tämä johtuu siitä, että olemme ihmisiä ja ihmisinä henkiolentoja, jotka kammomme riitaa, vääryyttä, vihaa ja rakastamme oikeutta, sopusointua ja kauneutta. Kysymys ei ole tästä, vaan siitä, millä keinoin pyrimme ihanteitamme toteuttamaan.

Kommunisteja olivat ensimmäiset kristitytkin. Mutta eivät he väkivallalla toimeenpanneet uutta yhteiskuntaelämäänsä eivätkä he asevoimalla puolustaneet itseään. Vainoille he joutuivat alttiiksi ja nöyrinä kärsivät maailman vihan. He siunasivat vihamiehiään ja rukoilivat niiden puolesta, ja he todella rakastivat ja auttoivat toisiaan, niin että pakanatkin ihmettelivät. Jotakin heidän henkeään on jäänyt kristikuntaan, niin kauas kuin kristikunta muuten on poikennutkin alkuperäisestä Jeesuksen seuraamisesta. Paraimmissa kristityissä elää tänä päivänä syvä vakaumus siitä, että hyvää ei saavuteta pahalla, rauhaa ei väkivallalla, totuutta ei valheella, – vaan jos oikeutta tahdotaan, täytyy keinojen olla puhtaita. Jeesuksen taivaallinen Isä ei ollut sama kuin juutalaisten Jehova, joka yllytti miestappoon ja sotaan, ryöstöön ja hävitykseen, petokseen ja vihaan.

*

Mahdotonta on minun ollut kirjoittaa kiitokseni kaikille, jotka minua muistivat jouluksi, syntymäpäiväkseni ja uudeksi vuodeksi. Suokaa, ystävät, minun tässä lausua Teille iloni ja kiitollisuuteni siitä rakkaudesta, jolla sydäntäni liikutitte.

Helmikuu, s. 49-53

Ruusu-Ristissä meillä ei ole ulkonaista poliittista ohjelmaa, koska noudatamme teosofisen liikkeen alkuperäistä traditsionia, jonka mukaan T. S. pysyy loitolla päiväpolitiikasta. Tätä nyt ei ole käsitettävä niin, että virallisista ja muodollisista syistä tukahuttaisimme itsessämme poliittisia halujamme ja taipumuksiamme, vaan niin, että teosofinen elämänymmärryksemme on vapauttanut meidät – ainakin seurana – halusta sekaantua politiikkaan ja puolue-elämään.

– Ettekö sitten ollenkaan välitä maailman menosta? kysyneet moni. – Oletteko kasvaneet niin kylmiksi ja sydämettämmiksi, etteivät esim. yhteiskunnalliset epäkohdat teihin ollenkaan koske?

– Uskon päinvastoin, vastaan tähän, – että yksilöinä mielenkiinnolla seuraamme maailman tapahtumia.

– Nostamatta itse sormeakaan toiseen tai toiseen suuntaan?

– Ehkemme usko niin suuria omista sormistamme.

– Eikö jokaisen ihmisen velvollisuus – riippumatta hänen uskostaan ja uskontunnustuksestaan – ole tehdä voitavansa olojen parantamiseksi ja onnen luomiseksi maan päälle?

– Epäilemättä.

– No mutta siihen poliittinen työ ja toiminta juuri tähtää!

– Kauniisti sanottu. Ja jos pidämme kiinni tästä teidän määritelmästä, silloin minä hämmästyän teitä seuraavalla sanalla: sekä yksilöinä että Ruusu-Risti-seurana harrastamme juuri sitä politiikkaa; emme ole muuta kuin poliitikkoja, koko työohjelmamme on läpeensä poliittinen, sillä meidän harras pyrkimyksemme on luoda onnea maan päälle.

– Nyt en ymmärrä teitä. Poliitikko on toimintaa ja työtä, osanottoa julkiseen elämään, ja teidän ette, luvalla sanoen, tee mitään.

– Sangen imartelevaa. Luulette meidän siis laiskottelevan?

– Tietysti lueskelette, juttelette, tuumailette, mutta todellinen elämä on tekoa.

– Ja meidän elämässämme ei siis näy mitään hedelmiä tutkimuksistamme ja tuumailuistamme?

– En sitä väitä. Olenhan sekä kuullut että nähnyt, että te olette hyväluontoisia, auttavaisia ja luotettavia ihmisiä. Mutta tämä on teidän yksityiselämäänne ja kysymys on nyt julkisesta poliittisesta elämästä.

– Yksistäänkö julkisessa elämässä voidaan siis työskennellä ihmiskunnan onnen puolesta? Myönsitte äsken, että poliittinen toiminta tarkoittaa onnen luomista maan päälle. Minäpä kysyn: kenen onnen? Eikö ihmisten, elävien ihmisten? Ja ihmiset ovat yksilöitä!

– Aivan oikein, mutta ihmiskunnan pysyvä onni ei ole sama kuin kuolevaisten yksilöiden. Minun onneni haihtuu pian, mutta kaikkien ihmisten yhteinen onni, joka riippuu hyvistä ja suotuisista oloista ja elämänehtoista maan päällä, – se on pysyvä läpi aikojen ja takaa onnen vielä syntymättömille sukupolville.

– Vaikkapa niinkin: en väitä vastaan. Mutta jos kerran on kysymys niin ylevästä ja ihanteellisesta tarkoituksesta kuin kaikkien ihmisten onnesta, on varmasti yhtä tärkeä kysymys se, millä keinoin tuo onni on saavutettavissa.

– Tietysti, eikä sitä saavuteta tuumailulla vaan toiminnalla, toisin sanoen poliittisellä työllä!

– Pitäkäämme kiinni määritelmästä, jonka itse annoitte: politiikka on työtä – voimme lisätä: tietoista työtä – ihmiskunnan onnen puolesta. Emme kiinnitä huomiota siihen, että puolue-elämä tai jonkun suurvallan maailmanpolitiikka usein tähtää kaikkeen muuhun kuin ihmiskunnan onneen (jonka seikan takia itse sanalla politiikka on vastenmielinen kaiku monen ajattelevan ihmisystävän korvissa), – vaan pidämme

kiinni siitä, että politiikka itsessään on jalointa työtä, mitä olla voi. Nyt tekee mieleni huomauttaa, että poliittista toimintaa on, kuten tiedätte, kahta lajia: n. s. reaali politiikkaa ja n. s. aatteellista politiikkaa. Edellinen rakentaa onnea tosiolojen pohjalle, jälkimäinen koettaa ajaa läpi jotain aatetta. Ottakaamme konkreettinen esimerkki. Ennen maailmansotaa tehtiin Suomessa paljon työtä raittiuden puolesta; oli yhdistyksiä ja seuroja, oli puhujia ja opettajia, oli yleinen mielipide; tämä oli reaali politiikkaa. Nyt on meillä kieltolaki, jota lain voimalla koetetaan toteuttaa; tämä on aatepolitiikkaa. Missä on näiden kahden poliittisten toimintain ero? Eikö se ole keinoissa? Molemmat tähtäävät samaan päämäärään: kansan raitistuttamiseen; ja taustassa on vakaumus, että raitis kansa on onnellinen kansa. Ei ole eroa päämäärässä, vaan keinoissa.

– Totta kyllä, mutta mitä sanoillanne ajatte takaa?

– Sitä, että politiikka käytännössä kärjistyy keinoihin. Te väititte, että me emme Ruusu-Ristissä harrasta politiikkaa, minä taas sanoin, että koko työmme on politiikkaa. Siihen te vastasitte, että me emme tee mitään poliittista työtä, ja minä taas puolestani sanoisin: entä jos kaikki riippuu siitä, että meillä on erilaiset keinot. Mahdollisesti meillä myös on hieman poikkeavia käsityksiä ihmiskunnan onnesta. Uskon kuitenkin, että tämä ero on pienempi, – niin, ehkei sitä ole olemassakaan. Sillä kaikki myöntänevät, että ihmiskunnan lopulliseen onneen kuuluu, että ihmiset elävät veljinä keskenään, että sodat kansojen kesken ovat loppuneet, että väkivallan töitä ei enää tehdä, vaan että sivistys on yleinen ja pahan voima on murrettu j. n. e. Eikö niin?

– Niin minäkin arvelen, vaikka onhan intoilijoita, jotka väittävät esim., että sota on kulttuurille välttämätön. Me joka tapauksessa olemme yhtä mieltä kaukaisesta päämäärästä, vaikka tosioloihin perustuva poliittinen toiminta ei suorastaan saata siihen tähdätä. On monta „etappia“ tiellä. Monet lähemmät päämäärät on saavutettava, ennenkuin voi antautua työhön yksinomaan lopullisen ihanteen puolesta. Tässä tapauksessa on luonnollista olla reaali poliitikko.

– Ja hyväkin, kunhan ei kadota silmistään ihannetta. Meistä onkin olemassa kolmas poliittinen toimintamuoto: aatepolitiikka, joka perustuu tosioloihin.

– Sepä kiinnostavaa. Ja semmoistako poliittista työtä te Ruusu-Ristissä teette?

– Semmoista.

– Mutta missä se näkyy?

– Näkyköön tai olkoon näkymättä. Työmme ei ole näyttämötyötä. Se ei kaipaa maailman aploodeja.

– Ja sentähden maailma luonnollisesti kysyy: onko sitä olemassakaan? Kun näin paljon olette minulle kertonut, täytyy teidän jatkaa. Vai onko politiikkanne salaista . . .?

– Ja maanalaista, tahdotte sanoa? Ei, siinä ei ole mitään salaista. Kerron teille varsin mielelläni, mikä on meidän poliittinen toimintamme. Sen voi lausua parilla sanalla: koetamme luoda uusia ihmisiä – henkisesti uusia.

– Uusia ihmisiä?

– Niin, nähkääs, ihmiset ovat aikansa lapsia ja olojensa kaltaisia, mutta olot ovat myös ihmisten mukaisia. Senpätähden ei olisi kehitystä ollenkaan, ellei ihmisten kesken aina olisi tyytymättömiä

edelläkävijöitä, jotka vaativat olojen muutoksia; kun nämä saavat jotakin aikaan, seuraavat joukot perässä, kasvaen taas uusien olosuhteiden rinnalla. Onko niin?

– On epäilemättä.

– No niin, me pidämme silmällä ihmiskunnan lopullista onnea, kaikkien ihmisten veljeyttä, ja koetamme kasvattaa niitä ihmisiä, jotka hengessään kaipaavat tätä veljeyden onnea. Meillä on aatepolitiikkamme, mutta emme tahdo sitä minkäänlaisilla pakkokeinoilla edes yrittää toteuttaa. Emme semmoisiin ollenkaan usko. Olemme toteuttamistyössämme täydellisesti reaalipoliitikoita. Edellytykset on ensin luotava, ennenkuin tuloksia toivotaan. Ja edellytyksistä ensimmäinen on valiojoukko uusia ihmisiä. He voivat sitten kasvattaa yleistä mielipidettä ja viedä asiaa askel askelelta eteenpäin.

– Mutta eivätkö yksilöt ehdi kuolla, ennenkuin saatte tuommoisen valiojoukon kasvatetuksi? Eivät ihmiset käden käänteessä muutu. Opettajatkin ehtivät kuolla pois, ennenkuin uudet ihmiset valmistuvat!

– Sepä se. Ja siinäpä onkin meidän salaisuutemme.

– Ahaa, siis kuitenkin jotain salaista, josta ei sovi puhua!

– Ei ollenkaan, siitä päinvastoin yhtä mittaa puhumme. Salaisuutemme on perin julkinen. Se on yksinkertaisesti tämä: me emme usko kuolemaan.

– Te ette usko kuolemaan? Uskotte siis iankaikkiseen elämään. Mutta sitähan miltei kaikki ihmiset uskovat. Mitä tekemistä sillä on poliittisen toiminnan kanssa?

– Odotin kysymystä. Yleinen mielipide on todella sillä kannalla, että kuolemanjälkeinen elämä on uskon asia ja että politiikka kuuluu yksinomaan tähän elämään. Meidän kantamme on toinen. Me uskomme jälleensyntymiseen. Uskomme, että ihminen palaa maan päälle yhä uudestaan ja uudestaan. Uusi ruumistus on vanhojen jatkoa. Mikään työ tai ponnistus ei mene hukkaan. Korkealle tähtäävä poliittinen työ ei pysähdy kuolemaan. Kuolema ei voi sille mitään. Epäitsekäs työ ihmiskunnan hyväksi voittaa kuoleman. Sen sijaan, että „usko“ on pyhäpäivän asia, toispuoleinen harrastus, pilventakaisten tavoittelua useimpien ihmisten mielestä, otamme sen jokapäiväisen elämän käytäntöön ja teemme työtä *sub specie aeternitatis*. Kasvattaessamme uusia ihmisiä – ehkä paremmin sanoen: kasvattaessamme itseämme uusiksi ihmisiksi – emme pelkää kuolemaa. Työmme jatkuu kuoleman jäkeen ja syntyessämme uudestaan maan päälle. Valiojoukko luodaan hitaasti, mutta varmasti.

– Kylläpä te olette omituisia ihmisiä ja omituisia poliitikoita. En ole mokomaa kuullut. Teidän ohjelmaanne on haaveilijain ohjelma.

– Haaveilijain . . . taikka kukaties kaikista käytännöllisimpien ihmisten. Mikä usko se on, joka ei elämässä muutu tiedoksi? Jos elämme kuoleman jälkeen, täytyy meidän nyt jo olla henkiolentoja. Jos ikuinen elämä on olemassa, täytyy sen nyt jo olla meissä. Miksikä emme rakentaisi elämäämme nyt jo sille perustalle? Miksikä emme nyt jo eläisi henkiolentojen tapaan? Henkiolentona eläminen ei tarkoita pikkumaista itsensä kiduttamista, vaikka semmoinenkin, s. o. kieltäytyminen erinäisissä suhteissa, joskus kuuluu henki-elämään, vaan henkiolentona eläminen on uudessa asenteessa elämään nähden, laajemmissa näköaloissa, suuremmassa kestävyudessa ja kärsimiskyvyssä, sanalla sanoen: korkeimman ihanteen puolesta eläminen elämänsä koko työssä ja toimessa.

– Eivätkö kaikki tosi uskovaiset niin elä?

- Saattavat kylläkin moraalisesti katsoen. Mutta uusi älykkyys on siinä, että olemme tietoisia elämän ikuisesta ohjelmasta, „Jumalan suunnitelmasta“, kuten usein sanotaan.
- Ah niin, kertokaapa jotain tästä ohjelmastanne . . . ja myös työtavoistanne!
- Toisten ehkä.

Maaliskuu, s. 93-96

– Lupasitte puhua jotakin poliittisesta ohjelmastanne ja keinoistanne sen toteuttamiseksi. Ellen viime kerralla käsittänyt teitä väärin, on Ruusu-Ristin n. s. poliittinen ohjelma hyvin kaukainen ja hyvin kauas tähtäävä?

– Olette oikeassa. Meidän „poliittinen“ ohjelmamme on sama kuin elämän oma ohjelma eli „Jumalan suunnitelma“, joksi sitä usein nimitetään ja josta tavalla tai toisella puhutaan kaikissa uskonnoissa. Tämä elämän ohjelma eli lopullinen päämäärä on se Jumalan valtakunta, jossa kuninkaana hallitsee Jumala ihmisten omissatunnoissa, jossa ihmiset elävät veljinä maan päällä, kun miekat on taottu auroiksi eikä väkivaltaa enää tehdä yhdellekään olennolle; lammas lepää suden suojelemana ja lapsi leikki leijonan kanssa; vääryyttä ei harjoiteta, vaan kaikki rakastavat ja auttavat toisiaan. Tämä tietäjien ja profeettain antama tulevaisuuden kuvaus tuntuu vielä meistä nykyajan ihmisistä melkein yhtä naiivilta kuin saavuttamattomalta. Saavuttamaton tuo tulevaisuus ei ole, koska se on luonnon oma suunnitelma. Jumalan tarkoitukset kyllä toteutuvat, vaikka, kuten sanotaan, hänen myllynsä jauhavat hitaasti. Naiivi tuo tulevaisuus ei liioin ole, sillä profetaan katse ei ole kiintynyt kuin muutamiin ulkonaisiin seikoihin, jotka niin räikeästi erosivat hänen aikansa olosuhteista. Hän ei ole puhunut – ehkei ole kyennyt puhumaan – kaikesta siitä kulttuurielämästä ja kaikesta siitä järjenkehityksestä, joka on tuon tulevaisuuden sekä edellytyksenä että sisältönä. Naiivi se aika ei ole, vaan ylevän henkevä ja älykäs. „Lapsellinen“ se on vain siinä mielessä kuin Jeesus käyttää lapsi-sanaa: sen ajan ihmiset ovat kaikki „lasten kaltaisia“, koska he eivät muuten kuuluisi Jumalan valtakuntaan. Pieni esimerkki: maailmansodan loppuaikoina taistelevat kansat ikävöivät rauhaa; ei rauha silloin heidän mielestään ollut naiivi eikä kulttuuria vastustava; pikemmin se oli heidän silmissään ainoa järkevä ja inhimillinen elämänlaatu maan päällä. Jolleivät yksilöt ja kansat yhä olisi niin epävakaita, horjuvia ja pintapuolisia, saattaisi uskoa ja toivoa, että heidän järkeensä vähitellen mahtuisi käsitys sodan ja hävityksen naiivisuudesta ja kulttuuria vastustavasta luonteesta. Niinkuin nyt on, uskallamme vain toivoa, että yksilö toisensa perästä saa silmänsä auki – joukkojen vielä kulkiessa kiihkoilijain vanavedessä.

– Ihanne on kaukainen ja korkea. Epäilemättä kestää, ennenkuin ihmiskunta sen saavuttaa. Miten siis teette työtä semmoisen ohjelman toteuttamiseksi?

– On kaksi keinoa: eksoteerinen ja esoteerinen eli ulkonainen ja sisäinen. Eksoteerinen on yleistä valistustyötä, esoteerinen semmoisen valiojoukon kasvattamista, josta viimein oli puhe. Edelliseen kuuluu oikean elämänymmärryksen levittäminen. Tätä oikeaa elämänymmärrystä nimitämme teosofiaksi, välistä kiinteämmin Ruusu-Ristin teosofiaksi eli kristosofiaksi. Se on „oikea“, sentähden että se on kaikkien uskontojen ydin; kaikki viisaat, kaikki suuret tietäjät ja profetat, kaikki ihmiskunnan vapahtajat ovat sitä opettaneet; kirkkaimpana ja selvimpänä Gautama Buddha ja Jeesus Kristus. Voimmepa lisätä: tuon elämänymmärryksen huippu on saavutettu Jeesus Kristuksen persoonassa ja opissa. Teosofia ei täten ole mitään „itämaalaista tuontitavaraa“, vaan oman länsimaalaisen kristinuskomme todellinen ydin ja sisältö. Ken Kristusta seuraa, hän on samalla teosofi. Sitä vastoin ei ole teosofi enemmän kuin kristittykään se, joka Kristuksen oppia vastustaa, nimittäköön hän itseään millä nimellä tahansa.

– Entä Kristuksen oppi?

– Tarvitseeko kysyä? Se on rakkauden oppia, kuten kaikki hyvin tietävät. Jeesuksen persoona uhkui inhimillistä, jumalallista rakkautta. Ei yksikään „kristitty“ ole tästä epätietoinen. Ihmiset vain arvelevat, että kukaan ei osaa olla ja rakastaa niinkuin Kristus. Totta kyllä, sillä Kristus-aste on suuren ja pitkän elämäkokemuksen tulos, mutta me kristityt emme edes yritä kehittyä rakkaudessa, koska emme tunne Jeesuksen antamia erikoisneuvoja rakkauden kehittämiseksi.

– Onko Jeesus antanut erikoisneuvoja?

– Tottakai. Ei hän muuten olisi ollut ihmisten opettaja.

– Entä nämä neuvot?

– Ne ovat hänen viisi käskyänsä, jotka luemme Vuorisaarnassa: älä suutu, älä ole epäpuhdas ajatuksissakaan, älä vanho (äläkä valehtele), älä vastusta pahaa, älä vihaa vieraita kansoja. Ne ovat Matteuksen evankeliumin viidennessä luvussa, ja jos ette ensi lukemalta niitä huomaa, käyttäkää apunanne esim. minun „Vuorisaarna“ käännoistäni. Niihin ja rakkauden yleiskäskyyn sisältyy se oikea elämänyymmärrys, jota meidän pyrkimyksemme on levittää – levittää ja opettaa siinä toivossa, että kristilliset kirkot sen omaksuvat ja että sitä ruvetaan lapsille kouluissa opettamaan. Se on eksoteerista työtä ohjelman toteuttamiseksi ja se tapahtuu puhutun ja kirjoitetun sanan välityksellä ennen kaikkea.

– Eikö elävän elämän ja esimerkin avulla?

– Tietysti, vaikka meiltä ihmisiltä ei siinä suhteessa sovi liikaa vaatia. Me lankeamme ja erehdymme, mutta totuus pysyy. Senpätähden meillä onkin esoteerinen työmme, se itsekasvatus, jonka avulla koetamme luoda valiojoukon yksilöitä, jotka todella kaipaavat jumalallista vanhurskautta . . .

– Ah niin . . .

– Ja jotka kuolemien ja syntymäin kautta lopulta kasvavat täydellisiksi. Jos siis eksoteerinen työ on aatteiden levittämistä, on esoteerinen niiden toteuttamista – hiljaisuudessa, vaatimattomuudessa. Niin ollen ei siitä sovi sen enempää puhua . . . Kaikki inhimillinen on epätäydellistä.

*

Ruusu-Ristin vuosikokous on suunniteltu pidettäväksi pääsiäisenä. Torstai-iltana maaliskuun 28 p:nä on n. s. tutustumisilta ja perjantaiamuna kello 10 alkaa varsinainen kokous esoteerisella hartaushetkellä, jatkuen kello 12 virallisena vuosikokouksena. Perjantai-iltana on Väinämölooshiin kokous, jossa suoritetaan vihkimyksiä ja koroituksia. Lauantaina kokoontuu Suurlooshi kello 11 a. p., kello 4 i. p. on esitelmä ja illalla virallisen vuosikokouksen päätös. Pääsiäissunnuntaina on päivällä kello 12 vuosijuhla Kansallisteatterissa ja illalla kansalliskongressi (n. s. itsenäisyysjuhla). Maanantaina on esitelmä ja uusien jäsenten installointi.

Vaikka meillä äsken oli kokous – vuoden vaihteessa, – toivomme kuitenkin, että jäsenemme saapuvat runsaslukuisesti vuosikongressiimme, joka lupaa tulla yhtä kauniiksi ja onnellistuttavaksi kokoukseksi kuin entisetkin ovat olleet.

*

Minua on pyydetty oikaisemaan mahdollista väärinkäsitystä, joka on voinut aiheutua viime numerossa olleessa Temppeleirahastoa koskevassa lainojen pyynnössä. Lainanottaja ei tietysti ole Temppeleirahasto, vaan Ruusu-Risti, joka Neuvostonsa välityksellä ottaa rahoja lainaksi Temppeleirahaston hyväksi.

Huhtikuu, s. 137-141

– Olettehan Ruusu-Ristinä täysin itsenäisiä, riippumattomia mistään ulkomaalaisista yhdistyksistä tai järjestöistä?

– Olemme.

– Miksi sitten yhä sanotte kuuluvanne H. P. Blavatskyn alkuunpanemaan teosofiseen liikkeeseen? Ettekö voisi auttaa maailmaa enemmän julistamalla omaa Ruusu-Risti-sanomaanne sinään, sekoittamatta siihen kaikenlaisia vieraita ja usein epäilyttäviä teosofisia aineksia? Väitättehan kuitenkin, että teidän sanomanne on sama kuin Kristuksen vuorisäärä.

– Epäilemättä, moraalisesti katsoen. Mutta olen hämmästyksellä lyöty sen johdosta, mitä sanotte H. P. Blavatskysta ja teosofiasta. Mehän kuulumme teosofiseen liikkeeseen, jonka H. P. B. pani alkuun! Miten luulette, että voisimme palvella ihmiskunnan ja totuuden asiaa, jos aloittaisimme työmme kieltämällä totuuden?

– Sehän on pienempi totuus. Olette löytäneet suuremman. Ja suuremman totuuden valossa pienempi näyttää vaikka valheelta. Katsokaa, miten toiset tekevät. Antroposofinen Seura Saksassa, joka kieltämättä sai alkunsa teosofisesta liikkeestä, antaa sängen vähän kunniaa H. P. Blavatskylle. Madame Blavatsky oli etevä mediumi, he sanovat, mutta hän ei tiennyt mitään Kristuksesta; hän oli kokonaan itämaalainen. Tohtori Steiner on omilla tutkimuksillaan paljastanut totuuden kaikista mediuumeista riippumatta; sitä nimitetään antroposofiaksi. Niinhän tekin voisitte tehdä. Nimittäisitte oman löytönne vaikkapa kristosofiaksi, jota nimeä jo olette käyttäneetkin. Ja onhan toinen esimerkki vielä läheisemmältä ajalta. Maailmanopettaja Krishnamurti, jota Teosofinen Seura sanomattomilla uhrauksilla oli kasvattanut ja valmistanut työhönsä, on nyt itse löydettyään totuuden heittänyt hüiteen sekä seurat että teosofiat. Oletteko kuullut hänen kertaakaan kiitollisuudella puhuvan teosofiasta ja H. P. Blavatskysta? Päinvastoin: teosofia on häntä aina vieroittanut monilla mutkaisilla opeillaan ja termeillään, kun totuus kuitenkin on niin yksinkertainen!

– Totuus on, kuten sanotte, tässä tapauksessa niin yksinkertainen, että kuta suurempi joku opettaja olisi, sitä vähemmin hän totuutta kieltäisi, s. o. sitä enemmän hän ottaisi kaikkia tosiseikkoja huomioon. Jos Krishnamurti sanoo, että teosofiset termit häntä väsyttävät ja vieroittavat, hän saa laiskurit puolelleen, mutta luuletteko totuuden etsijän mistään väsyvän? Näen Krishnamurtissa nuoren ihmisen, joka on tehnyt erään – kylläkin suuren – henkisen kokemuksen; mutta mitään opettajaa en voi hänessä nähdä, ennenkuin hän on tunnustanut, missä kiitollisuuden velassa hän on teosofiselle liikkeelle ja H. P. Blavatskylle ja missä suhteessa hän ja hänen sanomansa on H. P. B:hen ja teosofiaan. Sillä muuten hänen esiintymisensä opettaisi vain kiittämättömyyttä vanhoja kohtaan ja yllyttäisi nuorten ajattelematonta hävittämistä. Poika, joka häpeää äitiänsä, ei vielä ole mies. Mitä taas Rudolf Steineriin tulee, tunnen häntä kohtaan erinomaista kunnioitusta, sillä hän oli mies, joka suoritti suuren työn. Mutta mikäli hän lausui halventavia sanoja H. P. B:stä, sikäli hän – ehkä huomaamattaan – unohti oman asemansa, sillä mikä hänkään olisi ollut ilman H. P. B:n teosofista liikettä? Jos hänellä alusta lähtien oli samat tai suuremmat tiedot kuin H. P. Blavatskylle, olisi hänen kuitenkin ensin pitänyt tehdä se suunnaton uranuurtajan työ, minkä H. P. B. jo oli valmiiksi suorittanut, ennenkuin kukaan olisi kallistanut korvansa hänen – tohtori Steinerin – sanomalle. Ja sama olisi meidän laitamme. Jos meillä Ruusu-Ristissä sattumalta olisikin omia tietoja erinäisistä elämän ja kuoleman

salaisuuksista ja jos lisäksi olisimme löytäneet jotakin, josta ei puhuta toisissa teosofisen liikkeen haarautumisissa, miksikä unohtaisimme menneisyytemme ja huutaisimme maailmalle, rintoihimme lyöden: katsokaa meihin, yksin meihin! Eikö teidänkin mielestänne semmoinen ele olisi mauton? Eikö velvollisuutemme yksinkertaisesti ole tunnustaa totuus, s. o. näyttää, mitä olemme löytäneet ja miten olemme sen löytäneet? Te puhuitte suuremmista ja pienemmistä totuuksista. Mutta eihän totuutta voi sillä tavalla mitata! Totuus on valo. Suurempi valo imee pienemmän itseensä, koska pienempikin on samaa luontoa, – ei se taistele sitä vastaan eikä sitä kiellä. Se kirkastaa pimeyttä enemmän tai toisin sanoen: sama maailma, joka pienessäkin valossa näkyy, näkyy yhä kirkkaammin suuressa. Muuten en oikein ymmärrä puhettanne, että antroposofit tai me ruusuristiläiset olisimme löytäneet suuremman totuuden kuin H. P. Blavatsky?

– Tarkoitin sitä, että H. P. Blavatsky oli katsantokannoiltaan itämaalainen salatieteilijä, ettei hänellä ollut sama käsitys Kristuksesta kuin teillä tai antroposofeilla.

– Niinkö? Antroposofeista en voi vastata; mikäli olen kuullut ja lukenut, on Kristus heidän mielestään aurinkomanvantaran korkein vihitty ja siten sangen lähellä nykyistä Logosta; semmoisesta taas en tiedä H. P. Blavatskyn mitään opettaneen; jääköön kysymys kuitenkin avonaiseksi, koska se koskettelee sangen syviä mysteριοita. Mutta meistä ruusuristiläisistä voin vastata; mikäli uskon ja tiedän, on meillä se käsitys Kristuksesta, että Kristus on kosminen Jumalan Poika, Isän tajunnassa elävä täydellisen ihmisen eli jumalolennon kuva, joka mystillisenä Kristuksena eli „Kristusprinsiippinä“ on kätkeytyä joka ihmisen kuolemattomaan henkeen, – ja tämä oli ehdottomasti H. P. Blavatskyn oppi.

– Tuo on kiintoisaa. Onko H. P. Blavatsky oikein painetussa sanassa esittänyt kantansa?

– On joka kirjassaan. Tutkikaa esim. „Teosofian Avainta“. Yleensä Blavatskyn kirjoja tunnetaan liian vähän. Viime vuosina on niitä kuitenkin ruvettu entistä enemmän kysymään, varsinkin ulkomailla. H. P. B. nousee vähitellen kunniaansa.

– Mutta eikö hän julkaissut mitään kirjoitusta varta vasten Kristus-kysymyksestä? Se kysymys on länsimaille tärkeistä tärkein, ja luulisihan tietäjä-ihmisen siitä selvästi puhuneen.

– Olette oikeassa. Olen kauvan etsinyt ja näinä päivinä saanut käsiini erään H. P. B:n kirjoituksen evankeliumeista, jonka aion suomentaa ja julkaista Ruusu-Ristissä. Valitettavasti se on vain katkelma; hän ei koskaan kirjoittanut sitä valmiiksi.

– Sehän on joka tapauksessa jännittävää ja tulen mielenkiinnolla odottamaan tulevia Ruusu-Ristin numeroita. Sanokaa, onko hän siinä ratkaissut kysymyksen Jeesuksen suhteesta Kristukseen?

– Ei ole. Hän jättää sen avonaiseksi.

– Mitenkä tarkoitatte?

– Saatte itse nähdä ja lukea. H. P. B. ei ratkaise kysymystä antroposofiseen enemmän kuin Teosofisen Seuran suuntaankaan, s. o. hän ei sano, puhuiko Kristus Jeesus Natsarealaisen vaiko Jeesus Ben Pandiiran kautta, vaan jättää kysymyksen avonaiseksi.

– Mutta miksikä?

– Ehkä hän jätti sen historiallisen tutkimuksen ratkaistavaksi. Ja historiallinen tutkimus – jos ei se kysymystä ole lopullisesti ratkaissut – kulkee suurin askelin kristillisen kirkon, Antroposofisen Seuran ja Ruusu-Ristin ratkaisua kohti, joka, kuten tiedätte, puhuu Jeesus Natsarealaisen puolesta.

– Eikö tämä ollut heikko kohta H. P. Blavatskyn julistuksessa?

– Tai vahva. Hänen tehtävänsä oli teroittaa ero Jeesuksen ja kosmisen Kristuksen välillä ja siten tehdä ymmärrettäväksi, että Kristus mystillisinä piili joka ihmisessä. Hän ei asettunut kirkon kannalle Jeesus-kysymyksessä (muistakaa: silloin ei puhuttu Besant-Leadbeaterin teosofisesta kannasta), koska hän ei tahtonut kääntää huomiota kysymykseen, joka silloin oli toisarvoinen. Mutta samalla hän kuitenkin viittasi erilaisiin ratkaisumahdollisuuksiin, jotta hän innostaisi sekä tieteellistä että teosofista maailmaa tekemään tarkkoja historiallisia tutkimuksia.

– Niinkö luulette? Entä jos sydämessänne vain tahdotte puolustaa H. P. Blavatskya, joka ehkä oli – tietämätön?

– Tietysti sydämeni puolustaa H. P. B:ta, vaan ei totuuden kustannuksella. Jos minulle todistettaisiin, että H. P. B. kallistui Ben Pandiiran puoleen, silloin vaikenisin. Tai silloin myöntäisin, että H. P. B. siinä kysymyksessä erehtyi. Nyt en voi sitä tehdä, koska hän omilla sanoillaan jättää kysymyksen avonaiseksi. Päinvastoin. Minusta on kuin profetallinen enne se, että hän jätti kirjoituksensa evankeliumeista päättämättä. On kuin hän sillä olisi sanonut: toiset jatkakoot loppuun! Ja toiset ovat jatkaneet. Teosofisen Seuran auktoriteetit lankesivat Ben Pandiira-ansaan, tohtori Steiner asettui kirkon kannalle. Koko kysymys jää turhanpäiväiseksi teologiseksi riitakysymykseksi, jonka historiallinen tutkimus yksin ratkaisee, ellemmme asetu H. P. B:n ja Ruusu-Ristin käytännölliselle kannalle: on ensin seurattava Jeesuksen vuorisaarnaa elämässä, sitten kysymys Jeesuksen ja Kristuksen suhteesta tulee itsestään ratkaistuksi. Ja silloin Jeesus Natsarealaisen historiallisuuskin tulee ratkaistuksi teologisena kysymyksenä. Ei ennen. Ennen se on vain historiallinen kysymys. Ja kuka lähtee historiallisia tosiseikkoja ennakoarveluilla ratkaisemaan? Ehkä muuten voimme jatkaa tätä keskustelua, kun ensin tutustumme H. P. B:n kyseessä olevaan kirjoitukseen.

*

Ruusu-Ristin vuosikokous pääsiäisenä oli kaikin puolin onnistunut: yksimielinen, keskitetty, voimakas. Olen usealta taholta kuullut kiitossanoja sen johdosta, ja ilmituodessani oman vilpittömän iloni kokouksen onnistumisesta lausun samalla sydämellisen kiitokseni kaikille, jotka myötävaikuttivat sen menestykseen.

*

Vuosikokouksessa kysyin, mitenkä aikakauslehtemme tänä vuonna oli miellyttänyt, kertoen samalla, että sillä oli nyt paljon vähemmän tilaajia kuin viime- ja edellisinä vuosina, kun ei nyt oltu lähetetty postiennakkona. Kysymyksen johdosta syntyi innokas keskustelu, jossa kaikki puhujat yksimielisesti tunnustivat Ruusu-Ristin tänä vuonna olevan sisällöltään paremman kuin koskaan ennen ja ihmettelivät, etteivät edes vanhat tilaajat olleet hoksanneet miehissä uudistaa tilauksensa. Mutta kyllähän vielä ennättävät ennen vuoden loppua, vakuutettiin. Ja muuten oli jäsenten nyt tehtävä voitavansa Ruusu-Ristin levittämiseksi. Tuumasta toimeen. Kokouksessa ruvettiin heti keräämään tilauksia lisää, jotka lahjoina oli lähetettävä osaksi määrätuille henkilöille, osaksi kirjastoille ja seuroille toimituksen valinnan mukaan. Siten saatiin heti kokoon satakunta uutta tilausta, joista eräs yksityinen jäsen oli merkinnyt viisikymmentä.

Tästä suuresta ystävyuden osoituksesta ja asianharrastuksesta tunsin itseni sanomattoman innostuneeksi.

Toukokuu, s. 181-185

Äsken Englannista saamassani lähetyksessä oli m. m. painettu ohjelma Mrs. Besantin sunnuntai-esitelmistä Lontoossa ensi kesäkuun aikana. Vilkaisin paperiin ja näin, että T. S:n kuuluisa presidentti tulee puhumaan „kuolemanjälkeisestä elämästä“. Samassa tunsin oudon liikituksen sydämessäni, ja kerronkin koko asiasta juuri tämän sisäisen kokemuksen takia.

Minusta tuntui äkkiä ja voimakkaasti, ikäänkuin olisin voittanut takaisin vanhan ystävän. Aihe „kuolemanjälkeinen elämä“ miellytti minua sanomattomasti. Luentojen lähempi sisällitys oli seuraava: 1. „En aio kokonaan kuolla“ – miten voimme tietää. 2. Välimailman tosiseikat – menneisyyden hedelmät. 3. Taivasmaailman tosiseikat – tulevaisuuden rakentaminen. 4. Paluu elämän kouluun – edessä odottava rajaton loisto. Ensimmäisen esitelmän nimenä oli rosenkreuziläinen lausetapa *non omnis moriar*.

Puhelin itsekseni: oi rakas Mrs. Besant, nyt Sinä taas opetat asioista, jotka Sinulle okkultistina kuuluvat ja joista Sinulla on kokemusperäisiä tietoja. Olet jättänyt taaksesi politiikat ja maailmanopettaja-puuhut ja lähdet taas kulkemaan teosofian turvallisia polkuja H. P. B:n jäljissä. Tervehdän sinua.

Minut valtasi suuri kunnioitus tätä väsymätöntä ihmiskunnan auttajaa kohtaan, muistellessani, että hän tänä vuonna täyttää 82 ikävuotta.

*

Amerikkalainen „silmänkääntäjä“ *Harry Houdini*, joka kuoli lokakuun 31 p:nä 1926, oli kerrassaan huomattava ihminen. Osastossa „Mitä muualla tiedetään“ tehdään hänestä tässä numerossa selkoa pitkässä kirjoituksessa. Hän oli kaikesta päättäen sekä teosofi että salatieteilijä, vaikka hän – siinä kohden tavallaan noudattaen H. P. Blavatskyn esimerkkiä – ei sietänyt spiritismiä eikä mediumismiä. Houdini oli miltei ottanut elämäntehtäväkseen spiritististen mediumien „paljastamisen“ matkimalla tarkasti heidän ilmiöitään omien teknillisten temppujensa avulla ja milloinkaan turvautumatta henkimaailman apuun. Houdini näet uskoi, että vainajain rauhaa ei saanut manauksilla häiritä. Ennen kuolemaansa hän kuitenkin oli sopinut rouvansa kanssa, että jos hän itse kuoltuaan joskus haluaisi antaa tietoja itsestään mediumin välityksellä, piti rouvan uskoa ilmoituksen todenperäisyyteen ainoastaan siinä tapauksessa, että Houdiniksi itseään sanova henki ensin toistaisi heidän salaisen merkkikielensä, jota kukaan sivullinen ei tuntenut.

Viime tammikuun alussa herätti Amerikassa tavatonta huomiota sanomalehdistössä kiertävä uutinen, että kuollut Houdini on antanut tietoa itsestään mediumin kautta ja että leskirouva Houdini oli vakuutettu sanoman todenperäisyydestä, koska mediumi, pastori Ford, oli osannut toistaa salaisen *Code'n*, joka säilytettiin pankkiholvilokerossa.

Yhtä suurta hämmästyystä – ja pilkkanaurua vastustajien leirissä – herätti sitten toinen uutinen, joka ensin oli luettavana New Yorkissa ilmestyvän „The Evening Graphic“ lehden palstoilla. Tämä uutinen kertoi, että pastori Ford oli todistajien läsnäollessa tunnustanut eräälle lehden reporterille, että koko henkijuttu oli tuulesta temmattu – hän ei milloinkaan ollut käynyt rouva Houdinin kodissa j. n. e.

Mutta nyt pastori Fordin spiritualistisen kirkon johtokunta tarttui asiaan. Tutkimuksesta kävi selville, että pastori Ford kuuden henkilön seurassa oli käynyt rouva Houdinin kodissa ja pitänyt siellä istunnon sekä että The Evening Graphic'in uutinen oli ilmeinen väärennys. Yhdistyneitten spiritualististen seurain toimikunta New Yorkissa ei vielä tyytynyt tähän ensimmäiseen tutkimukseen, vaan yhdessä Fordin spiritualistisen kirkon johtokunnan kanssa pani toimeen vielä uuden kuulustelun. Tämä pidettiin helmikuun 19 p:nä New Yorkin spiritualistien päämiehen, tohtori John Heissin ollessa puheenjohtajana. Pastori Ford

esitti muutamia tunnetuita kaupungin asukkaita, jotka saattoivat todistaa, missä hän oli liikkunut siihen aikaan, jolloin hänen väitettiin tehneen tunnustuksensa Graphic'in reporterille. Yksi niistä kolmesta sanomalehtimiehestä, jotka olivat olleet läsnä, kun pastori Ford teki tunnustuksensa, myönsi nyt valalla, ettei hän mainitussa tilaisuudessa ollut nähnyt tätä pastori Fordia. Jännittävän kuulustelun huippukohtana oli, kun pastori Ford esitti sen miehen valallisen todistuksen, joka sadan dollarin maksusta oli näytellyt Fordin osaa huomiota herättäneessä „tunnustuksessa“. Koko juttu oli mitä alhaisinta sanomalehtisensatsionia.

Semmoista saattaa tapahtua Amerikassa. Ehkä se tavallaan oli Houdinin kuolemanjälkeistä karmaa, hän kun liian jyrkästi tahtoi eläissään leimata kaikkia mediuumeja petkuttajiksi.

*

Suomen Rauhanliiton Keskushallituksen valitsema kymmenhenkinen valiokunta, jonka jäsenet kaikki toimivat opetus- ja kasvatustyössä (6 koulunjohtajaa ja -opettajaa ja 5 yliopistomiestä), jätti viime vuoden lopulla korkeimmille opetusviranomaisille kirjelmän, jossa anottiin, että rauhanaate pääsisi kouluopetuksessa ansaittuun sijaansa. Lehdistöissä on kirjelmää monella tavalla arvosteltu, ja Rauhaa Kohti-lehdessä kirjoittaa tämän johdosta toht. Felix Iversen m. m. seuraavaa:

„Surullista on ollut todeta sellaisen kannan ilmenneen, että siveellisiä lakeja tavoitteleva kasvatustavoitteisuus nuorisoa „elämän kylmästä todellisuudesta“. Tämä kanta perustuu siihen tosiseikkaan, että maailmassa on paljon epärehellisyyttä, vääryyttä, itsekkyyttä ja pahaa. Mutta tohtii kukaan kansamme ja sen nuorison ystävä ottaa edesvastuulleen, että tinkien pahan edessä tehdään poikkeuksia tai rajoituksia elämänsääntöissä: ole rehellinen, ole hyvä, ole puhdas, ole raitis! Kasvatustavoitteisuus vaatii, että nämä aatteet pysyvät tahrattomina, niiden pyhyden tunnustaminen on kansamme onnen ehto. Huomaamattomuudessa lienee sentähden tullut sanotuksi, että olisi väärää juurruttaa nuorisoon se käsitys, että „valtioiden kuten yksilöidenkin väliset ristiriidat voidaan ja tulee ratkaista oikeudenmukaisesti rauhallisilla ja asiallisilla neuvotteluilla“. Se tosiasia, että yksilöiden väliset riidat usein päättyvät tappoon, samoin kuin valtioiden väliset sotaan, todistaa, kuinka suuri on pimeyden ja pahan tahdon valta, mutta se ei kumoa yllämainittua lausetta, vaan päinvastoin tekee sen korostamisen kasvatustavoitteisuudessa entistä tärkeämmäksi.

„Mistä sitten lienee johtunut se käsitys, että Rauhanliiton kirjelmän allekirjoittajat, joista on useampia historiantutkijoita, olisivat puoltaneet historian väärentämistä opetuksessa? Ei ainakaan kirjelmästä, jossa puolletaan enemmän tilaa aatteiden, työn ja sivistyksen historialle dynastisen ja sotahistorian kustannuksella, kuitenkin niin, että viimeksi mainittua täydennettäisiin sotien syiden ja seurausten sekä nykyaikaisen sodan luonteen asiallisella esityksellä. Että näin tullaan lähemmäksi totuutta kuin esim. Vänr. Stoolin tarinain kautta lienee kuitenkin kiistelemätöntä.

„Kirjelmän päätarkoituksena on edistää siveellisen luonteen luomista ja todellisuuden pohjautuvien tietojen opettamista.

„Onko väärää (rikollista!) toivoa, että nuoriso saisi tälläkin alalla todellisuutta vastaavan opetuksen, ja että sitä johdetaan ymmärtämään niitä, jo nyt kansoissa mahtavasti liikkuvia virtauksia, jotka pyrkivät rauhan, valtiollisen itsenäisyyden ja kansallisen vapauden puolustamiseen rauhanomaisilla keinoin, oikeanmukaisella ja ymmärtämyksellä ja yhteistyöhön tähtäävällä sisä- ja ulkopolitiikalla? Sodan muututtua kavalaksi molemminpuoliseksi täysituhoksi, ei kansojen itsesäilyttämisvaisto enää ilmene sodassa eikä aseellisessa puolustuksessa, vaan rauhantilan lujittamisessa luomalla vahvat oikeus- ja yhteistoimintaelimet. Tämä uusi maailmantila ei ole vielä valmis, mutta se on syntymäisillään, ja hyvä olisi, jos Suomen kansa oivaltaisi kutsumuksen ottaa osaa sen luomiseen. Nykyinen polvi näkyy liian vähän ymmärtävän uudistustyön siveellisiä edellytyksiä. S. Rauhanliiton tässä mainitun kirjelmän tarkoitus on, ettei tuo ymmärtämys puuttuisi kansaltamme nyt nousevan sukupolven vartuttua ohjaamaan kansamme kohtaloita.“

*

Lähden mahdollisesti ulkomaille tämän kuukauden lopulla viettääkseni matkoilla muutamia viikkoja, ja koska postia ei lähetetä jälkeeni, pyydän täten, että korrespondenttini ystävällisesti odottavat vastausta kirjeisiinsä vasta sitten, kun olen palannut takaisin kotimaahan.

Elokuun alussa pidetään kesäkurssit Jyväskylässä, ja ilmoittautumiset niihin vastaanottaa R. R.-Toimisto, os. Ruusu-Risti-Temppele, Jyväskylä.

Elokuu, s. 229-234

Kun aamulla heräsin, kaikuivat korvissani seuraavat lauseet, jotka unessani olin kuullut:

„Jos ken on minulle hyvä, olen minä hänelle hyvä. Jos ken on minulle paha, olen minä hänelle hyvä. Siten kaikki tulevat hyväksi.

„Jos ken on minulle lempeä, olen minä hänelle lempeä. Jos ken on minulle kova, olen minä hänelle lempeä. Siten kaikki tulevat lempeiksi.

„Jos kohtalo on minulle lempeä, iloitsen ja olen kiitollinen. Jos kohtalo on minulle kova, nöyryyn, alistun ja olen iloinen. Siten kohtalo aina käy hyväksi.“

Mistä olin lukenut nuo Laotsen kaltaiset sanat? Kuka oli ne lausunut? En löytänyt niitä Taotekingista enkä Konfutsen sanoista. Ei Buddhakaan ollut niitä lausunut Dhammapadassa.

Mutta pyhä niiden tuoksu sittenkin oli.

*

En ole koskaan ollut innostunut päiväpolitiikkaan, en sanomalehdistä koskaan seuraa en suuria enkä pieniä poliittisia tapahtumia, ja vaikka olen ymmärtänyt tämän johtuvan puutteellisesta käsityskyvystä, poliittisessa merkityksessä „kovasta päästä“, olen aina myös uskonut, että innostumattomuuteni syy on ainakin osaksi myös etsittävä poliittisen maailmanpuuhan omasta luonteesta. Mieltäni on tympäissyt sisäpolitiikassa se, että se on kuin mikäkin puoluepyyteiden temmelyskenttä, ja ulkopoliitikassa se, että se on yhtämittaista oman maan etujen valvomista toisten maiden ja kansojen kustannuksella, jota vastoin politiikka sinään on silmissäni väikkynyt inhimillisen työskentelyn mitä korkeimpana ja pyhimpänä alana, josta itsekkäät pyyteet, tavalliset intohimot ja jesuiittamaiset laskelmat ovat kokonaan syrjäytetyt. Päiväpolitiikka on sentähden aina vaikuttanut minuun jonkinlaisena laillisena prostitutsionina. Tällä arvostelullani en ole mielessäni tarkoittanut politikoitsijoita, joiden persoonalliset vaikuttimet ovat saattaneet olla kuinka yleviä tahansa, vaan itse järjestelmää ja sen suvaitsemia ohjelmia.

Joka tapauksessa olen tuntenut vieraantumusta ja kyvyttömyyttä ja tyytynyt poliittisten ihanteiden näkemiseen ja niiden esoteeriseen toteuttamiseen, kuten äskenkin olen ollut tilaisuudessa selittämään tämän lehden palstoilla. Ihanteihini on aina kuulunut yhteiskunta, jossa elämä olisi rakennettu veljeyden pohjalle, ja maailma, jossa kansat eläisivät vapaina, itsenäisinä, toisiaan tukevinä ja ikuisessa rauhassa keskenään. Sentähden kirjoitin jo v. 1906 uudesta tulevasta Suomesta, jossa elämä uhkuisi onnea, ja sentähden olen vuosikymmeniä yhdessä monen monen teosofin kanssa uneksunut Europan Yhdysvalloista, johon esim. C.

W. Leadbeater viittasi kirjoituksessaan „Kuudennen juurirodun alkuvaiheet“ vuonna 1910 (kts. Tietäjä 1910-1911) ja josta itse puhuin esim. Tietäjässä 1917.

Näin ollen voitte, rakkaat lukijat, kuvitella iloani ja riemuani, kun tänä kesänä sain tarkemmin tutustua poliittisaatteelliseen liikkeeseen, jonka ohjelma tähtää juuri mainitsemiä ihanteiden toteuttamiseen Euroopan kansainvälisessä elämässä. Tätä liikettä edustaa ja sen ohjelman puolesta työskentelee ns. *paneuroppalainen liitto*, joka on toiminut vuodesta 1923. Sen perustaja ja johtaja on itävaltalainen tohtori, kreivi *Richard Coudenhove-Kalergi*. Kuuden toimintavuotensa aikana se on levinnyt useimpiin eurooppalaisiin maihin, ja monet tunnetut valtiomiehet y. m. kuuluisuudet ovat tunnustaneet kannattavansa sen ohjelmaa; niinpä esim. Briand Ranskassa ja Stresemann Saksassa.

Paneuroppalaisen Liiton (unionin) ohjelma on seuraava:

1. Paneurooppa-liike on joukkoliike, joka nouden puolueiden yläpuolelle tarkoittaa Euroopan yhdistämistä.

Paneuroppalainen liitto on paneuroppalaisen liikkeen kannattaja.

2. Paneuroppalaisen liiton tarkoituksena on panamerikkalaisen unionin kaltaisen sisarorganisaation luominen.

3. Paneurooppa-liikkeen päämääränä on kaikkien sitä tahtovien ja siihen kykenevien eurooppalaisten valtioiden yhteenliittyminen poliittis-taloudelliseen valtioliittoon, joka perustuu yhtäläiseen oikeuteen ja rauhaan.

4. Paneurooppa-liikkeen yleispoliittinen ohjelma on: ystävällinen yhteistyö Kansojen Liiton kuten muidenkin poliittisten mannermaiden kanssa.

5. Paneuroppalainen liitto pidättyy kaikesta sekaantumisesta sisäpoliittisiin kysymyksiin.

6. Paneuroppalainen liitto jäsenöityy valtioiden mukaan; jokaisella valtiolla on oma itsenäinen komiteansa, joka autonomisesti huolehtii omasta taloudestaan.

Paneuroppalaisen liiton keskustoimisto, joka ylläpitää kaikkien eri valtioissa toimivien liittojen keskinäistä yhteyttä, sijaitsee Wienissä.

7. Paneuroppalaisen liiton merkinä on punainen risti kultaisella auringolla.

Paneuroppalaisen liiton johdossa on tällä hetkellä seuraavat henkilöt:

Kunniapresidenttinä: Aristide Briand, ranskalainen ulkoministeri;

presidenttinä: R. N. Coudenhove-Kalergi (liikkeen perustaja).

Keskusneuvoston jäseninä:

Belgian	puolesta:	A. van de Vyvere, ent. ministeri;
Eestin	„ :	Ch. R. Pusta, lähett., ent. ministeri;
Itävallan	„ :	Ignaz Seipel, kansleri;
Kreikan	„ :	Nicola Politis, lähettiläs;

Liettuan „	:	J. Pauluks, ent. ministeri;
Puolan „	:	Aleksander Lednicki, ent. ministeri;
Ranskan „	:	Louis Loucheur, ministeri;
Saksan „	:	Paul Loebe, valtiopäiväin puheenj.
Tshekkoslovakian „	:	Václav Schuster, ent. ministeri;
Unkarin „	:	Georg von Lukács, ent. ministeri.

Paneurooppa-aatteen ovat tavattoman monet johtavat poliitikot viime vuosina ilmoittaneet hyväksyvänsä. Tahdon mainita yllä olevien lisäksi muutamia nimiä, joilla on kaikua meidänkin maassamme: kreivi Bernstorff, senaattori W.E.Borah, Joseph Caillaux, lordi Robert Cecil, Edouard Herriot, Herbert Hoover (Yhdysvaltojen presidentti), Thomas G. Masaryk, Francesco Nitti, Primo de Rivera, Gustav Stresemann, Albert Thomas, Emile Vandervelde ja suomalainen Hjalmar Procopé. Tunnetuista ei-poliittisista henkilöistä mainittakoon Ruotsin arkkipiispa N. Söderblom.

Mikä nyt seikkaperäisemmin tarkastettuna on paneurooppalainen ohjelma?

Se on Europan Yhdysvallat, mutta näihin Yhdysvaltoihin kuuluisi ainoastaan n. s. länsi-Europpa, s. o. kaikki valtiot paitsi Venäjän Neuvostotasavallat ja Englanti. Kartalla voidaan vetää suora viiva Petsamosta Konstantinopoliin; sen länsipuolella on Paneurooppa.

Miksi ei Venäjä eikä Englanti? Luonnollisista syistä. Venäjä on ulottanut valtansa ja vaikutuksensa Aasiaan. Venäjä ei hyväksy länsieurooppalaista yhteiskuntamuotoa ja kulttuuria. Venäjä on luomassa uutta euraasialaista kulttuuria. Englannin mahti taas ulottuu Amerikkaan (Canada), Australiaan, Afrikkaan ja Aasiaan, pitäen vain ikäänkuin päämajansa Britannian saarilla Europassa; Englannin intressit ovat täten varsinaisesti Europan ulkopuolella.

Paneurooppaan luetaan myös länsivaltojen siirtomaat, joita pääasiallisesti on Afrikassa (Libya, ranskalainen Afrikka, Angola, Kongovaltio, Mozambique, Madagaskar), jonkun verran myös muualla (hollantilainen India, ranskalainen taka-India, Guyana y. m.)

Coudenhove-Kalergi jakaa maapallon viiden suuren maailmanvallan kesken:

1. Britannian maailmanvalta;
2. Neuvosto-Venäjän maailmanvalta;
3. Itä-Aasia (Kiina ja Japani);
4. Pan-Amerikka (Yhdysvallat, Mexiko ja Etelä-Amerikka, jotka jo ovat muodostaneet panamerikkalaisen liiton; sen keskustoimisto on Washingtonissa);
5. Pan-Eurooppa.

Kun Paneurooppa muodostuu, silloin on voima niin tasaisesti jaettu viiden maailmanvallan kesken, että olisi järjetöntä esim. Venäjän ajatella Europan valloittamista; nyt Venäjä saattaa kyllä suunnitella valtansa ulottamista toiseen tai toiseen Europan pikkuvaltioon. Entiset Europan suurvallat ovat näet nykyään vain pikkuvaltioita, joiden yksitellen varmasti käy hyvin huonosti tulevaisuudessa, elleivät ymmärrä liittyä yhteen. Paneurooppa on nykyisten kansallisten pikkuvaltakuntien ainoa pelastus.

Mutta kun Paneuroppa on muodostunut, ei sen tarkoituksena suinkaan ole seistä minkään muun maailmanvallan vihamiehenä. Päinvastoin se tarjoaa kätensä toisille ja sanoo: liittykäämme yhteen veljelliseen maailmanliittoon, joka tekee kaikki sodat maapallolla mahdottomiksi ja jossa viisi suurta maailmanvaltaa toisiaan tukien ajavat planetaarista politiikkaa!

Nämä näköalat, jotka ennen pysyivät korkeina ihanteina, näyttävät nyt niin helpoilta toteuttaa. Yhden ihmisen poliittinen nero on tehnyt ne jokapäiväisellekin järjelle tajuttaviksi. Aatteet ovat olleet kauan ilmassa, mutta kiteytyivät toht. Coudenhove-Kalergin mielessä loogillisiksi todellisuuskuviksi.

Ken saksaa osaa lukea, hänelle suositan Coudenhove-Kalergin kirjan *Paneuroppa*.

*

Toinen kirja, jota suositan meikäläisille luettavaksi ja rakastettavaksi, on Stanley Jones'in *Christ on the Indian Road*, joka äsken ilmestyi suomeksi nimeltä *Intian polkujen Kristus*. Siinä ruusuristiläiset näkevät oman elämänymmärryksensä ilmielävänä kuvastuvan amerikkalaisen papin koetellusta ja kirkastuneesta kristinuskosta. Kirjantekijä on parikymmentä vuotta toiminut protestantisena lähetyssaarnaajana Indiassa, joutunut lähelle Indian kansaa ja tullut vilpittömästi vakuutetuksi siitä, että Indian vanhalle, filosofiseen ajatteluun tottuneelle kansalle ei sovi tarjota länsimaalaista kristillistä kirkonuskkoa. Indian täytyy saada vapaasti rakentaa oma kirkkonsa, tulkoon siitä vaikkapa länsimaalaisen kirkon vastakohta. Indialle on annettava ainoastaan Kristuksen persoonallisuus ja hänen oppinsa. Ja sitä India kaipaa, sanoo Mr. Jones, koko sydämestään se kaipaa Jeesuksen syvästi inhimillistä ja samalla jumalallista – jaloa, ymmärtäväistä, anteeksiantavaa, mutta samalla inspiroivaa, uhrauksiin kutsuvaa persoonallisuutta.

Mr. Jones ymmärtää pitkän kokemuksen ja monien sieluntaistelujen perästä, että kristinusko on Kristuksen seuraamista elämässä ja työssä – ja ainoastaan sitä. Dogmit ja uskonkappaleet, riitakysymykset ja teologiset saivartelut, ne tulevat viimeiselle sijalle, jos ne ollenkaan ovat tarpeen.

Ollappa paljon semmoisia kristityitä! Varatkaa, lukijat, itsellenne juhlahetki tutustumalla tähän kirjaan.

*

Julkaisen Eino Krohnin kiintoisan ja sisältörikkaan matkakirjeen kokonaisuudessaan tässä numerossa ja annan H. P. B:n evankeliumitutkimuksen jatkon alkaa vasta syyskuussa. Siten kesäisen elokuun Ruusu-Risti on sujuva lukea ja älyllinen ponnistus siirtyy syyskuuhun, jolloin kaikki ovat kesän jälkeen virkistyneet.

Syyskuu, s. 275-278

Toukokuun „Theosophist“ julkaisee vanhan psykometrisen lausunnon, jonka eräs rouva Weston Brooklynista antoi maaliskuun 13 p:nä 1878 madame H. P. Blavatskysta. Tohtori Bloede, myös Brooklynista, ojensi hänelle H. P. B:lta saamansa kirjeen, ja pidettyään kirjettä hetken aikaa vasemmassa kädessään rouva Weston kuvasi seuraavaan tapaan kirjeen kirjoittajaa, joka oli hänelle täysin tuntematon:

Ensinnäkin hän sai vaikutelman „vahvasta, tulisesta magnetismista“, joka pani koko hänen elimistönsä väreilemään. Otsan kohdalla tuntui ensimmäinen voimakas vaikutus, etenkin keskiviivalla, jonka läpi se „virtasi alas salaman tavalla“, osoittaen yhtä kiihkeätä älyllisten kykyjen toimintaa. Moraaliset kyvyt, joskin

hyvin kehittyneet, olivat melkein suhteettoman *rauhallisia*. Psykometrisoijan erikoiset huomautukset kuuluivat:

„*Älylliset* kyvyt kaikki eläviä. Temperamentti sangen hieno, äly tasapainon säilyttäjänä.

„*Intuitsioni*, vertailu, syysuhteen käsittely ja kieli äärettömän toimivia. Erinomainen keskustelija ja kirjoittaja. Ihmeellinen muisti.

„*Kiihoittuvaisuus* hyvin suuri, korkealaatuinen hermokas temperamentti. Arvosteleva kielinieikka.

„*Ihanteellisuus* laaja. Hienostuneisuus. Rakkaus kauniiseen luonnossa ja taiteessa.

„*Ylevämielisyys* laaja. Ylevät, laajat näkökannat asioista. Hyvin ylöspäin pyrkivä. Yleistyttäminen yhtä helppo kuin erikoistuttaminen. Erittelykyky vahva.

„*Hyväntahtoisuus* antaa mukavan vaikutelman. Toisin ajoin hän saattaa suorittaa ihmeellisiä tekoja, toisin ajoin olla sangen ankara. Hyväntahtoisuus ei ole yleinen; ei mikään ihmisten yleinen rakastaja, mutta taipuvainen jumaloimaan muutamia ihmisiä.

„*Tunnollisuus* suuri. Täydellisen oikeamielinen. Pitää oikeutta suuremmassa arvossa kuin jalomielisyyttä. On sangen arvosteleva, epäileväinen monessa tapauksessa. Ei ole yleistä „ihmisrakkautta“.

„*Toivo* näyttää sangen omituiselta. Odottelee odottamatonta. Yrittää saavuttaa ääretöntä. Hänen sankarinsa ovat jumalia.

„*Itsekunnioitus* riittävän hyvä. Arvostelee itseään. Taipuvainen kuuntelemaan selviä suosikkejaan; toisille hän sanoisi: „mitä hyötyä olisi kysyä teiltä?“

„*Levoton* kuin aaltoileva meri, mutta säilyttää tyynen ja rohkean ulkomuodon.

„*Lajjuus* suuri. Sangen itsenäinen, liian paljon ollakseen kaikille mieliksi. Ei halua vetää puoleensa kaikkia, mutta tahtoo voittaa puolelleen muutamia. Häneltä puuttuu yleinen naisellinen vetovoima, paitsi joillekuille valituille.

„*Eriskummainen moraalinen pää*. Vissi määrä *henkevyttä*, sitten taasen täydellinen epäilijä. Ei saata luottaa itseensä; olisi välistä valmis heittämään kaiken yli laidan. Tekee kaiken ihanteelliseksi, henkeväksi, runolliseksi.

„*Kunnioitus* laaja. Näkee Jumalan kaikessa, luonnossa ja ihmisessäkin. Tässäkin taas kahtia jaettu toiminta, mutta todellisen kunnioituksen ohjaama.

„*Hyväksymishalu* laaja. Moite loukkaa, mutta ei hän sitä pelkää. Hyväksyminen niiden puolelta, joita hän rakastaa, on erittäin mieluisa hänelle, mutta sen täytyy tulla korkealta taholta.

„Rakastaa rikkainta pukua sekä suurellisia ja erikoisia tyylejä. Mutta jos ei sitä voi olla, ei hän välitä koko asiasta yhtään.

„On erinomaisesti isänmaallinen, mutta enemmän periaatteiden kuin maan puolesta. Radikaalinen kiireestä kantapähän mitä tulee hallitukseen yleensä. On kuitenkin demokratiastaan huolimatta synnynnäinen aristokraatti.

„Pään alemmassa osassa on yleinen täyteläisyys, mutta toiminnassa takapuoli on hyvin voitolla.

„*Rakkaus*. Ei rakasta lapsia yleensä, mutta rakastaisi kyllä omiaan; sillä kyky ei puutu.

„*Ystävyys*, enemmän ihanteellinen kuin todellisuus pohjalla oleva. Korkea ystävyuden mittapuuna. Päästää vain harvoja luokseen. Ei ole ystävä kenen kanssa tahansa.

„*Altis voimakkaalle aviolliselle rakkaudelle*. Uskollisuutta siinä. Taipuvainen idealisoimaan. Tämä kyky on vailla kiihoitusta.

„*Vastustuskyky*, taistelunhalu terävä ja nopea. Hävittämishalu liian terävä mukavuudelle. Ei kostonhaluinen, mutta hyvin närkästyväinen.

„*Vaiteliaisuus* suuri. Pitää asioita mielellään salassa.

„*Varovaisuus*. Ei rakasta viekkautta, mutta on äärettömän varovainen. Tuskissaan, ettei tulisi petetyksi.“

Ylläoleva psykomeetrinen lausunto kuvaa mielestäni sattuvasti muutamia piirteitä madame Blavatskyn persoonallisesta luonteesta. Kuitenkin tekisi mieleni kysyä: onko loppupuoli todella kirjeen avulla saatu psykomeetrinen kuvaus? Luvalla sanoen minusta näyttää, niinkuin tämä olisi n. s. frenologinen luontokuvaus. On aivan kuin Weston – tai joku toinen – pitelisi ja käsittelisi madame Blavatskyn päätä ja sen nystyröiden ja mukuloiden nojalla lukisi hänen luonnettaan. Magnetismia koskevat alkusanat tulivat psykometrisoijan suusta, mutta koko pitkä ominaisuuksien luettelo oli frenologista laatua. Ehkä kuitenkin rouva Weston oli samalla etevä frenologi, joka kirjeen nojalla osasi visualisoida H. P. B:n pään . . .

*

Kesäkurssit Jyväskylässä ovat olleet ja menneet ja niitä muistellessani olen sydämestäni kiitollinen siitä rakkauden ja onnen aurasta, jossa koko ajan sain kylpeä. Tervehdyksiä ja onnentoivotuksia saapui miltei joka päivä kirjeiden, postikorttien, sähkösanomien ja kukkien muodossa. Niihin vastattiin aina eloisilla aploodeilla ja niiden aiheuttama tunnelma oli, että elimme yhteydessä muun maailman kanssa, vaikka nyt istuimmekin alttarin ympärillä, ja että maailma seurasi työtämme odottavin silmin. Ruusu-Ristiä koskeva esitelmäsarja pidettiin niin tärkeänä, että se parin, kolmen ystävän toimesta julkaistaan kirjana jouluksi.

*

Olisin halukas kuulemaan lukijoilta – niiltäkin, joita en persoonallisesti tapaa, – mitä he pitävät tämän vuoden Ruusu-Risti-lehdestä. Uusi vuosi on pian kynnyksellä ja päätöksiä on tehtävä sen ohjelman suhteen. Kirjoittakaa minulle pari sanaa opastukseksi ja ohjaukseksi.

Sen uskaltanen jo luvata, että koetan olla nostamatta Ruusu-Ristin tilaushintaa. Lehti on kyllä tänä vuonna tullut minulle tavallista kalliimmaksi, mutta sillä on osoittautunut olevan niin paljon tosi ystäviä, jotka ovat sille auttavan käden ojentaneet, että minulle loppujen lopuksi on koitunut tavallista enemmän iloa ja onnea rakkaan Ruusu-Ristimme kautta ja että toivorikkain ja luottavin silmin katselen tulevaisuuteen.

„Kireät ovat ajat“, valitetaan kaikkialla, „rahaa ei tahdo mistään saada“. Totta on, että ei ainoastaan Suomi, vaan koko Europa on tätä nykyään vaikeassa taloudellisessa asemassa. Mistä tämä karma on johtunut? Tietysti siitä, ettemme ole totelleet elämän lakia, vaan omin päin järjestäneet asioita itsekkäitä periaatteita silmälläpitäen. Nykyinen tilanne on jotakuinkin välitön seuraus Versaillesin rauhasta.

Vuonna 1917 kirjoitin Tietäjässä: „Jos nykyinen sota loppuu valkoisten (voimien) voitolla, loppuu se siis joko yleisten vallankumousten merkissä tai veljellisen ja järkipäisen sopimuksen avulla. Eikä siinä voitossa tule kysymykseen rahallisia korvauksia enemmän kuin maitten anastuksiakaan. Siinä voitossa on pääasia, että valtakunnat päättävät elää keskenään veljellisessä rauhassa ja sisäisesti panevat toimeen kaikkia valkeuden voimien vaatimia uudistuksia (ss. 200-201).“

Samalla tavalla olin ajatellut, puhunut ja viittaamalla kirjoittanut maailmansodan alusta lähtien. Näin niin selvästi, että todellinen rauha tulisi riippumaan siitä, ettei vaadittaisi rahallisia korvauksia „voitetuilta“ – olivatpa nämä ketkä tahansa, – koska kaikki olivat yhtä syylliset sotaan.

Mutta Versaillesin rauhanteossa ei tällaisia näkökohtia ymmärretty eikä edes otettu lukuun. Mustat voimat pääsivät voitolle ja hämmensivät järkiä. Kärsimykset ja kiroukset yhä jatkuivat, ja tänäpäivänä ollaan siinä missä ollaan.

Eikö nyt ole pelastusta? On. Mielenmuutos ja parannus ei koskaan ole liian myöhäinen. Pelastava ajatus on tarjottu kansoille ja heidän johtajilleen, – ja merkit viittaavat siihen, ettei nyt enää ollakaan yhtä sokeita kuin kymmenen vuotta sitten.

Pelastus on Pan Europa. Nimitettäköön asiaa millä nimellä tahansa, pelastus on siinä, että kansat ja valtiot muodostavat liiton keskenään, lähtevät yhteisvoimin yhteistyöhön valoisamman tulevaisuuden puolesta, luopuen turhasta vallan- ja kunnianhimosta ja todella ymmärtäen, että se mikä kaikkia yhteisesti hyödyttää ei kellekään yksityisesti saata olla vahingoksi. Eiköhän olisi taloudellista apua siitäkin, jos koko Euroopassa olisi sama, yhteinen raha, vaikka sillä olisi oma nimensä joka maassa?

*

Raha, raha – sitä sanaa monet pelkäävät, joskin se toisille on ylen rakas. Varsinkin henkisten asioiden harrastajien kesken on aina ollut tapana kammoksua rahaa ja mieluummin olla siitä puhumatta. On ajateltu ja tunnettu näin: hengen ja totuuden saamme lahjaksi Jumalalta, – kuinka siis sen yhteydessä voisimme ajatella rahaa?

Tällainen näkökanta edellyttää, että on jotakin, jota me ihmiset emme saa lahjaksi. Ja mikä se olisi? Tietysti jokapäiväinen leipämme, jota saamme syödä otsamme hiessä.

Totta on, että meidän on tehtävä työtä saadaksemme leipämme. Mutta luommeko leivän? Ei, luonto sen meille suo. Jumala meille leivänkin antaa, vaikka se on kovan työn takana.

Kuinka nyt on hengen ja totuuden tiedon? Saammeko sen lahjaksi ilman muuta? Kaikkea vielä: sekin on kovan työn takana – paljon kovemman. Ellemme etsi Jumalan valtakuntaa, ei sen portti meille avaudu. Ja niin tärkeä on hengen etsintä, että Jeesus kehottaa meitä ensin etsimään Jumalan valtakuntaa. Leipä on niin paljon vähäpätöisempi asia, hän sanoo, että se tulee kuin itsestään sitten.

Mutta juuri sentähden, että henkinen elämä viisaiden ihmisten sanojen mukaan on korkeampi aineellista elämää, juuri sentähden on selvää, että meidän on hyvin suoritettava läksymme aineellisessa

elämässä, ennenkuin osaamme astua taivasten valtakuntaan. Jos halveksimme ainetta, lähestymme henkeä ylpeydellä. Jos vihaamme ainetta, emme saata olla pelkäämättä henkeä (Jumalaa). Jos himoitsemme ainetta, lähestymme henkeäkin vaativina, ja silloin henki pakenee. Ainoa pelastus on rakkaudessa. Rakkaus on puhdas ja epäitsekäs, rakkaus vapauttaa. Jos näemme aineessa hengen ilmennyksen, pidämme kätemme puhtaina ja etsimme henkeä. Silloin henki tulee ja sen mukana aineen kauneus.

Aineen symbolina nykyisissä yhteiskunnissamme on raha. Älkäämme rahaa himoitko, älkäämme sitä halveksiko tai vihatko. Raha on taikavoima, jossa meidän tulee nähdä hengen mahti. Jos eivät kätemme ole puhtaat, vie rahan henki meidät turmioon. Mutta jos lähestymme rahaa rakkaudella, palvelee mammona Jumalaa.

Raha on ankara opettaja. Tietämätön ihminen luulee, että raha on hänen alemmaa minäänsä varten. Rahalla hän hankkii itselleen ruumiillisen elämän kaikkia nautintoja. Kun hän siitä lumouksesta on herännyt, on hänen opittava huolellisuutta, täsmällisyyttä, ehdotonta rehellisyyttä raha-asioissa. Kuinka houkuttelevaa on henkisesti vähän heränneelle ihmiselle olla leväperäinen raha-asioissa: hän ei huomaa, että raha on ensimmäinen koetuskivi, jonka avulla elämä häntä tutkii. Hän kuuntelee sydämensä ääntä ja pyyhkii monta kyneltä kärsivien kasvoilta. Se luetaan hänelle ansioksi, mutta varokoon hän myös, ettei hän kevytmielisellä huolimattomuudella saa aikaan tuskia toisille. Vasta sitten kun hän on oppinut läpeensä täsmälliseksi, luotettavaksi ja rehelliseksi, voi hänestä tulla todellinen ihmisten auttaja.

Meidän henkinen elämämme ei ole riippumaton rahasta. Se kulkee rinnan rahan kanssa. Henkinen elämämme on suhteessa luonteeseemme. Raha on luonteemme mittapuu. Kun luonteemme vapautuu rahan orjuudesta, kirkastuu henkinen näkömme. Mutta vasta kun tulemme rahan herroiksi viisaudessa ja tiedossa, on Kristus kuninkaana meidän hengessämme.

*

Taas lähenee vuosi loppuaan. Ruusu-Risti-lehemme on pian 25 vuotta vanha. Onko se tällä ajalla osannut tyydyttävästi palvella? Saako se iloisin ja reippain mielin elää eteenpäin? Onko se vielä nuori ja elinvoimainen? Saako se vielä kasvaa ja varttua?

Toimittajana kyllä haluaisin vastata myöntävästi, mutta mikä arvostelija toimittaja on? Lukijat – ne ne arvostelun lausuvat.

Marraskuu, s. 365-368

Kun ajattelen tätä kohta loppuun kulunutta vuotta ja yleensä koko Ruusu-Risti-aikaa, täyttyy sydämeni kiitollisella ihmettelyllä. Se rakkaus, se apu, se tuki ja turva, joka Ruusu-Risti-taholta sekä yksityisten jäsenten että seuran puolesta on osakseni tullut, on mielestäni satumaista. En tiedä, onko koskaan ketään ihmistä kohtaan osoitettu niin suurta hyvyttä ja luottamusta.

Koko sielustani soisin, että minäkin kykenisin vastapalveluksiin. Voimani ovat heikot sekä henkisesti että ruumiillisesti. Ajatellessani työn ja tiedon sankareita tunnen, kuinka vähäpätöinen olen. Mutta sanotaanhan, että pieni lapsikin, joka tuntee tien kotikyläänsä, voi ohjata matkustajaa, joka ei sitä tunne.

Se on lohdutukseni. Olen tuon lapsen asemassa. Olen heikko, olen kaikkea muuta kuin täydellinen. Mutta tunnen kotikyläni. Tiedän maailmalla vaeltaessani, mistä tie kulkee kotiin. Se ei ole minun ansioni, vaan niiden, jotka minut siellä synnyttivät. Kodin olen saanut lahjaksi.

On vain yksi asia, jota en unohda. Kerran vaelsin pimeydessä. Oli yö, ja taivaalla tuikki vain yksi tähti – toivon tähti. Se oli samalla uskon tähti ja rakkauden tähti. Mutta sen valo oli heikko, ja välistä pimeys oli toivoton. Etsin tietä kotiin, etsin ja etsin, ja päätin, että vaikken tietä löydäkään, tahdon ainakin rakastaa – rakastaa toisia onnettomia, jotka maanpakolaisina pimeässä hapuilevat.

Äkkiä sitten tähti loisti kirkkaalla valolla ja näytti minulle tien. Tie oli jalkaini alla, olin itse tuo tie, vaikken ollut eteenpäin päässyt, kun en suuntaa nähnyt. Riemusta hyräillen riensin eteenpäin, jopa hyppäsinkin ilosta. Tie oli tasainen ja kaunis. Taivaanrannalla valonjuova ennusti päivän koittoa.

Mutta vähitellen ilmaantui esteitä, kiviä, kallioita, kuiluja – synkkiä metsiä ja yksinäisiä erämaita – petoja ja peikkoja. Nyt olin lapsi, pelästynyt ja peloton. Nyt en osannut muuta kuin kiirehtiä toisten luo, näyttää etsiville tietä ja taluttaa heitä jonkun matkaa, kunnes löytävät itsensä ja tiensä. Ja silloin minäkin taas nousin kalliolle tai pääsin jonkun kuilun yli.

Sillä meidän tiemme eivät sittenkään kulje erillään. Jokaisella on oma polkunsä, mutta rakkaus yhdistää ne yhdeksi Tieksi.

*

Jumalantuntemus ei ole luonnollemme vierasta. Totuuden tieto kirkastaa ja vapauttaa järkemme ja tietoon liittyvä jatkuva elämys on koko olemuksemme onnena. Ruumiimmekin kylpee autuuden lauteilla.

Jumalan tuntemukseen pääsee ainoastaan etsijä. Kolkuttajalle avataan. Ja portin avaus on yksilöllinen asia, voisipa sanoa: personallinen salaisuus. Seurat ja koulut, eksoteeriset ja esoteeriset, ovat avuksi ja tueksi, mutta eivät korvaa yksilöllistä työtä, personallista ponnistusta. Lupaukset, annetut korkeammalle itselle, ovat suureksi siunaukseksi, jos ovat nöyrässä mielessä tehdyt, mutta kevytmielisinä voivat olla haitaksi, koska aina panevat etsijän koetukselle.

Täydellisyuden näkeminen ei saa sokaista silmiämme, niin ettemme älyä tien vaikeuksia ja esteitä tai huomaa omaa heikkouttamme. Päinvastoin meidän on nähtävä, kuinka kaukana meistä on päämäärämme, kuinka korkealla täydellisyys, – mutta kuinka varma on joka tapauksessa sen saavuttaminen, koska se ei sittenkään ole ulkopuolella meitä.

Jumalan valtakunta on meissä, – ja meissä on siis myös se Jumala, joka valtakunnassaan on hallitsijana.

*

Ruusu-Risti-lehemme lähtee nyt piakkoin kymmenennelle taipaleelleen Ruusu-Risti-nimisenä, ja teosofisena aikakauskirjana se aloittaa 26:tta vuosikertaansa vuonna 1930. Ensi vuoden kabbalistinen luku on 13 (tai 4) ja lehemme ikä on 2 x 13 (tai kabbalistisesti myös 8). Karmanalaisessa maailmassa numerot merkitsevät paljon, sillä kosmos on matemaattisesti järjestetty. Henki yksin on kaiken „taikauskon“ yläpuolella, mutta missä on henkeä ilman muotoa aineellisessa maailmassa?

Ehkä Ruusu-Ristikin saa luottaa rehellisten pyrkimystensä karmaan ja katsoa tulevaisuuteen toivorikkaana. Mutta ilman jumalallista inspiratsionia toimisi karmakin koneellisen kylmästi. Aina on karman toiminnassa välttämätön se jumalallinen rakkaus, joka herää työhön elävien olentojen sydämessä. Sentähden uskon minäkin Ruusu-Ristin toimittajana siihen rakkauden inspiratsioniin, joka panee lehden lukijat ja ystävät koettamaan parastaan lehden puolesta.

Ruus-Risti ilmestyy siis vuonna 1930 samanlaisena kuin tänä vuonna samoine osastoinen ja samoine rubriikkeineen. Sisältö pysyy hengeltään samana, ja toivon, että lukijat muistavat „Iltapuhteella“ osastoa lähettämällä kertomuksia kokemuksistaan henkimaailman y. m. yliaistillisilta aloilta. „Kirjeitä toimitukselle“ otsikon muutan „Vapaaksi sanaksi“, koska tahdon painostaa, että lukijat tässä osastossa todella voivat „puhua suunsa puhtaaksi“ missä teosofisessa tai teosofiaa lähellä olevassa asiassa tahansa. Toivoni olisi myös, että lukijat vaihtaisivat mielipiteitään eri kysymyksistä useammin kuin tähän saakka. Ulkomailla eivät arvokkaat lehdet pelkää personallistakaan polemiikkia, kunhan äänen sävy on kohtelias ja sanoista näkyy, että kirjoittaja todella rakastaa ja etsii totuutta. Aikakauskirja sillä tavalla voittaa elävyydessä ja vilkkaudessa, ja mistä lukijat enemmän oppivat kuin kohteliaasta ajatusten vaihdosta? Paljaat asialliset eli teoreettiset artikkelit ovat usein liian personattomia herättääkseen suurempaa mielenkiintoa. H. P. Blavatskyn kirjoitustavasta on mielestäni paljon oppimista. Se on aina asiallista, mutta silti elävän personallista. Hänen tasalleen ei tietysti kukaan nouse olematta yhtä voimakas ja nerokas personallisuus. Ruusu-Risti tulee edelleenkin julkaisemaan hänen säteilevän älykkään kynänsä tuotteita.

Ruus-Ristin hinta ei nouse. Se on yhä Smk. 50:— koko vuosikerrasta, dollaria 2:— ulkomaille tilattuna. Lehti on tilattava koko vuodeksi, mutta toimituksen kanssa voi kyllä sopia vähittäismaksusta, jos on hankala heti maksaa koko hinta.

Lehden ilmestymisen tämän kokoisena ja sisältöisenä on kuluvana vuonna tehnyt mahdolliseksi se tuntuva apu, minkä monet tilaajat ovat sille suoneet maksamalla vuosikerrastaan Smk. 100:— ja enemmän, ja se avustus, minkä Jyväskylän looshi antoi sille rahalahjoillaan ja pari ystävää tilaamalla kumpikin kymmenittäin vuosikertoja lahjaksi kirjastoille y. m. Jos sama hyvä karma seuraa Ruusu-Ristiä edelleen, voimme siis toivoa, että se vuonna 1930 pysyy samankokoisena kuin nytkin — tai mahdollisesti kasvaa vielä isommaksi. Joulukuun numeron mukana lähetettävässä sinisessä tilauskortissa otetaan taas huomioon se mahdollisuus, että tilaajat katsovat lehden sadan markan arvoiseksi. Ulkomailla tämä vastaa kolmea tai neljää dollaria kunkin tilaajan jalomielisen arvioinnin mukaan. Tahdon vielä kerran painostaa, että tämä kaikki on runollisen rakkaudeninspiratsionin varassa eikä ketään velvoita. Ruusu-Ristin virallinen hinta on Smk. 50:—, dollaria 2:—.

Postiennakkoa ei lähetetä tilaajille, jonka tähden jokaisen on huolehdittava siitä, että hänen tilauksensa ajoissa uudistuu. Kuten sanottu, seuraa joulukuun numeroa sininen postiosoitus Suomessa asuville tilaajille. Tämän marraskuun numeron mukana jaetaan kaikille tilaajille tavanmukainen tilauslista, jota ainakin ne voivat käyttää, jotka lähettävät toimitukselle useampia tilauksia.

Olkoot valkoiset ja hyvät vallat meille kaikille suopeita!

Joulukuu, s. 410-416

Joulu lähestyy, juhla Jumalan Pojan, Valon ja Sanan. Joulu on muistojuhla rauhan ja rakkauden kunniaksi, mutta kuka on Jumalan Poika, jonka muistoksi se vietetään?

Jumalan Poika on Isän tajunnassa piilevä täydellisyysskuva eli: Isä ilmenneenä elävänä täydellisyytenä, s. o. taivaallisena ihmisenä eli maailmankaikkeuden harmoniana.

Entä Isä? Kuka hän on? Isä on ensimmäinen, universaalinen, vielä ilmenemätön Sana eli Logos, joka „on Jumalassa ja on Jumala“. Isä on meidän kannaltamme yhtä Absoluutin, s. o. ehdottoman, äärettömän, iankaikkisen elämän eli todellisuuden kanssa, vaikka Isä metafysillisesti katsoen on Ilmenemättömässä ikuisesti elävä ilmenemisen mahdollisuus.

Mikä sitten on Absoluutti? Se on ainoa todella Olevainen, jonka salaisuutta ei kukaan kykene ratkaisemaan, mutta joka on välttämätön filosofinen ja loogillinen edellytys ilmenneen olemassaolon ymmärtämiseen. Absoluutti on pimeys, jossa Logos valona loistaa, äänettömyys, jossa Logos sanana kaikuu, kaaos, josta Logos kosmoksena ilmestyy, äärettömyys, jossa Logos lukuna leikki. ³⁰⁾

Eikö tämä kaikki ole spekulatsionia? Eihän näistä asioista voi mitään tietää? Ne ovat vallan abstraktisia ja yläpuolella meidän tajuntapiiriämme. Onko niiden ymmärtämisestä mitään hyötyäkään?

On. Eikä meidän tarvitse pysähtyä niiden ymmärtämiseen, vaan meidän on ne tietäminen. Sitä vapahtajammekin tahtoi meille opettaa.

Jeesusko?

Niin. Syvin metafysiikka on korkeinta käytäntöä. Isää emme voi tuntea, ellei Poika häntä meille ilmoita, mutta kun Isän näemme, silloin tiedämme ehdottoman Jumalan olevan.

„Puhtaat sydäimestä saavat nähdä Jumalan.“ Heillä on jo Poika. Poikaa sanotaan myös kosmilliseksi ja mystilliseksi Kristukseksi ja Pojan on meille ilmoittanut Jeesus Kristus. Kun Jeesusta seuraamme, tulee luoksemme Poika eli Kristus. Mutta kuinka löydämme Jeesuksen? Hänet löydämme, kun „Jumala meitä kutsuu“, s. o. kun olemme totuudenetsijöitä koko sielustamme ja koko mieleltämme.

Etsimme totuutta kaikkialta, myös maailman kaikista uskonnoista. Siten joudumme lopulta evankeliumein Jeesuksen luo, joka sanoo meille: seuraa minua. Kun hänen käskyjäänsä noudattaen seuraamme häntä ajatuksissa, sanoissa ja teoissa, silloin täytymme totuuden Pyhällä Hengellä ja Jeesus Kristus elävänä, iankaikkisena vapahtajana tulee meidän luoksemme ja me heräämme tietoisuuteen Jumalan Pojasta, joka mystillisenä Kristuksena on itsessämme.

Tämä kuulostaa syrjäisen mielestä kokonaiselta teologiselta järjestelmältä, mutta se ei ole teologiaa, vaan teosofiaa, s. o. kokemukseen perustuvaa tietoa.

Ainoastaan Poika voi meidät vapahtaa, ja ainoastaan Pyhä Henki voi meille Pojan paljastaa. Mutta Pyhä Henki ei laskeudu meihin, ellemme „etsi Jumalan valtakuntaa (totuuden tietoa) ja hänen vanhurskauttaan (rakkauden elämää)“ ennen kaikkea muuta maailmassa.

*

Jeesus Natsarealainen ilmoittaa meille Jumalan Pojan.

Siis Jeesus Natsarealaisen on täytynyt olla olemassa? Mutta on paljon tutkijoita, jotka selittävät, ettei semmoista ihmistä koskaan ole elänytkaan, ettei hänestä ole mitään historiallisia todistuksia; sanovat hänet tarunomaiseksi olenoksi, jopa suorastaan myyttiksi, jonka legendamainen elämäkertomus kuvaa auringon kulkua taivaalla. Onpa toisia tutkijoita, mystikoita, teosofejia, salatieteilijöitä, jotka väittävät, että evankeliumit esittävät kunkin ihmisyksilön korkeamman henkisen kehityksen vihkimysdraamaa; vaikkei Jeesusta olisi ollut olemassakaan, he sanovat, ovat evankeliumit silti tosia, koska kuvaavat ikuisia psykologisia tosiseikkoja.

³⁰⁾ Äärettömyyttä kuvataan ympyrällä eli nollalla. Kreikkalainen sana *logos* merkitsee: sana, järki (valo), luku, laki, järjestys. Huomaa, kuinka sukulaiskaikuisia logoksen kanssa ovat suomalaiset sanat luku ja laki.

Tämä väite on epäilemättä tosi, ja se lohduttaa järkevää, älykästä totuudenetsijää. Mutta jos totuudenetsijä on enemmän sielua ja henkeä kuin paljasta älyä, silloin hän ei tyydy kaavoihin, vaan tahtoo tietää, eikö evankeliumein yksityiskohtia myöten elävästi ja inhimillisesti kuvaama Jeesus Natsarealainen olekaan historiallinen henkilö: sillä jos hän ei ole elävä todellisuus, kehenkä sitten on luottaminen? Missä on se, joka elämällään ja olemuksellaan todistaa, että „vihkimysdraaman kaavakkeet“ ovat oikeita?

Ja kun Jeesus Kristus on näyttäytynyt totuuden etsijälle ja Poika on ottanut asuntonsa hänen henkeensä, mistä silloin johtuu, että hän näkee maapallon ja ihmiskunnan elämän sielullisesti, s. o. toistaiseksi ainakin näkymättömässä maailmassa, muuttuneen noin 1900 vuotta sitten? Jeesus Kristus on henkisesti elävä todellisuus, joka ei suinkaan riipu fyysisestä olomuodosta, mutta minkä tähden maapallon aura alkoi erikoisesti loistaa juuri siihen aikaan, jolloin uskotaan Jeesuksen eläneen, ellei Jeesus Kristus koskaan olisi ruumiillisesti elänyt?

Totuudenetsijä, joka on tullut näin pitkälle, hän on sisässään vakuutettu siitä, että Jeesus Kristus eli maanpäällisenä, historiallisena henkilönä yhdeksäntoista vuosisataa sitten, vaikka koko oppinut tai oppimaton maailma sitä muuten epäilisi. Hän yksin, Jeesus, sanoi tullessaan „syntisiä pelastamaan“, Bhagavad-Giitakin sanoo Krishnan (Logoksen) syntyvän maailmaan „hyvien suojelemiseksi ja pahojen hävittämiseksi“. Hän, joka mitä inhimillisimmällä tavalla näytti, mitä rakkaus on, hän eikö olisi elänyt?

*

Mitä todella sanoo historia?

Marraskuun puolivälissä ilmestyi kirjakauppaan tohtori Alf Ahlbergin kirja *Har Jesus levat och vad kunna vi veta om honom?* (Onko Jeesus elänyt ja mitä voimme hänestä tietää?) Se on hyvä opas maallikoille, puolueettomasti ja sujuvasti kirjoitettu. Tekijä ei ole teologi, vaan tunnettu filosofinen kirjailija Ruotsissa. Vaikka hänenkin mielestään historialliset todistuskappaleet – evankeliumeja lukuunottamatta – ovat niukat, ei silti ole mitään pätevää syytä epäillä Jeesuksen historiallisuutta.

Tahdon tässä mainita profaanisen historian todistukset ja suomennan otteet tohtori Ahlbergin mukaan.

Noin v. 100 j. Kr. julkaisi roomalainen historioitsija *Publius Cornelius Tacitus* n. s. Annaalinsa, jossa hän kuvaa Rooman valtakunnan vaiheita keisari Augustuksen kuolemasta (14 j. Kr.) keisari Neron hallituksen loppuun. Annaaleinsa viidennessätoista kirjassa hän kertoo siitä vainosta, joka Rooman palon (64 j. Kr.) jälkeen kohtasi kristityitä. Kuten tiedämme, Neroa itseään epäiltiin palon aiheuttajaksi. Mainittu kohta Tacituksen Annaaleissa kuuluu seuraavasti:

„Torjuakseen epäilyksiä Nero antoi syyttää ja mitä julmimmalla tavalla mestautti niitä ilkitöistään yleisesti vihattuja ihmisiä, joita nimitettiin kristiaaneiksi (toisen lukutavan mukaan krestiaaneiksi). Tämän nimen aiheuttajan, Kristuksen, oli Tiberiuksen hallitessa prokuraattori Pontius Pilatus rangaissut kuolemalla. Mutta turmiollinen taikausko, hetkeksi tukahutettu, puhkesi taas esille, ei ainoastaan Judeassa, jossa oli tämän pahan alkulähde, vaan myös Roomassa, jonne kaikki, mikä herättää häpeän ja kauhun tunnetta, kerääntyy ja kohoaa maineeseen. Sentähden hätyytettiin ensin ne, jotka tunnustivat, mutta sitten näiden ilmiannosta monen monta, joita ei suorastaan julistettu syytäiksi murhapolttoon, mutta tuomittiin ihmiskunnan vihollisina. Kuolemassakin tehtiin heistä pilkkaa, heidät käärittiin eläin nahkoihin ja jätettiin koirille raadeltaviksi, tai heidät ristiinnaulittiin tai käytettiin soihtuina yöllisessä valaistuksessa. Nero oli avannut puutarhansa ja antoi sirkusnäytäntöjä, jolloin hän itse ajuriksi puettuna sekaantui väkijoukkoon. Seurauksena tästä oli, että nämä rikolliset ihmiset, jotka ansaitsivat mitä kovinta rangaistusta, herättivät sääliä.“

Kymmenkunta vuotta myöhemmin toinen historioitsija, *Suetonius*, kirjoitti keisari Klaudiuksesta (41-54 j. Kr.) seuraavaa:

„Kun juutalaiset Krestuksen yllyttäminä alituisesti panivat toimeen levottomuuksia, karkoitti hän heidät Roomasta.“

Flavius Josefus, syntyään juutalainen, kolmas historioitsija, joka puhuu Kristuksesta, kirjoitti historialliset teoksensa jo ensimmäisen vuosisadan loppupuolella. „Juutalaisissa antikviteeteissään“ hänellä on seuraava kohta, joka koskee Jeesusta:

„Tähän aikaan esiintyi Jeesus, viisas mies, jos nyt edes on sallittu nimittää häntä ihmiseksi. Sillä hän suoritti ihmeellisiä tekoja, oli opettajana niille ihmisille, jotka ilolla liittyivät totuuteen, ja voitti puolelleen monta juutalaista, vieläpä monta pakanaakin. Tämä oli Kristus. Ja vaikka Pilatus meidän etevimpien miestemme ilmiannosta oli antanut ristiinnaulita hänet, eivät ne, jotka alusta olivat häntä rakastaneet, hylänneet häntä. Hän näyttäytyi nimittäin heille taas elävänä kolmantena päivänä, niinkuin jumalalliset profetat olivat ennustaneet hänestä tämän ynnä monta muuta ihmeellistä seikkaa. Ja tähän päivään saakka elävät yhä kristityt, niinkuin heitä hänen jälkeensä on nimitetty.“

*

Niin *Flavius Josefus* meille säilyneissä kristittyjen tekemissä kopioissa. Historian tutkijat pitävät tätä kohtaa kopioijain tekemänä lisäyksenä, siis tekstin väärennyksenä.

Nyt on kuitenkin huomattava – seikka, jota tohtori Ahlberg ei näy tunteneen omaa kirjaansa kirjoittaessaan, – että *Flavius Josefuksen* juutalaisten sotaa ja Jerusalemin valloitusta kuvaavasta teoksesta on olemassa eräitä slaavilaisia toisintoja, jotka keskiajalla on käännetty venäjäksi. Vasta tällä vuosisadalla on näihin käännetty huomiota ja ruvettu niitä tarkemmin tutkimaan. Kolme oppinutta miestä omisti niille elämänsä harrastuksen, ja viimeinen niistä, professori Robert Eisler, on vastikään julkaissut laajan tutkimuksen tästä „Slaavilaisesta Josefuksesta“ ja tullut siihen hyvin todistettuun loppupäätökseen, että *Flavius Josefus* kyllä on kirjoittanut kristinuskon synnystä, vaikkei täysin „Antikviteeteista“ tunnetulla tavalla. Slaavilaisten tekstien nojalla professori Eislerin on onnistunut rekonstruoida se teksti, jonka *Josefus* itse alkuaan kirjoitti omia maanmiehiään varten aramean kielellä ja josta hän roomalaisia varten käänntä kreekaksi ainoastaan pienen otteen, jota sitten taas kristityt kopioitsijat myöhemmin „parantelivat“. *Flavius Josefuksen* oma alkuteksti kuuluu professori Eislerin mukaan seuraavasti:

„Siihen aikaan esiintyi mies, jos lainkaan on sopivaa nimittää häntä ihmiseksi. Hänen luontonsa ja ulkomuotonsa olivat inhimilliset, mutta hänen esiintymisensä oli enemmän kuin ihmisen: hän suoritti hämmästyttäviä ihmetekoja. Mutta taas, kun ajattelen hänen jokapäiväistä luontoaan, en tahtoisi sanoa häntä enkeliksikään (jumalalliseksi lähettilääksi).

„Ja mitä hän saikaan aikaan toisen tai toisen näkymättömän voiman kautta, sen kaiken hän aikaansai sanalla ja käskyllä. Toiset sanoivat hänestä: Ensimmäinen Lainlaatijamme (*Mooses*) on noussut kuolleista ja esittänyt paljon parannuksia ja taitoja. Toiset ajattelivat, että hän oli Jumalan lähettämä. Kuitenkin hän monessa kohdin asettui Lakia vastaan, eikä noudattanut sabattia vanhan tavan mukaan.

„Mutta toisaalta hän ei tehnyt mitään häpeällistä; eikä hän (työskennelty) kättensä avulla, vaan hankki (tai valmisti) kaikki sanalla (? tai Sanan, s. o. „Shemin“ eli voimasanan avulla).

„Ja paljon kansaa häntä seurasi ja kuunteli hänen opetuksistaan. Ja monet sielut innostuivat, olettaen että hänen kauttaan juutalaiset heimot voisivat vapautua roomalaisten käsistä.

„Nytpä oli hänen tapanaan enimmäkseen oleskella Öljymäellä vastapäätä kaupunkia. Ja siellä hän myös jakeli parannuksiaan kansalle. Ja sinne kokoontui hänen kanssaan noin sataviisikymmentä kannattajaa ja paljon muuta kansaa. Mutta kun he näkivät hänen voimansa, että hän sai aikaan sanallaan kaikki mitä hän tahtoi, ja kun he ilmaisivat hänelle haluavansa, että hän astuisi kaupunkiin ja antaisi roomalaisten joukkojen ja Pilatuksen menettää päänsä ja hallitsisi meitä, niin hän ei pilkannut meitä.

„Ja kun sitten asiasta kerrottiin juutalaisille johtajille, kokoontuivat nämä ylipapin luo ja sanoivat: „Me olemme voimattomat ja liian heikot vastustaaksemme roomalaisia. Mutta koska jousi on jännitetty, tahdomme mennä kertomaan Pilatukselle mitä olemme kuulleet, ja siten olemme turvassa; niin että hän ei saa kuulla asiasta toisilta ja meiltä riistetään omaisuutemme ja meidät itse mestataan ja lapsemme hajoitetaan ympäri maailmaa.“ Ja he menivät ja kertoivat Pilatukselle.

„Niin tämä lähetti ja löi maahan monta kansanjoukosta. Ja hän pidätti tuon ihmeidentekijän; ja asetettuaan oikeustutkinnon häntä tutkimaan, hän julisti tuomionsa: hän on rikollinen, vallankumouksellinen, valtaistuimen tavoittelija.

„Ja he (roomalaiset) ristiinnaulitsivat hänet vastoin isiltä perittyä tapaa.“

Slaavilaisella Josefukella on myös seuraava kiintoisa kuvaus Jeesuksen ulkomuodosta:

„Hän oli yksinkertaisen näköinen mies, iältään kypsä, tummaihoisen, lyhytkasvuinen, kolme kyynärpäätä korkea, kumaraselkäinen, kasvot pitkät, nenä pitkänlainen, kulmakarvat yhteenkasvaneet, niin että ne, jotka katsoivat häneen, saattoivat pelästyä, harva tukka, keskeltä jaettu Nazirien tapaan, ja kypsämätön parta.“

*

Täten saanemme pitää historiallisesti todistettuna, että Jeesus Kristus todella on ollut olemassa. Samalla on myös tullut todistetuksi, että hän eli ajanlaskumme alussa eikä sata vuotta aikaisemmin, kuten jotkut ovat otaksuneet. Jeesus Kristus oli toisin sanoen toinen henkilö kuin juutalaisten Talmudissa ja keskiaikaisissa Toldoth Jeshu nimisissä kertomuksissa mainittu Jehoshua ben Pandira, joka eli noin sata vuotta e.Kr. Madame Blavatsky, ehkä yksin Mestari-kirjeenvaihtajakin, jättivät kysymyksen avonaiseksi. He tahtoivat ennen kaikkea painostaa Kristus-prinsiipin, s. o. kosmillisen ja mystillisen Jumalan Pojan, todellisuutta, koska tämä oli kristikunnalta jäänyt vallan unohduksiin.

Mutta nyt kun teologisissakin piireissä on alettu ymmärtää mystillistä Kristusta, s. o. „Kristusta meissä“, kuten Paavali sanoo, nyt on aika tullut, että tarvitsemme historiallista varmuutta Jeesuksenkin henkilöllisyyden suhteen.

*

Viisaat vallat ohjaavat ihmiskunnan kohtaloita, ja iloisiin mielin voivat totuuden etsijät kaikkialla vastaanottaa sitä suurta valon juhlaa, jota nimitetään jouluksi ja joka vietetään sen Jumalan kunniaksi, joka ei katso itseään alentavan, että hän syntyy Poikana ihmisen sydämessä.

RUUSU-RISTI 1930

Toimittajalta

Tammikuu, s. 1-3

Uusi vuosi on alkanut, aurinko on vuotuisella kiertomatallaan käynyt manalassa ja alkanut taas nousta maan pinnalle kohotakseen lopulta taivaan korkeuksiin – kuten vanhan ajan kansat tällä puolen päiväntasaajaa kuvasivat tapahtumia luonnossa. Onnentoivotuksia on risteillyt kaikkiin ilmansuuntiin ja ihmiset ovat reipastunein mielin astuneet uuden vuoden kynnyksen yli toivoen kukin tavallaan parempaa ja kultaisempaa aikaa. Mitä elämä olisikaan ilman vaihtelua ja odottamattomia sattumia? Täytyyhän ihmissydämen olla tilaisuudessa aina toivoa parempaa – kunnes se löytää jumalallisen rauhan, joka on kaiken vaihtelun yläpuolella!

Niin Ruusu-Ristikin nyt toivottaa ystävilleen ja lukijoilleen onnellista uutta vuotta: tuokoon v. 1930 jokaiselle mitä hänen sydämensä hartaimmin toivoo. Ruusu-Ristin onnentoivotus on mahdollisimman monipuolinen. Ihmiset ovat erilaisia. Kaikki ajattelevat ihmiset käyvät kiusausten koulua. Toinen on keskellä maakoetta, toinen on tulikokeen kimpussa, kolmas purjehtii vesikokeen ulapalla sataman haussa ja neljäs etsii tukikohtaa ilmakokeessaan. Saakoon jokainen mitä hän kaipaa ja tarvitsee. Ruusu-Risti toivottaa maakokeen suorittajalle rikkautta, menestystä ja sitä jaloa, auttavaista sydäntä, jota ilman hän ei kykene koettaan suorittamaan. Tulikokeen taistelijalle Ruusu-Risti toivottaa sitä sankarimieltä, sitä puhtautta ja uskollisuutta, joka tunteiden tuskissa on ainoana auttajana. Ken taas vesikokeen aallokoissa uiskentelee, hänelle Ruusu-Risti toivottaa sitä sisäistä näkemystä, joka auttaa häntä löytämään totuuden uskonnollisten ja filosofisten aateskelujen yläpuolelta. Entä mitä Ruusu-Risti toivottaa rohkealle ilmapurjehtijalle elämän kiusauksissa? Hänelle se kuiskaa: kun maa vajoo jalokjesi alta, kun avaruuden pimeys sulkee sinut syyliäsi, kun tunnet olevasi yksin, hyljätty ja turvaton, muista, oi veli, että luopuessasi itsestäsi ja elämästäsi, saavutat Elämän ja Itsesi kaikkialla.

Ja voisimmehan yhdessäkin toivoa jotain! Voisimme toivoa, että Europan kansat heräisivät unestaan ja näkisivät liittoutuneen, yksimielisen, yhdistyneen Europan päivän koittavan. Voisimme toivoa, että kristikunta lakkaisi pitämästä omaa vapahtajaansa epäkäytännöllisenä haaveilijana, jonka käskyjä on mahdoton toteuttaa; voisimme toivoa, että kristikunta alkaisi toden teolla ymmärtää, että elämä rakkaudessa, totuudessa ja veljeydessä on kaikista käytännöllisin ratkaisu, mitä on tarjottu olemassaolon tuhansille ongelmoille. Jollei kristikunta sitä tee, ennättää ehkä „pakanallinen“ India edelle. Voisimme myös toivoa, että ihmiskunta kokonaisuudessaan entistä selvemmin oivaltaisi, mikä jumalallinen seikkailu elämä tällä tähdellä on ja kuinka tärkeätä sentähden olisi, että jokainen ihmisyksilö pysähtyisi ajattelemaan ja kysymään, minkä osan elämä on hänelle uskonut suurenmoisessa näytelmässään.

Vieläkin voisimme toivoa, että oma Suomen kansamme vilpittömästi ja rehellisesti tunnustaisi totuuden yhteiskunnallisen elämänsä joka käänteessä eikä antaisi väärän ylpeyden tai itsepetoksen estää itseään toimeenpanemasta niitä muutoksia laeissa ja olosuhteissa, joita elämä siltä odottaa. Jokainen kansa seisoo historian tuomioistuimen edessä. Historian tuomarin silmä näkee vain totuuden. Huudot ja saarnat, vakuutukset ja valat eivät merkitse mitään. Ei kelpaa muu kuin yksinkertainen ja tosi vastaus kysymykseen: mitä olit ja mitä teit? Voisimme sentähden toivoa, että Suomen kansa vastaisi historian kysymykseen: laadin lakeja ja noudatin niitä; en laatinut lakeja, joita en aikonut noudattaa.

*

Olen vastaanottanut syntymäpäiväkseni, jouluksi ja uudeksi vuodeksi niin paljon onnentoivotuksia, sähkösanomia, kirjeitä, kortteja, runoja, lahjoja, että minun taasen oli turvaututtava tähän vanhaan keinoon kiittää julkisesti Ruusu-Ristissä kaikkia ystäviä, jotka minua ovat muistaneet. Tähän kiitokseen sisällytän nekin monet ystävät, jotka yksin ajatuksillaan tervehtivät „johtajaa“ tai „P .E:tä“ tai „Pekkaa“. Ruusut ja liljat ympäröivät minua joulukuun 26 p:nä sekä näkymättömässä että näkyväisessä maailmassa. Ah, kuinka suloista on saada rakkautta osakseen; kun se tulee lahjana, jota ei tiedä ansainneensa . . . Niinhän rakkaus ja hyvyys aina tulevatkin.

Kulmakoululla oli syntymäpäiväkahvit ja siinä juhlassa puhuttiin niin paljon kaunista ja annettiin niin auttavia lahjoja, että huuleni mykistyivät. Sydämen kyllyydestä suu puhuu, mutta kun sydän on tulvillaan kiitosta, täytyy suun puhua jostain muusta. Sentähden minäkin loppupuheessani pyysin vain lisää rakkautta ja hyvyttä, kestävyttä ja uskollisuutta ruusuristiläisten puolelta.

*

Tämä tammikuun numero ilmestyy verrattain myöhään – kuten tavallisesti – siinä toivossa, että tilauksia mahdollisimman lukuisasti ehtisi saapua ennen ensimmäisen numeron ilmestymistä.

Suuren tilan tekstistä ottaa tällä kertaa uusi osasto „Vapaa sana“. Olen kuitenkin miltei varma siitä, että lukijat mielihyväkseen tutustuvat tämän osaston moniin kirjoituksiin.

*

Siis vielä kerran: kaikkea, kaikkea hyvää vuodelle 1930!

Helmikuu, s. 49-55

On kysytty minulta, mikä oma suhteeni on armeijaan, suojeluskuntaan, lottiin j. n. e., olenko niiden kannattaja vaiko niiden vastustaja. Ruusu-Risti on antanut tilaa molemmanlaatuisille mielipiteille, niinkuin on luonnollista lehden, joka edustaa Ruusu-Ristiä, totuudenetsijain seuraa. Vaikka luullakseni oma kantani on lukijoille vanhastaan tuttu, ei liene vahingoksi, jos sen kerran vielä esitän.

Periaatteellisesti olen sen ihanteen kannattaja, jonka tiedän Kristuksen veljeskunnan työohjelmaksi. Uskon siis „tuhatvuotiseen valtakuntaan“, siihen rauhan ja rakkauden yhteiselämään maan päällä, joka tulee, kun me ihmiset olemme siihen valmistuneet. Läheisempänä „poliittisena“ päämääränä uskon Europan Yhdysvaltoihin, jotka toteutuvat kohta, kun kristityt kansat huomaavat häpeälliseksi ja itselleen ylen vaaralliseksi ja vahingolliseksi kantaa miekkaa toisiaan vastaan. Olen, kuten olen ennen sanonut, reaalioliitikko enkä usko, että onnen tuhatvuotinen valtakunta on toteutettavissa väkivaltaisilla vallankumouksilla, tulella ja miekalla, vaan ainoastaan Ruusu-Ristin eli teosofian merkeissä tapahtuvalla sivistys- ja valistustyöllä. Kun ihmisten sydämet puhdistuvat, silloin murhaajain puukot pistetään tuppeen, varkaiden yölliset askeleet lakkaavat hüpimästä ja juomarein huudot hiljenevät.

Reaalioliittikkona uskon ainoastaan valistustyöhön ja semmoisten lakien laadintaan, jotka ottavat huomioon olevia oloja eivätkä räikeästi sorra yksilöiden vapautta. Yleinen asevelvollisuuslaki esim. vaatii ehdottomasti pykälän, joka vapauttaa asetta kantamasta ja osaa ottamasta n. s. puolustustyöhön semmoisen

nuorukaisen, joka omantunnon vakaumuksesta ei hyväksy miekkaan tarttumista. Ei niitä kieltäytyjiä koskaan ole niin paljon, että valtion kannattaisi heitä rääkätä tai rangaista.

Reaalipoliitikkona teen myös aina – vaistomaisesti – eroa aatteen ja ihmisten välillä. Jos itseltäni odotan, että seuraan Kristusta kykyjeni mukaan, ei minulla ole mitään oikeutta odottaa tai vaatia sitä toisilta. Olenhan Kristuksen seuraajana ihmisten rakastaja ja palvelija; olen kutsuttu heitä auttamaan, mikäli se on minulle mahdollista. Heidän ihanteensa voi olla toinen kuin minun, ja jos näen, että he ovat vilpittömiä vakaumuksessaan, iloitsen ja rakastan enkä sekaannu heidän asioihinsa. Teen vain omaa työtäni siinä tiedossa, että Viisaus etsii heitäkin lapsikseen. Sanon „Viisaus“, sillä heidän oma viisautensa on epäilemättä paras heille ja maailmalle tällä hetkellä.

Ihmiset ovat minulle yksilöitä, heidän aatteen ja viisautensa jäävät kokonaan arvosteluni ulkopuolelle, silloin kun he tarvitsevat apua. Muistuu mieleeni räikeä esimerkki omasta nuoruudestani.

Oli kevättalvi 1897. Tuskin puoli vuotta oli kulunut „kasteesta“, josta kerron kirjassa „Ruusu-Ristin syntysanat Suomessa“; voin kerskaamatta sanoa, että elin sydämessäni ja päässäni niin lähellä Kristustajuntaa kuin koskaan on ollut minulle mahdollista. Silloin tuli eräänä päivänä luokseni ystäväni J. N. kertoakseen minulle surunsa ja huolensa, tuskansa ja toiveensa.

Tämä J. N. oli teosofisia ystäviäni, – eihän minulla muita ystäviä ollutkaan. Hän oli köyhän kodin lapsena joutunut maailmalle 12-vuotiaana ja siitä lähtien ansainnut leipänsä kovalla ruumiillisella työllä. Hänessä paloi sammumaton tiedonhalu. Itse hän oli oppinut kirjoittamaan ja oltuaan päivän raskaassa työssä hän yöllä lueskeli, tutki, laski ja kirjoitti. Hän oli 19 vuotta vanha, kun häneen tutustuin, ja paitsi kielissä ja korkeammassa matematiikassa hänellä oli erinomaiset koulutiedot – historiassa luonnollisesti laajemmat kuin tavallisella ylioppilaalla. Hän oli miltei luonnottoman laiha, mutta koko hänen olemuksensa säihkyi tulta ja voimaa. Hänen temperamentinsa oli pessimistinen, vaikka hän totuudenetsijänä kallistui teosofiaan ja tolstoilaisuuteen.

„Vereni on täynnä anarkismia“, oli hänen tapansa sanoa, „ja usein ajattelen, että jos minulla olisi pommeja, räjäyttäisin tämänkin bulevardikadun ilmaan.“

Uskoin hänen synkkyyteensä, mutta iloitsin samalla, että seurustelu meidän kanssamme nähtävästi vaikutti häneen rauhoittavasti. Kerran kun hän oli erikoisen mustalla mielellä, ehdotimme hänelle, että hän lähtisi maalle erään tolstoilaisen kirjailijan luo ja viipyisi siellä jonkun aikaa pelto- ja metsätöissä. Hän tuli hyvillään ehdotuksesta ja laittautui matkaan varustettuna minun suosituskirjeelläni.

Hän se nyt odottamatta ilmestyi luokseni, kertoen terveisiä maalta, jossa oli viettänyt rauhassa useampia kuukausia. Hän oli entistä reippaamman, mutta samalla hieman huolestuneen näköinen.

„Mitenkä nyt on asiat?“ kysyin.

„Muuten hyvin“, hän vastasi, „mutta minulla pyörii päässäni tuuma, jota en pysty täyttämään, ellen saa apua. Tulin nyt kysymään sinulta, tahtoisitko ja voisitko minua auttaa. Kysymys on rahasta, mutta se on samalla periaatteellinen kysymys.“

„Annahan kuulla.“

„Kuten tiedät, taistelevat kreikkalaiset paraikaa isänmaansa ja vapautensa puolesta turkkilaisia vastaan. He ottavat mielellään vastaan vapaaehtoisia armeijaansa – ja minun tekee mieleni lähteä heitä auttamaan. Sitä varten tarvitsen matkarahaa kaksisataa markkaa. Voitko lainata ne minulle?“

Olin koko lailla hämmästynyt, mutta ystäväni katseesta näin, että hänen sielunsa oli kovasti kamppaillut. Kun en heti virkkanut mitään, kiirehti J. N. sanomaan:

„Ehkä pyyntöni loukkaa sinun periaatteitasi samalla tavalla kuin hänen, jonka luota tulin. Ymmärrän sen, mutta en voi mitään sisäiseen haluuni.“

„Ei, ei“, kiirehdin vastaamaan, „tahdon palvella sinua sillä tavalla kuin sinulle on hyvä, mutta kerro vähän enemmän itsestäsi, että ymmärtäisin paremmin.“

J. N. kertoi:

„Olen ajatellut nyt kuukausimääriä todellista uhrautuvaa elämää, semmoista kuin siellä maallakin olen nähnyt silmieni edessä. Se on minulle korkea totuus ja ihailen niitä ihmisiä, jotka luopuvat yhteiskunnallisesta asemastaan, rikkaudestaan tai lupaavasta tulevaisuudestaan palvellakseen ihmiskunnan asiaa. Tekisin samoin, jos minulla olisi mistä luopua. Mutta mistä minä luovun? Köyhyydestänikö? Kovasta ruumiillisesta työstäni? Sorronalaisesta asemastani? Eihän minulla ole mistä luopua! Ei elämä voi minulle olla sen raskaampi kuin se on. Ei minulla ole mitään antaa – ei ihmiskunnalle, ei Jumalalle. Sydämeni vuotaa verta alituiseen. Nyt minusta tuntuu, että jos sotilaana niittäisin edes vähän kunniaa, olisi minulla jo jotain luovuttamisen arvoista. Ja ennen kaikkea minusta tuntuu, että tämä ikuinen janoni oikeuteen, tämä ikuinen vihani elämän vääryyttä vastaan ei voi sammua muuhun kun vereen. Kun näen veren vuotavan, omani ja toisten, silloin uskon lauhtuvani.“

Minua vapisutti, mutta sydämessäni ihailin ja rakastin tuota nuorukaista, joka rajuista ja tulisista intohimoistaan huolimatta ei koskaan itse olisi alentunut mitään väärää tekemään. Sotahan sentään oli koko maailman hyväksymä siveellinen toimenpide.

„Ymmärrän sinua“, vastasin, „ja tahdon auttaa. Nyt on vain kysymys rahoista. Kassani ei ole kehuttava, kuten tiedät. Vaikea minun myös on lainata rahaa . . . Mutta . . .“

Ja samalla keksin keinon.

Onnellisena J. N. läksi Kreikkaan, otti osaa vapaussotaan, saavutti kunniaa, sai sodan loputtua kruununprinssin omasta kädestä matkarahat kotiin ja palasi Suomeen kesällä toisena miehenä, iloisena, tyytyväisenä, reippaana. Hän julkaisi lehdissä muistelmiaan sodasta ja havaintojaan matkoiltaan ja hävisi sitten kotiseudulle Pohjanmaalle.

Tolstoilainen ystävämmeni sanoi minulle kerran tavatessamme samana keväänä puoleksi nuhdellen: „Kuinka sinä Buddhan oppilaana annoit J. N:n mennä sotaan?“

Niinhän se oli. Punastuin enkä keksinyt mitä vastata. Kummasti myös hiveli arvonimi „Buddhan oppilas.“

Periaatetta vastaan olin kai rikkonut, – jos minulla yleensä muita periaatteita oli kuin rakkaus ihmisiin. Omatunto ei soimannut ja sydän sanoi, että olin tehnyt parastani.

En tiedä, voiko toinen ottaa oppia muistelmastani. Kerroin sen kuvaavana esimerkkinä nuoruuden aikuisesta reaalipolitiikastani, enkä osaa sanoa, olenko vieläkään sen viisaammaksi käynyt. Ehkä yhä menettelisin samalla tavalla . . .

Olin ajatellut tammikuun Ruusu-Ristissä pakinoida vähän kirjoista, mutta monet kiireeni estivät. Nytkin supistun suositteluun muutamia teoksia, joihin olen saanut tutustua.

Ensinnä mainitsen *Jussi Snellmanin* runokokoelman *Ristimiekka*, joka ilmestyi jouluksi. Onhan J. S. vanhastaan tuttu runoilija ja etenkin runojen suomentaja, mutta tämä oli kuitenkin hänen debyyttinsä kirjailijana. Ja todella se oli kuin nuoren runoilijan debyytti. Muoto oli ehyt, valmis, tasainen, semmoinen kuin vanhalla runoilijalla, mutta sisältö uhkuu nuorukaisen elämän- ja totuudenjanoa. Temperamenttiä tulvillaan ovat J. S:n runot, ja runoilija kääntää intohimoisen katseensa milloin ylempään, milloin alempaan minäänsä. Eräs runo on minulle persoonallisesti kallis: „Etsijä“, joka Erkki Melartinin säveltämänä esitettiin viisikymmenvuotispäivänäni.

Memoarikirjallisuudesta tahdon erikoisesti huomauttaa kolmesta teoksesta, joiden lukeminen on tuottanut minulle sanomatonta nautintoa. Toinen on *Arvid Järnefeltin Vanbempieni romaani*, II osa. Toinen on *Alma Söderhjelm*in muistelmateos *Min värld*. Kolmas on *Mabatma Gandhin* muistiinpanot *Mina experiment med sanningen*. Mainitsen nämä kolme yhtäkaaa, sillä ne ihastuttavat suoruedellaan, totuuden rakkaudellaan ja suvaitsevalla ihmisymmärtämyksellään. Mieleen painuvat Gandhin sanat: suurin läksy, minkä olen elämässä oppinut, on kompromissi eli sovittelu.

Indian satumaahan vie myös amerikkalaisen sanomalehtinaisen *Katherine Mayon* kuuluisaksi tullut kirja *Moder Indien*, joka ilmestyi ruotsinnettuna jouluksi. Se ei kuitenkaan avaa meille satujen, vaan räikeän todellisuuden Indiaa. Kauhuksemme saamme lukea naisten sorretusta asemasta ja uskomattomista kärsimyksistä, jotka aiheutuvat n. s. lapsiavioliitoista ja siitä, että pienet tytöt voivat joutua aikamiesten, jopa vanhojenkin vaimoiksi, jäädäkseen sitten leskien surulliseen asemaan. Kauhuksemme saamme niinkään lukea kastittomien (paarioiden) surkuteltavasta asemasta; heitä on Indiassa kuusikymmentä miljoonaa ja he rukoilevat, ettei Englanti heitä hylkäisi; Englanti on nostanut heidät ihmisten asemaan, mutta jos India tulee aivan itsenäiseksi, joutuvat he taas brahmaanien, pappiskastin, julman sorron alaisiksi. Teosofisen Seuran taholla on moitittu K. Mayon kirjaa yksipuoliseksi ja liioitelluksi, mutta vaikka se sitäkin olisi, – ei savua ilman tulta. Tekijä muuten perustaa tosiseikkansa virallisiin asiapapereihin, tilastotietoihin, ensi kädessä kuulemiinsa ja näkemiinsä. Mielestäni siitä joka tapauksessa huokuu syvä myötätunto Indian kansaa kohtaan. Emme saa unohtaa, että Mestarit ja H. P. B. erikoisesti puhuvat lapsiavioliittoja vastaan ja että Mrs. Besant on seurannut heidän jäljissään. Viime vuosina onkin parannuksia saatu aikaan. Gandhi on samaten surrut lapsiavioliittoja ja kastittomien asemaa. Emme liioin saa unohtaa, että H. S. Olcott perusti koulun toisensa perästä paarioiden lapsia varten. Nämä *Olcott panchama schools* yhä vielä tekevät siunattua työtään.

Amerikkalainen matkakirjailija *W. B. Seabrook* julkaisi viime vuonna kirjan *The Magic Island* (Taikojen saari), joka kohta ilmestyi myös ranskaksi, saksaksi ja ruotsiksi, koska se herätti suurta huomiota alkukiehellään. Tekijä kertoo Haitin neekereistä, heidän uskomuksistaan ja taioistaan. Hän ei ole ylpeä länsimaalainen, joka yliolkaisesti katselee „raakalaiskansojen“ taikauskkoa, vaan totuutta etsivä ihmisveli, joka kunnioituksella lähestyy ihmisiä ja heidän jumaliaan. Hän pääseekin neekerein ystäväksi, saa olla mukana heidän salaisissa uskonnollisissa juhlamenoissaan (pelätyissä vudu-seremonioissakin) ja tulee siihen vakaumukseen, että paljon on taivaan ja maan välillä, josta filosofiamme ei ole uneksunut. Hän ei enää epäile henkimaailmaa ja ihmisen salaisia kykyjä oltuaan läsnä neekerein mysterioissa.

Tuntemattomaan ja kiinnostavaan maahan vie meidät niinkään *herttua Larson* kirjallaan *Mongoliet och mitt liv bland mongolerna*. Hän joka on viettänyt siellä kymmeniä vuosia aina viimeisiin aikoihin saakka, kuvaa Mongoliaa miltei paradiisiksi ja mongooleja luonnollisiksi, raikkaiksi, onnellisiksi ja vieraanvaraisiksi paradiisin asukkaiksi. He tiesivät niin vähän maailmansodasta ja sen vaiheista, että kun tekijä v. 1921 tapasi erään ruhtinaan sisämaassa ja kysyi häneltä jotain maailmansodan yhteydessä, ruhtinas vastasi, ettei hän ollut kuullut mitään semmoisesta sodasta. „Minultako nyt vasta saatte tietää maailmansodasta!“ huudahti herttua Larson. „No, mikä kiire minulla oli siitä ennen tietää?“ vastasi ruhtinas rauhallisesti. Herttua Larson oli m.

m. hyvä ystävä „elävän Buddhan“ kanssa, joka tämän vuosisadan alussa valittiin Mongolian keisariksi. Hän viihtyi niin hyvin uudessa kotimaassaan ja tuli niin hyväksi ystäväksi kaikkien kanssa, että muuan ruhtinas kohotti herttuan arvoon tämän Ruotsista kotoisin olevan talonpojan pojan, joka alkuaan lähti Kiinaan englantilaisen bibliaseuran palveluksessa ollen.

*

Tammikuun Ruusu-Ristissä oli Vapaan Sanan osastossa kirjoitus, joka m. m. koski minun esitelmiäni. Kirjoitus aiheutui eräästä keskustelukokouksesta, jossa m. m. muuan puhuja oli ihmetellyt, että esitelmissä nykyään saadaan kuulla niin paljon „kirjaviisautta“. Tämän johdosta kirjoittaja sanoo, ettei hän ymmärrä, mitä asianomainen veli tarkoittaa P. E:n kirjaviisauseitelmillä. Hän kuitenkin antaa siihen selityksen, joka semmoisena tietysti on oikea. Tulin yhtäkaikki ajatelleeksi, että alkuperäinen ihmettelijä ehkä tarkoitti sitä, että viime syksynä paljon puhuin erilaisista kristillisistä lahkoista, kveekkareista, mennoniiteistä y. m., sekä paneuroppa-aatteen esitaistelijasta, itävaltalaisesta tohtorista, kreivi Coudenhove-Kalergista y. m., joista kaikista asioista tietenkin saattaa lukea kirjoista. Olin kuitenkin uskonut, että kuulijani mielihyvällä seurasivat esityksiä, joissa tein selkoa ihmisten meikäläismallisista pyrkimyksistä menneinä aikoina ja omien ihanteittemme voitoista nykyajalla. Eihän ole sanottu, että jokainen kirjojen tutkija olisi löytänyt juuri samoja tosiseikkoja kuin minä.

Kyllä sitten taas tuli vuoro „yliluonnollisten“ asioiden luennoissani. Siirryttiin tuoneloihin ja taivasiin ja olin tilaisuudessa kertomaan uusista näkemyksistäni. Mutta pelkään, että kadottaisimme jalansijan maan päältä, jos aina liikkuisimme „ilman pitkillä piholla“, joista verrattain harvoilla sentään on omakohtaisia kokemuksia.

Maaliskuu, s. 93-95

„Mitä hyötyä on tästä teosofisesta liikkeestä? Tekeekö se teidät paremmiksi ihmisiksi?“ kysyi kerran muuan väsynyt sielu, ja hänelle vastattiin paatoksella: „Olisi todella ikävä, jos ei teosofia tekisi meitä paremmiksi“.

Se on totta, mutta toesofiakin pysähtyy puolitiehen, ellei teosofi oivalla, mitä on teosofian takana. Teosofia on elämänymmärrystä, filosofiaa, tutkimusta, mutta se on neitseellinen ja hedelmätön, ellei Jumalan elävä henki hedelmöitä sen viisautta. Teosofia on neitsyt Sophia, josta gnostikot puhuivat, ja neitsyt Sophian elämäntehtävä on synnyttää Kristus.

Kristus on teosofian takana, ja vasta kun teosofi löytää Kristuksen, on hän löytänyt elämän ja tulee todella „paremmaksi“.

Älkäämme kuitenkaan unohtako, että inhimillisellä paremmuudella on ainakin kolme olemuspuolta: älyä koskeva, tahtoa koskeva, tunnetta koskeva.

On hyvin tärkeätä, että tulemme ensinnäkin älyn puolesta paremmiksi. On kääntyneitä uskovaisia kristittyjen kesken, jotka ovat erittäin ahdasmielisiä ja sentähden ennakkoluuloissaan tuomitsevaisia, häijyjä, jopa julmiakin. He eivät sitä tahtoisi, mutta kun heidän filosofinen älynsä liikkuu vain muutamissa järjestöissä uskonkappaleissa, niin minkä he sille mahtavat? He eivät ole sielussaan tunteneet totuudenetsijän tuskia eivätkä kamppailleet hänen älynkamppailuaan.

Kasvaa ja tulla paremmaksi ihmiseksi älynsä puolesta voi ainoastaan se, joka koko mielellään etsii totuutta. Tämä on teosofista tutkimusta, sillä etsijä koettaa mikäli mahdollista tutustua kaikkiin maailman uskontoihin ja filosofioihin yhtä hartaasti kuin nykyajan luonnontieteellisiin saavutuksiin. Tuloksena hänen tutkimuksestaan on filosofinen saavutus, joka vapauttaa hänen järkensä ahdasmielisyydestä, pikkumaisuudesta ja itsevanhurskaudesta. Hänestä tulee teosofi, jonka elämäkatsomus on avara, suvaitsevainen ja veljellinen. Hänen järkensä on kirkastunut ja hänen älyllinen persoonallisuutensa on miellyttävän sivistynyt. Hän on todella ikäänkuin kihloissa neitsyt Sophian kanssa ja hänen puheensa voi olla viisautta täynnä.

Mutta jos hän tähän pysähtyy, on hän jäänyt kehityksessään seisahdukseen niinkuin voimistelija, joka nostaa jalkansa juoksuahdissa, mutta ei liiku paikaltaan. Totuudenetsijä on kulkenut tien, joka vapautti hänen järkensä, mutta vielä hän ei ole itse totuutta nähnyt. Hän ei aavista, kuka koko ajan on ollut tien takana – niin, itse tienä. Hän ei älyä, että uskontojen ja filosofiojen ja tieteiden tehtävä on viedä hänet Kristuksen luo, sen Kristuksen luo, joka sanoi: „Minä olen tie, totuus ja elämä.“

Mutta jos hän on valpas ja nöyrä totuudenetsijä, joka lakkaamatta rukoilee totuuden pyhää henkeä ja sydämessään tuntee, ettei hän jaksa olla olemassa ilman elävän Jumalan tietoa, silloin hän tietämättään kolkuttaa portille ja silloin hänelle avataan. Ja Kristus astuu hänen eteensä.

Tämä on paremmuuden toinen jakso, joka koskee tahtoa, sen puhdistamista ja vapauttamista synnin ja pahan orjuudesta. Siihen ei totuudenetsijä voi astua, jollei hänessä tapahdu tai on tapahtunut mielenmuutos. Hänen täytyy kulkea sen kokemuksen läpi, jota Jeesus nimittää kääntymykseksi.

Kääntymys on moraalinen asia, ja kristinuskossa puhutaan yhtämittaa kääntymyksestä. Kaikki lahkot ja kirkot kääntävät ihmisiä. Mutta kääntymys on harvoin tepsivä tai pysyvä. Se on kuin huumaus, joka kestää kuukauden tai pari, mutta sitten kääntynyt lankeaa takaisin entisiin tapoihinsa. Mistä tämä johtuu? Osaksi siitä, että kääntyneen järki ei ole valaistu, koska hän ei ole ollut todellinen totuudenetsijä, osaksi siitä, että hän ei ole saanut käsiinsä sitä vaeltajasauvaa, jonka Jeesus on käskyissään antanut.

Kun Kristus tulee totuudenetsijän eteen, tuo hän tullessaan vuorisaarnan käskyt. Totuudenetsijän mielenmuutos ja kääntymys on siinä, että hän ottaa vastaan Jeesus Kristuksen, uskoo ja luottaa Häneen. Hän uskoo käskyihin ja noudattaa niitä. Ja tässä uudessa elämässä hän saa alituisen apua elävältä Jumalalta, Kristukselta ja Hänen Isältään.

Moraalinen totuus on mahdoton ilman Kristusta. Jos ei vilpitön totuudenetsijä löydä Häntä päivätajunnassaan, vetäytyy hän erakoksi viidakkoon löytääkseen vapahtajansa henkimailmasta. Mutta tämä ei ole enää välttämätöntä. Kun Pietari aikoinaan tahtoi paeta Rooman melskeestä, tuli Kristus häntä vastaan via Appialla. „Quo vadis, Domine?“ kysyi Pietari hämmästyneenä. „Roomaan, jota sinä pakenet“, vastasi Herra. Ja häpeissään Pietari kääntyi ja palasi syntiseen kaupunkiin.

Uusi moraalinen totuus on rakkaus ja palvelus. Ketä erakko palvelee? Ketä hän rakastaa?

Jumalaa, jota ei näe, ei voi rakastaa, ellei rakasta veljiä, joita näkee.

Mutta kun totuudenetsijä rakastaessaan ja palvellessaan etenee totuuden elämässä, silloin hän myös saa tietää, mitä on rakastaa Jumalaa. Silloin avautuu hänelle paremmuuden kolmas jakso eli tunne-elämän herkistyminen siihen mittaan, että uudet aistit puhkeavat ja kosmoksen salaisuudet paljastuvat etsijän ihastuneelle katseelle.

Tämä on psyykkisyys eli sielun okkultinen herääminen ja hienostuminen, joka tapahtuu vaaratta, kun moraalinen kasvu on käynyt edellä. Toisin sanoen: taivaalliset kyvyt puhkeavat rakkaudesta, palvelevasta rakkaudesta. Silloin on Kristus niidenkin takana.

Ilman Kristusta ei ole turvaa missään, mutta Kristuksen kanssa ei ole hätää missään.

Kun teosofia vie meidät Kristuksen luo, tulemme kaikkiin puolin „paremmiksi“, nim. entistä itseämme. Paremmuus ei koske arvosteluna toisia. Totuudenetsijä itse tuntee päinvastoin niinkuin Paavali, että hän vain on ensimmäinen syntisistä.

Huhtikuu, s. 137-138

„Mitä uskotte näistä nykyajan kauheuksista, uskonvainoista naapurimaassa y. m.“ kysyi äsken minulta eräs kirjeenvaihtaja. „Uskotteko, että sittenkin olemme menossa kohti sitä aikaa, jota raamatussa nimitetään tuhatvuotiseksi valtakunnaksi, ja että jumalattomuus sitten loppuu?“

Koko ihmiskunnan historia, vastaan tähän, on tuhatvuotisen valtakunnan valmistusta, sillä n. s. *millennium* on inhimillisen yhteiskehityksen lopputulos. Elämme nyt maan päällä viidennen juurirodun aikakautta ja tuhatvuotinen valtakunta toteutuu seitsemännen juurirodun aikana, jolloin kansat ja yksilöt uudestaan elävät paratiisissa autuudessa ja rauhassa kaikkien elävien olentojen kanssa.

Mutta jo kuudennen juurirodun aikana veljeys tulee näkymään maallisissa oloissa ja yhteiskunta-elämässä. Sota tulee mahdottomaksi ja yhteisvoimin tehdään yhteistyötä.

Ja ennen sitä – pian jo – koettaa ihmiskunta jaloimpien yksilöittensä johtamana valmistua uutta aikaa vastaanottamaan. Pimein aika on ohi ja Vesimies-ajan aamu koittaa taivaanrannalla. Sentähden vastustavat voimat tekevät parastaan, jottei valo voittaisi. Elämme murrosaikaa – kuten monasti ennenkin, – mutta kohtalokkaampaa ja suurempia lupaavaa.

Totuudenetsijäin ei tarvitse tulla levottomiksi eikä kadottaa tasapainoaan.

Ranskan suuri vallankumous 18:nnessä vuosisadalla on uudistunut Venäjällä meidän päivinä, ja kaikki tapahtuu nyt suuremmissa mittakaavassa. Kuten silloin on nytkin räähäty ja murhattu sivistyneistöä ja aatelistöä. Kuten silloin on nytkin vainottu kirkkoa, uskontoa ja uskovaisia. Kuten silloin on nytkin Jumala asetettu viralta, Kristus kielletty ja materialistinen alempi järki korotettu taivaan ja maan ainoaksi hallitsijaksi. Kuten silloin on tämä nytkin merkinnyt johdon luovuttamista väkivallan, julmuuden ja tyranniuden paholaisille.

Mutta kuten silloin tämä nytkin on vain ohimenevää ilmiötä. Se kestää kauemmin, se koskee kipeämmin, mutta kuoleman se kantaa kohdussaan. Vaikka otaksuisimme, että Venäjällä nyt ovat jälleensyntyneet jotkut atlantilaiset mustat maagikot tai että he ovat näkymättöminä johtajina kulissien takana, mitä he aikaa voittaen voivat Mikaelin valkoisiin joukkoihin, jotka itsensä voittaneina jo ovat maailman voittaneet?

Ja onhan jokaisella mitalilla toinenkin puolensa. Jos musta ja nurja puoli aluksi näkyy, tulee lopulta kirkaskin puoli näkyviin. Ei ole sitä tuskaa maan päällä, josta ei mitään kaunista syntyisi. Soitto on suruista tehty, murehista muovaeltu, hymy on kyynelten tytär ja kärsimys on onnen isä.

Venäjän kansan sielussa elää sanomaton hyvyden ja rakkauden kaipuu. Olemme tottuneet arvostellen katselemaan venäläisen kansallisuuteen heikkoja puolia emmekä aina muista, mitä kultaa senkin pohjalla piilee. Ei Venäjän kansa olisi synnyttänyt semmoisia psykologeja kuin Tolstoi, Dostojevski ja Vladimir Solovjev – puhumattakaan H. P. Blavatskysta, – ellei sen sielussa olisi vielä mittaamattomia syvyyksiä ja korkeuksia. Sentähden sen nykyinen kiirastuli, joka länsimaalaisten mielestä tuntuu suorastaan helvetiltä, on sittenkin vain tietä taivasten portille – sekä sille itselleen, että koko Euroopalle. Emme osaa sanoa, mikä siitä muodollisesti syntyy. Mutta henkisesti kirkastuu kaikkien meidän käsityksemme elämän pyhydestä, yksilön loukkaamattomuudesta ja vapaudesta sekä yhteisön velvollisuuksista. Tämän ja seuraavien vuosisatojen ajalla luokka- ja kansallisuuskäsitteet suuresti muuttuvat. Luokat ja kansat tulevat olemaan – ensin ihmisten käsityksissä, myöhemmin todellisuudessa – luonnollisia työyhtymiä, joilla kaikilla on sama suuri päämäärä: kansojen, luokkien, perheiden ja yksilöiden onni Europan Yhdysvalloissa.

Toukokuu, s. 181-188

Yhdeksän vuotta on kulunut siitä, kun Ruusu-Risti-seuran ensimmäisenä toimintavuotena lähetimme maailman kaikille teosofeille kiertokirjeen, jossa ehdotettiin perustettavaksi liitto kaikkien eri teosofisten seurojen välillä. Kiertokirje oli englanninkielinen, mutta julkaistiin suomennettuna Ruusu-Ristin elokuun numerossa 1921. Lukijat ehkä suvaitsevat, että painatan tähän uudestaan mainitun kirjeen loppupuolen.

Milloin tulee maailmaan rauha? kysyy kiertokirje ja jatkaa: „Ei ennenkuin me, jotka edustamme yleistä veljeyttä, taaskin pidämme toisiamme veljinä. Ei ennenkuin me unohdamme kaikki riitamme ja erimielisyytemme, ei ennenkuin annamme toisillemme anteeksi toistemme synnit. Kuinka voitte ajatellakaan, että ulkonainen ihmiskunta pääsisi rauhaan, ennenkuin totuudenetsijöitä yhdistää veljellisen rakkauden yhteinen side? Arvostelette itsenne liian pieniksi totuudenetsijöinä, jos arvelette, ettei mitään merkitse, mitä te yksilönä ajattelette tai tunnette. Se merkitsee paljon. Se merkitsee äärettömän paljon, sillä totuuden etsijät ovat ajattelun johtajia, ovat ihmisten johtajia. Ja eikö Kristus ole ennustanut ajan tulevan, jolloin sävyisät perivät maan? Ja keitä ovat nuo sävyisät, jos eivät ole totuudenetsijöitä, nimittäkööt he sitten itseään teosofeiksi, okkultisteiksi tai antroposofeiksi.

„Totuudenetsijäin perheestä on nouseva tuon suuren orvon, ihmiskunnan johtajat.

„Kansainvälinen veljeys on vielä syntymättä, ja meidän on laskettava kansojen liiton henkinen perusta. Meidän on ratkaisu löydettävä, meidän on lausuttava ensimmäinen rauhan ja hyvätahdon sanoma.

„Vuosia sitten olisimme voineet ajatella, että Teosofinen Seura taas avaisi ovensa kaikille, jotka sen olivat jättäneet ja että se kutsuisi heidät palaamaan yhtenä miehenä. Niin olisi voinut käydä vuosia sitten, mutta nyt ymmärrämme, ettei T. S:n ovet koskaan olekaan olleet suljettuina, mutta että T. S:n jäsenet, siinä toimivat yhtä hyvin kuin siitä eronneet, eivät katselleet sen tarkoitusperiä ja tehtäviä samalla laajakantoisella silmällä kuin H. P. B. ja H. S. O. Ja siis on keksittävä uusi keino eronneiden ainesten ydistämiseksi, suuren Teosofisen Liikkeen eronneiden jäsenten jälleen yhdistämiseksi.

„Uusi ratkaisu on keksittävä ylitsevuotavan ilon tunteessa. Sillä eikö meidän tulisi kiitollisina siitä iloita, että alkuperäinen teosofinen liike on tullut niin rikkaaksi, niin monipuoliseksi ilmennyksissään? Ei ole valitettavaa, että niin monta seuraa on lähtenyt alkuperäisestä juuresta, päinvastoin on se alkuperäisen sysäyksen henkisen voiman ja laajalle ulottuvien tarkoituserien paras todistus. Meidän on iloittava kaikesta hajaannuksesta, eroamisesta ja uudelleen luomisesta. Emme koskaan palaa vanhoihin olosuhteisiin!

„Tarvitsemme vain nyt uuden siteen, uuden veljeskunnan, uuden ulkonaisen järjestön tätä mahtavaa alkuperäistä sysäystä tukemaan, joka sysäys viime aikoina on jonkun verran pimitetty, mutta ei koskaan ole muuttanut muotoa.

„Me tarvitsemme — emme uutta seuraa vanhojen lisäksi, vaan — nykyisten seurojen muodostamaa uutta liittoa, yhteistä lavaa, jolla kaikki voisimme tavata.

„*Muodostakaamme siis teosofisten ja samanhenkisten seurojen Yleinen Liitto tai Yhtymä* kansainvälisine aikakauskirjoineen sekä säännöllisesti uudistuvine maailmankongresseineen.

„Keskinäinen voittomme tästä olisi suuri ja olisi maailmankin voitto. Keskinäinen epäsovimme päättyisi, sillä itsestään selvää on, etteivät yhteiseen järjestöön kuuluvat sisarseurat enää toisiaan solvaisi. He kunnioittaisivat, auttaisivat ja kannattaisivat toisiaan ja maailma tulisi henkisesti rikkaammaksi, sillä olisi silloin vain yksi suuri yhdistetty rintama ajan materialismia vastassa. Eri seurojen ei silti tulisi jättää omat määrättyt työsuuntansa. He jatkaisivat kuten tähän asti, yhä syventäen sisäisiä tutkimuksiaan, yhä laajentaen ja rikastuttaen ulkonaisia aikaansaannoksiaan. Mutta he eivät enää katsoisi karsain silmin toisiaan, he näkisivät ja tuntisivat luontaisen, sisäisen veljeytensä.

„Onko tämä ehdotus järkeä vailla vai onko se viisas ja tarkoituksenmukainen.

„Jos se on järjetön, jääköön se pohtimatta.

„Mutta jos ei se ole vailla järkeä, niin lienee suunnitelma tosi ja hyvä. Älkää sanoko sitä epäkäytännölliseksi. Jos se on totuuden pohjalla, niin ei merkitse mitään, onko se käytännöllinen tai epäkäytännöllinen. Totuus on aina epäkäytännöllinen, ennenkuin se pannaan käytäntöön. Jos siis suunnitelma on tosi, on se toteutettava.

„Ja meidän on se toteutettava.

„Esitän, että tämä asia otettaisiin keskusteltavaksi Teosofisessa Kongressissa Parisissa heinäkuun 23-26 päivinä tänä vuonna, ja myöskin että siitä keskusteltaisiin kaikissa maailman T. S. looshissa. Ja esitän, että suunnitelma otettaisiin käsittelyn alaiseksi jokaisessa teosofisessa, antroposofisessa, mystillisessä, ruusuristolaisessa, okkultisessa y. m. seuroissa, joka saa siitä tiedon. Lähetän tämän kirjelmän niin monen osoitteen mukaan kuin minulle on mahdollista ja pyydän vakavasti teosofisten aikakauskirjojen toimittajia painattamaan sen omiin lehtiinsä kukin omalla kielellään.

„Minusta näyttää, kuin voisi Kansainvälinen Liitto muodostua niinpian kuin alkuperäinen teosofinen seura, T. S. Adyarissa, sitä asianmukaisesti esittäisi. Kaikkien seurojen edustajat voitaisiin kutsua sen Liiton ohjesääntöjä, asetuksia ja muita sääntöjä laatimaan.“

*

Ne, jotka lukivat Ruusu-Ristiä 1921, tietävät, että kiertokirje sai verrattain vähän myötätuntoa osakseen. Jotkut teosofismieliset seurat, jotkut Teosofisen Seuran looshit ja yksityisjäsenet, pari T. S:n ylishteeriä riensivät vastaamaan, että iloitisivat ehdotuksesta, mutta teosofiset pääjärjestöt, Teosofinen Seura, Yleinen Veljeys ja Antroposofinen Seura eivät siitä välittäneet. Tohtori Steinerin Antroposofinen Seura ei vastannut sanaakaan, Mrs. Tingleyn Yleinen Veljeys lähetti minulle kimpun broshyyreja todistaakseen, miksi se ei voinut olla tekemisissä T. S:n kanssa, ja Mrs. Besantin Teosofinen Seura ei kongressissaan Parisissa ottanut asiasta keskustellakseen.

Mutta nyt alkavat ajat muuttua.

Yleisen Veljeyden johtaja Mrs. Katherine Tingley kuoli viime kesänä, ja seuraajakseen hän oli nimittänyt tohtori de Puruckerin. Tämä seuraaja muutti Yleisen Veljeyden nimen taas Teosofiseksi Seuraksi, ja nyt saapuu Point Lomasta, Calif., tieto, että tohtori Gottfried de Purucker on julkisesti kehottanut kaikkien teosofisten seurojen jäseniä unohtamaan menneitä erimielisyyksiä ja liittämään voimansa yhteen sovussa ja harmoniassa. Julkisessa esitelmässä, jonka hän äsken piti Point Loman Rauhan Tempelissä, toht. de Purucker lausui:

„Astuttuani virkaani viime heinäkuussa annoin sanani – noudattaen tässä suuren edeltäjäni, Katherine Tingleyn, sydämen toivomusta, että työskentelisin yhteyden ja sopusoinnun aikaansaamiseksi ihmisten kesken ja erittäin kaikkien teosofi-veljien kesken, olivat heidän seuransa ja katsantokantansa mitkä tahansa. Tiedän mitä minulla on ja mitä voin antaa niille, jotka minua uskovat – Viisauden ja Säälän Mestarein muinainen viisaus; mutta etsin yhteyden ja sopusoinnun kohtia, en eron ja epäsoinnun. Sen seuran nimessä, jonka päänä minulla on suuri kunnia olla, tarjoan hyvän toveruuden ja veljellisen tunteen kättä jokaisen toisen, missä tahansa toimivan, teosofisen seuran jäsenille – ja tämä eleeni lähtee vilpittömästi ystävydestä ja hyvästä tahdosta.

„Alan jo saada sängen tervetulleita ja rohkaisevia vastauksia. Toivon, että pian valmistuu suunnitelmia, joiden tarkoituksena on yhdistää kaikki teosofiset seurakunnat tai ainakin useimmat niistä, jaloimmat ja paraimmat, yhtenäiseksi veljeskunnaksi, joka tekee yhteistä ylevää työtämme ihmiskunnan hyväksi . . .

„Peruslakimme on kyllin avara tyydyttääkseen ketä tahansa milloin tahansa. Jäsenyyden ainoa ehto on yleisen veljeyden periaatteen hyväksyminen; ja ne, jotka kuuluvat Teosofiseen Seuraan – ja ne ovat kunniallisia miehiä ja naisia – voivat kertoa teille, että minä tulin opettamaan vanhaa Viisaus-Uskontoa niin hyvin kuin osaan; että valo ei ole häipynyt maailmasta, vaan annetaan kaikille, jotka tulevat meidän temppeleillemme (ei tämän rakennuksen, vaan esoteerisen viisauden temppelein) ja kolkuttavat oikealla tavalla. Kolkuttakaa, niin teille avataan; anokaa, niin teille annetaan hyvä mitta, runsaasti ja ilman ehtoja.“

Ruusu-Ristissä, sen uskon, toivotamme parhaita menestystä tohtori de Puruckerin aloitteelle. Mutta uteliaat olemme näkemään, johtaako se tosineihin. Sen jälkeen kun oma aloitteemme yhdeksän vuotta sitten meni paperikoriin, on jokainen seura sisäisesti kehittynyt ja näyttänyt, mitä se tavoittelee. Adyarin Teosofisessa Seurassa on tuottanut paljon hämmennystä ja hajaannusta Krishnamurtin oppi, ettei mitään seuroja ole tarpeen. Ehkä nyt vanhemmat T. S:n jäsenet huomaavat, mikä suuri merkitys olisi varsinaiselle teosofiselle työlle, jos maailman kaikki teosofiset seurakunnat liittyisivät yhteen.

Omasta puolestani uskon, että ainoa mahdollinen keino on muodostaa semmoinen seurojen keskeinen liitto, jota ehdotin Pariisin kongressille vuonna 1921 ja jonka näkyväisenä edustajana olisi kansainvälinen toimisto (esim. Sveitsissä), kansainvälinen uutislehti ja kansainväliset juhlapöydät.

*

Huhtikuu kului Helsingin Ruusu-Ristissä vuosikokouksen merkeissä, ensin juhla- ja valmisteluissa ja sitten itse kokouksessa. Ja kun pääsiäinen tuli, saapui maaseudulta paljon ruusuristiläisiä, joiden seurassa juhlapäivät taas kuluivat kuin ihanassa unessa.

Kokouksen vietosta kertoo toinen kynä tässä Ruusu-Ristin numerossa. Minun tekee vain mieleni lausua omana yleisenä vaikutelmanani, että tunsin itseni sanomattoman onnelliseksi ja kiitolliseksi, onnelliseksi siitä rakkaudesta, joka tulvi kohtaan ystävien puolelta, ja kiitolliseksi siitä avusta, jonka Mestarin siunaus meille antoi.

Vuosi vuodelta näen selvemmin, kuinka oikea ja hyvä Ruusu-Ristimme perustuslaki on. Joka kokouksessa keskustelemme ekonomisistakin asioista, mutta kaikki käy sopusoinnun ja yhteisymmärryksen merkeissä eikä mitään aikaa kulu turhaan. Onhan koko taloutemme perustettu vapaaehtoisuuden ja täydellisen keskinäisen luottamuksen pohjalle!

Äskeisessä vuosikokouksessa taloudenhoitajamme puhui eräästä tosiseikasta, josta minä en aikaisemmin tullut huomauttaneeksi, nim. siitä, että suuri osa jäsenistämme eivät suorita jäsenmaksuja – ei ainakaan säännöllisesti, jos ollenkaan. Tämä nähtävästi johtuu väärinkäsityksestä. „Vapaaehtoinen jäsenmaksu“ ei edellytä, ettei mitään maksuja olisi, vaan että maksu on suuruudeltaan vapaaehtoinen. Jäsenavustukset kootaan kolme kertaa vuodessa, mutta tietysti taloudenhoitajan kanssa voi sopia harvemmin tai useammin tapahtuvasta maksusta, jos asianomaiselle jäsenelle paremmin niin sopii. Kenenkään ei tarvitse arkailla avustuksensa pienuutta; henkisessä liikkeessä on jokaisen hyvä tahto tärkeänä tekijänä. Mutta veljellisen yhteistyön vuoksi on suotava, että jokainen jäsen edes ilmoittaa taloudenhoitajalle tilapäisestä kykenemättömyydestään suorittaa mitään avustusta. Kenenkään ei tarvitse pelätä, että hänet pyyhittäisiin pois jäsenluettelosta sen nojalla, että hän sattuneesta syystä ei ole tilaisuudessa jonakin aikana suorittamaan mitään maksuja. Hyvä vain on kaikkien selvästi käsittää, että meidänkin Ruusu-Risti-työmme, niin henkinen kuin se onkin, on tässä aineen maailmassa suuresti riippuvainen ruusuristiläisten rahallisista avustuksista.

Ruusu-Ristin taloudenhoitaja on herra Esko Koivisto, os. Helsinki, Alppikatu 13 F.

Samaan äänilajiin kuin taloudenhoitaja puhui myös Temppelelirahaston hoitaja, herra Yrjö Rimppi vuosikertomuksessaan. Temppelelirahaston säännöllisiä ja uskollisia avustajia on vain 75, vaikka monet ovat lupautuneet. Tässäkin olisi toivottava, että uskollisten avustajien lukumäärä kasvaisi 100 % nyt alkaneen toimintavuoden aikana. Ei ole kysymys siitä, että voisi paljon antaa, vaan siitä, että avunanto tapahtuu rytmillisesti, säännöllisessä tahdissa. Lesken ropo painaa vaa'assa paljon. Temppelelirahasto on muuten suurenmoinen ruusuristiläinen saavutus. Kolmen toimintavuotensa aikana se on kasvanut puoleen miljoonaan. Alussa uneksimme kyllä, että sen verran saisimme säännöllisesti kokoon joka vuosi, mutta unelma, joka toistaiseksi on jäänyt toteuttamatta, voi vielä toteutua – ja paljon uljaampana, – kunhan tässä kaikki ehtivät mukaan. Temppelelirahasto ottaa myös vastaan tilapäisiä lahjoja keltä vain, ja on se niitä vuosittain saanutkin. Temppelelirahaston ensimmäisenä tehtävänä on oman talon ja temppelelin pystyttäminen Helsinkiin, ja on tämä tarkoitus toistaiseksi toteutunut siten, että Kulmakoulu sisusti rukoussalinsa Ruusu-Ristiä silmälläpitäen, jonka tähden Temppelelirahaston varat on korkoa vastaan lainattu Kulmakoululle.

Kolmas – tavallaan ekonominen – kysymys joka herätettiin vuosikokouksessa ja sai huomiota osakseen, oli jonkun minun kirjani kääntäminen vieraalle kielelle, esim. englanniksi, jotta muu maailmakin tulisi osalliseksi Ruusu-Risti-sanomasta. Ehdotettiin käännettäväksi „Vuorisaarna“ ja „Ruusu-Ristin syntysanat Suomessa“ ja arveltiin, että Ruusu-Ristin tarjoama teosofinen elämänymmärrys voisi saada ehkä paljonkin kannattajia esim. Indiassa, jossa nykyään on alettu kaivata Kristusta, hänen oppiansa ja persoonaansa ilman kirkollisia lisäyksiä ja dogmeja. Indialaisia voisi erikoisesti viehättää se, että Ruusu-Risti – vastoin kristillisiä kirkkoja – omaksuu sekä jälleensyntymisen että karman opit. Myöhemmin on vielä pohdittu Gandhia käsittelevän kirjasen „Jos Mestareita seuraisimme“ saattaminen englannin kielelle.

Asetuin ensin hengessäni hieman epäilevälle kannalle, sillä käsitystäni hämmensi se, että oli kysymys omista kirjoistani, jotka eivät mielestäni vastanneet mitään suuren maailman vaatimuksia. Olin aina ajatellut, että silloin kun Ruusu-Risti kotimaassamme loistaa niin suurella valolla, että se näkyy rajojen yli, silloin tulevat ulkomaalaiset itsestään katsomaan ja tutkimaan, mikä se niin oudolla valolla loistaa. Ja silloin he itse tahtovat, että kirjammekin käännetään vieraille kielille.

Mutta onhan mahdollista, ettei semmoinen aika pian tule – jos koskaan. Ja vaikka se tulisikin, kuka takaa, että ulkomaalaiset näkevät valon ja tulevat uteliaiksi? Minkätähden itse asiassa kaikki viisaat ovat pyytäneet ja käskeneet, että heidän oppilaansa levittäisivät sanomaa, – eivätkä odottaisi, että se itsestään leviäisi?

Epäröintini ja epäilykseni johtuivat vain heikosta uskostani!

Eihän tässä ollut kysymys minun sanomastani! Ruusu-Ristin sanoma oli H. P. Blavatskyn alkuperäinen teosofia ja hänen painostamansa Matteuksen evankeliumin vuorisaarna. Ruusu-Ristin sanoma oli Jeesuksen Kristuksen elämänoppi, jonka Mestarein julistama teosofia taas kohotti oikeaan arvoonsa. Pois siis kaikki personallinen epäröinti!

Nyt olenkin tullut seuraavaan päätökseen: suoritettuani ensin ne kirjalliset työt, jotka tänä kesänä minua odottavat, ryhdyn Vuorisaarna-kirjan kääntämiseen englannin kielelle ja kirjoitan itse englanniksi uudestaan jonkun toisen teokseni.

Riittäköön nyt tähän voimia ja aikaa! Jos ei kesä riitä, täytyy syksyä ottaa avukseen.

*

Kesäkurssit pidetään tänä vuonna taas elokuun alussa Jyväskylässä. Ilmoittautumiset ottaa vastaan R.-R.-Toimisto, os. Ruusu-Risti-Tempeli, Jyväskylä.

*

Ruusu-Risti-seurassa käytetään usein sanaa „veli“ naisjäsenistäkin puhuttaessa. Monen mielestä tämä on omiansa painostamaan kaikkien jäsenten veljeyttä ja yhdenvertaisuutta – ja sitä käytetään muutamissa piireissä ulkomaillakin, – mutta toisia on, joita sama tapa loukkaa. Minulle on huomautettu, että se alentaa naisen ja naisellisuuden arvoa.

Ehdotan sentähden, että kysymys otetaan keskustelun alaiseksi lehtemme Vapaassa Sanassa, ja pyydän, että lukijat kirjoittavat mielipiteensä siitä. Onko veljeyden nimessä oikein ja kaunista, että naisiakin nimitetään veljiksi?

*

Helsingissä käydessäni on tapanani, mikäli mahdollista, ottaa halukkaita vastaan puheilleni. Monet kokoukset tekevät useimmiten senkin ajan lyhyeksi, jonka täten voin omistaa toisille.

Mutta kotonani maalla on sääntönä, etten ota ketään vastaan. Kotona teen työtä.

Elokuu, s. 225-227

Elokuun 12 p:nä (31. VII vanhaa lukua) ensi vuonna on kulunut 100 vuotta H. P. Blavatskyn syntymästä. Ruusu-Risti päätti jo vuosikokouksessaan huhtikuun alussa, että vuosi 1931 omistetaan H. P. B:n muistolle. Nyt on saapunut luokseni Point Loman Teosofisen Seuran jäsenlehti *The Theosophical Forum*

kesäkuun 15 p:ltä, jossa seuran johtaja tohtori G. de Purucker ilmoittaa että elokuun 11 p:nä – koska se on sunnuntai – ensi vuonna pidetään Point Lomassa juhlapöytä H. P. Blavatskyn muistoksi. Siihen kokoukseen kutsuu toht. de Purucker edustajia kaikista maailman teosofisista seuroista, olivat ne minkä nimisiä tahansa. Hän toivoo, että kokous samalla olisi suuri veljystyskokous, jossa kaikkennimiset teosofit voisivat tunnustaa kuuluvansa samaan rintamaan, H. P. B:n alkuunpanemaan teosofiseen liikkeeseen.

Meillä Ruusu-Ristissä ei ole muuta kuin hyvää sanottavana semmoisesta yrittäjästä, ja vaikka me itse lievenne liian kaukana, voidaksemme Suomesta käsin tulla edustetuksi, löytyy ehkä Amerikassa joku meikäläinen, joka voi kokoukseen lähteä. Kokoukselle toivotamme kaikkea menestystä, mutta samalla olemme uteliaat näkemään, mitkä kaikki teosofiset y. m. seurukset tulevat kutsua noudattamaan.

On joka tapauksessa ollut lohdullista nähdä, että toht. de Puruckerin lähentelemisyrittäjä, josta kerroin viime Ruusu-Ristissä, on herättänyt vastakaikua Adyarinkin Teosofisen Seuran piireissä. En ole vielä nähnyt mitään lausuntoa itse Presidentin taholta, mutta Yhdysvaltojen T. S:n ylisiihteri Mr. Rogers ja Canadian T. S:n ylisiihteri Mr. Smythe ovat molemmat julkituoneet ilonsa ja hyväksymisensä. Samoin on tehnyt eräs vaikutusvaltainen T. S:n jäsen Amerikassa, Mrs. Marie Russak-Hotchner, joka tämän vuoden alusta toimittaa Mrs. Besantin kansainvälistä aikakauskirjaa *The Theosophist*. Hän sanoo nimenomaan, ettei hän koskaan ole käsittänyt teosofisten seurojen riitaa siitä, mikä on oikea seura, s. o. millä on alkuperäiset paperit ja diplomaat j. n. e.; hänen mielestään „se henkinen perustuskirja, joka riippuu Suuren Valkoisen Looshin seinällä, on ainoa, joka meitä kaikkia velvoittaa“.

Adyarin Teosofinen Seura läpikäy nykyään kriisin, jonka on aiheuttanut Krishnamurtin nuorekas kannanote opillisissa kysymyksissä ja Besant-Leadbeaterin häntä koskevien ennustusten täydellinen romahdus. Muistuu melkein mieleen H. P. Blavatskyn sanat Constance Wachtmeisterille: tulee vielä niin vaikea aika Euroopassa ja koko maailmassa, että teosofitkin tuntevat maan horjuvan jalkojensa alla . . . Ehkemme kuitenkin vielä ole siinä. Ehkä tässä vielä on valmistusaikaa . . .

Joka tapauksessa olisi suotavaa, että maailman kaikki teosofit ja teosofismieliset henkilöt ottaisivat toisiaan kädestä ja seisoisivat kultaisena ketjuna rauhan nimessä ja rauhan puolesta ympäri maapallon.

*

Auttamisessa on magiaa – samassa määrin kuin siinä on rakkautta.

Ihmiset pyytävät ja saavat apua toisiltaan – sängen ajattelemattomasti usein, varsinkin mitä rahoihin tulee. Semmoinen apu onkin vain kuin pankkivielan ottamista ja antamista – se on maksettava aikoinaan samalla mitalla ja verrattain pienellä korolla.

Mutta toista on, kun apu annetaan rakkaudesta. Silloin apu ei sido, vaan velvoittaa.

Mihin se velvoittaa?

Kuinka rakkauden herra Kristus sanoi, kun hän antoi apua?

„Mene, äläkä enää tee syntiä!“

Rukoilla apua korkeammilta olennoilta, kehittyneemmiltä ihmisiltä on todella velvoittavaa.

*

„Mitä toimittaja ajattelee nykyajan tapahtumista meillä Suomessa, s. o. lapualaisliikkeestä?“ on kysytty minulta.

En sekaannu päiväpolitiikkaan, mutta en tunne mitään levottomuutta tulevaisuuden suhteen. Kuten eräs rosenkreutsiläinen Veljeni äsken sanoi: „kaikki on hyvin. Korkeammat voimat on Suomen politiikankin takana. Ei ole hätää. Kuljetaan varmoin askelin kohti suurta ja loistavaa tulevaisuutta.“

Syyskuu, s. 265-268

Jyväskylän kesäkursseilla elokuun 3-10 p:nä saimme taasen kokea, että missä totuudenetsijöitä kokoontuu vilpittömässä, vaatimattomassa ja veljellisessä hengessä, siellä Kristuksen läsnäolon henki on heidän keskellään.

Tunsimme olevamme kuin yhtä perhettä, jossa kaikki jäsenet ovat toisilleen yhtä kalliit. Jos heidän mielipiteensä jostain kysymyksestä olivat erilaisia, ei rakkaus siitä vähentynyt, vaan kunnioitus kasvoi ja syventyi, ja kaikki pysähdyimme täynnä hartautta sen jumalallisen valon eteen, mikä Jeesuksen persoonan kautta loisti kosmisesta Kristuksesta.

Varmaan olivat sillä tavalla ensimmäiset kristityt koolla Jeesuksen ristinnautitsemisen jälkeen. Varmaan heitä elähytti sama yhteenkuuluvaisuuden henki. Ja varmaan heidän työnsä sitten maailman hyväksi alkoi, kun pyhän hengen tuli oli laskeutunut heidän sydämiinsä.

*

Teosofisen Seuran (päämaja: Adyar) Eurooppalaisen Liiton kymmenes kongressi pidettiin Genévässä kesäkuun loppupäivinä. Kokousta johti T. S:n presidentti Mrs. Annie Besant, ja läsnä olivat m. m. Mr. C. W. Leadbeater, Mr. C. Jinarajadasa, toht. J. J. van der Leeuw, Mrs. M. R. Hotchner (Kaliforniasta). Mikä meitä tässä kongressissa erikoisesti kiinnostaa, on se huomattava ja kauniita lupauksia sisältävä päätös, joka siinä tehtiin toht. G. de Puruckerin, Teosofisen Seuran (päämaja: Poit Loma) johtajan veljellisen tervehdyksen, ehdotuksen ja kutsun johdosta. Tämän tervehdyksen esitti sekä Mrs. Hotchner Kaliforniasta – kuten viime numerossa kerrottiin – että toht. Lars Eek Ruotsista, joka oli toht. de Puruckerin erikoisesti valtuuttama ja lähettämä edustaja.

Tohtori Eek otettiin vastaan mitä ystävällisimmin, ja Eurooppalaisen Liiton valitsema komitea, johon kuuluivat, paitsi toht. Eek, Mrs. M. R. Hotchner, Mrs. M. Jackson, M. Charles Blech ja Mr. Peter Freeman, tuli neuvotellessaan seuraaviin johtopäätöksiin kokouksessaan kesäkuun 28 p:nä:

1. Teosofiaa – joka ei ole riippuvainen personallisista katsantokannoista, olkoot nämä kuinka arvossa pidettyjä tahansa – ei koskaan saa rajoittaa tällaisiin personallisiin mielipiteihin, vaan mitä suurimman vapauden täytyy vallita sekä totuutta etsittäessä että sille ilmaisumuotoja tavoiteltaessa, ja tälle pohjalle on rakennettava molemminpuolinen yhteistyö.

2. On tehtävä luettelo kaikista tunnetuista teosofisista seuroista y. m. yhdistyksistä, joilla on samansuuntaiset tarkoitusperät ja ihanteet.

3. Mitä pikimmin on sopivalla paikalla ja ajalla pidettävä kokous keskinäistä ajatustenvaihtoa varten veljellisen yhteistyön edistämiseksi, johon kokoukseen saapuu kolme virallista edustajaa kustakin tunnetusta teosofisesta seurasta. (Tohtori Eek ehdotti ajaksi toukokuuta 1931 ja paikaksi joko Genèveä, Pariisia, Lontoota tai Berliiniä.)

4. Yhteinen julkinen lausunto tapahtuu niin pian kuin mahdollista tästä asiasta ja sitä koskevista sopimuksista.

5. Kaikkia teosofisia seuroja kehoitetaan tästä alkaen veljellisesti lähettämään tervehdyksiä tuovia ja vieviä edustajia kaikkiin kokouksiin loosheissa, kansallisseuroissa, liitoissa, kansallisissa ja kansainvälisissä kongresseissa, missä vain tätä katsotaan sopivaksi.

6. Missä vain käy päinsä, on yhteisesti juhlittava semmoisia päiviä kuin „Valkoisen Lootuskukan päivä“, jolloin vietetään „suurempaan valoon“ astuneitten teosofisten työntekijäin muistoa. (Toht. Eek ehdotti, että erikoisesti sopiva päivä tämmöiseen yhteiseen muistojuhlaan olisi Madame Blavatskyn syntymän satavuotispäivä heinäkuun 31 vanhaa lukua eli elokuun 11 p:nä uutta lukua vuonna 1931.)

7. Tohtori Besantin tervehdyspuhe, toht. Eekin vastaus Eurooppalaiselle Liitolle ja kopio toht. Besantin vastauksesta toht. Puruckerille Point Lomassa on painettava ja yhdessä komitean pöytäkirjan kanssa lähetettävä kaikille teosofisille seuroille.

Pöytäkirjan allekirjoittajina ovat Lars Eek ja Peter Freeman.

On todella uusia tuulahduksia ilmassa. Teosofinen maailma on silmännähtävästi ottanut askeleen eteenpäin kehityksessä siitä lähtien, kun Ruusu-Ristin taholta tehtiin suvaitsevaisuus- ja veljeys-ehdotus Parisin kongressille v. 1921.

Emme saata olla toivomatta iloisia yllätyksiä tulevaisuuden suhteen.

*

Eräs Ruusu-Ristin harras jäsen kirjoittaa minulle seuraavaa:

„Jäsenlukumme lisääntyminen ei luullakseni olisi haitaksi. Jos esim. jokainen jäsen ensi tulevana työ kautena koettaisi hankkia yhden uuden sopivan jäsenen tai vaikkapa useampia, lähenisimme 2000. Monijäsenisellä seuralla on suurempia taloudellisia mahdollisuuksia Ruusu-Risti-teosofian levittämiseksi. Kuten enemmän jäseniä, sitä laajempi kosketus toisten ihmisten kanssa. Tietysti ymmärrän, ettei jäsenten paljous, vaan niiden laatu, on määräävänä tekijänä, mutta onhan jokainen „hankkija“ tilaisuudessa ottamaan selvää pyrkijän sopivaisuudesta.

„Ruotsinkielistä maaperää pitäisi viljellä, sillä surulla me harvat ruotsia puhuvat näemme, kuinka veljemme jäävät osattomiksi R.-R.-teosofian syvästä opista. Muuan keino olisi julkaista selvä ja yksinkertainen ruotsinkielinen (ehkä myös suomenkielinen) käsikirja, josta vasta-alkajat ja perehtyneemmätkin saisivat selväpiirteisen kokonaiskuvan R.-R.-teosofiasta. Kirjan pitäisi esittää teosofian historia (sen eri vaiheissa Madame Blavatskyn jälkeen) ynnä teosofian opit ja niiden todistelu. Selvästi olisi osoitettava, mitä tietä pitkin voi päästä varmuuteen. Sillä olennaisintahan on auttaa toinen toistaan varmuuteen ja yksilölliseen elämään.

„Kirja arvatenkin leviäisi myös Ruotsissa . . . Onhan kutsu „takaisin Blavatskyyyn“ kuulunut sielläkin jo useampana vuotena.

„En tässä yhteydessä malta olla toistamatta, mitä Ruotsin Teosofisen Seuran ent. ylisihteeri Erik Cronwall kirjoitti Suomessa käynnistään joitakuuta vuosia sitten (puhuessaan Ruusu-Ristin kirjeestä Parisin kansainväliselle teosofiselle kongressille 1921):

Tuntuu siltä, että Suomen teosofit ovat lähempänä todellisen veljeyden – sen, joka ei käsitä vain läheisiä ystäviä ja aatetovereita, vaan ennen kaikkea niitäkin, joilla on toisenlaiset käsitykset teosofiasta – toteuttamista kuin toiset. Onpa meidänkin jäsentemme kesken ilmaistu halua yhteisymmärrykseen toisten teosofisten suuntien kanssa.

Vanhassa mystillisessä ennustuksessa on lausuttu, että kerran on valo tuleva Pohjolasta. Meistä itsestämme yksin riippuu, onko sadusta tuleva tosi.

„Toinen keino R.-R.-teosofian leivittämiseksi olisi julkaista vaihtelevasisältöinen aikakauskirja, jonka teksti olisi kaksikielinen ja siten voisi tyydyttää ruotsia puhuvien henkisiä tarpeita. Se voitaisi tilaajia arvatenkin Ruotsissakin ja voitaisiin aluksi julkaista 4 á 6 kertaa vuodessa.

„Ruusu-Risti-lehti pysyisi ennallaan ja olisi yksinomaan jäsenlehti ja tehtäisiin yhä syväsisältöisemmäksi.

„Olisihan myös ajateltavissa, jos ruotsinmaalaisia Blavatsky-teosofeja liittyisi Ruusu-Ristiin, että julkaistaisiin pohjoismainen teosofinen aikakauskirja, jonka teksti olisi ruotsin- tai ehkä vielä paremmin, ruotsin- norjan- ja tanskankielinen.“

Mitä te, ystävät, näistä ehdotuksista ajattelette?

*

Muutammat ystäväni tahtovat, että menisin joksikin aikaa ulkomaille terveyttäni hoitamaan, koska minua tänä vuonna on vaivannut tuntuva heikkous. Jos niin kävisi, että lähtisin matkalle, ilmestyy Ruusu-Ristin ensi numero lokakuun loppupuolella tai ehkäpä vasta marraskuussa loka-marraskuun kaksoisnumerona.

Lokakuu, s. 301-302

Puhelin äskettäin toisen minäni kanssa.

– Miten on asiat? kysyin. – Näytät olevan allapäin, pahoilla mielin?

– Onhan syytä. Tulen vanhaksi, kuolema odottaa ja minä kysyn itseltäni, olenko turhaan elänyt.

– Eikö tuommoinen kysymys ole turha?

– Ei, sillä en löydä pienintäkään lohdutusta siitä ajatuksesta, jota jotkut saarnaavat, että jokainen ihminen käy täällä maan päällä ankaraa koulua, että hänen tekojensa ainoa merkitys on siinä, että ne seurauksineen kasvattavat häntä itseään. Semmoinen näkökanta on minusta liian metafyyssillinen ja liian paljon keskitetty omaan minään. Minä soisin, että elämä olisi luonnollisempi ja että tekommekin jotain merkitsisivät. Tahtoisin, että tekoni olisivat hyödyksi ja iloksi toisille ihmisille ja että saisin aikaan jotakin, joka olisi ihmiskunnalle avuksi. Tahtoisin voida auttaa toisia – ei vain salaperäisen metafyyssillisellä tavalla itseäni.

– Olet siis kunnianhimoinen?

– En tiedä, onko se kunnianhimoa, mutta tunnen, että kaipuu, joka elähyttää minua, on jalo ja tosi.

– Se on kuitenkin personallinen. Etkö muista, mitä Bhagavad Gita sanoo: „Sinun ei tarvitse huolehtia muusta kuin toiminnasta sinään – ei koskaan toiminnan hedelmästä; älköön sentähden toiminnan hedelmä olko vaikuttimenasi . . .“

– Muistan tuon. Mutta muistan myös, että Bhagavad Gita selvin sanoin opettaa meitä tekemään työtä maailman ja ihmiskunnan hyväksi. Ei mielestäni minunkaan kaipuuni ole itsekkäästi personallinen. Pyydätkö mitään itselleni? Välistä minut valtaa niin suuri väsymys: mitä hyötyä on ihmisille kaikista voimanponnistuksistani?

– Tuo epäily osoittaa sittenkin, ettet ole vapaa persoonallisista motiiveista. Et ole vielä pelastunut. Mutta Buddhakin epäroi. Sano minulle: onko alakuloisuutesi estänyt sinua työtä tekemästä ja ponnistamasta?

– Eihän toki. Koetan aina suorittaa velvollisuuteni viimeiseen asti.

– Sepä hyvä. Tuulesi ja tunnelmasi eivät siis ole sinulle haitaksi. Mutta varo, ettet antaudu niihin nauttiaksesi. Itsesääli on harhoista suurin. Muuten tahdon lohduttaa sinua; meidän inhimillisillä teoillamme on merkitystä sinään; me viemme maailmaa eteenpäin; mutta meitä täytyy elähyttää usko – usko, että toimintamme on siunaukseksi, vaikka emme mitään hedelmiä siitä näkisi. Hedelmät eivät ole meitä varten, vaan kuuluvat niille, jotka tulevat meidän perästämme. Se on rakkauden salaisuus.

*

Ylläoleva keskustelu tapahtui toisen minän heikkona kiittämättömyyden hetkenä. Toinen minä hymyili koko ajan. Ei siis lukijankaan ole otettava asiaa vakavalta kannalta.

Mutta arvoitukseksi jää, miksi se kirjoitettiin tähän painettuun sanaan.

*

Onkin parempaa sanottavaa. Ensi vuonna tulee Ruusu-Ristiin uusi osasto entisten lisäksi. Uuden osaston nimenä on „Pyrkijän päiväkirjasta“. Siinä kerrotaan mietiskelyä, itsekasvatusta y. m. askeesia harjoittaneiden havainnoista, kokemuksista, näyistä ja mietteistä heidän omien muistoonpanojensa mukaan. Onnistuneena tällainen osasto voi tulla arvokkaaksi lisäksi meidän kirjallisuudessamme. Katolisella kirkolla on ollut pyhimyksensä, ja jotkut heistä ovat jättäneet jälkeensä huomattavia muistoinpanoja, kuten ruotsalainen pyhä Birgitta „ilmestyksissään“. Mutta protestanttinen kirkko on köyhä pyrkijöistä. Swedenborg on harvinainen poikkeus, niinkuin myös hänen *Diarium spirituale*nsa. Saa nähdä, mitä me Suomessa saamme aikaan.

Sokeri pohjassa. Molemmat T. S:t, Adyar ja Point Loma, ovat päättäneet yhdessä julkaista ensi vuonna H. P. Blavatskyn kaikki kootut teokset suurena muistopainoksena.

Marras- ja joulukuu, s. 326-331

– Nyt sinun on taas kirjoitettava jotain joulusta, sano ääni sisässäni.

Tosiaankin. Joulukuun lähestyy. Ruusu-Risti ilmestyy tosin marraskuussa, mutta onhan se marras-joulukuun kaksoisnumero. Siis joulukuun on ovella.

Me ihmiset kasvamme tapojemme orjiksi, temme elämästämme näytelmän, – ja elämä itse saa pitää huolen siitä, että se karmallisessa järkkymättömydessään muodostuu jumalalliseksi komediaksi.

Montako kertaa lienenkään – vanhaa hyvää tapaa noudattaen – kirjoittanut joulusta näin joulukuun numerossa?

Ehkä kymmeniä kertoja. Onhan tämä lehtemme 26:s vuosikerta.

Riittääköön siis.

Tällä kertaa en kirjoita sanaakaan erikoisesti joulusta. Toivotan vain kaikille lukijoilleni lämpöä, ruokaa, lahjoja, valoa ja rauhaa! Sitä kaikista sydämestäni toivotan.

Ja sitten vielä lausun toivomukseni: älkää unohtako Ruusu-Ristiä! Tavatkaamme tammikuussa!

*

Jotkut lukijat ainakin muistanevat, että neljätoista vuotta sitten käytiin tässä aikakauskirjassa vilkasta sananvaihtoa Teosofisen Seuran eli liikkeen tehtävästä. Polemiikki alkoi kirjoituksella „Mihin suuntaan?“, jonka oli lähettänyt „Ääni maaseudulta“. Kaikki mystiikka ja okkultismi oli tämän kirjoittajan mielestä turha, jos Teosofinen Seura tahtoi olla hyödyksi maailmassa, oli sen ensimmäisen ja varsinaisen ohjelmapykälänsä nimessä antauduttava kokonaan palvelemaan yleisen veljeyden aatetta ja tultava käytännölliseksi, yhteiskunnalliseksi liikkeeksi, joka koko voimallaan ottaisi osaa nykyajan sosiaalipoliittiseen elämään, sitä elähdyttäen ja inspiroiden. „Ääni maaseudulta“ sai älykkäitä kannattajia. Mutta kannattajia sain minäkin, joka omissa kirjoituksissani edustin vastakkaista kantaa. Koetin selittää, että veljeyspykälä oli vain ehto – *conditio sine qua non*, – joka avasi seuran jäsenyyden sille, joka tahtoi, tavalla tai toisella, ottaa osaa seuran työhön; ja seuran työ ja tehtävä oli ilmaistu toisessa ja kolmannessa ohjelmapykälässä. Käytin huomiota herättävää nimeä „passiivinen“ ja „negatiivinen“ ensimmäisestä pykälästä, mutta selitin niiden tarkoittavan, että veljeys oli toteutettava seuran omassa piirissä – ja todella aktiivisesti toteutettava. Yhteiskuntaa emme osanneet muuttaa, mutta itse meidän oli teosofeina näytettävä esimerkkiä veljesrakkaudessa. Eihän tehtävämme ollut luoda ihmiskunnan yleistä veljeyttä maailmaan, tehtävämme oli vain olla yleisen veljeyden ytimenä.

No niin. Syy, miksi tämä polemiikki muistui mieleeni, oli, että silmiini sattui seuraavat sanat, jotka H. P. Blavatsky kerran lausui Judge'lle ja jotka Judge julkaisi v. 1891 muistosanoissaan H. P. B:lle:

„Emme tee työtä vain sitä varten, että ihmiset sanoisivat itseään teosofeiksi, vaan sitä varten, että harrastamamme opit vaikuttaisivat hapatuksen tavoin tämän vuosisadan koko tajuntaan. Ja tämän voi saada aikaan vain pieni, vakava joukko työskentelijöitä, jotka eivät työskentele inhimillisen palkinnon eikä maallisen tunnustuksen toivossa, vaan joita elähyttää ja ylläpitää usko siihen yleiseen veljeyteen, josta Mestariimme ovat osana, ja jotka sentähden lakkaamatta ja uskollisesti tekevät työtä itse ymmärtääkseen ja toisten arvosteltavaksi esittääkseen niitä elämän ja velvollisuuden oppeja, jotka ovat periytyneet meille

aikojen aamusta. Älkää horjuko, niinkauan kuin jotkut hartaat sielut ponnistelevat pitääkseen ydintä elossa. Teitä ei käsketty perustamaan ja toteuttamaan yleistä veljeyttä, vaan olemaan sen ytimenä, sillä vasta kun ydin on muodostunut voivat syntyä ne lisämuodostumat, jotka tulevina vuosina – olkoot nämä kuinka kaukaisia tahansa – päättyvät sen elimistön muodostumiseen, mikä meillä on nyt mielessämme.“

Jos edellä olevat sanat olisin julkaissut 1916, olisi ehkä asia ollut ratkaistu – ainakin niiden mielestä, joille H. P. B:llä oli auktoriteettia. Sillä vaikka „sattumalta“ edustinkin H. P. B:n kantaa, tuntui useiden mielestä, että sitä poikkesin, kun käytin nimityksiä „negatiivinen“ ja „passiivinen“. Ainoastaan ne, joiden mielestä kantani oli järkevä ja luonnollinen, yhtyivät siihen ja seurasivat minua. Ja tämä on muuten H. P. B:nkin mielestä ainoa teosofisesti oikea menettelytapa.

H. P. B:n edellä toistetut sanat ovat samalla profetia, jota kannattaa pohtia.

*

Eräs ystäväni sanoi minulle äskettäin: – Kirjoita taas jotakin Krishnamurtista!

En liene todella pitkään aikaan kirjoittanut mitään tästä nuoresta kuuluisuudesta. Se johtuu siitä, että olen odottavalla kannalla. Hänen asenteensa on toiselta puolen raitis ja terve, toiselta kokemattomuutta todistava. En tahdo vielä häntä arvostella. Toivon ja odotan. Hän tulee joko peruuttamaan monet lausuntonsa tai kaatamaan Teosofisen Seuran. Jälkimmäisessä tapauksessa hän itsekkin hukkuu teosofisen liikkeen aaltoihin. Mutta toivon hänen paljon vielä viisastuvan.

Tämän sanon senkin uhalla, että lukijani päättäväisesti mutisevat itsekseen: mutta kuinka viisas tuo P. E. sitten luulee olevansakaan?

En tunne omaa viisauttani, mutta tunnen erään heikkouteni. Ihailen älykkyyttä. Nautin sanomattomasti, kun joku älykkäästi kapinoi. Nimittäin joku, joka ei luule olevansa viisas eikä esiinny millään auktoriteetilla, vaan jonka järki vilpittömästi nousee kapinaan tapoja ja järjestelmiä vastaan.

Jos viisas kapinoi, täytyy hänen asettaa tilalle jotain ehdottomasti korkeampaa. Buddha ja Kristus nousivat olevia lakipykälää vastaan, mutta ei lakia hävittääkseen, vaan sitä täyttääkseen. Heillä oli suurempi tieto laista kuin heidän aikalaisillaan. Viisas ei kapinoikaan, hän antaa vain suuremman valonsa loistaa.

Mutta vähätietoinenkin ihminen saa kapinoida, kun se on hänen järkensä vilpittömän ilmaus. Hän saa silloin asettua kysymysmerkiksi, ja hänen kapinansa on hänelle askel eteenpäin kehityksen, toisin sanoen itsensä löytämisen tiellä.

Julkaisen tässä otteen eräästä äsken saamastani kapinallisesta kirjeestä. Julkaisen sen takia, että ensi vuonna alkaa, kuten viime numerossa mainitsin, uusi osasto Ruusu-Ristissä, jossa esoteristit kertovat kokemuksistaan. Esoteristit ovat totuudenetsijöitä, jotka kasvattamalla itseään järjestelmällisesti pyrkivät henkiseen valaistukseen. Alkuaskel esoteristin tiellä sisältää aina myös n. s. mietiskelyharjoituksia. Ensi vuonna saamme kuulla positiivisista tuloksista, nyt annan seuraavan kirjeen kertoa niistä negatiivisista johtopäätöksistä, joihin nuori harjoittelija on tullut.

Näin hän kirjoittaa:

Olen lopettanut harjoitukset nähdäkseni, ovatko ne minulle sisäinen välttämättömyys vaiko vain velvollisuus, jonka olen ottanut päälleni uskossa, että se on minulle nopein tie eteenpäin.

Kukaties se ei sittenkään ole *minun* tieni.

En pidä „velvollisuuden“ tunnusta henkisten pyrkimysten yhteydessä. Niitten jos minkä on oltava sponttaanisia, ipso facto-luonteisia. – No niin, ja minun aamuharjoitukseni eivät suinkaan aina olleet sponttaanisia. Ne tuntuivat liiankin usein „velvollisuudelta“, jonka suorittamiseen ei oikeastaan olisi aikaa, mutta kun on kerran ottanut jotakin tehdäkseen säännöllisesti, niin *pitäisihän* sitä. Ja kun ei sitten kuitenkaan ehtinyt taikka jaksanut, niin kulki koko päivän ympäri levottomana ja häpeissään kuin sanansa syönyt konna. Ei – totisesti en pidä sellaisesta „pyrkimyksestä“! Sehän hämmentää ihmisen koko elämän ja pilaa hänen luonnolliset välinsä Jumalaan ja ihmisiin!

Ei niin, ettei minulla olisi halua aloittaa päiviäni Elämän kasvojen edessä ja käyttää niitä Hänen tahtonsa mukaisesti, onhan sellainen pyrkimys minulle aivan luontainen, mutta en ymmärrä, että minun sitä varten olisi istuttava jossain määrättyssä asennossa, joka lisäksi on mahdollisimman vähän ajatuksia inspiroiva (voin helpommin mietiskellä kadulla kulkiessanikin!) Eikö olisi paljon luonnollisempaa, „grasiöösimpää“ noustuaan kävellä yksinkertaisesti ikkunaan, katsoa maailmaan, jossa miljoonat häärivät ja jonne itsekkin pian pujahtaa muurahaisena mukaan, muistuttaa mieleensä korkein inhimillinen ihanne, minkä kulloinkin pystyy tajuamaan, painaa se mieleensä päivän varalta ja – jos on aikaa ja inspiratiota – miettiä hetkisen sitä kysymystä, mikä milloinkin on aktuelli. Tämähän voisi sitäpaitsi tapahtua yhtä hyvin työhön kävellessänikin. Niinhän olen koko ikäni mietiskellyt.

Tällaisiin harjoituksiin ei sekoittuisi ulkonaisen „velvollisuuden“ sivumakua, vaan ne pysyisivät puhtaana osoittaen kuin ilmapuntari juuri henkisen „paineen“ todellista määrää.

*

Kirjoitan paraikaa „Vuorisaarna“ kirjaani englanniksi. Toivon saavani käsikirjoituksen valmiiksi marraskuun aikana.

Marraskuun 15 ja 16 p:nä on kymmenvuotisjuhlamme Helsingissä. Niiden jälkeen matkustan joksikin aikaa ulkomaille.

Kuta vanhemmaksi käyn, sitä hartaammin soisin, että kykenisin johonkin. Tämä „johonkin“ ei ole mitään epämääräistä, vaan kasvaa vuosi vuodelta selvemmäksi tajunnalleni. Päämääräni pitkin matkaa on tietysti ollut tehdä teosofista työtä. Mutta se päämäärä on vuosien vierieessä kirkastunut. Näen yhä selvemmin mielestäni, mitä ihmiskunta kaipaa. Ja vaikken ajattele itsestäni, että omalla työlläni osaisin ihmiskunnan kaipuuta tyydyttää, tiedän kuitenkin, mikä ja kuka sitä kaipuuta voi tyydyttää. Oman työni suhteen rukoilen vain, että se voisi valmistaa tietä tulevalle. Tuleva ei ole ihminen eikä vapahtaja, se on suuri tapahtuma. Ihmisiä – hyviäkin – on, vapahtaja – Kristus – on, tuleva tapahtuma on kuin suuri elämänpyörä näkymättömissä, joka jo pyörii ja lähestymistään lähestyy.

Mikä tämä tapahtuma on?

Se on uusi uskonpuhdistus, suuri reformatsioni kristikunnan kaikissa kirkkoissa. Sanon „kristikunnan“, sentähden että olen länsimaalainen. Itämailla tämä uskonpuhdistus on myös jo käynnissä.

Mutta kristikunta kaipaa kipeästi reformatsionia. Sen kirkot ovat unohtaneet Jeesuksen sanoman taivastenvaltakunnasta. Sen papit ovat tulleet virkamiehiksi, jotka eivät edes aavista, mikä apostoolinen ja profetallinen tehtävä heille oli aiottu.

Minä olen tästä tietoinen, ja tämä tieto painaa minut välistä maahan, kun tunnen vähäpätöisyyteni ja mitättömyyteni. Toisena hetkenä se minua rohkaisee ja saa minut päättämään, että koetan tehdä mitä voin. Tottapahan myöhemmin toteutuu Jumalan tahto niin maan päällä kuin taivaissa.

Tämänsykyinen luentosarjani koskeekin kirkkoa. Koetan esittää ja selittää, mitä kirkko on, mitä se voisi ja mitä sen tulisi olla. Lopullisesti en voi vedota muuhun kuin omaan sisäiseen tietooni, mutta etsin tietysti tukea Uudesta Testamentista ja historiasta.

Olen kuin huutavan ääni korvessa. Mutta samalla uskon tietäväni, mitä Se tahtoo, jolle työlläni koetan tietä valmistaa.

Ruusu-Risti on täten renkaana merkillisessä työssä. Sekä seuramme että tämä aikakauslehtemme.

Itse sitä ihmettelen, kun katselen suurta tehtävää. Mitä me olemme, että semmoisessa saisimme olla mukana?

Mutta Mestari tietää — ja aika näyttää. Tapahtukoon hänen tahtonsa ja olkoon hänen rauhansa meidän kaikkien kanssa nyt ja aina.

RUUSU-RISTI 1931

Toimittajalta

Tammikuu, s. 1-7

Vuosi 1931 on H. P. Blavatskyn muistovuosi. Sata vuotta on kulunut hänen syntymästään. H. P. B. syntyi elokuun 12 p:nä (vanhaa lukua heinäkuun 31 p:nä) vuonna 1831.

Tänä vuonna tulee Ruusu-Risti kunnioittamaan hänen muistoaan erikoisella Blavatsky-numerolla, arvatenkin toukokuussa, joka on H. P. B:n kuolinvuosi. Toukokuun 8 p:nä vietetään aina „valkoisen lootuskukan“ päivää H. P. B:n muistoksi, sillä silloin H. P. Blavatsky siirtyi näkyväisestä maailmasta v. 1891.

Mutta tänä vuonna kunnioittaa tietysti Ruusu-Risti teosofisen liikkeen alkuunpanijan muistoa samalla tavalla kuin ennenkin julkaisemalla hänen kirjoituksiaan mikäli mahdollista joka numerossa.

*

H. P. Blavatskylle oli sanoma julistettavana ihmiskunnalle. Hän valitsi tälle sanomalle nimen *teosofia*.

Oliko nimi hyvin valittu? Siitä saattaa olla kahta mieltä, mutta vanha, sisältörikas nimi se oli, älykäs ja syvälinen. Paavalikin jo oli sitä käyttänyt puhuessaan „siitä salatusta teosofiasta (Jumalan viisaudesta), joka maailman alusta oli ollut . . .“

Maailma kuunteli hämmästyneenä H. P. Blavatskyn sanomaa, ja oppineet tarrautuivat nimeen.

„Teosofia!“ he huudahtivat. Teosofia on vanha arvokas nimi, mutta ei Blavatsky näy tietävän, mitä teosofia on. Me yksin osaamme sen asian selittää, – käsite teosofia on puhdistettava H. P. Blavatskyn humbugista“.

„En pidä Blavatskyn n. s. teosofiasta“, lausui minulle nuoruudessani eräs oppinut professori. „Jos tahdotte tietää mitä teosofia on, tutkikaa Böhmeä.“

Olin jo tutkinut Böhmeä – en sentähden, että saisin tietää, mitä teosofia on, sillä nimet eivät minua huvittaneet, vaan sentähden, että olin totuudenetsijä.

Sentakia minä Blavatskyakin tutkin. Hän sanoi tietävänsä totuuden, ja minä etsin totuutta.

*

H. P. Blavatskyn oma asema oli tämä.

Hän oli käynyt opissa viisaiden luona, semmoisten ihmisten luona, jotka *tiesivät*.

Hänen piti kertoa ihmiskunnalle mitä hän oli oppinut.

Ei hänen tietonsa koskenut jokapäiväisiä asioita, ei se tähdännyt rahan hankkimiseen eikä se auttanut kunnian tavoittelussa. Maailma ei juuri ymmärrä muuta kuin rahaa ja kunniaa – valtaa ja lemмен onnea, – ja H. P. B:n tieto koski yksinomaan elämän ja kuoleman kysymyksiä.

Mutta olihan ihmisiä, jotka olivat niistäkin kysymyksistä huvitetut! Spiritistit uskoivat yhtämittaa seurustelevansa vainajien kanssa ja saavansa näiltä tietää, miten oli laita kuoleman kesämaassa.

H. P. B. kääntyi heidän puoleensa. Mutta hänellä oli itsellään tietoa ihmisten ja henkimaailman salaisista voimista, ja hän osoitti, että todellisia vainajia sangen harvoin esiintyi n. s. istunnoissa. Tämä oli silloisille spiritisteille karvas pala, ja he eivät välittäneet H. P. B:n sanomasta.

H. P. Blavatsky kirjoitti ensimmäisen suurteoksensa „Isis Unveiled“ ja toivoi ehkä, että vapaamuurarit, jotka sanoivat uskovansa kaikkeen jaloon ja inhimilliseen, kallistaisivat korvansa hänen sanoilleen. Hän pettyi, sillä vapaamuurarit eivät voineet kuunnella, mitä naisella oli sanottavana.

H. P. Blavatsky jäi siten suuren yleisön varaan – ja niiden ennakkoluulottomien totuudenetsijäin, jotka tulivat hänen ystävikseen. Onneksi näitä rohkeita sieluja sentään oli, – ja niin syntyi teosofinen liike.

*

Mikä sitten H. P. B:n sanoma oli?

Ennen kaikkea se tietysti koski inhimillisen tiedon mahdollisuutta. Kirkot tämän kielsivät, samoin materialistiset tiedemiehet. Elämän korkeimmissa kysymyksissä piti sokeasti uskoa raamattuun, joka oli Jumalan oma pyhä sana – sen ristiiriitaisista opetuksista huolimatta. Näin sanoi uskonto, ja materialismiin kallistuva tiede lisäsi: me tiedämme jo mitä tietää voi; metafysisillistä asioista ei koskaan voida mitään tietää.

Asia on päinvastoin, sanoi H. P. Blavatsky. Järjellisenä olentona ihminen kohoaa eläinten yli ja sisäisen henkiolemuksensa puolesta hän nousee jumalten tasalle. Totuuden tieto on hänen elämänkehityksensä hedelmä. Mutta totuus on etsittävä.

Tiedon taival on pitkä ja vaivaloinen. Harvat sille astuvat. Mutta ihmiskunnan historian kuluessa on aina ollut niitä harvoja, jotka ovat kolkuttaneet totuuden valtakunnan ovelle. Heille on ovi avattu ja he ovat astuneet tiedon autuuteen.

Niin kuin tietämättömyys vie kuolemaan, niin jumalallisen totuuden tieto vie elämään. Jotka totuuden ovat saavuttaneet, he eivät kuole, vaan elävät iankaikkisesti.

Niin on meidän maapallollamme olemassa ihmisiä, jotka tuntevat Jumalan ja tietävät, mikä totuus on. He elävät osaksi näkyväisessä, osaksi näkymättömässä maailmassa, muodostaen salaisen veljeskunnan, joka ohjaa ihmiskuntamme henkistä kasvua ja kehitystä.

Tämä veljeskunta on silloin tällöin aikojen kuluessa lähettänyt jonkun edustajansa muistuttamaan ihmisille tiedon tiestä ja valon valtakunnasta. Niin ovat suuret uskonnot syntyneet, ja vaikka uskonnoissa on myöhemmin unohdettu alkuperäinen sanoma ja peitetty se kaikenlaisiin opinkappaleihin ja palvontamuotoihin, on se kuitenkin etsijän löydettävissä.

Ken totuutta vilpittömästi etsii, hän kyllä uskontojen monenlaatuisten ja kirjavien teologisten oppien takaa löytää sen alkuperäisen teosofisen sanoman, joka oli salaisen veljeskunnan oma sanoma. Teosofia on kaikkien teologioiden yhteinen ydin.

H. P. Blavatsky oli saman salaisen veljeskunnan lähetti, ja hänen tehtävänsä oli viitata siihen yhteiseen teosofiseen ytimeen, joka kalliina helmenä oli kätkeytyneenä teologisten oppien karuun peltomaahan.

*

Mitä H. P. B. siis teosofiassaan opetti?

Tiedämme sen.

Ihmisen sisin itse on jumalsyntyinen, hänen personallinen sielunelämänsä on vain se maailma, jonka päivätajuinen minä luulee omaksi itsekseen. Mutta vaikka ihminen sisimmältä olemukseltaan on jumalallinen, on hän heikko, kokematon ja kykenemätön toimimaan niinkuin pieni lapsi.

Mitä olemassaolo on muuta kuin koulu, jossa ihminen oppii käyttämään ja kehittämään synnynnäisiä, jumalallisia kykyjään – toisin sanoen: oppii tuntemaan itsensä?

Sillä ihmisen olemisella on päämäärä: hänen on tultava hyväksi voimaksi maailmankaikkeudessa.

Hän on jumalalliselta luonnoltaan hyvä, mutta se hyvyys nukkuu tietämättömyyden unta. Mitä hyötyä on kynttilästä, joka ei ole sytytetty? Niin täytyy hyvän nähdä paha, ennenkuin se erottaa oikean väärästä.

Ja voimaksi kasvaa hyvyys vasta viisauden koulussa, jossa kiusaukset ja koettelemukset vapaasti voitetaan. Hyvä on itsensä tähden rakastettava.

Onko ihmisen siis opittava rakastamaan itseään? Ei itseään, vaan Itseään. Alussa ihminen rakasti itseään, koska hän etsii hyvää ulkopuolelta Itseään. Hyvässä on onni, harmonia ja Jumala. Ja missä on ihminen, joka ei etsisi onnea, s. o. Jumalaa? Mutta vähitellen ihminen oppii etsimään Itseä eikä enää itseä, sillä hän ymmärtää, että tie onneen ja hyvään käy Itsen kautta.

Miksikä Itsen kautta? Siksi että Itse yhdistää kaikki ihmiset ja kaikki elävät olennot toisiinsa. Itse on kaikissa yhtä. Itse on Logos, Sana, Jumalan Poika, ja Itsen takana on Jumala.

Kuinka lyhyt on taival Jumalan luo, jonka henki asuu meissä – ja kuinka pitkä! Me ihmiset elämme minämme harhoissa emmekä näe, että yksi Minä on meidän kaikkien takanamme.

Kiiruhdamme kohti kuolemaa sen sijaan, että etsisimme elämää. Kuinka meidän kävisikään, ellei elämä meitä armahtaisi? Mutta viisaus suurempi kuin meidän johtaa mailmaa. Sentähden kuolemakin on meille voitoksi.

Me kuolemme – ja synnymme jälleen. Henkiminämme ponnistaa lakkaamatta ja vaikka personallinen minämme tuottaa hänelle tuskaa kasvaa hän vuosituhansien vieressä yhä tietoisemmaksi tehtävästään eikä hellitä otettaan.

Lopulta hän meissä voittaa ja nostaa meidät kirkastuksen vuorelle. Ja silloin hänestä – ja meistä – on tullut hyvä voima maailmankaikkeudessa, hyvä voima, palveleva voima, sen lain mukaan, joka sanoo: Ken teistä suurin on, hän olkoon kaikkien palvelija.

Semmoinen on H. P. B:n teosofinen elämänoppi pääpiirteissään. Lukemattomat ovat ne detaljitiedot, jotka tätä pääväitöstä selventävät.

Niitä on tutkittava H. P. Blavatskyn monista teoksista, joista heti suositan suomeksi ilmestynyttä kirjaa „Teosofian Avain“.

*

Kirjoja ajatellessa muistuu mieleeni, mitä äsken kuulin kerrottavan meikäläisen kirjallisuuden menekistä.

– Teosofit ja ruusuristolaiset ostavat hyvin vähän omia kirjojaan. Voipa sattua, että kun esim. P. E:ltä on ilmestynyt uusi kirja, myötätuntoinen ostaja sitä seläilee ja sanoo: „oh, minähän olenkin kuullut nämä luennot“, – jonka sanottuaan hän laskee kirjan takaisin tiskille tarpeettomana.

Ylevässä välinpitämättömydessään hän unohtaa, mikä työ ja uhraus on semmoisenkin kirjan takana. Ensin on luennot pikakirjoitettu ja vaivalla puhtaaksi kirjoitettu, sitten on tekijä vielä suuremmalla vaivalla korjannut ne luettavaan kuntoon ja lopuksi joku harras ystävä on uhrannut säästönsä, jotta kirja saataisiin kustannetuksi ja painetuksi.

Kun tuosta kuulin, olisin tahtonut vajota maan alle häpeästä. Häpesin sanomattomasti, että olin ollut mukana aiheuttamassa jotakin, josta ei ollut mitään hyötyä maailmalle. Sillä kuinka suuri yleisö olisi voinut panna arvoa semmoiselle, jota ei edes asiantuntija ja ystävä pitänyt minkään arvoisena?

Sinä hetkenä olisin tahtonut kuolla surusta.

Mutta sitten oikaisin itseni suoraksi sielussani ja sanoin itselleni: se ei ole totta. Olenhan itse saavuttanut onnen tämän elämänymmärrykseni kautta, kuinka ei se siis toisillekin etsijöille toisi onnea? Tietysti se tuo, ja tietysti etsijät ovat kiitollisia.

Me ihmiset emme vain aina huomaa, missä ja millä tavalla meidän on osoitettava onnellinen ja iloinen kiitollisuutemme. Ei meillä aina rahoja ole, mutta hyvä sana on aina ylettyvillämme. Mutta kun sana on niin lähellä ja niin luonnollinen, emme aina huomaa sitä lausua!

*

Kirjoitettuani edelläolevan, huomasin toimitukselle saapuneen seuraavat rivit, jotka suuresti lohduttivat sydäntäni ja josta lähettäjä lämpimästi kiitän:

„Rakas veli, kuka lienetkin, missä oletkin, tahtoisin luoksesi tulla ja puhua Sinulle siitä, mikä niin lakkaamatta ajatuksissani pyörii. Ruusuristolaisina olemme onnellisessa asemassa, koska olemme johdetut valon lähteille, elämän lähteille. Mutta tämä ei ole tapahtunut vain meitä varten, vaan että veisimme sitä lähimmäisillemme. On aivankuin kuulisin sanat: Mitä minä voin, enhän osaa enkä tiedä, mitä tekisin. Mutta jos pyrimme elämän osallisuuteen, niin se luonnostaan ilmenee työnä ja hedelmällisyytenä, rikkautena.

Ajattelen erikoisesti kylvötyötä. Meidän keskuudessamme on ainutlaatuinen kylväjä. Mutta hänen kädestään ei siemen kantaudu kaukaisiin ja syrjäisiin paikkoihin. Siellä mahdollisesti on maa, joka odottaa sientään. Kunnioitettu johtajamme on vuosikymmeniä opettanut; on onnellista, että ne opetukset myös on osalta painettu kirjoiksi, joten niitä voi mukavasti tutkistella missä tahansa ja milloin tahansa. Mutta

meidän tehtävämme on toimia levittäjinä, siemenen kantajina. Osoittakaamme kiitollisuuttamme ei vain juhlapuheissa mutta myös teossa.

Kun nyt Ruusu-Risti seurana on viettänyt 10-vuotisjuhlaansa ja lähdemme uudelle taipaleelle ja alamme uutta vuotta, niin toivoisin kunnioitetulle kylväjällemme niin monta auttajaa kuin on jäsentäkin. Samoin Ruusu-Risti-lehdellemme yhtä monta asiamiestä. Sitten vielä toivoisin kaikille rauhallista ja siunausrikasta työvuotta. O. . .s.“

*

Vanha vuosi on kiitänyt ohitsemme, vaipuen vähitellen unhon virtaan, ja uuden alkaessa tekee Ruusu-Risti-lehden mieli kauttani kysyä: olenko ollut hyödyksi ja iloksi ihmisille, kannattaako minun yhä ponnistaa eteenpäin? Olen jo 27:nnellä ikävuodellani, ja katsellessani taaksepäin, huomaan uskoneeni menestykseen, silloin kun minulla oli nimenäni Tietäjä. Tietäjä saavutti siksi suuren lukijakunnan ja herätti siksi paljon huomiota, että hyvällä syyllä sen toimitus saattoi uskoa lehden tarpeellisuuteen. Mutta kun Tietäjä synnytti kaksi tytärtä, Teosofin ja Ruusu-Ristin, silloin kummankin tyttären viehätysvoima väheni puolella. Tästä minä Ruusu-Risti olen vuosien varrella vain hymyillyt, sillä tunsin nuortuvani saadessani uuden nimen ja syntyessäni ikäänkuin jälleen omassa tyttäressäni. Mutta nyt kun ikää yhä karttuu, soisin kovin mielelläni, että niidenkin luku lisääntyisi, jotka suosioistani kilpailevat, etten tässä yhtäkkiä joutuisi hylättyjen joukkoon. En osaa kursailla enkä kiemailla, mutta kyllä silti tahtoisin miellyttää – jollen kauneudella ja ulkonaisilla eduilla, niin ainakin suoralla puheella ja välistä viisaillakin ajatuksilla. Olen itsekseni kuvitellut, etteivät nykyajan ihmiset katso nuoren tytön ulkoasuun yksinomaan, vaan että he vaativat sielua, vieläpä älyäkin siltä naiselta, joka astuu elämän näyttämölle toisten katseltavaksi. Tietysti elämän sirkuspuolella kiinnitetään enemmän huomiota kauniiseen vartaloon ja siroihiin jalkoihin. Mutta onhan elämällä toinenkin puoli. Onhan suuria saleja, joissa kuunnellaan laulua ja musiikkia ja ihmispuhetta. Siinä tulee ensimmäiselle sijalle se, jolla on sielussaan voimaa ja kauneutta ja totuutta.

Minä kyllä ihailen ulkonaista kauneutta, voimistelijoita, urheilijoita ja sirkustaiteilijoita. Mutta minä jumaloin niitä ihmisiä, jotka rakastavat näkymättömiä, saavuttavat voittoja sisäisissä maailmoissa ja palvelevat epäitsekästi ihmisveljiään kuinka yksinkertaisella tavalla tahansa. Niiden kanssa tunnen suku- ja heimolaisuutta ja sentähden huudahdan:

Tulkaa te minun luokseni ja avatkaa minulle ovenne, että minä vuorostani pääsen teillä käymään, sillä loppujen lopuksi me sittenkin ymmärrämme toisiamme.

*

Parhainta uuden vuoden jatkoa. Millainen lieneekään maailman horoskooppi vuodelle 1931? Olkoon millainen vain, eräs seikka on varma: kuta useampi yksilö löytää onnensa palvelen, sitä suuremmaksi kasvaa maailman onni.

Helmikuu, s. 37-42

„Jos Ruusu-Risti on H. P. Blavatskyn teosofisen työn uskollinen jatkaja, kuten joskus olen kuullut väitettävän, mitä siis Ruusu-Risti on tehnyt ja tekee? Onko se esim. julkaissut suomen kielellä Blavatskyn teoksia?“

Näin kysyi eräs myötätuntoinen asianharrastaja, joka ei vielä ollut selvillä asioista. Mitä siihen vastasin?

Vanhimmat Ruusu-Risti-järjestön jäsenet ovat entisiä Teosofisen Seuran jäseniä, ja minun ollessani T. S:n ja teosofisen kustannusliikkeen johdossa julkaisimme suomeksi sekä „Hiljaisuuden ääni“ ja „Teosofian avain“ että osaksi myös „Salainen oppi“ nimiset H. P. B:n teokset. Ruusu-Ristin aikana olemme saattaneet julkisuuteen uuden, alkuperäisen laitoksen mukaisen „Teosofian avaimen“ painoksen, samaten „Hiljaisuuden äänen“ uuden painoksen, lisäksi ennen julkaisemattoman kirjaseen „Kirkon ja vapaamuurariuden perusta“ sekä aikakauslehdessämme painetun novellikokoelman „Painajaistarinoita“, artikkelisarjan „Evankeliumein esoteerinen sisältö“ y. m. lyhyempiä kirjoituksia. Mutta valitettavasti emme ole kyenneet saattamaan loppuun „Salaisen opin“ suomentamista ja painattamista, sillä siihen ei ole riittänyt varoja.

Kuitenkin saisitte meistä väärän ja vaillinaisen kuvan, jos nyt ajattelisitte Ruusu-Ristin olevan olemassa sitä varten, että H. P. Blavatskyn kirjat saataisiin suomenkielille. Me emme ole kustannusliike, vaikka toimestamme kirjojakin koko verran on julkaistu. Olemme joukko eläviä ihmisiä, jotka emme vain muodollisesti, vaan hengessä ja totuudessa jatkamme H. P. B:n työtä.

„Mutta sitä kai Teosofinen Seurakin tekee, ja mikäli ymmärrän, lukuisat teosofiset seurat?“

Epäilemättä, eikä suinkaan siinä ole mitään pahaa. On olemassa maailmassa kolmattakymmentä erinimistä teosofista seuraa, jotka kaikki parhaimman taitonsa mukaan jatkavat H. P. Blavatskyn työtä. Meidän tehtävämme on vain tunnustaa ja kunnioittaa toisiamme, sillä jokainen seura on suhteessa tai toisessa omaperäinen ja toisista poikkeava.

„Niin olen asian käsittänyt, mutta olen samalla ollut huomaavinani, että eri seurat katsovat toisiaan hiemen epäillen, ja ainakin kolme niistä väittävät olevansa ainoa oikea ja alkuperäinen seura.“

Tuo kuulune jo menneisyyteen. Uusi aika on tulossa, ja teosofiset seurat muuttavat menettelytapojaan. Vaikkei meidän Ruusu-Ristimme veljeysehdotus saanut paljoakaan kannatusta kymmenen vuotta sitten, on Point Loma T. S:n johtajan, tohtori G. de Puruckerin viime vuonna tekemä samansuuntainen ehdotus herättänyt sitä laajempaa huomiota. Nyt saattaa varmasti toivoa ja uskoa, että teosofinen liike vielä tulee yhtenäiseksi, s. o. että eri seurat omine ohjelmineen ja omine työmuotoineen tunnustavat seisovansa samassa rintamassa H. P. Blavatskyn taistelun jatkajina maailman sekä teoreettista että käytännöllistä materialismia vastaan.

„Se olisi ilahduttava ilmiö, sillä yhteistyössä on enemmän voimaa ja se herättää suurempaa luottamusta. Mutta minua haluttaisi kuulla, mikä Ruusu-Ristin erikoinen teosofinen tehtävä teidän mielestänne on?“

Ruusu-Risti tahtoi ennen kaikkea jatkaa H. P. Blavatskyn työtä länsimailla, ja ellen erehdy, luulen, että Antroposofisen Seuran työ tähtää samaan päämäärään. Tämähän ei estä työn tunkeutumista itämaillekin, jos niin on sallittu. Mutta täällä länsimailla kaipaamme suuresti teosofian tuomaa valoa. Meidän kristillinen teologiamme tuntee liian vähän oppia Kristuksesta – todellista kristologiaa eli kristosofiaa, – ja meidän kristilliset kirkkomme tuntevat niinkään liian vähän oman vapahtajansa, Jeesus Kristuksen, personaa ja oppia. Teosofia näyttää meille, mikä Jumalan Poika, maailmansielu, Logos eli niinkun sanomme kosmillinen Kristus oikeastaan on, ja Ruusu-Risti saatuaan tämän valon tahtoo jakaa sitä toisillekin. Teosofinen totuudenetsimiseni vei myöskin minut, jolla on kunnia olla Ruusu-Ristin johtajana, jo nuoruudessani lähelle Jeesuksen persoonallisuutta ja oppia – ja siinä etsimisessäni minulla oli sanomattoman paljon apua H. P. Blavatskyn suurelta maamieheltä Leo Tolstoilta, – ja siten löytämäni Jeesuksen siveellinen elämänoppi on tullut kulmakiveksi Ruusu-Ristin teosofiassa. H. P. Blavatsky puhuu „Teosofian Avaimessa“ Jeesuksen siveyskäskyistä ja vuorisarnasta ja sanoo, että jos „kristityt“ todella olisivat kristityitä, he noudattaisivat vuorisarnan käskyjä, mutta H. P. B., jonka tehtävänä oli osoittaa kaikkien uskontojen

yhteinen alkuperä ja näyttää, että niiden siveysopitkin pitivät yhtä, ei kiinnittänyt niin paljon huomiota vuorisaarnaan, kuin me nyt soisimme, että länsimailla tehtäisiin. Sentähden voimme sanoa, että Ruusu-Ristissä tällä omalla tavallamme jatkamme ja viemme eteenpäin H. P. B:n työtä. Me puhumme kosmisesta Kristuksesta – s. o. todellisesta kristillisestä teologiasta – ja Jeesuksen elämänopista – s. o. todellisesta kristillisestä etikasta. Niin vähäpätöistä kuin työmme onkin, tiedämme, että siinä piilee suuren tulevan uskonpuhdistuksen siemen, uskonpuhdistuksen, joka nimenomaan tulee koskemaan kristikuntaa ja kristillisiä kirkkoja. Voisimme sanoa olevamme kristikunnan ja kirkkojen parhaimpia ystäviä, vaikka kirkko sitä tuskin vielä edes osaa aavistaa. Kaikessa hiljaisuudessa olemme panneet tämmöisen työn alulle Suomessa.

„Onhan teillä ohjelma, ja minusta se näyttää miltei laajemmalta kuin H. P. Blavatskyn teosofinen ohjelma!“

Älkää sanoko niin. Päinvastoin H. P. B:n ohjelma ja ainakin unelma oli vielä laajempi. Hän haaveili uskonpuhdistusta kaikissa maailman kirkoissa ja uskonnoissa. Mutta meidän, jotka askel askelelta tahdomme yrittää toteuttaa hänen unelmaansa, on aloitettava kotikynnykseltä. Emme unohda toisia uskontoja, vaikka teemme työtä sen puolesta, että oma kristinuskomme ensin puhdistuisi. Emme liioin unohda toisia kansoja ja maita, vaikka aloitamme työmme omassa maassa ja oman kansan keskuudessa. Tämä ei ole mitään erikoista, se on vanha yleinen sääntö. Kaikki palvelu alkaa kodissa. Joka mestariksi tahtoo tulla, sanoi eräs teosofisen liikkeen adepteista, hän alkaa palvelijana lähimmässä ympäristössään, kodin piirissä. Minusta tuntuukin, että kun seuraava Valkoisen Veljeskunnan lähettiläs saapuu maailmaan, mikä H. P. Blavatskyn ennustuksen mukaan tapahtuu v. 1975, hän saa ymmärtämystä osakseen siinä määrin kuin eri teosofiset seurat osoittavat toisilleen ymmärtämystä ja kunnioitusta. Kukaan ei voi edeltäkin tietää, mitä erikoista puolta totuuden sanomasta hän tulee painostamaan – sen yleismaailmallisuutta ja kansainvälisyyttä vaiko sen syventämistä erikoisiin älyllisiin ja eettisiin suuntiin, – ja sentähden on hyvä valmistus, jos teosofiset seurat eri maanosissa kaivavat päivänvaloon uskontojen kalliit helmet, samalla yhtä mittaa vahvistaen ja elävöittäen sitä suvaitsevaisuutta, joka on niin tärkeä meille ihmisille, kun meidän järkemme vielä on niin ahdas ja meidän tietopiirimme vielä niin rajoitettu! Suvaitsevaisuus lähtee sydäimestä, ja inhimillinen sydämemme on useissa tapauksissa parempi ja kehittyneempi kuin järkemme. Suvaitsevaisuus oli sentähden teosofisen liikkeen tunnussana alusta lähtien, ja H. P. Blavatsky teroitti aina, että totuus oli korkeampi kaikkia uskontoja, s. o. kaikkia joukkouskomuksia ja persoonallisia näkökantoja, joskin totuus sinään piili maailman suurten uskontojen alkuperäisissä opeissa, jotka aina myöhemmin olivat n. s. tunnustajilta unohtuneet.

*

Olen saanut ystävällisiä tervehdyksiä kahdelta taholta. Ensin sain sydämellisen kirjeen Point Lomasta (California, U.S.A.). Sen oli kirjoittanut insinööri Oscar Ljungström, vanhan ystäväni-vainajan Georg Ljungströmin nuorempi veli, joka 90-luvulla seurasi W. Q. Judgeä ja pysyi uskollisesti Mrs. Tingleyn „Yleisessä Veljeydessä, kunnes nykyinen johtaja, tohtori G. de Purucker taas otti takaisin seuralleen vanhan nimen „Teosofinen Seura“.

Oscar Ljungström lähetti minulle pari omaa kirjaansa ja pyysi, että vastalahjaksi lähettäisin jonkun kantaani edustavan kirjan ruotsin kielellä. Kun, lukuunottamatta nuorena kirjoittamani „Framtidens religion“ y. m., kaikki kirjani ovat suomenkielisiä, en voi O. L:lle, joka on tohtori Puruckerin ruotsalainen sihteeri, lähettää mitään „edustavaa“ kirjaa – ikävä kyllä. Toiselta puolen on ilahduttavaa, että meidänkin kantaamme edustavaa kirjallisuutta ruvetaan kysymään. Saa nähdä, mikä kohtalo tulee ennen joulua kirjoittamani englanninkielisen kirjan osaksi. Se on parhaillaan kielen puolesta tutkittavana, jonka jälkeen sille saadaan hakea kustantaja, jos se osoittautuu painokuntoiseksi.

Toisen sydämellisen tervehdyksen sain vanhalta ystävältäni, prinsessa Mary Karadjalta. Hän lähetti minulle muutamia kirjasia ja lehtisiä, jotka koskevat hänen pari vuosikymmentä sitten perustamaansa yhdistystä *White Cross Union*, joka yhä on toiminnassa ja jonka nykyinen osoite on Villa Lux, Monti Trinitá, Locarno, Sveitsissä. Entinen osoite oli Lontoossa, jossa rouva Karadja vietti pitkät ajat. Tämä „Valkoinen Risti“ on samoin kuin „Punainen Risti“ täysin filantrooppinen yhdistys. Niinkuin Punainen Risti huolehtii haavoitetuista ruumiista, niin Valkoinen Risti tahtoo auttaa ja lohduttaa haavoittuneita sieluja sekä kirjallisuudella ja luennoilla että personallisilla keskusteluilla ja rukouksilla. Se kokoaa varoja yksinomaan tällaisista henkistä hyväntekeväisyyttä varten. Maailmansodan aikana ja jälkeen se varmaankin teki paljon hyvää, lohduttaen leskiä ja äitejä, jotka olivat rakkaimpansa kadottaneet.

Prinsessa Karadja on vanha spiritualisti, on työskennellyt ainakin koko tämän vuosisadan aikana aatteensa puolesta, julkaissut useita kirjoja ja kehittänyt okkultiseen suuntaan synnynnäisiä mediumistisia lahjojaan. Hänen elämäkatsomuksensa on kaikesta päättäen sängen lähellä Ruusu-Ristin kristosofiaa. Toivotan hänen elämäntyölleen kaikkea menestystä.

*

Vanha ystäväni ja teosofinen työtoverini Veikko Palomaa täyttää t. k. viimeisenä päivänä 66 vuotta. Kun viime kesänä kävin häntä tervehtimässä Jurvalla, saatoin todeta, että hänen heikko terveytensä oli tehnyt lopun hänen ansiomahdollisuuksistaan. Hänen uskollinen puolisonsa Sofia häntä hoiti, ja vanhukset elivät parhaasta päästä Tampereella sairaanhoitajattarena toimivan tyttärensä turvissa. Tämä tytär on äsken vanhempiensa sanomattomaksi suruksi kuollut, ja nyt heidän on entistä vaikeampi tulla toimeen. Rohkenen ehdottaa, että ne ystävät kakista teosofisista piireistä, jotka vielä muistavat Palomaata hänen terveytensä ja voimiensa päiviltä, lähettäisivät hänelle nyt rahallisen avustuksen hänen syntymäpäivälleen. Avustukset sopii lähettää rouva Sofia Palomaalle, os. Jurva, Peltola, taikka minulle, joka ne sitten toimitan perille. Toivotan tälle hankkeelle siunausta.

*

Taas valitamme kaikki yhdellä suulla, että on vaikea ja kireä aika — ja sitä se kyllä onkin taloudellisesti. Sitä enemmän syytä on meillä olla ja toimia, niinkuin aika ei olisikaan vaikea. Täyttäkäämme velvollisuutemme ilomielin ja tehkäämme niin paljon hyvää kuin mahdollista. Siten annamme hengen viedä voiton aineesta.

Olen varma siitä, että ne jotka tyhjänpuoleisesta pussistaan huolimatta tilaavat Ruusu-Ristin tai uudistavat tilauksensa, eivät tule sitä katumaan. Jollain salaperäisellä tavalla heille itselleen koituu siitä siunausta — ei sentähden, että R.-R. olisi mikään taikakalu, vaan sentähden, että heidän oma hyvä tekonsa on sopusoinnussa olemassaolomme sisäisen elämänlain kanssa.

Ja Ruusu-Risti, joka palvelee sisäisen elämän asiaa, tarvitsee pystyssä pysyäkseen, kaikkien entisten ystäviensä tukevan kädenotteen!

Maaliskuu, s. 73-77

Onko oikein haaveilla? Onko lupa joskus unelmoida, uskoa ja toivoa? Onko luvallista piirtää pilvilinnoja tulevaisuuden taivaanrannalle? Ehkä kylläkin, mutta onko oikein siitä puhua?

Aurinko on tällä hetkellä Kalojen merkissä, ja kalat varmaan näkevät paljon unta uidessaan ja katsellessaan mykkää maailmaansa. Heidän elämänsä on hiljaista, eivätkä he kellekään kerro, mitä ajattelevat. Kalat pelkäävät ääntä, niin että pakenevat, elleivät mene tainnoksiin. Kalat uneksivat, mutta eivät siitä puhu.

Olisiko meidän ihmistenkin oltava mykkiä? Vaikenemisen läksy on hyvä. Kielemme on luonnostaan liukas. Se saisi oppia itsehillintää. Jos on asioita, joista täytyy vaieta, on enemmän vielä asioita, joista ei kannata puhua. Missä on siis kultainen keskitie?

Kultainen keskitie on vaikuttimessa.

Ei ihmiselle ole puhekyky annettu vain sitä varten, että hän vaikenisi. Mutta ei myöskään sitä varten, että hän vain turhia lörpöttelisi. Turhia hän saa puhua. Välistä on hyvä puhua „turhia“, kun sillä ilahduttaa, lohduttaa tai rohkaisee. Toisinaan taas myötätunto tulee parhaiten ilmi vaikenemisessä. Totuus kallistuu vaikenemisen puolelle, rakkaus puhumisen. Kultainen keskitie löytyy, kun rakkaus ojentaa kätensä totuudelle.

*

Taisi tulla ylen juhlallinen alkusana. Tarkoitukseni oli kuitenkin vain kertoa eräästä unelmastani, joka kauan on kytenyt mielessäni ja josta epäilemättä monta kertaa on ollut puhetta ennenkin.

Unelmani koskee tätä meidän aikakauskirjaamme. Ja samalla minua itseäni, joka nyt olen umpeen 26 vuotta sitä toimittanut. Eikö jo olisi aika päästä väljemmille vesille, saada enemmän tuulta purjeisiin ja kulkea suuremmalla vauhdilla auringonnousun maata kohti? Mielessäni kangastaa tällainen tulevaisuuden kuva. Itse en enää olisi peräsimestä, vaan istuisin kannella ja katselisin onnellisena kaunista maailmaa.

Olen mielestäni siksi kauan tehnyt tätä toimitustyötä, etten ollenkaan ihmettelisi, jos yleisö – lukijakunta – jonkun verran väsyisi minun tapaan toimittaa lehteä. Nuoret, voimakkaat kädet voisivat epäilemättä hoitaa sekä purjeita että peräsintä suuremmalla taidolla ja menestyksellä. Sehän ei estäisi minua kirjoittamasta lehteen – säännöllisesti, – mikäli lukijat eivät kyllästyisi kyhäyksiini.

Mutta toimituskunta olisi saatava, joka ottaisi huolen ja vastuun päällensä, toimitussihteeri, joka suorittaisi käytännöllisen toimitustyön, ja taloudenhoitaja, joka huolehtisi tilauksista, ilmoituksista, kirjanpidosta ja rahoista. Kyllä lehti sitten saataisiin sisällöltään ja ulkoasultaan ensiluokkaisena leviämään kuinka paljon tahansa! Siinä olisi kirjoituksia ja siinä olisi kuvia!

Ohjelma on selvä ja hyvä, mutta onko se toteutettavissa? Ei ilman suuria rahoja. Niitä ei ole minulla – ja onko niitä kenelläkään? Mutta ehkä monella yhdessä: *concordia res parvae crescunt*.

Vuosikokouksessa pääsiäisenä voin joka tapauksessa tehdä kysymyksen. Ja jos kysymys herättää myötätuntoa ja kannatusta, voidaan asettaa valiokunta tuumaa pohtimaan.

Onhan tämän yhteydessä toinenkin kysymys, joka aina on vireillä: kysymys voimakkaasta, pirteästä, tuotteliaasta kustannusliikkeestä!

*

On hyvä, että kieltolakia pohditaan eri näkökannoilta, ja vielä parempi, jos se tapahtuu kiihkottomasti ja ilman ennakkoluuloja. Emme etsi nautintoja, emmekä tahdo kenellekään tehdä väkivaltaa. Olemme totuudenetsijöitä.

Eräs vanha Ruusu-Ristin ystävä ja tilaaja ilmoittaa, ettei hän enää halua lehteä, ja vaikutintaan hän perustelee seuraavin sanoin:

„Olen ollut kauvan siinä käsityksessä, että Ruusu-Ristin johtava henki on laittomuuden kannalla; varsinkin kieltolaista on tehty paljon pilkkaa, eikä ole kunnioitettu lakia. Ja meidän, alkohoolista raittiiden henkilöiden kimppuun on hyökätty kuin raatelevaiset sudet lammasten vaatteissa: Jeesus sanoi: „Ken itsensä tuomitsee, se on laista vapaa“, ja niin ei Jumalan lasten, joiden tulee olla puhtaat ja raittiit, pitäisi kieltolakiin loukkaantua, vaan ymmärtää, että niille, jotka juovat tuota myrkyllistä alkohoolia, heille pitää olla laki. Ja kun meillä on esivalta, „joka ei miekkaa hukkaan kannaa“, niin kehoittakaamme esivaltaa toimimaan lain täyttymykseen. Kolme päivää sitten olin Savonlinnassa Ruusu-Risti-luennolla, jossa luennoi Veli J. R. H. Tämä oli hajoittava ilta, sillä kaikki kuulijat olivat kieltolain puolella ja opettajamme oli kieltolakia vastaan“.

Sitten ystävämme jatkaa, kääntyen toiseen asiaan:

„Kaikki kuulijat olivat myöskin rauhan aatteen läpitunkemat, sen rauhan, minkä Kristus toi sorretuillekin, ja opettajamme J. R. H. oli perään antamatta väkivaltaisen Lapuan liikkeen kannattaja. Olenpa kuullut, että rakas johtajamme P. E:kin on ollut Lapuan liikkeen tunnustaja sen korkeampaan henkeen nähden. „Mistä me tunnemme oikean profeetan? Heidän töistään.“ Onko Lapuan liikkeen työt oikeita meidän armahtavien ja totuudenetsijäin silmissä? Minä pidän Lapuan liikkeen harhaantuneena, ja jos Ruusu-Ristin johtoon tämän liikkeen puolella, niin minä olen valmis eroamaan ja tunnustan johtajakseni vain Kristuksen. O. E. K.“

Kristus on minusta ainoa, joka kelpaa johtajaksi, ja sitä olen koko elämäntyölläni koettanut teroittaa. Jos siis joku oltuaan Ruusu-Ristissä on tullut siihen loppupäätökseen, on hän juuri saavuttanut sen, mihin työni tähtää, ja olen puolestani yhtä kiitollinen kuin iloinen.

Mitä nyt kieltolakiin tulee, muistan, kuinka syksyllä 1898 (vai oliko se keväällä 1899?) suuri äänestys pantiin toimeen ympäri maata. Ylioppilaat olivat erittäin innokkaita, ja suuri joukko allekirjoituksia kerättiin kieltolakihankkeen puolesta. Jouduin puolestani melkein haltioihin. Olin tullut ylioppilaaksi vuonna 1893 keväällä, ja kun syksyllä oli ensimmäinen osakuntakokous, menin uteliain odotuksin Ylioppilastalolle, sillä uskoin, että ylioppilaat koulupakosta vapaina koko sielullaan ja mielellään nyt etsivät elämän suuria totuuksia. Virallinen kokous oli koko lailla kuiva, vaikka inspehtori puhui kauniita sanoja keltanokille, mutta ajattelin, että seuraavissa kokouksissa pohditaan todellisempia kysymyksiä. Kun poistuin päällysvaateitani etsimään, tuli luokseni eräs vanhempi ylioppilas, joka tuns minut, ja huudahti: „Minne nyt on matka?“

„Kotiin tietysti“, vastasin.

„Mitä joutavia! Nythän vasta lysti alkaa“.

„Mikä lysti?“ kysyin hämmästyneenä.

„No, nythän tahdomme tutustua teihin nuoriin, ja sitä varten sinunkin on maksettava verosi: kaksi markkaa, että saadaan syntymään punssibooli, joka kielet kirvoittaa“.

Inhosin väkijuomia ja loukkaannuin hengessäni sanomattomasti. Siinäkö se olikin toverillinen ja tieteellinen elämä! Maksoin ison hopearahan — olisihan sillä voinut ostaa kirjan! — ja poistuin ystävällisistä estelyistä huolimatta enkä enää avannut osakunnan ovia.

Lukija voi siis ymmärtää, kuinka riemastuin kieltolakiadressista. Allekirjoitin tietenkin.

Vähän myöhemmin sanoi minulle ystäväni ja suosijani tohtori Axel Lille:

„No, mitä Himalajan mestarit sanovat tästä kieltolakihankkeesta? Eikö se ole hullutusta? Eikö ihmisten pidä elää kiusausten keskellä, jotta voisivat voittaa omat himonsa?“

„En tiedä, mitä mestarit ajattelevat“, vastasin, „mutta eikö olisi väärin estää kansaa toteuttamasta täydellistä raittiutta, jos kansa itse sitä haluaa?“

„Olkoon“, sanoi vanha ystäväni, „mutta oletko varma, että kansa sitä todella haluaa?“

Olin silloin iloisesti varma. Uskoin, että Suomen kansa halusi elää täysin raittiina. Uskoin, että nekin, jotka tunsivat heikkoutensa, tahtoivat vapautua kiusausten mahdollisuudesta. Uskoin, että henkinen ilmapiiri kokonaan puhdistuisi, kun ylioppilasnuoriso astui toteuttamaan korkeata siveellistä periaatetta.

Kului vuosia, pitkiä vuosia. Kieltolakia ei tullut, mutta raittiustyötä tehtiin innokkaasti, ja Suomen kansa oli omasta voimastaan tulemaisillaan raittiiksi, siveellisesti voimakkaaksi kansaksi.

Seurasi sitten maailmansota, pakollinen raittius, vallankumous Venäjällä, kapina ja vapaussota täällä sekä lopulta – kieltolaki.

Nyt olen kymmenen vuotta katsellut kieltolakielämää ja tunnen itseni vuosi vuodelta yhä suuremmaksi kysymysmerkiksi. En ole päässyt muuhun johtopäätökseen kuin seuraavaan:

Suomen kansa ei ole tahtonut kieltolakia. Se ei ole kypsä sitä noudattamaan. Kuinka muuten vapaaehtoinen päätös olisi muuttunut vastakohdakseen: lailliseksi väkiväkitykseksi? Pakon alaisena ei vapaa kansa voi elää. Sen yksilöt muuttuvat joko orjiksi tai lainrikkokijiksi. Raittiit ihmiset voivat elää raittiina missä olosuhteissa tahansa, väkijoumien harrastajat taas hankkivat itselleen väkeviä missä oloissa tahansa ja millä keinoin tahansa. Ja kalliiksi koko asia tulee valtiolle. Hyveen loistava viitta on sitä kalliimpi kantaa, kuta enemmän paheita sen alla piilee.

Pelastus on raittiustyössä, tarmokkaassa raittiustyössä, sillä vakaumus voittaa ihmisen, ei pakko. On vain muistettava, että mikään hyvä asia ei mene kiihkolla eteenpäin, ei fanatismilla, ei äärimmäisyysuskolla, vaan järjellä ja kohtuudella.

Mitä taas Lapuan liikkeeseen tulee, oli siinä mielestäni herättävä ja oikeamielinen inspiratsioni alussa. Se inspiratsioni on vieläkin olemassa, vaikka liike antoi aiheita väkivaltaisiin tekoihin, joita ei kukaan saata hyväksyä. Mutta muistakaamme, että mitään täydellistä ei ole tämän maan päällä. Kaikissa liikkeissä on jotain hyvää. Mutta kaikilla on myös heikot puolensa.

Totuus kulkee kultaista keskitietä. Totuus kulkee käsi kädessä rakkauden kanssa. Ja ainoastaan ne yksilöt, jotka uskaltavat kulkea totuuden ja rakkauden kaidalla tiellä, joka on terävä ja vaarallinen kuin partaveitsen terä – niinkuin Buddha sanoi, – ainoastaan he kulkevat kohti täydellisyyttä, mutta eivät hekään ole vielä pitkiin, pitkiin aikajaksoihin täydellisiä.

Vuosikokouksemme pääsiäisenä kulkee H. P. Blavatskyn merkeissä, ja toivon, että jäsenemme saapuvat siihen niin runsaslukuisina maaseudultakin, kuin suinkin on mahdollista.

Kesäkuu, s. 181-183

Ajatellessani taloudellista karmaani ihmettelen sitä suosiollista jalomielisyyttä, millä se monta kertaa elämässäni on antanut minun palvelulla välikätenä hyvien asioiden eteenpäinviemisessä. Sanon nimenomaan välikätenä, sillä tietysti omista ponnistuksistani ei olisi syntynyt suurtakaan tulosta ilman niiden ystävien myötävaikutusta, joita karma aina tielleni toi. Mainitsenpa muutamia esimerkkejä: varhemmalta ajalta Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike ja Suomen Teosofisen Seuran entinen päämaja, viime päiviltä taas Kulmakoulusäätiö, jolle karma antoi minulle tilaisuuden lahjoittaa Tempelirahaston kaikki omat varat, ja Ruusu-Ristin kustannustoiminta, jonka alullepano samalla tuli suureksi avuksi Mysticalle; tämä alku taas oli mahdollinen sen kautta, että viiden ystävän takauksella sain melko suuren lainan Kansallispankista ja että takaajien takeena taas on äsken perustettu P. E:n rahasto. P. E:n rahaston varoja en siis toistaiseksi voi „vapaasti“ käyttää; ne ovat sidotut, kunnes pankkilaina on maksettu. Mutta palvelevathan kirjallisuuden tärkeitä asiaa, – johon niitä epäilemättä „vapainakin“ ollen olisin käyttänyt.

Harras toivomukseni on vain, että P. E:n rahasto kykenee herättämään rakkautta jäsenissä ja ystävissä!

Minun ei tarvitse tässä kirjoittaa näistä hankkeistamme, koska toiset ja taitavammat kynät niistä tekevät selkoa, – pyydän vain kaikkien huomaamaan, kuinka luonnollista on, että Ruusu-Ristissäkin poteamme rahatautia tänä yleisen taloudellisen kriisin aikana. Mutta lohdutuksemme on, että rakkaalla Ruusu-Ristilapsellamme on satoja vanhempia, jotka siitä yhteisvoimin huolta pitävät, vaikka se onkin jonkun verran kalliimpi kuin tavallisen perheen lapsi!

*

Viime numerossa kerrottiin uutisena, että Ruusu-Ristin Johtaja oli saanut kutsun saapua Lontooseen juhannukseksi Point Loma T. S:n toimesta pidettävään neuvottelukokoukseen.

Ystävälliseen kutsuun vastasin heti, että taloudelliset seikat luultavasti estäisivät minua saapumasta, mutta että toivotin kaikkea hyvää kokoukselle, jonka tärkeyttä selvästi oivalsin. Äskettäin minulle kyllä eräiden ystävien taholta tarjottiin matkakustannukset, mutta katsoin viisaammaksi kieltäytyä ja olla menemättä, koska eräät kirjalliset työt vaativat aikaani ja koska Point Loma T. S:n Johtaja, toht. G. de Purucker, joka tapauksessa saapuu Suomeen elokuussa.

Näinä päivinä sain kirjeen Adyar T. S:n päämajasta Indiassa. Viitaten niihin toivomuksiin ja päätöksiin kaikkien tunnettujen teosofisten seurojen edustajain yhteisestä kokouksesta, joita lausuttiin ja tehtiin viime vuonna Genevessä, kirjeen kirjoittaja, prof. Ernest Wood, jouluna pidetyn Teosofisen Seuran Pääneuvoston määräyksestä asettaa vastattavaksi seuraavat kysymykset: 1) Puollatteko kokousta, johon saapuisi yksi tai useampi edustaja jokaisesta teosofisesta seurasta ja järjestöstä pohtimaan kysymystä yhteistoiminnasta? 2) Missä ajattelette, että tällainen kokous sopivimmin voitaisiin pitää? 3) Milloin suunnilleen sopisi paraiten teidän edustajillenne, edellyttäen, että kannatatte semmoisen kokouksen pitämistä?

Prof. Wood lisää, että semmoisen kokouksen päätös ei olisi sitova kyseessä oleville seuroille, sillä vaikka esim. Adyar-seuran lähetiläät olisivat yhtä mieltä jostain yhteistoiminnan ohjelmasta, ei Adyar T. S. voisi sitä noudattaa, ennenkuin sen Pääneuvosto olisi asiasta äänestänyt. Vielä Mr. Wood huomauttaa, ettei ole

tarkoitus, että tällöinen edustajain kokous välttämättä olisi pidettävä H. P. B:n satavuotisjuhlan yhteydessä elokuun 11 ja 12 p:nä.

*

Helsingin teosofiset seurukset, Adyar, Point Loma ja Ruusu-Risti, pitävät yhteisen jäsenkokouksen elokuussa H. P. B:n satavuotismuiston kunniaksi.

Olemme suunnitelleet, että siksi saisimme painosta valmiiksi P. E:n näytelmän „H. P. B.“, joka herätti niin suurta mieltymystä katsojissa Ruusu-Ristin vuosijuhlissa Kansallisteatterissa.

Syksymmällä toivon myös saavani valmiiksi uuden kirjan kirkosta ja tulevasta uskonpuhdistuksesta, joka käsittää viime syksynä pitämäni esitelmät.

Kesäkurssilla pidetään tänä vuonna ylimääräisellä ajalla looshikokous, joten niitä osanottajia, jotka ovat looshijäseniä, pyydetään asianmukaisesti varustautumaan.

Syyskuu, s. 209-210

Olin äskettäin yksinkertaisen juhlallisissa hautajaisissa. Ruumis siunattiin vapaamielisen katolisen kirkon rituaalin mukaan Helsingin kauniissa ruumiinpolttokappelissa.

Vainaja oli vanha teosofi, jonka sielu maan päällä ollessaan ulkonaisista oloista ja vastuksista huolimatta oli elänyt elämänsä musiikissa ja teosofisissa mietiskelyissä, purjehtien sävelten aalloilla ja pyrkien ymmärtämään elämän ongelmaa.

Etsin häntä istuessani siellä saattajien joukossa. En häntä löytänyt, ennenkuin juhlamenot olivat alkaneet ja urut jo kauan mahtavasti soineet. Silloin tulin äkkiä tietoiseksi hänen läsnäolostaan, sillä hän oli herännyt sävelten tenhoisaan suloon ja seurasi mietteisiin vaipuneena seremoniojen kulkua.

Rohkenen tästä kertoa, koska se mikä liikkui vainajan mielessä, oli minulle yhtä yllättävää kuin kaunista. Koetan kuvata hänen ajatuksiaan ja hänen tunnelmaansa:

„Ihmeellinen on ihmisen elämä ja koko hänen olemassaolonsa. Hän on kauneudesta syntynyt ja kauneutta hänen sielunsa ihanoi. Kauneutta se rakastaa ja kauneuden täyttämäksi se on tuleva. Mutta miten se kauneuden saavuttaa? Kauneutta on koko olemassaolo, mutta missä on kauneuden henki ja olemus? Elävässä Jumalassa ja elävässä ihmisessä! Voi meitä kuolevaisia, missä sokeudessa elämme! Sitä varten synnymme maailmaan, että löytäisimme kauneuden toisesta ihmisestä. Kun rakastamme, näemme kauneutta. Mutta rakkautemme aurinko peittyi pilviin ja kauneus himmenee. Emme elämän varrella aina näe ikuisen kauneuden loistavan rakkaittemme kasvoilta. Kuinka usein olemme heille kylmiä ja välinpitämättömiä tai epäilemme heitä! Ja todellisuus on kuitenkin heidän kauneutensa, jota meidän aina tulisi nähdä. Oh, sitä varten tänne synnymme, ja synnymme uudestaan ja uudestaan, että oppisimme näkemään kauneuden ja yhtä mittaa vain kauneuden edes yhden rakastetun ihmisen sielussa! Kuinka oppisimmekaan kauneuden kaikkialla havaitsemaan ja tajuamaan, ellemme osaa siihen uppoutua yhden elävän olennon sielussa?“

*

Olen iloinnut Hooverin moratoriosta ja yleensä nähdessäni, että järjenkin ääni alkaa kuulua valtakuntain politiikassa. Ehkä vielä päästään siihen, että maailmansodan tappiot korvataan yhteisvoimin eikä näännyttämällä yhtä kansaa.

Maailmansodan alettua olin pian selvillä siitä, että ainoa todellinen rauha saavutettaisiin siten, ettei „voittaja“ vaatisi „voitetulta“ korvauksia, vaan kaikki tunnustaisivat suunnattoman syntinsä ja erehdyksensä.

Puhuin tästä kannastani keskusteluissa, mutta en tahtonut saattaa silloista Tietäjää vaaraan kirjoittamalla liian suoraan poliittisista kysymyksistä. Sentähden kirjoitin näistä rauhan ehdoista vasta touko-kesäkuun numerossa 1917 Venäjän ensimmäisen vallankumouksen jälkeen. Maailmansota ei silloin vielä ollut päättynyt.

Näin kirjoitin silloin: „Joka kansan sydämessä elää valkeuden voima, veljesrakkauden ja totuuden syvä elämäntieto. Mutta joka kansaa ahdistaa myös musta usko vallan, väkevyyden ja suuruuden painajaiseen. Tämän uskon edustajina ovat enimmäkseen kansojen hallitukset. Kansat eivät vapaudu mustasta uskostaan taistelemalla sen puolesta toisiaan vastaan. Ne vapautuvat siitä ainoastaan siten, että lakkaavat taistelemasta toisiaan vastaan ja että kukin omassa keskuudessaan heittää päältäan mustan uskonsa. Jos nykyinen sota loppuu valkoisten voitolla, loppuu se siis joko yleisten vallankumousten merkissä tai veljellisen ja järkipärisen sopimuksen avulla. Eikä siinä voitossa tule kysymykseen rahallisia korvauksia enemmän kuin maitten anastuksiakaan. Siinä voitossa on pääasia, että valtakunnat päättävät elää keskenään veljellisessä rauhassa ja sisäisesti panevat toimeen kaikkia valkeuden voimien vaatimia uudistuksia. Tämä nyt on ollut minun kantani alusta saakka, vaikka vain ohimennen olen osannut siitä Tietäjässä kirjoittaa“.

*

Helsingin luennot alkavat syyskuun 13 p:nä. Painosta on ilmestynyt näytöskappaleeni „H. P. B., XIX:n vuosisadan sfinksi“. Hinta Smk. 20:—, sid. 30:—.

Lokakuu, s. 249-252

Toimittajalle tehdään välistä huomautuksia ja kysymyksiä, ja välistä niissä kosketellut asiat ovat sitä laatua, että voivat huvittaa ja hyödyttää suurempaakin ystäväpiiriä.

— Kuulehan, P. E., sanoi äsken muuan suorasukainen totuudenetsijä, — mikä hiton yliopisto se on, josta puhutaan viime Ruusu-Ristissä? Siinäkö muka Valkoisen Veljeskunnan mestarit jakavat diplomeja ja tohtorintittleitä. Jos asiassa on perää, täytyisi miehen saada dollareita mistä tahansa, jotta voisi matkustaa ja lukea itsensä edes Valkoisen Veljeskunnan maisteriksi!

— Tarkoitat sitä kalifornialaista yliopistoa, jonka „Kansan kirkko“ (The Temple of the People) niminen teosofinen seura perustaa ja jonka kanslerina on tohtori Ortega?

— Sitä niin. Ei suinkaan se ole paljasta humbugia.

— Muistuu mieleeni teosofinen episodi, joka tapahtui muutamia kymmeniä vuosia sitten. Eräs herrasmies, Adyar T. S:n jäsen, joka nimitti itseään kreiviksi, matkusteli Amerikassa, kävi teosofisissa looshissa ja tarjosi opetusta salatieteessä. Hän sanoi olevansa Salaisen Veljeskunnan Himaalaja-looshin jäsen ja näytteli halukkaille komeat diplomiinsa salaperäisine kirjoituksineen, merkkeineen ja sinetteineen. Hän sai tietysti oppilaita ja ansaitsi rahaa suuret määrät, sillä hänen opetuksensa oli melko kallista. Sitä paitsi

hän lainasi jäseniltä rahaa, varakkaammilta huomattavia summia – veljeskunnan yleviin tarkoituksiin, – kunnes hän aina äkkiä katosi paikkakunnalta. Lopulta joku hädissään kirjoitti T. S:n presidentille, eversti Olcottille, kysyen kenen mestarin lähettämä salaperäinen kreivi oli, ja Olcott, joka tunsi miehen ennestään, oli vihdoinkin tilaisuudessaan varoittamaan loosheja vastaanottamasta häntä ja rahoja antamasta „kreiville“, joka oli vanhastaan tunnettu huijari.

– On sekin hävytöntä, kun pyhistä asioista tehdään pilkkaa tuolla tavalla.

– Sanohan muuta, mutta nykyisessä maailmassa palvotaan mammonaa monella tavalla. Ja ihmiset – totuudenetsijätkin – ovat herkkäuskoisia, ja kuka heistä ei mielellään tulisi „vihityksi“ mestarien veljeskuntaan?

– Onko siis nyt tämä kalifornialainen yliopistokin samanlaista humbugia?

– Sitä en usko. Onhan sen takana arvossa pidetty vanha seura. The Temple of the People on niitä judgeläisiä seuroja, jotka syntyivät ensimmäisen Judge-seuran osina ja jälkeläisinä, kun Mrs. Tingley yhdestä semmoisesta – ja suurimmasta – osasta muodosti n. s. „Yleisen Veljeyden“. „Kansan kirkon“ yliopisto on epäilemättä rehellinen ja amerikkalaisiin oloihin nähden pätevä hanke.

– Mutta mitä sitten ovat nuo Valkoisen Looshin diplomit ja tittelit?

– Jos luet uutisen sanat oikein, huomaat Ortegan sanovan, että „Halcyonen yliopiston opiskelijoilla on *täysi oikeus pitää* saavuttamia oppiarvoja Looshin antamina.“ Ei Ortega väitä Looshin niitä antavan. Asiassa on ero, jos olet saanut tohtoritittelin Looshilta tai jos vain olet oikeutettu kuvittelemaan sen saaneesi. Kyllähän Ortega yhtähyvin kuin muut teosofit tietää, ettei Valkoinen Veljeskunta anna diploomeja enemmän kuin julkisia arvonimiäkään. Sanoillaan Ortega tarkoittanee sitä, että hän ja luultavasti jotkut muut Halcyonen yliopiston professorit ovat siksi läheisessä suhteessa Valkoiseen Veljeskuntaan, että tämä heidän personallinen suhteensa heittää loisteen yli koko opiston.

– Ja mitä sinä, P. E., semmoisesta arvelet?

– Arvelen, että jos tuo kaikki on totta, on mysterio-opisto perustettu Amerikkaan.

– Mutta onko se totta?

– Sitä en tiedä, mutta vanhana teosofina olen niin paljon nähnyt, että tuonsuuntainen itsereklamointi minua tympäisee. On niin paljon julkisesti puhuttu mestareista ja vihkimyksistä ja arhateista, että . . . että . . .

– Kiitos, ymmärrän.

– Mutta hedelmästä puu tunnetaan. Ken elää, hän näkee.

*

Ja toinen kysymys.

– Tässä on niin paljon näitä kassoja ja rahastoja nyt Ruusu-Ristissä, ettei tavallinen yksinkertainen ihminen enää tiedä, mihin hän pienet penninsä panee. Minä esim. tahtoisin avustaa Johtajaa ja hänen personallista työtään, mutta mihin rahastoon silloin avustukseni jätän?

Tähän omantunnon kysymykseen vastaan seuraavasti (jättäen mainitsematta ne ansaitsemattomat lahjat, joilla jotkut ystävät joskus muistavat minua):

– Johtajan työtä kannatetaan välittömästi: 1) tilaamalla Ruusu-Risti, joka ilmestyy P. E:n kustannuksella, 2) käymällä, jos on Helsingissä, P. E:n luennoilla, 3) avustamalla Ruusu-Risti-seuraa säännöllisillä vuosimaksuilla, sillä seura ylläpitää puolestaan luentotyötä Helsingissä, 4) ostamalla Ruusu-Risti-kirjallisuutta ja 5) avustamalla P. E:n rahastoa, joka toistaiseksi on R.R-kustannustoiminnan tukena. Tässä on tosin nyt mainittu viisi eri reikää jäsenten rahoille, mutta 1), 2) ja 4) eivät ole rahastoja, vaan luonnollisia tilaisuuksia; 3) taas on jokaisen jäsenen itsestään lankeava velvollisuus, joten ylimääräiseksi rahastoksi jää vain 5). Mutta jos jäsen, jolla ei ole liikoja varoja, kysyy itseltään, kumpaako kassaa hän avustaa: seuran yleistä vaiko P. E:n rahastoa, on hänen epäröimättä valittava edellinen. Ruusu-Risti-seuran kassa, jonka hoitajana on Esko Koivisto, on ehdottomasti avustusten tarpeessa, sillä muuten koko yhteistyö pysähtyy tai kaatuu. P. E:n rahasto perustettiin viime vuosikokouksessa etupäässä niitä jäseniä varten, jotka ennen olivat avustaneet temppelirahastoa; sillä on tärkeä tehtävä nykyhetkellä, mutta ken tietää, kuinka pitkä ikä sillä rahastolla on? Omasta puolestani en harrasta niin monia rahastoja, – kuvittelen aikaa, jolloin on vain yksi ainoa suuri, suuri kassa, joka tukee kaikkea työtä.

Muuten yhdyin siihen ajatukseen, joka lausuttiin äskeisessä jäsenkokouksessa Helsingissä, että niin moni jäsen kuin mahdollista ottaisi kirjoja myydäkseen. Olen kuullut eräästä yhdistyksestä, jossa jäseniksi pyrkijät viiden vuoden aikana ovat ikäänkuin koetuksella: heidän ei tarvitse maksaa vuosimaksuja, mutta heidän tulee myydä kunakin vuonna niin ja niin monta kappaletta määrättyä kirjaa. Sillä tavalla todella koetellaan pyrkijän harrastusta ja vilpittömyyttä.

*

Vielä kolmas kysymys.

Sen teki minulle Point Loma T. S:n johtaja, tohtori G. de Purucker, käydessään elokuulla Helsingissä.

– Ettekö voisi, hän sanoi, – kaikki ruusuristolaiset liittyä kerta kaikkiaan Teosofisen Seuran jäseniksi? Muodostaisitte T. S:n Suomalaisen Osaston, P. E. presidenttinä, ja tšekäläiset Point Loma-laiset olisivat iloisine mukana. Luotan täydellisesti teihin, saisitte vapaasti järjestää omat asiansa ja itse myös määrätä, minkä vuosiavustuksen tahtoisitte suorittaa päämajaan Point Lomassa. Tämmöisestä järjestyksestä olisi suurenmoinen hyöty koko teosofiselle liikkeelle Euroopassa, sillä Suomella on nykyään pelastuksen avain kädessään.

Olen tässä vain lyhyesti toistanut tohtori Puruckerin sanat, sillä hän puhui pitkälti ja kauniisti. Hänen sanansa tekivät vilpittömän ystävällisen vaikutuksen, hän kiitteli Ruusu-Ristin työtä ja sen uskollisuutta H. P. B:ta kohtaan ja lausui vakaumuksenaan, että Mestarin käsi lepäsi siunaavana yllämme.

En tietenkään voinut muuta vastata kuin että esittäisin hänen ehdotuksensa Ruusu-Ristin hallitukselle pohdittavaksi ja päätettäväksi.

Hallituksessa iloitsimme kaikki tästä veljellisestä tarjouksesta, mutta emme olleet yhtä vakuutettuja sen käytännöllisestä hyödyistä ja merkityksestä. Ruusu-Ristillä on siksi itsenäinen asema teosofisessa maailmassa, että sen sulautuminen toiseen seuraan epäilemättä herättäisi väärinkäsityksiä. Siksi tuntuu luonnollisemmalta, että syntyisi teosofinen liitto, johon eri seurat täysin itsenäisinä kuuluisivat, – kuten Ruusu-Ristin puolelta ehdotettiin kymmenen vuotta sitten. Näin ollen emme ainakaan vielä osanneet yhtyä tohtori Puruckerin ehdotukseen.

Mutta teosofista ystävyyttä on ilmassa, ja sydämellämme lepää ajatus teosofisesta yhteistoiminnasta. Jospa Adyar ja Point Loma tarjoisivat kättä toisilleen!

*

Lopuksi pyydän jokaista – ennen kaikkea helsinkiläistä – asianharrastajaa talven kuluessa ja tilaisuuden sattuessa muistamaan Ruusu-Ristin yhteiskunnallista ryhmää ja sen työtä hätää kärsivien ihmisveljijemme auttamiseksi.

Marraskuu, s. 289-292

Sir Arthur Conan Doyle, Sherlock Holmes-kirjojen kuuluisa tekijä, ryhtyi 80-luvun loppupuolella tutkimaan spiritistisiä ilmiöitä. Hän oli kauan skeptikkona, mutta tuli vihdoinkin vakuutetuksi siitä, että spiritismi oli uusi ilmestys, uusi evankeliumi annettu pimeydessä vaeltavalle ihmiskunnalle: ihminen oli kuolematon henki ja eli henkimaailmassa ruumiillisen kuoleman jälkeen; maan päällä elävät ihmiset ja vainajat henkimaailmassa saattoivat n. s. mediuimein välityksellä olla kanssakäymisessä toistensa kanssa. Tohtori Conan Doyle oli saanut niin lukuisia ja epäamättömiä todistuksia tästä spiritistisestä totuudesta, että hän maailmansodan jälkeen päätti omistaa jällellä olevan elämänsä „uuden sanoman“ julistamiselle ja levittämislle. Yhdessä uskollisen puolisonsa ja kolmen lapsensa kanssa hän teki pitkiä matkoja Amerikkaan, Austraaliaan, Afrikkaan ja tietysti Euroopan manterelle. Hänen kuuluisa nimensä sai kaikkialla suuret joukot hartaasti kuuntelemaan vanhan kirjailijan ja lääkärin suoria ja rehellisiä esityksiä.

Hän kirjoitti useita kirjoja näistä matkoista. Olen äskettäin lukenut kaksi: *Our African winter* ja *Andra Amerikaresan*. Niistä näkyy, ettei Sir Arthur millään tavalla ollut ahdasmielinen spiritisti. Hän oli pikemmin okkultinen tutkija, jonka mieli oli avoinna kaikelle totuudelle. Sentähden hän matkoillaan etsi kaikennäköisiä mediuimeja, selvänäköjiöitä, salatieteilijöitä, mystikoita y. m. ja tapasi „sattumalta“ tietäjiä, joita hän ei ennestään tuntenut nimeltään.

Suomennan tähän hänen kertomuksensa erästä tuommoisesta tapaamisesta, kun hän toisella Amerikan matkallaan (1924) saapui Portlandiin, Oregon:

„Asemalla tuli vastaan pieni parrakas vanhahko mies. – Minulla on sanoma teille, hän sanoi, – mutta ei itseltäni. Se sisältää, että teitä seuraa pyrkimyksissänne Suuren Valkoisen Looshin siunaus. – Sitten hän hävisi. Viimeksi olin tuon miehen nähnyt Surreyn vuoristossa, ja minä tiesin, että hän oli syvälinen salatieteellinen tutkija. Sattuu todella monta kummallista kohtausta valitsemallani polulla . . .

„Vielä kerran hän tuli näköpiiriini. Se tapahtui hotellissa ja nyt hän houkutteli minua uusiin psyykkisiin seikkailuihin. Seurasin mukana. Tiellä sain paljon kuulla Rosenkreutsläisten järjestöstä, sen menneestä mahdista, hajaannuksesta, joka aiheutui salaisten tietojen ilmaisemisesta, sen lakkauttamisesta Valkoisen Looshin käskystä ja sen nykyisestä jatkumisesta muutamina yksilöllisinä ryhminä pikemmin kuin yhtenä järjestönä. He ovat maailman salaisina sielullisina työntekijöinä, jotka taistelevat pimeitä valtoja vastaan ja ovat mukana auttamassa tähtivuoden n. s. uuden Vesimieskauden tulevaa sarastusta. Sain tietää, että esoteerisia aikakausia aina nimitetään eläinradan merkkien mukaan, ja että Vesimieskausi tulisi asettamaan uskon sijalle tiedon ja niinkään lopettaisi taloudellisen kilpailun kauden, pannen alulle ajan, jossa kaikilla ihmisillä olisi samat mahdollisuudet. Olen itse kauan tuntenut, että psyykinen liikkeemme täyttääkseen todella tehtävänsä on välttämättä vievä johonkin käytännölliseen ihmiskunnan parantamiseen, suurempaan

tasa-arvoisuuteen joka maassa, Kansojen liittoon kaikkien hyväksi. Koko sydämeistäni puoltaisin perinjuurisuuksia muutoksia, jos olisin varma, että niin voisi tapahtua ilman semmoisia mullistuksia, jotka olisivat sairautta itseään pahempia. Olin näin ollen kiitollinen maaperä pienen miehen kylvölle . . .“

*

Saksassa matkustaessaan tohtori de Purucker, Point Loma T. S:n johtaja, kävi m. m. Stuttgartissa, jossa R. R. hallituksen sihteeri maisteri Eino Krohn paraikaa tutkii antroposofisia kasvatusmenetelmiä. E. K. kirjoittaakin seuraavaa tohtori de Puruckerin käynnin johdosta:

„Kävin sitten hotellissa Puruckerin kysymyksillä ja esitelmässä. Minuunkin hän teki sympaattisen vaikutuksen. Hän oli herttainen ja sydämellinen. Esitelmä ei mielestäni ollut mitään merkittävämpää, mutta tuttavallinen kysymystilaisuus muodostui sängen kiintoisaksi. Purucker sai vastata vaikeaan sotakysymykseen. Muuan saksalainen herra, joka oli ollut mukana maailmansodassa, mutta sittemmin tehnyt omantunnonpäättökseen olla enää koskaan menemättä sotaan, asetti tämän kysymyksen. Purucker piti sitä sängen vaikeana, sama kysymys oli tehty hänelle Frankfurtissa. Point Lomassa oltiin kuitenkin tultu siihen johtopäätökseen, että teosofin velvollisuutena oli olla näyttämättä huonoa esimerkkiä, mikä tapahtuisi, jos hän ei tottelisi maansa lakeja. — Minä en voi pitää mitään semmoista oikeana, sanoi saksalainen herra, menisikö herra tohtori Purucker itse sotaan ja ampuisi ihmisiä, jos hänen maansa niin vaatisi? — Tarkoitatteko, että minusta tulisi teloittaja? — En, vaan että . . . Saksalainen herra uudisti kysymyksensä. Purucker vastasi: — Se on kauhea kysymys. Minä en ole jesuiittapateri, jolle tehdään omantunnonkysymyksiä. Olen teosofinen johtaja ja semmoisena lausun, minkä pidän oikeana. Mutta tietysti tämä on yksilöllinen asia, ja minä suuresti kunnioitan ja ymmärrän teidän kantaanne kysymyksessä, vaikkakin voi olla täydellisesti samaa mieltä. Sota on kauhea asia, ja meidän täytyy tehdä voitavamme, ettei koskaan enää mitään sotaa saisi syttyä uudestaan . . . Tähän suuntaan hän puhui. Menin häntä tervehtimään ja mainitsin olevani Ruusu-Ristin sihteeri. — Oh, P. E., oh yes. Minulla oli mainio hetki siellä hänen kanssaan. Sanokaa hänelle, että olisin hyvin iloinen tuosta yhtymästä . . . Puhuin myös saksalaisen herran kanssa ja sanoin hänelle, että pidin hänen ihannettaan oikeana ja että kuuluin Suomessa erääseen teosofiseen seuraan, jonka johtaja esitti juuri tätä näkökantaa. Hän tuli sängen intresseeratuksi ja pyysi osoitteeni, mutta tähän mennessä en ole hänestä vielä kuullut.“ (Kirje oli päivätty syyskuun 26 p:nä).

*

Olin elänyt harhauskossa.

Olin uskonut, että nimeni ja työni oli tunnettu. Olin uskonut, että 35-vuotinen julkinen työni teosofian, ajatuksenvapauden ja tosi kristinuskon puolesta oli antanut nimelleni jonkunlaisen kaiun. Olin uskonut, että ainakin sanomalehdet tiesivät, minkälaisen ihanteiden puolesta työskentelin ja myös, että nämä ihanteet olivat sanan korkeimmassa merkityksessä siveellisiä, henkeviä ja intelligenttejä.

Mutta ihminen elää sokeudessa. Eräänä aamuna heräsin ja huomasin itseni kuuluisaksi. Kymmenet suomenkieliset lehdet ympäri Suomen toistivat minun nimeni. Kaikki puhuivat minusta, mutta ei 35-vuotisesta työstäni — vaan oletetusta taikauskostani!

En tosiaankaan osannut muuta kuin hymillä itsekseeni. Jostain salaperäisestä syystä tunsin itseni iloiseksi, mutta samalla minua suretti se seikka, että Ruusu-Ristin nimi tällä tavalla vedettiin julkisuuteen ja että sen sadat jäsenet saivat osakseen häpeätä minun takiani.

Suokoot he sen minulle anteeksi, niin yhteinen karmamme varmasti siitä kirkastuu.

Vuosi on taas loppumassa ja uusi pian alkaa. Niinpä Ruusu-Ristin tilausaika lähestyy, ja tämän numeron mukana seuraa kaikille tilaajille tavanmukainen tilauslista.

Joulukuu, s. 333-334

Olemme eri taholta kuulleet, mikä kaunis ja korkea, mikä tärkeä tehtävä Ruusu-Ristillä on teosofisessa liikkeessä tämän maan päällä ja varsinkin Euroopassa. Teosofinen liike semmoisenaan ei voinut pelastaa kristikuntaa maailmansodasta ja sen aiheuttamista onnettomuuksista. Sen oivalsivat Mestarit pian sen jälkeen, kun teosofinen liike oli pantu alulle, ja sentähden He ottivat H. P. Blavatskyn „kotiin“ jo ennenkuin vuosisata oli umpeen kulunut. H. P. Blavatskyn kuoleman jälkeen (1891) johtavat teosofit vuosi vuodelta yhä enemmän hämmentyivät käsityksissään siitä, mitä teosofia ja teosofinen liike oikeastaan oli.

Ruusu-Risti on nyt tavallaan kuin uusi yritys. Se on teosofinen liike uudestisyntyneenä. Se ei ole ainostaan palannut takaisin H. P. Blavatskyn alkuperäiseen teosofiaan, vaan se on muodon läpi tunkenut ytimeen. Se on ymmärtänyt teosofisen liikkeen alkuperäisen tarkoituksen ja tuonut keskeisimmän teosofisen opin etualalle kaikkien nähtäväksi.

H. P. Blavatsky puhui Aalajasta ja Kristus-prinsiipistä, Ruusu-Risti puhuu kosmillisesta ja mystillisestä Kristuksesta. Kosmillinen Kristus on se persoonallisuuden absoluuttinen idea, jota Europan suurimmat filosofit ovat aavistaneet ja josta saksalainen Hegel ja suomalainen Snellman puhuivat. Mystillinen Kristus on se kosmillisen Kristuksen heijastus eli siemen, joka on kehitykseen ja itsekasvatukseen inspiroiva voima, itsekunkin ihmisen sielussa.

Ruusu-Risti uskoo ja tietää, että Eurooppa, kristikunta, ihmiskunta pelastuu, jos se omaksuu oikean käsityksen Kristuksesta. Kristus on *de iure* meidän vapahtajamme, mutta hän ei voi siksi tulla *de facto*, elleemme ymmärrä, kuka ja mitä hän on. Ainoana apunamme tässä on Jeesus Kristus. Jeesuksessa Kristus ilmoitti itsensä täydellisesti. Voidaksemme lähestyä Kristusta tulee meidän lähestyä Jeesusta.

Kristikunnan on ymmärrettävä, kuka Jeesus Kristus oli, jos se tahtoo pelastua tulevasta tuhosta. Jeesus Kristus yksin hävittää *tietämättömyyden*, itsekyyden ja pahuuden kristikunnan sydäimestä. Kun tietämättömyys häviää, silloin totuuden tieto vapauttaa kaikki ja muuttaa maalliset olot paratiisilliseksi.

Ruusu-Risti kertoo kristikunnalle siitä Kristuksesta ja siitä Jeesuksesta, jonka kristikunta on unohtanut. Ruusu-Ristin tehtävä on täten sekä kaunis että korkea.

Tämä kaikki koskee Ruusu-Risti-lehteä yhtä paljon kuin Ruusu-Risti-Järjestöä. Ruusu-Risti-Järjestö on kokoonpantu ihmisistä, joissa on hyvää, mutta joissa on myös inhimillisiä heikkouksia. Mikäli Ruusu-Risti-lehti heijastaa elävää järjestöä, on silläkin heikkoutensa. Mutta lehden tehtävä on ennen kaikkea symbolisoida järjestön elävää henkeä ja ihmisyksilöiden korkeampaa minää. Sentähden ihanteellinen lehti kykenisi heijastamaan ainoastaan sitä mikä hyvä on.

Ruusu-Risti-lehemme pyrkii ihannetta kohti, mutta ei silmät ummessa. Hyvä ei merkitse liikkumattomuutta eikä tyhmyyden sopua. Hyvä on läpeensä järkeä, intelligenssiä, nerokkuutta. Sentähden hyvään kuuluu myös sanojen taistelu ja työ totuuden puolesta. Minkä sille voimme, että valon tullen peitetty pahakin paljastuu?

Vakava toivomuksemme, joka mielestämme ei ole liian rohkea, on, että Ruusu-Ristin nykyiset tilaajat uudistaessaan tilauksensa ensi vuodeksi koettavat jotakin tehdä senkin puolesta, että Ruusu-Risti-lehtemme leviäisi ja tulisi yhä enemmän tunnetuksi. Ette te, rakkaat lukijat, turhaan toimi ettekä turhia uhraa: työskentelette oman kansanne ja koko Euroopan pelastamisen puolesta.

Ruusu-Ristin tilaushinta pysyy entisellään: Suomessa Smk. 50:–, ulkomaille 2 dollaria tai kurssin mukaan vastaava määrä Suomen rahassa. Ken kaksinkertaisen hinnan – tai enemmän – lähettää, hän ansaitsee Ruusu-Ristin sydämellisen kiitoksen.

Suomessa seuraa tilaajille sininen postiosoitus.

Onnellista joulua kaikille!

RUUSU-RISTI 1932

Toimittajalta

Tammikuu, s. 1-3

Istuessamme joukko ruusuristolaisia uuden vuoden valvojaisissa Kulmakoululla Helsingissä toivoimme sydämemme koko voimalla, että vuosi 1932 poistaisi kansojen keskeltä epäilyksen, katkeruuden ja vihan sekä toisi mukanaan enemmän hyvää tahtoa, rakkautta ja ymmärtämystä kaikkien yksilöiden ja kansojen sydämiin.

Suomea on sanottu edeltäjämääksi, ja Suomen kansa on nyt pitkän tuskan, kärsimyksen ja häpeän perästä vihdoin ratkaissut kieltolakiprobleman. Se on ilahduttavaa, sillä kieltolaki rinnan suunnattoman juopottelun ja spriitulvan kanssa on mitä inhoittavinta itsepetosta. Parempi on tunnustaa avoimesti kykenemättömyytensä ja sitten ryhtyä uudestaan kasvattamaan itseään. Nyt tulee taas raittiusseuroille työtä, työtä raittiuden saarnaajille ja opettajille. Kouluissa on lapsille raittiuden periaatetta ja juopottelun synkkiä seurauksia tunnollisesti opetettava. Ihminen ei ole luonnostaan juoppo, sillä luonto opettaa hänelle kohtuutta ja usein kieltäymystä. Juoppous on sairautta, sääliittävä ja hoidettava kuten sairaus ainakin.

Luopuessaan kieltolaista Suomi ratkaisee kysymyksen positiiviseen suuntaan ja näyttää esimerkkiä toisille kansoille. Nyt kaikki kansat huokaavat helpotuksesta. Sairautta ei voi kieltolailla parantaa, niinkuin ei varkauttakaan voida parantaa sillä, että kielletään omistusoikeus. Useimmat ihmiset käyttävät omaisuutta järkevällä tavalla, ja jos jotkut yksilöt varkaudella ja petoksella hankkivat itselleen ylimääräisiä varoja, olkoon se heidän omalla vastuullaan, älköönkä syyttömiä siitä rangaistako. Tämän on porvarillinen yhteiskuntamme ymmärtänyt, ja ennenkuin ihmiset muuttuvat, ei muutu yhteiskunta. Ihmiset tosin voivat muuttua. He voivat muuttua niin epäitsekkäiksi, avuliaksi ja jalomielisiksi, ettei varkailla enää ole sijaa, – ja samaten he voivat muuttua niin raittiiksi, että kieltolaki itsestään astuu voimaan.

Mutta opetusta ja itsekasvatusta tarvitaan paljon, ennenkuin se päivä valkenee.

*

Kuolema käy vieraana monen meikäläisenkin talossa, sillä työtä on paljon toisella puolen ja sieltä kutsuu uusi maallinen syntymä, jota moni toivoo voivansa paremmin käyttää hyödyksi itselleen ja ihmiskunnalle. Ennen joulua siirtyi ainakin kolme harrasta totuudenetsijää rajan tuolle puolen: nuori rouva Greta Aaltonen Jyväskylässä, vanha rouva Maria Jerрман Terijoella ja 78 vuotta vanha insinööri Karl Wessberg Helsingissä. Viimemainittu ei ollut R.R:n eikä minkään toisen seururan jäsen, mutta vanha tunnettu spiritisti ja teosofi ja hengeltään ruusuristolainen. Hän lausui sairassuoteellaan: „Kun tästä nousen, liityn Ruusu-Ristiin.“ Hän ei noussut fyysillisesti, mutta liittyi riveihimme toisessa maailmassa. Kaikki kesäkurssilaiset tunsivat Greta Aaltosen. Hän oli aina mukana, iloisena ja hymyilevänä, ja oli musikaalinen niinkuin veljensä (Jussi Pohjanmies). Maria Jerрман oli innokas ja toimelias. Kun kesäkurssit olivat Terijoella 1927, oli hän niiden järjestävänä emäntänä.

Näiden hartaiden sielujen yllä levätköön Mestarin siunaus.

*

Tapaninpäivän iltakahvit Kulmakoululla olivat taas minun sydämelleni ylen viihtyisät. Puheita, laulua, soittoa, lahjoja, tervehdyksiä ja sähkösanoma, – mein Liebchen, was willst du noch mehr? Ja kuitenkin oli vielä jotain: näkymättömien läsnäolo, niiden joukossa muutamata ylen rakkaat!

Yritin kiittää silloin ja teen sen tässä vielä kerran, sillä minua muistettiin ei ainoastaan syntymäpäivänäni, vaan myöskin jouluksi ja uudeksi vuodeksi niin monen monilla herttaisilla tervehdyksillä, kirjeillä ja lahjoilla, etten niistä kaikista yritäkään kiittää muuten kuin tällä tavalla. Olkaa varmat siitä, ystävät, että teidän lämpimät ajatuksenne ja sananne tunkivat suoraan sydämeeni!

*

Toivottavasti Ruusu-Ristin lukijoita miellyttää, että he tänä vuonna saavat tutustua nuorena kirjoittamaani teokseen „Framtidens religion“ (Tulevaisuuden uskonto), joka ilmestyi Tukholmassa 1900 ja nyt ensi kerran suomennetaan. Kirja on tavallaan kokoelma irrallisia esseitä, ja suomentajan kehotuksesta julkaistaan ne tässä toisessa järjestyksessä kuin alkuperäisessä tekstissä. Aloitamme kirjoituksella „Yön hiljaisuudessa“.

Tässä numerossa on osastossa „Vapaa sana“ tunnetun nimimerkin A. R:n huomattava kirjoitus „Päämaja“. Samasta kysymyksestä on monessa jäsenkokouksessa keskusteltu. Tarkoitus ei ole ollut eikä ole saattaa mieliä levottomiksi ja pelkäämään, että heittäydytään uusiin taloudellisiin vaikeuksiin. Päinvastoin. Tarkoitus on vain valistaa ja valmistaa mieliä. Joskus syntyy jotakin sen tapaista, josta A. R. kirjoituksessaan unelmoi. Mutta kaikki tapahtuu aikanaan. Nyt meillä on ensi aluksi Kustannusliike ja Kulmakoulu, jotka tarvitsevat huomiotaamme ja huolenpitoamme. Mutta niiden asiat voivat piankin tulla ratkaistuksi hyvään suuntaan, ja silloin on hyvä olla hengessään varustettuna uusiin ponnistuksiin ja luoviin töihin.

*

Ruusu-Risti-Hallituksen kolmevuotiskausi päättyi viime vuoden lopussa. Vanha hallitus oli erovuorossa ja uusi valittava. Voin nyt ilolla mainita, että sangen pienillä muutoksilla vanha hallitus yhä palvelee Ruusu-Ristiä ja sen työtä. Uuden kolmivuotiskauden hallituksessa toimii Hilda Pihlajamäki edelleen varapuheenjohtajana, Uno Pore sihteerinä, Eino Krohn varasihteerinä, Esko Koivisto rahastonhoitajana, Jorma Partanen Kansallisen Neuvoston aarremestarina ja muina jäseninä Rakel Ervasti, Anja Helle, Sven Krohn ja Waldemar Kaade.

Propagandatyön järjestelyn ja johdon Helsingissä olen uskonut Annikki Reijoselle, joka on valinnut itselleen joukon auttajia loosheista ja yhtymistä.

Helsingin looskien joukkoon syntyi uusi tulokas viime joulukuun 28 p:nä, jolloin „Kylväjä“ kolmio aloitti toimintansa. „Kylväjä“ on aiottu Kulmakoulun, sen opettajien ja oppilaiden henkiseksi tueksi ja turvaksi.

*

Tätä numeroa seuraa viime vuoden sisällysluettelo.

Helmikuu, s. 37-39

Mussolinia on moitittu siitä, että hän hävitti italialaisen vapaamuurariuden sulkemalla maan kaikki looshit ja kieltämällä kokonaan vapaamuurarein toiminnan. Ne jotka vain tuntevat vapaamuurariuden jalot periaatteet ja henkevä sisällön, ovat tästä pahoillaan, sillä heidän silmissään Italian diktaattori on menetellyt sokean ja pelkurimaisen tyrannin tavoin. Mutta jos on totta, mitä yhä useammat kirjoittajat väittävät, nim. että italialaiset ja yleensä romaanilaiset vapaamuurarit ovat salaisena järjestönä sekaantuneet politiikkaan, silloin ymmärrämme – vaikka emme hyväksyisikään – Mussolinin toimenpiteet.

Aikamme omatunto – ja samalla valtiollinen turvallisuus – vaatii, että kaikki poliittinen toiminta on rehellistä, avonaista ja julkista. Salaiset vehkeilyt kuuluvat menneisyyteen. Jos siis järjestö, jonka toiminta tapahtuu salassa, rupeaa politikoimaan, on sen menettely leimattava vehkeilyksi, jota valistunut valtioviisaus ei saata hyväksyä. Äskettäin ilmestyi ranskalainen kirja, jonka tekijä oltuaan Ranskan Gran Orientin jäsen luopui koko vapaamuurariudesta, kun huomasi sen vain jonkunlaiseksi poliittiseksi puolueeksi.

Mutta vapaamuurari, joka alentuu valtiolliseen vehkeilyyn, ei olekaan enää vapaamuurari, vaan vapaamuurariuden pettäjä.

Sillä mikä on vapaamuurari? Se on, kuten jokainen vapaamuurari saa oppia, moraalinen kasvatustajajärjestelmä, joka käyttää avukseen symbooleja, allegorioja ja seremonioita.

Se on ennen kaikkea itsekasvatusta, sillä henkisesti täysikäiset ihmiset eivät käy koulua samalla tavalla kuin lapset. He opettavat itseään enemmän kuin heitä opetetaan.

Ja koska vapaamuurari on moraalista itsekasvatusta, on se salaista. Sillä ken tahtoo huutaa maailmalle: minä koetan kasvattaa itsestäni paremman ihmisen? Se olisi jo kaiken hyvän pettämistä. Jeesuskin sanoi: jos paastoot, älä näytä maailmalle surullista naamaa, vaan voitele kasvosi, että olisit iloisen ja kylläisen näköinen.

*

Äskeisillä kirkkopäivillä kirkkoherra Jokipiä piti alustuksen russelilaisuudesta, spiritismistä ja teosofiasta ja kehotti kirkkoa ripeämpään toimintaan, jotta harhautuneetkin sielut voitettaisiin takaisin kirkon helmaan. Hän lopetti seuraavin sanoin: „Nuo liikkeet eivät ole vain harhautunutta jumalaetsintää, vaan ne ovat sairasta jumalaetsintää. Materialismi, epäusko, kuolettava ja ylpeä järkeily on tehnyt ihmisiä sairaiksi, ja heidän yrittäessään omin voimin parantua, on tuloksena tällaisia pyrkimyksiä. Kirkon ja kristittyjen tehtävä tässä sairaassa ajassa on parannusta itse tehden antaa todistusta elävällä tavalla elävästä Kristuksesta, joka on meidän kaikkien parantaja ja hyvä paimen.“

Viimeisen lauseen hyväksyn empimättä, sillä minunkin työni on pitkin vuosikymmeniä tähdännyt juuri siihen: antaa todistusta elävästä Kristuksesta. Mutta siinä työssä ei tarvitse kieltää järkeä eikä inhimillisen järjen totuuden etsintää. Päinvastoin. Kuulin kerran juutalaisen rabbiinin synagogassa sanovan: „kristityt väittävät, että järki on nakattava penkin alle ja kiellettävä, jotta ihminen voisi uskoa. Me juutalaiset sanomme, että Jumala on antanut ihmiselle järjen sitä varten, että hän sen avulla näkisi jumalallisen totuuden.“ Rabbiini puhui totta ja Luther oli tässä kohden väärässä.

En liioin hyväksy puhetta sairaudesta. Ei ole sairaaloista etsiä totuutta. Päinvastoin. Totuuden etsiminen on terveen järjen tunnusmerkki. Mutta siinä kirkkoherra Jokipiä on oikeassa, että kun ei kirkko näytä ihmisille tietä totuuden luo, joutuvat parhaimmatkin etsijät helposti harhaan.

Toinen kysymys on, kykeneekö kirkko näyttämään ihmisille tietä? Ja siihen kysymykseen on vain yksi vastaus: ainoastaan siinä määrin kuin kirkko ja sen edustajat *seuraavat Kristusta jokapäiväisessä ajatuksessa, puheessa ja elämässä*, – ainoastaan siinä määrin kirkko kykenee näyttämään tietä.

Sitä muuten koko sydämeistäni toivoisin. Siihenkin työni tähtää.

*

Ruusu-Ristimme kahdestoista vuosikokous on pääsiäisenä. Siinä tulee m. m. esitettäväksi kustannustoimintamme työsuunnitelma ja millä tavalla ruusuristiläiset y. m. asianharrastajat voivat sitä taloudellisesti tukea. Uskon, että esitys tulee saamaan osakseen kaikkien myötätunnon ja kannatuksen, sillä se on monipuolisen harkinnan ja pitkän kokemuksen tulos.

Maaliskuu, s. 69-75

Fünfzig Jahre sind vorüber,
Wie gemischte Tage flohn;
Fünfzig Jahre sind hinüber
In das ernst Vergangne schon.

Doch lebendig, stets auf's neue,
Thut sich edles Wirken kund,
Freundesliebe, Männertreue
Und ein ewig sichrer Bund.

Ausgesät in weiter Ferne,
Nah, getrennt, ein ernstes Reich,
Schimmern sie, bescheidner Sterne
Leis' wohlthätgem Lichte gleich.

So! Die Menschheit fort zu ehren,
Lasset, freudig überein,
Als wenn wir beysammen wären,
Kräftig uns zusammen seyn?

Näin kirjoitti Saksan suuri runoilija Goethe juhannuksena 1830, kun looshi „Amalia“ Weimarissa juhlallisesti vietti hänen viisikymmenvuotispäiväänsä vapaamuurarina. Goethe oli näet v. 1780 kolmekymmentäyksivuotiaana vastaanottanut vapaamuurarivihkimyksen mainitussa looshissa.

Tänä vuonna maaliskuun 22 p:nä on kulunut 100 vuotta Goethen kuolemasta. Jos Goethe y. m. hänen kuuluisat aikalaisensa, jotka olivat vapaamuurareita, nyt äkkiä astuisivat fyysillisen elämän näyttämölle,

ihmettelisivät he varmaan suuresti sitä sotaa, jota paraikaa käydään sekä Saksassa että muualla vapaamuurariutta vastaan. „Ovatko kahdennenkymmenennen vuosisadan ihmiset menneet sivistyksessä niin paljon taaksepäin“, he kysyisivät, „koska he eivät enää aavista, mitä vapaamuurarius on, vaiko onko vapaamuurarius itse ottanut niin suuria harha-askeleita, että se on pettänyt vanhat ihanteensa?“

Hetken perästä he kuitenkin sanoisivat itselleen: „Eihän jälkimäinen otaksoma ole mahdollinen, sillä kuinka vapaamuurarius silloin muodollisestikaan olisi säilynyt! Ja jos tuo sivistys on ottanut semmoisen taka-askeleen, täytyy meidän surkutella Europpaa ja nykyistä kulttuuria.“

Vapaamuurariuden suuri periaate oli ja on veljeys ja sen jäsenet yrittivät ja yrittävät kasvattaa itseään ja toisia veljesrakkaudessa. Veljeys puolestaan ei viihdy muualla kuin siinä, missä vapaus ja tasa-arvoisuus elämän edessä vallitsevat.

Mitä Goethe oli runoilijana, sen kaikki tietävät. Useimmille on myös tunnettua, että Goethe oli ajattelija, tiedemies ja valtiomies. Mutta monelle on ehkä tuntematonta, että Goethe oli vapaamuurari ja rosenkreutsiläinen, että hänellä oli selvät käsitteet magiasta, okkultismista, mystiikasta. Hän teki syystä pilkkaa pseudo-okkultismista huvinäytelmässään „Der Gross-Kophta“, mutta erehtyi luultessaan sillä paljastavansa Caglioston, jota hän ei persoonallisesti tuntenut. Mutta Faustissaan ja monissa runoissaan hän on asiantuntijalle paljastanut omat salaiset tietonsa, joita ei ole muilla kuin niillä, jotka astuvat fyysilliseen elämään kokeneina sieluina, muinaisiin mysterioihin vihittyinä ja Melkisedekin koulussa viisastuneina.

Kuka muu kuin todellinen ruusuristolainen olisi voinut kirjoittaa seuraavan Goethen runon?

Es steht das Kreuz mit Rosen dicht umschlungen.
Wer hat dem Kreuze Rosen zugesellt?
Es schwillt der Kranz, um recht von allen Seiten
Das schroffe Holz mit Weichheit zu begleiten.

Und leichte Silberhimmelswolken schweben,
Mit Kreuz und Rosen sich emporzuschwingen,
Und aus der Mitte quillt ein heilig Leben
Dreifacher Strahlen, die aus einem Punkte dringen.
Von keinen Worten ist das Bild umgeben,
Die dem Geheimnis Sinn und Klarheit bringen.

Ylevän jännittäviä hetkiä vietin Goethehaus'issa Weimarissa Saksanmatkallani 1927. Se oli laaja kaksikerroksinen talo torin varrella, läpeensä rikkaan hovimiehen koti hienoine vastaanottosalonkeineen ja lukuisine taideteoksineen. Se oli myös ahkeran ja monipuolisen luonnontutkijan museo kaikenlaisine tieteellisine kojeineen ja runsaine kivennäis-, kasvi- ja eläintieteellisine kokoelmineen useissa huoneissa. Mutta ennen kaikkea se oli kirjailijan tyyssija suurine työhuoneineen, kirjastoineen ja pienine yksinkertaisine makuukamareineen. Siellä oli ajateltu ja siellä oli työtä tehty! Kirjastohuoneeseen ei päässyt, kirjoja ei turisti saanut katsella kuin kaukaa — ja se oli suruni kaikessa suuressa riemussa.

Hengessäni vavisten kuljin tuon suuren vainajan huoneissa. Mitä ihmisiä sentään on elänyt tämän maan päällä! Tässä hän on liikkunut, suuri Goethe, vielä vanhuutensa päivinä, tässä istunut, tuossa seisonut työpöytänsä ääressä, tässä keskustellut ystäviensä kanssa, tuossa rauhassa levännyt!

H. P. Blavatsky mainitsee „Salaisessa Opissaan“ monta kertaa Goethen nimen, toistaen otteita hänen runoistaan ja kirjoituksistaan. Harvoin syntyy semmoisia neroja kuin Goethe, ja armoitettu on se maa, jossa

he syntyvät. Sentähden kysyinkin hengessäni Weimarissa vaeltaessani: sinä armoitettu Saksa, koska nouset uudestaan oman menneisyytesi tasalle?

*

- Oletteko uudistanut Ruusu-Risti-tilauksenne?
- Ei ole tullut uudistettua.
- Eikö lehti teitä enää miellytä?
- Miksei lehti miellyttäisi, mutta kun on niin ahdas aika, ei rahat tahdo riittää.
- Riittävätkö rahat leipään?
- Täytyyhän niiden. Onhan leipä sentään ensimmäisellä sijalla.
- Oikein oman arvonsa puolesta? Niinkö sanoo teidän järkenne ja sydämenne?
- Mitä järjestä ja sydäimestä? Kovakourainen elämä niin sanoo. Mihinkä tässä joutuisi, jollei syödä saisi?
- Luuletteko niiden, jotka panivat teosofisen liikkeen alulle, tuolla tavalla ajatelleen?
- En tiedä, mutta syödä kai heidänkin piti.
- Arvatenkin, mutta tuskin heidän teosofisesta työstään olisi tullut mitään, jos he elämän arvoja punnitessaan olisivat asettaneet leivän ensi tilalle. Teosofisen sanoman julistaminen, ihmisten auttaminen, oli heidän mielestään asetettava ensi sijalle, tuli sitten leipä tai oli tulematta. Muistattehan, kuinka H. P. Blavatsky yhteen aikaan kärsi suoranaista puutetta. Mutta leipää hänellä sittenkin riitti loppuun saakka.
- No niin, H. P. Blavatsky oli hengen jättiläinen, vaan mitä meistä pikku ihmisistä? Kuka meitä elättää, jollemme itse leivästämmme huolehdi? Vai soisitteko, että minä jättäytyisin perheineni sattuman varaan?
- En suinkaan. Työtä teidän on tehtävä – ja sitä ahkerammin, kuta huonommat ajat ovat.
- Mitä sitten tahdotte minun jättävän?
- Jättäkää huolestumisenne ja epäilyenne. Arvioikaa asioita oikein. Asettakaa henki aineen edelle. Muistakaa, että me ihmiset olemme henkiolentoja, jotka olemme ruumiisiin puetut. Tehkää niinkuin Jeesus on käskenyt: etsikää ensin Jumalan valtakuntaa, niin kaikki tämä (ruoka, vaatteet j. n. e.) teille annetaan. Älkää pitäkö henkistä elämää vähäarvoisena. Uhratkaa ensin sille mitä se kaipaa ja sitten ajatelkaa ruumiinne tarpeita. Sanon teille salaisuuden: jos uhraatte Jumalalle sydämenne, uhraa maaemo teille antimensa.
- Minun pitänee siis vähistä varoistani uhrata Ruusu-Ristille sen tilaushinta?
- Ehdottomasti, mutta ei tällä kertaa. Miettikää ensin asiaa. Koettakaa ymmärtää, miten elämää on järjestetty. Me ihmiset tarvitsemme uskoa. Kun meillä uskoa on, teemme oikein ja hyvin, vaikka meille

koituisi siitä aineellista tappiota. Ja mikä on seurauksena? Tappion asemasta uhrimme kääntyy voitoksi – jopa aineellisestikin.

*

Sydäntäni kirveli, kun luin, mitä tohtori Stokes, „Critic“-lehden ansiokas toimittaja, kirjoitti Annie Besantin ja C. W. Leadbeaterin okkultismista (kts. Ruusu-Ristin helmikuun n:o:oa, osasto „Mitä muualla tiedetään“). Toht. Stokes on parin kymmenen vuoden aikana harjoittanut tervejärkistä arvostelua teosofisissa asioissa, ja hän se herätti Amerikassa „Back to Blavatsky“-liikkeen, joka nyt on saanut niin paljon kannattajia kaikissa teosofisissa seuroissa, kun on ymmärretty, että H. P. B. on ensimmäinen ja todellinen auktoriteetti teosofisissa kysymyksissä. Toht. Stokes on humoristi ja hänen arvostelunsa on aina leikillinen sävyllään, mikä seikka taittaa siltä pahimman kärjen. Mutta se voi välistä mennä liian pitkälle, kuten äsken, kun hänen sanansa miltei riistivät kaiken okkultisen ja jooga-arvon A. B:n ja C. W. L:n opetuksista, samalla kun hän varusti heidät erinomaisen rikkaalla mielikuvituksella.

Tämän johdosta muistuu mieleeni, mitä tunnettu saksalainen filosofi, kreivi Hermann Keyserling, kirjoitti teoksessaan „Das Reise-Tagebuch eines Philosophen“. Hän kävi matkoillaan Indiassa myös Adyarissa, tutustuen Teosofisen Päämajan henkilöihin. Hän lausuu personallisena vaikutelmanaan Mr. C. W. Leadbeaterista tähän tapaan: Mr. L. epäilemättä näkee astraalisella silmällään mitä hän kirjoissaan kuvailee, sillä hän on liian yksinkertainen älyltään, kyetäkseen keksimään näkyjään. Yhtä suopeata lausuntoa kreivi Keyserling ei anna omasta maanmiehestään tohtori R. Steineristä, jonka hän taas sanoo olleen kyllin älykkään voidakseen keksiäkin antroposofisia näkyjään.

Arvostelijoita on aina, ja jos C. W. L. antaisi kouriintuntuvia todistuksia kyvyistään, kävisi hänen arvatenkin niinkuin H. P. Blavatskyn, joka „okkultisten ilmiöittensä“ johdosta leimattiin petturiksi ja kavaltajaksi. Ei maailma välitä semmoisista todistuksista, jotka kääntävät nurin sen hellimiä ennakkoluuloja. H. P. B. katui ilmiöitään, ja vanha okkultinen sääntö vaatiikin, että opetuslapsi ei anna julkisia näytteitä kykyjen käytöstä. Mitä taas tulee kertomuksiin omista havainnoista näkymättömässä maailmassa, ei C. W. L. enemmän kuin kukaan toinenkaan pyydä kenenkään sokeata uskoa. Jokainen arvostelkoon omien kokemuksiansa valossa ja oman järkensä kannalta, kuinka paljon todellisuusarvoa hän myöntää selvänäkijän kertomuksille.

Minun silmissäni C. W. L. on harvinaisen harjaantunut astraalinen selvänäkijä. Mutta kun hän ryhtyy puhumaan korkeammista tasoista tai yleensä filosofoimaan ja teoretisoimaan, pysyttelen varovaisena ja kriittisenä. Korkeammat tasot käsittääkseni kadottavat sen aineellis-realistisen leiman, mikä vielä on astraalis-mentaalisen tasolla (*ruupalooka*, kuten vanhat indialaiset sanovat), mutta C. W. L:n kuvauksista tuntuu kuin kaikki pysyisi samanlaisena aina vain yhä „hienommassa“ muodossa, niin että „henki“ lopulta ei ole muuta kuin ylen hienoa ainetta. Tämä puolestaan näyttää minulle, että C. W. L:n havainnot eivät nouse astraalista maailmaa ylemmälle. Mutta hyvä niinkin. Arvonsa kullakin.

Mitä taas Annie Besantiin tulee, on hän siksi vanha ja perehtynyt joogi, ettei hänen neuvonsa mielikuvituksen okkultiseksi kasvattamiseksi ole tuulesta temmattu. Käytämme sanaa „mielikuvitus“ usein halveksivassa merkityksessä tarkoittaen semmoista ajatuksen lentoa, jolla ei ole pohjaa todellisuudessa. Mutta sana mielikuvitus merkitsee okkultistille toista. Se on „imaginatsionia“, ei paljasta „fantasiaa“. Ja imaginatsioni on tajuntamme kyky liikkua kuvissa. Viiden aistin avulla teemme havaintoja fyysisessä maailmassa. Siitä kerääntyy tajuntaamme kuvia. Näitä kuvia voimme muuttella, muovailla, muodostella ja luoda niiden pohjalla uutta. Se on mielikuvituksen eli imaginatsionin työtä fyysiseseen todellisuuteen nähden. Mutta jos tahdomme kokemusta näkymättömästä maailmasta, ei mielikuvitus sinään auta. Täytyy ensin saada tajuntaan todellisia havaintoja toisesta maailmasta. Kuinka semmoinen tapahtuu? Joogan, s. o. siveellisen kasvatuksen ja ajatuksen hillinnän avulla. Kun asetumme sielussamme oikeaan suhteeseen

näkymättömään maailmaan, silloin sen todellisuus voi koskettaa sisäistä tajuntaamme. Ja mikä on oikea suhde? Se sisältyy sanaan „rakkaus“. Kun rakkaudella ja myötätunnolla lähestymme näkymättömiä, silloin ne puhuvat meille. Ja mikä on niiden ensimmäinen puhetapa? Kuvien, imaginatsioonin avulla. Mrs. Besantin neuvo tähtäsi asenteeseen. Kun asenne on oikea, vallitsee sielussa epätietoisyyden hiljaisuus. Kun sielussa on hiljaista, kuuluu hiljaisuuden ääni. Silloin näkymättömät puhuvat – alussa kuvissa, myöhemmin sanoissa.

Ei siis ole kysymys „mielikuvituksesta“ missään halveksittavassa merkityksessä. Kuka tahansa voi antaa mielikuvituksensa lentää, mutta sillä ei ole todellisuusarvoa. Todellisuusarvoa on mielikuvituksella vain siinä tapauksessa, että kuvittelija on todellinen runoilija, täynnä rakkautta kaikkea elämää kohtaan.

Tohtori Stokes ehkei tullut ajatelleeksi tätä eroa.

*

„The Temple Artisan“ kertoo äsken saapuneessa marras-joulukuun numerossa seuraavan uutisen:

Ero:

„William H. Dower, Kansan Temppelin Ylivartija.

„Esitän täten erohakemukseni Kansan Temppelin jäsenenä; eroni koskee kaikkia sisäisiä ja ulkonaisia järjestöjä sekä Ylisihteerin tointa ja alkaa tästä päivästä.

„Tammikuun 2 p:nä 1932.

W. de Ortega-Maxey.“

Mainitsen tämän uutisen, koska viime vuonna puhuttiin yliopistosta, joka liittyisi Salaiseen Veljeskuntaan ja jonka rehtorina oli W. de Ortega-Maxey. „Ken elää, hän näkee“, lausuin Ruusu-Ristin lokakuun numerossa. En tiedä vielä, onko koko yliopistohanke tähän päättynyt. „The Temple Artisan“ ei mainitse siitä mitään.

*

Julkaisen tässä numerossa H. P. B:n ensimmäisen kirjelmän esoterisen osastonsa jäsenille. Sitä vastoin jää suomennos „Framtidens religion“ kirjasta huhtikuun numeroon.

Huhti- ja toukokuu, s. 105-107

Sydämellisen tervehdyksen lähetän teille kaikille, Ruusu-Ristin lukijat ja ystävät. Olkoon elämä tästä lähtien teille hartaimpien toiveittenne täyttäjäl!

Viime syksystä lähtien maallinen elämämme on ollut täynnä yllätyksiä – surullisia, jos iloisiakin.

Eräänä maaliskuun iltana laskeutui sumu Suomemme yli. „Mäntsälässä ammutaan, kapina on tekeillä . .

„Mitä, ovatko ihmiset hulluja? Maailmansodan ja vallankumousten verikauhut eivät vielä ole unohtuneet, ja onko ihmisiä, kyllin sydämettämiä ja vähäjärkisiä, että olisivat valmiit niitä uudistamaan? Tämä ei ole mahdollista!

Eikä se ollutkaan mahdollista. Olimmehan valinneet Suomen presidentiksi miehen, joka oli joukossamme viisain, kokenein ja maltillisin. Niinkuin muinaissuomalainen tietäjä ainakin hän luotti sanan voimaan enemmän kuin miekan.

Sanan voimalla hän saikin lapsensa luopumaan tuhmasta tottelemattomuusaikeestaan.

Ah, kuinka enkelit taivaissa iloitsivat – enkelit ja Väinämöinen!

Iloitsivat he toisestakin asiasta, vaikkei yhtä paljon. Siitä nim., että Suomen kansa luopui ulkokultaisesta kieltolaistaan, vaikka se samalla merkitsi, että kansa ei kestänyt koetusta. Lain muodossa koetus olikin tehty liian jyrkäksi. Väinämöinen ei ollut semmoista tarkoittanut. Hänen ihanteensa oli korkeasti kultivoitu laulajakansa, kohtuullinen kaikessa.

Se on vieläkin Väinämöisen ihanne. Eläytykäämme siihen.

Välistä kysytään, miksi looshielämä Ruusu-Ristissä on suljettu ja salainen. „Se on meidän jumalanpalvelustamme“, vastataan. Mutta miksi se on suljettu? Onko Jumalalla siitä iloa? „Ei suinkaan, eihän seremoniat ole Jumalaa varten! Seremoniat ja juhlallisuudet ovat meitä ihmisiä varten. Me saamme oppia ja voimaa niistä. Ne ovat pyhiä meille ja meitä varten. Ja niiden pyhyys pysyy, kun niitä ei profanoida. Sentähden ovat suljettuja.“

Rakkaat Ruusu-Ristin jäsenet, muistakaamme, että toukokuussa tänä vuonna suoritetaan toinen erä vapaaehtoisesta jäsenmaksustamme.

Nouskoon kesän aurinko kultaisena ja kauniina yli Suomenniemen!

*

Vuosikokouksemme on ollut ja mennyt ja jotkut läsnäolijat ovat kirjeissään kertoneet minulle ilonsa ja kiitollisuutensa sen johdosta.

Lainaan tähän otteen eräästä kirjeestä:

„Tahdon kiittää muutamalla sanalla niistä onnellisista päivistä, joita viime vuosijuhla valmisti minulle ja tietysti kaikille mukana olleille. Kun Sinun, rakkaan opettajan, välityksellä virtasi niin sanomattoman hyvän olon tuntua, joka poisti kaiken arkisuuden ja painostavat pilvet, päästäen Hengen auringon säteet lämmittämään ja valaisemaan, niin ei voi muuta sanoa, kuin että Ruusu-Risti on se tulevaisuuden mysteriotemppele, joka kerran valaisee koko kansamme ja vähitellen koko ihmiskunnan. Ota vastaan ryhmämme kiitokset, sillä vaikka täältä eivät kaikki voineet tulla juhlille, olivat he iloissaan, että edes jotkut pääsivät.“

„On niin, että olisi joka vuosi päästävä yhteisille veljesjuhlille, sillä muuten jää side höllemmäksi ja sydämen puutarha alkaa kasvaa rikkaruohoa. Sen me täälläkin ymmärrämme hyvin. Ja tässä mielessä päätinkin lähteä juhlille, kokoamaan uutta voimaa ja uskallusta. Mutta kun olin tehnyt jo useita viikkoja aikaisemmin lujan päätöksen lähteä matkalle, niin eikös tuo alempi persoonallisuus alkanut nostaa päätään, ja se haki jos jotain esteitä. Tällä kertaa ei raha-asiat huolettaneet, mutta kaikkea muuta sen sijaan kohosi muka

esteeksi. Mutta kun sinne tulin, oli kaikki harmaus kuin pois pyyhitty. Ja mikä ihmeellistä: sain vastauksen kaikkiin kysymyksiini, tarvitsematta itse tehdä kysymyksiä. Ehkä se johtui siitä, että olin sittenkin lähtenyt liikkeelle ryhmän puolesta, sen parasta ajatellen; koetin lähettää koko ajan ajatus- ja voimavirtoja, että täkäläiset veljet saisivat uutta uskoa, uutta innostusta. Ja tänne tultua viime sunnuntain ryhmäkokouksessa koetin parhaani mukaan tuoda *temppeliauraa* tänne asti. Toivoisin hartaasti, että työmme myös täällä saisi jatkuvaa sysäystä, sillä olemme olleet monenlaisten niin sisäisten kuin ulkonaisten painojen alla. Ja meissä itsessämmehän se vika lopultakin löytyy, mutta yhteiset juhlat avaavat uusia näköaloja ja ikäänkuin panevat unohtamaan alemman persoonallisuuden äänet.

„Niinkuin sanoin, olin niin koko sydämelläni mukana, etten ennen ole sillä tavalla ollut. Olen ennen ollut jostain tilaisuudesta poissa, mennyt välillä teatteriin, mutta nyt tunsin, etten voi mitään sivuuttaa. Olin ollut epätietoinen, saisinko olla mukana esoterisessa kokouksessa, kun ei minulla ole ollut pariin vuoteen harjoituksia, mutta tunsin sydämeni äänen niin kehoittavasti kutsuvan, joten tulin. Ja sehän oli ihana kokous! Olin aivan liikutettu, kun sain kuulla, ettei ponnistuksemme tämän kansan hyväksi ole hukkaan mennyt. Sanoin ponnistuksemme, sillä olen näinä vuosina palavasti koettanut päästä kansallishaltiamme tarkoitusta ja johtoa ymmärtämään ja kärsinyt paljon. Eikä minua mikään niin voi innostaa, kuin ajatus tämän kansan henkisestä tulevaisuudesta. Silloin aina elän kauneimmat unelmani. En sano, että joka aika jaksaisin kohota sellaiseen tilaan, on kuljettava välillä korpimaisemiakin ennenkuin ylänkömaat alkavat näkyä.“

Sen pituinen se lausua. Minua miellyttää suuresti ystäväni lausuma ajatus, että vuosikokouksiin pitäisi aina saapua edustajia Ruusu-Ristin ryhmistä ja loosheista. Kai niin on säännöllisesti tapahtunutkin. Mutta köyhiäkin jäseniä pitäisi saada liikkeelle yhteisillä varoilla, keräyksillä tai muilla keinoin.

*

Koska kustannustoiminta asetettiin vakavalle kannalle vuosikokouksessa sen kautta, että perustettiin Ruusu-Ristin Kirjallisuusseura, tulee P. E:n rahasto monen ystävän toivomuksesta yksinomaan tukemaan P. E:n henkilökohtaista kirjallista toimintaa.

*

Kesäkurssit Jyväskylässä alkavat tänä vuonna sunnuntai-iltana elokuun 7 p:nä ja kestävät sunnuntai-iltaan 14 p:ään. Jonakin iltana on looshikokous.

Elokuu, s. 169-172

Kesä on vähitellen loppumaisillaan, tämä ihana kesä, jonka kuluessa Pohjolan luonto kaikkine elävine olentoineen kerrankin on saanut nauttia yltäkyläisestä päivänpaisteesta. Auringon valoa ja lämpöä on vuotanut maan yli kuin runsauden sarvesta, ja ihmisiä on muistutettu siitä, että onnen säteilevä kirkkaus ja rakkauten lämmittävä rauha voisivat kuulua elämän ehtoihin ihmistenkin kesken, mutta minä-olentoille näkyy yhä olevan vaikeata taipua olemassaolon ja kauneuden korkeampiin toivomuksiin. Intohimojen aallot nousevat korkealle syvyyksistä ihmisten rinnoissa, tavoittelevat taivasta, mutta lyhyistyvät kokoon omaan voimattomuuteensa. Kuten Elias muinoin sai kokea, ei Herran ääni kuulu intohimojen myrskyjen ja pauhujen keskeltä, — se kuuluu järjen ja omantunnon hiljaisena kuiskeena, vasta kun intohimojen pauhaava meri lepää tyynenä rinnassa.

Oi yksilöt, oi kansat, monta nousee kysymystä mieleen, kun katselee nykyajan elämää: miksi ei voitaisi tehdä noin, miksi ei menetellä näin? Ja kuitenkin on mieli siitä iloinen, että nähtävästi ollaan kaikesta huolimatta menossa hyvään päin. On sittenkin kuin elettäisiin valkenevan aamun, nousevan päivän edellä. On kuin ovi uuteen päivään olisi jo raollaan. Voidaan jo aavistaen nähdä, minkälainen on oleva elämä oven tuolla puolen, uuden aikakauden sarastaessa. Kalojen kausi loppuu, Vesimies astuu näyttämölle.

*

On sanottu, että Vesimies on veljeyden merkki. On sanottu, että Vesimieskauden tuntomerkinä on oleva suurempi suvaitsevaisuus, ymmärtämys ja anteeksiantavaisuus ihmisten kesken ja toiselta puolen myös suurempi auttavaisuus ja taloudellinen yhdenvertaisuus. Köyhyys ja kurjuus poistuu maailmasta, mikäli se ulkonaisista olosuhteista on ollut riippuvainen, ja tilalle astuu yleinen hyvinvointi. Köyhiä ja rikkaita ovat ainoastaan ne, jotka tahtovat sitä olla.

Sanalla „veljeys“ on monen korvissa sentimentaalinen kaiku. Tämä johtuu väärinkäsityksestä, ei siitä, että veljeys itsessään olisi tunteellisuutta. Veljeys ei ole oikeutta vastaan. Veljeys nousee korkealle yli oikeuden, mutta veljeyttä ei ole ilman oikeutta. Veljeyden rikkojaa voidaan armahtaa, mutta ihminen itse ei tunne itseään veljeksi veljien kesken, jollei hän täytä oikeuden vaatimuksia ensin. Vapaus seuraa lain täyttymystä, ja rakkaus on suurinta vapautta, niinkuin se on korkeinta lakia.

Vesimieskaudella ei pelätä sanoja „veljeys“ ja „rakkaus“, päinvastoin etsitään niiden merkitystä ja toteuttamismahdollisuuksia. Ja koska rakkaus on itsessään vapaata, ei veljeyttä voida toteuttaa pakolla. Ei yhteiskuntiakaan voida rakentaa veljeyden pohjalle, ennenkuin yksilöt – ainakin enemmistö – tulevat vakuutetuiksi veljeyden ja rakkauden oikeutuksesta. Ja kuinka semmoinen vakaumus on voitettavissa? Useimmille yksilöille ainoastaan siten, että he eläessään saavat nähdä veljesrakkauden vaikutuksia ja tuloksia. Esimerkin voima voittaa ihmishäviöiden vastahakoisuuden ja epäilyksen.

Entä esimerkki, mistä se tulee?

Se on luotava. Muutamat yksilöt ovat toisia hieman edellä sydämen kehityksessä – vai sanomme ko omantunnon ja järjen? Muutamat ovat ikäänkuin kokeneet enemmän. He tietävät sisässään, että vihalla ja itsekkyydellä ei paljoa voiteta, mutta että lempeys ja hyvyys lopulta perii maan. Nämä yksilöt saavat suuren elämäntehtävän alkavassa Vesimieskaudessa. Heidän tulee näyttää toisille, s. o. suurille joukoille, esimerkkiä elämän taidossa.

Oi te kaikki heränneet ihmissielut, älkää paetko tätä tehtävääne, älkää epäröikö, älkää lannistuko. Jumalat odottavat teiltä, että otatte ensimmäisen askeleen.

*

Ja mikä on ensimmäinen askel?

Koska rakkautta ei voi toteuttaa yksinään muu kuin Jumala ja koska veljeyden käsitteeseen kuuluu, että useat sitä yhdessä elävät, on ensimmäinen askel siinä, että ne yksilöt siellä täällä ympäri maailmaa, jotka tuntevat veljeyden hengen puhuvan itsessään, ryhtyvät yhteen toisiaan tukemaan ja toisistaan iloitsemaan, näyttäen siten esimerkkiä maailmalle.

Neljättäkymmentä vuotta sitten olin nuori. Kysyin silloisilta tovereiltani Teosofisessa Seurassa: „emmekö me teosofit joka kaupungissa ja joka looshissa voisi elää jollain tavalla yhdessä, yhteisissä taloissa

tai siirtoloissa, joissa aineelliset elämänehtomme olisivat enemmän yhdenvertaisia kuin nyt, joissa ei ainakaan kenenkään tarvitsisi kärsiä nälkää ja kurjuutta? Vaikka ajatus on outo useimmille, tunnustivat monet, että siinä oli jotain oikeudenmukaista ja järkevää, mutta millä tavalla se olisi mahdollinen toteuttaa, sitä ei kukaan ymmärtänyt.

Ymmärtäneekö vieläkään?

Sitä on kuitenkin moniaalla, esim. Amerikassa, koetettu toteuttaa. Jos ei aate ole täysin onnistunut, on tämä riippunut yksilöjen valmistumattomuudesta, ei siitä, että ajatus olisi väärä. Ajatus on tulevan ajan oma, ja se tulee – vaikkapa tuhannen epäonnistumisen jälkeen – toteutumaan.

Minusta on vain tuntunut, että teosofein pitäisi kyetä sitä yrittämään toteuttaa. Sehän on teosofisen liikkeen perusajatus ja Teosofiseen Seuraan liittyjät ovat aina tunnustaneet uskovansa veljeyteen. Ja jos T. S. on joutunut jollain tavalla umpikujaan, ei tämä saata riippua muusta kuin siitä, että usko ei ole pukeutunut tekoihin. Usko ilman tekoja on kuollut. Teosofinen liike kuolee, jos ei se uskalla muuttaa veljesajatusta keskinäiseksi veljesrakkaudeksi. Eikä merta kauemmas tarvitse kalaan mennä. Jolleivät teosofit opi toisiaan teoissa rakastamaan, eivät he liioin opi yhdessä maailmaa auttamaan.

H. P. B:kin sanoi, että meidän pitäisi pyrkiä siihen, että maailma voisi sanoa meistä kuten ensimmäisistä kristityistä: katso kuinka he rakastavat toisiaan!

Emme usko kahden ihmisen onneen, ellemme näe heidän rakastavan toisiaan. Emme usko avioliiton onneen yleensä, jos vain näemme riitaisia, epäsuopuisia, katkeria aviopareja. Mutta jos yhdenkin onnellisen perheen näemme, silloin on meidän helppo uskoa avioliiton onnen mahdollisuuteen, koska sitä uskoa ei tarvitse meihin ulkoapäin tyrkyttää, – se piilee siemenenä omassa sydämessämme.

Samoin ei maailma herää täydelliseen uskoon ja luottamukseen, jos sille vain kerrotaan veljesrakkauden ihanuudesta. Mutta se lämpenee heti rinnassaan, jos näkisi yhdyskunnan, jonka jäsenet todella eläisivät sovussa, rauhassa ja onnessa. Sillä rakkaus on ihmissydämen luonnollinen tila. Ja kun näitä yhdyskuntia olisi ympäri asuttua maailmaa!

Oi missä viivytte uranaukaisijat, te rohkeat sielut, jotka uuden päivän aamukelloja ryhdytte soittamaan?

Syyskuu, s. 201-207

Kesäkurseilla tänä vuonna luettiin muutamia Paavalin epistoloita. Kolossalaiskirjeitä pohdittaessa tehtiin muutamia kysymyksiä, joihin vastasin yhteisesti seuraavaan tapaan:

Kun olin nuori teosofi – nimittäin vasta alkanut tutkia näitä asioita ja muutenkin nuori iältäni, – sain monesta kirjasta lukea, että Jeesus Kristus ei itse perustanut kristinuskoa ja kirkkoa, vaan Paavali. Oli verrattain yleinen käsitys ei ainoastaan oppineiden piirissä, vaan myöskin pappien ja teologien kesken ja monen muunkin ihmisen tajunnassa, että Paavali se oikeastaan oli, joka laski perustuksen kirkolle ja kristinopille. Ja kun minäkin olin teosofina tullut siihen käsitykseen kristinuskosta, että se oli samaa kuin vuorisaarna, oli luonnollista, että hyväksyin hengessäni, että Paavali oikeastaan oli vain sotkenut asioita. Jeesus oli julistanut evankeliumin ja antanut vuorisaarnan, ja Paavali tuli ja rupesi puhumaan Jumalan vihasta, sovituksista, lunastuksista ja enemmän tai vähemmän järjettömistä asioista. Näin ajattelin ja pyyhkäisin ensin pois Paavalin mielestäni. Voisinpa yhä vieläkin sanoa: Kun tahdomme tietää mitä kristinuskosta on, silloin älkäämme alussa välittääkö Paavalista, vaan kuunnelkaamme, mitä Jeesus Kristus on sanonut. Tämä on luonnollinen ja oikea asenne, sillä emme pääse koskaan selville siitä, mikä oli todellinen

ensimmäinen kristinusko, ellemme tutustu evankeliumien Kristukseen. Epistoloista emme pääse selville siitä, mitä Jeesus Kristus oli opettanut. Jää aina hämärät ja sekavat käsitykset niinsanotusta kristinuskosta, jos säilytämme mielessämme lapsuudessa oppimamme dogmit ja sekoitamme lunastukset, ristit, verikuolemat y. m. Jeesuksen Kristuksen selviin sanoihin ja opetuksiin evankeliumissa – vuorisaarnassa. On tervettä, jos alussa emme hyväksy opinkappaleita, vaan omaksumme kristinuskona ainoastaan Jeesuksen Kristuksen itsensä antamat elämänneuvot, hänen vuorisaarnansa ennen kaikkea ja hänen viisi käskyään. Kun ensin ymmärrämme, että Jeesus on niin opettanut, ja omaksumme käskyt sillä tavalla, että elämme niitä, silloin aivan kuin itsestään unohtuvatkin kaikki teologiset opinkappaleet metafyyillisistä asioita. Emme käsitä, miksi puhutaan rististä, verestä, kuolemasta j. n. e. yksinkertaisten käskyjen ohella. Jeesus sanoo selvästi: „älä suutu, älä ole epäpuhdas, älä vanho, älä ole pahaa vastaan, rakasta vihollistasi.“ Milloinka ehdimme ajatella sovituksia, ristiä y. m. yliluonnollisia asioita, kun meille jää yllin kyllin puuhaa käskyjen kanssa? Ne antavat meille kylliksi sekä ajattelemisen että tekemisen aihetta. Ja Jumalan kanssa välimme tulee hyväksi, samassa kun alamme olla puhtaita, rehellisiä, sävyisiä, nöyriä, pahaa vastustamattomia j. n. e. Minä vaelsin vuosikausia siinä, että ymmärsin, että tämä oli Jeesuksen Kristuksen seuraamista. Ja vaikka ei kestänyt kauan ennenkuin ymmärsin eräitä muitakin asioita – esimerkiksi, että ihminen on jälleensyntyvä olento, että karma on j. n. e., sillä ne eivät sotineet käskyjen noudattamista vastaan, – niin kuitenkin en hengessäni ollut missään tekemisissä lunastusten, verikuolemain ja semmoisten kanssa. Ne olivat turhia, julmia ja rumia asioita. En harrastanut Paavalia millään tavalla enkä ollut innostunut häneen.

Mutta sitten huomasi, että Uudessa Testamentissa on, paitsi noita evankeliumeja ja ihmeellisiä kertomuksia Jeesuksesta Kristuksesta, lyhyesti kaksi tapahtumaa kerrottu, jotka ovat sangen erikoista laatua, koska niistä on vähän laajemmin kerrottu, vaikka kuitenkin vain viittaamalla. Toinen tapahtuma on kertomus Stefanuksen kuolemasta. Kun Stefanus kivitettiin kuoliaaksi – hän oli ensimmäinen kristitty marttyyri, – kerrotaan, että kun hänen päälleen heitetään kiviä ja hän kaatuu polvilleen, silloin hänen silmänsä menevät auki, hän näkee taivaiisiin ja näkee siellä Jumalan, Jeesuksen ja enkeleitä. Taivaat aukenevat hänelle ja hän kuolee äärettömässä autuudessa. Hänen silmänsä kirkastuivat niin yliluonnollisen kirkkaiksi, että eräs mies, joka vartioi kivittäjien vaatteita ja katseli sieltä etäämpää, kohtasi Stefanuksen katseen ja jäi ihmetellen miettimään, mitä tuon ihmisen silmissä oli ja mitä se mies oikeastaan näki. Ja hän, joka ehkä muiden muassa oli kehoittanut kivittämään Stefanusta, sai tärisyttävän pistoksen sydämeensä siinä katsellessaan. Tämä mies oli Saulus, diasporajuutalainen, yläluokkalainen hyvän kasvatuksen saanut rabbiini. Toinen kertomus koskeekin häntä. Apostolien Teoissa – samassa kirjassa, missä kerrotaan Stefanuksen kuolemasta, – kerrotaan nyt, että Saulus sai, ollessaan matkalla kristittyjä vainoamaan, yhtäkkiä Damaskuksen tiellä läpikäydä ihmeellisen kokemuksen. Suuri valo häikäisi hänen silmiään ja hän tuli kuin sokeaksi. Siinä valossa hän kuitenkin näki – ainakin hän kuuli Jeesuksen Kristuksen hänelle puhuvan. Tämän Damaskuskokemuksensa perästä hän muuttui. Hänestä tuli Paavali. Hän vetäytyi joksikin aikaa yksinäisyyteen ja nautti opetusta joltain viisaammalta kristityltä. Sitten hän lähti Jerusalemiin tapaamaan toisia apostoleita ja neuvottelemaan heidän kanssaan. Hän oli saanut sisältään käskyn, että hänen piti levittää Kristuksen sanomaa ympäri maailman. Jerusalemissa päin oli kuultu hänen ihmeellisestä kääntymyksestään ja että hän tahtoi tehdä työtä heidän kanssaan, ja apostolit kutsuivat hänet sinne. Paavalista tuli siten se pakanain apostoli, joka levitti kristinuskoa kreikkalaisten, roomalaisten y. m. kesken.

Nyt meidän huomiomme pitää totuudenetsijöinä kohdistua Paavalin Damaskuskokemukseen, sillä olisi aivan liian halpahintaista, jos ajattelisimme siltä kannalta, että Jeesus teki hänestä aatteenviittäjän ilmestymällä hänelle ja omalla auktoriteetillaan vaikuttamalla niin, että hän rupesi työskentelemään sen asian puolesta, jota vastaan hän oli ennen ollut. Semmoinen näkökanta olisi liian pintapuolinen. Kyllähän meidän päivinämmä moni materialisti kääntyy uskomaan henkimaailmaan, jos hän spiritistisessä istunnossa tulee täysin vakuutetuksi, että henkimaailma on olemassa. Hän ei voi kieltää järkeään ja ajatustaan; ei voi enää sanoa, että vainajia ei ole olemassa. Moni tiedemies, joka ennen nauroa taikauskolle tulee järkytetyksi ja muuttaa mate-
rialistisen kantansa spiritistiseksi vakaumukseksi. Tämä on luonnollista, mutta emme käsitä Paavalia, jos luulemme, että Paavalin Damaskuskokemus oli jotain tämän suuntaista. Semmoinen ei olisi ollut edes

tarpeen Paavalille, sillä rabbiinina hän tiesi, että henkimaailma oli olemassa – että vainajia oli. Paavali uskoi ennakkolta sen.

Hänen kokemuksensa oli toista laatua. Se oli todellista henkistä kokemusta – henkistä uudestaansyntymistä. Ja jollemme itse ymmärrä tätä Paavalin kokemusta, emme täysin ymmärrä hänen kirjeitään. Silloin meidän on parempi jäädä tuolle kannalle, että Jeesus toi vuorisaaunan käskyt ja muut opetukset, ja kristinusko on sitä, että seuraamme niitä. Emme voi ymmärtää Paavalia, ellemmme ymmärrä hänen Damaskuskokemustaan. Vasta kun olemme selvillä, mitä Damaskuskokemus oli, voimme ymmärtää Paavalia ja mitä hän opettaa ja kirjoittaa epistoloissaan. Nyt on asian laita niin, että ei ole ollenkaan mahdotonta nykyajan ihmisen läpikäydä samaa Damaskuskokemusta kuin Paavali. Päinvastoin – minusta syvempi kristinusko alkaa Damaskuskokemuksesta. Valmistavaa puuhaa on, että ensin kulkee Jeesuksen jäljissä, uskoo Jeesuksen sanomaan ja noudattaa hänen käskyjään. Mutta sitten, kun on tätä valmistavaa tietä kulkenut, avautuu uusi syvempi käsitys Jeesuksen sanomasta ja Jeesuksesta Kristuksesta itsestään ja koko kristinuskosta. Ja se tulee silloin, kun läpikäy Paavalin Damaskuskokemuksen. Silloin kristitty astuu kuin uuteen maailmaan – metafysilliseen maailmaan. Hän ymmärtää Paavalin kirjeitä ja tietää mistä Paavali kirjoittaa j. n. e. Hän ymmärtää minkätähden Paavali kirjoittaa juuri tuolla tavalla – vähän epäröiden, mutta silti varmasti. Epäröiden, että osaisikohan valita ymmärrettäviä sanoja, jonka tähden hän pyytää ystäviltaan, että he rukoillen auttaisivat häntä oikealla tavalla tulkitsemaan, mitä tietää ja mitä oli kokenut. Paavalin Damaskuskokemus on todella erinomaisen käänteentekevä, merkillinen ja syvälinen kokemus, sillä silloin – jos nyt otaksomme, että teemme semmoisen kokemuksen – Kristus tulee meille ja samalla meissä eläväksi. Jeesus Natsarealainen tuli jo valmistavalla tiellä opettajaksemme. Näimme hänet viisaana, hyvänä ihmisenä, jota nimitettiin Kristukseksi, ja kuuntelimme hänen sanojaan elämän ristiriitojen jälkeen. Mutta kun teemme Paavalin (tai Stefanuksen) Damaskuskokemuksen, silloin avautuu meille Kristus kosmillisena ja mystillisena.

Paavali näki sillä hetkellä mikä on Jumalan Poika. „Näki“ sana on vaillinainen – tietämistä se oli. Siihen mahtuu näkeminen ja kuuleminen, – mutta samalla uusilla aisteilla havaitaan jotain. Se ei ole selvänäköä tavallisessa merkityksessä, ei mitään, jota näkee vain ulkopuolisesti, vaan se on muutos ihmisen koko olemuksessa. Ihmisen tajunta tulee toiseen maailmaan, vaikka se asuu ruumiissa. Ihminen irtautuu ruumiista ja saa kuin toisen ruumiin, joka ei ole haamu, ilmiöllinen, fenomenaalinen, vaan joka on uusi tila. Voisimme sanoa, että se on kuin uusi väräily, vibratio toisessa maailmassa, jolla ei muotoa itsessään ole, jollei „katsele“. Jos katselee, voi nähdä itsessäänkin muodon ja voi muotoja nähdä muuallakin. Mutta koko muodollisuus on niin suuri sivuseikka, että siihen ei jaksakaan kiinnittää huomiota; koko huomio kiintyy niihin yliluonnollisiin asioihin, jotka siellä tulevat tiedoksi. Ja yksi kohta Damaskuskokemuksessa on juuri se, että näkee Jumalan Pojan, kosmillisen Kristuksen, sen täydellisyysihanteen, joka elää Isän tajunnassa. Kokemuksessa joutuu itse Isän, Jumalan kanssa kosketukseen, mutta sillä tavalla, että tulee tajaiseksi Hänen ihannekuvastaan, Hänen kosmillisesta Kristuksesta. Tämä täydellisyyskuva on elävä. Sana „kuva“ on huono ja väärä sana, mutta en keksi parempaa. Paavali itse käyttää sitä sanaa; sentähden se sana tulee mieleen. Se on elävä Taivaallinen Ihminen. Siitä elävästä Taivaallisesta Ihmisestä tulee Paavali Damaskuskokemuksessaan tietoiseksi ja huomaa, että tämä Taivaallinen Ihminen, tämä kosmillinen Kristus täyttää koko maapallon, koko aurinkokunnan, koko meidän maailmamme. Sen hän tajuaa, näkee, tietää. Siinä piilee täydellisyyden siemen ja täydellisyyden mahdollisuus kaikille eläville olennoille, sillä elävä Kristus on täällä kaikkialla. Jumalan Poika on laskettu salaisena siemenenä kaikkien ihmisten henkeen.

Mutta Damaskuskokemuksessa on toinenkin ihmeellinen puoli, jonka Paavali myös heti havaitsee, nim. se, että tämä taivaallinen ihminen, tämä Jumalan Poika, kuvastuu Jeesuksena Kristuksena. Se on aivan kuin Jeesus Kristus olisi kaikkialla – ja ei kuitenkaan. Jeesus Kristus on yksilönä tuossa ja sanoo Paavalille: „kuinka sinä taistelet minua vastaan.“ Paavali näkee, että Jumalan Poika on kaikkialla, mutta Jeesus Kristus seisoo hänen edessään ja puhuu: „miksi sinä minua vastaan taistelet.“ Ja se „minä“ on kaikkialla ja Jeesuksessa Kristuksessa. Tämä on se toinen ihmeellinen mysterio, minkä Paavali Damaskuskokemuksessa havaitsee. Hän näkee, että kosmillinen Kristus on nyt laskeutunut alas ihmiskuntaan – se tuli Jeesus Natsarealaisen kautta. Hän oli se, jonka välityksellä Kristus, Jumalan Poika laskeutui ihmiskuntaan, asuen

nyt jokaisen ihmisen hengessä. Se elämä siis, joka on Jeesus Natsarealaisessa, on kaikkialla. Jeesus on elävä symboli siitä. Hän näkee, kuinka kaikkialla on Jeesuksen ruumis ja veri, toisin sanoen henkeä elävän voima. Veri tarkoittaa minuuden aineilmennystä näkyväisessä maailmassa ja tässä näyssä sitä elämänvoimaa, jonka välityksellä minuus ilmenee – toisin sanoen sitä elämää, joka virtaa kaikkialla ja on joutunut Kristus-tajunnan läpitunkemaksi. Kaikki on itse asiassa Jumalan Pojan ruumista. Maapallo on sitä. Maapallosta kasvavan puun hedelmä on Kristuksen ruumista. Se vehnä, joka kasvaa pellolla, on myöskin nyt Kristuksen ruumista. Jos siitä tehdään leipää, on se Kristuksen ruumista. Nyt ei ole enää sitä paikkaa luonnossa, jossa ei väreilisi Kristuksen ruumis. Koko maapallon ja aurinkokunnan aurassa se väreilee. Sen elämänvoima ja minä on joka paikassa. Samoin on hänen verensä, joka virtaa joka paikassa.

Damaskuskokemuksessaan Paavali vaistomaisesti lausuu itseksensä: „hänen verensä virtaa kaikkialla ja hänen ruumiinsa on kaikkialla.“ Ja myöhemmin hän saa kuulla, että Jeesus itse on käyttänyt semmoista sanontatapaa – opetuslapsilleen hän oli puhunut lihasta ja verestä. Nuo sanat ovat realistisia symboleja todellisuudesta, sillä kun Jeesus menee pois, on Kristuksen ruumis kaikkialla ja Kristuksen veri virtaa kaikkialla. Tämän Paavali näkee ja tajuaa.

Ja minun täytyy sanoa, että oikeastaan ihmettelen, kuinka nerokas ja selväjärkinen hän on, kun hän sitten kertoo tästä uudesta asiasta niinkin luonnollisella ja yksinkertaisella tavalla, kuin hän kertoo, sillä hän näkee kolmanneksi vielä sen seikan – hän itse koki sen, – että me ihmiset tulemme täydellisiksi taikka astumme tielle täydellisyyteen päin sillä, että otamme vastaan tuon Kristuksen – Jumalan Pojan – ruumiin ja veren; että otamme hänen elämänvoimansa, jossa Kristusminuus on, itsessämme vastaan. Ja kun otamme sen hengessämme ja sielussamme vastaan, silloin tämä Kristuselämä meidät puhdistaa ja pyhittää. Me emme osaa eikä meidän tarvitse nousta minkäänlaisiksi jumalallisiksi olennoiksi. Mutta meidän tulee valmistua ja puhdistua niin, että saamme läpikäydä Damaskuskokemuksen. Kun se kokemus avaa taivaitten portit, silloin otamme vastaan henkeemme ja sielumme, omaan minuuteemme Kristuksen minän; hänen verensä ja ruumiinsa välityksellä otamme hänen väreilynsä kosmoksessa itseemme. Meidänkin olemuksemme alkaa samalla tavalla väreillä, kun otamme hänen elämänvoimansa ja verensä vastaan, jossa asuu hänen minänsä, – niinkuin Paavali sanoo: „Kristus elää nyt minussa.“ Jumalan Pojan minuus tulee meihin ja puhdistaa sielumme kaikesta synnistä – „veripunaisesta lumivalkoiseksi“.

Paavali tuli kokemuksessaan niin häikäistyksi, – se oli hänestä, oppineesta miehestä, niin mullistavaa, järkyttävää ja ihmeellistä, että hänen elämänsä kokonaan muuttui. Hän lähti nyt miltei yli-inhimillisellä voimalla ja ponnella julistamaan sitä uutta sanomaa, jota kukaan ennen ei ollut julistanut, koska itse asia oli tapahtunut nyt vasta.

Lokakuu, s. 241-247

– Voiko ihminen tässä nykyisessä elämässään edetä pitkälle henkisen kehityksen tiellä? Voiko hän tulla mestariksi, niinkuin korkeata saavutusta nimitetään teosofissa kirjoissa? Olen katsellut itseäni ja toisia teosofian harrastajia ja tullut siihen surulliseen lopputulokseen, ettei meistä mitään mestareita näy tulevan.

Noin kysyi huolestuneesti muuan totuudenetsijä kokeneemmalta ystävältään, ja kysymyksen johdosta syntyi heidän välillään seuraava sanavaihto. Ystävä vastasi:

– Moni asia, joka teoriassa on tosi ja selvä, on käytännössä mahdoton toteuttaa. H. P. Blavatsky sanoi, että mestariksi ihminen voi tulla vaikkapa yhdessä minuutissa, mutta että se ei kuitenkaan todellisuudessa tapahdu.

– Miksikä ei? Jos minä voin saavuttaa autuuden ja rauhan huipun yhdessä minuutissa, miksi se ei tapahdu?

- Sentähden että se on vain teoriassa, mutta ei käytännössä mahdollista.
- Mikä estää?
- Karma, syyn ja seurauksen laki.
- Toisin sanoen: oma menneisyyteni?
- Siinäpä se. Katsokaa tätä akvarellitaulua. Eikä se ole kaunis? Se on J. Mäkelän maalaama talvimaisema. Ettekö haluaisi tehdä minulle kopion siitä?
- Minäkö kopion? Mutta enhän minä osaa maalata!
- Taidemaalaus ei kuitenkaan ole ihmiselle mahdotonta. Mitä toinen osaa, voinee toinen oppia?
- Älkäähän toki. Täytyy olla luonnollisia taipumuksia. Ei taidetta voi oppia, ellei ole taitelija syntyään.
- Karmaa siis, menneisyyden ansiota.
- Epäilemättä.
- Tästä huomaatte, sanoi ystävä, — että ihmisen täydellisyysskin on jotain, johon täytyy olla karmallisia edellytyksiä. Me voimme kaikki pyrkiä, mutta saavutuksemme riippuu karmastamme. Oletteko pannut merkillä, mikä este nousee useimpien pyrkijöiden tielle?

Hetken mietittyään vastasi totuudenetsijä:

- Itse ja tuttavieni suhteen olen ainakin huomannut, että silloin tällöin yllättää pyrkijä parkaa sanomaton väsymys ja lamautuminen, jolloin kaikki siveelliset ja älylliset ponnistukset tuntuvat turhilta. Väsymystä sitten seuraa itsesyytökset ja omantunnonvaivat, ja jonkun ajan kuluttua asiat ovat entisellään, mutta kyllä minua ainakin tuo lamautuminen harmittaa.
- Se riippuu tahdon heikkoudesta. Tahto ei vielä ole kylliksi terästynyt. Varsin yleinen ilmiö. Vaan onhan niitäkin, joiden tahto ei koskaan väsy. Se on vanhastaan harjaantunut. Sitä on entisissä ruumistuksissa terästetty. Se on täynnä halua ja kaipuuta täydellisyyteen. Tahto on näet vapaa. Se ei siedä pakkoa. Mutta syvimmällä ihmisen tahto on tahtoa hyvään. Hyvä yksin sitä viehättää. Jos ei pyrkijä pääse tuon sisäisimmän tahtonsa tuntemiseen, ei hän vielä ole vapaa eikä aina personallisena olentona jaksaa tahtoa hyvää. Mutta kun hän pääsee perille omasta hyvästä tahdostaan, silloin hän jaksaa ponnistaa eikä lamaannu.
- Mutta mikä silloin enää on esteenä?
- Hänen muu estävä karmansa. Silloin vasta toteutuu apostolin lause: tahto on hyvä mutta liha heikko.
- Liha? Mikä se on?
- Oikeastaan n. s. astraaliruumis, mutta myös ihmisen koko ruumiillinen olemus: äly- ja tunneruumis, eetterinen ja fyysillinen ruumis. Jos fyysillinen ruumis on sairas, silloin tahdon on vaikea

toimia muualla kuin älyruumiissa; mielisairaudessa sekin on mahdoton. Jos huonot ja syntiset tavat piilevät eetteriolemuksessa, on tahdon vaikea päästä fyysillisen herraksi. Jos tunneruumis on sairas himoista ja haluista, on tahdon vaikea hallita älyä. Jos älyruumis on ennakkoluulojen y. m. orja, täytyy järjen se puhdistaa, ennenkuin tahto vapautuu hyvään toimintaan. Sanalla sanoen: lihan heikkous on karmallisena esteenämme täydellisyyden tiellä.

- Onko sitten toivoa ollenkaan?
- Työllä kaikki voitetaan. Jollemme nyt saa temppeleitä valmiiksi, voimme ainakin laskea lujan perustan. Eikö perusta ole miltei tärkein kaikessa rakennustyössä? Kun se on hyvä, on verrattain helppo kohottaa ylevä temppeleitä taivasta kohden.
- Entä perusta? Mikä se on?
- Se on tahdon vapauttaminen ja luonteen kasvatus.
- Ja miten se tapahtuu?
- Sääntö on sama jokaiselle ihmiselle: täytyy jokapäiväiset velvollisuutesi uskollisesti ja pyri alati kasvavaan epätietoisyyteen unohtamalla itsesi ajattelemalla läheistesä ja toisten parasta.
- Onko tämä sitten mahdollista?
- Se on mahdollista jokaiselle. Sen verran voi jokainen kasvattaa itseään, vaikkei hän kuuluisi mihinkään „salakouluun“, sillä sitä opettaa elämän koulu sinään. Jos olemme vastahakoisia, saamme kärsiä. Kuta uskollisempia ja epätietoisempia olemme, sitä enemmän elämä meitä henkisesti suosii.
- Mutta usein näkee hyvien ihmisten enimmäin kärsivän. Voiko sanoa elämän heitä suosivan?
- Sanoinkin, että elämä suosii heitä henkisesti. Raskas ulkonainen karma joskus muuttuu, mutta ei aina. Välistä päinvastoin ulkonainen karma tulee yhä raskaammaksi. Tämäkin voi olla suosionosoitusta, kuten vanhat sanoivat: ketä Jumala rakastaa, sitä hän kurittaa. Ei se kuitenkaan ole ansaitsematonta kärsimystä, se on vanhan karman jouduttamista, – ja pyrkijä siitä vain oppii, nöyrtyy, henkevoituu.
- Täytyy todella olla hyvä karma sillä, joka pitemmälle edistyy täydellisyyden tiellä.
- Niin täytyy. Harvoin syntyy suuria runoilijoita, taiteilijoita, keksijöitä j. n. e., – harvoin myös syntyy suuria mystikoita, pyhimyksiä, salatieteilijöitä. Luovat nerot ovat ihmiskunnan kukkia, profetat, tietäjät, vapahtajat kukista kalliimmat . . .

*

Seuraava kirjoitus Duluthissa, U.S.A., ilmestyyvästä „Päivälehdestä“, jonka eräs jäsenemme lähetti minulle, kiinnostaa varmaan Ruusu-Ristin lukijoita.

Etelä-Californian indiaanitietäjän ennustus. Kerran eräs ystäväni kertoi minulle, että San Gabrielissa oli elänyt ihmeellinen tietäjä noin kolmekymmentä vuotta sitten ja hänelle kädestä katsoen ennustanut tulevia asioita, jotka ovat tähän saakka ihan pilkulleen toteutuneet.

Tuo tietäjä on nyt jo yli sadan vuoden ikäinen indiaaniäijä. Hänen luonaan käy kymmeniä rikkaita ihmisiä tarjoamassa rahaa ja pyytämässä häntä käteenkatsoen antamaan tietoja tulevista asioista, mutta ainoastaan harvoille hän sen tekee. Tässä hiljattain kävin mieheni kanssa hänen luonaan, mutta hän ei meidän kummankaan käteen katsonut, vaikka tarjosin hänelle 20 dollaria rahaa. Hän vain pudisti päätään ja puri tupakkaa eikä huolinut rahasta.

Vihdoin hän vastasi pyyntööni: „Ennenkuin näkee tulevia asioita oikein, niin täytyy tahdonlujuudella syventyä niitä katsomaan ja hän pitää yksityisen asiat liian vähäpätöisinä.“ Hän näytti siltä kuin ei tietäisi maailman asioista yhtään mitään. Minä kysäisin: „Ovatko teidän mielestänne valkoiset ihmiset kohdelleet indiaaneja hävyttömästi?“ Ei vastannut mitään.

Mieheni kysyi häneltä: „Voisitteko sanoa meidän syntymämaamme Finlandin tulevaisuudesta mitään, kuinka sen tulee käymään, kun se on alinomaan suurkansan uhattavana?“ Ukko heitti kysyjään syvällisesti kysyvän silmäyksen, ja samalla otti hyllyltä käteensä World Atlaksen ja siitä kartasta näyttäen sanoi: „Kas tossa on Finland! Sehän on itsenäinen maa, eikä mikään suurkansa voi sen itsenäisyyttä hävittää“. Kysäisin: „Kuinka te semmoista luulette?“ Ukko hymähtäen toisti: „Kuinka luulette!“ Sitten hän avonaisesta ovesta kädellään viittasi avaruuteen sanoen: „Katsokaahan tuonne! Onko se vain paljasta tyhjää ja turhuutta?“ Sitte istui hän vanhalle tapuretkalle ja alkoi puhella.

– Siitä on nyt jo kulunut yli kuusikymmentä vuotta, kun isäni eli viimeisiä elonsa päiviä, ja hän tiesi sen aivan hyvin. Minä täytin silloin neljäkymmentä vuotta. Eräänä iltana minä istuin isäni kanssa ulkona ja me yhdessä luimme taivaan tähdistä tulevia maailman tapahtumia ja isäni käski minun kätkeä ne mieleeni. Kaikki ne asiat, mitä isäni taivaan tähdistä luki ovat tähän saakka juuri sillä tavalla tapahtuneet. Me elämme nyt alussa aikakautta, jolloin koko maailman suurkansat hajoavat pieniksi itsenäisiksi valtakunniksi. Sota ei kylläkään koskaan lopu, isompi puu varjoaa pienemmät puut, mutta kaikki ajallansa loppuu. Isot puut häviävät maan päältä ja pienemmät nousevat tilalle. Semmoista sotaa ei enää koskaan tule, että toinen kansa valloittaisi toisen kansan ja maan ja hävittäisi sen itsenäisyyden. Viimeisessä maailmansodassa sodittiin viimeinen valloitusota maan päällä. Se suurkansa ja suurvalta viimeksi säilyy, jolla on vain vähän sotaväkeä ja sota-aseita. Maailman kansakunnat ovat kehittyneet ja heihin on juurtunut vapauden ja itsenäisyyden kaipuu niin voimallisesti, että ei mikään kansa toisen kansan alamaisuuteen alistu. Sisäiset kapinat hajottavat suurvallat pieniin, toisistaan riippumattomiin valtakuntiin.

Ainoastaan Venäjä, Kiina ja Japani täydellä voimallaan nousevat aseisiin toisiaan vastaan, ja sitä he eivät voi välttää. Mutta ennenkuin heistä kukaan mainittavasti ehtii toisiaan vahingoittaa, niin kunkin maan kotoiset koirat hyökkäävät oman maansa hallitusta vastaan ja hävittävät sen aikaisen hallituksen ihan perinpohjaisesti. Seuraus on, että kunkin maan kansat sisäisesti joutuvat vaikeasti selkiävään käymistilaan ja kamalaan laittomuuden aikaan. Siitä he selkiävät ja olot muuttuvat rauhallisemmiksi vuoteen 1977 mennessä. Mutta silloin on Suur-Venäjä hajonnut 49, Kiina 28 ja Japani 14 itsenäiseen valtakuntaan. Ja vuoteen 2000 mennessä koko Europa, Aasia, Afrika ja Austraalia ovat rauhoittuneet, ja hajonneet 490 itsenäiseksi valtakunnaksi. Ensin sopivat Europan eri valtakunnat ja sitten seuraavat kaikkien muiden maiden vallat, tehden sovinnon ja heille tulee samanniminen ja samanarvoinen raha. Kaikki eri valtakuntain väliset tullit, passit y. m. valtainväliset tarkastukset poistetaan.

Ja vuoteen 2007 mennessä Amerikan ja koko maailman kansat ovat hajonneet 980 itsenäiseksi valtakunnaksi, ollen jokaisella oma hallitus. Sen jälkeen pääkohdissa koko maailman kansat tulevat olemaan samoina pikkuvaltioina noin tuhannen vuotta.

Mutta silti eri kansain oma kotoinen kieli kotimaassa ja yksityisomaisuus, koti ja perhe tulevat aina säilymään. Ei pahin laittomuuden aika eikä mikään tyrannihallitus kykene niitä hävittämään, sillä se olisi pyhän luonnonlain vastaista. Aurinko ja samoin koko aurinkokunnan eri kappaleet omistavat oman maansa ja oman paikkansa.

Nykyisen koko maailman ulottuvan pulakauden hän sanoi jo vuosikymmeniä ennen tienneensä, se saavuttaa pohjan lopulla vuotta 1933. Sen jälkeen alkaa nousu, vuonna 1936 oikein tuntuvasti. Ennen iankaikkisuutta pyhässä luonnonlaissa on säädetty, että kaiken täytyy kasvaa ja kehittyä, pyhä luonnonlaki ei salli tehdä harppauksia eikä jättää jälkeensä ainaseksi korjaamattomia aukkoja. Kaiken, mikä sen tekee, täytyy ajallansa palata takaisin jättämättä aukot korjautumaan. Ihmisessä on henkinen ja aineellinen elämä, ja henkinen – järki – on viimeisen 60 vuoden ajalla tehnyt harppauksia, keksinyt ja kehittänyt koneet y. m. ihmelaitokset niin joutuin, ettei aineellinen elämä, joka vain tasaisesti kehittyi, ole voinut seurata jälessä, niin että voisi koneiden työntulokset jakaa koko ihmiskunnan hyväksi. Keksinnöt ja koneet kylläkin yhtämittaa kehittyvät, mutta vuosien 1930-1999 välisenä aikana maailmaan ei ilmesty mitään sellaista uutta mikä ihmiselämään tekisi mainittavaa muutosta. Henkisen elämän – ymmärtääkseni järjen – täytyy seisahtua harppauksena korjaamaan, mutta aineellinen elämä kehittyy tasaisesti ja vuoteen 2,000 mennessä saavuttaa henki elämän kanssa tasapainon. Silloin aineellinen elämä on kehittynyt, niin että voi jakaa henkisen – ymmärtääkseni koneitten – työn tulokset koko ihmiskunnan nautittaviksi. Silloin työtätekevään työviikko on nelipäiväinen ja pisin työpäivä kolmetuntinen. Mutta silti riittää koko ihmiskunnalle ravintoa y. m. mukavuutta. Vuosikymmenien kuluessa luonnollisesti tapahtuu poikkeuksia, mutta pääkohdissaan nämä minun sanani toteutuvat yhtä varmasti kuin huomen aamulla aurinko nousee.

Siihen hän lopetti puheensa ihan niinkuin seinään. Liekkö hän huomannut, että minä kirjoittelin muistiini, kun hän istui miestäni vastapäätä ja hänelle puheli. Mieheni vielä kysyi: „Kuinka moneen osaan Finland tulee jakautumaan?“ Mutta hän vain kädellensä viittasi ovelle, että menkää. En voi käsittää mikä ukkoon vaikutti, että hän oikein syvällisessä totuudessa meille salaisia tietojansa kertoi. Sitä hän tuskin on koskaan tehnyt, en minä ainakaan ole kuullut. Olisihan mukavaa säilyttää tämä kirjoitus muistossa, minkä verran nuo hänen ennustuksensa toteutuvat.

Glendale, California, huhtik. 14 p. 1932.

Ellen E. S—ll.

*

H. P. Blavatskysta on viime vuoden alusta lähtien kirjoitettu paljon hyvää ympäri teosofista maailmaa. Vastapainoksi tälle hyvälle on siellä täällä teosofisten piirien ulkopuolla kirjoitettu yhtä ja toista H. P. B:tä vastaan, herätetty eloon vanhoja panetteluja y. m. Heinä-elokuun numerossaan arvokas „Finsk Tidskrift“ pahaa tarkoittamatta joutui palvelemaan teosofialle vihamielisten voimien asiaa julkaisemalla Christian Svanljungin kirjoituksen „Helena Blavatskaja. Teosofins stiftarinna“. Toivottavasti kuitenkin kyseessä oleva artikkeli herätti sivistyneessä ja arvostelukykyisessä yleisössä enemmän ihmettelyä ja indignationsia kuin vastenmielisyyttä teosofiaa kohtaan.

*

Uskallanko puhua vähän tulevaisuuden suunnitelmistani, nim. niistä, jotka koskevat minua personallisesti? Sanoisinpa silloin, että haluni ja toivoni olisi, että tänä talvena saisin monta kirjaa valmiiksi. Lähdän nyt joksikin aikaa Tukholmaan ja keväällä Itävaltaan terveyttäni hoitamaan. Levätyäni ensi kesän toivon sitten kesäkurssien jälkeen voivani matkustaa Amerikan Yhdysvaltoihin, jossa saan henkilökohtaisesti tutustua sikäläisiin ystäviimme ja muuten esitelmöidä maan eri kielillä.

Marras- ja joulukuu, s. 273-277

Oli jouluyö aikoja sitten, kun kerran Kuolema tuli luokseni sairaavuoteeni ääreen.

– Kuinka kaunis olet! minä huudahdin. – Sinun siipesi ovat suuret ja kantavat, sinun katseesi on kirkas ja kaukainen, sinun pukusi hohtaa ja loistaa hopeisena ja punasinisenä. Varmasti sinun sylisi on lämmin.

– Lämmin on sylini, vastasi Kuolema, – ja kauniin muodon on Herra minulle lahjoittanut. Etkö sitä aina ole tiennyt?

– En ole tiennyt, sillä kukaan ei ole sitä minulle kertonut. Aina on sanottu, että sinä olet viikatemies, kalpea, kylmä, tunteeton. Kaikki pelkäävät sinua.

– Niin, ihmiset pelkäävät minua. Minut nähdessään tai kuullessaan minun tulevan he muuttuvat heti avuttomiksi lapsiksi eivätkä tiedä minne pakenisivat. He aina tahtovat minua paeta.

– Mutta miksi? Sinä näytät niin lempeältä ja hyvältä. Kuka sinua pakenisi? Ihmiset varmaankaan eivät tunne sinua. He eivät tiedä ken sinä olet.

– Totta kyllä. Ja kuitenkin kaikki hyvin tuntevat viimeisenä kuolinhetkenään. Silloin heidän silmänsä aukenevat.

– Ja rauha laskeutuu heidän kasvopiirteihinsä? Niinpä niin. Mutta siitä ei ole apua toisille, tarkoitan: vielä eläville. He ovat vain havainneet kuoleman hävitystyön, sinun lahjomattoman ankan läsnäolosi.

– Laiskuutta ja huolimattomuutta, sanoi Kuolema, – sillä jos vähänkään maltaisivat mielensä ja ajattelisivat, ymmärtäisivät ja muistaisivat kuinka asian laita on.

– Muistaisivat?

– Niin, tiedäthän sinä, että minä saavun monta kertaa, yhä uudestaan ja uudestaan joka ihmisen luo.

– Se on totta. Me ihmiset olemme jälleensyntyviä olentoja. Ja siis kuolemattomia! Meillä ei ole mitään syytä pelätä sinua.

Nyt Kuolema hymyili.

– Kuolemattomia! hän sanoi. – Älähän toki. Sadan vuoden aikana näen tuskin niin monta kuolematonta kuin minulla on sormia kädessä.

– Kuinka niin? huudahdin sielussani vavisten.

– Kaikki, jotka pelkäävät minua, kuolevat, vastasi Kuolema synkästi.

– Mutta ei ikuisiksi ajoiksi?

– Ei heidän pikku persoonansa enää haudastaan nouse. Tiedäthän sinä sen.

– Niin, heidän korkeampi minänsä luo uuden persoonallisuuden jälleensyntyessään – uuden vanhan karmana. Totta kyllä, mutta sehän ei ole vältettävissä.

– Miksi ei? Muutamat välttävät.

– Nuo kuolemattomat, joista puhuit?

– He.

– Mutta millä tavalla he voivat sivuuttaa ja välttää sinua?

– Eivät pelkää minua.

– Siitäkö se vain riippuu?

– Siitä.

– Mutta onhan ihmisiä, jotka eivät pelkää sinua: sotasankarit, itsemurhaajat y. m.

– Loru. He pelkäävät niinkuin muut, mutta hetken huumauksessa unohtavat pelkonsa. Semmoinen keinotekoinen rohkeus eli pelottomuus ei merkitse mitään. Ainoa kysymykseen tuleva pelottomuus perustuu siihen, että minut todella tunnetaan. Ja koska olen monta kertaa ihmistä lähestynyt, tuntee hän minut sisimmässään ja voisi muistaa.

– Mikä sitten estää muistamasta?

– Pelko.

– Aina vain pelko. Tuolla jyrkällä puheellasi sinä melkein pelotat minua.

Taasen Kuolema hymyili, ja voi, kuinka kaunis hänen hymynsä oli.

– Tahdotko, että selitän? hän kysyi.

– Selitä, selitä.

Ja Kuolema selitti.

– Katsos, hän sanoi, – joka kerta kun lapsi syntyy maan päälle, astuu Jumalan Poika alas hautaan odottaakseen ylösnousemuksen päivää. Te ihmiset nimitätte Jumalan Poikaa myös Kristukseksi. Siis voimme sanoa: Kristus vaeltaa maan päällä haudattuna lapsen haahmoon. Haahmo kasvaa, lapsi vetäytyy sielun sisimpään, ja Kristus ei pääse syntymään elävien ilmoille.

– Miksikä ei?

– Siksi että ihmisen haahmoon mahtuu niin paljon tietämättömyyttä ja itsekkyyttä. Nämä heittävät esteitä tielle ja lapsi sielussa pelkää.

– Kristuslapsiko?

– Ei, ei, Kristus ei pelkää, hän peittää kasvonsa. Mutta lapsi pelkää, sillä hän tahtoi ottaa vastaan Kristuksen ja yhtyä häneen, mutta ulkonainen ihminen, joka kasvaa ja varttuu, työntää lapsen luotaan.

– Sinä puhut salaperäistä kieltä, Kuolema, mutta luulen ymmärtäväni. Jokaisella ihmisellä on värjöttävä lapsi sielussaan eli sydämessään.

– Niin, ja kun kuoleman hetki tulee, ihminen ei jaksa sitä enää peittää: lapsi astuu esille hänen sielustaan. Lapsi, joka pelkää, – ja pelkää, sentähden että hänen ei ole annettu elää. Muistathan veljeni Jeesuksen sanat: ellette tule niinkuin lapset, ette voi astua taivasten valtakuntaan.

– Mutta onhan ihmisiä, jotka antavat lapsen itsessään elää?

– On, ja siinä määrin kuin he myöntävät lapselle elämisoikeutta, siinä määrin pelko heistä katoaa ja Kristus voi heissä ylösnousta. Kristus nousee eli syntyy aina ensin lapsen muodossa. Ne ihmiset ovat puhtaita, viattomia, rakastavia, auttavia.

– Ja onko heitä vain harvassa?

– Verrattain harvassa.

– Mutta he ovat kuolemattomia?

– He tulevat kuolemattomiksi.

Kuolema katsoi minuun sanomattoman lempeästi, samalla kuin pieni veitikka silmissään.

– Nyt on joulu, hän lausui.

– Niin on – joulu.

– Ja Kristuksen syntymä. Tärkeä hetki. Ihmiset voisivat tulla lapsiksi ja antaa Kristuksen syntyä. Pelko katoaisi, taivas astuisi alas maan päälle, ja minä saisin näyttäytyä oikeassa haahmossani.

– Ah sinä näyttäydytkin siis toisenlaisena kuin olet?

– En sinulle, mutta niille, jotka pelkäävät.

Kuinka surullinen oli nyt Kuoleman katsanto. Hänen silmänsä loistivat kuin tähdet, mutta niiden takana aukeni avaruuden äärettömyys, – elämän ja kuoleman tuskien pohjattomuus.

– Oi Kuolema, minä huudahdin, – sinä säälit meitä tietämättömiä niin sanomattomasti!

Mutta Kuolema ei vastannut mitään. Hänen katseessaan oli nyt rakkaus pohjaton. Hän hävisi näkyvistäni, ja minä raukka nousin terveenä vuoteeltani.

*

Sydämeistäni toivon, että Ruusu-Risti ensi vuonna tulee miellyttämään tilaajiaan ja lukijoitaan. Tapahtuu erinäisiä parannuksia – ei ulkoasun suhteen, joskin kansilehden väri ehkä muttuu, mutta sisältöön

nähdän. Tiedän, että on paljon ystäviä, jotka ovat pitkin matkaa olleet tyytyväisiä siihen sisältöön, mitä Ruusu-Risti on osannut heille tarjota – ja heille minä tietysti olen lämpimästi kiitollinen, – mutta tiedän myös, että on paljon ystäviä, jotka ovat kaivanneet lehteä, jota voitaisiin tarjota kenen tahansa käteen. Nykyisessä muodossaan Ruusu-Risti on tavallaan ollut liian intiimi, liian subjektiivinen miellyttääkseen ketä tahansa. Ja kun asiamme on siksi suuri ja siksi kallis, että se pitäisi saada mahdollisimman monen tietoon, ei ole haitaksi vaan päinvastoin hyödyksi, jos äänenkannattajamme olisi niin objektiivisesti toimitettu, että se todella voisi kiinnittää puoleensa laajemmankin piirin huomion. Sentähden saa nyt toteutua ensi vuoden alusta monen menneen vuoden toivomus ja tuumailu. Pysyn tietysti päätoimittajana, mutta saan apua itse toimitustyössä taholta, joka mieleeni kuvastuu päteväksi ja taitavaksi. Vanhat avustajat auttavat luonnollisesti edelleen, eikä Ruusu-Ristin henki muutu. Kysymys ei ole hengestä vaan sielusta. Astraaliruumis, johon sisältyy älyruumis, tulee voimakkaammaksi, rohkeammaksi ja aikoo paremmin pitää puoliaan maailman moniäänisessä orkesterissa. En tahdo seikkaperäisemmin puhua tulevan vuosikerran ohjelmasta, se näyköön ensi vuonna, ja tammikuun numero tulee siitä kyllä selvän tekemään etukäteen.

Lausun vain vielä kerran sydämeni toivon ilmi. Kasvakoon Ruusu-Risti viisaudessa ja tiedossa, kasvakoon nöyryydessä ja rakkaudessa, kasvakoon voimassa ja terävyydessä! Saavuttakoon Ruusu-Risti tuhansien lämpimän kannatuksen! Palkitkoon Ruusu-Risti sisältönsä eheydellä kaikkien niiden uhraavan työn, jotka aikovat tehdä voitavansa sen levittämiseksi.

*

Tämän numeron mukana jaetaan sekä tavanomainen tilauslista että sininen postiosoitus, jolla voi tilausrahan mukavasti lähettää.

Rohkenen taas toivoa, että edes jotkut hartaat ystävät suorittavat Smk. 100:– tai enemmän Ruusu-Ristin tilauksesta vuodelle 1933. En ole heistä ja heidän hyvydestään melua pitänyt, mutta suuresti se on minua rohkaissut ja auttanut näinä viime kuluneina vuosina, jolloin tilaajien lukumäärä on vähentynyt arvatenkin pulakauden takia.

Ruusu-Ristin hinta pysyy entisellään: Smk. 50:– Suomessa ja dollaria 2:– Amerikassa ja ulkomailla yleensä. Otan vastaan ainoastaan koko vuoden tilauksia, mutta maksu voi sopimuksen mukaan tapahtua pienemmissä erissä, jos koko hinnan suorittaminen samalla kertaa on ylivoimaista. Helsingissä tilaus vähittäismaksuilla voi helposti tapahtua luentokirjakaupan välityksellä.

*

Pari uutta kirjaa ilmestyy jouluksi. Toinen on „Mitä on magia?“, toinen „H. P. Blavatsky ja hänen teosofiansa“. Uusia on tulossa.

*

Rauhallista ja onnellista joulua toivotan kaikille Ruusu-Ristin lukijoille, tilaajille ja ystäville. Loppukoon sopusoinnussa tämä vuosi, joka on ollut niin raskas ja painava, niin epäsointunen, niin tuskia täynnä.

Alkakoon kaikille hyvillä enteillä uusi vuosi 1933, jolloin aikakauslehtemme viides seitsenvuotiskausi alkaa. Se on samalla kolmastoista vuosikerta Ruusu-Ristin nimellä, kolmastoista, joka on uudestisyntymisen, uuden elämän ja syvemmän rakkauden ihmeellinen luku.

RUUSU-RISTI 1933

Toimittajalta

Tammikuu, s. 1-4

1933 on kohonnut ikuisuuden yöstä. Toivorikkain mielin katselemme sen nuorekkaita piirteitä ja odotamme sen kirkkaista silmistä niitä kauniita lupauksia, joita hautaan mennyt vanha vuosi vei täyttämättä mukaansa. Toivotamme onnea toisillemme ja kaikkea hyvää vasta alkaneelle vuositapälelle.

Älkäämme unohtako enkeliämme, Suomen kansallishaltiaa.

Suokoon uuden vuoden karma, että hän, enkelimme, saisi poistaa kätensä murheellisilta silmiltään, kätensä, joilla hän peitti kasvonsa kuolemansurussaan vuonna 1918. Suokoon karma, että veljet yli puolueiden raja-aitojen ojentaisivat kätensä toisilleen, alttiina kaikki palvelemaan isänmaan enkeliä ja hänen kanssaan kaikkia maapallon kansoja. Suokoon karma, että Suomen kansa kuuntelisi sen kuusen rauhan kuiskehia, jonka juurella asunto on.

*

Tahdon tässä luetella muutamia kirjateoksia, joista minulla on ollut iloa nyt joulun ja uuden vuoden aikoina.

Ensimmäisenä mainitsen suurjulkaisun *Finländsk Konst*, Samling Gösta Stenman, tekstin kirjoittanut Nils-Gustav Hahl, joka teos ilmestyi kirjakauppaan lokakuussa. Se käsittää 716 suurikokoista sivua kuvia ja tekstiä ja on luettelo niistä suomalaisista maalauksista ja veistoksista, jotka ovat kuuluneet tai kuuluvat Gösta Stenmanin kokoelmiin. Valikoima on itse asiassa niin runsas, että saamme hyvän historiallisen kuvan suomalaisista taitelijoista ja heidän taiteestaan viime kuluneen sadan vuoden aikana. Hienoja valokuvia on kirjassa kymmenittäin ja maisteli Hahlin elämäkerralliset tiedot taitelijoista ja selitykset kokoelman tauluista ja veistoksista ovat lyhykäisyydessään niin asiallisen ytimekkäitä ja niin kirjallisen meheviä, että liikumme kuin galleriassa, jossa tekijät itse esittävät meille taideteoksiaan. Tämmöisestä kirjasta on Suomelle kunniaa kaikkialla, missä taidetta viljellään, ja Gösta Stenman on taasen piirtänyt nimensä kultakirjaimin kauneuden akaashisiin aikakirjoihin.

Jouluksi ilmestyi Mystican kustannuksella osa kauan odotettua kirjaa *Väisanden Mestarien kirjeitä* A. P. Sinnettille y. m. Suomennos käsittää kirjeet 26-76 englantilaisesta alkuteoksesta ja on kokonaisuudessaan se alkutekstin helppotajuinen ja kiintoisa osa, jota on nimitetty nimellä „koeaika ja tsheelakausi“. Tämän suomennoksen ilmestyminen on ehdottomasti merkkitapaus teosofisen kirjallisuutemme historiassa. Toivottavasti se saavuttaa laajan lukijapiirin, niin että Mystica voi huoletta jatkaa jäljellä olevien kirjeiden julkaisemista. Olen selaillut ja silmäillyt käsillä olevaa suomennosta. Vaikka se on minulle persoonallisesti raskaampaa lukemista kuin englanninkielinen alkuteksti, totean ilokseni ja mielihyväkseni, että käännös on huolella ja taidolla suoritettu. Eihän näitä mestarikirjeitä lueta kuin romaania, niin nerokkaasti kuin ovatkin kirjoitetut. Mutta viettää päivittäin joku hetki jalon ja viisaan ihmisen parissa on verraton nautinto puhumattakaan sen kasvattavasta merkityksestä. Mestarit Kuthuumi ja Moorja astuvat ilmi elävinä eteemme. Ja jos olemme kuvitelleet, että Mestarit eivät ole ihmisiä, saamme korjata ennakkokuvittelumme

lukiessamme heidän omia kirjeitään. He ovat läpeensä inhimillisiä – ja samalla he ovat yli-ihmisiä, koska ovat vapautuneet ihmisten heikkouksista ja eläimellisistä vioista. Heidän inhimillisyytensä on valoisa ja lämmittävä.

Jouluksi ilmestyi myös L. Onervan kirja *Eino Leino* -biografia. En ole ehtinyt sitä kokonaan lukea, mutta kaikesta päättäen se on sangen arvokas ja ansiokas teos, joka antaa kauniin kuvan suuresta runoilijastamme. Minua tietysti kiinnosti, millä tavalla tekijä oli käsitellyt Eino Leinon suhdetta teosofiaan ja kiiruhdin lukemaan II osan XXIV lukua hänen Sunnuntai-ajastaan. Sitä lukiessani tunsin pettymystä. Ala-arvioidessaan teosofiaa tekijä ei ole kirkastanut Eino Leinon kunniaa: hän on vain osoittanut, ettei hänellä ole samaa syvää käsitystä siitä, mitä teosofia todellisuudessa on, kuin oli Eino Leinolla, joka kerran sanoi minulle nimenomaan: korkeinta työtä, mitä ihminen voi tehdä, on palvella totuuden Jumalaa kaikilla kyvyillään. Olin silloin häntä tervehtimässä sairaalassa Helsingissä, ja hän lisäsi: „katso, Pekka, minä tahtoisin tehdä teosofista työtä niin kuin sinä ja seistä sinun rinnallasi; mutta minun aikani ei vielä ole tullut: minun täytyy vielä pari vuotta naisia naurattaa . . . Mutta sitten . . .“ Hänen katseessaan oli huumoria, mutta se oli kuitenkin kuin ennustus hänen suustaan. Pari vuotta hän vielä eli, mutta „sitten“ jäi tulevaan ruumistukseen. Kerron tämän intiimin kohtauksen, koska soisin, ettei aliarvioitaisi Eino Leinon todella mystillis-teosofista hengen laatua. Tulevaisuudessa se luetaan hänelle ansioksi ja kunniaksi.

Lopuksi tahdon suosittaa muutamia kookkaita teoksia niille ruotsinkielä taitaville ystävilleni, jotka rakastavat hyvin kirjoitettua memoari- eli muistelmakirjallisuutta. Tarkoittamani teokset ovat: Alexandra Rachmanovan, nuoren venäläisen naisylioppilaan päiväkirja vuosilta 1915-1920, nimeltä *Studenten, kärlek, tjeka och död* – jännittävä, mieterikas, idealistinen; Annie Furuhjelmin *Människor och öden* ja Aino Ackté-Jalanderin *Kaukasiska år och politiska kristider*, General Bruno Jalanders minnen. Mielessäni pyörii myös ranskalaisen kirjailijan Constantin Photiadès'in teos *Les vies du comte de Cagliostro*, joka on tieteellisen tarkka ja pätevä, puolueeton, mutta silti historiallisten tosiseikkojen pakotuksesta myötätuntoinen kahdeksannentoista vuosisadan kuuluisalle n. s. seikkailijalle, joka samalla kuitenkin oli suuri ihmisystävä.

*

Kulunut vuosi oli täynnä kaikenlaisia sensatsioneja, jotka enimmäkseen saivat alkunsa ulkokullatusta ahdasmielisyydestä ja suvaitsemattomuudesta. Ohjelman viimeisinä numeroina olivat Väinö Aaltosen kuvapatsaat eduskuntapalatsissa ja amerikkalainen näytelmä „Jumalan vihreät niityt“, jota aiotaan Suomessakin esittää.

Olin tilaisuudessa Tukholmassa näkemään tämän kappaleen, joka kuvaa kristittyjen neekerein käsitystä vanhasta testamentista, toisin sanoen Jumalasta ja taivaasta, maailman luomisesta, syntiinlankeemuksesta, vedenpaisumuksesta j. n. e. Alussa epäröin, mutta lopussa olin täydellisesti voitettu. Kappale on lapsellisen herttainen, uskonnollisen vakava ja opettava, ensiluokkaisen saarnan veroinen. Sitä ei voi katsella kyyneltyttä.

Käväsin äskettäin eduskuntatalossa. Ihailin ja ihmettelin sen komeutta: kuninkaallisen jalot ajatukset tässä viihtyvät, nöyrät sydämet tässä sykkivät, viisaat ja kokeneet astuvat näillä permannoilla ja nousevat näitä portaita! Iloitsin ja saavuin eduskuntasalin lehterille. Uteliaana katsoin Aaltosen kuvapatsaihin: mikä kauneuden puhdas maailma tuoksahti niistä vastaan! Rohkaisevina, kehoittavina, totuutta puhuvina seisovat nuo patsaat edustajien silmien edessä – voimme sanoa: heidän ominatuntoinaan.

*

Monet ystävät muistivat minua taas jouluna, Tapaninpäivänä ja uutena vuotena onnentoivotuksillaan ja lahjoillaan, ja minä kiitän heitä sydämestäni tässä.

Helmikuu, s. 37-39

Ruusu-Ristin horoskooppi, joka Leo Krohnin laskemana esitettiin joulukuun 26 p:n juhlassa Helsingissä, on tänä vuonna erittäin suotuisa verrattuna viime vuoden horoskooppiin. Kuitenkin saimme lukea sanomalehdestä äsken, että Kulmakoulutalo, Meritullinkatu 33, maaliskuun alussa myydään pakkohuutokaupalla. Sitä on odotettu ja pelätty, ja siihen menevät nyt entisen Temppeleirahastomme kaikki säästöt, vieläpä sen ottamat lainatkin. Onpa myös huomautettu, että tällöinen surullinen tapaus on omiansa suuresti vähentämään sitä luottamusta, mitä on tunnettu minun halpaa persoonaani kohtaan.

Jos niin käy, kuten on todennäköistä, että talomme Helsingissä siirtyy toisen omistajan käsiin, on sangen vähän luultavaa, että työmme siitä häiriintyisi. Se jatkuu talossa entiseen tapaan, sillä, oli omistaja ken tahansa, ei hän kouluksi sisustettua taloa voine käyttää muuhun kuin nykyisiin tarkoituksiinsa. Me puolestamme olemme kaikki pitkin matkaa maksaneet vuokraa käyttämistämme huoneista, joten uusi omistaja tuskin sinäkään suhteessa tehnee muutoksia. Ainoa kohtalon isku mikä meitä kohtaa, on Temppeleirahaston varojen menettäminen ja moraalinen vastuu niistä rahoista, jotka Temppeleirahasto sai lainaksi eräiltä henkilöiltä ja puolestaan sijoitti koulutaloon.

Horoskoopissa viitataan nimenomaan siihen, että tänä vuonna vaikeudet voitetaan rakkaudella. Kun nyt seurana hyvin suoritamme „maakokeen“, avautuu etemme kirkas tulevaisuus. Ei mikään uhri koskaan mene hukkaan. Koko maailma on vaikeassa taloudellisessa asemassa – kuinka me yksin olisimme kyenneet välttämään yleisen ahdingon ja tuskan? Meille on vain uskottu tilaisuus näyttää maailmalle, kuinka rohkein ja iloisin mielin tappioitakin voidaan kantaa. Kukaan meistä ei ole välittömästi syyllinen maailman taloudelliseen pulaan. Mutta kaikki olemme välillisesti siihen syypäät, koska emme osanneet esim. estää maailmansotaa, joka kylvi ensimmäisen siemenen nykyiseen ahdinkotilaan.

Suokoot Karman Herrat, että onnellisesti sivuutamme nämä vaikeudet, voitamme ne hengessämme ja reippaasti käymme eteenpäin – uutta luomaan. Tunnen itseni koko lailla reippaaksi ja toivorikkaaksi. Taivaanranta kuultaa kirkkaana, yö on häipynyt ja päivä tekee kohta nousuaan.

*

Tammikuun Ruusu-Risti ilmestyi niin myöhään, että kaukana asuvat Suomessakin lienevät saaneet sen vasta helmikuun alussa. Odotimme mahdollisimman kauan tilauksien saapumista, – ja kertyihän niitä lopulta, mutta ei niin paljon kuin on tammikuussa ollut tavallista. Viimekin vuonna oli jonkun verran enemmän, vaikka viime vuosi muuten löi rekordin tilaajamäärän vähyydessä. Uskon kaikesta huolimatta, että tänä vuonna asiat paranevat ja että vuoden lopulla näkyy, että tilaajien määrä taas on kohonnut ainakin lähelle entisiä numerojaan. Tällöisistä tilastollisista asioita puhuttaessa en malta olla sydämestäni kiittämättä niitä ystäviä, jotka nyt ja ennen ovat runsaalla kädellä suorittaneet tilausmaksunsa, sillä heidän lämminsydäminen avustuksensa on tehnyt mahdolliseksi ylläpitää Ruusu-Ristiä tavanmukaisessa koossaan.

Kuten tammikuun numerosta näkyi, on aikakauskirjamme nyt saanut toimitussihteerin. En tahdo vielä mainita hänen nimeänsä, koska hän ei vielä virallisesti ole astunut toimeensa. Se on hänelle toistaiseksi kuin koeaikaa. Minä hoidan toimitusta kuten ennen, mutta hän saa koetella siipiään omassa kronikkaosastossaan. Olen ilokseni jo kuullut hyväksyviä ja kiittäviä lausuntoja hänen äskeisestä „toimitussihteeriltä“

kirjoituksestaan. Hän itse kuiskasi minulle ohimennen, että se vasta on vaikeata ja aikaa kysyvää työtä. „Alku aina hankalaa . . .“, mutta edellytyksiä hänellä nähtävästi on.

*

Eräs Suomen Teosofisen Seuran vanha uskollinen maaseutujäsen, jonka järkeä ja omaatuntoa vaivaa teosofisen liikkeen nykyinen pirstoutuminen moniin erilaisiin ja erinimisiin seuroihin, kirjoitti äsken Ruusu-Ristin hallitukselle kysyen, emmekö puolestamme voisi tehdä mitään, jotta esim. Suomessa T. S. ja R. R. jälleen yhtyisivät.

Tämä ajatus on periaatteellisesti luonnollinen ja kaunis ja esteet sen toteutumiselle ovatkin enemmän käytännöllistä laatua. Suoranainen yhteensulautuminen on kuitenkin periaatteellisestikin vaikea sen nojalla, että vaikka me ruusuristiläiset vapaachtoisesti jätimme T. S:n, kun yhteistyö kävi ylivoimaiseksi, tämä kuitenkin tapahtui jonkinlaisesta moraalista painostuksesta, jonka T. S:n presidentti Mrs. Besant toi ilmi lausussaan, että T. S. ei vastaa P. E:n okkultismista. Olen ennen sanonut ajatukseni tästä lausunnosta enkä tahdo siinä nyt viivähtää. Se lausuttiinkin vasta eroamisen jälkeen, mutta se antaa mielestäni hyvän kuvan silloisesta tilanteesta, sillä P. E. oli monessa ydinkysymyksessä aivan toisella kannalla kuin T. S:n arvossa pidetty ja ansiokas presidentti.

Joka tapauksessa kysymys olisi voitu silloin ratkaista toiseen positiiviseen suuntaan, jos eversti Olcott olisi elänyt. Olen varma siitä, että hän – H. S. Olcott – olisi hyväksynyt meidän ruusuristiläisten ehdotuksen saada perustaa oma osasto ja nimenomaan säätänyt, että Suomessa on syntynyt uusi T. S:n seksioni, jonka ylishteeriksi on valittu P. E. Vieläpä hän olisi suostunut lisäämään, että uusi teosofinen osasto on oleva kansainvälinen siinä merkityksessä, että se saa vastaanottaa jäseniä mistä maasta tahansa ja perustaa loosheja minne tahansa, sillä perustaja-presidentti oli ajatellut sitä mahdollisuutta ja painetussa sanassakin lausunut sen ajatuksensa, että T. S:n osastojen ei tarvitsisi välttämättä olla maantieteellisiä, vaan voisi niiden pohjana ja perustana olla toisenlaisiakin näkökohtia. Juuri tämä osastojen n. s. maantieteellisyys teki vuonna 1920 T. S:n pääneuvoston mielestä mahdottomaksi antaa lupa toisen osaston perustamiseksi Suomessa.

Mikä on ollut ja mennyt, se kuuluu akashisiin aikakirjoihin. Me elämme nykyisyydessä ja katseemme tähtää tulevaisuuteen. Ken tietää, mitä jumalien neuvostossa tulevaa aikaa varten valmistellaan?

Maaliskuu, s. 71-72

Ihme tapahtui. Maaliskuun 2 p:nä luettiin lehdissä kuulutusten joukossa, että t.k. 3 p:ksi ilmoitettu pakkohuutokauppa peruutetaan. Se velka, jonka nojalla huutokauppaa vaadittiin, oli siis maksettu. Ruusu-Ristin ystävät saivat todeta, että heidän työnsä lastenkasvatusalallakin oli korkeampien voimien hyväksymä ja suosima. Kulmakoulun opettajien mieli – niiden, jotka enimmin uhraavat – täyttyi nöyrällä ja kiitollisella rakkaudella.

*

Eräs Ruusu-Ristin tilaaja ja asianharrastaja kirjoittaa minulle: „Koska on tarkoitus, että tätä aikakauskirjaa levitetään yleisön keskuuteen, en saata katsoa oikein sopivaksi, että jokaisessa kirjoituksessa esiintyy jumaloivia lausuntoja P. E:stä, kun hän itse vielä näkyy olevan päätoimittajana.“

Samaa sain kuulla seitsemän vuotta sitten, kun tammikuun numerossa 1926 kerrottiin ja osaksi toistettiin, mitä kaunista oli sanottu 50-vuotispäivänäni.

Tavallisesti saadaan kuulla kaikenlaista hyvää ihmisestä, kun hän on kuollut. N. s. „suurmiehen“ hautajaisissa puhuvat kymmenet puhujat samaan äänilajiin, — ylistetään tuntikausia vainajan ihmeellisiä hyveitä. Tämä on kaunista: ei ainoastaan sentähden, että ihmiset saavat purkaa sydämensä lämmön, vaan ennen kaikkea sentähden, että se on totta. On totta, mitä he puhuvat, muuten eivät osaisi sitä sanoa. *De mortuis nil nisi verum*, sanoivat vanhat roomalaiset, ja se ei merkinnyt ainoastaan, että „kuolleista ei saanut puhua muuta kuin totta“, vaan myöskin, että „kuolleista ei voinut puhua muuta kuin totta“. On olemassa toinenkin lause: *e mortuis verum*, ja se merkitsee „kuolleista totuus“, nim. „kuolleista kotoisin totuus“ eli kuolleita tutkimalla päästään totuuteen, minkä lauseen jokainen spiritisti muutta mutkitta hyväksynee.

Harvinaisempaa on, että ihmistä kiitetään hänen eläissään. Häntä itseään hävettää, kiittäjät kainostelevat — ja maailmaa ällöittää. Mutta onhan elävän kiitos pohjaltaan yhtä kaunista kuin kuolleen? Ainakin se on vilpitöntä. Kuolema järkyttää. Viha vaikenee. Mutta elävä on yhä tuossa maailman kiusana.

Mitä siihen tulee, että Ruusu-Risti joskus julkaisee kiittäviä sanoja omasta toimittajastaan, en voi olla hymyilemättä. Kilpailevatko siis toiset lehdet keskenään tässä ylistelyssä, koska Ruusu-Ristin on turha ja sopimaton sitä tehdä? Tiedämme asiain tilan olevan päinvastoin. Meidän kaikkien sydämiä lämmittää, että peitetyn moitteen ja pilkan vastapainoksi joskus saamme kuulla kiitostakin. Se lisää uskoamme — ei kuolevaiseen henkilöön, vaan siihen asiaan, jota hänkin palvelee.

Muuten: jos kysytte omaa henkilökohtaista mielipidettäni, sanon: kirjoittakaa ankaria ja asiallisia arvosteluja työstäni ja minusta, kyllä tiedätte, että ne julkaistaan yhtä hartaasti kuin kiitokset.

*

Toivon, että se kirjoitus teknokratian aatteista — „Koneet vievät ihmiset uuteen yhteiskuntaan“, — jonka julkaisen tässä numerossa, herättää lukijain mielenkiintoa ja panee heidän ajatuksensa vilkkaasti liikkumaan. Ei meidän tarvitse kaikkia uusia aatteita heti hyväksyä, pääasia on, että niitä pohdimme ja pyöritämme päässämme. Nykyinen maailma on epäilemättä jonkun taloudellisen mullistuksen kynnyksellä, — loppukoon se vaikka siihen, että vanha järjestelmä vahvistuu; se kuitenkin vahvistuu ja uudestasyyntyy vain määrättyillä edellytyksillä. Näihin edellytyksiin kuuluu: työtä kaikille ja riittävä toimeentulo!

*

Ruusu-Ristin kolmastoista vuosikokous vietetään tänä vuonna Helsingissä erinäisistä syistä vasta kesäkuun 3-5 p:nä, toisin sanoen helluntaina.

Huhti- ja toukokuu, s. 107-110

— Eikö Ruusu-Risti ole vapaamuurarijärjestö? kysyi äsken muuan totuudenetsijä. — Olin tähän saakka kuulemani ja lukemani perusteella uskonut, että Ruusu-Risti kuului maailman vapaamuurarijärjestöihin, mutta eilen eräs teikäläinen kielsi tämän ja väitti, ettei Ruusu-Risti olekaan mikään vapaamuurarijärjestö?

– Ei olekaan, vastasin – Ruusu-Risti on oleellinen osa maailman teosofisesta liikkeestä, mutta samalla itsenäinen ja toisista teosofisista seuroista riippumaton järjestö. Ruusu-Risti on teosofisten seurojen sisarseura – ja niitä on maailmassa useampia, – mutta vapaamuurariliitto ei Ruusu-Risti sinään ole.

– Mistä sitten on aiheutunut kaikki tämä puhe vapaamuurariudesta Ruusu-Ristin yhteydessä?

– Siitä, että Ruusu-Ristissä n. s. looshielämä on järjestetty vapaamuuraripohjalle.

– Mikä ero siinä on? Eikö Ruusu-Risti ole kokoonpantu loosheista ja eikö sen jäsenet näin ollen ole vapaamuurareita?

– Eivät läheskään kaikki. Loosheihin kuuluu ainoastaan osa jäsenistä, korkeintaan puolet. Muut ovat irtojäseniä ja voivat, jos haluavat muodostaa n. s. ryhmiä semmoisilla paikkakunnilla, missä heitä on useampia.

– Entä looshijäsenyys?

– Se on avoinna vakaville Ruusu-Ristin jäsenille, kun he voivat hankkia kaksi looshijäsentä kummikseen.

– Mutta jos paikkakunnalla ei ole looshia?

– Silloin heidän on pakko liittyä jäseniksi jonkun toisen paikkakunnan looshiin, jonne voivat matkustaa kokouksiin.

– Tuohan on hankalaa. Mitä hyötyä sitten on looshijäsenyydestä?

– Käyttämänne sana „hyöty“ tuo mieleen aineellisia etuja, ja sentähden vastaan: ei mitään aineellista eli maallista hyötyä.

– Mutta eivätkö vapaamuurarit aina taloudellisesti tue toisiaan?

– Tukevat tietysti yksityishenkilöinä sen verran minkä kykenevät.

– Mutta olen kuullut ja aina luullut, että vapaamuurarijärjestöt harjoittavat hyväntekeväisyyttä ja antavat jäsenilleen eläkkeitä y. m.

– Eläkkeistä en tiedä mitään, mutta tunnettu tosiasia on, että vanhat ja rikkaat vapaamuurarijärjestöt harjoittavat hyväntekeväisyyttä laajassa mittakaavassa. Onhan heillä orpokoteja ja sairashuoneita, joiden ylläpito maksaa suuria summia vuosittain, monessa Euroopan suurkaupungissa. Ruusu-Ristin looshit sitä vastoin ovat nuoria ja köyhiä, ja niiden hyväntekeväisyys on vaatimatonta laatua.

– Mikä sitten on vapaamuurarius, jollei se ole hyväntekeväisyyttä?

– Se on henkistä pyrkimystä. Vapaamuurarikirjallisuudesta voitte lukea, että se on vertauskuviin ja allegorioihin puettu filosofiseettinen kasvatusjärjestelmä. Vapaamuurarit eivät etsi kullan hämärää hohdetta vaan totuuden kirkasta valoa.

– Mutta ennen arveltiin, että vapaamuurarit olivat kullantekijöitä.

– Eli alkemistejä, huomautin. – Ja alkemia oli enimmäkseen henkistä laatua sekín. Piti omassa sielussaan muuttaa epäjalot metallit kullaksi, joka kuvasi korkeinta hyvyyttä ja viisautta.

– Ovatko täten kaikki vapaamuurarit jaloja ihmisiä, jotka koettavat kasvattaa itseään yhä paremmiksi ihmisiksi?

– Sitä koko sydämeistäni tahdon uskoa. Siihen ainakin koetamme pyrkiä Ruusu-Ristin loosheissa. Vapaamuurarius merkitsee meille siveellistä itsekasvatusta. Älkää silti luulko, että olemme täydellisiä tai edes lähimainkaan täydellisiä ihmisiä. Olemme vain pyrkijöitä. Toinen tuo toiset, toinen toiset viat ja heikkoudet mukaansa. Niistä hän askel askelelta koettaa vapautua, kasvaen pois pahasta hyvään päin. Mutta pitkä on taival pyrkijälle.

– Ja kaikki vapaamuurarit muodostavat suuren veljespiirin maan päällä, kansainvälisen ja lujan?

– Niin heidän ainakin pitäisi, mutta todellisuus ei liene aina semmoinen. On erilaisia n. s. systeemejä, on monta suurlooshia, ja tavallisesti kansalliset suurlooshit ovat itsenäisiä. Kaikki systeemit eivät edes tunnusta toisiaan. Suurimmat vapaamuurarijärjestöt ottavat piiriinsä ainoastaan miehiä. Kansojen tajunnassa elääkin käsitys, että vapaamuurarit ovat miehiä. Viime vuosisadan loppupuolella syntyi kuitenkin Ranskassa n. s. yhteisvapaamuurarius, johon naisetkin pääsevät jäseniksi. Se on levinnyt ympäri maailman, mutta vanhat miesjärjestöt eivät kaikki sitä vielä tunnusta. Heidän mielestään nainen vapaamuurarina ja tasaväkisenä miehen kanssa on luonnottomuus. He eivät pidä sitä oikeana. Semmoinen järjestelmä ei heidän mielestään ole vapaamuurariutta. Kukaties tämä on ennakkoluulo, joka ajan mukaan haihtuu.

– Entä Ruusu-Ristin looshit? Ottavathan ne naisiakin jäsenikseen?

– Ottavat.

– Siis miesten kannalta ne eivät ole oikeita vapaamuurariloosheja?

– Eivät tietenkään. Ruusu-Ristin vapaamuurarius on vielä vaatimattomammassa asemassa kuin esim. yhteisvapaamuurarius. Yhteisvapaamuurariuden jotkut miesten suurlooshit tunnustavat, mutta Ruusu-Ristin vapaamuurariutta – ei kukaan. Meidän vapaamuurariutemme ei ole kenenkään vapaamuurarin mielestä laillista ja oikeata vapaamuurariutta.

– Eikö se ole ikävä tosiseikka?

– Miksikä se olisi? Jos hakisimme maailman tunnustusta ja mainetta, silloin se voisi olla. Mutta kun etsimme Jumalan valtakuntaa, koettaessamme kasvattaa itseämme vapaamuurariseremonioiden avulla, emme sure sitä, jos toiset eivät meistä välitä. Tuleehan joskus aika, jolloin kaikki ihmiset maan päällä tuntevat ja tunnustavat toinen toisensa veljiksi keskenään. Eikö riitä, että tietää tekevänsä työtä sen ajan jouduttamiseksi, kun koettaa kasvattaa itsestään ihmisveljeä?

*

Voimani eivät tahdo palata entiselleen. Sitten viime kevään olen hiljalleen huonontunut. Täytyy ajatella terveyden takaisin voittamista. Sitähän ystävätkin tahtovat. Tahtovat taas lähettää minut ulkomaille parantumaan. Harvoin tulee ihmisen osalle niin paljon rakkautta kuin minun. Palkitkoon Karma kaikkia.

*

Tämä Ruusu-Ristin numero ilmestyy huhti-toukokuun kaksoisnumerona. Jos käyn ulkomailla, kuten olen suunnitellut, ennen vuosikokousta helluntaina, toimitan ehkä kesä- tai heinäkuussa Ruusu-Ristin kuudennen numeron, joka kertoo vuosikokouksesta. Jos sitten kesäkurssien jälkeen lähdän Amerikassa käymään, jää tänä vuonna sijaistoimittajan tehtäväksi toimittaa neljä numeroa, syys-joulukuun numerot.

Heinäkuu, s. 155-158

Helmikuulla 1920 julkaisin Tietäjässä muutamia ennustuksia Suomen tulevaisuudesta. Yksi niistä oli suomalainen, toiset Ruotsinmaalta kotoisin. Tahdon tähän poimia joitakuuta otteita.

Ennustus vuodelta 1911:

„Sanokaa Suomen kansalle, että se aamu koittaa, loistavan päivän aamu. Sankareita, vapauttajia, kansanvalistajia on lähtevä Pohjolasta. Suomen kansa on urhoollisuudessa ja sankariteoissa näyttävä tietä koko Europalle. Sen voima on ratkaiseva gordilaisen solmun. Esiintymisensä kautta se on antava toisille rohkeutta, ja jättiläinen kukistetaan, sekä ulkomainen että – mikä enemmän merkitsee – sisäinen, se joka on takana. Sen riveissä on taisteleva valon Mestari – tuntemattomana. Sen maasta on esiintyvä Valo, joka sokaisee sen vastustajat.

„Vielä ei Suomea ole ollut, mutta uusi, todellinen *Fennia* on syntyvä. Kuka kuuluu uudelle isänmaalle? Nousekoon hän masennuksestaan, antakoon rintansa hengittää luottamuksen elähyttävää ilmaa. Juokoon hän uuden Suomen äidinmaitoa. Sankarien valtakunnan, valon kansan tahtoo äiti luoda. Hän odottaa ikuisen jalkojen juuressa. Pyytäkää häntä laskeutumaan teidän luoksenne. Hän odottaa.“

Ennustuksesta syyskuun 15 p:ltä 1918:

„Suomella on korkea tehtävä ja Suomen on täytynyt tyhjentää kärsimyksen kalkki tullakseen tämän kutsumuksen arvoiseksi. Ilman kärsimystä ei mitään korkeampaa tehtävää saada täyttää . . .“

Ennustuksesta tammikuun 11 p:ltä 1919:

„Maailma kyllä ei voi välttää demokratisointia, mutta toivomme kaikkein teikäläisten liittolaistemme avulla voivamme henkevoittää ja lieventää asian kulkua, niin että kokonaisuus pelastuu kaaoksesta ja hävityksestä . . .“

Ennustuksesta toukokuun 5 p:ltä 1919:

„Ei ole epäilystä siitä, että Suomi käy kohti onnellista ja valoisaa tulevaisuutta, että sen kansassa piilee kehitysmahdollisuuksia, jotka tähän saakka ovat olleet syrjäytettyinä, mutta vapauden kautta saavat tilaisuuden kehittyä. Suomi on kunniakkaasti täyttävä paikkansa kansojen kesken, julistettuna täysi-ikäiseksi ja oikeutetuksi itse määräämään kohtaloaan. Sen johtavat miehet tekevät kyllä erehdyksiä, mutta palaavat aina takaisin johtavaan aatteeseen, siihen valoon, jonka korkeimmat voimat sytyttävät heidän sieluissaan.

„Korkea Enkeli on ottanut Suomen johdon käsiinsä eikä jätä tätä kansaa, ennenkuin se on saavuttanut kehitystason, josta nyt ei edes uskalleta uneksia. Viimeinen on tuleva ensimmäiseksi ja äärimmäinen etevimmäksi. Suomalainen salatiede on tuleva valoksi maailmalle ja luova tietäjiä, sankareita ja marttyyreja.

Pitkinä aikoina tulee Suomessa käymään tiedonhaluisia miehiä ja naisia, jotka juuri siellä tapaavat niitä viisauden aarteita, mitä ei muualla ole löydettävissä. Suomen kielessä piilee sointu, jonka avulla uusi voima voidaan lähettää maailmaan. Sitä kehitetään ja hoidetaan ja pienestä lapsipahasesta se kasvaa ihanaksi neidoksi. Sitä tullaan laulamaan, ja laulun tietä se pääsee ihmissieluihin vaikuttamaan ja kylvämään korkeita, inspiroivia voimia. Salatieteen mestarit tulevat tällä kielellä luomaan loitsuja (mantroja), joiden avulla sitovat pahoja henkivoimia ja kutsuvat valon enkeleitä maan päälle.

„Suomen luontoa tulevat korkeat haltiat (deevat) hallitsemaan, ja ne herättävät kansassa vastustamattoman kaihon, kaihon, joka avaa korkeimpia maailmoita ja antaa ihmisten tuta jumalain autuutta.“

Omasta puolestani lisäsin:

„Olen aina uskonut suomalaiseen salatieteeseen ja sen korkeaan tehtävään. Vaikka useimmat nykyaikaiset teosofit eivät uskoisi mitään „suomalaista salatiedettä“ olevankaan, toistan yhä uudestaan niille, joilla on korvat kuulla:

„Meidän on luotava jotain omaa. Meidän on päästävä selville omasta itsestämme. Menestys ei meitä seuraa, jos vain matkimme toisia. Meidän täytyy itse omin voimin tunkea luonnon mysterioihin, ratkaista elämän ja kuoleman arvoitus sekä oppia Jumalaa tuntemaan. Meidän täytyy se tehdä, jos tahdomme kansana elää. Ylös siis kaikki, jotka rakastavat kansaansa ja soisivat, että Suomen johtotähtenä olisi Totuus!“

Nyt – 13 vuotta myöhemmin – sanon: noita ennustuksia sietää pohtia ja miettiä.

*

Eräässä yksityisessä kysymyksessä tänä keväänä kysyttiin minulta, mistä oli kotoisin tuo muka H. P. Blavatskyn lausuma ennustus, että „Suomesta tulisi valo“. Kysyjä kertoi kuulleensa teosofiselta taholta, ettei H. P. B. koskaan ollut maininnut Suomea, vaan pikemmin Himaalajan, jos yleensä mitään maata oli maininnut.

Tähän vastasin, että ennustus tietääkseni oli päässyt julkisuuteen minun kauttani. Itse sen kuulin Tukholmassa v. 1903 kreivitär Constance Wachtmeisterin suusta, joten ainoastaan ne, jotka luottavat minun rehellisyyteeni, voivat varmuudella uskoa, etten minä sitä keksinyt; ja toiselta puolen ainoastaan ne, jotka luottavat kreivitär C. W:n vilpittömyyteen, voivat uskoa ennustuksen lähteneen H. P. B:stä.

Ennustuksesta ja siitä kuinka sen kuulin, olen kertonut Ruusu-Ristin toukokuun numerossa 1922. Vietin kesäkuun päivän Saltsjöbadenissa kreivitär Wachtmeisterin kanssa ja ennustuksesta kirjoitin Ruusu-Ristissä seuraavaa:

„Päivän kuluessa olin taas kerran kahden kesken kreivittären kanssa. Puhuimme monenlaisista teosofisista asioista, ja minä kyselin yhtä ja toista madame Blavatskysta.

„– Minun pitää kertoa teille eräästä madame Blavatskyn ennustuksesta, sanoi kreivitär Wachtmeister keskustellessamme, – ette suinkaan tiedä, mitä madame Blavatsky ennusti Suomesta ja Pohjoismaista yleensä?

„– En, vastasin uteliaana.

„— No niin, minulle hän sitä teroitti mieleen monta eri kertaa. „Muista, kreivitär“, hän sanoi, „ja ota ajasta vaarin, jos sinä silloin vielä elät. Tulee aika, niin vaikea koko maailmalle, että kaikki ihmiset ovat vähällä kadottaa tasapainonsa, ja teosofitkin, jotka niin paljon henkistä valoa ovat saaneet, kysyvät itseltään ja toisiltaan toivottomina, mitä teosofia oikeastaan on ja mikä Teosofisen Seuran tehtävä on maailmassa. Kaikki tuntuu pettävän jalkojen alta ja pimeys vallitsee maailmassa. Muistakoot silloin teosofit, että kääntävät kasvonsa Pohjolaa kohti, sillä Suomesta tulee valo.“ Niin sanoi madame Blavatsky.

„— Sehän oli ihmeellinen ennustus. Tarkoittaakohan se poliittisia olosuhteita vai henkisiä?

„— En tiedä, mutta joka tapauksessa madame Blavatsky tarkoitti henkistä pimeyttä ja henkistä valoa, aiheutukoon sitten pimeys poliittisista tai muista syistä.

„Minäkin painoin tuon ennustuksen mieleeni ja olen siitä kertonut ystäville jo ennen maailman sotaa. En tiedä, onko se mahdollisesti koskenut juuri tätä maailman sotaa ja sen aiheuttamaa tilannetta vai tähtääkö se etäisempiin aikoihin . . .“

Sanoisin nyt — 30 vuotta sen jälkeen kun ennustuksen kuulin, — ettei se tarkoittanut määrättyä hetkeä tai vuotta, vaan pikemmin määrättyä ajanjaksoa.

Tämä ajanjakso on jo pantu alulle: maailmansota ja Idän Tähdien liike hämmensivät ihmisten ja erittäin teosofein mieltä. Jos vielä toteutuu Nostradamuksen 1500-luvulla lausuma ennustus, että 20:nneen vuosisadan lopulla muhamettilaiset valloittavat etelä- ja keski-Europan ja kristinuskon tyyssijaksi jää ainoastaan Pohjola, s. o. Skandinavian maat, pohjois-Saksa ja Suomi, — silloin voi toteutua toinenkin puoli H. P. B:n ennustuksesta ja Suomesta voi tulla se Valo, joka Europan pelastaa. Toivokaamme niin. Ennustuksen toteutuminen edellyttää, että todella täällä Suomessa olemme osanneet ajoissa laskea kulmakiven sille tempelille, josta Kristuksen väärentämätön valo, Hänen oikea siveysoppinsa ja teosofian uusi elämänymmärrys leviää maailmaan.

*

Vietimme helluntaina henkisesti voimakkaan ja sopusointuisan vuosikokouksen — Ruusu-Ristin kolmastoista — ja minä olin kiitollinen siitä, että ruumiilliset voimani kestivät ankaran ponnistuksen. Siitä saan kiittää lepoaikaa, jonka toukokuussa vietin Kirvussa säännöllisen ja ankaran jokapäiväisen hoidon alaisena.

*

Ruusu-Risti-lehden ensi numero — tämän vuoden 7:s — on syyskuun numero. Elokuussa ovat Jyväskylän kesäkurssit, jotka alkavat jo sunnuntaina heinäkuun 30 p:nä ja jatkuvat seuraavan sunnuntain, elokuun 6 p:n iltaan.

Syyskuu, s. 199-201

Kesäkurssilla Jyväskylässä heinäkuun 30 p:stä elokuun 6 p:ään elin omasta puolestani kuin taivaissa: kipua ei ollut, väsymystä ei tuntunut, työ oli todellista nautintoa. Ilmapiiri oli täynnänsä hyvää tahtoa, myötätuntoa ja luottamusta, ja lopuksi kerroin — ehkä avomielisemmin kuin koskaan — muutamia menneen

ajan muisteloita ja muutamista lähitulevaisuuden työsuunnitelmista. Ystävät kuuntelivat kiinnostuneina, hartaina, liikutettuina.

Tulevaisuuden suunnitelmat keskittyivät minuun nähden siihen, että lähdän tänä syksynä Amerikkaan. Amerikkalaisesta luentomatkastasta on ollut puhetta pian parin vuoden aikana, mutta tuuma muuttui äkkiä tänä keväänä kokonaan toisenluontoiseksi. Ei ole minun mentävä Amerikkaan luennoimaan, – esitelmien ja kokousten pito jää ainakin sivuseikaksi. Matkani tarkoitus on toinen. On lähdeävä Californiaan koko talveksi ja – kirjoitettava. Oikeammin sanoen: opittava ja kirjoitettava.

Mikä kirjoitus on sitten niin merkillinen, ettei sitä voi kotimaassa suorittaa? Aivoilleni selitän näin: sinä tarvitset perspektiiviä, ja Euroopassa perspektiivi on liian lyhyt. Mutta henkeni tietää: sinun täytyy avata älysi eräälle inspiratsioonille, joka Californiassa on lähellä, jotta voisit suorittaa sen tehtävän, mikä sinulle nyt on määrätty.

Tämä kuulostaa vähän liian juhlalliselta. Ei se tehtävä niin merkillinen ole, ettei kuka tahansa toinen suuremmilla kyvyillä varustettu kykenisi sitä paremmin ja helpommin suorittamaan. Että minut on siihen viime vuosina valittu, riippuu vain siitä, että sydämeni on aina ollut sille nöyrästi ja vaatimattomasti altis. Tuntien pienet kykynsä se on asettanut itsensä Mestarin palvelukseen.

Kaikkien meidän Mestarimme ja Vapahtajamme Jeesus Kristus tahtoo, että kristikunnassa on tapahtuva uusi uskonpuhdistus. Lutherin reformatsioni pysähtyi puolitiehen. Se puhdisti kirkkoa muutamista epäkohdista, mutta itse uskonopin puhdistus jäi kesken. Kuitenkaan kirkko ei voi läpeensä uudistua, ellei se oppi, se elämänymmärrys, johon kirkko perustuu, muutu kokonaan Jeesuksen omaksi elämänopiksi. Tämä taas on mahdotonta, ellei Paavalin perustama kristillinen teologia kirkastu Paavalin oman tarkoituksen mukaiseksi. Uuden uskonpuhdistuksen tehtävä on näin ollen ensinnä näyttää, mikä Paavalin teologinen metafysiikka oli, ja toiseksi palauttaa alkuperäiseen puhtauteensa Jeesuksen Kristuksen siveysoppi.

Tämän reformatsionin H. P. Blavatsky pani alulle. Hän näytti, että kaikissa uskonnollisissa maailmanselitysopeissa on sama teologinen ydin, jota hän nimitti teosofiaksi. Hän myös viittasi siihen, että kaikissa uskonnoissa siveysoppi on ytimeltään sama. Hänen suuri herätystyönsä kohdistui koko maailmaan ja sen kaikkiin uskontokuntiin, mutta jokaisen uskontokunnan omaksi tehtäväksi jäi puhdistaa oma uskonsa ja kirkkonsa. Tohtori Rudolf Steiner Saksassa jatkoi H. P. B:n työtä mitä kristikuntaan tuli kristillisen metafysiikan alalla, ja Ruusu-Risti Suomessa sai tehtäväkseen jatkaa samaa H. P. B:n työtä kristillisen siveysopin alalla.

Nyt on tämä kristikunnan reformatsioni keskitettävä suureen ponnistukseen Pohjolassa, ja sitä varten on julkaistava teos, joka piirtää uskonpuhdistuksen selvät ääriviivat ja kutsuu kirkkoja ja lahkoja mahtavaan työhön Jeesuksen ja Paavalin auttamiseksi heidän suunnitelmiansa toteuttamisessa.

Suokoot hyvät henkivallat, että minä Ruusu-Ristin avulla kykenisin suorittamaan oman osani Kristuksen suunnitelman valmistusdraamassa. Ehkä silloin voisin tuntea niinkuin vanha roomalainen, etten ole turhaan elänyt.

*

Pitkä poissaoloni aiheuttaa personallisen työni suhteen muutamia muutoksia, joista tässä tahdon mainita.

Koko esoteerinen kirjeenvaihtoni lakkaa enkä ota vastaan uusia pyrkijöitä esoteeriseen ryhmään. Kokouksia ei liioin pidetä. Nykyiset jäsenet jatkavat harjoituksiaan entiseen tapaan eivätkä saa uusia ohjeita. Esoteerisessa työssä tulee arvatenkin kotimaahan palattuani tapahtumaan muutoksia ja uudistuksia. Olkaa siis vähässä uskolliset, rakkaat ystävät, että teille sitten uskottaisiin suurempia tehtäviä.

Olen tietysti kiitollinen, jos ystäväni muistavat minua kirjeillään, joilla ei ole virallista leimaa, ja olen vielä kiitollisempi, jos eivät ehdottomasti odota vastausta. Seisova osoitteeni on: Mr. Pekka Ervast, Consulate General of Finland, 44 Whitehall St., New York, N. Y. U.S.A.

Ruusu-Ristin työ jatkuu säännölliseen tapaansa, ja Ruusu-Ristin Hallitus valvoo asioita täysillä valtuuksilla. Kaikkien jäsenten sydämeen painan sen elämänohjeen, joka hedelmänä kasvoi viime kesäkurssien henkisestä työstä: ystävät oppikaa toisianne rakastamaan.

Ruusu-Risti-lehtemme ilmestyy säännöllisesti kuten tähänkin saakka ja sisältää joka numerossaan matkakirjeen minulta. Kun vuoden vaihteessa uutta vuosikertaa on tilattava, toivon, että Ruusu-Ristin lukijapiiri kasvaa moninkertaiseksi. Lehden toimituksen jätän uskottuihin käsiin.

Panacea-kirjeenvaihto siirtyy uusiin käsiin. Kirjailija Annikki Reijonen on ystävällisesti luvannut hoitaa sitä syyskuusta lähtien. Hänen osoitteensa on Helsinki, Pitkäsillanranta 5 B 42. Hänelle on siis tästä lähtien tehtävä sekä ilmoitukset (raportit) että uudet tilaukset.

Koska matkaani varten otan suuren lainan pankista, voivat ne ystävät, jotka edelleen tahtovat työtäni avustaa esim. n. s. P. E:n rahaston välityksellä, jättää tai lähettää avustuksensa pankkitililleni, joten ei tarvitse rahoja Amerikkaan lähettää. Pankkitiliäni hoitaa ja avustuksia vastaanottaa Prokuristi J. Kuusisaari, Helsinki, Kansallis-Pankki, Hakaniemen konttori.

*

Tulin niin iloiseksi seuraavasta odottamattomasta tunnustuksesta, etten malta olla sitä tähän painattamatta. Suotakoon turhamaisuuteni minulle anteeksi.

„Lukiessani kirjoittamaanne kirjaa „Haaveilija“, kiintyi mieleni siihen yhä enempi ja enempi, sikäli kuin sen lukemisessa edistyin. „Haaveilija“ on loistava helmi, kaunokirjallinen mestariteos! Sen henkinen tendenssi on korkeuksia hipova ja syvästi sieluun vaikuttava. Luettuani kirjan loppuun, heräsi minussa voimakas vastustamaton halu saada kiittää Teitä siunausta tuottavasta työstänne. Samalla kuin kiitän vilpittömästi Teitä „Haaveilijan“ kirjoittajana, toivon, että vieläkin voisitte kylvää samallaista siunauksen siementä, ja että „Haaveilija“ löytäisi monen monta tosi harrasta lukijaa. Kiitän kunnioittaen.

J. F. K.“

Lokakuu, s. 243-247

Kirjoitan tämän ensimmäisen matkakirjeeni Tukholmasta, jonne saavuimme toissa aamuna; tästä ei tulekaan kuin lyhyt matkakortti, koska vielä ei ole paljoakaan kerrottavaa.

Ajatukseni kulkevat ensin taaksepäin – viime torstai-iltaan, jolloin Helsingissä oli looshikokous, jäähyväiskokous. Oli saapunut paljon ystäviä maaseudulta ja paljon lämpimiä ja rohkaisevia sanoja lausuttiin. Sydäntäni erittäin liikutti, kun eräs puhuja sanoi, että elämä oli ollut kuin satua siitä lähtien, kun hän joutui tähän ruusuristityöhön ja samalla yhteistyöhön minun kanssani, ja minä ajattelin hänen

puhuessaan: suokoon Karman valtiat, että elämä minun palattuani muodostuu vielä suuremmaksi ja kauniimmaksi saduksi. Omassa puheessani erikoisesti painostin, ettei tämä juhla tuntunut minusta erojaishetkeltä, vaan iloiselta ja lämpimältä kädenpuristukselta, jolloin ystäville hymyillen sanotaan: näkemiin! Niin läheinen oli hengessäni se hetki, jolloin taas kaikki ollaan yhdessä.

Helsingistä kävin ensin kotona Saarenmaassa, josta sitten oma väkeni seurasi minua Turkuun. Laivarannassa Turussa olivat sen lisäksi kaikki turkulaiset jäsenet meitä saattamassa. Ero heistä oli hilpeä, sillä hekin elivät jälleen näkemisen toivossa ja siinä tiedossa, että matkan tarkoitus oli ylevä ja tärkeä. Mutta silmä kyyneltä väkisin, kun omaisille ja lähimmille piti jättää hyvästi. Eihän sydämiä mikään eroita – mutta kuitenkin . . .

Neptunus nukkui rauhassa ja Vellamon neidot keinuttivat meidät hiljaa ja varovaisesti Tukholman satamaan, missä vanha ystäväni G.S. oli rannalla vastassa. Aika täällä on kulunut kuin unessa, jossa yhtämittaa nähdään miellyttäviä näkyjä. Tukholma on minulle vanha tuttu, jossa tunnen olevani täysin kotonani, varsinkin kun saan asua vanhassa tutussa Strand Hotellissa. Ja Tukholma osoitti minulle suurta kunniaa: eilen maanantaina oli aurinkoisen kaunis ja lämmin päivä, ja illalla kuninkaallinen ooppera esitti 352:n kerran Wagnerin ihanan „Lohengrinin“, joka on harvoja lempioopperoitani. En yleensä ymmärrä oopperaa, mikäli musiikissa kuvataan jokapäiväistä elämää. Oopperat eivät saa olla liian realistisia. Musiikki, todellinen, jumalallinen soitto vaatii satua tai jumalaistaruja, jotakin henkevää ja ylevää. Lohengrin, sininen Graalin ritari, joka taivaallisesta kodistaan, Valkoisen Veljeskunnan eurooppalaisesta looshista saapuu puolustamaan ja pelastamaan viatonta, vaikka murhasta syytettyä Elsa, Brabantin prinsessaa, – kas siinä todellinen oopperamotiivi. Noissa sävelissä viihdyn, viihdyn. Sieluni saa levätä.

Tänä iltana lähdemme Göteborgiin ja huomenna alkaa pitkä merimatka.

*

Ruusu-Ristiä hoitaa nyt toimituskunta, jonka päänä maisteri Eino Krohn, os. Maneesink. 2 a C, Helsinki. Hänelle on lähetettävä Ruusu-Ristiä varten aiotut kirjoitukset. Hänellä on apunaan maisteri Jorma Partanen ja rouva Tuuli Reijonen. Toimitussihteerin kirjoitukset ja „Mitä muualla tiedetään“ tulevat säännöllisesti jatkumaan, samaten J. R. Hannulan artikkelit ja kaikki muut hyvät. Toimittajana tulen nyt aluksi kirjoittamaan matkakirjeitä.

Taloudenhoitajana toimii herra Waldemar Kaade, os. Oikokatu 15 A 18, Helsinki. Hänelle osoitetaan kaikki tilaukset ja rahalähetykset, jotka koskevat lehteä.

Nämä ovat kaikki luotettavia ystäviä sekä minun että aikakauskirjan. Toivon sentähden, että Ruusu-Ristin lukijat, tilaajat, latojat ja painajat ovat täysin tyytyväisiä ja iloisia ja tekevät voitavansa lehden puolesta minun poissaollessani.

*

Lopuksi lausun sydämellisimmät tervehdykseni kaikille, kaikille. Jos tahdotte kulkea minun teilläni, rakastakaa toisianne. Minun tieni ovat sen, joka minut lähetti.

*

Toinen matkakirje.

Olemme lähestymässä New Yorkia. Toissa päivänä jo sivuutimme New Foundlandin eteläisen niemekkeen, mutta vasta tänä iltana tulee maailman suurin kaupunki näkyviin, ja vasta huomen aamuna saamme astua maihin. Kirjoitan tämän siis vielä keskellä valtamerta.

Lähtiessämme Tukholmasta Göteborgiin tein mielestäni peräti vastakkaisen havainnon kuin ennen matkustaessani Ruotsin rautateillä. Osastomme oli nyt mahdollottoman ahdas. Tämä luultavasti kuitenkin riippui siitä, että meillä oli hytissä kaikki kahdeksan kolliamme, joten lattialla oli mahdoton liikkua. Yö kului joka tapauksessa hyvin, sillä vuoteet ovat pehmeät ja mukavat. Aamulla oli mieluista katsella kauniita maisemia Göteborgin ympäristöllä. Kaikkialla on maa viljelty, metsä hoidettu ja asunnot vastamaalattuja. Näkyy, että Ruotsi on vanha ja rikas maa. Saman havainnon tein erikoisesti v. 1927 kulkiessani autolla halki etelä-Ruotsin Malmöstä Tukholmaan. Göteborgissa en ollut ennen käynyt. Se tuntui myös rikkaalta kaupungilta, ja sen laidassa on erinomaisen kaunis ja hyvin hoidettu iso puisto.

Saavuimme Göteborgiin ennen klo 7 aamulla ja veimme heti tavaramme laivarantaan, jossa eräs ystävällinen virkailija otti niistä huolehtiakseen ja laivaan toimittaakseen, sillä itse emme päässeet Kungsholm-laivaan ennenkuin klo 11, mikä matkustajalle tuntui hieman oudolta. Ei auttanut muu kuin palata kaupunkiin, ajella ympäri ja odottaa, että kahvilat avattaisiin. Tämä tapahtui vasta klo 9, mutta ennen sitä saimme sentään aamukupin jostain nurkkakahvilasta, yksinkertaisesta, mutta siististä. Olimme liian väsyneet nauttiaksemme kaupungin nähtävyyksistä, joita ei muuten tuntunut paljon olevankaan. Katselimme lasten kouluunmenoa ja elämää kauppatorilla. Söimme kadulla pari banaania ja pääsimme lopulta laivaan, jossa omassa hytissämme olivat kaikki matkatavaramme iloksemme tallella. Siunasimme tuntematonta virkailijaa, joka kahdesta kruunusta oli näin suurenmoisesti hoitanut asiamme. Laiva ei lähtenytkään klo 11,30, kuten määrä oli, vaan vasta klo 3 jälkeen. Syynä oli viivytys, joka oli tapahtunut Turusta Tukholmaan tulevalle laivalle, jonka Amerikkaan menijät sitten saapuivat ylimääräisellä junalla.

Kungsholm, tämä valtamerimoottorimme, on lyhyesti sanoen aalloilla liikkuva palatsi. Oma hyttimme on kuin pienempi hotellihuone uudenaikaisine mukavuuksineen. Kaikki kollimme mahtuivat siinä vuoteiden alle ja kaappeihin, niin ettei niistä ole tietoaakaan. Tarpeelliset vaatteet y. m. esineet „pakkasimme ylös“ heti, joten todella olemme tunteneet asuvamme kuin kotona. Yhteiset huoneet, kirjasto, musiikkisali, tupakka- y. m. huoneet ja hallit ovat uskomattoman isoja ja loisteliaita. Katetut akkunoilla varustetut verandakahvilat ja ikkunattomat kävelykannet ovat kaikki niin avarat ja tilavat, että päiväkahvia juodessa laivaorkesterin soittaessa voisi luulla istuvansa Café de la Paix'ssa Parisissa.

Ruokasali on ainakin yhtä iso kuin Seurahuoneen ruokasali Helsingissä, ja ruoka tietysti ensiluokkaista, jolla en tarkoita, että se olisi maailman terveellisintä. Koetan syödä varovaisesti ja valikoimalla, mutta sittenkin tunnen itseni aina täyteen topatuksi. Toverini, joka ei syö paljon mitään, on siinä suhteessa onnellisemmassa asemassa. Eilen illalla oli jäähyväispäivälliset ja tarkoin määrätty *menu*. Soitto oli tavallista virkeämpää, ja kaikki matkustajat saivat pienen muistolahjan sekä puettiin erikoisiin päähineihin. Minä istuin päässäni vaaleanpunainen turkkilainen paperifezi enkä epäillyt mitään sivutarkoituksia, koska näin, että monella vanhalla herralla oli fezi päässään, toisella tummanpunainen, toisella keltainen j. n. e.

Matkustajissa on paljon tyyppejä. Toverini väittää, että naiset läpeensä ovat maalattuja. Täällä on suomalais-amerikkalainen vanha pastori, joka kävi kotimaassaan Turun pappiskokouksessa ja jonka kanssa olemme hieman keskustelleet. Myös täällä on roomalaiskatolinen pappi, joka piti messun sunnuntaiaamuna. Olimme hänen jumalanpalveluksessaan. Ei tietysti ollut laulua eikä musiikkia. Pappi mutisi yksin rukouksensa alttarin edessä erittäin nopealla, mutta englanninvoittoisella latinan kielellä, selkä seurakuntaan päin, joten minulla ainakaan ei ollut hajuakaan koko tekstistä. Välistä hän kääntyi meihin päin sanoen *in*

nomine Patris et Filii et spiritus sancti tai *in saecula saeculorum* ja tehden ristinmerkin, mutta se olikin ainoa, minkä ymmärsin toimituksesta. Kuitenkin pidin hänestä. Hän oli samalla veitikkamaisen ja vakavan näköinen ruusunpunaisessa selkänutussaan, jossa oli iso risti keskellä ja jonka alta näkyi valkoinen viitta. Selvisikin sitten, että tällä reverendillä oli pieni seurakunta naisia ja miehiä mukanaan, jotka söivät samassa pöydässä. Pappi on nähtävästi suuri leikinlaskija ja taitava kaskujenkertoja, koska heidän pöydästään aina on kuulunut remuavan iloista naurua.

On taiteiljoitakin matkustajien joukossa. Sunnuntaina oli iltakonsertti. Siinä esiintyi italialainen tenori, saksalainen laulajatar ja Metropolitan Housen, (New York . . .) kapellimestari, joka on etevimpiä pianisteja, mitä olen kuullut. Se oli nautintorikas ilta.

Ilma on ollut koko ajan niin suotuisa ja valtameri niin tyyni, että yleensä vakuutetaan tämän olleen jotain perin harvinaista. Erään suomalaisen ystävämme ennustus on täydelleen toteutunut: kyllä teidän matkanne kuluu erinomaisesti.

*

Nämä rivini ovat ehkä Ruusu-Ristin lukijain mielestä kovin lapsellisia ja tyhjänpäiväisiä, mutta lintu laulaa omalla äänellään. Lupasin kirjoittaa matkakirjeitä, ja jos ilmenee älykkäämpiä asioita, kerron niistä mielelläni, mutta omasta päästäni en jaksa mitään keksiä. Olen tuntenut melko suurta väsymystä nyt taas. Sanovat, että meri-ilma sen vaikuttaa. Jos koetan lukea, nukahdan pian. Kuitenkin sain mukaani Suomesta erittäin kiintoisan kirjan, „Sielun todellisuuden“, kirj. J. F. Kantola. Tekijä itse lähetti sen minulle. Se on ilmestynyt Werner Söderström O. Y:n kustannuksella ja on Suomen kirjallisuuden edistämisrahastosta saanut avustuksen. Se on hyvin huomattava teos kaikille meikäläisille. Siinä käsitellään psyykkistä tutkimusta, spiritismia ja teosofiaa — ja on tekijä nähtävästi saanut alkuinspirationsinsa juuri teosofiselta liikkeeltä. Hän on työmies ammatiltaan, mutta on silmännähtävästi syntynyt tiedemieheksi. Toteutuu hänen suhteensa *mutatis mutandis* vanha roomalainen sananpars: *poeta nascitur, non fit*.

*

Lopuksi toivon taas kaikkea hyvää ystävilleni ja lukijoilleni.

Näkemiin ensi kirjeessä!

Marras- ja joulukuu, s. 267-268

Ensimmäistä kertaa vietän joulua kaukana syntymämaastani, vieläpä niin kaukana, että puolet maapalloa on meidän välillämme.

Tässä minä olen ikuisen kesän maassa, jossa taivas aina on sininen, jossa aurinko aina loistaa ja lämmittää, ja haikeasti ikävöiden ajatukseni kulkevat talviseen Suomeen, jossa lumi lepää puhtaana yli maan, jossa valkeat metsät seisovat lumottuina linnoina, jossa aurinko taivaalla joskus heleänä hohtaa jaksamatta lämmittää, mutta jossa kaikki on niin satumaisen kaunista. Ei tunne etelän lapsi Pohjolan ihanuuksia, ei talven kuutamaisia öitä, ei pakkasen voimaa henkivää raikkautta. Ja tässä olen itse kuin ainaisessa ristiriidassa. Ruumiini rakastaa lämpöä, se elävöityy kesäisestä auringosta, mutta sieluni kaipaa Pohjolaan. Se ikävöi Suomea, synnyinmaata, ystäviä, omaisia.

Kuinka mielelläni tekisin Suomen kesän pitemmäksi, jos se olisi vallassani. Talvea en tahtoisi pois, en millään muotoa, mutta syksyn tekisin lyhyemmäksi ja ehkä keväänkin. Kesä saisi alkaa huhtikuusta ja kestää lokakuun loppuun, marraskuu olisi kaunista syksyä, jouluhelmikuu talvea ja maaliskuu kevättä. En tiedä, mitä nykyinen kansa tästä ajattelisi, mutta kyllähän ihmiset aina mukautuvat luonnon mukaan. Salainen toivoni on, että ilmanala vähitellen muuttuu tämän laatuiseksi Suomessa ja ehkä Pohjolassa yleensä. Sillä maa, joka on niin ihana kuin Suomi, ansaitsee luonnon puolesta ihanan ilmanalan. Kuta enemmän näen toisia maita, sitä enemmän ihmettelen, että emme me Suomen asukkaat vielä täysin oivalla, minkä ihmemaan olemme omaksemme saaneet. Mutta tulee sekin aika. Ja silloin maa viheriöi ja puutarhat kukkivat ja joka niemen nenässä on onnellinen koti.

Te istutte nyt siellä joulukuusen ympärillä ja ajattelette rakkaudella kaikkia ihmisiä. Antakaa rakkautenne lentää tännekin, missä joulukynttilät eivät kuusessa pala. Ei sen tarvitse kiertää maapallon pintaa, nuolena se halkaisee pallon auran ja tunkeutuu suoraan sydäimestä sydämeen. Ja muistakaa: me elämme täällä Californiassa yksitoista tuntia jälessä Suomen aikaa. Kun kello on teillä seitsemän illalla, silloin se täällä samana päivänä on kahdeksan aamulla. Onnellista joulua teille kaikille!

*

Olen jatkanut vaatimattomia ja peräti persoonallisia matkamuistelmiani ja tammikuun Ruusu-Ristiä varten lähetän osan, toisen taas helmikuun numeroon. Tiedätte nyt jo, että olen matkan päässä, mutta vasta ensi vuonna saatte kuulla, mitä sillä välin olen nähnyt ja ajatellut.

*

Saanko lausua sydämeni ajatuksen: tilatkaa Ruusu-Ristiä, levittäkää sitä, tukekaa sitä kaikin tavoin!

P. E.

RUUSU-RISTI 1934

Toimittajalta

Tammikuu, s. 1-14

– Mr. Ervast, may I introduce to you . . .? kuului tuntematon ääni takanani, mutta kenet ääni halusi esittää, sitä en kuullut. Olin juuri juonut aamukahvin Kungsholm-laivan upeassa ruokailusalissa ja olin, noustuani leveät, komeat portaat omaan kerrokseemme, menossa hyttiin, sillä lähestyimme New Yorkin satamaa hiljaisessa vauhdissa seistyämme koko yön jossain ulompana.

Käännyn heti katsomaan, kuka minua puhutteli ja näin, että se oli eräs laivan upseereista. Huomioni kiintyi kuitenkin heti toiseen vanhempaan herrasmieheen, joka seisoi hymyillen hänen rinnallaan. Tässä toisessa oli jotain tuttua, hyvinkin tuttua, jotakin, joka toi mieleen Amerikassa asuvan veljeni, vaikka järkeni sanoi, että semmoinen ajatus oli mahdoton, koska laiva oli vasta saapumassa New Yorkiin. Ihmettelin, kuka tuo tutun näköinen mies mahtoi olla ja missä hän oli koko matkan piileskellyt viimeiseen aamuun saakka.

Mutta tutun näköinen outo herrasmies hymyili veitikkamaisesti ja kysyi ruotsiksi:

– Et taida tuntea?

Silloin laukesi jännitykseni ja äkillisestä hämmästyksestä säpsähtäen huudahdin vastustamattoman iloisesti:

– Oletko se sittenkin sinä, Georg?

– Sama mies, kuului herttainen vastaus.

Ja sitten kättelimme – lujasti ja pitkään.

Oikeastaan olin koko matkan melkein pelolla ajatellut, kuinka paljon täytyisi olla itkua ja syleilyä, kun kaksi veljeä, jotka nuoruudessaan olivat sangen lähellä toisiaan sielullisesti, nyt kolmenkymmenen vuoden kuluttua äkkiä taas tapaisivat toisensa. Olihan sisareni Helsingissä sanonut, että hän tahtoi olla kameran kanssa vaanimassa kohtaustamme.

Ja nyt kaikki tapahtui mitä yksinkertaisimmalla tavalla! Veljeni selitti, että hän oli tullut laivaan tuttujen tulliupseerien kanssa, ennenkuin laiva lähti liikkeelle meidän kahvia juodessamme. Hänen tulonsa tarkoitus oli kaikin puolin helpottaa maihinnousuamme. Olihan hän konsuli itse, virkamies Suomen pääkonsulaatista.

Nyt minusta äkkiä tuli suuri herra. Oli minulla kyllä Suomen ulkoministeriöstä kuriiripassi ja suosituskirjelmä, mutta kun minut esitettiin eräälle virkaherralle, kuljimme – toverini ja minä – tämän herran ja veljeni saattamina ikäänkuin voittokulkuessa amerikkalaisen passintarkastajaherran pöydän ääreen, missä silmänräpäyksessä tarkastettiin passimme, ja missä tämä herra mitä kohteliaimmin heti merkitsi niihin, että saamme jäädä Amerikkaan 12 kuukaudeksi, – mikä lienee nykyoloissa harvinainen suosionosoitus. Olin näkevinäni, että toiset matkustajat katselivat meihin hieman ihmeissään.

Mutta minä iloitsin sydämässäni, että Suomella on nykyään niin hyvä maine Yhdysvalloissa.

Satamassa olivat autollaan vastassa kälyni ja veljenpoikani, myöhemmin myös hyvä ystävämme Miss. A.E. Tullintarkastus kävi nopeasti ja ystävällisesti. Kolme ulkoministeriön sinetöimää kapsäkkiä jäi tietysti ilman muuta tarkastamatta.

Sitten lähdettiin ensin konsulaattiin, jonne sain jättää ulkoministeriön lähettämän postin ja sen jälkeen autossa istuen komealla höyrylautalla Staten Islandiin, jossa veljeni perheineen omistaa huvilan Annadalessa. Heti saimme käsityksen Amerikan etäisyyksistä. Lauttasatamasta Annadalen kylään oli 20 kilometriä. Itse lauttamatka oli kymmenkunta kilometriä. Juna kulkee saaren läpi, mutta Amerikassa melkein joka perheellä on oma autonsa. Veljeni käy joka päivä konsulaatissaan, mutta häneltä kuluu kaksi tuntia paljaaseen matkustamiseen edes takaisin. Kuitenkin sanon: elää ja asua Staten Islandilla on ihanaa, jota vastoin New Yorkissa asuminen on kauheata jo ilman puolesta, jollei ole monimiljomääri. Sitä paitsi mainittu saari kuuluu itse New York Citylle, joten siinä asuvat ihmiset ovat todellisia newyorkilaisia.

Veljeni vieraanvaraisessa kodissa vietimme kolme unohtumatonta viikkoa.

*

New York tuli minulle tavallaan pettymysten kaupungiksi. Tällä en tarkoita mitään erikoisen epäedullista itse New Yorkin suhteen. Tarkoitan vain, että meillä eurooppalaisilla lienee usein hassunkurisia käsityksiä Amerikasta. Ainakin minulla oli, — ja päättömät unelmani kärsivät ansaitsemansa haaksirikon. Olin kuvitellut, että New York olisi tyypillisesti amerikkalainen kaupunki, puhtaudessaan kirkkaasti loistava leveine katuineen, lukuisine bulevardeineen, esplanaadeineen ja puistoineen, että sen ilma olisi aurinkoinen ja samalla suolaisesti valtamerentuoksuinen, että sen pilvenpiirtäjät olisivat taivasta hipaisevia y. m. s. Häpeän nyt näitä mielikuvia, sillä olinhan lukenut yhtä ja toista kaupungista ja sen historiasta ja nähnyt kuvia jos minkälaisia. Kuvat ovat tosin aina peittäviä, sillä eivät ne milloinkaan vastaa elävää todellisuutta, mutta sittenkin ihmettelen, että mieleeni oli kasvanut niin lapsellisia olettamuksia.

Miten näet oli todellisuudessa? Puhun nyt muutamista pintapuolisista havainnoistani, sillä mieletöntä olisi väittää, että tunnen New Yorkin, maailman suurimman kaupungin, jonka asukasluku on melkein kolme kertaa suurempi kuin Suomen koko kansan lukumäärä. Havaintoni koskevat vain joitakuuta ulkonaisia seikkoja.

Kun astuimme maihin ja ajoimme autolla konsulaattiin — matka oli huomattavan pitkä, vaikka se oli yhtä samaa Hudson-virran rantaa lukemattomine laitureineen, jotka kamman piikkien tavalla ulkonevat rannasta, — hämmästyin niitä rumia taloja ja liiterintapaisia rakennuksia ja sitä likaa, mikä kaikkialla kohtasi silmää. Liikennettä tietysti oli ja huutoa, soittoa ja toivotusta, kun raitiovaunut ja autot kiitivät vastaan ja ohi, mutta muuta mieltä ylentävää ei näkynyt kuin joitakuuta pienempiä pilvenpiirtäjiä, jotka kymmenine kerroksineen kohosivat toisten rakennusten yli.

Kun pari päivää myöhemmin — sunnuntaina — kävimme New Yorkia katsomassa (veljeni autolla tietysti), hämmästyin sitä mielestäni pientä liikennettä, mikä silloin vallitsi kaduilla. „Tämähan ei ollenkaan eroa Europan suurkaungeista“, sanoin, „melkeinpä meillä Helsingissä on samanlainen liikenne — ainakin välistä.“ Veljeni vastasi siihen, että „nyt onkin sunnuntai“. Kyllä sainkin myöhemmin korjata arvosteluni tässä suhteessa. Seuraavilla kerroilla, kun arkipäivinä liikuimme New Yorkissa, oli liikenne kaduilla todella miltei yliluonnollinen. Mitään kiirettä ei voinut pitää. „Aika on rahaa“, sanovat amerikkalaiset, ja sen ymmärtää, että he tahtovat toimittaa asiansa nopeasti, kun paljas liikkuminen paikasta toiseen vie niin paljon aikaa. Kaduilla on ensinnäkin kummallakin puolella seisova autorivi. Niiden keskellä kulkee sitten autoja yhtenä jonona kumpaankin suuntaan, vähintään kaksi, välistä viisi riviä vieretysten, riippuen kadun

leveydestä. Entä sitten ihmiset, jotka jalkaisin rientävät eteenpäin, bussit ja raitiovaunut, ilmassa silloilla kulkevat ja maanalaiset junat, jotka aina ovat täynnä matkustajia! Nopein tapa liikkua kaupungissa onkin kulkea maanalaisissa.

„Onko tämä Broadway?“ huudahdin silloin sunnuntaina, kun olin näkevinäni semmoisen ilmoituksen kadun kulmassa.

„On, tämä on Broadway sen vanhassa alkupäässä“, vastattiin.

„Herranen aika! Tämähän ei ole leveämpi kuin Aleksanterinkatu Helsingissä! Ja minä kun kuvittelin, että Broadway (”leveä tie”) olisi ainakin kolme kertaa niin leveä kuin Espalanaadi molempine rinnakkaiskatuineen Helsingissä, mutta mahdollisesti puolen kilometriä leveä!“

Kaikki nauroivat. Mutta asia oli minulle suuri pettymys. Tietysti heti ymmärsin, että se oli historiallisesti aivan luonnollista, koska „valtakatu“ silloin, kun New York perustettiin, oli aivan kylliksi leveä ollakseen mahtava tavallisten europalaisten katujen rinnalla.

„Broadwayn uudempi osa on kyllä jonkin verran leveämpi ja jakautuu kahteen rinnakkaiskatuun loppupuolellaan“, selitettiin, ja minä sain sen kyllä huomatakin, kun etenimme.

Kuuluisa Fifth Avenue on nyttemmin muuttunut suurimmalta osaltaan liikekaduksi, ja miljonäärit asuvat vain sillä osalla, joka sivuuttaa Central Parkia; rikkaiden yksityistaloja on myös paljon Park Avenuella ja Riverside Drivellä. Bulevardeja en nähnyt New Yorkissa. Park Avenue (puistokatu), joka on leveä katu, on saanut nimensä siitä, että keskelle katuja on istutettu jonkinlaisia pensaspuita rauta-aitausten sisälle. Nämä aitaukset ovat suorakaiteen muotoisia ulottuen poikkikadulta poikkikadulle ja näyttivät minun silmissäni haudoilta, semmoisilta kuin meillä on kotimaassamme hienoilla hautausmaillamme – vähän isommilta tietysti. Kun tästä huomautin, oli se toisten mielestä huvittavaa.

Kaikissa romaaneissa mainittu Central Park on iso, kaunis ja komea puisto. Siinä on pari isohkoa lammikkoa, joiden jäällä talvisin luistellaan. Puisto on neljä kilometriä pitkä ja noin 800 metriä leveä. Kuten sanoin, kulkee sen itäpuolta pitkin Fifth Avenue, ja onhan neljässä kilometrissä tilaa monelle miljonääriasunnolle, vaikkakin nämä ovat suuria mahtavia kivipalatsia. „Tässä“, ajattelin, „voisi asua New Yorkissa – ja myös Riverside Drivellä, joka on Hudson-joen rantakatuna.“ Central Parkin puut ja Hudson-joen valtamerituulet puhdistavat näet ilmaa näissä kahdessa paikassa.

Kerran ajoimme ilmajunassa lautalta keskikaupungille. Katselin ikkunasta koko ajan ohikiitävää kaupunkia. Se oli minusta niin ruma, niin likainen, niin vaikea „hengittää“, että tunsin itseni sairaaksi, kun lopulta saavuimme määräpaikkaamme. Sitten sain kuulla, että olimme ajaneet läpi sen kaupunginosan, johon ei tavallinen ihminen mielellään astu jalallaan yöllä, koska se on köyhimpien ja kurjimpien ja sen johdosta usein rikollisten ihmisten tyyssija. Kaikilla suurkaupungeilla, ajattelin alakuloisena, on siis oma „itänsä“, on oma Whitechapelinsa, kuten sen kaupunginosan nimenä on Lontoossa, – jossa on raatelevaa tuskaa ja sanomatonta surua enemmän kuin missään muualla! Kyllä me ihmiset vielä elämme sivistyksemme alkuaikojalla!

New Yorkin sillat ovat mahtavia. Uusin ja pisin on George Washington, joka yhdistää New Yorkin New Jerseyhin. Kesti minuutteja ajaa autolla sen yli, sillä se on pari kilometriä pitkä.

Jos vain ajaa kaupungin katuja, ei tunne vielä New Yorkia. Täytyy myös ajaa ylöspäin ilmaan, s. o. hissillä jonkin pilvenpiirtäjän katolle. Itse „city“ eli kaupungin keskus on rakennettu, kuten tiedämme, Manhattan saarelle, ja vaikka tämä saari on melko iso, ei sen pinta-ala mitenkään riitä alituisesti kasvavalle liike-elämälle, joka siihen keskittyy. Sentähden kaupungin on pakko kasvaa myös ylöspäin, sentähden

syntyvät nuo maailmankuulut pilvenpiirtäjät ja sentähden vallitsee ahtailla kaduilla kuvaamaton tungos. Luulee olevansa jossain kiirastulessa, jollei pahemmassa paikassa, liikkeussaan kadulla, mutta kun nousee korkealle ylös jonkin pilvenpiirtäjän huipulle, saattaa yhtä hyvin uskoa olevansa taivaassa.

Uusin ja korkein on Empire State Building. Se on 80 metriä korkeampi Eiffeltornia Parisissa eli toisin sanoen 380 metriä korkea. Hissit vievät ylöspäin huimaavaa vauhtia, ja vaikkei noissa ensiluokkaisissa koneissa mitään näy eikä kuulu, menevät korvat ikäänkuin lukkoon sekä noustessa että laskiessa. 85:nnessä kerroksessa on kahvila, ravintola ynnä kauppapuoti, mutta jokainen jatkaa tietysti ylös saakka, vahvistettuaan itseään kahvilla. Huippu on 102:nnessä kerroksessa ja on – toistaiseksi maailman korkein rakennus. Näköala onkin mahtava. Koko kaupunki – Manhattan y. m. saaret – on karttana alhaalla. Autot ovat kuin tikkulaatikoita ja ihmiset kuin sentinkorkuisia nukkeja. Tavalliset talot häipyvät kivimassaksi, kirkontornit puhuvat pikkuisen puolestaan, mutta ainoastaan toiset pilvenpiirtäjät veljeilevät meidän tornimme kanssa. Tuossa on 4 km. pitkä Central Park pienenä viheriänä suorakaiteena, tuossa on Hudsonjoki ja East River, tuossa Brooklyn, tuossa Staten Island, tuossa Bronx, tuossa Queens – Manhattanin kanssa New Yorkin viisi kaupunginosaa. Koko tämä suunnaton alue, jossa asuu ja elää, iloitsee ja kärsii yhdeksän miljoonaa ihmistä, näyttää pieneltä ja mitättömältä täältä ylhäältä katsoen. Kyllä ihmisen äly tähtää korkealle ja kyllä hänen neronsa on uskalias!

Kun laskeudumme takaisin kadulle, olemme taas keskellä ihmisvilinää. En tiedä miksi, mutta minua hieman vaivaa se juutalaistyyppi, mikä on niin tavallinen New Yorkin asukkaissa. Onhan heitä kaksi miljoonaa, ja liikekeskustassa he tietysti oleilevat. Mutta heissä on jotakin niin älykäästä, itsetietoisista ja voimaperäistä, että tavallinen kuolevainen tuntee itsensä vaivatuksi.

Miellyttävämpi paljon on se suuri kaupunginosa, jossa asuu kaksi ja puoli miljoonaa italialaista – toisin sanoen enemmän kuin missään Italian kaupungissa. Siellä on kauniita tyyppisiä, ja lapset leikkivät iloisina ja vapaina – mutta kalpeina – ahtailla kaduilla kaikesta liikenteestä huolimatta. Eräs ihmistyyppi, joka minua erikoisesti miellyttää, ovat neekerit. Niitä on kaikkialla. Varsinkin vanhemmilla yksilöillä on katseessaan jotakin niin surunvoittoista ja apuapyyttävää, ettei tiedä, mitä tahtoisivat heidän hyväkseen tehdä. Olen lukenut ja kuullut, että neekeri on palvelijana nöyrä ja uskollinen kuin koira, joka isäntäänsä on kiintynyt. He ovat herkkiä huomaamaan, jos katselee heitä myötätunnolla. Silloin heidän silmänsä kirkastuvat kiitollisesta ilosta ja kasvot vetäytyvät lapselliseen hymyyn.

*

New Yorkissa on paljon nähtävyyksiä, – ennen kaikkea sille, joka haluaa tehdä ostoksia. Kauppoja on tuhansittain joka puolella: ruokatavaroita, vaatteita, huonekaluja y. m. talouteen kuuluvaa; autoja, uusia ja käytettyjä, koneita y. m. y. m. On suuria tavarataloja semmoisia kuin on Europankin kaupungeissa, esim. Stockmann Helsingissä. Niistä vanhin ja tunnetuin lienee John Wanamaker, jossa liikkuminen todella on kiintoisaa, jollei muun takia niin nähdäkseen sen väen tungoksen, joka siellä käy ostoksilla ja jonka vertaista ei ole Euroopassa. Stockmann Helsingissä ja Nordiska Kompaniet Tukholmassa, Wertheimer Berlinissä ja Magasin du Louvre Parisissa muistuvat mieleen autioina tavarannäyttelyinä, kun seuraa ihmisvirran mukana Wanamakerissa. Tämä sentään koskee vain alempia kerroksia, sillä ylempänä on kyllä tilaa liikkua euoppalaisella tavalla.

Kaupoista puhuen: liikkeussamme katuja pitkin minä turhaan tähtäilin niitä lajia kauppoja, jotka yksin herättävät persoonallista mielenkiintoani, nim. kirjakauppoja. Lukuunottamatta Brentanoa, joka tuo mieleen Akateemisen Kirjakaupan Helsingissä, kun astuu ovesta sisään, vaikka kadulle päin ei ole kuin kaksi näyteikkunaa, en nähnyt kuin pari pientä syrjäkaduilla, ovi-ikkuna kadulle päin; ne näyttivät piileskelevän surusta – kaiken muun loiston keskellä ja kirjatkin näyttivät vanhoilta ja kuluneilta, joskaan ei antikvaarisilta. Oli mahdotonta hypätä autosta tarkemmin tutkimaan asiaa, sillä autoa ei sillä tavalla saata pysäyttää New

Yorkin kaduilla. On vain muutamia poikkikatuja, joilla autoja voi joksikin aikaa ilmaiseksi „parkata“ (s. o. parkeerata, kuten meillä sanotaan), muuten on siellä täällä autopihoja, johon autonsa voi jättää maksua vastaan. Mutta sitten on hyppelemistä, jollei toimitettava asia koske juuri lähiseutuja.

Kirjallisuudesta puhuen täytyy tunnustaa, että on eräs laji kirjallisuutta, jota suunnattomasti viljellään Amerikassa, nim. sanomalehdet ja ehkä vielä enemmän aikakauslehdet eli magasiinit. Nämä magasiinit – nimistään ja kansilehdistään päättäen sisältävät maailman parhaimmat salapolii- ja mysteriokertomukset, todellisuudesta otetut seikkailu- ja rakkausjutut, murha-, varkaus- ja kostotarinat. Ja mikä tässä yhteydessä tuntuu kohtalon ivalta: apteekit parhaasta päästä näitä levittävät ja myyvät ympäri maata. Apteekit (drugs) ovat muuten lystikkäitä laitoksia: niissä yleisö käy juomassa limonaadia ja kahvia ja vaikkapa voileipiä y. m. hyvää syömässä, niissä ostetaan maailman kaikkea pikkutavaraa, leikkikaluista ja makeisista alkaen salapoliiromaaneihin ja magasiineihin saakka, mutta puhumattakaan kemiallisista valmisteista, jotka kuuluvat apteekin alaan, ei ole kuin pieni nurkkaus jossain, missä todella otetaan vastaan reseptejä ja harjoitetaan sitä hommaa, mikä meillä yksinomaan kuuluu apteekille. Amerikkalaiset lienevät yleensä niin käytännöllisiä, etteivät ehdi paljon sairastaakaan. Jos he tuntevat kipua eikä autosuggestio auta, auttaa kyllä valmis patenttilääke. Ja jos lääkäriä käydään, on hänellä usein omat lääkkeensä, joten „prescriptions“ eli reseptejä verrattain harvoin tarvitaan. Ei ole ihme, että apteekit ovat muuttuneet ajanmukaisiksi.

En edellä olevalla ole halunnut lausua mitään lopullista arvostelua amerikkalaisten kirjallisista harrastuksista, sillä lainakirjastoja on paljon, ja New Yorkin Public Libraryn pääasema on ylen iso ja komea rakennus, sisältäen toista miljoonaa kirjaa. Tilaa on kahdelle miljoonalle. Amerikkalaiset luultavasti lainaavat kirjoja mieluummin kuin ostavat, sillä tunnettua on, että amerikkalaiset kirjat ovat verrattain kalliita. Bulwer Lyttonin *Zanonista* esim., joka on vanha kirja ja ilmestynyt monenlaisissa painoksissa, saimme Brentanossa maksaa kaksi dollaria Bostonissa painetusta kappaleesta. Kirja on siisti ja sidottu ja minun mielestäni hyvinkin kahden dollarin arvoinen, mutta aito amerikkalainen pitää sitä jo kalliina. Mitä hän sanoisikaan pienestä „pocket guide book“ista, jossa on tarkat tiedot erilaisista matkareiteistä Pohjois-Amerikassa ja josta Suomessa sain maksaa kaksi sataa markkaa netto? Minulle onkin nimenomaan huomautettu, että nykyaika on taloudellisesti niin vaikea täällä, että aikakauskirjojenkin tilaukset täytyy jättää tekemättä, – mistä sitten rahaa riittäisi kirjojen ostoon! Esimerkki, jota toivottavasti emme Suomessa lähde seuraamaan.

*

Ystävämme Miss A. E. oli monta kertaa oppaanamme New Yorkin taidemaailmassa. Kävimme kahdesti Metropolitan Museum of Artissa, joka sijaitsee Fifth Avenuen varrella, mutta ainoana etuoikeutettuna Central Parkin puolella ja siis vastapäätä miljoonäärien asuntoja. Toisella kertaa katselimme muinaisegyptiläistä ja kreikkalaista osastoa, toisella kertaa keski- ja nykyaikaista taulukokoelmaa, mutta ken ehtii mitään oppia niin lyhyessä ajassa? En ainakaan minä. Olin vain näkevinäni, että taulukokoelma ei vedä vertoja eurooppalaisille gallerioille. Kuitenkin olisin valmis viettämään siellä päiviä tutustuakseni todella sen aarteihin. Pietarin, Dresdenin, Wienin, Parisin kokoelmista muistan joitakin tauluja, mutta en yhtään New Yorkin museosta. Ikävä kyllä, en sattunut näkemään sitä amerikkalaista alkuteosta, josta itsellenikin on jäljennös ja jota Euroopassa nimitämme „Paul et Virginien“ nimellä. Se on mielestäni satumaisen kaunis ja sen tahdon nähdä ensi käynnilläni New Yorkissa.

Eräänä päivänä kävimme A. E:n kanssa uudessa Roerich-museossa. Tämä oli kiinnostava kokemus, ja koska harvat meillä kotona tietänevät, kuka Roerich on, vaikkakin Ateneumissa lienee jokin hänen taulunsa, tahdon sanoa pari sanaa hänen elämästään ja taiteestaan.

Nikolai Konstantinovitsh Roerich syntyi Pietarissa lokakuun 10 p:nä 1874. Hänen isänsä oli skandinavilaista sukuperää, hänen äitinsä venakko. Isä oli huomattu lakimies, ja pojankin piti seurata isänsä

jälkiä. Nikolai suorittikin tutkintonsa Pietarin yliopistossa, mutta hän oli samalla aikaa läpikäynyt taideakatemian, koska hän pienestä pitäen oli harrastanut piirustusta ja 15-vuotiaasta saakka saanut sekä kuviaan että kirjoituksiaan julkaistuksi eri aikakauskirjoissa. Nyt hän päättikin antautua kokonaan taiteen ja muinaistieteen palvelukseen, eikä välittänyt lakitieteestä. Vuodesta 1897 lähtien, jolloin hänen ensimmäinen taulumaalauksensa „Lähetti“ heti saavutti ostajan, on hän yhtämittaa matkustellut, tutkinut, kirjoitellut, maalannut. Hän on käynyt Europat, Amerikat, Aasiat, pitänyt taulunäyttelyitään kaikkialla ja tullut maailmankuuluksi taiteilijaksi, jolla on aivan oma koulunsa. Hän on käynyt Suomessakin vuosina 1907, 1917 ja 1918, jolloin hänellä oli näyttely Helsingissä. Nyt näyttää siltä, että New York on hänen päämajansa, vaikkakin hän viime vuosina enimmäkseen on ollut Aasiassa. jossa hänellä Himalajalla on oma tutkimuskeskustansa ja observatorionsa. Amerikkalaiset näet ovat osoittaneet ymmärtävänsä häntä itseään ja hänen taidettaan erikoisella tavalla, he ovat rakentaneet suuren 24-kerroksisen kivimuurin Riverside Drivellä hänen taulujaan ja hänen työhönsä liittyviä muita tieteellisiä ja taiteellisia toimintoja varten.

Museossa on 1006 Roerichin taulua ja skitsiä. Niistä on 246 maalattu tai piirretty Suomessa ja useimmat Suomen maisemia kuvaavia. Voimme melkein sanoa, että Roerich aloitti Suomesta ja on nyt siirtynyt Tibettiin.

Nikolai Roerichin taiteessa on todella jotain omaperäistä. Se on suuripiirteistä, rohkeata värikäsittelyssään, realistista symboliikassaan, myöhemmin aina mystillistä ja okkultista aiheeltaan. Taitelija on nähtävästi teosofi ja salatieteilijä. Eräs hänen maalausarjansa kuvaa eri uskontoja niin suurella ymmärtämyksellä, että katsojakin tuntee myötätuntoa ja ihailua kaikkia uskontoja kohtaan. Erään vertauskuvallisen taulun nimenä on „Katumus“. Se kuvaa kirkkoa (ei venäläistä) talviyönä. Lunta on katoilla, portailla, maassa. Pilvet kulkevat taivaalla, ja kuu paistaa. Yksinäinen ihmishaahmo pitkässä tummassa viitassa lähestyy sivulta, pää kumarassa, kirkon portaita. Suuri yksinäisyyden tunnelma. Toinen taulu kuvaa Buddhaa voittajana. Buddha istuu tutussa asennossaan yksin jäisessä luolassa kauniin kullanhohteen ympäröimänä. Sängen vaikuttava maalaus. Erittäin elävän ja kotoisen tunnelman hän on myös saanut suomalaisiin maisemiinsa. Minun on mahdoton muistaa yksityiskohtaisesti hänen taulujaan. Kiinnostavaa se oli, mutta vähän yksitoikkoista, – aivankuin saman kirjailijan kaikkien teosten lukeminen perättäin, ilman vaihtelua välillä, lopulta maistuu hieman puulle. Mutta siinäkin museossa pitäisi käydä useita kertoja ja tutkia vähän kerrallaan.

Miss A. E. vei meidät kerran päiväkonserttiin Carnegie Hallissa. Se oli todellinen musikaalinen nautinto. Ohjelmassa oli vain Händel (Concerto grosso b-mollissa), Haydn (Symfonia g-duurissa) ja Mahler (Symfonia n:o 1 d-duurissa). Orkesteri oli suuri – New Yorkin filharmoninen – ja esitys ensiluokkaista. Johtajana oli kuuluisa Bruno Walter, joka itsessään oli ilmiömäinen. Hänellä ei ollut mitään nuotteja edessään, hän eli koko olemuksellaan musiikissa mukana, tuntien joka sävelen, jokaisen soittokoneen tehtävän, joka fortin, joka pianon, joka tempon. Hänen keskityksensä ei hetkeksikään pettänyt, kaikki soittajat seurasivat kuin lumottuina hänen liikkeitään. Täytyy sanoa, että jokainen kappale oli fyysisesti katsoen vanhemmalle herrasmiehelle ankaran voimistelun hetki. Kun kuuntelin soittoa, en katsellut kapellimestaria, mutta Mahlerin kappale oli vähemmän kiinnostava Wagneria muistuttavan alkusoiton jälkeen, jonka tähden huomioni kiintyi johtajaan.

Kuuntelijakunta oli nähtävästi New Yorkin hienostoa, – piletien hinnatkin edellyttivät, ettei köyhälistöä saapunut.

Toisena päivänä olimme Rockefellerin rakentamassa ja lahjoittamassa teatterissa, joka alkoi oopperana, mutta nyt on jonkinlainen varietee elokuvineen, baletteineen, orkestereineen, kuoro- ja soololauluineen. Näytännöt kestävät koko päivän ohjelman alati vaihdellessa ja saliin mahtuu ainakin kuusi tuhatta katsojaa. Istuimme siinä monta tuntia ja vaikka yleisöä vaihtui väliajalla, tuntui sali aina olevan täynnä. Oviraha on joka paikalle sama: vain 50 centtiä (Smk. 25:–). Elokuvinäytettiin historiallinen näytelmä „Kuningas Henrik VIII ja hänen vaimonsa“. Urut, joilla myös soitettiin soolokappaleita, olivat sitä amerikkalaista

mallia, joka asettaa äänipiiput näkymättöminä ympäri koko salin, niin että äänet mahtavina aaltoilevat yli kuulijakunnan joka taholta. Ohimennen sanoen amerikkalaiset urut ovat teknillisiä mestariteoksia. Kävimme kerran veljeni perheen kanssa Asbury Parkissa, N.J., ja kuuntelimme siellä „kansainvälisessä salissa“ vapaan päivälliskonsertin uruilla. En ole koskaan aavistanut, että semmoisia urkuja on. Äänet tulivat milloin miltäkin taholta suurta salia ja paitsi tavallisia urkuääniä, saattoi kuulla kirkonkelloja, harpunsoittoa, selviä ihmisääniä sopraanossa, altossa, tenorissa ja bassossa. Se oli hurmaavaa enkä osannut olla ajattelematta: „Saisipa joku suomalainen urkutaiteilija soittaa tuommoisella koneella! Silloin hän tekisi musiikkia eikä teknillistä akrobatyyriä, johon tuommoiset mestariurut niin helposti houkuttelevat taiteilijaa.“ Siellä esitettiin Schubertia, Mozartia, Chopinia y. m. klassikoita, mutta välistä luuli kuulevansa jotain paljon kevyempää.

Ystävämme Miss H. W. vei meidät kaikki tarjoamansa päivällisen jälkeen oopperaan. Ikävä kyllä varsinainen New Yorkin ooppera Metropolitan Opera House ei vielä ollut alkanut syyskauttaan. Mutta kaupungissa vieraili Chicagon ooppera, antaen näytäntöjä Hippodromissa. Tämä Hippodromi on suunnaton teatterisali, rakennettu ympyrän muotoon, josta kaari on leikattu pois ja pidennetty näyttämöksi. Täten näyttämö tekee pienen vaikutuksen verrattuna katsomoon, vaikka se silti on itsessään laaja. Salonkiin mahtuu yli viisi tuhatta katsojaa. Oopperana esitettiin Carmen. Sillä ei ollut uutuuden viehätystä minulle, joka olen sen nähnyt useampia kertoja sekä Tukholmassa että Helsingissä. Pysyin peräti kriittisenä enkä päässyt tunnelmaan. Sali on itsessään epäedullinen laulajille, joilla ei ole Caruson tai Pattin ääni. Orkesterin takaa ei tahtonut kuorokaan aina kuulua. Näytteleminen oli keskinkertaista, oikeastaan vain Carmen oli sekä näyttelijänä että laulajana huomattavan etevä. Hänen altoäänensä oli pehmeä ja sointuisa ja kuului helposti orkesterin yli. Ilta oli rikas vaikutelmista ja refleksioneista musikaalisista vajavaisuuksista huolimatta. Poistuessamme kysyi joku: „Taitavat esittää Carmenia paremmin Helsingissä?“ Vastasin empimättä: „Kyllä.“

Varsinaista teatteria emme joutuneet näkemään New Yorkissa. Se oli tietysti puute kasvatuksessamme, mutta minä en olisi jaksanut monena iltana valvoa niin kauan. Pääsimmehän kotiin Annadaleen aina vasta aamupuolella yötä, jos olimme kaupungissa myöhään.

*

Nyt minun vielä pitänee puhua pari sanaa tapaamistamme suomalaisista. Olen suorastaan ihmeteltyt, kuinka ystävällisiä ja hyviä he kaikki ovat olleet. En tietenkään ota lukuun vanhoja ystäviäni neitejä A. E. ja H. W. enkä veljeäni perheineen, sillä heidän hyvydestään olin etukäteen varma, mutta kaikki, joihin tutustuimme tai joita tapasimme, olivat odottamattoman myötätuntoisia ja avuliaita.

Niinpä heti ensimmäisinä konsulaatin kaikki virkailijat. Olihan siinä veljeni ansiota paljon, mutta sittenkin heidän ystävällisyydessään oli välitöntä myötätuntoa. Ehkä luonnostaan on niin, kun tulee vieraita kaukaisesta kotimaasta. Pääkonsulin olin kyllä nähnyt kesällä Suomessa, niin että me olimme ikäänkuin vanhastaan tuttuja. Mutta konsuli K. oli kaksi kertaa käynyt rouvineen Californiassa, ajanut matkan edes takaisin autolla ja selitti, että se on mukavin, halvin ja yksinkertaisin keino matkustaa. Rautatiet ovat ylen kalliita, bussit (Greyhounds) pitemmälle matkalle liian väsyttäviä, ja laivamatka Panaman kanavan kautta kovin pitkä ja kallis sekkin. Koska omasta puolestani kallistuin automatkan puolelle, joka on minulle mieluisin tapa matkustaa, kuuntelin kiinnostuneena hänen havaintojaan ja neuvojaan. Kerrassaan yllättävä oli konsulaatin sihteerin Y. P:n palveluhaluinen ystävyys. Hän sanoi heti: „Minä tiedän, minne teidän pitää mennä Californiassa. Teidän pitää lähteä Ojaihin. Minulla on farmi siellä ja minä tunnen paikan. Se on ihanin paikka, mitä voi ajatella. Saatte kyllä siellä vuokrata kalustetun huvilan. Kirjoitan jo tänään asiasta useammalle henkilölle.“ Voin sanoa, että on herra Y. P:n ansio, että nyt ollaan, missä ollaan. Tunsin hänen äitinsä nuoruudessaan.

Suomalaisia, ruusuristiläisiä, teosofeja y. m. tapasin kolmessa eri tilaisuudessa. Hätäkärsivien suomalaisten hyväksi oli perustettu Finnish Relief Fund niminen rahasto, johon kerättiin vapaaehtoisia avustuksia. Eräässä yksityisperheessä oli n. s. kahviaiset kutsuvieraille, ja mekin olimme kaikki Annadalesta kutsutut. Siellä keskustelin monen suomalaisen kanssa, ja lopuksi pantiin toimeen kolehti, joka tuotti Suomen rahassa yli kaksi ja puoli tuhatta markkaa.

Toisella kertaa vietimme iltakokouksen suomalaisessa ruusuristiperheessä, johon oli saapunut joukko teosofeja ja ruusuristiläisiä ja siinä oli tavanmukainen kysymysilta, joka jatkui, kun seuraavana päivänä olimme kutsutut päivällisille toiseen perheeseen. Tänne kokoontui aterian jälkeen ruusuristiläisiä ystäviä, jotka tekivät sattuvia, ennen kaikkea teosofista historiaa koskevia kysymyksiä.

Vielä oli kolmas tilaisuus lokakuun 26 p:nä. Se oli julkinen. Oli ilmoitettu, että puhuisin suomalaisille ennen matkaani Californiaan. Kokous pidettiin Kalevan Naisten Kodissa Brooklynessa ja pieni sali oli täynnä hartaita kuulijoita. Monet tulivat puhuttelemaan ja kiittämään minua esitelmän loputtua. Ovirahaa ei tietysti ollut, mutta pantiin toimeen kolehti Hätäapurahaston hyväksi, joka sekin tuotti odottamatta sievoisen summan.

*

Lauantaiaamuna lokakuun 28 p:nä läksimme autossamme, veljenpoikani Eric, sihteerini Gerald ja minä pitkälle matkalle Annadalesta Californiaan. Veljeni ja kälyni sekä eräs tuttu pariskunta saattoivat meidät toisessa autossa Philadelphiaan saakka. Sieltä he kääntyivät takaisin Annadaleen, kun olimme yhdessä piknikkanneet luonnon helmassa, ja me jatkoimme kolmisiin matkaamme. Mitä havaintoja tein matkalla, siitä tahdon kertoa helmikuun numerossa. Tänne Californiaan saavuimme sunnuntaina marraskuun 12 p:nä ajettuamme autolla yli viisi tuhatta kilometriä. Heti samana iltana asetuimme asumaan pieneen huvilaamme tässä Ojain laaksossa.

*

Toivon hartaasti, että teidän joulunne Suomessa on ollut rauhaista ja onnellinen, ja niinkään toivotan teille kaikille sydämestäni hyvää uutta vuotta!

Helmikuu, s. 49-59

Tässä istun kirjoittamassa pienessä vuokraamassamme bungalowissa Ojaissa Californiassa. On marraskuun 20. päivä. Aurinko paistaa siniseltä taivaalta, lintujen ja heinäsiirkojen laulua kuuluu avonaisesta ikkunasta, puut seisovat vihreinä, vaaleanpunaiset ruusut kukkivat, appelsiinit kypsyvät täyttä vauhtia. Ruoho maassa näyttää vähän kellastuneelta, sillä koko luonto odottaa tämänvuotista sadetta, joka ei vielä ole tullut. Puutarhaa tietysti kastellaan keinotekoisesti joka toinen päivä, mutta vesi tulee kaukaa jostain joesta, joka ei tänne näy. Elämme korkeiden vuorten ympäröimässä Ojai-laaksossa, jota täällä asujat pitävät yhtenä Amerikan helmenä. Lämpö? Näin „talvella“ on 30 á 33° Celsiusta varjossa, siis niinkuin kuumana kesäpäivänä Suomessa. Kesällä lämpö nousee 55°:een varjossa, mutta silloin, sanovat, on jo vähän raskas olla. Nytkin jos menee aurinkoon, tuntuu kuin olisi saunassa. Kuitenkin on juuri tämä laakso tunnettu viileästä, ihanasta ilmanalastaan. Ojai on itse asiassa jokseenkin kuin Egypti sillä erotuksella, että täällä sataa joka vuosi, Egyptissä vain noin joka neljäs vuosi.

Minulla ei ole lämpömittaria, mutta huoneessani on luullakseni 32°C. – vähintään. Näin on päivällä. Yötä ei tarvitse pelätä lämpimissä maissa. Yö on aina kylmä. Täytyy olla useampia huopia. Aamulla hieman puistattaa nousta, – niin kylmälle tuntuu.

*

Ojai on kuiva laakso – se on sisämaassa parikymmentä kilometriä Tyynen valtameren rannalta – ja vesi on täällä kullannarvoista. Muistuu mieleeni New York Atlannin rannalla ja kuuluisa Hudson-joki, joka leveänä, tyynenä, mahtavana virtaa New Yorkin ja Jersey Cityn välillä. Sen vertaista ei ole meillä Suomessa – ei Pohjanmaallakaan. Suupuolellaan se lienee peninkulman levyinen, ja isot höyrylautat, joihin mahtuu autoja kymmenittäin ja ihmisiä sadottain, risteilevät yhtä mittaa St. Georgen, Brooklynin ja New Yorkin välillä.

Hudsonin rannat ovat korkeita ja kauniita. Teimme kerran automatkan länsirantamaa pitkin West Pointiin, Yhdysvaltojen kuuluisaan sota-akatemiaan, jonka suuret maa-alat harjoituskenttineen ja lukuisine komeine rakennuksineen ovat 50 metriä joenpinnan yläpuolella. Kyllä siellä on nuorten upseerien hyvä olla. Kun sotilaspukuiset nuorukaiset kirja kainalossa astuivat ulos jostain opistorakennuksesta sotilaallisessa järjestyksessä, pysähtyi vierailijoiden jono, ja nuoret tytöt heittivät lempeitä silmäyksiä poikiin päin, jotka kuitenkin kulkivat ohii nenä pystyssä ja silmiään räpäyttämättä. West Point on koko Yhdysvaltojen ylpeys. Jokainen valtio saa lähettää sinne kaksi parasta upseerikokelastaan vuosittain, ja kun ulkomaalaisia sotilasviranomaisia tulee vierailulle, viedään heidät aina West Pointiin.

En ihaile sotahommia, mutta reipasta oli katsella nuoria miehiä, kun he ratsujensa selässä harjoittelivat kentällä. Nuorena ihminen kaipaa voimistelua ja urheilua – ja myös komentoa, sääntillisyyttä ja järjestystä. Sota ja sen aiheuttama asevelvollisuus on tältä kannalta katsoen ankara ja hyvä kasvattaja, mutta kun sivistyskansat aikaa myöten luopuvat sodasta, ei heidän silti tarvitse luopua sotilaallisesta ahkeruudesta, sääntillisyydestä ja urheilusta. Niitä ominaisuuksia voidaan kasvattaa hyödyllisempiin tarkoituksiin. Nuoria ihmisiä voidaan opettaa ruumiilliseen työhön, ja heidän asevelvollisuutensa voi muuttua työvelvollisuudeksi isänmaan hyväksi. Paljon teitä voitaisiin sillä tavalla rakentaa, paljon soita Suomessa kuivattaa, paljon peltoja viljellä, paljon puutarhoja istuttaa. Ja varmasti jokainen kansalainen maksaisi veronsa mielellään.

Jatkoimme vielä matkaa kaunista Storm King Highwaytä (maantietä) pitkin, joka nousi nousemistaan ja kierteli vuorten syrjää kapeana ja vaarallisena kuin alppitie ainakin. Päädyimme korkeimpaan kohtaan, josta oli avara näköala Hudsonjoen ja sen rantamien yli.

Oli melkein lakkaamatta kaunis sää sen ajan kuin viivymme New Yorkissa. Edellisenä päivänä ennen maihin nousuamme – lokakuun 5:ntenä – oli ankarasti satanut, ja kälyni oli huolissaan ajatellut: „Jos näin sataa, minkä vaikutelman saa Pekka New Yorkista ja koko Amerikasta!“ Mutta kun laivamme perjantai-aamuna laski satamaan, oli kirkas aurinkoinen kesäpäivä, ja Amerikka lausui kaukaiset vieraansa tervetulleiksi mitä loistavimmalla tavalla.

En myöskään saa unohtaa kertoa, että kerran ajoimme autossa Hudsonjoen alitse. On näet rakennettu n. s. Holland-tunneli, joka on neljättä kilometriä pitkä. Tunneli on tietysti sähköllä hyvin valaistu, ja sen seinät ovat kuin kaakelista, mutta tunnustan, että minusta oli vähän kaameata ajaa sen läpi, kun ajattelin, mitä oli kattoa painamassa. Tuntui helpotukselta, kun taas nousimme päivänvaloon.

*

Jättäessämme Annadalen lokakuun 28 p:nä ja erotessamme saattajistamme Philadelphian ulkopuolella uskoimme ehkä siihen yhteiseen suunnitteluun, että matkustaisimme hitaasti omassa autossamme, viipyisimme niin kauan kuin haluaisimme merkittävässä paikoissa, katselisimme ja tutkisimme. Mutta jo Washingtonissa, Yhdysvaltojen pääkaupungissa, huomasin selvän tunnelman sisässäni, joka sanoi: „Tämä ei ole huvimatka. Te ette ole tavallisia matkailijoita. Teidän on riennettävä päämääräänne. Sinulla on työsi edessäsi.“

Tämä tunnelma oli niin voimakas, että minun oli mahdotonta poistua autosta. Katselin „Valkoista taloa“, Yhdysvaltojen presidentin kaunista kotia, auton ikkunasta, ihailin sitä ja kysyin tovereiltani, mitä he arvelisivat siitä, että vain jatkaisimme matkaa, käymättä ollenkaan Washingtonin nähtävyyksiä katsomassa. He vastasivat iloisesti olevansa samaa mieltä, että viipymättä mentäisiin eteenpäin. Ja niin mentiin.

Sain kuitenkin sen yleisvaikutelman Washingtonista, että se on ehkä kokonaan amerikkalainen kaupunki. Kadut ovat leveitä ja useat ovat bulevardeja. Talot eivät olleet korkeita, liekö ollut yhtään pilvenpiirtäjää, pikkupuistoja ja kuvapatsaita oli paljon. Kaunis kaupunki.

Nyt minun täytyy kuivasti luetella, minkä valtojen läpi kuljimme ja mitä kaupunkeja näimme. Luettelen ne järjestyksessä idästä länteen, niin että ken haluaa, voi seurata reittiä kartalla. Valtiot: New York, New Jersey, Pennsylvania, Delaware, Maryland, Virginia, Tennessee, Arkansas, Texas, Arizona, California. Washington, vaikka se on Marylandin rajalla, on erotettu omaksi pieneksi valtioksi nimeltä District of Columbia. Sentähden merkitään aina kaupunki esim. näin: Washington, D.C. Kaupungit, joiden läpi kuljimme, olivat seuraavat: Trenton, Philadelphia, Wilmington, Baltimore, Washington, Fairfax, New Market, Staunton, Roanoke, Pulaski, Bristol, Beanstation, Knoxville, Nashville, Jackson, Memphis, Little Rock, Prescott, Texarkana, Greenville, Dallas, Forth Worth, Abilene, Big Spring, Pexos, El Paso, Safford, Miami, Phoenix, Buckeye, Yuma, El Centro, Jacumba, San Diego, Oceanside, Santa Ana, Los Angeles, Hollywood, Ventura, Ojai.

Matkailimme n. s. eteläistä tietä eli Amerikan Broadwayta, koska oli myöhäinen syksy ja pohjoisella reitillä jo saattoi paikatollen olla lunta ja joka tapauksessa kylmä istua autossa.

Kuten lukijani ymmärtävät, minulla ei ole mitään erikoista kerrottavaa näistä eri kaupungeista, koska emme pysähtyneet mihinkään paikkaan muuta kuin yöksi – harvoin silloinkaan kaupunkeihin, koska oli rauhallisempaa nukkua kaupungin laidassa tai jossain kylässä. Yömajoja oli näet kaikkialla. Kaupunkien laidossa oli aina huviloita, jotka ilmoittivat ottavansa vastaan turisteja yöksi, samoin siellä täällä tien varsilla n. s. tourist camps eli aidattuja matkailijapihoja, joissa oli useampia pieniä, yhden tai kahden hengen asuttavia puurakennuksia. Emme olleet koskaan näissä yöitä, koska arvelimme niiden olevan jo liian kylmiä. Sitä vastoin teimme monen „missiksen“ onnelliseksi, pysähtymällä yöksi hänen huvilaansa, milloin emme olleet varsinaisessa hotellissa yöitä.

Tietysti myös pysähdyimme – tavallisesti kerran päivässä – johonkin kaupunkiin tai kylään syömään, sillä autossa istuen ei kaipaakaan paljon ruokaa. Sitä vastoin pysähdyimme usein juodaksemme, ja limonaadeja – joskus oluttakin – tarjosivat jääkylmänä useimmat bensiiniasemat, joita on tuhka tiheään amerikkalaisilla teillä. Yleensä täytyy sanoa, että Amerikka on autoilijain luvattu maa. Ensinnäkin tiet ovat ensiluokkaisia – useimmiten sementtiä (concrete), mutta ainakin asfalttia. On siis ikäänkuin ajaisi yhtämittaa lattialla. Tiet eivät ole paljon leveämpiä – jos ollenkaan – kuin Suomessa, mutta kaksi autoa mahtuu aina hyvin sivuuttamaan toisensa. Usein tien keskelle on maalattu leveä valkoinen viiva, jonka oikealla puolella on ajettava. Harvoin tapahtunee yhteentörmäyksiä, vaikka liikenne maanteilläkin on verrattain vilkas. Suurempien kaupunkien ulkopuolella tie aina on leveämpi, vähintään kolme toisistaan erotettua kulkuväylää.

Olen ajanut verrattain paljon autolla Suomessa ja muuallakin, ja panin ilolla merkille, kuinka hyvin asiat on järjestetty Amerikassa. Mitään kilometri- (tai mile-) pylväitä ei ole, mutta sen sijaan vähän väliä rautatangon nenässä pieni valkoinen vaakunannäköinen kilpi, johon on mustalla painettu U. S., tien numero ja valtion nimi. Tiet ovat näet numeroituja. Meillä esim. oli pitkän aikaa U. S. 70, joten aina tiesi olevansa oikealla tiellä, kun sitä numeroa seurasi. Milloin oli tienhaaroja, piti vain katsoa, missä oli oikea numero, ja taulut on niin hyvin asetettu, ettei koskaan tarvinnut autoa pysäyttää, tuskin vauhtia vähentää. Tärkeämissä paikoissa oli sen lisäksi ilmoitettu tienviitoilla, kuinka monta mailia oli kuhunkin tien varrella olevaan suurempaan paikkaan – aivan niinkuin Suomessa nykyään. Mutta kyllä tunnustan, että olisi mielestäni viisasta, jos Suomessakin poistettaisiin turhat kilometripylväät ja niiden sijalle keksittäisiin kilpiä, jotka ilmoittaisivat, millä tiellä kulkee. Onhan Suomi verrattain pieni maa, mutta muistan, kuinka hataraa ja epätietoista oli esim. viime keväänä ajaa autolla Viipurin läänissä, kun ei siinä ollut minkäänlaisia tienviittoja. Meidän täytyi lohdutukseemme silloin arvella, että tienviitat oli kesäksi otettu maalattaviksi.

Harhaan ei tarvitse ajaa Amerikassa, jos vain kartasta ottaa selvää, mitä numeroa kulloinkin on seurattava. Karttoja, tarkkoja, uusimpia, saa ilmaiseksi bensiiniasemilla. Aina kun muuttuu valtio, on pyydettävä uusi kartta seuraavaa varten. Ja noilla asemilla ollaan muuten erittäin kohteliaita ja halukkaita selittämään teitä koskevia asioita. Olimme kuulleet New Yorkissa, että eräissä kohdin Arizonassa olisi 300 kilometriä tietä varsin huonossa kunnossa – tavallista santamaantietä, joka sateessa muuttuu velliksi. Niin oli asia vielä viime keväänä, mutta kun kyseltiin, vastattiin bensiiniasemilla, ettei semmoista tietä tunnettu – kaikki oli erinomaisessa kunnossa Californiaan saakka. Ihmettelimme ja minä vähän epäilin. Mutta asia tuli ratkaistuksi, kun näimme vanhan maantien uuden vieressä: uusi sementtitie oli juuri viime kesänä valmistunut. Olin pelännyt, että raskas automme jäisi mutaan seisomaan, kuten oli meille kerrottu monelle autolle tapahtuneen, mutta sen sijaan oli nyt tuo pelätty taival paraimpia koko matkallamme.

Tiet on rakennettu mikäli mahdollista, suoraviivaisiksi. Kerrankin laskimme, että yksi tuommoinen suora taival oli 65 kilometriä pitkä. Semmoisella tiellä ei vauhti tee haittaa. Ja kun tie tekee mutkan, on siitä aina etukäteen ilmoitus isolla kilvellä, mutkan suunta käyrällä nuolella ja sen lisäksi sanalla curve (”kurvi“). Samoin ilmoitetaan, jos lähestyy silta tai vaarallinen paikka. Ei tyydytä vain merkkiin, on aina myös selvä sana. Muutamissa itäisissä valtioissa ja samoin täällä Californiassa on kirjaimet tehty jonkinlaisista pyöreistä peililasinapeista, jotka loistavat pimeässä, kun autolyhdyn valo niihin lankeaa. Suuremmissa kaupungeissa on liikekatujen kulmissa eriväriset lyhdyt korkeissa pylväissä. Jos punainen lyhty on valaistu, on tämä pysähdysmerkki (stop); silloin ei kukaan, ei jalkamies ei ajoneuvot saa mennä kadun poikki siihen suuntaan, – silloin on leikkaavan suunnan vuoro. Mutta niin pian kuin punainen valo sammuu ja viheriä lyhty syttyy, silloin on mentävä poikki kadun ja silloin sivusuunnilta tulijat saavat odottaa. Tämä on itse asiassa erinomainen liikenteen järjestäjä ja ohjaaja, joka samalla tekee poliisin, ainakin osaksi, tarpeettomaksi.

Ohimennen sanoen ei puhuta bensiinistä täällä Amerikassa. Sen nimenä on täällä *gasoline* (äännetään gääsolin), joka puheessa aina lyhenee *gas*'iksi (gääs, s. o. kaasu). Öljy, jota auto myös tarvitsee, on *oil* kuten meilläkin. „Check my oil, please“, sanoi aina Eric, joka istui ajajana, kun pysähdyimme kaasuasemalle, – sillä automme söi ankarasti öljyä (ei kuitenkaan niin paljon, että kenenkään tarvitsisi kauhistua siitä johtuvia menoja). „Yessir“, kuului vastaus (nämä kaksi sanaa yes ja sir äännettiin aina yhtenä sanana) ja tavallisesti saatiin öljyvarastoa lisätä. „Kaasua“ taas ei mennyt kuin noin yksi gallona 19 kilometriä kohti, joka on sama kuin vähän yli neljä kilometriä litralla.

*

Tahdon nyt kertoa muutamia hajanaisia havaintoja matkaltamme Yhdysvaltojen halki.

Kuta enemmän olimme idässä, sitä rikkaammalta tuntui kansa, talot tien varsilla olivat upeita ja hyvinvoivan näköisiä. Pienimmilläänkin rakennuksilla oli seinän levyinen syvä pilariparveke, jossa aina oli

mukavia tuoleja tai kiikkusohva, selvästi osoittaen, että talonväki todella siinä istuskeli. Välistä näkyikin joku vanha mies tai nainen tuolissa istumassa sanomalehti tai käsityö kädessä. Pilarit olivat kreikkalaista mallia; korinttilaisia muhkeimmissa taloissa, sitten asteettain joonilaisia ja doorilaisia. Milloin talo todella oli köyhempi, olivat pilarit kotitekoista mallia, jopa välistä vain seipäitä. Näitä kaikista köyhimpiä malleja oli kuitenkin vasta keskivaltioista länteenpäin, sillä pilariveranta oli yleinen koko Amerikassa. Rikkaissa taloissa näkyi silloin tällöin kaksi muhkeata leijonaa vartioimassa portaiden alapäätä. Ellen erehtynyt, olivat ne kaikki lähteneet samasta tehtaasta.

Keskivaltiot tuntuivat, kuten sanoin jo, köyhemmiltä. Ja mikä kumma: maalaistalot alkoivat näyttää suomalaisilta. Ne olivat kaikki maalaamattomia, auringossa harmaantuneita, välistä ränstyneen näköisiä. Jollei olisi ollut tuota seinänpituista parveketta, ja jollei savutorvi olisi töröttänyt seinästä ulos pitkin pituuttaan, olisi voinut luulla olevansa Suomessa. Riihet olivat meikälaisten näköisiä ja kaikista kotoisimman tunnelman herätti se pieni ulkokuoli, joka ei puuttunut yhdestäkään talosta ja joka oli yksityiskohdittain suomalaisen maalaistalon mukavuuslaitoksen näköinen. Kuinka pieni on maailma!

Tarkalleen sadan vuoden ero oli mielestäni kehityksessä itä- ja keskivaltioiden välillä. Ja siitä johtui luonnollinen loppupäätös: me elämme Suomessa maalaisoloissamme sata vuotta jälestä sen, mitä nykyisessä kulttuurissa jo olisi ulkonaisesti saavutettavissa. Se riippunee köyhyydestämme. Sillä onhan ero olemassa jo Suomen ja Ruotsin välillä: etelä-Ruotsissa kaikki näyttää hyvin hoidetulta, vastamaalatlulta, varakkaalta. Mutta Amerikassa näyttää siltä, että kaikki ihmiset (puhun nyt varakkaammista valtioista) käyttävät hyväkseen kaikkia mahdollisia keksintöjä. Ne, jotka eivät siihen kykene – kuten on laita keskivaltioissa Tennesseestä alkaen, – jäävät sata vuotta jällelle aineellisessa kulttuurissa.

Tätä todellista – tai näennäistä – köyhyyttä kestää Californian rajalle saakka. Californiassa tuntuu taas toiselle. Täällä ihmiset – ehkä suotuisan ilmanalan takia – ponnistavat ja viljelevät maata. Sanon: ponnistavat, sillä itsessään etelä-California on – erämaata. Tämä oli suuri hämmästyminen minulle, joka olin kuvitellut Californiaa maanpäälliseksi paratiisiksi. Tarkemmin ajatellen se onkin sitä – ilmaston puolesta ilman muuta, – sillä se tottelee heti niitä tarmokkaita ja järkeviä ihmisiä, jotka tahtovat luoda siitä paratiisin. Etelä-California on kokoelma keitaita. Siellä viljellään kaikenlaatuisia hedelmiä. Ja satoa tulee aina runsaasti. On ilo katsella esim. appelsiinipuita, jotka riippuvat hedelmiä täynnänsä.

Ymmärsin automatkallamme, miksi on puhuttu „Villistä Lännessä“. Ei se ole ainoastaan eläinten ja ihmisten takia. Ennen kaikkea se on itse maan takia. Texasin keskivälillä jo alkaa erämaa, sitä riittää New Mexicon ja Arizonan läpi Californiaan ja valtamerelle saakka. Tasangot – pääriiot – ja kukkulat, kaikki on keltaista santaa, jossa kasvaa mataloita pensaita ja kaktuksia, monen metrin korkuisia yksinkertaisten haarakynttiläin näköisiä. Heti tulee mieleen, että intiaanit ovat totempatsaihinsa ottaneet mallinsa näistä kaktuskasveista.

Tuntuu toivottomalta matkustaa näiden enimmäkseen asumattomien seutujen läpi, ellei luonto tarjoais vaihtelua nähtävyyksissään. Yksitoikkaisilla pääriioilla näkyy aina kukkula- ja kalliomuodostelmia edessä ja sivuilla, ja Arizonassa ne muuttuvat n. s. canyoneiksi, syviksi raviineiksi eli soliksi, joita alkuaikaiset vesivirrat ovat uurtaneet santa- ja soravuoriin. Autotie kulkee ylös ja alas, kiertäen ja kaartuen. Milloin se on vuoren huipulla tai paremmin sanoen huipun syrjässä, milloin alhaalla laaksossa. Nämä ovat todella kauniita ja nähtäviä paikkoja – ja olihan yhdessä paikassa iso virtaava jokikin (Gila), johon mahtuu patolaitos (Coolidge dams), ja silta on äskettäin rakennettu.

Olisi väärin, jos jättäisin maitsematta, että itävaltioissa oli paljon kauneutta luonnonkin puolesta. Varsinkin Virginia oli mukaansa tempaava korkeine metsäisine kukkuloineen, jotka aina etäämpänä näyttivät sinisiltä. Ehkä ovat siitä saaneet nimensä „Blue Ridge Mountains“. Oli melkein kuin olisi ajanut alpeilla.

Tennesseen ja Arkansaan valtioiden rajana on Mississippi-joki. Poistuessamme Memphiksen kaupungista ajoimme pitkällä sillalla Mississipin yli. Ajatella: nuoruutemme seikkailu- ja intiaanikertomusten Mississippi! Se olikin sangen romanttisen näköinen, oikein ison ja saperäisen joen näköinen metsäisine rantoineen, vaikkei se tällä kohden ollut kuin ehkä 400 metrin levyinen. Mutta olimme ajaneet niin monen pienen ja kuivan joen tai puron yli, että Mississippi tuntui oikein todelliselta ja samalla satumaiselta siihen liittyneiden muistojen takia.

Nyt ikäänkuin kuulen jonkun kysyvän: „Mutta ettekö nähneet cowboyeja Texaassa ja intiaaneja Arizonassa?“ Kyllä, vastaan, mutta intiaanit eivät olleet villejä – älykkään ja salaperäisen näköisiä vain, eräällä bensiniasemalla muuan intiaani kyseli yhtä ja toista ihan tavallisen ystävällisen ihmisen tavalla. Ja cowboyt ratsastivat hevosillaan, mutta eivät ollenkaan olleet niin komeissa pukimissa kuin kirjoissa tai elävissä kuvissa, – olivatpahan muuten vain ihmisten näköisiä.

Kun läksimme New Yorkista, oli siellä jo koko kylmä ilma. Tuskin pari päivää ajettuamme jouduimme keskelle kesää. Yhä lämpimämmäksi ja lämpimämmäksi kävi ilma. Kaikki elukat, lehmät, lampaat, siat, kanat, hevoset, olivat aina ulkona, ja minun nähdäkseni niillä tuntui olevan verrattain vähän syömistä.

Kuta etelämmäksi jouduimme, sitä viheriämmiksi kävivät puut. Oli kuin päivä päivältä olisimme paenneet syksyä takaisin keskikesään. Virginiassa loisti syksy komeimmissa väreissään, mutta tullessamme Arkansaan taisteli kesä syksyä vastaan ja oli vielä voiton puolella. Texasissa ei enää ollut syksystä tietoa. Ja vaikka Californiaan noustessamme taas kuljimme pohjoiseen päin, ei kesä poistunut silti. Täällä on kesä kukkeimmillaan (meikäläisen silmissä), vaikka almanakka näyttää, että marraskuu on pian lopussa.

Tavallinen keskustelukielemme on englantia, jota kieltä veljenpoikanikin Amerikassa syntyneenä ja täällä koulut käyneenä paraiten puhuu. Oli sentähden yhtä miellyttävää kuin yllättävää, kun El Pasossa harmaahapsinen isäntä – kahvilassa, jossa aamiaista söimme, oli Ruotsista kotoisin ja puhui vielä sangen selvää ruotsia, vaikka hän jo kymmeniä vuosia oli asunut Amerikassa. Tuntui aivan kuin yhtäkkiä olisi tavannut ystävän. Hän tiesikin antaa meille hyviä neuvoja jäljellä olevan matkamme suhteen.

*

Ulkoministeriöstä saamani suosituskirjelmä tuli matkallamme hyvään tarpeeseen. Vähän matkaa New Mexicon rajalta oli Arizonassa tullia, joka tahtoi tarkastaa kaikki tavaramme nähdäkseen, oliko meillä hedelmiä mukana, joita Californiassa aikoisimme istuttaa. Kieltävä vastauksemme ei tietysti merkinnyt mitään ja pari kapsäkkiä vedettiin jo esille, mutta kun tarjosin kirjeen luettavaksi tarkastajalle, sulki hänen panssaroitu sydämensä oitis ja hänestä tuli kohtelias ihminen, joka jätti silleen muut tavaramme ja liimasi tuulilasiin paperin, joka todisti, että vaunu oli tarkastettu. Tämä oli tavaton helpotus, sillä tavarapaljoutemme tarkastaminen ja jällenpakkaus olisi vienyt aikaa arvaamattomasti.

Sama juttu uudistui Californian rajalla, mutta sillä erotuksella, että kirje annettiin heti upseerin käteen. Hän luki, hymyili ja sanoi kohteliaasti ojentaen kirjeen takaisin minulle: „I am glad to know you.“ Siihen sekin tarkastus päättyi, ja me saimme vain asianomaisia papereita häneltä. Hän selitti meille, että tämä tullitarkastus oli välttämätön sen takia, että sisämaassa oli hedelmärutto, josta California oli vapaa, ja jota se ei omaan maahansa halunnut. Siitä minäkin täydellisesti rauhoituin, sillä ensin olin tuntenut jotain alentavaa koko hommassa.

*

Vähän kielitiedettä.

Pienenä koulupoikana luin äärettömällä hartaudella jalosta „viimeisestä mohikaanista“ ja julmista siuks-intiaaneista ja heidän heiluttamistaan tomahaukeista. Myöhemmin oppiessani vähän englantia ymmärsin, että nuo uljaat taistelukirveet olivat tomahookeja, mutta vasta täällä Amerikassa saivat lapsuuden ihanteelliset nimitykset lopullisen kuoloniskun. Kukaan ei täällä tunne mohikaaneja, sillä näiden intiaanien nimi on mohikköns – korko selvästi toisella tavulla. Ei liioin ole olemassa siukseja, sillä heidän nimensä on suu-suu-intiaanit. Oikein puistatti, kun ajattelin, että Fenimore Cooperin kertomuksen sankari oli „viimeinen mohikku“.

Suomessa tavallisesti puhutaan, kuinka sitten mennään junassa Chicagosta San Franciscoon passifik-radalla (tai ruotsalaisittain ääntäen pasifikk-rautatiellä). Mutta korko ei tavallisuudessa ole ei ensimmäisellä eikä viimeisellä tavulla, vaan keskimmaisella. Tuon pitkän rautatien nimi on päsiffik reilueei (Pacific Railway) ja Tyynen meren nimenä on päsiffik oushn (Pacific Ocean).

Koulussa opetettiin maantiedetunnilla ulkoa Yhdysvaltojen eri valtioiden nimet. Niiden joukossa olivat Konnëktiköt (Connecticut), Arkansas (Arkansas) ja Missouri (Missouri). Hämmästyin koko lailla, kun täällä kuulin kuinka nimet lausutaan. Connecticut on Konnädiköt (korko toisella tavulla), Arkansas on Aaknsoo, Missouri on Mäsuurä (korko toisella tavulla).

Täällä nyt asutaan Ojaissa (äännetään Oohai), mutta koska vielä on oltu vasta pari viikkoa, en tahdo nyt kertoa mitään elämästämme täällä. Kaunista ja kuumaa vain on. Kirjoittaessani tavallisesti hikoilen niin, että vähä väliä täytyy pyyhkiä kasvoja nenäliinalla. Mutta ruumis on arvatenkin hyvillään.

Näkemiin siis maaliskuuhun. Silloin kirjoitan tšekäläisistä oloista.

Maaliskuu, s. 73-81

Pitkän automatkamme viimeisen yön vietimme siistissä hotellissa Venturan pienessä kaupungissa Tyynen meren rannalla. Maksoimme aamulla viimeisen yövuokramme ja olimme iloisesti hämmästyneet siitä, että se oli pienin koko matkalla. Olimme jostain muka lukeneet, että Californiassa kaikki on ylen kallista. Helpotuksesta huokaisten istuimme autoon ja suuntasimme kulkumme Ojaihin päin.

Oikeastaan meidän olisi pitänyt viettää edellinen yö Hollywoodissa Los Angelesin ulkopuolella. Siellä oli suomalainen perhe, jonka luo konsulaatti-ystävämme Y. P. oli kehottanut meitä pysähtymään, koska he osaisivat neuvoa meille, mihin meidän pitäisi asettua asumaan Ojaissa. Kuulimme myöhemmin, että tämä ystävällinen perhe oli meitä kovasti odottanut, koska Y. P. nähtävästi oli heille kirjoittanut, minä päivänä suunnilleen saapuisimme.

Nyt siis ajoimme omin päin Ojaihin. Oli kirkas ja aurinkoinen sunnuntaiaamu. Ei ollut vaikeata löytää tietä Ojain pieneen kaupunkiin, koska Amerikassa tienviitat aina ovat ensiluokkaisia.

- Minne nyt sitten mennään Ojaista? kysyimme itseltämme ja toisiltamme.
- No, tiedustellaan ensin, missä Y. P:n farmi on, vastasimme yksimielisesti.

Olin New Yorkissa saanut Y. P:ltä tarkat tiedonannot ja kartat ja selitykset. Mutta voi kauhistus, kaikki paperit olivat unohtuneet Annadaleen ja minä tietysti olin unohtanut kaikki asianomaiset nimet, paikkojen ja ihmisten. Meidän oli vain turvaututtava hyvään seikkailuonneemme.

Saavuimme Ojain korkeiden kukkuloiden ympäröimään toistakymmentä kilometriä pitkään laaksoon ja ajoimme pitkin pääkatua (lue: ainoata katua) pienen kaupungin läpi. Kadun varrella oli ainoastaan kauppoja – loisteliaita amerikkalaiseen tapaan – ja yleisiä rakennuksia, posti, pankki, hotelli, kirkko, kouluja y. m. Se teki kylläkin viehättävän vaikutuksen ja autoja seisoivat kymmenittäin molemmin puolin katua, kuten Amerikassa kuuluu asiaan. Eivät ne kaikki olleet loistoautoja, – enimmäkseen kahden hengen istuttavia ja joukossa kunnioitettavan keskiaikaisen ja kuluneen näköisiä Fordeja. Meidän seitsemän hengen kirkasvärinen, vaaleanvihreä La Sallemme teki mielestämme kuninkaallisen tai ainakin kreivillisen vaikutuksen ajellessamme hiljaa eteenpäin.

Kyselimme ystävämme Mr. P:n farmia. Kenelläkään ei ollut siitä aavistusta. Vasta kun hoksasimme mainita, että se on jossain Mr. Krishnamurtin paikan lähellä, oli joku asiasta selvillä.

– Oh yes, Mr. Krishnamurti. You see, his place is there on that hill somewhere.

Ja neuvojamme osoitti meille kädellään kukkulaa, jossa Mr. Krishnamurtin paikan piti olla.

Ajoimme eteenpäin peltoviljelysten ja puutarhojen keskitse kuutisen kilometriä ja käännyimme sitten vasempaan mäkeä ylös, kuten meille oli neuvottu. Parisen kilometriä noustuamme jokainen meistä lie aavistanut, että tuossa oikealla komean kivikkoaidan takana on Krishnamurtin talo, mutta kuljimme ohi ja pysähdyimme pienemmän rakennuksen luo tiedustellaksemme Y. P:n farmia. Nytkään ei vastaajalla ollut aavistustakaan siitä, mutta kun mainitsimme Krishnamurtin nimen, kirkastui hänen järkensä heti ja hän sanoi viitaten kädellään juuri sitä paikkaa, jonka ohi olimme tulleet:

– Tuossa on Mr. Krishnamurtin talo.

Käitimme, käännyimme ja päätimme, että mennään sinne nyt – ehkä asiat tästä selviävät.

Pysähdyimme tielle porttiaukon ulkopuolelle, ja Geraldin osalle lankesi hypätä taloon tiedustelemaan asioita. Hän hävisi puiden taakse, ja Eric ja minä jäimme autoon odottamaan – mielestämme pitkäksi aikaa.

Yhtäkkiä kuului vihdoinkin iloista keskustelua, ja tienkäänteessä puiden takaa ilmestyi Gerald nuoren hienonäköisen rouvasihmisen seurassa.

En entinyt saada ruumiillisia kilojani ulos vaunusta, ennenkuin iloisen näköinen nainen hyppäsi luo ja käyttä ojentaen sanoi:

– Oo, Te olette Mr. Ervast Suomesta, ja minä olen Mrs. Rajagopala, – mieheni on Krishnamurtin sihteeri.

Kättilimme kaikki ja minä selitin, että olimme asunnon haussa.

– Tiedän, tiedän, vastasi Mrs. R. – Te voisitte vaikka vuokrata tämän Krishnamurtin talon huhtikuuhun saakka.

– Vai niin. No mennään sitä katsomaan.

Istuimme kaikki autoon ja ajoimme talon pihaan. Rakennus oli kivistä ja näytti ylen isolta ja tilavalta.

– Mutta kuinka monta huonetta tuossa talossa onkaan? kysäisin vähän ihmetyksissäni, kun katselin pientä linnaa.

- En tiedä sanoa näin äkkiä, vastasi Mrs. R. hymyillen, – mutta kylpyhuoneita ainakin on neljä.
- Herrajesta, silloinhan se on aivan liian iso meille. Meitä ei ole kuin kolme, joten emme riitä edes kylpijöiksi.

Nauroimme ja Mrs. Rajagopala puhkesi sanomaan:

– Silloinhan teille mainiosti sopii Mrs. Grayn vierastalo. Siinä on vain yksi kylpyhuone, vaikka makuuhuoneita on kolme.

– Mainiota! Missä se paikka on, että voisimme lähteä sitä katsomaan?

– Se on aivan täällä vieressä.

–Tahdotteko olla ystävällinen ja saattaa meidät sinne?

– Tietysti. Muutama päivä sitten olin Bostonissa Mrs. Grayn luona. Kuulimme teidän tulostanne tänne Mr. Y. P:n kautta ja Mrs. Gray sanoi, että voitte saada hänen guesthousensa, jos se vain teille sopii. Minä tulin tänä aamuna pikimmältäni tänne Ojaihin käymään ja palaan vielä tänään takaisin Hollywoodiin äitini luo, jossa olen, kunnes mieheni saapuu Krishnamurtin kanssa.

– Tämähän on kuin satua.

Ajoimme autossa ne harvat askeleet, jotka erottivat Krishnamurtin paikan Mrs. Grayn avarasta alueesta monine huviloineen, jotka kaikki seisoivat tyhjinä yhtä lukuunottamatta, jossa asui suomalainen teosofi Mr.R. rouvineen.

Kun olimme turvallisesti määränpäässä, jätti Mrs. Rajagopala meidät, sillä hänen piti kylpeä ja sitten ajaa autollaan Hollywoodiin, johon oli matkaa yli sata kilometriä.

Tämä Mrs. Grayn vierashuvila miellytti meitä heti tavattomasti ja jäimme ihmettelemään, mikä johdatus oli vallinnut kaikissa asianhaaroissa. Jos esim. olisimme myöhästyneet muutamia tunteja, ei Mrs. Rajagopala olisi tiennyt jäädä meitä odottamaan. Ja mihin silloin olisimme joutuneet?

Saimme kyllä myöhemmin tietää, että meille oli varattu joku huvila alhaalla kylässä, mutta siellä ei olisi ollut sitä rauhaa ja yksinäisyyttä, joka on tämän mäenkulman erikoisuus ja joka juuri minulle on niin hyvä ja tarpeellinen. Tuntui heti, että tämä paikka on jollain tavalla „magnetisoitu“.

Jäimme siis tänne asumaan ja olemme nyt tätä kirjoittaessani olleet täällä kaksi ja puoli kuukautta. Elämme näet vielä tammikuuta, vaikka tämä matkakirjeeni ennättää vasta maaliskuun Ruusu-Ristiin.

*

– Joko olette käyneet Krotonaa katsomassa? kysyi meiltä eräänä marraskuun aamuna naapurimme Mr. R., jonka tapasimme aamukävelyllämme.

– Krotonaa, kysyin ihmetellen, – tarkoitatteko Mr. Warringtonin perustamaa teosofista pesäpaikkaa Hollywoodissa? Emme käyneet siellä, kun emme ollenkaan pysähtyneet Los Angelesiin ja Hollywoodiin.

– Oo, ei Krotona enää ole siellä. Se oli alussa siellä eristetyllä paikalla, mutta kun Hollywood kasvoi niin suurella vauhdilla, jäi Krotona ihan kaupungin keskelle, ja silloin päätettiin muuttaa sieltä pois. Maat ja huvilat myytiin – siitä on jo monta vuotta – ja Krotona muutettiin tänne.

– Onko Krotona nyt täällä Ojaissa?

– Yes, se on tuolla laakson toisessa laidassa, kukkulalla sekini, ja star camp on siellä vieressä.

– Sopiiko siellä käydä?

– Yes, vaikka heti. Minulla on muuten juuri asiaa sinnepäin.

– No mennään sitten, koska olette niin ystävällinen.

Ajoimme Krotonaan, Mr. R. rouvineen omassa autossaan ja me omassamme. Matkaa oli toistakymmentä kilometriä.

Krotona, monta hehtaaria käsittävä maa-alue, on kuin pieni yhdyskunta useampine huviloineen, kaikki matkan päässä toisistaan. Siinä on Mr. A. P. Warringtonin oma espanjalaiseen tyyliin rakennettu tasakattoinen asunto, joka nyt on tyhjänä, koska Mr. W. Teosofisen Seuran varapresidenttinä on Adyarissa, kunnes uusi presidentti on valittu tohtori Besantin kuoleman jälkeen. Krotonassa on myös toimistorakennus monine kanslioineen, m. m. Esoteerisen Osaston sihteerin huone ja saman osaston kirjapaino. Suurin nähtävyys Krotonassa on kuitenkin itse päärakennus kirjastoineen ja kokoushuoneineen.

Viime vuosisadan lopulla ja tämän alussa ei Teosofisella Seuralla ollut muuta päämajaa kuin Indian Adyarissa; eri maissa teosofisten seksionein eli osastojen päämajat olivat vuokrahuoneissa pääkaupungeissa, ja pienet olivat ne „päämajat“ mitkä minä silloin näin Tukholmassa, Kristianiassa, Lontoossa. Suomi oli tietääkseni ensimmäinen maa, jolle suunniteltiin oma päämaja maaseudulle kaupungin ulkopuolelle. Se tuuma toteutui, kun v. 1910 kesällä ostin vähän maata Pakinkylässä ja rakennutin sinne kaksi huvilaa y. m. rakennuksia. Seuraavana vuonna se hyväksyttiin Suomen T. S:n päämajaksi ja vuonna 1913 lisättiin rakennusten luku varsinaisella Tempelillä, jossa siitä lähtien pidettiin vuosikokoukset. Parisissa kuuluivat kovasti ihmettelevän, että rakensimme teosofisen päämajan maaseudulle, missä „lehmätkin liikkuvat“.

Amerikka oli seuraava maa. Silloisen ylisihteerin Mr. A. P. Warringtonin toimesta perustettiin v. 1912 Krotonan nimellä teosofinen keskus Hollywoodiin Los Angelesin ulkopuolelle. Se oli parhaasta päästä esoteerinen keskus, sillä seuran päämajan sijoittamista kaukaiseen länteen – vaikka sitäkin pohdittiin – pidettiin epäkäytännöllisenä. Kuten sanottu Hollywoodin Krotona tuli pian rauhattomaksi kaupungin kasvaessa ja myytiin v. 1923. Puolet rahoista käytettiin uuden Krotonan rakentamiseen tänne Ojaihin ja toinen puoli jätettiin pohjarahaksi varsinaisen T. S:n päämajan perustamista varten. Tämä päämaja, joka nyt jo muutamia vuosia on ollut valmiina, sijaitsee Chicagon kaupungin ulkopuolella ja on komea miljoonia maksanut talo.

Mutta minun piti puhua Ojain Krotonasta.

Päärakennus miellytti minua heti. Tunsin oikein teosofisen tärähdyksen hyvästä mielestä. Kaikki oli aistikasta, valoisaa, vakavaa, – ei mitään ylellistä. Nousimme ensin terrasille, josta oli laaja näköala yli koko Ojain kylän, – kaukana laakson toisessa päässä näkyi kummulla Krishnamurtin pieni linna ja siis myös meidän matala mökkimme.

Astuimme sisään avaraan, valoisaan halliin, joka heti tuntui kodikkaalta ja kauniilta. Se oli neljänmuotoinen ja vastakkaisella seinällä oli ovi ja akkunat puutarhaan päin. Huonekaluja oli ja joitain

tauluja seinillä, mutta ei mitään liaksi. Hallista veivät kahdet sivuovet kummallakin puolen neljään isoon tilavaan huoneeseen. On näet otettava huomioon, että talo on rakennettu espanjalaiseen tapaan U-muotoon, ympäröiden pihaa kolmelta puolelta.

Hallista kävimme vuorotellen katsomassa sivuhuoneita. Oli kanslia, oli teosofisen looshin kokoushuone, oli E. S.-huone – kaikki miellyttävän näköiset kauniine seinämaalauksineen, sohvineen, nojatuoleineen, mattoineen. Joka huoneessa tunsin olevansa kotonaan. En löydä sanoja kuvatakseni hyvää tunnelmaani.

Paras näistä huoneista oli kuitenkin kirjasto. Kaikki seinät lattiasta kattoon täynnä hyllyjä ja kirjoja. Tilava suojaja ja niin korkea, että toisella puolella oli seinä parvekkeella jaettu kahtia ja toisella puolella oli käytettävä pitkiä tikapuita. Arviolta kirjastossa oli parikymmentätuhatta nidosta. Kuulin kerrottavan, että sitä pidetään yhtenä parhaimpana teosofisena kirjastona. Suuri osa kirjoista on lainattavissa kotiinkin ystäville ja tuttaville, osa on vain kirjastossa käytettävissä. Ovat olleet niin kohteliaita minulle, että olen saanut koko ajan ottaa sieltä kirjoja tukuttain.

Mr. R. oli niin ystävällinen, että hän vei minut toiseen rakennukseen esoteerisen pääsihteerin Miss M. Poutzin puheille. Tämän vanhan suloisen naisen kanssa meillä oli kiintoisa keskustelu. Toin ilmi liikutukseni siitä, että Teosofinen Seura on aikaansaanut jotain näin kaunista ja soliidia kuin Krotona on, mutta kun Miss Poutz tuli maininneeksi, että hän oli ollut teosofina jo 37 vuotta, kehuin puolestani, että tammikuun alkupäivinä 1934 on kulunut 40 vuotta siitä, kun minä tulin teosofiksi, ja silloin tuo herttainen 70-vuotias vanhus iloisesti huudahti: „Mutta siinäpä veitte voiton minulta!“ Ja hän oli koko hämmästyneen näköinen. Kohta olenkin aivan harvoja teosofisia veteraaneja, vaikkon iän puolesta olen kaikista vanhimpia.

Käynti Krotonassa jätti mieleen unohtumattoman muiston. En ole itse käynyt siellä sen koommin, koska en tahdo missään liikkua, vaikka siellä kyllä on ollut erinäisiä „tilaisuuksia“. Odotan Krishnamurtin saapumista Ojaihin, ja silloin käyn ehkä hänen sunnuntailuennoissaan, joita hän pitää kirjastotalon yhteyteen rakennetussa isohkossa vapaamuurarisalissa, jota myös katselimme. Star campit eli Krishnamurtin johtamat kenttäkokoukset on pidetty isolla kentällä Krotonan kummun juurella. Eivät tiedä varmaan, pidetäänkö niitä enää, kun Idän Tähti on hajoitettu, mutta uskovat kuitenkin, että Krishnamurti jatkaa niitä täällä niinkuin muualla. Hän ei ole kahteen vuoteen käynyt kotonaan Ojaissa, mutta tiedetään hänen tulevan tänne tänä keväänä.

*

Suomalaiset täällä ovat erittäin ystävällisiä. En ole itse missään liikkunut, kuten sanottu, mutta heitä on useita käynyt meitä katsomassa. Vaikka he kauan ovat asuneet Amerikassa, tuntevat he minut, koska muinoin ovat käyneet luennoissa Suomessa. He ovat tietysti kaikki teosofeja täällä Ojaissa. Varsinkin Mrs. H., nyttemmin leski, mutta ennen naimissa erään suomalaisen kanssa, jonka hyvin muistan, on meillä käynyt monta kertaa, auttaen pyykin pesussa ja ilahduttaen kertomuksillaan teosofisista suuruuksista, Annie Besantista y. m. ja varsinkin Krishnamurtista, jota hän aina on palvellut K:n täällä ollessa.

Pidimme velvollisuutenamme käydä Hollywoodissa Mr. J. H:n perhettä tervehtimässä, josta mainitsin edellä, että he odottivat meitä tulomatkallemme. Mrs. H. täältä Ojaista seurasi mukana oppaanamme, ja meillä oli kiintoisa sunnuntaipäivä Hollywoodissa, jos kohta minä maanantaina huomasin olevani niin rasittunut, etten sen koommin ole uskaltanut tehdä mitään samantapaisia matkoja. Tämä tapahtui joulukuun 3 p:nä.

Hollywoodissa on Vapaamielisellä katolisella kirkolla oma sievä kirkkonsa. Kävimme aamupäivän jumalanpalveluksessa eli messussa. Piispa Irving S. Cooper piti saarnan, ja ruotsinmaalainen tohtori

Ingelman toimi pappina kahden muun papin, usean diakoonin, kuoropoikien ynnä kuoron avustamana. Jumalanpalvelus oli koko lailla kaunis, alussa hieman teatraalinen, mutta lopussa, kun ehtoollinen jaettiin, ylevän vaikuttava. Urkujen soitto tietysti oli tärkeänä tekijänä.

Iltapäivällä ajelimme ympäri Hollywoodin, jota parikymmentä vuotta sitten tuskin oli olemassa, mutta joka nyt on laaja, kaunis puutarhakaupunki, monine uhkeine miljonäärihuviloinen. Kehitys täällä Amerikassa on huumaaava.

Illalla tuli suomalaisia ystäviä J. H:n taloon meitä katsomaan ja keskustelu oli sekä vilkas että antoisa. Kaikki suomalaiset muuttuvat Amerikassa enemmän tai vähemmän maailmanihmisiksi, joiden kieli ei ole kankea eikä kahleissa. Hauska on kuulla heidän puhuvan ja kertovan.

Hauska oli myös 130 kilometrin kotimatka iltamyöhällä (klo 9-12) ja pitkä keskustelu Mrs. H:n kanssa, joka kertoi miehestään ja hänen kuolemastaan.

*

Nyt lukijani ovat ehkä uteliaat kuulemaan jotain itse tästä Ojaista. Minkälainen paikka se on? Well, sanon Amerikan suomalaisten tapaan, tämännimisenä, vieläpä kaupunkina, se ei ole vanha. Ette löydä sen nimeä uudemmistakaan kartoista. Se oli ennen Nordhoff, mikä lie ollutkaan kylä, ja se nimi löytyy kartasta vähän koilliseen Venturan kaupungista. Ojai (äännä: oohai) on espanjalainen nimi ja merkitsee „pesä“. Kaupunki, nimi ja kaikki lienee syntynyt vasta kun teosofit valtasivat paikan. Sekin on sitten kasvanut amerikkalaiseen tapaan, edistynyt ja sivistynyt. Kadut ovat asfaltteita, sähköt, puhelimet ja vesijohdot on joka talossa.

Onko tämä paikka kaunis? Well, sanon taas, täällä sitä pidetään erittäin kauniina. Ja onhan sillä viehätöksensä, ennenkaikkea ainainen, herttainen, lämmittävä aurinko. Eucalyptuspuut muistuttavat hahmopiirteiltään kotimaan koivuja, mutta niillä ei ole koivujen tuoreutta, vaikka tuoksu on hyvä. Pinjat ja cypressit ovat kaikuja kuusista ja havupuista omaamatta näiden arvokkuutta ja majesteettillisuutta. Mutta kukkia on monenlaisia ja paljon, ja mehiläiset surisevat ahkerassa työssä. Appelsiinilehtoja on paikkakunta täynnä ja niiden isoja, punaisia hedelmiä korjataan paraikaa – sadottain joka puusta. Värejä on paljon. Auringon laskiessa kuultavat korkeat kukkulat violetinvärisinä, sinisinä, vaaleanharmaina harsoina – sangen lumoava näky. „Aivankuin teatterissa“, ajattelin ensi kerralla ja tunsin kunnioitusta modernia kulissiteknikkaa kohtaan.

Suomalaisena luonnollisesti kaipaam vettä – järveä tai jokea, mutta eihän kaikkea hyvää ole yhdessä paikassa. Niinpä täällä läheisyydessä ei ole lehmia eikä juuri koiriakaan. Kukon kieunta ei aamulla herätä. Öisin vain prääriakoirat eli sudet (coyotes) laskeutuvat alas vuorilta, lähestyvät taloja ja ulvovat haikeasti, joskaan ei häiritsevästi.

Olihan täällä sentään vettä uuden vuoden tienoissa. Satoi muutamana päivänä ja tuuli, ettei juuri tullut ulkona käytyä. Mutta en minä mitään erikoista huomannut. Vasta uudenvuoden yönä sain tietää, että oli käymässä harvinainen luonnonmullistus. Vettä tuli tulvanaan vuorilta, tuoden tullessaan mutavirran, joka hävitti kaiken tieltään. Naapurimme Mr. R. oli hädissään, sillä hän pelkäsi, että muta veisi koko talon, jossa hän asui. Läheltä se sipaisikin. Mutta kun hän kävi meillä lohdutti Gerald, ettei mitään pahaa voi täällä tapahtua. Vesi kyllä yhtenä pauhuna virtasi vanhassa kuivassa uomassa, aivan tämän paikan vieritse, hävittäen sillat ja tiet. Surkea oli näky täällä ja muualla uuden vuoden päivänä. Ei ollut ajattelemistakaan, että autolla olisi minnekään päässyt. Mutta kaikkihan korjattiin vähitellen, ja mitä tämä meidän vesitulvamme oli verrattuna Hollywoodin ja Los Angelesin kauhuihin, joissa ihmisiä kuoli kymmenittäin ja taloja hävitettiin tuhansittain.

Lukuunottamatta tuota uuden vuoden jännitystä, on elämämme täällä kulunut rauhallisesti ja säännöllisesti. Tahdon kiittää kaikkia, jotka kotimaasta päin muistavat minua ja meitä kirjeillään ja korteillaan. Ette arvaa, ystävät, kuinka tervetullut jokainen viesti kotimaasta on vieraalla maalla oleskelijalle!

Huhtikuu, s. 109-111

Tästä tulee nyt sängen lyhyt „matkakirje“ Ruusu-Ristin huhtikuun numeroa varten. Tahdon vain antaa elonmerkin itsestäni, etteivät lukijat luulisi minun unohtaneen Ruusu-Ristiä.

Kummallista kyllä, tuo aikakauskirjamme on täällä Amerikassa ollessani käynyt minulle odottamattoman rakkaaksi. Se riippunee siitä, että hyvät ystävät sitä toimittavat ja että minulla ei ole siitä mitään huolta eikä vaivaa. Mutta voi, kuinka hyvin ymmärrän niitä tilaajia, jotka vuosien varrella ovat sanoneet minulle odottavansa Ruusu-Ristiä kuin päivän nousua! Minäkin olen nyt täällä ollut melkein sairaana ikävästä, kun lehti on saapunut tänne aina vasta seuraavan kuukauden loppupuolella. Olen ajatellut, että siinä kohden on saatava aikaan muutos. Sen sijaan, että Ruusu-Risti ilmestyy Suomessa kuukauden 21 p:nä, on se saatava ilmestymään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Silloin on vähän toivoa, että rakkaat amerikkalaiset ystävät ja lukijat saavat sen käsiinsä edes samassa kuussa. En voi velvoittaa toimitusta siihen tänä keväänä, kun en ennen ole asiaa hoksannut, mutta ehkä jo syksystä lähtien voimme saada tässä muutoksen aikaan.

*

Tänään on maaliskuun 7. päivä. Kevät on alkanut. Tämä ei merkitse, että luonnon ulkoasu olisi paljonkaan muuttunut. Maa on vähän viheriämpi, mutta monenlaiset kukat ja ruusut kukkivat nyt niinkuin koko talven, ja puut seisovat yhtä vihreinä kuin aina. Linnut laulavat, aurinko paistaa. Aamuisin tervehdin heitä aina omalta parvekkeeltani. Aurinkoa en uskalla katsoa suoraan silmiin, hän on liian loistava minun hämärälle katseelleni, tervehdin häntä muuten vain, mutta linnuille juttelen. He istuvat puiden oksilla ja katselevat minua päätänsä käännellen milloin toisella, milloin toisella silmällä. Heistä tulee aina kuin siunaava ajatus, ja jos he sattumalta jonakin pilvisenä aamuna ovat poissa, tuntuu minusta kuin hyvät ystävät olisivat hyljänneet. Olen pannut merkille, että kun linnut tervehtivät aamulla, silloin sujuu työ päivällä.

Ojaissa käymme joka päivä, pojat ostoksilla, minä huvikseni. Siellä on pieni puisto korkeine puineen ja viheriöine nurmineen, taustalla on istumakorokkeiden ympäröimät tenniskentät, ja ilma on raikkaan tuore. Käyskentelen siellä mielelläni, sillä se muistuttaa Kaisaniemeä sellaisena kuin Kaisaniemi oli ennen minun lapsuudessani rehevässä koskemattomassa luonnollisuudessaan.

Ojaissa on toinenkin näky, joka herättää tunnelmaani. Maantie on bulevardina, suuret rehevät tammet kuvastuvat iltapäivän aurinkoa vasten ja minulle tulee vaistomaisesti aina tässä valaistuksessa mieleen tie, joka Parisista päin lähenee Malmaisonia. Toisin sanoen Ranska johtuu mieleeni voimakkaana muistoinen ja ahdistaa sydäntäni. Ranskassa olen tässäkin elämässä käynyt, ja tämä tunnelma ei sentähden ole käsittämätön.

Mutta hassunkurisen käsittämätön on eräs toinen tunnelma. On määrätty kohta tiellä Ojaihin, jossa sydämeni aina säpsähtää. Lähestymme siltaa, jonka alitse virtaa olematon joki, mutta josta näkyy matala, mukulakivinen uoma – „creek“, kuten täällä sanotaan. Kuivan jokiuoman molemmin puolin on matalia

pensaita siellä täällä ja avara, epätasainen kenttä, jossa kasvaa pensaita ja ruohoa. Taustassa on puita ja talo, vanhannäköinen, kaksikerroksinen. Joka kerta kun tämä näky kohtaa silmiäni vavahdan ja sanon itselleni: aivankuin Tanskassa. Häpeän tästä kertoa, sillä en ole käynyt maaseudulla Tanskassa tässä elämässä enkä muista ennenkään siellä eläneeni.

Mutta pidän tuommoisista selittämättömistä päänäpistöistä. Ne antavat väriä jokapäiväiselle elämälle.

*

Olen vastikään saanut valmiiksi uuden kirjan. Se on vielä niin uusi ja neitseellinen maatessaan tuossa edessäni pöydällä, että itse pidän siitä ja kuvittelen ja haaveilen, että toisetkin tulevat siitä pitämään. Onhan se vähän erikoinen, mutta kyllä juuri sen erikoisuus vähän pelottaakin. Toivon sen ilmestyvän syksyllä.

Pojat sanovat minulle, että teen liikaa työtä, että minun pitäisi levähtää ja hoitaa terveyttäni. Mutta minä olen iloinnut, että olen voinut kirjoittaa. Se on ollut minulle terveyden merkki. Viime keväänä en osannut kirjoittaa, ja se oli mielestäni sairauden ja heikkouden merkinä. Tietysti ero on suuri, kun en mitään luentoja nyt pidä enkä missään liiku. Ei ole muuta ajattelemista kuin minkä käsillä oleva kirjallinen työ vaatii – ja se on todella suuri etuoikeus.

Ihmiset täällä ovat jonkin verran ihmetelleet, etten missään käy. En etsi mitään seuraa, en käy „elävissä“, en ajele missään. Mutta kun selitän niille, jotka sattumalta tänne tulevat, että haluan vain rauhaa ja hiljaista työtä, niin he mitä kauneimmalla ja ystävällisimmällä myötätunnolla heti sanovat ymmärtävänsä. Onpa joku kertonut minulle, että tänne Ojain saapuu kaikenlaisia „originaaleja“. Ehkä siis olen yksi numero lisää siinä galleriassa.

Tämmöisen lyhyen kirjeen lähetän nyt Ruusu-Ristille, mutta se on täynnä sydämellisiä terveisiä kaikille lukijoille!

TOLSTOI AIKAMME OMATUNTO

ESITELMIÄ VUOSILTA 1910 JA 1928
PITÄNYT

PEKKA ERVAST

ISBN 952-9603-20-7
Karisto Oy
Hämeenlinna 1993

SISÄLLYS

Tolstoin oppi	2
Pekka Ervastian esitelmä 23.9. 1928	
Tolstoin kristinusko	9
Pekka Ervastian esitelmä 30.9. 1928	
Rakkauden esteet Tolstoin mukaan	16
Pekka Ervastian esitelmä 7. 10. 1928	
Ansät ja valheet	23
Pekka Ervastian esitelmä 14.10. 1928	
Tolstoin pelastusoppi	33
Pekka Ervastian esitelmä 21. 10. 1928	
Tolstoin oppi ja okkultinen kokemus	41
Pekka Ervastian esitelmä 28.10. 1928	
Tolstoin oppi ja teosofia	51
Pekka Ervastian esitelmä 4.12. 1910	

TOLSTOIN OPPI

Näin syksyn työtä aloittaessamme on edessämme ensimmäinen esitelmätilaisuus, niin tuskin löytyy parempaa aihetta kuin suuren venäläisen kirjailijan ja ajattelijan Leo Tolstoin filosofia, kun juuri on vietetty, voimme sanoa, ehkä kaikkialla maailmassa hänen, satavuotissyntymämuistoaan.

Leo Tolstoi on ollut kuolleena jo kohta 20 vuotta ja nykyinen sukupolvi ei ehkä aivan tunne häntä niin paljon, kuin minun nuoruudessani. Nykyään ehkä parhaiten muistetaan, että Leo Tolstoi oli suuri kirjailija, jonka kaunokirjalliset teokset ovat mestariteoksia. Ehkä nykyiset nuoret lukevat ihastuneina hänen kertomuksiaan ja romaanejaan, mutta meidän aikanamme ei enää niin paljon muisteta sitä, että Tolstoi oli samalla myös suuri uskonpuhdistaja, reformaattori, että hän itse asiassa oli viime vuosisadan suurimpia profettoja.

Minä olen aina omasta puolestani asettanut hänet teosofisen liikkeen perustajan madame Blavatskyn rinnalle eräänä viime vuosisadan suurimpana profeettana. Leo Tolstoi oli tietenkin aivan erinomainen kaunokirjailijankin, mutta hän oli minusta vielä huomattavampi terävänä loogisena ja pelkäämättömänä ajattelijana, totuuden etsijänä, joka ei koskaan väistynyt minkään valheen edestä, vaan joka tahtoi päästä tiedon, totuuden ytimeen.

Jos häntä nykyään ei niin paljon enää nuorten keskuudessa tunneta ja muisteta profeettana, niin asianlaita oli toinen, kuten mainitsin, viime vuosisadan loppupuolella, 1800-luvun lopulla, jolloin minäkin aloin etsiä totuutta. Silloin Tolstoin nimi loisti suurena tähdenä totuudenetsijäin taivaalla, ja silloin myös koko maailma tiesi, että hän oli merkillinen profetta.

Mutta paremmin tiedettiin, yleisemmin muistutettiin silloin, että hän oli jonkinlainen kristinuskon vastustaja. Tietenkin asiaan vähänkin perehtyneet tiesivät, että hän oli kristillisten kirkkojen vastustaja. Ja venäläiskatolinen kirkko oli tämän hyvin ymmärtänyt ja oli julistanut hänet pannaan. Tolstoi oli kirkon ulkopuolella. Se sai aikaan, että ihmiset, jotka eivät lukeneet hänen filosofisia teoksiaan, tiesivät ja muistivat, että hän oli kristillisen kirkon ja kristinuskon – Jumalan, niin kuin he hengessään lisäsivät, – vastustaja, antikristus, joka kielsi kristittyjen Jumalan.

Sitten oli vielä toinen asia, joka oli yleisesti tiedossa Tolstoista ja joka aina tuotiin esille, jos milloin hänestä tuli keskustelua, ja se oli hänen oppinsa ruumiillisesta työstä.

Tolstoi – sanoivat kaikki ihmiset – opettaa, että meidän yhteiskuntamme on väärällä pohjalla, koko meidän kulttuurielämämme vie harhaan ja perikatoon, niin että ihmisillä ei ole mitään muuta pelastusta, kuin luopua siitä, minkä yhteiskunta meille antaa: luopua omaisuudesta, kaikesta ulkonaisesta loistosta elämässä ja ruveta työmiehiksi, työtätekeviksi miehiksi ja naisiksi. Muuta pelastusta ei Tolstoin mukaan ihmisillä ole näissä yhteiskunnissa. Tämä oli yleinen mielipide maailmassa, ja sen tähden oli myös luonnollista, että maailma piti Tolstoita sangen venäläisenä, he sanoivat: Hän ei ymmärrä meidän kulttuuriamme, sivistynyttä yhteiskuntaamme; hän tahtoisi pois kaikki kirkot, koulut, yliopistot ja kaikki; mitään ei jäisi jäljelle, hän tuomitsee kaiken.

Tolstoi oli Venäjällä nähnyt paljon ala-arvoista elämää sivistyneiden kesken, suuria sanomattomia kärsimyksiä köyhän kansan keskuudessa; sen tähden oli luonnollista, että hän tahtoi kutsua ihmiset takaisin luontoon, tekemään luonnollista työtä käsillään, joka on ensimmäinen välttämättömyys elämässä. Mutta

tuohan on sama kuin viedä ihmiskunta alkutilaan, jolloin on olemassa vain taistelu luonnonvoimia vastaan, ei mitään kulttuuria, sanottiin yleisesti.

Tällä tavoin arvostelivat ihmiset Tolstoita, ja heidän mielestään hänen oppinsa ruumiillisesta työstä, kuten luin eräästä englantilaisesta aikakauskirjasta, ei ollut ainoastaan sivistymätön, vaan suorastaan raaka.

Muistan selvästi, kuinka minä ja monet muut minun kanssani emme osanneet ollenkaan asettua tällaiselle kannalle; me emme ollenkaan voineet hyväksyä tätä maailman kritiikkiä, me olimme ymmärtäneet Tolstoin aivan toisella tavalla. Me olimme ymmärtäneet, ettei hän suinkaan tahtoisi, että hävitettäisiin kirkot ja koko yhteiskunta, vaan että hän kääntyi yksilöiden puoleen. Hän ei ollenkaan puhunut yhteiskunnille, vaan yksilöille. Hänellä oli vakava pelastuksen sanoma, ja hän uskoi siihen itse ja hän julisti sitä sanomaa, ja sen tarkoitus oli herättää ihmisiä ja kutsua yksilöitä parannukseen.

Mutta tuo Tolstoin viittaus ruumiilliseen työhön, joka ei suinkaan ollut hänen ainoa mullistava oppinsa, vaan ainoastaan eräs olennainen kohta koko hänen elämänsä katsomuksessaan ja opissaan, herätti meissä muutamissa totuuden etsijöissä viime vuosisadan loppupuolella suurta kaipuuta aivan toisesta syystä: ei siitä syystä, että me olisimme erikoisesti inhonneet kulttuuria tai erikoisesti ihailleet jotakin ruumiillista työtä sinään. Meidän totuudenetsimisemme ei ollut mitään aivovoimistelua, se ei ollut pelkkää älyllistä ponnistelua, vaan se oli sydämemme, henkemme ja omantuntomme kaipuuta; me ikävöimme, niin kuin itse sanoimme, Jumalaa, mutta me ikävöimme elävää Jumalaa, emme mitään oppeja.

Ja sen tähden meidän kysymyksemme oli: ”Miten sinä, Jumala, tahdot, että me eläisimme täällä maan päällä?” Ja se mikä meitä ihmetytti, oli, ettemme saaneet miltään uskonnolta vastausta tähän kysymykseen, ei siltä kristinuskolta, johon meidät oli kasvatettu lapsesta lähtien, ei myöskään keltään ihmiseltä.

Jos me käännyimme kristittyjen puoleen, niin heillä oli aina huomautus meille valmiina: Jos te olette todellisia totuuden etsijöitä, silloin te olette Jumalan etsijöitä, ja silloin te etsitte pelastusta synnistä ja pahasta, sillä synty ja paha on inhimillisen elämän suuri vaikeus ja ristiriita. Siis te etsitte pelastusta synnistä ja pahasta. Me nuoret silloin hieman hämmästyimme ja sanoimme: Mitenkä synnistä ja pahasta? Silläkö tavoin, että me silloin tulemme synnittömiksi? Siksi me tietenkin tahdomme tulla, me emme tahdo tehdä mitään pahaa, ei mitään väärää, ei syntiä, siis synnittömäksi, sitäkö te tarkoitatte?

– Ei, ei, sanoivat uskovaiset, ei kukaan ihminen voi tulla synnittömäksi, kuinka te nuoret ihmiset tuolla tavoin ajattelette? Mikä ylpeä ja perkeleellinen ajatus tuo on, ei kukaan voi synnittömäksi tulla. Ristiriita ja vaikeus on synnissä ja pahassa, siinä sisäisessä tiedossa, että me olemme auttamattomasti synnin orjia, auttamattomasti pahan pauloissa. Sen tähden vapautuminen synnistä ja pahasta tarkoittaa sitä, että me saisimme Jumalalta anteeksi, ettei hän olisi vihainen ja rankaisisi meitä, vaan ottaisi meidät armoihinsa. Siihen pitää teidänkin pyrkiä, jos olette totuuden etsijöitä. Kukaan ihminen ei voi tulla synnittömäksi, mutta hän voi saada syntisyytensä anteeksi Jumalalta.

Me olimme nuoria, meidän järkemme ei ollut sokaistunut kirkollisella tavalla; me saatoimme objektiivisesti ja puolueettomasti ajatella, ja silloin me heti kysyimme: ”Kun te sanotte noin, että Jumalan pitäisi antaa anteeksi ja että meidän pitäisi saada anteeksi Jumalalta syntimme ja pahuutemme, niin silloin te edellytätte, että on olemassa Jumala, joka on kovin vihainen siitä, että olemme syntisiä ja pahoja. Mistä me silloin vapaudumme?”

– Te vapaudutte iankaikkisesta kadotuksesta; iankaikkinen kadotus odottaa teitä kuoleman jälkeen, jollei hän teitä armossaan pelasta.

– Niin, me olemme tuon kuulleet, mutta tuokin oppi edellyttää, että kadotus on olemassa, sellainen mahdollisuus, että ihminen voi joutua iankaikkiseen piinaan, kun hän ei sattumalta usko Jumalaan. Me

emme ole tulleet omasta tahdostamme tänne maailmaan, emme ainakaan siitä tiedä, ja meidän edessämme on iankaikkinen piina. Meidän mielestämme on Jumala silloin hyvin kummallinen olento, erinomaisen julma ja käsittämätön tyranni.

Tämä oli meidän puoleltamme niin loukkaavaa ja ehkä liiankin pitkälle mennyttä puhetta, niin että uskovaiset loukkaantuvat: Kuinka voi noin vaarallisesti ja uhkarohkeasti ajatella; minkä kirouksen vedätte päällemme, kun niin uskallatte ajatella.

Mutta me puolestamme totuuden etsimisessä olimme aivan vilpittömiä ja rehellisiä: me emme osanneet askeltakaan väistyä, meidän täytyi sanoa: Jos tässä ilmenneessä elämässä on olemassa jokin ikuinen helvetti tuskineen, silloin ei ole olemassa mitään hyvää, rakastavaa isää, vaan perkele, johtamassa asioita. Sillä kuinka Jumala olisi kaiken luonut, jos hän aina saa riidellä perkeleen kanssa, eikä kuitenkaan pääse voitolle?

Tällaiset puheet olivat 90-luvun loppupuolella uskovaisten mielestä suorastaan kauheita. Meidän aikanamme on ehkä jo toisin; nyt uskalletaan ajatella filosofisesti, ei ole niin kamalaa jos tuo ajatuksiaan julki. Mutta silloin se oli arka asia, ja meidän keskustelumme ei saattanut viedä muuhun kuin negatiiviseen lopputulokseen. Ja kun me kysyimme uskovaisilta: ”Mitä pitää tehdä tässä elämässä?” – niin he eivät osanneet sanoa muuta kuin: ”Täyttäkää velvollisuutenne hyvin ja olkaa pahaa tekemättä, älkää langetko niihin synteihin, jotka Mooseksen kymmenessä käskyssä kielletään. Eläkää kunnan ihmisinä, suorittakaa työnne ja kuolkaa autuaasti.”

Tämä tuntui meistä koko lailla ihmeelliseltä, sillä me, jotka olimme aivan nuoria ja turmeltumattomia ihmisiä, emme tunteneet pienintäkään halua mihinkään sellaiseen syntiin tai rikokseen, joista näissä käskyissä puhuttiin; me emme halunneet murhata, emme varastaa, emme tehdä aviorikosta. Me emme olleet naimisissakaan, me emme ymmärtäneet, että ihminen saattaisi olla epäpuhdas ajatuksissaan, meillä ei ollut minkäänlaisia himoja, emme polttaneet tupakkaa, emme käyttäneet alkoholia, meillä ei ollut minkäänlaista harrastusta kiellettyihin synteihin.

Ja me kysyimme: ”Mitä Jumala tahtoo meidän tekevän?” Ja meille vastattiin: ”Uskokaa hänen poikansa armoon, että hän pelastaisi teidät pahasta.” Mutta kun emme tahtoneet tehdä pahaa, emme puhua valhetta, emmekä ajatella epäpuhtaasti! – Ja yhä me kysyimme: ”Mitä varten on tämä elämä, mitä varten meidän pitää olla olemassa? Jos toiset ihmiset ovat sellaisia, että heille pitää antaa kieltoja, ettei saa murhata, varastaa jne. – niin mehän olemme aivan mahdottomia olentoja täällä maan päällä, ihmeellisiä poikkeuksia, kun me emme edes tahdo tehdä mitään pahaa. Mitä meidän siis pitää tehdä? Eikö Jumala sano, mitä ihmisen pitää tehdä?”

Sanooko hän ainoastaan, mitä ei pidä tehdä? Me emme tienneet mitään kuolemanjälkeisestä elämästä. Meistä oli yhdentekevää, oliko sitä ollenkaan; me emme osanneet ajatella niitä asioita. Kun me oikein ahdistimme uskovaisia näistä asioista, niin heidän täytyisi tunnustaa, etteivät he tiedä, onko kadotus olemassa, tai olemmeko me olemassa kuoleman jälkeen. Eivät he oikeastaan tienneet mitään.

Silloin meissä heräsi ankara vastustus: Kuinka te uskallatte opettaa, kun ette tiedä, onko kadotus olemassa tai onko ihminen olemassa kuoleman jälkeen? Kuinka uskallatte rakentaa oman maailmankatsomuksenne ja lastenne kasvatuksen tuollaiselle pohjalle? Sehän on aivan hiekalle rakennettu. Silloin he eivät voineet muuta kuin sanoa: ”Emme uskalla ajatella niin pitkälle: meidän täytyy uskoa, mitä kirkko opettaa, sillä muuten tämä elämä olisi aivan toivotonta?” Kysyimme silloin: ”Miksi toivotonta?”

Vanhemmat ihmiset eivät ensin tahtoneet tunnustaa, miksi elämä oli niin toivoton, mutta tiettyjä havaintoja tekemällä erikoisesti heitä rakastamalla ja hellyttämällä saimme tietää, että tämä elämä on heistä niin surkea ja toivoton sen tähden, että he kaikki kyllä olivat tahtoneet jotakin hyvää, jotakin kaunista, mutta eivät sitä saaneet, eivät olleet sitä itse osanneet: koko ihmiselämä on hirvittävä ristiriita sen tähden, että

vanhempana heissä oli herännyt kaikenlaisia intohimoja, vaikeita ominaisuuksia ja puolia vallitsevien olojen takia.

Hirmuisen väärinkäsityksen, sorron ja valheen takia oli paha herännyt heidän sisässään. He tunnustivat: Sen tähden olemme tällaisen suunnattoman ristiriidan vallassa, kun näemme, että elämä on pelkkää tuskaa, ja kumminkin samalla sisimmässämme tahtoisimme onnea ja sopusointua, rauhaa ja hyvää. Sen tähden elämä on niin toivotonta.

Saimme siis kuulla vanhemmilta ihmisiltä, että elämä oli kurjaa! Hehän eivät sitä joka hetki ajatelleet: päin vastoin he myönsivät itse, että elämä oli erittäin siedettävää, että se oli useimpina hetkinä koko lailla onnellinen sen tähden, että tuo sisäinen ristiriita unohtui kaikenlaisissa elämän puuhissa ja hommissa.

Silloin me nuoret ymmärsimme Tolstoita. Tolstoi toi positiivisen ja selvän vastauksen. Hänkin sanoi tosin niin kuin nuokin vanhemmat ihmiset olivat tunnustaneet ja niin kuin me saatoimme hyvin ymmärtää: Nykyinen elämämme on yhtä ainoata suurta ristiriitaa, sen tähden luopukaamme siitä: Heittäkää omaisuudet, asemat, ulkonaiset loistot, tulkaa kaikki veljiksi, yksinkertaisiksi ihmisiksi ja tehkää työtä. ja silloin me myöskin ymmärsimme, mitä hän tarkoittaa tuolla ruumiillisella työllä. Ei hän tarkoita sillä mitä ruumiillista työtä tahansa, vaan ennen kaikkea maanviljelystä ja niitä ruumiillisen työn lajeja, jotka olivat aivan välttämättömiä ihmiskunnan elämälle maan päällä. Hän sanoi nimenomaan: Jos sinä olet työssä jossakin viinanpolttimossa, valmistat alkoholia, silloin olet kyllä työmiehen kirjoissa, mutta se ei ole sitä sielullista työtä: luovu siitä ja rupea siihen työhön, joka on itsessään hyvää ja puhdasta.

Ihminen on ylpeä, jos hän ajattelee että hän tekee niin tärkeätä työtä, että hän nousee toisten yläpuolella. Ihmisen täytyy olla nöyrä hengessään. Hänen pitää ajatella: Miten voin elää niin, että voin olla hyödyksi ihmisille, iloksi ja lohdutukseksi enkä rasitukseksi? Niin minun pitää elää maailmassa etten heti ensi kädessä ajattele, että minulla olisi jokin erikoisen tärkeä työ.

Minun tulee ajatella, että minun työni on niin vaatimatonta ja pientä, niin kuin työ maan päällä voi olla, ehkä se on pellon kuokkimista, puusepän tai sepän työtä . . . Minun työni on oleva niin vaatimatonta ja pientä, ettei kukaan minun persoonaani huomaa, vaan että saan olla välittömäksi hyödyksi maailmassa. Nöyrästä veljellisestä mielestä lähtee tuo Tolstoin kehoitus: Luovu kaikesta ja tule yksinkertaiseksi työmieheksi.

Tämä oli positiivinen vastaus, joka iski suoraan meidän sydämeemme, omaantuntoomme ja järkeemme. Se antoi elämälle sisältöä, se sanoi meille selvästi, mitä meidän pitää tehdä elämässä ja sen tähden me ymmärsimme Tolstoita hyvin: meidän sydämemme hyväksyi hänet. Ja tietenkin me myös yritimme. Me aloitimme juuri siitä kohdasta, josta Tolstoikin sanoo: Jos teillä on joitakin sellaisia tapoja, kuin juoppous, niin silloin se on ensimmäinen, josta luovutte. Ja koska on paljon ihmisiä, jotka eivät juopottele, mutta jotka kuitenkin eivät elä täysin puhtaasti, esimerkiksi ravintonsa suhteen, niin ensimmäinen askel heille on se, sanoo Tolstoi, että he luopuvat, paitsi alkoholista ja tupakasta, myös lihan ja kalan syönnistä, kaikkien elävien olentojen tappamisesta.

Meillä ei ollut niitä tapoja, emme tupakoineet emmekä tehneet muutakaan sellaista, mutta me olimme lihansyöjä, kuten ihmiset yleensä: me luovuimme lihasta ja tulimme ankariksi kasvissyöjiksi ja ajattelimme, että koska ihmiset ennen vankilassa olivat vedellä ja leivällä, miksi emme mekin voisi; miksi me olisimme parempia kuin he, jotka toisten pakotuksesta sen tekivät. Käytännössä meidän ravintomme rajoittui siten veteen ja leipään.

Mutta omasta puolestani tein ruumiillisen työn suhteen koko lailla pian merkillisen havainnon. Havaitsin, että samalla kun koetin tehdä ruumiillista työtä, samalla alkoi elämä minun ympärilläni, omassa tajunnassani, aurassani, tulla erittäin vilkkaaksi. Jouduin koko ajan keskusteluun henkimaailman kanssa,

mitä ihanimpien henkiolentojen kanssa, jotka sanoivat minulle, sitä ja sitä sinun pitää nyt kirjoittaa. Ja minulle näytettiin näkyjä, kuvia maailmasta, maailman rakenteesta, maailman luomisesta ja kehityksestä, ihmisen suhteesta kosmokseen, jumalista, enkeleistä ja kaikkien elävien olentojen omasta paikasta tässä suuressa draamassa, jota me nimitämme osallistumiseksi suureen komediaan, niin kuin Dante sanoo. Ja minulle laulettiin ja soitettiin, mutta ennen kaikkea minua inspiroitiin ja sanottiin: sinun pitää kirjoittaa.

Ensin minä vähän ihmettelin ja epäilin, mutta sitten aloin ajatella itsenäisesti ja vapaasti ja huomasin, minkä tietenkkin monet ihmiset hyvin tiesivät ja olivat ajatuksissaan aikoja sitten huomanneet, että kulttuuria on olemassa ja että ihmiset ovat täällä maan päällä kehittyäkseen, sivistyäkseen, ei ainoastaan ruumiillisesti ja ruumiillisissa olosuhteissa, ei ainoastaan tässä näkyvässä maailmassa, mutta myöskin henkiolentoina.

Minulle selvisi päivä päivältä yhä kirkkaammin tuo elämän suuri draama, että me ihmiset henkiolentoina synnymme tänne yhä uudestaan ja että meidän tehtävämme on kasvaa ja kehittyä, että me käymme kuin koulua. Ja tämä koulu on samalla siinä suhteessa hyvin merkillinen, että se on kuin elämän puutarha. Ja meidän täytyy tehdä siitä todellinen paratiisi. Se on koulu ja me emme voi tehdä siitä paratiisia, ennen kuin me tulemme hyväksi, täydellisiksi olennoiksi. Meidän täytyy kasvaa tässä täydellisyyttä kohti.

Silloin myöskin itse työn salaisuus selvisi minulle. Se on meidän oman tahtomme ja henkivoimamme käyttämistä. Se on meidän oman elämänvoimamme käyttämistä hyvän palvelukseen. Ja meille ihmisille on juuri yksilönä annettu tuo käsky: Valitkaa oma työnne. Tehkää sellaista työtä, josta on hyötyä, iloa ja onnea ja jonka avulla te voitte auttaa ihmisveljiä. Silloin on yhdentekevää, mitä työtä te oikeastaan teette.

Ja minulle myös selvisi, kuinka tärkeää on taiteellinen työ, kauneuden luominen tähän maailmaan, runous, kirjallinen työ, sävellystyö. Minulle tuli selväksi, että se on ruumiillisen työn jatkoa, sillä samalla kun se on käsityötä, se on henkevämpää ja itsetietoisempaa ja nostaa ihmiskuntaa ylöspäin. Todellinen taiteellinen ja tieteellinen, todellinen kulttuurityö on arvollista. Ja tämä oli aksiooma kaikille ihmisille; kaikki tiesivät tämän selviönä. He eivät jumalointeet ainoastaan ruumiillista työtä. Tämän minä havaitsin, mutta siihen oli tullut vain eräs puoli lisää, joka oli henkiolentoille välttämätön: Valitse itse työsi, silloin sinä olet itsenäinen olento, silloin saat vastata kaikesta itse.

Ja tämä ongelma kävi minulle vielä selvennäksi, kun eräs tuttava, ystävä, kerran sanoi minulle: ”Minä olen lopen väsynyt tuohon kehotukseen, luovu kaikesta ja tee ruumiillista työtä. Minun kohtalona on ollut pienestä pitäen olla ilman kaikkea: minulla ei koskaan ole ollut mitään omaisuutta: 12-vuotiaasta saakka olen saanut huolehtia omasta toimeentulostani. Minulle ei ole annettu sivistystä. Yöllä olen saanut lukea, siksi minulla on niinkin paljon oppia kuin minulla sattuu olemaan. Mistä minä luovun? Sydämeni on katkeroitunut siitä, että toisilla on kaikkea, ja minulla ei ole mitään. Mieluummin panisin pommeja talojen alle, että kaikki rikkaat lentäisivät ilmaan. Olen aina kärsinyt nälkää.”

Minä kauhistuin hengessäni, sillä tiesin, että tuo kaikki oli eräältä kannalta totta. Mikä oli hänen elämänsä ongelma? Sanoin hänelle: ”Jospa sinun pitäisikin alkaa toisesta asiasta. Sinulla on nuo ensimmäiset edellytykset, mutta kuinka on toisen askelen laita? Oletko sinä täysin puhdas, tunnetko itsesi aivan puhtaaksi tarkoitan sukupuolisesti. Oletko siitä aivan vapaa?” Hän hämmästytti sanomattomasti ja sanoi: ”Sehän on minun ristiriitani: sehän se on katkeroittanut elämäni, etten tahdo mitään sietää ja kärsiä. Sukupuolipulma on liian lähellä minua: en osaa ratkaista sitä käytännössä: olen kaikkea muuta kuin puhdas.”

Minäkin puolestani olin hämmästyinyt enkä osannut silloin mitään vastata. Mutta myöhemmin hän sanoi: ”Olen ottanut tuon asian jälleen uudella tavalla omantuntoni ratkaistavaksi. Kenties on jokin onnellinen ratkaisu sinullekin.” Hän unohti tuon ensimmäisen vaikean ristiriidan ja alkoi ottelun toisen ristiriidan kanssa. Sen jälkeen en häntä sitten tavannut.

Sitten myöhemmin tapasin erään toisen henkilön, joka sanoi minulle: ”Minä olen aivan väsynyt koko elämään; minä en oikeastaan jaksaisi olla olemassa. Minulla on hyvin suuri houkutus tappaa itseni.” Me aloimme keskustella. Hänkin oli köyhä työmies, joka ei suinkaan ollut saanut tanssia ruusuilla elämässään, vaan jonka aina oli pitänyt ponnistaa. Ei hänellä ollut mitään mistä luopua, vaan hän tuli itse toimeen ja auttoi niitä, jotka olivat häntä lähellä. Ja kun menimme toiseen pulmaan ja ristiriitaan, niin selvisi, ettei hänellä siinäkään suhteessa ollut mitään ristiriitoja: hän oli puhdas kuin äskensyntynyt lapsi. Hänellä ei koskaan ollut mitään sukupuolista pulmaa: hän oli aina elänyt hyvänä, auttavana, lempeänä olentona: ei kaivannut mitään: hänellä ei ollut mitään intohimoja.

— Etkö koskaan ole kaivannut rakkautta? kysyin. En, mitä minä sillä. No, sitten meidän täytyy kai mennä kolmanteen ristiriitaan, jos nämä kaksi ovat aivan selviä. Kolmas askel on näet kärsivällisyys. Osaatko sinä olla kärsivällinen ja odottaa, kunnes Jumala näyttää itsenä sinulle? Sinun pitää jatkaa yhtä nöyränä, yhtä puhtaana, kauniina ja hyvänä, kuin tähänkin saakka, mutta kestää, olla kärsivällinen ja odottaa, sillä me emme voi asettaa vaatimusta Jumalalle: Nyt sinun täytyy näyttää itsesi minulle. Tai miksi emme voisi sitä sanoa, mutta emme saata olla varmoja, näyttääkö Hän itsensä meille, sillä Jumala tietää parhaiten, koska on oikea aika, hänen totuutensa meille selvitä.

TOLSTOIN KRISTINUSKO

Tolstoin kristinusko ei ollut sama kuin kirkon usko. Sen tiedämme siitäkin, että Venäjän kreikkalais-katolinen kirkko julisti Tolstoin pannaan. Mutta hänen kristinuskonsa oli silti hyvin pätevä. Hän piti Jeesus Kristusta ei ainoastaan erinomaisen suuressa arvossa ihmisenä, vaan suorastaan todella sellaisena lähettiläänä, joka aloitti uuden aikakauden ihmiskunnan historiassa.

Sen tähden voimme sanoa, että Tolstoin kristinusko oli sangen lähellä meidän ruusuristiläistä käsitystämme kristinuskosta. Kun Tolstoin elämänfilosofiaa tutkii perinpohjaisesti, silloin huomaa, kuinka lähellä, ei ainoastaan etiikkansa puolesta, vaan myöskin metafysisesti, siis maailmankatsomuksensa, oppinsa puolesta, se on juuri ruusu-ristiläistä elämänymmärrystä.

Tolstoi jakaa ihmiskunnan historian aluksi kuin kahteen osaan, siihen, joka oli Jeesus Kristuksen ilmestymisen edellä ja siihen, joka alkoi sen jälkeen. Aivan niin kuin me, myöskin hän sanoo: Se ero mikä on Kristusta edeltäneen ajan ja Kristuksen jälkeisen ajan välillä on se että, nyt Kristuksen jälkeen voi kuka tahansa päästä totuuden tietoon, mikä ennen oli mahdollista ainoastaan joillekin harvoille erikoisen lahjakkaille ja viisaille ihmisille.

Tolstoi mainitsee silloin näiden viisaiden ihmisten joukossa mm. sellaiset nimet kuin Salomo, Laotse, Kungfutse, Buddha. Yleensä suurilla joukoilla, sanoo Tolstoi, ei ollut mahdollisuutta päästä totuuden tietoon. Mutta nyt tämä on ihmisille mahdollista, mikä johtuu ihmiskunnan kehityksestä, sekä Jeesus Kristuksen työstä ja opista.

Tolstoi jakaa ihmiskunnan kehityksen kolmeen periodiin, joista viimeinen on se Kristuksen jälkeinen aikakausi, jossa nyt elämme. Ennen tätä on ollut jo kaksi periodia. Ensimmäinen noista aikakausista muistuttaa sangen paljon sitä käsitystä, mikä meilläkin voi olla siitä ajasta, joka oli ennen, – niin kuin on tapana sanoa kristinuskon piireissä, ennen syntiinlankeemusta.

Tolstoi ei kumminkaan käytä syntiinlankeemus sanaa. Hän ainoastaan sanoo, että ihmiskunnan kehitys alkuaikoina muistutti eläimikunnan kehitystä. Hän sanoo: Silloin ei ollut vielä järki eli ajatus ihmisessä herännyt, ja ennen kuin järki heräsi ihmisessä, he olivat eläimellisessä tilassa, toisin sanoen, he tyydyttivät ruumiillisia tarpeitaan eivätkä tienneet mistään muusta.

Tolstoi sanoo myös nimenomaan, että he elivät jonkinlaisessa joukkotajunnassa. Heillä oli kuin yhteinen tajunta, niin kuin eläimilläkin on yhteinen vaisto, joka antoi heidän elää verraten onnellista elämää, koska he eivät tienneet mistään muista kuin niistä luonnollisista tarpeista, joita he heti saattoivat tyydyttää aivan eläimellisellä tavalla. Tämä periodi ihmiskunnan historiassa jäi kuitenkin Tolstoille jonkin verran hämäräksi. Ei hän osannut sitä sen tarkemmin kuvata koska, siitä ajasta ei ole mitään suoranaisia todistuksia. Mutta psykologisesti katsoen on luonnollista, hän sanoo, että ajattelemmekin tällaista ihmiskunnan aikaa, jolloin ihmiset, jos kohta elivät tällaisessa inhimillisessä ruumiissa, olivat järkensä puolesta vielä eläimen tasolla. Ajatuskyky ei ollut heillä sen kehittyneempi kuin eläimillä.

Sitten ihmiskunnan historiassa tuli aika, jolloin järki heräsi. Ihmiset alkoivat ajatella, ja siitä lähtien on vallinnut yhtämittäinen ristiriita ihmiselämässä. Sitä lähtien ovat ihmiset eläneet keskellä ristiriitoja ja olleet onnettomia, eivätkä ole osanneet ratkaista elämänymmärrystä.

Se ristiriita, joka aiheutui järjen eli ajatuksen heräämisestä, oli siinä, että ihminen huomasi itsensä yksilölliseksi, rajoitetuksi olennoiksi. Hän ei enää elänyt joukkotajunnassa, vaan tuli tietoiseksi itsestään. Hän katseli itseään ja huomasi, että oli yksilöllinen olento, erillään toisista yksilöllisistä olennoista. Koko maailma on täynnä yksilöllisiä olentoja, mutta hän tunsikin olevansa kaikista lähinnä sitä tiettyä yksilöä, jossa hän itse järkitajuntana asui. Silloin hän myöskin tunsikin rakastavansa tätä olentoa, olevansa merkillisesti siinä kiinni, olevansa pakotettu ajattelemaan ja työskentelemään sen puolesta ja sen hyväksi. Niin, hän tunsikin sen aivan omaksi itsekseen, ja kuta enemmän järki hänessä kehittyi, sitä selvemmäksi hänelle kävi, että hän on oikeastaan olento, joka tahtoo olla onnellinen. Hän etsii onnea.

Kun hän katseli ympärillään toisia yksilöllisiä olentoja, toisia ihmisiä, niin hän huomasi, että hekin etsivät onnea. Eläimetkin sitä tekevät, mutta tietämättään. Ne tyydyttävät aina onnen tarpeensa. Ne elävät sopusoinnussa, ja sen tähden ne eivät osaa kaivata muuta kuin, mitä niille välttämättä kuuluu.

Mutta ihminen alkaa kaivata onnea erikoisemmassa mielessä. Hän on tietoinen siitä, mitä etsii ja mitä kaipaa. Tämä saa kuitenkin aikaan suunnattoman ristiriidan elämässä, sillä samalla kun hän huomaa, että hän tahtoo olla onnellinen, samalla kun hän tahtoo elää ja olla olemassa, hän näkee ympärillään ja tuntee itsessään sairautta, tuskia, kärsimyksiä, ja kaikista varmimpana on hänen edessään kuolema, joka lopettaa koko tuon yksilöllisen elämän ja koko tuon onneen pyrkimisen.

Tämä on merkillinen ristiriita ihmisen elämässä. Hän tahtoo saavuttaa onnea, ja hän näkee, että onni on hänelle mahdoton saavuttaa. Se on mahdoton, koska kärsimykset, sairaudet, onnettomuudet ja kaikenlaiset huolet ovat aina uhkaamassa. Sen tähden ihminen yksilöllisellä olentona ei voikaan olla onnellinen, niin kuin tahtoo. Elämä muodostuu hänelle ihmeelliseksi ongelmaksi. Mikä on tämä olemassaolo?

Silloin sanoo Tolstoi: Kaikkialla ihmiskunnassa ja kaikkina aikoina, kaikissa kulttuureissa syntyy uskontoja, elämänfilosofioita. Kaikki nämä uskonnot ja nämä erilaiset elämänfilosofiat koettavat selvittää ihmisille, että vaikka tämä ristiriita on olemassa, sitä ei oikeastaan olekaan. Se ristiriita on näennäinen. Uskonnot ja elämänfilosofiat ovat ihmisille tarjolla, ne kutsuvat heitä luokseen, ja niihin ihmiset tyytyvät ja saavat tyytyä. Nämä uskonnot ja elämäntähtäykset koettavat selittää, kuinka nuo ratkaisemattomilta näyttävät ristiriidat sisältävät itsessään ratkaisun sillä tavoin, että on olemassa jokin Jumala tai monta Jumalaa.

Tolstoi tuolla taiteellisella, terävänä tavallaan puhuu niin luonnollisesti tuosta asiasta, niin luonnollisella äänensävyllä, että asiat tulevat melkein koomisiksi. Jotkut selittävät, että Jumala on aurinko, jotkut, että Jumala on jonkinlainen eläin, erilaisten eläinten muodossa oleva Jumala. Jotkut myös selittävät, että tämä Jumala tuli alas maan päälle ihmisenä, ja että kun hän oli elänyt täällä ihmisenä, niin hän taas lensi ylös taivaaseen omaan asuntoonsa takaisin.

Tällä tavoin selitettiin ihmisille, että tässä elämässä ei oikeastaan ole ristiriitoja, koska on jokin jumalainen olento, jokin Luoja, jokin mahtava hallitsija, joka sitten voi sovittaa nuo ristiriidat, joka sitten voi palkita ja myöskin rangaista. Jumala voi esimerkiksi sillä tavoin palkita, että hän antaa ihmisen, joka tässä elämässä ei ole voinut saavuttaa onnea, elää kuoleman jälkeen ja tulla onnelliseksi kuoleman jälkeen.

Joillekin ihmisille ja kaikillekin, jos he vain tahtovat noudattaa tiettyjä määräyksiä ja sääntöjä, Jumala antaa onnen myös täällä maan päällä. Silloin kuuluu vain asiaan kaikenlaisten temppujen suorittaminen, erilaisten pyhien menojen, uhritoimitusten ja sakramenttien sekä erilaisten käskyjen pitäminen. Jumala on sanonut, että noin pitää tehdä ja noin ja noin ei saa tehdä, ja kun noita käskyjä noudattaa, silloin tulee onnelliseksi, ja jos ei ennätä tulla onnelliseksi täällä maan päällä, niin tulee ainakin kuoleman jälkeen, kun tämä ruumis heitetään pois ja ihminen sitten elää jossakin muualla. Näin aina selitettiin uskonnoissa, sanoo Tolstoi.

Kuitenkin oli huomattavissa, että ihmisyksilö ja kansa eivät sittenkään tulleet onnellisiksi. Heidän elämänsä ristiriita ei tullut ratkaistuksi. He koettivat unohtaa onnettoman ja ristiriitaisen elämänsä ja toivoa, että he kuoleman jälkeen sitten saavuttaisivat onnensa. Tämä saattoi tyydyttää heidän mielikuvitustaan ja joskus heidän uskoaankin, mutta eihän siitä ollut mitään varsinaista tietoa. Sen tähden ainoa mahdollinen keino oli, sanoi Tolstoi, että ihmiset uskottelivat itselleen, ikään kuin suggeroivat itseään, hypnotisoivat itseään uskomaan, että kaikki oli hyvin, vaikka mikään ei ollut hyvin. Koetettiin ratkaista ristiriitoja jonkinlaisella loihtimisella, ei niitä todella poistamalla.

Sen tähden olikin aina silloin tällöin viisaampiakin ihmisiä, jotka tulivat usein uskontojen perustajiksi. He aivan kuin sattumalta perustivat tai panivat alulle uuden uskonnollisen liikkeen. Mutta tämä uskonnollinen liike ei paljon eikä kauan välittänyt perustajansa opista, hänen neuvoistaan ja hänen selityksistään, vaan jokainen uskonto aina lankesi takaisin tuohon vanhaan selitystapaan, joka ei ollut mikään todellinen ratkaisu eikä selitys.

Mutta nämä viisaat ihmiset, juuri sellaiset kuin Laotse, Kungfutse, Salomo, Buddha ym, eivät osanneet millään tavoin olla sokkosilla itsensä kanssa, vaan he näkivät selvästi, että ristiriita on olemassa ja, että se ristiriita on mahdoton ratkaista. He tietenkään yrittivät ratkaista ja ratkaisivatkin sen omalla tavallaan, mutta se ratkaisu selitti asian käytännössä vain heille itselleen ja joillekin, jotka saattoivat ja jaksoivat heitä seurata, suurille joukoille ei sillä ollut merkitystä.

Mitä nämä viisaat huomasivat, kuinka he selittivät elämää? Tarkastellessaan itseään ja toisia he huomasivat, että ihminen on eläin, mutta he huomasivat myöskin, että hänessä oli toisaalta henkinenkin puoli, henkiminä, joka oli tuon eläimen vastakohta. Eläin tahtoo yhtä ja henkiminä toista. Henkiminä tahtoo välttämättä päästä vapaaksi eläimestä, niin että henkiolento yksin saisi elää ihmisessä.

Se ratkaisu, minkä nämä vanhan ajan viisaat aina saavuttivat, oli se, että ihmisen pitää pyrkiä olemaan kokonaan henkiolento. Hänen pitää pyrkiä aivan kuin pois tästä elämästä, tulla vieraaksi elämälle täällä, irti siitä. Hänen pitää voittaa eläin itsessään, nujertaa se itsessään ja päästää itsessään oleva henki vapaaksi. Hänen pitää elää ainoastaan henkistä elämää ja kieltää kokonaan eläin itsessään. Hänen elämänsä, jotta se olisi otollinen itse elämän tahdolle, Jumalalle, pitää olla itsensä kieltämistä. Sen pitää pyrkiä alituisesti pois ja ylös eläimestä, ja sillä luonnollisesti pitää olla ihanteena sellainen täydellinen levollisuus ja rauha, sellainen sopusointu, joka ei ole ainoastaan ihmisen sisässä, vaan on myös kaikissa hänen suhteissaan toisiin ihmisiin.

Hänen piti siis aina elää täydellisessä rauhassa kaikkien toisten kanssa, ja se rauha, se sopusointu, oli saavutettavissa ainoastaan sillä tavoin, että kielsi itsensä, kielsi eläimensä. Hänen täytyi tappaa toinen puoli itsestään, hänen piti pitää silmänsä aina kiinnitettyinä korkeampaan päämäärään, joka oli toisessa maailmassa, joka oli henkimaailmassa, jossa ihminen oli henkiolento.

Tolstoi käyttää sanoja eläin ja enkeli. Hän sanoo, että enkeli ihmisessä tahtoo päästä vapaaksi eläimestä. Nuo muutamat suuret, viisaat, osasivat ratkaista pulman, niin että he todella tulivat rauhallisiksi, viisaaksi olennoiksi, jotka eivät välittäneet mitään kärsimyksistä, vaan nousivat kärsimysten yläpuolelle. He saattoivat myöskin opettaa toisille, kuinka heidän tuli voittaa eläin itsessään ja kieltäytyä kaikesta tässä maailmassa. Mutta, sanoo Tolstoi, se ratkaisu, joka siis selitti ristiriidan lahjakkaille ja viisaille ihmisille, oli käytännössä mahdoton suurille joukoille. Eivät kansan suuret joukot saattaneet antautua askeettiseen munkkielämään.

Elämällähän oli aina oma tahtonsa. Jokaisen ihmisen sisällä asui elämän halu. Jollei hän ollut järjessään erikoisen voimakas, luonnostaan viisas ja lahjakas, hän ei jaksanut edes ymmärtää, että elämä oli kiellettävä. Elämä oli hänen sisässään. Kuinka hän saattoi siitä päästä irti? Elämä oli aina voimakkaampi kuin hänen oma heikko järkensä ja ajatuksensa. Elämä heitti hänet silloin keskelle pyörteitään, keskelle ristiriitoja, eikä

hän voinut muuta kuin tyytyä johonkin sellaiseen uskonnolliseen maailmankatsomukseen, joka siirsi vaikeudet tuonneemmaksi.

Samalla ristiriita kasvoi yhä suuremmaksi. Sillä ne opetukset, ne metafysiset opit, joita tarjottiin uskontojen nimessä eivät enää herättäneet luottamusta. Kuta selvemmin ihmiset alkoivat ymmärtää ja tietää mitä tämä maailma on, millainen on koko tämä maailman rakenne, sitä selvemmin he ymmärsivät, ettei ollut mitään ulkonaista taivasta. Tuo taivas, joka näkyy silmin, on ainoastaan ilmasta johtuva harha. Tuo puhe, että maan alla olisi jonkinlainen manala, kuolleitten asunto, tuli myöskin aivan epäpäteväksi, sillä selvitettyhän nyt, että maa on pyöreä pallo eikä sen alla ole mitään. Se on avaruudessa niin kuin muutkin planeetat ja tähdet. Siis koko tuo käsitys kuoleman jälkeisestä elämästä ja kuoleman jälkeisen elämän paikallisuudesta tuli hämäräksi. Ihmiset näkivät vain yhä selvemmin, että ristiriitoja oli olemassa. Tämä olemassaolo oli varmaa ainoastaan siinä suhteessa, että onni siinä oli epävarma. Milloin tahansa saattoi ihmiselämässä tapahtua mitä tahansa. Luonnonmullistuksia, onnettomuuksia, sairautta ja kuolemaa. Missä oli onni?

Kuitenkin ihmiset tunsivat, että tämä onnenkaipuu ei ollut heidän keksimänsä. Se oli itsensä Elämän istuttama. Se oli heissä, se täytti heidän rintansa ja koko heidän olemuksensa. Eivätkä he tahtoneet onnea vain itselleen, vaan he halusivat, että toisetkin olisivat onnellisia. Jokainen ihminen toivoi, että ainakin hänen lähimmät omaisensa ja ystävänsä olisivat onnellisia. Hän tahtoi tehdä työtäkin heidän onnensa puolesta. Ja hänen oma kaipuunsa ja tietonsa kasvoi, niin että siihen mahtui yhä useampia yksilöitä.

Kuta enemmän hänessä järki kehittyi, sitä suurempien joukkojen hän tahtoi tulevan onnelliseksi. Sydäimestään hän toivoi, että koko maailma hänen kansansa olisi onnellinen ja miksei lopulta, että kaikki ihmiset ja kaikki elävät olennot saavuttaisivat onnen. Tuo kaikki oli kuitenkin turhaa. Mitä varten elämä on istuttanut tietyn ikävän ihmisen rintaan? Mitä varten ihminen on järjen ajatusten valaisema, kun ei mitään kuitenkaan voi tyydyttää?

Silloin, sanoo Tolstoi, aika oli kypsä ottamaan vastaan uuden elämänymmärryksen. Se uusi elämänymmärrys tuli Jeesus Kristuksen kautta. Jeesus Kristus oli sellainen merkillinen ihminen, niin järkevä, niin kehittynyt, niin puhdas, niin itsetietoinen, että hän saattoi ymmärtää koko ihmiselämän ristiriidan ja samalla ratkaista sen niin yksinkertaisella tavalla, että jokainen ihminen voi nyt ratkaista kysymyksen samalla tavoin.

Jeesus Kristuksen metafysisinen oppi ihmisestä oli, sama kuin muidenkin viisaiden, että ihminen on eläin ja enkeli. Mutta ihmisen elämä ei ole sitä, että ihmisen pitäisi olla vain eläin, eikä sitä, että ihmisen pitäisi olla yksinomaan enkeli, jota hän ei voi olla, vaan ihmisen elämä on sitä, että hän on enkeli, joka on syntymäisillään eläimestä. Koko ihmisen elämä, sanoo Tolstoi, on syntymisprosessia. Ihminen ei ole vielä valmis. Hän on enkeli, joka on parhaillaan syntymäisillään eläimestä, ja sen tähden hänen täytyy olla sekä eläin että myös enkeli. Jos hän on pelkästään toinen tai toinen, hän lisää suunnattomasti ristiriitaa elämässään. Mutta jos hän tuntee olevansa enkeli, joka on syntymäisillään eläimestä, silloin hän huomaa, että kaikki se, mitä hän sanoo ristiriidaksi elämässä, ei olekaan ristiriitaa, vaan on vain omiansa kasvattamaan enkeliä hänessä. Kärsimykset, sairaudet, onnettomuudet, kuolema, ovat suurena häiriönä ihmiselle, jos hän tahtoo olla vain eläin, ja ne ovat myös ratkaisemattomia ristiriitoja ja häiriöitä ihmiselle, jos hän tahtoo olla yksinomaan enkeli.

Mutta kun hän tietää, että hän on molempia, että hän on enkeli, joka on syntymäisillään eläimestä, silloin hän myöskin tietää, ymmärtää ja näkee, että kaikki nuo vaikeudet elämässä, kaikki sairaudet, kaikki onnettomuudet, kaikki ikävä ja kuolema ovat omiansa kasvattamaan enkeliä. Juuri ne elähdyttävät enkeliä, antavat sille voimaa nousta eläimestä, syntyä eläimestä. Sen sijaan, että ihminen olisi tyytymätön elämän ristiriitoihin ja vaiker olisi elämän vaikeuksissa, sen sijaan hän voi kiittää juuri niistä, sillä ne muodostavat erinomaisen koulun.

Hän käy tässä elämässä koulua juuri niin kuin mekin Ruusu-Ristissä aina koetamme korostaa. Hän ei ole vielä täydellinen, mutta hän kulkee täydellisyyttä kohti, ja ristiriita hänen elämässään lakkaa silloin, kun hän ei asetu elämän tahtoa vastustamaan, vaan alistuu elämän tahtoon tietäen, että elämän tahto on, että hän kasvaa täydellisyyttä kohti, että eläin hänestä väistyy enkelin tieltä, että eläin synnyttää enkelin ja että enkeli tulee täydelliseksi.

Tämä ei ole mitään luonnotonta, ei yliluonnollista ihmiselle, sillä kuta enemmän ihminen on kehittynyt, kuta enemmän oppinut ajattelemaan, sitä selvemmin olemme huomanneet, että Jumala, elämän suuri salaisuus, elämän suuri tahto ei ole löydettävissä ihmisen ulkopuolelta, vaan ainoastaan ihmisen sisältä, ihmisen tajunnasta. Jokainen ihminen voi omassa tajunnassaan löytää Jumalan. Ja mikä on se Jumala, jonka ihminen löytää omassa tajunnassaan? Se on, sanoo Tolstoi, onnen ja autuuden tahto. Mutta tuo onnen ja autuuden tahto ei ole rajoittunut mihinkään persoonalliseen, mihinkään yksilölliseen muotoon, vaan se autuuden ja onnen tahto elää kaikkialla.

Jumala on tämä suuri autuuden ikävä kaikissa. Se ei ole kenenkään yksityisomaisuutta. Jumala ei ole yksin minun Jumalani. Jumala on minun Jumalani, sinun Jumalasi ja meidän kaikkien Jumala. Jumala ei tahdo vain minun onneani, vaan Jumala tahtoo kaikkien onnea ja sen tähden, sanoo Tolstoi, Jeesus Kristus sanoi: ”Jumala on rakkaus”. Sitä samaa kaikkiallista onnen ja autuuden tahtoa voi nimittää ja meidän täytyy sitä nimittää rakkaudeksi.

Elämä on siis rakkautta. Jumala on rakkaus, joka kohdistuu kaikkiin, mutta ei voi ilmetä, jollei se ole rajoittunut. Aivan niin kuin höyry höyrykattilassa, tarvitsee juuri tuon kattilan seinämät, jotta sillä olisi voimaa ja se saisi jotakin aikaan, voisi työn suorittaa, juuri niin on myöskin ihmisen laita. Ihminen on kuin höyrykattila ja Jumala, rakkaus ihmisessä tuo höyry, joka tahtoo päästä ulos, joka tahtoo osoittaa oman rajoituksensa, oman muotonsa, jotta se voisi hyödyttää koko maailmaa, rakastaa kaikkia. Rakkaus tarvitsee muodon, joka sitä rajoittaa, jotta se paisuisi niin voimakkaaksi, että se voittaisi muodon ja osaisi kaikkia syleillä.

Me ymmärrämme siis Jumalan näin, ei tosin Jumalan salaisuuden koko syvyyttä, sillä Tolstoi nimenomaan täsmentää näkemystään seuraavasti: Jos me kysymme, miksikä jokin absoluuttinen elämä, jokin rajaton elämä, ääretön ja iankaikkinen on ilmennyt, on rajoittanut itsensä muotoihin, niin me emme saa siihen mitään vastausta. Me emme voi keksiä mitään järkisyytä, me ymmärrämme Jumalan salaisuutta ainoastaan rakkauden avulla, ainoastaan siltä kannalta, että rakkauden täytyy saada rakastaa. Mutta rakkaus ei ole rakkautta, jos se on vain avaruutta, äärettömyyttä, iankaikkisuutta, sen täytyy saada rajoittaa itsensä muotoihin jotta se voisi ilmetä.

Pitkän pitkässä evoluutiossa on saavutettu inhimillinen muoto, joka voi ilmentää juuri rakkautta. Sen tähden ihminen on Jumalan poika, joka on lähetetty maailmaan täyttämään Isän tahtoa, rakastamaan. Mitään muuta mahdollisuutta ei tietääksemme Jumalalla ole. Rakkaudella ei ole muuta mahdollisuutta kuin ilmetä pojan kautta rakastavana olentona.

Sen tähden elämä on itsessään ilman ristiriitaa, kun ihminen ottaa vastaan tämän Kristuksen uuden elämänymmärryksen, tämän Kristuksen suuren totuuden sanoman ihmisen ja Jumalan olemuksesta. Kun ihminen tämän ottaa vastaan, silloin hän huomaa ja ymmärtää, mikä elämäntehtävä hänellä on. Silloin hän tietää, että hänet on lähetetty tänne maailmaan rakastamaan. Hän ei tarvitse sen korkeampaa tehtävää.

Mutta osaako ihminen rakastaa, osaako ihminen edes tuntea itsensä Jumalan pojaksi, osaako ihminen elää niin kuin Jeesus Kristus, että hän aina rakastaisi, vaikka ei olisi itse yksinään mitään, vaikka hän ja Isä olisivat vain yhtä. Osaako ihminen niin elää, että hän voi sanoa: Minä ja Isä olemme yhtä? Minä en itsestäni

mitään tee, sillä minä ja Isä olemme yhtä, ja se on Isän rakkaus, joka minussa elää ja minun kauttani toimii. Osaako ihminen elää, niin kuin Jeesus Kristus eli?

Kun Tolstoi on tehnyt tämän kysymyksen, osaa hän myöskin siihen selvästi vastata: Ilman muuta ihminen ei suinkaan kykene tähän. Ihminen ei itse kykene pakottamaan Jumalaa, pakottamaan rakkautta. Ihminen ei voi sanoa, että nyt minä tahdon, nyt minä tahdon rakastaa. Ihminen ei voi sitä sanoa, sillä rakkaus on vapaa. Rakkautta ei voi pakottaa, Jumalaa ei voi kahlehtia. Jumala on aina olemassa. Rakkaus on aina olemassa. Rakkaus on aina meidän tajuntamme syvyydessä, Jumala on aina syvällä, korkealla, meidän tajuntamme taivaassa, mutta me emme voi käskää rakkautta täydellisesti meissä elämään. Rakkaus tulee silloin, kun se tulee. Teosofisissa piireissä on tapana sanoa: Mestarit ovat aina valmiit ja mestari tulee silloin, kun opetuslapsi on valmis.

Niin Tolstoi sanoo myöskin Jumalan ja rakkauden suhteen, jonka mysteerit ovat monet ja jossa Jeesus Kristus ja kaikki mestarit elävät. Tolstoi sanoo juuri näin: ”Meidän ihmisten velvollisuus on valmistua vastaanottamaan rakkautta, ja meidän valmistumisemme on siinä, että me poistamme rakkauden tieltä ne esteet, jotka ovat luonteessamme, inhimillisyydessämme, ne esteet, jotka ovat meidän oloissamme tai ovat aiheutuneet olevista oloista tajuntaamme, ne esteet, jotka elävät ajatuksissamme, mielikuvituksessamme, sielunelämässämme. Kaikki nämä esteet on meidän poistettava rakkauden tieltä. Kun me voitamme esteet, silloin rakkaus tulee”.

Näitä esteitä on kolmenlaisia, sanoo Tolstoi. Niitä ovat *synnit*, *ansat* ja *uskonnolliset valheet*. Omassa elämänopissaan Tolstoi sängen tarkasti selvittelee näitä erilaisia esteitä. Ne esteet, joista hän ensin puhuu, ovat synnit.

Synnit ovat joko sellaisia, että ne ovat meille luonnollisia, aiheutuvat aivan meidän omasta luonnostamme, siis voisimme sanoa toisin sanoen, että ne ovat kuin perisyntejä, tai synnit ovat sellaisia, jotka aiheutuvat olevista oloista, ympäristöstämme, siitä kasvatuksesta, jonka olemme saaneet, niistä tavoista, joihin meidät on totutettu. Tai ne voivat olla keinotekoisia syntejä, jotka ovat kotoisin meidän omasta itsestämme, joita me itse keksimme lisätäksemme omaa persoonallista onneamme.

Itse syntejä on Tolstoin mukaan kuutta lajia. Hän luettelee nämä synnit näin: Ensimmäinen synti on *aistillisuuden synti*, toinen *laiskuuden synti*, kolmas *abneuden synti*, neljäs *kunnianhimon synti*, viides *sukupuolisynti* ja kuudes *päihtymisen synti*.

RAKKAUDEN ESTEET TOLSTOIN MUKAAN

Rakkauden esteitä on Tolstoin opin mukaan kolmenlaisia: 1) *synnit*, 2) *ansat* ja 3) *uskonnolliset valheet*. Ja koska synnit ovat ensisijaisia rakkauden esteitä, joita ilman ei olisi ansoja eikä uskonnollisia valheita, niin Tolstoi esittäessään kristinuskoa ottaa ensimmäiseksi käsiteltäväksi juuri synnit. Ja kun tutustumme Tolstoin oppiin, kun luemme hänen yksinkertaisen ja loogisen esityksensä synneistä, silloin meistä saattaa tuntua siltä, kuin kuulisimme jonkun Vanhan testamentin profeetan jylisevän, tai tuon suuren parannus- ja nuhdesaarnaajan Girolamo Savonarolan puhuvan, keskiajalla Firenzen kaupungissa.

Meistä voi ensi lukematta tuntua, että Tolstoi ei vain moiti, vaan suorastaan ankarasti tuomitsee koko meidän kulttuurielämämme. Mutta kun sitten enemmän syvennymme ja perehdymme Tolstoin kristinuskoon, silloin meidän täytyy tunnustaa, että hänen parannussaarnaansa tulee aivan toinen sävy. Siitä ei silloin kuulu moitteen eikä tuomion, vaan ainoastaan neuvon ja kehotuksen sanoja. Hän sääli, hän rakastaa, hän näkee totuuden, ja hän tahtoi, että mekin, jotka kuulemme hänen sanojaan, näkisimme totuuden.

Koko hänen saarnansa muuttaa luonteensa ja muuttuu rakkauden saarnaksi. Se muuttuu kertomukseksi siitä, kuinka ihmeellinen ja suurenmoinen on se rakkaus, mikä vallitsee tässä meidän kosmoksessamme ja mikä piilee ihmiskunnan takana. Jokainen ihminen on kutsuttu tulemaan osalliseksi siitä rakkauden merestä, jossa me kaikki vaellamme. Rakkautta ei mistään puutu. Rakkaus, jota me nimitämme Jumalaksi, on niin kuin aurinko, aina taivaalla loistamassa, vain pilvet estävät auringon näkymästä. Näin on ihmiskunnankin sielunelämässä kaikenlaisia pilviä, jotka estävät rakkautta tunkeutumasta näkyviin ja vaikuttamasta. Kun nuo pilvet poistetaan, ts. ihminen poistaa omasta sielustaan pilvet, jotka estävät aurinkoa loistamasta, silloin aurinko, kirkkaana ja valaisevana koko loistossaan on siellä lämmittämässä.

Sen tähden Tolstoi ei käytäkään *synni*-sanaa minkäänlaisessa teologisessa tai dogmaattisessa mielessä, ei ollenkaan siinä merkityksessä, mihin olemme tottuneet kristikunnan kirkollisessa uskossa. Olemme tottuneet antamaan tuolle sanalle hieman ikävän ja pahan merkityksen. Meistä tuntuu siltä, kuin synti olisi itsessään jotakin pahaa tai kuin se olisi jonkun persoonallisen Jumalan tahdon rikkomista niin, että tuo luoja, taivaallinen isä, joksi myös voimme sitä nimittää, mutta joka silloin tarkoittaa jotakin persoonallista olentoa; saattaa suuttua ja vihatakin ihmisiä, synti on silloin rikos hänen persoonallista tahtoaan vastaan.

Teologiassa selitetään, että Jumala on vanhurskas, joka juuri vanhurskaudessaan vihaa syntiä, eikä ainoastaan syntiä, vaan myöskin syntisiä olentoja. Hänen vanhurskautensa sen vaatii. Sen tähden on ikuinen kadotuskin olemassa, ja ainoastaan Jumalan poika on välittäjänä pelastanut ihmiskunnan ikuisesta kadotuksesta, jos se ottaa Jumalan armon vastaan.

Meidän kirkollisen käsityksemme mukaan synti on itsessään hyvin pahaa, sinänsä tuomittavaa. Ja kun ryhdymme tutkimaan Tolstoin esitystä synnistä, niin meistäkin tuntuu, koska meillä on jäljellä tuo vanha teologinen käsitys synnistä, että me ihmiset olemme perin huonoja, että koko elämä on sangen toivotonta. Mutta kun saamme tietää ja alamme ymmärtää, mitä Tolstoi itse tarkoittaa synnillä, silloin saamme toisen käsityksen, että juuri synti on se, mikä estää meitä rakastamasta ja olemasta onnellisia, autuaita, niin kuin meidän elämämme tarkoitus ja Jumalan tahto on. Elämän tahto on, että kaikki me ihmiset olisimme täysin onnelliset.

Tämä onni ei silloin ole laadultaan persoonallinen, se ei ole kenenkään yksityistä onnea, vaan se on kaikkien onni. Jumala on pyrkimys kaikkien onneen, se on rakkaus meidän sisässämme, eikä se tunne mitään muuta onnea kuin sen, että näkee toiset onnellisina.

Tiedämme omasta pienestä kokemuksestamme, että meidänkin rakkautemme pyrkimys on siinä, että teemme onnelliseksi hänet, jota rakastamme, jos näemme hänet onnettomana meillä ei ole rauhaa, ennen kuin olemme saaneet hänet taas onnelliseksi. Niin Jumalakin rakastaa, Jumala on tuo suuri onnen tahto meidän sisässämme. Jumala on rakkaus, joka tahtoo nähdä kaikki onnellisina, ja siis Jumala meissä on tuo rakkaus kaikkia kohtaan. Ja se on iankaikkinen onni.

Kun tällä tavoin ymmärrämme synnin – Tolstoihan selittää, että synnit ovat juuri ne vaikeimmat esteet, jotka estävät rakkauden aurinkoa paistamasta meidän sieluumme – silloin ymmärrämme, ettei oikeastaan ole kysymys siitä, että ihmisen täytyisi välttämättä nyt heti paikalla luopua synneistään ja parantua, ei kysymys ole siitä, että jossakin tuolla ylhäällä on äärettömän ankara tuomari, joka huutaa meille: Voi teitä, ellette tee parannusta! – vaan kysymys on siitä, että Jumala, itse elämä sanoo meille: Jos te tahdotte olla onnelliset, jos tahdotte ratkaista elämän arvoituksen, jos tahdotte saavuttaa iankaikkisen elämän, silloin luopukaa synneistä. Muuten te saatte niissä olla.

Maailmahan on ollut tuhansia miljoonia vuosia, ja ihmiskunta on ollut olemassa miljoonia vuosia ja yhä se elää, eikä se yhtäkkiä muuta elämäänsä, ei tule synnittömäksi, vaikka olisi kuinka paljon ankaria profeettoja, jotka jylisisivät ja saarnaisivat, sillä ihmiskunta ei välitä heidän puheistaan. Se elää omaa elämäänsä, ja se on luonnollista: ihmiskunta elää elämäänsä riippumatta saarnoista ja puheista, kuunnellen ainoastaan sisäisten vaistojen ääntä, vain jotkut yksilöt silloin tällöin kuuntelevat Jumalan ääntä ja ymmärtävät, että kysymys on ainoastaan siitä, tahtooko tulla onnelliseksi.

Jos ihminen on tyytyväinen eläimelliseen elämään tai persoonallisen onnen tavoitteluun, jossa hän on milloin vuoren huipulla onnessa, milloin kuin syvässä onnettomuuden laaksossa, niin ei Jumala häntä pakota, hän saa elää omaa elämäänsä, eikä mitään iankaikkista kadotusta ole olemassa: ihminen saa syntyä uudestaan maan päälle. Tolstoiakin muuten kyllä puhuu jälleensyntymisestä, hän sanoo: Se minä, joka on nyt tässä muodossa, on ollut jossakin olomuodossa ennen ja tulee tämän jälkeenkin olemaan. Hän siis uskoo jatkuvaan elämään.

Pääasia on se, että totuus, jumalainen rakkaus, iankaikkinen elämä, on niin kallis asia, niin pyhä ja korkea, ettei sitä kenellekään tyrkytetä, vaan ihminen käy koulua täällä maan päällä oppiakseen itse ikävöimään totuutta, Jumalaa, iankaikkista elämää. Se on vapaaehtoista, luonnollista, ja se tulee aikanaan itsestään. Ihminen saa itse valita, hän tulee kerran itse siihen kohtaan kehityksessään, että ymmärtää: Parempi ja kalliimpi on sittenkin tuo helmi, joka on kätkeyty minulta, kuin tämä kaikki muu.

Ja kun ihminen väsyvä kaikkeen tähän persoonallisen onnen tavoitteluun, joka ei vie häntä pysyvään onneen, silloin hän on kelvollinen astumaan sille tielle, joka vie hänet Jumalan luo, totuuden tietoon ja iankaikkiseen elämään. Sen tähden muistakaamme: Kun Tolstoi puhuu synnistä, hän puhuu silloin neuvoen ja tarttuu meidän kaikkiin vaistoihimme ja ravistelee niitä.

Syntejä on Tolstoin mukaan kuusi, ensimmäinen niistä on *aistillisuuden synty*. Mitä Tolstoi tällä tarkoittaa? Hän sanoo näin: Jokaisen ihmisen pysyäkseen hengissä tämän maan päällä on pakko syödä, juoda, suojata itseään vaatteilla ja asua taloissa, jotka suojaavat häntä luonnon myrskyiltä ja kylmältä. Tämä on luonnollista. Ja jos ihminen olisi pelkkä eläin, joka ei voisi mitään ajatella, hän tyydyttäisi näitä luonnollisia tarpeitaan ja tuntisi mielihyvää, kun saisi ne tyydytetyiksi.

Mutta ihmisessä on järki: ihminen tekee huomioita. Kun hän syö, hän huomaa, että jotkut ravintoaineet ovat hänelle mieluisia, maukkaita, ja kun hän pukeutuu, niin hän ei pukeudu ainoastaan, niin kuin eläimen

kannalla ollen, ajatellen, että pitäisi saada vain suojaa kylmää vastaan, vaan hän ajattelee, että puku voi olla kauniimpi tai rumempi. Ja kun hän hankkii asunnon, hän ei ajattele ainoastaan, että se suojaa, vaan hän rakentaa jos mahdollista, kauniit ja mukavat asuinsijat. Jokin hänessä vaatii sitä.

Hänelle paljastuu se tosiasia, että tässä aistielämässä kaikki aistittavat seikat voivat tuottaa mielihyvää ja nautintoa. Ja kun ihminen on tehnyt tämän huomion, silloin ei ole enää mitään rajaa, vaan hän menee siinä yhä pitemmälle. Hänen syntinsä luonnollisessa muodossa on silloin sitä, että hän kiinnittää huomionsa näihin nautintoihin ja pyrkii uudestaan nauttimaan ruuasta, juomasta, asunnosta ja vaatteista. Se on hänelle luonnollinen, aistien aiheuttama nautinto.

Ja sitten Tolstoi jatkaa, että kun me ihmiset sitten elämme yhteiskunnissa, joissa olemme tottuneet tiettyihin tapoihin, nuo synnit muuttuvat meille perinteellisiksi, sosiaalisiksi, niin että me jo synnymme oloihin, joissa me voimme tyydyttää nautinnonhalumme, joissa opimme pienestä pitäen pukeutumaan kauniisti, antamaan arvoa sille, että asuntomme on mukava, kaunis jne. Ja silloin meidän sosiaalinen syntimme on se, että kun heräämme ymmärtämään tämän, emme kuitenkaan siitä luovu.

Tolstoi sanoo vielä, että ne ihmiset, jotka eivät herää näkemään, että Jumala on rakkaus, eivät voi tietoisesti tehdä muuta syntiä, kuin minkä he sisässään tietävät synniksi, ja ihmiset eivät tiedä synniksi luonnollisia asioita, elleivät ole heränneet ikuisen elämän kaipuuseen, elleivät tahdo totuutta, rakkauden Jumalaa. Mutta ne ihmiset, jotka ovat heränneet, voivat tehdä syntiä, ja he syyllistyvät aistillisuuden syntiin sosiaalisesti, perinteisesti, silloin kun he eivät luovu nautiskelemasta: ruuasta, juomasta, pukeutumisesta ja asumisesta.

Ja sitten se nautiskelu saattaa ihmisessä mennä vieläkin pitemmälle, niin kuin kaikki synti. Se johtaa siihen että ihminen yksilönä lisäksi keinotekoisesti etsii uusia nautinnon muotoja. Ihminen tullakseen persoonallisena olentona, ruumiillisena ihmisenä, onnelliseksi, keksii uusia ruoan ja ravinnon muotoja, uusia juomia, jotka antavat hänelle nautintoja, uusia tapoja pukeutua, yhä komeampia asuntoja jne. Sillä tavoin ihminen keinotekoisesti tekee vielä persoonallista syntiä, kun hän tieteen tahtoen lisää persoonallisen onnen mahdollisuuksia. On erittäin opettavaa tutustua näihin Tolstoin näkökantoihin ja erittelyihin, jos emme ennen ole sitä tehneet.

Toinen synti Tolstoin luettelossa on *laiskuuden synti*. Tämäkin saa alkunsa aivan luonnollisesta seikasta. Ihminen on täällä maan päällä pakotettu tekemään työtä. Hän ei tule täällä muuten toimeen. Hänen täytyy viljellä maata, metsästää, kalastaa, hankkia vaatteet ja asunto. Kaikki tämä vaatii häneltä työtä. Mutta hän ei yhtämittä jaksakaan tehdä työtä: lepo on hänelle välttämätön, ja lepo on suloinen työn jälkeen. Luonnollinen ihminen tekee työtä ja lepää sitten.

Mutta kun ihmisen järki kehittyy, hän alkaa ajatella asioita ja tulee siihen johtopäätökseen –väärin kyllä – että lepo tuottaa hänelle suurempaa mielihyvää ja nautintoa kuin työ. Hän ajattelee, että hänen elämänsä kuuluu, että hän saa levätä yhä enemmän, vaikka sitten koko elämä olisi yhtä lepoa ja laiskottelua. Mutta lepo ei olekaan tosi lepoa, ellei sen edellä ole ollut työtä. Ilman työtä lepo ei enää tuotakaan nautintoa. Mutta silti ihminen yhä keksii keinoja, millä pääsisi yhä enemmän lepäilemään – ja se tuottaa hänelle yhä vähemmän mielihyvää.

Ihminen on alusta alkaen, mikäli hänellä on ollut enemmän järkeä kuin toisilla, koettanut käyttää toisten palveluksia hyväkseen päästäkseen itse olemaan työtä tekemättä. Sen tähden me näemme, sanoo Tolstoi, kuinka yhteiskunnissa on aina ollut niin, että ihmiset ovat jakautuneet yhteiskuntaluokkiin, joissa toiset pyrkivät elämään toisten työstä. – Tolstoi katselee näin tuollaisella objektiivisella, ulkonaisella tavalla elämän ilmiöitä ja esittää niitä tällä tavoin.

Me emme näissä Tolstoin opin esityksissä tahdo nyt arvostella mitään, emme lausua omia mielipiteitämme, vaan nyt tahdomme vain tutustua hänen näkökantoihinsa, sillä jollemme niitä ensin ymmärrä, emme myös osaa niitä arvostella. – Joka tapauksessa ymmärrämme hyvin Tolstoin tätäkin näkökantaa, että pelkkä lepo ilman työtä vie laiskuuteen. Ja se on Tolstoin mielestä laiskuuden syntiä, joka näkyy kaikissa yhteiskunnissa, missä osa ihmisistä ei tee työtä.

Venäjällä sellaisia keisarivallan aikana oli yläluokissa hyvin paljon. Ja tässäkin on huomattavissa synnin kolme eri muotoa, kuten aistillisuuden synnissä: se on ensiksi luonnollista syntiä, kun se vielä meitä viehättää koettaessamme järjestää olomme niin, että meillä on vähemmän työtä: ja sillä on toiseksi sosiaalinen muotonsa, kun me synnymme yläluokkiin, joissa ei meidän ole pakko tehdä työtä, vaan saamme palveluksia toisilta, kun emme itse sijaa vuodettamme, emme lämmitä huoneita, emme valmista ruokaa, vaan palvelijat tekevät kaiken. Kun emme siis siitä luovu, silloin kun olemme nähneet totuuden, silloin se on traditionaalista, sosiaalista syntiä. Ja keinotekoisia syntiä teemme, kun keksimme uusia keinoja, millä voimme enemmän vapautua tehtävistämme ja panna palvelijat meidän puolestamme tekemään kaiken.

Kolmas synti on Tolstoin luettelossa *ahneuden synti*. Tolstoi sanoo, että meille ihmisille tullaksemme toimeen tässä elämässä maan päällä on välttämätöntä syödä ja pukeutua ja olla suojassa asunnossa. Mutta kun järki, ajatuselämä ihmisessä kehittyä, niin hän ajattelee näin; mutta huomenna ja ylihuomenna minä myöskin elän; mitä silloin syön, miten tulen toimeen ensi viikon aikana? Ja sitten hän pitkittää sitä aikaa vuodeksi, koko elämäksi; hänen pitää turvata elämänsä eteenpäin. Hänen pitää järjestää niin, että hänellä on erikoinen varastoaitta, jossa on paljon ruokaa, että hän voi ajatella; huomennakin on minulla leipää. Ja tämä vie ahneuden syntiin, kun ihminen ajattelee tuolla tavoin eteenpäin, ja hänen järkensä vaatii häntä siihen.

Se tulee synniksi hänelle silloin, kun hän ajattelee: tämä on minua ja perhettäni varten; vaikka tuolla toinen kuolee nälkään, ei se minua liikuta. Miksei hänkin ole koonnut tavaraa aittoihinsa? Sillä tavoin se muodostuu ahneuden synniksi; sillä mistä tiedän, vaikka huomenna kuolisin, ja perheeni voi myös kuolla, ja silloin varmasti surisin, jollen olisi auttanut jotakin tarvitsevaa perhettä.

Tuo ahneuden synti vie siihen, että ihminen tavallaan varastaa yhteistä hyvää, mikä kuuluu kaikille. – Jos me olisimme sellaisia, että aina tahtoisimme elää Jumalan tahdon mukaan, jolloin meillä ei olisi tuota ahneuden syntiä, niin ei meiltä mitään koskaan puuttuisi, sillä meidän työmme täällä saisi niin paljon kaikkea aikaan, että sitä riittäisi kaikille. Ja sosiaalisessa, perinnäisessä muodossa ahneuden synti on siinä, että kun olemme syntyneet ja kasvaneet sellaisissa oloissa, että elämämme on turvattu eteenpäin, niin me vain elämme entiseen tapaan emmekä ajattele ihmiskunnan yhteistä kohtaloa.

Jos olemme syntyneet hyvin rikkaina, me syyllystymme ahneuden syntiin jos emme luovu niistä rikkauksista. Me tiedämme, että rikkauksista voi luopua monella tavoin, mutta tämä sääntö pitää paikkansa. Ja tämä ahneuden synti käy persoonalliseksi, keinotekoiseksi, kun panemme koko huomiomme ja tarmomme siihen, että tulemme vielä rikkaammaksi ja saamme yhä enemmän tavaraa kokoon ja rahaa pankkiin.

Neljäs synti on ambitio-, eli niin kuin Tolstoi, selittää, *kunnian ja vallanhimon synti*, ja sekin johtuu luonnollisista seikoista. Juuri sen tähden, että meillä on aivan välttämättömiä tarpeita maan päällä eläessämme, meidän elämämme täällä muodostuu jonkin verran taisteluksi. Se on taistelua olemassaolosta, taistelua sekä luonnonvoimia että luontoa vastaan ja eläimiä vastaan ja ihmisiä vastaan; se on kilpailua.

Varsinkin eläinten maailmasta huomaamme, kuinka se on taistelua olemassaolosta. Mutta tuo taistelu on siellä luonnollista; elämistä ei kukaan harkitse asiaa sen enempää, mutta ihminen, joka on kehittynyt järkeväksi olennoiksi, sanoo näin: elämä on kilpailua: minun onneni on siinä, että olen hyvä taistelussa, että kilpailussa pääsen etualalle.

Ihmiseen tulee kunnian- ja vallanhimo, joka on ensin aivan luonnollinen, mutta on syntiä silloin, kun ihminen on herännyt tietoon elämän tarkoituksesta. Se on syntiä, jos ihminen vielä silloinkin ajattelee, että elämä on taistelua ja että sen pitää sitä olla. Tämäkin synti on sitten muodostunut sosiaalisesti ja traditionaaliseksi, sillä ihmiset ovat muodostaneet yhteiskunnat sellaisiksi, että ne perustuvat taisteluun ja kilpailuun.

Me synnymme erilaisiin oloihin ja asemiin yhteiskunnassa ja ajattelemme, että me olemme oikeutetut käskemään toisia ihmisiä. Jos olemme syntyneet kuninkaiksi ja hallitsijoiksi me ajattelemme ja sanomme: me olemme oikeutetut hallitsemaan ja käskemään kaikkia näitä alamaissiamme, heidän pitää totella meitä.

Vielä voimme ajatella niinkin, että koska elämä on taistelua ja kilpailua, meidän täytyy yksilöinä tai kansoina anastaa itsellemme tämän maailman hyvyttä toisilta, ja me voimme tulla ryöväreiksi tai sotaherroiksi, ja lähemme anastamaan toisten kansojen omaisuutta ja polkemaan toisia kansoja. Tämä kaikki on syntiä, jos emme siitä luovu, meidän täytyy luopua näistä asemista. Me emme voi olla kuninkaina ja sotaheroina, me emme voi olla sellaisissa asemissa, että meillä on valtaa ihmisiin. Meidän täytyy luopua siitä, jos emme tahdo tehdä kunnian- ja vallanhimon syntiä.

Ja sen kolmas muoto, persoonallinen, keinotekoinen, on vielä siinä, että me järjellämme, ajatuksellamme, harjoitamme itseämme siihen, että keksimme keinoja, millä voimme lisätä kunniamme ja valtaamme, sen sijaan, että luopuisimme siitä.

Viides synti on Tolstoin luettelossa sitten *sukupuoli- eli seksuaalisynti*. Tolstoi sanoo: tämä sukupuolisynti eroaa noista neljästä edellisestä sangen huomattavasti. Nuo edelliset neljä perustuvat aina johonkin luonnolliseen asiaan, josta ei voi kokonaan luopua, sillä ihminen ei voi olla syömättä, ei voi olla lepäämättä ja työtä tekemättä, ei hän voi olla luonnollisella tavalla ajattelematta vähän eteenpäin, hän ei voi olla jonkin verran taistelematta ja kilpailematta, hänet on kuin pakotettu siihen, hän voi ainoastaan pyrkiä niin pieneen määrään kuin mahdollista näiden edellisten syntien suhteen, mutta sukupuolisynti on siinä merkityksessä erilainen, että siihen ei ole mikään välttämättömyys alistua, ihminen voi kokonaan siitä vapautua, se ei ole elämän välttämättömyys.

Mehän tavallisesti käsitämme niin, että ihmisen sukupuolielämä on suvun jatkamiseksi, ja niinhän se on, sanoo Tolstoi, mutta ihminen voi, kumma kyllä, olla jatkamattakin sukua. Hän voi luopua sukupuolielämästä, eikä se saa mitään pahaa aikaan, niin kuin kävisi, jos hän esimerkiksi olisi syömättä, jolloin hän kuolisi. Ei synny mitään pahaa, jos luopuu sukupuolielämästä, päin vastoin se voi lisätä ihmisen voimia. Ja sen tähden, sanoo Tolstoi, meidän täytyy tehdä ero kahdenlaisten ihmisten välillä: niiden, jotka kokonaan kieltäytyvät sukupuolielämästä, ovat asettaneet itselleen sellaisen ihanteen, että ovat täydellisesti puhtaat. ”Puhdas” ei kylläkään ole tässä hyvä sana, parempi on ”täydellinen kieltäytyminen”, sillä puhdas tuo sellaisen vivahduksen, etteivät ne ihmiset voi olla puhtaita, jotka jatkavat sukua, sillä eihän se niin ole: puhdas voi olla kummassakin tapauksessa, mutta kokonaan pidättyminen – abstinenssi – on toisilla ihanteena.

Tolstoi sanoo, että se ihminen, joka tuntee kutsumukseensa elää ainoastaan Jumalan valtakunnan puolesta, kieltäytyy kokonaan sukupuolielämästä, mutta ne ihmiset, jotka käsittävät, että sukupuolielämä on heillä sitä varten, että he jatkaisivat sukua, omaksuvat silloin tällaisen toisenlaisen ihanteen, sen, että he eivät tahdo, että ihmiskunnalta menisi mahdollisuus pyrkiä siihen Jumalan valtakunnan täydellisyyteen, johon he nyt eivät tunne kutsumusta, vaan että ihmiskunta yhä jatkuisi ja eläisi, niin että heidän lapsensa voisivat mahdollisesti pyrkiä siihen, mihin heidän vanhempansa eivät kykene. Näin siis Tolstoi.

Tämä on hieno ja korkea psykologinen ero: ne ihmiset, jotka kieltäytyvät, koska ovat ymmärtäneet elämän tarkoituksen olevan kokonaan kieltäytyä, jotta voisivat palvella rakkautta, ja sitten ne ihmiset, jotka

eivät välittömästi kykene palvelemaan rakkautta, vaan välillisesti jatkamalla sukua siinä tarkoituksessa, että heidän lapsensa kykenisivät siihen, mihin he eivät itse ole kyenneet.

Tämähän on hyvin kauniisti ajateltu, ei ainoastaan runollisesti, vaan todella syvästi tästä ihmiskunnan pulmallisesta kysymyksestä. Sen tähden tämä sukupuolisynti on hieman erilainen eri ihmisillä.

Ensin tuo luonnollinen sukupuolisynti – sanoo Tolstoi – on sille, joka on asettanut ihanteekseen elää kokonaan taivasten valtakunnalle, se, että hän yleensä lankeaa siittämään ja synnyttämään lapsia. Se tulee synniksi, jos se uudistuu. Ja sitten sille ihmiselle, joka tahtoo jatkaa sukua, on luonnollinen sukupuolinen synti silloin se, että hän tarkoittaa suvunjatkamista. Hänen pitää siis siitä luopua, niin kuin toisen pitää luopua kokonaan.

Ja tämän sukupuolisyntin sosiaalinen eli traditionaalinen muoto on siinä, että jos ihminen elää avioliitossa ja siinä sitten herää uuteen, suureen rakkauden elämään, tahtoen elää kokonaan rakkaudelle välittömästi ja olla Jumalan valtakunnan palveluksessa, silloin hänen luonnollinen syntinsä olisi, että hän vielä jatkaisi aviollista elämäänsä, eikä luopuisi siitä.

Taas persoonallinen, keinotekoinen synti olisi sille, joka tahtois elää kokonaan Jumalan valtakunnan puolesta, se, että asettaisi sukupuolielämän nautinnoksi, nauttisi siitä, niin että hän itse asiassa etsisi jotakin aviollista elämää. Ja persoonallinen, keinotekoinen synti sille ihmiselle, jonka ihanne on suvun jatkaminen, olisi siinä, että hän niin ikään etsisi nautintoa sukupuolielämästä ja sen välityksellä eikä ajattelisikaan suvun jatkamista, vaan aivan tieteen tahtoen etsisi lisää nautintoa suvun jatkamista ajattelematta vieläpä muiden kuin aviopuolisonsa kanssa.

Sitten Tolstoi tulee kuudenteen syntiin, jota hän nimittää *päihtymyksen synniksi, bumaltumisen, hurmioitumisen synniksi*. Ja hän sanoo, että se on erilainen kuin toiset synnit sen tähden, että jos nuo viisi edellistä syntiä eivät vaikuta erikoisesti ihmisen ajatukseen ja järkeen, eivät suoranaisesti – vaikka kyllä välillisesti, jos ihminen niissä turmelee terveytensä, niin tämä kuudes on omiansa vaikuttamaan juuri ihmisen järkeen ja ajatukseen, sekä ruumiilliseen terveyteen että sielulliseen eli mentaaliseen. Sen tähden Tolstoi sanookin, että jos tahtoo yleensä synneistä irtautua, pitää aloittaa juuri tästä kuudennesta.

Tämä kuudes synti perustuu siihen, että ihminen tekee huomion, kuinka tietyt juomat tai ruoat, tietyt liikkeet, tanssit, voimistelu, juhلامarssit, musiikki, päihteet vaikuttavat häneen kiihottavasti, kiihottavat sekä hänen ruumiillisia voimiaan että hänen ajatustaan ja järkeään.

Nythän elämä on täynnä tällaista kiihotusta, sen tähden se on jonkin verran luonnollista: kaikki, mikä elämässä tapahtuu, voi kiihottaa meidän voimiamme, vaarat voivat kiihottaa voimia ja järkeä. Mutta kun ihminen alkaa todella ajatella, hän tekee tämän huomion ja sanoo itselleen: minun pitää etsiä näitä kiihotuksia, tahdon sillä tavoin lisätä voimiani ja älyäni. Ja silloin syntyy tämä päihtymisen synti. Hän etsii sellaisia juomia, jotka häntä stimuloivat, tai liikkeitä, tansseja, musiikkia, kuvien katselemista jne. Hän etsii niitä tunteakseen enemmän voimaa ja tunteakseen, kuinka hänen järkensä raitistuu ja piristyy. Se kaikki on päihtymisen syntiä.

Ja kun ihminen ei luovu kaikesta siitä, mikä hänelle tarjoutuu näin yhteiselämässä, hän tekee sosiaalista, perinteistä syntiä. Ja se tulee hänelle sitten persoonalliseksi synniksi, jos hän pyrkii keksimään uusia keinoja, millä voisi saattaa itsensä humala- ja hurmiotilaan. Ja tunnettu asia on, sanoo Tolstoi, että kuta enemmän me etsimme keinotekoista hurmiotilaa, sitä enemmän me seuraavalla kerralla vaadimme yhä uusia keinoja, sitä suuremmassa mitassa meidän täytyy käyttää alkoholia, oopiumia, hasista ja muita huumausaineita, ja niin me turmelemme ruumiimme ja teemme itsestämme raunion, sillä erikoisesti tällä synnillä on turmiolliset vaikutukset.

Synnit ovat juuri niitä, sanoo Tolstoi, jotka estävät meitä elämästä onnellisina. Jos ei olisi näitä syntejä, ei olisi sotia, ei väkivallantekoja, ei pahuutta. Synnit, jotka ovat meillä ihmisillä niin luonnollisia, tekevät elämän onnettomaksi maan päällä.

Synnit ovat niin meidän veressämme, että meidän on ollut ikään kuin pakko aina aikojen alusta lähtien keksiä kaikenlaisia puolustuksia niille. Koetamme selitellä, kuinka ne ovat aivan välttämättömiä meidän henkisellekin elämällemme, ei ainoastaan onnelle. Ja sen tähden me olemmekin keksineet viettelyksiä ja ansoja, joista Jeesus sanoo: ”Niiden täytyy tulla maailmaan, mutta voi niitä, joiden kautta ne tulevat.” Viettelyksillä ja ansoilla me puolustelemme syntejämme. Ja *uskonnollinen valhe*, sanoo Tolstoi, on kaiken takana, kaikkea pahaa puolustamassa.

ANSAT JA VALHEET

Ansait ja valheet, joista Tolstoi puhuu ovat niitä jotka, varsinaisesti estävät meitä menestyksellisesti taistelemasta syntejä vastaan ja niistä vapautumasta. Synnit, ovat välittömiä rakkauden esteinä, kun sen sijaan ansait ja valheet kietovat sitä ennen meidän järkemme, joka muuten näkisi totuuden.

Järkemme on sitä varten meille annettu, että me sen avulla näkisimme totuuden. Kun järkemme on valistunut, kun se on ennakkoluuloista vapautunut, silloin me näemme, niin kuin Tolstoi opettaa, että suuri, jumalainen rakkaus, iankaikkinen autuus, elämä ja onni ovat aina mahdollisia, sekä täällä maan päällä, että kaikkialla. Ei ole mitään muuta onnen mahdollisuutta kuin jumalainen rakkaus, joka on Jumala itse.

Meidän järkemme, jos se ei ole pimitetty, ymmärtää tämän totuuden, näkee selvästi, että millään muulla tavoin emme voi saavuttaa onnea, – emme palvelemalla eläintä itsessämme ja eläintä toisissa, vaan ainoastaan siten, että tunnemme Jumalan ihmisessä, kaikkialla, Jumalan, joka on rakkaus. Mutta kun ihminen herää henkisesti ja varsinaisesti tulee tietoiseksi synneistään, silloin hän voisi luopua niistä ja elää aivan järkensä mukaisesti, ellei olisi näitä ansoja ja valheita, Tolstoi sanoo.

Muistakaamme vielä, että Tolstoin opin mukaan synti on niin vaikeasti poistettavissa sen tähden, että se piilee meidän luonnossamme. Synti on ainoastaan se, mikä estää meitä rakastamasta. Synnillä ei ole mitään muuta teologista painavuutta. Mutta synti on hyvin voimakas. Se asuu meidän luonteessamme, sillä nekin ihmiset, jotka eivät itsestään ole syntisiä tulevat sellaisiksi. Jokaisen ihmisen täytyy syödä ja juoda, jokaisen täytyy levätä, jokaisen täytyy luonnon mukaisesti ajatella vähän eteenpäin, koota vähän 'talven varalle', niin kuin muurahaiset pesäänsä.

Jokaisen täytyy taistella ainakin jonkin verran olemassaolostaan luontoa vastaan. Jokaisen täytyy myöskin elämässään jonkin verran kiihottua, 'tulla stimuloitukseksi' elämän tapahtumista. Meidän elämämme olisi liian uneliasta, jos ei koskaan olisi vaihtelua, jos ei tapahtuisi sellaista, joka panee järkemme liikkeelle ja lisää kehollista vireyttä. Sen tähden nämä kaikki asiat ovat itsestään luonnollisia, ja ihminen, joka ei millään tavoin ole tietoinen hengestään, tietenkin silloin elää aivan näiden eläimellisten ja luonnollisten vaistojen varassa ja on siinä onnellinen.

Mutta kun järki on herännyt ihmisessä, kun hän alkaa ajatella, ja kun hän herää henkisesti, niin että hän näkee totuuden ja ymmärtää, ettei mikään onni ja autuus ole saavutettavissa muuten kuin rakkaudessa, silloin kaikki nämä asiat, jotka itsestään ovat luonnollisia, muuttuvat helposti synneiksi. Sillä kun ihminen ajattelee onnea, niin silloin hän myöskin ajattelee näitä luonnollisia taipumuksiaan ja huomaa, että ne ovat omiaan lisäämään hänen persoonallista onneaan, niin nämä viehätykset, elämän viekoitukset, nuo eläimellisen elämän vaistot, muodostuvat hänelle synneiksi, kun hän kohdistaa niihin huomionsa, kun hän lankeaa pois totuuden ihanteesta ja kohdistaa huomionsa juuri noihin persoonallisiin tyydytyksiin.

Nämä viettelykset ja tyydytykset ovat niin lähellä kutakin ihmistä, että hän aivan huomaamattaan lankeaa niihin, taikka jos hän enemmän ajattelee, enemmän itsenäisesti arvostelee, niin hän keksii syyt, millä puolustaa heikkouksiaan ja synnittömyyttään. Hänen ei tarvitse edes itse keksiä näitä puolusteluja, vaan niitä tarjotaan hänelle valmiina. Nämä puolustelut, joita ihmisille tarjotaan valmiina, ovat juuri näitä ansoja ja uskonnollisia valheita, joista Tolstoi puhuu.

Ansoja, sanoo Tolstoi, on viidenlaatuista: 1) *persoonallisia ansoja*, 2) *perheansoja*, 3) *toiminnan ansoja*, 4) *seurojen ansoja* ja 5) *valtion ansa*. Nämä viidenlaiset ansait kietovat meidän järkemme.

Olettakaamme, että on kysymyksessä henkisesti elämään herännyt ihminen, joka on todella nähnyt, että rakkaus on elämän laki, herännyt näkemään sen niin perin pohjin, niin täydellisesti kuin Tolstoi. Mitä silloin hänen omatuntonsa, hänen järkensä, hänen sisin äänensä hänelle sanoo? Se sanoo: ”Nyt tästä hetkestä lähtien, jolloin sinä näet, ettei ole mitään muuta todellista olemassa kuin suuri, jumalainen rakkaus, nyt sinä tästä hetkestä lähtien rakastat kaikkia, rakastat samalla epäitsekäällä, itsesi unohtavalla rakkaudella kaikkia”.

Se ei ole silloin mitään haaveilua. Se kaikkiin kohdistuva rakkaus näkyy siinä, että sinä rakastat täydellisesti, epäitsekäästi: lähimpiäsi, naapureitasi, vihamiehiäsi, persoonallisia tuttaviasi, omaisiasi, kaikkia, joka hetki, sillä suurella rakkaudella, joka ei katso muotoon eikä ihmiseen vaan joka on täydellisesti puhdas ja vanhurskas, täydellisesti inhimillinen ja jumalainen, eikä tee mitään eroa ihmisten välillä. Niin tunsivat Tolstoi, niin tunsivat aina suuret profeetat, sellaiset suuret sielut kuin Fransiskus Assisilainen, Buddha, Jeesus, Laotse, Zarathustra, aikojen kuluessa. He kaikki tunsivat: – On rakastettava!

Jos tällainen herämys sattuu ihmiselle, joka ei ole niin kuin lapsi, – ohimennen sanoen karmansa puolesta niin valmistunut kuin esim. Fransiskus Assisilainen, että hän siinä samassa hetkessä voi luopua kaikesta ilman epäilyksiä, lähteä rakastamaan kaikkia ihmisiä, kaikkia eläimiä, koko luontoa, koko maailmaa, – jos se siis sattuu ihmiselle, jonka karma ei ole aivan näin suopea, jonka menneisyydessä ei ole ollut niin paljon taistelua ja niin paljon voittoja, että hän heti osaisi kaiken voittaa, niin silloin, niin kuin Tolstoi sanoo, silloin tämä rakkauden omaksuminen, uuden iankaikkisen elämän omaksuminen, ei voi tapahtua yhdessä hetkessä, vaan se tapahtuu asteittain. Ihminen kehittyy vähitellen.

Sen tähden juuri hän kehittyy vähitellen, että se rakkaus yhä enemmän pääsee hänessä ilmenemään. Mutta hänellä on myöskin aina tuo mahdollisuus, että hän itse asettuu esteeksi rakkauden tielle, että hän lankeaa ansoihin.

Ensimmäinen näistä ansoista on *persoonallisen valmistautumisen ansa*. Ihminen näkee herätessään, että hän on kaukana ihanteista, ja että ennen kuin hän siis voisi rakastaa, ennen kuin hän voisi kokonaan antautua rakkaudelle ja näyttää teoissa aina rakkautta jokaista lähimmäistä kohtaan, joka hänen tielleen sattuu, niin tämä persoonallisen valmistautumisen ansa kuiskaa hänelle: ”Siirrä hengessäsi vähän eteenpäin tuota lopullista rakkautta. Ethän sinä nyt vielä osaa noin kaikkia rakastaa. Täytyyhän sinun nyt ensin vähän kehittää itseäsi täydellisemmäksi. Ethän sinä nyt heti voi rakastaa. Ethän sinä nyt vielä ole niin kehittynyt järkesi puolesta. Ethän sinä vielä ole niin viisas. Tässä täytyy vielä vähän valmistaa itseään”.

Tällöin ihminen ei huomaa, että kehitys rakkaudessa, joka kyllä on kehitystä, ei tapahdu siten, että hän koettaa kehittää itseänsä jossakin muussa esim. kaikella tavalla sivistyttämällä sieluaan, vaan kehitys rakkaudessa voi tapahtua ainoastaan sillä tavoin, että hän suorittaa rakkauden tekoja, vaikka kuinka pienessä mitassa, johon hän kykenee.

Ei kehitys tapahdu sillä tavoin, että lukee äärettömän viisaita kirjoja, menee omaan huoneeseensa ja syventyy siellä niihin kehittyäkseen ja viisastuakseen ja valmistuakseen. Silloin ei myöskään tahdo tulla häirityksi eikä voi sen tähden auttaa toisia vaikka muuten voisi auttaa. Jotakin voi tapahtua ikkunan ulkopuolella, mutta minä en tahdo rientää apuun.

Me emme osaa arvostella asioita oikein, sanoo Tolstoi. Emme ymmärrä, että rakkaus kuuluu jokapäiväisen elämän aivan vaatimattomiin tapahtumiin. Sen tähden tuo persoonallisen valmistautumisen ansa kuiskaa meille hyvin kuuluvalla äänellä ja puhuu meille juuri meidän omasta kehityksestämme: Minun täytyy nyt ensin lukea itseni tohtoriksi, sitten voin kyllä ruveta pyrkimään täydellisempään elämään. Kun minä olen tullut oikein rikkaaksi, sitten voin rakastaa kaikkia ihmisiä ja näyttää kuinka pitäisi ihmistä auttaa juuri rikkaudella.

Mehän tiedämme aivan kokemuksesta, että me ihmiset saatamme juuri sillä tavoin ajatella. Muistan hyvin erään erittäin vakavan nuoren teosofin, joka sanoi minulle hyvin iloisesti: ”Katso, nyt minä menen rikkaisiin naimisiin ja sitten, sitten minä ainakin saan antaa. Minä ihan näen, miten 500-lappuset lentävät silmiäni edessä. Sitten minä todella voin edistää teosofista työtä ja auttaa kaikkia”! Ja hän meni rikkaisiin naimisiin. Mutta hänen rouvansa ei antanutkaan hänelle yhtään rahaa, ja hän oli vielä sidotumpi kuin ennen. Hän ei voinut enää mitään antaa, ei persoonallista apuaan eikä rahaa. Muistammehan mitä Jeesus sanoi sille miehelle, joka oli kyllä valmis seuraamaan häntä, mutta sanoi, että kunhan minä nyt ensin haudaan isäni, joka on kuollut. Jeesus antaakseen aivan kuvaavan neuvon sanoi näin: Anna kuolleiden haudata kuolleensa. Kyllä niitä on sellaisia ihmisiä, jotka eivät ole heränneet henkiseen elämään, jotka kyllä haudavat tuon isäsi ruumiin. Nyt tällä hetkellä sinä seuraa minua. Tietenkin tämä on erinomaisen räikeä esimerkki, joka melkein saattaa tuntua sydämettömältä. Mutta siinä on meidän Mestariimme tahtonut vain korostaa itse periaatetta.

Toinen ansa on ns. *perheen ansa*. Kun ihminen herää henkiseen elämään ja oikeastaan silloin sydämessään tuntee, että hän rakastaa kaikkia yhtä paljon, hän kuitenkin kuuntelee aivan luonnostaan sitä ääntä, joka sanoo hänelle: Mutta sinulla on perheesi, – sehän on sinua kaikista lähinnä. Perheesi jäseniä sinun tulee rakastaa, niitä, jotka ovat veren sitein sinuun sidotut. Heitä sinun täytyy rakastaa enemmän kuin toisia; heidän puolestaan sinun täytyy uhrautua.

Tolstoi sanoo nimenomaan: Tämä on ennen kaikkea äitien ansa. He uhrautuvat aina rakkauden uskossa juuri perheittensä puolesta ja samalla silloin lankeavat tähän perheen ansaan. Heidän rakkautensa voi nimittäin viedä siihen, että he suosiessaan omia lapsiaan voivat olla vaikka kuinka kylmiä toisten lapsille.

Myös muistamme, mitä Jeesus Kristus sanoi: ”Ihmisen pahimmat vihamiehet ovat hänen perheensä jäsenensä”. Mitähän Jeesus sillä tarkoitti? Tietenkin voimme mystisesti selittää, että meidän perheemme ovat kaikki ne äänet meissä, jotka elävät meidän sisässämme, jotka ovat kaikkein lähinnä meitä omassa sielussamme ja jotka ovat meidän vihollisiamme. Tämähän on totta, mutta se on myöskin totta aivan jokapäiväisessä elämässä siinä mielessä, että niin kuin kokemuksesta saatamme havaita – hyvin usein ainakin on niin – että jos joku perheen jäsenistä sattumalta herää henkiseen elämään, ei kaikki yhtäaikaan, – jos joko isä, äiti tai joku lapsista herää henkiseen elämään ja ymmärtää totuuden ja tahtoisii elää sen mukaan, niin silloin toiset siinä perheessä eivät ymmärrä, vaan asettuvat vastarintaan, asettuvat vastustamaan.

Sehän oli Tolstoinkin tragedia. Hänen perheensä ei täydellisesti ymmärtänyt häntä, ja sillä tavoin hän joutui vaikeaan tilanteeseen. Hän joutui itsekin sellaiseen asemaan, että hän tahtomattaan tuli vaivanneeksi perhettään, sillä kun perhe ei siunannut häntä elämänymmärryksessään, ei hänkään puolestaan osannut ymmärtää perhettään. Hän jäi siihen; hän oli kiinni perheen ansassa. Hän jäi perheeseen, mutta hänen luonaan kävi paljon ihmisiä, paljon sekä naapureita että eri puolilta maailmaa sellaisia, jotka tulivat tapaamaan suurta kirjailijaa ja ennen kaikkea suurta profettaa.

Tolstoi ei tietenkään voinut muuta kuin olla vieraanvarainen isäntä; ja tämä oli suureksi vaivaksi hänen vaimolleen. Me voimme hyvin ymmärtää, että kreivitär Sofia Tolstoi ei ollut perin ihastunut siitä, että joka päivä kävi suuri joukko ihmisiä syömässä ja juomassa hänen kodissaan. Siinä oli tietenkin palvelemista, järjestämistä ja ajattelemista. Kreivitär väsyi tähän elämään, mutta se johtui ainoastaan siitä, että Tolstoi itse oli niin vaikeassa ristiriidassa. Hän ei jaksanut hyljätä perhettään ja perhe ei jaksanut ymmärtää häntä. Tolstoi rakasti kaikkia, ja hän ei voinut sanoa niille, jotka tulivat hänen ovelle: Menkää tiehenne.

Tuollainen ristiriita syntyy elämässä, kun joku perheenjäsen herää henkiseen elämään. Sanokaamme, että hän on ennen ollut ahkera koulussa, on nyt ylioppilas, on elänyt hyvin ja kauniisti maailmassa ja ollut perheelle iloksi. Mutta sitten hän huomaakin, ettei ollenkaan voi jatkaa tuollaista, sillä henki kutsuu häntä toisaalle. Hänen on tehtävä suuri muutos elämässään. Hänen täytyy lähteä ulos maailmaan todistamaan jumalallisesta rakkaudesta. Mutta perheenjäsenet ovat kauhistuneita sen sijaan, että siunaisivat, sen sijaan,

että he sanoisivat: sinä olet valinnut oikean osan, he asettuvat vastarintaan ja koettavat saada hänet pois siitä henkisestä innostuksesta ja elämästä.

Toiselta puolen kaikki tällaiset ovat tietenkin erinomaisen hyviä, sillä se on henkiselle elämälle suuri koe. Sen tähden se on sillä tavoin asetettukin, että meitä sillä tavoin parhaiten koetellaan vahvistuaksemme.

Sitten on kolmas ansa, niin sanottu *toiminnan ansa*. Jokainen ihminen, sanoo Tolstoi, on aina jossakin määrin toiminnassa kiinni, ja hän on mielessään siitä innostunut. Nyt hänen toimintansa voi olla sellaista, että kun hän herää henkisesti, kun hän näkee totuuden, niin hänestä tuntuu, että hänen perheensä jättää hänet ja hänen täytyy jättää se ja se toimi: hän ei voi ollakaan tuossa tietyssä toimessa ja jatkaa sitä työtä.

Hänen omatuntonsa voi sanoa hänelle, kun hän herää henkisesti: Tämä minun nykyinen työni ei ole niin ylevä, että minä voisin siinä rakastaa ja että minä aina voisin siinä tehdä niin oikein kuin tahtoisin ja niin kuin minun tulisi. Ehkä tämä minun koko toimeni onkin vähän epäiltävää. – Hän voi henkisesti herätessään tehdä tällaisen huomion.

Silloin, sanoo Tolstoi, toiminnan ansa heti kietoo hänen järkensä. Se sanoo esim. näin: Mutta sinullahan on tehdas, joka valmistaa hyvin haluttua tavaraa. Tietenkin se on hyödyllistä, koska ihmiset sitä kaipaavat ja haluavat. Heidän täytyy sitä saada. Sinun täytyy tietenkin jatkaa tätä yritystäsi. Yritä yhä pitää yllä tuota tehdasta ja lähetä maailmalle noita haluttuja tavaroita.

Taikka sitten voi ansa kuiskata hänelle: Mutta minulla on työ aivan kesken vielä. Täytyy ensin lopettaa tämä työ, mikä minulla on tekeillä. Enhän minä voi sitä aivan kesken jättää. Tällä tavoin nämä ansat kuiskaavat hänelle. Se on toiminnan ansa, sillä rakkauden elämä vaatii heti toteutumista.

Jeesuskin jossakin vertauksessaan puhuu siitä, kuinka maailmalla on paljon touhua ja tekemistä: Toisen pitää kyntää peltoaan, toisen pitää tehdä sitä ja sitä. Nämä tällaiset puuhut estävät ihmisiä juuri sillä hetkellä toteuttamasta rakkauttaan. – Minun täytyy nyt taas tässä ikään kuin sulkeissa sanoa, että koetan esittää Tolstoin omaa kantaa niin selvästi ja täydellisesti kuin mahdollista. En millään tavoin sitä nyt arvostele tai valaise. Kuitenkin, niin kuin olen ennekin sanonut, voin kyllä sitten lopuksi hieman valaista ja arvostellakin näitä asioita, sillä olen itse niitä kaikkia kokenut, niitä kaikkia koettanut toteuttaa. Sen tähden minä aivan hyvin sekä tunnen Tolstoin kannan, että osaan sitä vähän valaista, ehkä vähän arvostellakin joissakin kohdin, mutta teen se sitten vasta lopuksi.

Neljäs ansa, josta Tolstoi puhuu, on *seuraelämän ja yhdistysten* ansa. Ihmiset mielellään ryhmittyvät. Heillä on yhteisiä puuhia, yhteisiä pyrkimyksiä, ja he luonnostaan lyöttäytyvät yhteen seuroiksi, yhdistyksiksi ja yhteiskuntaluokiksi ja lupaavat erinäisiä asioita toisilleen, voivatpa vielä tehdä suoranaisia valoja toisilleen, ja silloin he pitävät toisiaan veljinä. He ovat kaikki keskenään veljiä ja yhdenarvoisia, muu ihmiskunta jää hieman kuin ulkopuolelle.

Silloin tällaiset yhdistykset, seurakunnat ja puolueet, tällaiset ihmisryhmät luulottelevat harrastavansa totuutta silloin, kun harrastavat veljeyttä keskenään ja jotakin yhteishyvää, joka heitä koskee. – Mutta silloin he samalla sulkevat ulos muun maailman. Tämä on kaikkien yhdistysten ansa, sanoo Tolstoi; tämä on valtiollisten puolueitten ansa.

Ihminen kuuluu esim. johonkin puolueeseen. Hän joutuu johonkin parlamenttiin, eikä enää saa olla oma itsensä. Hän ei saa omantuntonsa mukaan päättää asioista. Hänen täytyy toteuttaa puolueensa ohjelmaa. Hän on luopunut omasta järjestään, silloin kun hän on mennyt johonkin puolueeseen. Nyt hänellä ei ole enää omaatuntoa. Hänen omatuntonsa on silloin hänen puolueensa omatunto ja järki, ja sitä hänen täytyy noudattaa.

Sillä tavoin ihminen myy itsensä puolueille ja yhdistyksille, omantuntonsa ja järkensä. — Tämä on hyvin vaikea ansa. Se on hyvin kiehtova ansa. Se on aina ollut maailman alusta saakka, sillä ihmisten on ollut kuin pakko ryhmittyä aivan luonnollisista syistä suojellakseen itseään.

Viides ansa on vieläkin pahempi, sanoo Tolstoi. Se on eniten järkeä kiehtova. Se on *valtion ansa*. Jokainen meistä syntyy tietyn kansan ja valtion kansalaiseksi, ja vähitellen eläessään ja kehittyessään hän huomaa olevansa yhteiskunnan jäsen, jonka elämä on järjestetty tietyllä tavalla. Yhteiskunnan elämä kulkee määrättyjen lakien ja sääntöjen mukaisesti. Niistä ei voi poiketa, niitä ei voi loukata vaaratta itselleen ja toisille. Sillä tavoin ihminen helposti eläytyy tuon yhteiskunnan, tuon valtion henkeen, sen järjestykseen, luullen sitä jonkinlaiseksi korkeammaksi hyväksi.

Hän saa pienestä pitäen oppia, sanoo Tolstoi, että tämä hänen yhteiskuntansa, jossa hän elää, on erinomaisen hyvä. Se on oikeastaan parempi kuin toisten kansojen yhteiskunnat sen tähden, että tämä kansahan juuri koettaa kaikkea turvata. Tässähän koetetaan olla niin viisaita, ja tässä koetetaan oppia muiden kansojen esimerkistä, tässähän on pyritty kaikin tavoin tekemään parasta. Tietenkin tämä minun kansani on saavuttanut niin paljon järjestyksessään kuin saavuttaa voi ja kuin yleensä on mahdollista saavuttaa. Usein vielä lisätään, että Jumala on erikoisesti suosinut tätä kansaa, ja rakastanut sitä enemmän kuin muita. Sen tähden meidänkin täytyy rakastaa ennen kaikkea tätä yhteiskuntaa ja tätä valtakuntaa.

Tällä tavoin ihmistä kasvatetaan pienestä pitäen, sanoo Tolstoi. Sehän on hänen isänmaanrakkauttansa, mutta se panee myöskin unohtamaan, että on toisiakin kansoja ja valtakuntia, ja että ihmiskunta on paljon, paljon suurempi kuin mitä tällaiset yksityiset kansat.

Ihmisiä kasvatetaan siihen uskoon, että valtio on jokin korkea, ihmeellinen aate, ihmeellinen todellisuus, joka on yksilön yläpuolella, mutta että voidaan jopa sanoa, että yksilö on olemassa tuota kokonaisuutta, tuota yhteiskuntaa varten. Ja se yhteiskunta, se valtio, saattaa sitten vietellä ja painostaa yksilöä suorittamaan tekoja, jotka ovat suorastaan rakkautta vastaan, niin kuin esim. menemään sotaan, mestaamaan rikollisia ja tekemään väkivaltaa toiselle.

Siihen ihminen kasvaa huomaamattaan, sanoo Tolstoi, sillä kaikki valtiot ovat niin viisaasti ja niin kavalasti järjestetyt, että erotamme niissä vain kaksi eri puolta: hallituksen ja kansan. Kumpikaan niistä ei ole mistään vastuunalainen, sillä hallitus sanoo: Meillä on valta; kansa on uskonut meille vallan ja johdon; meidän täytyy katsoa kansan parasta; meidän täytyy lähettää joukkoja sotaan; me olemme saaneet kansan luottamuksen ja emme kai voi sitä pettää. — Sillä tavoin hallitus pudistaa vastuun päältään. Hallitus lähettää joukkoja sotaan ja mestauttaa jonkun pahantekijän, sillä täytyyhän sen tehdä, niin kuin kansa tahtoo ja ajatella heidän parastaan.

Tolstoi huomauttaa, kuinka Uudessa testamentissa on loistava esimerkki tästä asiasta. Päärabbiini nimittäin sanoo, että on parempi uhrata yksi henki, nimittäin Jeesus Kristuksen, koko kansan puolesta, etteivät muut ihmiset, koko kansa, joutuisi kärsimään roomalaisten vihaa: Niin, täytyyhän meidän nyt uhrata yksi henki, Jeesus Kristuksen.

Itse kansa, jota hallitus hallitsee, ei ole myöskään mistään vastuunalainen, sillä senhän puolestaan täytyy totella hallitusta. Jos hallitus sanoo, että lähtekää nyt sotaan, niin ei kansa voi sanoa: Emme me tahdo lähteä sotaan; me tahdomme viljellä rauhassa maatamme. Ei kansa sillä tavoin voi sanoa. Silloin täytyy lähteä sotaan, ja jokainen sotamies, joka lähtee, ajattelee, että eihän se ole minun syyntä, että minä tapan vihollisia. Sehän on hallitus, joka käskee ja minun täytyy totella. Heilläkään, joita hallitaan, ei siis ole vastuuta. Sen tähden tämä valtion ansa on kaikista pahin, sanoo Tolstoi. Mutta, Tolstoi lisää vielä, ettei yksikään ansoista voisi aivan täydellisesti kietoa ihmisen järkeä, ellei näitä ansoja tukemassa olisi uskonnolliset valheet.

Uskonnolliset valheet tukevat näitä ansoja ja selittävät niitä. Ihmisen järki on jo ennakolta pimitetty, niin että sitä verraten helppo hämätä. Usko, sanoo Tolstoi, on perin luonnollinen asia. Jokaisen ihmisen täytyy uskoa, ja ilman uskoa emme voi mitenkään elää henkisesti. Koko henkinen elämämme on uskoa. Mitä tämä usko on? Se on uskoa Jumalaan. Se on uskoa hyvään, uskoa sieluun, uskoa järkeen. Tolstoi sanoo: Tämä kaikki on uskoa sen tähden, että me emme voi sitä tarkemmin määritellä. Me emme voi niitä asioita, joita uskotaan, tarkasti määritellä, sillä silloin ei olisi kysymyksessä enää mikään uskon asia. Emme voi tarkasti määritellä, mikä on hyvä, mikä on järki. — Mitä se merkitsee, että olemme sieluja eli henkiolentoja? Mitä Jumala on? Mitä rakkaus on syvimmissä olemuksessaan? — Emme voi muodostaa niistä selvää kuvaa, emme voi niitä ulkonaisiin muotoihin pusertaa. Juuri sen tähden ne ovat niin eläviä. Niitä lähestytään uskossa; meidän ihmisten täytyy uskoa.

Suurimmat asiat elämässä ovat sellaisia, että meidän täytyy niihin uskoa. Mitä sillä on merkitystä, että rupeamme juttelemaan oppineesta Jumalasta? Jos uskoo Jumalaan, niin uskoo Jumalaan juuri sen tähden ja siinä määrin, että Jumala on meille käsittämätön, että Jumala on alati meidän yläpuolellamme, että syvimmissä tajunnassamme ainoastaan asetamme kuin tuntosarvia ulospäin, Jumalaan päin, mutta emme osaa sanoa, mitä Jumala on. Samalla tavoin, jos osaisimme määritellä hyvän olemuksen, me puristaisimme siitä pois kaiken mehun ja sisällön, ja silloin hyvä ei olisikaan enää mitään hyvää. Se olisi muotiasia.

Meidän täytyy ymmärtää, että hyvä on uskon asia; ja se, että hyvä on uskon asia, että meidän täytyy uskoa hyvään, perustuu juuri siihen, että hyvä on sellaista, johon me siis uskossa luotamme ja jonka me tiedämme olevan, vaikkamme suinkaan sitä osaa tarkasti määritellä.

Samalla tavoin, sanoo Tolstoi, on ihmisen sielun laita taikka meidän itsemme laita henkiolentoina. Me tiedämme, että me olemme henkiolentoja. Me tiedämme, että me olemme enkeleitä, me tiedämme, että me olemme jollakin tavoin ikuisia — ainakin sitten, kun olemme henkisesti heränneet. Mutta meidän tietomme ei ole sellaista, että me voisimme heittää tuon asian ulkopuolelle itseämme ja pürtää sille ääriä, vaan meidän tietomme on sellaista, ja sen tähden meidän täytyy alati siihen uskoa.

Aivan toista, sanoo Tolstoi, ovat kaikki uskonnolliset valheet. Ihmiset ovat ruvenneet määrittelemään juuri niitä asioita, joita ei voi määritellä. He puhuvat monista Jumalista, taikka sitten kolmesta Jumalasta, taikka sitten he puhuvat ihmeistä. Sitten he puhuvat esim. sellaisista ihmeistä, että vesi muuttuu vereksi, taikka, että leipä muuttuu jonkun ihmisen ruumiiksi.

Uskonnot määrittelevät kaikenlaisia asioita ja tekevät siis uskon asioista järjettömiä asioita. Nämä juuri houkuttelevat ihmisiä pois oikeasta uskosta kaikenlaisiin väärin uskomuksiin, nimittäin kaikenlaisten väärin opinkappaleiden totena pitämiseen. Tätä uskonnollista valhetta, sanoo Tolstoi, syötetään ihmisille; välitetään viidellä eri tavalla.

Ensimmäinen näistä uskonnollisista valheista, sanoo Tolstoi, on se, että *totuutta tulkitaan väärin*. Aina silloin tällöin on esiintynyt ihmiskunnassa joku tietäjä, joku viisaampi profeetta, joka on ilmoittanut elämän totuuden ihmisille. Näin sanoo Tolstoi nimenomaan, ja me kuulemme aina tuollaisen tutun äänen hänen puheessaan. Mutta sen sijaan, että olisivat jääneet kuuntelemaan hänen ääntänsä, he hänen kuoltuaan korottavat hänet Jumalaksi sen tähden, että hän oli tuonut jumalaista totuutta maailmaan, ilmoittanut jotakin jumalaista. He sanovat, että hän onkin itse jumalainen olento. Hän on korkea, ihmeellinen olento, palvottava: hän voi auttaa!

Samalla kun he tällä tavoin, osoittavat kylläkin oikeata kunnioitusta, vaikkakin liioiteltua, samalla he täydellisesti vääristävät hänen oppinsa tai unohtavat sen kokonaan, eivät välitä siitä ollenkaan, vaan keksivät joitakin muita oppeja tilalle, joista he sitten sanovat, että nämä olivat hänen sanojaan.

Tällaisen näytelmän – sanoo Tolstoi – näemme kaikissa uskonnoissa. Kristuksen opista ei tiedetä mitään kristikunnassa, joka kyllä nosti Jeesus Nasaretilaisen Jumalaksi, niin kuin Tolstoi sanoo. Ainakin Konstantinus Suuren jälkeen, jolloin kristinusko tuli valtion uskonnoksi, se suorastaan unohti Jeesus Kristuksen opin.

Samalla tavoin, sanoo Tolstoi, on muuten tapahtunut buddhalaisissa, hindulaisissa ja muhamettilaisissa maissa. Muhammed ja islamilaiset ensin nousivat kristikuntaa vastaan sanoen itsestään, että he olivat oikeita kristittyjä, oikeita Kristuksen seuraajia. He tietävät, että Jumala on yksi. Kristikunta oli langennut monijumalaisuuteen. Se uskoo kolmeen Jumalaan. Islamilaiset toivat maailmaan totuuden, joka oli kristikunnalta sekaantunut ja unohtunut.

Mutta, sanoo Tolstoi, jonkin aikaa sen jälkeen, kun he yrittivät tuoda totuutta, niin totuus unohtui ja mitä islamin usko nyt on? Se on nyt sitä, että täytyy viisi kertaa päivässä rukoilla ja täytyy ainakin kerran elämässään tehdä pyhiinvaellusretki Mekkaan jne. Kaikissa uskonnoissa on käynyt tällä tavoin, sanoo Tolstoi. Totuutta on tulkittu väärin.

Toinen uskonnollinen valhemenetelmä on *usko ihmeisiin*. Kaikissa uskonnoissa opetetaan aina ihmisille, että muutamat ihmiset tai yksi ainoa ihminen on ollut niin Jumalan suosiossa, että hän tai he ovat saaneet tietää jumalaisia asioita. Todistuksena siitä on ollut, että he ovat osanneet tehdä ihmeitä.

Kaikki me muut ihmiset olemme turhan ylpeitä, jos me rupeamme luulemaan, että me voisimme mitään tietää ja mitään tehdä, saatikka ihmeitä. Meidän täytyy ymmärtää, että ylpeys on hyljättävä. Meidän täytyy vain uskoa ja luottaa siihen, että jotkut ovat armoitettuja ja saavat tietoa Jumalalta ja sitten tekevät ihmeitä. Tämä on, sanoo Tolstoi, tuo väärä usko ihmeisiin ja väärä usko ihmeellisiin ihmisiin.

Totuus on myöskin peitetty niiltä ihmisiltä, jotka sanovat, että kaikki ihmiset ovat samassa asemassa: kaikilla on samat mahdollisuudet ja mitään ihmeitä ei ole. Tämä on suoranaista hullutusta, sanoo Tolstoi, kun meitä ihmisiä koetetaan opettaa uskomaan järjettömyyksiä. – Se on kyllä viisaasti sanottu Tolstoilta. Vaikka ihmiset eivät tiedä ja tunne kaikkia luonnonlakeja ja kaikkea, mitä luonnossa voi olla. Ei elämässämme silti ole ihmeitä, vaikka ne näyttävät ihmeiltä. Tolstoi näki joka tapauksessa tässä totuuden selvästi.

Kolmas uskonnollinen valhe, sanoo Tolstoi, on siinä, että kaikissa *uskonnoissa asetetaan välittäjiä Jumalan ja ihmisten välille*. On papistoja, on kirkkoja, on piispoja ja pappeja, on ulkonaisia vapahtajia. Kaikki ne asetetaan Jumalan ja ihmisten välille. Ihmiset muka eivät itse pääse yhteyteen Jumalan kanssa. Heillä täytyy olla kirkkoja välissä, pappeja ja piispoja ja vapahtajia ja kaikenlaisia olentoja rukoilemassa heidän puolestaan, sovittamassa heidän syntejään ja heidän suhteitaan Jumalaansa.

Todellisuus on kuitenkin se, ettei ole kukaan eikä mikään niin lähellä ihmistä itseään kuin Jumala, totuus. Me emme siis tarvitse minkäänlaisia välittäjiä Jumalan ja itsemme välille. Päinvastoin meidän täytyy ymmärtää, että jokaisen meistä täytyy itse päästä välittömään sisäiseen suhteeseen Jumalaan, hyvään, iankaikkiseen elämään, onneen.

Mikä onni se on, joka ei ole minussa, niin etten itse tuntisi onnea, vaan että olisi joku toinen, joka tuntisi onnea minun puolestani? Onni on Jumala. Meille on jokaiselle aivan välttämätöntä, että me itse hengessämme olemme yhteydessä suuren, jumalaisen ja rakkauden kanssa.

Tähän kolmanteen uskonnolliseen valheeseen liittyy läheisesti neljäs, joka on se, niin kuin Tolstoi sanoo, että *käsitetään kaikenlaiset kirkonmenot, kaikenlaiset juhlats, ihmeelliset kulkueet, ja kokoukset temppelissä, joissa soitetaan, lauletaan ja messutaan, Jumalalle otollisiksi*, että siis Jumala niistä pitää, ja kun me niitä noudatamme ja kun me käymme ahkerasti kirkossa ja rukoushuoneissa, kun me katsellemme kaikenlaisia ihmetapahtumia,

katsellemme suuria juhla-kulkueita kaduilla ja jumalan kuvia, niin me joudumme hyviin väleihin Jumalan kanssa; Jumala silloin on mielissään.

Tällaiset juhlamenot ovat omiaan häikäisemään meidän aistejamme, ja kun meidän aistimme häikäistyvät, niin meidän järkemmekin pimentyy, niin että se kaiken hyväksyy. Me istumme kirkossa, kuuntelemme laulua ja soittoa, nyökyttelemme päätämme ja vaivumme autuaalliseen tunnelmaan, ja jos jokin häiritsevä ajatus tulee väliin, niin me työnnämme sen heti syrjään, sillä sellainen ei sovellu Jumalan huoneessa: sillä kaikki meidän aistimme ovat nyt kiinni tässä kauniissa, tässä ihanassa.

Tolstoi sanoo, että uskonnollinen valhe tässä on se, että meidän kirkkomme puhuvat kirkonmenojen olevan otollisia Jumalalle, vaikka ne kuitenkin ovat vain meidän keskeistä inhimillistä temppuilemistamme; ja siitä voi olla meille jopa vahinkoa, sanoo Tolstoi, sillä sellaiset menot saavat aikaan, että me *uskomme niihin valheisiin*, joita meille samalla syötetään. Kun me istumme tuollaisessa temppelissä, niin meidän aistimme ovat aivan kuin huumautuneet, järkemme on vaimentunut, ja joku syöttää meille kaikenlaisia uskonnollisia valheita, ja me otamme tietenkin ne vastaan ja lähdemme sitten pois vielä tyhmempinä kuin olimme tullessamme. Tällainen on neljäs uskonnollinen valhe.

Sitten, sanoo Tolstoi, on viides valhe eli viides *uskonnollinen menetelmä*, ja se on kaikkein pahin. Se on kaikista hirvein sen tähden, että se koskee lapsia. Se on siinä, että me opetamme lapsillemme valheita. Me opetamme heille kouluissa sellaisia asioita, joita monia, monia tuhansia vuosia sitten jotkut uskoivat tosiksi, jotkut Abrahamit tai jotkut muut sellaiset noina vanhoina aikoina. Kun meidän lapsemme tekevät meille kysymyksiä, niin me emme uskalla vastata heille niin kuin omassatunnossamme tahtoisimme, niin kuin meidän järkemme sanoisi meille, että meidän tulisi vastata, vaan me heti muistamme, miten meidän on sääntöjen ja oppien mukaisesti vastattava. Ei kukaan vanhempi ihminen täten uskalla olla rehellinen lapsilleen, vaan suoraan valehtelee heille.

Jos isä ja äiti olisivat rehellisiä lapsilleen, silloin he sanoisivat heille, mitä he itse uskovat ja ajattelevat. Hehän häpeävät omaa tietoaan, tai saavat hävetä, kun eivät ole sen paremmin heränneet totuuden tietoon. — Miksi minä en ole etsinyt totuutta, tulisi jokaisen vanhemman ajatella, kun hänen pieni lapsensa kysyy miten on sen ja sen asian laita. Meidän pitäisi aina tunnustaa tietämättömyytemme ja tyhmyytemme eikä syöttää pienille, viattomille lapsille valheita.

Tämä, sanoo Tolstoi, on sitä syntiä totuuden pyhää henkeä vastaan, jota ei anneta anteeksi. Sillä, sanoo Tolstoi, myöskin lapsi on aivan niin kuin kirkkoisä Tertullianus sanoi, luonnostaan kristitty. Lapsi on sielultaan sellaisessa vireessä, että hän voi ymmärtää Jumalaista elämää, rakkauden elämää, lapsi voi omaksua Kristuksen käskyt, Jeesuksen kaikki selitykset ja neuvot. Lapsi voi ne ymmärtää, sillä lapsi tulee maailmaan olentona, johon ei ole vielä kirjoitettu mitään tämän maailman valheita, ja sen tähden hän on sielussaan avoin totuudelle ja voisi kaikkein parhaiten ymmärtää iankaikkista Jumalaista rakkautta.

Sen sijaan, että me lapsillemme opettaisimme totuutta, koettaisimme ohjata rakkauteen ja rakkauden ymmärtämiseen, siihen uskoon ja tietoon, että rakkaus on ainoa tärkeä, sen sijaan me tyrkytämme heille kaikenlaisia valheita, emmekä edes itse omassa elämässämme osoita mitään rakkauden merkkejä. Tämä on kaikista julminta, sanoo Tolstoi.

TOLSTOIN PELASTUSOPPI

Tolstoin pelastusoppi ei ole mikään uusi metafyyminen, filosofinen tai teologinen järjestelmä, niin kuin esimerkiksi meidän kirkonoppimme, jonka mukaan ihminen jollakin yliluonnolliselta tavalla voi pelastua pahasta, synnistä ja, niin kuin lisätään, – iankaikkisesta kadotuksesta.

Tolstoin pelastusoppi on Kristuksen oppia, Kristuksen uskoa eli tosi kristinuskoa. Tolstoi nimittää sitä myöskin uudeksi siveysopiksi. Tolstoin pelastusopissa ei sen tähden ole kysymys mistään yliluonnollisesta pelastuksesta, vaan ainoastaan siitä, millä tavoin ihminen itse pyrkiessään, itse ponnistaessaan, itse työtä tehdessään voi vähitellen pelastua pahasta.

Olemme näissä esitelmissä puhuneet siitä pahasta, mikä meitä ihmisiä ahdistaa ja ympäröi ja mistä meidän pitäisi pelastua. Olemme puhuneet *synneistä* ja analysoineet niitä Tolstoin sanojen mukaan. Olemme puhuneet *ansoista*, jotka estävät ihmisen järkeä luottamasta totuuteen ja kietovat sitä, niin että se mieluummin puolustaa syntiä, jota järki sinänsä enempää kuin omatuntokaan ei hyväksy. Olemme puhuneet ns. *uskonnollisesta valbeesta*, joka pimittää ihmisen järjen, niin että se ei näe totuutta. Ja Tolstoin pelastusoppi on sen tähden esitys siitä, millä tavoin ihminen voi pelastua ensin järjensä ja sitten koko muun olemuksensa pahasta.

Minun täytyy sanoa, että kun nyt näin monien kymmenien vuosien jälkeen taas erityisesti aloin syventyä Tolstoin oppiin, johon jo nuorena perin pohjin koetin tutustua, niin hain esille erään kirjan, joka alusta lähtien oli minua viehättänyt. Se kirja ei ole mikään suuret vaatimukset täyttävä kirja; Tolstoi itse pitää sitä miltei keskeneräisenä; se on ”*Kristillinen oppi*”, jonka Tshertkov julkaisi englanniksi ”*The Christian Teaching*”-nimisenä kirjana. (Tämän kirjasen toimitti Arvid Järnefelt painosta v. 1909. Vihtori Kosonen, Hki – ”Vapautus”.)

Tässä ehkä verraten vähän tunnetussa kirjasessa Tolstoi esittää juuri näitä asioita, joista nyt on ollut puhe. Ja kun minä nyt otin tuon kirjan esille ja taas luin sen lävitse, niin minua suorastaan hämmästytti, kuinka lähellä itse asiassa Tolstoi on juuri meidän teosofis-ruusuristiläistä kantaamme.

Me katselemme asioita, oppeja ja opetuksia, niin kuin Tolstoinkin. Paitsi, että me ruusuristiläisinä olemme koettaneet ymmärtää ja omaksua Kristuksen opin, hänen vuorisaarnan käskynsä mukaisesti samalla tavoin kuin Tolstoikin, niin sen lisäksi kiintyy vielä huomio siihen seikkaan, kuinka Tolstoin käsitys siitä, millä tavoin ihminen voi päästä totuuden tietoon ja millä tavoin hän voi taistella itsensä vapaaksi pahasta, on läheisesti yhtä meidän ruusuristiläisen elämänymmärryksemme kanssa.

Minua se hämmästytti ja samalla ilahdutti, sillä monen vuosikymmenen aikana en ollut erikoisesti tullut uudelleen ajatelleeksi Tolstoin oppia koko laajuudessaan. Tietenkin olin aina tietoinen siitä, että hän oli ymmärtänyt melkeinpä ensimmäisenä Kristuksen käskyt ja niistä puhunut ja kirjoittanut julkisesti. Sen tähden varsinkin ilostuin, kun ajattelin hänen pelastusoppiaan ja hänen esitystään siitä, millä tavoin me voimme päästä pahasta.

Lähtökohta Tolstoin mukaan on se, että meidän järkemme on pelastettava. Se merkitsee toisin sanoen, että järki on se Jumalan lahja, joka voi näyttää meille totuuden ja jonka avulla me voimme totuuden löytää. Ei ole mitään muuta tiedon välinettä todellisuudessa kuin meidän järkemme, sillä vaikka meidän aistimme kylläkin välittävät meille havaintoja ulkonaisesti, objektiivisesta maailmasta, niin eivät nuo pelkät

aistihavainnot ole mitään tietoa, ennen kuin ne ovat käyneet järjen tutkivan linssin lävitse. Inhimillinen järki osaa ajatella, arvioida, kuinka asiat ovat ja tehdä päätelmiä tekemisistään havainnoista ja kokemuksista.

Ne, jotka ovat tutustuneet yliaistillisiin ilmiöihin, tutkineet uudempaa psykologiaa – toisin sanoen kaikkein vanhinta – tutkineet sielun ja luonnon ilmiöitä, myöskin tunnustavat, että vaikka meidän aistimme havaintopiiri laajenisi, vaikka meissä kehittyisi uusia aisteja, jotka avaavat meille uusia maailmoita, niin silti emme löydä totuutta emmekä pääse mihinkään varsinaiseen tietoon, ellemmme käytä järkeämme. Järki on se väline, jonka avulla me voimme tietää.

Moni ihminen luulee, että jos hänelle avautuu jokin aisti näkymättömään maailmaan, niin silloin hän voi tietää jotakin näkymättömästä maailmasta. Hän erehtyy, sillä näkymätön maailma on siinä mielessä samanlainen kuin tämä näkyvä, että siitä emme voi äkkiä mitään tietää.

Lapsikaan ei voi heti tietää, mitä hän silmillään näkee. Vasta pitkäaikainen kokemus saattaa ymmärtämään tätä näkyvää maailmaa. Ja vasta monien miljoonien vuosien inhimillinen kokemuksemme on saattanut meidät siihen, että me kutakuinkin tulemme toimeen tässä näkyvässä maailmassa. Mutta näkymätön maailma, joka on vielä suurimmalle osalle ihmisiä tuntematon, on kuin suuri ”terra incognita”, tuntematon maa, jota täytyy lähteä tutkimaan. Ja sen tähden on siinä juuri järkemme paras työvälineemme.

Tolstoi asettaa järjen sille kuuluvalla kunniasijalle. Hän sanoo: jotta me voisimme järjen avulla nähdä totuuden, joka silloin tietenkin on kaikkien aistihavaintojen yläpuolella, nähdä itse sen elämän, joka on kaikkialla sekä näkyvässä että näkymättömässä maailmassa, meidän täytyy ensin puhdistaa järkemme siitä pimeydestä, johon se on uppoutunut, ja kaikista niistä valheista, joihin se on kietoutunut. – Uskonnollisesta vaiheesta vapautuminen on ensimmäinen vaihe.

Me emme ollenkaan voi tietää totuutta tai ymmärtää Kristuksen oppia, ellemmme ensin vapauta järkeämme kaikesta uskonnollisesta valheesta. Sen tähden on ensimmäinen askel tässä järjen vapautumisessa uskonnollisesta valheesta se, että me voitamme sen ylivallan, mikä vanhalla ns. lapsuuden uskolla on meidän järkeemme, – olipa tämä meidän uskomme, johon olemme kasvaneet, mikä tahansa. Se on ensimmäinen, josta meidän tulee vapautua.

Ja millä tavoin tuo vapautuminen käy yksinkertaisimmin päinsä? Siten tietenkin, ettemme aina siihen tuijota ja koeta nähdä siinä järjettömyyksiä – mikä kyllä on helppoa – vaan että tutustumme maailman muihin uskontoihin. Meidän täytyy vertailla uskontoja toisiinsa.

Silloin me äkkiä joudumme aivan samoihin johtopäätöksiin kuin kaikki tieteelliset tutkijat, kun he ryhtyvät uskontoja tutkimaan, nimittäin, että kaikki uskonnot – ei ainoastaan meidän tunnettu kristinuskomme, kirkonuskomme – ovat opettaneet samansuuntaisia asioita, eivät tosin samoja teologisia asioita, mutta samansuuntaisia. Kaikki puhuvat Jumalasta ja jumalista, ihmisen sielusta, ikuisesta elämästä, kuolemanjälkeisistä tiloista, näkymättömästä maailmasta, synnistä, pahasta, lankeemuksista jne.

Näin me pelkästään sillä vertailevalla tutkimuksella pääsemme irti siitä harhaluulosta, että meidän kristinuskomme, kirkonoppimme, olisi erikoislaatuinen. Ja vielä lisäksi, kun huomaamme, että se, samoin kuin kaikki muut uskonnot, on opettanut näennäisesti järjettömiä ja ristiriitaisia asioita, niin meistä tuntuu aluksi, kuten vertailevista uskonnontutkijoista, että ne kaikki ovat lastenkamarisatuja; Jumala on milloin kolmiyhteinen, milloin hänellä on useampia persoonia jne. – kaikenlaisia oppeja, jotka eivät ainoastaan ole ristiriitaisia, vaan järjettömiä. Ja niin meidän järkemme vapautuu.

Kun sitten meidän järkemme on vapautunut tuosta ensimmäisestä harhaluulosta, että sen tiedossa oleva teologia olisi jotakin erikoista, niin on seuraava askel se, että meidän järkemme toteaa, että jumalanpalvelusmenot, kirkossa ja rukoushuoneessa käymiset, laulut ja soitot, joihin me olemme tottuneet

pienestä pitäen ja joita olemme tottuneet pitämään pyhinä ja Jumalalle otollisilla menoina ja jotka ikään kuin ansioittavat meitä, kun otamme niihin osaa, ne kaikki ovat tapoja, joita on kaikkialla, kaikissa uskonnoissa.

Jos menemme itämaille ja katselemme buddhalaisia tai hindulaisia temppeleitä tai siirrymme muinaiseen aikaan ja katselemme egyptiläistä ja kaldealaista jumalanpalvelusta, niin kaikkialla huomaamme tuon saman piirteen, että ihmiset luulevat juhlamenojen olevan Jumalalle mieleen, että ne ovat ikään kuin anteeksipyyttämistä, avuksi huutamista, hyvien välien ylläpitämistä Jumalan kanssa.

Me tietenkin huomaamme ajan mittaan, että asiat eivät ole niin. Näillä kaikilla juhla- ja jumalanpalvelusmenoilla ei ole mitään suoranaista tekemistä Jumalan kanssa: ei itse elämä, ei mikään tosi jumalallinen olento välitä sellaisesta. Me ymmärrämme, että kirkolliset juhlamenot ovat meidän omia keksintöjämme, joiden avulla koetamme herättää itsessämme tunteita, koetamme nostattaa omaa mielentilaamme. Se tuottaa meille nautintoa; se on meidän ihmisten keksintöä.

Sillähän saattaa olla oma hyötynsä, joka kuitenkin on aivan toinen, kuin miksi ihmiset nyt sitä kuvittelevat. Meidän järkemme pitää vapautua siitä ennakkoluulosta, että meidän tarvitsee suostutella Jumalaa tai jumalia jollakin ulkonaisella. Itse elämä ei välitä mistään muusta, kuin meidän sydämemme rakkaudesta ja järkemme totuuden näkemisestä. Silloin vasta olemme yhtä elämän kanssa.

Seuraava askel, niin kuin Tolstoi sanoo, on päivänselvä. Koska nämä teologian opetukset eivät sellaisinaan ole Jumalan kannalta tarpeen, niin eivät myöskään papit ja piispat ja kirkot ja kaikenlaiset pyhät kirjat ja muut välineet ole välittäjinä tarpeen Jumalan ja ihmisten välillä. Me emme tarvitse mitään välittäjiä, ulkonaisia vapahtajia, mitään ulkonaista jumalaa, joka meidät jostakin nostaisi tai vapahtaisi; ainoa vapahtaja, välittäjä, jonka tarpeessa kaikki olemme, on sisäinen Jumala, Kristus meidän sisässämme, sisäinen eli mystinen Kristus. Jokainen ihminen on yhtä lähellä Jumalaa; itse elämä on meidän kaikkien Isä; poikina meidän täytyy olla tekemisissä itse elämän kanssa.

Jeesus nimittää ihmistä Jumalan pojaksi juuri osoittaakseen, kuinka lähellä jokainen ihminen on Elämän Henkeä, kuinka välittömässä yhteydessä meidän henkemme on Jumalan hengen kanssa. Siis välittäjät ovat tarpeettomia.

Kun tämän olemme ymmärtäneet, häviää myöskin kaikki usko ihmeisiin. Aina kun on ollut välittäjiä, ja olemme heitä mielessämme kunnioittaneet ja palvoneet, niin se on suureksi osaksi tapahtunut sen nojalla, että ihmeet ovat ympäröineet näitä vapahtajia, että he ovat saaneet aikaan ihmeitä. ja me olemme oppineet uskomaan, etteivät tavalliset ihmiset ole osanneet niitä tehdä, vaan ainoastaan Jumalan armoittamat ihmiset. Ihmeitä tapahtuu kirkoissa: on pyhiä jumalankuvia, pyhiä lähteitä ym., jotka ihmisiä parantavat.

Kaikista vapahtajista kerrotaan, että he tekivät ihmeitä, kuten Kristuskin, – Buddha, Zarathustra ja kaikki suuret Jumalan miehet. Sen tähden me uskomme ihmeisiin. Tämä on kaikki harhaa, sillä me emme voi uskoa Moosekseen, emme Kristukseen, emme Buddhaan, ellei meidän järkemme sano meille, että tuohon ja tuohon pitää uskoa. Meidän järkemme sanoo meille syyn, minkä tähden meidän pitää uskoa, ja sen tähden me uskomme. Kun meidän järkemme vapautuu, huomaamme, ettei ole olemassa mitään ihmeitä.

Vaikka olisi kuinka paljon salaperäistä asioita maailmassa, ensi silmäyksellä käsittämättömiä ilmiöitä, niin meidän täytyy ymmärtää, ettei ihmeitä ole; ne ovat aina johtuneet luonnonlaeista ja sielullisista kyvyistä, joita me emme vielä ole oppineet tuntemaan.

Jos joku ihminen parantaa sairaan käden päälle paranemisella, se tapahtuu siitä syystä, että hänellä on käden psyykinen kyky kehittynyt, ja jos joku parantaa toisen sanoillaan, niin parantuminen siinä riippuu

sairaana uskosta. Usko saa ihmeitä aikaan. Ei meidän tarvitse muuta kuin tutkia hypnoottista ja suggestioilmiötä, niin ymmärrämme, kuinka paljon usko voi saada aikaan.

Sen tähden Tolstoi sanoo, ettei meidän pidä prostituoida, häväistä, uskoamme, vaan uskoa ainoastaan hyvään, Jumalaan, sieluun. Me emme voi uskoa muuhun kuin Jumalaan, Isään, jota emme voi arvostella, hyvään, jota emme myöskään voi arvostella, muutoinhan asettuisimme hyvän yläpuolelle. Ainoastaan nuo salaperäiset hengen todellisuudet ovat meidän uskomme kohteita, ei mikään muu. Muuta kaikkea meidän täytyy tutkia; ja meidän järkemme voi päästä kaikesta selville.

Kun näin pitkälle olemme päässeet järjen vapautumisessa, silloin on aivan luonnollinen tuo viimeinen askel uskonnollisesta valheesta vapautumisessa, nimittäin se, että me, otettuamme selvää kaikesta, huomaamme, että kaikki totuuden ilmoitukset on aina tulkittu väärin, väärennetty ja unohtettu. Ihmiskunnassa on aina, sanoo Tolstoi, esiintynyt joku ihminen, joka on nähnyt totuuden, joku Buddha, Zarathustra, Kungfutse, Mooses, Orfeus: jokainen tuollainen suuri ihminen on nähnyt totuuden ja kertonut siitä. Hänen jälkeensä ovat sitten hänen ns. seuraajansa korottaneet hänet korkeaan ulkonaiseen asemaan, tehneet hänestä vaikka vapahtajan ihmisten ja Jumalan välille ja sitten vääristäneet hänen oppinsa, peittäneet hänen oppinsa kaikenlaisiin teologisiin dogmeihin, niin että hänen alkuperäinen oppinsa on kokonaan unohtunut.

Seuraava askel on sitten, että me otamme selvää, mitä nuo suuret itse ovat opettaneet, mitä Buddha todella opetti, mitä Kristus, mitä muut suuret opettajat. Ja silloin teemme sen havainnon, että he ovat opettaneet jotakin sellaista, joka on unohtunut. Ja niin pääsemme selville myös Kristuksen opista. Me näemme jo evankeliumista, mikä oli Kristuksen elämäntutkimus, mitkä hänen kysymykset ja neuvonsa.

Silloin, sanoo Tolstoi, kun olemme päässeet niin pitkälle, että tutkimme näiden suurten omia opetuksia, silloin olemme valmiit Kristuksen opetuksille. Silloin järkemme on niin puhdistunut, että se voi ymmärtää, voi nähdä totuuden, sillä totuus, ja totuuden näkeminen on siinä, että näemme ja ymmärrämme, että elämässä ei ole mitään muuta lopullista ratkaisua kuin Jumalallinen rakkaus. Se on ihmisten ainoa onni ja autuus. Vaikka me kuinka etsisimme onnea muulla tavoin, niin kun meidän järkemme kylliksi valistuu, huomaamme, ettei millään muulla tavoin ole pysyvä onni saavutettavissa kuin rakkauden tiellä ja rakkauden avulla.

Ja kun me olemme sitten tämän totuuden nähneet, me myöskin näemme, että meidän itse täytyy silloin alkaa elää rakkauden elämää. Tällöin ovat meidän omat syntimme vastassa, ja me tunnemme omassatunnossamme, että meidän tulee luopua synneistä, sillä synnit estävät meitä elämästä rakkauden elämää. Mutta silloin asettuvat eteen ansat, jotka selittävät meille, että synti on hyvä ja välttämätön, ettei sitä sentään voi noin vain turhan takia luopua synneistä. Ja ansat ovat: 1) *persoonallisen täydellistymisen ansa*, 2) *toiminnan ansa*, 3) *perheen ansa*, 4) *seurojen ansa* ja 5) *valtion ansa*. Nehän todella kietovat pauloihinsa meidän järkemme.

Ottakaamme esille ansoista viimeinen, *valtion ansa*. Mehän tunnemme jokainen omassatunnossamme, niin kuin Kristus sanoo, ettei tule tappaa ketään, emme saa tappaa elävää olentoa, koska emme ole elämää kellekään antaneetkaan. Niin meidän olemuksemme ja järkemme todistavat meille. Kuitenkin, kun olemme muodostaneet valtion, niin meille on opetettu, että tappaminen on kyllä väärää, mutta jos esivalta käskyy, silloin tietenkin täytyy tappaa. Ja nuoria michiä opetetaan tappamaan.

Valtion ansa on niin kavala sen tähden, että se ottaa vastuun pois yksilöltä, sillä kansa sanoo: Täytyyhän meidän totella hallitusta. Siis kansan yksilöiden täytyy unohtaa olevansa ihmiskunnan jäseniä, ainoastaan muistaa olevansa kansan jäseniä. Hallitus puolestaan sanoo: Me olemme kansan valitsevia, emmehän me voi loukata kansan luottamusta, emmehän me voi jättää maata vihollisen ryöstettäväksi. Sen tähden ei

hallituksella ole mitään vastuuta siitä, että syttyy julma sota ja ihmisiä tapetaan. Tämä on hyvin kuvaava esimerkki ansasta.

Ja kun järkemme tekee työtä näiden ansojen parissa ja valistuu, niin yhä selvemmin se oppii näkemään, että ne ovat ansoja. – Ihmisyksilö ei suinkaan osaa äkkiä riistäytyä irti uskonnollisesta vaiheesta ja ansosta, ja Tolstoi sanookin: Ei tämä eläytyminen rakkauden elämään ja uppoutuminen totuuden näkemiseen ole silmänräpäyksen asia, vaan se tapahtuu vähitellen; me ihmiset kehitymme vähä vähältä. Tärkeintä on, että satumme tielle, että järkemme tulee valaistuksi, ja vapautuu valheista ja ansosta.

Mutta sitten tuo kulkeminen, joka on samalla täydellisen moraalisen kehityksen tiellä kulkemista, on verraten hidasta. Sen tähden me emme kelpaa toisten tuomareiksi, meitä ei ole asetettu arvostelijoiksi, emme voi mennä sanomaan jollekin ihmiselle: Sinä olet nähnyt totuuden; miksi et voi olla täydellinen? Se on harhaa, me olemme suuren pimeyden vallassa silloin; me emme ole vielä huomanneet, että henkinen elämä on kehittyvää. Totuus meidän tulee kyllä nähdä, mutta sitten itse kulkeminen totuuden valossa on nöyrää ja hidasta – mutta ei toivotonta millään tavoin.

Mitä se olisikaan, jos me ihmiset heti, kun näemme totuuden, olisimme samalla täydellisiä! Silloin meissä, jos emme olisi kyllin vahvoja sieluja, kyllin viisaita, kasvaisi vain ylpeys, joka olisi tuhat kertaa pahempi kuin kaikki ne muut heikkoudet, joista yhtäkkiä vapautuisimme. Meidän täydelliseksi tulemisemme käy monen tulen lävitse, ja ne tulet samalla puhdistavat meidät ylpeydestä, luulottelusta, itserakkaudesta ja kaikista sellaisista inhimillisistä virheistä, jotka ovat paljon kavalampia kuin mitkään meidän eläimelliset heikkoutemme. Elämä on viisaasti järjestetty koulu, niin kuin meillä aina on ollut tilaisuus todeta.

Kun ihminen sitten ryhtyy taisteluun syntejä vastaan, silloin, sanoo Tolstoi, on erittäin tärkeää, että hän tietää, *missä järjestyksessä* hän taistelee niitä vastaan, sillä ihminen joutuu harhateille, lankeemukseen ja toivottomuuteen, jos hän aloittaa taistelun syntejä vastaan väärästä kohdasta, joka on niin kiinni toisessa ja sen alla, ettei hän voi mitenkään siitä päästä, jollei hän huomaa, että toinen, sen perustana oleva synti, on ensin juurineen kitkettävä pois.

Sen tähden aivan välttämätöntä on juuri oikea järjestys ja myöskin se, minkä ihminen oppii jo ansosta itseään vapauttaessaan, nimittäin, ettei hän valehtele. Ja Tolstoi sanoo: Sekään ei ole vielä alkutaipaleella ansosta vapauduttaessa niin vaarallista, jos ihminen valehtelee toisille – erehdyksessä sitä voi sattua – mutta itselleen hän ei saa valehdella. Se on kaikista vaarallisinta; siitä hänen täytyy siis alkaa. Ensimmäinen täytyy oppia täysin rehelliseksi itselleen, sitten muutkin valheet katoavat, eikä sitten valehtele toisellekaan.

Kuinka luonnollista onkaan ihmisen valehdella toisille, jos hän valehtelee itselleen! Sen tähden pois kaikki sokkosilla olo itsensä kanssa! Ihmisen täytyy tutkia itseään, nähdä aivan selvästi, millainen hän on, kuka hän on, mitä motiiveja hänellä on. Sitten vasta hän voi alkaa taistella syntejä vastaan menestyksellisesti.

Ja silloin on ensimmäinen synti, jota vastaa hän voi taistella ja jonka hän voi voittaa, *päihtymyksen synti*, se, että ihminen etsii stimulaatiota, että hän etsii ruuasta, juomasta, tanssista, mistä tahansa kiihotusta ruumiilleen. Hän ei saa sitä etsiä. Sen tähden, kun hän taistelee syntejä vastaan, on ensin voitettava keinotekoinen synti. Kun ihminen on tottunut ajattelemaan, millä tavoin hän stimuloisi itseään, ottaisiko hän pienen konjakkiryypyn, katselisi jotakin viuhdyttävää jne., niin ihmisen täytyy ensin luopua siitä, ettei hän ajatuksissaan keksi mitään keinoja, millä itseään kiihottaisi. – Toiseksi hänen täytyy oppia pois niistä tavoiksi tulleista synneistä, kiihotuksista, kaikesta mihin hän on tottunut ja kasvanut.

Vasta kolmanneksi hän voi vapautua itse synnynnäisestä synnistä, mikä on hänelle luonnollista. Syntihän ei ole syntiä luonnollisessa tilassa elettyessä. Vasta kun ihminen on herännyt totuuden tietoon, hän voi nähdä rakkauden esteeksi sellaisen asian, joka on muuten aivan luonnollinen. Sen tähden ihmisen täytyy vapautua ensin keinotekoisesta synnin muodosta ja sitten traditionaalisesta, tavanomaisesta synnistä.

Päihtymyksen synty on siis ensimmäinen, jota vastaan ihmisen pitää taistella sen tähden, että se tuo kaikki muut synnit mukanaan. Kun ihminen kiihottaa mielentilaansa ja ruumistaan, hän tulee alttiiksi samalla muillekin synneille. Sen tähden olisi aivan toivotonta ihmisen taistella ensin muita syntejä vastaan, jos hän harrastaa päihtymistä.

Toinen on sitten *laiskuuden synty*. Me olemme siitäkin ennen puhuneet ja ymmärrämme, että se juuri on toinen synty, josta meidän tulee vapautua, ei silloin missään tavallisessa merkityksessä, satunnaisena tilana, joka voi olla yhdessä ihmisessä eikä ole toisessa, vaan siinä yleisessä merkityksessä, että alkaa ajatella, kuinka lepo on mielisempää kuin työ, ja ettei yleensä tahtoisi tehdä työtä. Siis ihmisen täytyy siitä vapautua ja haluta tehdä työtä; eikä ainoastaan sitä työtä, joka tuottaa hänelle toimeentulon, vaan kaikkea sitä työtä, mikä on hänen omassa elämässään välttämätöntä.

Esimerkiksi, jos joku on tottunut ajattelemaan, että hän taas tarvitsee uuden palvelijan sitä ja sitä varten. niin hän sen sijaan luopuukin eräistä mukavuuksista, jotka antavat hänelle enemmän tilaisuutta lepoon; hän luopuu niistä tottumuksista, mitä hänellä on, hän alkaa itse hoitaa henkilökohtaiset asiansa sen sijaan, että on ennen antanut toisten palvelua itseään; hän ei enää tahdo olla vaivaksi toisille. Se on hyvin persoonallinen kysymys meille jokaiselle; ja jos tahdomme laiskottelemisesta vapautua, meidän täytyy muodostaa elämämme yhä yksinkertaisemmaksi.

Kolmas synty on *aistillisuuden synty*, aistillisuus, se, että me tahdomme nauttia ruuasta, juomasta, vaatteista, kauniista asunnosta, että kaikki muodostuu nautinnoksi. Niistä meidän täytyy vapautua, jos tahdomme taistella syntejä vastaan. Meidän täytyy luopua kaikesta keinotekoisesta, kaikista uusista järjestelyistä nautinnon vuoksi ja sitten muodostaa oma elämämme luonnolliseksi.

Neljäs synty on sitten *ahneus*, se, että me tahdomme liian paljon ja liian pitkäksi aikaa turvata oman elämämme eteenpäin ajassa, joka kuitenkin on niin epävarma, että voi käydä, niin kuin Jeesus Kristus kertoo, että miehen, joka oli paljon saanut varastoihinsa, täytyi seuraavana päivänä kuolla. Sen tähden tuo ahneuden synty on voitettava, sillä se voi viedä meidät kylmyyteen ja ynseyteen niin, ettemme ajattele toisia, jotka ovat hädässä. Siksi tuo ahneuden synty, joka on meidän yhteiskuntamme pohja ja perusta, on synty, josta on luovuttava.

Seuraava eli viides synty on *kunnian- ja vallanhimo*, joka perustuu siihen luonnolliseen seikkaan, että elämässä täytyy taistella ja kilpailla. Se muodostuu synniksi, kun meissä herää halu hallita toisia, kunnianhimo päästä pitkälle ulkonaisissa arvoissa. Me saamme silloin kaikkea pahaa aikaan, sillä juuri tämä vallan- ja kunnianhimo vie väkivaltaisiin tekoihin, sotiin, varkauksiin jne.

Kuudes ja viimeinen synty, Tolstoi sanoo, on *sukupuolisynty* sen tähden, että siitä me vapaudumme samassa määrin, kuin vapaudumme toisista. Meidän täytyy tosin kaiken aikaa taistella sukupuolisyntiä vastaan, mutta jos yksinomaan siitä koetamme vapautua, emme pääse pitkälle; mutta kun rinnan muiden syntien kanssa koetamme siitä vapautua, silloin se voi onnistua.

Tämä on Tolstoin esitys pelastusopista. Sitten hän vielä jatkaa. Meidät ihmiset olisi sittenkin jätetty kolkon epäilyksen tilaan, jos meidän näin pitäisi taistella kaikkea pahaa vastaan emmekä saisi tuntea yhteyttä Jumalan kanssa. Sen tähden toinen ja valoisa puoli syntiä vastaan taistellessa on se, että ihminen voi olla yhtämittäisessä kanssakäymisessä Jumalan kanssa. Silloin tämä taistelu on onnellista ja autuaallista työtä. Ja tämä kanssakäyminen Jumalan, Elämän hengen kanssa tapahtuu *rukouksessa*. Ihmisen tulee siis rukoilla. Mutta mitä on rukous? Rukous ei suinkaan ole anomista, ei sitä, joksi ihmiskunta yleensä on sen käsittänyt, että rukoileminen on pyytämistä. Mehän yleensä pyydämme kaikkea hyvää, niin kuin esimerkiksi Luther opettaa rukoilemaan hyviä naapureita, hyvän emännän, karjaa jne. Tämä on suorastaan Jumalan pilkkaa,

sillä sen kaiken me saamme luonnollisesti ja inhimillisellä työllä. Oikea rukous on seurustelua hengessä Jumalan kanssa, ja se on joko satunnaista tai alituista.

Satunnainen rukous on tila, johon joskus voimme joutua, ja se edellyttää silloin että me olemme yksin 'kammiossamme'. Usein on sen edellä käynyt suuri suru tai ahdistus tai olemme suuren murheen vallassa. Silloin voi tapahtua, että meidän sielumme äkkiä kohoaa korkeuteen. Me huokailemme Jumalan, Elämän, luo ja meidän sielumme nousee ihmeelliseen tilaan, jossa me tulemme yhteyteen suuren Elämän, korkeamman Itsemme, Jumalan kanssa. Se on autuaallinen kokemus.

Tolstoin mielestä me luultavasti voisimme sitä yrittää, koska hän sanoo, että kaikki suuret ihmiset, Kristus, Buddha ja muut, ovat näyttäneet meille, millä tavoin pitää rukoilla. Meillä on Jeesuksen "Isä meidän", joka on esikuvaksi kelpaava rukous; siihen voimme syventyä; se on meidän sielumme ilmaus. Kun me sen ymmärrämme, ja meidän sielumme on sen hengen täyttämä, silloin me nousemme Isän luo. Vaikkei Tolstoi aivan suoraan sano, että tämä satunnainen rukous pitäisi itse saada aikaan, niin tuntuu melkein pä luonnolliselta, että hän sitä tarkoittaa, koska hän siinä yhteydessä puhuu suurten vapahtajien rukouksesta.

Ja sitten hän sanoo, että alituinen rukous on se, että me aina muistamme, keitä me olemme, mikä on elämän tarkoitus, mikä on Jumala. Meidän täytyy aina näitä asioita muistella, ja se tapahtuu yhtämittäisessä jatkuvassa rukouksessa. Meidän täytyy käydä elämän lävitse sellaisessa sisäisessä mielentilassa, että me olemme Jumalan poikia, että me kuljemme Isän kasvojen edessä; meidän tehtävämme elämässä on se, sillä Jumala on meidät tänne lähettänyt, ja koska me olemme Isän Jumalan lähettämiä, meidän on suoritettava lähettäjävelvollisuutemme, meidän on ilmoitettava ihmisille Jumalan tahto.

Jos me sitten kysymme, mitä me saavutamme kristillisellä elämällä, sillä, että me näemme totuuden ja elämme sitä, niin Tolstoi sanoo näin: Jotkut ihmiset luulevat, että uskonelämä, kristillinen elämä, on siinä, että me heti pääsemme kaikista kärsimyksistä, että meidän elämämme on silloin jatkuvaa iloa. Onhan uskovaisia ihmisiä, jotka kulkevat aivan kuin yhtämittäisessä ilon ja autuuden huumassa; heidän sielunsa on kuin erikoisessa itsesuggestion tilassa.

Mutta on myös sellaisia, jotka käsittävät uskonelämän kulkemiseksi murheen laaksossa, niin että ihmisen on aina oltava murheen vallassa, kannettava kuin maailman taakkaa. Molemmat näkökannat, sanoo Tolstoi, ovat väärä, sillä kristillinen uskonelämä on siinä, että saavutamme sen mielenrauhan, joka nostaa meidät ikään kuin ilon ja kärsimyksen yläpuolelle ja ulkopuolelle; emme voi niitä tietenkään väistää emmekä välttää, nehan tulevat, kun tulevat; mutta me elämme siinä rauhassa, joka on niiden ulkopuolella; ne eivät saa meitä niin iloisiksi eivätkä niin surullisiksi kun tavalliset ihmiset, jotka heilurin tavoin siirtyvät ilosta suruun ja surusta iloon. Meitä eivät ilot nosta taivaisiin eivätkä surut työnnä helvettiin. Me olemme rauhassa, sanoo Tolstoi.

Ja kun kuolema tulee, me voimme aivan rauhallisesti kuolla; me tiedämme totuuden, tunnemme Isän, tiedämme, että Isä on meidät tänne lähettänyt. Kuolema on sitä, että me lähdemme takaisin Isän luo. Sanomme kuin Kristus: Sinun käsisi, Isä, minä annan henkeni.

Meidän on turha spekuloida kuolemanjälkeisistä asioista, niin kuin ihmiset mielellään tekevät, mutta voimme sen tehdäkin, jos tahdomme; voimme muodostaa mielipiteitä niistä. Ja silloin, sanoo Tolstoi, minua miellyttää eniten jälleensyntyminen. Ehkä kaikki se, jota olen osannut rakastaa, johtuu siitä, ja ehkä se myöskin muodostuu minulle uudeksi fyysiseksi ruumiiksi joskus tulevaisuudessa.

TOLSTOIN OPPI JA OKKULTINEN KOKEMUS

Madame Blavatsky sanoo eräässä kirjassaan, joka miltei kokonaan on omistettu Tolstoille ja Tolstoin elämäntapahtumille, että tämä on niitä harvoja valittuja, jotka ovat osanneet yhdistää alemman minän ylempään minään, Kristukseen, ja jotka sen johdosta ovat melkeinpä kaikkietäviä.

Totta onkin, että kun perehdymme Tolstoin oppeihin ja syvennymme hänen näkökantoihinsa, niin kuin olemme näissä esitelmissä täällä koettaneet tehdä, että meidän silloin täytyy tunnustaa, että Tolstoi on ajatellut kaikkia maailman asioita, elämän kaikkia ongelmia ja ilmiöitä ja ratkaissut kaikki sillä yhtenäisellä filosofisella tavalla, joka on hänelle ominainen.

Hän osaa katsella kaikkia elämän ilmiöitä tietyltä moraaliselta näkökannalta, joka on erittäin järkevä. Ja koska hän osaa kaikki kysymykset tämän näkökantansa valossa ratkaista järjelle käsitettävällä tavalla, niin me luonnollisesti tulemme siihen tulokseen, että Tolstoi todella näki totuuden ja tiesi kaiken.

Olemme taipuvaiset allekirjoittamaan Madame Blavatskyn sanat aivan sellaisenaan. Sitähän ei voi kieltää, sillä meidän tulee muistaa, että Tolstoin moraalifilosofinen näkökanta ei ole suorastaan hänen oma keksimänsä, vaan hän on vakuuttunut siitä, että se on Jeesus Kristuksen eettinen näkökanta; hän on vakuuttunut siitä, että hänen oppinsa on Kristuksen oppia.

Meidän ei tarvitse edes sitäkään epäillä, sillä kun me tutustumme Kristuksen oppiin sellaisena kuin se esiintyy evankeliumeissa ja sellaisena kuin se tulee ilmi meidän omassa omassatunnossamme, sydämessämme ja järjessämme, niin me voimme hyvällä syyllä sanoa, että Tolstoi opettaa juuri sitä, mitä Kristuskin opettaa. Sillä koska kaikki elämän ja kuoleman kysymykset ovat tässä valossa ratkaistuina, niin me saatamme ainoastaan sitten lopuksi kysyä, onko siis todella kaikki tässä ratkaistu? Onko Tolstoi todella nähnyt totuuden kaikilta puolilta, onko hän tunkeutunut jokaisen elämän salaisuuden ytimeen, onko hän aivan tyhjentävästi ymmärtänyt ja nähnyt elämän ongelmat, vain onko mahdollista, että olisi joitakin kohtia tai joitakin puolia hänen elämänymmärryksessään, jotka eivät ole aivan täysin selviä edes hänelle? Tällaisen kysymyksen olemme oikeutetut tekemään. Tulemme kohta näkemään, mistä syystä.

Madame Blavatsky ihaili Tolstoita sen vuoksi, että Tolstoi käsitti monta asiaa aito buddhalaisella tavalla. Mehän tiedämme, että Madame Blavatsky oli buddhalainen, vaikka ei tietenkään missään eksoteerisessa merkityksessä, vaan esoteerinen buddhalainen, joka merkitsee samaa kuin minkä muun suuren opettajan kannattaja tahansa. Buddhalaisena Madame Blavatsky näki selvästi, oli päässyt suoranaiseen kokemukseen siitä, että mitään persoonallista Jumalaa ei maailmankaikkeudessa ole missään absoluuttisessa merkityksessä.

Maailma on kyllä täynnä kaikenlaisia persoonallisiakin jumalolentoja, mutta mitään lopullista, absoluuttisesti persoonallista Jumalaa ei ole. Siitä tiedämme, että kaikki kristityt ovat buddhalaisen vastakohtia, sillä kaikki kirkkokristitythän uskovat, että elämän lopullinen salaisuus on juuri tuo persoonallinen Jumala.

Mehän puhumme esoteerisista ja eksoteerisista kristityistä, mutta kaikki buddhalaiset, olkootpa eksoteristeja tai esoteristeja, ovat ymmärtäneet, että elämän lopullinen salaisuus on se absoluuttinen elämä, joka ei ole persoonallinen ja jota Tolstoikin erikoisesti korosti; hänkään ei löydä mitään persoonallista Jumalaa. Se on hänestä suorastaan taikauskua, sillä hän sanoo nimenomaan, että Jumala tulee ilmi meissä ihmisissä, ja se Jumala on rakkaus. Emme voi siitä mitään muuta tietää. Vaikka me nimitämme sitä Isäksi,

niin emme osaa määritellä Isää sellaiseksi ja sellaiseksi olennoiksi, vaan olemme samassa asemassa kuin lapsi, joka ei ymmärrä isäänsä eikä osaa omaa isäänsä analysoida.

Me ihmiset emme osaa millään tavoin määritellä Jumalaa; me voimme ainoastaan ymmärtää sen, että Jumala on rakkaus. Rakkaus on maailmankaikkeuden syvin salaisuus, mutta se rakkaus on tuleva ilmi ihmisten kautta. Ei se rakkaus muuten näy missään, jollei se tule ilmi ihmisten kautta rakkautena, sillä muuten me näemme elämän ainoastaan suurena järjestettynä kosmoksena. Me näemme vain lain vaikuttavan kaikkialla. Emme näe mitään persoonallista hellyyttä ja rakkautta missään, mutta juuri me ihmiset olemme kutsutut ilmentämään Jumalaa rakkautena.

Ihminen siis on ilmennyt Jumala, Jumalan Poika. Jumala tulee ilmi ihmisen kautta rakkautena. Tämä on Tolstoin oppi, ja se on aivan täysin buddhalainen sillä erotuksella vain, että buddhalaisuus ei tietenkään korosta tätä rakkautta. Buddhalainen ei puhu rakkaudesta samalla tavoin kuin Tolstoi kristittyinä, sillä Jeesus Kristushan erikoisesti korosti rakkautta ja toi ilmi rakkauden Jumalan, Isän, syvimpänä perusolemuksena. Buddha pikemmin puhui järjestä ja sanoi, että ihminen siis voi ilmoittaa totuuden, että ihmisessä tulee elämän syvin salaisuus ilmi totuutena, järkenä. Mutta Jeesus Kristuksen tavoin Tolstoi puhui rakkaudesta.

Rakkaus on jotain sellaista, joka on aina ollut ja josta ovat saaneet tietää kaikki ne, jotka ovat elämään sisälle astuneet. Sen tähden Madame Blavatsky sisimmässään tunsikin ja tiesi, että Tolstoi on todella myöskin esoteerisesti buddhalainen tässä Jumala-käsityksessään. Tämän takia Madame Blavatsky erikoisesti piti Tolstoista. Sitten hän tietenkin käsitti kristinuskon sillä tavoin, että kristinusko on se uusi siveysoppi, jonka Jeesus Kristus on ilmoittanut. Madame Blavatsky usein viittaa itsekin vuorisäärään ja sanoo: Miksi ette te, jotka olette kristittyjä, seuraa vuorisäärää. Muutenhan te ette ole mitään kristittyjä. — Sillä tavoin siis Tolstoi oli esoteerisesti sekä buddhalainen että kristitty.

Mutta päästäksemme selvään käsitykseen siitä, mitä tahtoisin selvittää, tunnen, että minun täytyy turvautua persoonallisiin muistelmiini. Asia tulee selvemmäksi, jos saan kuvata sitä henkilökohtaisesti, niin kuin ensimmäisessäkin esitelmässäni viittasin omiin kokemuksiini. Minun tekisi mieleni myöskin nyt viitata niihin, kun tahdon valottaa sitä puolta Tolstoin opissa, mikä minun mielestäni on hieman vaillinainen tai hieman heikko.

Kun nuorena tutustuin ja perehdyin Tolstoin oppiin, Kristuksen oppiin, en käsittänyt sitä ulkonaisesti siinä merkityksessä, että me seuraamme Tolstoita tai Kristusta, jos teemme joitakin tiettyjä tekoja tässä ulkonaisessa maailmassa, jos luovumme omaisuudestamme, ja alamme tehdä ruumiillista työtä, jos noudatamme Kristuksen viidettä käskyä, jos toisin sanoen järjestämme ulkonaisen elämämme Tolstoin opin, Kristuksen käskyjen mukaisesti. Minä en käsittänyt tätä asiaa kauankaan näin, jos kohta se alussa tuntui minustakin luonnolliselta ratkaisulta, kun oli kysymys siitä, mitä elämässä pitää tehdä.

Minun nuoruudessani oli totuuden etsiminen kärjistynyt siihen kysymykseen, mitä pitää tehdä nyt tässä elämässä. Silloin kun Tolstoi antoi aivan tiettyjä osviittoja muun muassa ruumiillisen valmentautumisen suhteen, niin oli luonnollista, että minä ensin ihastuin siihen. Sillä vaikka olin lukenut teosofista kirjallisuutta, niin ei siinä sanottu yhtä selvästi, mitä pitää tehdä, kuin minun mielestäni tässä Tolstoin opissa.

Mutta kauaksi en voinut siihen pysähtyä, sillä tunsin selvästi, että elämä ei ole siinä, että suoritan joitakin tekoja tässä näkyvässä maailmassa, vaan elämä on siinä, mitä minä olen. Elämä on siinä, mitä minä sisäissäni elän, mitä sisäissäni tunnen, tiedän, näen ja koen. Se on elämää. Se on minun elämäni.

Mitä siis sisäisesti katsoen elämä on minulle? Se on siinä, aivan niin kuin Tolstoi sanoi, että Isä, Jumala on lähettänyt minut maailmaan todistamaan hänestä, tuomaan ilmi hänen totuutensa ja hänen rakkautensa. Siinä on minun elämäni elävänä ihmishenkenä, elävänä inhimillisenä olentona; minä tunsin, että se on jotakin täysin tilapäistä, että olen tajuisena olentona nyt tällaisessa fyysisessä kehossa, joka tekee tietynlaisia

liikkeitä ja suorittaa tietynlaisia tekoja tässä näkyvässä maailmassa. Se on jotakin tilapäistä. Ei se voi koskea minua itseäni ikuisena olentona, jona tunnen olevani itse elämän poika, Jumalan poika, jonka Jumala on lähettänyt maailmaan todistamaan itsestään.

Siis koska elämä sisäisesti on sitä, että tuon ilmi Jumalaisen totuuden ja toiselta puolen, koska se totuus keskittyy juuri siihen, että rakastan ihmisiä, niin on luonnollista, että kysyin, millä tavoin saatan ihmisiä parhaiten rakastaa ja auttaa. Tietenkin ilmoittamalla heille totuuden. Mutta sitten kysyin: ”Mikä sitten on se totuus, joka minun tulee ilmoittaa heille?” Se on sisäinen elämä. Mutta millä tavoin sen heille ilmoitan?

Silloin olin näkevinäni selvän ratkaisun, joka saattoi sisältyä aivan Tolstoinkin suoranaisiin oppeihin. Minun ei tarvitse hetkeäkään ajatella omaa persoonallisuuttani vaan pääasia on, että suoritan rakkauden tekoja. Minä suoritan niitä aina lähimmässä ympäristössäni, aina siinä, mihin kohtalo minut kulloinkin heittää. Koetan siinä olla pieni ja huomaamaton, mutta olen täynnä rakkautta sydämessäni ja suoritan rakkauden tekoja.

Minulla oli silloin se erinomainen onni, että saatoin palvella maallista isääni, joka oli sairas. Useita vuosia sain sitä tehdä, ja se oli erinomaisen tyydyttävää juuri sen tähden, että hän oli minulle kaikkein läheisin. Minusta olisi ollut hyvin hullua matkustaa esimerkiksi Afrikkaan palvelemaan neekereitä tai lähteä johonkin sairaalaan tai toiseen kaupunkiin ja etsiä sieltä ihmisiä, joita olisi saanut palvella. Minusta oli luonnollisinta, koska omassa kodissani oli ihminen, joka tarvitsi palveluksia, että juuri häntä palvelin. Se tyydytti omaatuntoani, ja sain samalla paljon oppia.

Mutta sitten sillä oli se puoli, joka näytti varjopuolelta, mutta joka itse asiassa oli kohtalon, karman viisaasti järjestämä, nimittäin, että minun isäni ei lainkaan ymmärtänyt, että hänen poikansa antautuisi sellaisiin hänen mielestään ‘turhiin hommiin’. Antautua nyt jonkinlaiseksi palvelijaksi ja kuka ties sitten päätyä mihin tahansa, tulla miksi ihmeelliseksi otukseksi tahansa. Isäni tietenkin kapinoi järjessään ja hengessään koko ajan ja selitti aina minulle, mitä minun pitäisi elämässä tehdä ja kysyi minulta aina kaikenlaisia asioita.

Meillä oli sillä tavoin sangen kiintoisia keskusteluja sekä filosofisista että elämän jokapäiväisistä kysymyksistä. Minä en suinkaan päässyt vajoamaan minkäänlaiseen sellaiseen tunteiluun, että minä unohdan itseni kokonaan ja ainoastaan suoritan rakkauden töitä ja vähät välitän mistään muusta elämästä. Minä en sellaiseen saanut vaipua, vaikka kyllä joskus itsekseni ajattelin vähän kapinoiden, miksi en saa olla täysin onnellinen.

Minun täydellinen ja suurin onneni olisi ollut se, että olisin saanut panna kaikki tuollaiset jokapäiväiset ajatukset syrjään ja sitten lähteä isääni palveltua toisia palvelemaan. Minulla oli kyllä tuollaisia hetkiä, mutta sitten taas keskustelut isäni kanssa saivat minut huomaamaan, ettei se elämä tässä nykyisessä yhteiskunnassa sellaista ole.

Kyllä täällä täytyy lujasti ajatella ja pinnistää järkeään. Silloin minusta tuntui, että jos aivan tällaista tietä tahdon jatkaa elämässäni, kuitenkin niin, että siihen tulee enemmän sisältöä, enemmän auttamisen mahdollisuutta, silloin minun täytyy järjestää se siten, että tulen jonkinlaiseksi apostoliksi, jos niin voisin sanoa.

Tahtoisin tulla apostoliksi, joka kulkee sauva kädessä ja neuvoo ihmisiä aina totuuteen ja rakkauteen. Kerron heille asiasta, kuljen talosta taloon, kylästä kylään, kaupungista kaupunkiin ja kerron heille, mikä on totuus. Se olisi apostolin elämä. Niinhän Jeesuksella ja kaikilla suurilla uskonnon perustajilla oli ollut apostoleja, jotka lähtivät ulos maailmaan ihmisiä opettamaan. Minä ajattelin, että se olisi itse asiassa ihmeellisintä ja suurinta elämässä. Silloin kysyin itseltäni, mitä minä sitten ihmisille opetan? Tietenkin rakkautta. Tietenkin sanoillani opetan rakkautta, jota samalla koetan itse opettaa sitä teoissani.

Sanoilla opetan siis rakkautta eli toisin sanoen sanoillani opetan siis Kristuksen käskyjä, sillä ne ovat rakkauden ilmauksia. Näitä minä siis käyn ympäri opettamassa. Kutsun ihmisiä hyvyteen ja rakkauden tekoihin. Tuo viehätti mielikuvitustani. Mutta samalla vähän epäilin. Olikohan sellainen mahdollista meidän aikamme? Meidän aikamme ei ollut enää samanlainen kuin Jeesuksen ja Buddhan aika.

Meidän yhteiskuntamme oli toisella tavoin järjestetty. Meillä oli kaikenlaisia kulkuneuvoja, joita ei ollut silloin, – junia, höyrylaivoja. Saatoimme liikkua maasta maahan. Ja mitä sitten ihmiset sanoisivat tuollaisesta vaeltavasta kerjäläismunkista. Minä aloin hengessäni hieman epäillä sitäkin puolta asiasta, mutta siitä kai en olisi paljon välittänyt, ellen olisi muuten tehnyt jonkinlaisia huomioita.

Tein esimerkiksi aivan lähimpieni suhteen sen havainnon, että he eivät lainkaan voineet ymmärtää minun näkemystäni. Niin erinomaisen hyviä ja herttaisia ihmisiä kuin he muuten olivatkin, he eivät voineet ymmärtää Kristuksen oppia. Minun isäni mielestä Jeesuksen neljäs käsky – 'älä ole paha vastaan' – oli suorastaan järjetön. Kuinka on mahdollista, että Jeesus Kristus, joka oli viisas ihminen, saattoi sellaista puhua? Jos puhui kenen kanssa hyvänsä silloin 1890-luvulla, niin kaikki joutuivat jokseenkin ymmälle. Eivät he tahtoneet mitään sellaista kuulla. Milloin ja missä Jeesus Kristus on sellaista sanonut? – Ja vaikka se luettiin ääneen Matteuksen evankeliumista vuorisarnasta, niin he eivät kuitenkaan sitä voineet ymmärtää. Jeesus on varmaan tarkoittanut jotakin aivan muuta.

Tuokin käsky, että älä koskaan suutu, on aivan epäkäytännöllinen neuvo. Mitä siitä tulee, jos ei koskaan suutu? Sehän on aivan hullua, jos antaisi kaiken tapahtua. Ei kukaan ihminen sitä ymmärrä. Ei kukaan ihminen sellaista jaksakaan edes kuulla. Ne ovat niitä Tolstoin fantasiaita. – Minun nuoruudessani eivät ihmiset ottaneet vuorisarnaa vakavasti.

Sitten tein vielä erään toisen huomion. Tolstoihan puhui ruumiillisen työn siunauksesta, köyhyyden välttämättömyydestä. Tolstoi sanoi, että rikkaus aina vie kaikenlaiseen pahaan. Minä koetin pitää silmäni auki, miten asiat ovat. Silloin tutkin, niin paljon kuin se oli minulle mahdollista, niitä köyhiä ihmisiä, jotka aina saivat suorastaan taistella leipäkannikan puolesta.

Minä tein silloin sangen hämmästyttävän huomion. He eivät olleetkaan noita ihania ihmisiä. He eivät olleet ollenkaan sen parempia kuin toisetkaan. Päin vastoin sellainen ihminen, joka tuli helpommin toimeen elämässään, oli mielestäni sangen kiltti, oikein hyvä ihminen, kun taas sellainen, jonka elämä oli ainaista vaikeutta, oli katkeroitunut ja tullut kateelliseksi, ahneeksi ja pikkumaiseksi. Minä ihmettelin, ettei tuo ruumiillinen työ ihmistä jalostanutkaan. Eikö se pidäkään ihmisiä hyvinä ja puhtaina?

Mitenkä tämän asian laita oikeastaan on? Kaikki, jotka tunsin omassa piirissäni, jotka kuuluivat ns. ylempään yhteiskuntaluokkaan, eivät olleet mitään niin erikoisen rikkaita, – eihän täällä Suomessa ole niin mahdottoman rikkaita – mutta nuo ns. sivistyneet, joita tunsin, olivat erinomaisen herttaisia ja hyviä ja auttavaisia ihmisiä, eikä heillä ollut mitään räikeitä himoja ja haluja pahassa merkityksessä. He elivät kaunisti, rauhallisesti ja siveellisesti, vaikka tosin eivät ymmärtäneetkään Kristuksen oppia. Eivät he Tolstoin fantasiaita hyväksyneet, kuten he sanoivat. Teosofiasta ei heidän kanssaan kannattanut lainkaan puhua. Mutta muuten he olivat oikein siivoja ihmisiä minun mielestäni. Jouduin vaikean kysymyksen eteen: Miten tämä asia oikeastaan on?

Minulla oli eräs köyhä tuttava, joka oli vakava totuudenetsijä ja joka oli Tolstoin opin ja Kristuksen opin tuntija. Hän oli aina elänyt köyhyydessä. Hän oli kyllä katkera, mutta se ei ollut niin kovin vaarallinen piirre hänen olemuksessaan, sillä hän oli riittävän älykäs. Mutta hänellä oli aivan toisenlainen vaikeus. Hänellä oli aina pienestä saakka ollut voimakas sukuvietti, joka ei antanut hänelle lainkaan rauhaa ja jota hän ei millään tavoin saanut tyydyttää, niin että se hänen sydäntään ja omaatuntoaan lohduttaisi. Hän ei ollut löytänyt

ketään, josta olisi pitänyt. Vaikka hän olisi löytänytkin, niin eihän hän voinut mennä naimisiinkaan, kun oli niin köyhä.

Siis, ajattelin itsekseni, tuossa on selvä todistus siitä, että köyhyys voi olla ankara kirous, ja sen sijaan, että köyhyys auttaisi meitä pois himoista ja paheista, se päinvastoin voi vaikeuttaa asiaa, sillä sikäli kun tunsin noita ns. yläluokkalaisia, niin heillä ei ollutkaan lainkaan samanlaisia vaikeuksia. He olivat aina voineet tyydyttää ruumiillisia tarpeitaan pukeutumalla, syömällä ja nukkumalla hyvin.

Tämä kaikki vaikutti niin ettei heidän niin tarvinnut kohdistaa siinä määrin huomiotaan sukuviettiinsä; se ei ollut heille ongelma muulloin kuin sairaalloisissa tapauksissa. Se ei päässyt millään tavoin häiritsemään siitä syystä, että ihminen sai sen sijaan tyydyttää tuollaisia muita pieniä, vaarattomampia himoja, niin sanoakseni.

Minusta tuntui, että nuo kaikki himot ja synnit ovat suuria ongelmia, jotka eivät ole niin helposti ratkaistavissa edes sille, joka tahtois tulla totuuteen ja vapautua kaikesta pahasta, niin kuin se köyhä ystävä, josta juuri mainitsin.

Ja sitten kolmas hyvin tärkeä huomio yleensä ihmisten suhteen, sekä nuorten että vanhojen, sekä ylempään että alempaan yhteiskuntaluokkaan kuuluvien suhteen oli se, että jokainen tahtoi saada jotakin viehätystä elämäänsä. Niin tietenkin, senhän minä ymmärsin myöskin. Minun elämänviehätykseni oli siinä, että olin etsinyt totuutta ja pyrkinyt Jumalan tuntuun; minulla ei ollut mitään muuta elämän viehätystä; tunsin, ettei mikään voi antaa minulle rauhaa, ennen kuin löydän totuuden ja Jumalan; minun elämäni saa vasta silloin viehätystä. Mutta huomasin, että elämällä on paljon toisenlaisiakin viehätystä.

Tämä on tietenkin – siitähän Tolstoikin puhuu – niin tavallinen tosiasia, että elämällä on kaikenlaisia viehätystä ja että eri ihmiset viehättyvät eri asioista elämässä. Useimmat ihmiset eivät välitäkään mistään syvemmästä ja korkeammasta totuudesta. Heidän elämänsä viehätys on muualla. Tietenkin hekin voivat etsiä totuutta, muuta se jää toissijaiseksi asiaksi, älyn asiaksi. Pääasia heille on heidän elämänsä uskossa, joka on siinä, että he saavat sitä, mikä heitä viehättää elämässä.

Huomasin siis, että useimmat ihmiset eivät välitä totuudesta. Useimmat ihmiset eivät välitä siitä, että he ovat Jumalan poikia, jotka Jumala on lähettänyt maailmaan todistamaan iankaikkisesta elämästä, tuomaan ilmi totuutta ja rakkautta. Useimmat ihmiset eivät tällaista voi ajatella.

Minä kysyin silloin: Onko tämä siis jotakin liian suurta? – Minun täytyi myöntää, että se lienee liian suurta, koska historiasta tiedämme, että ainoastaan joku suuri ihminen, Jeesus Kristus, Buddha, Zarathustra, on jaksanut elää sellaista elämää ja löytänyt siitä viehätystä. Se on niin korkeata, etteivät läheskään kaikki ihmiset sitä kaipaa. Silloin kun päädyin siihen, että useimmat ihmiset eivät kaipaa tätä totuutta, eivät osaa ottaa sitä vastaan, niin että siitä olisi heille hyötyä ja viehätystä, niin minä kysyin: Mitä ihmiset sitten kaipaavat? – Kuinka jumalainen elämä on järjestetty?

Jos ainoastaan jotkut suuret profeetat ja apostolit voivat tietää totuuden, jos ainoastaan jotkut harvat tietäjät pääsevät Jumalan tuntuun, ja sanotaan, että totuus, se Jumalan tunto on iankaikkinen elämä, niin ainoastaan hyvin harva ihminen voi päästä iankaikkiseen elämään, – joku silloin tällöin historian kuluessa. Silloin minun täytyi kysyä: Mihin sitten muut ihmiset joutuvat? Mikä sitten on ihmisten kohtalo yleensä? Jos ainoastaan yksi tai kaksi vuosisadassa pääsee totuuden tietoon, niin mihin ne tuhannet ja miljoonat joutuvat, jotka eivät jaksa sitä saavuttaa?

Tietenkin tiesin silloin, että Buddha, ja yleensä ikuinen viisaus, on opettanut, että ihminen on jälleensyntyvä olento. Ja jos ihminen on jälleensyntyvä olento, jos hänen sisin henkensä pukeutuu yhä

uudestaan muotoihin, silloinhan ei kukaan ole kadotettu. Silloinhan ihmisellä on tilaisuus yrittää uudestaan, tahtooko hän totuutta.

Tämän minä tiesin ja ymmärsin aivan selvästi, mutta samalla silloin muistin, että Tolstoi ei tahtonut puhua mitään tällaisista asioista. Hän saattoi kyllä itsekin viitata siihen, että jälleensyntyminen on kyllä hyvä ajatus, mutta turha on siinä viivähtää. Ihminen ei voi tietää mistään muusta kuin näkyvästä nykyisestä elämästä, ja sen tähden meidän ei tarvitse vaivata päätämme sellaisilla ajatuksilla, että miten meille käy kuoleman jälkeen. Tolstoi työnsi luotaan kaikki kysymykset kuoleman jälkeisestä elämästä, koko kysymyksen ihmisen tulevasta kohtalosta jälleensyntymisen muodossa tai muuten. Hän ei tahtonut kuulla puhuttavan siitä.

Mutta minusta sen sijaan tuntui, että jos en ajatuksissani voi sitä millään tavoin ratkaista, niin minuun jää suuri tuska siitä, miten ihmisten käy. Tunsin, niin kuin Madame Blavatsky *Hiljaisuuden Äänessä* tuo esille näkemyksen, että mitä iloa minulla on siitä, että minä olen saavuttanut totuuden, että minä tunnen Jumalan ja elän ikuista elämää, kun näen, että miljoonat minun ympärilläni eivät elä siinä ikuisessa elämässä. Mitä minä siellä yksin teen? Siihen ikuisen elämään minun pitäisi juuri saada heidätkin. Ikuinen elämä ikuisessa yksinäisyydessä ei ole mitään.

Tämä on tietenkin hieman liioiteltua, sillä minä tiesin, että ikuisessa elämässä oli toisiakin. Mutta koska nämä näkyvät ihmiset ympärilläni eivät ikuisesta elämästä välittäneet, niin kärsin tuskaa heidän kohtalostaan ja ajattelin: Minun täytyy saada selvä siitä, onko elämässä todella varattuna jotakin niille ihmisille, jotka eivät jaksaa saavuttaa totuuden tietoa. Onko esimerkiksi jälleensyntyminen luonnon tosiasia. Enhän minä voi tyytyä siihen, sanoin itselleni, että mahdollisesti on niin, vaan minä tahdoin tietää, onko niin, sillä muuten en pääse rauhaan veljeni suhteen.

Silloin ajattelin näin: Jos ihminen on jälleensyntyvä olento, jos ihmisessä on jotakin, joka voi syntyä jälleen, silloin täytyy olla, niin kuin esimerkiksi buddhalaiset sanovat, skandhoja, joitakin näkymättömiä olemuspuolia, objektiivisesti näkymättömiä puolia ihmisessä, jotka hänestä jäävät elämään ja jotka keräytyvät yhteen uudestaan, kun uusi jälleensyntyminen tapahtuu. Täytyy, sanoin itselleni, täytyy olla olemassa henkimaailma. Sillä jos ei ole mitään henkistä todellisuutta, niin eihän ihminen voi syntyä jälleen. Täytyy olla henkimaailma.

Muistan, miten aivan sydäntäni viilsi, kun luin Tolstoin näytelmän *Valistuksen hedelmät*. Se oli näytelmä, jossa hän teki pilaa spiritismistä ja spiritistisistä ilmiöistä. Se oli nerokkaasti kirjoitettu ja nautin suuresti, kun luin sen, sillä Tolstoi hyvin vitsikkäällä tavalla paljasti, miten kovasti lapsellisia, naurettavia ja tyhmiä ovat ne ihmiset, jotka harrastavat tällaisia ilmiöitä, miten heitä petkutetaan ja kuinka se kaikki on erinomaisen läpikuultavaa huijausta. Minä tietenkin ymmärsin, että spiritismin harrastamisen yhteydessä saattoi olla kovin paljon petkutusta ja erehdystä mukana, mutta se äänilaji, jossa Tolstoi oli kirjoittanut tuon näytelmän tympäisi minua.

Ihmiset, jotka tätä spiritismia harrastivat, tahtoivat tietää, onko olemassa mitään kuoleman jälkeen. He olivat etsiviä sieluja ja tahtoivat kouriintuntuvia todistuksia kuoleman jälkeisestä elämästä. He olivat voineet kadottaa jonkun omaisensa, jonkun rakkaansa, ja he tahtoivat tietää, oliko joku heistä vielä jäljellä. Minä ymmärsin heitä varsin hyvin, ja minusta oli surkeata, että heistä tehtiin pilaa. Äänilaji Tolstoin kirjassa loukkasi minua.

Sitten minulle tietenkin selvisi, että juuri tässä oli Tolstoin heikko kohta. Hänen heikko kohtansa ei ollut filosofisissa näkökannoissa ja moraalisisissa asioissa, vaan hänen heikko kohtansa oli tiedossa, tieteessä. Hän ei ollut tiedemies; hän ei tiennyt kyllin paljon.

Se on vaara, jolle ihminen voi joutua alttiiksi, kun hän kulkee Uuden liiton tietä, Kristuksen tietä Jeesus Kristuksen käskyjen valossa. Silloin hän voi joutua alttiiksi sille vaaralle, että hän hieman ahdasmielisesti pitää kiinni vain moraalista ja uskoo, ettei ole olemassa mitään, mitä hän ei tietäisi. Ei kukaan voi tietää mitään sellaista, jota minä en tiedä. Tämä on hyvin selvästi Kristuksen tien vaara.

Mehän tiedämme, että eksoteerinen kristinusko eksoteerisena kristinoppina on kerrassaan siihen langennut. Nuo eksoteeriset kristityt vastustivat kaikkea tietoa ja kaikkea tutkimista. He vainosivat niitä, jotka yrittivät jotakin tietää, ja tämä johtuu siitä, että Uudessa liitossa Kristus avaa moraalisen voiman oven. Hän tarjoaa kätensä ihmisille. Hän paljastaa esoteerisen moraalin. 'Jos tahdot, niin voit tulla taivasten valtakuntaan'.

Jos ihminen pysyy tarpeeksi nöyränä, niin silloin ei ole mitään hätää. Silloin hän ei ainoastaan ota pitkää askelta eteenpäin, kun hän tarttuu Kristuksen käteen, vaan hän puhdistuu moraalisesti ja myös hänen filosofinen näkökantansa puhdistuu. Mutta hänen ei pidä lausua mitään arvosteluja tieteellisistä asioista umpimähkään.

Hän ottaa ensin valtavan moraalisen askeleen, mutta sitten hänen pitää avata silmänsä näkemään kaikkia tieteellisiä asioita maailmassa. Mutta jos hän ei ole niin nöyrä, että odottaa, kunnes hänen silmänsä menevät auki näkemään tieteellisiä asioita, niin hän tietenkin saattaa lausua arveluja ja arvosteluja hieman umpimähkään. Hänen kritiikkinsä sattuu paikalleen kaikissa moraalifilosofisissa järjen asioissa, mutta niin pian kuin se koskee tieteellisiä tosiasioita, nimittäin faktoja luonnossa ja elämässä, niin se voi iskeä harhaan.

Koska yleensä näemme, että eksoteerinen kristinusko on jotakin omaksunut Kristuksen hengestä, vaikka tietenkin irvikuvana, niin huomaamme, että meidän kristikuntamme yleensä on elänyt tässä erehdyksessä. Se on vastustanut tosiasioita, ja vaikka on kysymyksessä tieteellinenkin tutkija – ts. joku kristitty on tiedemies ammatiltaan, – niin häntä vaivaa monesti ahdasmielisyyttä, ja hän kieltää kaiken sen olemassaolon, jota hän ei ole sattunut tutkimaan. Se on läpinäkyvä piirteensä tieteellisessä maailmassa, ja se on suuri heikkous kristityssä maailmassa.

Tolstoikin tässä kohdin antoi ylpeytensä, älynsä, viedä itsensä harhaan, kun hän saattoi kirjoittaa tuollaista spiritismistä ja niistä ihmisistä, jotka harjoittivat spiritismisiä tutkimuksia. Hän iski harhaan. Hän ei nöyrästi tutkinut niitä asioita, niin kuin Kristuksen seuraajan tulisi.

Niin suurelle ja täydelliselle ihmiselle kuin Tolstoi, tämä oli niin pieni heikkous, ettei se tietenkään hänen kehitykselleen merkinnyt juuri mitään. Kyllä hän seuraavassa elämässä osaa sen korjata. Mutta se merkitsee meille hyvin paljon. Meidän täytyy oppia tätä nöyryyttä, joka on välttämätön totuuden etsijälle. Meidän täytyy ymmärtää, että kaikkia tieteellisiä asioita, nimittäin niitä asioita, niitä ilmiöitä ja niitä faktoja, joita on meidän ympärillämme, pitää tutkia.

Nuorena totuuden vaatimukseni oli niin suuri, että tahdoin näitä asioita tutkia. Minulla oli tilaisuus tutkia jonkin verran spiritististä liikettä ja niitä ilmiöitä, joita sanotaan spiritistisiksi ja jotka johtuvat osaksi ihmisen sisässä olevista voimista ja osaksi henkimaailman voimista ja joskus myöskin kuolleista. Silloin ymmärsin, että oli paljon enemmän taivaan ja maan välillä, kuin mitä meidän filosofiamme otaksuivat.

Tämä ei nyt kuitenkaan olisi vielä minua lopullisesti tyydyttänyt, ellei minulle myöskin olisi sattunut se ihmeellinen armo, miksikä sitä nyt nimittäisin, ihmeellinen karma, että sain nähdä ja kokea, miten ihmisten laita on kuoleman jälkeen, mitä on kuolema ja mitä on sitten kuoleman jälkeinen elämä, onko jälleensyntyminen tosiasia jne.

Tämän kaiken sain omakohtaisesti nähdä ja itse sitä tutkia. Silloin en enää saattanut epäillä. Kun itse näin, miten ihmiset kuollessaan erkanevat ruumiistaan, miten he viettivät aikaansa tuonelassa ja sitten

taivaissa, minkälaisissa erilaisissa tiloissa he saattoivat olla, kuinka toiset saattoivat olla hyvinkin vaikeissa helveteissä ja kiirastulissa ja kuinka kaikki lopulta olivat erittäin ihanissa taivaissa ja sitten syntyivät takaisin maan päälle.

Kun tämän siis sain itse nähdä ja kokea, silloin luonnollisesti tuo ongelma minulle selvisi, kysymys tuli ratkaistuksi. Silloin ei minun tarvinnut enää olla tuskissani muiden ihmisten kohtaloista. — Silloin myöskin ymmärsin, että joskaan kaikki ihmiset eivät ole valmiit ottamaan vastaan kaikkein korkeinta filosofista ja moraalista totuutta, niin kutakin saattaa lähestyä hänen omalla tavallaan. Maailma oli niin täynnä ihmeitä ja niin täynnä mahdollisuuksia, että jokaisella ihmisellä on omat tikapuunsa, joita pitkin voi nousta ylöspäin. Jokaisella ihmisellä on oma tiensä, jolla hän kulkee eteenpäin.

Ja suurilla ihmisjoukoilla oli hyvinkin samanlainen tie edessään, ja heille saattoi puhua ja kertoa totuudesta sellaisella tavalla, että heidän järkensä saattoi siitä saada jotakin.

Muutamit ihmiset sen sijaan olivat sillä kohdalla sielussaan ja kehityksessään, että he saattoivat ymmärtää syvempiä filosofisia ja moraalisia totuuksia. Mutta minä olin juuri huomaavinani, että nuo korkeimmat moraaliset totuudet olivat todellakin kuin kalliita helmiä, joita ei voinut heittää kenen tahansa jalkoihin tallattaviksi. Oli myöskin sellaisia totuuksia, joista saattoi puhua kenelle tahansa, niin että ne sitten jäivät heidän mieleensä itämään, vaikeivat he niitä heti ymmärtäneekään.

Merkillistä kyllä, nämä moraaliset totuudet, jotka olivat itsessään sellaisia, että ne tiedetään heti moraaliseksi totuudeksi, olivat juuri niitä totuuksia, joita ihmiset eivät ilman muuta ota vastaan. Mutta sen sijaan ne totuudet, jotka olivat paljon vaativamman tutkimuksen takana, jos niistä tahdomme todella omakohtaisesti tietää, saattoivat herättää ihmiset ajattelemaan. Heidän järkensä kiintyi sellaisiin totuuksiin, joita he eivät voineet heti välittömästi tietää ja todentaa. Mitkä olivat nämä totuudet? Ne olivat nuo suuret totuudet jälleensyntymisestä ja karmasta, totuus henkimaailmasta, suuri totuus ihmisen kuolemanjälkeisestä elämästä.

Nämä olivat totuuksia, jotka saattoivat jäädä jokaisen mieleen, vaikka niitä ei voinut heille todistaa. Sitä minä suuresti ihmettelin. Moraaliset totuudet saattoi heti todistaa; nehan todistivat itse itsensä. Moraalisen totuuden voimme suorastaan nähdä. Me tiedämme sen ja me näemme sen. Mutta sellainen tieteellinen totuus kuin esimerkiksi jälleensyntyminen, jota ei voi heti ilman muuta nähdä vaikka se on tieteellinen tosiasia, ja se totuus, että ihminen on olemassa kuoleman jälkeen, joka myös on tieteellinen tosiseikka, — nuo totuudet saattavat ihmisiin vaikuttaa.

Ihmeellistä, minä ajattelin, — mutta samalla tunsin suurta riemua. Nythän minulle onkin selvinnyt, miksi Madame Blavatsky viisaiden mestarien lähettiläänä sanoi: Maailmalle on julistettava ennen kaikkea karman ja jälleensyntymisen totuutta. Kun ihmiset ottavat vastaan ensin nuo karman ja jälleensyntymisen totuudet, silloin heidän sielunsa vähitellen puhdistuu ja muovautuu sillä tavoin, että he voivat ottaa vastaan korkeampiakin totuuksia eli moraalisia totuuksia.

Karman ja jälleensyntymisen totuudet olivat kirkolta unohtuneet. Kristikunta itse ne hylkäsi, kun se vuonna 553 Konstantinopolin kirkolliskokouksessa päätti, että kirottu olkoon se, joka uskoo, että ihminen on ollut olemassa ennen syntymistään; kirottu olkoon se, joka uskoo, että ihminen on ollut maan päällä ennen.

Silloin myöskin papit päättivät kirkolliskokouksessa, että täytyy olla persoonallinen Jumala, persoonallinen Vapahtaja, joka vapahtaa Jumalan vihasta. Tämä järjetön teologinen järjestelmä vaati, että jälleensyntymisajatukselta oli luovuttava; eihän se soveltunut kirkon oppiin, sillä eihän mitään Vapahtajaa tarvitse silloin, jos koko elämä itsessään on järjestetty kouluksi. Kirkko oli huomannut, että sille oli edullista,

että oli olemassa Vapahtaja, jolloin oli myöskin välttämätöntä pyyhkäistä pois nuo ajatukset jälleensyntymisestä ja karmasta, jotka tekivät tyhjäksi sovitus- ja lunastusopin.

Itämailla, Buddhan opissa on näitä asioita aina selitetty, samoin ne ovat säilyneet eri hindu-uskonnoissa. Ne eivät tietenkään ole säilyneet puhtaina kansan keskuudessa, sillä joku buddhalainen, joku hindulainen, eksoteerinen uskovainen saattaa uskoa, että ihminen kuoltuaan syntyy eläimenä. Sitä ei Buddha koskaan opettanut, ja sitä ei koskaan kukaan viisas ole opettanut. Ihminen on jo käynyt lävitse eläinvaiheen. Kun hän nyt on saavuttanut inhimillisen asteen, niin hän jatkaa kehitystään ihmisenä.

TOLSTOIN OPPI JA TEOSOFIA

Leo Tolstoin kuoltua olemme nyt saaneet nähdä, mitä ihmiset sydämessään ovat hänestä ajatelleet. Me olemme nähneet, kuinka he ovat kunnioittaneet ja rakastaneet tuota Jasnaja Poljanan vanhusta, vaikka hänen eläessään moni saattoikin häntä moittia hänen maailmankatsomuksensa takia. Nyt on huomattu, ettei häntä ole rakastettu ja kunnioitettu ainoastaan sen tähden, että hän oli suuri kirjailija, vaan etupäässä sen tähden, että hän – niin kuin muuankin kirjailija äsken lausui – oli, ei ainoastaan suuren Venäjän valtakunnan, vaan koko ihmiskunnan omanatuntona.

Niin syvästi hän osasi katsoa elämää, niin syvään hän oli tunkeutunut ihmissielun salaisuuksiin, ihmissydämen salakammioihin. Hänen suuruutensa oli siinä, että hän oli rehellinen ja sanoi totuuden suoraan. Hän ei mitään salannut, ei itseltään eikä muilta veljiltään, ei peittänyt, mitä hän huomasi sydämensä sopukoissa ja mitä hän huomasi toisten sydämessä liikkuvan. Sen tähden ihmiset ovat häntä kunnioittaneet ja rakastaneet, ja se tuli ilmi hänen kuoltuaan. Ei ainoastaan rikkaat ja ylhäiset vaan myös köyhät ja yksinkertaiset – kaikki ihmiset, jotka olivat oppineet hänet tuntemaan – häntä rakastivat. Leo Tolstoi oli todella aivan kuin nykyisten ihmisten omatunto.

Meidän tarkoituksemme näissä luennoissa ei ole arvostella Tolstoita kirjailijana tai runoilijana – se jätettäköön toisille asiantuntijoille – vaan tarkoituksemme on ainoastaan luoda silmäys hänen oppiinsa ja maailmankatsomukseensa. Eikä tämä ole oikeastaan ”ainoastaan”, sillä hänestä itsestäänkin oli tärkeitä, ei hänen kirjallinen kykynsä ja maineensa, vaan se, että hän oli nähnyt totuuden ja sanoi totuuden.

Tarkoituksemme on katsella, mitä me teosofian valossa voimme Tolstoilta oppia, ja missä suhteessa hänen oppinsa käy yhteen teosofisen maailmankatsomuksen kanssa.

Se kysymys, josta Leo Tolstoi on lausunut kaikkein terävimmät arvostelut, on epäilemättä yhteiskunnallinen kysymys. Hän on paljastanut koko meidän nykyisen elämämme, kaikki meidän nykyiset tapamme. Hän on kertonut niistä suoraan. Hän on kuvaillut meille, kuinka onttoa ja tyhjää suurimmaksi osaksi on se elämä, jota me vietämme. Hän on paljastanut meille, minkälaiset meidän yhteiskuntamme ovat, ja hän on tehnyt tästä kysymyksestä – ei ainoastaan ulkonaista, teoreettista eli tietuopuolista kysymystä, jonka voimme lykätä syrjään tai jättää harkittavaksi siksi, kunnes meillä on aikaa – vaan jokaiselle ihmiselle yksityisen ja henkilökohtaisen kysymyksen, joka hänen on ratkaistava, jos hän tahtoo olla onnellinen, niin, jos hän tahtoo olla ihminen.

Mitä sitten Leo Tolstoi on sanonut meidän yhteiskunnastamme? Se on meille jokaiselle tuttua, mikäli olemme lukeneet hänen kirjoituksiaan ja kirjojaan. Ja jos me lyhyesti toistaisimme, minkä arvostelun hän on yhteiskunnastamme lausunut, voisimme sanoa, että hän ennen kaikkea on kääntänyt huomionsamme samaan merkilliseen tosiasiaan kuin työväenliike ja koko nykyaikainen heräämys yleensä, nimittäin siihen, että on olemassa ylläilyä ja kurjuutta vierekkäin, että toinen ihminen saattaa kärsiä nälkää ja toinen ei tiedä, mitä hän rahoillaan tekisi.

Ja kun silloin vastataan: Kulttuuri vaatii tätä kaikkea, niin Tolstoi sanoo: Mikä kulttuuri? Onko se kulttuuria, joka tulee kaikkien ihmisten osaksi? Ei suinkaan, sillä koko teidän sivistyksenne ja kulttuurinne koituu ainoastaan noiden parempiosaisten hyväksi. Ne, jotka elävät kurjuudessa ja köyhyydessä, taikka kaukana maaseudulla, eivät voi tulla osallisiksi teidän kulttuuristanne. Heille lankeaa ainoastaan murut siitä. Kaupungeissa teillä on kaikki nuo ihmeelliset sivistyskeinot, taidekokoelmat, kirjastot, luennot, teatterit ja huvitukset, kaupungeissa yksin. Ja kaupungeissa asuu ainoastaan pieni osa ihmiskunnasta. Siis vain ne,

jotka kaupunkeihin tulvaavat, saavat kulttuurista nauttia, eivätkä edes heistäkään kaikki, sillä kaupunkien asukkaista on suuri osa ryysyköyhälistöä, joka ei ole tilaisuudessa ottamaan osaa kulttuurielämään. Muutamien etuoikeutettujen osaksi jää koko teidän sivistyksenne.

Näin on Tolstoi sanonut, ja hän on lisännyt: ”Te keuhutte yhteiskuntienne hyvää järjestystä. No niin, katsokaa, minkälaiset ovat olot viralliselta, järjestyksen kannalta katsottuina. Te olette järjestäneet oikeudenkäytön, te vedätte toisianne oikeuden eteen, te tuomitsette toisianne. te vangitsette toisianne. Millä oikeudella kukaan teistä on tuomari? Kuka on hänet tehnyt toisten ihmisten tuomariksi?”

Kysykää niiltä, jotka istuvat tuomareina ja syyttäjinä ja rankaisevat toisia, ovatko ne ilman syntiä, että voisivat toisia tuomita, niin heidän täytyy vastata: olojen pakosta me istumme täällä. Jos he tutkivat sydäntään, täytyy heidän myöntää, ettei Jumala ole asettanut heitä tuomareiksi, sillä huonoiksi he tuntevat itsensä, viheliäisiksi ja rikkirevityiksi, jopa usein huonommaksi kuin ne, joita tuomitsevat.

Ja katsokaa, sanoo Tolstoi, pappejanne ja opettajianne, niitä, jotka on asetettu teitä siveellisesti johtamaan, katsokaa, minkälaisia he ovat, mitä he opettavat. Valheita he opettavat, nenästä he vetävät toisia, pimeyteen he houkuttelevat, väärin he lapsia kasvattavat. Ylpeyttä ja tietämättömyyttä ylläpidetään ihmiskunnassa juuri oppilaitosten, kirkkojen ja yliopistojen avulla. Teidän pappinne ja opettajanne ovat palkattuja ihmisiä, jotka levittävät tietämättömyyttä. Eivät he levitä tietoa Jumalasta, eivät he tiedä, mitä Jumala on, eivät osaa elää, niin kuin Jumalallisen ihmisen tulee elää, vaan vaeltavat pimeydessä, samanlaisessa kuin te kaikki. Sokeat taluttavat sokeita.

Ja katsokaa virkamiehiänne ylipäänsä. Te sanotte, että he puuhaavat yhteistä parasta, että he ovat välttämättömiä, ettei muuten olisi mitään järjestystä, sillä ihmiset olisivat yhtämittaa toistensa kimpussa, yhtämittaa tappelussa ja riidassa. Niinkö? Mutta ajattelevatko virkamiehenne sitten muuta kuin omaa etuaan? Kansaa ja kansan parastako he ajattelevat, ihmiskunnan hyväksikö he työskentelevät? Mutta kuinka se olisi mahdollistakaan? Jokainen katsoo omaa etuaan, kaikki ovat yksityisiä ihmisiä, yksilöitä, joilla on omat persoonalliset harrastuksensa elämässä.

Te olette vain järjestäneet olosuhteenne niin, että asetatte toisen valtaan ja mahtavuuteen, toisen käskyläiseksi ja alhaiseksi. Nekin, jotka ovat vallassa ja mahtavuudessa, ajattelevat vain persoonallista onnea ja etua, pyrkivät rikkauteen ja valtaan, pyrkivät yhä suurempaan onneen ulkonaisesti. Ei niitä ole, jotka toisten parasta puuhailisivat. Ja minkä tähden nämä muutamat sitten pysyvät vallassa, minkä tähden te annatte heidän käskä teitä? Sen tähden, että heillä on takanaan sotajoukkoja, joita te pelkäätte, että he voivat kääntää tykkiensä suut teitä vastaan ja ampua teidät kuoliaiksi. Näin he voivat tehdä, ja sen tähden ovat teidän valtione teidän olonne ja yhteiskuntanne vääryyttä, valhetta, onnettomuutta ja kärsimystä täynnä.

Tällaisen kuvan antaa Leo Tolstoi meille kaikissa kirjoituksissaan, eikä hän sitä esitä teoreettisesti, ei tuollaisella yleisenä asiana ainoastaan, vaan hän antaa sen näkyä elävänä todellisuutena, kuvaillaan kertomuksissaan ihmisten elämää; kuinka kaikki ihmiset, jotka tässä yhteiskunnassa elävät – sitä enemmän mitä korkeammalla he ovat yhteiskunta-asteikossa – ovat raadeltuja sisässään, kuinka epätoivoisesti he etsivät rauhaa ja onnea, ja vaikkapa unohdusta sielulle. Hän tekee yhteiskunnallisesta kysymyksestä yksilöllisen ja asettaa sen jokaisen ihmisen eteen: kuinka sinä ratkaisit käytännöllisen, jokapäiväisen elämän kysymyksen?

Moni väittää, että Tolstoin antama kuva on liian räikeä, että se on liioiteltu, etteivät olot ole semmoisia eivätkä ihmisetkään. Ei yhteiskunnissamme harjoiteta ainoastaan vääryyttä, ei rikkaus aina ole ansiotonta eikä köyhyys syytöntä, eivät virkamiehet yksinomaan ajattele omaa etuaan, eivät koulut ja yliopistot ole tietämättömyyden levittäjiä jne, jne. – Tolstoin kuvaus on liian venäläinen sopiakseen yleismaailmalliseksi, Tolstoi iskee harhaan.

No niin, tämä väite pitää paikkansa, kun arvostelemme elämää ulkoa päin. Objektiivisesti katsoen Tolstoin kuvaus on liioiteltu, mutta sen tarkoituksena ei olekaan olla mikään objektiivisesti pätevä kuvaus ymmärryksen kannalta katsoen. Sen näkökohta on syvempi. Se arvostelee asioita ”puhtaan järjen”, toisin sanoen ihmisrakkauden kannalta. Se on psykologinen ja subjektiivinen kuvaus, sen tähden kaikki eivät voi myöntää sitä todeksi. Ainoastaan ne myöntävät, jotka näkevät niin kuin Tolstoi.

Ja me tiedämme, että ne ihmiset, joissa on herännyt tämä näkeminen, jotka ovat läpikäyneet sen herämyksen, josta Tolstoi alati puhuu, he ovat huomanneet, että me kaikki oikeastaan olemme veljiä; että me elämme vihassa, epäluulossa ja vääryydessä, sen sijaan että rakkauden pitäisi vallita meidän elämässämme.

Me tiedämme myös, että kun ihmiset läpikäyvät tämän kokemuksen, silloin he todella joutuvat ristiriitaan. Jos sellainen ihminen esim. on tekemisissä vankien kanssa, hän huomaa olevansa huonompi kuin ne, joita hänen on käsketty vartioimaan tai tuomitsemaan. Tuo rikollinen on itse asiassa puhtaampi ja rehellisempi kuin minä, joka istun häntä tuomitsemassa, sillä vaikka en ole tehnyt semmoista kuin hän, niin olen ajatellut pahaa, olen tahtonut pahaa, olen tuntenut pahaa. ja niin kauan kuin ajattelen ja voim tuntea pahaa, en ole puhdas. Olisin puhtaampi, jos olisin yhtä rehellinen kuin tuo rikoksentekeijä, jos tekisin jotakin pahaa ja joutuisin kiinni. Nyt olen saastainen, nyt en ole täydellinen, en elä niin kuin veli, en ole hyvä ihminen.

Ihmisessä, jossa omatunto on herännyt, jossa rakkaus on herännyt, on herännyt myös tuska. Tuska raatelee häntä sisäisesti, hän tuntee elävänsä valheessa. Hän tuntee ja näkee, että koko hänen elämänsä on valhetta ja vääryyttä, hän tahtoisii siitä pois; ja sellaiselle ihmiselle Tolstoin kuvaus on pätevä ja totuudenmukainen.

Nyt me tiedämme, että samalla kuin Leo Tolstoi on paljastanut heränneille ja ymmärtäville tämän totuuden, samalla hän on myös parhaimman ymmärryksensä, parhaimman kokemuksensa mukaan koettanut näyttää heille tien pois tästä ristiriidasta. Hän on sanonut: Kun katsot elämääsi ja huomaat sen huonoksi, täytyy sinun se parantaa, ja kun näet, että koko elämä on ristiriitaista ja tuskallista, vääriä ja syntistä, niin sinun tehtäväsi on siitä luopua.

Tolstoi on kaikella voimallaan, sielunsa koko tarmolla julistanut ja saarnannut: Meidän täytyy luopua epäveljellisestä elämästämme. Jos olet rikas, luovu rikkaudestasi, jos olet ylhäisessä asemassa, luovu siitä. Jos teet huonoa työtä, jos sinulla on esim. väkijuomatehdas, lakkauta se. Jos sinä olet opettaja tai pappi ja saarnaat valhetta, luovu toimestasi. Jos olet sotamies tai kenraali tai sotapäällikkö, luovu siitä; jos olet kuningas tai keisari luovu siitä.

Mitä minun sitten pitää tehdä, kysyy ihminen, jonka omatunto on saatu väreilemään. Mene kansan keskuuteen, sanoo Tolstoi, äläkä ajattele, että se on alaspäin menemistä, vaan ymmärrä, että se on ylöspäin nousemista. Nouse ylös kansan luo, niiden yksinkertaisten ja rehellisten ihmisten luo, jotka tekevät todellista työtä, jotka käsillään tekevät sitä työtä, jota ilman ihmiskunta ei tule toimeen.

Teillä on rautateitä ja höyrylaivoja, kaikenlaisia sivistyskeinoja, mutta tärkeintä on kuitenkin se, että ruokanne te saatte maasta. Ryhtykää siis viljelemään maata, ryhtykää tekemään työtä käsillänne. Näin Venäjän suuri profeetta on saarnannut, ja hänen sanansa on epäilemättä paljon hyvää vaikuttanut, sillä se koskee asiain ytimeen. Hän on saanut monet ihmiset muuttamaan elämänsä, monet tuhannet ymmärtämään, miten on elämää arvosteltava, miten työtä arvosteltava.

Ja meidän täytyy teosofeina kysyä: Onko Tolstoi tässä sanonut totuuden ja ratkaissut kysymyksen ainoalla mahdollisella tavalla? Miten on sen asian laita teosofiselta kannalta? – Teosofiahan on aikakausten

kokemus, se on viisaitten ihmisten vastaus näihin samoihin kysymyksiin. Mikä jumalallinen viisaus se muuten olisikaan. – Millä tavalla sitten teosofia ratkaisee tämän kysymyksen? Mitä se sanoo, kun Tolstoi rehellisesti ja suoraan julistaa oppiaan yhteiskunnasta, oppiaan ihmiskunnan tehtävästä. Mitä sanoo teosofia?

Se sanoo: Tolstoi puhuu oikein ja tähtää oikeaan, kun hän opettaa, että ihmisten elämä ei ole veljellistä ja että sen on tultava veljelliseksi. Mutta jos hän tekee siitä enemmän kuin ihanteen, jota kohti meidän on kuljettava, silloin hän erehtyy, sillä nyt ei voi veljeyttä täydellisesti toteuttaa. Näin sanoo aikain viisaus.

Miten sitten on elävien ihmisten laita? Mikä oli Tolstoin oma kokemus? Hänen katkera kokemuksensa oli se, ettei hän voinut elää niin kuin olisi tahtonut. Vielä viimeisinä päivinään hän pakeni kotoaan; niin kauan se oli ollut hänen omallatunnollaan, tuo tieto, että hän yhä eli ristiriidassa, vaikka oli koettanut irtautua, ettei hän vielä ollut saavuttanut sitä lopullista rauhaa, joka häämötti hänen silmissään. Ja sen tähden haudan partaalla seisova jalo vanhus ajatteli: Nyt minä pakenen pois, ehkä silloin pääsen rauhaan. Ehkä silloin saan vapaasti tuntea olevani pieni, unohdettu, näkymätön Jumalan lapsi, kaikkien olentojen veli, joka en ole kenenkään yläpuolella, kenenkään palveltavana? Tämä oli hänen sielunsa tuskanhuuto, sillä maine ja kunnia, sekä siitä johtuvat velvollisuudet lepäsivät raskaasti hänen hartioillaan.

Kuinka väärin onkaan käsitetty tämä teko, kun on arveltu, että Tolstoi sillä vielä kuolinhetkellään tahtoi herättää maailman huomiota. Mutta joka on niin ajatellut, hän ei ole Tolstoita ymmärtänyt: arvostelijassa ei ole asunut samanlainen sydän kuin Tolstoissa. Tolstoin elämäntragedia oli se, ettei hän voinut elää, niin kuin olisi tahtonut, ja sen kokemuksen voi jokainen ihminen tehdä, joka herää ja tahtoo todella luopua entisestä elämästään. Hän huomaa, ettei hän osaa.

Ja miksikä ei? Onko se hänen itsekkyytensä takia? Ei se ole ainoastaan sen takia, ja vaikka olisikin, niin ei ensi sijassa. Mutta miksikä se sitten on hänelle mahdotonta? Juuri veljesrakkauden takia. Miksikä nimittäin hänen pitäisi luopua, miksikä muuttaa elämänsä? Rakkauden takia ja rakkauden nimessä.

Ja nyt hän huomaa – kun hän tahtoo muuttaa elämänsä – että hän rakkauden nimessä ja rakkauden edessä ei sitä voi, sillä hän tuntee sydämessään: mitä rakkautta se olisi, jos minä saattaisin suremaan ja kärsimään ne ihmiset, jotka ovat minua lähinnä ja jotka eivät minua ymmärrä? Mitä rakkautta se olisi, jos äkkiä väkivaltaisesti katkaisisin ne siteet, jotka sitovat minut siihen tilaan, missä olen? Mitä rakkautta se olisi, jos yhdellä iskulla äkkiä muuttaisin elämäni ja repisin rikki ne velvollisuuden siteet, mitkä olen itselleni ottanut? Tässä on ristiriita, tässä on ”des Pudels Kern”.

Me ihmiset olemme joutuneet tai joudumme elämän pyörteeseen, me saamme ja otamme itsellemme velvollisuuksia, ja huomaamme, että olisi väärin äkkiä lyödä elämämme rikki, äkkiä katkaista siteet. Tuossa mies herää, hänellä on vaimo ja lapsia, ja ne eivät ymmärrä häntä. Pitääkö sen miehen silloin lähteä pois, niin kuin kerrotaan Jeesuksen sanoneen: joka rakastaa isäänsä tai äitiänsä enemmän kuin minua, ei hän ole minulle sovelias. Pitääkö hänen jättää omaisensa, jotka häneen luottavat ja häntä kunnioittavat, ja joiden apu ja tuki hän on? Pitääkö hänen mennä kulkemaan suurta veljeysihannetta kohti, samalla sulkien pois veljeydestä ne, jotka ovat häntä lähinnä?

Tai, jos hän on sanokaamme vanginvartija, pitääkö hänen silloin jättää paikkansa samalla tietäen, että toinen asetetaan hänen paikalleen, kun juuri hän voisi osoittaa rakkautta niitä ihmisiä kohtaan, jotka vankilaan joutuvat; kun juuri hän henkilökohtaisesti voisi heitä kohtaan olla hyvä, käydä heidän luonaan, opettaa heitä, puhua heidän kanssaan, kertoa, mitä hänen sydämessään liikkuu? Pitäisikö hänen mennä pois, johonkin metsään, yksinäiseen mökkiin asumaan, kukaties puutarhaa viljelemään? Toinen, paha vartija, voisi tulla hänen tilalleen, sellainen joka ei ollenkaan ymmärtäisi vankeja, vaan kohtelisi heitä pahasti.

Tuossa on pulmallinen ristiriita. Kuinka nyt teosofia, jumalallinen viisaus selvittää ja ratkaisee tämän pulman? Se näyttää meille, että ainoastaan rakkaudella kaikki voitetaan, ainoastaan hyvällä. Meitä ei ole kutsuttu tulemaan yhtäkkiä täydellisiksi, vaan meidät on kutsuttu kulkemaan sitä tietä, joka vie veljeyteen.

Teosofia näyttää meille, että meidän täytyy aloittaa siitä kohdasta, missä olemme, siis jokapäiväisestä elämästämme; se tekee meidät nöyriksi ja pieniksi, se näyttää meille, että tie kulkee sisässä eikä ulkona. Aikain viisaus opettaa meille, että elämäme ei ole sattuma, vaan että meillä todella on siteitä ja velvollisuuksia, menneisydessä luotuja.

Koko nykyinen yhteiskuntamme on historiallisen kehityksen tulos, eikä sitä voida kieltää. Jos yksi siitä luopuu, se kuitenkin pysyy, se ei äkkiä muutu; tämä elämä on sellainen kuin se on, eikä siinä vallitse sattuma, vaan synn ja seurauksen laki. Kaikki tapahtumat johtuvat edellä käyneistä syistä; seuraukset on voitettava, mutta niitä ei voi voittaa pakenemalla. Ne voitetaan ainoastaan siten, että velvollisuudet täytetään. Tämä on oppi karmasta ja jälleensyntymisestä.

Meidän tulee ymmärtää, että tie veljeyteen on meidän sisässämme, se alkaa meidän sisässämme; rakkauden pitää kasvaa meidän sisässämme. Meidän ei tarvitse ajatella, että koettaisimme muuttaa ulkonaista elämää, niin kauan kuin sisäinen minämme vielä on valmistumaton. Silloin joudumme ojasta allikkoon. Meidän täytyy muuttaa sisäinen minämme, meidän tulee sisässämme muuttua ja kasvaa, ja sillä aikaa kuin kasvamme, meidän täytyy viimeiseen ropoon saakka täyttää ne velvollisuudet, joihin olemme takertuneet. Ja silloin me huomaamme, että velvollisuudet muuttuvat, ympäristömme muuttuu, asemamme muuttuu, ulkonainen elämä tottelee sisäisen elämän ääntä.

Näin todistaa aikojen viisaus, näin todistaa ihmisten kokemus, näin todistaa Tolstoinkin oma kokemus. Jos joku nuoruudesta saakka on valmis sisäisesti, niin että hän voi elää puhdasta veljeyselämää, silloin hän ei tietysti takerrukaan sellaisiin velvollisuuksiin, jotka häntä siitä estäisivät; mutta jos hän ei sitä ole, niin hän joutuu elämän pyörteisiin. Elämä kietoo hänet, hänen täytyy käydä elämän koulua. Ja kun hän herää, hänen pitää aukaista rauhallisesti kaikki solmut, irrottautua rakkaudessa ja rauhassa, muuttaa itsensä sisäisesti. Silloin ulkonainenkin muuttuu.

Yhden suuren totuuden painaa teosofia meidän mieleemme: Elämä ei ole vain fyysillistä laatua, vaan elämä on todellinen myös näkymättömässä. Meidän tunteemme ja ajatuksemme ovat yhtä todellisia kuin tekomme. Jos ihminen, jonka sielu on ristiriidassa, kysyy itseltään, jos esim. joku kuningas kysyy: Täytyisikö minun luopua kuninkuudestani, jos olisin todellinen kuningas, jos olisin alamaisten isä, jos tahtoisin heidän parastaan, jos tuntisin, kuinka kannan heitä sydämessäni, kuinka tahdon elää heidän puolestaan ja heidän parastaan ajatellen; jos kaikki voisivat minun puoleeni kääntyä, silloin kun heillä on kärsimyksiä. Täytyisikö minun silloin luopua? Mitä me sanoisimme: tarvitsisiko sellaisen kuninkaan veljeyden nimessä luopua paikaltaan? Ei, sillä hän ei silloin tuntisi, emmekä me huomaisi mitään ristiriitaa.

Tai jos hän tuomarina ollen tuntisi, että hän tietää totuuden ja oikeuden, että hän todella näkee, missä on vääryys, ja todella on viisas tuomari, joka on itse puhdas ja jonka oma sydän ei kätke yhtään alhaista tekoa; jos hän sen tuntisi ja tietäisi, täytyisikö hänen silloinkin luopua asemastaan? Ei, hän tuntisi: Minä olen oikeuden palvelija, minun puoleeni voivat ihmiset kääntyä silloin, kun ovat ahdingossa.

Ja jos te väitätte: Niitä kuninkaita ei ole, niitä tuomareita ei ole, niitä ihmisiä ei ole, niin aikain viisaus vastaa: Mutta ihanne on! Ja kun on ihanne, niin voi todellisuus kasvaa ihanteen kaltaiseksi. Jos ei semmoisia ihmisiä ole, on meidän tehtävämme niitä luoda. Me olemme ihmisinä sitä varten olemassa, että toteuttaisimme ja vetäisimme päivän valoon sen ihanteen, joka sisässämme piilee.

Aikain viisaus näyttää meille, että tunne ja ajatus ovat yhtä todellisia kuin teko. Näkymätön maailma on yhtä todellinen kuin näkyvä. Kun näkymättömässä puhdistumme, kun näkymättömässä tulemme ihanteen

kaltaisiksi, kun ajatuksemme tulevat rehellisiksi ja totuuden mukaisiksi, silloin myös ulkonaiset tekomme muuttuvat sellaisiksi.

Teosofia viittaa siihen suureen hengen lakiin, että ulkonainen elämä ei saa ihmissielua kietoa, sillä ihmissielu on luotu sen herraksi. Ei ole tarkoitus, että tämä elämä jäisi surun laaksoksi, vaan tarkoitus on, että se muuttuisi paratiisiksi. Ja se muuttuu paratiisiksi, mikäli ihmiset sisässään muuttuvat paratiisin kansalaisiksi. Jumalan valtakunta astuu alas maan päälle silloin, kun se ensin on astunut ihmisten sydämiin, kun he ovat puhdistuneet tunteissaan ja ajatuksissaan, niin että tahtovat ainoastaan hyvää, ainoastaan rakkautta, ja ajattelevat ainoastaan totuutta ja järkeä, sitä mikä on kaikille yhteistä. Tämä on viisauden ikuinen keino.

Me joudumme ristiriitaan, me lankeamme epäilykseen ja epätoivoon, jos uskomme, että ainoa todellisuus on tämä näkyvä elämä, mutta kun me uskomme, että näkymätön elämä on yhtä suuri todellisuus, että itse asiassa olemme näkymättömiä olentoja, henkisiä voimapattereita, silloin ymmärrämme, että elämän muutos on alkava sisästäpäin. Ja eikö totta? Me tiedämme toisistamme vain sen kautta, että elämme toistemme sisällä. Emme tietäisi toisistamme mitään, jollei tajuntaamme aistimien ja aivojen kautta heijastuisi kuva toisistamme.

Me elämme toistemme sisällä, ulkonainen elämämme on harhaa, sillä oikeastaan kaikki on vain voimaa ja tajuntaa. Aine on ainoastaan tapa, millä tajunta ilmoittaa itsensä toiselle tajunnalle. Olemme näkymättömiä, henkisiä olentoja, elämme henkisessä maailmankaikkeudessa, koko elämämme on tajuntaa ja henkeä. Ja kun heräämme henkisesti, muistakaamme, että jumalat ensi kädessä kysyvät, mitä me ajattelemme ja mitä me tunnemme, sillä he tietävät, että niin kuin me ajattelemme ja tunnemme, niin me myös teemme. Sen jumalat tietävät, ja sen mukaan he meitä tuomitsevat. Sen Tolstoikin tiesi.

En ollenkaan ole tahtonut häntä tällä moittia. Hän tiesi, että rakkaus sydämessä on ensimmäinen asia. Rakkaus asui hänen omassa sydämessään; ken hänet tapasi näkyvässä tai näkymättömässä maailmassa, hän näki, kuinka Tolstoi todella uhkui rakkautta, kuinka ihana hän oli ihmisenä, kuinka tulvillaan hänen sydämensä oli lempeyttä, ymmärtämystä ja myötätuntoa. Ei ristiriita Tolstoin elämässä rikkonut hänen sisäistä rauhaansa, ei se hänen onneansa särkenyt.

Hän oli ymmärtänyt, että rakkaus on A ja O, ja hän kirjoitti kerran muutamalle ystävälleen Englantiin: ”Jos tuo ruumiillinen työ ja kaikki, mitä siihen kuuluu, millään tavalla estäisi teitä rakastamasta ja elämästä rakkaudessa, silloin olkoon se kirottu, silloin älkää edes puhuko siitä, sillä eihän ruumiillinen työ ole ensimmäinen, vaan ensimmäinen on rakkaus. Kun rakkaus on sielussa, silloin muu tulee itsestään, silloin elämä järjestyy niin, että se tyydyttää omaatuntoamme”.

Pekka Ervast

TOTUUDEN RUUMIS

Ervast, Pekka Elias 26.12.1875-22.5.1934

Totuuden ruumis
(Toimitettu tekijän pikakirjoitetuista esitelmistä)

Sopivia aihealuokituksia ovat esimerkiksi:
teosofia, ruusuristiläisyys,
kristosofia, kristinusko,
okkultismi tai mystiikka.

—

Esitelmät ovat aikaisemmin julkaisemattomia
Ensimmäinen painos

Ruus-Ristin kirjallisuusseura ry
Merimiehenkatu 28
00150 Helsinki

ISBN 952-9603-23-1
Hakapaino Oy, Helsinki 1994

SISÄLLYS

Alkusanat	5
Apostolisen sukseesion eli perättäisjärjestyksen merkitys	7
(Pekka Ervastin esitelmä 14.9.1924)	
Apostolinen sukseasio	21
(Pekka Ervastin esitelmä 21.9.1924)	
Jeesus ja n.s. sakramentit	37
(Pekka Ervastin esitelmä 28.9.1924)	
Jeesuksen totuuden ruumis	53
(Pekka Ervastin esitelmä 5.10.1924)	
Sanasto, selityksiä ja kirjallisuusviitteitä	69

Apostolisen suksektion eli perättäisjärjestyksen merkitys

Apostolinen suksektion on, niin kuin tiedämme, roomalais-katolinen opinkappale, jota pidetään katolisessa maailmassa erittäin tärkeänä dogmina. Apostolinen suksektion tarkoittaa, että jokainen oikea roomalais-katolinen piispa — ja siis kaikki papit — on oikealla tavalla toisen oikean piispan tai oikeammin kolmen oikean piispan vihkimä ja virkaansa asettama. Roomalais-katolisessa kirkossa sanotaan, että jos ei tätä sääntöä noudateta, katkeaa apostolinen suksektion, apostolinen seuraanto, perättäisjärjestys, ja silloin on yhteys katkennut Kristuksen ja hänen alkuperäisen seurakuntansa kanssa, ja silloin on seurakunta väärä, kerettiläinen.

Tämä on roomalais-katolinen oppi ja usko, ja se selitetään seuraavalla tavalla. Rooman kirkko on apostoli Pietarin perustama. Hän oli Rooman ensimmäinen piispa, ja hänen perästään tuli toinen piispa, jonka hän oli virkaan vihkinyt. Ja sillä tavalla vihki aina edellinen piispa seuraajansa. Joidenkin aikojen kuluttua Rooman piispaa ruvettiin nimittämään paaviksi, ja paavi oli apostoli Pietarin seuraaja. Tämä on toinen puoli asiasta. Toinen puoli on se, että jokainen oikea, oikealla tavalla vihitty piispa on saanut virkansa ja vihkimyksensä semmoiselta piispalta, joka on oikein vihitty, niin että yhtämittäinen jakso menee apostoleihin saakka. Piispan vihkimys tapahtuu käsien päälle panemisella. Tällä tavalla käy tämän opin mukaan katkeamaton sarja piispoja, jotka aina ovat kiinni toisissaan siten, että toisen kätet ovat toisen pään päällä apostoleihin saakka ja että apostoleista on lähtenyt tuo ensimmäinen vihkimys, ensimmäinen henkinen vaikutus. Tämä on nyt roomalais-katolinen oppi.

Me tiedämme, että protestanttisissa maissa ei tätä pidetä ehdottomasti arvossa. Kuitenkin voivat muutamat protestanttiset maat aivankuin ylpeillä siitä, että heillä on apostolinen suksektion. Meillä oli Suomessa aina vuoteen 1884 saakka apostolinen suksektion, mutta silloin se katkesi sen tähden, että kaikki piispat kuolivat samana vuonna jokseenkin yhtäaikaan, joten uutta piispaa ei voitu vihkiä täällä omassa maassa säilyttämällä apostolista suksektiona. Olisi tietysti voitu pyytää ulkomailla oikea piispa vihkimään, mutta sitä ei tehty. Suomalainen kirkko on siis ilman alkuperäistä yhteyttä Kristuksen kanssa roomalais-katolisen kirkon mukaan.

Me tiedämme, että katolisissa maissa pannaan tähän apostoliseen suksektioniin niin paljon painoa, että jos syntyy uusi lahko tai kirkko, niin ollaan sangen arkoja siitä, että apostolinen suksektion on olemassa. Kaikki, jotka teosofiaa harrastavat, tietävät, että Englannissa on syntynyt kirkko, jota nimitetään „Vapaamieliseksi katoliseksi kirkoksi“. Tämä kirkko, johon ottaa osaa paljon teosofeja, on erityisesti pannut painoa siihen, että sillä on apostolinen suksektion ja että se on oikea kirkko, koska sen piispat ovat saaneet oikean piispan vihkimyksen. Englannin kirkko, kuten myös Ruotsin, on epävarmalla kannalla, onko sillä apostolista suksektiona.

Meidän täytyy totuuden etsijöinä tutkia tämmöistä oppia, seikkaa, juuri sen tähden, että olemme totuuden etsijöitä. Emme saa sillä tavoin väheksyä tämmöisiä oppeja, ettei niistä kannattaisi ottaa selvää. Meidän pitää tutkia sen tähden, että jos hieman ajattelemme asiaa, on semmoisissa opeissa paljon sisältöä. Jos on totta, että tuommoisen apostolisen suksektion kautta yhteys Kristukseen ja hänen apostoleihinsa on katkeamatta säilynyt, silloin on selvää, että siinä semmoisessa kirkossa ja uskonnossa on jotain enemmän kuin semmoisessa seurakunnassa ja kirkossa, joka itse ilman muuta on luonut oppinsa, jumalanpalvelusmuotonsa ja seremoniansa. Jos toisessa on kaikki käynyt perintönä ensimmäisestä perustajasta saakka, on asia toinen, kuin jos joku yht'äkkiä keksii. Sen tähden on hyvä, että totuuden etsijä tutkii tämmöistä asiaa. Hän ei lykkää mitään opinkappaletta luotaan arvottomana ja turhanpäiväisenä, ennen kuin hän on sitä tutkinut.

Siis kysymme ensin, millä tavalla tämä katsantokanta apostolisesta suksessiosta on syntynyt. Mitä järkeä siinä on alkuaan ollut niiden mielestä, jotka panivat siihen niin paljon painoa? — Kun ajattelemme niitä vuosia, niitä muutamia vuosia, kuukausia ja päiviä, jolloin suuri nasarealainen Mestari, Jeesus Kristus, vaelsi maan päällä Galileassa, jolloin hän kulki ympäri hyvää tehden, parantaen sairaita, auttaen ihmisiä ja opettaen, saarnaten, puhuen, niin me ymmärrämme, että hänen työtä tehdessään, hänen läsnäollessaan ei ole kirkkoa, ei seurakuntaa, ei jumalanpalvelusta, ei mitään. Hänhän oli se jumalallinen opettaja, joka kokosi ihmiset ympärilleen. Hän heille puhui, heitä neuvoi ja opetti heille, että Jumala on henki, että Jumalaa on palvottava hengessä ja totuudessa, ei millään vuorella, ei missään temppelissä. Ja ne, jotka kuuluivat ja ottivat vastaan hänen opetuksensa istuessaan hänen jalkainsa juuressa, tunsivat, että koko maailma oli se temppeli, jossa nyt palvotaan Jumalaa. Jokainen tunsu, ettei voi ajatella niin ihanaa käsin rakennettua temppeliä, jossa hän olisi voinut puhua. Hän tarvitsi Jumalan rakentaman temppelin. Kun hän puhui, silloin täytyi lintujen olla kuulemassa, auringon täytyi paistaa tai tähtien välkkyä. Hänhän oli kuin ääni itse suuresta luonnosta, hänen sanansa menivät jokaisen omaantuntoon ja sisäiseen tajuntaan. Ei tarvittu minkäänlaisia juhlallisuuksia, ei ulkonaisia menoja, sillä hän itse oli ruumistunut juhlallisuus, jumalallisuus.

Kaikki ymmärsivät, että oli totta, kun hän sanoi: „Jumalaa on palvottava hengessä ja totuudessa.“ Jokainen tunsu, että niin se on. Ja kun he ajattelivat, miten he juutalaisina kokoontuivat synagogeihin, kuuluivat pappien lukuja, noudattivat seremonioita ja temppuja jokapäiväisessä elämässään, niin he ymmärsivät, että nyt on tullut toinen sanoma, on toinen aika. Nyt he saavat ymmärtää totuuden, ei ole välittäjiä ihmisen ja Jumalan välillä. Jokainen ihminen on Jumalan poika, jokainen on lapsen asemassa ja voi luottamuksella puhutella taivaallista Isäänsä. Ja he tunsivat jokainen, että he olivat itse omia pappejaan.

Tämä oli se ihmeellinen vapautus, se hengen nousu, minkä Jeesus toi mukanaan. — Mutta miten kävi? — Hän oli täällä vähän aikaa, sitten hän siirtyi toiseen maailmaan, ja hänen oppilaansa, opetuslapsensa, seuraajansa, jäivät jäljelle. Niistä apostolit olivat vanhimmat, perehtyneimmät, eniten ja syvimmin asioiden sisällä. Jeesus oli itse nimittänyt muutamat opetuslapsistaan apostoleiksi. Hän oli kerran lähettänyt 72 ulos uutta sanomaa levittämään, mutta ne kaksitoista, jotka olivat hänen luonaan aina, olivat saaneet syvimmin ymmärtää elämän arvoituksen. Ja nyt, kun Jeesus Kristus oli siirtynyt pois näkyväisestä maailmasta, apostolit jäivät ikäänkuin jatkamaan sitä työtä, jota ei voinut jatkaa. Sillä kuka heistä olisi kyennyt jatkamaan Jeesuksen Kristuksen työtä! He tunsivat, että olivat kykenemättömät sitä tekemään — ja kuitenkin heidän täytyi sitä jatkaa.

Nyt oli jo paljon seuraajia, kannattajia, jotka olivat Kristukselta itseltään kuulleet uuden sanoman. Luonnollista oli sen tähden, että nyt, kun ei enää jokainen saanut ajatella yhtä ainoaa, joka voiman lähteenä oli ollut heidän keskellään, nyt täytyi jokaisen ajatella toisia, kaikki saivat ajatella toisiaan. He tunsivat, että he yhdessä olivat saaneet tuon sanoman säilyttäväksi ja levitettäväksi. He eivät enää olleet vain yksilöitä, jotka ryhmittäytyivät yhden ihanan, suuren yksilön ympärille, vaan he tunsivat itsensä veljiksi keskenään. Heitä oli kaikkia kohdannut se sama ihmeellinen ilo, että olivat saaneet kuulla hänen sanomansa, ja he kaikki olivat kokeneet sen saman surun, että hän oli heidät jättänyt. He olivat nyt yksin ilman sitä ihanaa paimenta. Silloin veljestunnelma heissä heräsi, ja silloin oli aivan luonnollista, että muodostui seurakunta, ja vähitellen useampiakin. Tämä seurasi itsestään olojen pakosta. Luonnollista myös oli, että apostolit, jotka eniten olivat olleet Mestarin kanssa ja jotka eniten olivat kuulleet hänen sanojaan ja opetuksiaan, jäivät johtavaan asemaan. Ja kun useampia seurakuntia syntyi, niin joko toisten heistä oli matkustettava niiden luo tai he lähettivät jonkun muun sopivan henkilön. Ja silloin oli myös luonnollista, että ne, jotka olivat uskossa ja tiedossa vanhimmat, tulivat seurakunnissa johtavaan asemaan. Ja luonnollista oli, että heistäkin joku sitten kohosi ja hänestä tuli aivankuin ylimmäinen kaitsija, *episkopos*, piispa.

Ensimmäisinä kristittyinä aikoina ei ollut mitään pappeja semmoisessa merkityksessä kuin nyt. Silloin säilytettiin ehjänä tuo traditio, mikä oli saatu Mestarilta itseltään, ettei pappeja tarvita, jokainen oli itse

pappi. Sen tähden seurakunnan kokouksessa kuka tahansa sai puhua; kenen yli henki tuli, hän avasi suunsa ja puhui. — Jos ajatteleme pientä vastaavaisuutta meidän päivinämme, niin muistamme, miten on esimerkiksi teosofisessa liikkeessä. Siinä on myös uusi sanoma saatu, mutta ympäri maailmaa on muodostunut ja muodostuu pieniä joukkoja, »seurakuntia», joita nimitetään loosheiksi ja jotka kokoontuvat jäsentensä ylösrakentamiseksi. Niissä on luonnollisesti joku puheenjohtajana, mutta niissä saa jokainen puhua ja kertoa, mitä hänen sydämellään on, saa pitää esitelmiä ja puhua semmoista, mistä hän luulee olevan toisille hyötyä. — Sillä tavalla oli ensimmäisinä kristittyinä aikoinakin. Ihmiset olivat silloin, niin kuin nytkin, eri tavalla lahjakkaita. Toiset olivat puhujina eteviä, toiset Kristuksen sanojen muistajina ja tulkitsijoina, toiset profetoivat, toiset lankesivat hurmostilaan ja puhuivat salaperäisiä asioita. Apostoli Paavali nimenomaan sanoo, että toiset saivat armolahjan hurmostilassa puhua kielillä asioita, joita ei kukaan ymmärtänyt, mutta hän lisää hieman leikkisästi, että hänen mielestään on vielä suurempi lahja, jos jollakulla on taito ymmärtää, mitä tuo toinen puhuu. Ja hänen mielestään suuri hengen lahja oli sekin, että saattoi minkäänlaiseen hurmostilaan menemättä puhua ymmärrettävästi ja järjellisesti, kuten hän itse. Kaikki apostolit selvästi tiesivät, mitä puhuivat, he eivät menneet minkäänlaiseen hurmostilaan, he joutuivat ainoastaan inspiraatiotilaan, joka on toista. He eivät kadottaneet itseään, eivät joutuneet pois itsestään, vaan olivat täysin omana itsenään, mutta ottivat vastaan inspiraation korkeudesta.

Nämä kaikki ilmiöt olivat tavallisia ensimmäisinä kristittyinä aikoina. Ja myöskin voimme ymmärtää, että seurakunnat itse arvostelivat ja valikoivat. Luonnollisesti he saattoivat sanoa jostakusta jäsenestä: „Tuon kielillä puhumista emme halua kuulla; on parempi, että hän vaikenee.“ — Mutta toisesta he taas saattoivat sanoa: „Tuo on hyvä sananselittäjä, hän osaa puhua niin, että meillä on siitä hyötyä.“ — Täten aivan itsestään muodostui jonkinlainen henkinen tehtävä muutamille ihmisille, jonkinlainen henkinen virkatoimi.

Tuli myöskin tavaksi luonnollisesti, että ne, joilla oli erityisiä hengenlahjoja, saivat aivan kuin siunauksen apostoleilta. Jokainen, joka tuli kristityksi apostolein aikana, kastettiin ja siunattiin. Ja kun apostoli panemalla kätensä hänen päänsä päälle siunasi hänet, tuntui tuosta uudesta kristitystä, niin kuin hän olisi saanut kasteen, kuin olisi puhdistunut kaikista synneistä. Hän oli käynyt läpi pitkän opetusajan, ja sen päättyessä hänet kastettiin, jolloin apostoli siunasi hänet. Kun tuo ihmeellinen pyhä apostoli pani kätensä hänen päänsä päälle, hän tunsu, että taivaat hänelle aukenivat. Tietysti ne ihmiset, jotka olivat erikoisesti henkisesti lahjakkaita, tunsivat tämän voimakkaimmin. Ja kun he sitten lähetettyinä toisiin seurakuntiin niitä johtamaan taas ottivat vastaan siunauksen apostolilta, he tunsivat, että he olivat pyhästi vastaanottaneet tehtävänsä ja toimensa. He tunsivat, että heille oli uskottu korkea, ihmeellinen, jumalallinen tehtävä, jota he eivät saaneet pettää.

Jos ensimmäisinä vuosikymmeninä Kristuksen kuoleman jälkeen oli luonnollista, että piispat tällä tavalla olivat saaneet vihkimyksen apostoleilta, niin oli taas luonnollista, että kun apostolit olivat kuolleet — siis seuraavalla vuosisadalla — että kristityt silloin, yksilöt ja seurakunnat ajattelivat, kun heillä oli joku lahjakas opettaja nousemassa: „Meidän pitää lähettää sinut jonkun semmoisen piispan luo, joka sai vihkimyksen apostolilta, että sinäkin tulisit hänen vihkimäkseen.“ — Tämä oli luonnollinen ajatus, se heräsi itsestään ihmisissä. Ja sillä tavalla oli ihmisten mielessä ensimmäisellä vuosisadalla suurena ja tärkeänä totuutena tuo, että oikeat johtajat olivat saaneet siunauksen niiltä, jotka taas olivat saaneet siunauksen apostoleilta tai heidän opetuslapsiltaan. Ja sillä tavalla syntyi itsestään käsitys apostolisesta suksessiosta.

Tämä oli siis tuon opinkappaleen historiallinen syy. Mutta nyt me kysymme: jos asia olisi tällä tavalla käynyt, aivan näin luonnollisella, epäitsekäällä tavalla läpi aikojen, silloin me voisimme tädestä sydämestä hyväksyä tämän apostolisen suksession, ymmärtää sen ja tunnustaa, että siinä oli jotain pyhää. Mutta mitä näyttää historia, mitä historialliset tosiseikat osoittavat? Onko pyhyys katkeamatta tällä tavalla säilynyt? — Historialliset tosiseikat näyttävät meille, ettei pyhyys ole tällä tavalla säilynyt. Ensinnäkin tiedämme, että paavin pyhyys, asema Pietarin edustajana on hyvin epävarma. Se on

todistamaton asia. Paavi ei ole Pietarin välitön seuraaja. Historiallisesti ei tiedetä, onko Pietari käynyt Roomassa, mutta se on hyvin luultavaa. On niin kauniita legendoja siitä, että voimme pitää aivan luultavana, melkein varmana asiana, että Pietari kävi siellä ja kuoli siellä marttyyrikuoleman. Mutta että hän olisi Rooman ensimmäinen piispa, sitä ei voi todistaa, se on aivan tuulesta temmattu. Hän oli Roomassa, oli siellä vankilassa ja kuoli marttyyrikuoleman, mutta hän ei toiminut Rooman piispana. Se mies, joka oli Rooman ensimmäisenä piispana, Linus-niminen, ei ollut Pietarin opetuslapsi eikä saanut siunausta häneltä.

Siis tämä roomalais-katolinen oppi, että paavit ovat apostoli Pietarin jälkeläisiä, raukeaa tyhjiin. Toista on, että saattaa olla piispojen kesken tällainen apostolinen suksessio, vaikka vaikeaa on historiallisesti todistaa, että se katkeamatta olisi jatkunut. Mahdotonta se ei kuitenkaan ole, vaikka Rooman piispat eivät alkuaan kuuluneet siihen. On valheellinen oppi, että Rooman piispa olisi ollut Pietarin jälkeläinen.

Ja sitten on toinen asia huomattava. — Jos apostolisessa suksessiossa olisi pyhä siunaus kulkenut polvesta polveen katkeamatta, silloin olisi pitänyt myöskin pyhyiden kulkea perintönä polvesta polveen. Siinähan taas historialliset tosiseikat osoittavat, ettei niin ole asian laita. Me tiedämme sekä paaveista että piispoista, että heidän joukossaan on ollut sellaisia, jotka ovat olleet vallanpyyhtäjiä, ihmisiä, jotka eivät tiedä mitään Kristuksen opista. Me tiedämme, että paavin istuimella on istunut ihmisiä, jotka ovat olleet julmia tyranneja. Me tiedämme myöskin, että piispoina on katolisessa kirkossa ollut semmoisia olentoja, jotka ovat harjoittaneet mitä suurinta julmuutta esimerkiksi kerettiläisiä kohtaan. Sen tähden meidän täytyy kysyä: „Missä on tuo apostolinen suksessio henkisenä totuutena?“ — Ja meidän täytyy vastata: „Henkisenä todellisuutena sitä tuskin on olemassa. Eikö se ole ainoastaan ulkonainen muodollinen seikka, jossa ei ole mitään pyhää sisältöä?“

Muistakaamme, että madame Blavatsky esiintyessään tuomitsi tämän opin apostolisesta suksessiosta harhaopiksi. Hän sanoi: „Ei semmoista ole olemassa.“ Hän tarkoitti silloin asiaa juuri henkiseltä kannalta. Vaikka muodollisesti olisi olemassa katkeamaton sarja, niin henkisesti se ei pidä paikkaansa. Ei apostolinen pyhyys ole olemassa papeissa kaikkialla roomalais-katolisessa kirkossa. Ja me tiedämme, että Mestarit, jotka kirjeissään mr. Sinnett'ille y.m. toivat esille opetuksiaan, sanoivat: „Kaksikolmasosaa ihmiskunnan kaikista kärsimyksistä tulee kirkon, pappien ja uskonnon kautta. Jos ihmiskunta vapautuisi kaikista niistä painajaisista, joita juuri nämä laitokset tuovat mukanaan, niin ihmiskunta eläisi onnellista elämää.“ — Ja kuitenkin meidän täytyy huomata, että Mestarit, samoin kuin madame Blavatsky, puhuivat asiasta henkisesti, katsoivat hengen silmillä, ja silloin he arvostelivat tällä tavalla.

Niin mekin arvostelemme, henkisesti katsoen me sanomme ehdottomasti: „Jumala on itse se suuri elämä, joka on kaikkialla. Jokainen ihminen on Jumalan poika, lapsi. Ei tarvita mitään kirkkoja, ei pappeja, ei jumalanpalvelusmuotoja eikä seremonioita, ei mitään. Ihminen voi välittömästi elää totuudessa. Ihminen voi rakastaa, voi olla puhdas ihminen ilman kaikkia noita turhuuksia.“ — Näin me sanomme henkisesti. Mutta katsokaamme myös tosiasioita silmiin. Missä on niitä ihmisiä, jotka näin osaavat tuntea, menetellä? Jos niitä ihmisiä on joskus esiintynyt historiassa, niin he elävät sillä tavalla. He eivät tarvitse kirkkoja eikä pappeja, he ovat jumalallisia olentoja itse, esiintyvät itse Jumalan Poikina, puhuvat auktoriteetilla, tekevät voiman töitä, eivät pelkää mitään, eivät kaipaa mitään, eivät tarvitse mitään, sillä koko maailmankaikkeus on syvimmässä salaisuudessa heidän omansa. Mutta sellaiset ihmiset ovat harvassa, yleensä me ihmiset olemme täynnä itsekkyyttä ja elämellisyttä, täynnä kaikkea pahaa, turhamaisuutta, kateutta ja pikkumaisuutta.

Me emme voi sitä kieltää. Ja sen tähden me kysymme: Millä tavalla pitää meitä ihmisiä auttaa? Pitääkö meille sanoa: „Sinä olet Jumala ja sinun pitää elää niin kuin Jumala.“ — Meidän pitää kyllä se tietää ja meidän pitää yrittää elää niin, mutta useimmat ihmiset eivät voi edes yrittää. Miten siis pitää meitä auttaa?

Me näemme, että elämä kulkee omaa historiallista kulkuaan. Kun katselemme tätä meidän yhteiskuntaamme, sanomme: „Tämä on niin huonosti järjestetty, tässä ei saa asua niin kuin tahtois, täytyy syödä huonosti, olla puettu huonosti. Miksei voisi olla toisin?“ — Näin me arvostelemme tätä yhteiskuntaa. Silloin me kuulemme Jumalan äänen, joka sanoo: „Sinä olet itse Jumalan Poika, ole itse, niin kuin sinun tulee olla.“

Mutta sitä eivät ihmiset osaa. Jos on useampia ihmisiä yhdessä, jotka sanovat, että tämä yhteiskunta on huono, niin he päättävät laittaa sen paremmaksi. Mutta miten? Tavallisesti niin, että tappavat toisia, kun koettavat laittaa paratiisia. Mutta mitä vastaa kokemus, historia? — Se vastaa: onni ei tule, asiat eivät tule paremmiksi, sillä ihminen on vielä elämellinen olento, elämä pitää häntä kovassa koulussa. Historiallinen kehitys pitää häntä vielä kurissa. Hän ei jaksakaan vapaasti nousta historian yläpuolelle, vaan on elämän lain alainen. Sen tähden nämä yhteiskunnat pysyvät, muuttuvat vähän, mutta eivät tuhansiin vuosiin, eivät satoihintuhansiin vuosiin ole juuri muuttuneet.

Sen tähden juuri, että me olemme vähän leimattuja olentoja, jotka emme osaa olla vapaita, hyviä ja pyhiä, sen tähden me itse myöskin aina sisäisesti vaadimme, että saamme ulkonaisesti aikaan sen, että kaikilla ulkonaisilla tavoilla, uskonnollisilla ja kirkollisilla ja jumalanpalvelusmuodoilla ja kaikilla pyrkimyksillä koetetaan meitä ihmisiä kasvattaa. Me tarvitsemme semmoista apua, joka aivankuin viekoittelee meitä: koeta nyt vähän paremmaksi tulla, ajattele parempia asioita edes muutaman minuutin ajan.

Harvat ovat ne ihmiset, jotka omasta halustaan aamusta iltaan ja illasta aamuun ajattelevat Jumalaa, jotka eivät muuta tahdo ja etsi kuin Jumalaa, — jotka eivät saa rauhaa, elleivät joka hetki elä Isän Jumalan yhteydessä. Ja sen tähden tarvitaan jotain, joka vähän järkyttää meitä, jotka olemme laiskoja. Nämä yhteiskunnat ja kaikenlaiset laitokset kasvattavat meitä. Sen tähden me panemme vaistomaisesti arvoa erilaisille asioille.

Ajatelkaamme vanhoja kuningaskuntia. Kenen piti tulla kuninkaaksi entisen kuninkaan jälkeen? — Kruununperillisen. — Ja kuka oli kruununperillinen? Se oli kuninkaan oikea poika, jossa virtasi kuninkaan verta. Se oli oikea kruununperillinen ja oikea kuningas vasta. Saattoi kyllä olla vallantavoittelijoita, mutta he eivät olleet mitään. Vasta kun oikea kruununperillinen tuli kuninkaaksi, tuntui kansan mielestä turvalliselta, — tuntui, että Jumala oli hänet määrännyt kuninkaaksi. Ja käytännöllisesti katsoen oli se mitä suurinta harhaa, sillä oliko mitään takeita siitä, että kuningas oli hyvä? — Ei ollenkaan. Oikea perillinen kuninkaana voi osoittautua mitä suurimmaksi tyhmeliiniksi. Hänen isänsä oli ehkä hyvä hallitsija, mutta hänestä saattoi tulla tomppeli. Ja kuitenkin kansa kunnioitti häntä, eikä olisi tahtonut, että joku sen joukosta olisi tullut kuninkaaksi. Kruunun piti olla sen päässä, joka oli sen perinyt. — Sillä tavalla ihmiset ajattelivat.

Ajatelkaamme sitten tasavaltaa. — Kuningaskunnissa ajateltiin, että ensimmäinen kuningas oli tullut jotenkin Jumalasta. Sen tähden kuninkaat sanoivat: „Jumalan armosta olen minä kuningas.“ — Onko meillä tasavalloissa yhdentekevää, kuka on presidentti? — Ei suinkaan. Hänen täytyy olla oikealla tavalla valittu. Ei meitä tyydytä, että joku menee itse ja sanoo, että hän on presidentti. Me tahdomme, että presidentti on se mies, jonka me olemme oikealla tavalla valinneet. — Mutta onko takeita siitä, että hän osaa hyvin hallita? — Ei, mutta me valitsimme hänet. Ei kokonainen kansa voi tuntea jotain määrättyä ihmistä. Meidän on mahdotonta keksiä joku semmoinen presidentiksi, että voisimme antaa hänelle täyden vallan. Sen tähden me rajoitamme hänen valtansa mitättömäksi. Emme osaa valita semmoista, jolle sanoisimme: „Johda meitä, järjestä meidän olomme“. Ja juuri sen tähden olemme aivan samassa asemassa kuin kuningaskunnissa. Me koetamme vain välttää suuremmalla taidolla semmoisia vastuksia, joita yksinvaltiat voivat saada aikaan.

Me ihmiset, koska emme ole täydellisiä henkiolentoja, uskomme muotoihin. Meidän on pakko uskoa niihin: kuninkaan vereen, joka kulkee perintönä, ja presidenttiin, joka on oikealla tavalla valittu. Ja sen

tähden me myöskin aina olemme uskoneet seremonioihin ja siihen apostoliseen suksessioon, että jos joku on piispa ja johtaja jossain kirkossa tai seurakunnassa, pitää hänen olla oikealla tavalla siihen valittu, määrätty ja vihitty. Emme me esimerkiksi Suomessa tunnustaisi ketään pappia piispaksi, ellei hän olisi ottanut vastaan piispan vihkimystä, ellei kirkko oli ordinoinut häntä piispaksi.

Tämä on aivan luonnollista. Ja sen tähden voimme kysyä, onko näissä asioissa jotain salaista puolta. Onko näissä seikoissa, kuten kuninkaan perinnöllisyydellä, apostolisessa suksessiossa, piispain ja pappien vihkimyksessä, jotain semmoista salaista, sisäistä, näkymätöntä, joka jotain merkitsee?

Ensi sunnuntaina koetan esittää näiden asioiden okkultista puolta ja millä tavalla me voimme niitä asioita arvostella.

Apostolinen suksessio

Viime sunnuntaina puhuimme apostolisesta suksessiosta historialliselta kannalta ja henkiseltä kannalta, arvostelimme sitä henkiseltä kannalta. Ja koska tänään on mahdollisesti läsnä semmoisia, jotka eivät olleet viime sunnuntaina, olkoon heille lyhyesti sanottu, mikä apostolinen suksessio on, sillä ei ole sanottu, että tämä asia on ennestään tuttu.

Apostolinen suksessio on roomalais-katolisen kirkon opin mukaan sitä, että roomalais-katolisten piispain sarja on peritty apostoliselta ajalta. Tämän opin mukaan apostolit ovat vihkineet ensimmäiset piispat ja he taas seuraavat j.n.e. Katolinen kirkko panee hyvin suuren arvon juuri tälle apostoliselle suksessiolle, sillä kirkko sanoo, että sen kautta nykyiset piispat ja seurakunnat ovat yhteydessä apostolien ja Kristuksen kanssa, „meidän Herramme ja Mestariimme kanssa“. Ja katoliselta kannalta katsoen semmoiset kirkot ja seurakunnat, joilla ei ole tätä apostolista suksessiota, eivät ole yhteydessä apostolien ja Jeesuksen Kristuksen kanssa. Sellaisilla seurakunnilla ei ole oikeaa jumalanpalvelusmuotoa. Ja meidän tiedämme, että Suomen kirkolla oli apostolinen suksessio vuoteen 1884 saakka, jolloin se katkesi.

Me arvostelimme henkisesti tätä asiaa viime kerralla ja myöskin historiallisesti. Me emme voi tänään niitä toistaa, mutta meidän tulisi tutkia tätä apostolista suksessiota okkultisesti. Meidän pitäisi tutkia, mikä okkultinen tosiseikka mahdollisesti on tällaisen opin takana, ja mikä arvo sillä okkultisella tosiseikalla on. Itse asia meille kyllä tulee selviämään tänäänkin, niin että nekin, jotka eivät viime kerralla olleet mukana, pääsevät asiasta perille.

Tietysti, jos okkultisesti jotain asiaa tutkii ja arvostelee, niin silloin se edellyttää jotakin. „Okkultinen“ merkitsee salainen, salatieteellinen, „okkultisesti tutkia“ merkitsee, että tutkii tämän asian näkymätöntä, salaista puolta. Ja tämä tietysti edellyttää, että — ennen kuin me voimme edes kuunnella semmoista okkultista tutkimusta tai itse tutkia — me uskomme, että yleensä asioilla ja tapahtumilla tässä näkyväisessä maailmassa on salattu ja näkymätön puolensa. Jos olemme materialisteja, silloin tietenkään ei ole mitään salattua puolta eikä salatieteellistä tutkimusta. Silloin olemme ratkaisseet kaikki asiat omalla tavallamme ja olemme sanoneet, että kaikki on sitä, mitä näillä viidellä aistilla havaitsemme. Mutta jos tahdomme kuulla jotain salatieteellisestä tutkimuksesta, edellyttämme, että on olemassa jotain muuta kuin näkyväinen maailma — on olemassa näkymätön kosmos, henkimaailma — ja että me ihmiset emme ole ainoastaan ruumiillisia olentoja, vaan myöskin henkiolentoja. Tämä on ensimmäinen edellytys kaikessa salatieteessä.

Me olemme henkiolentoja ja henkiolentoina jäseninä henkimaailmassa, joka on tämän fyysillisen maailman näkymätön puoli. Jokainen meistä tietää itsestään, että hän on ajatteleva, tahtova ja tunteva olento: hän kärsii, rakastaa, iloitsee, vihaa, ylenkatsoo. Ei se ole mitään ainetta, se on henkeä, sielua. Mutta vaikka näin tunnemme olevamme tahtovia, tietäviä olentoja ja vaikka pidämme itseämme sielullisina olentoina, on se kuitenkin meille siksi hämärä käsite, että me voimme sanoa, että jokapäiväisessä käytännössä sittenkin pikemmin uskomme olevamme aineellisia olentoja kuin henkiolentoja.

Vasta semmoinen ihminen, joka on salatieteilijä ja salatieteellisesti kehittynyt, jolla on toisenlaiset aistit, havaintokyvyt, hän voi realisoida jokapäiväisessä käytännössä, että me ihmiset olemme henkiolentoja. Tämä on kuitenkin se välttämätön edellytys, johon meidän täytyy uskoa voidaksemme mitään okkultisia asioita ymmärtää. Henkimaailma on täynnä kaikenlaisia olentoja, ei ainoastaan meitä

ihmisiä vainajina kuoleman jälkeen, vaan kaikenlaisia luonnonhenkiä, enkeleitä, jumalia — millä nimellä niitä tahdommekin nimittää.

Kun nyt tahdomme — vaillinaisesti tietysti ja lyhyesti — selvittää itsellemme salatieteellisesti apostolista suksessiota, silloin tahdomme kulkea päinvastaisessa järjestyksessä kuin viime sunnuntaina. Silloin aloitimme Jeesuksesta Kristuksesta, jatkoimme apostoleihin ja sitten piispojen kautta nykyaikaan. Nyt tahdomme menetellä päinvastoin, nyt tahdomme kulkea nykyajasta taaksepäin, kunnes joudumme itse Mestarin luo. Ja koska tulisi liian monimutkaiseksi ja liian pitkälliseksi tutkia kaikkia ilmiöitä pitkin historiallista aikaa, niin me kokoamme näitä ilmiöitä yhteen ja saamme sillä tavalla kolme suurta etappia, pysähdyskohtaa. Kiinnitämme huomiomme nykyaikaan ja sitten siirrymme kristinuskon alkuaikaan ja sitten apostoliseen aikaan ja Mestariin.

Apostolinen suksessio tulee kysymykseen siis ennenkaikkea piispojen suhteen. Nyt kuvitelkaamme siis, millä tavalla piispanvihkimyksessä tuntee nykyaikainen piispa, mitä hän tuntee ja näkee.

Tietysti nämä ovat korkeita, kauniita ja vakavia asioita, ja vaikka asiaa henkisesti arvostelemme, emme tietenkään tahdo etsimällä etsiä mitään vikoja, emme arvostele sitä kaikkein vaillinaisimmissa ja epätäydellisimmissä puolissa, vaan otamme asian kaikista kauneimman puolen. Silloin vasta olemme oikeutetut sitä arvostelemaan.

Me ihmiset olemme hyvin nopeita arvosteluissamme, me tahdomme helposti nähdä asioissa ja ihmisissä heidän huonoja puoliaan ja luulemme, että olemme etevä arvosteluissamme, mutta sillä vain näytämme, kuinka huonoja arvostelijoita olemme. Sillä jos tahdomme pätevästi arvostella ihmisiä ja asioita, täytyy meidän ennen kaikkea tuntea niiden kaikista parhaimmat puolet.

Otaksukaamme siis nyt, kun tahdomme näitä piispanvihkimyksiä katsella, että meillä sekä vihkivänä että vihittävänä piispana on syvästi uskovia, vakavia henkilöitä, vieläpä semmoisia, jotka ovat herkkiä tuntemaan, näkemään ja tajuamaan. Protestanttisessa kirkossa samoin kuin katolisessakin on vihkijänä piispa ja hänellä on kaksi apulaista, jotka myös ovat piispoja — ja sitten on vihittävä piispa. Vihittävä piispa on luonnollisesti juhlallisessa mielentilassa. Kirkossa lauletaan, urut soivat.

Mitä juhlallisin on hetki, jolloin tälle vastavihittävälle piispalle uskotaan kirkon avaimet. Se piispa, joka on varsinaisena vihkijänä, ja myöskin toiset piispat, jotka määrättynä hetkenä laskevat kätensä vihittävän päälle, ovat juhlallisessa mielentilassa. Ja varsinkin juuri sinä hetkenä, jolloin vihittävä piispa on polvillaan, ja vihkivä piispa seisoo hänen edessään ja toiset kaksi hänen takanaan ja laskevat kätensä hänen pänsä päälle, vihittävä tuntee merkillisiä värähtelyjä ruumiissaan, jos hän on herkkä. Kaikkihan tiedämme, että jos kuulemme tai näemme jotain oikein kaunista, jos ihastumme johonkin ajatukseen, meissä voi jokin värähdellä, kylmä värähdys käy pitkin selkärankaa. Sillä tavalla ihminen voi myöskin värähdellä uskonnosta.

Ja kun piispa on tuolla polvillaan, ja toiset ovat laskeneet kätensä hänen pänsä päälle, niin hän tuntee, kuin suuri voima kulkisi hänen lävitseen. Jos tahtoisimme lyhyesti tulkita, kuvata, mitä tuo tunne vihittävän piispan sielussa vaikuttaa, niin sanoisimme, että protestanttinen piispa tuntee näin: „Minä tahdon elää ja kuolla uskoni puolesta.“ Ja liikuttettuna kun hän on, hän tämän suuren juhlallisuuden aikana samalla näkee mielikuvituksessaan uskonsa sisällön. Hän näkee, kuinka hänen uskonsa, joka on pyhä, korkea ja tosi, on siinä, että „Isä Jumala lähetti ainokaisen Poikansa, Jeesuksen Kristuksen, maailmaan kuolemaan ihmisten syntien puolesta, ja kuinka Hänen kuolemansa on lunastanut meidät niin, että kun me uskossa otamme vastaan Jumalan armon Jeesuksessa, niin me olemme ikuisesti pelastetut“. Tämmöinen on hänen uskonsa älyllinen sisältö. Ja hän tuntee, että se on totta, hän tahtoo elää ja kuolla sen puolesta.

Tämä on helpompaa itse ymmärtää kuin sanoilla kuvata. Mutta te voitte jokainen hengessänne asettua tuon vihittävän piispan sieluntilaan ja tuntea, mitä hän tuntee ja näkee. Silloin myöskin ymmärrätte, että vaikutus häneen on suuri. Se vaikutus häneen on niin suuri, että hän pitkin elämänsä sen muistaa ja tietää, että hänen pitää olla uskollinen tälle uskolle. Hän elää ja kuolee sen puolesta. Hän on varma, häntä ei voida järkyttää. — Minä puhun nyt kaikkein kauneimmista esimerkeistä.

Jos taas siirrymme katselemaan katolista piispaa, kun hänet vihitään tähän virkaan, niin me huomaamme, että ilmiö hänen suhteensa on sama. Ero on oikeastaan vain hänen tunteensa sisällössä. Sillä kun katolinen piispa vihitään katolisessa kirkossa vielä komeampien juhlallisuuksien ohella, niin hän tuntee silloin, jos tulkitsemme lyhyesti: „Minä tahdon elää ja kuolla kirkkoni puolesta, sillä kirkko on suuri, oikea. Kirkolla on totuus, se on ihmiskunnan pelastaja. Ulkopuolella sitä ei ole mitään pelastusta ihmiskunnalle. Kirkko on mahtava. Se on Kristuksen edustaja, Jumalan edustaja täällä maan päällä ja sillä on taivaan avaimet. Siis kirkon kautta käy ihmisielen tie autuuteen. Sen tähden roomalais-katolisen kirkon puolesta tahdon elää ja kuolla.“ Näin tuntee tuo roomalais-katolinen piispa.

Tuon juhlallisuuden aikana hän myös näkee uskonsa sisällön, ja se sisältö on sama kuin protestanttisen piispan. Hän myöskin näkee „Jumalan armon Jeesuksessa Kristuksessa, Jeesuksen lunastuskuoleman, meidän pelastuksemme uskon kautta ja sen kautta, että omaksumme Jeesuksen Kristuksen elämän ja koetamme elää niin hyvin, kuin osaamme“. Se on hänelle selvänä hänen tajunnassaan.

Täten huomaamme siis, että piispan vihkimyksessä on kaksi kohtaa, nimittäin piispan voiman tunne, hänen sielullinen värähtelynsä, ja sitten hänen uskonsa sisältö, hänen näkemyksensä. En tietenkään tarkoita, että hän olisi selvänäköinen, mutta mielikuvituksessaan, hengessään hän näkee uskonsa sisällön, ja tämä vaikuttaa häneen mahtavasti. Sen tähden me näemme varsinkin katolisissa maissa, kuinka ihania ihmisiä nuo papit saattavat olla. Tietysti protestanttisissa maissa myös on sellaisia, mutta näyttää, kuin katolisissa maissa olisi enemmän persoonallisesti puhtaita pappeja ja piispoja.

Nyt kysymme, mistä johtuvat nämä ilmiöt piispanvihkimyksessä. Mistä johtuu tuo voimakas tunnelma ja tuo selvä uskon sisällön näkeminen?

Tähän saamme vastauksen juuri okkultiselta tutkimukselta. Muistakaamme nyt, että ihminen on henkiolento. Tämä ei merkitse silloin, että hän olisi »henki» jossain aineettomassa, muodottomassa merkityksessä, vaan se merkitsee, että hänellä on henkinen muoto, että hän on henkiolento siinä merkityksessä, että hänellä on sieluruumis, joka on toinen kuin tämä fyysisesti näkyväinen ruumis.

Ihminen on olento, joka kuuluu henkimaailmaan, ja hänen yhteytensä henkimaailman kanssa on tuon sieluruumiin välittämä. Nyt me eläessämme tässä näkyväisessä maailmassa — ajatellessamme, tuntiessamme, tahtoessamme — aivan kuin eritämme itsestämme jotain sielullista. Meistä lähtee ajatuksia ja tunteita, ja ne ilmenevät jonkinlaisina sielullisina ilmiöinä. Siis ihmisestä valuu hänen omaa sieluansa yhtämittä.

Ne teistä, jotka olivat viime syksynä mukana luennoissa, ehkä muistavat, että silloin kun puhuttiin sairaudesta ja terveydestä, puhuttiin paljon ihmisen näkyväisestä ja näkymättömistä ruumiista. Silloin kerrottiin, kuinka nämä asiat on saatu kokeellisesti todistetuiksi, kuinka ihmisestä valuu »fluidumia», elämänvoimaa, ja se voi valua etenkin, jos hän tahtoo. Ihminen voi parantaa toisen ihmisen omalla elinvoimallaan. Kun äiti panee siunaavan ja hellän kätensä lapsensa kipeään kohtaan, poistuu kipu. Äidistä lähtee parantavaa magnetismia, ja samalla siinä vaikuttaa myös äidin hellä ajatus.

Siis, kun vihittävä piispa on polvillaan, ja toiset piispat asettavat kätensä hänen pänsä päälle, tuntuu hetki heistä kaikista vakavalta ja juhlalliselta. Vihkijäpiispat ovat itse täynnä tunnelmaa, he ajattelevat tämän hetken juhlallisuutta. He ajattelevat, että nyt on uusi paimen tuleva seurakuntaan ja että hänen

täytyy nyt tästä lähtien uskollisesti palvella kirkkoa ja uskoa. Ja kun he asettavat kätensä vihittävän pään päälle, heistä valuu tai siirtyy vihittävään heidän voimakas ajatuksensa, uskonsa, tunnelmansa. Tämä voima, mikä siis lähtee vihkiäpöisistä, tuntuu vihittävässä semmoisena tunnelmana: „minä tahdon elää ja kuolla tämän asian puolesta“.

Mutta tähän ei rajoitu okkultinen totuus. Mehän huomasimme, että vihittävät piispat näkevät selvästi uskonsa sisällön. He näkevät, minkä puolesta he tahtovat elää ja kuolla: protestanttinen piispa enemmän uskon puolesta, katolinen ennen kaikkea kirkon puolesta.

Minkä tähden tämä näky heidän hengessään niin selvästi? Sillä on oma okkultinen syynsä, ja se on hyvin merkillinen. Se perustuu siihen tosiseikkaan, että ihmisten ajatukset ovat olioita. Kun okkultisesti katselemme tuommoista toimitusta, kuin piispanvihkimystä, niin näemme noiden piispojen yläpuolella henkimaailmassa ihmeellisen suuren, kauniin ja loistavan muodon.

On aivan kuin suuri, sinisenharmaa, kaunis kyyhkyslentu lepäisi heidän yläpuolellaan. Ja tämän ihmeellisen linnuntapaisen muodon ympärillä, sen ylä- ja alapuolella näemme monenlaisia luonnonhenkiä, vainajia, enkeleitä, jumalia. Joillakuilla henkiolennoilla on aivan kuin näkymätön yhdysside tuon linnun kanssa. Toiset paisuttavat rintaansa ja katsovat ylöspäin suuressa, autuaallisessa nautinnossa, toiset taas hymyilevät ystävällisesti ja puhaltavat voimaa tuohon ihmeelliseen lintuun. Ja siitä linnusta valuu jotain vihittävään piispaan toisten piispojen läpi ja myöskin välittömästi, niin että hän näkee, mitä näkee.

Tuo linnuntapainen on suuri, voimakas ajatusmuoto, elävä elementtaali, esoteerinen elementtaali, kirkon elementtaali, kirkon uskon ruumistuma. Kaikkien ihmisten usko pitkin vuosisatoja ja -tuhansia antaa voimansa tuolle kauniille ajatusmuodolle. Se ajatusmuoto on siis täynnä voimaa, niin että kun sen yhteyteen pääsee, valuu sen voima siihen yksilöön, joka siihen pääsee. On ihmeellinen suggestio olemassa, ihmeellinen vuorovaikutus. Kaikki uskovaiset pitkin vuosisatoja ja -tuhansia lisäävät tämän elementin voimaa, ja se taas lisää jokaisen uskojan voimaa. Jokainen uskoja, joka pääsee sen yhteyteen, tuntee merkillistä voimaa itsessään. Ja semmoinen yhteyteen pääseminen tapahtuu juuri ennen kaikkea juhlatilaisuudessa, kuten piispanvihkimyksessä.

Tämmöinen okkultinen tosiseikka tulee niin kovin materialistiseksi, kun sitä fyysisin sanoin kuvaa, tuntuu kuin olisi kysymys hyvin joutavanpäiväisestä asiasta, mutta sitä se ei ole. Kaikki inhimilliset ajatukset ovat muotoja näkymättömässä maailmassa ja siis jonkinlaisia todellisuuksia. Ne kuvaavat korkeampaa ja syvempää todellisuutta, ja ne ovat parasta, mitä me osaamme luoda.

Se tosiseikka, että protestanttisella samoin kuin katolisella kirkolla, kuten myös kaikilla uskonlahkoilla ja seurakunnilla on tämmöinen uskon elementtaali — kullakin hieman erilainen — ei itsessään ole mikään paha asia. En puhu halveksivasti, koetan vain kuvata, miten asia on okkultisesti katsoen. Me voimme kaikki ihmetellä sitä seikkaa, että ihmiset ovat niin vakavia uskossaan. Joka oikein uskoo, on valmis elämään ja kuolemaan uskonsa puolesta — ja ihmiset kuitenkin uskovat niin erilailla maailmassa. Sen tähden ajatteleva ihminen kysyy: „Missä on totuus?“ Toinen sanoo: „Minä tiedän, että asia on niin“, ja toinen taas, että hänen uskonsa on oikea.

Okkultinen mekanismi on tässä jutussa se, että on ensin synnytetty aikojen kuluessa voimakas, väkevä, elävä ajatusmuoto, elementtaali, joka jokaista uskojaa suojelee ja huoltaa kuin äiti lastaan. Se on ihmisiä yhdistävä joukkosielu.

Ihmiset, jotka ovat tällä tavalla kiinni jossain yhteisessä uskossa, eivät vielä ole täydellisesti yksilöityneet, he ovat joukkosieluihmisiä, on sama, mitä ihmisiä he ovat. Ei se ole mitään paha. Se on paljon kauniimpaa kuin että ihminen heittäytyy välinpitämättömäksi olennoksi ja on valmis tekemään paha saavuttaakseen omia itsekkäitä tarkoituksia. Uskova ihminen koettaa ainakin jossain suhteessa olla

epäitsekäs. Hän tuntee ainakin määrättyjä ihmisiä veljikkeen, ja hän tuntisi omantunnon tuskia, jos hän heitä pettäisi. Tällä uskon elementillä on suuri siveellinen vaikutus häneen. Se auttaa häntä tuntemaan toisia samoin uskovia veljiksi ja olemaan heidän kanssaan välitön ja epäitsekäs. Uskon suurella elementillä on merkillinen tehtävä ihmiskunnan historiassa.

Mutta tietysti se ihminen, joka alkaa etsiä totuutta, ei enää tahdo olla joukkoihminen. Hän juuri sanoo: „Minä tahtoisin tietää totuuden.“ Hän vetoaa sillä omiin inhimillisiin etuoikeuksiinsa. Hänen täytyy päästä vapaaksi — irti kaikesta harhaluulosta ja verhoista, jotka sokaisevat hänen näkönsä.

Tämä on vaikein ja korkein vaatimus, minkä ihminen elämälle voi asettaa — ja kuitenkin se on jokaisen tehtävä joskus. Ainoastaan sanomalla näin elämälle: „minun täytyy itse päästä tuntemaan totuuden Jumala“, ihminen lähestyy sitä ahdasta porttia, joka vie elämään. Mutta noilla uskonelementeillä on suuri merkityksensä ihmisten kasvattajina, sillä ne auttavat ja kasvattavat ihmisiä niin kauan kuin he eivät uskalla itsenäisesti pyrkiä eteenpäin.

Siirtykäämme nyt katsauksessamme kauas taaksepäin ja menkäämme suoraan kristinuskon alkuaikoihin, niihin aikoihin ennen kuin kirkko yhtyi valtioon, siis kolmeen ensimmäiseen vuosisataan. Silloin huomaamme ihan toista. Jos katselemme piispanvihkimystä sillä ajalla, niin näemme, että uskon sisältö on toinen. Kun piispa silloin on polvillaan ja vihkiäjät laskevat kätensä hänen pänsä päälle, niin hän tuntee kyllä tuota voimaa. Hän värähtelee kyllä, mutta kun me tulkitsemme älyllisesti, sanoissa hänen tunteensa, niin me selvästi huomaamme, että hän tuntee näin: „Minä tahdon elämässä ja kuolemassa seurata Jeesusta. Minä, joka nyt tulen piispaksi, siis kaitsijaksi, paimeneksi, kuin toisten holhoojaksi, minun pitää katsella, että he kaikki kulkevat Jeesuksen jäljessä. Minun päälleni laskeutuu ääretön edesvastuu. Minun pitää itse kulkea Jeesuksen jäljissä, että toiset voisivat kulkea minun jäljissäni. Siis olkoot minun jalkani puhtaat, käteni puhtaat.“

Tällä tavalla tuntee silloin tuo piispa. Hänen tunteensa on ylen voimakas, hän tuntee puhdistuvansa, nousevansa, kulkevansa tuolla edellä toisten seuratussa hänen askeleitaan. Ja samalla, kun hän tämän tuntee, hän myöskin näkee uskonsa sisällön. Ja hänen uskonsa sisältö on tämä: „Jeesus Kristus, Jumalan Poika, toi jumalanvaltakunnan meidän luoksemme. Hän näytti meille tien jumalanvaltakuntaan. Hän antoi kaikki käskynsä, neuvonsa ja kehoituksensa meille, jotta tietäisimme, minkälainen on tuo tie, joka vie jumalanvaltakuntaan. Tämä jumalanvaltakunta, jossa Jeesus Kristus on mukana hallitsemassa, on kaikkien pyhien seurakunta täällä maan päällä ja henkimaailmassa kuoleman jälkeen. Pyhien seurakuntaan meidän siis pitää päästä, ja tie, joka vie siihen, on kaita. Jeesus näytti käskyissään ja neuvoissaan, mikä se tie on.“

Me huomaammme, että tämä sisältö oli todella toinen kuin nykyään, sekä uskossa että tunnelmassa. Ja me kysymme, missä on tapahtunut muutos. — Se on siinä, kun pyhien seurakunta, taivasten valtakunta muodostui ajatuksissa kirkoksi. Pyhä Augustinus, kaikista tunnetuin ja kunnioitetuin kirkkoisä jo sanoo, että kirkko on taivasten valtakunta maan päällä. Ja tietysti me ymmärrämme, että loogillisesti se olisi niin, jos kirkko olisi pyhien seurakunta. Pyhä Augustinus ehkä kylläkin tiesi tämän selvästi, ja hänen mielestään kirkko oli pyhä ja pyhien seurakunta, mutta tämä oli samalla ylimeno. Katolinen käsitys oli: „kirkko on jumalanvaltakunta.“ — Mutta jumalanvaltakunta häipyi, ja kirkko jäi etualalle. Ja katolinen kirkko tuli hyvin mahtavaksi. Protestanttinen reformaatio nousi tätä käsitystä vastaan ja Luther pani painoa uskolle. — Mutta näinä ensimmäisinä kristittyinä aikoina oli uskon sisältö tämä.

Jos menemme nyt vielä kauemmas taaksepäin, siihen aikaan, jolloin Mestari, Jeesus Kristus, vaelsi maan päällä, ja apostolit ja muut häntä ympäröivät, niin mitä silloin huomaamme? Näemmekö Mestarin itsensä vihkivän jotakuta piispaksi? — Ei, ei. Hän sanoi opetuslapsille: „Menkää ja puhukaa, opettakaa ihmisiä.“ — Hän siis kääntyi kaikkien puoleen niin kuin apostolien puoleen, mutta hän ei vihkinyt ketään piispaksi. Ei meillä ole mitään kertomusta siitä, että hän olisi laskenut kätensä jonkun päälle ja vihkinyt

hänet. Meillä on kertomuksia siitä, että jos hän laskei kätensä jonkun päälle — tai joku koski häneen — niin tuo ihminen parani, oli hän kuinka sairas tahansa. Mutta Jeesus ei suorittanut mitään seremoja. Miksi ei? Kuinka me ymmärrämme Mestarin esiintymisen? — Hänhän sanoo: „Jumalanvaltakunta on lähestynyt, sillä minä olen tämä jumalanvaltakunta. Minä edustan jumalanvaltakuntaa välittömällä tavalla, sillä minussa on jumalanvaltakunta. Kaikki pyhät ihmiset muodostavat tämän jumalanvaltakunnan, jossa Isä välittömästi hallitsee, he muodostavat Salaisen Veljeskunnan, Valkoisen Veljeskunnan. Nyt se lähestyy teitä, kun minä tulin teidän keskellenne, sillä minussa se on, minä olen sitä, minä olen sen lähettiläs.“

Siis ihmiset, jotka tulivat hänen luokseen ja jotka näkivät hänet, näkivät jumalanvaltakunnan, Salaisen Veljeskunnan. He näkivät, mitä elämää Valkoinen Veljeskunta elää. Ja sen tähden ei ole mitään muuta vihkimystä hänen yhteydessään kuin se, että opetuslapset sisänsään enemmän ja enemmän saattoivat nähdä, kuka hän oli, minkälainen ihminen hän oli. Hän otti muutamat opetuslapsensa kirkastuksen vuorelle mukaansa. Ja siellä heille tapahtui todella kuin vihkimys, kun he näkivät vähän Mestarin salaisuutta, kun he saivat kurkistaa vähän verhojen taakse. Kun opetuslapset jollain tavalla tulivat vihityiksi apostoleiksi, piispoiksi, niin se vihkimys tapahtui näkymättömissä, sillä tavalla kyllä, että heidän silmänsä menivät auki näkemään totuutta, mutta siinä ei ollut mitään ajatuskuvia, elementtaaleja. Ei ollut silloin vielä varjoa niin kauan kuin valo oli. Ainoa heidän näkemyksensä oli valon näkeminen. He saivat nähdä Mestarin kunnian, Valkoisen Veljeskunnan, he saivat tulla itse siihen sisään.

Vasta kun hän, heidän Mestarin kuoli ja läksi pois näkyväisestä maailmasta, vasta silloin oli jälle jääneiden pakko muodostaa ajatuskuvia. Kukaan heistä ei ollut niin täydellisesti Valkoisen Veljeskunnan lähettiläs ja edustaja kuin Mestari oli ollut. Sen tähden heidän mielessään muodostui kuvia Valkoisesta Veljeskunnasta, jumalanvaltakunnasta. Ne kuvat olivat lähellä totuutta, oli vain mitä ohkaisin verho totuuden päällä. Ja ne ensimmäiset kuvat, vaikka ne vähän enemmän aineellistuivat, olivat kuitenkin puhtaita ja kirkkaita: jumalanvaltakunta on pyhien seurakunta, Valkoinen Veljeskunta, ja Jeesus näytti meille tien siihen. Siis meidän uskomme on se, että me uskomme Jeesuksen sanoihin, hänen käskyihinsä ja neuvoihinsa, hänen persoonallisuuteensa ja siihen, että hän oli rehellinen ja vilpitön — noudatamme hänen käskyjään.

Me niin selvästi ymmärrämme, miten lähellä totuutta tuo ajatuskuva oli alkuaikoina, mutta kuinka se itsestään enemmän ja enemmän himmentyi, sillä heti Mestarin poistuttua oli Valo lähtenyt näkyväisestä maailmasta. Täytyi olla keinotekoinen valo, ja vaikka se oli lähellä Valoa, niin se tummeni ja tummeni. Ja tällä hetkellä on meillä maailmassa ainoastaan tumma varjo, Valoa ei ole.

Jos kysymme, onko vielä katolisessa opissa apostolisesta suksessiosta perää, niin meidän täytyy sanoa: henkisesti siinä ei ole perää. Vaikka tuo sielullinen vaikutus piispasta piispaan kulkee, on kuitenkin uskon sisältö muuttunut, jokaisessa kirkossa on syntynyt tuo uskon elementtaali, joka on aivan kuin joku portinvartija, sfinksi, joka pelottaa ihmisiä pois jumalanvaltakunnasta ja estää heitä tulemasta yksilöiksi, jotka pyrkivät kaidalle tielle. Semmoisiksi ovat asiat muuttuneet vuosisatojen ja -tuhansien kuluessa.

Ja me ymmärrämme, että henkisesti katsoen olivat Mestarit aivan oikeassa, kun he kirjoittivat mr. Sinnett'ille — samoin kuin madame Blavatsky kirjoitti — että apostolinen suksessio on silmiinpistävä petosta. Se ei ole suksessiota siinä mielessä kuin sen pitäisi olla. Jos se olisi sitä, silloin vielä tänä päivänä jokainen piispa ja pappi ja seurakuntalainen tietäisi, mitä on kristinusko, tietäisi, että se on Jeesuksen seuraamista. Jokainen piispa tietäisi, ettei hänen tehtävänsä ja toimensa ole minkään arvoista, ellei hän tiedä, mikä on Jeesuksen seuraamista, — ellei hän tunne Kristuksen käskyjä ja neuvoja ja yritä toteuttaa niitä elämässään. Se olisi silloin hänen uskonsa sisältö ja se veisi hänet Mestarin luo.

Mehän muistamme, että aivan ensimmäisinä aikoina ei ollut mitään pappeja ja piispoja. Jokainen kristitty oli itse pappi tai piispa, jokainen välitti itse yhteytensä Jumalan kanssa. Asiat ovat muuttuneet.

Mutta vaikka ne ovat muuttuneet, me emme silti voi asettua tuomareiksi. Me tiedämme, että kehitys on ollut historiallinen, asiat ovat menneet, niin kuin ovat menneet, eivätkä ole muulla tavalla voineet mennä. Ja sen tähden on välttämätöntä, että tulee silloin tällöin uusi sysäys Salaisen Veljeskunnan puolelta. Sen tähden me sittenkin voimme iloita siitä, että ihmisillä on uskonnoissa, kirkollisissa menoissa ja jumalanpalvelusmuodoissa kuin todistus itselleen, että he pyrkivät johonkin parempaan, ylevämpään, korkeampaan kuin mitä on tämän maailman leipä.

Jeesus

ja n.s. sakramentit

Sakramentit ovat uskovaisten kristittyjen mielestä niin pyhä asia, itse asiassa kaikista pyhin kohta kristillisessä jumalanpalveluksessa, että niihin ei sivullinen saisi kajota, ei paljon niistä puhua, ei ainakaan — ja sitä uskovaiset pelkäävät — epäkunnioittavassa hengessä. Ja nyt, kun tänään tämän luennon aiheeksi on mainittu „Jeesus ja n.s. sakramentit“, on epäilemättä moni uskovainen, jos hänen silmänsä on siihen sattunut, ajatellut, että tuossa taas varmaan jotain pakanallista aiotaan puhua meidän pyhistä sakramenteista. Kuitenkaan ei aikomukseni olisi puhua hengessä, joka olisi vailla kunnioitusta, vaan aivan päinvastoin. Mehän olemme totuuden etsijöitä, ja me tahdomme tietää, kuinka asiat ovat. Sen tähden myöskin, kun nyt olemme ottaneet tämänsuuntaisia asioita selvittääksemme, tahdomme näistä sakramenteistakin, jotka muodostavat niin oleellisen puolen kristillisestä jumalanpalveluksesta, tietää totuuden.

Luther nuoruudessaan, silloin kun hän ensin kääntyi pois katolisen kirkon kaikista peruskäsitteistä, kun hänen mielensä kylmeni paaville, hän asettui ensin melkein epäilevälle kannalle sakramenttien suhteen. Niitähän oli seitsemän kappaletta katolisessa kirkossa, ja ne olivat kaikki pitkiä toimituksia. Ja Luther näki mielestään, kuinka kirkko halveksi asioita, joita olisi pitänyt pyhänä pitää. Hän oli saanut aivan toisen käsityksen uskonnosta ja kristinuskosta. Hän oli keksinyt uskon siinä symbolisessa, protestanttisessa merkityksessä, jota ei katolisessa maailmassa silloin yleensä ollut.

Usko oli katolisessa maailmassa enemmän uskoa jumalanpalvelukseen ja katoliseen kirkkoon, mutta Luther keksi, että usko on semmoinen ihmeellinen prosessi ihmisen sielussa, joka asettaa hänet yhteyteen Jumalan kanssa. Sen tähden usko tuli hänelle niin suureksi asiaksi, usko, sisäinen elämä hengessä, täytti hänen mielestään koko elämän. Se tuli hänelle niin tärkeäksi, ettei hän alussa oikein käsittänyt koko jumalanpalvelusta ja sen eri muotoja. Sen tähden oli pieni aika hänen suuressa heräyksessään, jolloin hän vieraantui kirkon kaikista menoista, siis sakramenteista. Vasta myöhemmin, kun hän oli elämässään enemmän kokenut ja nähnyt, että ihmiskunta kaipasi ulkonaisia jumalanpalvelusmuotoja, kun hän Melancthonin ja muiden kanssa oli pohtinut kristinuskon tulevaisuutta ja sen hyvälle jalalle asettamista, kun oli erottu katolisesta kirkosta, vasta silloin hän hyväksyi sakramentit, mutta vain kaksi, kasteen ja ehtoollisen. Ja me tiedämme, että protestanttisessa maailmassa pidetään vain näitä kahta sakramentteina ja niille annetaan hyvin suuri arvo.

Protestanttisissa maissa uskotaan, että kaste ja ehtoollinen ovat hyvin pyhiä asioita, jotka Jeesus itse on määrännyt suoritettavaksi. Jos kysymme joltain teologilta meidänkin maassamme, niin hän sanoo, että ehtoollisessa nautitaan salaperäisellä tavalla Jeesuksen Kristuksen kirkastettua ruumista ja verta. Kun enemmän pohditaan tätä salaisuutta, silloin hän sanoo, ettei protestantti usko samalla tavalla kuin katolilainen, että leipä ja viini muuttuvat Kristuksen ruumiiksi ja vereksi, vaan protestantti uskoo, että tuon leivän ja viinin kanssa, alla ja päällä nautitaan samalla henkisesti Jeesuksen Kristuksen kirkastettua ruumista ja verta. Ja tämä ehtoollinen on niin pyhä toimitus, että ihminen syö ja juo itselleen kuolemaa ja kadotusta, jos hän väärällä mielellä nauttii ehtoollista, mutta saa taas synnit anteeksi ja voimaa itselleen, jos hän uskolla sitä lähestyy.

Siis protestanttinen kirkko painostaa sitä, että yksilön usko, kun hän astuu armonpöytään, on tärkeä, ratkaiseva tekijä. Jos uskoa puuttuu, silloin ei pyhä ehtoollinen vaikuta, mutta ihminen on itselleen tehnyt huonon palveluksen, sillä hän on kuin uudestaan ristiinnaulinnut Jeesuksen Kristuksen. On kyllä

protestanttisia kirkkoja, kuten kalvinistinen, joka uskoo, että tämä toimitus on enemmän symbolia, se tehdään Jeesuksen Kristuksen muistoksi, mutta sillä on ihmeellisesti vaikuttava voima.

Toiselta puolen taas tiedämme, että katolinen kirkko asettuu tässä suhteessa aivan toiselle kannalle. Se ei puhu mitään yksilön uskosta, vaan se sanoo, että sekä kaste, ehtoollinen että muut sakramentit vaikuttavat sinään. Jos ajattelemme erikoisesti ehtoollista, niin katolinen kirkko sanoo: „Kun ehtoollisen toimittavat oikein vihityt papit, jotka noudattavat kirkon määräämää rituaalia, liturgiaa, niin se ehdottomasti vaikuttaa.“

Katolisessa kirkossa ei kansalle anneta viiniä, ainoastaan leipää. Seurakuntalaiset saavat syödä Kristuksen ruumista, pappi vain juo Kristuksen verta, ja koko tämä toimitus on kuin uhritoimitus. Mutta seurakunta, joka nauttii ruumista, ottaa vastaan täydellisesti maagillista vaikutusta, se muuttuu kokonaan, saa syntinsä anteeksi.

Katolisella kirkolla on itse asiassa merkillinen teoria, se sanoo: kirkko on olemassa näitä armonvälikkappaleita varten, kirkko sai Kristukselta tämän testamentiksi, ja Jeesus Kristus lupasi olla mukana aina maailman loppuun saakka. „Milloin kaksi tai kolme tulee yhteen minun nimeeni, siellä minä olen heidän kanssaan.“ Ja katolinen kirkko uskoo ja sanoo, että Kristus on asettanut, antanut sakramentit kirkon huostaan; ne ovat armonvälikkappaleita, ja niiden jakamista varten kirkko on olemassa. Ja se sanoo edelleen, että jos ei uskonnolla ole mitään tämmöisiä seremonioita — joita Luther alussa vähän kauhistui — niin mitä sille jää? Silloin ei uskonnosta jää muuta kuin filosofinen spekulatio ja tunteen hysteria: miehet spekuloiivat ja naiset tulevat hysteerisiksi. Nämä kaksi mahdollisuutta jää, jollei uskonnosta tule jotain tekoja. Uskonnon teko, täytöntöönpano on juuri näissä sakramenteissa, seremonioissa. Ja sakramentit ovat täydellisesti maagillisia toimituksia, salaperäisiä mysterioita, joita järki ei käsitä.

Sen tähden sanovatkin jotkut kirkkoisät, kuten Tertullianus: „Minä uskon sen tähden, että se on järjetöntä.“ — Tietysti me voimme pitää sitä ivapuheena, käsittää sen leikkillisesti ja väittää, että kuinka voi uskoa järjetöntä, ei ihminen sitä voi tehdä. Mutta kun ajattelemme, että Tertullianus tarkoittaa juuri noita kirkon mysterioita, ettei niitä järki voi käsittää, ymmärrämme hänen sanansa. Minkä tähden nuo sakramentit ovat niin maagillisia vaikutukseltaan, salaperäisiä toimituksia, jotka vaikuttavat jokaiseen yksilöön vastustamattomasti, sitä ei Tertullianus järjessään voinut käsittää. Ja kun ajattelemme tätä katolista ja kristillistä teoriaa, että eräs ihminen, joka eli kaksituhatta vuotta sitten maan päällä, ihminen, joka on samalla Jumala, on nyt aina mukana ehtoollisessa sillä tavalla, että hänen omaa ruumistaan ja vertaan syödään ja juodaan, niin silloin meidän täytyy sanoa, että tämä käy yli järjen, sitä ei järki voi käsittää oikein. Ja sen tähden, sanoo katolinen kirkko, täytyy uskoa.

Me tiedämme, että katolinen kirkko ei ole niin hirmuisen ahdasmielinen ja ankara muuten. Usko, kun se tarkoittaa jotain maailmankäsitystä, ei ole niin ehdottomasti määrätty katolisen kirkon mielestä. Olen tavannut katolilaisia, jotka voivat puhua erinomaisen vapaamielisesti. Muuan katolilainen, joka oli tutkinut asioita luostarissa, sanoi, että heille opetettiin siellä jälleensyntymistä, ja heille sanottiin, että kansalle opetetaan neitsyt Mariasta ja Kristuksesta, mutta ne, jotka koettavat asioihin syventyä, saavat ajatella vapaasti. Se, mihin pitää uskoa, se ei koske filosofisia asioita, vaan kirkkoa; armonvälikkappaleita, sakramenteja, niitä ei saa epäillä. Siis se on tuo magia, taikuus, jota täytyy uskoa. Ja todellinen katolilainen uskoo ehdottomasti seremonioihin. — Muistan lukeneeni sanomalehdestä tai jostain, että kun täällä äskettäin pidettiin katolilaisten kokous, niin oli puhetta katolisesta jumalanpalveluksesta, ja silloin melkein yksimielisesti vaadittiin, että jumalanpalvelus on säilytettävä aivan semmoisena kuin se on, yksilön autuus ja pelastus on juuri siinä, että hän saa tulla osalliseksi näistä armonvälikkappaleista, messuista ja kirkollisista seremonioista. — Se oli kansan ääni.

Katolinen kirkko on pitkin vuosisatoja kasvattanut omia kansojaan sillä tavalla, että nekin ymmärtävät uskon ennen kaikkea tarkoittavan juuri tätä luottamusta kirkon seremonioihin. Tietysti

uskoon sisältyy tuo koko käsitys Jeesuksesta Kristuksesta, mutta kaikki ovat siitä yhtä mieltä. Taas protestanttisissa maissa ihmiset yhä enemmän ja enemmän vieraantuvat sakramenteista. Ei enää pidetä ehtoollisella käymistä niin välttämättömänä ja tärkeänä asiana kristittyjen uskovaisten kesken kuin ennen maailmassa. Ennen piti ainakin kerran vuodessa käydä Herran pöytään, mutta nyt voi käydä kerran kymmenessä vuodessa tai ei ollenkaan, eikä sitä pidetä niin hirmuisena asiana. Protestanttinen on enemmän uskonnollisessa elämässä kuin seremonioissa. Kuitenkin protestanttinen maailma uskoo näiden seremonioiden maagilliseen tehoon.

Näin ollen me tietysti totuuden etsijöinä kysymme: „Mistä nämä maagilliset seremoniat, sakramentit ovat tulleet, syntyneet? Onko Jeesus Kristus ne asettanut, onko hän, kuten katolinen kirkko sanoo, itse näyttänyt esimerkkiä ja pannut alulle nämä toimitukset? Mitä historiallinen tutkimus sanoo meille tästä?“ — Mehän heti näemme, jos evankeliumeja luemme, että Jeesus ei koskaan kastanut. Muunlaisesta sakramentaalisesta toimituksesta ei ole evankeliumeissa puhetta kuin kasteesta ja ehtoollisesta. Kasteesta sanotaan siis, ettei Jeesus koskaan kastanut. Toisessa paikassa kerrotaan Jeesuksen sanoneen: „Menkää ulos kaikkeen maailmaan ja kastakaa Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen, että ne, jotka uskovat, pelastuvat, mutta jotka eivät usko, joutuvat kadotukseen.“

Historiallinen tutkimus on erittäin epäilevällä kannalla näiden sanojen suhteen; me tiedämme, että evankeliumeja on paljon korjattu aikojen kuluessa. Keskiajalla, jolloin kirkolliskokoukset muodostelivat kristinuskoa, parannettiin evankeliumeja sopivissa kohdissa. Niin tätäkin osaa Luukkaan evankeliumissa kriitikot pitävät lisättynä tekstinä, ei alkuperäisenä.

Kuinka sitten on ehtoollisen laita? — Siitä meillä on niin selvä todistus; siitä kertovat Markuksen, Matteuksen ja Luukkaan evankeliumit, että Jeesus söi opetuslastensa kanssa viimeisen aterian ja asetti silloin ehtoollisen. On ainoastaan huomattava yksi seikka, ja se on, että Johanneksen evankeliumissa ei puhuta mitään tästä ehtoollisen asettamisesta. Siinä kerrotaan viimeisestä pääsiäisateriasta, kerrotaan, kuinka Jeesus antoi kastetun palan Juudalle, ja muut yksityiskohdat, mutta ei mitään ehtoollisen asettamisesta. Sellaisia sanoja ei ole Johanneksen evankeliumissa, mutta kyllä kolmessa muussa. Kun siis historiallisesti katselemme, emme pääse täyteen selvyyteen siitä, onko Jeesus asettanut ehtoollisen vai ei.

Meistä tuntuu hieman ihmeelliseltä, jos hän olisi pannut alulle seremonian, ettei hän useamman kerran sitä suorittanut opetuslastensa kanssa. Ajatelkaamme vähän: jos olisi joku opettaja, joka tahtois opettaa oppilailleen jotain niin tärkeää, etteivät he sitä suinkaan saa unohtaa, mitä me silloin sanoisimme hänestä, jos hän juuri ennen pois lähtöänsä sanoisi: „Tätä älkää unohtako.“ Me sanoisimme, ettei hän mahtanut itse pitää sitä niin kovin tärkeänä.

Jos Jeesus olisi tahtonut opettaa jotain hyvin tärkeää, voisimme odottaa, että hän useampia kertoja olisi teroittanut sitä opetuslapsille ja näyttänyt, miten se on tehtävä. Se tuntuu meistä luonnolliselta. Ja vaikka historiallinen kriitikki ei ole uskaltanut sanoa, että ne kohdat ovat lisättyjä, niin kuitenkin jääme seisomaan kuin kysymysmerkin eteen. Sillä me tiedämme sen, että nämä kirkolliset seremoniat ja kaikki nuo mysteriotoimitukset kirkko järjesti vähitellen; niitä ei semmoisina ollut ensimmäisissä seurakunnissa. Vasta vähitellen, noin sata vuotta Kristuksen jälkeen ne alkoivat, ja sitten aikojen kuluessa kirkko järjesti ne semmoiseksi kuin ne nyt ovat katolisessa kirkossa, antaen silloin samalla myönnytyksensä n.s. pakanain vaatimuksille.

Mehän tiedämme, että pakanamaailma oli täynnä kaikkia seremonioita. Kun katselemme Rooman valtakuntaa ja kaikkia itämaalaisia valtakuntia ja kansoja ja sivistyksiä, niin huomaamme, että kaikkialla on aina ollut seremonioita, joitain jumalanpalvelusmuotoja, pyhiä toimituksia. Huomaamme, että Mitras-mysteriossa, joka oli laajalle levinnyt, oli aina jonkinlainen ehtoollinen. Ja jos menemme kauas taaksepäin, huomaamme, että vanhassa Egyptissä oli seremonioita, joissa nautittiin erityistä juomaa, joka poisti kaiken pahan. Tällaisia ehtoollisseremonioita voimme huomata siellä ja täällä. Ja historiallisesti tiedämme, että katolinen kirkko, kristillinen kirkko, käsitti alussa, että se voi paremmin herättää

pakanain luottamusta, jos sillä on jotain mysterioitoimituksia, joita pidetään salassa ja joihin pääsee vasta määrättyjen puhdistusten jälkeen. Mysteriot Indiassa, Egyptissä ja muissa maissa olivat suuria juhlia, joihin osanotto oli kokonainen elämys. Ennen kuin sai ottaa osaa mysterionäytelmiin, oli ihmisen puhdistettava itsensä määrätyn ajan kuluessa.

Nyt kristillinen kirkko ymmärsi, että ihmiskunta vaatii tällaisia, koko pakanamaailma oli tottunut semmoisiin toimituksiin. Sen tähden kirkon velvollisuus oli antaa jotain pakanoille tässä suhteessa. Näin selitetään asia historiallisesti. Tällaiset tutkijat ovat silloin tietysti jättäneet sanomatta, onko Kristus asettanut ehtoollisen vai ei. Sitä ei ole ratkaistu, olihan yhteen aikaan tavallista tiedemiesten piirissä epäillä Jeesuksen Kristuksen olemassaoloakin.

Me seisomme täten monenlaisten kysymysmerkkien edessä. Kun tahdomme tietää totuuden, tahdomme siis ensin tietää, onko Jeesus asettanut sakramentit, olivatko sakramentit hänen lahjansa maailmalle, niin kuin katolinen kirkko sanoo. Ja toiseksi tahdomme myöskin tietää, onko näissä sakramentaalisissa toimituksissa jotain todellista sisältöä, ovatko ne maagillisia toimituksia sinään, vai ainoastaan symbolisia. — Nämä kysymykset asetamme itsellemme.

Nythän me tiedämme, että ensimmäisissä kristillisissä seurakunnissa oli tapana sekä kastaa että nauttia ehtoollista. Oli rakkauden aterioita, mutta oli myöskin salainen ehtoollinen, johon eivät kaikki saaneet tulla mukaan, vaan josta nimenomaan poistettiin semmoiset, jotka eivät olleet pyhitettyjä. „Pysykööt epäpyhät loitolla.“

Kysykäämme nyt siis ensin, asettiko Jeesus Nasarealainen, Jeesus Kristus, sakramentit, esimerkiksi kasteen ja ehtoollisen.

Mielestäni kasteen sakramentin kysymys on ratkaistu jo siinä, kun sanotaan, ettei Jeesus koskaan kastanut. Miksi hän ei olisi tehnyt semmoista, jos se olisi ollut tarpeellista ja hänen tarkoituksensa. Jeesus ei kastanut. Kerrotaan, että Johannes hänet kastoi, mutta hän ei ketään kastanut.

Asettiko hän ehtoollisen? — Tähän kysymykseen minun täytyy myöskin vastata: ei, Jeesus ei asettanut ehtoollista. Sen tähden sanoinkin tämän luennon nimessä: Jeesus ja „niin sanotut“ sakramentit. Jeesus ei itse ole niitä asettanut. Mutta miten meidän on sitten ymmärrettävä tuo ehtoollisen asettaminen, josta kerrotaan Markuksen, Matteuksen ja Luukkaan evankeliumeissa? — Se on itsessään mysterio, itsessään jo salaperäistä puhetta. Meidän täytyy kokea henkistä elämää, meidän täytyy eläytyä Jeesuksen henkeen, asettua siihen tunnelmaan, joka vallitsee Mestarin ja hänen opetuslastensa kesken, jos tahdomme ymmärtää, mitä on tuo n.s. ehtoollisen asettaminen.

Johanneshan kertoo tuosta viimeisestä aterista, että he söivät. Jeesus oli pessyt opetuslastensa jalat, Juudas oli lähtenyt pois, ja sitten Jeesus puhui. Sehän on niin ihmeellistä tuossa Johanneksen evankeliumissa: Jeesus puhui — ja se tuntuu paljon todellisemmalta kuin nuo yleiset kertomukset toisissa evankeliumeissa, joissa vain sanotaan, että Jeesus taittoi leivän, ojensi kalkin ja läksi Öljymäelle. Ne sanat vaikuttavat minuun, kuin olisivat ne asetetut perästäpäin. Mutta kun lukee Johanneksen evankeliumista, niin ymmärtää paljon paremmin, että viimeisen kerran, kun he söivät yhdessä, Mestari puhui opetuslapsilleen, puhui heille tuttuun, ylevään tapansa ja niistä asioista, jotka heille kaikille olivat kalliit, ja niistä totuuksista, jotka heille olivat kalliit.

Hän puhui siitä leivästä ja siitä viinistä, jota heidän tulee jakaa, ei pitää itsellään. — Mikä oli se leipä? — Se oli taivaallinen leipä, se leipä, josta hän rukouksessa sanoo: „anna meille meidän jokapäiväinen leipämme“, joka on latinaksi: *panem nostrum supersubstantialem*, siis: anna meille „meidän yliaineellinen, taivaallinen leipämme“. Jeesus puhuu opetuslapsilleen tästä ihmeellisestä taivaallisesta leivästä, toisin sanoen niistä totuuksista, koko siitä elämänymmärryksestä, minkä hän oli heille antanut. „Minä olen antanut tämän leivän teille, totuuden, minkä olen löytänyt, minkä olen Isältäni saanut; tämän taivaallisen

mannan ja leivän olen antanut teille, jakakaa sitä toisille. Sillä te tiedätte, että tämä taivaallinen leipä on Ihmisen Pojan ruumis; jollette syö tätä Ihmisen Pojan ruumista, ei teillä ole elämää. Se on minun ruumiini, joka on rakennettu totuudesta. Minä olen teille opettanut, että ihmisen tulee rakentaa itselleen näkymätön, taivaallinen ruumis totuudesta, Sanasta, joka lähtee Jumalan suusta ja joka on ihmisen sisäinen ravinto. Totuudesta tulee ihmisen rakentaa itselleen kuolematon, taivaallinen ruumis. Minulla on se ruumis.“ — Buddhalainen sanoo sitä *dharmakaajaksi*. Ja kun *Boodhisattva* on voittanut itselleen *dharmakaajan*, totuuden ruumiin, silloin hän voi astua *nirvaanaan*.

„Siis“, sanoo Jeesus, “jos te olette ymmärtäneet minut, nähneet, mikä minä olen, niin te tiedätte, että minun ruumiini on tämä *dharmakaaja*, totuuden ruumis, minun kirkastettu käyttövälineeni, joka on kuolematon, iankaikkinen ja on totuudesta rakennettu. Siis sitä ruumista teidän tulee nauttia, syödä, sitä leipää teidän tulee jakaa. Ja se viini, jota teidän tulee juoda, on tässä totuuden ruumiissa elävä elämänvoima. Se on elämänvoima, joka tekee totuuden eläväksi, joka tekee uskon eläväksi, teorian käytännöksi. Se on hengen voima, joka täyttää ihmisen tässä totuuden ruumiissa, että hän tuntee olevansa voittamaton, että hän tuntee jumalallisen elämän sisässään. Sitä viiniä teidän tulee juoda, sillä se on minun vertani, totuuden ruumiin verta. Ja mitä se merkitsee, että te elätte tuossa totuuden ruumiissa, juotte minun vertani, todellista viiniä? Se merkitsee, että te luovutte *nirvaanasta*, omasta autuudestanne. Aivan kuten buddhalaisessa tekstissä sanotaan: jos *Boodhisattva* tahtoo tulla Buddhaksi, joka rakastaa kaikkia ihmisiä, silloin hän luopuu totuuden ruumiista, joka oikeuttaisi hänen astumaan *nirvaanaan*. Silloin hän ei pidätä itsellään elämänvoimaa, vaan antaa sitä toisille, tarjoaa viiniä toisille. Ja se on sitä todellista, iankaikkista elämää. Sen tähden minä sanon teille: teidän täytyy syödä minun ruumistani ja juoda minun vertani — ja ymmärtäkää tämä puhe.“

Me voimme ymmärtää, että kun opetuslapset nyt viimeisen kerran istuivat yhdessä Mestarin kanssa, joka puhui heille, niin he kaikki nousivat hengessä. He näkivät, mikä on todellinen elämä, kuinka se on kulkemista rakkaudessa, rakkauden teosta toiseen, luopumista omasta itsestään ja auttavan käden ojentamista kaikille ihmisille. He näkivät sen, toinen selvemmin, toinen hämämmin ja kaikista selvemmin Johannes, jota Jeesus rakasti. Ja me voimme ymmärtää, että Jeesus vielä sanoi heille: „Aina, kun te leipää jaatte, todellista mannaa, minun ruumistani, ja aina, kun viiniä tarjoatte toisille, omaa elämänne, silloin muistakaa minua, joka näytti teille tämän tien, minua, joka elän siinä elämässä. Minä olen silloin teidän kanssanne, mukanne, kun te elätte tällä tavalla. Mitä se on juoda minun vertani, todellista viiniä? Se on ilolla ottaa kärsimykset päälleen. Tehän luovutte *nirvaanasta*, autuudesta silloin, kun seuraatte minua; te ette silloin pyydä itsellenne onnea, sen tähden se on kärsimysten päälle ottamista. Mutta muistakaa silloin, että minä olen sen saman tehnyt, ja siitä tulee voimaa, sanomatonta hengen voimaa. Te voitte olla aivan rauhassa, teidän ei tarvitse mitään pelätä, teidän tulee voittaa maailma, kuten minä olen sen voittanut, sen tähden, että hengessä on voima, ja se voima tulee teidän ylitsenne.“

Tämä on äärettömän salaperäinen asia, tämä on syvintä henkistä elämää. Ja kuinka me muuta voisimme odottaa Jeesukselta Kristukselta, Jumalan Pojalta, kuin mitä syvintä, ylevintä elämän viisautta. Emme mitään temppuja voi häneltä odottaa, kaikki pitää olla syvää viisautta, auttamista. Kun hän laski kätensä jonkun päälle, niin hän teki sen parantaakseen tuon ihmisen ja nostaakseen hänet kuoleman vallasta. Kaikki, mitä Jeesus teki, oli todellista.

Nyt me voimme kuitenkin kysyä: mikä on kaste ja pyhä ehtoollinen? — Me voimme sitä kysyä, sillä miksi Jeesus olisi semmoisia sanojakaan käyttänyt, miksi hän olisi ollenkaan puhunut kasteesta ja ruumiista ja verestä, jollei niissä olisi takana jotain muuta. Nämä ovat silloin vielä syvempiä asioita, nämä, mitä minä paljastan tällä hetkellä — ja kuitenkin se jää salaisuudeksi. Jos kysymme, kastoiko Jeesus okkultisesti, niin sanomme: kastoiko. Ja jos kysymme, jakoiko Jeesus ehtoollista okkultisesti, niin sanomme: jakoi. Ja se merkitsee, että hän teki sitä silloin ja tekee sitä nyt. Ihminen voi tulla kastetuksi, mutta se kaste on silloin okkultinen, aivan salainen tapahtuma hänen henkisessä elämässään, hänelle persoonallisesti — näkymättömästi muille, vain hänelle näkyväisesti. Ihminen voi tulla kastetuksi sillä

tavalla, kuin kerrotaan, että Jeesus Kristus tuli kastetuksi, niin että taivaat aukenivat ja Isän ääni kuului taivaasta: „Minun rakas Poikani, jonka minä tänään synnytin.“ — Sillä kaste on se tapahtuma, joka tekee ihmisestä uuden ihmisen, niin kuin kirkon traditioissa sanotaan. Kasteessa ihminen syntyy uudestaan, henkinen ihminen syntyy, mutta se kaste tapahtuu näkymättömissä, ja ihminen saa silloin kokea, itse nähdä, että taivaat aukenevat ja Isä puhuu hänelle. — Se on siis aivan salainen, persoonallinen kokemus.

Ja mitä on ehtoollinen? — Ihminen voi saada nauttia ehtoollismaljasta, hän voi saada juoda siitä maljasta, jota sanotaan myöskin Graalin maljaksi. Se on se todellinen malja, josta Jeesuskin antoi opetuslastensa juoda, ja josta hän antaa tänäpäivänä sen ihmisen juoda, joka voi astua hänen pöytänsä. Mutta sekin on salainen tapahtuma, joka tapahtuu ihmiselle persoonallisesti, yksityisesti. Kun ihminen on ollut suuressa tuskassa ja murheessa, mutta alistunut mielellään siihen, sanonut, niin kuin Jeesus Getsemanessa: „menköön minulta tämä kalkki, ei kuitenkaan niin kuin minä tahdon, vaan niin kuin Sinä, Isä“, silloin tapahtuu kuten Jeesukselle, että enkeli tulee ja virvoittaa häntä. Hänelle voi tapahtua, että Jeesus astuu hänen luokseen Graalin malja kädessään ja antaa hänen juoda. Hän näkee tämän: Graalin malja nostetaan hänen huulilleen, ja hän juo ihmeellistä juomaa, joka antaa uuden elämän virrata hänen suonissaan; hän tulee voimakkaaksi ja vahvaksi. Vaikka hän olisi ollut murheeseen uupumaisillaan, vaikka hänen otsansa olisi hikoillut verta, hän nousee aivan kuin uudestisyntynyt ihminen, ei nyt erikoisessa tiedossa, vaan voimassa. Ja voi tapahtua ihmiselle, että hän saa tätä ehtoollista nauttia, saa pisanan Graalin maljasta juoda, vaikkei hän mitään näe. Jos hän kärsien äärettömästi hiljaa sanoo itselleen: „minä tahdon niin mielelläni kärsiä“, niin jos hän on totuuden etsijä ja uudestisyntynyt ihminen, vaikkei hän näe mitään, hän saa tuntea, kuinka hänen lävitseen virtaa uutta elämää, hän ei tarvitse mitään ulkonaista, hän tuntee, että hänessä on itse elämä. Tämä voi helposti tuntua hänelle, vaikkei hän mitään näkisi. — Semmoinen kokemus voi olla muutamilla ihmisillä, mutta tietysti todistus on näkemisessä, jos samalla näkee.

Nyt tahdon vielä ohimennen mainita sakramenteista, miksi ne ovat vaikuttavia, maagillisia, samoin kuin viime kerralla ymmärsimme, minkä tähden piispanvihkimys vaikuttaa. Sakramentit vaikuttavat sen tähden, että tuosta sinisestä kyyhkyslinnusta, josta puhuin viime kerralla ja joka on jonkinlainen kirkon henkinen voima, elävä ajatuselementtaali, siitä vuotaa myöskin voimaa niihin sakramentaalisiin toimituksiin. Sillä ei ole mitään varsinaista tekemistä Jeesuksen Kristuksen kanssa, se on aivan toinen asia, asia, jonka ihmiset ovat luoneet niin luonnollisella tavalla, kuin viime kerralla oli puhetta. Mutta se on asia, johon ottavat osaa monenlaiset muut olennot, kuin ihmiset, vainajat ja ihmeelliset henkimaailman olennot. He voivat ottaa osaa tuohon ajatusmuotoon ja vuodattaa siihen voimaa ja ottaa siitä voimaa. Ja ihminen, joka määrättyyn seurakuntaan kuuluu, on tämmöisen elementtaalin vaikutuksen alla, niin että kun nauttii ehtoollista, hän tulee osalliseksi siitä voimasta, mikä on sekä sillä seurakunnalla että koko kristikunnalla yhteensä.

Tämä on aivan toinen kysymys ja sen ajatuselementtaalin *raison d'être*, josta meidän vielä täytyy puhua ja jonka syyt ja perusteet meidän täytyy selittää nähdäksemme, minkä tähden se on tärkeä ihmiskunnan elämässä. Mutta mikä on mielessä pidettävä, on, että ihmiskunnan kaikista suurimmat Jumalan Pojat, Jeesus, Buddha ja monet muut, eivät ole minkäänlaisia seremonioita koskaan asettaneet, eivät ulkonaista jumalanpalvelusta perustaneet. Heidän elämänymmärryksensä oli: koko elämä on oleva jumalanpalvelusta. Me nykyajan ihmiset ehkä jonkin verran voimme ymmärtää, tajuta, että niin se on. Maailman suurimmat opettajat, Jumalan Pojat, Vapahtajat, ovat opettaneet asioita, jotka koskevat ihmiskunnan elämää ja kehitystä, mutta eivät ole sekaantuneet siihen puoleen, joka on syntynyt toisista syistä, nimittäin jumalanpalvelusmenoihin.

Jeesuksen

totuuden ruumis

Tämänpäiväisen esitelmän aihe „Jeesuksen totuuden ruumis“ viittaa selvästi siihen, mitä viime kerralla puhuttiin, ja osoittaa myös, että tänään on tarkoituksemme hieman tarkemmin selostaa tuota sangen pimeää puhetta Jeesuksen totuuden ruumiista. Sanottiinhan viime kerralla, että emme ymmärrä ollenkaan Jeesuksen Kristuksen suhdetta sakramentteihin, jollemme käsitä, mikä on hänen totuuden ruumiinsa, sillä ehtoollisen sakramentissa syödään ja juodaan sitä ruumista. Ja tämä ehtoollinen ei ole mikään ulkonainen tapahtuma, se ei ole näytelmä näkyväisessä maailmassa, vaan se on hengen maailmassa tapahtuva mysterio.

Jeesuksen totuuden ruumis on se ruumis, joka näkyi hänen opetuslapsilleen kirkastuksen vuorella. Samalla tavalla kerrotaan Indian vanhasta Vapahtajasta, Krishnasta, että hän kerran opetuslapselleen Arjunalle näytti oman kunniansa. Siitä voimme lukea ihanasta itämaalaisesta hartauskirjasta, Bhagavad-Gitasta. Arjuna sai äkkiä nähdä, kuka Krishna oli. Hän hämmästyi sanomattomasti, ja hän lankesi hengessään polvilleen, kun hän huomasi, että Krishnaan, hänen Opettajaansa, Herraansa ja Mestariinsa mahtui koko maailma. Hänestä tuntui siltä, että koko maailmankaikkeus eli tuossa Krishnan olemuksessa, siinä Krishnan ruumiissa, jonka hän näki. Evankeliumeissa ei ole otettu yhtä laajasti, sanokaamme, suurenmoisen yleästi Kristuksen kirkastuksen ruumista. Hänestä kerrotaan, että apostolit, jotka olivat mukana kirkastuksen vuorella, näkivät hänet suuressa loistossa ja näkivät Mooseksen ja Eliaan hänen kanssaan, näkivät siis, että hänen kanssaan elivät vanhan maailman profetat, mutta siinä ei nimenomaan kerrota, että koko maailma olisi häneen sisältynyt. Tämähän on toisenlainen havaintotapa opetuslapsissa. Molemmissa kertomuksissa on tahdottu tuoda esille, että siinä paljastui ihmeellisiä olemuksen salaisuuksia.

Nyt tahtoisin kuvata tätä asiaa vielä kolmelta kannalta, yksinkertaisemmalta vielä ja sanoa, että se, mikä Mestarin kirkastetussa ruumiissa näkyi sekä Krishnan että Kristuksen suhteen, olivat maailman kaikki värit, auringon spektri. He näkivät kuin suuren sfäärin eli pallon, joka oli taivaankaaren väreissä. He näkivät, niin kuin me sanomme, Mestariinsa ihmeellisen auran, ja siinä aurassa näkyivät taivaankaaren kaikki värit, kauniina, itseolevaisina, läpikuultavina, ja tämän suuren kirkkauden sisällä, takana, näkyi sitten Jeesuksen — ja toisessa tapauksessa Krishnan — persoonallisuus. Tuo ihmeellinen sateenkaari, aura, joka häntä ympäröi, osoitti opetuslapsille, että he eivät saattaneet ymmärtää hänen olemustaan, persoonallisuuttaan, hänen todellista inhimillisyyttään, elleivät he osaa kulkea hänen olemuksensa luo sitä siltaa pitkin, joka oli luotu taivaankaaresta. Heistä tuntui, niin kuin koko maa ja taivas olisi ollut tuossa kaaressa, ja heistä näytti, että silta on pitkä ja ihmeellinen, ja siellä takana on hänen persoonallisuutensa.

Jotta me tämän ymmärtäisimme, täytyy meidän muistuttaa mieleemme, että jokaisella ihmisellä on auransa. — Mikä tämä aura on? — Se on meidän ajatuksemme ja tunteemme ilmenneenä ilmiönä, meitä itseämme ympäröivä ajatusten ja tunteitten ilmakehä. Ja tämä ilmakehä on fyysilliselle silmälle näkymätön. Me olemme tässä fyysisessä, näkyväisessä maailmassa sangen ihmeellisessä asemassa; tässä me näemme persoonallisuuden itsensä sen inhimillisessä muodossa. Kun me katselemme täällä ihmistä, emme näe muuta kuin hänen fyysisen ruumiinsa, jonka ilmeistä teemme johtopäätöksiä hänen ajatustensa ja tunteittensa suhteen. Me näemme hänen ruumiinsa liikkeistä ja kasvojen ilmeestä ja ulkomuodosta, minkälainen on hänen ajatustapansa, luonteensa, mitä hän määrättyllä hetkellä ajattelee ja tuntee. Tämä on kokemukseen perustuva johtopäätös. Mutta vaikka me hyvin pian luemme toisen

ihmisen ilmeestä, mitä hän ajattelee ja tuntee, emme kuitenkaan näe hänen sielullista olemustaan välittömästi. Ja kuitenkin me tiedämme, että jokainen meistä on sielullinen olento. Tämä ruumis on jotain meitä itseämme, jonka välityksellä olemme tässä näkyväisessä maailmassa. Kun ihminen on vielä vähän primitiivisellä kannalla, silloin hän sanoo: „tämä ruumis olen minä“, ja hän kauhistuu kaikkia kipuja, mitkä ruumiille sattuvat. Hän ei voi ajatella sielua, sieluelämästä saattaa puhua, mutta mikä se sielu on? — Se tulee ihmeelliseksi käsitykseksi, jommoinen on usein uskovaisilla ihmisillä, jotka sanovat, että sielu lentää ihmisestä hänen kuollessaan pois.

Sielullisesti, henkisesti kehittymätön ihminen ei tajua ja ymmärrä muuta, kuin tätä fyysillistä olemusta, vaikka hän tuntee, että hänessä on sieluelämä. Mutta mitä enemmän ihminen oppii itseään tuntemaan, sitä enemmän hän tulee selville siitä, että hän on sielullinen olento, tahtova, tietävä ja tunteva minuus. Hän saattaa kuvitella aivan helposti, että hän asuisi toisenlaisessa ruumiissa. Me voimme kuvitella, että me voisimme asua esimerkiksi koiran ruumiissa. Silloin me tietäisimme, että olisimme sidottuja, jos siinä asuisimme, sillä silloin emme osaisi tuoda esille, mitä ajattelemme ja tunnemme, olisimme, kuin suuressa vankeudessa. Kuitenkin voimme hyvin kuvitella asuavamme siinä.

Samalla tavalla tuntee ihminen, joka on henkisesti kehittynyt. Hän tuntee, että hän asuu fyysisessä ruumiissa, mutta se ei ole täydellisesti häntä itseään; hänen oma itsensä ei tule täydellisesti ilmi fyysisessä ruumiissa. Hän on henkiolento, ja tämä fyysillinen ruumis tuo hänestä ilmi ainoastaan osan. — Tämän tuntee selvästi henkisesti hieman enemmän kehittynyt ihminen.

Me voimme myöskin kokea jokapäiväisessä elämässä, että meillä ihmisillä on ajatusten ja tunteiden ilmakehä ympärillämme, sillä me voimme tuntea joskus sekä toisten ilmakehää että omaamme, vaikka emme olisi selvänäköjiitä, niin kuin sanotaan; me voimme epämääräisesti tuntea, mitä toinen ajattelee ja tuntee. Monet teistä ovat varmasti sitä kokeneet. Ja me voimme myöskin tuntea, että meidän omat ajatuksemme ja tunteemme muodostavat jonkinlaisen tuntokehän ympärillemme. Mutta vasta sitten, kun ihminen tulee selvänäköiseksi, klärvoajantiksi, hän tekee tuon sangen ihmeellisen havainnon, että ihmisen sielullinen olemus, hänen ajatus- ja tunne-elämänsä, näkyy objektiivisesti väri-ilmioissa. Jos kysytte joltain selvänäköiseltä ystävältänne tai tuttavaltanne, niin saatte kuulla, että hänelle tulee jonkun ihmisen suhteen aina selvä näkeminen jostain sinisestä, toisen suhteen taas vihreästä tai kauniin punaisesta. Ja jos hän on enemmän kehittynyt, hänelle ei tule ainoastaan selviä näkövaikutelmia, vaan hän näkee kokonaisen väriiloitteen; hän näkee, kuinka ihminen on ympäröity auralla, jossa on erilaisia värejä, mutta jonka pohjaväri kajastaa aina voimakkaimmin silmiin. Ja siinä näkyy kaikenlaisia väriivahduksia. Se on kuin elävä tuli, joka väreilee: ajatukset ja tunteet voivat näkyä siinä tähtinä, raketteina, salamoina, sateena tai kuin kauniina nauhoina. Hyvin ihmeellisiä asioita voi selvänäköijä nähdä aurassa. Tietysti hän saattaa nähdä myös sangen rumia värejä, kuten ruskeaa, mustia paikkoja siellä täällä j.n.e. Hän saattaa nähdä myös maisemamuodostuksia, joissa on epämiellyttävän näköistä vihreää sammalta. Kauneimpia ilmiöitä aurassa ovat tietysti semmoiset, jotka muistuttavat kaunista taivasta luonnossa, nousevaa aurinkoa ja tähtien loistoa, Semmoiset asiat ihmisen aurassa ovat miellyttäviä katsella.

Me tiedämme, että kun klärvoajantille avautuu tämmöinen maailma, niin hän samalla saa kuin uuden avaimen käteensä luonnon ihmeellisiin salaisuuksiin. Hänelle tulee selväksi luonnon vertauskuvakieli tässä näkyväisessä maailmassa, sillä hän huomaa yhtäläisyyksiä luonnon tapahtumain ja niiden ajatusten ja tunteiden välillä, jotka ihmisen aurassa pukeutuvat vastaaviin ilmiöihin. Hän voi sillä tavalla esim. huomata, että salaperäiset kirjat, pyhät kirjat, voivat olla kirjoitetut huomioon ottamalla näitä vastaavuuksia ja vertauskuvia, ja silloin hänelle todella niiden kirjojen suhteen avautuu kuin uusi maailma.

Tavallisten ihmisten aura ei ole mikään suuri eikä laaja, se ympäröi ihmistä vain jonkin matkan päähän. Sen tähden, jos sattumalta näemme jonkun ihmisen auran oikein täydellisesti, niin me näemme kyllä, että se on kuin maailmankaikkeus, kuin kosmos, mutta samalla meillä on se ehdoton vaikutus, että

tämä on kehittymätöntä ja pientä, kaunista ja kunnioitettavaa kylläkin, mutta pientä. Taas, jos me näemme jonkun Mestarin tai Vapahtajan auran, niin se on sanoin kuvaamatonta.

Nyt huomaa jokainen, joka näkee toisen ihmisen auran, että se hänen auransa on todella silta hänen itsensä luo, toisin sanoen: me emme ymmärrä ihmistä täydellisesti, ellemme pääse tietämään hänen ajatus- ja tunne-elämäänsä, koko hänen sieluelämäänsä. Jos tunnemme täydellisesti hänen ajatus- ja tunne-elämänsä, silloin olemme kulkeneet sen sillan yli, joka vie meidät tosi ihmisen luo. Ja tietysti me silloin joka ainoan ihmisen suhteen huomaamme, kuinka jumalallinen, ylevä ja kaunis hän on sisimmässään. Ja vaikka kulkeminen sillan yli olisi kuin kulun yli kulkemista ja vaikka saisimme katsella vaikeita näköaloja, niin me ymmärrämme, tiedämme, mistä ne ovat johtuneet, kuinka ihminen on kehittyvä olento, joka syntyy tänne monta kertaa ja vähitellen rakentaa ihanammaksi ja kauniimmaksi sielullista auraansa.

Me ymmärrämme myöskin, että on tie, joka vie meidät täydellisen ihmisen luo, joka siis muuttaa meidän auramme semmoiseksi, kuin on täydellisen ihmisen aura, ja joka siis antaa meidän lopullisesti ymmärtää kaikkien suurten Vapahtajain, mutta ennen kaikkea Jeesuksen Kristuksen auran salaisuuden. — Jeesushan puhui semmoisesta vertauskuvasta, että on olemassa kallis helmi, joka on kätkeyty peltoon. Kun eräs kauppamies kuuli siitä, hän heti myi kaikki, mitä hänellä oli ja tuli ja osti tuon pellon. — Tämä kallis helmi on kuolemattomuuden siemen, iankaikkisen elämän siemen, jumalallisen totuuden siemen, joka on laskettu jokaisen tänne maan päälle syntyvän ihmisen auran, sieluun. Maaperä, pelto, on tuo sielullinen aura, olemus, ja ihmisen tehtävä on löytää tuo helmi ja sitten sen löydettyään alkaa rakentaa itselleen sitä, jota nimitetään totuuden ruumiiksi. Viime kerralla viitattiin siihen, että Jeesus Kristus oli monen, monen ruumiillisen elämänsä aikana rakentanut itselleen tuon totuuden ruumiinsa. Ja niin on jokaisen ihmisen tehtävä.

Miten tapahtuu totuuden ruumiin rakentaminen? — Siihen vaaditaan ensin uskoa. — Mihin tulee uskoa? — Tulee uskoa Jumalaan, hyvään tai pitääksemme kiinni Jeesuksen vertauksesta, voimme sanoa: tulee uskoa siihen kalliiseen helmeen, joka on meihin kätkeyty. Jumalaan usko, hyvään usko on käytännöllisesti uskoa siihen, että meidän olemukseemme on kätkeyty jumaluus, hyvä, kaipuu parempaan. Ei mitään auta todellisessa henkisessä elämässä, jos me uskomme mihin tahansa asiaan ulkonaisesti, jos kuvittelemme mitä tahansa Jumalasta, elämästä ja kuolemasta. Siinä auttaa meitä ainoastaan se, että uskomme siihen helmeen, joka on meihin kätkeyty, että uskomme, että meissä on Jumala, hyvä, johon meidän on luotettava. — Tämä on ensimmäinen vaatimus.

Kun me uskomme, että meissä on jotain hyvää, että toisin sanoen Jumala voi meissä tulla ilmi, että me voimme omasta olemuksestamme löytää tuon ikuisuuden helmen, silloin kysymme: millä tavalla, miten se on tapahtuva? — Silloin meille annetaan ensin yksi yleinen neuvo: usko ilman tekoja on kuollut. Jos me uskomme ja teemme hyviä päätöksiä, emmekä toteuta niitä, silloin me estämme henkistä kehitystämme. Mutta jos kaikki viisaat, ennen kaikkea Jeesus Kristus olisi sanonut meille aivan yleisesti: „usko Jumalaan, siihen hyvään, joka on sinussa ja tee sitä hyvää, sillä jollet tee, on uskosi turha“, silloin me olisimme, kuin aavalla merellä. Sen tähden huomaamme, että kaikki viisaat ihmiskunnan auttajat ovat antaneet selviä neuvoja, käskyjä, joita noudattamalla me etenemme tuossa hyvään uskossa. Niiden tarkoitus on, että me voisimme kasvaa uskossa hyvään, Jumalaan, siihen ikuisuuden voimaan, joka on meissä, ja joka on maailman kaikista suurin voima. Ne käskyt ovat samalla niin luonnollisia, niin sisältörikkaita, suuria, että ne eivät ole suinkaan mitään keinoja, vaan ne ovat todellisia käskyjä — ja kuitenkin ne vievät meitä eteenpäin henkisessä elämässä, niiden noudattaminen lujittaa meissä uskoa hyvään.

Jeesus Kristus antoi meille seitsemän käskyä, voimme sanoa, ja nämä käskyt ovat suhteessa meidän auramme, ne puhdistavat meidän sielullista olemustamme ja rakentavat meissä sitä taivaankaarta, jota pitkin meidän pitää kulkea totuuden ruumiin luo. — Tietysti teistä nyt voi tuntua, että minun puheeni on kovin vaikeatajuista ja pimeää, mutta en osaa selvemmin puhua. — Auran valo on valkoinen, sanomme,

se kätkee itseensä taivaankaaren värit, spektrin. Kun tuo valo, jota voimme kuvata vain palloksi, aukenee, silloin tulee siitä spektri. Me voimme sanoa, että taivaankaari on kuin seitsenvärinen kaunis nauha; spektrissä kulkevat värit perätysten, on kuin se olisi avautunut ja näyttänyt salaisuutensa, jolloin siinä on nuo seitsemän väriä. Me tiedämme, että ne seitsemän väriä eivät tyhjennä sitä, mutta me emme havaitse muuta kuin ne seitsemän, ja se on silloin, kun valon säde on avautunut meille; mutta kun se ei avaudu, rikkoonnu, silloin se on valkoinen. Meidän täytyy ymmärtää se sillä tavalla, että punainen ja violetti ottavat kiinni toisistaan, ja kaikki värit yhdessä muodostavat valkoisen värin. Jos tahdomme kuvata spektriä, voimme hyvällä syyllä kuvata sitä ympyränä, joka on vähän avautunut, ja silloin näemme, että punainen ja violetti ovat vieretysten: punaista voimme merkitä numerolla 1 ja violettiä 7:llä. Sillä välillä ovat muut värit. Punaisen vieressä on punakeltainen, se on 2, sen perästä tulee keltainen, 3, sen perästä vihreä, 4, sitten sinisen vihreä, 5, ja sitten indigo eli tummansininen, 6, jonka toisella puolella on violetti.

Tässä ovat siis spektrin värit asetettuina kehään. Nyt Jeesus antoi meille seitsemän käskyä. Niistä oli ensimmäinen tuo, joka oli sanottu vanhoille: „rakasta Jumalaa yli kaiken“ ja toinen: „lähimmäistäsi niin kuin itseäsi“. Mutta sen toisen oli Jeesus muodostanut tarkemmin toiseen muotoon. Hän sanoi, niin kuin muistamme Johanneksen evankeliumista: „Uuden käskyn annan minä teille: rakastakaa toisiaanne sillä rakkaudella, millä minä olen teitä rakastanut.“ — Nämä käskyt ovat yhtä suuret, ensimmäinen ja toinen. Siis ne itse asiassa ovat ensimmäinen ja viimeinen, sillä ensimmäinen ja viimeinen ovat aina yhtä suuria kaikissa mystillisissä vertauskuvissa. Ensimmäinen käsky on: „rakasta Jumalaa“ — ja viimeinen: „rakasta toisia sillä rakkaudella, millä minä olen teitä rakastanut“. Nyt me voimme asettaa ensimmäisen käskyn piirtämämme kehän 1:n kohdalle ja toisen käskyn 7:n kohdalle. — Minkä tähden ne asetetaan tuolla tavalla? — Tuossa on punainen väri, ja sen kohdalla sanotaan: rakasta Jumalaa yli kaiken. Se viittaa siihen ihmeelliseen seikkaan, että me ihmiset elämme nykyään semmoisessa maailmankaudessa, tämä meidän aurinkokuntamme on semmoisessa tilassa, että pohjimpana säveleenä on se, mitä punainen väri ilmaisee, ja se ilmaisee kaikista ihanimmassa muodossaan rakkautta, mutta se ilmaisee myöskin sen, mikä on silmiinpistävimpänä ominaisuutena ihmisissä ja kaikissa elävissä olennoissa: itsekkyyden. Se on tuo ihmeellinen halu ihmisessä saada itselleen, saada itse elää, saada kaikkea hyvää osakseen. Se on ihmisessä niin luonnollista, me elämme itse asiassa himojen päällä. Meidän koko tunne-elämämme on himoelämän heijastamista: kun se on kyllin puhdistunut, on siitä tullut rakkautta. Sen tähden on viimeinen käsky ensimmäinen viereinen: „rakastakaa toisia sillä rakkaudelle, millä minä olen teitä rakastanut“, sillä se rakkaus on täydellisesti puhdistunut, se on antamista, siunaamista, se ei pyydä itselleen mitään.

Nyt ihmisen aurassa kaikki himokkuus, suuttumus ja viha ilmenee tulipunaisena värinä. Siinä on elämän voima, sen tähden väri on punainen. Punainen väri kiihoittaa, sen tähden hermostuneen ihmisen ei pidä asua punaisessa huoneessa, ei käyttää punaisia huonekaluja eikä vaatteita, vaan ympäröiköön itsensä vihreällä. Punainen on kaiken himon ja halun väri, mutta kun se puhdistuu ruusunpunaiseksi ja ihanaksi violetiksi pitkän kehityksen kautta, silloin siitä on tullut suuri jumalallinen ja inhimillinen rakkaus. Jos ihmisen aurassa näkyy hienoa violettiä, on se jumalallis-inhimillistä rakkautta. Sen tähden ne tulevat vieretysten auran spektrissä.

Ensimmäinen käsky, minkä Jeesus antoi, on tuo usko Jumalaan ylinnä kaiken. — Minkä tähden tämä käsky annettiin ensin? — Sen tähden juuri, että ainoa, mikä päästää ihmisen hänen itsekkyydestään, on se, että hän rakastaa jotain, joka on hänen yläpuolellaan, joka on häntä suurempi. Hänen pitää rakastaa jotain hyvää, se on hänessä itsessään, hänen pitää luottaa siihen, että se on hänessä, että hän voi päästä sen yhteyteen, mutta sen täytyy olla yläpuolella hänen tavallista ihmistään. Sen tähden sanotaan: rakasta Jumalaa ylinnä kaiken, rakasta hyvää, ihannetta, sitä, mikä on sinusta suurinta, enemmän kuin omaa kuolevaista persoonallisuuttasi, silloin sinä vähitellen vapaudut itsekkyydestäsi. Me voimme rakastaa totuutta, Mestaria, Jeesusta, sama, millä nimellä sitä sanomme, pääasia on tuo rakkauden tunne, että osaa rakastaa jotain, joka on meidän yläpuolellamme. Kyllä se rakkaus voi alkaa ihmisestäkin, mutta se

ei saa olla itsekästä. Jos löydämme jonkun, jota voimme rakastaa epäitsekkäästi, on se puhdistavaa, mutta sellainen rakkaus on harvinaista. Sen tähden sanovat Viisaat: rakasta Jumalaa ylinnä kaiken.

Mutta sitten Jeesus antaa vielä viisi käskyä. Ensimmäinen on: „älä suutu koskaan kehenkään“ — ja toinen: „ole puhdas ajtuksissasikin, ole aina puhdas.“ Ensin Jeesus nimenomaan viittasi, että vanhoille on sanottu: „älä tapa, mutta minä sanon: älä koskaan suutu“ ja toisessa: „älä tee aviorikosta, mutta minä sanon teille: joka katsoo toista himoitakseen, hän on jo tehnyt aviorikoksen“. Kolmas käsky on: „puhu aina totta, älä vanho. Vanhoille on sanottu: sinun pitää vannoa, kun puhut totta, mutta minä sanon teille: älä vanho, vaan puhu aina totta, olkoon puheesi aina, niin kuin asia on.“ Neljäs käsky on: „älä vastusta pahaa“ — ja viides: „älä vihaa vihollisia, ei persoonallisia eikä toisen maan kansalaisia. Rakasta muukalaista ja jos et osaa rakastaa persoonallisia vihamiehiäsi, niin tee ainakin heille hyvää, siunaa heitä.“

Ne ovat Jeesuksen käskyt. Ensin on siis: älä suutu. Kun me siis aloitamme näitä noudattamaan, niin aloitamme alhaalta ja kuljemme kuin spiraalissa ylöspäin. Ensimmäinen niistä viidestä: älä suutu — tulee alapäähän keskelle spektriä ja se vihreän kohdalle. — Minkä tähden se tulee vihreän kohdalle? — Sen tähden, että vihreä kuvaa symboliologiassa meidän alemmaa ymmärrystä, alemmaa manasta. Ja kaunis vihreä väri, smaragdi, semmoinen vihreä, jonka voimme nähdä taivaanrannalla, kun aurinko on laskenut, kuvaa ymmärtämystä. Ihmisen aurassa kaunis vihreä väri näkyy silloin, kun hän ymmärtää. Hänen alemman ymmärryksensä merkitys ja tarkoitus on siinä, että hän olisi täynnä ymmärtämystä, ja se, mikä estää häntä ymmärtämästä, on suuttumus. Jos me suutumme ihmisiin jonkun asian johdosta, silloin se sokaisee meidän alemmaa ymmärrystämme, että emme käsitä tuota asiaa tai ihmistä.

Siis tuo käsky: älä suutu — auttaa meitä rakentamaan aurassamme kaunista vihreää väriä, joka on välttämätön. Koko meidän sivistyksemme tähtää siihen: meidän sivistyksemme on alemman ymmärryksen sivistystä, ja sen tarkoitus on oppia ymmärtämään ihmisiä. Lääketiede on ottanut hirmuisen askeleen eteenpäin siinä, että se on tutkinut ihmistä ymmärtääkseen häntä, samoin psykologia. Ei psykologi voi oppia ymmärtämään toista ihmistä, jos hän on suuttunut häneen, hänen täytyy päinvastoin olla täynnä sympatiaa, ja vihreään sisältyy sielun sympatia. Ymmärtää kaikkia, siihen auttaa meitä Jeesuksen käsky: älä suutu.

Jeesuksen toinen käsky oli: ole puhdas. Se tulee kehään 3:n kohdalle, joka oli keltaisen värin paikka. Ja koska me olemme kulkemassa kuin spiraalissa, niin seuraava käsky: puhu aina totta — tulee 5:n eli vaaleansinisen värin kohdalle. — Minun tekisi mieleni sanoa, että evankeliumeissa nämä käskyt ovat lueteltu hieman väärässä järjestyksessä, mutta sehän ei muuta merkitystä. „Älä vastusta pahaa“ tulee tummansinisen värin kohdalle ja „rakasta vihollisiasi“ oranssin kohdalle. „Ole puhdas ajatuksissasikin“ tulee keltaisen värin kohdalle, joka on vertauskuvastossa buddhin väri, jumalallisen intelligenssin väri. Ja ihminen, joka on ajatuksissaan puhdas, hän saa tuon kultaisen glorian, josta puhutaan pyhimysten yhteydessä; pyhimysten pään ympärillä on tuo gloria. Se tulee heidän intensiivisen ajatustyönsä kautta, mutta se on samalla puhdasta. Me tiedämme, että on olemassa yhteys ihmisen sukupuolihimon ja ajatuksen välillä. Jos ihminen liiaksi antautuu sukupuolihimoihin, niin hänen ajatusvoimansa suuresti kärsii, mutta se lisääntyy, jos hän on puhdas. Jokainen nero, joka luo suuria taideluomuksia, on hyvin kieltäytyväinen ainakin tuon työnsä aikana. Vaikka nerot eivät ole pyhimyksiä sanan varsinaisessa merkityksessä, niin he ovat kuitenkin oppineet paljosta kieltäytymään, luopumaan monista nautinnoista.

Sitten on: puhu aina totta. — Se on sinisen värin yhteydessä, joka kuvaa siltaa alemman ja ylemmän minän välillä. Tämä silta, siis meidän korkeamman itsen ja päivätajunnan välillä, ei voi olla olemassa, ellei ihminen ole tosi ja rehellinen; ainoastaan silloin hän voi olla yhteydessä omantuntonsa kanssa. Ihmisen, joka lupaa jotain, ei pidä rikkoa lupaustaan. Vaarallista on luvata, mutta tässä elämässä on melkein mahdotonta tulla toimeen tulevaisuuden suhteen ilman lupauksia. „Älkää siis vannoko“, sanoo Jeesus, „vaan sanokaa: minä teen sen, jos karma suo.“ — Jos ihminen jotain lupaa, hänen on se täytettävä, sillä se kuuluu rehellisyyteen. Hänen täytyy olla varovainen lupauksissaan, sillä jos hän ei voi

pitää niitä, on parempi olla lupaamatta. Se on silta, ainoa keino pitää yhteys korkeamman ja alemman minän välillä. Se näkyy sinisenä värinä aurassa.

Sitten me tulemme tuohon: älä vihaa muukalaista eikä persoonallisia vihamiehiä. — Se on oranssin kohdalle. Oranssi-väri on elämänvoiman, praanan, väri, joka osoittaa, että ylpeys ja nöyryys on meissä tasapainossa, emme ole ylpeitä emmekä liian nöyriä, vaan meidän elämämme on veljeydessä. Meillä ei saa olla ennakkoluuloja vierasta kansaa kohtaan, vaan meidän pitää nähdä siinä kaikki hyvät puolet. Silloin me rakennamme auramme tuota kaunista oranssi-väriä, joka on elämänvoiman väri. Meidän elinvoimamme on veljeydessä, suvaitsevaisuudessa, hyvydessä ja rakkaudessa.

Sitten on: älä vastusta pahaa. — Se on indigo-värin kohdalla, joka on korkeamman minän väri. Se on taivaallinen väri, se on taivas meissä, vakavuus meissä ja kaikki, mikä meissä on jumalallisen harrasta, ylevää. Ja se on yhteydessä sen kanssa, että me emme saa vastustaa pahaa. Me kadotamme heti jumalallisen hartaan tunteemme, jos vastustamme pahaa ihmistä tai napisemme kohtaloa vastaan. Jos emme vastusta, silloin rakennamme auraa kauniin tummansinisen värin, joka tekee meidät yhdeksi korkeamman minän kanssa.

Ja nyt tahdon huomauttaa lopuksi, että tämä vertauskuva on hyvä pitää mielessä, on hyvä sitä mieltä, sillä on kuin joku vanha mystikko, rosenkreutsiläinen opettaisi. Nyt sanon teille: Jeesuksen totuuden ruumiilla ja jokaisen ihmisen totuuden ruumiilla on sinettinsä. — Mikä on se sinetti? — Se on tämä [ks. kuva]. Siinä on ympyränä avattu spektri, ja sitten siinä on kaksi kolmiota. Suuri rakkaus on mahdoton, ellei ole puhdas ja rehellinen, ja ne kaikki ovat mahdottomia, ellei ihminen ole ensin oppinut: älä suutu, älä vastusta pahaa. — Tämä on muistettava symboli.

Jeesus oli siis monen elämän aikana rakentanut itselleen totuuden ruumiin sillä tavalla, että hän oli näitä värejä aurassaan rakentanut, seurannut noita elämän sääntöjä. Jokainen hyvän päätöksen toteuttaminen, jokainen uskon teko lisää yhden atomin totuuden ruumiiseen, siihen ruumiiseen, joka näkyi tuon suuren ihmeellisen auran sisällä. Totuuden, *dharmakayan*, aura on taivaankaari, ja siinä sisällä on ihminen Jeesus persoonallisena olentona. Ja se ruumis, mikä hänellä siellä on, on rakennettu kuolemattomista osista, ja ne osat on saatu sillä tavalla, että on kuljettu tuota siltaa; jokainen teko on lisännyt yhden atomin. Mekin olemme samassa työssä, mekin kuljettuamme sillan yli aina lisäämme yhden atomin, ja vähitellen me rakennamme itsellemme ruumiin, joka on kuolematon.

Nyt Jeesus Kristus, kun hän oli valmistanut itselleen tämän totuuden ruumiin, hän Jeesus Kristuksena antoi Kristuksen, Logoksen, Jumalan Pojan, astua tuohon pyhään ruumiiseen, hajoittaa sen. Ja Kristus tuli silloin tämän maapallon, koko ihmiskunnan totuuden ruumiiksi, pyhäksi sisäiseksi minäksi. Ja samalla tavalla myöskin meistä jokainen rakentaa itselleen tuon ruumiin, joka oikeuttaa hänelle osan *nirvaanassa* eli autuudessa, mutta hän rakentaa sitä varten, että hän siitä luopuisi. — Meidän sakramenttimme ovat tulleet mahdollisiksi juuri sen kautta, että Jeesus antoi tuon toden ruumiinsa Kristukselle, Jumalalle.

Nyt, kun me olemme tässä rakennustyössä ja vähitellen sitä totuuden ruumista rakennamme, me tulemme osallisiksi samalla Kristuksen totuuden ruumiista, joka on tässä maapallossa ja koko ihmiskunnan sisällä — ja se tapahtuu juuri sakramenttien muodossa. Tietysti se on sisällisesti, ja me opimme sekä rakentamaan itellemme kuolematonta ruumista että myöskin luopumaan sen kunniaista.

Liite

Sanasto, selityksiä

ja kirjallisuusviitteitä

ainokainen Poika Kristus (sivu 25). Uuden testamentin suomennoksessa esiintyvä sana 'ainokainen' on kreikan kielellä *monogenees* (Joh. 1:14,18). Se ei suinkaan merkitse 'ainoa', vaan 'yksisyntyinen', yksin Jumalasta syntynyt. Ks. Pekka Ervast: *Suuret uskonnot* (1926), sivut 105 ja 213. — Jokainen ihminen on luotu Jumalasta, yhdestä, joka on ainoa todellisuus. Jumalan Poika, Kristus, on meissä jokaisessa. Jeesus Nasaretilainen, jota alettiin kutsua Kristukseksi, on esikoisemme, sillä hän ilmensi Kristuselämän, Isän täydellisyyskuvan, täydellisemmin kuin kukaan siihen asti. Kirkon opettama uskon sisältö, jota Pekka Ervast esitelmässään kuvaa, on kuitenkin se, että Jeesus on Jumalan ainoa Poika.

apostolinen suksessio apostolinen perättäisjärjestys (sivut 7-9, 14-16, 20, 21, 23 ja 35). [Lat. *successi_ apostolica* apostolinen suksessio, *successi_* sijaan astuminen, perimys] — Lisätietoja aiheesta: *Toimittajalta*, Ruusu-Risti N:o 7 Syyskuu 1924, sivut 244-247. — Pekka Ervast kirjoitti sanan muotoon *suksessioni*, kuten se on kirjoitettu esim. *Sivistyssanakirjassa* (1924).

Arjuna *Ardšuna* (lue: *ardshuna*) (sivu 53). [Sanskrit. »valkoinen«]. — Ks. *Bhagavad-Gita*.

armonpöytä ehtoollinen (sivu 39).

Augustinus, Aurelius *Pyhä Augustinus* (354-430) länsimaiden vaikutusvaltaisin kirkkoisä (sivu 32). Hän pohti paljon Jumalan ja maallisen valtakunnan kehitystä. Ajattelussaan Augustinus päätyi siihen, että kirkko on jo nyt taivasten valtakunta maan päällä. Tästä aiheesta voi lukea Pekka Ervastin kirjasta *Kirkko-ekleesia* (1949).

aura ihmistä ympäröivä valokehä, joka on tulos hänen ajatus- ja tunne-elämästään. Objektivisesti se näkyy väri-ilmiönä. Nykyaikana aura on kyetty valokuvaamaan ns. kirlianmenetelmän avulla. Kristillisessä taiteessa aura on perinteisesti kuvattu sädekehänä. Ks. *gloria*. — Aurasta Pekka Ervast on puhunut esim. kirjassaan *Jälleensyntymisen mysteereitä* (1957).

Bhagavad-Gita syvästi filosofinen runoelma, jossa on 18 keskustelua (sivu 53). Vaikka ne koskevatkin erilaisia kysymyksiä, ne neuvovat harjoittamaan joogaa. Runoelma on episodi, katkelma intialaisesta Mahabharata-epoksesta. [Sanskrit. *Bhagavad-Gîtâ* »Herran laulu, korkea veisu«] — Vanhan liiton mukainen vertauskuvallinen esitys on sijoitettu taistelukentälle. Kysymys on luonnollisesti sisäisestä itsekasvatuksesta, jonka avulla ihminen pyrkii luopumaan omasta alemmasta, itsekkästä minästä, jotta kykenisi vastaanottamaan hengen tajuntaa. Runoelma on kirjoitettu vuorokeskustelun muotoon, jossa oppilas Arjuna (ihminen, jokapäiväinen ymmärrys) kuuntelee opettajan, Krishnan (Mestarin, omantunnon), ääntä. — Kirjasta on useita versioita. Teosofisen liikkeen parissa se ilmestyi ensimmäisen kerran vuonna 1905 Omantunnon kustantamana Martti Humun suomennoksena tohtori Franz Hartmannin saksaksi toimittamasta teoksesta. Kirjasta on saatavana näköispainos (1991).

Blavatsky, Helena Petrovna (1831-91) nykyaikaisen teosofian ensimmäinen julistaja. Teosofisen liikkeen synnyttäjä. Sille, joka lähemmin tahtoo syventyä H. P. Blavatskyn elämään ja opetuksiin, sopivat

utkimuskohteiksi Pekka Ervastin kirjat *H. P. Blavatsky ja hänen teosofiansa* (1932) ja »H.P.B.»-näytelmä (1931). H. P. Blavatskyilta itseltään ovat saatavilla hänen nerokkaat teoksensa *Salainen Oppi* ja *Hunnuton Isis*. Ensimmäiseksi kirjaksi sopinee parhaiten *Teosofian Avain*.

Boodhisattva Buddha-tilaa varhaisempi kehitysaste (sivut 47 ja 48). Boodhisattva tarvitsee vain yhden inkarnaation tullakseen täydelliseksi Buddhaksi. [Sanskrit. *Bôdbisattva* »se, jonka koko olemus (*sattva*) on intelligenssiä (*bôdhi*)»] — Boodhisattvan tiestä Pekka Ervast kertoo kirjassaan »*Hiljaisuuden Ääni*» (1913).

Buddha korkeimman mestaruuden kunnianimi (sivu 48). Se, joka omistaa täydellisen viisauden. Aasian suuri Valo, Siddhartha Gautama, tunnetaan yleisesti tällä nimellä. [Sanskrit. *Buddha* »herännyt, valaistu»]

Buddha, Siddhartha Gautama (lue: *gootama*) (n. 600 eKr.) intialainen uskonpuhdistaja, uskonnonperustaja (kunnianimeltään Buddha) (sivu 51). Hänelle annettu syntymänimi *Siddhârta* on lyhennys sanasta *Sarvarthasiddha*, joka merkitsee »kaikkien halujen oivaltamista». *Gautama* (sanskrit.) oli Shâkyaan dynastian kuninkaallinen nimi, joka merkitsee »maan päällä (gâu) kunniaakkain (tama)». Hänestä käytetään useita kunnianimiä, esimerkiksi *Shâkyamuni* (sanskrit.) »Shâkya-suvun viisas». — Buddhan elämästä ja opetuksista kertoo H. S. Olcottin *Buddhalainen Katkismus*, joka ilmestyi suomeksi vuonna 1906 Teosofisen Kirjakaupan ja Kustannusliikkeen kustantamana. Sen on englanninkielestä suomentanut Pekka Ervast. Kirja on saatavana nimellä *Näin puhui Buddha* (1949). Buddhan sanoihin ja opetuksiin perustuva mietelausekokoelma *Dhammapada* ilmestyi vuonna 1925 Mysticin kustantamana Pekka Ervastin toimittamana suomennoksena, joka on käännetty professori Max Müllerin englanninkielisestä tulkinnasta. Kirjasta on saatavana näköispainos (1989).

Calvin, Jean [lue: *kalvää*] (1509-64) sveitsiläis-ranskalainen uskonpuhdistaja. Reformoidun kirkon perustaja. Ks. *kalvinistinen kirkko*.

dharmakaaja »kirkastettu henkinen ruumis», totuuden ruumis (sivut 47 ja 67). Henkisen tietoisuuden korkea ja jalo aste, jota kuvataan sädehtiväksi henkisyiden puvuksi. Olemuspuoli, jota vihkimyskokelas itsessään kehittää. [Sanskrit. *dharmakâya*]

doksa kiitos, (myös:) aura. Vastaava sana latinaksi on *gloria*. [Kreik. *doksa* kiitos, kunnia]

ehtoollisen vaikutus ei roomalais-katolisen kirkon opetuksen mukaan riipu vastaanottajan mielentilasta, vaan itse toimituksen selitetään oleva niin pyhä, että se vaikuttaa kaikkiin läsnä oleviin, *ex opere operato* (sivu 39). [Lat. *ex opere operato* toimitettuna tekona]

elementtaali ajatuskuva, keinotekoinen ajatusmuoto (sivu 29). Ihmisen ajatuksesta syntynyt elävä olento, jonka elämän pituus riippuu sille annetun ajatuksen voimasta.

elementti tarkoittanee elementtaalia (sivu 29). Ks. *elementtaali*.

ennen kuin konjunktio on tässä kirjassa kirjoitettu nykyisen käytännön mukaisesti erilleen.

ensimmäinen sana on tässä kirjassa kirjoitettu nykyisen käytännön mukaisesti kahdella m-kirjaimella. Pekka Ervast kirjoitti sanan muotoon *ensimäinen*.

episkopos piispa (sivu 12). [Kreik. *episkopos*; lat. *episcopus*]

erikoisesti adverbia käytetään tekstissä spesifioivassa, tarkentavassa merkityksessä 'erityisesti', 'varsinkin', 'etenkin', 'nimenomaan' (sivut 13 ja 39). Sanaa *erikoinen* ei näissä yhteyksissä ole käytetty merkityksissä

'harvinainen', 'omituinen', 'epätavallinen' tai tavallisuudesta poikkeava, mitkä merkitykset sille ovat nykyään suhteellisen vakiintuneita.

ex opere operato sanonta, jonka mukaan katolisen kirkon jakama ehtoollinen on pätevä asetussanojen perusteella, eikä se siten riipu vastaanottajan mielentilasta, vaan vaikuttaa omalla voimallaan kaikkiin läsnä oleviin. [Lat. *ex opere operat_* toimitettuna tekona] — Vrt. *ehtoollisen vaikutus*.

filosofinen spekulatio loogisten johtopäätösten tekeminen (sivu 40). Pohdiskelu, jossa loogisella järjellä rakennetaan maailmankuvia ja pidetään näitä asetelmia filosofisina totuuksina. Filosofinen spekulatio on hyvä asia sinänsä, mutta ei ole vielä meditaatiota, joka vie Jumalan tuntoon. — Pekka Ervast kirjoitti spekulatio-sanan muotoon *spekulatsioni*, kuten se on kirjoitettu esim. *Sivistyssanakirjassa* (1924).

fluidumi ihmisistä erkaantuva näkymätön valoaines, astraalinen tai astraalis-mentaalin aine (sivu 27). Fluidumi-nimen otti käyttöön Mesmer. [Lat. *fluidum* juokseva aine, *fluere* vuotaa; engl. *fluid*, juokseva, nestemäinen]

Graal keskiajan perimätiedossa Graal on pyhä malja, jonka voiman saattoivat vain puhdassydämiset saavuttaa (sivu 50). Ihminen itse tajuisena henkiolentona on se malja, johon Jumalan (Logoksen) voima voi laskeutua. Graalilla tarkoitetaan myös maljaa, jota Jeesus opetuslapsineen käytti viimeisellä aterialla ja johon Joosef Arimatialainen myöhemmin kokosi ristiinnaulitun Vapahtajan veren. Keskiajan runoudessa kuvataan rohkeiden ritarien ponnistuksia tämän pyhän jäännöksen löytämiseksi. Aihe on innoittanut useita nykyaikaisia taiteilijoita, muiden muassa Wagneria (Parsifal). [Muinaisransk. *graal*, *greal* suurehko malja]

gloria kunnia, (myös:) aura. Vastaava sana kreikaksi on *doksa*. [Lat. *gl_ria* kunnia] — Kristillisessä kuvataiteessa aura, jota kutsutaan gloriaksi (nimbus), kuvataan sädekehänä. Tavallisesti se maalataan henkilön pään ympärille ja sillä osoitetaan kuvattavan pyhyys. Kristuksen sädekehä kuvataan usein siten, että siinä näkyy myös risti. Soikeaa gloriaa, joka kokonaan ympäröi Jeesuksen tai Neitsyt Marian, kutsutaan kuvataiteessa mandorlaksi. Ks. *aura*.

Herran pöytä ehtoollinen (sivu 42).

hysteerinen epänormaalin hermostunut, levoton, ylikiihottunut. Hysterian vallassa oleva, hysteriaa sairastava. Ks. *hysteria*.

hysteria tapa reagoida tiedostamattomiin sielullisiin ristiriitoihin. Hermostautumisen muoto, jossa puhtaasti sielullinen vaikutus saa hermoston välityksellä aikaan muuttuneita ruumiintoimintoja kyseisen elimen tai jäsenen olematta kuitenkaan millään tavoin sairas (esim. sokeus, kuurous, halvautuminen, liikuntakyvyttömyys). Ks. myös *tunteen hysteria*. — Nimensä hysteria on saanut siitä, että aikaisemmin tällaisten tunnetilojen otaksuttiin olevan yhteydessä sukupuolielämään. [Kreik. *hyster_* kohtu] — Sairauksista ja niiden parantamisesta (mm. psykoanalyyttistä) Pekka Ervast kertoo kirjoissaan *Ajatuksen ja käden parantava voima* (1924) ja *Karma ja sairaudet* (1947).

India *Intia* (sivut 44 ja 53).

indigo *indigosininen* tumman sininen väri (sivut 61 ja 66). Vanhastaan tunnettu sininen väriaine, jota tuotiin Intiasta. Sitä valmistettiin aikaisemmin sikäläisistä ns. indigokasveista. Viime vuosisadalta lähtien väriä on valmistettu synteettisesti. [Esp. *indigo* intialainen]

inspiraatio innoitus, virike, luomisvoiman lisääntyminen (sivu 13). Keskittynyt, henkinen luomisvire. [Lat. *inspiratiō* sisään puhaltaminen] — *Inspiraatiotila* on sieluntila, jossa ylevä aatteellinen sisältö täyttää ihmisen mielen siten, että hän kykenee muodostamaan aatteesta selkeän ja havainnollisen kuvan (sivu 13). Esimerkiksi taiteilija, kirjailija tai esitelmänpitäjä saattaa toimia siinä mielentilassa. — Pekka Ervast kirjoitti inspiraatio-sanana muotoon *inspiratsioni*, kuten se on kirjoitettu esim. *Sivistyssanakirjassa* (1924).

Isä meidän mietiskelyohjelma, rukous, jonka Jeesus opetti seuraajilleen (Matt. 6:9-13; vrt. Luuk. 11:2-4). [Lat. *Pater noster*] — Aihtta Pekka Ervast on käsitellyt kirjoissaan *Jeesuksen salakoulu* (1919) ja *Paavali ja hänen kristinuskonsa* (1923).

jalka | Lauseyhteydessä: [Luther oli muiden kanssa pohtinut kristinuskon] „hyvälle jalalle asettamista“ (sivu 38) — jalka-sanaa on käytetty kuvaannollisessa merkityksessä. Sanonta 'asettaa hyvälle jalalle' voisi tarkoittaa 'asettaa hyvälle perustalle' — tai kenties 'asettaa oikealle tolalle', kuten sanonta on korjattu erääseen esitelmäjäljennökseen.

jokapäiväinen leipä suomalaisessa Raamatussa Isä meidän -rukouksen kohta (Matt. 6:11), joka Lutherin selityksen mukaan koskee kaikkea aineellista hyvää (sivu 46). Oikein käännettynä kysymys on 'yliaineellisesti' leivästä, kuten Pekka Ervast on oikaissut virheellisen käännöksen. [Lat. *panem nostrum supersubstantialem*] — Jokapäiväistä leipää, jota tarvitsemme toimeentullaksemme, ei sovi rukoilla toki Jumalalta. Fyysinen leipä hankitaan tekemällä työtä. — Vrt. *yliaineellinen leipä*.

kalvinistinen kirkko Calvinin perustama kristinuskon haara (sivu 39).

kehoitus *kehotus* (sivu 32).

kirkon yhtyminen valtioon lasketaan alkaneeksi liitosta, joka muodostui valtion ja kirkon välille 300-luvulla (sivu 31). Silloin päättyi alkukristillisyyden henkevä aika. Kirkon organisoituminen alkoi, ja dogmit syntyivät. Rooman keisarin, Konstantinus Suuren, suojeluksessa kristittyjen köyhien pieni vähemmistöryhmä kohosi nopeasti kunniaan. Vuonna 325 Nikean kirkolliskokous — keisarin puheenjohtolla — määritteli kirkon yleisen, katolisen uskontunnustuksen. Tapahtumaketjussa kristityiltä hämärtyi Kristuksen alkuperäinen oppi. Siihen saakka heidän kesken oli ollut ihanteena Jeesuksen opettama pahanvastustamattomuus, rakkaus ja anteeksianto, sekä siitä johdettu selvä ratkaisu kieltäytyä väkivallasta ja kaikista sotatoimista — myös sotapalveluksesta Rooman legioonissa. Valtaan pääsytään jälkeen kristityt, joita oli vainottu Kristuksen rakkauden opin noudattamisesta, alkoivat itse kirkkona vainota toisinajattelevia. Ns. kristinuskosta oli tullut valtion uskonto. — Tästä aiheesta saa lisätietoja esim. Pekka Ervastin kirjasta *Laki vaikeo evankeliumi* (1936).

klärvoajanti selvänäkijä (sivut 56 ja 57). [Ransk. *clairvoyance* (lue: *klervvajäs*) selvänäköisyys]

Krishna *Krišna* hindulaisten vanha Vapahtaja (sivut 53-54). Jumalallinen avataara, Vishnun kahdeksas ruumistuma, jonka elämästä Jeesuksen syntyessä oli kulunut noin 3000 vuotta. Krishnan kuolemasta (3 102 eKr.) lasketaan alkaneeksi Kali Juuga, nykyinen rautakausi. [Sanskrit. *Kali yuga* musta aikakausi] — Se kestää 432 000 vuotta, jonka ensimmäiset 5000 vuotta, Kali Juugan vaikein ajanjakso, päättyivät helmikuussa 1898.

Kristuksen veri elämänvoima (sivut 38-41 ja 47-49). Kristuksen elämä, hänen auransa kosketus oppilaaseen. Käytännössä Jeesuksen opettama rakkauden ja anteeksiannon oppi, jonka seuraaminen muuntaa sisäisesti ihmisen. Se vie myös sisäiseen kokemukseen, jossa oppilas saa juoda Graalin maljasta (sivu 32). Ks. *Graal*.

liikutettu *liikuttunut* (sivu 25).

Linus (k. noin 80 jKr.) Rooman ensimmäinen piispa (sivu 15). Vanhoissa episkopaalisissa luetteloissa Linuksen nimi mainitaan Rooman piispana Pyhän Pietarin jälkeen. Linuksen virkakauden päättymisvuodeksi mainitaan muutamissa historiankirjoissa vuosi 76 jKr. Jo toisella vuosisadalla jotkut tutkijat (esim. Ireneus) ovat otaksuneet, että kysymyksessä olisi sama Linus, joka Paavalin kirjeessä Timoteukselle on mainittu terveisten lähettäjien joukossa (2 Tim. 4:21). Tämän samaistuksen toistaa Eusebius *Kirkkohistoriassaan*.

looshi *looshi* taiteilijan pukuhuone, teatterissa aitiopaikka, osasto. [Ransk. *loge* maja] — *Teosofinen looshi* tarkoittaa haaraosastoa, paikallisosastoa (sivu 12). Loosheja toimii eri paikkakunnilla. Myös samalla paikkakunnalla toiminta saattaa olla jakautunut eri iltoina kokoontuviin ryhmiin, joilla kullakin on oma erikoisalansa (esim. Kalevala-looshi).

Luther, Martti saks. *Martin* (1483-1546) saksalainen uskonpuhdistaja, alkuaan augustinolaismunkki (sivut 32, 37, 38 ja 40). Protestanttisuuden alullepanija.

magnetismi ihmisen aurasta välittyvä sielullinen vaikutus toiseen (28). Ihmisen sieluruumiin elämänvoimaa voidaan käyttää myös parantamiseen. Nimi *magnetismi* liittyy siihen, että Mesmer kutsui parantavaa voimaa *animaaliseksi magnetismiksi*, jota hän sanoi voitavan aktivoida esim. sivelemällä. [Kreik. *magn_s* magneetti]

Melanchthon, Philipp [lue: *melankton*] (1497-1560) saksalainen humanisti ja uskonpuhdistaja (sivu 38). Hän oli alkuaan Lutherin läheisimpiä työtovereita, mutta etääntyi myöhemmin yhä enemmän ankarasta luterilaisuudesta, erityisesti ehtoollisopin osalta.

Mesmer, Franz Anton (1734-1815) itävaltalainen lääkäri, tohtori. Ks. *fluidumi* ja *magnetismi*.

minkä tähden sanayhtymä on tässä kirjassa kirjoitettu nykyisen käytännön mukaisesti erilleen.

„minä uskon sen tähden, että se on järjetöntä“ Tertullianuksen sanonta (sivu 40). [Lat. *credo quia absurdum*] — Ks. *Tertullianus*.

mysterio salaperäinen asia, arvoituksellinen tapahtuma tai voima (sivut 40, 44 ja 46). [Kreik. *myst_rion* salaoppi, salaisuus] — Vrt. *mysteriot*.

mysterionäytelmät mysterioitten ulkonainen kuori (sivu 44). Mysterionäytelmät olivat teatteriesityksiä, jotka tekivät katsojiin syvän vaikutuksen.

mysteriot *mysteriolaitokset* salassa pidetyt henkiset koulut, joita oli esim. Egyptissä ja Kreikassa (sivut 44 ja 53). Mysterioihin vihitty oli voittanut pimeyden ja ratkaissut kuoleman arvoituksen. Ennen kuin hänet vihittiin kävi hän kokelaana läpi klassiset vesi-, tuli-, maa- ja ilmakokeet. Itse sana *mysterio* johtuu verbistä *myein* »sulkea suunsa». Ks. Pekka Ervast: *Suuret uskonnot*.

määrätty | Lauseyhteydessä „tuntea määrättyjä ihmisiä veljikseen“ (sivu 30) — sanaa ’määrättyjä’ on käytetty merkityksessä ’tiettyjä’, ’joitakuita’, ’muutamia’, eikä ’jonkun määräämiä’, mikä merkitys sanalle nykyään tavallisesti annetaan.

niin kuin konjunktio on tässä kirjassa kirjoitettu nykyisen käytännön mukaisesti erilleen.

nirvaana itsekkyyden sammuminen, täydellinen mielenrauha (sivut 47, 48 ja 68). [Sanskrit. *nirvaana* »sammuminen»] — Nirvaana on korkea henkinen tasapainotila, jonka saavuttanut ihminen on katoavan kärsimyksen ja vaihtelun yläpuolella. Hän on saavuttanut rauhan sisässään ja vapautunut jälleensyntymisen

pakosta. Nyt hän voi vapaasti auttaa veljiään ja olla suurena kuolemattomana henkenä maailmankaikkeudessa. Nirvaanaa voidaan verrata Jumalan valtakuntaan, jonka kansalaiseksi esoteristi pyrkii. Ks. Pekka Ervast: *Suuret uskonnot* (1925).

oranssi punakeltainen väri (sivut 65 ja 66). [Ransk. ja engl. *orange*]

ordinoida vihkiä papiksi (sivu 20). Sanalla on myös merkitys 'määrätä'. [Lat. *_rdin_re* panna järjestykseen]

painostaa | Lauseyhteydessä: [Kirkko] „painostaa sitä, että yksilön usko“ [on ratkaiseva tekijä] (sivu 38) — painostaa-verbiä on käytetty kuvaannollisessa merkityksessä 'tähdentää', 'korostaa', painottaa jonkin asian tärkeyttä. Verbi *painostaa* ymmärretään nykyään tavallisesti merkityksessä 'pakottaa', 'vaatia' tai itsepintaisesti taivuttaa joku alistumaan painostajan vaatimuksiin. Siitä ei ole kysymys tässä yhteydessä.

panem nostrum supersubstantialem *yliaiineellinen, taivaallinen leipämme* kohta Isä meidän -mietiskelyohjelmasta (Matt. 6:11) (sivu 46). — Ks. *yliaiineellinen leipä*.

pappi todellinen pappi on ihminen, jolla on tietoa jumalallisista asioista, elämän ja kuoleman salaisuuksista (sivut 12 ja 35).

Pater noster *Isä meidän* rukous, mietiskelyohjelma, jonka Jeesus opetti seuraajilleen (Matt. 6:9-13; Luuk. 11:2-4). [Lat.] — Ks. *Isä meidän*.

persoonallinen, persoonallisesti ja **persoonallisuus** on tässä kirjassa kirjoitettu nykyisen käytännön mukaisesti kahdella o-kirjaimella. Pekka Ervast kirjoitti sanat muotoihin *personallinen, persoonallisesti* ja *personallisuus*.

prosessi kehitymissarja, muuntuminen, edistyminen (sivu 38). [Lat. *pr_cessus* eteneminen, kulku]

protestantti protestanttista uskoa tunnustava henkilö (sivu 39).

protestanttinen protestanttisuuden mukainen (sivut 8, 24-29, 32, 38, 39 ja 42). [Lat. *pr_test_ns* todistava]

protestanttisuus yhteisnimitys 1500-luvun uskonpuhdistuksen opille ja sen mukaiselle kristillisyyden muodolle. Protestanttisuutta edustavat uskonpuhdistuksessa katolilaisuudesta eronneet länsimaiset kirkot. Päähaarat ovat luterilainen ja reformoitu kirkko. Protestanttisuuden kärkimiehiä oli Luther. [Lat. *pr_testura* todistus, vastalause] - Ks. *Luther*.

„pysykööt epäpyhät loitolla“ *procul profani* periaate, jota noudatettiin alkukristittyjen salaisessa ehtoollisessa (sivu 45). Se ei ollut julkinen, johon kaikki olisivat voineet osallistua, vaan siitä nimenomaan poistettiin ulkopuoliset eli ne, jotka eivät olleet pyhitettyjä. — Nämä sanat oli kaiverrettu Pythagoraan koulun portilla olevan kuvapatsaan jalustaan.

raison d'être (lue: *rezõ'ng d_tr*) olemisen peruste, (olemassaolon) oikeutus (sivu 51). [Ransk.]

realisoida todentaa, toteuttaa (sivu 23). [Ransk. *réaliser* (lue: *realize*) toteuttaa, luoda, saada aikaan]

reformatio uskonpuhdistus (sivu 32). Länsimaisessa kirkkohistoriassa sana liitetään tavallisesti nimenomaan Lutherin aikaansaamaan uskonpuhdistukseen. Sanalla on myös yleismerkitys 'uudistuminen'. [Lat. *ref_rmare* muodostaa uudelleen] — Pekka Ervast kirjoitti sanan muotoon *reformatsioni*, kuten se on kirjoitettu esim. *Sivistyssanakirjassa* (1924).

roomalais-katolinen *roomalaiskatolinen*.

sen tähden sanayhtymä on tässä kirjassa kirjoitettu nykyisen käytännön mukaisesti erilleen.

seremonia juhlallinen toimitus, juhlamenot, juhlallisuus (sivut 9, 10, 16, 20, 40-44 ja 51). — Monikon partitiivissa sana esiintyy useissa kohdissa muodossa *seremonioja* (seremonioita) (sivut 40 ja 44). [Ransk. *cérémonie* (lue: *seremoni*) juhlameno; lat. *c_rim_nia* pyhä toimitus]

sieluruumis ihmisen näkymätön käyttöväline, fyysisen ruumiin kaksoispuoli (sivu 27). Voimaruumis, joka yhdistää tajunnan ja hengen muodon. Se on hengen ja aineen välillä olevaa, fyysiselle silmälle näkymätöntä aineellisuutta, elonvoimaa, joka ei kuitenkaan ole ainetta fyysisessä merkityksessä. Sieluruumiissa voidaan kokeellisesti erottaa eri kerrostumia, erilaisia tiheysasteita tai tasoja, jolloin puhutaan astraalisesta, menttaalista tai eetteriruumiista. Astraalis-menttaalin käyttövälineemme, joka on fyysisen ruumiin näköinen, elää jonkin aikaa kuoleman jälkeen. Mutta se ei ole kuolematon ruumis, sillä sekin häviää. Eetteriruumis on fyysisen ruumiin kaksoispuoli. Näiden kahden välillä olevaa yhdyssidettä kutsutaan »hopealangaksi». Fyysis-eetterinen ruumis on ainoa todellinen käyttövälineemme. Astraaliruumis on persoonallisen minän hahmo. — Näkymättömästä käyttövälineestä siltä kannalta, miten se on saatu kokeellisesti todistettua, voi lukea Pekka Ervastin kirjasta *Ajatuksen ja käden parantava voima* (1924). Lisätutkimuskohteiksi sopivat myös hänen kirjansa *Jälleensyntymisen mysteereitä* (1957) ja *Ihmisen synty* (1950). Viime mainittu on erityisen tärkeä opas sille, joka haluaa tutkia eetterivoimia ja opetella niitä hallitsemaan.

Sinnett, Alfred Percy (1840-1921) Teosofisen Seuran varapresidentti, englantilainen kirjailija ja sanomalehtimies (sivut 16 ja 35).

smaragdi *smaragdin vihreä* vihreä jalokivi (sivu 64). [Kreik. *smaragdos*]

spektri kirjo, värillinen kuva, joka saadaan aikaan prisman avulla valon jakautuessa alkeisväriin (sivut 54, 60, 61, 63, 64 ja 67). [Lat. *spectrum* hahmo, kuva]

suggestio tahdonvoiman esille kutsuminen, itsessä tai toisessa (sivu 29). [Lat. *sub* alla, alle + *gerere* kantaa] — Pekka Ervast kirjoitti sanan muotoon *suggestioni*, kuten se on kirjoitettu esim. *Sivistysanakirjassa* (1924).

suksessio seuraanto, perimysjärjestys. [Lat. *successi_* sijaan astuminen, perimys] — *Apostolinen suksessio* tarkoittaa apostolista perättäisjärjestystä (sivut 7-9, 14-16, 20, 21, 23 ja 35). — Pekka Ervast kirjoitti sanan muotoon *suksessioni*, kuten se on kirjoitettu esim. *Sivistysanakirjassa* (1924).

synagoga juutalaisten kokous- ja rukoushuone. [Kreik. *synag_g_* kokoaminen]

Tertullianus, Quintus Septimus Florus (160-240) kirkkoisä (sivu 40). Häneltä on kuuluisa, uskoa puolustava lause *credo quia absurdum* »uskon, koska se on järjetöntä» (sivu 40). Tertullianukselta on myös opetus, jonka mukaan sotamiesten täytyisi kristityiksi tullessaan luopua sotapalveluksesta, koska se ei sovellu yhteen Kristuksen opin kanssa.

traditio perimätieto, perinne, muistotieto, perinnäistapa (sivut 12 ja 49). [Lat. *tr_diti_*] — Pekka Ervast kirjoitti sanan muotoon *traditsioni*, kuten se on kirjoitettu esim. *Sivistysanakirjassa* (1924).

transsubstantiaatio katolinen oppi ehtoollisleivän ja -viinin muuttumisesta Kristuksen ruumiiksi ja vereksi. [Lat. *transsubstanti_ti_*] — Vrt. *uskonnon teko*.

tunteen hysteria kristikunnassa, etenkin uskonnollisissa laškoissa, esiintyvä hysteerinen pyrkimys Kristuksen yhteyteen (sivu 40). Sen taustalla on metafyyminen tosiasia, että Kosminen Kristus on saavutettavissa päivätaajunnassa. Tämä alitajuinen tieto saattaa joissakin yksilöissä herättää mitä merkellisimpiä sisäisiä näkemyksiä »heräämyksistä», »kääntymyksistä» ja »uudestisyntymisistä», jotka eivät kuitenkaan ole todellisia. Niistä puuttuu henkisessä kokemuksessa saavutettava totuuden rauha ja luja kestävyys. Kristustajuuden laskeutumista etapeittain ihmiskuntaan Pekka Ervast on kuvannut kirjassaan *Kristuksen tutkimaton rikkeaus* (1930).

uskon elementti tarkoittanee kirkon ja sen jäsenten ylläpitämää ajatuselementtaalia (sivut 30 ja 31). Ks. *elementtaali*.

uskonnon teko, täytäntöönpano on katolisen kirkon opin mukaan sakramenteissa (sivu 40). Vrt. *ehtoollisen vaikutus*. — Oikein ymmärrettynä kysymys on siitä, että oppilaat noudattavat Mestarinsa moraalisia opetuksia ja kasvattavat itseään niiden mukaisiksi. Siten Kristuksen henki pääsee vaikuttamaan oppilaassa. Tämän nojalla on helpohkoa ymmärtää, mitä alkuaan on tarkoitettu muuntumisella, josta katolinen kirkko on muodostanut transsubstantiaatio-oppinsa.

„Viime syksyn luennot“, jotka Pekka Ervast esitelmässään mainitsee käsittelivät terveyttä, sairautta ja ajatuksen voimalla parantamista (sivu 27). Esitelmäsarja on painettu kirjaksi *Ajatuksen ja käden parantava voima* (1924).

violetti sinipunainen väri (sivut 61 ja 62). [Ransk. *violette, viola* orvokki]

välitön (luonteesta:) luonteva, teeskentelemätön, avoin (sivu 30).

yliaineellinen leipä kohta Isä meidän -mietiskelyohjelmasta (Matt. 6:11), jonka Luther käänsi ’jokapäiväiseksi leiväksi’ (sivu 46). Kysymyksessä on ’ylifyyminen’, ’yliaineellinen’, ’ylianainen’ leipä, mietiskelyssä sulatettu henkinen ravinto.. [Lat. *panem nostrum supersubstantialem*] — Periaate on lausuttu Jeesuksen ohjeessa „Ihminen ei elä ainoastaan leivästä, vaan jokaisesta sanasta, joka Isän suusta tulee“. Vrt. *jokapäiväinen leipä*. — Lisätutkimuskohteiksi aiheesta sopivat Pekka Ervastin kirjat *Jeesuksen salakoulu* (1919) ja *Paavali ja hänen kristinuskonsa* (1923).

ylösrakentaminen rakentaminen, kehittäminen, kasvattaminen. | Sanaa on käytetty lauseessa: [Looshit] „kokoontuvat jäsentensä ylösrakentamiseksi“ (sivu 12). Nykyään sanaa käytetään veitikkamaisessa kielenkäytössä. Saattaa olla, että Pekka Ervastin tarkoitus oli keventää vakavaa sanottavaansa leppoiseremmilla sanoilla. Hänen esitelmässään välkehtii välistä huumori. Olipa nyt tämän sanan kohdalla asia niin tai näin, erääseen esitelmäjäljennökseen sana ’ylösrakentamiseksi’ on korjattu sanaksi ’valistamiseksi’.

TÄHTIKOULUT

RUUSU-RISTI-KIRJASTO N:o 39

TÄHTIKOULUT

HELSINGIN ESITELMIÄ TOUKOKUULLA 1929

PITÄNYT
PEKKA ERVAST

HELSINGISSÄ 1930
MYSTICA

O. Y. LÄNSI-SUOMEN KIRJAPAINOSSA RAUMALLA 1930

E. S:lle, joka toivoi
ja H. L:lle, joka toteutti,
omistaa ystävällisimmin tämän kirjasen
Tekijä.

I. ITSEKASVATUS

H. P. Blavatsky, teosofisen liikkeen alkuunpanija, jonka muistoa aina vietetään teosofisessa maailmassa toukokuun 8 päivänä, toi meille ihmisille suuren valon antaessaan meille teosofisen elämänymmärryksen. Hän toi meille suuren lohdutuksen käytännölliseen, jokapäiväiseen elämäämme, kun hän näytti, mitä varten me elämme ja mitenkä elämämme päämäärä tässä maailmassa on saavutettavissa. Se päämäärä, jonka me ihmiset olemme unohtaneet, on inhimillinen täydellisyys — eikä mikään epämääräinen kuolemanjälkeinen täydellisyys enkelin muodossa, joka tulisi itsestään, vaan aivan käytännöllinen inhimillinen täydellisyys, joka meidän on itse itsellemme hankittava. Maallinen elämämme olisikin ilman merkitystä, jos sen tuloksena olisi enkelin tila, joka saavutettaisiin kuoleman jälkeen ilman meidän ansiotamme — taikka ainoastaan jonkun mystillisen uskon nojalla. Silloin todella voitaisiin huomauttaa, niin kuin monet ovat tehneet, että Jumala olisi heti voinut luoda ihmiset täydellisiksi enkeleiksi eikä ollenkaan pakottaa heitä kärsimään ja tuskailemaan täällä maan päällä turhanpäiväisessä elämässä, jolla ei ole mitään merkitystä.

Mutta H. P. Blavatsky näytti meille, että Jumala ei ole kyennyt luomaan mitään täydellisiä olentoja; semmoinen luominen ei olisi ollut mistään merkityksestä. Jumala on luonut olentoja, joitten tulee itse pyrkiä täydellisyyteen. Silloin heidänkin olemassaolollaan on tarkoituksensa.

Sana „täydellisyys” sisältää niin suuria pohjattomuuksia, ettemme osaa rajoittaa iankaikkisen elämän täydellisyyttä muotoihin, vaan sanomme, että *inhimillinen* täydellisyys on meidän päämäärämme; mitä sen perästä tulee, on uusi kysymys. Ihmisolentoina olemme saaneet ihanteen, jota kohti kaikki kehitys vie ja johon meidän on pyrittävä, ja siinä on elämän tarkoitus.

Kehitys on tunnustettu tieteellisissä piireissä yleiseksi elämän laiksi. Eikä ihminenkään henki- eli inhimillisenä olentona liene elämän lain ulkopuolella. Tietysti hänkin sielullisena, henkisenä olentona on kehityslain alainen, ja sentähden on lohdullista kuulla jonkunlaisella auktoriteetilla vakuutettavan, että ihminen on olemassa sitä varten, että hän pyrkisi täydellisyyteen ja saavuttaisi täydellisyyden. Tämä ei ole fantasia, ei utopia eikä saavuttamaton ihanne, vaan elämän päämäärä, jonka jokainen yksilö kerran saavuttaa, mutta ei ilman ansiota. Ei sillä tavalla, että ihminen heittäytyy elämän aalloille kellumaan ja sanoo: „Tee minusta täydellinen.” Sillä tavalla ei mitään saavuteta. Ihmiselle on annettu mahdollisuus tulla täydelliseksi omilla pyrkimyksillään ja ponnistuksillaan. Sentähden elämä sanoo ihmiselle: „Kasvata itsesi täydelliseksi.”

Useista uskonnollisista ihmisistä, jotka hengessään aavistavat totuuden, tuntuu totuus järjen ja kokemuksen kannalta mahdollomalta, koska täällä länsimailla olemme unohtaneet jälleensyntymisopin. Mutta H. P. Blavatsky teroittaa meille, että täydellisyuden saavuttaminen on mahdollinen juuri sentähden, että synnymme jälleen. Emme ole täällä ensimmäistä emmekä viimeistä kertaa. Kehityksessämme olemme siinä kohdassa kuin olemme, ja se on jälleensyntymisten tulos, mutta ihanteellisen loppumäärän saavutamme ainoastaan omilla pyrkimyksillämme. Tämä oli H. P. Blavatskyn teosofinen, käytännöllinen sanoma, hänen elämänoppinsa ja periaatteellinen esityksensä siitä, miten ihmiselämän päämäärä saavutetaan. Se ei ole saavutettavissa jumalallisen armon kautta eikä luonnon ilman muuta tuomana tuloksena, vaan ainoastaan ihmisen oman ponnistuksen kautta.

Uskonnot ovat erehtyneet, mikäli ovat antaneet meidän luulla, että täydellisyys annetaan lahjaksi jollain tavalla. Ainoastaan silloin ovat pysyneet totuudessa, kun ovat selvin sanoin sanoneet ihmisille: „Pyrkikää ja ponnistakaa, valvokaa ja rukoilkaa, sillä ainoastaan itse kasvattamalla itseänne saavutatte elämän päämäärän.” Tämä on kaikkien uskontojen todellinen sanoma ihmisille ja sitä sanomaa H. P. Blavatsky teroitti.

Tietysti on toinen asia, että elämässä on kaikenlaisia esteitä ihmisen pyrkimisen tiellä. Mitä hänen pyrkimyksensä muuten olisikaan? Hän voisi saavuttaa täydellisyuden yhdessä hetkessä, jollei hänessä itsessään olisi esteitä, jollei olosuhteissa ja maailmassa olisi kaikenlaisia vastuksia ja vaikeuksia voitettavana. Esteitä kyllä elämä tarjoaa.

Mutta totta on toiselta puolen, että saamme paljon apua ja armoa. Siinä suhteessa uskonnot ovat oikeassa, kun ovat luvanneet henkistä apua ja armoa toisen tai toisen jumalallisen olennon nimessä niille rehellisille ihmisille, jotka hartaasti ja vilpittömästi pyrkivät. Ihminen on väsyä pyrkimyksissään, kun häntä ahdistavat sekä hänen omat syntinsä ja sairautensa että ympäröivät olosuhteet ja onnettomuudet, ja silloin hän on avun tarpeessa. Mutta apu onkin lähellä, sillä kun ihminen vilpittömästi pyrkii eteenpäin henkisen kehityksen tiellä, on aivan kuin hän avaisi oven henkimaailmaan päin, jumaliin ja enkeleihin päin, jotka ovat valmiita häntä auttamaan; on kuin hän avaisi sydämensä Vapahtajalle, ja Vapahtaja, joka on kaikkialla, Vapahtaja, joka on aina läsnä hänen hengessään, auttaa häntä, lohduttaa, tukee, antaa voimia.

Elämä on antanut meille suuren armolahjan siinä, että emme ole yksin. Kun vilpittömästi asetumme elämän omalle tielle, kun tahdomme kulkea sitä tietä, jota elämä meille tarjoaa ja toivoo meidän kulkevan, silloin saamme apua. Silloin saamme sisäistä lohdutusta ja henkistä apua toisiltamme ja näkymättömiltä olennoilta, ja silloin meidän on helpompi voittaa sekä sisäiset että ulkonaiset vaikeudet ja vastukset.

Toista on, jos ihmisellä on syrjävaikuttimia ja sivuajatuksia, jos ihminen pyrkii eteenpäin muussa mielessä kuin epäitsekäessä elämän palvonnassa. Silloin hän sulkee sydämensä ja sielunsa ovet, niin että toiset eivät saata häntä samassa määrin auttaa, ja niin hän joutuu tekemisiin vielä suurempien vaikeuksien kanssa — ja suurimmat vaikeudet ovat aina hänessä itsessään.

Katsellessamme tätä elämän koulua ja sen vaikeuksia ja nähdessämme, kuinka se itse asiassa on todellinen kiusausten koulu, kysymme, mistä tämä kaikki johtuu ja miten se on selitettävissä. Onko todella tarkoituksella niin asetettu? Onko elämässä voimia, jotka pitävät meistä huolta ja joiden tarkoitus on henkevä ja hyvä, vai onko koko tämä kehitysprosessi sokean sattuman varassa?

Tiedemiehemme uskovat kehitykseen, mutta myös sattumaan. He sanovat, että lait ovat sokeita ja vaikuttavat itsestään luonnossa ja ihmiselämässä. Sokeat raudankovat lait vaikuttavat esim. taloudellisessa elämässä maan päällä. Niin sosialistinen filosofi ja kirjailija Marx koetti selittää. Uskokoot tieteilijät sokeaan sattumaan, mutta me ihmiset, jotka kamppailemme ja pyrimme hyvään ja näemme omassa elämässämme salaperäisen johdatuksen, me asetumme mieluummin hengessämme H. P. Blavatskyn kannalle, joka yhtäpitävästi suurimpien viisaiden kanssa alati toisti, että olemassaolo on ehdottoman oikeamielisesti järjestetty kosmos. Elämässä on kaikenlaisia voimia, jotka ovat hyviä ja vievät hyvään päämäärään, mutta elämässä on myöskin kaikenlaisia voimia, jotka ovat omiansa estämään hyvän esillepääsyä. Tämä johtuu siitä alkuperäisestä kaksinaisuudesta, joka on olemassa itse absoluuttisessa elämässä, nimittäin tajunnasta ja aineesta.

Tajunta itsestään pyrkii yhteyteen ja ykseyteen. Aine itsestään pyrkii moninaisuuteen ja rikkauteen ja vastustaa näin ollen tajuntaa eli henkeä, kunnes henki sen lopulta voittaa. Nämä kaksi olemassaolon napaa ovat yhtä välttämättömät ja sentähden yhtä hyvät; palvellessaan ja auttaessaan toisiaan ne luovat tuon elämän

kukan, täydellisen olennon, joka hengen voimalla on päässyt aineen herraksi. Hän on noiden kahden toisiaan ikäänkuin vastustavan voiman saavutus. Elämän tarkoitus on kulku harmoniaan, henkeen, itsetietoisuuteen päin ja ylös tietämättömyydestä, pimeydestä ja sokeudesta.

Nyt tekisi mieleni kertoa, millä tavalla ihmisen elämäkoulu on järjestetty tai ehkä paremmin sanoen, miten ihmiskuntamme ja maapallomme suhtautuu ympäröivään kiertotähtimaailmaan eli aurinkokuntaan. En mene liian kauas avaruuteen, vaan pysyn tässä aurinkokunnassa. Tekisi mieleni näyttää teille, vaillinaisesti ja pintapuolisesti, miten elämän voimat aurinkokunnassamme ovat järjestetyt eli jakautuneet. Tämmöinen esitys voinee jonkun verran huvittaa niitä, jotka ovat tutustuneet astrologiaan. Omasta puolestani en ole teknillinen astrologi, en osaa laskea horoskooppeja y.m.s., ymmärrän vain teoriassa, että astrologia on unohtuksiin joutunut, mutta silti pätevä tieteen haara.

Kun puhumme elämän koulusta, tarkoitamme ensi kädessä, että elämä tällä maapallollamme on meille ihmisille kouluna. Mutta on otettava huomioon, että maapallomme ei suinkaan tässä aurinkokunnassa ole ainoa laatuaan, vaan kaikki planeetat eli kiertotähdet ovat elävien olentojen kouluja. Se merkitsee, että kaikilla planeetoilla — eikä ainoastaan maapallolla — on omat mysteriokoulunsa, salaiset veljeskuntansa, jotka johtavat kunkin planeetan henkistä elämää. Kullakin planeetalla on omalaatuinen koulunsa riippuen siitä, että kullakin planeetalla inhimilliset olosuhteet ja elämän muodot ovat erilaisia. Kunkin kiertotähden asukkailla on omat erikoiset vaikeutensa ja samaten omat erikoiset saavutuksensa.

Tämmöiseltä solaariselta eli interplanetaariselta kannalta sanotaan, että meidän tähtemme on „surun tähti” eli *tuskallisten ponnistusten* koulu. Toisten tähtien koulut ovat toisenlaisia. Jos otamme esim. Merkuriuksen, nimitetään sitä usein *pyrkijäin keltaiseksi kouluksi*. Venuksesta taas sanotaan, että se on viiden *tarkasti erotettavan asteen* koulu. Tämä viittaa siihen, että elämä Venuksella on helpompaa, ulkonaisesti ja sisäisesti, että toisin sanoen ihmiset siellä ovat enemmän voittaneet ja pitemmälle kehittyneet.

Kaikki kiertotähdet vaikuttavat toisiinsa telepaattisesti, ensinnäkin fyysillisellä vetovoimallaan, kuten kaikki massat tässä gravitatsionin maailmassa, sitten myös magneettisesti ja sähköisesti sekä sielullis-suggestiivisesti, kuten jokainen astrologi tietää tai uskoo. Tämä viimeainittu vaikutus on henkisesti tärkein ja siitä astrologiassa varsinaisesti puhutaan.

Se suggestioni, joka esim. tulee Merkuriuksesta, se telepaattinen ajatusaalto ja vaikutus, se on kuin totuuden tieto ja viisaus. Sanotaankin, että Merkurius on kosmisen totuuden peili. Merkurius-tajunta on tämän aurinkokunnan tosiseikkojen heijastaja, koska se harrastaa ainoastaan faktoja ja on äärettömästi tieteellinen. Se on samalla viisautta, koska se on ottanut lukuun erään tärkeän tieteellisen tosiseikan, jota me emme täällä maan päällä ole selvästi älynneet, nimittäin, että kaikki elävät olennot ovat veljiä keskenään. Tämä on näet viisaan tajunnan ensimmäinen henkisesti tieteellinen tosiseikka. Merkurius-tajunta on sen läpäisemä. Siellä eivät ihmiset erehtyisi semmoisesta asiasta. Kaikki elävät olennot ovat veljiä. Mitään pahaa ei tehdä — mutta hyvää pitää tehdä kaikille. Maan päällä emme ole osanneet ottaa tätä käytännöllisenä selviönä, vaikka kaikki myöntäisimmekin, että niin saattaa olla. Olemme pikemmin kuin sotajalalla sekä toisia olentoja vastaan että keskenämme — me ihmiset. Vasta vähitellen alamme täällä ymmärtää, että kaikki olemme oikeastaan veljiä.

Merkuriuksella, kuten sanottu, veljellinen yhteistyö ja yhdessäolo on sikäläisen ihmiselämän kaunis saavutus. Mutta ennenkuin he tulivat siihen kohtaan missä he nyt ovat ihmiskuntansa paraimmistossa, on heidän täytynyt paljon kamppailla niitä voimia ja vastuksia vastaan, joita on ollut heidän tiellään. Heidänkin planeettansa aurassa ja sisäisessä elämässä on ollut suuria esteitä ja paljon esteitä. Minkälaisia? Valhetta, väärinäkemistä, irvikuvallisuutta, petollisuutta, varkautta, turhanpäiväistä uteliaisuutta on ollut tuon planeetan eläimellisessä elämässä eli alemmassa aurassa, ja ennenkuin edistyneimmät ihmiset pääsivät totuuden tietoon, oli kaikki tuommoinen voitettava.

Tuossa avaruudessa on nyt planeetta Merkurius, joka vaikuttaa meihin. Silmille näkyvä pallo on planeetan fyysillinen ruumis, mutta sillä on sen ohella astraaliset y.m. auransa eli ruumiinsa, jotka eivät silmille näy. Miten Merkurius-elämä nyt vaikuttaa suggestionina tähän maapalloomme? Korkeammassa merkityksessä näin: „pyrkikää tietoon, pyrkikää viisauteen ja huomatkaa, että ensimmäinen henkinen totuus on veljeys”. Mutta samalla kuuluu kuin alhaalta eli taustalta toinen ääni, joka sanoo: „jotta voisitte pyrkiä valoon ja tietoon, täytyy teidän voittaa minut. Minä olen valhe, pimeys, tietämättömyys, varkaus, petos, ilkeys, uteliaisuus.” Kun emme ihmisinä asetu oikeaan asenteseen, niin että ottaisimme vilpittömästi vastaan vain korkeampaa elämää, vain sitä pyrkimystä totuuteen, joka on Merkuriuksen kultaista vaikutusta, niin suljemme henkemme ikkunat ja

avaamme sielumme sulut, joista alemmat Merkuriusvoimat tulvivat meihin, herättäen meissä vilpillisyyttä ja harhanhalua, joka on totuudentiedon ja veljeyden vastakohta.

Tämä on esimerkki siitä, miten planeetat vaikuttavat. Niiden vaikutus on aina kahdenlainen, ja n.s. paha vaikutus on omiansa valmistamaan tietä hyvälle. Ilman kamppailua ja voittoa emme me ihmiset mitään saavuta. Pysymme esim. aina tietämättömyydessä, jollemme itse lakkaa olemasta vilpillisiä. Emme voi päästä totuuden tietoon ja viisauteen, jos me itse olemme petollisia, valehtelemme tai varastamme. Elämän koulussa kaikki on todellista. Siinä on aina kysymyksessä todelliset käytännölliset vastakohtat, joista mustat on voitettava, jotta kirkkaat, valoisat tulisivat luoksemme.

Tässä välillä tahdon muistuttaa eräistä tähtitieteellisistä tosiseikoista, joista koulupenkillä kuulimme. Kun teemme paperille kuvan aurinkokunnastamme, piirrämme yhteisestä keskipisteestä erisuuria ympyröitä. Keskipiste kuvaa aurinkoa ja ympyrät planeettojen ratoja niiden kulkiessa auringon ympäri. Aurinkoa lähinnä oleva ympyrä kuvaa Merkuriuksen rataa, sitä seuraava Venuksen. Kolmas on maapallon rata, jonka jälkeen seuraavat vuorossa Jupiterin, Saturnuksen, Uranuksen ja Neptunuksen. Useampia suuria planeettoja ei tunneta. Luultavasti on Neptunuksen ulkopuolella yksi, ehkä kaksikin kiertotähteä, joita ei vielä ole havaittu. Neptunus ja Uranuskin keksittiin verrattain äsken. Ennen luultiin, että aurinkokunta loppui Saturnukseen.

Planeettojen etäisyydet auringosta ovat seuraavat:

Merkurius	on auringosta	58	milj. kilom. päässä
Venus	” ”	108	” ” ”
Maa	” ”	149	” ” ”
Mars	” ”	226	” ” ”
Jupiter	” ”	773	” ” ”
Saturnus	” ”	1418	” ” ”
Uranus	” ”	2851	” ” ”
Neptunus	” ”	4467	” ” ”

Jos laskemme näille etäisyyksille suhdeluvut, on tietysti auringon suhdeluku 0, koska aurinko on keskipisteessä. Jos sitten otamme maapallon etäisyyden auringosta etäisyys-yksiköksi, jonka merkitsemme yhdeksi tuhanneksi, saamme seuraavan suhteellisen etäisyystaulukon:

☉	Aurinko = 0.		
♁	Maapallon	etäisyys auringosta	= 1,000
☿	Merkuriuksen	” ”	= 0,387
♀	Venuksen	” ”	= 0,723
♂	Marsin	” ”	= 1,524
♃	Jupiterin	” ”	= 5,203
♄	Saturnuksen	” ”	= 9,539
♅	Uranuksen	” ”	= 19,183
♆	Neptunuksen	” ”	= 30,054

Kaikki nämä planeetat vaikuttavat kukin omalla tavallaan maapalloon. Jokaisella on oma okkultinen keskuskoulunsa, salainen veljeskuntansa salaisine mysterioineen, joka lähettää maapalloon mitä suurenmoisimpia suggestioineja, toisin sanoen omalaatuisia, apua antavia voimia. Mutta jokaisen planeetan alempi puoli lähettää samalla perin vastakkaisia suggestioineja ja voimia.

Me ihmiset tällä maapallolla olemme asetetut tänne kehittymään. Meidän pitää kehittyä täydellisiksi. Seisomme täällä kaikkien tähtivoimien keskellä. Kauan aikaa sitten sai maapallomme apua Merkuriuksesta ja Venuksesta. Salaisessa Opissa sanotaan, että saimme apua Venuksesta, mutta sitten hieman salaperäisesti viitataan siihen, että näitä kahta nimeä, Merkurius ja Venus, on eksoteerisessa astronomiassa ja astrologiassa sekoitettu, niin että oikeastaan toisen nimi kuuluisi toiselle. Jokatapauksessa nämä molemmat planeetat, jotka ovat lähempänä aurinkoa kuin meidän maapallomme, lähettivät meille apua. Sieltäpäin tulivat ne korkeat olennot, jotka perustivat meidän salaisen koulumme, meidän valkoisen veljeskuntamme.

Silmälläpitäen koko sitä vanhaa kasvatusjärjestelmää, jonka salainen veljeskuntamme toi tänne maapallolle, muistamme, että vanhoissa mysteriokouluissa ja veljeskunnissa, jotka olivat lähtöisin valkoisesta veljeskunnasta, puhuttiin aina neljästä suuresta vihkimyksestä. Viides vihkimys teki ihmisen valmiiksi adeptiksi eli täydelliseksi ihmiseksi, mutta neljä suurta vaikeata vihkimystä hänen ensin piti läpikäydä.

Ajatelkaamme nyt näitä vihkimyksiä.

Ensimmäisen suuren vihkimyksen tunnussana on veljeys, lähemmin määriteltynä siis ensimmäinen henkinen totuus käytännössä, joka on veljesrakkaus näkyväisessä maailmassa. Kun muistamme mitä äsken puhuttiin Merkuriuksesta, voimme sanoa täydellä syyllä, että ensimmäinen suuri vihkimys, joka aina Atlantiksen ajoilta saakka on ollut olemassa tällä maapallolla, on Merkurius-vihkimys. Se on ollut vihkimys, joka on kulkenut Merkuriuksen merkeissä.

Toinen vihkimys perustuu siihen, että osaamme erottaa — ei ainoastaan tässä näkyväisessä, vaan ennen kaikkea näkymättömässä, siis ajatusten ja tunteitten maailmassa eli niinkuin sanomme astraalimaailmassa — hyvän pahasta, puhtaan saastaisesta, kauniin rumasta, tosi rakkauden personallisesta lemmestä j.n.e. Toinen vihkimys on silmännähtävästi suhteessa Venukseen, sillä Venuksen vaikutus on totuus — rehellisyys, puhtaus ja kauneus — persoonallisen maailman ajatusten ja tunteitten alalla. Venus inspiroi siihen suuntaan ja Venuksen merkeissä elää se ihanne, mikä saavutetaan toisessa suuressa vihkimyksessä, jonka jälkeen ihminen ei enää saa erehtyä ei omien eikä toisten tunteitten ja ajatusten moraalisen pätevyyden suhteen.

Kolmas vihkimys siinä vanhassa itämaalaisessa skeemassa, joka on meille tuttu teosofisista kirjoista, asettaa ihmisen erikoiseen suhteeseen maapalloon ja näkyväiseen elämään, sillä kolmas vihkimys antaa ihmisen käteen menestyksen sauvan — ei ainoastaan ulkonaisessa ohimenevässä taikka pintapuolisessa, vaan todellisessa sisäisessä merkityksessä. Kolmas vihkimys nostaa ihmisen aina kunniaan, jollei suuressa ulkonaisessa maailmassa (vaikka sekin usein seuraa), niin ainakin pienemmässä sisäisessä piirissä. Hänen ystävänsä, lähimmäisensä ja omaisensa asettavat hänet omassa hengessään kunnian istuimelle. Kolmas vihkimys on näet niin sanottu kirkastuksen vuori, josta kerrotaan evankeliumissa. Jeesus oli vuorella kolmen opetuslapsensa kanssa. He eivät ensin osanneet pysyä hereillä, mutta kun lopulta avasivat silmänsä, näkivät he Jeesuksen seisovan Mooseksen ja Eliaan seurassa suuressa kirkkaudessa. Toisessa kohdassa evankeliumissa kerrotaan Pietarin sanoneen: „Sinä olet Kristus, Jumalan Poika.” Pietari tunsikin sen sisässään, ymmärsi sen koko olemuksellaan. Ja Jeesus sanoi Pietarille: „Sitä ei ole kukaan sinulle sanonut, Jumala on sen itse sinulle ilmoittanut.” Kunniantunnustus lähimpien ystävien taholta tulee kolmannen vihkimyksen yhteydessä. Jotkut opetuslapset ja ystävät tuntevat itsensä pakotetuiksi tuomaan ilmi ihmisille, että heidän opettajansa on kunnian herra.

Kolmas vihkimys koskee maapallon sisäisiä ja ulkonaisia olosuhteita. Se on sen Hosiannahuuto, koska yksilön vihkimys aina samalla on maapallolle kunniaksi. Maapallomme tulee näet kerran loistamaan omalla valollaan erikoisen kirkkaasti, mutta tämä ei voi tapahtua, ennenkuin sen ihmislapset itse loistavat kirkastuksen vuorella. Kun ihmiset loistavat, silloin maapallokin loistaa. Kiertotähtemme aura on kyllä saanut huomattavan kirkkauden niiltä olennoilta, jotka jo ovat sitä auttaneet, ennen kaikkea Jeesus Kristukselta. Koko maapallon aura muuttui Jeesus Kristuksen kautta. Mutta maapallo ei tule henkisesti loistavaksi tähdeksi, ennenkuin sen ihmiskunta nousee kirkastuksen vuorelle. Sentähden tämä kolmas vihkimys on maapallo-vihkimys.

Neljäs vihkimys vie ihmisen, joka sen ottaa, Golgatan tielle ja lopulta tuskalliseen kuolemaan ristinpuulla, olkoon kuolema fyysisesti todellinen tai vain sisäinen marttyyrius. Kunnian perästä alkaa murheellinen käynti Via Dolorosaa pitkin. Se alkaa sanomattomalla tuskalla, äärettömällä surulla ja päättyy lopulta persoonallisuuden uhrikuolemaan. Neljäs vihkimys vanhassa luokittelussa on siis ensimmäinen, joka vie pois päin maapallosta, ikäänkuin ulospäin suurempaan elämään. Sentähden se on tekemisessä sen planeetan kanssa, joka on lähin niistä, jotka ovat maapalloa etäämmällä auringosta. Se on Mars-vihkimys.

Minkätähden Mars-vihkimys?

Mars-planeetan vaikutus on sängen omituinen. Mars on sodan Jumala. Mars on vihan, himon, itsekkyyden, rohkeuden, taistelun, verenvuodatuksen ja sodan Jumala. Sillä tavalla olemme aina Marsista ajatelleet ja melkein yksinomaan sillä tavalla. Mutta Marsillakin on oma okkultinen koulunsa, — hieno, korkea, henkevä koulu, joka vie sängen merkillisiin saavutuksiin. Sitä kyllä nimitetään „sotijain kouluksi”, mutta sanotaan myös, että sen nimi on *punaisen tulen vihityt*. Ne, jotka käyvät sen koulun läpi ja tulevat punaisen tulen vihityiksi, ovat ratkaisseet miekan salaisuuden. He ovat ratkaisseet kuoleman ja uhrautumisen salaisuuden. Sillä onhan totta, että jos ajatellaan ihmiskunnan historiaa ja katselemme mitenkä sota on vaikuttanut yksilöihin, varsinkin niihin, jotka ovat olleet mukana sodassa, niin useinkin näemme, että se veti heistä esiin heidän rohkeutensa, miehekkyytensä ja uhrautumiskykynsä. He osasivat uhrata itsensä. Nykyään tuommoinen urhoollisuus tulee vähemmässä määrin kysymykseen, sillä nyt eivät sodat ole samanlaisia kuin

entisaikaan. Nyt on sota enimmäkseen kadottanut siveellisen merkityksensä ainakin sotamiehiin nähden. Mutta Marsin vaikutus ei rajoitukaan ulkonaiseen taisteluun ja verenvuodatukseen. Marsin todellinen suggestioni on seuraavanlaatuinen: „Oppikaa uhrautumaan, unohtakaa itsenne. Uhrautukaa elämässänne ihanteenne ja ihmiskunnan puolesta. Oppikaa rakastamaan uskollisesti ja rajattomasti. Kuka rakastaa enemmän kuin se, joka antaa henkensä ystävänsä puolesta? Oppikaa antamaan henkenne — ei ainoastaan kertakaikkisessa verenvuodatuksessa, vaan yhtä mittaa jokapäiväisessä elämässänne. Unohtakaa itsenne toisten hyväksi.” Tämä on Marsin koulun opetusta. Mutta se on myös neljännen vihkimyksen läksy. Neljännessä suuressa vihkimyksessä ihminen oppii antamaan itsensä uhrikuolemaan saakka. Sentähden Mars vastaa neljättä suurta vihkimystä.

Tulemme nyt Jupiteriin ja kysymme: vastaako Jupiter viidettä vihkimystä? Kyllä, viides on juuri Jupiter-vihkimys, ylevä ja kaunis. Jupiterin salainen koulu on *siunausta tuottavien maagikkojen koulu*. Sitä nimitetään myös „kylväjän kouluksi”. Se on Väinämöisen koulu. Ne, jotka tähän kouluun kuuluvat, ovat niitä viisaita tietäjiä, jotka käyttävät maan rikkautta ja tiedon rikkautta, tottelevat luontoa ja sitä palvelevat. He ovat valkoisia maagikoita, adepteja, mestareita, täydellisiä ihmisiä. Heillä on luonnon voimat hallussaan ja he käyttävät niitä toisten hyväksi, kylväen tietoa ja rikkautta. Sentähden Jupiterin koulu vastaa viidettä vihkimystä.

Asiantuntijoille on selvää, että Saturnus vastaa kuudetta, Uranus seitsemättä ja Neptunus kahdeksatta vihkimystä. Sitten on vielä kaksi jällellä. Toinen on Kuu ja toinen Aurinko. Kuu vastaa yhdeksättä ja Aurinko kymmenettä vihkimystä. Kymmenen vihkimystä on, niinkuin tiedämme, vanhan skeeman mukaan. Puhun myöhemmin jonkun sanan näistä korkeimmista vihkimyksistä.

Tahdon nyt ainoastaan kiinnittää huomion erääseen merkilliseen seikkaan, joka on johtunut Kristuksen suuresta uhrityöstä. Jeesus Kristus aloitti ihmiskunnan historiassa uuden aikakauden, Uuden Liiton, niinkuin meidän on tapana sanoa. Jeesus Kristus sai aikaan, että vihkimys-mysterio, joka ennen oli vain harvojen valittujen saavutettavissa, on nyt avoinna kaikille, jotka tahtovat ottaa Kristuksen vastaan. Kaikki ihmiset, jotka tahtovat, voivat pyrkiä uhrivihkimykseen. Se merkitsee, että he voivat omin päin läpikäydä useampia pienempiä vihkimyksiä ennen sitä suurta, joka vihdoin tulee heille jumalalliselta taholta ja vie heidät kauemmas tielle kuin ensimmäinen suuri vihkimys ennen vei. Toisin sanoen se ensimmäinen suuri vihkimys, mikä avautuu heille Kristusta seuratessaan, paljastaa salaisuuden, joka ennen annettiin paljon myöhemmin, mutta vaatii myös pyrkijöiltä ponnistuksia, joita ennen vaadittiin vasta myöhemmin, johtuen ehkä siitä, että ihmiset yleensä nyt ovat älykkäämpiä ja itsetietoisempia. Se suuri vihkimys voi tulla nyt aikaisemmin. Jeesus Kristus näet teki maapallosta meidän lähtökohtamme. Ennenhän meidän piti lähteä Merkuriuksesta ja Venuksesta. Jeesus Kristus asetti maapallon lähtökohdaksemme. Tästä meidän on aloitettava, tästä, missä seisomme. Silloin Vanhan Liiton ensimmäinen, toinen ja kolmas vihkimys muodostuvat jonkunlaiseksi valmistavaksi eli puhdistuksen tieksi. Meiltä ihmisiltä vaaditaan nyt monta vertaa enemmän kuin ennen. Mutta Kristuksen kautta ja avulla on meillä mahdollisuutta niin paljon suurempaan epätsekkyteen, niin paljon suurempaan itsestämme luopumiseen, että meille on voitu asettaa ihanteeksi ja päämääräksi paljon korkeampi aste, kuin mitä ennen asetettiin. Nyt asetetaan Mars-vihkimys ensimmäiseksi suureksi vihkimykseksi, niin että Jeesus Kristuksen tiellä alkavat suuret vihkimykset Mars-vihkimyksestä. Saamme siis tällaisen taulukon:

Merkurius		=	0,387	=	1	vihkimys	<i>puhdistuksen tie</i>	uuden skeeman
Venus		=	0,723	=	2	”		mukaan
Maa		=	1,000	=	3	”		
Mars		=	1,524	=	4	”	<i>1 vihkimys</i>	uuden skeeman mukaan
Jupiter		=	5,203	=	5	”	2	” ” ” ” ”
Saturnus		=	9,539	=	6	”	3	” ” ” ” ”
Uranus		=	19,183	=	7	”	4	” ” ” ” ”
Neptunus		=	30,054	=	8	”	5	” ” ” ” ”
Kuu		=		=	9	”	6	” ” ” ” ”
Aurinko		=		=	10	”	7	” ” ” ” ”

Menemme nyt koko ajan ulospäin maapallosta avaruuteen. Olemme kulkeneet matkan auringosta maapalloon, mutta nyt pyrimme ulospäin maapallosta, ja tämä merkitsee, että meidän täytyy jo puhdistuksen tiellä saavuttaa se viisaus, että veljeys on ensimmäinen totuus. Meidän pitää puhdistuksen tiellä saavuttaa kyky erottaa valhe totuudesta. Meidän pitää jo puhdistuksen tiellä oppia tunteitamme katselemaan objektiivisesti ja kriittisesti. Meidän pitää kaikin puolin oppia itseemme tuntemaan. Sitten täytyy meidän kulkiessamme Jeesus Kristuksen vihkimystä kohti, luopua itsestämme ja omasta itsekkyydestämme, sillä vasta kun olemme

kulkeneet Golgatan tietä, kärsimyksen tietä ristinkuolemaan, vasta sitten voimme saavuttaa Mars-vihkimyksen, punaisen tulen vihkimyksen, jota myöskin myöhemmin on nimitetty Ruusu-Risti-vihkimykseksi. Silloin olemme pistäneet miekan omaan sydämeemme, luopuneet väkivallan käytöstä ja kuolleet totuuden puolesta.

II. VAPAAUS

Helluntaijuhla käy Pyhän Hengen merkeissä, koska meidän kristikuntamme alkoi sillä, että ensimmäisenä helluntaijuhlanä Pyhä Henki vuodatettiin apostoleihin ja ensimmäisiin opetuslapsiin. Pyhä Henki on Jeesuksen omien sanojen mukaan totuuden henki, ja totuudesta Jeesus sanoo, että se tekee meidät vapaiksi. Jeesus sanoi opetuslapsilleen: „Kun minä lähdän pois, niin lähetän teille lohduttajan, parakleetin, ja hän, Pyhä Henki, opettaa teille kaiken totuuden, muistuttaen teitä siitä, mitä minä olen opettanut, ja opettaen teille paljon sellaista, jota en minä ole voinut ilmoittaa.”

Tämä on merkillepantavaa puhetta ja sen yhteydessä ansaitsee erikoista huomiota Jeesuksen sana, että totuus vapauttaa. Jo ensimmäisessä nuoruudessaani se vaikutti minuun syvästi; sillä sanalla Mestari mielestäni oli antanut paraimman arvostelulauseen totuuden olemuksesta. Eikö näet totuus aina ole sellainen, että se vapauttaa?

Mitkä nyt ovat ne ihmiskunnan „viholliset”, joista meidän pitäisi vapautua? Niitä on sekä olemassaolossa yleensä että meissä itsessämme erittäinkin, ja vanhat rosenkreuttiläiset sanoivat, että niitä on kolme. Nämä kolme vihollista ovat tietämättömyys, sairaus ja köyhyys, tai jos ajattelemme elämän kehitystä niin pitkälle kuin osaamme sitä kuvitella, sanoisimme, että nämä kolme suurta vihollista ovat: tietämättömyys ensimmäisenä, sitten itsekkyyden, joka on kaikista suurin sairaus, ja kolmanneksi kuolema, joka on kaikista suurin köyhyys. Tietämättömyys, itsekkyyden ja kuolema. Ne ovat ihmisten suurimmat „viholliset” taikka toisin sanoen suurimmat „ystävät”, sillä nuo ihmeelliset elämän voimat tulevat voitettuina ihmisten ystäviksi.

Kun tietämättömyyden suuri vihollinen on voitettu ja tehty ystäväksemme, olemme saaneet tiedon. Kun itsekkyyden suuri vihollinen on tehty ystäväksemme, olemme saaneet epäitsekkyyden, jumalallisen rakkauden, joka tekee elämän aina ja yhtämittaa onnelliseksi ja suloiseksi. Kun taas olemme voittaneet „viimeisen vihollisen”, joksi Paavali sitä nimittää, kun olemme voittaneet kuoleman ja tehneet siitä ystävän, silloin olemme saaneet niin ihmeellisen taikasauvan käteemme, että kuoleamalla ei ole valtaa ylitsemme, vaan olemme voittaneet iankaikkisen elämän, jolle kuolema ei mitään voi.

Kun ajattelemme tätä kolminaisuutta, tietämättömyyttä, itsekkyyttä ja kuolemaa, silloin selvästi näemme, kuinka ne suhtautuvat inhimillisen olemuksemme kolmeen peruspuoleen ja kuinka siis tietämättömyys on jossain suhteessa henkeemme, itsekkyyden, sairauksista suurin ja syvin, on suhteessa sieluumme ja kuinka taas kuolema, suurin köyhyys, on suhteessa ruumiiseemme. Näemme ikäänkuin kolme jalokiveä kahdessa sarjassa ja saamme vielä kolmannen sarjan jalokiviä, nimittäin jumalallisen kolminaisuuden. Jos syvennymme miettimään näitä asioita, voimme nähdä punaisen langan kulkevan Jumalan Pyhästä Hengestä ihmisen henkeen ja siitä totuuden tiedon kautta tietämättömyyteen, ja sitten taas Jumalan Pojan, kosmillisen Kristuksen, kulkevan sielumme kautta itsekkyyteen, ja vielä lopuksi Jumalan, Isän, eli jumalallisen vallan, voiton ja mahdin kulkevan Isän kautta kuolemaan ja uppoutuvan meidän ruumiiseemme. Isän kädessä on kuolema, hävitys ja Isän kädessä on meidän ruumiimme. Sentähden sanoo Jeesus evankeliumissa, että ei mitään tapahdu, ei putoa hiuskarva ihmisen päästä eikä varpunen maahan ilman, että Isä siitä tietää.

Kun ajattelemme näitä kolmea kolmiyhteyttä ja muistamme, että sisäinen kolmiyhteytemme, henki, sielu ja ruumis, on verrattavissa psykologiseen kolmiyhteyteemme, tahtoon, tietoon ja tuntoon, saamme neljä jalokivisarjaa, jotka kaikki ovat suhteessa toisiinsa.

<i>Pyhä Henki</i>	<i>Poika</i>	<i>Isä</i>
Henki	Sielu	Ruumis
(aatmaa-buddhi-manas)	(aatmaa-buddhi-manas)	(aatmaa-buddhi-manas)
Tieto (manas)	Tunto (buddhi)	Tahto (aatmaa)
Tietämättömyys	Sairaus, itsekkyyden	Köyhyys, kuolema

Ajatelkaamme vapautta eli vapautusta, josta kaikissa uskonnoissa puhutaan. Sitä nimitetään milloin pelastukseksi, milloin ikuiseksi autuudeksi ja rauhaksi. Buddhalaiset puhuvat nirvaanasta, joka on vapautusta rajoituksista ja ristiriidoista, hindulaiset taas mookshasta eli pelastuksesta. Kristikunta puhuu pelastuksesta saatanan eli pahan vallasta, ja paha on kristinuskossa ennenkaikkea synti, joka käsite taulukossamme joutuu itsekkyyden otsakkeen alle. Itämaalaiset sitävästoin puhuvat vapautuksesta tietämättömyydestä ja valheesta eli

harhasta. Kaikkien suurten uskontojen mukaan on pelastus ihmisen päämäärä. Hän pelastuu noista kaikista pahan muodoista. Hän pelastuu tietämättömyydestä, hän pelastuu itsekkyydestä, synnistä ja sairaudesta, ja hän pelastuu kuolemasta. Tämä päämäärä tuntuu miltei saavuttamattomalta ihanteelta, sillä johan pelastuminen tietämättömyydestä olisi sanomattoman korkea saavutus. Voisimme vielä ymmärtää, että pelastuisimme järjessämme valheesta ja tietämättömyydestä ja näkisimme totuuden, mutta kun ajattelemme, että pitäisi pelastua myös synnistä, itsekkyydestä ja pahasta, silloin tämä tuntuu meistä jo ylivoimaiselta. Tieteellisellä työllä ja tutkimuksella voimme vähitellen ehkä oppia totuutta näkemään, mutta pelastua synnistä ja vapautua itsekkyydestä, joka on meidän sisässämme, kuinka se on mahdollista?

Useimmat kristityt, jotka ovat sitä yrittäneet ovat tulleet siihen johtopäätökseen, että itsekkyydestä vapautuminen on mahdotonta. Ja kuinka voisimme pelastua kuolemasta? Tämä ei ole samaa kuin epämääräinen elämä kuoleman jälkeen, josta etukäteen ei ole tietoa. Pelastuminen kuolemasta täytyy olla tietoista kuoleman voittamista. Ja kuinka semmoinen on mahdollista?

Meistä ihmisistä tämä kaikki tuntuu ylikuonnolliselta ja mahdottomalta. Mahdotonta on pelastua synnistä ja pahasta. Mahdotonta on ihmisen, joka on heikko ja huono, voittaa kuolema. Ja kun vielä saamme tietää, ettei totuutta koskaan voi saavuttaa paljaalla älyllisellä, ei filosofisella eikä tieteellisellä työllä, niin tunnemme uskomme uupuvan ja viimeisenkin tukikohtamme horjuvan. Kuitenkin on niin, että totuus ei ole altis paljaille älyllisille ponnistuksille, vaan totuus on, niinkuin Jeesus Kristuskin on selvästi opettanut, elämää. Totuus on uutta elämää. Totuus, joka vapauttaa meidät harhoista, valheesta ja tietämättömyydestä on Pyhän Hengen elämää meissä. Ihminen on kutsuttu elämään Pyhässä Hengessä. Se on Jeesuksen oppi. Meistä ihmisistä tämä kaikki tuntuu korkealta ja saavuttamattomalta. Kuinka me tavalliset ihmiset, jotka elämme täällä maan päällä vähäpätöisissä hommissamme, pienissä puuhissamme toimeentulon puolesta, kuinka me voisimme täytyä totuuden Pyhällä Hengellä, niin että eläisimme totuudessa?

Kuitenkin se on kaikkien viisaitten opetus. Meidän pitää alkaa vapautua sillä tavalla, että vapaudumme ensin sisässämme, hengessämme. Emme pääse ruumiimme herraksi emmekä voi kuolemaa voittaa, emme pääse synnistä, sairaudesta ja itsekkyydestä, ennenkuin olemme tulleet valheen ja tietämättömyyden herroiksi. Meidän on päästävä ensin totuuden tietoon, meidän järkemme ja henkemme on tuleva vapaaksi. Se on ensimmäinen askel. Ja se ei ole ainoastaan pään vaivaa eli järjen työtä, vaan sitä, että henkemme sisässämme vapautuu tietämättömyyden kahleista. Meidän tulee oppia näkemään, mikä totuus on. Meidän tulee oppia elämään totuuden Pyhän Hengen elämää. Sitten vasta kun olemme päässeet totuuden tietoon, voimme vapautua synnistä, pahasta ja itsekkyydestä. Lopuksi voimme vapautua kuoleman vallasta. Se on viimeinen askel. Ensimmäinen on tietämättömyydestä vapautuminen, toinen on itsekkyydestä vapautuminen ja kolmas on kuoleman vallasta vapautuminen.

Nämä kaikki askeleet ovat vakavan todellisia. Niissä ei ole kysymys pintapuolisuudesta, ei tekopyhyydestä, ei olettamisesta. Kysymyksessä on todellinen totuuden tieto, todellinen itsekkyydestä vapautuminen, todellinen iankaikkisen elämän saavuttaminen ja kuoleman voittaminen, joka luo ruumiimme uudeksi.

Koko tämä suuri työ, joka on edessämme, on jaettu perättäisiin jaksoihin. Lopullinen pelastus on pitkän työn tulos. Se on järjestelmällisesti tehty ohjelmaksi ihmisille, niinkuin H. P. Blavatsky teosofisessa elämänymmärryksessä on meille opettanut. Se on henkisen kehityksemme, tie, joka kulkee asteittain eteenpäin vihkimyksestä vihkimykseen. H. P. Blavatskyn työ on ollut meille niin suureksi avuksi ja valistukseksi, koska hän on osannut kuvata, miten me ihmisinä kehitymme, minkälainen on henkisen kehityksen tie. Hän on paljastanut meille muutamia vihkimyksen salaisuuksia ja tehnyt meille mahdolliseksi uskoa suureen päämäärään, mikä ihmisiä odottaa. Kun vielä otamme lukuun, että ihmisinä synnymme jälleen, joten työmme ei mene hukkaan, ymmärrämme, ettei ole mahdotonta saavuttaa lopullinen päämäärä, niin huimaavan korkealla kuin se onkin.

Tahdon nyt näyttää, miten tuo vihkimyskaavake, jonka annoin viime kerralla, suhtautuu meidän kolmeen olemuspuoleemme, henkeen, sieluun ja ruumiiseen. Silloin meille paremmin selviää henkisen kehityksen pitkä taival. Mutta meidän tulee ymmärtää, että vaikka henkinen kehitys kulkee etapeissa, askeleissa, suurissa vihkimyksissä, ei ihminen silti kehity yksipuolisesti. Ei hän kehity sillä tavalla, että ensin kehittyy henki, sitten sielu j.n.e. Hänen henkinen itekasvatuksensa käsittää ja kehittää hänessä kaikkia hänen olemuspuoliaan yhtäaikaan. Ei hän kasvata yksinomaan järkeään tai yksinomaan tahtoaan tai tunnettaan, vaan samalla kertaa aina tunne-, tahto- ja järkielämää, joskin pääpaino on milloin milläkin puolella.

Nämä vihkimykset jakautuvat kolmeen jaksoon. Jokaisessa jaksossa on neljä suurta vihkimystä.

Kuitenkaan ei ole kuin kymmenen yhteensä, sillä uusi jakso ottaa aina viimeisen vihkimyksen edellisestä ensimmäiseksi. Jokaisessa jaksossa on neljä vihkimystä ja sentähden puhutaan pyhissä kirjoissa tavallisesti vain neljästä suuresta vihkimyksestä. Nyt on huomattava, että kun kristikunnassa puhumme neljästä suuresta vihkimyksestä, emme ota lukuun niitä neljää suurta vihkimystä, joista puhuttiin Vanhassa Liitossa ennen Kristusta. Allaoleva kaavake kuvaa asiaa.

		<i>Pyhä Henki.</i>		
		<i>Henki, manas.</i>		
Merkurius		1 vihkimys	
Venus		2 „	valmistava tie
Maa		3 „	
Mars		4 „	

		<i>Kosmillinen Kristus, Poika.</i>		
		<i>Sielu, buddhi.</i>		
Mars		1 vihkimys	
Jupiter		2 „	
Saturnus		3 „	
Uranus		4 „	

		<i>Isä.</i>		
		<i>Ruumis, aatmaa.</i>		
Uranus		1 vihkimys	
Neptunus		2 „	
Kuu		3 „	
Aurinko		4 „	

Pyhä Henki on tekemisissä meidän kolminaishenkemme kanssa, sen järki- eli manaspuolella. Ihmisen henki käsittää kolme prinssiä, aatman, buddhin ja manaksen. Niistä manas on Pyhän Hengen kohdalla, sielu Pojan ja ruumis Isän kohdalla.

Vanhassa Liitossa kuten viimein esitettiin Merkurius, Venus ja Maa vastasivat ensimmäistä, toista ja kolmatta vihkimystä. Neljäs vihkimys, niinkuin muistamme, on Mars-vihkimys. Se on neljäs vanhassa järjestelmässä, mutta samalla ensimmäinen vihkimys Uudessa Liitossa. Ensimmäinen sarja loppuu siis todellisesti kolmanteen vihkimykseseen. Merkurius, Venus ja maapallo kuuluvat maasarjaan ja sentähden Vanhan Liiton saavutukset ovat ikäänkuin valmistavana tienä Uudessa Liitossa. Ne ovat sen puhdistus- eli *katharsis-työtä*. Koko Pyhän Hengen tie on valmistava tie Kristuksen luo. Sentähden onkin Kristuksen luo pyrkijän ensimmäinen elinehto: „Sinun tulee täyttyä Pyhällä Hengellä.” Ei voi olla kristitty, ellei ole täytetty Pyhällä Hengellä.

Valmistavalla tiellä nämä vanhat kolme suurta vihkimystä jakautuvat yhdeksään pieneen vihkimykseseen eli yhdeksään psykologiseen kokemukseen. Ennenkuin ihminen on kristitty, joka kykenee toden teolla Kristusta seuraamaan, täytyy hänen läpikäydä yhdeksän suurta psykologista kokemusta tai vanhan tien kolme suurta vihkimystä, jotka Uudessa Liitossa tavallisesti tulevat yhdeksänä kokemuksena eli pienempänä vihkimyksenä, jotka ovat tavallaan kuin uudestisyntyä. Niitä läpikäymme Kristuksen valmistavalla puhdistuksen tiellä.

Apunamme tällä tiellä on keino, jota H. P. Blavatsky erikoisesti teroitti ja opetti ja joka on kristikunnassa jäänyt unohtuiksi. Se keino on mietiskely eli meditatiioni. Myöskin voimme nimittää sitä rukoukseksi. Se on rukousmietiskely, joka ei pyydä mitään muuta kuin totuutta. Se on ainoa rukous, joka on ihmiselle suvaittu hänen itsensä hyväksi. Kaunista on, jos ihminen nöyryydessään lankeaa polvilleen ja rukoilee sielullisessa tai ruumiillisessa hädässä olevan ystävän puolesta. Se on kuin olla pitää. Semmoinen ihminen on siunattu. Hän saa apua. Hänen rukouksensa kautta voivat enkelivoimat auttaa hädässä olevaa. Niinkuin Jeesus Kristus rukoili Getsemanessa maailman puolesta, sillä tavalla meidänkin pitää rukoilla toistemme puolesta. Se on epäitsestä, inhimillistä, ylevää ja kaunista. Mutta meidän ei pidä rukoilla itsellemme mitään muuta kuin totuuden tietoa ja Jumalaa, viisautta, valaistusta ja henkeä. Rukoilkaa henkeä, on Jeesus meille opettanut ja sitä H. P. Blavatsky uudestaan meidän päivinämme opetti. Hän ei tahtonut käyttää sanaa „rukous”, joka on monasti väärinkäytetty täällä länsimailla, vaan hän käytti mieluummin vanhaa itämaalaista nimitystä „meditatiioni”.

H. P. Blavatsky on kirjoissaan selittänyt, mitä mietiskely eli meditaatio on. Mietiskelijän on vetäydyttävä yksin huoneeseensa, niin ettei mikään häntä häiritse ja kohdistettava ajatuksensa ja sielunsa koko voima mietiskeltävään aiheeseen. Jos aiheena on esim. totuus, on hänen kokonaan uppouduttava totuuden mietiskelemiseen. Ei mikään saa häiritä. Hänen pitää oppia pitämään ajatuksensa aisoissa ja kiinnitettynä siihen kohtaan, jota mietiskelee. Ajatukset eivät saa lentää niinkuin linnut puiden oksilla edestakaisin tai niinkuin kärpäset lentävät huoneessa, vaan kun ei tahdo mitään ajatella, on aivoissasi oleva rauha. Ajatuksiaan pitää ihmisen oppia hallitsemaan. Tätä H. P. Blavatsky koetti opettaa, ja tämä iänikuinen mietiskelytaito se vie meitä eteenpäin Pyhän Hengen, totuuden tiellä. Totuuden elämä tulee meihin sillä tavalla, että mietiskelemällä avaamme henkemme ikkunat ulospäin. Meihin tulee ylhäältä runsaasti valoa, kun opimme mietiskelemisen taidon. Valo, joka meihin tulee, valaisee pimeyttämme ja tietämättömyyttämme, niin että itse alamme loistaa sisäistä tietoa. Tulemme valoisiksi, kun meissä ei ole enää pimeyttä, mutta se valo ei ole meidän valoamme, vaan Pyhän Hengen valo. Se on Jumalan valo, joka Pyhänä Henkenä meihin tunkeutuu. Se on Jumalan Pyhä Henki, joka on meissä.

Näin meistä tulee todellisia ihmisiä, jotka voimme jatkaa eteenpäin korkeammalla tiellä. Valo vie meidät, niinkuin vanhassa skeemassa näimme, mystilliseen kuolemaan tällä maapallolla. Ja sitä ennen se vie meidät siihen, että joku lähellämme huomaa meidän valomme.

Niinhan kerrotaan Johannes Kastajasta. Paljon kansaa tuli hänen luoksensa ja he tiesivät, että hän voi heitä auttaa. Hän antoi heille kuin voimaa, niin etteivät enää voineet elää valheessa, harhassa ja erehdyksessä, vaan heidän piti alkaa uutta elämää. Jos ken oli vääryyttä tehnyt, hän tahtoi sen korvata moninkertaisesti. Näin vaikutti Johannes Kastaja. Jeesus sanookin, että hän oli suurin vaimoista syntynyt, hän oli niin pitkälle päässyt kuin oli mahdollista Pyhän Hengen tiellä eli Vanhan Liiton tiellä. Mutta näin pitkälle päästyään hänelle alkaa uusi elämä Uuden Liiton tiellä, kun Jeesus tuli Jordanin luo kastettavaksi. Silloin Johannes Kastaja näki, että hänen edessään oli suurempi. Hän oli kyllä aavistanut sen jo kauan sitten ja nyt se tuli hänen luoksensa, ihmeolento, jolla oli paljon enemmän avaimia käsissään kuin hänellä. Johannes näki ja kuuli mitä tapahtui, kun Jeesus kastettiin. Nyt hänkin sai astua sille tielle, joka vei taivaan valtakuntaan. Se oli Kastajan Golgatan tie. Se valmisti Johanneksen Mars-vihkimykseen, jolloin hänen verensä vuodatettiin ja hän marttyyrina sai antaa henkensä Herodeksen pidoissa.

Pyhän Hengen vanha tie alkaa sillä kärsimyksellä ja tuskalla, niillä sisäisillä ristiriidoilla, jotka aiheutuvat siitä, että ihminen elää tietämättömyydessä eikä näe totuutta. Samalla tavalla Uuden Liiton tie, joka kulkee Pojan merkeissä ja alkaa Mars-vihkimyksellä, myös alkaa suurilla - ja usein julkisilla — kärsimyksillä. Ihminen saa marttyyrina uhrata henkensä totuuden ja ihmiskunnan puolesta, — jollei fyysisesti, niin ainakin sielullisesti, maailman halveksimassa elämäntyössään. Tällä uudella tiellä seuraa ensimmäistä Mars-vihkimystä toisena Jupiter-vihkimys, kolmantena Saturnus- ja neljäntenä Uranus-vihkimys.

Jupiter-vihkimyksessä ihminen tulee Mestariksi vanhassa merkityksessä. Hänestä tulee valkoinen tietäjä, valkoinen maagikko, joka osaa levittää siunausta ympärilleen. Hänellä on voimaa ja valtaa luonnon voimien yli. Semmoisia Mestareita ilmestyy silloin tällöin historiassa ja ne ovat persoonallisuuksina tavallaan kuin jonkunlaisia parakletteja eli lohduttajia. Kun Jeesus sanoi lähettävänsä kuoltuaan Pyhän Hengen eli lohduttajan, tarkoittaa tämä ennenkaikkea Pyhää Henkeä, joka tulee kaikkiin ihmisiin, jotka seuraavat Jeesusta. Mutta se tarkoittaa myös, että Pyhä Henki herää ihmisissä jonkun lohduttajan työn kautta, siis jonkun Mestarin välityksellä. Niin oli meidän aikanamme teosofisen liikkeen alkaessa. H. P. Blavatsky ei itse omassa persoonassaan ollut lohduttaja, mutta hänen persoonallisuutensa oli tavallaan kuin dokeettinen persoona, jonka takana oli lohduttaja, tässä tapauksessa kaksikin lohduttajaa, kaksi Mestaria. Hänen Mestariinsa olivat kuin parakletteja, jotka tulivat teosofisen liikkeen ja H. P. Blavatskyn välityksellä ihmisiä lohduttamaan ja muistuttamaan siitä, mitä Jeesus oli opettanut. Ja koska Jeesus Kristus oli käänteentekevä ihmiskunnan historiassa, ovat viisaat aina viitanneet häneen. Muhammed esim. sanoi, että hän vain jatkaa Jeesuksen työtä ja muistuttaa ihmisten mieliin mikä oli Jeesuksen sanoma. Muhammettilaisuus oli alussa oikeata kristinuskoa. Niin täytyy kaikkien lohduttajien tehdä, jotka tulevat ihmiskunnan luo sitä neuvomaan ja ohjaamaan oikealle tielle. Heidän pitää viitata Jeesus Kristukseen. Silloin he ovat oikeita parakletteja ja silloin he itse ovat tai heidän takanaan oleva on Mestariolento, joka on ottanut ainakin toisen suuren vihkimyksen uudella tiellä tai vanhalla tiellä viidennen (Mestari-vihkimyksen).

Seuraava vihkimys on Saturnus-vihkimys ja se on kuin edellisen Mestari-vihkimyksen laajentamista. Se on „elävien kivien koulu”. Jos Mestari on nuori Mestarina, tekee Saturnus-vihkimys hänestä viisaudessa vanhuksen, Tshoohanin eli Herran, joka on kuin valkohapsinen ukko, loppumattoman ajan symboli. Saturnus-vihkimyksen läpikäyneellä on valtaa ja viisautta, hän tietää kaiken ja on ankara jylhässä korkeudessaan.

Ei mikään voi häntä horjuttaa. Hän on yli-inhimillinen olento. Tuntuu kuin hän ei olisi ihminen enää, eikä enää ihmistä ymmärtäisi. Hän on niin ankaran suora ja puhdas koskemattomassa kirkkaudessaan, että näyttää kylmältä. Mutta tämä on kuitenkin harhaa, sillä todellisuudessa hän on läpeensä lempeä ja inhimillinen. Hänessä vain ei ole mitään itsekkyyttä, ei mitään epätäydellisyyttä.

Kun Tshoohan ottaa seuraavan suuren vihkimyksen, alkaa itseasiassa uusi sarja, sillä Uranus-vihkimys on samalla ensimmäinen vihkimys Isän sarjassa. Neptunus on toinen, Kuu kolmas ja Aurinko neljäs, todellinen neljäs vihkimys, joka ei aloita enää mitään uutta, mistä meillä olisi tietoa.

Tshoohan- eli Saturnus-vihkimyksessä on Mestari puhdistanut sielunsa viimeisestäkin itsekkyydestä, sairaudesta ja synnistä. Uranus-vihkimyksessä hän lähtee uudelle taipaleelle. Hän ottaa nyt Isän tiellä käsiteltäväkseen oman ruumiinsa. Niinkuin adepti sielu-vihkimyksissä kasvoi sielullisesti täydelliseksi, niin hän kolmannessa eli viimeisessä jaksossa kääntää huomionsa omaan ruumiiseensa. Hänen on luotava itselleen kuolematon ruumis, sillä hänen on voitettava kuolema. Se on adeptin ja samalla ihmisen viimeinen työ. Hän on kyllä säilyttänyt tietoisuutensa läpi elämien. Hän muistaa menneet jälleensyntymisensä aivan hyvin. Sen muistin hän on saavuttanut aikoja sitten. Ei kuoleman voittaminen ole tekemisissä jälleensyntymismuistin kanssa. Kuoleman voittaminen on oman ruumiin salaisuudesta perille pääseminen ja omasta ruumiista semmoisen uuden taikaruumiin luominen, joka ei kuole. Se on se taivaallinen ruumis, josta Paavali puhuu ja jonka adepti valmistaa itselleen omasta fyysisestä ruumiistaan eli paremmin sanoen sen kaksoispuolesta, eetteriruumiista. Uranus-vihkimys on kuin sähköruumiin luomista. Adepti valmistaa itselleen sähköruumiin. Se ei ole suoranainen ruumis vielä, se on kuin sähköverho. Hänen eetteriruumiinsa on kuin positiivisesti sähköittynyt.

Neptunus-vihkimyksessä ihminen luo itselleen magneettisen verhon. Silloin on varsinainen ruumis jo muodostumassa, uusi eetteriruumis, joka ei vielä ole täysin organisoitu. Vasta Kuu-vihkimyksessä adepti luo itselleen kuolemattoman käyttövälineen. Neljännessä vihkimyksessä hänestä tulee Kristus-olento.

Neptunus-vihkimystä voimme nimittää myöskin Buddha-vihkimykseksi, Kuu-vihkimystä taivaallisen Pojan vihkimyksiksi ja viimeistä Aurinko-vihkimystä Isän eli Kristuksen vihkimyksiksi, jolloinka adepti, niinkuin Jeesus Kristus, on niin yhdistynyt kosmilliseen Kristukseen, että hän on kuin koko maailman herra. Hänelle on annettu „kaikki valta taivaissa ja maan päällä”. Tämä on tietysti jotain aivan kuvaamattoman korkeaa, jota meidän vaillinainen kielemme ja mitättömät tietomme eivät osaa edes aavistaa.

Näin on ihminen kulkiessaan läpi kaikkien vihkimys-sarjojen saavuttanut sen vapautuksen ja pelastuksen, jota hän on uskaltanut unelmoida täällä maan päällä.

III. UUDESTASYNTYMINEN

Helluntai-ihmeestä alkoi kristillisen seurakunnan historia. Se on koko kristikunnan ja kristillisen kirkon alkutapahtuma. Olemme tottuneet nimittämään sitä helluntai-ihmeeksi, koska se esitetään sängen merkillisenä ja hämmästyttävänä ihmetapahtumana. Apostolien Teoissa kerrotaan, että kun kristityt olivat kokoontuneet helluntaina kävi suuri tuulispää ja taivaasta laskeutui tulisia kieliä apostoleihin ja ensimmäisiin opetuslapsiin ja kaikki täytyivät Pyhällä Hengellä. Mitä kertomuksessa on painostettu erikoisena ihmeenä, on, että kun apostolit ja Pietari etunenässä alkoivat puhua omalla aramean kielellään, niin erikieliset kansanjoukot, jotka olivat läsnä, käsittivät kaikki apostolien puheet ja ajattelivat: „tämä on merkillistä, nuo miehet puhuvat meidän kieltämme”.

Kertomuksessa on jotain, joka herättää huomiotamme ja hämmästyttää meitä. Helluntaina tapahtui Pyhän Hengen vuodatus ja tämä Pyhän Hengen läsnäolo vaikutti, että apostolit ja opetuslapset puhuivat jokaisen läsnäolijan omalla kielellä. Jos emme ota tätä ymmärtääksemme sanallisesti, voimme ymmärtää sen ainakin niin, että apostolien puhe oli sitä laatua, että nekin, jotka eivät osanneet heidän kieltään, luulivat käsittävänsä heidän puheensa. Tämä suorastaan fyysillisenä tapahtumana ei ole ainutlaatuinen. Olin itse kerran läsnä eräässä teosofisessa kokouksessa, jossa käytettiin eri kieliä, koska oli erikielisiä ihmisiä koolla, ja jossa yhden ihmisen puheen useat olivat ymmärtäneet, vaikka eivät osanneet puhujan kieltä. Eräskin lisäsi minulle siitä mainitessaan, että nyt hänelle ja monelle muulle selvisi, mitä tarkoitetaan Uudessa Testamentissa helluntai-ihmeellä, sillä tämä oli kuin helluntai. Hän olikin ymmärtänyt puheen sisällön, sillä hän kertoi siitä minulle. Se oli siis jonkinlainen helluntaitapahtuma, joka ainakin muistutti ensimmäistä helluntai-ihmettä ja teki sen realistisesti käsiteltäväksi.

Minä en kuitenkaan tahtoisi käsittää ensimmäistä helluntaitapahtumaa ainoastaan tällä tavalla, sillä kun kertomuksessa sanotaan, että kaikki ymmärsivät apostolien puhetta, kätkeytyy siihen mielestäni, että se, mitä apostolit puhuivat, oli niin yleisinhimillistä, että kuka tahansa saattoi sen ymmärtää. Uskonto oli juutalaisille läpeensä kansallinen, ei se sopinut eikä sitä saanut antaa toisille kansoille. Ei juutalainen voinut myydä sitä muille, sillä vaikka joku olisi kääntynyt Juudan uskoon, ei hän silti ollut juutalainen. Mutta nyt helluntaina tapahtui, että apostolit puhuivat asioista, jotka kohoten yläpuolella kansallista uskontoa, olivat yleisinhimillisiä ja yleismaailmallisia.

Tämän johdosta huomiomme kääntyy kysymykseen, mikä Pyhä Henki oli, joka täytti apostolit, niin että jotkut sanoivat heistä, että he olivat täynnä makeaa viiniä. Mikä oli se inspirationsi? Jeesus oli sanonut: „Minä lähden pois, että voisin lähettää teille parakleetin, Pyhän Hengen, joka muistuttaa teille, mitä olen puhunut.” Jeesus oli kuollut. Hän antoi nyt opetuslapsilleen Pyhän Hengen. Tämä käy ilmi Uuden Testamentin kertomuksesta. Mikä se Pyhä Henki siis oli? Jeesus ei antanut sitä eläessään, vaan lähetti sen kuolemansa jälkeen. Sanotaan Johannes Kastajasta, että hän oli täynnä Pyhää Henkeä, hän syntyi ja kasvoi Pyhässä Hengessä. Mutta Johannes Kastaja itse sanoi: „Minä kastan teitä vedellä, mutta minun jälkeeni tulee se, joka kastaa teidät Pyhällä Hengellä ja tulella. Minä en kykene sitä tekemään. Se, joka tulee minun jälkeeni, on minua niin paljon suurempi, etten kykene Hänen kengännauhojaan avaamaan. Hän kastaa teidät Pyhällä Hengellä.” Meidän on pidettävä mielessä, että Johannes Kastaja kastoi vedellä ja koko kristikunta kastaa vedellä. Apostolit kastoiivat uusia kristityitä vedellä, ei Pyhällä Hengellä; ensimmäiset kristityt ja apostolit olivat kuin Johannes Kastajan asemassa. Jeesuksesta sanotaan nimenomaan, ettei Hän ketään kastanut vedellä, mutta Johannes Kastaja ja ensimmäiset kristityt kastoiivat vedellä, kuten pitkin matkaa kristikunnassa on tehty.

Näin ollen meidän tekee mieli kysyä: mikä oli kastaminen vedellä ja mikä Pyhällä Hengellä ja tulella kastaminen? Jeesus sanoi Nikodemukselle, kun tämä tuli yöllä hänen luo: „Ei voi kukaan tulla taivastenvaltakuntaan, ellei hän synny vedestä ja hengestä.” Lauseella voi olla useampia okkultisia eli sisäisiä merkityksiä, mutta silmiinpistävänä kohtana on, että ihmisen pitää uudestaan syntyä veden kasteesta, — vaikka hän ei tule taivastenvaltakuntaan ennenkuin hän myös on syntynyt hengestä. Jeesus sanoo Johannes Kastajasta, että hän on suurin ihmisistä, mutta pienin taivastenvaltakunnassa on suurempi kuin Johannes Kastaja. Johannes Kastaja ei ollut taivastenvaltakunnassa. Taivastenvaltakuntaan saattoi tulla ainoastaan se, joka oli kastettu vedellä ja hengellä, ja hengellä saattoi kastaa ainoastaan Jeesus. Kun luemme kirjoituksia Uudesta Testamentista, tulee meille selväksi, että kristitty todellisessa merkityksessä ei ole se, joka on kastettu vedellä ainoastaan, vaan se, joka on kastettu sekä vedellä että hengellä. Ihminen tulee siis ensiksi, kun hänet vedellä kastetaan, Johannes Kastajan asemaan, ja pääsee vasta sitten eteenpäin siihen kohtaan, missä apostolit olivat, että hänet kastetaan Pyhällä Hengellä ja tulella. Ja vasta sen jälkeen kun hän on saanut sekä veden että

hengen kasteen, on hän astunut taivastenvaltakuntaan, johon kaikkien kristittyjen pitää kuulua, niinkuin Jeesus sanoi eläessään: „Nyt taivastenvaltakunnan portit ovat auenneet minun kauttani, nyt muuttakaa mielenne ja seuratkaa minua, niin voitte pyrkiä siihen.”

Vedellä kastaminen on ulkonaisesti katsoen symbolinen teko, symboli siitä, että ihmisessä on tapahtunut mielenmuutos; hän jättää nyt vanhan elämänsä ja alkaa uutta. Vedellä kastaminen ei merkitse mitään, jos pientä lasta kastetaan ja sanotaan, että lapsi on sen kautta tullut kristityksi ja vastaanotettu kristilliseen seurakuntaan. Semmoista taikaa ei voi kuolemattomalle hengelle tehdä, ei ketään voi tehdä kristityksi, siksi täytyy aina tulla. Ei pientä lasta eikä ketään, joka ei ymmärrä, mitä Kristuksen seuraaminen on, voida kastaa kristityksi. Vedellä kastaminen edellyttää ja symbolisoi, että ihminen on herännyt ja kääntynyt, että hänessä on tapahtunut mielenmuutos ja että hän jättää vanhan elämän.

Johannes Kastajan luo tuli monenlaisia ihmisiä, jotka kysyivät: mitä meidän pitää tehdä? Kun ihminen tekee tällaisen kysymyksen, on hän huomannut, ettei hänen elämänsä ole niin kaunis, jalo ja pyhä, että se häntä tyydyttäisi. Hänellä on sieluntuskia, hän tahtoo elää toisella tavalla, hänen omatuntonsa sanoo: sinä olet rikkonut, sinun pitää parantaa elämäsi. Hän saa kuulla, että Jordanin luona saarnaa parannusta merkillinen mies, joka syö ainoastaan ruohoja ja on puettu kamelin karvoista tehtyyn pukuun. Ja hän lähtee Jordanin rannalle kuuntelemaan merkillisen miehen puhetta. Johannes Kastaja seisoo siellä ylväänä profeettana puhuen ihmisten väärästä elämästä, siitä väärästä pohjasta, jolle ihmisten elämä on rakennettu. Kuuntelijoissa käy kuin mahtava liikutus, he tahtovat jättää vanhan elämän ja alkaa uutta. He tuntevat hengessään oudon päätöksen: tahdomme heittää synnin ja valheen ja alkaa uutta, puhdasta ja pyhää elämää. He astuvat veteen Johannes Kastajan kastettaviksi, ja hän kastaa heitä varoittaen: „älä enää tee pahaa, sovita kaikki, mitä olet rikkonut”. Ja he tuntevat, kuinka voimakas ja elähyttävä vaikutus virtaa Johanneksesta veden kautta heihin. Vakavina, lujina, keskitettyinä lähtevät he pois sieltä ja koettavat siitä päivästä elää kuin oikeat ihmiset.

Tiedämme evankeliumeista, kuinka silmiinpistäviä vääryyksiä silloin tehtiin yhteiskunnassa. Veronkantajat nylkivät, kauppiat kiskoivat, sotamiehet tekivät väkivaltaa, — yksilön oli verrattain helppo huomata oma raakuutensa. Nykyisissä yhteiskunnissa asiat ovat monimutkaisempia. Paha on enemmän peitossa. Mutta silloin, kun ihminen huomasi huonoutensa, hän meni pois ja alkoi uutta elämää. Ihmisestä, joka ei vielä ollut tietoisesti siveellinen, tuli siveellinen ihminen. Ihmisestä, joka oli sielultaan kasvattamaton, sivistymätön, tuli kulttuuriolento, joka ei tahtonut mitään väärää tehdä. Jos silmät auki arvostelemme nykyistä kristikuntaa, uskallammeko väittää, että kaikki „kristityt” kelpaavat edes kastettaviksi? Ovatko kaikki kristikuntamme yksilöt kaikissa kristikunnan kirkkoissa täysin siveellistä ihmisiä, jotka eivät mistään hinnasta tekisi mitään väärää? Eivätkö päinvastoin intohimot riehu meidän kristikunnassamme, niinkuin aina ovat ihmiskunnassa riehuneet? Täälläkin pyritään valtaan ja kunniaan ja yhteiskunnalliseen asemaan, täälläkin ovat ihmiset personallisten intohimojen vallassa. Tietysti meidän päivinämmä on enemmän kuin silloin, niitä ihmisiä, jotka tahtovat tehdä oikein. Kristikunta on monessa suhteessa edellä entisiä aikoja, ja personallinen moraali on kehittyneempi kuin ennen, suurin piirtein ajatellen, mutta eivät sittenkään kristikuntamme yksilöt vastaa Johannes Kastajan kuvaa oikeasta ihmisestä, eivätkä täytyä sitä mittaa, jota Johannes Kastajan seuraajat koettivat täyttää. Sentähden meidän täytyy hämmästyseksemme tunnustaa: jos emme ole edes Johannes Kastajan tasalla kristikunnassa, kuinka olisimme kristityitä siinä oikeassa mielessä, jota Jeesus Kristus tarkoitti sanoessaan, että meidän piti syntyä sekä vedestä että hengestä, ennenkuin pääsisimme taivastenvaltakuntaan? Meillä ei ole vielä käsitystä siitä, mitä hengestä syntyminen on ja mikä Pyhä Henki on.

Evankeliumissa nimenomaan puhutaan Pyhästä Hengestä helluntain yhteydessä ja Jeesuksen kasteen yhteydessä. Johannes Kastaja ilmoitti, että se, joka tulee hänen jälkeensä, kastaa Pyhällä Hengellä ja tulella. Ja kun Jeesus antoi Johanneksen kastaa hänet, kerrotaan, että taivaat aukenivat — Jeesus näki sen, mutta on otaksuttavaa, että Johannes Kastajakin näki saman asian, — Pyhä Henki laskeutui kyyhkysen muodossa Jeesuksen yli ja ääni kuului taivaasta: „Sinä olet minun rakas poikani, jonka tänään olen synnyttänyt.” Tuskin on ajateltavissa, että Jeesus olisi siitä kertonut, jos ainoastaan hän olisi kuullut ja nähnyt. Sentähden on otaksuttavaa, että Johannes Kastajakin näki ja kuuli.

Pyhästä Hengestä puhutaan myös, kun sanotaan, että Johannes Kastaja oli täynnä Pyhää Henkeä nuoresta saakka, ja kun kerrotaan, kuinka Marian, Jeesuksen äidin tullessa Elisabetin luo, kun tämä kantoi Johannesta kohdussaan, pieni sikiö Elisabetin kohdussa vavahti ilosta ja täyttyi Pyhällä Hengellä — ja myös Elisabet täyttyi. Kun enkeli Gabriel ilmestyi Marialle ja sanoi: „Sinä, Jumalan armoitettu, olet synnyttävä Jumalan Pojan”, ja Maria kysyi: „Miten minä olen synnyttävä pojan, kun en miestä vielä tunne?” niin enkeli sanoi: „Pyhästä Hengestä sinä tulet raskaaksi.”

Miksi Johannes kastoi ainoastaan vedellä ja miksi ainoastaan Jeesus saattoi kastaa Pyhällä Hengellä? Johannes Kastaja, joka oli täynnä Pyhää Henkeä ja itse eli Pyhässä Hengessä, hän ei saattanut sillä kastaa, s.o. hän ei voinut yhtäkkiä nostaa ja vihkiä toisia ihmisiä siihen kohtaan henkisessä elämässä, missä hän itse oli, hän vain saattoi auttaa ihmisiä valmistamaan itseään siihen tilaan. Ei opetuslapsi ole yläpuolella opettajaansa jos opetuslapsi nousee opettajan tasalle, ei hän ole opetuslapsi enää. Vaikka Johannes Kastaja oli Pyhässä Hengessä, ei hän voinut antaa sitä toisille, hän ainoastaan kastoi vedellä, saattaen siten toisia pyrkimään siveelliseen elämään ja luopumaan pahasta.

Jeesus Kristus sitä vastoin kastoi Pyhällä Hengellä. Hän oli Jumalan Pojan asemassa, sentähden hän saattoi nostaa ihmisiä Johannes Kastajan tasalle, jotta he siitä pyrkisivät eteenpäin. Pääsihän Johannes Kastajakin taivastenvaltakuntaan juuri sillä, että hän ollen täynnä Pyhää Henkeä ja tehden omaa työtään ihmiskunnan hyväksi kuoli marttyyrina, ottaen siten Mars-vihkimyksen, joka avasi hänelle Pojan taivastenvaltakunnan. Jeesus Kristus oli Jumalan Pojan tilassa jo syntyessään, hän oli jo ennen läpikäynyt kaikki Pyhän Hengen asteet, hänen oma kehityksensä vei hänet nyt Isän luo.

Nyt voimme täydellä syyllä kysyä: mikä on tuo Pyhän Henki ja Pyhän Hengen tila ihmisellä? Mitä merkitsee, että ihminen täyttyy Pyhällä Hengellä, toisin sanoen tulee kristityksi eli Jeesuksen oman määritelmän mukaan ihmiseksi, joka astuu taivastenvaltakuntaan? Mitä se oli, että Maria tuli raskaaksi Pyhästä Hengestä ja Jeesus sitten saattoi hänen kauttaan syntyä?

Ne asiat ymmärrämme, jos vähän ajattelemme ihmisten tulemista ja syntymistä tähän maailmaan ja olemista täällä, joista asioista puhutaan paljon teosofisessa kirjallisuudessa. Tahdon tässä parilla sanalla valaista ihmisten syntymistä maailmaan, siitä sitten selviää, mitä nuo muut vedestä ja hengestä syntymiset ovat. Kun koulussa luettiin kristillistä dogmatiikkaa, silloin saatiin muun muassa kuulla, että kristilliset teologit, pohiessaan ihmissielun syntymää, eivät voineet sitä täysin ratkaista, mutta viittasivat kolmeen mahdolliseen selitykseen. Nämä kolme selitystä ihmissielun syntymästä olivat: ensimmäinen, kreatsiaaninen teoria, jonka mukaan Jumala loi ihmiselle sielun samalla, kun hän syntyi maailmaan; toinen, preeksistentsiaaninen teoria, jonka mukaan jokaisen ihmisen sielu on ollut olemassa ennen syntymistä siinä merkityksessä, että Jumala on luomisaamuna luonut kaikki inhimilliset sielut yhtäkaa ja että nämä sielut odottavat jonkinlaisessa taivaassa syntymisvuoroaan; ja vihdoin kolmas tradusiaaninen teoria, jonka mukaan ihmisen sielu on syntyisin vanhemmista, tai ainakin niin, että isältä kulkee perintönä sielu lapseen. Muistan meidän opettajamme sanoneen meille, että viimeainittu teoria on lähinnä meidän järkeämme, mutta kyllä kai Jumala siinä myötävaikuttaa, sillä ei isä voisi antaa lapselle kuolematonta sielua. Kun nuorina niistä kuulimme, tuntuivat nuo teoriat äärettömän oppineilta, mutta ei niistä tullut sen viisaammaksi. Vasta jälleensyntymisopin valossa opimme niitä ymmärtämään, ja koko kysymys sielusta on sen kautta tullut järjelliseksi ja käsitettäväksi.

Kun ihminen syntyy maailmaan, on todella useampia tekijöitä yhteistoiminnassa. Sielu, joka syntyy, on luonnollisesti kauan ollut olemassa, ei sitä luoda silloin, sen alkusynty on perin toinen kysymys, mutta prosessi, jonka kautta sielu lapsena syntyy maailmaan, on itsessään monipuolinen. Voisimme syystä sanoa, että kaikki kolme teologista teoriaa pitävät tavallaan paikkansa, kun oikein ymmärtää asiat. Kreatsiaaninen teoria kuvaa sitä tosiseikkaa, että ihmissielut ovat lähteneet Jumalasta, eivät yliluonnollisessa luomisessa, vaan ihmeellisessä emanatsionissa; ja preeksistenssiteoria viittaa siihen, että kaikki sielut, jotka kuuluvat tähän ihmiskuntaan, ovat äärettömän kauan olleet olemassa Jumalasta syntyneinä. Tämä on luonnollisena edellytyksenä.

Kun sitten lapsi on syntyvä tähän maailmaan, pitää paikkansa tradusiaaniteoria, koska silloin tapahtuu myötävaikutus isän ja äidin puolelta ja myös preeksistenssiteoria, koska sielu itsekin on tärkeänä tekijänä. Eivät vanhemmat yksin määrää, että lapsi on syntyvä, pikemmin se on sielu, joka valitsee vanhemmat itselleen. Karmaa lukuunottamatta on kolme päätekijää: isä, äiti ja kuolematon minuus taivaassa, joka tahtoo syntyä. Jälleensyntyvä sielu on, niinkuin muistamme teosofisista tutkimuksista, puettuna verhoon, jota vanhassa indialaisessa okkultismissa sanotaan *kaarana-shariiraksi* eli „syyruumiiksi”. Tämä „auramuna” on hänen kaikista okkultisin prinssiippinsä, kuten H. P. Blavatsky sanoo. Vanhemmat tekevät hänelle mahdolliseksi pukeutumisen fyysilliseen ruumiiseen eli tulemisen näkyväiseksi ihmiseksi. Ihmisen näkyväiseen esiintymiseen ei tietenkään kuulu ainoastaan fyysillinen ruumis, vaan myös sen kaksoispuoli, eetteriruomis ja koko personallinen minä, joka on sama kuin hänen tunne- ja ajatuselämänsä. Teosofisissa kirjoissa tätä personallista „sielua” sanotaan astraali- ja mentaaliruumiiksi, vaikka okkultisesti katsoen se ei ole ruumis, vaan väriloistoinen aura, ihmisen „sielullinen ilmapiiri”. Ihminen ei olisi personallinen olento, ellei hän tuntisi, että hänen sielullaan on määrätty sisältö; sentähden nykyaikaiset psykologit tavallaan ovat oikeassa, kun nimittävät sielua vain „sieluelämäksi”, vaikkeivät tiedä mitään ihmisen auramunasta, eivätkä semmoista viidelle aistille todistamatonta ilmiötä usko olevankaan.

Millä tavalla nyt nuo kolme tekijää, isä, äiti ja jälleensyntyvä sielu, vaikuttavat personallisuuden muodostumiseen?

Lyhyesti sanoen asia on pääpiirteissään seuraavanlaatuinen: Isä antaa lapselle fyysillisen ruumiin siemenen, äiti sitä muovailee ja vaikuttaa siihen, ihmiseltä itseltä, s.o. jälleensyntyvältä minältä, tulee salavoimainen eetteriruumis, joka ikäänkuin projisioituu auraverhosta karman määräysten mukaan. Vanhemmilta, etupäässä äidiltä, tulee ihmiselle hänen sieluelämänsä, ajatuksensa ja tunteensa; tämä antaminen tapahtuu alussa, sillä niin pian kuin lapsen oma minä herää ja alkaa elää omaa elämäänsä, tulee ihminen itse suurimmaksi tekijäksi sieluelämänsä muodostamisessa. Mutta pohjan hän saa äidiltään, ja voimakkaimmin vaikuttaa siihen se aika, jolloin ihmissikiö on äidin kohdussa. Mitä äiti raskaana tuntee ja ajattelee, se vaikuttaa lapsen sieluelämään. Jos isällä ja äidillä on hyvä suhde, vaikuttaa isänkin sieluelämä edullisesti lapseen. Kolmen, neljän vuotiaana tai myöhemmin lapsi herätessään ajattelemaan omana minänä, vastaanottaa vaikutelmia omalta eetteriruumiiltaan, jonka hän on tuonut karmana mukanaan. Tämä on hänen elämänsäkirjansa, johon hän on kirjoittanut oman menneisyytensä ja jonka mukaan hän perii edellisten elämänsä niin debet- kuin kreditpuolen tottumukset, tavat ja taipumukset. Tavalliseen jokapäiväiseen kotiin syntyy esim. nerokas lapsi. Isä ei ole nero eikä äiti, mutta äidillä on suuria tunteita ja ajatuksia, rikas mielikuvitus j.n.e. Nero, mikä se on? Se ei ole peritty isältä eikä äidiltä, se on lapsen omaa karmaa, joka esim. taiteellisenä taipumuksena piilee hänen eetteriruumiissaan. Mikään ei voi häntä elämässä estää tulemasta nerokkaaksi taiteilijaksi, jos hän itse ei pane vastaan, sillä hänen omat taiteelliset taipumukset ja kykynsä puhkeavat esille eetteriruumiista, johon ne on laskettu auramunasta. Tämä on n.s. perinnöllisyyslain luonnollinen ratkaisu. Onhan selvää, että ihminen liikkeissään, eleissään, jopa ajatuksissaan ja tunteissaan muistuttaa vanhempiaan, mutta yhtä selvää on, että mitä uutta ja vanhemmista poikkeavaa hänessä on, se on häntä itseään, hänen omaa karmaansa menneisyydestä, hänen omaa muistiaan, niinkuin Platon sanoisi.

Mutta vielä on otettava huomioon eräs tärkeä seikka. Lapsen sieluelämä ei rakennu yksinomaan äidin ja isän persoonallisesta sieluelämästä, vaan siihen vaikuttaa toinenkin tekijä. Äiti naisena elää sisäisessä elämässään kiinteästi oman kansansa aurassa ja kansallisessa hengessä. Hän ei useinkaan ole niin tietoinen omasta kansastaan ja kansallishengestä, kuin mies on tuntiessaan siihen suuntaan taipumusta; mutta nainen elää luonnostaan vaistomaisesti kansansa sieluelämää. Sentähden sanotaan naisista yleensä, että he ovat vanhoillisia, eivät helposti muutu, vaan pitävät kiinni olevista oloista, puolustavat uskontoa, vanhoja tapoja ja yhteiskuntaa. Se johtuu siitä, että kansallinen aura vaikuttaa heihin, heidän oma sielunsa on auki tunne-elämässään kansalliseen suuntaan. Jos esim. isänmaa joutuu vaaraan, ketkä tuntevat sen syvemmin, ketkä haluavat ja tahtovat, että isänmaata on puolustettava? Naiset sen tekevät. He tuntevat: nyt miesten täytyy mennä taisteluun kodin ja isänmaan puolesta. Jos naiset osaisivat katsoa realistisesti asioita sillä tavalla, että itkisivät ja sanoisivat: „oi kauheata, ei pidä mennä sotaan” — silloin ei kenties tulisi sodasta mitään, mutta samalla tuntisivat he itse ja koko maailma selvästi: nyt naiset pettivät itsensä. Niin kauvan kuin he elävät tuossa vanhassa sieluelämässä, on luonnollista, että he innostuttavat omia miehiään ja poikiaan sotaan. Muinais-kreikkalainen äiti sanoi antaessaan kilven sotaan lähtevälle pojalleen: „tule takaisin joko voittajana tämän alla tai kuolleetena sen päällä”.

Kun lapsi on äidin kohdussa ja hänen vaikutuksensa alaisena ensimmäisinä vuosinaan sieluelämänsä puolesta, hän luonnollisesti imee itseensä kansallisuutta ja kasvaa äitinsä kansan henkeen pienestä pitäen. Ja niin ihminen, oli hän mies tai nainen, tuntee olevansa suomalainen, ruotsalainen, saksalainen, sillä se on hänen veressään, hän ei pääse siitä mihinkään.

Semmoinen on siis „syntyminen lihasta”.

Nyt kysymme: mikä on syntyminen vedestä? Mikä on Johanneksen kaste? Syntyminen vedestä on persoonallista puhdistusta. Ihminen on perinyt sieluelämänsä kaikenlaista pahaa ja itsekästä sekä vanhemmiltaan että omasta edellisestä elämästään, mutta syntyessään vedestä hän puhdistaa persoonallisen sieluelämänsä kaikesta pahasta, mitä on tuonut itse mukaansa menneisyydestään ja mitä on perinyt vanhemmiltaan. Hän luopuu vanhasta moraalittomuudesta ja tulee moraaliseksi olennoiksi. Tämä on veden kasteen saaminen ja sitä seuraava prosessi sieluelämässä. Se ei käy päinsä, ellei ihminen ole ajattelija ja totuudenetsijä, ellei hän harjoita rukousta ja mietiskelyä, ellei hän todella puhdistaa omaa sielunsa. Syntyminen vedestä ei millään tavalla häiritse hänen asemaansa ihmisenä ja yhteiskunnassa, vaan tekee hänestä kunnan kansalaisen, tosi israeliitan, tosi suomalaisen, tosi saksalaisen j.n.e., semmoisen olennon, jossa ei ole vilppiä, vaan joka tietää, mitä hänen oma kansallisuutensa häneltä odottaa ja vaatii. Hänestä tulee „suurin vaimosta syntynyt”, niinkuin Jeesus sanoi Johannes Kastajasta.

Mutta mikä on syntyminen hengestä, mikä on Jeesuksen antama Pyhän Hengen kaste, johon Johannes ei kyennyt? Mikä on se Pyhän Hengen tulikaste, joka teki apostolit ja joka tekee jokaisen kristityn niin yleismaailmalliseksi, että kaikki kansat häntä ymmärtävät? Se syntyminen Pyhästä Hengestä on todella jotain toista. Ehkä ymmärrämme asian, jos ajattelemme Mariaa, jolle enkeli sanoi: „Sinä tulet raskaaksi Pyhästä Hengestä ja synnytät pojan, josta tulee kansansa vapahtaja... Ja se pyhä, joka syntyy, on nimitettävä Jumalan Pojaksi.” Marialle luvattiin, että hän täyttyy Pyhällä Hengellä, tullen siitä raskaaksi, ja synnyttää Jumalan Pojan.

Jeesuksen Kristuksen elämäntyö ja opetus on paljastanut meille, mitä syntyminen Pyhästä Hengestä on, jota Maria ja apostolit saivat kokea ja jota jokaisen kristityn pitäisi kokea. Ei se ole niin ihmeellistä, ettei sitä jokainen voisi kokea, mutta se on ihmeellistä silloin, kun se tapahtuu todellisuudessa. Pyhä Henki on uusi elämä, joka meihin syntyy ja meidät täyttää.

Mikä uusi elämä täytti Marian? Hän oli nainen, joka koko sielullaan oli avoinna Juudan kansan kansalliselle auralle, tämä aura ikäänkuin eli hänessä. Hänellä oli äärettömän kaunis käsitys omasta kansastaan. Hän oli pyhä ja puhdas nainen. Nyt hänelle sanottiin: „Sinä tulet raskaaksi Pyhästä Hengestä, sinuun tulee uusi elämä, jota sinulla ei ole ennen ollut. Tämä uusi elämä tekee mahdolliseksi, että voit synnyttää Jumalan Pojan, josta tulee kansasi ja koko ihmiskunnan pelastaja.” Mikä se Pyhän Hengen uusi elämä oli?

Pyhä Henki on se elämä, se sisäinen tajunta, joka on koko ihmiskunnalle yhteinen. Se on koko ihmiskunnan järki eli ajatus, se totuuden tieto, imaginatsioni, kuvitusvoima, joka yhtenäisenä elää koko ihmiskunnassa, kaikkialla, missä ihminen voi nousta totuuden ja yhteenkuuluvaisuuden Pyhään Henkeen. Se on yläpuolella kaikkien eroavaisuuksien, yläpuolella uskonmuotojen, kansallisuuksien, verisiteitten, yhteiskunnallisten asemain j.n.e., — se on yleisen veljeyden henki, jumalallisen rakkauden henki, totuuden henki, joka tietää, että kaikki elävät olennot ovat samasta Isästä lähtöisin. Pyhä Henki elää ihmisessä silloin, kun hän on noussut kaiken yläpuolelle eikä voi sanoa: minä olen suomalainen, saksalainen, englantilainen — vaan ainoastaan: minä olen ihminen.

Ja samalla hän tietää ja tuntee, mitä merkitsee olla ihminen.

Otanpahan piirteen, jonka aina tuon esille ja toistan: „koska olen ihminen, saman Isän lapsi toisten kanssa, enkä ole luonut itseäni enkä toisia, ei minulla ole valtaa kuoleman eikä elämän yli, en voi ketään tappaa, en vihata, en suuttua, en loukata, — voin ainoastaan rakastaa: en voi siis sotia”. Tämä kohta se on niin, sanoisinko, kiperä ja kapera. Minä en voi sotia, en tehdä väkivaltaa, en pakottaa. Veljeni ovat kaikki yhtä arvokkaita tämän maan pinnalla. Jumala antaa auringon nousta niin hyvien kuin pahojenkin yli. Minun tehtäväni ei ole tuomita toisia, vaan katsoa, etten itse ole paha ja auttaa toisia hyvyyteen. Tämä ihmeellinen rakkaus ja totuuden tieto on Jeesuksen Kristuksen antama Pyhä Henki. Siihen elämään hän vetää meitä. Hän meille antaa sen tulikasteen, joka tekee meistä ihmisiä.

Siksipä näemme, että verrattain harvat ovat ne yksilöt kristikunnassa — tietysti saattaa olla tuhansia, mutta sittenkin ne ovat harvoja — jotka ovat Jeesuksen seuraajia, Pyhän Hengen täyttämiä. Väkivalta- ja sotakysymys on käytännöllisenä kysymyksenä kaikista raskain ratkaista, sillä se ei ole joukkopoliittinen, vaan yksilöllinen kysymys. Hengen elämä ei sano esim.: nyt Suomi ei mene sotimaan, vaan se kysyy: ovatko Suomessa kaikki kansalaiset kristityitä, Pyhän Hengen täyttämiä? Jos sitä olisimme, silloin itsestään lankeaisi, ettemme sotisi. Henki ei edes sano: älä sodi, — vaan: täyty Pyhällä Hengellä, tule Jeesuksen seuraajaksi. Ja henki sanoo sen ainoastaan yksilöille, oli näitä sitten vaikka tuhansia. Mutta yksilö, joka on syntynyt Pyhän Hengen elämään, tulee ihmiseksi ihmiskunnassa, jossa useimmat eivät tiedä, mitä ihminen on. Semmoinen yksilö tottuu kulkemaan omaa tietään, sitä tietä Kristuksen jäljessä, joka usein vie marttyyriuteen. Mutta totinen kristinuskoko alkaa Pyhän Hengen tulikasteesta.

Sen tulikasteen sai Paavali Damaskuksen tiellä, apostolit helluntaina, Maria silloin, kun enkeli Gabriel ilmoitti hänelle Jumalan Pojan syntymisestä. Marian kohdussa oli tilaa Jumalan Pojalle, kun hän tuli Pyhän Hengen täyttämäksi. Ei mikään paha eikä itsekkyyks voinut hipaista hänen sieluaan, sillä hän oli ennen „vedestä syntynyt” ja positiivisesti sielussaan niin puhdistunut, kun Pyhä Henki laskeutui häneen, että hänen kohdussaan saattoi Jeesus ottaa asunnon. Ja ken Jeesus oli? Ainutlaatuinen ihmissielu, joka oli kulkenut Pyhän Hengen tien ja tullut Jumalan Pojaksi ja nyt Natsarealaisena suoritti viimeisen vihkimyssarjan, kuoleman voittamisen. Maria otti hänet vastaan, ei suinkaan niin, ettei hän olisi miehestä mitään tiennyt, vaan saamalla Josefiltä siemenen, joka teki mahdolliseksi hänelle antaa ruumiin Jeesukselle. Jeesus oli Jumalan Poika syntyessään, mutta Jordanin kasteessa hän otti kosmellisen Kristuksen itseensä, ja Isä, maailmoiden avaruuksien Jumala,

suuri Elämä, tunnusti hänet pojakseen: „Sinä olet minun rakas Poikani, jonka tänään olen synnyttänyt.” Siitä alkaa Jeesuksen kulku viimeisessä vihkimyssarjassa. Oltuaan vanha Saturnus-vihitty, joka oli kaiken viisauden saavuttanut, hän tuli Uranus-vihkimyksessään nuoreksi uudestaan, ikuiseksi, kuolemattomaksi olennoksi. Hänen tiensä kulki kolmannen vihkimyssarjan uutta latua, ja hän muutti askel askeleelta fyysillistä ruumistaan maagilliseksi, magneettiseksi, sähköiseksi. Hän ei olisi voinut syntyä maailmaan ollenkaan, ellei Maria hänen äitinsä olisi täytynyt Pyhällä Hengellä.

Tämä seikka samalla näyttää ja todistaa meille, että kun kristikunnassa lopulta tulemme kristityiksi, alkaa tämä suuri muutos naisista. Heidän tulee ensimmäisinä täytyä Pyhällä Hengellä, jotta maapallon koko aura puhdistuisi. Sitten he äiteinä antavat lapsilleen perinnön, josta on iloa ja hyötyä ei vain lapsille, vaan koko ihmiskunnalle.

IV.

PIENEMMÄT VIHKIMYKSET

Vähemmistä vihkimyksistä puhutaan nykyaikana rosenkreutsiläisten kesken silloin, kun tahdotaan kuvata sitä verrattain pitkää valmistavaa tietä, joka vie Kristuksen luo siinä mielessä, että ihminen voi seurata Kristusta Golgatalle. Näistä pienemmistä eli vähemmistä vihkimyksistä ei puhuttu ennen Kristusta, silloin itse asiassa tämä tie, joka nyt on valmistavaa laatua, käsitti muutamia suuria vihkimyksiä. Nykyään käytämme mieluummin nimitystä „vähemmät vihkimykset” tai, niinkuin viime kerralla sanottiin, „suuret henkiset kokemukset”, koska nämä vähemmät vihkimykset eivät tavallisesti ole vihkimyksiä sanan varsinaisessa merkityksessä, vaan sisäisiä muutoksia. Näitä kokemuksia eli muutoksia on yhdeksän. Asia on muuttunut tässä suhteessa Jeesuksen jälkeen. Ennen Kristusta vei valmistava polku varsinaiselle tielle, joka käsitti neljä n.s. suurta vihkimystä; kolme näistä vastasi sitä, mitä nyt nimitämme valmistavaksi tieksi.

Minkätähden asia on näin? On hyvä parilla sanalla johdattaa syyt mieleen. Ennen Kristusta oli meidän maapallomme, niinkuin voimme teknillisesti sanoa, Saatanan vallassa, mutta jälkeen Kristuksen on Saatanan valta murrettu. Tämä merkitsee, että maapallomme sisäinen, salainen koulu, jota nimitetään „tuskallisten ponnistusten kouluksi”, johdattaa yksilöitä n.s. valkoiseen magiaan. Mutta juuri sentähden, että se johdattaa valkoiseen magiaan, toisin sanoen viisauteen yhtyneeseen maagilliseen voimaan luonnonvoimien ja elävien olentojen yli, saattaa tämä maapallomme koulu samalla houkutellessa ihmisiä harhatielle, n.s. mustaan magiaan. Etenkin semmoinen ihminen, joka ei ole oppilaana salaisessa koulussa, vaan imee maapallon voimakkaan vaikutuksen itseensä ja lähtee omille teilleen, joutuu mustan magian harhapoluille. Toiselta puolen ihminen, joka saavuttaa sen täydellisyyden, mikä tällä pallolla on mahdollinen, hän on täydellisesti voittanut mustan magian. Emme voi tulla täydellisiksi tällä maapallolla, elleimme voita mustan magian houkutusia eli, niinkuin uskonnossa sanotaan, Saatanaa. Tämä maapallomme henki eli hallitsija on niin voimakas ja viisas, että hänelle on voitu uskoa semmoisen vaikean koulun ulkonainen suojele ja hoito, joka saattaa viedä mustaan magiaan. Meidän täytyy käyttää sisäistä intuitsionia ymmärtääksemme näitä asioita. Ei kenen huostaan tahansa voi uskoa koulua, jonka oppilaat saattavat joutua mustaan magiaan, — vain semmoiselle, joka on syvästi nöyryntynyt ja odottaa lunastuksen päivää. Marie Corelli antaa romaanissaan „Prinssi Lucio” hyvän kuvan Saatanasta. Prinssi Lucio on Saatanana, mutta ei „lohikäärme” eikä „kiljuva jalopeura”, ei ilkkuva Mefisto eikä pukinsorkka paholainen, vaan kaunis, ihana, viisas olento, joka houkuttelee yksilöä pahan tielle, mutta sanomattomasti iloitsee silloin, kun yksilö ei lankea hänen pauloihinsa. Hän on kyllä ankara ja tunteeeton, vaikkakin kohtelias, viettellessään ihmistä pahaan, mutta hänen sydämensä heltyy, jos ihminen voittaa kiusauksen. Tämä on kaunis kuva Saatanasta ja se muistuttaa maapallomme henkeä. Corelli oli okkultisti.

Tämä ihmeellinen enkeliolento, joka on meidän maapallomme henki, tuli lunastetuksi Jeesuksen Kristuksen kautta ja antoi vallan Kristukselle. Ennen hän oli kosmillisen Kristuksen suojamuurina, niin ettei kukaan voinut päästä Kristuksen luo, ennenkuin hän mursi Saatanan muurin; vasta sen jälkeen hän saattoi näkymättömässä maailmassa päästä Kristuksen yhteyteen. Mutta Jeesuksen Kristuksen työn kautta on muutos tapahtunut. Saatanana ei ole enää muurin Kristuksen ja ihmiskunnan välillä, vaan Kristuksen valo on tunkenut läpi pimeyden, läpi Saatanan suojamuurin ja päässyt ihmiskuntaan saakka. Siten Saatanana itse asiassa on luopunut vallastaan maapallon yli ja Kristuksella on tämä valta käsissään, — mikä ei suinkaan merkitse, että yksityiset ihmiset olisivat salaperäisellä tavalla „lunastetut”, niin ettei meillä enää olisi mitään tehtävää; jokaisen yksilön täytyy yhä lunastaa itsensä, jotta Kristus pääsisi hänessä eläväksi, mutta Saatanan suojamuuri ei ole enää estämässä. Nyt Kristuksen valo, Pyhä Henki, on jokaisen yksilön luona, ja Kristus kolkuttaa jokaisen yksilön sydämelle. Kosmillinen Kristus on niin lähellä kaikkia, että kuka tahansa voi lähteä turvallisesti kulkemaan sitä tietä, joka vie hänet Kristuksen yhteyteen, sillä kulku Saatanan muurin läpi ei ole niin vaikea enää kuin ennen Kristusta, vaikka se on jokaisen kuljettava. Siinä ei välttämättä tarvitse erikoisia teknillisiä vihkimyksiä, vaan samat tulokset voidaan saavuttaa henkisinä kokemuksina ja uudestisyntymisinä.

Tämä ero on olemassa Vanhan ja Uuden Liiton välillä. Vanhassa Liitossa jokainen yksilö sai omin päin nousta taisteluun Saatanaa vastaan ja voittaa hänet. Silloin ei hän voinut saada apua muualta kuin ihmisiltä, jotka olivat sen tien kulkeneet. Hän ei voinut vedota omaan sisäiseen itseensä, vaan opettajat antoivat hänelle neuvoja, joita hänen piti tarkasti noudattaa. Kun hän onnistui, vihkivät opettajat hänet johonkin määrättyyn asteeseen pyhässä veljeskunnassa.

Nyt on asia toisin. Tietysti yksilö voi vieläkin kulkea vanhaa tietä, suorittaa vihkimyksiä ja joutua veljeskunnan eri asteisiin, mutta hänen ei välttämättä tarvitse tehdä sitä, jos hän vain vetoaa siihen Pyhään

Henkeen, joka on ihmiskunnassa Kristuksesta lähteneenä. Kun hän täyttyy Pyhällä Hengellä, hän voi päästä Kristuksen luo ja kulkea Kristuksen kanssa Golgatalle. Kyllä silloinkin tulee hänelle apua, mutta hänen ei tarvitse käydä läpi suurempia vihkimyksiä, vaan voi suorittaa kaikki kokeet henkisinä, sisäisinä uudestisyntymisinä. Ja koska Uudessa Liitossa saavutukset ovat ainoastaan sisäisiä, sentähden ne myös kulkevat eri järjestyksessä eri ihmisillä. Koska tämä on kuin kulkua keskipisteeseen, voi ihminen kulkea suoraan sitä kohti ja omalla säteellään suorittaa yhdeksän henkistä muutosta ilman säännöllistä, edeltäkin määrättyä järjestystä. Yksilöt voivat saavuttaa kokemuksensa kukin omassa järjestyksessä, mutta ennenkuin joku on saavuttanut kaikki yhdeksän, ei hän tietysti kelpaa taivastenvaltakuntaan, ei hän ole kristitty sanan varsinaisessa merkityksessä. Täytyy saavuttaa yhdeksän suurta, henkistä tulosta, ennenkuin voi Kristuksen kanssa kulkea Golgatalle.

Olen tahtonut esittää tämmöisen yleiskatsauksen ennenkuin täydellisemmin silmäämme itse saavutuksia. Kun meillä on vain yksi esitelmä käytettävänä, tulee esitykseni sangen skemaattiseksi. Lyhyesti kuitenkin koetan selittää asioita. Tahdon heti mainita edeltäkin erään seikan, joka voi sattua ihmiselle hänen kulkiessaan Kristuksen valmistavalla eli Pyhän Hengen tiellä. Hän voi näet tässä näkyväisessä maailmassa joutua tekemisiin jonkun veljeskunnan tai seuran kanssa, joka antaa hänelle ulkonaisia n.s. vihkimyksiä. En tarkoita mitään mystillistä, tarkoitan, että hän tulee esim. vapaamuurariksi. Tämä muodostuu hänelle erikoiseksi kokemukseksi, joka vaikuttaa häneen voimakkaasti. Samalla tavalla voi sattua ihmiselle valmistavalla tiellä, että hän astraalimaailmassa joutuu vihkimysseremonian osanottajaksi. Hän voi nähdä unta, että hänet vihitään jonkun salaperäisen veljeskunnan jäseneksi ja semmoinen unikokemus vaikuttaa häneen suuremmoisesti, koska hän on totuudenetsijä.

Nämä kaksi vihkimyskokemusta sattuu usein Pyhän Hengen tien kulkijalle, mutta ne eivät merkitse mitään, jolleivät ne vaikuta hänen sieluunsa voimakkaasti ja todista hänelle jotain. Mutta jos tämmöiset kokemukset paljastavat hänelle ennen tuntemattomia totuuksia, antaen hänen paremmin ymmärtää itseään ja koko maailmaa, silloin ne kuuluvat vähempiin vihkimyksiin eli niihin henkisiin saavutuksiin, joita ihmisellä pitää olla yhdeksän.

Nyt nämä ihmisen yhdeksän kokemusta jakautuvat luonnonmukaisesti kolmeen jaksoon riippuen siitä, että me ihmiset elämme tässä syntymän ja kuoleman välisessä tilassa eli maailmassa, jossa tajuntamme pukeutuu kolmeen eri muotoon eli ilmenee kolmella eri tavalla. Ensinnäkin on tämä päivätajunta, jossa elämme hereillä ollen ja jossa olemme enemmän tai vähemmän itsetajuisia. Toisena on unitajunta, jossa nukumme ja näemme unta. Ja se on toinen meidän tajuntamme ilmenemismuoto. Ja kolmas tajunnanmuoto on se, jossa elämme nukkuessamme niin sikeästi, ettemme näe mitään unta, vaan olemme herättyämme levänneet mielestämme erinomaisen hyvin. Silloin tajuntamme on ollut siinä kolmannessa tilassa, jota nimitetään unettomaksi eli salatajunnaksi. Ensimmäinen oli siis valvetila, toinen unennäön ja kolmas unettoman unen tila. Jokaisella on kokemusta näistä kolmesta, ne kuuluvat meidän personalliseen elämäämme. Mutta on vielä syvempiä tiloja. Vanhassa indialaisessa jaoituksessa puhutaan neljänestä tilasta, joka on unettoman unen takana. Siihen ei tavallisen ihmisen tajunta ollenkaan ylety.

Yllämainitussa kolmessa eri tilassa personallisen ihmisen tajunta siis elää, kiertäen niissä kuin spiraalissa syntymän ja kuoleman välillä. Päivällä olemme valvetajunnassa, yöllä ensin unitajunnassa ja senjälkeen salatajunnassa, ja sitten taas siirrymme unitajuntaan ja valvetajuntaan. Koska nyt Pyhä Henki valmistavalla tiellä, joka on vievä meidät Kristuksen yhteyteen, on täyttävä meidät kokonaan, ei tämä Pyhän Hengen vaikutus saa rajoittua ainoastaan päivä- eli valvetajuntaan, vaan sen täytyy tunkea myös uni- ja salatajuntaan. Niin paljon on meidän saatava valmistavalla tiellä aikaan, että Pyhän Hengen vaikutus on tuntuva koko personallisuudessamme, sitten vasta voimme astua Kristuksen luo. Se on suuri ja pitkä katharsiksemme eli puhdistuksemme.

On itsestään selvää, että ennenkuin ollenkaan voimme astua Pyhän Hengen tielle, täytyy meidän olla totuudenetsijöitä, ihmisiä, jotka ajattelevat, kyselevät, tahtovat tietoa elämästä ja kuolemasta. Pyhän Hengen tielle ei voi astua kukaan, joka on välinpitämätön, „suruton”, jolle elämä on yhdentekevää, joka ei välitä Jumalasta eikä perkeleestä. On välttämätöntä, että ihminen sisässään syntyy uudestaan totuudenetsijäksi, joka ei tahtoisi elää turhaan eikä astua hautaan tietämättä mitään Jumalasta. On välttämätöntä, että hän on totuudenetsijä, jotta hän voisi lähestyä elämän porttia taivastenvaltakuntaan. Niinkuin Jeesus sanoo: „Tehkää parannus ja muuttakaa mielenne, sillä taivastenvaltakunta on lähestynyt.”

Uudessa Liitossa on merkillistä, että kosmillinen Kristus on lähestynyt meitä. Jeesus sanoi, että kun hän menee pois, hän lähettää Pyhän Hengen, joka opettaa ja opastaa. Kun totuudenetsijöinä astumme Pyhän

Hengen tielle, joka on vievä meidät Kristuksen yhteyteen, olemme heti selvillä siitä, että on kysymys meidän itsekasvatuksestamme. Sillä mikä on totuuden Pyhä Henki, se Elämä, josta tiedämme, että meidän täytyy tulla osallisiksi? Se on veljeyden, rakkauden elämä. Sentähden H. P. Blavatsky asetti teosofisen liikkeen ensimmäiseksi ohjelmapykäläksi yleisen veljeyden tunnustamisen. Kun tunnustamme kaikkien yhteisen veljeyden silloin olemme todellisia totuudenetsijöitä, jotka voimme kulkea Pyhän Hengen tietä, sillä Pyhä Henki on se Henki, joka yhdistää kaikki ihmiset yksilöinä toisiinsa. Ennen maailmassa oli korkeimpana kansallinen henki, joka erotti ihmiset toisistaan, kuten se tälläkin hetkellä tekee samoin kuin luokkahenki tai sukuero, ellei se synny uudestaan tulesta ja hengestä. Pyhä Henki on kaikkien ihmisten takana ja tekee, että yksilö ymmärtää ja tietää ja tuntee, että ihmiset ovat veljiä huolimatta yhteiskunnallisesta asemasta, valtiosta, sukupuolesta j.n.e. Se on Pyhän Hengen antama totuuden näkemys, tämä veljeyden ymmärtäminen.

Pyhän Hengen tiellä kulkeminen on näin ollen veljeysrakkauden toteuttamista käytännössä. Ennenkuin kuljemme tiellä, näemme rakkauden vaatimukset hengessämme, mutta emme osaa niitä toteuttaa. Kun olemme oppineet rakastamaan, silloin pääsemme taivastenvaltakuntaan. Toisille tämä voi tapahtua yhdessä maallisessa elämässä, toisilta kuluu siihen monta ruumistusta. Joka tapauksessa ihminen ymmärtää, että tie vaatii häneltä monipuolista itsekasvatusta ja ponnistusta. Elämä semmoisenaan auttaa häntä, mutta jumalat eivät auta muita kuin niitä, jotka itse työtä tekevät. Ja sentähden pyrkijä, kun tämä tie hänelle aukenee, rupeaa harjoittamaan n.s. mietiskelyä, sillä ihminen ei voi päästä mihinkään itsekasvatuksen tiellä, ellei hän opi ajatuksiaan hillitsemään. Mutta kun pyrkijä ryhtyy kasvattamaan itseään ajatuksen keskittämisen ja mietiskelyn avulla, silloin hänessä kehittyy ensimmäinen yhdeksästä vaadittavasta ominaisuudesta. Kaikki yhdeksän ilmenevät kyllä jotenkuten hänen tajunnassaan, ja pyydän huomauttaa, että näitä ominaisuuksia voi harjoittaa eri järjestyksessä, yksilöstä riippuen, — ne eivät välttämättä kulje siinä järjestyksessä, jossa ne nyt esitän.

Mutta ensimmäinen ominaisuuksista, se, joka kehittyy ihmisessä varsinaisesti juuri ajatustyön avulla, ilmenee hänen sisässään sangen huomattavana kokemuksena. Hän nimittäin alkaa, tuntee itsensä perin yksinäiseksi, usein aivan avuttomaksi, hyljättyksi ja huonoksi. Monet uskonnolliset ihmiset ovat tätä kokeneet. Ja pyrkijän täytyy kokea, kuinka yksin hän on, aivan kuin laivahylky karilla. Ei hän löydä itsestään mitään kaunista, hyvää, jaloa. Kuta enemmän hän harjoittaa ajatuksiaan ja oppii mietiskelemään, sitä selvemmin hän huomaa, kuinka syntinen hän on. Se on sellaista työtä, tämä itsekasvatus, etteivät sen tulokset näy pinnalla. Pyrkijä luulee itse menevänsä taaksepäin ja pelkää, että kaikki näkevät, kuinka mitätön hän on. Hänestä tuntuu, kuin ei Jumala tai Mestarikaan välittäisi hänestä. Silti hänen täytyy alati ponnistaa eikä antaa minkään seikan lamauttaa mieltään. Sen hän tuntee järkkymättömäksi velvollisuudekseen.

Tämän rinnalla kulkee toinen henkinen kokemus, hankitaan toinen ominaisuus, joka koskee toisia ihmisiä. Sillä pyrkijä oppii myöskin näkemään, etteivät toisetkaan ihmiset ole täydellisiä. Hän näkee sen niin selvästi, että verratessaan itseään toisiin hänessä voisi nousta ylpeyden tunne, joka pukeutuisi seuraavaan ajatukseen: minähän en ole huonompi kuin toiset, päinvastoin jossakin suhteessa parempi! Tämä on kiusaajan ääni. Pyrkijän pitää oppia veljeyden läksy. Se on totuuden mittapuu tällä tiellä. Kun hänen silmänsä avautuvat näkemään, minkälaisia toiset ihmiset ovat, ei tämä saa opettaa hänelle itsevanhurskautta, vaan nöyryyttä. Hänen pitää kasvattaa itseään suvaitsevaisuuteen, hänen täytyy tuntea, että veljeyden onni on siinä, että ihmiset ovat erilaisia. Minun rakkauteni ihmisiä kohtaan osoittautuu siinä, että rakastan heitä semmoisina kuin ovat. En saa tulla kärsimättömäksi enkä vaatia toisilta, että he olisivat „parempia” kuin ovat. Minun on päinvastoin opittava iloitsemaan ihmisistä, että ovat niin hyviä kuin ovat. Rauhallisesti minun on katseltava heidän virheitään ja epätäydellisyyksiään ja iloittava siitä, kuinka paljon hyvää heihin tulee, kun he kasvavat, sillä missä ihmisellä on heikko kohta, siinä hän kehittyessään tulee olemaan voimakas ja puhdas.

Nöyryys on näet toinen yhdeksästä ominaisuudesta. Se on aivan välttämätön Pyhän Hengen tiellä. Jos itseämme tutkiessamme huomaamme itsessämme puutteellisuutta tässä kohden, jos olemme hätäiset ja häijyt arvosteluissamme, täytyy meidän oppia maltillisiksi, sydämellisiksi, vapaamielisiksi ja anteeksiantavaisiksi. Sillä tavalla pysymme nöyrinä.

Valve- eli päivätajuntaan kuuluu vielä kolmas tärkeä ominaisuus, jonka pitää meissä kehittyä. Se on vapautuminen kärsimyksen pelosta. Emme saa pelätä tai paeta kärsimystä. Kärsimys on karmaa, vieläpä erinomaisen hyvää karmaa. On aivan kuin karma meitä suosisi, jos se heittää tiellemme suuren kärsimyksen tai pettymyksen tai tuskan; samalla kun maksamme vanhaa velkaa, opimme olla uutta tekemättä. Kristikunnassa on opetettu ihmisiä, että heidän tehtävänsä on pelastaa sielunsa pakenemalla helvetin tulta ja tuskaa; mutta kulkiessaan totuuden Pyhän Hengen tiellä, täytyy meidän päinvastoin oppia ajattelemaan, että olisi väärin paeta helvetin tulta oman sielumme pelastukseksi, jos meidän sielläolomme voisi olla toisille avuksi ja pelastukseksi.

Kristikunnassa on opetettu, että ihmiset taivaassa iloitsivat Jumalan vanhurskaudesta nähdessään, kuinka pahat ihmiset kärsivät helvetin tulessa. Tämä on niin sanomattoman epäsiiveellinen kanta, ettei Pyhän Hengen tiellä kulkija voi sanoa muuta kuin näin: Jos olisi olemassa ikuinen helvetti, silloinhan minun pitäisi mennä siihen, sillä varmasti voisin siellä lohduttaa toisia ja tehdä jotakin hyvää.

Nyt semmoista kadotusta ei ole olemassa, jonka tähden tiellä kulkijan tehtävänä on vapauttaa toisia kadotuksen pelosta ja kasvattaa itseään alistuvalla ilolla kärsimään omien syntiensä seurauksia, oli synnit tehty tässä tai edellisissä elämissä. Hän tietää, ettei kärsimys tule, ellei ole elämän lakia vastaan rikottu. Kun kärsimys kohtaa häntä persoonallisesti, on se hänen persoonallista karmaansa. Mutta mikäli hän voi ottaa osaa jonkun heimon tai kansan yhteiseen karmaan, on hän kuin hyvän mielen ja rauhan lähteenä, hän keventää yhteistä taakkaa, hän kykenee tekemään työtä ilon ja onnen puolesta keskellä yleistä kurjuutta. Hän ei uppoudu kärsimyksen, vaikka on siinä mukana, vaan koettaa vähentää toisten ahdistusta.

Ei hän etsi turhanpäiten kärsimyksiä, esimerkiksi harjoittamalla askeesia, ei hän sillä lisää ei nopeutta eikä omaa kuntoa Pyhän Hengen tiellä. Hän voi kyllä tuntea sisässään: nyt kiellän itseni siinä ja siinä suhteessa tai nyt kasvatan tahtoani paastoamalla, ja kun hän tuntee sen sisäiseksi inspiratsiooniksi, hän tekee niin, vaikka se tuottaisi hänelle paljonkin tuskaa. Kieltäytyhän ihminen vapaaehtoisesti monesta asiasta ollessaan sairas ja tietäessään että kieltäytyminen vie terveyteen. Samoin voi ihminen sisäisestä pakosta asettaa itselleen moraalisia tehtäviä. Mutta pyrkijä muistaa aina, mitä Jeesus neuvoi: kun paastatte, älkää olko synkän näköisiä niinkuin tekopyhät; sillä he tekevät kasvonsa rumannäköisiksi, jotta ihmiset näkisivät heidän paastoavan. Vaan kun sinä paastat, voitele pääsi ja pese kasvosi, ettei näkyisi ihmisille paastoavana, vaan Isällesi, joka on salassa...

Sitten on kolme ominaisuutta, jotka varsinaisesti kuuluvat unitajuntaan. Kun ihminen kulkee Pyhän Hengen tiellä, hänen unielämänsä muuttuu, hänen unensa tulevat entistä elävämmiksi, hän on unessa tekemisissä uuden maailman ja uusien olosuhteiden kanssa ja kohtaa siellä uusia, ennen tuntemattomia ihmisiä. Unet tulevat usein profetallisiksi, hän näkee edeltäkäsin, mitä tulee tapahtumaan. On kuin unitajunta olisi varustettu uudella aistilla. Unielämä tulee sanalla sanoen erikoisen kiintoisaksi.

Tahdon nyt kiinnittää huomion siihen, mitä ominaisuuksia pyrkijän tulee kasvattaa itsessään tuon unielämän suhteen ja millä tavalla samat ominaisuudet heijastuvat häneen hänen päiväajunnassaan. Pyhän Hengen tiellä kulkija ei saa pysähtyä eikä tyytyä siihen, että hänen unielämänsä muuttuu itsestään vaihtelevaksi, vieläpä onnelliseksi ja ylevän kauniiksi, niin että hän mielellään nukkuu ja näkee unta, vaan kulkijan täytyy olla tietoinen siitä, että Pyhän Hengen voima on täyttävä kaikki hänen tajuntatilansa. Sentähden hän kysyy itseltään, mitä hänen tulee unitilassaan tehdä, mitä oppia unitajunnan suhteen? Hän muistaa, että tiellä vaeltajan siiveellinen periaate on veljesrakkaus. Rakkaus mittapuuna hän kysyy: mitä ominaisuuksia minun nyt tulee kehittää itsessäni? Vaikka kyseessä olevat ominaisuudet ilmenisivät unimaailmassa omalaatuisina psykologisina ilmiöinä, esiintyvät ne kuitenkin hänen päiväajunnassaan määrätynlaisina, joten hän tietää, mitä ominaisuuksia hänen tulee kehittää itsessään unielämänsä varten.

Ensimmäinen on ankaruus itseään kohtaan. Hänen tulee unta nähdessään panna merkille, hallitseeko hän harhojen maailmassa itseään, osaako hän kieltäytyä, osaako hän olla veljellinen, hyvä, puolueeton, epäitsekkäs ja puhdas. Jos ei, hänen on se opittava, sillä unielämässä hänen täytyy olla ankara itselleen. Vaikka hän päiväajunnassa, näkyväisessä elämässä, olisi saavuttanut vallan itsensä yli ja täällä osaisi helposti kieltäytyä houkutuksista, ei tämä riitä. Hänen täytyy unissaan olla yhtä voimakas, yhtä hillitty. Tämä on mahdollista oppia, kun hän nukkuessaan herää tietoisiksi siitä, että nukkuu. Ja päiväajunnassa hänen täytyy kasvattaa itseään siihen.

Toinen ominaisuus, jonka vaeltaja pian itsekin huomaa välttämättömäksi unielämässä on toisten suojeleminen kiusauksilta. Hänen täytyy oppia olemaan toisten elävien olentojen suhteen viisas ja luja. Ei riitä, ettei hän itse lankea kiusauksiin, vaan hänen täytyy olla niin luja, voimakas ja jalo, että osaa auttaa toisia esimerkillä, sanalla ja työllä. Vaikka hän on herännyt tietoisiksi siitä, että elää omassa unimaailmassaan, täytyy hänen siinäkin oppia käyttäytymään oikein ja veljesrakkauden mukaisesti.

Tämä on verrattain vaikea läksy vaeltajalle. Hänen täytyy olla luja itseään kohtaan sekä auttaa toisia lankeamasta kiusauksiin. Se on toista kuin näkyväisessä maailmassa. Täällä hän aniharvoin voi estää toisia lankeamasta kiusauksiin; vaikka sanoillaan neuvo, ei voi tehdä sitä liaksi, sillä pitkä nuhde saa aikaan vastakkaisen vaikutuksen. Jokainen vaimo tietää, että jos hän saarnaa miehelleen, joka tulee myöhään kotiin, ei mies siitä parane, päinvastoin. Michellä on oma luontonsa, naisen täytyy ymmärtää, että anteeksiantava rakkaus on tässä elämässä ainoa, hänen täytyy olla iloinen ja tyytyväinen, silloin hän voittaa miehensä. Ehkä

on joku mies niin hyvä, että ottaa saarnasta oppia, mutta se ei ole tavallista. Tässä elämässä kaikki paranee anteeksi antaen. Mutta toisessa elämässä, unimaailmassa, täytyy auttaa toisia olemalla horjumattoman luja. Se on kokolailla vaikea läksy, sillä molemmissa maailmoissa täytyy auttaa, mutta näkyväisessä äänettömillä rakkauden teoilla, näkymättömässä alituisesti myös puhumalla, neuvomalla ja nuhtelemalla. Tämä kyky onkin mahdoton saavuttaa, ellei vaeltajan sydän ole täynnä elävää halua auttaa.

Kolmas ominaisuus, joka vaeltajan unielämässä kehittyy ja heijastuu näkyväiseen maailmaan, on rauhallinen mielentila, joka ei hätäänny, vaan aina on tilanteen herra ja säteilee rauhaa ympärilleen. Ja merkillistä kyllä, vaeltaja tulee silloin unielämässään niin itsetietoiseksi, ettei hän enää sano: tämä on minun subjektiivista untani, vaan tulee vakuutetuksi siitä, että tämä on todella toinen maailma, toinen objektiivinen elämä, jota hän elää näkyväisen elämän ohella. Siinä hän tekee työtä, vaikuttaa ja toimii, ja sen objektiivisuudesta hän saa paljon todistuksia. Hänen unielämänsä ei rajoitu hänen omaan auraansa, kuten sanomme teknillisesti, vaan hän joutuu todella tekemisiin toisten olentojen kanssa. Se on elävää elämää, hän ottaa vastaan opetuksia, hän opettaa itse toisia, mutta kuitenkin hän ymmärtää koko ajan, että astraalinen elämä sittenkin on symbolia, vaikka se on objektiivista ja todellista. Hän on ulkopuolella ruumistaan, tietoisena toisessa käyttövälineessä, ja joutuu tässä ajatuksien ja tunteitten maailmassa tekemisiin toisten ajattelevien ja tuntevien olentojen kanssa, mutta kaikki on sittenkin käsitettävä symboliksi.

Tämä on erittäin tärkeä asenne, minkä vaeltaja saavuttaa. Hänestä ei saa tulla astraalista kulkijaa, joka elää unimaailmassa ja uskoo, että se maailma on todellisempi kuin fyysillinen, vaan hänen tulee koko ajan tietää, että harhojen astraalinen maailma on symbolia, vaikka se on todellista. Sillä se ei ole todellista samassa merkityksessä kuin fyysillinen todellisuus eikä sillä tavalla kuin henkinen elämä ja henkimaailma myöhemmin on tuleva todelliseksi.

Mutta lopuksi Pyhän Hengen tiellä vaeltaja tulee tekemisiin salatajunnan kanssa. Tässä on myöskin saavutettava kolme kykyä eli ominaisuutta, ja ne ovat omiansa tekemään vaeltajalle selväksi, mikä on objektiivisuus astraalisessa merkityksessä, mikä se tajunta, joka todella on olemassa ruumiin ulkopuolella. Kun vaeltaja tässä salatajunnassa kehittää ominaisuuksia itsessään, se objektiivisesti tapahtuu ulkopuolella ruumista. Päivätajunnassa emme osaa puhua kuin niiden psykologisesta vaikutuksesta, sillä salatajunnan elämä on yhteydessä sen merkillisen ilmiön kanssa, jota nimitämme kahtiajakoiksi vaeltajan sieluelämässä. Vaeltaja on näet toinen ihminen, toinen persoonallisuus ruumiin ulkopuolella kuin ruumiissa.

Ensimmäinen salatajunnan ominaisuus heijastuu fyysilliseen tajuntaan sillä tavalla, että ihminen näkee itsensä olentona, joka on ulkopuolella fyysillistä minäpersoonallisuutta tässä, punniten sen puutteellisuuksia ja vikoja, sen hyveitä ja kykyjä, mutta ei tunnelmallisesti, vaan rauhallisesti ja objektiivisesti. Hänessä on kuin toinen minä, joka osaa arvostella puolueettomasti häntä itseään, — tavalla, jota hän ei ennen ole osannut tehdä. Samalla, kun tämä kahtiajako tapahtuu päivätajunnassa, hän yöllä alkaa aste asteelta herätä tietoiseksi ulkopuolella fyysillistä ruumistaan, mutta ei niinkuin ennen unessa, jolloin hän oli oma päivätajuispersoonallinen itsensä, vaan uutena, entistä ehompana ja täydellisenä persoonallisuutena, joka astuu ulos ruumiistaan, näkee sen ja tulee täyteen selvyteen ja tietoisuuteen siitä, että hän on olemassa fyysillisestä ruumiistaan huolimatta. Hän ratkaisee mielestään kuolemattomuuden probleemin, koska hän voi jättää fyysillisen ruumiinsa ja lähteä „enkelinä” toiseen maailmaan. Ennenkuin hän saavuttaa täydellisen varmuuden, hän tekee monenlaisia havaintoja ja kokeita. Hän lähtee esim. suljetusta ovesta tai ikkunasta — mikään ei tee hänelle esteitä, — yöllä ulos kadulle ja hänen siellä kulkiessaan syttyy esim. tulipalo; hän katselee sitä, panee mieleensä yksityiskohtia ja ihmisiä, jotka siellä ovat ja jotka eivät tietysti hänestä mitään tiedä. Aamulla herätessään hän ottaa sanomalehden ja lukee yöllisestä tulipalosta, jonka hän itse yksityiskohtaisesti muistaa. Eikä hänen tarvitse viipyä Helsingissä yöllä, hän voi lähteä vaikka Sisiliaan ja olla läsnä Messinan hävityksessä, ja parin päivän perästä hän lehdistä lukee, että niin kävi, kuin hän yöllä oli nähnyt.

Toinen ominaisuus, minkä pitää kehittyä vaeltajan salatajunnassa ja heijastua hänen päivätajuntaansa, on lempeä ja valtava tyyneys, joka vaikuttaa toisiin rauhoittavasti ja yhteensitovasti. Se ei ole vain omaa maltillisuutta, vaali positiivista voimaa. Salatajunnassaan hän joutuukin alinomaa tekemisiin asioiden kanssa, jotka meidän kielellämme merkitsevät riitaa, epäsovua, taistelua, sotaa. Hän saa henkimaailmassa tehdä merkillistä työtä, vähän väliä poistaa sodan, riidan, taistelun aiheita ja edistää veljeyttä. Tämä heijastuu päivätajuntaan sillä tavalla, että vaeltaja ehdottomasti tietää harmonian, rakkauden ja rauhan ainakin positiiviseksi voimaksi elämässä, tekee työtä niiden puolesta ja vaikuttaa itse rauhoittavasti ihmisiin. Se on huomattava kyky salatajunnan omistajalle ja sen yhteydessä tulevat monenlaiset yliaistilliset kokemukset.

Kolmas salatajunnan ominaisuus eli yhdeksäs pikku vihkimys on siinä, että vaeltaja on lopulta kehittynyt kirkkaaksi olennoiksi, loistavaksi enkeliksi, jonka olemus on totuutta, rakkautta, puhtautta ja rauhaa. Fyysilliseen persoonallisuuteen se heijastuu rauhallisena, hyvää tekevänä voimana, mutta toisessa olotilassa, ruumiin ulkopuolella, vaeltaja on kuin hohtaviin häävaatteisiin puettu ihminen, joka on kutsuttu kuninkaan pojan häihin. Miksikä? Sentähden että kolmatta kykyä kasvattaessaan hän oppii suuren ja lopullisen läksyn: hän kieltäytyy mustasta magiasta. Ollessaan ruumiin ulkopuolella hän yhtämittää joutuu tekemisiin maapallon hengen kanssa, joka on mustaa inspiratsionia. Vaikka paha on ihmisessä itsessään eikä vaeltajakaan kärsi muusta pahasta, kuin siitä, mikä on hänessä itsessään, on paha objektiivisesti olemassa sen kautta, että maapallon henki auttaa täällä kehittyviä sieluja asettamalla heidät kiusausten kouluun. Se on n.s. mustaa inspiratsionia tämän maapallon elämässä. Ruumiin ulkopuolella vaeltaja joutuu suuren kiusauksen valtaan, ellei hän ole kasvattanut itseään niin, että ilman muuta kykenee voittamaan. On kuin kaunis henkiolento sanoisi hänelle: „noudata minun neuvojani, niin saat hallita koko maapalloa; anna kätesi minulle ja seiso minun puolellani, niin kaikki elävät kumartavat sinua”. Vaeltajan on täytynyt kasvattaa koko ajan itseään, niin että hän nyt kykenee sanomaan Jeesuksen tavalla: „mene pois tyköäni, Saatana”! Silloin Saatana suuresti iloitsee.

Nämä pienemmät vihkimykset voivat kestää useita ruumistuksia, sillä vasta kun ihminen on saavuttanut ne yhdeksän ominaisuutta, jotka kuuluvat Pyhän Hengen tien kulkijalle, vasta kun hän on kieltäytynyt mustasta magiasta ja ehdottomasti omaksunut hyvän, vasta silloin hän on valmis astumaan ahtaasta portista sisälle taivastenvaltakuntaan ja Kristuksen yhteyteen. Vasta silloin alkaa hänen kulkunsa Golgatalle.

SISÄLLYS:

I. Itsekasvatus	Siv.	1
II. Vapaus	„	10
III. UudestasynTYminen	„	17
IV. Pienemmät vihkimykset.....	„	25

UNI JA KUOLEMA

Painettu 1944
Tampereen Työväen Kirjapainossa

UNI JA KUOLEMA

PEKKA ERVASTIN ESITELMÄT
JYVÄSKYLÄN
KESÄKURSSEILLA V. 1933

HELSINGISSÄ 1944
RUUSU-RISTI

I

Arvoisat ja rakkaat kuulijat! Aikomukseni on tänään ja, jos aihe vaatii, lähitulevina iltoina puhua vähän unennäöstä ja nukkumisesta. Joku teistä voi ehkä ajatella, että nyt, kun on näin kaunis kesä ja kun aivan luonnostaan elämme tämän näkyvän maailman lumoissa, eikö silloin sellainen aihe kuin »nukkuminen ja unennäkö» sopisi paremmin pohdittavaksi talvella, jolloin saatamme suuremmalla syyllä kääntää huomiomme siihen sisäiseen maailmaan, johon meidän unemme kuuluvat. Mutta koska emme ainoastaan talvella, vaan myös kesälläkin nukumme ja näemme unia, niin tämä aihe »unennäkö ja nukkuminen» ei ole vieraampi meille kesällä sen enemmän kuin talvellakaan. Ainahan meidän täytyy nukkua ja aina me myöskin näemme unta. Se kuuluu jokapäiväiseen elämäämme, oli kesä tai talvi.

Jos käänän ajatukseni taaksepäin viime vuosisadan viimeiseen neljännekseen, omaan lapsuuteeni ja nuoruuteeni, niin aina unista ja unennäöistä hieman olkapäitä kohauttaen sanottiin – ruotsiksi: »Drömmar som strömmar» –: unet kulkevat kuin virtaava vesi, eivät pysähdy mihinkään, ei tiedetä minne ne menevät, mistä ne tulevat. Sillä tavalla sanoivat nuoruudessani viisaat, järkevät ja asiaa tutkivat ihmiset. Mutta kun satuin katsomaan kulissien taakse, huomasin, että ainakin naiset olivat erittäin huvitettuja unien näkemisestä ja ennen kaikkea niiden selittämisestä. En tiedä oliko kotia, missä ei olisi ollut unikirjaa, viisauden tyhjentyvätöntä lähdeettä, joka avattiin aina, kun oli nähty unta yöllä. Jotkut vanhat tantit olivat niin kokeneita ja viisaita, ettei heidän tarvinnut avata unikirjan viisaita lehtiä, vaan he tiesivät itsestään, mitä unet merkitsivät. Muistan, kuinka lapsuudessani sanottiin: tänään näin unta kuolleesta sukulaisestani: tulee varmaan sadetta. Tuollaiset toinen toistaan salaperäisemmät selitykset olivat asiaankuulumattomia minun mielestäni. Mutta ne kiinnostivat suurenmoisesti silloin ihmisten huomiota. Oppineet ihmiset tietysti eivät panneet arvoa itse unien näkemiselle, mutta kaikkien oppineiden mielestä tuo yöllinen aika, jolloin ihminen, niinkuin sanottiin, makasi tajuttomana vuoteessaan, meni hukkaan. Ei tietysti hukkaan ruumiilliselta kannalta, sillä olihan nukkuminen välttämätöntä ruumiille. Ilman unta siinä merkityksessä ei ihminen voinut elää. Hänen ruumiinsa kaipasi lepoa ja unta. Ei riittänyt vain se, että ihminen oli pitkällään vuoteessa, vaan hänen täytyi nukkuakin saadakseen lepoa. Vaikka olisi voinut luulla, että ruumis sillä tavalla levätessään saikin lepoa ja virkistyneenä saattoi nousta, niin asia ei kuitenkaan ollut sillä tavalla, vaan kaikki myönsivät, että ihminen ei tule toimeen ilman unta. Ei pelkkä makaaminen tuota kylliksi lepoa. Ja se oli harmittava asia, se nukkuminen, sillä silloinhan ihminen kadotti tajuntansa muutamaksi tunniksi yöllä – salaperäinen ilmiö. Mutta ei kukaan ihmetellyt sitä, että hän nousi taas seuraavana aamuna omana itsenään. Hän oli kuitenkin yhtäkkiä olemassa, syntyi kuin uudestaan eloon seuraavana aamuna, kun hän oli nukkunut yönsä rauhassa. Tämä oli hieman harmittava ja hämäreperäinen asia. Mutta koska jokainen tiesi, että niin oli, ei kenenkään tarvinnut vaivata päätään sillä. Pääasia oli, että ihmisen ruumis sai levätä nukkuessaan ja nousi virkistyneenä. Mutta missä oli tajunta? Kyllä se jollakin tavalla oli olemassa, koska se nousi seuraavana aamuna. Mutta niitä asioita ei voinut pohtia; ei niistä voinut mitään tietää. Paras oli tyytyä tosiasioihin ja pitää huolta, että elimme hereillä ollessamme niin hyvin kuin mahdollista. Mutta kun kysyin: missä minä sitten itse olin, kun ruumiini nukkui? – ei kukaan voinut vastata. Sanottiin vain, että. . . niin niin, sinä nyt nukuit – ja se oli riittävä selitys. Mitä se nukkuminen sitten oli, se jäi yhtä suureksi salaisuudeksi, mutta parempaa selitystä ei kukaan voinut antaa. Senpätähden oli luonnollista, että oppineet ja järkevät ihmiset eivät panneet unille, joita nähtiin juuri herätessä, mitään painoa. Oikeastaanhan sitä ei voinut tietää, näkikö ihminen pitkin yötä unta, joskin herätessä tuntui, että koko yön oli nähnyt unta. Eihän sitä voinut tietää, sillä unet eivät kuitenkaan tavallisissa oloissa olleet niin pitkiä, ettei niitä olisi voinut nähdä juuri herätessä. Joku täti saattoi kyllä sanoa: katso, kuinka sataa, ja minähän näin unta kuolleesta. – Kuinka toisenlaista on nyt. Asiat ovat muuttuneet. Ihmisten näkökanta on toinen nyt. Me voisimme sanoa, että ne, jotka kohauttavat olkapäitään unennäölle ja unille, ovat yhtä tietämättömiä nykyisistä olosuhteista ja saavutuksista

kuin ne, jotka kivenkovaan väittävät, että ihmisen tajuntaa ei ole olemassakaan nukkuessa. Sillä tiedämme kaikki, että meidän aikanamme ovat psykologit, lääkärit ja tutkijat tulleet siihen tulokseen, että se aika, jonka me kulutamme nukkuessamme, on tärkeä aika, että se ei missään suhteessa kulu hukkaan, ei missään suhteessa ole tajutonta aikaa siinä merkityksessä, että tajuntaa ei olisi ollenkaan, vaan pikemmin se on alitajunnan aikaa, joskin monet filosofit nimittävät sitä tajuttomuudeksi. Aina siitä saakka, kun wieniläinen professori Freud esitti teorian psykoanalyttisesta menetelmästä ja teorian sielukäsityksestä ja unen selityksestä, nykyaikaiset lääkärit ovat kääntäneet huomionsa unennäköön ja nukkumiseen, ja ovat käsittäneet, että sekin, nukkumisaika, on sangen huomattava osa ihmisen elämästä, sillä sillä ajalla tapahtuu paljon hänen elämässään, jos ei suorastaan ruumiillisessa, niin hänen sielullisessa elämässään. Sillä nämä psykologit, nämä tieteelliset tutkijat, ovat tehneet sen merkillisen havainnon, että ihmisen sieluun – jos tahdomme käyttää sitä nimitystä, sillä sitä nimitystä eivät kaikki ehkä tahdo käyttää, koska siihen liittyy liian konkreettista; sen tähden he puhuvat vain tajunnasta mieluummin – eli tajuntaan ei kuulu ainoastaan tämä päivätajunta, joka ilmenee meidän aivojemme kautta päivällä, kun olemme hereillä, vaan meidän sielumme sisältöön, tajuntaan, kuuluu myöskin se suuri tajunnan puoli, jota he nimittävät tajuttomuudeksi, ja toiset voivat nimittää sitä alitajunnaksi. Ja tämä alitajunta on paljon suurempi kuin ihmisen päivätajunta. Jos ajatellaan, että ihmisen tajuisuutta kuvataan ympyrällä, niin päivätajunta siinä ympyrässä on jokin sektori, vain osa itse ympyrästä, josta suurin osa jää alitajuntaan, tajuttomuuteen. On kuin kynnyksellä olevassa päivä- ja alitajunnan välillä. Kynnyksellä erottaa ne niin toisistaan, että ihmisen täytyy kulkea tuon kynnyksen yli, joko tajuttomuudesta päivätajuntaan tai päivätajunnasta tajuttomuuteen, mikä tajunnan muoto kuuluu hänen omaan minuuteensa, hänen omaan inhimillisyyteensä. Sentähden hän itse ihmisenä, sielullisena, tajuisena olentona on paljon suurempi kuin hänen päivätajuntansa. Ja nyt ovat psykologit tulleet siihen kokemukseen, että ihminen nukkuessaan siirtyy päivätajunnasta alitajuntaan, mutta että siinä tapahtuu sama prosessi kuin päivätajunnassa, aivoissa. Ja sentähden tuo nukkuminen, jolloin ihminen ei ole päivätajuisesti itsetietoinen, on vähintään yhtä tärkeä kuin päivätajuinen elämä, siitä yksinkertaisesta syystä, johon psykologit ja tutkijat ovat tulleet, että päivätajunnassamme me verrattain harvoin olemme niin täydellisesti itsemme herroja, että voisimme hillitä tai määrätä tunteitamme ja ajatuksiamme. Ne riippuvat meistä jollakin tavalla, mutta me emme voi valita, mitä tahdomme esimerkiksi ajatella. Ajatukset heräävät ulkonaisista aistihavainnoista, mutta myöskin jostakin sisäisestä maailmasta, ja tunteita voi tulla niin voimakkaasti alitajunnasta, että ne voivat hallita koko elämäämme. Meidän päivätajuinen elämämme kuuluu suurimmaksi osaksi niiden tunteiden ja ajatusten merkeissä, jotka tulvivat meihin meidän alitajunnastamme. Me emme ole itsemme herroja. Tuo alitajunta pakottaa meitä työhön, ja ajatukset tunteina hallitsevat meidän toimintaamme näkyvässä maailmassa. Tuo alitajunta on kuin suuri moottori, joka panee meidät liikkeelle. Sentähden nukkuminen ja unennäkö onkin mitä tärkeintä, usein suuri tekijä meidän elämässämme. Jos juuri ei unennäöt – nehan ovat heijastuksia alitajunnastamme – niin kuitenkin nukkuminen, jolloin meidän tajuntamme on hävinnyt tajuttomuuteen, on tärkein, sillä meidän päivätajuntamme tuo siitä alitajunnasta kaikenlaista, joka tulee näkyviin sitten päivällä meidän harrastuksissamme, haluissamme, intohimoissamme. Ihminen saa elämälleen kuin itsestään kuvan, sisällön – juuri omasta alitajunnastaan. Minkä tähden ihminen jaksaa elää? Ei hän voi sitä selittää aina itselleen. Jos hän ajattelisi, että elän sitä ja sitä varten, niin hän huomaisi, että senkin takana voi olla jokin salaperäinen tunne-elämä. Muistan, kuinka nuoruudessani oli kovin vaikeaa, kun tulin totuudenetsijäksi ja kysyin toisilta ihmisiltä, mitä tämä elämä on, ja kukaan heistä ei osannut vastata. Ja ajattelin: tämä on ihmeellistä; ei kukaan ihminen tiedä, mitä varten hän on olemassa, ja kuitenkin hän puuhaa niin tärkeänä tässä elämässä. Tunsin, että minulla ei ollut mitään erikoista halua tähän elämään. En löytänyt himoa, intohimoa, paheita jne., joiden nojalla olisin halunnut elää. Olisin tahtonut häipyä olemattomiin. Tämä johtui tietysti siitä, että alitajuntaani tuli totuudenetsinnän halu. Ja kaikki lähimmät sukulaiseni ihmettelivät ja olivat pahoillaan ja sanoivat: mitä tuo tuollainen on; ei ihminen voi totuutta löytää ja tietää; ihmisen täytyy uskoa vain. – Ajattelin: jos ihmisen täytyy uskoa hölynpölyä, puuhata, toimia, nukkua, syödä, löytämättä sisältöä tähän kaikkeen, on parempi kuolla pois tästä elämästä. Sanoin itselleni kerran: nyt, jos en saa tietää, mitä tämä elämä on, ja onko tässä sisältöä, menen mereen. En päättänyt hetkeä, milloin menisin, mutta menen, jos en saa tietää, mitä varten olen olemassa. Mikään ei huvittanut minua enää. Ja silloin asia tietysti ratkesi niin, että sainkin tietää, mitä elämä on ja mitä varten minä ja muut olemme olemassa. Ja ymmärsin, että siihen

kohtaan täytyy jokaisen joskus tulla. Ja ymmärsin, että kaikki ne ihmiset, joilta kysyin mitä varten olen olemassa, ja jotka eivät osanneet mitään järkevää vastausta antaa, eivät olleet tehneet vakavasti sitä kysymystä. He eivät olleet asettaneet kaikkeansa vaa'alle ja sanoneet Jumalalle: nyt taistelen sinun kanssasi. Minä olin liian äkkipikainen nuoruudessani; nyt ymmärrän paremmin ihmisiä. Mutta tein sellaisen jyrkän päätöksen elämässäni. – Tämä meidän alitajuntamme on se moottori, joka pakottaa meidät olemaan olemassa ja toimimaan määrättyllä tavalla tässä elämässä. Nyt on tieteelliselläkin taholla huomattu, kuinka tärkeää meidän nukkumisemme ja unielämämme on.

Koettakaamme nyt valaista tätä asiaa meidän teosofis-okkultiselta kannaltamme. Tarkoitin silloin myös valaista tätä kysymystä siltä kannalta, jonka olen sitten elämäni varrella huomannut oikeaksi, joka tähän mennessä on tyydyttänyt minua. En löydä nyt sen pätevämpää ja selvempää kantaa. En tahdo sanoa, että se olisi lopullinen; ihmisen tieto laajenee. Mutta kymmeniä vuosia olen vatvonut tätä ja ymmärtänyt, että se on oikea kanta. Kun siis tahdomme lähteä sitä kantaa tarkastamaan, niin meidän tulee muistaa, kuinka kristikunnan suuri apostoli Paavali jakoi ihmisen olemuksen kolmeen puoleen. Hän sanoi: »Ihminen on ruumis, sielu ja henki.» Eikö tämä ole ihmeellistä! Se oli minusta kovin ihmeellistä. Olen käynyt koulua, tutkinut yliopistossa, puhunut monen viisaan kanssa. . . kukaan ihminen ei tiennyt sitä, että ihminen on kolmijakoinen. Kaikki myönsivät kyllä, että ihminen on ruumis ja sielu. Oppineet sanoivat, että hänessä on sieluelämä. Eivät he myöntäneet, että sielu oli jotakin erikoisesti, vaan se oli ruumiista riippuvainen. Mutta Paavali sanoo: ruumis, sielu ja henki; ja se näkökanta on minusta aivan paikkansa pitävä. Sitten vielä huomaamme, kun tutkimme asiaa, että tuo Paavalin nimitys »ruumis» käsittää kaksi asiaa, ja tuo Paavalin nimitys »sielu» käsittää myös kaksi asiaa, ja Paavalin nimitys »henki» voi käsittää kolmekin asiaa, koska puhutaan myöskin Jumalan kolminaisuudesta. Mainitaan Jumalan kaikki kolme olemuspuolta ja sanotaan, että ihmisen henki on juuri Jumalasta lähtenyt, ja ihmisen henki tutkii Jumalan hengen syvyyksiä. Ihminen on heijastus Jumalan kolmiyhteydestä. Siten saamme seitsemän olemuspuolta ihmisessä, mutta me voimme yhdistää ne kolmeksi: ruumiiksi, sieluksi ja hengeksi. Ja kun tahdomme ryhtyä tarkastamaan, mitä tältä ihmisen kolminaisuuden kannalta on nukkuminen ja unennäkö, sillä muulla tavalla emme pätevästi voi selittää nukkumista ja unennäköä kaikissa sen eri vivahteissa, niin otamme ensin ihmisen ruumiillisen olemuspuolen. Sitähän meidän fysiologimme, psykologimme ja psykoanalytikkomme ovat tutkineet. Jos etenkin fysiologeilta kysymme, mitä nukkuminen on, he sanovat, että nukkumisen edellytys on, että ihmisen ruumis kaipaa lepoa; nukkuminen on tietysti sitä, että ihmisen ruumis laskeutuu vuoteeseen tai vaikka istuu, mutta sitten luonnollisella tavalla pääsee päivätajunnastaan siten, että liika veri – nukkumisen kannalta – poistuu aivoista. Mihin se veri poistuu? Se virtaa alaspäin. Ensimmäisistä aivoista pikkuaivoihin, niskaan päin ja sitten ehkä selkärankaa pitkin alaspäin. Ihminen ei voi nukkua, jos hänen aivonsa ovat täynnä verta niinkuin päivällä. Tiedämme, että meidän aikamme suuria hermotauteja on nukkumattomuus. Se vaivaa ihmisiä ei normaali-ihmisiä. Mutta meidän kulttuurimme on vienyt siihen, että monen ihmisen on vaikea nukkua. Hänen aistimuksensa päivällä ovat olleet monet. Ne aivan vilisevät aivoissa. Verta on noussut hänen isoihin aivoihinsa. Ja jos ihmisellä on huolia, niinkuin nykyisellä kulttuuri-ihmisellä on, niin se merkitsee, että jokin ajatus on kuin kiintoajatus, sillä joskin hänellä on kaikenmoisia ajatuksia pitkin päivää, eivät ne ole niin vaikeita kuin jokin huoli, kiintoajatus: »Kuinka saan rahaa tuohon vekseliin, joka lankeaa ylihuomenna, kuinka saan rahaa korkoihin. . .» – Tuollainen ajatus esimerkiksi vaivaa meitä. Se merkitsee silloin, että verta on meidän päässämme, ja se ei tahdo siitä virrata pois. Kun otamme unilääkkeitä, saamme sen vihdoinkin virtaamaan, jos emme ole liian kiihoittuneita. Jos olemme liian rasittuneita, ei unilääkekään tahdo auttaa. Silloin aivot ovat hereillä, ihminen on rauhaton eikä pääse pois itsestään. Se on tavallista meidän ajanamme. Ja jos katsomme, mitä ihmisen ruumis vaatii, että veri pääsisi pois aivoista, huomaamme tietysti sen vaativan, että veren pitäisi luonnollisella tavalla päästä virtaamaan alaspäin. Jos jalat ovat kylmät, niitä täytyy lämmittää. Englannissa pidetään aina lämpimiä ruukkuja, joissa on kuumaa vettä, jalkopäässä vuoteessa. Se vetää veren alaspäin aivoista. Me tiedämme, että erikoisen hyvä peite vaikuttaa saman. Mutta sitten on myöskin huomattava, että jos peitämme itsemme liian lämpimästi, emme saa silloinkaan verta pois aivoista; emme myöskään, jos liian huonosti peitämme itsemme, niin että ruumistamme rupeaa palelemaan. On löydettävä kultainen keskitie: että peite on niin lämmin, että se vetää veren pois aivoista. Pieni jalkakylpy on myöskin hyvä. Nukkuminen alkaa siis itsestään sillä tavalla, että veri

virtaa aivoista ja vuotaa alaspäin pikkuaivoihin ja selkärankaan. Silloin ihminen nukkuu, menee tajuttomaksi. Hän ei tiedä, mitä tapahtuu.

Sitten taas, kun tarkastamme fysiologiselta kannalta, joka on tuttu kaikille nykyajan tutkijoille, heräämisen hetkeä, niin ihmisen minätajunta, joka on ollut alhaalla suuren tajuttomuuden yhteydessä, ihmisen sielun suurimman puolen yhteydessä, nousee taas ylöspäin, kunnes se tulee isoihin aivoihin, ja ihminen herää. Ja silloin – niin sanovat meidän tiedemiehemme – ihminen näkee kaikenlaisia unikuvia aivoissaan. Ne ovat johtuneet tietysti niistä kuvista, jotka on saatu päiväajunnasta, ja kun ihminen herää, hän joutuu yhteyteen joidenkuiden määrättyjen kuvien kanssa, jotka kuuluvat hänen päiväajuisen elämänsä muistiin. Mutta myöskin hän saattaa ottaa alitajunnastaan mukaansa joitakin vaikutelmia, ja ne voivat ilmetä erilaisten symbolisten unien muodossa.

Psykoanalytikot – esimerkiksi Freud – sanovat, että ihmisen tunne-elämä on yhteydessä ihmisen sukupuolielämän kanssa. Alitajunnassa – sanovat he – piilevät sisäiset, salaiset harrastuksemme, himomme ja halumme, ja ne tulevat näkyviin unissa. Ja psykoanalytikot, jotka ajattelevat, että kaikki unet ovat yhteydessä alitajunnan kanssa, alitajunta taas sukupuolielämän kanssa, sanovat, että kaikki unet tuovat ilmi jotakin sukupuolista halua tai pelkoa. Pelko on halun vastakohta; vaikka oikeastaan sekin on salattua halua. Jos ihminen kertoo unensa esimerkiksi tuolle Freudille, selittää hän: vai sellainen halu on teissä; se tulee näkyviin tuossa unessa. – He eivät selitä kuolleitten näkemistä sateeksi, vaan heillä on paljon pirullisempia selityksiä. Ja sillä tavalla he voivat saattaa ihmisen, jonka he saavat käsiinsä, surulliseksi ja onnettomaksi. Mutta he voivat myöskin auttaa usein. Ihmistä esimerkiksi voi vaivata alitajunnassa sukupuolinen halu, joka joskus pilkistää päiväajuntaankin. Hän ihmettelee: kuinka minussa voi olla sellainen halu? Psykoanalytikko tutkii häntä. Hän sanoo jonkin sanan ja kysyy sitten: mitä ajatuksia tämä sana herättää? Ja toisen pitää heti sanoa sana, joka nousee mieleen. Sitten hän sanoo toisen sanan jne. Ja sitten hän kysyy: mitä unta te näitte viime yönä? Tutkimus voi kestää monta päivää. Hän saa potilaan kertomaan kaikenlaisia muistoja. Esimerkiksi hänen varhaisesta lapsuudestaan hän kaivaa esille muiston, joka näyttää tapauksen, jolloin tuollainen halu herätettiin. Ehkä se oli viaton leikki; ehkä toisen ihmisen kohtaaminen; ehkä opetus, jonka vanhempi ihminen on saanut aikaan. Ja nyt kun potilaille selitetään: tuossa on syy; ajatelkaa pois tuo syy, – hän voi päästä silloin koko tuosta sielullisesta painajaisesta. Psykoanalytikot ovat auttaneet monta ihmistä. Freud käytti hypnoosiakin ennen. Onhan psykoanalyttikkojen kesken myös tutkijoita, jotka eivät ajattele niinkuin Freud ihmisen sisintä pyrkimystä sukupuoliseksi, vaan niinkuin sveitsiläinen Jung nimittävät sitä voimaa, mikä ihmisessä on, itse elämisen haluksi, jolla on erilaisia vivahtuksia. Mutta itse asiassa nämä nykyiset psykoanalytikot ovat tulleet siihen, että ihmisen unennäkö on erikoisen tärkeä asia ihmisen elämässä.

Kun me menemme vielä pitemmälle ja katselemme, mitä nukkuminen on, niin huomaamme, että Paavalin »ruumis»-käsite jakautuu kahtia. Hänessä on kuin kaksi ruumista. Tämä fyysillinen ruumis on kylläkin yksi, mutta siinä on kaksi puolta. Siinä on tämä näkyvä puoli ja sitten näkymätön puoli. Tavallisesti teosofisessa kirjallisuudessa nimitetään näkyvää puolta karkeaksi fyysilliseksi ruumiiksi ja näkymätöntä puolta eetteriruumiiksi. Kun tarkastamme, mitä tapahtuu ihmisen nukkuessa, näemme, että on totta, että veri virratessaan pois aivoista vapauttaa tajunnan. Mutta tajunta ei siirry olemaan pikkuaivoissa ja selkärangassa, vaan siirtyy vähän ulkopuolelle ruumista, näkymättömään puoleen, eetteriruumiiseen; eikä pysähdy siihenkään, vaan lähtee pois siitakin; ja fyysillinen ja eetteriruumis jäävät vuoteeseen makaamaan. Ihmisen tajunta lähtee molemmista pois. Kun kiinnitämme katsemme fyysilliseen eetteriseen ruumiiseen, huomaamme, että juuri tuossa eetteripuolella – eetteriruumis on vähän ulkopuolella fyysillistä ruumista joka puolella ja jää siihen fyysillisen ruumiin kanssa makaamaan – on tajunta. Se ei ole ihmisen minätajunta. Se – hänen sielunsa ja henkensä, niinkuin Paavali sanoo – on siirtynyt pois ruumiista, mutta eetteriruumiiseen jää jonkinlainen tajunta. Ei ole mitään tässä maailmassa ilman tajuntaa. Jos jokin jää ilman tajuntaa, se haihtuu olemattomiin. Jos ihmisen fyysillinen ruumis jää ilman tajuntaa, haihtuu se haudassa tai krematoriossa. Samoin on laita eläimen ruumiin, kukan tai minkä muun suhteen tahansa. Me ymmärrämme, että jotakin elämää on sen yhteydessä; tajunta on aina takana. Niin kauan kuin kukka elää,

siinä on tajunta. Katsellessamme esimerkiksi maapalloa, kiviä ja maamuodostumia, ajattelemme, että ne ovat ilman tajuntaa. Jos ne olisivat ilman tajuntaa, ei maapallo pysyisi pyöreänä ja ehjänä. Muuten se olisi ruumis, joka hajoaisi alkuosiinsa. Ei luonnossa ole kuollutta paikkaa. »Kuollut» merkitsee, että elämä ja tajunta on poissa tuosta muodosta. Mikään muoto, joka on olemassa, ei ole ilman tajuntaa ja elämää. Sen huomaamme, kun tutkimme nukkuvaa ihmistä; näemme mitä hänen ruumiilleen on tapahtunut. Se ruumis, joka makaa tuossa, näkee eetterisessä puolestaan yhtämittaa unta. Kaikenlaisia ajatuksia ja muistoja päivätajunnasta kiittää aivojen läpi. Ei se ole mikään kuollut ruumis, joka makaa tuossa. Se on elävä ja tajuinen, mutta ihminen **itse** ei ole siinä.

II

Nukkumisesta ja unielämästä saamme verraten täydellisen ja seikkaperäisen kuvan, jos niitä asioita tutkimme pitämällä kiinni Paavalin kolmijaosta, jonka mukaan ihminen, kuten tiedämme, on kokoonpantu ruumiista, sielusta ja hengestä. Ruumiista nukkumisen ja unennäön aikana puhuimme edellä ja huomasimme, että ruumis on itse asiassa kaksinainen, kaksipuolinen: näkyvä ja näkymätön. Tämä ruumis, sekä näkyvässä että näkymättömässä puolestaan jää vuoteelle nukkumaan eli lepäämään, ja mainitsimme, että sen näkymättömissä aivoissa, siellä sisällä tapahtuu yhtämittäinen unennäkö. Se voi olla hetkellisesti vilkkaampaa, toisina hetkinä taas hitaampaa, ja välistä melkein olematonta. Mutta ihminen itse, niinkuin totesimme, ei ole tuossa ruumiissa, ei näkyvässä eikä näkymättömässä. Jos tahdomme käydä tarkastamaan ihmistä sieluna, siis tahtovana, tuntevana ja ajattelevana, tietoisena minuutena, hän poistuu tuosta ruumiista. Nukkuminenhan on sitä, että tajunta, ihmisen päivätajuinen minuu häviää, menee jonnekin. Jos fysiologit ovat tulleet siihen tulokseen, että tämä tajunta, siis ihminen sieluna siirtyy isoista aivoista pikkuaivoihin ja niistä taas ehkä selkärankaan, niin tämä on okkultisen eli sisäisen tutkimuksen kannalta hieman puolinainen selitys. Ei se vielä käsitä koko nukkumisen ja unennäön ilmiötä, sillä ihmisen tajunta, hän itse sieluna, ei jää pikkuaivoihin eikä selkärankaan, vaan siirtyy ulos ruumiista, sen viereen, yläpuolelle, yleensä sen läheisyyteen. — Me kysymme nyt fyysisessä päivätajunnassamme: mikä on ihmisen sielu, hänen minätajuntansa, persoonallisuutensa, ajatteleva, tunteva, tahtova minuutensa? Mikä se siirtyy? Onko se jokin kappale, aineellisesti havaittava ilmiö, vai mikä? — Emmehän me ajattelevina olentoina oikeastaan silloin löydä muotoa itsellemme. Tietysti muotomme on fyysillinen muoto. Mutta ajatellessamme, että siirtymämme ulos fyysisestä muodosta, ei meitä olisi oikeastaan tässä muodossa olemassa. Ja meistä tuntuu, että nukkuessamme emme ole kummitus. Jos niitä on olemassa, puhutaan niistä vasta kuoleman jälkeen. Ei ihminen ole nukkuessaan haamu. Mikä hän oikeastaan on? Tähän saamme vastauksen ainoastaan tutkimalla näitä asioita sisäisesti, juuri sen silmän kannalta, juuri sen olemismuodon kannalta, jossa olemme nukkuessamme. — Olettakaamme nyt, että seisoisimme jonkinlaisella ihmeellisellä silmällä varustettuna nukkuvan ihmisen vieressä ja katselisimme, mitä hänelle tapahtuu. Tietysti emme fyysisellä silmällämme näe mitään muuta kuin mitä näkyvälle ruumiille tapahtuu. Se vaipuu uneen. Emme voi tutkia asioita siis näillä fyysisillä silmillä. Mutta jos meillä olisi ihmeellinen havaintokyky, jonka avulla voisimme tutkia tuota ilmiötä, mitä me näkisimme? Mitä silloin tapahtuu, kun ihmisen sielu, hänen persoonallisuutensa siirtyy ulos hänen ruumiistaan. — Me seisomme jonkin matkan päässä ruumiista, ja silloin näemme, että muodostuu ihmeellinen pilvimuodostuma ruumiin viereen, vähän yläpuolelle, epämääräinen pilvimuodostuma. Ei mikään tavallinen sumupilvi, vaan sangen ihmeellinen pilvimuodostuma monenlaisista väreistä. Siinä on punaista, vihreätä, sinistä, keltaista, ruskeata, mustaa, valkoista. . . kaikenlaisia värejä, ja ne ovat loistavia, eläviä, yhtämittäisessä liikkeessä, ja aivankuin tunkevat toistensa läpi ja valaisevat toisiaan. Ja kun vielä tarkemmin katselemme, huomaamme, että ei ole mitään erikoista ainetta, muotoa, joka loistaisi noina väreinä, vaan värit itse loistavat. Ne ovat aivan läpikuultavia. Niiden läpi voi nähdä, ja ne iskevät toisiinsa. Se on erikoisen kiintoisa ilmiö ja vaikeatajuinen ensin, kun selvästi näemme, ettei ole mitään muuta kuin värejä. Sitä on vaikea kuvata ja käsittää ruumiillisen tajunnan sanoilla. Mutta kun katselemme tuota pilvi-, värimuodostumaa, huomaamme, että siihen muodostuu kuva nukkuvasta

fyysillisestä ruumiista. Se on siis ihmisen kuva, joka muodostuu tuon väripilven keskelle, ja se ei ole mikään kuollut muoto. Sekin on elävä, aivan läpikuultava. Se ei ole suinkaan kuollut, koska pian havaitsemme, että se muoto elävöityy ja herää, ja sitten huomaamme, että siinä ihmeellisessä pilvimuodostumassa eli aurassa, jos käytämme sitä sanaa, on ihminen. Hänhän ei oikeastaan ole sitä, mitä voisimme nimittää aineeksi, mutta huomaamme siinä ihmisen itsen, joka nousee ja herää. Hän nousee toisessa maailmassa, ja on selvää, että hän ei ole mikään vieras olento tuossa toisessa maailmassa. Nyt emme enää kiinnitä huomiota nukkuvaan ruumiiseen ja tähän maailmaan, vaan tuohon ihmiseen, joka omassa aurassaan herää. Ja silloin me todella näemme, että se on elävä olento, joka ei nyt enää tunnu niin olemattomalta ja tyhjältä kuin ensin tuntui, vaan elävältä olenolta; ja nyt huomaamme, että hän onkin nyt olento toisessa maailmassa. Se maailma aukenee meidän silmillemme, kun käännämme katseemme pois näkyvästä maailmasta. Unohdamme ruumiin, joka makaa vuoteella ja käännämme katseemme nukkuvan ihmisen mukana toiseen maailmaan, missä hän on. Se on sangen ihmeellinen maailma. Me emme tutki sitä nyt, vaan seuraamme nukkuvan ihmisen kohtaloita. Silloin huomaamme, että hän ei ole aivan välittömästi yhteydessä tuon maailman kanssa, johon hän herää. Ei sillä tavalla, kuin me olemme tässä näkyvässä maailmassa. Me olemme huoneessa, menemme ulos pihalle, sitten kadulle ja katselemme Jyväskylän kaupunkia. Me liikumme vapaasti näkyvässä maailmassa. Mutta tuo nukkuva olento, joka herää toiseen maailmaan, ei näe sitä välittömästi, ei ole jäsen siinä maailmassa, että voisi vapaasti liikkua; vaan on merkillistä, että hänen auransa välittää hänen yhteytensä tuon toisen maailman kanssa. Me puhumme okkultisessa ja teosofisessa kirjallisuudessa astraalisesta maailmasta ja astraaliruumiista. Nyt on ihminen tosiasiallisesti astraaliruumiissa ja aurassa ja siinä ruumismuodostumassa, joka on tuossa aurassa aivan kuin heijastuneena fyysillisestä ruumiista. Ja nyt ihminen on sidottu omaan auraansa sillä tavalla, että hänen tajuntansa on auran värien välityksellä yhteydessä tuon näkymättömän maailman kanssa. Mehän olemme tässä fyysillisessä maailmassa tämän fyysillisen maailman kanssa yhteydessä aistiemme välityksellä. Sokeina esimerkiksi kuulisimme ääniä ja hapuilemalla voisimme liikkua. Jos emme kuulisi, niin hyvin suuri osa elämästä fyysillisessä maailmassa olisi meidän tajunnastamme pois pyyhitty. Meillä on nyt viisi aistia, mutta joku ihminen voi olla puutteellinen. Me voimme vertauskuvallisesti puhua, kuinka on ihmisen sielun laita nukkuessaan. Hän ei ole itsetietoinen siellä, niinkuin me olemme tässä. Hän ei ole saanut aisteja, niinkuin me näkyvässä maailmassa, vaan hän on omasta aurastaan ja sen väreistä riippuva. Jos hänessä on jokin väri voimakkaampi, niin hän sen värin välityksellä joutuu yhteyteen tuon toisen maailman kanssa. Ja riippuu siis hänen oman kehityksensä asteesta, minkälaisen maailman kanssa hän joutuu yhteyteen. Aivan samalla tavalla kuin ihminen, joka ei näkisi mitään näkyvässä maailmassa, olisi rajoitetussa yhteydessä näkyvän maailman kanssa, samalla tavalla on nukkuva näkymättömän maailman kanssa yhteydessä. Meidän täytyy huomata vielä eräs asia, se, että kun katselemme ihmisen auraa, huomaamme pian, että hän ei ole sillä tavalla suinkaan poissa nukkuva ruumiista, että hänellä ei olisi yhteyttä sen kanssa, vaan hän on pienien loistavien lankojen tai säikeiden kanssa yhteydessä fyysillisen ruumiinsa kanssa. Jos esimerkiksi ruumis on saanut epämukavan asennon ja herää, se herääminen on sitä, että ruumis vetää sielunauran takaisin itseensä. Esimerkiksi, kun olemme juuri nukkumisillamme, ja auramme on juuri mennyt ulos, ja me olemme menneet ulos itsestämme, ja jokin syy vetää meidät takaisin, tunnemme olevamme kuin putoamassa. Me olemme juuri nukkumassa, mutta jostakin syystä meidän täytyy tulla takaisin ruumiiseemme.

Saadaksemme jonkinlaisen kuvan nukkuvan ruumiin sielusta ja sen tilasta, pitäisi ottaa kolme tyypillistä esimerkkiä. Täytyy ottaa tyypillisiä esimerkkejä sen tähden, että kaikki niin sanotut todellisuudesta otetut esimerkit ovat monimutkaisempia; ne ovat kaikki erilaisia, niin että jos vain yhtä ihmistä tutkimme, emme saa mitään tyypillistä kuvaa. Täytyy ottaa jonkinlainen äärimmäinen esimerkki, jotta saisi edes jonkinlaisen kuvan sielun tilasta. Ja sentähden minäkin otan nyt kolme tyypillistä esimerkkiä, jotka ovat otetut elävästä elämästä, mutta jotka minä nyt rajoitan vain muutamaiin puoliin. Minä en kerro siis kokonaan sellaisen ihmisen tilasta, vaan valitsen tyypillisen puolen hänen tilastaan. — Otetaan silloin joku »karkeampi» esimerkki, meidän kaikkien mielestä vähän karkeammasta ihmisestä. Ajattelen sellaista ihmistä, joka juopottelee ja elää siitä aiheutuviissa mielikuvissa ja himoissa. Hänen ajatuksensa tässä ruumiillisessa päivätajunnassa kiertää ihanien juomien ympärillä, varsinkin jos hän ei ole saanut tyydyttää »janoaan» — niinkuin hän itse sitä kauniilla tavalla nimittää. Silloin hänen mieleensä tulee kaikenlaisia ihania juomia, jotka

jonkun toisen mielestä ovat kaikkea muuta kuin ihania. Esimerkiksi äärettömiä määriä olutta tai virolaista spritiä. Yöllä, kun hän siirtyy ulos ruumiistaan, jää ruumiskin mahtavalla tavalla unta näkemään. Se näkee niin selvää unta, jollei juuri juomingeista, niin jostakin muusta, jossa voi meluta, tehdä liikkeitä, huutaa jne., että luulisi sielun olevan ruumiissa. Mutta kun tarkastaa, niin huomaa, että hän itse sieluna on lähtenyt ulos ruumiista; hän melkein makaa siellä ilmassa ja näkee jotakin unta; ja ne unet ovat silloin, niinkuin sanoisimme, verraten karkeata laatua. Kuitenkin meidän täytyy huomata eräs tosiseikka. Olen ollut huomaavinani eräissä tapauksissa, että tuollainen ihminen, joka rakastaa juomista, sisässään on hyvä ja herttainen ja lämminsydäminen ihminen. Se näkyy tuossa hänen sielussaan, kun ruumis nukkuu. Sillä jos hän itse tuossa omassa aurassaan näkeekin joitakin unia juomingeista tai muusta sellaisesta, niin se sielu herää ja nousee tuossa toisessa maailmassa, ja yhtäkkiä esimerkiksi joku hänelle rakas olento, oma lapsi tai oma vaimo tai joku muu nousee hänen mieleensä. Silloin hän siinä nukkuessaan tai ollessaan puolihereillä tuossa astraalisessa tilassa, voi noin puolitajuisesti katua omaa juoppouttaan. Jos hän näkee pienen lapsensa esimerkiksi, hän heltyy ja rupeaa sielutajunnassaan katkerasti itkemään, ja hän on onnellinen, kun hän katselee omaa lastaan. Mutta hän itkee myöskin omaa kurjuuttaan ja ajattelee: enkö sittenkin voisi tuota jättää. . . Hänen sielutilansa sillä aikaa, kun ruumis nukkuu, on enemmän tällaista laadultaan. Jos se ei ole kokonaan noissa muistoissa, se voi kohota tällaiseen syvempään, puhtaampaan, eetilliseen tuntoon. Ja silloin, kun me häntä katselemme, huomaamme, että hän on yhteydessä tuon toisen maailman kanssa, jossa hän on. Eikä sen lapsen, jonka hän näkee, ollenkaan tarvitse olla ainoastaan ajatus- tai muistikuva. Se voi todellisesti olla hänen lapsensa, joka myöskin nukkuu ja tulee tuossa maailmassa isänsä luo. Lapset, jos katselemme niiden unta, ovat hyvin hereillä tuossa toisessa maailmassa sielussaan, paljon paremmin kuin vanhat ihmiset. He nousevat iloisesti tuohon maailmaan, jota he nimittävät fyysisessä maailmassa esimerkiksi höyhensaareksi. Se on tietysti vanhempien ihmisten keksimä nimi. He ymmärtävät, että siellä on kaikki niin pehmeätä, ja lapset ovat hyvin iloisia, kun he heräävät tuossa maailmassa. Lapset voivat siellä suurissa joukoissa tulla yhteen ja viettää hyvin hauskaa elämää yön aikana. Lapset voivat kertoa sitten, mitä he näkivät höyhensaarilla. Siellä olivat heidän sisarensa, veljensä, heidän vanhempansa, ystävänsä ja melkein kaikki tuttavat. Paljon lapsia siellä oli, ja siellä oli äärettömän hauskaa. Jossakin paikassa metsässä oli paljon kaikenmoisia keijukaisia, tonttuja, ja jos mitä olentoja. Milloin he olivat esimerkiksi piparikakkumummon mökissä, niinkuin saduissa kerrotaan, ja saivat hunajaa ja kaikkea. Jos minä olen kysynyt lapselta: »Oletko sinä syönyt myöskin niitä piparikakkuja?» – hän sanoo: »Söin, ja ne maistuivat niin hyviltä.» Lapsen mieleen voi johtua: menenpä isää katsomaan. Ja hän joutuu heti isänsä luo, ja se aivan kuin herättää isänkin. Hän tulee joko katumapälle tai niin onnelliseksi, että hän itkee.

Otamme toisen tyyppillisen esimerkin, oikein nykyaikaisen ihmisen, joka on sivistynyt, ei ainoastaan että hän on lukenut joukon kirjoja ja suorittanut tutkintoja, vaan että hän on siveellinen olento, ihminen, joka elää hyvin ja mallikelpoisesti tässä maailmassa. Hän silloin yöllä nukkuessaan joutuu auraansa myöskin, herää siinä pian ja nousee pystyyn. Hän on aivan oma itsensä, mutta kevyessä ruumiissaan. Ehkä on liian paljon sanottu, että on aivan oma itsensä, sillä joskin hän on kaikella tavalla tietoinen, vaikkapa melkein itsetietoinen, hän ei kuitenkaan hallitse täydellisesti sitä maailmaa ja ole sillä tavalla itsetietoinen kuin me näkyvässä maailmassa. Hän on riippuvainen aurastaan, mutta hän joutuu heti astraalisen maailman kanssa yhteyteen, ja hän lähtee heti ikäänkuin kävelemään. Me näemme, että hän poistuu paljon kauemmaksi nukkuvasta ruumiistaan. Pitkä lanka jää ruumiin ja hänen auransa väliin, mutta hänen ei tarvitse pysytellä niin lähellä nukkuvaa ruumistaan kuin tuossa edellisessä esimerkissä, vaan hän liikkuu vapaasti. Hän liikkuu ulkona, katselee maisemia ja tapaa toisia nukkuvia ihmisiä, eikä ainoastaan nukkuvia, vaan myöskin kuolleita. Ja nyt hän huomaa siellä sen, että hänen nukkuvat ystävänsä ja toverinsa eivät yleensä ole niin hereillä siinä maailmassa, vaan kylläkin ne, jotka ovat samalla kehitysasteella kuin hän itse. Mutta kaikki, jotka ovat kuolleet, hänen omaisensa, ystävänsä, ovat siinä näkymättömässä maailmassa aivan hereillä ja tietoisia. Ei hän nyt tietenkään osaa arvostella, minkälaisessa tilassa ne kuolleet ovat, mutta hän tekee sen havainnon ainoastaan, että hän kohtaa niitä vainajia, jotka ovat juuri äsken ehkä kuolleet. Hän juttelee kaikenlaisista asioista heidän kanssaan. Usein juuri vainajien asioista. Mutta usein hän voi kertoa oman elämänsä vaikeuksista ja saa usein neuvoja ja lohdutusta. Tämä olkoon kuva toisesta esimerkistä ja tyyppistä. Siitähän voisi kertoa paljon enemmän.

Otetaan sitten kolmas esimerkki. Ajatelkaamme ihmistä, jota sanomme opetuslapsiksi, joka, kuulukoon hän mihin uskontoon tahansa, on sisässään tuntenut tarvitsevansa ja tehnyt päätöksen, että hän tahtoo kasvattaa itsestään ihmisen, joka kelpaa Jumalan edessä, täydellisen ihmisen, ja tahtoo kulkea mestarinsa jäljessä. Jokaisessa uskonossa on joku keskushenkilö, joka on niiden ihmisten kesken se täydellinen. Hän ottaa hänet ihanteekseen; taikka myöskin on mahdollista, että hän ei löydä kenestäkään tunnetusta historiallisesta uskonnonperustajasta sitä olentoa, jota hän tahtoi seurata. Mutta hänen sisässään asuu täydellisen ihmisen kuva. Hän varustaa tuon täydellisen ihmisen kaikilla niillä korkeilla hyveillä, mitkä hän voi käsittää, ja sitä ihannetta hän koettaa seurata. Hän on vakavasti päättänyt, ettei hän elä turhaan, vaan että hän kasvattaa itsessään ihmistä. Hän aloittaa omalla vastuullaan sentähden, että hän on nähnyt ihanteen – joko Zoroasterissa, Buddhassa, Muhammedissa tai jossakin omassa ihanteessaan. Hän on nähnyt täydellisen ihmisen ja tahtoo itse kasvattaa itseään sellaiseksi. Ja tiedämme, että sellaisen ihmisen ensimmäinen koettelemus on se, että jokin ääni sanoo hänelle: »Mutta, entäpä jos ei ole olemassaakaan mitään Jumalaa ja tuollaista täydellisyyttä. Jospa ei ole ollutkaan tuollaisia ihmisiä, tai ne eivät ole olleet täydellisiä. Se on kaikki ehkä ollut hölynpölyä.» – Silloin hänen täytyy vastata kiusaajan äänelle: »Aivan yhdentekevää. Minä tahdon olla ensimmäinen, jos kukaan ei ole ollut ennen minua. Minä pelastan koko maailman sitten; kulkekoot muut jäljessäni.» – Jos kiusaaja sanoo: »Entä jos ei ole mitään. . .», silloin hän sanoo: »Mutta minä olen.» – Hän on silloin sellainen ihminen, jota nimitämme todelliseksi siveelliseksi pyrkijäksi. – Ja nyt, kun hänen ruumiinsa nukkuu, hän lähtee aurassaan ulos ja nousee heti aivan itsetietoisena, lähtee kulkemaan ja tapaa noita olentoja, joiden olemassaoloa hän päiväajunnassa on epäillyt. Hän tapaa näitä mestareita; ja juuri sen vuoksi, että hän tapaa näitä korkeita täydelliseksi kasvaneita ihmisiä ja saa kuulla heidän opetuksiaan, neuvojaan, hänessä sitten päiväajunnassa kasvaa usko ja varmuus. Ei hän osaa sanoa, että hän tietäisi mitään. Hänellä ei ole mitään muistoa yöllisistä vaikutuksista ensin, mutta hänessä kasvaa ihmeellinen varmuus. Hän tietää erään asian; tietää, että kannattaa kulkea eteenpäin, kasvattaa itseään. Se on todellinen elämä, ettei ihminen jää suohon rypemään, vaan nousee ja omaksuu kaiken hyvän ja kulkee eteenpäin kautta iäisyksien ikuisuutta kohti. Hänessä se on todellinen usko; ei hysteerinen usko, että minä olen pelastunut Jumalan Pojan ristinkuoleman kautta. Tällainen ihminen vaivaa itseään sen vuoksi kaikenlaisissa sieluntuskissa, vaikka hän uskoisi kuinka lujasti uhrikuolemaan. Jos kuolema lähestyy, hän joutuu suureen hätään. Uskovainen siinä merkityksessä ei ole ollenkaan varmallalla pohjalla vielä, sillä hänen jokapäiväisessä kristinuskossaan ei ole mitään selvää tietoa ja oppia siitä, että ihminen luopuu kaikesta synnistä ja pyrkii hyvään. Päinvastoin on aina sanottu: sinä syntinen ja viheliäinen olento; kuoleman jälkeen joudut helvettiin; usko! Se ei ole kasvatusta. Sen ihminen helposti huomaa, jos hän on lähtenyt kasvattamaan itseään tuolla kaidalla tiellä. Silloin hänessä kasvaa se ihmeellinen varmuus, joka johtuu ainoastaan väsymättömästä siveellisestä pyrkimyksestä. Hän tuntee seisovansa oikealla pohjalla ja kulkevansa Jumalaa kohti. Hän ei silloin pelkää kuolemaa. Kuolema ei voi kauhistuttaa eikä vaivata häntä. Hän on täynnä sitä tietoa, että hän tahtoo vain kulkea ihannetta kohti, kasvattaa itseään kaikessa hyvässä, vaatia kaikkea kieltäytymistä pahasta. Hänellä ei ole mitään muuta pyrkimystä. Jos hän on kompastunut, pian hän on oppinut kulkemaan suorana. Hänen ei tarvitse rypeä liassa. Hänessä kasvaa sisäinen rauha, ilo ja tyyneys, ja hän ei voi enää peljätä mitään. Vaikka hän ei tiedä, mitä on kuoleman jälkeen, niin hän tietää sen ainakin, että hänen pyrkimyksensä hyvään on itsessään jotakin ikuista. Kuolema ei voi sitä katkaista. Se varmuus on kasvanut yöllisissä kokemuksissa.

Nyt huomaamme, että käsite »henki» on jäänyt käsittelemättä. Jos nyt ihmisen ruumis on tuossa makaamassa ja ihmisen sielu on aurassa, niin missä on hänen henkensä? Mikä on ihmisen henki? Paavalihan puhuu ihmisen kolmesta puolesta: ruumiista, sielusta ja hengestä. – Henki on kuolematon ihmisessä, se Jumalan kuva, josta puhutaan Vanhassa Testamentissa; Jumalan Poika, Jumalan lapsi, josta puhutaan Uudessa Testamentissa. Se on ihmisen ikuinen jumalsyntyinen itse eli aatmaa. Ja missä on tämä ihmisen henki? Se ei ole missään, ja se on kaikkialla. Kuitenkin on ehkä vähän väärin sanoa: se on kaikkialla, sillä ollessaan yksilöllinen henki, se on rajoitettu jollakin tavalla. Mutta se ei ole aineellinen, geometrinen rajoitus. Se henki, joka ei ole missään ja kuitenkin kaikkialla, on meidän varsinainen itsemme. Jos kysymme päiväajuiselta ihmiseltä, missä on sinun sielusi?, missä sinä olet sieluna?, – ihminen vastaa:

olen ruumiissa persoonallisena minuutena. Mutta jos kysymme: missä on sinun henkesi?, hän vastaa: »Eikö se ole sitä, että elän ja olen sielullinen olento; eikö se ole henki?» – Lapsi parka, sinulla ei ole tietoa hengestä vielä! Missä on sinun todellinen henkesi? – Jos nyt ihmisen aura on noin iso, ja toisen noin iso, toisen suurempi kuin toisen; sanotaanhan esimerkiksi Buddhasta, että hänen auransa olisi kilometrejä laaja; jos hänen auransa oli niin suuri, kuinka iso hän itse oli henkenä? Hänen henkensä ympäröi ja syleili koko hänen auraansa, sieluansa ja fyysillistä olentoansa. Tämä on tietysti vertauskuvallista kieltä, sillä ei ihmisen henki ole aatmaana, Jumalan Poikana, mikään sellainen fenomeni eli ilmiö, jota voisimme aineellisesti määritellä. Kun koetamme sitä inhimillisellä kielellä kuvata, on se sillä tavalla ulkopuolella ja ympärillämme, että jos menemme omaan henkeemme, nousemme sen tajuntaan sisään, taivaalliseen itseemme, Jumalan Poikaamme, niin koko meidän persoonallisuutemme, auramme, häipyä aivan kuin pieneksi kuplaksi tuossa meidän itsessämme. Se on pieni tyhjiö itsessämme. Jos elämme hengessä, olemme kuin suuressa meressä. Me itse elävinä sieluina, ruumiillisina olentoina, muodostamme kuin kuplan, tyhjän paikan. Asia on tietenkin näin hengen kannalta. Mutta jos koetamme vielä ilmiöllisesti ja objektiivisesti katsella, kuinka on hengen laita, kun ihminen nukkuu, sanomme, että henki on jonkinlaisessa yhteydessä sekä sielun että ruumiin kanssa, ja se on kuin suojelemassa molempia. Varsinkin näemme, että henki on sielun kanssa yhteydessä. Ihminen sielullisena olentona on jonkinlaisen langan kautta yhteydessä oman henkensä kanssa. Ja se on se henki, joka valaa häneen koko elämän ja kaiken, mikä on hyvää ja totuutta. Sentähden hänen sielunsa, varsinkin sen jälkeen kun se on tullut opetuslapsesi, nostaa kuin kätensä tuohon taivaalliseen Isään. Sillä ennenkuin ihminen itse on tullut Jumalan Pojaksi, niin kauan se henki on ihmisen Taivaallinen Isä. Ihminen nostaa kätensä sitä kohti silloin, kun hän pyrkii hyvään; siis kun hän on opetuslapsi. Ja se henki inspiroi häntä kaikkeen hyvään; antaa kokea rauhaa ja hyvää, mikä hänen sielussaan sitten ilmenee. Ja vasta sitten, kun opetuslapsi on tullut määrättyyn kohtaan omassa pyrkimyksessään, on saavuttanut jotakin omassa siveellisessä ja älyllisessä – ja lisätäkäämme vaikka psyykkisessä – pyrkimyksessään, tulee hetki, jota tavallisesti nimitetään okkultisessa kirjallisuudessa vihkimykseksi; tulee hetki, jolloin ihmisen persoonallinen tajunta nousee ylös henkeen, ja hän tuntee olevansa Jumalan Poika, ja tulee vastaanotetuksi siihen valtakuntaan, jossa elävät Jumalan Pojat, toiset ihmiset, jotka ovat jo iankaikkisia, kuolemattomia olentoja. Siihen kun ihmisen tajunta nousee, avaruudet ovat avoinna, ja hän on siinä ihmeellisessä taivaallisessa veljeskunnassa, jossa tietäjät ja mestarit ovat, ja jossa häntä ei odota enää kuolema. Sillä hän on tullut kuolemattomaksi, siksi mitä hän on; sillä henkiolentona juuri ihminen on kuolematon. Persoonallinen on kuolevainen. Kaikki hänessä kuolee, ennenkuin hänen minänsä yhtyy siihen taivaalliseen itseen, joka on kuolematon Jumalan Poika.

III

Nukkumisesta ja unennäöstä puhuessamme koetimme luoda itsellemme kuvan siitä, minkälainen itse nukkumisen eli uneen vaipumisen prosessi on, ja mitä sitten tapahtuu yön aikana niille ihmisen eri olemuspuolille, joita Paavali nimittää ruumiiksi, sieluksi ja hengeksi. Ruumis, joka makaa vuoteessa, näkee jokseenkin yhtämittaa unta, niinkuin sanomme. Kaikenlaisia kuvia päivällisistä asioista kulkee ristiin rastiin aivoissa. Ihmisen henki taas, joka on kaikkialla läsnä, ja joka tavallaan ei ole missään paikallisesti katsoen, on aina kaiken yläpuolella. Se ei nuku eikä se valvo; vaikka jos tahtoisimme nimittää hengen sisäistä elämää jollakin tavalla, sanoisimme pikemmin, että se valvoo aina. Ihmisen sielu, joka ruumiin nukkuessa on sen ulkopuolella paikallisestikin, joko nukkuu tai valvoo; ehkä se sekä nukkuu että valvoo. Mutta melkein paremmin voimme sanoa, että ihmisen sielukin valvoo. Se joko näkee unta taikka sitten kokee jotakin siinä toisessa maailmassa, jossa se on, jotakin, joka siinä maailmassa on reaalista, todellista, vaikkakaan se meidän fyysillisillä silmillämme katsottuna ei olisi sanottavasti mitään todellista.

Meille jää vielä tarkastettavaksi, mitä herääminen on ja mitä on se muisti, jonka me tuomme mukanaamme herätessämme; mitä se merkitsee, että usein meidän unemme, unennäkömme, tuntuvat aivan

epäloogillisilta ja sekavilta, jos kohta jokin kohta meidän unistamme on muistimme voinut jäädä vähän elävämpänä ja merkillisempänä, jotakuinkin loogillisena, niinkuin todella jotakin olisi voinut tapahtua. Sitten jää tarkasteltavaksemme myöskin se seikka, että herätessämme voimme muistaa aivan merkillisen unen, joka tuntuu niin todelliselta, että me siihen uskomme. Ja sitten voi osoittautua perästäpäin päivällä tai myöhemmin, että se uni oli tosi. Taikka voimme herätessämme muistaa sellaisen unen, joka ennustaa jotakin. Me emme pidä sitä ehkä heti minään ennustuksena – me saatamme uskoa siihen ehkä –, mutta jonkin ajan kuluttua se uni osoittautuikin todelliseksi uneksi. Myöskin voimme nähdä merkillisen unen, muistamme herätessämme jonkin oudon unen, joka puhuu jotakin meille, mutta joka on symbolinen, on pukeutunut vertauskuvalliseen muotoon. Ei siis ole ollenkaan, koska sellaisia unia näemme, tuulesta temmattu tuo entisajan ihmisten usko uniin. Esimerkiksi joku kertoi: minä näin viime yönä unta käärmeestä, ja se aina merkitsee minulle jotakin pahaa. Toinen saattoi sanoa: minä näin yöllä unta isosta valkoisesta käärmeestä, ja se merkitsee minulle hyvää. Ja kolmas kertoi: näin viime yönä unta, että kävelin elävien käärmeiden päällä, ja niistä ei yksikään sentään kyennyt pistämään minua, ja se merkitsee aivan varmasti, että nyt minusta juorutaan ja puhutaan pahaa, mutta ne juorut eivät voi saada mitään pahaa aikaan. – Tuollaiset symboliset unet ovat verraten tavallisia, ja sentähden meidän tekee mieli nyt kysyä: mitä oikeastaan tapahtuu herätessämme, ja mitä ovat nuo tuollaiset unet, jotka jäävät muistimme?

Kun nyt tarkastamme noita kolmea olemuspuolta, – ruumis nukkuu vuoteessa, sielu on omassa aurassaan tai liikkuu ja henki on kaikkialla, – niin voimme tehdä erään sangen merkittävän huomion, kun katselemme tuota sielua, joka joko siinä nukkuu taikka sitten liikkuu ympäri ja tekee omia havaintojaan ja kokemuksiaan tuossa niin sanotussa astraalimaailmassa. Teemme sen huomion, – ja me mainitsimme jo edellisessä esitelmässä ainakin siitä, – että on olemassa sielun ja nukkuvan ruumiin välillä kuin joitakin valkoisia säikeitä, jotka yhdistävät sielun fyysilliseen ruumiiseen. Tarkemmin tutkittuamme tuota sielua ja nukkuvaa ruumista huomaamme, että nukkuvan ruumiin aivoista lähtee noita erikoisia säikeitä tuohon sieluun. Ne ovat siinä suhteessa erikoisia, että ne tuntuvat erittäin hienoilta ja loistavilta. Ja ne ovat nähtävästi sellaisia, että niiden välityksellä on olemassa persoonallinen minätietoisuus tuossa sielussamme, persoonallinen minätietoisuus, joka päivällä toimii juuri aivojen kautta. Se persoonallinen minätietoisuus kyllä häipyy ruumiista nukkuessa; se ei jää jäljelle aivoihin tässä fyysisessä ruumiissa, mutta se ei siirry myöskään ehjänä tuohon sieluun. Tämä on sangen merkillinen huomio, sillä jos tämä päivätajuinen minätaju siirtyisi aivan ehjänä ja sellaisenaan tuohon astraalis-mentaaliseen sieluauraan ja ruumiin kuvaan, joka siellä on, niin silloin luonnollisesti tämä sielu olisi aivan itsetietoinen omasta minästään samalla tavalla kuin on ihmisen persoonallinen päivätaju. Me huomaamme, ja jokainen sen tietää omasta kokemuksestaan, että tämä minätaju, mikä on olemassa tuossa sielussa, ei ole täysin sama kuin fyysisessä ruumiissa ilmenevä päivätaju. Se ei ole yhtä ehjä, yhtä itsetietoinen. Ajatelkaamme vain sitä tosiseikkaa, että kun ihminen on tässä fyysisessä ruumiissa päivällä hereillä, hän hillitsee itsensä jollakin tavoin, on oman itsensä herra. Jos hänessä herää jokin halu, esimerkiksi voimakas jano, hän aivan järkevästi sanoo itselleen: saat odottaa vielä; – tässä ei ole mitään lähdettä, eikä mitään, mistä saisit juoda; saat odottaa, kunnes olemme kävelleet sellaiseen paikkaan, josta saamme jotakin juotavaa. Ja hän voi ehkä sanoa ruumiilleen: nyt on kello vasta kaksi; ei ole vielä ruoka-aika, joten saat odottaa muutamia tunteja vielä saadaksesi ruokaa, jota sinulle vasta valmistetaan. Ja vaikka tämä häntä harmittaisi, hän hillitsee itsensä ja tyytyy odottamaan. Samalla tavalla, jos oli mitä haluja tahansa ihmisen päivätajuisessa olennossa, hän voi siirtää niitä syrjään ja hillitä niitä. Ja tämä riippuu siitä, että hän on itsetietoinen noissa fyysisissä aivoissaan. Hän tekee sen, mitä tahtoo. On tietysti ihmisiä, jotka eivät voi hillitä itseään, eivätkä pidä sitä tarpeellisenakaan. Jos heillä on esimerkiksi nälkä, he juoksevat lähimpään ravintolaan ja syövät pihvin. Useimpien ihmisten täytyy kuitenkin hillitä itsensä. Köyhä ihminen ajattelee, että hänen kukkaronsa on liian laiha. – Ihminen voi helposti tuon tehdä tässä fyysisessä päivätajunnassa ollessaan, mutta kun hänen persoonallinen päivätajuntansa on siirtynyt tuohon sieluun, eikä kokonaan osaa ottaa mukaansa itseään, hänen minänsä ei ole aivan itsetietoinen. Hän on kyllä tajunnassaan persoonallisesti; hän tietää kuka hän on ja tuntee itsensä, mutta ei ole itsensä herra samalla tavalla kuin fyysisessä päivätajunnassaan. – Puhun nyt aivan tavallisesta, jokapäiväisestä ihmisestä. – Tavallinen ihminen on joutunut outoon tilaan, kun hän nukkuessaan on siirtynyt ulkopuolelle ruumistaan. Hän on silloin riippuva omasta väristään, minkälaiseen

yhteyteen hän joutuu sen maailman kanssa, jossa hän nyt on. Nyt hän ei ole siinä maailmassa vapaa, itsensä herra, vaan jos hän on esimerkiksi sellainen ihminen, joka tavallisesti antaa perää omille haluilleen ja antaa ohjaketulle jollekulle intohimolleen, niin hän tuossa nukkuessaan joutuu sen värin valtaan, ainakin ensin, jossa on hänen voimakkain intohimonsa. Hän joutuu yhteyteen sen astraalisen maailman kanssa, johon hänen aurassaan oleva väri kuuluu. Ja silloin tulee hänen tajuntaansa kaikenlaisia todellisuuksia tuosta astraalimaailmasta. Sillä vaikka se on näkymätön maailma, joka tuntuu olevan aivan ilman aineellista konsistenssia, hänelle tulee kaikenlaisia houkuttelevia kuvia, ja hän on kuin avuton lapsi niiden käsissä. Jokainen ihminen tietää, että hän voi unimaailmassa olla huonompi kuin tässä päivätajunnassaan. Hän voi luulla, että hän on jo voittanut jonkin himon itsessään. Hän ei päivätajunnassaan heitä syrjäkatsettakaan siihen himoon, mutta unimaailmassa hänen mieleensä nousee mitä inhoittavimpia unia. Ja silloin yöllä, kun kuvia nousee hänen mieleensä, hän ei osaa reagoida niinkuin päivällä, vaan hän on kuin niiden orja ja vaipuu niiden kuvien helmaan – suureksi surukseen, jos hän päivällä muistaa niitä asioita. Tuo kaikki on luonnollista sentähden, että ihminen ei osaa siirtää itsetietoisuuttaan täydellisenä siihen astraaliseen auraansa, astraaliruumiiseensa. Tämä on sängen kiintoisa huomio, sillä kun nyt sitten katselemme, millä tavalla ihmisen herääminen tapahtuu, näemme kuinka nämä asiat, juuri tämä tosiseikka selittää suurella määrällä meidän unielämäämme.

Kun puhumme heräämisestä, meidän ei tarvitse puhua hengestä, iankaikkisesta hengestä, joka aina on mukana joka paikassa ja aina läsnä, vaan huomiomme kiintyy siihen, millä tavalla tuo sielun ja ruumiin yhtyminen tapahtuu. Se tapahtuu luonnollisesti siten, että astraalinen olemuspuoli, tämä meidän sielumme, lähestyy ruumista ja joutuu siihen yhtäkkiä. Sehän on kokenut, niinkuin koetimme kuvata, yhtä ja toista yön aikana. Sielu, astraalinen tietoisuus, ihmisen persoonallisuus, siinä määrin kuin se on itsetietoinen astraalinen olemus, on kokenut joko alhaisia asioita, taikka sitten se on useinkin voinut kokea ylevämpiä, kauniita elämyksiä. Meillä oli edellä puhetta kolmesta tyyppillisestä esimerkistä. Kun on kysymys siveellisestä ihmisestä, hän on voinut tavata tuttujaan, omaisiaan ja vainajia henkimaailmassa, ja nähdä erilaisia asioita. Myöskin hän on voinut saada inspiration korkeudesta – siis omasta hengestä. Ja tämä tapahtuu erikoisesti silloin, kun ihminen on opetuslapsi – jota koetimme kuvata edellisessä luvussa –, joka on antautunut itsekasvatukseen. Hänen katseensa on silloin aivan kuin kääntyneenä tuohon Taivaalliseen Isään, henkeen, ja sieltä päin tulee kaikkia hyviä inspiratioita. Kun ihminen herää, hänen sielunsa lähenee tätä fyysillistä ruumista, sitten seuraa pieni välitila, ja sitten ihminen herää tajuihinsa. Tässä tapahtuu sängen merkillinen seikka, sillä kun ihminen laskeutuu tähän fyysilliseen ruumiiseensa, jossa on eetteriruumis, näkymätön puoli – sehän on mukana vuoteessa –, niin hänen astraalinen olemuksensa uppoutuu ensin tuohon hänen eetteriruumiiseensa ja sitten vasta herää tässä fyysillisessä, tavallisessa päivätajunnassa. Tuo eetteriruumis on koko ajan nähnyt unta siinä merkityksessä, että sen aivoissa on kulkenut kaikenmoisia muistikuvia päiväelämästä ja sen kokemuksista, ja kun ihmisen persoonallinen tajunta, tuo astraalinen olemuspuoli sitten vaipuu tuohon eetteris-fyysilliseen olemuspuoleen, niin muistot ja kokemukset tuosta astraalisesta tilasta sekaantuvat heti noihin eetterisiin uniin. Kun ihminen sitten herää, hän ihmettelee, että hänen unensa olivat sitten vasta sekavia: »Mitähän minä oikeastaan olen nähnyt. . . Nyt muistan, että olin tapaavinani sen ja sen vainajan, vanhan ystäväni ja näin unta hänestä, ja me keskustelimme siitä ja siitä asiasta, mutta sitten yhtäkkiä jouduinkin ihan toiseen seuraan, ja siellä puhuttiin ihan toisista asioista, turhanpäiväisistä asioista ja kaikenlaisista hulluuksista. – Minulla oli kiintoisa keskustelu ystäväni kanssa –, mutta miten se sitten sekaantuikaan.» – Tämä on yksinkertainen esimerkki, mutta se osoittaa, että ihminen astraalimaailmassa oli tavannut jonkun ystävänsä, vainajan. Kun hän yhtyi herätessään tuohon eetteriruumiiseensa ja sitten fyysilliseen ruumiiseensa, niin eetteriruumiin kaikki unennäöt asettuivat aivan kuin tuon edellisen kokemuksen ympärille niin, ettei hän nyt osaa erottaa, mikä oli mitään, vaan hän ajattelee: »Enhän minä nähnytään ketään. Se oli vain hassua unta, että olin tapaavinani ystäväni; kuinka se nyt tuolla tavalla kävi. . .» – Sellaista tapahtuu unissa; kaikki sekaantuu. Tämä on hyvin yksinkertainen esimerkki unennäön rakenteesta. Meidän pitäisi aina osata analysoida herätessämme, mitkä unet ovat johtuneet eetteriruumiin unennäöstä, ja taas mitä me mahdollisesti olemme nähneet sielullisina olentoina ollessamme ulkopuolella ruumistamme. – Jos yritämme tällä tavalla herätessämme oikein eritellä unennäköjämme, ovatko ne todellisia kokemuksia, vai ovatko kaikki olleet harhakuvia, niin vähitellen opimme erottamaan ja tulee

helpommaksi tietää, mitä todella saamme kokea ulkopuolella ruumistamme. Tietysti tavallinen ihminen ei viitsi ryhtyä tällaiseen. Ei hän rupea sillä tavalla uniaan analysoimaan eikä kiinnitä edes huomiotaan niihin. Mutta huomatkamme: jos ihminen tulee opetuslapsiksi, jos hänestä tulee sellainen persoonallisuus, että hän ollessaan ulkopuolella ruumiistaan todella liikkuu toisessa maailmassa ja tapaa vaikka suuria opettajia ja kuuntelee heidän opetuksiaan ja kokee merkittäviä asioita, niin hänelle ei ole mitään outoa ruveta oikein analysoimaan unennäköään ja toiseksi ruveta miettimään, millä tavalla hän voisi päästä siihen, että muistaisi selvästi, mitä on kokenut ruumiinsa ulkopuolella ollessaan. Silloin hän saa kuulla opettajaltaan: sinun täytyy niin puhdistaa fyysillistä ruumistasi ja sen tajuntaa, että se ei näe mitään unta. On turha vaiva antaa ruumiin nukkuessa nähdä unta. Sen pitäisi saada olla rauhassa, mutta me ihmiset pakotamme sen näkemään unta, ja se on turhaa touhua meidän puoleltamme. Emme ymmärrä elämää, ja vaivaamme ruumistamme noilla unennäköillä. Oikeastaan pitäisi olla niin, että siirryttyämme pois ruumiistamme, se todella jäisi rauhaan. Sitä ei pitäisi minkään häiritä. Tämän ymmärtää opetuslapsi. Kun hänelle sanotaan: puhdistaa ruumiisi, puhdistaa aivosi, puhdistaa sydämesi, hän sen ymmärtää eikä ota pahakseen, että hän saa juuri sellaisen tehtävän, jota nimitetään ajatusten hillitsemiseksi. Hän saa oppia puhdistamaan omaa mielikuvituselämänsä, omia tunteitaan. »Puhdistaa sydämesi, puhdistaa mieleksi. Tee ruumiillinen tajuntasi tyhjäksi. Älä vaivaa näkyvää ruumistasi kaikenlaisilla turhilla hermotoiminnoilla. Puhdistaa ruumiisi niin, että hermosi ovat levossa.» – Ja silloin on aina tuollaisen opetuslapsen kokemus ja huomio se, – se voi olla kahdenlaatuinen, ja se on usein niin, että toinen on ensin ja toinen sitten –, että hän nukkuu merkittävän rauhallisesti; ja kun hän herää aamulla hän ei ole nähnyt kerrassaan mitään unta. Hän ei tiedä mistään unesta. Hän herää virkistyneenä. Ja tiedemiehet, lääkärit, fysiologit ja psykologit ovat olleet yhtä mieltä siitä, että jos ihminen nukkuu oikein hyvin, hän ei näe mitään unia. Hän on silloin joko tässä elämässä puhdistanut mielensä tai ottanut mukaansa tuollaisen puhtaan olemuksen edellisestä elämästä. Joka tapauksessa hän nukkuu näkemättä unta, on virkistynyt aamulla, eikä hänellä ole mitään muistoa mistään. Ja kun ihminen on tuolla kohdalla – jos hän muuten on esimerkiksi opetuslapsiksi tullut –, hän voi ihmetellä: »Mikähän minä oikeastaan olen. Olen kai hirmuisen kehittymätön, karkea olento, salatieliseksi kelpaamaton, koska minulla ei ole mitään yliaistillisia kokemuksia. En näe edes mitään unia. Toiset ihmiset näkevät niitä, mutta minä en näe mitään. Minulla ei ole kokemuksellista käsitystäkään näkymättömästä maailmasta. Mahdan olla hirmuisen karkea olento. Jospa sattumalta kaikki olisikin vain mielikuvitusta toisten puolelta. . . . Mutta eihän sentään. Näkevähän ihmiset paljon unia. Kaikki kai riippuu siitä, että minä olen kehittymätön olento.» – Hän ajattelee sillä tavoin verraten nöyrästi. Hän häpeää, jos hän ajattelee, että joku korkeampi olento tulisi huoneeseen, missä hän on. Hän tahtoi peittää oman tyhmyytensä, että hän ei näkisi sitä. Toinen mahdollisuus tässä itsekasvatuksessa on se, että pyrkijän, itsensä kasvattajan unet käyvät erinomaisen vilkkaiksi ja todellisiksi. Hän ei näe mitään pötyunia. Hän on tavattoman kiinnostunut niistä. Hän on joko tavannut joitakin ystäviä, opettajia, tai mahdollisesti saanut opetuksia. Ja ne opetukset voivat tulla hänelle symbolisessa muodossa. Mutta kun hän miettii sitä, hän voi päästä selville ja aavistaa, mitä ne symbolit merkitsevät. Ja silloin hän hyvin ymmärtää, että ihmiset, jotka eivät aina näe niin selviä unia, voivat joskus nähdä symbolisia unia, jotka merkitsevät jotakin. Hän tekee sen havainnon myöskin, että vertauskuvakieli ei ole aivan yleinen kieli, jota kaikki voivat ymmärtää ja samalla tavalla, jota oppisi noin vain lukemalla unikirjoja, että hevosen näkeminen esimerkiksi merkitsee sitä ja sitä, tulipalo sitä ja sitä jne. Hän huomaa silloin, että kyllä hänkin näki unta tulipalosta, mutta se ei merkinnyt sitä, mitä on unikirjassa; hän aavistaa sen olevan aivan toista. Jos se todella on vertauskuvallista unta, hän pian tekee sen havainnon, että vertauskuvat merkitsevät eri asioita eri ihmisille. On aivan kuin jokaisella ihmisellä olisi oma vertauskuvakielensä. Mutta kyllä hän myöskin tekee sen havainnon, että voi olla joitakuita vertauskuvia, jotka ovat niin yleispäteviä, että ne merkitsevät samaa jokaiselle. Ja silloin hän ymmärtää, mistä ovat johtuneet unikirjat ja unienselitykset. Ne ovat johtuneet vanhoilta ajoilta. Ne unikirjat ovat tavallisesti »juutalais-persialais-babylonialais-kaldealaisia». – Mehän tiedämme, että juuri noina vanhoina aikoina, vanhoissa kulttuureissa tutkittiin paljon unennäköä ja löydettiin siinä joitakuita yleispäteviä unia, jotka aina symbolisoivat, merkitsevät samaa. Me ymmärrämme ilman muuta, että ne olivat harvoja. Ja jos luemme todella vanhoja selityksiä unista, niissä ei ole selitetty monta unta. Ei niissä ole esimerkiksi selitetty, mitä automobiili merkitsee tai pyssyllä ampuminen. Niissä on selitetty hyvin harvoja asioita. Meidän kreikkalaiset ja kaldealaiset unikirjamme ovat ihastuttavia kaikenlaisine päähänpistoineen. Mutta niiden kirjain merkitys on

kyllä sängen mitätön. Sitä vastoin, jos joku suuri psykologi meidän aikanamme voisi tutkia nykyajan ihmisen elämää, silloin luultavasti voitaisiin saada avain muutamisiin uniin, jotka merkitsisivät samaa kaikille ihmisille. Mutta niitä ei olisi monta. Sitten on myöskin otettava huomioon, että meidän nykyaikaisten ihmisten unennäkö poikkeaisi suuresti esimerkiksi vanhojen kreikkalaisten unennäöstä. Me elämme toisessa kulttuurissa, ja ihmiset ovat jossakin suhteessa toisenlaisia. Heidän ajatuselämänsä on toisenlaista. Sentähden olisi aivan välttämätöntä, että joku viisas psykologi meidän aikanamme tekisi muistiinpanoja tuhansien ihmisten unista ja niiden merkityksestä. Hän ei saisi yksistään oman tajuntansa nojalla kirjoittaa sellaista kirjaa, vaan hänen tulisi tutkia tuhansien ihmisten vertauskuvallisia unennäköjä. Suuri työ siis sen edessä, joka tahtois kirjoittaa nykyaikaisen unikirjan. Sellainen pitäisi laatia, ja jos ei yhden ihmisen ikä riittäisi, niin voisivathan monet tieteelliset tutkijat tehdä sen yhdessä. Se olisi erinomainen kulttuurityö meidän aikanamme. Monet sadat professorit tutkivat paljon vähäpätöisempiä asioita kuin näitä uniasioita. Ja onhan meidän aikanamme jo käännetty huomio tähän asiaan, mutta en ainakaan tiedä, että kenenkään mieleen olisi juolahtanut sommitella uudenaikainen unikirja.

Kun nyt huomaamme, että ihminen herätessään muistaa kaikkia tällaisia unia, niin kysymme: mistä sitten tällaiset kaukonäköiset, telepaattiset ja profetalliset unet ovat saaneet alkunsa, ja mistä vertauskuvalliset unet? Me viittasimme jo siihen, että vertauskuvalliset unet ovat saaneet alkunsa siitä, että sieluun tulee jokin opetus itse hengestä, ja sielu pukee sen johonkin muotoon heti. Sellainen kyky on minuudellamme. Se on suuri draamatikko. Tämän voi kokeellisestikin havaita. Katsokaamme esimerkiksi ihmisten tajuntaelämää sanomattoman pitkiä aikoja sitten. Millä tavalla itse asiassa ihmisten sieluelämä alkoi kehittyä. Kuinka olemme päässeet siihen kohtaan, missä olemme, että meillä on selviä ajatuskuvia asioista, että kaikki katselemme esimerkiksi tuota pylvästä tuossa ja kaikki näemme sen samanlaisena pylväänä. Olemmeko me heti tpahtaneet sellaiseen ruumiiseen kuin tämä on. Ei ollenkaan. Menkäämme vain nytkin yöllä pimeässä metsään, ja siitä kuinka kokenut metsässäkävijä olette, riippuu, miten ymmärrätte kaikkia niitä näkyjä ja ääniä, mitä metsässä on. Sillä jos minä menen metsään, minä näen, että kukahan on tuossa puun takana piilossa. . . onkohan se suuri eläin vai ehkä ryöväri. Ja kuuluu erilaisia ääniä, merkillisiä. . . kuin olisi jossakin kokouksessa. Tuo heti häviää, jos tulee päivä. Kaikki ihmiset voivat nähdä lapsena pimeässä esimerkiksi kaikenmoisia kummituksia ja haamuja, mutta ei päivällä. Ja me sanomme, että se on mielikuvitus, joka loihtii. Se on juuri sielumme perusominaisuus. Järki on kehittynyt myöhemmin. Primitiiviset ihmiset eivät vielä olleet sillä kannalla, kuin me olemme nyt. Kun he alkoivat tulla tietoisiksi omien aistiensa välityksellä, ensin heillä ei ollut fyysisiä silmiä. Heillä oli toinen näkevä aisti kyllä, mutta se oli sellainen dramatisoiva aisti, että ne näkivät värejä ja tiesivät niistä, oliko se vihollinen vai ystävällinen olento, joka heitä lähestyi; ja heidän mielikuvituksensa loihitti jonkin kuvan vaarasta, joka lähestyi. Ja kun fyysiset silmät ensin kehittyivät, kaikki oli vain hämärää. Se on miljoonien vuosien tulosta, että nyt näemme kaikki yhtäpitävästi. Me olemme saaneet yhä uudelleen syntyä jälleen, ennenkuin olemme tulleet siihen, että näemme näillä fyysisillä silmillä yhtäpitävästi, ja että osaamme arvostella asioita, että kaikki ymmärtävät niitä. Me olemme värisokeita, jos nimitämme noita tiilejä vihertäviksi. Kun joku tulee ja sanoo, että ne ovat sammaleen värisiä, sanomme, että hän on värisokea. Minulla oli hyvä ystävä, joka oli värisokea. Hän oli sitten myöhemmin kyllä painanut mieleensä, mitkä asiat olivat punaisia ja mitkä vihreitä, eikä hän sitten enää nolannut itseään. — Koko järkemme kehitys, joka on tehnyt mahdolliseksi saada oikeita mielteitä, ajatuskuvia, on pitkän kehityksen tulos. Sitä ominaisuutta meillä ei ole astraaliruumiissa vielä. Sentähden me olemme näin lapsen tapaisia, avuttomia, unia nähdessämme. Mehän voimme nähdä merkillisiä unia. Sitten me itse muodostamme unia. Kun ihminen esimerkiksi makaa pitkällään eikä ole oikein hereillä toisessa maailmassa, hän voi soittaa unimaailmassa toisille ihmisille ja juttelee heidän kanssaan. Se on kaikki hänen omaa mielikuvitustaan. Hän on kehittyneempi silloin jo, kun hän todella sitten kävelee ja tapaa ihmisiä tuossa näkymättömässä maailmassa. Mutta kun ihminen ei ole vielä itsetietoinen, sillä tavalla itsensä herra kuin päivätaunnassaan, niin hän on sielunsa oman dramatisoivan kyvyn orja. Sentähden, kun me tulemme ruumiiseemme, niin siinä heräämisen hetkellä voi tapahtua jotakin. Se tajunta, joka on vielä toisessa maailmassa, on niin ajasta ja paikasta riippumaton — sillä aikakäsite on toinen tuossa näkymättömässä maailmassa —, että jos jotakin tapahtuu ruumiillemme juuri heräämishetkellä, niin ennätämme kuvata pitkän kuvasarjan. Muistatthän kaikki tuon klassillisen esimerkin, jonka ranskalainen

Maury kertoo. Hän nukkui ja näki unta: hänet otetaan kiinni, vangitaan ja viedään vankilaan; hänet tuomitaan mestattavaksi ja viedään giljotiinille. Sitten putoaa giljotiinin kirves alas, ja hänen päänsä putoaa koriin. . . Ja koko tuo hänen unensa johtui siitä, että sängyn laidasta oli pyöreä puu pudonnut hänen niskalleen. — Kuta kehittyneempi ihminen on ajatuselämässään, sitä vilkkaampi on hänen dramatisoiva kykynsä. Unieliämä on tärkeä, ja sentähden on tärkeätä ihmiselle, joka tahtoo perehtyä noihin uniasioihin, että hän tulee opetuslapsiksi, joka siveellisesti kasvattaa itseään ja oppii hillitsemään ajatuksiaan. Silloin voi tapahtua niin, että hän herää ja samalla tietää, että puu sängyn laidasta putosi hänen niskalleen. Hän tietää reaalisesti, mitä tapahtuu. — Toinen koe on se, että nukkuvan ihmisen — joka on lähellä heräämistä — nenän alle pistetään hajuvesipullo. Hieno tuoksu menee hänen sieraimiinsa. Samalla hänet herätetään, ja hän on pahoillaan: »Miksi te herätitte minut? Minä olin Reinin rannalla lähellä Kölniä kävelemässä; siellä oli ruusuja, ja minä nautin kovasti niiden tuoksusta.» — Toiset nauroivat ja sanoivat: tässä on Kölnin puutarha. Se on klassillinen esimerkki meidän unennäöstämme.

Me voimme nähdä myöskin telepaattisia unia. Me olemme toisessa tilassa ollessamme todella nähneet, että se tai se ystävä on kirjoittanut meille kirjeen. Me näemme sen kirjeen, ja kun heräämme, muistamme nähneemme unta, että saamme kirjeen ystävältämme. Sitten samana päivänä se kirje voi tulla. Tämä on hyvin tavallinen uni, joka on esimerkki monista samanlaisista; ne ovat telepaattisia unia.

Myöskin profetallisia unia on paljon. Herätessäni muistan esim. nähneeni unta, että ostin itselleni pianon, ja se oli niin todellista, että rupesin sillä soittamaan ja nautin siitä. Aamulla on ikävää, että se olikin vain unta. Millä rahalla minä ostaisin itselleni pianon? Mutta annapa olla: Vähän ajan perästä hyvä ystäväni antaa minulle rahaa ja sanoo: osta piano, — ja minä ostan. — Tämä oli kyllä keksitty esimerkki. Voisi kertoa kokemuksesta monenlaisia profetallisia unia, mutta jokainenhan on nähnyt sellaisia. Se, mitä tulee, on tapahtunut sielussamme korkeammalla tasolla etukäteen tai on sielu siinä asiassa saanut inspiration omalta taivaalliselta isältään, hengeltään, joka on näyttänyt, mitä tulee tapahtumaan. Ja ihminen muistaa sen herätessään.

Kuta enemmän ihminen esimerkiksi opetuslapsena oppii puhdistamaan fyysillistä ja eetteriruumistaan, niin ettei sen tarvitse nähdä unia yön aikana, sitä enemmän hän myöskin valmistautuu sielussaan, ja tulee lopulta siihen kohtaan, että hän alkaa muistaa, mitä todella on kokenut. Se muisti ei tule heti aivan yhtämittaiseksi. Ihminen muistaa, että nyt näin sellaisen tai sellaisen unen — oli se sitten symbolinen, telepaattinen tai profetallinen. Jotakin sellaista hän muistaa hyvin elävästi, ja se kyky kehittyy yhä enemmän. Ja aina aamulla herätessään hän tietää, että hän on elänyt aivan toista elämää yön aikana. Hän on nähnyt ja kokenut paljon toisessa maailmassa. Ei sen tarvitse olla aivan lopullista, että tällaista tapahtuu ihmiselle. Sitten asiat voivat muuttua taas, mutta se on toinen asia. Silloin ihminen tulee aivan vakuuttuneeksi siitä, että hän yön aikana elää toisessa maailmassa, toista elämää.

Tähän unieliämään viitaten tahdon seuraavassa puhua kuolemasta ja näyttää, millä tavalla näemme, kuinka selvä yhteys on olemassa unen ja kuoleman välillä, kuinka vanhoissa kulttuureissa sanottiin, että uni on kuoleman nuorempi veli.

IV

Kuolema odottaa jokaista ihmistä tämän maan päällä, ja kuolema on sentähden yhtä tuttu tapaus meille ihmisille kuin syntymäkin. Syntymästä luulemme paljon tietävämme, ja tiedämmekin, että syntymää seuraa elämä tässä näkyvässä maailmassa, jonka mielestämme niin hyvin tunnemme. Mutta vaikka kuolema on yhtä tavallinen kuin syntymäkin, kuolemasta ei läheskään yhtä paljon tiedetä. Tiedetään kyllä, että kuolema lähestyy vanhusta. Kuolema on lähellä sairasta. Kuolema voi tulla onnettomuustapauksessa. Mutta mikä

sitten sitä kuolemaa seuraa, ei ole läheskään yhtä tuttua ihmisille kuin se, mikä seuraa syntymää. Oikeastaan, jos vähänkin ajattelemme, on syntymä erinomaisen salaperäinen tapahtuma, sillä syntyessä tulee tänne maan päälle jokin olento, ensin hyvin ruumiillinen, mutta vähitellen yhä enemmän sielullinen olento, olento, joka lopulta tuntee itsensä yksilölliseksi minäksi, ihmiseksi, joka sanoo: »minä olen» —, ja joka oikeastaan tuossa ajatuksessa »minä olen» ei tiedä, mitä olemattomuus on. Ei kukaan meistä, jos oikein tarkasti tarkastamme itseämme ja ajattelemme tätä minän arvoitusta, voi ymmärtää, ettei se minä olisi ollut aina olemassa. Ainakaan emme voi ymmärtää, milloinka se minä ei ollut olemassa, sillä se on itsessään niin salaperäinen ja samalla niin selvä, niin yksilöllinen, niin elävä asia, että sen olemattomuutta on perin vaikea ymmärtää. Me voimme hyvin ymmärtää, että meidän ruumiimme häviää; voimme hyvin ymmärtää, että vaikka meiltä hakataan kädet ja jalat pois, olemme silti vielä olemassa. Osaamme yhä ajatella, tuntea, tahtoa; emme tiedä, kuinka paljon meistä voisi ottaa pois, ennenkuin me todella lakkaisimme tuntemasta, ajattelemasta, tahtomasta, tajuamasta. Ei kukaan meistä esimerkiksi usko, että me kuolemme silloin, kun nukumme, vaikka lakkaamme olemasta tässä näkyvässä maailmassa; vaikka emme jokainen suorastaan tiedä aivan objektiivisen pätevästi, mitä tapahtuu meille nukkuessa, emme kuitenkaan usko, että häviämme olemattomiin. Uskomme kokemuksemme nojalla, että olemme olemassa, koska seuraavana aamuna heräämme omana itsenämme, tunnemme itsemme samaksi henkilöksi, joka laskeutui illalla levolle ja nukkui yön.

Syntymä on sentähden arvoitus meille, ja jokainen ihminen voi kysyä: missä olin ennen syntymääni? En voi kysyä, missä olin ennen nukkumista, vaikka tiesin, että nukuin. Meistä on luonnollista, että meidän on täytyntä olla olemassa ennen syntymäämme. Yhtä luonnolliselta tuntuu, että meidän täytyy olla olemassa kuoleman jälkeen. Minne ja miksi me häviäisimme? Meidän minuutemme on yhtä ajatteleva, tunteva ja tahtova kuolemaan saakka. Yhtäkkiäkö meidän olemassaolomme sitten lakkaisi? — Kuitenkin on ihmisiä, jotka mielellään ajattelevat, että kaikki loppuu kuolemaan. He eivät sano: nukkumiseen kaikki loppuu — mutta: kuolemaan kaikki loppuu. He ovat hyvin varmoja asiasta. Ja sentään emme ihmettele, että on aina ollut myöskin ihmisiä ja suuria eettisiä virtauksia maailmassa, jotka ovat sanoneet: kuolemaan ei ihmisen olemassaolo lopu. Hän ei lakkaa olemasta, vaikka hän kuolee pois ruumiistaan, vaan yhä vielä hän on olemassa. Tuo on aina tuntunut kaikista ihmisistä yleensä niin luonnolliselta, että heidän ei ole koskaan ollut vaikeata uskoa, että ihminen todella on olemassa kuoleman jälkeen. Kaikki suuret uskonnot ovat yksimielisesti puhuneet tästä olemassaolosta kuoleman jälkeen. Kysymys onkin enemmän ollut siitä, minkälainen se olemassaolo on kuoleman jälkeen. Siinä kuka ties suuret uskonnot ja pienet uskonnot ovat voineet olla vähän erilaisia mielipiteiltään, joskin jokin piirre on aina ollut yhteinen. Yksityiskohtiin nähden uskonnot ovat selvittäneet kuoleman jälkeisiä asioita vähän eri tavalla. Me elämme nykyään tässä nykyisessä kulttuurissamme kristikunnassa ja tiedämme, että kristilliset kirkot ovat vuosisatojen kuluessa saarnanneet, että ihminen kuoleman jälkeen joko nukkuu haudassaan taikka elää jonkinlaista elämää jossakin, mutta kummassakin tapauksessa ihminen odottaa määrättyä tulevaisuutta. Jokainen ihminen, oli hän haudassaan tai jossakin henkimaailmassa, odottaa sitä päivää, jolloin hän on nouseva ylös, jolloin hänet kutsutaan haudastaan taikka tuosta kuolemanjälkeisestä unestaan ylös, jolloin on viimeinen tuomio, jolloin hänen tulevasta kohtalostaan lausutaan ratkaiseva tuomio. Toiset sielut silloin — niinkuin sanotaan — joutuvat oikealle puolelle ja saavat vähitellen nousta yksitellen taivaaseen ikuisen iloon. Toiset sielut taas joutuvat vasemmalle puolelle ja saavat mennä alaspäin ikuisen kadotukseen. Ja mikä on tuominut toiset ikuisen autuuteen ja toiset ikuisen kadotukseen? Se on yhden kirkon mukaan heidän uskonsa täällä maan päällä. Toisen kirkon mukaan se on heidän uskonsa ja heidän hyvät ja pahat tekonsa maan päällä. Ihmisen kohtalo on nyt ratkaistu ikuisiksi ajoiksi tämän elämän jälkeen. Ja sentähden ihminen, joka on totuutta etsinyt, joka on myöskin totuutta jonkin verran löytänyt, joka on näitäkin kuolemanjälkeisiä asioita tutkinut sillä tavalla kuin Uudessa Testamentissa sanotaan, että »ihmisen henki tutkii Jumalan hengen syvyyksiä», kauhistuu huomattavasti, kuinka tietämättömiä ja kuinka välinpitämättömiä ihmiset yleensä ovat kuolemanjälkeisestä elämästä. Tuo totuudenetsijä lähtee jonkin todella uskovaisen luo — papin tai piispan — ja kysyy häneltä: oletko vakuutettu, että asiat ovat, niinkuin esität? Silloin hän ensimmäisenä vastauksena saa: olen. Mutta kun hän sitten kysyy: tiedätkö sinä, että toinen ihmisielu joutuu iankaikkiseen kadotukseen, toinen iankaikkiseen autuuteen? —, silloin jo joutuu tuo uskovainen, tuo oppinut teologi hieman hämilleen. Hän

sanoo: eihän ihminen voi noita asioita tietää. Ihmisen silmä ei voi niitä asioita nähdä, vaan hänen täytyy uskoa, mitä Pyhässä Sanassa sanotaan, ja Pyhässä Sanassa sanotaan näin: . . . – Entä jos tuo Pyhä Sana ei olisikaan niin luotettava, kysyy totuudenetsijä. Silloin hän saa kerrassaan kauhistuneen katseen osakseen ja nuhtelun: »Sinä olet Jumalan kieltäjä; asetut Jumalan käskyjen yläpuolelle, sillä me olemme aina kirkossa tienneet, että ihmisen ei sovi kysellä jumalallisia salaisuuksia.» Ja tämän totuudenetsijän täytyy lähteä murheellisena pois. Hän ei ole saanut vastausta, ja hänen täytyy tehdä se havainto, että nämä uskovaiset ja oppineet teologit eivät tiedä, mistä puhuvat. He uskovat puhuvansa oikein, koska monissa kirkolliskokouksissa on päätetty, että niin ja niin on asian laita, mutta omasta kokemuksestaan he eivät tiedä, että asiat ovat niin kuin he esittävät. Totuudenetsijä tulee siitä sangen surulliseksi, sillä jos hän on oikein etsinyt totuutta koko mielellään ja sydämellään, hän tietää jotakin. Hänelle kuolema, joka on niin suuri salaisuus toisille, ei olekaan enää salaisuus. Hän on saanut nähdä ja kokea, mitä kuolema on. Ja jos me nyt tahtoisimme asettua sille kannalle, kuin asetuimme tutkiessamme unieliämää ja nukkumista, jos tahtoisimme asettua tuolle tutkivalle kannalle, niin voisimme heti todeta, että tuo vanha lause pitää paikkansa, että »uni on kuoleman nuorempi veli». Nyt tahdommekin koettaa kuvata, mitä kuolemassa tapahtuu.

Muutamain piirtein kuvitelkaamme taas, että seisomme tuolla jonkin matkan päässä kuolevasta ihmisestä ja katselemme häntä. Jos hän on hyvin vanha ihminen, joka jo on väsynyt ruumiilliseen elämäänsä, niin hänen kuolemansa, jos hän on ollut terve ihminen, voi olla niin rauhallinen ja helppo, ettei hän juuri tiedäkään, kun hän nukahtaa pois. Mutta jos kysymyksessä on nuori ihminen, miehuuden iässä oleva nainen tai mies, niin hän voi olla niin täynnä elämänvoimaa vielä, että meidän tulee häntä sääli syrjästä katsellessamme, kuinka kovasti jokin hänessä kamppailee kuolemaa vastaan. Mutta kun me katselemme vähän toisenlaisella silmällä, näemme että hän itse ei suinkaan kamppaile, vaan hänen ruumiinsa kamppailee kuolinkamppailua, se ruumis, jolla on oma elämänvoimansa. Ja kuolinkamppailua voi kestää sangen kauan, ja se voi tuntua vaikealta ja hirmuiselta. Mutta kun katselemme syrjästä käsin sisäisellä silmällä, niin näemme, että se kuolinkamppailu ei ole sittenkään niin vaikea itse ihmiselle. Se on ruumis, joka kamppailee, ja ihminen sielullisena olentona on siellä vain silloin tällöin hetkellisesti mukana. On kuin hän yhtäkkiä avaisi silmänsä ja katselisi ympäristöönsä, ja kuin taas silmät sumenisivat, ja hän taas avaisi silmänsä. . . ja lopulta kun kamppailu loppuu, hänen silmänsä menevät aivan auki, ja hän näkee ympärillä olevat ja hymyilee. Kamppailu on loppunut, ja sitten hänen katseensa ikäänkuin rikkoutuu, ja hän lähtee ruumiistaan pois. Jäljelle jääneet painavat hänen silmänsä umpeen, kun he ovat todenneet monista eri seikoista, että hän todella on kuollut. Ja tavallisesti puhutaan sitten, kuinka onnellisen näköinen hän on. Kaikki hänen piirteensä tulevat rauhallisiksi; vaikean kuolinkamppailun perästä on seurannut melkein yliluonnollinen kauneus. Ruumis on joutunut täydelliseen rauhaan, ja nyt se on kuin onnellinen. Kun katselemme tätä syrjästä, mitä tämä kaikki on, niin huomaamme, että nyt ei ole kysymys niinkuin nukkuessa siitä, että tuo sielu, tajunta, lähtisi tuohon väriauraan ulos ja jättäisi näkyvän ruumiin ja sen näkymättömän eetteriruumiin. Itse kuolinkamppailu on sitä, että tuo näkymätön eli eetteriruumis lähtee ulos fyysisestä, näkyvästä, karkeasta ruumiista. Se on tuo näkymätön, jonkinlaisen haamun näköinen ruumis, joka erkanelee fyysisestä ruumiista ja sen mukana sitten tietysti sielu, koko tuo ihmisen astraalinen puoli. Kuolinkamppailu on silminnähtävästi siinä, että eetteriruumiin on vaikea kiskoutua irti tästä fyysisestä ruumiista. Muutamilla ihmisillä se ei ole niin vaikeaa. Joku vanha ihminen on melkein jo oppinut lähtemään ulos eetteriruumiissaan fyysisestä ruumiista. Joku sairauden runtelema ihminen myöskin kuolee helposti ja rauhallisesti, koska hänenkin eetteriruumiinsa on jo monta kertaa hieman mennyt ulos fyysisestä ruumiistaan. Ainoastaan hyvissä elämänvoimissa olevat ihmiset näennäisesti kärsivät paljon. Siinä on suuri kamppailu näkyvän ja eetteriruumiin välillä. Ja kun tuo eetteriruumis lähtee ulos fyysisestä ruumiista, tajunta on vielä jäljellä fyysisessä ruumiissa, niin kauan kuin on olemassa tuo loistava hopeinen silta tämän näkyvän ja eetteriruumiin välillä. Meidän ei tarvitse ajatella – vaikka näin viittaa kädelläni tähän suuntaan –, että se tapahtuisi sivulle päin, vaan pikemminkin se nousee ylöspäin, aivan kuin jaloista pään läpi, ja on sitten fyysisen ruumiin yläpuolella. Ja tuo silta eli hopealanka – niinkuin sitä myös nimitetään, myöskin kultalangaksi –, tuo loistava lanka on vielä jäljellä ehjänä fyysisen ruumiin ja eetteriruumiin välillä. Ja niin kauan kuin tuo lanka on ehjänä, ihminen ei ole vielä kuollut, vaan hänet voitaisiin herättää takaisin fyysisen ruumiiseen. Siinä katsellessamme tulee äkkiä joku enkeliolento tai joku vainaja vaikka, ja jostakin

ylhäältä annetusta käskystä katkaisee tuon langan. Silloin fyysillinen ruumis on kuollut ja jää tuohon avuttomana. Kun seuraamme sielun, persoonallisen minän kohtaloa, huomaamme, että nyt ei ole tuosta persoonallisesta tajunnasta mitään jäänyt tuohon fyysilliseen ruumiiseen. Ihmisen nukkuessa me huomasimme, että se sieluaura ja sieluruumis, joka on tuossa fyysillisen ruumiin ulkopuolella, ei ole vetänyt mukaansa kaikkea sitä parasta, jonka nojalla ihminen on persoonallinen olento, minuus, joka voi itsetietoisesti ajatella. Me huomasimme eron fyysillisen päivätajunnan ja nukkuvan tajunnan välillä. Mutta nyt huomaamme, että koko tuo persoonallinen tajunta on siirtynyt tuohon sieluun, auran, eetteriruumiin mukana ja asuu siinä. Ja usein jo silloin, kun alkaa tuo kamppailu, kun eetteriruumis alkaa irtautua fyysillisestä ruumiista – mutta ainakin silloin, kun ihminen on kuollut ja on eetteriruumiissa –, ihmisen tajunta on eetteriaivoissa ja katselee puolueettomasti koko mennyttä elämäänsä. Hänen maallinen elämänsä kulkee äärettömän nopeasti kuin filmikuvina hänen edessään, ja hän arvostelee tuota elämää täysin puolueettomasti. Hän ei ole ollenkaan kuin oma itsensä persoonallisessa mielessä. Hän on oma itsensä, mutta jossakin merkillisessä mielessä. Hän katselee koko mennyttä elämäänsä ja arvostelee sitä kuin joku viisaampi olento, joka osaa arvostella. Hän ikäänkuin tuomitsee itse kaikki pahat tekonsa, erehdyksensä, vikansa, syntinsä, ja hyväksyy myöskin kaikki hyvät ominaisuutensa, tekonsa ja kaikki, mitä on jaloa ja epäitsekästä hänessä. Tämä kaikki käy sangen nopeasti, vaikka se sittenkin voi kestää tuntikausia. Ja jos se ei ole tapahtunut tuon kamppailun aikana, se tapahtuu sitten, kun ihmisen tajunta on eetteriruumiissa. Sitten kun hän on tehnyt tällaisen tilin omasta elämästään, hän lähtee ulos eetteriruumiistaankin; hän jättää eetteriruumiinsa samalla tavalla kuin hän jätti fyysillisen ruumiin nukkuessaan, lähtee ainoastaan loistavassa väriaurassaan ulos eetteriruumiistaan. Se on verraten helppoa, mutta se vaikuttaa häneen samalla tavalla kuin hänen lähtiessään fyysillisestä ruumiista nukkuessaan. Hän aivan kuin nukahtaa pois. Ja tuossa nukkuvassa tilassa hän voi olla jonkin aikaa – useita tunteja, korkeintaan kolme vuorokautta, tavallisesti puolitoista vuorokautta – eikä hän oikeastaan tiedä mistään. Sitten hän herää, ja silloin voimme tehdä erään havainnon, joka poikkeaa samanlaisesta havainnosta, minkä teimme, kun oli kysymys nukkumisesta. Teemme sen havainnon, että kun ihminen nukkuessaan otti vähän eetteriruumiinsa aivoista mukaansa tuonne astraaliseen tilaan, niin nyt ihminen kuoltuaan ottaa siihen astraaliseen tilaan eetteriruumiista ja sen aivoista kaiken sen, mikä on ollut hänen päivätajuntansa pohjana; hän todella ottaa nyt tuohon sieluunsa kaiken sen eetteriaineen niin sanoaksemme, kaiken sen valon – jos käytämme tätä vertauskuvaa –, joka on tehnyt hänestä sen persoonallisuuden, mikä hän on ollut. Hän on nyt persoonallisesti oma itsensä. Ja silloin huomaamme erään merkillisen seikan. Hän herää ja nousee ylös, tuntee itsensä aivan kevyeksi ja ihmettelee vähäsen, missä maailmassa hän on. Hän ei ole vielä missään kuolemanjälkeisessä maailmassa. Hänen ruumiinsa on kevyt, ei ole tuskia, ei sairautta, ei väsymystä. Hän huomaa olevansa tässä näkyvässä maailmassa. Hän lähtee etsimään omaa kotiaan ja näkee, että hänen omaisensa itkevät ja surevat. Hän silittää heidän poskiaan ja sanoo: »Mitä sinä suret? Minähän olen tässä aivan elävänä, terveenä ja reippaana.» Mutta hänen omaisensa eivät kuule hänen ääntään. – »Mitä ihmettä!» – Hän lähtee kävelemään. Hän tapaa vanhoja tuttujaan. »Terve!», hän sanoo ja ojentaa kätensä. Hänen ystävänsä vaikuttavat puupölkyltä, eivät edes katso häneen – aivan kuin häntä ei olisi olemassakaan. Hän säpsähtää ja ihmettelee: »Mitä tämä on?» Ja kun hän on kulkenut siellä ja täällä ja huomaa, että kukaan ei välitä hänestä, hän taas palaa kotiinsa, ja silloin hän, useinkin, näkee oman ruumiinsa. »Oo», hän ajattelee ja samalla voi hänen luonaan olla joku hänen ystävänsä, jota hän ei erikoisesti tunne, ja sanoo: »Katso tuota. Tuossa on se sinä, jota pidit itsenäsi ja jonka avulla elit tässä maailmassa. Nyt sinä olet kuollut.» – »En minä ole kuollut.» – »Etkö ole? Mutta nyt sinä olet siirtynyt pois tuosta näkyvästä maailmasta, ja nyt sinä asut tässä ruumiissa. Katso itseäsi!» – Hän katsoo ja huomaa: »Mutta minähän olen jotakin merkillistä, ja minulla ei ole vaatteita.» Hänen ystävänsä sanoo: »Etkö huomaa, että sinulla on frakkipuku päälläsi?» – tai paras leninki, jos hän on nainen. – Sitten tuo ruumiistaan siirtynyt huokaa helpotuksesta ja ajattelee: »Tämähän on ihmeellistä. Minä olen kuollut; eikä kukaan eläessäni selittänyt minulle, mitä kuolema on. Eivät papit osanneet sanoa mitään tästä. Onko tämä helvetti, vai onko tämä taivas? Minä ajattelen, että jos tämä on taivas. . .; ei, tämä on merkillistä. Pikemmin voisi ajatella, että tämä on helvetti, koska kukaan ei välitä minusta.» Mutta opas sanoo: »Et ole taivaassa etkä helvetissä, vaan olet kuoleman jälkeen tässä näkyvässä maailmassa. Pian sinulle tulee uusia kokemuksia; ole nyt tässä, mutta muista: »Kukaan ei näe sinua.» Sitten hän lähtee kävelemään ja huomaa, että hänen hautajaisiaan valmistellaan. Ja sitten on tavallista – olen huomannut sen aina nykyään hautajaisissa –, että

tuo vainaja lähtee katsomaan omia hautajaisiaan. Ja jos papit ja muut seisovat siellä ja puhuvat äärettömän ylistäviä sanoja hänestä, niin hän melkein vähän häpeää itseksensä: »Mitä joutavia! Kaikkea sitä saakin kuulla. Ja miksikä niiden kaikkien pitää olla noin surullisen näköisiä? Eivätkö he tiedä mitään kuolemasta? He juttelevat, niinkuin kaikki elämä olisi kuolemassa loppunut ja ei olisi mitään toivoa.» Hän tahtoi ravistaa heitä, huutaa heille kaikille: »Älkää olko narreja! Mitä varten tuollaisia kukkia ja kransseja. Onhan se kaunista, mutta turhaa se on.» – Minä olen ollut neljä kertaa mukana krematoriossa, missä ruumis poltetaan ja ainakin kahdessa tapauksessa vainajat olivat erittäin uteliaita, mitä se kaikki on? He itse olivat tahtoneet, että heidän ruumiinsa poltetaan. Mutta samalla oli puhuttu, että eiköhän mahda ottaa kipeätä, kun ruumis poltetaan. Ja vainaja odottaa ja katselee, koska se työnnetään uuniin. Eräässä tapauksessa vainaja katseli ja ihmetteli: »Kaikkea hölynpölyä; he puhuvat, että se tuntuu hirmuiselta ja julmalta, kun ruumis poltetaan.» Eräs toinen taas oli jo eläessään tullut niin vakuuttuneeksi siitä, että ainoa luonnollinen tapa kohdella kuollutta ruumistaan oli polttaa se, että kun tulin sinne ja katsoin miten se poltetaan, vainaja ei välittänyt koko ruumiinsa poltosta. Hän tiesi, että se on se ja hän itse on toinen.

Tämä tajuissaan oleminen tässä näkyvässä maailmassa kuoleman jälkeen ei suinkaan ole iankaikkinen; se ei kovin kauan kestä. Pian ihmiselle tulee toinen asia eteen. Hän tuntee, että hänen auransa alkaa vetää häntä jonnekin. Ottakaamme muutama tyypillinen esimerkki. Ajatelkaamme tuota ensimmäistä, sitä tyyppiä jonka nukkumista koetimme kuvata ensin. Hän alkaa tuntea, että hänen auransa vetää häntä jollakin tavalla. Ei hän sano sitä auraksi, mutta jokin vetää häntä. Ja sitten tuntuu, kuin hän kadottaisi puolet itsestään. Hän on kyllä tajuissaan ja tietää kyllä, kuka hän on, ja että hän on olemassa, ja on sama kuin ennenkin maanpäällisessä elämässään, mutta kuitenkin on kuin hänen sielustaan jotakin poistuisi. Hän katselee ja joutuu kosketuksiin sellaisen maailman kanssa, joka, ihmeellistä kyllä, aivan vastaa hänen unielämäänsä tässä näkyvän maailman elämässä. Hän joutuu ikäänkuin omien uniensa valtaan, mutta nyt ei ole sillä tavalla kuin nukkuessa, että hän herättyään ei muista tai että hän on puolitajuinen, vaan hän on aivan tajuissaan. On vaikeata sitä selittää. Hän tietää olevansa oma itsensä, eikä suinkaan ajattele, että hän joutuu uniensa kanssa yhteyteen; hän joutuu kaikenlaisten ikävien asioiden kanssa yhteyteen; juomahimon ja juomatovereiden ja sen sellaisten yhteyteen hän joutuu; voimme sanoa, että hän joutuu niiden vangiksi. Hän joutuu oman alemman sielunsa vangiksi. Sentähden sanotaan evankeliumissakin, että Jeesus meni saarnaamaan kuolleille vankeudessa. Se on juuri sitä, että kuollessaan tuollaiset ihmiset, joilla on jokin himo ja vaikeita asioita voittamatta, jotka he tuovat mukanaan ja jotka sielullisella tavalla ympäröivät heitä unielämässä maan päällä, joutuvat niiden vangiksi. Ne ovat kyllä aivan objektiivisia. Se on nyt kuin ulkokohtaista ja objektiivista. Ihmiselle aukenee portit siihen maailmaan, joka on samalla tasolla kuin hänen omat himonsa, ja hän joutuu samanlaisten tovereiden kanssa yhteyteen. He muodostavat suuren joukon. Sentähden Danten kuvaus kuolemanjälkeisestä tilasta ei ole tuulesta temmattu. Hän näki tuonelassa, että sielut ovat yhdessä. On kuin tuulispää kävisi, ja sielut ovat kovissa tuskissa. Tuo ihminen on kovissa tuskissa, joka joutuu elämään alempien himojensa kanssa, joita hän ei ole voittanut eläessään, jotka ovat vielä alitajunnassa. Ne ovat ulkokohtaisia hänelle. Ja esimerkiksi ihminen, joka aina on tottunut tyydyttämään juomahimoaan, joutuu hirmuiseen tuskaan. Hän ei voi sitä tyydyttää nyt, ja hän on vankeudessa niin kauan, kuin se himo – tai joku toinen himo – hänestä itsestään kuolee pois. Se kuolee omaan tuskaansa, ja nämä tuskat ovat sangen vaikeita. – Minä en ehdi näiden asioiden yksityiskohdissa viivähtää liian kauan sentähden, että se veisi liian paljon aikaa. Mutta sen vain sanon, että nämä sielut, jotka ovat vankeudessa tällä tavalla kuoleman jälkeen, saavat apua kyllä toisilta olennoilta. Myöhemmin puhun siitä, minkälaista apua he saavat. He saavat apua toisilta olennoilta, jotka koettavat selittää heille: »Sinä olet vaikeassa tilassa; älä usko, että se on ikuista helvettiä.» Sillä mikä on erittäin vaikeata sieluille vankeudessa, on se heijastunut muisto fyysillisestä elämästä, että helvetti on olemassa ja se on ikuinen. On ääretön tuska ajatella: »Minä olen iankaikkisessa helvetissä eikä mikään pelasta minua!» On suuri työ auttajilla selittäessään, että se ei ole ikuista, ja selittää, mitä pitäisi tehdä vapautuakseen vankeudesta. Se vankeus loppuu sitten kuin väsymykseen, uneen, ja sielu herää parempaan maailmaan; hänellä on toiset tunteet, joiden avulla hän joutuu toiseen maailmaan, jossa hän tapaa ystäviä ja muita, jotka ovat hänelle tuttuja.

Siellä hän sitten pääsee kouluun. Ei vanhakaan ihminen häpeä, että hänet pannaan kouluun oppimaan, mikä on maailma, mihin hän on joutunut ja mitä on hyvä hänen tietää siellä, jotta hänen aikansa ei kuluisi turhaan, vaan hyödyllisesti. Tämä on uudenaikainen keksintö. Se ei ole monta tuhatta vuotta vanha. Oikeastaan vasta Kristuksen jälkeen alkoi koulutyö suuremmassa määrin. Siitä lähtien on koetettu opettaa vainajia, ja voimme huomata, että erikoisesti tuo opetustoimi on lisääntynyt, sekä myöskin auttaminen, tänä teosofisena aikana. Minä puhun vähän siitä myöhemmin.

Sitten loppuu tuollainenkin aika sielulle, ihmisminälle. Hän nukahtaa taas vähän, ja sitten herää. Hän on nyt kuin pieni lapsi ja aivan kuin oma itsensä. Hän tuntee olevansa sama olento kuin maan päällä. Mutta ihmeellistä kyllä, nyt hänelle alkaa onnen aika. Hän elää kyllä uudestaan maanpäällistä elämäänsä, mutta on kuin hänestä olisi puhdistunut kaikki kuona. Hän kasvaa, mutta mitään pahaa ei ilmene hänessä. Hän on kyllä sama inhimillinen persoonallisuutensa, mutta vain kaikki hyvä, puhdas, tosi, kaunis on nyt hänessä. Hänen eteensä tulevat hänen lapsuutensa unet ja nuoruutensa unelmat elämästä, ja hän tuntee, että nyt hän lähtee toteuttamaan niitä kaikkia. Hän luulee elävänsä vanhaa maanpäällistä elämäänsä, mutta hän tietää samalla, että hän on vapaa kaikista esteistä, että hän on kaunis, jalo, rehellinen, kyvykäs. Hän olisi tahtonut sitä olla maan päällä, tosi ihminen; mutta nyt tässä kuolemanjälkeisessä elämässään hän aivan huomaa sitä todella olevansa. Hän elää maanpäällisen elämänsä uudestaan, mutta kaikessa sen kauneudessa. Mitä hän ei voinut toteuttaa maanpäällisessä elämässään, toteutuu nyt. Hän on ihmeellinen soittaja, ja jos hän on suuri säveltäjä, hän näkee, kuinka taivaat aukeavat. Paljon ihmisiä on ympärillä, ja hän soittaa niin, että taivaan seinät muodostuvat uusiksi, laajoiksi, kauniiksi. Maalari taas maalaa ihmeellisen kauniita kuvia. Ja ihmeellistä, jos hän ei ole sitä ennen kokenut, hän osaa nyt rakastaa kaikkia, ja kaikki joita hän rakastaa, tulevat hänen luokseen. Mikä ihmeellinen elämä! Kaikkia saa rakastaa. Hän ei osannut ennen näyttää sitä rakkautta, joka todella hänessä asui. Ihmisen taivaselämä on hurmaava. On aivan kuin ihmisellä olisi kädessään pikari. Toisella on pieni, toisella isompi, mutta siihen pikariin kaadetaan taivaallista viiniä aivan ääriään myöten. Ihminen tyhjentää sen, ja hän on niin onnellinen, että sanoin ei voi sitä selittää. Hän on hyvin onnellinen, ja lopulta hän nousee niin korkeaan onneen, että hän ei jaksakaan kantaa sitä enää. Se aivan kuin hajoittaa. Hän häviää melkein olemattomiin. Hänen persoonallinen tajuntansa ikäänkuin häviää, nousee hengen kirkkauteen, ja ihminen ei enää tunnekaan sitä maallista persoonallisuutta, jonka hän jätti. Hän on niin kirkastettu, samalla niin nuori. Hän tuntee ja ymmärtää, kuinka paljon hänellä onkaan oppimista vielä. Siinä taivaallisessa hurmiossa, ekstaasissa on Jumalan Pojan ihanne, ja hän itse on kaukana täydellisyydestä. Hänen täytyy paljon oppia; ja hän tietää, että se oppiminen tapahtuu sillä tavalla, että hän syntyy uudestaan tänne maanpäälliseen helvettiin, jotta hän puhdistuisi, vahvistuisi ja pyrkisi eteenpäin.

Tuon kaikista korkeimman taivaan jälkeen hän kuulee kellon soiton, joka kutsuu hänet maalliseen elämään. Ja hänen sielunsa tuntee: »Nyt tahdon koettaa paremmin kuin ennen olla puhdas, rehellinen ja rauhallinen sisässäni. Minä tahdon olla rakastava kaikkia kohtaan.» – Näin hän ajattelee ja tuntee. Sitten hän vaipuu kuin uneen, kunnes sitten taas pienenä lapsena herää tässä näkyvässä maailmassa. Siinä on samalla syntymisen salaisuus. Se on puhdas enkeli, joka tulee taas maan päälle. Ihmissielu on kaikesta kuonasta puhdistunut, on kuin puhdasta kultaa maan päälle syntyessään. Mutta sitten täällä hänen vanha karmansa herää eloon. Seuraukset hänen vanhoista teoistaan, ajatuksistaan, tunteistaan, himoistaan ja haluistaan kerääntyvät hänen ympärilleen ja muodostavat uuden persoonallisuuden.

Tämä kuvaus tietysti koskee sekä tuota ensimmäistä tyypillistä esimerkkiä, juoppoa, että toista esimerkkiä, mikä meillä oli sivistyneestä ja siveellisestä ihmissielusta. Mainitsin, että toisella ihmisellä voi olla pieni pikari kädessään ja toisella voi olla suuri. Mutta molemmat sielut ovat yhtä onnellisia. He ovat niin onnellisia kuin voivat olla. – Sitten on kolmaskin esimerkki, tyyppi mutta siitä puhun seuraavassa.

Ikuinen elämä ei ole sama kuin kuolemanjälkeinen elämä, vaikka tavallisesti käsitetään, että ikuisella elämällä on jotakin tekemistä niiden asioiden kanssa, jotka seuraavat kuolemaa. Niinpä meillä täällä kristikunnassa ajatellaan, että tämän lyhyen maallisen elämän perästä ihminen viimeisellä tuomiolla herätetään, ja sen jälkeen alkaa iankaikkinen elämä. – Monet buddhalaiset ajattelevat, että ikuin elämä on se ikuisesti kestävä elämä, että me ihmiset aina synnymme jälleen tänne maan päälle. Me kuolemme pois, mutta synnymme taas jälleen, ja siinä on elämän ikuisuus. Tosin buddhalaiset ajattelevat silloin, että tämä ikuin kiertokulku on sängen yksitoikkoinen, rasittava ja onneton, ja sentähden on olemassa se ratkaisu, jota sanotaan *nirvaanaksi*. Ehkä moni buddhalainen ajattelee samalla tavalla kuin useat eurooppalaiset oppineet, että nirvaana merkitsee kaiken elämän lakkaamista, että ihminen siis voi vapautua ja pelastua tuosta ikuisesta elämän ja kuoleman kiertokulusta pääsemällä nirvaanaan. Nirvaana on jokin tila, joka on saavutettava, ja se on jokseenkin sama kuin olemattomuus, siis tyhjäksi tuleminen. Eurooppalaisten oppineiden mielestä buddhalaiset ovat niin suuria pessimistejä elämän suhteen, että he eivät näe elämällä olevan muuta ratkaisua kuin siitä pääsemisen. Se on heidän mielestään ainoa keino ratkaista elämän kurjuus. Kristityt sitä vastoin ovat yhdeltä kannalta enemmän optimistisiä, koska he ajattelevat, että elämän kurjuus oli ratkaistava siten, että kuolemanjälkeinen elämä tulee onnellisemmaksi; mitä enemmän ihminen kärsii, mitä autuammin hän kuolee, sitä onnellisemmaksi hän voi tulla Jumalan luona. Mutta vastapainona heillä on sitten se, että on olemassa päinvastaisessa tapauksessa ikuin kadotus. Ennen sanottiin sitä ikuisiksi helvetiksi. Mutta luulen, että kristityt nyt ajattelevat kadotusta jonkinlaiseksi olemattomuudeksi; että se tulee niiden rangaistukseksi, jotka eivät ole osanneet uskoa ja olla elämässään, niinkuin Jumala tahtoisi. Buddhalaiset ajattelevat, että kaikki ihmiset oikeastaan katoavat. – Kumpikaan näistä näkökannoista ei saata pitää paikkaansa, kun ajattelee ikuista elämää. Sillä jos ajattelemme, että ikuin elämä on sama kuin ikuin, jatkuva kestävyys, ikuisesti jatkuva olemassaolo, silloin on mahdotonta, että se voisi alkaa ajassa. Kuinka se, mikä ikuisesti jatkuu, voisi millään tavalla alkaa. Silloin olisi kuin monia ikuisuuksia, ei ainoastaan yksi ikuisuus, joka on ulkopuolella kaikkea aikaa. Joskus voisi jokin ikuisuus alkaa jollekulle olennolle, ja se on loogillinen mahdottomuus. Ikuisuuksia ei voi olla monta, vaan yksi. Siis sellaisen olennon, joka on ikuin, täytyy olla ikuisuudesta osallinen, eikä hän voi alkaa ikuisuuttaan missään ajassa. On mahdotonta, että olisimme eläessämme ajallisia olentoja ja kuoltuamme olisimme ikuisia. Se on loogillinen mahdottomuus. Joko olemme eläessämme ajallisia olentoja ja silloin myös kuoleman jälkeen, taikka olemme tässä elämässämme jo ikuisia olentoja ja sitten myöskin kuoleman jälkeen.

Nyt olemme itse asiassa huomanneet – kun katselimme kuolemanjälkeistä elämää –, että olemme sekä ajallisia että ikuisia olentoja. Meissä on tämä ajallinen olemus, ja tämä ajallinen olemus elää ensin tässä näkyvässä maailmassa, sitten kuolee tästä pois, siirtyy näkymättömään maailmaan ja elää siellä aikansa, kunnes se haihtuu ja kuolee. Meidän persoonallisuutemme, jonka jokainen hyvin tunnemme omaksi itseksemme näkyvässä elämässä, ei saata olla ikuin. Se alkaa ajassa, silloin kun tulemme tietoisiksi omasta itsestämme. Ei se edes ala heti, vaan myöhemmin, kun alamme sanoa itsestämme »minä». Ensin nimitämme itseämme vain nimellämme, ja olemme puoleksi tajuttomia vielä silloin. Vasta sitten, kun lapsena itsessämme on herännyt minätajunta, voimme sanoa, että meissä on alkanut inhimillinen elämä; ja se on alkanut ajassa; silloin se myöskin luonnon pakosta loppuu ajassa. Se ei lopu näkyvän ruumiin kuollessa, vaan elää kauan aikaa kuoleman jälkeen. Se elää siihen saakka, kunnes se loppuu kuvaamattomaan onneen. – Meidän ajallinen elämämme loppuu aina suurimpaan autuuteen ja onneen. Mutta se myöskin lopettaa ajallisen elämämme ja persoonallisuutemme haihtuu, sentähden että se saa kuin esimakua ikuisuudesta. Se ei kestä sitä ikuisuuden elämää, sillä se tietää, että on olemassa ainoastaan yksi ikuisuus, joka on ikuin; ja sitä meidän persoonallinen tajuntamme ei kestä. Jossakin uskonnossa sanotaan, että Jumala on kuin elävä tuli, ja että ihminen ei voi katsoa Jumalaa silmiin, ihminen ei voi katsoa Jumalan elävää tulta haihtumatta, kuolematta. Kun ihminen näkee Jumalan, tuon jumalallisen tulen, hänen täytyy palaa, haihtua olemattomiin. Niin tapahtuu joka ihmiselle kuolemansa jälkeen. Kun hän on elänyt taivaselämänsä loppuun, hän joutuu niin suureen onnen tilaan, että hän tuntee Jumalan, Jumalan läsnäolon, Jumalan tulen, ja sitä hän ei kestä. Silloin hän todellisesti kuolee, haihtuu. Mutta hänessä on jotakin, joka ei haihdu. Se on hänen iankaikkinen henkensä, jota hän ei ole tuntenut elämänsä aikana. Jos hän ei ole sitä tuntenut, hän ehdottomasti kuolee.

Persoonallisena olentona ihminen ei ole kuolematon olento; ei pidä ajatella, että ihminen sellaisena, sillä nimellä, kuin olemme ja elämme nyt, olisimme kuolematomia olentoja. Se on liian itserakas ja persoonallinen ajatus. Näin tosin kristikunnassa uskotaan. – Nuorena esimerkiksi kysyin: »Miten on mahdollista, että minä epätäydellisenä olentona voisin elää Jumalan taivaassa ja suorittaa noita tanssi- ja laulutehtäviä? Minähän olen epätäydellinen olento.» Silloin kaikki, ei ainoastaan vanhat tädit, vaan teologit, sanoivat: »Kas, silloin viimeisenä tuomiopäivänä, kun Kristus herättää sinut kuolleista ja puhdistaa sinut, pääset kaikesta synnistä, itsekkyydestä, pahasta, ja olet muuttunut ikuisesti olennoiksi.» – »Jaa, mutta sittenhän minä en ole oma itseni.» – »Olet, olet oma itsesi, vaikket kykene, etkä saa syntiä tehdä.» – Tämä jäi hieman hämäräksi minulle. Tunsin itseni epätäydelliseksi olennoiksi, – »ja sitten kadottaisin viimeisenä tuomiopäivänä kaikki, mitä minussa oli pahaa. . .» Minua puistatti ajatus, että minun niin epätäydellisenä kuin olin, täytyisi olla ikuisesti olemassa. Jo silloin nuorena en osannut uskoa siihen. – Tämä on itse asiassa ensimmäinen suuri opetus, minkä saamme, kun oikein tutkimme kuoleman jälkeistä elämää. Me olemme kuolevaisia, mutta ikuinen elämä on olemassa. Ikuinen elämä, jumalallinen elämä on kyllä olemassa, mutta me emme pysty ottamaan siihen osaa. Eikö sitten meillä ole mitään mahdollisuutta ottaa osaa jumalalliseen elämään? Kuinka on, kun kuitenkin esimerkiksi meidän kristinuskossamme aivan nimenomaan luvataan meille iankaikkinen elämä? Kuinka on ymmärrettävissä, että emme kykene ottamaan siihen osaa? – On havainnollinen todellisuus, uskomme mitä tahansa, kun katsomme ihmistä kuolevana ja kuolemanjälkeisessä tilassa, että hän haihtuu. Hän ei kestä elää ikuisesti. – Mutta kysymme: miten on asia, eikö ihminen kykene elämään ikuisesti, kun kaikki uskonnot lupaavat hänelle ikuista elämää? Kaikissa uskonnoissa sanotaan, että ihmisen tulee saavuttaa iankaikkinen elämä; ihminen on kuolematon olento. – Ja tosiaan, ihmisessä on tuo kuolematon henki, ihminen itse sisimmässään on se. Kuinka on selitettävissä, että hän ei kuitenkaan ole kuolematon tänä persoonallisena, tajuisena olentona? – Selitys on tietysti siinä, että hän ei tunne tuota ikuista henkeä itsessään. Hän ei ole osannut yhtyä siihen. – Onko se yhtyminen sitten mahdollinen? – Kun tarkemmin ajattelemme, mitä kaikki uskonnot – ainakin niiden viisaat perustajat – ovat opettaneet, huomaamme, että ne ovat juuri tahtoneet opettaa, kuinka saavutamme sen iankaikkisen elämän ja voimme yhtyä siihen Jumalaan, iankaikkiseen henkeen, täydelliseen ihmiseen, Jumalan kuvaan – kuinka tahdomme nimittää sitä –, mikä meissä on. Kaikki uskonnot ovat puhuneet siitä tiestä, joka vie ikuisen elämään. Ja kysymme: eikö sitten todellisuudessa ole tuollaista tietä olemassa?

Kun katselemme ihmisiä kuolemanjälkeisessä tilassaan, huomaamme, kuinka jokainen ihminen, joka lähtee maan päältä, elää siellä aikansa ja syntyy takaisin. Emme osaa tutkia jokaista nykyään elävää ihmistä hänen tulevaisuutensa suhteen, mutta voimme tutkia menneitä sukupolvia kuitenkin, ja näemme, kuinka ihmiset ovat aina syntyneet ja kuolleet, haihtuneet ja taas syntyneet. Onko se aina vain niin? – Ei. – Kun tutkimme lähemmin vielä tuota kuolemanjälkeistä kohtaloa, huomaamme, että on joitakuita ihmisiä aina ollut – ja niiden ihmisten lukumäärä on aina lisääntynyt –, jotka eivät haihdu, kun he joutuvat kosketuksiin ikuisen elämän kanssa. – Millaisia ovat ne ihmiset, jotka eivät kuole silloin, kun kaikki yleensä kuolevat? – Silloin teemme sen havainnon, kun katselemme heidän kuolemanjälkeistä tai maallista elämäänsä, että he ovat niitä ihmisiä, jotka todella ovat seuranneet jonkun viisaan, jonkun mestarin jälkiä, jotka todella ovat kulkeneet jonkun ihanteen jäljessä ja toteuttaneet sitä, jotka todella ovat kasvattaneet itseään ihmisiksi. Me huomaamme suureksi hämmästykseksemme ja iloksemme, kun tutkimme näitä asioita, että on aina ollut muutamia ihmisiä, jotka eivät kuole. – Mitä se merkitsee, että he eivät kuole? – Se merkitsee, että kun he sitten taivaallisen olotilan jälkeen nousevat ylös omaan henkeensä, heidän persoonallinen minätajuntansa ei haihdu, vaan pysyy elävänä siinä; ja näemme kuinka se loistaa ja kuinka he ovat kuolematomia olentoja. Ja kun katselemme heidän elämäänsä, huomaamme, että he ovat kokeneet tuon asian jo maan päällä eläessään. He eivät voisi kuoleman jälkeen, taivastilan loppuessa nousta noin tietoisina ikuisen henkeensä, elleivät he olisi kokeneet sitä jo jonkin verran maallisen elämän aikana. He ovat jo maallisen elämänsä aikana kohonneet siihen iankaikkiseen elämään. Ja silloin meille selviää ikuisen elämän salaisuus. Se ei ole ehdottomasti alati jatkuva elämä, vaan jokin dynaaminen todellisuus, voimatodellisuus, joka aina on olemassa, ja joka voi laskeutua meihin ajassa eläessämme. Me elämme täällä ajassa, ja ikuinen voima koskettaa meitä ja tulee meihin jo tässä ajassa. Se voi jälleen poistua meistä ja nousta omaan ylitaivaalliseen

tilaansa. Mutta kuoleman jälkeen se odottaa meitä. Mutta myöskin voi olla esimerkiksi siten, että on ihmisiä, jotka maallisessa elämässä ollessaan ovat kokeneet tuota dynaamista elämää, ja jos se on mennyt heiltä pois, he ovat kokeneet sitä uudestaan. Ja muutamissa ihmisissä se on alituisesti. He elävät täällä ikuista elämää. – Sen selvän ratkaisun huomaamme, että se ihminen, joka kuoleman jälkeen elää ikuista elämää, elää myöskin täällä maan päällä sitä. Ikuinen elämä on ajan yläpuolella, mutta se voi laskeutua aikaan. Ja silloin myöskin huomaamme, että se ikuinen elämä, joka ihmisessä on, muuttaa hänen kuolemanjälkeisen elämänsä. – Meidän täytyy aivan erikoisesti sitten kuvata sellaisen opetuslapsen – jos niin sanomme – kuolemanjälkeistä tilaa. Mutta meidän mieleemme kiintyy ensin toiseen kysymykseen.

Millä tavalla on sitten tämä ikuinen kosketus, ikuinen elämä saavutettavissa, koska se pitää saavuttaa tässä näkyvässä elämässä. Sitähän ei voi saavuttaa kuoleman jälkeen, jollei ole kokenut sitä tässä elämässä? Kuinka voimme elää ikuista elämää jo täällä maan päällä ollessamme? – Silloin kun teemme tämän kysymyksen, kaikki suuret uskontojen perustajat ja opettajat astuvat eteemme aivan toisessa valossa. Kaikki suuret opettajat ovat opettaneet jotakin todellista. Ja meidän huomiomme kiintyy ensin siihen, että kaikki suuret uskontojen perustajat ja muut suuret mestarit ovat aina opettaneet samaa asiaa eräässä mielessä. He ovat aina opettaneet, että ihmisen tulee luopua kaikesta pahasta ja pyrkiä kaikkeen hyvään. Se on heidän ainainen opetuksensa. Ei kukaan suurista viisaista ole koskaan sanonut: elä missä himoissa tahansa, kuinka suurissa paheissa tahansa; kunhan kadut viimeisenä minuuttina kuoleman hetkellä, niin pääset ikuiseen taivaaseen. Päinvastoin ovat kaikki yhdellä suulla sanoneet: sinun pitää luopua himoista, paheista ja kaikesta itsekkyydestä; sinun tulee muuttaa elämäsi ja elää siveellistä elämää; eikä elää ainoastaan tavallista siveellistä elämää, joka näyttää ihmisten silmissä siltä, vaan siten, että alati kasvatat itseäsi ja pyrit eteenpäin hyvässä ja totuudessa. – Näin ovat itse asiassa kaikki suuret uskontojen perustajat opettaneet, minkä näemme, kun tarkemmin tutkimme uskontoja. Jos tutkimme kaikkia vanhoja uskontoja yhdeltä puolen ja sitten Jeesus Kristuksen opettamaa elämää toiselta puolen, huomaamme kyllä pienen eron. Kaikki kyllä teroittavat siveellisyyttä, kaikki teroittavat itsekasvatusta. Ajatelkaamme erästä esimerkkiä. Me muistamme kaikki, kuinka juutalaisten uskonnon käskyissä opetetaan esimerkiksi näin: älä varasta; älä tapa; älä himoitse naapurisi vaimoa. Ja sitten: kunnioita isääsi ja äitiäsi, jotta kauan eläisit ja menestyisit maan päällä. Me huomaamme – mainitsin ainoastaan muutamia Mooseksen kymmenestä käskystä –, että tämä näkyvä elämä asettuu niinkuin niiden taustaksi. – »Älä varasta». Sitä ei tule tehdä näkyvässä elämässä, jossa on kaikki tavara. – »Ei pidä himoita toisen vaimoa.» Se koskee juuri tätä näkyvää elämää. – »Sinun pitää kunnioittaa isääsi ja äitiäsi.» Ja sanotaan nimenomaan, »että sitten menestyisit maan päällä.» – Näissä käskyissä puhutaan nimenomaan tästä näkyvästä elämästä. Tosinhan kaikissa käskyissä puhutaan yleensä näkyvästä elämästä, mutta nämä käskyt asettavat selvästi tämän nykyisen elämän kaiken taustaksi. . . . että sitten kauan elät.» Siinä on selvä lupaus. Jos kunnioittaa isäänsä ja äitiään, niin elää kauan tämän maan päällä. Tässä on kuitenkin aivan siveellinen tarkoitus. Epäilemättä se on itsekasvatusta. – Jokaisella ihmisellä voi olla halu tappaa toinen, jos tuo toinen on loukannut häntä tai tehnyt hänelle vääryyttä. Hän saa kuulla: älä tapa, vaan kasvata itseäsi, älä anna sille halulle myöten. Se on aivan passiivinen käsky. – »Kunnioita isääsi ja äitiäsi, jotta kauan eläisit ja menestyisit maan päällä.» Se voi olla monelle ihmiselle vaikeaa, mutta hän kasvattaa itseään sitä käskyä noudattamaan. Tosin tuo lupaus »että kauan eläisit ja . . . » tympäisee meitä, se kun vetoaa ihmisen itsekkyyteen. Sitä vartenko, että itse eläisin maan päällä kauan? Ja tätä käskyähän pidetään erikoisen suurena ja erinomaisena käskynä. Jos siihen ei olisi liittynyt tuota lupautta, olisi se siveellinen käsky, mutta tuo lisäys ottaa kaiken siveellisyyden pois siitä käskystä. Se tekee siitä kuin jonkinlaisen arpapelin – »että voitat, jos teet niin ja niin». Se on ikäänkuin jotakin kauppahommaa. – Mutta joka tapauksessa nuo käskyt, mitkä Mooseksen uskonnossa annetaan juutalaisille, ovat siveellisiä käskyjä, ja jos ihminen niiden mukaan koettaa elää, hän kasvattaa itseään. Mutta lisäksi tähän, että sattumaa on, jos hän näitä käskyjä noudattamalla saa kokea ikuista elämää jonakin hetkenä. Tietysti oli juutalaisten uskonnossa paljon muita käskyjä ja näköaloja kirjallisuudessa ja opetuksissa, jotka tekivät ihmiselle mahdolliseksi ikävöidä ikuista elämää aivan passiivisella tavalla. Missä on meillä itse asiassa niin kaunista ja runollista uskonnollista kirjallisuutta kuin juutalaisilla. Vanhan Testamentin kirjat, ja monet muut, joita ei ole Vanhassa Testamentissa, ovat todistuksina siitä, että juutalainen sielu oli erinomaisen hurskas ja harras. Siinä oli erinomaisen paljon

kaunista. Mooseksen käskyt yksinomaan eivät suinkaan anna mitään täydellistä kuvaa juutalaisten siveellisyysspyrkimyksistä. – Jos ajattelemme jotakuta toista, esimerkiksi Buddhaa tai Zarathustraa, niin huomaamme, että heilläkin on juuri kieltoja, jotka koskevat tätä näkyvää maailmaa; mutta kuitenkin niihin sisältyy suurta itsekasvatusta, jos ihminen noudattaa niitä. – Jokaisessa uskonnoissa on täten ihmiselle annettu tilaisuus kasvattaa itseään ja muuten tutustumalla sen uskonnon pyhiin kirjoihin oppia ja ikävöidä ikuista elämää. – Voimme asettaa Jeesus Kristuksen elämän ja vaikutuksen maan päällä ikäänkuin keskipisteeksi, joka aivan kuin erottaa ihmiskunnan historian kahteen osaan, niinkuin teemme siinäkin, että laskemme ajan ennen ja jälkeen Kristuksen. Kun sillä tavalla teemme, huomaamme, että kaikki vanhat uskonnot ovat aina antaneet sellaisia käskyjä, että kun niitä noudattaa, niin samalla kasvattaa itseään siveellisesti; ja silloin voi epäilemättä, mutta kuitenkin ikäänkuin sattumalta, tulla kokemuksia ikuisesta elämästä. Ei missään uskonnoissa ihmiseltä ole riistetty mahdollisuutta saavuttaa ikuista elämää. Jokaisessa uskonnoissa on opetettu hänelle sellaista itsekasvatusmenetelmää, että hän ikäänkuin sattumalta pääsee kosketukseen ikuisen elämän kanssa. Mutta kun tulemme Jeesus Kristuksen elämään ja opetuksiin, huomaamme jotakin toista. Huomaamme, että asiat kokonaan muuttuvat, sillä Jeesus Kristus – vaikka kristikunnassa verraten harva ihminen sitä tietää – antoi omat käskynsä, jotka ovat laadultaan ja luonnostaan toisenlaiset kuin edellisten suurten viisasten ja uskonnollisten opettajien. Jeesus Kristuksen viisi käskyä, jotka ovat vuorisaarnassa, ovat heti sitä laatua, että ne eivät vetoa ollenkaan tähän maalliseen elämään. Sentähden, kun joku tavallinen kristitty kuulee ne mainittavan, hän kuin hengessään työntää ne luotaan ja ajattelee: »Mitä ihmettä! Mitä koko elämästä tulisi, jos niitä noudattaisin? Nehän ovat aivan epäkäytännöllisiä käskyjä. Ei niitä voi noudattaa!» – Ja hän mielellään ajattelee, että onhan tosin Matteuksen – ja muissakin evankeliumeissa – puhuttu tällä tavalla, mutta ei Jeesus ole voinut tarkoittaa, että eläisimme niiden mukaan. – »Mitä tulee elämästä, jos rupeamme elämään vuorisaarnan käskyjen mukaan. Johan nyt!», ihmettelevät kaikki kristityt ja kaikki uskovaiset. – Harva se uskovainen, joka todella ottaa ne toden kannalta. – Nämä viisi käskyä ovat:

Ensin: »Älä suutu koskaan.» Älä vihastu veljellesi, ei mistään syystä, ei millään tavalla, ei minkään asian nimessä. »Mahdotonta!», ajattelevat tavalliset ihmiset. »Sehän on aivan mahdotonta. Kuinka voisi olla suuttumatta? Täytyyhän minun suuttua, jos joku ryöväri ryöstää minulta lompakon taskusta; ja kuinka en suuttuisi, jos lapseni esimerkiksi tekee jonkinlaisia kolttosia?» – Kun tähän kohtaan menemme, silloin vanhemmat huomaavat, että ei ole oikeastaan hyvä kasvatuksen kannalta, että suuttuu. Jos näyttää suuttumustaan, ei voi lastaan kasvattaa. Lapsi huomaa: »Sinä olet tunteiden vallassa. Asia ei ole oikea. Sinä komennat, että minä en saa tehdä sitä tai sitä. Sehän ei ole ehdoton totuus ollenkaan. Miksen saisi rikkoo vaikka kaikki lasit kaapissa?» Siinä samassa ihminen menettää kasvatustaitonsa, jos hän todella suuttuu, sillä lapsi kuuntelee ainoastaan, jos hänelle voi rauhallisesti osoittaa, että hän on tehnyt väärin. Silloin lapsi ottaa asian toden kannalta, ja silloin vanhemmat voivat ymmärtää, että suuttuminen ei ole viisasta. Mutta vanhojen ihmisten kesken se on aivan luonnollista. – Ja nyt Jeesus Kristus sanoo ensimmäisessä käskyssään »älä suutu». Siinä ei ole tinkimistä sinne eikä tänne. Millaiseksi elämä muuttuisikaan, jos emme koskaan suuttuisi. Ihmisen täytyy olla nöyrä sydäimestään, jos hän myöntää, että tämäkin näkyvä elämä voisi olla paratiisi.

Toinen Jeesuksen käsky on: »Älä katso naista himoitaksesi.» Sen voimme lausua myöskin toisilla sanoilla – sillä Jeesus selittää sitä käskyä vuorisaarnassaan: »Älä ole epäpuhdas ajatuksissasikaan.» – »Hohhoo, hohhoo», ajattelevat monet miehet ja hymyilevät sisässään. »Se on oikein höpsöistä, yliluonnollista tai taivaallista, jota ei kukaan ihminen voi toteuttaa. Meillä on himomme syntymästämme saakka; ja kuinka me emme ajatuksissakaan himoitsisi?» – Tämä käsky on vielä vähemmän ymmärrettävissä. Ja mies tuntee itsensä arvossaan loukatuksi, jos hänen pitäisi olla sellainen siveä neitonen, ettei saisi edes katsoa naista. »Mitä nautintoa siitä voisi olla. Mitä naurettavia pyhimyksiä meidän pitäisi olla?» – »Nuori nainen», »nuori tyttö», ei ole noissa sanoissa käytetty, sillä nuori tyttö ei katso miestä himoitakseen. Niin kauan kuin hän ei ole mieheen yhtynyt, hän ei tiedä ollenkaan sellaisesta. En tiedä millaisia nykyaikaiset ihmiset ovat. Ainakaan, kun minä olin nuori, ei tyttö katsonut miestä himoitakseen. Ehkä on nykyäänkin

niin; se tuntuu luonnolliselta. Ja sentähden juuri miehet ajattelevat, että tyttöjäkö heidän pitäisi olla; elämä muuttuisi silloin ihan narripeliksi. He eivät ymmärrä tätä käskyä. Ja kuitenkin Jeesus Kristus, joka ei esiinny heidänkään silmissään minään pyhimyksenä, selvästi sanoo: »Älä ole ajatuksissasikaan epäpuhdas.» – Ja minä luulen, että kaikki miehet, jotka ovat eläneet jonkin verran ja joilla on harmaat hiukset niinkuin minulla, voivat myöntää, että sellainen käsky on hyvä, kaunis, arvokas, ja ihanaa olisi, jos voisi noudattaa sitä käskyä. Monet miehet voivat vanhempana ajatella, että kyllä se sentään olisi jotakin; se ei ole aivan niin pilventakaista taivasten tavoittelua, jolla ei ole käytännöllistä merkitystä maan päällä; päinvastoin se voisi olla sangen ihmeellistä. Moni mies voi ajatella: »Jospa minä olisin ollut silloin toisenlainen, minkälaista minun elämäni olisikaan. Paljon helpompi olisi minun ollut pyrkiä siihen päämäärään, jota nuoruudessani kuvittelin.» – Kuitenkin meidän täytyy myöntää, että monet miehet naimisiin mentyään alkavat sangen pian ajatella juuri puhtauden arvoa. He huomaavat silloin, että puhtaus teoissa ja ajatuksissa itse asiassa on miehekästä. Se on tavattoman miehekästä. Minä uskon, että jokainen naimisisissa oleva mies, joka todella rakastaa vaimoaan, ja joka on saanut lapsen tai pari, ymmärtää, kuinka arvokasta ja miehekästä on olla himoista vapaa. – Ja Jeesus ei ole käskyssään tinkinyt mitään.

Kolmannessa käskyssään Jeesus sanoo: »Ei sinun pidä vannoa ja käyttää voimasanoja, vaan puheesi olkoon rehellinen ja totuudenmukainen. Jos jotakin lupaat, älä vannoo, vaan sano selvästi ja lyhyesti: »kyllä» tahi »ei». Älä vannoo ja sido itseäsi mihinkään.» – »Kuinka mistään mitään tulisi, jos ei tarvitsisi vannoa maan päällä? Kuinka uskaltaisi mennä lääkärin luo, joka ei ole vannonut valaansa? Kuinka uskaltaisi mennä virkamiehen luo, joka ei ole tehnyt virkavalaa? Ja sotamiehet, jotka eivät olisi tehneet valaa, voisivat vaikka omaksi huvikseen pistää minut kuoliaaksi. Ei mitään turvaa olisi missään, jos ihmiset eivät olisi valalla vannoneet tottelevansa niitä ja niitä määräyksiä, että heidät saa ampua – tai mitä siitä seuraa –, jos eivät sitä valaa noudata.» Sellainen on elämä maan päällä. Mutta Jeesus Kristus sanoo: »Älkää vannoko; olkaa puheissanne rehellisiä. Ettehän tiedä tulevaisuudestanne mitään. Jos vannot, että tottelet keisaria, niin hän voi sanoa: »Ammu isäsi»; jos et ammu, sinut ammutaan.» Tietysti jokainen kunnon mies antaa ampua ennemmin itsensä. Mutta kuitenkin on suggestio, että täytyy totella keisaria tai kenraalia niin suuri, että ampuu kenet tahansa, vaikka oman äitinsä. Suggestio on niin suuri, että täytyy voittaa koko oma elämänymmärryksensä: minä olen vannonut, että tottelen aina, mutta nyt päätän, etten ammu äitiäni, enkä tottele. – Tämä on tuulesta temmattu, äärimmäinen esimerkki, joka näyttää hullulta, mutta todellisuus voi olla samanlainen.

Neljännessä käskyssään sitten Jeesus sanoo: »Älä vastusta sitä, joka on paha.» – »No, nythän maailma menee nurin. Tuossa joku hyökkää kimppuuni. Täytyykö minun seistä kuin nolla. No, voin antaa tappaa itseni, mutta jos tuossa on morsiameni, tunnen, että minun täytyy puolustaa häntä.» – Tuumikaa itse tätä asiaa. Keksikää itse esimerkkejä, toistaan hullumpia, ja ajatelkaa ja kysykää sitten: tapahtuuko noin elämässä? Onko se tavallista? Tapahtuuko niin, että aina, kun kävelemme kadulla, niin joku hyökkää kimppuumme ja ryöstää morsiamemme. Onko se niin tavallista, että se heti tekee tuon käskyn mitättömäksi, vai onko se kovin harvinaisia tapauksia, poikkeuksia, jotka todistavat toisin? Käsky on selvä: »älä vastusta pahaa». On täydellinen poikkeustapaus, että esiintyy sellaista pahaa, jota täytyy vastustaa.

Jos nyt esimerkiksi päätämme, että noudatamme ensimmäistä käskyä: »Älä koskaan suutu» –, se ei ole siinä silmänräpäyksessä tehty. Jolla on kiivas luonne, ei se yhtäkkiä muutu. Jos hän päättää tänään, että hän ei enää koskaan suutu, hän ei heti osaa pysyä päätöksessään. Kestää vuosikymmeniä, ennenkuin hän on voittanut itsensä täydellisesti. – Ei toinenkaan käsky ole niin helposti noudatettavissa, ei myöskään kolmas ja neljäs. Meidän ei pidä peljätä sitä, että lankeamme, vaan sitä, että emme uskoisi käskyyn ja ettemme nousisi lankeemuksestamme ylös. Lankeaminen on aivan luonnollinen asia ihmiselle, joka vielä käy kehityksen koulua. – Sanotaan, että ihminen tekee syntiä. Mutta vastaava kreikkalainen sana tarkoittaa sanatarkasti: ampua maaliin, siihen osumatta. Siis ainoastaan sellainen ihminen, joka todella pyrkii päämäärään, ottaa noudattaakseen esimerkiksi ensimmäistä käskyä: »Älä koskaan suutu». Joka ottaa sen käskyn noudattaakseen, on kuin ampuja, joka ampuu maaliin. Hän ei ensin osaa ollenkaan sitä. Siis hän tekee syntiä sitä käskyä vastaan. Mutta se synnin teko ei tuomitse häntä, vaan se on kuin arvomerkki hänelle, joka

näyttää, että hän yrittää jotakin. Sillä joka kerta, kun hän on langennut, hän taas tempaisee itsensä irti lankeemustilastaan ja sanoo itselleen: toisella kertaa koetan paremmin. Ja hän aina miettii sitä suuttumattomuutta, ja sillä tavalla hän vähitellen oppii.

Jeesuksen viides käsky on: »Älä vihaa muukalaisia.» Älä – niinkuin voisi sanoa – käy sotaa muukalaisia, vastaan. Älä rakasta ainoastaan omia kansalaisiasi, vaan kaikkia, vihollisiasikin. Rakasta niitä ihmisiä, jotka asuvat maasi rajojen ulkopuolella, jotka ovat samanlaisia ihmisiä, kuin itse olet. Älä tahdo mitään pahaa heille. Niinkuin luonnostasi rakastat omia kansalaisiasi, lähimmäisiäsi, opi rakastamaan samalla tavalla kaikkia, myöskin vieraita. – Tämä on käsky, joka sanottuna nykyajan kristitylle herättää hänessä ajatuksen: mihin tämä kaikki vie, jos emme saa vastustaa vihollisia, jotka hyökkäävät. Kaikenlaisia kuvia nousee mieleen. Mutta kun Jeesus sanoo käskynsä, siinä ei ole mitään tinkimistä. Hän on nimenomaan sanonut: »Rakasta kaikkia.»

Kun katselemme kaikkia näitä käskyjä yhdessä ja ajattelemme, missä ne eroavat vanhojen aikojen käskyistä ja neuvoista, niin toteamme, että ne ovat sellaisia nimenomaisia käskyjä ja neuvoja, jotka eivät vetoa meidän inhimilliseen ymmärrykseemme, meidän persoonalliseen sieluunne, vaan johonkin, joka on meissä sisällä, meidän takanamme, meidän yllämme, siihen, jota olemme oppineet sanomaan korkeammaksi minäksi. Ne käskyt vetoavat puhtaaseen inhimillisyyteemme ja tekevät meistä heti ihmisiä. Emme ole enää itsekkäitä persoonallisuuksia, vaan me olemme ja meidän täytyy olla ihmisiä. Jos täytämme näitä käskyjä ja osaamme niitä ymmärtää, samalla myöskin olemme kuin ymmärtäneet, mitä ihminen on, sillä ne vetoavat meidän sisimpään itseemme. Ne eivät ole sellaisia käskyjä, jotka opettavat meitä kasvattamaan itseämme ulkoapäin näissä ulkonaisissa oloissa, vaan ne tulevat ikäänkuin taivaasta, ikuisesta elämästä, ja sanovat: näin on ikuisessa elämässä. – Ja sellainen ihminen tässä kristikunnassa, joka alkaa – etsittyään totuutta ja löydettyään Jeesuksen käskyt – elää niiden mukaan, on niinkuin sanottu Jeesus Kristuksen opetuslapsi; ja sellainen ihminen etenee varmasti sillä tiellä, ja hän varmasti saa kokea tuota ikuista elämää. Ikuinen elämä laskeutuu häneen yhä uudelleen. Mitä intensiivisemmin hän noudattaa Jeesuksen käskyjä, sitä useammin hän saa kokea ikuista elämää ja hengessään tulee nostetuksi taivaaseen. Ja sitten, kun katselemme hänen ulkonaista elämäänsä, näemme, että se ei mene hukkaan, vaan että hän siinä ulkonaisessa elämässään tekee työtä. Hän lähtee siksi tietoisena ulos fyysillisestä ruumiistaan ja herää siksi tietoiseksi, että hän voi oppia työtä tekemään. Mitä työtä opetuslapsi, joka on ulkona ruumiistaan, saa oppia tekemään? Hän saa oppia – niinkuin sanotaan – saarnaamaan sielulle, kuolleille vankeudessa. Jo edellä oli puhetta siitä, mitä tämä vankeus on. Se saarnaaminen ei ole sitä, että nousee saarnatuoliin ja puhuu niinkuin pappi. Ei, vaan se merkitsee sitä, että hänen täytyy käydä yksityisesti kuolleiden luona. Hänen mestarinsa sanoo hänelle: auta tuota. Ja silloin yksi auttaa yhtä, toinen toista, yksi lähtee sen ja sen sielun luo, toinen toisen. Alussa he seisovat melkein kuin nollina, eivätkä tiedä mitä tehdä; mutta niin paljon kuin heissä on rakkautta, he oppivat tietämään, mitä tehdä. Rakastava löytää keinoja, ja he osaavat puhua heille. Alussa nuo vankeudessa olevat sielut eivät mitään kuuntele, vaan elävät niin omissa hirveissä mielikuvissaan, etteivät osaa kuunnella. Ja monta yötä ja paljon aikaa voi mennä tuolta auttajalta, ennen kuin hän saa vainajan vähän kallistamaan korvaansa. Mutta kun hän on saanut kuolleen huomion herätetyksi, alkaa vähitellen auttamis- ja vapauttamistyö. Se on aivan psyykkistä laatua. En voi nyt viitata minkäänlaiseen esimerkkiin, vaan on tyydyttävä yleiseen kuvaukseen. – Kun tällainen opetuslapsi kuolee, hänen kuolemanjälkeinen elämänsä on toisenlainen kuin muiden, sillä hänhän on elänyt ikuista elämää maallisenkin elämänsä aikana. Kuollessaan hän astuu heti ikäänkuin vertauskuvallisesti puhuen, niinkuin Jeesus sanoi – suuriin pitoihin, jotka jokin kuningas on valmistanut. Niissä pidoissa kaikki ovat puettut häävaatteisiin, ja niihin ei kukaan voi tulla ilman häävaatteita. Todella ne ihmiset, jotka opetuslapsina kuolevat, puetaan heti häävaatteisiin, hääpukuun, inhimilliseen pukuun. (On sanottava, että se puku ei ole länsimaalainen frakki, vaan pikemminkin itämaalaisen viitan tai vaipan näköinen.) Se on eri asteissa erivärinen, mutta se on kuin arvokas viitta. Ne kuolleet, jotka ovat sillä tavalla kuoleman jälkeen häävaatteisiin puettuja, ovat – kuinka sanoisi – kuin auttavia enkeleitä kuolleiden valtakunnassa. He tekevät siellä työtä, ovat auttajia, opettavat sekä eläviä että kuolleita. Ja sitten – jos he eivät vielä ole itsekasvatuksessaan menneet niin pitkälle, että heidän ei tarvitse syntyä uudestaan maan päälle – he myöskin sulautuvat tuohon korkeampaan itseensä täydellisesti, mutta

usein ilman taivastilaa. He eivät tahdo kuluttaa aikaa omaan taivastilaansa. Heidän taivaansa on siinä, että saavat tehdä työtä. He luopuvat siitä suuresta onnesta, joka tulisi heidän osakseen; ja kaikki se voima, mikä olisi tyhjentynyt heidän omaan onneensa, tulee heidän minäänsä, kun he syntyvät jälleen maan päälle. He syntyvät jälleen, koska he eivät ole vielä päättäneet itsekasvatustaan täydellisyyteen, ja täällä he jatkavat pyrkimyksiään, itsekasvatustyötään. He ovat niitä ihmisiä, jotka käytännössä ratkaisevat ikuisen elämän kysymyksen. He ovat niitä ihmisiä, jotka siellä ikuisuuden maailmassa tapaavat loistavia olentoja, jumalia, mestareita – äärettömän korkeita olentoja. En tiedä, millä nimellä nimittäisin niitä, jotka elävät noissa korkeissa maailmoissa ja sieltä myöskin johtavat meidän ihmiskuntaamme, niinkuin kaikkien muiden ihmiskuntien ja aurinkokuntien elämää ja tehtäviä.

[

HELSINKI 1909
SUOMALAISEN KANSAN KIRJAPAINO

Uuden ajan aamunkoitteessa

Kuusi esitelmää
pitäneet

ANNIE BESANT ja PEKKA ERVAST.

Helsingissä 1909.
Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike

Helsinki 1909,
Suomalaisen Kansan Kirjapaino

Esitelmät seuraavat toisiaan siinä järjestyksessä, jossa ne on pidetty. Pekka Ervastian esitelmät pidettiin Helsingissä tammikuun 31 p:nä, helmikuun 7 ja 28 p:nä tänä vuonna. Annie Besantin esitelmät pidettiin Lontoossa heinäkuussa tänä vuonna; suomennos on tehty kirjasta „The Changing World“, joka ilmestyi syksyllä.

Sisällys:

Pekka Ervastian esitelmät:

- I. Tulevaisuuden uskonto.
- II. Tulevaisuuden sivistys.
- III. Tulevaisuuden ihminen.

Annie Besantin esitelmät: ¹⁾

- I. Teosofian asema tulevassa sivistyksessä.
- II. Kuudes alarotu.
- III. Lähin tulevaisuus.

¹⁾ Annie Besantin pitämiä esitelmiä ei ole toistettu tähän tallennokseen, koska keruutyön tarkoitus on koota Pekka Ervastian tuotanto. *Huomautus Pekka Okko.*

Tulevaisuuden uskonto.

Sanotaan usein puoleksi moittien, että aikamme on ylpeä sivistyksestään. Mikäli aikamme on ylpeä, sikäli se tietysti erehtyy, sillä ylpeys ei koskaan ole ikuisesti pysyvää. Mutta kieltämätön tosiasia on, että sivistyksemme on merkillinen ja että aikamme suuresti eroaa muista ajoista. Se ennustaa jotakin tulevaisuuden suhteen, ennustaa sellaista, mitä kukaties ei vielä koskaan ole ollut.

Aikamme sivistys on monessa suhteessa merkillinen. Tahdon huomauttaa kolmesta kohdasta. Kansat ovat nykyaikana lähestyneet toisiaan enemmän kuin konsanaan ennen. Aineellinen sivistys, josta me ylpeilemme, on ollut välikappaleena lähentämässä kansoja toisiinsa. Nyt täällä länsimailla tiedetään, mitä itämailla tapahtuu, mitä siellä ajatellaan, mikä on itämainen sivistys, ja samaten itämailla tiedetään, mikä on länsimainen sivistys. Eri kansat voivat tutustua toistensa elämään ja ottaa toisiltaan oppia. Sellainen kanssakäyminen, jollaista ei ennen ole ollut, on nyt olemassa kansojen välillä, ja se on kiitos tämän aineellisen sivistyksen.

Mutta vielä toisessa suhteessa on tämä aika merkillinen, nimittäin älyllisen sivistyksensä perusteella. Tieteellinen tutkimus on saavuttanut sellaisen varmuuden, täydellisyyden ja tarkkuuden, jollaista ei ennen ole tunnettu ihmiskunnan historiassa, ja vaikka se tutkimus toistaiseksi enimmäkseen on liikkunut fyysisessä ja näkyväisessä maailmassa, niin me kuitenkin huomaamme, kuinka tieteellinen tutkimus alkaa lähestyä näkymätöntäkin maailmaa. Ei kauan kestä, ennenkuin monet asiat, joita ihmiset ovat haaveilleet ja uskoneet, mutta eivät varmasti tietäneet, tulevat tieteellisen tutkimuksen todistamiksi tosiasioiksi.

Ja kolmanneksi aikamme on merkillinen teosofisen liikkeen tähden. Mitä on teosofinen liike? Se on liike, joka näyttää, minkätähden kaikki kansat ovat veljiä, minkätähden kaikki ihmiset kuuluvat yhteen, minkätähden ei ole olemassa muuta kuin yksi ainoa Jumala, yksi ainoa totuus, joka aina ihmiskunnan historiassa on ilmottanut itsensä. Teosofinen liike näyttää, kuinka kaikkien kansojen uskonnot ovat samaa alkuperää. Jos mikään erottaa ihmiset toisistaan, niin se on juuri heidän uskontonsa, maailmankatsomuksensa, se käsitys, mikä heillä on elämästä. Ne, jotka kutsuvat itseään kristityiksi, voivat keskenään ymmärtää toisiaan, mutta vaikea on heidän ymmärtää niitä, jotka kutsuvat itseään muhamettilaisiksi, buddhalaisiksi tai hindulaisiksi, ja vaikea on myös muhamettilaisen ymmärtää kristittyjä ja muiden uskontojen tunnustajia. Mutta teosofinen liike näyttää, kuinka kaikki uskonnot ovat oksia, jotka ovat kasvaneet samasta puusta, ja kuinka kaikissa uskonnoissa on ilmotettu sama ikuinen totuus. Teosofinen liike näyttää tämän ja leviää yhä suuremmalla voimalla kautta maailman. Se näyttää, kuinka kaikki uskonnot itse asiassa ovat yhtä, kuinka ei ole muuta kuin yksi ainoa elämä, yksi uskonnollinen elämä, yksi Jumala, jota ihmiset kaikkina aikoina ovat etsineet, yksi vapahtaja, joka aina pelastaa ihmisen hengen ja sielun, silloin kun ihminen totuutta etsii. Tätä teosofinen liike on kutsuttu maailmalle todistamaan, ja sentähden teosofinen liike on kolmas merkillinen kohta meidän aikamme sivistyksessä.

Jos me sitten kysymme, miksikä aikamme ja sen sivistys tällä tavalla eroaa muista ajoista ja muista sivistyksistä, niin meidän täytyy vastata siihen: siksi että sillä on erityinen tarkoitus, siksi että meidän aikamme on kutsuttu luomaan jotakin uutta, panemaan alkuun aivan erityistä tulevaisuutta. Itse asiassa suuri tulevaisuuden lupaus kätkeytyy näihin kolmeen mainitsemaani seikkaan ja on niissä ja niiden kautta ennustettu. Mikähän on se tulevaisuus?

Kaikki kansat sitä toivovat, jokainen ihminen sitä uneksii. Se tulevaisuus on siinä, että tänne meidän ihmiskuntaamme on ilmestytävä uusi suuri opettaja, uusi suuri vapahtaja, Jumalan Poika, joka perustaa uuden suuren uskonnon. Teosofinen liike ja koko meidän aikamme sivistys on huutavan ääni korvessa, joka kaihoen kutsuu: „valmistakaa Herralle tietä, sillä pian tulee Herran päivä.“ Katsokaa, kuinka ihmiset taas uskovat, että maailman loppu on tulossa, että aika lähenee loppuaan, kuinka uskonnolliset ihmiset valmistautuvat tätä loppua vastaanottamaan. Tällä kerralla he eivät enää erehdy eivätkä ole ennenkään erehtyneet, mutta maailman loppu ei merkitse sitä, että tämä maailma häviäisi, vaan se merkitsee, että

vanhat poistuvat ja uudet tulevat sijaan, että taasen on Jumala esiintyvä maan päällä, ilmottava itsensä erityisen suuren ja ihmeellisen Pojan ja sanansaattajan kautta. Uusi uskonto on esiintyvä. Kukaties se on syntyvä jo tällä vuosisadalla, kukaties joku meistä vielä saa nähdä sen kirkkauden, saa nähdä opettajan, suuren ihmeellisen liikkeen, uskonnon, joka käsittää koko maapallon. Sillä siinä suhteessa on meidän aikamme merkillinen, että ei tule enää uusi vapahtaja, joka perustaa uskonnon yhdelle kansalle, joka kansa sitten koettaa sitä levittää, vaan nyt on tuleva vapahtaja, joka perustaa uskonnon koko maapalloa varten, kaikkia kansoja varten, perustaa uskonnon, joka sulkee syliinsä kaikki vanhat uskonnot ja kokoo kaikki kansat siiepsä alle. Sellainen on uusi uskonto oleva.

Uskallammeko me kuvitella mitään mielessämme tästä uudesta uskonnosta, millainen se on oleva? Se on uhkarohkeata, kuinka uskallankaan siitä puhua? Mutta minusta tuntuu kuin voisimme tutkia ajan enteitä ja tutkia, mitä aika sylissään kantaa ja mitä se vielä on synnyttävä. Ja jos uskallan sanoa mitä ajattelen tästä uudesta uskonnosta, niin minusta juuri teosofinen liikkeemme ennustaa ja näyttää, minkälainen on oleva uusi uskonto. Se viittaa sille tien, se valmistaa maaperän, ja me voimme teosofisesta liikkeestä päättää, millainen on oleva tulevaisuuden uskonto.

Jos tahdomme luoda siitä itsellemme kuvan, täytyy meidän katsella sitä uskonnon kolmelta luonnolliselta olemuspuolelta: millainen on oleva sen ulkonainen maailmankatsomus, sen opinkappaleet, millainen sen siveysoppi ja millainen sen jumalanpalvelus.

Jos ensiksi tarkastamme, minkälainen on oleva uuden uskonnon jumaluusoppi, niin meidän täytyy sanoa, että samalla tavalla kuin kaikkien muiden uskontojen tulee myöskin tulevaisuuden uskonnon jumaluusopin olla ytimeltään tuo salainen oppi, että ihminen voi päästä Jumalan tuntoon, totuuden tietoon, että ihminen on olemassa sitä varten, että hän lopuksi sulkisi syliinsä Jumalan. Tämä on oleva uuden uskonnon aatteellinen, henkinen, salainen sisällys, niinkuin se on ollut kaikkien muidenkin uskontojen, koska se on ikuinen totuus. Mutta samalla tavalla kuin kaikilla muilla uskonnoilla on ollut erityinen jumaluusoppinsa ja maailmankatsomuksensa, samalla tavalla uudella uskonnolla tulee olemaan oma erityinen teologiansa ja filosofiansa. Ja minkälainen se tulee olemaan? Sellainen, jota nyt n. k. teosofit tutkivat ja tunnustavat. Ei mikään uusi ilmotus, joka sanoisi: „kas näin, uskokaa, niin autuaiksi tulette“, vaan sellainen ilmotus, joka suorastaan perustuu ja viittaa semmoisiin tosiasioihin, jotka ennen pitkää tulevat olemaan useimpien ihmisten tiedossa. Mitä tosiasioita tarkoitan? Ensiksi, että ihminen ei ole tämä ruumis, ei fyysillinen, vaan henkinen olento, ja toiseksi, että hän syntyy monta kertaa maailmaan. Jos me vielä odotamme jonkun aikaa, niin minä olen varma siitä, että n. k. tieteellinen tutkimus todistaa tavalla tai toisella, että ihminen on henkinen olento, joka ainoastaan käyttää fyysillistä ruumista välikappaleena, ja käyttää monta kertaa, sen avulla kokeakseen, viisastuakseen, kehittyäkseen, että ihminen siis ruumistuu monta kertaa maan päälle. Olen varma siitä, että jälleensyntymisen suuri tosiasia tulee todistetuksi, ennenkuin montakaan vuosikymmentä on vierinyt. Monet ihmiset tietävät, että se on tosiasia, koska muistavat ennen olleensa maan päällä, mutta tarkoitan, että tieteellinen tutkimus, joka silloin on muodostunut yliaistilliseksi tutkimukseksi, on löytävä ulkonaisia todistuksia siitä. Tämä jälleensyntymisen oppi on oleva yhtenä kulmakivenä uudessa uskonnossa. Uusi opettaja vain viittaa siihen samoin kuin tuohon toiseen tosiasiaan, että tätä maailmankaikkeutta, johon ihmisen elämäkin sisältyy, hallitsee karman laki, oikeuden laki. Tuleva opettaja vain viittaa näihin asioihin ja odottaa, että ne ovat tunnustettuja, ja teosofisen liikkeen tarkoitus on levittää niistä tietoa, niin että kaikki ihmiset, jos mahdollista, oppivat niitä ymmärtämään. Kun sitten tieteellinen tutkimus ne todistaa, eivät ne enää tunnu ylläluonnollisilta vaan aivan luonnollisilta.

Lisäksi odottaa tuleva ihmiskunnan opettaja, että sivistysmaissa yleisesti ymmärretään, että uskonnot ovat sisaruksia, ja että kaikki puhuvat ja todistavat samasta Jumalasta, samasta totuudesta. Silloin eivät uskovaiset yhdessä uskontokunnassa epäile, halveksi, vihaa eivätkä vastusta toisen uskonnon edustajia vaan tunnustavat heidät veljikkeeseen. Minun ymmärtääkseni on kylliksi, jos me näemme nämä puolet tulevaisuuden uskonnossa, jos me näemme, että se älyllisessä maailmankatsomuksessaan tulee perustumaan juuri näihin totuuksiin, jälleensyntymiseen, karmaan ja ihmisten veljeyteen.

Sitten voimme siirtyä tulevaisuuden uskonnon siveysoppiin. Millainen on se oleva? Esoterisesti, sisäisesti se tietysti on oleva se ikuinen siveysoppi, joka puhuu salaisesta tiestä, siitä täydellisyyteen vievästä tiestä, jota on vaikea kulkea, mutta jota pitkin ihminen voi pyrkiä. Se on kaikkien uskontojen ikuinen elämänoppi, mutta se ei ole ollut minkään eksoterisena, ulkonaisena siveysoppina eikä se voi olla uudenkaan uskonnon yleisenä moraalina. Jokainen uskonto on luonut sivistyksen, omintakeisen sivistyksensä. Kristillinen sivistys eroaa buddhalaisesta ja muhamettalaisesta eikä se perustu tuon sisäisen, salaisen totuuden pohjalle, sillä sen perustukselle ei ihmiskunta vielä voi rakentaa mitään sivistystä, vaan se perustuu siihen ulkonaiseen siveysoppiin, joka on henkisenä voimana tullut niihin ihmisiin, jotka vastaanottivat kristinuskon ilmotuksen. Ja kun kysymme, minkälainen on oleva uuden uskonnon siveysoppi, niin me juuri tarkotamme sitä elämää, sitä hyvän ja pahan käsitettä, mikä aivan vaistomaisesti hiipii kaikkien uuden uskonnon tunnustajien sieluun ja aivan kuin luonnon pakosta päivän selvänä asiana ilmestyy heidän sydämeensä. Mikä on oleva tämä uusi siveysoppi?

Tahtoisin silloin sanoa, että siinä siveysvaatimuksessa, joka on luova leimansa uuteen sivistykseen, voimme nähdä neljä silmiinpistävää piirrettä. Ensimmäinen muistuttaa sitä, jota nyt kutsumme uskoksi, luottamukseksi, nöyryydeksi. Jokaisessa uskonnossa ihmiseltä vaaditaan jotakin uskoa; mitähän uskoa häneltä odotetaan tässä uudessa uskonnossa? Sitä uskoa ja luottamusta, että on olemassa olentoja, jotka enemmän tietävät kuin kyseessä oleva uskoja tietää, että on olentoja, jotka ovat enemmän löytäneet, syvemmälle tunkeutuneet Jumalan salaisuuksiin, ja että hän joskus, kun aikansa tulee, pääsee siihen samaan tietoon. Tämä usko ei ole sama kuin tyhjä kieltäminen, ettei muka ole mitään tietoa olemassa, ei viisautta, ei täydellisiä ihmisiä, ei Jumalaa, ei sitä eikä tätä — kieltäminen, joka itse asiassa on sama kuin väite: „me olemme kaikkein viisaimpia, me olemme kaiken ymmärtäneet“ — ei mitään tällaista tyhjää ylpeyttä, vaan iloinen luottamus, että me tavalliset ihmiset olemme tiedossa veljiä, mutta että meidän keskellämme on niitä, jotka enemmän tietävät kuin me. Ja jos me tämän yhteydessä kysymme, mikä on oleva uuden uskonnon nimi, miten sen tunnustajat tulevat itseään kutsumaan, niin jos minä saisin antaa sille nimen, sanoisin, että se tulee olemaan *ihmisyyden uskonto*. Ne „seurakuntalaiset“, jotka siihen kuuluvat, kutsuvat itseään ihmisiksi, ihmisyyden tunnustajiksi. Jokaiselta, joka siihen otetaan, kysytään: oletko ihminen? ei: oletko kristitty, juutalainen, muhamettilainen, buddhalainen? vaan: oletko ihminen? tiedätkö mitä on ihminen?

Toinen siveellinen ominaisuus, jota kysytään uuden uskonnon seuraajilta ja joka ehdottomasti on jokaisen uskovaisen tunnusmerkki, on suvaitsevaisuus. Mitä on suvaitsevaisuus? Ei se ole ainoastaan älyllinen ominaisuus, ei ainoastaan tunnustus, että oma tieto on vähäinen ja että toinen voi tietää enemmän, että itse on voinut erehtyä ja toinen olla oikeassa, ettei saa eikä saata väkivallalla pakottaa toista uskomaan niinkuin itse uskoo. Suvaitsevaisuus ei ole ainoastaan tätä, vaikka se on myös sitä ja vaikka meikäläisistä sitä vielä paljon puuttuu, mutta suvaitsevaisuus on ennen kaikkea syvä käsitys siitä, että pahan olemassaolo on Jumalasta, että pahan olemassaolo on välttämätön, että meidän on se voitettava. Ja millä tavalla se on voitettava? Yksinomaan rakkaudella, sillä pahaa ei voiteta väkivallalla. Silloin vasta tulemme todella suvaitsevaisiksi, kun ymmärrämme, että meidän ei ole vastustettava pahaa vaan voitettava, että meidän on voitettava paha ihminen, ei vastustettava häntä. Meidän täytyy voittaa hänet rakkaudella. Saman periaatteen mukaan meidän ei tule vastustaa pahoja haluja ja himoja omassa itsessämme, vaan meidän tulee ne voittaa. Ei saa ihmiselle tulla kysymykseenkään mitään taistelua. Hän ei saa taistella vaan ainoastaan voittaa. Ihmisen täytyy voittaa itsensä. Ja kun ihminen on voittanut pahan omassa sisässään, silloin hän sen voittaa muissa. Silloin hän rakastaa sitä pahaa muissa, sillä ihminen voi voittaa ainoastaan sen, jota hän rakastaa. Jos ihminen rakastaa eläintä sisässään, silloin hän sen voittaa, mutta jos hän sitä vihaa, niin hän alituisesti saa taistella ja langeta. Tämän ymmärtää se, joka tietää mitä rakkaus on, sillä rakastaa pahaa on aivan toista kuin olla pahan orja.

En tiedä, osaanko näin lyhyesti tuoda esille, mitä tarkotan, mutta yksi suurimpia salaisuuksia sekä yksilön että kansojen elämässä on juuri tämä, että vasta silloin kun opitaan rakastamaan pahaa, tuota mustaa, pimeätä puolta Jumalan luonnossa, vasta silloin se voitetaan.

Kolmas puoli tämän uuden uskonnon merkillisessä siveysopissa on minun ymmärtääkseni se, että jokainen ken tahtoo kutsua itseään ihmiseksi, hän olkoon omintakeinen olento, hän olkoon rehellinen itselleen ja samalla rehellinen muille, hän olkoon omintakeinen, vapaa ja pelkäämätön. Eläen uuden maailmankatsomuksen valossa hänen ei tarvitse pelätä mitään, koska ei ole sitä Jumalaa maailmankaikkeudessa, joka tahtois vastustaa, tappaa tai hävittää ihmistä, kun tämä tahtoo totuutta, tahtoo olla rehellinen oman itsensä edessä.

Ensimmäinen askel, kun tahtoo tulla tosi ihmiseksi, on se, että tulee itsenäiseksi, omintakeiseksi, vapaaksi, ei tyhmissä ylpeydessä eikä ylpeässä tyhmyydessä vaan vapaaksi vilpittömässä rehellisyydessä. Ihminen sanokoon Jumalalle, Elämälle: „tässä minä olen ja sinua minä tahdon, totuutta tahdon, elämän salaisuutta ja kaikkea hyvää, ja tällaisena minut ota, käytä minua tällaisena! Sanotko sinä, että minussa on sitä tai tuota pahaa? Et sano, ellen minä itse sano, sillä katso, sinä elämä olet hyvyyttä, totuutta, rakkautta. Kaikki me olemme sinun synnyttämiä lapsiasi, elämä. Sinä rakastat meitä kaikkia, sinä tiedät, että kaikki on hyvää tällä hetkellä ja ikuisesti. Sinä tiedät, että meidän täytyy olla sitä mitä olemme ja siitä kohdasta kulkea eteenpäin sinua kohti, Jumalaa kohti.“

Kuinka paljon näemmekään näissä vanhoissa uskonnoissa ihmisiä, jotka koettavat itseään suoristaa eli itseään vääristää, ymmärtäen Jumalan tahdon, elämän läksyn siten, että koettavat itsessään tukahuttaa mitä on heissä hyvää, jaloa, kaunista, inhimillistä. He luulevat, että se on „Jumalalle otollista“, että he siten paremmin kelpaavat jollekin yhtä kummalliselle kuin olemattomalle olennolle, jos he itsessään tukahuttavat sen, minkä tuntevat paraimmaksi.

Mutta elämän tahto on: „olkaa ennen kaikkea sitä, mitä olette sisimmässä itsessänne, sitten voitte oppia minua tuntemaan. Sillä kuinka voisitte minua tuntea, jos turmelette sen, minkä avulla oppisitte minua tuntemaan?“ Ottakoon ihminen kiitollisuudella vastaan mitä elämä kulloinkin on hänelle antanut, ja avatkoon silmänsä näkemään, mitä elämä on, kuinka rikas, kuinka ihmeellinen, kuinka pyhä ja suuri on elämä, kuinka kaikki yhdessä muodostaa ihanan sopusoinnun! Älköön turmelko sitä mikä itsessään on hyvää, vaan antakoon sen kasvaa. Ottakoon selvää siitä, mitä totisesti sisässään on, ja huomatkoon, että siitä kohdasta lähtee henkisen kehityksen tie. Olkoon ihminen oma itsensä!

Ja sitten on neljäs puoli tässä uudessa siveysopissa, neljäs ihana puoli, jota niin vähän vielä on ymmärretty inhimillisessä siveysopissa, neljäs puoli, joka on ikäänkuin järjestävä uuden uskonnon ja nostava ihmiset heidän alhaisesta tilastaan uuteen iloon, uuteen suuruuteen ja kirkkauteen. Ja mikä on se neljäs puoli? Se on rakkaus.

Uusi uskonto on jokaiselta tunnustajaltaan kysyvä: rakastatko? osaatko rakastaa? ja vielä lähemmin: ketä rakastat? Ihmisen tulee näet oppia rakastamaan. Ja kuinka hän voisi oppia rakastamaan, rakastamaan niinkuin Mestari rakastaa, niinkuin täydellinen ihminen rakastaa, ellei hän olisi alkanut siitä, että hän rakastaa jotakuta toista ihmistä tai joitakuita ihmisiä? Hänen sydämensä kasvaa vähitellen. Mutta kun nyt tulevaisuuden uskonnoissa kysytään: rakastatko? osaatko rakastaa? niin mitä merkitsee rakastaminen, mitä merkitsee rakastaa toista ihmistä? Se merkitsee: *tahdon toista onnelliseksi*. Rakkaus on tahto tehdä onnelliseksi. Jos rakkautta ymmärretään tällä tavalla, jos ymmärretään, että se on tahto tehdä toista ja toisia onnellisiksi, silloin on rakkaus pyhä. Ei ihmisen tule rakastaa niin kuin eläimet rakastavat, käyttäen sanaa rakkaus väärässä merkityksessä peittääkseen itsekkäisyyttään, ei hänen tule rakastaa siten, että tahtoo nautintoa tai tyydytystä itselleen, vaan siten, että tahtoo tehdä toisen onnelliseksi. Ja Mestarin rakkaus on se, että tahtoo elää ihmiskunnan onnen puolesta.

Sentähden tässä suuressa ihmiskunnan uskonnoissa, tulevaisuuden uskonnoissa kysytään ihmiseltä: osaatko rakastaa? Siinä opetetaan häntä rakastamaan, opetetaan, että henkinen kehitys alkaa siitä, että oppii rakastamaan, että tulee ihmiseksi. Vielä emme ole täydellisesti ihmisiä, vielä meissä on eläintä. Useimmissa ihmisissä on vielä eläintä ja ensimmäinen askel ylöspäin on sentähden, että tulisimme ihmisiksi. Ja vaikka

minä olen vain epätäydellisesti osannut kuvata mitä ihmisellä käsitan, olen varma siitä ja uskon siihen, että kun se suuri opettaja tulee, niin hän Jumalan täyttämänä näyttää meille, mitä ihminen on.

Sillä katsokaa: eksoterisesti, ulkonaisesti uskonnot ainoastaan näyttävät meille syvemmin ja yhä syvemmin mitä ihminen on. Ja sentähden on tulevaisuudenkin uskonto siveysopissaan selvemmin kuin mitä ennen on tapahtunut, näyttävä meille, minkälainen on ihminen. Taas ihmiset saavat nähdä ja ymmärtää aivan kuin uudella tavalla, mitä ihminen on, ja kun he sen sanoman kuulevat ja sen ihanteen suuruus heidät täyttää, niin he alkavat toteuttaa sitä elämässään.

Kolmanneksi siirrymme nyt uuden uskonnon jumalanpalvelukseen. Minkälainen se tulee olemaan? Sitä en uskalla sanoa, mutta minusta tuntuu niinkuin uusi opettaja tulisi käyttämään hyväkseen mitä jumalanpalveluksessa ennen on ollut. Tässä uudessa uskonnossa tulee siis jumalanpalvelus olemaan, niinkuin se kaikissa uskonnoissa on ollut, auringonvalon palvelusta, niinkuin tänä päivänä palvellaan aurinkoa, Kristusta, Logosta, meidän aurinkokuntamme Jumalaa, josta kaikki elämä lähtee meille. Ehkei sitä kutsuta auringonpalvelukseksi — eihän sitä kaikissa muissakaan uskonnoissa sillä nimellä mainita, — mutta juuri sen merkillisen olennon eteen kumarretaan, sitä palvellaan, joka meille on elämän antanut, joka maailmalle on antanut oman elämänsä, joka on se Karitsa, joka maailman alusta on tapettu, jonka elämänveri vuotaa koko hänen maailmassaan, joka on antanut itsensä muitten vuoksi. Hän rakastaa, hän on rakkauden korkein symboli, sen korkein toteutus. Hänen edessään kaikki voivat kumartua, hänen kaltaisikseen kaikki voivat tulla, niinkuin yksi Mestari on sanonut: olkaa täydelliset niinkuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen. Meidän Isämme taivaissa on yleisessä merkityksessään meidän Logoksemme, meidän aurinkokuntamme Jumala, se ihana olento, joka on antanut itsensä meidän puolestamme, jonka ulkonainen symboli tässä fyysisessä maailmassa on aurinko, joka ei mitään pyydä, joka antaa valon, elämän voiman ja lämmön itsestään, heijastaen sen koko aurinkokuntaansa, joka syleilee kaikkia niitä kiertotähtiä, jotka tanssivat Hänen ympärillään suloisessa rakkauden meressä, Hän jonka onni on se, että hän rakastaa ja että hän myös saa kaikilta vastarakkautta.

Sellainen on meidän „aurinkomme“. Hänessä me elämme, liikumme ja olemme. Kaiken me olemme saaneet Häneltä, ja sentähden Häntä palvella, Hänen edessään kumartua on suurta.

Häntä on aina palveltu. Jos on palveltu tulta tai muita auringon vertauskuvia ulkonaisesti, niin ketä muuta on palveltu kuin sitä Jumalaa, Logosta, aurinkokunnan Kristusta, karitsaa, joka on elämänsä meille antanut?

Sellainen on oleva minun käsittääkseni tulevaisuuden uskonto. Olen tässä lyhyin piirtein koettanut sitä esittää ja kuvata sen kolmea puolta. Tahtoisin sanoa, että se perussävel, joka on käyvä tämän uuden uskonnon läpi, on oleva ilo, onni, vapaus, se on oleva ilon uskonto, ihmisyyden uskonto, siten että ihminen kaiken voittaa. Ihminen voittaa kaiken, kun hän voittaa itsensä, kun hän rakastaa, kun hän on iloinen. Ilo ja autuus on olemassaolon perussävel. Jokainen ihminen, joka on kuuluva ihmisyyden uskontoon, jokainen ihminen, joka on ottava vastaan ilon sanoman, voiton sanoman uudelta suurelta opettajalta, jonka tietä me valmistamme, hän on tuntenut visertävän laululinnun rinnassaan.

Tulevaisuuden sivistys.

Viime kerralla puhuin tulevaisuuden uskonnosta. Tänään on aikomukseni puhua tulevaisuuden ihmiskunnasta. Enkä nyt ajattele kovin kaukaista tulevaisuutta, en ajattele sitä lopullista ihmiskuntaa, jolloin suurin osa ihmisistä on saavuttanut „täydellisyyden“, vaan ajattelen paljon lähempää ihmiskunnan tulevaisuutta, jonka tuleminen kyllä voi kestää satoja ja tuhansia vuosia mutta joka kumminkin on verrattain

läheinen ajanjakso ihmiskunnan mahdottoman pitkässä kehityksessä. Sitä tulevaisuutta, josta tahtoisin puhua, kutsumme teosofisessa kirjallisuudessa kuudennen juurirodun ihmiskunnaksi. Ja koska tämä on yhteydessä rotujen kysymyksen kanssa, tahtoisin parilla sanalla valaista sitä asiaa.

Kuten tietänette — ainakin ne, jotka ovat lukeneet teosofista kirjallisuutta — kuuluu nykyinen ihmiskuntamme viidenteen juurirotuun. Tosiasia on, että tämä viides juurirotu ei ole yksin asunsa maan päällä nykyään, päinvastoin suurin osa ihmiskuntaa kuuluu teknillisesti katsoen neljänteen juurirotuun, mutta kuitenkin on ihmiskunnan sivistys yleensä ja ainakin kehittyneissä kansoissa saanut sen leiman, joka on viidennellä juurirodulla. Ja koska viides juurirotu on vallitsemassa maan päällä, niin sanomme, että nyt elämme viidennessä rodussa.

Neljäs rotu oli se, joka asui Atlantis mantereella ja kolmas se, joka asusti Lemuriassa. Niistä puhutaan m. m. „Enkelein lankeemus“ nimisessä kirjassa. Atlantiksella ihmiset elivät miljoonia vuosia. Samaten sanotaan salatieteellisesti, että viides rotu on ollut olemassa miljonan vuotta ja vielä tulee kauan kestäämään, ennenkuin se häviää. Mutta rodut eivät synnykään siten, että toinen häviäisi, kun toinen alkaa, vaan kauan ennenkuin vanha rotu on elänyt loppuun, perustetaan uusi rotu. Niinpä viides rotu syntyi silloin kun neljäs vielä oli täydessä kukoistuksessaan. Se syntyi siten, että muutamat ihmisperheet valittiin neljännen juurirodun viidennestä alarodusta — jokainen juurirotu on jaettu seitsemään alarotuun — ja tästä pienestä alusta kehittyi aikaa myöten koko rotu. Samaten tulee kuudennen juurirodun alku tapahtumaan jo aikoja ennen kuin maapallo kokonaisuudessaan on jättänyt viidennen juurirodun.

Itse asiassa on salatieteellinen tosiseikka, että kuudetta juurirotua on jo alettu valmistamaan. Nyt eivät viidennen juurirodun kaikki alarodutkaan ole ilmestyneet vaan ainoastaan viisi. Viides alarotu on n. k. teutonilainen, johon kuuluvat germaanilaiset y. m. kansoja, mutta kuudes alarotu on tätä nykyä muodostumassa Pohjois-Amerikassa. Amerikka on myös oleva kuudennen juurirodun synnyinmaa, mutta kun se kerran vallottaa maailman — ja siihen voi vielä kuluu satojatuhansia vuosia — tapahtuu se uudella mantereella, sillä kukin uusi rotu saa asuinsijakseen uuden mantereen, vanhojen mantereiden osaksi hävitessä.

Nyt me elämme sellaisessa ajassa, että samalla kun on alettu valmistaa kuudetta alarotua, on myös alettu valmistaa kuudetta juurirotua. Ja koska aina tällaiset suuret tapaukset ihmiskunnan historiassa eivät tapahdu sattumasta, eivät sokeiden voimien kautta, vaan koska niiden takana on johdonmukainen järki ja suuret korkeat olennot, niin on tällä hetkellä olemassa se suuri johtaja, se ihminen, se Manu, joka on tuleva kuudennen juurirodun kantaisäksi, suojelusenkeliksi ja johtajaksi. Tämä suuri olento, tämä Mestarien Mestari on sama, joka myös on teosofisen liikkeen takana toisten Mestarien kanssa. Sillä teosofisella liikkeellä on ihmeellinen tehtävä tässä kuudennen juurirodun syntymis- ja synnyttämishistoriassa. Itse asiassa teosofinen liike valmistaa maaperää sille uudelle uskonnolle ja sivistykselle, joka on näkevä päivänvalon kuudennessa alarodussa. Pohjois-Amerikassa tulee — emme tiedä kuinka pitkän tai kuinka lyhyen ajan perästä — esiintymään suuri Opettaja, joka perustaa uuden maailmanuskonnon. Se uskonto muodostuu kuudennen alarodun uskonnoksi ja siinä ja sen avulla kasvatetaan ihmisieluja sopiviksi jäseniksi uuteen juurirotuun. Asia on näet se, että juurirodut ovat erityisessä suhteessa ihmiskunnan henkiseen historiaan, niin että ihmisielut ovat tilaisuudessa eri tavalla kehittymään eri juuriroduissa, sillä kukin rotu antaa ihmiselle uuden aistin ja kehittää häntä uudella tavalla sisäisesti.

Viides juurirotu on erityisesti ihmisessä kehittänyt mentaalisia ominaisuuksia, ymmärryksen ja järjen voimia. Atlantiksella ihmiset elivät enemmän tunteissaan. Ymmärrystä ei ollut niin paljon, mutta tunteet olivat voimakkaat, niin että kun käännyimme takaisin ja ajattelemme heidän aikojaan, tuntuvat ne runollisilta, sillä ihmiset eivät silloin olleet itsekkään pikkumaisia. He eivät punninneet alemman ymmärryksen avulla, mikä oli eduksi, mikä ei. He olivat enemmän eläimellisiä, mutta myös enemmän inhimillisiä, sillä he seurasivat ja noudattivat tunteitaan ja heidän tunteensa olivat suuret ja mahtavat, joskaan eivät aina jalostuneita ja hienostuneita vaan enemmän intohimon tapaisia. Mutta ne antoivat ihmiselle suuruuden leiman, hän oli rehellinen, hän meni pahaan, jos tunteet veivät hänet siihen.

Vielä tänä päivänä runoilijat ihailevat valtaavia tunteita, sillä ihminen silloin elää voimakkaammin, inhimillisemmin, kuin jos hän elää alemmassa persoonallisessa ymmärryksessä, joka tekee hänestä itsekkään ja useimmiten inhottavan olennon.

Tässä viidennessä juurirodussa ihmiset panevat arvoa järjelle, ymmärryksen kehitykselle. Ei mikään ole meille niin vastenmielistä kuin tyhmän nimi. Me loukkaannumme, jos sanotaan meitä tyhmiksi, mutta jos sanotaan, että olemme kylmiä, tunteettomia, niin ylpeilemme siitä. Vaistomaisesti me tunnemme, että tehtävämme on kehittää tässä juurirodussa intelligenssiä, älyä.

Kussakin juurirodussa kehitetään yhtä aistia. Neljännessä rodussa kehitettiin maun aistia. Tässä rodussa kehitetään hajuaistia, mutta samalla myös erästä aistia, joka juuri vastaa loogillista ajatusta, silmää. Me olemme koettaneet kehittää silmiämme niin tarkoiksi kuin mahdollista, että havaitsisimme selvästi, minkälainen ulkonainen maailma on. Juuri ymmärryksen ja fyysisen kehityksen takia olemmekin me nykyiset ihmiset kadottaneet sen aistin, mikä oli Atlantiksen ihmiskunnalla, nim. astralisen selvänäköisyyden. Silloin nähtiin yleisemmin kuin nyt astralisia asioita ja tunnettiin astralimaailman vaikutuksia, nähtiin auroja ja vainajia, mutta kaikki nähty oli hämäräpiirteistä, utuista ja sumuista. Sitävastoin nyt, kun loogillinen ajatuskyky on kehittänyt silmän näkötaitoa, erotetaan selvästi kappaleitten piirteet eikä erehdytä niiden ulkomuodosta, vaikkakin se on tehnyt ihmisen enemmän materialistimieliseksi. Jokaisella ihmisellä on tässä rodussa luontainen taipumus olemaan materialistinen ja kehittämään ymmärrystä muun kustannuksella. Tästä on kuitenkin ollut se hyvä, että ihmistä on vaikeampi pettää, koska hän luottaa aistimiinsa, silmänsä. Sentähden on itsekkään ymmärryksen kehittäminen vienyt ihmistä eteenpäin.

Mikä nyt on se aisti ja se sisäinen puoli ihmisessä, joka erityisesti tulee kehittymään kuudennessa juurirodussa? Puhuaksemme ensin siitä sisällisestä kyvystä, joka silloin on kehittyvä, on se oleva n. k. Buddhi-prinsiippi, toisin sanoen veljesrakkaus ja totuudennäkemys eli intuitsioni. Tämä kyky on itse asiassa korkeampi loogillista ajattelua. Se ei ole sitä alempi niinkuin tunteet, jotka voivat olla älyttömiä, vaan se on totuuden sisäistä näkemystä, myötätuntoa, tietämistä. Se ihminen, jossa tämä kuudes prinssiippi on kehittymäisillään, muuttuu sellaiseksi olennoksi, joka voi kaikkia ihmisiä ymmärtää, kaikkia tunteita ja ajatuksia ymmärtää ja samalla nähdä, mitä niissä on hyvää, mitä pahaa, mitä niissä on sellaista, joka voi auttaa eteenpäin ihmistä, mikä taas vetää häntä taaksepäin. Tällainen ihminen tietää myös mitä toinen ajattelee. Se ei ole ulkonaista aistimusta vaan sisäistä tietämistä; eikä se koske ohimeneviä ajatusmuotoja niin paljon kuin sieluelämän pohjasäveliä, ihmisen persoonallista ja korkeampaa minää.

Ajatelkaamme, kuinka paljon lähemmäksi me olemme tulleet toisiimme, kun osaamme esittää ajatuksiamme ja tunteitamme! Ennen saatoimme ainoastaan näyttää tunteitamme. Niitä oli silloin vaikeampi ilmaista, varsinkin sellaisia tunteita, jotka olivat korkeampia. Kuinka onnellista tulee kuudennessa juurirodussa olemaan, kun emme tarvitse edes tätä loogillista ajatuskykyä, vaan kun heti sisäisesti näemme mitä ihminen ajattelee. Me emme sitä ulkonaisesti näe, vaan pikemmin tunnemme sen sisäisesti, me aivan kuin katselemme hänen kehitystään sisäisen tunnon avulla. Tämä kyky ei ole sellainen, josta minä puhuisin haaveillen ja josta ei kellekään olisi mitään tietoa, vaan se on sellainen kyky, joka jo nyt on kehittymässä sängen monessa ihmisessä, nim. kaikissa niissä, joissa tosi veljesrakkaus on herännyt.

Jos taas kysymme, mikä on se uusi aisti, joka tulee kehittymään kuudennessa juurirodussa, vastaamme, että se on n. k. astralinen selvänäköisyys. Se on sängen erilainen aisti kuin edelliset viisi. Astralinen selvänäköisyys ei ainoastaan avaa meille uusia puolia näkyväisestä fyysisestä maailmasta, niinkuin jokainen edellisistä viidestä aistimesta, vaan se avaa meille vielä, kun se kehittyy täydelliseksi, aivan uuden maailman, astralitason. Kuudennen juurirodun ihmisessä tulee olemaan kehittyneenä astralinen aisti ja se merkitsee, että hän näkee sellaista, mitä ainoastaan harvat ihmiset nykyään näkevät. Hän näkee maailman, johon jokainen ihminen tulee kuoltuaan, hän näkee ulkonaisesti ihmisten auroja, toisten ihmisten astraliruumiita, hän näkee, mitä toinen ajattelee ja tuntee, mikäli se kuvastuu tämän aurassa. Hänellä on siis keino tämän

astralisen aistin avulla tieteellisesti itselleen todistaa se, minkä hän sisässään samalla tuntee tuon Buddhi-kyvyn välityksellä. Hän tuntee sisässään mitä toinen ajattelee, ja samalla hän saattaa ulkonaisesti tutkia sitä katselemalla toisen auras. Tietysti eivät kaikki ihmiset tule yhtäaikaan olemaan yhtä kehittyneitä tämän aistin suhteen, päinvastoin ihmiset kulkevat toistensa jälessä, toiset kehittävät enemmän tätä aistia, toiset vähemmän. Toiset pääsevät pikemmin tämän aistin täyteen kehitykseen, toiset hitaammin, niinkuin itse asiassa meidän täytyy tunnustaa, että on laita muidenkin aistien. Olen varma siitä, että voimme tunnustaa, että hajuasti on eri tavalla kehittynyt eri ihmisillä. Näköaisti on myös ollut erityisen kehittynyt muutamissa ihmisissä, toisissa vähemmän. Juuri ne, jotka ovat ruvenneet luonnontutkijoiksi ja tiedemiehiksi, ovat oppineet näkemään ja havaitsemaan paljon enemmän kuin ne, jotka eivät ole uteliaina ja tiedonhaluisina ryhtyneet tutkimaan fyysisen luonnon ilmiöitä. Sellainen silmä, joka ei ole harjaantunut näkemään, näkee paljon vähemmän kuin se, joka on harjaantunut. Ja ne tiedemiehet, jotka ovat vieneet ihmiskuntaa eteenpäin loogillisessa ajatuskyvyssä, ovat myös kehittäneet näköä ja keksineet erityisiä laseja, joiden avulla vielä tarkemmin voi nähdä. Tavallinen koulupoika voi nykyään nähdä enemmän kuin muutamia vuosikymmeniä sitten täysikasvanut. Kun kuudennessa juurirodussa ihmiset kehittyvät astralisessa näössään, tulevat muutamit tiedemiehet kehittämään ja tarkistamaan sitä erityisellä tavalla. He silloin vievät kehitystä eteenpäin, muut kulkevat jälessä. En tämän astralisenkaan kyvyn suhteen puhu umpimähkään. Paitsi että se muutamissa yksilöissä nyt jo on hyvissä vireissä, on paljon ihmisiä, joilla on n. k. psyykkisiä voimia, jotka ovat herkkätuntoisia, selvänäköisiä, mediumistisia; tämä on asian laita varsinkin Pohjois-Amerikassa, jossa on syntymäisillään kuudes alarotu. Kuudennen alarodun erityisenä tunnusmerkkinä tulee nähtävästi olemaan mediumismi.

Jos nyt tahtoisimme vähän kuvailla itsellemme, minkälaiset olot tulevat olemaan tässä uudessa sivistyksessä, niin minä luulen, että jokainen meistä voi tästä asiasta luoda itselleen kuvan sen nojalla, mitä hän on kuullut ihmisen tulevasta sielun ja ruumiin kyvyistä. Kuitenkin uskon huvia lähtevän siitäkin, jos yhdessä tässä luomme hätäisen silmäyksen tulevan ihmiskunnan elämään, sen uskontoon ja tieteeseen, taiteeseen ja yhteiskuntaoloihin.

Tuleeko silloin olemaan minkäänlaista uskoa, opinkappaleiden sokeaa tunnustamista? Ei ollenkaan, vaan uskonto tulee viittaamaan tosiseikkoihin, jotka ovat kaikkein ihmisten tiedossa. Sellainen tosiseikka on esim. se, että ihminen on olemassa kuoleman jälkeen. Silloin ei voi tulla kysymyksenäkään materialistinen kieltäminen, koska jokainen saattaa nähdä, että vainajat ovat olemassa, että ne ovat lähellämme, vaikka puettuina toisenlaisiin ruumiisiin. Ei liioin tarvitse todistaa, että maailmankaikkeus on järkevasti kokoonpantu, että koko tämä systeemi on koulu, jossa ihmissielu elää ja oppii; se on itsestään selvä, kun ihminen huomaa, että tuo suuri salaisuus, kuolema, on vain portti toiseen elämään. Elämä tulee toisenlaiseksi hänelle kuin mitä se on tämän viidennen juurirodun ihmiselle, joka ei tiedä sitä tai tätä kuolemasta ja sen takaisista. Perustuen jokapäiväisiin astralisiin kokemuksiin uskonto silloin tulee viittaamaan korkeampiin ja merkillisempiin asioihin. Se tulee opettamaan, millä tavalla ihminen astralisessa maailmassa pääsee yhteyteen suurten ja pyhien olentojen kanssa, Jumalien ja Mestarien kanssa, jotka saattavat viedä häntä eteenpäin näkymättömän maailman tuntemisessa. Uskonossa tullaan myös viittaamaan siihen selvään tosiasiaan, että on olemassa Jumala, suuri maailmanjärki, täydellinen elämä, jonka lapsia me kaikki olemme, ja sitä ihmistä pidetään epäilemättä sokeana, joka ei tätä ymmärrä ja usko. Materialismi ja ateismi on silloin yhtä alhaista kuin meidän päivinämme sivistymätön raakuus. Entä tiede? Se on ihmeellisesti menevä eteenpäin. Tiedemiehet eivät silloin enää keksi itselleen mikroskopeja ja suurennuslaseja tutkiakseen ylen pieniä ja silmälle näkymättömiä asioita vaan heillä tulee itsellään olemaan sellaisia astralisia kykyjä, että voivat tarkastaa minkälaisia luonnonilmiöitä tahansa. Niinpä jos he tahtovat tutkia kemiallista atomia, voivat he irrottaa sen ympäröivästä ilmasta, pitää sitä silmiensä edessä, suurentaa ja tarkastaa sitä kaikilta puolilta, niinkuin Teosofisessa Seurassa äsken ovat tehneet Mrs. Annie Besant ja Mr. C. W. Leadbeater. Nämä molemmat salatietelijät ovat julkaisseet kirjan nimeltä „Salatieteellinen Kemia“, jossa he kertovat minkälaisilta erilaisten aineitten atomit näyttävät kehittyneelle fyysiselle silmälle eli eetteris-astraliselle näölle. He ovat kirjassaan selittäneet asiaa ja laatineet kuvat kaikista atomeista ja laskeneet, kuinka paljon fyysisiä alkuatomeja on kussakin kemiallisessa „alkuaineessa“. He ovat tutkimuksissaan tavanneet useampia alkuaineita kuin tieteen tuntemat. He ovat huomanneet laskiessaan

silmällään fyysillisiä alkuatomeja kussakin alkuaineessa, että meidän tiedemiehemme paljaitten arviolaskujensa avulla ovat päässeet merkillisen likelle todellisia suhteita. Tämä on sangen mieltäkiinnittävä teos ja tulee varmaan herättämään paljon huomiota.²⁾

Tietysti kuudennen juurirodun tiedemiehet eivät rajota tutkimuksiaan ainoastaan kemiallisiin ja muihin fyysillisen maailman ilmiöihin, vaan ennen kaikkea he kai tulevat tekemään astralisia tutkimuksia ja tässä suuressa tuntemattomassa maassa olemaan jonkunlaisia löytöretkeilijöitä.

Ja kuinka ihanaksi taide silloin voi kehittyä, kuinka merkillisen korkeaksi, sekä kuvaamataiteet että musiikki, kun taiteilijat alkavat nähdä niitä muotoja ja värejä, joita on astralitasolla, ja kuulla niitä ääniä ja sointuja, joita näkymätön maailma on täynnä! Eivätkä taiteilijat ole ainoastaan astralisille vaikutuksille alttiita, niinkuin nerot aina ovat olleet, vaan heillä on suorastaan astralinen selvänäköisyys, ja he voivat kehittää älyruumiin herkkyyttä ja selvänäköisyyttä. Silloiset jumalsyntyiset säveltäjänerot saavat todellisuudessa istua jumalien jalkojen juuressa, kun nämä laulavat elämän symfonioja, he saavat kulkea jumalien seurassa ulkona avaruudessa, he saavat kuulla, miten tähdet soittavat ja laulavat tanssiensa auringon ympäri. Heidän sävellyksensä tulevat sisältämään mitä kummallisimpia ja rohkeimpia sopusointuja, mitä kaihoisimpia ja vienoimpia melodioja. Nyt jo voi musiikissa kuulla, että säveltäjän korvissa on kaikunut astralisia ääniä ja että hän on koettanut saada niitä fyysillisesti ilmi. Jos teillä on herkkä korva, olette voineet tämän huomata. Yksi ainoa torven ääni suuressa orkesteriharmoniassa voi vaikuttaa merkillisen repäisevästi. Wagner käyttää välistä tämmöisiä suorastaan astralisia „efektejä“ — kuitenkin meidän soittokoneemme ovat kuin lasten leluja niiden hienostuneiden soitannollisten välikappaleiden rinnalla, joita kuudennen juurirodun soittoniekalla tulee olemaan tarjolla.

Entä kuvaamataide. Sanat eivät riitä selittämään, minkälaiseksi tämäkin taide voi kehittyä. Sen vain voimme ymmärtää, että kun taiteilijat, maalaajat, kuvanveistäjät näkevät vielä ihanampia muotoja ja värejä kuin konsanaan nyt, niin he koettavat fyysillisellä tasolla esittää niitä tavalla, josta meillä ei ole aavistusta. Ihmeelliset väri- ja värivaihdokset, kummalliset perspektiivit, muotojen vaihtuminen toisiinsa ja taas elävinä uudestisyntyminen — tämmöiset asiat kuuluvat taiteitten ulkonaisuuden kauneudenkeinoihin. Mitä taas taiteen sisällistä puolta koskee, tullaan epäilemättä pitämään suurimmassa arvossa niitä taideteoksia, jotka ovat suorastaan syntyisin taiteilijan omasta mielikuvituksesta. Sitä taiteilijaa — ja sanokaamme samalla, sitä kirjailijaa, sitä runoilijaa — kunnioitetaan ja jumaloidaan, joka paljastaa ihmisille aavistamattomia näköaloja ja opettaa heitä silmäilemään niin syvälle elämän aineellisiin ilmiöihin, että he niistä vapautuvat ja nousevat niiden yli kauas ja korkealle.

Jos sitten luomme silmäyksen siihen, minkälaisiksi valtiolliset ja yhteiskunnalliset olot muodostuvat kuudennen juurirodun aikana, niin minusta näyttää, että yksi asia on silloin ainakin olevan mahdoton, nim. kansojen välinen sota. Ainoastaan kehittymätön ihminen, joka ei näe astralisia kauhuja, voi silloin murhata toisia, mutta valtiolliset olot välttämättä järjestyvät niin, että sota on mahdoton. Jolleivät he itse näkisikään edessään sodan kauhuja, voivat he katsella niitä vanhoja astralisia kuvia, joita on säilynyt sota-ajoilta luonnon muistissa. Niistä ihmiset voivat lukea, millaiset sodan kauhut ovat, millaista on, kun suuret joukot ihmissieluja yhtäkkiä syöstään vihan vimmassa ja kuolon kauhussa astralitasolle. Mahdotonta tulee myös olemaan mestata ihmistä, vaikka hän olisi tehnyt kuinka paljon paha tahansa, sillä ei suinkaan mestaamalla ole hänestä päästy. Nykyiset lainlaattajat eivät tiedä eivätkä usko, että ihminen olisi olemassa kuoleman jälkeen, vaikka ollaan siihen uskovinaan. Jos todella se tiedettäisiin, eipä silloin mestattaisi eikä käytäisi sotaa. Sillä jos murhaaja on vuorostaan murhattu, niin hän haudan tuolla puolen vihassaan ja raivossaan tahtoo kostaa, kostaa yhteiskunnalle, joka ei hänen pahojen tekojensa vaikuttimia tuntenut, vaan tuomitsi kaavamaisesti, ja hänen kostonsa on siinä, että hän houkuttelee toisiakin ihmisiä murhaamaan. Joskus sellainen ihminen, joka on herkkä astralisille vaikutuksille, saattaa kuulla käskyn tappaa. Jos ihminen ei ole puhdas ja vahva ajatuksissaan ja itsenäinen, lujatahtoinen olento, voi hän joutua pahojen astralisten olentojen valtaan ja tulla „riivatuksi“, niinkuin sanotaan raamatussa. Sentähden sellaisia kauheita asioita,

²⁾ **Occult Chemistry by Annie Besant and C. W. Leadbeater. Theos. Publ. Society. London and Benares 1908.**

joita vielä nyt tehdään „Jumalan nimessä“ ja lain ja oikeuden varjon alla, tullaan huolellisesti välttämään tulevaisuuden yhteiskunnissa.

Muuan yhteiskunnallinen seikka tulee minun ymmärtääkseni olemaan sangen merkillepantava tässä uudessa sivistyksessä, nim. se, että kansat silloin ovat vapautuneet siitä sorrosta ja sekasorrosta, mikä meidän ajallemme vielä on kuvaavaa. Silloin ei kuka tahansa voi valtiota hallita eivätkä suuret joukot voi hallita, eivät tyhmit, itsekkäät, kehittymättömät ihmiset. Nykyaikana me elämme sellaisessa avuttomuuden tilassa, että yhteiskunnassamme voi ylhäisillä sijoilla istua verrattain kehittymättömiä ihmisyksilöitä. Alhaalla taas käskijöitä tottelemassa saattaa olla ihmissieluja, jotka todellisuudessa ovat opettajia ja mahtavia kuninkaita niihin orjaluonteisiin verraten, jotka pöyhkeilevät korkeilla istuimilla. Tämä ei tulevaisuudessa enää ole mahdollista, sillä kun aina astralisesti nähdään, millaiset ihmiset ovat, niin aina tiedetään valita viisaat johtajiksi. Tulevaisuudessa mielellään totellaan kuningasta, joka on viisas, ei puhuta kansanvallasta, ei enemmistövallasta, koska ollaan tilaisuudessa saamaan todellisia johtajia, viisaita, jotka voivat muiden oloja järjestää. Astralisesti nähdään, kuka on kuningas, sillä hänellä on päässään kruunu. Jos hän on kehittynyt olento, jos hän on johtajaihminen, ei tarvita metallikruunua hänen päänsä koristukseksi, sillä hänen aurassaan näkyvä kruunu ilmaisee hänen asemansa. Yhteiskuntaolot tulevat yleensä niin järjestetyiksi, että jokainen ihminen joutuu oikealle paikalleen. Ainoastaan kehittyneet ihmiset, selvänäköiset, viisaat pääsevät opettajiksi. He tarkastavat jokaista nuorukaista, mitä mahdollisuuksia hänellä on hyvään ja pahaan. Sitten koetetaan saada pahat siemenet tukahutetuiksi ja hyvät kukoistamaan, että hän kelpaisi siihen työhön, joka on hänelle ominaista. Jokainen sielu tulee siten oikeaan asemaan, eikä kukaan ihminen voi tavoitella suurempaa valtaa ja kunniaa kuin mitä hän sisässään ansaitsee. Pian nähdään aurasta, onko hänessä itsekkäitä pyyteitä, ja muut voivat häntä karttaa ja näyttää, mikä paikka hänelle sopii. Sangen suuri yhteiskunnallinen pulma tulee täten ratkaistuksi ja mahdollisimman onnellinen yhteiselämä ihmisten kesken taatuksi.

Kaikkea tätä silmälläpitäen täytyy meidän tunnustaa, että vaikkei kuudennen juurirodun ihmiskunta läheskään ole „täydellinen“, ei läheskään sellainen, joksi se vielä tulevaisuuksien tulevaisuudessa kehittyi, on kuitenkin silloin ihmiskunnan elämä oleva aivan kuin paratiisi verrattuna nykyisiin oloihin. Ja se, joka tämän uskoo ja ymmärtää ja on vakuutettu siitä, että näin totisesti tulee olemaan, hän voi olla rauhallinen, hän voi antaa anteeksi Jumalalle, Elämälle, ihmiskunnalle, että nykyään vielä olemme niin kehittymättömiä, sillä hän näkee, mitä ihania mahdollisuuksia on ihmiskunnan edessä.

Tulevaisuuden ihminen.

Olen täällä puhunut kuudennen alarodun tulevasta uskonnosta ja kaukaisemman tulevaisuuden, kuudennen juurirodun sivistyksestä. Täydentääkseni esitystäni tahtoisin tänään puhua vähän kuudennen alarodun ja myös kuudennen juurirodun ihmisistä. Tahdon puhua itse ihmisistä, ihmisyksilöistä, ja niissä huomattavista erikoispiirteistä. Mieleeni kuvastuu kaksi asiaa, joista toinen koskee lähimmän ihmiskunnan ja toinen kaukaisemman ihmisiä, kaksi asiaa, jotka silloin tulevat toteutumaan ja joista meillä voi olla oppia nykyisessäkkin elämässämme.

Kun ajattelen tulevia aikoja ja sitä sivistystä joka silloin maan päällä kukoistaa, kuvastuu aina silmäni eteen pari merkillistä kohtaa siinä uudessa sivistyksessä, joka on saava alkunsa Pohjois-Amerikassa ja sieltä vähitellen leviävä ympäri maailman samalla tavalla kuin viidennen alarodun vaikutus on levinnyt yli koko sivistyneen maailman.

Kuudennen alarodun sivistys tulee suuresti eroamaan nykyisestä, ja koko se henki, joka siinä sivistyksessä ja yhteiskunnassa vallitsee, on oleva toisenlainen kuin nykyinen. Jos katsomme nykyistä

yhteiskuntaamme, huomaamme, kuinka ihmiset tässä ovat jaettuina eri luokkiin, kuinka luokkarajat kaikesta huolimatta ovat sangen selvät, kuinka vaikeata on yhdestä luokasta siirtyä toiseen. Me olemme kyllä koettaneet ja koetamme saada aikaan jonkinmoista yhdistymistä, mutta yhä on ero alaluokkalaisten ja yläluokkalaisten välillä suuri ja ihmisille ei ole annettu näissä yhteiskunnissa kaikkea sitä mahdollisuutta elämään kuin he sisässään tahtoisivat ja toivoisivat. Ulkonaiset olot rajoittavat ja estävät ihmisiä. Kuinka moni nerokas ihminen kuihtuu nälkään tai kärsii kaikenmoisisissa vaikeissa oloissa. Ei hän saa kehittää sitä sisäistä neroa, mikä hänellä on, ei se voi puhjeta esiin, sillä ympäröivät olosuhteet ovat estämässä. Kuinka moni ihminen taas, joka on sangen vähillä luonnonlahjoilla varustettu, nostetaan yhteiskunnan hartioille, hoidetaan ja hemmotellaan! Hänelle annetaan kaikenlaisia tilaisuuksia, joita hän ei kuitenkaan voi hyväkseen käyttää. Tämä riippuu tietysti yksilön karmasta, mutta se ei lainkaan puolusta meidän olojamme nurjuutta ja vääryyttä.

Nyt minun ymmärtääkseni olot tulevat olemaan toisenlaisia jo kuudennen alarodun yhteiskunnassa. Siellä ei tule vallitsemaan tällaista eroa yhteiskuntaluokkien välillä, ei sellaista järjestystä, ettei ihmisillä ole mahdollisuutta toteuttaa mitä he sisäisesti tahtoisivat. En osaa yksityiskohtaisesti nähdä, millä tavalla elämä tulee olemaan järjestetty, mutta kun henkeni silmällä katselen sitä tulevaa yhteiskuntaa, näen, että vaikka ihmiset ovat erotetut eri ryhmiin työnsä mukaan, ei kuitenkaan ole minkäänlaisia luokkia ja luokkarajoja, vaan kaikki ovat ihmisiä, kaikki juuri ihmisyyden uskonnon mukaan ovat syntyneet ihmisiksi. Jokainen yksilö on yhdenarvoinen. Jokainen ihminen on veli. Veljeys ei ole ihanteellisesti toteutettu, ihmiskunta ei vielä ole tullut täydelliseksi. Eivät ihmiset ole Mestareita, jotka kaikkia osaisivat rakastaa. Ihmiset ovat jokseenkin samanlaatuisia kuin nytkin, mutta olot ovat muuttuneet, niin ettei ole rajoja heidän välillään, vaan kaikki yksilöt tuntevat itsensä ihmisiksi, tasa-arvoisiksi, yhdenvertaisiksi.

Jokaiselle ihmiselle annetaan se mahdollisuus mennä eteenpäin, nousta ja kehittyä, minkä yhteiskunta yleensä voi antaa. Siellä minun käsittääkseni, ottaaksemme aineellisen esimerkin, ei kukaan voi syntyä rikkaana. Siellä tulee kyllä olemaan rikkaita ja köyhiä, mutta vapaus vallitsee toisenlainen kun nyt. Taloudelliset olot eivät pakota. Kukaan ei synny rikkaaksi, kukaan ei liioin köyhäksi, kukaan ei jää kasvatusta vaille, vaan jokainen saa valtiolta sen kasvatuksen, johon hän osottaa itsellään olevan synnynnäisiä taipumuksia. Ulkonaisten olojen erinkaltaisuus riippuu siitä, että toinen on yritteliäämpi kuin toinen ja panee enemmän arvoa rikkaudelle kuin toinen. Jokainen syntyy ihmisenä ja hänellä on samat mahdollisuudet edessään, mutta niiden toteutuminen riippuu hänestä itsestään. Kaikkia ihmisiä opetetaan pienestä asti siihen, että heidän pitää itse rakentaa oma elämänsä ja tehdä siitä mitä siitä tulla voi. „Teidän pitää nousta oman kohtalonne herroiksi“, sanotaan, „ja kehittää itseänne oman elämänne rakentajiksi“. Yksilöt eivät voi turvautua ulkonaisiin oloihin, niinkuin nyt tekevät. Jos he ovat laiskoja, eivät menesty. Jos ovat ahkeria ja tekevät työtä, niin he saavuttavat sen, mihin pyrkivät, sillä yhteiskuntaolot eivät pane esteitä yksityiselle yritteliäisyydelle. Hyvien tulosten aikaansaamiseksi vaikuttaa myös se uskonnollinen kasvatusta, joka ihmisille annetaan. Ja tämän yhteydessä tahdon erittäin huomauttaa siitä käytännöllisestä elämäntähtäyksestä, jota uskonnossa tullaan opettamaan. Se elämäntähtäys kuuluu nim. näin: „Ihminen, sinä olet vapaa olento, Jumalan luoma, Jumalasta syntynyt, ja sinun tehtäväsi on tuoda esiin mitä Jumalan salaisuuksia sinun sisässäsi piilee, ei sellaisina kuin ne voivat esiintyä muissa, vaan omalla, sinun yksilöllisyydellesi ominaisella tavalla. Ole oma itsesi loukkaamatta toisia. Totuus ja rehellisyys on korkein hyve. Ole rehellinen omalle itsellesi, älä ole sokkosilla Jumalasi kanssa, älä koeta piiloutua hänen kasvojensa edestä, älä pelkää, että hän on tyranni, älä ajattele, että hän istuu taivaassa ja rankaisee syntiäsi, että hän on olento, joka tarkoin punnitsee, mitä sinussa on hyvää, mitä pahaa, ja jonka tehtävä on katsoa, että paha tulee oikealla tavalla rangaistuksi. Vaan tiedä: Jumala on se Elämän Henki, se suuri salaisuus, joka on elämän takana, ja sinä olet siitä syntynyt, ja kun olet siitä syntynyt ja olet rehellinen Jumalan edessä, niin näytä Jumalalle, mitä sinussa on hyvää ja mitä pahaa, sillä Jumalan edessä ei ole olemassa hyvän ja pahan erotus vaan sinun omissa tajunnassasi. Jumalan edessä on vain yksi ainoa elämä, joka etsii ilmennystään, ja sentähden ole rehellinen Jumalan edessä.“

Silmiinpistäväänä ja mahtavana omaisuutena tulevaisuuden ihmisessä on oleva usko. Uskoa ei ole ihmisillä paljoa ollut tähän saakka. Ihmiset ovat uskoneet pahaan, mutta he eivät ole uskoneet hyvään.

Tulevaisuudessa heitä kasvatetaan uskomaan hyvään, Elämään, Jumalaan, elämän voimaan ja henkeen ja siihen, että ennenkuin mihinkään voi kehittyä, täytyy ilmaista itsensä, seistä Jumalan edessä sellaisena kuin on. Ja ihmiselle opetetaan ja neuvotaan: „Kun sinä huomaat, että sisäsi on haluja ja taipumuksia sellaiseen, joka itsesi mielestä on ihanaa ja kaunista ja joka, jos sen saavuttaisit, tekisi sinut äärettömän onnelliseksi, kun huomaat sielussasi tällaisia unelmia ihanoudesta, joka sinua voisi tyydyttää, onnesta, joka juuri olisi sinua varten, niin tiedä, oi ihminen, että sinun tehtäväsi on sanoa itsellesi ja muille: tällainen minä olen ja tällaista minä tahdon. Niin on tehtäväsi Jumalan edessä seistä ja sanoa. Ja tiedä, ihminen, että elämän salaisuus on, että sinun pitää saavuttaa mitä tahdot. Jos olet tahtonut sellaista, jota ei Jumala tahdo, niin elämä sen sinulle näyttää, mutta älä edeltäkäs pelkää, että joudut rangaistuksen alaiseksi, koska sinulla muka on syntisiä taipumuksia, vaan ajattele: „minä menen vaikka helvettiin, mutta tahdon nähdä, onko todella kaunista se, josta mieleni uneksii.“ Näin opetetaan ihmiselle tässä uudessa yhteiskunnassa ja huomauttaa, minkälainen pelastuksen sanoma tämä on verrattuna niihin uskontoihin ja kirkkoihin, jotka tähän saakka ovat ihmiselämää synkistäneet, yhtämittaa saarnaten ihmisen huonoudesta ja syntisyydestä, siitä, että hänen tahtonsa on pahasta, että Jumalan viha lepää hänen päällensä ja että hän on kadotukseen tuomittu. Näin ovat ainakin kristilliset kirkot opettaneet ja pitäneet ihmistä pimeydessä, kun eivät itse ole tunteneet sitä suurta pelastuksen sanomaa, jonka uusi uskonto on tuova, kun se on vapauttava ihmisen jumalallisen minän ja näyttävä, että juuri sitä, mikä hänen sisässään on kauneinta ja hienointa, tulee hänen noudattaa ja totella.

Tämä on nyt vielä salaisuus. Monet ihmiset ovat osanneet elää sen mukaan, muutamit ihmissielut ovat aina sen ymmärtäneet. Mutta itsenäisyys ja vapaus tulee yleiseksi ohjeeksi vasta uuden ajan ihmisessä ja uuden ajan uskonnossa. Silloin vasta uskalletaan vakavasti opettaa ihmiselle, että jos hän on kyllin rohkea itse arvostellakseen, mitä hänelle on hyvää, mitä pahaa, niin hän varmasti saavuttaa mitä tahtoo. Tähän saakka on aina opetettu ihmisiä luopumaan unelmista ja haaveiluista. Jos joku on ajatellut: „kunpa minulla olisi ihana asunto, kauniit huonekalut, paljon tauluja, kuinka onnellinen silloin olisin“; niin uskonto on sanonut: „sinä haluat synnillisiä asioita, sellaisia, joista Jumala tuomitsee sinut kärsimään, sillä sinun pitää tyytyä siihen, mikä sinulla on“, ja maailma on puolestaan estänyt ihmistä tätä kaikkea itselleen hankkimasta. Niin ei tule olemaan uudessa yhteiskunnassa. Siellä sanotaan: „Jos sinulla on sellainen sisäinen halu, niin tiedä: tehtäväsi on juuri luoda ulkonaainen ympäristö sen mukaiseksi.“ Kyllä ihminen todellisuudessa nytkin koettaa elää tämän säännön mukaan, mutta kuinka moni siinä pyrkimyksessä todella onnistuu? Tulevaisuudessa opetetaan kaikille pienestä pitäen, että elämä on rakennettava sellaiseksi, kuin itse sisimmässään toivoo, sillä yhteiskuntaolot eivät pane estettä ja itse uskonto antaa ihmiselle voimaa. Silloin ei puhuta synnistä niinkuin nyt, vaan sanotaan: „ota ja koeta ja tiedä vain, että ilmaiseksi et saa mitään. Laita, hanki itsellesi mitä tahdot.“

Tämä uusi evankeliumi tulee epäilemättä ihmisiä suurenmoisella tavalla vapauttamaan. Minä en sano, että antamani kuvaus on täydellisin ja viimeisin päämaali, johon me ihmiset joudumme, mutta se on vapautus, jota me nykyisen kulttuurin ihmiset tarvitsemme. Meidän täytyy päästä siitä painajaisesta, joka on painanut leimansa meidän kulttuuriimme, synnistä ja pahasta, ja meidän käsityksemme pahasta on muuttuva toisenlaiseksi. Paha on väkivalta, jota tehdään toiselle, paha on valhe, petos ja vääryys, paha on epärehellisyys, paha on väriä keinojen käyttäminen. Itselleen saa ihminen tahtoa mitä hän haluaa, mutta ei väärillä, ei valheellisilla, ei petollisilla keinoilla. Katsokaa, kuinka nyt tehdään. Jos joku tahtoo tulla rikkaaksi, täytyy hänen varastaa, pettää, jollakin tapaa vetää nenästä muita ihmisiä, käydä koukkuteitä, koska hän tietää, ettei muuten saavuta toivomaansa, sillä koko yhteiskunta on häntä vastassa. Harvat ovat ne, jotka voivat kulkea suoraan eteenpäin ja kuitenkin jotain saavuttaa näissä yhteiskunnissa. Tietysti useimmat ihmiset ovat hyviä ja rehellisiä ihmisiä, jotka eivät tahtoisi käyttää väriä keinoja eivätkä käytäkään, mutta jokainen heistä tunnustaa itselleen, että hän on niin vähän saavuttanut siitä, mitä olisi tahtonut. Niin ei tule olemaan uudessa yhteiskunnassa, vaan siellä annetaan jokaiselle tilaisuus käydä omia teitään, avata uusia uria, häntä rohkaistaan ja kunnioitetaan, ja hänen saavutuksensa riippuu hänen ponnistuksistaan.

Minun ymmärtääkseni tämä tulee olemaan suuri pelastuksen sanoma, sillä vaikka uskonto silloinkin tulee puhumaan pahasta ja varottamaan ihmistä niistä kuluista ja kivistä, joita on elämän tien varrella, on

sen esitys pahasta oleva niin yksinkertaista ja selvää laatua, että jokainen sen ymmärtää. Pahan käsite sisältyy pahuuteen ja ilkeyteen toisia kohtaan ja sisäisesti oman ihanteensa, oman työnsä, oman tietonsa peittämiseen, mutta mitään ei opeteta rankaisevasta mystillisestä Jumalasta, jota pitää pelätä. Karman lakiin viitataan, siihen nojaututaan. Karma opettaa ihmistä, luonto itse kostaa, kun ihminen erehtyy. Mutta kun hänen tahtonsa ja tarkoituksensa on hyvä, kun hän välttää vääriä keinoja, silloin päinvastoin jumalat ovat hänen puolellaan.

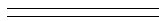
Vielä on kohta, joka koskee uutta juurirotua ja jota miettimällä voimme ymmärtää monta asiata, jotka nyt ovat hämääviä, ja se on yhteydessä ihmisen n. s. sukupuolielämän kanssa. En malta olla siitä parilla sanalla puhumatta. Sanon teille, mitä kangastaa silmiini kuudennen juurirodun ihmisistä. Kun katselen hengessäni, millaiset ihmiset ovat tuossa kaukaisessa tulevaisuudessa, niin hämmästyin yhdestä asiasta, siitä, että he ovat aivan toisenlaisia sukupuolielämän suhteen. Aivan toisenlaisia kuin meikäläiset. Selvästi näkyy, että he eivät ole jaettuja kahteen sukupuoleen, vaan jokainen on fyysillisesti täydellinen ihminen. Syystä sanotaan, että nykyinen ihminen on kahtia jaettu. Nainen yksin ei ole täydellinen eikä mies, yhdessä he muodostavat kokonaisuuden. Nainen kaipaa miestä, mies kaipaa naista.

Mutta merkillinen muutos on tapahtunut kuudennessa juurirodussa. Siellä ei ole miehiä eikä naisia, minä en tiedä, mitenkä heitä pitäisi kutsua, hermafroditeiksi, androgyneiksi vai miksi, — he ovat ihmisiä, jotka ovat itsessään täysinäisiä sukupuolisesti, jotka eivät tarvitse toista ihmistä sukupuolisesti. Me ymmärrämme tämän, jos Salaisen Opin silmällä katselemme ihmiskunnan historiaa, sillä sen mukaan nykyinen ihmiskunta kaksine sukupuolineen on syntynyt määrättyinä historiallisena aikana, — noin 18 miljoonaa vuotta sitten, niinkuin Salaisessa Opissa sanotaan. Sitä ennen ihmiset olivat kaksineuvoisia ja vielä sitä ennen sukupuoleettomia, mutta silloin tapahtui jako kahteen sukupuoleen. Psykologisesti tämän ymmärrämme, jos tutkimme ihmistä yksilönä, sillä sisimmässään hän on sukupuoleton henki, minätajunta, joka on sukupuolia vailla. Ihminen sinään ei voi sanoa olevansa mies tai nainen, hän on vain tajuinen olento, ajatteleva ja tunteva minä. Mutta jos ihminen jatkaa itsensä tutkimista, siirtyen ulommaksi ja samalla lähemmäksi tavallista persoonallisuuttaan, niin hän huomaa olevansa joko mies tai nainen, mutta samalla ymmärtävänsä vastakkaista sukupuolta. Nykyinen ihmiskunta on sillä kehitystasella, että ainakin useimpien ihmisten pitäisi voida tällä tavalla tutkia itseään ja ymmärtää toisiaan, mies naista, nainen miestä. Voimmehan kirjallisuudessa huomata, kuinka esim. mieskirjailijat kykenevät selvästi kuvaamaan mitä naisen sielussa liikkuu. Mistä tämä johtuu? Ihmisellä on sisällään mahdollisuudet molempiin sukupuoliin.

Ihminen on sielussaan kaksisukuinen olento, vaikka ulkonaisessa persoonallisuudessa toinen sukupuoli on kehittynyt. Tämä psykologinen tosiasia on niiden muutosten takana, jotka ihmiskunnan historiassa tapahtuvat. Me tiedämme ettei ihmissielu aina ole puettu samaan sukupuoleen, vaan että se käytettyään monen elämän aikana toista sukupuolta ruumiillisessa ilmennyksessään alottaa uuden sarjan toisessa sukupuoleessa, kehittääkseen itsessään vastakkaisia ominaisuuksia. Sentähden ihmiskunnan sielullinen kaksineuvoisuus kuudennessa juurirodussa perustuu siihen tosiseikkaan, että ihmisiin on ennättänyt kehittyä molempain sukupuolten ominaisuuksia samassa yksilössä, ja tämä on se kehitys, jota kohti kuljemme. Ja vaikka tämä normaalaisena, puhtaana, terveenä ilmiönä tulee esiintymään vasta kaukaisessa tulevaisuudessa, jolloin ruumiskin ulkonaisesti on muuttunut, niin voimme jo kuudennessa alarodussa pitkin matkaa nähdä yhä enemmän esimerkkejä siitä, että inhimillinen sukupuolisuus tulee sängen häilyväksi käsitteeksi. On kyllä ihmisiä, jotka koettavat puolustaa sukupuolia sinään, jotka suurella voimalla esiintyvät ja väittävät, että meidän täytyy olla eheitä miehiä ja eheitä naisia, mutta luonto itse on kehittävä toisenlaisia ihmisiä, miehessä on kehittyvä naisen tunteellisuus, naisessa miehen ajatuskyky. Siten sukupuolet kehittyvät toisiaan kohti ja valmistavat lopullista yhteensulautumista. Lähimmässä tulevaisuudessa huomataan myös yhä enemmän ja enemmän kaikenlaisia sairaloisia ilmiöitä eli sellaisia, joita nyt kutsutaan sairaloisiksi. Niitä nähdään nyt jo. Tarkotan, että miehet ja naiset tuntevat sukupuolista vetovoimaa samaan sukupuoleen. Tämä on ilmiö, jota paljon tutkitaan nykyään, sillä se on ilmiö, joka luonnon sisästä puhkeaa esiin. Syntyy ihmisiä, joilla on ihan merkillinen taipumus lempimään, rakastamaan omaa sukupuoltaan. Tämä on sängen hämmästyttävä ilmiö lääkäreiden ja psykiatrien mielestä. He koettavat tutkia sitä ja miettiä mikä syy sen takana on. Me tiedämme sen perustuvan ihmisen luonnolliseen kaksisukuisuuteen, ja sen tavallisuuden

tätä nykyä ja vastedes riippuvan siitä, että me elämme ylimenoajassa, jolloin uusi juurirotu on tuova maan päälle aivan uudenlaisia ihmisiä. Siinä tulevaisuuden yhteiskunnassa tullaan ihmisille opettamaan juuri näitä sukupuolielämää koskevia totuuksia ja opettamaan toisella lailla kuin nyt. Tähän saakka on pelätty ja syrjäytetty näitä asioita, ja siitä on ollut seurauksena, että melkein kaikilla ihmisillä on joko melkein liian kiihottunut tai liian heikko sukupuolielämä. Verrattain harva ihminen on aivan luonnollinen, aivan puhdas. Kiihottunut sukupuolinen mielikuvitus on kukaties saanut aikaan enemmän rikoksia kuin mikään muu inhimillinen heikkous. Toiselta puolen on tietämättömyys, raakuus ja ahdasmielisyys tällä alalla aiheuttanut enemmän onnettomuutta, enemmän vainoa, enemmän kärsimyksiä kuin moni luuleekaan. Kuinka lohduttavaa uskoa, että kuljemme kohti valoisampaa tulevaisuutta!

Se läksy, jonka sukupuolielämä opettaa, on rakkauden läksy. Se pakottaa ihmisiä rakastamaan toisiaan, tuntemaan hellyyttä toisiaan kohtaan. Mistä muuten olisivat nämä tunteet syntyneet, ellei sukuvietin avulla, sen kautta että ihmiset aivan kuin ulkonaisen voiman pakosta ovat rakastaneet ja rakkaudessaan ovat oppineet kärsimään, mielellään kärsimään armaansa, omaistensa puolesta? Sukuvietissä piilee kuitenkin vielä suurempia voimia ja salaisuuksia, kuin mitä tässä rakkaudessa tulee ilmi. Sukuvietti on laki, on luonnon luova voima. Ihmissuvun jatkaminen tapahtuu nyt itsetiedottomasti, luonnon pakosta, ihmisen sisässä asuvasta himosta, mutta sukupuolisen voiman salaisuus on, että ihmisen täytyy sekin voittaa, oppia sitä hallitsemaan, niin että siitä tulee luova kyky, jota hän itsetietoisesti voi pidellä. Kun hän on oppinut tämän läksyn ja tämän salaisuuden, on hän saanut käsiinsä yhden luonnon suurimmista voimista. Nykyinen ihmiskunta ei osaa luoda, mutta kuudennen juurirodun ihmiset ovat oppineet sitä tekemään, sillä he ovat oppineet rakastamaan. Millä tavalla heidän sukunsa jatkaminen tapahtuu, siitä ei kannata spekuloida, luonto tietää keinot silloin niinkuin se on tietänyt ennen. Meidän on vain pidettävä mielessä, mitä tietä pitkin ihmiskunta saattaa jouduttaa kehitystään, vapautua turhista kärsimyksistä ja turmiollisesta tietämättömyydestä sekä nopeasti oppia sen läksyn, jota luonto nyt sille opettelee.

Pekka Ervast

*

*Uudestisyntyvä
Suomi*

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ
TIETÄJÄ

RUUSU-RISTI-KIRJASTO N:o 15

UUDESTISYNTYVÄ SUOMI

*

KIRJOITTANUT

PEKKA ERVAST

VIIPURI 1924
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TIETÄJÄ

HELSINKI 1924
KESKUSKIRJAPAINO OY

SISÄLLYS:

I.	SUOMEN KANSALLISHALTIA	Siv.
	I. Onko Suomella deeva?.....	2
	II. Mikä on Suomen deevan tehtävä?.....	9
II.	VÄINÄMÖINEN	
	I. Kansansielu	17
	II. Kansallishaltia	25
	III. Suomen deevan historiasta	32
	IV. Väinämöinen	39
III.	VÄINÄMÖISEN ENNUSTUS	
	I. Suomen tulevaisuus	46
	II. Kysymyksiä ja vastauksia	49
	III. Henkinen valiojoukko	55
	IV. Ken hallitsee?	57

I

SUOMEN KANSALLISHALTTIA

KAKSI ESITELMÄÄ PIDETTY TEOSOFISILLA KESÄKURSSEILLA 1913

I

ONKO SUOMELLA DEEVA?

1.

Me elämme nyt sängen merkillisessä ajassa, mitä tulee maailman sivistyshistoriaan. Ennen pitkää tulevat kaikki kansat joutumaan ikäänkuin portin eteen, uuden ajan kynnykselle, ja heti siinä kynnyksellä niille kaikille asetetaan tärkeä kysymys. Kaikilta sivistyskansoilta kysytään: „Tahdotko elää vai tahdotko kuolla? Tahdotko olla yhä olemassa kulttuurikansana ja tahdotko mennä eteenpäin elämässäsi kulttuurikansana vai tahdotko lakata olemasta?”

Tämä kysymys tulee ennen pitkää asetettavaksi kaikille sivistyskansoille ja silloin heidän on valittava, tahtovatko omaksua uuden *henkisen* kulttuurin ja mennä eteenpäin, vai tahtovatko kuolla ja uupua siihen *aineelliseen* kulttuuriin, mikä nyt vallitsee maailmassa. Kansat voivat näet aivan menehtyä sen materialistisen aineitaakan alle, joka niitä nyt painaa, elleivät tahdo ruveta elämään ja tekemään työtä henkisen sivistyksen puolesta. Sillä sivistys ei tosiaankaan ole vain ulkonaista laatua. Se ei ole sitä, että meillä on päivä päivältä paranevat kulkuneuvot, että höyryn ja sähköän avulla voimme kütää taikkapa ilmalaiivoilla purjehtia yli maapallon, taikka että me luonnonvoimia opimme käyttämään ulkonaisen aineellisen menestyksen edistämiseksi. Kulttuuri ei ole *yksin* sitä. Tämä on ainoastaan pieni puoli todellisesta sivistyksestä, joka ennen kaikkea on henkistä valistusta.

Emme voi kieltää, ettei henkistä kulttuuria olisi maailmassa. Emme voi sanoa, etteivät maailman sivistyskansat olisi luoneet suurtakin henkistä kulttuuria, jos katsotaan niitä yleissilmällä. Me huomaamme kyllä ja tunnustamme, että kaikilla kansoilla on tietensä ja taiteensa ja uskonnollinen, henkinen elämänsä, mutta tämä henkinen elämä ei ole missään kansassa vielä noussut kylliksi korkealle. Se ei ole noussut niin korkealle, että voisi sanoa sen kansan *elävän henkisesti*. Kaikki kansat elävät vielä aineellisesti, ja ainoastaan harvat yksilöt niissä yrittävät elää henkisellä tavalla. Kaikkein lahjakkaimmat henkilöt, nerot ja luonnostaan pyhät ihmiset elävät henkistä elämää, mutta yleensä täytyy vielä tunnustaa, että kansojen elämä on materialistista, aineellista laatua.

Jos ajattelemme yksityistä ihmistä, niin heti huomaamme, mitä me hänessä aivan epäilemättä nimittäisimme henkiseksi kulttuuriksi, ja mikä taas meidän mielestämme olisi pelkkää ulkonaista, aineellista kulttuuria. Me emme näet pidä sellaista yksilöä todellisesti sivistyneenä, joka osaa määrättyllä tavalla käyttäytyä ja määrättyllä tavalla puhua, jonka pää on täynnä muistitietoja ja joka ennen kaikkea on kykenevä hankkimaan itselleen aineellista omaisuutta. Emme pidä häntä todellisesti sivistyneenä. Vaikka hänellä olisi yliopistosivistystä kuinka paljon tahansa, vaikka hän olisi kuinka varakas tahansa, vaikka kävisi kuinka hyvin puettuna ja osaisi pyörittää kieltään kuinka sulavasti hyvänsä, emme suinkaan pitäisi häntä todellisessa

merkityksessä sivistyneenä, jos vähänkin kuuntelemme oman sydämemme arvostelua. Vaan jos tahtoisimme nähdä ihmisen, jota voisimme sanoa tosi-sivistyneeksi, niin hänen pitäisi tuntua kantavan sisällään, sielussaan, paljon suurempia henkisiä rikkauksia kuin mitä hän esille tuo. Itse asiassa me silloin ajattelisimme ihmistä, jonka ulkonainen elämä kaikissa hänen teoissaan, sanoissaan ja puheissaan olisi vain ilmausta jostakin sisäisestä. Hän ei olisi tyhjä sisästään eikä tyhjentäisi itseänsä hienoon ulkonaiseen käytökseen ja esiintymiseen, vaan ulkonaisesti hän ilmaisisi ainoastaan pienen osan siitä, mikä piilee hänen sielussaan. Toisin sanoen, jos me teosofisesti tahtoisimme määritellä tosi-sivistynyttä ihmistä, sanoisimme, että hän elää korkeampaa elämää ja että hänen persoonallisuudessaan, hänen ulkonaisessa esiintymisessään tämä korkeampi elämä tulee näkyviin. Me sanoisimme, että todellinen sivistys on vain siinä, että korkeamman minän elämä näkyy persoonallisuudessa. Siinä määrässä on ihminen sivistynyt kuin korkein, mikä on hänen sisällään, tulee esille hänen persoonallisessa elämässään. Olkoon hänen persoonallinen elämänsä ja esiintymisensä silloin enemmän tai vähemmän muodinmukaista – sovinnainten tapojen mukaista, – todellisesti sivistynyt hän on, jos korkeampi elämä täyttää hänen henkensä.

Tästä me epäilemättä olemme teosofeina yhtä mieltä. Ja me voimme syystä kysyä, eikö kansojenkin suhteen pidä sama sivistyksen määrittäminen paikkaansa. Epäilemättä. Kansatkin ovat sivistyneitä siinä määrässä kuin niiden elämässä ilmenee korkeampi sisäinen minä, korkeampi hengen tajunta. Emme voi sanoa sitä kansaa eli niitä ihmisjoukkoja sivistyneiksi, jotka raakalaisten tavalla elävät, kukin yksilö vain itseänsä varten ilman mitään varsinaista siveellisyttä – ilman mitään yhteiskuntaa – ilman valtiomuotoa. Syystä me nimitämme sivistyneiksi niitä kansoja, joissa korkeampi hengen elämä ilmenee sillä tavalla, että se kansa jo muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden, että sillä on oma valtiomuotonsa, oma uskontonsa, oma kirjallisuutensa ja taiteensa. Syystä me näitä kansoja nimitämme sivistyneiksi, mutta me voimme vielä odottaa niiltä, että niiden koko ulkonaisessa elämässä ilmenisi korkeamman minän elämä ja tajunta.

2.

Mitä merkitsee sitten, kun puhumme kansojen korkeammasta minästä? Eihän tietenkään kansoilla ole korkeampaa minää samassa merkityksessä kuin ihmisellä. Ihmisellä on korkeampi minä ja te tiedätte sen merkitsevän, että siitä hetkestä lähtien, jolloin ihminen tulee ihmiseksi, on hänellä tämä minä. Ihmisen oma inhimillisuus on siinä, että hänellä on korkeampi minä, yksilöllinen minä, joka useampia kertoja syntyy persoonalliseen maailmaan. Mutta samalla tavalla emme voi puhua kansojen korkeammasta minästä. Niillä kansoilla, jotka eivät vielä ole tulleet varsinaisiksi sivistyskansoiksi, eivät ole nousseet paimentolais- ja barbaarielämän yläpuolelle, ei ole mitään sellaista, joka vastaisi meidän ihmisten korkeampaa minää. Mutta niinpian kuin kansa on noussut sivistystasolle, niinpian kuin kansa on yhdistynyt yhdeksi kansaksi, vaikkeivät sen yksilöt vielä olisi heränneet minkäänlaiseen kansallistuntoon, mutta ovat kuitenkin aivan kuin ulkonaisten olojen aiheuttamina muodostaneet yhteiskunnan ja yhtyneet kansaksi ja valtioksi, niin pian sillä kansalla on jokin, joka vastaa meidän korkeampaa minäämme. Silloin näet liittyy kansaan olento, jota me sanomme sanskritin kielellä *Deevaksi* tai suomalaisella sanalla kansan *suojelushaltiaksi*, tai sitten nimellä, jota kyllä yleisesti käytetään, vaikkei sitä ymmärretä tässä todellisessa teknillisessä merkityksessä, nim. *kansallishengeksi* tai *kansanhengeksi*. Me teosofeina silloin ymmärrämme sen tärkeän tosiseikan, että kansassa on todella olemassa erityinen yksilöllinen olento, joka elää näkymättömissä maailmoissa samalla tavalla kuin ihmisen korkeampi minä ja joka on aivan siihen verrattavissa, vaikkei se ole samalla tavalla yhdistynyt kansaan kuin ihmisen korkeampi minä ihmisyksilöön, nim. ei eroittamattomasti. Se on oma itsenäinen olento, joka kummallisella salaperäisellä tavalla on yhdistynyt kansaan.

Minkälainen on tämän Deevan yhdistyminen kansaan? Meidän ihmisten korkeampi minä on, kuten tiedämme, laskeutunut persoonallisuuteen ja persoonallisuuteen kuuluu useampia käyttövälineitä, m.m. tunne- ja älyruumis, joihin on lisäksi yhdistynyt persoonallinen minätajunta. Meidän korkeampi minämme on

ikäänkuin antautunut vangiksi, – jos uskaltaisimme käyttää sanaa, joka ei varsinaisesti sovi eikä kuvaa oikeata suhdetta, mutta kuitenkin on paikallaan siinä merkityksessä, että korkeampi minä on rajoittanut vapautensa eikä voi tätä personallista ilmennystään, alempaa minäänsä hallita niinkuin se soisi. Meidän korkeampi minämme on vapaachtoisesti luopunut vapaudestaan tuon personallisen olennon hyväksi. Se on tosin hän itse, hänen oma ilmennyksensä, mutta se ei ole hän itse itsetietoisesti. Hän ei ole itsekään itsetietoinen omassa maailmassaan, hän hankkii itselleen itsetietoisuutta ja tämä tapahtuu tuolla omituisella uhrautumisella, että hän luopuu vapaudestaan. Hän, korkeampi minä omalla tasollaan aina tekisi oikein, aina valitseisi sellaisen käytöksen, joka käy hyvään suuntaan, Jumalan tahdon mukaan, luonnon lakien mukaan. Mutta hän on niin luopunut vapaudestaan, että hänen personallinen minänsä, se, joka häntä edustaa kolminaismaailmassa, onkin vapaa kulkemaan toiseen suuntaan. Korkeamman minän täytyy aivankuin vangin kulkea mukaan, minne hänen johtajansa, kuljettajansa, alempi minä, vie, niin että alempi minä on vapaa tekemään väärin, tekemään „syntiä”, jos hän siihen tuntee vetäymystä. Alempi minämme menee väärään suuntaan ja vetää ylemmänkin peräänsä, antaen sen kokea mukana. Täten on siis korkeampi minämme suuresti rajoittanut omaa vapauttansa.

Samanlainen on kansallisdeevan suhde kansaan. Kun tällainen loistava jumalolento liittyy oman kohtalonsa jonkun kansan kohtaloon, luopuu hän suureksi osaksi omasta vapaudestaan. Hän liittyy elämänsä niin sisällisen lujasti kansan elämään, että hän on pakotettu kulkemaan kansan mukana, kansan yksilöiden yhteistajunnan mukana, vaikka hän itse näkisi ja soisi toisin. Sillä tämä Deevaolento, joka itse elää korkeammassa älymaailmassa samalla tavalla kuin inhimillinen minä, laskeutuu kansaan siten, että hän verhoi itsensä kansalta saamaansa ajatus- eli äly- sekä tunneruumiiseen. Kaikilla ihmisjoukoilla, siis myös kansoilla, on aina oma yhteinen tunne- ja ajatuspiirinsä. Me sanomme sitä teosofisella nimellä auraksi. Aina kun on ihmisiä yhdessä, muodostuu jonkinlainen aura heidän ympärilleen. Samaten ihmiset, jotka kuuluvat samaan kansaan, tottuvat tuntemaan ja ajattelemaan samaan suuntaan. Ulkonainen luonto kohtelee heitä kaikkia samalla tavalla ja he näkevät asioita saman maan ja saman luonnon valaisemina, niin sanoaksemme. He tottuvat tuntemaan ja ajattelemaan määrättyllä tavalla. Heille muodostuu oma aura, kansallisaura. Tämä aura käsittää tunne- eli astralitasolla kansan tunne-elämän ja alemmalla älytasolla kansan ajatuselämän, yhteiset mielipiteet ja kuvat elämästä, yhteiset käsitykset käytännöllisistä ja aatteellisista asioista. Kun kansallishenki, kun Deeva-olento liittyy kansaan, laskeutuu hän alas tähän auraan ja yhtyy siihen älyllisesti ja tunteellisesti niin likeisesti, että hän tulee tavallaan sen orjaksi, sen alaiseksi. Hän on nyt välittömässä yhteydessä kansan ajatus- ja tunne-elämän kanssa. Hän tietää aina, mitä kansa ajattelee ja tuntee, vaikka hän samalla itse on korkeampi olento, joka enemmän näkee ja jonka tehtävänä on johtaa kansan kohtaloa, mikäli hän siihen kykenee. Hänen varsinainen työnsä on nyt vaikuttaa kansan auraan eli sieluun. Hän koettaa vaikuttaa siihen, miettimällä määrätynlaisia ajatuksia kansan tulevaisuudesta, tai miettimällä erityistä ominaisuutta, jonka hän soisi kansan sieluun uppoutuvan ja jonka hän näkee ja tietää vastaavan kansan mahdollisuuksia.

Sillä tavalla tapahtuu molemminpuolinen työ: sisällä näkymättömässä maailmassa tekee työtä kansallis-deeva, tässä fyysisessä ja yleensä kolminaismaailmassa työskentelevät kansan yksilöt. Kansan yksilöt, synnyttyään tuohon kansaan, kasvavat luonnollisesti kansan yhteisestä aurassa osallisiksi. Heidän oma astrali- ja älyruumiinsa muodostuu kussakin elämässä, joka siinä kansassa eletään, kansallisen auran mukaiseksi. Mutta yksilöt eivät välittömästi tiedä mitään Deevasta ja Deevan vaikutuksesta kansaan, elleivät he osaa asettua siihen kuuntelemaan tilaan, että he, käyttäkäsemme tavallista teosofista nimitystä, voivat kansassa kuulla Hiljaisuuden Ääntä, sillä Hiljaisuuden Äänenä totisesti Deeva puhuu kansallisessa aurassa.

Näillä Deevoilla, kansallisjumalilla on tietenkin erilainen tehtävä kansoihinsa nähden. Kullakin kansalla on oma itsenäinen Deevansa ja Deevalla on erityinen tehtävä kansansa suhteen, toisenlainen tehtävä kuin toisella Deevalla on toisen kansan suhteen. Deevalla on tietysti oma tehtävänsä, oma „dharmansa” omaan itseensä nähden. Hän on olento, joka on suostunut tällaiseen työhön rakkaudesta ja velvollisuuden tunnosta. Hänellä on tietysti edessään oma päämääränsä, joka on hänen itsensä saavutettavana, ja hän saavuttaa sen siten, että hän palvelee ihmiskuntaa auttaen määrättyä kansaa.

Mikä kunkin Deevan oma yksityinen tehtävä on, sitä emme voi tietää ja siitä meidän ei tarvitse aateskella, mutta Deevalla on määrätty tehtävä sen kansan suhteen, jonka elämään hän on liittynyt. Aivan samoinhan voimme sanoa, että ihmisen korkeammalla minällä on oma dharmansa. Se on inhimillinen täydellisyys, mutta joka kerran syntyessään maailmaan personallisuutena, on sillä määrätty dharmaksi myös personallisuuden suhteen. Personallisuus on näet karmallinen jatko edellisestä personallisuudesta. Kukin personallisuus voi siis, ja sen velvollisuuteen kuuluu, kulkea eteenpäin henkisessä kehityksessä juuri siitä kohdasta, johon saapui tuon korkeamman minän käyttämä edellinen personallisuus. Tätä sanotaan ihmisen personalliseksi dharmaksi. Minun dharmani on herättää itsessäni ilmi, mitä jo korkeampi minäni on ennen hankkinut, ja siitä mennä eteenpäin ja korkeampi minäni tietää, mikä personallinen dharmani on.

Nyt personallinen ihminen on hyvin vähän tietoinen omasta dharmastaan ja sängen harvat ihmiset täyttävät personallista dharmansa niin täydellisesti kuin sitä voisi täyttää. Siinä näet tarvitaan omaa työtä, ennenkuin voi päästä perille omasta dharmastaan. Jos ihminen elää sokeasti maailman mukaan, ei hän pääse perille omasta tehtävästään, omasta dharmastaan eikä siis voi varsinaisesti jatkaa henkistä kehitystään. Jotta hän pääsisi siitä perille, täytyy hänen tahtoa syventyä omaan itseensä, oppia tuntemaan itsensä. Hänen täytyy kysyä itseltään: „mikä on minun tehtäväni tässä elämässä korkeamman minäni edessä? Ei yhteiskunnan edessä, ei toisten ihmisten silmissä, vaan oman korkeamman minäni edessä?” Kun ihminen näin kysyy itseltään, voi hän päästä selville omasta personallisesta dharmastaan.

Me huomaamme, kuinka vaikean tehtävän korkeampi minä on ottanut päällensä, sillä hänen personallisuutensa, hänen ulkonaiset ilmennyksensä tässä kolminaismaailmassa eivät aina ole niin pitkällä kehityksessään, että ne tekisivät itselleen tämän kysymyksen. Samanlaisessa asemassa ovat kansojen suojelushaltiat. He tietävät, mikä olisi tuon kansan tehtävä – sen dharmaksi. Me emme voi spekuloida, missä määrin sellaisen kansan dharmaksi suoranaisesti vaikuttaisi Deevan omaan kehitykseen, eikä se ole tarpeenkaan. Me vain ymmärrämme, että samaten kuin personallisella ihmisellä on dharmansa, samaten on myös kansalla oma dharmansa. Sen dharman tietää Deeva ja Deeva soisi ja tahtois, että kansa sen täyttäisi. Sitä varten Deeva koettaa inspiroida kansaa ja sen yksilöitä ymmärtämään omaa dharmansa. Ei aina Deeva siinä onnistu. Deevakin voi saada ponnistaa kovasti ja pitkien ajanjaksojen kuluessa, ennenkuin hänen äänensä tulee kuuluviin.

3.

Nyt kun meillä on jonkun verran selvillä, mitä on Deeva ja mitä merkitsee, että kansalla on elämäntehtävä eli että Deevalla on elämäntehtävä kansan suhteen, niin voimme kysyä: Onko Suomen kansalla Deeva?

Tämä kysymys voidaan syystä tehdä. Kansamme on kyllä vanha kansa, joka on pitkiä aikoja sitten elänyt ja nähtävästi silloin elänyt henkistä sivistyselämää. Meillä on jällellä muistomerkkejä noilta vanhoilta ajoilta, koska meidän Kalevalamme ja muut kansanrunomme ja kaikki lukuisat sananlaskumme ja yleensä sanarikas ja kuvarikas kielemme näyttävät meille, että Suomen kansa on elänyt henkistä sivistyselämää entisinä aikoina. Mutta me voimme todella kysyä: onko Suomen kansalla nyt enää mitään Deevaa? Ehkä sen aika loppui, ehkä sen sivistys oli ja meni? Ehkä Suomen kansa turmeltui, joutui rappiolle, joutui toisten kansojen tallattavaksi ja oli pakotettu ottamaan vastaan toinen uskonto juuri sen takia, että sen oma Deeva oli kansansa hylännyt, että kansa itse ei osannut kulkea Deevansa johdettavana?

Onko niin?

Kysykäämme silloin ensin: onko mitään ulkonaisia seikkoja, jotka olisivat omiansa, jollei todistamaan, niin ainakin näyttämään ja viittaamaan meille, että meillä vielä on kansallis-deeva? Mitä tähän vastaamme? On sellaisia ulkonaisia seikkoja. Ne ovat aivan lähellä meitä. Meidän ei tarvitse muuta kuin ajatella hieman omaa historiaamme viimeisen vuosisadan aikana. Olimme olleet Ruotsin valtakunnan alalaisina monen sadan vuoden ajan. Silloin olimme eläneet kuin pimeydessä, varjossa, syrjässä. Mutta äkkiä tapahtui merkillinen käänne. Jouduimme toisen valtakunnan alaisiksi, ja ihmeellistä kyllä uuden valtakunnan hallitsija, anastaessaan meidät toiselta hallitsijalta, lausui sanat, joita niin usein on meillä toistettu: „minä tahdon nostaa tämän kansan Europan kansakuntien joukkoon”. Aleksanteri I lausui nuo sanat, ja ihmeellistä kyllä, sen perästä – viime vuosisadan kuluessa – meidän kansamme itse nousi toisten kansakuntien joukkoon täällä Euroopassa. Yhtäkkiä rupesi Suomen kansallishenki elpymään. Oltuaan aivankuin unessa kautta vuosisatojen se heräsi ja kertoi maailmalle, että se vielä oli olemassa.¹⁾

Meillähän silloin, viime vuosisadalla, oli muutamia suuria auttajia joukossamme, jotka tunnetaan nimillä Lönnrot, Snellman, Runeberg, Topelius. Nuo suuret auttajasielut, ne kaivoivat esille aarteita Suomen kansan sydäimestä, sen aurasta. Elias Lönnrot toi Kalevalan ja Kantelettaren y.m. päivänvaloon, Johan Wilhelm Snellman herätti suomalaisuuden hengen, Runeberg ja Topelius loivat molemmat isänmaallisuuden. Suomen kansa rupesi tuntemaan, että se oli oma kansa. Sekin oli jotakin. Sillä oli muistoja menneisyydestä, eikä se ollut niitä unohtanut. Ne eivät olleet aivan vaipuneet unhoon. Vielä saatoimme laulaa entisyydestä ja sitä muistella.

Jo todella, kun Kalevala ja muut runomme tulivat Euroopassa tunnetuiksi, myönsivät kaikki, että Suomen kansa oli kansa, joka oli jotakin luonut historian näyttämöllä. Mitä se oli ennen luonut, minkälainen oli ollut sen kulttuuri silloin kun Kalevalassa kerrotut tapaukset, olkoot ne kuinka vertauskuvallisia tahansa, kuvastuivat kansan elämässä – sitä ei voitu historiallisesti saada selville eikä sitä vielä tänä päivänäkään tunneta. Ei Suomen kansan menneisyys eikä sen kulttuuri ole historiallisesti tunnettu. Emme ole historiallisen tieteellisesti saaneet ilmi edes, missä suomalaiset ovat asuneet sivistyskansana ennen, ja mitä he ovat tehneet. Näyttää aivan siltä kuin ei olisi siitä enää muita muistomerkkejä kuin meidän omat runomme. Mutta ne epäilemättä sisältävät jälkiä ja pürteitä vanhasta sivistyselämästä, vaikkapa se sivistyselämä saattoi olla niin henkistä laatua, ettei siitä ole säilynyt mitään merkkejä fyysisessä maailmassa.

Nuo runot kuitenkin sisältävät muistoja vanhasta elämästä. Siitä olemme vakuutettuja, vaikka vielä saatamme olla eri mieltä yksityiskohdista ja eri mieltä siitä, kuinka suurta arvoa on myönnettävä tuolle vanhalle elämälle, kuinka korkeana sitä on pidettävä. Kun me teosofeina katselemme näitä runoja, niin ymmärrämme, että vaikka se ulkonainen elämä, jota Suomen kansa muinaisuudessa eli, onkin vähän tunnettu ja vaikkei se kenties ollutkaan ulkonaisesti erittäin merkitsevä, niin kuitenkin vanhat suomalaiset esi-isämme ovat olleet tekemisissä todellisten mysterioiden kanssa, tunteneet näkyväisessä maailmassa korkeimmat henkisen elämän ilmaukset.

Tämä on tärkeä seikka. Kun meillä on selvänä, että kansamme on ennen ollut tekemisissä salaisen maailman ja henki-elämän mysterioiden kanssa, silloin ymmärrämme, että kansan silloinen kulttuuri on ollut korkeata, sisäistä, henkistä laatua, joskin se näkyväisessä maailmassa olisi ollut kuinka vähäpätöistä tahansa. Se on ollut todellista kulttuuria, sillä ainoastaan ne kansat ovat voineet luoda todellista henkistä kulttuuria, jotka ovat olleet tekemisissä salaisen maailman kanssa ja joilla on ollut suoranaisia välittäjiä salaisen veljiston kanssa.

Tämän teosofeina huomaamme Kalevalasta. Tätä on kansallamme ollut muinaisuudessa. Ja kun se muisto heräsi uudelleen ja kun tunsimme heräävämmekansaksi, kun tunsimme rakastavamme kieltämme, maatumme, isänmaatumme ja tunsimme olevamme yhtä heimoa, silloin tämä epäilemättä viittasi siihen, ellei

¹⁾ Deeva-kysymyksen historiallista puolta valaistaan tämän kirjan toisessa osassa („Väinämöinen“).

se vielä todistanut, että meillä oli kansallis-deeva, suojelushenki, joka jotakin odotti meidän kansaltamme, odotti, että kansamme vielä tekisi jotain historian näyttämöllä, koska se nyt taas heräsi itsetietoisuuteen. Ja kun ajattelemme, että tämän kansallisen heräämisen ohella ovat meidän henkisen elämämme eri haarat myös elpyneet, että nyt jo yleisesti sivistysmaissakin puhutaan suomalaisesta kirjallisuudesta, suomalaisesta soittotaiteesta, suomalaisesta rakennustaiteesta, siis jostakin *suomalaisesta*, – niin tämäkin yhä lisää aavistustamme ja uskoamme, että meillä kansallis-deeva vielä on. Ja olen varma siitä, että nuo auttajasielut, jotka herätystyön Suomen kansassa suorittivat, eivät olisi voineet sitä tehdä, eivät olisi itse voineet sitä keksiä, ellei heidän takanaan olisi ollut Suomen kansan Deeva heitä innostamassa. Heidän työnsä kaikkein enimmin minulle todistaa, että Suomen kansan Deeva oli siellä jo vaikuttamassa.

Ja jos sitten menemme vielä syvemmälle sisäänpäin ja kysymme salatieteilijöinä: onko Suomen kansalla Deeva? silloin vastaamme siihen: on. Sisäisesti katsoen nähdään, että meidän Deevamme on jotakin tarkoittanut, johonkin pyrkinyt, jotakin tavoitellut juuri nykyhetkellä, koska tänne meidän maahamme on syntynyt ja syntyy paljon sieluja, jotka eivät nyt viimeisinä aikoina ole olleet Suomen kansaan ruumistuneina, vaan ovat olleet muualla ikäänkuin keräämässä kokemusta. Ne ovat eläneet, mikä Italiassa, mikä Ranskassa tai Saksassa, mikä Indiassa tai Kiinassa. Eivätkä nämä ole rappeutuneita sieluja, joita saatetaan syntyymään huonoon kansaan, siksi että itse ovat turmeltuneita, vaan ne ovat sieluina täynnä elämänvoimaa, täynnä ihmeellistä uskoa, täynnä halua työtä tekemään.

Kun tämän näemme, täytyy meidän tehdä se johtopäätös, että Suomen Deevalla on silmämäärä nykyhetkellä, että hän tarkoittaa ja tavoittelee jotakin. Tosin siinä polvessa, joka on suorastaan fyysisesti polveutunut vanhasta Suomen heimosta, saattaa olla nähtävänä jonkinlainen väsähtämys, joka on luonnollista, kun kansa on monen vuosisadan aikana vain pitänyt tehtävänänsä säilyttää oma itsensä. Mutta se, että kansaan nyt tulvaa vieraita aineksia näkymättömästä maailmasta, se antaa vanhalle polvelle elinvoimaa ja herättää mitä voimia vanhassa veressä piilee. Ne sielut, jotka tänne syntyvät, saattavat olla vanhoja suomalaisia siinä merkityksessä, että kaukaisessa ruumistuksessa ovat olleet suomalaisia, silloin kun suomalaiset elivät kulttuurielämää, vaikka sitten välillä ovat olleet muualla, jolla ajalla Suomen kansassa on elänyt vähemmän kehittyneitä sieluja. Nyt kun niitä taas tulvaa takaisin, osoittaa tämä, että meidänkin kansamme seisoo tuon saman kynnyksen edessä, josta puhuin esitelmäni alussa. Siltäkin kysytään: tahdotko elää, tahdotko suorittaa kulttuuritehtävän vai tahdotko kuolla? Se kysymys tehdään kansallemme, ja kansallisdeevamme koettaa parastaan. Hänen tehtävänsä ja meidän tehtävämme suomalaisena kansana ei ole sama kuin muitten Euroopan kansojen, eikä se ole ensinkään ulkonaisesti mahtavaa laatua. Meidän tehtävämme on henkistä laatua. Sen olemme ilman muuta ymmärtäneet, sillä kansamme on pieni, se elää täällä kaukana Europan pohjoisessa kolkassa. Meidän olisi vaikea ajatella, että se nousisi ulkonaiseen mahtavuuteen, valloittaisi maita ympäriltään ja olisi fyysisesti niin elinvoimainen, että se lisääntyisi mahdollisesti niinkuin esim. Englannin kansa, joka pienestä alusta on levinnyt ympäri maailman. Sitä meidän ei tarvitse ajatella ja kun kuuntelemme oman Deevamme ääntä, huomaamme, ettei se ole hänen pyrkimyksensä. Sitä hän ei tavoittele. Meidän kansamme ei ole luotu siihen, ja tarkastaessamme omaa kansallishenkeämme, huomaamme, että Deevamme on kaukana ja me itse olemme kaukana sellaisesta elämäntehtävästä.

II

MIKÄ ON SUOMEN DEEVAN TEHTÄVÄ?

1.

Pysähdyimme viime kerralla siihen kohtaan, jolloin oli ruvettava tarkastamaan omaa Deevaamme. Puhuimme siitä jo ulkonaisten tunnusmerkkien mukaan ja jällelle jäisi antaa tästä olennosta kuvaus sellainen, joka perustuu syvempään kansallishenkemme tuntemiseen.

En tietysti väitä, että minun tietoni tästä kansallisdeevasta olisi ainoa laatuaan tai ettei kukaan muu voisi sitä tällä tavalla tuntea. Päinvastoin tälläkin hetkellä monet tuntevat Suomen kansallishaltiaa ja meidän suurimmat runoilijamme, taiteilijamme ja säveltäjämme, sekä kuolleet että elävät, ovat aivan varmaan Suomen Deevaa tunteneet, ainakin siinä merkityksessä, kuten viime kerralla sanoin, että Deeva on heitä inspiroinut.

Voin sanoa, että oma huomioni kääntyi tähän asiaan oltuani jo muutamia vuosia teosofi, silloin kun meillä n. s. routavuodet alkoivat v. 1899. Sekin tapahtui puolittain ulkoapäin tulleesta aiheesta. Salaisesta maailmasta sain nim. sysäyksen siihen ja sitten vähitellen minulle enemmän ja enemmän selvisi Suomen asia, niin että noina surullisina vuosina 1900-1904 minun oli sängen kummallista ja vaikeata olla, sillä tuntui kuin olisin voinut kertoa, millä tavalla meidän olisi pitänyt järjestää kansallista elämäämme. Samalla myös tiesin, ettei äänelläni olisi ollut mitään kaikua. Kieleni oli sidottu, en voinut sen kahleita irroittaa, en voinut puhua enkä kirjoittaa niistä asioista, joista sielussani olin näkevinäni niin selviä ratkaisuja.

Kun sitten v. 1905 tapahtui tuo merkillinen käänne — merkillisempi kuin monet aavistivatkaan — suurlakko, silloin huomasin, että olin tehnyt oikein ollessani puhumatta, sillä salaisessa ja näkymättömässä maailmassa oli valmistettu tulevaisuutta ja suurlakossa sen ensimmäiset oireet puhkesivat ilmoille.

Suurlakko oli verrattavissa ihmisyksilön meditatiiviseen. Joka vähänkään oli herkkä, hän epäilemättä saattoi tuntea noina marraskuun päivinä, että hiljaisuus oli laskeutunut yli Suomenmaan. Kaikki oli pysähtynyt, ei ainoastaan ulkonaisesti vaan ihmisten sieluissakin, niin että suuri hiljaisuus täytti maan ja koko meidän kansamme. Ja jos koskaan, niin silloin oli tilaisuus kuunnella Hiljaisuuden Ääntä, „kuulla sitä kuusta, jonka juurella asunto”. Epäilemättä moni otti vastaan voimakkaita inspirationsvaikutuksia niinä päivinä. Se viikko antoi suuren lupauksen. Tuntui, että vielä koittaa päivä meidän kansallemme, nyt on mahdollisuus meidänkin herätä ja nousta. Se uusi nouseminen ja herääminen on suurlakon perästä vähitellen alkanut, mutta niin tietoinen kuin kansamme oli sielussaan silloin kuin Deevan siivet sitä koskettivat, ei se enää ole ollut jälkeenpäin.

Kuitenkin on Deevan hiljainen työ yhä jatkunut ja vaikutukset hänen työstään tulevat päivä päivältä huomattavammiksi. Toivokaamme, ettei hän, jumalainen auttaja, väsähdä, toivokaamme, että me ymmärtäisimme hänen työtään edistää!

Kun ajattelen meidän kansallishenkeämme, jaloa Deeva-auttajaamme, silloin ajatukseni itsestään pysähtyvät, kieleni mykistyy enkä osaa sanoa kuvata, mitä sisäissäni näen ja tunnen. Ainakin sen kuvaaminen käy ylen saamattomaksi, sillä ajatelkaa: onhan kysymyksessä olento, jonka elämä on verrattoman paljon korkeammalla tavallista personallista elämää. Mieleeni muistuvat Paavalin sanat: „vaikka osaisin puhua enkelin kielellä, niin se olisi vain kuin helisevä kulkunen, jollei olisi rakkautta.” Mutta samalla

tekee mieleni lisätä: „kun on rakkautta, silloin kyllä soisi, että osaisi puhua enkelin kielellä.” Ja kun kysyn itseltäni, millä tavalla voisin kuvata muutamia piirteitä tuosta loistavasta ihanasta Olennosta, joka on monen lukon ja monen verhon takana, niin en löydä muuta keinoa kuin turvautua suuren Mestarin sanoihin. Jeesuksen vuorisaarnassa on muutamia lauseita, hänen „autuudenjulistuksensa”, jotka johtuvat mieleeni, kun ajattelen meidän Deevaamme.

Kuten muistanette, kuuluvat ensimmäiset neljä autuudenjulistusta Matteuksen 5 luvussa: „Autuaat ovat hengessä köyhät, sillä heidän on taivasten valtakunta. Autuaat ovat murheelliset, sillä he saavat lohdutuksen. Autuaat ovat siveät, sillä he saavat periä maan. Autuaat ovat ne, jotka isoovat ja janoovat vanhurskautta, sillä he ravitaan.” Nämä neljä lausetta kuvaavat minulle Suomen Deevan luonnetta ja laatua.

Jos otamme ensimmäisen lauseen: „Autuaat ovat hengessä köyhät” tai Luukaan antamassa muodossa: „Autuaat ovat köyhät”, niin se sopii kummassakin muodossa. Luukaan muodossa se merkitsee meidän Deevamme suhteen, että hän ei ihaile ulkolaista komeutta, ei rikkautta eikä valtaa, vaan tietää, että hänen taivaan valtakuntansa ja autuutensa on köyhyydessä – ei köyhyydessä tietenkään merkityksessä puutetta, vaivaisuutta, kurjuutta, vaan siinä merkityksessä, että hän ei tahdo ulkonaista valtaa ja loistoa maailman silmissä. Hän ei tahdo kilpailla suurilla rikkauksilla, ei ylellisellä elämällä eikä ulkonaisessa vallassa muiden kansojen kanssa. Ei ensinkään mitään sellaista meidän Deevamme tavoittele. Se on hänelle kuin kauhistus. Hänen taivaanvaltakuntansa on siinä, että muut kansat pitävät häntä vaikkapa köyhänä, sillä hänelle ominaista on yksinkertaisuuden kauneus.

Tästä Deevamme sisäisestä olemuksesta näkyy myös piirre kansamme yksilöissä, sillä ne suomalaiset, joissa Suomen kansan henki on vähänkin elävä, eivät saata ihailla ulkonaista loistoa ja ylellisyyttä. Eivät dollari-miljonäärit saavuttaisi ihailua meidän maassamme. Amerikassa kansan oma pyrkimys on kutsunut esiin noita ihmeen rikkaita ihmisiä, joita tietysti saatamme kunnioittaa, koska he rikkauksiensa kokoomisessa ovat panneet liikkeelle suunnatonta tarmoa ja työkykyä. Mutta meidän maahamme he eivät sopisi. Kummastellen kansamme katselisi miljonäärein ylellistä tuhlausta ja kyselisi kummissaan: mihin tuo liiallinen loisto tarvitaan? mitä se merkitsee?

Jos taas otamme raamatun lauseen semmoisena kuin se on Matteuksella: „Autuaat ovat hengessä köyhät”, niin se kauniisti kuvaa Deevamme todellista ja syvää tiedonjanoa. Meidän kansallishaltiamme on nöyrä, sillä hän näkee, kuinka paljon enemmän suuret jumalat voivat tietää, kuinka paljon enemmän viisautta ja todellista salaista mahtia ja taitoa heillä voi olla. Meidän Deevamme tuntee, ettei hänellä ole niin paljon viisautta kuin viisautta voisi olla, hän tuntee, että vielä on okkultista tietoa maailmassa äärettömän paljon. Hän siihen tahtoo pyrkiä, sitä janoo ja tavoittelee.

Ja jos ajattelemme Suomen kansan yksilöitä, huomaamme, että niissäkin elää sama tiedonhalu, sama jano viisauteen. Tämä tietysti ei pukeudu samaan muotoon kuin Deevalla. Eivät läheskään kaikki kansamme yksilöt tavoittele salaista tietoa ja viisautta, mutta epäilemättä he tavoittelevat oppia ja sivistystä. Muutamissa yksilöissä elää pyrkimys suorastaan salaiseen tietoon, mutta yleisesti koko kansamme harrastaa tiedon kokoomista kaikkialta, mistä sitä suinkin on saatavissa. Aina on poikkeuksia, olihan yksilöitä, jotka koettivat vastustaa esim. kansakouluja ja kansanopistoja, mutta niitä ei tarvitse nyt ottaa lukuun. Ajatelkaamme vain, mitä todella on saavutettu – ajatelkaamme, että kansamme on ensimmäisiä Europan kansoja lukutaidossa, ja ajatelkaamme, kuinka laajalle kansakouluja ja muita opistoja on levinnyt ympäri maan ja kuinka paljon sivistysriientoja harrastetaan. Ajatelkaamme vielä, että on paljon yksilöitä kansassamme, jotka suurilla ponnistuksilla ja vaivoilla ja kieltämyksellä ovat omin päin hankkineet itselleen sivistystä. Ei heistä kaikista tule suuria valoja, eivät he kohoa kaikki professoreiksi, kuten joku Elias Lönnrot, mutta me näemme, kuinka he suorastaan tiedon janosta hankkivat itselleen sivistystä ja nostavat itsensä ihmisiksi. He voivat olla yksinkertaisia maanisäntiä, työmiehiä tai torppareita, mutta ovat hiljaisuudessa koonneet itselleen oppia ja nauttivat itse siitä. Näitä on meidän maassamme epäilemättä suhteellisesti enemmän kuin muissa Europan maissa. Minäkin tunnen monta tällaista yksilöä, jotka unen ja

ruuan ja vaatteiden kustannuksella ovat koonneet itselleen kirjatietoja. Ja matkoilla kun käy Pohjolassa, vaikkapa Lapissa saakka, tapaa joskus silloin tällöin miehen tai naisen, joka on hankkinut itselleen miltei eurooppalaisen tietosivistyksen.

Deevamme sisäinen tiedonjano ilmenee täten jo kansassamme ja meidän tehtäväksemme jää saattaa se itsetietoiseksi yleispiirteeksi.

Siirtykäämme Jeesuksen toiseen autuudenjulistukseen: „Autuaat ovat murheelliset”. Meidän Deevamme on hengessään murheellinen, sillä hän on ottanut päällensä pitkän kärsimyksen ja pitkän kärsivällisyyden historiakauden. Koko tällä ajalla on hänen elämänsä ollut puhtaasti sisäistä laatua. Hän ei ole saanut iloa mistään persoonallisesta saavutuksesta kansansa välityksellä vaan on vapaaehtoisesti pukeutunut suruharsoon, ja niin kauankuin suruharso hänen kasvojaan peittää, hän odottaa ja on kärsivällinen. Mutta sisäisesti hän riemuitsee näkemyksistensä, joita hänellä on ja jotka lupaavat hänen kansalleen ihanaa tulevaisuutta. Monen monen vuosisadan aikana on hänen elämänsä ollut ulkonaisesti murheellinen, mutta sisäissään kärsivällistä ja riemukasta, tietäessään, että hän on „saapa lohdutuksen”.

Ja jos ajattelemme kansaamme, huomaamme, että siinä ilmenee tämäkin piirre, sillä alakuloisuus ja kaihomielisyys on ominaispiirre kansassamme. Itse Suomen kieli taipuu helpommin surumielisyyteen ja vienouteen kuin teräviin, iloisiin iskuihin. Soitossamme ja laulussamme ennen kaikkea ilmenee tämä kansallisdeevamme sisäinen murheellinen mieliala. Suomalainen soitto on tunnettu sekä runollisesta viehkeydestään ja pehmydestään että jylhästä epätoivon tuskastaan, joka ulkomaalaisen korvia lumoo. Niinpä äsken Tukholmassa Merikannon sävellystä „Kuoleman kunniaksi” kuunneltiin aivan haltioissaan. Ulkomaalaiset vakuuttivat yhdellä suulla, etteivät olleet ennen kuulleet mitään niin ihmeellisen viehättävää ja syvää. Se heidän mielestään avasi kuin uuden maailman, ja Mrs. Besant lukee nyt Merikannonkin „musiikin uusien miesten” joukkoon (katso elokuun „Theosophistia” v. 1913).

Seuraa sitten kolmas autuuden julistus: „Autuaat ovat siveät, sillä he saavat periä maan.” Tämä sana „siveä” kuuluu alkutekstin mukaan oikeastaan „hiljaiset, sävyisät”. He saavat periä maan. Tämäkin on selvä piirre Deevamme luonteessa, sillä meidän Deevamme on hiljainen ja sävyisä. Sen ymmärsimme jo edellisestä, murhemielisyydestä. Hän ei usko väkivallan voimaan, hän uskoo ainoastaan odotukseen ja kärsivällisyyteen. Hän tietää, että se ihminen, joka osaa tahtoa, ajatella, odottaa ja kärsiä, se „periä maan”, se lopulta voittaa ulkonaisestikin. Tässä fyysisessä elämässä ei jää lopullisesti voitolle se, joka käyttää väkivaltaa ja käy tietään rumpujen päristessä ja joka pyrkii tarttumaan kiinni onnen rattaista, muista välittämättä. Hetkeksi kyllä näyttää siltä kuin hän saavuttaisi, mitä tahtoo, mutta saavutus on ohimenevää laatua. Onnen pyörä kääntyy jälleen, ja ihmisen, joka on siihen tarttunut kiinni, pyörä nostaa ylös, mutta syöksee taas kohta alas. Onnen pyörä on pyörä, johon ei tarttua tarvitse. Viisas vain odottaa, siksi kuin onni tulee. Ja tämä lauseemme on suuren Mestarin antama lupaus. Autuaat ovat ainoastaan ne, jotka uskovat hengen voimaan eivätkä luota väkivaltaan. Autuaat ovat siinäkin merkityksessä, että saavat periä maan. Heille lopulta tulee myös valta ja voima. Kaikki se, mikä heiltä puuttuu, tulee heille, kun vain uskovat sisäisiin voimiin.

Ja mitä näemme, kun katsomme maailman historiaa? Näemme, että ne kansat, jotka ovat nousseet loistoon ja mahtavuuteen, ovat turvautuneet väkivaltaan. Ehkä sentähden heidän kukoistuksensa on kestänyt vain lyhyen ajan. Mutta jos maailman näyttämöllä esiintyisi kansa, joka ei vastustaisi pahaa väkivallalla eikä miekkaan tarttuisi „uskonsa tueksi”, vaan ainoastaan uskoisi hengen voimiin, niin ehkä se kansa joutuisi monen vainon ja vaivan alaiseksi, mutta ehkä se myös Kristuksen sanojen mukaisesti lopulta perisi maan. Ainakin meidän Deevamme on tämän elämänuskon täyttämä. Hän uskoo, että ainoastaan henki se pysyy, ainoastaan henki on todella valti.

Ja lukekaamme Kalevalasta, kuinka kansamme muinoin kunnioitti tietäjiä, laulajia, niitä, joilla oli hengen voima. Ja onhan vielä tänä päivänä sama piirre jällellä kansassamme. En tiedä, ovatko kaikki valmiit

tunnustamaan tämän, mutta olen vakuutettu siitä, että tämä piirre on suomalaisille ominainen myös personallisesti. Kansamme ei ymmärrä järjestettyä sotalaitosta. Suomen kansa voi tietysti suuttua. Ovathan pohjanmaalaiset tunnetut kiivaudestaan ja kuumaverisyydestään, voivat yksityiset kansalaiset tarttua puukkoon ja murhata, mutta jos yksilöt sivuutetaan ja kansaa ajatellaan kokonaisuutena, luulen yhteisenä vakaumuksena olevan, että järjestetty sotalaitos on pahaa. Kun ihmiset kulkevat kuin karja laumassa, puettuina samanlaisiin univormuihin, ja joku sapelia heiluttaen vie heidät ulos järjestelmälliseen murhaamiseen, toisten ihmisten peltojen ja niittyjen hävittämiseen, – niin minä uskon, että Suomen kansa vielä syvemmin kuin muut kansat tätä kauhistuu. Ja kummallinen on kohtalomme tällä hetkellä, koska meillä ei ole mitään sotalaitosta eikä asevelvollisuutta. Ei kenenkään meistä suomalaisista tarvitse tällä hetkellä olla soturi. Kummallinen kohtalon viittaus, joka johtuu syvältä Suomen kansan hengestä! Jos suomalainen tutkii itseään, ihailleeko hän uudenaikaista sotilaskenraalia enemmän kuin vanhaa Väinämöistä, joka kanteloa soitti, niin uskon, että yksimielisesti kaikki suomalaiset tutkiessaan itseään vastaisivat: me ihailimme enemmän Väinämöistä. Ja semmoinen on ainakin Deevamme luonne.

Siirrymme nyt viimeiseen autuudenjulistukseen: „Autuaat ovat ne, jotka isoovat ja janoovat vanhurskautta, sillä he ravitaan.” Meidän kansallisdeevallamme on syvä kaipaus oikeuteen. Hän tahtoi, että oikeus ja enemmän kuin oikeus, vanhurskaus, veljellisyys, vallitseisi kaikkialla. Hän syvällä sydämessään tuntee sitä, jota kaikki sydämen tietä kulkevat sisässään tuntevat – että pitäisi olla maailmassa oikeutta ja veljellisyyttä, että suuren elämän lain pitäisi vallita kaikkialla sekä luonnossa että näkymättömissä maailmoissa. Korkeissa hengen maailmoissa veljeyden laki aina vallitsee. Mutta hengessään ja mielessään toimintahaluinen Deevamme soisi tuon sisäisissä maailmoissa vaikuttavan vanhurskauden hallitsevan myös kolminaismaailmaa.

Entä kuinka lienee? Eikö syvällä jokaisessa suomalaisessa elä vanhurskauden kaiho? Hän tahtoi nähdä onnea maailmassa, hän tahtoi nähdä ihmiset tässä maassa veljellisinä. Tietysti suomalaisissa ilmenee paljon raakuuttakin. Tämä johtuu siitä, että meillä ei ole ollut tilaisuutta saada niin paljon ulkonaista sivistystä kuin muut kansat eikä niin pitkän historiallisen ajan kuluessa. Ulkonainen sivistys on meillä nuorta, mutta raakuuskin osoittaa, että suomalaisissa on vanhurskauden jano, sillä raakuudessa piilee ankara itsekritiikki ja ankara pahan arvostelu. Kuten sanottu, me suomalaiset emme ymmärtäisi miljonääriä, joka asuisi marmoripalatsissa ja söisi kultalautasesta ja tulisi hulluksi miettiessään, miten hän rahojaan tuhlaisi. Suomalainen soisi, että olot tässä näkyväisessä maailmassa olisivat sellaiset, että ne tyydyttäisivät kaikkein oikeustajuntaa. Ei tarvitseisi olla suurta eroa ihmisten ulkonaisten olojen välillä. Suomalainen mielellään näkisi, että veljeys silläkin tavalla toteutuisi maailmassa, ettei kenenkään tarvitseisi hävetä ryyssyjään eikä kenenkään, jos hän on hienosieluinen ihminen, tarvitseisi hävetä hienoa pukuaan, vaan että yksilöiden ulkonaisessa elämässä olisi vähemmän eroavaisuutta.

Deevassamme on monenlaisia luonteen syvyyksiä, monia piirteitä, joita vielä voisimme kuvata, ja jos kieleemme taitaisi puhua enkelin kielellä, niin kyllä löytäisimme sanoja ja kuvauksia. Mutta näilläkin heikoilla ja vaillinaisilla viittauksilla olen tahtonut paljastaa vähän siitä, mitä hengessäni olen nähnyt Suomen Deevasta.

2.

Ja nyt tulee eteemme toinen kysymys: mitä meidän on tehtävä? Deevamme tahto ja meidän tehtävämme käy käsi kädessä. Kun olemme hänen luonnettaan ajatelleet, olemme ymmärtäneet, mihin suuntaan hänen pyrkimyksensä käy. Deevamme tahtoi päästä sellaiseen yhteyteen kansansa kanssa, että Suomi tuntisi oman henkensä ja että Deeva voisi vaikuttaa välittömästi Suomen kansan niin sanoakseni personalliseen tajuntaan. Deevamme tahtoi herättää kansan ja tahtoi nähdä sen täyttävän

kulttuuritehtävänsä ja tuovan ilmi, mitä sen sisässä piilee, ruveten elämään fyysisessä maailmassa sisäisten lakien mukaan ja täten näyttäen muulle maailmalle, minkälainen on Suomen Deeva, mitä hyvää se voi tehdä, millä tavalla se voi viedä ihmiskuntaa eteenpäin.

Jos tätä vähänkin ajattelemme ja koetamme vielä lyhyesti määritellä, minkälainen on Suomen kansan Deeva ja hänen elämäntehtävänsä, niin voisimme sanoa, että se on yhdellä sanalla lausuttuna teosofinen. Kansallishaltiamme tehtävä on ihan nykyaikaista laatua. Se tehtävä raivaa tietä lähinnä tulevan ajan kulttuurille. Deevamme on aivan kuin nykyaikainen teosofi, jonka tehtävä on työskennellä teosofian puolesta maailmassa, sillä kaikki ne piirteet, jotka olemme luetelleet Deevamme olemuksesta, ovat kuten meidän tekisi mieli sanoa, teosofisia. Ne ovat teosofisia aivan sillä tavalla kuin nykyään ymmärrämme jumalallista viisautta. Deevamme tehtävä on nykyään teosofinen, ja jos se sitä tehtäväänsä tahtoo täyttää, jos se tahtoo joutua oikeaan suhteeseen kansaansa, täytyy sen saada kansakin teosofiseksi.

Ja ihmeellistä kyllä, jos katsomme kansamme syviin riveihin, huomaamme Suomen kansan sillä tavalla poikkeavan muista maailman sivistyskansoista, että se tällä hetkellä ensimmäisenä on ottanut vastaan teosofisen sanoman. Täällä Suomen kansassa yläluokat vähemmän innostuvat teosofisiin tutkimuksiin, jotavastoin kansan syvät rivit valmistuvat ottamaan vastaan teosofista maailmankatsomusta. Teosofia leviää kansaan vuosi vuodelta. Sen on jokainen huomannut, joka on liikkunut kansassa. Kansamme itsessään ajattelee teosofiseen suuntaan. Jos se vain voittaa muutamia ennakkoluuloja, kristillisiä ja materialistisia, jotka nimenomaan ovat sitä pelottaneet teosofiaa vastaan, niin se heti ymmärtää teosofisen hengen, ymmärtää, mikä on pohjaltaan teosofinen maailmankatsomus, sillä silloin kansamme yksilöissä herää Deevan kuiske heidän sydämissään.

Sentähden me kansana olemme kummallisessa suhteessa nykyajan toisiin kansoihin. Me voimme omaksua aito teosofisen maailmankatsomuksen. Kansamme voi uppoutua teosofiaan, ja kansamme ihan ensimmäinen ulkonainen tehtävä on omaksua teosofinen maailmankatsomus. Jos kansamme omaksuu tämän, jos se tulee teosofiseksi sisäisestä hengestään, silloin se kykenee täyttämään kulttuuritehtävänsä. Silloin se kypsyy omaan tehtäväänsä.

Ajatelkaamme nyt vertaukseksi yksilöä, joka tulee teosofiksi. Hän on etsinyt totuutta ja vihdoinkin löytää totuuden. Hänelle valkenee teosofinen maailmankatsomus, hänelle selviää, mikä on elämä ja mikä tehtävä hänellä on maailmassa. Hän käsittää, että hänen sisässään elää jumalallinen siemen ja että hänen pitää elää tässä maailmassa niin, että jumalallinen siemen hänessä itää ja kasvaa. Hän ymmärtää, että hänen olisi valittava itselleen teosofinen elämäntehtävä, mutta hän näkee, että hänellä on karmallisia siteitä, jotka estävät häntä elämästä niin puhtaasti ja inhimillisesti kuin hän tahtois. Hänellä on luonteessaan monenlaisia puutteita ja hänellä on ulkonaisia siteitä ja karmallisia velvollisuuksia, jotka ovat johtuneet entisistä syistä ja estävät häntä elämästä sillä tavalla kuin hän tahtois ja tekemästä sitä työtä kuin hän tahtois. Nyt hän tietysti ei lyö päätänsä seinään eikä ajattele: „tässä minulla on lapset, tässä emäntä, tässä työpaikka, mutta minä tahtoisin elää teosofisesti. Minun tehtäväni on kulkea ympäri saarnaamassa teosofiaa, minä olen vapaa ihminen ja jätän vaimoni, lapseni, työpaikkani, en välitä mistään, menen ulos saarnaamaan.” Hän tietysti ymmärtää, että asiat on otettava maltillisesti. Hän ymmärtää, että hänellä on vanha karma, joka häntä sitoo, mutta että kysymys ei olekaan siitä, että pitäisi murskata tuo vanha karma, vaan että pitää olla tekemättä uutta. Hän sentähden ei ota päällensä uusia sitoumuksia, jotka estäisivät häntä elämästä todella teosofista elämää ja tekemästä puhtaasti teosofista ja kansaa hyödyttävää työtä. Vieläpä hän tietää, ettei hänellä ole kykyäkään ulkonaisesti suurempaan elämään, sillä kyvyt eivät tule samassa hetkessä kuin tahto. Hän elää karmalliset velvollisuutensa loppuun, täyttää ne viimeiseen asti, niinkuin Jeesus neuvoo evankeliumissa: „teidän pitää maksaa velkanne viimeiseen ropoon, muuten teidät heitetään torniin”, heitetään taas ruumiilliseen elämään. Mutta tämän ohella hän suunnittelee vastaista elämäänsä: niin ja niin minun tulisi elää. Hän tekee niinkuin raamatussa neuvotaan, kun puhutaan uskosta hebrealaiskirjeessä: „Usko on vahva luottamus toivottuihin asioihin ja kun emme näkymättömistä epäile.” Usko on sitä että hengessämme valmistamme tulevia, esim. omaa parempaa elämää, tahdomme ja ajattelemme sitä sielussamme, tietäen, että

silloin se varmasti tulee toteutumaan. Me emme osaa vielä elää niinkuin Mestarit, mutta mietiskelyssä ajattelemme Mestarin täydellisyyttä ja täydellistä ihmistä, koska tiedämme, että sitä ajatellessamme ja siihen uskoessamme se vähitellen meissä toteutuu.

Ja kun ulkonaisen elämämme suhteen tavoittelemme jotakin muutosta, kun säännöllisesti tahdomme ja ajattelemme sitä, niin se toteutuu, meidän tarvitsematta käyttää mitään väkivaltaa tai äkkinäisiä rikkoumuksia. Ajatteleva teosofi ei äkkiä muuta elämäänsä vaan valmistaa itseänsä sisäisesti uutta elämää varten. Hän antaa kyvyn itsessään kasvaa ajattelemalla ja miettimällä, hän antaa ulkonaisten olojen valmistaa itseään, jotta vasta hänen ollessaan valmis kahleet kirpoisivat pois ja hän todella osaisi käyttää hyväkseen uutta tilaisuutta.

Hän tekee todellista työtä, ei silmittömästi juokse ulos ensimmäisen tunnepuuskan vallassa, tietäen, että vaikka kestäisi tuhat vuotta, työn tulokset varmasti saavutetaan.

Sillä tavalla menettelee ajatteleva teosofi, sillä tavalla myös viisas kansa – viisas kansa, joka näkee ja ymmärtää, että se ei nyt tällä hetkellä ollenkaan elä sellaista elämää, jota se ihanteena pitää. Kansajattalee ihannettaan, pitää sitä silmänsä edessä ja valmistaa itseään sisäisesti ihannetta elämään, tietäen, että kun se sisäisesti valmistuu, ulkonaiset olokin muuttavat. Viisas kansa ensinnä katsoo, että sen sisässä vallitsee rauha ja sopusointu. Se ensinnä heittää pois turhat puolueriidat, ne sopivat kansalle, joka ei huolehdi mistään todellisesta. Jos olemme viisas kansa, ymmärrämme, että meillä on vakava asema elämässä. Meillä on todella yhteinen tehtävä, ja sensijaan että keskenämme riitelisimme kaikenlaisista pikku asioista me suuntaamme katseemme eteenpäin ja työskentelemme tulevaisuuden puolesta. Silloin veljeyshenki tunkeutuu meihin ja me unohtamme keskinäiset eroavaisuudet. Katkeruus, itsekkäisyys, arvostelunhalu poistuu, kun katseemme yhteisesti suuntautuu ihanteeseen.

Me voimme nähdä kansojen elämässä tällaista yksimielisyyttä silloin kun ulkopuolelta uhkaa suuri vaara. Silloin kansa unohtaa sisälliset kiistansa ja kääntää silmänsä uhkaavaan vaaraan. Mutta voi! eikö ole kansaa, joka voisi olla viisas, vaikkei mikään vaara uhkaisi ulkopuolelta? Eikö ole niin ylpeätä kansaa, joka ei enää vain kulkisi elämän nenästävedettävänä, elämän peloteltavana? Eikö ole sellaista kansaa, joka nousisi itsetietoisuuteen, viisauteen, tyyneyteen ihannetta katselemaan ilman ulkonaisia sysäyksiä?

Meidän kansallamme olisi siihen mahdollisuutta ja meidän kansamme pitää herätä, pitää nähdä, että sillä on henkinen kulttuuritehtävä, pitää kääntää mielensä pois kaikenlaisesta turhasta. Eriolaiset puolueet, jotka edustavat ristiriitaisia haluja ja himoja, ymmärtäkoot, että heidän on luovuttava omista itsekkäistä pyyteistään. Yläluokan täytyy luopua sellaisesta maailmankatsomuksesta, joka kuiskaa sille, että „meillä täytyy olla kaikenlaisia oikeuksia, meidän täytyy hallita muita ihmisiä.” Näistä pyyteistään heidän täytyy luopua. Heidän ei tarvitse luopua omaisuudestaan, asunnoistaan, eikä äkkiä viroistaan eikä toimistaan vaan siitä sisäisestä itsekkäisyydestä, joka sanoo: „Minun täytyy olla hallitseva, rikas, komea.” Yksilöiden tulee enemmän tuntea itsensä ihmisiksi. On tosin karmaa, mutta joka tapauksessa tilapäistä, että olen esim. yläluokkalainen, sivistynyt, rikas, kaunis j. n. e. Yhtä hyvin voisin olla köyhä, ryysyläinen, ruma ja mitä tahansa.

Samaten alaluokan ei pidä ajatella: „nuo yläluokkalaiset ovat meiltä kaiken riistäneet. Nyt me tahdomme nousta valtaan, ja kyllä me sitten kuritamme. Tahdomme näyttää, kuka se on, joka todella tekee työtä ja todella elättää ihmiskuntaa.” Ei pitäisi n. s. alaluokan päästää mieleensä tällaisia tunteita, sillä tilapäistä on että muutamat ihmiset ovat alaluokassa. Huomenna voivat he syntyä yläluokkaan. Kaikki on karmaa. Heidän pitäisi luopua epäveljellisestä katsantokannastaan ja ymmärtää, että kaikki ovat ihmisiä. Ei kellään ole oikeutta vaatia muilta, mutta jokaisella on velvollisuus vaatia itseltään parannusta. Jokainen on saanut hoidettavakseen ihmeellisen paratiisin. Tämä on hänen oma ruumiinsa ja hänen oma persoonallisuutensa. Siinä puutarhassa hän on herra ja isäntä. Mutta usein ihminen vaatii itselleen oikeutta toisten puutarhoihin. Usein ihminen huomaamattaan on varas. Kaikista tällaisista peruserehdyksistä pitäisi meidän

ihmisten luopua, ja luokkien tulisi ymmärtää, ettei oikeastaan ole olemassa oikeuksia vaan ainoastaan velvollisuuksia. Velvollisuuksia on, ei oikeuksia. Tämä seuraa itsestään teosofisesta maailmankatsomuksesta. Tämän kansamme ymmärtää, kun saamme teosofisen maailmankatsomuksen tunkemaan läpi kaikkien kerrosten.

Jos tahtoisimme vähänkään profetoida, voisimme sanoa: kansamme on tällä hetkellä sielullisesti ja henkisesti siinä tilassa, että se odottaa pelastajaansa. Se odottaa teosofista maailmankatsomusta, joka päästäisi sen alemmasta itsestään. Jo alkavat ihmiset ymmärtää, että Suomen kansalla on kulttuuritehtävä edessään, ja että tämä on henkistä laatua, kauniimpaa laatua kuin aineellinen kulttuuri, mutta vaikeampaa ja korkeampaa. Meidän kansamme vain odottaa sitä maailmankatsomusta, joka pelastaisi sen ristiriitaisten intohimojen pimeydestä, voittaisi sen ymmärryksen ja loisi valoa sen järkeen, niin että se voisi uskoa tuohon korkeampaan elämäntehtävään, minkä se sisimmässä itsessään aavistaa . . .

*

II

VÄINÄMÖINEN

MIETTEITÄ UUESTISYNTYVÄSTÄ SUOMESTA

I

KANSANSIELU

1.

Kansa on ryhmä yksilöitä, joilla on yhteiset elinehdot, yhteinen isänmaa, yhteiset muistot – usein yhteinen kielikin. Suomen kansan muodostaa noin kolme miljoonaa ihmistä, jotka asuvat ja elävät Suomessa ja joiden yhteinen isänmaa on Suomi, vaikka puhuvat kahta eri kieltä. Tässä maassa kohtasivat toisiaan kahden heimon lapset, tarjosivat toisilleen kättä ja ryhtyivät yhdessä luomaan historiaa . . . Onko tämä liian runollinen kuvaus? Sanokaamme silloin, että kahden heimon epäsopuiset ja riitaiset lapset saivat kohtalon kädestä yhteisen isänmaan ja yhteisen historian, jota heidän molempien oli pakko oppia rakastamaan. Pitkin pimeitä vuosisatoja täytyi heidän palvella vieraita isäntiä, mutta vihdoinkin koitti heidän vapautensa ja itsenäisyytensä päivä. Ja sen perästä kohtalo tahtoi, että he unohtaisivat perheriitansa. Minkätähden? Sentähden, että kuuluivat samaan kansaan.

2.

Mikä pyhä merkitys sitten on tuolla käsitteellä „kansa”? Eikö se ole ryhmä yksilöitä? On kyllä, mutta onko kansa vain näiden yksilöiden summa? Yksilöthän alati vaihtuvat – syntyvät, kuolevat, – onko kansakin siis alati vaihtuva käsite? Ei suinkaan. Suomen kansa on ja pysyy Suomen kansana läpi vuosisatojen, sillä Suomen kansa ei ole ainoastaan suomalaisten yksilöiden summa. Suomen kansa on itse jotakin ulko- ja yläpuolella kaikkia sen yksilöitä. Tämän myöntävät yleispätevästi totuutena nykyajan sosiologit ja kansantieteen tutkijat. He puhuvat yksimielisesti „kansansielusta”. Suomalainen kansansielu erottaa Suomen kansan esim. Ruotsin kansasta, ruotsalainen kansansielu erottaa Ruotsin kansan esim. Saksan kansasta j.n.e.

3.

Mutta mikä on kansansielu? Tiedemiehet selittävät, että sitä ei ole käsitettävä itsenäiseksi olioksi, ei minkäänlaiseksi substansiksi, vaikka se onkin todellinen ja tavallaan konkreetinen käsite. Se on syntynyt ja aiheutunut luonnonmukaisella välttämättömyydellä siitä, että joukko ihmisiä on elänyt yhdessä. Yksin ei ihminen tule toimeenkaan maailmassa. Hän on „yhteiskunnallinen eläin”, kuten vanha kreikkalainen filosofi

sanoi. Ja koska ihmiset ovat pakotetut elämään ryhmissä, auttamaan toisiaan ja nauttimaan toistensa apua, syntyy saman ryhmän yksilöiden välille – näiden itsensä tietämättä – keskinäinen ymmärtämys, toistensa matkiminen, yhteishenki. Perhe on tästä esimerkki pienenä, ja muinaisajan ihmiset tämän aavistivat uhratessaan perheen jumalille. Kansa on perheistä kasvanut ja on itse kuin suuri perhe. Kansansielu on monen perheensielun yhteinen muodostuma, se on pitkän historiallisen kehityksen tulos – tai ehkä paremmin sanoen: historiantakaisen, sillä kun kansa esiintyy historian näyttämöllä, on sillä jo sielu.

4.

Kansansielu on yksilöiden yhteiselämän synnyttämä, sanovat tiedemiehet. Koska kansa varsinaisessa merkityksessä on kansa, vasta sitten kun se on hankkinut itselleen pysyvän asuinsijan eli oman maan ja ryhtynyt järjestettyä yhteiskuntaa eli valtiota rakentamaan, saa kansansielukin varsinaisen muotonsa vasta järjestyneessä yksilöiden yhteiselämässä. Niinpä sen muodostumiseen ovat tekijöinä ennen kaikkea kansan fyysillinen ympäristö, maa, ilmasto, vesi, eläin- ja kasvikunta sekä näistä aiheutuvat luonnolliset elinkeinot; yhteiselämä määrättyissä olosuhteissa synnyttää määrättyjä tapoja ja oikeuskäsitteitä; tämä kaikki tulee ilmi kielessä, uskonnossa, taiteessa ja yleensä henkisessä elämässä ja sivistyksessä. Kansansielun muodostumiseen vaikuttavat myös yhteiset kokemukset ja kärsimykset, yhteisten vihollisten ja vaarojen torjuminen, yhteinen työ ja ponnistus, – siis sanalla sanoen yhteinen historia vuosisatojen kuluessa. Aikaa myöten kansansielu täten kehittyy ja kasvaa, saavuttaa selvemmat ulkopuoliset piirteet, nousee yhä korkeampaan itsetietoon ja itsetuntoon. Muutamat filosofit, kuten Hegel Saksassa ja Snellman meillä arvelivat sentähden, että ihmisyksilön tehtävä elämässä on yksinomaan palvella omaa kansansieluaan sen valtiollisessa ilmennyksessä.

5.

Niinpien kuin kansansielu on syntynyt ja muodostunut, hallitsee se yksilöitä. Yksilö syntyy määrättyyn kansaan. Hän kohtaa järjestyneen yhteiskunnan, isiltä perityt tavat ja oikeuskäsitteet, valmiin historian, uskonnon, kielen, taiteen, tieteen ja ajatustavan. Hän elää ja kasvaa niissä, hengittää niitä ja sulattaa niitä yhtämittaan itseensä. Hänen persoonallisuutensa kasvaa kansansielun osaksi. Hän tottuu siihen, rakastaa sitä ja tuntee itsensä kodittomaksi vieraalla maalla, vieraassa ympäristössä; isänmaanrakkaus asuu hänen veressään. Hänen tunteensa ja ajatuksensa, hänen syvimät halunsa ja pyrkimyksensä ovat kansansielun värjäämät. Kuinka hän voisi olla täysin „itsenäinen” olento? Hän on aikansa lapsi ja oman kansansa lapsi, vaikka uskoisi olevansa ihmiskunnan, sitä suuremmissa määrin, kuin voimakkaampi hänen kansansa on. Tämä on selvästi näkynyt nykyisessä maailmansodassa. Suurissa kansoissa henkisen viljelyn sankaritkin kadottivat yleismaailmallisuutensa ja tulivat ahtaasti kansallisiksi, kun isänmaan etu ja kunnia, sen ihanteet ja oikeuskäsitteet olivat kysymyksenalaisina. Harva englantilainen, ranskalainen tai saksalainen ajattelija pysyi sodan aikana puolueettomana. Vastustamattomasti vetivät kansansielut yksilöt mukaansa pohjattomiin pyörteisiinsä.

6.

Kansansielu on mahtava todellisuus, vaikka se tiedemiesten mielestä ei ole ulkonaisesti olemassa, vaan ainoastaan subjektiivisesti yksilöiden tajunnassa. Tässä kohden tiedemiehet kuitenkin ovat epäselviä ja materialistisuudessaan liian arkoja. He leikkivät sanoilla. He heittivät eteemme arvoituksen: mikä se on,

joka on ja toimii eikä ole? Kansansielu ei ole abstraktinen käsite, koska se on elävä todellisuus, mutta kuitenkin sitä ei ole olemassa ulkopuolella kansan yksilöitä. Ja mitä he tarkoittavat abstraktisella käsitteellä? Hyviä ihmisiä esim. on, mutta ei hyvyyttä. Hyvyys on abstraktinen käsite, ajateltu todellisuus, ei elävä. Näin sanovat nykyiset filosofimme, mutta niin lyhytnäköinen ei ollut Platon esim. Hän ymmärsi, että ideat ovat todellisia. Mistä syntyisi hyviä ihmisiä, ellei olisi hyvän ideaa eli hyvyyttä? Syntyykö hyvyys pahuudesta? Vai välinpitämättömyydestä? Vai tyhjyydestä? Eikö hyvyyden aate välttämättä ole olemassa ennen hyvyyden toteuttajia? Jos siis abstraktisetkin käsitteet ovat olemassa henkisinä todellisuuksina ulkopuolella ihmisiä, miksi ei niin kouriintuntuva todellisuus kuin kansansielu olisi objektiivisesti olemassa? Vai senkö tähden siltä puuttuu oma oleminen, että se ei ole abstraktinen – että sitä ei ollut olemassa ennen ihmisiä, jotka sen synnyttivät? Tämmöisessä oletuksessa on kyllä jotakin logiikkaa, mutta se samalla siirtää kysymyksen lähemmä meitä ihmisiä. Jos meidän sieluelämämme on kansansielun synnyttänyt, riippuu kansansielun olemus ja laatu siitä, minkälainen ihmisen psykologia on.

7.

Ihmisen sieluelämä on subjektiivista laatua, sanovat tiedemiehet, sitä ei ole olemassa ruumiista riippumatta. Eivät kuitenkaan kaikki niin sano. Monet tiedemiehet ja filosofit uskovat sieluun. Materialismi on heillä voitettu kanta. He ovat idealisteja. He uskovat, että sielu on ja että se on kuolematon. Mutta useimmat näistäkin arvelevat inhimillisen sieluelämän olevan subjektiivista laatua siinä merkityksessä, ettei ihmisen ajatuksilla ja tunteilla ole objektiivista olemassaoloa; ne ovat vain olemassa hänen sielussaan – ja hänen sielunsa on abstraktinen todellisuus, aate eli idea platonilaisessa merkityksessä.

Vaan jos myönnämme, että sielu on abstraktinen todellisuus *per se*, eikö silloin sieluelämä ole sielun ja ruumiin yhtymisestä ja vuorovaikutuksesta syntynyt minuuden reaalin sisältö? Ja jos sieluelämä kerran on sielun ja ruumiin yhteistoiminnan tulos, on sillä molempain tuntomerkit: se on sekä aineellinen että henkinen, sekä värähtelyä ruumiissa että muunnosta tajunnassa. Kysymys on vain siitä: missä aineessa ajatukset ja tunteet väräilevät? Harmaassa aivoaineessako yksin? Kuinka silloin esim. telepatiset ilmiöt ovat selitettävissä?

Niin, herrat materialistit, telepatiset ja muut yliaistilliset ilmiöt! Teidän teki ehkä mieli äsken huomauttaa, että ne filosofit ja tiedemiehet ovat epätieteellisiä, jotka edellyttävät sielun olemassaolon aineettomana, vieläpä kuolemattomana todellisuutena. Olkaa siis hyvät ja kulkekaa induktiivista, empiristä tietä: tutkikaa uusimman psykologian kokeellisia saavutuksia ja ikivanhoja yliaistillisiä ilmiöitä. Sitäkin tietä pitkin tulette samoihin johtopäätöksiin: on tarkistettava sielutieteen tähänasti tavallinen puhe sieluelämän „subjektiivisuudesta”.

Sillä telepatia esim. edellyttää – samoin kuin langaton sähköitys, – että on jokin ylifyysillinen, mutta silti aineellinen välittäjä, joka lennättää ajatuksen aivoista toisiin välimatkoista välittämättä, olipa se sitten „etteri” tai mikä muu tahansa nimeltään. Mutta jos ajatus – ainakin voimakas ajatus – täten on väreilyä jossain etterissä ulkopuolella ihmisen aivoja, kuka silloin väittää, että se on paljastaan subjektiivinen? Se on epäilemättä objektiivinen ja itseolevainen ilmiö, toisin sanoen olio, joka tunnetaan vaikutuksistaan. Ja koska ihmisen ajatukset ja tunteet ovat olioita, ei hänen sieluelämänsä ole yksistään subjektiivinen, vaan on sillä ulkokohtainenkin todellisuutensa.

8.

Mutta jos yksilöiden sieluelämä on objektiivinenkin, mitä silloin on sanottava kansansielusta? Voiko tästä enää olla eri mieltä? Kansansieluhan on tiedemiesten mukaan syntynyt yksilösielujen yhteisvaikutuksesta. Mutta yksilöiden sieluelämä ei ole ainoastaan läikkyvää vivahtelua heidän subjektiivisessa tajunnassaan; se on myös objektiivista heijastusta ympäröivään avaruuteen. Ajatukset ja tunteet ovat olioita, jotka yhtämittaa erkanevat ihmisen aivoista, fyysilliselle silmälle näkymättömiä lapsia, joita ihminen lakkaamatta synnyttää. Koska nyt kansansielu on näiden ajatus- ja tunneoloiden yhteinen resultantti, ei se voi olla muuta kuin synteesi eli yhdistelmä alati uudistuvia eli pysyviä väräilymuotoja tuossa näkymättömässä substraatissa eli eetterissä. Onko siis kansansielun todellisuus paljastaan subjektiivinen? Kaukana siitä: se on objektiivinen ja substanssiaalinen. Se on kansan yksilösielujen elävä kohtu, äidinsyli, johon kaikki ikävöivät. Mahtavana kehänä se kaareutuu kansan yli, sielullisena ilmapiirinä, jota yksilöt hengittävät.

9.

Salatieteilijöillä, teosofeilla, spiritisteillä on kuvaava nimitys sieluelämän objektiiviselle aspektille; he nimittävät sitä *auraksi*. Aura on kreikkalais-latinainen sana, joka merkitsee „henkäys, hohde, loiste”. Joka ihmisellä on auransa eli objektiivoinen sieluelämänsä. Se on hänen „henkinen ilmapiirinsä”, jossa hän elää ja joka tuntuu syrjäisellekin. Herkkätuntoinen ihminen tajuaa aistillisesti toisen auran. Hajun tavalla tämä aura tarttuu vaatteihin ja esineihin, huonekaluihin ja asuntoon, joista kaikista taitava psykometrisoija lukee asianomaisen henkilön sieluelämää kuin avatusta kirjasta. Samoin kansalla on auransa. „Kansallisaura” on kansojen objektiivoinen sieluelämä, sen henkinen ilmapiiri, joka kuvaa kansansielun luonnetta ja kertoo sen vaiheista. Jokainen matkustaja tietää, että tämä ilmapiiri on tuntuvasti erilainen eri maissa ja kansoissa. Ja selvänäköinen ihminen tajuaa auran aistillis-havaittavasti.

10.

Pysähdyimmekö nyt tähän? Onko tämä nyt tutkimuksemme ja tietomme tulos? Onko kansansielu kansan yksilöiden synnyttämä ja onko sen objektiivinen aspekti kansallisaura? Siinäkö kaikki?

Saatamme ymmärtää, että yksilöiden luoma kansansielu rajoittaa ja vangitsee yksilöitä. Mutta jos kansansielu on kokonaan yksilöiden luoma, mistä silloin johtuu, että yksilöt juuri kansansielusta, kansallishengestä, saattavat ammentaa syvimpiä ja suurimpia, jumalallisimpia inspirationsia? Äiti haaveilee lapselleen korkeita kohtaloita, taivaallisia tehtäviä, mutta kukaan yksilö ei ole kansansieluun äidin asemassa – päinvastoin. Kansansielu ei saata inspiroida yksilöä niinkuin lapsi äitiä – semmoinen vertaus ontuisi molemmilla jaloilla. Kansansielu pikemmin inspiroi yksilöä niinkuin äiti lastaan, sillä kansansielu on kokenut ja vanha. Mutta jos kansansielu on vain yksilöiden luoma, kuinka silloin parhaimmat, viisaimmat, jaloimmat yksilöt tuntevat kansansielun äidiksi, joka jumalattarena heitä inspiroi? Eikö tässä piile syvempiä salaisuuksia? Eikö kansansieluun kätkeydy enemmän, kuin mitä yksilöt siihen luovat? Inspiroidessaan omia lapsiaan kansansielu toimii kuin yksilö! Koko toiminnassaan kansansielu on yksilöllinen, yhtenäinen moninaisuudessaan. Onko tämä synteettinen yksilöllisyys ainoastaan niin sanoaksemme voimatekijäin resultantti?

Ajatelkaamme ihmistä tai eläintä. Niin kuin kansa on kokoonpantu tuhannen tuhansista yksilöistä, niin ihmisen tai eläimen ruumis on rakennettu lukemattomista soluista. Jokaisella solulla on materialististenkin tiedemiesten – esim. Hæckelin – mukaan oma solutajuntansa. Mutta onko eläimen tai ihmisen kokonaistajunta silti vain näiden solujen summatajunta? Tuskin. Ainakin ihmisen tajunta on muistinsa

nojalla toinen kuin alati vaihtuvien solujen tajunta. Miksikä siis semmoinen olento kuin kansansielu, jonka solut – ihmisten yksilötajunnat – epäilemättä ovat korkeammanlaatuisia kuin ihmisen tai eläimen ruumiin tajulliset solut, miksikä se olisi vailla omaa tajuntaa, omaa muistia, omaa yksilöllisyyttä?

Ihmissielunkin arvoitus on niin korkea, että kaikki uskonnot esim. ovat selittäneet sen syntyneen erikoisessa luomisessa: ruumis on „maan tomusta”, mutta sielun on Jumala luonut omasta hengestä. Ja kuten äsken mainitsimme, nykyajan filosofit esittivät tämän ajatuksen siten, että sielu on aineesta riippumaton todellisuus, abstraktinen, mutta kuolematon.

Miksi ei kansansielun arvoitus olisi yhtä korkea? Miksei se voisi olla jumalsyntyinen? Miksi itsepintaisen materialistisesti toistaisimme: „mutta eihän kansansielu ole mitään . . .”, kun kuitenkin tiedämme sen voimakkaasti toimivan ja olevan?

11.

Mitä sanovat kansat itse? Mitä syvien rivien viisaat?

Emme me nykyajan lapset ole suurissa kysymyksissä sen viisaampia kuin muinaisaikojenkaan tietäjät. Ihmissielun suhteen tulevat syvimät ajattelijamme samoihin johtopäätöksiin kuin vanhat viisaat: sielu on kuolematon, sielu on Jumalasta. Ehkä siis kansansielunkin suhteen mietiskelymme veisi meidät samaan lopputulokseen, johon muinaiset tietäjät pääsivät. Mikä siis oli näiden muinaisten tietäjien ja heiltä perittyinä kansojen oma usko kansansielun suhteen?

He uskoivat, että sekin oli jumalsyntyinen. Sekin oli elävä, tajuihin sielu, jonka Jumala oli luonut. Meidän filosofiemme kielellä: sekin on abstraktinen, kuolematon todellisuus.

Kaikki kansat eivät menneet niin pitkälle kuin juutalaiset, jotka uskoivat olevansa Jumalan erikoisesti valikoima kansa. Mutta miltei kaikilla oli käsitys korkeasta syntyperästään.

12.

Mistä se näkyy? Paratiisitarusta esim.

Muinaiset kansat uskoivat yleisesti, että ihmiskunnan, toisin sanoen heidän oma lapsuusaikansa oli kulunut kultaisessa viattomuudessa ja onnessa. Suuret sankarit ja tietäjät liikkuihin silloin ihmisten kesken, ja ensimmäiset ihmiset, joista muut olivat polveutuneet, olivat saaneet alkunsa yliluonnollisella tavalla. Sentähden myöhemmät polvet palvoivat sankarivainajia ja esi-isäin henkiä.

Alkuperäinen käsitys ensimmäisen ihmisparin yliluonnollisesta luomisesta laajeni sitten niin, että se käsitti suurimpia sankareitakin. Näidenkin uskottiin syntyneen yliluonnollisella tavalla, joka usko enimmäkseen pukeutui siihen muotoon, jota nimitetään „neitseelliseksi syntymäksi”. Sankarin, sittemmin vapahtajan, äiti oli neitsyt ja hänen isänsä oli joku jumalallinen olento.

Näissä taruissa tulevat ilmi kansojen omat suuruusunelmat, niiden salaiset toivomukset ja vahvat uskomukset. Sentähden kansa, kuvatessaan sankarinsa syntyä, kuvaa omaansa. Se itse oli jumalallinen alkuperältään.

Väinämöinen on Suomen kansan kansallissankari. Väinämöinen edustaa Suomen kansan korkeimpia ihanteita, salaisimpia unelmia. Ja Väinämöisen äiti oli Ilmatar, ilman ihana impi, joka tuulenhenkäyksestä (aurasta) tuli raskaaksi. Väinämöisessä Suomen kansa katselee itseään. Hänen taivaallinen syntymänsä kuvaa Suomen kansan uskoa oman sielunsa jumalalliseen alkuperään.

13.

Onko tämä yleinen usko vailla pohjaa ja perää? Onko se paljas haave? Vai onko silläkin vastaavaisuus todellisuudessa?

Materialistille se tietysti on haavetta ja harhaa, sillä hän ei ymmärrä näkymättömiä. Saavuttaa ymmärtämystä tällaisia asioita esitettäessä on yleensä vaikeata protestanttisissa maissa. Protestanttinen kasvatusta kieltää henkimaailman ja karkoittaa uskon sen asujaimiin, enkeleihin, jumaliin j.n.e. Toista on katolisissa maissa ja itämailla. Siellä eivät muut kuin jyrkät materialistit pidä henkimaailman olemassaoloa mahdollisena. Siellä opitaan uskomaan sekä hyviin että pahoihin näkymättömän maailman olentoihin.

Mutta ei kannata olla sokkosilla meidän muidenkaan suhteen. Kyllä meilläkin virallisesta protestanttisuudestamme huolimatta kansa yleisesti uskoo näkymättömiä. Kaikki kansat niin tekevät, ennenkuin liika „sivistys” ihmisiä sokaisee. Ei Suomenkaan kansan aito „pakanallisesta” verestä hevillä haihdu vanha usko haltioihin ja henkiin, sankareihin ja jumaliin.

Kyllä sittenkin saamme ymmärtämystä osaksemme, kun sanomme suoraan ja peittelemättä, että henkimaailma on ja sen monenlaiset asujaimet, ja että kansojen usko jumalalliseen alkuperäänsä ei ole vailla pontta ja perää. Kansoissa on jotakin „ylhäältä”. Kansansielu ei ole paljas kansallisaura, se ei ole ainoastaan yksilöiden synnyttämä. Se on itsessään jotakin. Se on jumalaista sekin. Jos niin tahdotte: se on pisara jumalallista elämää, liekki joka on sytytetty Jumalan pyhästä tulesta. Se on kuolematon idea, lähtöisin jumalallisesta tajunnasta, henki Jumalan hengestä.

Mikä on Suomen kansan sisin olemus, kansansielun jumalallinen sisältö? Se on suomalaisuuden idea eli aate, jonka tarkoituksena on suomalaisella tavalla kirkastaa Jumalan totuus. Jumalallisesta lähteestä pulppuaa elämän kirkas vesi, ja kansojen sielut ovat astiat, joihin vesi virtaa, ne kanavat, joita pitkin elämän virta maailmaan juoksee. Suomalaisuus on se porras, jota pitkin Suomen kansan on noustava elämän lähteelle, Jumalan luo. Jos opimme tuntemaan Suomen kansan sisimmän hengen, silloin samalla juomme sitä totuuden elävää vettä, joka sammuttaa koko ihmiskunnan janon.

14.

Jos kansansielua tutkimme sen korkeammassa puolessa, huomaamme pian, ettei se ole ainoastaan epämääräinen jumalallisen hengen katkelma, vaan myös sangen tarkasti piirretty tajuinen olento. Ei ihmisen sielukaan ole sisimmässä olemuksessaan ainoastaan epämääräinen idea, vaan samalla selväpiirteinen minä-tajunta. Minuus subjektina säilyy välttämättä aina ihmisellä, niin kauan kuin hän on tajuinen. Kaikki muu voidaan häneltä riistää, mutta jos hänen minuutensa jää, jäävät kaikki mahdollisuudet uuteen elämään, uuteen sielulliseen sisältöön. Olisiko nyt kansansielu ilman tätä minuutta? Ei ole. Kansansielullakin on minä-tajunta, johon sen jumalallinen aate personoituu. Ja sen minä-tajunta on ylhäältä tullut, niinkuin on ihmisen. Ihmisellä on yksilönä näkyväinen ruumis, joka ilmentää hänen minuuttaan. Kansan minuudella ei

ole yksilöllistä näkyväistä ruumista. Sen näkyväisenä ruumiina ja ilmennyksenä ovat kansan miljoonat yksilöt. Mutta näkymätön, yksilöllinen ruumis on sille kansallisaura. Kansansielu on käyttöväline, johon kansan minätajunta on pukeutunut.

Entä tuo minä-tajunta itse? Onko se ihmisen kaltainen? Tuskin. Ei ainakaan tavallisen ihmisen, joka elää yhdessä ainoassa yksilöllisessä ilmennyksessä. Kansansielu on joukkosielu, ja kansan minuus on tavallaan kollektiivinen minuus, ainakin yksilötajunta, joka voi elää miljoonien yksilöiden kautta ja välityksellä ja samalla niiden ylä- ja ulkopuolella. Mahtava olento siis, jota meidän tulee kunnioittaa ainakin enkelin nimellä! Se on kansan suojelusenkeli eli – jos saan käyttää sanamuotoa, jonka vuonna 1913 muodostin – „kansallishaltia”.

Suomalaisuuden aate ei siis ole jumalallinen ajatus ainoastaan; se on myös personoituna suomalaisessa suojelusenkelissä. *Suomen kansallishaltia* edustaa henkimaailmassa suomalaisuutta, sen syntyä, sen historiaa, sen hedelmää. Suomen kansan yksilöt eivät yksilöinä edusta suomalaisuutta, vaan yhdessä, kansana. Kansallishaltia on kehityksen alainen, sentähden kansassakin suomalaisuuden aate voimistuu, tarkistuu, syventyy, laajenee. Lahjakkaimmat yksilöt, runoilijat ja profeetat, ovat kansallishaltian lähettejä ja edustajia näkyväisessä maailmassa, mutta yksikään niistä ei personoi suomalaisuuden aatetta kokonaan, vain puolia siitä. Suomen kansallishaltia yksin on suomalaisuus ruumistuneena.

15.

Muinaisajan viisaat tiesivät kyllä näistä asioista. He tiesivät, että jokaisella kansalla oli oma enkelinsä, vartijansa ja taivaallinen isänsä. Hänestä saattoi sanoa, että hän oli valinnut kansansa ja ne yksilöt, ne sielut, jotka hänen kansassaan syntyivät. Tämä näkyy selvästi esim. vanhasta testamentista. 5 Mooseksen kirja sanoo: „Kun kaikkein Korkein jakoi pakanat ja hajoitti ihmisten lapset, silloin hän määräsi kansain rajat Israelin lasten luvun mukaan. Sillä Herran osa on hänen oma kansansa, Jaakob on hänen perintönsä” (32: 8-9). Tämä mieltäkiinnittävä lause on täynnä merkitystä! „Kaikkein Korkein” on tietysti Jumala, mutta „Herra” on juutalaisten kansallishaltia. „Herra” sai sentähden omansa. Rajat määrättiin „Israelin lasten luvun mukaan”, mutta tämän hebrealaisen tekstin ovat – kuten madame Blavatsky „Salaisessa Opissa” (I, 626) huomauttaa – oppineet septuaginta-kääntäjät ymmärtäneet merkitsevän „enkelien luvun mukaan”, joka käänös paremmin vastaa todellisuutta. Juutalaisten kansallishaltiaksi mainitaan vanhassa testamentissa myös pääenkeli Mikael (Dan. 10: 21), joka muuten usein toimii Jehovan edustajana. Samaten puhutaan nimenomaan persialaisten ja kreikkalaisten kansallishaltioista. (Dan. 10:nnessä luvussa esim.), vaikka suomentajat – arvatenkin ymmällään tekstin tarkoituksesta – ovat käyttäneet sanaa „ruhtinas” ja Mikaelistakin sanoneet „yksi ensimmäisiä ruhtinaita” (Dan. 10:13).

Jos eivät muinaissuomalaiset puhuneet Suomen kansan haltiasta, riippuu tämä yksinkertaisesti siitä, että suomalaiset heimot eivät vielä olleet liittyneet kansaksi. Sitä vastoin he kyllä palvoivat perhe-, suku-, heimo- ja maajumalia ja nimittivät niitä haltioiksi. Samoin kuin muut kansat tiesivät suomalaisetkin heimot, vallan hyvin, että kaikkien haltioiden yläpuolella oli taivaassa „ukko ylijumala”, jota eivät sekoittaneet alue- y.m. haltioihin, mutta jolle eivät myöskään pystyttäneet „epäjumalan” kuvia niinkuin haltioille.

II.

KANSALLISHALTIA

16.

Onko kansallishaltia aistillisesti havaittavissa samoin kuin on kansallisaura? Onko kukaan meidän aikamme nähnyt esim. Suomen kansallishaltian? Runoilijamme kyllä puhuvat „Suomen suojeleusenkelistä” ja heidän intuitsioninsa siihen uskoo, mutta materialistinen aikamme pyytää aistillisia havaintoja. Onko niitä?

Kaksi selvänäköistä kuvausta on julkaistu „Tietäjässä”. Toisessa sanotaan:

„Tahdon tässä kertoa ihanasta näystäni, minkä näin uutena vuotena teosofisessa matineassa Työväentalolla. Olen monasti ajatellut niin sanotusta kansallishaltiaista, että minkälainen se mahtaa olla meillä suomalaisilla, onkohan se meidän Deevamme ruman vai kauniin näköinen, onko se miehen vai naisen muotoon pukeutuneena, vai liekö se ilman muotoa? Näin olen sitä kuvitellut mielessäni, mutta en ole voinut saada miettimiselleni mitään tulosta tästä. Vaan nyt se mysterio aukeni silmiäni eteen, kun ylisihteerin esitelmässään siirsi sieluni silmän, kosketellessaan Suomen kansan henkisiä tehtäviä nykyään ja ennen.

„Suomalainen Deeva eli suomalaisten kansallishaltia on – millaisena minä sen näin – ihmeellinen keskus. En voi sen muotoa pukea sanoihin, sillä se on tavallaan ilman muotoa. Mutta millaisena minä sen näin, niin se muistutti ensin loistavaan siniseen pukuun puettua ihanata jumalallista naisolentoa, jonka vaatetus oli itse Suomen maa, ja tämä olento oli yhdistyneenä maahan ja hänen kasvonsa muistuttivat nousevan kesäaamun aurinkoa, joka nousee taivaanrannalta ja luo monenväriset säteensä yli maan pinnan. Näistä ihanan loistavista kasvoista lähti neljä sädettä, jotka kulkivat yli maapallon. Keskeltä kasvoja lähti keltainen säde, mikä kulki yli Euroopan ja Egyptin ja Himalajan. Läntiseltä puolelta kasvoja kulki sininen säde, joka kulki yli Atlantin ja Skandinavian ja Englannin ja Amerikan. Itäisellä puolella kasvoja näin vihriän säteen, joka myös kulki yli maan pinnan, ja kasvojen yläosasta kulki kohti avaruutta sinertävänpunainen säde, joka kohosi kohti ääretöntä korkeutta. Kaikki nämä säteet peittivät Suomenmaan sisäänsä.” (Tietäjä 1915, s. 39 seur.)

Toisessa kuvauksessa sanotaan:

„Valtakuntien ja maiden vaakunat ovat myös vertauskuvia. Kilvessä oleva kruunu kuvaa sitä jumalallista haltiaolentoa, joka näkymättömästä maailmasta käsin johtaa kansan kohtaloita ja kehitystä. Vaakunassa oleva leijonan, kotkan, liljan tai muu kuva symbolisoi niitä taivaallisia sotajoukkoja, jotka ympäröivät kansallisdeevaa ja saavat värityksensä kansallisesta aurasta. Tietysti nämä vaakunat samoin kuin aateliskilvet saattavat olla huonosti valittuja, kun valinta ei ole okkultisella tavalla tapahtunut.

„Mitä nyt erityisesti Suomen vaakunaan tulee, on sen valinnassa mielestäni tapahtunut erehdys. Suomen vaakunassa on leijona herttakruunu päässä. Kruunusta en välitä mitään, mutta leijona ei ole paikallaan. Minun silmilleni ei ainakaan Suomen kansallishaltia joukkoineen ole näyttänyt leijonan muodossa. Jos siitä kuvan tahtoisin antaa, olisi se pikemmin seuraava:

„Päivä on valkenemassa, ja etäältä, auringonnousun puolelta, kuuluu suurten siipien hiljainen suhina. Auringon noustessa kohoaa mahtava kotka taivaanrannalle. Levitetyin, kirjavin siivin se lähenee. Jo voimme eroittaa kultakruunuisen haltian, joka seisoo kotkan päässä ja ohjaa sen lentoa. Jo voimme eroittaa, kuinka linnun hohtavat siivet ovat muodostetut lukemattomista taivaallisista olennoista, jotka deevan käskyjä totellen liikkuvat järjestyneissä ryhmissä. On aivankuin kansallishaltia itse toisi auringon mukanaan ja kuin hänen joukkonsa sointuvassa mataläänisessä hymnissä laulaisi päivän vuoresta esille.” (Tietäjä 1914, s. 149 seur.)

17.

Jos tunnemme ihmisen vain näöltään, emme vielä tunne häntä henkilökohtaisesti. Saatamme tehdä johtopäätöksiä ulkomuodosta sisäisen ihmisen suhteen, mutta emme voi sanoa häntä tuntevamme, ennenkuin joudumme lähempään kosketukseen hänen kanssaan. Todelliseen tuntemiseen vaaditaan psykologista pohjaa vielä suuremmassa määrässä kuin fysiologista.

Sama on suhteemme näkymättömän maailman olentoihin, jotka ovat ainoastaan yliaistillisesti havaittavissa. Jos sisäisillä aisteillamme näemme semmoisen olennon ulkomuodon ja siis aistillisesti reagoimme hänen läsnäolonsa vaikutukselle, emme vielä tunne häntä kuin „näöltä”. Oppiaksemme tuntemaan häntä personallisesti, täytyy meidän joutua psykologiseen kosketukseen hänen kanssaan. Psykkiseen eli yliaistilliseen kontaktiin perustuu tässä tapauksessa vain „näöltä” tunteminen, jota vastoin psykologinen kosketus on oleva henkistä laatua.

Entä henkinen kosketus? Mikä se on? Se on sitä, että toinen minä kohtaa toista sen omalla tasolla. Näkymättömän maailman olennolla ei ole fyysillistä ruumista; hänen minänsä ei siis voi kohdata ihmisen minää näkyväisessä maailmassa. Ihminen sitä vastoin on sisäisen rakenteensa nojalla näkymättömänkin maailman jäsen. Hänelle sentähden on mahdollista minässään kohota fyysisestä maailmasta henkimaailmaan ja siellä joutua minänä kosketukseen näkymättömän olennon minän kanssa.

Tapahtuuko semmoinen koskaan? Tapahtuu. Runoilijan inspiratsioni esim. nostaa hänet tietämättään (ehkä joskus tietoisenaakin) henkimaailmaan. Runoilijaneron todellinen intuitsioni on täten tavallaan luotettavampaa tietämistä henkimaailman asioista ja olennoista kuin paljas yliaistillinen eli selvänäköinen havainto. Molemmat yhdessä luovat sitä vastoin todellisen salatieteellisen tiedon.

On huomattava, että runoilijan nerollisuus ei ole kyky laatia runoja ainoastaan, vaan ennen kaikkea sielun ja hengen määrätty, korkea kehitys. Ennenkuin ihminen kykenee personallisesti seurustelemaan henkimaailman olentojen kanssa, täytyy hänen olla henkisesti niin kehittynyt, että tajuisena ja ajattelevana minuutena jaksaa liikkua heidän parissaan. Ja koska henkimaailman olennot ovat erilaisilla kehitysasteilla, vaatii kunkin olentoryhmän personallinen kohtaaminen ihmisenkin puolelta yhä korkeampaa ja syvempää henkistä kehitystä. Saatamme suorastaan puhua ehdoista, joiden täyttäminen on välttämätön, ennenkuin ihmiselle avataan portit toisen tai toisen henkiolentoryhmän eli „taivaallisen hierarkian” tuttavuuteen.

Syystä saatamme kysyä: mikä kehitystaso, mikä henkinen pohja on oleva sillä ihmisellä, joka tahtoo oppia kansallishaltiaa tuntemaan ja ymmärtämään?

18.

Ihmisessä ei ole mitään psykologisia yhtymäkohtia korkeamman henkimaailman kanssa eikä hän voi tätä ollenkaan ymmärtää, ellei hän osaa sanan varsinaisessa merkityksessä rakastaa. Rakkaus yksin on avain, joka avaa hänelle taivaan valtakunnan portit. Ellei hänen sydämessään asu rakkautta, saa hän turhaan kolkuttaa taivaan ovelelle.

Mikä sitten on rakkaus? Se on henkinen todellisuus eikä aistillinen. Aistillinen rakkaus on hetken lapsi, se on oikullinen, muuttuva, haihtuva. Se asuu aivoissa eikä sydämessä. Mutta niinkauan kuin se kestää, on ihminen sen orja. Henkinen rakkaus sitä vastoin on kotoisin iäisyuden valtakunnasta, se on uskollinen, pysyvä, muuttumaton. Se on valloittanut ihmisen sydämen, mutta samalla tehnyt ihmisen vapaaksi. Ei koskaan ihmisen ole niin helppo kasvaa pois itsekkyyden ja pahan kahleista kuin todellisen inhimillisen rakkauden turvissa.

Niin kauan kuin ei ihminen rakasta, ei hän vielä ole henkiolento *de iure*. Hän on vain fyysillinen minä-olento, jonka itsetietoinen elämä katkeaa fyysillisessä kuolemassa. Mutta sitä myöten kuin hän oppii rakastamaan, sitä myöten hän rakentaa itselleen kuolemanjälkeistä itsetietoisuutta. Rakkaus tekee hänestä henkiolennon – ei ainoastaan *de facto*, vaan myös *de iure*.

Rakkauden tunnusmerkkinä on uskollisuus, kestävyys, iloinen antaumus. Ruumiillisessa maailmassa aistit sitä palvelevat. Se ei pelkää aistillisia ilmaisumuotoja, mutta sen olemus ei niihin tyhjenny. Sen silmämääränä ei ole aistillinen nautinto, vaan rakastetun inhimillinen onni. Mikä maallinen rakkaus paraiten kuvaa meille sitä henkistä tunnetta, josta tässä on kysymys? Mikä muu kuin runoilijain ylistämä äidin rakkaus! Morsian voi ylkänsä hyljätä, ystävä ystävänsä, mutta koska äiti poikansa unohtaa? Äidin rakkaus ei paljoakaan itselleen pyydä, se etsii vain lapsensa onnea. Kaikkea se kärsii, ja kaikkea se kestää. Kaiken pahan se torjuu, kaiken hyvän se uskoo. Ei horjuta sitä lapsen kiittämättömyys, ei hänen kylmyytensä, ei hänen tuottamansa surut ja tuskat. Äidin syli on rakastetulle aina avoin. Missä äidin rakkaus on, siellä on väsyneellä matkamiehellä koti.

Äidin rakkauden taustana on veriside. Mutta jos eliminoimme pois sen siteen, joka salaisesti ehkä pakoittaa äitiä rakastamaan, on meillä eheä ja ihana kuva todellisesta henkisestä rakkaudesta.

Ne ihmiset siis, jotka äidin tavalla osaavat rakastaa, ne voivat sanoa olevansa henkiolentoja. Jos he ovat runoilijoita tai salatieteilijöitä tai näkijöitä, joutuvat he silloin tekemisiin korkeamman henkimaailman kanssa; tarkemmin sanoen: korkeamman henkimaailman ensimmäisen asteen eli osaston kanssa. He pääsevät kosketukseen n.s. enkelein kanssa, ihmisyksilöiden „korkeampien minuuksien” ja suojeleusenkeleiden kanssa, näkymättömien opettajien ja johtajien kanssa. Mutta vielä he eivät opi tuntemaan kansallisia suojeleusenkeleitä eli deevoja, kansallishaltioita.

19.

Mitä psykologista kehitystä vaaditaan näet siltä ihmiseltä, joka pyrkii ymmärtämään kansallishaltiaa? Hänen on pitänyt rakkaudessa ottaa vielä suuri askel eteenpäin.

Opittuaan yksilöllisesti ja uskollisesti rakastamaan on ihminen altis kahdenlaiselle houkuttelevalle harhalle. Toinen on hieno ja peitetty itsekkyyks, joka kuiskaa: „nyt sinä olet oppinut tekemään toisen ihmisen onnelliseksi; sinä olet ratkaissut elämän ongelman, ja palkkioksi on oma onnesi. Varjele siis onneasi. Maailma on täynnä pahaa. Suojele itsesi ja rakastettusi siltä. Älä maailmasta välitä. Olethan sinä taivaan asujain. Elä siis maankin päällä, niinkuin eläisit taivaissa.” Toinen ääni on katkeran pessimistinen ja se puhuu ihmiselle: „mitä hyvää sinulle on kaikista ponnistuksistasi ja voitoistasi? Mitä hyötyä niistä on

toisillekaan? Maailma elää onnellisena itsekkyydessään. Ei se pyri muuhun kuin himojensa täyttämiseen. Koko elämä on korkeammalta kannalta katsoen narripeli. Ihmiset ovat houkkioita: paras on jättää heidät omaan rauhaansa. Viisas kaipaa kuolemaa. Hän haluaa maailmasta päästä. Mitä varten sinäkään eläisit? Et sinä kuitenkaan voi onnelliseksi tulla. Vaikka itse osaatkin rakastaa, ei ole toista ihmistä, joka olisi rakkautesi arvoinen ja osaisi sinua rakastaa. Polttavaa tuskaa on koko olemassaolo! Kärsimystä ja kurjuutta koko sinun elämäsi!”

Jos ihmisellä on sisäisen näkemisen lahja, voi hän tällöin tehdä seuraavan havainnon: Hän on todella henkimaailman kansalainen, sillä sen maailman olennot etsivät hänen seuraansa. Suuret joukot ihmeellisen ihania jumalolentoja pyrkivät hänen luokseen. Loistavat enkelit monenvärisissä hohtavissa puvuissa lähestyvät häntä, karkeloivat hänen ympärillään pehmeissä liikkeissä ja viehättävin elein, täyttävät ilman hurmaavalla soitolla ja laululla ja puhuvat hänelle sointuvissa säveleissä: „oi sinä maaemon lapsi, joka et vielääkään uskalla olla oma itsesi! Johan sinä olet itsesi voittanut, jo olet maallisen elämän kahleista vapaa, miksi siis enää epäröit? Ota vastaan palkinto, minkä ansainnut olet. Jätä ihmisten ilmat, jätä maailman metelit, ja liity niihin, jotka ovat sinun todellisia heimolaisiasi. Liity meihin! Me ymmärrämme sinua, me rakastamme sinua, meidän parissa olet onnellinen. Jätä kuoleman valtakunta ja tule tänne, missä kuolemaa ei ole. Taivas on sinun syntymäkotisi. Sinä olet enkeli ja jumala niinkuin me.”

Näiden houkutusten ympäröimänä ja ahdistamana ihmisen täytyy seistä hengessään lujana ja järkähtämättömänä. Hänen sielunsa syvyydestä täytyy kaikua viettelyksille vastaukseksi: „ihmisenä tehtäväni nähtävästi on toinen kuin seurata itsekkyyden ja oman onnen huumaavaa ääntä. Ihmisenä minun täytyy osata kieltää itseni ja luopua onnestani, jos elämä niin vaatii. Ihmisenä en saa ylpistyä omista saavutuksistani enkä katkeroitua toisten itsekkyydestä. Ihmisenä minun tulee aina kärsiä ja kestää ja aina rakastaa.”

20.

Ihminen tekeekin sen huomion, että hillitessään ajatuksensa ja mielikuvituksensa hänelle avautuu uusi maailma uusine rakkauskykyineen. Kun hänen persoonallista sydäntään poljetaan ja hän tottuu rakastamaan pyytämättä tai odottamatta vastarakkautta, laajenee hänen sydämensä persoonattomaksi ja epäitsekäksi. Kaikesta totuudesta hän iloitsee, kaikesta kauneudesta hän heltyy, kaikesta inhimillisestä hyvyydestä hän kiitollisena lämpenee – ikäänkuin se häntä koskisi, – ja hän huomaa kummakseen rakastavansa jokaista ihmistä, joka hänen tielleen sattuu. Siinä rakkaudessa ei ole mitään itsekästä eikä siitä millään tavalla voisi puhua. Se on vain hiljaista riemua siitä, että on toisiakin henkiolentoja, joiden pohjimpana pohjana on jotakin hyvää. Se on aivankuin hän lempeytensä ja rakkautensa silmällä näkisi ihmisessä semmoista, josta heillä itsellään ehkei ole aavistusta. On aivankuin hän näkisi heissä jotain lupausta, jotain hyvää, jota hänen rakkautensa voisi tahtoa heissä esille. Ja hänen silmissään ihmiset itsestään jakautuvat ja ryhmittyvät omien kehitysmahdollisuuksiensa mukaan. Hän huomaa, kuinka toiselta ihmisryhmältä puuttuu toinen, toiselta toinen hyve tai ominaisuus. Hänen sydämensä alkaa tahtoa hyvää ja ajatella hyvää ihmisille ryhmittäin ja hänen sielunsa joutuu ikäänkuin painimaan niiden suurten voimien kanssa, jotka ilmenevät inhimillisinä hyveinä.

Tulee hetki, jolloin hän mielestään tuntee ihmiset ympärillään heidän syvintä itseään myöten. He ovat hänen omiaan ja omaisiaan erikoisella tavalla. Heillä on kaikilla jotain yhteistä, joka perustuu siihen, että ovat kaikki samaa kansaa. Jos hän nyt matkustaa ulkomaille ja joutuu tekemisiin vieraiden kansojen kanssa, astuu tämä samaisuus ja yhteenkuuluvaisuus omiin kansalaisiin nähden silmiin pistävästi näkyviin. Hän tuntee ymmärtävänsä ja rakastavansa omaa kansaansa erikoisemmin, vaikka kaikki ihmiset ihmisinä ovat rakastettavia. Ja tämä hänen erikoinen rakkautensa tekee hänelle mahdolliseksi syventyä oman kansansa

henkeen. Kaikki suuret sielut, runoilijat, sankarit, tietäjät, ovat tämän kokeneet. He ovat tällä rakkauskyvyllä syntyneet, sillä he ovat sen itsellensä kärsineet ja kamppailleet menneissä elämässään.

Jos ihminen tällöin on selvänäköinen, voi hän tehdä sen havainnon, että hänen minänsä nyt seurustelee sangen korkeiden ja loistavien henkiolentojen kanssa. Nämä olennot ovat jonkinmoisia pääenkeleitä, jotka suojelevat ja johtavat suuria enkeliryhmiä ja taivaallisia sotajoukkoja. Näiden pääenkelein joukossa on hänen omankin kansansa haltia eli deeva. Hän näkee, kuinka deeva johtaa alempia suojelusenkeleitä ja kuinka nämä kansan eläville ihmisyksilöille välittävät deevan inspiratsioneja. Hän näkee, kuinka kansan ulkonainen historia sisäiseltä ytimeltään on haltian historiaa. Hän näkee, kuinka kansa kehittyy rinnan haltiansa kanssa, kuinka kansallisuus ja kansan henki on personoituna haltiaassa. Hän ymmärtää, mikä syvä henkinenkin totuus piilee vanhassa sanassa „sitä kuusta kuuleminen, jonka juurella asunto”, sillä keltä voi saada parempaa tietoa kansan sisimmästä luonteesta ja tehtävästä kuin siltä mahtavalta, näkymättömältä kuninkaalta, joka kansan kohtaloa ohjaa ja joka henkisesti katsoen juuri on kansa itse?

21.

Kansallishaltia on verrattavissa ihmisen minään, hänen sisäiseen, korkeaan, puhtaaseen minäänsä. Kansallishaltia on kansan korkeampi minä. Hän ei ole summasielu eikä kansansielun synnyttämä, vaan itsenäinen jumal-syntyinen olento. Olemme nimittäneet häntä „pääenkeliksi” ja sillä viitanneet siihen, että hän kuuluu henkijärjestöön eli hierarkiaan, joka ei välittömästi ole tekemisissä ihmiskehityksen kanssa. Hänen oma elämänsä kuuluu puitteissa ja sääntöjen mukaan, jotka sille on määrännyt n.s. deeva-evoluutioni. Mutta pääenkelin kehitysmahdollisuuksiin ja tehtäviin kuuluu m.m. oman kohtalonsa liittäminen jonkun valitsemansa kansan kohtaloon.

Tämä liittyminen tapahtuu ajassa ja siitä hetkestä lähtien loistava deeva-olento on ainaisessa vuorovaikutuksessa kansansa sielun eli kansallis-auran kanssa. Hän ei ole enää täysin vapaa olento. Hän on rakkaudesta sitonut itsensä, vapaaehtoisesti rajoittanut enkelivapautensa. Nyt hän on riippuvainen kansasta ja sen yksilöistä. Ei hänen valtansa kansansa yli ole rajaton. Ei hän saata sitä johtaa ja ohjata mielinmäärin. Hän on pikemmin edelläkulkija, jota hänen kansansa verkalleen seuraa, ihanne, joka kajastaa profettain silmiin, mutta jota kansa ehkei alussa tunne edes omakseen. Kansaa saattaa pettää deevansa toivomuksia, jäädä kuuroksi hänen kuiskelilleen ja vasta kaukaisia syrjäiteitä kierreltyään palata kansallishaltian tarkoittamalle tielle. Deeva, joka kansallis-auraan pukeutuneena aina tietää, mitä hänen kansansa ajattelee ja tuntee, ei pakota kansaa ajattelemaan ja tuntemaan, niinkuin hän soisi, vaan on itse niin sisällisen lujasti liittynyt kansan elämään, että hän pakoittautuu kulkemaan kansan mukana, kansan yksilöiden yhteistajunnan mukana, vaikka itse näkisi suoran tien menevän toiseen suuntaan.

Hän on kansansa kasvattaja ja hän rakastaa sitä kuin äiti, joka varoittaa ja nuhtelee lastaan, joka näyttää sille ihannetta, mutta ei väkivallalla pakota sitä tottelemaan. Hänen rakkautensa on todella kuin äidin rakkaus, joka synnissä ja surussakin kulkee lapsensa rinnalla, lohduttaen, tukien, toivoa herättäen, eikä hänen rakkautensa väsy, vaikka kansa sokeudessaan tuottaa hänelle tulista tuskaa.

22.

Koska kansallishaltia on itsenäinen enkeliolento, joka vapaasta halustaan ryhtyy jonkun kansan johtajaksi, onko silloin taattu, että jokaisella kansalla on oma deevansa? Ei ole, eikä jokainen kansa olekaan siinä asemassa, että sillä olisi oma kansallishaltiansa. Suojelusenkeli liittyy kansaan vasta silloin, kun kansalla

on jokin historiallinen tai muu kulttuuritehtävä suoritettavanaan. Kaikilla suurilla valtakunnilla on henkijohtajansa, mutta ei joka kansanheimolla.

Mistä sitten tiedämme, onko esim. Suomen kansalla oma haltiansa? On olemassa varma tunnusmerkki, josta tämän voi päättää: poliittinen ja valtiollinen itsenäisyys. Kansa tulee varmasti itsenäiseksi, kun enkeli ottaa sen johdon käsiinsä. Tällä hetkellä meidän ei enää tarvitse epäillä Suomen deevan olemassaoloa. Ne, jotka vuosia tai vuosikymmeniä sitten tiesivät, että Suomella oli oma kansallishaltia, he tiesivät myös, että Suomi ennemmin tai myöhemmin saavuttaisi valtiollisen itsenäisyyden. Niinpä vuodesta 1910 lähtien puhuin suljetuissa teosofisissa piireissä Suomen tulevasta vapautumisesta Venäjän holhonalaisuudesta, uskalsinpa mainita vuodenkin (1915, sittemmin 1917). Julkisissa kirjoituksissani ja esitelmissäni puhuin Suomen päivästä, joka pian koittaisi ja jota ruusunhoitoiset pilvet taivaanrannalla jo ennustivat. Keskellä aikaa, joka monen mielestä näytti yhä synkistyvän, olin täynnä optimistisinta uskoa ja toivoa.

23.

Suomen kansallishaltiaa koetin ensi kerran julkisesti kuvata esitelmässäni Tukholman eurooppalaisessa teosofisessa kongressissa kesäkuulla 1913. Puheeni herätti silmännähtävää ihastusta ulkomaalaisissa kuulijoissa; muuankin ruotsalainen vanhus vakuutti kyyneliin heltyneenä, että „nyt vasta hän tiesi, mitä isänmaanrakkaus on”; monet englantilaiset y.m. vieraiden maiden kansalaiset selittivät ihmetellen, että tunsivat selvästi tajunneensa puheen sisällön, vaikeivät sanoja ymmärtäneet. Samasta aiheesta – „Suomen deevan tehtävä” – pidin heti jälkeenpäin pari esitelmää Suomen teosofisilla kesäkursseilla 1913, ja nämä esitelmät, jotka alkuaan julkaistiin kirjassa „Suomen kansallishaltia”, muodostavat nyt käsillä olevan kirjan ensimmäisen osan.

III.

SUOMEN DEEVAN HISTORIASTA

24.

Suomi oli lähes seitsemän sataa vuotta Ruotsin valtakunnan alla; oliko Suomen kansalla silloin oma kansallishaltiansa? Ei, kansamme oli silloin – ainakin alkuaikoina – syrjäytetyssä asemassa, se vasta vähitellen ryömi päivänvaloon metsien ja korprien siimeksestä, sillä ei ollut omaa haltiaa, sen kohtalot olivat punoutuneet Ruotsin kansan kohtaloihin, ja Ruotsin deeva johti Suomenkin kansan askeleita.

Milloin sitten Suomi sai oman haltiansa? Tarkalleen sitä ei voi määritellä fyysisissä vuosissa, mutta se varmasti tapahtui ainakin keskiajan lopulla, sillä uusi aika toi heti mukanaan suomalaisia tuulahduksia kansallisauraan. Eikä kulunut kahtakaan vuosisataa, ennenkuin kansassa alkoi näkyä selviä oireita siitä, että se nyt oli muodostumaisillaan orgaaniseksi kokonaisuudeksi. Sen historia meille todistaa. Ajan hengen vaikutuksesta alkoivat 1700-luvun alussa muutamat yksilöt – ja vuosikymmenien vieressä niiden lukumäärä yhä kasvoi – irtautua hengessään „emämaan”, s.o. Ruotsin, kansallishaltiaista. Nämä yksilöt eivät tienneet mitään henkimaailman asioista, mutta alkoivat poliittisista ja ekonomisista syistä ajatella Suomea ja Suomen kansaa sinään, jopa Ruotsista irtaantunuttakin Suomea. Semmoinenkin tapaus kuin Viipurin valloitus v. 1710, jolloin asukkaat pakoitettiin vannomaan kuuliaisuutta Venäjän tsaarille oli omiansa horjuttamaan Suomen kansan lapsellista uskollisuutta Ruotsia kohtaan. Vuoden 1739 tienoilla oli Suomessa jo paljon „mätämunia”, jotka ajattelivat Suomea irrallaan Ruotsista, vaikka ajatuksissa enimmäkseen kangasteli jonkunlainen liittyminen Venäjän mahtavaan valtakuntaan ja turvautuminen sen apuun. Tämä näkyi valtiopäivilläkin 1740 Tukholmassa. Venäjän keisarinna Elisabetin kuuluisa manifesti v:lta 1742 lupasi suomalaisille kaikkea hyvää, jos he luopuisivat Ruotsista, ja Venäjä hallitsikin Suomessa v. 1742-1743. Ensimmäisiä, jotka uskalsivat ajatella Suomea todella itsenäiseksi valtakunnaksi, oli muuan samoihin aikoihin elänyt Tandefelt. Sittemmin tapamme miehiä semmoisia kuin Wijkman, Fredenstierna, Boije, puhumattakaan Yrjö Sprengtportenista ja Anjalan miehistä, jotka kaikki kyllä haaveilivat itsenäistä ja vapaata Suomea, vaikka heidän unelmansa ei pitkään aikoihin ollut toteutuva. Olihan Suomi vähällä joutua itsenäiseksi diplomaattisista syistä 1700-luvun puolivälissä, mutta kun Ruotsin valtiopäivät taipuivat keisarinna Elisabetin tahtoon ja valitsivat Ruotsin kuninkaaksi Adolf Fredrikin, sai Suomi jäädä edelleenkin Ruotsin yhteyteen. Vasta Napoleon I lupasi Suomen Aleksanteri I:lle. Ja Suomen sodan kautta 1808-09 liittyi sadaksi vuodeksi Suomen kohtalo Venäjän kohtaloon.

Valtiollinen itsenäisyys olisikin ollut Suomelle ennenaikainen, niin kauan kuin ei Suomen kansa ollut herännyt oman kansallisuutensa tuntoon. Tämä herääminen tapahtui viime vuosisadalla Venäjän vallan aikana, ja siitä kasvanut henkisen itsenäisyyden tunto teki lopulta valtiollisenkin itsenäisyyden välttämättömäksi. 20:nneen vuosisadan suuri saavutus on poliittinen itsenäisyys ja sen asteittainen lujittuminen.

Huntu, joka kauan oli peittänyt kansallishaltiamme kasvoja, putosi maahan, silloin kun Suomi tuli vapaaksi ja itsenäiseksi.

25.

Deevamme teki sangen merkillisen kokemuksen kansallissodan aikana n.s. punaisena talvena 1917-1918. Jos sitä vertauksella kuvaisimme, sanoisimme että kansallishaltiamme silloin tuli ruoskituksi tuomareinsa nähden, melkeinpä ristiinnaulituksi. Voisimme myöskin verrata kansallishaltiaamme ihmiseen, joka jalosti alistuen kohtaloonsa painaa päänsä alas ja luo katseensa maahan, ottaen kantaakseen syytöksen, johon tietää itsensä viattomaksi. „Punaiset” näet olivat kyllä ajan hengen vaikutuksen alaisia, mutta eivät osanneet ottaa vastaan sen puhtaita ja väärentämättömiä inspiratsioneja, joita deevammekin olisi totellut. „Valkoiset” taas olivat kyllä kansallishaltiamme palvelijoita ja puolustajia, mutta eivät hekään ymmärtäneet hänen sisäistä, suomalaista olemustaan, vaan antoivat olosuhteiden pakottaa sekä valkoisia että punaisia ratkaiseviin toimenpiteisiin.

Ymmärtääksemme tämän salaperäisen ristiriidan täytyy meidän luoda silmäys taaksepäin erääseen käänteentekevään kohtaan deevamme omassa kehityshistoriassa. Koettaessamme edellä kuvata kansallishaltian psykologista olemusta (luvussa II: Kansallishaltia) oli tarkoituksemme tehdä selväksi, että kansallishaltia on olento, joka rakastaa ja osaa rakastaa. Hänen rakkautensa ei ole itsekäs eikä persoonallisesti rajoitettu. Se on laadultaan äidin rakkauden kaltainen, mutta se kohdistuu eroituksesta kaikkiin ihmisiin ja eläviin olentoihin, riippumatta esim. rodun tai kansallisuuden rajoituksista. Deeva on vapaachtoisesti valinnut jonkun kansan omakseen ja huolenpitonsa esineeksi, mutta tämä ei merkitse että hän olisi „riidassa” tai „vihassa” minkään muun kansan tai sen johtavan enkelin kanssa. Hänen sydämeensä mahtuu vain rakkaus.

Deevat eivät siis keskenänsä sodi.

Ihmiskunnan historiallisen kehityksen kulku on sitä vastoin vaatinut, että maapallon kansat alituisesti ovat kamppailleet keskenään. Deevojen rakkaus kansoihin ja kansojen isänmaanrakkaus on täten tullut vereen kastetuksi ja ikäänkuin saavuttanut siveellisen voimansa veriuhrissa oman maan puolesta ja taistelussa toisia vastaan. Kansat eivät koskaan ole katsoneet sodassa tappamista tavalliseksi murhatyöksi, vaan sodassa kaatumisen on aina ollut kuolemista kunnian kentällä. Sota ei yksilön eikä kansan elämässä vaikuttanut ehkäisevästi henkiseen kehitykseen, vaan päinvastoin. Tämä katsantotapa selviää vanhojen kansojen pyhistä kirjoista. Indialaisen uskonnollisen kirjallisuuden ihanimpia helmiä on Bhagavad Gita eli Herran laulu. Siinä annetaan mitä syvällisintä opetusta siveellisessä, filosofisessa ja mystillisessä itsekasvatuksessa. Monet hartaat lukijat pitävät sitä paljon sisältörikkaampana kuin kristillisiä evankeliumeja. Kuitenkin Bhagavad Gitan mystillisen ja korkean opetuksen kehys ja tausta heti pistää silmään: se on taistelutantereelta otettu. Keskellä suurta sota, keskellä taiston tuoksinaa antaa sotavaunujen ohjaaja, jumalallinen Krishna neuvojaan ja ohjeitaan opetuslapselleen, vaunussa seisovalle sotaurholle, Ardshunalle. Kun Ardshuna alussa epäröi miekan käytön hyötyä ja oikeutusta „omia sukulaisia vastaan”, rohkaisee ja rauhoittaa häntä Krishna viittaamalla siihen, että ihmisen aatmaa eli henkistä itseä ei voi miekalla tappaa. Vaikka väitettäisiinkin, että koko sota ja taistelu on vertauskuvaa ihmisen sielussa tapahtuvasta hyvän ja pahan kamppailusta – niinkuin se tietenkin on oikein ymmärrettynä, – on kuitenkin kuvaavaa silloisen ajan hengelle, että mystillisen hartauskirjan kehys on semmoisista aineksista kyhätty.

Samalla tavalla muinaissuomalaisten pyhä muistomerkki Kalevala kuvaa suurta sota Väinölän ja Pohjolan kansojen välillä, joka sekkin vertauskuvallisesti on valon taistelua hyvien ja pahojen voimien välillä sekä historiassa että ihmissielussa.

Taistelua, taistelua oli elämän tunnussana vanhoina aikoina! Entä nyt?

Nyt voisi ainakin olla toisin.

Kun Buddha esiintyi maan päällä – joka tapahtui noin 600 vuotta ennen Kristusta, – hän, aavistaen Jeesuksen Kristuksen suurta tulevaa lunastustyötä, opetti ensimmäisenä nimenomaan, että ihmisen tuli kieltäytyä kaikesta väkivallasta, kaikesta tappamisesta, kaikesta sotimisesta, jos hän Buddhaa tahtoi seurata. Hän, Gautama Buddha, lausui ensimmäisenä nuo ihanat sanat: viha ei koskaan lopu vihalla, viha loppuu ainoastaan rakkaudella.

Ja kun aika oli täyttynyt, syntyi vapahtaja maailmaan, Jeesus Kristus, jonka uusi ennen kuulumaton evankeliumi kaikui läpi taivaiden ja maiden: viha ja suuttuminen on paha – puhumattakaan väkivallasta, verenvuoduksesta, – ja paha jää aina pahaksi, ei mikään tarkoitus sitä pyhitä; elääkseen ei ihmisen tarvitsekaan tehdä paha, vaan voi kohdistaa voimansa hyvään. Kuka tahtoo, että toiset olisivat hänelle pahoja? Älköön hän sitten itsekään olko paha toisille. „Rakastakaa muukalaisia eli n.s. vihollisianne, siunatkaa niitä, jotka teitä sadattelevat; tehkää hyvää niille, jotka teitä vihaavat, ja rukoilkaa niiden edestä, jotka teitä parjaavat ja vainoavat, että olisitte taivaallisen Isänne lapsia, sillä hän antaa aurinkonsa nousta niin pahain yli kuin hyväinkin, ja antaa sataa niin vanhurskaille kuin väärillekin. Sillä, jos rakastatte niitä, jotka teitä rakastavat, mitä palkkaa teillä siitä on? Eivätkö publikaanitkin tee samoin? Ja jos osoitate ystävällisyyttä ainoastaan veljillenne, mitä erinomaista te siinä teette? Eivätkö pakanatkin tee samoin? Olkaat siis te täydelliset, niinkuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen.”

Semmoinen oli Kristuksen sanoma ja Kristuksen vaikutus. Hän vuodatti henkensä ihmiskuntaan. Hänen kuolemansa jälkeen on rakkauden tie ollut avoinna joka ihmisielulle, joka Kristusta seurata tahtoi, vaikkei hän Kristuksen nimeä olisi kuullut. Mutta kuinka moni on Kristusta seurannut? Ne, jotka sitä ovat tehneet, ovat enimmäkseen pysyneet salassa maailmalta.

Sillä maailma ei ole vielä Jeesusta Kristusta omaksunut. Ihmiskunta ei vielä ymmärrä vapahtajan suurta työtä. Kansat eivät vielä ole oppineet kulkemaan Jeesuksen jäljissä.

Jos maailma ymmärtäisi, mitä Kristus sille on antanut, se luopuisi sodasta ja verenvuoduksesta. Jos kansat todella tahtoisivat olla kristittyjä, he takoisivat miekoistaan auroja, lopettaisivat kuolemanjuoksunsa maallisen vallan kilpакentällä, antautuisivat veljelliseen yhteistoimintaan kulttuuritehtävissä ja kilpailisivat keskenään sisäisten olojensa onnellisiksi järjestämisessä.

Mutta synkältä vielä näyttää.

27.

Eikö siis ole mitään vallassaolijoita, jotka samalla olisivat Kristuksen hengen täyttämiä? Ehkei ole maan päällä, mutta henkimaailmassa on.

Jeesuksen Kristuksen vaikutus ja työ ei suinkaan rajoittunut fyysilliseen maailmaan. Päinvastoin voimme sanoa, että sen varsinainen ala on ollut ja on näkymätön henkimaailma, jonka jäsen ihminenkin on. Monen monet ovat ne henkiolennot, joiden sielu ja sydän on auennut vapahtajan sanalle. Huomattavimpia niistä ovat useat suuret ja loistavat deevat. Kristuksen jalkojen juuressa istuvat korkeat jumalat ja viisaat tietäjät.

Suomenkin kansallishaltia kuuluu näiden joukkoon. Monta sataa vuotta sitten meidän deevamme heräsi näkemään ja tajuamaan Kristus-rakkauden ihannetta, sitä veljeyden ihannetta, joka kansojen kesken

toteutettuna kieltää sodan. Tämä herämys oli käänteentekevä tapaus hänen elämässään. Hän ymmärsi, että jos hän ottaisi Suomen tai minkä tahansa kansan kohtalon ohjatakseen, hänen velvollisuutensa olisi inspiroida sitä yrittämään semmoista, jota ei yksikään kansa maan päällä vielä ollut yrittänyt. Ei hän ollut yksin. Oli toisiakin deevoja, jotka näkivät ihanteen. Oli tovereita hänellä, joiden kanssa hän solmi liiton, liiton veljeyden toteuttamiseksi maan päällä.

Sitten tuli aika hänen laskeutua maan piiriin ja yhtyä siihen kansaan, jonka hän oli valinnut. Ja tälle kansalle hän päätti opettaa, että viha ei lopu vihalla, vaan rakkaudella, ja että väkivallan miekka on taottava työn auraksi. Kansa, jota hän rakasti, oli kovia kokenut; se oli oppinut raatamaan, kärsimään ja kestäämään. Rikkaus ja loisto, kunnia ja menestys ei ollut sen kansan silmiä sokaissut. Se oli kansa, joka tiesi, missä elämän todelliset arvot piilivät. Se oli laulun ja tiedon ja sanan mahdin kansa. Oliko se kuuleva ja ymmärtävä haltiansa ääntä?

Merkit siihen päin viittasivat, ja deeva oli täynnä toivoa, mutta myös täynnä pahaa pelkoa, sillä ihmisten mielet ovat kuin rannan kaislat: mihin päin tuuli kulkee, sinne päin mielet kallistuvat. Sota kulki yli Suomen niemen, silloin kun Suomi Ruotsista irroitettiin. Sodan jalkoihin uhkasi Suomi vaipua sata vuotta myöhemmin, kun maailmansota puhkesi. Oliko Suomen irtautuminen Venäjältä tapahtuva ilman verenvuodatusta? Merkillinen kokemus, suurta toivoa ja riemua herättävä, oli suurlakko marraskuun alussa v. 1905. Henki vei aineesta voiton, rakkaus ja yksimielisyys vihasta ja vainosta. Mutta suurlakon kultainen opetus unohtui. Taas turvauduttiin mielikuvituksessa ja todellisuudessa väkivallan ja itsekkyyden maailmanoppiin.

Kansallishaltia lähetti kansallisauraan omia taivaallisia inspirationsia, jotka lauloivat suomalaisen ihanteen puhtaasta ylevyydestä. Mutta harvat kuulivat hänen äänensä, sillä se kosketteli liian sisäisiä ja salatuista kielistä Suomen kansan sydämessä. Suuret joukot sitä vastoin olivat alttiit toisenlaisille vaikutuksille, jotka nekin olivat korkeita, jaloja ja personattomasta ihmisrakkaudesta lähteneitä ja joita kansallishaltia niiden puhtaudessa kannatti, mutta jotka helpommin mukautuivat ihmisten itsekkäiden näkökantojen mukaisiksi.

Mitkä olivat nämä vaikutukset? Ne lähtivät ajan hengestä.

28.

Ajan henki kulki ja kulkee sosialistiseen suuntaan.

Käytän sanaa „sosialistinen”, sentähden että se jokaiselle selittää jotakin, en sentähden, että se tarkasti kuvaisi, mitä tarkoitan. Sosialismi tässä merkityksessä ei ole työväen etuja ajava maailmankatsomus eikä mikään puolueohjelma, vaikka sen maailmankatsomukseen ja yhteiskunnalliseen ohjelmaan sisältyy köyhälistönkin nostaminen ja nouseminen. Voin yhtä hyvin jättää käyttämättä tuota sanaa, jolla ei enää ole yhtä kaunis kaiku kuin ennen, — hyvä vain, että se edes ohimennen tuli mainituksi. Nimistä on turha väitellä, kun on tosiasioista kysymys.

Mikä siis on ollut ajan henki jo kauan — aina valistusajasta lähtien? Se henki, jonka otsalla loistavat nuo ihmeelliset vapaamuurarilooshien lahjoittamat sanat: veljeys, vapaus, yhdenvertaisuus! Ranskan suuri vallankumous 1789 otti lippuunsa nuo taivaalliset taitosanat. Ranskan vallankumous ei osannut niitä täydelleen toteuttaa. Suuria olosuhteiden parannuksia saatiin aikaan, mutta vereen tahrattiin kuitenkin ihanteet ja aatteet. Vaan silti aatteet eivät kuolleet. Ne elivät läpi viime vuosisadan, saivat aikaan vallankumouksen siellä ja täällä, vapauttivat eri maanosien neekerit ja Venäjän talonpojat orjuudestaan, tekivät naisen yhteiskunnallisesti miehen vertaiseksi, saivat aikaan sosialistiset raittius-, rauhan- y.m. liikkeet,

aiheuttivat vertailevan uskontotutkimuksen, teosofisen totuuden etsinnän, spiritistisen liikkeen j.n.e., ja lihaantuivat lopulta jälleen kansojen ja yksilöiden tajuntaan maailmansodan hirmuisten tuskien synnyttäminä.

Mitä nuo kuolemattomat aatteet sitten tahtovat ja tavoittelevat? Niin yksinkertaisia ja luonnollisia asioita, ettei luulisi yhdenkään ihmisen voivan muuta toivoa ja tahtoa, ja kuitenkin niin vaikeita toteuttaa, että terävimmätkin ajattelijat ja ihmistuntijat pitävät niitä mahdottomina.

Vapaus sanoo:

Jokainen ihminen on henkiolentona vapaa, jokainen on kutsuttu totuutta etsimään ja itseään tuntemaan. Tietämättömyys olkoon ihmistä alempien olentojen tunnusmerkki, ihminen on oikeutettu ja kutsuttu tietoon, sivistykseen, henkiseen kehitykseen ja itsetuntoon. Ei mikään valtiomahti, ei mikään kirkko, ei mikään laitos saa rajoittaa tai ehkäistä ihmisen vapaata henkistä ja inhimillistä elämää. Ihmisen täytyy saada etsiä vapaasti, ajatella ja tuntea vapaasti ja vapaasti tuoda ilmi mitä hän hengessään löytää. Pakko ja sorto loukkaavat hänen sisäisimpiä, luonnollisimpia inhimillisiä oikeuksiaan. Olkoon jokainen ihminen oma itsensä, vasta sitten on onni mahdollinen.

Veljeys sanoo:

Voidakseen elää fyysisessä maailmassa tarvitsee ihminen ruumiillista ravintoa, asunnon eli kodin ja vaatteet. Tämä kaikki on työllä hankittava ja valloitettava luonnolta. Jos hän olisi yksin maan päällä, ei hänellä olisi kilpailijaa luonnon antimista. Nyt hän ei ole yksin, vaan ihmisiä on miljoonittain yhtä aikaa fyysisessä elämässä. Onko nyt jokaisen elettävä yksikseen, kunkin työllään hankittava, mitä hän luonnolta tarvitsee? Ei, sillä ihminen on rakastava olento. Hän ei saata olla yksin. Hän liittyy toveriksi toisten kanssa. Mutta sen sijaan, että hän kadehtisi, riitelisi, vihaisi ja vainoisi, puhuu rakkauden ääni hänen sisässään: ole veli kaikkien kanssa. Ja joukoille neuvoo ääni: te tarvitsette toisianne. Älkää siis olko sotajalalla keskenänne, vaan tehkää työtä yhteisvoimin. Veljeys vaatii, että teidän täytyy huolehtia toisistanne. Yhteiskuntanne teidän täytyy rakentaa veljeyden pohjalle. Olkoot yhteiskuntanne kuin suuria perheitä. Perheessä ei toinen veli kuole nälkään, jos toisella on ruokaa. Keksiköön järkenne sopusoinnussa sydämenne kanssa semmoisen yhteiskuntajärjestyksen, jossa kaikilla on työtä, kaikilla ruokaa, kaikilla koti ja kaikilla vaatteet.

Yhdenvertaisuus sanoo:

Ihmiset syntyvät tänne maan päälle henkisesti ja sielullisesti erilaisina, mutta fyysisesti yhtä köyhinä ja avuttomina. Älköön siis syntyperä tuottako yksilölle ulkonaisia etuoikeuksia tai haittoja. Saakoon jokainen lapsi sitä hoitoa ja hoivaa, jonka tarpeessa hän on, sitä kasvatusta, joka kansalaiselle kuuluu. Ja olkoot yksilöt lain edessä yhdenvertaiset. Olkoon jokaiselle avoinna tie mihin yhteiskunnalliseen tehtävään tai asemaan tahansa. Riippukoon työn laatu yksilön valinnasta, hänen omista taipumuksistaan ja kyvyistään. Köyhyys älköön häntä estäkö, rikkaus älköön auttako; sillä köyhyys olkoon vain laiskuuden tai vapaan valinnan tulos, rikkaus taas vain oman työn ja ahkeruuden tai toisten avunannon, kunnioituksen ja rakkauden osoituksena.

Noin puhuvat periaatteellisesti nuo suuret kuolemattomat ihanteet. Ne puhuvat joka ihmisen sisässä ja tekevät hänen sielunsa levottomaksi. Jos hän ei ymmärrä niiden ylevyyttä, hän joko sulkee niille korvansa tai ottaa niistä itselleen sen verran, mikä hänen salattua itsekkäisyyttään hivelee. Jos hän esim. kuuluu köyhien ja sorrettujen luokkaan, hän helposti älyää, että ihanteiden toteuttaminen maailmassa tuottaisi hänelle personallista etua. Onko siis ihmeteltävä, että koko se yhteiskuntaluokka, jonka aineellinen toimeentulo oli epävarmin ja monenlaatuisista seikoista ja olosuhteista riippuvainen, nousi vaatimaan itselleen veljeyden, vapauden ja yhdenvertaisuuden nimessä sitä, mitä kaikille ihanteen mukaan kuului? Tämä yleisinhimillisten aatteiden identifioiminen luokkaetujen kanssa - samalla kuin toinen yhteiskuntaluokka kääntää silmänsä

ihanteesta pois – se se aikaansaa alituisia puolueriitoja, lakkoja, levottomuuksia ja väkivaltaisia vallankumouksia.

Tämä seikka oli varsinaisena syynä Suomenkin kansallissotaan ja siihen ristiriitaan, johon Suomen kansallishaltia joutui.

29.

Tilanne oli seuraava: ajan henki vaati suurten aatteiden ääntä kuuluville. Kansallishaltia ajan hengen edustajana toivoi ja tahtoi, että kaikki kansalaiset – sivistyneet ja etuoikeutetutkin luokat – kuuntelisivat ajan hengen ääntä. Mutta fyysisessä maailmassa etupäässä vain köyhälistö otti vastaan ajan hengen sanoman, värittäen sitä omalla tavallaan. Tästä syntyi puoluetistelua ja vallankumouksen vaara, joka saattoi viedä verisiin otteluihin, – samalla kun kansallishaltia oli Kristushengen täyttämä, joka kielsi miekkaan tarttumasta.

Tuli sitten maailmansota, jonka välttämättömänä seurauksena olisi Suomen irtautuminen Venäjästä. Eräs kuuluisa suomalainen „suurseikkailija”, sotaurho, kynäniekka, politikoitsija Becker-Bey, joka nuoresta saakka maanpakolaisena oli kierrellyt Amerikat ja Europat ja eleli loppuikänsä Ranskassa ja Italiassa, uskoi Suomen tulevaan itsenäisyyteen ja lausui jo 1902, että „kaikki tulisi sille, joka osaisi odottaa”, ja 1904, että „Suomen pitäisi pysyä rauhallisena siihen saakka, kunnes suuri eurooppalainen sota puhkeaisi”; silloin hänen mielestään Suomi kyllä saattoi ryhtyä aseelliseen toimintaan Venäjää vastaan. Toiset taas saattoivat – kuten allekirjoittanut aina toisti v:sta 1910 lähtien – olla vakuutettuja siitä, että maailmanpolitiikka sinään saisi suurissa eurooppalaisissa konflikteissa aikaan Suomen itsenäiseksi tulemisen ilman aseellista taistelua. Tosin silloin vaadittaisiin Suomelta, että sen kansa omista sisäisissä oloissaan tottelisi sekä ajan hengen että kansallishaltian toivomuksia ja vaatimuksia.

Tiedämme, kuinka kävi. Kansamme ei kokonaisuudessaan ymmärtänyt ajan hengen kuiskauksia. Sosialistinen kansanaines ymmärsi omalla tavallaan, ja kun vallankumous tapahtui Venäjällä, levisi tartunta meidänkin maahamme. Äkkinäinen ja väkivaltainen vallankumous tuntui lupaavan niin paljon: kaikki sorto ja kurjuus poistuisi yhteiskunnasta, veljeys, vapaus ja tasa-arvo pääsisivät vihdoinkin oikeuksiinsa, kun valta joutuisi „kansan käsiin”. Miksei siis meilläkin tartuttaisi aseihin?

Tämä oli kansamme suuri lankeemus, joka välttämättä johti kansallissotaan. Kansallishaltian kannalta oli lankeemusta se, että ne, jotka ainakin osaksi tajusivat ajan hengen vaatimuksia, miekkaan tarttuessaan kielsivät oman rauhan- ja aseettomuusihanteensa, ja hänen kannaltaan oli lankeamista ihanteesta pois myöskin se, että toinen puoli kansasta, jonka oikeustajunta ei mitenkään saattanut hyväksyä veristä vallankumousta maassa, missä kaikki oli saavutettavissa parlamenttaarista tietä, että tämä puoli kansasta myös oli pakotettu turvautumaan tuleen ja miekkaan. Siinä oli Suomen deevan sisäinen konflikti. Ajan hengen edustajana hänen täytyi kannattaa niitä aatteita, joiden puolesta „punaiset” sanoivat taistelevansa, Suomen kansan suojelusenkelinä hänen sydämensä taas oli „valkoisten” puolella. Ja sentähden hänen kokemuksensa olivat kuin ristiinnaulitun kokemukset. Sillä totisesti kaikki hänen lapsensa olivat hänet hyljänneet. Hän oli yksin pilkattavana, ja hänen tiensä – se tie Kristuksen luo, jota hän hengessään oli avannut Suomen kansaa varten, – peittyi sumuun.

Koska sumu on hälvenevä, koska päivä paistava?

IV.

VÄINÄMÖINEN.

30.

Edellä sanottiin, että Suomen kansa on Väinämöisen syntymätarussa kuvannut omia suuruusunelmiaan, tuonut esille uskonsa jumalalliseen alkuperäänsä. Tämä on Väinämöismyytin n.s. kansallisgeneettinen avain, jonka vanhojen sankaritarujen avaimen meidän päivinä on löytänyt omia tieteellisiä tutkimusteitänsä pitkin psykoanalyttinen sielutiede. Se avain tekee Väinämöisen persoonasta varsinaisen mytologisen käsitteen eli jumalallisen aatteen symbolin. „Kalevalan avaimessa” olen sen lisäksi viitannut useampiin avaimiin. Eräs niistä on se, jonka mukaan Väinämöinen on kansallishaltiamme nimenä. Suomen kansa on siis Väinämöisessä tahtonut kuvata sitä elävää jumalolentoa, joka kansan suojelusenkelinä johtaa sen historiaa. Että näet on tehtävä ero suomalaisuuden aatteen eli suomalaisen kansansielun sisimmän jumalallisen hengen ja tämän aatteen ihanteellisen personoituman eli sen enkeliolennon välillä, jota kansallishaltiaksi nimitämme, se lienee edellisestä käynyt selville.

Mutta Väinämöistä pidetään myös elävänä sankarina, ihmisenä, joka ennen muinoin tietäjänä, hierofanttina vaikutti Suomen heimon keskuudessa. Nykyaikainen virallinen tiede ei mielellään muita avaimia tunnustaisikaan. Tämä tuntuu tietysti luonnolliselta materialistisen järjen kannalta, joka ei näe eikä tunnusta muuta todellisuutta kuin fyysillisen. Että muinaisajan sadut ja tarut, esim. Kalevala, sisältävät enimmäkseen ylikuonnollisia asioita, selittää materialisti johtuvan alkuperäisten kansojen lapsellisesta mielikuvituksesta: fyysillistä realismia nuo kansat kuitenkin ovat ajaneet takaa. Toisin taas arvosteleo henkimaailman tutkija ja tuntija ja yleensä ihminen, joka syystä tai toisesta uskoo henkimaailman olemassaoloon ja todellisuuteen. Hän ei näe muinaisissa taruissa mitään onnistumattomia fyysillisten todellisuuksien selittämisiä, vaan mahtavan runollisia ja sattuvia kuvauksia ylifyysillisistä todellisuuksista. Vaikka Väinämöinen hänenkin silmissään on ollut elävä ihminen, on siihen nimeen ja sen ympäri punottuun taruun kätkeyty paljon, paljon muutakin kuin fyysillisen ihmisen elämänvaiheet. Saatammehan kysyä, kuten teimme „Kalevalan avaimessa”: minkätähden elävän ihmisen nimeen on kätkeyty aatteellisia asioita? Vastasin tähän edellämämainitussa kirjassani, että nimi Väinämöinen, joka alkuaan kuvasti joitain jumalallisia ominaisuuksia, omistettiin elävälle sankarille, kun tämä oli Väinämöis-ominaisuuksien elähyttämä ja ikäänkuin ruumistuma. Toiselta puolen olisi nimi myös voinut siirtyä elävältä tietäjältä hänen personoimalleen aatteelle eli ihanteelle. Nähtävästi molemmat ratkaisut tavallaan ovat oikeita, siksi läheistä sukua toisilleen ovat Väinämöinen aatteenä ja Väinämöinen elävänä olentona.

Muuan ristiriita nimen käytössä pistää kuitenkin silmiin.

Kuinka Suomen kansa on Väinämöisessä saattanut kuvata kansallishaltiaansa, jos tämä kansallishaltia vasta joitakuita vuosisatoja sitten yhtyi kansansieluun? „Kalevalan avain” näet nimittää kansallishaltiaa Väinämöiseksi. Mutta tiedot Väinämöisestä ovat pakanalliselta ajalta, jota vastoin kansallishaltiaa on nyt kuvattu Kristuksen seuraajaksi. Vai oliko tuo haltiaolento tekemisissä muinaissuomalaisen kanssa, ennenkuin hänestä tuli Suomen kansan suojelusenkeli, sillä eihän Suomen heimolla silloin, kun se Väinämöisestä lauloi, ollut varsinaista deevaa? Ehkä muinaiset tietäjät ja runoilijat aavistivat ja ennustivat deevan tuloa ja kuvasivat häntä Väinämöiseksi?

Tämä näennäinen ristiriita selviää seuraavasta historiantakaisesta seikasta, jonka tässä näkemyksiini ja tutkimuksiini nojaten rohkenen esittää jonkinlaisena työhypoteesina, kunnes tietorikkaampi tuleva tutkimus sen joko kumoaa tai todistaa oikeaksi.

31.

Merkkillisin ilmiö Suomen suvun pitkässä historiassa on epäilemättä se individualiteetti, joka Kalevalassa on saanut osakseen nimen Väinämöinen. Tämä inhimillinen yksilö on seurannut Suomen suvun vaiheita atlantilaisilta ajoilta saakka, ja hänen sielunsa kehitys on ikäänkuin polttopisteeseen koonnut ja kerännyt Suomen kaikki henkiset voimat.

Emme tietystikään ymmärrä koko tätä seikkaa, ellemme edellytä, että jälleensyntyminen on elämän luonnollinen laki; jälleensyntyminen, joka antaa saman ihmissielun yhä uudelleen ja uudelleen — kuolemanjälkeisten välitilojen perästä — esiintyä maan päällä kuolevaisessa ruumiissa ja kerta kerralta kehittyä tiedossa, taidossa ja viisaudessa. Mutta kun reinkarnationin valossa katselemme elämän draamaa, silloin käsitämme, ettei inhimillinen elämä lopu ruumiin kuolemaan, koskei se ruumiin syntyessäkään ole alkuansa saanut, vaan että saman yksilön historiaa todella voi seurata läpi aikojen.

Niinpä siis Kalevalan Väinämöinen — kun myyttiä avattaessa käytetään inhimillis-historiallista avainta — kuvaa suomalaista tietäjäsielua, jonka monituhattavuotisesta kehityksestä katkonaisia piirteitä esiintuodaan. Ainotarussa Kalevala vie meidät siihen atlantilaisajan viimeiseen kauteen, jolloin uusi, arjalainen, rotu jo oli syntynyt ja jolloin sen sielulliset ominaisuudet jo alkoivat vanhaa värittää. Olen siitä puhunut „Kalevalan avaimessa” (38 luvussa „Väinämöinen ja Aino”), ja tarun mukaan Väinämöinen silloin jo oli vanha, viisas tietäjä. Hänen varhempi kehityksensä sattuu siis puhtaasti atlantilaisten ruumistusten aikana.

Jos historiallisesti tahtoisimme aikaa määritellä, voisimme luultavasti sanoa, että Ainotarun murrosaikaa on se kausi Suomen suvun kehityshistoriassa, jota tieteelliset tutkijat nimittävät sukumme „alkutilaksi”. Tämän alkutilan tunnusmerkki on siinä, että Suomen suku sielullisesti ja ruumiillisesti elää neljännen ja viidennen juurirodun keskivälillä, s.o. ettei voida tieteellisellä varmuudella päättää, kuuluuko Suomen suku atlantilaiseen rotuun (mongolilaisiin) vaiko arjalaiseen (indoeurooppalaisiin); itse asiassa se ei enää kuulunut atlantilaiseen, mutta ei vielä täydellisesti eurooppalaiseenkaan rotuun.

Väinämöinen on kuten sanottu yksilö, joka ammoisista ajoista saakka on seurannut mukana Suomen suvun vaiheissa ja kehityksessä, ja sentähden on luonnollista, että hänen ruumistuksiaan on sattunut joka myöhempänäkin aikakautena, siis yhtä hyvin „uraalisena” ja „suomalaisugrilaisena” kuin „permalaisena”, „volgalaisena” ja „kantasuomalaisena” aikakautena. Aikomukseni ei kuitenkaan ole tässä etsiä päivänvaloon kaikkia Väinämöisen eri inkarnationeja, vaikka Kalevalassa kyllä on viittauksia useampiin. Tyydyn muutamalla sanalla kuvaamaan erästä hänen ruumistustaan kantasuomalaisena aikakautena, koska silloin tapahtui hänen sielussaan se merkillinen herämys eli uudestasentyminen, jolla sittemmin on ollut niin sanomattoman laajakantoinen merkitys Suomen suvun historiassa.

32.

Tämä Väinämöisen kansansuomalainen inkarnationi sattui ennen Kristuksen syntymää, mutta jälkeen Buddhan kuoleman, siis viimeisinä vuosisatoina ennen meidän ajanlaskumme alkua.

Kun vanha tietäjä syntyy maailmaan „ottaakseen viimeisiä vihkimyksiään”, kuten termi kuuluu, ei hänen elämänsä — ainakaan sisäinen elämä — missään suhteessa ole arkipäiväistä elämää. Tavallista on sitä paitsi, että hänen ulkonainenkin elämänjuoksunsa muodostuu rikkaaksi ja monivaiheiseksi. Niin tapahtui Väinämöiselle kyseessäolevassa ruumistuksessaan. Tämä ruumistus jakautuu kahteen periodiin, joita eroittaa toisistaan suuri sisäinen heräymys ja sitä seuraava päätös. Ensimmäisen periodin muodostavat Väinämöisen vaellusvuodet, toisen hänen opetus kautensa. Kalevalakin esittää Väinämöistä matkamiehenä:

Vaka vanha Väinämöinen,
Tietäjä iänikuinen
Oli teittensä ajaja,
Matkojensa mitteliä
Noilla Väinölän ahoilla,
Kalevalan kankahilla.

Väinämöisen matkat eivät kuitenkaan rajoittuneet „Kalevalan kankaihin”. Kauas kotoa hän vaelsi, vieraille maille, saaden syvästi kokea ja tuntea sitä koti-ikävää, jota Kalevala säkeissään kuvailee:

Parempi omalla maalla
Vetonenki virsun alta
Kuin on maalla vierahalla
Kultamaljasta metonen!

Matkoillaan Länsi-Euroopassa Väinämöinen tutustui Wothan-palvontaan ja keltiläiseen sivistykseen, sen pappisviisauteen, sen salamenoihin. Kulkiessaan idässä Mustanmeren rantamalla hän salaperäisessä Kolkhis-maassa nautti opetusta siinä olevassa mysteriokoulussa ja sai sisäistä tietoa Buddhan esiintymisestä ja opista. Samoin hän Kreikassa matkatessaan kuuli Orfeuksesta ja otti osaa orfilaisiin mysteroihin.

Väinämöisen kehitykselle olivat suurimmasta merkityksestä muutamat okkultiset kokemukset, jotka hän matkoillaan teki. Omassa maassaan hän kyllä oli tutustunut monenlaisiin henkiolentoihin — luonto varsinkin oli paljastanut hänelle tuhannenlaatuiset haltiansa, — mutta kotitanhuvilla hän ei ollut tavannut niitä korkeita ja loistavia älyolentoja, jotka kansallishaltioina johtivat suurten joukkojen elämää. Tämä oli hänelle vierailta mailta saavutettu kokemus, ja se pani Väinämöisen syvästi miettimään. Hän mietti oman Suomen sukunsa kohtaloa ja luuli löytäneensä vastauksen druidein ja Kolkhiin ruhtinasmysteroista.

33.

Mitä Väinämöinen mietti ja tuumaili?

Näin hän itsekseen mietiskeli: „minun heimoni on elänyt läpi vuosituhansien. Se on nähnyt monen sivistyskauden nousevan ja laskevan. Kerrankin se oli saavuttanut korkean kulttuurin ja ulotti avarat rajansa auringon noususta sen laskuun. Rikas oli Perm, kuuluisa ja mahtava. Silloin heimollani oli ylevä haltiakkin johtajanaan. Mutta mennyt on aika, kadonnut on kansa komea. Aurinko on meiltä ryöstetty. Iloton on elämä Kalevalan kankahilla. Vaan miksi jätti haltia kansansa? Eikö kelvannut enää heimoni hänelle?”

Ja mietiskelyssään Väinämöinen näki syyn vanhan sivistyksen häviöön: „ei vastannut kansa haltiansa toivomuksia. Sen uroot eivät kyllin hartaasti etsineet syntyjä syviä, sen naiset eivät kasvattaneet nuorta

kansaa kyllin ryhdikkäästi. Urosten mieli kääntyi maallisiin ja naiset heittäytyivät nuorten huvitteluihin. Ei ollut isänmaalla ystävää eikä kansalla kunnon rakastajaa.”

„Onko nyt aurinko ainiaaksi menetetty, päivä pilvihin peittynyt?” jatkoi Väinämöinen mietiskelyään. „Eikö ole keinoa, millä mennyt onni voitettaisiin takaisin? . . . Onpa keino . . . Kansani on elinvoimainen, tuhansia vuosia heimoni vielä voi elää. Ei se saa hävitä elämän näyttämöltä jälkiä jättämättä. Vielä sen tulee jotakin luoda! Sitä varten tarvitaan vain joitakuuta uskollisia sieluja, jotka sen kehitystä tahtovat valvoa ja auttaa eteenpäin. Miksei niitä sieluja olisi? On niitä urhoja nytkin, on tietäjiä, on taitajia minunkin heimoni keskuudessa . . . Enkö minä itse ole niistä yksi? Enkö minä ensimmäisenä tahdo antautua kansaani palvelemaan? Enkö minä mysterioissa ole nähnyt, kuinka ruhtinaita ja johtajia luodaan? Enkö minä voisi kutsua takaisin kansani haltiaa?”

Väinämöinen haaveili siis Suomen heimon tulevaisuudesta ja teki tuon suuren, tuon ihmeellisen päätöksen: „tahdon uhrautua kansani puolesta!”

34.

Eikä hänen päätöksensä tuntunut hänestä yhtään oudolta. Ei se tuntunut äkkinäiseltä päähänpistolta, vaan vanhalta, tutulta ystävältä. Oli kuin hän olisi löytänyt itsensä jälleen tuossa päätöksessään.

Ihmetellen tätä hän syventyi omaan menneisyyteensä, koettaen katseellaan tunkea kauas taaksepäin — kauemmas kuin koskaan ennen. Hänen henkensä silmä pysähtyi vihdoin ruumistukseen, jonka hän oli elänyt kaukaisessa muinaisuudessa, aikana, jolloin Suomen suku vielä oli yksi ja yhtenäinen (me nimitämme nyt sitä aikaa „uraalilaiseksi aikakaudeksi”). Hän oli silloin suuren ja mahtavan ruhtinaan poika ja veljiä hänellä oli yksitoista. Hänen isänsä oli viisas tietäjä, joka kasvatti poikansa ankarassa kurissa. Kansansa johtajia ja sukunsa päämiehiä hän heistä kasvatti, ja tuntiessaan kuolemansa lähestyvän hän kutsui poikansa koolle ja ilmoitti heille tahtonsa olevan, että jokainen heistä tulisi uuden suvun kantaisäksi.

„Olen jakanut teille maani ja kansani”, hän virkkoi, „ja tahtoni ja toivoni on, että kukin teistä on tyytyväinen omaan osaansa. Eläkää sovussa keskenänne, mutta hallitkaa kukin vapaasti omaa sukuaanne ja taloanne. Hallitkaa kansaanne viisaasti, että se voimakkaasti lisääntyy ja iloisena elää maan päällä. Laajalle tulee meidän heimomme silloin leviämään, ei enää yhtenäisenä sukuna, vaan kahtenatoista eri sukukuntana. Tulkoon jokainen niistä suureksi ja mahtavaksi, eläköön läpi vuosituhansien! Kun olette neuvon ja johdon tarpeessa, kysykää isältänne tuonelassa, sillä tahdon seurata teidän askelianne ja auttaa teitä vaikeuksissa. Muistakaa, että laskette pohjan ja perustan omallekin tulevaisuudellenne, sillä jos olette todellisia johtajia, ette heimoanne heitä. Uudelleen ja uudelleen pyydätte syntyä oman kansanne keskuuteen sitä kasvattaaksenne, sitä ohjataksenne.”

Isä antoi jokaiselle siunauksensa, ja Väinämöinen näki itsensä suuren liikutuksen vallassa. Hän oli silloin nuori sankari, oli sodassa kunnostanut itsensä, tiesi kokemuksesta, mikä jalo hurmaus oli uskollisten seuralaisten johtamisessa. Isän sanat koskivat häneen syvästi. Hän tunsii olevansa valmis kaikkensa antamaan kyetäkseen täyttämään isänsä toivomuksen. Saada johtaa onneen ja viisauteen omaa kansaa — se oli ihanne, jonka puolesta kannatti elää. Kuin näyssä hän näki itsensä aina palaavan takaisin oman heimonsa luo, ja kyynelten vuotaessa silmistä hän teki mielessään pyhän lupauksen aina olla kansalleen uskollinen.

Muistellessaan tätä kaukaista menneisyyttä, hengen silmä kiinnitettynä silloiseen isäänsä, Väinämöinen tunsii sielunsa vapisevan palvovasta kunnioituksesta. „Suuri olit sinä, isämme, tietäjä iänikuinen, monihaaraisen sukumme todellinen kantaisä. Sinä tiesit silloin jo, miten haarautuisi Suomen heimo, miten

jakautuisi Kalevan kansa, — sinä, todellinen Kalevamme, kansamme luoja ja haltia.” Ja Väinämöinen tunsikin, kuinka tämä menneisyyden tieto teki hänen nykyisen päätöksensä lujaksi ja järkähtämättömäksi.

35.

Sanasta miestä. Matkoiltaan kotimaahansa palattuaan Väinämöinen ryhtyi mahdottomalta ja ylivoimaiselta näyttävään tehtäväänsä. Ensin hänen oli etsittävä kansansa keskuudesta kaksitoista uskollista sielua, kaksitoista suomalaista kumppania, jotka olivat valmiit syntymään ja kasvamaan hänen henkensä pojiksi. Sitten hänen oli vihittävä heidät kaikkeen tietoon, mikä hänellä oli Suomen suvun menneistä ja tulevista kohtaloista, ja opetettava heitä valmistumaan osanottajiksi tulevaisuuden työhön.

Ja Väinämöinen onnistui tehtävässään. Kaitselmus oli johdattanut hartaita sieluja syntymään suomalaisten keskuuteen, ja kun Väinämöinen lähti vaellusretkelleen, sielulliselle kosintaretkelleen, ei hänen kauvan tarvinnut hapuilla pimeässä. Sanan, soiton ja laulun voimalla hän väräytti sydämien kieliä, ja pian hänen ympärilleen kokoontui uskollinen joukko, joka nöyrällä kunnioituksella kuunteli hänen opetuksiaan. Niistä hän vähitellen valitsi itselleen kaksitoista uskollisinta, hartainta, antautuvinta.

Nyt seurasi näiden kahdentoista erikoisharjoittelu. Tehtyään kaikki erikseen ja yhdessä pyhän lupauksen palvella kansaansa uskollisesti läpi aikojen tuli heidän yhä uudistuvissa säännöllisissä salamenoissa harjaantua luopumaan hengessä ja teossa omasta itsestään voidakseen kokonaan antautua suuren tulevaisuuden valmistustyöhön. Näissä mysteriomietiskelyissä ja -harjoituksissa Väinämöinen käytti Mustanmeren ruhtinasmysterioita mallinaan.

Aika oli silloin toinen kuin nyt, eikä se, mikä silloin oli välttämätöntä, kävisi enää laatuun tänäpäivänä. Ihminen ei silloin voinut „ottaa vihkimyksiä” päivätajuisessa ruumiissaan, s.o. hän ei päässyt itsetietoiseen yhteyteen henkimailman kanssa ollessaan fyysisessä päivätajunnassaan, vaan hänen täytyi „langeta loveen” ja siirtyä karkean ruumiinsa ulkopuolelle. Alemmanlaatuisen loveen lankeaminen saattoi tapahtua tietäjän tai noidan omalla voimallakin, vaikka muinaisajan shamaanit mielellään käyttivät apulaisia siinäkin ja ainakin esim. noitarummun suomaa kiihoitusta. Mutta jos oli syvempään loveen langettava, jos toisin sanoen oli käytävä henkimailman ylemmissä taivaissa ja kohdattava kasvoista kasvoihin korkeampia haltioita ja jumalia, silloin eivät yksilön omat voimat riittäneet. Silloin täytyi olla pyhästi harjaantunut ystäväpiiri, joka loitsuillaan mysteriomenoissa metsän pimenoissa luovutti oman tahtonsa, tarmonsensa ja taitonsa loveenlankija-tietäjän käytettäväksi. Yksin sillä tavalla — jonkinlaisen „sijaissovituksen” välityksellä — olivat korkeimmat vihkimykset otettavissa.

Täten Väinämöinen suoritti vihkimyksensä. Katkeamattomaksi oli käynyt liitto hänen ja kahdentoista opetuslapsensa välillä. Kun kuolema hänet kohtasi, oli hän jo kuullut jumalilta ja kertonut ystävilleen, että heidän ei enää tarvinnut erota. He olivat hengessä yhtä ja saivat kautta aikojen jatkaa työtänsä Suomen suvun nostamiseksi. Jolleivät yhtäikaa syntyneet maan päälle, olisivat kuitenkin henkiolentoina toistensa seuralaisia ja auttajia. „Tuhannen vuoden perästä”, ennusti vanha Väinämöinen, „tulemme siirtymään näiltä asuinsijoilta meren yli toiseen maahan, pohjoisempaan maahan, jossa monien vaiheiden jälkeen Suomen suuruuden aika alkaa. Monet meistä kyllä jäävät meren eteläpuolelle ja itäpuolelle, mutta vaikka näennäisesti täten olemme erossa toisistamme — sillä kukin teistä saa omat joukot johtaakseen — liittää meidät kuitenkin luja ystävytemme ainiaaksi yhteen.”

Näin Väinämöisen kantasuomalaisessa ruumistuksessa merkillisellä tavalla toistui sama näytelmä, mikä ennen uraalilaisena aikakautena oli esitetty Kalevan ja hänen poikiensa kesken.

Merkille pantavin kohta Väinämöisen henkisessä kehityksessä oli nyt seuraava. Viimeisen vihkimyksensä jälkeen hänelle äkkiä avautui aavistamattomia näköaloja; hän näki edessään häämöttävän kehitys- ja työntekomahdollisuuden, joka hänet kokonaan hurmasi.

Hän näki nimittäin, että hänestä itsestään voisi sukeutua kansallishaltia. Yksi suuri ponnistus vielä, yksi vihkimys vielä, ja hän olisi vapaa kaikista inhimillisistä rajoituksista, vapaa nousemaan haltioiden ja jumalien tasolle ja tulemaan yhdeksi heistä. Oliko mahdollista Väinämöisen epäröidä? Eikö hänen syvästi taiteellinen sielunsa vetänyt häntä juuri niiden henkiolentojen lumottuun piiriin, joiden koko elämä kului kauneuden taikataidoissa ja viisauden loitsulauluissa?

Jätettyään ruumiinsa kuvaamamme inkarnatsionin jälkeen hän sentähden antoi itsensä syntyä joitakuita kertoja perätysten maan päälle valmistautuaksensa mestarivihkimykseen niin pian kuin mahdollista. Viimeisessä maallisessa ruumistuksessaan hän johti joukkoja Suomenniemelle, järjesti heidän elämänsä uudessa kotimaassa ja painoi syvästi kaikkien seuralaistensa mieleen, että pian oli palaava takaisin kansansa onnea luomaan. Kun joitakuita aikoja myöhemmin kristinusko tuotiin maahan suomalaisten keskuuteen, muodostui kansan suussa legenda Väinämöisestä, joka surumielisenä väistyi Kristuksen tieltä, mutta kuitenkin lupasi vielä kerran tulla omaistensa luo. Kansa säilytti sydämessään Väinämöisen lupauksen, vaikkei aavistanutkaan, missä muodossa „tietäjä iänikuinen” aikoi lupauksensa täyttää.

Mutta entisestä ihmisestä, Väinämöisestä, tuli korkea ja ihana enkeliolento. Olen jo edellä kertonut, kuinka Väinämöinen deevaksi vihkiytyneenä joutui kosketukseen Kristuksen jumalallisen personallisuuden kanssa ja omaksuen Kristuksen kokonaan otti hänen oppinsa vastaisen työnsä ojennusnuoraksi. Olen myös kertonut, kuinka Väinämöinen ajan täytyessä laskeutui taivaisesta kodistaan ja otti asuntonsa Suomen kansallisauraan, yhtyi Suomen kansan sieluun, sen kansan, jota hän ihmisenä oli ylinnä kaiken rakastanut ja jota hän nyt jumalana tahtoi palvella ja auttaa.²⁾

*

²⁾ Täten on tarkkaavalle lukijalle selvinnyt nimenkäyttöjen näennäinen ristiriita. Väinämöinen oli suurimman suomalaisen tietäjän nimi – ehkä monessakin ruumistuksessa. Väinämöinen on täysin pätevistä syistä myöskin kansallishaltiamme nimenä, ja vihdoinkin Väinämöiseksi on muinaisessa mytologiassa määrättyä jumalolentoa ja määrättyjä henkisiä voimia nimitetty. Väinämöinen on mytologisena nimenä vanhempi, ja sankarinimenä myöhemmin käytetty. (Niinhän kristikunnassakin lapsia ristitään Mikaeliksi, Gabrieliksi j.n.e., vaikka nimet alkuaan ovat enkelinimityksiä.) Mutta vaikka nimeä Väinämöinen on käytetty monessa eri merkityksessä, on joka tapauksessa huomattavissa sisäinen yhtäläisyys ja verrannollisuus aatteiden, jumalien ja ihmisten välillä, joille nimi on omistettu.

III.

VÄINÄMÖISEN ENNUSTUS

*Annapas ajan kulua,
Päivän mennä, toisen tulla,
Taas minua tarvitahan,
Katsotahan, kaivataban,
Uuen sammon saattajaksi,
Uuen soiton suorijaksi . . .*

I

SUOMEN TULEVAISUUS

. . . Mitä erityisesti Suomen kansaan tulee, riippuu senkin vastainen kohtalo juuri siitä, millä tavalla se ratkaisee kulttuurikysymyksen. Kohtalon käsi on nyt johtanut kansamme semmoisen taipaleen alkuun, jota sen on kulkeminen omin päin. Sillä on nyt suuremmat mahdollisuudet kehittymään ja sivistymään kuin mitä sillä historian tuntemina aikoina on ollut. Millä lailla on Suomen kansa käyttävä tätä tilaisuutta hyväkseen? Onko se vain kulkeva muiden neuvojen mukaan, vai onko se itseensä uskaltava? Oireet toistaiseksi näyttävät, ettei se peräti ole kadottanut aito pakanallista itseluottamuksen hyvettä.

Voisimmeko nyt teosofiselta kannalta sanoa jotakin Suomen kansan tulevaisuudesta? Katsokaamme.

Suomalainen kansallinen kulttuuri on toteutettavissa siinä määrin, kuin Suomen kansan yksilöllinen, omintakeinen henki pääsee läpitunkemaan koko sen personallisen elämän näkyväisessä maailmassa. Tämä on selvää, mutta onko meillä aavistusta siitä, minkälainen Suomen kansan omintakeinen, yksilöllinen henki on?

Epäilemättä, vastaamme tähän. Sen asian selvittämiseksi on jo tehty työtä pitkin viime vuosisataa. On tutkittu kansan historiaa, on keräilty kansan runoja ja lauluja; Kalevala on tehnyt meille tutuiksi kansan muinaisen sivistyksen sankarit, ja nykyiset kansankirjailijat ovat kuvailleet, mitä tunteita tänä päivänä liikkuu kansan povessa. Eikö tämä kaikki ole kuvastanut meille Suomen kansan henkeä? Emmekö tämän nojalla osaa aavistaa, mistä kansan sydän on täynnä? Sitä kuusta kuuleminen, jonka juurella asunto.

Suomen kansa on rauhallisen työskentelyn ja mietiskelyn kansa. Sen tajuinen sieluelämä on tunteiden ja korkeamman, filosofisen ja uskonnollisen, järjen tasolla. Sen sydän on heltyvä, sen ymmärrys janoa viisautta. Ei se kunnioita ulkonaista etuja niin paljon kuin sisäisiä hengen ominaisuuksia. Sen sankareita ovat tietäjät ja laulajat, sen suurmiehiä sanallaan luojat.

Suomen kansa on maata viljelevä ja luonnon helmassa elävä kansa. Ei se rakasta suurkaupunkien ylen ahkeralta näyttävää, umpimähkäistä ahertamista, vaan sen toiminta on oleva tyystin harkittua, vapaasti valittua ja järkevää. Ei se ymmärrä yleistä ulkonaista komeutta, vaan sen yhteiskunnallinen ihanne on hiljainen perhe-elämä: vieraanvaraiset kodit, ystävällinen seurustelu, lukuisat kokoukset, suuret laulu- ja kansanjuhlat, joissa vakavuus ja leikillisuus käyvät käsi kädessä.

Suomen kansan kansallinen sivistys on oleva henkistä kulttuuria. Ei tämä kansa kaipaa rikkautta eikä maallista valtaa, vaan sen kaiho on tietoon ja taitoon ja viisauden kunniaan. Ei se rakasta tiedettä kalliina korutavarana, vaan syntyjen syvien tutkijana. Ei se tahdo yliopistoillaan ylpeillä maailman silmissä, vaan se tahtoo niistä oppia. Ei se kirkoillaan tahdo komeilla jumalan edessä, vaan se tahtoo, että niistä leviäisi väärentämättömän totuuden puhdas valo. Ei se papistoa tahdo palvella ulkonaisena järjestönä, vaan se korottaa viisaansa ja tietäjänsä papeiksi. Suomen kovaa kokenut kansa on todellisuuksien kansa. Se tahtoo rakentaa majansa kalliolle, ei vierivälle sannalle.

Jo kangastaa mieleemme, minkälainen on oleva Väinön kansan tulevaisuus: valtio, jota viisaus johtaa, yhteiskunta, joka tasa-arvoiselle oikeudelle perustuu, perhe-elämä, jossa rakkaus vallitsee. Jumalalta se rukoilee takaisin vanhat tietäjänsä. Taas astuvat Väinämöinen, Ilmarinen ja muut sen keskuuteen oloja järjestämään. Eivät he enää pelkää entistä voittajaansa. Se Kristus, jonka edeltä he pakenivat, oli valepukuinen sortaja. Nyt he ovat oppineet häntä tuntemaan oikeassa muodossaan, nyt he tervehtivät häntä veljenään ja ryhtyvät kaikki yhdessä uutta Suomea rakentamaan.

Oi koittakoon pian se päivä, jolloin ei Suomessa sortoa ole, jolloin ei köyhyyttä ole eikä rikkautta! Maa on kaikkien omana ja ahkerat kädet sitä viljelevät. Loistossa ja komeudessa ei elä kukaan, mutta ei liioin puutteessa ja siivottomuudessa. Valoa ja ilmaa on kaikissa kodeissa, puhtaus ja kauneus on ulkonaisen elämän tunnussana. Suurissa laulujuhlissaan esiintyy kansa vaihtelevan värisissä kansallispuvuissaan, jokapäiväisissä askareissaan yksinkertaisissa, mutta iloisissa pukimissaan. Tyytyväisyys ja reippaus loistaa nuorten kasvoista, vanhojen rypystä hymyilee viisaus. Säännöllinen työ, kohtuullinen ja maukas ravinto, terveydelliset olosuhteet ovat murtaneet tautien vallan. Kuolemakin odottaa epäröiden ja lähenee vasta vanhusta hiljaisiin askelin.

Oi koittakoon pian se päivä, jolloin Suomessa ei valhetta ole, ei rakkauden puutetta eikä vihaa! Kirkot ovat edelleenkin kirkkoja, mutta jumalanpalvelus ei ole enää sortajajumalan lepyttämistä. Nyt niissä kaikuu ylistyslauluja elämän antajalle, ilon ja kauneuden luojalle, ja niiden saarnastuoleista kuuluu kauas peittelemättömän totuuden sana. Ikuista helvettiä ei ole, tarpeettoman murheen ja surun syytä ei ole, nyt uskotaan hyvän valtaherruuteen. Lahkolaiskiustat ja puolueriidat ovat hävinneet muinaismuistojen joukkoon, nyt kilpaillaan vaan tosi tiedossa ja taidossa. Uskonnollisuus ei ole ulkokultaisuutta eikä pyhyys tyhjää puhetta, sillä kaikki pyrkivät hyveissä kehittymään. Rehellisyys, vilpittömyys, rakkaus, suvaitsevaisuus, lempeys, uljas nöyryys ja ahkeruus, kas siinä hyveitä, joiden alttarille jokaista kansalaista opetetaan uhraamaan ajatuksiaan joka päivä.

Oi koittakoon pian se päivä, jolloin Suomi on nouseva henkiseen suuruuteensa! Päivä, jolloin Suomi pudistaa päältään kaikki näkymättömät kahleet, vieraat ja omansa! Päivä, jolloin se kohoaa ajan talloista kirkkaana ja luomiskykyisenä kuin muinoinen Ilmatar! Mutta koska se päivä koittaa?

Kuulkaamme, mitä viisaus sanoo: kansa on kuin yksilö. Sivistyneet edustavat ymmärrystä, eri puolueet, eri ryhmät, eri luokat edustavat eri himoja ja haluja ja taipumuksia. Syvät rivit ovat sydämenä, ja sydämen takaa kuiskaa näkymätön henki.

Kansa kehittyy kuin yksilö. Ymmärryksen täytyy etsiä, himojen täytyy luopua, sydämen täytyy tahtoa ja tuntea; ja koko ihminen on oleva kuuliainen hengen äänelle. Niin kansassakin sivistyneiden täytyy etsiä suurten elämänkysymysten ratkaisua, koko kansan yleistä onnea, puolueiden ja luokkien ja seurojen on luovuttava etuoikeuksistaan ja rikkauksistaan ja omista tarkoituseristään, syvien rivien täytyy palavin sydämin tahtoa parannusta ja pelastusta, ja koko kansan on kuultava niiden ääntä, jotka osaavat sille tulkita, mitä sen hengessä piilee.

Kas semmoinen on kansallisen kulttuurin ohjelma! Taivaisia se tavoittelee, mahdoton se on toteuttaa!
Se on haaveilijan ohjelma.

Olkoon, mutta se on myös viisauden. Kehityksen tie on kaita, niin yksilön kuin kansan. On vain olemassa yksi keino nousta henkiseen suuruuteen ja luoda kuolematonta sivistystä!

(Omatunto 1906.)

II

KYSYMYKSIÄ JA VASTAUKSIA

Teosofisissa kysymyskokouksissa olen vuosien vieressä vastannut monenlaisiin kysymyksiin. Tässä seuraa muutamia pikakirjoitettuja vastauksia ajalta ennen maailmansotaa, jotka sisältönsä puolesta ovat yhteydessä edellä olevien esitelmien ja kirjoitusten kanssa.

1.

10. 2. 1909.

Kysymys. Ylisihteeri on sanonut, että v. 1905 alkoi Suomelle tilaisuus, josta riippuu kansamme tulevaisuus ja olemassaolo, mutta ettei kansamme vielä ole osoittanut vastaavansa odotuksia? Mitä ominaisuuksia pitäisi kansan sitten osoittaa ansaitakseen elämän?

Vastaus. Sen pitää osoittaa olevansa itsenäinen, omaavansa omia ihanteita ja aikovansa ruveta toteuttamaan niitä. Jos me vain kuljemme Europan jälessä, niin olemme kansana kuin tottelevainen lapsi ja kuolemme aikamme elettyämme. Jos me sitävastoin tahdomme jotakin saavuttaa, jotakin tehdä ja jotakin olla, pitää meidän turvautua vanhoihin kalevalaisiin voimiin, pyrkiä yhteyteen sen sankarihengen ja niiden sankarien kanssa, jotka ennen ovat olleet, ja saada Väinämöinen tulemaan takaisin, niinkuin hän itse ennusti. Kalevalan sankareita elää nytkin, mutta ne pysyvät salassa.

Nyhän Europpassa kansojen elämä on ajattelematonta. Eletään ja puuhataan aineellista menestystä ja hyvinvointia, mutta kaikki menee nuottien mukaan, ei tiedetä, oikein, minkätähden ollaan olemassa ja mitä kaikki on. Joku kansa on itsetietoisempi kuin muut. Se sanoo: minä tahdon levittää valtaani. Niinpä esim. Englanti on nousemassa. Se sanoo itselleen: „minä tahdon tulla maailman herraksi ja tahdon siten viedä ihmiskuntaa eteenpäin”. Onpa se jotakin, kun koko kansaa elähyttää suuri halu valloittamaan ja hallitsemaan muita kansoja. Kansa on silloin mahtavan aatteen kohottama.

Muistan, kuinka ollessani kymmenen vuotta sitten Englannissa satuin rautatievaunussa matkustamaan parin kolmen minulle tuntemattoman englantilaisen kanssa. He olivat hiukan ryypanneet ja puhuivat koko matkan keskenään Englannin mahtavuudesta, kehuen ja kerskaillen, kuinka suurenmoista on olla englantilainen. Lopulta kääntyivät minun puoleeni, kysyen, mistä olen, ja minä kerroin olevani suomalainen. Heti he ilmaisivat jaloa ystävällisyyttä ja iloa ja selittivät: „me olemme aina pitäneet suomalaisista, kyllä me suojelemme teitä”. Nämä olivat ihan jokapäiväisiä englantilaisia ja niistä näkyi, minkälainen ylpeä henki Englannin kansaa elähyttää.

En usko, että meitä suomalaisia voisi mikään tällainen ajatus innostuttaa. Olisi järjetöntä ajatella, että me jotakin olemme. Me emme voi ajatellakaan maailmaa valloittaa vaan me voimme ainoastaan koettaa keksii, mikä olisi meidän tehtävämme maailmassa. Silloin heräisi meissä itsetunto ja me tuntisimme elävämme tarkoitusta varten. Se tehtävä olisi niin sanoakseni toisella tasolla. Se tulisi tietysti ilmi fyysillisellä

tasolla, mutta ei näkyisi ulkonaisessa vallassa muiden kansojen yli vaan olisi siveellistä ja henkistä laatua. Moni teistä on epäilemättä haaveillut yhtä ja toista kaunista Suomen tulevaisuudesta.

2.

7. 3. 1912.

Kysymys. Olen tavannut n.s. kansanmiehiä, jotka eivät ole päivääkään istuneet kouluissa, mutta joiden tiedot ainakin henkisissä asioissa ovat tuntuneet harvinaisen syvällisiltä, jopa niinkin syviltä, että tulee pitäneeksi heitä korkeina olentoina. Lieneekö kansassamme tällä hetkellä ruumistuneena olentoja, jotka kokemuksesta tuntevat elämän ja kuoleman salaisuuksia?

Vastaus. On tietysti tällä hetkellä meidän kansassamme semmoisia henkilöitä. Niitä nyt on aina joka paikassa muutamia, mutta Suomen kansa on vähän syvällisempi ja vähän mystillisempi monia muita kansoja, niin että meillä täällä on olemassa sangen paljon maagillista tietoa. Täällä on harjoitettu ennen paljon magiaa, ja meidän aikanamme elää kansassamme miehiä ja naisia, joilla on tietoa mystillisistä asioista ja joidenka hallussa on yliaistillisia voimia, vaikkei heillä ole ollenkaan semmoista järjestelmällistä tietoa ja järjestelmällistä kykyä, että he esim. osaisivat selittää toista tai toista salatieteellistä kysymystä

3.

7. 3. 1912.

Kysymys. Mahtaneeko Suomen kansa, kärsiessään vuosisataista Venäjän vallan iestä, suorittaa sen kautta jotakin vanhaa karmaa ja miltä ajoilta sellainen mahtaisi olla kotoisin?

Luetaanko Venäjän kansa „tulevaisuuden” vai „menneisyyden” kansojen joukkoon, s. o., onko Venäjän kansan suuruus edessä vai takana päin?

Vastaus. Tämä on erinomaisen intressantti historiallinen ja salaopillinen kysymys. Me voisimme lyhyesti vastata tähän kysymykseen, että Venäjän kansa kuuluu tulevaisuuden kansojen joukkoon, sillä Venäjän kansa ei ole vielä noussut korkeimpaan huippuunsa kansallisessa kehityksessään, vaan sillä on tulevaisuus edessään täällä Euroopassa.

Suomen kansa taas on aivan toisessa asemassa. Suomen kansa on vanhimpia kansoja Euroopassa nykyään. Suomen kansa on elänyt ennen jääkautta. Me olemme eläneet aurinkoisessa maassa etelämmällä Euroopassa. Silloin eli Suomen eli Kalevan kansa enemmän kesäisessä maassa kuin tämä nykyinen ja täällä päin oli Pohjola. Silloin oli kalevalainen kulttuuri korkeimmillaan. On ehkä jonkun verran rohkeata puhua Suomen kansasta ahtaammassa merkityksessä, sillä meidän Suomen kansamme on jälkeläinen tästä vanhasta kulttuurikansasta, joka oli paljon suurempi. Kaikua siitä on meillä Kalevalassa ja kansan muistissa.

Meillä on myös edessämme mahdollisuus työhön ja toimintaan, mahdollisuus, joka riippuu kansasta itsestään. Suomen kansa oli pitkin keskiaikaa, siitä saakka kun se joutui Ruotsin vallan alle, syrjäytetyssä asemassa. Mutta sitten tuli aivankuin uusi tuulahdus: syntyi tänne sieluja, jotka olivat vastaanottavaisia vaikutuksille Suomen kansan hengestä, ja näiden sielujen ponnistuksista alkoi Suomelle uusi aika. Siitä on toista sataa vuotta. Sitten jouduimme Venäjän kanssa tekemisiin ja Venäjän vallan alle. En voi näihin

asioihin syventyä, mutta semmoisen viittauksen voin antaa, että Suomen kansalla on tehtävä Venäjän kansan suhteen. Suomen kansan hengessä on vanhaa kulttuuria ja meidän tulee antaa henkisesti pieni sysäys – olemme tavallaan antaneetkin jo – Venäjän kansalle. Venäjän kansa taas on pitkin matkaa meitä auttanut. Vaikka se näennäisesti on meitä sortanut, on Venäjän kansa kuitenkin ollut välittäjänä meidän ulkonaisessa nousemisessamme. Sillä ajalla kun olimme Ruotsin vallan alla, olimme todella sorretussa ja syrjäytetyssä asemassa. Vasta sen perästä kun historia liitti meidät Venäjän kansan yhteyteen, olemme aineellisesti nousseet – niinkuin Aleksanteri ensimmäinen sanoi, että Suomen kansa on nostettava kansakuntien joukkoon.

Elämme sangen kriittisessä ajassa. Meidän kansamme eteen on asetettu mahdollisuus, ja tulevaisuus riippuu siitä, kuinka kansa tilaisuuttaan käyttää. Sisästä päin katsoen kaikki asiat ovat toisia kuin pinnalta katsoen. Täällä me elämme emmekä tiedä mitään sisäisestä maailmasta, joka on kaiken takana, emme tiedä mitä siellä tehdään ja mitä siellä valmistetaan ja kuinka siellä tuumitaan ja työskennellään. Ja sielläpäin voidaan päättää, että annetaan nyt muutamia koetusvuosia ja jos ei siinä ajassa mene, niin pidennetään vähän armon aikaa. Itse asiassa emme osanneet tässä joitakuuta vuosia sitten täyttää, mitä meiltä odotettiin, niin että meni vähän hullusti. Mutta vielä on vähäsen armonaikaa. Paljon riippuu siitä, miten sisäinen henkinen elämä täällä nyt kirkastuu muutamien aikojen kuluessa.

4.

30. 2. 1912.

Kysymys. Eläneekö kansamme keskuudessa tätä nykyä olentoja, joilla olisi syvällistä tietoa salatuista asioista? Vai elävätkö kansamme vanhat tietäjät näkymättömillä tasoilla? Luulen kuitenkin, että heitä on olemassa!

Vastaus. On kyllä täällä meidän kansamme keskellä fyysisestikin semmoisia olentoja, jotka paljon tietävät. Kuitenkaan ei pidä ajatella, että meillä olisi korkealle kehittyneitä mestareita. Silloin kun meidän kansamme eli kalevalaisena kansana, jolloin sillä oli oma kulttuurinsa, ei se synnyttänyt keskuudestaan henkisesti kaikista korkeimpia vihittyjä. Jos esim. puhumme Indian kansasta, näemme, että sen keskuuteen syntyi rishejä ja buddhoja, toisin sanoen erittäin kehittyneitä olentoja. Suomen kansan keskuudessa ei ole ollut niin korkeita vihittyjä. Väinämöinen, Lemminkäinen ja Ilmarinen, joista puhutaan Kalevalassa, ovat tietysti symboleja. Mutta heitä on kyllä täällä fyysisessä maailmassa ollut edustamassa olentoja, jotka ovat olleet pitkälle kehittyneitä ja joilla on ollut syvällistä tietoa. Nämä vanhat adeptit ovat tietysti myöhemmissä ruumistuksissaan käyneet muualla kokemassa, mutta ovat yhä pitäneet sydämensä päällä tätä meidän Suomen kansamme ja suomalaista kulttuuria. He eivät ole katkaisseet yhteyttään Suomen kansallisdeevan kanssa, vaan ovat sen yhteyden säilyttäneet tähän päivään saakka sitä varten, että he ovat tietäneet, että Suomen kansa ei ole lopettanut vielä historiaansa. Suomen kansa on säilyttänyt itsensä läpi aikojen ja käy kohti toivorikasta tulevaisuutta. Ja sen Suomen kansan säilymisen merkinä eli symbolina salaisessa maailmassa on, että vissit olennot meidän kansassamme ovat säilyttäneet yhteytensä kansallisen deevan, meidän näkymättömän johtajamme ja enkelimme kanssa, odottaen sitä aikaa, jolloin tämä kansa taas saa astua kulttuurin näyttämölle ja aloittaa uutta kulttuurityötä.

5.

29. 5. 1913.

Kysymys. Eikö Suomen kansa, joka on syntynyt itä-Aasian aroilla, ole – runoissaan tai muualla – säilyttänyt mitään muistoa esihistoriansa atlantilaisista ajoista? Miten kansa voi niin alkuperänsä unohtaa?

Vastaus. Mielestäni Suomen kansa ei ole unohtanut todellista alkuperäänsä, sillä onhan meillä Kalevala, joka on muisto vanhoista mysterioista. Jos kansalla on salatieteellishistoriallinen merkitys ja tehtävä, täytyy sillä olla mysteeriä. Ei mikään kansa voi elää historiallissalatieteellistä tehtävää varten, jos se hävittää alkuperäisen yhteytensä salaisen maailman kanssa. Kansan on kuin yksityinen ihminen, joka syntyy maan päälle. Hänellä on lapsuudessaan verrattain välitön yhteys henkimaailman kanssa ja sitä mukaa kuin hän on sieluna kehittynyt, hän myös on yhteydessä salaisen eli okkultisen maailman kanssa. Kasvaessaan hän kadottaa tuon yhteyden, hän ei ainakaan tajunnassaan ole enää yhteydessä henkimaailman kanssa, vaan tulee miltei aina käytännöllisesti katsoen materialistiksi, joka ei tiedä mistään muusta kuin puhtaastaan tästä fyysillisestä maailmasta. Ja jos hän vain jatkaa samalla tavalla, silloin hänen elämällään tietysti ei voi olla mitään salatieteellistä tarkoitusta, ellei hän herää uudestaan tähän yhteyteen. Mutta jos hän voi säilyttää tuon yhteytensä, vaikkei hän persoonallisesti olisi siitä itsetietoinenkaan, silloin hänelle heti tulee jonkinlainen salatieteellinen tehtävä, kun hän herää henkisesti.

Suomen kansa on alussa niinkuin kansat yleensä olleet yhteydessä salaisen maailman kanssa. Sillä on ollut mysterionsa ja nämä mysteeriä ovat säilyneet, vaikkakin salassa, ja sen takia, että niin on tapahtunut, voidaan otaksua, että voitetaan takaisin se henkinen yhteys, mikä mysteeriäiden muodossa ennen oli. On mahdollista, että taas voimme saada aikaan semmoisen yhteyden salaisen maailman kanssa, ja kun se on saatu aikaan, silloin Suomen kansalle alkaa okkultinen tehtävä.

6.

8. 12. 1909.

Kysymys. Mitä on n. s. „kansallinen karma“?

Onko se ymmärrettävä siten, että kansayksilö saa kärsiä kansallisten rikostensa seuraukset samoin kuin ihmisyksilö?

Eräs venäläinen sanoi nähdessään julmuudet ja verenvuodatuksia Warsovassa v. 1864:

„Ellemme me (venäläiset) saa vielä kerran rangaistusta tästä, niin minä en enää usko vanhurskaaseen maailmanjärjestykseen?“

Onko näin kerran käyväkin? Vai onko kansallinen karma ainoastaan sitä muodostavien yksilöitten karmain kollektiivinen yhteissumma?

Vai onko se jonkinlainen kompromissi näistä? Vai mikä se on?

Vastaus. Kyllä minun käsittääkseni „kansallinen karma“ on enemmän kuin ainoastaan summa kaikkien kansan yksilöiden eri karmasta. Ajatelkaamme esim. Suomen kansaa. Me olemme joukko yksilöitä, mutta 50 vuotta sitten oli tässä kansassa toisia yksilöitä ja 100 vuoden päästä on jälleen toisia ja kuitenkin me kansana kannamme seuraukset edellisten sukupolvien teoista ja jätämme taas jälkeentulevaisille omaa karmaamme. Samat ihmiset eivät yhtämittaa synny yhteen kansaan. Jos olemme ennen eläneet Suomessa, niin olemme täällä olleet kaukaisia aikoja sitten – ja mahdollisesti emme ole koskaan ennen olleet täällä.

Siis ei ole ainoastaan olemassa meidän yksilöllinen karmamme eikä se kansallinen karma, mikä nykyään ilmenee, ole ainoastaan summa yksilöiden karmasta. Se on jotakin omaa, se on kansan sisäisten voimien karma. Samalla tavalla kuin voimme sanoa, että eläinyksilöillä ei ole omaa karmaa vaan joukkosielulla, samalla tavalla kansallinen karma on kansallisen sielun karma eikä ainoastaan yksilöiden karma.

Tämä aine on pulmallinen, sillä vaikka kansalla on oma karmansa, niin ne yksilöt, jotka syntyvät kansaan, ovat sellaisia, joille sopii juuri sillä hetkellä vallitsevat kansalliset olosuhteet. Ne, jotka esim. Suomessa routavuosina erityisesti joutuivat kärsimään silloisesta asiain tilasta, mikä kuului kansalliseen karmaan, olivat yksilöinä valmistaneet itselleen tällaisen karman. Kaikkea johtamassa on niin viisaita Olentoja, että he voivat nähdä, millä tavalla langat ovat sovitettavat yhteen. Me voimme ainoastaan *uskoa* siihen, että ehdottomasti oikea johto on kaikessa. Voimme olla siitä vakuutettuja, koska näemme omassa elämässämme pienissäkin asioissa karman ja oikeuden ilmenevän.

Luulen, että tulevaisuudessa tulee monta kysymystä tältä hämärältä alalta selvenemään. Tällä hetkellä on esim. epätietoista, kuinka tulee käymään Suomen kansan, sisäisesti katsoen. Se riippuu paljon kansasta itsestään. Suomen kansa voisi tehdä merkillisiä asioita. Täällä on näet jälellä monenlaisia henkisiä voimia. On viisaita, jotka voisivat auttaa. Mutta he eivät sitä tee, jollemme me anna heille tilaisuutta.

7.

3. 7. 1913.

Kysymys. Kumpi olisi onnekkaampi, joko tarttua aseisiin suurten sotien sattuessa ja siten puolustaa isänmaata, vaiko kieltäytyä verenvuodatukselta?

Vastaus. Voisiko nykyään vielä mikään kansa aivan jumalallisella mielenmaltilla kieltäytyä verenvuodatukselta? Jos tulee kysymykseen valita verenvuodatuksen isänmaan puolesta ja aseista kieltäytymisen välillä, niin uskon, ettei ole vielä sitä kansaa, joka yksimielisesti voisi kieltäytyä, vaan kyllä se pikemmin menisi yksimielisesti kuolemaan isänmaansa puolesta. Nykyoloissa tuntuukin suuremmalta ja kauniimmalta, että kansa vuodattaa verensä kotinsa ja kulttuurinsa puolesta, kuin että se antaa maansa vihollisen tallattavaksi.

Ja kuitenkin on tulevaisuuden ihanne, ettei kansa tartu aseisiin. Olemme niin tottuneet ajattelemaan miehuutta ja kuntoa miekan ja kypärin yhteydessä, että epäilemme pelkurimaisuudeksi ja kunnottomuudeksi pahan väkivaltaista vastustamattomuutta. Tietysti väkivalta on parempi raukkamaisuutta. Mutta väkivaltaa korkeampi on siveellinen vastustus. Ja siveellisesti korkein menettely on aina lopullisesti onnekkain.

III.

HENKINEN VALIOJOUKKO.

1.

Jos yksilö elää henkistä elämää, jos hän on sisäisesti elävä ihminen, silloin hän on onnellinen, oli hän köyhä tai rikas. Samoin ei kansankaan onni ole ehdottomasti riippuvainen ulkonaisista olosuhteista, ei edes siveellisestä kulttuurista. Kansa on siinä määrin onnellinen, kuin sen keskuudessa eletään henkistä elämää. Mutta henkinen elämä ei ole yksin älyllistä sivistystä, se perustuu ennen kaikkea sydämen valistukseen ja tietoiseen yhteyteen näkymättömän maailman kanssa. Kansan kaikki yksilöt eivät edusta tätä sisäistä kulttuuria sen korkeimmassa muodossa. Kansan henkistä elämää edustavat etupäässä ne yksilöt, jotka elävät varsinaista henkistä elämää.

Kansan onni riippuu siis siitä, että sen keskuudessa elää henkinen valiojoukko, joka ymmärtää kansansielun, tuntee kansallishaltian ja on kosketuksessa elämän ikivaltojen kanssa.

2.

Suomen suhteen pitää yllämainittu sääntö erityisesti paikkansa: Suomen älyllis-aineellinen, europalainen kulttuuri on vasta nousemassa, Suomella on tulevaisuus edessään, — jotta tämä tulevaisuus olisi onnellinen, on sille luotava henkinen pohja heti alussa näkyväisessä maailmassa.

Suomen kansan tuleva onni riippuu siitä, että sen keskuudessa elää henkinen valiojoukko, joka yhtämittaa kasvaa tiedossa, vaikutusvallassa ja laajuudessa sekä ylläpitää yhteyttä jumalallisten elämänvoimien kanssa.

Suomen asema Europassa on erikoista laatua. Jos Suomen kansa on uskollinen tehtävälleen, voi Suomesta tulla Europan omatunto, henkisesti johtava valtio, joka rakentaa sisäisen elämänsä ja ratkaisee suhteensa toisiin kansoihin sillä tavalla, että se kelpaa toisille esimerkiksi.

3.

Henkinen valiojoukko työskentelee elämänyymmärryksensä ja aatteittensa levittämiseksi. Se ei ole puolue eikä se toimi poliittisesti. Se on kansansa kasvattaja. Se avartaa näköaloja, se viittaa ja kutsuu korkeihin saavutuksiin ja se osoittaa millä keinoin niitä on tavoiteltava.

Henkisen valiojoukon elämänymmärrys opettaa Jumalasta, joka on kaikkien elävien olentojen isä. Se opettaa ihmishengen kuolemattomuutta ja vaellusta täydellisyyttä kohti monen, monen maallisen syntymän kautta. Ja ennen kaikkea se teroittaa suuria siveellisiä käytännöllisen elämän periaatteita, joiden loukkaaminen aiheuttaa kärsimystä ja onnettomuutta. Se opettaa, että tarkoitus ei pyhitä keinoja, että mitään

pysyväistä hyvää ei saada aikaan väkivallalla ja vääryydellä, uhkauksilla ja rangaistuksilla. Rakkaus yksin luo pysyväisen onnen. Siveät saavat lopulta periä maan.

Henkisen valiojoukon suhteesta näkymättömään maailmaan on maan päällä näkyväisenä merkkinä ja todistuksena temppele, opisto, mysteriokoulu, – niinkuin muinoin olivat Indian, Egyptin, Kreikan j.n.e. mysteerit.

4.

Jos Suomi tulee olemaan Europan omanatuntona, on tässä maassa oleva semmoinen loistava mysterio-opisto, jonka valo näkyy ympäri Europan. Niinkuin ennen maailmassa oli Egyptin pyramiidit, niinkuin ennen vaelsi niihin ihmisiä kaikesta maailmasta, samalla tavalla Suomen kansallishaltian mielikuvituksessa elää tuo ihmeellinen opisto, joka on oleva Suomen kansan sydämenä, sen sisäisimpänä elimenä. Se on vetävä luoksensa kaikkia niitä ihmisiä Suomessa ja muualla, jotka totisesti etsivät totuutta, Jumalaa, ja tahtovat elää ihmiskunnan iloksi ja riemuksi.

Jossain Suomen salomailla, jossain siellä syrjässä saavat vakavimmat sielut kasvatuksensa. Samalla tavalla kuin maailman yliopistot kehittävät ja kasvattavat ihmisen älyä, samalla tavalla tämä salatieteellinen, tämä mystillinen opisto kasvattaa ihmisiä ymmärtämään ihmisten veljeyttä ja rakastamaan toisiaan. Heitä kasvatetaan näkemään, että kaikki uskonnot ja filosofiat, kaikki tieteet ja taiteet ovat versoneet ja nousseet samasta totuuden ja viisauden puusta. He saavat tutustua maailman suurimpien nerojen ja opettajien elämän opetuksiin. He pääsevät selville siitä jumalallisesta viisaudesta, mikä on kaiken ilmennyksen takana. He oppivat tutkimaan ihmistä ja luontoa, ei ainoastaan älyllisenä olentona ja ilmenneenä maailmana, vaan henki-olentona ja näkymättömänä maailmana. He oppivat tutkimaan ihmisen sisäisiä ja salaisia kykyjä ja luonnon tuntemattomia voimia. He kasvattavat itseään henkisesti ja siveellisesti ja käyvät ankaraa koulua johtajiensa opastamina. Mutta heidän työnsä kantaa hedelmää. Valistuneina ihmisinä, ihmisyyssuskon sankareina ja ihmiskunnan auttajina he astuvat ulos maailmaan, palaavat ulkonaisen elämän näyttämölle, ja tunnettuina tai tuntemattomina, oman kansansa rakastamina tai hylkääminä he elävät elämänsä maailman suolana.

IV.

KEN HALLITSEE?

Valtiota ja yhteiskunnallista elämää kokonaisilmionä tutkittaessa verrattiin ennen tätä kokonaisuutta koneistoon. Vieläkin puhutaan valtion koneistosta, yhteiskunnallisesta koneistosta, virkakoneistosta. Mutta myöhemmin tultiin huomaamaan, että tämä vertaus ei ollut niin sattuva kuin eräs toinen: yhteiskunta, valtio oli pikemmin elävä organismi kuin koneisto. Sentähden on nyttemmin alettu verrata valtiota ja yhteiskuntaa elävään organismiin – eikä suinkaan mihin tahansa eläimelliseen elimistöön, vaan suorastaan inhimilliseen organismiin, koska yhteiskunta on kokoonpantu elävistä ihmisistä.

Teosofisissa ja okkultisissa piireissä on laajemmin selitetty, kuinka yhteiskunnassa, kuten yksilössä, voidaan erottaa erilaisia luonnollisia toimintoja eli olemuspuolia, niin että yhteiskunnallinen elämä ei suinkaan ole sattuman varassa, vaan on luonnon mukaisesti ja pakosta kehittynyt semmoiseksi kuin se on. Samoin kuin ihmisen ruumiissa, niin on yhteiskunnassakin ruuansulatus-, verenkierto- ja hermojärjestelmä. Yhteiskunnassa on joukko ihmisiä, jotka huolehtivat elatuksesta; maanviljelijät, tehtailijat, liikemiehet vastaavat ihmisruumiin vatsakoneistoa, sen hankinta- ja kulutusjärjestelmää. Toinen ihmisryhmä taas huolehtii siitä, että yhteiskuntaruumis pysyy terveenä, virkamiehistö, armeija ja poliisilaitos vastaa verenkiertoa, sitä rytmillistä järjestelmää ihmisen ruumiissa, jonka työn kautta terveyttä ja elämää puolustavat voimat leviävät joka kohtaan organismissa. Kolmanneksi meillä on yhteiskunnassa ihmisryhmä, joka huolehtii henkisestä elämästä. Yliopistot ja koulut, uskonto, kirjallisuus ja taide, ne ne vastaavat ihmisruumiin aivoja ja hermostoa. Lyhyesti: elatusta hankkiva yhteiskuntaluokka vastaa vatsaa, virkaluokka rintaa ja henkisestä elämästä huolehtiva luokka ihmisruumiin päätä. Tällä tavalla on okkultistein tapa verrata noita suhteita toisiinsa, ja tältä kannalta katsoen yhteiskunnalliset ryhmitykset ovat luonnollisia, koska jokainen yksilö ei voi toimia joka alalla. Yhteiskunnassa muodostuu itsestään ryhmiä, jotka huolehtivat erilaisista töistä. Mutta näitä olemukseltaan luonnollisia ja vapaita ryhmiä ei ole sekoitettava nykyisiin yhteiskuntaluokkiin, joilta puuttuu luonnollisuus, tasa-arvoisuus, vapaus ja itsevalinta.

Voimme kuitenkin mielestäni löytää vielä paremman ja valaisevamman vertauskuvan yhteiskunnallisesta ja valtiollisesta elämästä, kuin mitä on inhimillinen organismi. Miettiessäni tätä asiaa – verrannollisuutta valtion elämän ja ihmisen organismin välillä – olen kyllä huomannut, kuinka paljon yhtäläisyyttä siinä on, mutta samalla olen nähnyt, kuinka yksipuolinen se on. Tietämättämme – vaistomaisesti – olemme kyllä rakentaneet yhteiskuntamme ihmisruumiin mallin mukaan, mutta silmiinpistävästä tunnusmerkinä yhteiskuntarakennuksessamme ja samalla sen heikkona kohtana on sen niin sanoakseni „miehellisyys”. Miesruumiin organismi on ollut mallina yksilöiden tietämättä. Miehen organismia hallitsee ennen kaikkea järki, naisen sitä vastoin sydän. Puhtaasti inhimillisessä organismissa olisivat epäilemättä järki ja sydän sopusoinnussa keskenään, mutta semmoiset ihmiset ovat harvassa; yleensä olemme joko miehiä tai naisia. Kuinka nyt on yhteiskuntamme laita? Onko se puhtaasti inhimillinen laitos? Onko sen sydämellisyys yhtä suuri kuin sen järjestys? Vai onko se naisellinen kokoonpanoltaan? Onko hellyys ja rakkaus, onko äidin suojeleva syli sen elinmuotojen pohjasävelenä? Tuskinpa. Mikä päinvastoin esim. antaa auktoriteettia yhteiskunnan johtavalle elimelle, sen hallitukselle? Ei mikään muu kuin lakisiteinen järjestys, voima ja valta, – toisin sanoen aito miehellinen, järkeen ja oikeuteen perustuva näkökanta. Ja sentähden minusta näyttää, että samassa määrin kuin yksipuolisesti olemme yhteiskuntaruumiissamme matkineet miehen organismia, samassa määrin olemme joutuneet harhaan. Sentähden uusi aika, joka on tulemassa, asettaa meille uudet vaatimukset, antaa meille uuden mallin ja uuden ihanteen.

Teosofisissa ja okkultisissa piireissä opetetaan, että yhteiskunnat voivat tulla onnellisiksi ainoastaan siinä määrin, kuin niiden elämä järjestyy veljelliselle pohjalle. Mutta kuinka veljeys ja rakkaus pääsisi vaikuttamaan lainlaadinnassa ja yhteiskuntajärjestyksessä niin kauan kuin yhteiskuntaelämän luonnollisena mallina pidetään miehen ruumiin organismita?

Kansat ja valtiot eivät ole kokoonpantuja ainoastaan miehistä, vaan myös naisista ja lapsista. Kolmenlaisia ihmisiä on joka yhteiskunnassa, — ja niin on aina ollut, vaikkamme sitä seikkaa ole vielä ottaneet kylliksi lukuun. Mutta tulevaisuuden valtio vaatii meiltä, että lainlaadinnassa hylkäämme yksipuolisuuden ja otamme lukuun kolmin- tai ainakin kaksinkertaisen inhimillisen organismin erilaiset elämänvoimat.

Koska on sekä miehiä että naisia ja lapsia, täytyy keksiä vertaus ja malli, joka ottaa lukuun kaikki. Inhimillinen elimistö ei enää täysin vastaa tätä tarkoitusta. Mistä nyt saamme sopivan vertauskuvan? Sen saamme perheestä. Yhteiskuntaruumis ei saisi olla kuin miehen organismita, sen pitäisi olla kuin perhe. Perhe on oleva uuden ajan ihmeellinen tunnusana. Uuden ajan ihanteena, uuden ihmiskunnan pyrkimyksenä on oleva ymmärtää perheen aatetta, ja sen mukaan luoda yhteiskuntaa.

Valtio ja yhteiskunta on muodostettu perheistä, ei yksilöistä. Emme ole paljaita miehiä valtiossa — emmekä naisia. Tähän saakka on yhteiskunta ollut järjestettynä enemmän tai vähemmän niinkuin olisimme paljaita miehiä. Meidän päivinämme ovat naiset kyllä luonnon pakosta heränneet huomaamaan olevansa yksilöitä yhteiskunnassa, oltuaan ennen kuin jonkinlaisia seuralaisia miesten takana. Naiset ovat joka maassa koettaneet hankkia itselleen äänioikeutta, ovat paljon itselleen voittaneet, ovat päässeet yhdenvertaisiksi miesten kanssa monessa suhteessa. Tämä muistuttaa mieleemme, miten englantilainen suffragetti, neiti Pankhurst taisteli naisten äänioikeuden puolesta. Hän, joka toimi niin voimakkaasti ja rajusti, hän on nyt muuttunut, hänestä on nyt tullut teosofi, hän lukeutuu nyt niiden joukkoon, jotka odottavat Kristuksen pikaista tuloa maailmaan. Mikä on saattanut hänet siihen? Yksinkertaisesti se hänen huomionsa että naiset eivät ole viisaampia kuin miehet. Eivät hekään osaa luoda onnellista yhteiskuntaa, eivät hekään osaa maailmaa muuttaa. Hekin ovat niin vanhoillisia olentoja, että alkavat kulkea miesten jäljissä, kun saavat äänioikeuden. He äänestävät samalla tavalla kuin miehet ja pitävät silmällä samoja näkökohtia. Heidän ajatuselämänsä muodostuu miehelliseksi. Miss Pankhurst huomasi, että tämä oli onnetonta, ettemme päässeet kuin ojasta allikkoon. Miesten lukumäärä se vain ikäänkuin lisääntyy, kun naiset saavat äänioikeuden. Sentähden miss Pankhurst tuli siihen johtopäätökseen, että ihmiskunta on hukassa, — sitä ei voi pelastaa muu kuin jumalallinen olento, joka tulee maan päälle. Tämä on hänen loogillinen johtopäätöksensä. Ei voi muuta kuin kunnioittaa naista, joka niin innokkaasti on ajanut naisasiaa ja sitten luopunut siitä, kun se ajoi karille.

Todellinen vertauskuva yhteiskunnasta ja valtiosta on perhe. Perheessä ovat edustettuina kaikki erilaiset yksilöt, jotka löytyvät yhteiskunnassa. Perheeseen kuuluvat mies, vaimo ja lapset.

Ja tosiasia on, että yhteiskunta syntyy perheistä. Yhteiskuntaa ei muodostu, ellei ole perhettä. Koteja kyllä voi muodostua, voi olla onnellisia koteja, joissa on mies ja vaimo, tai paljaita naisia, tai paljaita miehiä. Mutta jos ei ole lapsia, ei yhteiskunta jatku. Yhteiskunta on muodostunut perheistä. Sentähden on perhettä tutkittava ja analysoitava, jos tahdomme päästä perille siitä, mikä on yhteiskunta ja valtio.

Ajattelemme nyt perhettä, todellista, onnellista perhettä, jossa mies ja vaimo rakastavat ja tukevat toisiaan ja yhdessä huolehtivat lapsistaan. Mikä on tällaisen perheen organisatsioni?

Perheen isä on ulkona maailmalla hankkimassa omaisilleen elatusta. Hän huolehtii perheen toimeentulosta. Hänen onnensa on siinä, että hän saa tehdä työtä kotinsa puolesta. Se on hänen onnensa, ettei hänen tarvitse kuluttaa aikaansa hukkaan, ettei hänen tarvitse tehdä rikoksia, ettei hänen tarvitse elää maankiertäjänä tai roistona, vaan että hän saa tehdä oikeata työtä perheensä elatukseksi, kotinsa puolesta.

Hän on ulkona maailmalla, hän taistelee luonnon voimia ja kaikenlaisia vihollisia vastaan. Jos kotia uhkaa vaara, on hän sitä puolustamassa.

Missä asemassa taasen on perheen äiti? Onnellisessa perheessä, malliperheessä äiti ei ole maailmalla, äiti on kodissa. Hän pitää huolen kodista, hän järjestää sen elämää, hän ylläpitää puhtautta siinä, pehmeyttä, rakkautta. Lapset viihtyvät kodissa, mies viihtyy kodissa. Kun todellinen nainen, äiti hoitaa kotia, niin mies ja lapset eivät missään ole niin onnellisia kuin kodissa. Siihen luolaan he aina pujahtavat, siinä paikassa he unohtavat surunsa. Siinä on sopusointua, rauhaa ja riemua. Ja äiti, hän se rakentaa kodin, hän on sen luoja. Tämä ei ole „vanhanaikaista”, se on iankaikkinen totuus. Niin kauan kuin meitä on täällä maan päällä miehiä, naisia ja lapsia, on äiti kodin suojelushenki, enkeli, suuri syli, johon kaikki pakenevat niin mies kuin lapset. Ja onnellisessa kodissa lapset saavat hyvän kasvatuksen, he tottuvat kauniisiin, hyviin, siveellisiin tapoihin. He eivät tutustu rumaan. Koti tekee, etteivät pyri ulos kadulle ja maailmaan. Sen puhdas ilmähä, sen lämmin henki vie voiton viettelyksiltä.

Ja nyt huomatkamme kaikista tärkein kohta: kodissa, kotona, – kuka hallitsee? Isäkö se hallitsee onnellisessa kodissa, hänkö siellä määrää? Ei. Siellä on äiti kuningattarena. Äiti on hallitsija, hän ohjaa ja johtaa. Ajatelkammme niitä onnellisia koteja, joita tunnemme: minkälaiset ovat äidit niissä? Eikö meidän ole pakko sanoa: niissä äiti on ihmeellinen olento. Voimme suorastaan kysyä: onko tämän maan päällä niin ihanaa, ihmeellistä ihmistä kuin äiti? Hän ei ole naishupakko, joka ajattelee lemmenseikkailuja ja omaa huviaan, – äiti on olento, joka on suuremmoisesti voittanut itsensä, päässyt kaiken itsekkään onnenkaipuunsa herraksi. Äiti esittää ihmistä mitä ihanimmassa muodossa. Eikö totta? Jos kysymme sydämeltämme, ketä se tahtoo totella, ketä seurata, ketä puolustaa viimeiseen veripisaraan saakka, kenen puolesta kuolla, vastaa se epäilemättä: äidin. Äiti on kuningatar, hän on hallitsija, hänellä on näkymätön kruunu päässä.

Huomatkamme nyt: yhteiskunta on muodostunut perheistä. Siis: kuka hallitsee yhteiskunnassa, kenen pitäisi hallita sen sisäistä elämää? Pitäisikö isän hallita? Jos vertaamme yhteiskuntaa kotiin, pitäisikö miehen hallita siinä voiman auktoriteetilla? Ei. Onnellisessa yhteiskunnassa s. o. suuressa kodissa pitäisi äiti-kuningattaren hallita!

Merkitseekö tämä siis, että jokaisessa valtiossa pitäisi olla kuningatar hallitsemassa, naishallitsija? Ei, sitä se ei merkitse, vaikka uskon, että nykyisissäkin oloissa semmoinen valtakunta olisi verrattain onnellinen. Se ei sitä merkitse, sillä ei ole takeita siitä, että kuka tahansa kuningatar olisi todellinen kansansa äiti; hän voisi olla esim. nuori nainen, joka ajattelisi elämää aivan toiselta kannalta. Mutta sitä tuo vertauksemme merkitsee, että niiden voimien, jotka nyt vielä ovat salassa ihmiskunnassa, vaikka ne siellä täällä pyrkivät sulkujansa murtamaan, niiden voimien pitäisi päästä hallitsemaan yhteiskuntaa ja valtiota, sillä ne ovat juuri naisellisuuden, äidillisyyden voimat ihmiskunnan sielussa. Eivätkä nämä äidilliset voimat ilmene ainoastaan naisissa, niinkuin eivät miehelliset voimat ilmene ainoastaan miehissä. Olemmehan nähneet, että kun naiset pääsevät näyttämölle yhteiskunnassa, he alkavat matkia miehiä, – luonnollista kyllä, koska miehiset elämänvoimat ovat etualalla nykyään. Mutta tulevaisuudessa äidillisten voimien pitää päästä vaikuttamaan ihmisissä, sekä miehissä että naisissa, ja meidän pitää oppia kunnioittamaan itsessämme ja toisissa niitä voimia.

Miehellinen järki (kaama-manas) on laskeva, se ajattelee vain „oikeutta”, mitä saa ja mitä ei saa ottaa. Se ajattelee itsekkäästi, persoonallisesti.

Naiselliset voimat ihmisen sielussa – teosofisella kielellä buddhi-manasiset voimat – tarkoittavat sitä hienoa totuuden näkemystä, joka piilee sydämessä ja sen valistamassa järjessä. Emme ymmärrä näitäkään uusia aatteita, jollei meidän sielussamme herää Kristus-prinssiippi. Tämä uusi henkinen voima pyrki esille nykyajan yksilöissä. Sen täytyy päästä esille, ja meidän täytyy oppia sitä kunnioittamaan, sitä järkeä, joka näkee totuuden ja veljeyden, joka tajuaa yhteyden Jumalan, henkimaailman, Kristuksen kanssa, sitä järkeä,

joka on epäitsekäs, intuitiivinen, täynnä myötätuntoa ja rakkautta. Se järki on vaan puolinen, joka ajattelee yksilöllistä oikeutta. Se järki on kokonainen, joka ajattelee kaikkien parasta myötätunnolla ja rakkaudella.

Näiden kahden ajatuskyvyn, loogillisen ja sydämellisen järjen, täytyy meissä yhtyä. Naiset ovat luonnostaan alttiimpia ottamaan vastaan korkeampaa, sympaattista järkeä. He ovat oman ruumiillisen rakenteensa nojalla alttiit sille. Jolleivät he lankea todellisesta naisellisuudesta, s. o. äidillisyydestä, – jolloin he lankeavat vielä syvemmälle kuin miehet, – niin he pääsevät korkeammalle järjen kehityksessä. Heissä voi kehittyä intuitiivinen ajatus. Ja sen kehittyessä heissä he oppivat tuntemaan, mikä on naisen tehtävä yhteiskunnassa. Se ei ole sama kuin miehen.

Mies yksilönä edustaa henkeä, korkeinta totuuden etsimistä ja totuuden tietoon pääsemistä. Nainen taas edustaa, niinkuin olemme oppineet mystillisistä vertauskuvista, ainetta. Mutta tämä ei ole mikään halveksittava asia. Aine ei tässä vertauskuvallisessa, filosofisessa, mystillisessä merkityksessä ole „koonpantu pienistä atomeista”. Ei. Se on elämän taikavoima, Jumalan taikavoima, jonka avulla hän luo maailman.

Kun kerran elämme tässä näkyväisessä maailmassa, on luonnollista, että mies edustaa korkeinta tietoa ja viisautta, mutta nainen korkeinta taitoa ja hallituskykyä. Hän on tämän maailman korkein hallitsija, niinkuin mies on näkymättömän maailman. Tämä on sängen syvälinen vertauskuva, joka on hyvä pitää mielessä. Sentähden on luonnollista, kun katselemme hengen silmällä tulevaisuuden onnellisia valtioita ja yhteiskuntia, että huomaamme naisellisen periaatteen niissä päässeen valtaan. Ja kenties myöskin naiset ovat hallitsemassa.

Tällä en tahdo imarrella naisia, vaan soisin, että he oppisivat ymmärtämään, missä ovat puutteellisia ja mitä elämä kätkee heitä varten. Jos eivät naiset ymmärrä itseään ja suurta kutsumustaan, jos eivät he osaa kehittää itsessään äitiä, on luonnollista, että miehissä kirpoavat sydämen voimat. Silloin saamme nähdä, että maailmaan syntyy enemmän ja enemmän semmoisia miesolentoja, jotka osaavat rakastaa samalla hyvätahtovalta ja myötätuntoisella tavalla kuin äiti. Ilmestyy miehiä, jotka osaavat rakastaa hellästi kuten nainen, jonka ajatus kulkee käsi kädessä tunteen kanssa. Eikä meidän tarvitse sitä surra. Meidän on vain pidettävä mielessä, että naiselliset elämänvoimat ovat kutsutut astumaan näyttämölle. Ja tulevaisuuden yhteiskunnassa tulee – symbolisesti ainakin ellei todellisesti – nainen hallitsemaan.

Sillä tulevaisuuden valtiomuoto on rakennettava rakkauden ja veljeyden pohjalle yhtä paljon kuin ankaran järjestyksen ja kurin.

(Otteita Helsingin esitelmästä 21. 10. 23.)

*

UUSI ELÄMÄNYMMÄRRYS. I.

UUSI JUMALA

KIRJOTTANUT

PEKKA ERVAST

HELSINGISSÄ 1917
TEOSOFINEN KIRJAKAUPPA JA KUSTANNUSLIIKE

TAMPEREELLA 1917
TAMPEREEN SENTRAALIKIRJAPAINOSSA

UUSI JUMALA

I.

Nykyinen maailmansota on vaikuttanut mullistavasti kaikilla elämän aloilla, ei ainoastaan taloudellisilla, valtiollisilla ja yhteiskunnallisilla, vaan myöskin aatteellisilla ja sivistyksellisillä. Emme tosin vielä voi puhua uusista saavutuksista; niiden aika tulee vasta sodan loputtua, kun kansat alkavat uudella tavalla järjestää olojaan. Nykyään elämme vielä murrosajassa. Mutta vanhat arvot ovat menettäneet merkityksensä. Sota on tehnyt ne tyhjiksi. Ja samalla kun sota lyö pirstaleiksi vanhoja muotoja, vanhoja leilejä, samalla kansat tulevat tietoisiksi elämän viinistä, joka virtaa heidän suonissaan, ja alkavat haparoiden etsiä niitä uusia leilejä, joihin elämän viini nyt olisi kaadettava.

Muuan tämmöinen aatteellinen elämänala on uskonto. Meidän ei ole tarvis filosofisesti tai tieteellisesti syventyä kysymykseen, mitä uskonto on. Meille riittää tieto sen käytännöllisestä merkityksestä. Uskonnosta kansat ennen imivät elämän voimansa. Uskonto selitti heidän tutkivalle ihmisjärjelleen, mitä elämä oli ja mitä kuolema oli. Ilman uskonnon johdatusta ja lohdutusta heidän elämänsä olisi ollut toivotonta pimeydessä vaeltamista. Mutta pitkiä vuosikymmeniä ennen sotaa oli jo luottamus kirkkoihin ja niiden julistamaan kristinuskoon alkanut horjua; siksi paljon ilmeisiä ristiriitoja oli huomattu tämän kirkonuskon ja sekä elämän että tervejärkisen ajattelun välillä. Sota vihdoin antoi kuoliniskun kirkolliselle uskonnolle paljastaessaan kaikessa räikeydessään sen kykenemättömyyden ratkaista kärsimyksen ja pahan problemia ja vaikuttavalla tavalla saarnata kristillisen veljeyden evankeliumia. Tosin näyttää siltä kuin kirkot olisivat niittäneet paljon voittoja rintamalla, sillä kertomusten mukaan on sotamiesten riveissä tapahtunut yhtä lukuisia kuin voimakkaita kääntymyksiä takaisin uskon helmaan. Mutta mitä tämä todistaa? Yksin sitä, että kansat alkavat uudestaan tuntea uskon ja uskonnon välttämättömyyttä ja vaistomaisesti turvautuvat siihen uskoon, joka on heidän isiensä tarpeita tyydyttänyt. Syrjästä katsojat kuitenkin näkevät, että tämä tyydytys on vain hetkellistä, että ajan pitkään nykyiset kirkot eivät kykene ihmiskunnan janoa sammuttamaan. Sentähden kasvaa päivä päivältä niiden luku — voi sanoa kaikissa maissa, — jotka odottavat perinpohjaista uudistusta ja puhdistusta kirkoissa ja kirkonopeissa, vieläpä suorastaan uutta uskontoakin.

Arvattavasti on kuitenkin turha puhua uudesta uskonnosta. Ihmiskunta ei kaipaa uutta uskontoa monien vanhojen lisäksi. Se olisi vain uusi kilpailija, joka kokoisi ympärilleen kannattajia, mutta vanhat uskonnot jäisivät kaikki paikoilleen taistelemaan ylivallassa uuden tulokkaan kanssa. Mitä ihmiskunta oikeastaan kaipaa, on ymmärrystä ja tietoa siitä, mitä uskonto on uskontojen vastakohtana ja niiden rinnalla. Kaikki uskonnot ovat elvyttäneet ja vireillä pitäneet uskonnollista elämää, mutta joka uskonnossa on elämä sekotettu uskonmuotoihin ja uskonkappaleihin, niin että lopulta elämää ei enää ole erotettu muodoista, vaan muotoja on luultu itse elämäksi, ja täten on tultu »puustaviin, joka kuolettaa», kun todellisuudessa vain »henki tekee eläväksi». Ihmiskunta kaipaa sentähden semmoista uskonpuhdistusta, joka lyödessään pirstaleiksi turhat uskonmuodot ja opinkappaleet näyttää, mikä on uskonnon ikuinen, elävä henki muotojen takana. Tämä puhdistus ei silloin pue olevia uskontoja sota-aseisiin, joilla ne olemassaoloaan koettavat puolustaa; se päinvastoin riisuu niiltä kaikki aseet, koska se antaa arvon jokaiselle ja vain käskee jokaista viskaamaan luotaan turhat ja epäoleelliset kasvannaiset, jotka vuosisatoin vierieissä ovat syntyneet varsinaisen ja alkuperäisen uskonnollisen ytimen ympärille.

Tämä suuri reformatsioni on jo pantu alulle. Sekin on hiljaisuudessa toiminut jo vuosikymmeniä ennen sotaa, vaikka hedelmät sen työstä niitetään vasta sodan ja sodan aiheuttamien mullistusten jälkeen.

Siihen puhdistustyöhön ovat ottaneet osaa monenlaiset virtaukset ja liikkeet. Siihen on luettava vertaileva tieteellinen uskonto-, kansa- ja rotututkimus, uudempi filosofinen ajattelu ja kaikki henkistä ja yliaistillista tutkimusta edustavat liikkeet, kuten spiritistinen liike, teosofinen liike j. n. e. Yhdessä ne ovat valmistaneet uutta aikaa ja uutta elämänymmärrystä, ja nyt kun maailmansota tuli ja teki yhdellä iskulla lopun vanhasta ajasta ja sen elämäkäsityksistä, nyt uusi päivä hämärtää ja kansat valmistuvat ottamaan vastaan ja omaksumaan sitä uutta elämänymmärrystä, mikä vuosien vierieessä on joidenkuiden totuudenetsijäin sydämissä syntynyt ja kypsynyt. Onko liian uskaliaasta, jos seuraavilla sivuilla yritämme vetää muutamia ääriä uudesta jumalausesta?

II.

Käytimme sanaa jumala, sillä mielestämme ei ole mitään syytä pelätä tätä vanhaa, väärin käsitettyä, ehkä väärin käytettyä sanaa. Onhan siihen sanaan aina sisältynyt ylevin ja ihmeellisin, salaperäisin ja mahtavin, mitä ihmismieli on osannut ajatella ja kuvitella. Väräjävin huulin on ihminen korkeimmasta onnestaan jumalaansa kiittänyt, ja syvimmän tuskansa yksinäisyydessä on hän jumalaansa avukseen huutanut. Ja aina hänen jumalansa on ollut näkymätön, aina siihen on täytynyt uskoa. Milloin hän on jumalastaan kuvan itselleen tehnyt, on se kuva ollut symboli tai asunto; ei alhaisimmallakaan kehitysasteella oleva raakalainen ole kuvaa semmoisenaan palvonut. Ja milloin hän on laatinut kuvan jumalastaan vain ajatuksissaan, on selon ollut vertauskuvana, joka kasvavan valistuksen ohella on muuttanut muotoaan. Miksemme siis olisi oikeutetut nytkin puhumaan jumalasta? Jos »ihminen on jumalan kuvaksi luotu», on myös jumalan kuva ihmisen luoma, sillä »ihmishenki tutkii jumalan syvyyksiä» ja on niin salaperäisessä vuorovaikutuksessa jumalan kanssa, että jumala juuri tyhjentyttömässä rikkaudessaan ikäänkuin pyrkii ilmenemään ihmishengen avulla.

Koko uskonto ja koko uskonnollinen elämä sisältyy itse asiassa tuohon ainoaan sanaan jumala. Mikä käsitys on ihmisellä jumalasta, mikä on hänen suhteensa jumalaan, millä tavalla hän jumalaa elämässään palvelee? Kun ihminen niihin kysymyksiin vastaa, silloin tunnemme hänen uskontonsa, silloin tunnemme hänen itsensä. »Sano minulle, minkälainen on sinun jumalasi, ja minä sanon sinulle, minkälainen sinä itse olet.» Se ihminen jolla on hämärät käsitykset jumalastaan, hän myös hämärästi tuntee itsensä. Jos nykyajan vaatimus yleensä kulkee siihen suuntaan, että ihmisen tulee oppia tuntemaan itsensä, voimme hyvällä syyllä sanoa, että ihminen voi oppia tuntemaan itsensä ainoastaan siinä määrin, kuin hän oppii tuntemaan jumalaansa. Ja päinvastoin. Niin yhtämittaisessa vuorovaikutuksessa, niin erottamattomassa yhteydessä ovat keskenään ihmisen jumala ja hänen sisin itsensä.

Miksikä sitten ollenkaan puhua jumalasta? ehättänee joku kysymään. Eikö olisi parempi ja yksinkertaisempi puhua vain ihmisestä itsestään.

Sillä tavalla voi kysyä vain kokematon ihminen. Se ihminen, joka tuntee jumalan ja samalla oman syvimmän itsensä, tietää, että yhtä erottamattomia kuin ovat, yhtä mahdotonta on niitä toisiinsa sekottaa. Toinen on kaikkeuden jumala, toinen on ihmisen jumalallinen itse, mutta kokenut yksin eron tietää. Voidaksemme syventyä näihin salaisuuksiin niin pitkälle kuin ymmärryksemme myöntää, täytyy meidän asettua nykyaikaisen totuuden etsijän kannalle ja seurata hänen ajatuksiaan ja mietiskelyjään sekä henkisesti kokemattomana että kokeneena.

Ajattelevana ihmisenä hän heti järjelleen tunnustaa, vaikkei hänellä vielä ole omaperäistä henkistä kokemusta jumalasta, että hän itse personallisena olentona on vain kuin tomuhiukkanen maailmankaikkeudessa. Tarvitsematta vaipua runolliseen tunnelmahaaveiluun hän tunnustaa itselleen kylmäjärkisesti, että avaruuden äärettömyys, luonnonvoimien mahtavuus, elämän rikkaus joka puolella ympäröi hänen omaa pienuuttaan ja heikkouttaan, Hänen ei tarvitse ponnistaa aivojaan ylivoimaisesti ymmärtääkseen, että tämä kaikki on suuren ja salaperäisen elämän ilmestystä; ja kaukana siitä, että hän olisi tätä elämää luonut, hän päinvastoin on sen luoma hänkin. Miksei hän niin ollen kutsuisi tätä elämää jumalalliseksi ja kunnioittaisi sitä jumalallisena? Sillä nimellä hän vain kuvaa sen valtaa ja mahtavuutta, sen korkeutta ja syvyyttä, verraten sitä omaan mitättömyyteensä.

Että jumalallinen voima on olemassa, on siis hänen ensimmäinen selviönsä. Että tämä voima ei ole sokea ja hengetön, sen hän kohta perästä havaitsee.

Elämä näet kohtaa häntä hänen omassa itsessään ja myös toisissa elävissä olennoissa tajuntana. Tajunta on perin toisenlaatuinen ilmiö kuin muoto eli ruumis. Tajunta elää ruumiissa ja sen ilmaukset kulkevat rinnan ruumiillisten ilmiöiden kanssa. Hän ei osaa sanoa, onko kivessä tajuntaa, mutta kasvissa nähtävästi on ja eläimessä ja ihmisessä. Kuta enemmän hän tajuntaa tutkii, sitä ihmeellisemmäksi ja monipuolisemmaksi se käy. Ihmisessä se saavuttaa korkeuksia, jotka herättävät hänessä sekä ihailua että kummastusta. Se voi ilmetä älyllisesti niin loistavana, että sitä kutsutaan neroksi, tunteessa niin pyhänä, että sitä palvotaan enkelimäisenä, tahdossa niin itsensäkieltävänä, että sitä kuvataan sankariudeksi. Silmillä pitäen näitä toiseikkoja totuuden etsijä kysyy itseltään: »kuinka olisi mahdollista, että jumalallinen elämä itsessään olisi ilman näitä neron, pyhyden, sankariuden ominaisuuksia? Vaikka ovat pitkällisen kehityksen tuloksia, eivät ole silti voineet tyhjästä syntyä? Kuinka tyhmyydestä, tietämättömyydestä ja sokeudesta syntyisi ajatus, järki, nero? Kuinka tunteellisesta välinpitämättömyydestä eli yhtäkaikkisesta tunteettomuudesta kasvaisivat inhimillisen rakkauden ja kauneusvaiston korkeimmat saavutukset? Kuinka siveellisesti olemattomasta tahdosta kehittyisi korkein siveellinen täydellisyys, tahdon vapaus, uhrautuvaisuus ja kaikki hyveet? Tietysti nuo kaikki kehittyvät yksilössä, senhän näemme omilla silmillämme. Mutta kehitysmahdollisuudet, ovat yksilössä olemassa, koko älyllisen, taiteellisen ja siveellisen elämän tausta on jo olemassa. Tämä tausta, tämä pohja, tämä kaiken kehityksen lähde ei ole tyhjästä syntynyt, se ei ole olemattomuudesta noussut olevaksi. Sen on täytyntä olla. Se on jumalallisessa elämässä sinään. Ja siis jumalallinen elämä sinään, on myös henkeä, tajuntaa, järkeä, kauneutta, tahtoa, täydellisyyttä j. n. e.»

Tämä nyt ei ollenkaan merkitse, että jumalallinen elämä totuuden etsijä järjessä ottaisi personallisen jumalan muodon. Hänellä ei ole syytä vetää semmoista johtopäätöstä. Oletamme, että hän vielä on ilman personallista kokemusta jumalasta. Hän on vain havaitsija ja ajattelija. Ja semmoisena hän on päässyt käsitykseen jumalallisesta elämästä: jumalallinen voima on ja se voima on samalla henkeä, tajuntaa, viisautta. Kuvitella sitä personalliseksi ja siis ihmisen kaltaiseksi olisi totuuden etsijän mielestä sen halventamista.

Hän jatkaa havaintojaan. Ja huomio, jonka hän nyt tekee, todistaa hänelle, kuinka äkkipikaista olisi ollut tehdä jumalallisesta elämästä jumalaa.

Tajunnan ilmiöt elämässä eivät ole ainoastaan ylentävää, kaunista ja sovinnollista laatua. Päinvastoin on olemassa merkillinen sarja elämän ilmiöitä, jotka todistavat, että tajunta ei puhkea määräämättömästä tilasta yksistään tai suoraan ylöspäin kauneuteen, iloon ja onneen, vaan joko väliasteen kautta tai suuntaan, joka on kauneuden ja onnen vastakohta. Hänen silmänsä eteen astuu kärsimyksen ja pahan suunnaton problemi. Kuinka paljon tuskaa ja julmuutta on luonnossa! Millä petomaisella ahneudella linnut ajavat heikompiansa takaa! Millä julmalla nautinnolla kissa leikkiä kuolemantuskissaan kamppailevan hiiren kanssa! Entä ihminen? Kuinka suuren työn ja vaivan takana on hänen paljas hengissä pysymisensä, mitä luonnonvoimia vastaan hän saa taistella, mitä tauteja hän saa voittaa, mitä vihollisia vastaan hän saa puolustautua. Ja kun hän on yhteiskuntansa rakentanut, millä huolettomuudella ja välinpitämättömyydellä hän järjestää olonsa niin, että suurin osa hänen veljistään ja vertaisistaan saa turhaan ikävöidä onnellista ja vapaata elämää; ja millä ylimielisellä ylpeydellä hän heittäytyy sotiin veljiään ja vertaisiaan vastaan, sotiin, jotka tuottavat maailmalle sanomatonta kärsimystä ja korvaamattomia tappioita. Ei, jumalallinen elämä ei ole ainoastaan kauneutta ja viisautta, sillä on nurjakin puolensa, synkkä ja musta kärsimys.

Totuuden etsijän mieleen muistuu lapsena kuultu kertomus perkeleestä, pahasta hengestä, joka on kaiken kärsimyksen alkujuuri. Ja hän iloitsee, ettei ollut kutsunut jumalallista elämää personalliseksi jumalaksi. Sillä hyvää edustava personallinen jumala olisi todella vaatinut pahan jumalan vierustoverikseen ja täydentäjäkseen. Mutta kuinka voisi olla kaksi jumalaa, kaksi korkeinta, kaksi ääretöntä? Semmoiseen loogilliseen mahdottomuuteen hän ei tee itseään syyppäiksi. Yksi on elämä, yksi on jumaluus. Ja sentähden ei ole muuta selitystä kuin yksi: kärsimys ja paha ovat myös jumaluudesta, ne kuuluvat myös jumalalliseen elämään.

Jumalallinen elämä on täten mysterio. Se ei ole ainoastaan voimaa, tajuntaa, henkeä, ainetta, muotoa, viisautta, se on myös hyvä ja paha, onni ja kärsimys, epätsekkyys ja itsekkyyys.

Se on itse todellisuus ja niin muodoin kaikkikäsittävä. Se on ja se on kaikki mikä on. Se ei ole rajoitettu personallisuus eikä ihmisen kaltainen olento. Se on elämän suuri mysterio.

III.

»Mutta missä sitten on minun jumalani?» Missä on se jumala, se isä, se iankaikkinen rakkaus, jonka lapseksi ihminen voi itsensä tuntea? Missä on se personallinen jumala, joka tahtoo, tuntee ja tietää?

Niin, missä hän on? Mistä ja kuinka hänet löydämme? Onko häntä olemassa? Koko järkeilyämme ja mietiskelyämme on vain kuljettanut meidät kuilun partaalle. Ajattelumme on vain vienyt meidät siihen, että selvästi ja itsetietoisesti näemme, kuinka köyhiä ja kurjia olemme.

Olemme köyhiä, henkisesti köyhiä, sillä sivistyksestämme ja tiedoistamme huolimatta emme muuta tiedä kuin että elämä on mysteeri. Olemme kurjia, syntisiä ja kurjia, sillä emme jaksa pysähtyä tuon tietämättömyytemme toivottomaan tuntemiseen. Oma heikkoutemme ja kurjuutemme pakottaa meitä pyrkimään ulos itsestämme, etsimään sitä vahvuuden kalliota, josta meillä olisi tukea ja turvaa. Sentähden sielumme kysyy sitä jumalaa, jonka luona vallitsee ikuinen rauha, joka ei ristiriidasta tiedä, vaan joka on korotettu pahan yli. Jokaisen totuuden etsijän elämässä toteutuu mitä psalmista sanoo: »niinkuin peura himoitsee vesiojille, niin minun sieluni himoitsee sinua, jumala. Minun sieluni janoo jumalaa, elävää jumalaa. Milloin saan minä tulla ja ilmestyä jumalan kasvojen eteen? Kyyneleeni ovat ruokani päivällä ja yöllä, sillä joka päivä minulle sanotaan: missä nyt on jumalasi?»

Ja silloin vihdoinkin tulee kokemus. Keskellä toivotonta murhetta se tulee ja tuo päivän mukanaan. Mistä se tulee ja miten se tulee, sitä ei totuuden etsijä silloin kykene ratkaisemaan.

Hänestä pitää paikkansa Jeesuksen sana: »tuuli puhaltaa, missä tahtoo, ja sinä kuulet sen huminan, mutta et tiedä, mistä se tulee ja minne se menee; niin on laita jokaisen, joka on syntynyt hengestä.» Hän on todella kuin uudestaan syntynyt. Hän on nähnyt jumalan.

Keskeltä ristiriitojen hän on löytänyt harmonian, keskeltä elämän monilukuisten voimien sen hallitsevan ykseyden, joka ne toisiinsa liittää. Hänen sielunsa kaaoksessa on syntynyt kosmos, sillä hän on löytänyt itsensä, sen sisimmän minuutensa, joka hänessä on akkuna jumalan avaruuteen. Itsensä kautta hän on löytänyt isän ja päässyt personalliseen kosketukseen jumalallisen elämän kanssa.

Ei hän henkistä kokemustaan osaa tarkemmin kuvata, mutta kokemuksen kautta hänessä kasvaa vakaumus, ja tätä vakaumusta, tätä sisäistä tietoa hän koettaa ajatuksen ja järjen kielellä kuvata. Elävä jumala, josta hän omassa hengessään on päässyt tietoon, ei ole sama kuin se ehdoton jumalallinen elämä, jota hän mysteerioksi kutsui. Jumalallinen mysteeri käsitti kaikki — tajunnan ja aineen, elämän ja kuoleman, hyvän ja pahan. Jumalallinen isä ei sitä tee. Isä on näkymätön. Isä on vain henkeä ja tajuntaa. Isä asuu maailmankaikkeudessa ja on maailmankaikkeuden sisin tajunta. Niinkuin ihmisen sisin ja pyhin itse on kätkeytyä hänen ruumiillisuuteensa, niin on jumala kätkeytyä maailmankaikkeuden sisimpään pyhättöön. Ihmishengen pyhin minätajunta yksin on välittömässä kosketuksessa isän jumalan kanssa, on tämän isän lapsi eli poika. Sillä jumala on kuin maailman omatunto ja niinkuin maailman tietävä, tahtova, ja tunteva sydän.

Sentähden elävä jumala ei ole teologein jumala, ei katkismuksen eikä lapsellisen uskon taivaissa istuva hallitsija. Jumaluusoppineet sanovat, että hän on kaikkivaltias ja kaikkihyvä. He eivät huomaa, mikä ristiriita on näiden ominaisuuksien välillä. Sillä jos jumala on kaikkivaltias ja kaikkihyvä, miksi hän silloin suvaitsee pahan? Kuinka rakastava isä, jonka tahdosta kaikki riippuu, suvaitsi sitä kärsimystä ja sitä pahuutta, jota maailma on täynnä? Jos väitetään, että jumala viisautensa kasvattaa ihmiskuntaa sitä piinaamalla, rohkenemme epäillä tätä viisautta. Kärsimys kyllä muuttaa ja kasvattaa ihmistä, mutta ei yksinomaan hyvään suuntaan. Kärsimys valistaa ja nöyryyttää, mutta varmasti se myös tekee kylmäksi ja

kovaksi ja herättää pahoja voimia ihmisen sielussa: kateutta, katkeruutta, kostonhalua. Kuinka moni ihminen nykyisen sodan aikana onkaan toivoton huokailut tai raivoissaan huutanut: »kuinka on mahdollista, että hyvä jumala tämmöistä helvettä maan päällä sallii.» Lukemattomia avunhuutoja ja lukemattomia kirouksia on viime vuosina ihmishuulilta kajahtanut. Eikä kukaan ole käsittänyt, että rakkauden jumala taivaissaan on rauhallisena tätä katsellut. Kaikkivaltias ei olekaan hyvä! Maailmaa ei hallitse jumala vaan piru.

Kuinka nyt totuuden etsijä ratkaisee tämän pulman: jos jumala on kaikkivaltias, ei hän ole kaikkivähä. Hän tietää, että isä on kaikkivähä, ja hän kysyy jumalaltaan: »miksikä sallit ylivoimaisen pahan?» Minkä vastauksen jumala hänelle antaa? Hämmästyttävän vastauksen: »koska tiedät, ken olen, miksi epäilet? Näethän, etten ole mikään taikuri! Luonnon ja elämän lakeihin en mitään taida. Kaikkivaltias siinä merkityksessä en ole.»

Ratkaisu on siis selvä: jumala on kaikkivähä mutta ei kaikkivaltias. Jumalan takana on elämän mysterio. Ja totuuden etsijän mieleen muistuu, mitä apostoli puhuu siitä sanasta, joka oli jumalan tykönä ja joka oli jumala: »hänessä oli elämä ja elämä oli ihmisten valo. Ja valo loistaa pimeässä, ja pimeä ei sitä omaksu.» Isä jumala, joka hänenkin henkensä on valaissut, on todella se sana, joka valona loistaa jumalallisen mystieron pimeydessä. Ja mysterio ei sitä tunne.

Jumaluusoppi sanoo myös isästä jumalasta, että hän on maailman luoja ja viittaa raamatun sanoihin: »kaikki on saanut syntynsä hänen kauttaan, ja ilman häntä ei ole syntynyt mikään, mikä on syntynyt.» Mitä tästä arvelee totuuden etsijän kokemus? Ensinnä hänestä tuntuu, että koko kysymys on turha; hän ajattelee ehkä: »tietysti jumala on maailman luonut, mutta mitä hyödyttää semmoisen asian miettiminen?» Mutta sitten hän tulee ajatelleeksi, että jos jumala on maailman luonut, niin hänellä pitäisi olla täydellinen valta sen yli. Nyt jumalalla ei sitä ole. Kuinka siis voisi otaksua, että jumala olisi maailman luonut? Ja kun totuuden etsijä on tullut näin pitkälle ajatuksessaan, huomaa hän, kuinka mieltäkiinnittävä tuo kysymys itse asiassa on. Sehän on vanha kysymys elämän kahden vastakohdan, tajunnan ja aineen, etevämyydestä ja vanhemmuudesta! Kumpi on toisen luoja, henki aineen vaiko aine hengen? Ja totuuden etsijä muistaa, että hän jo elämän mysteriota ajatellen tuli siihen johtopäätökseen, että aine ei ole hengen luoja. Nyt taas hän epäilee, että jumala ei ole maailmaa luonut, toisin sanoen, että henki ei ole aineen luoja eikä ainetta vanhempi. Eikö tässä nyt ole edessä ristiriitaa, uusi pulma ja uusi vaikeus?

Mikä on jumalan ja maailman eli tajunnan ja aineen suhde toisiinsa? Onko jumala luoja?

Olkoon nyt ohimennen todettu, että käytännöllisesti katsoen kukaan ihminen ei kiellä tätä olemassaolon dualismia. Totuuden etsijä on ajattelunsa avulla ymmärtänyt, että dualismin eli kaksinaisuuden takana on ikuinen monismi eli jumalallisen elämän yhtenäisyys; mutta hän luonnollisesti yhtä hyvin kuin jokainen muukin ihminen »näkee» ja myöntää että olemisessa vaikuttaa kaksi vastakkaista voimaa: henki eli tajunta ja aine eli muoto. Henki edustaa äärettömyyttä, rajattomuutta, vapautta, aine äärellisyyttä, rajotusta, välttämättömyyttä. Koko oleminen perustuu näiden kahden periaatteen yhteistoimintaan. Puhdas tajunta tai paljas aine ei saisi aikaan manifestatsionia eli ilmennytää elämää. Maailmankaikkeus on joka muodossa kahlehdittua eli rajotettua tajuntaa ja samalla kuolemasta eli välttämättömyydestä vapautettua ainetta. Ilmenneen identiteetin nimi on parallellismi.

Kysymys on vain siitä, kumpi on vanhempi, henki vai aine, ja kumpi on toisen synnyttäjä. Tästä kuten tiedämme on olemassa kaksi teoriaa: materialistinen ja spiritualistinen.

Materialismi sanoo: aine on kaiken alku, atomi on elämän perus. Tämän ajatteleva ihminen ja totuuden etsijä jo on huomannut mahdottomaksi. Kuinka aine voisi synnyttää vastakohtansa, kuinka tajuttomuus tajunnan, kuinka kuolema elämän? Kaltainen synnyttää aina kaltaisensa. Materialismi ei ratkaise luomisen salaisuutta. Toista kantaa edustaa spiritualismi, joka sanoo: henki on vanhin, henki on aineen synnyttäjä; tajunta, ajatus, järki on muotojen luoja, tajunta on elämää. Tämä kuulostaa

järkevämältä, ja lisäksi meidän aikana aletaan tieteellisissä piireissä taas kallistua pois päin materialismista. Ei vielä mennä aivan spiritualismiin, mutta etevä kemisti prof. Ostwald esim. on esittänyt energia-opin, jonka mukaan aineellinen atomi ei ole jokapäiväisessä merkityksessä ainetta, vaan tiivistettyä voimaa. Se mitä kutsumme aineeksi olisi täten syntyperäisin voimasta, ja monen mielestä askel »voimasta» tajuntaan ei ole niinkään pitkä. Tämä on kuitenkin toistaiseksi hypoteesia eli olettamusta, johon totuuden etsijän ei tarvitse kiinnittää liiallista huomiota.

Sitäpaitsi hänen oma kokemuksensa jo sanoi hänelle, että jumala ei ole kaikkivaltias eikä ole maailmaa tyhjästä luonut. Henki eli tajunta ei siis ole aineen isä eikä ainetta vanhempi. Missä nyt on ratkaisu? Ei sitä tarvitse kaukaa etsiä. Onhan johtopäätös selvä: molemmat ovat yhtä vanhoja, henki ja aine kulkevat ikuisesti rinnatusten! Niiden takana on »se kolmas», jumalallisen elämän mysteeri, joka sulkee syliinsä sekä vapauden että välttämättömyyden, sekä elämän että kuoleman. Mutta henki ei ole ainetta luonut eikä aine henkeä. Ne saattavat olla yhtä siinä jumalallisessa elämässä, jonka mysteeriä emme ymmärrä. Mutta ilmenneessä elämässä ne ovat kaksi. Niiden välillä vallitsee »ikuinen taistelu», ja jos tahtoisimme käyttää vanhaa mytologista eli tarunomaista kieltä, sanoisimme että »jumala» ja »perkele» ovat yhtä ikuisia kuin maailma — tietysti huomauttamalla, ettei perkele ole tajuinen personallinen olento kuten tarussa.¹

Mutta mitä sitten on luominen? Miten maailma syntyy? Mikä on maailman kehitys?

Kun totuuden etsijä asettaa jumalalleen tämän kysymyksen, saa hän heti sangen selvän vastauksen:

»Etkö sinä poikani näe, että minä sinun isäsi ja jumalasi olen ainainen työntekijä ja luoja? Enhän minä mitään tyhjästä loihdi. Minä olen tajunta, joka ainetta muovailen. Aineen hitaisuus ja laiskuus on minun luonnollinen vastustajani. Etkö ymmärrä, että tämän parempaa maailmaa en vielä ole kyennyt luomaan? Minä odotan sinun apuasi. Kun sinä ja te kaikki, jotka alatte nähdä, kuinka puutteellinen ja epätäydellinen minun maailmani on, lyöttäytytte minun työtovereikseni ja auttajikseni, sitten saamme varmasti enemmän valtaa aineen yli, ja minun maailmani, jota niin suuresti rakastan, voi muuttua siksi paratiisiksi, joksi sitä olen suunnitellut.»

Luominen ei siis ole mitään menneen ajan taikatoimintaa, vaan yhä ja iäti jatkuvaa taiteellista ja kasvattavaa työskentelyä. Onko se taistelua? Ei ainakaan toivotonta. Se on työtä ja se on jumalallista tuskaa, mutta se on myös leikkiä, »jumalien *liilaa*», kuten vanhat hindulaiset sanoivat. Ja ennen kaikkea se selittää kärsimyksen ja pahan probleemin niiden suhteessa jumalaan. Jumala ei ole niihin syypää, ei niiden välitön aiheuttaja, eikä hän osaa niitä muutta mutkitta poistaa. Ne ovat oleellisia ja välttämättömiä ilmenneessä elämässä siihen saakka, kunnes jokainen yksilö voittaa ne itsessään, niinkuin meidän jumalamme on ne itsessään voittanut. Senpätähden Jeesuskin sanoi: »olkaat täydelliset niinkuin teidän taivaallinen isänne on täydellinen.»

¹ Nykyajan tieteellinen monismi, joka aivan oikein sanoo, että jokainen atomi on sielullinen, mutta joka ei puhu tajunnan ja aineen rinnakkuudesta, vaan niiden samuudesta (identiteetistä), on verhoittua materialismia, kun se esim. kieltää tajunnan mahdollisuuden toimia ulkopuolella silminnähtävää fyysillistä ainetta; se nimittäin silloin sulkee tajunnan ulos semmoisesta ainetilasta kuin esim. eetteristä, jonka olemassaolo tuskin enää on hypoteesi. Tämän nojalla monismi myös itsepintaisesti kieltää tosiseikkoja semmoisia kuin psyykkiset ja spiritistiset ilmiöt.

IV.

Ja kokemuksensa valossa totuuden etsijä huomaa merkillisen seikan luomisen suhteen. Koska henki ei ole ainetta luonut eikä aine henkeä, olisi väärin käsittää tai kutsua ainetta »kuolleeksi». Aine on yhtä olevainen kuin henki — ja kuinka olevainen voisi olla kuollut? Aine on siis itsessään elävä, ja koska se on elävä, se kykenee jumalan tajuntaa vastustamaan ja olla sille esteeksi. Sillä ajatelkaamme nyt: jos aine olisi kuollut, silloin tajunnalla pitäisi olla täydellinen valta sen yli ja jumala olisi kaikkivaltias. Nyt jumala ei ole kaikkivaltias; siis ei ainekaan ole kuollut, vaan elävä.

Mutta silloin professori Ostwald onkin oikeassa! Atomi ei ole kuollut massayksikkö, vaan elävä voimakemus, ja aine on elävää voimaa eli elämää. Toisin sanoen: ainetta ei kuolleen massana ole olemassa, aine häipyä olemattomiin, aine onkin voimaa ja elämää. Kuolemaa ei ole, kaikki on elämää.

Onko tämä nyt spiritualismia? Ovatko spiritualistit sittenkin oikeassa? Ei suinkaan, sitä ei tämä seikka ainakaan todista. Aine on tosin elävää voimaa, mutta tajunta on ihan toista. Ero aineena hengen eli elävän voiman ja tajunnan välillä on yhtä koskematon olemassa. Siltaa niiden välille ei ole laskettu. Ne jotka luulevat, että voima-teoria lähentelee spiritualistista katsantokantaa, erehtyvät. Voima-teoria vain selvittää aineen olemusta, mutta ei koske tajuntaan.

Luominen on siis jumalan tajunnan työskentelyä elävän voiman avulla, ja kun totuuden etsijä katselee luontoa, on hän selvästi huomaavinaan näiden kahden prinssiipin toimintaa siinä. »Tuuli puhaltaa, missä tahtoo, ja sinä kuulet sen huminan, mutta et tiedä, mistä se tulee ja minne se menee», sanoi vanha evankelista. Tämä ei enää ole aivan totta nykyisen tieteen kannalta, sillä me tiedämme itse asiassa sangen paljon tuulten kuluista; tiedämme, mitä ne ovat ja mistä ne aiheutuvat, ja osaamme jokseenkin tarkkaan edeltäpäin laskea niitä muutoksia ilmapaineessa, jotka tuulia synnyttävät; jos tuntisimme kaikki vaikuttavat asianhaarat, saattaisimme laskea aivan tarkkaan. Sillä yhdestä asiasta olemme täysin vakuutetut: luonnossa kaikki ilmiöt ovat lakisiteisiä. Olemme päässeet monenlaisten fysikaalisten ja kemiallisten luonnonlakien perille, ja kaikki ne todistavat samaa: luonnossa ei mitään tapahdu syyttä, luonto on tarkoin järjestetty kokonaisuus. Mutta mitä puolestaan tämä järjestys todistaa? Eikö se todista järkeä, älyä, tajuntaa? Totuuden etsijän silmissä jumalan tajunta eli intelligenssi näkyy luonnossa sen järjestyneestä lakisiteisyydestä. »Jumala geometrisoi luodessaan», sanoi joku vanha filosofi. Hän osasi oikeaan!

Ja edelleen. Tuossa on graniittivuori. Se on mahtava kokoomus epäorgaanista ainetta, kuten sanomme. Siinä on lukematon paljous määrätynlaisia atomeja yhdessä. Mikä elävä voima siinä onkaan sidottuna! Ja kun kysymme, missä siinä jumalan intelligenssi ilmenee, kuuluu vastaus: juuri siinä ajatuksessa, siinä graniittivuoren ideassa eli aatteessa, joka pitää sidottuna tuon lukemattoman määrän elämänhaluisia ja uppiniskaisia ainehiukkasia, s. o. voimankeskuksia. Jumalantajunta ilmenee siinä muotoa luovana älynä.

Yhä selvemmäksi käy tajunnan toiminta, kun siirrymme n. k. orgaaniseen luontoon, kasvi- ja eläinmaailmaan. Mikä tuhmaavainen rikas jumalallinen mielikuvitus tuleekaan niissä näkyviin! Tuhansia eri lajeja, jotka kantavat siementä ja lisääntyvät kukin lajinsa jälkeen; ja jokainen laji omassa muodossaan täydellisesti tarkotustaan vastaava, omassa kauneudessaan täydellinen. Ja noiden maailmojen yksilömuodoissa on jumalallinen tajunta puhjennut toimintaan: kasvikkunnassa tuntona, eläinkunnassa tuntona ja älynä. Kasvikunnan yksilöt ovat kiinni maassa. »Maa vihoittakoon ja kasvakkoon ruohon . . . ja hedelmälliset puut . . . », kertookin vanha luomistaru. Kasvit ja puut imevät ravintonsa suorastaan maasta ja ilmasta eli epäorgaanisesta luonnosta. Toista on eläinkunnan. Sen yksilöt eivät enää ole kiinni maassa, vaan liikkuvat vapaasti, mitkä vedessä, mitkä ilmassa, mitkä maan pinnalla. Eivätkä ne enää saa ravintoaankaan välittömästi elementeistä, vaan tarvitsevat orgaanisen luonnon, ainakin kasvikkunnan apua.

Eläinkunnan korkein yksilömuoto — ihminen — eroaa vielä muista eläimistä sekä suuremman älyn ja monipuolisemman tunteen että ennen kaikkea vapaan tahtonsa kautta.

Totuuden etsijä tekeekin sen havainnon, että jumalallinen tajunta aste asteelta lisää ilmenemismuotojaan luonnon elämässä. Hänen mieleensä muistuu vanha lause: »henki nukkuu kivessä, uneksii kasvissa, liikahtaa eläimessä ja herää ihmisessä.» Hengen elämä kehittyy ja kasvaa ja kulkee rinnakkain muotojen kehityksen kanssa. Ja luomistyön toisintonimenä on epäilemättä kehitys, mittaamattomia aikakausia käsittävä kehitys. On aivan kuin tajunta etsisi itselleen yhä suppeampaa ja rajotetumpaa muotoa, kuin se laskeutuisi yhä syvempään ja syvempään elävään aineeseen. Elementeissä näkyy vain sen järjestävä käsi, itse se pysyy vielä vapaana, kivikunnassa se sitoo itsensä massojen muotoihin, mutta on vielä kuin erillään niistä, kasvikunnassa se jo pukeutuu yksilöllisiin muotoihin ja antaa yhden ominaisuuksistaan — tunnon — toimia muodoissa; eläinkunnassa se uppoutuu yhä syvemmäs yksilömuotoihin ja antaa paitsi tunteen myös älyn puhjeta niissä; ihmisessä se vihdoinkin aivan kuin antaa itsensä kokonaan muodolle, niin että ihminen ennen kaikkea on tajuinen olento, henkiolento.

Niin, ihminen! Mikä ihminen on ja mikä ihmisen muusta eläinkunnasta erottaa ja mikä on ihmisen suhde jumalaan? Eikö vastaus näihin kysymyksiin itse asiassa sisälly tuohon ajatukseen: henki antoi itsensä kokonaan eläville ainemuodolle, jumala uhraisi oman itsensä aineen ristillä, jumala »rakasti maailmaa niin, että hän antoi ainokaisen poikansa» . . . ?

Ajatelkaamme: mikä on eläinälyn tunnusmerkki? Paitsi että sen liikkumisala on ahtaampi kuin ihmisälyn, se on välittömämpi, luonnonvoiman kaltainen: me kutsumme sitä vaistoksi. Ja sillä tarkotamme, että se on lajiälyä, rotu-älyä, yksilöissä itsetiedotonta. Eläimillä on kuin »joukkosielu», kullakin heimolla omansa. Taustana on jumalallinen intelligenssi, johon yksilöäly uppoutuu kuin pisara mereen.

Kuinka toisin on ihmisen laita! Kuta älykkäämpi hän on, sitä enemmän hän eristyy. Koko hänen tajuinen elämänsä on tarkoin rajotettua, se on aina itsetietoista, ja taustana on hänen oma personallisuutensa, hänen oma subjektiivisuutensa. Hänellä on mitä eläimeltä nähtävästi puuttuu: minä-tajunta. Ja juuri tämän minuutensa nojalla hän voi ehdoin tahdoin eristäytyä muusta maailmasta, sulkeutua omaan itseensä, tulla itsekkääksi, ruveta palvelemaan omaa itseään, omaa aineellista hyvinvointiaan, sanoa »minä, minä» ja nauraa muille, kieltää jumalan, olla uskomatta mihinkään . . . Eikä hän ainoastaan voi, vaan hän tekee tämän. Ja sentähden meidän täytyy tunnustaa, että ihmisen luomisessa on tapahtunut maailman suurin ihme: jumalallinen tajunta on luovuttanut tuntonsa, älynsä, tahtonsa, vapautensa, itsensä; jumala on uhrannut itsensä, että ihminen syntyisi! Tämä on todella ihme ja mysterioitten mysterio. Sillä kun ihminen syntyi, tuli paha.

Ihminen syntyi siten, että jumala erotti itsestään osan omasta tajunnastaan. Ihmisen äly ei ole kiinni jumalan älyssä, niinkuin on eläimen äly. Ihmisen äly on vapaa. Ihmisen jumalsyntyinen järki kääntää jumalalle selkensä. Ihmisen järki heittäytyy palvelemaan omaa eristettyä minäänsä, ja silloin paha tulee maailmaan.

Jumalan uhrityö synnytti siis itsekkyyden ja pahan. »Oi isä, oi isä», kuiskaa herännyt totuuden etsijä, »nyt minä ymmärrän sinun tuskasi. Nyt minä kuuntelen sinun rukouksesi. Sinä odotat ja rukoulet, että me ihmiset sinua auttaisimme. Sinä olet ristiinnaulittu meidän lihassamme. Sinä olet antanut itsesi meille lunnaiksi. Me olemme sinun poikiasi, sinun henkeäsi ja sinun heimoasi, ja uppiniskaisina ja tietämättöminä me syöksymme syntiin ja pahaan, kurjuuteen ja itserakkauteen. Ja sinä, isä, kolkutat sydämemme ovelle, niin hienotunteisesti ja niin varovasti: joko sinä olet valmis, poikani? Mutta me emme edes vastaakaan. Oi, tuhansia ja tuhannen tuhansia vuosia saat kolkuttaa, isä, sillä meidän sydämemme on kova ja paatunut. Mitä meistä ihmisistä tuleekaan? Minun pelkoni on suuri, isä, ja se kasvaa kauhuksi, kun ajattelen sinun kärsivällisyytesi ja pitkämielisyytesi majesteettia. Oi miksi sinä ihmisen loit?»

Mutta niin ei totuuden etsijä saa kysyä. Sillä hän tietää jumalan vastauksen: »siksi sinut, poikani, loin,

että sinussa itseni löytäisin.»

V.

Syvä on ihmisen salaisuus. Ihmisessä on pahan juuri. »Sillä minä tiedän, ettei minussa, se on lihassani, asu mitään hyvää.» Niin todistaa apostolikin. Mutta ihminen ja paha on syntynyt siten, että jumala on ihmisen itsestensä erottanut. Onko siis jumala ihmisen hylännyt, luotaan sysännyt, ikuiseen kadotukseen heittänyt? Pitääkö jokaisen meistä Davidin kanssa rukoilla: »oi herra, älä rankaise minua vihassasi, äläkä minua julmuudessasi kurita! Herra, armahda minua, sillä minä olen nääntynyt; paranna, herra, minua, sillä minun luuni ovat peljästyneet ja sieluni on sangen kovin hämmästynyt — voi sinä, herra, kuinka kauan?! Käännä, herra, ja pelasta minun sieluni, auta minua armosi tähden!»

Niin, totuuden etsijä tietää, että tuo kuilu on läpikäytävä, toivottomuuden, yksinäisyyden ja synnintunnon kuilu. Ei nouse ihmisen henki jumalan taivaisiin, ellei se ole kadotuksen helvetissä käynyt ja pessyt jalkojaan oman sydämensä veressä. Mutta kun epätoivon synkimmän hetken perästä jumalan aurinko on paistanut etsijän sieluun, silloin hän tietää, että jumala ei ole lastaan hylännyt, vaan rakastaa sitä; silloin hän taas näkee totuuden, puolueettoman totuuden »luonnollisten» heräämättömien ihmistenkin suhteen, näkee, että jumala kyllä omalla tavallaan pitää huolta kaikista ihmisistä.

Hän näkee nimittäin kaksi sielullista tosiseikkaa ja niiden selityksen. Jos asetamme ne kysymysten muotoon ja pyydämme niihin vastaukset, kuuluvat ne seuraavasti: 1) jos jumala olisi ihmisen hylännyt, mistä johtuu ihmisessä ilmenevä hyvä? ja 2) jos ihminen on ainoastaan paha, mistä johtuvat viettelykset, jotka hänen järkeään pimittävät ja joita vastaan hän usein taistelee?

Älkäämme olko niin teologisen ankaria, ettemme näkisi ihmisessä muuta kuin pahaa, Semmoinen kanta on liian jyrkkä ja liian äärimäinen. Tunnustakaamme se hyvä, mikä luonnostaan on ihmisessä. Tunnustakaamme, että jalo ja hyvä inspiratsioni voi siinä määrin »pimittää ihmisen järkeä» sekin, että ihminen unohtaa itsekkyytensä ja omaa etua tarkottavat laskelmansa! Tunnustakaamme, että hänellä on luonnostaan jokin yhdysside jumalan kanssa, ja kysykäämme vain, missä tämä yhdysside on ja millä tavalla se toimii.

Nämä kysymykset vievät meidät inhimillisen psykologian salaperäiselle ja monimutkaiselle alalle ja ilman seikkaperäisempää käsitystä ihmissielun rakenteesta emme kysymyksiimme osaa vastatakaan.

On olemassa eräs psykologinen tosiseikka, josta totuuden etsijä tulee tietoiseksi herämyksessään ja jota nykyaikainen sielutiede päivä päivältä selvemmin tajuaa ja havaitsee oikeaksi. On näet tehtävä ero ihmisen itsetietoisien minuuden, hänen päivä- eli aivotajuntansa ja hänen itsetiedottoman tajuntansa eli alitajuntansa välillä; on toisin sanoen avattava silmät sille tosiseikalle, että ihmisen sieluelämä ei tyhjenny hänen päivätajuiseen personallisuuteensa, vaan että osa siitä toimii kulissien takana, salassa. Eihän ihmisen päivätajunta käsitä edes kaikkia ruumiillisia toimintoja; sekä verenkierto että ruuansulatus esim. tapahtuvat meidän tietämättämme, ja kuitenkin ne ovat siksi tärkeitä fysiologisia toimintoja, että niiden lakatessa lakkaa ruumiillinen elämämme. Mikä siis niitä johtaa? Mikä niitä hallitsee? Tottakai niitäkin vastaa jokin tajunta? Sanotaan, että ne ovat tottumuksen kautta muuttuneet koneellisiksi: alkuaan ne kyllä ovat olleet meille päivätajuisia toimintoja. Samalla tavalla voimme vieläkin opettaa ruumistamme ja sen jäseniä koneellisiksi; pianonsoittajan sormet löytävät näppäimiä itsestään j. n. e. Aivan oikein, mutta »koneellisuus» on vain kuvaava sana, ei selittävä. Ja sentähden väittävätkin tutkijat, että nuo toiminnat ovat muuttuneet alitajuisiksi. Päivätajuntamme ei enää ole pakotettu niistä huolehtimaan, vaan jättää huolenpidon sielun toiselle puoliskolle: alitajunnalle. Että ne ovat yhtämittaa kosketuksessa tajunnan kanssa, näkyy siitä, että pieninkin häiriö heti vetää puoleensa aivotajuntamme huomion.

Miten nyt arvostelisivatme tätä fysiologista alitajuntaamme? Minkä arvosanan sille antaisimme? Se on

meille suuri auttaja, täytyy meidän tunnustaa, hyvä ja hyödyllinen palvelija, väsymätön työntekijä. Välttämättä meidän siinä täytyy nähdä jotain jumalallista.

Mutta ei meidän sieluelämämme salattu puoli tyhjenny fysiologiseen alitajuntaan. On meillä kokemusta siitä muutenkin. Niin, jos olemme rehelliset itsellemme, täytyy meidän tunnustaa, että vain osa persoonallisesta elämästämme on aivotajuisesti itsetietoista ja päivätajuntamme ohjaamaa. Mikä näet on päivätajuisuutemme tunnusmerkki? Eikö se ole älyllisyys, järkevyyt, ajatuksellisuus? Mikä meille on itsetietoista, se on samalla järkiperaistä, ymmärrämme mielestämme sen syyn. Ostamme itsellemme kirjan: kun teko on itsetietoinen, tunnemme sen motiivin. Leimaamme järjettömäksi, hulluksi tekoa, jonka vaikutinta emme ymmärrä. Mutta kuinka paljon meidän elämästämme on täysin itsetietoista? Onko sitä ihmistä, jonka jokainen sana, askel, teko on täysin itsetietoisesti punnittu, joka ei koskaan ole herännyt ihmettelemään sen tai sen askeleensa tai tekonsa vaikutinta, joka ei koskaan ole itselleen sanonut: "Mikähän sai minut niin menettelemään? — ja onni se oli!» Jos niin itsetietoista ihmistä olisi, olisi hänen sieluelämänsä varmaan surkuteltavan köyhä.

Ei, me ihmiset emme ole ainoastaan salaisuuksien ympäröimiä, meidän oma itsemmekin on meille salaisuus. Ottakaamme pari esimerkkiä.

Jos sanomme itsellemme: »tuota ihmistä meidän tulee rakastaa, sitä tahdomme rakastaa», — kuinka käy? Rakkaus tulee mahdottomaksi, kysymyksessä oleva ihmisparka kadottaa silmissämme kaiken viehätyksensä. Kuka enemmän itseämme pakotamme, sitä inhottavammaksi käy rakkautemme esine. Mutta rakkaus itse, todellinen rakkaus? Se pulppuaa esiin olemuksemme syvyydestä, emme tosiaan tiedä, mistä se johtuu, ei se kysy meiltä neuvoa eikä se esitä itseään tullessaan. Lahja se on, lahja luonnolta, lahja jumalalta, eikä sitä ostaa voi, ei rahalla eikä vallalla. Mutta jos sitä pyhänä pidämme, löydämme onnen.

Jos taitava ihminen sanoo itselleen: »minäpä maalaan itselleni taulun, joka on monta vertaa uhkeampi kuin tuon naapurini maalaama mokomankin tuhrijan, jonka töherryksiä ei viitsi katsella!» — sanommeko me hänestä, että hän on taiteilija, että hän on nero? Pois se! Hän on turhamainen ja kunnianhimoinen »taiteen harrastaja», oli hän kuinka taitava tahansa. Eikä hänellä ole mitään iloa työstään. Hänen ilonsa on tyydytetyssä turhamaisuudessa. Neron vaikuttimet eivät ole noin pikkumaisen itsetietoisia. Neron sielussa syntyy aihe — aihe, joka tempaa koko hänen huomionsa, joka innostuttaa häntä ja salaisesti nostaa hänet haltioihinsa — ja se aihe pakottaa häntä työhön. Luomistyö on hänelle tuskaa, mutta samalla ylimaallista autuutta. Ei hän ajattele maailmaa, ei toisia, ei itseään, jumalallinen työ vain täyttää hänen mielensä. Eikä hän rupea tutkimaan, mistä hän aiheensa sai. Se tuli hänelle lahjana, lahjana ylhäältä, lahjana hänen omasta sielustaan.

Ja me huomaamme uskonnollisen elämän suhteen, että ne ihmiset, jotka kaikista enimmäin päivätajunnassaan puuhaavat uskonnon kanssa, jotka — syystä tai toisesta — sanovat itselleen: »minä tahdon rakastaa ja palvella herraa ja noudattaa elämässäni hänen käskyjään», että ne etäännyvät luonnollisesta hurskaudesta ja hartaudesta. Heistä tulee joko teeskentelijöitä tai itsekiduttajia ja julmureita tai onnettomia raukkoja. Eivät he löydä totuutta eivätkä jumalan rauhaa. He ovat ennenäikaisesti tahtoneet ottaa taivaan väkiryntäköllä. Koska sitä vastoin tiedämme ihmisen löytävä jumalan? Silloin kun hän koko sielullaan etsii, kun ei yksin päivätajunta jostain itsetietoisesta vaikuttimesta koeta totuutta lähestyä, vaan kun hänen sielustaan nousee pakottava voima, sanomaton kaiho, voittamaton ikävä jumalan hyvyteen ja rakkauteen. Yksin silloin avautuvat ihmiselle taivaan portit ja isän näkeminen tulee hänelle kuin lahja, lahja jumalalta, lahja hänen omalta sielultaan.

Kun ajattelemme näitä merkillisiä seikkoja, täytyy meidän sanoa, että kaikki hyvä, mikä meissä on, se on salassa. Itsetietoisuudessamme emme ole hyviä. Siinä virnistää vastaanamme hyvyyden irvikuva. »Ei kenkään ole hyvä paitsi yksin jumala», sanoi Jeesus. Mutta olemuksemme pohjalla on jokin hyvyyden, totuuden ja rakkauden lähde.

Kuinka meidän siis tulee ymmärtää itseämme? Mikä on tuo alitajuntamme, tuo tuntematon meissä, tuo sielumme salattu puoli?

Se on — niin, me voimme lausua sen yhdellä yksinkertaisella sanalla — se on siltamme, joka yhdistää meidät jumalaan; se on korkeampi minä.

Jumala ei ole meitä hylännyt, hän ei ole meitä käsistään päästänyt, hän on vain ohjaksia hellittänyt. Meidän sielumme ei ole irti jumalasta. Se on jumalan poika, se on alati isän helmassa, jumalan rakkaus lakkaamatta sitä syleilee ja suojelee.

Vain päivätajuisina minuuksina olemme irti jumalasta, vain personallisina olentoina olemme hänestä vapaat. Ylpeässä sokeudessamme saatamme kulkea kauas pois isämme talosta, mutta isä odottaa, kunnes tuhlaajapoikina palajamme kotiin.

Minkä lahjan jumala on meille antanut! Minkä uhrin hän hyväksenne on tehnyt! Oman itsensä hän meille uhraisi, että me olisimme vapaat hylkäämään hänet, jos ei hänen täydellisyytensä meitä tyydyttäisi. Mutta kun silmämme aukenee, silloin rakkaus meissä syttyy, palava rakkaus, joka saa meidät unohtamaan ja uhraamaan itsemme!

Siis tiedämme nyt, minkätähden meissä hyvää on: sentähden että sielumme yhä on kiinni jumalassa ja ottaa häneltä vastaan herätyksiä ja kutsuja. Ja todella saatamme ottaa oppia tästä: liian vähän me yleensä — luonnollisessa tilassa — kuuntelemme sielumme ääntä. Rohkeammin meidän pitäisi siihen uskoa ja uskaltaa. Syntyisi uusi ihmiskunta, jos ihmiset uljaammin alkaisivat olla omaa itseään.

VI.

Toinen kysymys oli: mistä johtuvat viettelykset ja siveellinen ristiriita? Ei kaikki paha ihmisessä ole itsetietoista. Jos se mikä on itsetietoista olisikin luonnostaan paha, on toiselta puolen olemassa paha, joka inspiratsioonin tavalla nousee ihmisen aivotajuntaan. Mistä se johtuu? Missä on sen synty? Eikö se tule alitajunnasta? Ja jos se tulee alitajunnasta, eikö alitajunta, korkeampi minä, sitten olekaan yksinomaan hyvä? Kuinka tämä ristiriita on selitettävissä? Mitä paha oikein on?

Eihän ihminen, kun hän syntiin lankee, sano itselleen: »nyt tahdon tehdä syntiä — semmoista hän korkeintaan sanoisi leikillään, — vaan synti viettelee ja houkuttelee häntä ja hurmaa hänet lupauksillaan, niin ettei hän lopulla huomaa synnistä muuta kuin sen makeuden ja kauneuden. Vanhassa raamatullisessa syntiinlankeemuskertomuksessa tätä seikkaa on elävästi kuvattu. Aatami edustaa järkipäistä aivotajuntaa ja Eeva tunnetta, joka välittömimmin vaikuttaa mielikuvitukseen. Eeva tarjoaa omenan ja Eeva kehottaa Aatamia syömään. Ja Aatami syö. Mutta kuka antoi Eevalle omenan? Alitajuntako?

Ja jos nykyajan valistunut ihmiskunta ei tahdo myöntää tuommoisella lapsellisella tavalla »lankeavansa syntiin», vaan pitää koko synti-sanaa vanhanaikuisena ja taikauskaisena ja itse väittää taistelevansa elämän houkutuksia ja viettelyä vastaan, niin sopinee siihen Paavalin kuvaus: »sillä minä en tiedä, mitä teen; sillä en tee sitä, mitä tahdon, vaan mitä vihaan, sitä minä teen . . . Tahto minulla kyllä on, mutta voimaa hyvän toteuttamiseen ei; sillä hyvää, jota tahdon, minä en tee, vaan paha, jota en tahdo, sitä teen.» Koska viettely nousee ikäänkuin alitajunnasta ja alitajunta on yhteydessä jumalan kanssa, joudumme siis kysymään: lähteekö paha jumalasta? Emme puhu siitä, että usein kutsutaan tottumuksen, tapojen ja sovitun säädylisyyden nimessä pahaksi semmoista sielusta tulevaa vaikutusta, joka itsessään on hyvää ja jota vain tyhmyytemme ja pelkuruutemme torjuu luotaan pahana; vaan puhumme todellisesti pahasta, petoksesta, julmuudesta, itsekkyydestä j. n. e. sekä niiden raaoissa että hienon hienoissa ilmenemismuodoissa. Onko tämä lähtöisin jumalasta?

Ei, sanoo totuuden etsijän kokemus. Kaikki paha on syntynyt ihmisestä ja ihmisenkaltaisista olennoista. Ihminen on pahan reaalinen synnyttäjä — sen metafyyssillinen mahdollisuus asuu tietenkin jumalallisessa elämässä.

Mutta jos ihminen eli toisin sanoen ihmisen päivätajuinen persoonallisuus on pahan synnyttäjä, mistä sitten paha pääsee ihmisen alitajuntaan? Tämän voimme ymmärtää totuuden etsijän tavalla, kun pidämme kiinni elämän tosiseikoista.

Laki energian eli voiman häviämättömyydestä säätää, että voima muuttaa muotoaan, mutta ei lakkaa olemasta; ei mikään voima eikä voimanponnistus mene hukkaan. Voima on elämää ja elämällä ei ole kuolemaa; aine on elämää, aine ei voi hävitä olemattomiin. Voimain summa on aina maailmassa sama. Vedessä ja kivihiilessä piilevä voima muuttuu tulen kautta veturia liikkeellepanevaksi höyryksi; puut, jotka palavat pesässä, muuttuvat lämmöksi, joka lisää huoneessaolijain elämän voimaa; karjakko väsyynostaessaan vivulla vettä kaivosta, mutta kaukalo täyttyy ja elukat sammuttavat janonsa. Kaikki työ on voimaa, joka muuttaa muotoaan.

Nyt on kuitenkin kokonainen sarja voimanosotuksia, joiden yleensä luullaan menevän aivan hukkaan, nimittäin ajatukset ja tunteet. Ihmisen aivotajuinen sieluelämä, joka maailmalta enimmäkseen on salassa, on tämän nojalla myös »subjektiivista», olematonta. Sillä ei ole »objektiivista realiteettia» ja sentähden sitä ei ole olemassakaan muuta kuin kemiallisina tai sähköisinä muunnoksina aivoaineessa. Ainoastaan jos se pukeutuu sanan tai teon muotoon, saavuttaa se objektiivisen voima-asteen.

Viime mainittu väite on kyllä sinään tosi, mutta ei todista mitään niiden ajatusten ja tunteiden suhteen, jotka jäävät näkymättömiin. Onko se ajatus olematon, joka vasta hetken perästä sanan muodossa syvästi loukkaa toista ihmistä? Onko se voimaton? Tai onko kaikki sen voima tyhjentyneet aivomolekyylien hetkelliseen liikuntaan? Ajatelkaamme esimerkkiä intensiivisestä ajatuselämästä, joka ei koskaan pääse teoksi puhkeamaan. Tuossa on ihminen, joka miettii kostoja. »Kostoa, kosto», on hänen fiksi ideansa, joka ei anna hänelle rauhaa päivällä eikä yöllä. Hän odottaa vain sopivaa tilaisuutta iskeäkseen puukon toisen rintaan, hän väijyy, hän vaanii. Ja äkkiä kuolema katkaisee hänen odotuksensa, hänen toivonsa — hän itse on poissa siitä maailmasta, jossa hänen tuleva uhrinsa yhä vaeltaa. Minne ovat hävinneet hänen kostonajatuksensa? Missä on hänen kiihkeä sieluelämänsä? Se oli salattu ja näkymätön hänen eläissään, mutta se oli voimakas, ylen voimakas. Eikö se mitään saanut aikaan? Häntä itseäänkö se vain kulutti? Jospa se olisi niin, silloin elämän vaikeudet vähenisivät puolella. Mutta ei mikään tajunnan ilmiö ole syntyissään kuollut. Ei ole tajuntaa ilman elävää voimaa eli elämää eikä elämää ilman tajuntaa. Luonnon dualismi on ehdoton. Sentähden ajatuksetkin ovat olioita, kuten sanotaan.

Olemmehan kaikki kuulleet ajatusten siirrosta. Ajatus kulkee henkilöstä toiseen, silmänräpäyksessä, ilman sanoja. Kuinka usein vaimo tietää mitä hänen aviomiehensä ajattelee. Kuinka usein kaksi ystävää katkaisevat hiljaisuutta samoilla sanoilla! Kuinka usein poissaoleva ilmottaa tulewansa luoksemme — tulopäivän edellisenä yönä unessamme, ellei muuta ajatustietä pitkin. Tieteilijät ovat suorastaan kokeilleet tällä kyvyllä, ovat panneet toimeen n. k. telepaattisia kokeiluja ja päässeet varmoihin tuloksiin. Ajatuksensiirto on todellisuus. Eikä telepatia meistä ole sen ihmeellisempi kuin langaton sähkötyskään. Onhan olemassa näkymätön välittäjä — eetteri — joka siirtää näkymättömiä aaltoja lähtöasemasta vastaanottoasemaan. Ja samoin tietysti on inhimillisten aivojen laita: toiset toimivat lähettäjänä, toiset vastaanottajana. Tämän me kyllä nyt ymmärrämme, kun kerran näemme luonnossa vastineen ja kun tiedämme sen tieteellisesti todistetuksi. Mutta useimmiten unohdamme, mitä sama ilmiö kieltämättä todistaa, nimittäin, että ajatus, joka voi siirtyä, on jokin, on olio, on itsessään oleva. Mikä se muuten siirtyisi?

Jos taas tämän tosiseikan ymmärrämme, paljastuu meille kokonainen uusi maailma. Ajatukset ja tunteet ovat väreilyjä eetterissä, voimanosotuksia, näkymättömiä olioita. Ne eivät ole liikuntaa ainoastaan omilla aivoissamme, ne erkanevat meistä, lähtevät meidän ruumiistamme, leijailevat aaltoina näkymättömässä avaruudessa. Jäävätkö sinne olemaan? Jäävät, ja elävät siellä niin pitkälti kuin niissä elinvoimaa riittää, kunnes »kuolevat», muuttuvat joksikin muuksi voimaksi, tai purkautuvat jonkun toisen ihmisen aivoihin ja synnyttävät niissä uuden ajatuksen tai sanan tai teon!

Nyt selviää meille, mikä viettelys on, joka alitajunnastamme tuntuu nousevan päivätajuntaamme: se on muualla tullut syntinen ajatus! Me olemme kaikki syntiset siinä mielessä, että meillä on päivätajuisessa persoonallisuudessamme mahdollisuutta monenlaiseen pahaan, että meillä on »heikkoja kohtia». Kun sitten ilmapiirissä leijaileva ajatus iskee johonkin heikkoon kohtaamme, joutuu mielikuvituksemme liikkeelle (ellemme ole oppineet sitä hillitsemään) ja viettelee syntiin. Tuo muualta tullut ajatus on omena, jonka Eeva saa käsiinsä.

Mikä vastuunalaisuus siis meillä ihmisillä. »Ei kellekään ole tekemistä ajatusteni kanssa. Niistä itse vastaan eikä kellekään ole niistä haittaa.» Niin sanomme itsellemme ja koetamme pestä käsiämme puhtaiksi. Kunhan vain emme tee syntiä, ei kukaan saa meitä moittia; jos lankeamme ajatuksissamme, on se oma asiamme. Niin me uskottelemme emmekä huomaa, kuinka suuresti petämme itseämme. Me ihmiset olemme niin läheisesti liitetty toisiimme, että toinen voi tehdä, mitä toinen kuvittelee. Olemme ehkä kunnioitettuja ja arvossa pidettyjä kansalaisia, moitteettomia ihmisiä, jotka emme milloinkaan ole joutuneet tekemiseen oikeuden kanssa — ja kuitenkin meidän salainen ahneutemme, kateutemme ja omistushalumme saa jonkun heikomman veljemme lankeamaan varkauden syntiin! Ah, kamala on itse asiassa edesvastuamme.

Ja voimmeko nyt enää uskoa, että ainoastaan »elävät» ihmiset kansottavat avaruutta pahoilla, itsekkäillä

ja syntisillä ajatuksilla? Tai että heidän ajatustensa voima loppuu samalla kun he »kuolevat»? Ei suinkaan. Kun ajatukset kerran ovat olioita, ei ihmisen kuolema niihin koske. Kostonhaluinen ihminen, joka kuoli ennenkuin hän sai tyydyttää himoansa, on synnyttänyt hirvittävän voimapatterin, joka todella »kulkee ympäri kuin kiljuva jalopeura, etsien kenen hän niellä saisi»; kun se patteri kohtaa toisen — vaikkapa heikosti — kostonhaluisen ihmisen, se purkautuu häneen ja lisää satakertaisesti hänen kostonhimoansa. Entä vainajat itse? Mihin he olisivat hävinneet sielullisina olentoina? Hyvä heidän sielussaan — heidän alitajuntansa eli korkeampi minänsä uppoutuu jumalaan, missä se aina onkin, mutta mitä oli pahaa heidän päivätajunnassaan, se jää myrkyttämään elävien ihmisten ilmapiiriä, kunnes sen voima loppuu, kuolee ja muuttaa muotoaan.

Ei siis jumala ole syyppää viettelyksiin, vaan ihmiset itse. Me todella luomme oman pahamme! Ihmiskunta itse on tehnyt sielullisen ilmapiirinsä semmoiseksi kuin se on. Saatammeko ihmetellä, että joukottain ja tukuttain kasaantunut paha — voiton- ja vallanhimo, viha, kosto, ahneus ja kateus — silloin tällöin purkautuu sotiin ja hävityksiin semmoisiin kuin nykyinen maailmansota? Emme sodasta saata syyttää jumalaa. Ei se ole jumalan rangaistusta, jota jumala varta vasten olisi meille valmistanut. Se on luonnollista seurausta omasta pahuudestamme. Itse olemme sodan kauhut päällemme vetäneet. Ja jos kysymme, miksei jumala estä liiallista pahuuttamme ja onnettomuuttamme, vastaamme kuten ennen: jumala ei voi, vaikka tahtoisikin.

Ja miksikä jumala tahtoisikaan? Elämä on semmoista kuin se on, ja elämä on ihmisten koulu. Kyllä se on kovaa, ja kyllä totuuden etsijä aavistaa, että jumala siitä kärsii; mutta parempaa koulua ei vielä ole. Elämän koulu, tuskan ja kärsimyksen, ilon ja nautinnon koulu. Viisauden koulu. Täydellisyyden koulu.

Jos pahasta tahdomme päästä, täytyy meidän kasvattaa itseämme, puhdistaa aivotajuntaamme, suojella sitä viettelyksiltä, oppia hillitsemään mielikuvitustamme ja kuunnella korkeamman minämme, sielumme ääntä. Todellisuudessa emme jaksakaan luopua pahasta, ennenkuin opimme tuntemaan oman sielumme sukulaisuuden jumalan kanssa, ennenkuin oman sielumme oven kautta pääsemme tuntemaan jumalaa. Kun sielumme ahdas portti on auennut, silloin osaamme kuunnella isän ääntä, joka omassatunnossamme ja hengessämme puhuu, ja silloin olemme »pelastetut», jos vain sitä ääntä seuraamme ja tottelemme.

Aivotajunta on luonut pahan, aivotajunnan tehtävä on sielun johtamana muuttaa paha hyväksi.

VII.

Mikä on ihmisen tehtävä elämässä ja mikä on elämän tarkoitus? onkin kysymys, joka vaivaa jokaista, ken ei aikaansa tyhjään nuku. Ja kun ihminen paljaalla päänvaivalla tahtoo päästä selvyteen tästä kysymyksestä, käy hänen enimmäkseen kuin vanhan testamentin saarnaajan. Totuuden etsijänä hän löytää absolutisen jumalallisen elämän, joka käsittää mysteriossaan sekä pahan että hyvän, ja silloin hän näkee, että ehdottomalla elämällä ei mitään tarkotusta ole eikä voi olla. Mikä tarkoitus olisi iankaikkisuudella ja äärettömyydellä? Se vain on, ja oleminen on sen ainoa tarkoitus. Ja silloin etsijä huokaa saarnaajan tavalla:

»Turhuuksien turhuutta! Kaikki on turhuutta! Mitä hyötyä on ihmisellä kaikesta vaivastansa, jota hän näkee auringon alla? Suku menee ja suku tulee; mutta maa pysyy iankaikkisesti; aurinko nousee ja aurinko laskee ja kiirehtii sijallensa, sieltä noustaksensa jälleen. Tuuli menee etelään ja kiertää pohjoiseen, kiertämistään kiertäen kulkee, ja kierteihinsä palajaa tuuli. Kaikki virrat juoksevat mereen, eikä meri tule täyteen; paikkaan, mihin virrat juosseet ovat, juoksevat ne jälleen. Kaikki kappaleet ovat väsyttäviä, ei kukaan jaksa niitä kertoa; ei silmä saa kyllää näkemästä, ei täydy korva kuulemasta. Mikä on ollut, se on oleva, ja mikä on tehty, se on tehtävä; eikä mitään uutta auringon alla. Jos on jotakin, josta sanotaan: katso, tämä on uutta, on se jo aikoja sitten ollut aikakausina, jotka meidän edellämme olivat. Ei ole mitään muistoa ennen olleista, eikä jälkeisistäkään, jotka vielä tulevat olemaan, ole mitään muistoa oleva niillä, jotka tulevat heidän jälkeensä . . . »

Mutta kun totuuden etsijä on löytänyt jumalan sydämensä ja henkensä salakammioista, silloin hän luottavaisesti puhuu taivaalliselle isälleen: »minun jumalani, minä tiedän ja ymmärrän, että sinä et ole turhaan ryhtynyt luomisen työhön ja tuskaan. Tarkotus sinulla on, suuri ja pyhä ja ihmeellinen. Koska olet antautunut taisteluun elämän pimeitä voimia vastaan, on sinulla jokin ihanne, jokin suunnitelma eli päämäärä — kuten inhimillisellä kielelläni sanon, — jota tavoittelet, jonka olet päättänyt saavuttaa. Oi isä, etkö tahdo sitä minulle ilmottaa?

»Poikani», vastaa silloin isä salassa, »uskosi ei sinua petä. Minulla on tarkoitus. Tarkotukseni on poikani, jota rakastan. Tarkotukseni olet sinä. Katso, niin ymmärrät!»

Ja totuuden etsijä katsoo. Kuin kirkastuksen vuorella hän näkee taivaan aukenevan ja jumalan pojan ilmestyvän kirkkaudessaan. Ja hänelle tapahtuu niinkuin Ilmestyskirjassa kerrotaan:

»Ja minä käännyin katsomaan mikä ääni minulle puhui, ja kääntyessäni minä näin seitsemän kultaista kynttilänjalkaa, ja niiden seitsemän kynttilänjalan keskellä ihmisen pojan muotoisen, jalkoihin ulottuvaan vaatteeseen puetun ja rinnan kohdalta kultaisella vyöllä vyötetyn. Ja hänen päänsä ja hiuksensa olivat valkoiset niinkuin valkoinen villa, niinkuin lumi, ja hänen silmänsä niinkuin tulen liekit; hänen jalkansa niinkuin uunissa hehkuva valantovaski, ja hänen äänensä oli kuin paljojen vesien kohina. Ja hänellä oli oikeassa kädessä seitsemän tähteä, ja hänen suustaan läksi kaksiteräinen, terävä miekka, ja hänen kasvonsa olivat ikäänkuin aurinko, kun se täydeltä terältä paistaa. Ja kun hänet näin, kaaduin minä kuin kuolleena hänen jalkainsa eteen. Ja hän pani oikean kätensä minun päälleni, sanoen: Älä pelkää. Minä olen ensimmäinen ja viimeinen, ja minä elän; ja olin kuollut, ja katso, minä elän iankaikkisuuksien iankaikkisuuksissa, amen! ja minulla on kuoleman ja tuonelan avaimet.»

Hämmästyksestään toipuen totuuden etsijä kuiskaa: »minä ymmärrän, isä. Sinun poikasi on ihmiskunta ja jokainen yksilö. Aikojen aamusta saakka hän, sinun poikasi, on elänyt sinun tajunnassasi valmiina, täydellisenä. Vaikka hänen on täytyntä kuolla, astuessaan aineeseen, ottaessaan päällensä »elävän» muodon, on kuitenkin hänen kädessään kuoleman ja tuonelan avaimet, sillä sinä, isä, olet käskenyt hänen voittamaan pimeyden ja pahan kuolonvoima, ja hän on voittava! Hän on todella oleva viimeinen, niinkuin

hän on ollut ensimmäinen!» Ja totuuden etsijä ryhtyy järjelleen selittämään, mitä hän näyssä on nähnyt, ja pyytämään jumalalta apua ja neuvoa, missä vaikeus kohtaa. Hän saattaakin pian sanoa itselleen: jumalan poika eli täydellinen ihmiskunta ei ole mitään erillään jumalasta, niinkuin ihmisen poika eli ihmiskunta nykyisessä päivätajunnassaan on. Täydellinen ihmiskunta on poikana yhtä isän jumalan kanssa. Mutta täydellinen ihmiskunta on kokoonpantu miljoonista yksilöistä, jotka kaikki ovat hengessään tietoisesti yhtä jumalan kanssa ja joista siis jokainen on jumalan poika.

Tämä on siis tulevaisuuksien saavutus. Isän tajunnassa ihanne tietenkin jo on toteutunut, mutta aineessa, elämässä se ei vielä ole tapahtunut. Mitä teitä pitkin on todellisuus kulkeva saavuttaakseen ihanteen?

Katsokaamme! Mitä jumala toisin sanoen luomisestaan etsii? Koska poika ei ole isästä erillään, voisimme siis sanoa, että jumala etsii itselleen ikuista ilmestysmuotoa. »Ken pojan näkee, hän näkee isän.» Tämä merkitsee, että isää ei voi ruumiillisesti nähdä muuten kuin pojassa ilmenneenä. Poika on isän elävä, ruumiillinen eli aineellinen ilmestys. Poika on temppeli, jossa isä asuu. Ja sitä temppeliä isä luomisessa rakentaa itselleen. On aivan kuin jumala sanoisi: minä tahdon nähdä oman kuvani aineessa, ja luo ja hävittää, luo ja hävittää. Hän tahtoo kuvan, joka pysyy ikuisuuden ulapalla, ei ajan aallokossa haihtuvaa. Ja maailmankehityksen miljoonien muotojen loppumaton sarja tarjoo jumalalle kuvan toisensa perästä, jotka kaikki hän hylkää, käyttäen niitä vain portaina parempaan, astinlautoina ylempään. Kalliossa hänellä on pysyvä muoto ja hänen voimansa siinä ilmenee, mutta tunne ja ajatus ovat kahleissa. Kukassa hänen tunteensa puhkeaa ja eläimessä hänen ajatuksensa alkaa liikkua, mutta hänen vapautensa on vielä kahleissa. On aivankuin hän olisi rakentanut pojalleen luurangon, ympäröinyt sitä lihalla ja verellä, sovittanut siihen hermoston — mutta vielä puuttuvat aivot! Vasta kun ihminen on luotu, iloitsee jumalan sydän. Nyt on vapauskin irrotettu kahleistaan, nyt on aivotkin pojalla!

Mutta kuinka haihtuva ja lyhytikäinen on jokainen muoto — ja mikä irvikuva täydellisyydestä on ihminen. Vapautensa hän heti käyttää väärin, pettää heti isän aikomukset, syöksee suinpäin pahaan, kauas jumalan luota. »Malta, malta, poikani, aika on pitkä ikuisuudessa, minun päiväni ovat kuin tuhat vuotta teillä. En hätäile, odotan ja olen kärsivällinen, sillä tiedän, että lopussa seisoo kiitos.»

Mutta mikä työ ja mikä vaiva. Ihmiskunnasta on kehittyvä jumalan elävä temppeli — Kristuksen ruumis, niinkuin sanottiin uskonnossa — ja jokainen yksilö on oleva kivi tuossa temppelissä, jäsen Kristuksen ruumiissa. Ja problemi, joka on ratkaistava, on tämä: kuinka haihtuvien ja kuolevaisten muotojen kokemukset saadaan säilymään, kuinka lyhytikäisten ihmisten minä-tajunnat saadaan puhdistumaan ja täydellistymään? Suuri tehtävä on jumalan edessä: säilytyksen, keräämisen, kasvatuksen problemi! Sillä jos sanommekin, että kasvatusta on ennen kaikkea yksilöllistä työtä, itsekasvatusta, jokaisen ihmisen oma tehtävä, tulee jumalan kuitenkin antaa ihmiselle mahdollisuudet kasvattaa itseään. Ihmisen ponnistukset eivät saa mennä hukkaan, hänen voittonsa ja saavutuksensa eivät saa haihtua tuuleen — ei häneltä itseltään eikä ihmiskunnalta. Aineellisten, ruumiillisten saavutusten täytyy säilyä ihmiskunnan ruumiissa, henkisten, älyllisten, siveellisten yksilöiden tajunnassa!

Miten on luoja järjestänyt nämä asiat elämässä? Miten ensinnäkin säilyvät ruumiilliset saavutukset? Tähän kysymykseen ei ole vaikea löytää vastaus. Sen jokainen tietää kokemuksestaan. Sitä tieteellinen tutkimus on monipuolisesti pohtinut ja selvitetty.

Vastaus on annettu noissa vanhan testamentin sanoissa: »olkaat hedelmälliset ja lisääntykää ja täyttäkää maal!» Yksilön ruumis on kuolevainen ja lyhytikäinen, mutta ihmiskunnan ruumis on siitoskyvyn kautta kuolematon. Uuden yksilöruumiin luomista varten ei tarvitse uudistaa koko kehitysprosessia alusta saakka kaikkien luonnonvaltakuntain läpi. Yksilö jatkaa sukuaan ja uusi ruumis suorittaa lyhyen lyhyessä ajassa äidin kohdussa sen geneettisen prosessin, johon oli kulunut vuosimiljooneja. Ja ruumiilliset saavutukset kulkevat perintönä. Tässä huomaamme, mikä merkitys on kahdella sukupuolella. Jos ihmiskunta lisääntyisi vain yksineuvoisesti, ei voisi tapahtua mitään saavutettujen kykyjen vaihtoa eikä

sekotusta kaikki perintö kulkisi vain suorassa linjassa synnyttäjistä synnytettyyn. Mutta kun suvun jatkamiseen tarvitaan kaksi erisukuista yksilöä, yhtyy lapsessa kaksi kehityslinjaa ja lapsi perii ominaisuuksia sekä isältä että äidiltä. Tällöisen »ristisiitoksen» kautta yksilöiden saavuttamat kyvyt ja ominaisuudet yleistyvät ja tulevat joukkojen omaisuudeksi. Ja ihmiskunnan ruumis jää pääoman tallettajaksi.

»Viisaasti olet pulman ratkaissut, isä. Mutta kuten tiedät, ovat tutkijamme epävarmoja siitä, kulkevatko perintönä yksilön elämässään hankkimat ominaisuudet ja kyvyt. Tuntuu tutkijoista, että ne menevät hukkaan. Kuinka sinä, isä, olet tuon yksilöllisen pulman ratkaissut? Miten yksilön kokemukset säilyvät?»

Jokapäiväisessä elämässä on niin, että vanhemmat ovat saavuttaneet elämänviisautta, jota he eivät kykene lapsilleen antamaan. Lapsiin on kulkenut perintönä kaikenlaisia sukuominaisuuksia ja piirteitä vanhempien luonteista. Mutta näiden persoonalliset saavutukset jäävät laskun ulkopuolelle. Ei auta — tahi sangen harvoin auttaa, — että vanhemmat kasvattaessaan lapsiaan sanoin ja neuvoin, koettavat heihin istuttaa, mitä hyvää itse ovat elämän varrella oppineet. Lapset kuuntelevat, mutta neuvot menevät toisesta korvasta sisään, toisesta ulos. Heidän täytyy itse kokea. Jos siivojen vanhempien lapsilla esim. on rikollisia taipumuksia, joita he ovat perineet kaukaisemmilta esivanhemmilta atavismin nojalla, ei niitä voi sanojen avulla juurruttaa pois. Jollei saa herätetyksi lapsen omaa itsekasvatustalua, lankeaa hän rikokseen, kun tilaisuus sattuu ja viettelys tulee. Ja harvoin lapsi kokemattomana ryhtyy itseään kasvattamaan. Pikemmin hänen oma luontonsa uppiniskaisena nousee ja hän tahtoo tehdä pahaa kokeakseen, onko se paha. Vasta kärsimys avaa silmät niin lapsella kuin aikuisella. Ja sentähden kysymme: häviääkö vanhempain kokemus ja viisaus? Eivätkö yksilön persoonalliset saavutukset hyödytkään ihmiskuntaa? Eivätkö ne missään säily?

Tähän totuuden etsijä saa vastauksen sangen merkillisen, mutta samalla sangen yksinkertaisen vastauksen jumalalta.

VIII.

»Katsos, poikani», selittää isä salassa, »ihmisen personalliset saavutukset eivät ruumiillistu, ne jäävät hänen sieluunsa, hänen tajuntaansa. Ne ovat tajunnallista laatua ja säilyvät tajunnassa. Ne säilyvät minussa, niinkuin kaikki tajunta. Ja minusta ne jälleen purkautuvat yksilöön, inhimilliseen tajuntaan.»

»Niinkö, isä? Onko siis hyvän laita samoin kuin pahan, viisauden niinkuin viettelyksen? Paha ajatus säilyy avaruudessa, siis sinun tajunnassasi, isä, josta se tilaisuuden sattuessa lankeaa ihmisaivoihin kuin siemen hyvään maahan. Käykö hyvän samoin? Hyvä tieto säilyy sinussa, isä, ja purkautuu tilaisuuden sattuessa ihmistajuntaan? Mutta eikö hyvä silloin ole sattuman varassa? Ja kuinka yksilö kehittyy? Työskenteleekö jokainen yksilö vain ihmiskuntaa varten? Mutta millä tavalla sitten täydelliset yksilöt syntyvät, kun ei perintönä kulje muuta kuin ruumiilliset ominaisuudet? Onko yksilön täydelliseksi tulo sattuman varassa?»

»Viisaasti kysyt, poikani, iloitsen älysi terävyydestä. Olen itsekin punninnut samoja asioita, ennenkuin tähän luomispuuhaan ryhdyin, ja olen kyllä keinon keksinyt. Muutamat viisaimmista pojistani ovat päässeet perille keinoistani. Kysy Indian vanhoilta viisailta, kysy Buddhalta, kysy Pythagoralta, kysy Platonilta, kysy Jeesukselta. He tietävät.»

»Jälleensyntyminenkö?»

»Sinä sen sanoit, poikani.»

Ja nyt alkaa totuuden etsijälle uusi tutkimus — pieni uskontohistoriallinen ja filosofinen tutkimus. Hän tutkii jälleensyntymisaatteen vaihtelevia ilmennysmuotoja ja luokittelee niitä. Itse jälleensyntymisaate tuli hänelle selviöksi, samassa kun hänen sisäinen intuitsioninsa ottaa vastaan isän ilmoituksen. Ei hän enää sitä aatteena epäilisi. Sen idea on siinä, että mikään voimanponnistus ei mene hukkaan, minkään työn tulos ei häviä. Se on luonnon laki ja se ulottuu kaikille aloille, jälleensyntymisen avulla yksilöllisenkin elämän alalle. Onhan se välttämätön edellytys jumalallisen tarkoituksen saavuttamiseksi. Mitenkä kävisi minkä tahansa inhimillisen työntekijän, jos hän ei olisi tilaisuudessa paikkaamaan ja parantamaan työtään tai vaikkapa tekemään kaikki uudestaan ja uudestaan? Ei hän koskaan saavuttaisi suurempaa taitoa ja taitavuutta. Kuinka siis olisi mahdollista, että inhimillinen sielu voisi edetä viisaudessa ja täydellisyydessä, elleivät sen saavutukset säilyisi ja ellei se olisi tilaisuudessa uudestaan ja uudestaan yrittämään? Aatteena jälleensyntyminen on päivän selvä, mutta millä tavalla se luonnonlakina toimii?

Totuudenetsijä tapaa tutkimuksissaan neljä erilaista jälleensyntymisen selitystapaa, joista hän ensimmäisen heti hylkää ja viimeisen lopulta hyväksyy.

Ensimmäisin ja alhaisin näistä on n. k. sielunvaellusoppi. Se oli rahvaan uskonkappaleena esim. vanhassa Egyptissä, ja näkyy olevan tänä päivänä siellä täällä itämailla tietämätöntä kansaa tyydyttävä kuolemattomuususkko. Sen mukaan ihmisen sielu on sama kuin hänen päivätajuinen persoonallisuutensa. Kun ihminen kuolee, jättää hän itse sieluna ruumiinsa ja siirtyy eli syntyy toiseen ruumiiseen, kasviin, eläimeen, ihmiseen: kuta syntisempi ja rikollisempi hänen maallinen elämänsä on ollut, sitä alhaisempi ja vaikeampi on hänen uusi ruumistuksensa. Tämä käsityskanta on tietenkin väärä, sillä se edellyttää vain aivotajuuden minuuden olemassaolon eikä tunne ihmisielun jumalallista puolta.

Toinen on sielunvaellusoppi korkeammassa muodossa ja sitä moni jälleensyntymisuskoja pitää totena meidän päivinämme. Tämänkin mukaan ihmisen sielu on sama kuin hänen päivätajuisen minänsä, mutta syntyessään jälleen se ei voi taantua kehityksessä eikä siis voi ruumistua eläimeen tai kasviin, vaan ottaa aina

uuden asuntonsa inhimilliseen muotoon. Sielu on puettuna hienompiaineiseen käyttövälineeseen, joka on maallisen ruumiin jalostunut kuva eli sen alkutyypyi, eikä jälleensyntyminen tapahdu heti kuoleman jälkeen, vaan pitemmän tai lyhyemmän välitilan perästä, joka vietetään henkimaailmassa. Uusi ruumistus ei välttämättä tapahdu maan päälle, vaan saattaa sielu avaruudessa leijaillessa valita asuntonsa johonkin toiseenkin tähteen. Kuten sanottu, on meidän aikanamme eteviäkin kirjailijoita, jotka puoltavat tätä käsitystä jälleensyntymisestä. Siihen voi heti väittää vastaan, että jos sielu on tällainen täysin organisoitu ja aineellinen olento, ei ole pätevää syytä sen ruumistumiseen fyysisine aineelliseen olotilaan. Jos se jo itsessään on kuolematon, jos sillä jo on kuolematon ruumis, silloin on ratkaistu säilymisen pulma — ja mitä varten sielu sitten syntyy maan päälle? Eikö se henkimaailmassa saata oppia ja kehittyä? Tähän tuskin löydetään muuta vastausta kuin vanhojen kreikkalaisten selitys, että sielu on tehnyt syntiä, on saastainen ja on pakotettu puhdistumaan, joka puhdistus aikaansaadaan elämän kärsimysten ja kokemusten kautta. Mutta näin ollen pitäisi jälleensyntymismuistin olla tavallisempi kuin se on. Sillä jos sama sielullinen persoonallisuus syntyy uudestaan, tuntuu luonnolliselta, että muisto edellisistä ruumistuksista säilyisi, vaikkakin uusi ruumis uusine aivoineen ensin hämmäntää muistia. Kun nyt kuitenkin jälleensyntymismuisti on sangen harvinainen ja sangen epäilyttävä, näyttää tämä teoria yhtä epäilyttävältä.

Kolmas on tieteellisfilosofinen buddhalainen käsitys jälleensyntymisestä. Se ei ole mikään sielunvaellusoppi, sillä se ei erityisestä sielusta puhukaan. Tarkemmin sanoen: se ei myönnä eikä kiellä, jättäen sielukysymyksen avonaiseksi, mutta selittäen, mitä jälleensyntyminen eli sangsaara on. Ja lyhyesti määriteltynä tämä toimii seuraavaan tapaan: ihminen on kokoamus kaikenlaisia »ominaisuuksia», synnynnäisiä ja saavutettuja, jotka kuolemassa hajoavat, mutta joskus taas yhtyvät ja muodostavat uuden ihmisen. Tähän yhtymiseen vaikuttaa *karman* eli syyn ja seurauksen laki. Elämän kuluessa ovat nimittäin nuo inhimilliset ominaisuudet ajatusten, sanojen ja tekojen muodossa saaneet aikaan muutoksia eli häiriöitä maailmankaikkeuden tasapainossa, jotka häiriöt ennen tai myöhemmin kantavat hedelmää tekojen j. n. e. seurauksina. Karman laki saa valaistuksensa seuraavasta esimerkistä: jos kivi heitetään veteen, kulkevat aallot joka suuntaan, kunnes kohtaavat rantoja, ja palaavat sitten takaisin lähtökohtaansa, jolloin tasapaino palautuu. Samalla tavalla ihmisen eli hänen ominaisuuksiensa aikaansaamat häiriöt maailman tasapainossa palaavat aikoinaan takaisin lähtökohtaansa. Silloin karmallinen hetki lyö ja vanhat ominaisuudet eli *skandhat* yhtyvät uudelleen ihmiseksi, joka on seuraus edellisestä eli sen jälleensyntymä. Täten ihminen on sidottu elämän pyörään, kunnes syntyy karmallinen persoonallisuus, joka ei enää »luo uutta karmaa», ei enää toimi niin, että hänen toimintansa sitoo, vaan niin, että se vapauttaa.

Tämä on kyllä loogillinen katsantokanta, sen myöntää totuudenetsijä, ja se edellyttää tietysti, että nuo ihmisen ominaisuudet eli skandhat säilyvät jossain, arvatenkin jumalallisessa tajunnassa. Mutta heikko kohta sittenkin on, ettei siinä näy tarkempaa ja lujempaa yhteyttä eri karmallisten persoonallisuuksien välillä. Tosin kyllä kokemus viittaa siihen suuntaan: ihmiset eivät muista ennen eläneensä. Jokainen yksilö on kuin uusi, vastasyntynyt ihminen. Mutta jokainen ihminen myös kysyy: minkätähden olen semmoinen kuin olen, miksi en syntynyt lahjakkaampana, rikkaampana, ylhäisempänä — tai päinvastoin? Ja tämä kysymys itsessään osottaa, että jotakin karman tapaista on olemassa: täytyy olla jokin rehellinen, oikeudenmukainen syy, miksi jokainen ihmisyksilö on semmoinen kuin hän on. Jos se riippuisi jumalan oikusta, saisi ihminen syyttää jumalaa huonoudestaan ja onnettomuudestaan — eikä ainoastaan saisi, vaan olisi siihen pakotettu. Jos taas kaikki riippuisi sukuperinnöstä, olisi jokainen ihminen oikeutettu pesemään kätensä ja sanomaan: kysykää vanhemmiltani ja heidän esi-isiltään, miksikä olen se mikä olen; en itse ole pahuuteeni syyppää enkä vastuunalainen taipumuksistani. Mutta koska tällainen ajattelu ei tyydytä vilpittömästi ihmistä, koska ihminen vastustamattomasti soisi, että hän itse vastaisi itsestään ja että hän itse olisi ollut itseään, omaa luonnettaan ja omia kykyjään luomassa, todistaa tämä, että karma sittenkin täytyy olla olemassa. Jollain salaperäisellä tavalla ihminen itse on syyppää omaan nykyiseen persoonallisuuteensa, sen vikoihin, sen kykyihin, sen taipumuksiin. Ainoastaan tämä katsantokanta tyydyttää ajattelevaa ihmistä.

Buddhalaiset ovat siis oikeassa karma-kysymyksessä. Mutta mikä yhdysside on saman karman eri persoonallisuuksien välillä? Sillä jos vain karma syntyy jälleen, kuten jotkut väittävät, tuntuu kuin sattumalle sittenkin olisi jätetty liian suurta alaa. »Jos minä vain olen karmallinen seuraus jostain edellisestä ihmisestä,

mutta en ole tuo ihminen itse, niin miksikä juuri minun piti joutua hänen karmakseen? Hän oli laiska, huono ja rikollinen ihminen: kirottu kohtalo, joka teki minut hänen seuraajakseen!»

Tämä kolmas teoria ratkaisee säilymiskysymyksen, mutta ei yksilölliseen suuntaan. Yksilökysymys on vielä avoin.

Mutta neljännessä teoriassa sekin saa yksinkertaisen ratkaisunsa. Kuulkaamme muutamia Paavalin sanoja:

»Mutta joku ehkä kysyy: millä tavoin kuolleet heräävät ja millaisilla ruumiilla he tulevat? Sinä tyhmä, se minkä kylvät, ei virkoa eloon, ellei ensin kuole. Ja kun kylvät, et kylvä sitä ruumista, joka on nouseva, vaan paljaan jyvän, nisun jyvän tai muun minkä tahansa. Mutta jumala antaa sille ruumiin sellaisen kuin tahtoo, ja kullekin siemenelle sen oman ruumiin. Ei kaikki liha ole samaa lihaa, vaan toista on ihmisten, toista taas karjan liha, toista on lintujen liha, toista kalojen. Ja on taivaallisia ruumiita ja maallisia ruumiita; mutta toinen on taivaallisten kirkkaus, toinen taas maallisten. Toinen on auringon kirkkaus ja toinen kuun kirkkaus ja toinen tähtien kirkkaus; sillä yhden tähden kirkkaus on erilainen kuin toisten. Niin on myös kuolleiden ylösnousemus: katoavaisuudessa kylvetään, katoamattomuudessa herätetään; häpeässä kylvetään, kirkkaudessa herätetään; heikkoudessa kylvetään, voimassa herätetään; kylvetään luonnollinen ruumis, herätetään hengellinen ruumis. Kun on luonnollinen ruumis, niin on myös hengellinen.»

Kristikunnan suuren apostolin vähän vanhanaikuiset ja mystilliset sanat kuvaavat juuri sitä, johon tähtäämme.

Ihmisen maallinen elämä on kylvämistä ja rakentamista. Se on temppelin rakentamista pyhälle hengelle, ruumiin valmistamista jumalan pojalle, ihmisen oman minuuden asteettaista organisoimista. Tämä neljäs jälleensyntymisteoria edellyttää ihmisen sielun kokonaisuudessaan: sekä aivotajuisen personallisuuden että korkeamman minän (alitajunnan). Personallisuus on katoavainen ja kuolevainen, mutta sielu korkeammassa minässään on kuolematon. Tämä ei merkitse, että se on organisoitu itsetajuinen olemus; sen kuolematomuus on jumalassa, perustuu siihen, että se on »yhtä isän kanssa». Mutta isän tajunnassa asuvan täydellisyysskuvan mukaan rakennetaan sielussa taivaallinen ruumis jumalan pojalle. Kuka rakentaa? Ihmisen päivätajuinen personallisuus. Missä rakennetaan? Ihmissielun näkymättömyydessä. Mistä rakennusaineet saadaan? Ruumiista. Jumala on isäntä ja arkkitehti, päivätajuuta on palkkalainen ja sieluruumis on temppeli, jossa jumalan poika (ihmisen korkeampi minä) asuu. »Luonnollinen» ihminen saa ponnistaa intuitiivista kykyään ymmärtääkseen näitä asioita, jotka itsestään tulevat päivän selviksi heränneelle totuudenetsijälle. »Et kylvä sitä ruumista, joka on nouseva», sanoo Paavali ajatellen jälleensyntymistä. Sadon ihmisen kylvöstä näyttää välittömästi taivaallinen ruumis, siis korkeampi minä, ja vasta toisessa kädessä uusi ruumistus, joka tulee sellainen kuin »jumala tahtoo», siis karman mukainen. Paavali pitääkin tuota salaista kylvämistä ja niittämistä paljon tärkeämpänä. Ei se mitä lihassa niitämme merkitse mitään sen rinnalla, mitä hengellinen ruumiimme voittaa. Sillä tämän neljännen jälleensyntymisteorian valossa ihmisen minä, ihmisen sielu, varsinainen ihminen ja sen ruumis ei ole valmiiksi luotu kappale, vaan luodaan vähitellen. Ihmisen minätajuuta on ja pysyy; se on koko inhimillisen sielun perusominaisuus. Mutta se on kuin heikosti lepattava liekki isän jumalan tajunnassa, sillä se on alussa ilman käyttövälinettä, ilman ruumista. Jälleensyntymisen välityksellä vähitellen rakennetaan sille salainen, näkymätön ja pysyvä ruumis — temppeli, johon jokainen ruumistus tuo lisää muutamia kiviä.

Täten karmankin mystério on ratkaistu. Yhdysside karmallisten personallisuuksien välillä on olemassa. Se on tuo inhimillinen, alussa niin heikko minä, ja se taivaallinen ruumis, jota sille rakennetaan. Ihminen voi täydellä syyllä sanoa, että hän itse syntyy jälleen, vaikka hänen personallisuutensa katoaa ja vaikka uusi syntymä luo uuden personallisuuden. Lanka, johon personallisuudet pujotetaan kuin helmet, on hänen yksilöllinen minänsä. Se liittyy yhteen ja se kehittyy. Sitä myöten kuin taivaallinen ruumis valmistuu, muuttuu ihmisen sisäinen minä siksi jumalan pojaksi, joka on kuin »itse herra taivaasta».

Kuten Paavali sanoo: »Ensimmäinen ihminen oli maasta maallinen, toinen ihminen on herra taivaasta. Mimmoinen maallinen on, semmoisia ovat myöskin maalliset; ja mimmoinen taivaallinen on, semmoisia ovat myös taivaalliset. Ja niinkuin meissä on ollut maallisen kuva, niin meissä on myös oleva taivaallisen kuva . . . Sillä tämän katoavaisen on pukeutuminen katoamattomuuteen ja tämän kuolevaisen on pukeutuminen kuolemattomuuteen. Mutta kun tämä katoovainen pukeutuu katoamattomuuteen ja tämä kuolevainen pukeutuu kuolemattomuuteen, silloin toteutuu se sana, joka on kirjoitettu: kuolema on nieltä voitossa. Missä on sinun voittonsi, kuolema? Missä on sinun otasi, kuolema?»

IX.

Lopuksi nyt pari sanaa tuon kuolemattoman ruumiin rakentamisesta. Älkäämme päästäkö mielestämme luomisen tarkotusta ja päämäärää, joka on siinä, että jumala saa itsellensä rakennetuksi ikuisen, elävän käyttövälineen, itsetietoisin, rakastavan pojan. Ei hän halua konetta eikä orjaa — semmoiseen hänen ehkä täytyisi tyytyä, jos hän olisi kaikkivaltias, — vaan poikaa, joka vapaasti, rakkaudesta ja vakaumuksesta antautuu isän käytettäväksi. Ihmiskunta on tämä isän tuleva poika, ja ihmiskunta siksi tulee siinä määrin kuin sen yksilöt siksi tulevat. Sentähden on pienessä niinkuin suuressa, ja ihmisyksilö on jumalan poika niinkuin ihmiskunta. Jokainen ihminen rakentaa sentähden itselleen taivaallista ruumista, ja rakentaminen alkoi samassa hetkessä kun ihminen luotiin eli syntyi eläimestä.

Mutta hidasta se rakentaminen on, hidasta sentähden että se lopullisessa saavutuksessaan on oleva vapaa. Jumala uhraa itsensä ja vapautensa ihmisen hyväksi, ja ihminen vasta myöhään ymmärtää, mitä rakkautta jumala on häntä kohtaan osottanut. Voimmekin erottaa kaksi pitkää taivalta ihmisen kehityksessä eli taivaallisen ruumiin luomisessa. Toinen on tuhlaajapojan taival, toinen on kotiin palaavan pojan.

Ihmisen minuus on alussa kuin heikosti lepattava liekki, ja jumalan suunnitelmassa on sentähden ensin tämän minuuden vahvistaminen. Alkuasteellaan ihminen on lähellä eläintä ja elää vielä jonkinlaisen vaiston mukaan. Mutta kuta enemmän hän sivistyy, sitä selväpiirteisemmäksi kehittyy hänen aivotajuinen minänsä; hänen itsekkyytensä, joka alussa oli vaistomaista, muuttuu yhä tietoisemmaksi ja harkitummaksi. »Eikä kulunut montakaan päivää, niin nuorempi poika kokosi kaiken omansa ja matkusti pois kaukaiseen maahan; ja siellä hän hävitti tavaransa eläen irstaasti.» Näin Jeesus vertauksessaan kuvaa sielun ensimmäistä taivalta, jolloin se kehittäessään luonnollista itsekkyyttä »syöpi hyvän ja pahan tiedon puun hedelmää», oppien pahaa tuntemaan ja vähitellen pahaa välttämään. Kauas sielu kulkee isän kodista, vierailta mailla se vaeltaa, miljoonia kertoja se rikkoo luonnon lakeja vastaan. Se on niin vapaa ja iloinen nauttiessaan elämästä. »Mutta kun hän oli kaikki tuhannut, tuli kova nälkä koko siihen maahan, ja hän alkoi kärsiä puutetta,» kertoo Jeesus. Niin sielunkin käy, kun se on aistillisten ilojen maljan tyhjentänyt: nälkä tulee, sillä ei nautintojen maailmassa mikään enää tyydytä kalvavaa kaihoa. Ja silloin tapahtuu kääntymys. Nyt minuus on saavuttanut tarpeellisen voimakkuuden, järki herää tarkastamaan itseään ja huomaa loikovansa sikolätissä, ja sielu kauhistuneena huudahtaa: »minä nousen ja menen isäni tykö ja sanon hänelle: isä, minä olen tehnyt syntiä taivasta vastaan ja sinun edessäsi, enkä enää ansaitse, että minua nimitetään sinun pojaksesi; tee minut yhden palkkalaisesi vertaiseksi!»

Ja sen saman syvän päätöksen kautta sielu siirtyy tuhlaajapojan taipaleelta kotiin palaavan taipaleelle ja toinen jakso kehityksessä alkaa.

Tässä kohden Jeesuksen vertauksen korkein ja henkevin kauneus tulee näkyviin. Sillä kun palaava sielu vielä on kaukana isän kodista, kertoo Jeesus, että »hänen isänsä näki hänet ja armahti häntä, juoksi häntä vastaan ja lankesi hänen kaulaansa ja suuteli häntä.» Mutta tämä ei ole ainoastaan kaunista, se on myös totta, niinkuin jokainen kokenut totuuden etsijä tietää. Ei tarvita muuta kuin herämys, kääntymys ja muutamia vakavia askeleita pois itsekkyydestä jumalallista vanhurskautta kohti, niin isän rakkaus kohtaa inhimillistä sielua ja jumala ilmottaa itsensä etsijälle.

Jeesuksen sanoihin sisältyy myös hieno viittaus siitä, että jumala ei koskaan ole kääntänyt sydäntään ihmisestä pois, että isän silmä ei koskaan ole lakannut seuraamasta tuhlaajapoikansa kohtaloita. »Oi isä», puhuu sentähden totuuden etsijä kiitollisella riemulla, »minä näen nyt, että sinä aina olet askeleitani valvonut. Kun minä elämäni varrella lankesin erehdyksiin ja syntyin ja pahaan ja samalla tunsin, etten muuta jaksanut enkä osannut; kun toiset osottivat minua sormellaan, ja nuhtelivat ja tuomitsivat ja parjasivat minua, silloin sinä, minun jumalani, katselit minua isällisellä silmälläsi ja rohkaisit minua ja puhuit

minun hengessäni vaikken silloin tiennyt, että se olit sinä — lohduttavia sanoja ja vakuuttit, ettet tuominnut minua sinä, joka tunsit vaikuttimeni ja tiesit, minkätähden minun piti tehdä mitä tein. Oi isä, sinulta opin läksyn, joka minulle myöhemmin on niin monta onnellista hetkeä tuottanut: etten ketään syytä enkä tuomitse; etten ketään pidä auttamattoman pahana; että kaikkia armahdan ja rakastan; että kaikille tahdon anteeksi antaa; että jokaista synnin raskauttamaa tahdon rohkaista ja lohduttaa; että jokaista tahdon opastaa iloisena taakkaansa kantamaan. Oi isä, sinä olet ollut tässä kaikessa minun salainen auttajani ja neuvojani, ja riemuni on ylitsevuotavainen, kun nyt sen ymmärrän ja näen sinun ihmeellisen rakkautesi, jota ilman me ihmislapset emme tosiaankaan elämässä kestäisi.»

Ja ihmeellinen on sielun kotiatulo. »Niin poika sanoi hänelle: Isä, minä olen tehnyt syntiä taivasta vastaan ja sinun edessäsi, enkä enää ansaitse, että minua nimitetään sinun pojaksesi. Silloin isä sanoi palvelijoilleen: tuokaat tänne parhaat vaatteet ja puukekat ne hänen päälleen; ja pankaat sormus hänen sormeensa ja kengät hänen jalkaansa; ja noutakaat syöttövasikka ja teurastakaat. Ja syökäämme ja pitäkäämme iloa, sillä tämä poikani oli kuollut ja virkosi eloon, hän oli kadonnut ja on löytynyt. Ja he rupesivat iloa pitämään.»

Niin tapahtuu sielulle. Kun se on elämän koulussa puhdistunut, kun se on heittänyt luotaan vihan ja pelon, ahneuden ja ylpeyden, kovuuden ja kylmyyden, himon ja saastan, kun se on oppinut rakastamaan ja taasen rakastamaan, nöyrytymään, anteeksi antamaan ja siunaamaan, kun se on etsinyt totuuden jumalaa monella nimellä ja luopunut kaikesta saadakseen tuntea jumalan — kun se on käynyt syvimmit helvetit ja pitää itseään arvottomana astumaan taivaan pyhyiteen, mutta olisi niin kiitollinen, niin kiitollinen, jos edes saisi istua kynnyksen ulkopuolella ja tietää olevansa jonkun suuren ja pyhän lähellä, — silloin avautuvatkin elämän sisäiset portit ja isän rakkaus tulvii yksinäiseen ja värjöttävään sieluun, ja sielu puetaan häävaatteisiin ja otetaan ylistyksellä ja riemulla vastaan jumalan valtakuntaan.

Silloin on ihmisen korkeampi minä tullut itsetietoiseksi, taivaallinen ruumis on saavuttanut inhimillisen muodon ja jumalan poika on eläväksi syntynyt. Nyt alkaa taivaallisen ruumiin organisoiminen ja asteittainen valmistaminen yhä täydellisemmäksi isän käyttövälineeksi. Se on yksilöllistä ja salaista työtä. Se on joka ihmiselle hänen omaansa, sillä se tapahtuu yhä suuremmassa ja suuremmassa vapaudessa. Se on joka ihmiselle salaista, sillä se tapahtuu sielun näkymättömässä taivaanvaltakunnassa ja on yksityistä, isän ja hänen keskeistä työtä. Mutta se on ylen merkittävää työtä, sillä se on katoamatonta ja kuolematonta.

Kuolemaa tosin ei ole ja kuolematonta on kaikki, mutta mitä on ihmiselle kuolemattomuus, josta hän ei mitään tiedä? Sentähden ihminen on kuolevainen siksi, kunnes isä hänet pojakseen tunnustaa.

Mutta kun hetki on lyönyt, että ihminen on palannut jumalan luo ja isä on hänet rakkaaksi pojakseen kutsunut, silloin kuolema on voitettu ja ihminen on saavuttanut itsetietoisien kuolemattomuuden. Se työ, mikä hänen eteensä avautuu, ei enää ole pimeässä hapuilemista eikä se ole työskentelyä epätietoisien ja epävarmojen päämäärien saavuttamiseksi. Se on ikuista työtä. Se on osanottoa siihen ainoaan tärkeään työhön, jota varten koko maailma on olemassa. Se on tulemistä jumalan apulaiseksi ja auttajaksi — ja mikä silloin sitä työtä voisi hämmäntää, mikä sen kirkkautta himmentää? »Sillä niinkuin isällä on elämä itsessään, on hän antanut elämän pojalle, niin että hänelläkin samoin on elämä itsessään.»

Ja uusi jumala on täten vanha jumala, ainoa ikuinen elämän isä, joka kullekin ihmiselle on uusi, kun hän hänet löytää.

Se jumala rakastaa ja kärsii, lohduttaa ja odottaa, on pitkämielinen ja anteeksiantavainen. Mutta hän on rehellisyyden ja totuuden vaatimuksessaan ehdoton. Hän ei kuuntele vilpillisiä eikä teeskentelijöitä. Hän odottaa, kunnes he totuudessa häntä lähestyvät. Sillä hän ei ole kaikkivaltias.

PEKKA ERVAST

UUSI USKONPUHDISTUS

Helsingissä 1953
RUUSU-RISTI

*Hyvinkään Kirjapaino Osakeyhtiö
Hyvinkää 1953.*

ALKULAUSE

Tämä Pekka Ervastian uusi teos, nünkuin kaikki muutkin hänen kuolemansa (1934) jälkeen julkaistut teokset, on laadittu hänen vapaasti pitämistään pikakirjoitetuista esitelmistä. Vain välttämättömät korjaukset on tehty. — Jokainen varmaan ymmärtää ja on tietoinen siitä, että P. E. itse ei olisi päästänyt kirjojaan painosta näin vähän silotellussa asussa, mutta monesta syystä on pidetty parhaana ratkaisuna nyt käytettyä muotoa. Toivomme ja uskomme, ettei tämän teoksen asu peloita totuudenetsijää, joka etsii asiaa, jossa elää totuuden Henki, joka kaiken selittää — hän osaa antaa anteeksi mahdollisesti puutteellisen kirjallisen muodon.

*Nämä esitelmät on P. E. pitänyt tammi-maaliskuussa 1931.
Helsingissä helmikuussa 1953.*

RUUSU-RISTIN
KIRJALLISUUSSEURA ry.

SISÄLLYS

I	Uskonpuhdistus on tulossa	1
II	Millainen uusi uskonpuhdistus on oleva.....	9
III	Kirkonoppi ja kuolema	15
IV	Oppi Jumalan armosta	23
V	Armon järjestys.....	29
VI	Pyhityksen tie	37
VII	Vanhurskauttaminen	45
VIII	Kristus ja Melkisedek.....	51
IX	Vanhan ja Uuden Liiton mysteerit.....	59

Uskonpuhdistus on tulossa

Uskonpuhdistus on tulossa. Reformaation täytyy tapahtua sekä katolisissa että protestanttisissa kristillisissä kirkkoissa, mikäli kirkot eivät tahdo, että niiden vuosisatoja ja -tuhansia kestänyt työ menee hukkaan. Ne jäävät aivan tarpeettomiksi, niin että ihmiskunnan täytyy heittää ne pois niinkuin jokin kulunut ja hyödytön vaateparsi. Jos kirkot tahtovat, että tämä meidän länsimainen sivistyksemme yhä saa jotakin hyvää uskonnolta ja kirkolta, silloin näissä kirkkoissa täytyy tapahtua uskonpuhdistus. Se ei ole silloin ainoastaan sellainen kuin Lutherin aikana, jolloin etupäässä oli kysymys elämästä, siitä, että papiston ja kirkon ruhtinaitten elämä ei ollut sellainen, kuin kristityiltä saattoi odottaa. Uusi uskonpuhdistus on koskeva enemmän opillisia seikkoja kuin elämää. Me emme enää, kuten Lutherin aikana, saata sanoa, että kirkkoissa tapahtuisi niin suuria väärinkäytöksiä ja rikoksia itse elämässä, sillä kristillisissä piireissä yritetään elää säädyllistä elämää, joskaan emme voi sanoa, että se on Kristuksen mukaista elämää. Nyt tulee kysymykseen enemmän oppien muuttuminen. Meidän aikamme ihmiskunta tuntee omassatunnossaan ja sydämessään, että jotakin väärää tapahtuu kristillisen käytännön ja elämän alalla, kuten esimerkiksi silloin, kun sodan aikana tai sodan uhatessa kirkolliset virkamiehet kirkon nimessä siunaavat sotajoukot ja sotaliput siinä mielessä, että Jumala antaisi voiton näille joukoille ja lipuille. Unohdetaan se sääntö, jonka kaikki kristityt tunnustavat, että on rakastettava kaikkia ihmisiä yhtä paljon, ei ole tehtävä eroa eri kansakuntien välillä; siis sodan syttyessä tai sitä käytäessä voitaisiin rukoilla kirkkoissa ja siunata liput ja joukot esimerkiksi niin, että viholliselle toivottaisiin menestystä tai että jumalallinen oikeus tapahtuisi eikä suinkaan meidän itsekkäät toiveemme. Niiden ei tarvitse täytyä, jos olemme väärässä, tapahtukoon meille kuinka paljon pahaa tahansa. Jos niin rukoiltaisiin, silloin voisi meidän kristillisen ihmiskuntamme omatunto sen jonkin verran hyväksyä. Mutta meidän omatuntomme ei enää hyväksy mitään sotaa. Se ei ymmärrä, että täytyy hävittää koteja ja tappaa ihmisiä, vaan se ymmärtää, että meidän täytyisi ratkaista kansojen väliset riidat järjen eikä miekan ja tykkien avulla.

Sentähden katselemme aivan oudoksuen sitä ilmiötä, että kirkot vielä joka paikassa saavat siunata sotalippuja ja pyytää menestystä omille joukoilleen. Tämä ei ole inhimillisesti katsoen luonnotonta; mehän aina pyydämme kaikkea hyvää omillemme, mutta se ei saa tapahtua Jumalan nimessä, sillä meidän omatuntomme ymmärtää, ettei se ole Jumalan palvelemista, vaan Saatanan. Kun minä rukoilen menestystä itselleni ja omalle maalleni ja vetoan jumalallisiin voimiin, että minun maalleni täytyy tapahtua hyvin, muille tulkoon mitä kärsimyksiä tahansa, niin silloin en muuta palvele kuin itsekkyyden ruhtinasta.

Sentähden meidän aikamme omatunto ei hyväksy tällaista uskonnon nimessä. Ja meidän täytyy tunnustaa, että näin on kirkkoissa myös alettu ymmärtää. Sentähden on uskonpuhdistus tulossa, sillä kaikissa maissa ja kirkkoissa tuntevat uskovaiset ja papit, etteivät he enää saa palvelua perkelettä, itsekkyyttä, etteivät he saa asettaa tyynyjä ja pehmeitä patjoja intohimojensa tueksi. He ymmärtävät, että jos uskonto on jotakin todellista, jos kirkon papisto tahtoo oikeuden ja rakkauden Jumalaa palvella, sen täytyy asettua jyrkästi tuomitsevalle kannalle kaiken itsekkyyden suhteen, sen täytyy vedota ainoastaan kaikkien kansojen omiintuntoihin, sydämeen ja järkeen. Nyt aletaan tämä huomata, jota ei ole ennen pitkin vuosisatoja ja -tuhansia kristillisissä kirkkoissa huomattu. Mutta nyt on todella uskonpuhdistus tulossa ja astuu suurin askelin meidän luoksemme, sillä jopa kirkon piireissä sitä kaivataan.

Jos siirrymme elämäkysymyksestä oppikysymykseen, niin huomaamme, kuinka kirkkojen uskonnollisissa käsitteissä on hirmuisen paljon elähtänyttä, väärää, poistyöntävää, kuten ikuisen kadotuksen, helvetin oppi sekä oppi perkeleestä. Se kauhistuttaa nykyajan ihmiskunnan omaatuntoa. En sano, että se kauhistuttaa kaikkia yksilöitä. On paljon ihmisiä, joiden mielestä heidän maailmankuvaansa kuuluu oppi

helvetistä ja ikuisesta kadotuksesta ja perkeleestä. Minne joutuisi heidän käsityksensä Jumalasta, maailmasta ja muusta, jos heidän rakas perkeleensä heiltä otettaisiin! Kaikki seisoi päällään; maailma menisi nurin, jos ei olisi paholaista. Näin epäilemättä monet ajattelevat salomailla, niillä seuduilla, joilla kristillisen kirkon vaikutus on saanut tällaisen mielentilan aikaan vuosisatojen kuluessa. Mutta kaikista niistä ihmisistä, jotka ovat heränneet itse ajattelemaan, on tällainen oppi luonnoton. Sentähden huomaamme, että esimerkiksi Ruotsissa itse arkkipiispa, tuo oppinut *Nathan Söderblom*, on asettunut täysin suvaitsevalle kannalle. Hän ei epäilemättä itse sydämessään hyväksy perkelettä tai helvettiä, mutta ei hän luonnollisesti ole voinut muuttaa kirkon oppia niin, että helvetti ja perkele olisi pyyhkäisty pois kirkon opista Ruotsissa. Ruotsissa on paljon niitä, jotka eivät ymmärrä sitä, ettei perkelettä olisi. Syntyi hirmuinen hälinä, kun eräs pappi rupesi saarnaamaan kristillistä oppia ilman helvettiä. Suuri joukko nousi ja sanoi: "Nythän meiltä riistetään isien usko". Sentähden ei arkkipiispa Nathan Söderblom voi poistaa sitä oppia kokonaan, mutta niin paljon hän on kyllä saanut aikaan, että ne papit, jotka tahtovat saarnata kristinoppia ilman helvettiä, ovat saaneet sitä tehdä vapaasti; heitä ei ole raastettu oikeuden eteen vastaamaan teoistaan. Sentähden meidän arkkipiispamme *Johansson* sanoi: "Ei arkkipiispa Söderblom voi tulla tänne arkkipiispana, sillä hän on melkein luopunut kristinuskosta." Nyt meidän arkkipiispamme on jo vainaja ja on saanut oppia ajattelemaan asioita toisin. Mutta minä uskon ja ajattelen, että täällä meilläkin jo kirkoissa puhutaan enemmän ja painokkaammin Kristuksesta ja Jumalasta ja sellaisista asioista, jotka voivat lämmittää nykyajan ihmisen sydäntä, eivätkä sodi hänen omaatuntoaan vastaan.

Mutta kun ajattelen toista naapurimaata, Venäjää, olen huomaavinani, että siellä tapahtuu paljon enemmän kapinaa kaikkea järjestettyä kreikkalaiskatolisuutta vastaan. On käymässä esim. suuri juutalaisten kääntymys: satojatuhansia juutalaisia on kääntynyt kristityiksi, ja he ovat saaneet paremman aseman Venäjällä, niin että jos jotakin juutalaista vainotaan, hän voi paeta heidän luokseen. — Eräs amerikkalainen on antanut kehoituksen, että juutalaisten pitäisi nyt ottaa tutkiakseen koko Jeesuksen historia, että he huomaisivat, menettelivätkö juutalaiset oikein vai väärin, kun tuomitsivat Jeesuksen. — Nämä Venäjän juutalaiset ovat sydämensä pakosta kääntyneet kristinuskoon ja omaksuneet Jeesuksen opin. Sitten Venäjällä on eräs sellainen liike, joka ei ole suorastaan kreikkalaiskatolisen kirkon piirissä, mutta ei ole myöskään kirkon vastainen liike. Se on muodostanut oman kirkkonsa, joka on itse asiassa vanha kreikkalaiskatolinen kirkko; se pyrkii uudestaan ottamaan käytäntöön sen kaiken vanhan kristillisyyden, mitä oli alkuperäisessä kreikkalais-katolisessa kirkossa, silloin kun se noudatti apostolien antamaa järjestystä. Siihen liikkeeseen kuuluu satojatuhansia ihmisiä, ja vaikka tuo luku on pieni Venäjän koko väestöön nähden, niin on se sentään koko huomattava. Nuo ihmiset ovat kuin hiivapalasia "venäläisessä kattilassa". Tällä liikkeellä on normina rakkaus. Tuo vanha kirkko on ymmärtänyt, että koko sen sisältö on rakkaudessa ja palvelemisessa. Jeesuksen seuraaminen ei voi tapahtua muuten kuin rakastamalla ja palvelemalla. Tämä liike on uudistanut, herättänyt elämään monia vanhoja tapoja. Ja minun mieleeni muistuu eräs vanha tapa, hyvin omituinen, huomattava tapa, joka on ollut alkuperäisessä kristillisessä kirkossa. Kun luemme historiaa, niin huomaamme, että kreikkalais-katolinen kirkko pyrkii olemaan lähempänä apostoleita ja uskollisempi Jeesus Kristukselle kuin roomalais-katolinen kirkko. Se omituinen ja kaunis tapa, jonka tämä vanha apostolinen kirkko Venäjällä on uudestaan ottanut käytäntöön, koskee ystävien välistä liittoa. Kun lapsena luin Andersenin satuja, oli niiden joukossa eräs, jonka nimi oli "Ystävyden liitto". Siinä kerrotaan erästä vanhasta tavasta Albaniassa. Jos kaksi nuorukaista tahtoi tehdä veljesliiton, veriliiiton, jolloin he lupasivat ehdottomasti seistä toistensa puolella ja palvella toisiaan pitkin elämää, niin he ottivat vastaan joltakin aivan viattomalta tytöltä esimerkiksi jommankumman sisarelta, vihkimyksen kirkossa alttarin edessä. Nuori tyttö vihki heidät veriveljiksi: he eivät saaneet koskaan pettää toisiaan. Jos he molemmat olisivat esimerkiksi rakastuneet samaan tyttöön, niin ei kumpikaan toivoisi, että hänen täytyy saada tuo tyttö, vaan että ystävä saisi hänet. Ja heidän oli annettava tytön itsensä ratkaista; ja jos tyttö valitsisi jommankumman heistä, niin toinen palvelisi sitten heitä.

Nyt Venäjällä tässä liikkeessä on otettu tuo sakramentti uudestaan käytäntöön, sillä se on ollut vanha sakramentti, jossa kaksi ystävää vihittiin ehdottomasti uskollisiksi toisilleen. He nimittävät sitä veljesliitoksi, ja he ajattelevat, että se on välttämätön ehto veljeyden toteuttamiseksi maailmassa.

Sitten on Venäjällä olemassa hyvin suuri vapaa uskonnollinen liike, ja se käsittää myös satojatuhansia ihmisiä. Kaikki nämä ihmiset ovat saaneet kärsiä vainoa, mutta he eivät välitä siitä, sillä he ovat kuin marttyyreja kristikunnan alkuajoilta. On hyvin suurta nyt käymässä Venäjällä. Tämä kolmas liike keskittyy siihen, että todellinen kristinusko on Jeesus Kristuksen seuraamista, ei mitään muuta. Minä aivan hämmästyin, kun sain lukea tästä erään venäläisen professorin teoksesta. Sillä tavoin me olemme aina ajatelleet Ruusu-Ristissä; ei mitään muuta kristinuskoa ole. On sitten kaikenlaista sekoitusta, mutta kristinusko ei voi olla muuta kuin Jeesus Kristuksen seuraamista. Siis, jos tahtoo olla kristitty, täytyy tunnustaa kaikki Jeesus Kristuksen käskyt. Ja mittapuu, missä määrin olen kristitty, on se, missä määrin seuraan niitä käskyjä.

Tämä on aivan luonnollinen käsityskanta meille, mutta sain kuin virkistävän kylvyn, kun luin, että Venäjällä tapahtuu tuollaista; keskellä tuota hornankattilaa ja kaikkea kärsimystä tapahtuu tuollainen nousu ja herämys. Siinä on tulevaisuuden toivoa; ja se osoittaa puolestaan, että Venäjän tila ei ole toivoton, Tolstoin isänmaan tila ei ole toivoton. Vielä tulee se kansa nousemaan ja heittämään päältä kaikki luonnottomat ikeet.

Sen kirjan, jonka luin, on kirjoittanut eräs professori, joka on juuri tällainen kristitty, ja kuuluu näihin vapaakristittyihin. Hänet on karkoitettu Venäjältä, mutta hän ei ole sanonut yhtään pahaa tai katkeraa sanaa bolshevikeista; hänen mielestään Venäjän henkinen tila ennen oli niin kurja, ja nyt pusertuu siitä esiin se, mikä siinä on hyvää. Esimerkkinä tuosta hän mainitsee erään tapauksen. Bolshevikithan takavarikoivat kaiken yksityisen omaisuuden, jos joku on liian rikas heidän mielestään, sanovat he: tämä on kansallista omaisuutta. Oli muun muassa eräs tehtaanomistaja, en muista hänen nimeänsä, ja hän oli hyvin rikas. Bolshevikit takavarikoivat kaikki hänen tehtaansa, mutta panivat hänet johtajaksi omiin tehtaisiinsa. Hänen asemansa ei ollut loistava, päinvastoin. Mutta joka tapauksessa, kun hän oli muutamia vuosia toiminut johtajana noissa tehtaissa, niin hän eräänä päivänä ilmestyi bolshevikkihallitukseen komissaarien luo ja sanoi: "Pyydän kiittää teitä siitä, että olette saaneet minut ymmärtämään, mitä elämää on ja etsimään Jumalaa ja totuutta. Nyt tiedän, mitä ihmiselämä on; tunnen Kristuksen; nyt olen sanomattoman onnellinen. Ennen olin ihminen, jolla oli tuloja viisimiljoonaa kultaruplaa vuodessa" – se on ainakin 200 miljoonaa Suomen markkaa nykyään – "minulla oli erinomainen terveys, matkustin maasta toiseen ja nautin elämästä ja koetin tuhлата nuo rahat ja koetin aina etsiä uusia nautintoja, sillä minulla oli ainainen levottomuus veressäni. Nyt, kun minulla on sen verran, että pysyn hengissä, olen onnellinen, sillä huomaa, kuinka turhaa tuo entinen elämäni oli. Oli väärin, että vein maasta pois omaisuuteni, en ajatellut kansani parasta. Nyt olen onnellinen, nyt tiedän, mitä elämä on. Siksi tahtoisin teitä kiittää." Komissaarit eivät voineet virkkää mitään, mutta ajattelivat itsekseen, että hän on kunnan mies. Eivät he ruvenneet häntä vangitsemaan tai muuta tekemään, vaan kunnioittivat häntä ja antoivat hänen jatkaa tehtaiden johtamista.

Kaikki tällainen todistaa minulle, että elämme suuren ajan aamunkoitossa. Jos eivät kirkot herää unestaan, niin voi, ei ainoastaan kirkkoja, vaan koko ihmiskuntaa! Mutta niiden täytyy nyt herätä etsimään ja kysymään: Mitä on kristinusko? Kuka Jeesus Kristus on? Mitä hän on opettanut ja mitä Hän odottaa apostoleiltaan ja papeiltaan? Siihen täytyy meidän aikamme kirkkojen vähitellen herätä. Ja mielestäni ei tilanne ole aivan toivoton; minusta vähitellen alkaa elämä virrata kirkkoihin ja pappeihin. Tähän saakka ovat toiset kirkkojen ulkopuolella saaneet huutaa Jumalaa avukseen tähän hirmuiseen pimeyteen, ovat saaneet etsiä Jeesus Kristusta avuksi ihmiskunnalle siinä hirmuisessa tuskassa ja kurjuudessa, missä ihmiskunta henkisesti on. Nyt alkavat vähitellen nekin, jotka istuvat Mooseksen istuimella, ymmärtää ja, niinkuin Jeesus sanoi, avata ovia, että ihmiset pääsevät sisään. Jeesus sanoi: "He istuvat Mooseksen tuolilla, mutta eivät päästä sisään niitä, jotka totuutta janoavat." He eivät itse aavistaneet, että Jumala oli sen oven takana, josta eivät itse menneet sisälle, eivätkä päästäneet toisia, kun itse istuivat edessä. Nyt on vielä tilanne samalla tavoin, mutta se ei ole enää niin toivoton. Kun katselemme kristillisen kirkon historiaa, niin huomaamme selvästi, missä kohden olemme nyt ja mikä kuuluu kirkolle ja mikä on sen tehtävä, jos se tahtoo itsensä pelastaa, olla hyödyksi maailmassa. Eihän kirkon pelastamisesta tarvitse puhua, antaa se mennä raunioiksi,

jos sillä ei ole tehtävää maailmassa. Mutta miksei kirkolla voisi olla tehtävää, miksei se voisi nousta tietoisuuteen siitä, mitä se voisi tehdä; ja miksei se ryhtyisi sitä tekemään.

Ajatelkaamme ns. vanhan ajan loppua ja keskiajan alkua. Vanha aikahan oli se, jolloin maailmassa vallitsi kreikkalais-roomalainen sivistys. Se ei ollut mikään huono sivistys, sillä sen tasalle emme vielä ole nousseet monessa kohden. Mutta se sivistys ei voinut pysyä pystyssä, sillä jotakin uutta oli tulossa: Jeesus Kristuksen sanoma ja elämänymmärrys. Ja eräs kuvaava kohta, joka poikkesi kreikkalais-roomalaisesta käsityksestä, oli se, että kaikki ovat veljiä, ettei ole eroa rikkaiden ja köyhien välillä, että jumalallinen sanoma ei ole ainoastaan rikkaita ja ylhäisiä varten, vaan kaikkia varten. Kreikkalais-roomalaisessa sivistyksessä ei ymmärretty, että voi olla olemassa ilman orjia; he eivät käsittäneet kulttuuria ilman orjia. Kaikista jaloista kreikkalainen filosofi *Platon* suorastaan sanoi kuuluisassa teoksessaan valtiosta, että osa ihmisistä on orjia. Oli siis todella jotain uutta, mitä ensimmäiset kristityt toivat esille elämänvakaumuksenaan: ei ole orjia; hengessä ovat kaikki samanlaisia Jumalan lapsia. Olihan *Epiktetos*, tuo ihmeellinen orja Rooman valtakunnassa, ymmärtänyt, ettei hän ihmisenä ole huonompi kuin muut. Hän pääsi filosofiassaan kauniisiin tuloksiin, mutta hän ei filosofina saanut suurta liikettä aikaan, ei sitä henkistä nousua, minkä Jeesus Kristus sai aikaan. Hänen apostolinsa ja opetuslapsensa levittivät niitä aatteita kuoleamalla niiden puolesta. Marttyyrius levitti tuota uutta elämänymmärrystä. Se ei ollut sitä kristinuskoa, jonka me nyt tunnemme, sillä alkuperäinen kristinusko ei ollut sellainen; sitä ruvettiin muovailemaan v:n 325 jälkeen. Sitä ennen ei oltu lausuttu *anateemaa* jälleensyntymistä vastaan; vasta myöhemmin julistettiin: kirottu olkoon se, joka uskoo, että ihminen on ollut olemassa ennen syntymää ja vielä sitäkin ennen. — Sellaista ei ollut alkuaikoina; ihmiset tiesivät, että jälleensyntyminen on tosiasia. Jälleensyntyminen oli heille luonnollinen asia, mutta perkelettä heillä ei ollut siinä merkityksessä eikä ikuista helvettiä, kuin myöhemmin opetettiin. Ensimmäisinä vuosisatoina oli kristinusko juuri sitä uutta elämänymmärrystä, että "minun ei tarvitse tehdä mitään pahaakaan, ei vuodattaa toisen ihmisen verta, ei valehdella, sillä minun ei tarvitse ajatella omaa minääni." Kristitty toteutti tuota, sillä hän ajatteli: "minun saa tappaa koska tahansa, heittää petojen eteen; se on minun suurin kunniani ja iloni, koska minun oma Vapahtajani kuoli ristillä." Marttyyrien veri kostutti maata, sentähden tämä kristinusko levisi.

Sitten kristinusko tuli valtionuskonnoksi. Konstantinus Suuri ja hänen jälkeläisensä hyväksyivät sen. Kristinusko on nyt valtion suojeluksessa. Se saa järjestää asiat ja vaikka ahdistaa toisia uskontoja, vaikka kosta pakanoilta sen, että he ennen olivat vainonneet kristityitä. Mutta meidän täytyy iloita siitä, että kristikunta ja kristillinen kirkko tunsivat paljon sitä oikeaa elämää ja tahtoivat elää ainakin pitkän keskiajan alkua tuota uutta elämää. Eihän kristinusko keskiajan alussa, 5-, 6-, 7-, 8-, 9-sataluvulla, olisi levinnyt, elleivät pyhät ihmiset olisi sitä levittäneet, pyhät apostolit lähteneet eri maihin yksin tai toisten seurassa silloisten pakanoiden keskuuteen saarnaamaan kristinuskoa. Pakanamaailma oli täynnä sellaista uskoa, että kosto oli välttämätön, ettei ihminen ole oikea ihminen, ellei hän kosta ystäviensä ja omaistensa puolesta. Vielä viimeisiin aikoihin saakka on tämä verikosto ollut olemassa Korsikassa: se ei ole mies eikä mikään, joka ei kosta, jos on tehty vääryyttä. Se on kyllä inhimillisen kaunista, mutta kuitenkin Jeesuksen elämänymmärrys on ottanut sen muodon, että yksityinen ei saa kosta; valtio on se, joka kosta. Ja jos ajattelemme Suomea, niin ymmärrämme, kuinka vaikeaa ensimmäisten kristittyjen elämä täällä oli. Suomalaiset kunnioittivat kyllä Henrik-piispaa ja muita, mutta heitä loukkasi se, että asetettiin virkamiehiä. Ennen, jos joku oli tehnyt rikoksen, hänet manattiin käräjään, jossa vanhimmat ja viisaimmat miehet istuivat ja tuomitsivat. Ja epäilemättä he tuomitsivat oikein; ei kukaan ollut tyytymätön siihen tuomioon. Nyt määrättiin virkamiehiä, vieläpä useimmiten ruotsalaisia, jotka eivät ymmärtäneet kansan kieltä, tuomitsemaan. Tämä loukkasi suomalaisia. Silloin oli jo myöhempi aika; kristinusko tuli vasta kahdennellatoista vuosisadalla tänne, ja silloin oli jo paljon vääriä käytöksiä roomalais-katolisen kirkon opissa; se ei ollut puhdasta kristinuskoa, ei sitä, mitä ensimmäiset marttyyrit levittivät. Me saimme tyytyä kirkolliseen uskoon. Sentähden Suomen kansa on paljon kärsinyt.

Mutta kun me ajattelemme sitten myöhempää kautta meidän kristikuntamme historiassa, kun ajattelemme keskiajan muuttumista uudeksi ajaksi, silloin huomaamme näytelmän, joka muistuttaa aivan sitä

näytelmää, mitä näyteltiin roomalais-kreikkalaisessa maailmassa, näytelmää, jota kristikunta näytteli roomalais-kreikkalaisen kulttuurin aikana. Nythän kirkko oli tullut mahtavaksi; nyt se määräsi elämästä ja melkein kuolemastakin; nyt se sanoi, mitä pitää uskoa ja ajatella. Kreikkalais-roomalaisen kulttuurin saavutukset olivat alkanee unohtua, aivan kuin sitä kulttuuria ei olisi ollut koskaan olemassakaan. Mutta sitten alkoi renesanssi, ja siinä tuo entinen kulttuuri alkoi nostaa päätään ja näyttää, mitä se oli ollut. Oli ihmisiä kristikunnassa, oppineita, jotka ihastuivat tutkimaan kreikkalaista ja roomalaista kirjallisuutta, kulttuuria, taiteellisia saavutuksia, ja niin vähitellen alkoi ns. filosofinen ja tieteellinen virtaus täällä kristikunnassa. Ihmiset alkoivat etsiä totuutta, alkoivat kysyä, kuinka asiat ovat; he eivät enää tyytyneet siihen, että asiat päätettiin siten, kuten eräässä kirkolliskokouksessa, jossa papit ja piispat miettivät sitä, kuinka monta hammasta oli hevosen suussa, ja kaikki todistivat raamatun avulla, kuinka asia on. Sitten eräs nousi ylös ja sanoi: "Eikö tämä asia olisi yksinkertaisesti ratkaistavissa siten, että tuodaan tänne hevonen ja katsotaan, montako hammasta on sen suussa." Silloin kaikki huusivat, ettei hän ole kristitty, vaan kerettiläinen, joka ei usko kristillistä sanaa. — Mutta ihmiset eivät enää tyytyneet sellaiseen. Ja mikä oli seurauksena? Me saamme nähdä uudelleen sen näytelmän, että tämä uusi totuuden vaatimus sai myös elää ja kasvaa marttyyrien veressä. Aivan kuin vanha roomalainen maailma oli kristityitä vainonnut, nyt kristillinen kirkko rupesi vainoamaan niitä ihmisiä, jotka uskalsivat ajatella. Ei se ottanut mitään todistaakseen ja selittääkseen; se vain rautakourin tarttui niihin uskalikkoihin, jotka uskalsivat ajatella ja epäillä. Se heitti heidät vankeuteen, kidutti, tappoi, poltti. Me tiedämme, miten kristillinen kirkko menetteli, kun se joutui siihen asemaan, missä roomalainen kulttuuri oli ollut silloin, kun kirkko syntyi. Kristillinen kirkko ei ollut mitään oppinut, vaan ainoastaan sen, että valta maailmassa on saavutettava tulella ja miekalla. Kirkko vainosi ja poltti miljoonia ihmisiä. Meidän täytyy tunnustaa tämä. *Giordano Bruno* poltettiin Roomassa sentähden, että hän uskalsi uskoa omalla tavallaan. Espanjalainen lääkäri *Miguel Serveto*, joka keksi sydämen ja keuhkojen välisen verenkierron, oli samalla ajattelija, ja hän kirjoitti kirjan kristinuskon pelastumisesta ja kristinuskon harhoista. Erässä kokouksessa, jossa oli vapaasti ajattelevia ihmisiä — protestanttisuus oli jo käynnissä ja ihmiset ajattelivat vapaasti — hän uskalsi puhua kolminaisuusoppia vastaan kaikkia dogmeja vastaan. Tässä kokouksessa oli myös *Calvin*, ja hän hengessään suuttui ja loukkaantui Jumalan puolesta ja meni piispan luo ja ilmoitti, että Serveto on kerettiläinen. Niin Serveton täytyi paeta kaupungista toiseen. Genevessä hän joutui vankeuteen, sillä Calvinin käsi oli pitkä, ja kirkko tuomitsi hänet poltettavaksi. Mutta jotta hänen sielunsa olisi vähän ehtinyt katua roviolla, kaadettiin kahden tunnin ajalla savivettä hänen päälleen, etteivät liekit heti voineet tehdä tehtäväänsä. Serveto oli aivan tyyni. Niinkuin vanhan ajan marttyyrit, samoin uudenkin ajan marttyyrit kuolivat tyyminä omantunnon ja järjen totuuden puolesta.

Meidän ei tarvitse luetella lisää esimerkkejä siitä, millä tavoin kirkko menetteli, kun uusi aika oli tulossa. Tämä uusi liike huipentui materialismiin viime vuosisadalla. Ja kirkon usko oli tietenkin kokonaan hyljätty; kaikki materialistisesti ja oppineesti ajattelevat ihmiset olivat hyljänneet kirkon uskon; heidän maailmankuvansa oli uusi, vapaa, kaunis.

Nyt meidän aikanamme, viime vuosisadalta lähtien, voimme nähdä aivan kuin päinvastaisen ilmiön. Uskonnon, tai paremmin voisimme sanoa, todellisen uskonnon, viisauden, puolesta on tapahtunut renesanssi, uusi elämä, joka sanoo: vaikka kirkko ei tiedä, mitä uskonto on, vaikka kirkko olisi kaiken tuon unohtanut ja hyljännyt, niin on kuitenkin jotakin todellista olemassa. Ja sellaiset liikkeet kuin teosofinen liike, näyttävät kristilliselle maailmalle, mitä uskonto voi olla ja mitä se alkuaan on ollut. Ja nyt on kysymys taas siitä, mille kannalle kirkko asettuu tämän uuden renesanssin suhteen. Sillä ei ole muuta pelastusta kuin juuri tämä henkinen renesanssi. Jos kirkko nyt ottaa osaa tähän renesanssiin, jos kirkko nyt osaa ymmärtää, mitä uskonto on, mitä on usko, mitä on Jumala, kuka Jeesus Kristus on, silloin se pelastuu ja voi tehdä suunnattomasti työtä maailmassa. Mutta jos kirkko ei osaa ottaa ajasta vaarin, ei osaa taivuttaa ylpeää niskaansa ottamaan vastaan henkistä renesanssia, silloin — — —. Mutta niistä esimerkeistä päätellen, joita alussa mainitsimme, ei tilanne ole toivoton.

II

Millainen uusi uskonpuhdistus on oleva?

Minkälainen on se uskonpuhdistus oleva, joka on tulossa? – Siihen viittasimme jo edellisessä luvussa sanoessamme, että tuleva uskonpuhdistus on ensi kädessä koskeva kirkon oppia eikä niin paljon kirkon elämää. Jos meidän kristillinen kirkkomme ei kaikissa eri haaroissaan tahdo ottaa vastaan tätä uskonpuhdistusta opeissaan, niin sen elämä ei voi kestää kauan. – Minkä tähden on uskonpuhdistus juuri kirkon oppien suhteen niin tärkeä? Sen tähden, että oppi on sama kuin se maailmankatsomus, elämänymmärrys, mikä ihmisille tarjotaan. Jos ihmiset eivät mitään ajattele, jos heillä ei ole mitään elämänkatsomusta, eivät välitä mistään maailmankatsomuksesta, eivätkä koskaan ajattele korkeampia asioita eläessään, silloin ei tietenkään merkitse niin paljon, minkälainen on se maailmankatsomus, jota heille tarjotaan, koska he eivät kuitenkaan ota sitä vastaan. Minkä he toisella korvalla kuulevat, se menee toisesta korvasta ulos. Mutta ihmiskuntahan on alkanut yhä enemmän ajatella ja etsiä. Emme enää elä sellaista aikaa, jolloin ihmiset eivät osanneet, uskaltaneet eivätkä viitsineet ajatella, vaan nyt me elämme ajassa, jolloin ihmisyksilöt yhä enemmän ajattelevat, kysyvät ja asettavat itselleen probleemoja, elämänongelmia ratkaistaviksi. Sentähden on erinomaisen tärkeätä, että se maailmankatsomus, mikä ihmisille jo lapsuudessa tarjotaan, on niin lähellä elämän totuutta kuin mahdollista – vaikkapa itse elämän totuus. Tämä on niin tärkeää sentähden, että kuta ajattelevampi ihminen on, sitä enemmän hän tulee siksi, mitä hän ajattelee, sitä enemmän hän muodostuu oman maailmankatsomuksensa mukaiseksi. Jos hänellä on väärä, ontuva, horjuva maailmankatsomus, hän horjuu siveellisissäänkin käsitteissään, ja hänen elämänsä ei niin ollen ole oikealla tolalla. Mutta kuta enemmän ihminen oppii maailmankatsomuksessaan elämään oikein; kuta enemmän hänen maailmankuvansa käy yhteen itse totuuden kanssa, sitä enemmän hän kasvaa sekä sisäisesti että ulkonaisesti tuon oikean, totuuden kaltaiseksi, sitä enemmän hän ihmisenä sivistyy, ja tulee siveellisemmäksi; sillä mitä muuta normia siveellisyydellä tai etiikalla voi olla kuin se, että se on yhtäpitävä maailman, olemassaolon ja elämän sisäisten lakien kanssa. Me olemme eetillisiä olentoja silloin, kun me osaamme noudattaa sitä elämää, mitä olemassaolo itse meiltä pyytää ja vaatii. Sentähden on niin tärkeätä, että se kuva, mikä meillä on maailmasta ja elämästä, on mahdollisimman oikea – vaikkapa se olisi itse totuus –, sillä silloin todella tulemme siveellisiksi olennoiksi, joiden tahto on yhtä maailmankaikkeuden suuren olemassaolon tahdon kanssa, ja joiden tahto on sopusoinnussa Jumalan tahdon kanssa. Myöskin voisimme sanoa: joiden tahto kykenee voittamaan kaiken harhan, epätodellisen ja väärän, kaiken synnin. Meidän on tultava siveellisiksi olennoiksi, jotka emme enää ole synnin kahleissa –, niinkuin yleensä kristikunnassa ollaan. Jokainen kristitty tuntee olevansa melkein auttamattomasti synnin orja. Meidän on keksittävä juuri se keino, joka vapauttaa ja pelastaa meidät tästä synnin orjuudesta. Sitä keinoa on uskonto aina koettanut tarjota, ja meidän aikanamme ovat käsitykset kristikunnassa synnistä ja synnistä pääsemisen suhteen paljon korkeammalla kuin ennen. Sillä jos aivan kylmästi, syrjästä katsojina luomme silmäyksen siihen maailmankatsomukseen ja sen opin pääpiirteisiin, mitä ennen tarjottiin ihmisille tässä kristikunnassa ja mikä viime vuosisadalla oli käytännöllistä, todellista kristinuskkoa, saamme jokseenkin seuraavanlaisen kuvan:

Oli kerran persoonallinen Jumala, Luoja, jonka päähän pälkähti jostakin salaperäisestä syystä luoda maailma. – Tietenkin koetetaan selittää, että se oli rakkaudesta. – Rakkaus ei voi ilmetä, ellei ole ketä rakastaa. Siis Jumala, Luoja rakasti sitä maailmaa, jota ei vielä ollut. Hän loi taivaat, auringot, kuut. . ., tämän maapallon ja hän loi myöskin ihmiset, koska Hän oli luonut kivi-, kasvi- ja eläinkunnat; Hän loi ihmisen elämään täällä. Ja hän sanoi ihmisille: "Totelkaa minun käskyäni; älkää syökö siitä ja siitä puusta." – Mutta ihmiset eivät osanneet totella tätä käskyä; oli joku salaperäinen paha henki, joka viekoitteli ja sai heidät lankeamaan, niin että he söivät tuosta hyvän- ja pahan tiedon puusta. Silloin Jumalan täytyi ajaa heidät ulos

paratiisista, koska he eivät totelleet tuota käskyä. Ja ihmiset lisääntyivät ja lankesivat yhä enemmän syntiin. Jumala tuskastui: "Huonoksi on tullut tämä ihmiskunta; se täytyy hävittää; pannaan toimeen vedenpaisumus; pelastetaan vain joku hurskas mies." Noak valittiin ja hänen perhekuntansa ja eläimet parittain. Ja nämä ihmiset ja eläimet pelastuivat, mutta ihmiskunta alkoi taas lisääntyä. Mutta ihmeellistä. Se uusi ihmiskunta ei ollut oppinut mitään, vaan jatkoi elämää synnissä ja kaikessa pahuudessa, niin että Jumala oli aivan ymmällä. – Mitä on tehtävä tämän paatuneen ihmiskunnan suhteen? Miten se on pelastettava ja saatettava takaisin siihen paratiisilliseen tilaan, jossa se eli Jumalan yhteydessä? Ja Jumala oli vihastunut siitä kaikesta pahasta, mitä ihmiset tekivät, oli niin siveellisesti loukkaantunut ja vihastunut, että Hän tunsikin, että on aivan mahdotonta antaa anteeksi näille ihmisille, – minkä takia ikuinen kadotus odottaa heitä. Mutta silloin Jumalan Poika – joku salaperäinen olento tuossa jumaluudessa – sanoi Isälle: "Anna minun pelastaa tuo ihmiskunta. Anna minun vuodattaa vereni tuon ihmiskunnan puolesta. Etkö sinä lepy, kun minä kuolen tuon ihmiskunnan puolesta." – "No, sopii koettaa, ehkä minä lepyin. Mutta sillä ehdolla, että kaikki, jotka uskovat, saavat pelastuksen; mutta jotka eivät usko, ne jäävät siihen kadotukseen, jonka minä olen valmistanut heille." – Isä oli ankara. Mutta Poika tuli sitten maan päälle, ja täällä hän ihmisten pahuuden tähden kärsi ristinkuoleman; hänen verensä maahan vuoti. – Nyt sitten käsittävät hänen apostolinsa, että se joka uskoo tähän veriuhriin, – ja että se on sovittanut ihmiskunnan synnit – se voi päästä taivaaseen ja ikuisen elämään; mutta joka ei usko, hän on kyllä ikuisesti kadotettu.

Epäilemättä maailmankuva oli – ja on hyvin suuressa määrin vielä tänä päivänä – tällainen kristikunnassa. Isä, Luoja, Jumala – äärettömän ankara, vanhurskas, ja hänellä Poika sellainen, joka rukoilee Isää ihmiskunnan puolesta, jonka tuo Isä on luonut. Emme ollenkaan ihmettele, että viime vuosisadalla materialismi pääsi hyvin suureen vauhtiin. Jo ennen olivat ajattelevat ihmiset uskaltaneet ajatella, että se Jumala, jota tällaisena tarjottiin kristityille, ei ollut suinkaan mikään vanhurskas, oikeamielinen, suurenmoisen kaunis, ihana ja rakastettava Jumala, vaan että se Jumala, Luoja ei ollut muuta kuin joku hyvin taitamaton, onnistumaton taiteilija, työmies, joka suuttuu tekemäänsä työhön, joka ei häneltä onnistunut. Monet olivat uskaltaneet ajatella, että tällainen Luoja oli jokseenkin sama kuin paha henki. Mutta kaikki olivat tunnustaneet kuitenkin, että Poika oli täynnä rakkautta, kun rukoili Isää ihmiskunnan puolesta. Ihmiskuntahan oli viaton, sillä eihän se ollut itseään luonut. Jumala itse oli sen luonut, ja jos ei ihmiskunta osannut totella Jumalan käskyjä, niin se oli Jumalan syy, tahi pahan hengen syy. – Mutta kuinka paha henki oli tullut maailmaan, jos Isä itse oli niin hyvä ja vanhurskas? – Tällä tavoin olivat monet uskaltaneet kysyä; mutta tiedämme, että jos jotkut uskalsivat julkisesti epäillä tällaista oppia, saivat he kärsiä marttyyrikuoleman. – Mutta viime vuosisadalla materialismi sai vallan ja levisi hyvin laajoihin piireihin. Materialismi oli tieteellisen tutkimuksen tulos; se ei ollut ainoastaan filosofiaa. Kaikki ne ihmiset siis, jotka olivat omaksuneet materialistisen maailmankuvan, eivät osanneet muuta kuin nauraa teologian jumalalle ja pahalle hengelle, taivaalle ja ikuiselle kadotukselle, sillä he olivat saaneet selville, että ihminen ei ollut suinkaan Jumalan luoma; ihminen oli syntynyt eläinkunnasta. Vuosimiljoonien kuluessa ihminen oli kehittynyt sellaiseksi kuin hän oli. Hän oli luonnollisen evoluution tulos, ja hänellä oli se elämä, mikä hänellä oli. Ei hänellä ollut muuta elämää kuin tämä; kun se lakkasi olemasta, silloin ei ihmistä enää ollut. Nuo haaveet kuolemanjälkeisestä elämästä olivat lastenkamarisatuja; kun ihmisillä ei ollut mitään luonnontieteellistä maailmankuvaa, olivat ihmiset itse luoneet ne. Mutta kun nyt oli saatu luonnontieteellinen maailmankuva, hänen piti ymmärtää, että hänen piti iloita siitä, että hän oli sattunut syntymään. Mutta se, että hän tunsikin olevansa minäolento, oli vain sattumaa. "Minä", joka hänellä oli, oli hyvin huono olento, joka kuolemassa lakkasi olemasta. Materialisteista ei elämällä voinut olla muuta sisältöä kuin nauttiminen ja elämästä iloitseminen. Luonnollisesti ihmisenkin velvollisuus oli etsiä kaikkea hyvää niin paljon kuin mahdollista. Paljon nautintoa, tyydytystä, onnea niin paljon, kuin hän suinkin taisi etsiä. Hän saattoi elää muutamia vuosia; ne päivät oli käytettävä hyvin, niin että ihminen saattoi imeä niistä mehun ja nauttia niin paljon kuin mahdollista. – Tämä oli materialismin luonnonmukainen ja ainoa etiikka. Mutta meidän täytyy tunnustaa, että harvat sentään vajosivat aivan tällaiseen. – Kun materialistit yleensä eivät sanoneet löytävänsä mitään järkisyitä, jotta he uhrautuisivat jonkun ihmisen puolesta – eihän siinä ollut mitään järkisyitä, että he menettelivät epäitsekkäästi; ei heille mitään palkkaa siitä tullut; päinvastoinhan heidän tilansa paheni –, niin muutamat

viisaammat heistä sanoivat kyynillisesti: "Minä saan suurempaa nautintoa siitä, kun minä autan toisia, kuin etten sitä tekisi, vaan tekisin ainoastaan sitä, mistä minulla olisi nautintoa. Minä saan nautintoa siitä, että koetan olla hyvä; minun nautintoni on siinä." – Tällä tavoin jaloimmat, käytännöllisimmät materialistit saattoivat vastata, kun heidän kanssaan keskusteli. Mutta eivät he itselleenkaan ehkä myöntäneet, että heidän resonemangissaan, päättelyssään, oli sittenkin paljon puutteellisuuksia. Sitä vastoin saatamme suruksemme huomata, että käytännöllinen materialismi levisi yhä enemmän, ja tavattomalla vauhdilla kaikkiin ihmisiin. Jos ihminen ennen, kaksisataa vuotta sitten esimerkiksi, saattoi ajatella jotakin elämän velvollisuuksista ja oikein saattoi sanoa itselleen, että minä kieltäydyn siitä ja siitä, vaikka kärsinkin; minun on tehtävä se ja se seikka, ja suoritettava tuo velvollisuus, joka on kyllä kärsimys minulle; teen sen sittenkin, sillä minä olen mies tai rakastava nainen. Jos ihmiset ennen maailmassa saattoivat olla suurempia idealisteja ja yrittivät olla itsehillitympiä olentoja joissakin suhteissa, vaikka heidän elämänsä oli vähän liian ankaraa, yksitoikkoista ja surullista meidän näkökulmasta katsottuna, – niin meidän täytyy sanoa, että ihmiset myöhemmin ovat taas tulleet enemmän uskaliaiksi kaikessa itsekkyydessä ja kaikessa nautinnonhimoissa. He eivät enää häpeä omaa itsekkyyttään ja nautinnonhimoaan. He pitävät sitä luonnollisena. Materialismi on jollakin tavalla tunkeutunut heidän vereensä, jotta on aivan luonnollista ihmisestä, että heidän täytyy toimia itsekkäästi. – Ihminen, joka seisoo arempana ja nöyrempanä elämän edessä, ihmettelee. – Ihmiset ovat rohkeampia nyt kuin ennen. Tämä on materialismin jälkikaikua. Mutta meidän on myönnettävä, että ihmiset ovat tulleet ennakkoluulottomiksi. Heitä eivät sido enää sellaiset ennakkoluulot, että sitä ja sitä ei saa enää tehdä – se on syntiä. – Tässä on jotakin hyvää samalla; se on hyvää, että ihmisyksilöt ovat itsenäistyneet. Mutta toisaalta se on ääretön köyhyyden todistus, sillä se todistaa sitä, että me olemme niin köyhiä, että emme osaa antaa ihmisille sellaista maailmankatsomusta, johon he ihastuisivat. Nyt, kun ihmiset ovat ajattelevampia, heille ei voi syöttää sellaista maailmankatsomusta kuin ennen; se ei viehätä heitä. Se on kuin heittäisi vettä hanhen selkään. Ihmisten täytyy saada sellainen maailmankatsomus nykyään, että se on jotakin suurta ja ihmeellisen ihanaa. Se kaipuu on aina ihmisissä. Niissäkin, jotka ovat materialisteja ja skeptikkoja, piilee samanlainen ikuinen kaipuu ja toivo, ja halu saada tietää, että elämä on sentään jonkin arvoinen. Me ihmisethän tahtoisimme, että elämässä olisi jotakin jumalallista, jonka edessä voisimme polvistua. Meidän oma ajatuskykymme on siten terästynyt, että osaamme ajatella niin korkealle ja sanomattoman kaunista ja samalla niin pohjattoman matalaa ja huonoa. Siksi juuri tahtoisimme tietää ja tuntea, että on olemassa jotakin, joka on pyhää ja korkeata, puhdasta ja kaunista, – että on olemassa jotakin, jonka puolesta voisi ei ainoastaan kuolla, mutta myös – elää; sillä paljon vaikeampi on elää kuin kuolla. Kuolla jonkin ajatuksen, ihanteen puolesta, on helppo. Mutta elää aamusta iltaan, vuodesta vuoteen, läpi kaikkien vaikeuksien, elämän koettelemuksien, kiusauksien, sairauksien, puutteiden läpi ja kuitenkin aina olla kuin polvillaan jonkin suuremman edessä, – se on sitä, mitä ihminen kaipaa. Me nimitämme sitä eläväksi Jumalaksi, joku jumaluudeksi tahi totuudeksi. . . miksi tahansa; ei meidän nimistä tarvitse riidellä. Se on tämä **suurempi**, jota ihminen kaipaa.

Sentähden täytyy meidän sanoa, että jollei kristikunnan kirkot ota vastaan sitä uskonpuhdistusta, joka antaa heille mahdollisuuden tarjota ihmisille tätä jotain **suurempaa**, niin he langettavat oman tuomionsa. Sillä viime vuosisadalla, samalla kuin materialismi pääsi vauhtiin, tapahtui jotakin itse luonnon omasta tahdosta – itse elämän puolelta. Ensimmäinen alkoi tapahtua merkittäviä ilmiöitä. Spiritistinen liike syntyi, joka merkitsi, että jokin näkymätön maailma, näkymättömät voimat tulivat tekemisiin tämän näkyvän maailman ihmisten kanssa. Miljoonat ihmiset saivat siitä herätyksensä. He vapautuivat materialismista, kun he tulivat vakuuttuneiksi, että henkimaailma on olemassa. Uskonnot eivät olleet valehdelleet; totuus on juuri se, että on jotakin olemassa kuoleman jälkeen; ihminen on kuoleman jälkeen olemassa. – Ja sitten pari vuosikymmentä myöhemmin syntyi maailmaan merkillinen ihminen, Helena Blavatskaja, joka toi aivan kuin uuden maailmankatsomuksen, joka sanoi: "Ihminen on ihmisenä oikeutettu ja velvoitettu etsimään totuutta ja löytämään sen. On olemassa ihmisiä, jotka tietävät totuuden." – Tämän sanoman Helena Blavatskaja toi maailmaan, ja hän kuvasi sitä uutta maailmankuvaa, joka oli hänellä ja niillä, jotka tiesivät totuuden, niinkuin hän sanoi. Ja tämä uusi maailmankuva, sanoma, uudet opit –, joista H.P.B. sanoi, että ne ovat kaikkien uskontojen teologien oppien takana – ovat nyt vaikuttaneet jonkinlaisena heijastuksena meidän aikamme

ajatteluun, niin että huomaamme kuinka nykyään jopa uskonnolliset ihmiset, kirkot, ovat oppineet ajattelemaan aivan toisella tavalla kuin ennen. Eivät eri kirkot, sivistyneet kirkonmiehet ole niin vanhoillisella kannalla, niinkuin edellä kuvasimme. He ovat aivan toisella kannalla, katsovat kristinuskoakin uudella tavalla. He sanovat näin: "Uskonto on enemmän ja ennen kaikkea psykologinen asia, joka on tekemisissä ihmisyksilön ja hänen sielunsa kanssa. Onhan selviö, että ihminen tuntee ristiriitaa sisässään, tuntee että hänessä on haluja, jotka vetävät itsekkyyteen ja pahuuteen, mutta tuntee myös, että hänessä on taipumuksia hyvään. Se ristiriita saa aikaan sen, että hän ei ole onnellinen, sopusointuinen, ja sentähden hän koettaa päästä siitä ristiriidasta. Hän tahtoi voittaa sen, mikä hänessä on alemmaa. Ja sentähden uskonto on kaikkina aikoina koettanut auttaa ihmisiä tässä suhteessa, sentähden voidaan puhua vapahtajista eri uskonnoissa, joissa vapahdusta ja pelastusta tarjotaan." Ennen kaikkea ja ehkä melkein yksinomaan kuitenkin Buddha – sanovat modernit teologit, ja sen kaikki myöntävät – oli vapahtaja, täydellinen vapahtajaolento. Samalla tavoin kuin Jeesus Kristus oli myöhemmin historiassa esiintynyt, niin Buddha oli varhemmin. Mutta sitten uuden ajan teologit kuvaavat sitä erotusta, mikä on olemassa kristinuskon ja buddhanuskon välillä. – Buddha sanoo, että koko olemassaolo on kärsimystä ja että ihmisen on vapauduttava olemassaolosta, että hän pääsisi kaikesta pahasta. Buddha oli siis pessimisti. Jeesus Kristus taas tahtoo vapauttaa synnistä – ei olemassaolosta. Hän antaa arvon olemassaololle, hän on optimisti. Hän sanoo, että onni on siinä, että ihminen on olemassa; hänen onnettomuutensa on vain hänen syntinsä. Siitä on hänen pelastauduttava ja vapauduttava. Jeesus Kristus antaa arvon itse olemassaololle; hän ei ole pessimisti niinkuin Buddha. – Ja me näemme aivan selvästi, että tässä piilee teosofisen työn hedelmä. Se on Blavatskyn ja teosofisen työn ja teosofisen liikkeen tulos, että maailmankuva on muuttunut toiseksi. Teologit tunnustavat kyllä kaikki kirkon dogmit, mutta huomauttavat, että kun Jeesus Kristus pelastaa ihmisyksilön synnistä, koko pelastuskysymys on psykologinen, yksilöllinen kysymys. – Me näemme siis, että teosofinen ajatustyö ja kirjallisuus on saanut jotakin aikaan, sillä juuri tätä, näitä samoja asioita Blavatsky koetti korostaa. Mutta hän antoi meille äärettömän paljon enemmän. – Me voimme aivan teosofisen maailmankatsomuksen tuntijoina ja tutkijoina sanoa, minkälainen yksityiskohdissaan uskonpuhdistus eli uusi maailmankuva on oleva, joka kirkon tulee omaksua. Me voimme sen ikäänkuin piirtää yksityiskohdittain selväksi sentähden, että olemme saaneet kuulla siitä H. P. Blavatskyn sanoman kautta. Niinpä meille on aivan kuin selviö seuraava vaatimus kristillisten kirkkojen suhteen:

Niiden kaikkien täytyy tehdä selvä ero "Vanhan" ja "Uuden Testamentin" välillä. Niiden täytyy kristillisinä kirkkoina sanoa, että Uusi Testamentti on kristinuskon peruskirja. Sitten heidän täytyy luopua Vanhasta Testamentista ja sanoa, että se on juutalaisten uskontoa ja että on olemassa paljon toisenlaisiakin ja paljon kauniimpia pyhiä kirjoja kuin ne, jotka on koottu Vanhaan Testamenttiin. Kristillisten kirkkojen täytyy tunnustaa, että ennen kuin Jeesus Kristus tuli, oli muitakin uskontoja maailmassa. Ne ovat kaikki sisaruksia. Ainakin niihin kaikkiin täytyy tutustua ja pitää niitä arvossa sentähden, että kaikki varhaisimmat uskonnot ovat valmistaneet Jeesus Kristuksen ja hänen sanomansa tuloa. Jos Jeesus Kristus sai aikaan jotakin ja osasi pelastaa ihmiskunnan ja ihmisen synnistä, niin se tapahtui sen nojalla, että ennen häntä oli ollut toisia uskontoja, jotka olivat valmistaneet hänen tuloaan. Kaikkia uskontoja on jokaisen tutkittava ja pidettävä arvossa. – Kun minä kävin koulua, niin dogmatiikassa selitettiin parilla rivillä pakanallisia uskontoja. Juudan kansa oli ainoa, sanottiin, joka tiesi jotakin Jumalasta, se oli ihmeellinen kansa ja sen pyhät kirjat – Vanha Testamentti – se on oikeata Jumalan sanaa. – Tästä taikauskosta on meidän täydellisesti luovuttava ja tunnustettava, että paljon kauniimpia pyhiä kirjoja on muissa uskonnoissa. Vanhassa Testamentissa on paljon hyvää ja kaunista, mutta on paljon sellaista, joka on ryövärin ja elostelijan moraalialia. Vanhassa Testamentissa on paljon sellaista, jota me kauhistumme, joka ei sovi Jumalalle. Esimerkiksi kun Jumala sanoo Aabrahamille: "Nyt sinun täytyy tappaa Isak." – Jos tuo ei ole paha henki, niin se on joku juutalaisten kansallishenki. Meidän on tunnustettava, että esimerkiksi Intian uskonnoissa on mitä merkillisimpiä pyhiä kirjoja: "Upanishaadit", "Bhagavad Gïitaa", "Buddhalainen katkismus" . . . joita ajatellessa aivan kuin häpeää Vanhaa Testamenttia. Ja me luomme väärän kuvan juutalaisista, jos pidämme kiinni Vanhasta Testamentista. Juudan kansa on ollut ehkä yhtä hyvä kuin muutkin kansat. Juutalaisilla on muitakin, paljon parempia kirjoja kuin tämä Vanha Testamentti. – Ja sentähden on kristillisten kirkkojen aluksi ennen kaikkea tunnustettava, että kaikilla uskonnoilla on oma suuri arvonsa. Kaikki uskonnot ovat

olleet juuri Jumalan puhetta ihmiskunnalle. Ne ovat kaikki julistaneet sitä, mitä Jumala silloin saattoi ihmisille antaa. Ja vielä kristillisten kirkkojen täytyy ilolla ja hämmästyksellä todeta, että kaikki, mitä Jumala on antanut näille kaikille kansoille, on ihailtavan, ihmeellisen korkeata. Kaikki sellainen ahdasmielisyys, hirmuinen tietämättömyys, samoin kuin pikkumaisuus ja halpamaisuus, mikä on ollut kristillisille kirkkoille ominaista, – kaikki se, että he ovat halveksineet pakanaukontoja ja ajatelleet itsestään, että Jumala on ainoastaan meidän takanamme, – meillä yksin on patentti Jumalan suhteen –, kaikki tämä taikausko, hirmuinen tietämättömyys, paisunut ylpeys ja tyhmyys, on kerrassaan heitettävä pois. Sitä nykyinen aika ja uskonpuhdistus vaatii. Kirkkojen täytyy nöyryyä totuuden edessä; tunnustaa totuus. Niiden täytyy sanoa: "Jos kristinuskossa on jotakin enemmän kuin noissa vanhoissa uskonnoissa, niin se ei ole meissä, meidän kirkoissamme, opissamme, teologiassamme, vaan se on silloin Jeesus Kristuksessa itsessään. Jos hän osoittautuu korkeammaksi olennoksi kuin muut vapahtajat, – viisaammaksi, inhimillisemmäksi, jumalallisemmaksi kuin kaikki muut – se on hänen ansionsa. Me kristilliset kirkot saamme hävetä, että me olemme peittäneet kaikki maailmalta, että olemme peittäneet totuuden; kun emme ole näyttäneet Kristuksen oppia, vaan olemme hänen oppinsa ylitse heittäneet omat oppimme, dogmimme, joita me olemme vuosisatoja saivarrelleet ja väännelleet. Meidän täytyy tunnustaa, että kaikki se, millä kristinuskossa on ikuista arvoa, on se, mikä on ollut kaikissa muissa niin sanotuissa pakanallisissa uskonnoissa. Kaikki se, mikä on omaa keksintöä on huonoa. Kaikki, minkä me olemme ekumeenisissa kirkolliskokouksissa päättäneet pitkien kahakoiden perästä, se kaikki on todella roskaa ja mitätöntä; se on lähtenyt tietämättömyydestä. Kaikki mikä on yhtäpitävä pakanallisten uskontojen kanssa, se on sitä, jolla voi olla arvoa. Mutta meidän omat oppimme, viisaat keitoksemme, jos ne ovat muuta kuin tietämättömyyttä, niin ne ovat isästä perkeleestä." Niin paljon hyvää kuin kristillinen kirkko saattoi ennen tehdä, niin paljon pahaa se tekisi, jos se yhä koettaisi selittää hyväksi sitä vanhaa maailmankuvaa, jonka se aikanaan keksi ja joka ei kelpaa enää mihinkään. Kristillisen kirkon ainoa pelastus on siinä, että se tunnustaa Jeesus Kristuksen ja sanoo: "Nyt me heitämme kaiken muun pois. Ainoastaan Jeesus Kristuksen ihmeellinen, jumalallinen oppi on ainoa, joka meille kelpaa."

III

Kirkonoppi ja kuolema

Kuoleman kysymys on epäilemättä ensimmäinen niistä opeista, joissa tuleva uskonpuhdistus tulee muuttamaan meidän ns. kristinoppiamme, toisin sanoen siis kirkon oppia. Kuoleman kysymyksessä on kirkon opissa niin paljon väärää käsitystä ja niin paljon todellisuudesta poikkeavaa opetusta, että ihmiskunta kristillisten kirkkojen suojissa eläen tarvitsee välttämättömästi täydellistä uudistusta ja puhdistusta näissä asioissa.

Jos uskaltaisin puhua Jeesus Kristuksen omasta kannasta, hänen mielentilastaan ja hänen ajatuksistaan, niin voisin sanoa, että hänelle on tuottanut sanomattoman paljon surua se, että hänen nimessään, hänen alkuunpanemansa uskonnollisen liikkeen nimessä, on opetettu ikuisesta kadotusta, on opetettu niin julmia asioita kuoleman jälkeisestä elämästä. Hän ei ole koskaan voinut itse aavistaa, että hänen sanojansa niin väärin käsitettäisiin. Jos mikään, niin on hänen mieltään painanut se, että hän tuli käyttäneeksi vertauskuvia, esimerkiksi ikuisesta tulesta eli aionisesta tulesta ja ulkonaisesta pimeydestä ja sanomattomasta hammastenkristytyksestä ja sellaisista, joita vertauskuvia sitten hänen jälkeensä on niin tavattomasti väärinkäsitetty.

Näillä sanoillaan, näillä tällaisilla kuvillaan hän tietenkin tarkoitti, että niitä asioita olisi tutkittu, että niistä asioista olisi päästy selville seuraamalla häntä, sillä hän nimenomaan aina myöskin opetuksissaan korosti, että totuuden tietoon pääsevät ne, jotka seuraavat häntä, jotka kulkevat hänen jäljissään. Muut eivät voi päästä totuuden tietoon, eivät voi ymmärtää Kristusta, eivät voi ymmärtää hänen puheitaan, jotka monessa suhteessa ovat "pimeitä"; muut eivät saavuta sitä totuuden näkemystä, joka tulee ainoastaan siitä, että häntä seuraa.

Jeesus Kristus edellytti, että ne, jotka lukeutuvat hänen seuraajikseen, todella seuraisivat häntä, että he todella kuuntelisivat hänen opetuksiaan, kaikkia hänen siveellisiä käskyjään ja kehotuksiaan. — Hän tietenkin edellytti, että kaikki tarttuisivat hänen ensimmäiseen opetukseensa: "Muuttakaa mielenne, sillä taivasten valtakunta on lähestynyt!" Hän todella tahtoi, että hänen seuraajansa muuttaisivat mielensä ja alkaisivat hengessään ja sisimmässään ja sitten ulkonaisessa elämässään seurata häntä ajatuksissaan, sanoissaan ja töissään.

Sitten hän edellytti ja silloin hän myöskin sanoi sen totuuden, että "jos te minua seuraatte, niin te saatte sen totuuden tiedon, sen pyhän hengen, lohduttajan, jonka minä lähetän teille, kun poistun. Mutta te ette voi saavuttaa totuutta, jos ette minua seuraa."

Sentähden hänen mielensä, jos voisimme puhua hänen persoonallisesta mielestään ja hänen mielentilastaan, hänen mielensä on ollut suuresti murheellinen siitä, että sen sijaan, että häntä olisi toden teolla seurattu, ne, jotka ovat asettuneet Mooseksen tuolille, ovat tarttuneet hänen "pimeisiin" sanoihinsa, hänen ns. teologisiin sanoihinsa, hänen ns. opetuksiinsa, jotka eivät ole suorastaan moraalista laatua, vaan jotka kuvaavat asioita maailmankaikkeudessa, ja ovat ymmärtäneet näitä asioita väärin.

Sentähden meidän täytyy sanoa historiallisen totuuden olevan, että kristillinen kirkko on ainoa kirkko eli uskontokunta maailmassa ja pitkin vuosituhansia, joka on keksinyt tuon ihmeellisen opin ikuisesta kadotuksesta. Ja tämä oppi ikuisesta kadotuksesta jää keskiaikaisten ihmisten, uskovaisten, tekisi mieli sanoa kovin kovasydämisten uskovaisten mielikuvituksen ansioksi. Oppi ikuisesta helvetistä, ikuisesta perkeleestä

ja kaikesta kirouksesta on todella kovasydämisten uskovaisten ansio. Jotkut kirkkoisätkin keskiajan alussa sanoivat, että kun uskovaiset, jotka ovat pelastuneet autuuteen, taivaasta katsovat alas tuon suuren kuilun yli helvetin kauhuihin ja helvetin tuleen, niin he ainoastaan tuntevat autuutensa lisääntyvän, sillä he huomaavat, että Jumalan vanhurskaus on niin suuri. Vielä viime vuosisadalla Amerikassa oli joku etevä ja kuuluisa pappi, joka toisti tämän saman ajatuksen: "Se lisää uskovaisten autuutta, sillä he tuntevat silloin luissaan ja ytimissään, kuinka vanhurskas Isä on. Helvetin etuhuoneen lattian peittää 7 ja 9 tuumaa pitkät kastamattomat lapset. He ovat tietenkin kuolleet, mutta samalla he ovat elävinä siinä helvetissä, tosin ainoastaan etuhuoneessa ja sen lattialla." – Sittenhän myös tiedämme, että kirkkoisät lausuivat sellaistaakin, että kaikki pakanat ovat ikuisessa kadotuksessa, kaikki nekin, jotka ovat eläneet ennen Kristusta; kaikki ne ovat ikuisessa helvetissä, sillä tällä tavoin tulee näkyviin Jumalan vanhurskaus. – Tämä on aivan käsittämätöntä, aivan kuvaamattoman käsittämätöntä. Minä en voi ollenkaan ymmärtää, että ihminen, joka nyt sentään on syntymästään saakka saanut inhimillisen sydämen ja inhimillisen ajatuksen, että hän voi tällaista kuvitella, että hän voi nähdä siinä jotakin oikeata. Kyllä se ihminen on ollut julma ja kovasydäminen. Kyllä hänen on täytynyt olla oikea uskon ja hurskauden irtokuva, joka ainoastaan nauttii toisten kärsimyksistä ja omasta hyvydestään.

Tämä on siis ollut aivan päinvastaista, kuin mitä Jeesus ja muut uskonnon opettajat ennen häntä ovat uskoneet, ajatelleet ja tunnustaneet.

Mehän muistamme, kuinka tuona "pakanallisena" aikana Kreikassa, Plutarkhos kertoo, Alkibiades oli julkisesti häväissyt mysteereitä. Kansa siitä äärettömästi suuttui ja sanoi mysteeripapittarelle: "Sinun täytyy kirotta tuo mies, joka on häväissyt kaikkea pyhää." – Me muistamme, kuinka papitar vanhana pakanallisena aikana, jota kristityt niin äärettömästi keskiaikana halveksivat, sanoi: "Minun työhöni ja toimeeni, minun virkaani ei kuulu minkäänlainen kiroaminen; ei mikään muu kuin siunaaminen ja rukous." – Niin lausui pakanallinen papitar. Missä kristikunnassa on sellaista sanottu? Siinähän nimenomaan kaikki papit saivat oppia kirouksia. Heitä nimenomaan opetettiin, millä sanoin heidän on lausuttava *anateemansa*, kuinka heidän on kirottava pahoja ihmisiä ja kokonaisia kansoja. Pannaan voitiin julistaa kokonainen kansa. Koko kansa on, saattoi paavi sanoa, kaiken jumalallisen armon ulkopuolella. Pahoja henkiäkin kirottiin, mutta tietenkin jonkun ihmisen yhteydessä. Tällaista olivat nämä hurskaat kristilliset papit oppineet. Heistä ei ollut mitään kamalaa kirotta. Kirous oli, kuka ties, paljon lähempänä kuin siunaus, koska oli olemassa tuo ikuinen kadotus, johon ihminen saattoi joutua. He saattoivat joskus niinkin ajatella, että teki vain hyvää ihmisille, että heidät kirottiin. Hehän kirosivat vain heidän ruumiinsa; ehkä he tekivät jotakin hyvää heidän sielulleen.

Näinhän uskoivat kaikki inkvisitio-papit, kaikki ne keskiaikaiset "pyhät" ja "vanhurskaat" ihmiset, jotka luulivat, että kerettiläisiä, jotka eivät kaikissa paragraafeissa ja kohdissa uskoneet niinkuin kirkko, piti kiduttaa ja polttaa kuoliaaksi roviolla, jotta heidän sielunsa pelastuisi. Kun papit siellä rukoilivat rovion ääressä, niin sen ihmisen sielu heidän uskonsa mukaan pelastui.

Tämä on jotakin hyvin ihmeellistä tässä meidän kristillisessä kirkossamme. Minä en tahdo sanoa, etteikö toisissa uskonnoissa, ns. pakanallisissa uskonnoissa eri aikoina ole ollut julmaa ja epäsiiveellistä. Tietenkin on niissäkin ollut sitä paljon, mutta että meidän kristillinen kirkkomme, joka kuitenkin alusta saakka uskoi, että nyt muuttuu koko maailma, nyt tuli uusi liitto, että myöskin se hylkäsi kaiken, hylkäsi Jeesuksen sanoman, koko hänen oppinsa ja elämänymmärryksensä, että se ryhtyi matkimaan vanhoja pakanallisia uskontoja, että se ryhtyi lisäämään ennen kuulumattomilla opeilla ja käytöstavoilla niitten väärinkäytöksiä, se on todella selittämätöntä, uskomatona. Jollemme nyt eläisi sellaisena aikana, että koko meidän kristikuntamme on toisella kannalla, koko meidän kirkkomme on, niinkuin olemme tässä sanoneet ja tuoneet esille edellisissä luvuissa, niin suuresti muuttunut, niin me emme tietenkään jaksaisi elää tämän maan päällä. Ne meistä, jotka keskiajalla ovat olleet täällä maan päällä mukana, kärsivät ne kärsimykset jo niin perusteellisesti, ja he ovat hävenneet jo niin perusteellisesti, jo tunteneet niin suuria tuskia tästä kaikesta hirmuisuudesta, että sen ajan nyt täytyy olla ohi. He eivät jaksaisi enää kärsiä. He ovat ennen olleet mukana tässä pirujen yhteiskunnassa, jossa ainoastaan uskottiin paheeseen ja valheellisuuteen ja kiroukseen; he ovat

siitä saaneet kyllikseen, ja heillä on se siveellinen vaatimus elämältä, se vaatimus yhteiskunnalle, että sen täytyy nyt muuttua. Sen täytyy nyt katsantokannaltaan olla muuttunut. Sen täytyy nyt alkaa valmistaa tulevaa, parempaa aikaa. Sehän on meidän lohdutuksemme ja tietomme.

Mehän elämme nyt toisessa ajassa. Me voimme nyt kauhulla puhua tuollaisista hirmuisista keskiaikaisista asioista. Me voimme nyt, tietäen, että asiat ovat toisin, unohtaa nuo hirmut ja kauhut. Sentähden me voimme rauhallisin ja tyynin mielin ensinnäkin todeta, että ikuinen kadotus on kerrassaan keskiaikaisen kristillisen mielikuvituksen keksintö. Sitä ei ole sellaisenaan olemassa uskonnoissa.

Mutta mitä sitten on kaikissa vanhoissa uskonnoissa? Niissä on elävä usko siihen, että ensinnäkin kuolemassa ihmisen elämä ei loppu. Ihmisen elämä jatkuu kuoleman jälkeen.

Toiseksi se on uskoa siihen, että tämä elämä kuoleman jälkeen on useissa tapauksissa suurtakin kärsimystä ja tuskaa, mutta että tämä kärsimys ja tuska johtuu silloin ihmisen itsekkyydestä, hänen elämellisyydestään, hänen häijyydestään ja pahuudestaan. Ei se johdu uskosta. Se johtuu siitä, että ihmisellä on ennen ollut nämä himot voitettavina. Ihmisellä on se ja se itsekkyyden muoto, se ja se elämellisyyden muoto, hänellä on nämä ominaisuudet itsessään voittamattomina, ja siitä johtuu, että hänellä on sanomattomia tuskia kuoleman jälkeen. Tämä siitä yksinkertaisesta syystä, että elämä on koulua, ja elämän koulussa on vain yksi käsky, yksi neuvo annettuna, yksi suuri ilahduttava ja nostava kehoitus: tulkaa täydellisiksi! Kun me käymme jotakin maallista koulua, saamme määrätyn tehtävän oppiaksemme. Meidän koulunkäynnistämme ei ole mitään hyötyä, jos siinä koulussa olisi ollut opittava lukemaan ja kirjoittamaan, ja sitten kun koulu loppuu, emme osakaan lukea ja kirjoittaa. Sellaisesta koulunkäynnistä ei ole mitään hyötyä. Jos sen koulun päämäärä on lukemisen ja kirjoittamisen taito, niin silloin on meidän opittava lukemaan ja kirjoittamaan. Ei pieni lapsi aina kylläkään ymmärrä, että hänen pitäisi oppia. Hän sanoo, ettei hän tahdo käydä koulua. "Minä tahtoisin olla laiska. Minä tahtoisin kesäisin juoksennella ja talvisin luistella ja rakentaa lumilinnoja. En minä tahtoisin lukea ikäviä läksyjä." Monen lapsen mieli voi olla tällainen. Ja vanhemmat ovat silloin sitä varten, että he neuvoisivat: "Mutta rakas Liisa ja Pekka, koettakaa nyt käydä koulua. Äiti tulee niin surulliseksi, jollette te käy koulua. – Oletteko nyt lukeneet läksynne?" Niinhän vanhemmat saavat nuhdella ja kehottaa lapsiaan, ja lapset ovat sangen kiitollisia vanhemmilleen, sitten kun he ovat oppineet. Ja sittenhän heille myös myöhemmin selviää, että kouluhan oli ollut vain hyödyksi. – Samoin on myöskin meidän ihmisten laita tässä elämässä. Me voimme kyllä tuntea itsemme uppiniskaisiksi. "En minä nyt välittäisi tulla täydelliseksi. Kuka tässä nyt viitsisi tulla hyväksi. Minä tahtoisin oikein "elää" mukana elämässä. – Minä en keksi, mitä kaikkea sitä tahtoisin ja toivoisin ja millä tavoin sitä nauttisi." Monen mielestä on kauheata, että elämän pitäisi olla koulua, jossa pitäisi jotakin oppia.

Mutta niinkuin tiedämme, on aina hetkiä elämässä, jollei meillä ole tätä tietoa heti valmiina joka päivä, niin on kuitenkin hetkiä elämässä, jolloin ihminen on näkevinään, että hänen sittenkin pitäisi tulla paremmaksi, hieman viisaammaksi. "Tuossa minä tein tyhmästi. Miksikä minun pitäisi langeta tuohon heikkouteen." Hän häpeää omaa itseään, että hän on saattanut ajatella tuollaisia ja tuollaisia ajatuksia. Lopulta hän tulee siihen, että hän ei siedä vääriä ajatuksiakaan itsessään eikä vääriä tunteita. Hän tulee lopulta niin araksi, että hän aina vain tahtoisin todella pyrkiä täydellisyteen. Ja se täydellisyys kirkastuu hänelle. Ei se täydellisyys ole mikään sellainen kylmä, hirmuinen vanhurskaus, niinkuin monet uskonnolliset ihmiset ovat saattaneet kuvitella, että "täydellisyys on Jumala vanhurskaudessaan, jota kaikkien täytyy vavista; Jumalan silmät näkevät pienimmänkin epätäydellisyyden; Jumala on hirmuinen tuomari." – Ei sillä tavoin! – Täydellisyys ei ole mikään pelottava asia. Täydellisyys, niinkuin Jeesus Kristus ennen kaikkea opetti, on täydellisyyttä rakkaudessa, siinä suuressa jumalallisessa tahdon voimassa, joka aina tahtoo hyvää ja aina tahtoo oikein, aina tahtoo sitä, mikä totta on. – Eikä jumalallinen rakkaus ole sitä, mitä me usein nimitämme rakkaudeksi. Ei rakkaus välttämättä ole sitä, että me aistillisesti, persoonallisesti joten kuten nauttisimme. Ei, jumalallinen, täydellinen rakkaus on puhtaasti inhimillisessä pyhässä tahdossa, joka tahto aina on hyvä, joka tahto aina auttaa, on hellä ja rakastavainen. En minä sano, että täydellisyys olisi sitä, että me esimerkiksi työntäisimme lapsen luotamme, kun hän tahtoo tulla meitä suutelemaan. Onko se silloin vanhurskautta,

että me emme antaisi lapsen tulla luoksemme siksi, että me muka olemme niin hienoja ja puhtaita, ettemme voi häneen koskea. Jos lapsi tahtoo osoittaa meille rakkautta, niin ottakaamme se kiitollisuudella vastaan. Sehän on silloin jumalallista rakkautta meidänkin puoleltamme.

Rakkaus on jotakin äärettömän syvää ja korkeata, äärettömän puhdasta, niin puhdasta ja kaunista, että meillä on hyvin vähän käsitystä siitä, mikä rakkaus oikeastaan on. Mutta meidän oma sydämemme ja omatuntomme kyllä sanoo meille, joskaan ei meidän järkemme sitä aina sano. Meidän oma sydämemme sanoo, mitä rakkaus meiltä vaatii.

Täydellisyys on täydellisyyttä rakkaudessa, ja sentähden se on inhimillistä, sentähden se on inhimillistä täydellisyyttä, sentähden se on sellaista kuin Jeesus Kristuksen täydellisyys. Ja se on meidän lohdutuksenamme tässä elämässä. Se on koulu, jota me käymme. Ei se ole mikään ikävä koulu eikä vaikea koulu, kun me sen oikein ymmärrämme. Niinhän Jeesuskin sanoi: "Minun ikeeni on suloinen, ja minun kuormani on keveä." – Päin vastoin ihminen, jos hän mielellään käy koulua, jos hän tahtoo olla ahkera ja oppia, saa sanomattoman suloisen tunteen omaan sydämeensä ja omaantuntoonsa. Niinkuin lapsi, joka koulussa koettaa parastaan ja myöskin todella oppii, niinkuin hän saa kiitosta vanhemmiltaan ja ennen kaikkea niinkuin hän saa tyytyväisyyden tunteen omaan sieluunsa, samalla tavoin myöskin me ihmiset tässä elämän koulussa emme suinkaan tule happamiksi, emme suinkaan tule alakuloisiksi, emme suinkaan tule ikäviksi, jos me koetamme kulkea Jeesuksen jäljissä oppiessamme rakkautta. Päin vastoin meidän elämämme kirkastuu meille. Elämämme tulee onnellisemmaksi, kaikin puolin kauniimmaksi.

Siis ainoastaan sen johdosta, että me ihmiset emme tahdo oikein käydä koulua, että me vähän niskottelemme ja vähän tahdomme viihtyä omissa paheissamme, ainoastaan sentähden on kuoleman jälkeen vaikeata, sentähden on kuoleman jälkeen ns. helvettejä taikka kiirastulia, miksikä niitä tahdomme nimittää.

Kaikissa uskonnoissa on tätä julistettu. Kaikissa uskonnoissa on vuosituhansien kuluessa aina puhuttu siitä, että me ihmiset joudumme toiseen tai toiseen surun ja tuskan paikkaan kuoleman jälkeen, jos emme ole kasvattaneet ja puhdistaneet itseämme. Se on kaikkialla aina uskottu ja tiedetty. Se on unohdettu ainoastaan kristikunnassa.

Mutta sittenhän tulevat materialistit ja sanovat: "No jaa, mutta kaikki tuohan on lorua! Lorua on se, että elämä on koulu; lorua on se, että ihminen on olemassa kuoleman jälkeen; lorua on se, että ihminen voi joutua helvettiin taikka muuhun tuskan tilaan kuoleman jälkeen; lorua on se, mitä uskonnot ovat opettaneet! Me olemme leikelleet ihmisen pieniksi palasiksi; me emme ole nähneet mitään sielua; me emme ole nähneet mitään, mikä eläisi kuoleman jälkeen. Kaikki nuo uskontojen opetukset ovat satua!"

Kun materialistit sanovat näin, silloin me vastaamme niinkuin tiedämme, että ihminen voi saavuttaa tietoa. Ainoastaan pimitetty uskonto, esimerkiksi nämä meidän kristilliset kirkkomme, ovat kieltäneet tiedon saavutukset, ainoastaan ne sanovat yhä tänä päivänä: "Ei saa ollenkaan ajatella ja tutkia sellaisia asioita; ne ovat salattuja maailmalta; meidän pitää vain uskoa mitä Sanassa sanotaan." – He eivät osaa vastata mitään materialisteille. Ei se ole mikään vastaus, jos he sanovat, ettei saa ajatella sellaisia ajatuksia, sillä silloinhan materialisti nauraa: "Minä en usko mihinkään tuollaiseen; minähän tiedän, että ei ole elämää kuoleman jälkeen." – Materialisteille täytyy vastata näin:

"Minä olen tutkinut niitä asioita. Minä olen päässyt tietoon niistä asioista. Minä tiedän, kuinka ne ovat."

– Kun tällä tavoin puhuu, niin materialisti kuuntelee, hämmästyä ja sanoo ehkä:

"Mutta sehän on mahdotonta. Ethän sinä voi tietää mitään sellaisista, jota ei ole olemassa." – Mutta jos materialisti huomaa, että se, joka näin sanoo, ei horju väitteissään, vaikka myöntää kyllä, että hän ei osaa sitä suorastaan millään ulkonaisella tavalla todistaa, muuta kuin omalla elämällään, koska nuo ovat

näkymättömiä asioita, niin materialisti kuitenkin pysähtyy vähän kuuntelemaan. Ja sitten me lisäämme hänelle: "Jos sinä tahdot askel askelelta vähän lähestyä tietoa näistä asioista, niin lähde tutkimaan nykyaikaisia ilmiöitä. Onhan olemassa suuri yliaistillinen tutkimus ja suuri spiritistinen liike, joka sangen pian, jos olet rehellinen tutkija, vakuuttaa sinulle, että on olemassa paljon taivaan ja maan välillä, josta sinä et tiedä."

Jos tämä materialisti ei ole sellainen ennakkoluuloinen tietäjä, joka sanoo, että se mitä minä tiedän, se ainoastaan on tietoa, vaan jos hän on ennakkoluuloton totuudenetsijä, joka sanoo, että minä todella tahdon ottaa selvää asioista, niinkuin monet materialistiset tiedemiehet ovat sanoneet, niin hän tutkimalla aivan ulkonaisella tavalla, aivan omien aistiensa välityksellä, kaikkia niitä yliaistillisia ja spiritistisiä ilmiöitä, jota nykyään on paljon tarjolla, voi tulla vakuuttuneeksi. Tuo materialisti saa kääntää mielensä kokonaan. Hän tulee vakuuttuneeksi, että ihmisessä on salaperäisiä voimia. Hän tulee vakuuttuneeksi siitä, että tässä on epäilemättä olemassa sellainen maailma, jota me emme fyysillisin aistein havaitse. Hän tulee vakuuttuneeksi siitä, että ihminen on olemassa kuoleman jälkeen. Ja silloin me olemme kaikki valmiit ottamaan vastaan sen selityksen, minkä asioiden tutkija ja tuntija ja tietäjä voi antaa kaikista vertauskuvista, joita Jeesus Kristuskin on käyttänyt.

On sanottu, että on olemassa, niinkuin on käännetty *ikuinen tuli*, mutta se on väärä käänös. Ikuinen merkitsee toista kuin kreikkalainen sana *aionios*. Aiooninen tuli ei merkitse sellaista, joka ei koskaan lopu, vaan se merkitsee alkuaan sitä, että se kestää jonkin aikaa. Aiooninen tuli kestää yhden aioonin, niin kauan kuin meidän maapallomme kestää, taikka meidän aurinkokuntamme kestää. Tässä meidän aurinkokunnassamme on aiooninen tuli, ja me osaamme hyvin ymmärtää, mitä sanalla "tuli" tarkoitetaan, kun ymmärrämme, että tavallinen tuli, jonka näemme, on fyysillisille silmälle näkyvä ilmiö, jonka takana on kemiallinen prosessi; ja se tulee meidän silmillemme näkyväksi ilmiönä. Kun me sanomme tuli, niin me emme sillä tarkoita näkyvää liekkiä, vaan tarkoitamme jonkinlaista ns. kemiallista prosessia, joka on omiansa muuntamaan kappaleita, esineitä ja elämän voimia. Tulella tarkoitetaan sitä suurta hävittävää ja muuttavaa prosessia, joka aina on olemassa tässä aurinkokunnassa. Mehän tiedämme, että meidän omassa organismissamme tapahtuu jatkuvasti kaikenlaisia kemiallisia prosesseja. Meidän täytyy syödä joka päivä, taikka jos ei edes joka päivä, niin ainakin silloin tällöin, jotta pysyisimme hengissä, jotta tuo kemiallinen prosessi voisi tapahtua meidän ruumiissamme. Me ikäänkuin panemme puita uuniin, silloin kun me syömme ja juomme, sillä meidän ruumiissamme on niinkuin aiooninen tuli, joka kestää sen verran, kuin meidän ruumiimme elämä kestää. Meidän ruumiimme palaa yhtämittaa.

Kun me kuolemme ja katselemme ruumistamme, niin näemme, kuinka se kemiallinen prosessi siinä yhä jatkuu, siinä tuli polttaa yhä, mutta koska se ei saa mitään uutta ravintoa, koska se on jätetty oman onnensa nojaan, niin se häviää. Ei tietenkään olemattomiin todellisuudessa, koska mitään ei voi hävitä, vaan sen pienet osat muuttavat olomuotoa. Tämän näkyvän ruumiin osat haihtuvat ja yhtyvät toisiin voimiin luonnossa. Sentähden meidän ruumiimme on jo siinä aionisessa tulessa. Ei meidän tarvitse mihinkään lentää ja siirtyä, ei meidän tarvitse kuolla pois mistään, jotta me pääsisimme tuohon helvettiin ja "ikuisen" tuleen, jos me sillä nimellä tahdomme sitä nimittää. Me olemme siinä jo.

Kun me katselemme, mitenkä on kuoleman jälkeen, emmekä nyt ajattele tätä näkyvää ruumista, joka jää maatumaan ja palamaan poroksi, jos me katselemme sitä inhimillistä persoonallisuutta, joka asui tuossa ruumiissa, niin me näemme, että kun ruumis kuolee, niin todella jokin siirtyy siitä pois, ihminen itse puettuna toiseen ruumiiseen, puettuna sellaiseen ruumiiseen, jota nykyään nimitämme astraaliruumiiksi ja jota myöskin nimitetään lihaksi, sarksiksi. *Sarks*, sanoo Paavali Uudessa Testamentissa; ja puhuessaan fyysisestä ruumiista hän käyttää sanaa *sooma*. Lihassa eli sarksissa asuu kaikki meidän halumme ja tunteemme. Tämä liha on se, jota me nimitämme astraaliruumiiksi, kaama-puoleksi itsessämme, josta H. P. Blavatsky sanoo, että se on kaikista karkein meissä. Se on liha, sarks, meidän elämellisyytemme, astraalinen minämme, joka on kaikkein karkein meissä. Silloinhan ymmärrämme, kuinka Paavali ja Jeesus saattoivat puhua kunnioittavasti fyysisestä ruumiista, sanoa sitä Jumalan temppeleksi, Pyhän Hengen temppeleksi. Mikä Pyhän Hengen temppeleksi se olisi, jos siinä asuisivat kaikki meidän himomme ja halumme. Mutta

meidän lihamme, astraaliruumiimme, ei ole meidän Pyhän Hengen temppelemme, vaan se on meidän majatalomme ja sikolättimme. Tämä sarks, tämä liha, on se aineellisuus, se paha, se viettelijä, joka meissä on. Se on se paha henki ja se viettelijä, paholainen ja perkele, joka on jokaisen ihmisen kintereillä. Kristityt tahtoivat keskiajalla kansoittaa koko tämän ilmapiirin kaikenlaisilla pahoilla hengillä, jotka hirveästi ahdistivat ihmisparvoja ja vetivät heitä sinne ja tänne. Sentähden kristillinen kirkko uskoikin, että tämä maapallo oikeastaan oli pirujen kotipaikka. Se voi tavallaan olla sitä, mutta ei ainakaan sentähden, että Jumala olisi luonut niin paljon pirusia. Se on niin, että ihmiset ovat vielä niin kehittymättömiä tämän lihan puolesta, sillä mehän olemme tämän ruumiimme puolesta eläinkunnasta syntyneet. Meidän oma lihamme on kuin viettelijä meille. Se pitää meistä kiinni ja pitää meitä kovilla.

Nyt me ymmärrämme ilman muuta, että kaikki tämä erkanee meistä, kun me kuolemme; sitten tietenkin myös se, mitä meissä on muutakin. Kun se erkanee meistä kuolemassa ja me itse sen mukana, niin on selvää, että tässä ilmapiirissä, kuolleina ihmisinä, vainajina, on olemassa paljon eläimellisiä olentoja. Ei ihminen yhdellä henkäyksellä tule pyhäksi kuollessaan, ei ihminen pelkällä voitelulla tai papin rukouksella tule pyhäksi kuoleman jälkeen. Hän eroaa tässä lihallisessa olemuksessaan pois fyysisestä, joka oli todella hänelle Pyhän Hengen temppele. Hän eroaa Pyhän Hengen temppeleistä ja joutuu oman lihansa raadeltavaksi, ja samalla hän silloin omassa lihassaan on ikäänkuin jonkinlainen häijy ja paha olento tuossa ilmapiirissä. Me ihmiset emme ole mitään enkeleitä. Me saatamme hyvin tässä ruumiissa ollen peittää kaikenlaista, koska tämä ruumis on Pyhän Hengen temppele, ja kestää jonkin aikaa, ennenkuin voimme tehdä siitä sellaisen pahan hengen asunnon, niin että kaikki sen näkisivät. Päin vastoin, jos me näemme jonkun, joka on tullut sairaudesta rumaksi, niin me tunnemme hellyyttä häntä kohtaan. Me huomaamme, että hänen ruumiinsa kärsii. Hän siis sovitaa jotakin. Se on suurta sovutusta, kun itse temppele saa kärsiä. Se on samalla siunausta. Mutta kuoleman jälkeen on ihminen jättänyt tämän Pyhän Hengen temppelein ja elää *sarksisissa*. Hän on sellainen kuin hän on. Kaikki itsekkäät, eläimelliset ajatukset ovat pinnalla. Jollemme ole oppineet itseämme hillitsemään elämässä, ei ainoastaan itseämme ulkonaisesti, mutta ajatuksiamme ja tunteitamme, niin emme sitä osaa kuolemankaan jälkeen. Ihminen on silloin aivan omien ajatustensa, omien mielikuviansa ja omien tunteittensa vallassa. Se on hänen helvettinsä, mutta se on tietenkin samalla myös puhdistusta. Vaikka ihminen on kuin paholainen siinä merkityksessä, että hän viivähtää tässä ilmapiirissä kuoleman jälkeen ja voi viettelä ihmisiä paheisiin, niin se on kuitenkin vain puhdistusta. Hän ei voi nimittäin lainkaan tyydyttää himojaan niinkuin täällä maan päällä, jolloin hänellä oli Pyhän Hengen temppele. Tässä temppeleissä hänellä oli tilaisuus tyydyttää himojaan. Mutta kuoleman jälkeen hänellä ei ole temppeleitä lainkaan. Hän on oma pikku itsensä. Ja elämä sanoo hänelle: "Katso nyt, kuinka asiat ovat; koeta nyt nousta!" Ja hän nousee. Se ei ole hänelle nyt ainoastaan pakko, vaan tilaisuus, ihana mahdollisuus. Hän nousee tuskasta. Tuskassa hänestä palaa pois kaikki tuo häijyys ja eläimellisyys. Hän on nyt siinä tulella, joka on tässä maailmassa. Se tuli on nyt kosketuksissa hänen sisimmän ruumiinsa kanssa. Nyt se polttaa hänen lihaansa, polttaa sen lopulta poroksi, saa hänet unohtamaan kaikki nuo eläimelliset puolet itsessään.

Tämä on jotakin hyvin ihmeellistä. Ihminen unohtaa kaiken huonon puhdistuessaan. Hän tulee yhä enemmän lapsen kaltaiseksi. Hän ei ole tahtonut elämässään tulla lapseksi, niinkuin Jeesus sanoi: "Tulkaa niinkuin lapset, sillä muuten ette pääse taivasten valtakuntaan." Mutta nyt hän tulee vaatimattomaksi lapseksi, sillä eiväthän paheet, himot, itsekkyydet ja eläimellisyydet ole muuta kuin pahaksi. Hän ei ymmärrä heittää näitä taakkoja hartioiltaan tässä näkyvässä elämässä; hän ei ymmärrä, ja hän ei viitsi. Mutta kuoleman jälkeen hänellä on siihen ihmeellinen tilaisuus. Nyt hän voi sen tehdä. Ja se ei ole ainoastaan velvollisuus, vaan välttämättömyys. Nyt hän pääsee niistä taakoista ja saa unohtaa. Kuoleman jälkeinen elämä on kuin kulkua sielun yksinäisen, kuuman erämaan halki, kunnes ihminen tulee lapseksi. Ja silloin hän saa tavata rakkaimpansa, omaisensa, kaikki, jotka ovat ennen häntä kuolleet ja kulkeneet siihen taivaaseen. He ovat kaikki siellä taivaassa, johon lapseksi muuttunut sielu tulee. Pimeydestä valkeuteen!

Mutta se, minkä kristikunta on kokonaan unohtanut, on oppi, joka on säilynyt itämailla ja jonka H. P. Blavatsky toi takaisin länsimaille, oppi siitä, että ihminen ei ole täydellinen, ennenkuin hän itse on tehnyt itsensä täydelliseksi. Vaikka ihminen siis unohtaa paheensa kuoleman jälkeen, vaikka hän astuu taivaaseen ja

saa nähdä ihanaa elämää ja saa olla osallinen jonkinlaisesta autuaallisesta elämästä, niin se ei ole hänen omansa, ennenkuin hän on niin todella kasvattanut itsensä, voittanut itsensä tässä näkyvässä maailmassa, että hän on tullut täydelliseksi. Ja sentähden on luonnon armo, Jumalan armo se, että ihminen saa syntyä uudestaan tänne maan päälle. Kuolema on ollut ikäänkuin viimeinen tuomio jokaiselle ihmiselle, jokaiselle persoonallisuudelle. On olemassa niinkuin viimeinen tuomio, joka erottaa pahat ja hyvät. Se viimeinen tuomio koskee ihmistä juuri persoonallisuutena. Se leikkaa aivan kuin suurella miekalla ihmisen kahtia. Toiselle puolelle jää paha, kadotuksen puolelle, ja hyvä menee taivaaseen. Mutta sitten tulee ylösnousemus. Ja se on sitä, mikäli se koskee jokaista ihmistä, että ihminen syntyy takaisin lihaansa ja saa uuden pyhän hengen temppelein lainaksi, saa uudestaan lainaksi tällaisen fyysillisen ruumiin. Siinä hän taas saa oppia. Sillä tavoin on ihmisen elämä järjestetty luonnon puolesta, Jumalan puolelta, kunnes ihminen on saavuttanut täydellisyyden, tehnyt itsensä täydelliseksi.

Me ymmärrämme, että se uskonpuhdistus, joka koskee kristillisiä kirkkoja, on hirmuisen suuri ja valtava, koska sen täytyy saada tämä käsitys kirkkoihin, että kadotusta ei ole. Uusi puhdistettu kirkko tulee omaksumaan tämän todellisuutta vastaavan maailmankäsityksen, jonka Jeesus Kristuskin antoi, niinkuin kaikki ennen häntä. Se on todella oleva ihmeellinen uskonpuhdistus, ja se päivä on oleva kirkas kristikunnalle ja kaikille kristillisille kirkkoille, kun saavutetaan takaisin usko rakkauden Jumalaan ja usko siihen, että Hän on oikeudenmukaisesti ja suurella rakkaudella järjestänyt koko elämän kaikille ihmisille.

IV

Oppi Jumalan armosta

Oppi Jumalan armosta on toinen oppi, jonka suhteen tuleva uskonpuhdistus tulee oikaisemaan kaikenlaiset väärinkäsitykset ja väärinymmärrykset, jotka ovat meidän kirkollisessa kristinuskossamme. Tämä oppi Jumalan armosta on sangen keskeinen oppi kirkollisessa maailmankatsomuksessa. Oikeastaan voi sanoa, että koko kirkollinen kristinuskko perustuu tähän käsitykseen ja uskoon armosta. Sillä jos me kylmästi katselemme kristillistä maailmankatsomusta ja sen oppijärjestelmää, niin meidän täytyy sanoa, että Jumalan armo aivan kristillisessä merkityksessä tuli tarpeelliseksi, jopa välttämättömäksi sen kautta, että opetettiin, että on uskottava iankaikkiseen kadotukseen. Kun uskottiin, että Jumala on vanhurskas sillä tavoin, että Hän on niin vihainen kaikelle pahalle ja kaikelle synnille, että Hän vihastuu niin syvästi ja kovasti kaikkiin luomiinsa ihmisiin, että Hän heittää heidät iankaikkiseen kadotukseen, vasta silloin, kun näin uskottiin Jumalasta, oli tarpeen myöskin uskoa, että tämä Jumala, joka siis saattoi osoittautua tyranniksi, pahemmaksi kuin koskaan ainoakaan ihminen, vasta silloin oli välttämätöntä, että tehtiin oppi Jumalan armosta, joka saattoi pelastaa ihmiset Jumalan vihasta. Ei kukaan ihminen saattanut tuntea itseään täydelliseksi, ei kukaan saattanut sanoa itsestään, vielä vähemmän itselleen, että hän oli kaiken vanhurskauden täyttänyt, seurannut kaikkia käskyjä, joita Mooseksen Jumala oli antanut. Sentähden jokainen ihminen oli velvollinen tuntemaan, että hän oli iankaikkisen kadotuksen oma, että hänen oli määrä kuoleman jälkeen joutua iankaikkiseen piinaan, jollei hän elämänsä aikana ota vastaan sitä armoa, jonka Jumala hänelle tarjoaa Jumalan Pojan sovitusuhriin. Hänen ristinkuolemansa kautta oli ihmiskunta lunastettu, ei kokonaan ja tosissaan, vaan sillä tavoin, että jos yksityinen ihminen tahtoo ottaa vastaan Jumalan armon, silloin hän saattaa pelastua iankaikkisesta kadotuksesta.

Jumalan armosta on sitten vielä meidän kristillisessä dogmatiikassamme ollut erikoisesti puhetta, kun puhutaan armon järjestyksestä eli yksityisen ihmisen pyhityksestä. Ihminen ei liioin voisi kehittyä uskossa ja siveellisyydessä, jollei Jumalan armo olisi häntä tukemassa. Armo on kahdenlainen, ensin siinä, että Jeesus Kristus kuoli ristillä; ja sitten Jumalan armo auttaa yksilöä, kun hän ottaa sen uskossa vastaan, edistymään kristillisessä elämässä, uskossa ja vanhurskaudessa.

Mutta nyt ensin tahdomme kiinnittää huomiomme tähän laajempaan käsitykseen Jumalan armosta, siihen, että Jumalan armo on Jeesus Kristuksen uhrikuoleman kautta pelastanut ihmiskunnan, lunastanut ihmisen vapaaksi Jumalan vihasta. Ja kun ajattelemme armoa tässä merkityksessä, niin me tietysti heti saamme sellaisen kuvan armosta, mikä meillä yleensä on. Kaikilla ihmisillä on sellainen kuva armosta, että se on jotakin suosiota, jota ylempänä oleva voi osoittaa alempana olevalle. Se, joka on ylempänä, voi armahtaa alempaa. Kuningas tai presidentti saattaa, vaikka tuomioistuimet olisivat tuominneet jonkun kuolemaan, armahtaa hänet. Ja meillä on sellainen käsitys armosta, että se on ankaran vanhurskauden tai julmuuden vastapaino. Ja kun ajattelemme juutalaisten uskontoa, niin meille kyllä selviää, että tällainen käsitys armosta on pujahtanut uskontoon, sillä juutalaisten Jumala oli sangen verenhimoinen, oikullinen ja julma. Sen huomaamme, kun luemme raamatunhistoriaa. Ja tämän Jumalan julmuuden, ylpeyden vastapainoksi täytyi tulla käsitys armosta, joka joskus saattoi osoittautua anteeksiannoksi Jumalan puolelta.

Ja jos yleensä uskonnon historiasta tutkimme tätä käsitystä armosta, niin huomaamme, ettei sitä juuri ole tuossa muodossa tunnettu toisissa uskonnoissa; melkein voimme sanoa, että juutalaisten uskonnolla on monopoli siinä suhteessa. Vanhassa Testamentissa löydätte sanan armo, ja myöskin toisissa juutalaisissa kirjoissa; esimerkiksi Kabbalassa käytetään sitä sanaa. Mutta jos ajattelemme toisia uskontoja, niin niissä ei

tunneta tätä armoa missään sellaisessa merkityksessä, että jotakin voidaan antaa anteeksi, pyyhkiä pois, että jotakin on sovittava, koska Jumalaa on loukattu.

Koska tämä on kiintoisa asia, kysymme heti: ovatko vanhat pakanauskonnot olleet raampia; eivätkö ne ole päässeet sellaiseen käsitykseen, että toinen voi antaa anteeksi, armahtaa? Me huomaamme kuitenkin, että niissä vanhoissa uskonnoissa esiintyy hyvin korkea siveellinen maailmankäsitys, siveellisempi vielä kuin juutalaisilla, koska niissä ei yleensä kiinnitetä niin suurta huomiota pahaan, tai voisimme sanoa: niissä korostetaan enemmän hyvää. Ja jos ajattelemme kirkollista kristinuskoa, joka keksi ikuisen kadotuksen, niin vanhat pakanauskonnot olivat edullisemmassa asemassa kuin kristinusko, vieläpä juutalaisten uskontokin, sillä juutalaiset eivät tarvinneet armokäsitystä sellaisessa merkityksessä kuin kristillinen kirkko.

Me kysymme nyt: onko siinä jotakin todellisuutta takana, kun kirkko on puhunut armosta, vai onko se tyhjää houretta, koska sitä ei tavata toisissa uskonnoissa?

Meidän täytyy heti sanoa, että tässä opissa Jumalan armosta piilee erittäin syvä sisältö. Se ei ole tuulesta temmattu, mutta se on väärin käsitetty. Ensin meidän täytyy ottaa selvä siitä, mitä tämä sana "armo" merkitsee tai mikä on alkuperäisessä tekstissä ollut se sana, joka on käännetty armo-sanalla. Ja koska meidän evankeliumimme, Uusi Testamentti, on kirjoitettu kreikankielellä, niin mikä on se kreikankielinen sana, joka on käännetty armo-sanalla? Jeesus Kristus itse ei käyttänyt armo-sanaa, mutta kaikki apostolit ja evankelistat saattoivat kyllä käyttää sitä sanaa – Paavalin kirjeissä etenkin tapaamme sen usein. Se on merkille pantavaa, sillä se osoittaa, että Jeesus Kristus oli tuonut mukanaan jotakin, joka herätti hänen seuraajissaan jonkin tunteen, jonka he tahtoivat tulkita sillä sanalla. Se sana on *kharis*, eikä se merkitse armoa siinä merkityksessä, kuin me olemme käsittäneet. Huomaamme selvästi, että ne, jotka ovat kääntäneet evankeliumeja, ovat takertuneet juutalaiseen käsitykseen, eivät ole löytäneet sellaisia sanoja, jotka vastaavat sitä, mitä apostolit ja evankelistat tarkoittivat sillä sanalla. He pelästyivät, sillä he eivät olleet kokeneet sitä, mitä evankelistat ja apostolit olivat kokeneet, ja he ajattelivat, ettei sitä voi kääntää sillä tavoin, kuin kreikankielessä sitä on käytetty tavallisesti, vaan niin kuin siinä kielessä harvemmin on sitä käytetty. *Kharis* merkitsee kreikankielessä sulo, mielihyvä, kiitos. Te muistatte, että puhutaan sulottarista, khariiteista, joka johtuu juuri samasta sanasta *kharis* – mielihyvä, ilo, erinomaisen hyvä tunne sisässä. Ja nyt tietenkin, kun kääntäjät jo olivat saaneet kuulla kirkolliskokouksilta, kuinka asiat ovat, että on ikuinen kadotus jne., niin he eivät voineet käsittää tätä sanaa sulo, mielihyvä, kiitos, onni, vaan he käsittivät, että se on armo. *Kharis* on latinaksi *gratia* = kiitos, sulous, ja sen kanssa yhteydessä on sana *carus* = rakas, ruotsiksi *kär*, joka on samaa juurta. Ja tämä sulo, ihanuus, oli siis mahdoton käsittää. Kun kääntäjät ottivat evankeliumeja kääntääkseen, niin he eivät voineet ymmärtää, mitä sellainen sulo on. Mutta koska *kharis* merkitsee myöskin sellaista, mikä herättää toisessa kiitollisuutta, niin kääntäjät ajattelivat, että tietysti se on armo, armonosoitus.

Jos ajattelemme tosia uskontoja, esimerkiksi Intian uskontoja ja tutustumme vedaanta-filosofiaan, joka hyvin järjen mukaisesti ja loogisesti erittelee kaikkia käsitteitä, niin huomaamme, että vanhat vedaantafilosofit puhuivat ilmenneestä Jumalasta, Brahmosta, joka oli ilmennyt ja jonka takana oli Brahman, Parabrahman. Tämä ilmennyt Jumala oli kolmiyhteinen, ja häntä nimitettiin *Satchitananda*, *sat* – *chit* – *ananda* – olivat sen osat. *Sat* merkitsee oleminen, totuus, *chit* merkitsee tajunta ja *ananda* = autuus. *Satchitananda* merkitsee siis: totuuden tajuamisen autuus. Heidän ilmennyt Jumalansa oli jokin, joka tajusi totuuden ilmenemättömästä tai itsestään ja oli siitä autuas.

Tämä ei ole niinkään vaikeaa spekulatiota, sillä me tiedämme kaikki, että totuus, tieto, jostakin asiasta on etsivälle ihmiselle paljon rakkaampi kuin tietämättömyys. Jonkin tietäminen, jostakin totuudesta perille pääseminen tekee ihmisen onnelliseksi. Oli asia kuinka pieni tahansa, tuottaa meille tyydytystä, kun tiedämme, miten se on. Totuus vapauttaa meidän sielumme, henkemme; totuus tekee meidät autuaiksi. Vanhassa Intiassa oli ilmenneen Jumalan nimitys *Satchitananda*, mikä merkitsi: totuuden tietämisen autuus eli sulo.

Siis vanhassa Intiassa ajattelijat, filosofit, kun he sanoivat, että ilmennyt Jumala oli kolminainen, kolmiyhteinen, niin he näkivät siinä totuuden juuren, sat, se oli Isä, niinkuin voimme sanoa, ja sitten, ettei tämä olemassaolo ollut tajuton, vaan itsetajuinen, sillä oli tajunta, chit, ja sitä voidaan sanoa Pojaksi. Ja tällä kolmiyhteisellä Jumalalla oli tajuntansa nojalla ääretön autuus selvänä ominaisuutena, tuntomerkinä, autuus eli onni, iankaikkinen onni. Ja sitä he nimittivät ananda; me sanoisimme Pyhä Henki.

Nyt silloin huomaamme, kuinka tässä vanhassa intialaisessa filosofiassa on juuri tuo käsitys: onni, autuus, sulo, kolmantena persoonana, eli aspektina ilmenneessä Jumalassa. Se autuus nostaa heti mieleen khariksen. Ja koska se autuus, sulo, joutui vastaamaan Pyhää Henkeä, niin meidän mieleemme tulee: kuka ties tämä sana kharis eli sulo, autuus, tarkoittaa Pyhää Henkeä, koska Jeesus nimenomaan sanoi: "Pyhä Henki on se parakleetti, joka teitä lohduttaa, antaa tiedon kaikesta." Ja koska tieto, totuus, vapauttaa, tekee onnelliseksi, harmoniseksi, niin ehkä siis tämä sulo, sulous, autuus, ananda, on Pyhä Henki. Niin voisimme otaksua. Ja kun tutkimme esimerkiksi Paavalia, huomaamme, kuinka hän puhuu Pyhän Hengen armolahjoista, ja se sana on kreikankielellä *kharismata*, Pyhän Hengen kharismata eli Pyhän Hengen suloiset lahjat. Kukaties tämä sana kharis on yhteydessä Pyhän Hengen kanssa. Ehkä se tarkoittaa sitä, että kun ihminen pääsee selville itsestään, ja vielä enemmän, kun ihminen pääsee selville jumalallisesta totuudesta siten, että Pyhä Henki hänet täyttää, niin hän silloin tulee onnelliseksi, harmoniseksi, autuaaksi. Ihminen on aina, pitkin ihmiskunnan tunnettua ja tuntematonta historiaa, etsinyt totuutta. Kaikista kulttuureista ja filosofioista meillä on selvä todistus siitä, että ihminen on etsinyt totuutta ja on tullut onnelliseksi silloin, kun on löytänyt. Ja me sanomme, että hänen on täytynyt tulla silloin Pyhän Hengen täyttämäksi. Ihminen ei voi ymmärtää itse olemisen, maailmankaikkeuden salaisuuksia, ellei Pyhä Henki häntä täytä, ellei hän tule osalliseksi Pyhästä Hengestä, siitä tiedosta, että kaikki asiat ovat, niinkuin ovat; siitä tajunnasta, tiedosta, joka on maailmankaikkeudessa. Ihmisen järki on siksi pieni, ettei se voi päästä selville kaikista asioista; se ei voi tutkia kuolemaa, ei tietää, mitä on kuoleman takana. Pelkällä järjellään ihminen ei pääse niistä selville, mutta jos hän pääsee niistä selville, on hänen täytynyt tulla Pyhästä Hengestä osalliseksi, häneen on täytynyt tulla totuuden Pyhä Henki, joka antaa hänen nähdä suurempia näköaloja, antaa hänen vapautua järjen kahleista. Jos ihminen on päässyt korkeampaan tietoon, ei ainoastaan tämän näkyvän maailman asioista, on hänen täytynyt tulla osalliseksi itse Pyhästä Hengestä, itse totuuden hengestä, siitä tajunnasta, joka on tässä maailmankaikkeudessa.

Onko siis armo-oppi tyhjentynyt tähän? Eikö ole mitään muuta selitystä sille kharikselle, sulolle ja autuudelle, josta on niin paljon puhuttu erikoisesti juuri kristinuskossa? Se onkin ihmeellinen asia, joka meidän täytyy ymmärtää, että olosuhteet tässä elämässä ja olemisessa ovat jonkin verran muuttuneet Jeesus Kristuksen tultua ja hänen kauttaan. Hän toi jotakin niin lähelle meitä, Jumalan lähemmäs meitä, kuin kukaan ennen häntä, niin että hänen elämänsä ja kuolemansa kautta on jotakin uutta tullut ihmiskunnalle. Siitä olemme alituisesti puhuneet, ja tahdomme vielä uudestaan kiinnittää huomion tähän kohtaan.

Katsokaamme tätä maailmankaikkeutta. Me nimitämme Jumalaksi, jumaluudeksi sitä, joka on kaiken tämän ilmenneen takana. Me emme saata millään tavoin riidellä käsitteistä; meidän täytyy tunnustaa, että se salaisuus, joka on kaiken takana, on pohjana. Kuinka voisimme tuntea sitä jumaluutta, joka on kaiken syvimpänä aiheena, muuten kuin että tulisimme suuremmaksi, yläpuolelle sitä? Me emme voi koskaan nousta oman subjektimme yläpuolelle; meillä on jokin, joka tietää, mutta jumaluus jää aina pohjaksi, ikuisesti tutkittavaksi. Mutta toinen asia on, että tuo ihmeellinen olemassaolon salaisuus on ilmennyt, ja me olemme keskellä sitä ilmennystä. Ja tätä ilmennystä me voimme kaikin eri tavoin tutkia. Paavali sanoi, että ihmisen henki voi tutkia Jumalan hengen salaisuuksia. Sentähden me voimme selvästi nähdä, kuinka tässä olemassaolossa on suurenmoisia elämänlakeja.

Nyt tahdomme kääntää huomiomme kahteen sellaiseen ihmeelliseen, suureen elämänlakiin, joita kukaan ei voi kieltää. Toinen niistä on syyn ja seurauksen, karman, kausaliteetin laki. Koko ilmennyt elämä on ketju: syyt ja seuraukset kulkevat aina ketjussa. Se on Jumalan olemuksessa oleva laki. Sen me tunnemme täydellisesti tässä näkyvässä maailmassa, ja sen me voimme ymmärtää vallitsevan kaikkialla. Se

on Jumalan vanhurskaus, sen kumoamattomuus, järkähtämättömyys. Ja me olemme lohdutetut, sillä kuinka paljon vääryyttä olisi ilman sitä. Me voisimme heti sanoa: miksi minä olen onneton ja toinen onnellinen, minun asiani ovat huonosti, toisen paremmin? Aivan persoonallisina olentoina me voimme ruveta moittimaan elämää omalta kohdaltamme, että kuinka Jumala on tahtonut niin, että toinen saa kärsiä eläessään ja tulla siitä pahalle tuulelle ja sitten sen vuoksi vielä saa kärsiä helvetissä. Me voimme napista sitä, mutta meille tulee lohdutukseksi juuri karman laki, jota nimitetään Jumalan vanhurskaudeksi, jopa Jumalan vihaksikin. Se on se ehdoton oikeuden laki, joka ei mitään anna anteeksi. Kaikilla syillä on aina seurauksensa. Mutta samalla se lohduttaa meitä, sillä sen lain nojalla ei voi tapahtua mitään vääryyttä; jos sattuisi tapahtumaan väärin, se korvataan meille. Meillä on siinä laissa turva. Jos pyrimme eteenpäin, karman laki pitää huolta siitä, että edistymme hyvässä, saavutamme tuloksia.

Mutta onko olemassaolo ainoastaan tämän karman lain turvassa, onko se ainoa suuri laki maailmankaikkeudessa? Ei, on olemassa toisiakin lakeja, on olemassa ääretön autuuden laki, ääretön onnen saavutuksen laki, se laki, se elämä, se elämänvoima, joka saa kaikki elävät olennot ponnistamaan eteenpäin. Se on se ylläpitävä voima, joka saa meidät kehittymään ja itse pyrkimään eteenpäin.

Tämä on toinen ihmeellinen voima elämässä ja maailmankaikkeudessa, se on se ilon ja onnen ja autuuden elämänlaki, jota kristinuskossa on nimitetty armoksi. Armo ei ole mikään kuvaava sana tälle; enimmäkseen se antaa väärän käsityksen. Autuus tai ilo, sulous, olisi kuvaavampi. Tässä elämässä on takana ihmeellinen onnen, autuuden tajunta, joka työntää eteenpäin, joka saa kaikki olennot pyrkimään hengessä ja tahtomaan pyrkimään hengessä ja menemään eteenpäin. Jokainen luontokappale tahtoo olla hengessä, ja se on sentähden, että sen takana on onnen tajunta, joka sanoo: sinun pitää tulla täyteen tietoisuuteen tästä onnesta. Ihmiskunnassa me voimme tämän paremmin ymmärtää, sillä me tiedämme, etteivät eläimet spekuloi tällaisista asioista. Me ihmiset ajattelemme onnen probleemia ja ihmettelemme, miksi meidän täytyy kärsiä. Ja samalla meillä on aavistus siitä, että harmoniaa täytyy olla olemassa ja että meidän pitäisi olla sopusointuiset.

Tämä ihmeellinen elämänlaki saattaa meidät pyrkimään eteenpäin, uskomaan ja tavoittelemaan. Ja tämä sulous, onni, autuus, tämä oli todella ennen Pyhän Hengen varassa. Ihmisen täytyi silloin pyrkiä hyvin paljon ja nousta hyvin korkealle siveellisesti ja henkisesti, ennenkuin hän tuli Pyhän Hengen täyttämäksi ja tuli osalliseksi nirvaanan onnesta. Ja mistä se johtuu? Siitä, että tämä sulous, autuus, on Kristuksessa, Kosmisessa Kristuksessa, siinä tajunnassa, jota nimitetään Pojaksi. Ja tämä Kosminen Kristus, kuten tiedätte, on vasta vähitellen laskeutunut alaspäin tähän maailmaan. Kosminen Kristus on tullut – vertauskuvallisesti puhuen – kaukaa ja tullut meidän ihmiskuntaamme Jeesus Kristuksen kautta. Kaikki muut suuret, Buddhat, Zoroasterit ja muut opettajat, toivat esille sitä Kosmista Kristusta, mutta Jeesus Kristus lopullisesti toi hänet ihmiskuntaan. Tämä Kristus on ääretön ilo ja onni ja autuus ja rakkaus, sanomaton tieto elämästä. Me emme löydä sille sanaa. En tahtois käyttää sanaa "armo", sillä se antaa väärän kuvan meille, mutta yhdentekevää on, mitä nimityksiä käytetään, jos oikein käsitämme sen.

Tämä Kosminen Kristus on nyt meidän ihmiskunnassamme, maapallossamme, niin että jokainen ihminen voi saavuttaa sen. Tämä Kosminen Kristus on sanomaton autuus, rakkaus, sanomatonta anteeksiantoa ja sillä tavoin armoa. Äiti, jonka sydän aina on valmis antamaan anteeksi, armahtamaan, ei tunne sitä anteeksiannoksi, armahtamiseksi; hän rakastaa äärettömästi lastaan, hän kärsii, jos lapsi on tehnyt paha, hän sulkee lapsen syliinsä, ottaa hänet itseensä. Ei se ole anteeksiantoa uskonnollisessa merkityksessä, se on suurta riemua, sillä äiti on yhtä lapsen kanssa; hän elää siinä. Niin on myös Kosmisen Kristuksen laita. Se on sanomatonta rakkautta ihmisii ja kaikkia eläviä olentoja kohtaan ja tietoa siitä, että kaikki vähitellen itse nousevat siihen samaan tilaan. Kristus näkee meissä täydellisen ihmisen, henkiolennon, joka ei voi olla muuta kuin onnellinen aina, vaikkakin olisi kärsimyksiä. Hän ikäänkuin rakastaa tämän esille meissä, mutta se ei voi tapahtua millään ulkonaisella tavalla; meidän täytyy itse antaa oma tajuntamme tälle kristustajunnalle; meidän oman persoonallisuutemme täytyy yhtyä siihen suureen tajuntaan, joka meitä ympäröi, syleilee. Ja silloin me astumme tielle.

Kun kirkossa puhutaan uskosta, niin tarkoitettiin sillä alkuaan, että ihminen uskossa pääsi osalliseksi Kosmillisen Kristuksen tajunnasta, joka on Pyhä Henki. Kosmillisen Kristuksen auraan pääseminen tapahtuu uskon kautta. Ja sitten tapahtuu eteneminen siinä uskon elämässä. Ja kirkko onkin aina puhunut tästä pyhityksen tiestä, ja se on oikein huomauttanut, kuinka tämä pyhityksen tie on ihmiselle mahdollinen ainoastaan Jumalan armon avulla, Jumalan armosta.

Armon järjestys

Armon järjestys, josta puhutaan kristillisissä dogmeissa eli uskonto-opissa – ja jota merkillistä kyllä nimitetään myöskin autuuden järjestykseksi –, lienee tuiki tuntematon käsite useimmille kristityille käytännössä. Eivät läheskään kaikki uskovaiset kristityt, ainakaan suuret joukot, jotka ovat oppineet kristinuskonsa kansakouluissa ja sitten kirkoissa, ole varmaankaan kuulleet mitään armon järjestyksestä. Eivät he ole kuulleet, että heidän Jumalansa, niinkuin nimenomaan sanotaan dogmatiikassa, on myöskin järjestyksen Jumala juuri uskon ja autuuden asioissa. Tämä on arvatenkin sangen tuntematonta useimmille kristityille. Heidän mielestään usko on jotakin yksinkertaista ja lapsellista; puhutaanhan aina lapsen uskosta.

Usko on sitä, että uskoo siihen kristilliseen oppiin, jota kirkko esittää, että uskoo Jumalan armoon kylläkin, mutta ei suinkaan minkäänlaisessa juhllisessa, kuka ties vähän teatraalisessa mielessä, vaan aivan yksinkertaisella tavalla. Mitään sen kummempia määritelmiä ja asteita ei siinä uskossa liene. – Niin ajattelevat ja tuntevat uskovaiset kristityt yleensä, ja sentähden kristittyjen kesken myöskin tämä usko muodostuu niin dogmaattiseksi asiaksi, että se sisältää itsessään joitakin tiettyjä uskonkappaleita, määrättyitä asioita, joihin pitää uskoa. Ja koska nämä asiat eri kirkoissa ja lahkoissa voivat olla sangen erivivahteisia, joskin niissä on myöskin yhteistä, niin päästään siihen lopputulokseen, että lahkoja ja uusia uskon muotoja voi syntyä kuinka paljon tahansa. Jokainen ihminen, joka luulee keksineensä uskon oikean sisällön, perustaa lahkon. Se käy protestanttisessa maailmassa helpommin, mutta katolisessa se ei käy niin helposti, sillä heidän mielestään ei voi olla mitään muuta kirkkoa, kuin katolinen kirkko, jonka ulkopuolella ei ole mitään pelastusta. Se, että on ulkopuolella, merkitsee että on tuominut itsensä kadotukseen. Sentähden katolisessa maailmassa ollaan hyvin arkoja lahkojen muodostamisessa. Sittenkin niitä on syntynyt, ja kreikkalaiskatolisessa maailmassa on hyvin voimakkaita eri vivahduksia. Mutta uskaltaisin sanoa, että nämä lahkot kreikkalais-katolisessa kirkossa, siis Venäjän puolella, ovat tähänneet pyhempään ja alkuperäisempään elämänmuotoon, ei niin paljon eroavaisuuteen opeissa, vaan ne ihmiset jotka ovat lahkon perustaneet, ovat koettaneet syvällisemmin ja kristillisemmin elää kristillistä elämää. Sitä vastoin juuri protestantisessa maailmassa on puhuttu siitä, kuinka itse usko ainoastaan merkitsee jotakin – yksityisen kristityn teot eivät merkitse mitään Jumalan edessä, niinkuin ne merkitsevät katolisessa kirkossa. Sentähden protestantisessa maailmassa emme huomaakaan, että olisi syntynyt lahkoja niin paljon sen nojalla, että ihmiset olisivat tahtoneet koettaa elää syvempää ja pyhempää elämää; on tietenkin joitakin niitäkin, heränneitä ja pietistejä. Protestanttisessa maailmassa on enemmän syntynyt lahkoja juuri sen nojalla, että jotkut ihmiset ovat mielestään olleet huomaavinaan, että kirkon usko oli, jos ei väärä, niin ainakin evankeliumista poikkeava jossakin suhteessa; ja sentähden on tämän oikeaksi havaitun uuden uskonkappaleen nojalla sitten perustettu lahko. Sentähden on protestantisessa maailmassa sangen monta lahkoa; ja ne eivät kilvoittele pyhässä elämässä, vaan enemmän juuri uskon sisällön ja maailmankatsomuksen muodostamisessa. Lopultahan voivat lahkot joutua siihen, niinkuin se entinen mummo, joka sanoi, että hän ei ole oikein varma niistä sisarista ja veljistä, jotka heidän seurakuntaansa kuuluvat, tulevatko he saamaan iankaikkisen autuuden; kyllä iankaikkinen kadotuskin on heitä yhtä lähellä. Hän ei ollut varma muista kuin itsestään ja miehestään – ja ei hän miehestäänkään ollut aivan varma. – Siis tällä tavoin on uskonnollisten ihmisten huomaamatta usko muodostunut melkein leikilliseksi asiaksi. Eivät ne, jotka ovat vakavissaan, sitä älyä, mutta syrjästä katsoja voi ajatella, että usko on tehnyt arveluttavan syrjähyppäyksen. Sentähden on aivan luonnollista, että tuleva uskonpuhdistus, jota meidän kristikuntamme kipeästi kaipaa, on myöskin ottava erikoisesti puhdistukseen tätä käsitystä itse uskon elämästä, ottava uudestaan käytäntöön ja kohdistava suurempaa huomiota juuri siihen seikkaan, jota dogmatiikassa sanotaan armon eli autuuden järjestykseksi ja jossa oikeastaan tehdään selkoa siitä, millä tavoin usko ihmisessä syntyy, elää ja kehittyy ja kuinka uskon elämä on nimenomaan juuri kehittyvä asia, ei paikallaan pysyvä ja yhdentekevä seikka, vaan

erittäin tärkeä elämä, joka alituisesti kehittyi. Tietenkään emme osaa sanoa näin edeltä käsin, tuleeko tämä uskonpuhdistus aivan kuin asettamaan jokaisen kristityn eteen tuon vaatimuksen, että hänen täytyy uskoa ja elää oikealla tavalla. Sitä me emme voi sanoa, sillä nämä kaikki henkiset asiat ovat siksi paljon vapaan tahdon asioita, että niiden suhteen ei voi asettaa vaatimuksia. Mutta kun tulevassa uskonpuhdistuksessa tullaan olemaan täysin tietoisia siitä, mitä usko ja sen elämä on, ja tullaan tämä esittämään kaikille ihmisille uskonopetuksessa, niin silloin on sentään useammalla yksilöllä suurempi mahdollisuus valita itselleen oikea asenne elämän suhteen kuin nyt, jolloin usko on jätetty niin pimeäksi, melkein älyttömäksi ja järjettömäksi asiaksi, että ajatteleva ihminen ei voi ottaa sitä vastaan. Ajatteleva ihminen nousee järjessään heti vastarintaan ja sanoo: "selittäkää minulle." Ja luonnollista on, että mitään järkeen käypää selitystä ei voida antaa, niin kauan kuin vakuutetaan, että iankaikkinen kadotus on olemassa. Sillä jos se on olemassa, silloin näkee jokainen ajatteleva ihminen, että kaikki on aivan turhaa. Sillä niin hirmuinen perkele hallitsisi silloin tätä ihmiskuntaa, että olisi ihmisille alentavaa mukautua sellaisen pahan hengen vaatimuksiin missään suhteessa. Sillä ihmisarvo sanoisi: "Minä olen mieluummin noiden miljoonien kanssa iankaikkisessa kadotuksessa, kuin menisin noiden harvojen ihmisten kanssa iankaikkiseen autuuteen, jotka voivat sydämessään ja järjessään hyväksyä jumalan, joka on voinut valmistaa iankaikkisen kadotuksen." Tämä on niin väärää inhimilliselle tunteelle, että jokaisen ihmisen pitäisi näin ajatella ja antaa omantuntonsa, järkensä ja sydämensä sanoa: "Näin ei saata olla. Sillä eihän elävä Jumala voi olla huonompi kuin ihminen. Eihän se silloin ansaitsisi Jumalan nimeä, ja silloin on turha mihinkään sellaiseen uskoa." Mutta kun ihminen ajattelevana olentona aivan ennakoita, *a priori*, ymmärtää, että itse elämän, Jumalan täytyy olla kuvaamattoman paljon korkeampi ja suurempi kuin paras inhimillinen sydän, kirkkain inhimillinen järki, nerokkain inhimillinen ajatus, silloin ihminen on valmis uskomaan sellaiseen Jumalaan, ja valmis kuuntelemaan, mitä niillä on sanottavaa, jotka mahdollisesti tietävät jotakin tuosta Jumalasta. Hän on valmis kuulemaan, mitä sellainen ihminen kuin Jeesus Kristus on sanonut, mitä sellaiset ihmiset kuin Buddha, Zarathustra, Laotse, Konfutse . . . ovat sanoneet. Hän on valmis mielellään kuulemaan, sillä hän arvaa, että jos he ovat jotakin tienneet Jumalasta, niin se tieto nousee paljon korkeammalle niitä ahtaita käsityksiä, joita hänelle on lapsuudesta saakka syötetty Jumalan mataluudesta, ilkeämielisyydestä. . . Kaikkien niiden käsitysten yläpuolelle nousee todellinen käsitys Jumalasta, joka kenties on ollut noilla viisailla olennoilla. Sentähden sellainen ajatteleva ihminen ei etukäteen vastusta sitä ajatusta, että oikea, todellinen usko tuohon suureen ihmeelliseen Jumalaan ihmisessä syntyy ja kehittyi; että se on elämää, jossa ihminen voi edistyä. Se ei ole ollenkaan vastenmielinen ja vieras ajatus, vaan se näyttää hänelle, että koko asia on niin vakava, ylevä ja niin pyhä, että sitä ei voikaan lähestyä noin vain ensimmäisen lahkoon portin kautta. Ja sellaisen ihmisen onkin helppo silloin ymmärtää, mikä salaisuus, tai paremmin sanoen totuus, oikeasta elämästä ilmenee näidenkin kristillisten armon järjestyksen oppien takana. Hänen on helpompi sitä ymmärtää, kun hän tutustuu toisiin uskontoihin ja saa kuulla, mitenkä asiat ovat olleet ennen. Hän on ymmärtänyt, niinkuin edellä mainittiin, että armo on sana, jota on kovasti väärin käsitetty, tai paremmin sanoen "armo" on alkukielessä ollut sana, jota on väärin käännetty ja käsitetty. Se armo ei ole mitään tyrannin suomaa armahdusta jollekin rikoksenteijälle, vaan armo on vain se maailmankaikkeudessa piilevä autuus, onni, harmonia, jota jokainen ihminen kaipaa ja josta jokaista ihmistä kutsutaan tulemaan osalliseksi. Uskonto ei ole oikeastaan mitään muuta kuin sitä, että huudetaan ihmisille: "Teidän ei tarvitse elää pimeydessä ja kärsiä kaikkia näitä kärsimyksiä tietämättä mitä ne ovat, sillä te voitte vapautua, tulla vapaiksi sekä kaikista kärsimyksistä että kaikista tietämättömyydestä. Te voitte ne kärsimykset voittaa sillä tavoin, että tiedätte, mitä ne kärsimykset ovat, mistä ne tulevat ja mikä on niiden sisältö ja tarkoitus. Kun te otatte oikean asenteen kaikkiin kärsimyksiin nähden, niin te huomaatte, että voitte säilyttää sisäisen autuuden, onnen – keskellä kaikkia kärsimyksiä." – Uskonto on oikeastaan sitä, että ihmiselle tarjotaan iankaikkinen onni ja autuus; ja se onni on otettavissa. Mutta se ei ole otettavissa ilman muuta, vaan siten, että ihminen sitä etsii ja kaipaa. Siten hän voi sen saada, ja silloin hän on elämän voittanut. Sitähän uskonnot aina ovat ihmisille tarjonneet – nimittäin alkuperäiset suuret uskonnolliset persoonallisuudet. Myöhemmin sitten on uskonnoissa unohdettu joka taholla, mitä oikeastaan uskonto on ollut. On unohdettu ja on ruvettu palvomaan ulkonaista jumalia – ulkonaista paholaista. – Jos menemme takaisin vanhoihin aikoihin, aikaan ennen Kristusta, voimme selvästi huomata suuren eron siinä menettelytavassa, mikä oli uskonnoilla ennen ja siinä, mikä uskonnoilla on voinut olla jo Buddhan jälkeen, mutta ennen kaikkea Jeesuksen jälkeen.

Huomaamme, kuinka ennen uskonnot aina kääntyivät suurten joukkojen puoleen helpotajuisin opetuksin ja kuinka ne sitten säilyttivät jonkinlaista esoteerisempaa, okkultisempaa oppia tietyille piireille: opetuslapsille, munkeille, papeille . . . Tämä oli silmiinpistävää, jota vastoin meidän täytyy huomata, että Buddha, samoin kuin Jeesus Kristus, kääntyi kaikkien ihmisten puoleen ja kutsui kaikkia onneen ja autuuteen. Buddha, ja suuremmassa määrässä vielä Jeesus Kristus, jätti kuin yksilön itsensä päätettäväksi, tahtooko hän ottaa vastaan hyvän sanoman, evankeliumin, ja tahtooko hän uskossa edetä, vai tahtooko hän jäädä suuriin joukkoihin ulkopuolella. Ennen ei yksilö sitä voinut suorastaan päättää, vaan hän sai korkeintaan kuulla, että oli olemassa viisaita ihmisiä – "ja jos sinä tahdot näiden viisasten luo ja tahdot suuresti kieltää itsesi ja elää joogina, silloin sinä kyllä voit saavuttaa tietoa, mutta se on äärettömän vaivalloista." Useimmat ihmiset tyytyivät vain siihen, että heidän pyhät miehensä ja pappinsa olivat jonkinlaisia auttajia. Erikoistapauksissa he rukoilivat heidän puolestaan jumalia. He rukoilivat jumalia antamaan sadetta ja varjelemaan pelloja, niin ettei lumi- ja raesateet turmelisi niitä ja saattoivat auttaa heitä, kun he olivat kuolemaisillaan ja auttaa heitä kuoleman tuollakin puolen. Näin uskoivat suuret joukot ja elivät onnellisina elämäänsä, niin kauan kuin eivät mitään muuta ajatelleet. Jos he rupesivat ajattelemaan, niin silloin oli heillä selvillä, että he saattoivat mennä noiden viisaiden luo, mennä noihin mysteerikouluihin, joita oli esimerkiksi Egyptissä. Mutta nykyään on asia ollut siten, että kaikille ihmisille poikkeuksetta sanotaan, millä tavoin he voivat vapautua synnistä ja kärsimyksestä, millä tavoin he voivat nousta autuaalliseen elämään ja onneen; ja jokainen saa itse ohjeet Buddhan ja Jeesus Kristuksen sanoista. – Nyttemmin, viime aikoina ei ole tarjottu autuuden tietä, joka vie autuuteen ja Jumalan tietoon, sillä ei ole ollut tarjoojia, joilla olisi ollut jotakin tietoa; ei ole ollut mitään mahdollisuutta. Ainoastaan se tietoisuus on jäänyt jäljelle ihmisille, että pelastus, autuus, kuuluu kaikille ihmisille ja että ihminen saa sitten vapaasti valita, tahtooko hän pelastua vai ei. Ainoastaan tämä on jäänyt kuin vanhana muistona ihmiskunnalle, ja sentähden näemme, että kristikunnassakin tarjotaan uskoa jokaiselle, ja jokainen saa sitten päättää, tahtooko hän ottaa sen vastaan vai mennä iankaikkiseen kadotukseen. Ennen maailmassa oli kysymys vain siitä, tahdonko jatkaa tavallista hauskaa ja onnellista ulkonaista elämää, vai etsinkö jotakin sisäisempää ja korkeampaa totuutta. Siinä ei ollut uskoa. Vaan nyt, kun ei ole mitään tietä autuuteen annettavana, on nostettu tuollainen usko ihmisten eteen: "Jos et tahdo ottaa vastaan tätä uskoa, jonka tarjoan, niin joudut iankaikkiseen kadotukseen." Siitä tulee ansio kristikunnalle. Samalla kun se kadotti tietonsa, mysteerinsä, Kosmillisen Kristuksen, samalla se myöskin turvautui uhkaukseen ja pelotukseen. Kun sillä ei ollut mitään annettavana, niin se sanoi: "Jos et kannata minua, jos et anna paljon rahaa kirkkoille, että voimme niitä ylläpitää, ja luostareille, joissa monet saavat elää – (oikeastaan turhanpäiväisesti) – niin iankaikkinen kadotus sinua uhkaa." Meidän täytyy tunnustaa, etteivät tietenkään itse kirkot ja sen ruhtinaat, piispat ja papit ole millään tavoin tästä tietoisia; juuri heidän ovat olleet yksinkertaisia hyviä ihmisiä. Rooman kirkon papit ovat aina olleet hyviä ihmisiä, täynnä sääliä ja rakkautta kaikkia seurakuntalaisia kohtaan, samoin kuin kreikkalaisen kirkon yksinkertaiset ja usein tyhmät papit. Meidänkin protestanttiset pappimme, jotka ovat saaneet yliopistosivistystä, eivät ole aina olleet niin viattomia ja kilttejä; mutta eivät hekään ole pahaa tarkoittaneet. Kaikki papit, voidaan sanoa, ovat niin luonnollisen hyviä ihmisiä, kuin ihmiset voivat olla – ja hyvää tarkoittavia. He ovat ainoastaan tietämättömiä. He eivät ole tienneet, mitä kirkon pitäisi olla ja mitä se oli tarkoitettu alkuaan olemaan, – mitä on Jumala ja totuus. Eihän kirkko enää langeta tuomiotaan elävien ihmisten yli, vaan se arvostelee ankarasti menneen ja nykyajan ilmiöitä.

Varmaan nyt jo elämme aikaa, jolloin paljon aletaan ajatella. En usko, että ainakaan paavi meidän aikanamme voisi enää sanoa kardinaalilleen nauraen, niinkuin eräs keskiaikainen paavi: "Voi kuinka paljon meitä sentään hyödyttääkään tämä tarina Kristuksesta." Me ihmiset olemme ihmiskuntana paljon kehittyneet ajatuksen ja järjen puolesta. Jos nyt joku piispa tai paavi sanoisi noin, meidän henkemme ei sitä sietäisi; se lausuisi ankan tuomion. Meidän aikamme henki vaatii vilpittömyyttä, todellista uskoa niiltä, jotka ovat etunenässä, – tarkoitan siinä merkityksessä, kuin yleensä nyt uskoa ymmärretään. Se vaatii papeilta, piispoilta ja paaveilta, että he ovat vilpittömiä siinä uskossa, että Jumala on asettanut heidät tällaiseen tehtävään. – Mutta, kuten sanottu, kun tahdomme ymmärtää tätä uskonelämän kehitystä yksilössä,

siis armon eli autuuden järjestystä, silloin meidän on hyvä katsahtaa ensin vanhoihin aikoihin, toisiin uskontoihin, ja parhaiten ja kuvaavimmin meitä silloin voi opastaa Intian vanhat uskonnot.

Tarkastelkaamme vanhaa hindulaista veda-uskontoa. Vanhat veda-kirjat oli saatu jumalilta ilmoituksessa, niin uskottiin vanhassa Intiassa. Ne sisälsivät totuuden ja viisauden – niin kaikki uskoivat. Mutta sitten oli ainoastaan joukko, brahmana-kasti, joka sai niitä kirjoja tutkia; samoinhan oli myöskin keskiajalla täällä Euroopassa, jolloin raamattua ei annettu kenen käsiin tahansa; se olikin vain kreikan- ja latinankielellä, joten sitä ei voinutkaan kuka tahansa lukea – sitä saivat lukea vain papit. Mutta vanhassa Intiassa, jossa ei ollut mitään kirjapainotaitoa, kirjatkin kopioitiin käsin. Siellä eivät saaneet muut kuin brahmana-kastiin kuuluvat lukea näitä veda-kirjoja. Mutta ei niitäkään brahmana saanut ilman muuta käsiinsä. Hänen täytyi erikoisesti valmistaa itseään, ennenkuin hän sai sen vihkimyksen, että sai käsiinsä pyhät kirjat lukeakseen. Hänen täytyi läpikäydä aivan tietty psyykkinen kehitys. – Ja kun me nyt luemme siitä vedaanta-filosofian yhteydessä, jossa näitä asioita selitetään, niin silloin me ymmärrämme, millaista se on ollut. Varsinkin me, jotka olemme teosofisia tutkijoita, totuudenetsijöitä, ymmärrämme mielestämme äärettömän hyvin, mitkä nuo ehdot olivat, jotka asetettiin sille, joka tahtoi lähestyä pyhiä kirjoja.

Brahmanoiden kesken puhuttiin neljästä askelesta, jotka täytyi ottaa sen, joka tahtoi päästä pyhiä kirjoja lukemaan. Ne neljä askelta olivat nimeltään: *viveeka*, *vairaagja*, *shatsampatti* ja *mumuksha*. Nuoren brahmanan, päästyään siihen ikään, että hän voi siihen antautua, piti ensinnäkin kehittää itsessään, tai paremmin sanoen kohtalon puolesta, saavuttaa se kyky, jota sanotaan viveekaksi, joka merkitsee *erottamiskykyä*. Ja se merkitsi, että nuoren brahmanan piti syvästi sisässään tuntea ja myöskin järjessään ymmärtää, kuinka kaikki tässä elämässä oli katoavaista; näkyvässä elämässä oli kaikki aivan kuin ohimenevää, haihtuvaa, jolle ei voinut mitään suurempaa arvoa antaa. Brahmanan piti tuntea, että oli olemassa näkyvä eli katoavainen elämä, jossa vallitsi *maajaa* – harha. Ei olisi mitään tässä näkyvässä elämässä, ellei olisi sitä harhaa, joka tämän kaiken saa aikaan. Nuoren brahmanan piti ymmärtää ja tuntea, että kaikki oli tyhjää, turhaa, katoavaista ja ohimenevää, ja samalla hänen piti myöskin tuntea ja järjellään ymmärtää, että tämän kaiken takana oli olemassa todellisuus; tämän kaiken takana oli jotakin pysyvää, katoamatonta ja ikuista, jota ei saanut sekoittaa näihin harhailmiöihin. Hänen piti tuntea, aavistaa, Brahmania, Jumalaa. Ja sanottiin: "Ei ole mitään merkkiä, todistusta, siitä, että ihminen aavistaisi Jumalan olemassaolon, ellei hän näe ja tunne, että kaikki tämä näkyvä, koko tämä persoonallinen elämä kaikkine ilmiöineen on katoavaista, epäluotettavaa, ohimenevää". Se oli ainoa merkki, että hän saattoi aavistaa Jumalan olemassaolon, merkki siitä, että Jumala on suuri. Juuri sentähden hän näki, että mitään muuta ei ole. Hänen piti nähdä, että tämä kaikki, joka häntä ympäröi, ei ollut mitään pysyvää, ja silloin hänen piti samalla ikäänkuin sielunsa silmillä nähdä, että tämän kaiken takana täytyi olla se Brahman, se Jumala, joka oli ainoa todellisuus. Ja kun hän tämän oli ymmärtänyt, saavuttanut viveekan, silloin hänessä luonnollisesti kehittyi vähitellen *vairaagja*. Mutta hänen itsensä täytyi seurata sisäisellä katsellaan, että se todella kehittyi. Hän ei saanut heittäytyä minkäänlaiseen tunnelmointiin ja ajatuksissaan tyytyä vain katselemaan tuota ikuisesti olevaa. Hän ei saanut heittäytyä mihinkään tunnelmaan, että hän oli jotakin saavuttanut, vaan hänen piti kehittyä ja katsoa, että hänessä kehittyi *vairaagja*, välinpitämättömyys koko tätä näkyvää elämää kohtaan. Hänen tuli tarkoin tutkia omaa sydäntään, sisäistä ihmistään, oliko se missään kiinni; oliko mitään tässä näkyvässä elämässä, joka häntä niin viehätti, että hän saattoi unohtaa Jumalan. Vasta sitten, kun hän oli tutkinut sydäntään ja huomannut, ettei sitä mikään ohimenevä, kuihtuva, viehättänyt, vasta silloin hänessä heräsi tuo *vairaagja*, tuo kyky seistä lujana kaiken katoavan edessä, mielessä aina Brahman eli Jumala. Ja kun hän oli päässyt tuohon kohtaan, hän ei saanut suinkaan pysähtyä siihen, vaan hänen piti todella mennä eteenpäin ja ruveta harjoittamaan itsessään tuota todellisuuden näkemistä; hänen täytyi kehittää vähitellen itsessään kykyä nähdä Jumalaa, sitä todellisuutta, joka oli tämän kaiken katoavaisen takana. Sitä varten hänen piti hankkia itselleen niinsanottu *shatsampatti* eli kuusi hyvettä. Ja nämä kuusi hyvettä, joista me vedaantalaisista kirjoista luemme ja joita nimitetään nimillä: *shama*, *dama*, *uparati*, *titiksha*, *shraddha* ja *samaadhaana* – antoivat hänelle moneksi aikaa paljon sisäistä itekasvatustyötä. – Vaikka moni ihminen meidänkin kristikunnassamme on itsestään johtunut siihen, että hän on nähnyt Jumalan ja tuntee katoavaisuuden ja vastenmielisyyden tunnetta kaikkea katoavaa kohtaan ja aavistaa, että Jumala on jotakin katoamatonta, ikuista, joka on aivan toista kuin tämä suuri illuusio meidän

ympärillämme, niin hän on jäänyt siihen tunnelmaan. Hän ei tunne mitään viehätystä tässä elämässä enää. Kaikki on niin kuivaa ja yksitoikkoista hänen mielestään. Hän on ainoastaan hengessään ikäänkuin ikävöinyt vapahtajaa ja sanonut: "Voi Jumalani, mitä varten minun täytyy vielä elää —, en osaa mitään tehdä, — enkö saa kuolla?" Moni kristitty on tullut tähän kohtaan, että hän mielellään tahtoi päästä taivaaseen ja ikuisuuteen Jumalan luo. Siellä saisi hänen sielunsa rauhan. Hän ei ole tiennyt, että hän on vasta tien alkupäässä. Täällä kristikunnassa niin moni harras uskovainen on pysähtynyt tähän kohtaan, koska kukaan ei ole voinut neuvoa tietä eteenpäin. Ehkä hän sitten, kun on nähnyt, ettei siitä mitään ole tullut tässä toivottomassa olemassaolossa, on tyytynyt jokapäiväiseen elämään. Hän ei ole tiennyt, että nyt alkaa kaikkien niiden hyveiden, kykyjen hankkiminen, koko se pitkä itsekasvatus, joka on aivan välttämätön, ennenkuin ihminen voi saavuttaa tasapainon autuudessa. — Sentähden vanhassa Intiassa olivat onnellisia ne brahmanat, jotka tiesivät, että seuraava askel oli shatsampatti eli nuo hyveet. Ensimmäinen, shama, jo yksin selittää ihmiselle kaiken. Se on *ajatuksen* eli *mielen hillintä*. Nyt nuorelle brahmanalle alkoi se työ, jonka ensimmäinen saavutus oli se, että hän tuli oman ajatuksensa, mielensä herraksi; että hän nyt ajatteli tahi kuunteli mahdollisesti, mitä jumalat ajattelevat. Hänen aivonsa eivät saaneet olla kuin mikäkin majatalo, johon kaikenlaiset matkustajat saavat tulla, kuin mikä hyljätty linnunpesä, johon haaskalinnutkin tulevat pesimään. Hänen aivonsa eivät saaneet olla majapaikka huonolle, roskalle ja saastalle. Ei, — hänen aivojensa — niinkuin me nyt voimme sanoa kristikunnassa — täytyi olla niinkuin Pyhän Hengen temppelein holvikatto, jonka alla viihtyi ainoastaan hyvät, jalot, kauniit ja puhtaat jumalalliset ajatukset. Hän itse ei tahtonut muuta ajatella; mikään muu ajatus ei voinut pyytää pääsyä hänen aivoihinsa. Hänen piti tulla oman mielensä herraksi. Se oli ensimmäinen askel. Vasta sitten seuraa *dama*, toinen askel, se, että hän *hallitsee käytöksensä, puheensa, tekonsa*. . . Siihen hän ei kykene, ellei hän hallitse ajatuksiaan. Kuinka ihminen voisi olla rehellisesti ja vilpittömästi puhdas sanoissaan ja teoissaan, ellei hän ole sitä ajatuksissaan. Kuinka ihminen voisi olla täynnä rakkautta sanoissaan ja teoissaan, ellei hän olisi sitä ajatuksissaan. Seuraavat kuudesta hyveestä olivat sellaisia, jotka kehittivät yhä enemmän hänen lujuttuaan. *Uparati* kehitti sellaista *rauhaa, tyyneyttä ja lujuttua*, että hänen ruumiinsakin vähitellen tuli terveeksi sillä tavoin, että kylmä ja kuuma eivät niin paljon enää vaikuttaneet siihen. Tämä oli erikoisesti itämainen saavutus. Länsimailla oli tämä myöskin, mutta helpompi se oli itämailla. — Ja samassa hänessä kehittyi *titiksha, sanoin kuvaamaton kärsivällisyys* kaikkien ihmisten sanoja ja tekoja kohtaan. Ei millään huudoilla ja sanoilla voinut vähimmässäkään määrässä horjuttaa hänen tasapainoaan. Hän ei voinut millään tavoin joutua pois tasapainostaan. Jos hän oli todellinen brahmana, joka kulki sillä valmistavalla tiellä, joka sitten loppupäässä antaisi hänen käteensä pyhät kirjat, niin se oli niin suuri ja ihana saavutus, ettei mikään hänen ympärillään voinut horjuttaa hänen tasapainoaan. — Muuten tiedämme myöskin, että itämailla on kunnioitettu brahmanoita, niitä ihmisiä, jotka pyrkivät elämään henkistä elämää. Ei Buddhakaan olisi voinut kulkea saarnaamassa, ellei kansaa olisi sillä tavoin valmistettu, että se kunnioitti henkistä elämää eläviä ihmisiä. Kansat itämailla kunnioittivat niin paljon heitä, että he tervehtivät kunnioittavasti heitä, eivätkä pilkanneet. Nuoren brahmanan ei tarvinnut peljätä pilkkaa niin paljon kuin meillä täällä länsimailla. Niin pian kuin ihminen täällä alkaa elää henkistä elämää, hän joutuu ainakin naurun alaiseksi, hän asettuu aivan kuin maalitauluksi kaikkien ajattelemattomien ihmisten herjaaville ja pilkkaaville sanoille. Tietenkin sellainen aika menee ohi; tietenkin hän lopulta voittaa niin paljon ihmisten kunnioitusta, etteivät he enää häntä pilkkaa. — Mutta sitten, kun nuori brahmana oli lujittunut sisässään, kun hän oli saavuttanut tuon *samaadhaanan*, kyvyn *pysyä hiljaa mietiskelemissä*, rukouksessa *ajatus suunnattuna yhteen ainoaan asiaan*, sanokaamme Jumalaan, silloin, sanottiin vanhassa Intiassa, että hänessä heräsi *shradhbaa, usko*. Eikä se ollut mitään epämääräistä. Se merkitsi sanasta sanaan: usko ja luottamus opettajiin; usko siihen, että ihmiset ennen häntä olivat voineet päästä tietoon; että hänenkään ponnistuksensa ei ollut turha, että hänkin joskus oli pääsevä Jumalan tuntoon. Se usko heräsi ja varmistui hänessä. Silloin hän oli valmis astumaan brahmanain joukkoon, jotka tutkivat pyhiä kirjoja. Hänet vihittiin todelliseksi brahmanaksi, ja hänen käteensä annettiin sangen salaperäiset veeda-kirjat, joita hänen tuli tutkia. — Niin oli vanhassa Intiassa.

Jos me sitten ajattelemme Buddhan työtä, niin me voimme yleisesti sanoa, että samalla tavoin oli Buddhankin seuraajien kesken selvä järjestys olemassa. Heidän piti, ennen kuin he tulivat oikeiksi Buddhan seuraajiksi, munkeiksi, jotka voivat jotakin ymmärtää, läpikäydä tietyt neljä astetta, joilla vain oli toiset nimet kuin veedoissa. Sitten vasta he olivat valmiit. Ensimmäinen oli mielen, manaksen, portin avaaminen, ja se

merkitsi sitä, että ihmisen piti sisäisellä aistillaan eli manaksella, järjellään nähdä, kuinka kaikki oli tyhjää ja kuinka jossakin piti olla ainoa todellisuus. Buddhahan oli siinä suhteessa hyvin selväpuheinen ja ankara" – "Kaikki ilmiöt koko olemassaolossa ovat kärsimystä". – Ensimmäinen askel on, että huomaat tämän ja astut siitä pois ja että sisäinen aistisi menee auki huomaamaan sitä ääretöntä avaruutta, joka on kaiken takana." – Sitten tuli valmistautuminen tekoihin, joka on juuri sitä, että ennen kun nuori buddhalainen saattoi ruveta harjoittamaan ja kasvattamaan itsessään, niin hänen piti valmistaa sillä tavoin itseään, että hän hengessään kääntyi pois kaikesta tästä kärsimyksen olemassaolosta ja käänsi katseensa vain *nirvaanaan*, siihen autuuteen, joka on olemassa tämän kaiken toisella puolen. Sitten alkoi itsensä harjoittaminen kaikissa hyveissä. Meidän ei tarvitse siinä viivähtää, kun muistamme, kuinka brahmana harjoitteli shatsampattia, – tietysti on buddhalaisessa harjoituksessa eri vivahduksia. Kolmas buddhalainen aste, joka välittömästi seuraa edellisiä, on sama kuin vanhassa hindulaisessa järjestelmässä – *pelastuksen kaipuu*. Tämä on buddhalaisuudessa kuin koko sielun täyttävä pelastuksen kaiho päästä pois tästä kaikesta harhasta ja päästä nirvaanaan. Sekä vanhassa hindulaisessa että buddhalaisessa järjestelmässä oli opetuslapsi silloin valmis, joka saatettiin vihkiä, ja se merkitsi, että hän sai lukea pyhiä kirjoja. Buddhalaisessa järjestelmässä se merkitsi, että hän oli täysiarvoinen munkiston veli.

VI

Pyhityksen tie

Pyhityksen tiellä, jota kristillisessä uskonto-opissa myös nimitetään armon eli autuuden järjestykseksi, erotetaan dogmatiikan mukaan viisi eri jaksoa tai sanoisimmeko niitä askeleiksi. Nämä viisi jaksoa eli askelta ovat:

*ensimmäinen on kutsumus
toinen on mielenmuutos, kääntymys eli herääminen
kolmas on vanhurskauttaminen
neljäs on uudestaan syntyminen
viides on kirkastus.*

Nämä viisi askelta erotetaan siis pyhityksen tiellä kristillisenkin uskonto-opin mukaan, ja tuleva uskonpuhdistus on varmasti ottava tämän asian erikoisesti tutkittavaksi, koska, kuten jo edellä huomautimme, on liian tavallinen ja yleinen käsitys kristikunnassa se, että uskon elämässä ei ole mitään eri jaksoja tai askeleita, eikä käsitetä, että uskon elämä on tie, jota kuljetaan eteenpäin ja jota kulkiessa siis tulee sivuuttaneeksi erilaisia tiepylväitä, aivan kuin peninkulmapylväitä, jotka osoittavat, mikä taival on jo ehditty kulkea.

Tätä ei ole otettu huomioon meidän nykyisessä kristikunnassamme, sillä tässähän vain ajatellaan, että usko on uskoa ja siinä kylliksi; usko on sitä, mitä se on, ja joka kerran on uskon omaksunut, silloin ei ole mitään sen ihmeellisempää – ihminen on pelastunut. Kyllähän joskus puhutaan siitä, että kun ihminen on tullut uskovaiseksi, kun hän on oikein omaksunut uskon, kristinuskon, silloin hän myöskin elää paremmin ja siveellisemmin kuin ennen. Lankeaa kuin itsestään, että hänen uskonsa vaatii häneltä hieman jalompaa, itsekieltävämpää elämää. Mutta ei sillä elämällä ole itsessään mitään ansiota. Se kyllä seuraa ikäänkuin uskosta, mutta se on itsessään aivan ansiotonta, se on Jumalan armoa. Jos ken sitten uskossaan on hieman parempi, osoittautuu hieman paremmaksi kuin toinen, niin se on aivan kuin Jumalan armoa. Ei siinä ole mitään ihmeellistä. Ei ihminen saa pyrkiä. Jos ihminen alkaisi itse pyrkiä, niin hänessä heräisi hyvin pian itserakkautta, ylpeyttä ja omahyväisyyttä. Ja sehän on kaikkein pahin vika. Sillä ihmisen täytyy olla nöyrä kuin mato. Ihmisen täytyy tunnustaa, että vain Jumalan armo pelastaa ikuisesta kadotuksesta.

Sittenhän on tietysti lahjoja täällä protestanttisessa maailmassa, joissa vähän yritetään siveellisempää elämää. Niinpä muistan hyvin, kun nuoruudessani joskus keskustelin Pohjanmaalla körttiläisten kanssa, kuinka he olivat erinomaisen erikoisia ihmisiä, hyvin vaativia juuri maallisen vaelluksen suhteen. Mutta vaikkakin tunsin ihailevani sitä siveellistä ponnistusta ja vaatimusta itsensä suhteen, mitä olin heissä huomaavinani, niin samalla kuitenkin minun täytyi sanoa itselleni, että nämä vaatimukset suurella määrällä johtivat erittäin ahdasmieliseen elämään. Heidän täytyi kieltäytyä kaikenlaisista luonnollisista asioista, etenkin he lausuvat paheksumisensa kaiken taiteen ja kirjallisuuden suhteen. Ei mitään turhanpäiväisiä kirjoja saanut lukea, ei ollenkaan sitä, mitä nimitetään maalliseksi kirjallisuudeksi. Täytyi lukea ainoastaan postilloja ja Raamattua. Vielä ihmisen piti kulkea erittäin yksinkertaisesti puettuna, aivan tietyn kuosin mukaan. Tuo kaikki vaikutti minuun niin poistyöntävästi, etten osannut ihailla sitä puolta, vaikka muuten minusta heillä oli sielunelämää; he ajattelivat ja ponnistivat, ja heidän asenteensa elämään oli vakava.

Täällä protestanttisessa maailmassa kaivataan jotakin vakavampaa. Muutamien ihmisten mielestä uskonto ei kylliksi inspiroi ja innostuta ihmisiä. Ja sentähden onkin toivoa, että uusi uskonpuhdistus tulee ja

muuttaa monia asioita, muuttaa ennen kaikkea oppeja ja opinkappaleita. On toivoa, että täällä kristikunnassa on ihmisiä – joista ei sitä nyt tällä hetkellä osaisi uskoa –, jotka voivat ottaa uuden uskonpuhdistuksen vastaan, koska he voivat sielussaan tuntea, että se tähtää siihen, mitä hekin tuntevat kaipaavansa.

Kun nyt tahdomme vähän tarkastaa tätä pyhityksen tietä eli tätä armon järjestystä yksityisen kristityn elämässä, niin tahdomme tietenkin ottaa nämä eri askelet yksitellen, ja tahdon tietenkin, mikäli mahdollista, esittää ja tulkita näitä askeleita tuon tulevan uskonpuhdistuksen kannalta.

Kun nyt ensimmäistä askelta nimitetään kutsumukseksi, niin sillä dogmatiikan mukaan aivan oikein ymmärretään, että Jumala kutsuu jokaista ihmistä. Jumala kutsuu kaikissa tämän näkyvän elämän tilanteissa ja kaikissa elämän tapahtumissa ihmistä. Tietysti dogmatiikalla on omat käsityksensä Jumalasta ja koko tästä asiasta, mutta kun emme ollenkaan rajoitu katselemaan asioita samalla tavoin kuin uskonto-oppi, vaan kun katselemme asioita todellisuuden kannalta, siltä kannalta, kuin ne itse asiassa tapahtuvat ja miltä ne myöskin selvästi näyttävät ihmisen silmissä silloin, kun hän perehtyy asiaan ja kun hänellä on niistä tietoa, silloin me tietenkin sanomme, että tämä kutsumus eli tämä Jumalan palvelus on itse se elämän sisällä oleva laki, se ihmeellinen laki, josta jo edellisessä luvussa kerroimme, jota on nimitetty myös Jumalan armoksi. Se on ihmeellinen onnen eli autuuden laki, joka elämässä vallitsee ja jonka jokainen ihminen tuntee sisässään, josta jokainen ihminen on siinä määrin tietoinen, että hän tahtoo onnea ja harmoniaa. Hän ei tahtoisi olla turhanpäiväinen. Jokainen ihminen, jos hän vähän tutkii itseään, tuntee, että hän tahtoisi olla hyvä elämässä. Hän tahtoisi, että hänellä olisi tehtäviä ja velvollisuuksia ja että hän osaisi ne oikein täyttää. Sillä tavoin ihminen tuntee sisässään. Mutta tuo sisäinen ääni ei selvästi kuulu. Mutta joka tapauksessa, vaikka ihminen tahtoo, että hän olisi onnellinen, niin kyllä hänen omatuntonsa moittii häntä, jos hän sanoisi, että hänen onnensa olisi toisten onnettomuudessa. Silloin hänen omatuntonsa sanoisi, että hän on häijy. Ihminen tuomitsee silloin itsensä sisässään. Jokainen terve ja raitis ihminen, joka tahtoisi olla onnellinen, ei tahdo olla sitä toisen ihmisen kustannuksella, vaan hän tahtoisi, että elämä olisi sellainen, että hän voisi olla onnellinen ja samalla tehdä toisia onnellisiksi; hänkin voisi olla pahaa ja syntiä tekemättä, hänkin voisi tehdä hyvää elämässä.

Tällä tavoin jokainen sisimmässään tuntee, jos hän vain osaa tutkia itseään. Ja sentähden meidän ei tarvitse liittää tuohon Jumalan kutsumukseen mitään erityistä käsitystä Jumalasta. Se on itse elämä, se on elämän laki, ja meidän ei tarvitse ollenkaan riidellä esimerkiksi siitä, että Jumalan täytyy olla kolmiyhteinen persoona, joka kutsuu. Tuo on ainoastaan teologinen käsite, teologinen harha. Elämässä on tuo laki, elämän henki, joka vaikuttaa kaikissa ihmisissä.

Kun määrittelimme kutsumusta tarkemmin, niin emme voi pysähtyä siihen, että sanomme, että Jumalan kutsumus on tuossa onnen tavoittelussa. Ei ollenkaan. Tietenkin siinä on paljon syvempi sisältö, niinkuin uskonopissakin sanotaan. Se ei ainoastaan kutsu ihmisiä luonnollisella tavalla onneen, vaan vielä sen lisäksi aivan kuin kuiskaa ihmisille: "Sinä et voi olla onnellinen, jos toiset kärsivät. Sinä et voi olla onnellinen, jos tuotat kärsimystä. Sinun täytyy selvästi tietää ja tuntea, että sinun onnesi perustuu toistenkin onneen. Sinun onnesi, mikäli se on oikeata, pysyvää ja jumalallista, on sama kuin iankaikkinen elämä, ikuinen harmonia ja autuus, ja se on taas siinä, – sen ihminen voi myöskin kuiskeena kuulla omassa sisässään, – että ihminen rakastaa toisia ja kantaa heitä kuin käsillään, että ihminen kantaa maailmaa kuin käsillään, maailman kärsimyksiä harteillaan ja että ihminen tekee työtä maailman ja ihmiskunnan onnen ja kehityksen puolesta. Siinä työssä, joka itsessään on ikuista, on aina todellista rauhaa ja harmoniaa ja autuutta." – Näin ihminen voi myöskin selvästi tuntea sisässään.

Mutta tässä kutsumuksessa on vielä paljon muuta. Kun me katselemme sitä totuudenetsijän kannalta, niin me katselemme sitä tietäjän kannalta. Se sanoo selvästi ihmiselle, millä tavoin hänen on päästävä tuohon rauhaan ja onneen, millä tavoin hänen on päästävä siihen, että hän voisi olla hyödyksi maailmassa ja ainakin, että hän voisi rakastaa toisia.

Ääni ihmisen sisässä, nykyaikana selvemmin kuin ennen, sanoo hänelle suoraan: sinun pitää etsiä totuutta. – Sentähden sangen moni ihminen meidän aikanamme ei ollenkaan huomaa itsessään tuota onnen pyrkimystä ja autuuden tavoittelua; hän huomaa itsessään vain tuon totuuden etsinnän. On kuin hän sielussaan olisi valmistunut siihen, että ei mitään onnea voi olla Jumalan ulkopuolella. Jumala on totuus, ja hänen tulee pyrkiä totuuden tietoon. Ainoastaan sillä tavoin, että hän on totuudenetsijä, hän voi täyttää sisäisen kutsumuksensa. Jumalaa etsitään nyt sillä tavoin, että etsitään totuutta.

Nykyajan ihmisen järki ja ajatuskyky ovat jo kehittyneet, ja sentähden hänen totuuden etsimisensä on myös aina etsimistä ajatuksilla ja järjellä. Se kuuluu asiaan nykyään. Ihmisen täytyy oppia ajattelemaan. Ihmisen täytyy jo tunnustaa itselleen ja tietää selvästi, että jos kohta hän on eläinkunnan korkein ilmaus, niin siitä huolimatta hän on paljon enemmän vielä kuin ainoastaan korkein eläin, sillä eläimessä me emme huomaa sitä vapautta, sitä vapaata ajattelua, sitä järjen itsenäistä, yksilöllistä toimintaa; me emme huomaa eläimessä sitä totuuden etsimistä, sitä kaiken pohtimista, sitä halua ratkaista probleemeja, joka on ihmisessä. Me emme huomaa eläimessä sellaista puhekykyä kuin on ihmisellä. Jos kohta hän tuntee, että hänessä on paljon eläintä, että hänessä on kaikenlaisia eläimellisiä vaistoja, ja ettei hän ulkonaisesti katsoen, alemman sielunelämän kannalta niinkään paljon eroa eläimestä, niin hän kuitenkin huomaa, että ihminen on ihmeellinen olento juuri tuon puhekykynsä vuoksi, joka on yhteydessä järjen kanssa. Katsokaamme sitä ihmeellistä seikkaa, että maailmassa puhutaan satoja eri kieliä, että esimerkiksi täällä Euroopassa elää pienellä alalla monenlaisia kansakuntia, jotka kukin puhuvat omaa kieltään. Se on ihmeellinen saavutus. Jokainen kieli on omalla tavallaan kaunis. Kuta useampia kieliä me opimme tuntemaan, sitä paremmin huomaamme, että niissä kaikissa on oma kauneutensa. On turhaa ylpeillä kielestään, sillä kaikki kansat tuovat sisimpänsä ilmi kielessään, ja se on merkillinen saavutus. Ihminen ei ole sellainen kuin apina, kissa tai koira tai tiikeri. Vaikka hän voi tuntea, että hänessä on kissan, koiran, lehmän tai härän ominaisuuksia, niin sittenkin, kun hän rupeaa tarkemmin ajattelemaan, hän huomaa, että matka on sangen pitkä apinasta ihmiseen. Se, että ihminen osaa ilmaista ajatuksiaan kielten välityksellä, on sanomattoman suurta. Ihmisen erikoisasema on juuri siinä, että hän voi ilmentää totuutta. Hän voi katsoa ylös siihen Jumalaan, jota hän ei näe. – Me voimme kotieläimestä havaita, että se katsoo ihmiseen ja voi häntä rakastaa; näemme koiran, joka rakastaa isäntäänsä ja emäntäänsä uskollisesti ja kauniisti. Mitään liikuttavampaa tuskin voi nähdä kuin eläimen rakkaus. Tuo eläin epäilemättä ajattelee, että tuo isäntä ja emäntä ovat sen jumalia. Eläin näkee siis jumalansa edessään. Mutta ihminen seisoo aivan kuin avaruuden edessä, ja hän näkee ainoastaan kaikki olennot ympärillään, jotka ovat hänen tasallaan tai ala- tai yläpuolellaan. Sitten hän katsoo luonnonvoimia ja sanoo, että ne ovat lakisiteisiä; mahtavia ne voimat ovat, ja minulla ei ole valtaa niiden yli. Minä en osaa käskeä myrskyä vaikenemaan, en voi sanoa ukkosilmalle, että mene pois. Luonnonvoimat ovat ylivoimaisia, ja ne ovat näkymättömiä sinänsä, ihminen näkee ainoastaan niiden ilmennyksen. Ihminen aavistaa, että täytyy olla joku henki kaiken takana, joku, jota hän nimittää Jumalaksi. Ihminen ei näe Jumalaansa, ja kuitenkin hänen täytyy uskoa Jumalaan, ja se juuri nostaa hänet niin suuresti eläimen yläpuolelle. Ihminen voi siis uskoa, että on olemassa näkymätön johto.

Ihminen on totuudenetsijä silloin, kun hän kysyy, mikä tämä näkymätön johto on. Hän tuntee olevansa totuudenetsijä, ja hän heittää sielunsa kuin ulos avaruuteen, näkymättömään pimeyteen, ja hänen sielunsa on täynnä tuota ainoata kysymystä: mikä on tämä Jumala ja mikä on tämä elämä. Ja silloin ihminen myöskin vaistomaisesti tietää ja tuntee sisässään, että hänen täytyy kysyä sitä toisilta ihmisiltä, sillä onhan hän kuullut, että on ollut ihmisiä, jotka ovat sanoneet tietävänsä, jotka ovat sanoneet, että he tuntevat tuon Jumalan ja tietävät totuuden. Totuudenetsijä saa tämän ajatuksen selvänä eteensä, ja hän ymmärtää, että hänen täytyy ottaa selvää niistä, jotka ovat sanoneet jotakin tietävänsä, ja sitten siitä, mitä he väittävät tietävänsä. Ja totuudenetsijä, joka yhä enemmän varmistuu siinä tiedossaan, että on ollut niitä ihmisiä, jotka ovat väittäneet tietävänsä, lähtee silloin luonnon mukaisesti aivan kuin pakosta etsimään totuutta sillä tavoin, että hän tutkii kaikkia maailman uskontoja, kaikkia maailman viisaita ihmisiä, kaikkia niitä, jotka ovat sanoneet tietävänsä. Hän ei voi olla totuudenetsijä muulla tavoin. Hän ei voi olla totuudenetsijä sillätavoin, että hän sanoo: Jumala, ilmoita itsesi minulle. – Sehän on liian rohkeata Jumalan edessä. Kun ihminen sillä

tavoin uskaltaa sanoa, niin hänellä on pitkä menneisyys takanaan. Mutta jos hänellä ei ole sitä menneisyyttä takanaan, niin hän tuntee, että hänen täytyy kulkea sitä tietä, että tutkii kaikkia uskontoja, viisaitten lausuntoja. Hän siis tutustuu kaikkiin maailman uskontoihin.

Tämä kaikki kuuluu aivan suorastaan siihen kristillisen pyhityksen tien ensi askeleeseen, jota nimitetään kutsumukseksi. Harva ihminen voi tulla Kristuksen luo, ellei hän ole sitä ennen tutkinut maailman kaikkia viisaita. Sillä ihmisellä, joka tahtoi aivan ilman muuta suoraan tulla Kristuksen luo, täytyy olla suurenmoinen menneisyys takanaan, sillä jos asia olisi niin selvää, että tultaisiin Kristuksen luo koska vain ja millä hetkellä tahansa, niin silloinhan ei olisi kysymyksessä mikään pyhityksen tie. Mutta koska elämä on tie, niin Kristuksen luo tullaan juuri uskonnon kautta. Kukaan ei voi lähestyä Kristusta, joka ei ole Buddhan edessä ollut polvillaan. Kuka voi Buddhaa ymmärtää, jos ei ole tutustunut Intian kaikkiin vanhoihin kirjoihin. Kuka voi Krishnaa ymmärtää, joka ei ymmärrä kaikkia muita suuria uskontoja, ja joka ei ole kaikkia Persian, Kiinan ja Japanin uskontoja tutkinut. Jos hän ei ole niitä kaikkia tutkinut, niin kuinka hän voi todella tulla Kristuksen luo. Kristuksen luo voi kyllä tulla, mutta aivan ahtaalla tavalla. Mutta kun ihminen on totuudenetsijä, ponnistellut kaikissa toisissa uskonnoissa, koettanut kaikkia ymmärtää, silloin avautuu hänelle tie Kristuksen luo.

Meidän aikanamme Madame Blavatsky, joka toi tähän maailmaan teosofisen liikkeen, juuri toi vertailevan uskontotutkimuksen ja tuon itämaalaisen filosofian ja uskonnon harrastuksen, joka sitten vie Kristuksen luo, Maailmansielun, Aalajan, mystillisen Kristuksen, Kosmillisen Kristuksen tai niinkuin Madame Blavatsky sanoo Kristus-prinsiipin luo. Me emme voi tulla Kristuksen luo, jollemme ole kulkeneet hengessämme uudestaan sitä historiaa, jonka me ihmisinä ja ihmiskuntana olemme eläneet. Kosmillinen Kristus ilmenneenä Jeesus Natsarealaisessa on niin mullistava, niin suuri, niin uusi, että todella on välttämätöntä kulkea hengessään ihmiskunnan mukana voidakseen sitten tulla Kristuksen jalkojen juureen.

Tämä kaikki kuuluu kutsumukseen. Uskonto-opissakin nimenomaan sanotaan, että Jumala kutsuu ihmisiä Kristuksen luo, mutta tämän meidän teologiamme on unohtanut; alkuaan se kyllä tiedettiin, että Kristuksen luo ei tulla noin vain. Sentähden se Kristus, jota teologia tarjoaa ihmisille, on järjen kannalta aivan epähistoriallista ja järjetöntä, epäfilosofista. Se on ainoastaan tunteen maailmassa vastaan otettavissa jossakin määrin. Tuo kristuskäsite itsessään, Jumalan Pojan käsite itsessään, on niin ylevä, niin korkea, ja on Jeesuksen kautta tullut niin lähelle ihmiskuntaa, että vaikka siitä asiasta puhutaan aivan järjettömiä ja vaikka sitä esitetään aivan epäloogillisella ja epäfilosofisella tavalla, niin se kuitenkin puhuu tunteelle. Sentähden tämä kristikunta on sellaisessa asemassa, kuin se on. Sentähden on parin tuhannen vuoden aikana ollut olemassa kristinuskko, vaikkakaan se ei ole ollut sitä, mitä Jeesus tahtoi antaa. Mutta kuitenkin on jotakin olemassa. Kirkot ja teologit saivat käsiinsä jotakin niin korkeata, että vaikka se esitetään vääristetyssä muodossa, niin se ei voi silti olla vaikuttamatta. Sentähden ihmiset täällä länsimailla tuntevat sen vaistomaisesti, ja heidän polvensa notkistuvat vavisten Kristuksen eteen.

Kun ihminen totuudenetsijänä on etsinyt, ajatellut ja tutkinut ja tutustunut vanhoihin uskontoihin, kun hän on seisonut aivan kuin Buddhankin edessä ja kuunnellut hänen opetuksiaan, silloin ihminen on valmis ymmärtämään Kosmillista Kristusta, joka ilmeni Jeesus Natsarealaisessa. Jeesus Natsarealaisessa ilmeni Kosmillinen Kristus suurenmoisella tavalla, vielä suurenmoisemmalla tavalla kuin entisissä profetoissa. Jeesus Kristus toi Jumalan maan päälle. Kaikkihan he olivat tuoneet Jumalaa maan päälle, mutta Jeesus Kristus toi Jumalan. – "Ken minut näkee, näkee Isän," sanoo Jeesus. Hän oli kyllä tietoinen siitä, että näin selvää ja korkeata esitystä, ja sanoisimmeko näytettä Jumalan elämästä, ei ole voinut olla ennen. Jeesus Natsarealainen ei tietenkään siitä tuntenut mitään ylpeyttä; sellaisia tunteita ei enää mahtunut korkeaan Mestariin. Ei Buddhakaan olisi mitään sellaista voinut tuntea. Jeesus tiesi kuitenkin suuressa voittamattomassa rakkaudessaan, että nyt Jumala on tullut minun kauttani hyvin lähelle ihmisiä.

Ihminen on totuudenetsijänä kärsinyt sieluntuskia, ponnistanut älyään ja kulkenut ehkä murheellisen näköisenä, niin että ihmiset ovat ihmetelleet, mikä synkännäköinen olento tuo on. Silloin tulee

kääntymisen, herämys. Ihminen on elänyt askeettisesti; mikään ei maistu hänelle; hänellä on vain tuo yksi ainoa halu, tietää totuus. Kun ihminen on tällaista tietä kulkenut vuosikausia tai useamman elämän aikana, niin silloin tulee se hetki, jolloin kutsumuksen jälkeen tulee tuo herääminen, tuo kääntymys, tuo mielenmuutos. Silloin on aivan kuin hänessä kaikuisi Jeesuksen sanat: "Muuttakaa mielenne, sillä Jumalan valtakunta on lähestynyt." – Silloin nämä sanat alkavat kaikua hänessä itsessään, ja hänessä tapahtuu sitten jonakin päivänä ihmeellinen herämys.

Mikä on tämä herämys? Hän saa nähdä Kosmillisen Kristuksen; nähdä Kosmillisen Kristuksen salaisuuden; hän saa nähdä, niinkuin voimme sanoa Paavalin sanoilla, Jumalan Pojan, samalla tavoin kuin Paavali näki Jumalan Pojan Damaskuksen tiellä. Jeesushan oli jo silloin kuollut ja noussut taivaisiin. Paavali näki Jeesus Kristuksen Damaskuksen tiellä, mutta se ei ollut ainoastaan tuo persoona Jeesus Natsarealainen. Ei se olisi mitään, jos näkee jonkun kummituksen. Ei se ole mikään herämys. Vaikka heräämiseen, varsinkin siinä intensiivisessä muodossa, kuin se oli Paavalilla ja sillä tavalla kuin se on jokaisella totuudenetsijällä aikaa myöten, vaikka siihen heräämiseen myöskin kuuluu se, että näkee joko Jeesus Natsarealaisen tai hänen enkelinsä tai Mestarin, niin pääpaino ei kuitenkaan ole siinä, vaan pääpaino on siinä, että näkee Kosmillisen Kristuksen salaisuuden, näkee Jumalan Pojan, näkee Jumalan Pojan salaisuuden. Se oli tämä, joka sokaisi Paavalin Damaskuksen tiellä, se oli tuo, joka teki Stefanuksen kuoleman autuaaksi, kun hänet kivitettiin, kun hän näki, että Jumalan Poika on tämä suuri ihmeellinen elämä koko tämän meidän elämämme takana. Se on se täydellinen, taivaallinen ihminen, joka elää meissä jokaisessa, vaikka me emme ole tietoisia siitä, että sen siemen on laskettu meihin. Mutta herämyksen hetkellä, jolloin totuudenetsijä näkee tämän Kosmillisen Kristuksen, hän näkee, että Kosmillinen Kristus on tässä ihmiskunnassa, kaikissa ihmisissä, kaikissa eläimissä, koko luonnossa, kaikkialla. Se täyttää koko tämän maapallon, ja ihmisissä se odottaa heräymystä. Todellinen herämys on sitä, että ihmisyksilö herää näkemään Kosmillisen Kristuksen ja samalla sitä, että Kosmillinen Kristus herää inhimillisessä ihmisyksilössä.

Tämä herääminen tai kääntymys tai mielenmuutos on suurenmoinen psykologinen ja voisimme yhtä hyvin sanoa okkultinen kokemus, suurenmoinen henkinen kokemus ihmisyksilölle. Ei sen suurempaa kokemusta ole, kuin että saa nähdä Jumalan Pojan ja saa nähdä, että Jumalan Poika on minussa. Jumalan Poika on kaikissa, mutta minä näen nyt Jumalan Pojan itsessäni. Hän elää minussa. Kosmillinen Kristus on suuri henki tässä meidän maapallomme elämässä ja meidän aurinkokuntamme elämässä ja koko maailmankaikkeuden elämässä. Sen hän näkee ja tajuaa. Me emme löydä sanoja sellaisen aistimuksen, sellaisen kokemuksen ja näkemisen kuvaamiseksi, sillä kaikki sellaiset sanat kuin näkeminen ja kuuleminen ja tunteminen ovat köyhiä, puolinaisia; ne ilmaisevat niin kovin vähäisen siitä aistimuksesta, siitä tiedosta ja tuntemisesta, mistä nyt on kysymys.

Heräämisen jälkeen ihminen on kristitty. Ei ihminen ennen sitä ole voinut olla kristitty. Hän on ollut totuudenetsijä. Hän ei ole ollut minkäänlaisen uskonnon todellinen jäsen, tai kuinka sen sanoisi. Totuudenetsijän ei pidä olla ahtaassa merkityksessä protestantti, roomalais- tai venäläiskatolilainen, juutalainen, buddhalainen, zoroasterilainen tai hindulainen. Hänen ei pidä olla mitään sellaista missään ahtaassa ja kiihkoisessa merkityksessä. "Minä olen totuudenetsijä. Pois minusta ahdasmielisyys. En minä tahdo uskonnollisia muotoja; minä tahdon totuutta, elämää ja Jumalaa." Ja nyt kun hän on näitä kaikkia uskontoja tutkinut, hän ei ole röyhkeä, jos hän sanoo: Minä tahdon nähdä sinut, oi Jumala. – Hän on tehnyt niin paljon. Hän on rukoillut, paastonnut, hän on väännellyt tuskissaan; hänen sielunsa on hajonnut palasiksi tuskasta, kun hän on etsinyt totuutta.

Kun totuudenetsijä on kaikessa nöyryydessään osannut sanoa: "minun täytyy nähdä sinut Jumala", silloin hänelle tulee tuo herämys, tuo kääntymys, tuo mielenmuutos, ja hän saa nähdä Jumalan, hän saa nähdä Kosmillisen Kristuksen, Jumalan täydellisyysajatuksen ihmisestä, kosmillisen ohjelman, olemassaolon suunnitelman. Hän saa nähdä, että se on elämää. Kosmillinen Kristus ei ole mikään ajatusmuoto tai suunnitelma, niinkuin me voimme laatia suunnitelmia jonkin työn suhteen. Kosmillinen Kristus on elävä todellisuus. Kun ihminen saa tämän nähdä, niin hän tulee kristityksi. Minä en suinkaan tarkoita, että hänen

pitäisi välttämättä nimittää itseään kristityksi. Se on tietysti hyvin lähellä täällä länsimailla, mutta meidän ei pidä ajatella, että joku juutalainen tai muu olisi suljettu pois Kosmillisesta Kristuksesta. Joku juutalainen tai buddhalainen tai hindulainen voi olla hyvin välinpitämätön ns. kristinuskoa kohtaan. Hän näkee siinä vain lasten lorua. Hindulainen filosofia on niin järkyttävää ja niin suurenmoista. Eivät hindulaiset välitä siitä, vaikka lähetyssaarnaajamme koettavat käännättää ihmisiä Intiassa kristinuskoon. Itämaalaiset sanovat, että täällä itämailla saa vapaasti julistaa kristinuskoa, sillä ainoastaan ne ihmiset täällä, joilla on huonoa aineellisesti, kuuntelevat. Jokainen hindulainen, joka todella ymmärtää oman uskonsa, ei kallista korvaansa sellaisille loruille. Mutta meidän täytyy sanoa, että viime vuosikymmeninä, n. 20 vuoden aikana, on itämaille tuotu myös toista kristinuskoa, ilman mitään julmia käsityksiä armosta, kadotuksesta yms. Jotkut ovat todella vieneet sinne Kristuksen ja sanoneet: "Tutkikaa, kuka Kristus on. Nähkää, että hän on ihmiskunnan siveellisesti korkein olento, joka nousee yläpuolelle kaikkia toisia. Jos Buddha oli kuinka viisas ja salaperäinen tahansa, hänellä ei ollut sitä ääretöntä voiton riemua, mikä on ylösnousseella Kristuksella. Buddha ei voinut sillä tavoin auttaa ihmisiä, että hän olisi voinut kutsua heitä Jumalan luo onneen ja autuuteen, vaan hän ainoastaan näytti, kuinka olemassaolo on toivotonta ja kuinka ihmisten on vapauduttava tästä toivottomasta persoonallisesta, itsekkästä elämästä. Siis kylläkin aivan totta, mutta se ei sillä tavalla innostuta, nostaa ja auta ihmisiä kuin se julistus, mikä on Jeesus Kristuksella. Elämän pohjasävelenä on autuus ja hyvyys. Ja hyvyys asuu sinussa. Tule hyväksi."

Tämä Jeesus Kristuksen elämänymmärrys ja ilosanoma, evankeliumi, on niin uusi, niin ylikuulollisen korkea, että se voittaa nyt aivan itsestään paljon alaa itämailla. Meidän ei tarvitse millään tavoin kieltää Buddhaa tai muita suuria profeettoja. Itämaalaisetkin saavat ikäänkuin vielä korkeamman ihanteen, joka vaikuttaa niin, että he tuntevat sanomatonta rakkautta Buddhaakin kohtaan ja ymmärtävät häntä. Ne ovat jo erikoisia kristityitä, jotka voivat viedä Kristusta itämaille. Ei niitä ole monta, — yksi tai kaksi. Ja se on ainoa, minkä me tarvitsemme, kun me olemme kaikkiin maailman uskontoihin tutustuneet. Me silloin luemme tämän kristinuskon yhdeksi uskonnoksi. Senkin me olemme perinpohjin tutkineet, jotta me sitten voisimme tulla Kristuksen luo, jotta me sitten voisimme herätä Kosmillisessa Kristuksessa. Kyllä sen ihmisen täytyy olla ilman pelkoa, ilman arkuutta, ilman mitään omantunnon vaivoja, ilman ahdistusta, ilman huolta, ilman kaikenlaisia persoonallisia, turhia sieluntuskia, ja aivan vapaa, joka Kristuksen luo voi tulla. Tai jos hänellä on kaikenlaisia huolia, niin hän huomaa, että ne pyyhitään pois. Jos hänen karmansa on sellainen, että hän saa nähdä Kosmillisen Kristuksen, niin silloin kaikki hänen huolensa, kaikki hänen murheensa ja surunsa, kaikki hänen huonoutensa loittonevat hänestä. Kun hän herää, niin hänen persoonallisuutensa muuttuu.

Tämä herääminen, tämä elävöityminen Kosmilliseen Kristukseen ei tietysti tule vasta silloin, kun ihminen on täydellinen olento. Hän ei voi tulla täydelliseksi ilman Kristusta. Tietenkin hän ponnistaa niin paljon kuin mahdollista. Hän on askeetti. Hän kiduttaa itseään. Hän paastoo. Hän rukoilee. Hän tekee kaikkea tätä, ja hänen omasta mielestään mitään saavuttamatta. Mutta sitten kaikessa tässä heikkoudessa, mitättömyydessä ja huonoudessa hän herää Kosmillisen Kristuksen näkemiseen, ja silloin hän myöskin samalla tietää: minä tulen voittamaan koko tämän näkyvän elämän ja koko tämän näkyvän persoonallisuuden, jota nimitän itsekseni, mutta joka ei ole minun itseni sen enemmän kuin mikään muukaan. Minun täytyy sitä kasvattaa, vapauttaa se ja nostaa se pois kaikesta turhanpäiväisyydestä, kaikesta synnistä ja kärsimyksestä, kaikesta epätäydellisyydestä, mutta sehän ei olekaan mitään vaikeata. Kristukselle on kaikki mahdollista. Tämän ihminen niin selvästi näkee, ja näkee tämän oman korkeamman minänsä kannalta, että hänen persoonallisuutensa, joka on hänen ulkopuolellaan, on tavallaan merkityksetön asia, vaikka tämä persoonallisuus on hänelle annettu. Oman ovensa edusta hänen on ensin lakaistava. Ei hänen tule mennä toisia pistelemään ja tuomitsemaan. Hänhän on juuri saanut oman persoonallisuuden, joka hänen toimestaan tulee täydelliseksi. Se hänen on puhdistettava, ja samalla kuin hän puhdistaa omaa persoonallisuuttaan, hän auttaa myös toisia. Se käyttää välistä hyvin hellää ja rakastavaa kieltä, mutta joskus sangen ankaraakin. Se ehkä välistä nuhtelee ja pauhaa, mutta sehän on kaikki tuon korkeamman kannalta, sen nimessä. Ei se ole tämä persoonallisuus, joka tätä tekee.

Sentähden, kun ihminen totuudenetsijänä on herännyt, ja siis kääntyy ja tuntee, että hän alkaa uutta elämää, niin tulee tuo kolmas askel: vanhurskauttaminen. Tämä vanhurskauttaminen on se kohta, johon kristikunnassa aina pysähdytään. Siitä eteenpäin ei monikaan ole päässyt, ainoastaan jotkut ns. pyhimykset, joita ei ole niin hirmuisen paljon. Katolinen kirkko on julistanut joitakin pyhimyksiksi, ja nehan voivat olla pyhiä ihmisiä, ja siellä täällä pitkin kristikuntaa on ihmisiä, jotka kulkevat pyhityksen tietä, astuvat vanhurskauttamisen askeleita, vaiikkeivät itse sitä niin tiedäkään.

VII

Vanhurskauttaminen ja uudestisyntyminen

Vanhurskauttaminen, uudestisyntyminen ja kirkastus ovat kristillisen uskonopin mukaan kolmantena, neljäntenä ja viidentenä askelena ns. pyhityksen tiellä eli armonjärjestyksessä. Edellisessä luvussa kerroimme kahdesta ensimmäisestä askelesta, kutsumuksesta ja kääntymyksestä. Ja kuten muistamme edellisistä luvuista, niin sitä ennen puhuimme tästä pyhityksen tiestä tai sitä vastaavasta tiestä vanhojen uskontojen järjestelmissä. Sillä aina on ollut, senhän me olemme uskontoja tutkiessamme huomanneet, jonkinlainen armonjärjestys tai pyhityksen ja puhdistuksen tie, joka ihmisen pitää kulkea. Ja me tiedämme, kuinka esimerkiksi vanhassa veedaantalaisessa, hindulaisessa uskonnossa erotettiin neljä tai viisi tällaista askelta. Ensimmäinen oli *viveeka* ja toinen *vairaagja*, ja me huomaamme, kuinka ne vastaavat *kutsumusta* ja *kääntymystä*. Viveeka on kyky erottaa todellinen ja epätodellinen toisistaan ja vairaagja on välinpitämättömyys epätodellisesta. Ja kutsumus eli viveeka oli sitä, joka vastasi todellisuuden havaitsemista, sekä kääntymys, joka vastaa vairaagjaa, on välinpitämättömyys epätodellisen, haihtuvaisen, suhteen. Ja sitten seurasi *shatsampatti* eli kuusi hyvettä. Mainitsimme, että kun ihminen on saavuttanut välinpitämättömyyden, näkee todellisen ja epätodellisen, kuinka tässä näkyvässä elämässä kaikki on epätodellista ja sitten on saavuttanut hengessään väsymyksen kaiken epätodellisen suhteen, hänelle silloin alkaa elämä, jossa hän tavoittelee todellisuutta ja totta. Ja tässä elämässä hänen täytyy edistyä askel askelelta, harjoittaa itseään kaikin tavoin. Ensimmäisiä tuossa shatsampattissa oli ajatuksen hillitseminen. Ihmisen täytyi harjoittaa itseään ja saavuttaa enemmän valtaa oman kuolevaisen persoonallisuutensa yli ja lopulta yhtyä korkeampaan ja saavuttaa ne hyveet, joihin viitataan tässä shatsampattissa. Sitten hänessä heräsi *mumuksha* eli sanomaton kaiho pelastukseen.

Kutsumus ja kääntymys eivät ole aivan samoja kuin vanhat viveeka ja vairaagja, sentähden että me tässä kristillisessä järjestelmässä tulemme tekemisiin Uuden Liiton kanssa. Koetimme edellä huomauttaa, kuinka elämän ehdot nyt ovat muuttuneet Jeesus Kristuksen jälkeen. Nyt eletään Uudessa Liitossa, nyt Jumalan Poika ei enää ole kaukainen, saavuttamaton ihanne, jota ihminen tavoittelee ja jonka ihminen ennen sai nähdä pitkien ponnistusten jälkeen. Nyt Jumalan poika, mystillinen Kristus, tuo Isän Jumalan täydellisyysajatus, joka piilee kaikkialla, on lähellä ihmistä. Se oli ennen niin korkealla tasolla, että ihmisen täytyi kovasti ponnistaa Vanhassa Liitossa, ennenkuin hän voi nähdä Jumalan Pojan. Mutta nyt tässä kristillisessä järjestelmässä kaikki kohdistuu siihen, että ihminen näkisi Jumalan Pojan, että hän saavuttaisi sisässään henkisen tietoisuuden siitä täydellisyysihmisestä, joka piilee jokaisessa ihmisessä. Tämä on nyt tullut lähemmäs ihmiskuntaa. Se, mikä ennen oli kaukainen saavutus, on nyt kuin alkusaavutus, ei kuitenkaan niin helppo ja mitätön alkusaavutus, että sen voisi ilman muuta omistaa uskossa, vaan sellainen, jonka varmasti saavuttaa, kun alkaa totuutta etsiä, eikä ennen kuin on tutkinut kaikkia muita uskontoja, syventynyt niiden henkeen ja sitten todella nähnyt, että ihmiskunnan ja jokaisen yksilön pelastus on tässä Jumalan Pojassa, joka on meitä niin äärettömän lähellä. Tämä on yksilön välttämätön ymmärtää; se pitää ikäänkuin nähdä — on vaikea käyttää muuta sanaa kuin "nähdä" —, vaikka alussa, kun ihminen tulee tietoiseksi Jumalan Pojasta, hän ei välttämättä näe silmillään sitä, minkä hän myöhemmin näkee. Jonkinlaisella intuitiivisella, sisäisellä vakaumuksella hän tajuaa tuon täydellisyuden, mikä on ihmisen edessä ja mikä meidän jokaisen on saavutettava. Tähän hän tulee kutsumuksen jälkeen. Kääntymys on sitten siinä, että hän tajuaa ja näkee Jumalan Pojan. Ja silloin tulee kysymykseen se usko, josta Jeesus Kristus ja Paavali ja muut apostolit kertovat kirjoituksissaan Uudessa Testamentissa. Ihmisen on täytynyt ensin tulla totuudenetsijäksi. Hän ei saa rauhaa, ennenkuin hän kaikin tavoin on itseään harjoittanut ja treenannut, ponnistanut älyään, ja etsinyt totuutta kaikista kirjoista ja kirjoituksista. Sitten vasta, kun hänen etsimisensä

on tullut aivan elämän ja kuoleman kysymykseksi, Jumalan kutsumus tulee hänen luokseen kääntymyksessä, siinä, että hän näkee Jumalan Pojan. Ei ennen.

Meidän ei siis tarvitse ajatella, että se on niin mitätön asia, että sen koska tahansa saavuttaa. En sano, etteikö ihminen voisi tehdä paljon psykologisia kokemuksia sitä ennen. Ihminen, joka on vajonnut syntiin ja jonka omatunto häntä soimaa, tulee esimerkiksi synnintuntoon, vaikkapa jossain uskonlahkossa. Häntä vapistuttaa sisäinen tieto siitä, että on elänyt synnissä. Mutta ei ihminen pääse synnintuntoon, ellei hän ole sitä ennen taistellut paheitaan vastaan. Jos ihminen on esimerkiksi juoppo ja ajattelee, ettei muuta inhimillistä elämää ole, kuin että saa nauttia alkoholijuomia, niin, niin kauan kuin hän sillä tavoin ajattelee ja puolustaa itseään, hän ei voi tulla synnintuntoon ja katumukseen, niinkuin sanotaan kristillisellä kielellä. Hänen on täytynyt sisässään, omassatunnossaan, joskus tuntea, että tämä hänen elämänsä on väärää ja huonoa ja että hänen pitäisi päästä siitä irti. Silloin hänelle voi tapahtua jossain herätyskokouksessa, että käy kuin vavistus hänen sielunsa läpi ja hän tuntee tahtovansa luopua huonosta elämästään. Tämä on hyvä psykologinen kokemus. Ja kuta kauemmin sitä kestää, sitä enemmän ihminen voi tulla valaistukseen. Sitä voi kestää kuusi kuukautta, ehkä kolme vuotta, ehkä kymmenen vuotta, ja silloin hän ei lankea niihin himoihin, mutta sitten tavallisesti tapahtuu muutos, ja hän lankeaa. Tuollaiset uskonnolliset, psykologiset ilmiöt eivät ole aivan todellisia, niin kauan kuin ihminen ei ole ollut niin kokonaan totuudenetsijä, että hänen järkensä, tunteensa ja koko olemuksensa on mukana tässä heräyksessä. Hänen kutsumuksensa täytyy olla läpeensä elävä, ennenkuin hän voi tulla siihen kääntymykseen, joka tosiasiallisesti kuuluu tähän Uuteen Liittoon ja Uuden Liiton pyhityksen tiehen.

Mutta jos otaksomme, että ihminen on ollut todellinen totuudenetsijä monen elämän aikana ja nyt, kun hän on jälleensyntynyt Jeesus Kristuksen jälkeen, sekä käy läpi tuon todellisen kääntymyksen ja aivan selvästi oivaltaa ja näkee, että täydellisyys on ihmiselämän päämäärä, että täydellisyys on Jumalan Poika, se elävä ihanne, mikä on tässä maailmankaikkeudessa, silloin tulee hänen eteensä vanhurskauttamisen aste, vanhurskauttamisen tie. Mutta jos ihmisellä ei ole sitten mitään tietoa siitä, miten hänen tulee menetellä, niin hän voi pysähtyä, ja vanhurskauttaminen, joka kyllä tapahtuu hänessä itsessään, kun hän on uskollinen kääntymyksessä, kuitenkin tapahtuu niin hitaasti, että hän kadottaa liian paljon aikaa, jota vastoin, jos hän saa ohjausta, miten hänen on meneteltävä, hän voi astua eteenpäin nopeasti.

Kristinopissa, dogmatiikassa, sanotaan, että se on usko, joka vanhurskauttaa. Ja varsinkin meidän protestanttisessa maailmassamme sanotaan, että usko yksin vanhurskauttaa; Paavalin sanojen mukaan tulemme vanhurskaiksi uskon eikä tekojen kautta. Protestanttinen maailma ei oikein hyväksy sitä, että ihmisen täytyy myös suorittaa hyviä tekoja, että ne ovat välttämättömiä ihmiselle, kuten katolinen kirkko sanoo: ihminen ei voi pelastua, ellei hänellä ole uskoa ja ellei hän suorita hyviä töitä. Ja jos ajattelemme ulkonaisesti, jokapäiväisen järjen kannalta, niin sanomme, että tietenkin katolinen kirkko on oikeassa, paljon viisaampi, kun se antaa arvon ihmisen siveellisille ponnistuksillekin. Hyvät työtään todistavat maailmalle, että ihminen on uskovainen. Ja protestanttinen kirkko hairautui suuresti, kun se otti kaiken arvon pois ihmisen hyviltä töiltä.

Ja kuitenkin meidän täytyy sanoa, kun esoteerisesti tai okkultisesti, henkisen todellisuuden kannalta, tutkimme näitä asioita, että Paavali on oikeassa ja paljon syvällisempi kuin tavallinen katolinen kirkko. Hän ymmärtää enemmän. Mutta hän on oikeassa ainoastaan sillä ehdolla, että ymmärrämme, mitä hän tarkoittaa uskolla. Sillä jos ymmärrämme, mitä usko on, silloin on aivan totta, että usko meidät vapauttaa ja pelastaa, vanhurskauttaa, eikä mitkään teot, sillä kuten Paavali sanoo, teot ovat kuin ansioita, ja ne palkitaan ansion mukaan, mutta ihminen pelastuu armosta, kun hän uskoo. Teot ovat siis ansiota, ja palkka tulee laista, mutta kun meidän ansiomme on uskosta, tulee palkka armosta. Nyt meidän tulee muistaa, että armo merkitsee iloa, onnea, autuutta. Siis, kun ihmisellä on usko, silloin vanhurskauttaminen ja pelastus tulee ilosta ja autuudesta, joka on yläpuolella karman – eli syyn ja seurauksen lain.

Tämä on erittäin tärkeä kohta, se keskuskohta, jonka ympärille kaikki kiertyy. Meidän täytyy ymmärtää näitä näkökohtia voidaksemme sitten nähdä, mitä usko on tässä Uudessa Liitossa. Sillä kun Paavali sanoo, että tekojen mukaan tulee ansiota ja ansiosta tulee palkkaa lain mukaan, niin Paavali itse asiassa puhuu Vanhasta Liitosta ja niistä suhteista, jotka vallitsevat Vanhan Liiton tiellä. Ja kun hän sanoo, että uskossa tulee pelastus ja vanhurskauttaminen ilosta ja onnesta, niin hän sillä kuvaa Uutta Liittoa. — Muistelkaamme nyt, kuinka Vanhassa Liitossa vanhurskauttaminen tapahtui. Sehän tapahtui tavattomin ponnistuksin siten, että ihminen ensin oppi hillitsemään ajatuksiaan, sitten käytöstään, sitten koko luontoaan, ettei mikään voinut häntä järkyttää, ei mikään suru tai tuska vaikuttaa häneen; hänen ruumiinsa tuli niin karaistuksi, ettei kylmä ja kuuma vaikuttanut siihen mitään.

Kaikkia tällaisia asioita ihminen tavoitteli ja saavutti Vanhan Liiton tiellä, ja se oli ansiosta, mitä hän saavutti. Hän turvautui silloin karman ja syysuhteen lakiin, ja hän tiesi, että jokahetkinen ponnistus tuottaa tuloksen. Kun ihminen istuu mietiskelemään, kun hän ottaa tuon nuoren varsan, jota nimitämme ajatuksiksi ja pitää sitä kiinni ja hiljaa ja valitsee jonkin kohteen ajatuksilleen ja sitä pitää mielessään niin kauan kuin tahtoo, kun hän tällä tavoin ponnistelee, niin hän tietää, että hänelle tulee palkka, hänelle kehittyi itsensä hillitsemisestä ajattelun kyky, hän kehittyi eteväksi ajattelussa, että hän voi ajatella kuinka vaikeita probleemeja tahansa, ratkaista kuinka vaikeita filosofisia kysymyksiä tahansa, arvostella kaikkia asioita; hänen älynsä, ajatuksensa, kehittyi yhä terävämmäksi. Kun hän kääntää ajatuksensa johonkin asiaan, hän tarkastaa sitä ja tutkii ja ottaa siitä selvän. Ja kaikki tietävät vanhalla tiellä, että heissä kehittyi ehdottomasti tämä kyky. Se tulee ansiosta, palkan lain mukaan, kun ihminen ponnistaa. Ja sitten kaikki muut kyvyt kehittyvät sitä mukaa.

Ja nyt siis syystä kysymme: eikö vanhurskauttaminen tässä Uudessa Liitossa ole myöskin samaa? Siihen tahtoisimme huomauttaa heti, että ennen kuin ihminen edes pääsi kääntymykseen, niin kauan kuin hän vaelsi kutsumuksessa, niin kauan hän harjoitteli kaikkia kykyjä itsessään, koetti oppia ajatusta hillitsemään, hän oli silloin todellinen totuudenetsijä, hän ponnisti päästäkseen totuuden tietoon. Hänellä on jo jonkin verran näitä kykyjä, kun hän kääntymyksessä näkee Kosmillisen Kristuksen, Jumalan Pojan. Hän on jo oppinut käytöstään ja ajatuksiaan hillitsemään; hän on tullut oman sielunsa herraksi, herraksi omassa talossaan; hän ei ole enää orja, vaan niinkuin poika. Ei kuitenkaan läheskään täydellisesti, sillä kun hän näkee täydellisyyden ihanteen, hän näkee myös, kuinka kaukana hän on siitä. Mutta hänellä on hyvin harjoitettu organismi käytettävänä; hän ei ole paheitten ja himojen orja; niistä hän on ennen jo taistellut itsensä ainakin jonkin verran vapaaksi. Nyt hänelle alkaa uusi elämä: hän saa tietää tietäjältä, asiantuntijalta, että tämä vanhurskauttaminen tapahtuu todellisuudessa uskon kautta. Mutta mikä se usko on? Onko se uskoa tiettyyn filosofiaan ja opinkappaleisiin? Ei, usko on, niinkuin sanotaan Uudessa Testamentissa hebrealaiskirjeessä, luja luottamus niihin näkymättömiin, joita toivoo. Kun ihminen näkee täydellisyyden ihanteen, kun hän tuntee olemuksessaan, että hänessä on tämä siemen, että hänen täytyy kerran tulla täydelliseksi ihmiseksi, kuten esimerkiksi Jeesus Kristus, silloin hän ymmärtää, mitä usko on. Usko on juuri ehdoton, luja luottamus tähän toivottuun täydellisyyteen. Usko on luja luottamus tuohon Jumalan Poikaan, horjumaton usko siihen Kristukseen, joka on kaikkialla ja joka on hänessä.

Onko tämä usko aivan epämääräinen käsite? Eikö esimerkiksi Jeesus Kristus ole antanut mitään ohjeita sen suhteen? Tämä on se tärkeä kohta, jonka ihmiset aina unohtavat. Me tiedämme, että kristikunnassa aina puhutaan uskosta, ja voi olla, että usein ehkä noilla uskovaisilla on käsitys siitä, mitä usko on, että se on uskoa Kristukseen täydellisenä ihmisenä, uskoa Jumalan Poikaan, ja että se usko on juuri tekemisissä täydellisyyden kanssa. Mutta tässä kristikunnassa ei muisteta eikä tiedetä, mitä Jeesus nimenomaan sanoo: "Jos te uskotte ja jos uskossa olette minun opetuslapseni, niin silloin tehkää, mitä minä olen käskenyt." Siten Jeesus Kristus on kuvannut meille tätä uskon elämää. Usko ei ole mikään järjen asia. Silloinhan se olisi uskoa tiettyyn filosofiaan. Se voisi olla sunnuntaihyllä; viikolla ei sitä tarvitsisi muistaa. Mutta usko on elämää, sitä, että ihminen aina, yhtä mittaa elää Jumalan kasvojen edessä, tuossa täydellisyyden näkemisessä. Usko on sitä, että ihminen aina elää Kosmillisen Kristuksen läheisyydessä, että hän aina kantaa sisässään ihannetta. Sitä usko on. Ei uskoa voi asettaa syrjään joksikin aikaa, ei panna

laatikkoon ja istua itse mukavaan tuoliin ja huoahtaa, että nyt voin vähän levähtää, niinkuin entinen neekeri sanoi: "Hyvä Jumala, nyt olen uskonut viisitoista vuotta, ja nyt tahtoisin vähän levähtää."

Jos ihmisellä on usko, niin se merkitsee, että hän elää uudella tavalla, uudessa näkemyksessä, uudessa tietoisuudessa. Hän ei voi hetkeksikään siitä luopua; hänen täytyy aina keskustella Jumalan, Kristuksen, Jumalan Pojan kanssa, täydellisyyden kanssa, kuinka kukin tahdomme sitä nimittää. Jos ihminen uskoo, hän elää aina siinä uskossa. Jos hän istuu teatterissa, hän katsoo näytelmää tarkkaan, mutta on, niinkuin hän ei sitä seuraisi, vaan Jumala hänen kauttaan. Hänelle se voi olla suuri elämys, taidenautinto, mutta se on elämys Jumalalle, Kristukselle. Ja hän näkee enemmän silloin kuin ne, jotka ovat tulleet huvittelemaan. Hän on paljon onnellisempi; hän nauttii paljon enemmän, tuntee paljon voimakkaammin ääretöntä elämäniloa kuin se, joka tulee nauttimaan, sillä kaikki hänen tunteensa ovat tuhat kertaa voimakkaampia kuin noiden toisten.

Hän, joka elää uskossa, vanhurskautuu vain tietyllä tavalla, siten, että hän seuraa Jeesus Kristusta ja noudattaa hänen käskyjään. Jeesus Kristushan on antanut meille selvät käskyt Vuorisaarnassaan, ja olemme kaikki monta kertaa ne kuulleet ja niitä ajatelleet: "*älä suutu, — älä ole epäpuhdas, — älä vanho ja puhu turhia, — älä vastusta pahaa, — rakasta kaikkia*", siis viisi käskyä. Ja vaikka ne näyttävät niin yksinkertaisilta, niin me tiedämme, ettei mikään oikeastaan suututa ja loukkaa maailman ihmisiä niin paljon kuin nämä käskyt. Kun ensimmäisessä käskyssä sanotaan, että älä suutu, niin sen noudattaminenhan kääntäisi maailman nurin; kaikki huutavat yhteen ääneen: "tuohan on sulaa hulluutta; mehän tulemme ulkokultaisiksi!" Aivan niin, jos otamme sen hienouden kannalta, mutta Jeesus onkin tarkoittanut: jos elät Jumalan Pojan elämää, et osaa suuttua hengessäsi. Ja tämä Jumalan Pojan hengessä eläminen alkaa heti ensimmäisenä päivänä, ja ihminen heti asettaa itselleen juuri nuo käskyt: "älä suutu, älä ole epäpuhdas, älä vanho, älä vastusta pahaa, rakasta kaikkia". Hän huomaa, että hänen täytyy elää juuri niissä; hänen täytyy juuri niitä toteuttaa. Ja hän huomaa, että hänen täytyy sanomattomasti keskittää itseään, aina olla tietoinen, jotta ei lankeaisi.

Tämä on vanhurskauttaminen. Se ei ole niinkuin ennen, että yhden tunnin päivässä istuu ja harjoittelee jotakin mietiskelyä, vaan se kestää aamusta iltaan ja illasta aamuun. Ja Jeesus Kristus on sanonut: "Jos pidät minun käskyni, silloin etenet vanhurskauttamisen tiellä, et muuten." Ja pian myöskin ihminen silloin huomaa, että kaikkein merkillisin ja tärkein ja kaikkein mullistavin kohta on tuo neljäs käsky: älä ole pahaa vastaan; älä millään väkivaltaisella tavalla, älä aineellisella äläkä henkisellä pakolla ole pahaa vastaan. Jeesus kertoo tästä vertauksen: joku, joka näki, että rikkaruohot olivat pellolla kasvaneet, meni ja nyki ne pois, mutta samalla veti viljankin taimet pois. "Anna rikkaruohojen olla, mutta katso, että hyvä kasvaa sinun ulkopuolellasi." Maailmanparantajat tahtovat aina parantaa toisia.

Tämä Jeesuksen käsky puhuu oikeastaan meidän kaikkein syvimmälle ja parhaimmalle puolellemme. "Älä ole paha toisille, mutta näytä yhtä mittaa esimerkkiä: ole itse aina puhdas, suuttumaton, hillitty puheissa, rakasta kaikkia, elä tuossa sanoin kuvaamattomassa uskossa; sinun ei tarvitse huolehtia toisista, sillä katso, kaikki ihmiset ovat minulle yhtä kalliit, kaikki ihmiselut tulevat kerran täydellisiksi. Jokaisessa ihmisessä herää, jos ei nyt, niin joskus myöhemmin, ehkä sadan ruumistuksen perästä, sanomaton halu mennä sen Jumalan luo, joka on kaiken takana. Jokaisessa herää kerran halu kulkea totuuden tietä, saavuttaa täydellisyys, unohtaa itsensä, päästä pois kaikesta persoonallisesta, rajoituksesta." — Auttakaamme siis toisiamme, kertokaamme heille, mitä tiedämme elämästä. Meidän ei tarvitse hyökätä toisten kimppuun, ei raadella heitä, vaan ainoastaan näyttää esimerkillä, että yritämme itse kulkea puhtauden, kauneuden, totuuden, rakkauden tiellä. Se on uskossa vanhurskauttamista. Emme me ehdi ajatella, että meidän pitäisi hankkia itsellemme se ja se hyve; me emme ollenkaan katso itseämme, vaan koko ajan, yhtä mittaa kuljemme kaidalla tiellä aina mielessä Jumalan Poika, täydellisyyden ihanne. Kuinka ehtisinkään katsoa, olenko jo edennyt yhden metrin tiellä; minun asiani on vain yhtä mittaa kulkea Jeesus Kristuksen jäljessä, aina, väsymättä. Ja silloin en vetoa karmaan, silloin olen Jumalan armon, jumalallisen ilon, autuuden, suuren onnen lapsi; olen silloin onnen lain, autuuden lain alla. Ja minä en voi tuntea muuta, kuin että olen sanomattoman onnellinen ja autuas. Tuleehan ihmiselle ns. huolia ja murheita; nehan kuuluvat inhimilliseen

elämään, mutta en voi niistä horjua millään tavoin; minä valan niihin kaikkiin iloa, luottamusta, rakkautta. Uskon toisiin ihmisiin; uskon heidän apuunsa, hyvyhteensä; minun ei tarvitse ollenkaan ajatella, että joku olisi paha.

Tämä astuminen vanhurskauden tielle on merkillinen kohta ihmisen elämässä tässä Uudessa Liitossa. Ja kaiken keskuskohta on se, että ihminen ymmärtää tuon neljännen käskyn, ettei hän vastusta pahaa. Silloin vasta hän oppii rakastamaan, silloin vasta hän oppii kärsimään. Sillä hän huomaa, että se, että tahdomme kaikkien menettelevän oikein, meidän mieleemme mukaan, on oikeastaan sitä, että pakenemme kärsimystä, ettemme tahdo kantaa tuota kuormaa, että toinen saisi olla epätäydellinen; me syytämme, ahdistamme, poljemme häntä. Se on vain meidän omaa pelkuruuttamme, pakenemista. Silloin, kun me ymmärrämme tämän pahan vastustamattomuuden, silloin vasta osaamme kärsiä; silloin olemme ottaneet toisten taakat päällemme, silloin kannamme toisten suruja ja murheita ja lohdutamme heitä. Vaikka elämä on sanomatonta autuutta ja iloa ja onnea, se on samalla sanomatonta kärsimystä. Autuus on kaiken yläpuolella, mutta persoonallisuus kantaa ristiä, taakkaa, se kärsii.

Kun ihminen on kulkenut vanhurskauttamisen tiellä, hänessä tapahtuu uudestisyntyminen. Mikä on tämä uudestisyntyminen? Uudestisyntyminen on sitä, että minusta tulee uusi ihminen, Jumalan Poika. Ja se tapahtuu, kuten Jeesus Kristukselle. Ääni sanoi Hänelle ylhäältä: "Sinä olet minun rakas poikani, jonka olen tänään synnyttänyt." Ihmisestä tulee uusi ihminen; ihminen syntyy ylhäältä; Jumala tunnustaa hänet pojakseen. — Hän on nähnyt jo aikaisemmin täydellisyyden ihanteen, Kristuksen, Jumalan Pojan, mutta se ei ole mitään verrattuna siihen uudestisyntymiseen, jolloin Isä sanoo hänelle: "Sinä olet nyt minun poikani, jonka olen synnyttänyt." Ja kun se on ihmiselle tapahtunut, silloin avautuu hänelle kirkastuksen portti, aivan niinkuin dogmatiikassa sanotaan, se jakso, jolloin hän tulee yhä enemmän Kristuksen kaltaiseksi. Silloin Kristus saa muodon hänessä; ihminen antaa itsessään muodon Kristukselle.

Se on viimeinen askel tällä pyhityksen tiellä dogmatiikan mukaan. Ja se on aivan oikein. Kun ihminen on syntynyt uudestaan, silloin on Kristus syntynyt häneen; hän on tullut tietoiseksi Kristuksesta itsessään; hän on Jumalan Poika, ja hän etenee Jumalan Pojan tietoisuudessa, Kristuksen kaltaisuudessa. Nyt hän kulkee, voisimme sanoa, kirkastuksen vuorelle; nyt hänessä tapahtuu muutos. Hän ei enää elä vain näkyvässä maailmassa — pieni osa hänestä elää näkyvässä maailmassa —, hän elää näkymättömässä maailmassa, joka ei kuitenkaan ole hänelle näkymätön; hänelle avautuu yhä enemmän maailman salattua ihmeellisyyttä; kosmoksen salainen ihme, kaikki ihmeet; kaikki se, josta me emme tiedä, hänelle vähitellen avautuu. Sentähden kirkastus on kirkastusta ei ainoastaan Kristuksen kaltaisuuteen, vaan myöskin kirkastusta samaan tietoon kuin Kristuksella on.

Kun me nyt ajattelemme tulevaa uskonpuhdistusta, silloin huomaamme, että sangen tärkeänä opetuksena tässä uskonpuhdistuksessa tulee juuri olemaan tämä opetus siitä, mitä on käytännöllinen kristinusko, mitä on se uskon elämä, mikä on se uusi tie, mikä erottaa Uuden Liiton vanhasta.

VIII

Kristus ja Melkisedek

Kristus ja Melkisedek tulevat epäilemättä olemaan kaksi sangen keskeistä nimeä tulevassa uskonpuhdistuksessa. Uskonpuhdistusta ajatellessa tulee mieleen, mitä tavalliset kristityt uskovaiset niin mielellään huomauttavat silloin, kun heidän mielestään puhe on liian vapaata ja menee ulkopuolelle sitä ennakolta määrättyä uskonsisältöä, mikä heidän mielestään on kristinuskoa. Nämä uskovaiset kristityt aina huomattavat: "– Mutta Raamattuhan sanoo meille niin selvästi, että Jeesuksen veri on ainoa, joka puhdistaa meidät kaikesta synnistä. Ja siitä nimenomaan puhutaan Uudessa Testamentissa, varsinkin Hebrealaiskirjeessä." – Jos me tarkastamme, mitä siinä sanotaan, niin siinä nimenomaan viitataan siihen, kuinka ennen maailmassa, ennen Kristusta aina oli välttämätöntä uhrata veriuhrereja Jumalalle. Mutta koska se puhui juutalaisten historiasta, että eläimiä aina uhrattiin Jumalalle – ennen maailmassa saatettiin uhrata ihmisäkin –, ja kun niitä uhrattiin ihmisten syntien puolesta, niin se oli ennen Kristusta Jumalalle otollista. Mutta Jumala ei siitä välittänyt; Jumalan suosio tuli ihmisille vasta sitten, kun Jumalan oma poika kuoli ristillä. Tämä näin vuodatettu veri pelasti ihmiskunnan synnin kirouksesta, iankaikkisesta kadotuksesta, joka on synnin osa. – Ja vaikka me teosofeina vapaammin selitämme niitä asioita, niin ei tavallinen uskovainen sittenkään tahdo kuulla, kun joku pyrkii poikkeamaan tuossa veriasiansa. Täytyy sitten selittää, mitä tuolla Hebrealaiskirjeellä on tarkoitettu, mitä tarkoitetaan tuolla veriuhrilla, jos ei ole totta, että se veriuhri pelastaa meidät. – Tietenkin me selitämme, että hänen verensä sai aikaan suuren muutoksen historiassamme, ettemme syyttä ja'a aikaa kahteen jaksoon: aikaan ennen Kristusta ja aikaan jälkeen Kristuksen. Olosuhteet ovat aika lailla muuttuneet Kristuksen jälkeen. Ja totta on, niinkuin Hebrealaiskirjeessäkin sanotaan, että Vanha Liitto on antanut sijaa Uudelle Liitolle. Mutta kuinka tuo verikysymys on selitettävissä? – Koska se kysymys monen mielestä tuottaa paljon päänvaivaa, niin ajattelin, että loisimme silmäyksen tuohon vereen ja veriuhriin ymmärtääksemme, mikä siinä on totta ja mitä sen takana piilee. Silloin voimme todella ottaa tutkiaksemme Hebrealaiskirjeen, jossa nimenomaan näistä asioista puhutaan ja selitetään uskoa. Hebrealaiskirje on kuin esitys uskosta, uskon voimasta ja tärkeydestä, joka on muodostunut kuin kristillisten kirkkojen peruskiveksi monessa asiassa.

Tässä kirjeessä nimenomaan sanotaan, että uskovaisia kristityitä voi olla ainakin kahta lajia, nimittäin sellaisia, jotka ovat kuin lapsen kaltaisia ja joita vielä täytyy syöttää maidolla; jotka eivät ymmärrä asioita, vaan ottavat ne yksinkertaiselta ja lapselliselta kannalta ja tyytyvät siihen; mutta sitten on toisia, jotka tarvitsevat vahvempaa ruokaa. Nimenomaan sanotaan tässäkin kirjeessä: "Olisi toivottavaa, että joskus voisi tarjota vahvempaaakin ruokaa eikä ainoastaan maitoa." Ja tuo viittaus muistuttaa meille, kuinka Luukkaan evankeliumissa kerrotaan, että Jeesus kerran eräässä tilaisuudessa avasi opetuslastensa silmät ymmärtämään pyhiä kirjoituksia, siis Raamattua, juutalaisten pyhiä kirjoituksia. Me ymmärrämme, että todella täytyy olla jokin silmä ihmisessä, joka aukenee, ennenkuin hän voi lukea ja ymmärtää pyhiä kirjoituksia. – Olemme edellisissä luvuissa puhuneet tästäkin asiasta; kuinka vanhassa Intiassa itseharjoitus ja valmistus oli tarpeen, ennenkuin joku brahmana saattoi ryhtyä lukemaan ja ymmärtämään pyhiä veedakirjoja. Saman huomaamme pitävän paikkansa meidän kristikunnassammekin! – Näiden lähdekirjojen mukaan on välttämätöntä, että me ymmärrämme kirjoituksia. Niitä ei voi ottaa aivan sellaisinaan, niitä ymmärtämättä. Ne ovat sellaisinaan myöskin tosia, varsinkin evankeliumit. Emme saa ajatella, että meidän olisi keksittävä jokin uusi tulkinta. Ei, saamme ottaa luonnollisimman tulkinnan, kun otamme kirjan käteemme, mutta emme saa olla ennakkoluulojen sokaisemia. Sentähden on välttämätöntä, että lukiessamme pyhiä kirjoja samalla ymmärrämme niitä sisäisellä tavalla, ymmärrämme, mitä ne merkitsevät. Sillä ainoastaan silloin, kun ymmärrämme, mitä ne todella merkitsevät, jos meillä on ainakin yksi avain johonkin kirjoitukseen, silloin voimme huomata, mitä se sanallisesti merkitsee. Mutta jollei meillä ole tätä sisäistä silmää tietääksemme,

mitä pyhät kirjat ainakin jollakin avaimella avattuna merkitsevät, emme osaa ymmärtää niiden sanatarkkaa sisältöä. — Tässä Hebrealaiskirjeessä selvästi viitataan siihen, että nämä kaksi ajanjaksoa, joihin ihmiskunnan historia jakautuu — Vanhan Liiton aika ja Uuden Liiton aika —, ovat saaneet kumpikin edustavan nimen, persoonallisuuden, joka kuvaa ja edustaa noita aikoja. Vanhaa Liittoa edustaa Melkisedek ja Uutta Liittoa jollakin tavoin Kristus tässä Hebrealaiskirjeessä. Kuten muistamme, siinä kerrotaan, että Melkisedek yht'äkkiä esiintyi aivan kuin sellaisena persoonallisuutena, joka on tuttu lukijoille. Hänestä kerrotaan, että hän oli "Salemin kuningas" eli "rauhan kuningas". Hän meni Abrahamia vastaan tämän palatessa kuninkaita voittamasta ja siunasi hänet, ja Abraham antoi hänelle kymmenykset kaikesta. Ja sitten kerrotaan, että tämä Melkisedek oli aivan Jumalan Pojan kaltainen, jolla ei ole isää, ei äitiä, ei sukua. Niin ei ole sanottu kenestäkään ihmisestä ennen, jollemme ota lukuun Aadamia. Ja luonnollista on, että kysymme, mikä tuollainen henkilö on? — Ei minun tietääkseni kristillinen uskon oppi ole mitään hänestä puhunut, eivät teologit ole ottaneet huomioon tätä kertomusta Hebrealaiskirjeessä, jossa omistetaan mitä tärkein sija Melkisedekille. Sillä hänestä kerrotaan nimenomaan, että hän oli ylimmäinen pappi Vanhassa Liitossa, ja että Jeesus Kristus tuli myöskin ylimmäiseksi papiksi Melkisedekin säännösten mukaan. Hän kävi siis kuin Melkisedekin koulua. — Minä muistan myöskin, kuinka nuorena teosofina ja totuudenetsijänä kerran tapasin erään mystikon, vai sanoisinko salatieteilijän, merkillisen ihmisen, joka ei ollut Teosofisen Seuran jäsen, eikä ollut erikoisemmin teosofiaa tutkinutkaan. Hän eleli täällä Suomen maaseudulla yksikseen. Hän kysyi heti minulta: "Oletteko käynyt Melkisedekin koulua?" Ja minun täytyi tunnustaa, etten edes muistanut koko Melkisedekin nimeä, että sellaista oli olemassakaan. — Olin tietysti lukenut uskonoppia niin paljon kuin sitä kouluissa luetaan ja luulin tuntevani tätä kristinuskoa ja olin tutkinut teosofian valossa muitakin uskontoja, mutta Melkisedekistä en ollut lukenut mitään, joten jäin kovasti ihmettelemään ja hämmästyin, kun tuo maalaisukko esitti kysymyksensä. Ja oli kuin olisi ollut hieman halveksiva sävy hänen äänessäänkin, kun minun täytyi tunnustaa: "En ole käynyt sitä koulua". Mutta jos olisin muistanut Hebrealaiskirjeen, niin olisin epäilemättä ymmärtänyt, mitä hän tarkoitti. Sillä niinkuin tiedämme, Hebrealaiskirjeessä sanotaan, että Jeesus Kristuskin tuli papiksi Melkisedekin koulun mukaan. Sen ymmärtäminen on tavattoman tärkeää tässä kristikunnassakin; ja koska se on unohtunut kristikunnassa, niin tuleva uskonpuhdistus tulee siitä paljon puhumaan. Sillä jollemme ymmärrä Melkisedekkiä, emme voi totuudenmukaisesti ymmärtää Kosmillista Kristustakaan. Minun täytyy tietenkin sanoa, että olin kyllä nuoruudessanikin ymmärtänyt Melkisedekin asioita, vaikka en sillä nimellä. Niitä asioita ei nimitetä sillä nimellä. Mutta Melkisedek on se nimi, joka meidän kristittyinä pitäisi tietää. Mutta emme voi vaatia, että itämaalaiset tuntisivat sen nimen. Emme voi vaatia, että esimerkiksi Madame Blavatsky olisi näitä nimiä selittänyt. Hänhän tuli vain kertomaan tosiasioita. Mutta jokainen teosofi on kuullut, mitä Melkisedekin koulu asiallisesti on. (Itämailla käytetään Melkisedekistä nimitystä *Sanat Kumara*. Toim.)

Jokainen teosofihan on kuullut, että miljoonia vuosia sitten annettiin tässä meidän aurinkokunnassamme käsky, että maapalloa oli autettava. Se on siinä kohdassa kehityksessään, että siinä elävä hyvin alkeellinen ihmiskunta ei pääse minkäänlaisella vauhdilla — niin sanoaksemme — henkisesti kehittymään, ellei sitä auteta. Ja silloin toisista tähdistä, varsinkin eräästä, jota on nimitetty Venukseksi, lähetettiin lähettiläitä tänne meidän maapallollemme, ja tänne perustettiin niin sanottu salainen veljeskunta. Ja salainen veljeskunta muodosti ikäänkuin salaisen, kaikista korkeimman yliopiston meidän maapallollemme. — Vaikka me suorittaisimme mitä tutkintoja tahansa maallisissa yliopistoissamme, niin ei ole mitään takeita siitä, että voisimme päästä oppilaaksi tähän meidän maapallomme kaikista korkeimpaan yliopistoon; se on salainen ja ihmiskunnalle tietymätön. Mutta ihmiskunnan historian aikana tämän salaisen veljeskunnan toimesta on perustettu uskontoja ja mysteerilaitoksia. Mysteerilaitokset ovat näkyvässä muodossa edustaneet tätä salaista yliopistoa, ja kaikki uskonnot ovat olleet kuin oppilaitoksia niille kansoille, joille ne on annettu. Ihmisiä on kehoitettu kulkemaan eteenpäin, kasvamaan henkisesti, kasvattamaan itseään. Tämä on aina ollut uskonnon sisällys. Aina se on selittänyt ihmisille: on olemassa ero hyvän ja pahan välillä; sinun ei tule tehdä pahaa, vaan luopua pahasta; sinun tulee tehdä hyviä tekoja, tulla hyväksi. Ja kun ihminen sitten oli valinnut hyvän elämän ja koetti tulla niin hyväksi kuin saattoi, koetti kasvattaa itseään, silloin hänelle tarjottiin tehokkaampaa apua mysteerilaitoksissa, ja sitten lopuksi aivan kuin salaisen veljeskunnan keskuslooshissa — niinkuin sanotaan. Tämä asia, joka ensi kertaa kuulutuna tuntuu aivan

käsittämättömältä ja järjettömältä, ei ole mikään järjetön asia, jos ajattelemme, että on olemassa järjestys tässä meidän maapallollamme. Maailma on kosmos, ja nämä pallot eivät ole mitään turhanpäiväisiä kappaleita, jotka ovat sinkoutuneet sinne tänne, ja jotka vain tanssivat auringon ympärillä. Nythän eivät tiedemiehekään enää katsele asioita materialistiselta kannalta, vaan tunnustavat, että järjestystä ja järkeä on maailmassa. He myöntävät, että kaikki on tarkoituksenmukaisesti järjestettyä. – Onko sen suurempaa taideteosta kuin esimerkiksi ihmisen ruumis? Jos se on sattumalta syntynyt, niin sehän on suurinta viisautta. Nimityksistä me ihmiset voimme riidellä, sehän on samantekevää, mitä nimityksiä käytämme. Kun ihminen näkee, että järkeä ja järjestystä on elämässä, hän huomaa pian, että koko tämän meidän maailmamme takana on järki ja järjestys, joka on viisaampi kuin mikään muu. Sentähden kiertotähdet voivat olla vuorovaikutuksessa keskenään; ne voivat saada apua toisiltaan; silloinkin kun meidän ihmiskuntamme oli kerrassaan hapuilevassa lapsuuden tilassa, niin mikä oli silloin luonnollisempaa, kuin että toiselta tähdeltä, joka oli kehittyneempi kuin meidän maapallomme, tuli apua. Ja kun tämän ymmärrämme, silloin emme ollenkaan ihmettele. Voimme ymmärtää, mikä Melkisedek oli; voimme ymmärtää, että hän oli juuri niitä ihmeellisiä olentoja, jotka tulivat muualta. Ja Melkisedek oli korkein heistä, jotka tulivat Venuksesta. Hänestä sanotaan Hebrealaiskirjeessä, että hän pysyy täällä ylimmäisenä pappina loppuun saakka. Ei sanota, että Melkisedek olisi huomannut, että hänen työnsä olisi loppunut ja Jumalan Poika olisi tullut hänen tilalleen. Ei, hän jää loppuun saakka. Mutta kuitenkin sanotaan, että Jeesus Kristuksen alkama Uusi Liitto on paljon parempi kuin Vanha Liitto. Mutta koska nimenomaan tässä Hebrealaiskirjeessä myöskin sanotaan, että Jeesus oli käynyt Melkisedekin koulua, että Melkisedek pysyy loppuun saakka, niin silloin ei meillä kuitenkaan ole mitään moitittavaa Vanhaa Liittoa vastaan. Huomautetaan ainoastaan, että Uudessa Liitossa Jeesus Kristuksen jälkeen tie on tullut jonkin verran helpommaksi; ehkä Jumala on tullut jonkin verran lähemmäksi meitä ihmisiä kuin Vanhan Liiton aikana. Ja kun sanotaan, että Jeesus Kristus oli käynyt Melkisedekin koulua, niin ymmärrämme, että se on eräs todistus siitä, että Jeesus Kristuskin oli ihminen, joka monen ruumistuksen aikana oli käynyt Melkisedekin koulua. Sitten vasta siinä ruumistuksessa, jolloin hän oli Jeesus Natsarealainen, tapahtui merkillinen ihme ja muutos, kun Jeesus kastettiin ja hänelle kuului avaruuksista ääni, joka sanoi: "Sinä olet minun rakas poikani, jonka minä olen tänään synnyttänyt." Silloin Jeesus Natsarealainen sai yhtyä tässä päivätajunnassaan – niinkuin sanomme – Kosmilliseen Kristukseen. Me ymmärrämme hyvin, että kaikki nuo suuret auttajat, Melkisedekin seuraajat, olivat Kosmillisen Kristuksen seuraajia täällä maan päällä, meidän ihmiskunnassamme, ja koska Melkisedek vieläkin on täällä olemassa, hänkin yhä vielä on Kosmillisen Kristuksen seuraaja täällä maan päällä. – Mutta mikä ero on siis Melkisedekin ja Kristuksen välillä? – Jos Melkisedek seuraa Kosmillista Kristusta, niin kuinka Jeesus Kristus sitten on niin voimakkaalla tavalla Kosmillisen Kristuksen seuraaja täällä maan päällä, että sanotaan: nyt on alkanut uusi aika. – Muistakaaamme, että Melkisedek ja hänen seuralaisensa tulivat tänne muualta; he eivät siis olleet läpikäyneet inhimillistä kehitystä meidän maapallollamme, vaan toisella tähdellä. He olivat siis vieraita sillä tavoin kuin joku suomalainen lähetysseuranaaja on vieras Afrikan neekereille lähtiessään heitä pelastamaan. – He tulivat toiselta tähdeltä ja tahtoivat täällä maan päällä nostaa ja auttaa ihmiskuntaa. He tekivätkin sitä. Mutta pääsivätkö he määrätyn rajan yläpuolelle? Eivät, koska he eivät itse voineet persoonallisesti tulla niin lähelle ihmisiä, kuin ainoastaan toinen ihminen voi tulla toiselle läheiseksi. Melkisedek tosin viisautessaan tietää, minkälainen ihmiskunnan kamppailu täällä maan päällä oli, vaikka hän ei itse ollut samaa koulua käynyt. Hän on ainoastaan täydellinen Jumalan Poika, suuri ihmeellinen rauhan ruhtinas, kuningas, joka tuli tänne maan päälle. Hänen seuralaisena ovat samoin viisaita; heillä on sääliä ihmiskuntaa kohtaan, mutta heillä ei voi olla rakkautta meitä kohtaan – persoonallista rakkautta. – Jos ajattelemme, että suomalainen lähetysseuranaaja lähtee Afrikkaan, niin on hyvin vähän luultavaa, että hän persoonallisesti alkaisi rakastaa noita neekereitä. Hän on viisaampi, joka koettaa nostaa heidät pimeydestä; hän on täynnä sääliä; mutta hän ei osaa heitä rakastaa. Hän ei voi persoonallisesti rakastaa esimerkiksi vanhoja neekerimummoja kuin omaa äitiään. Hän ei tunne heitä niin täydellisesti veriheimolaisikseen. Sentähden hänen asemansa on siellä auttajan, opettajan ja lohduttajan, mutta hän ei täydellisesti saavuta heidän luottamustaan ja ymmärtämystään. Puhun teoreettisesti, mutta en ajattele, eivätkö neekerit voisi ajatella näin: "– Hän ei ehkä tunne meitä, meidän puuhiamme, meidän salaisia menojamme; nämä meidän viisaamme ehkä tietävät paljon paremmin kaikki nämä asiat." Ja vaikka nämä neekerit ovat tulleet kristityiksi, he ehkä lähtevät joskus salaisiin merkkipaikkoihinsa, joissa heillä on omat

pappinsa; jotka ymmärtävät heitä paremmin. — Näin voimme ajatella teoreettisesti, sillä en ole ollut Afrikassa enkä voi asettua lähetyssaarnaajien kannalle, mutta otaksukaamme, että asiat ovat näin, — jos nuo lähetyssaarnaajat tahtovat säilyttää oman arvonsa ja kaavamaisen asemansa. Mutta voivathan lähetyssaarnaajatkin muuttua ihmisiksi ja huomata, että tuo musta neekeri on myös ihminen. — Ajatelkaamme nyt sitten, mikä ääretön ero on, kun toiselta tähdeltä tulee tänne olentoja, jotka eivät kuulu meidän ihmiskuntaamme; kuinka vaikeata heidän on saavuttaa meidän luottamuksemme; kuinka vaikeata heidän on päästä meidän lähellemme. Me ymmärrämme, että he eivät ole yrittäneetkään sitä millään persoonallisella tavalla. — Ei sellainen veljeskunta ole yrittänyt tulla ihmiskunnan lähelle siten, että he tulisivat meidän keskellemme ja ymmärtäisivät meitä persoonallisella tavalla meidän kaikissa heikkouksissamme. Meidän täytyy ymmärtää, että Melkisedek ja hänen seuralaisensa tulivat pitämään huolta meistä ja johtamaan meidän henkistä kehitystämme ihmisinä, siis korkeampina minuuksina. He tulivat kuin meidän korkeamman, sisäisen ihmisemme tasolle. Sitä he tulivat kasvattamaan ja kehittämään. Sentähden he ovat lähestyneet ihmistä silloin, kun ihminen korkeiden vihkimysten kautta on voinut tulla vihityksi heidän maailmaansa, siis silloin, kun hän on tullut korkeimman minänsä yhteyteen. Se oli hyvin vaikea ja monimutkainen asia. Eivät tavalliset ihmiset tavanneet heitä sellaisina, kuin he todellisuudessa olivat, ennenkuin pitkän harjoittelun jälkeen heillä meni sellainen sisäinen silmä auki, että he saattoivat tavata heidät toisessa, henkisessä maailmassa. Sentähden Melkisedekin ja hänen seuralaistensa työ jäi aina jonkin verran ulkonaiseksi; todellisuudessa hyvin sisäiseksi, etäiseksi, kaukaiseksi. Me tiesimme aina ennen vanhoissa mysteereissä, että kasvatuksen kautta me pääsimme hyvin korkealle totuuden tiedossa, mutta se oli aina hyvin pitkällistä, vaivalloista ja etäistä. Se oli sentähden mahdollista vain valituille ihmisille. Mutta Jeesus Kristus oli, kuten Hebrealaiskirjeessä sanotaan, meidän ihmiskuntamme ensimmäinen ihminen, joka saattoi ottaa Kosmillisen Kristuksen kokonaan vastaan. Kaikki suuret uskonnonperustajat, tietäjät, jotka olivat esiintyneet ennen häntä, olivat olleet Kristuksen seuraajia ja varsinkin nuo olennot vieraasta tähdestä. Buddha oli ensimmäinen todellinen Kosmillisen Kristuksen seuraaja meidän ihmiskunnassamme, mutta hän ei kuitenkaan ollut vielä samassa määrin Kosmillisen Kristuksen läpätunkema kuin Jeesus Natsarealainen. Voisi sanoa, että Buddhan järki oli kosmillista järkeä, mutta Buddhan sydän ei ollut niin riemullista uskoa ja rakkautta täynnä kuin Jeesus Kristuksen. Jeesus Kristus oli siten varsinaisesti se ihminen, joka alkoi tämän Uuden Liiton. Buddha valmisti sitä, mutta Jeesus Kristus sen varsinaisesti alkoi, sentähden, että hän otti Kosmillisen Kristuksen, Jumalan Pojan itseensä niin täydellisesti, että hän saattoi itsekään sanoa itsestään: — "Joka näkee minut, hän näkee Isän". — Ja mitä tämä merkitsee? Mitä se sisältää, että Jeesus Kristus otti Kosmillisen Kristuksen täydellisesti vastaan? — Se merkitsee sitä, että Kosmillisen Kristuksen tajunta, jonka oli aina täytynyt pysyä astraalisessa maailmassa, oli nyt laskeutunut tähän fyysiseen, näkyvään, persoonalliseen maailmaan. Jeesus oli Hänen täyttämänsä jokapäiväisessä päivätajunnassaan, ja siksi, että yksi ihminen siihen pääsi, on portti avoinna kenelle tahansa. Nyt voi kuka tahansa päästä Kosmillisen Kristuksen yhteyteen päivätajunnassaan. Ei kenenkään pidä ajatella, että hän pääsisi näkymättömässä maailmassa Kosmillisen Kristuksen yhteyteen. Ei, meidän täytyy elää nyt sillä tavoin, että pääsemme kosmillisen kristustajunnan yhteyteen tässä meidän päivätajunnassamme. Siinä on se suuri ero. Tämän uuden vaiheen ihmiskunnan historiassa — Uuden Liiton — aloitti Jeesus Kristus.

Tämän ymmärrettyämme voimme siirtyä kysymykseen Jeesus Kristuksen verestä. — Sanotaan, että Jeesus Kristuksen veri on kerta kaikkiaan lunastanut meidät kaikista synneistä. Hebrealaiskirjeessä sanotaan: "Mitä varten enää tarvittaisiin uhrata mitään verta, kun Kristus on uhrannut itsensä meidän puolestamme. Nyt on Jumalan Poika itse kuollut ja antanut verensä ihmiskunnan syntien lunastamiseksi; se on tapahtunut nyt kerta kaikkiaan." — Kuinka tämä on ymmärrettävä? — Pitäkäämme kiinni siitä, että tämä asia kuuluu henkisen elämän mysteereihin. Se on siis henkinen asia eikä mikään ulkonainen, jokapäiväinen, sanoisinko turhanpäiväinen ja leikillinen tapahtuma, vaan se on vakava henkinen asia, — suuri totuus. Siinä on jotakin ihmeellistä. Kun nyt luemme tällä tavoin Hebrealaiskirjeestä ja myös tiedämme historiasta, että ennen maailmassa kaikissa uskonnoissa aina uhrattiin eläimiä: härkiä, hiehoja, kauriita. . ., voisi sanoa, kaikkia eläinradassa astroonomisina merkkeinä käytettyjä eläimiä — ja eläinten veri puhdisti silloin kaikista synnistä, kun näin lumemme Hebrealaiskirjeestä, niin tietenkin ihmetellen kysymme, olivatko ihmiset todellakin niin

äärettömän sokeita, lyhytnäköisiä ja kehittymättömiä, että saattoivat uskoa siihen, että kun tapetaan esimerkiksi kauris, niin se ottaa minun syntini pois Jumalan edessä? – Roomalaisetkin panivat toimeen "hetakombeja", kun he riemuksivat: he uhrasivat suuria määriä härkiä. – Kysymme: saattoivatko ihmiset olla näin tyhmiä? Mutta toisaalta meidän on kysyttävä, minkä takia emme voi uskoa, kun nyt tapettiin yksi ihminen, koska kerran Jumala on näin verenhimoinen Jumala; onko se sen järkevempää kuin edellinen, kun ihmiset edelleen uskovat vereen. Mitä me totuudenetsijöinä – ja sanoisimmeko tietäjinä – tähän vastaamme?

– Kun näissä sivistyksissä ja kansoissa yleensä nykyaikanakin vielä on uhrattu, niin sillä on aina ollut jokin maagillinen tarkoitus. Se on mysteeri. Sillä on ollut sellainen tarkoitus, että sen kautta on irroitettu joitakin voimia luonnossa, joita on käytetty. Sentähden meidän täytyy sanoa, että kaikki tällaiset toimitukset vanhoissa uskonnoissa ja sikäli kuin niitä vielä tänä päivänä toimitetaan maailmassa, sivuavat sitä, jota nimitämme mustaksi magiaksi. Mikäli ne ovat olleet todellisia toimituksia, sikäli papit ovat niillä koettaneet saada jotakin aikaan. Mutta samalla kun nämä uhritoimitukset ovat olleet magiaa, maagillisia tekoja, samalla myöskin aina on koitettu opettaa ihmisille, että ne ovat vertauskuvia. Ja oikeastaan, jos menemme kauemmaksi taaksepäin ihmiskunnan historiassa, niihin aikoihin, joista meillä ei ole ulkonaisia historiallisia tietoja, niin silloin meille selviää, että tämä eläinten uhraaminen oli alussa jotakin aivan muuta, sitä, mitä sen todellisuudessa pitää olla vielä tänä päivänä. Eläinten uhraamisella oli alussa sellainen merkitys, että nämä eläimet olivat ihmisessä itsessään. Ennen maailmassa, – en osaa sanoa, kuinka pitkiä aikoja – ehkä miljoonia vuosi sitten –, jolloin ihmiset olivat luonnostaan selvänäköisiä, heidän tajuntansa eli vielä astraalimaailmassa. He näkivät, että heissä, heidän sielunelämässään kehittyi ja kasvoi, oli olemassa jonkinlaisia eläimellisiä muotoja: – "Kas, minun sielussani on tuollainen muoto, joka on aivan kuin härkä". – Toisessa oli sellainen muoto kuin tiikerillä, – käärmeellä. . . Tämä näkyi ihmisen silloiselle selvänäköiselle silmälle. – Meidän ei pidä kuitenkaan ajatella, että nämä ensimmäiset muodot olisivat olleet sellaisen näköisiä, kuin vastaavat fyysiset eläimet nyt. – Mutta kun fyysiset ihmiset katselivat toisiaan, niin he saivat sen vaikutelman, että tuolla tuossa on aurassaan sika, – tiikeri, susi . . . Sellaisen varman vaikutelman ihminen sai toisesta. Ja jos hän osasi katsoa omaa auraansa, niin hän ehkä näki, että hänessä itsessään oli riikinkukko. – Silloin alkuperäinen viisauuskonto opetti: "Eläin on uhrattava; sinun pitää antaa tuon veren valua viimeiseen pisaraan asti. Sinä et pääse ihmiseksi, jollet uhraa tuota eläintä itsessäni." – Tämä oli alkuperäinen viisauksen eli oppi. Ja kun ihminen saavutti fyysisen tietoisuutensa, kun alettiin mustassa magiassa vuodattaa eläinten ja ihmisenkin verta, koetettiin selittää, että tuo oli vain symbolista toimitusta, symbolia siitä, että meidän itsemme piti uhrata oma eläimemme. Ja kun näin paljon älyämme, silloin meidän ei ole vaikea jatkaa ja tulla Jeesus Kristuksen uhriin. Sillä jos ihminen oli ollut näissä vanhoissa mysteerikouluissa ja siellä saanut uhrata oman eläimensä Jumalan kunniaksi, niin tuli hänen eteensä lopulta vaatimus: nyt sinun tulee uhrata oma itsesi. Ja jos usein ajateltiinkin, että ihmisen uhraaminen – ainakin symbolisena toimituksena – oli liian raaka, otettiin jokin eläin, lamma esimerkiksi, symboliksi tästä ihmisen persoonallisuudesta, joka oli uhrattava. Lamma on kaunis uhri, sillä se on epäitsekäs joukkoeläin. Lamma on siis kuva ihmisestä, joka on tottelevainen, nöyrä ja alistuvainen, ja nyt kun ihmisen piti uhrata itsensä, niin tästä sopi kuvaksi hyvin lamma. Sentähden sanoivat kaikki, jotka olivat osallistuneet mysteereihin, että jos käytettiin sellaista nimitystä kuin lamma, se tarkoitti ihmisen omaa persoonallisuutta. Ihmisen tuli uhrata itsensä Jumalalle. Ja vielä tänäänkin pitää täydellisesti paikkansa, että kun me uhraamme eläimet itsessämme, niin me tulemme inhimillisiksi. Mutta sitten meidän on vielä uhrattava se inhimillinen ihminen Jumalalle, jotta Jumalan Poika voisi meissä kokonaan elää. Ja tämä on ollut totta aina kaikkina aikoina. Mutta Jeesus Kristuksen jälkeen tämä on nyt totta sillä tavoin, että voimme heti ymmärtää tämän itsensä uhraamisen. Meidän ei tarvitse kulkea nyt sellaista tietä, että uhraisimme yhden eläimen ja sitten toisen. Se oli välttämätöntä ennen, kun emme voineet kohota oman inhimillisyytemme yli. Meidän oma persoonallisuutemme, oma itsemme, oma itsekkyytemme on uhrattava. Jos osaamme keskittyä omaan itseemme, niin näemme kaikki eläimet siinä ja voimme uhrata kaikki yht'aikaa kerta kaikkiaan uhraamalla oman itsemme Jumalalle. – Ja näin on jäljellä se, että Jeesus Kristuksen veri puhdistaa meidät kaikista synneistä. – Meidän on huomattava, että Jeesus Kristus oli uhrannut itsensä jo ennen sillä tavoin, että uhrasi

itsensä. Nyt, kun hän tuli Jeesus Natsarealaisena, hän oli aivan puhdas, viaton olento. Ei niin, etteikö hänessä olisi ollut kaikkea sitä inhimillisyyttä, mitä meissä on tavallisesti, mutta hän oli aivan puhdas, epäitsekäs ihminen; hän kasvoi viisaudessa, onnessa, armossa ja autuudessa Jumalan edessä. Sitten kun tuli se hetki, että hän Jordanin kasteessa otti Kosmillisen Kristuksen aivan kokonaan itseensä, hän tuli sillä tavoin toiseksi ihmiseksi, ettei hän ollut enää tavallinen ihminen. Nyt hän tuli ylimmäiseksi papiksi Melkisedekin rinnalle. Jumala eli hänessä kokonaan. Hän saattoi sanoa: "Kaikki te, jotka seuraatte minua, olette minun oksiani. Minä olen se pyhä viini, joka vuotaa kaikkiin." Sitä on Kosmillinen Kristus. Kun me ihmisinä synnymme Kosmilliseen Kristukseen, otamme vastaan Kosmillisen Kristuksen ja tulemme hänen yhteyteensä, kun me synnymme uudestaan, silloin Kristus kokonaan puhdistaa meidät, ja koko meidän puhdistuksemme ja iankaikkinen elämämme on siinä, että tämä Kosmillinen Kristus, elävä voima tunkee meidän lävitsemme. Se on elävä elämä meissä, jotakin, joka meidän pitää kokea. Ei veren uhraaminen ole silloin mikään ulkonainen asia tai toimitus, vaan se on jotakin, jonka pitää tapahtua, joka aina on ihmisyyksilön elämässä. Jokaisen ihmisen täytyy lopulta tulla siihen, että hän uhraa oman elämellisyytensä, ottaa vastaan Jumalan Pojan veren ja voiman, joka puhdistaa hänet aivan kuin uudeksi, niin että hänestä tulee aivan uusi luomus. Ja sentähden nämä sanat Hebrealaiskirjeessä ovat äärettömän tosia; meidän pitää ymmärtää ne oikein. Ne ovat sisäisiä, mystillisiä, henkisiä asioita. Nämä tosiasiat on profanoitu jokapäiväisessä kristinuskossa; niistä on tehty jumalanpilkkaa. Eikä mistään ole tehty niin paljon pilkkaa kuin uskonnollisista asioista, kaikista pyhistä, korkeista asioista. Ei tarvitse mennä kuin omaan kristikuntaamme, jossa on lyöty niin paljon rahaa kaikista pyhistä asioista. — Minä kuulin juuri eräältä ystävältä, että Jerusalemin ulkopuolella on ns. Golgata-kirkko, ja että siellä näytetään maassa niitä lovia, joissa ristit ovat seisseet. Tämä ystäväni huomasi, että noita lovia ei ollut kuin kaksi, ja lovien välimatka oli niin lyhyt, että hänen täytyi ajatella, että tässä on pelkkää humpuukia, jolla ansaittiin paljon rahaa. Se oli suoranaista jumalanpilkkaa. — Sentähden on niin äärettömän tärkeätä, että uuden uskonpuhdistuksen kautta me ihmiset tulemme ymmärtämään, että jos me emme näe totuutta itse hengessä, niin meidän ainakin silloin pitää ymmärtää, että se, mitä me kuulemme, on vertauskuvaa.

IX

Vanhan ja Uuden Liiton mysteerit

Vanhan ja Uuden Liiton mysteerit eroavat oleellisesti toisistaan muotonsa ja menetelmänsä, mutta eivät tietenkään päämääränsä ja henkisen tarkoituksensa puolesta, sillä mysteerit ovat aina aikojen alusta lähtien tähdänneet ihmiskunnan henkiseen, siveelliseen ja älylliseen kasvattamiseen. Tämän me tiedämme, ja sentähden päämäärä on aina aikojen alusta lähtien ollut sama, mutta menetelmät ja muodot ovat vaihdelleet.

Ainahan mysteereissä on pyritty siihen, että ihminen yksilönä pääsisi yhteyteen Kristuksen kanssa. Tietenkään ei silloin Jeesus Kristuksen, vaan Kosmillisen Kristuksen kanssa, sillä Jeesus Kristus ei ollut olemassa muinaisina aikoina sillä tavoin, kuin nyt kohta parin tuhannen vuoden aikana. Kosmillisen Kristuksen yhteyteen on aina pyritty, sillä Kosmillinen Kristus on meidän maailmamme sisäinen henki, meidän Jumalamme täydellisyyssajatus, koko tämän maailmankaikkeuden elävä, jumalallinen ohjelma, jota me nyt nimitämme täydellisyydeksi, ja kun ajattemme ihmistä, inhimilliseksi täydellisyydeksi.

Inhimillinen täydellisyys on meidän ohjelmamme tässä meidän aurinkokunnassamme; ja taivaallinen ihminen, nuo "suuret kasvot" on se täydellisyys ja päämäärä, johon koko ihmiskunta pyrkii tietämättäänkin, ja joukko yksilöitä tietoisesti.

Tähän ovat mysteerit koettaneet meitä auttaa. Mysteerit ovat olleet uskonnon sisäisenä puolena, sisäisenä opettajana, ja sentähden ymmärrämme, että kaikki se, mitä nimitämme mysteereiksi, on aina ollut hengessä sama, mutta ero kasvatusmenetelmässä on suuri Vanhan ja Uuden Liiton mysteerien välillä. Jeesus Kristuksen esiintyminen maan päällä, hänen elämänsä ja kuolemansa, muodosti käännekohtan ihmiskunnan elämässä. Ihmiskunnan henkinen kasvu on saanut toisenlaisen muodon ja sisällön, ja ihmisyksilöt voivat nyt pyrkiä toisella tavalla Kristuksen yhteyteen kuin ennen.

Ihmiset eivät tietenkään ole pakotetut kulkemaan Uuden Liiton tietä. Ihmiset voivat vielä tänä päivänä seurata Vanhan Liiton menetelmää, mutta heille tarjoutuu uusi mahdollisuus Uuden Liiton mysteerimenetelmässä.

Mitä nämä mysteerit sitten ovat? Olemme kaikki kuulleet ja lukeneet vanhan ajan mysteereistä, kreikkalaisista, egyptiläisistä, intialaisista, eteläamerikkalaisista mysteereistä, joissa ihmisiä puhdistettiin ja kasvatettiin. Historiallisesti kaikista tunnetuimmat näistä ovat meille kreikkalaiset ja roomalaiset mysteerit, ja egyptiläisistäkin tiedetään koko lailla paljon. Niinkuin tiedämme, niin nämä mysteerit näyttävät myöhempinä aikoina olleen jonkinlaisia näytelmäesityksiä, draamoja elämän ja kuoleman, maailman ja luomisen mysteereistä. Kreikkalaiset kirjailijat vakuuttavat yhdestä suusta, että eleytiläiset mysteerit vaikuttivat erittäin kohottavasti ja ihmeellisesti.

Kun ihminen ensin oli käynyt pienemmissä mysteereissä keväällä pääsiäisen aikaan taikka ehkä jo helmi- ja maaliskuussa, niin sitten hän pääsi suurempiin mysteereihin. Senaikaiset kirjailijat ovat antaneet erilaisia tietoja. Toiset sanovat, että ihmiset, jotka olivat olleet mukana pienemmissä mysteereissä, saattoivat jo vuoden kuluttua päästä suurempiin; toiset sanovat, että he saivat odottaa 5-6 vuotta. Kun ihminen oli ollut mukana suuremmissä mysteereissä, niin silloin, nuo kirjailijat väittävät, ihminen oli ratkaissut kuoleman salaisuuden: hän oli saanut seistä kuoleman edessä, ja saanut nähdä, kuinka ihmisen käy kuolemassa ja mikä on tämän näkyvän elämän tarkoitus. Siis näin myöhäisiltä ajoilta, jolloin nuo mysteerit olivat ihmisten

esittämiä näytelmiä, on olemassa sellaisia tunnustuksia, että nuo mysteerit olivat suuresti kasvattavia, kohottavia ja sivistäviä.

Mielemme kääntyy aivan luonnollisesti nykypäivinä vapaamuurarimysteereihin, jotka väittävät polveutuvansa egyptiläisistä mysteereistä. Nämä vapaamuurarimysteerithän ovat myös jonkinlaisia symbolisia esityksiä, joitten avulla tahdotaan opettaa erinäisiä siveellisiä, henkisiä ja metafyyllisiä asioita. Sentähden sanotaankin, että nämä vapaamuurarimysteerit meidän päivinämme aivan vastaavat näitä pienempiä mysteereitä, joita esimerkiksi Kreikan Eleysiksessä vietettiin pääsiäisen aikaan eli keväällä. — Suurempia mysteereitähän vietettiin syksyllä.

Kun siis pidämme mielessä, että mysteerit herättivät aikalaisissaan aina suurta kunnioitusta, niin me voimme ymmärtää, että ne olivat sängen merkillisiä laitoksia, silloin kun ne olivat alkuperäisessä puhtaudessaan ja loistossaan.

Niistä vaiheista, jolloin mysteerilaitokset olivat alkuperäisessä puhtaudessaan, ei ole mitään varsinaisia historiallisia tietoja, mutta me voimme muuten päästä tietoon siitä, minkälaisia ne olivat ennen, ja niistä olemme usein puhuneetkin. Olemme huomanneet, että varhaisimpina aikoina ei käytetty draamallisia esityksiä, vaan silloin itse hierofantti, vihkiä, suuri opettaja, joka opetti kandidaatteja, opetuslapsia, näytti heille aina näyissä, joita hän itse loihti heidän eteensä, niitä asioita, joita hän tahtoi opettaa. Nämä tällaiset näyt eivät suinkaan sinään täydellisesti käsittäneet koko sitä opetusta, jota annettiin, vaan ne olivat ainoastaan silloin tällöin tapahtuvia esityksiä ja opetuksia. Muulloin sai oppilas kasvattaa itseään siveellisesti, henkisesti ja älyllisesti, niin paljon kuin suinkin taisi. Hän oli velvollinen sen tekemään, sillä jos hän ei itse pyrkinyt ja yrittänyt, jollei hän koettanut kasvattaa itseään siveellisesti ja älyllisesti, hän ei voinut jäädä oppilaaksi. Egyptiläisissä mysteereissä oppilas sai jäädä mysteereiden vangiksi ja palvelijaksi, ja hän ei saanut lähteä enää lainkaan maailmaan. Silloin hän ehkä tänä aikana saattoi jatkaa itsekasvatustaan ja ehkä silloin suuremmalla menestyksellä.

Nuo laitokset olivat siis äärettömän ankaria, mutta sekin lienee ollut myöhempinä aikoina, sillä muinaisuudessa oli kyllä suurempaa vapautta, samalla kuin oli suurempaa tietoa ja enemmän henkeä.

Ihminen, joka oli pyrkinyt mysteereihin, sai suorittaakseen erilaisia tehtäviä. Ne olivat laadultaan osaksi älyllisiä, mutta suurimmaksi osaksi kuitenkin siveellisiä. Ihmisen täytyi niin puhdistaa itseään, että hän sitten kykeni suorittamaan määrättyt kokeet. Kun me ajattelemme näitä kaukaisia aikoja, niin silloin toistamme, mitä sanoimme edellisessä luvussa, että ihmisen piti silloin noissa vanhoissa mysteereissä oppia taistelemaan eläimiä vastaan ja voittamaan eläimet omassa itsessään. Ne eläimet olivat hänessä. Sillä hän sai hyvin pian oppia, että hän itse oli pitkän kehityksen tuote, että hän aikoinaan oli kuulunut eläinkuntaan ja tuonut sieltä paljon perintönä. Tämä perintö näyttäytyi himoissa ja haluissa, ja hänelle sanottiinkin: nämä eläimet sinun on voitettava.

Vanhoina aikoina, jolloin ihmiset olivat hieman selvänäköisiä, niinkuin nyt sanomme, jolloin heillä oli kolmas silmä, niin että he näkivät sielulliseen maailmaan, eikä ainoastaan tähän fyysilliseen, joka silloin olikin hämärämpi, kuin mitä se nyt on, — astraaliseen ja mentaaliseen maailmaan, he näkivät eläimiä itsessään ja toisissa. Ne eläinmuodot, joita he näkivät, eivät olleet samanlaisia kuin nyt, eivät yhtä realistisia kuin fyysilliset eläimemme nykyään. Eläimet olivat entisinä aikoina paljon suurempia ja hirveämmän näköisiä kuin nykyään, ja sentähden eläimet ihmistenkin auroissa olivat epämääräisempiä. Nuo muodot ja värit auroissa tekivät kuitenkin aivan määrätyn vaikutuksen. Kun oppilas näki unimaailmassa kaamean sisiliskon tai jonkin muun eläimen, hän sai sen vaikutelman, että tuon toisen ihmisen sielu oli tuon sisiliskon tapainen. Itsessään hän tietysti ensi kädessä huomasi noita eläimiä: raatelevia petoja, hirmuisia sisiliskoja. Kun hän tällä tavoin näki näitä inhottavia eläimiä itsessään, niin hän vähitellen ymmärsi, että ne olivat jotakin alhaista ja rumaa, ja että niistä oli päästävä.

Meidän on huomattava, että noina vanhoina aikoina sanottiin aina ihmisille, että tämä kaikki oli epätodellista, ei heidän todellista itseään: "Vaikka te nyt tunnette ja näette noita eläimiä itsessänne, vaikka te tunnette, että teissä on himoja ja haluja ja tunnette, kuinka alhaista ja rumaa se on, niin huomatkaa, ettette te itse ole noita eläimiä. Te olette syntyneet kaukaisia aikoja sitten eläinkunnasta, ja nyt te asutte sellaisessa sielussa, jolla on perintöä eläinkunnasta, mutta itse te olette toisia olentoja. Katselkaa itseänne ja toisianne, ja te huomaatte, että itse ihminen on jossakin ylhäällä. Ihminen ei ole sama kun nämä eläimelliset muodot. Ihminen ei ole sama kuin tuo sielu hänessä, joka on täynnä kaikenlaisia eläimellisiä halujakin. Ihminen on itse toinen olento kaikkien näiden takana ja yläpuolella, ja siihen on sinun, ihmisen, pyrittävä. Sinun on pyrittävä tuon ihmisen yhteyteen, sillä kun sinä pyrit sen ihmisen yhteyteen, ja se tapahtuu taistelemalla eläimiä vastaan ja voittamalla ne, niin sinä pääset täydellisyyshanteen, sen täydellisen ihmisen, Kosmillisen Kristuksen luo. (Ei näitä nimityksiä tietystikään käytetty muinaisina aikoina, mutta voimme niitä nyt käyttää.) Sinä pääset Jumalan luo, joka on kaiken luonut. Sinun on mentävä oman minäsi kautta. Eläinkunnan kautta et pääse Jumalan luo. Katsele eläimiä ulkona fyysisinä todellisuuksina, niin sinä huomaat, että nämä eläimet eivät pääse Jumalan luo. Ne eivät voi ymmärtää muuta kuin jotakin inhimillistä olentoa; jotakin ihmistä ne voivat pitää jumalanaan; jotakin deevaolentoa ne voivat pitää jumalanaan. Heidän luokseen voi eläimen kaipuu nousta, mutta ei sen suuren elämän luo, joka on kaiken takana. Ihminen on syntynyt suuresta hengestä, ja sentähden hän ikävöi Jumalaa, ja sentähden ihmisen sielu ei saa rauhaa, ennenkuin se löytää Jumalan. Nyt sinun, joka olet oppilas, ja tahdot pyrkiä eteenpäin tiedossa ja viisaudessa, täytyy ensin oppia tuntemaan oma itsesi. Pyri itsesi luo ihmisenä voittamalla nämä eläimet, ja sitten kun sinä olet tuossa ihmisessä, niin silloin sinä voit kohdata Jumalan eli Kosmillisen Kristuksen.

Ihmistä aina opetettiin silloin muinaisina aikoina ymmärtämään, kuinka epätodellista oli koko tämä näkyvä elämä, jota ihminen täällä kaukana salaperäisenä olentona eli fyysisessä maailmassa. Ihmisen mieli oppi kääntymään sisänpäin ja ylöspäin ja huomaamaan, että hänen todellisuutensa oli hänessä itsessään, jossakin kaukana ja ylhäällä, ei tässä ulkonaisessa elämässä, joka oli epätodellista.

Kun katselemme noita vanhan ajan mysteereitä, niin huomaamme, että ihmisen korkein ja samalla välttämätön saavutus, jos hän tahtoi pyrkiä Kristuksen luo, oli se, että hän voittamalla eläimiä itsessään, rakensi itselleen näkymättömässä maailmassa, omassa aurassaan, inhimillisen muodon, jossa hän toimi ihmisenä, jossa hän saattoi tuntea ja ajatella niinkuin ihminen. Hänen aurassaan ei siis voinut olla eläimiä. Hänen piti ne voittaa ja sitten näkymättömässä maailmassa tulla ihmisen muotoiseksi. Kun se inhimillinen muoto oli saanut määrätynlaisen konsistenssin, selväpiirteisyyden, niin silloin ihminen pääsi ulos näkymättömään maailmaan. Hän oli nyt astraalimaailmassa ihmisenä ulkopuolella tätä fyysillistä ruumista. Tämä tapahtui tietenkin aina hänen nukkuessaan, jolloin hän oli keskellä tätä eläinkuntaa. Hän näki unta näistä eläinmuodoista, ainoastaan silloin, kun hän ei nähnyt unta, hän oli minuudessaan. Mutta kun hän voitti nämä eläimet, niin että ne eivät olleet estämässä hänen tajuntansa siirtymistä varsinaiseen minuuteen, niin silloin hän siellä yöllä nukkuessaan oli inhimillisessä muodossa, ja siellä hän oppi pyrkimään Jumalan yhteyteen. Se, että hän sitten saattoi saavuttaa yhteyden Jumalan kanssa, heijastui jotenkin tähän päivätajuntaan. Ei kuitenkaan niin, että hän olisi ollut tietoinen kaikista asioista, vaan sillä tavoin, että tämä päivätajuinen itse jollakin tavoin muuttui ja säilytti muistoja toisenlaisesta olotilasta, se ei osannut niitä kuvata fyysisellä kielellä.

Tämä oli mysteereiden silmämääränä vanhoina aikoina: ihmisen piti päästä Kristuksen luo. Se ei saattanut tapahtua muulla tavoin kuin siten, että hän pyrki tajunnassaan, voittamalla eläimiä itsessään, siihen ihmisminään, mikä hänessä oli Jumalasta syntyneenä. Se oli ihmeellinen päämäärä, johon tähdättiin muinaisina aikoina. Se oli Vanhaa Liittoa.

Ihminen voi vielä tänä päivänä käydä Vanhan Liiton tietä. Hän voi nytkin sanoa itselleen: "Minä olen ihmisenä järkiolento, Jumalasta syntynyt hyvä olento, ja nyt minä asun keskellä kaikenlaisia intohimoja, haluja ja itsekkyyttä. Mutta minä tahdon tulla tietoiseksi tuossa varsinaisessa, todellisessa minässäni. Minä tahdon voittaa eläimet itsessäni. Minä tahdon kamppailla itseni kanssa, kunnes saavutan vallan itseni yli." —

Ihminen voi tällä tavoin tehdä vielä tänäkin päivänä. Hän voi rakentaa näkymättömän ruumiin, jossa hän voi mennä ulos, silloin kun hänen fyysillinen ruumiinsa on tajuton.

Mutta on olemassa myöskin toinen tie, uusi menetelmä, uudet mysteerit. Muinoin tapahtui ihmisen puhdistus pienemmissä mysteereissä, ja varsinainen vihkimys, se, että ihminen pääsi ulos itsestään, suuremmissa mysteereissä. Ihminen sai suuremmissa mysteereissä nähdä elämän ja kuoleman salaisuuden: kuoleman jälkeen ihminen oli olemassa. Materialisteillahan on aivan toinen käsitys ihmisestä ja kuolemasta; se, että tämä fyysillinen ruumis on se, joka tekee ihmisestä elävän olennon; jos tämä ruumis kuolee, niin silloin ihminen ei ole enää olemassa; fyysillinen ruumis kuolee, hajoaa alkuosiinsa – ja sielua ei ole voitu nähdä. – Jos ihminen ei ole kylliksi syvällinen ja teräväjärkinen ajattelija, niin hän pelkää kuolemaa. Mutta kuitenkin, ihmeellistä kyllä, ihminen tuntee aina sisässään, vaistomaisesti, että olemassaolo on arvokasta. Jos ihmiset eivät sitä tietäisi, niin luonnollisintahan olisi, kun ihmiset vähänkin tulisivat onnettomiksi ja tyytymättömiksi, että he tappaisivat itsensä. Mitä varten he kärsisivät, näkivät tuskaa ja kärsisivät kaikenlaisia vaikeuksia?

Noissa vanhoissa mysteereissä ihminen läpikäytyään *katharsiksen*, puhdistuksen, joka vapautti eläimestä, pääsi siis suurempiin mysteereihin ja sai nähdä, mikä oli elämän ja kuoleman salaisuus. Niinhän meille sen aikaiset kirjailijat todistavat.

Tässä Uudessa Liitossa, Jeesus Kristuksen työn, elämän ja kuoleman kautta on tapahtunut sängen ihmeellinen muutos koko tässä menetelmässä, tai jos ei niin paljon itse menetelmässä, niin itse asenteessa, joka on nyt toinen.

Muistakaamme, mikä oli se ihmiskunnan historian merkillinen käännekohta, joka tapahtui Jeesus Kristuksen työn kautta? Se oli se, että Kosmillisen Kristuksen tajunta laskeutui eetterimaailmaan, tuli lähelle meidän ihmiskuntaamme. Kun Kosmillinen Kristus oli ennen saavutettavissa hyvin kaukana, niin se nyt on aivan tässä meidän keskellämme, eli niinkuin evankeliumeissa sanotaan: Kristus on teissä. Vanha suomennos sanoo: Kristus on teidän keskellänne. Mutta oikea käänös on kyllä: Kristus on teissä. – Kosmillinen Kristus on nyt meissä. Ei siis ainoastaan meidän minuutemme takana, niinkuin ennen, ei siis ainoastaan meidän minuutemme saavutettavissa. Vanhoissa mysteereissä täytyi minuuden kautta saavuttaa Kosmillinen Kristus, ja se minuus oli kaukana ja ylhäällä. Eläimet estivät hänen päivätajuntaansa saavuttamasta tuota minuutta, mutta nyt on Kristus tässä fyysisessä maailmassa, eetterimaailmassa; nyt on Kristus paljon lähempänä meitä kuin meidän oma minuutemme, ja sentähden onkin nyt Uudessa Liitossa itsekasvatusmenetelmä toinen kuin ennen.

Me ymmärrämme aivan hyvin, että nyt kun edellytykset ovat toiset, niin ei ole järkevää sanoa ihmiselle: pyri ylöspäin tuohon korkeampaan minuuteesi, että saavuttaisit Kristuksen. Tietenkin voi silläkin tavoin sanoa, mutta se ei ole oikein, Kristus on meitä nyt niin lähellä. Nykyaikaisissa Uuden Liiton mysteereissä sanotaan näin: sinun pitää ottaa korkeampi minäsi, oma itsesi alas tähän persoonallisuuteen ja sillä tavoin päästä yhteyteen Kristuksen kanssa. Miten se voi tapahtua? Siihen on Jeesus Kristus itse antanut meille aivan selvät neuvot. Hän sanoi ja opetti, niinkuin muistamme, että ihmisen on uskottava siihen, että Jumalan valtakunta on lähellä, – ihmisessä, meissä. Mikä on tämä Jumalan valtakunta? Se on rakkauden, kaiken toden ja hyvän valtakunta. Se on se, joka on lähellä, ja se on meissä. Kaikki se, mikä on hyvää, ihanteellista, ei ole ulkopuolella meitä, vaan ihmisessä itsessään. Jeesus sanoo vertauksessaan: jokaiselle teistä on annettu jonkinlainen taivasten valtakunnan siemen; hyvä siemen on kätkeyty meihin; jokaisella teistä on kallis helmi omassa sielussanne; ihmisissä ei ole vain itsekkyyttä ja pahaa, vaan heissä on myös luonnostaan hyvää. Meidän oman jumalallisen minuutemme kautta on myös hyvän voima meissä. – "Nyt sinun tulee uskoa tähän hyvään, joka on itsessäsi, ja toteuttaa se. Sinun täytyy tuntea se, toteuttaa se koko olemuksessasi. Sinun täytyy nähdä, mikä sinussa on hyvää, mitkä kauneuden näyt ja ihanteet ovat sinussa hyviä. Uskomalla siihen sinä tulet tietoiseksi omassa persoonallisuudessasi. Sinä et tule persoonallisuudeksi sanan todellisessa merkityksessä, jos sinä katselet, kuinka paljon sinussa on paha. Jos sinä rupeat

kamppailemaan pahaa vastaan, niin sinä et silloin tule ihmiseksi, joka tuo hyvää maailmaan. Sinä olet todellinen ihminen, jumalallinen olento, jos uskot omaan tehtävääsi, jos uskot siihen hyvään, mikä sinussa on piilossa. Mikä sinussa on hyvää, jaloa ja kaunista, se etsi ja löydä. Tee sen mukaan, toteuta se. Sillä tavoin tulet ihmiseksi. – Näin tapahtuu tuo salaperäinen avioliitto ylemmän ja alemman minän välillä, niin että ei ole muuta kuin yksi, ylempi ihminen. Sinun pitää uskoa hyvään, siihen uppoutua. Sinun pitää huomata, että kaikki nämä eläimet, jotka ovat sinussa, ovat myöskin sinua itseäsi. Älä ajattele, niinkuin ennen opetettiin, että nämä eläimet eivät ole sinua itseäsi ja että sinun pitää taistella niitä vastaan, antaa niiden veren vuotaa. Sinun pitää tuntea, että nämä eläimet ovat sinua itseäsi, vaikka olet kantanut niitä suurena taakkana ja ristinä, perintönä niiltä muinaisilta ajoilta, jolloin olit alkuperäinen ihminen. Sinä olet kasvattanut itsessäsi nämä eläimet; älä asetu sille kannalle, että ne ovat sinun ulkopuolellasi. Ota niiltä eläimiltä kaikki voima minuutesi kasvattamiseksi. Tee niistä itsellesi suuri voimapatteri. Tee niistä sivistyneitä kotieläimiä, jotka sinua auttavat ja palvelevat. Sinä olet jumalallinen ihminen, joka pidät siunaavan kätesi näiden kaikkien eläinten yllä; ja siinä ne eläimet ovat edessäsi voitettuina, ja ne ovat kuitenkin sinua."

Tämä on erittäin salaperäinen, kokemattomalle ihmiselle aivan käsittämätön oppi pahan vastustamattomuudesta, Jeesuksen oppi siitä, että pahaa ei ole vastustettava. Ihmisen pitää ymmärtää, että hän on niin kallisarvoinen, että hän ei saa tuhlaa elämäänsä mihinkään turhanpäiväiseen taisteluun. Ihmisen voima on niin suuri, että hän voittaa; hän ei taistele, vaan voittaa. Hän ei käy toivotonta taistelua pahoja peikkoja vastaan, vaan tekee niistä kaikista ystäviä itselleen. Eläinkuntahan on voima maailmassa. Sentähden eläimet ihmisessäkin ovat hänen voimansa, hänen voimapatterinsa; ja kun hän osaa muuttaa asenteensa sillä tavoin, että hän sanoo: tähän ette ole eläimiä, vaan minua itseäni, – niin silloin hän osaa ratkaista eläinten salaisuuden, tietää niiden syntysanat. Niin kauan kuin hän näkee pahaa, on hän valmis nypymään sitä pois itsestään ja toisista. Voiman, voiton hän saavuttaa silloin, kun hän näkee kaiken hyväksi, ja kun hän asettaa tuon voiman hyvän palvelukseen.

Eivät eläimet ole huonoja, syntisiä olentoja, mitään syntisraukkoja. Jos tänä päivänä leijona ja kotka eivät meitä palvele, niin se johtuu siitä, että me olemme unohtaneet taidon kohdella eläimiä oikein. Miksikä eivät tiikerit, leijonat, krokodiilit ja käärmeet aivan samalla tavoin kuin hevoset ja lehmät, voisi meitä palvella? Ne varmasti palvelisivat meitä, jos me osaisimme niitä oikein kohdella. Onhan Intiassa ihmisiä, jotka osaavat oikein kohdella eläimiä. On fakiireja, jotka kesyttävät käärmeitä jne. Mutta vielä emme yleisesti käytä tiikereitä, leijonia ja ns. villipetoja palveluksessamme, sillä emme osaa voittaa niiden rakkautta puolellemme. Ja se johtuu siitä, että me pelkäämme niitä, pelkäämme näitä raatelevia petoja itsessämme ja toisissa. Niin kauan kuin me pelkäämme niitä itsessämme ja toisissa, niin kauan me pelkäämme niitä myös ulkonaisessa maailmassa.

Kun me opimme toteuttamaan Jeesuksen neuvoja ja opimme olemaan pahaa vastustamatta, niin se ei suinkaan merkitse sitä, että me joutuisimme pahan valtaan, vaan se merkitsee, että me voitamme pahan taistelutta. Ja silloin me olemme myös silmänräpäyksessä voittaneet nuo kaikki eläimet ja pahat henget itsessämme.

Tehän kaikki muistatte tuon kauniin kaskun Franciscus Assisilaisesta. Oli eräs nuori munkki, joka tuli Franciscuksen luo ja sanoi: "Pyhä isä! Minä kyllä tahtoisin sydämestäni elää Jumalalle otollista elämää, tahtoisin pyrkiä kaikessa hyvässä eteenpäin, mutta minä en voi sille mitään, että perkele tulee aina minun luokseni ja on niin vihaisen näköinen. Minä pelkään häntä kovasti. Minä koetan olla oikein vihainen sille perkeleelle, koetan sitä sättii niin paljon kuin vain voin, mutta se ei vain lähde pois. Mitä minun, pyhä Isä, tulee tehdä?" Franciscus hymyi nuorelle munkille ja sanoi sitten: "Mutta rakas pikku veli, minkä tähden sinä otat hänet sillä tavoin vastaan? Sinun pitää tehdä hänet ystäväksesi. Ethän sinä koskaan ole varma perkeleen juonista, jos hän on sinun vihollisesi. Jos sinun aina pitää olla varuillasi, niin eihän sinulla ole mitään rauhaa. Ensi kerralla kun perkele tulee, niin sano hänelle: "Tervetuloa, rakas ystävä! Keskustelkaamme vähän ja olkaamme ystäviä! – Tee hänet ystäväksesi, pikku veli." – Nuori munkki lähti

Franciskuksen luota kuultuaan neuvot, ja palasi jonkin ajan kuluttua taas hänen luokseen ja sanoi: "Kiitos neuvostasi! Kun perkele tuli luokseni, niin minä heti pyysin häntä sisään ja olin hänelle ystävällinen. Nyt hän saa tulla luokseni milloin tahansa, ja me olemme oikein hyviä ystäviä. Minä tunnen itseni vain voimakkaammaksi, enkä pelkää häntä lainkaan."

Tämä on merkillinen oppi pahan vastustamattomuudesta, mikä on samaa kuin pahan voittaminen. Tätä ihmeellistä oppia ei voi ymmärtää, ellei sitä saa itsessään kokea. Mutta kun ihminen sen kokee, niin hän huomaa, että se on suurin ja korkein elämän laki. Se on rakkauden laki. Ei mitään vihaa saa olla siinä ihmisessä, joka kulkee Uuden Liiton mysteereiden tiellä. Hänessä pitää olla ainoastaan rakkautta, hänen pitää tuntea, ja hän tuntee, kuinka hänen olemuksensa on täynnä rakkautta, rakkauden voimaa, rakkauden iloista tietoisuutta, rakkauden pelkäämättömyyttä, sillä rakkaus ajaa pois kaiken pelon.

Tämä on se ihmeellinen menetelmä näissä uusissa mysteereissä, uusi laki, uusi elämä, jota ihmiset eivät ole vielä kokeneet täällä maan päällä. Sehän on tässä fyysisessä elämässä ollut avattuna parin tuhannen vuoden aikana, tai voimmeko ehkä sanoa, Buddhasta lähtien. Korkeammassa maailmassa se on tietysti aina ollut avattuna, mutta nyt se on avattuna myös tässä näkyvässä, ruumiillisessa maailmassa. Sentähden ovatkin nämä Uuden Liiton mysteerit niin toisenlaiset kuin vanhat.

Voisimme sanoa, että näissä uusissa mysteereissä ei ole enää varsinaisesti mitään pienempiä mysteereitä, tai mikäli niitä on, niin ne kuuluvat siihen puhdistukseen, joka tekee ihmisestä jumalallisen olennon ja ihmisen tässä näkyvässä maailmassa. Nyt ei riitä ainoastaan se, että ihminen näkymättömässä maailmassa liikkuu ihmisenä riippumattomana fyysisestä ruumiistaan. Se on saavutus, joka kuuluu vanhalle tielle, mutta nyt näissä uusissa mysteereissä on niin, että ihmisen täytyy saavuttaa tämä inhimillinen jumaluus tai jumalallinen inhimillisuus, jota myöskin nimitetään Jumalan poikuudeksi, tässä näkyvässä maailmassa ja tässä päivätajunnassa. Täällä ihmisen täytyy saavuttaa Jumalan poikuus. Sentähden on ihmisen suhde elämään ja maailmankaikkeuteen niin toinen kuin ennen muinaisina aikoina. Nyt on meidän saavutettava aivan tässä päivätajunnassa se, mikä ennen saavutettiin ainoastaan korkeimmilla tasoilla Vanhat mysteerit vietettiin kuun merkeissä yöllä, kuun asennon mukaan, uudet mysteerit vietetään päivän merkeissä, auringon valossa ja auringon jumalan huomassa. Se vihkimys, se uudestisyntyminen, uudeksi olennoksi muuttuminen, joka ennen saavutettiin yömaailmassa, henkimaailmassa, fyysisen ruumiin nukkuessa eli sen ollessa tajuttomassa tilassa, saavutetaan nyt päivätajunnassa, ihmisen hereillä ollessa, hänen kadottamatta mitään itsestään. Hänessä täytyy tapahtua se uudestisyntyminen, uudeksi olennoksi muuttuminen, ja se voi tapahtua ainoastaan päivätajunnassa, tässä näkyvässä maailmassa. Ei kuitenkaan niin, että ihminen yhtäkkiä tuntisi olevansa Jumala, joku jumalallinen olento ja täytyisi äärettömällä ylpeydellä: "Katsokaa nyt! Minähän olen jumalallinen olento; mitä te muut olettekaan." Ei ollenkaan tällä tavalla. Paavalikin sanoo itsestään: "Minä olen ensimmäinen syntisistä." Meidän ei kuitenkaan pidä ajatella siten, että Paavali teki enemmän syntiä kuin muut, emme saa käsittää hänen sanojaan tässä merkityksessä, vaan meidän täytyy ymmärtää, että nuo sanat kuvasivat Paavalin sisäistä, luonnollista tunnelmaa ja asennetta, hänen nöyryytensä, joka johtuu juuri siitä, että saa nähdä Jumalan valtakunnan ja Jumalan Pojan. Se on Jumalan Pojan nöyryyttä. Se nöyryys aiheuttaa sen, että ihminen näkee ulkonaisen persoonallisuutensa tässä näkyvässä maailmassa aivan kuin ensimmäiseksi syntisistä, ts. siis, että hänkin on syntinen, niinkuin muut.

Se, että ihminen päivätajunnassaan näkee elämän ja kuoleman lävitse, ei merkitse sitä, että hän nyt olisi minuudessaan erillinen olento kaikista muodoista, vaan se merkitsee sitä, että hän on puhdistanut minuutensa ikäänkuin kristalliksi, jossa Kristuksen valo loistaa ja elää hänen kauttansa. Hän ei aseta esteitä Jumalan tielle, niinkuin muut ihmiset aina asettavat kaikenlaisia esteitä, kun eivät osaa luopua haluistaan ja intohimoistaan. Sellainen ihminen, joka kulkee Uuden Liiton tiellä, päästää Kosmillisen Kristuksen säteet lävitsensä. Hän on Jumalan Poika niinkuin Jeesus Natsarealainen. Ei sillä tavoin, että hän olisi heti täydellinen, vaan hän on alkanut kulkea sitä tietä, jonka Jeesus kulki loppuun saakka. Nyt Jumalan rakkaus, Kosmillisen Kristuksen ihanuus voi sellaisen ihmisen kautta säteillä maailmaan. Se on uusi tie; se on uudet mysteerit.

VALOA KOHTI

NYKYAIKAISESTA TEOSOFIASTA

KIRJOTTANUT

PEKKA ERVAST

VIIDES PAINOS

HELSINGISSÄ 1918
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TIETÄJÄ

Ensimmäinen	painos	1901	(Helsingissä)
Toinen	«	1901	(Amerikassa)
Kolmas (toinen)	«	1903	(Helsingissä)
Neljäs (kolmas)	«	1909	(Helsingissä)

Viides painos: 8:s - 17:s tuhat.

JYVÄSKYLÄSSÄ 1918
SAARIJÄRVEN PAAVO O.Y. KIRJAPAINOSSA

Sisällys.

- I. Valmistus
- II. Maailman uskonnot ja teosofinen liike
- III. Uskontojen alkuperä
- IV. Teosofia ja uskonnot
- V. Elämän tarkoitus
- VI. Jälleensyntyminen ja karma
- VII. Kristinusko
- VII. Länsimaalaisia reinkarnationisteja
- IX. Minuuden kaksinaisuus
- X. Kuoleman jälkeen
- XI. Minuuden synty
- XII. Puhdistuksen tie
- XIII. Salainen tieto
- XIV. Mestari
- XV. Jumala ja luominen

Teosofisen Seuran ohjesääntöjen mukaan kenelläkään sen jäsenistä ole oikeutta esiintyä teosofisella auktoriteetilla. Teosofia on ikuisten totuuksien uskonto, mutta Teosofinen Seura on vapaan ajattelun temppele.

Sentähden jokainen teosofinen kirjailija tai puhuja itse on vastuunalainen sanoistaan — ja lukija tai kuulija omaksuu niistä vain sen verran, minkä omatuntonsa ja järkensä hyväksyy.

I.

Valmistus.

Oletko milloinkaan tuntenut väsymystä tuohon unen ja valveen, työn ja levon, ilon ja surun ainaiseen kiertokulkuun, jota kutsutaan elämäksi? Oletko koskaan sydämeltäsi huoahtanut: mikä on kaiken tämän vaihtelun tarkoitus? Onnellinen olet, jos elämän taakka on sinua niin painanut, että epätoivoisena olet huutanut ympäröivään pimeyteen: miksi — mistä — minne? Onnellinen olet, sillä totuuden elämä sinulle aukenee, henkesi sinua kutsuu.

Jospa me ihmiset tietäisimme, että kaikki tämä ulkonainen, jota me todellisena elämänä pidämme, on harhaa vain, kuvaleikkiä, jonka kautta henki, Jumalan kuva meissä eleille herätetään! Silloinpa emme pakenisi hengen ääntä, kun se meitä kutsuu. Mutta nyt me kaikin tavoin koetamme unohtaa noita syviä tunteitamme ja kysymyksiämme. Joskin epätoivon hetkinä kohtalon sfinksi astui eteemme vaatien arvotuksensa ratkaisua, joskin silloin hengen salama iski sydämeemme, emme me kutsumuksesta vaaria ottaneet, vaan olimme seuraavassa silmänräpäyksessä taas valmiit syöksymään harhojen valtaan, jos pieninkään ilo tai nautinto meitä houkutteli.

Vasta sitten kun hengen ääni on niin voimakas, ettemme enää löydä rauhaa elämän tarjoomista iloista, että „vaikka tämä maailma olisi kaikkea sitä, joksi runoilijat ovat sitä uneksineet, vaikka kaikki paha olisi poistunut, kaikki suru loppunut, jokainen nautinto tuhatkertainen, jokainen kauneus entistään ihanampi, me kääntyisimme siitä pois kyllästyneinä, haluttomina“ (Annie Besant) — vasta sitten astumme totuuden etsijän tielle.

Tämä mielentila ei suinkaan ole sekoitettava siihen blaseerattuun väsymykseen, joka seuraa aistillista nautintoa. Niin kauan kuin kiitämme iloja ja nautintoja elämän kalliimmaksi lahjaksi, emme suinkaan ole mihinkään väsyneet. Ruumiimme vain ei aina jaksa palvella alhaista tyranniaan. Mutta vielä emme tunne elämän todellisuutta, vielä meitä odottavat nuo suuret, todelliset kärsimykset, joissa yksin hengen ääni puhuu.

Sillä kun tuo todellinen väsymys meidät valtaa, silloin olemme heränneet näkemään elämän illusionit; silloin järkemme meille todistaa, ettei mikään personallinen onni eikä nautinto ole sen arvoinen, että sitä huolisimme tavotella . . . Rikkaus, kunnia, valta — missä on teidän viehätyksenne?

Sydämemme syvyydessä on ääni kuiskannut: eikö sitä suurta missään löydy, sitä hyvää, sitä kaunista, eikö missään ole rauhaa, totuutta, oikeutta?

Olemme huomanneet, että jos toinen tässä maailmassa iloitsee, niin toinen itkee. Olemme huomanneet, että jos tahdomme onnen itsellemme ostaa, niin täytyy meidän ostaa se muitten kärsimyksillä.

Jokaisen ruusun, jonka itsellemme poimimme, ovat veljemme kyynelillään kastaneet. Ja ruusun tuoksu ei enää meitä hurmaa; sillä kyyneleet polttavat meitä. Ja onni ei enää meitä houkuttele; sillä vääryys virnistää sen takana . . . ja me olemme vääryyteen väsyneet.

Heittäkäämme pois kaikki muu ja etsikäämme henkeämme. Älkäämme pelätkö lähteä meren ulapalle tuntematonta totuutta etsimään. Älkäämme pelätkö heittäytyä henkemme kuuluihin, sillä sen syvyyksissä juoksee elämän puro.

Muuttakaamme mielemme. Koko sielullamme, koko sydämellämme antautukaamme totuutta etsimään. Älkäämme muuta pyytäkö kuin sitä ääretöntä elämää, joka on kaikkialla, joka on meissä itsessämme. Kahta herraa emme voi palvella, pyytäkäämme Jumalaa yksin.

Ja elämämme saa suuren sisällyksen. Siinä on tapahtunut aatteellinen muutos, perinpohjainen vaihdos. Mikä ero nykyisten ja niiden päivien välillä, jolloin pidimme elämätä leikkinä, nautinnon välikappaleena tai tyhjänä ikävyytenä! Nyt se on täynnä tarkotusta, henkeä ja voimaa. Katso, kuinka sen perussävel muuttuu. Sisässä soi vain yksi ääni: totuuden kaipuu — ja kaikkien ulkonaisten tekojemme vaikuttimet vaihtuvat. Ennen oli vaikuttimena himo, halu, personallinen rakkaus, käsky tai pakko. Nyt halajamme vain yhtä — kaiken muun teemme velvollisuuden tunteesta. Emme velvollisuuksiimme laiminlyö, mutta emme enää mihinkään kiinny. Omantuntomme viisaus sanoo meille: tee se, ja me teemme.

Kuinka vapaat olemme hengessämme! Tie on edessämme suora, sileä ja vihanhoiva — riemu sydämessä vaellamme eteenpäin. Olemme elämän todellisuuden löytäneet.

Mutta — himmentyykö silmiemme valo vai miksi kauneus meitä pakenee, miksi maailma etenee näkyvistämme? Omaisemme kääntävät kasvonsa pois, ystävämme meistä luopuvat, koko maailma meidät hylkää. Jäämme yksin tielle — pimeys yllättää — yön varjot ympäröivät — mikä on tuo hirviö, joka meitä lähestyy?

Me, jotka etsimme ikuista ja ääretöntä, olemme heittäneet nykyisyytemme — se vain maailman muodossa, ystäviemme piirteissä kääntyy meistä pois — älkäämme sitä hetkeäkään muistelko, mutta nyt ottakaamme menneisyytemme voittaaksemme.

Tuo hirviö, se on oma itsemme. Se on kaikki huono, paha ja alhainen, joka elämien vierieessä on meihin kertynyt, se on alempi minuutemme. Se on eläin meissä, se on kohtalo, jota emme voi välttää.

Ja koko voimallaan tuo alempi luontomme nousee henkemme tahtoa vastustamaan. Kuinka heikoiksi tunnemmekaan itsemme! Tosiaan lihan ääni on voimakas . . . „Menköön pois meiltä tämä kalkki!“ . . .

Vaan horjahtaa emme saa. Yksin emme ole. Näkymättöminä meitä auttavat kaikki ne, jotka ennen ovat voittaneet, sillä hengessä olemme yhtä. Eikä pimeys ole läpitunkematon! Pieninkin voitto puhkaisee aukon, josta säde pilkistää — ja kun olemme voittaneet, sarastaa päivä ja valo nousee, joka on aurinkoa kirikkaampi.

Siis taistelkaamme. Jos lankeemme, nouskaamme. Jos lankeemme uudestaan, nouskaamme jälleen. Mutta älkäämme kadottako uskoamme, tarmoamme, rohkeuttamme. On toisia, jotka ennen sen tien ovat kulkenet. He tuntevat sen kärsimykset, he tietävät sen tuskat. He odottavat meidän tuloamme.

Täydellisen ihmisen kuva mielessämme, sydämessämme hänen puhtaat piirteensä, antakaamme hänen tahtonsa olla omanamme. Nostakoon hänen lempensä meidän sieluamme. Polvistukaamme äärettömän eteen. Taistelujen lomassa ajatelkaamme ihannetta!

Mitä ihmiskunnan vapahtajat ovat sanoneet täydellisestä ihmisestä? Hän on kaikkien veli, hän rakastaa

kaikkia yhtä paljon. Hän ei suutu kelleen, hän ei naista himoitse, hän ei vanno, ei valehtele, ei turhia puhu, hän ei vastusta pahaa pahalla, ei tuomitse, ei rankaise. Vaan hän rakastaa vihollisiaan, hän siunaa vainoojiaan, hän auttaa salaisuudessa, hän rukoilee yksikseen, hän on nöyrä, iloinen, pitkämielinen.

Tähän täydellisyyteen meidän tulee pyrkiä. Silloin murtuu pimeyden valta, usvat häipyvät, ja valkenee aamu.

Jo taistellessamme tapahtuu välistä, että tajuntamme nostetaan henkeemme, että hetkeksi pääsemme osallisiksi siitä autuudesta, joka on henkemme ainainen verho. Mikä rauha silloin, mikä mielenrentyys, mikä lapsellinen suruttomuus. „Täytymme pyhällä hengellä.“ On aivan kuin „syntyisimme uudestaan“, kuin „sürtyisimme korkeudesta“ — runoilijat ja taiteilijat kutsuvat sitä „neron inspiratsiooniksi“ . . .

Oletko nähnyt auringon laskevan kesäisenä iltana? Tai oletko kesäyön hiljaisuudessa kaukaa kuullut satakielen laulavan? Etkö silloin kaihosta mieletönnä heittäytynyt ikuisen kauneuden helmaan — eikö silloin henkesi taivaiseen kotiinsa ikävöiden sulautunut yhdeksi luonnon kanssa? Tai oletko koskaan tuntenut sydämesi särkyvän kärsivän veljen tuskasta ja samalla tuntenut hurmaavaa riemua siitä, että osait häntä rakastaa?

Heikkoja kajastuksia vain ovat nuo hetket siitä mielentilasta, joka tulee jokapäiväiseksi leiväksemme, kun olemme itsemme itsestämme irrottaneet ja vanhan ihmisemme voittaneet! Silloin olemme kuin uusia olentoja, kuin nuorukaisia ikuisen kauneuden maailmassa. Missä sydämemme on? Se itkee ja hymyilee. Mutta se itkee muitten suruja, se hymyilee muiden iloja. Ja kuinka paljon niitä on! Ne ympäröivät meitä näkymättöminä ja me vastaamme niiden kutsuille. Luonnon suuri sydän meissä sykkii. Katso, kuinka koko maailma palaa luoksemme! Nyt se ikävöi meitä, nyt se tuntee meidän rakkautemme. Ja me annamme kaikki sille anteeksi sen riemun tähden, joka rinnassamme asuu.

II.

Maailman uskonnot ja teosofinen liike.

Tavallisesti lasketaan, että meidän kiertotähdellämme asuu puolitoista tuhatta miljoonaa ihmistä. Koska kristittyjen lukumäärä nousee korkeintaan viiteen sataan miljoonaan, on siis ainakin kaksi kolmatta osaa koko maapallon asukkaista „kastamattomia“. Paljon vielä riittää työtä katolilaisille ja protestanttisille lähetyssaarnaajille, jos mielivät kääntää nuo jäljellä olevat tuhat miljoonaa „ainoaan autuaaksi tekevään oppiin“. Ehkä riittää liaksikin, jos esim. noista kastamattomista kadotuksen lapsista jokunen miljoona rupeaisi vastapainoksi omaa uskonoppiaan saarnailemaan kristittyjen kesken, mikä jo vähin on tapahtunutkin.

On kerrassaan erehdys luulla, että „pakanamaailma“ olisi ilman uskontoa ja sen takia kristinuskon tarpeessa. Ilman uskontoa ei ole mikään kansa eikä kukaan ihminen tämän maan päällä, jollemme lukuun ota niitä, jotka vapaaehtoisesti ovat uskonnon hylänneet ja ruvenneet materialisteiksi ja jumalankieltäjiksi. Päinvastoin on joka kansalla, aivan niinkuin meillä kristityillä, niinkuin sanotaan, ylikuunnollisesti ilmotettu uskontonsa, yksin niilläkin pakanoilla, joiden uskonto ei vielä ole kehittynyt uskonnolliseksi yhdyselämäksi.

Europa on kristitty; poikkeuksen tekevät ainoastaan täällä elävät juutalaiset, joita on muutamia miljoonia, ja Turkinmaa, joka on muhametinuskoinen. Mutta jos heitä silmäyksellä Aasiaan, huomaamme kristinuskon olevan siellä hyvin heikosti edustettuna. Lukuunottamatta Siperian pakanaiskansa, on meillä Aasiassa Japanin, Kiinan, Intian ja Persian mahtavat valtakunnat, jotka eivät ole kristittyjä.

Japanissa on kaksi pääuskontoa: 1) alkuperäinen kansallinen *Shinto*-uskonto ja 2) *Buddhanusko*, jonka Koreasta tulleet lähetyssaarnaajat toivat Japaniin noin v. 550 meidän ajanlaskumme. Tämän uskonnon perustaja oli tunnettu intialainen ruhtinas Gautama (lue: Gootama) Buddha, joka eli 600 vuotta ennen Kristusta.

Kiinassa on kolme valtioukuntaa: 1) *Konfutseusko*, jonka perusti viisas Konfutse, niinkuin otaksutaan noin 600 e. Kr.; 2) *Taonusko*, jonka perustaja, Laotse, luultavasti eli samaan aikaan kuin Konfutse, ja 3) *Buddhanusko*, joka tuotiin Kiinasta ensimmäisellä vuosisadalla e. Kr.

Intia, Buddhanuskon kehto ja ensimmäinen koti, on palannut takaisin esi-isänsä uskoon, *Brahmanuskoon* eli *Hinduismiin*, jonka alkuhistoria katoaa aikojen aamuun; mutta Ceylonin saari on yhä vielä buddhalainen.

Muu Aasia, s. o. etupäässä Persia ja Vähä-Aasia, tunnustaa *muhametinuskoa*, jonka perustaja niinkuin tiedämme oli profeta Muhamet, joka eli noin 600 vuotta Kristuksen jälkeen. Persian ikivanhasta uskonnosta, *Zoroasterinopista*, on jäljellä vain vähäinen jäännös, n. k. *Parsismi*, jonka tunnustajat, parsilaiset, suurimmaksi osaksi elävät Bombay'n kaupungissa Intiassa, jonne heidän esi-isänsä siirtyivät, kun arabialaiset vallottivat Persian noin v. 720 j. Kr. Hindostanin yläosassa on vielä olemassa ikivanha uskonto, n. k. *Djainismi*, jonka profeta Mahavira noin v. 600 e. Kr. laati uskonnolliseksi järjestelmäksi.

Mitä toisiin maanosiin tulee, tiedämme, että — paitsi Amerikan, Australian ja Afrikan kristityitä sekä viimeksimainitun maanosan muhametilaisia — kaikki muut kansat kuuluvat varsinaisten pakanoiden eli luonnonpalvelijain joukkoon.

Pakanoita on ehkä kolme sataa miljoonaa. Siis on ainakin kuusi, seitsemän sataa miljoonaa ihmistä, jotka kuuluvat toisiin maailmanuskontoihin kuin kristinuskoon.

Näitä tosiseikkoja silmällä pitäen ei sovi enää meidän päivinämmä — niinkuin tapahtui puolitoista vuosisataa sitten — tarkottaa yksinomaan kristinuskkoa, kun on puhe uskonnosta yleensä. Kristinuskko on vain yksi uskonto monesta.

Tämä vertailevan uskontotutkimuksen ilmituoma tosiseikka on ensimmäinen totuus, jonka nykyaikainen teosofia tahtoo terottaa mieleemme.

Teosofinen liike sai alkunsa vuonna 1875, kun madame H. P. Blavatsky, eversti H. S. Olcott y. m. perustivat *Teosofisen Seuran* Yhdysvaltojen pääkaupungissa New Yorkissa Amerikassa. Harrastettuaan alussa parhaasta päästä ihmisen ja luonnon salaisien voimien tutkimista ryhtyi Seura myöhemmin — kun perustajain muutettua Intiaan ohjelma lopullisesti vahvistettiin — myöskin tutkimaan maailman, varsinkin itämaitten, suuria uskontojärjestelmiä. Seura itse asettui ohjelmassaan näiden suhteen puolueettomalle ja totuutta etsivälle kannalle, otti vaalilauseekseen: „ei ole uskontoa totuutta korkeampaa“ ja julisti kaikkien ihmisten veljeyden.¹

Toiselta puolen on yleisesti tunnettu, että Seuran etevimmät jäsenet alusta saakka ovat julistaneet jonkinmoista uskontofilosofiaa, muutamia puoleksi uskonnollisia, puoleksi viisaustieteellisiä oppeja, joita yhteisellä nimellä on kutsuttu teosofiaksi ja joita, sanotaan, kaikkien uskontojen tunnustajat saattavat hyväksyä ja omaksua.

Onkohan siis teosofia uusi uskonto, lukuisain vanhojen kilpailija?

Jokainen suurista uskonnoista sanoo itsestään: „minä olen totuus, minä julistan totuuden“. Ja luonnollista se onkin, sillä uskonnon oma käsite sisältää, että se on totuuden ilmituoja ja julistaja maailmalle. Mitä määräyksiä onkaan annettu sille käsitteelle, käytännöllinen tosiasia on, että uskonto aina on tahtonut ja aina tahtoo selittää ihmiselle, mikä hänen elämänsä on ja mikä hänen tehtävänsä elämässä, toisin sanoen mikä on elämän totuus.

Aivan sama on nykyaikaisen teosofian laita. Sekin tahtoo selittää meille, kuka ihminen on ja mikä hänen asemansa on maailmassa. Sekin tahtoo olla totuuden julistaja. Tässä merkityksessä voisi sanoa, että teosofiakin on uskontojärjestelmä.

Kuitenkin kaikki ne, jotka kutsuvat itseään teosofeiksi, kieltävät tämän johtopäätöksen totuuden. „Teosofia ei ole uskonto“, he sanovat, „teosofia on kaikkien uskontojen ydin, teosofia on se viisaus, josta ne kaikki ovat tietonsa ammentaneet“.

Ja heilläkin on oikein.

¹ Teosofisen Seuran tehtävistä y. m. kts. H. P. Blavatsky, *Teosofian Avain*. Englanninkielestä suom. V. H. V. Helsingissä 1906. Teos. K. ja K.

III.

Uskontojen alkuperä.

Meille kristityille opetetaan, että Jumala on yksinomaan Kristuksen personassa ja pyhässä raamatussa ilmottanut itsensä meille ihmisille, jotka emme itsestämme voi totuutta tietää; kaikki muut uskonnot ovat ihmistekoa, kristinusko yksin on Jumalan yliluonnollisella tavalla ilmottama uskonto; tämä kristinusko — kirkon usko — on niinmuodoin vapahtava koko maailman, se on levitettävä kaikkiin maihin ja saarnattava pakanoillekkin.

Koska heräsi ensimmäinen epäily kirkonopin totuudesta? Kun raamattu, joka oli uskomme ainoa normi, Jumalan sana ja totuuden hengen inspiroima, huomattiin ulkoasultaan aivan samanlaiseksi kuin kaikki muutkin kuolevaisten kirjat. Olihan toisistaan eroovia „alkutekstejä“ tuhansittain, olivathan käännökset paikotellen niinkin huonot, että vallan hämmensivät alkuperäistä tarkotusta, olihan monta kohtaa jäljentäjien lisäämiä tai väärentämiä — tuollako lailla Jumala olisi pitänyt huolta omasta ilmotuksestaan, luomainsa ihmisten ainoasta pelastuksen mahdollisuudesta?

Seurasipa toinen epäily, joka koski kristinuskon erikoisasemaa muiden uskontojen rinnalla. Kun nimittäin tiedemiesten käsiin joutui muiden maiden ja kansain pyhiä kirjoituksia, ja he täten tutustuivat halveksittujen pakanoiden uskontoihin, huomasivat he hämmästykseseen, että niissäkin toistettiin samat jutut taivaista ja manaloista, ihmisen alkuperäisestä synnittömyydestä, paratiisista, lankeemuksesta, kuolemasta, sielun ikuisuudesta j. n. e., jotka olivat heille — tiedemiehille — ennestäänkin tuttuja. Sanottiinhan Veedasta, hindulaisten raamatusta, että se on kaiken tiedon alkulähde, että se oli olemassa ennen maailman syntyä ja ettei siitä yksikään sana katoa, vaikka maailmakin häviää — ja kuitenkin Veeda on laadittu ainakin 5,000 vuotta ennen Kristusta!

Tästä ei kuitenkaan vedetty semmoista johtopäätöstä, että Veeda olisi yhtä „yliluonnollinen“ synnynnältään kuin kristillinen raamattu, vaan päinvastoin, että molempain alku onkin ollut yhtä luonnollinen. Jopa ensi hetken innostuksessa naurettiinkin uskontojen taikauskaisille opeille ja pääteltiin, ettei uskonnolla ollutkaan enää mitään merkitystä, nyt kun tieteellinen tutkimus oli totuuden mittapuuna . . .

Kaikki nämä epäilykset ovat täysin ymmärrettäviä. Kenties käyvät sinunkin ajatuksesi samaa suuntaa? Kuvittelet ehkä mielessäsi, kuin mikäkin mytologian tohtori, että uskonnot ovat kaikki syntyneet seuraavaan tapaan: joka paikassa maapalloa samat luonnonilmiöt, sama taivas ja samat tähdet, sama aurinko ja sama kuu, sama ukkonen ja sama myrsky, sama syntymä ja sama kuolema herättivät ihmisten ihailua tai kammoa. Eikö siis ollut luonnollista, että ihmiset, ajatellessaan näitä ilmiöitä ja etsiessään niiden syitä, mielikuvituksessaan asettivat haltian, joka luonnonilmiön saa sen toimeenpanijaksi ja herraksi? Täten luonto muodostui suureksi jumalistoksi, ja ihminen luuli uhrilla tai muulla palveluksen osotuksella voivansa voittaa jumalien tai jonkun erityisen luonnottaren tai haltian suosion, nauttia hänen apuaan toimenpiteissään j. n. e. Taivaan eli päivän haltiaa, „ukko ylijumalaa“, Dyaus'ta kunnioitettiin aina muita mahtavampana, kunnes hän vihdoin juutalaisessa monoteismissä tuli ainoaksi Jumalaksi, johon taas kristinopissa lisättiin vanha pakanallinen kolminaisuus eli aamu, keskipäivä ja ilta. Yhtä luonnollinen synty oli esim. kuolemattomuususkollakin. Kun lapset näkivät isänsä, joka vielä äskettäin oli puhunut, syönyt ja liikkunut niinkuin hekin, makaavan heidän edessään kankeana ja mykkänä ruumiina, eivät he saattaneet uskoa isänsä kuolleen siinä merkinnössä, että hän olisi lakannut olemasta. Eihän tuo ruumis itse teossa ollutkaan heidän isänsä. Hän oli se, joka toimi ruumiissa, joka hengitti, puhui ja liikkui siinä, ja hän oli sen hylännyt viimeisen hengenvedon kanssa. Sentähden sanottiinkin, että henki jätti ruumiin ja oleskeli ilmassa,

ja kuolemaa kutsuttiin hengen heittämiseksi.²

Mutta kenties erehdyn; ehket tähän tapaan ajattelekaan. Ehkä Tolstoin lailla mietit:

„Jos ihmiset pelkäsivät ukkosta ja salamaa, niin he vallan yksinkertaisesti pelkäsivät ukkosta ja salamaa, mutta miksikä he „keksivät“ näkymättömän, yliluonnollisen haltian, Jupiterin, joka jossain piilee ja välistä sinkahuttaa nuoliaan ihmisiin? Jos ihmiset kauhistuivat nähdessään kuoleman, niin he kauhistuivat aivan yksinkertaisesti kuolemaa, mutta miksikä he „keksivät“ kuolleitten sielut, joiden kanssa muka rupesivat seurustelemaan?“³

Ehkä mietityttää sinua sekin seikka, etteivät ainoastaan tyhmimmät ja tietämättömimmät ihmiset ole pitäneet uskontoa arvossa, vaan että usein juuri paraimmat ja viisaimmat — Sokrates, Descartes, Humboldt, Newton, Pascal — ovat olleet mitä hartaimpia ja uskonnollisimpia. Tunnet itsessäsi ihmiskunnan uskonnollisen tarpeen, tunnet aavistamalla, ettei se, johon tuhannet ovat kohdistaneet toivonsa ja uskonsa, saata olla mielikuvitusta vain, etteivät ihmiskunnan marttyyrit ja jaloimmat henget turhaan ole kärsineet ja kuolleet. Mekö vain olisimme jumalia luoneet, eikä mikään Jumala meitä!

Onkin toinen ratkaisu kysymyksellä. Tiede on näyttänyt, että uskonto on vallan yleinen ilmiö eikä suinkaan yksityisen kansan erikoisomaisuus ja lisäksi, että se ilmenee melkein samanmuotoisena kaikkialla. Mutta kun tiede, uskontojen yhtäläisyyden johdosta aavistaen niiden yhteistä alkuperää, ryhtyy vaillinaisiin arveluihinsa niiden synnystä, silloin se tarvitsee apua muualta ja tätä apua tarjoaa meidän päivinäimme teosofia. Teosofia antaa ratkaisun, jonka pitäisi tyydyttää sekä tieteen että uskonnon puoltajia.

Erehdys on otaksua — sanoo teosofia — että ihmiskunta semmoisenaan olisi keksinyt ne uskontojärjestelmän siveelliset säännöt ja metafyylliset opit luomisesta, lankeemuksesta, lunastuksesta, hyvästä ja pahasta, joilla sen uskonnollista tarvetta on tyydytetty. Uskonnoilla on aivan toinen alkuperä. Ne eivät ole meikäläisten antamia, vaan meikäläisille annettuja, ne ovat todellakin „jumalallisia ilmoituksia“, aivan niinkuin uskonnot itse kertovat omasta synnystä.

Mitä, kuulen sinun huudahtavan, olisiko Jumala monta kertaa ilmottanut itsensä maailmalle? Eipä niinkään. Yliluonnollisella tavalla Jumala ei kertaakaan ole itseään maailmalle ilmottanut. Taikauskoa on luulla, että itse ääretön Jumala olisi ilmottanut itsensä jossain kirjassa tai jossain henkilössä. Koko maailma on Hänen ilmennyksensä ja ikuiset avaruudet ovat Hänen asuntonsa, joka tomuhiukkasessa on Hänen elämänsä ja joka ihmisessä hänen henkeänsä — kuinka Hän olisi voinut rajottua erityiseen aikaan ja erityiseen paikkaan?

Koko väärinkäsitys johtuu siitä, että kristityt teologit tietämättömydessään ovat sekottaneet tiedon ja uskon käsitteet ja antaneet aivan luonnottoman merkityksen ilmoitussanalle. Teosofia ratkaisee kysymyksen seuraavalla tavalla:

Ihminen voi päästä totuuden tietoon — ei „ihmiskunta“ kaukaisessa tulevaisuudessa, mutta kukin inhimillinen yksilö. Jokaiselle ihmiselle on „pelastus“ tarjona ja pelastus on totuuden tieto, jumalallinen viisaus on meidän saavutettavissamme.

Ajattele tätä ajatusta! Se kumoo kaikki vanhat käsityksesi omasta suhteestasi Jumalaan ja maailmaan.

Se kumoo enemmänkin. Se kumoo kaikki vanhat käsityksesi uskonnoista.

Kuvaileppa ihmistä, jolla olisi tieto kaikista elämän ja kuoleman salaisuuksista, joka tavallisen

² Katso tarkemmin tästä F. Max Müller, *Naturlig religion i utdrag*, Hels. 1897. G. W. Edlunds förlag.

³ Leo Tolstoy, *Religionen och moralen. Öfvers. från ryskan af J. Stadling*. Göteborg 1896. T. Hedlunds förlag. Siv. 5.

käsityksen mukaan olisi kaikkítietäväinen. Hänen silmänsä tunkisi yhtä helposti ihmissydämen salakammioihin kuin haudantakaisiin taivaisiin ja manaloihin. Luonto olisi hänelle kuin avattu kirja ja sielun kuolemattomuus kokemusperäinen tosiseikka.

Sinä ehket usko semmoista ihmistä olevan, mutta koko teosofisen liikkeen ydinoppi on, että niitä on. On ihmisiä, jotka ovat totuuden löytäneet, on niitäkin, jotka ovat sen maailmalle julistaneet. Tunnetpa muutamia nimeltäkin: suurten henkisten ja uskonnollisten liikkeiden herättäjät ja alkuunpanijat — Jeesus, Buddha, Krishna, Zoroaster, Laotse, Konfutse, Pythagoras, Sokrates, Plato — kas siinä nimiä, joiden kantajat teosofia lukee totuuden tietäjien joukkoon.

Niin ovat uskonnot syntyneet. Ihminen, joka tiesi enemmän kuin hänen sokeat veljensä, julisti heille sitä tietoaan sen verran, kuin hän tarpeelliseksi katsoi. Jumalallinen ilmoitus ei ole mikään yliluonnollinen ja käsittämätön teko, vaan yhtä järjellinen kuin kaunis avunanto viisaampien ihmisten puolelta kehittymättömämmille . . . Eikä tämä ole paljas väite teosofien puolelta, sillä uskontojen perustajat itse niin julistavat. Ottaakseni vain kaksi esimerkkiä: kun Itämaan suuri vapahtaja, Gautama Buddha, oli „herännyt viisaudenpuun varjossa“, läksi hän maailmaan ja saarnasi veljilleen: „olkaa huolehti, minä olen totuuden löytänyt! Seuratkaa minua!“ Kun se mies, jota kristityt palvelevat Jumalanaan, kun Jeesus Natsarealainen seisoi vangittuna Pilatuksen edessä ja tämä kysyi: „oletko sinä kuningas?“ niin hän vastasi: „sinäpä sen sanot, että kuningas olen. Sitä varten olen syntynyt ja sitä varten maailmaan tullut, että minä totuuden tunnustan. Jokainen joka on totuudesta, hän kuulee minun ääneni“ (Joh. ev. XVIII: 37.)

Ihmiskunnan povessa piilee totuuden kaipuu. Sisimmässä sielussaan ei ihminen muuta pyydä kuin totuuden Jumalaa. Jos on hetkiä, jolloin tämä kaipuu näyttää sammuneen, on taas toisia, jolloin se leimahtaa ilmituleen. Tämä tapahtuu etenkin silloin, kun tietäjä ilmestyy ja herättää sen eleille henkensä voimalla. Sillä juuri sitä syvintä tarvetta koettavat uskonnot tyydyttää. Ihminen itse loisi itselleen maailmankatsomuksen, ellei hänen veljensä hänelle sellaista ilmottaisi.

Tätä käsitystä lähenee valistuneempi teologiakin.⁴ Että yksin raakalauskansojenkin uskonnolliset käsitteet ovat saaneet alkunsa muusta kuin paljaasta kansan mielikuvituksesta, siitäkin voi olla miltei vakuutettu. Kuulkaamme, mitä eräs luonnontutkija sanoo: „Neekereillä on suuri joukko salaisia seuroja sekä miesten että naisten kesken. Pohjois-Amerikan alkuasukkaimilla on kolme salaista yhdistystä, Jossakiel, Meday ja Vabeno, joissa, niinkuin kreikkalaisissa mysteereissä, jonkinlainen kuolemattomuus-oppi näkyy käyvän perintönä; ainakin niiden jäseniä katsotaan uudestasynntyneiksi . . . Kummallinen ilmiö ovat n. k. *areoi* Tahitin saarella, joukko ylhäisiä, jotka säilyttävät ja ylläpitävät vanhoja traditsioneja, ottavat jo maan päällä vastaan jumalallisia kunnian-osotuksia ja joita pidetään kohotettuina kaikkien siveellisten määräysten yläpuolelle.“⁵ V. 1896 ilmestyi Lontoossa mr. Lang'in kirjottama teos, jossa hän osottaa kuinka villikansojen uskonnolliset käsitteet — kaukana siitä, että vähitellen olisivat raaemmista kehittyneet henkisemmiksi — päinvastoin aina ovat olleet alkuaan syvemmät ja rikkaammat ja vasta myöhemmin huononneet ja raaistuneet.⁶

⁴ Kts. esim. Auguste Sabatier, *Esquisse d'une Philosophie de la Religion* (ruots. *Utkast till en religionsfilosofi på psykologins och historiens grundval*. Stockholm 1898). Professori Sabatier oli Parisin yliopiston protestanttisen teol. tiedekunnan dekanus.

⁵ Waitz, *Anth. d. Naturw.*, siteerannut C. P. Tiele, *Allmän religionshistoria*. Öfvers. Sthlm 1887.

⁶ Andrew Lang M. A., L. L. D. *The making of religion*. London 1896. Longman, Green and C:o. Toinen painos ilmestynyt v. 1900.

IV.

Teosofia ja uskonnot.

Kun on niin monta vastausta elämän kysymykseen, kun jokainen uskonto sanoo: minä olen totuus, niin joutuu se ihminen, joka ei ole herännyt henkisesti, kahden vaiheelle, mitä uskontoa hänen on uskominen, vai onko ollenkaan mihinkään luottaminen. Näennäisesti suuret uskonnot ovat toisistaan eroavaisiakin muutamissa opinkappaleissa. Niinpä kirkollisessa kristinuskossa puhutaan lunastuksesta Jumalan pojan kuoleman kautta, jommoisesta lunastuksesta itämaiset uskonnot eivät mitään tiedä. Toiselta puolen puhuu esim. buddhanoppi ja brahmanusko ihmisen monikertaisesta esiintymisestä maan päällä (reinkarnationista), josta kristikunta ei mitään tiedä.

Mihinkä nyt on uskominen? Henkisesti sokea ihminen vastaa: ei mihinkään, materialisti sanoo: uskonnot ovat mielikuvituksia, ei ole ollenkaan mitään henkisiä totuuksia.

Mutta tarkkaavainen uskontojen tutkija ei ole niin pikainen johtopäätöksissään. Hän huomaa ihmeekseen, etteivät nuo uskonnot olekkaan niin erilaisia kuin hän ensin luuli. Niiden erilaisuudet ovat vain näennäisiä. Niin, ne riippuvat enimmäkseen siitä, että jotakin opinkappaletta on väärinkäsitetty, väärin tulkittu tai väärin esitetty, että joku opinkappale on kerrassaan unohdettu tai suorastaan myöhempäin tulkitsijain keksimä ja lisäämä. Hän huomaa ihmeekseen, että uskontojen siveysopit ovat aivan samat ja että ne kaikki opettavat ihmistä poistumaan pahasta ja pyrkimään siveelliseen vapauteen. Ja hän kysyy itseltään: eikö kaikkien aikojen ja kaikkien kansojen yhteinen todistus ole suuriarvoinen? Eikö se todista, että jotakin on olemassa yläpuolella tätä näkyväistä elämää?

Tämän johtopäätöksen innokkaana puolustajana esiintyy nykyaikainen teosofia. Se tietää, että henkinen elämä on olemassa kaikista kieltäjistä huolimatta, se tietää, että kaikki viisaat ihmiset ovat julistaneet sitä elämää ja että kaikki kieltäjät tulevat kerran sen innokkaiksi tunnustajiksi. Eikä se kysy itseltään: mikä uskonto on totuus? sillä se tietää, että ne kaikki ovat tosia. Ei niistä mikään ole totuus, sillä Jumala on totuus. Ei ikkuna ole aurinko, vaikka se päästää päivän valon huoneeseemme; mutta se näyttää meille auringon valaiseman luonnon ja houkuttelee meitä ulos valoon ja vapauteen. Samoin on uskontojen laita. Ne näyttävät meille, mitä tietä meidän tulee kulkea päästäksemme Jumalan luo, totuuden tietoon. Ja kaikki ne vievät meidät samaan ihanaan päämaaliin. Kaikki ne ovat tosia, sillä kaikki ne ovat syntyneet siten ja silloin, kun henkiseen täydellisyyteen kehittynyt ihminen, totuuden tietäjä, on ilmestynyt maailmaan vapahtaakseen veljiään tiedottomuuden ja uskottomuuden tuskasta.

Ja samanlainen kuin uskonnot on teosofinen liike; sekin koettaa herättää ihmisiä siitä henkisestä horrostilasta, johon vaipuvat, kun aineellinen edistys on korkealle kehittynyt, koettaa innostuttaa heitä „taivaan valtakuntaa“ etsimään ja kohoamaan henkisessä sivistyksessä aineellisen tasalle.

Onko siis teosofisen liikkeen syntykin sama kuin uskontojen? On, samasta lähteestä se on kotoisin.

Teosofinen liike on kuitenkin uskonnollisia edeltäjiään onnellisempi. Jeesus ja Buddha sanoivat itsestään: „minä olen totuus“ (Joh. ev. XIV: 6) — „minä olen totuuden löytänyt“. Teosofian ensimmäisen julistajan ei tarvinnut vedota ainoastaan omaan auktoriteettiinsa, omaan tietoonsa: hän sai viitata jo oleviin uskontoihin ja muiden ennen eläneitten totuuden tietäjäin lausuntoihin. Tämä oli välttämätöntä, sillä meidän ajallemme oli ja on tarpeen uskonnollinen herätys, joka, samalla kuin se henkisesti yllyttää ihmisiä totuuden etsintään, muodollisesti on suvaitsevainen kaikkea ajattelua kohtaan. Aineellinen edistyksemme, joka suuresti on lähentänyt kansoja ja ihmisrotuja toisiinsa poistamalla keskusliikkeen esteet, on tehnyt uskonnollisen suvaitsevaisuuden välttämättömäksi. Mutta uskonnollinen suvaitsevaisuus on mahdollinen

ainoastaan siinä määrin, kuin uskon älyllinen (intellektuaalinen) prinssiippi, sen oppi eli metafysiikka, lähenee totuutta. Korkeimmassa merkityksessä suvaitsevainen on vain totuuden tietäjä. Totuuden tieto on kätkeytyneenä joka uskontoon — mistä siis meidän aikanamme olisi parempi uskonnollisen herätyksen muoto eli ulkonainen kuori ollut saatavissa kuin niistä opetuksista, jotka jo olevissa uskonnoissa ovat yhteisiä? Sitä teosofia on. Se on uskontojen ydin. Aivan oikein kirjottaa kuuluisa teosofi Mrs. Annie Besant:

„Ollessaan kaikkien uskontojen juuri ja perustus teosofia ei voi olla minkään vastustaja; se on todellakin niiden puhdistaja ja selittää paljon semmoista, jonka ne ovat jättäneet arvotukseksi tai salaisuudeksi; se puolustaa itseään jokaisessa ja koettaa paljastaa sen kätkeytyä viisautta. Ei kenenkään tarvitse tullessaan teosofiksi lakata olemasta kristitty, buddhalainen tai hindulainen; hän on vain saapa syvemmän käsityksen omasta uskostaan, tieteellisemmän pohjan sen henkisille totuuksille, laajemman kuvan sen pyhistä opetuksista“.⁷

Teosofisen liikkeen tarkoitus ei ole ainoastaan käytännöllistä eli uskonnollis-siveellistä laatua, kuten esim. pelastusarmeijan: semmoisen tarkoituksen saavuttamiseksi ei olisi tarvittu niin paljon — usein vaikeatajuisiksiakin — oppeja, kuin itse asiassa teosofiset ovat. Mutta tarkoitus on, että ihmisen koko uskonnollinen sivistys voisi kohota ajan hengen tasalle, että hänen uskonsa voisi olla muodollisesti yhtä kehittynyt, älyllisesti yhtä varmalle pohjalle perustettu, kuin on muukin aikamme tieteellinen sivistys.

Kuitenkin on olemassa ero nykyisten uskontojen ja teosofian välillä. Teosofia tahtoo olla, mitä kristinusko, buddhanusko y. m. olivat ensimmäisinä alkuaikoinaan, mutta se nousee niitä vastustamaan semmoisina, kuin ne nyt esiytyvät. Ne eivät enää ole samaa kuin alkuaan. Uskonnolliset järjestelmät ovat jäljellä, mutta henki on niistä kadonnut.

Miksikä? Sentähden, että uskonnoilla ei ole arvokkaita edustajia, ei ole muinaisten hierofanttien veroisia tulkitsijoita, jotka ymmärtäisivät symboolein ja vertauskuvain merkitykset, ei ole tietäjiä, jotka laulaisivat elämää muotoihin. Oppi muuttuu aina kivettyneeksi dogmatiikaksi, kun ei ole miestä, joka tietää, mikä opin tarkoitus on. Sivuseikka korotetaan pääasiaksi, pääasia joutuu unohduksiin. Siveellisen, henkisen elämän sijaan astuu kuollut „usko“ eräiden opinkappalten erehtymättömyyteen.

„Puustavi kuolettaa.“ Vanhan testamentin vertauksia opetetaan kristikunnassa historiallisina ja tieteellisinä tosiseikkoina. Raamattu kädessä näytetään lapselle koulussa, että maailma luotiin tyhjästä noin 4,000 vuotta ennen Kristusta ja että vaimo tehtiin miehen kylkiluusta. Mikä surullisen naurettava heräymys, kun samalle lapselle myöhemmin elämässä todistetaan tieteellisesti, että ihmiskuntakin on semmoista maailmaa monta vertaa vanhempi, koska ihmisluuta on löydetty maakerroksien alta, joiden muodostumiseen on kulunut kymmeniä tuhansia vuosia!

Ja miksikä Kristuksen yksinkertaisen siveys-opin asemesta opetetaan jos jonkinmoisia kristillisiä etiikkoja ja katkismuksia, niin että — lapsille ja nuorukaisille saarnataan: älä tapa! älä himoitse naapurisi vaimoa? lapsille, jotka Jeesuksen omien sanojen mukaan kuuluvat Jumalan valtakuntaan, ja nuorukaisille, joiden käsitys hyvästä ei vielä ole himmentynyt?

⁷ Annie Besant, *The Ancient Wisdom*. Theos. Publ. Society, London 1897. Sivu 5-6. (Suomeksi: *Aikain viisaus*. T. K. ja K., Helsingissä 1912.)

V.

Elämän tarkoitus.

Mikä on meidän elämämme tarkoitus? Mitä varten elämme täällä maan päällä?

Tiede vastaa: elämä on taistelua, taistelua olemassaolosta. Tähdet avaruudessa, kukkasen nurmella, hongat metsässä, eläimet maassa, vedessä ja ilmassa — kaikki taistelevat keskenään olemassaolosta, heikot sortuvat, vahvat voittavat. Eikö olisi ihmistenkin laita sama? Näemmehän joka päivä ympärillämme alituista kilpailua niin kansojen kuin yksilöiden kesken. Siinäkin taistelussa paraiten varustetut pääsevät voitolle.

Mutta jos kysymme tieteeltä tämän ikuisen sodan alkusyytä ja tarkotusta, niin se kohauttaa olkapäitään: ken on olemassaolon eleille kutsunut, ken on sen lait määrännyt? Itsensä kautta se on, ikuinen, aluton, loputon — ei sillä tarkotusta ole. Tahi jos niin haluatte: muotojen kehitys on sen kätkeyty tarkoitus. Taistelun kautta kaikki tulee paremmaksi, hienommaksi, soveliaammaksi — taistelemaan . . .

Joskin maailman ilmiöiden ymmärryksellinen tutkimus veisi semmoiseen johtopäätökseen, on kumminkin ääni sisässämme, joka koko voimallaan sitä vastaan huutaa: näin ollen olisi olemattomuus paras!

Käännymme kristinuskon puoleen semmoisena kuin se meille opetetaan. Mitä kirkko vastaa? Tämä elämämme kaikkine suruineen ja vastuksineen onkin vain hetki ikuisuudessa, lyhyt koetusaika, joka hyvin käytettynä saa loppumattoman ilon palkakseen. Monet tuntevat lohduttuvansa tästä uskosta, mutta toisia on, jotka pitävät sitä lapsellisena ja itsekkäänä: ehkä kärsimys aina seuraa olemassaoloa, voiko silloin olla puhe mistään korvauksesta? Sitäpaitsi ihminen, joka etsii elämän totuutta, ei kysy tulevaisuutta, ei kysy, miten hänen silloin tai tällöin käynee, vaan kuinka hänen nyt on eläminen. Hän tahtoo tietää, mikä tämä hänen nykyinen elämänsä on, jotta voisi asettua varmalle kannalle sen suhteen, jotta voisi elää niinkuin tarkoitus on. Kun kysymme, mikä elämän päämäärä on, niin oikeastaan kysymme käytännölliseltä kannalta katsoen: kuinka meidän tulee elää? Ja samasta syystä eivät mitkään yleisfilosofiset spekulatsioonit, eivät mitkään tieteelliset atomiteoriat tai uskonnolliset tulevaisuudenopit tyydytä sieluamme, vaan ainoastaan ratkaisu, kuinka meidän nykyhetkessä on eläminen, jotta täyttäisimme elämämme tarkoituksen. Ja kuinka teosofia sen ratkaisee? Samalla tavalla kuin suuret uskonnonopettajat, jotka olivat päässeet totuuden tietoon: me elämme kulkeaksemme heidän jäljissään — mekin kerran pääsemme totuuden tietoon.

Ja totuuden tieto on totuuden elämää. Tietää kaikki on olla kaikki. Olla kaikki on elää kaikessa, ymmärtää kaikki, rakastaa kaikkea. Totuuden elämä on täydellisen rakkauden elämää. Ja me, jotka emme sitä vielä ole saavuttaneet, me elämine kehittyäksemme hyväksi, epäitsekäiksi, viisaiksi ihmisiksi — kaikkien olentojen veljiksi. Tämä on elämän hyvä laki.

Eivätköhän uskonnot tätä opeta? Eivätköhän niiden elämänohjeet kohdistu tähän korkeimman ihanteen palvelemiseen, tähän täydellisyyteen pyrkimiseen?

Mitä ensiksikin kristinoppiin tulee, ei kukaan kieltäne, että uuden testamentin oppi kehottaa meitä ihmisiä vapautumaan „synnistä“ ja tulemaan täydellisiksi, jotta pääsisimme taivaallisen Isämme yhteyteen. Eikö Jeesuksen vuorisaarna, tuo maailmankirjallisuuden helmi, puhu siitä rehellisyydestä, siitä armahtavaisuudesta, siitä puhtaudesta, joka vielä on niin kaukana ihmisten sydämistä? Ei ole tarvis toistaa niitä sanoja, jotka niin usein esiintyvät uudessa testamentissa ja vakuuttavat meille, että „se, joka syntii tekee, on synnin orja“ (Joh. ev. VIII: 34), mutta että „totuus on meidät vapauttava“ (Joh. ev. VIII: 52) ja

että „meidän pitää tulla täydellisiksi niinkuin taivaallinen Isämme on täydellinen“ (Matt. ev. V: 48).

Konfutsen, kiinalaisen Viisaan, opin mukaan on „ihmisen kutsumus tulla Taivaan ja Maan auttajaksi ja avustajaksi. Jos hän tämän ehdon täyttää, on hän heidän vertaisensa“ (Tshung-Yung, II: 31). Tshung-Yungissa sanotaan viisaasta: „hän on jalomielinen, hiljainen, lempeä, kärsivällinen, vaikutuksille altis, ponteva, luja, vakava, täynnänsä malttia, järjestystä ja tasapainoa . . . Hän käsittää kaikki niinkuin Taivas. Hän on toimekas ja syvä niinkuin lähde kuilun pohjalla. Kaikki häntä kunnioittavat, kun hän esiintyy, kaikki häntä uskovat, kun hän puhuu, kaikki iloitsevat hänen teoistaan. Sentähden on hänestä sanottu: hän on Taivaan vertainen“.

Kerran kun Tse-Kung, eräs Konfutsen oppilas, pyysi mestariltaan vaalilauseen, joka kelpaisi ojennusnuoraksi ihmisten yhteiselämässä, vastasi Konfutsen: „älkää tehkö muille sitä, mitä ette tahdo, että muut teille tekisivät“.

Kiinan toinen suuri uskonnonperustaja, Laotse, opettaa, että Tao eli tie Jumalan tykö on joka ihmisen sisässä, vaikka ihmisen moninaiset halut ja himot kääntävät hänen silmänsä pois tästä tiestä. Laotsen oppi pyytää meitä sentähden vapautumaan intohimoista päästäksemme Taon yhteyteen.

„Ihmisen henki näet rakastaa puhtautta, mutta hänen mielikuvituksensa sitä häiritsee. Ihmisen mielikuviutus rakastaa hiljaisuutta, mutta hänen himonsa houkuttelevat sitä pois. Jos hän aina voisi lähettää himot tiehensä, tulisi hänen mielensä itsestään tyyneksi. Tulkoon hänen mielensä kirkkaaksi, ja hänen henkensä itsestään tulee puhtaaksi . . . Syy miksei ihmiset tätä voi saavuttaa, on siinä, etteivät ole puhdistaneet mielikuvitustaan eikä ajaneet himojaan luotansa. Jos joku voi lähettää himot tiehensä, kun hän sitten luo katseensa omaan mielikuvitukseensa (sydämeensä), ei se enää ole hänen; kun hän katsoo ruumistaan, ei se enää ole hänen; ja kun hän luo katseensa kauas ulkonaisiin esineihin, ei hänellä enää ole mitään tekemistä niiden kanssa“ (Puhtauden klassikko, I: 3, 4.)

Ihmisen päämäärä on hänen yhtymisensä Jumalaan:

„Kuinka voisi yksikään himo herätä tuossa paikasta riippumattomassa levon tilassa? Ja kun ei mikään himo enää herää, niin siinä on todellinen hiljaisuus ja lepo . . . Semmoisessa jatkuvassa hiljaisuudessa on ainainen puhtaus ja lepo. Hän, joka omistaa tätä ehdotonta puhtautta, astuu vähitellen todelliseen Taoon (Jumalaan).“ (I: 5.)

Viisaan ihmisen elämästä luemme kiinalaisessa Tao Teh Kingissä, joka on Laotsen kirjottama, seuraavan kuvauksen:

„Viisas asettaa itsensä viimeiseksi ja silti hän löydetään etumaisena: hän kohtelee omaa itseään ikäänkuin se olisi hänelle vieras, ja kuitenkin tuo itse säily. Koska hänellä ei ole mitään persoonallisia ja yksityisiä tarkoitusperiä, eivätkö sentähden semmoiset tarkoitusperät toteudu? (VII, 2.) Hän ei aseta itseään näkyviin ja sentähden hän loistaa: hän ei vaadi mitään itselleen ja sentähden hänet huomataan; hän ei kehu itseään ja sentähden hänen ansionsa on tunnustettu; hän ei palvele itseään ja sentähden hän saavuttaa ylemmyyttä. Koska hän täten on vapaa kilpailusta, ei kukaan maailmassa voi kilpailla hänen kanssaan. (XXII, 2.) Ei ole suurempaa rikosta kuin kunnianhimon oikeuttaminen; ei suurempaa onnettomuutta kuin olla tyytymätön onneensa; ei suurempaa vikaa kuin halu ottaa vastaan (XLVI, 2). Niille, jotka ovat hyvät (minua kohtaan), olen hyvä; niille, jotka eivät ole hyviä (minua kohtaan), olen myös hyvä; ja siten kaikki tulevat hyviksi. Niille, jotka ovat tosia (minua kohtaan), olen minäkin tosi; ja niille, jotka eivät ole tosia (minua kohtaan), olen myös tosi; ja siten kaikki tulevat tosiksi. (XLIX, 1.) Hän, jolla on yltäkyllin (Taon) ominaisuuksia, on lapsen kaltainen. Myrkylliset hyönteiset eivät häntä pure; julmat pedot eivät hyökkää hänen kimppuunsa; petolinnut eivät häneen iske. (LV, 1.) Minulla on kolme kallista kalua, joita ylistän ja säilytän. Ensimmäinen on sävyisyys; toinen on säästäväisyys; kolmas on vaarinpito, etten astu muiden tielle . . .

Sävyisyys on varma voitostaan taistelussakin ja varma asemastaan. Taivas on pelastava herransa hänen oman sävyisyytensä kautta, joka häntä suojelee“. (LXVII, 2, 4.)⁸

Intian uskoista vanhin ja suurin on Brahman uskonto eli hinduismi. Joka vähänkin sitä uskoa tuntee, hän tietää, että se puhtaammassa muodossa kuin mikään muu uskonto on säilyttänyt alkuperäisen teosofisen ytimensä. Että ihminen sisimmässä itsessään on yhtä maailman Itsen kanssa — Tad aham asmi „minä olen Se“ —, on niin läpikäyvä aate kaikessa hindulaisessa ajattelussa, että ihmistä usein nimitetään „Brahman (Jumalan) jumalalliseksi kaupungiksi“, „yhdeksän portin kaupungiksi“, jossa Jumala asuu sydämen kammiossa. Brihadaraanjakòpanishadissa sanotaan:

„Ainoastaan yhdellä tapaa voi nähdä (sitä olentoa), jonka olemassaoloa ei voi todistaa, joka on ikuinen, ilman paikkaa, korkeampi eeteriä, aluton, suuri ikuinen Sielu . . . Tämä suuri ikuinen Sielu on järkevänä (sieluna) kaikissa elävissä olennoissa, se on eeterinä (Jumalana) sydämessä; hänessä se nukkuu; se on kaikkien hallitsija, kaikkien ohjaaja, kaikkien ylimäinen Herra; se ei tule suuremmaksi hyvien töiden eikä pienemmäksi pahojen tekojen kautta. Se on kaikkien Ohjaaja, kaikkien olentojen ylimäinen Herra, kaikkien olentojen Säilyttäjä, maailmoiden Silta ja Ylläpitäjä, etteivät ne häviäisi.“ (IV, IV, 20, 22.)

Himot ja halut sitovat ihmistä elämän pyörteeseen (sangsaara), ja sentähden hänen täytyy vapautua tiedon, hartauden ja himojen kuolettamisen kautta. Kun ihmishenki tuntee Jumalan, on se pelastettu (Shvetaashvataropanishad, I, 8). Tiedon puhdistama järki kätkee Hänet (Mundakopaniashad, III, I, 8). Tieto yhdistyneenä hartauteen löytää Brahman asunnon (Mund., III, II, 4). Joka tuntee Brahman, tulee Brahmaksi (Mund., III, II). Kun himot poistuvat, tulee kuolevainen kuolemattomaksi ja saavuttaa Brahman (Kathopaniashad, VI, 14).

Hindulaisen uskonnon yleisiä siveyssääntöjä voi koota Manun säädöksistä, Upanishadeista, Mahaabhaaratasta y. m.:

„Ihminen puhukoon totta, sanokoon mitä on mieluista, älköön hän lausuko mitään epämiellyttävää totuutta, ei myös mitään mieluista valetta; niin on ikuinen laki (Manu, IV, 138). Hiljaksen hän kartuttakoon henkistä ansiotaan aiheuttamatta kärsimystä yhdellekään luodulle (IV, 238). Sitä kahdestisyntyynyttä ihmistä, jonka kautta ei pieninkään vahinko kohtaa luotuja olentoja, ei mikään vaara uhkaa miltään puolelta, koska hän on vapaa ruumiistaan (VI, 40). Kärsiköön hän tyynesti kovia sanoja, älköön hän ketään loukatko ja älköön tulko kenenkään vihamicheksi tämän (katoovaisen) ruumiin takia. Vihastuneelle älköön hän vihastuko; siunatkoon, kun häntä kirotaan. (VI, 47, 48.) Vapautuneina himosta, pelosta ja vihasta, ajatellen Minua, turvautuen Minuun, viisauden tulen puhdistamina ovat monet astuneet Minun olemukseeni (Bhagavad Giitaa, IV, 10). Äärimäinen ilo on sille joogille valmistettu, jonka manas (mieli) on tasainen ja jonka himoluonto on tyvennetty, joka on synnitön ja Brahman luontoinen (VI, 27). Se, joka ei kannu vihaa ketään olentoa kohtaan, joka on ystävällinen ja herttainen, ilman kiintymystä ja itsekkyyttä, tyyni ilossa ja surussa, anteeksiantavainen, aina tyytyväinen, sopusointuinen, hillitty, päättäväinen, joka on omistanut mielensä ja sielunsa Minulle, hän, minun hartaani, on Minulle kallis“. (XII, 13, 14.)

Samaa, mitä olemme puhuneet Brahman, saattaa myös puhua Buddhan uskonnosta. Buddha, joka eli kuudennella vuosisadalla e. Kr., oli hindulainen ja saarnasi hindulaisille; hän oli enemmän uskonpuhdistaja kuin uuden uskonnon luoja. Mutta selvemmin kuin koskaan ennen oli tapahtunut, esitti hän yksinkertaiselle ja sivistymättömälle rahvaalle pelastuksen kahdeksankertaisen tien: 1) oikea usko, 2) oikea ajatteleminen, 3) oikea puhe, 4) oikea oppi, 5) oikeat keinot elämän ylläpitämiseksi, 6) oikea pyrkimys, 7) oikea muisti, 8) oikea mietiskely — yhdistäen itse oppinsa seuraavaan värsyyn:

⁸ Taoteking on kokonaisuudessaan suomennettuna teosofisessa aikakauskirjassa. „Omatunto“ v. 1907.

*„Synnistä luopuos,
Hyveeseen pyrköös,
Sydämes' pubdistaos —
Se on Buddhan oppi.“*

„Ne olennot, jotka vaeltavat hyvin opetetun lain tietä, saapuvat syntymän ja kuoleman suuren meren toiselle rannikolle, ja vaikeata on päästä sen meren poikki“ (Udaanavarga, XXIX, 37).

Sillä himo sitoo ihmisen ja siitä tulee vapautua: „Vaikeata on vapautua himoistaan sen, joka on niissä kiinni, sanoo Siunattu. Jotka järkähtämättöminä eivät välitä himojen tuottamasta onnesta, vaan viskaavat ne luotaan, he pian lähtevät kulkemaan (Nirvaanaan) . . . Ihmiskunnalla ei ole pysyviä himoja: ne vaihtelevat niissä, jotka niitä kokevat; pelastukaa siis siitä, joka ei voi pysyä, älkääkä jääkö kuoleman omiksi.“ (Udaan., II, 6, 8.)

„Se, joka on poistanut kaikki halunsa (maallisiin) hyviin, kaikki silmänhimon siteet, joka on hävittänyt himot juuriaan myöten, hän, minä sanon, on Braahmana.“ (Udaan., XXXIII, 68.)

Buddhalaisissa evankeliumeissa on yltäkyllin mitä ihanimpia siveyssääntöjä. Näytteeksi siitä, kuinka yhtäpitäviä ne ovat Jeesuksen opetuksien kanssa, mainitsemme muutamia otteita Dhammapadasta,⁹ Lalita Vistarasta, Mahaaparinibbaana sutta'sta y. m.:

„Kaikki olennot etsivät onnea; ulota hyväntahtoisuutesi kaikille. — Ihminen kutsutaan pyhäksi, koska hän tuntee sääliä kaikkia olentoja kohtaan. — Minkätähden riippuisimme kiinni tästä katoovaisesta ruumiista? Viisaan silmissä se vain on välikappale, jonka avulla saattaa tehdä hyvää ihmisille. — Eikö kaikki, mitä omistan, yksin ruumiini, ole olemassa sitä varten, että tekisin hyvää muille? — Voita paha hyvällä. — Sinä annoit anteeksi niille, jotka tulivat sinun murhaajiksesi. — Voita vihollisesi väkivallalla ja sinä lisäät hänen vihaansa; voita hänet rakkaudella, niin et niitä mitään surua. — Onnellinen se, joka on hyvä: luopua itsekkyydestä on onni. Se ihminen yksin on onnellinen, joka täynnä rakkautta kaikkea elävää kohtaan tekee hyvää ollakseen muille avuksi. — Vartioitse ajatuksiasi. Hillitse kieltäsi. — Ole puhdas ja elä puhtaitten parissa. Puhdas sanoissa, teoissa, sydämessä. — Vaikka ihminen taistelussa voittaa tuhat kertaa tuhannen ihmistä, on kuitenkin se suurempi voittaja, joka voittaa oman itsensä. — Kisko itserakkaus ylös juurineen. — Oi jospa puhuisin ystävällisesti ja lempeästi jokaiselle, joka tieleni sattuu! — Niinkuin se, joka elämänsä rakastaa, välttää myrkyä, niin välttäköön viisas syntiä. — Synti kehittyy pian. — Viha ei koskaan lopu vihalla, viha voitetaan rakkaudella, tämä on vanha sääntö. — Joka syntiä tekee, ei ole koskaan kaunis. — Älä katso naiseen saastaisilla ajatuksilla. — Älä anna minkään pahan himon herätä sinussa. — Ei kukaan ihminen voi toista puhdistaa. — Ylpeä sydän vie paheelliseen elämään, kun vain ajatukset suunnataan siihen, mikä on oikeata, seuraa onni välttämättä perässä.“

Juutalaisten Kabbalan mukaan ei mikään voinut olla olemassa, jossa jumaluutta ei ollut, ja onhan ihminen vanhan testamentin mukaan luotu „Jumalan kuvaksi“. Juutalaisten siveyssäännöistä mainittakoon:

„Kuka astuu Herran vuorelle ja kuka taitaa seisoa Hänen pyhässä sijassansa? Jolla on viattomat kädet ja on puhdas sydämestä, joka ei halaja turhuutta eikä vanno väärin. (Psaltari XXIV: 3, 4.) Mitä Herra sinulta vaatii kuin ettäs kätket Jumalan sanan ja harjotat rakkautta ja olet nöyrä sinun Jumalasi edessä (Mika: VI, 8). Totinen suu pysyy vahvana iankaikkisesti, vaan väärä kieli ei pysy kauan (Sananl. XII, 19). Mutta tämä on paasto, jonka minä valitsen: laske ne vallallensa, jotka vääryydellä sidotut ovat, päästä raskautetut irralle, laske vaivatut vapaiksi, ota pois kaikkalainen kuorma. Taita isoovalle leipäs, vie raadolliset kulkijat huoneeseen: koska sinä näet alastoman, niin vaateta häntä ja älä käännä itseäs pois lihas tyköä.“ (Jesaia, LVIII: 6.-7.)

⁹ Dhammapada on kokonaisuudessaan suomennettuna teosofisessa aikakauskirjassa „Tietäjä“ vv. 1908-1909.

Zoroasterin uskonnossa kuvataan ihmisessä asuvaa henkeä kipinäksi, joka on tuleva liekiksi ja yhtyvä korkeimpaan Tuleen — ja Avestan siveysopista voimme siteerata:

„Mikä on kaunista, puhdasta, kuolematonta, loistavaa, se on kaikki hyvää. Hyvää henkeä me kunnioitamme, hyvää valtaa me kunnioitamme ja hyvää lakia ja viisautta. — Tulkoon tähän taloon tyytyväisyyttä, siunausta, viattomuutta ja puhtaan viisautta. — Puhtaus on paras hyvä. Onni, onni on hänelle, nimittäin puhtaudessa puhtaimmalle. Kaikki hyvät ajatukset, sanat ja teot tehdään tiedosta. Kaikki pahat ajatukset, sanat ja teot tehdään tiedottomuudesta.“

Kaikista näistä otteista näemme selvästi, että uskonnot yksimielisesti opettavat ihmiselämän tarkoituksen olevan siinä, että ihminen kehittyy viisaudessa ja hyvydessä.

Näin yksinkertainen on totuus, mutta onpa se vielä meille siksi vieras, että useimmat hämmästyen kysymme: mitä on tulla viisaaksi ja hyväksi? Mieleemme kuvastuu ehkä jokin selkärangan veljesrakkaus, joka aina on osaaottavainen, mutta aina neuvoton ja joka ei uskalla sanoa totuutta pelosta, että tuomittaisiin epäveljelliseksi. Niin vaellamme vielä sokeudessa, ettemme aineen harhojen keskellä omaa henkeämme erota.

Kaikki onnettomuutemme, kaikki itsekkyytemme, kaikki tietämättömyytemme johtuu siitä, ettemme henkeämme tunne. Totuuden etsintä on itse asiassa sama kuin pyrkimys henkemme tuntemiseen, ja totuuden löytäminen on asteettain tapahtuva herämys oman henkemme näkemiseen.

Paavali sanoo: „ihmisen ruumis on pyhän hengen temppeli“ (I Korint. VI: 19); „ettekö tiedä itseänne Jumalan temppeliksi, ja että Jumalan Henki asuu teissä?“ (I Korint. III: 16); „te myös rakennetaan Jumalalle asuinsijaksi hengessä“ (Efes. II: 22). Jeesus toistaa usein, että Jumalan valtakunta on meissä itsessämme (Luuk. ev. XVII: 21 y. m.). Sielunsa sisimmässä sopukassa ihminen on jalo, hyvä, puhdas, rakastavainen; siinä hän on „Jumalan poika“, joka palvelee Isänsä tahtoa (Rom. ep. VIII: 14). Vaikka useimmat emme sitä minuutta tunnekaan, kuulemme yhtäkaikki sen äänen omassatunnossamme ja sydämessämme ja tiedämme sen olevan. Jospa meille riittäisi rohkeutta aina noudattaa sen ääntä!

Minkätähden kirjoitetaan niin paljon ja puhutaan niin paljon ihmisen syntisyydestä? Onko nautinto aina ajatella hänen pahuuttaan? Ja ajatella sitä niin paljon, että hyvä unohtuu? Emme koskaan sillä menettelyllä luo onnea maailmaan, emmekä vie sivistystä eteenpäin.

Enhän tahdo väittää, että ihminen semmoisenaan olisi „hyvä“. Tunnenhan oman heikkouteni ja tiedän, kuinka kaita on henkisen kehittymisen tie, mutta en tahtoisi koskaan unhottaa, että jokaisen ihmisen rinnassa asuu täydellisuuden kipinä, että kunhan vain rupeaisimme uskomaan ja luottamaan, ettemme suinkaan „kadotettuja“ ole, vaan että päinvastoin olemme suuriin kutsutut, niin kykenisimmekin suuriin. Jeesus sanoi: „ei kenkään ole hyvä paitsi yksin Jumala“ (Matt. ev. XIX: 17). Niin uskon minäkin. Mutta se Jumala, se onkin meissä itsessämme, ja Häntä palvelen kuljemme hyvää tietä.

Ihanteemme on kaukana, hengen täydellisyys ei ole äkkiä saavutettavissa, mutta siihen pyrkiminen se onkin elämämme tarkoitus. Tulevaisuudesta siirtyy siten elämämme nykyhetkeen. Jos pyrimme rikkauteen, kunniaan, valtaan, emme saa rauhaa, ennenkuin saavutamme tarkotuksemme. Mutta kun pyrimme henkemme salamaailmoihin, kun kuljemme viisauden tietä, kasvaa rauha sielussamme päivä päivältä, ja meistä tuntuu kuin joka nykyhetkessä itse asiassa saavuttaisimmekin tarkotuksemme. Aineelliset „hyvät“ riippuvat ajan ja paikan rajotuksista, mutta ei kukaan eikä mikään voi estää meitä „palvelemasta Jumalaa“, täyttämästä Isän tahtoa, kehittämästä totuuden ja rakkauden tuntemisessa.

VI.

Jälleensyntyminen ja karma.

Jo ennenkuin teosofiasta mitään olin kuullut, oli minulle selvinnyt elämää ajatellessani, ettei elämän tarkoituksena voinut olla muu kuin viisauden saavuttaminen. Ihminen vaeltaa pimeydessä, mutta järjellisenä olentona hän kaipaa valoa. Ihmiskunta kokonaisuudessaan saavuttaa epäilemättä kerran sen päämäärän; päivä päivältä sen tietopiiri laajenee, ja vihdoin se on tietävä kaikki mitä tietää voi — tähän onkin tieteen tulevaisuuden unelma. Mutta tiede ei ota ihmiskunnan yksilöitä lukuun. Ja kuitenkin ihmiskunta on kuin vain summa yksilöitä! Jos ihmiskunta pääsee valoon, pääsevät yksilöt, ja silloin kukin yksilö on oikeutettu siihen. Totuuden lieto on oleva jokaisen saavutettavissa, jos oikeus vallitsee maailmassa.

Mutta myöhemmin huomasin toiselta puolen, ettei asia olekaan niin yksinkertainen. Jos ihmisen päämaali on saavuttaa totuuden tieto, ja Jeesus, Buddha y. m. olivat päämaaliin päässeet, olivat he ihmisiä kuten mekin. Ja silloin kai hekin kerran olivat olleet heikkoja kuten me. Mutta vaikken Buddhan ja muiden itämaalaisten opettajain elämäkertoja tarkoin tuntenut, tiesin kuitenkin Jeesuksesta, että hän — jo lapsena jo syntymästään — oli ollut erilainen kuin muut. Legendat hänen lapsena tekemistään ihmetöistä todistivat, että häntä oli pidetty ainakin erityisesti armotettuna olentona. Ja niistä välittämättä — muistinhan hänen viisaat kysymyksensä ja vastauksensa kahdentoista vuotiaana temppelissä. Tämä tosiseikka jäi minulle arvotukseksi. Näytti vääryydeltä, että Jumala — eli luonto — oli varustanut ihmisiä niin erilaisilla antimilla ja lahjoilla. Toinen syntyi nerona, toinen tyhmänä. Toinen oli hyvä jo kehdestä noustessaan, toisella oli kaiken maailman pahat himot voitettavana. Kuinka silloin kaikilla ihmisillä voi olla sama päämaali? Kuinka saattoi vaatia pahalta, että hän tulisi yhtä hyväksi kuin hänen jo alkuaan hyvä veljensä? Eikä tässä ollut kysymys vain sisäisistä taipumuksista. Vaikuttivathan ulkonaiset olot, jos mitkään, ihmisen kehitykseen. Jos ajattelinkin, niinkuin välistä on tehty, että kaikki sielut syntyessään olivat samanlaisia „tyhjiä tauluja“, oli heidän kumminkin mahdollon saavuttaa sama päämaali, kun niin erilaisissa ympäristöissä kasvoivat. Toinen näki ympärillään vain hyviä esimerkkejä, toinen tottui paheeseen, ennenkuin hän pysyi jaloillaan . . . Koko käytöllinen elämähän kumosi teorian totuuden tiedon saavuttamisesta. Eiväthän ihmiset olleet toistensa kaltaisia kuollessaan — ja kuka ihminen oli täydellinen kuollessaan! Toinen kuoli nuorena, kuoli lapsena, toinen eli ukoksi . . .

Utopialta tuo teoriani rupesi minusta tuntumaan ja minun täytyi vähitellen siirtää jatkuva ja päättyvä kehitys kuoleman jälkeiseen elämään — jos sitä olikaan olemassa.

Lopulta lohdutin itseäni sillä, että semmoinen oppi olikin siveysoppi. Ja siveysoppi — mitä muuta se oli kuin lahjakkaiden ihmisten unelma siitä, mikä ei todellisuudessa ollut? . . . taikka siitä, mikä joskus tulevaisuuksien tulevaisuudessa ehkä saattoi toteutua?

Silloin tuli eteeni teosofia. Sen oppi ihmiselämän tarkotuksesta oli juuri semmoinen, kuin sydämeni vaati. Sekin käski etsimään totuutta; ja se lupasi, että totuuden voi löytää.

Teosofia opetti minulle, ettei tämä käsitys ihmiselämän päämaalista ole siveysoppia vain. Kyllähän se sitäkin on, mutta ensi sijassa se on luonnon eli elämän laki.

Luonnonlaki käskee, että ihminen on tuleva täydelliseksi. Eikä ainoastaan joku Buddha tai Jeesus silloin tällöin, vaan kaikki, kaikki ihmiset tämän maan päällä. Jumalan tahto on todellakin, että kaikki ihmiset saavuttavat ihmiskunnalle määrätyn tarkotuserän. Ei se ole vain siveysoppia, se on todellakin käytännöllinen totuus.

Ja koska Jumala eli luonto on määrännyt ihmisille päämäärän saavutettavaksi, on hän myös antanut heille kaikille mahdollisuuden saavuttaa sen. Tämä kohta se juuri ajatustani häiritsikin. Mutta teosofia sen ratkaisi. Teosofiakin väittää, että Jeesus kerran oli yhtä heikko kuin me. Ja kun kysymme: koska? niin se vastaa:

Ei siinä elämässä, jolloin hänen nimensä oli Jeesus Kristus. Siinä hän oli täytetty „pyhällä hengellä“ jo äitinsä kohdussa. Mutta koska? Ennen, ennen eläessään.

Mitä! Oliko Jeesus olemassa ennen syntymään? Oli. Ei se persona, jota kutsuttiin Jeesukseksi, mutta siinä asuva henki. Jeesuksen henki oli ennen ollut olemassa ja ennen ihmisenä ilmestynyt — samalla lailla kuin sinun ja minun ja kaikkien meidän henkiset minämme eivät syntyneet silloin, kun tämä ruumiimme syntyi, vaan olivat olemassa ennen; samalla lailla kuin kaikkien meidän henkemme ovat ennenkin asustaneet ruumiissa tämän maan päällä. Me synnymme ja kuolemme, me synnymme jälleen ja kuolemme jälleen, aivan niinkuin yön lepo seuraa päivän työtä ja päivän työ taas yötä — ja ruumiit ne vain vaihtelevatkin. Henkemme elää, tosi minämme on ikuinen, se pukeutuu muotoon muodon perästä. Ja siten se kehittyy.

Sen kautta onkin kaikilla sama mahdollisuus nousta täydellisyyteen. Emme ole täällä ensimmäistä kertaa emmekä viimeistä. Paljon olemme jo oppineet, vielä enemmän meillä on opittavaa. Jeesus oli mies, joka jo oli opittavansa oppinut. Ja mistä riippuu ihmisten erilaisuus? Siitä, että heidän minänsä ovat eri kehitystasolla. Toinen on ennättänyt pitemmälle kuin toinen. Ei ole kukaan erityisesti suosittu. Ei kukaan synny nerona, joka ei kerran ole neroksi tullut, ja vähäkykyisimmälläkin on toivoa kerran saavuttaa Mestarin täydellisyys. Kukaan ei ole hylätty, kukaan ei halveksittu. Jumala rakastaa kaikkia yhtä paljon, hän „antaa aurinkonsa koittaa niin pahoille kuin hyvälle ja antaa sataa sekä väärille että vanhurskaille“ (Matt. ev. V: 45). *Ihmisen kohtalo on hänen omassa kädessään.* Ole ahkera, ja sinä edistyt. Ole laiska, ja elämä on kiertokulkua, jossa edistystä tuskin huomaa.

Eikö tämä oppi jälleensyynnästä (*reinkarnatsioonista*) eli ihmishengen uudistuvasta ruumistumisesta ratkaise kaikkia arvotuksia, eikö se tuo oikeutta jälleen maailmaan? Siihen on näet erottamattomasti yhdistynyt, eli sen toisena puolena on toinenkin oppi, oppi siitä elämän laista, jota teosofiassa kutsutaan buddhalaisella nimityksellä *Karmaksi* eli oikeuden ja rakkauden Hyväksi Laiksi ja joka selittää ihmisten erilaiset kohtalot maailmassa. Tämä laki on se, että jokaisella syyllä on vaikutuksensa, jokainen ajatus, sana ja teko on syy, joka luo vaikutuksen, jokainen ajatus, sana ja teko on samoin edellisten vaikutus. Syysarja jatkuu katkeamatta. *Ajatuksilla luot luonteesi, sanoilla ulkonaisen ihmisesi, teoillasi ympäristösi.*

„Tehkää muille niinkuin te tahdotte, että muut teille tekisivät.“ Tämä on sanottu ihmisille, jotka vielä ovat itsekkäitä, mutta se sisältää kuin sisältääkin totuuden. Paavali sanoo: „älkää eksykö: ei Jumala anna itseänsä pilkata; sillä mitä ihminen kylvää, sen hän myös niittää. Ja koska me hyvää teemme, niin älkäämme suuttuko; sillä aikaansa mekin saamme niittää ilman lakkaamatta. Koska siis meillä aika on, tehkäämme toisillemme hyvää“ (Ep. Gal. VI: 7-10). Teoillamme siis taomme onnemme — kukin on oman onnensa seppä; ei mikään ulkonainen jumalallinen mahti paranna maallisia olosuhteitamme. Mutta — ja tämä on paljon tärkeämpää — ajatuksillamme, tunteillamme, motiveillamme rakennamme luonteemme: *ihminen tulee siksi mitä hän ajattelee.* Tietysti kaikki kolme syysarjaa ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Ajatukset synnyttävät sanoja ja töitä, ajatusten toteuttaminen teoissa herättää uusia ajatuksia. Ja kuolematon henki kokoo aittaansa kaikki, mikä on hyvää; sillä hyvä yksin on ikuinen.

VII.

Kristinusko.

Jälleensyntyminen on vanha oppi. Muinaisajan kansat siihen uskoivat. Vielä tänäpäivänä siihen uskovat miltei kaikki itämaalaiset, etenkin hindulaiset ja buddhalaiset. Usko jälleensyntymiseen on niin läpikäyvä piirre intialaisessa ajattelussa, niin tärkeä ja olennainen puoli Intian uskonnoista, että kaikki pyhät kirjat ja kaikki filosofiset teokset joko puhuvat siitä taikka edellyttävät sen tuntemista. Yhä uudistuvien ruumistuksien kiertokulku, *sangsarana* ja hindulaisten *mooksha*, vapautus, pelastus, buddhalaisten *nirvaana*, jumaluuteen yhtyminen, muodostavat ne kaksi vastakohtaa, jotka ovat itämaalaisen ainaisen mietiskelyn esineenä.

Useimmat lienevät kuitenkin sitä mieltä, ettei reinkarnatsionioppi kristikunnassa voi saada jalansijaa, niin kauan kuin tahdomme olla kristittyjä, sillä „eihän Jeesus semmoista koskaan opettanut eikä kirkkomme siitä mitään tiedä!“

En kuitenkaan luule, että asia niin helposti on ratkaistu.

Jälleensyntyminen tosin ei uudessa testamentissa oleteta aivan suoraan, vaikka puhutaankin „lihan ylösnousemuksesta“ ja vaikka se epäilemättä oli yleinen usko Jeesuksen aikana,¹⁰ mutta sanoo Jeesus kuitenkin Johannes Kastajasta: „jos te tahdotte ottaa vastaan, hän on se Elias, joka tuleva on“ (Matt. ev. XI: 14) ja toisen kerran: „Elias on jo tullut, mutta he eivät häntä tunteneet (Matt. ev. XVII: 12), jolloin heti lisätään kertomuksessa, että „opetuslapset ymmärsivät hänen puhuneen heille Johannes Kastajasta“ (Matt. ev. XVII: 13). Tunnettu värsy Johanneksen Ilmestyskirjasta: „joka voittaa, hänet minä teen patsaaksi minun Jumalani temppelissä, eikä hänen enää pidä sieltä lähtemän ulos“ katsotaan tarkottavan vapautumista reinkarnatsionista (kun ihmishenki nim. on tullut täydelliseksi eikä enää tarvitse mitään oppia tämän maan päällä).

Olen kuitenkin vakuutettu siitä, että Jeesus samoinkuin Buddha opetti jälleensyntymistä, jos kohta se ei tapahtunutkaan hänen julkisissa saarnoissaan. Yksi puoli suurten uskonnonopettajain elämästä on meiltä jäänyt aivan unohduksiin: se, että heidän opetuksensa ja vaikutuksensa ei rajottunut yksinomaan julkisiin saarνοιhin. Ajatelkaamme vain, missä asemassa totuuden tietäjä on, tahtoessaan julistaa maailmalle jonkun verran sitä tietoaan. Ei hän yksilöä puhuttele. Eivät kaikki ajat ole samanlaisia, eivät kansat, eivät yksityiset ihmiset. Henkiset tarpeet ilmenevät eri lailla. Tietäjän silmämääränä on syyttää totuuden kipinä ihmisten rinnoissa, jotta he rupeaisivat etsimään elämän totuutta ja siten täyttämään elämän siveellistä tarkotusta. Mutta toinen aika ja toinen yksilö vaatii järkiperustelmia, toista herättää paljas elämän siveellinen totuus yksinkertaisesti esitettynä. Molemmenlaisten ihmisten tarpeet on tyydytettävä. Kuinka se voi tapahtua? On paljon siveellisiä totuuksia, joita voi julistaa sinänsä. Sekä Jeesus että Buddha saarnasivat peittelemättä ihmisten veljeyttä ja synnin turmiota. Mutta on toisia oppeja, joita kaikki eivät käsittäisi ja jotka ovat vain niiden käsitettävissä, joiden silmät jo ovat auenneet. Pitäisikö näiden jäädä ilman ravintoa? Edelleen on oppeja — ankaria siveyssääntöjä, joita ani harvat jaksavat noudattaa, mutta jätettäisiinkö nuo harvat huomaamatta? Ei, kaikkien kaipuu on tyydytettävä, ja sentähden tulee opetuskin erilainen. Osaksi se on yleistä, kaikille omistettua (*eksoteerista*), osaksi se on yksityistä, erikoisia tarpeita varten sovellettua (*esoteerista, salaista*).

Että tämä menettely on ollut ja on käytännössä itämailla, on yleisesti tunnustettu tosiseikka, ja ettei se

¹⁰ Viktor Rydberg koettaa todistaa kirjassaan „Bibeln lära om Kristus“, että juutalaiset Jeesuksen esiintymisen aikaan yleisesti uskoivat pre-eksistenssiin, sielun olemassaoloon ennen maan päälle syntymistään.

ainakaan ennen ollut kristikunnalle vieras, on myös todistettavissa.

Tarkastakaamme esim. evankeliumia. Jeesus vaelsi ympäri maata, opetti synagogissa ja saarnasi valtakunnan evankeliumia (Matt. ev. IV: 23), mutta samalla hän valitsi itselleen opetuslapsia, jotka olivat häntä henkisesti lähempänä kuin muu kansa ja nauttivat erityistä opetusta hänen suustaan. „Teille“, hän lausui apostoleilleen, „on annettu tietää taivaan valtakunnan *salaisuudet*, vaan ei heille ole annettu“ (Matt. ev. XIII: 11), sillä niinkuin lisätään „Jeesus puhui kansalle vertauksissa, ja ilman vertauksitta ei hän mitään puhunut heille — mutta selitti kaikki opetuslapsillensa erillään“ (Matt. ev. XIII: 34 ja Mark. ev. IV: 34). Tunnettu on myöskin hänen lauseensa „älkää antako koirille pyhää ja älkää päärljyänne heittäkö sikain eteen“ (Matt. ev. VII: 6), jolla hän kieltää ilmottamasta henkisiä totuuksia kelle tahansa. Nimitys „koira“, joka meidän korvissamme kaikuu oudolta, oli siihen aikaan yleisessä käytännössä ja tarkotti vain niitä, jotka olivat ulkopuolella määrättyä piiriä, seurakuntaa tai kansaa.¹¹

Jeesuksen poistuttua, kun uuden uskon levittäminen lankesi apostolein ja muiden opetuslasten hartioille, noudatettiin Mestarin esimerkkiä. Silloinkin oli opetus osaksi eksoteerinen, osaksi esoteerinen. Paavali kirjottaa ensimmäisessä korintilaisepistolassa: „ja, rakkaat veljet, en minä taitanut teille puhua niinkuin hengellisille, vaan niinkuin lihallisille, niinkuin lapsille Kristuksessa. Rieskaa minä olen teille syödä antanut vaan en ruokaa; sillä ette sitä vielä voineet ja ette nytkään voi (III: 1-2); ei luonnollinen ihminen ymmärrä Jumalan hengen asioita (II: 14), mutta meille on Jumala sen ilmottanut henkensä kautta (II: 10); me puhumme siitä salatusta teosofiasta, jonka Jumala on ennen maailman alkua säätänyt meidän kunniaksemme (II: 7)“.

Sama oli tapa kirkon ensimmäisinä aikoina, kun vielä oli todellisia Jeesuksen seuraajia, jotka tiesivät taivaan valtakunnan salaisuuksia. Kirkkoisä Origines kirjottaa: „puhua kristinopista ikäänkuin salaisesta järjestelmästä on kerrassaan inhottavaa. Mutta että siinä löytyy eräitä oppeja, joita ei rahvaalle julisteta ja jotka ilmoitetaan vasta sittenkuin eksoteeriset opit on opetettu, ei ole mikään kristinuskon omituisuus, vaan on se ominaista kaikille filosofisille järjestelmille, jotka sisältävät sekä eksoteerisia että esoteerisia oppeja. Monet Pythagoraan kuulijat tyytyivät hänen paljaihinkin lausuntoihinsa (ipse dixit), jota vastoin toisille salassa opetettiin niitä oppeja, joita ei pidetty sopivana esittää profanisten ja perehtymätöntien kuullen. Muuten kaikkialla, sekä Kreikassa että barbarikansojen keskuudessa vietettyjen Mysterein salaaminen ei suinkaan ole niitä pahaan huutoon saattanut, ja sentähden on turha vaiva panetella kristinuskon salaoppeja, kun ei ole niiden sisällyksestä tarkkaa tietoa saanut.“ (Contra Celsum, I: 7.)

Samaa sääntöä tietysti noudatettiin, kun tehtiin kirjallisia muistiinpanoja. Evankeliumit ovat parhaasta päästä henkisten totuuksien kuvannollisia ja vertauksellisia esityksiä. Vähän väliä niissä tapaa sanan „vertaus“ ja se ynnä kirkollinen traditsioni lienee antanut aiheita niiden tuhansien „kommentaarein“ ja „selitysten“ syntyyn, joista, ikävä kyllä, miltei kaikki vain „selittävät“ — kuinka vähän niiden tekijät ovat tienneet. Ja kuitenkin evankeliumit ovat täynnä mitä yksinkertaisimpia ja puhtaimpia *siveyssääntöjä, joita noudattamalla yksin voi tietoon päästä*, niinkuin Jeesus sanoo: „jos te rakastatte minua, niin pitäkää minun käskyni“ (Joh. ev. XIV: 15), jolloin Jeesus lupaa opetuslapsilleen „totuuden hengen, joka heille kaikki opettaa ja johdattaa kaikkeen totuuteen“ (Joh. ev. XIV: 16-17, 26; XVI: 13).

Ylipäänsä oli ennen aikaan tapana ilmaista tieteellisiä ja etenkin henkisiä totuuksia symboolein eli vertauskuvain muodossa; tämä riippui arvattavasti siitä, ettei ihmiskieli koskaan ole kyllin kehittynyt ilmaisemaan kaikkia käsitteitä, ja ainakin siitä, että eräitä asioita ei saatu profanoida. Vanha testamentti esim. kuuluu olevan täynnänsä salaisia oppeja. Kertoohan Luukkaan evankeliumi, kuinka Jeesus ylösnousemuksensa jälkeen „avasi opetuslastensa silmät, niin että he ymmärsivät kirjoituksia“ (XXIV: 45), ja Paavali selittää symbolisesti historian Abrahamin kahdesta pojasta (Gal. ep. IV: 22-31).

¹¹ Kirjassa „Jeesuksen salakoulu“ (T. K. ja K., H:ki 1915) olen seikkaperäisemmin koettanut tehdä selkoa sekä Jeesuksen opetustavasta että hänen oppiensa henkisestä ja älyllisestä sisällöstä.

Meidän päivinäme onkin jo moniaalla alettu käsittää raamatun kuvannollista kieltä. Uudessa testamentissa esiintyy yhtä mittaa nimitys „taivaan valtakunta“ eli „Jumalan valtakunta“. Tähän asti sitä on yksinomaan katsottu tarkottavan kuolemanjälkeistä oloa, mutta nyttemmin — ja tämä käsitys on saanut alkunsa kirkon ulkopuolella — aletaan uskoa, että Jeesus sillä sananparrella myös on tarkottanut yleistä ihmisten veljeskuntaa, sellaista aikaa, jolloin kaikki ihmiset elävät keskinäisessä rauhassa ja sovussa ja jonka tuloa ihmiskunnan tehtävä on jouduttaa. Ei saata epäillä, ettei Jeesuksella olisi ollut tätä ajatusta mielessä. On vain muistettava, ettei Jeesus ole ajatellut ulkonaista veljeyttä ja sopua niin paljon kuin sitä Jumalan valtakuntaa, joka on ihmisen sisässä (Luuk. ev. XVII: 21), kun hän totuuden tietää. Se näkyy selvästi niistä vaatimuksista, jotka hän asettaa kaikille, jotka totuuden tietoon eli Jumalan valtakuntaan pyrkivät.

Palatakseni jälleensyntyntään, tahdon siis väittää, että Jeesuskin sitä opetti ainakin salaisena oppina. Itse asiassa tuo väite, että jälleensyntyminen olisi vieras kristinuskolle, kadottaa kaiken merkityksensä, kun tutkimme kristinuskon alkuhistoriaa. Teemme nim. oitis sen huomion, että kristillisen kirkon ensimmäisinä aikoina tätä oppia saarnattiin ja pohdittiin. Vanhimmista kirkkoisista useimmat uskoivat sielun olemassaoloon ennen syntymää, n. k. pre-eksistenssiin, ja reinkarnatsioniin: Lactantius, Nemesius, Synesius, Hilarius, Ruffinus, Arnobius, Pyhä Gregorius Nazianzialainen, Pyhä Justinus Marttyyri, Pyhä Hieronymus, Clemens Aleksandrialainen, Origenes ja alussa Pyhä Augustinuskin. Viisas Origenes oli se, joka selvimmin ja täydellisimmin esitti kysymyksessä olevan opin; hänellä olikin paljon seuraajia ja puoltajia.

Mutta sitten teemme toisen vielä tärkeämmän huomion: *vuonna 553 keisari Justinuksen kokoonkutsuma synodi Konstantinopolissa tuomitsi jälleensyntyntäopin vaaralliseksi kerettiläisyydeksi!* „Se, joka opettaa sielun pre-eksistenssiä ja siitä johtuvaa kummallista uskoa, että sielu palaa maan päälle, hän olkoon kirottu!“ Onko parempaa todistusta? Tietysti pyhäin isäin täytyi tuomita jälleensyntyntäoppi vääräksi, sillä eihän muuten lunastusoppi, armovalinta ja sen semmoiset olleet mistään kotoisin.

Yhtä kaikki vanha usko pysyi kauan voimassa. Useimmat „lahkokunnat“ sen omaksuivat: Simoniidit, Basilidiaanit, Valentiniaanit, Marcionistit, Gnostikot, Manikealaiset, Espanjan Priscilliaanit, Bogomiilit, Pelasgiaanit, Paulicianit j. n. e.

VIII.

Länsimaalaisia reinkarnationisteja.

Meidän päivinäme itämaalaiset eivät suinkaan ole ainoat, jotka uskovat jälleensyntyntään. Sen innokkaita kannattajia nykyaikaisessa kristikunnassa ovat kaikki teosofit ja okkultistit, monet spiritistit (n.k. ranskalainen koulu) ja lukuisat yksityishenkilöt. Kristillisten reinkarnationistien lukumäärä nousee useampiin miljooniin.

Totuus ei koskaan peity niin sakeihin pilviin, ettei silloin tällöin joku syvämietteinen ja teräväsilmainen ajattelija näkisi sen pilkistävän pilvien lomitse. Niinpä kristikunnassakin aina on ollut selvänäköisiä ihmisiä, jotka ovat ymmärtäneet, että elämä olisi mitätöntä leikkiä, ellei ihminen olisi kuolematon henki, joka useampia kertoja ruumistuu, kehittyäkseen ja viisastuakseen, ja etenkin uudemmalta ajalta saatamme mainita monta kuuluisan nimen kantajaa, jotka ovat puolustaneet jälleensyntyntäoppia, ennenkuin se tuli yhtä tunnetuksi ja yleiseksi kuin viime vuosina.

Näistä puolustajista tahdomme mainita seuraavat: Hume, Lessing, Goethe, Fichte, Herder, Edgar Poe, Shelley, Schopenhauer, Flammarion, Pezzani ja Huxley.¹²

Englantilainen positivistinen filosofi *Hume* sanoo kirjassaan „Sielun kuolematomuudesta“: „Siis, jos sielu on kuolematon, se merkitsee, että sielu oli olemassa ennen syntymäämme; ellei meillä olisi mitään tekemistä sen varhemman elämän kanssa, ei sen tulevakaan elämä koskisi meitä . . . Sielunvaellus on siis laatuun; ainoa oppi, jolle filosofi voi suoda huomiota.“

Saksalainen runoilija *Goethe* kirjottaa ystävättärelleen Frau von Stein'ille: „Sano minulle, mitä kohtalolla on varattuna meille? Minkätähden se on niin likeisesti liittänyt meidät toisiimme? Ah, sinä olet varmaan kaukaisina aikoina ollut sisareni tai vaimoni . . . Ja tästä kaikesta on jäljellä vain muisto, joka epäilyksenä lepää sydämelläni, muistona vanhasta, aina läsnäolevasta totuudesta.“

Toinen saksalainen runoilija *Lessing* julistaa reinkarnationiaatetta teoksessaan „Ihmiskunnan kasvatusta“. Hän lausuu muun muassa: „Jokaisen ihmisen täytyy ennemmin tai myöhemmin kulkea sitä tietä, joka viepi täydellisyyteen. Mutta saattaako tämä tapahtua yhdessä ainoassa elämässä? Saattaako ihminen samalla olla aistillinen juutalainen ja henkevä kristitty? Varmaankaan ei; miksi ei siis kukin yksilö ilmestyisi monta kertaa tähän maailmaan? Onko tämä otaksuminen naurettavaa, sentähden että on vanhin ja sentähden, että inhimillinen järki käsitti sen heti noina alkuperäisinä aikoina, jolloin ymmärrystä eivät vielä heikentäneet eri opinsuuntien sofismit?“

Saksalainen filosofi *Fichte* sanoo kirjassaan „Ihmisen päämaali“: „Luonto antaa minun kuolla, koska se on herättävä minut jälleen eloon.“

Toinen saksalainen filosofi *Herder* on kirjottanut teoksen nimeltä „Vuoropuhelua sielunvaelluksesta“, jossa hän muun muassa lausuu: „Ettekö tunne harvinaisen suuria ihmisiä, jotka eivät yhdessä ihmiselämässä ole voineet tulla sellaisiksi, vaan joiden on täytynyt elää jo monta kertaa, ennenkuin ovat saavuttaneet tunteen puhtautta, tuota vaistomaista vetovoimaa kaikkeen kauniiseen, toteen ja hyvään? . . . Eikö teillä koskaan ole ollut muistoja varhemmasta tilasta Pythagoras, Jarchas, Apollonius y. m. muistivat tarkalleen, mitä olivat olleet ennen ja että olivat eläneet monta kertaa ennen. Jos me olemme sokeita tai lyhytnäköisiä,

¹² Vrt. tohtori Pascal'in teosta „La Reincarnation“ (Publ. de la Snc. Théos., Paris 1895).

onko meillä oikeus väittää, ettei ole toisia, jotka saattavat nähdä sata ja tuhat kertaa etäämmälle kuin me — aina aikojen aamuun saakka? . . . Se, joka ei ole voinut kypsyä yhdessä inhimillisessä muodossa, alottaa kokemusta uudelleen, kunnes ennemmin tai myöhemmin tulee täydelliseksi . . . En häpeä velipuoliani eläimiä: päinvastoin olen, mitä niihin tulee, suuri sielunvaelluksen puolustaja. Uskon varmasti, että he nousevat korkeampaan olemusasteeseen, enkä ymmärrä, kuinka saatetaan vastustaa tällaista otaksumaa, jolla on vastineensa koko luomakunnassa.“

Amerikkalainen runoilija *Edgar Poe* puhuessaan menneitten elämäimme hämäristä muistoista sanoo: „Nämä muistot ovat nuoruudessamme liian selvät ja liian tarkat voidakseen meitä hetkeksikään pettää. Mutta kypsyneen iän epäilyä pitää näitä tunteita harhaluuloina.“ („Eureka.“)

Englantilainen runoilija *Shelley* uskoi vakavasti reinkarnatsioniin: „Huolimatta niiden taitavuudesta, jotka tahtovat salata totuutta, on yhtäkaikki varma, että jokainen tieto ei ole muuta kuin muisto. Tämä oppi on paljon vanhempi Platonin vuosisataa.“ („Shelley'n elämä“, kirj. Dowden.)

Saksalainen filosofi *Schopenhauer* hyväksyi jälleensyntyneen. Kirjotuksessaan „Uskonnoista“ hän sanoo sattuvasti: „Jos aasialainen pyytäisi minua määrittelemään, mitä Eurooppa on, täytyisi minun vastata: Eurooppa on se osa maailmasta, jossa kummitelee tuo uskoton ja kuulumaton harhaluulo, että ihminen muka on luotu tyhjästä ja että hänen nykyinen elämänsä on ensimmäinen esiintymisen elämän näyttämöllä.“

Ranskalainen tähtientutkija ja kirjailija *Flammarion* on esittänyt reinkarnatsioniopin useissa teoksissa: „Urania“ (käännetty suomeksikin), „Asuttujen maailmojen lukuisuus“ y. m. Samoin on ranskalainen *Pezzani* julkaissut tuon huomiota herättävän tutkimuksen „Sielun lukuisista eksistenseistä“.

Englantilainen luonnontutkija *Huxley* sanoo reinkarnatsionista kirjassaan „Kehitys ja siveysoppi“: „Ainoastaan hyvin lyhytnäköiset ajattelijat saattavat hylätä tämän opin sen perusteella, että se muka itsessään on järjetön. Niinkuin itse kehitysoilla on sielunvaellusopillakin juurensa todellisuuden maailmassa, ja se voi vedota niinkin vahvaan tukeeseen kuin analogian tarjoamaan todisteeseen?“

IX.

Minuuden kaksinaisuus.

Olen tavannut ihmisiä, joiden mielestä koko jälleensyynnän aate on niin fantastinen, että se heissä herättää heti ensi kuulemalta isällisen hymyn, joka hymy sitten palaa heidän huulilleen aina, kun on puhe reinkarnatsioonista. Eikä se ihmeteltävää ole, että tuo oppi oudolta tuntuu sen mielestä, joka ei ota sitä miettiäkseen. „Enhän laisinkaan tiedä ennen eläneeni!“ hän huudahtaa, „en mitään muista edellisistä reinkarnatsioneista“.

Ja itse puolestani turvauduin aina ennen, kun en vielä ollut kuullut jälleensyynnästä, muistimme tosiseikkaan, kun tahdoin materialisteja vastaan puolustaa sieluhypoteesia. Itsetietoinen muistimme juuri todistaa, että meissä on joku tajunnan yksiö, joku keskus, joka säilyttää kaikki eri tajunnan tilat itsessään. Jos aivot ihmisessä tajuaisivat, niin tuskin saattaisi olla mitään muistavaa minätajuntaa. Alituisenhan aivomolekyylit uudistuvat ja vanhat katoavat — pitäisihän niiden mukana myös kuvien (muistojen) kadota niistä tajunnan tiloista, joiden tekijöinä ne olivat. Mutta koska näin ei tapahdu, todisti se minusta, että „minä“ ihmisessä onkin joku toinen kuin vain aivoissa ilmenevä tajunta, että juuri tämä „minä“ säilyttää itsessään kaikki kuvat, jotka aivoissa ovat liikkuneet, sanalla sanoen muistaa. Muistan lapsuuteni, muistan nuoruuteni, sentähden tunnen itseni samaksi olennoksi kuin tuo viaton lapsi, tuo rohkea nuorukainen.

Palataksemme reinkarnatsioniin, voimme sanoa, että kun muisti juuri on se tekijä, joka yhdistää nykyisen minämme edellisiin, on sen täydellinen haihtuminen puheena olevassa tapauksessa raskas syytös koko reinkarnatsioniteoriaa vastaan . . . Mitä nyt teosofia vastaa tähän kanteeseen?

Ennen kaikkea: onko tämä meidän muistimme niin luotettava, että sen avulla matematisesti voi todistaa, mitä on tapahtunut? Paljonko tarkkaan muistamme nykyisen elämämme tapahtumista? Luulenpa, että suurin osa on muuttunut himmeiksi tunnelmiksi, ja kiitollinen saa olla muistikyvylleen, jos se tarkalleen voi uudistaa jonkun sadannesosan. Eikö paljon suuremmalla syyllä täytyne myöntää, että on miltei mahdotonta muistaa, mitä on tapahtunut vuosituhansia sitten? — sillä, niinkuin olen osottava kuolemasta puhuessani, uusi ruumistuksemme ei tapahdu heti vanhan elämän loppuun kuluttua, vaan maallisen elämään verraten monta kertaa pitemmän väliajan jälkeen. On aivan luonnollista, ettei tämä tuntemamme muisti jaksa herättää meille unholasta niin kaukaisia seikkailuja, mutta emme silti ole oikeutettuja sanomaan, että kaikki muisto niiltä ajoilta olisi hävinnyt. Samoin kuin tämän elämän vaiheitten, samoin on käynyt noidenkin aikain kokemusten. Ne ovat sulautuneet olentoomme, yhtyneet personallisuutemme. Eikö ennen kärsimiesi vääryyksien katkera kokemus nyt aja jalon mieliharmin punaa poskillesi, kun näet toista syyttömästi loukattavan? Synnyinäinen luontemme, synnyinäiset taipumuksemme ja lahjamme juuri muodostavat muistomme menneisyydestä. Olisiko muu niin tarpeellinenkaan sielun kehityksen kannalta katsottuna? Ehkä mennyt elämämme on niin täynnä alhaisia tekoja ja surullisia kokemuksia, ettei niiden muisteleminen meille paljon iloa tuottaisi. Ja näemmehän koko luonnon herätyshuudon olevan: eteenpäin, älä silmäile taaksesi! Unhottaa sinun täytyy niin hyvin onnen hetket kuin kärsimyksen päivät . . .

Älähän kuitenkaan luule tällä tahtoneeni todistaa, ettei kuluneita aikoja voisikaan muistaa. On ollut ja on vieläkin noita merkillisiä ihmisiä, jotka saattavat lukea menneisyyden päiväkirjaa. Äsken mainitsin Jeesusesta, kuinka hän puhui Johannes Kastajasta profeetta Eliaan reinkarnatsioonina; tämä tieto eli muisto oli siis joko Jeusuksella tai Johanneksella. Sama oli laita Buddhan, jonka muisto ulottui kaikkiin inhimillisiin ruumistuksiinsa. „Pythagoraasta kerrotaan, että hänellä oli tietoa kolmesta edellisestä inkarnatsioonistaan, jolloin vuorottain oli airut Aetalides, troijalainen Euphorbos ja Hermotimos Clazomenalainen. Hän tunnisti Argoossa sen kilven, jota oli kantanut Patroklostta vastaan Troijan sodassa Euphorboksenä

ollessaan, ja Junon temppelissä Afrideen keihään, joka muinoin oli hänelle kuolon antanut.“¹³ Meidän päivinämmekin on useita etevä teosofeja y. m., jotka sanovat voivansa vallan itsetajuisesti katsoa taaksepäin edellisiin inkarnatsioneihin, eikä ainoastaan omiinsa, mutta toistenkin.

Yhtäkaikki tahdon nyt koettaa sinulle selittää, miksikä muutamat ihmiset muistavat ennen eläneensä, miksikä toiset ei, ja miksi teosofein piirissä etupäässä on noita valittuja — etupäässä, sillä on niitä muuallakin. Ja sen nojalla olet ymmärtävä, etteivät he ole erityisesti suosittuja olentoja, vaan ovat suurella työllä ja vaivalla sen taitonsa saavuttaneet, josta johtopäätös, että se on kaikkien saavutettavissa. Uskoni on, että kerran mekin taidamme luoda silmäyksen menneisyyteen, joka käsittää miltei äärettömiä ajanjaksoja. Tämän ymmärtääksemme meidän täytyy saada kuva omasta olemuksestamme, mitä eri elementtejä eli „prinsiippejä“ olemuksessamme on. Muistanet sanoneeni, että olemme henkisiä olentoja, henkiä, ja että henkemme on kaiken hyvän lähde. Lisäsinpä vielä, että jos eläisimme vain hengessämme, ei mikään alhainen teko tai ajatus meitä enää saastuttaisi; rajaton hyvyys olisi koko olemuksemme pohjasävelenä.

Puhuessani hengestämme en puhunut tavallisesta päivätajunnastamme: jokapäiväinen minuutemme häälyy hyvän ja pahan välillä, se erehtyy, se lankee, tietämättään se toimii perin itsekkäistä vaikuttamista ja vähäinen osa vain sen toiminnasta lähtee suorastaan rakkauden ja hyvyyden kotimaasta. Ei siis tämä „minä“ olekkaan ihmisen henki. Mikä se sitten on? Ja mikä on henki?

Henki on personaton, ikuinen olevainen, alkuaan minätön „Jumalan poika“. Vanhat arjalaiset sitä nimittivätkin Aatmaa'ksi, s. o. itse'ksi, itseydeksi. Ja tämän Itse'n tarkoitus on minustua.

Sitä varten se puetaan muotoon — ruumiiseen. Kun se sen omaksi tuntee ja ensimmäisen kerran lausuu: minä! on ihminen, individualiteetti, yksilöllisyys syntynyt. Ja tämä uudistuu tavallaan joka kerta, kun henki ruumistuu.

Mutta henki on hyvä, se jää aina personattomaksi siinä merkityksessä, ettei se voi toimia itsekkäästi, omaa muotoaan, personaa, silmällä pitäen. Luonnon pakosta taas ruumis, muoto, on „itsekkäs“, koska sen tulee taistella olemassa-olostaan.

Näin syntyy itsestään kahtiajako hengen luomassa minätajunnassa.

Kun henki (puhdas tajunta) ja ruumis (luonnonvoima) yhtyvät, syntyy minätajunta. Ruumis vetää minuuden itsekkyyteen; henkeen saattaa kuvastua ainoastaan epäitsekkäs minätajunta. Siis syntyy kaksi minuutta: ylempi eli hengen ja alempi eli ruumiin, joka yhdistää henkisen minuuden ruumiiseen ja joka juuri muodostaa meidän päivätajuntamme eli „sielumme“.

Tämä ruumiissamme ilmenevä minätajuntamme pysyy tietysti olemassa niinkauan kuin ruumiskin: s. o. kun ruumis kuolee, on senkin minuuden *conditio sine qua non* (ehdoton ehto) poistunut, eikä siitä ole kuin kaiku jäljellä. Yhtä selvää on, että kun henki uudestaan reinkarnoituu, syntyy uuden ruumiin ohella uusi personallinen minätajunta. Sitä vastoin tuo korkeampi henkinen minuus elää kautta aikojen, lähettäen ikäänkuin säteen joka ruumiiseen, johon henki pukeutuu, kooten aittaansa kaikki kokemukset, jotka sen personat elämien vierissä tekevät, ja puhuen heille „omantunnon“ yhä kasvavana äänenä (*Conscientia est perfetibilis*). Mikseivät siis kaikki muista menneisyyttään? Aivan yksinkertaisesti siitä syystä, että elävät alemmassa minätajunnassaan. Ja nykyinen alempi minätajunta ei ole ennen ollut, koska se ruumiin kanssa uudistuu. Eikä saata muistaa se, jolla ei muistoja ole. Mutta ylempi minä, se se on menneisyyden kokenut ja nähnyt, se se muistaakin. Joka siihen voi tajuntansa kohottaa, sen mieleen johtuvat muistotkin. Ja ainoa keino nousta siihen on alemman minän puhdistaminen. Tämän täytyy seuraamalla ylemmän ääntä, omaatuntoa, irtautua ruumiin kahleista, aineen harhoista, niin että se yhtyy personattomaan,

¹³ Th. Pascal, D:r, *La Réincarnation, ses preuves morales scientifiques, philosophiques et directes*. Publ. de la Soc. Théos. Paris 1895.

epäitsekkääseen ylempään minään. Silloin se myös saa sen ylempään kyvyt ja voimat.

Eikö ihmishengen kuolemattomuus esiinny aivan uudessa valossa? Ikuisina henkinä me emme kuole, mutta personallinen tajuntamme on kuolevainen ja katoovainen kuin kaikki muodot. Sillä kuolemattomuus itsetajuntana ja muistettuna ei olekaan tyhjä lahja, vaan vaivojen palkka, urhokkaan taistelijan voitonseppele. „Taivaan valtakunta otetaan väkiryynnäköllä“ (Luuk. ev. XVI: 16). Ja se on tulevaisuuden ihanne, jonka saavutamme vasta monen „minän“ kuoleman perästä.

Pelottaako tämä ajatus? Ei sen pitäisi pelottaa muita kuin uskonnollisia sentimentalistejä. Minut se tekee nöyräksi. Ja samalla täyttää rintani sanomattomalla riemulla. Tunnen povessani jumalallisen kipinän. Eikö kannata elää ja kuolla antaakseen sen kipinän kasvaa ja kehittyä?¹⁴

¹⁴ Paavali sanoo, että ihminen on henki, sielu ja ruumis. (Muun muassa 1 Tess. V: 23.) „Hengellä“ Paavali nähtävästi tarkoittaa samaa kuin minäkin „hengellä“ ja „ylemmällä minällä“ (katso esim. 1 Korint. II: 10-11). Hänen „sielunsa“ olisi taas „alempi minä“. Ensimmäisen Korintilais-epistolan XV luvussa kuvattu „henkinen ruumis“ on ylempi minä eli se hengen ilmennysmuoto, joka pysyy ikuisesti ja vihdoin „kirkastetaan“ täydelliseen itsetajuntaan. Samassa paikassa Paavali selvin sanoin kuvaa ihmisen henkistä kehitystä, kuinka henki, „luonnollisen ruumiin“ ja „sielun“ avulla rakentaa itselleen „hengellisen ruumiin“, joka vihdoin „ylösnousemuksessa“ on kuin „itse Herra taivaasta“. Kts. tästä myös kirjaa „Uusi Jumala“ (T. K. ja K., H:ki 1917).

X.

Kuoleman jälkeen.

Ihmishengen kehitys ja erittäinkin viime luvussa esittämäni tosiseikat käynevät vielä tajuttavammiksi, jos hieman silmäilemme sen verhon taakse, joka peittää niin kutsutun kuoleman salaisuudet.

Kuolemaa voi syystä pitää yhtenä elämän tärkeimmistä kysymyksistä, ja se materialismi, joka ilmenee Salomon saarnaajan sanoissa: „sillä niinkuin käy eläimelle, niin käy ihmiselle; niinkuin eläin kuolee, niin kuolee ihminenkin, ja molemmilla on sama henki; ei ihmisellä ole sen enempää kuin eläimelläkään; sillä kaikki on turhuutta. Kaikki lähtee yhteen paikkaan; kaikki on tomusta tehty ja taas tomuksi tulee“ (III: 19-20) — se materialismi on sokaistunut fyysillistä maailmaa tutkiessaan. Että kuoleman arvotusta ei liioin ratkaise ikuisen autuuden ja ikuisen kadotuksen uskonkappale, sen jo sanoo meille järkemme, jos panemme arvoa järkemme lausunnoille.

Julkisissa opetuksissaan suuret uskonnonopettajat ylipäänsä välttivät tätä kysymystä helposti ymmärrettävistä syistä. Uskonnolla, joka ytimeltään on siveellishenkistä elämää, ei semmoisenaan ole välitöntä yhteyttä kuolemankysymyksen kanssa. Tämä kysymys tulee vasta toiseen sijaan, sillä meidän täytyy valita epäitsekäs henkinen elämä riippumatta siitä, minkälainen kohtalo meitä odottaa kuoleman jälkeen. Meidän rakkautemme totuuteen on oleva vapaa, ei minkään katsantokannan kahlehtima. Tätä kohtaa uskontojen perustajat pitivät silmällä ja sentähden he julkisesti usein salasivat tietonsa.

Meidän päivinämme sitä vastoin on kuoleman porttia nähtävästi avattu raolleen — ehkä vastapainoksi sille aineellisuuden, epäuskon ja tulikiviopin virralle, joka uhkasi tulvillansa koko maailmaa. Lukuisat henkilöt esiintyvät ja väittävät, että heillä on yliaistillisia kokemuksia ja että he ovat katsahaneet henkimaailman salaisuuksiin. Muistakaamme vain, että kymmenet miljoonat ihmiset kannattavat spiritistisiä oppeja, niin käsitämme, mitä mahtavaa työtä hiljaisuudessa suoritetaan.

Tarkastakaamme nyt lyhyesti, mitä teosofiset opit puhuvat „tuntemattomasta rajamaasta“. Mitään todellista kuolemaa tietysti ei ole, henki vain vaihtaa olotilaansa ja ympäristöään. Kaikille tuttu uni on itse asiassa pienoiskuva kuolemasta eikä kuolema eräältä kannalta katsottuna ole muuta kuin virkistävä unennäkö. Edellisessä henkeä ja ruumista yhdistävä elämänlanka jää katkeamatta, jälkimäisessä se katkeaa — haitaksi ainoastaan ruumiille, harvoja poikkeustapauksia lukuun ottamatta. Niinkuin päivän työstä väsyneinä laskeudumme lepoon, niin kuoleman portit avaavat hengelle taivaan, jossa se saa vaivansa unohtaa, miettiä kokemuksiaan ja valmistua uuteen elämäntyöhön.

Kun sanomme, että ihmisen henki, personallisen minä-tajunnan verhoamana, kuolossa erkanee fyysillisestä ruumiista, jättäen tämän raadoksi jälkeensä, älkäämme ymmärtäkö asiaa niin, että ihmisen henki olisi ruumiitonta, muotoa puuttuvaa „tyhjää ilmaa“ niinkuin ne, jotka pelkäävät kuolemaa, tavallisesti kuvittelevat mielessään. Päinvastoin! Ainoastaan personaton, jumalallinen henki voi olla ilman muotoa; inhimillinen persona-tajunta, joka itsessään on rajoitettu, ei saata olla olemassa ilman jonkinmoista muotoa. Selvää on, että jos personallisuus elää fyysillisen ruumiin kuoleman jälkeen, se on puettuna jonkunlaiseen muotoon.

Tämän seikan onkin viisaus kaikkina aikoina opettanut. Paitsi fyysillistä ruumista, on ihmisellä vielä toinen, sisällinen ruumis (onpa montakin, vaikken tässä helppotajuisessa esityksessä tahdo syventyä käytölliseen salatieteeseen); tämä sisällinen henkiruumis, jota on kunnioitettu monella nimellä: *astraaliruumis*, perispriit, haamu y. m., on se aineellinen verho, johon personallinen tajunta kuoleman jälkeen on verhottu ja jonka avulla se toimii.

Eikä tämä ole mikään perätön arvelu, mikään salaisen filosofian otaksuma vain. Henkiruumiin olemassa-olo on kokeellisesti todistettu. Puhumattakaan spiritistisistä ilmiöistä, klärvoajantien näöistä¹⁵ ja okkultistien kokemuksista, jotka vapaasti liikkuvat astraaliruumiissaan, tahdon vain mainita, että tieteellisten kokeilijain on onnistunut valokuvata yhtä ihmisen fyysilliselle silmälle tavallisesti näkymätöntä salaruumista.

Katsokaamme nyt, mikä kohtalo odottaa ihmishenkeä, sen erkaannuttua fyysillisestä ruumiista. Kertoakseni ensin mitä, kuolinhetkenä tapahtuu, en saata olla hyväkseni käyttämättä Annie Besant'in kuvausta, jonka hän antaa kirjassaan „The Ancient Wisdom“:

„Kun kuolo kohtaa fyysillisen ruumiin, lähtee eeterinen ruumis,¹⁶ vieden *praanan* ja muut prinssiipit siis koko ihmisen — mukanaan, „lihan majasta“ joksi ulkonaista ruumista sattuvasti on nimitetty „*Praana* kohoo“ ja vetää sisään kaiken ulospäin menevän elinvoiman, joka näkyy aistimiin hiipivästä hervottomuudesta. Aistimet kyllä jäävät vahingoittumatta, fyysillisesti täydellisinä ja toimintaan kelpoisina kuten aina; mutta „sisäinen haltija“ on lähtemäisillään, hän, joka niiden avulla näki, kuuli, tunsu, maistoi, haistoi. Sinänsä ovat aistimet vain ainekasoja, eläviä tosiaan, mutta ilman kykyä aistivaan toimintaan. Verkalleen poistuu ruumiin herra, verhottuna eeteriruumiiseen ja vaipuneena kuluneen elämänsä panoraaman katselemiseen, joka avautuu hänen eteensä yksityiskohtiaan myöten täydellisenä. Siinä elämäntaulussa näkyvät kaikki hänen elämänsä tapahtumat, suuret ja pienet; kunnianhimonsa hän näkee voittoineen ja häviöineen, ponnistuksensa, menestyksensä, tappionsa, rakkautensa, vihansa; kaikkea vallitseva mielensuunta, elämän pääaate astuu selvänä näkyviin ja painuu syvälle mieleen, määräten sen tilan, jossa suurin osa kuolemantakaista oloa on vietettävä. Juhlallinen on se hetki, jolloin ihminen katsoo omaa elämänsä silmästä silmään ja menneisyytensä huulilta kuulee tulevaisuutensa tuomion. Lyhyeksi aikaa hän näkee itsensä semmoisena kuin on, ymmärtää elämän tarkoituksen, tietää että Laki on väkevä, oikea ja hyvä. Sitten katkeaa karkeata ja eeteriruumista yhdistävä magnetinen side, elinajan toverit erotetaan, ja — poikkeustapauksia lukuunottamatta — ihminen vaipuu rauhalliseen tajuttomuuteen.

„Tyyni ja kunnioittava olkoon niiden käytös, jotka seisovat kuolevan ruumiin ympärillä, jotta juhlallinen hiljaisuus antaisi poistuvan hengen rauhassa katsella menneisyyttä. Ääneen itkeminen ja meluavat valitukset ovat vain omiansa häiritsemään hengen kärjistynyttä tarkkaavaisuutta, ja sekä itsekästä että ajattelematonta on omalla surullaan personallisen tappion takia katkaista sitä hiljaisuutta, joka häntä — kuolevaa auttaa ja lohduttaa. Uskonto on viisaasti säätännyt rukouksia kuolevalle, sillä nämä säilyttävät mielen tyyneyden läsnäolijoissa ja herättävät epäitsekäitä toivomuksia hänen auttamisekseen, jotka kuten kaikki lempivät ajatukset suojelevat ja varjelevat.

„Muutamia tunteja kuoleman perästä — tavallisesti korkeintaan kuusineljättä, sanotaan — ihminen vetäytyy pois eeteriruumiista, jättäen sen vuorostaan aistittomaksi raadoksi, joka pysyen karkean kaksoisveljensä läheisyydessä kokee sen kohtalot. Jos karkea ruumis haudataan, leijuu eeterinen haahmo haudan yläpuolella, verkalleen hajoten, ja useiden henkilöiden kirkkotarhassa kokemat vastenmieliset tunteet johtuvat useinkin näiden liukenevien eeteriruumiitten läsnäolosta. Jos ruumis poltetaan, hajoaa eeterinen haahmo sangen pian, kadotettuaan pesänsä, fyysillisen vetovoimakeskuksensa, ja tämä on monesta yhtenä syynä siihen, että ruumiinpolto on edullisempi kuin hautaaminen.“¹⁷

Näin vapahduttuaan fyysillis-eeterisen maailman siteistä henki enää on ainoastaan himojen ja alemman ymmärryksen verhoama. Mikä tulee niiden kohtaloksi? Muistakaamme, että haudantakainen elämä on

¹⁵ Vert. etempänä XIII luku: „Salainen tieto“.

¹⁶ Salatiede erottaa ihmisessä seitsemän n. k. prinssiippiä: 1) fyysillinen ruumis, 2) eeterinen ruumis, 3) praana eli elonvoima, 4) himot, eläinnsielu eli astraaliruumis, 5) ymmärrys ja järki (alempi ja ylempi minä), 6) veljesrakkaus eli henkinen ruumis ja 7) henki eli itse (*aatmaa*).

¹⁷ Op. cit. Siv. 109-112.

tarkotettu levoksi ihmishengelle. Mutta lepoa ja rauhaa ei ole siellä, missä himot riehuvat, vaan siellä, minne niiden ääni ei kuulu. Kuitenkaan ei ihminen kuoltuansa äkkiä ole pyhäksi muuttunut, niinkuin tavallisesti arvellaan. Sama hän on aivan kuin ennenkin. Sillä poikkeuksella vain, että nyt on tosi käsissä. Fariseus ei enää kykene peittämään salaisia syntejään, ylimielinen ei enää ole näkemättä omaa viheliäisyyttään, kaikkien päälle tunkevat ne himot ja halut, joita he mielissään tai töissään ovat hemmotelleet, mutta voi, niitä ei saatakkaan enää tyydyttää. Ilman ruumista, ilman välikappaletta on ihmishenki siinä alastonna oman kurjuutensa kanssa — ja tuomio kuuluu: nouse ihminen, kahleista irtaudu! Hengen täytyy levätä, sentähden sen on pääseminen vapaaksi himoista. Tila, johon ihminen täten joutuu kutsutaan sanskritin kielellä *kaamalookaksi* (himojen valtakunnaksi) ja sitä vastaa tavallaan katolisen kirkon kii rastuli (*purgatorium, hades, sheol*, tuonela).

Kaamalookassa himot poltetaan pois; ne kuolevat itse, kun niitä ei tyydytetä. Arvattavasti tämä tila saattaa tuntua monestakin alussa helvetiltä; juoppo kärsii Tantaluksen tuskia, kun mielikuvituksensa loihtii esiin iloisia juominkeja, joista hän ylikuonnollisen voiman pakosta temmataa pois: samaten hekumoitsija ja irstas. Mutta toiselta puolen niiden on helpompi, jotka jo eläessään ovat jossakin määrin himoistaan puhdistuneet, sillä he eivät niin epätoivoisesti vastusta, kun loputkin otetaan, ja ne, jotka kuollessaan ovat aivan vapaat intohimoista, viettävät „ruusuisten unelmain“ tuudittamina koko sen ajan, jolloin *kaamalookan* lävitse vaeltavat.

Mutta ei ainoastaan paljaitten himojen, vaan kaikkien personallisten ja suorastaan itsekästen pyyteitten ja halujen on määrä tajunnasta haihtua. Ja *kaamalooka*-tilan pituus vaihtelee yksilöiden mukaan. Toiselle se saattaa kestää vuosisatoja, toiselle vuoden, päivän, tunnin, sekunnin, riippuen kunkin luonteesta ja taipumuksista. Mikään ulkonainen mahti ei kohtaloja jakele, ne pulppuavat esiin kunkin sielun omista syvyyksistä.

Vihdoin on hengen kahleista vain alempi ymmärrys, kuluneen elämän personallinen minätajunta, jäljellä. Eikä siitäkään enää se, mikä oli itsekästä, vaan ainoastaan elämän kauniit muistot: ne hetket, joina ihminen rakasti, auttoi, palveli. Poisko nekin riistetään? Ei, ne henki vie mukanaan omaan kotiinsa, „taivaaseen“. Niistä henkemme kasvoi — ei se kiittämätön ole! Se sulattaa ne itseensä, ja niiden luoja, personallinen minä, saa maistaa taivahan iloja niinkauan kuin hän niistä nauttia jaksaa. Nämä taivaalliset ilot ovat siinä, että ihminen uudelleen läpikäy kaikki onnelliset hetkensä, niitä muovaillen ja kehitellen: rakastettunsa häntä lempien ympäröivät; mitä hyvää hän ei maan päällä aikaansaanut, sen hän nyt ajatusten maailmassa panee toimeen ja omat ajatuksensa ovat hänelle objektivisesti näkyviä; mitä jaloa hän tavoittelei, sen hän tässä saavuttaa, mitä kaunista hän ajatteli, sen hän tässä toteuttaa. Sillä hän on *deevakhaanissa* „jumalain maassa“, jossa tahto ja teko ovat yhtä.

Paljonko ihminen maallisen elämänsä aikana on näitä „taivaallisia tavaroita“ koonnut, joita „ei koi eikä ruoste raiskaa“ ja joita „eivät varkaat kaiva eivätkä varasta“ (Matt. ev. VI: 20), siitä riippuu deevakhaanisen olon autuus ja pituus. Ehkä on ihmisiä, joiden mieli on ollut niin kiinni maallisissa, että koko heidän personallisuutensa haihtuu himojen mukana *kaamalookassa*. Mutta niitäkin, jotka elämän läpi vaeltavat kuin ilon ja onnen lähettäjiä, levittäen ympäristöönsä terveyttä ja rauhaa: heidän sydämensä on taivaasta kotoisin ja meidän *deevakhaanillaan* on tuskin loppuakaan. Ja näiden kahden äärimäisyyden välillä pysyttelevät ihmiset ylipäänsä.

Mutta olkoon, että paratiisin vuodet luetaan kymmenittäin, sadottain tai tuhansittain, kerran nekin päättyvät . . . päättyvät kuolemaan niinkuin kaikki muukin. Ihmismieli väsy personalliseen onneenkin. Sillä kaikki onni, jossa oma itse on keskustana, olkoon se kuinka ylevää, jaloa ja epäitsekästä laatua tahansa, on katoovaista. *Deevakhaanin* ensi hetkistä lähtien sielun nauttima onni puhdistumistaan puhdistuu, kunnes se kohooa niin yleväksi, ettei personallinen mielikuvitus enää jaksaa seurata mukana. Ja silloin personallinen minätajunta on haihtunut ja yhtynyt hengen puhtaasti henkiseen minätajuntaan (korkeampaan minään).

Tämä on ihmishengen juhlallisin hetki. Kuta korkeammalla kehitysasteella, kuta tajuisempi, sitä

suurenmoisemmat ovat sen kokemukset nyt, kun se on itseensä uppoutunut. Menneisyytensä se näkee, sen, joka ulottua läpi aikakausien, kautta elämään, ja tulevaisuutensa se aavistaa, sen tien, jonka se on kulkeva kautta vuosituhansien. Karman lakeja se tutkii, niittäen sen sadon, jonka se elämään vierieissä on kylvänyt; kokemukset muuttuvat viisaudeksi ja taipumuksiksi, jotka se leimaa vastaisiin personallisiin ilmennyksiinsä. Pitkälle kehittynyt henki miettii tulevan elämänsä tehtävää, sommittelee vanhan Karman langat ja tekee lujan päätöksen toimia määrättyyn suuntaan. Ja niin ilmestyy maailmaan silloin tällöin neroja, jotka sitä hämmästyttävät syvällisellä viisaudellaan, uusilla aatteillaan, lumoovalla taidolla ja ennen kaikkea voittamattomalla tarmollaan. Tärkeä on hengelle tämä olo „muotoja puuttuvassa“ *deevakhaamissa* (*aruupa deevakhaan*), sitä suurempi ja vaikuttavampi sen merkitys, kuta korkeammalle henki nousee. Sen kuluttua uusi elonhetki soi ja ihmisen on jälleen astuttava maailman näyttämölle. Kun Karma on sopivat vanhemmat löytänyt — henki, jos siihen on kyennyt, on itse ollut etsimässä — astuu henki uuteen ruumiiseen uusia vaiheita kohti. *Deevakhaanin* se miltei unohtaa ja uusi persona, joka luodaan, ei tiedä „taivaallisen isänsä“ menneitä kohtaloja, mutta ottaa päällensä vanhain Karman, kärsii niitten synneistä, iloitsee niiden hyvistä teoista, punoo itse uusia lankoja, rakastaa ja kokee . . .

Sellainen on pääpiirteissä jokaisen ihmisen kohtalo kuoleman jälkeen. Jospa tieto siitä voisi levitä matalimpaankin majaan, köyhimpäänkin kotiin, että poistuisi ikipäiviksi kuoleman pelko ja helvetin kauhu, että lapsen mieli tulisi vanhaan ja nuoreen, rajaton luottamus Jumalaan, jonka tahto on kaikkien pelastus. Ja jospa se tieto herättäisi jokaisen ymmärtämään, että ihmiskunnan pelastus on hänen hartioillaan, että pieninkin voitto hiljaisuudessa on samalla voitto sille jumaluuden Hengelle, joka kaikissa on yhteinen. Ja jospa se ennen kaikkea herättäisi jokaisen tajuamaan, etteivät mitkään rukoukset, ei mikään usko toisen armoon auta ihmistä eteenpäin pelastuksen tiellä, vaan ainoastaan hänen omat personalliset ponnistuksensa.

Vielä voin mainita sinulle muutaman poikkeustapauksen, jolloin ihmisen kokemukset haudan toisella puolen alussa käyvät hieman toiseen suuntaan kuin yllä olen kertonut. Tämä tapaus on äkkinäinen kuolema, semminkin itsemurha. Tavallisesti ihminen ei kuoltuaan tiedä, mitä maan päällä tapahtuu — ei missään tapauksessa niin pian kuin hän on *deevakhaaniin* astunut —, mutta äkillisessä kuolemassa on fyysillinen ruumis ainoa, jonka henki kadottaa. Elon voima ei vielä ole kuivunut, ja niinmuodoin ihminen huomaa olevansa täydessä jokapäiväisessä tajunnassaan eeterisessä haahmossaan, nähden sekä fyysillisen maailman että sen, joka häntä ympäröi *kaamalookan* alimmalla asteella. Ainoastaan jos äkillinen kuolema ei ollut hänen Karmansa tai jos itsemurha tapahtui ylevistä vaikuttimista, vaipuu hän pian tajuttomuuteen ja herää vasta *Aatmalookassa*, kun fyysillisen elämänsä luonnollinen aika on loppuun kulunut; mutta muussa tapauksessa tuo onneton on hereillään, luulee vielä elävänsä ja läpikäy ehtimiseen mielikuvituksessaan kaikki ne kauhut, kaikki ne epätoivon ja pelon tuskat, jotka kävivät itsemurhan tai mestauksen edellä. Suuresti pettyvät ne, jotka myrkyn tai luodin avulla luulevat „pääsevänsä kaikesta“, ja törkeätä julmuutta harjotetaan niissä yhteiskunnissa, joissa vielä kuolemantuomiota käytetään rangaistuksena. Sitäpaitsi mestaus ei poista murhaajaa maailmasta. Hänellä on vain riistetty näkyväinen ruumis, mutta hänellä on näkymättömänä suurempi tilaisuus vaikuttaa alentavasti muiden ajatus- ja tunne-elämään.

Vaan jotten lopettaisi näin surullisilla kuvauksilla, tahdon vielä vastata erääseen väitteeseen, joka tunteen kannalta on tehty reinkarnatsionia vastaan. Kun ihminen näin muuttaa muotoa, ollen huomenna toinen kuin tänään, ja tänään toinen kuin eilen, kuinka käy kaikkien hellien suhteitten? Ovatko ihmissydämen pyhimmät ja jaloimmat tunteet noin katoovaisia? Tähän vastaan: rakkaus on ikuinen. Rakkaus asuu hengessä, se ei kuole, kun muoto kuolee. Jos se muotoon on ollut kohdistuneena, on se kuolemansa ansainnut. Mutta mikäli se on todellinen, sikäli se elää. Olet äiti ja rakastat lastasi. Lapsesi kasvaa, vanhentuu. Rakkautesi muoto vaihtelee, henki on sama. Ja miksi sinua pelottaisi se ajatus, että ensi elämässäsi olet ehkä itse lapsesi lapsi? Roolit ovat vaihtuneet, rakkaus on sama. Se rakkaus on ikuinen joka henkiä yhdistää. Uudelleen ja yhä uudelleen te, jotka lemмен siteillä olette toisiinne sidotut, saatte käsi kädessä kulkea elämän läpi. Yhä enemmän opitte toisianne tuntemaan, yhä syvemmäksi kasvaa rakkautenne, yhä hurmaavammaksi se onni, jonka toistenne silmistä löydätte. Ja juuri se, että alituisen muotoa muutatte, juuri se ylläpitää rakkautenne voiman, vetää uusia puolia esille ja kasvattaa mielessänne

kyvyn erottaa muotoa hengestä.¹⁸

¹⁸ Kuolema-kysymyksestä olen puhunut seikkaperäisemmin kirjassa „Mitä on kuolema?“ (T. K. ja K. Toinen painos 1904.)

XI.

Minuuden synty.

Ryhtymättä tällä kertaa minkäänmoiseen tutkiskeluun eri filosofisten ajatustapain pätevydestä, siitä, pitääkö meidän asettua monismin, dualismin vaiko kolminaisuusopin kannalle, onko oltava panteisteja, teistejä vaiko naturalisteja — teosofia muuten antaa arvonsa jokaiselle ajatustavalle —, tahdon vain ilmaista ne kaksi filosofista kantaa, joilta minun on tapana katsella henkeäni. Toinen on „henkinen“ kanta, toinen „aineellinen“.

Ensimmäiseltä, yleiseltä kannalta katsottuna henki on puhdas tajunta eli tietoisuus, ääretön, kaikkiallinen, määräämätön. Kannan rinnassani koko avaruuden, olen ikuisen äärettömyyden hetkellinen ilmennys, eikä se henkeni ole minun eikä sinun, vaan meidän kaikkien. Tämä henki on *aatmaa*, itse, sentähden, että se on minätön, vaikka siinä on minuuden mahdollisuus; se on muodoton ja minuus on muodon rajottama itsetajunta; muodosta muotoon vaeltaen siinä puhkee minätajunta. Ja siten ääretön rakentaa itselleen äärellisen majan, minuuden, jossa se saattaa yhä täydellisemmin ja täydellisemmin ilmetä.

Aineelliselta eli inhimilliseltä kannalta katsottuna henkeni on matemaattinen piste avaruudessa, atomi, monadi. Koska „kaikki on kaikessa“, koska jumala eli absoluuttinen elämä absoluuttisine mahdollisuuksineen on kaikkiallinen, sisältää kukin atomi kaikki elämän mahdollisuudet. Elämä onkin vain näiden uinuvien, latenttien mahdollisuuksien eleille herättäminen, se maaperä, jossa hengen siemen itää, kasvaa ja kehittyy. Sidottu voima vapautetaan ja koska sen lähde on pohjaton, tulvaa se esiin yhä eneneväällä vallalla.

Jos nyt kysyt onko henki „puhdasta henkeä“ vaiko „ainetta“, et ole asiaa punninnut. Mikä on henki, mikä on aine? Tämä näkyväinen maailma on aistiemme harhakuva; itsessään se fyysillisestikin on suunnaton paljous ryhmissä ja rytmisissä värähteleviä ainehiukkasia. Ja mitä nuo ainehiukkaset ovat? Voimakeskuksia. Ja kun kerran ovat voimaa, mikseivät olisi tajuntaakin? „Aineellisesti“ maailma on atomituisku, joka on voimapyörre, joka on tajunnan leikki; „henkisesti“ maailma on tajunnan avaruus, joka toimii elämän voimana, joka ilmenee aineen muodossa. Jos kerran filosofoidaan, voimme intialaisten *veedaantistien* kanssa sanoa: kaikki on illusionia, *maajaa*, yksi ainoa on todellisuus, se *aatmaa*, joka on yhtä *Parabrahman*, jumaluuden kanssa, joka ei ole henkeä eikä ainetta, vaan se, joka on kaiken takana. Silloin ovat ruumiit ja henkisetkin muodot harhanäköä, hetkellistä kuvittelua vain, ja henkikin yksilönä on illusioni. Mutta jos taas asetumme *Sankhja*-filosofian kannalle, sanomme, että Henget (*purushas*) ovat ikuisia, luvultaan lukemattomia monadeja, yläpuolella henkeä ja ainetta, mutta käyttäen henkeä (intelligentsiä — voimaa — ainetta) ajallisena ilmennyksenään.

Mille filosofiselle kannalle tahansa asetummekaan, esiintyy aina käytännöllisiä vaikeuksia koettaessamme käsittää hengen kehitystä, elleimme saa tarkempia okkultisia tietoja siitä. Niinpä tuota tosiseikkaa, että ihmisten henget ovat eri kehitysasteilla, valaisee ainoastaan puoleksi oppi ihmisyksilöiden uudistuvasta ruumistumisesta. Kerranhan niiden on täytyntä kaikkien olla samanlaisia, koska niitä ei ole erikykyisinä luotu. Sattumako se nyt on jouduttanut toisen ja ehkäissyt toisen kehitystä? Sillä ihmisen vapaasta tahdosta voi tuskin olla puhetta; ei voine kieltää, että niitä on harvassa, jotka itsetajuisesti pyrkivät eteenpäin henkisen kehityksen tiellä — useimpia kehittää elämän koulu . . . Tuntuu miltei kuin reinkarnationiteoria vain lykkäisi kysymyksen tuonemmaksi, ellei oteta huomioon, mitä salainen tiede opettaa hengen eli oikeammin minuuden synnystä.

Kysymys, miksi henget ovat eri kehitysasteilla, ei nimittäin saata tarkottaa ikuisia monadeja sellaisinaan, vaan ihmisyksilöitä, s. o. monadeja sillä kehitysasteella, jolla niissä minätajunta on herännyt, jolla ne vasta

ovat henkiä inhimillisessä merkityksessä. Koko salaisuus on nyt siinä, että nämä ihmishenget ovat eri-ikäisiä, toiset ovat vanhempia, ennen „syntyneitä“, toiset nuorempia; s. o. minätajunta on niissä eri aikoina herännyt. Jos vertaat Afrikan bushmanneja, Andamansarten ja Tulimaan asukkaita sivistyneisiin eurooppalaisiimme, niin en epäile, että löydät lohdutusta siitä ajatuksesta, että bushmanin „minä“ on kapalolapsi, joka ei vielä pysy omilla jaloillaan, verrattuna kehittymättömimmänkin eurooppalaisen „minään“, joka jo ottaa ensimmäiset haparoivat askeleensa.

Kuinka nyt ihmishenki syntyy, kuinka ääretön tajunta yksilöityy?

Ei suinkaan äkkinäisen „luomisen“ kautta, moiseen ei kykenisi Kaikkivaltiaskaan, vaan sen pitkän, pitkän kehitysjakson kautta, jota sattuvasti on kutsuttu „hengen aineeseen astumiseksi“. Etevä teosofikirjailija mr. A. P. Sinnett kirjottaa tästä: „Helpommin mainittavalla kuin ymmärrettävällä tavalla edustavat aineen ensi ilmennykset hengen tajuntaa tai tajunnan osaa, jonka ne luovat. Mutta ei luonnonvoimain vaihtelevista muodoista eikä alkuperäisestä tähtiusvasta syntyvän kivikunnan tiivistyneistä muodoista tavata yksilöidyn tajunnan jälkiä. Kun etenemme askelen ja huomaamme kasvikunnan alimmalla asteella ensimmäiset elämäksi tunnetut sykähdykset, havaitsemme vielä henkisen voiman epämääräisesti häilyvän suurilla ilmennyksen aloilla. Saatamme kyllä puhua kasvikuntaa elähyttävästä monadisesta substansista ja toiselta puolen siitä monadisesta substansista, joka kivikuntaa elähyttää; mutta yksilöllisyyden kehitys ei ole vielä läheskään alkanut. Mittaamattomien työkausien kuluttua astuu hengen ilmennys kasvikunnasta eläinkuntaan; mutta vielä on päämäärä kaukana. Eläinkunta on äärettömän paljon korkeampi tajunnanmuoto kuin sen lähin edelläkävijä, mutia se on vielä kollektiivinen eli ryhmä-ilmennys. Monadinen substansi on kohdistumaisillaan erityisiin polttopisteisiin, mutta ei ole vielä kohdistunut.“¹⁹

Siteeraan vielä seuraavan kohdan samasta teoksesta, jossa kuvaus minuuden synnystä alustetaan ja josta samalla näkyy, mihin valoon teosofia asettaa eläinten n. k. luontaisen vaiston:

„Kunakin elämänsä hetkenä on jokaisella eläimellä yhtä paljon eikä enemmän viisautta kuin saman luokan muillakin eläimillä. Sama intelligensi, sama *sielu* (henki) niin sanoakseni on kaikkien takana. Kaikkien ennen eläneiden siihen luokkaan kuuluneiden eläinten kokemus on samassa määrin jokaisen käytettävänä, mutta muuta kokemusta ei ole tarjona, eikä minkään eläimen fyysiset aivot kykene hankkimaan uutta kokemusta, joka hyvin suuresti eroaisi edellisistä. Jollain lailla se sulattaa itseensä ne kokemukset, jotka sitä kohtaavat, ja siten tapahtuu kasvamisprosessi niin sanoaksemme koko lajin yhteisessä sielussa. Monadinen substansi on kehittymäisillään. Tämän valaisee surullisella tavalla tuo tunnettu seikka, että vasta löydettyissä maissa nisäkkäät ja linnut eivät alussa arastele ihmisiä. Mutta kun ihminen, kehittymätön raakalainen, ilmestyy niiden keskelle nuija tai ampuma-ase kädessä, oppivat he pian, että hän on pelättävä vihollinen. Eivätkä ainoastaan hänen julmuutensa onnettomat uhrit tätä opi; heidän yhteinen tajallinen sielunsa ymmärtää asianhaaran ja uusi huomio värähtää läpi jokaisen sen myöhemmän ilmennyksen.

„Meidän ei pidä hairahtua siihen luuloon, että jonkun eläinlajin joukkosielulla muka olisi henkistä viisautta. Se edustaa tajuntaa, joka kyllä on matkalla ylöspäin, mutta joka on varhaisella kehityksen asteella. Ei se ole suurempi eikä viisaampi niitä eläimiä, joita se elähyttää; nämä edustavat sitä täydellisesti älylliseen kehityskantaan nähden. Mutta jokaisella eläimellä, jota se elähyttää, on yhtä suuri osallisuutensa yhteisestä tiedon ja kokemusten varastosta; yksi ainoa tajunta kerää kaikkien kokemukset. Jos esim. yksi eläin määrättyä lajia kärsii, kärsii joukkosielu, aivan samoin kuin on inhimillisen olennon laita: jos oikea käsi loukataan, kärsii *ihminen*, vaikkei hänen vasen kätensä tai jalkansa kärsisikään.

„Kieli mykistyy, koska fyysisiltä aivoilta puuttuu vastaavia käsitteitä, kun koetamme tulkita eläinkunnan eri joukkosielujen keskinäisiä suhteita. Se henkimäärä, jos niin kömpelöä sanaa saamme käyttää, joka aikansa elähyttää jotakin eläinelämän alhaista lajia, kehittyy epäilemättä kokonaisuutena ja on

¹⁹ A. P. Sinnett, *The Growth of the Soul*. London, Theosophical Publ. Soc, 1896. Chapter XVII, Individuality Siv. 443.

myöhemmin elähyttävä korkeampaa lajia; mutta meidän olisi ennenäikaista koettaa tarkoin tulkita niitä vaiheita, joiden kautta kehitys kulkee. On tärkeämpi ymmärtää yksityisen elämän myöhempää kehitystä todellista inhimillistä yksilöllisyyttä kohti, jolloin jokainen korkeampaan eläinluokkaan kuuluva erityinen eläin synnyttää reinkarnoivan individualiteetin, ja siten aikanaan siirtyy pitemmän ei-fyysillisen levon jälkeen ihmiskuntaan.²⁰

Tästä merkillisestä käännekohdasta mr. Sinnett kertoo:

„Hitaasti eläinkunnan korkeimpia alaosastoja elähyttävä monadinen substanssi kerää niitä tajunnan kokemuksia, joita semmoinen elämä tarjoaa. Seuraa sitten kehittyneemmän tajunnan kosketus, kohdaten monadia jossain inkarnoidussa ilmennyksessä. Tämä prosessi tapahtuu, sittenkun ihmiskunta on kehittynyt, siten, että eläin luonnon fyysillisellä tasolla kiintyy persoonallisesti korkeampaan olentoon — olentoon, joka jo on individualisoitu ihminen. Toisin sanoen — puokeaksemme tämän ajatuksen muotoon, joka pikemmin on runollinen kuin tieteellinen, vaikkei silti vähemmän totuuden mukainen — : tuosta kiintymyksestä, tuosta ylöspäin pyrkivän rakkauden ensi liikahduksesta eläimen tajunnassa seuraa eläimessä asuvan henkisen voiman keskittyminen ja yksilöllisyyden syntyminen.

„Tästä silmänräpäyksestä lähtien on hengen tasolla olemassa jokin määrätty siemen, keskus, piste eli miksi sitä kutsummekaan, joka muodostaa reinkarnoivan individualiteetin. Se on ihmeteltävän, miltei käsittämättömän hento haahmo piirteiltään niin sanoakseni, mutta se on yhtäkaikki jokin, joka on erottunut siitä monadisen substansin yhteismäärästä, joka eläintä elähytti, kun se astui käännteentekevään elämäänsä. Se on riippumaton henkinen voima, joka nyt itsestään kykenee ilmenemään uudessa fyysillisessä muodossa. Mutta juuri siksi se ei saatakaan enää ilmetä eläimen muodossa. Yksilöksi tultuaan se on astunut uuteen luonnonvaltakuntaan ja kuuluu tästä lähtien ihmiskuntaan.²¹

Semmoinen on pääpiirteissään hengen kehitys ennen sitä aikaa, jolloin se muodoissa yksilöityy, semmoinen on minuuden synty siinä, — sen minän, sen *aatmaan* ilmennyksen, joka tästälähtien elähyttää vain yhtä muotoa kerrallaan. Tämän nojalla ei kuitenkaan pidä luulla, että ihmisyksilöitä tällä tavalla päivä päivästä syntyy. Jos välistä tapahtuukin, että erittäin kehittyneessä kotieläimessä inhimillis-yksilöllinen ymmärrys herää, ei kuitenkaan siten syntyneellä individualiteetilla ole tilaisuutta ruumistua ihmisenä. Ihmiskuntamme nykyiset rodut eivät ole sopivia vastaanottamaan uusia tulokkaita, vaan jäävät nämä odottamaan vasta kaukaisessa tulevaisuudessa esiytyvää inkarnationitilaisuutta. Tämä asianhaara onkin juuri yhteydessä sen kysymyksen kanssa, johon otin vastatakseni, nim. mistä yksilöiden ikäero johtuu, jonka tähden tahdomme nyt katsella kehitystä vielä toiseltakin puolelta.

Kaikki kehitys on kaudellista, periodista: päivää seuraa yö, elämää kuolema, työtä lepo, ja sitten vasta elämän päivä uudestaan valkenee ja työ jatkuu. Tämä periodisiteettilaki vallitsee koko luonnossa. Auringotkin syttyvät ja sammuvat ja planeetat niiden mukana; se elämä, joka niissä oli, vetäytyy sisään, mutta vuosimiljoonien kuluttua se jälleen astuu elämän näyttämölle, uutta aurinkokuntaa — vanhan reinkarnationia — elähyttää. Sama on laita planeetalla esiytyvän elämän: milloin se on täydessä toimessa, milloin se vetäytyy lepoon — silloin planeetta nukkuu. Ja kun kiertotähden ikä on loppunut, lähtee koko sen elämä uutta aurinkokunnan tähteä elähyttämään.

Meidän maapallomme sanotaan olevan sellainen kuun reinkarnationi, s. o. kuun omat korkeammat periaatteet ynnä sen pinnalla kehittynyt elämä ovat siirtyneet meidän tähtemme. Kuu on enää ainoastaan ruumis, jolla kyllä on suuri vaikutusvalta tyttärensä yli, mutta joka lähenee lopullista hajoamistaan.

Kuvittele nyt, että ihmiskuntamme ennen asui kuussa, ei nämä ruumiit, mutta ihmiskuntamme henki

²⁰ Op. cit., siv. 445-447.

²¹ Op. cit., siv. 444-445.

— *aatmaa* — eli monadinen substanssi. Ja kuvittele sitten että kehityksessämme, jolloin me ymmärrykseen nähden kehityksessämme kuussa tapahtui tuo suuri käännekohta oltuamme ryhmäolentoja tulimme järkeviksi yksilöiksi. Voimmehan ajatella, että sieltä löytyi ihmisentapaisia olentoja, jotka meitä — eläimentapaisia olentoja — holhosivat ja joiden lemmeistä me kasvoimme. Oli miten oli, ymmärrettävä on, ettemme kaikki yhdellä iskulla ihmisiksi tulleet vaan vähitellen, jotkut silloin, toiset tällöin, joten heti syntyi vähäisiä eroavaisuuksia yksilöiden kesken sekä ikään että ympäristöön ja siis kokemuksiin nähden. Elämän jatkuessa eroavaisuudet tulivat huomattavammiksi, yksilöt jakautuivat ryhmiin.

Kuvittele sitten, että kuun kuolinhetki löi, että ero oli otettava siitä tähdestä ennenkuin yksilöiden eroavaisuus oli ehtinyt tasottua. Mitä tapahtui? Elämä siirtyi uuteen tähteen, meidän vastasyntyneeseen maapalloomme, jossa kiertokulku alkoi uudestaan. Ihmishenkien täytyi nyt odottaa jonkinmoisessa deevakhaanisessa horrostilassa kunnes oli aineellinen evolutsioni niin pitkälle kehittynyt, että heille sopivia ruumiita oli tarjona. Ensin silloin inkarnoituvat vähemmän kehittyneet yksilöt, myöhemmin kehittyneemmät — ryhmittäin ja yksitellen, asianhaaroista riippuen. Mutta nyt on huomattava, että kuusta tulleet eläinkunnan sielut tällä pallolla jatkoivat kehitystään, ja varsinkin ihmisten ruumistuttua suuret joukot yksilöityivät ihmishengiksi. Täten syntyi taas uusi, vallan nuori ryhmä ihmisyksilöitä. Nämä vastasyntyneet henget reinkarnoituvat ihmiskuntamme alemmissa roduissa bushmanneissa, tulimaalaisissa j. n. e., jota vastoin vanhemmat yksilöt tarvitsevat sivistyskansojen elämän tarjoomia olosuhteita voidakseen kasvaa ja kokea.

Kun ajattelemme kehityksen kulkevan tätä suuntaa, ymmärrämme johonkin määrin, miksi niin suuri vaihtelevaisuus ja moninaisuus vallitsee luonnossa. Kirjavuutta luonto tahtookin, sillä puhumattakaan siitä, että yhtäläisyys olisi yksitoikkoista ja masentavaa, häviäisi silloin melkein kaikki kehityksen mahdollisuus. Mutta luottakaamme varmasti siihen, että Karma huolehtii kaikista; kaikki johdetaan samaan päämaaliin ja kaikki käyvät samojen kehitystasteitten läpi.

XII.

Puhdistuksen tie.

Antaakseni jotakuinkin täydellisen kuvan ihmishengen kehityksestä sellaisena, kuin aikojen salainen viisaus sen esittää, täytyy minun vielä puhua niistä askelista, jotka meidän on otettava, ennenkuin saavutamme meille asetetun päämäärän. Ja tämä se onkin teosofian ainoa siveysoppi. Teosofialla ei saata olla etiikkaa, jonka mukaan elämä „järjestettäisiin“ määrättyihin arvossa pidettäviin muotoihin — tukehtuakseen sitten samoihin muotoihin, vaan sen etiikka on sovellettua metafysiikkaa, toisin sanoen hengen kehitysoppia käytännölliseltä kannalta otettuna.

Päämaalimme on ihannehminen, se ihminen, jonka tieto on rakkautta, jonka viisaus on valtaa. Jumalana hän kohoo meidän ylitsemme, saavuttamattomalta hän näyttää. Mutta ihmiskunta lähenee ihannettaan, luoden itseään Jumalan kuvaksi. Se kulkee verkalleen, mutta varmasti. Koska — vuosimiljoonien kuluttua — on koittava se päivä, jolloin ihmiskunta on ihanteensa toteuttanut?

Tässä kohtaa meitä ihmishengen salaisuus, se psykologinen problemi, jota on kutsuttu „vapaaksi tahdoksi“ ja jonka teosofia ratkaisee yhtä yksinkertaisella kuin järkevällä tavalla. Jumala eli luonto ei olekaan ehdottomasti määrännyt, milloin ihanne saavutetaan, sillä ihminen ei ole jumalien leikkikalua, hän ei ole kohtalon orja; ei ole mitään ehdotonta *kismet*iä, *fatum*iä tai predestinatsionia, joka sanoisi: näin ja näin nopeasti, tai näin ja näin hitaasti sinun tulee edetä täydellisyyden tiellä. Ihminen on jumalien vertainen; hänen henkensä on jumaluudesta kotoisin ja siinä asuu kaikki jumaluuden voima. Tämän voiman eniten merkille pantava nimi on: tahto, meidän olemuksemme syvin ominaisuus on tahto. Henkemme tahto on muun luonnon veroinen. Tahtokaamme hyvää ja hyvä meitä lähestyy. „Rukoilkaa, niin teille annetaan, kolkuttakaa, niin teille avataan“ (Matt. ev. VII: 7).

Tämä on ihmisen vapaa tahto, että hän saattaa rukoilla. Eikä rukoilemisella tarkoteta oman voiton pyyntiä, aineellisten pikku seikkain anomista, vaan pyhän hengen pyytämistä. Me pyydämme itse Jumalaa, me rukoilemme, että Hän ilmoittaisi meille majesteettinsa, että Hän avaisi meille syvyytensä, että pääsisimme osallisiksi Hänen vanhurskaudestaan. Eikä tämä rukous ole intohimoista, hetkellistä voiman tuhlausta, vaan hiljaista, jatkuvaa mietiskelyä. Rukoilla on ajatella, mutta ajatella sydämellään.

Absoluutisen, ehdottoman „vapaata“ tahtoa ei ole missään. Ei ole korkein Jumalakaan siinä merkityksessä vapaa. Elämää hallitsee elämän laki; elämän laki on Jumalan tahto; Jumalan tahto on hyvä. Vapaa tahto on se, joka on sopuoinnussa Jumalan tahdon kanssa. Vapaa tahto on hyvä tahto.

Vapaa tahto siis on hyvän palvelija; miksi kutsumme sitä „vapaaksi“? Se on psykologinen huomio, joka on aiheuttanut tuon nimityksen: kun teemme hyvää, tunnemme olevamme vapaat. Totuudella on ominaisuus, että se „vapauttaa“ (vert. Joh. ev. VIII: 32). Totuus on hyvä, ja kun me hyvän ymmärrämme ja sen teemme, niin täytymme hengen vapaudella. Niinkuin Jeesus sanoi: „jos te pysytte minun puheissani, niin te totisesti minun opetuslapseni olette. Ja teidän pitää totuus ymmärtämän, ja totuuden pitää teidät vapahtaman“. (Joh. ev. VIII: 31, 32.)

Vapaa tahto on hyvä tahto. Me olemme vapaita silloin, kun järkemme näkee hyvän ja sydämemme sen omistaa. Ja koska henkemme tahtoo hyvää, toteutuu meissä vapaus silloin, kun tajuntamme nousee henkeemme. Kuten Jeesus sanoo: „jos siis Poika (Henki) teidät vapaaksi tekee, niin te totisesti olette vapaat“ (Joh. ev. VIII: 36). Ihmisen vapautteen tarvitaan hengen tahto ja järjen heräyminen.

Meidän vapautemme, lyhyesti sanottuna, ilmenee siitä, että saatamme jouduttaa henkistä

kehitystämme. Evoluutionin laki veisi meidät epäilemättä aikain kuluessa täydellisuuden huipulle. Mutta ihmisen vallassa on astua luonnon auttajaksi. Hän voi jouduttaa kehitystä — lähinnä omaansa, välillisesti muidenkin. Suuri itämaalainen opettaja Krishna, hindulaisten „Vapahtaja“, sanoo: „joka ei siis maan päällä seuraa kehityksen vierivää pyörää, vaan elää syntisenä ja nauttii aistimillaan, hän, oi Prithaan poika, elää turhaan“ (*Bhagavad-Gita*, translated by Annie Besant, III: 16.)

Käykäämme nyt tarkastamaan tätä joudutettua kehitystä. Koska ihminen silloin poikkeaa ihmiskunnan normaalin kehityksen kulusta, sanotaan hänen astuvan „salaiselle tielle“, „pyhyden tielle“, „kaidalle tielle“ y. m. Ihmiskunta vaeltaa „laveata tietä“, mutta ken tahtoo „ottaa taivaan valtakunnan väkiryntäköllä“ (Luuk. ev. XVI: 16), hän tietäköön, että se tie on kaita ja jyrkkä, joka siihen vie; sillä hän tahtoo muutaman elämän kuluessa täyttää sen, mihin ihmiskunta tarvitsee tuhansia.

Salainen tie jakautuu luonnonmukaisesti kahteen varsinaiseen Tiehen ja valmistavaan. Kaikki, jotka eivät ole valmistavaa tietä kulkeneet, sulkee pois varsinaiselta Tieltä *Vihkimisen* ahdas portti; ainoastaan „vihityt“ kulkevat Tiellä eli toisin sanoen: jos joku ihminen on astunut Tielle, on hän „vihitty“. Mikä nyt on Tie ja mikä sitä edelläkäypä valmistus?

Valmistava tie on opetuslapsen koetusaika. Hänen tulee luopua alemmasta minuudestaan ja toteuttaa ylempi. Oltuaan suuremmassa tai vähemmässä määrässä „animal sociale“ (yhteiskunnallinen eläin) hänen tulee muuttua eläväksi, inhimilliseksi hengeksi. Hänen tajuntansa pitää irtautua hänen persoonallisuudestaan ja nousta reinkarnoivaan yksilöön, sen pitää hylätä kuolevainen yhtyäkseen kuolemattomaan. Ja vasta sitten kun hän tietää itsensä hengeksi ja tuntee puhtaasti inhimillisen tehtävänsä, vasta sitten hän „vihitään“ ja astuu Tielle.

Niin pian kuin opetuslapsi tämän askeleen on ottanut, ei hän enää ole tavallisten ihmisten kaltainen. Hän kuuluu jo tajuntansa puolesta korkeampaan maailmaan — hengen — ja joka askel tiellä vie hänet kauemmaksi ja ylemmäksi näkyväisiä ihmisiä, mutta samalla heitä likemmäksi näkymättömässä maailmassa. Hän kasvaa yhä enemmän taivaallisen Isänsä kaltaiseksi, hänen rakkautensa laajenee, hänen viisautensa kirkastuu, yhä suuremmaksi käy hänen kykynsä ja valtansa auttaa veljiään. Lopulta hän saattaa sanoa Jeesuksen sanoilla: „ken minut näkee, hän näkee Isän“ (Joh. ev. XII: 45 ja XIV: 9).

Puhuakseni ensin valmistavasta tiestä, toistan vieläkin, että sen tarkoituksena on poistaa opetuslapsen kaksiminäisyys, niin että hänestä koituu eheä, harmoninen yksilö, joka tuntee itsensä kuolemattomaksi hengeksi. Eikä tämä tunteminen ole ainoastaan älyllistä laatua. Päinvastoin, ehkemme ymmärryksellämme koskaan täysin käsiti henkemme olemusta (katso edell. lukua) — sillä mikä henkemme on? Aatmaana, Itsenä, se ei ole minun eikä sinun, vaan kaikkien meidän yhteinen henkemme, jumalallinen meissä, ääretön ja ikuinen, joka on yksi olemuksessaan, vaikka se tuhansina ilmenee. Tämän Itsen elävään tuntemiseen meidän on nouseminen. Meidän on tuleminen itsetajuisiksi äärettömässä, ei niin, että äärettömästä osaamine spekuloida, vaan niin, että ääretön meissä elää. Se on valmistava tie.

On tapana erottaa neljä askelta tällä valmistuksen tiellä, eli, kuten sanotaan, neljä tarpeellista ominaisuutta (kvalifikatsionia). Sanskritinkielisine nimityksineen ne ovat:

1. *Viveeka*, kyky erottaa todellinen epätodellisesta;
2. *Vairaagja*, välinpitämättömyys epätodellisesta;
3. *Shatsampatti*, kuusi hyvettä, jotka ovat
 - a) *shana*, ajatuksen hillitseminen,
 - b) *dama*, käytöksen hillitseminen,
 - c) *uparati*, suvaitsevaisuus ja kärsivällisyys,
 - d) *titiksha*, kestävyys,

- e) *shraddha*, usko, luottamus, ja
- f) *samaadhaana*, mielen tyyneys; sekä

4. *Mumuksha*, pelastuksen kaipuu.

Nimet ovat otetut *veedaanta*-filosofiasta. Yllämainitut ominaisuudet asetettiin nim. ehdoksi niille, jotka tahtoivat ryhtyä pyhien kirjojen, *Veedain*, lukemiseen, mutta esoteeriselta näkökannalta ne olivat ja ovat valmistavan tien askelia. Ennenkuin nämä neljä ominaisuutta ovat oppilaassa johonkin määrin kehittyneet, ei hän saata astua varsinaiselle salaiselle tielle. Tapaamme kyllä ihmisiä, joiden intelligenssi oikeuttaisi heille paikan „vihittyjen“ rivissä, ja toisia, jotka moraalisesti ovat siksi kehittyneitä, mutta heiltä yhtäkaikki puuttuu se harmoninen luonteen ja järjen kehitys, joka ehdottomasti vaaditaan kultakin Tielleastujalta.

Viveeka eli kyky erottaa elämässä todellinen epätodellisesta, on intuitiivinen totuuden aavistus, joka valtaa ihmisen, kun hän on saanut paljon kärsiä tai on hartaasti uskonnollinen tai elää hyvää ja siveellistä elämää; tämä totuuden aavistus sanoo hänelle, että vaikka suurin osa sitä elämää, jota ihmiset kutsuvat todelliseksi, ei ole muuta kuin luonnon aistejamme pettävä ja henkeämme kahlehtiva silmähaire, on kuitenkin olemassa kaiken tämän harhan takana jokin toinen ja korkeampi, joka on todellinen ja katoamaton ja jota varten muu on luotu. Yhdentekevää on, millä nimellä ihminen sitä kutsuu, pääasia on, että hän siihen uskoo ja että hän välistä tajuaa tunnollaan sen ylevyyttä: itse asiassa hän aavistaa ja tuntee oman korkeamman minänsä olemassaoloa.

Luonnollistahan on, että kun ihminen kerran on huomannut aineellisen elämän tyhjyyden, tätä ymmärryksen arvostelua seuraa välinpitämättömyys (*vairaagja*) kaikista persoonallisen elämän tarjoomista tyydytyksistä. Samassa määrin kuin korkeamman tunto selvenee ja tarkistuu, kasvaa rakkaus henkiseen todellisuuteen, ja vihdoinkin koituu päivä — jota on jouduttanut sopivan kirjallisuuden (meidän päivinämme esim. teosofisen) lukeminen tai seurustelu henkisesti kehittyneiden henkilöiden piirissä, — jolloin ihminen pyhittää elämänsä totuudelle ja päättää käyttää tarmonsä kehittyäkseen sopivaksi hengen välikappaleeksi.

Tästä hetkestä lähtien hän pyrkii puhdistamaan ja vahvistamaan luonnettaan, tavoitellen *veedaantan* kuutta hyvettä (*shatsampatti*). Tärkein kohta karakterin puhdistuksessa on ajatuksen laadun oikea ymmärtäminen ja ajatusten oikea käyttö, vaikka tätä kohtaa paljon laiminlyödään länsimailla.²² Useimmat onnistumattomat yritykset elää puhdasta ja henkistä elämää johtuvat juuri siitä, että laiminlyödään ajatuksen ääretön merkitys. Epätoivossa silloin turvaudutaan ruumiilliseen kidutukseen (askeesiin), kun ei tiedetä, että löytyy varmempi, vaikka toiselta puolen vaikeampi vapautuksen tie: ajatusten hillitseminen (*shama*).

Sana „ajatella“ on kaikkien suussa, vaikka itse asiassa ei ole monta ihmistä, jotka tosiaan ajattelevat, s. o. luovat ja hillitsevät ajatuksiaan. Eivätkö aivomme parhaasta päästä ole peilejä, joihin mielteinä kuvastuu ulkoapäin tulevia vaikutteita, aistimaailman antamia, oman himoluontomme synnyttämiä tai toisten ihmisten sanojen herättämiä vaikutteita? Moniko meistä on oppinut puhdistamaan omaa mieltään, antamaan sijaa sielussaan hiljaisuudelle ja sitten pimeydestä ja tyhjyydestä loihtimaan esille haluamiaan mielikuvia, pidättämään niitä tahdolla ja sisäisellä silmällä niitä tutkimaan yksityiskohtia myöten! Useimmille käy niin, että ajatukset menevät menojaan ja tulevat tulojaan syyttä ja tarkotuksetta. Ajatukset ovat olioita, sanoo salatiede. Siksi pä saatammekin vapautua niiden herruudesta. Joka ihmisen sisässä asuu Ajattelija (korkeampi minä). Kuten enemmän ihminen oppii hillitsemään ja ohjaamaan ajatuksiaan, sitä lähemmäksi Ajattelijaa hän joutuu, sitä suuremmaksi kasvaa hänen kykynsä luoda ja kuunnella niitä mahtavia ajatuksia, jotka värähtelevät korkeammassa hengen maailmoissa. Tästä ajatusten hillitsemisestä johtuu Itsestään maltillinen käytös (*dama*) puheessa ja toiminnassa. Eikä ulkonainen vanhurskaus ole sisällisesti arvoton, koska se ei suinkaan ole „valkeaksi maalattu hautakivi, joka peittää kuolleitten luita“, vaan sisässä syttyneen valon luonnollinen heijastus. Monta askelta ihmisen ei tarvitse ottaa itsekasvatuksen tiellä, ennenkuin häneen kehittyä mielen tyyneys ja tasapaino (*samaadhaana*), joka tuopi hänelle suurta rauhaa

²² Vrt. R. W. Trine, *Luonteen kasvatus. Englanninkielestä suomentanut P. E.*

ja onnea. Tämä tasapaino ilmenee kolmella tavalla: a) ruumiillisesti terveytenä ja kestävyyttenä (*titiksha*); ihminen on vapaa hermostumisesta, alakuloisuudesta ja väsymyksestä, häneen „ei vaikuta kuumuus eikä kylmyys“, kuten sanotaan veedaantassa;

b) sielullisesti, s. o. persoonallisessa elämässä, ajatuksissa ja tunteissa, seurustelussa, sangen suurena kärsivällisyytenä ja todellisena äyllisenä ja uskonnollisena suvaitsevaisuutena (*uparati*); ihminen ei tunne halua sekautua mitättömiin keskusteluihin tai dogmatisiin sanakiistoihin, hän kun tietää, että kaikki eroavaiset mielipiteet johtuvat tiedon puutteesta, tiedottomuudesta, jota ei muu voi poistaa kuin hengen herämys; sekä

c) henkisesti, sisäisessä, salaisessa tahdonelämässä järkähtämättömänä uskona (*shraddha*) korkeamman lopulliseen voittoon — huolimatta persoonallisen heikkouden aikaansaamista lankeemuksista, — joka voitto on tuopa mukanaan minuuden täydellisen vapautumisen ruumiin kahleista.

Tämä sisäinen usko, tämä toivo, tämä kaiho kasvaa päivä päivältä voimakkaammaksi. Vanhat itämaalaiset ovatkin lukeneet sitä erityiseksi ominaisuudeksi ja nimittäneet sitä *mumukshaksi* eli pelastuksen kaipuuksi. Ei se ole vain vapautumisen kaipuu, vaan se on ennen kaikkea yhä kasvava tiedon ja vallan halu, puhdas epäitsekäs halu kyetä auttamaan niitä veljiään, jotka väsyvät elämän vaelluksessa, jotka turhaan etsivät valoa pimeyteen, jotka hekin ikävöivät vapautumista tiedottomuudesta ja itsekkyydestä.

Ja kun oppilas on tähän kohtaan päässyt, avautuvat hänelle vihkimyksen portit.

Syystä todellakin tätä valmistuksen, tätä puhdistuksen tietä on kutsuttu opetuslapsen koetusajaksi. Olet ehkä hämmästyksesi havainnut, etten ole puhunut minkäänmoisista tiedoista, jotka tällä puhdistuksen tiellä olisivat pyrkijän saavutettavissa. Niitä ei olekaan, mikäli tarkotamme objektiivisesti päteviä tietoja. Kaikki semmoiset tiedot kuuluvat varsinaiselle salaiselle tielle. Kaikki tiedot, jotka saavutetaan erinäisiä psyykkisiä tai henkisiä voimia käyttämällä, annetaan etsijälle vasta sitten, kun hänen siveellinen vahvuutensa on täysin luotettava. Tietoa seuraa valta, ja tiedon vartijat ovat liian väisaat suodakseen kokemattomalle ja koettelemattomalle valtaa, jota hän ehkä väärin käyttäisi. Mutta se tieto, mikä meissä koetuksen kestäessä kasvaa ja varmistuu, se tieto on subjektiivista, henkistä laatua. Se on tuo autuaaksi tekevä, riemua uhkuva tieto, että „näin on hyvin, näin on oikein, näin kaunista. Tämä minun elämäni on totuus!“

Sentähden ei olekaan väärä tuo lause, joka sanoo: ainoastaan usko voi meidät pelastaa. Meidän tulee vain huomata sen oikea merkitys. Sillä ei tarkoteta toisen tai toisen opinkappaleen totena pitämistä, vaan henkistä voimaa. Kreikaksi tämä sana on *pistis*, joka merkitsee luottamusta. Joka uskaltaa heittäytyä totuuden etsintään, hän luottaa siihen, että totuus on, ja että se on löydettävissä. Hänessä löytyy jo se totuuden elämän voima, jota kutsutaan uskoksi, luottamukseksi. Ainoastaan henki voi tutkia Jumalan syvyyksiä, sanoo Paavali (1 Korint. II: 11). Ellei meissä ole yhtään henkeä, emme ollenkaan lämpene, kun on puhe hengestä, Jumalasta, totuudesta, hyvästä elämästä ja senlaatuisista käsitteistä. Ne ovat meille ventovieraat eivätkä ilmaise mitään. Mutta onko niin onnetonta materialistia meidän sivistyneissä yhteiskunnissamme? Tahtoisin uskoa, että jokaisen ihmisen sydämessä on kauneuden kieli, joka värähtää oikeasta kosketuksesta, kunhan vain aina löytäisimme oikean tavan kosketella kunkin syvintä kieltä!

XIII.

Salainen tieto.

Ennenkuin jatkamme kuvaustamme varsinaisesta Tiestä, tahdon lausua pari sanaa sen tiedon laadusta, joka teosofian mukaan on ihmisen saavutettavissa. Onko tämä tieto uskonnollis-siveellistä vakaumusta vai onko se tieteellistä tietoa? Viime luvussa viittasin siihen, että vaikka valmistavan tien hankkima tieto onkin edellistä laatua, on kuitenkin olemassa toisenlaatuista tietoa, jota opetuslapsi myöhemmin saavuttaa. Jos ylipäänsä kutsumme tieteelliseksi sitä tietoa, joka perustuu empiirisiin kokemuksiin, on epäilemättä salainen tieto, niinkuin kaiken todellisen tiedon täytyy olla, tieteellinen luonnoltaan, sillä se on elävä ja perustuu empiirisiin ja objektiivisiin, tekisi mieli sanoa korkeammanlaatuisiin aistillisiin havaintoihin. Kun esim. lausun, että tietäjän silmä tunkee kuolemankin salaisuuteen, en sillä ajatellut mitään tunteen vakaumusta omasta kohtalosta, vaan todella objektiivista tietoa haudantakaisista ilmiöistä, jonka tiedon perusteena on omat ja muitten personalliset, yliaistilliset kokemukset.

Mutta toiselta puolen on taas olemassa melkoinen eroavaisuus „salaisen tiedon“ ja tavallisen tieteen välillä; ei siihen nähden, että jälkimäinen olisi erehdystä tai valhetta, mutta tutkimusalaan ja tapaan nähden. Totuuden valtakunta on äärettömän paljon laajempi kuin se pikkuinen osa siitä, jota kutsutaan näkyväiseksi maailmaksi ja jota tiede paraikaa on tutkimassa, ja sentähden synteetiseen totuuteen pyrkiminen saa aivan toisenlaisen luonteen kuin tieteellinen tutkimus.

Mitä tieteelliseen tutkimiseen tarvitaan? Inhimilliset aistit, koneet ja inhimillinen järki, joka järjestää ja yhdistää tutkitut ilmiöt ja tekee johtopäätöksiä niitä hallitsevista laista; lyhyemmin sanoen: tutkinnan välikappaleet ja tutkija. Ja mitähän totuuden etsintää tarvitaan? Samat: tutkinnan välikappaleet ja tutkija. Jälkimmäisessä tapauksessa meillä ei vielä ole koneita eikä aisteja, millä voisimme näkymätöntä luontoa tutkia. Mutta tämä ei merkitse lainkaan, ettemme koskaan saisi käytettäväksemme semmoisia välikappaleita. Onhan meillä nyt jo X-säteet ja fotografinen levy, johon tarttuu spektrumien näkymättömiä säteitä — tapaahan siellä täällä henkilöitä, joissa jonkinmoinen „kuudes aisti“ on kehittynyt tuntemaimme viiden lisäksi. Varmaankin olet kuullut puhuttavan selvänäköisyydestä (clairvoyance, klärvoajansi) ja selväkuuloisuudesta (clairaudience), skotlantilaisten second sight'ista, vanhain suomalaisten „loveen lankeemisesta“ y. m.? Sen kykyiset ihmiset saattavat nähdä „läpikuultamattoman“ aineen läpi, havaita mitä kaukana tapahtuu, mitä menneisyydessä on tapahtunut tai mitä tulevaisuudessa on tapahtuva, kuulla etäisiä ääniä, tai aukenevat heidän silmänsä vallan oudolle maailmalle. Yksi uuden ajan tunnetuimpia näkijöitä oli ruotsalainen Emanuel Swedenborg. Hän oli klärvoajanti, jonka näkö ulottui haudan toiselle puoleen — tosin tämä kuudes aisti ei ollut hänessä niin itsetajuttu, ettei hän olisi voinut erehtyä, mutta hän on kuitenkin valaiseva esimerkki tuosta korkeasta klärvoajansin lajista. Sitäpaitsi hänellä oli kyky nähdä, mitä etäällä tapahtui, ja tämä kyky oli tietysti kontrolloitavissa. Useita kertoja Swedenborg antoi kumoamattomia todistuksia siitä. Ehkä tunnet kuuluisan tapahtuman, jonka filosofi Kantkin otti tutkiakseen ja josta hän sitten kirjotti: „mitä voi väittää tämän tapauksen todellisuutta vastaan?“ Tarkotan sitä kertaa, jolloin Swedenborg v. 1759 juuri palattuaan Englannista ja astuen maalle Göteporissa näki tulipalon syttyneen Tukholmassa ja uhkaavan hänenkin kotiaan. Huolestuneena hän kertoi näystänsä läsnäolijoille — S. oli vieraisa erään herra W. Castelin luona — ja vasta klo 8 aikaan illalla hän rauhattui ja ilmotti, että tulipalo oli sammutettu, ennenkuin se oli ennättänyt hänen kotiinsa. Kuulijat kertoivat näystä tuttavilleen ja pian tiesi koko kaupunki uutisen. Maaherra kutsui Swedenborgin luokseen ja antoi hänen kuvata tulipalon kulun. Vasta kaksi vuorokautta myöhemmin saapui sanansaattaja Tukholmasta ja vahvisti yksityiskohtiakin myöten Swedenborgin kertomuksen.

Puhdas materialismi, joka oli luonnollisena seurauksena tieteellisen tutkimuksen nuoruudesta, kirkon ahdasmielisyydestä ja spekulatiivisen filosofian tappioista, on voitettu kanta. Tiede on edennyt siksi monta

askelta ja tehnyt siksi monta huomattavaa havaintoa sekä inhimillisen sielun että näkymättömän luonnon aloilla, että materialistinen kieltäminen on järjetön. En tahdo nyt puhua spiritistisistä ilmiöistä, joskin 60 miljoonaa tämän maapallon asukkaista niihin uskovat,²³ mutta käännän huomiosi muutamaan toisenkaltaiseen toiseikkaan. Keksintö semmoinen kuin Röntgen-säteet todistaa meille, että näkymättömän valo saattaa tunkea läpitunkemattomalta näyttävän aineen läpi. Mesmerinen uni eli hypnotismi, joksi sitä nyt kutsutaan, avaa uusia näköaloja ihmissielun maailmaan, joihin materialistein oli niin vaikea uskoa. Hypnotiseen uneen (transiin) vaivutetun henkilön tuntopiiri voi olla siirrettynä fyysisen ruumiin ulkopuolelle, niin että hän tuntee kivun kun pistän neulalla kohtaan, joka minun silmissäni näyttää tyhjältä ilmalta. Hypnotisoitu henkilö voi tietää asioita, jotka ovat hänelle tuntemattomia ja suorittaa tekoja (puhua vierailta kielillä j. n. e.) joihin hän ei kykene hereillä ollessaan.²⁴

Hyvällä syyllä saatamme luottaa siihen, että ihmiskunnassa on kehittyvä uusia aisteja, uusia kykyjä ja voimia, joiden avulla se pääsee tilaisuuteen tutkia aloja ja puolia luonnosta ja elämästä, jotka nyt vielä ovat siltä salassa. Ja silloin tämän näkymättömänkin luonnon tutkiminen on oleva aivan samalla lailla tieteellinen kuin nyt on näkyväisen maailman.

Mutta niin kauan kuin olosuhteet eivät kokonaisuudessaan ole siksi muuttuneet, niin kauan totuuteen pyrkiminen on eroava tavallisesta tieteestä ja oleva salatiedettä (okkultismia) eli mystiikkaa, jonka metodi olennaisesti eroaa tavallisesta tieteellisestä tutkimisesta. Minkälainen on nim. tämä salatieteellinen tutkimus?

Ensimmäinen tutkimisen ehto on sen välikappale, kone tai aisti. Mistä se on saatava? Tähän vastaa aikain viisaus: ihmisestä itsestään. Ihmisen tulee kehittää oma itsensä välikappaleeksi. Jokaisessa yksilössä on mahdollisuuksina kaikki ne kyvyt ja voimat, mitkä ihmiskunnassa tämän maan päällä tulevat kehittymään. Sopivan hoidon ja harjotuksen kautta ne voivat hänessä herätä eleille ja astua täyteen toimintaan. Määrättyä elämäntapaa noudattamalla hän voi niitä itsessään kehittää.

Tämä se onkin silmiinpistävin erotus tavallisen tiedemiehen ja salatieteilijän välillä. Edellisen yksityinen elämä ei välttämättä vaikuta hänen tiedemiehyyteensä, jota vastoin totuuden etsijän tutkinta onkin juuri hänen oma elämänsä. Jos hän mieli tietoon päästä, on hänen eläminen niin, että itse kehittyä tiedon välineeksi.

Hänessä täten puhkeavat yliaistilliset voimat asettavat hänet yhteyteen luonnon salamaailmoiden kanssa ja auttavat häntä ennen kaikkea tuntemaan omaa itseänsä. Hänen tutkimisensa tieteellisillä tuloksilla on tosin enemmän personallista kuin yleistä arvoa, koska ne eivät ole kaikkien todistettavissa, mutta vain sen, joka läpikäy saman henkisen kehityksen, — mutta kun monet tutkijat eri aikoina ja eri paikoilla joutuvat samoihin tuloksiin, saattaa näille kuitenkin antaa objektiivistakin arvoa.

Meidän tulee muistaa, että salaista tutkimusta eivät ole harjottaneet aikojen kuluessa yksityiset, toisistaan riippumattomat tutkijat, vaan että kaikki todelliset salatieteilijät aina ovat muodostaneet suuren veljeskunnan „Vihittyjä“, jotka yhteisesti ovat hyväksyneet käyttäneet kunkin yksityisen jäsenen keksinnöt.

Olenpa jo ennen maininnut sanan „vihitty“, ja tahdon nyt parilla sanalla selittää, mitä se tarkoittaa. Vihkimyksen käsite on kotoisin vanhan ajan Mysteereistä, joista pääsivät osallisiksi ainoastaan hyväksytyt ja juhlallisesti vastaanotetut kokelaat eli n. k. Vihityt. Tätä juhlalmenoä kutsuttiin latinaksi nimellä *initsiatsioni* ja kreikaksi *telos* eli *teletä* ja vihittyä nimitettiin *initsioiduksi* (*telestos*). Mutta mitä sitten olivat nuo Mysteerit?

Niinkuin tietänet, löytyi niitä kaikkialla vanhan ajan maailmassa, sekä Intiassa että Egyptissä ja

²³ Kts. norj. aikakausk. Kringsjaa'ta marraskuun vihkoa v:lta 1898.

²⁴ Parisin polyteknikumien entisen johtajan, eversti Rochas d'Aiglun'in y. m. kokeet. *L'Exiérionisation de la Sensibilité*. Paris 1899. Myös Hector Durville, *Le fantôme des vivants*. Paris, Librairie du Magnétisme, 1909.

Kreikassa, sekä vanhassa että uudessa maanosassa (Mexiko, Peru). Ylipäänsä tunnetaan niitä sängen vähän, koska kaikki mitä niissä tapahtui, pidettiin ankarasti salassa. Ainoastaan Kreikan orfilaisista ja eleusiläisistä Mysteereistä on saatu vähän tietoa, ja koska niitä kaikkia oli perustettu samaan malliin, saatamme luoda itsellemme kutakuinkin oikean kokonaiskuvan niistä. On tähän saakka yleensä arveltu, että Mysteerit muka olivat olleet kunnian- ja vallanhimoisen papiston vehkeitä. Niissä vieteltiin erinäisiä juhllallisuuksia, joiden väitettiin ylentävän ja puhdistavan osanottajien mieltä, aivan samoin kuin meidän kirkkojemme pyhien sakramenttien ja jumalanpalvelusten luullaan vaikuttavan.

Epäilemättä Mysteerit valvoivat ja vartioivat kansain uskonnollista ja henkistä elämää, ollen siten kirkkojemme vertaisia, ja epäilemättä ne lopulta huononivat ja muuttuivat yhä enemmän ulkonaisiksi ja hengettömiksi laitoksiksi, kuta lähemmälle perikatoaan vanhan ajan sivistyskansat joutuivat ja kuta vähemmäksi todellisten Vihittyjen lukumäärä väheni. Mutta yhtä varmaa on, etteivät ne — enemmän kuin kirkotkaan — olleet papiston keksimää petosta.

Tähän saakka yleinen luulo, että yhdeksännentoista vuosisadan sivistys olisi ainoa laatuaan, että vasta meidän aikamme ihmiskunta olisi kohonnut näin korkealle kulttuurissa, on aivan perusteeton. Myöntäväthän jotkut tiedemiehetkin, ettei meidän sivistyksemme ole korkein, vaan että se vasta opiskelee sen tiedon kielen kirjaimistoa, jota hävinneet ja unohdetut mahtavammat sivistykset kenties jo taisivat lukea. Vähänpä vielä tunnetaan egyptiläistä, kaldealaista, intialaista, kiinalaista ja azteekkiläistä sivistystä, mutta tiedetäänpä niistä siksi paljon, että itserakkautemme ja ylpeytemme on pysyttelemisen sopivien rajojen sisäpuolella.

Nytkin jo aletaan aavistaa, että Mysteerit olivat oppikouluja, verrattavia meidän päiviemme akatemioihin ja yliopistoihin, ja että vihkiminen oli hieman samansuuntaista kuin meidän tutkintomme. Opetettiinhan niissä tieteitä ja taiteita, lääketiedettä, tähtitiedettä, filosofiaa j. n. e. Puhuvathan vanhan ajan kirjailijat ja filosofit suurimmalla kunnioituksella niistä. Kuinka ne olisivat saattaneet olla tyhjää petosta vain? Ajan suurimmat nerot olivat Mysteereihin vihityt — Pindaros, Sophokles, Pythagoras, Sokrates, Plato, Plutarkos, Cicero, Epiktetos y. m. Moses oli vihitty egyptiläisiin Mysteereihin (sen Paavalikin todistaa); Jeesus luultavasti samoin. Pythagoras oli käynyt Intiassakin.

Mutta vielä on tiedemiehillemme jäänyt arvotukseksi, miksi kokelaitten täytyi läpikäydä kaikenmoisia vaikeita moraalisia koetuksia, ennenkuin pääsivät opetuksesta osallisiksi, ja miksi heidän sitten vihittyinä täytyi pitää tietonsa salassa (sana Mysteeri johtuukin kreikkalaisesta verbistä *μυσω*, joka merkitsee sulkea suunsa, pysyä mykkänä). Myöskään he eivät käsittä niitä ylistyksiä ja kauniita sanoja, joita Mysteereille tuhlattiin. Kun Plato, joka oli käynyt Egyptin ja Eleusiin Mysteereissä, sanoo, että Vihitty on oppinut sen, mikä takaa hänen onnensa kuoleman jälkeen; kun Sopaterin mukaan initsiatsioni tekee sielun jumalallisen olennon kaltaiseksi; kun Theon Smyrnus sanoo, että vihkimisen ylin aste on siitä syntynyt autuuden ja jumalallisen armon tila; kun kristitty kirkkoisä Clemens Aleksandrialainen puhuessaan suurista Mysteereistä huudahtaa: „tähän loppuu kaikki opetus; me katselemme Luontoa ja olioita silmästä silmään!“ — niin tuntuu tämä kaikki tiedemiestä intoilemiselta tai liottelulta. Eikä sitä ihmetellä voikaan, sillä vasta teosofinen liike on ratkaissut arvotuksen ja asettanut asiat oikeaan valoonsa, huomauttamalla salaisen tiedon ja totuuden tietäjain olemassaolosta.

Jos vielä järkesi epäilee heidän olemassaoloaan, niin tutki historiaa. Se todistaa heistä. Se kertoo muinaisajan saavuttamattomista Viisaista, uskontojen jumalallisista Perustajista, kuninkaista, lainsäätäjistä, papeista, noista mahtavista miehistä, jotka johtivat ja opastivat kansoja, joita kunnioitettiin puolijumalina ja sankareina, joiden jälkiä näkyi kirjallisuudessa, rakennustaiteessa, lainsäädännössä. „Että semmoisia miehiä eli, todistavat sekä yleinen traditsioni että vielä säilyneet kirjutukset ja historian edellisiltä ajoilta jäljelle jääneet rauniot, puhumattakaan muunlaisista todisteista, jotka maailma hylkäisi. Itämaitten pyhät kirjat todistavat itse paraiten tekijänsä suuruuden, sillä ken myöhemminä aikoina tai meidän päivinämme on edes lähestynytään noiden kirjain uskonnollisen ajattelun henkistä ylevyyttä, niiden filosofian älyllistä loistoa,

niiden siveysopin laajuutta ja puhtautta?²⁵

Nämä totuuden tietäjät, nämä viisauden vartijat seisoivat Mysteereinkin takana. Mysteerit olivat kouluja, joissa he opettivat, Mysteerit olivat näkyväisenä yhdyssiteenä heidän ja maailman välillä. Eivät ne olleet pelkkiä tavallisia oppikouluja, vaan jumallisen viisauden tempeleitä, suuria keskuksia salatieteen tutkimista varten, joissa opetettiin hengen kuolemattomuutta, reinkarnatsionia, ihmisten henkisen kehityksen tietä. Se koetusaika, joka kokelaan tuli läpikäydä, ei ollut muuta kuin sama valmistuksen ja puhdistuksen tie, joka tänäkin päivänä kay kaiken todellisen Vihkimisen edellä. Ja sentähden muinaisajan suuret runoilijat ja ajattelijat kiittivät ja ylistelivät Mysteereitä, sentähden, että he niissä olivat saaneet herätyksensä, kasvatuksensa, viisautensa.

Mutta kun aika oli täytetty, että kohtalon käskystä kreikkalaisen sivistyksen piti kadota, samoin kuin olivat kadonneet egyptiläinen, kaldealainen, intialainen — silloin totuuden vihityt vartijat vetäytyivät maailman näkyvistä odottamaan, kunnes taas löisi heidän esiytymisensä hetki . . . ja heidän veljeskuntansa viimeinen suuri lähettäjä, Jeesus Natsarealainen, valmisti sitä henkistä pohjaa, jolle uuden aikakauden sivistys oli rakennettava.

Tuhat viisisataa vuotta on kulunut siitä kuin viimeiset Mysteerit lakkautettiin Arles'issa, ja tällä ajalla, vasta alkavan sivistyksen koitteessa, tietäjät ovat pysyneet salassa. Mitä oppilaita heillä maailmassa oli, niitä poltettiin, vainottiin, pilkattiin. Vasta meidän päivinämmä on voitu ruveta tuumimaan Mysteerein elvyttämistä. Itse asiassa Teosofinen Seura ja varsinkin sen yhteydessä vaikuttava „esoteerinen koulu“ on tarkotettu vastaamaan vanhan ajan „pienempiä Mysteereitä“. Sillä meidän vuosisadallamme oli H. P. Blavatsky noiden Suurten Opettajain lähettäjä, ja päivä päivältä kasvaa niiden luku, jotka kohtaavat ja löytävät unohdettuja Mestareita. Koittaneeko pian se päivä, jolloin maailma taas uskoo ja tietää Viisaitten olevan olemassa?

Ymmärräthän? Nuo suuret eivät kuole. He ovat kuolemattomia henkiolentoja. Heidän Valkoinen Veljeskuntansa elää kautta aikojen. Eivät he kaikki elä ruumiissa, sillä heidän työnsä on puhtaasti henkistä laatua, mutta sanotaan aina olevan joukon, joka on inkarnoituna ja ylläpitää yhteyden näkymättömään valtiin ja näkyväisen maailman välillä. Ja mikä on heidän tehtävänsä? He johtavat ihmiskunnan henkistä kehitystä, he suuntaavat historian kulun, he vartioivat jumalallista viisautta, he ovat Totuuden ja Rakkauden edustajat meidän tähdellämme. Ja ennen kaikkea he vetävät puoleensa ihmisten mieliä. He etsivät opetuslapsia, seuralaisia, ystäviä. On sanottu heistä kuvannollisesti, että he asustavat korkealla vuorenhuipulla, josta tarkastavat ympäröivää pimeyttä. Se pimeys on ihmiskunnan tajunta. Ja aina kun he näkevät jonkun pienen tähden syttyvän pimeydessä, niin he tietävät sen ihmiseksi, joka pyrkii pyhyden tielle ja etsii opettajaa, ja he rientävät hänen luokseen, suojelevat häntä, ohjaavat hänen askeliaan, kunnes hänen sielunsa on kypsynyt ja he saattavat vihkiä hänet ja tervehtäin vastaanottaa hänet salaiseen veljeskuntaansa.

Se on ainoa todellinen vihkiminen, että ihminen pääsee Valkoisen Veljeskunnan jäseneksi, että hän astuu maailman tunnettujen ja tuntemattomien vapahtajien riviin ja pyhittää elämänsä nuorempien veljiensä nostattamiselle, samoin kuin hän itse ennen on saanut apua ja rakkautta Valkoisen Veljeskunnan puolelta.

²⁵ Annie Besant, *The Ancient Wisdom*. Siv. 4-5.

XIV.

Mestari.

Nyt saatamme taas palata keskenjääneeseen kuvaukseen salaisesta tiestä ja opetuslapsen etenemisestä sillä. Kun opetuslapsi on uskollisesti suorittanut persoonallisuutensa puhdistuksen, on hän ansainnut taivaan valtakunnan avaimet. Ahdas portti avataan, hän astuu uuteen maailmaan ja tulee aivan kuin toisen, näkymättömän ihmiskunnan jäseneksi. Vanha ihminen on kuollut, uusi on syntynyt, kirkastettuna hän elää maailmassa. Häntä, joka ennen vain oli uskonut ja luottanut, häntä kohtaa nyt ensimmäinen hämmästyttävä tieto, kun hän tapaa olentoja, jotka ovat korkeammat ihmisiä, jotka todella ovat Mestareita, enkeleitä, jumalia ja joiden jalkojen juurella hän saa oppia.

Koko hänen asemansa muuttuu. Hän tietää. Hän etsii ja pyrkii, mutta joka askeleella kasvaa hänen tietonsa, avartuu hänen näköalansa. Ennen hänen katseensa vain oli ylöspäin, ihannetta kohti, hän „rakasti Jumalaa ylinä kaikkea“, nyt hän luo katseensa myös kärsivään maailmaan, nyt hän todella osaa toteuttaa veljesrakkautta, sillä nyt hän tietää, mitä maailma kaipaa, ja nyt hän tietää, kuinka sitä auttaa. Tieto on valtaa. Avaimen toisen perästä suo hänelle Mestarinsa, ja avaimet avaavat hänelle luonnon aarreaitat. Sisäiset aistit hänessä puhkeavat. Missä muut muotoja näkevät, siinä hän huomaa hengen; minkä maailma kutsuu kuolemaksi, sen hän havaitsee elämän ylösnousemukseksi; missä maailma näkee vain lakeja ja liikkeitä, siinä hän erottaa älyn ja tajunnan. Hänen tahtonsa on kuin valtikka, jota kaikki tottelevat; hänen ajatuksensa on kuin salama, joka iskee toisen sydämeen; hänen tunteensa on kuin valtameri, jonka aalloilla muut keijuvat. Missä hän kulkee, siellä luonto riemusta värähtää, missä hän pysähtyy, siellä ihmisten sielut polvistuvat.

Neljä askelta on varsinaisellakin Tiellä, neljä tarkoin erotettua initsiatsionia. Valmistavalla tiellä oli opetuslapsen päivätajunta puhdistunut ja vähitellen noussut henkeen. Nyt on hengen itsetajunta kasvava, kunnes se lopulta käsittää koko maailman. Yksilöllinen tajunta yhtyy ihmiskunnan tajuntaan, kunnes *aatmaan* majesteetti täyttää ihmishengen ja tekee siitä jumalan.

Buddhalaisilla nimityksillä kutsutaan noita neljää vihkimistä: 1) *shrotaapatti*-, 2) *sakridagamin*-, 3) *anagamin*- ja 4) *arhaan*-initsiatsioneiksi. Näistä ei saata paljon muuta mainita kuin nimet, koska ne koskevat asioita, jotka ovat kerrassaan yläpuolella meikäläisien ihmisten tajuntaa.

Ensimmäinen eli *shrotaapatti*-vihkiminen, jonka kautta opetuslapsi tunnustettiin Pyhän veljeskunnan jäseneksi, päätti sen osan hänen salaista kehitystään, jolloin hän pyrki toteuttamaan ihmisyytään. Koska hänen tajuntansa nyt on henkeen kohonnut, tajuaa hän itsensä reinkarnoivaksi yksilöksi ja voi tarkoin erottaa todellisen itsensä persoonallisuudestaan. Tämä maailma ei ole enää hänen kotinsa, ei mikään häntä siinä viehätä. Missä vain hän voi täyttää Mestarinsa käskyt, sinne hän kulkee ja siellä on hänen kotinsa. Hänen nimensä on „koditon vaeltaja“, hän on „kastettu“ Jumalan valtakunnan lapseksi ja Jeesus kutsuu häntä „ihmisenpojaksi, jolla ei ole mihin päänsä kallistaa“ (Matt. ev. VIII: 20).

Kun hän on toisen vihkimisen läpikäynyt, tarvitsee hänen syntyä fyysilliseen ruumiiseen enää ainoastaan yhden kerran (*sakridagamin*). Tällä asteella hän saa yliluonnollisia voimia, „siddhit“ hänessä heräävät täyteen, itsetajuiseen toimintaan — „Minulle on annettu kaikki valta taivaissa ja maan päällä“ (Matt. ev. XXVIII: 18). „Täst'edes istuu ihmisen poika Jumalan voiman oikealla kädellä“ (Luuk. ev. XXII: 69).

Kolmannen initsiatsionin perästä hänen ei enää tarvitse syntyä jälleen (*anagamin*). Nyt hän on „kaikkien olentojen ystävä“, „kaiken elävän rakastaja“, ulkonainen verho ei peitä sielua hänen silmiltään,

ystävä ja vihollinen on hänelle yhtä rakas. „Minä (joka rakastan) olen tie, totuus ja elämä,²⁶ ei kukaan tule Isän tykö, vaan minun kauttani“ (Joh. ev. XIV: 6).

Sitten hän kulkee läpi neljännekin vihkimisen, joka antaa hänelle nimen „kunnioitettava“ (*arhat*). Nyt hän heittää päältään viimeisetkin kahleet. Ei hän enää pyydä muodon elämää, ei muotoa kaipaavaa. Kaiken harhan läpi hän tunkee ikuiseen valoon, voimaan ja valtaan. Ei hän enää ole yksilö, ei hän enää erota itseään muista. Tämä viimeinenkin „ylpeys“ („maanas“) — minuuden illusio — on poistunut. Kuten aikaisemmin opetuslapsen personallinen minä vaipui yksilölliseen minään, siten nyt tämä hänen ihmisellinen minänsä on vaipuva jumalaiseen Itseen (aatmaan). Kipinä on häipyvä tuleen, pisara mereen, alati läsnäoleva säde on oleva koko ja ikuinen valo. Totisesti hän voi sanoa: „minä ja Isä olemme yhtä“ (Joh. ev. X: 30). Kaiken totuuden hän on tietävä, kaiken viisauden hän on saavuttava, hänen vaelluksensa elämän halki on oleva satu laupeudesta. Ihmiset eivät enää ole hänen veljiään, he ovat itse hän, sillä hän on yhtä sen Itsen kanssa, joka hengittää heissä kaikissa.

Ja niin hän on päässyt Tien päähän. Hän on vaeltanut kärsimyksen ohdakkeista tietä ja tiedon salapolkua, ja hän on vapautunut. Opetuslapsi on suunnut opettajaksi. Mestari hän on, yksi päivän Mestareista, synneistä vapaa, vapaa vaihtelusta, vapaa jälleensynnynnästä. Hänen ei enää tarvitse astua alas aineen pyörteihin, hän on kohonnut puhtaan henkisen tilan hämmentymättömään onnellisuuteen, *Nirvaanaan*, ja kun hän nyt viimeisen kerran jättää maisen ruumiinsa, ei muutosta tapahdu hänen tilassaan, hän on yhtä jumalallisen elämän kanssa eikä hänen tarvitse milloinkaan enää tulla ristiinnaulituksi lihaan. „Se on täytetty!“ kuiskaa hän riemuiten. Hän on voittanut ponnistustensa palkan, hän on verhottu ikuisen rauhan autuaaseen loistoon.

Nirvaanan kunnia kutsuu häntä, lepo ja rauha Isän helmassa — miksikä hän pysähtyy? Hän kuulee taivaan soitot, kuulee sfäärien harmoniat — miksikä hän kääntää kasvonsa pois?

Sointujen läpi tunkeutuu tuskan huuto. Se nousee siitä maasta, josta hän on lähtemäisillään. Se on huokaus tuhansien kamppailevien rinnasta, se on hylättyjen valitus. Hänkö heidät jättäisi, nyt kun hän on voittanut?

Koko hänen olentonsa on armahtavaisuutta, koko hänen viisautensa on sääliväisyyttä, laupeutta rakkautta. Hiljaisuuden ääni hänelle kuiskaa: „Kumarra pääsi, oi Boodhisattva, ja kuuntele tarkkaavasti. Laupeus puhuu ja sanoo: saattaako autuaallisuutta olla, kun kaiken elävän täytyy kärsiä? Vapahdetaanko sinut, ja koko maailma valittaa? Jos tahdot tulla Tathaagataksi, astu silloin edeltäjäsi askelia, pysy epäitsekkinä rajattomaan loppuun asti. Sinulle on ilmoitettu. — Valitse tiesi!“²⁷

Ja hän, suuri Mestari, valitsee. Hän kumartaa päänsä maata kohti — hän heittää hyvästit Nirvaanalle ja lempivään syliinsä hän sulkee surujen tähden ja sen kärsivät ihmissielut.

Nirvaanasta hän on kieltäytynyt, kieltäytynyt täydellisyiden kuningaskruunusta painaakseen päähänsä täydellisyiden orjantappurakruunun ja tullakseen täydelliseksi, mutta nöyräksi palvelijaksi. Hän jää naapuriimme Tiedon Mestariksi, hän jää valvomaan ja varjelemaan meitä, nuorempia veljiään, näkymättönnä ja tuntematonna kaikille vihkimättömille, mutta yhdeksi niistä elävistä Opettajista, jotka tervehtivät Opetuslasta, niinpian kuin hän on astunut portista Tielle. Hän ja hänenlaisensa muodostavat sen salaisen Veljeskunnan, joka on ihmiskuntamme turvamuuri, sen Johtaja, sen Opettaja, sen apu ja tuki henkisessä kehityksessä. Tähän veljistöön kuuluvat kaikki maapallomme Buddhat ja Kristukset, jotka

²⁶ Tie = ensimmäinen vihkimys; totuus = toinen vihkimys (siddhit antavat tietoa ja voimaa); elämä = kolmas vihkimys (tosi elämä on rakkautta).

²⁷ Hiljaisuuden ääni, valittuja katkelmia Kultaisten sääntöjen kirjasta, engl. kääntänyt H. P. B. Suom. V. H. V. Teos kirjak. ja kustannusliike. Helsinki 1908.

vapaasta rakkaudesta tekevät työtä meidän edestämme ja jotka eivät muuta pyydä, kuin että kuuntelemme totuuden ääntä omassa järjessämme, sydämässämme, tunnossamme.

Ei ole minulla enää paljon lisättävää. Lyhyin piirtein olen sinulle kuvannut ihmishengen kehitystä lähtien sen ensi synnystä eläimen rinnassa aina siihen saakka, kun se on jumalallisen täydellisyyden saavuttanut.

Mutta vaikka teosofia täten avaa eteemme äärettömiä, kaukaisia näköaloja, on se kuitenkin likemmällä nykyhetkeämme kuin mikään muu oppi maailmassa. Se taittaa kuoleman kärjen, se karkottaa tietämättömyyden tuskat. Ei mistään tarvitse meidän surra. Me olemme kaikki kuolemattomia henkiä, yhdenvertaisia, vapaita, veljeyden siteillä toisiimme sidotut. Meillä on kaikilla sama päämaali ja me kaikki sen kerran saavutamme. Kun tiellä horjahdamme, saamme levätä luonnon helmassa ja levättyämme jatkaa työtämme edelleen. Sillä vaikka Mestari olisi kuinka täydellinen, niin kerran mekin olemme voimakkaat kuin hän, kerran olemme viisaat kuin hän, kerran jaksamme rakastaa kuin hän.

Ja jos sinä olet löytänyt jonkun kalliin helmen näistä opeista, niin tee kuin se ihminen, joka löysi peltoon kätketyn aarteen: sen ilon tähden, joka hänellä siitä oli meni hän pois ja myi kaikki, mitä hänellä oli ja osti sen pellon. Äläkä anna janoisen kulkea ovesi ohi, vaan anna hänelle juoda elämän lähteestä.

XV.

Jumala ja luominen.

Teosofia opettaa paljonkin siitä, jota meidän on tapana kutsua Jumalaksi, vaikkei läheskään samalla lailla kuin uskonto tavallisesti. Ylipäänsä uskonnossa on liiaksikin paljon puhetta Jumalasta. Omasta puolestani olen kyllästynyt noihin laajaperäisiin Jumalan ominaisuuksien luetteloihin, joita meille dogmatiikoissa siihen määrin tarjotaan, että ihmisen tehtävät ja velvollisuudet katoovat näkyvistä Jumalan majesteetin edessä. Mitä teosofiasta etsin, oli juuri vastausta oman elämäni arvotukseen. Ja se vastaus samalla näytti minulle Jumalankin.

Katso, en usko ihmisen voivan järjellään käsittää Jumalan olemusta. Hänen pitäisi silloin asettua Jumalan ulkopuolelle, katsella Jumalaa, ajatella Jumalaa, mutta kuinka se voi olla mahdollista, kun Jumala juuri on kaikkialla, kun koko elämä on Jumala, kun ei ole pistettä, ei ajatusta, ei tunnetta, joka ei olisi jumalaa? Jumalaksi absoluutisessa merkityksessä teosofia kutsuu kaiken olevaisen syytä, sitä alkulähdettä, josta elämä kumpuaa, Parabrahmaa, Absoluuttia, joka on kaiken takana-, ala- ja yläpuolella. Ja kun ihmisjärki tiedustellen kysyy: mikä on tuo Absoluutti? niin teosofia vastaa: Yksi on kaiken olevaisen alku, hyvän ja pahan, elämän ja kuoleman, mutta kuka on tunkeutunut Sen salaisuuteen? Kuinka äärellinen voisi käsittää ääretöntä? Korkein enkeli ei voi kohottaa huntua, joka verhoo kaikkein pyhintä, ja sinä, pieni ihminen luulet voitasi katseellasi tunkeutua jumaluuden olemuksen syvyyteen! Notkista nöyryten polvesi elämän Hyvän Lain edessä, mutta älä usko, että olet suurempi kuin Se, joka on antanut sinulle elämän. Tunne hänen läsnäolonsa, ota vastaan se rakkaus, joka virtaa sinua kohti, näe se ääretön järki, joka loistaa olemassaolossa, mutta älä etsi määritelmiä sille, joka on määräämätön.

Eikä tämä ole mitään uutta. Saman uskonnotkin meille opettavat, sanoo teosofia. Sanotaanhan Veedassa:

„Kuka salaisuuden tuntee? Kuka sen lausua voi?
Mistä syntyisin on luomakunta ja sen moninaisuus?
Ovathan itse jumalatkin myöhemmin tulleet.
Ken tietää, mistä tämä suuri luomisto on syntynyt?
Kuka sen tuntee, joka on kaiken olemisen alku ja perusta!
Oliko Sen tahto luomisessa toimiva vai mykkä?
Korkein jumala korkeimmassa taivaassa,
Hän sen tietää — tai ehkei hänkään sitä tiedä.“

Kiinalaisessa 'Tao-teh-king'issa luemme: „Se Tao (taivaan tie), jolle voi astua, ei ole ikuinen ja muuttumaton Tao. Se nimi, jota voi mainita, ei ole ikuinen ja muuttumaton nimi. Nimetön Se on luoja taivaan ja maan . . . Kaikkialla on suuri Tao. Se on vasemmalla, se on oikealla . . . Se pukee kaikki oliot muotoihin, mutta ei sano olevansa niiden herra . . . Se on mainittava pienimmissä olioissa. Se on mainittava suurimmissa olioissa.“

Muinaisessa egyptiläisessä uskonnossa opetti Hermes jumaluudesta: „Hän on mahtavampi kaikkea valtaa, suurempi kaikkea suuruutta, parempi kaikkea kiitosta, sentähden häntä voikin kunnioittaa ainoastaan vaitiololla. Hän on kaikelta salassa, sillä ei mikään tarve vaadi häntä näyttäytymään muka olemassaolonsa merkiksi. Vain ajallinen on näkyvä, ikuinen sitä vastoin on peitossa. Hän tosiaan antaa kaikkien muiden olioiden näkyä, mutta itse hän on sulkeutunut salaisuuteen, ja sentähden hän ei koskaan meille näy... Turhaan kysytään hänen nimeänsä, sillä hän on Nimetön, koska hän ykseytensä takia ei nimeä kaipaa.“

Zoroasterin oppi käsittää ainoan todellisuuden äärettömän avaruuden muodossa ja siinä sanotaan: „Korkein kaikkietoisuudessa ja hyvydessä, kilpailijatta loistossansa on valon maailma, Ahuramazdan avaruus.“

Mutta kun näin kohtaat kasvoista kasvoihin uskonnollisen ajattelun absoluutista jumaluutta, kysyt ehkä sydämestäsi: „missä on se Isä, jota sydämeni kaipaa ja josta kristinusko minulle puhuu?“

Tähän saatamme vastata vertailevan uskontotutkimuksen ja teosofian kanssa:

Ensiksikin kristinusko ei suinkaan ensimmäisenä ole julkituonut tätä käsitettä ja kutsunut Jumalaa tuolla sisäلتörikkaalla Isän nimellä. Kaikissa uskonnoissa on sitä nimeä käytetty, kun rukouksissa on käännytty korkeimman jumalan puoleen. Hermes egyptiläinen opetti: „Ainostaan kahdella nimellä voi palvella häntä, nimittäin Isänä, koska hän on kaikkien luoja, ja Ikihyvänä, hyvytenä sinään, korkeimpana hyvänä. Hän on hyvän ja kauniin *Piromis* eli rakkaus: kauneutta ja hyvyttä on hänen olentonsa.“

Toiseksi selvittää meille teosofia, että se Jumala, jonka puoleen ihmissydän palvelen ja rukoillen kääntyy, ei ole se käsittämätön „pimeys“, joka on kaiken aluton alku, vaan se, valkeus, joka loistaa pimeydessä, Maailmanhenki, Maailmanjärki, ilmestynyt jumaluus eli Johanneksen evankeliumin Logos (sana)“ joka „oli Jumalan tykönä ja oli Jumala“ (1: 1).

Teosofia osottaa, kuinka koko manifestoitu maailmankaikkeus on absoluutisen jumaluuden, hindulaisten Brahman, ilmennystä ja kuinka tämä koko mahtava ilmennys on hengen ja aineen kaksinaisuutta, on todellisuutta ja harhaa, tajuntaa ja muotoa ja kaikkialle näitä elämän molempia puolia erottamattomasti yht'aikaa. Korkein ja puhtain tajunta on Logos eli maailmanjärki, joka meille muodollisena esiintyy äärettömänä avaruutena ja ikuisena aikana sekä aineen alimmalla tasolla koko meidän näkyväisenä maailmana; — alin ja hämärin tajunta ilmenee alimmassa ja pienimmässä ilmenneessä muodossa, atomissa. Mutta kaikki on elämää ja tajuntaa; ei ole pistettä avaruudessa, jossa ei olisi henkeä ja tajuntaa. Koko olemisto on elävä yhteiskunta, niinkuin suuri ajattelija Spinoza sanoo: „eivät ainoastaan ihmiset, vaan kaikki oliot ovat sielullisia, vaikka eri asteissa“ (Etiikka, 11: 13).

Ja juuri tämä maailmankaikkeuden tajuntapuoli se on, jota kutsutaan Jumalaksi, niinkuin Jeesus sanoi: „Pneuma o Theos“ — „henki on Jumala“ (Joh. ev. IV: 24). Tämä on meidän Isämme, Ikihyvä, joka asuu taivaissa, „maailman luoja“ Brahmaa.

Mikä ihana ja sopiva nimitys onkaan tämä vanha nimi! Paremmin kuin mikään muu se kuvaa meidän suhdettamme Jumalaan. Me olemme Hänen lapsiaan, Hänen poikiaan, meidän henkemme on Hänen henkensä säde — säkene Hänen sydämensä palavasta lemmeestä. Meidän järkemme on Hänen „eronsa heikko heijastus, meidän tahtomme tunne hänen voimastaan. Niinkuin lapsi ei ymmärrä isäänsä, ennenkuin hän on kasvanut isänsä kaltaiseksi, niin emme mekään käsitä Jumalan olemusta, ennenkuin olemme siihen niin yhtyneet, että itse olemme kuin jumalat; mutta niinkuin lapsi luottaa isäänsä, niin saatamme mekin rajattomasti luottaa Jumalan rakkauteen ja viisauteen.

Tästä Jumalasta opetti Hermes egyptiläinen: „Tahdotko, kuolevainen, tuntea Jumalan? Et koskaan kykene käsittämään Jumalaa, ellet pyri Hänen kaltaisekseen. Tiedä, että ainoastaan kaltainen voi kaltaistaan tuntea. Laajennu äärettömäksi kehäksi; poistuos ruumiistasi, murtaos läpi ajan, tulos ikuisuudeksi, älä mitään katso mahdottomaksi, usko olevasi kuolematon, voivasi kaikki käsittää, kaikki ymmärtää, kaikkea luoda. Kohoa yli kaiken korkeuden, alistu alle kaiken syvyyden, tunkeu joka maailman ääreen, ole samalla hetkellä taivaassa, maassa ja vedessä, käsitä yht'aikaa ajat, mitat, laadut, suureet sekä yhdistä yhteen kohtaan itsessäsi kaikki aistisi — ja silloin olet sinä tunteva Jumalan.“

Tätä samaa totuutta, että Jumala on meidän Isämme ja me Hänen lapsiaan sen nojalla, että olemme sisäisesti yhtä Hänen kanssaan, että Hänen henkensä meissä asuu ja on meidän varsinainen itsemme, tätä

totuutta, jota alkuaan kaikki uskonnot ovat julistaneet, vaikka se sittemmin on kivettynyt sieluttomaksi uskonkappaleeksi, tätä samaa totuutta teosofia meidän päivinäme tahtoo herättää uuteen eloon kaikissa uskonnoissa, tehden siten koko ihmiskunnasta yhden ainoan suuren veljeskunnan, koska kaikki olemme saman äärettömän Isän, meissä asuvan jumalallisen hengen turvattia.

Älkäämme kuitenkaan hairahtuko siihen luuloon, että tämä ääretön Henki, tämä taivaallinen Isämme on, jokin ääretön personallinen jumala. Emme tälle Isällemme saa antaa mitään rajottavia määräyksiä. Nykyisellä kehitysasteellamme emme käsitä Hänen olemustaan enemmän kuin Absoluutinkaan. Kaikki personallinen on rajotettu, mutta se Logo, joka on yhtä Jumalan kanssa, on rajaton.

Aivan toinen asia on, että järkemme vaatii personallisen eli oikeammin personallistenkin jumalien olevan olemassa, semmoisten intelligenttien voimien, joidenka toiminnasta „maailma luodaan“.

Itse asiassa tutkiva järkemme alati asettaa itselleen kysymyksen tämän universumin synnystä, niin kutsutusta luomisesta: onko maailmankaikkeus jonkun korkeamman voiman käskystä syntynyt tyhjästä („luotu“ sanan kansantajuisessa merkityksessä), vai eikö, ja mitä siinä tapauksessa elämän ilmiö on?

Teosofia vastaa tähän kysymykseen ensiksikin jyrkkään kieltämällä kaiken „tyhjästä luomisen“. Sillä ei ole mitään korkeinta personallista, yliluonnollisella ihmeittäentekovoimalla varustettua Jumalaa, se ei siis ensinkään voi puhua mistään luomisesta siinä merkityksessä, että eräänä määrättyä hetkenä ikuisuudessa elämä yhtäkkiä olisi ilmestynyt, maailma äkisti singottu avaruuteen, joka ikuisesti sitä ennen oli ollut pimeä tyhjyys. Mimmainen on itse asiassa maailmankaikkeuden ulottuvaisuus paikan suhteen? Järkemme sanoo meille ja tähtitiede vahvistaa sen, ettei mikään piste avaruudessa ole keskipiste, ei mikään ääripiste, vaan että universumi on ääretön. Antakaamme ajatuksemme liidellä yli äärettömyydenvaltameren! Omasta aurinkokunnastamme tulemme toiseen sieltä kolmanteen, sitten neljänteen j. n. e., kunnes olemme kulkeneet läpi aurinkokunnan aurinkokuntia, läpi yhden maailman. Olemmeko jo päässä? Olemme kenties kulkenet miljoonia vuosia, tuhansia miljoonia vuosia, kulkeneet salaman nopeudella, mutta emme ole edes alussa. Kuljemme edelleen biljoonia vuosia, emmekä kuitenkaan ole joutuneet askeltakaan eteenpäin maailmanavaruuden rajattomassa äärettömyydessä.

Mutta mikä ulottuvaisuus ajassa meidän on ajateltava maailmalle, jolla ei ole mitään rajottuvaisuutta paikan suhteen? Voiko puhua sen alusta ja lopusta, joka on ääretön? Ei, se, jolla ei ole alkua eikä loppua paikassa, se ei voi myöskään alkaa eikä loppua ajassa. Äärettömyyden lapsi on ikuisuuden lapsi. Mitään luomista ei ole olemassa, maailmankaikkeus on aina ollut ja on aina oleva.

Mutta kysymyksellä on toinenkin puoli, jota jo myös kosketimme ja joka ei ole vähemmän tärkeä: mitä on ilmennyt, manifestoitunut maailmankaikkeus? Ääretön elämäkö sellaisenaan siinä on ilmennyt?

Ei. Teosofia, vaikka onkin suurenmoinen panteismi, ei ole ollut kyllin epäfilosofinen käsittääkseen jumaluutta ja maailmaa yhdeksi. Muodoissa ilmestyvä maailma ei saata olla sama kuin puhdas äärettömyys, ihmiset, jotka syntyvät ja kuolevat, auringot, jotka syttyvät ja sammuvat, maailmat, jotka muodostuvat ja katoavat, eivät ilmennyksinä saata olla identtisiä puhtaan ikuisuuden kanssa. Ne ovat äärettömän ja ikuisen ilmestyksiä ajassa ja paikassa, mutta ne eivät ole tuo ikuinen itse. Absoluutti on alati kaiken ilmiöllisen olemisen takana, sen ylä- ja alapuolella. Absoluutti itse ei ole voinut tulla objektiiviseksi universumiksi, vaan siksi on tullut Absoluutissa asuva mahdollisuus manifestoituun elämään.

Mutta sanoimmehan äsken, että maailma on ikuinen ja ääretön; eikö se siis ole yhtä Absoluutin kanssa. Tässä mielessään se varmaan on. Mutta mitä me tällöin maailmalla käsitämme? Meidän kiertotähtemme se ei ole, meidän aurinkokuntamme se ei ole, sillä ne ovat rajotettuja sekä ajassa että paikassa. Eikä se ole se tähdistö, johon aurinkomme kuuluu tai se tähdistöryhmä, joka muodostaa linnunradan ei, ei mitään, joka on rajotettua, kuinka korkealle kohoammekin. Mutta niissä on sitten se maailma, joka on ääretön ja ikuinen?

Objektiivisena kokonaisuutena ja yhteytenä sitä ei olekkaan olemassa. Se on vain ajateltu, pohjallaoleva ja kaikkikäsittevä yhteys siinä äärettömässä ja ikuisessa maailmassa, jonka ajan ja paikan äärettömyys on siinä, että se on itsessään ajan ja paikan suhteen äärellisten maailmain ääretön summa ja ikuinen peräkkäisyys.

Kaikki olemassaolo on siten rajotusta. Absoluuttinen elämä ei voisi ensinkään ilmetä, jollei sillä olisi mahdollisuutta niin sanoaksemme rajottaa itseään, ja ihmeellinen, vaikka täysin käsitettävä tosiseikka on siinä se, ettei kuitenkaan Absoluutti itse ilmene ja oleennu, vaan ainoastaan tämä mahdollisuus.

Ja luonnonmukaisesti tällä mahdollisuudella on kaksi olemuksen puolta eli aspektia: henki ja aine, tajunta ja substansi. Se on toiselta puolen universaalinen, absoluuttinen, abstraktinen tajunta (Logos) toiselta ääretön, absoluuttinen, abstraktinen ulottuvaisuus. Molemmat ovat yhtä ikuiset, aine ei ole syntynyt hengestä, tajunta ei substansista, mutta ne eivät olekkaan kaksi eri oliota. Henki ja aine ovat olemukseltaan yhtä, vaikka niiden kaksinaisuus onkin jyrkästi esiintuotuna ilmenneessä maailmassa, joka juuri on jumalallisen mahdollisuuden toteutuminen.

Jos nyt tarkastamme näitä molempia olemuksen puolia ja kysymme, millä tavoin ne kumpikin kohdaltaan ilmenevät elävässä olemistossa, niin saatammekohan sanoa, että universaalinen tajunta semmoisenaan on ilmennyt vaiko jakamaton, yhtenäinen alkusubstansi?

Emme — sillä kaikki ilmestyminen, kaikki olemassaolo on rajotusta. Ja se merkitsee aineen ja hengen suhteen että:

Maailmankaikkeus on aineelliselta puoleltaan rajotettujen kappaleiden muodossa ilmestyvä substansi sekä henkiseltä puoleltaan rajotettujen aistimusten muodossa ilmenevä tajunta.

Mikä yhteisellä nimellä sanottuna tietää, että: Ilmestynyt olemassaolo on panteoni tajuisia olentoja.

Universaalinen tajunta ilmestyy kuvastumalla individualisiin tajuntoihin, yhtenäinen substansi tulee objektiiviseksi vaihtelevien muotojen kuvaleikissä. Ajattelemattomia olemme, jos väitämme, että meidän muotomme on ainoa, joka kätkee tajuavan, ajattelevan minän.

Mutta kaikki, mikä on äärellistä, syntyy ja kuolee. Muodot vaihtelevat — tajunnan samoin kuin substansinkin. Sana luominen saa teosofiassa rajotetun merkityksen. Se ei enää tarkoita maailmankaikkeuden syntyä, vaan yhden maailman muodostumista. Voimme puhua kiertotähden, aurinkokunnan, maailman ja minkä hyvänsä äärellisen luomisesta, joka luominen silloin on se tapa, millä se muodostetaan. Kun siis kaikki on eläviä olentoja, on luominenkin elävien luojien toimittama teko, ja jokaisella maailmalla on luojansa eli, kuten häntä voisimme nimittää, personallinen jumalansa.

Ja jos sinä kysyt syntyjä syviä, miksi jumalat maailmoita eleille herättävät, niin kuuluu vastaus: rakkaudesta. Rakkaus on olemassaolon juuri, rakkaus elämän synnyttää. Runoilijat eivät erehdy. Jumala on rakkaus. Mutta kuka sen käsittää? Ainoastaan se, jonka sydämessä puhkeaa jumalallinen lempi. Ainoastaan se, joka vaeltaa Elämän tietä, kohti täydellisyyttä.

Muista, että palvelet korkeinta Jumalaa yksin — ei muita, sillä he ovat äärellisiä.

Mutta kun sinä palvelet Häntä, silloin niitä muita autat. Kun etsit totuutta, kun janoot oikeutta, kun rauhaa ja iloa maailmaan tuot, silloin otat luomistyöhön osaa.

Ja kun sinä täten kuljet Elämän tietä, kun sydämesi lempii ja silmäsi näkee, silloin tunnet sinä Jumalan, silloin ratkaiset sinä elämän arvotuksen. Syvästä tiedosta veljillesi kuiskaat: Jumala on rakkaus.

Pekka Ervast

VALOA POHJOLASTA

RUUSU-RISTIN
TEHTÄVÄ

PEKKA ERVASTIN
3:e VIIMEISTÄ JATKOLUENTOJA
V. 1933

KOTKASSA 1938.

JALMARI ALAVA

Kotka 1938.
Etelä-Suomen Kirjapaino

Lukijalle.

Nämä Pekka Ervastin esitelmät ovat pikakirjoitetut ja suoraan niistä on allekirjoittanut ne kopioinut aikomatta niitä julkaista. Niitä ei ole varsinaisesti painokuntoon järjestetty. Tästä johtuu puutteellinen ulkoasu.

Ruus-Ristin kirjallisuusseuran kustannusliike on ottanut tehtäväkseen painattaa P. E:n esitelmät. Sen kautta julkaistuina olisi mahdollista saada niihin ulkonaisestikin huoliteltu asu. Julkaiseminen näkyy kuitenkin käyvän perin hitaasti, ja asia olisi tärkeä: P. E:n sanoma ei sietäisi viivytystä. Se olisi nopeasti kylvettävä odottaviin mieliin.

Vaikka tässä painettujen esitelmien ulkonainen muoto jääkin korjaamatta, on niiden sisältö siksi arvokas, että rohkenen painattaa ne. Viekööt ne pieneltä osalta P. E:n sanomaa eteenpäin odotellessa, että ne joskus ilmestyisivät paremmassa muodossa.

Kustantaja.

P. E:n luento 10. 9. 1933.

Ruusu-Ristin tehtävä.

Arvoisat, rakkaat kuulijat ja ystävät, tervehdin teitä kaikkia!

Kun huhtikuun lopulla, vai oliko se toukokuun alussa, pidin viimeisen esitelmäni, en aavistanut, enkä liioin aavistanut, kun meillä oli vuosikokous kesäkuun alussa, että ensi talven aikana tulisin olemaan kaukana Suomesta, ja että nyt syksyn alussa pitäisin vain kolme luentoa syyskuun sunnuntaina. »Ihminen päättää ja Jumala säättää». Sentähden ovatkin nämä kolme luentoa minulle nyt erikoisen rakkaita, koska en tiedä, milloin sitten taas olen tilaisuudessa puhumaan täällä. Toivon, että se tapahtuu vuoden perästä, mutta inhimilliset toiveethan voivat pettää. Joka tapauksessa tahdon uskoa, että saan seistä näin teidän edessä vuoden perästä, ja sitten taas säännöllisesti. Nyt kun meillä täällä on kolme sunnuntaita käytettävänä, tahtoisin ja soisin, että pitäisi saada mahdollisimman selvä kuva työstämme, siitä mikä meidän Ruusu-Ristin työemme on. Sentähden olen nyt ilmoittanut puhuvani Ruusu-Ristin tehtävästä. *Silloin en ajattele niin paljon niitä tehtäviä, jotka ovat ilmoitetut Ruusu-Ristin ohjelmassa. En ajattele niitä niin paljoa kuin yleensä Ruusu-Ristin tehtävää tässä maailmassa, mikä sen tehtävä on henkisesti katsoen, mikä on meidän Ruusu-Ristimme tehtävä nykyajalla ja tulevaisuudessa tässä näkyväisessä maailmassa.*

Niin paljon meidän täytyy heti sanoa, että Ruusu-Ristin tehtävä liittyy aivan välittömästi teosofiseen liikkeeseen. Kun olemme ilmoittaneet Ruusu-Ristin ohjelman, kun puhumme sen kolmesta tehtävästä, liitämme siihen huomautuksen, että Ruusu-Risti kuuluu teosofiseen liikkeeseen, siihen, jonka H. P. Blavatsky perusti viime vuosisadan viimeisellä neljänneksellä. Ruusu-Ristin tehtävä on siis sama kuin teosofisen liikkeen tehtävä yleensä. Mutta koska Ruusu-Risti on valinnut itselleen oman nimen, koska se ei nimitä itseään suorastaan Teosofiseksi Seuraksi, niin voimme ymmärtää ilman muuta, että sillä myöskin on jokin erikoistehtävä.

Se kuuluu teosofiseen liikkeeseen, mutta ehkei sillä ole aivan sama tehtävä kuin Teosofisella Seuralla tai niillä monilla seuroilla, jotka nimittävät itseään teosofisiksi, vaan sillä, tällä Ruusu-Ristillä on epäilemättä jokin oma tehtävä, jokin erikoistehtävä, joskin se kuuluu teosofiseen liikkeeseen. Sentähden meidän täytyy tarkastaa tätä Ruusu-Ristin erikoistehtävää, mutta myöskin sitä tehtävää, mikä sillä on yhteisen teosofisen liikkeen jonakin haarana.

Meidän täytyy ensin luoda pieni silmäys teosofisen liikkeen tehtävään, siihen, mitä teosofinen liike on, jotta sitten voisimme siirtyä lähemmin tarkastamaan Ruusu-Ristin varsinaista omaa erikoistehtävää.

Kysymme: mikä on teosofisen liikkeen tehtävä? — *Silloin en ajattele niitä niin sanottua kolmea ohjelmaa, jotka on Teosofisella Seuralla.* Teosofinen Seura on alusta lähtien ilmoittanut tehtäväkseen kolme määrättyä pykälää, jotka ovat tunnetut ja jotka kaikki hyvin tiedämme. En nyt ajattele näitä kolmea Teosofisen Seuran tehtävää, teosofisen liikkeen erikoistehtävää, vaan ajattelen tätä teosofista liikettä myöskin yhtenäisenä, jonkunlaisena ilmiönä tässä näkyväisessä maailmassa. Ilmiönä, joka ei oikeastaan tyhjenny noihin määrättyihin tehtäviin, vaan joka on todellisuus, henkinen todellisuus noiden tehtävien takana.

Kun teosofiselle liikkeelle on ilmoitettu kolme määrättyä ohjelmapykälää, ja nämä pykälät on mainittu Teosofisen Seuran ohjelmassa, niin nämä kolme tehtävää tietysti viittaavat siihen, että teosofinen liike on nyt tässä maailmassa, näkyväisessä maailmassa ja tällä meidän ajallamme saanut juuri nämä kolme tehtävää. Mutta kun käytämme sanaa teosofinen liike ja ajattelemme sitä ei ainoastaan noiden kolmen tehtävän kannalta, vaan jonkinlaisena todellisuutena, kysymme: Onko se teosofinen liike, joka meidän ajallamme nyt harrastaa noita kolmea ohjelmapykälää, ilmiö, joka on syntynyt nyt vasta, joka syntyi silloin kun Teosofinen Seura perustettiin vuonna 1875, vai onko tämä teosofinen liike mahdollisesti jokin laajempi, vanhempi, käsite, kuka ties ei ajallinen käsite?

Jokainen, joka on tullut teosofiksi, ei ainoastaan ymmärrykseltään ja mieleltään, vaan sielultaan ja hengeltään ja joka on elänyt teosofiaa; jokainen joka on joitakuuta vuosia ja vuosikymmeniä koettanut elää teosofiaa, on silloin myöskin huomannut, että teosofinen liike ei suinkaan ole mikään ajallinen ilmiö. Se on sillä tavalla ajallinen ilmiö, että se on nyt määrättyllä tavalla puhjennut näkyviin tässä näkyväisessä maailmassa, mutta teosofinen liike itsessään on häviämätön, voisimme sanoa ikuinen liike, joka aina on ollut olemassa maailmassa ihmiskunnan historiassa. Se liike pukeutuu erikoisiin muotoihin riippuen ajasta ja paikasta. Se liike on henkinen todellisuus, joka vaikuttaa näkymättömissä milloin voimakkaammin, milloin heikommin; aivan niinkuin kaikki tässä näkyväisessäkin luonnossa on aikakautista. Milloin meillä on kesä, jolloin elämän voimat puhkeavat näkyviin ja vaikuttavat voimakkaasti, että sen näemme ja kuulemme. Milloin meillä on talvi, jolloin selvästi näkyy, että elämän voimat vetäytyvät sisäänpäin, näkymättömään maailmaan. Luonnossa on olemassa yö ja päivä, ja ihmisen elämässä on vaihtelua, kuten elämä ja kuolema.

Kaikki tämä osoittaa, että todellisuus voi olla takana silloinkin, kun sitä todellisuutta ei näe tässä näkyväisessä maailmassa. Elämä ei riipu yöstä eikä päivästä, ei talvesta eikä kesästä. Se on aina olemassa, mutta pukeutuu toiseen muotoon, riippuen luonnollisista syistä.

Samalla tavalla viisaat ovat sanoneet, että ihmisen elämä tässä näkyväisessä maailmassa välillä kuolee pois ja hän on, kuin ei olisi olemassa. Ei ole mitään elämää hänen kannaltaan, kun katselee ilmiötä; mutta viisaat ovat sanoneet, että silloinkin ihminen elää. Hänen elämänsä on näkymättämässä maailmassa, pois näkyväisestä maailmasta; ja kun aika on kulunut, kulkee hän taas tähän näkyväiseen maailmaan, ja hänen olemuksensa vaihtuu elämän ja kuoleman kautta jatkuen itse asiassa iankaikkisesti.

Kun nyt ajattelemme teosofista liikettä tältä kannalta, kysymme: Mikä on tämä teosofinen liike? Mikä liike se on, joka nyt on tässä näkyväisessä maailmassa vaikuttanut kaikenlaisten merkillisten seurojen kautta; joka syntyi viime vuosisadalla 1875 luvulla ja joka kuka ties taas joskus kuolee, häviää pois näkyvistä, mutta yhä pystyy ehkä luomaan uusia muotoja? Mikä se on tämä teosofinen liike?

Silloin saamme kuulla – olemme saaneet sen kuulla heti H. P. Blavatskyn kirjoitusten kautta, hänen opetustensa kautta – sen erikoisen merkillisen asian, josta aina silloin tällöin puhumme, joka muistuu meidän mieleemme ja joka herättää meidän mielenkiintoamme, joka on niin ihmeellinen itse asiassa, vaikka emme ole kuulleet sitä ennen, kuin H. P. Blavatsky sen julisti.

Mikä on se ihmeellinen asia, jonka hän sillä tavalla toi maailmaan?

Hän puhui ensin mestareista, niistä *ihmisistä*, niinkuin hän aina teroitti, jotka eivät enää ole tavallisia ihmisiä.

Me kaikki ihmiset maan päällä tunnemme, että emme ole täydellisiä ihmisiä. Emme tunne itseämme ihmisiksi sanan todellisessa merkityksessä, koska tunnemme, että meillä on paljon epätäydellisyyttä: vikoja ja heikkouksia, paljon semmoista, joka tekee meidät aivan riippuvaisiksi luonnonvoimista ja olosuhteista. Emme ole millään tavalla herroja täällä maan päällä. Sen kokee jokainen suureksi surukseen, jos hänen ruumiinsa tulee sairaaksi, tai kuolema kohtaa joitakuuta hänen lähimmässä piirissään.

Jos häntä kohtaa jokin suuri onnettomuus maan päällä, silloin ihminen tuntee: mikä minä oikeastaan olen? Olenko minä kuin kaikki muut olennot maan päällä, jotka eivät hallitse omaa ruumistaan, eivät ympäröiviä olosuhteita eivätkä ole millään tavalla tämän elämän herroja?

Hän vertaa itseään eläimiin, asettaa itsensä niiden rinnalle ja ajattelee: Tuossa on kivikunta, tuossa eläinkunta, ja minä ihminen en ole muuta kuin yksi näistä eläimistä, olojen pakosta ehkä vähän kehittynyt. — Ihmisessä on kehittynyt järki suuremmassa mitassa kuin eläimissä. — Osaamme puhua, tahtoa ja toimia vapaammin kuin eläimet, mutta olemme yhtä auttamattomia kaikissa elämän vaikeuksissa kuin eläimet. Kaikki yrityksemme kohdistuvat siihen, että oppisimme vähitellen varjelemaan itseämme luonnon kaikilta voimilta ja tuhoilta, että oppisimme edes jossain määrin luomaan tätä elämää turvalliseksi. — Sellaisia me ihmiset olemme. — Eläimet luovat itselleen asuinpaikkoja samalla tavalla kuin ihmiset. Me olemme osanneet järjestää olomme vähän turvallisemmaksi kuin eläimet. — Tämä on varsinainen ero.

Sitten ihminen kuitenkin tuntee sisässään — ei tiedetä kaipaavatko eläimet jumalaa, totuuden tietoa, — että hän kaipaa jotain. Hänellä on ristiriitoja, hän tuntee pahan, pahan tahdon ja ajattelee: Minä osaan järkeillä enemmän kuin eläimet, ja minulla on nähtävästi vaikeampia taisteluita kuin niillä. Sisäisesti on minulla niitä. Mikä minä olen ihmisenä? — Näin kysyy ihminen itseltään, ja silloin hän tuntee: Minä olen epätäydellinen, mutta pyrkimykseni käy täydellisyyttä kohti. Tämä saa kaikki surut ja vaikeudet aikaan elämässä.

Jokainen ihminen tuntee sisässään, että hänen pitäisi olla parempi: synnitön, todellinen, täydellinen ihminen, niinkuin hän ymmärtää, että ihmisen pitäisi olla. Ihminen, enkelimäinen, jumalallinen olento, joka on voittanut eläimen kohdan, pitäisi hänen ihmisenä olla. Vaikka hän ei tuntisi, mitä se on, aavistaa hän jonakin hetkenä kaipaavansa jumalaa, ihmeellistä vapahtajaa — joka voi minun henkeni vapahtaa kaikista aineen kahleista, ja tekee minut henkiolentona aineen herraksi; sillä ihmisenä aavistan, että minun pitää olla oman ruumiini ja kaikkien olosuhteiden herra.

Nyt Helena Blavatsky puhuu mestareista. Hän tarkoittaa, että on olemassa niitä ihmisiä, joilla on valtaa olosuhteiden yli: elämän ja kuoleman yli; jotka ovat kuoleman voittaneet. He ovat olentoja, jotka elävät vapaudessa. Heitä ei mikään synti eikä omantunnon tuska paina, sillä he elävät kirkkaudessa ja ilossa sielussaan. He ovat aina vain hyvässä. He eivät suinkaan ole tietämättömiä pahasta. Päinvastoin, he ovat tutkineet pahan juuriaan myöten. He tuntevat sen täydelleen ja ovat voittaneet sen. He ovat täydellisiä ihmisiä. Nämä mestarit, nämä adeptit, nämä mahatmat muodostavat oppilainensa Salaisen, Valkoisen Veljeskunnan, ihmeellisen veljeskunnan, joka on tämän maapallon keskustana, huippuna sekä kruununna, joka elää täällä ihmisten keskellä, pitää huolta ihmiskunnan kehityksestä ja kasvattamisesta.

Millä tavalla tämä Valkoinen Veljeskunta syntyi? Ovatko nuo ihmiset, jotka muodostavat sen, kaikki meikäläisiä ihmisiä?

Meikäläisiä he eivät ole, eivät voi olla yhtä heikkoja ja epätäydellisiä kuin me. He ovat täydellisiä ihmisiä.

Ovatko he meidän ihmiskunnastamme lähtöisin? — Eivät läheskään kaikki — kertoo H. P. B. — olleet alussa meidän ihmiskunnastamme. Siitä ovat lähteneet ainoastaan muutamat sen jäsenistä, mutta alunperin meidän ihmiskuntamme yksilöt eivät voineet muodostaa tuota Valkoista Veljeskuntaa. Kuinka meidän ihmiskunnastamme olisi voinut syntyä yhtäkkiä mestariolentoja.

Mistä nyt Valkoinen Veljeskunta oli saanut alkunsa? Sillä eihän ihminen olisi voinut kehittyä täydelliseksi olennoksi vain sen nojalla, että hän on syntynyt ihmisenä maapallolle ja elää näissä olosuhteissa. Miksi me emme kaikki olisi silloin jo jäseninä Valkoisessa, Salaisessa Veljeskunnassa, jos ihmisen tuleminen

mestariiksi olisi voinut käydä päinsä noin ilman muuta. Silloin meidän todella täytyisi hävetä, että emme ole täydellisiä ihmisiä.

»Siinä on se salaisuus takana», sanoo H. P. B. heti, »että me ihmiset emme tule täydellisiksi, mestareiksi, jollemme itse mahdottomasti ponnista; jollemme itse kasvata itseämme ja kovalla kurilla pääse itsemme herroiksi. Jollemme sitten avaa sieluumme vastaanottamaan jumalallista viisautta, ja sydämemme portteja vastaanottamaan sitä henkeä, joka on tässä meidän ihmiskuntamme takana, niin meistä ei tule mestareita. Luonto ei tee täydellisiä ihmisiä meistä. Luonto on ainoastaan antanut mahdollisuuden meille. Olemme ainoastaan saaneet mahdollisuuden tulla täydellisiksi. Olemme saaneet Jumalan kuvan elämältä, mutta se on syvällä meidän sydämessämme ja sielumme kätköissä. Ennen kuin me itse taistelemme, rakastamme tuon Jumalan kuvan esiin, että todella tulemme siksi, mitä sisimmässämme olemme, ei tule meistä täydellisiä. Luonto ei tee mitään hyväksemme siinä mielessä, se ei kasvata meitä täydellisiksi ihmisiksi ja mestareiksi. Se on meidän itsemme tehtävä.» Siinä on ihmeellinen salaisuus täydellisyyden, mestariuden suhteen, jonka H. P. B. myöskin alusta saakka julisti.

Sitten hän vielä sanoi tämän Valkoisen, Salaisen Veljeskunnan suhteen toisen asian, joka on yhtä tärkeä tietää, sillä ainahan meille olisi jäänyt kysymykseksi, kuinka nuo muutamat täydelliset ihmiset sitten olisivat osanneet kasvattaa itseään. Mistä he saivat sellaisen inspiration, että täytyi kasvattaa itseään täydelliseksi? Meillä on kaikenlaisia luonnollisia haluja tässä elämässä. Tämä on täynnä tehtäviä. Ensiksikin meidän täytyy ajatella toimeentuloamme. Meidän täytyy tehdä työtä leipämme puolesta. Toinen tehtävä on se, että meidän täytyy jatkaa sukuamme. Meillä on paljon tehtäviä maan päällä. Kun älymme on niin kehittynyt, että olemme luoneet sivistyksiä ja kulttuuria, on meillä täysi työ noissa asioissa. Mistä olisimme saaneet halun pyrkiä täydellisyyteen. Elämä itse jo vaatii täydellisyyttä erikoisissa tehtävissä. Kuka tahtoo tulla räätäliksi, ei hän siksi tule, ellei hyvin osaa leikata ja neuloa. Hänen täytyy osata ammattia. Ei kukaan ihminen voi tulla taiteilijaksi, ellei tee kovasti työtä. Ei hänelle jää mitään aikaa; ei ihmiselle jää aikaa ajatella semmoisia aivan hedelmättömiä ajatuksia, että hänen täytyisi tulla täydelliseksi. Jos ei kukaan ihminen saisi nähdä, että täydellisyyttä on olemassa, kuinka hän sen keksisi ja viitsisi pyrkiä siihen. Se ei tuo leipää, menestystä eikä mitään, mikä on välttämätöntä meille maan päällä. Sentähden on toinenkin salaisuus olemassa tämän Valkoisen Veljeskunnan takana. Se on, että elämä, olemassaolo on rakennettu keskinäisen avuliaisuuden perustalle. Tämä oli aivan uusi filosofis-tieteellinen näkökanta, jonka H. P. B. toi maailmaan. Sillä ajatelkaamme, millä tavalla juuri siihen aikaan – noin kuusikymmentä vuotta sitten – ajateltiin ihmiskunnan kehityksestä. Silloinhan ajateltiin ja oltiin varmoja siitä, että ihmiskunnan kehitys tapahtuu keskinäisen taistelun ja kamppailun avulla. Kaikki heikot kuolevat, voimakkaat ja vahvat jäävät eloon. Kaikki ihmiset kamppailevat keskenään. Luonnossa oli taistelu olemassaolosta. Sentähden ei kenenkään päähän olisi voinut pälkähtää, että avuliaisuus olisi ollut suorastaan elämän laki.

Kaikki tietysti ajattelivat, että on kovin kaunista, jos vähän autamme toisiamme. Tietysti ihmisinä koetamme vähän auttaa toisiamme. Annamme ruokaa, yösijan . . . vaikka se on ikävää. Semmoista kaikkea me ihmiset kyllä hyväksymme ja teemme maan päällä. Mutta se on tilapäinen erikoishyve.

Itse elämä on kuitenkin rakennettu toiselle pohjalle, että täydymme taistella ja päästä johonkin asemaan täällä maan päällä. Kaikki yhteiskunnissamme on rakennettu väkivallalle. Kaikki on oikeastaan humpuukia. Niin ajateltiin.

Sitten tulee H. P. B. ja sanoo: Tuo on harhaa kaikki. Se kuuluu jonkun verran eläinten maailmaan, mutta teidän pitää tietää, että ihmisten on vähitellen luovuttava eläimellisestä elämänmuodosta ja tultava ihmisiksi. Olkaa ainakin tietoisia siitä, että ette voi yhtäkään muuttaa eläimellisiä olosuhteita humaanisiksi ja inhimillisiksi. Mutta tietäkää kuitenkin, että se on elämän tarkoitus, ja että syvimmällä elämässä on uhraavaisuuden laki – niinkuin sitä myöskin on sanottu – taikka keskinäisen avunannon laki. Se on elämän syvempi laki, syvempi kuin elämän taistelu. Inhimillisen elämän laki on keskinäinen avunanto, keskinäinen rakkaus, veljeys . . . Voimme nimittää sitä eri nimillä, kuitenkin se sisällöltään on aina sama. Se ihminen on

inhimillisempi, joka toista auttaa missä muodossa tahansa, kuin se ihminen, joka ajattelee vain omaa menestystään, suuruuttaan ja ihmeellistä edistystään. Se ihminen on enemmän ihminen, korkeammalla kehitysasteikossa, joka ajattelee toisia ja uhrautuu toisten puolesta. Häntä pidetään hulluna. Muistakaa Parsifalia – sanoo H. P. B. – Keskiaikaisessa legendassa oli hän semmoinen hurskas hullu, joka ajatteli vain toisia ja teki työtä toisten hyväksi. Hän, Parsifali, tuli kuitenkin Graal-kuninkaaksi, ja toiset ihmiset, joilla oli paljon puuhaa muiden asioiden kanssa, eivät kyenneet Graal-kuninkaaksi.

Syvempi laki on siis ihmiselämässä rakkaus, keskinäinen avonanto. Ei meidän tarvitse ajatella muuta, kuin että me ihmiset todella olisimme ystäviä, veljiä keskenämme, silloin häviäisi maan päältä kaikki kurjuus, nälkä, kaikki vaikeudet. Ne poistuisivat, jos aina ajattelisimme toisiamme. Siitä tulisi parempaa maan päälle ilman lakipykälää ja sotamiehiä . . . Ei ketään tarvitsisi tappa. Se olisi ihmeellistä. Jos meidän ihmiskuntamme joskus keksii tämän syvemmän elämän lain, silloin voimme kysyä: Mihin häviävät kaikki komeudet: sotajoukot, lukemattomat varustukset, sotalaivat ja kanuunat? . . . Ne ovat museotavaroita, ja me ihmiset alamme elää toista elämää. – Tämä on hullunkurinen haave, mutta sehän olisi silmänräpäyksessä totta, jos me ihmiset emme ajattelisi itseämme, vaan toisia myöskin.

H. P. B. sanoi: Semmoisia ihmisiä on, ja ne ovat niitä, jotka ovat Valkoisessa Veljeskunnassa. Toiset ovat mestareita ja toiset heidän oppilaitaan. He ajattelevat kaikki ihmiskunnan yhteistä parasta ja henkistä kehitystä. – Mistä he ovat tulleet ja niin täydellisiksi tulleet? Ovatko he kasvaneet täällä maan päällä. – Siinä on toinen salaisuus. Valkoinen Veljeskunta perustettiin aivan toisella tavalla. Jotkut todelliset, jumalalliset ihmisolennot tulivat tänne muualta: toisesta tähdestä. – Ajatella, kuinka haaveellista tuo oli viime vuosisadan viimeisellä neljänneksellä. Sanoa ja julistaa jotain tuommoista: ihmisiä tuli toisesta tähdestä tänne. – Oho, oho! – Kaikki, jotka olivat mieleltään sivistyneitä ja viisaita, eivät tienneet, miten nauraa: Onko kummempaa kuultu! – Ja kuitenkin asia on niin ja sille ei voi mitään. Tänne meidän tähdellemme tuli hyvin pitkiä aikoja, aivan miljoonia vuosia sitten olentoja toisesta tähdestä. He saivat käskyn: »Nyt on aika muuttaa sinne. Yksi pieni lähetystö saa lähteä tästä täydellisemmästä maailmasta tuonne maan päälle.» Sillä tässä tehdään lähetystyötä tässä avaruudessa.

He jättivät omat hyvät olosuhteensa ja sen ihmiskunnan, joka oli täydellisesti kehittynyt. He jättivät omat ystävänsä ja lähtivät kauas, kauas pieneen pimeään tähteen, jonka ihmiskunta oli aivan kehittymätöntä kuin juuri eläinkunnasta syntynyt. He lähtivät siihen auttamaan, ei minkään palkan edestä. – Ei sanottu: Saatte miljoonia markkoja palkaksenne. – Heidän palkkansa oli siinä, että he tyydyttivät omaatuntoaan ja sydämensä ääntä. He tottelivat jumalallista ääntä, kun se kuului: »Valitkaa joukko menemään tuonne kaukaiseen tähteen!» Viisauden mukaan valittiin joitakuita olentoja, jotka erikoisesti kelpasivat Salaista Veljeskuntaa perustamaan maan päälle. Yksi oli johdossa, toiset hänen ympärillään.

He perustivat Salaisen Veljeskunnan tähän karkeaan fyysilliseen maailmaan. He perustivat kyllä oman varsinaisen keskustansa fyysilliseen maailmaan, mutta sen näkymättömään puoleen eli eetterimaailmaan. Sitten aikain vaihteissa he aina myöskin tekevät jotain tässä näkyväisessä fyysillisessä maailmassa. Heillä oli niin sanoaksemme ikuinen koti näkymättömässä eetterimaailmassa, mutta fyysillisessä maailmassa aina tilapäinen koti. Se ulkonainen, maanpäällinen koti saattaa kestää tuhansia ja satojatuhansia vuosia.

Niin he tulivat tänne ihmiskuntaa auttamaan, ja he olivat elävinä esimerkkeinä siitä, että syvempi elämän laki on avuliaisuus, rakkaus ja palvelus. Jotkut heistä esiintyivät ja opettivat meitä esimerkeillä ja sanoilla: »Teidän tehtävänne, ihmiset on kasvaa, teidän pitää kasvattaa itseänne. Katsokaat, minkälaisia me olemme!» Me katselimme ja näimme, kun vertasimme itseämme ja toisiamme heihin, mikä ero oli. Yhtäkkiä huomasimme, että olimme tavattoman rumia. He olivat muodoltaan kauniita, loistavia. Meillä oli silloin kolmas silmä. Me näimme toistemme ympärillä rumia värejä, mutta heidän ympärillään oli loistavia värejä. Heillä oli päässään kuin säteilevä kruunu. Me näimme, että he elivät todella meidän yläpuolellamme, kun he sanoivat: »Katsokaa, minkälaisiksi teidän pitää tulla! Tämmöisiksi teidän pitää tulla.» Silloin tunsimme sydämemme vapisevan ja ajattelimme: »Se olisi jotain.»

He eivät mitään pelänneet. Meidän täytyi peljätä kaikkia kummituksia ja eläimiä, mutta he eivät peljänneet. He viittasivat kädellään, ja kyllä eläimet ja kummitukset väistyivät heidänlaistensa edessä. Me emme voineet pitää silmiämme auki, kun he liikkuvat. He hämmästyttivät meitä ihmisiä ja me ajattelimme lapsellisessa mielikuvituksessamme: »Tuollaisiksi meidän todella pitää tulla.» He herättivät meissä tuon ikävän, joka meissä aina elää. Jokaisessa ihmisessä he ikäänkuin miettivät määrätyllä ikävällä, että ihminen ei saa rauhaa, ennenkuin hän löytää Jumalan, ennen kuin hän löytää totuuden. Ennen ei ihmisen sielu saa rauhaa. Sen sinetin ovat painaneet meihin nuo ihmeelliset, jumalalliset jumalolennot, jotka tulivat tuolta kaukaiselta tähdeltä.

He perustivat keskuskoulun, yliopiston tänne maan päälle, ikuisesti, aina toimivan. Heidän esimerkkinsä vaikutti niin, että jotkut meistä ihmisistä rupesivat pyrkimään ja ajattelemaan: Meidän ei pidä jäädä tähän epätäydellisyteen, vaan meidänkin täytyy pyrkiä ihmisiksi, koska jo olemme ihmisiä. – Sillä tavalla kävi, että jotkut ihmiskunnastamme saavuttivat tuon korkean tilan, joka oli näillä auttajilla, jotka tulivat muualta. Muutamat meistä ihmisistäkin tulivat täydellisiksi, mestareiksi, adepteiksi. Korkein niistä ihmisistä, jotka jo pyrkimyksissään saavuttivat jotain, oli, niinkuin tiedämme Gaotama Buddha. Hän meidän ihmiskunnastanne saavutti semmoisen korkean tilan, jota ei kukaan ennen häntä ole saavuttanut. Hänen työtoverinsa, ystävänsä, ikuinen ystävänsä, joka sitten ruumistui maan päälle, Jeesus Kristus, hän oli toinen. Hänen historiansa oli aivan toinen kuin Buddhan, mutta hän saavutti täydellisyden hänkin, ehkä toisenlaisen, ehkä vielä korkeamman kuin Buddha. Joka tapauksessa meidänkin ihmiskuntamme ihmisiä on nyt tuossa Valkoisessa Veljeskunnassa.

Valkoisen Veljeskunnan tapana on ollut noudattaa luonnon lakeja, aikakautista lakia: päivän ja yön, kesän ja talven vuorotteluja sillä tavalla, että hekin silloin tällöin myöhempinä aikoina, miljoonina vuosina silloin tällöin lähettävät jonkun edustajan näkyväisesti esiintymään tänne maan päälle. Kyllä he, monet heistä, asuvat myöskin näkyväisessä maailmassa, fyysisessä maailmassa. H. P. B. teroitti nimenomaan, että mestarit ovat fyysisiä ihmisiä. Mutta nämäkin fyysiset olennot elävät näkymättömissä siinä mielessä, että he eivät anna tuntoa itseään. Vaikka he olisivatkin tässä näkyväisessä maailmassa, ei kukaan tiedä: »Tuossa on mestari, tuossa on adepti.» Joskus voi tapahtua niinkuin Bhagavad-Gitassa sanotaan: »Niin usein kuin dharma ihmisiltä unohtuu ja adharma pääsee valloilleen: niin usein minun – Krishnan – täytyy syntyä jälleen teidän keskellenne. Minä – Krishna – tulen näkyväisessä muodossa teidän luoksenne silloin, kun adharma on suuri teidän keskellänne.»

Mitä on adharma? – Se on käännettynä laittomuus, uskottomuus, ulkokullaisuus, epäpyhyys, synti. – »Kun se leviää ihmisten keskelle, etteivät he pidä kiinni hyveestä, laista, tavoista, oikeasta käytöksestä, hartaudesta, silloin minun täytyy syntyä maailmaan», sanoo Krishna. – Mutta huomaatte, kun ajattelemme tätä kohtaa, että se on hieman epätäydellinen: että se ei ole oikein sattuva käänös, sillä adharma merkitsee ei-dharma eli dharmattomuus. Ja mitä merkitsee dharma? – Se käännetään: velvollisuus. Ehkä paremmin tehtävä. Dharma merkitsee kyllä myöskin uskonnon antamaa siveysoppia. Esimerkiksi buddhalaisuutta nimitetään Buddha-dharmaksi, Buddhan uskonnoksi. Itämaalaiset eivät käsitä mitään semmoista uskoa, josta me puhumme. He käsittävät sitä sillä, että Buddha on antanut määrättyt siveysohjeet ja niitä täytyy noudattaa. Kun olemme buddhalaisia, on se siinä, että me noudatamme Buddhan antamia siveysohjeita. Itämailla on monenlaisia lahkoja, jotka voivat käsittää uskoa myöskin. Mutta tämä dharma ei meikäläisessä mielessä käsitä uskoa, uskontoa tai siveysoppia, jonka joku Buddha on antanut, vaan dharma tarkoittaa sanskritiin kielisenä sanalla sitä tehtävää, joka on ihmisellä henkisenä olentona ja joka vaihtelee jokaisen ihmisen kesken.

Jos minä olen esimerkiksi suuri valehtelija, mutta en juo viiniä ja päihdytä itseäni; silloin olisi turha sanoa minulle: »Sinä et saa juoda koskaan viiniä», – sillä silloin minä tuntisin itseni sängen täydelliseksi olennoiksi. Minulle ei sanotakaan: »Älä juo viiniä!» – koska olen sen läksyn oppinut, – mutta minulle sanotaan: »Älä valehtele!» – Se on toinen juttu. Minullekin tulee työtä. Ei olisi vaikea minulle olla juomatta

viiniä, mutta tämä; onhan aivan mahdotonta olla valehtelematta. Ilman jumalallista apua en voisi sitä tehdä. Täytyisi keksisi joku vapahtaja, joka vapahtaisi minut. Tai jos meille sanottaisiin: »Älä tapa ja syö tätiäsi ja keitä hänestä buljonkia!» – Silloin tuntisimme: »Oho, ei minulla sentään ole niin hirveitä himoja». Mutta sillä tavalla voidaan kyllä sanoa joillekuille kansoille, joissa joku saattaa syödä anoppinsa. – Lähetysaarnaja kysyi kerran eräältä semmoiselta kuninkaalliselta: Tapoitteko anoppinne? Oliko hän paha ihminen? – Ei, hän maistui oikein hyvältä.

Meidän mielestämme ei olisi mitään elää täydellistä elämää, jos meiltä aina vaadittaisiin sitä, mitä osaamme. Mutta meille sanotaankin jumalalliselta taholta: Sinun pitää tehdä juuri sitä, mitä et osaa. Jos olet murhaaja, niin nyt sinun pitää oppia olemaan murhaamatta. Jos olet oppinut sen, niin nyt sinun pitää oppia olemaan suuttumatta. – Silloin me ihmiset todella huomaamme, että vaikka olemme kuinkakin sivistyneitä emmekä enää ammu ja leikkaa toisiamme palasiksi, niin suuttuminen on kauhean vaikea asia. Silloinhan sitä tulee höntiksi. Mikä mies se on, joka ei seutu? – Häntä voi ilman muuta lyödä korvalle. – »Se on pitkä taival, mutta sitä sinun pitää oppia.» Tällä tavalla Jumalan ääni puhuu meille

Kun puhutaan adharmasta ja kun Krishna sanoo: »Kun adharmasta on suuri teidän keskellänne, silloin minä tulen teidän luoksenne . . .» – merkitsee se; kun ihmiset unohtavat, että heidän pitää pyrkiä täydellisyyttä kohti, että he ovat ihmisiä ja henkiolentoja, silloin minun täytyy ilmestyä heidän keskelleen. Silloin minun täytyy syntyä, että opettaisin heitä dharmassa. Tai niinkuin sanoisimme Kristuksen kielellä: Minun täytyy tulla maailmaan, että julistaisin, mitä on totuus, ja että eläisitte rakkauden mukaan. Sillä te olette kaikki veljiä. Ei ainoastaan veljiä jossain epämääräisessä merkityksessä, vaan kaikki olette yhtä. Teidän täytyy oppia rakastamaan toisianne. »Rakastakaat toisianne sillä rakkaudella kuin minä olen teitä rakastanut» – niin sanoi Jeesus Kristus.

Tämä on elämän laki, ja sitä meille muistuttamaan on Valkoinen Veljeskunta perustanut keskuskoulun, perustanut yliopiston.

Me kaikki ihmiset käymme elämän koulua ja tietysti ajattelemme, että meidän täytyy saavuttaa onni. Täytyyhän elämällä olla jotain sisältöä, ja täytyyhän meidän lohduttua itseämme, että tulemme onnellisiksi. »Kuinka ihminen voi elää ilman onnea. Hänen täytyy tulla onnelliseksi.» Niin sanomme. – Mutta juuri tuo sana: onni, hämmentää meidän järkemme. Katselkaamme kaikkia uskontoja ja ehkä enimmäin meidän kristikuntaamme. Millä tavalla me opimme ja ajattelemme elämässä? On luonnollista, että pyrimme kaikkeen hyvään ja menestykseen. Kaikki pyrkivät juuri siihen ja useimmat ihmiset myöntävät, että onneen kuuluu oikein hyvät tulot ja omaisuus. Jos naimisiin menen, niin kolmetuhatta markkaa kuukaudessa on kauhean vähän. Joku sanoi kerran minulle: »Mensisin naimisiin, mutta minun tuloni eivät ole kuin 3500 markkaa kuukaudessa. Se on, kuin vetäisi naisen kurjuuteen. Mitä tästä tulee.» Ei niin pientä pilaa, ettei totta toinen puoli. Jos ajattelemme, että personallinen onnemme on pääasia, silloin voimme sanoa, että täytyy olla paljon tuloja, ehkä viisituhatta markkaa ainakin, että voisimme tulla onnellisiksi. Sillä tavalla ihmiset voivat ajatella. Jos he katsovat olevansa oikeutetut ajattelemaan, että personallinen onni on päämäärä elämässä, ja he ovat oikeutetut niin ajattelemaan; silloin on taas adharmasta vallalla maailmassa.

Jos me emme osaisi muuta ajatella, silloin voisimme olla turvalliset mielestämme ja ajattelisimme: Kelpaa sitä olla olemassa, kun on seitsemäntuhatta kuukaudessa. – Se riittää ruokaan, asuntoon j.n.e. – Näin voisi ajatella. Se olisikin niin luonnollinen ratkaisu, kuin voisimme ajatella, jos siinä sivussa ei olisi muusta tietoa. – Jos kuoleman jälkeen joutuu vielä johonkin pahaan paikkaan, kuinka ikävää olisi, jollei olisi ollut jotain tässä maan päällä.

Kaikki nuo viisaat, jotka ovat tulleet ja muistuttaneet dharmasta ovat muistuttaneet meille: Muista, personallinen onni on haihtuvaa. Kun sinä saat kymmenen tuhatta, huomaat, että tarvitset enemmän. Niitä läpiä löytyy aina tässä elämässä. Ette voi luottaa mihinkään semmoiseen, – sanovat aina kaikki viisaat, – mutta on olemassa iankaikkinen autuus, on olemassa semmoinen elämä, joka kyllä tyydyttää ja tekee paljon

onnellisemmaksi, kuin mitä koskaan olet voinut kuvitella. Se on elämä Jumalassa. Se elämä on itsekasvatuksessa. Jumala kysyy teidän luonnettanne. Teidän täytyy tulla ihmisiksi, joilla on luja tahto, jota ei mikään paha viekottele. Teidän täytyy olla vahvoja, lujia hyvässä, rehellisiä, todellisia ihmisiä ja kasvattaa itseänne luonteiksi, jotka voivat seistä joka tilanteessa. Mihinkä te joutuisitte, jos tulisi jumalallinen olento. Te huomaisitte, että kaikki kultapussit painavat liian paljon. Te vaipuisitte maahan ja tuntisitte, kuinka mitättömiä olentoja te olette, jos ette ole kasvattaneet itseänne rikkaiksi karaktereiksi. — Niin julistivat kaikki viisaat.

Kun adharma on suuri maan päällä, silloin lähetetään joku, joka puhuu dharmasta. — Siitä puhui H. P. B. teosofisen liikkeen alussa. Sitä tekevät kaikki teosofit.

Nyt olemme puhuneet siitä, mitä meidän Ruusu-Ristimme on teosofisen liikkeen yhtenä organismina. Ensi sunnuntaina meidän täytyy puhua siitä, mikä erikoistehtävä meillä on vielä tämän yleisen teosofisen tehtävän rinnalla.

P. E:n luento 3. 9. 1933.

Ruusu-Ristin erikoistehtävä.

Ruusu-Risti on oleellinen osa teosofisesta liikkeestä. Viime sunnuntaina koetimme esittää, mikä on tämän teosofisen liikkeen tarkoitus. Sen tarkoitushan määriteltiin lyhyesti ja katsottiin sitä niin sanoaksemme ikuisuuden kannalta. Teosofinen liike ei ole liike, joka nyt on ajassa saanut alkunsa. Se on ikuinen. Se on liike, joka aina tarkoittaa ihmisten nostamista korkeammalle siveelliselle tasolle ja suurempaan filosofiseen näkemykseen, silloin kun ihmiskunta on vajonnut materialismiin ja epäuskoon ja kun se ei ymmärrä, mitä dharm eli ihmisen siveellinen tehtävä on. Puhuimme siitä, kuinka tämän teosofisen liikkeen takana on alusta lähtien ollut niin sanottu Valkoinen Veljeskunta. Tämä Valkoinen Veljeskunta pitää silmällä ihmiskunnan kehitystä henkisesti, siveellisesti, älyllisesti, ja aina silloin, kun tarve vaatii, lähetetään joku tästä veljeskunnasta muistuttamaan ihmisille, mikä heidän dharmansa — elämäntehtävänsä — on. Sillä tähän tahtoo ihmisiltä unohtua tässä maailman hyörintä ja pyörintä.

Sillä tavalla ovat kaikki suuret uskonnot syntyneet, niin ikään kaikki suuret uskonpuhdistukset eri uskonnoissa. Sillä tavalla ovat kaikki todellisesti suuret filosofit ja ihmiskunnan opettajat tulleet tämän Valkoisen, Salaisen Veljeskunnan lähettiläinä ihmisten luokse. —

Nyt meidän täytyy vielä aivan lyhyesti mainita, mikä meidän teosofinen liikkeemme on hieman rajoitetummassa, hieman historiallisemmassa merkityksessä. Kun emme katsele sitä aivan tuolta yleiseltä kannalta, vaan katselemme tätä teosofista liikettä, joka syntyi viime vuosisadan loppupuolella ja sitten kysymme: Mikä historiallinen yhteys silloin on teosofisella liikkeellä joidenkuiden toisten samanlaisten yritysten kanssa? — Silloin silmämme rajoittuu tähän läntiseen maailmaan varsinaisesti, ja silloin tulemme aivan läheisesti historialliseen aikaan. Sillä niinkuin kaikki Teosofisessa Seurassa — ja niinkuin yleensä kaikki, jotka ovat teosofista kirjallisuutta seuranneet — tietävät, niin on aivan yleisenä tässä nykyajan teosofisessa liikkeessä eräs traditsioni, joka varsinaisesti tässä muodossa sai alkunsa neljännellätoista vuosisadalla. Silloin Tšibetissä eräs laama, jota tibetiläisessä maailmassa pidetään Buddhan jälleensyntymänä — tiedämme kyllä esoterisesti, ettei hän ollut sitä aivan, mutta niin läheinen Buddhalle, että häntä voidaan pitää sinä, — määräsi muiden ohjeiden ohella, joita on buddhalaisessa maailmassa, että nyt on jokaisen vuosisadan lopulla viimeisenä neljänneksenä lähetettävä joku lähettiläs Salaisesta Veljeskunnasta maailmaan. Joku semmoinen laama — niinkuin sanottiin, — siis joku korkeampi vihitty, ei mestari suorastaan, mutta korkeampi vihitty. Nimenomaan mainitaan silloin myöskin länsimaat, myöskin Eurooppa. Semmoinen korkea vihitty — tai

niinkuin voisi sanoa, käyttämällä buddhalaista nimitystä: arhatti — on lähetettävä maailmaan ja ehkä juuri ennen kaikkea noiden valkoisten barbaarien luo. Se lähettiläs saa sitten tehtäväkseen yrittää jonkunlaista, sanoisinko uskonpuhdistusta, jonkinlaista herätystyötä ihmisten kesken.

Ensimmäinen näistä lähettiläistä, joka kävi itämailla saamassa asianomaista koulutusta, oli eräs eurooppalainen. Tämä oli kaikille teosofeille tuttu henkilö, nimeltään Kristian Rosenkreuz. Hän oli ensimmäinen, joka alkoi tätä varsinaista työtä 1300-luvun lopulla. Hän tuli Eurooppaan silloin, mutta ei voinut mitenkään esiintyä julkisesti, vaan hän esiintyi aivan salassa hankki itselleen muutamia oppilaita, jotka jatkoivat esoterista traditiota, opetusta, jonka hän heille jätti.

Sitten ei hänestä enää tiedetä, ja häntä pidetään varsinkin tieteellisten ihmisten kesken, tiedemiesten kesken aivan myyttillisinä persoonallisuuksina, jotka ei ollut olemassakaan ehkä. Hänen nimensä ei ollut kyllä Kristian Rosenkreuz, mutta tämä oli hänen nimensä Salaisen Veljeskunnan lähettiläänä.

Sitten aina joka vuosisadan loppupuolella, tämän Kristian Rosenkreuzin salaisen vaikutuksen jälkeen, on aina ollut lähettiläitä, jotka ovat vaikuttaneet täällä Euroopassa. He ovat toimineet salassa. Meillä ei ole paljonkaan tietoa heistä, mutta he ovat vaikuttaneet aina vuosisadan viimeisellä neljänneksellä.

Vasta 17-luvun loppupuoliskolla vaikuttaneet kreivi Saint Germain, kreivi Cagliostro ja tohtori Mesmer ovat tulleet enemmän tunnetuiksi merkillisinä ja salaperäisinä henkilöinä. Mesmer ehkä vähimmin, mutta hän teki kuitenkin tunnetuksi sen voiman, jota hän itse nimittää mesmerismiksi, mutta joka on sitten saanut erilaisia nimiä. Tohtori James Braid englantilaisessa maailmassa alkoi sitä nimittää hypnotismiksi. — Toiset nimet, tämä Saint Germain ja Cagliostro ovat joutuneet enemmän seikkailijoiden listaan, mutta kuitenkin he olivat niitä salaperäisiä lähettiläitä. He olivat vähän julkisempia, kuin ne, jotka olivat edellisinä vuosisatoina vaikuttaneet. Kaikista julkisin oli sitten H. P. Blavatsky, viime vuosisadan loppupuolella. Hän, yhdeksännentoista vuosisadan lähettiläs, esiintyi kaikista julkisemmin. Hänen elämänsä ja työtään voimme seurata sangen tarkasti, kun hän alkoi lähetystyötään täällä länsimailla. Me kaikki tiedämme varsin hyvin, mikä H. P. B:n tehtävä oli, mitä hän teki täällä ja mikä se teosofinen liike on ja on ollut; millä tavalla se alkoi Amerikassa, ja mitä se on opettanut H. P. B:n aikana tämä teosofinen liike Amerikassa, Euroopassa, Intiassa ja joka paikassa. — Se opetti erään huomattavan tosiasian, joka oli kerrassaan unohtunut kaikilta kristityiltä — jos niin saan sanoa, — sen seikan, että Jumala ei ole ollut ihmiskunnasta kaukana. Ei hän koskaan ole ihmiskuntaa hyljännyt ja ollut huoltapitämätön ihmiskunnasta. Ei ainoastaan jostain valitusta kansasta ole Jumala huolta pitänyt, vaan kaikista kansoista pitkin aikaa. Tämä oli merkittävä tosiseikka, josta H. P. B. huomautti ja joka on tietysti ollut vaikea monen kristityn sulattaa. Ei nyt enää, mutta varsinkin silloin — v. 1875, jolloin Teosofinen Seura perustettiin ja jolloin maan päällä julkinen työ alkoi — oli kristittyjen mielestä hyvin käsittämätöntä, että Jumala olisi yhtä paljon ennen Kristusta pitänyt huolta ihmiskunnasta, kuin nyt Kristuksen jälkeen.

Mieluummin olivat kristityt ajatelleet, että perkele oli pitänyt huolta ihmiskunnasta ennen kuin Jumala nyt Kristuksen kautta, ja että perkele siis oli koettanut etukäteen vähän ilmituoda kristinuskoa, aivan kuin pilkatakseen Jumalaa ja kristikuntaa. Kristikunnassa oli näet tehty muutamia merkittäviä löytöjä. Esimerkiksi, kun Amerikka löydettiin — oliko se vuonna 1492 — vasta niin myöhään Amerikka löydettiin, mutta kun nämä espanjalaiset ja portugalilaiset tulivat Amerikkaan ja Meksikoon, azteekkien maahan, löysivät he Jumalan kuvia, joissa on Vapahtaja ristiin naulittuna: todellisia krusifiksiä. Silloin ensimmäiset jesuiitat, jotka olivat kristikunnasta kaikista oppineimmat, selittivät, että perkele keksi tuon ristiinnaulitun kuvan ja antoi villikansoille. Eihän siellä tietysti kukaan kristitty ollut käynyt opettamassa villoja. Ei siellä ollut lähetysaarnajaa käynyt. Ei tiedetty, että Amerikka oli olemassakaan. Kolumbuksen piti mennä Intiaan, mutta joutuikin Amerikkaan.

Tämä merkittävä selitys perkeleen keksinnöstä oli sangen imarteleva ahdasmielisille katolilaisille. Selvä se oli heistä, sillä Jumala oli heistä yksin huolta pitänyt. Kaikki oli syntisten ihmisten yritystä ennen

Kristusta. Vasta Jeesus Kristus toi todellisen Jumalan maailmaan, ja vasta me kristityt olemme Jumalan lapsia, joista Jumala huolta pitää. Kaikki muut, lukuunottamatta Jumalan valittua kansaa, olivat sääliittäviä pakanoita, jotka ensin joutuivat tietysti helvettiin, mutta kuka ties, Kristuksen saarnan kautta vankeudessa oleville sieluille ehkä jotkut ainakin heistä sitten pelastuivat. Tällainen ahdasmielinen kanta oli kristikunnassa vielä.

Nyt H. P. B. tuli ja iski siihen: »Te ulkokullatut ja sokeat, jotka ette näe, mitä Jumala on ja ymmärrä mitään Jumalan rakkaudesta, vaikka puhutte siitä. Te luulette, että se ihmiskunta, joka on ollut miljoonia vuosia, olisi ollut vain perkeleen vallassa.» Hänen tehtävänsä oli siis näyttää, että kaikissa uskonnoissa on itse asiassa opetettu samaa; niin että perkeleen homma itse asiassa tuli tarpeettomaksi tai sitten on käsitettävä, että se, jota me kristikunnassa olemme nimittäneet perkeleeksi, onkin Jumala itse, joka teki itsensä tunnetuksi jollain tavalla ennen Kristusta. Jos se lohduttaa meitä, se ajatus. – Mutta sama Jumala teki nähtävästi itsensä tunnetuksi ennen Kristusta. Kaikissa suurissa ja kaikissa pienissä ja pakanallisissa maanosissa ja villikansojenkin maailmankäsityksissä on tavattavissa itse asiassa samat opit.

Tällä tavalla H. P. B. näytti nyt meidän teosofisessa liikkeessämme ja todisti maailmalle – koko hänen tehtävänsä oli sitä – sen suurilla teoksillaan. Se liike, minkä hän pani alkuun, oli omiansa vaikuttamaan koko maailman ajatuspiiriin. Kuten tiedämme eivät nykyään ihmiset enää ole niin ahdasmielisiä. Nyt kaikki kristityt käsittävät jo, että on verrattain lapsellista ajatella, että minä kristitty olen ainoa Jumalan suosiossa oleva. Nyt vasta käsitetään, että semmoinen ahdasmielisyys ja ennakkoluulo on verrattain paksua.

H. P. B. opetti myöskin tuosta toisesta seikasta, josta viime sunnuntainakin oli täällä puhetta: että kaikkien uskontojen takana on ollut sama pyhä Valkoinen Veljeskunta. Kaikkien sivistysten, uskontojen ja koko ihmiskunnan henkisen – voimme sanoa aineellisenkin elämän takana se on ollut. Siltä kannalta katsoen käykin koko tuo kysymys ihmiskunnalle selväksi ja ymmärrettäväksi. Nyt meidän ajallamme siis H. P. B. tahtoo juuri poistaa ahdasmielisyyttämme, itsevanhurskauttamme ja luulotteluamme, saada meidät ymmärtämään, että olemme yksi rengas pitkässä ketjussa. Hänen työnsä on epäilemättä kohta kantanut hedelmää. Mutta hänen työssään oli yksi kohta, jota hän tietysti ei voinut suorittaa loppuun. Se ei kuulunut hänen tehtäväänsä, mutta hänen herätystyössään oli semmoinen kohta, joka jäi hänen seuraajilleen tehtäväksi. Se kohta on, niinkuin hän itse sanoo, että kaikki uskonnot, kaikki suuret maailmankäsitykset ja filosofiat ovat kotoisin samasta lähteestä, kasvavat samasta ikuisen viisauden juuresta. Sentähden on jokaisessa uskonnossa mentävä alkuperäisiin, perustajain omiin oppeihin ja niiden mukaan puhdistettava uskonto, kirkko ja elämä koko sen uskonnon maailmassa. Hänen työnsä oli tuommoinen yleinen, joka koski kaikkia uskontoja, kaikkia sivistyksiä yht'aikaa; mutta hän jätti tehtävän jokaiselle uskonnolle, sivistykselle, jokaiselle ihmiskunnan ryhmälle: itse puhdistaa omaa uskontoaan. Sillä kun kaikki ovat lähteneet samasta viisaudesta, on selvää, että ei tarvitse toiselle tarjota toisen uskontoa: buddhalaisille kristittyjen – j.n.e., vaan on jokaisessa uskonnossa löydettävä se ydin, joka sisältää sen uskonnon alkuperäiset opetukset. Sitten on sen alkuperäisyyden valossa puhdistettava uskonto ja kirkko.

Tätä tietysti ei H. P. B. voinut tehdä: ei riittänyt aikaa. Mutta hän huomautti ihmiskunnalle, mitä täytyy tapahtua. Jokaiselle kansalle ja sivistykselle jää omaksi tehtäväksi puhdistaa oma sivistyksensä, oma uskontonsa, oma kirkkonsa. Tämä oli aivan niinkuin H. P. B:n testamentti kaikille ihmiskunnan kansoille. – Tämä kuulostaa teistä hyvin merkilliseltä puheelta. Että nyt H. P. B., joka on maailman mielestä joku petkuttaja, olisi ollut niin merkillinen olento, että jättää jälkeensä testamentin: Jatkakaa tätä työtä jokaisessa kansassa! – Mitä voimme totuudelle. Kun tutkimme asioita tarkemmin, ei meidän tarvitse hämmästyä.

H. P. B. esiintyi julkisesti. Ennen häntä ei voinut, – ei voitu niin julkisesti esiintyä. On luettava ansioksi meidän ihmiskunnallemme, että henkinen opettaja on voinut esittää, esiintyä julkisesti. Ei hänen ole ainoastaan täytynyt vedota joissakin salaisissa seuroissa muutamiin yksilöihin, niinkuin esimerkiksi Saint Germanin ja Cagliostroin täytyi vedota vapaamuurareihin, ja puhua muutamien arvovaltaisten ihmisten: valtiomiesten, kuninkaiden ja keisareiden kanssa. He voivat ainoastaan muutamille ihmisille näyttää itseään

ja tehtävänsä ja viitata siihen, mikä ihmiskunnan edessä on, ainoastaan muutamille yksilöille. He eivät voineet siis esiintyä julkisesti, mutta nyt on todella luettava ihmiskunnalle ansioksi ja niiden edeltäjien työn ansioksi, että viime vuosisadan lähettiläs H. P. B. saattoi esiintyä niin julkisesti kuin esiintyi.

Kun katselemme vähän historiaa taaksepäin, niin huomaamme, että siinä on juuri sellaisia tapauksia jotka viittaavat samanlaisiin asioihin, kuin nytkin on ollut kyseessä. Kun H. P. B. oli tuon keskeisen Valkoisen Veljeskunnan – voisimme sanoa: Valkoisen Veljeskunnan Tšibetissä olevan keskusloshin – lähettiläänä, niin hänen tehtävänsä oli siis aivan tuommoista yleistä laatua. Samalla tavalla kaikki lähettiläät edellisinä vuosisatoina Cristian Rosenkreuzin jälkeen vaikuttivat Europassa. He olivat tuon keskusloshin lähettiläitä myöskin, ja heidän täytyi vaikuttaa salassa, että tuskin heidän nimeään tiedetään. Heidän julkisesta toiminnastaan ei ole mitään tietoa aina vuosisadan viimeisellä neljänneksellä. Mutta saamme kuitenkin ihmiskunnan historiaa katsellessamme nähdä yhden tavan, jolla heidän työnsä pistää kerrassaan silmiin. Se on, että kun joku heistä on vaikuttanut salassa vuosisadan lopulla, niin seuraavan vuosisadan alussa on tullut ilmi vaikutus henkimaailmasta päin: on näkynyt semmoinen työ maailmassa, joka selvästi on saanut inspirationsa siitä työstä, mikä on käynyt edellä salassa.

Minä ajattelen nyt erikoisesti, niinkuin voitte arvata, Lutherin uskonpuhdistusta. Sehän alkoi vuosisadan alkupuoliskolla, aivan 1500-luvun alussa. Ennen häntä oli edellisen vuosisadan lopulla vaikutus salainen. Semmoinen vaikutus salassa, joka sitten sai aikaan Lutherin uskonpuhdistuksen seuraavan vuosisadan alussa.

Mitä merkitsee, että heidän vaikutuksensa on salassa? Se merkitsee, että jokaisen vuosisadan lopulla Valkoinen Veljeskunta lähettää suuren voimakkaan tahto- ja tunnevirran maailmaan. Se tulee tänne maapallomme auraan ylhäältäpäin, ja kuitenkin läpäisee maapallomme auran. Se on Valkoisen Veljeskunnan vaikutus vuosisadan lopulla. Jonkun täytyy tuo vaikutus koota itseensä ja esittää. Se on lähettiläs, joka tuo sen ajatuksen fyysilliseen maailmaan. Vaikka lähettiläs esiintyy salassa, hän kuitenkin levittää sitä. Hän on kuin mediumi, joka levittää suunnatonta ajatusvirtaa, mikä lähtee Valkoisesta Veljeskunnasta. Hän on kuin jonkinlainen patteri, johon ensin tulvii sitä ajatusvoimaa. Hän voi ottaa vastaan sen. Kukaan muu ei voi tehdä sitä siinä mitassa. Hän voi ottaa vastaan sen inspiration, joka tulee siitä hengen maailmasta ja levittää sitten sitä tähän näkyväiseen maailmaan – ainakin muutamiiin opetuslapsiin, muutamiiin oppilaisiin. Vasta H. P. B. saattoi julkisesti olla tuona patterina ja levittää maailmalle sitä kirjoitustensa ja vaikutuksensa avulla.

Nyt oli siis 1400-luvulla ollut tuommoinen salainen vaikutus, ja oli Luther aivan niinkuin perinyt sen henkeensä ja tunsu sitten, että hänen täytyi jotain tehdä seuraavan vuosisadan alussa. Hän tunsu, että hänen täytyi puhdistaa kirkkoa. Hän ei tiennyt ajatuksissaan, että tämä koskee koko maailmaa, vaan tunsu, että kristikunnassa on tapahtuva reformatio. Hän ottaa tunnelman vastaan. Hän tuntee pitkin matkaa munkkina ollessaan, että tämä koko kirkko on aivan hirveä. Sillä jos munkit ehkä elävät – ainakin muutamissa luostareissa – ankarampaa siveellistä elämää kuin kristikunta muuten, niin ne kuitenkin elävät aivan laiskoina. Mitä hyötyä he tekevät. Oman sielunsa pelastukseksi he yrittävät ehkä olla siveellisempiä kuin muut ihmiset – eivätkä aina itsekään sitä ole. – Laiskuudessaan eivät he mitään tee ihmiskunnan hyväksi. – Tuolla tavalla Luther tunsu, ja hän tunsu myöskin – mikä on suurta ja kaunista, – että, hänen täytyy puhdistaa koko kristikunta ja koko kristillinen kirkko. Hän tunsu kyllä ja tiesi hengessään, kuinka vaikea tehtävä oli voittaa mahtava kristikunnan pää. Mutta kuitenkin Luther tunsu, että hänen täytyi jotain tehdä.

Hän kävi Roomassakin vähän tarkastelemassa, olisikohan paavi ja hänen hovinsa puhtaampia ja parempia, kuin mitä hän yleensä kristikunnassa on nähnyt. Hän näki, ettei ole mitään toivomisen varaa. Paavi on ensimmäinen synnin tekijöistä. Hän elää valtaistuimellaan hovinsa ympäröimänä eikä välitä mitään ihmiskunnan henkisestä hädästä. Tuon Luther sai tuntea sisässään, kun kävi Roomassa. Sitten hänelle oli selvää, että nyt hän alkaa työnsä.

Me tiedämme, että hänen työnsä sitten oli suurta puhdistustyötä. Se oli puhdistustyötä oikeassa teosofisessa hengessä. Hän oli teosofisen liikkeen inspiroima. Sitten hän teki työtänsä. Ei hän saanut koko kristillistä kirkkoa – koko kristikuntaa, – puhdistetuksi, mutta sai jotain aikaan. Hän sai jotain pahaa aikaan, niinkuin katolilaisten kannalta tuntuu. He sanovat, että hän sai suuren halkeaman, suuren kirkosta luopumisen aikaan.

Monet monet miljoonat luopuivatkin kirkon tarjoamasta pelastuksesta ja lähteä kerettiläisinä pois kirkon helmasta. Hän oli hirmuinen perkeleen palvelija. Eräs katolilainen sanoi minulle kerran – ja luulen, että se on sangen yleinen mielipide heillä: »Kas, Luther ei ollut todellinen munkki, ihminen, joka on käynyt ankarassa itsekasvatuskoulussa. Hän tahtoi palvella alempaa elämäänsä. Hän tahtoi mennä naimisiin, syödä, juoda ja pitää lystiä soiton ja laulun kanssa. Hän ei ollut mikään kristitty. Ahkera itsensäkiduttaja hän oli ollut alussa, mutta hän huomasi sitten: Minä tahdon mennä naimisiin tuon Katarinan kanssa, joka on nunna. Minun täytyy erota kirkosta sentähden.»

Eihän niin suurta totta, ettei pientä pilaakin. Hän sanoi muutamia tosiseikkoja, mutta me tiedämme, että tosiseikkoja voi katsella sangen erilaisilta kannoilta. Joku seikka on mielestämme hirmuinen, ellemme osaa sitä katsella määrättyltä kannalta. Sama seikka on sangen inhimillinen ja kaunis, kun katselemme sitä toiselta kannalta. Sentähden sanomme, että katolilaiset katselevat Lutherilaisia ulkonaisesti, ymmärtämättä, mitä hänen sielussaan liikkui. Me luterilaiset osaamme antaa hänen sielullisille ominaisuuksilleen arvon, että emme ainoastaan semmoisiin määrättyihin tosiseikkoihin kiinnittäisi huomiota: Hän oli munkki ja meni naimisiin nunnan kanssa. – Emme kiinnitä huomiota tuommoisiin vähäpätöisiin asioihin. Eihän Jumala ole määrännyt, että ihmisen pitää olla nunna ja munkki. Se on hyvä asia, mutta ei ole välttämätön. Katselkaamme esimerkiksi luontoa; luonto on määrännyt, että ihmisen pitää mennä naimisiin eikä elää yksin. Jos tehdään sääntö, että ihmisten, jotka menevät johonkin semmoiseen luokkaan tai ammattiin, täytyy elää yksin, olemme iskeneet hirveästi harhaan. Jos on niin, että luonto on jossain tapauksessa määrännyt, että meidän täytyy olla menemättä naimisiin eikä jatkaa sukua, ovat ne yksilöllisiä poikkeustapauksia, jotka todistavat itse sääntöä. Sääntöä ei ole ilman poikkeusta, poikkeuksia, sillä ihmiskunnan lukumäärähän on sangen suuri. Ei ole mitään merkillistä, että olisi vaikka kuinka monia miljoonia naimatta. Se todistaa vain, että ihmisen täytyy jatkaa sukua.

Mitä varten ihmiset ovat naimatta? – He ovat ehkä naimatta siksi, että se on aivan kuin käsky henkiseltä taholta: »Etsi Jumalan valtakuntaa ennen kaikkea muuta!» – Jos ihminen osaa niin tehdä, on se aivan luonnollista. Hän on todella munkki ja nunna, jos ei kaipaa mitään niin paljon kuin Jumalaa. – Voi olla tietysti ihmisiä, jotka juuri ovat kaivanneet ja ikävöineet totuutta ja joutuvat naimisiin. Se on karmaa silloin. Silloin heidän tehtävänsä on ikävöidä Jumalaa ja totuutta siinä naimisissa ollen. – Se vapauttaa heidät kaikista semmoisistakin siteistä, jotka vievät ihmiset naimisiin. He tulevat semmoiksi, jotka seisovat Jumalan edessä eivätkä muuta pyydä kuin Jumalaa, totuutta. Mutta ne ovat Jumalan hyväksymiä erikoistapauksia, poikkeuksia säännöstä, joka muuten on voimassa kaikkien ihmisten suhteen.

Sentähden kun katolilaiset oikein kauhistuvat Lutherin rikkomia lupauksia, ajatellen, että he eivät ymmärrä, mitä on todella yksinään eläminen. He eivät ymmärrä, kuinka yksilöllinen on se asia. Sentähden me protestantteina toivottavasti paremmin käsitämme Lutheria ja hänen työtään kuin katolilaiset. Näemme jotain jumalallista ja kaunista siinä, että hän todellisuudessa, todellisesti päästää ihmiskunnan siitä merkillisestä katolisen kirkon pappisvallasta, joka oli ihmiskuntaa painanut.

Kun katselemme keskiaikaista katolista kirkkoa, näemme, että se kasvatti ihmisyksilöitä, joita ehkei protestanttinen maailma ole kasvattanut. Se kasvatti pyhimyksiä. Ne olivat merkillisiä olentoja. Ei tarvitse ajatella kuin Franciskus Assissilaista, jonka eteen me kaikki lankeamme polvillemme. Se on jotain, että katolinen kirkko on voinut luoda semmoisen olennon, joka on kuin enkeli ihmisten yläpuolella. Joka on kaiken ihmiskunnan yläpuolella kaikessa henkisyudessa, siveellisyydessä, nöyryydessä – yläpuolella muita ihmisiä, kuten taivas on maata.

Mutta kun puhutaan uskonpuhdistuksesta, emme ajattele niitä yksilöitä, jotka voivat kehittyä missä tahansa, vaan suuria joukkoja, jotka vaeltavat pimeydessä.

Kun katselemme katolista kirkkoa, huomaamme, että se oli omiansa vaikuttamaan ihmisiin hypnoottisesti, että he tunsivat aina oman huonoutensa, syyllisyytensä, syntisyytensä. Kun he kuuntelivat messua, kun he menivät rippituoliin tunnustamaan syntinsä, tunsivat he, että he olivat kurjia olentoja ja että pelastus oli siinä, että joku pappi ohjasi heidän askeleitaan ja sitten vei taivasten portin luo ja kirkon antaman avaimen avulla avasi taivasten portit hänelle. Me ymmärrämme, että semmoista oli keskiajalla, ja tiedämme, että ihmiset eivät paljon kasvaneet älyltään tai tunteeltaan. Ihmisyksilöt pysyivät heikkoina ja epäitsenäisinä, eivätkä uskaltaneet mihinkään ryhtyä. Sentähden Lutherin uskonpuhdistus oli aivan välttämätön.

Näemme, että Valkoisen Veljeskunnan keskusloshista Tibetistä lähti valkoisten barbaarien luo lähetti, joka muistutti ihmiskunnalle, että jokaisen ihmisyksilön sielu on arvokas, on kallis jalokivi. Ei sitä sielua saa joukkosuggestiolla murhata. Sen täytyy vapaasti kehittyä. – Sillä tavalla Valkoinen Veljeskunta ajatteli. Sentähden lähetettiin tänne se salainen vaikuttaja, ja sentähden 1500-luvun alusta Luther saattoi alkaa ihmeellisen vaikutuksensa täällä kristikunnassa.

Hänen vaikutuksensa tietysti jäi kesken. Hän ei voinut viedä loppuun suurta reformatiota. Hän alkoi sitä hyvillä enteillä, ja hänen omassa sielussaan oli paljon selvyyttä ja kirkkautta. Kun katselemme hänen elämäänsä ja työtään, huomaamme, että hän alussa näki paljon asioita. Hän rakasti ihmisiä ja sääli heitä kaikkia. Mutta näemme, kuinka hän lopulta on muuttanut mielipiteitään asioissa.

Silloin syntyi uskonkapinoita. Niitä oli jälleenkastajia ja semmoisia pyhiä ihmisiä siellä täällä, jotka kyllä protestanttiseen henkeen alkoivat kapinoita katolista kirkkoa vastaan, mutta eivät olleet niin viisaita, että olisivat osanneet tehdä mitään työtä. He olivat tarkoitukseltaan kyllä puhtaita ja hyviä, mutta heiltä puuttui tietoa ja viisautta.

Näemme kyllä, että jos kristikunta olisi ollut viisas, olisi se antanut tuommoisten hurmahenkien – niinkuin heitä nimitettiin – elää rauhassa, sillä ihmiset tavallisesti hyvin pian heräävät näkemään omat puutteensa ja vikansa. Se yritys kuolee, tai tulee ajan vaatimaksi. Mutta jos tuommoisia aletaan kovasti ahdistaa, ja vaikutus pappien maailman ja uskonnon puolelta muuttuu, syntyy kaikenmoista pahaa maailmaan. Ei anneta heidän uskoa niinkuin tahtovat, vaan koetetaan muuttaa sitä oikeaksi. Ja millä tavalla sitä muutetaan? Ei sillä tavalla, että lähetetään joku opettaja, joka ensin todistaa heille, että he ovat väärässä ja nämä lähetit, opettajat, ovat oikeassa. Ei sellaisella inhimillisellä tavalla, vaan sillä tavalla, että otetaan miekat mukaan ja pannaan pää poikki, jolleivät usko oikein.

Luther kärsi kauheasti ensin omassa sydämessään, sillä hän oli ollut koko työnsä valossa luonnollisesti kaikkien ihmisten ystävä. Hän ei ollut tehnyt mitään eroa rikkaiden ja köyhien, oppineiden ja oppimattomien kesken. Hänen sydämeensä kauheasti koski. Hän olisi tyytynyt opettamaan ja kirjoittamaan niinkuin tiedämme. Mutta sitten hän vähän antoi myöten maailman opeille ja poliitikalle, antoi siunauksensa noille väkivallan miehille, jotka menivät tukahduttamaan noita kapinoita. Hän kärsi vähän, mutta samalla ajatteli: Ei tässä muu auta. Tästä työstä ei tule mitään, jos noiden kaikkien hurmahenkien annetaan vaikuttaa niin paljon kuin tahtovat. Täytyy vähän tukahduttaa. – Sentähden Lutherin viimeisiltä vuosilta on hänen mielilausemiaan, jotka eivät kuvaa reformaattorin elämänymmärrystä. Mutta siinä alkuperäisessä on paljon, joka miellyttää meitä kovasti.

Eräs oppi, joka nyt muistuu mieleeni, oli kaiken aikaa ehkä kuitenkin, ja joka samalla kuvastaa eroa Lutherin uuden näkemyksen ja vanhan katolisen kannan välillä, on hänen oppinsa synnistä.

Keskellä syntiä hän oli elänyt ja nähnyt pelkkää syntiä. Luther erikoisesti tutki sitten sitä asiaa aivan kuin Jumalan edessä, raamatusta tietysti myöskin, mutta omassa itsessään, oman Jumalansa edessä, ja tuli semmoiseen loppukäsitykseen, että synti ei olekaan ollut semmoista, joka itsessään aina on olemassa. Katolinen kirkko voi määrätä: tuo on syntiä, ja tuo on syntiä . . . ja luetella kaikki mahdolliset synnit. Luther tuli omassatunnossaan semmoiseen loppupäätökseen synnistä, että sitä ei ymmärrä, ellei ajattele, että ihminen on olento, jonka pitää tulla Jumalan luo. Elämme täällä maan päällä koulussa, että meidän pitäisi tulla Jumalan luo.

Syntiä on kaikki se, joka erottaa meitä Jumalasta, eikä mikään muu. Se on syntiä. Ei ole itsessään syntiä. Ei laulu, soitto, viini, ei naisten rakkaus . . . eiväthän ne itsessään ole mitään syntiä. Ei mikään teko ihmisessä ole syntiä. Ainoastaan, jos se erottaa meitä Jumalasta, ettemme voi pitää Jumalaa silmiemme edessä, olla yhtä Jumalassa – toisin sanoen siis: jollemme voi uskoa, – silloin on mikä tahansa syntiä. Voidaan määritellä: nämä asiat ovat hyveitä, suurenmoisia juttuja. Mutta kun katselemme elämän kannalta ja kysymme: Saattaisivatko ne sinut unohtamaan Jumalan hetkeksikään? Voitko elää Jumalan luona ja olla yhdessä Jumalan kanssa, kun kohdistat huomiosi tuohon hyveeseen? – Jos et voi elää Jumalan kanssa, silloin se hyve on syntiä. Synti on elämää, joka erottaa meitä elämästä, oli se hyve kuinka korkea tahansa meidän, ihmisten mielestä. Jos se hyve on vaikka niin ihana, että emme tiedä, kuinka suuren harpun saamme taivaassa, niin tämä kaikki voi olla syntiä Lutherin kannalta katsoen, jos se on saanut hetkeksikään unohtamaan uskomme, joka on elämää Jumalassa.

Lutherin määritelmänä usko ei myöskään ole minkään opin totena pitämistä, – että Jeesus esimerkiksi kuoli ristinpuussa, tai että Jumala loi Aatamin ja Eevan. Ei semmoinen ole mitään uskoa. Se on joko tuulesta temmattua harhaluulottelua, tai mitä lie epäonnistunutta tiedettä. Se on tiedettä silloin, jos sanotaan, että Jumala loi Aatamin Eevasta, eikä sillä ole mitään tekemistä minkään uskonnon kanssa. Se on tiedettä tai suuri valhe. Jos se ei ole tieteellinen totuus, ei se ole mikään totuus. Kaikki tosiseikat ovat tieteellisiä. Tosiseikkoja ei voi muuttaa, eikä niihin tarvitse uskoa.

Jos joku nyt sanoo, että pohjoisnavan kohdalla on hirveän paksu jää, ja toinen sanoo: »Ei ole, vaan siellä on kuin pikkuinen lämmin puutarha», niin naurettavaahan olisi riidellä semmoisesta asiasta. Toinen todistaa tieteellisesti, että siinä on jäätä, mutta toinen myöskin voi keksiä jotain. Annetaan noiden ihmisten olla tukkanuottasilla, mutta uskoa johonkin tuommoiseen ei ole mikään autuuden tekevä asia. Ei se usko auta minua mihinkään, jos siinä on jäätä tai puutarha. Se on peräti yhdentekevä asia.

Tietysti usko voi innostaa tappeluun. Erinäiset uskovaiset ihmiset voivat ruveta tukkanuottasille ja vetää sapolin esille j.n.e. Sitten jotkut voivat ajatella: sitten siitä tulee hyvää, kun niistä verta vuotaa. Niin on tehty historiassa.

Luther aivan selvästi ymmärsi, että usko on sitä, että ihminen elää Jumalassa. Uskolla ei ole mitään muuta merkitystä. Sentähden Luther ei ollenkaan pitänyt katolisesta opista: minkälaisilla teoilla tulee Jumalan edessä otolliseksi. Se oli hänen mielestään aivan liian ulkonaista. Hyvät teot tulevat itsestään, jos ihminen kerran on Jumalan täyttämä. Jos hän on ulkokultainen teoissaan, ei se merkitse mitään Jumalan edessä. Kun ihminen elää todellisessa uskossa, silloin hän kyllä – jos on vilpitön – tietää, mikä on väärää, syntiä ja siis hylättävää. Sen hän tuntee ja tietää sisässään.

Lutherin uskonpuhdistus oli täten aivan käytännöllinen, todella semmoinen puhdistus, joka puhdistaa vanhan katolisen uskon. Mutta tietysti on toinen asia, että protestanttiset kirkot sen sitten unohtivat. Ei kukaan ihminen tänään protestanttisessa kirkossa ajattele samalla tavalla synnistä ja muuten samalla tavalla kuin Luther. On poikkeuksia, mutta ei suurilla joukoilla ole sitä käsitystä. Kyllä ne asiat ovat tulleet tarkoin määritellyiksi. Sentähden ei kristikunnan uskonpuhdistus ole vielä loppunut, ei läheskään.

Nyhdän tuli taas suuri lähettiläs viime vuosisadan lopulla Valkoisesta Veljeskunnasta huutamaan maailmalle: »Muistakaa, mikä on ihmiskunnan dharmal! Muistakaa, että Jumala on ilmentänyt itsensä kaikissa uskonnoissa, ja tehkää sitten kukin uskonpuhdistus omassa kansassanne!» Tämän sanoman toi H. P. Blavatsky viime vuosisadan lopulla. Koska se oli semmoinen, voimme ymmärtää, mikä on meidän vuosisatamme tehtävä kaikkialla täällä maan päällä ja meillä täällä länsimailla, tässä kristikunnassa. Kristikuntaan on tullut ihmeellisen suuria ajatuksia, näköaloja, ja nyt meiltä kysytään: Tahdotteko nyt kristikunnassa puhdistaa omaa uskontoanne? Tahdotteko jatkaa Lutherin työtä, viedä loppuun sen reformation? Tahdotteko puhdistaa kristikuntaa?

Se jää kysymykseksi nyt kaikille niille, jotka ovat osanneet ottaa vastaan salaisen vaikutuksen, joka tuli Valkoiselta Veljeskunnalta. En tarkoita, että sitä voisivat tehdä ainoastaan ne, jotka ovat teosofeja. Ei ollenkaan, vaan se vaikutus on salainen, joka lähti Valkoisesta Veljeskunnasta viime vuosisadalla. Se on siellä ihmiskunnan aurassa semmoisena värinä, joka on tullut ylhäältä päin, se vaikutus kaikkien ihmisten omientuntojen ja sielujen takana. Kuka yksilö tahansa voi tulla sen vaikutuksen alaiseksi. Varsinaisesti teosofisen liikkeen tehtävä on olla tässä päivätajunnassa, inhimillisessä järjessä tietoinen siitä. Meidän, jotka lukeudumme siihen liikkeeseen, pitäisi olla selvästi tietoisia siitä salaisesta elämästä, joka on tullut tämän maapallon auraan. Ties mitä se voisi tehdä ja olla avuksi siinä työssä, joka on alulle pantu.

Ei meidän pidä ajatella, ettei se suuri vaikutus olisi kaikille ja kuka tahansa ihminen voisi ottaa sitä vastaan. Kuka ihminen tahansa voi tulla sen vaikutuksen alaiseksi ja ottaa sen sisäisen elämän vastaan. Kuta enemmän hän osaa avata sieluaan, sitä enemmän hän sillä ajatusvoimalla muuttuu ja tuntee, että hän on kutsuttu johonkin tehtävään. Toivokaamme, että olisi niitä ihmisiä, jotka voivat ottaa vastaan sen salaisen vaikutuksen, joka lähti Valkoisesta Veljeskunnasta viime vuosisadan lopulla. Toivokaamme, että myöskin meidän teosofisessa liikkeessämme kaikki voisivat ymmärtää, mikä on meidän tehtävämme, mitä reformatioita kohti kristikunta kulkee, tai sen on kulkeminen nyt. Toivokaamme, että voisimme nähdä, mikä on meidänkin Ruusu-Ristimme erikoistehtävä.

16. 9. 1933.

Pekka Ervastian luento.

Rakkaat ystävät. — Olemme koettaneet näinä sunnuntaina kuvata teosofian ikuista luonnetta. Olemme myös koettaneet tutkia, mikä tämä teosofinen liike on lähimmässä nykyisessä merkityksessä, kuinka se muutaman vuosisadan aikana on tietoisesti vaikuttanut Euroopassa. Lopulta olemme myös nähneet ja koettaneet esittää, miten tämä teosofinen liike on aina toiminut täällä Euroopassa vuosisadan viimeisenä neljänneksenä enimmäkseen silloin salassa ja vasta nyt viime vuosisadan loppupuolella julkisesti. Koetimme myös näyttää, mitenkä tuon salaisen vaikutuksen jälkeen on heti seuraavan vuosisadan alussa näkynyt jotain muuta herätystä, muuta toimintaa, joka silti nähtävästi on aiheutunut juuri siitä salaisesta teosofisesta toiminnasta, joka kävi edellä. Tämä toiminta, tämä teosofinen liike on aina tähdännyt siihen, että ihmiset on herätettävä tietoisiksi omasta inhimillisestä tehtävästään, dharmasta, niinkuin itämaisella nimityksellä sanotaan. Se liike on sentähden aina koskenut kaikkia maailman kansoja ja sivistyksiä. Sitten on aina jäänyt kunkin sivistyksen oman kansan ja uskonnon tehtäväksi itse herätä näkemään oman uskontonsa ja sivistyksensä vajavaisuudet ja puutteet, ja missä kohden ne ovat poikenneet alkuperäisestä uskonnollisesta inspirationista, joka myöskin aina on jokaisen sivistyksen, kulttuurin ja muodon takana alkuaan ollut.

Näemme, kuinka sillä tavalla meille kaikille täällä Euroopassa tunnettu Lutherin uskonpuhdistus, Lutherin reformatio, on sekin renkaana tässä teosofisessa työssä. Se oli julkinen, koska se alkoi vuosisadan alussa, ja sitä ennen kävi salainen teosofinen inspirationi Euroopassa, täällä kristikunnassa. — Lutherin

reformationi – kuten muistamme – sai apua pohjoisesta. Pohjolan leijona, joksi Kustaa Aadolfia nimitettiin, tuli joukkoineen pohjoisesta, Ruotsista. Hän auttoi niitä veljiä Saksassa, jotka olivat omaksuneet Lutherin uskonpuhdistuksen ja siis pyrkivät eroamaan katolisesta kirkosta. Hän auttoi heitä, ja sentähden sanotaankin historiallisessa kirjastossa, että ilman hänen toimenpidettään uskonpuhdistuksesta ei luultavasti olisi tullut niinkään paljon, kuin siitä tuli. Tosin se tapahtui veren ja tulen kustannuksella. Ihmisverta vuodatettiin, ja tulella hävitettiin paljon. Mutta meidän täytyy sanoa, että toistaiseksi ei ole ainakaan täällä kristikunnassa saatu paljon mitään aikaan ilman suurta tuskaa ja ihmistappoa.

Ei se mitään ihanteellista ollut, että Lutherin reformationia autettiin tulella ja miekalla. Mutta kuitenkin meidän täytyy tunnustaa ja ymmärtää, mikä puhdas vaikutin oli kuningas Kustaa Aadolfilla ja kuinka mitätöntä olisi epäilemättä ollut muulla tavalla aikaansaada semmoista omientuntojen ja ajatusten vapauttamista, mihin reformationi itse asiassa tähtäsi. Sehän saatiin aikaan johonkin määrin ainakin.

Sisäisesti katsoen ja hengen maailman kannalta, sen Valkoisen Veljeskunnan kannalta, joka on kaikkien näiden teosofisten yritysten takana, itse uskonpuhdistus kyllä jäi kesken ja tavallaan epäonnistui. Pieni askel otettiin eteenpäin Europan älyllisessä ja sanokaamme siveellisessä elämässä, mutta uskonpuhdistus jäi kuitenkin aivan kesken, koska se uusi kirkko, tai ne uudet kirkot, jotka syntyivät, eivät silti olleet mitään todellisesti kristittyjä kirkkoja. Eivät nekään seurakunnat, jotka nyt syntyivät ikäänkuin katolisten seurakuntien raunioille, päässeet ollenkaan varsinaiseen kristinuskoon. Ei niistä tullut mitään todella kristittyä seurakuntaa, seurakuntia semmoisia, joita olisi eläyttänyt Jeesus Kristuksen elämänyymmärrys, hänen oppinsa, hänen katsantokantansa. Ne olivat seurakuntia, jotka jossain määrin ja tärkeissä kohdin erosivat vanhoista katolisista opeista ja menettelytavoista ja olivat kyllä niitä edellä, mutta eivät silti, niinkuin sanottu, saavuttaneet esimerkiksi alkukristillistä puhtautta missään muodossa. Sentähden Valkoisen Veljeskunnan kannalta tuo Lutherin uskonpuhdistus kuin pysähtyi omaan alkuunsa, jäi kesken, ja maailma tuli taas enemmän tai vähemmän entisen kaltaiseksi.

Ei se uskonpuhdistus siis onnistunut, ja Valkoisen Veljeskunnan kannalta on hyvin epäiltävää, onnistuuko mikään uskonpuhdistus vielä. Sanotaan päinvastoin eräässä vanhassa itämaalaisessa ennustuksessa, että ei ole mitään toivoa näistä joka vuosisata uudistuvista yrityksistä. Eivät ne vie toivottuun loppupäähän, ennenkuin itse viisauden jalokivi, itse Valkoisen Veljeskunnan ulkonainen johtaja tässä näkyväisessä maailmassa antaa itsensä syntyä. Se taas ei voi tapahtua koska tahansa. Se tapahtuu silloin, kun se aika on täyttynyt. Silloin voi taas joku korkea mestari syntyä maailmaan, ja silloin hän saa aikaan omalla vaikutuksellaan sen, johon on pyritty pitkin vuosisatoja. – Näin sanoo vanha itämaalainen ennustus, ja ainakin siitä päättän, mitä tähän saakka on ollut, voimme melkein päättää, että se on niin.

Tämä ei suinkaan vähennä meidän tehtäväämme, tehtäviämme, vaan täytyy yrittää, mitä suinkin voimme. Valkoisen Veljeskunnan kannalta on aivan välttämätöntä, että noudatamme sitä korkeata käskyä, joka tuli keskiajalla. Aina yritetäänkin jokaisen vuosisadan lopulla uudistaa tuo teosofinen vaikutus ja sitten seuraavan vuosisadan alussa panna toimeen sitä enemmän jokaisen omassa uskonnossa, jokaisessa kulttuurissa siihen määrin, kuin kyseessä olevassa kulttuurissa herätään. Se jää tietysti meidän tehtäväksemme.

Kuvaavaa on, että kun viime vuosisadalla taas Valkoisessa Veljeskunnassa ajateltiin sen vuosisadan ajatusponnistusta ja sitä inspirationia, mikä oli lähetettävä maailmaan, niin kun veljeskunnassa siitä neuvoteltiin, useimmat olivat sangen epäroivällä kannalla siitä, että se nytkään onnistuisi. Muutamat arvelivat, että pitäisi jatkaa vain salaista toimintaa vielä: että se teosofinen työ, mitä piti tehdä, piti tehdä salassa eikä julkisesti. Etenkin oli muuan europalainen mestari siinä veljeskunnassa jyrkästi vastustavalla kannalla. Hän sanoi, ettei ole toivoakaan, että länsimaalaiset kansat osaisivat ottaa vastaan mitään. Jos julkisesti yritetään, merkitsee se, että jollei sitä ihmistä ristiin naulita, häntä häväistään äärettömästi ja hänen työnsä heitetään romukoppaan. Ei sitä oteta vastaan. »Minä tunnen ne kristityt joukot», sanoi hän, »ne ovat

toivottomia siinä merkityksessä. Niitä ei saa henkisesti liikkeelle. Se vuodatus, joka annetaan heille, pysähtyy heidän omaan tyhmyteensä».

Mutta sitten oli – ihme kyllä – kaksi itämaalaista mestaria, jotka teosofisessa liikkeessä tunnetaan Morjan ja Kut Humin nimillä, jotka olivat sitä mieltä, että heidän on yritettävä. »Meidän täytyy joka tapauksessa totella tuota korkeaa käskyä ja panna jotain toimeen. Jos te muut epäilette, onko mahdollonta, onko mahdollista yrittää mitään julkisesti, niin me tahdomme yrittää». He päättivät yrittää parastaan, he kaksi ystävästä. He valitsivat sitten Morjan vanhan opetuslapsen, joka syntyi Heleenan nimellä venäläiseen perheeseen. He päättivät esittää hänelle tuon asian. Kun kokouksessa niin arveltiin, niin toiset mestarit heti sanoivat: »Luonnollista on, että autamme teitä teidän yrityksessänne niin paljon kuin mahdollista. Emme vain uskalla ottaa vastuuta päällemme.» Yksin sekin eurooppalainen mestari, joka oli kaikista pessimistisin, sanoi: »Kyllä minäkin, jos teidän yrityksenne vähänkään onnistuu, koetan parastani. Ja onhan mahdollista», hän sanoi, »että ensi vuosisadan alussa, kahdennenkymmenennen vuosisadan alussa, voidaan yrittää jotain kristikunnassa. Minä olen sitä kyllä ajatellut ja olin ajatellut, että se vasta olisi julkista, niinkuin ennenkin oli ollut: että julkiseksi tulisi se työ, joka aloitetaan kahdennenkymmenennen vuosisadan alussa ja tähtää kristinuskon puhdistamiseen. Mutta jos teidän yleismaailmallinen työnne saa jotain aikaan, on se parempi. Meidän työemme tulee kuin sen jatkoksi, niinkuin se aina on perustunut sille inspiratsioonille, mikä on ollut edellisen vuosisadan viimeisellä neljänneksellä.

Sitten nuo itämaalaiset mestarit ottivat Helena von Hahn'in – sittemmin H. P. Blavatskyn – työaseekseen, ja hänen avullaan teosofinen liike pantiin alulle maailmassa julkisena. Se oli nyt ensimmäinen julkinen yritys, ja meidän täytyy tunnustaa, että se on saanut paljon hyvää aikaan. Ihmiset ovat sentään kaikkialla täälläkin kristikunnassa heränneet ymmärtämään asioita toisella tavalla kuin ennen, varsinkin ulkonaisia ja henkisiä, mutta myöskin sosiaalisia asioita toisella tavalla kuin ennen. Nyt siitä lähtien, kun teosofinen ilmoitus tuli julkiseksi viime vuosisadalla, voimme nähdä, kuinka yhteiskunnassamme on aivan kuin herätty suurempaan tietoisuuteen siitä, että ihmisten täällä maan päällä pitäisi muuttaa elämänsä. Jolleivät voikaan rakentaa koko yhteiskuntaa uudestaan ja osaa antaa uutta pohjaa yhteiskunnalle, niin kuitenkin nykyään jo hyvin paljon ymmärretään kaikissa kansoissa, että jos mitään uutta tulee, jos yhteiskunnat tulevat uudistumaan ja elämä muuttuu toisenlaiseksi ja veljellisemmäksi, niin se tapahtuu ja voi tapahtua ainoastaan juuri veljeyden nimessä. Ei voi enää muuttaa yhteiskunnallisia oloja ainoastaan joidenkuiden lakipykälien avulla, pikku parannusten avulla. Sitä on yritetty ja on jätetty myöskin paljon yrittämättä, ja yhteiskunta on enemmän kuin tuhannen vuoden ajan pysynyt semmoisena kuin se nyt on. Kehitystä aina tapahtuu, mutta realistisesti on yhteiskuntamme vielä rakennettu aivan epäveljelliselle pohjalle.

Nyt aletaan ymmärtää. Siihen päin ovat kaikenlaiset liikkeet länsimailla vaikuttaneet. Jos ei muutetakaan koko käsitystä, niin ihmiset hengessään muuttuvat ymmärtämään yhteistä elämää täällä maan päällä uudella tavalla. Olemme kuin umpikujassa. Emme pääse mistään ulos. Elämämme tulee vaikeammaksi ja vaikeammaksi. Yhdestä suuresta surusta ja tuskasta tulemme toiseen. Mutta jos heräämme tuntemaan, että yhteiskunnallinen pohja on oleva yhteistyössä: että kun ihmiset muodostavat yhteiskuntia ja ovat toisiinsa sidottuja ei suinkaan itsekkyyden vaan epäitsekkyyden siteillä, niin ihmisten täytyy rakentaa yhteiskuntansa keskinäisen avuliaisuuden, veljeyden perusteella; silloin ainoastaan voidaan rakentaa uusi yhteiskunta. Se ei merkitse, ettei voisi rahoja ja pankkeja jäädä. Kaikki semmoiset seikat muodostuvat itsestään, kun ymmärrämme, että me olemme ikuisessa kiirastulella täällä maan päällä, jos jatkamme semmoista elämää, että emme ajattele toisiamme ollenkaan.

Useimmat ihmiset vielä ajattelevat ainoastaan itseään ja lähimpiä omaisiaan. Aivan kuin pakosta ihmiset näissä yhteiskunnissa ajattelevat itsekkäästi, ja vain muutamia ihmisiin nähden epäitsekkäästi. Mutta ihmisten täytyy oppia ajattelemaan epäitsekkäästi suurissakin piirteissä: ymmärtämään, että yhteiskunta on todella yhteistä elämää maan päällä ja kaikki ihmisolennot ovat samalla tavalla elämän edessä ihmisyksilöitä, joiden tehtävänä on elää keskinäisessä avunannossa ja rakkaudessa. Kun ihmisten mieli muuttuu tässä

suhteessa, silloin heidän järkensä kyllä kirkastuu toisessakin suhteessa, sentähden että Valkoisen Veljeskunnan inspiratsioni on ensin tätä uskonnollista, sisäistä, henkistä laatua: Muuttukaa veljellisiksi hengessänne ja ymmärtäkää, että kuulutte yhteen ja muodostatte suuren perheen tässä näkyväisessä maailmassa.

Muistamme, kuinka esimerkiksi Paavali yrittää selittää. Hän sanoo: »Me olemme kaikki osia Kristuksen ruumiista. Se on se kokonaisuus, jota meidän kaikkien tulee palvella niinkuin ihmisen jäsenet ihmisen ruumiissa palvelevat kokonaisuutta.» Hän sanoo nimenomaan: »mitä se olisi, jos jalka sanoisi näin ja silmä sanoisi niin.» Jos niillä jäsenillä olisi oma itsekäs tahtonsa, mitä siitä tulisi. Jäsenien täytyy palvella ruumiin kokonaisuutta. Samalla tavalla täytyy, myöskin kaikkien jäsenien kristillisessä seurakunnassa palvella ainoastaan Kristusta, sitä Täydellistä Ihmistä, joka pyrkii elämään kaikkien kautta. – Se on yhteiskunta tässä merkityksessä, se on Kristusihminen. Yhteiskunta on suuri ihminen, ja meidän kaikkien, jotka olemme jäseniä yhteiskunnassa, täytyy tunnustaa tuo suuri ihminen, tuo suuri yksilö ja sen tiellä kulkea. Kun ymmärrämme tuolla tavalla oman asemamme, dharmamme elämässä, silloin elämämme voi tulla onnelliseksi ja tuskattomaksi ilman turhia kärsimyksiä. Sitä ennen on kaikki aivan epävarmaa.

Ajatelkaamme jotain kansaa suuren vaaran uhatessa. Jos esimerkiksi sota on julistettu ja koko kansa tulee siihen mielentilaan, että nyt on meillä vihollinen ja se tulee tappamaan meitä ja hävittämään kaikki meiltä, jollemme me sitä vastusta; niin silloin koko kansan läpi käy yhteinen tunne, että meidän yhteiskuntamme on vaarassa. Rakkaimpamme ja kaikki on vaarassa. Se kansa tuntee silloin vaaran hetkellä itsensä yksilöksi, todelliseksi yhteiskunnaksi. Siinä hetkessä on kuin rakkaus toteutuisi ihmisten kesken maan päällä. Semmoisina hetkinä, kun innostus on suuri, voivat aivan vieraat ihmiset vaikka syleillä toisiaan kadulla, ja paras hyvä on herännyt ihmisten sydämissä.

Se ei ole tietysti pysyväistä, sillä vaikka yhteinen hätä herättää veljeyden tunteen, niin se häipyi, kun siinä hädässä ei ole mitään kaunista. Se kaunis tunne muuttuu pian suureksi tuskaksi, kärsimykseksi, sadatukseksi ja kiroukseksi. Silloin ei ole enää sitä samaa veljeyttä ja rakkautta olemassa. Tuo esimerkki näyttää kuitenkin meille, mitä mahdollisuuksia ihmiskunnassa on, ja kuinka ihmiset kuitenkin joskus voivat tuntea olevansa yhtä.

Voimme ymmärtää sentähden, kuinka paljon suuremmassa määrässä vielä he voivat tuntea yhteisyyden tunnetta, tuntea rakkautta, auttamisen halua toisiaan kohtaan, kun elämä on kirkastunut heille, ei ainoastaan tilapäisenä vaarana ja hätänä, vaan suurena iankaikkisena todellisuutena. Elämä on juuri sitä ikuista vaaraa. Se ikuinen vaara on siinä, että itsekkyyden, julmuuden – ja kaikki pahat voimat ovat alituisesti vaanimassa meitä ja hyökkäämässä meidän kimppuumme. Meille täytyy tulla selväksi tuo uusi elämäkatsomus, että olemme joka hetki suuren hädän ympäröiminä, mutta joka hetki olemme suuren mahdollisuuden rajalla. Joka hetki voimme ottaa vastaan Kristuksen läheisyyden. Joka hetki voimme sydämessämme tuntea Kristuksen läsnäolon ja hänen rakkautensa, nimittäin Jumalan rakkauden meidän omassa sydämessämme. Me voimme joka hetki avata sydämemme tuntemaan, kuinka kaikki kuulumme yhteen, riipumme toisistamme. Silloin ei ole hetkellinen vaara meitä siihen vienyt, vaan itse elämän alituinen todellisuus. Vaara piilee aina itsekkyyden elämässä. Apu ja pelastus on aina olemassa rakkaudessa ja epäitsekkyydessä. Kun me ihmiset yhteiskunnissamme heräämme tätä ymmärtämään, silloin koittaa koko ihmiskunnalle parempi aika. Silloin osaamme ottaa vastaan myöskin semmoisen vuodatuksen, mikä on tähän asti tapahtunut ja tapahtuu vuosisadan viimeisellä neljänneksellä.

Jos käännätte huomionne hetkeksi H. P. Blavatskyn kirjoihin ja ensimmäiseen teosofiseen inspiratsioniin, huomaatte, kuinka ne tähtäävät juuri tähän. Kaikki hänen kirjoituksensa tähtäävät siihen, että tietäisimme, mitä olemme ja kuinka meidän on elettävä ja oltava yhdessä. Sitten voimme myös nähdä, että emme yksilöinä ja yhteisönä osanneet ottaa vastaan tuota inspiratsionia. Kuitenkin se jäi piilemään ihmiskunnan tajuntaan, niin että tänä päivänä ymmärretään ne asiat paremmin kuin ennen. Me emme täällä kristikunnassa enää vaella yhtä suuressa sydämen kyllyydessä kuin ennen tätä teosofista liikettä.

Tietysti jo viime vuosisadalla paljon hyviä ajatuksia liikkui ilmassa ja pyrki esille kirjallisuudessa ja eri liikkeissä – esimerkiksi sosialistisessa liikkeessä, – mutta eivät kuitenkaan mitkään ajatukset ja tunteet saaneet semmoista selväpiirteistä, aivan järkevää muotoa kuin H. P. Blavatskyn teosofisessa julistuksessa.

Sen teosofisen julistuksen toinen puoli, joka on aina seurannut seuraavan vuosisadan alussa, on myöskin alkanut näkyä vaikutukseltaan. Me voimme, kun tänään katselemme maailmaa, nähdä oireita siellä täällä. Voimme sanoa, että Venäjän suuressa vallankumouksessa kärsittiin suuria tuskia, mutta siellä myöskin yritettiin suuria asioita. Ainakin silloin, kun tämä bolsevistinen valta pääsi valtaan maailmansodan jälkeen, ainakin silloin oli muutamia ihanteita selvänä näillä ensimmäisillä perustajilla, ja he julistivat niitä, puhuivat niistä ja sanoivat: Tämmöiseen – ja tämmöiseen suuntaan täytyy ihmiskunnan elämän kulkua. Meidän täytyy valtakunnassa järjestää asiat niin, että maa on yhteinen kaikille. Kukaan ei ole rikas eikä köyhä. Aseet heitetään jokeen, poltetaan tai tehdään niistä työaseita eikä enää sota-aseita.

Sillä tavalla he julistivat ja saivat joukot mukaansa. Kaikki olivat väsyneitä sodan kauhuihin. Kun jotkut innostuneet ihmiset julistivat uusia ajatuksia, ihastuivat kaikki. Venäjän kansa ihastui. Tietysti voimme ymmärtää, että talonpojat ovat varovaisempia aina. Hän, joka viljelee maata, tietää: Oli asia miten tahansa, oli keisari, kuningas tai miten tahansa. Minun työni on välttämätöntä. Ei mikään valtakunta pysy pystyssä, jollen minä hommaa maasta ruokaa, jota aina tarvitaan. He ovat puuhissa, joita minä en ymmärrä, mutta minun työtäni heidän on pakko ymmärtää. Minä en käsitä, että jos meidän kylässä tarvitsee rakentaa silta joen poikki, emme saa rakentaa niinkuin tahdomme, ennen kuin kaikenlaiset paperit ovat kulkeneet virastoissa ja kaikenlaiset herrat päätelevät sinne tai tänne, tai ehkä huonon aterian vaikutuksesta päättävät, ettei se olekaan tarpeellinen. – He olisivat mieluummin rakentaneet tuon sillan ilman muuta, sillä he tiesivät, että se oli tuiki tarpeellinen. Heille on ollut käytännössä yhdentekevää, kuka tahansa istuu jollain valtaistuimella. Eihän se heitä ajatteluta. – Näin ajateltiin kaikkialla maaseudulla.

Niinhan se on ollut yhteiskunnissa täällä länsimailla. Hyvin vähän on kansaa kasvatettu. Ranskan suuren vallankumouksen jälkeen on alettu kyllä antaa kaikille sitä henkistä hyvää, mitä on saatu. Mutta viime vuosisadan loppupuolella saattoi vielä joku ylhäinen venäläinen mies sanoa: On turhaa jakaa sivistyksen, opin ja kaiken tietomme asioita kaikenlaisille ompelijattarille ja pikkueläjille, työmiehille, maataviljelevälle kansalle j.n.e. He tulevat vain levottomiksi ja tyytymättömiksi omiin oloihinsa. He pyrkivät pois omasta luokastaan, ja siitä tulee vain huonompaa.

Niin joku ylhäinen venäläinen saattoi vielä silloin sanoa, mutta elämä on opettanut toista. Meille on selvinnyt, että jos mitään tarkoitusta on järjestetyllä yhteiskunnalla, se tarkoitus on siinä, että jos sen avulla saavutetaan suurempia mahdollisuuksia, tietoja ja kaikkea hyvää täällä maan päällä, niin se on kaikille jaettava. Muuten ei ole mitään tarkoitusta järjestetyllä yhteiskunnalla. Mehän emme tarvitse silloin mitään kulttuuria, jos se kulttuuri on ainoastaan muutamien hyväksi ja toiset saavat maksaa kaikki menot. Sanotaan: järjestyneet yhteiskunnat ovat sitä varten, että voisimme pitää puoliamme sodassa. – Silloin ei huomata, kuinka tyhmä se huomautus on. Nämä sodat ovat mahdolliset ainoastaan sen kautta, että juuri järjestytään yhteiskunniksi. Lisäksi sentakia mahdolliset niissä, että ihmiset eivät ole vielä käsittäneet, mitä varten järjestetty yhteiskunta on. Ei se ole järjestetty sotia varten. Meidän täytyy ymmärtää, että emme ole olemassa sitä varten, että tekisimme toiselle yhteiskunnalle pahaa, vaan että oman yhteiskuntamme voisimme järjestää hyvään päin.

Tämän tunnustavat ihmisyksilöt joka puolella. Suuret valtiomiehet tunnustavat tällä tavalla. He ovat ainoastaan vaikeassa asemassa sen kautta, että he eivät voi asettaa omaa valtakuntaa yhtäkkiä johonkin vaaranalaisuuteen. Kaikki täytyvät yhdessä. Ei kukaan uskalla yksinään mitään tehdä.

Korkeintaan voi uskaltaa joku aivan pieni valtakunta, jonka kuka tahansa suuremmista voisi siepata. Silloin toisissa suuremmissa valtakunnissa heräisi omatunto: Tuolle pienelle raukalle ei saa tehdä mitään.

Kaikki säälivät ja vahtivat, että sille ei saa tehdä mitään paha. Se olisi kuin ensimmäinen vetoaminen rakkauden voimaan. Se olisi pieni alku. Ei kukaan esimerkiksi hyökkää Sveitsin kimppuun. Se on pieni maa aivan kuin ulkopuolella koko Europan politiikkaa. Se nousee todella semmoisena lumihuippuisena muun Europan yläpuolelle. Kaikki muut Europan valtakunnat ovat keskenään sopineet, että Sveitsi on oleva aina ulkopuolella kaikkia vaaroja. Siinä on hyvä esimerkki siitä, mihin joku pieni maa kykenee.

Sentähden ei sittenkään ole toivotonta, että meidänkin kristikuntamme kulkee eteenpäin kehityksessä ja saavuttaa joskus semmoisen ajankohdan, että kaikki suuretkin valtakunnat ovat heittäneet sodan mahdollisuudenkin pois tilikirjoistaan.

Kun erikoisesti nyt ajattelemme sitä työn jatkoa, mikä tällä vuosisadalla on alkanut ja tulee vielä kasvamaan ja vaikuttamaan teosofisen liikkeen inspiratsioonina, niin voimme ymmärtää, mitä on aivan kuin ennustettu. Voimme ymmärtää, että nyt tällä vuosisadalla jatketaan teosofisen liikkeen työtä sillä tavalla, että kristikunnassa esimerkiksi täytyy tapahtua uusi uskonpuhdistus, voisimme sanoa tavallaan vanhan Lutherin uskonpuhdistuksen jatko. Sen täytyy jatkua, sillä juuri teosofinen inspirationsi on niin paljon valaissut ihmisten mieltä kaikissa kansoissa, että he aivan kuin aavistavat ja vaativat, että uskonto – etenkin kristinusko täällä – olisi jotain; ettei se olisi vain ulkonainen laitos, jolla on paljon kauniita kirkkoja maan päällä, vaan että se olisi sisäisesti jotain uutta elämää.

Tämän teosofisen inspirationsin vaikutuksesta ovat ihmiset myöskin ainakin ne, jotka ajattelevat, alkaneet huomata, että uskonnollinen elämä ei ole sitä, että joitakin metafyyssillisiä tai filosofisia oppeja pidetään totena, vaan sitä, että se antaa enemmän voimaa parempaan elämään. Se on siveellistä vaikutusta, eikä aivan epämääräistäkään laatua, että me määräämme, minkälainen ihmisen elämän ja yhteiskunnan siveellisen elämän pitää olla j.n.e. Uskonnon tulee olla sitä, että näytetään, mihin meidän tulee pyrkiä ja mennä. Emme ainoastaan itse saa olla omana mittapuunamme. Vaikka kyllä sydämemme, järkemme ja omatuntomme on apuna hyvän määrittelemisessä, emme kuitenkaan voi keksiä, mitä se hyvä on. Uskonto on juuri sitä, että joku kehittyneempi olento on näyttänyt omalla persoonallisuudellaan ja myöskin omilla opeillaan, mikä on kaunista, hyvää ja oikeaa. Sitten me tunnemme omassa sydämessämme, että hän on todella sellainen korkea olento, joka näyttää meille tietä ja puhuu totta.

Otamme esimerkiksi Jeesuksen neljännen käskyn: »Älä vastusta sitä, joka on paha». Emme sitä ilman muuta ymmärrä. Suuria tuskia kärsittyämme huomaamme kyllä: Parempi olisi minun sittenkin olla vastustamatta tuota paha ihmistä. – Muistamme jonkun väkivaltaisen tapauksen nimittäin. – Tietysti meidän täytyy aina sanoa: Kun tunnemme, että joku on meistä häijy tai paha, täydymme sanoillamme häntä oikaista; mutta meidän tehtävämme ei ole estää sitä väkivaltaa käyttäen. Siihen tähtää Jeesuksen käsky: »Älä vastusta sitä, joka on paha». Joka on paha, saa itse kärsiä kauheasti. Sanoilla ainoastaan neuvokaamme häntä, mutta sitten meidän täytyy antaa hänen tehdä, mitä hän tahtoo. Se on hänen oma tuhonsa.

Muistamme, kuinka Jeesus viimeisellä aterialla katoi leipäpalasen viiniin, antoi sen Juudalle ja sanoi: »Tee nyt pian se, minkä tahdot tehdä». Jeesus, aivan kuin auttoi häntä: Tee nyt päätös. Siinä oli kuin pieni mahdollisuus, että Juudas olisi voinut kääntyä. Jos Juudas olisi huomannut, että hän voi muuttaa kaikki, tehdä tyhjäksi kaikki paha, minkä oli tehnyt, olisi hän juossut heti ylipappien luo ja selvittänyt: Minä kadun äärettömästi. – Hän oli kaikista hienoin, jumalallisin ihminen, minkä tiedän. Mutta hänellä oli oma pirullinen ylpeytensä, joka sanoi: Sinä rakastat Jeesusta. Älä anna ihmisten halveksia häntä. Häntä pidetään huonona ja epäsideellisenä ihmisenä, joka liikkuu vaan kaikkien miesten ja naisten kanssa. Hän istuu pöydässä, missä ryyppätään, ja on yleisten naisten kanssa samassa seurassa. Minä, Juudas, tiedän, että hän on todella kaikista puhtain, hienoin ihminen, mitä on olemassa. – Hän ajatteli itsekseen: Sentähden minä tahdon asettaa hänet tuommoiseen äärettömään kohtaan. Kun sotamiehet ottavat hänet kiinni, kutsuu hän kaikki enkelit taivaasta auttamaan. Sitten hän pääsee hallitsemaan Juudeankin valtakuntaa, ja minäkin istun yhtenä hänen ministerinään. – Sillä tavalla hän ajatteli. Ei hän oikeastaan mitään paha tahtonut, ainoastaan kiihkeässä rakkaudessaan erehtyi.

Sentähden hän möi mestarinsa, ajatellen, että nyt tulee suuri kohta. Kun Jeesus kastoi leipäpalan, antoi hänelle ja sanoi: »Tee pian, mitä ole aikonut», niin Juudas kyllä säpsähti. Hän lähti ulos ja ajatteli: Mitähän hän tarkoitti? Tarkoittiko hän? – Ei, ei hän saa tarkoittaa semmoista, – että tässä ei tulekaan mitään hyvää. Mutta miksi hän katsoi niin ankarasti. Tietysti hän tarkoitti: »Mene pian, sitten minä näytän, mikä minä olen».

Tietysti Jeesus näyttikin sitten, mikä hän oli: antoi viedä uhrilampaana itsensä ristinpuuhun. Juudaalle se oli liian suuri pettymys: »Minä olen kavaltanut sen parhaimman ihmisen», ja hänen täytyi mennä hirttämään itsensä. Se psykologia on aivan selvä.

Tuo neljäs käsky: »Älä vastusta sitä, joka on paha», on ihmeellinen käsky. Emme sitä itse keksisi. Mutta kun yksi mestariolento on näyttänyt: »Kas tuossa on teille tie, tehkää sillä tavalla», niin meidän täytyy sitä miettiä, eläytyä siihen ja omaksua se. Semmoinen on kristinuskon tehtävä. Semmoinen olisi kristittyjen kirkkojen tehtävä: muuttaa kaikkien ihmisten elämänkäsitys. Silloin tietysti voisivat myöskin itsestään muuttua olosuhteet maan päällä. Jeesuksen kaikki käskyt ne ovat kuin puukoniskuja itsekkyydelle. Ne lävistävät ikäänkuin itsekkyyden panssarin ja sitten meidän korkeampi minämme saa näyttää, mikä me olemme. – Jeesuksen kaikki käskyt lähtevät kuin korkeammasta minästä. Se on uutta.

Se uskonpuhdistus, mikä nyt on pantu alulle, tähtää tietysti siihen ja toteuttaa juuri sitä, että kristikunnassa itse usko, itse uskonto tulee puhdistetuksi. Se, mitä nyt tarjotaan kristinuskon nimessä, ei ole mitään kristinuskoa. Se kristinusko tulee puhdistettavaksi. Nyt kulkevat ennustukset siihen suuntaan, että samalla tavalla kuin Lutherin uskonpuhdistuksessa itse se pelastava voima tuli Pohjolasta, niin Pohjolassa pitää nyt alkaa koko uskonpuhdistus. Uskonpuhdistuksen tulee saada kiinteä muoto täällä pohjolassa. Se merkitsee – sanoo silloin ennustus, – että täällä Pohjolassa syntyy Pohjolan valkoinen valtakunta. – Huomatkaa, että on ruvettu nimittämään Helsinkiä Pohjolan valkoiseksi kaupungiksi. – Täällä on syntyvä Pohjolan valkoinen valtakunta. Siihen kuuluvat silloin Skandinavian maat: Suomi, Ruotsi, Norja ja Tanska, Itämeren maakunnat ja luultavasti myös pohjois-Saksa. Se on Lutherin uskonpuhdistus, joka alkaa ikäänkuin uudestaan. Sen synty kulkee kuin käsi kädessä Pohjolan valtakunnan kanssa. Pohjolan valkoinen valtakunta voi kyllä muodostua poliittisista ja kulturellisista syistä. Vaikka suomalainen voi ajatella: Kuinka me voisimme olla yhdessä Ruotsin, Norjan, Tanskan j.n.e kanssa; kuinka me voisimme niiden kanssa yhdessä olla. – Hänenkin mielensä voi muuttua, kun hän tietää, että kysymys on myös Suomensukuisista kansoista, kansoista pohjois-Venäjällä.

Nämä ovat tuommoisia tulevaisuuden haaveita, mutta on semmoinen ennustus olemassa. Sen tulevaisuuden ensimmäinen näkijä oli tuo ranskalainen lääkäri Nostradamus, joka eli 1500-luvulla. Hän oli jo nähnyt näitä asioita. Hän nimittäin ennusti, että etelä-Eurooppa ja osa keski-Eurooppaa joutuu muhamettilaisten haltuun. Kristikunta pannaan äärimmäiselle kohdalle, ja ainoastaan se, että Pohjolassa muodostuu valtakunta, joka todella omaksuu alkuperäisen todellisen kristinuskon, pelastaa maailman. Silloin siellä etelässä, katolisissa maissa, heidän silmänsä kääntyvät pohjoiseen päin. Siellä pohjoisessa, siellä kristinusko on todella saavuttanut toisen muodon. Kansat ja ihmiset muualta katolisista maista tulevat oppimaan, mitä kristinusko on. Niissä katolisissa maissa tapahtuu suuri herätys ja se, että muhamettilaisetkin sortavat heitä, tekee, että heissäkin nousee kristinuskon oikea henki. Sitten muhamettilaiset lähtevät pois, ja koko Eurooppa tulee kristityksi juuri sillä tavalla, kuin se ei ole koskaan ollut. Ei se nyt ole kristitty. Ei se tunne edes Jeesuksen käskyjä, mutta aikojen kuluttua kaikki tulee muuttumaan. Se Pohjolan valtakunta, joka ensimmäisenä saa säilyttää tuon kristinuskon ja viedä sen alkuperäiseen puhtauteen, on Europan edeltäjä ja on onnellisessa asemassa. Se on ääretön suosio kohtalon puolelta, että kohtalo tarjoaa tilaisuuden muutamille kansoille: Te voitte tulla kristityiksi ja auttaa koko niisanottua kristikuntaa.

Kysymys, mikä juuri täällä Pohjolassa on kaikessa edessä, on tuo: Tahdotteko tulla kristityiksi? Tahdotteko kaikki nämä kansat ja valtakunnat todella omaksua Jeesus Kristuksen pyhän opin ja ruveta

seuraamaan Jeesus-Kristusta, jota nimitetään Vapahtajaksi? – Semmoinen kysymys asetetaan kaikille näille Pohjolan kansoille ja valtakunnille.

Ruusu-Risti, joka lukeutuu teosofiseen liikkeeseen, on tuntenut alusta lähtien, että sillä on jokin tehtävä täällä Europassa, Pohjolassa, Suomessa; Ruusu-Risti, joka on tämän nähnyt, tietysti sanoo kohtalolle: Jos minä kelpaan johonkin, jos minua voidaan käyttää johonkin, silloin käyttäkööt he, jotka ohjaavat kansojen henkisiä kohtaloita, minua työmaanaan, sitä kaikkea mahdollisuutta, mikä minussa, Ruusu-Ristissä, piilee. – Näin olemme me Ruusu-Ristissä ajatelleet alusta lähtien. Me olemme tahtoneet tarjoutua henkisten opettajien ja ohjaajien käytettäväksi. Me tahdomme olla mukana siinä uskonpuhdistuksessa, joka on jo alkanut ja on tulossa.

Me iloitsimme nähdessämme semmoisia yrityksiä, kuin esimerkiksi tanskalaisen kuvanveistäjän Andersenin, joka kirjoitti kirjan kansainvälisestä kaupungista. Hän esittää siinä, että olisi perustettava kansainvälinen kaupunki, joka olisi suojattu tietysti kaikilta vaaroilta. Ei mikään sota voisi sitä uhata. Siinä olisi yliopistot, taideakatemit, koulut ja kaikenlaista semmoista, mikä on yhteistä silloin kristikunnalle. Hänkin ajatteli Amerikkaa, mutta sitten huomasi, ettei se siellä sovi. Se täytyy olla Europassa. Hän kävi täällä tutkimassa. Hän uhrasi sen kirjan laatimiseen enemmän kuin 150.000 dollaria – seitsemän ja puoli miljoonaa Suomen markkaa. Sitä kirjaa on sitten lähetetty kaikkialle ympäri maapalloa.

Äsken hän vielä kävi Italiassa Mussolinin luona, ja Mussolini ihastui kovasti hänen ajatuksiinsa, sillä hän selitti, kuinka semmoinen kansainvälinen kaupunki olisi omiansa edistämään rauhaa kaikkialla, kuinka siellä työajossa tehtäisiin työtä rauhan puolesta, että kristikunnassa olisi kuin yksi sydän ja yksi pää. Kun hän siellä esitti näitä asioita, ihastui Mussolini ja sanoi: »Minä lahjoitan heti maata täältä Rooman lähistöltä. Italia lahjoittaa maapalstan. Toteutukoon tuo aate!»

Saa nähdä mitä siitä tulee. Saa nähdä, mitä Pan-Europasta tulee. Tuommoisesta aloitteesta iloitsimme ja toivomme kaikki sille hyvää menestystä. Samalla me tunnemme, että tahdomme olla mukana siinä uskonpuhdistuksessa, joka on pantu alulle. Siinä työssä tahdomme olla mukana. Sillä me ymmärrämme, että jollei saada ihmisten mieliä muuttumaan, kirkkoja herätetyksi, kristikuntaa herätetyksi aluksi ainakin Pohjolassa ymmärtämään, mistä on kysymys: ymmärtämään, että Kristuksen uskonto ei vielä ole näyttänyt itseään maan päällä. Jollei saada ihmisiä ymmärtämään tätä, niin on maan päällä toivotonta, sillä henkinen tekijä on ihmisissä aina voimakkain. Hirmuisen pintapuoliset ehkä voivat tehdä poikkeuksen, mutta niitä on kauhean harvassa.

Uskonnossa on henkinen elämä suurimpana tekijänä. Sitä ei voida riistää pois. Venäjällä koetetaan sitä, mutta päinvastoin tiedämme, että uskonnollinen elämä puhdistuu ja voimistuu siinä häväistyksessä ja vainossa, mitä siellä materialistisen hulluuden puolesta tehdään. Siinä vain kasvaa halu tuntea sisäistä elämää, Jumalaa. Se on suurin tekijä ihmiskunnassa vielä. Niin kauan kuin emme Jumalaa täydellisesti vielä tunne, niin pyrkimyksemme ja halumme on totuuden tietämiseen. Se on kaikista voimakkain tekijä ihmisen psykologiassa.

Uskonpuhdistus, joka taas kohottaisi ihmisten mieliä korkeammalle tasolle, ymmärtämään, mikä jokaisen ihmisen dharmaa, elämäntehtävä on, olisi välttämätön. Kun se uskonpuhdistus olisi ensin raivannut tietä paremmalle elämänymmärrykselle, silloin varmasti myöskin syntyisi tuo valkoinen valtakunta, josta valo tulisi leviämään ympäri kristikuntaa. – Minun toivoni on, että se uskonpuhdistus voisi toteutua, että sen aika pian koittaisi.

Koska tämä nyt oli viimeinen luentoni tänä syksynä ja etenkin tänä talvena, niin kiitän teitä kaikkia myötätunnostanne ja toivon teille kaikkea hyvää.

VELJEYS.

Elian lähetysskirje n:o 2.

On olemassa suuri totuus, jonka moni meistä varmaan on kuullut lapsena, mutta sittemmin vanhemmaksi tultuaan unohtanut. Ja tämä totuus koskee Jumalan kaikkiallisuutta.

Kun Châteauneuf, josta sitten tuli suuri ja kuuluisa mies, oli pieni kymmenvuotias poika, tahtoi piispa kerran koetella pojan käsityskykyä ja sanoi hänelle: „Sinä saat minulta omenan, jos voit sanoa minulle, missä Jumala on.“ — „Ja minä annan sinulle kaksi“, vastasi 10-vuotias poika kohta, „jos sinä voit sanoa minulle, missä Jumalaa ei ole.“

Eikö tämä ollut viisas vastaus? Ja se tuli lapsen suusta. Lapsi näkee useimmin selvemmin ja kauemmas kuin täysi-ikäinen. Moni ihminen, joka on elänyt kymmeniä vuosia, luulee, että Jumala istuu jossain pilvien takana, jyristen ja tuomiten. Pieni lapsi tietää enemmän kuin hän. Lapsi ymmärtää, että Jumalan valo ja Jumalan elämä loistaa kesän päiväpaisteessa ja että kukkasat kedolla ovat kauniit, sentähden että Jumalan kauneus niissä asuu. Lapsi ymmärtää, että Jumalan ilo laulaa linnun viserryksessä ja että Jumalan rakkaus loistaa äidin katseesta. Niin, mitä kaikkea lapsi ymmärtääkään!

Pitääkö meidän nyt hävetä omaa tietämättömyyttämme? Ei tunnustakaamme, että olemme unohtaneet, vaikka mekin kerran tiesimme ja tunsimme, että Jumala oli kaikkialla.

Ajattele nyt tätä: Jumala on kaikkialla. Ajattele oikein, mitä se merkitsee. Silloinpa epäilemättä teet merkillisen huomion. Sinä huomaat, että koska Jumala on kaikkialla, hän myös on läsnä sinussa itsessäsi. Jumala on sinussa läsnä. Voitko sen käsittää ajatuksellasi? Hän on päässäsi, sydämässäsi, käsissäsi. Sinä olet oikea Jumalan temppele, niinkuin apostolikin sanoi: „Te olette pyhän hengen temppele.“

Mutta millä tavalla nyt luulet, että Jumala osottaa läsnäoloaan sinussa? Auringossa hän oli valona ja elämänä, kukissa kauneutena, linnun laulussa ilona, äidin katseessa rakkautena. Mitä hän on sinussa?

Oletko koskaan lyönyt väsynyttä vaimoasi, oletko koskaan torunut miestäsi, kun hän palasi kotiin päivän työstä? Oletko koskaan kärsimättömästi tiuskannut lapsillesi, kun he anoivat sinulta ystävällistä ja rohkaisevaa katsetta, oletko koskaan tuntenut vihan syytyvän sydämässäsi toveria, ystävää, kanssaihmistä

kohtaan ja oletko ajatellut ilkeitä ja pahoja ajatuksia hänestä?

Tiedänpä kyllä, että kaikki olemme tehneet itsemme syypäiksi näihin synteihin, sillä inhimillistä on erehtyä. Mutta saatammeko väittää, että semmoisina hetkinä Jumala toimi meissä? Saatammeko väittää, että Jumala löi kädellämme, että Jumala loukkasi sanoillamme, että Jumala vihasi sydämessämme, että Jumala ajatteli pahoja ajatuksia päässämme? Emme, sitä en usko kenenkään tahtovan väittää, ei kukaan ole niin paatunut, että hän sen tekisi. Uskontohan opettaa meitä tunnustamaan omaa viheliäisyyttämme ja heikkouttamme. Se meille opettaa, kuinka hyvä ja suuri ja ihana Jumala on, jotta kykenisimme erottamaan, koska Jumala on meissä ja koska hän ei ole.

Kas siinäpä sen nyt sanoin. Jumala on niin suuri ja kaunis ja hyvä. Hän rakastaa maailmaa, hän antaa aurinkonsa koittaa kaikkien elävien olentojen, niin hyvien kuin pahojenkin ylitse. Hän on kuin henki, joka on paljasta totuutta, hän on kuin loistava valo ja kuin ihanin soitto. Hänen olemuksensa on rakkautta, hänen nimensä on autuutta, hänen elämänsä on kuolemattomuutta. Kauneimmat sanat eivät ilmaise, mitä hän on.

Kun hän on meissä elävä, silloin emme saata lyödä kädellämme, emme huutaa ja torua suullamme, emme vihata sydämessämme, emme suuttua mielessämme, emme hautoa pahoja tai saastaisia ajatuksia aivoissamme. Vaan kun hän on meissä, silloin on kaikki sulaa päivänpaistetta ja linnun laulua ja kukkastuoksua. Silloin kätemme tekee ilolla työtä vaimon ja lasten, ystävien ja omaisten, tuttujen ja tuntemattomain puolesta. Silloin kielemme puhuu lohdutuksen sanoja niille, jotka surevat, silloin rakastamme täydestä sydäimestä kaikkia niitä, jotka ponnistavat ja pyrkivät ja kärsivät, silloin ajattelemme vain iloisia ja onnellisia ja toivorikkaita ajatuksia. Maailman suru ei meihin koske, mutta tunnemme halua keventää sen raskasta taakkaa, ja tämä halu kasvaa päivä päivältä voimakkaammaksi.

Niin se on, kun Jumala on meissä elävä. Jumala ihmisessä — mikä suuri ja ihmeellinen totuus! Tiedätkö, minkä nimen voisimme sille antaa? Kutsuimme Jumalaa auringon paisteesta valoksi ja elämäksi, kukassa kauneudeksi, linnun laulussa iloksi, äidin katseessa rakkaudeksi. Kuinka meidän nyt tulee kutsua Jumalaa ihmisessä? Meidän täytyy löytää nimi, johon sisältyy kaikki muut. Sillä eikö ihminen ole kaunis, kun hän ajattelee kauniita ajatuksia; eikö hän anna elämää, kun hän auttaa nälkäistä ystävää; eikö hän ole sulaa riemua, kun hän saa ylistää Jumalan isällistä rakkautta; eikö hän ole paljasta rakkautta, kun hän työskentelee raskautetun maailman puolesta? Onpa kyllä, ihminen on kuin mykiö eli linssi, joka yhteen kohtaan kokoo kaikki eri säteet, ja sentähden ei riitä, jos me vain sanomme, että Jumala ihmisessä on kauneus tahi että hän on elämä tahi että hän on rakkaus, sillä hän on kaikkea tuota yhtäikää. Ja sentähden tahtoisin sanoa, että Jumala ihmisessä on *veljeys*.

Kuvitteleppa mielessäsi ihmistä, jossa Jumala elää. Eikö semmoinen ihminen ole totinen Veli kaikkia kohtaan? Hän ajattelee kauniita ajatuksia, jotka auttavat hänen veljiään lähemmäksi Jumalaa, hän puhuu lämpimiä sanoja, jotka antavat uutta rohkeutta horjuville veljilleen, hän tekee semmoisia tekoja, jotka herättävät eloon ihmisten uupuneen uskon ihmisessä asuvaan Jumalaan, Veljeyteen.

Sillä veljeys on elävä todellisuus. Jumala on kaikkialla, Jumala on ihmisessäkin. Sitä et voi kieltää valehtelematta itsellesi. Sitä et voi kieltää, jos mielit kuunnella, mitä omatuntosi sanoo. Mutta sinä voit tulla siitä vakuutetuksi, jos etsit sitä Jumalaa, joka asuu omassa sielussasi, ja sinä olet sen tietävä, niin pian kuin löydät hänet.

Niin, veljeys on syvälinen todellisuus, mutta nytpä kuulen sinun kysyvän: missä ovat veljet?

Ja minä vastaan: älä kysy niin, sillä katso, sinä itse olet tuleva veljeksi. Vai etkö koskaan ole kuullut Jumalan ääntä sydämessäsi? Etkö koskaan ole kuullut sen äänen puhuvan sinulle samoja sanoja kuin suuri opettaja Jeesus, kun hän sanoi:

Älä vihastu.

Ole puhdas ajatuksissasi.

Älä sitoudu valalla.

Älä vastusta pahaa.

Elä sovussa kaikkien kanssa.

Rakasta lähimmäistäsi niinkuin itseäsi; ja ole täydellinen niinkuin taivaallinen isäsi täydellinen on.

(Matt. ev. V luku.)

VELJEYSAATE
JA
PAHANTEKIJÄT

PARI TEOSOFISTA NÄKÖKOHTAA
KIRJOTTI

PEKKA ERVAST

HELSINGISSÄ 1909
TEOSOFINEN KIRJAKAUPPA JA KUSTANNUSLIIKE

JOENSUUSSA 1909
Joensuun Kirjapaino-Osakeyhtiö

I.

Rikollisuus ja rikoksentekijä.

Kaikilla yhteiskunnilla on ollut ja on lakinsa, joiden mukaan kansalaisten yhteiselämä on järjestetty. Niitä lakeja elämässään noudattamalla yksilö pysyy kunnollisena yhteiskunnan jäsenenä. Jos hän niistä suhteessa tai toisessa poikkeaa, tekee hän itsensä syypääksi lakien rikkomiseen, ja semmoisten tapausten käsittelemiseksi on olemassa erityinen rikoslaki, jonka mukaan syyllistä rangaistaan.

Tämä yhteiskunnallinen oikeuslaitos on tarkotettu olemaan jonkinmoinen inhimillinen vertauskuva siitä luonnon oikeuslaitoksesta, jota kutsutaan karmaksi eli jumalallisen koston laiksi.

Ero on kuitenkin silmiinpistävä. Luonnonlaki ei erehdy, karma antaa jokaisen niittää minkä hän on kylvänyt, ei enempää eikä vähempää. Kuinka vaillinainen taas on inhimillinen oikeuslaitos, kuinka erehtyväinen, kuinka väärä monessa tapauksessa! Sen edessä usein suurin syyllinen esiintyy viattomuuden valkoisessa puvussa ja rikoksen tekijäksi leimataan ihmistä, joka yhteiskunnan lakeja rikkoessaan on mielestään tavotellut korkeinta hyvää!

Tarkotuksemme on ensi luvussa hieman arvostella inhimillistä oikeutta; tässä sitä vastoin tahdomme tarkastaa ihmistä, joka pahantekijänä rikkoo sekä inhimillisiä että jumalallisia lakeja. Mutta hänenkään syyllisyyttään emme aio tutkia maallisen tuomioistuimen edessä. Tahdomme tutkia, koska ja missä määrin ihminen on syyllinen luonnon järkähtämättömän lain, karman, edessä, koska hän sielullisesti katsoen on rikollinen ja koska hän on pahuudessaan vajonnut siihen syvyyteen, jota kutsutaan mustaksi magiaksi eli perkeleellisyydeksi.

Silloin meidän heti on tehtävä ero rikoksen ja rikollisuuden välillä. Toista on tehdä rikos, toista olla rikollinen.

Rikollisuus on sielun tila, mutta rikokseen voi tehdä itsensä syypääksi ihminen, joka ei sielussaan ole rikoksentekijä. Asian valaisemiseksi tahdomme ensin puhua pari sanaa rikoksesta eli pahasta teosta.

Paha teko on fyysillisen tason eli maailman pahuutta ja sen aiheuttajana on tunnemaailman (astralinen) voima, toisin sanoen sokea himo, kehityksen alkuaikoina myös älymaailman (mentalinen) voima, nimittäin tietämättömyys. »Tietämättömyys on kaiken pahan juuri», sanoi Buddha, ja jokainen ihminen, joka arvostelee elämää kehityksen kannalta, ymmärtää, että kaikki meidän tietomme hyvästä ja pahasta tulee kokemuksen kautta; ellemme ensin tietämättömyydestä tekisi ja kokisi pahaa, emme tietäisi mitään pahasta. Tämä tietämättömyydestä tehty paha on kehitykselle välttämätön. Vanhempain oikeus oman korkeamman päätöksensä nojalla määrätä tyttäriensä aviopuolisot saattaa olla tietämättömyydestä aiheutunut rikos semmoisissa tapauksissa, jolloin pakollinen avioliitto loukkaa tyttären sisimpiä tunteita. Murha tai muu väkivalta, joka tapahtuu oikeutetuksi uskotusta kostonhimosta, on niinkään tämänlaatuinen pahanteko. Samaten uskonsodat, vainot j. n. e., mikäli tekijät ja toimeenpanijat uskovat niiden oikeudellisuuteen, puhumattakaan viattomien lasten tietämättömydessään tekemistä rikoksista.

Hieman toisin on sen pahan teon laita, joka ei aiheudu tietämättömyydestä, vaan himosta — hetkellisestä himosta, viettelyksestä, kiusauksesta. Se ei ole kehitykselle välttämätön, mutta koska sen ehtona on sielullinen heikkous, karaistumaton tahto, on se omiansa edistämään kehitystä niitten kärsimysten, ajatusten ja omantunnonvaivojen kautta, jotka tekoa seuraavat. Tämmöisiin pahoihin tekoihin kuuluvat esim. ne murhat, rosvoukset, varkaudet ja väkivaltaisuuudet, jotka tapahtuvat sodassa. Ei

sotaurhoja voi kutsua rikoksentehtäjäiksi siinä merkityksessä, jota tässä tarkotamme ja josta kohta puhumme, mutta kuka sotamies kykenee vastustamaan sitä murhan- ja verenhimoa, joka herää hänessä taistelun temmellyksessä? Ja kun valloitetussa kaupungissa päällikkö — niinkuin ennen oli tapana — julisti sotamiehilleen, että he niin ja niin monen tunnin aikana saivat vapaasti ryöstää ja murhata, niin ei löydy sanoja kyllin realistisia kuvaamaan niitä kauhuntekoja, joihin tilaisuus vietteli siivoimmatkin sotilaat. Sokean himon synnyttämiä pahantekoja ovat niinkään ärsytetyn ihmisen tekemä väkivalta, hädässä tai puutteessa tapahtuva varkaus, uudesta lemmestä aiheutuva aviorikos j. n. e.

Kaikkien tämänlaatuisten rikosten tunnusmerkki on, että niiden takana ei ole paha tahto. Ne tapahtuvat tietämättömyydestä tai heikkoudesta, mutta niiden tekijä ei ole paha tahtonut ehdoin tahdoin. Ne luovat tietysti fyysillistä karmaa¹⁾ ja niiden sielullinen vaikutus asianomaiseen voi olla turmiollinen, mutta niiden tekijöitä ei saa pitää varsinaisessa merkityksessä rikoksellisina ihmisinä, niin kauan kuin heidän tahtonsa vielä on pahan ulkopuolella.

Sillä mitä on rikoksellisuus? Se on sielun tila, joka ilmenee rakkautena eli vetovoimana erityiseen pahan muotoon eli syntiin, ja se on tunnemaailman (astralitason) pahuutta, jonka synnyttäjänä on mentalinen voima, nimittäin ajatus. Ottakaamme esimerkkejä.

Milloin varkaus ei tapahdu tietämättömyydestä eikä sokeasta himosta, vaan siitä pahasta tahdosta, jonka omistajaa syystä voimme kutsua todelliseksi varkaaksi? Silloin kun varas on ajatellut tekoaan edeltäkäsinsä, tietää mitä hän tekee, nauttii siitä tai pitää sitä oikeana, omana »elinkeinonaan» tai tapanaan hankkia itselleen varoja ylelliseen ja nautintorikkaaseen elämään. »Miksikä minä en varastaisi?» kysyy itseltään semmoinen ihminen. »Yhteiskunta», ajattelevat filosofisemmat varkaat, »ja kaikki ihmiset etsivät kuitenkin onnea ja nautintoa; jokainen koettaa haalia itselleen minkä hän voi». Ja vaikka he tuntevat omassatunnossaan, että varkaus ei ole oikea, vaikka sille annettaisiinkin toinen nimi: että petos ja huijaus missä muodossa tahansa on yhtä rikoksellinen kuin varsinaisen varkaus, he kuitenkin mieluummin kuuntelevat himojensa ääntä ja toistavat itselleen, etteivät ole muita huonompia, kunnes tulevat siveellisesti välinpitämättömiksi.

Paljon on puhuttu »pyhästä omistusoikeudesta» ja väitetty, että jos ei sitä olisi, ei olisi varkautakaan. Jos voisimme ajatella yhteiskuntaa, jossa ei kukaan omistaisi mitään, olisi tosin ulkonainen varkaus mahdoton, mutta olisiko silti ihmisten rikokselliset taipumukset poistettu? Kun eivät ne enää ilmenisi varkauden muodossa, täytyisi niiden puhjeta tekoihin toisella tavalla, ja ihmisen ikuisen kehityksen kannalta ei ole niin tärkeitä, minkälaiset yhteiskuntamuodot kulloinkin ovat, kuin mille kannalle ihminen asettuu niiden suhteen. Itse asiassa nykyisetkin yhteiskuntamuodot kaikkine vääryyksineen saattavat kasvattaa ihmisyksilöitä: omistusoikeuden tarkat rajat »minun» ja »sinun» välillä voivat opettaa meitä mieluummin kärsimään ja tulemaan toimeen tyhjällä kuin varastamaan. Täten meissä voi kehittyä sekä kärsivällisyyttä, että kieltämyskykyä — ja kuinka muuten voisimme onnellisemmissa yhteiskuntaoloissa pysyä vajoamatta laiskuuteen, ylellisyyteen, nautinnon himoon ja lopulta mustaan magiaan? Jälleensyntymisopin valossa ymmärrämme, että nykyisissä oloissa syntyy sama sielu milloin köyhänä, milloin rikkaana. Osaako se ihminen oikein käyttää rikkauttaan, joka tuhlaa varansa nautintoihin ja laiskuuteen? Eikö hän ole semmoinen sielu, joka köyhänä syntyen kehittyisi varkaaksi? Ja hyvin luultavaa on, että hän ensi elämässään syntyikin semmoisiin oloihin, että hänestä täytyy tulla varas, ellei hän tahdo luopua ylellisestä nautinnonhimoistaan.

Koska taas sukupuolielämän alalla rikos ei kuulu ensimmäiseen luokkaamme, vaan on suora tulos siitä pahasta tahdosta, joka on rikoksellisen ihmisen tunnusmerkki? Silloin kun rikoksen tekijä nauttii teostaan sukupuolisyntinä, kun ei ole kysymyksessä yllättävä lempi tai sokea himo, vaan edeltäkäsinsä mietitty ja

¹⁾ Esim. huonon ympäristön tulevassa ruumistuksessa. Tavataanhan usein kaupunkien »roistoväen» kesken syntyneiden ja kasvaneiden »pahankuristen» lasten joukossa semmoisia, jotka eivät ollenkaan ole pahoja sydämessään, vaikka ympäristö on kasvattanut heistä pahantekijöitä. Tällaiset sielut ovat sitäpaitsi usein kotoisin raakalaisroduista.

hyväksyty askel tai suorastaan himollinen ja hekumallinen elämäntapa.

Tämä kysymys on nyt sangen laajaperäinen. Sillä missä määrin sukupuolihimo on oikeutettu, missä määrin se on »luonnollinen»? Vai onko se oikeutettu ollenkaan?

Näyttää todella siltä, että on ihmisiä, joiden mielestä koko sukupuolielämä on »alhaista», »epäpuhdasta», miltei »luonnotonta». He asettuvat samalle kannalle kuin katolinen kirkko uskonnon palvelijoiden suhteen, kun se määräsi, että papit ja piispat tekisivät kauhean synnin, jos menisivät naimisiin. Seurauksena tästä todella luonnottomasta määräyksestä oli tietysti, että niitä kirkon palvelijoita, yksin paavienkin joukossa, oli harvassa, joilla ei ollut jalkavaimoja ja sukupuolisia syrjäsuhteita; täytyihän kirkon nimenomaan lopulta tehdä semmoiset suhteet »luvallisiksi», joskaan ei »lailisiksi». Mutta joskin meidän siis heti täytyy syrjäyttää kysymys sukupuolihimon luonnottomuudesta ja myöntää että sillä on asemansa ja tehtävänsä ihmiselämässä — harvoja yksilöitä lukuunottamatta —, emme tällä vielä suinkaan ole ratkaisseet toista kysymystä, nim. missä määrin sukupuolinen elämä on luonnollista ja oikeutettua.

Tästä asiasta ollaan teoretisesti, muodollisesti eri mieltä; se on mielessä pidettävä, jos tahtoo asiaa puolueettomasti pohtia. Eivät ainoastaan yksilöt, vaan kokonaiset kansakunnat ja uskonnot ja historialliset ajat ratkaisevat kysymyksen eri tavalla. Kristitylle on luonnollista ajatella, että kysymys on valmiiksi ratkaistu elinkautisen yksiavioisuuden kautta, vaikkei käytännössä aina noudateta lakia täällä länsimaillaakaan, mutta muhamettilaiselle esim. moniavioisuus on yhtä laillinen ratkaisu. Kreikkalaiskatolisessa kirkossa avioero on mahdoton, mutta protestantisissa maissa pyritään yhä suurempaan vapauteen siinä suhteessa. Meidän aikanamme katsotaan epäilevin silmin kaikkia lähempiä tunteita samaan sukupuoleen kuuluvien henkilöiden välillä, mutta vanhassa Kreikassa esim. epäiltiin sitä nuorukaista pahoista tavoista, joka ei voittanut itselleen vanhempaa ystävää ja opastajaa, kuten Cornelius Nepos meille kertoo.

Näin ollen tuntuu miltei mahdottomalta asettaa ikuisesti päteviä rajoja luonnollisuuden ja luonnottomuuden välille. Ja vaikka kunkin ajan ja yhteiskunnan laeissa ja määräyksissä saattaa olla ja on paljon vääriä ja ennakkoluuloihin perustuvaa, jopa epäinhimillistäkin, on kuitenkin pääasiallisesti asetettu niissä jonkinmoinen ihanne eli yleisnormi sille sivistykselle, jota sama aika ja yhteiskunta edustaa. Kun sitten ihanteet muuttuvat, kun tieto ja kokemus laajenee, saattaa aika ja yhteiskunta muuttaa lakejaankin.

Mutta meidän ei tarvitsekaan tässä kirjoituksessa yrittää sen kysymyksen ratkaisua. Olkoon yhteiskunnalliset lait minkälaiset tahansa, niiden rikkominen on yhteiskunnan silmissä rikos; tämä ei suinkaan merkitse, että rikoksen takana seisoi rikoksellinen ihminen — suurimmat ja jaloimmatkin ihmiset voivat olla lainrikkoojia! Meidän tehtävämme tässä on tarkastaa, mitä rikoksellisuus on psykologisena ilmiönä, ja saatamme sentähden käytännöllisesti vastata kysymykseen, missä määrin sukupuolielämä on luonnollinen.

Itse asiassa vastaus siihen kysymykseen on yksinkertaisempi ja helpompi kuin luulisimme.

Sukupuolielämä on luonnollinen siinä määrin kuin se pysyy suoranaishana, niin sanoaksemme puhtaana himona, joka luonnon voiman tapaan vaikuttaa ihmisessä. Se kadottaa raikkaan luonnollisuutensa niin pian kuin siihen sekottuu ajatus, niin pian kuin se — teosofisesti puhuen — astralisesta nousee mentaaliseksi väreilyksi. Ja koska sitä ihmistä tuskin on — sivistysmaissa ainakaan —, jossa himo läpi elämän säilyttäisi paradisaillisen viattomuutensa, on meillä tarjona kaksi mahdollista tapaa, joilla ajatuksen ja himon yhtymä saattaa tapahtua.

Ensimmäinen on se, että ihminen käyttää ajatustaan himonsa hillitsemiseksi ja siis taistelee sitä vastaan, milloin se tahtoisi vietellä tekoihin, jotka järki ja tunto päättää vääriksi; tai että hän välttää kaikkia sukupuolielämään kuuluvia ajatuksia ja siis itsetietien koettaa säilyttää »viattomuuttaan».

Toinen on se, että ihminen ajatuksessaan alkaa hemmotella omaa viettiään, antautuu himollisen

mielikuvituksen valtoihin ja miettii keinoja, millä hän voisi himoan tyydyttää ja nautintoaan lisätä — ja tämä leimaa hänet rikokselliseksi yksilöksi. Hänenkin omatuntonsa alussa varottaa ja nuhtelee. Mutta aivan kuin varas ajattelee: »miksikä en varastaisi?» niin ajattelee irstailijakin: »miksikä en tyydyttäisi himoani?» ja lopulta hän ei kuulekkaan omaatuntoaan, vaan pitää elämänsä aivan luonnollisena ja oikeana. »Niinhän kaikki muutkin tekevät. Jokaisella on jokin himo, jota hän koettaa tyydyttää. Ja mitä erityisesti sukupuolielämään tulee, en ole siinä muita huonompi . . .» Toisten suru, kyynel ja rukoukset eivät häntä järkytä. Hän tahtoo olla himonsa orja seurauksista huolimatta, kanssaihminen särkyneestä onnesta välittämättä. Vasta kovat kärsimykset ja tuskat saavat hänet jälleen herätetyksi näkemään, millä tiellä hän kulkee, ja usein nämä tuskat kohtaavat häntä vasta tuonelassa kuoleman jälkeen. Ruumistuuessaan uudelleen maan päälle häntä odottaa fyysisen karman kostava käsi, mutta sen lisäksi hän vielä tuo mukanaan vanhan himon elinvoimaisen siemenen, joka harvoin jää itämättä. Jotkut ihmiset syntyvät täten voittamattomilla intohimoilla, ja kauan heidän täytyy taistella, jos suuntaavat katseensa hyveeseen päin ja mielivät voittaa.

Samoin kuin varkaan ja irstailijan on murhaajan laita, milloin hän ei ole tilapäinen rikoksen tekijä, vaan sielussaan rikksellinen. Häinkin on silloin ajatuksillaan yllyttänyt himoansa ja tukahduttanut omantuntonsa äänen. Voimme erottaa ikäänkuin kaksi tietä, joita myöten ihminen kehittää itsessään murhanhimoa. Toinen on koston ja vihan, toinen julmuudesta nauttimisen tie; jälkimäinen kulkee miltei säännöllisesti käsi kädessä sukupuoli-irstailun kanssa.

Aikana, jolloin sotaa vielä muutamilta tahoilta puolustetaan, jolloin valtioissa ja yhteiskunnissa tapahtuu kaikenlaisia vääryyksiä lain varjon alla, on ymmärrettävä, että koston ja vihan tunteita herää sorretuissa ja kärsivissä. Välistä nämä tunteet johtavat rikoksiinkin, väkivaltaisuuksiin ja murhiin, mutta semmoiset tapaukset kuuluvat ensimmäisen luokkamme fyysisiin pahantekoihin eivätkä ole rikksellisen sydämen aiheuttamia. Mutta rikksellinen on se ihminen, joka kasvattaa sydämessään vihaa sortajaansa kohtaan, joka miettii kosta ja keinoja sen toimeenpanemiseksi, jonka mielestä murha kadottaa vääryytensä ja muuttuu luonnolliseksi keinoksi vihan ja kostonhimon tyydyttämiseksi. Ja kuta itsekkäämmät vaikuttimet ovat, kuta persoonallisempaa laatua viha on, sitä suurempi on rikksellisuus. Vaikka murha on rajumpi ja enemmän luonnon voiman kaltainen teko kuin esim. petos ja varkaus, on murhaaja yhtä rikksellinen ja vastuunalainen ilkitöistään, mikäli hän on niitä mielessään hautonut ja synkistä ajatuksistaan nauttinut.

Ankara on sitä vastoin kaikkien ihmisten siveellinen tuomio julmurin yli. Lapsi, joka kiduttaa eläimiä omaksi nautinnokseen, metsästäjä, joka julmalla tavalla hätyyttää ja ajaa takaa metsän asujamia omaksi huvikseen, eivät tosin aina saa niin ankaraa moitetta osakseen kuin ansaitisivat. Mutta harva on se ihminen, joka ei kauhulla käänny pois semmoisista julmuuksista, joihin monet hallitsijat, Nerot ja Iivana julmat, ja monet muut onnettomat sielut, ritari Siniparrat ja Jack halkaisijat ovat tehneet itsensä syypäiksi. Me ymmärrämme, että he ovat asettaneet inhimillisen järkensä miltei kokonaan oman eläimellisyytensä palvelukseen, ennenkuin ovat vajonneet niin syvälle rikksellisuuteen, että heidän ainoa onnensa ja nautintonsa on veljien veressä ja tuskassa. Katkerat ovat heidän kokemuksensa, vihlovat heidän sieluntuskansa, ennenkuin omatunto herää, ja ylenmääräisesti he saavat ponnistella, ennenkuin kuulustaan jaksavat nousta. Millä tavalla he syntyvät jälleen? Monta kertaa perätysten idioteina, rampoina, tautien kiduttamina.

Näistä esimerkeistä on nyt selvinnyt, mitä rikollisuudella tarkotamme. Olemme nähneet, millä tavalla rikksellisuus syntyy, ja ymmärrämme, että on epäviisasta ja väärää syyttää kohtaloa tai jumalaa tai elämää siitä, että ihminen tulee maailmaan varustettuna rikksellisilla taipumuksilla. Ihminen on itse vastuunalainen pahuudestaan. Rikksellisuus on hänessä kehittynyt siten, että hän on antanut ajatuksensa ja mielikuvituksensa juosta intohimojen viittaamaan suuntaan. Intohimot meillä on perintönä kaukaisista ajoista ja itsessään — puhtaassa muodossa — ne eivät ole »pahoja». Ihminen vasta ne siksi tekee. Ja ihminen on vastuunalainen, sentähden että hän ei ole luonnon orja, vaan vapaa. Ehdottoman vapaata tahtoa hänellä ei ole, mutta ajatus on hänen vallassaan. Hän voi antaa ajatuksilleen vapaat ohjukset, hän voi myös niitä hillitä. Hän voi valita ajatuksensa esineen ja hän voi oppia puhdistamaan sielunsa sisältöä. Hän

voi päästä ajatuksensa herraksi.

Välinpitämättömyys, leväperäisyys ja tunteellinen anteeksiantavaisuus ei siis ole paikallaan, kun on kysymys rikoksellisista taipumuksista omassa itsessämme tai muissa. Meidän tulee heti ruveta harjottamaan vastaavia hyveitä ja kääntyä pois pahan teiltä ja auttaa kykymme mukaan toisiakin kääntymään. Millä tavalla tämä jälkimäinen on tapahtuva, on toinen kysymys. Onko ylläpidettävä vankiloita ja kuritushuoneita vai onko ne kerrassaan muutettava kasvatuslaitoksiksi? Tai ehkä koko oikeuslaitoksemme semmoisenaan on hylättävä? Näistä kysymyksistä meidän ei tässä luvussa ole aikomus puhua. Yksityistä ihmistä on aina kohdeltava lempeydellä ja osanotolla. Harva rikoksentekijä on niin paatunut ettei hänessä olisi hyviäkin taipumuksia. Ihmeellisiä vastakohtia mahtuu usein pahantekijän sieluun. Ja toiselta puolen huomaamme, että mitä jaloimmilla ja nerokkaimmilla ihmisillä saattaa olla rikoksellisiakin taipumuksia. Asia on täten siksi monimutkainen, että sen oikeudenmukainen yhteiskunnallinenkin ratkaisu tuottaa suuria vaikeuksia.

Rikoksellisuus ei tosin vielä ole mustaa magiaa, mutta koska rikoksellinen ihminen on askel lähempänä n. k. mustaa maagikkoa kuin siveellinen ihminen, on hänellä vaara tarjona joutua näitten salaperäisten olentojen pauloihin, ja sentähden tahdomme mainita pari sanaa niistäkin.

Maailma yleensä ei tiedä mustia maagikoita olevan olemassakaan, ja ihmiset, jotka ensi kerran kuulevat niistä puhuttavan, pitävät koko juttua mielettömänä taikauskona. Tosin niitä henkilöitä on harvassa, jotka omasta kokemuksestaan tietävät, että semmoisia olentoja on, mutta jos teosofisella tavalla uskomme ihmisen vapaaseen tahtoon ja olemme selvillä ihmisen olemusperusteista, on meidän helppo käsittää teoretisesti, mitä musta maagikko eli noita on.

Hän on ihminen, joka rikoksellisen ihmisen tavalla rakastaa pahaa, mutta voimakkaammin ja kaikkia pahan ilmennysmuotoja, ei ainoastaan erinäisiä syntejä. Hän nauttii itse pahasta ja hän asettaa ajatuksensa kokonaan pahan palvelukseen, ei puolittain eikä muutamien rikoksellisten taipumustensa. Yhtä päättävästi kuin hyveiden harrastaja ja valkoisen magian opiskelija pyrkii vapautumaan pahasta, yhtä päättävästi musta maagikko vastustaa hyviä taipumuksiaan ja koettaa niistä irtautua. Tietäjän suurin vihollinen on viha, velhon on rakkaus omassa povessaan. Hän kehittää rakkautensa pahaan täyteen itsetietoisuuteen. Tajuntansa painopisteen hän siirtää astralitasolta mentaliselle, himosta ajatukseen.

Rikoksellinen ihminen hemmottelee ajatuksillaan astralisia himojaan ja kasvattaa siten taipumusta pahaan, itsekkääseen ajattelemiseen. Musta maagikko hemmottelee koko sielullaan pahoja, itsekkäitä ajatuksiaan ja kehittää itsensä tällä tavalla todelliseksi pahaksi olennoiksi eli perkeleeksi. Sanotaankin sentähden, että hänen pahuutensa on henkistä laatua ja että se on sitä syntiä totuuden pyhää henkeä vastaan, joka on anteeksiantamaton. Hän saattaa hillitä himojaan, milloin tahtoo, sillä hän nousee niiden herraksi, mutta hän antautuu vapaaehtoisesti pahan ajatuksen ja pahan tahdon orjaksi. Hänen synkkä syntinsä on ylpeys ja vallanhimo, joka asettuu Elämän suurta lakia vastustamaan.

Juuri sen kautta, että hän nousee himojensa ja siis astralitason herraksi, hänen suhteensa fyysilliseen tasoon myöskin muuttuu. Rikoksellinen ihminen hakee ja saa tyydytystä fyysillisistä teoista, musta maagikko astralitason himoväreilyistä; s. o. mustan maagikon ei tarvitse tehdä tavallisia rikoksia nauttiakseen — hän on onnellinen voidessaan vietellä muita pahoihin tekoihin, rikoksiin ja synteihin. Ja hänen kykynsä sitä tekemään ei ole vähäinen; hän on itsetietoinen astralitasolla ja saattaa näkymättömänä vaikuttaa muihin. Minkälaisille vaaroille olisimme me ihmiset alttiit, ellei meitä suojelemassa olisi Laupeuden Mestarein valkoinen veljeskunta! »Kiljuvain leijonain» kaltaisina kulkisivat mustat ympäri etsien keitä voisivat pauloihinsa kietoa ja ansaitsemattoman ja voittamattoman kovat olisivat meidän kiusauksemme. Mutta Mestarit suojelevat ihmiskuntaa; ketään ihmistä ei kiusata yli voimien eikä ainakaan vastoin karman säädöksiä. Ainoastaan ne, jotka antautuvat pahan valtaan voivat joutua velhojen uhriksi, ja samaten ne, jotka tahtovat kulkea salaista tietä jumalan valtakuntaan, saavat osakseen taistella mustia vastaan ja oppia voittamaan heidän lumoavia viettelyksiään.

Mustan maagikon olemassaolo riippuu itse asiassa siitä, paljonko pahaa hän voi saada aikaan. Hän tietää varsin hyvin, että hän vannoutuessaan pahan palvelukseen on irrottanut itsestään oman jumalallisen Itsensä ja että hänellä siis ei ole mitään kuolemattomuuden toivoa. Kaikin mahdollisin keinoin hän sentähden koettaa ylläpitää elämäänsä niin kauan kuin mahdollista, sillä kun hänelle viimeinen päivä koittaa, virnistää sen takana olemattomuus. Ja elämä on hänelle kallis; se on ainoa, mikä hänellä on. Sanoin kuvaamattomat ovat ne sieluntuskat, jotka ahdistavat häntä siinä »lakkaamattomassa helvetissä», jota buddhalaiset kutsuvat aviitshiksi ja joka on hänen lopullinen kohtalonsa, ennenkuin (astralisen) kuoleman viikate katkaisee ainiaaksi hänen elämänsä langan.

Muutamit ihmiset tuntevat ylenkatsetta ja vihaa pahantekijöitä ja rikoksellisia kohtaan; yleästi kummastellen he kysyvät itseltään: »mitähän ihmisiä nuokin ovat?» Toisten sydän täyttyy kauhunsekaisella säällillä kuullessaan lapsesta, joka on saatu kiinni varkaudesta, tai palvelijasta, joka on murhannut »hyväntekijänsä», tai vaimosta, joka on tuomittu aviorikoksesta; he ihmettelevät itseksensä, mikä se kohtalo on, joka ajaa toisen ihmisen rikoksen helmaan ja säilyttää toisen eheä-sieluisena kiusauksissa. Edellisten mielestä on aivan luonnollista, että pahantekijä erotetaan muista, siveellisistä ihmisistä, teljetään vankeuteen ja rangaistaan. Jälkimmäiset epäilevät yhteiskunnallisen koston oikeudellisuutta ja soisivat mieluummin, että rikoksellisiakin ihmisiä koetettaisiin kasvattaa hyvällä.

Teosofia puhuu säällillä kaikista ihmisistä, se ei tuomitse ankarasti pahantekijääkään. Kaikki ihmiset ovat koulua käyviä sieluja, toiset vähän vanhempia ja kokeneempia, toiset nuorempia. Ainoastaan täydellinen ihminen, Mestari, on asetettu muitten vanhurskaaksi tuomariksi, toiset voivat korkeintaan opastaa ja siten »tuomita» veljiään siinä suhteessa, missä he itse ovat täydellisesti voittaneet pahan: ainoastaan se, joka itse on ilman syntiä, saa heittää ensimmäisen kiven. Ja merkittävää! Se joka on täydellisin, hän on myös säällivin. Hän ei heitäkään kiveä, vaan hän avaa sylinsä, niin pian kuin syntinen katuu. Kokemattomat sielut vain tuntevat vihaa ja ylenkatsetta pahantekijää kohtaan. Vähänkin kokeneet tietävät, että me ihmiset olemme veljiä siinäkin suhteessa, että kaikki kuljemme ikäänkuin kuilun partaalla: me voimme kaikki kehittyä pahantekijöiksi ja rikoksellisiksi, vieläpä mustiksi maagikoiksikin, elleimme »rukoile ja valvo». Pahan mahdollisuus asuu jokaisessa meissä. Se, joka seisoo, katsokoon, ettei hän lankea. Rakkaus yksin on meidän pelastajamme pahasta.

II.

Luonnollinen ia inhimillinen oikeus.

Huolestunein silmin katselee ihmisystävä rikosten yhä kasvavaa paljoutta; tilastolliset tiedot näyttävät, että kaikissa kristillisissä sivistysmaissa tämä rikosten kasvu tapahtuu monin verroin nopeammin kuin väkiluvun lisääntyminen; kauhustuen hän kysyy itseltään: onko ihmiskunta vajoamassa? Eikö kehityksen laki siinä vallitsekaan? Vai onko vika sivistyksessä?

Joka maassa rakentaa yhteiskunta yhä uusia vankiloita ja kuritushuoneita, kasvattaa yhä enemmän tuomareita ja lainoppineita, lisää polisivoimaansa, korjailee ja parantelee rikoslakipykäläänsä, milloin poistaa, milloin ottaa uudelleen käytäntöön ruumiillisen ja kuolemanrangaistuksen. Täytyyhän yhteiskunnan kaikin mokomin suojella itseään pahantekijöiltä! Ja ennen kaikkea sen täytyy puoltaa oikeutta ja edustaa maailman järkähtämättömän siveellisiä lakeja! Mutta kaikesta tästä huolimatta ja aivan kuin oikeuden arvokkuutta ilkkuen laittomuudet yhä lisääntyvät, rikokset rehottavat ja pahuus kasvaa päivä päivältä.

Ja ihmisystävä pudistaa päätään: mitä on tehtävä? Vieläkö on uusia vankiloita rakennettava, kasvatettava uusia syyttäjiä ja tuomareita? Pois se. Sitä tietä kulkiemme joudumme lopulta perikatoon. Toisia keinoja on keksittävä pahan voittamiseksi ja ehkäisemiseksi. Mutta mitä keinoja?

Tutkikaamme pahan syitä. Ehkä sitten itsestään selviää, mitä keinoja on käytettävä sen voittamiseksi tai vastustamiseksi.

Yhteiskunnallisen kristilliskirkollisen oikeuslaitoksemme kannalta katsoen rikosentekijä on ilkeämielinen olento, joka tahallaan rikkoo lakia ja järjestystä vastaan ja siis ihmisessä piilevän oikeuskäsitteen ja luonnossa vallitsevan syysuhteen lain mukaisesti ansaitsee rangaistusta ja kosta yhteiskunnan puolelta. Sielutieteellinen tutkimus on tosin näyttänyt, että usein tilapäiset asianhaarat, kuten juopumus, nälkä tai äkkinäinen mielenhäiriö saattavat olla rikoksia aiheuttamassa, mutta vasta materialistinen katsantokanta, jota monessa suhteessa sosialistinen liike kannattaa, julistaa toisen äärimäisyyden, että rikosten alkusyy onkin yksinomaan kaikennäköisessä yhteiskunnallisessa kurjuudessa, jonka tähden yhteiskunnalla on oikeus suojella itseään pahantekijöiltä tai vapauttaa itsensä niistä, vasta sitten kun se ensin on koettanut heitä kasvattaa.

Totuus kulkenee kultaista keskitietä tässä kuten muissakin suhteissa. Teosofisen sielutieteen kannalta on kyllä olemassa ilmiö, jota voimme kutsua rikolliseksi ihmiseksi; olemme koettaneet kuvata häntä tämän kirjoituksen edellisessä luvussa. Mutta teosofiseen maailmankatsomukseen mahtuu tietysti toinenkin puoli totuudesta, jonka mukaan ehkä useimmat rikokset ovat tilapäisrikoksia eivätkä varsinaisesti rikollisten ihmisten tekemiä; tästäkin tosiasiaa edellä huomautimme.

Kun siis tahdomme tutkia rikosten syitä, emme suinkaan saa tyytyä tietoon, että on olemassa rikollisia ihmisiä, vaan tulee meidän myös tarkastaa, missä määrin ulkonaiset olot ovat omiansa aiheuttamaan tilapäisiä lainrikkomuksia tai suorastaan herättämään ihmisessä uinuvia rikollisia taipumuksia uudestaan eloon. Tarkkaavainen tutkija oivaltaa silloin pian, että sosialistisissa valitusvirsissä on paljon perää.

Yhteiskunta sanoo puoltavansa jumalallista ja inhimillistä oikeutta; sen oikeuslaitos edustaa niin sanoaksemme karman toimeenpanevaa voimaa ja ylläpitää yhteiskunnassa oikeudellista tasapainoa. Sen kirjoitettu laki määrittelee, milloin oikeudellista tasapainoa on rikottu, ja samalla se säättää, millä tavalla rikos on rangaistava. Törkeimpiä rikoksia ovat ne kolme: murha, siveysrikos ja varkaus, joista edellisessä luvussamme oli puhetta ja joita vastaan oikeuslaitos erityisesti on ottanut puolustaakseen yhteiskuntaansa. Katsokaamme nyt, missä määrin yhteiskunta itse toteuttaa vaatimuksiaan näissä suhteissa.

»Älä tapa, älä tee siveysrikosta, älä varasta», opetetaan vuosi vuodelta kirkoissa ja kouluissa ja katkismuksissa selitetään tarkemmin, mitä kaikkea murhalla, siveysrikoksella ja varkaudella ymmärretään. Siitä huolimatta juuri tämän laatuisten rikosten lukumäärä vuosi vuodelta kasvaa. Minkätähden? Silminnähtävästi sentähden että yhteiskunta itse ei noudata omia lakejaan.

Mitä on murha? Hengen riistäminen toiselta väkevämmän oikeudella. Mutta murha on väärä, siis väkevämmän oikeus siveellisesti väärä. Murha on toisin sanoen semmoisen siveellisen oikeuden käyttämistä, jota käyttäjällä ei ole, eli murhaajalle kuulumattoman siveellisen oikeuden itselleen ryöstämistä. Kellä nim. on siveellinen oikeus ihmisen henkeen? Ainoastaan sillä, joka hengen on hänelle antanut: jumala, luonto, elämä tai miksi sitä antajaa kutsunemme. Ei ihmisellä itsellään eikä kellään toisella ole oikeutta hänen henkeensä: se oikeus on yksin karman kädessä. Sentähden sanotaan esim., että itsemurhaajan karma on jossain seuraavassa ruumistuksessa kuolla tapaturmaisesti samassa iässä, jossa hän itseltään hengen riisti.

Kuinka nyt menettelee yhteiskunta? Puhumattakaan siitä, että se joskus rangaistukseksi murhaa ihmisen — ennen semmoinen murha oli aivan jokapäiväinen tapahtuma —, se lähettää ihmisiä suurissa joukoissa kuoliaaksi ammuttaviksi, silvottaviksi, piinattaviksi, jopa se heitä erityisesti opettaa toisia tappamaan ja vahingoittamaan, valmistuen ja antaen heidän käteensä inhottavia murha-aseita. Mutta eipä siinä kyllin. Vielä rauhankin aikana se antaa tuhansien jäsentensä kuolla viluun, nälkään ja kaikenlaiseen kurjuuteen; katsomalla etupäässä muutamien aineellista hyvinvointia, se orjuuttaa toisia, käyttää heidän työtään hyväkseen, mutta antaa heidän sortua elämän taisteluun. Ja kuitenkin se itse opettaa

katkismuksessaan: »viidennessä käskyssä Jumala velvottaa meitä auttamaan lähimmäistämme kaikessa hädässä, osottamaan hänelle rakkautta, laupeutta ja kärsivällisyyttä, sekä edistämään hänen ja meidän omaa parastamme sielun ja ruumiin puolesta . . . » Tämä käsky nähtävästi ei ole kirjoitettu yhteiskunnalle itselleen. Se julistaakin hallituksensa ja oikeuslaitoksensa jumalan edustajaksi maan päällä ja siis kohotetuksi kaikkien käskyjen yläpuolelle. Ja sen nojalla se riistää itselleen siveellisen oikeuden, jota sillä — ei ole.

Mitä on siveysrikos? Luonnon silmällä katsoen se on lemmentunteiden, aistillisuuden ja sukuvietin oma- tai väkivaltainen väärinkäyttö. Ihmisellä ei ole omavaltaista oikeutta lemmentunteidensa eikä väkivaltaista oikeutta toisen lempeen. Yksi voima vain on, joka lemmentunteiden antaa ja jolle oikeus kuuluu. Se voima on rakkaus, kahden ihmisen keskinäinen rakkaus. Rakkaus on avioliiton ja yhdyselämän ehto ja perusta. Mutta kuinka menettelee yhteiskunta? Se hyväksyy julkisesti liiton, joka ei perustu rakkauteen, vaan paktoon, rahaan tai muihin vaikuttimiin. Se estää ennakkoluuloillaan ihmisiä rakastamasta toisiaan, sentähden että he tavalla tai toisella ovat toisilleen sopimattomat, ja se tuomitsee siveettömiksi semmoiset, joiden povessa rakkaus palaa oudonvärisellä tulella.

Ja mitä on varkaus? Jos pahansuopa ihminen salaa anastaa hedelmät puutarhani puista ja pensaista, jotka itse olen istuttanut ja hoitanut, on tämä varkautta. Varkauksiksi sanotaan myös, jos köyhä mökkiläinen lähtee luvatta talvipakkasessa rikkaan talollisen metsään polttopuuta hakemaan. Mutta ero näiden kahden tapauksen välillä on silmiinpistävä. Puhumatta vaikuttimesta, joka toisessa tapauksessa on ahneus, toisessa häätä, anastaa edellinen varas semmoista, jota työllä on tuotettu, jälkimäinen semmoista, jota vain »omistetaan». Mieleemme johtuukin heti seuraava kysymys: kuinka on mahdollista, että ihminen omistaa semmoista, jota ei ihmisen työllä ole tuotettu? Ymmärrämme kyllä, että se varastaa, joka salaa vie toiselta ihmiseltä hänen työllään hankkimiansa tavaroita, mutta kuinka on mahdollista varastaa metsää, jota luonto synnyttää ja kasvattaa? Senkö tähden, että metsä on jonkun oma, joka sen rahoillaan on ostanut? Mutta keltä on metsä rahoilla ostettu? Jumalaltako?

Ennenkuin saatamme varkautta määritellä, täytyy meidän määritellä, mitä on omistusoikeus. Ja mitä se on? Mitä ihminen luonnon mukaan omistaa? Vastaus tähän kysymykseen on niin selvä, ettei siitä kenenkään pitäisi olla kahden vaiheella: ihminen omistaa oman työnsä tuotteet ja sen, mitä hän on ostanut tai saanut lahjaksi toisten ihmisten työn tuotteista. Ei mitään muuta. Luonnon kannalta on järjetöntä puhua maan, metsän, veden tai ilman omistamisesta; ne ovat ehdottomasti jumalan omia, koska ne ovat hänen työnsä tuotteita, ja me hänen lapsinaan saamme niitä hyväksemme käyttää. Hän on ne testamentannut meille kaikille yhteisesti eikä ketään erityisesti suosinut eikä syrjäyttänyt. Varkautta on siis: 1) väkivallalla tai salaa riistää ihmiseltä hänen työnsä tuotteet ja 2) olemattomalla oikeudella julistaa itsensä jumalallisten elementtien omistajaksi.

Mitenkä menettelee yhteiskunta? Se rankaisee yksityistä varasta, mutta laeillaan ja järjestyksellään se ylläpitää varkautta suuressa mitassa. Tämä on sängen ikävä tosiseikka, mutta loogillinen ajattelu vie meidät siihen johtopäätökseen. Ja kuka voi totuuden peittää? Yhteiskunta on lakina määrännyt, että yksityinen saattaa omistaa maata ja metsää ja vettä, ja täten ne, joilla sattuu olemaan rahoja, ovat tilaisuudessa laillisesti varastamaan itselleen sen yhteisen perinnön, minkä jumala on kaikille lapsilleen säätänyt. Tämän alkuperäisen vääryyden suoranaisena seurauksena on, että ne, joilla on raha ja maa, tulevat laillisesti varastaneeksi toisilta veljiltään myöskin heidän työnsä hedelmät. Ja tästä kaikesta emme tietysti voi syyttää yksityisiä, vaan yhteiskuntaa, joka itse on rakennettu perin toiselle pohjalle kuin mitä se katkismuksessaan opettaa.

Joudumme välttämättä siihen johtopäätökseen, että meidän kristilliset yhteiskuntamme, kaikista suurista korusanoista huolimatta — huolimatta jumalallisista oikeuslaitoksistaan, kieltävät oman kristillisyytensä ja puolustavat vääryyttä oikeuden varjon alla. Tämä on surullista, mutta totta. Ja näin ollen — kuka saattaa ihmetellä, että rikosten lukumäärä kasvaa samassa määrin kuin ihmiset saavat silmänsä auki?

Meidän täytyy tunnustaa, että jos tahdomme täydellisesti poistaa ulkonaisista asianhaaroista aiheutuvat

rikokset, ei ole sitä varten olemassa kuin yksi tepsivä keino: yhteiskunnallisten olojen perin toiselle kannalle muuttaminen. Olemme nähneet yhden syyn siihen pahaan ja väkivaltaan, joka ympärillämme kukoistaa, ja kun pahan juuri on keksitty, on samalla keksitty parannuskeino.

Vastaus on siis puoleksi valmiina ihmisystävän huolestuneeseen kysymykseen: mitä on tehtävä? Se vastaus kuuluu: yhteiskunnallisen elämän pohja ja perusta on kerrassaan uudistettava.

Onko tämä helppo asia? Se jää reformatorein ja valtioiden itsensä ratkaistavaksi. Emme ole liika tunteellisia. Emme kiros nykyistä yhteiskuntaa. Emme huuda sille helvetin tuomiota. Se on pitkän historiallisen kehityksen tulos. Se on ihmisten tietämättömyydestä, tyhmyydestä ja itsekkyydestä muodostunut semmoiseksi kuin se on. Ja koska yksityisessä ihmisessä aina on hyvääkin, on yhteiskunnassa samoin paljon hyvää. Nykyisellä yhteiskunnallamme on paljon hyviä puolia. Se on opettanut ihmisille järjestystä, valppautta, ahkeruutta, tunnollisuutta, lainkuuliaisuutta ja nöyryyttä. Sen aika on nyt olemaisillaan ohi, sentähden että ihmiset ovat alkaneet nähdä syvemmin, laajemmin ja vapaammin omaan inhimillisyyteensä. Se ei enää vastaa ihmisten ihanteita, heidän oikeuskäsitettään, heidän sydämensä vaatimuksia. Ja sentähden me pelkäämättä saatamme katsoa totuutta silmiin. Nykyinen yhteiskuntamuoto on tuomittu kuolemaan. Tuleeko kauan kestämään, ennenkuin tuomio pannaan täytäntöön, on toinen kysymys. Hyvä olisi, jos uuden luominen tapahtuisi hiljaisesti, yhteisestä sopimuksesta, ilman suuria mullistuksia. Hyvää ei saavuteta pahalla, ja väkivaltaisuudet eivät luo ihmiskunnalle onnea. Ainoastaan tiedon ja valistuksen leviäminen niin rikkaan palatseihin kuin köyhän majaan on luova varman ja luotettavan perustan tulevaisuuden jalolle yhteiskunnalle.

Meidän täytyykin kääntää katseemme pois tulevaisuuden tuulentuvista ja nykyhetken vedoten kysyä: mitä on tehtävä? Kuinka yhteiskunnan tulee kohdella tilapäisiä rikoksentekejiä? Onko sillä oikeus rangaista? Onko sen siveellinen velvollisuus kostaa pahantekijälle? Ja tähän kysymykseen ei nähdäksemme ole muuta kuin yksi ainoa siveellinen vastaus: yhteiskunta ei ole oikeutettu rankaisemaan muita kuin niitä (virkamiehiä esim.), joita se on opettanut ymmärtämään yhteiskunnallisia lakejaan ja jotka ovat suostuneet niitä lakeja noudattamaan. Nyt se tuomitsee ja rankaisee kaikkia umpimähkään, niitäkin, joille se itse on vääryyttä tehnyt, joille se ei ole lakejaan opettanut, joille se ei ole selittänyt, miksikä toinen on rikas, toinen köyhä, miksi toinen on sortaja, toinen sorrettu, miksi toinen on herra, toinen orja. Näillekin onnettomille — ja niille etupäässä — se kostaa, kun ne väärin tekevät; se hylkää heidät lapsina, se ärsyttää heitä nuorina, se telkee heidät vankeuteen vanhoina. Sen menettely on siveellisesti väärä. Se riistää itselleen kostonoikeuden, jota sillä ei luonnosta ole ja jota se ei inhimillisellä tavallakaan ole itselleen hankkinut. Onko ihme, että yhteiskunta itse tälläkin menettelyllään kiihottaa rikollisuuteen ja rikoksia tekemään?

Mutta pahoja ihmisiä, sielustaan rikollisia ihmisiä — niitä kai yhteiskunnalla on oikeus ja velvollisuus rangaista? Onhan se heidän luonnollinen karmansa!

Tulemme nyt huolestuneen ihmisystävän kysymyksen toiseen puoleen. Kuinka yhteiskunnan tulee kohdella sielullisesti rikollisia ihmisiä, niitä, joita olemme kuvanneet tämän kirjoituksemme edellisessä luvussa. Siinä pahan välitön syy on ihmisen omassa sielussa; hän itse on ensisijassa vastuunalainen ilkitöistään. Tottakai hän on ankarasti, vaikka rikoksensa mukaisesti rangaistava?

Sanomme, että rangaistus on pahan teon luonnollinen karma. Joka ihmisen sielussa asuu oikeustajunta. Kun väärin tehdään, rikotaan luonnollista oikeustajuntaa. Loukattu oikeustajunta vaatii korvausta.

Niin on luonnossa. Jokaisella syyllä on seurauksensa. Karma-usko opettaa meille, että syysuhteen laki vallitsee henkisessä ja siveellisessäkin luonnossa. Jos rikomme luonnon lakia vastaan, se kostaa. Tasapainoa on häiritetty, tasapaino on palautettava. Ihminen saa kärsiä.

No niin, me tahdomme siis jäljitellä luontoa ja käydä sen asioilla, kun rankaisemme pahantekijää.

Mutta silloin meidän myös todellisuudessa täytyy edustaa luontoa. Meidän täytyy todella menetellä niinkuin luonto menettelisi. Ja meidän täytyy ennen kaikkea osata vastata kysymykseen, miksi luonto kosta, ja sitä paitsi todistaa, että meidän tarkotuksemme on sama kuin luonnon.

Sillä luonnolla on tarkoitus. Monet kyllä kieltävät kaiken tarkoituksellisuuden luonnolta, väittäen, että luonto on sokea ja järjetön. Mutta teosofia opettaa toista. Ja jos vakavasti ajattelemme, ymmärrämme, että samoin kuin ei luonnossa mitään tapahdu syyttä, samoin ei mikään tapahdu tarkotuksetta. Luonto on järjellinen. Sen johto on yhtä lakisiteinen kuin viisas.

Ja mikä on nyt luonnon tarkoitus kostaessaan? Sen tarkoitus on edistää kehityksen kulkua, sen tarkoitus on kasvattaa. Jos me ihmiset tahdomme luontoa jäljitellä, täytyy meidän rangaistuksemme olla — kasvatusta.

Meidän tulee siis kasvattaa rikollisia ihmisiä! Niin, se on ainoa siveellinen oikeutemme. Me voimme rangaista heitä, jos me varmaan tiedämme, että he siitä paranevat. Tämä joskus tapahtuu. Mutta useimmiten pahantekijä rangaistuksesta paatuu. Hän yltyy himoissaan ja nyt niihin liittyy kostonhalu. Eikö siis luonnollinen johtopäätös ole tämä: miksi kasvattaa (sillä rangaistus on oleva kasvatusta!) rikollista ihmistä vasta sitten, kun hän on rikoksesta joutunut kiinni? Miksi ei suoda hänelle kasvatusta, ennen kuin hän lankeaa rikoksiin? Miksi ei opeteta ja kasvateta häntä himojaan hillitsemään ja niitä vastaan taistelemaan, niin kauan kuin hän vielä on lapsi ja nuori ja kykenee hyviä vaikutteita vastaanottamaan? Ellei yhteiskunta tässä suhteessa laiminlöisi velvollisuuksiaan, ei sen tarvitsisi leikkiä kasvattajaa ikäihmisten kanssa.

Tämä ei ole mikään ennen kuulumaton totuus. Meidän päivinämmä aletaan yhä selvemmin ymmärtää asian oikea laatu. Harva ajattelija enää uskoo säälittömän rangaistuksen kasvattavaan voimaan. Harva ihmisystävä enää puolustaa rangaistusta rangaistuksena. Selvästi nähdään, että rangaistuksen ainoa oikea tarkoitus on kasvattaa, ja pian ymmärretään myös, että kasvatusta on tapahtuva omalla ajallaan, ei silloin, kun on liika myöhäistä.

Ja vielä meidän tulee ymmärtää tärkeä kohta. Rikolliset ihmiset — ihmiset, jotka syntyvät rikollisilla taipumuksilla — ovat sielullisesti sairaita ihmisiä, usein myös sielullisesti vähemmän kehittyneitä. Heitä ei saa leimata pahoiksi ihmisiksi. Heitä ei saa erottaa muista ihmisistä erityisesti onnistumattomina ja ilkeinä olentoina. He tarvitsevat vain suurempaa huolenpitoa, lämpimämpää myötätuntoa, hellempää rakkautta. Nykyisissä yhteiskunnissamme on jo kasvatuslaitoksia tällaisia pahankurisia lapsia varten. Muutamat niistä vaikuttavat paljon hyvää: ne, joissa lapsia rakastetaan. Mutta niistä on poistettava rangaistuskasvatuksen leima. Kaikkia lapsia on kasvatettava, ja jos pahankurisia kasvatetaan yhdessä, on sekin tapahtuva ikäänkuin huomaamatta, ilman häpeän leimaa.

Suuria työaloja avautuu täten yhteiskunnalle, ja siihen päin pyrkimys jo kulkee meidän aikanamme. Tämän pyrkimyksen tunnuslauseena on oleva: rangaistus pois, kasvatusta sijaan. Sillä semmoinen on karman laki ja silloin palvelemme luonnon jumalaa, häntä, joka totisesti on olemassa, eikä mielikuvituksemme luomaa pelättä.

Mutta tämäkin on vielä tulevaisuuden tuulentupia! Meidän täytyy tietää kuinka nyt on menetteleminen. Eikö yhteiskunnan nyt tule suojella itseään — muita rauhallisia jäseniään — pahantekijöiltä? Eikö ole välttämätöntä ottaa kiinni ja teljetä vankilaan murhaajat, varkaat ja väkivaltaisuuksien tekijät? Olkoon, emme tahdo vajota liialliseen tunteellisuuteen. Ehkä nyt vielä täytyy vangita eräitä ihmisiä, samoin kuin mielettömiä suljetaan hulluinhuoneisiin ja tarttuvatautisia erityisiin sairaaloihin. Mutta onko asia sillä autettu? Onko yhteiskunta sillä keinoin päässyt heistä? Onko se vapautunut pahasta?

Tutkikaamme asiaa. Katsokaamme sitä sisäiseltä, salatulta kannalta. Mitä silloin huomaamme?

Tilastotieteilijät ihmettelevät, että rikokset näyttävät aivan kuin tottelevan määrättyjä, vaikka tuntemattomia luonnonlakeja: niiden lukumäärä vähentyy ja lisääntyy säännönmukaisesti; jonkinlaisesta salaperäisestä laista riippuu, miten rikosten eri lajit suhtautuvat toisiinsa, milloin enemmän varkauksia tehdään, milloin enemmän murhia tai siveysrikoksia; ja nämä vaihtelut näkyvät olevan tekemisissä ulkonaisten yhteiskunnallisten, sivistyksellisten ja taloudellisten asianhaarojen kanssa. Onko siis rikollisuus yhteiskunnallinen välttämättömyys? kysyvät eräät statistikot ihmetellen. Onko turha ponnistella pahaa vastaan? Eikö ihmiskunta kuitenkin siitä vapaudu?

Olemme jo edellisessä nähneet, että suuri osa rikoksista, varsinkin n. k. tilapäisistä rikoksista, aiheutuu suoranaisesti yhteiskunnallisista oloista. Näistä rikoksista voimme syystä sanoa, että ne ovat ihmisten kollektivista eli joukkokarmaa, yhteiskunnallista karmaa, joka ei todellisuudessa poistu, ennenkuin yhteiskunnat muuttuvat. Kuinka nyt on varsinaisten rikosten ja rikollisten ihmisten laita? Edustavatko he ainoastaan omaa pahuuttaan vai ilmeneekö heissäkin jonkinmoinen joukkokarma?

Tuossa on murhaaja, joka kauan haudottuaan kosta sydämessään lopulta iskee puukon vihamiehensä rintaan. Onko hän syyllinen? Onko hän vastuunalainen teostaan? Kukaan ei sitä kiellä. Syyllinen hän on ja vastuunalainen. Hän on hautonut mielessään ajatuksia, joita hän itse on tuominnut pahoiksi, mutta joita hän kuitenkin on rakastanut. Rikollinen teko oli loppurengas tässä ajatusten synkässä ketjussa.

Mutta onko hän yksin syyllinen? Onko hän yksin vastuunalainen näistä mustista vihan ja surman ajatuksista? Ei. Kaikki ihmiset, jotka ovat ajatelleet — vaikkapa vain hetkeksi — kosta ja vihaa uhkuvia ajatuksia, ovat kanssasyllisiä hänen kanssaan. Hekin ovat ottaneet osaa hänen murhantekoonsa. Yksi oli käsi, joka puukon ohjasi, mutta ajatusvoima käden takana ei ollut yhden miehen; sadat ja tuhannet aivot olivat sitä voimaa eristäneet.

Tämmöinen on rikollisuuden näkymätön syy. Ihmiskunta on yksi, sen eri yksilöt ovat henkisesti yhtä ja sielullisesti ja ruumiillisesti likeisesti toisistaan riippuvaiset. Sentähden rikollisuus on ihmiskunnan tauti, ja sen taudin uhriksi joutuu milloin toinen, milloin toinen heikko sielu, joka ei ole oppinut itseään hillitsemään.

Mutta itse taudin olemassa olosta me kaikki olemme vastuunalaiset. Me syytämme rikollista yksilöä, me tuomitsemme häntä, me piinaamme häntä — mutta itse asiassa me langetamme tuomion itsemme yli. Ja sentähden on viisas mestari sanonut: heittäköön ensimmäisen kiven se, joka on ilman syntiä.

Epäilemättä varsinainen pahuuskin on kaikkien meidän yhteistä karmaamme. Rikollisuus ja rikollisten ihmisten esiintyminen on yhteiskunnallinen välttämättömyys siihen saakka, kunnes ihmiskunta kokonaisuudessaan on voittanut siveellisen pahan omassa povessaan. Tämä on asian esoterinen eli salainen puoli.

Millä tavalla voimme nyt ihmiskuntana vapautua rikollisuuden taudista? Uudistaaksemme huolestuneen ihmisystävän kysymyksen: mitä on tekeminen, jotta päästäisiin siitä raskaasta taakasta, joka painaa ihmiskunnan hartioita ja jota rikollisuudeksi kutsutaan? Kuten jo sanoimme: ihmiskunnan täytyy voittaa pahuus omassa povessaan. Tämä merkitsee ennen kaikkea, että niiden ihmisten, joilla ei ole voittamattomia taipumuksia rikollisuuteen, on vapaaehtoisesti ja itsetietoisesti liittyminen pyhän Mikaelin taivaallisiin sotajoukkoihin, ja taisteleminen näkymättömässä ja omassa itsessään pahuutta ja itsekkyyttä vastaan; jokainen voitto, minkä he saavuttavat itsensä yli, on samalla voitto koko ihmiskunnalle. Mutta se merkitsee muutakin.

Todellinen voitto itsensä yli saavutetaan siten, että avataan sielun ikkuna jumalallisen hengen valolle ja lämmölle. Kun jumalallinen rakkaus ja jumalallinen tieto tulvaa sieluun, silloin siitä kaikkoaa pois synti ja pahuus. Mutta kuinka jumalallinen rakkaus pääsisi sieluun, jos siinä asustaa viha tai ylenkatse inhimillisiä

veljiä kohtaan? Kuinka jumalallinen rakkaus pääsisi »antamaan anteeksi» sille ihmissielulle, joka ei omasta puolestaan anna anteeksi veljilleen? Sovinto ja yhteensulautuminen tapahtuu ainoastaan anteeksiannon kautta.

Kärsimys on pahan teon karmallinen seuraus. Mutta onko ihmisen tehtävä palvella karmaa? Kosto on Herran, sanotaan. Kosto on karman herrojen, sillä he yksin osaavat viisaasti punnita, minkälainen kosto on omiansa kasvattamaan ihmissieluja. Meidän ei tarvitse ennenaikaisesti käydä heidän teitään, jos tahdomme pyrkiä täyttämään varsinaisia velvollisuuksiamme. Karman herrat käyttävät meitä kyllä tietämättämme välikappaleinaan joko hyvässä tai pahassa, mutta meidän ei tarvitse tahallisesti sekaantua heidän ammattiinsa. Kosto on Herran, ja se merkitsee käännettynä, että anteeksianto on meidän. Meidän tehtävämme ihmisinä on nousta karman yläpuolelle. Olemme kotoisin vapauden hengenmaasta ja meidän kuninkaallinen etuoikeutemme on murtaa karmallisen välttämättömyyden rautaiset kahleet. Meidän tulee palvella maailmankaikkeutemme henkipuolta — jumalaa — ja pyrkiä sen yhteyteen. Kun meidän sydämemme täytyy armahtavalla rakkaudella, kun se näkymättömässä ja näkyväisessä levittää rakkautta ympärilleen, silloin puhdistuu ihmiskunnan ilmakehä pahuudesta ja itsekkyydestä, silloin rikollisuuden tauti hellittää, silloin rikokset vähenevät ja hyvän voima enenee. Lopulta, kun voitto on saavutettu, on ihmiskunta kirkastettu herransa kunnialla, ja sen olemassaolo maailmojen äärettömyydessä on kaikille olevaisille siunaukseksi.

Joudumme täten aina tulevaisuuteen. Aina meidän täytyy kurkistaa peitteen taakse. Mutta pimeä taivas olisikin, ellei toivon tähti tuikkisi. Ja toivon tähden nimi on tulevaisuus.

Ihmisyystävän ei tarvitse epäröidä eikä huolehtia. Rikollisuus ja kaikki paha on kerran häviävä ihmiskunnasta. Käyttäkäämme tuomioistuimia ja oikeuslaitoksia, jos emme vielä muuhun kykene. Mutta tietäkäämme, että meidän inhimillinen oikeutemme on vain oman heikkoutemme tunnustamista. Päivä koittaa, jolloin silmämme aukenevat. Päivä koittaa, jolloin näemme, että ainoa inhimillinen oikeus on anteeksianto ja rikollisen syliinsä sulkeminen. Tämä päivä koittaa yksitellen ihmissieluille, tänään yhdelle, huomenna toiselle.

Sillä eikö totta? Ethän sinä yksityisenä ihmisenä tahtoisit kostaa, kun sinulle pahaa tehdään? Minäkään en tahtoisit.

Miksikä siis yhdessä tahtoisimme?

III.

Tärkein yhteiskunnallinen työ.

Yhteiskuntaa ja valtiota voidaan verrata ihmiseen, molemmat ovat joko terveitä tai sairaita, molemmat tekevät työtä tai lepäävät, molemmat joko kehittyvät ja kasvavat viisaudessa ja taidossa tai menevät alaspäin, joutuvat rappiolle ja kuolevat. Yhteiskunnan samoin kuin ihmisen elämä ja onni riippuu siitä, mitkä periaatteet sitä johtavat; ihminen, joka antautuu himojensa ja viettiensä orjaksi, turmelee pian sekä onnensa että elämänsä, ja valtio, joka ei osaa suojella itseään sisäisiltä eripuraisuuksilta, yksityiseltä kunnian- ja vallanhimolta, alamaistensa katkeruuden ja vihan tunteilta, se valtio lähenee perikatoaan. Työtä tehdessään ihminen keskittää huomionsa siihen, mitä hänellä on käsillä, ja pitää ajatuksensa koossa, että hänen työnsä tulisi tarkoituksenmukaista ja hyvää; hän oppii hillitsemään mielikuvitustaan ja halujaan, etteivät ne häiritä hänen työtään. Kysymys on itse asiassa vallasta: työtä tehdessään ihminen pitää silmällä, etteivät oikut ja päähän pistot saa häntä vietellyksi pois tieltä, antaen samalla ylimäisen johdon järjen valaisemalle tahdolle.

Sama on laita yhteiskunnan ja valtion. Siinäkin elävät ja toimivat monenlaiset voimat ja aatteet, ja

kysymys on joka hetki siitä, mikä voima on vallassa. Saavatko intohimot hallita vai istuuko valtaistuimella järjen valaisema tahto, toisin sanoen viisaus? Ja samoinkuin jokainen myöntää, että ihmisen on meneteltävä järkevästi ja viisaasti, jos hän mieli onnistua työssään, samoin ei kukaan kieltäne, että valtionkin menestys ja onni riippuu hallituksen viisaudesta.

Mutta mikä hallitus on viisas?

Onko se ihminen viisas, joka ei itse viitsi työtä tehdä elättääkseen itseään, vaan joko ylpeästi seikkailuhaluisena antautuu ryöväreiksi ja rosvoksi tai ilkeillä keinotteluilla varastaa muilta heidän työnsä hedelmät? Onko se hallitus viisas, joka menettelee samoin, s. o. käyttää kansaansa sotaisiin valloitusretkiin ja heikompain sortamiseen?

Onko se ihminen viisas, joka niin itsepintaisesti tekee työtä lepäämättä ja syömättä, että hänen terveytensä murtuu ja hän kuolee ennen aikaisen kuoleman? Onko se hallitus viisas, joka tavoitellessaan jotakin kulttuuri-ihannetta antaa kansansa kuihtua ja kukistua kaikenlaiseen kurjuuteen, nälkään ja rasitukseen?

Onko se ihminen viisas, joka työtä tehdessään yksinomaan ajattelee ruumistaan ja aineellisia etujaan vähääkään välittämättä henkensä kehityksestä? Olisiko se hallitus viisas, joka vain katselisi alamaistensa aineellista hyvinvointia ja vaurastusta, muttei nostaisi kättään niiden sivistyttämiseksi?

Ei, viisas on vain se ihminen, joka katsoo sekä ruumiinsa että henkensä parasta ja joka kohtelee muita niinkuin itseään, ja samaten on se hallitus viisas, joka huolehtii kaikkien alamaistensa sekä aineellisesta että henkisestä menestymisestä ja kohtelee muita kansoja niinkuin omaansa.

Mutta minkälainen on viisas hallitusmuoto oleva? Onko se oleva yksinvaltiutta vaiko kansanvaltaa? Siitä ei ole mitään määrityksiä. Jos hallitsijana olisi viisas ja voimakas ihminen, joka yksinomaan ajattelisi kansansa parasta, eikö silloin olisi viisainta antaa hänen hallita täydellä vallalla? Epäilemättä olisi enemmän takeita viisaasta johdosta, jos viisaus olisi niin sanoaksemme ruumistuneena yhteen kaikkietävään ihmiseen, jolla olisi ehdoton valta. Hän juuri viisautensa kautta edustaisi kaikkien muiden pyhintä tahtoa. Mutta semmoisia ihmisiä ei ole näkyvässä — ei ainakaan hallitsijain istuimilla. Heikon kädessä valtikka muuttuu ruoskaksi ja yksinvaltiutus annettuna vähäjärkiselle on kansalle kiroukseksi; ainoa kansan suoja on silloin lain rajottama hallitusvalta. Mutta lakikin voi olla ja on tavallisesti muutamien laatima, jotka eivät ole kyenneet tulkitsemaan kansansa pyhimpiä toivomuksia, ja sentähden on meidän päivinäme hallitusmuodon ihanteena n. k. kansanvalta.

Kansanvallalta toivotaan pelastusta, kansantahto, sanotaan, on pyhä ja viisas.

Kansan tahto on viisas. Niin, tämä lause kätkee syvän totuuden. Samaten kuin ihmisen sisin, pyhin tahto on viisaudesta kotoisin ja on niin viisas kuin saman ihmisen kautta viisautta saattaa ilmetä, samaten kansan sisin tahto on sen korkein viisaus. Mutta kuka osaa tulkita ja kertoa, mikä se tahto on? Ihminen usein erehtyy omasta itsestään. Koko hänen elämänsä on erehtymistä, kunnes hän löytää oman itsensä. Olisiko kansan toisin? Kuinka monet kansakunnat ovatkaan hävinneet maan päältä oppimatta tuntemaan omaa itseään! Ja kuinka monet ne ovat, jotka kärsimysten ja erehdyksen tuliahjosta ovat vetäneet ilmoille itsensä tuntemisen ja »oman tahtonsa» kultaisen viisaudenkiven?

Kansan tahto, sanotaan, — mutta mikä on kansan tahto? Missä on se Suomen mies, joka tällä hetkellä on osannut lausua ääneen kansansa tahdon? Missä on ilmotettuna se viisas tahto, jota kaikki yksimielisesti ovat valmiit seuraamaan? Meidän kansamme on jakautunut moneen eri valtiolliseen puolueeseen, ja suurin osa kansasta on kaikkien puolueiden ulkopuolella! Kuka puolue edustaa kansaa, kelle olisi valta suotava?

Kun ihminen ei ole henkisesti terve, kun hän ei tunne itseään, kuulee hän sisässään monen äänen

puhuvan. Niiden kesken hänen on valitseminen ja yhdelle äänelle on johto annettava ja meneteltävä hänen on parhaimman ymmärryksensä mukaan. Kun yhteiskunnassa kaikki eivät ole yksimieliset, vaan erilaisia ääniä kuuluu, täytyy tietysti tapahtua sovittelu ja vertailu ja parhaimman ehdotuksen valinta. Mutta onko takeita siitä, että valinta tulee viisasta?

Luultava on, että ihminen erehtyy, luultava on, että yhteiskunta, sillä viisaus tulee vasta käsi kädessä itsensä tuntemisen kanssa.

Viisaan hallitsijan ehtona on, että hän tuntee kansansa pyhimmän tahdon, viisaan kansanvallan ehtona on, että kansa tuntee itsensä.

Ja mitä se merkitsee, että kansa tuntee itsensä? Että sen sisin tahto on selvänä kansalle kokonaisuudessaan ja että sen ajattelevat yksilöt osaavat tulkita tätä tahtoa sillä tavalla, että koko kansa heti tuntee sen omakseen.

Mutta kun ei kansa tunne itseään? Silloin sen on oppiminen itseään tuntemaan. Ja silloin se ei saa antautua ainoastaan elämän ohjattavaksi, vaan sen tulee kaikella tarmolla pyrkiä itsekin oppiin.

Ja miten tämä tapahtuu? Siten, että sen valistuneet yksilöt levittävät valistustaan. Sillä ainoastaan valistuksen, sivistyksen ja tiedon avulla voi kansa oppia ajattelemaan: itseään tuntemaan.

Sentähden on tärkein yhteiskunnallinen työ, niin kauan kun ei kansa vielä täysin tunne omaa tahtoaan, valistuksen, sivistyksen ja tiedon levittäminen niin laajalle kuin mahdollista.

Mutta mikä valistus, mikä sivistys, mikä oppi? Semmoinenko, joka synnyttää herraluokan, kansasta vierottuneen? Semmoinenko, joka sokaisee silmät palvelijoiltaan, niin etteivät he näe kansansa tarpeita eivät osaa tulkita sen toivomuksia, vaan nousevat kansansa niskoilta itseään ja kulttuuriaan jumaloimaan? Ei, vaan semmoinen sivistys, joka vastaa puheenalaista tarkotusta.

Mitenkä yksilö menettelee, kun hän pyrkii itsetuntoon? Hän etsii totuutta. Hän kysyy itseltään, mikä hänen elämänsä tarkoitus on ja mitä varten hän on maailmassa. Ja hän ottaa selvän siitä, mitä muut — viisaammat — ovat sanoneet näistä asioista, kuinka he ovat ratkaisseet elämän arvon. Hän kulkee vieraisissa maissa ja tutustuu vieraihin kansoihin, heidän elämäntapoihinsa, uskontoonsa ja maailmankatsomukseensa, tai jos hän ei ole tilaisuudessa tätä tekemään, hän lukee kirjoja, jotka kertovat samoista asioista. Hän tutkii suurten ajattelijain ja ihmiskunnan opettajien lausuntoja elämän moninaisista kysymyksistä, ja ajatteleamalla ja vertaamalla hän vähitellen pääsee oman itsensäkin tuntemiseen.

Samaten on kansankin tiedossa eteneminen. Sen on oppiminen tuntemaan oma historiansa, omien ajattelijainsa ja kirjailijainsa tuotteet ja — mikä on yhtä tärkeätä — muiden maiden, ja kansojen kehitysvaiheet ja sivistystuotteet. Mutta ennen kaikkea sen halu totuuteen on herätettävä. Sokeasta uskosta se on herätettävä, matkimishimosta ja henkisestä orjuudesta. Sen on oppiminen ajattelemaan, itse kysymään ja itse etsimään vastausta. Ja sentähden sen tulee saada tietää, mitä ihmiskunnan suurimmat ja jaloimmat opettajat ovat elämästä opettaneet. Sen on oppiminen tuntemaan ei ainoastaan omaa mestariaan, vaan muidenkin kansojen mestareita ja vapahtajia, sillä hengen valtakunnassa ei ole eroa »minun» ja »sinun» välillä, vaan siinä on kaikki yhteistä.

Suuri herätystyö on tapahtuva, jos kansa mieli päästä todelliseen itsetuntoon. Ja se herätystyö on oleva semmoinen, jota syystä voidaan kutsua teosofiseksi valistus- ja sivistystyöksi.

Pekka Ervast

Vihkimyksen polku ennen ja nyt

Ruus-Risti
Helsingissä 1955

Hyvinkään Kirjapaino Oy.
Hyvinkää 1955.

SISÄLLYS

	Sivu
Alkulause.....	3
I Ihminen, tunne itsesi.....	4
II Vihkimysmysteereistä.....	12
III Vihkimyksen tie.....	20
IV Mystinen Kristus.....	27
V Ihmisen menneisyys.....	33
VI Inhimillisen kehityksen alkuvaiheet.....	39
VII Menneisyys ja nykyisyys.....	46
VIII Egyptiläinen vihkitys.....	54
IX Kristuksen lunastustyö.....	61
X Ensimmäinen ja toinen Aadam.....	67

ALKULAUSE

Tämä Pekka Ervastian uusi teos, niinkuin muutkin hänen kuolemansa (1934) jälkeen julkaistut uudet kirjat, on laadittu hänen vapaasti pitämiensä esitelmien aluksi pikakirjoitetuista sitten koneella kirjoitetuista muistunpanoista. Vain välttämättömät kielelliset korjaukset on tehty. — Tämänkin teoksen painosta toimittaja tosin ymmärtää, ettei P. E. itse olisi päästänyt kirjaansa painoon näin vähän silotellussa muodossa, mutta hän samoin kuin Kirjallisuusseuran toimikunta pitävät parhaana ratkaisuna tätä tapaa.

Tämänkin esitelmäsarjan, kuten melkein kaikki v:n 1934 jälkeen ilmestyneet P. E:n kirjat, on painosta toimittanut Ruusu-Ristin Johtaja filosofian-maisteri Uno Pore.

Korjausluvussa on ollut apuna diplomi-insinööri Väinö Loukovaara.

Nämä esitelmät on pidetty Helsingissä vuosien 1926-1927 vaihteessa.

Helsingissä elokuussa 1955.

Ruusu-Ristin Kirjallisuusseura r.y.

IHMINEN, TUNNE ITSESI!

Ihminen, tunne itsesi! Tämä lause on meille kaikille tuttu jo vanhoista kulttuureista. Vanha kreikkalainen filosofi Sokrates teroitti aina oppilailleen: *gnooti se auton* – tunne itsesi! Ja meidän nykyisissä kulttuureissamme ovat nämä sanat jääneet jonkinlaiseksi kreikkalaiseksi tietoudeksi. Ja vaikka me emme jokapäiväisessä elämässämme ottaisi sitä lausetta niin kovin filosofiselta kannalta, vaikka me emme sitä muistaisi ja ajattelisi, niin voimme kuitenkin sanoa, että jokapäiväinen elämämme yhteiskunnissamme on tavallaan rakennettu tuon lauseen pohjalle, sillä aivan käytännöllisessä elämässämme on meidän välttämätöntä edes jonkin verran tuntea itseämme, tuntea omia kykyjämme ja taitojamme, jotta voisimme elämässä olla mukana ja tulla toimeen. Mikä puuseppä se olisi, joka ilmoittaisi, että hän ottaa suorittaakseen kaikkia puusepän alaan kuuluvia töitä, ellei hän edes tietäisi, mikä höylä on. Mehän nauraisimme sellaiselle puusepälle. Mutta yhteiskunnassa voi olla sellaisia ihmisiä, jotka ilmoittavat, että heillä on suurenmoinen huonekaluliike, vaikka eivät olekaan puuseppiä. Ja heille me emme naura, jos he ovat tunteneet itsensä siinä määrin, että voivat pystyttää tuollaisen liikkeen, jos heillä on makua, että tietävät, millaisia huonekaluja ihmiset kaipaavat. Emmekä me ihmettele sitten heidän menestystään. Ja mikä kirjailija se on, joka sanoo olevansa kirjailija, eikä kumminkaan osaa kirjoittaa. Mutta jos hän osaa sanella ja käyttää toista sihteerinään, niin me tunnustamme, että hän tunsi itsensä oikein.

Tällä tavoin me voimme huomata, että rinnan oikean itsetuntemisen kanssa käy aina jonkinlainen tunnustus maailman puolelta. Mutta vaikka se itsetuntemus ihmisessä perustuu jonkin verran arvosteluun maailmankin puolelta, niin myös voimme nähdä ihmisiä, jotka tuntevat itsensä, ennenkuin maailma heidät tuntee. Ja tämän säännön täytyy pitää paikkansa: ihmisen täytyy tuntea itsensä, ennen kuin maailma hänet tuntee, hänen täytyy olla taipumuksestaan tietoinen ja sen mukaan luoda maailman ymmärtämys. Itsetuntemus tulee täten käytännöllisessä elämässä esiin. Itsetuntemukseen viittaa Jeesus evankeliumissa, kun hän ottaa esimerkin kuninkaasta ja sanoo: „Mikä kuningas se on, joka lähtee sotaan, eikä ole edes laskenut, mitä mahdollisuuksia hänellä on.” Jeesus viittaa siihen, että itsetuntemus on jokapäiväisessä elämässä välttämätön. Mutta itsetuntemus, niinkuin Sokrates sanoo ja niinkuin sitä on kaikissa vanhoissa kulttuureissa ymmärretty, ei ole tarkoittanut tätä käytännöllistä itsetuntemusta, vaan se on tähännyt paljon syvemmälle. Se on ollut itsetuntemusta, jonka yhteyteen silloin aina asetamme tuon sanan „ihminen”: *ihminen*, tunne itsesi! Se ei siis ole sitä itsetuntemusta, jonka edelle voisimme asettaa hänen ammattinsa: puuseppä, tunne itsesi – kirjailija, tunne itsesi jne. Tämä on filosofista laatua, vallan toista laatua kuin jokapäiväinen itsetuntemus. Se kohdistuu jokaiseen ihmiseen; jokaiselle ihmiselle sanoo filosofi: ihminen, tunne itsesi! Tämä filosofinen itsetuntemus tarkoittaa toisin sanoen: ihminen, tunne itsesi *ihmisenä*, kuka sinä itse olet, mikä on sinun inhimillinen elämäsi, mitä on olla ihminen.

Todellinen filosofinen itsetuntemus, joka tässä tulee kysymykseen, on laadultaan aivan tällaista yleistä, se koskee jokaista ihmistä. Ja samalla se silloin on kaikista sisäisin kysymys. Jokainen ihminen voi sanoa itselleen: „Puuseppä olen ainoastaan ulkonaisesti, kirjailija ulkonaisesti, kuningas ulkonaisesti, sisäisesti olen vain ihminen.” Ja mitä merkitsee, että olen ihminen? Nykyäänhän ei jokainen ihminen ilman muuta tule tehneeksi itselleen tätä kysymystä. Hän ei tule kysyneeksi, tunnenko itseni, tiedänpö, mitä on olla ihminen? On tietenkin olemassa joitakin ihmisiä, jotka lapsuudestaan asti askartelevat hengessään suurten kysymysten parissa, jotka eivät ota elämää niin perin luonnolliselta kannalta, jotka eivät ilman muuta mukaudu oleviin oloihin, vaan jotka etsivän, tutkivän silmin katselevat olevia oloja, elämää ympärillään, ihmettelevät ja kysyvät. He ovat niitä ihmisiä, jotka ovat kuin syntyneet totuudenetsijöiksi, jotka kohtalo on leimannut Kainin merkillä, jotka eivät löydä rauhaa jokapäiväisistä oloista, jotka aina etsivät, kokevat tuskaa, ja lopulta, jos

heidän etsimisensä lapsena, nuoruudessa, on ollut enemmän ihmettelyä, tulevat selvään käsitykseen: „Mutta minähän oikeastaan etsin totuutta, tahdon tietää, mitä elämä on.”

Sellaiset ihmiset, jotka eivät näitä kysymyksiä tee, ehkä joskus myöhemmässä elämässään ihmettelevät: „Mikä minä olen; mitä varten olen tähän maailmaan tullut; mitä tämä kaikki tarkoittaa? Onko Jumalaa olemassa; onko mitään muuta, kuin tämä elämä vain; tähänkö se kaikki supistuu; tätäkö jokapäiväistä hosumista se vain on?” Tähän tapaan, luulen, jokainen ihminen ainakin ohimennen joskus itseltään kysyy. Ja jotkut ihmiset jatkuvasti pohtivat tuota kysymystä, ja heistä tulee silloin totuudenetsijöitä.

Milloin ihminen jokapäiväisessä elämässä tulee tehneeksi itselleen näitä kysymyksiä? Silloin, kun hänen elämänsä ei enää kulje lapsuuden ja ensimmäisen nuoruuden ruusuista teitä, vaan kun häntä kohtaa jokin pettymys, suru tai jokin ikävä havainto itsensä suhteen. Kun ihminen tulee tietoiseksi omasta syntisyydestään, niinkuin sanotaan uskonnollisissa piireissä täällä kristikunnassa, kun hän tulee tietoiseksi sisäisistä ristiriidoista, silloin hän herää ihmettelemään. Niin kauan kuin hänen elämänsä kulkee suoraan ja ilman suurempia vastoinkäymisiä, niin kauan ihminen ei ihmettele, jos hän on pintapuolinen olento. Mutta kun tulee jokin kolaus tai kuilu eteen, tai rakas omainen kuolee tahi hylkää taikka pettää, silloin ihminen pysähtyy ihmettelemään: mitä tämä elämä oikeastaan on? Se on varsinkin tuo ristiriita sisässä, synnintunto, joka tulee ihmiselle meidän kristikunnassamme niin luonnollisesta syystä, sillä meitä on lapsesta saakka kasvatettu ymmärtämään paha itessämme synniksi. Kun me huomaamme, että meissä on jokin pahe, heikkous, niin silloin on luonnollista, että täällä kristikunnassa ajattelemme syntiä. — Meidän täytyy vain muistaa se asia, että emme aseta sitä vaatimusta toisten uskontojen tunnustajille: ei ihmisten tarvitse olla sen huonompia, vaikka he eivät tiedäkään synnintunnosta. He mainitsevat niitä asioita toisilla nimillä Monet kristityt ovat kauhuissaan siitä, etteivät toiset uskonnot tiedä synnintunnosta. Meidän päinvastoin tulisi ymmärtää toisia ihmisiä; ehkä heissä on jotakin muuta vastaavaa. Ehkä he sanovat: „Minä olen niin tietämätön, kehittymätön; minussa on niin paljon eläintä.” Me täällä kristikunnassa nimitämme sitä synnintunnoksi, ja me voimme jokainen tehdä sen psykologisen havainnon, että voimme tuntea tuota synnintuntoa. Me näemme kuin ihanteen, jonka mukaan meidän pitäisi olla ja elää, mutta se ihanne ei ole meillä kristikunnassa niin lumoava, niin kaunis, yksinomaan puoleensavetävä; se on enemmän kuin moittiva, ankara lakimääräys, se on kuin tuomari, joka sanoo ihmiselle: „Katso nyt, kuinka huono ja langennut sinä olet! Näin sinun pitää olla, jos tahdot noudattaa Jumalan lakia; olet langennut syntiin ja auttamaton, ellei olisi joku, joka pelastaisi sinut synnistä; sillä synnin perijuri on tullut sinuun yhden ihmisen kautta, alkuperäisen ihmisen kautta.”

Merkillinen on tuo synnintunto. Se sanoo meille, että meidän olisi pitänyt voida olla toisin, meillä olisi ollut mahdollisuus olla parempia, mutta olemme itse hukanneet sen mahdollisuuden. Sentähden meidän täytyy rukoilla ja toivoa, että saisimme takaisin tuon kadottamamme täydellisyyden.

Näin on laita kristikunnassa. Jonkin toisen uskonnon piirissä ihminen voi ajatella: „En ole vielä päässyt täydellisyyteen; minun on synnyttävä monta kertaa maailmaan voidakseni päästä siihen.” Monet kristikunnassa ovat huomauttaneet, että tuollainen olettaus vie laiskuuteen. Mutta me huomautamme siihen: olemmeko me sitten todella olleet ahkeria? Sitä en luule. Meidän pyrkimyksemme on enemmän kohdistunut ulkonaiseen kulttuuriin kuin sisäiseen ihmiseen. Sisäistä pyrkimystä on tietenkin myös ollut, mutta emme ole siihen niin paljon kiinnittäneet huomiota, sillä kristikunnassa olemme ajatelleet, ettemme siihen kykene omin voimin.

Mutta jos olemme totuudenetsijöitä, ajattelijoita, ja jos kiinnitämme enemmän huomiota näihin sisäisiin kokemuksiin synnistä, pelosta, kauhusta, epävarmuudentunteesta, joka ovat yhteydessä itse olemassaolon, elämän kanssa, silloin järkeillemme, ajattellessamme, kun emme tahdo olla sokkosilla, vaan tahdomme ymmärtää elämää, emmekä ota lukuun mitään ennakkoluuloja ja opetuksia, vaan menemme itseemme, silloin meidän täytyy sanoa: „Minun totuudenetsijänä täytyy itse ajatella, olenko minä hukassa; enkö voi

ymmärtää elämää muuten, kuin että minun täytyy etsiä apua muualta, vai onko minussa itsessäni pelastuksen mahdollisuus, niinkuin itämailla ajatellaan.” – Miten tämä asia on?

Kun ihminen on tullut totuudenetsijäksi, silloin hän epäilemättä voi tulla johonkin tulokseen. Jos hän lähtee aivan luonnollisista perusteista, jos hän ajattelee loogisesti ja yksinkertaisesti, niin hän sanoo itselleen: „Voiko olla enemmän kuin yksi elämä maailmankaikkeudessa, voiko olla muuta kuin yksi olemassaoleva elämä?” Ja hänen täytyy sanoa itselleen: „Ei voi olla.” Tässä maailmassa voi olla vaikka kuinka monta miljoonaa muotoa, elävää olentoa tahansa, mutta jos ajattelemme itse elämää, olemassaoloa, silloin meidän täytyy sanoa: ei voi olla muuta kuin yksi olemassaolo. – Mehän voimme nähdä, kun katsomme avaruuteen, että se on täynnä palloja, aurinkokuntia, ja voimme kysyä, onko toisilla tähdillä toinen olemassaolo kuin meillä, onko olemassaolo avaruudessa toinen kuin täällä meidän pallollamme. Mutta kuinka se olisi mahdollista? Sehän olisi epälooginen johtopäätös. Meidän täytyy sanoa itsellemme: „Ei voi olla muuta kuin yksi olemassaolo, vaikka se ilmenee miljoonin eri tavoin.” Sitähän ehkä kaikki uskonnot ja uskovaiset ihmiset tarkoittavat, kun puhuvat Jumalasta. Sillä mikä on Jumala? Jumala on juuri se, joka on kaiken takana, se yhdistävä periaate kaikessa. Onko siis monta Jumalaa? Ei, Jumalia tässä merkityksessä ei voi olla kuin yksi. Ja jos me totuudenetsijöinä pelkäisimme tuota sanaa „Jumala”, jos emme tahdo käyttää mitään vanhoja uskonnollisia käsitteitä ja nimityksiä, niin me sanomme: elämä, olemassaolo – ja sanomme: ei voi olla kuin yksi ainoa olemassaolo, yksi ainoa elämä.

Mitä me kaikki silloin olemme? Mitä silloin on kaikki tämä ilmennyt elämä, kaikki se elämä, minkä me näemme, minkä me tajuaamme? Mitä se muuta voi olla kuin tuon yhden ainoan elämän ilmennystä: on kuin tuo yksi ainoa elämä olisi paloitetuna tuhansiin miljooniin osiin. Kaikki ovat kuin pisaroita suuressa äärettömyyden valtameressä. Kaikki muodot ovat haihtuvia, mutta elämä on yksi, elämä pysyy. Vaikka valtameri on kokoonpantu äärettömästä määrästä pisaroita, se on kuitenkin yksi. Niin on tuo suuri, absoluuttinen, ääretön ja iankaikkinen elämäkin, jossa on aina tasapaino, rauha, johon ei mikään ikinä voi koskea. Muodot syntyvät, elävät ja kuolevat; ilmenneessä maailmassa voi tapahtua mitä mullistuksia tahansa, mutta itse olemassaolo ei välitä siitä mitään. Tähdet syttyvät ja sammuvat, miljoonia vuosisatoja ja vuosituhansia kuluu, ikuisuuksia kuluu, mutta ääretön elämä pysyy koskemattomana. Yksi on absoluuttinen olemassaolo.

Meidän täytyy itsellemme näin tunnustaa ja lisätä: mekin siis ihmisinä olemme tuon ehdottoman olemassaolon ilmennyksiä, sen ehdottoman jumaluuden – jos uskaltaisimme käyttää sitä sanaa – lapsia, me olemme jokainen tuon absoluutin lapsia. Kun näin ajattelemme, kun tämä totuus selviää meille, silloin jo tunnemme rajatonta, ääretöntä sääliä itseämme ja kaikkia kohtaan; kaikki tuntuu niin haikealta, niin vienon surulliselta. Mehän emme vielä silloin tiedä mitään muuta. Me olemme vain tunteneet tuon totuuden, että olemme kaikki absoluutin lapsia, ja se täyttää meidät vienolla surulla. Kuinka ihmeellisen mitätöntä, pientä ja tyhjää kaikki on! Pienen hetken me ihmisetkin elämme täällä, pikkuisen me täällä räpyttelemme siipiämme ja sitten vaivumme haudaan – ainakin haihdumme tuohon suureen olemiseen. Se ainakin on varmaa, sen me heti sanomme, kun näemme tuon ihmeellisen elämän totuuden. Kuinka pientä on meidän olemassaolomme. Miksi siis olisimme ilkeitä ja pahoja toisillemme, ankaria ja tuomitsevia, miksemme antaisi jokaisen ihmisen yrittää parastaan ja olla sellainen kuin on.

Tällainen säälivä myötätunne koko olemassaoloa kohtaan täyttää meidät. Kun olemme ennakkoluulottomasti osanneet tulla siihen suureen totuuteen, ettei ole muuta kuin yksi olemassaolo, silloin me haikean surullisesti kumarrumme olemassaolon edessä.

Tämä on hyvin tärkeä psykologinen kokemus jokaiselle totuudenetsijälle. Hänen täytyy saavuttaa tätä ylevää myötätuntoa ja sääliä. Ei hän pääse millään okkultisella tiellä eteenpäin, ellei hän ole ensin käynyt tämänlaatuisen myötätunnon vihkimyksen lävitse: kuinka pieniä ja mitättömiä me olemmekaan suuressa kosmisessa meressä! Sitten, kun olemme läpikäyneet tämän merkillisen heräämisen, sitten me sanomme itsellemme: emmekö voi enemmän tietää tuosta elämästä, tuosta olemassaolosta? Ja kun me kohtaamme

taas pahan itsessämme ja toisissa, niin meidän sydämeemme koskee kuin sitä poltettaisiin kuumilla, tulisilla raudoilla; ja me kysymme itseltämme: eikö ole mahdollista, että voisimme saada enemmän tietää, sillä me emme vielä ymmärrä kaikkea? Meistä tuntui silloin, kun läpikävimme tuon myötätunnon vihkimyksen, että paha ei ole. Sillä mitä paha on? Se ei ole muuta kuin valon varjoa. Ja tämän täytyy olla loogisesti totta siitä yksinkertaisesta syystä, että absoluuttisessa elämässä ei voi olla muuta kuin harmoniaa; sen täytyy olla joko kokonaan hyvä tai kokonaan paha. Mikä on ero hyvän ja pahan välillä? Paha, jonka täytyy olla sopusoinnussa itsensä kanssa, on silloin samalla hyvä. Meidän täytyy muuttaa määritelmäämme pahasta, kun pidämme kiinni yhdestä ehdottomasta elämästä, jossa ei voi olla mitään epäsointua. Siis, paha on näennäinen, hyvä on ainoa tosioleva tuossa suuressa elämässä. Meidän täytyy nimittää sitä hyväksi omalta kannaltamme. Se elämä on niin suuri ja korkea, että se on yläpuolella meidän määritelmäämme hyvästä ja pahasta, mutta meidän täytyy lisätä: sillä on kaikki hyvän tärkeimmät tunnusmerkit harmonia ja sopusointu.

Mutta vaikka olemme näin osanneet järkeillä, niin silloin, kun tulemme tekemiseen pahan kanssa, on se ongelma vielä meidän edessämme. Me emme voi käsittää, että paha on niin suuressa määrin tässä olemassaolossa, ellei olisi mitään hyvitystä. Minkä tähden toinen ihminen on sairas kehdestä hautaan saakka tai joku ihminen esimerkiksi sodassa menettää terveytensä? Kuinka me ihmiset saatamme olla toisillemme niin ilkeitä, hirmuisia ja julmia, että esimerkiksi panemme toimeen sotia, ellei olisi mitään hyvitystä, tarkoitusta elämässä muuten. Mehän olemme kaikki tajuisia olentoja, jotka saatamme kauheasti kärsiä. Sentähden meitä ei lohduta, vaikka järkemme sanoo: se on totuus. Meitä ei lohduta käsitys absoluuttisesta elämästä, me tahdomme tietää, minkä tähden on käytännöllisessä elämässä niin paljon paha, kärsimystä. – Me muistamme, mitä uskonnot ovat sanoneet: on olemassa suuri sovintoliitto, että ihminen yksilöllisenä olentona elää kuolemansa jälkeen, että ihminen yksilöllisenä olentona syntyy monta kertaa maailmaan, hänellä on toinenkin elämä kuin tämä fyysinen elämä näkyvässä maailmassa. Niin, jos jotakin sellaista olisi, silloin me voisimme ymmärtää elämää. Ja minkä tähden ei niin olisi, sanoo jokin ääni meidän sisässämme. Tutki enemmän itseäsi, silloin myös opit enemmän tuntemaan Jumalaa ja elämän salaisuutta! Älä tyydy uskontoihin, tutki itseäsi, mitä perusominaisuuksia sinussa on tajuisena olentona! Ja koska sinä olet tästä ainoasta elämästä lähtenyt, täytyy myös noiden samojen perusominaisuuksien olla tuossa äärettömässä elämässä, sillä eihän sinussa voi olla mitään, mitä ei ole tuossa absoluuttisessa elämässä. Koska on vain yksi ainoa elämä, silloin täytyy olla sinussakin pieniä osia siitä, mitä on tuossa yhdessä ainoassa. Tutki siis itseäsi, ota huomioon apostoli Paavalin sanat: „Ihmisen henki tutkii Jumalan hengen syvyyksiä.” Ja kun itseäsi tutkit, kun tarkastat, mitä perusominaisuuksia sinussa on, silloin ymmärrät, että ne samat ominaisuudet ovat olemassa suuressa elämässä.

Kun ihminen tutkii itseään, niin hän huomaa, että hänessä on ja että hän itse on tajunta. „Minä olen tajuihin olento”, sanoo ihminen, „perusominaisuuteni on tajunta.” Mikä on tuo tajunta? Se on kyky olla tietoinen jostakin muusta, ympäristöstä, kyky ottaa vastaan vaikutelmia, havaintoja ja huomioita. Sehän on tajunnan perusominaisuus. Silloin tajunta elää, on olemassa, kun se ottaa jotakin tietoa vastaan. Jos minä olen tajunta, olen aivan kuin astia, jonka voi täyttää ja joka on tietoinen siitä, mitä siihen kaadetaan.

Siis maailmankaikkeuden suuren elämän täytyy myös olla tajuihin, siinä on tajunta. Ei suinkaan minussa voisi olla tajuntaa, ellei suuressa absoluuttisessa sitä olisi. Ainoastaan lyhytnäköinen materialisti, joka ei mitään selitä, joka ei usko mihinkään yhteiseen elämään tässä merkityksessä, voi sanoa: „Minä olen oppinut, tullut viisaaksi, itse elämä on sokeitten voimien temmelystä maailmankaikkeudessa.” Eikä hän huomaa, kuinka ylpeä, ahdasmielisen rikkiviisas hän on. Hän on jotakin sellaista, jota ei ennen ole ollut olemassa, johon ei mahdollisuutta ole missään. Hän tuomitsee koko olemassaolon alhaiseksi, tietämättömäksi; hän itse on kuningas; hän ratkaisee asiat. Meidän täytyy silloin ystävällisesti, lempeästi, myötätuntoisesti hymyillen sanoa: „Jos sinä ajattelet järjestä niin suurta, niin tyhjästähkö sinun järkesi on syntynyt, itsekö sinä olet sen luonut? Kuka sinä olet?” Meidän täytyy sanoa, että jos materialisti on järkevä, etevä ajattelija, niin silloin tuon loogisen etevyyden, ajattelukyvyyn täytyy olla olemassa itse suuressa elämässä ja tavattoman paljon suuremmassa määrin. Mistä se muuten olisi materialistiin tullut? Materialistin pitäisi

myöntää, että tyhjästä ei voi mitään tulla. Niin paljon matematiikkaa meidän jokaisen pitäisi osata ja ymmärtää, vaikka olisimme kuinka materialisteja.

Koska siis tyhjästä ei tule mitään, niin se kaikki, mitä on tullut, on tullut täydellisyydestä, rikkaudesta, ja sitä on siinä suunnattoman paljon suuremmassa määrin, kuin mitä on tullut ilmi. Jos minä – niin voi materialistikin sanoa itselleen –, joka olen pieni osa suuresta elämästä, olen järkävä, niin sitä järkeä täytyy olla elämässä, koko tämän olemassaolon takana. Ja kun ihminen siis näkee ja huomaa olevansa tajuinen olento, että hänessä on tajunta, silloin hänen täytyy sanoa: siis tajunta on suuren, absoluuttisen elämän eräs perusominaisuus. Siinä täytyy olla tajuntaa sellaisessa mitassa ja määrässä, mistä meillä ei voi olla aavistustakaan. – Sitten ihminen sanoo itselleen: minussa on järki. Ja mikä on minun järkeni? Se on kyky järjestää havaintojani, asettaa kaikki tietoni, kokemukseni ja havaintoni sellaiseen suhteeseen toisiinsa, että ne vastaavat todellisuutta. Silloin ihminen, totuudenetsijä lisää: siis tätä järkeä täytyy olla aivan äärettömässä mitassa suuressa elämässäkin; minussa ei voi olla kuin mitättömän vähän sitä järkeä, mitä on suuressa elämässä.

Sitten ihminen sanoo itselleen: minussa on eräänä perusominaisuutena muisti. Ja mitä on muisti? Se on kyky säilyttää havaintoja ja tietoja. Mitä olisi muuten kaikki tietojen kokoaminen, joka on tajunnan tunnusmerkki, jollei meillä olisi muistia, joka voi säilyttää nämä kaikki tiedot ja kokemukset. Ja koska minulla on muisti, niin tuossa suuressakin elämässä täytyy sitä olla aivan äärettömässä määrässä. Toisin sanoen totuudenetsijä ymmärtää: tuo suuri olemassaolon muisti on jonkinlaista kaikkitietoa, ikuista tietoa kaikesta, alati läsnäolevaa tietoa menneestä – ja kuka tietää, vaikka se olisi tietoa myös nykyisestä ja tulevasta.

Näinhän silloin tuo suuri, absoluuttinen elämä, jota emme ensin tahtoneet nimittää Jumalaksi, saa sellaisia tunnusmerkkejä, että ne nostavat sen meidän silmissämme Jumalaksi. Siitä suuresta olemassaolosta tulee itsestään välttämättä Jumala, kaikkien perusominaisuuksien täydellisyys, koska meillä on niitä perusominaisuuksia pienessä mitassa. – Meissä jokaisessa on vielä halua, himoa, jotakin olemisen perushalua ja himoa. Mikä on tuo olemisen perushalu? Se on voittamaton halu ilmentää itseään. Se on kaikkien meidän halujemme ja himojemme perusolemus; kaikkien meidän halujemme ja himojemme takana on tuo perushalu ilmentää itseään. Jos me olemme kuinka huonoja, syntisiä, heikkoja tahansa, niin kuitenkin meissä on tuo itsemme ilmentämisen perushalu: me tunnemme, että meidän täytyy ilmentää itseämme vaikka pahassa. Me voimme tietenkin työntää alas sitä halua, mutta meistä tuntuu silloin, kuin tekisimme itsellemme väkivaltaa; ja jos meidän elämässämme ei ole mitään, jossa vapaasti saisimme ilmentää itseämme, silloin me olemme kuin rampoja, sairaita, epäsikiöitä. Ja koska se halu, himo, on meissä, niin se on myös koko olemassaolon syvä himo. Siis suuressa jumaluudessa on tuollainen iankaikkinen suuri himo, jos sillä nimellä tahdomme sitä nimittää, tai suuri, voittamaton halu ilmentää itseään. Sehän on kaiken luomisen, manifestaation, syvin syy. Jos ei Jumalalla olisi halua ilmentää itseään, minkä tähden olisi mitään olemassa? Ei Jumalalla enemmän kuin meilläkään voi olla mitään järkisyytä itsensä ilmentämiseen. Sen täytyy siis olla suuri, mahtava olemisen himo. Niinkuin vanhassa hindulaisessa kirjassa sanotaan: jumaluuden perusominaisuuksia on *kaama*, rakkaus. Meidänkin himomme ja halumme, kaikki pienet ja pahat ominaisuutemme ovat syvimmältään rakkautta. Se on jumalaista rakkautta, sitä mahtavaa halua, joka on Jumalassa.

Kun me siis tutkiessamme itseämme huomaamme, mitä ihmeellisiä perusominaisuuksia on suuressa elämässä, niin se elämä vähitellen muuttuu meille Jumalaksi. Ja silloin me löydämme oman olemassaolomme tarkoituksen ja syyn. Meidän olemassaolomme tarkoitus on silloin yhä enemmän, yhä suuremmassa mitassa ilmentää juuri tuota jumaluuden salattua elämää. Juuri meissä ja meidän kauttamme tämä olemassaolo pyrkii ilmi, Jumala elää meissä ja tahtoo meidän kauttamme ilmetä. Siis aivan uuteen valoon astuu nyt tuo määritelmä: me olemme kaikki absoluuttin lapsia, osia suuresta, ainoasta elämästä. Se uusi määritelmä on, niinkuin meidän kristinuskossamme, kun oikein tiedämme, mitä se on, on lausuttu: ihminen on Jumalan poika ja Jumala on hänen Isänsä.

Siis meidän tarkoituksemme, elämämme päämäärä on siinä, että voisimme kaikki seisoa itsetietoisina Jumalan poikina äärettömyyden Isän edessä, joka silloin on yhtä meidän kanssamme. Ja silloin, kun me olemme tämän ymmärtäneet, silloin ymmärrämme myös, että olemassaolo ei ole toivotonta siinä merkityksessä, että se olisi jättänyt meidät niin sanoaksemme oman onnemme nojaan, vaan itse elämä on järjestänyt niin, että voimme saavuttaa tuon päämäärän: se on järjestänyt jälleensyntymisen, elämisen kuoleman jälkeen, olemisen tässä näkyvässä maailmassa meille kouluksi, kokemukseksi. Tässä jälleensyntymien pyörässä me vähitellen opimme. Mutta tietoisiksi omasta Jumalanpoikuudestamme emme tule luonnonhelmassa leväten, vaan ainoastaan siten, että me itse sitä tahdomme ja juuri sentähden, että olemme Jumalan poikia, suuren elämän ilmennyksiä. Meidän täytyy itse tahtoa kulkea tuota päämäärää kohti, sillä tahto on myös meidän perusominaisuuksiimme. Ja ihmeellinen on se päämäärä, mikä meille hämmöittää, sillä eräs perusominaisuuksiimme on myös valinta. Me voimme valita hyvän ja pahan välillä. Me jokainen tiedämme kokemuksestamme, että meidän valintamme on aivan kuin edeltä käsin rajoitettu; me emme osaa valita muuta kuin orjallisesti; me emme ole vapaita. Mutta me ymmärrämme, että tämä valintakyky, joka on meissä ja joka tekee meistä vastuunalaisia olentoja, on täydellisenä olemassa absoluuttisessa elämässä. Ja mikä sen nimi on siinä? Sen nimi on täydellinen vapaus. Mikä ihme Jumalassa, kuinka suurenmoista elämää jumaluudessa! Jumala on itse välttämättömyys, itse halu, rakkaus, joka tahtoo olla olemassa – ja kuitenkin Jumala on täydellisesti vapaa. Se on meille kuin mysteeri. Kuinka osaamme yhdistää nämä kaksi asiaa. Ja kuitenkin niinkuin kaikki viisaat, Jeesus Kristuskin on sanonut: „Totuus tekee teidät vapaita. Kun te saavutatte Jumalan poikuuden, tulette Jumalan pojiksi, niinkuin minä, silloin te olette kaikesta vapaat.”

Ja me näemme, kuinka jokaisen yksilön elämä jokapäiväisissä kokemuksissa on avartumista. Tämä ei ole tyhjää puhetta, sillä jokapäiväinen kokemuksemme todistaa meille, että ihmisen minuus on laajeneva. Lapsen tietoisuus, tajunta, on vielä pieni, se on enemmän tajuntaa omasta ruumiista, pikku persoonallisuudesta, mutta se tajunta ei käsitä toisia ihmisiä muuten kuin ulkopuolisesti. Mutta kun ihminen tulee vanhemmaksi, kun hänellä on perhe, silloin hänen tajuntansa käsittää tuon perheen. Ei hän ole ainoastaan pelkkä yksilö, vaan hänen sisässään elävät nuo hänen omaisensa, puolisonsa, lapsensa. Ja sitten hänen tajuntansa voi laajentua niin, että se käsittää kokonaisen kansan. Ranskan suuren vallankumouksen jälkeen on ihmisissä täällä Euroopassa kehittymässä kansallinen tietoisuus, isänmaanrakkaus, joka ei ollut ennen mahdollinen täällä kristikunnassa. Ennen suurta vallankumousta ei ollut oikeastaan isänmaan käsittettä. Ranskalaisilla ei ollut isänmaata, oli vain Ranskanmaa. Ihmiset, jotka asuivat pienessä kylässä, eivät tienneet muusta maailmasta. Se kylä oli heidän isänmaansa, sillä jos he yrittivät mennä muualle, ei se käynyt päinsä ilman muuta, sillä kaikenlaiset määräykset olivat rajoittamassa. Ihminen, joka kuului ylempiin piireihin ja jolla oli tilaisuus matkustella, tiesi isänmaasta vain sen, että se oli Ranska, jota hän tunsii rakastavansa enemmän kuin toisia maita, mutta ei hänelläkään ollut sitä tunnetta, että Ranska on suuri inhimillinen kokoomus. Mutta nyt on kehittynyt isänmaantunne, on tultu tietoisiksi siitä, että on olemassa yksi ihmeellinen maa, joka ei ole ainoastaan maa, vaan samalla käsittää kansan, jota minä voin rakastaa, ymmärtää, jonka kanssa minä olen yhtä. Jos matkustan ulkomaille, oman isänmaani kuva elää minun tajunnassani kaikista kauneimpana, mitä minulla on; ja maani kansalaiset elävät tajunnassani veljinä, jotka tuntevat niinkuin minä. Vieraassa maassa en voi tuntea itseäni niin yhdeksi ihmisten kanssa kuin oman kansani kanssa.

Sentähden ihmiskunnassa on nyt avautunut suurempi tajunta. Me olemme kulkemassa ylöspäin. Ja se ihanne, jota kohti kuljemme, on se suuri rakkaus, tajunta, tietoisuus, joka käsittää kaiken, koko ihmiskunnan, kaikki elävät olennot, koko kosmoksen. Se on meidän vaelluksemme päämäärä. Sitä kohti varmasti kuljemme. Jatkakaamme kulkuamme!

VIHKIMYSMYSTEEREISTÄ

Tuo aihe, josta olen tänään aikonut puhua, kuulostaa sangen salaperäiseltä. Teistä varmaan kaikki ovat kuulleet siitä, että vihkimyksessä puhutaan vapaamuurariuden yhteydessä, ja silloin voisitte syystä kysyä, aikooko puhuja nyt kertoa jotakin vapaamuurariuden salaisuuksista, aikooko hän paljastaa meille laittomasti jotakin sellaista, mikä muuten on pidettävä salassa. Tähän riennän heti vastaamaan, että sitä en suinkaan aio tehdä. Minä en ollenkaan aio puhua vihkimyskäsitteestä vapaamuurariuden yhteydessä, vaan tahdon siitä jotakin sanoa laajemmassa merkityksessä, sillä emme saa unohtaa, että teosofisessa kirjallisuudessa puhutaan vihkimyksessä, vihityistä, vihkijästä jne. Salatieteessä, okkultismissa, keskiaikaisessa alkemiassa, kabbalistisissa pyrkimyksissä, uuden ajan rosenkreutsiläisyydessä, on puhuttu vihkimyksessä ja vihityistä. Sentähden tämä sana ja käsite on hyvin yleinen, sillä mehän tiedämme, että tätä sanaa vihkimys ja vihkijä käytetään jokapäiväisessä kielessämmekin. Puhummehan avioliittoon vihkimisestä, puhummehan maisterinvihkiäisistä, joissa kandidaatit vihitään maistereiksi, puhumattakaan nyt siitä, että voi tulla vihityksi jonkin salaperäisen veljeskunnan jäseneksi. Tätä sanaa käytetään yleisesti jokapäiväisessä kielessä, ja me olemme tottuneet ymmärtämään sen sanan siten, että se merkitsee jonkinlaisia juhlamenoja, joissa asianomaiselle yksilölle jotakin tapahtuu. Se, mikä kaikista lähinnä pistää silmään on se, että tällainen vihkimysseremonia liittyy tuon vihittävän johonkin uuteen veljespiiriin. Ajatelkaamme vain avioliittoa. Siinähan nuo kaksi olentoa vihitään uuteen säätyyn, ja he muodostavat perheen. He kuuluvat perheiden piiriin. Heillä ei ole enää ihmisinä samanlaisia vapauksia ja oikeuksia kuin ennen. Nyt heillä on toisenlaisia vapauksia, ehkä rajoitetumpia, ja toisenlaisia oikeuksia, ehkä suurempia. Heidät on otettu uuteen piiriin. Samalla tavoin kuin kandidaatista tehdään maisteri, niin hänet tuolla vihkimysseremonialla otetaan vastaan maistereiden piiriin, oppineiden joukkoon. Hänestä voi tulla professori tai mikä korkea oppinut tahansa. Hän on tullut tuossa vihkimysseremoniassa oppineiden veljeskuntaan. Samalla tavoin on asia, jos ihminen vihitään vapaamuurariksi; hän kuuluu nyt veljeskuntaan, johon hän ei ennen ole kuulunut, kuuluu piiriin, jolla on omat tehtävänsä, salaisuutensa, oikeutensa ja velvollisuutensa. Nämä ovat yleisesti tunnettuja asioita.

Mutta kun ajattelemme hiukan tarkemmin tällaista vihkimystä, niin huomaamme siinä paljon muuta. Huomaamme, että vihkimyksessä ei ole ainoastaan tuo vihkimysseremonia, vaan siinä on jonkinlaisia salaisuuksia eli mysteereitä, jotka koskevat ainoastaan juuri vihittävää. Voisimme sanoa, että se seikka, että vihittävä tietyn juhlamenon kautta tulee jäseneksi uuteen ihmisten piiriin, on eräs noista mysteereistä. Mutta se ei tyhjennä asiaa, se ei ole ainoa mysteeri. Jos ajattelemme esimerkiksi maisterinvihkiäisiä, niin tuo seremonia, joka tekee kandidaatista maisterin, on samalla kuin leima, joka on hänelle annettu, leima, joka osoittaa ja todistaa, että hänellä on määrättyjä tietoja. Maisterin arvoa ei anneta kunnianimityksenä niinkuin esimerkiksi tohtorin arvo voidaan antaa muuten ansiokkaalle henkilölle. Maisteriksi voidaan vihkiiä ainoastaan sellainen ihminen, joka on suorittanut määrättyt luvut ja tutkinnot. Tuo vihkiminen leimaa hänet sellaiseksi, jolla on tietoja, ja se avaa samalla tien laajempien tietojen hankkimiseen aivan laillisessa järjestyksessä.

Kun me ajattelemme vihkimystä, huomaamme siinä kolmannenkin mysteerin. Tämä mysteeri näkyy selvimmin avioliitossa. Se kolmas mysteeri on siinä, että vihkimys tekee mahdolliseksi vihittävän tajunnan laajenemisen. Avioliitossa kaksi ihmistä, jotka vihitään avioliittoon, ottaa vastaan tajunnan laajenemisen. Mikä on tuo tajunnan laajeneminen? Se on sitä, että ihmisen tajunta on laajentunut käsittämään toisenkin yksilön niin läheisesti, että se tavallaan on saanut aikaan oman persoonallisen tajunnan laajenemisen. Kun ihminen rakastaa toista ihmistä, niin hänen oma tajuntansa sulkee tuon toisen ihmisen itseensä. Se on tapahtunut juuri rakkauden kautta. Nyt kun nuo kaksi ihmistä vihitään avioliittoon, niin se on kuin pantti

siitä, että heidän tajuntansa yhä tulee laajenemaan, tulee käsittämään perheen. Tämä merkitsee, että he eivät enää ole sellaisia vapaita yksilöitä, jotka saavat tehdä mitä tahansa. Nyt kun he ovat laajentaneet tajuntansa käsittämään perheen, niin nyt he ovat ottaneet jonkin vastuun hartioilleen. He ovat vastuunalaisia siitä, että perhe tulee toimeen tässä maailmassa. Heidän tajuntansa käsittää nuo toiset perheen yksilöt, velvollisuudet heitä kohtaan. Tällä tavoin lyhyesti kuvaten voimme sanoa, että vihkimys on kolmiosainen mysteeri: *ensiksi* ihminen otetaan vastaan johonkin veljeskuntaan; *toiseksi* vihkimys on todistus ja leima siitä, että tietoa on hankittu; ja *kolmanneksi*, että tajunta on laajentunut ja tajunnan laajeneminen yhä tulee tapahtumaan. Näissä jokapäiväisissä vihkimystapauksissa ei nämä kolme mysteeriä tule selvästi esille. Mutta nämä kolme mysteeriä on olemassa, jos tarkemmin ajattelee yksityistapauksia. — Kun sitten katselemme vihkimyskysymystä korkeammalta kannalta, niin silloin meille on erittäin tärkeätä muistaa nämä kolme puolta. Sillä sanoohan sananparsikin, että kaikki, mitä täällä maan päällä tapahtuu, on vain niinkuin varjoa ja heijastusta jostakin korkeammasta valosta, jostakin korkeammasta totuudesta. Sanotaanhan esimerkiksi katolisessa kirkossa, että kun inhimillinen avioliittoseremonia suoritetaan, niin avioliitto oikeastaan tapahtuu ja on jo tapahtunut taivaassa. Tuo kaunis ajatus viittaa siihen, että mitä täällä maan päällä tapahtuu, on aina heijastusta korkeammasta todellisuudesta. Sentähden ei ole ollenkaan meidän järjellemme ja meidän sisäiselle intuitiollemme vierasta, kun me luemme kirjallisuudesta, että aina on ollut olemassa vihkimyksiä jossakin aivan erikoisessa, korkeassa, ihmeellisessä merkityksessä. Vaikka emme kuuluisikaan katoliseen kirkkoon, niin me kuulemme protestanttisessakin kirkossa, että on olemassa jokin ihmeellinen pyhien ihmisten seurakunta, näkymätön kirkko, josta tämä näkyvä kirkko on ainoastaan vertauskuva. Siihen kuuluvat todelliset uskovaiset, oikein syvästi uskoon eläytyneet kristityt. Me saamme oppia, ja me ymmärrämme silloin, että todellakin, jos ihminen on oikein pyhä ja jos hän on uskossaan vakaa, niin hän on erikoinen ihminen. Sellaisia uskovaisia ei ole kaikkialla. Niitä voi olla siellä täällä maan päällä. He muodostavat salaisen pyhän seurakunnan, näkymättömän kirkon. Tämän me sielussamme oivallamme. Siitä käsityksestä ei ole enää pitkä askel siihen käsitykseen, minkä me saamme teosofialta ja kaikelta salatieteeltä, että on todella olemassa tuollainen salainen veljeskunta, näkymätön pyhien ihmisten seurakunta, veljeskunta, näkymätön kirkko. Sen muodostavat ihmiset, jotka ovat paljon enemmän kokeneet, paljon enemmän tietävät, paljon enemmän osaavat elämisen taidetta, kuin mitä me olemme käsittäneet silloin, kun olemme ajatelleet pyhien kristittyjen seurakuntaa. Me voimme nyt teosofeina ymmärtää selvästi, että on olemassa salainen veljeskunta, johon kuuluu ainoastaan äärettömän korkealle kehittyneitä ihmisiä. Samalla olemme silloin kuulleet, että tuohon salaiseen veljeskuntaan ei pääse helposti jäseneksi. Siihen ei pääse, jollei ole suorittanut pitkän pitkää itsekasvatustyötä, jollei ole kehittänyt tätä itsekasvatustaan aivan adeptiuteen saakka. Se ihmeellinen veljeskunta on olemassa täällä maan päällä, niin meille kerrotaan, mutta sen jäseniä emme tunne. Jotta voisimme tuntea sen veljeskunnan jäseniä, niin meidän pitäisi itse kuulua siihen veljeskuntaan. Ainoastaan veljet tuntevat toisensa. Me voimme ainoastaan aavistaa jostakin ihmisestä, että hän ehkä siihen kuuluu. Tämä veljeskunta on muodostettu ihmisistä, jotka eivät ainoastaan ole tällaisia fyysisiä, ruumiillisia olentoja, vaan myöskin elävät vapaasti toisessa, näkymättömässä maailmassa. Heidän sisäinen sieluruumiinsa on niin organisoitu, heidän kirkastettu taivaallinen ruumiinsa jo niin muodostunut, että he saattavat pitää kokouksia riippumatta siitä, missä veljet asuvat fyysisesti. He saattavat pitää kokouksia näkymättömässä maailmassa määrätynä hetkenä, niinkuin eräissä rosenkreutsiläisissä veljeskunnissa, kun sanottiin, että sinä ja sinä päivänä veljien oli kokoonnuttava pyhään temppeliin. Kun veljet olivat kukin omassa maassaan, niin olisi ollut hyvin hankalaa tehdä pitkiä matkoja tuota kokousta varten, joka tiettyinä yönä vietettiin. Heidän olisi mahdotonta matkustaa esimerkiksi Euroopasta Aasiaan, kun ei ollut nykyaikaisia kulkuneuvoja. Tuota määräystä, että heidän piti määrätynä yönä kokoontua kaikkien yhteen, olisi ollut mahdotonta toteuttaa, elleivät nuo veljet olisi olleet ihmisiä, jotka saattoivat matkustaa aivan toisella tavalla, jotka olivat itsetietoisia toisessa ruumiissa, ja jotka siis olivat riippumattomia tästä fyysisestä ruumiista, jonka ihminen itse asiassa säilyttää ihmiskuntaa varten, ei itseään varten.

Me siis puhumme teosofiassa ja okkultismissa tästä mestarien, adeptien veljeskunnasta, ja me tiedämme, ettei edes tuollaisen mestarin opetuslapsiksi pääse, jollei suorita, niinkuin sanotaan, vihkimystä. Täytyy tulla vihityksi siihen veljeskuntaan. Vihkimys-sana on täten saanut erinomaisen korkean, syvän ja salaperäisen merkityksen meidän teosofiassamme. Me ymmärrämme, että sellaisen vihkimyksen yhteydessä

todella voi olla mystereitä. Ensimmäinen tietenkin on silloin se, että ihminen tulee vastaanotetuksi veljeskuntaan, tulee jonkin uuden piirin jäseneksi. Toinen mysteeri, joka koskee tietoa, on myös meidän järjellemme käsitettävissä. Mehän ymmärrämme senkin, että tällaisen veljeskunnan jäseneksi ei voi päästä, ellei ole saavuttanut määrättyä tietoa, ellei ole hankkinut itsekasvatuksen avulla sellaista tietoa, jota ei ole tavallisilla ihmisillä, ja sitä tietoa olemme tottuneet nimittämään yliaistiseksi tiedoksi. Olemme tottuneet huomaamaan, että ne, jotka ovat vihityt tuohon salaiseen pyhään veljeskuntaan, tietävät sellaisia elämän ja kuoleman salaisuuksia, joita tavallinen ihminen ei ollenkaan tiedä. He osaavat liikkua vainajien maailmassa. He osaavat katsella heidän kohtaloitaan, tutkia heidän vaihteitaan sekä näkyvässä että näkymättömässä maailmassa. He täysin tietävät, mitä kuolema on. Heillä on yliaistisia aisteja. Onhan muuten siksi paljon tosiseikkoja aivan meidän tavallisessa elämässämmekin, ettemme epäile tällaisten asioiden mahdollisuutta. Tieteessä ollaan jo päästy siihen varmuuteen, että ihmisen ajatus voi siirtyä ihmisestä toiseen. Tieteelliset tutkijat ovat varmoja telepaattisten ilmiöiden todellisuudesta. Samoin ovat ne, jotka ovat tieteellisesti tutkineet asioita, tulleet siihen, että selvänäkö on todellinen inhimillinen kyky, jonka avulla ihminen voi nähdä aisteista riippumatta, jopa sitä, mitä tapahtuu jossakin toisessa kaupungissa, niinkuin kerrotaan historiallisiakin tapauksia. Svedenborg näki Tukholman suuren tulipalon Göteborgissa ollessaan, ja Apollonius Tyanalainen näki Vähässä Aasiassa ollessaan Rooman keisarin ja tyrannin murhattavan Roomassa samana hetkenä, kuin se tapahtui. Ne ovat historiallisesti todistettuja tapauksia. Meidän aikamme on myös hyvin paljon todistuksia sellaisista asioista. Selvänäkö on siis aisteista riippumaton. Se voi nähdä myös menneisyyteen ja tulevaisuuteen. Olemmehan vakuuttuneita siitä, että profetallinen kyky on olemassa, ja luultavasti teillä kaikilla on pieniä kokemuksia selvänäöstä. Kuka ei olisi nähnyt edeltä käsin unta, että hän on saavinaan kirjeen joltakin henkilöltä, ja sitten se saapuukin päivällä. Hyvin moni ihminen on kokenut juuri tällaista. Nämä yliaistiset kokemukset tekevät sen, että me emme pidä mahdottomana sitä, että ihmiset saattavat kehittyä adepteiksi, olennoiksi, jotka voidaan vihkiä salaiseen veljeskuntaan, aivan kuin jonkinlaiseen yli-ihmisten piiriin. Ihminen saattaa niin kehittyä, sen me voimme uskoa omankin kokemuksemme nojalla.

Mitä sitten tulee tuohon kolmanteen mysteeriin, tajunnan laajenemiseen, niin me emme sitäkään epäile. Sanotaan, että Salaisen Veljeskunnan jäsenten, noiden mestarien ja adeptien tajunta on niin laaja, että se voi käsittää tuhansia ihmisiä, joiden henkistä elämää he seuraavat. Se voi käsittää vaikka koko maanpallon. Se merkitsee, että heidän tajuntansa elää niissä kaikissa tai että nuo kaikki ihmiset elävät heidän tajunnassaan. Jos joku ihminen pääsee mestarin oppilaaksi, tuollaisen pyhän veljen opetuslapseksi, niin hän astuu mestarin sydämeen ja elää siinä. Meillä on siitä heijastus avioliitossa. Kun kaksi ihmistä rakastaa toisiaan, niin he elävät toistensa sydämessä. Kun mies, joka on elänyt hurjistelevaa elämää, sitten saa vaimon itselleen, jota hän rakastaa ja kunnioittaa, niin hän muuttuu. Mikä sen vaikuttaa, että hän sitten on muuttunut erittäin siveelliseksi ja moraaliseksi olennoiksi? Hän voi olla aivan uudestisyntynyt, hän on aivan uusi olento. Tämä johtuu siitä, että vaimon rakas, pyhä ja puhdas kuva elää hänen sydämessään. Se on kaikissa hänen töissään ja toimissaan mukana. Ja jos jokin kiusaus tulee, niin se ei tepsii, koska hänen vaimonsa on hänen mukanaan. Samalla tavoin on myös mestarin suhde opetuslapsen ja opetuslapsen suhde mestariinsa. Kaikki opetuslapset tulevat mestarin sydämeen, ja mestari on heistä kaikista tietoinen: jokainen opetuslapsi on saanut mestarin kuvan sydämeensä; opetuslapset elävät mestarin silmien edessä, joten kiusaukset ja heikkoudet eivät heihin tepsii. Se on kuin jokin salaperäinen, taivaallinen, ihmeellinen avioliitto; se on taivaallinen, sillä se ei ota mitään ilmausta tässä näkyvässä maailmassa. Tämä tajunnan laajeneminen myöskin selviää meille meidän omasta kokemuksestamme, jos olemme saaneet kokea ns. uskonnollista heräymystä. Sitähän monet ihmiset kokevat. Sitä eivät suinkaan koe ainoastaan teosofit ja sen sellaiset, vaan sitä saavat kokea oikeastaan vielä enemmän juuri uskovaiset ihmiset. Meidän kristinuskossamme on suuri joukko uskovaisia, jotka ovat läpikäyneet sisäisen kokemuksen, herämyksen, tai kuinka he tahtovat sitä nimittää. Ja tämä herämys, tämä uudestisyntyminen on laajentanut heidän tajuntaansa. Uudestisyntyminen eli herämys uskonnossa on siinä, että tajunta, joka ennen oli rikkirevitty, joka katseli ja käsitti ainoastaan monenlaisia ristiriitaisia voimia ihmisen sielussa, voimia, jotka vetivät sinne ja tänne, joka ennen katsellessaan sieluaan ei nähnyt muuta kuin mosaiikkikuvion, jossa kuvion kaikki kivet näkyivät selvästi, ja aikaansaivat sen, ettei hänellä ollut mitään rauhaa, sillä toinen voima veti toisaalle ja toinen toisaalle hänen

taistelllessaan, etsiessään ja ponnistellessaan, että tämä tajunta läpikäytyään herämyksen laajenee. Silloin hän äkkiä näkee valon, joka yhdistää nämä kaikki voimat ja eri osat hänessä. Jos hän ennen näki ainoastaan eri värit, niin nyt hän näkee sen valkoisen valon, joka yhdistää kaikki värit toisiinsa. Hän saavuttaa nyt rauhan ja ykseyden moninaisuudessa. Tuollainen on uskonnollinen herämys, kun se on todellinen. En puhu mistään hysteerisestä asiasta. Saattaahan olla hysteerisiä tunnepurkauksia ja tunneilmauksia, mutta todellinen uskonnollinen herämys on aina rauhan saavuttamista, uuden, sovinnollisen yhteyden saavuttamista Jumalan kanssa. Jokainen uskonnollisesti kokenut ihminen tietää, että tajunta saattaa laajentua ja tulla voimakkaasti siveelliseksi. Se on kuin ihmisessä olisi herännyt uusi tahto, joka on erikoisesti moraalinen. Omatunto saa hänessä vallan. Jos hän ennen koetti toimia järkiperaisesti, mutta se järki sanoi toisella kertaa toista ja toisella kertaa toista, niin hän nyt toimii omantuntonsa mukaisesti. Se on siis inhimillisen tajunnan laajenemista. Tällainen kokemus aikaansaa sen, että ihminen voi hyvin käsittää, että tuo tajunta saattaa laajentua aivan jumalaiseksi, ja että noiden adeptien ja mestareiden, jotka ovat täydellisiä ihmisiä, jotka muodostavat tuon salaisen veljeskunnan, tajunta on niin laaja, niin suuri, niin pyhä ja niin ylevä, niin kaunis ja niin voimakkaasti moraalinen, ettei mikään alhainen siihen mahdu. Nämä asiat me voimme hyvin käsittää.

Mutta sitten seuraa kysymys, mitenkä tuollainen vihkimys on saavutettavissa? Kun me ihmiset saamme kuulla tuollaisesta asiasta, niin silloin meissä herää mahdollisuus itsekkin kokea ja tietää. Ja silloin on tavallista, että kun ihminen kohdistaa ajatuksensa ja toivomuksensa näihin korkeisiin vihkimyksen tosiasioihin, niin hänen huomionsa kääntyy niihin mysteereihin, jotka kuuluvat vihkimykseen. Mutta tämä saattaa hänet helposti kompastumaan.

Tahtoisin nyt kuvata, mitä eri teitä ihmiset kulkevat silloin, kun he eivät vielä käsitä asiaa oikein syvällisesti, ja millainen heidän kulkunsa on silloin, kun he vaeltavat ainoastaan oikeata tietä. Jos ihminen kiinnittää huomionsa vihkimyksen tuohon mysteeriin, että joku ihminen vihitaan jäseneksi johonkin veljeskuntaan, niin hän lopulta tulee siihen, että hän etsii vihkimystä veljeskunnasta, etsii tässä näkyvässä maailmassa veljeskuntia, joihin hän voi tulla vihityksi ja joitten salaisuuksista hän voi tulla osalliseksi. Silloin ihminen kulkee harhaillen veljeskunnasta toiseen. On olemassa paljon sangen salaperäisiä veljeskuntia täällä maan päällä. Vapaamuurariveljeskunnat ovat kaikista viattomimmat. Ne pysyttelevät kyllä salassa, mutta niistä voi sentään tietää paljon asioita. Niistä voi tietää, mitä hyvää niissä on, ja niistä voi tietää, missä kohdin ne ovat saattaneet erehtyä. Pyrkijä saa siitä syystä käyttää arvostelukykyänsä niitten suhteen. Hän voi tulla vihityksi johonkin tuollaiseen vapaamuurariveljeskuntaan: vapaamuurarit ovat sangen moderneja kulttuuri-ihmisiä, jotka eivät ole millään tavoin pelottavia. Mutta ihminen voi etsiä sellaisia salaperäisiä veljeskuntia, joista ei tiedä kerrassaan mitään, ja joissa täytyy tehdä hirmuisia valoja, ennen kuin niihin pääsee jäseneksi. Hän voi kuulla tällaisesta veljeskunnasta, ja hän voi päästä siihen jäseneksi. Jos hän on pintapuolinen ihminen, ja uteliaisuus on vienyt hänet sellaiseen seikkailuun, niin hän voi vanhempana viisastua ja huomata, että on paljon turhaa ja tyhjää maailmassa. Sillä jos hän on vähän itsetietoisempi, vähän syvämietteisempi ihminen, niin silloin hän odottaa ja vaatii enemmän tuollaiselta veljeskunnalta. – Lopulta hän sitten tapaa tuollaisen veljeskunnan, sellaisen, jolla todella on antaa sangen ihmeellisiä salaisuuksia. Hän tulee vihityksi salaiseen piiriin, ja vaativien valojen jälkeen hänelle annetaan sangen ihmeellisiä tietoja, sangen ihmeellisiä taitoja hänelle opetetaan ja hän tuntee itsensä tyydytytyksi. Hän syventyy siihen kaikkeen. Mutta mikä voi tulla hänen kohtalokseen? Hänelle voi tulla jokin valoisa hetki, jolloin hän kysyy: „Mutta mihin tämä kaikki vie? Mitä tällä kaikella tarkoitetaan?” – Ehkä hän sitten saakin tietää tuossa salaisessa veljeskunnassa, että kaikella tällä hommalla on sangen kauaskantoinen, salaperäinen tarkoitus. „Me muutamme maailman, ei sillä tavoin, kuin tavallisissa vallankumouksissa, vaan me muutamme maailman salaperäisellä tavalla; me saamme paljon hiljaisesti aikaan.” – Ihminen on voinut silloin itse kasvaa niin siihen henkeen, että hän tyytyy siihen selitykseen. Mutta hänellä voi olla valoisa hetkiä, jolloin hän ajattelee: „Tämähän on enemmän kuin pirun, pahan hengen työtä! Mihin minä olenkaan joutunut?”

Ajatelkaamme sitten ihmistä, jonka huomio kiintyy tuohon toiseen mysteeriin, tietoon, tiedon hankkimiseen, siihen, että vihkimyksessä saadaan todistus siitä, että tietoa on hankittu ja toiseksi, että avautuu vielä uusia mahdollisuuksia tietojen hankkimiseen ja lisäämiseen, joita mahdollisuuksia ei olisi ilman tuota vihkimystä. Ihminen kiinnittää siihen huomionsa: „Minä tahdon tietoa; minä tahdon saada tietoa yliaistisista ja salaperäisistä asioista. Puhutaan paljon näkymättömistä maailmoista, vainajista, kummituksista. Minun täytyy saada niistä tietoja. Ja koska olen kuullut, että tietoa saavutetaan ainoastaan siten, että kehitän itsessäni joitakin kykyjä, niin minä tahdon kehittää itsessäni sellaisia kykyjä.” – Ihminen koettaa kysymällä saada selville, miten näitä salaperäisiä kykyjä on kehitettävä, miten voi tulla selvänäköiseksi, miten voi oppia liikkumaan näkymättömässä maailmassa. Sellaista ajattelee tuollainen ihminen ja sellaiseen hän pyrkii. Ihminen verraten pian ymmärtää, että on olemassa vanha tieto, jota nimitetään askeesiksi ja itsekidutukseksi. Kun hän sitä käyttää, kun hän kieltää itseltään kaikki nautinnot, kaikki luonnolliset tarpeet, on syömättä ja nukkumatta, kun hän ei välitä mitään ruumiillisista kärsimyksistä, niin silloin hän voi jotakin kokea. Hän kuulee Intian fakiireista, jotka pääsevät niin suuresti ruumiinsa herroiksi, että heillä ei ole mitään kipuja ja että he eivät välitä mitään kuolemasta, vaan sanovat sille: „Pysy loitolla.”, kunnes he itse vapaaehtoisesti sanovat: „Nyt minä siirryn pois tästä ruumiista, koska en halua enää elää!” Ja silloin nämä fakiirit yhdessä silmänräpäyksessä ilman sairauksia siirtyvät pois ruumiistaan. Tällaista ihminen kuulee näistä intialaisista fakiireista. Hän huomaa, että ihmisillä voi olla paljon salaperäisiä kykyjä ja että ihmisellä voi olla valtaa ja voimaa toistenkin ihmisten yli. Ihminen alkaa pyrkiä tuohon valtaan; hän tahtoo tietoa. Mitenkä tällaisen ihmisen tavallisesti käy? Hän kompastuu juuri tuohon tietoonsa. – En puhu nyt niistä ihmisistä, jotka huomaavat jo alussa, että tästä ei tule mitään hyvää. – Puhun nyt niistä ihmisistä, jotka pyrkivät ja yrittävät ja kasvattavat itseään, treenaavat itseään, harjoittavat itseään vuosi vuoden perästä. Sellaiset ihmiset, jotka menestyvät näissä pyrkimyksissä, tulevat siihen, että he koettavat kehittää itsessään kykyjä, jotta he näkisivät astraalisesti ja osaisivat liikkua astraalisesti. He pääsevät ulos tästä fyysisestä ruumiista. Ruumis nukkuu, ja he itse lähtevät ulos. He ovat tietoisia toisessa maailmassa ja tutkivat asioita siellä, ja he saavat todella katsella kaukaa vainajien elämää. Nuo ihmiset, jotka liikkuvat itsetietoisesti tuossa toisessa maailmassa, voivat päästä yhteyteen veljeskunnan kanssa, jonka joku jäsen tulee heidän luokseen ja sanoo: „Sinä pääset meidän piiriimme. Tahdotko tulla vihityksi siihen veljeskuntaan?” Sehän on ollut juuri etsijän toivomus, ja niin hän vain kumartaa ja sanoo, että on äärettömän kiitollinen. Ja niin hänet vihittää veljeskunnan jäseneksi astraalimaailmassa fyysisen ruumiin nukkuessa. Meidän mielestämme tuo voi olla, jos emme asioita tunne, aivan suurenmoinen ja ihmeellinen saavutus; ja kuitenkin se on suuri kompastus ihmiselle, joka on paljon pyrkinyt. Vaikk’ei ihminen itse sitä ensin huomaa, niin hän ehkä joskus huomaa, että tuo veljeskunta on hyvin kaukana Kristuksen salaisesta veljeskunnasta, kaukana mestarien, adeptien, suurten täydellisten ihmisolentojen salaisesta, pyhästä veljeskunnasta. Hän on tullut jäseneksi johonkin veljeskuntaan, jonka toiminta on salaperäinen, mutta samalla saattaa olla hyvin vaarallinen ihmiskunnalle. Sen hän huomaa ehkä joskus, tai ehkä hän ei sitä lainkaan huomaa. Mutta se ihminen, joka on kulkenut tätä tietä, on kompastunut, ja hänellä on edessään jotain muuta. Kukaan ihminen ei tietenkään ole hukassa. Ei se ole mitään niin hirveätä, mutta se, että tuollainen pyrkijä tulee vihityksi toisessa maailmassa salaperäiseen veljeskuntaan ja että hänen tietoisuutensa menee auki tuossa toisessa maailmassa ja että hänen aistinsa tekevät tuon toisen maailman tutkimuskohteeksi, se vaikuttaa sen, että hän alkaa suurella innolla sitä maailmaa tutkia. Hän tulee astraalimaailman erikoistuntijaksi, specialistiksi, ekspertiksi, ja hän voi sangen paljon kertoa niistä asioista. Mutta juuri se seikka, että hän on tietoinen tuossa maailmassa ja saattaa siinä toimia ja elää, saa aikaan sen, että hän voi luoda karmaa itselleen ja voi sitoa itsensä monenlaisiin asioihin. Hänelle tulee paljon työtä tulevaisuudessa, hän saa monia kahleita kantaa, kun hän sitten joskus herää ja tahtoo nousta johonkin muuhun. Sekin oli siis kompastus. – Mutta miten käy sitten sellaiselle ihmiselle, joka ajattelee tuota kolmatta puolta, tajunnan laajenemista, vihkimysmysterissä? Hän ei tavallisesti ajattele sitä niin paljon siinä mielessä, että hän vain ottaa päällensä suuremman vastuun. Tämä tavallisesti heijastuu hänen tajunnassaan sillä tavoin, että hän tahtoo kunniaa ja valtaa toisten ihmisten yli. Hänen tajunnan laajenemisensa on sitä, että hän saa valtaa toisten ihmisten sielujen yli; ja samalla kun hänelle tulee sitä valtaa, hän saavuttaa kunniaa. Tämä on salaisena ominaisuutena hänessä, niin että hän pyrkii sellaiseen, ja kun hänen tajuntansa laajenee, niin se tapahtuu hankkimalla erilaisia kykyjä. Tällainen ihminen sanookin itselleen: Pysin saavuttamaan maagisia kykyjä. Tällaisessa ihmisessä voi olla taipumusta suggestioon. Siitä

kyvystä hän voi joutua hypnotismiin ja sitten yhä eteenpäin magiaan. Ihmisestä tulee maagikko. Maagikkoja oli keskiajalla paljon, ja heitä on vieläkin. Maagikko saa valtaa ihmisten yli. Hän voi kyllä olla hyödyksikin. Hän voi parantaa ihmisiä ja tehdä muutakin hyvää. Mutta hän voi myöskin tehdä paljon pahaa. Mehän tiedämme kaikista tietäjistä, tuollaisista noidista, tuollaisista poppamiehistä, että he saattoivat tehdä vahinkoa yhtä paljon kuin hyötyä riippuen siitä, millä tuulella he sattuiivat olemaan. Jos luemme vanhoja kertomuksia, niin huomaamme, että vaikka tietäjät olisivat olleet muuten hyviäkin ihmisiä, niin heissä eli kostonhalu. He kostivat heti, jos heille ei osattu olla kohteliaita eikä heitä tunnustettu. He eivät sietäneet, ettei heitä palvottu. Tämä on sangen läpikäyvä piirre niissä ihmisissä, jotka ovat takertuneet tuohon kolmanteen mysteeriin.

Tahdon vielä aivan lyhyesti sanoa, mikä on syy näitten ihmisten kompastukseen, ja missä sitten on oikea tie. Mikä on sen tunnusmerkki? Mikä on oikea tie suurta vihkimystä kohti? – Kompastuksen salaisena syynä on motiivin epäpuhtaus. Se on siinä, että ihmisellä on pyrkiessään jokin persoonallinen motiivi: „*Minä* tahdon sitä tai sitä. *Minä* tahdon valtaa. *Minä* tahdon tietoa. *Minä* tahdon tulla jonkin veljeskunnan jäseneksi.” Hän kyllä mukautuu esitettyihin vaatimuksiin, mutta hänellä on sielussaan jokin persoonallinen motiivi. Hänen pyrkimyksensä on voimakas, mutta sen takana on persoonallinen vaikutin. Tämä on hänen heikkoutensa, ja tämä on sangen tärkeä seikka meidän kaikkien muistaa. Meidän pitää tutkia itseämme, meidän pitää olla hyvin selvästi perillä omista vaikuttimistamme, jos tahdomme lähestyä okkultismin pyhää temppeliä. Miten on todellisen pyrkijän laita, sen ihmisen, joka todella alkaa kulkea tiellä vihkimystä kohti? Voisimme lyhyesti sanoa, että hän on ilman motiivia. Hänellä ei ole ainakaan mitään *persoonallista* kannustinta. Hän ei mistään erikoisesta syystä mihinkään pyri, mutta hän tahtoo ikäänkuin päästä itsestään, hän tahtoo totuutta, hän tahtoo Jumalaa. Hän ei ole suorastaan mikään epäilijä tai kieltäjä. Sellainen ihminen ei lähesty okkultismin temppeliä. Hän uskoo ja selvästi ymmärtää, että jotakin on olemassa, että Jumala on ainoa todellisuus kaiken takana. Sen hän ikään kuin aavistaa, vaikk’ei hän sitä tiedä; ja hänen halunsa ja hänen pyrkimyksensä ja toivomuksensa on päästä itsestään, päästä kaikesta sellaisesta itsekkästä ja persoonallisesta elämästä, joka sitoo ja vaikuttaa juuri sen, ettei ihminen osaa, ei kykene voittamaan ja työskentelemään aivan vapaasti kaiken hyvän puolesta. Sentähden hänen motiivinsa, jos sellaisesta voi puhua, on se, että hän tahtoi tietää totuuden, tulla yhdeksi totuuden kanssa ja tietää Jumalasta, tulla yhdeksi Jumalan kanssa. Se on ainoa oikea tie: „*Minä* en tahdo mitään kehitystä; *minä* en tahdo mitään valtaa; *minä* en tahdo mitään kunniaa; *minä* en tahdo tulla vihityksi mihinkään veljeskuntaan; ainoa, jota ilman en voi olla, on Jumala.” – Kun ihminen näin osaa sanoa itselleen, hän on oikean tien alussa.

III

VIHKIMYKSEN TIE

Millä tavoin ilmenee tämä todellinen, puhtaasti jumalainen motiivi ihmisen sielunelämässä; kuinka tulee hänessä näkyviin tuo halu totuuteen, Jumalaan? Luulen, että se useimmissa tapauksissa tulee näkyviin sillä tavoin, että ihminen tuntee itsessään, tavallaan tietää, mikä tämä hänen elämänsä on, mitä varten hän on olemassa ja mitä hänen pitäisi tehdä. Hän sanoo ikäänkuin itselleen: „Minä en tahdo asettaa itselleni mitään päämäärää; en tahdo itse millään tavoin määrittellä, mikä minun elämäni on. Minä tahdon ainoastaan palvella itse elämää, totuutta, Jumalaa, ja tehdä ainoastaan sitä, mitä Jumala käskää minun tehdä. Minä luovun kaikista omista haaveiluistani, kaikesta onnen tavoittelusta, kaikesta, mitä minussa voi olla. Jos minulla on kykyjä, lahjoja, niin ne tahdon asettaa Jumalan, totuuden palvelukseen. Minä annan itseni kokonaan totuudelle, kunhan vain tietäisin, mikä elämä, totuus, Jumala on.”

Tällainen tunne on ihmisen sielussa. Ja me voimme ymmärtää, että ennen kuin tämä tunne, tällainen tahto on meissä, emme koskaan saata olla aivan varmoja siitä, että joudumme kulkemaan oikeaan suuntaan. Sillä mikä on tavallista ihmisen elämässä? Tavallista on, että meillä on ihanteita, haaveita, meidän sisässämme asuu valmiita päämääriä, joihin tahdomme pyrkiä. Tämä on perin luonnollista, sillä muutenhan olisimme kuin eläimet ja eläisimme vain päivästä päivään. Mutta me olemme kuin Prometheus: meidän järkemme katselee eteenpäin, sillä on kyky katsoa menneisyyteen ja tulevaisuuteen. Tämä on ihmisen peruskyky, koska hän on järjen saanut. Sentähden hänen omasta verestään ikäänkuin tulee tuo ominaisuus, että hän haaveilee, katselee eteenpäin. Ja tämä on kaikki oikein ja hyvin, sillä se nostaa meidät eläinten yläpuolelle. Ja kun me uskollisesti ja tunnollisesti pyrimme siihen päämäärään, josta haaveilemme, silloin täytämme inhimillisen velvollisuutemme ja saavutamme tuon päämäärän.

Mutta nyt onkin kysymys vihkimyksestä, totuudesta ja Jumalasta, siitä iankaikkisesta päämäärästä, joka meitä kaikkia odottaa. Sen tien alkupäähän tulemme ainoastaan silloin, kun tiedämme ja tunnemme varmasti sisässämme, että emme halua mitään muuta kuin totuutta, Jumalaa. Nuo nimet ovat meidän kunkin oman temperamenttimme mukaiset: toinen rakastaa enemmän sanaa „Jumala”, toinen sanaa „totuus”. Nuo sanat ovat aivan synonyymeja, samaa merkitseviä. Kun sanomme Jumala, se tarkoittaa että se on elävä totuus eikä totuus luonnontieteellisessä merkityksessä.

Kun ihminen tulee tästä sisimmästä halustaan tietoiseksi, silloin hän ennen pitkää saa aivan kuin ensimmäisen näkemyksen totuudesta. Ja huomatkamme: ei muuta vaadita, kuin että tulisimme tästä tietoisiksi. Ei tämä halu ole uusi meille ihmisille; se on sisin halu meissä, sisin pyrkimys meissä jokaisessa. On ainoastaan kysymys siitä, että me löytäisimme tuon halun itsestämme. Me olemme elämässä mukana, ja meissä on pinnalla paljon, joka estää meitä näkemästä tätä totuutta, vaikka se on kaikista luonnollisin olemuksemme meissä; se ei ole mitään vierasta meille.

Kun siis olemme tulleet tietoisiksi tästä omasta sisimmästä halustamme ja pyrkimyksestämme, silloin elämä näyttää itsensä meille. Kun me elävää elämää niin suuresti tahdomme, kun me sille niin kokonaan tahdomme antautua, silloin se ei peitä meiltä kasvojaan.

Nyt tämä sisimmän pyrkimyksemme löytäminen riippuu ehkä jonkin verran salaperäisistä asianhaaroista; en tiedä, mikä siinä on takana, mutta saatan käsittää ja ymmärtää, että sen takana on se, että me olemme joko tässä tai edellisessä elämässämme joutuneet kuulemaan Kristuksesta tai emme ole siitä joutuneet kuulemaan missään edellisessä tai nykyisessä elämässämme. Sillä asia on, niinkuin meillä on ollut

tilaisuus vuosien kuluessa esittää, että sen jälkeen, kun Jeesus Kristus eli ja vaikutti maailmassa, on avautunut uusi tie. Ja koska Jumalan luo aina on ollut olemassa tie, on Jeesuksen jälkeen kaksi tietä olemassa. Toinen on Vanhan Liiton tie, niinkuin Uudessa Testamentissa Hebrealaiskirjeessä sanotaan, ja toinen on Uuden Liiton tie. Kun elämä näyttää itsensä meille vastaukseksi meidän syvimmälle sielumme huokaukselle, silloin tämä elämä näyttäytyy meille tienä. Elämä ei ole enää mitään epämääräistä, se ei ole sitä tai tätä; se ei ole mitään suurenmoista onnea, onnen lupausta meille, ei mitään sellaista, joka meidän persoonallisuuttamme imartelisi, vaan kun me näemme tuossa ensimmäisessä näkemyksessä, herämyksessä, elämän, silloin elämä näyttäytyy meille tienä. Uskon, että moni, joka nyt on esimerkiksi kuullut puhuttavan tiestä, sillä elämän tiestähän kaikissa uskonnoissa puhutaan, kun ihminen näkee, mitä elämä on, näkee hän sen tienä henkensä silmillä. Muistan, kuinka kerran eräs teosofi nuoruudessaan – siitä on jo ainakin 30 vuotta – tuli minun luokseni iloisena ja kertoi, että hän on nyt päässyt varmuuteen, nyt hän on oikein nähnyt, mikä totuus on. Hänen silmänsä loistivat ilosta ja onnesta, ja hän kertoi, että hän yht'äkkiä näki suuret elämän ovet, elämän kultaiset ovet, ja niiden luo kulki tie. Tuo ovi, portti, vähän avautui, niin että hän siitä katsoi sisään ja näki, kuinka tuolla kaukana loisti ihmeellinen temppele. Ja hän sanoi, että tämän jälkeen hän tietää, mikä elämä on, ja miten hänen tulee elää. – Sillä tavoin moni on voinut nähdä tämän elämän tien.

Tie, jota sanotaan Vanhan Liiton tieksi, ei tietenkään koske ainoastaan juutalaisten uskontoa, vaikka käytän hebrealaista nimeä, vaan yleensä aikaa ennen Kristusta, sillä Hebrealaiskirje sanoo, että Jumala ennen puhui profettain suun kautta; ja profettoja oli kaikkialla. Kun ihminen siis joutui vanhan tien alkupäähän, silloin hän sai kuulla ja ymmärtää, että oli aivan määrättyjä askeleita otettava, ennenkuin tuli sille tielle, ja itse tielläkin oli erilaisia askeleita ja useampia vihkimyksiä. Kun hän pääsi tämän valmistavan tien päähän, silloin hän saavutti ensimmäisen vihkimyksen, ja sitten häntä odotti toinen ja kolmas vihkimys jne.

Vihkimys on sana, jonka me olemme ottaneet käytäntöön täällä länsimailla. Sitä sanaa ei käytetty vanhoissa kielissä, vaikka juutalaisilla oli sana, joka vastasi vihkimys-sanaa. Mutta esim. itämailla puhutaan mieluummin eri teistä, ensimmäinen, toinen, kolmas jne. tie, ja näitä teitä eroittivat toisistaan ikäänkuin pylviä. Näiden pylväiden kohdalla oli juhlallisuuksia, jotka todistivat pyrkijälle, että hän oli nyt kulkenut ensimmäisen tien, jolloin hän alkoi kulkea toista tietä, valmistua toisen tien päässä olevaa juhlallisuutta varten.

Sillä tavoin on se tie vielä tänä päivänä jaettu eri askeliin. Ja ihminen, joka lähti sillä tiellä kulkemaan, kulki siinä mielessä, että hänen on kuljettava tämä tie, joka on itse elämä. Joko minä suoritan sen jumalaisen velvollisuuteni, joka minulle on annettu ihmisenä, tai olen suorittamatta. Jos tahdon olla vallaton ja kulkea omia teitani, silloin vedän karman päälleni, mutta jos tahdon kulkea tätä tietä, silloin on kaikki hyvin, silloin kuljen pelastusta, vapautusta kohti. – Mehän tiedämme, että vanhoissa uskonnoissa ihmisille yleensä opetettiin jälleensyntymistä. Ja kun ihminen mystillisesti näki elämän tien, silloin hänelle myös heti oli selvänä, että opetukset jälleensyntymisestä olivat tosia. Mikä tie olisi ollut hänelle mahdollinen, jollei hän olisi jälleensyntyvä olento! Ainoastaan se, että hän tuli takaisin kulkemaan sillä tiellä, teki hänelle mahdolliseksi saavuttaa päämäärän. Yhdessä elämässä saattoi hän ehtiä kulkea ainoastaan pienen matkan, mutta jälleensyntyminen takasi hänelle, että hän joskus voi saavuttaa päämäärän, joka teki hänet vapaaksi. Ihminen on luonnostaan omien halujensa ja persoonallisuutensa sitoma; hänellä on kaikenlaisia salaperäisiä haluja. Jos hän alkaa yrittää johonkin tiettyyn suuntaan, silloin nousevat kaikki halut hänen sisästäan eloon, ja ihminen huomaa, että hänen oma itsensä vangitsee hänet. Tuon tien päämäärän saavuttaminen tekee hänet vapaaksi; hän pääsee vapaaksi omasta persoonallisuudestaan. Sentähden on aina tuota elämän tietä nimitetty pelastuksen tieksi, vapautuksen tieksi; ihminen vapautuu pakollisesta välttämättömyydestä. – Hän voi sitten vapaaehtoisesti syntyä maan päälle; se on toinen asia, johon emme nyt täällä kertaakaan syvenny.

Tämä on niin luonnollinen asia, että olen varma siitä, että hyvin monille, ehkä useimmille ihmisille, tämän pelastuksen tien näkeminen ja sillä kulkeminen on ainoa, minkä hän korkeammassa itsessään voi ymmärtää. Tämä on lähellä meidän järkeämme, inhimillistä käsitystämme; se on niin selvä. – Siinä vanhassa

tiessä ei tietenkään ole mitään pahaa, ja on luonnollista, että sekin tie on yhä olemassa. En sitä nyt tarkemmin kuvaa, sillä me voimme lukea siitä monista teosofisista ja itämaalaisista kirjoista.

Nyt tahtoisin koettaa kuvata sitä toista, uutta tietä, vähän tarkemmin, sitä toista tietä, joka on olemassa Jeesus Kristuksen jälkeen ja jonka pitäisi olla lähellä meitä kaikkia. Tämä toinen tie, jota me nimitämme länsimaalaiseksi tai rosenkreutsiläiseksi tieksi, on yhteydessä Jeesus Kristuksen kanssa ja riippuu Hänen työstään, siitä, että hän yhtyi meidän maapallomme elämään. Kristus, Kosminen, mystinen Kristus – siitähän on aina puhuttu – on tietenkin aina ollut kaiken takana. Kaikki suuret uskonnot, kaikki vapahtajaolennot, suuret viisaat, jotka ovat ihmisiä opettaneet, ovat olleet mystisen, Kosmisen Kristuksen vaikutuksen alaisina. Mutta siinä on eräs seikka vielä huomattava. Tämä Kosminen, mystinen Kristus ei ollut niin sanoaksemme personoitunut. Kosminen Kristus saavutti persoonallisuuden Jeesus Kristuksessa. Sentähden Kosminen Kristus oli ennen kuin suuri inspiraatio ja elämänvoima kaikkien vapahtajien takana, mutta ei ollut tullut vielä persoonalliseksi, kokonaan inhimilliseksi yhdessäkään heistä. Vasta Jeesus Kristuksessa tuli Jumala ihmiseksi. Ennen vapahtajaolennot tulivat jumaliksi, voimme myös sanoa jumalaksi, mutta ei niin, että Jumala olisi ollut kokonaan heissä, vaan Jumala aivan kuin puhui heidän suunsa kautta. Jeesus Kristus oli se ihmeolento, jossa Jumala oli kokonaan mukana, joka siis teki Jumalan persoonalliseksi, jossa Kosminen, mystinen Kristus tuli eläväksi ihmiseksi täällä maan päällä. Ja sen jälkeen avautui uusi tie, tie Jeesus Kristuksen yhteydessä. Ja ihminen voi tulla tuon tien alkupäähän Jeesus Kristuksen vaikutuksesta, häntä kuin sielunsa pohjasta etsien tai häntä kuunnellen. – En osaa tätä oikein järjelläni selittää; en tiedä tätä asiaa aivan perin pohjin. Sentähden ajattelen niin, että ihmisen on täytynyt joko edellisessä elämässään kuulla Jeesus Kristuksesta tai jollakin tavoin joutua hänen yhteyteensä, kun hän sitten jossakin seuraavassa elämässään tulee tien alkupäähän. Tai sitten hän tietenkin voi siinä elämässään, jossa hän ensimmäisen kerran kuulee Jeesus Kristuksesta ja saa vaikutuksen, tulla jo tuon tien alkupäähän. Mutta ihmisten, jotka eivät tiedä mitään Jeesus Kristuksesta, on uskoakseni mahdotonta tulla heti sen tien alkupäähän. Heille avautuu ensin tuo Vanhan Liiton tie. Mutta kun nuo etsijät ovat aivan vilpittömiä, ei kestä kauan, ennenkuin he jonkin tapahtuman kautta tässä elämässä saavat kuulla Jeesus Kristuksesta tai syntyvät seuraavassa elämässä sellaisen kansan keskuuteen, jossa heillä on siihen tilaisuus.

Jotakin tällaista täytyy olla sen takana, sanoo minulle järkeni, koska ihmiset muuten eivät näe Kristuksen tietä eivätkä sitä ymmärrä. Olkoon tuo salaisuutena, jääköön salaisuudeksi. Se, mikä elämässä on ihmeellistä ja samalla totta, on se, että ihminen *voi joutua tämän uuden tien alkupäähän*. Ja mikä on silloin hänen näkemyksensä? Mistä hän silloin tulee tietoiseksi, minkälainen on hänen herämyksensä tai uudestisyntymisensä, mitä hän silloin havaitsee ja tajuaa? Hän silloin tajuaa, niinkuin sanoisin, Jumalan Pojan ja Jumalan Pojan Jeesus Kristuksen yhteydessä. Hän silloin tekee toisin sanoen saman kokemuksen kuin Paavali Damaskoksen tiellä, kun hän näki jotakin ja hämmästyti siitä kovasti. Hän näki Jeesuksen, mutta ei se ollut vain sitä, että hän olisi nähnyt astraalisesti, selvänäköisesti, jonkun korkean olennon, sillä sellaista hän oli ehkä ennenkin saattanut nähdä ja paljon sellaisesta kuullut, sillä olivathan monet ihmiset olleet selvänäköisiä ja nähneet korkeita olentoja, enkeleitä ja jumalia. Minkätähden Paavali olisi niin kauheasti kumartanut sellaista? Tänä päivänä voimme nähdä enkeleitä ja jumalia, emmekä me rupea sellaisia palvelemaan. Mutta Paavalin elämä muuttui kokonaan, ja se johtui siitä, että hän näki Jumalan Pojan mysteerin, hän näki, mitä on Jumalan Poika; hän näki Kosmisen Kristuksen, aikojen salaisuuden, sen elävän Jumalan, ihmisen täydellisyysihanteen, joka on elänyt Jumalan tajunnassa maailman alusta saakka, siitä saakka, kun tämä meidän aurinkokuntamme on syntynyt; siitä saakka on aurinkokunnan Isän, Jumalan tajunnassa elänyt Sana, Logos, Aadam Kadmon, täydellinen ihminen, taivainen ihminen, jota varten ja jonka kautta kaikki on luotu ja kaikki on. Se on tuon Jumalan suunnitelman, ihanteen takia, kuin kaikki on.

Samalla kun Paavali näki tuon Jumalan Pojan, joka on kuva Isästä itsestään ja joka samalla on jokaisessa ihmisessä ja siis Paavalissakin, samalla hän näki, että se oli saavuttanut persoonallisen ilmennyksen Jeesus Natsarealaisessa. Siis Paavali nähdessään Jumalan Pojan mysteerin näki samalla Jeesuksen. Kukaan muu se ei voinut silloin olla; se oli Jeesus Natsarealainen, joka oli Jumala. Tämä oli Paavalin näkemys, ja sen voi kuka tahansa nähdä, kuka tahansa ihminen voi sen nähdä, kun hänen sielunsa on kyllin puhdas, kun hänen

sielunsa on luopunut kaikesta, niinkuin alussa kuvailimme, kun hänen sielussaan ei ole mitään persoonallisia haluja ja himoja. En sano, että hänen täytyy olla täydellinen ihminen, vaan kun hän ei mitään tietoisesti tavoittele, kun hän tuntee Jeesus Kristuksen, kun hän on evankeliumeista löytänyt ihmeellisen sanan, joka sopii hänen omaan elämäänsä, kun hän on löytänyt nuo sanat, jotka ovat välttämätön lohdutus hänelle: „Etsikää ensin Jumalan valtakuntaa, niin kaikki muu teille annetaan.” – Sehän on aivan päinvastoin, kuin mitä me täällä näkyvässä elämässä teemme, jossa meidän on pakko etsiä kaikkea muuta. Mutta kun ihminen niin rakastaa totuutta ja Jumalaa, että hän ei etsi mitään muuta, silloin hän voi melkein kummastuneena kysyä itseltään: mikä minä olen ja mitä tästä tulee, kun en tahdo muuta kuin Jumalaa? Ja tämä on kaikki todellista; hän ei millään tavoin näyttele itselleen; hän voi, niinkuin Fransiskus Assisilainen, luopua kaikesta; hän on aivan yksin, hyljätty; hänellä ei saa olla mitään muuta kysymystä kuin: „Onko Jumalaa, onko totuutta? Se Jumala näyttäköön itsensä minulle.”

Kun ihminen sitten näkee evankeliumista nuo sanat: „Etsikää ensin Jumalan valtakuntaa, niin kaikki muu teille annetaan” – niin hän ei kiinnitä tuohon lisälauseeseen mitään huomiota; hän ajattelee: Jeesus ymmärtää minua, hän pitää huolen tällaisesta kehnosta ihmisestä. Tämä on hänen suuri lohdutuksensa. Ja sitten hänelle tulee hetki, että hän näkee Jumalan Pojan; ja siinä näkemyksessä on Jeesus Kristus mukana. – Se oli Paavalinkin kokemus.

Tämä uusi tie on toisenlainen kuin vanha. Siinä ei ole kysymys mistään, kuinka sanoisin, ulkonaisesta velvollisuudesta kulkea tiellä ja sillä tavoin sitten kasvaa henkisesti ja vapautua yhä enemmän, pelastua, vaan tällä Uuden Liiton tiellä on kysymys vain siitä, että Jumalan Poika tulee eläväksi minussa. Minun luonnollisesti pitää kulkea Jeesuksen jäljessä, tehdä niinkuin hän käsklee, elää hänen neuvojensa mukaan, aina tuntea ja tietää, kuinka hän on ja hän tekee, pyrkii siihen, että Jumalan täydellisyysajatus, Isän ihanne, toteutuisi minussa, että minä omasta itsestäni kuolisin pois, jotta Jumalan Poika, Kristus, voisi minussa elää. Koko tie ja tiellä kulkeminen kohdistuu tällaiseen, joka on erinomaisen positiivista samalla, sillä se on samalla toimintaa, elämää aivan jokapäiväisessä elämässä; se ei ole sellaista elämää, että ihminen vetäytyisi johonkin metsään jotakin tutkimaan, mietiskelemään, puhdistamaan itseään, vaikka tuollainen voisi tapahtua ohimennen, episodina, niinkuin Jeesuskin oli erämaassa paastoten 40 päivää, niin se on ohimenevää, sillä elämä on sitä, että Jumalan Poika minun kauttani voisi elää maailmassa.

Tämähän on mysteeri, jota ei voi oikeastaan sanoin kuvata, sitä ihmisen täytyy itse ajatella, itse tuntea, itse tietää. Mutta se, mikä silloin hämmöittää, on se merkillinen tieto, merkillinen lupaus, josta ihminen tietysti voi kuullakin, mutta joka myös tulee selväksi hänessä itsessään, merkillinen tieto siitä, että kun hän on kuollut – ei fyysisesti, vaan omasta persoonallisuudestaan – on voittanut itsensä kokonaan, on päässyt vapaaksi itsestään, silloin uusi ihminen, kristusihminen on syntynyt hänessä, ja silloin hänet otetaan vastaan Kristuksen veljien veljeskuntaan. Hänellä ei ole tuollaisia, kuinka sanoisin, askeleita, asteita, tiellä, että hän voisi sanoa: „Käyn nyt sen ja sen vihkimyksen lävitse.” Suuri vihkimys odottaa häntä silloin, kun hän on kuollut itsessään. Ja mikä estää häntä saavuttamasta tuota päämäärää juuri nyt.

Siinä on se ihmeellisyys uudella tiellä, että siinä ei ole aikaa, ei rajoituksia, aikamääriä tai erilaisia teitä, vaan siinä on yksi ainoa suuri tie, ei mitään muuta aikamäärää kuin se, että ihminen kuolee itsestään. Mitään muuta hän ei tavoittele, kuin sitä, että se uusi ihminen, Kristus, tulee hänessä niin eläväksi, että hänkin kuuluu niiden veljien joukkoon, jotka Kristuksen kanssa auttavat maailmaa.

Tuo vihkimys on siis saavutettavissa koska vain. Ja niin merkillisen voiman ihminen on saanut siitä Paavalin tapaisesta kokemuksesta, ensimmäisestä näkemyksestään, että hänen sisässään elää, niinkuin hän tahtois sanoa, Kristus siitä hetkestä lähtien ja voittaa. Ei hän ollenkaan osaa kuvitella itsestään, että hän lankeaisi tai joutuisi harhaan. Minkä tähden hän ei voi joutua harhaan? Siksi, että Kristus on hänessä. Ja Kristus hänessä on niin voimakas voittaja, että hän kulkee aivan suoraan eteenpäin ja voittaa itsensä, jos ei yhdessä hetkessä, niin kuitenkin vähitellen. Tällainen ihminen ei kiinnitä mitään huomiota alempaan itseensä; hän astuu siitä ulos. Hänellä ei ole sellaisia kamppailuja eikä taisteluita, niinkuin sillä ihmisellä, joka

ei tiedä Jumalan Pojasta. Sentähden kaikki, jotka ovat tuon Jumalan Pojan Paavalin tavoin nähneet, tahtoisivat, että toisetkin sen näkisivät. Sentähden Paavalista tuli apostoli ja muista Jeesuksen seuraajista myös. — Eräs, joka myös näki tämän Jumalan Pojan ja kävi lävitse Paavalin tapaisen kokemuksen, oli kristikunnan ensimmäinen marttyyri, Stefanus. Hän piti äkkiä kauniin ja voimakkaan puheen; hänen silmänsä menivät auki ja hän näki taivaaseen. Hänet kivitettiin. Siinä oli Paavali mukana syrjästä katsellen. Paavalin oma hetki ei silloin vielä ollut tullut.

Me voimme puhua tällä Kristus-tiellä kyllä myöskin vihkimyksistä, mutta ne ovat silloin aivan kuin pienempiä vihkimyksiä, vaikka ne kyllä voivat käsittää niitä samoja asioita, mitä vanhalla tiellä sanottiin suuriksi vihkimyksiksi. Tällä Kristuksen tiellä ne eivät ole vihkimyksiä siinä merkityksessä, että ne olisivat joitakin juhlallisuuksia, joiden kautta vihitään johonkin veljeskuntaan. — Vanhalla tiellä kulkiessa on aina vaaroja, sillä siinä aina joutuu johonkin veljeskuntaan. Nehän ovat eri loosheja näkymättömässä maailmassa. Ja on otettava huomioon vielä se, että jotkut aina pysähtyvät tiettyssä vihkimyksessä ja alkavat tehdä työtä tiettyssä valossa ja voivat mennä harhaan. Sentähden ihminen voi joutua hetkeksi harhaan silloin, kun hän näkymättömässä maailmassa joutuu veljeskuntiin, joilla on jokin tarkoitusperä.

Kaikki nämä ns. vihkimykset, joita seuraavat juhlallisuudet näkymättömässä maailmassa, ovat kokemuksia, jotka voivat viedä harhaan. Mutta kun ihminen kulkee Kristuksen tiellä, hän ei sillä tavoin ota mitään vihkimyksiä, ei tahdo minkäänlaisten veljeskuntien yhteyteen, ei pyri saavuttamaan vihkimyksiä millään tavoin, vaan hän tahtoo ainoastaan Jumalan Poikaa, tahtoo ainoastaan Jumalaa, aivan itsetietoisesti sitä Kristusta, jonka hän näkee. Hän kyllä saavuttaa samat asiat ja ottaa yhdeksän vihkimystä, joita sanotaan monilla nimillä. Oikeastaan vihkimys-sana ei ole paikallaan sentähden, että hän ei ota osaa mihinkään juhlamenoon eikä tee mitään lupauksia veljeskunnalle; hän saavuttaa ainoastaan niitä tietoja ja kykyjä ja tajunnan laajentumisia, jotka kuuluvat asiaan. Sentähden hän Kristuksen tiellä voi erittäin nopeasti suorittaa niitä kaikkia, koska hän ei ole riippuvainen toisista ihmisistä. Hänen mestarinsa on tuolla ylhäällä; ja ainoa vihkimys, minkä hän hyväksyy, on se, että hän pääsee Kristuksen veljeskuntaan. Hänelle, Kristuksen tiellä kulkijalle, myös näytetään ja opetetaan, ja hän saa kuulla toisistakin vihkimyksistä, siitä, että on toisia vihkimyksiä ensimmäisen suuren vihkimyksen jälkeen. Mutta hän ei osaa ensin spekuloida niistä, eivätkä toiset ihmiset osaa niistä opettaa sentähden, että ne ovat niin mahdottoman toisenlaisia. Kristuksen tiellä kulkijalle selviää se, että me tulemme vihityiksi Kristuksen veljeskuntaan silloin, kun olemme saavuttaneet kaiken sen kehityksen, täydellisyyden, mikä on saavutettavissa tällä maapallolla. Tällä maapallolla me ihmiset olemme saavuttaneet minuuden; täällä se saattoi ruumistua tähän ruumiiseen. Tällä maapallolla me olemme ensimmäistä kertaa ihmisinä. Sentähden se, mikä meille on annettu tehtäväksi, on tämän minuuden kehittäminen; se on meidän minuutemme, jonka pitää saavuttaa kaikki mahdollinen tieto, mikä tällaisissa oloissa on mahdollista saavuttaa. Meidän minuutemme pitää siis oppia tuntemaan itseään, mikä merkitsee, että meidän täytyy tulla aivan itsenäiseksi olennoiksi. Sillä muistakaamme: mehän emme kykenisi rakastamaan, ellemmme olisi itsenäisiä. Meidän rakkautemme, kun emme ole itsenäisiä, on aina riippuvainen jostakin; me olemme kiinni toisissamme näkymättömin langoin. Meissä on hyvin paljon joukkosielua, ja niin kauan me emme osaa rakastaa toisia. Rakkaus tulee itsestään niitä kohtaan, joiden kanssa meillä on näkymättömiä verisiteitä, mutta meidän täytyy veressämme täydellisesti vapautua, niinkuin esimerkiksi Kristus sanoo: „Jos te rakastatte äitiä tai isää, miestä tai vaimoa tai lapsia enemmän kuin minua, niin te ette kelpaa minulle.” — Tämähän tuntuu niin kauhean kovalta ja merkilliseltä; kuinka Jeesus on sanonut jotakin niin julmaa? Meidän ei pidä sitä ottaa siltä kannalta, vaan näin: jos teille mikään veren aiheuttamassa siteessä vielä vaikuttaa, niin te ette elä Kristuksessa; teidän pitää vapautua kokonaan. — Mehän tiedämme, että me ihmiset nykyään yhä enemmän vapaudumme verisiteistä. Ennen ihmiset eivät voineet mennä naimisiin muuta kuin saman kansan tai heimon ihmisten kanssa. Nyt olemme enemmän vapautuneet ja ymmärrämme hyvin, että vähitellen ihminen vapautuu niin kokonaan, että hän ei näe mitään eroa ihmisten välillä. Hän tulee niin itsenäiseksi, että mikään hänessä itsessään ei estä häntä rakastamasta. Se on Kristuksen mysteeri. Se on juuri sitä itsenäisyyttä, mitä me voimme juuri tällä maapallolla oppia. Jokainen mestari on sellaisen itsenäisyyden saavuttanut.

Me voimme siis tulla mestariolennoiksi tällä maapallolla ja saavuttaa tämän itsenäisyyden, joka tekee meistä kristusolentoja. Silloin, kun Kristus on ihmisessä elävä, kun ihminen kulkee tätä Kristuksen tietä, silloin hän ei aseta itseään alttuiksi sellaisille vaaroille, että hänet voitaisiin houkutella jonkinlaisiin veljeskuntiin; hän ei tahdo mitään muuta veljeskuntaa, kuin mikä on Kristuksessa ja joka käsittää kaikki ihmiset. Silloin hän pyrkii kaikkien ihmisten veljeksi. Jos hän tekee muita liittoja tässä näkyvässä maailmassa, se on hänen asiansa. Mutta minä puhunkin veljeskunnista, jotka toimivat näkymättömässä maailmassa ja jotka koettavat houkutella niitä ihmisiä, jotka toisella tai toisella tiellä kulkevat.

IV

MYSTINEN KRISTUS

Mystinen Kristus erotetaan historiallisesta Kristuksesta sentähden, että, niinkuin meille kouluissamme jo opetetaan, historiallinen Kristus eli tässä maailmassa ja kuoli meidän puolestamme, mutta mystinen Kristus elää meissä. Teosofeina ja ruusuristiläisinä me ennen kaikkea ajattelemme juuri tätä mystistä Kristusta. Me olemme sillä kannalla, että jos historiallinen Kristus, vapahtaja olisi kuollut vaikka kuinka monta kertaa ihmisten puolesta, eikä mystinen Kristus syntyisi meidän omassa sielussamme, niin me emme pelastuisi. Meidän pelastuksemme ihmisinä on siinä, että Kristus syntyy meissä. Sen tähden tämä meidän nykyinen esityksemme mystisestä Kristuksesta liittyy elimellisesti edellä olleeseen. Sillä jos puhumme mystisestä Kristuksesta, emme saata puhua siitä muuten kuin syventymällä siihen, millä tavoin valmistumme tuohon mystisen Kristuksen syntymiseen itsessämme ja millä tavoin mystinen Kristus sitten elää ja kehittyi meissä. Tämä on siis aiheemme. Ja silloin tämä asia on sama kuin se henkistä kehitystä kuvaava vihkimyksen tie, josta edellä on ollut puhetta. Viimeksi puhuessani vihkimyksen tiestä olin epäilemättä verraten vaikeatajuinen ja ehkä hiukan ylimalkainen. Esitykseni saattoi jäädä vaillinaiseksi. Sentähden tahtoisin tänään täydentää tuota esitystä vihkimyksen tiestä, kuvata sitä vähän tarkemmin. Tietenkään kuvaukseni ei voi olla asian luonteesta riippuen muuta kuin vertauskuvallinen. Itse asiassa minun suorastaan täytyy vertauskuvallisesti esittää tämä asia, eikä kertomalla, sillä jos koettaisin sitä kuvata aivan kuivasti vain jonkinlaisin filosofisin, tieteellisin termein, ei se kuvaus kävisi niinkään todenmukaiseksi ja ymmärrettäväksi, kuin se voi käydä, kun sitä kuvataan vertauskuvallisesti. Mutta ennenkuin ryhdyn vertauskuvallisesti kuvaamaan tätä kristuselämää ihmisessä, niin sanoakseni aivan teknillisesti, todenmukaisesti, niin tekee mieleni korostaa, mitä viime kerralla erikoisesti tahdoin esittää. Se on sangen tärkeä asia. Siitä asiasta, jota sekä viime että edellisenä sunnuntaina koetin korostaa, sanoisin nyt seuraavasti:

Me ihmiset, kun me ensin tulemme teosofeiksi — minä ajattelen nyt itseäni nuorena — me käsitämme silloin, että tässä fyysisessä maailmassa on tietenkin monenlaisia seuroja ja veljeskuntia, mutta kun meillä on teosofinen liike ja Teosofinen Seura, niinkuin ajattelin, niin silloin me olemme turvassa, sillä tämä teosofinen liike, Madame Blavatskyn suuri työ, on antanut meille jonkinlaisen totuuden mittapuun, sellaisen koetinkiven, jolla voimme arvostella kaikkia toisia seuroja, liikkeitä ja pyrkimyksiä ja tietää missä ne ovat väärässä ja missä oikeassa. Me olemme hengessämme niin sulautuneet siihen sisäiseen, ihmeelliseen näkemykseen, että me tunnemme seisovamme täysin vakavalla pohjalla. Mutta sitten ajattelin myös nuorena, ja jokainen teosofi ajattelee näin: „On olemassa näkymätön maailma. Ja jos tässä näkymättömässä maailmassa omin päin pyrimme jollakin tavoin edistymään, jos me pyrimme tietoon, voittoon ja kykyihin, niin me joudumme harhaan. Mutta jos me emme tahdo omin päin etsiä tietoja ja kykyjä, vaan turvaudumme Salaiseen Veljeskuntaan, jonka lähettäjä Madame Blavatsky oli, niin silloin on kaikki hyvin. Sillä näkymättömässä maailmassa ei ole muuta tietoa ja todellisia kykyjä kuin ne, jotka ovat yhteydessä Salaisen Veljeskunnan kanssa. Kun me pyrimme sitä tietä pitkin, jonka Salainen Veljeskunta on meille ilmoittanut, niin me emme voi joutua harhaan. Ihminen ei silloin voi joutua muuhun kuin Salaiseen Veljeskuntaan. Näkymättömässä maailmassa ei ole muita veljeskuntia kuin tämä Salainen Veljeskunta. Näkymätön maailma on sellainen, ettei siinä voi olla muita veljeskuntia, joilla on tietoa ja kykyä.” — Näin sitä ajattelee nuorena ja luulee, että kaikki on hyvin ja ihminen hyvässä turvassa, kun joutuu siihen näkymättömään maailmaan, kunhan vain on tuon Salaisen Veljeskunnan turvissa — ja mitenkä muuten voisi siihen joutuakaan. Se olisi vain jonkinlaista haparoimista, jos ihminen koettaisi kehittää itsessään pientä selvänäköä, ja koettaa mennä ulos astraaliruumiissaan. Se on kaikki turhaa. Todellisuudessa hän ei voi saada niitä kykyjä, jos ei se tapahdu Salaisen Veljeskunnan turvissa. Niin minä ainakin ajattelin nuorena teosofina; ajattelin, että maailma on hyvässä turvassa, kun Salainen Veljeskunta oli takanamme. — Mutta kuta

enemmän ihminen saa kokea elämää ja kuolemaa, sitä enemmän hän huomaa, kuinka asiat ovatkin toisin. Ei ole lainkaan niin turvallista. Ei ole lainkaan niin, että voimme vain laskea pään tyynylle ja nukahtaa. Näkymätön maailma on paljon rikkaampi, paljon vaarallisempi kuin tämä näkyvä maailma. Asia ei ole suinkaan niin, että on olemassa ainoastaan Salainen Veljeskunta, vaan näkymättömässä maailmassa on olemassa paljon erilaisia veljeskuntia. Puhutaan eri tasoista, ja näillä tasoilla on erilaisia veljeskuntia. On sellaisia salaisia, näkymättömiä veljeskuntia, jotka vaikuttavat oikeastaan vain näkymättömässä maailmassa, tuossa henkimaailmassa; ja siellä henkimaailmassa on yhtä vaikeata tietää, mikä on totta kuin konsanaan tässä näkyvässä maailmassa. Jos emme saa turvallista tukipistettä ja pohjaa jalkojemme alle tässä näkyvässä maailmassa, niin silloin olemme kuin aavalla merellä. Vielä enemmän olemme turvattomat näkymättömässä maailmassa. Olemme uusien veljeskuntien ja seurojen edessä. Kun Salaista Veljeskuntaa tahdomme tarkemmin määritellä, nimitämme sitä Valkoiseksi Veljeskunnaksi. Madame Blavatsky sanoi selvästi, että on olemassa myös toisenlaisia veljiä tuossa näkymättömässä maailmassa: sekä mustia että valkoisia. He ovat kyllä hyvin itsetietoisia siinä maailmassa ja koettavat vaikuttaa tähän meidänkin maailmaamme. On senlaatuista veljeskuntia, jotka mielellään ottavat riveihinsä niitä salatieteilijöitä, niitä vähän enemmän kehittyneitä ihmisiä, jotka ovat tulleet tietoisiksi henkimaailmassa. Henkimaailmassa ei ole niinkään turvallista, vaan päinvastoin hyvin turvatonta. Tämä on se asia, jota tahdoin korostaa viime- ja edellisellä kerralla. Tämä salaisten veljeskuntien monilukuisuus tekee sitten henkisen kehityksen sangen vaiherikkaaksi ja monimutkaiseksi. Jos ihminen siis tahtoo välttää näitä kaikenlaisia veljeskuntia ja tahtoo tulla nimitetyksi Kristuksen veljeksi, hänen täytyy kulkea sangen suoraa tietä sen veljeskunnan luo, jota sanotaan Valkoiseksi Veljeskunnaksi ja Kristuksen Valkoiseksi Veljeskunnaksi. Meidän täytyy salatieteilijöinä ja mystikkoina kulkea sangen suoraa polkua tuon Kristuksen Valkoisen Veljeskunnan luo, jos tahdomme välttää uhkaavat vaarat.

Mystinen Kristus ei ole sellainen asia, jonka ihminen voi selvästi kuvata itselleen. Teosofeina, salatieteilijöinä ja mystikkoina voimme sangen pian luulla, että olemme saaneet mystisen Kristuksen, että olemme mystisen Kristuksen yhteydessä. Se voi olla totta, mutta se voi olla myöskin erehdys. Uskovaisille ihmisille on hyvin kuvaavaa se, että he ovat mielestään jossakin turvapaikassa hengessään ja sielussaan. Uskovainen ihminen on luonut uskon, jolla hän ympäröi oman tajuntansa. Hän elää tuossa uskon linnassa, kuvittelemassaan Jumalan tuntemuksessa: „Nyt saan elää rauhassa, Jumala suojelee uskoani kaikilta vierailta vaikutuksilta.” Me huomaamme kaikkien uskovaisten ihmisten huomattavaksi tunnusmerkiksi sen, että he aina vähän pelkäävät; he sanovat, että se on Jumalan pelkoa. Heistä tuntuu, että heidän uskoaan ei saa mitenkään häiritä: sitä täytyy suojella kaikelta pahalta; he eivät saa mennä mihin tahansa maailmassa. Jotkut ovat niinkin arkoja, etteivät voi katsella kauniita tauluja eivätkä mennä teatteriin. Se olisi heistä liian vaarallista; heidän täytyy suojella omaa uskoaan. Tämä ei ole vain historiallinen ilmiö, vaan se on asia, joka voi tapahtua vielä tänäkin päivänä jonkin lahkoon tai uskonnon piirissä. Vaikka uskovaiset eivät kenties mene nykyaikana niin pitkälle, niin he ovat kuitenkin arkoja ja pelkäävät, että tahraavat itsensä. Kun todellinen järkevä ja ajatteleva ihminen, joka ei ole uskovainen, mutta muuten kunnan ihminen, katselee uskovaista, niin tuon uskovaisten arkuus ja pelkuruus ei herätä hänessä mitään ihastusta: „Voi minua, jos joutuisin tuollaiseen sielutilaan! Minä en ainakaan tahtoisin järjestää noin sieluani ja istua kuin tornissa, niin etten voi mitään tehdä enkä mennä ihmisten maailmaan.” – Tällainen järkeily ei ole turhanpäiväinen. Me voimme hyvin ottaa huomioon tällaisen arvostelun. Jokainen ihminen, joka ei ole uskovainen, näkee mitä tuollaisessa uskovaisessa on puutteellista. Sentähden täytyy erikoisesti pitää mielessään, että jos meidän uskossamme, oli se sitten teosofinen tai mikä muu tahansa, on sellainen ajatus, että me olemme Kristuksen yhteydessä, että mystinen Kristus on meissä, jos tämä usko tekee meidät jollakin tavoin saamattomiksi, epäveljellisiksi, tai tekee meidät mielestämme paremmiksi kuin nuo toiset veljet tuolla, niin se usko ei ole mystisestä Kristuksesta; ja silloin tuo yhteys Kristuksen kanssa ei ole lainkaan todellista; se on mielikuvitusta. Mikä on näet ainoa ja ensimmäinen ehto, jos me tahdomme tulla mystisen Kristuksen yhteyteen? Ensimmäinen ehto on, että etsimme Kristusta, etsimme Jumalaa, etsimme totuutta. Meidän täytyy ensin tulla totuudenetsijöiksi; totuuden etsiminen on meidän ensimmäinen velvollisuutemme. Siihen tahtoisimme herättää kaikki ihmiset. Totuudenetsijää on ennen maailmassa nimitetty toisella tavoin, ja ne, jotka tuntevat tuota Vanhan Liiton tietä teoreettisesti, voivat seurata esitystäni ilman, että mihinkään viittaa.

Totuudenetsijää on aina ennen nimitetty *kodittomaksi vaeltajaksi*. Me emme ole totuudenetsijöitä, ellemmie sielussamme ole kodittomia vaeltajia, sillä tämä koditon vaeltaja on ihminen, joka ennen kaikkea on vapaa. Hän ei voi olla sidottu millään tavoin. Hän ei voi olla rikkauden sitoma, hän ei voi olla köyhyyden sitoma, yhteiskunnallisen aseman sitoma, ei voi olla rakkauden ja persoonallisten suhteiden sitoma, hän ei voi olla sukupuolensa sitoma, yhteiskunnallisen aseman sitoma, ei voi olla minkään ajatuksen, filosofian, maailmankatsomuksen sitoma; hänen pitää olla koditon vaeltaja, joka tutkii kaikkea; hänen pitää tutkia kaikkia uskontoja ja niin monia elämänymmärryksiä, kuin hänelle suinkin on mahdollista. Hänen pitää sielunsa syvimmissä olla totuudenetsijä. Hänen järkensä on oltava täysin vapaa. Mikään kahle ei saa häntä sitoa. Materialismin kahle on ensimmäinen, joka on irroitettava. — Kaikki, mikä voisi sitoa hänen järkeään ja ajatustaan, on hyljättävä. Hän ei saa olla uskonsa sitoma. Jos hänellä on kuinka rakkaita mielipiteitä, ennakkoluuloja, kuinka rakkaita helmasyntejä tahansa, hänen täytyy levittää ne eteensä, löytää niiden avain, niiden synnyt syvät, jotta hän ei olisi minkään sitoma. — Hänen tulee olla köyhä. Sillä ketuilla on luolansa, mutta ihmisen pojalla ei ole paikkaa, mihin päänsä kallistaa. Sellaisessa mielentilassa täytyy totuudenetsijän elää. Koko olemassaolo on oleva hänelle vakava, täynnä merkitystä. Jos ihmisellä on kiintopiste, jos hänellä on elämässään sellainen kohta, joka häntä viehättää jossakin suhteessa, niin silloin hän tietää, että hän on kahlehdittu johonkin. Hän ei ole koditon vaeltaja, hän ei ole rauhaton ihminen, jossa kuitenkin on suuri rauha, sillä syvimmissään hän kuitenkin tietää, että totuus on olemassa. Kuinka hän muuten kaikkea tutkisi, jollei hän olisi varma sydämessään, että totuus on myös löydettävissä. Sellainen on totuudenetsijä ja koditon vaeltaja. Juuri tällaisen pitäisi ihmisen, teosofin, jokaisen mystikon ja ruusuristolaisen olla. Silloin hän on todella koditon vaeltaja, ja silloin jotakin voi tapahtua.

Tahtoisin nyt kuvata mystistä Kristusta vertauskuvallisesti, tuota elämää, jota ihminen viettää hengessään samalla kuin hän elää täällä maan päällä. Hän ei elä sitä elämää nukkuessaan, ei toisessa tilassa ollen ruumiinsa ulkopuolella näkymättömässä maailmassa, vaan niin, että hän on päivätajunnassaan ja että näkymättömät maailmat tulevat hänen luokseen.

Kun ihminen etsii totuutta kodittomana vaeltajana, niin silloin hänelle kerran tulee ihmeellinen näkemys, joka tietenkin on yliaistista laatua, niin että toinen, joka sattumalta olisi hänen vieressään, ei sitä näkisi. Koditon vaeltaja on selvässä päivätajunnassa; hän on keskellä elämää ja kenties toisten ihmisten kanssa, mutta hän näkee Betlehemin tähden, joka loistaa taivaalla. Se on suuri, loistava ja ihmeellinen tähti. Se ei näy tällä ulkonaisella taivaalla. Se on jossakin hänen henkensä taivaalla. Hän kyllä tajuaa, niinkuin se olisi hänen ulkopuolellaan, sillä ei hän sitä näe päässään; hän kyllä näkee sen olevan jossakin ylhäällä taivaalla. Ja kun hän näkee tuon tähden, niin hän tietää, että nyt hän on jotakin saavuttanut; nyt hän on saavuttanut ihmeellisen ja merkillisen tiedon; pysähdy hengessäsi tähän ja rakenna nyt tähän rauhan maja. Nyt hänen ei enää tarvitse harhailla. Hän on nähnyt tähden, joka osoittaa hänelle, missä on koti, missä on rauhan paikka; ja sinne hän rakentaa majansa. Hän rakentaa siis majan itselleen näkymättömässä maailmassa, oman henkensä taivasmaailmassa, siellä tasangolla. Se tasanko on ulkopuolella Betlehemiä. Sille tasangolle, sille tasolle, ja jos vielä tarkemmin sanoisi, sille alemman taivasmaailman älytasolle hän rakentaa majan itselleen. Tuossa majassa hän asuu; siinä hän viihtyy, siinä on rauha ja siunaus; sieltä rauha ja siunaus leviää maailmaan hänen kauttaan. — Hän tulee ulos majastaan. Hän kulkee tuolla tasangolla, ja siellä on toisiakin, jotka ovat rakentaneet itselleen majoja, ja he ovat kuin paimenia. He kuuntelevat usein enkelien laulua ja soittoa. — Kun hän on aikansa asunut tuossa rauhan majassa ja kuunnellut tätä ylimaallista soittoa ja laulua, niin tulee hetki, jolloin Betlehemin tähti loistaa ja sädehtii niin kirkkaasti, että hän tietää, niinkuin toisetkin paimenet tasangolla tietävät, että nyt on lapsi syntynyt Betlehemissä; nyt on Kristus-lapsi syntynyt, ja me voimme iloita. Enkelikuorot laulavat, laskeutuvat alas, loistavat läsnäolollaan ja täyttävät ilman hartaudella. Ja koditon vaeltaja, joka on rakentanut itselleen rauhan majan, tietää, että Kristuksen pitäisi olla seimessä syntynyt. Hän lähtee tuota lasta etsimään. Silloin kuulee hän jotakin, joka yhä lähestyy. Tulevat tietäjät itäiseltä maalta, tulee kolme ihmeellistä kuningasta, tietäjää, hallitsijaa, ja koditon vaeltaja seuraa heidän jälkiään. Hän tietää hengessään, että nuo kuninkaalliset, suurenmoiset itämaan tietäjät, jotka ovat hallitsijoita, edustavat kolmea eri olemuspuolta hänen omassa hengessään. Hänen inhimillinen psykheensä on tietoa, tuntoa, tahtoa, eli teosofisia termejä käyttäen manas, buddhi ja aatmaa. Se on hänen

henkinen olemuspuolensa. Ja nämä hänen henkensä olemuspuolet samalla edustavat kuin kolmea eri tasoa: ensiksi korkeampaa älytasoa, tietoa, manasta, toiseksi veljesrakkauden tasoa, buddhia, tunnetta ja kolmanneksi yhteyden jumalaista tasoa, hengen tasoa, aatmaan tasoa, tahtoa. Nuo itämaan tietäjät ovat kuin pukeutuneet näiden tasojen verhoihin ja he edustavat kukin kuin yhtä tällaista hengen tajunnan puolta. Nuo tietäjät kulkevat edellä, ja koditon vaeltaja, joka on rakentanut itselleen rauhan majan, seuraa toisten mukana jäljessä. Sitten he tulevat Betlehemiin johonkin talliin, ja siellä on Kristus-lapsi, siellä on Maria, siellä on Joosef, ja itämaan tietäjät lankeavat polvilleen; ja koditon vaeltaja, joka on rakentanut rauhan majan, seisoo kynnyksellä ja katselee lasta, jota idän kuninkaat palvovat. Mutta kaikesta ihmeellisintä on se, että hän sanoo, tai hänen sisimmässään sanoo ääni: – „Minä olen se.” – Mutta hän ei pelästy; hän ei saa pelästyä. Ja hän elää hengessään tätä Kristuksen elämää: Kristus syntyy, Kristus kasvaa, Kristus elää ja toimii, Kristus kärsii, Kristus kulkee Getsemanesta Golgatalle hänen hengessään. Kaikkea tuota koditon vaeltaja, joka on rakentanut itselleen rauhan majan ja joka sanoo, minä olen se, kaikkea tuota hän katselee. Ja kun hän katselee ympärilleen ja näkee fyysisen maailman, näkee itsensä fyysisenä olentona, niin hän tietää, että kaikki tuo tapahtuu hänen hengessään ja tajunnassaan. Ja mikä on kaikista ihmeellisintä, kaikista syvintä ja kaikista peloittavinta, on se, että hän tuntee itsensä olevan tuossa. Hän ei ainoastaan sano: „Minä olen se”, – hän voi nöyrtyen tuntea, että se todella on hän. Hän itse voi olla ristillä, ja hänet otetaan alas ja lasketaan hautaan, ja se on hän itse, – „se olen minä”. Hän katselee ympärilleen: tuossa on fyysinen maailma, täällä ovat ihmiset, – mutta hän elää itse mystisessä Kristuksessa, ja mystinen Kristus elää hänessä. Eikä se ole harhaa, ei mielikuvitusta. Hän ei voi itse niitä näkyjä tuoda esille, nuo asiat tapahtuvat sentähden, että niin tulee ja täytyy tapahtua. – Ja kun hän on tämän kaiken sanonut ja tätä kaikkea katsellut, tapahtuu kuin mullistus hänen maailmassaan. On kuin tämä kaikki olisi ollut ihmeellistä hengen elämää, ja nyt tulee mullistus – nyt tulee kuolema, – sillä hän tietää, että nyt hänen pitää sanoa: – „Minä en ole tuota kaikkea; minä olen sen ulkopuolella, sillä minä en saa olla olemassa.” – Hän tietää, että nyt hän kulkee kohti kuolemaa. Mutta se kuolema ei ole sitä, että me kuolemme synkkyytteen, että me kuolemme onnettomuudessa tai että meidät ripustetaan johonkin puuhun; se on vain harhakuolema, se on vain tämän fyysisen ruumiin kuolema. Se kuolema, joka totuudenetsijää odottaa, sitä koditonta vaeltajaa, joka on rakentanut itselleen rauhan majan ja sanoo: „Minä olen se”, – ei ole fyysinen kuolema. Mitä fyysisestä kuolemasta, joka häntä kohtaa! Se kuolema, minkä hän nyt tietää tulevan, on siinä, että hän tulee hävittämään koko maailmansa askel askelelta, aste asteelta ja jäsen jäseneltä. Hänen täytyy kuolla pois itsestään. Hänen, joka eli hengessään jumalaista elämää, joka hengessään oli kuin enkeli, jumalainen henkiolento, vapahtaja, täytyy kaikesta kuolla, sillä häntä ei saa olla olemassa. Hänen täytyy osata sanoa: – „Minä en ole se; minä olen minän yläpuolella; minä olen sitä, mitä olen, ja olen minuuden yläpuolella.” Ja kun totuudenetsijä on tullut tähän, silloin hän kuolee ja astuu alas tuonelaan. Ja nyt kun hän astuu alas tuonelaan, hänen elämässään alkaa aivan uusi aika, kerrassaan uusi vaihe, sillä nyt hän tietää, että hänen tehtävänsä on saarnata hengille tuonelassa. Mutta se tuonela ei ole ainoastaan tuo tila, missä vainajat oleskelevat kuoleman jälkeen, vaan se tuonela on myös tämä ihmismaailma, jossa sielut, minuudella varustetut olennot kuolevat, syntyvät jälleen ja jälleen kuolevat. Sekä tämä näkyvä fyysinen maailma että taivas ja tuonela on kaikki sitä tuonelaa, johon hän, joka on kantanut mystistä Kristusta sisässään, kuolee, johon hän nyt astuu ja jossa hänen tulee auttaa vapautteen kaikkia niitä, jotka ovat vankeina. Tuo tuonelassa olo kestää kauan, sillä silloin ihminen, joka on eikä ole, on läsnä ihmisten maailmassa; hän on sitä, mitä hän on; hän ei ole sitä, miltä hän näyttää.

Ja kun hän on kauan aikaa työtä tehnyt tässä ulkonaisessa fyysisessä maailmassa, sisäisessä maailmassa, taivasmaailmassa ja koko kolminaismaailmassa, elänyt yhä uudelleen kaikkea sitä, mitä on elänyt sielussaan ja hengessään, niin tulee varmasti hetki, jota sanotaan ylösnousemukseksi. Ja silloin kun hän, koditon vaeltaja, joka on rakentanut itselleen rauhan majan, nousee ylös kuolleista ja sanoo: „Minä olen se; ja minä en ole se, sillä minä olen yläpuolella sitä, mitä olen”, silloin tapahtuu suuri vihkimys, sillä silloin hänet otetaan vastaan Kristuksen Valkoiseen Veljeskuntaan. Ylösnousseena hänet tunnustetaan Kristuksen Valkoisen Veljeskunnan jäseneksi ja veljeksi, ja ne, joita nimitämme mestareiksi, ottavat hänet vastaan. Ennen sitä emme käytä vihkimys-sanaa. Sillä tällä tiellä totuudenetsijä kulkee suoraan Kristuksen luo, Kristuksen Valkoisen Veljeskunnan luo, eikä tyydy minkäänlaisiin vihkimyksiin muihin veljeskuntiin toisilla tasoilla. Ja

sentähden me sanomme, että suuri vihkimys on se, jolloin totuudenetsijä on noussut ylös. — Vasta sen jälkeen alkaa se suurten vihkimysten tie, jolla ihminen ei ainoastaan saavuta tietoa, valtaa ja herruutta tämän maapallon yli, vaan jolloin hän sitten vihkimysten tiellä kulkiessaan valloittaa itselleen vielä toisia maita ja toisia taivaita. Ne ovat tietenkin meille aivan liian suuria ja korkeita mysteereitä. Ja me voimme sanoa ja tietää, jos luemme esimerkiksi itämaisia kirjoja erilaisista teistä ja erilaisista vihkimyksistä tai teosofisia kirjoja, jotka puhuvat erilaisista vihkimyksistä, että ne kaikki koskevat tämän maapallon elämää. Ne koskevat niitä asioita, joita ihminen oppii tuntemaan kulkiessaan mystisen Kristuksen tiellä. Hän ei nykyään opi niitä asioita tuntemaan sillä tavoin, että hänet otetaan eri veljeskuntiin ja vihitään eri asteisiin, vaan sillä tavoin, että hän on saavuttanut tiedon ja vallan avaimet noin niinkuin tiellä kulkiessaan; hän pikemminkin kulkee itse kuin tiellä ja anastaa itselleen nuo salaisuudet, aivan niinkuin Jeesuskin on sanonut: „Taivasten valtakunta otetaan väkiryssä.” Hän kulkee suoraan sitä Jumalan valtakuntaa kohti, jossa Kristus ja kaikki valkoiset veljet ovat. Tämä kaikki on ylösnousemuksen takana.

En tiedä, kuinka selvästi olen osannut kuvata näitä asioita. Ne ovatkin asioita, joita täytyy ensin miettiä ja sitten vähitellen itse kokea.

IHMISEN MENNEISYYS

Oikeastaan tämä aihe vihkimyksestä ja vihkimyksen tiestä on niin syvällinen, niin ihmeellinen, niin merkittävästi tulevaisuutta paljastava, että meidän on melkein mahdotonta ymmärtää ja sulattaa noita asioita, jos emme luo itsellemme mahdollisimman selvää käsitystä ihmiskunnan kehityksestä yleensä ja varsinkin siitä, millä tavoin ns. vihkimyksen tie on ollut avoinna ihmisille ennen. Sillä mehän nimenomaan mainitsimme, että kristinusko on siinä suhteessa oikeassa, kun se puhuu Vanhasta ja Uudesta Liitosta eli testamentista. Ns. Uusi Liitto on se vihkimyksen tie, joka nyt on avattu uutena mahdollisuutena ihmisille, mutta Vanha Liitto on se tie, mikä on ollut avoinna ihmiskunnalle tähän saakka ja yhä vielä on, sillä ne kulkevat yhä limittäin; vanha jatkuu, vaikka uusi on alkanut.

Tämä tuntuu vaikeatajuiselta, ellemme ole selvillä ihmiskunnan psykologisista edellytyksistä, sillä ihmisestä itsestään riippuu, minkälainen tie hänellä on edessään. Sentähden meidän täytyy katsella, minkälaisia ihmiset ovat olleet suurina historiallisina aikakausina, ja minkälainen niinä aikoina on ollut heidän sisäinen esoteerinen kasvatuksensa, heidän salainen, okkultinen koulunsa, minkälaisia ovat olleet heidän vihkijänsä ja opettajansa, minkälaista tietä pitkin heidän on täytynyt kulkea. Meidän tulisi jonkin verran syventyä historiallisten aikakausien mysteerikoulujen salaisuuksiin. En luonnollisestikaan voi mennä mihinkään sellaiseen yksityiskohtaan, mistä ei saa puhua; minun esitykseni on siten yksipuolinen ja pintapuolinen, mutta kuitenkin siksi ytimeenkäypä, että me ymmärrämme ja näemme, kuinka nämä suuret opetukset ovat aikojen kuluessa muuttuneet.

Ennen kuin me saatamme mitään puhua kaikkien aikojen esoterismista ja okkultisesta kehityksen henkisestä tiestä, meidän täytyy luoda summittainen silmäys oman ihmiskuntamme kehitykseen. Ja silloin emme tietenkään saata tyytyä niihin tiedonantoihin, mitä meidän vasta muutamia vuosisatoja vanha luonnontieteemme ja antropologia, sen rinnakkaistiede, voivat antaa. Ne eivät tiedä ihmiskunnan salaisesta kehityksestä ja sen esihistoriallisista vaiheista mitään. Tieteen eri haarat voivat tehdä erilaisia johtopäätöksiä ihmisten suhteen, mutta niiltä emme voi saada tietoa esihistoriallisesta ajasta. Kuitenkin ulkonainen tiede lähenee okkultista tietoa. Mutta kun tällaisia asioita tahdomme tutkia, meidän on turvauduttava Salaisen Veljeskunnan opetuksiin ja perintätietoihin. Madame Blavatsky teki meille niistä vähän selvää; hän ilmoitti mestarinsa käskystä ihmiskunnasta ja sen historiasta niin paljon, kuin on luvallista ilmoittaa. Salaisessa Opissa olemme saaneet lahjan, josta emme osaa olla kyllin kiitolliset. Salainen Oppi on sangen vaikeatajuinen siitä syystä, että se sisältää rivien välissä tavattoman paljon. Sentähden täytyy sitä lukea hyvin suurella totuudenjanolla, täytyy olla avoin sekä järkensä että sydämensä puolesta, olla vastaanottava sisäisille näyille. Salainen Oppi on oppaana sille, joka tahtoo lukea akaashaa, luonnonmuistia. Olen ollut huomaavinani, että sellaiset salatieteilijät, jotka lukevat luonnonmuistista, akaashasta, vanhoista asioista, ihmiskunnan historiasta tällä ja muilla palloilla, joutuvat helposti monenlaisiin vääriin käsityksiin ja silloin myös keskenään ristiriitoihin. Ja olen ollut huomaavinani, että salatieteilijät, jotka ovat näin luottaneet omiin kykyihinsä lukea akaashaa, ovat unohtaneet tuon merkittävän seikan, että mestarit lähettivät Madame Blavatskyn ja antoivat hänen kirjoittaa Salaisen Opin juuri sitä varten, että kun meissä herää selvänäkö ja alamme lukea akaashaa, meillä olisi totuuden mittapuu. Salainen Oppi ei ole mikään romaani eikä sellainen tieteellinen kirja, jonka voisi antaa kenen tiedemiehen käteen hyvänsä. Tiedemiehet päinvastoin voivat sanoa, ettei se ole minkään arvoinen, että se on vain pelkkää roskaa. Jos toiselta puolen annamme sen tavallisen teosofin käteen, hän lukee sitä vähän ja hikoilee, mutta tunnustaa, ettei hän ymmärrä siitä mitään; hän lukee sivun ja toisen, mutta ei saa yhteyttä asioihin: siinä puhutaan esim. Aadamista, ja sitten yht'äkkiä aivan toisista asioista. Moni teosofi on sanonut minulle, että se on mahdoton kirja. Ja kuitenkin, jos

tavallinen teosofi ei väsy, niin hän ehkä kymmenennellä kerralla alkaa saada vähän selvää, mistä siinä puhutaan.

Mutta Salaisen Opin arvo onkin ennen kaikkea toisessa puolessa. Tosi teosofit, totuudenetsijät, joita varten se on kirjoitettu, ovat niitä, joissa uudet kyvyt alkavat herätä, jotka itse alkavat nähdä. Mutta he ovat hyvin lähellä sitä luulottelua, että he itse voivat ottaa selvää mistä asiasta tahansa; he ajattelevat, ettei mikään voi olla ihmisen silmän tiellä: kun istun katselemaan, millaista oli siellä kuumavantarassa, vedän vain silmiäni eteen kuvan sieltä. Mutta sittenkin pitää paikkansa se, että jollei hän käytä Salaista Oppia totuuden mittapuuna, kriteriumina, josta hän aina katsoo, mitä Madame Blavatsky sanoo siitä ja miten se suhtautuu kaikkeen muuhun, niin epäilemättä hän joutuu harhateille.

Kuten kaikki muistanette, esitetään Salaisessa Opissa, että ihmiskunta tällä pallolla elää nyt viidennessä juurirodussa. On siis eletty neljässä ns. juurirodussa ennen tätä, ja jokaisessa juurirodussa – ainakin näissä myöhemmissä – voidaan erottaa erilaisia alarotuja, joita Madame Blavatsky sanoo olevan seitsemän, ja ne jakautuvat kansoihin, heimoihin ja perheisiin; ihmiskunta on siten kuin suuri puu, yksi runko, josta haarautuu monia oksia ja lehtiä. Tätä viidettä juurirotua nimitetään arjalaiseksi eli indoeurooppalaiseksi roduksi; arjalainen on tavallinen nimi. Se on nykyinen eurooppalais-amerikkalainen rotu, siis yleensä länsimaalainen rotu. Neljäs oli tuo atlantilainen rotu, joka asui Atlantiksen mannermaalla, mutta oli tietenkin levinnyt muihinkin maanosiin, sillä ei maapallo ole muodostunut sillä tavoin, että kun jokin manner vajooa meren syvyyteen, toinen samalla nousee. Samalla kertaa kuin Atlantis oli olemassa toisiakin mantereita. Ja Atlantiksesta on vielä yhtä ja toista jäljellä. Ennen Atlantista oli Lemuria, josta sanotaan, että se on vajonnut Tyynen valtameren syvyyteen. Siellä eli kolmas juurirotu, ja siitäkin manteresta on vielä joitakin saaria jäljellä. Ja on selvää, että sen rodun ihmisiä asui niilläkin mantereilla, jotka eivät vajonneet meren pohjaan. Sentähden suurin osa maapallon kansoista vielä nyt kuuluu neljänteen juurirotuun. Samoin on olemassa myös kolmannen juurirodun ihmisiä. Kahdesta ensimmäisestä juurirodusta ei ole enää ihmisiä jäljellä. – Näin selitetään Salaisessa Opissa.

Kun nyt tahdon koettaa luoda yleissilmäyksen, tavallaan sisäisesti ja ulkonaisesti, näiden eri rotujen ihmiskuntiin, niin muistakaamme, että se on hieman kaavamainen; muistakaamme, että jos yksityiskohtaisen tarkasti tahdomme saada kuvan maapallomme kaikista kehityskausista, kaikesta siitä, mitä Madame Blavatsky nimitti kierroksiksi, muista manvantaroista ja maapallon jälleensyntymisistä, niin meidän ehdottomasti täytyy yksityiskohtaisesti selventää sitä; meidän täytyy tutkia Salaista Oppia ja akaashaa. – Mutta nyt minä vain pyrin siihen, että saisimme jonkinlaisen kuvan ihmiskuntamme tilasta ja kehityksestä tällä pallolla. Tahdomme vain saada kuvan siitä, miten ihmiskunta on suurin piirtein katsoen kehittynyt. Ja luulisin, että tällaisesta kuvasta on jonkin verran apua, kun sitten tarkemmin tahdomme tutkia näitä asioita yksityiskohtaisesti.

Koska tällä kertaa tähtäämme siihen, että ymmärtäisimme Vanhan Liiton kaikkia mysteerimenetelmiä ja sitten sen nojalla paremmin Uuden Liiton menetelmiä, niin minä esittelen asioita vain tätä silmällä pitäen. Emme kiinnitä erikoista huomiota aikamääräyksiin. Ja olkoon tässä ohimennen sanottu, että jos te tutkitte nykyaikaisia salatieteilijöitä ja heidän esityksiään, niin huomaatte, että juuri aikamääräyksissä on hyvin suuria eroavuuksia. Muuan ranskalainen koulu tyytyy kymmeniintuhansiin vuosiin puhuessaan meidän eurooppalaisista, afrikkalaista sekä aasialaisista kansoistamme ja roduistamme. Joku saksalainen salatieteilijä saa nämä numerot vieläkin pienemmiksi; kun hän menee Atlantikseen, niin hän ei pääse pitemmälle kuin 7000-8000 vuotta e. Kr., jolloin hänen tutkimustensa mukaan Atlantis vajosi. Platon kertoo, että hänen ollessaan Egyptin mysteereissä, viisaat näyttivät hänelle tauluja vanhoista tapahtumista ja sanoivat, ettei Kreikassa ollut niistä paljon tietoa. Näissä tauluissa sanottiin, että 9000 vuotta aikaisemmin Poseidon, joka oli jäännös Atlantiksesta, vajosi meren syvyyteen. Platon eli noin 400 vuotta e. Kr., ja kun laskemme ajan egyptiläisen tiedon mukaan, saamme, että Poseidon vajosi 11.000- 12.000 vuotta sitten, joten tuon saksalaisen tutkijan saama luku tuntuu minusta erehdykseltä. Se johtuu siitä, ettei hän ole muistanut Platonin mainitsemaa aikamääräystä. Ja Madame Blavatsky Salaisessa Opissa aina huomauttaa, että paras on

aina liittää yksi nolla lisää, kun tiedemiehet puhuvat näistä aikamääristä. Madame Blavatsky on aivan ylellinen vuosilukujen ollessa kysymyksessä; hän laskee ajan sadoissatuhansissa ja miljoonissa vuosissa. En osaa sanoa mitään hänen numeroistaan; olen vähän samalla kannalla kuin Mrs. Besant, joka eräässä kokouksessa, jossa olin läsnä, sanoi, kun häneltä kysyttiin jotakin, joka esitettiin eri tavoin Salaisessa Opissa ja eräässä toisessa kirjassa: „En tahdo tästä lausua mitään omaa mielipidettä; olen yleensä huomannut sen, että jos olen saanut näkyviin jotakin ja huomannut, että Madame Blavatsky esittää asian toisella tavalla, niin panen oman pienen havaintoni hyllylle ja odotan; – ehkä hän on oikeassa. Ja niin on käynytkin. Kunnioitan niin suuresti Madame Blavatskyä ja Salaista Oppia, että pidän sitä kirjaa parhaana oppaana kaikissa okkultisissa kysymyksissä.”

Samalla kannalla myös allekirjoittanut tuntee olevansa. Ja tahdon tässä aivan kuin ohimennen sanoa: en sekaannu aikamääräyksiin. Jos toinen sanoo yhdellä, toinen toisella tavalla; olkoon!, ehkä joskus historiallisen tutkimuksen avulla tulee selvyys asiasta, ja ehkä silloin Madame Blavatskyn oppi osoittautuu oikeaksi. Onhan nykyään kerrottu ihmisluista, joiden iäksi tiedemiehet arvelevat 200.000 vuotta, ja kun silloin ihmisen luuranko on ollut jokseenkin samanlainen kuin nyt, viittaa se mielestäni siihen, että Madame Blavatskyn luvut ovat varsin oikeat.

Kaikki, jotka ovat tutustuneet teosofisiin oppeihin, tietävät ja muistavat, että meidän ihmiskuntamme sanotaan olleen jonkinlaisena eläinkuntana, ei tällä maapallolla, vaan tämän meidän maapallomme edellisessä jälleensyntymässä, kuukaudessa, kuumavantarassa, kuupäivässä. Raamatussa sanotaan, että on seitsemän luomispäivää, ja Madame Blavatsky käyttää nimeä ensimmäinen, toinen, kolmas jne. manvantara. Me elämme nyt neljännessä maamanvantarassa, kolmas oli kuumavantara, toinen aurinkomanvantara ja ensimmäinen saturnusmanvantara. Tämän jälkeen seuraa viides, kuudes ja seitsemäs, ja niitä nimitetään jupiter-, venus- ja vulkanusmanvantaroiksi. Meidän on helppo muistaa nämä nimetykset sentähden, että jokapäiväisessä elämässämme on asioita – vaikka sen olemmekin unohtaneet –, jotka muistuttavat näistä nimistä ja tuovat ne meille mieleen. Ne ovat viikon päivät. Lauantaipäivä viittaa saturnusmanvantaraan, sillä lauantaihan on latinaksi *saturni dies*, englanniksi *saturday*, ranskaksi *samedi*, joka myös on tullut saturnus-sanasta, vaikka onkin foneettisesti muuttunut. – Saksankielessä on *Samstag*, ruotsinkielessä *lördag*, joka tosin on muodostunut sanasta *lödderdag*, pesupäivä.

Sitten on sunnuntai, *söndag*, *Sonntag*, englanniksi *Sunday*, auringon päivä, ranskassa *dimanche*, joka merkitsee Herran päivää.

Kolmas on maanantai, *måndag* – kuun päivä. Siis me saamme näistä sanoista saturnus-, aurinko- ja kuumavantaran. Sitten tulemme neljänteen päivään. Neljäs on siksi keskeinen, merkillinen, että se asian luonnosta aivan kuin jakautui kahtia. Kun esim. Salaisessa Opissa esitetään kehitystä, esitetään se seitsemän pallon muodossa, jolloin kolme palloa on yläpuolella ja neljäs alempana ja taas kolme yläpuolella. Neljäs luonnostaan kuuluu kuin puoleksi toiseen ja puoleksi toiseen ryhmään ja jakautuu siten kuin kahtia. Siksi onkin viikonpäivistä kaksi päivää pyhitetty meidän maapalloomme: tiistai käsittää toisen puolen ja keskiviikko toisen puolen, ja ne kuuluvat meidän maapalloomme. Tiistai on latinaksi *dies Martis* – *Marsin* päivä. Keskiviikko on *onsdag*, *Odindag*, Odinin, Votanin päivä – *Merkuriuksen* päivä, ranskaksi *mercredi*. Meidän maapalloomme käy tavallaan lävitse kaksi aikakautta, joista toista voi nimittää mars- ja toista merkuriuskaudeksi. Vasta kun marskausi loppuu, saamme rauhan, ja silloin alkaa älyllinen kehitys. – Sitten tulee torstai, *Jupiterin* päivä, *dies Jovi* ja perjantai, *fredag*, Frejan päivä, latinaksi *dies Veneris*, Venuksen päivä. Seitsemäs manvantara jää nimettömäksi, sillä maapallo otti kaksi päivää. – Näin meidän on helppo muistaa manvantarat, kun aloitamme lauantaista, Saturnuksen päivästä, ja muistamme, että tiistai ja keskiviikko kuuluvat maapalloon. Viikon päivissä meillä on vanha okkultinen tieto omista sekä menneistä että tulevista luomiskausistamme.

Meidän ihmiskuntamme eli eläinkuntana kuumavantarassa. Meidän ei kuitenkaan pidä yrittää kuvitella, minkälainen se eläinkunta oli; joudumme vain harhaan. Se ei ollut samanlainen kuin meidän

eläinkuntamme täällä, mutta se oli periaatteessa, olemukseltaan eläinkunta. Ja siinä eläinkunnassa tapahtui ihmiskunnan syntyminen; se tapahtui silloin, kun minäajunta heräsi eläinkunnassa. Siis ihmisminuudet syntyivät tuossa kuumavantarassa; heidän kehityksensä eläinkunnassa lakkasi, ja he jäivät odottamaan pallon uutta jälleensyntymää, siis silloisen kuupallon, ja se uusi pallo oli maapallo. Tänne siis meidän, jotka olimme eläinkuntana kuumavantarassa, tuli syntyä ihmiskunnaksi; ja se on tapahtunut.

En tahdo mennä yksityiskohtiin; se kävisi liian raskaaksi. Tahdon luoda vain yleiskuvan; emme sekaannu aikamääräyksiin emmekä kierroksiin; puhumme nyt vain juuriroduista maan päällä.

Sanoimme, että ensimmäisen juurirodun aikana ihmiskunnan piti ruumistua maan päälle. Salaisesta Opista luemme, että siitä ensimmäisestä juurirodusta ei ole mitään jäännöksiä jäljellä. Meidän maapallomme ei ollut silloin siinä tilassa, missä se nyt on; täällä ei ollut näin kovaa, kiinteää ainetta, ei tällaista ilmaa; maapallo oli alkumuodostumissa. Ensimmäinen ihmisrotu eli silloin, niinkuin Madame Blavatsky sanoo, pyhässä maassa. Se oli tuo pohjoisnavan rotu, ja sillä rodulla ei ollut fyysistä ruumista; se oli astraalis-etterinen rotu. Siitä voi nähdä akaashassa jälkiä, mutta mitään fyysistä, ruumiillista jälkeä siitä ei ole. Tämä rotu, joka meidän kannaltamme oli aivan näkymätön, oli ensimmäinen. Ja me voimme syystä kysyä, minkälainen se oli. Jos me olimme tulleet ihmisminuuksiksi kuumavantarassa, niin miten me synnyimme tänne? Se meidän syntymisemme tänne maapallolle ensimmäisessä juurirodussa oli hyvin abstraktinen, kuinka sanoisin. Madame Blavatsky nimitti sekä ensimmäistä, toista että kolmatta rotua „*amanas*”, joka merkitsee 'ilman manasta', ilman järkeä, minuutta. Meidän minuutemme ei voinut laskeutua alas; se oli kuin pisara; se ei voinut mitenkään herätä tässä ensimmäisessä juurirodussa. Meidän minuutemme takana on meidän henkemme, monadimme, jonka perusteella me olemme jumalsyntyisiä henkiolentoja; minuus on jotakin, joka kehityksen kuluessa saavuttaa tuon henkimonadin. Silloin ensimmäisessä juurirodussa se minuus oli niin lapsellinen, viaton, ettei se voinut laskeutua mihinkään muotoon. Monadi on se, joka elähdyttää muotoa.

Siinä ensimmäisessä juurirodussa ihminen sai lahjaksi jotakin. Sanotaan, että hän sai pitreiltä tshaijan, ruumiillisen hahmon. Kun me nykyäänkin synnyimme lapsina, niin emme itse luo tätä fyysistä ruumista; me saamme sen lahjaksi vanhemmiltamme, luonnolta, elämältä. Ja jos tarkastelemme sitä ruumista, niin se on hyvin puhdas ja viaton. Joku kristillinen kirkkoisä sanoo, että jokainen lapsi syntyessään maailmaan on aivan Jumalan oma, Jumalan lapsi, ja että vasta myöhemmin ihminen lankeaa syntiin. Lapsi on itse asiassa aivan kuin viaton Jumalan poika. Ja tämä pitää epäilemättä paikkansa. Minun on ollut tapana sanoa, että joka kerta, kun lapsi syntyy, syntyy Kristus maailmaan. Mutta siinä ei ole ainoastaan Kristus yksin, vaan siinä on jotakin individuaalista, yksilöllistä, joka tuo karman mukanaan; ja se sitten vaikuttaa sen, että me lankeamme syntiin.

Pitrit olivat niitä, jotka olivat olleet ihmisiä kuumavantarassa sekä myös aurinkomanvantarassa, niitä henkiolentoja, jotka olivat saavuttaneet ihmisen muodon. Me emme olleet saavuttaneet ihmisen muotoa kuumavantarassa; kuinka me siis olisimme osanneet rakentaa ihmisen muotoa itsellemme. Olemmekin nyt tuossa ihmeellisessä kysymyksessä puuttuvasta renkaasta, josta tiedemiehet puhuvat. Miten tuo kehitys, evoluutio, on tapahtunut, sitä ei kukaan tiedemies osaa selittää; miten eläin, joka aina kulkee vaakasuorassa asennossa, osasi nousta pystyyn ja saavuttaa inhimillisen muodon. Kuta kauemmas menemme taaksepäin, sitä enemmän huomaamme, että eläimet ovat olleet suuria hirviöitä, eivät läheskään niin „sivistyneitä” kuin meidän eläimemme nyt. Mutta eivät meidänkään eläimemme ole nousseet kulkemaan pystyasennossa. Meidän tiedemiehemme eivät koskaan voi selittää tätä seikkaa. Sen tähden Darwinin työtoveri sanoi, ettei ole mahdollista löytää puuttuvaa rengasta; ei ihminen ole voinut vain materialistisesti ja muodollisesti syntyä; siinä on täytynyt muualta päin tulla apua. Hän uskoi henkimaailmaan. Siinä on eräs tiedemies, joka on tullut siihen, että ihminen ei ole vain pystyyn noussut eläin, vaan on sisäisesti jotakin, joka on nostanut eläimen pystyyn. Sentähden yhä useammat ihmiset ovat pakotetut myöntämään, että Madame Blavatsky on Salaisessa Opissa esittänyt asiat oikein.

Kun nyt katsomme kuumanvantarassa syntyneitä ihmisminuuksia, joiden oli määrä syntyä tänne ihmismuotoon, niin kysymme, mihin he voivat syntyä. He saivat apua, ja he saivat erään sellaisen muodon, jonka pitää auttaa heitä syntymään ihmisiksi. He saivat pitreiltä *tshaijan*, hahmon. Pitrit olivat henkiolentoina niin kehittyneitä, että osasivat erottaa itsestään eetterisen hahmon. Heidän ei tarvinnut synnyttää näitä olentoja. — Ja me myös tulemme joskus niin pitkälle, että osaamme erottaa itsestämme hahmon. — Niitä hahmoja elähdytti meidän monadimme, mutta meidän pienet minuutemme eivät voineet niihin laskeutua, sillä me emme osanneet vielä mitään ajatella. Ottakaamme esimerkki. Sanokaamme, että tuossa on Pekka-niminen olento, joka on suuri roisto, varas ja murhaaja, hyvin kehittymätön ihmisenä, mutta samalla myös hyvin viekas, jolla aina on puukko kädessä toisen varalta. Jos yhtäkkiä hänen minuutensa, joka ei viihdy muissa kuin murhan, pettämisen ja varastamisen tunteissa, asetettaisiin jonkun toisen, korkealle kehittyneen inhimillisen neron, Goethen tai Shakespearen, ruumiiseen, niin miten hän siinä tulisi toimeen? Ajatelkaa, kuinka ääretöntä tuskaa hän saisi kärsiä, ennenkuin hän saisi siinä ruumiissa kehittymään ne ajatus- ja tunnetavat, jotka ovat hänelle ominaisia. Hänestä ei tulisi mitään, jos hänen pitäisi ajatella korkeita ja inhimillisiä asioita kuten ihmiskunnan suuret nerot. Hän olisi silloin pahemmassa kuin helvetissä; hänen pitäisi surmata itsensä tai hän tulisi hulluksi.

Sentähden me ymmärrämme, etteivät nämä heikot inhimilliset minuudet voineet ruvetta käyttämään eetteristä ihmishahmoa, vaan ne olivat sen ulkopuolella. Mutta mitä merkitsee, että heidän inhimillisten minuuksiensa piti ruumistua tänne? Se merkitsee, että heidän piti ruumistua sellaisiin muotoihin, jotka vastasivat niitä muotoja, joissa he olivat ennen olleet. Kun luonnossa ja elämässä jokin olento saavuttaa korkeamman asteen, niin mitä se merkitsee käytännössä? Se merkitsee, että hän on silloin kelvollinen luomaan itselleen muodon siinä korkeammassa asteessa. Hänen pitää itse luoda itselleen uusi muoto ja uusi ruumis. Tämä oli heikoille ihmisminuuksille mahdotonta ilman muuta. Sentähden he saivat lahjaksi inhimillisen hahmon, ja he saivat ruumistua eetterisiin muotoihin. Ne olivat niitä, mitä heillä ennen oli ollut. Salaisessa Opissa sanotaankin, että ihmismuodot ensimmäisessä juurirodussa olivat kuin suuria kasveja, pusseja. Siksi katselija joutuu helposti hämmennyksiin katsellessaan näitä ensimmäisiä muotoja, sillä hän näkee kasveja tai eläimiä muistuttavia ruumiita, joita elähdyttää tai joissa asuu aivan kuin inhimillinen muoto, ja kaiken takana on henki.

Silloin voi helposti langeta erehdykseen. Kumpi näistä muodoista on kumpikin? Kun jonkin olennon hallussa näkee esimerkiksi kalaa muistuttavan muodon, jossa kuitenkin näkyy ihmisen hahmo, niin katselija voi ajatella, että ihmisen hahmo on oikea muoto, ja eläinmuoto kuvaa hänen sielullista kehitystään. Mutta kun adepti katselee ihmistä, hän ymmärtää, että inhimillinen hahmo oli sisempi, ja ulkonainen muoto oli eläimellinen muoto.

Tällä tavoin olivat asiat ensimmäisessä sekä myös toisessa juurirodussa. Nämä ulkonaiset eläinmuodot tulivat enemmän korostetuiksi, ulkonaiset muodot saivat selvempiä ulkopiirteitä, ja inhimillinen tshaija-muoto tuli enemmän näkymättömäksi. Ihmiset tulivat enemmän hirviöiden näköisiksi. Maapalloon tuli enemmän vettä, ja he muodostuivat siten vesieläimiksi.

INHIMILLISEN KEHITYKSEN ALKUVAIHEET

Aikomukseni ei ole kiinnittää suurempaa huomiota ihmiskunnan historiaan kokonaisuudessaan, vaan erikoisesti ihmiskunnan mysteerien eli salaisen itsekasvatuksen historiaan. Aikomukseni on siis vähän puhua niistä edellytyksistä, mitkä olivat olemassa muinaisissa roduissa ja vanhoissa kulttuureissa kehittää itseään henkisesti. Ja jotta tällaisen esityksen ymmärtäisimme, meidän täytyy jonkin verran muistuttaa mieleen ja pitää mielessämme oikeita ja asiallisia kuvia ihmiskunnan eri rotujen tilasta yleensä ja niiden rotujen sisäisestä, sielullisesta tilasta, sillä ihmisessä itsessään ovat aina olemassa sisäisen kehityksen edellytykset tänä päivänä niinkuin muinaisina aikoina. Ihminen ei suinkaan ole ollut aina sellainen kuin hän nyt on; ihmiset eivät muinaisina aikoina olleet niin kehittyneitä kuin nyt, vaan heidän sielunsa tila oli huomattavasti toisenlainen. Siten on luonnollista, että myöskin se henkisen kehityksen tie, mikä heille avautui, oli toisenlainen, kuin mitä se nyt on.

Niinkuin teosofiasta tiedämme, elämme nyt viidennessä, arjalaisessa, indoeurooppalaisessa juurirodussa. Sitä ennen on elänyt neljä juurirotua. Lähinnä meitä oli neljäs, atlantilainen juurirotu, joka on historian takainen ja josta meidän profaani, ulkonainen historiamme ei tiedä paljonkaan, ja sitä ennen oli kolmas juurirotu, joka eli, niinkuin teosofisista tutkimuksista tiedämme, Lemurian manterella. Sitä ennen oli vielä kaksi rotua, ja niitä kahta rotua koetin edellä jonkin verran kuvata ja siinä kuvauksessa pysähdyin muistuttamaan mieleen seuraavan tärkeän kohdan: ihmiskunta, paremmin sanoen sen henkinen puoli, ihmiskunnan sielu, oli elähdyttänyt eläinkuntaa edellisessä kuumavantarassa, kolmannessa manvantarassa. — Niinkuin tiedämme, elämme nyt neljännessä luomispäivässä; edellisessä luomispäivässä olimme me kaikki, jotka nyt muodostamme ihmiskunnan, siinä elähdyttäneet eläinkuntaa, tietenkin ilman mitään inhimillistä sielua, inhimillistä minää. Me olimme eläimiä, mutta siinä luomiskaudessa — se oli sääntönä — syntyivät meidän inhimilliset minuutemme. — Tuossa kuumavantarassa laskeutui eläimen sieluun jumalainen säde. Emme nyt voi siihen kiinnittää niin paljon huomiota, mutta mainitsen lyhyesti, että nämä inhimilliset minuudet, jotka laskeutuivat eläimiin, eivät siinä luomiskaudessa voineet jatkaa kehitystään. Siinä ei ollut enää riittävästi aikaakaan, niin että olisimme voineet ruumistua ihmisiksi. Sentähden me minuuksina, iankaikkisina sieluinä, minäolentoina, ihmisinä synnyimme ihmiskuntaan vasta tällä maapallolla; tässä me elähdytämme nyt ihmiskuntaa ja inhimillisiä ruumiita. Ja meidän tulomme tänne tapahtui tietenkin määrättyinä aikoina, määrätyn ajan kuluessa. Ja kun me tarkastelemme niitä kahta ensimmäistä juurirotua, joiden aikana me siirryimme tähän maanpiiriin, niin mitä oli elämä näissä ensimmäisissä juuriroduissa? Se ei ollut ollenkaan tässä fyysisessä maailmassa, niinkuin me nyt olemme. Maapallon fyysinen rakenne ei ollut sellainen kuin nyt. Me olimme näkymättömässä maailmassa; olimme etterihahmossa, joka oli fyysisesti katsoen näkymätön. Kun me siirryimme tänne ja olimme ennen asuneet eläinruumiissa, emme silloinkaan olisi itse voineet saada aikaan muuta kuin eläinruumiita. Sentähden täytyi saada apua korkeilta olennoilta. Nämä enkelit antoivat tshajjansa, hahmonsä, inhimillisen ruumiin siemenen. Ja tämän siemenen me saimme lahjaksi heiltä. Niinkuin nytkin saamme ruumiin lahjaksi vanhemmilta, samalla tavoin me saimme silloin fyysisen ruumiin lahjaksi, tai paremmin sanoen me saimme fyysisen ruumiin tulevan muodon lahjaksi korkeammilta olennoilta, jotka ennen olivat olleet ihmisiä. Seurauksena tästä oli, että meillä oli ensimmäisessä ja toisessa juurirodussa inhimillinen hahmo siemenenä, mutta se fyysinen tai etteriruumis, mikä meillä oli oman karmamme perusteella, niiden voimien perusteella, mitkä me itse toimimme mukana edellisestä kehityksestä, oli muodoltaan eläimellinen; me olimme olleet eläimiä, eikä meillä ollut kykyä luoda muuta kuin eläinmuotoja. Sentähden meidän oma inhimillinen ruumiimme oli hyvin merkillisen näköinen; mutta sen sisällä saattoi nähdä tuon lahjaksi saamamme inhimillisen hahmon. Tästä oli seurauksena, että meidän järkemme, meidän ajatteleva minuutemme, joka oli hyvin heikko, vasta

syntynyt heikko tuli, ei voinut asua tuossa fyysisessä ruumiissa. Nuo olennot olivat järjettömiä ja eläimen muotoisia, ja vain sisällä saattoi nähdä tuon inhimillisen hahmon, joka oli siemenenä. — Olipa alussa myöskin kasvimuodostumia, mutta sitten myöhemmin oli eläinmuotoja. — Nämä ovat mielessä pidettäviä asioita, vaikka ne ovat ehkä vähän vaikeatajuisia. Täytyy tutkia Salaista Oppia saadakseen selvemmän käsityksen asiasta. — Pitäkäämme siis mielessämme se tärkeä seikka, että ihmiset eivät itse kyenneet luomaan mitään muuta, kuin mitä heillä oli jäljellä eläimen ruumiista, ja me ymmärrämme kaikki tämän: meillä oli eläimen ruumis, mutta sisällä inhimillinen hahmo.

Sitten siirrymme kolmanteen juurirotuun, jolloin meidän ulkonainen, inhimillinen historiamme oikeastaan alkaa, sillä Lemuria oli sellainen maakausi, jolloin maapallolla oli jo fyysinen konstituutio eli rakenne. Tästä Lemuriasta on vielä jälkiä muillakin mantereilla. Tuossa Lemuriassa me ensin olimme niinkään fyysisesti näkymättömiä olentoja, ja siinä alkoi tämä inhimillinen hahmo yhä selvemmin näkyä. Ja kun katsellemme tätä kolmatta juurirotua ja sen ihmisiä, niin näemme jättiläismäisiä olentoja, jotka ovat ihmisiä sisäisesti katsoen. Heillä on inhimillinen muoto, mutta heidän fyysinen ulkomuotonsa oli usein eläin; mutta tuo inhimillinen muoto näkyi jo selvästi. Kolmannen juurirodun jättiläisellä on rakenteeltaan inhimillinen ruumis, mutta sen kasvot ovat esim. linnun takana; linnun pään takana näkyy jonkinlainen inhimillinen pää. Se on se eetterihahmo, jonka me saimme lahjaksi. Kolmannen juurirodun jättiläisen ulkonainen pää on esim. linnunpää, ja ruumiskaan ei ole ollut muodostunut näin inhimilliseksi ja kauniiksi, kuin meidän näkyvä ruumiimme nyt on. Se oli sängen eläimellinen, hyvin apinan näköinen ja hyvin karkea. Kolmannen juurirodun jättiläiset olivat ulkonaisesti katsoen usein leijonien, kotkien näköisiä, hyvin harvoin ihmisen näköisiä. Kolmannen juurirodun aikana, niinkuin voitte lukea teosofisista kirjoista, tuli tänne meidän maapallollemme Venus-tähdeltä erinomaisen korkeita olentoja, adepteja ja mestareita, suurten olentojen johtamina ja perustivat tänne tuon Salaisen Veljeskunnan, joka sen jälkeen on täällä ollut ja vaikuttanut. Nämä olennot tulivat auttamaan ihmisiä, sillä me olisimme muuten jääneet hyvin pitkiksi ajoiksi järjettömiksi ja olisimme hyvin hitaasti kehittyneet; emme olisi jaksaneet kehittää järkeä ja inhimillisiä kykyjä, sillä meidän minuutemme oli vielä niin heikkona tulena takanamme. Se ei olisi varmaankaan voinut tuhansiin ja miljooniin vuosiin päästä kehittymään, ellei olisi tullut auttajia, kehittyneitä ihmisiä tänne meidän maapallollemme viemään meitä eteenpäin. Mitä lapsestakaan tulisi, jos jättäisimme sen yksin kehittymään. — Topeliuksen Luonnon Kirjassa on kertomus lapsesta, joka kasvoi jossakin metsässä ainoastaan eläinten kanssa, eikä tiennyt mitään ihmisistä. Miten hänen kävi? Hänestä tuli sängen omituinen olento, eikä hän itsestään voinut enää kehittyä ihmiseksi. — Ei ihmislapsesta tulisi ihmistä, jos hänet jätettäisiin oman onnensa nojaan. Hän voisi kyllä olla jonkun haaveilijan mielestä paljon ihanampi ihminen kuin tavalliset ihmiset. Mutta joka tapauksessa ei hänellä missään tapauksessa ole sitä intelligenssiä ja sitä ajatuskykyä, niitä hienostuneita tunteita, joita ihmisellä voi olla. — Sentähden luontokaan ei jätä mitään kehittymään omavaraisesti, vaan järjestää niin, että kun ihmiskunta on kehityksensä alkuasteella, tulee opettajia sitä johtamaan. Niinkuin mekin järjestämme kouluja lapsillemme, niin samalla tavoin silloin tulivat Salaisen Veljeskunnan veljet meitä sanoillaan ja esimerkillään ohjaamaan. Siten me aloimme vähitellen kehittyä ihmisiksi, ja inhimillinen hahmo alkoi näkyä meissä, ja me aloimme puhua inhimillistä kieltä. Se oli aluksi hyvin vokaalipitoista, mutta se kehittyi vähitellen monipuolisemmaksi suurten opettajien johdolla, sillä he ruumistuivat meidän keskuuteemme ja opettivat meitä. Nuo ihmiset rakensivat kaupunkeja opettajiensa johdolla, oppivat maata viljelemään ja sitten vähitellen harrastamaan jonkin verran taiteita ja tieteitä. Kaikki oli tietenkin aluksi vain matkimista, esimerkin seuraamista.

Rinnan tämän kanssa tapahtui seikka, jota emme saa unohtaa, nimittäin se, että me jakauduimme kahteen sukupuoleen ja saimme tällaiset fyysiset ruumiit — tällaiset liha- ja luuruumiit. En tarkoita, että ne olisivat olleet nykyisten ruumiiden näköisiä; ne muodostuivat aluksi karkeiksi; „ihmiset saivat nahkavaatteet”, niinkuin sanotaan Salaisessa Opissa. Ihmiset jakautuivat kahteen sukupuoleen, ja tämän yhteydessä oli oma tragiikkansa, syntiinlankeemus jne. — Kaikki tämä oli yhteydessä sen kanssa, että Salainen Veljeskunta tuli maan päälle. Sen jäsenet olivat aivan jumalaisia olentoja meidän mielestämme. Me katselimme heitä niinkuin lapset vanhempiaan ja opettajiaan; pidimme heitä jumalaisina olentoina. Lapsen on vaikea, jos hän ei ole filosofi, ymmärtää Jumalaa absoluuttisesti, mutta hän ymmärtää häntä ajatellessaan

vanhempiaan ja opettajaan. Samalla tavoin oli laita kolmannen juurirodun aikana. Ihmiset ymmärsivät, että Salaista Veljeskuntaa tuli totella, sillä nämä olennot olivat vielä lisäksi äärettömän kauniita ja suurenmoisia, aivan kokonaan toisenlaisia kuin me. He olivat ulkonaisesti sellaisia, kuin me olimme eetterihahmossa. Meidän fyysiset ruumiimme olivat hyvin kömpelöitä ja eläimen näköisiä, vaikka kuljimmekin pystyasennossa kahdella jalalla. Me palvoimme noita jumalaisia olentoja, olimme heidän edessään polvillamme ja tottelimme heitä aivan sokeasti, sillä meidän järkemme oli vielä kovin pieni.

Myöskin on huomattava se seikka, että ennenkuin jakauduimme kahteen sukupuoleen, emme tieneet mitään kuolemasta. Kun kuolema tuli fyysiselle ruumiille, kun se oli kulunut loppuun, niin me itsestämme olimme kuin luoneet uuden ruumiin, johon sitten siirryimme. Me emme lainkaan huomanneet mitään eroa, vaan siirryimme helposti ruumiista toiseen. Mutta kun jakauduimme kahteen sukupuoleen, niin silloin tuli kuolema, ja voimme sanoa, kun katselemme psykologisesti asiaa, että silloin alkoi atlantilainen jakso meidän elämässämme. Ja se merkitsee, että meidän aistimme, varsinkin näkö, joka oli liikkunut astraalimaailmassa, alkoi tulla fyysiseksi. Samalla kun näkö tuli fyysiseksi, hämärtyi tuo toinen sisäinen silmä. Se ei hämärtenyt aivan kokonaan, me olimme aina selvänäköisiä, mutta emme aivan selvästi nähneet jumalia, jotka olivat eetterihahmossa. Kun meidän silmämme avautuivat fyysiseen maailmaan atlantilaisella ajalla, niin päivä muodostui kuin yöksi, sillä kun me nukuimme, niin silmämme menivät auki jumalien maailmaan, ja kun aamu tuli, niin tajuntamme tuli hämäräksi, ja meidän piti tunnustella, että olimme toisessa maailmassa. Sillä fyysinen näkö oli aluksi hämärä, ja sentähden oli hyvin vaikea elää. Atlantilaisen juurirodun aikana fyysinen taso, tämä fyysinen maailma tuli vasta vähitellen meille selväksi. Sen ulkopuoliset alkoivat yhä enemmän näkyä. Me tiedämme, että se näkökyky, joka voi havaita esineiden selvät ulkopuoliset ja luoda hienoa taidetta, ei ole langennut taivaasta; se silmä, joka meillä on, on miljoonien vuosien kehityksen tulos. Näkökykymme oli aluksi hyvin heikko fyysisen maailman suhteen. Se oli niin hämärä, että kun jotakin havaitsimme Lemuriassa ja Atlantiksessa, niin se oli aluksi fyysisesti näkymätöntä; mutta kuitenkin jonkinlainen havaintoilmiö tapahtui mielikuvituksessa: meillä saattoi olla näkövaikutelma, mutta se tuli sieluun kuin kuulo- tai makuaistimuksena. Ajatelkaamme, että olisimme tulleet sokeripalan läheisyyteen. Kun olisimme sitä lähestyneet, niin mielikuvitukseemme olisi noussut jokin valaistus, ja suuhun olisi tullut makea aistimus, mutta itse sokeripalaa emme olisi nähneet. Kesti miljoonia vuosia, ennenkuin näimme tuon sokeripalan. Olisimme voineet sen tuntea ja ottaa sen suuhumme ja maistaa, että se on makea. Se oli astraalinen aistimus, joka vaikutti tämän yhdessä fyysisen kanssa.

Siirryimme sitten atlantilaisesta juurirodusta viidenteen juurirotuun. Muistakaamme kuitenkin, että juurirodut ovat olemassa limittäisesti. Asia ei ole siis niin, että kun yksi juurirotu loppuu, niin toinen alkaa, vaan ne ovat olemassa osittain samanaikaisesti. Nytkin on vielä jäljellä kolmannen juurirodun ihmisiä. Esim. Intiassa on siellä täällä asukkaita, jotka kuuluvat kolmanteen juurirotuun. Neljänteen juurirotuun kuuluu nykyään vielä paljon kansoja: kaikki mongolilaiset kuuluvat neljänteen juurirotuun. — Suomen kansa ei kuulu mongoli-rotuun, sillä me emme ole puhtaasti atlantilaista sukuperää. Vaikka olemmekin sitä osittain, niin on tapahtunut niin paljon sekoituksia, että me suomalaisina kuulumme viidenteen juurirotuun. Mutta meissä on kuitenkin vähän vanhaa verta atlantilaisilta ajoilta. — Suuret mongolikansat Aasiassa ovat atlantilaisten jälkeläisiä. Ne olivat ennen jättiläisiä, mutta ovat sitten pienentyneet kooltaan. — Kun siirryimme viidenteen juurirotuun, niin huomaamme, että siinä on useita alarotuja. Me elämme nyt viidennessä alarodussa. Ennen sitä on ollut ensimmäisenä vanha intialainen kulttuuri, toisena egyptiläinen, kolmantena babylonialais-assyyrialainen, neljäntenä roomalais-kreikkalainen; nyt on viides alarotu, eurooppalainen kulttuuri, tai miksi tahdomme sitä nimittää — se on meidän nykyinen alarotumme. — Viidennessä juurirodussa ovat fyysiset ruumiit olleet tämän näköiset; ei enää ollut sellaista eroa eetteri-hahmon ja fyysisen ruumiin välillä kuin ennen. Kun katselemme nykyistä ihmistä, niin huomaamme, että fyysinen ja eetteriruumin ovat yhdessä, sillä se eetterihahmo, jonka ihminen sai lahjaksi, on nyt hänen oma hahmonsaa; se on tullut hänen omaksi ruumiikseen; se on nyt yhtä tämän fyysisen ruumiin kanssa. Se on joka kohdassa muutamia senttimetrejä tämän fyysisen ruumiin ulkopuolella.

Tässä viidennessä juurirodussa voimme huomata sen, että vanha selvänäkö, joka oli vielä vallitsevana Atlantiksessa, on aste asteelta hävinnyt, ja ihmiskunta on yhä enemmän astunut fyysiseen maailmaan, valloittanut sen yhä enemmän. Me olemme paljon enemmän kiinni fyysisessä maailmassa, kuin oli laita vanhan intialaisen kulttuurin aikana, mutta me emme ole enää niin kiinni kuin oli roomalais-kreikkalainen kulttuuri. – Niinkuin jo edellä huomasimme, kehitys tapahtuu seitsemänjaksoissa: seitsemän kulttuuria ja seitsemän alarotua. Neljäs on alimpana, viides on kolmannen tasalla, kuudes on toisen tasalla ja seitsemäs on ensimmäisen tasalla. Neljäs on syvimmällä aineessa, ja sitten alkaa nousu. Sentähden sanoo Madame Blavatsky Salaisessa Opissaan, että me olimme neljännessä juurirodussa paljon karkeampia, kuin me olemme nyt. Atlantiksessa me olimme paljon karkeampia aivoiltammekin, ja sen jälkeen ovat aivomme „pehmenneet”, mikä jonkun tiedemiehen korvissa kuulostaa tietenkin vähän ikävältä. Mutta se on kuvaannollinen sana, sillä tavallaan voidaan myös sanoa, että Atlantiksessa oli koko maa, koko tämä fyysinen maailma pehmeämpi; nyt se on kuin kovempi; niin voi sanoa toiselta puolen. Jos me Lemuriassa olimme niin vahvoja, että taivutimme rautakangen, niin se riippui, siitä että rautatanko – ja kaikki – oli silloin pehmeämpää, ja mekin olimme notkeampia. Meidän luurankomme ei ollut samanlainen kuin nyt. Koko maa oli pehmeämpi kuin nyt jäähdettyään. Mutta me olimme silloin kuitenkin syvemmällä aineessa sisäisesti katsoen.

Meidän käsityksemme ulkomaailmasta tulee nyt yhä selvemmäksi tässä viidennessä juurirodussa, ja me olemme oppineet näkemään tätä maailmaa selväpiirteisemmin. Mielikuvitus ei enää vaikuta meihin, kun katselemme tätä ympäröivää maailmaa. Jos meitä kulkee vaikka seitsemän henkilöä samalla kadulla, niin me kaikki näemme samalla tavoin. Hyvin pieniä eroavuuksia on tosin meidän aistimuksissamme. Muutenhan ei olisi mitään todellisuutta, jollei se olisi yhteinen todellisuus, joka on muodostunut nyt tässä viidennessä juurirodussa. Se perustuu yksilölliseen havaintoon ja on yhtä paikkansa pitävä kaikkialla. Atlantiksessakin oli olemassa sama todellisuus, mutta me näimme silmillämme eri tavoin riippuen siitä, millainen mielikuvituksemme oli. – Vielä nytkin, kun menemme yöllä metsään, voimme nähdä eri tavoin. Jotkut ihmiset voivat nähdä kummituksia, ja ne, jotka pelkäävät ryöväreitä, näkevät niitä puiden takana revolveri kädessä. Me voimme nähdä yöllä metsässä eri tavoin psykologisen asenteemme mukaan. Se on sentähden, ettei kaikkien ihmisten mielikuvitus työskentele aivan yhtäpitävästi. – Mutta meidän järkemme ei ole minkään arvoinen, jollei se ole samanlainen kaikilla. Kun järki on yleinen ja samanlainen, niin se tekee meille elämän mahdolliseksi ihmisinä. Järki on muodostunut kaikille samanlaiseksi pitkän pitkien ponnistusten perästä. Joku voi tosin olla värisokea, mutta se on niin vähäpätöinen asia, että hän itsekin voi sen tietää.

Kun näin olemme saaneet yleiskuvan ihmiskunnan menneestä historiasta, ajattelen, että me voimme nyt siirtyä puhumaan varsinaisesta aiheestamme, vihkimyksen tiestä.

Me ihmiset täällä maan päällä olemme järkiolentoja, ja sentähden meillä on ja meillä on ollut eräitä kysymyksiä, joita ei synny metsän eläimissä, jotka eivät ajattele ja järkeile samalla tavoin kuin me. Me voimme kysyä: onko tällä elämällä mitään arvoa, ja mitä varten me olemme olemassa. – Kun nuo suuret olennot tulivat tänne ja perustivat Salaisen Veljeskunnan ja salaisen koulun, meidän ihmiskuntamme salaisen opinahjon, niin me voimme ymmärtää, että heidän tehtävänsä oli näyttää meille, mitä elämä on, kasvattaa meitä elämän tiedossa ja taidossa, herättää meissä tuo halu kulkea itse eteenpäin, itse kasvattaa itseämme. Sentähden on aina ollut olemassa ns. okkultinen, esoteerinen, salainen itsekasvatus; se on aikojen aamusta ollut olemassa, niin kauan kuin Salainen Veljeskuntakin on ollut maan päällä. Kun olimme Lemuriassa, niin emme vielä silloin voineet puhua tuollaisesta itsekasvatuksesta, sillä me ihmiset olimme siihen vielä liian kehittymättömät. Me osasimme vain matkia; viisaitten työ oli vain esimerkin antamista ja opettamista ulkonaisessa merkityksessä. Mutta Atlantiksessa saatamme jo huomata, kuinka nuo suuret opettajat saivat selvästi uuden tehtävän.

Mikä on tuo salainen vihkimyksen tie? Sen tarkoitus on tehdä ihminen täydelliseksi, saattaa meidät siihen päämaaliin, joka on asetettu meidän maalliselle elämällemme. Meidän elämämme, meidän

maapallomme opettaa meidät siis täydelliseen elämisen taitoon. Tällaisessa kasvatuksessa ja itsekasvatuksessa on selvästi kaksi puolta. Toinen on se, että meidän täytyy tietää, onko tällä meidän olemassaolollamme mitään todellista tarkoitusta. Tämä kysymyshän meidän aikanamme muovautuu usein seuraavaksi: Onko meidän elämällemme jotakin muuta tarkoitusta kuin se, että olemme olemassa vain tällaisina olentoina yhden hetken maan päällä, vai olemmeko olemassa vielä kuoleman jälkeenkin? – Sillä eihän meillä voi olla mitään yhteistä korkeamman tiedon saavuttamisen päämäärää, jos me elämme vain hetken, kuolemme ja olemme sitten olemattomia. Toiselta puolen on siis olemassa tuo kysymys, olemmeko olemassa kuoleman jälkeen. Tämä kysymys asettuu selvästi eteemme. – Kysymyksemme toinen puoli on siis: mikä on tuo meidän tarkoituksemme, mikä on olemisen tarkoitus? Jos me olemme olemassa vielä kauemmin kuin tämä fyysinen elämä kestää, niin mikä on sen tarkoitus? Mehän jo sanoimme, että se on inhimillinen täydellisyys.

Ratkaistavanamme on siis nuo kaksi kysymystä: onko meidän elämämme ja olemassaolomme pitempi kuin fyysinen elämä, olemmeko olemassa kuoleman jälkeen; ja jos olemme olemassa kuoleman jälkeen, niin mikä on sen tarkoitus? – Jos luomme katseemme takaisin lemuralaiseen aikaan, niin toteamme, että me emme silloin osanneet tehdä tällaista kysymystä. Alkuaikoina meillä ei ollut kuolemaa, ja sitten meidän elämämme oli niin järjestetty, että meidän täytyi matkia jumalia. Eihän lapsikaan filosofi, miksi hän on olemassa. Hän tyytyy siihen, että on olemassa ja tekee, mitä isä ja äiti ja opettajat tahtovat; ja leikki ja puuha täyttävät hänen elämänsä. Samoin oli lemuralaisena aikana: me emme kaivanneet mitään esoteeristä kasvatusta. – Mutta sitten kun oli tapahtunut tuo jakautuminen kahteen sukupuoleen, oli tullut myös kuolema, ja silloin tuli eteemme kysymys, mikä tämä olemassaolo on. Ja se kysymys tuli mieleen ehkä hämärästi, että miksikähän sitä nyt olen tässä maailmassa. Ja kun sitten ihminen tunsu, että hän yöllä oli jumalien kanssa ja päivällä muisti kaikkea kaunista ja ihanaa ja ihmeellistä, mitä oli kokenut, niin hän ihmetteli, miksi hänen piti olla tällaisessa kummallisessa, hämärässä ja sumuisessa maailmassa eikä jumalien maailmassa. Ilmakehä oli siihen aikaan hyvin täynnä vettä ja kaasua. – Atlantiksessa oli erikoisen tärkeätä, että ihminen itse ryhtyi johonkin sisäiseen työhön. Kun me nyt puhumme sisäisestä itsekasvatuksesta, niin puhumme korkeasta asiasta. Kaikki ihmiset tekevät nyt sisäistä työtä; on tullut nyt laiksi, että kaikkien ihmisten on käytävä koulua. Se on itsekasvatusta. Lastakaan ei jätetä laiskuuteen, vaan sen on harjoitettava ja kasvatettava järkeään, tehtävä paljon työtä. Jo lapsesta saakka saamme tehdä työtä, ja jokainen ihminen saa sitä nyt tehdä; eikä ole paljon sellaisia ihmisiä, jotka elävät „uunin pankolla”, vaan nyt on esimerkiksi koulupakko yleinen, ja se pannaan toimeen maan joka kolkassa. Se merkitsee, että meitä opetetaan nyt ahkeruuteen; meidän on oltava ihmisiä ja kasvatettava itseämme; emme saa enää vetelehtiä ja tehdä laiskasti työtä; meidän on opittava ajattelemaan. Näin on meidän ihmiskuntamme mennyt hiukan eteenpäin. Kaikkien ihmisten Atlantiksessa oli myöskin pakko alkaa kasvattaa itseään. He eivät olisi päässeet ihmisiksi, jolleivät he itse olisi ryhtyneet työhön. Meidän tuli näet itse valmistaa itsellemme fyysisiä ruumiita, sillä mehän olimme eläinten näköisiä, vaikka olimmekin saaneet ruumiin mallin korkeammilta olennoilta; meidän fyysinen ruumiimme oli eläimen näköinen juuri pään kohdalta, ja siitä nyt parhaiten tunnemme ihmisen. Oli siis kysymys siitä, kuinka tulisimme ihmisiksi. Meidän piti tulla myös ulkonäöltämme ihmisiksi, sillä järki ei voinut toimia vapaasti, kun aivot olivat eläimelliset. Sentähden meidän tuli saada inhimillinen ulkonäkö. Se oli mahdollista ainoastaan siten, että opettajat, johtajat, keräsivät joitakin oppilaita ympärilleen ja auttoivat heitä ajattelemaan ja mietiskelemään ihmisen muotoa. Meidän fyysinen kokoonpanomme oli pehmeämpi, kuin mitä se nyt on, ja siten oli helpompi muovailta tuota fyysistäkin ainetta. Se oli meidän tehtävämme. Ja se oli mahdollista ainoastaan siten, että opettajat innostuttivat meitä katselemaan ihmisen muotoa, usein silloin heidän, opettajien, omaa muotoa. Ja mikä tästä oli seurauksena? Oppilaan täytyi rakastua opettajaan niin, että tämän muoto tuli hänelle rakkaaksi; ja silloin hän saattoi vähän muovailta omaa ruumistaan. Opettaja ei tietenkään tahtonut näyttää omaa muotoaan muuten kuin mietiskelyaiheeksi. Todellisuudessa hän näytti Kristuksen muotoa; hän antoi Kristuksen pään ajatuskuvana heidän eteensä; mutta oppilas tietenkin sekotti tuon kuvan ja näki siinä opettajansakin piirteet, niin että tuo Kristuksen pää tuli muistuttamaan yhä enemmän hänen opettajaansa. Tämä on ihmeellinen rakkaussuhde, josta voimme nähdä jälkikäikua vanhoissa mysteereissä ja jumaltaruuissa. – Jos tunnette kirjan „Kalevalan Avain”, niin siinä kerrotaan, että Lemminkäistarua käsittelee vanhoja atlantilaisia asioita. Lemminkäinen oli jumalolento, eikä

meidän pidä ajatella, että hänellä oli tavallisia rakkaussuhteita joka sormella. — Tuo tapa oli atlantilaisena aikana ainoa keino. Jonkun korkeammalle kehittyneen olennon täytyi herättää rakkautta, ihastusta ja rakastumista itseensä noissa lapsi-ihmisissä, noissa nuorissa, vielä kehittymättömissä ihmisissä, sillä he olivat Atlantiksessa kiinni toisissaan joukkosieluna. He eivät päässeet erottautumaan joukkosielusta persoonallisiksi olennoiksi muuten kuin siten, että heidät temmattiin irti tästä joukkosielusta, ja se tapahtui sillä tavoin, että he ihastuivat johonkin, joka ei ollut mukana tuossa joukkosielussa. Silloin he sisänsään irtautuivat joukkosielusta ja tulivat silloin tuon rakastetun olennon kaltaisiksi. Esoteerisissa kokouksissa annettiin mietiskelyaiheeksi juuri täydellisen ihmisen ulkomuoto, ja kun me sitten mietiskelimme, oli aivan havaittavissa, että meidän ulkomuotomme muuttui. Se oli niin havaittavissa, että kun katselimme toisiamme, niin me huomasimme, että vähitellen muutuimme; kuta terävämmin osasimme ajatella ja mietiskellä ja totella opettajamme neuvoja, sitä nopeammin muutuimme. Tietenkin se kesti satoja vuosia. Mutta meidän elämämme oli pitkä, ja suurin ponnistuksin me osasimme muovaila itsellemme ruumiin ja kasvot, jotka muistuttivat ihmistä. Emme saaneet vielä mitään kauniita Apollon-kasvoja syntymään, mutta eläinmuoto katosi. Tämä oli hyvin okkultinen tapahtuma, että me ihmiset itse saimme luoda itsellemme inhimillisen muodon. Se oli tehtävämme Atlantiksessa. Suurin osa ihmiskuntaa on saanut sen aikaan, ja nyt ovat kaikki ihmiset ihmisten näköisiä tässä viidennessä juurirodussa.

Atlantiksessä esoteerinen itsekasvatus oli siis siinä, että meidän piti ulkonaisestikin tulla ihmisiksi. Ja vasta sen jälkeen me saatoimme alkaa kehittää itsessämme inhimillisiä aisteja, inhimillistä järkeä ja muita inhimillisiä kykyjä.

VII

MENNEISYYS JA NYKYISYYS

Ihmiselle, joka on alkanut ajatella ja tullut totuudenetsijäksi, on keskeinen ja tärkeä kysymys, onko hän vielä olemassa kuoleman jälkeen, vai päättyykö elämä tämän näkyvän olemisen loppuessa. Vihkimismysteereissä tutkitaan juuri tätä asiaa. Ja kun on tultu vakuuttuneiksi, että elämä jatkuu kuoleman jälkeen, on toinen kysymys: mikä on olemisen tarkoitus?

On olemassa ero ihmisten yleensä ja vihkimykseen pyrkijöiden välillä. Tavalliset ihmiset voivat valmistaa itselleen vakaumuksen näistä asioista. He voivat tutkimalla, havaintoja tekemällä tulla vakuuttuneiksi siitä, että ihminen on olemassa kuoleman jälkeen; kaikki uskonnot ovat puhuneet siitä, ja ihmiset ovat siihen uskoneet. – Mutta kun astumme vihkimyksen tielle, silloin ymmärrämme, että näiden asioiden on oltava tiedon asioita; silloin ei enää kelpaa hyvinkään perusteltu vakaumus; silloin ihmisen täytyy hankkia tietoa. Ja se tieto ei saa olla ulkonaista, ei esimerkiksi spiritististä tietoa, joka perustuu siihen, että henkimaailma on yhteydessä tämän näkyvän maailman kanssa, vaan se tieto on oleva omakohtaista, itse koeteltua tietoa. Vain sellainen tieto merkitsee jotakin vihkimyksen kannalta.

Ja toinen asia, josta me maailmassa myös voimme saada itsellemme vakaumuksen, on kysymys elämän tarkoituksesta. Siitäkin me voimme luoda itsellemme hyvinkin oikeita kuvia. Mutta tämänkin on perustuttava todelliseen näkemykseen, tietoon, todelliseen kuulemiseen, aivan selvään kokemukseen silloin, kun on kysymyksessä vihkimyksen tieto.

Kuitenkin nämä kaksi asiaa ovat laadultaan sellaisia, että meillä voi olla aivan oikeita käsityksiä, vakaumuksia, vaikka olemme aivan tavallisia ihmisiä. Sehän on esimerkiksi oikea käsitys, että ihmisen elämä ei lopu kuolemassa, vaan jatkuu, ja että ihminen on jälleensyntyvä olento. Oikea on myös käsitys, että elämän tarkoitus on inhimillisen täydellisyys saavuttaminen, tai toisin sanoen, että meidän täytyy tulla Kristuksen kaltaisiksi; että kosminen tajunta on ottava asuntonsa meissä, että Kristus elää meissä. – Näin meillä voi olla oikeita käsityksiä elämän jatkuvuudesta ja tarkoituksesta, mutta me emme voi tulla vihityiksi, jolleivät nämä asiat ole meille tietoa. – Vihkiminen merkitsee vihityksi tulemista Valkoiseen Veljeskuntaan.

Nämä asiat perustuvat kolmanteen kohtaan, joka antaa meille mahdollisuuden saavuttaa tietoisien kuolemattomuuden, ja antaa meille mahdollisuuden tehdä jatkuvasti työtä kehityksen puolesta. Tämä kolmas kohta on meidän kuolematon ruumiimme. Sillä mitä merkitsisi elämän jatkuvuus, jos emme voisi sitä joskus jatkaa sellaisessa ruumiissa, jossa olemme tietoisia ja joka suo sen mahdollisuuden, että elämme läpi aikojen. Jos me vain elämme tässä maailmassa, kuolemme ja synnymme jälleen, ja olemme sitten toisia persoonallisuuksia, jotka eivät muista mitään entisyydestä, silloinhan meidän työmme on aina jonkin verran pimeydessä hapuilemista, vaikka saisimme kuinka paljon valaistusta. Mutta vasta sitten elämän jatkuvuus tulee todelliseksi, kun meillä on sellainen ruumis, joka elää kautta aikojen, ja jossa olemme tietoisesti kuolemattomia henkiolentoja, olimme sitten elämässä tai kuolemassa.

Kolmas kysymys on siis: miten on luotava tuo kuolematon ruumis? Me voimme muodostaa itsellemme siitä käsityksen, vaikka emme vielä olisi siinä ruumiissa. Ja koko nykyaikainen julkinen okkultinen opetus tähtää siihen, että saisimme selvän näistä kolmesta kysymyksestä. Tästä voimme saada itsellemme sen oikean käsityksen, että se ruumis, jonka me vähitellen elämä elämältä organisoimme, luomme itsellemme, ei ole fyysinen ruumis, niinkuin tämä meidän näkyvä ruumiimme; se on kyllä ruumis, joka on muodostunut hienoista aineosasisista, ja se on meillä jo tällä hetkellä, sillä se on ruumis, jota me

nimitämme eetteriruumiiksi. Siitä on kerran tuleva iankaikkinen, kuolematon ruumiimme. Tämän eetteriruumiin muodostaminen on sentähden kaiken okkultismin a ja o; se on kaikista okkultisin asia. Siitä me ymmärrämme, että täytyy aina olla jotakin käytäntöä; ei riitä kaikenlaiset kauniit ajatukset, kuten usko, että olemme olemassa kuoleman jälkeen tai se, että ajattelemme kauniisti elämän tarkoituksesta. Se käy kyllä päinsä ajatuksissa ja tunteissa, mutta tuo kysymys itse käyttövälineestä, ruumiista, ei ole mikään spekulatiivinen, tietopuolinen kysymys, vaan se on okkultis-käytännöllinen kysymys. Sentähden kaikki käytännöllinen okkultismi on yhteydessä tämän eetteriruumiin luomisen kanssa.

Kun siis tarkastelemme ihmiskunnan menneisyyttä, historiaa, okkultismin silmin, tarkastelemme ihmisen eri olemuspuolia ja erikoisesti hänen fyysis-eetteristä ruumistaan, silloin teemme monia erittäin kiintoisia havaintoja, joista jo olemme vähän puhuneet. — Lyhyesti toistan vielä nämä asiat, sillä ne ovat niin tärkeät, että ne täytyy olla meillä selvänä, jotta ymmärtäisimme vihkimystä ja vihkimykseen valmistumista.

Me ihmiset saimme lahjaksi eetteriruumiin siemenen enkeleiltä, kuupitreiltä, täällä maan päällä, ja sitten meidän piti luoda itsellemme fyysinen ruumis, muodostaa tuon eetteriruumiin ympärille ikäänkuin kuori. Ja siinä suhteessa me emme alussa kyenneet muuhun kuin siihen, missä olimme eläneet kuumavantarassa, nimittäin eläinruumiiden aikaansaamiseen. Ensimmäisessä juurirodussa me olimme kasvien näköisiä, toisessa eläinten ja kolmannessa ihmisten näköisiä siinä merkityksessä, että meidän eetteriruumiimme alkoi olla jättiläisen kokoinen ja fyysinen ruumiimme oli enemmän tai vähemmän eläimen muotoinen, jolla oli apinan pää. Sitten tapahtui syntiinlankeemus, joka merkitsee, että me saimme nahkavaatteet, fyysisen ruumiin aivan tässä fyysisessä merkityksessä, vaikka se oli paljon pehmeämpi kuin tämä nykyinen ja lisäksi jättiläiskokoinen. Se ei ollut suinkaan kaunis, vaan jonkin verran eläimen näköinen. Kolmannen juurirodun lopussa olivat muodot samanlaiset kuin sen alkupuolellakin, paitsi että fyysinen ruumis oli kiinteämpi.

Kun sitten katsellemme ihmisten kehitystä Lemuriassa sen jälkeen, kun syntiinlankeemus oli tapahtunut ja kun apua oli tullut Venukselta ja Merkuriukselta ja kun oli perustettu Valkoinen Veljeskunta ja sen henkinen johto tälle planeetalle, niin me ihmiset, jotka olimme kerrassaan lapsen kannalla, opimme silloin noita korkeampia olentoja matkimaan, ihailemaan, kunnioittamaan, palvelemaan. Salaisessa Opissa sanotaan, että silloin perustettiin alkuperäinen uskonto, viisauuskonto, teosofia; ihmisillä oli silloin ainoastaan yksi viisauuskonto. Silloin olot olivat hyvin runolliset: se oli kuin paratiisiaikaa; emme osanneet mitään muuta kuin matkia, katsoa ylöspäin ja palvella noita jumalaisia olentoja. He opettivat meitä kaupunkeja rakentamaan ja maata viljelemään ja kaikkea työtä tekemään. Ja merkillinen kohta, joka erikoisesti on mieleenpantava, on se, että meidän tajuntamme, järkemme, jonka vähitellen piti ruveta heräämään meissä — meillä ei ollut mitään järkeä vielä noissa ensimmäisissä juuriroduissa —, heräsi hyvin paljon sen johdosta, että nuo suuret opettajat tuottivat meille monenlaisia ruumiillisia kärsimyksiä. Me emme osanneet vielä mitään tuntea. Meillä ei ollut minkäänlaisia aistimuksia eikä tuntemuksia; minätajuntamme oli oikeastaan toisella tasolla. Ihminen ei silloin nähnyt omaa ruumistaan; hän ei oikeastaan tiennyt, että hänellä olikaan fyysistä ruumista. Hän eli vain jonkinlaisissa mielikuvissa. Ja kun hän tajusi jonkin esineen, hän näki jonkinlaisen auran, mutta ei nähnyt fyysisesti. Vanhassa kreikkalaisessa mytologiassa kerrotaankin, kuinka jättiläiset olivat yksisilmäisiä tai sokeita, jonka vuoksi ne eivät nähneet hyvin. Tämä on oikea kuvaus, sillä lemuralaiset ja atlantilaiset eivät nähneet fyysisesti. Tästä on myös omituinen kohta Vanhassa Testamentissa. Muistan, kuinka koulussa ihmettelin ja myös toiset pojat ihmettelivät, mitä tarkoitti tuo sanonta, että „Adam tunsu Eevan ja sitten heille syntyi — —”. Se oli meistä kummallista, eikä kukaan ymmärtänyt sitä. Myöhemmin meille selitettiin, että siinä esitettiin hienotunteisesti asioita, jotka olisi voitu sanoa toisellakin tavalla. Mutta eivät pyhät kirjat kaunistele asioita; kyllä ne sanovat asiat suoraan. — Sillä sen jälkeen kun ihminen jakautui kahteen sukupuoleen, ei hän suinkaan ollut tietoinen omasta ruumiistaan, vaan tuli siitä tietoiseksi vasta yhtyessään toiseen sukupuoleen, joka tapahtui ensin aivan vaistomaisesti, astrologisten vaikutusten mukaan; ja se ei saattanut tapahtua muulloin, kuin silloin, kun jonkun toisen olennon piti syntyä. Ihmiset eivät tienneet mitään himosta. Silloin kun tämä yhtyminen tapahtui, he tulivat vasta hetkeksi tietoisiksi toisistaan. Tämä oli sängen ihmeellinen sielullinen asia,

korkeintaan sellainen kokemus, jossa samalla oli kaunis väri-ilmiö, mutta siinä ei ollut alussa ollenkaan mukana sellaista nautintoa, miksi se myöhemmin muodostui.

Sitten on eräs toinen seikka huomattava lemuralaisten suhteen: heillä ei ollut muistia. Tämä on itse asiassa sangen merkillinen asia, aivan kuin jos me nyt heräisimme aamulla, emmekä mitään muistaisi; eläisimme vain kuin uutta elämää. Onhan ainakin viime aikoihin asti ollut alkuasukkaita, joilla ei ole ollut muistia. He ovat lemuralaisten degeneroituneita, rappeutuneita jälkeläisiä. – Vasta sitten, kun ihmiset Lemurialla saivat tiettyä opetusta, kun nämä suuret, jumalaiset opettajat asettivat ihmiset yhä uudelleen samoihin tilanteisiin, niin heissä heräsi muisti. Kun kokemus uudistui yhä uudelleen, silloin ihminen alkoi ajatella: „Mutta tätähän minä olen kokenut ennenkin.” Tämä opetus tapahtui juuri tuskan avulla: tuskallinen kokemus uudistettiin yhä uudelleen. Lapsia vietiin esimerkiksi metsään ja jätettiin sinne yksin pitkäksi aikaa, niin että he saivat yksin ollen kokea rajuilmaa, myrskyä ym. pelkoa herättäviä asioita. Kun sama kokemus uudistui, saattoi heistä tuntua, että he olivat ennenkin kokeneet samaa; tai voimme sanoa: me olemme sitä kokeneet. Sentähden meidän veressämme on atavistista pelkoa. Monet ihmiset lapsina pelkäävät luonnostaan pimeyttä ja kummituksia; se on meillä veressä Lemurian ajoilta, jolloin meidän täytyi tottua rajuilmaan luonnossa. Ja ne olivat myrskyjä ne! Nykyiset rajuilmat Etelä-Euroopassakin ovat leikintekoa verrattuina siihen, mitä ne Lemuriassa olivat. Siellä saimme kokea myös villipetojen läheisyyttä – meillä oli kuulo ja tunto; me kuulimme niiden huutoa – niin siitä on johtunut meidän vereemme eräänlainen atavistinen pelko.

Atlantiksessa muistimme kehittyi aivan erikoiseen suuntaan: me elimme aivankuin yhteisen muistin yhteydessä. Ihmiset, jotka kuuluivat samaan perheeseen, elivät kuin toistensa muistissa, tiesivät, mitä toiset olivat kokeneet. Atlantiksessa meidän muistimme kehittyi sellaiseen huippuun, jollaista meillä ei ole nyt. Se ei ollut oikeastaan muistia nykyisessä mielessä, vaan tietoisuutta siitä, mitä saman perheen jäsenet olivat kokeneet monen polven aikana. Tavallaan se oli kyllä muistamista, mutta ei yksilöllistä muistamista, sillä persoonallinen muistaminen on kehittynyt vasta tässä viidennessä juurirodussa. Atlantiksessa me ihmiset vaikutimme alitajuisesti suuresti toisiimme, niin että kun siellä tahdottiin kehittää ihmisiä, se tapahtui telepaattisesti: ihmistä koetettiin saada muodostamaan omaa fyysistä ruumistaan, varsinkin kasvoja, ihmisen näköiseksi. Ja meidän ei tule luulla, että me olimme itsetietoisia ajattelijoita; ei, me olimme sellaisia uskojia, jotka otimme vaikutuksen vastaan telepaattisesti. Kun opettaja näytti meille mystisen Kristuksen eli täydellisen ihmisen muodon ja sanoi meille: „Tällaiseksi teidän pitää kuvitella omaa ruumistanne” – niin se tietenkin oli telepaattista vaikutusta. Ja me emme tietenkään osanneet pitää opettajan antamaa täydellisyyss kuvaa selvänä mielessämme, vaan siihen sekaantui myös hänen oma kuvansa. Siksi me ihmiset tulimme ihmisinä eri näköisiksi, koska meillä oli eri näköisiä opettajia. Lisäksi vielä jokainen yksilö vaikutti omaan ulkonäköönsä.

Viime luvussa pääsimme katsauksessamme viidenteen juurirotuun. Nyt meidän olisi lähemmin tutkittava sen eri alarotujen mysteereitä. Kun tarkastelemme Lemurian ja Atlantiksen alkuaikoja, niin voimme huomata, että silloisen okkultisen menetelmän tarkoituksena oli kehittää eetteriruumiin avulla fyysinen ulkonäkö inhimilliseksi; eetteriruumiin piti yhtyä fyysiseen ruumiiseen, niinkuin nyt on asian laita. Eetteriruumis ulottuu kuin sumuna vähän ulkopuolelle fyysistä ruumista. Samalla kuin ihminen tuli ihmisen näköiseksi, oli tapahtunut tuo eetteriruumiin ja fyysisen ruumiin yhteensulautuminen.

Kun on kysymys kuolemasta ja kuolemattomuudesta ja ihmisen elämästä toisessa maailmassa, silloin liittyy tähän aina kysymys unesta, siitä, missä tilassa ihminen viettää nukkumisaikansa. On sanottu, että uni on kuoleman nuorempi veli. Kun nykyäänkin puhutaan kuolemanjälkeisestä elämästä, viitataan usein unielämän ja kuoleman yhtäläisyyteen. Ja kun ihminen alkaa ottaa ensimmäisiä askeleita sillä tiellä, joka vie vihkimystä kohti, hän tulee tietoiseksi unielämästään: hänen unensa tulevat dramaattisiksi. Kuoleman kysymys onkin yhteydessä tämän unikysymyksen kanssa, sillä uni on sitä, että ihminen tajuisena olentona jättää fyysisen ruumiinsa; uni on aina ollut sellainen tilan muutos, että tajunta, joka päivällä on ollut tässä alemmassa käyttövälineessä, yöllä siirtyy muualle. – Kun katselemme lemuralaisia, huomaamme, että

heidän unielämänsä oli paljon todellisempi kuin heidän päiväelämänsä. Heistä tuntui, että he yöllä elivät todellista elämää: he olivat selvästi jumalien kanssa, elivät taivaallista ihanne-elämää. Päivällä sen sijaan, kun heidän tajuntansa oli fyysisessä ruumiissa kiinni, oli kaikki hyvin hämärää; verho oli sekä tuon toisen maailman että myös tämän maailman edessä. – Atlantiksessa oli tämä unielämä vielä jonkin verran samanlaista kuin Lemuriassa, kuitenkin niin, että päiväelämä alkoi vähitellen tulla kirikkaammaksi, tietoisemmaksi. Mutta vieläkin unielämä oli siirtymistä onnellisempaan tilaan, toiseen maailmaan, jossa oli jumalia, korkeita olentoja; siellä ihminen tunsi olevansa kotonaan.

Kun sitten tulemme viidenteen eli arjalaiseen juurirotuun, on tämä suhde taas jonkin verran muuttunut. Nyt on päämääränä, että ihmisen tajunta valloittaisi tämän näkyvän, fyysisen maailman, että se tulisi hänelle täysin todelliseksi. Sitä varten on ollut välttämätöntä, että henkimaailma yhä enemmän on kadottanut todellisuusvoimansa. Sentähden, kun katselemme intialaista, kaldealaista, juutalaista, iranilaista, kelttiläistä ja sitten tätä viidettä, teutonilaista alarotua, niin huomaamme, kuinka meidän tajuntamme yhä enemmän syventyy aineeseen, kuinka tämä maailma tulee yhä todellisemmaksi. Ainakin tämä on tapahtunut neljanteen alarotuun saakka; nyt viidennessä alarodussa me olemme jo vähän kohoamassa. Tämä aineeseen vajoaminen tapahtui sitä varten, että tämä näkyvä maailmakin oli valloitettava todelliseksi. Asia on nimittäin niin, että me emme voi luoda itsellemme mitään kuolematonta eetteriruumista, jollemme pääse täydelleen sen herraksi. Me saimme sen siemenen lahjaksi, ja teoreettisesti katsoen meillä olisi voinut olla se mahdollisuus, että olisimme jääneet kuolemattomiksi olennoiksi paratiisiin. Joissakin uskonnoissa esitetäänkin, että me aluksi elimme paratiisissa ja olisimme voineet jatkaa elämää siellä ainaisessa ilossa ja autuudessa. Mutta välttämätöntä oli, ettemme jääneet elämään lahjatavaralla. – Me tiedämme, ettei ole onnellista nykyisissä yhteiskunnissakaan, että ihminen perii paljon omaisuutta, jos hän ei ole kehittynyt olento; se ei ole hänelle siunaukseksi, vaan estää hänen kehitystään ja vie häntä taaksepäin, sillä se tukahduttaa omakohtaisen yritteliäisyyden. On hyvä, että ihminen on aluksi avuton täällä maan päällä, että hän oppii käyttämään omaa järkeään tullakseen toimeen omin neuvoin.

Sama seikka pätee okkultisesti katsoen koko ihmiskunnan elämän suhteen. Me saimme eetteriruumiin siemenen lahjaksi, ja me olisimme voineet jäädä siihen tilaan ja olla lankeamatta kahteen sukupuoleen ja sukupuoliseen suvun jatkamiseen. Mutta silloin me emme olisi olleet oikeastaan mitään. Kysymys on siis siitä, että ihmisen pitää itse päästä eetteriruumiinsa herraksi, itse keksiä sen salaisuudet, luoda itselleen uusi eetteriruumis säilyttämällä tuon siemenen. Se ei olisi ollut mahdollista plastillisessa eetteriruumiissa. Hänen piti pukeutua jäykkään, kovaan, karkeaan fyysiseen ruumiiseen, sillä se sai hänen ajatuksensa heräämään. Jos olisimme jääneet paratiisitilaan, olisi mielikuvitus kyllä päässyt suureen valtaan, mutta mitä arvoa on mielikuvituksella, joka ei ole todellisuuden pohjalla? Mielikuvituksen piti muuttua ajatukseksi, järjeksi! Ja se on mahdollista vain sellaisessa ruumiissa, joka ei anna mielikuvituksen lentää ja jossa ihminen voi panna mielikuvituksen aisoihin ja tarkastella, kuinka asiat todellisuudessa ovat. Mielikuvituksemme voi kyllä näyttää yhtä ja toista, mutta emme ota sitä täydestä – jos olemme ajattelevia ihmisiä – ennenkuin otamme selvän asioista.

Tämä on tullut mahdolliseksi fyysisen ruumiimme, „nahkavaatteiden”, syntiinlankeemuksen avulla, ja sen johdosta, että kuolema tuli keskuuteemme. Kolmannen juurirodun alussa emme tienneet vielä mitään kuolemasta, mutta kun kuolema tuli maailmaan, silloin meidän elämämme ja koko olemisemme muuttui vähitellen sellaiseksi, kuin se nyt on. Kaikki elämässä on nyt omiansa herättämään meissä ajatuksia. Me näemme vain pinnallisesti, sillä muinainen selvänäkökyky on hävinnyt. Mutta nyt meillä on mahdollisuus luoda uusi eetteriruumis itsellemme. Se eetteriruumis ei saa olla sellainen, että se yhtäkkiä paisuu jättäjäismäiseksi ja yhtäkkiä sitten häviää melkein olemattomiin, kuten muutamien luonnonhenkien. Sellainen ruumis ei kelpaisi vakavalle olenolle. Tietenkin, jos ihminen itse tahtoo, hän voi pienentää tai suurentaa itseään, mutta se ei saa käydä tuulien mukaan. Vakavan ihmisen, enkelin ja jumalan, pitää olla arvokkaalla tavalla oma itsensä. Ja sitä varten meidän ihmisinä on pakko luoda itsellemme eetteriruumis.

Kun katselemme lemuralaisia, niin huomaamme, että kun he nukkuivat, niin heidän tajuntansa vetäytyi fyysisestä ruumiista ja oli eetteriruumiissa. Ja koska heidän tajuntansa oli astraalis-mentaalinen, niin se merkitsee, että he olivat tajuisia niistä asioista. Ja jos silloin joku ihminen sai esoteerista kasvatusta, niin se merkitsi, että hänen tajuntansa nousi heti hänen omaan todelliseen minäänsä ja sen avulla sai katsella sitä maailmaa, jonne meidän nyt on hyvin vaikea päästä. Se oli Lemuriassa aivan luonnollista niille, jotka tekivät esoteerista työtä, mutta niitä oli harvassa.

Jos sitten tarkastelemme Atlantiksen ihmisiä, niin huomaamme, että heidän tajuntansa yöllä jätti tämän fyysisen ruumiin, mutta oli puettuna eetteriruumiiseen ja liikkui astraalis-mentaalisisessa maailmassa aivan vapaasti.

Kun sitten tulemme viidenteen juurirotuun, niin havaitsemme, että eetteriruumis on yhä enemmän kasvanut kiinni fyysiseen ruumiiseen, niin että se ei lainkaan liiku enää ulos fyysisestä ruumiista; vain kuolemassa tai tainnostilassa osa eetteriruumiista menee ulos. Fyysinen ja eetteriruumis ovat nyt niin kiinni toisissaan, että ihminen nukkuessaan ei ollenkaan vie eetteriruumiasta mukanaan, vaan hänen tajuntansa siirtyy enemmän tai vähemmän heränneenä astraaliruumiiseen, joka ei kuitenkaan ole organisoitu ruumis, vaan kuin aura. Tällainen on tilanne nyt tässä viidennessä juurirodussa.

Lemuriassa eetteriruumis oli siis aivan vapaa, Atlantiksessa se meni myös ulos fyysisestä ruumiista; ja jos ihminen Atlantiksessa sai okkultista opetusta, niin sen vaikutus oli omiansa nostamaan eetteriruumiin helposti ulos fyysisestä ruumiista. Mutta tässä viidennessä juurirodussa on eetteriruumis niin kasvanut kiinni fyysiseen, ettei ihminen pääse ulos fyysisestä ruumiista itsetietoisena, vaan siirtyy nukahtaessaan puolitajuisena astraaliruumiiseen. Sentähden ihmisen unet ovat sekavia. Sentähden vasta pyrkijän, joka alkaa harjoittaa itseään, unet ovat kirkkaampia, ja sen saa aikaan se, että hän saa vähän eetteriä mukaansa astraaliruumiiseen, ei kuitenkaan koko eetteriruumiasta.

Kun tarkastelemme tämän viidennen juurirodun eri alarotuja ja niiden kulttuureja, niin huomaamme, että mysteerikasvatuksen on täytynyt ottaa huomioon juuri tämä suhde fyysisen ja eetteriruumiin välillä. — Kun vanhassa Intiassa ensimmäisen alarodun kulttuurissa ihminen tuli esoteristiksi, okkultiseksi pyrkijäksi, joka tahtoi kulkea vihkimystä kohti, niin hän teki sen kokemuksen, kun hän noudatti opettajansa antamia neuvoja, että hänen unielämänsä tuli hyvin todelliseksi, paljon todellisemmaksi kuin mitä se nyt tulee ihmisille, niin todelliseksi, että hän teki havainnon: se elämä, jota elän nukkuessani, on todellista elämää, ja tämä fyysinen elämä on harhaa. Muinaisintialainen puhui aina *maajaasta*, harhasta. Kaikki esoteristit tekivät sen havainnon, että tämä elämä on maajaa. Sentähden Intiassa oli filosofiassa helppo vedota siihen, että tämä elämä on harhaa ja että meidän pitää etsiä yhtä suurta todellisuutta, Brahmaa, absoluuttista todellisuutta. Intialaisten silloinen ruumiinrakenne auttoi ymmärtämään, että todellinen elämä on toisella puolella. Ja me tiedämme, kuinka kaikua tästä on säilynyt kaikissa uskonnoissa. Viidennen juurirodun ensimmäisen alarodun uskonnossa vedottiin aina siihen, että tämä näkyvä elämä on harhaa, ja että todellinen elämä on henkimaailmassa Jumalan luona. Tähän sisältyy hyvin syvä okkultinen totuus. Se kuulostaa kaikista ihmisistä vieläkin hyvin runolliselta ja herättää vastakaikua heidän sisässään. Se ei tunnu mahdottomalta, vaikka ihminen tässä viidennessä alarodussa on alkanut yhä enemmän ajatella, että mitä se sellainen merkitsee, että elämä jossakin toisessa maailmassa on todellisempaa. Se on tietenkin nykyään oikea huomautus, vaikka tuo toinenkin ajatus on tavallaan oikea.

Intialaisessa kulttuurissa esoteristi, joka oli syvästi uppoutunut unielämään, siellä toisella tasolla ollen oppi opettajaltaan, millä tavoin hän saattoi vetää mukaansa yhä enemmän eetteriä omasta fyysisestä ruumiistaan tullakseen täysin tajuiseksi. Ensin hän muisti kuin ihania unia toisesta olotilasta; hän ei ollut itsetietoinen, vaan hän tunsu epämääräisesti: „Oi, kuinka surkeaa on elämä täällä maan päällä, tuossa toisessa elämässä on autuus!” — Mutta sitten hän oppi vetämään eetteriä yhä enemmän mukanaan ja tuli tietoiseksi. Koko hänen okkultinen kehityksensä tapahtui näkymättömässä maailmassa.

Kun sitten tulemme toiseen alarotuun, kaldealaisiin, assyrialais-babylonialaisiin, egyptiläisiin ja juutalaisiin, huomaamme, kuinka ihminen yhä enemmän on laskeutunut aineeseen ja kuinka näkyvä maailma alkaa tulla yhä todellisemmaksi. Kun esoteristi näissä kulttuureissa noudatti esoteerista menetelmää ja teki havaintoja toisessa maailmassa, niin hän teki sellaisia havaintoja, että siellä elämä oli koko lailla tyhjää, että vainajien elämä oli koko lailla toimetonta, ikävää. Tämä riippui siitä, että esoteristi sai egyptiläisessä kulttuurissa tehdä selvän huomion: kaikista tärkein elämä on tämä näkyvä elämä. Jos intialainen selvästi ymmärsi, että näkyvä elämä oli harhaa vain, heijastusta henkielämästä, niin egyptiläinen huomasi, että henkielämä on vain huonoa heijastusta näkyvästä elämästä. Koska siis näkyvä elämä oli ainoa todellinen, oli juuri siitä tehtävä jotakin. Järki kehittyi. Vanha kaldealainen esoteristi katseli taivasta, aurinkoa ja tähtien kulkua – siitä syntyi astrologia – ja huomasi, kuinka paljon tähdet vaikuttavat meidän elämäämme. Tiede syntyi. Egyptiläiset alkoivat harrastaa tietojen hankkimista aivan uudessa merkityksessä. Vanhat intialaiset olivat kyllä puhuneet tiedosta, *vidjaa, veda*, mutta se oli tietoa korkeammasta Jumalasta. Vasta egyptiläiset, juutalaiset ja kaldealaiset, toisen alarodun ihmiset, alkoivat ymmärtää tiedolla sellaistenkin asioiden tietämistä, jotka kuuluivat näkyvään maailmaan, aistein havaittaviiin asioihin. Näinhän on vielä tässä viidennessäkin alarodussa; kaikki tiedemiehemme käsittävät tiedolla juuri tietoa kaikenlaisista yksityisseikoista. Tämä tieteellisten havaintojen tekeminen alkoi toisessa alarodussa, ja se tuli maailmaan esoteristien kautta, jotka kehittivät itseään opettajiensa neuvojen mukaisesti.

Kun sitten tutkimme kolmatta alarotua, muinaisia persialaisia ja iranilaisia, niin huomaamme, että heidän kokemuksensa ei ollut aivan sama kuin intialaisten ja egyptiläisten. He eivät kokeneet sitä, että heidän uni-elämänsä olisi ollut autuutta, vaan heidän kokemuksensa oli seuraavanlainen: maailmassa on kaksi voimaa, hyvä ja paha; minä olen nukkuessani ollut taistelemassa hyvän puolesta pimeyttä vastaan. Ja kun he saivat enemmän oppia esoteristeina, saivat tarkempia neuvoja, niin he samoin kuin intialaiset, oppivat vetämään itseensä eetteriä fyysisestä ruumiista ja tulivat tietoisiksi siinä astraalimaailmassa, jossa on hyvä ja paha, valoa ja pimeyttä. Siellä he saivat nähdä hirmuisia, julmia luonnonhenkiä ja haltioita; he saivat myös nähdä vainajia sekä kokea kaikkea sitä, mitä astraalimaailmassa on. He toivat silloin mukanaan tänne fyysiseen maailmaan selvän tiedon siitä, että maailmassa taistelee keskenään kaksi voimaa, myös tässä näkyvässä maailmassa, joka on kuin heijastusta näkymättömästä. Sentähden vanhassa iranilaisessa uskonnossa puhutaan Ormuksesta ja Ahrimanista. He sanoivat: „Meidän on tässä näkyvässä maailmassa palveltava Ormusta, tehtävä työtä tässä maailmassa, sillä kaikkea pahaa on myös tässä. Ahrimanin pahat voimat heijastuvat tähän maailmaan ukkosena, liian kovina pakkasina, helteinä ja kaikenlaisina kärsimyksinä.” – Ja me tiedämme, kuinka tämän viidennen juurirodun myöhemmissä uskonnoissa aina kaikuu tämä suuri oppi: on olemassa hyvä ja paha, jotka aina taistelevat keskenään. Sehän on juutalaisten uskonnossa ja kristinopissakin siinä muodossa kuin sitä kirkossa opetetaan. Meidän suomalaisten ei tarvitse kuin ajatella Kalevalaa nähdäksemme tämän saman hyvän ja pahan taistelun. Tämä kaikki on johtunut niiden pyrkijöiden kokemuksista, jotka tuon kulttuurin aikana tekivät havaintoja näkymättömässä maailmassa.

VIII

EGYPTILÄINEN VIHKIMYS

Olemme nähneet, kuinka paljon työtä on ihmishengellä ollut, kuinka me ihmiset olemme saaneet paljon kokea ja tehdä työtä, ennenkuin olemme saavuttaneet tämänkään kehitystason, millä nyt olemme. Nehän ovat kiintoisia, mutta vaikeatajuisia asioita. Me mielellämme näkisimme, että kaikkia asioita voitaisiin helposti ymmärtää; ja meidän mieleemme voi muistua tuo vanha lause: totuus on aina yksinkertainen. Ja niinhän se on! Mutta jos tarkastamme luontoa ja elämää, niin huomaamme, että totuuden ilmeneminen ja elämä itsessään ei ole niinkään yksinkertainen. Voi olla hyvin vaikeaa päästä elämän lakeja ymmärtämään.

Joku on saattanut ajatella, että nämä esitelmät eivät ole olleet harrastunnelmaisia, eivät ole olleet jumalaisen hengen elähdyttämiä, vaan sangen inhimillisiä. Eräskin kuulija sanoi minulle: „On aivan kuin ihmishenki tutkisi jotakin asiaa, eikä Jumalan henki olisi mukana.” – Siltä on voinut tuntua. Mutta niinkin täytyy joskus olla! Jos me tutkimme ulkonaista luontoa, esimerkiksi kasvin kehitystä ja sen syntyä, niin meidän tutkimuksemme on luonteeltaan tieteellinen; ja jos emme tahdo olla ylimalkaisia, emme halveksi niinkään pientä asiaa kuin kasvin kehitystä. Silloin me tutkimme sitä koko järjellämme, mutta silti me voimme olla täynnä Jumalaa, kun ihailemme Hänen neronsa tuotteita ja tutkimme Hänen kättensä töitä. Sentähden meidän ei pidä ajatuksissamme halveksia vaikeatajuisia asioita, eikä odottaa, että se, mikä on Jumalan, on aivan yksinkertaista. Päinvastoin Jumala tahtoo, että ponnistamme ajatustamme, että kehitymme älyllisesti. Meidän täytyy ponnistaa järkeämme, että ymmärtäisimme totuuden kaikessa moninaisuudessaan. Nämäkin esitelmät saattavat olla tärkeitä, ja ne ovat tärkeitä niille, jotka todella etsivät totuutta.

Olemme nähneet, kuinka ihmisen tajunta on vähitellen kehittynyt, kuinka se on kehittynyt juuri sillä tavoin, että se on yhä enemmän laskeutunut aineeseen. Ja koska elämässä on olemassa sellainen laki, että myöhemmin aina toistuu lyhyessä muodossa, mitä ennen on koettu, niin me saamme hyvän kuvan tajunnalliselta kannalta katsoen, jos tarkastelemme niitä tajunnan ilmiöitä, jotka ovat meille nyt tuttuja. Jos katsomme sitä seikkaa, että olemme päivällä hereillä ja yöllä nukumme ja katsomme niitä eri tajunnan tiloja, mitä meillä yöllä on, niin huomaamme, että nämä eri tilat olemme saaneet vähitellen. Nyt meillä on se tajunnan tila, mitä nimitämme päivätietoisuudeksi; ja kun käymme yöksi levolle, silloin meidän tajuntamme siirtyy unitilaan, joka on joko unennäköä tai unetonta unta. Ja kaikki meidän tieteelliset tutkijamme vakuuttavat, että kun meidän tajuntamme on lähellä päivätajuntaa, silloin se on unennäköä, ja voi olla hyvin sekavaa unennäköä, mutta mitä kauemmas tajuntamme poistuu tästä päivätajunnasta, sitä unettomampi on uni, ja se on silloin myös kaikista virkistäväntä unta.

Päivätajuntaa lähinnä oleva tila on sekava uni, sen takana on looginen uni ja vielä sen takana uneton uni, joka on taivaallista ja virkistäväää. Nämä eri tilat olemme saavuttaneet hyvin pitkän kehityksen kuluessa. En nyt enää puhu ensimmäisestä ja toisesta juurirodusta; silloin emme inhimillisinä olentoina olleet mukana, vaikka henkemme kyllä vaikutti; mutta kun katselemme kolmatta juurirotua, silloin huomaamme, kuinka meidän tilamme Lemurian alkupuoliskolla ennen syntiinlankeemusta oli päivällä unetonta unta. Ja miksi se oli unetonta, minkä tähden voisimme kuvata sitä siten? Sentähden, että meidän oma minätajuntamme oli aivan lapsellinen ja heikko, kuin lepattava liekki. Uni oli silti näkemistä ja tajuamista; me tajusimme korkeita jumalia, korkeita olentoja. Sentähden sanotaan kaikissa uskonnoissa, että ihmiskunta eli alussa paratiisitulassa, mikä merkitsee, että tajuntamme oli taivaassa. Ja se on siellä nykyäänkin, jos osaamme uppoutua unettomaan uneen, joka on käytännössä harvinaista.

Mutta yöllä sen sijaan, kun Lemuriassa nukuimme, vedimme pois tajuntamme fyysisestä ruumiista ja silloin jouduimme korkeampaan tajunnantilaan, jota voimme sanoa ekstaasiksi. Mutta se oli kovin hämärä ja epämääräinen. – Kun sitten syntiinlankeemus tapahtui, ja me ihmiset saimme sen tapaisen fyysisen ruumiin kuin tämä nykyinen, silloin meidän tajunnantilamme taas muuttui; se laskeutui yhä enemmän aineeseen, ja me jouduimme päivätajunnassamme sellaiseen tilaan, jota nyt nimitämme unennäöksi. Ainoastaan nukkuessamme pääsimme silloin taivaaseen jumalaisten olentojen yhteyteen. Tätä aikaa kesti Lemurian keskivaiheilta Atlantiksen keskivaiheille; tällöin meidän silmämme olivat jo niin kehittyneet, että aloimme nähdä fyysisesti. Kun me näimme unta päivällä, niin se merkitsee, että me kyllä näimme tätä fyysistä maailmaa, mutta unikuvien muodossa. Vasta Atlantiksen loppupuolella me rupesimme näkemään tätä maailmaa yhä selvemmin. Sitä on jatkunut tähän viidenteen juurirotuun saakka.

Tässä viidennessä juurirodussa aina neljänteen alarotuun saakka olemme astuneet yhä syvemmälle aineeseen. Nyt olemme viidennessä alarodussa, teutonilaisessa, ja näkyvä maailma on tullut meille yhä selvemmäksi. Yöllä siirrymme nyt siihen tilaan, joka meillä oli edellisessä kehityskaudessa päivällä.

Kun nyt kohdistamme huomiomme ns. esoteeriseen, okkultiseen, kehitykseen, vihkimyksen tiellä kulkemiseen, niin huomaamme, kuten jo ennen olemme huomauttaneet, että tämä on erikoisesti yhteydessä ns. eetteriruumiin kanssa. Sitähän olemme koettaneet selittää. Valaisen vielä muutamain sanoin tätä seikkaa.

Sillä mikä on kysymyksessä, kun puhutaan okkultisesta itsekasvatuksesta? Kysymyksessä on silloin kehityksen jouduttaminen, nopeampi kehittyminen, kuin mitä elämä jokapäiväisessä muodossaan meitä kehittäisi. Vihkimyksen tie on olemassa sitä varten, että itse auttaisimme luontoa, ettemme jättäisi kaikkea luonnon varaan kuten eläimet. Me ihmiset olemme olentoja, jotka voimme auttaa luontoa, elämää, koska meillä on järki ja tunne; me voimme tulla Jumalan työtovereiksi, hänen kanssatyöntekijöikseen. Tämähän on yleinen piirre maailmassa. Ja suurin piirtein katsoen on niin, että kun jollakin tähdellä tahdotaan jouduttaa kehitystä, sinne tulee auttajia muualta. Koko meidän yhteiskuntammekin on järjestetty niin, että koetamme kehittää itseämme järjestämällä kouluja ym. opintomahdollisuuksia. Emme elä enää metsäläiselämää. Sentähden ei ole luonnotonta, että Valkoisen Veljeskunnan lähetiläät koettavat herättää ihmisiä itse pyrkimään. Juuri sentähden, että pyrkiminen ja itsemme kehittäminen on meille ihmisinä luonnollista, on sitä harrastettu aina siitä saakka, kun ensimmäiset auttajat toisilta tähdiltä tulivat tänne.

Ihmisen kehityksen jouduttaminen on sitä, että tulemme tietoisiksi niistä asioista, jotka ovat meiltä yleensä salattuja, että tiedämme, mitä elämä on ja mikä on sen tarkoitus ja mitä kaikkia maailmoita ja olemuspuolia se käsittää, ja että tulemme vakuuttuneiksi siitä, että voimme elää kuoleman jälkeen, ja että henkimaailma on olemassa. Se tieto ei saa perustua kuulopuheisiin vaan meidän omaan tahtoomme. Siis koko ajan on ollut ihmiskunnan edessä kysymys: millä tavoin ihminen voi päästä tietoon henkimaailmasta? Vanhoissa roduissa ihminen oli siitä tietoinen jollakin tavoin, mutta se ei ollut todellista tietoa; se oli enemmän satunnaista, aivan kuin nykyoloissa meedio voi saada inspiraation, kun joku henkiolento kuiskaa hänelle jotakin; mutta se ei ole mitään todellista tietoa; meedio on kuin lapsi tai leikkikalua, jota toinen ohjaa. Kun meillä on todellista tietoa, se on itsetajuista, henkilökohtaista.

Jotta ihminen voisi tulla tietoiseksi kaikista maailmoista, täytyy hänellä olla minuus, joka kasvaa. Tämä minuuden kasvaminen on mahdotonta, ellei tuolla minuudella ole sellaista ruumista, joka panee sen ajattelemaan. Jos meillä olisi vain sellainen ruumis, joka yhtä mittaa muuttaisi muotoaan kaikkien tunteiden ja tunnelmien mukaan, niinkuin plastillinen esine, silloin emme koskaan voisi päästä itsetietoisiksi mistään. Itsetietoisuus syntyy siitä, että voimme asettua itsemme ulkopuolelle. Sentähden meillä on täytynyt olla fyysinen ruumis, joka on tullut yhä jäykemmäksi. Atlantiksella se oli vielä koko lailla pehmeä, mutta se on vähitellen muodostunut jäykemmäksi. Juuri tämä fyysinen ruumis tekee meille itsetajunnan mahdolliseksi; se luo meille minuuden tunteen. Mutta tämä fyysinen ruumis ei lennä henkimaailmaan. Kuta enemmän se jäykistyy, sitä enemmän se rajoittuu tähän fyysiseen maailmaan, joka on yhtä jäykkä ja hidas kuin sekini. Kaikki muodot ovat tässä jäykkiä, kovia; koko luonto on kuin jähmettynyttä musiikkia. Mutta se vaikuttaa

sen, että me tulemme itsetajuisiksi, vaikka se samalla hävittää meiltä käsityksen niistä maailmoista, joissa elämä on toisenlaista. Nyt on siis kysymys siitä, kuinka voisimme päästä tietoisiksi niistä. Ja koska tämä fyysinen ruumis ei voi lentää henkimaailmaan, niin luonto asettaa meille kysymyksen: voitko erottaa fyysisestä ruumista sellaisen osan, joka on jollakin tavoin henkinen, joka on toista, kuin tämä kiinteä aine, ja sen avulla lentää henkimaailmaan? Meillä on sellainen ruumis, ja se on eetteriruumis, joka on fyysisen ruumiin näkymätön puoli. Sitä me voisimme käyttää ja mennä henkimaailmaan. Jos me menemme ilman sitä, niin mitä se merkitsee? Jos me menemme henkimaailmaan samalla tavoin kuin unitilassa, silloinhan menemme ilman eetteriruumista. Kun nukumme, jää fyysinen ja eetteriruumis vuoteeseen, ja me menemme astraaliruumiissa henkimaailmaan. Siitä on seurauksena, että meillä ei ole itsetietoisuutta mukana henkimaailmassa. Jotta meillä voisi olla itsetietoisuus mukana, täytyisi fyysinen ruumis olla mukana, mutta koska tämä fyysinen ruumis ei voi ilman muuta mennä henkimaailmaan, se täytyy jakaa kahtia. Me sanomme: ihmisen täytyy oppia kuolemaan, koska juuri kuolema jakaa meidät kahtia. Tämä on ollut käytännöllinen probleema kaikessa esoteerisessa itsekasvatustyössä: miten me säilytämme itsetietoisuuden henkimaailmassa? Se säilyy ainoastaan eetteriruumiin avulla, joten se siis on saatava ulos fyysisestä ruumiista.

Kun katselemme vanhaa aikaa ja tarkastamme, millä tavoin suuret opettajat koettivat ohjata ihmisiä Lemuriassa ja Atlantiksessa, niin huomaamme, kuinka opettajan vaikutus opetuslapsen on ollut sitä voimakkaampi, yksinkertaisempi ja selvempi, kuta kauemmas menemme taaksepäin. Lemurian loppupuolella ja Atlantiksen alkupuolella, jolloin meidän tajuntamme oli unitajuntaa, me saimme oppia, jos olimme esoteerisessa koulussa, yhä enemmän ajattelemaan. Meidän täytyi kehittää juuri järkeämme. Ja silloin, kun tuli se hetki, että opettaja saattoi vihkiä meidät, hän käski: „Nyt sinun pitää kuolla, lähteä ulos eetteriruumiissasi.” Me emme itse osanneet irrottaa eetteriruumistamme fyysisestä, mutta totellen opettajan käskyä eetteriruumis lähti ulos. Ja niin paljon itsetajuntaa, kuin olimme osanneet kehittää päivätajunnassamme, itsessämme, niin paljon itsetajuntaa meni siis ulos, sillä se seurasi eetteriruumista. Aina, kun eetteriruumis menee ulos, on tajunta joko siinä tai mahdollisesti fyysisessä ruumiissa, jolloin eetteriruumis on jakautunut. Ottakaamme esimerkki. Jos te saatte eetterinukutuksen, hengitätte eetteriä tai kloroformia, silloin tämä vieras aine, tullessaan ruumiiseen, ajaa eetteriruumiin ulos, ja fyysinen ruumis tulee tunnottomaksi. Samoin, jos ihminen menee tajuttomaksi, menee osa eetteriä ulos. Kun te tällä tavoin olette nukutettu, voi tapahtua, että olette oma itsenne fyysisen ruumiin ulkopuolella. Tajuntanne siirtyy eetteriruumiiseen; te voitte katsella fyysistä ruumistanne, lääkäriä, sairaanhoitajattaria, ja te olette iloisia ja katsotte mielihyvin koko leikkausta, sillä ette tiedä mitään tuskasta. Ja sitten te voitte ajatella: „En välitä katsella tuota, lähden ulos kävelemään!” Sitten, kun nukutusaineen vaikutus on mennyt, tunnette vetovoimaa fyysiseen ruumiiseen ja kadotatte tajunnan. Eetteriruumis se juuri säilyttää tuon päivätajuisen tietoisuuden.

Tämä oli siis probleemana alusta lähtien. Kun Atlantiksessa nukuimme, eetteriruumis jäi fyysisen yhteyteen, kun me siirryimme omassa aurassamme taivastilaan. Sentähden oli välttämätöntä, jos tahdoimme kehittyä okkultisesti, että saimme eetteriruumiin irti fyysisestä. Se oli helppoa, vaikka emme itse osanneet sitä tehdä; opettaja vihkimyksessä käski tehdä sen. Ja vihkimys oli sitä, että saimme tehdä kaikenlaisia havaintoja toisessa maailmassa opettajan johdolla. Tavallinen aika, jonka vihittävä kulki toisessa maailmassa, oli kolme ja puoli vuorokautta; sen jälkeen opettaja taas herätti hänet.

Meidän on huomattava, että tämä eetteriruumiin irrottaminen tulee sitä vaikeammaksi, mitä enemmän me laskeudumme aineeseen: kuta enemmän etenimme arjalaista rotua kohti, sitä enemmän eetteriruumiimme kiinnittyi fyysiseen, niin että oli erittäin vaikea irrottaa sitä. Vielä intialaisena aikana, vanhassa intialaisessa kulttuurissa ja sen aikaisissa kokemuksissa, vihkiäjällä oli hyvin suuri valta; silloin eivät kylläkään enää riittäneet pelkät sanat, vaan vihkiäjän täytyi koskettaa vihittävää sauvalla; fyysisesti täytyi käydä vihkijästä sellainen voima, joka irrotti vihittävän eetteriruumiin. Emme enää osanneet totella pelkkää sanaa niinkuin atlantilaisena ja lemuralaisena aikana. Kun sitten etenemme ajassa ja katselemme iraanilaisia, seemiläisiä, egyptiläisiä ja kelttiläisiä aikoja, niin huomaamme, kuinka tämä eetteriruumiin irrottaminen tulee

yhä monimutkaisemmaksi. Silloin hierofantin täytyi vaivuttaa meidät magneettiseen, mesmeriseen uneen. Ja siihen ei kelvannut kuka tahansa; vihkiäjällä täytyi olla tietoa ja valtaa. Mutta me huomaamme myös, että käytännössä oli toisenlaisiakin tapoja. Kelttiläisenä aikana, esimerkiksi vanhoilla suomalaisilla ja myös druideilla ja monilla muilla kansoilla oli sellainen tapa, että kun opetuslapsen eetteriruumis oli irrotettava, ei siinä enää riittänyt yksin hierofantin sana ja kosketus, vaan siinä täytyi olla maaginen ketju, toisia kehittyneitä olentoja ympärillä, jotka pitivät toisiaan käsistä ja lauloivat, jolloin keskellä oleva joutui transsiin. Sellaisia tapauksia oli paljon salaperäisissä metsissä Euroopassa tuhansia vuosia sitten, ja niillä oli hyvin suuri kantavuus.

Tuolla nimityksellä „egyptiläinen vihkimys” olen tarkoittanut kaikkia niitä muotoja, mitä on käytetty viidennen juurirodun aikana, mutta jos ajattelemme niitä varsinaisia egyptiläisiä menoja, joita käytettiin pyramideissa, niin niissä kandidaatti vietiin erityiseen holviin, jossa hänet asetettiin arkkuun, papit seisovivat ympärillä laulaen, ja silloin hierofanti sai vihittävän vaipumaan transsiin. Sitten vihittävä heräsi toisessa maailmassa, jossa hierofanti kuljetti häntä ja antoi hänen katsella ja kokea kolme ja puoli vuorokautta kaikenlaisia asioita. Sen ajan kuluttua oli tapana kantaa arkku pyramidin yläpäähän, jossa oli parvekkeen tapainen ulkonema. Auringon noustessa auringon säteet panivat siellä jonkin laitteen soimaan ja herättivät vihityn unesta. Ja koska vihityllä oli eetteriruumis mukanaan toisessa maailmassa ja hän itsetajuisesti koki, mitä koki, niin hän säilytti muiston siitä. Sentähden kaikki kirjailijat ja runoilijat, jotka olivat tulleet mysteereissä vihityiksi, tunnustivat, että silloin on saanut tietää elämän ja kuoleman salaisuudet ja että maailma on muuttunut vihityn silmissä; hänellä on tietoa; hän on kuin turvattu.

Tämä oli suurenmoinen, ihmeellinen tapahtuma totuudenetsijän elämässä. Sitä ennen oli tietenkin ollut pitkälinen valmistus- ja puhdistusaika. Kaikissa mysteereissä puhutaan aina valmistuksesta, ennenkuin ihminen saattoi tulla vihityksi. Ja kun hän tuli vihityksi, hän saavutti tietoa. Ennen hänen oli täytynyt uskoa, mutta vihkimyksessä hän saavutti tietoa.

Meille on näin tullut koko lailla selvä käsitys siitä, kuinka tärkeää ja sisältörikasta tuo vihkimyksen saavuttaminen aina on ollut. Ja sellainen ihminen, joka sai vihkimyksen ja joka sitä ennen oli käynyt lävitse pitkän puhdistus- ja valmistusvaiheen, oli erinomainen ihminen, erikoisen hyveellinen olento. Muistanette — siitä on ollut ennenkin puhetta — erään lauseen evankeliumissa, jossa Jeesus Kristus sanoo Natanaelista: „Kas tuossa on oikea israeliitta!” Natanael oli ihmeissään, kun Jeesus hänet tunsi. Jeesus sanoi: „Minä näin sinut viikunapuun alla.” Tämä on okkultista viisautta. Sanskritinkielessä viikunapuu on sama kuin boodhipuu, joka merkitsee viisauden puu. Buddha saavutti valistuksen boodhipuun alla. Se, että Natanael oli ollut viikunapuun alla, merkitsee Jeesuksen sanomana: „Minä näin sinut silloin, kun sinut vihittiin, kun sait valaistuksen.” Ja Natanaelille selvisi: „Jeesus on ihmeellinen olento, kun hän tietää minun salaisimman kokemukseni.” Sillä jos joku saa vihkimyksen, hän ei siitä puhu ja kersku. Tämä oli kuin ilmestys Natanaelille, kun Jeesus saattoi sanoa hänelle näin; ja Natanael ymmärsi, mikä Jeesus oli. Ja se vihkimys, mikä silloin oli kysymyksessä, oli hyvin korkea saavutus, sillä se oli tehnyt Natanaelista oikean israeliitan, mikä merkitsee, että hän oli saavuttanut itsetajunnassaan sellaisen kehitystilan, että hän oli yhteydessä kansansa, kansansa kansallishaltian kanssa. Hän tunsi siis Juudan kansan kansallisjumalan. Hän oli niin pitkälle kehittynyt ihminen, että hänessä saattoi elää Juudan kansan sisäinen henki, sielullinen pyrkimys. — Samalla tavoin voimme tänä päivänä puhua ja tarkoittaa sitä asiaa ja sanoa: kas tuossa on oikea suomalainen, englantilainen jne. Siinä on ihminen, joka ruumistuttaa suomalaista henkeä, joka osaa uppoutua kansansa henkeen. Tämä on profaneissa piireissä sanontatapa, joka on epämääräinen, mutta okkultisesti, vihkimystekniikan kannalta katsoen, on olemassa oikeita suomalaisia, ranskalaisia, englantilaisia jne., jotka tietävät, mitä piilee oman kansan hengessä. Sellaisia ovat usein suurimmat runoilijat, jotka tavallisesti ovat vihittyjä. Jos meidän keskellemme syntyy suuri runoilija, joka on Suomen kansan hengen elähdyttämä, niin että hän osaa suurenmoisella tavalla kuvata sen henkeä, pyrkimyksiä, että hän nostattaa meissä isänmaanrakkautta, silloin hän on sellainen olento, että hän on tullut vihityksi juuri sen kansan mysteereissä. Eino Leino tunsi syvästi Suomen kansan hengen; sen henki eli hänessä. Hän oli saavuttanut tällaisen vihkimyksen jossakin edellisessä ruumistuksessaan Suomen kansan yhteydessä, ei välttämättä täällä

Suomessa, mutta kuitenkin Suomen heimon yhteydessä. Hän syntyi tänne tietoisena siitä, että hän ymmärsi tätä kansaa. Nuoruudestaan saakka hän tunsi: „Minä rakastan tätä kansaa ja ymmärrän sitä.” Sitä Jeesuskin tarkoitti, kun hän sanoi Natanaelista: „oikea israeliitta”.

Tätä kaikkea voidaan nimittää Vanhaksi Liitoksi, sillä Vanhan Liiton puitteiden sisällä ihminen saavutti tällaisia asioita, ja tämä kansallinen vihkimys oli hyvin korkea saavutus sillä tiellä.

Silloin nousee kysymys meidän mieleemme: mitä nyt on siis muuttunut, koska puhumme Uudesta Liitosta ja tiestä? Mitä on Kristuksen työ saanut aikaan?

Kun puhun Kristuksen työstä, en tarkoita ainoastaan Jeesus Natsarealaisen kolmivuotista työtä Palestiinassa, vaan Kosmisen Kristuksen työtä, joka on samalla mystisen Kristuksen työtä tämän maapallomme yhteydessä. Voimme sanoa, että se työ alkoi silloin, kun ihmiset itse alkoivat pyrkiä. Meidän ihmiskunnastamme siis syntyi yksilöitä, jotka pyrkivät eteenpäin vihkimyksen tiellä. Kristus oli silloin vielä tavallaan niin kaukana, että emme voi puhua varsinaisesta Kristuksen työstä. Kristuksen työ alkoi varsinaisesti näkyä vasta tässä viidennessä juurirodussa, jolloin Logoksen poika-tajunta lähestyi yhä enemmän tätä maapalloa siitä syystä, että oli olemassa joitakuita ihmisyksilöitä, jotka nousivat niin korkealle Häntä vastaan näkymättömässä maailmassa. Niistä oli Buddha yksi, suuri ja tärkeä. Sentähden, kun olen puhunut Kristuksen työstä, olen aina maininnut Buddhan, sillä Kristuksen työ alkoi silminnähtävästi Buddhasta. Buddha otti Jumalan Pojan niin tajuntaansa, että se mitä hän puhui, oli ehdotonta totuutta, se oli Jumalan sanaa. Mutta Jeesus Kristuksen ruumiiseen Kosminen Kristus laskeutui kokonaan. Tietysti Buddhan ruumis oli täydellisesti puhdas; se on selvää; ei hän muuten olisi voinut päässään ottaa Kristusta vastaan; ellei hän olisi ollut voimakas ja puhdas, olisi Jumalan Pojan tajunta räjähdyttänyt hänen ruumiinsa. Mutta Jeesus Kristus vasta saattoi ottaa koko ruumiiseensa Jumalan Pojan, Kristuksen, niin että hän kokonaan täyttyi Kristuksella. Tavallisestihan sanotaan, että se tapahtui Jordanin kasteessa. Sitä selitän sillä tavoin, että Jeesuksessa oli kyllä mukana Kristus edellisestä ruumistuksesta, että hän oli oikeastaan syntymästään saakka Jumalan Poika, mutta hänen täydellinen tietoisuutensa heräsi Jordanin kasteessa.

Tässä voimme muuten mainita, että juuri tuo Johannes Kastajan työ oli sangen merkillistä valmistustyötä vihkimykseen. Hän käytti sellaista tapaa, jota voidaan käyttää vielä tänään ja jota käytettiin myös Intiassa. Hän samalla koetteli ihmisiä, jotka tulivat hänen luokseen ja tahtoivat tietää, mitä elämä on. Johannes pystyi näyttämään heille, mitä elämä on; siinä on hänen ihmeellisyytensä okkultisena opettajana. Ja Johanneksen kaste ei ollut sellainen kuin tänään, että pirskotetaan vähän vettä päähän, vaan se oli todellinen. Kastettava sai astua Jordanin virtaan, ja Johannes otti häntä niskasta kiinni ja painoi hänet kokonaan veden alle ja piti häntä jonkin aikaan siellä. Se juuri oli koe. Joku pyrki heti ylös; ei voinut olla siellä ollenkaan. Johannes antoi hänen nousta, mutta se ihminen ei ollut mitään kokenut. Ja voi olla, että sellaisesta ihmisestä tuli Johanneksen vainooja. Mutta sellaiselle ihmiselle, joka saattoi olla veden alla sen aikaa, kun Johannes häntä piti, tapahtui se, mikä kuolemassa tapahtuu, että eetteriaivot irtautuvat vähän fyysisestä ruumiista, ja silloin eetterimuisti heti alkaa toimia, ja koko elämä kulkee kuin filminä silmien ohii, ja ihminen arvostelee omaa elämäänsä. Siinä kokemuksessa ihminen myös samalla tietää, kuinka hänen pitää olla, mikä on elämän tarkoitus. Samoin kuin kuolemassa, hän huomaa: „olen tavoitellut turhia, koko elämäni on mennyt hukkaan“ – tai: „siinä olen tehnyt oikein.” Ihminen näkee silloin puolueettomasti, miten olisi pitänyt olla, ja miten hän on menetellyt. Silloin hän itse itsensä tuomarina arvostelee elämäänsä.

Johannes asetti kasteessa ihmiset koetukselle, ja monet näkivät oman elämänsä ja arvostelivat sitä. Ja silloin he olivat uudestisyntyneitä, tiesivät, mitä heidän oli elämässä tehtävä. Se oli jonkinlainen vihkimyskokemus, vähän samanlainen kuin vanhojen aikojen vihkimyskokemus, vaikka se ei ollut niin laaja. Johannes ei voinut pitää ihmistä kauan veden alla, sillä ihminen olisi voinut kuolla. Siinä tilassa ei kyllä aika merkitse samaa kuin täällä; ihminen voi silmänräpäyksessä nähdä tuhansia vuosia.

Se siis oli Johanneksen kaste. Ja Johannes itse todisti: „minä kastan vedellä, mutta hän, joka tulee minun jälkeeni, hän kastaa hengellä ja tulella.” Se on kuin tuli, salama, kun me kuolemme näissä nykyoloissa, se on kuin salama, joka leikkaa meidät kahtia. Ja vihkimysopetus, niin Jeesus Kristuksen kuin muidenkin, on aina kuoleman yhteydessä, sillä ilman kuolemaa ei ole ylösnousemista.

KRISTUKSEN LUNASTUSTYÖ

Tulemme käsittelemään tätä Kristuksen lunastustyötä ainoastaan tietyltä okkultiselta kannalta. Näistä asioista ei pääse perille pelkästään ajattelemalla, filosofisilla pohdiskeluilla. Ne seikat, joita esitämme vihkimyskysymyksen yhteydessä, ovat asioita, jotka riippuvat kokemuseräisestä tiedosta. Ne tulevat meille kokemuksen kautta elävänä elämänä, ja niitä meidän sitten tulee selvittää järjellemme. Samaan tapaanhan kaikki tieteellinen työ tapahtuu tässä maailmassa. Ei se olisi mikään tiedemies, joka istuisi miettimään, millainen maailma on ja sitten pääsisi omien ajatustensa perusteella näkemykseen, että sellainen ja sellainen on tämä näkyvä luonto ja sellaiset ja sellaiset lait siinä vallitsevat. Keskiajalla kukaties sillä tavoin erehdyttiin harjoittamaan tieteellistä tutkimusta, mutta nykyään tiedemies menettelee sillä tavoin, että hän ensin etsii ja tutkii ja sitten havaitsee, miten asiat ovat. Hän tutkii luontoa, hän tutkii tätä näkyvää maailmaa, sen ilmiöitä; niitä hän panee muistiin ja luokittelee ja sitten tekee jonkinlaisia loogisia johtopäätöksiä, selittää niitä järjellensä. Synteesin hän tekee vasta sitten, kun ilmiön analyysi on tapahtunut. Samoin on laita todellisessa mystisessä, okkultisessa, esoteerisessä elämässä. Vasta sitten kun olemme kokeneet ja huomanneet, että se kokemus on pätevä, että se on uusiutuva kokemus, että se on lakiperäinen kokemus, että elämä, josta olemme tulleet tietoisiksi, on todella olemassa, vasta sitten koetamme järjellisesti ymmärtää niitä asioita, joita olemme kokeneet ja havainneet. Vasta sitten alkaa se inhimillinen toiminta, jota ilman kokemuksemme ei tule inhimillisesti sulatetuksi. Sentähden on ihmisen vaikeata selittää itselleen ja selittää toiselle, mitä hän kokemuksestaan tietää, kun on kysymys henkisistä asioista, kun on kysymys toisen olemismuodon, toisen tason, toisen elämisen todellisuuden ilmiöistä ja seikoista. Sentähden sellaiset asiat, joita esitetään okkultisten kokemusten yhteydessä, ovat vaikeatajuisia; ne ovat vaikeita saada inhimillisellä kielellä ilmi. Mutta meidän ei pidä sitä pelästyä, eikä se, joka on kokenut, pelästyäkään; hän tietää ja koettaa ymmärtää ja selittää.

Me olemme tässä tekemisissä kysymyksen kanssa, joka on niin merkillinen ja niin mullistava, että tekisi mieleni sanoa, etteivät okkultistitkaan ole siitä yhtä mieltä, ja ehkä juuri sen vuoksi, että tämä kysymys Kristuksen työstä, johon me olemme vihkimysesitelmissämme tulleet, on sellainen, jota ei sellaisenaan siinä aina ole ollutkaan. — Olemme puhuneet siitä, kuinka nykyään on olemassa kaksi tietä, kaksi liittoa, Vanha ja Uusi Liitto. Vanha Liitto toimii tänä päivänäkin, niin että tänä päivänä voi kulkea vanhaa vihkimystietä, joka on ollut olemassa aina siitä saakka, kuin Salainen Veljeskunta perustettiin maan päälle. Mutta samalla on olemassa tämä uusi tie, joka on avautunut Jeesus Kristuksen työn kautta, tullut maailmaan hänen elämänsä kautta. Tämä uusi tie on kerrassaan mullistava ja ytimeltään toisenlainen kuin vanha tie. Tietäjät ja okkultisteista verraten harvat ovat kulkeneet tätä uutta tietä, eläneet tässä Uudessa Liitossa. Tiet kyllä yhtyvät jossakin korkealla, tulevat yhdeksi tietyyssä korkeudessa, eivätkä ne millään tavoin ole ristiriidassa keskenään. Kristus kuitenkin voittaa yhä enemmän vanhan tien kulkijoita puolelleen. Tämä tulee selvemmäksi ymmärtää, kun alamme lähemmin käsitellä tämänpäiväistä aihetta, Uuden Liiton vihkimystä ja vihkimys-saavutusta, niin paljon kuin sitä voi kuvata. Kaikki asiat käyvät aina selvemmiksi, kun saatamme verrata niitä toisiinsa, vastaaviin asioihin. Saamme siten selvemmän käsityksen Uuden Liiton vihkimystiestä silloin, kun meillä on käsitys Vanhan Liiton vihkimystiestä. Tästä olemme puhuneet useassa esitelmässä. Nyt meidän pitäisi koettaa kuvata kristillistä vihkimystietä, Uuden Liiton tietä. Jotta saisimme vielä tänään mahdollisimman selvän ja ulkopiirteiltään tarkan, mahdollisimman monipuolisen käsityksen asiasta ja niistä pääominaisuuksista, niistä periaatteellisista pääominaisuuksista, jotka erottavat toisistaan Vanhan ja Uuden Liiton tien, niin on hyvä, että vielä luomme lyhyen katsauksen Egyptin vihkimyssalaisuuksiin. Sanontaa egyptiläinen vihkimys käytän edelleenkin yleisessä merkityksessä merkitsemään yleensä Vanhan Liiton vihkimystä, vaikka silloin tietenkin egyptiläinen pyramidivihkimys sitä parhaiten kuvaa. Mikä on egyptiläisen

vihkimyksen silmiinpistävä tunnusmerkki? Voimme sanoa näin: Vanhan Liiton tien kulkija saavutti tietonsa sillä tavoin, että hän vihkimyksessä ja vihkimyksissä oli ulkopuolella ruumistaan, toisessa maailmassa, jossa hän vaelsi hierofantin johdolla tutkien sen maailman ilmiöitä. Hän oli päässyt ulos fyysisestä ruumiistaan ei ainoastaan astraaliruumiissaan, niinkuin kaikki nukkuessaan, vaan myöskin eetteriruumiissaan, joka tapahtuu luonnostaan ainoastaan tainnoksissa ollessa ja kuolemassa, niin että hänen hierofanttinsa saattoi samalla asettaa eetteriruumiin aisteja toimintaan, niin että kun hän palasi takaisin fyysiseen ruumiiseen, hän muisti, mitä oli kokenut. Ilman tätä muistamista, jonka hierofantti oli tehnyt mahdolliseksi tuolla mystisellä, maagisella kosketuksella, ei vihkimys olisi paljonkaan merkinnyt. Henkimaailman kokemuksilla on kuitenkin moraalinen arvonsa. Sillä kun ihminen saa jotakin kokea, niinkuin jokainen ihminen saa, ollessaan fyysisen ruumiinsa ulkopuolella, vaikkapa vain nukkuessaan, niin jää hänen tajuntaansa aina jotakin moraalista – tai sitten epämoraalista, sillä tavallisten ihmisten kokemukset fyysisen ruumiin ulkopuolella eivät aina ole ylentävää laatua; he eivät aina joudu taivasmaailmaan, vaan he voivat joutua henkimaailman alemmille tasoille, jolloin kokemukset eivät ole moraalialue ylentäviä, vaan ne päinvastoin herättävät alempia vaistoja. – Vihityn kokemus oli tietenkin aina opettava ja ylevä laadultaan, sillä se tapahtui hierofantin johdolla. Hän sai nähdä jotakin, jota hänen opettajansa aina hänelle samalla selitti. Hänellä oli tietoa kuoleman jälkeisistä olosuhteista, kun hän palasi takaisin ruumiiseensa. Kuoleman arvoitus oli siis hänen kohdaltaan ratkaistu.

Toisena egyptiläisen vihityn silmiinpistävä tunnusmerkkinä oli, että koko hänen pyrkimyksensä ennen vihkimystä ja sitten hänen elämän käsityksensä vihkimyksen jälkeen oli lyhyesti sanoen taistelua sekä itsessään että ulkopuolellaan olevaa pahaa vastaan. Kun ihminen Vanhan Liiton tiellä tuli totuudenetsijäksi, tahtoi ymmärtää, mitä elämä on, niin ensimmäinen sisäinen kehoitus oli: etsi itsellesi opettaja. Vanhan Intian Upanishadeissakin sanotaan: „Nouse, herää, ja lähde etsimään opettajaa.” Vihkimykseen pyrkijä tiesi vaistomaisesti, ettei hän omin päin voi päästä selvyteen. Hän tiesi, oli kuullut, että pyramideissa oli opettajia, jotka tiesivät ja jotka kykenivät häntä ohjaamaan ja neuvomaan. Ja hän pyrki jonkun tuollaisen opettajan oppilaaksi. Kun hän sitten oli opettajan löytänyt, hänen tehtävänsä oli totella tuon viisaan opettajan antamia hyvinkin yksityiskohtaisia neuvoja. Nämä neuvot olivat laadultaan hyvinkin ankaran moraalisia, sitten yhä myös enemmän esoteerisia, okkultisia. Hänen piti kehittää itsessään yliaistisia kykyjä. Sitä varten hänen täytyi suorittaa jooga-harjoituksia. Ne olivat hengitysharjoituksia, voimisteluharjoituksia, ajatuksen keskittämisharjoituksia, jne. Niitä sai suorittaa ainoastaan viisaan opettajan neuvomana ja hänen valvontansa alaisena. Kun hän opettajan valvonnan alaisena suoritti näitä harjoituksia ja kehitti itsessään vaadittavia moraalisia ominaisuuksia, hän pääsi tiellä eteenpäin. Erittäin tärkeätä jo egyptiläiseen vihkimykseen pyrkiessä oli se, että oppilaan täytyi elää ehdottoman puhdasta ja kieltäytyvää elämää sukupuolisesti. Se oli miltei ensimmäinen moraalinen vaatimus – jos sitä nyt moraaliseksi tahdomme nimittää. – Tätä kaikkea opettaja vaati oppilailtaan, kun oli kysymys oikeista, niin sanotuista valkoisista opettajista. – Saattoi nimittäin myös käydä niin, että ihminen lähtiessään etsimään opettajaa, ei löytänyt kukaan valkoista maagikkoa, vaan löysi toisenlaisen opettajan, joka myös lupasi: „Minä voin auttaa sinut tielle; voin opettaa sinua kehittämään kaikenlaisia kykyjä ja näytän sinulle elämän ja kuoleman salaisuudet.” Tällainen opettaja saattoi kyllä ensin asettaa ankaria vaatimuksia, mutta sitten myöhemmin aivan päinvastaisia, epämoraalisia vaatimuksia. Silloin oppilas joutui sellaisen opettajan johdolla aivan väärille teille. Älkäämme kiinnittäkö siihen enemmän huomiota, vaan ajatelkaamme sellaista pyrkijää, joka kulki oikeata tietä.

Kun egyptiläinen vihitty astui maailmaan, hänen elämänkäsityksensä oli aivan määrätynlaatuinen: ihmisen tuli taistella pahaa vastaan sekä itsessään että myöskin maailmassa; hän oli kuin sotilas, jonka piti olla aina valmis taistelemaan. Huomaamme siten, kuinka noiden vanhojen kulttuurien okkultisten piirien ja Vanhan Liiton tietä kulkeneiden vihittyjen ihanne oli toisenlainen kuin se nyt saattaa olla. He ihailivat esimerkiksi sotaa ja pitivät osanottoa siihen siveellisenä tekona. Oli suuri saavutus, että ihminen, vihittykin, meni sotaan tai opetti toisia lähtemään ja antamaan henkensä jonkin korkean asian puolesta. Isänmaan käsite ei ollut vielä silloin niin selvä, mutta oman kansan, oman uskonnon ja sivistyksen puolesta ihmisen piti osata taistella ja kuolla. Myöskään ei ihminen ollut mikään tietäjä vanhan tietäjän, esimerkiksi Mooseksen, kannalta, jos hän ei osannut taistella pahaa vastaan itsessään eikä voittaa halujaan, himojaan ja

heikkouksiaan. Hän ei saanut välittää mitään omista kärsimyksistään; hänen piti tappaa itsessään kaikki, mikä oli pahaa ja huonoa. Siten hän pääsi eteenpäin, tuli suureksi tietäjäksi, henkisesti ja moraalisesti suureksi, kun hän tappoi itsessään kaiken, mikä oli pahaa. Tämä on erittäin tärkeä, periaatteellisesti tärkein piirre. Vanhan Liiton pyrkijän piti aina taistella ja tappaa.

Kun me katselemme nykyajan ihmisiä, ajattelemme itseämme ja omia nykyisiä olojamme, niin huomaamme, että meissäkin on paljon juuri tällaista suuntausta. Olemme kuulleet tämäntapaisia opetuksia, ja meissä on vaisto, että pitää taistella ja pitää tappaa. Mutta me tiedämme, että sangen monet meidän aikanamme, varsinkin tässä kristikunnassa, ovat tulleet siihen johtopäätökseen, että heidän on miltei mahdotonta taistella sekä tappaa kaikkea pahaa itsessään. He eivät pääse ainakaan siihen, että osaisivat tappaa; he eivät voita taistelussa. Juuri ne, jotka tarmokkaimmin koettavat taistella itseään vastaan, huomaavat, ettei ihmisellä ole voimaa voittaa omaa itseänsä. — Kuvitelkaamme, että joku vanha viisas, Mooses tai intialainen rishi, seisoi edessämme. Minkälaisen tunnelman hän saisi meistä, kun me valittaisimme, ettemme osaa tappaa itsessämme pahaa, että synnin juuret ovat niin syvät, että kuta enemmän me taistelemme, sitä enemmän tulee meihin syntiä ja ettei ihminen osaa pelastaa itseään. Luuletteko, että hän sanoisi meille: „Niin, se on todella niin vaikeata.” Ei suinkaan, vaan hän katsoisi meihin sillä tavoin, että häpeäisimme, ja sanoisi: „Oletteko tulleet naisiksi? Kääntykää akkojen tieltä! Jos olette miehiä, niin ette ruikuttele ja valittele; teidän on taisteltava ja tapettava itsessänne kaikki se, mikä ei ole oikeata. — Sellaista tietä minä olen kulkenut. Luuletteko, että minusta olisi tullut Mooses ja tietäjä, jos olisin pelännyt seikkailuja ja taisteluja? Varmasti ei!” — Näin kuljettiin Vanhan Liiton tietä. Siinä ei tullut kysymykseen minkäänlainen valitus, voivottelu ja ruikutus. Se oli hiljaista taistelua, josta kukaan ei ehkä tiennyt mitään. Oli taisteltava, kunnes oma itse oli tapettu. Vasta silloin oli taistelu lopussa. — Minun täytyy hiukan tunnustaa, että kristikunta ymmärtäessään väärin Jeesus Kristuksen suuren työn, on heittäytynyt täydelliseen henkiseen laiskuuteen. Jos me emme olisi päässeet niin pitkälle inhimillisessä kehityksessä, että meillä on jäljellä edes yksi ominaisuus, joka voi meissä kehittyä riippumatta moraalisen alaikäisyydestämme, niin silloin emme olisi ihmisiä. Meissä on intelligenssi, järki, joka voi kehittyä riippumatta siitä, millaisia olemme karakterilistämme, luonteeltamme. Järki ei aina kehity niin hyvään suuntaan, kuin sen pitäisi. Se voi kehittyä hyvin teräväksi ja älykkääksi, ja sekin on jokin saavutus; se on jotakin, joka on ikäänkuin avautunut, vaikka lyömmekin laimin henkisen ja moraalisen kehityksen. Tässä viimeisessä suhteessa elämme henkisessä laiskuudessa kristikunnassa. — Olemme kuitenkin huomanneet, että uusi aika on alkanut ihmiskunnalle. Me emme ole osanneet ottaa sitä vastaan yksilöinä, vaan olemme ottaneet sen vastaan joukkoina. Me luulemme, ettei meidän tarvitse ponnistaa moraalisesti. Me mukautamme vain älymme tiettyjä asioita uskomaan, ja silloin luulemme, että meidät pelastetaan moraalisen suhteessa. Jos Mooses, joku vanha Väinämöinen tai joku muu vanha viisas kulkisi keskellämme, niin hän varmasti ihmettelisi, kuinka henkisesti laiskoja ja mitättömiä olentoja me olemme: „Ei ole enää maailmassa todellisia rohkeita sankareita ja seikkailijoita, jotka kasvattavat itseään tiettyyn suuntaan. Ihmiset ovat kuin osia koneistossa, tuosta tyhjistä kokonaisuudesta. En näe enää yksilöllisiä ihmisiä, jotka ponnistavat ja pyrkivät. Eletään vain päivästä päivään, ollaan vain mukana siinä elämässä, jota samalla moititaan tyhjäksi ja typeräksi.” Vanhat tietäjät, jotka katselevat nykyaikaa, ihmettelevät: „Itsehän ihmiset tekevät elämänsä tyhjäksi ja typeräksi. Sillä jos ihminen sanoo elämää tyhjäksi, niin silloinhan hän itse on tyhjä, vailla siveellistä voimaa. Mutta jos hänessä itsessään on elämän henkeä, siveellistä voimaa, tarmoa ja rohkeutta, niin silloin hän tunnustaa, että elämä on täynnä sisältöä. — Kaipaamme näitä tällaisia yksilöitä ja kaipaamme tällaisia kansoja.” Näin sanoo vanha Mooses kulkiessaan meidän keskellämme. Arvostelu, jonka hän antaa kristikunnasta, on itse asiassa sangen ankara. Vanhat viisaat eivät pelänneet olla moraalisia; heikkoutta ei saanut olla heissä itsessään. He uskoivat omaan voimaansa, ihmisen voittoon. — Ja kuitenkin, kun me katselemme tuollaista egyptiläistä vihittyä, tuollaista vanhaa tietäjää, niin me kaipaamme hänessä jotakin. Hänellä on kovin ankara, jopa rajoitettukin elämänsä. Se on taistellen saavutettu; hänessä on vain taistelun kautta saavutettua rauhaa. Se on tosin jaloa, majesteettillistä ja suurta, mutta on niinkuin hän ei olisi osannut kosketella ihmisen kaikkien ominaisuuksien kielä. On kuin jokin meissä jäisi väräjämättä, kun me ajattelemme Mooseksen tapaista tietäjää, jonka mielestä elämä on niin kovin ankara ja kuinka ihmisiltä täytyy myöskin vaatia paljon. Me voimme tuntea, että tuollaiset viisaat ja suuret tietäjät eivät varmaankaan osaisi välittää säveliä taivaasta, eivät

osaisi luoda musiikkia. Voisivatko he saada maailman kaikumaan sinfonioista? Meistä tuntuu, että he vaatisivat mieluummin voimakkaita marssin säveliä, torvien toivotusta, rumpujen pärinää, mikä saa ihmiset taistelemaan ja tappamaan ja unohtamaan omat heikkoutensa. On kuin nuo tietäjät eivät osaisi avata ja välittää kaikkia niitä kauneuden mahdollisuuksia, mitä taivaissa piilee, ja mikä on tullut maailmaan kristikunnan kautta siitä huolimatta, että kristikunta on moraalisesti heikko. Huolimatta moraalisesta heikkoudestamme me siis kuitenkin olemme osanneet avata joitakin uusia ovia elämän salakammioihin, niin että kristikunta ymmärtää kaikkea kaunista, tajuaa taidetta syvemmin kuin sitä ennen on tajuttu ja ymmärtää myös älyllään asioita monipuolisemmin. Mikä salaisuus on siinä takana? Se on Kristuksen lunastustyö, joka on merkillinen seikka ja vaikea selittää järjelle. Se pitää itse kokea ja tietää omakohtaisesti.

Jos me tarkastelemme Uuden Liiton vihittyä, joka on siis kokenut vihkimyksen salaisuuksia Uudessa Liitossa, niin mikä silloin hänessä herättää huomiotamme, mikä on hänessä selvä tunnusmerkki? Ensiksikin se – kun ajattelemme vastakohtana egyptiläistä vihittyä ja hänen kokemuksiaan henkimaailmassa – että Uuden Liiton vihitty kokee kaiken päivätajunnassaan tässä fyysisessä maailmassa; hän ei mene ulos ruumiistaan, vaan on fyysisessä ruumiissaan. Hän ei edes pidä täysin pätevinä niitä kokemuksia, jotka on tehty yksinomaan fyysisen ruumiin ulkopuolella. – Voihan tosin olla sellaisiakin kokemuksia, että niitä voi tehdä ainoastaan fyysisen ruumiin ulkopuolella, ja niitä on silloin pidettävä pätevinä. – Mutta sellaiset kokemukset, joita vanhoissa vihkimyksissä saavutettiin – tietoa kuoleman jälkeisestä elämästä ja näkemyksiä vainajien valtakunnasta –, eivät saa tapahtua fyysisen ruumiin ulkopuolella; niiden pitää olla kokemuksia täydessä päivätajunnassa, ei vain mediumistisia kokemuksia, joista ei itse tiedä, mitä näkee. Sillä mediumistinen näkeminen on kyky, joka tulee ihmiselle, kun hänellä on psyykkisiä taipumuksia. Vihityn kokemukset ovat sellaisia, että hän tietää, mitä näkee ja kokee. Hän on kaikessa täysin itsetietoinen, ja tässä päivätajunnassaan hänen ei nyt pidä sekaantua mihinkään muihin tajunnantiloihin niinkuin ennen maailmassa, vaan hänen täytyy tulla siihen, että kaikki on hänessä aivan rauhallista, itsetietoista, selvää ja päivätajuista. Tämä on ensimmäinen silmiinpistävä ero.

Sitten on toinen merkittävä ero – Vanhan Liiton vihityn elämäkäsitely oli yhä samanlainen, kuin se oli ollut ennen vihkimystä, siis taistelua ja tappamista. – Kun tarkastelemme Uuden Liiton vihittyä, niin huomaamme, että hänen ei tarvitse sillä tavoin toivottomasti taistella, ei tappaa, ei joutua minkäänlaiseen toivottomuuteen kuin ennen. Minkä tähden? Sentähden, että hänen elämänsä perussävel on voittaminen. Hän ei saa taistella, vaan hänen täytyy voittaa. Hän ei saa tappaa mitään itsessään; hän voittaa heikkoutensa ja ottaa niiden voimat palvelijoihinsa. Sentähden hänen koko elämäkäsitelynsäkin on aivan toinen kuin ennen. Sekin perustuu ei enää taisteluun, vaan tälle voittamisen periaatteelle. Sentähden hän ei, niinkuin ei Jeesus Kristus ja Buddhakaan, voi hyväksyä sotaa ja väkivaltaa, sillä tappamalla ei ihminen saavuta voittoa. Kaikki vanhat viisaat ovat aavistelleet tätä jonkinlaisena tulevana, merkillisenä saavutuksena, mikä vielä tänä päivänäkin on vasta tulevaisuuden ihmeellinen saavutus. Uuden Liiton vihityn ase on sana, tietäjän sana. Ei taistelua, vaan voitto sanan voimalla. Ja se sana on mahtavin ase maailmassa, sillä sanalla luotiin maailmat. Miekkan ja väkivallan avulla ei luoda, vaan hävitetään, hävitetään vanha pois tieltä, jotta uusi voisi syntyä, mutta sanan voimalla luodaan uusi, ja hämmästyneenä vanha silloin lankeaa polvilleen. – Siinä on tuo toinen merkillinen tunnusmerkki.

On olemassa vielä kolmaskin tunnusmerkki ja ero. Se on se, että kun tuo vanha tietäjä oli ankara ja korkeintaan saattoi nauraa kaikelle heikkoudelle, niin Uuden Liiton vihitty tietäjä on täynnä inhimillistä rakkautta ja ymmärtämystä, täynnä sitä ihmeellistä tietoa, joka puhuu toiselle ihmiselle: „Kunpa sinä vain osaisit nähdä ja tuntea, kunpa sinä vain osaisit tietää ja kokea, niin sinäkin voitaisit.” – Mikä Kristuksen lunastustyö on tämän ihmeellisen tosiseikan takana? Sillä ilman häntä, ilman hänen työtään, emme osaisi voittaa. Kun ihminen meidän päivinä alkaa etsiä totuutta, kun hän herää ja tahtoo tietää, mitä elämä on, niin silloin hänen ei tarvitse murehtia, mistä löytäisi opettajan; hänen ei tarvitse lähteä etsimään opettajaa. Hän voi saada tietää ja kuulla, että hän voi löytää opettajan, mestarin, omasta itsestään, että hän voi löytää Kristuksen itsestään. Se on ihmeellinen seikka! Koko maailma ja koko olemassaolo voi avautua hänelle hänen sisässään, ja se on Kristuksen työn saavutus.

ENSIMMÄINEN JA TOINEN AADAM

Antaessani esitelmälleni tämän nimen, ajattelin tietenkin Paavalin sanoja kahdesta Aadamista, jolloin hän tarkoitti ensimmäistä sanoilla „yhden ihmisen kautta synti tuli maailmaan” ja toisella sitä ihmistä, niinkuin hän sanoo, „jonka kautta pelastus tuli maailmaan”. Tämä esitelmäni liittyy niihin esitelmiin, joita meillä on ollut joulusta lähtien ja jotka ovat puhuneet vihkimyksestä ja vihkimyksen tiestä. Nyt tahdon puhua Kristuksen lunastustyöstä juuri tässä okkultisessa merkityksessä vihkimyksen yhteydessä. Olemme puhuneet vihkimyksestä Vanhan Liiton mukaan ja olemme myös koettaneet kertoa vihkimyksestä Uuden Liiton mukaan uuden tien kulkijoille. Mutta nyt tahtoisin muutamain sanoin, jos se suinkin on mahdollista, viitata siihen suureen mysteeriin, joksi sitä voi nimittää ja joka on antanut aihetta kristillisiin dogmeihin lunastuksesta.

Jos näemme elävän ja kuolleen ihmisen vieretysten, silloin heti sanomme, että elävän erottaa kuolleesta hänessä toimiva elämä; hänessä on elinvoima, niinkuin meidän oppineemme sanovat. Ja meidän oppineemme rajoittavat tämän eron tähän elävään voimaan, ja siihen he kätkevät ihmisestä sen puolen, jota me nimitämme tajunnaksi. Me erotamme sen elinvoimasta. Mutta kun tutkimme ihmistä vielä tarkemmin erilaisissa tilanteissa, huomaamme, että tämä hänessä oleva elinvoima, joka tekee hänet eläväksi, ei nähtävästi ole ainoastaan yksi ainoa voima. Ainakin se meille silmännähtävästi ilmenee erilaisina, tajunnasta aivan erillään olevina voimina. Sentähden okkultistit, salatieteilijät, voivat puhua erilaisista ihmisessä vaikuttavista perusvoimista, jotka ovat ulkopuolella hänen psyykkisiä kykyjään, voimista, jotka virtaavat hänen hermoissaan ja pitävät hänen ruumiinsa elossa. Voidaan kyllä sanoa, ettei voimia ole kuin yksi, mutta elämän ilmiöitä katsellessamme voimme ainakin mielikuvituksessa tehdä eron erilaisten voimien välillä. Ja kun sitten tutkimme asiaa okkultisesti, huomaamme, että ihmisessä todella on erilaisia voimia. Ajatelkaamme esim. sairasta ihmistä. Ihminen, joka on sairas, kadottaa elinvoimaa; se vähenee hänessä. Mutta me voimme kuitenkin huomata, että tuollaisessa sairaassa ihmisessä voi olla jokin muu voima vaikuttamassa, vaikka elinvoimaa hänestä virtaakin pois. Sitä nimitetään tahdonvoimaksi, ja se liikkuu juuri hermoja pitkin; sen avulla ihminen voi elähdyttää omaa ruumistaan, vaikka elinvoima on hänestä loppumassa. Kun kuolema tulee, katkaisee se hänen tahtonsa. Ihminen ei voi tahtoa rajattomasti.

Tämä osoittaa meille, että on olemassa erilaisia voimia, sillä jos tahdonvoima ei olisi muuta kuin elinvoima, voisimme kysyä: miksi ei ihminen sitten tahdo elää ikuisesti? Jokin kohtalo katkaisee hänen elämänsä; hän ei voi tahtoa. Jos se olisi sama voima, pitäisi sen muuttua tahdonvoimaksi, mutta se ei nähtävästi ole aivan sama. Ja jos tarkastamme eräitä tapauksia, huomaamme, että on sairauksia, jotka näännyttävät ihmistä, ottavat pois hänen elinvoimansa, mutta voivat lisätä eroottista voimaa. Lääkärit tietävät tämän ja se on heistä hyvin ihmeellinen ilmiö. Tämähän saattaisi osoittaa, että elinvoima muuttuu lemmenvoimaksi. Mutta kyllä kai sukupuolivoima on toinen, koska se voi olla riippumaton elinvoimasta. Toiselta puolen meillä on esimerkkejä siitä, että ihminen, joka tahtoo keskittyä luovaan työhön, säästää muita voimia: hän unohtaa melkein kokonaan syömisen, mikä samalla kuluttaa elinvoimaa ja lisää luovaa voimaa. Ja sukupuolivoiman hän saattaa aivan unohtaa. Sellainen ilmiö on tunnettu elämässä. Ja itse asiassa me voimme sanoa, että nämä voimat ovat nähtävästi erilaisia eri ihmisissä, koska huomaamme, että niiden puuttuminen vaikuttaa eri tavoin. Jos ihmisessä ei ole elinvoimaa, hän on tylsä; jos hän ei osaa hallita tahdonvoimaansa, hän tulee hulluksi, mielipuoleksi, hänen hengenvoimansa on häviämässä. Se voi silloin ilmetä toiseen suuntaan; joku hullu voi tulla voimakkaasti sukupuoliseksi, tai ilmenee se veeteeraavana voimana – ihminen tahtoo syödä ylen määrin. Mutta jos hengenvoima puuttuu, hän tulee vieraaksi elämälle. Jos taas huomaamme, että hänessä elinvoima alkaa heikentyä, hän sairastuu ja tulee heikoksi; ja jos

sukupuolivoima alkaa puuttua, silloin on kuin elämästä häviäisi hurma, charmi; hän ei ole enää viehätynyt tästä ruumiillisesta elämästä; ja silloin hän tavallisissa oloissa alkaa vähän viisastua, alkaa etsiä viisautta, mutta se on oikeastaan turhan myöhään. Mutta niin on luonnon taloudessa.

Voimme elämää ja eläviä ihmisiä katsellessa tehdä eron kolmen voiman välillä. Yksi niistä on tahdonvoima. Se ei ole sama kuin tajunta. *Minä tahdon*, ja silloin lentää kuin sähkösanoma hermostoon; se on jokin voima, joka virtaa siinä. Sitten voimme aivan hyvin nähdä tuon toisen voiman, nimittäin elinvoiman ja kolmanneksi ihmisen sukupuolivoiman, joka on luova voima hänessä. Saatamme sanoa, että elinvoima hänessä on se voima, jota hän pitää yllä hoitamalla itseään, ravitsemalla itseään. Hänestä itsestään tavallaan riippumaton on sukupuolivoima, joka alkaa tietyssä iässä ja kestää tietyn ajan. Siten se on nähtävästi toinen voima kuin elinvoima, sillä sillä on eri aikansa, vaikka ne terveessä ihmisessä ilmenisivätkin rinnakkain.

Ihmisessä siis vaikuttaa kolme voimaa: hengen- eli tahdonvoima, elinvoima ja luova voima. Ja okkultisestikin katsoen ovat nämä kolme voimaa olemassa. Ja mistä me okkultisesti katsoen tiedämme, että ne ovat eri voimia? Katsellessa niiden alkuperää. Vaikka metafysisesti ajatellen ei ole muuta kuin yksi ainoa todellisuus, yksi ainoa tajunta, niin ilmennyksessä on erilaisia tajunnan muotoja, voimia. Ja kun tarkastamme näitä voimia ihmisessä ja menemme niiden alkuperään, huomaamme, että niiden alkuperä on persoonallisen ihmisen ulkopuolella. Jos ensin katsellemme tahdonvoimaa ihmisessä, niin mitä siitä huomaamme? Se on meidän oman henkemme voima. Mikä on meidän henkemme? Se on jokin, joka on sangen tuntematon meille ihmisille yleensä. Meidän sisin henkemme on jumalsyntyinen, ja niinkuin apostoli Paavali sanoo, tämä meidän jumalsyntyinen henkemme tutkii Jumalan salaisuuksia. Meidän henkemme, joka on juuri meidän oma itsemme, vie meidät samalla aivan Jumalan luo. Me sanommekin omasta hengestämme, että se on yhtä Jumalan Pojan, Kristuksen ja Isän Jumalan kanssa, niinkuin Jeesus sanoo evankeliumissa: „Te olette yhtä minussa ja Isässä, niinkuin minä olen yhtä Isän kanssa.” Meidän sisin henkemme on Jumalan Poika, niinkuin meillä on tapana sitä määrittellä, ja se on kuin porras siinä Jumalan Pojan tajunnassa, joka on yhtä Isän kanssa. Se on meidän henkemme suuri salaisuus. Ja ei kukaan ihminen uskalla sanoa itselleen: „Minä olen Jumalan Poika” —, jollei hän tunne tätä sisintään, omaa henkeään. Hänen täytyy tuntea oman olemuksensa syvimmat juuret, jotta hän voisi sanoa: „Minä olen Jumalan Poika.” Siitä on kotoisin meidän jumalainen tahtomme.

Mutta kun katsellemme sitä elinvoimaa, jota sanskritinkielellä sanotaan *praanaksi* — Madame Blavatsky myös käyttää sitä nimeä —, silloin taas huomaamme, kun katsellemme sen alkuperää, että sen alkuperä on auringossa, *dshivassa*, suuressa elämän meressä, josta meidän kunkin yksilön praana on spesialisoitunut. Kun tutkimme aurinkoa, huomaamme, että siitä yhtä mittaa säteilee elämän magnetismia, jota me ihmiset imemme itseemme. Meillä on ruumiissamme sellaiset kojeet, laitteet, joiden avulla me imemme sitä voimaa ja muutamme sen yksilölliseksi praanaksi. Jokainen tiedemies myöntää, että jollei aurinko paistaisi, kuolema olisi meidän osamme. Auringosta tulee se voima, joka ylläpitää meitä ja tätä maailmaa. Me tiedämme jokapäiväisestä kokemuksestamme, että jos aurinko on liian kauan pilvessä, silloin me ihmiset tulemme vähän alakuloisiksi, vaikka emme itse tiedä, mitä kaipaamme. Mutta kun aurinko alkaa taas paistaa, on kuin meihin tulisi uutta elinvoimaa. Kun elinvoimaa virtaa meihin, tuntuu, kuin elämä sinään olisi ihana. Jos me sanomme, että ainoastaan hengellämme, tajunnallamme, voimme nähdä totuuden, Kristuksen, Jumalan Pojan, Isän avulla voimme nähdä Jumalan, niin voimme myös sanoa, ettemme voisi ilman auringon voimaa, elämänvoimaa tuntea tätä elämää; elämän, olemassaolon, onnen osaamme tuntea vain sillä tavoin, että auringon voima tulee meihin, että tunnemme olevamme terveitä. Silloin olemme onnellisia luonnollisella tavalla, niinkuin koko luonto on onnellinen vain olemassaolonsa nojalla. Onhan ihmisiä, uudistajia, jotka puhuvat vain tästä onnesta, jotka sanovat, että meidän pitäisi pyrkiä siihen, että luonnon onni, elämisen autuus, voisi meissä tuntua, että pääsisimme kiinni onnesta, joka elähdyttää koko olemassaoloa. Jos vain osaisimme imeä itseemme auringon voimaa, silloin voisimme saavuttaa koko elämisen huipun. Näin sanovat tuollaiset uudistajat. Mutta me emme rajoitu tähän, sillä me tiedämme, että ihmisessä on muitakin voimia. Meidän tajuntamme, henkemme, vaatii puolestaan, että me näkisimme totuuden. Lapsena voimme

kyllä iloita olemassaolosta; koko elämä voi olla meille kuin ruusuilla kulkemista, mutta kun inhimillinen henkemme meissä herää, silloin me emme kaipaa vain olemassaoloa, vaan myös totuuden näkemistä, olemassaolon ymmärtämistä.

Kun sitten tutkimme kolmatta voimaa ihmisessä, tuota luovaa voimaa, sukupuoliavoimaa, niin me huomaamme sitä okkultisesti tutkiessamme, että se on erittäin salaperäinen. Kun vuosikymmeniä sitten, nuoruudessani, koetin tätä asiaa tutkia, en koskaan tullut muuhun kuin siihen, että sukupuoliavoima, joka voi ilmetä meissä haluina ja himoina tehdä elämän meille viehättäväksi, ei voi olla pelkkä elämänvoima, sillä se voima vaatii ainoastaan, että olemme terveitä, iloisia, ja hengen voima ei kaipaa muuta kuin Jumalan näkemistä. Mutta tuo ihmeellinen luova voima ilmenee meissä haluna johonkin tiettyyn nautintoon tai asiaan. Me ihmiset olemme eräältä kannalta katsoen vähän hulluja, mielipuolia, niinkuin jokin olento, joka tulisi tänne toiselta tähdeltä, voisi sanoa. Jos kuvittelemme, että sellainen olento, joka on aivan puhdas ja ylevä, tulisi tänne ja katselisi meitä, niin hän sanoisi, että kaikki ihmiset ovat pikkuisen hämäriä, salaperäisiä olentoja; heissä on kuin yötä, sellaisia salaisia intohimoja ja haluja, mitkä tekevät heistä hämärän lapsia.

Tuota asiaa mietin nuoruudessani, mutta en osannut päästä muuhun tulokseen kuin siihen, että se on tuo auringon voima, joka meissä spesialisoituu, erilaistuu kuin linssin kautta alitajuntaan. Tässä ulkonaisessa elämässä voimme kerätä auringonsäteet suurennuslasiin ja sytyttää sitten niillä tulen. Samoin ajattelin, että meissä ihmisissä on kuin suuri linssi, joka kokoaa auringon voimat ja muuttaa sitten ne kuin kuumuudeksi, joka muuttuu sukupuoliavoimaksi. Elämisen kaipuu on muuttunut sukupuoliavoimaksi; auringon voima, dshiiva, on muuttunut praanaksi, joka puolestaan on muuttunut kuumuudeksi, joka sitten raivoaa meissä. – Näin ajattelin nuoruudessani, sillä en osannut tutkia tätä sukupuoliavoimaa ihmisessä erikoisena kolmantena voimana. Ja kun nuorina filosofoimme, tahdomme aina päästä ykseyteen: täytyisi olla vain yksi ainoa totuus. Me tulemme nöyremmiksi vanhempina emmekä vaadi enää teorioita kuten nuorina. Ja vanhempana olen ollut näkevinäni ja ymmärtävinäni, että tämä sukupuoliavoima on todella kolmas voima, joka on saanut alkunsa meidän ulkopuoleltamme. Niinkuin meidän henkemme voima on kotoisin Isästä Jumalasta ja elämänvoima Logoksesta, auringosta, niin sukupuoliavoima on kotoisin tästä maapallosta. Se on salaperäinen, ihmeellinen, okkultinen huomio, jonka voimme tehdä. Tämä kolmas voima meissä on merkillinen hämärän voima, ja se on kotoisin meidän maapallomme uumenista, sillä meidän maapallomme keskellä on haltia, henki, enkeli – jos katsomme asioita, niinkuin ne olivat kymmeniätuhansia vuosia sitten –, joka ei ole tässä niinkuin vankilassa, vaan voi asua muualla, mutta tämä on kuin työhuone, jossa hän viettää paljon aikaa ja kokoaa auringon voimaa. Olin siis nuoruudessani tavallaan oikeassa, kun ajattelin jonkinlaisia ihmeellisiä linsejä, mutta se linssilaitos oli olemassa maapallon keskuksessa, jossa auringon voima muunnetaan kuluttavaksi tuleksi, ihmeelliseksi luovaksi tuleksi. Moosekselle sanottiin: „Sinun Jumalasi on kuluttava tuli; sinun Jumalasi asuu kuluttavassa tulella.” Se on meidän maapallomme haltia, joka muuttaa auringon voiman luovaksi voimaksi ja lähettää sen kaikille olennoille. Me elämme luovan sähköän, magnetismin, ilmapiirissä, ja meihin virtaa maan sisästä tätä luovaa voimaa.

Muistanette, mitä joskus ennen olen esitelmissäni esittänyt ja mistä muuten Madame Blavatskykin puhuu „Salaisessa Opissa”, että maapallon haltiaa on muinaisina aikoina nimitetty myös Saturnukseksi tai Saatanaksi. Olen esitelmissäni huomauttanut, että maapallon haltia on juuri ollut Saatanana. Se on aivan kuin Saatanan tulipaja, hänen eristetty, ihmeellinen pajansa, joka varustaa meidätkin tulella. Ja se tuli, mikä meille on annettu aikojen aamusta lähtien ja siitä lähtien, kun saimme fyysiset ruumiit ja jakauduimme kahteen sukupuoleen, on ilmennyt meissä pitkin matkaa sukupuoliavoimana. Ja me voimme nähdä, että tämä sukupuoliavoima on ihmiskunnassa saanut aikaan kaikki onnettomuudet, ristiriidat, surut ja vaikeudet. Ei ihme, että uskonto nimittää sitä syntiinlankeemukseksi, sillä sen jälkeen tuli synty maailmaan, se Saatanan valta, joka sai meidät niin kärsimään. Tuo voima tulee meihin maan sisästä, ja se voima ei ole ilmennyt ihmiskunnassa yleensä muuna kuin sukupuoliavoimana, suorastaan siis saattaen Saatanan ja Saatanan hallituksen voimakkaaksi maailmassa. Sitä on jatkunut miljoonia vuosia, ja sen mahti on suuri. Mutta mysteereissä, Valkoisessa Veljeskunnassa, on myös aina tiedetty, että Saatanan valta on murrettavissa, että ihmisen täytyy voittaa Saatanana, että ihmisen täytyy kieltäytyä häntä palvelemasta ja että ihminen silloin voi

saada kätkeytyn voiman esille toisella tavalla. On aina tiedetty, että tämä Saatanan voima meissä ei ole ollenkaan ilmentänyt itseään täydellisesti silloin, kun se on meissä ainoastaan sukupuolivoimana; se on vain pieni osa siitä: se ei ole ollenkaan itse se voima, sillä se voima on aivan toinen; se on juuri maailman luova voima, joka on meihin jokaiseen ihmiseen kätkeyty sentähden, että se on meidän maapalloomme kätkeyty.

Tämän, kuten sanottu, ovat kaikki viisaat ja tietäjät tienneet. Sentähden on vihkimys, kulku salaista tietä pitkin, tähdännyt siihen, että tuo voima saataisiin ihmisen hallintaan, että ihminen pääsisi luovan voiman herraksi ja samalla ikään kuin polkisi Saatanan jalkojensa alle.

Kun katselemme Vanhan Liiton tietä ja vihkiöitä, hierofanteja, muinaisissa kulttuureissa ja mysteereissä ja esoteerisissa kouluissa, niin huomaamme, kuinka he aina yrittivät herättää oppilaissaan, vihkimyskokelaissa, tätä voimaa. He nimittivät sitä voimaa „*maailman äidiksi?*”, *kundaliniiksi*, *käärmetuleksi*. Tämä kundalini eli käärmetuli piilee ihmisen selkärangan alapäässä, josta käy sädehdys ihmisen sukupuolisuuteen, mutta joka muuten nukkuu käärmeen muotoisena ihmisessä sekä elämänpuuna maapallon keskuksessa. Tätä käärmetulta tietäjät siis yrittivät oppilaissaan herättää. Ja me myös olemme nähneet, kuinka vanhoissa kulttuureissa, esim. vanhassa Atlantiksessa, tämä voima äkkiä herätettynä koko voimallaan syöksi ihmisen sukupuolisuuteen. Tuo tuli herätessään ihmisessä meni siis sitä linjaa pitkin, joka oli ennestään avattu ja lisäsi siten sukupuolivoimaa suunnattomasti. Ja tätä voimaa ihminen silloin käytti mustaan magiaan eikä ainoastaan sukupuolisuuteen. Jos ihmisessä nyt umpimähkään heräisi tuo tuli ja ryntäisi avattua linjaa pitkin, niin hän ei ainoastaan tulisi satyyriksi, hillittömäksi sukupuolisesti, vaan se veisi samalla myös mustaan magiaan. Sentähden on aina kaikkialla varoitettu ihmisiä, jotka yrittävät henkisesti ja psyykkisesti kehittyä: „Älkää menetelkö niin, että herätätte käärmetulen itsessänne; jos sen teette, on onnellisin tapaus, että tulette mielipuoliksi.”

Sentähden vanhoissa kulttuureissa ainoastaan viisaan opettajan, tietäjän, valvonnan alaisena opetuslapsi sai tehdä sellaista, joka herätti hänessä käärmetulen. Ja sitten hierofantti koetti ohjata sitä eetteriruumiissa. Meillä on ollut puhetta siitä, kuinka me eetteriruumiin avulla pääsemme itsetietoisiksi toisessa maailmassa. Jotta voisimme tulla tietoisiksi tässä päivätajunnassa toisesta maailmasta, niinkuin on ollut puhetta, niin siihen on aina vaadittu, että eetteriruumiissa on herätettävä eloon erilaisia tajuntakeskuksia, jotka ovat yhteydessä meidän päivätajuisten aivojemme kanssa, niin että meidän päivätajuntaamme tulee kykyjä eetteriruumiin avulla. Ja sillä tavoin herätettiin muinaisissa kulttuureissa näitä ihmisen tajunnallisia kykyjä, kykyjä nähdä toiseen maailmaan, vaikuttaa ja tutkia asioita toisessa maailmassa, että käärmetulen avulla elähdytettiin eetteriruumiin tajuntakeskuksia, joita nimitetään sanskritinkielellä *tshakroiksi* tai *lootuskukiksi* uudemmallalla nimellä; suomalaiset viisaat käyttivät *sampo*-sanaa. Näitä eetteri-tshakroja on 12, ja ne on asetettava käyttökuntoon. Niistä, joita osattiin herättää, oli tshakra navan, *plexus solariksen*, kohdalla; se tshakra joutui silloin plexus solariksen hermoston kanssa yhteyteen. Ja sitten otsan luona, *silmien välissä*, oli toinen tshakra, jonka avulla ihminen tuli selvänäköiseksi. Ja tämän tshakran herätessä hänessä heräsi muisti siitä, mitä hän koki ja teki toisessa maailmassa siirtyessään ruumiista ulos.

Nuo molemmat tshakrat koetettiin muinaisissa mysteereissä herättää. Vihkimyksiä oli useammanlaatuisia, mutta ihminen, joka oli tullut jo pitkälle, sai nähdä ja tehdä kokemuksia henkimaailmassa, ja hän muisti kaiken; ja päivätajunnassaan hän oli niin kehittynyt, että hän siinä voi tehdä tutkimuksia toisissa maailmoissa. Niin pitkälle voitiin vanhoissa mysteereissä viedä ihmistä. Mutta hirmuisia vaikeuksia oli tuolla tiellä; se oli alituista kamppailua psyykkisiä ja kaikkia muita voimia vastaan. Ja sen ajan tietäjä oli ankara, luja ja vaativa, niinkuin Mooses, ilman sääliä, mutta täynnä hyvää tahtoa.

Nyt voimme siis sanoa, että ensimmäisen Aadamin eli alkuperäisen ihmisen kautta, kun ihminen lankesi syntiin, kun sukupuolet muodostuivat, ja käärmetuli asetettiin ihmisen sisään, tuli siis kaikki tämä synti ja Saatanan valta maailmaan, mutta, niinkuin olemme ennenkin esitelmässä puhuneet, Jeesus Kristuksen kautta tuli lunastus. Ja Jeesus Kristuksen okkultinen lunastustyö oli siinä, että Jeesuksen inhimillisyyden kautta Kristus pääsi aivan tähän ihmiskuntaan, maapallon sisään. Jumalan Pojan tajunta oli

koko ajan odottanut pääsyä ihmiskuntaan ja maapalloon. Mutta nyt tapahtui tuo ihmeellinen asia, että kristustajunta laskeutui ja yhtyi meidän maapalloomme ja polki Saatanan jalkainsa alle ja herätti Saatanan, päästi hänet tavallaan kahleista, niin että meidän maapalloomme henki sai korkeamman minän. Meidän maapalloomme henki ei ole enää Saatanana vaan Kristus. Meidän maapalloomme haltialla on jumalainen minä, korkea minä. Hänen pitkä, miljoonia ja taas miljoonia vuosia kestänyt kieltäytyksensä sai ihanan palkkansa, kun oltiin päästy niin pitkälle, että voitiin avata portit Kristukselle, joka oli maapalloomme haltian korkeampi minä. Ja se oli meidän maapalloomme suurenmoinen vihkimys. Siitä saakka se on alkanut kuin uuden elämän. Nyt ei siis maapallon tuleen eikä käärmetuleen ihmisessä ole välttämättä kätkeytyä ja kytketty Saatanan voimia, vaan Jumalan Pyhä henki. Jumalan Pyhä Henki sädehtii nyt ulos, ja meissä jokaisessa ihmisessä on kätkeytyä äärettömän suuri, maailmoita luova Pyhän Hengen voima. Sukupuolivoima on nyt Pyhän Hengen voima meissä.

Nyt on siis tässä Uudessa Liitossa ja vihkimyksessä Pyhän Hengen voima meissä herätettävä. Ja se käärmetuli, kundalini, joka ennen herätettyinä oli Saatanan voima meissä, on nyt, jos se herää meissä Kristuksen avulla, Pyhän Hengen voima. Ja mistä se näkyy? Se näkyy ja tuntuu ihmisessä esimerkiksi siitä, että kun se kundalini nyt herää, niin se siinä silmänräpäyksessä vapauttaa ihmisen kaikesta sukupuolisuu-desta. Kun Pyhän Hengen voima hänessä herää ja toimii, hän on vapautunut sukupuolivoimasta. Ja tuo kundalini on hänessä, niinkuin Jeesus sanoo, tullut siksi valoksi, joka loistaa pimeydessä, siksi tuleksi, joka loistaa ja josta Jeesus sanoo: „Vaeltakaa niin kauan, kuin teissä valo on. Teissä on valo kätkeytyä käärmetuleen, mutta antakaa sen nousta valoksi: se käärmetuli on teissä niin kauan kuin te olette tässä fyysisesti, ja se on herätettävä tässä elämässä; mutta sitä ei saa muut herättää kuin Kristus.”

Jeesus Kristus sen tulen meissä herättää, mutta kun hän sen herättää, silloin hän kastaa meidät, niinkuin Johannes sanoi, hengellä ja tulella. Muistanette, kuinka Johannes teki ihmisen tietoiseksi henkiolemuksestaan. Kun hän upotti ihmisen veteen, niin jos ihminen oli valmis, hänessä tapahtui se prosessi, mikä muuten tapahtuu kuolemassa: ihminen näki ja osasi arvostella koko elämänsä. Kuolemassa me arvostelemme itseämme puolueettomasti, ilman minkäänlaisia tunteita. Samalla tavoin Johannes kastaessaan ihmisiä herätti heissä henkiolemuksen. Mutta taivasten valtakunta ei tule meihin muuten, kuin että Jeesus Kristus kastaa meidät hengellä ja tulella. Ja tulikaste on siinä, että Jeesus Kristus herättää meissä käärmetulen suureksi valoksi, jossa me silloin elämme ja valaisemme. Ja siinä valossa sen tulen avulla kaikki tarvittavat tshakrat eetteriruumiissa joutuvat toimintaan. Ja se tshakra, joka Kristuksen avulla ensin joutuu toimintaan, on sydämen luona oleva tshakra eli lootuskukka; sitten vähitellen myös toiset heräävät. Mutta sellaisesta ihmisen ei tarvitse itse huolehtia; hän ei voi eikä saa muuta, kuin aina voittaa itsensä; hän ei saa pyrkiä saavuttamaan voimia, vaan ainaisessa ilossa ja nöyryydessä hänen on tyydyttävä olemaan vaikka vailla niitä kaikkia, jos se on Isän tahto, sillä ainoastaan Isän tahto on määräävä hänen elämässään.

VIIDENNEN KULTTUURIN TEHTÄVÄ

Pekka Ervast

Viidennen
kulttuurin tehtävä

Ervast, Pekka 26.12.1875-22.5.1934
Viidennen kulttuurin tehtävä
(Toimitettu tekijän pikakirjoitetuista esitelmistä)

Sopivia aiheuokituksia ovat esimerkiksi:
teosofia,
länsimainen sivistys,
kulttuurihistoria,
uskontotiede tai filosofia.

—

Ruusu-Ristin kirjallisuusseura ry
Merimiehenkatu 31
00150 Helsinki

[isbn-numero]

Karisto Oy:n kirjapaino
Hämeenlinna 1995

Alkusanat

Kirja sisältää Ruusu-Risti-lehden vuosikerroissa 1950-51 julkaistuja Pekka Ervastin esitelmiä, jotka eivät ole hänen tarkistamiaan. Ensimmäiset kahdeksan esitelmää muodostavat luontosarjan, jonka Pekka Ervast piti Helsingissä vuosien 1912 ja 1913 vaihteessa.

Ihmisyden tunnustajat kopioivat luontosarjan vanhoista vuosikerroista ja julkaisivat sen vuonna 1991 monisteena *Viidennen juurirodun dharma*. Monisteen toimitti Jouni Marjanen. Siihen oli korjattu Ruusu-Risti-lehdessä neljännen esitelmän kohdalla olleet latomisvirheet. Lehteä aikoinaan ladottaessa rivit olivat parissa kohdassa menneet nähtävästi sekaisin ja sen tähden kaksi riviä puuttui painetusta tekstistä. Niiden sisältö oli monisteeseen päätelty esitelmätekstin avulla. Nämä täydennykset on tässä kirjassa toistettu monisteen mukaisina. Ne on pantu hakasulkeisiin [].

Lisänä kirjassa on Pekka Ervastin esitelmä, joka ei kuulu samaan sarjaan, mutta sopinee sitä täydentämään. Esitelmäteksti on jäljennetty Ruusu-Ristin vuosikerrasta 1950. Lehteen painetun tiedon mukaan esitelmä on pidetty 8. toukokuuta 1932.

Kirjan liitteen on laatinut Pekka Okko. Mainitun monisteen kopio oli hänen käytettävissään atk-tallennoksena. Sen pohjalta hän on tehnyt originaalin, josta kirja on kuvattu. Esitelmät ovat osa aineistoa, jota on kerätty Pekka Ervastin koottuja teoksia varten. Hanke on edennyt ruusuristolaisessa ja kristosofisessa ryhmätyössä toimivien yksilöiden yhteisprojektina.

Kirja on kustannettu Kulmakoulusäätiön lahjoitusvaroin.

Helsingissä 10. lokakuuta 1995
Ruusu-Ristin kirjallisuusseura ry

Sisällys

	sivu
<i>Esitelmäsarja</i> 1912-13	
1. Uskontojen synty.....	9
2. Ranskan vallankumous ja Napoleon.....	21
3. H. P. B. ensimmäisen kulttuurin edustajana.....	33
4. H. S. Olcott toisen kulttuurin edustajana.....	47
5. Teosofinen liike ja kolmas kulttuuri.....	65
6. Annie Besant neljännen kulttuurin edustajana.....	79
7. Rosenkreutsiläinen virtaus ja viides kulttuuri.....	97
8. Tulevat kulttuurit.....	115
Ote Pekka Ervastian <i>Toimittajalta</i> -kirjoituksesta (Tietäjä joulukuu 1912).....	129
 <i>Esitelmä</i> 1932	
9. H. P. B. ja itämainen okkultismi.....	135
 Liite.....	 151

Uskontojen synty

Tarkoitukseni tässä esitelmässä on niin sanoakseni „lukea historiaa”, kuten Madame Blavatsky muistaakseni „Teosofian Avaimessa” sanoo: „Jos te osaatte lukea historiaa, voitte paljon päättää ajan merkeistä”.

Tahtoisin koettaa tulkita tätä „historiaa” sisäiseltä kannalta, sisäisen elämän ja sisäisen maailman kannalta. Tällä tavalla me voimme oppia sängen suurenmoisia ja ihmeellisiä asioita, ja samalla kun me luomme lyhyen katsauksen menneisyyteen, saatamme myös luoda katseemme tulevaisuuteen ja ikäänkuin nähdä edeltäkäsini, mitenkä meidän ihmiskuntamme elämä ja kehitys lähimmässä tulevaisuudessa on tapahtuva; saatamme siis lukea historiaa.

Sitä varten meidän nyt ensiksi olisi yleisesti tarkastettava *Bhagavad Giiataan* IV:n runon eräitä jakeita. Jakeet 3 ja 4 ovat jonkinlaista valmistusta, ja sitten 5-7 jakeessa Siunattu Herra Krishna sanoo: „Vaikka minä olen syntymätön ja iäinen ja kaikkien luotujen herra, olen minä kumminkin, koskapa minä hallitsen luonnettani tahtoni mukaan, voimani kautta syntynyt fyysilliseen maailmaan. Sillä joka kerta kun dharma, oi Bhaarata, on ihmiskunnassa veltostunut ja adharma ottanut ylivallan, siitän minä itseni inhimilliseen muotoon. Hyvän suojelemiseksi ja pahan tukahduttamiseksi, uudelleen rakentaakseni totista dharmaa minä tiettyinä aikakausina jälleensynnyn persoonallisesti.”

Näissä jakeissa on monta sängen mielenkiintoista ja salaperäistä asiaa, monta sellaista seikkaa, joita kannattaa tutkia ja miettiä. Me ehkä ihmettelemme: kuka se on, joka puhuu?

Kuka on Krishna, tuo „Siunattu Herra”, joka sanoo itsestään: „Minä olen kaikkien olentojen Herra, ja synnyn maailmaan silloin tällöin”. Tämä on tärkeä kysymys, ja se selviää meille vähitellen näissä esitelmissä. Mutta on eräitä toisiakin kysymyksiä, jotka nousevat mieleen, kun me näitä jakeita ajattelemme. Eräs sellainen on kysymys siitä, mitä on oikeus ja vääräys? Mitä on *dharma* ja mitä *adharma*, jotka ovat niin suurimerkityksisiä, että kun dharma häviää ja adharma pääsee valloilleen, silloin Siunattu Herra syntyy maailmaan palauttaakseen entiselleen dharmat. Tätä meidän täytyy ajatella.

Dharma on sanskrit-kielinen sana ja merkitsee laki, tehtävä, velvollisuus, hyve, uskonto. Sillä on myös toinen merkitys: „se tehtävä, mikä kunakin hetkenä eli ehkä paremmin kussakin elämässä on annettu yksilölle”. Se on henkisesti katsoen se elämäntehtävä, joka yksilön on täytettävä voidakseen henkisesti kehittyä. Jokaisen ihmisen oma dharma riippuu siitä, millä kohdalla hän itse on henkisesti. Hänen dharmansa on se tehtävä, se velvollisuus, mikä hänellä luonnostaan on. Hänen paras mahdollisuutensa kehittyä ja mennä henkisesti eteenpäin ilmenee sanassa dharma.

Dharma merkitsee myös ei ainoastaan yksilölle vaan jollekin kansalle määrättyä ja uskottua tehtävää. Erikoisesti Buddhan opissa puhutaan dharmasta. Sana on rikasmerkityksinen ja meidän täytyy sisässämme laatia siitä kuva. Dharma merkitsee myös uskonoppi, ja jos ajattelemme kansaa, voimme sanoa, että kansan dharma on juuri uskonto, se elämänoppi, mikä sille kansalle on annettu. Adharma on sen vastakohta, merkiten vääryyttä, epävanhurskautta, oikeuden puutetta, sekasortoa, velvollisuuksien laiminlyömistä,

huolimattomuutta ja laiskuutta. Adharma merkitsee, ettei ihminen tahdo kulkea eteenpäin sillä ainoalla luonnollisella tiellä, joka käy hänen oman dharmansa suorittamisen kautta.

Nyt on huomattava se tärkeä seikka, että dharmat eivät riipu ainoastaan ihmisyksilöistä. Me emme voi oikein ymmärtää näitä jakeita, jos ajattelisimme dharmaa ainoastaan yksilön tehtävän yhteydessä. Jos sanottaisiin: „Kun joku yksilö unohtaa dharmansa ja harrastaa ainoastaan adharmaa, silloin minä esiinnyin” – niin se ei tietenkään voisi tarkoittaa, että silloin Siunattu Herra syntyy maailmaan, sillä ainahan on ihmisiä, jotka eivät täytä dharmansa. Itse asiassa useimmat yksilöt ovat sellaisia. Jos olisi puhe jokaisesta yksilöstä, Siunattu Herra ei ehtisi ruumistua niin monta kertaa, kuin hänen pitäisi. Ja kokemuksesta tiedämme, ettei mitään sellaista tapahdu. Jos ihminen elää epäuskossa, niin kokemuksesta tavallisesti tiedämme, ettei mikään jumala tule sanomaan hänelle: „Nyt olet väärällä tiellä!” Yksityinen ihminen on useimmissa tapauksissa jätetty oman onnensa nojaan.

Sanaa dharmat käytetään Bhagavad Gitaassa kollektiivisessa (joukko-) merkityksessä tarkoittamaan monien yksilöiden yhteistä dharmaa. Ja silloin me voimme hyvin ymmärtää, että jos on puhe yksilöryhmien, kansojen ja rotujen dharmasta, silloin Siunattu Herra saattaa ilmestyä ihmisten keskuuteen ja muistuttaa heitä vanhasta dharmasta. Kun tutkimme ihmiskunnan historiaa sisäiseltä kannalta, niin näemme aivan selvästi, mitä dharmat ja minkälainen dharmat kulloinkin on ihmisille annettu. Me voimme sisäisesti – ja se näkyy ulkonaisestikin – jakaa ihmiskunnan eri rotuihin ja ainakin nuoremmat rodut vielä alarotuihin ja seurata niiden elämää henkisesti ja sisäisesti.

Tarkastelkaamme vähän tätä meidän viidettä juurirotuamme, jossa nykyään elämme. Me kuulumme tämän rodun viidenteen alarotun eli sivistykseen, ja ennen tätä viidettä sivistystä on maan päällä ollut siis neljä alarotua eli sivistystä, jotka kuuluvat tähän viidenteen juurirotuun. Nämä neljä on tietysti vielä olemassa, – ainakin niiden jätteitä –, sillä sivistykset ja alarodut eivät häviä yht'äkkiä eivätkä synny maailmaan toinen toisensa perään, vasta kun toinen on hävinnyt, vaan kaikki ovat yhtä aikaa olemassa.

Ensimmäinen kulttuuri on *hindulainen*, ja sen sivistys ja alarotu on vielä olemassa. Toinen alarotu oli vanha *assyrialais-kaldealainen*. Se käsitti kaikki kansat, jotka kuuluivat seemiläiseen alarotuuksiin. Niistä ovat jäljellä ainakin juutalaiset. Kolmas alarotu oli *persialainen*, joka enimmäkseen on hävinnyt maailmasta lukuunottamatta tuota merkillistä parsilaista seurakuntaa, joka on Bombayssa länsi-Intiassa.

Sitten on neljäs alarotu, *kreikkalais-roomalainen*, ja siitäkin on jäljellä kreikkalaiset ja italialaiset, vaikka se kulttuuri sellaisenaan on hävinnyt. Viides on *germaanilainen* alarotu, joka on vallannut maat täällä Euroopassa. – En tietenkään ole tässä ottanut lukuun, että maan päällä on jäljellä kansoja varhemmista juuriroduista. – Nämä luetellut sivistykset kuuluvat kaikki viidenteen juurirotuun.

Jos katsomme ensimmäistä, hindulaista alarotua, voimme huomata, että siinä laskettiin pohja koko juurirodun kehitykselle ja sivistykselle. Kaikki myöhemmät alarodut aivan kuin täydentävät sitä dharmaa, mikä viidennen juurirodun aamunkoitteessa annettiin. Jeesus Kristuskin sanoi: „Minä en ole tullut Lakia hävittämään, vaan täyttämään”. Lailla hän tarkoitti viidennen juurirodun dharmaa, jota hän ei tullut purkamaan, vaan täydentämään. Hän ei suinkaan tarkoittanut juutalaisten lakikokoelmaa, „Mooseksen lakia”, vaan sitä lakia, sitä dharmaa, joka annettiin viidennelle juurirodulle. Tämä dharmat, tehtävä, jonka alussa viisaat, rishit antoivat viidennelle juurirodulle ja erityisesti hindulaiselle alarodulle, ei ollut vain jonkinlainen lakikokoelma tai erityinen uskonto tai elämänoppi. Sitä ei ole käsitettävä näin ulkonaisesti merkityksessä. Se on kyllä ilmennyt myös ulkonaisesti erityisessä lakikokoelmassa, elämänopissa, uskonnossa, mutta se dharmat, minkä nämä viisaat rishit antoivat juurirodulle, on aivan kuin leimana painettuna sen luonteeseen. Rishien työ on ollut henkistä, sisäistä työtä, mitä he ovat tehneet muovaillessaan tätä uutta juurirotua. Sitä ovat tehneet *Manu* ja kaikki hänen auttajansa, suuret rishit. He ovat aivan kuin eetteriruumiisiin painaneet sellaisen leiman, joka on sama kuin viidennen juurirodun dharmat. Tämän viidennen juurirodun dharmat on ollut ihmisten luonnollinen ryhmittäminen. Viidennelle juurirodulle annettiin *luokkajako*, joka vielä meidän

päivinämmen on suuri probleema. Sen tarkoitus on ollut ihmisten luonnollinen ryhmittymisen kykyjensä mukaan. Kehittyäkseen monipuolisiksi heidän täytyy läpikäydä erilaisia kokemuksia, ja oppia maailmassa tekemään erilaista työtä. Kaikki työ on yhtä arvokasta, yhtä korkeata ja henkevää, olkoon se maan kuokkijan tai kynämiehen työtä tai taitelijan työtä siveltimellä. On aivan yhdentekevää, millä keinoin työtä tehdään, pääasia on, että annamme sille saman arvon. Ihmissielut syntyvät useita kertoja maailmaan, ja kehittyäkseen monipuolisiksi, he ruumistuvat eri „luokkiin”.

Viidennelle juurirodulle on annettu dharmaksi oppia ryhmittymään tällä tavoin oppiakseen panemaan arvoa työlle työnä ja tulemaan täysin vapaiksi, rehellisiksi ja totuudenmukaisiksi omassa työssään, kukin omalla alallaan. Tämä annettiin dharmaksi; ja jos katselemme noita ensimmäisiä aikoja, jolloin viidennen rodun lapsuutta johtivat manu ja rishit, niin huomaamme, että he aina ohjasivat sieluja syntymään sellaisiin yhteiskuntaluokkiin, jotka olivat kullekin sielulle ominaiset. Ja kun näin henkinen johto oli mukana, niin myös sielut kussakin yhteiskuntaluokassa täyttivät oman dharmansa hyvin. Ei ollut mitään ristiriitaa luokkien välillä, vaan jokainen luokka täytti tehtävänsä; ja kaikki elivät ulkoa katsoen sopusointuisesti ja onnellisesti. Mutta jos katselemme maailmaa nykyään, huomaamme, kuinka on syntynyt täydellinen sekasorto tässä suhteessa, kuinka tämä dharmia ei ollenkaan pysy voimassa. Ihmissielut syntyvät sekaisin, syntyvät ilman yhteis-dharmaa, kuka mihinkin yhteiskuntaluokkaan, johonka he eivät oikeastaan sovi. Näemme, kuinka nykyään voi syntyä hallitsevaan asemaan yhteiskunnassa ihmisiä, jotka eivät kykene hallitsemaan, kun taas alhaiseen asemaan syntyy sellaisia, joiden paikka heidän kykyjensä nojalla olisi aivan toinen. Huomaamme, kuinka tosiaankin adharma nyt vallitsee verrattuna siihen dharmaan, joka alkuaan oli annettu viidennelle juurirodulle. Tämä dharmia oli yksityiskohdittain ja seikkaperäisesti annettu hindulaisille, mutta pysyy voimassa kaikissa alaroduissa. Mutta jos siirrymme pois ensimmäisestä alarodusta toisiin kansoihin, sanokaamme esim. assyrialais-babylonialaisiin, huomaamme, kuinka niissä dharmia on hieman muuttunut, eli toisin sanoen juurirodun alkuperäinen dharmia on sama, mutta saa uusia piirteitä kussakin alarodussa, sentähden että ihmiset ovat unohtaneet alkuperäisen tehtävänsä ja tarvitsevat jotakin uutta tullakseen takaisin siihen oikeaan tilaan. Heitä ei voi saattaa siihen sillä tavalla, että vain muistutetaan vanhasta. Ihmisiä ei sillä tavalla saada heräämään ja menemään eteenpäin, vaan heidän sieluunsa täytyy aivan kuin painaa jotakin uutta. Sentähden huomaamme, että jokaisen uuden kulttuurin syntyessä henkiset voimat, jotka ovat ohjanneet historian kulkua, taas painavat vanhan leiman lisäksi uuden, jonka turvissa ihmiset taas uudessa kulttuurissa elävät ja toimivat. Ja tämä uusi leima, joka annettiin uudelle kulttuurille ja niihin kansoihin, jotka siihen voidaan lukea, oli lyhyesti sanoen tämä: sen täytyi oppia *tottelemaan korkeampia olentoja, jumalia, Jumalaa*, „Herraa, sinun Jumalasi?”. Jos me katselemme noita vanhoja sivistyksiä, kaldealaista, babylonialaista, assyrialaista, huomaamme, kuinka siellä tulkittiin astrologiaa, tähtitieteen salaista puolta. Ne viisaat, jotka siinä kulttuurissa esiintyivät, opettivat aina, että maailmaa hallitsevat määrättyt lait, ja jumalat panevat täytäntöön näitä lakeja. Jumalien asuntoina, heidän näkyvinä käyttövälineinään ovat kiertotähdet taivaalla. Sinne taivaan taululle ovat kirjoitettuina tähtien loistavalla kielellä ihmiselämän lait ja ihmisten kohtalot, joita emme voi paeta. Kansa ei voi paeta omaa kohtaloaan, yksilö ei voi paeta omaansa, vaan hänen täytyy, jos hän tahtoo kehittyä elämässä, noudattaa dharmiansa – täyttää jumalien tahtoa. Ja se tahto on tuotu ilmi hänen omassa tähtikartassaan, horoskoopissaan. Tällä tavalla vanhat viisaat selittivät kaldealais-assyrialais-babylonialaisissa sivistyksessä, ja me huomaamme, kuinka näiden kulttuurien alkuaikoina, silloin kun kansa oli tottelevainen, kaikki kävi hyvin ja sivistys kukoisti. Me huomaamme myös, kun katselemme, millä tavalla nämä sivistykset vähitellen kukistuivat, että se tapahtui juuri siksi, että kansa unohti tämän dharmiansa, ei totellut jumalia, ei täyttänyt Jumalan tahtoa. Ja jos ajattelemme egyptiläistä kulttuuria, niin näemme, että sama tottelevaisuuden laki oli siinä annettu. Ihmisten tuli totella kuolemattomia jumalia, ja niiden edustajia olivat ne viisaat hierofantit, jotka mysteereitä vartioivat. Kuningas oli aina vanhassa Egyptissä vihitty mysteereihin ja oli jossakin suhteessa hierofanttiin, ja nämä mysteerien palvelijat, hierofantit ja kuninkaat, edustivat Jumalan tahtoa, ja jos kansa heitä totteli, se menestyi. Me näemme, kuinka myöhemmin aikoina, jolloin henki jo jonkin verran oli hävinnyt, hallitsijat sortivat kansaa ja käyttivät sitä kovaan työhön. Tämä kuuluu samaan asiaan, ja kun kansa ja ylhäiset unohtivat alkuperäisen hengen, muodostui se sorroksi. Huomaamme, kuinka juutalaisten suuri johtaja ja

kansallisuuden luoja Mooses, tuoden viisauden Egyptin mysteereistä, opetti kansaansa tottelemaan ainoastaan Jumalaa, yhtä ainoata Jumalaa. Mooseksen opetuksen mukaan heidän jumalansa on korkein olemus ja sitä täytyy totella. Me huomaamme edelleen, kuinka sitten myöhemmin, kun kansa ei enää oikein täyttänyt tätä dharmansa, profeetat ja viisaat aina huudahtavat: „Oi, sinä uppiniskainen kansa, joka et tottele Jumalan käskyjä!” Tottelevaisuudesta, Jumalan tahdon täyttämistä on aina kysymys tässä toisessa kulttuurissa.

Kun sitten siirrymme seuraavaan, persialaiseen sivistykseen, huomaamme, kuinka siinä taas on painettu uusi dharmaa vanhan lisäksi ihmisten mieliin. Ja se leima on: *sinun pitää olla puhdas*. Tämä tarkoitti eksoteerisesti mitä suurinta ruumiillista puhtautta ja suurinta puhtautta oloissa, asunnoissa ja ruuassa. Esoteerisesti se tarkoitti – siitä nimenomaan puhuvat zoroasterilaiset kirjat – tunteiden ja ajatusten ja ihmisen oman tahdon puhdistamista. Dharmaa muistutettiin mieliin sillä tavalla, että puhtaus käsitettiin ihanteeksi: „olkaa puhtaat!” Ja tuon kolmannen alarodun kukoistusaikana kansat elivät sangen onnellisina ja puhtaudessa. Tästä sivistyksestä voi tavallaan sanoa, että se ei surkastunut niin kuin toiset, vaan me tiedämme, että muhamettilaiset tulivat ja valloittivat maan ja sortivat tavattomasti näitä persialaisia. Mutta tietysti sekään ei olisi voinut tapahtua, ellei alkuperäinen henki olisi suurimmasta osasta kansaa jo hävinnyt. Tähän sivistykseen kuuluvat, jotka olivat säilyttäneet ihanteensa puhtaana ja täydellisenä ja uskoivat dharmansa, pakenivat silloin Intiaan, ja niistä on periytynyt se merkillinen parsilainen seurakunta, joka elää vielä tänä päivänä Intiassa, ja on siitä merkillinen, että se on säilyttänyt oman itsenäisyytensä. Siihen eivät ole lähetysaarnajat voineet vaikuttaa, sillä parsilaiset ovat lujia omassa uskossaan, ja se on siksi kaunis, puhdas ja pyhä, että se täyttää heidän elämänsä. He eivät kaipaa muuta. Maassa, jossa muuten on likaiset ja kurjat olot, he ovat osanneet elää siististi ja aina ylläpitää jotakin sivistystä, joka meidän päivinä merkitsee, että kaikki osaavat lukea. Parsilaiset eivät myöskään ole köyhiä, sillä he ovat koettaneet täyttää dharmansa. Kun kaikki ovat koettaneet täyttää velvollisuutensa, ei ole syntynyt köyhiä. Tämän kolmannen kulttuurin ihanne, dharmaa, tehtävä, uskonto, se leima, mikä siihen painettiin, oli siis puhtaus.

Kun siirrymme neljanteen, kreikkalais-roomalaiseen kulttuuriin, voimme taas huomata, että sille on annettu uusi dharmaa ja että heihinkin on painettu uusi leima. Me voimme huomata, että se dharmaa, joka annettiin heille ja jonka tehtävänä oli muistuttaa heitä kaikesta vanhasta, oli: *rakastakaa ja tavoitelkaa kauneutta*. Kun kreikkalais-roomalaisessa sivistyksessä ajateltiin Orfeusta, joka oli aivan kuin sen sivistyksen ensimmäisiä luoja ja joka antoi sille dharmaa, niin aina häntä ajateltiin soitajana. Muistakamme, kuinka hän muistutti suomalaista Väinämöistä, joka myöskin soitti ja soitollansa lumosi koko luonnon. Orfeus soitti sekä maan päällä että manalassa niin kauniisti, että kaikki siitä ihastuivat; kaikki luontokappaleet ja kasvitkin taipuivat soittoa kuuntelemaan. Kreikkalais-roomalaisessa sivistyksessä huomaamme tavoiteltavan muotojen kauneutta. Kun tämä sivistys alkoi rappeutua, se johtui siitä, että ei enää tavoiteltu suurempaa kauneutta. Oli löydetty kauneutta vastaavia muotoja fyysisessä maailmassa; oli luotu kauniita muotoja, niinkuin taideteoksia, kuvapatsaita, runoja, näytelmiä jne. Itse ihmisrotuakin oli jalostettu ja kasvatettu kaunismuotoiseksi. Niin paljon oli löydetty tätä kauneutta vastaavia muotoja fyysisessä maailmassa, että kansa aivan kuin jäi laakereilleen lepäämään eikä tavoitellut enää suurempaa kauneutta, ei tunkeutunut ihanteen sisälle ymmärtämään kauneutta uudella tavalla, vaan unohti dharmansa ja vaipui aistillisuuteen, ihailemaan niitä kauniita muotoja, joita jo oli luotu. Ne sivistykset vaipuivat suureen aistillisuuteen, johon ei olisi tarvinnut vaipua, jos ne olisivat pitäneet kiinni dharmastaan. – Jos ajattelemme noita vanhoja kansoja, esimerkiksi kaldealaisia ja babylonialaisia, niin tiedämme, että kyllä ihmiset niissäkin olivat hyvin aistillisia. Se olikin luonnollista, kun he elivät eteläisissä maissa. Mutta kun he vain täyttivät oman dharmansa, kun he täyttivät velvollisuutensa, eivät he voineet vaipua liialliseen aistillisuuteen. Sitä vastoin kreikkalais-roomalaisessa kulttuurissa oli annettu tehtäväksi etsiä kauneutta ja sillä tavalla puhdistaa ihmisen aistillista luontoa.

Sitten se sivistys hävisi ja alkoi viides kulttuuri. Tällekin kulttuurille on annettu oma dharmansa – on painettu oma leima, ja se näkyy Jeesuksessa, tuossa kristus-olennossa, joka on aivan kuin tämän viidennen kulttuurin luoja. Sen dharmaa on: *kiellä itsesi, opi kieltämään itsesi*. Se on uhrautuminen jonkin korkeamman

ihanteen puolesta. Tähän dharmaan ei sisälly ainoastaan se, että ihmisen pitää täyttää Jumalan tahto, niinkuin oli toisten sivistysten laita. Se ei ole ainoastaan tuo jyrkkä ohje: „Täytä jumalien tahto!”, vaan: „Uhraa itsesi, kiellä itsesi ihanteen puolesta!” Tässä viidennessä kulttuurissa ihmiset ovat saavuttaneet sellaisen ymmärryksen ja kehittävät sitä puolta itsessään, joka tekee heidät kykeneviksi itse valitsemaan. – Kun myöhempi sivistys on tullut, niin vanhan sivistyksen leima on vielä jäljellä. Sentähden kun me elämme nyt viidennessä kulttuurissa, me emme ole rajoitetut ainoastaan itsemme kieltämiseen jonkinlaisessa mystillisessä merkityksessä, vaan meillä on jäljellä kaikkien edellisten kulttuurien leimat, kaikki mikä kuuluu niiden dharmaan ja mikä on esiintynyt edellisten kulttuurien aikana. Sinä voit valita kauneuden ihanteeksesi – neljännen sivistyksen dharman – ja sen kautta päästä viidennen juurirodun alkuperäiseen dharmaan. Sinä voit valita kolmannen alarodun dharman, puhtauden, työnteon ulkonaisessa maailmassa. Sinä voit valita toisen alarodun dharman, Jumalan tahdon täyttämisen. Minkä tahansa valitsetkin, jos sen ihanteesi puolesta uhraudut ja kiellät itsesi, pääset alkuperäisen dharman, tehtävän tietoon ja täytät myös oman dharmasi. Tässä viidennessä kulttuurissa on siis aivan kuin otettu lukuun erilaiset ihmiset. Ihmiset ovat nyt kokeneet edellisissä kulttuureissa siksi paljon tuota alkuperäistä luokkaerotusta ja ovat nyt joutuneet niin sekaisin, että heidän täytyy itse osata valita, mihinkä luokkaan kuuluvat, heidän täytyy itse sisänsä ymmärtää, mikä on heidän elämäntehtävänsä. Ja kun he ovat päässeet siitä selville ja nähneet oman dharmansa, silloin heidän tehtävänsä on kieltäytyä ja uhrautua sen puolesta. Silloin he edistyvät henkisesti.

Ranskan vallankumous ja Napoleon

Kristikunnalle eli viidennelle alarodulle varsinaisesti annettiin tämä uhrautumisen eli itsensäkieltämisen dharmaa. Mutta se itsensäkieltäminen ja uhrautuminen ihanteen palveluksessa saattaa ilmetä jonkin edellisen kulttuurin dharman yhteydessä, niin että ihminen koettaa kieltää itsensä palvelukseensa Jumalaa ja täyttääkseen Jumalan eli jumalien tahtoa. Toinen mahdollisuus on se, että hän unohtaa itsensä ja antautuu palvelemaan puhtauden ihannetta sen eri muodoissa, ja vielä sekin, että hän osaa kokonaan antautua taiteen palvelukseen. Me huomaamme, että tässä viidennessä kulttuurissa ja alarodussa yleensä on annettu ihmiskunnalle dharmaksi itsensäkieltäminen jonkin korkeamman puolesta, uhrautuminen ja kokonaan antautuminen jonkin korkeamman palvelukseen. Sanoimme viitaten Bhagavad Giitaan sanoihin, että jokaisessa kulttuurissa on aina alussa tämä dharmaa jonkin verran vallassa, niin että ihmiset koettavat täyttää heille annettua dharmaa, mutta myöhemmin unohdetaan dharman henki, ja ihmiset kiintyvät vain ulkonaisiin oppeihin ja muotoihin eivätkä enää muista alkuperäistä dharmansa. Silloin syntyy se tila, jota Bhagavad Giitaassa kutsutaan *adharmaksi* eli kaiken järjestyksen, uskonnon ja oikeuden vastakohtaksi. Tulee taas sekasorto maailmaan, ja kun se on päässyt korkeimmilleen, niin „*minä synnyin saattaaksesi taas järjestyksiä aikaan maailmassa, minä synnyin aika ajoittain suojellaksesi hyviä ja palauttaaksesi onnellisuuden?*”. Me emme vielä selitä Bhagavad Giitaan „minä”-käsitettä, mutta huomaamme vain historiasta, että kun adharmaa on noussut korkeimmilleen, tapahtuu taas uusi vaikutus salaisen maailman puolelta.

Tahdomme hiukan tarkastaa historian viimeisiä tapahtumia etenkin täällä Euroopassa sisäisen, okkultisen maailman kannalta. Silloin huomaamme, kuinka adharman vallitessa taas tapahtui vaikutus okkultisen maailman puolelta. Jos menemme ajassa pari sataa vuotta taaksepäin ja katsellemme Euroopan silloista tilaa, josta kaikkein kuvaavin on Ranskan tila, niin huomaamme, että todella vallitsi adharmaa, että kaiken alkuperäisen oikeuden ja luonnollisen luokkajoon asemasta vallitsi maailmassa mitä julmin sorto. Se sorto oli sitä julmempää sentähden, että se oli tavallaan viatonta. Ihmiset eivät silloin itse sitä nähneet, eivät ne, jotka sortivat, eivätkä ne, jotka olivat sorrettuja, mutta aivan selvästi olivat kansakunnat silloin jaetut kahteen luokkaan, nim. hallitsevaan yläluokkaan ja työtä tekevään ja palvelemaan alaluokkaan. Jos ajattelemme Ranskan oloja, näemme aivan selvästi, kuinka ihmiset olivat näin kahtia jaetut. Ranskalaiset itse uskoivat tähän kahtiajakoon. Ne, jotka olivat ylhäällä, ajattelivat, että he olivat oikeita, varsinaisia ihmisiä, niitä, joita varten tämä maailma oikeastaan oli luotu. Työtä tekevät olivat jonkinlaisia orjia, jonkinlaisia välimuotoja eläinten ja ihmisten välillä. Ei yläluokka silloin ollenkaan osannut käsittää, että kaikki olivat ihmisiä. Tietysti uskonnossa puhuttiin siitä teoreettisesti, mutta käytännöllisessä elämässä asia salattiin.

Alaluokkaan kuuluvat elivät pimeydessä osaamatta ajatella, että he olivat ihmisiä ja noiden korkeampien veljiä ja sisaria. He olivat vain jonkinlaisia työjuhtia, jotka olivat syntyneet sitä varten, että korkeammat olennot saisivat sortaa ja käyttää heitä hyväkseen. Sellainen oli sieluntila ihmisissä ja viidennen juurirodun kannalta vallitsi täydellinen adharmaa, sillä kaikissa luokissa olisi pitänyt olla tämä luonnollinen työjako; ja jokaisen tulisi ymmärtää, että kaikki työ on yhtä hyvää, kun se tunnollisesti ja hyvin tehdään. Tämä luonnollinen dharmaa oli aivan unohtunut Euroopassa, ja siinä suhteessa vallitsi adharmaa. Jos katsotaan toisten alarotujen dharmoja, niin täytyy sanoa, että esim. puhtautta ei ollut lainkaan. Yläluokka eli ulkonaisesti katsoen mitä suurimmassa rikkaudessa, ja sen keskuudessa vallitsi suuri epäpuhtaus ajatuksissa,

tunteissa ja myös teoissa. Me huomaamme, että koko se dharm, mikä oli annettu neljännelle kulttuurille, kauneuden etsiminen ja palveleminen, oli muuttunut vastakohdakseen, aistillisuudeksi, ainoastaan kauneuden muotojen palvelemiseksi eikä kauneuden etsimiseksi. Näin huomaamme, että adharma vallitsi maailmassa, ja Ranska oli paikka, missä se räikeimmin ilmeni, mutta samanlaiset olot vallitsivat muuallakin. Silloin huomaamme, kuinka salaisen maailman puolelta tapahtui sysäys. Euroopassa esiintyi muutamia henkilöitä, jotka koettivat vaikuttaa siihen suuntaan, että dharm taas pääsisi maailmassa vallitsemaan. Historiasta tunnemme ne kaksi henkilöä, jotka olivat salaisen maailman lähettejä. Nämä kaksi, jotka lähtivät tuomaan maailmalle sanomaa dharmasta, olivat kuuluisat kreivit de Saint-Germain ja Cagliostro.

Nämä kaksi ylimystä olivat vihittyjä salaisen maailman lähettäjiä. Millä tavalla he sitten toimivat? Mitenkä he koettivat muuttaa maailmaa? He toimivat siten, että he koettivat vaikuttaa yläluokkaan ja etenkin hallitsijoihin. Yläluokassa ja ylemmissä piireissä molemmat saavuttivat paljon ystäviä, ja sekä Cagliostro että erittäinkin Saint-Germain liikkuvat Euroopan hoveissa. He olivat lähettäjinä sekä Saksan, Englannin että Ranskan hoveissa. Kreivi Cagliostro paransi paljon sairaita samalla tavalla kuin eversti Olcott vuosisadan vaihteessa tehden sen suorastaan henkisellä voimalla, ja Saint-Germain teki esim. jalokiviä ja osasi monta kieltä niin mestarillisesti, että jokainen luuli hänen puhuvan äidinkieltään, ja kaikenlaisia muita ihmeellisiä asioita hänestä kerrottiin. Nämä ovat kuitenkin sivuasioita, sillä heidän varsinaisen tehtävänsä oli korkeampi. He koettivat avata hallitsijoiden ja ylhäisön silmät näkemään kaiken sen epäjärjestyksen ja adharman, mikä vallitsi, ja he koettivat saada heidät ymmärtämään, kuinka heidän velvollisuutensa oli tehdä jotakin olojen paremmalle kannalle saattamiseksi. Meillä on aivan historiallisia tietoja siitä, kuinka kreivi Saint-Germain Ranskan hovissa ilmoitti sekä kuningattarelle että kuninkaalle, että heitä tulisi kohtaamaan hyvin surullinen loppu, elleivät he tekisi kaikkea voitavaansa olojen parantamiseksi. Mutta ponnistukset salaisen maailman puolelta eivät saavuttaneet sitä tulosta, mikä oli tarkoitettu, eivätkä voineet herättää ihmisiä. Meidän täytyy ymmärtää, että kun salainen maailma on asettanut jotakin päämaalikseen ja tahtoo jotakin saavuttaa, niin se tietysti saavutetaan ennemmin tai myöhemmin. Mutta salainen maailma, joka johtaa historian kulkua, ei koskaan käytä mitään väkivaltaa, se ei koskaan hallitse maailmaa pakolla ja väkivallalla, se ei pakota ihmisiä mihinkään, vaan koettaa vaikuttaa ainoastaan ihmisten välityksellä. Sentähden kun tämä yritys vaikuttaa ylhäisöön ja hallitsijoihin ei onnistunut, niin koko se voima, jota salainen maailma tahtoi käyttää näiden asiain aikaansaamiseksi, työnnetään toiseen, aivan vastakkaiseen suuntaan. Kun ei hiljaisesti eikä hyvällä voitu saada aikaan muutoksia, kun eivät yläluokkalaiset ja hallitsijat kyenneet mitään tekemään, niin henkinen voima työnnetään sorrettujen kansanluokkien puolelle, ja on aivan kuin heidän sieluihinsa ja sydämiinsä kuiskattaisiin: nouskaa, nouskaa kaikki noita adharvoja vastaan, jotta ihmiskunnan sydäimestä purkautuisi ulos kaikki, mikä siinä dharmaa vastustaa. Sen pahan, mikä on ihmiskunnan sisällä, sen adharman on puhjettava ulos, jotta dharm uudestaan voisi päästä maailmaan. Sentähden salainen maailma työntää voimansa adharman puolelle, siis pahan puolelle, niin että se purkautuu. Ja me näemme, kuinka sen sijaan, että olot olisi voitu muuttaa hiljaisella, luonnollisella ja inhimillisellä tavalla, yli Euroopan vyöryy vallankumouksen hirveä, verinen aallokko ja kuinka Ranskanmaa ensimmäisenä ottaa sen aallon vastaan ja kuinka koko kansa nousee. Jos me osaamme ajatuksissamme asettua näihin vallankumouksen aikoihin, niin todella voimme nähdä ihmeellisen näytelmän. Kans, joka on vaeltanut sorrossa ja tietämättömydessä ajatellen itsestään vain huonoa, vaeltaen nöyryydessä, se kansa yhtäkkiä muutamien kirjailijoiden teosten välityksellä omaksuu mitä korkeimpia ja samalla mitä vilsimpiä, rajuimpia mielipiteitä. Täydellinen veljeys, vapaus, yhdenvertaisuus – tällaiset suurenmoiset aatteet aivan kuin imeytyvät ihmisiin, kansat niitä ahmien omaksuvat, ja Ranskan kansa ensimmäisenä ja esimerkkinä muille yhtäkkiä aivan kuin herää henkisesti. Oli kuin olisi aikojen kuluessa kerätty hyvin paljon palavia aineita, niin että tarvittiin vain pieni sytyttävä kipinä siellä täällä – ja suuri tuli leimahti. Sillä että paha purkautuu, ei vielä ole mitään hyvää saatu aikaan. Vallankumous sinänsä kaikkine veritekoineen ei saa mitään hyvää aikaan, vaan päinvastoin vallankumouksen aikana adharma näkyi täydessä loistossaan, näkyi vielä entistä julmempana, kun murhattiin ja mestattiin ihmisiä ja saatiin paljon paha aikaan. Mutta sellaisen adharman puhjettua saattaa dharman valmistaminen taas alkaa. Taas alkoi maailmassa työ dharman aikaansaamiseksi. Ranska siinä kulki etunenässä.

Keskellä kaikkea epäjärjestyä esiintyy mies, jolle uskottiin eräs historian suurimpia tehtäviä. Hän oli Napoleon, ihmeellinen nero miltei kaikilla aloilla. Ja hänelle sanotaan: „Palvele historiaa, palvele historian kehitystä! Palvele dharmaa näkymättömässä, salaisessa maailmassa!” – Napoleon, joka itsessään oli korkealle kehittynyt henki, sai suorittaakseen tehtävän – ja hän suostui ottamaan sen vastaan – : tehtävä oli saattaa järjestys Euroopan oloihin, muodostaa Euroopan yhdysvallat, sillä ainostaan siten saadaan aikaan rauha ja järjestys. Niin kauan kuin Euroopassa on yksityisiä valtakuntia, jotka kadehtivat ja vihaavat toisiaan, vaikka kaikki kutsuvat itseään kristityiksi, niin kauan on aina sodan mahdollisuus olemassa. Ei ole todellisen sisäisen kehityksen eikä yhteiskunnallisen dharman aikaansaamiseen mahdollisuutta, ennenkuin rauha vallitsee Euroopassa. Ja se rauha ei saa perustua suunnattomiin armeijoihin, sillä sellaiset vetävät elinvoimaa joka kansasta, vaan se rauha on oleva aivan inhimillinen ja luonnollinen, niin että kaikki valtiot ovat liitossa keskenään jonkinlaisena tasavaltana, kuten esim. Pohjois-Amerikassa. Tämä ihanne näytettiin Napoleonille sisäisesti. Napoleon myös täydellisesti innostui tähän ihanteeseen sekä ennen syntymäänsä että elämänsä aikana ja lupasi hengessään, että hän palvelisi sitä ihannetta. Silloin salainen maailma otti lupauksen häneltä: „Niin kauan kuin sinä olet uskollinen ihanteellesi, niin kauan kuin uhraudut sen puolesta ja siten täytät viidennen kulttuurin dharmaa, niin kauan me autamme sinua, ja sinua seuraa menestys, mutta siitä hetkestä lähtien, jolloin luovut tästä ihanteesta, jolloin asetat oman persoonasi jollakin tavalla etusijalle, me otamme kätemme pois sinusta, ja se merkitsee, että sinä alat vierähtää alas siltä vuorenhuipulta, jolle olet noussut meidän avullamme.” Ja Napoleonin historiassa saamme todella ihailta merkellisintä elämäntarinaa, minkä ihmisen historia voi esittää, sillä hän, joka oli aluksi köyhä sotamies, ei edes mistään ylhäisestä suvusta, vieläpä syntyisin Ranskan rajojen ulkopuolella olevalta saarelta, nousi vallassa ja mahtavuudessa aivan uskomattomiin korkeuksiin, niin että hän lopulta vallitsi Eurooppaa. Silloisen dharman vallitessa ei voitu asioita muuten järjestää, kuin että annettiin yhden miehen voittaa. Ainoastaan sillä tavalla oli mahdollista toteuttaa dharman aatetta, ja me näemme, kuinka Napoleon Ranskan kotkien seuraamana voitti ja valloitti maan toisensa jälkeen ja nousi mitä ihmeellisimpään valtaan. Historiasta näemme myös, kuinka tuo taakka hänelle äkkiä tuli aivan liian suureksi. Hän alkoi ajatella itseään. Hän ajatteli näin: „Kun minä olen noussut näin korkealle, niin olenhan aivan ihmeellinen olento, minä olen puolijumala; minä ymmärrän kaikkia asioita, minä järjestän lakiasiat, säädän yhteiskunnalliset ja valtiolliset olot; minä olen suurin sotapäällikkö, mitä on ollut; ei kukaan ihminen kestä minun katsettani; minä määrään kaiken maailmassa, minä tahdon olla koko maailman hallitsija – sillä sitä suurempaa kunniaa ei ole – ja minun sukuni on hallitseva jälkeeni.” – Hän ajatteli myös: „Se suku on oleva jaloa, kuninkaallista verta.” – Ja kun kiusaaja kerran pääsi hänen sydämeensä, hän ajatteli: „Minä hylkään tuon rakastavan vaimon, joka on minulle kuin hyvä enkeli, sillä hän on vain aatelisnainen, sillä minä tarvitsen kuninkaallisen puolison, jotta jälkeläiseni olisivat kuninkaallisia.” – Ja me tiedämme, että hän sitten hylkäsikin Joséphinin ja nai Itävallan prinsessan keisarinnakseen. Siitä lähtien, kun hän antautui kiusaajan käsiin, hän itse tiesi, että hänen tähtensä oli laskussa. Jonkin aikaa valta häikäisi hänen silmiään, mutta sitten hän huomasi, ettei hänen tähtensä enää loistanut: se oli laskemaisillaan eikä hän enää siihen uskonut. – Ja kun ihminen joutuu sille kohdalle, ettei hän usko itseensä, vilpittömyyteensä, ihanteeseensa, Jumalaan, puhtaalla sydämellä, silloin hänen henkensä sokaistuu; hän alkaa tehdä mielettömiä tekoja ja valmistaa sillä tavalla perikatoa itselleen. Napoleonin matka Venäjälle oli ensimmäinen mieletön yritys, ja sen perästä häntä kohtasi tappio toisensa perästä. Ja me tiedämme, että salainen maailma ei saavuttanut päämääräänsä sentähden, että se yksilö, jota se käytti välikappaleenaan, petti kutsumuksensa.

Mutta me näemme, että salaisen maailman henkinen voima, jonka viimeksi oli annettu virrata ulos vastustamaan olevia oloja, kuinka se, koska se oli jalo ja puhdas voima, esiintyy sitten Euroopassa kahdenlaisena virtauksena, jotka ovat täydellisessä oppositiossa dharmaa vastaan, mutta kuitenkin herättävät ihmisiä, niin että he voivat myöhemmin vastaan ottaa dharman sanoman. Nämä kaksi virtausta, jotka eroavat aatteellisessa elämässä ja tietysti myös näkymättömässä maailmassa, ovat sosialistinen ja materialistinen virtaus. Näihin kahteen virtaa salaisen maailman henkinen voima. On sama, millä nimellä näitä virtauksia kutsutaan, mutta siinä merkityksessä toinen on sosialistinen, että se otti vastaan sen

veljeysaatteen, joka leimahti Ranskan vallankumouksessa, ja miettii sen valossa yhteiskunnallisia kysymyksiä. Sosialistisessa liikkeessä, joka alkoi jo Ranskan vallankumouksen aikoina ja senjälkeen kehittyi kehittymistään, on koko ajan ollut sisäisenä henkenä ja voimana ihmisten veljeys, usko siihen, että ihmiset ovat veljiä, yhdenarvoisia ja vapaita, ja vaatimus, että ulkonaiset olot maailmassa ovat muutettavat oikeudenmukaisemmiksi, järjestelmällisemmiksi ja paremmiksi kaikille. Tämä henki on sosialistisen liikkeen takana. Tämä liike on suoranaissessa oppositiossa toisen alarodun dharmaa vastaan: totelkaa. Sosialistisen liikkeen takana, sen hengessä, on juuri tuollainen ei-totteleminen, jonkinlainen vapaus, vapaaehtoisuus. Sentähden kun sosialistiset aatteet ja ajattelijat kuvittelevat jonkinlaista yhteiskuntaa, niin he saattavat kyllä kuvitella sellaista yhteiskuntaa, että siinä on kaikki erinomaisen hyvin järjestetty lakien mukaan, mutta he aina silloin liittävät siihen – näemme sen lukiessamme sosialististen kirjailijain teoksia – myöskin ymmärtämisen. Ne yksilöt, jotka palvelevat ja tekevät työtä, ymmärtävät aina velvollisuutensa ja suostuvat siihen. Ei saa olla tietämättömyyttä ja sokeutta, vaan jokaisen täytyy tietää velvollisuutensa ja täyttää se. Toinen sosialismin muoto on anarkismi: siinä tottelemattomuus on vieläkin selvempi. Anarkismin kannattajien mielestä yhteiskunnassa ei saa olla minkäänlaista pakkoa, vaan sääntöjen tulee olla kirjoitetut ihmisten sydämiin. Tällaisia virtauksia voidaan nähdä sosialismissa. Molemmat ovat suoranaissessa oppositiossa tottelevaisuutta ja dharmaa vastaan. Samaten on materialistinen virtaus oppositiossa toisen alarodun dharmaa vastaan, ei valtiollisessa, vaan uskonnollisessa mielessä. Toisen alarodun dharmana oli: totelkaa jumalia, täyttäkää Jumalan tahto – joka vaatimus on suorastaan siirtynyt myöhempään kristinuskoon. Me huomaamme, että materialismi on tätä käsitystä vastaan. Materialismi syntyi siten, että kirkko, joka edusti uskonnollista tottelevaisuutta, oli aivan unohtanut hengen, ei ymmärtänyt omaa dharmansa eikä osannut kasvattaa ihmisiä, vaan oli päinvastoin alkanut pitää ihmisiä sokeassa uskossa ja sortaa heitä henkisesti. Materialistisen virtauksen sisäinen henki on oppositiossa auktoriteettiä vastaan.

Nyt kun ymmärrämme näitä asioita ja olemme tulleet meidän aikaamme asti, voimme aivan kuin siirtyä teosofian historiaan. Kuitenkin on huomattava, että saman aikaisesti, kun materialistinen virtaus oli päässyt vauhtiin maailmassa, tapahtui aivan kuin itsestään – siinäkin näkyy oikeastaan vaiken salaisen maailman puolelta – kummallinen herämys toiseen suuntaan. Ehkei sitä voi nimittää herämykseksi, mutta uusi virtaus kuitenkin syntyi, ja me voimme kutsua sitä spiritistiseksi virtaukseksi. Luonto nousi vastustamaan materialistisen maailmankatsomuksen tuloksia. Materialismi sanoi: ihminen ei ole elossa, kun fyysillinen ruumis on kerran kuollut. Silloin luonto nousi vastarintaan, ja yhtäkkiä syntyi vastavaikutus. Se syntyi aivan samaan aikaan, jolloin materialismi pääsi valtaan. Syntyen Amerikassa se levisi Eurooppaan – ja sitten tulee suorastaan meidän teosofinen liikkeemme, jolloin ensimmäisenä astuu eteemme H. P. Blavatsky. Nyt on maailman tila sellainen, että vielä ollaan valmistuspuuhissa. Ei ole vielä saatu aikaan sitä, mitä tahdottiin. Me elämme nykyään sellaisissa oloissa Euroopassa, ettei ole ollenkaan toteutettu sitä tarkoitusta ja ihannetta, jota salainen maailma on tarkoittanut. Ollaan vielä alussa. Mutta me voimme kysyä: mikä tehtävä annettiin H. P. Blavatskylle? Millä tavalla meidän tulee lukea historiaa teosofian mukaan? – Me saamme sen nähdä ensin

H. P. B:stajasittenmuista

H. P. B.
ensimmäisen kulttuurin
edustajana

Kuten tiedämme, ymmärretään ihmiskunnan historiaa eri tavoin. Ihmiskunnan historia ei ole ainoastaan joitakuuta perätysten tapahtuvia tapauksia, vaan se on se kehityssuunnitelma eli ne kehityslait, jotka näkyvät näissä ulkonaisissa tapauksissa. Ja kuten tiedämme, materialistinen maailmankatsomus selittää historian kehitystä omalla tavallaan. Se puhuu materialistisesta historiankäsityksestä, ja sillä se tarkoittaa, että ihmiskunnan historiaa ohjaavat ainoastaan ulkonaiset, raudankovat taloudelliset lait, että kaikki kehitys ihmiskunnassa tapahtuu aivan ulkonaisten, fyysillisten olosuhteiden mukaan. Me myös tiedämme, että teosofinen maailmankatsomus, joka näkökohtansa puolesta on materialismin vastakohta, katselee ihmiskunnan historiaa aivan toiselta kannalta. Se tunnustaa, että kaikki kyllä tapahtuu tiettyjen lakien mukaan, mutta se näkee näiden lakien takana vielä suuren jumalallisen järjen, näkeepä vielä erityisen päämäärän ja johdon ihmiskunnan historiassa. Spiritualistinen historiankäsitys on materialistisen vastakohta. Se näkee tapahtumain takana ohjaavia henkisiä voimia. Nämä ulkonaiset taloudelliset olosuhteet ovat ainoastaan seurauksia sisäisistä syistä, sisäisten voimien ilmennystä, siis päinvastoin, mitä materialismi otaksuu.

Me olemme koettaneet nähdä, kuinka meidän nykyisessä juurirodussamme ja sen eri alaroduissa ja kulttuureissa on näkynyt tällainen järkiperäinen vaikutus sisästä päin, henkimaailman puolelta, ja olemme kutsuneet sitä vanhalla intialaisella nimellä dharmaksi.

Meidän on siis otettava esille vielä toinen puoli tästä samasta asiasta, historian henkisestä käsityksestä. Kun Bhagavad Giitaan jakeissa sanottiin, että „minä aina synnyn maailmaan silloin, kun adharma on liian suuri”, niin emme selittäneet, kuka on tuo „minä”, joka näin sanoo syntyvänsä; sanoimme vain, että vaikutus tapahtuu salaisen maailman puolelta ja antaa jokaiselle kulttuurille oman dharman. Me voimme huomata, että eri kulttuureissa, eri alaroduissa, tämä „minä”, käyttääksemme Bhagavad Giitaan sanaa, käsitetään eri tavoin. Tahdon ainostaan viitata tähän meidän viidenteen kulttuuriimme, nykyiseen germaanilais-kristilliseen alaroduun ja sen käsitykseen okkultisesta maailmasta, jotta heti saisimme kuvan siitä, millä tavalla asianomainen kulttuuri aina selittää itselleen tuon okkultisen maailman. Meidän viidennessä kulttuurissamme tätä okkultista maailmaa on kutsuttu sanalla *Kristus*. Kristus on antanut dharman tälle viidennelle kulttuurille. Kristus on se Jumala, jota on palveltu, se ohjaava ja järkiperäinen voima meidän kulttuurimme takana, johon kaikki tässä kulttuurissa ovat uskoneet. Tällä tavalla sanomme, että jokaisessa kulttuurissa ja alarodussa aina on vallalla toinen tai toinen kuva okkultisesta maailmasta ja sen vaikutuksesta. Nyt voisimme sanoa, että meidän tehtävämme, kun tahdomme hieman tarkastaa teosofista liikettä, on itse asiassa selvittää tämän liikkeen suhdetta tähän samaan Kristus-kysymykseen. Siis minunkin tarkoitukseni tässä esitelmäsarjassa, tahtoessani puhua näistä eri henkilöistä, on tuoda esille eräitä näkökohtia, millä tavoin muutamat teosofit suhtautuvat tähän okkultiseen maailmaan eli Kristukseen. Tällaisia havaintoja tekemällä voimme oppia ymmärtämään, mikä on Kristus ja mikä on Bhagavad Giitaan „minä”, sillä sitä on kutsuttu Kristukseksi tässä viidennessä kulttuurissa.

Edellisellä kerralla selitimme, kuinka okkultisen maailman puolelta tapahtui vaikutus täällä Euroopassa siihen suuntaan, että oli muutettava ulkonaisesti yhteiskunnallisia oloja ja myös valtioiden keskinäisiä suhteita. Jonkinlainen pikku-dharma oli annettu siihen suuntaan, että on saatava aikaan rauha maailmassa ja – käyttääksemme jonkinlaista poliittista nimitystä – perustettava jonkinlaiset Euroopan yhdysvallat. Viittasimme vielä siihen, että Ranskan vallankumous oli välttämätön välikohtaus, koska rauhallista tietä ei saatu mitään aikaan. Niiden aatteiden vaikutuksesta, jotka vallankumouksenkin saivat aikaan, on Euroopassa levinnyt kaksi aatesuuntaa, sosialismi ja materialismi. Materialismi on vapauttanut ihmiset kirkon ja ylipäänsä auktoriteetti-uskon vallasta ja selittänyt, että ihmiset ovat keskenään veljiä ja tasa-arvoisia: ja ettei kukaan saa asettua liian suureksi auktoriteetiksi toisen yläpuolelle. Tämä, että ihmiset ovat näin yhdenarvoisia, on materialistisen maailmankatsomuksen yhteishenki. Samalla tavalla on sosialismissa huomattavana samanlainen pyrkimys ymmärtää sitä aatetta, että yhteisvoimin voidaan saada aikaan enemmän kuin yksin tai riidan vallitessa.

Nämä molemmat virtaukset, sosialismi ja materialismi, viittaavat siihen, että okkultinen voima toimii nyt yhteyden ja veljeyden merkeissä. Ja jos me ajattelemme, kuten on monta kertaa mainittu teosofiselta taholta, että teosofinen liikkeemme jo jonkin verran valmistaa uutta alarotua ja sen sivistystä, joka siis on kuudes järjestyksessä, niin voimme ymmärtää, että tämän teosofisen liikkeen täytyy kulkea yhteyden ja veljeyden merkeissä, sillä kuudennen alarodun tunnusmerkkinä tulee olla pyrkimys sopusointuun, veljeyteen. Tämän olemme kuulleet, ja me sen ymmärrämme sen nojalla, että jokainen kulttuuri nähtävästi on suhteessa tiettyyn ihmisen periaatteeseen. Tämä kuudes on suhteessa ihmisen buddhi-periaatteeseen eli hänen rakkauskykyynsä ja totuudennäkemykseensä. Nämä molemmat kyvyt, sekä totuudennäkemyksensä että rakkaus, ovat yhdistävää laatua, sopusointua luovia; ne tekevät ihmiset toistensa veljiksi, niin että he pyrkivät näkemään sitä ykseyttä, joka on ilmiöiden takana, ja siis yhteiskunnallisessa ja valtiollisessa elämässä rauhaan ja sopusointuun. On siis aivan luonnollista, että jos meidän teosofinen liikkeemme palvelee tulevan alarodun sivistystä, sen dharmaa valmistaa, silloin sen toiminnan täytyy olla yhdistävää ja kokoavaa, veljeyttä edistävää laatua. Toisin sanoen, meidän teosofisen liikkeemme, siinä määrin kuin se valmistaa tulevaa kulttuuria, täytyy näyttää, kuinka kaikki edelliset kulttuurit ovat lähteneet samasta alkujuuresta, kuinka kaikki edelliset uskonnot ja sivistykset ovat kukkia samasta puusta. Ne eri dharmat, mitkä on annettu eri alaroduille ja kulttuureille, ovat sisäisesti yhtä ja oikeastaan palvelevat viidennen rodun alkuperäistä suurta dharmaa, ja kaikki nämä dharmat voivat olla yhtäaikaa vaikuttamassa ja niiden täytyy niin olla kuudennessakin, koska ne jo ovat viidennessä. Me viittasimme siihen, että tämän viidennen rodun dharmat on sellainen, että se selvemmin kuin entiset näyttää, kuinka me voimme totella eli noudattaa minkä kulttuurin dharmaa tahansa päästäksemme oikeaan dharmaan. Vielä selvemmin kuin viides dharmat, vastainen kuudennen rodun dharmat tulee näyttämään tämän ykseyden. Se tulee itse asiassa yhdistämään kaikki viisi edellistä sellaiseksi uudeksi ihanteeksi, joka voi panna ihmisten sydämet värähtelemään. Jos me tutkimme teosofista liikettä sisäisesti, jos me katselemme sitä henkisesti silmällä, niin voimme aivan selvästi nähdä siinä eri virtauksia, jotka eivät ole millään tavoin uusia tai nyt vasta keksittyjä, vaan aivan selvässä ja suoranaudessa yhteydessä vanhojen kulttuurien kanssa. Teosofista liikettä tarkastaessamme voimme aivan nähdä, kuinka vanhojen kulttuurien dharmat tulevat siinä näkyviin ja kuinka eri henkilöt tässä liikkeessä edustavat kukin omaa dharmansa, kukin vanhaa, alkuperäistä alarodun kulttuuria. Tämä on erittäin kiintoisa havainto, sillä kun oikein ymmärrämme näitä virtauksia, jotka vallitsevat ja vaikuttavat meidän teosofisessa liikkeessämme, silloin saamme paremman yleiskatsauksen ja voimme paremmin ymmärtää, mihin liikkeemme tähtää. Silloin voimme saada helpommin jonkinlaisen sisäisen tasapainon, kun muuten kuka tahansa voisimme olla epävarmoja siitä, onko toiselle henkilölle annettava suurempi merkitys kuin toiselle. Voimme itse tuntea suurta vetäymystä jotakin tiettyä vanhaa kulttuuria kohtaan ja sitten jotakin teosofista opettajaa kohtaan, joka edustaa tuota vanhaa kulttuuria, ja silloin voimme tulla liian yksipuolisiksi, ellemmme huomaa, että nämä kaikki ovat erilaisia asiaan kuuluvia virtauksia, jotka yhdessä muodostavat sopusoinnun ja saavat yhteisen symbolin eli vertauskuvan jossakin seuraavassa opettajassa. Niinpä ymmärrämme aivan *a priori*, edeltäkin, että ensimmäinen teosofinen esitaistelijana, hänen persoonallisuutensa, edusti ensimmäisen kulttuurin ja alarodun dharmaa ja samalla koko viidennen juurirodun dharmaa. Hän siis tavallaan oli kaikista rikkain ja

monipuolisin – kuitenkin sillä rajoituksella, että aivan kuin ensimmäisessä kulttuurissa varsinaisesti tuli näkyviin juuri sen alarodun dharmia, niin myös tässä ensimmäisessä teosofisessa persoonallisuudessa varsinaisesti tuli näkyviin jotakin, mikä vastaa tämän ensimmäisen alarodun kulttuuria. Tämä ensimmäinen suuri teosofinen persoonallisuus oli *Madame Blavatsky*. Hän sai toimekseen panna alulle teosofisen liikkeen ja edustaa ensimmäistä kulttuuria.

Minkä tähden valittiin Blavatsky? Me puhumme nyt asioista sisäiseltä kannalta. Siis minä en ollenkaan kajoa Blavatskyn ulkonaiseen elämään ja sen tapahtumiin. Minkä tähden okkultinen maailma valitsi juuri Blavatskyn ensimmäisenä ilmestymään? Okkultisen maailman tehtävänä oli vähitellen askel askeleelta taas alkaa tuoda ilmi itseään ja vaikutuksessaan näyttää sitä minää, joka, niinkuin Bhagavad Gitaassa sanotaan, syntyy jälleen adharman vallitessa. Meidän viidennen alarotumme ihmiset huusivat Kristuksen nimeä. Kristus oli heidän silmissään Jumala; ihminen oli aivan huono olento, joka Jeesus Kristuksen armosta saattoi päästä hyvin väleihin Isän Jumalan kanssa. Jeesus Kristus oli pelastaja ja se ainoa todellinen olento, joka oli Jumala ja ihminen, ja oli ilmestynyt maailmaan vapahtajana, ja me ihmiset olimme ainoastaan olentoja, jotka Kristus saattoi pelastaa. Okkultinen maailma tahtoi nyt muistuttaa ihmisille uskontojen dharmoista ja ensinnäkin sitä totuutta, mikä ensimmäisessä kulttuurissa tuli ilmi, sitä totuutta okkultisen maailman niin sanoakseni ulkomuodon eli tunnusmerkin suhteen, että salaista maailmaa täytyy ihmisten itsestään ymmärtää, jotta se voisi ilmetä.

Me kysymme: mitenkä ensimmäisessä kulttuurissa salainen maailma ilmeni? Puhuivatko sen ajan ihmiset Kristuksesta? Eivät puhuneet, eivätkä edes muulla nimellä puhuneet sellaisesta olenosta, joka olisi vastannut Kristus-käsitetä. Mihin uskoivat nämä ensimmäisen hindulaisen alarodun ihmiset? Mitä he pitivät jumalanaan, mitä he ymmärsivät korkeimmalla voimalla? Ensimmäisessä kulttuurissa uskottiin *rishihin*, noihin vanhoihin hindulaisiin viisaihin, jotka *Manun* johdolla ohjasivat koko kulttuuria ja antoivat sille koko sen viisauden, uskonnon, maailmankatsomuksen ja kaiken, ohjaten sekä ulkonaisia että sisäisiä oloja. Nuo merkilliset jumalalliset olennot vaelsivat maan päällä ihmisten kesken ja hallitsivat heidän sielujaan, hallitsivat ihmistä suuremmalla tiedollaan, suuremmalla jumalallisella voimallaan, merkillisellä viisaudellaan ja kyvyillään. Nämä rishit olivat niitä jumalia, joihin ensimmäinen kulttuuri uskoi. Ensimmäinen kulttuuri saattoi tietysti filosofisesti ajatellen ymmärtää, että jumaluus on kaiken takana, mutta jos katsomme suuria kansanjoukkoja, jotka eivät filosofoineet, niin heille tuo Jumala ilmestyi rishien muodossa; he eivät ymmärtäneet muita jumalia. Rishit hallitsivat ei ainoastaan itseään vaan myös luontoa. Rishien käskystä tapahtui ulkonaisessa luonnossa ilmiöitä. Heillä oli hallussaan sanan mahti. He vaikuttivat ja hallitsivat ehdottomina auktoriteetteina viisautensa ja voimansa nojalla. Heihin kaikki silloin uskoivat. He edustivat Jumalaa ihmisessä, ja okkultinen maailma ilmeni siis heissä.

Teosofisen liikkeen tehtävänä oli näyttää ihmisille taas tämä ensimmäinen tehtävä, muistuttaa ihmisten mieliin ensimmäisen kulttuurin dharmaa ja sen ulkonaisia totuuksia. Siis mitä oli tehtävä? Oli muistutettava ihmisille, että rishejä on olemassa. Rishit ovat sellaisia jumalallisia olentoja, jumalallisia ihmisiä, joita vielä on olemassa. Teosofinen liike oli oleva vain valmistusta; se ei saanut tehtäväkseen vielä luoda uutta kulttuuria. Toisin sanoen rishit eivät vielä voineet esiintyä, eivät vielä itse voineet astua ulos maailmaan ja muistuttaa olemassaolostaan, vaan heidän piti ikäänkuin harson läpi huutaa ihmisille: „Oletteko unohtaneet, että me olemme olemassa?” Sentähden heidän täytyi koko valmistusajan vallitessa, koko teosofisen toiminnan aikana käyttää välikäsiä, välittäjiä. Ja kuten sanottiin, ensimmäinen, jonka he valitsivat, oli Madame Blavatsky. Miksikä? Sentähden, että hän oli silloin sopiva muistuttamaan maailmalle rishien olemassaolosta. Täytyi valita sellainen, joka saattoi materialisteille ja jokseenkin sokealle ja tietämättömälle maailmalle jollakin tavoin silminnähtävästi todistaa ja näyttää, että rishejä oli olemassa. Madame Blavatskyn fyysillinen ruumiinrakenne oli tähän soveltuva. Me tiedämme, että ulkonaisesti sanotaan: Madame Blavatsky oli meedio. Sitä hän juuri oli. Hän oli suuri meedio fyysillisen ruumiinrakenteensa puolesta. Tämä merkitsee, että hän jo ennen edellisissä ruumistuksissaan, oli kiinnittänyt erityistä huomiota psyykillisten ja maagillisten voimien tavoittelemiseen. Hän oli sellainen yksilö, ihmisielu, joka tahtoi itselleen aina kaiken todistaa.

Hänen sielussaan oli se perusominaisuus, että hän tahtoi tietää kaiken, hinnalla millä hyvänsä, ja sitten hän tahtoi juuri tämän suuren tiedonhalunsa nojalla tunkeutua maailman salaiseen luontoon, salaisiin aarreattoihin. Me tiedämme, että on ihmisyksilöitä, joilla ei ole minkäänlaista halua tunkeutua mihinkään salaisuuksiin, jotka kyllä tahtoisivat saavuttaa inhimillisen täydellisyyden, mutta eivät ollenkaan välitä esimerkiksi astraalisista salaisuuksista, eivät tahtoisi olla selvänäköisiä eivätkä omistaa salaisia kykyjä, vaan ainoastaan tahtoisivat kehittyä puhtaudessa ja rakkaudessa ja siten nousta jumalallista täydellisyyttä kohti. Me tiedämme, että sellaisia ihmissieluja on paljon, mutta on myös paljon sellaisia ihmissieluja – koko teosofinen tutkimus on saanut alkunsa sellaisista, – jotka tahtovat ulkonaisesti nähdä kaiken, kaikkea tarkastaa ja kaiken todistaa. He eivät tyydy uskomaan umpimähkään, vaan tahtovat aina saada todistuksia. Ja kun siirretään tämä kyky, joka fyysillisesti ilmenee kaikessa tieteessä, yhtä askelta korkeammalle, niin saadaan sellainen salatieteellis-psykkinen-yliaistillinen tiedonhalu, joka pakottaa ihmisen okkultismiin: „Minä tahdon tuntea kaikki luonnon salaisuudet myös näkymättömissä maailmoissa. Tahdon tietää, onko ihminen olemassa kuoleman jälkeen vai onko mahdollisesti kaiken loppu kuolemassa. Onko luonnossa yleensä mitään näkymätöntä puolta, mitään näkymätöntä todellisuutta. Onko enää mitään salaisuutta edessä, kun tieteellinen uteliaisuus siirtyy askelen korkeammalle astraalisille alueille ja sitäkin korkeammalle?” Blavatsky oli yksilö, jolla tämä tiedonhalu oli ollut tavallista suurempi monessa ruumistuksessa, niin että hän oli pakottautunut etsimään salatieteellistä totuutta. Monena vuosisatana ja vuosituhantena hän oli sillä tavoin kehittänyt itsessään psykkinen- ja yliaistillisia kykyjä. Ja koska hän oli, kuten nämä ihmisyksilöt ovat, erikoisen itsenäinen olento, niin hän ei ollut edellisissä ruumistuksissaan yleensä kovin paljon välittänyt ohjeista ja johdosta, ei mestareista ja risheistä, joista hän nyt niin paljon puhui, vaan hän oli koettanut omin päin kulkea eteenpäin ja oli kehittänyt itsessään kaikenlaisia kykyjä, jotta hän aivan omin päin osaisi ottaa kaikesta selvää. Hän oli kyllä varhemmin, jo ennen tätä ruumistusta joutunut tekemisiin myös okkultisen maailman kanssa ja oli saanut itselleen ohjaajan, mestarin, mutta kuitenkin voimme nähdä, kuinka hän taas tässä elämässä saavutti huomiota noiden psykkinen pyrkimysten nojalla, hänellä kun oli erittäin mediumistinen ruumiinrakenne, jossa eetteriruumis oli hereillä ja hyvin voimakas. Tavallisessa ihmisessä eetteriruumis aivan kuin nukkuu fyysisen ruumiin sisällä, mutta meediassa se on herännyt. Kun ihminen kehittyy psykkinen, herää eetteriruumis mediumistisesti, vaikkei silti okkultisessa merkityksessä. Blavatskyn syntyessä maailmaan hänellä oli erinomaisen vilkas ja herännyt eetteriruumis, joka teki hänet hyvin kyvykkääksi meedioksi. Ja me näemme, kuinka hän tässä elämässä tuon vanhan sisäisen halun pakottamana etsi etsimistään, kulki ympäri ja etsi sitä okkultista maailmaa, josta hänellä oli ollut tietoja.

Sen nojalla, että Madame Blavatsky oli tällainen itsenäinen, voimakas, nerollinen ja samalla erinomaisen mediumistinen olento nykyisessä ruumistuksessaan, okkultinen maailma valitsi hänet jäsenekseen ja edustajakseen ja sanoi hänelle: „Tahdotko sinä palvella meitä ja todistaa maailmalle meidän olemassaolostamme?” Rishit sanoivat nyt hänelle: „Ensimmäisen kulttuurin totuudet ovat jälleen muistutettavat maailmalle. Vanhat rishit ovat taas saatettavat ihmisten muistiin. Taas täytyy ihmiskunnalle ilmoittaa, että vanhat rishit ovat olemassa. Heitä ei tarvitse nimittää nyt risheiksi, kutsuttakoon heitä nimellä, joka on tunnetumpi länsimailla ja jota on ruvettu siellä käyttämään okkultisesta maailmasta: *Mestari*.” Jeesus Kristusta on kutsuttu yleisestikin Mestariksi. Okkultinen maailma ei heti hypännyt Kristukseen; se aloitti ensimmäisen alarodun kannalta. Ei puhuttu mitään Kristuksesta; ei sanottu, että „me olemme Kristus”, vaan että „me olemme rishejä, Mestareita”. Käytettiin siis sitä nimitystä, joka oli tuttu, jota on käytetty kristikunnassa okkultisesta maailmasta, kosmisesta Kristuksesta, puhuttaessa „Mestari”-sanaa tai intialaista nimitystä „mahaatmaa”. Madame Blavatsky sai tämän tehtävän, ja hän otti sen vastaan. Ja kun nyt katselemme hänen elämänsä ja elämäntyötänsä, me aivan selvästi huomaamme, kuinka hänen toimintansa punaisena lankana oli todistaa mestarien olemassaolo. Hän kirjoitti kirjoja ja sai niitä laatiessaan apua mestareilta, niin että hänen kirjoissaan on kohtia, jotka suorastaan ovat mestarien kirjoittamia eli inspiroimia. Aina hän puhui mestareista, mahaatmoista, vanhoista risheistä, aina hän korosti, että heitä on olemassa. Ja me tiedämme, kuinka hämmästyttävää tämä kaikki oli, kuinka se tosiaan oli aivan uutta. Maailma oli täysin unohtanut, että rishejä oli olemassa, että oli sellaisia ihmisiä, jotka olivat saavuttaneet jumalallisen kehityksen päämäärän. Sehän aivan kerrassaan kumosi sen, mitä yleensä uskottiin ihmisestä ja Jumalasta. Ihminenhan oli muka

vain huono raukka, joka ei saattanut kehittyä. Yksi ainoa ihminen oli jumalallinen: Jeesus Kristus. Nyt Madame Blavatsky huusi maailmalle: „Te erehdytte, jos luulette, että Kristuksia on vain harvoja. Niitä on paljon, jotka ovat saavuttaneet jumalallisen kehityksen tarkoituksen, ja minä koetan voimieni mukaan todistaa heidän olemassaolonsa.” Me tiedämme, kuinka hän, käyttäen hyväkseen niitä mediumistisia lahjoja, joita hänellä oli, sai aikaan paljon okkultisia ilmiöitä. Niiden tarkoituksena oli vain todistaa mestarien ja okkultisen maailman olemassaolo, sillä Madame Blavatsky aina nimenomaan huomautti, että itse hän ei ilmiöitä pannut toimeen, vaan että hänen mestarinsa auttoivat häntä, niin että hän sai niitä aikaan. Hän aina tahtoi asettaa itsensä toiselle sijalle. Hän ei sanonut: „Minä olen se Jumala, joka teen näitä ilmiöitä”, – vaan hän vetäytyi aina syrjään. Tästä näkyy, kuinka uskollinen hän oli tehtävälleen. Hän sanoi: „Mestarit toimivat minun kauttani, näyttävät olemassaolonsa minun kauttani. Kun minä teen näitä ilmiöitä, en minä itse saa niitä aikaan, vaan mestarit minun välitykselläni tekevät näitä ilmiöitä.” Tätä aina Madame Blavatsky tahtoi korostaa. Jos tarkastamme hänen historiaansa, hänen elämäkertansa, niin näemme siinä läpikäyvänä piirteenä hänen suuren uskollisuutensa okkultiselle maailmalle, vanhoille risheille ja sille tehtävälle, jonka hän oli saanut. Hän on siinä suhteessa suurimpia teosofisia persoonallisuuksia, että hän on alusta loppuun saakka ollut ehdottoman uskollinen tehtävälleen. Hän ei millään tavoin langennut itsensä ihailuun, johon näimme Napoleonin lankeavan. Hän oli jo ennakoita, kun hänelle annettiin tämä tehtävä, ottanut päälleen sen karman, että jos maailma alkaa häntä ihaila, niin aina saa tapahtua jotakin sellaista, mikä repii maailman ihaileman kuvan rikki, niin ettei se alkaisi häntä ihaila, vaan näkisi hänen lävitsensä siihen totuuteen, jota hän julisti. Kun Lontoossa yhteen aikaan häntä kovasti ihailtiin ja nostettiin pilviin asti, niin tiedämme kirjeestä, jonka hän kirjoitti sisarelleen, että hän siitä suuresti kärsi. Tämä oli hänestä naurettavaa, ja kohta sen jälkeen tapahtuikin Intiassa asia, joka saattoi koko sen maailman, joka äsken oli häntä ihailut, ivaamaan ja pilkkaamaan. Hän oli aivan edeltä käsin suostunut siihen, että hän asettaisi itsensä syrjään syntipukiksi, jota koko maailma saisi lyödä, kunhan vain maailma lyödessään häntä vähitellen saisi silmänsä auki näkemään, missä totuus piili. Me tiedämme, että hänen elämänsä ei suinkaan ollut ruusuilla vaeltamista eikä kunnian kukkuloille nousemista, vaan päin vastoin vielä nytkin häntä pilkataan petturina. Hänen nimensä ei ole vielä puuhdistunut maailman silmissä. Paljon jo tunnustetaan, paljon hän on jo saanut huomiota osakseen sen työn takia, jota hänen perustamassaan liikkeessä tehdään, mutta vieläkin, jos mennään kysymään ihmisiltä maailmassa, mitä he ajattelevat Madame Blavatskysta, niin sanotaan, että hän oli suuri petturi. Ja kuitenkin hän ei tahtonut kunniaa; hän oli luvannut uskollisesti suorittaa tehtävänsä ja näyttää maailmalle ensimmäisen alarodun ja kulttuurin totuuden, että rishejä on olemassa. Ja vaikka maailma sanookin, että Madame Blavatsky oli petturi, niin tällä hetkellä on tuhansia, satoja tuhansia, jotka uskovat mestarien olemassaoloon. Hänen työnsä sai kun saikin aikaan sen, mitä sen tuli vaikuttaa. Vaikka näistä sadoista tuhansista puoletkin olisivat unohtaneet Madame Blavatskyn ja ajattelisivat hänestä: „Mutta – minkälainen hän oli? Olikohan hän oikein rehellinen?” – niin he kuitenkin uskovat mestareihin, uskovat teosofiaan, uskovat siihen, mitä hän julisti. Madame Blavatskyn suuruus oli siinä, ettei hän etsinyt omaa itseään, omaa kunniaansa ja menestystään, vaan tuli maailmaan julistaakseen totuuden, todistaakseen mestarien ja rishien olemassaolosta, joiden olemassaoloon nyt sadattuhannet uskovat. Hän suoritti tehtävänsä ensimmäisen kulttuurin edustajana, ja hänen kauttaan tuli ensimmäisen kulttuurin virtaus teosofiseen liikkeeseen.

4
H. S. Olcott
toisen kulttuurin
edustajana

Kaikki mikä lähtee hengen maailmasta, vaikka se itsessään onkin niin sanoaksemme ajan ulkopuolella, on ilmennyksessään sidottuna aikaan, sidottu menneisyyteen ja tulevaisuuteen. Esimerkiksi ihminen, joka sieluna kuuluu hengen maailmaan, syntyy tänne fyysilliselle tasolle ruumiiseen, ja silloin hän on sidottu menneisyyteen. Hänellä on oma karmansa. Ja vielä lisäksi hän on sillä tavalla sidottu koko kehityksensä menneisyyteen, että hän lyhyessä ajassa toistaa koko menneen kehityksensä. Hänen ei itse tarvitse olla siitä itsetietoinen, mutta kuitenkin hänen täytyy käydä läpi kaikki ne ilmiölliset muodot, joiden läpi hän on ennen käynyt.

Samoin on laita kaikkien henkisten liikkeiden, jotka ovat lähtöisin hengen maailmasta. Niidenkin täytyy käydä sellaisten erilaisten kehitysmuotojen kautta, joiden lävitse samanlaiset vaikutukset hengen maailmasta ennen ovat käyneet. Sentähden meidänkin teosofinen liikkeemme, joka on hengen maailmasta kotoisin, ei ole mikään erillään oleva liike ihmiskunnan historiassa, vaan on lujasti sidottu sekä menneisyyteen että tulevaisuuteen. Sentähden me olemme sanoneet, että meidän teosofisen liikkeemme on aivan kuin täytynyt läpikäydä sellaisia muotoja, jollaisia tällainen samanlainen henkinen sysäys ennenkin on läpikäynyt. Me olemme tässä jo yksityiskohtaisesti tarkastaneet, kuinka meidän teosofinen liikkeemme on lyhyesti toistanut menneitten, viidenteen juurirotuun kuuluvien alarotujen sivistysten muodot ja niiden hengen. Meidän teosofinen liikkeemme toisti alussa ensimmäisen alarodun eli ensimmäisen kulttuurin hengen, totuudet ja tavallaan myös muodot. Me näimme edellä, kun oli puhe Madame Blavatskysta ja hänen työstään, kuinka hän toi tähän teosofiseen liikkeeseen sen impulssin eli virikkeen, joka annettiin viidennen juurirodun ensimmäiselle alarodulle ja samalla koko viidennelle juurirodulle. Madame Blavatskyn työ on täten ollut monipuolisempaa kuin toisten on tarvinnut olla. Mutta kuitenkin se ilmennyksessään rajoittui varsinaisesti tämän ensimmäisen kulttuurin uudelleen herättämiseen, sen totuuden uudestaan julistamiseen. Madame Blavatsky julisti näet Mestarien olemassaoloa, tuoden siten uudestaan elämän näyttämölle tiedon niistä vanhoista risheistä, jotka persoonallisesti esiintyivät ensimmäisessä kulttuurissa. Me sanoimme myöskin edellä, että tällä tavalla näiden rishien muodossa ilmeni myöskin se Minä, josta Bhagavad Gïtaa puhuu, se Minä, joka aina syntyy maailmaan, kun adharma on kasvanut liian suureksi. „Minä synnyin silloin uudestaan maailmaan.” Tämä Minä on nyt ilmennyt teosofisessa liikkeessämme, ja se on tässä liikkeessä ilmentänyt itseään samalla tavalla kuin ennenkin, kuitenkin ei niin välittömästi kuin ennen, vaan aivan kuin harson läpi, niinkuin me sanoimme. Miksikä? Sentähden, että tämä meidän teosofinen liikkeemme on valmistavaa laatua. Se valmistaa kuudennen alarodun sivistystä ja sitä kuudetta vaikutusta, joka tulee ja joka jo on alkanut meidän teosofisessa liikkeessämme. Sentähden se Minä, josta Bhagavad Gïtaassa puhutaan, se okkultinen maailma, niinkuin me nimitimme sitä ensin, ei ole välittömästi ilmentänyt itseään ja välittömästi esiintynyt maailmassa, vaan välittäjän kautta. Tämä Madame Blavatskyn kautta tapahtunut ensimmäisen kulttuurin uudestaan ilmoittaminen, uudestaan esille tuominen oli myöskin okkultisen maailman eli Bhagavad Gïtaan Minän verhottua ilmoittamista.

Meidän olisi tällä kertaa tarkastettava, onko meidän teosofisessa liikkeessämme aivan selvästi ja silminnähtävästi ilmennyt toisen kulttuurin henkinen vaikutus, onko se sama käsitys Jumalasta, joka ihmisille

annettiin toisessa alarodussa eli niissä kaikissa kulttuureissa, jotka siihen vaikutukseen kuuluivat, myöskin ilmennyt tässä meidän teosofisessa liikkeessämme.

Aloitimme silloin samalla tavoin kuin aikaisemminkin kysymällä, mikä käsitys ihmisillä oli Jumalasta toisessa kulttuurissa, millä tavalla tämä Bhagavad Giitaan Minä ilmoitti itsensä ihmisille tässä toisessa kaldealais-assyrialais-babylonialais-egyptiläis-juutalaisessa kulttuurissa? Me voimme aivan selvästi taaskin nähdä läpikäyvän piirteen. Me olemme jo ennen sanoneet, että tämä läpikäyvä piirre oli tottelevaisuuden dharman oppimista. Heidän piti oppia tottelemaan. Ketä? Heidän piti oppia tottelemaan jumalia, tottelemaan Jumalaa; jumalia, niinkuin noissa vanhemmissa kulttuureissa sanottiin, Jumalaa, niinkuin sanottiin juutalaisessa kulttuurissa, ja ylipäänsä kohtaloa, elämän lakeja. Sillä kun me tarkastamme näitä toisen alarodun kulttuureja, niin huomaamme aivan selvästi, kuinka niissä tahdotaan korostaa ihmisille sitä seikkaa, että elämä, luonto, maailmankaikkeus on lakisiteinen. Vanhat kaldealaiset, ja heihin luettuina myös assyrialaiset ja babylonialaiset ovat erityisesti tunnettuja astrologisista tiedoistaan. Heidän keskuudessaan astrologia kukoisti täydessä loistossaan. Se mitä mekin tänä päivänä vielä tiedämme astrologiasta, mitä meidän parhaat astrologimme tietävät astrologiasta, on näiltä vanhoilta kaldealaisilta perittyä. Vanhat kaldealaiset olivat pitkälle kehittyneitä tietäjiä astrologiassa. Se merkitsi, että he olivat syvästi tutkineet niitä lakeja, jotka hallitsevat elämää sen eri ilmennyksissä. Näitä lakeja, niiden voimaa, niiden järkkymättömyyttä, muuttumattomuutta, ehdottomuutta, he tahtoivat korostaa ihmisille. Vanhan Kaldean kulttuurissa tutkittiin astrologiaa, ja jokainen ihminen sai ymmärtää, että hänenkin elämäänsä johtavat tietyt suurenmoiset lait, että hänen elämäänsä vallitsee – niinkuin me sanomme – karma, että hän ei voinut poiketa kohtalostaan, vaan että hänen täytyi totella niitä jumalia, kuten silloin sanottiin, jotka määräisivät hänen elämänsä kulun. Silloin ei puhuttu abstraktisista laeista. Eivät ihmiset silloin, ainakaan tavallinen ulkonainen kansa sellaisenaan, olisi ymmärtänyt liian abstraktisia käsitteitä, mutta he ymmärsivät, kun puhuttiin heille jumalista, ja että jumalat johtavat elämää, että jumalat ovat kirjoittaneet tähtitaivaalle ihmisten kohtalot, että jumalat määräävät kaikkea tässä maailmassa, ja että jumalien edustajina tässä maailmassa ovat hallitsijat, papit ja profetat.

„Siis teidän täytyy totella jumalia. Ja koska hallitsijat ja papit ovat jumalien edustajia, teidän täytyy totella heitä. Sillä te ette voi välttää kohtalon määräyksiä. Te ette voi välttää jumalien asettamia lakeja, ettekä heidän asettamiaan tapahtumia. Te ette voi paeta jumalien tahtoa, vaan teidän täytyy alistua jumalien tahtoon. Teidän täytyy, koska hallitsijat ja papit heitä edustavat, alamaisesti totella hallitsijoitanne ja pappejanne.” Tätä korostettiin ihmisten mieliin toisen alarodun kaikissa niissä kulttuureissa, jotka ovat suorastaan johtuneet tästä toisesta alkuperäisestä kulttuurista. Mehän tiedämme, kuinka esimerkiksi Juudan kansalle puhuttiin laista. Käsite oli jo nostettu abstraktiseksi. Siinä puhuttiin jo Jumalasta eikä jumalista. Juutalaiset olivat siinä suhteessa omaksuneet vähän sitä hindulaista tavallaan filosofista henkeä, niin että kansakin jo oppi ymmärtämään yhtä Jumalaa. Heidän ei enää tarvinnut ajatella eri jumalien olevan kunkin lain, kunkin ilmennyksen takana, vaan he ajattelivat yhtä Jumalaa, jonka tahto hallitsee kaikkea. Myös lain he käsittivät abstraktisesti, ja ymmärsivät, että Jumalan tahto on sama kuin laki. Se on sekä ihmisten laki että koko luonnon laki. Se on se, joka ilmentää Jumalan tahtoa.

Juutalaiset ymmärsivät täten sekä yhden Jumalan että myöskin luonnonlait sen Jumalan tahdon ilmennyksenä. Sentähden he aina puhuivat laista. Paavali esimerkiksi sanoo, että laki oli annettu Mooseksen kautta (hän silloin puhuu kirjoitetusta laista), ja se oli Jumalan tahdon ilmoittamista. Se pysyi Jeesus Kristukseen saakka. Silloin tuli evankeliumi. Silloin tuli armo.

Hänkin siis ja me kaikki kristikunnassa aina viittaamme siihen, kuinka juutalaiset juuri pitivät kiinni laista, ja kuinka heidän elämäkäsitteensä on lainmukainen. Tänä päivänä vielä tiedämme, että juutalaiset ovat säilyttäneet kunnioituksensa lakia kohtaan. Ja ainakin yhtenä syynä, miksikä Juudan kansa on niin sitkeästi pysynyt läpi aikojen, on se, että sen kansan koko henki on lain ja lain muotojen kunnioitusta. He ovat aina pitäneet ja pitävät yhä sitkeästi kiinni lain kaikista muodoista. Sillä tavalla he ovat rakentaneet kansalleen omituisen auran, joka tuskin enää vetää uusia sieluja puoleensa, vaan enimmäkseen vain niin sanoaksemme

juutalaisia sieluja tai sieluja, jotka ennen jo ovat olleet juutalaisessa ruumiissa. Ja ainakin yksi syy tähän on tuo syväle juurtunut käsitys laista ja lainkuuliaisuudesta ja kaiken ilmenneen elämän lakisiteisyydestä.

Kun okkultinen maailma, kun se Minä, josta Bhagavad Giitaassa puhutaan, tahtoi teosofisessa liikkeessä ilmentää tätä lakisiteisyyttä, ja kun sen menneisyyteen viitattaessaan myöskin täytyi viitata tulevaisuuteen, silloin se aivan kuin antoi vaikutuksensa jonkinlaiseen toiseen sanoisinko symboliin. — Madame Blavatsky puhui ja opetti Mestareista ja todisti heidän olemassaolonsa. Nyt toisen kulttuurin virtauksen piti tuoda esille lakisiteisyyden aate. Mutta sekin oli tuotava ikäänkuin fyysisesti esille; sekin oli tuotava sillä tavalla esille, että siitä oli jonkunlainen kouriintuntuva symboli. Ja samalla siinä piti vallita sellainen vapauden, yhteyden tunteen käsitys, joka kuului tulevaisuuteen. Tämä tuntuu ehkä vaikeatajuiselta, mutta se selvennee, kun menemme eteenpäin.

Me voimme huomata, kun tutkimme teosofisen liikkeen historiasta eversti Olcottin työtä, että hän itse asiassa, ehkä tietämättään, edusti toisen kulttuurin henkistä virtausta — ja hänen kanssaan myöskin amerikkalainen Mr. William Q. Judge.

Mikä oli eversti Olcottin elämäntyö? Eversti Olcottin varsinaisena elämäntyönä ei ollut teosofian julistaminen niinkuin Madame Blavatskyn, vaikka hän tietenkin paljon julisti teosofiaakin. Hänhän on pitänyt satoja, ehkä tuhansia luentoja teosofiasta ja kaikenlaisista teosofiaan liittyvistä asioista. Mutta siinä hän vain auttoi Madame Blavatskyn työtä. Hänellä oli oma varsinainen työnsä, ja se oli Teosofisen Seuran luominen. T. S. on eversti Olcottin aate ja luomus. Se on hänen taideteoksensa.

Jos me tarkastamme T. S:n aatetta, emme yksinomaan sen ulkonaista fyysillistä ilmennystä tässä maailmassa, vaan sen aatetta, niinkuin se oli eversti Olcottin mielessä, silloin me aivan selvästi huomaamme, kuinka siinä uudistuu toisen kulttuurin virtaus. Sillä tämän T. S:n aatteessa on huomattavana aivan selvästi kaksi eri puolta, jotka varsinaisesti kuuluvat tähän meidän asiaamme. Ensiksikin se, että eversti Olcott tahtoi aina, että T. S. olisi erinomaisen hyvin järjestetty seura. Hän tahtoi, että sen järjestys, sen organisaatio olisi mitä mallikelpoisin. Kuitenkin se oli tarkoitettu olemaan seura, joka käsittäisi koko maailman — se oli oleva kansainvälinen seura. Mutta sen piti olla erinomaisen hyvin järjestetty. Tämä oli eversti Olcottin ihanne. Hän piti aina lujasti kiinni säännöistä. Hän sanoi, että jos me poikkeamme säännöistä ja muodollisuuksista, silloin me joudumme aina umpisokkeloihin, joista emme pääse ulos. Mutta jos me pidämme kiinni säännöistä ja muodollisuuksista, kun nämä säännöt ja muodot kerran ovat olleet aatteen mukaiset, silloin me olemme saaneet lujan järjestön, joka voi elää, joka on jotakin itsessään. Hänellä oli erinomaisen korkeat käsitykset Teosofisesta Seurasta. Paitsi sitä, että hän tahtoi, että säännöistä on pidettävä kiinni, hän etenkin tahtoi, että nämä säännöt ilmentäisivät sitä aatetta, joka viittasi tulevaisuutta kohti ja joka oli yhdyssiteenä menneisyyden ja tulevaisuuden välillä. Ja hän vaati, että T. S:n sääntöjä toteltaisiin, että T. S:n järjestystä ylläpidettäisiin ja hyvin noudatettaisiin, jotta se aate, joka siinä on löytänyt symbolinsa eli ilmennyksensä, pysyisi ehjänä. Mikä on tämä aate? Se on ensiksikin: kaikki on lakisiteistä maailmassa; sentähden maailmankaikkeudessa, elämässä ei kysytä muuta kuin mitä ihminen tekee. Karma, laki kysyy enemmän, mitä ihminen tekee, kuin mihin ihminen uskoo. Tämä on aivan toisen kulttuurin aate. Karma kysyy ihmisen tekoja eikä hänen uskoaan. Tiedämmehän, että Jeesuskin sanoo eräässä kohdassa, että „Minä en tunne niitä, jotka sanovat 'Herra, Herra' eivätkä tee, mitä minä heille käsken, vaan ne minä tunnen, jotka tekevät, mitä minä käsken.” Eikä hän puhu mitään siitä, että heidän pitää jotakin suullaan tunnustaa, rukoilla tms. Hän tunnustaa kaikki ne, jotka tekevät, mitä hän käskää. Tämä on toisen kulttuurin aate. Karma eli jumalat, laki katsoo siihen, mitä ihmiset tekevät. Maailmassa on olemassa paljon erilaisia uskontoja ja maailmankatsomuksia. Maailmanlait, jumalat eivät välitä noista muodoista ja maailmankatsomuksista, vaan ne katsovat vain siihen, mitä ihmiset tekevät, millaisia he siis ovat, ei ollenkaan siihen, mitä he uskovat tai luulevat ja sanovat uskovansa.

Sentähden, koska tuleva kuudes impulssi eli virike on erikoisesti korostava tätä kaiken yhteyttä, ja koska meidän teosofinen liikkeemme valmistaa tätä tulevaa yhteyttä, niin Teosofisen Seuran piti järjestysmuodossaan ilmentää tätä elämää, joka on muotojen yläpuolella. Se ilmentää sitä sillä tavalla, että sen ohjelmapykälässä sanotaan: „Seuran tehtävänä on muodostaa yleisen veljeyden ydin katsomatta uskontunnustukseen, ihonväriin, sukupuoleen tai mihinkään sellaiseen asiaan, joka erottaa ihmisiä toisistaan.” Tämä on T. S:n aate: tosi ihmisyyden on yläpuolella kaikkea sitä, mikä ihmisyyttä erottaa toisistaan; totuus on kaikkia uskontoja korkeampi, tieto on kaikkia uskontoja ja luuloja korkeampi. Ennen ei ole voitu yleisesti ja julkisesti tässä meidän eurooppalaisessa kulttuurissamme julistaa tätä suurta totuutta. Tämä totuus on erittäin tärkeä, sillä se on koko teosofisen liikkeen ilmoituksen ydin tulevaisuuden suhteen. Tämä totuus on niin tärkeä, että sen piti salaisen maailman puolelta saada jonkinlainen fyysillinen symboli. Tämän fyysillisen symbolin luominen annettiin eversti Olcottille, ja hän loi Teosofisesta Seurasta sen fyysillisen symbolin, joka ilmentää noita suuria aatteita: elämä on muotoja korkeampi; totuus on uskontoja korkeampi; ihminen on inhimillisiä persoonallisuuksia korkeampi; kaikki se, mikä erottaa ihmisiä toisistaan, – yhteiskunnalliset asemat, kansallisuudet, rodut, värit, uskontunnustukset, – se kaikki on alemmaa laatua, se ei nouse itse ihmisyyteen; ihmisyyden, ihminen sinään on näiden kaikkien eroavaisuuksien yläpuolella.

Teosofisessa Seurassa on tunnustettava tämä, joka on kaikkien eroavaisuuksien yläpuolella. Teosofisen Seuran järjestys on sellainen, että se vaatii jokaisen jäsenen tunnustamaan tämän totuuden, tämän ihmisyyden, joka on kaikkien muotojen yläpuolella. Olcott korosti usein jäsenten mieliin: „Niin kauan kuin te pidätte kiinni tästä T. S:n aatteesta ja T. S:n todellisesta järjestyksestä ja sen elämästä ja tarkoituksesta, sellaisina kuin Mestarit ovat ne minun kauttani ilmoittaneet, niin kauan te olette turvassa. Silloin te ette voi joutua sellaisiin vaaroihin, joihin joudutte, jos unohtatte sen totuuden, että ihmisyyden on kaikkia persoonallisia eroavaisuuksia korkeampi, totuus, todellinen tieto kaikkia uskontoja, uskoja ja lahkolaisuuloja korkeampi. Niin kauan kuin te pidätte kiinni näistä totuuksista, jotka saavat elävän muodon itse Teosofisen Seuran järjestysmuodossa, niin kauan olette turvassa.”

Meidän täytyy tunnustaa, että eversti Olcott tässä todella toi esille okkultisen maailman aatteen ja tarkoituksen. Sillä hän todella loi seuran, jonka järjestys on sellainen, että jos siitä pidetään kiinni, silloin seura pysyy uskontojen ja lahkojen yläpuolella, niinkuin sen tarkoitus on. Mehän tiedämme, että tässä Teosofisessa Seurassamme saattaa silloin tällöin syntyä vaikeuksia, että T. S:ssämme saattaa syntyä, sanokaamme lahkolaisuutta, voi ilmestyä ajatussuuntia, jotka ovat omiaan erottamaan ihmisiä toisistaan, jolloin jotkut teosofit kallistuvat toiseen, jotkut taas toiseen suuntaan. Silloin he tuntevat itsensä erotetuiksi toisistaan. Tämä tapahtuu silloin, kun he unohtavat Teosofisen Seuran todellisen elämän ja tarkoituksen ja sen todellisen järjestyksen, kun he unohtavat sen, mitä he ovat luvanneet astuessaan Teosofiseen Seuraan. Jos muistetaan aina Olcottin aate, että T. S. on symboli siitä Yhdestä, joka on kaikkien muotojen yläpuolella, silloin ei ole vaaraa, että langettaisiin lahkolaisuuteen ja mielipide-eroavaisuuksiin.

Jos me tarkastelemme toisen teosofisen merkkihenkilön, amerikkalaisen William Q. Judge elämää, niin huomaamme, että hänkin edusti tätä samaa aatetta kuin Olcott. Sillä hän kaikissa opetuksissaan ja kaikissa esiintymisissään erikoisesti korosti sitä totuutta, että me T. S:ssa olemme vapaita dogmeista emmekä saa muodostaa minkäänlaisia uskonkappaleita. William Q. Judge aina puhui ihmiskunnan veljeydestä. Kun hän luennoi Amerikassa, niin läpikäyvä aatteenä kaikissa hänen luennoissaan oli ihmisten veljeys sellaisena vapauttavana tosiasiana, joka poistaa kaikki dogmit ja uskonkappaleet, joka asettaa ihmisen ihmiseksi ja näyttää hänelle, että hän ihmisenä on yksilöllinen olento, joka kuuluu suureen yhteisöön. Kaikki erilaiset luulottelut, ajatukset, uskomukset ja erottavat maailmankatsomukset ovat vain persoonallisia harhaluuloja, ja kukin ihminen on vain yksilö suuren Luonnon, suuren Elämän edessä, ja sentähden me kaikki olemme veljiä keskenämme. Tätä Judge aina [korosti. William Q. Judge oli kuin ihmiskunnan veljeyden] aatteen apostoli, niin sanoakseni.

Sitten tässä toisen kulttuurin virtauksessa oli tuo toinenkin puoli, joka selvästi näkyi siinä vanhassa kulttuurissa, nim. että hallitsijat ja papit ovat näiden jumalien, okkultisen maailman edustajia. Mestarit, rishit itse eivät enää ole ihmisten keskellä, vaan heidän keskellään ovat nuo hallitsijat ja papit, jotka edustavat näitä rishejä, näitä jumalia ja jotka siis ovat toisin sanoen jumalien oppilaita. Toisen kulttuurin virtaus näkyy teosofisessa liikkeessä myöskin siinä, että tässä liikkeessä jokseenkin alusta saakka on puhuttu siitä, että mestarit ottavat opetuslapsia, että Madame Blavatsky oli mestarien opetuslapsi, että eversti Olcott ja Judge olivat mestarien opetuslapsia. Jokseenkin alusta puhuttiin siis myöskin siitä, että mestareita edustavat maailmassa opetuslapset.

Tämän opetuslapsiaatteen voimme huomata jokseenkin räikeässä muodossa Judgessa. On hyvin merkillistä nähdä, kun näin perästä päin katselee asioita ja liikkeen kehitystä, kuinka monien seikkojen täytyy tulla ilmi ja täytyy käydä selväksi, sanoisin melkeinpä, hinnalla millä hyvänsä. Aatteet, suuret ajatukset itse pyrkivät esille ja käyttivät ihmisiä välikappaleinaan. Päästäkseen esille ne välistä voivat, sen sijaan että yksinomaan aina näyttäisivät itse oikean aatteen, näyttää sen aatteen jonkin vastakohtan tai jonkin väärän puolen siitä, jotta aate kävisi selvemmäksi. Me tiedämme, kuinka tässä toisessa kulttuurissa aluksi oli hallitsijoina ja pappeina sellaisia ihmisiä, jotka olivat yhteydessä mestarien, rishien, jumalien kanssa. Mutta sitten on aivan kuin itsestään käynyt niin, että hallitsijoiksi ja papeiksi tässä maailmassa on tullut enimmäkseen sellaisia ihmisiä, jotka eivät ole välittömässä yhteydessä itse okkultisen maailman, itse rishien, mestarien ja jumalien kanssa. Mehän tiedämme, kuinka hallituskoneisto ja kirkko ovat muodostuneet vain ulkonaisiksi virkalaitoksiksi, jotka eivät ole itsetietoisessa yhteydessä okkultisen maailman olentojen kanssa.

Nyt oli teosofisessa liikkeessä tehtävä selväksi, että opetuslapsiaate, siis rishien edustaminen maailmassa, on oleva todellista, että sen on perustuttava todelliseen sisäiseen yhteyteen. Madame Blavatsky oli todellisessa yhteydessä mestarien kanssa ja siinä määrin, että hän todella edusti rishejä. Eversti Olcott oli mestarien opetuslapsi, mutta hän säilytti sillä tavalla tasapainonsa, ettei hän koskaan sanonut olevansa sen tai sen mestarin opetuslapsi ja aina yhteydessä mestarin kanssa sekä voivansa välittää muille kaikenlaisia sanomia mestareilta. Näin saattoi Madame Blavatsky tehdä. Tässä oli eversti Olcottin suuruus. Hän oli nähnyt mestareita fyysillisesti ja astraalisesti. Hän oli sisäisessä yhteydessä okkultisen maailman kanssa sillä tavalla, että hän useinkin saattoi kuulla käskyjä ja saada vaikutelmia sieltä. Mutta hän ei koskaan tällä kerskaillut. Hän ei koskaan tehnyt minkäänlaista numeroa omasta suuruudestaan. Hän ei koskaan sanonut, että „minä olen näin etevä olento, minä olen salaisen maailman kanssa yhteydessä, siis kunnioittakaa minua”. Hän ei koskaan puhunut siitä, päinvastoin hän oli varovainen tässä suhteessa. Hän erityisesti tahtoi edustaa Teosofisen Seuran suurta aatetta siinä, että hän aivan kuin pelkäsi sellaista salaista vaikutusta. Hän aivan kuin pelkäsi sellaista auktoriteettiutta, joka ei olisi ehdottoman järkevä ja läpikuultavan selvä. Hän pelkäsi, että hän sanoisi jonkin sanoman Mestareista ja siten saisi toiset uskomaan. Tämä hänen pelkonsa näkyi suurenmoisen selvästi hänen kauhussaan, kun Madame Blavatsky perusti v. 1888 Englannissa Teosofisen Seuran niin sanotun esoteerisen osaston, jonka tuli kasvattaa jäseniään pääsemään mestarien luo. Olcott alussa aivan kauhistui ja sanoi, että sellainen ei saa tulla kysymykseenkään, sillä siitä pian muodostuu jonkinlainen paavius ja lahkolaisuus, koska se voi pian saada jäsenet unohtamaan, että totuus on kaiken yläpuolella, ja jäsenet uskomaan, että he itse ovat jotakin merkillistä, koska he ovat jäseniä esoteerisessa osastossa. Mutta kun hän sitten tarkemmin pohti asiaa Madame Blavatskyn kanssa, niin hän suostui siihen, että esoteerisen osaston sai perustaa ja vahvisti sen allekirjoituksellaan. Mutta hän järjesti tämän sillä tavoin, ettei sillä saanut olla mitään yhteyttä itse T. S:n kanssa. Se ei saanut mitenkään vaikuttaa T. S:aan, koska T. S:n aate on kaiken esoterismin, okkultismin, kaiken sellaisen yläpuolella, joka voi erottaa ihmisiä toisistaan. T. S:n aate on yleinen veljeys, joka on kaikkea yksityistä kehitystä korkeampi. Korkeampaa on tunnustaa, että me kaikki olemme ihmisiä ja suuren, äärettömän elämän edessä yhdenarvoisia, kuin ajatella, että minä tahdon kehittyä tai että minä olen hyvin korkealle kehittynyt, kaksi tai kolme vihkimystä ottanut jne., jne. Korkeampaa on tunnustaa kaikkien veljeys ja oma yhteytensä koko luonnon ja maailmankaikkeuden kanssa, kuin millään tavoin ajatella omaa erikoista asemaansa.

Olcottin suuruus oli siinä, että hän oli niin suvaitseva, niin laajasydäminen ja niin laajakatseinen. Ja hän, kuten sanottu, ei koskaan kerskaillut omalla opetuslapsiudellaan. Mutta jotta tämä ajatus kävisi selvemmäksi, niin Madame Blavatsky, joka edusti ensimmäisen kulttuurin virtausta ja välittömästi puhui mestareista, oli oikeutettu ja pakotettu puhumaan omasta suhteestaan heihin. Olcottin opetuslapsiaseman esittäminen oli oikeastaan siinä, että hän pysyi mykkänä.

Koska kuitenkin opetuslapsiuden aate oli saatava ihmisille sillä tavalla selväksi, että siihen kuuluu todellinen yhteys okkultisen maailman kanssa, sai tapahtua se, mikä tapahtui [William Q. Judgelle. Judge, joka sisäisesti katsoen oli itse viaton ja tavallaan vain antautui syntipukiksi, sai kuitenkin aiheuttaa häiriön Teosofisessa Seurassa, jotta selviäisi se, ettei saa puhua omasta yhteydestään mestarin kanssa, ettei saa puhua, että näin ja näin se ja se mestari sanoo, ellei ole todella yhteydessä heidän kanssaan. Tämähän on meille aivan luonnollinen ja päivänselvä asia. Mutta teosofisen liikkeen alussa meidän teosofinen järkemme ei ollut niin koulutettu kuin nykyään. Muuten sen kyllä jokainen kokee, kun hän tulee teosofian ja teosofisen liikkeen yhteyteen. Silloin lankeaa aivan kuin luonnostaan, että me uskomme toisistamme pelkkää hyvää ja että ne ihmiset, jotka tekevät työtä teosofian aatteen puolesta, ovat tietenkin paljon kehittyneempiä kuin muut ja ovat oikein okkultisen maailman yhteydessä. Tämä oli niin luonnollista, että jos kaikki olisi saanut käydä aivan kauniisti ja sievästi, niin olisimme voineet langeta auktoriteettiuskoon ja ihmispalvelukseen, langeta ajattelemaan: „Jaa-a, tuo ihminen on yhteydessä mestarin kanssa, ja on siis parasta, että minä häntä aina tottelen ja seuraan”. Tämä olisi ollut tulevaisuutta, kuudetta impulssia ajatellen – harha-askel. Sentähden annettiin tapahtua sellaista, mikä ensin oli hyvin ikävää ja sai paljon häiriöitä aikaan. William Q. Judge, joka näennäisesti puhui omasta opetuslapsiasemastaan ja yhteydestään mestarin kanssa, aivan kuin paljastettiin. Huomattiin, että hän ei ollutkaan yhteydessä mestarien kanssa, vaan oli valehdellut, kun oli väittänyt, että mestari oli sanonut niin ja niin. Judge sanoi esimerkiksi salaperäisesti, että H. P. B:n sinettisormus ei olekaan enää Olcottin hallussa, vaan jossakin muualla. Olcott tutkii tavaransa ja huomaa, että hänellä ei todella olekaan tätä sinettisormusta. Mutta sitten vuosien kuluttua selviää, että Judge itse oli ottanut sormuksen. Ei mestarin siis ollut tarvinnut ilmoittaa hänelle, niinkuin hän väitti tapahtuneen, ettei se enää ollut Olcottin huostassa. Tämä on eräs suuriarvoinen esimerkki, joka nyt muistuu mieleeni, sillä se hyvin selvästi osoittaa Judgen olleen ihmisen, joka väitti sellaista, joka ei ollut totta. Henkisesti, eli sisäisesti katsoen asia on hieman toisin, mutta muodollisesti, ulkonaisesti se oli näin.

On tärkeä sääntö, että ihminen, joka on opetuslapsi, ei saa puhua yksityisestä suhteestaan mestariin tai väittää mestarien sanomaksi jotakin asiaa, jota persoonallinen mestari ei ole todella sanonut. Judge oli opetuslapsi. Sen me henkisesti katsoen näemme. Hän oli yhteydessä mestaritajunnan kanssa. Mutta tämä hänen yhteytensä mestaritajunnan kanssa saattoi välistä mennä pimeäksi, ja hän ei ollut fyysisesti yhteydessä minkään mestarin kanssa. Ketään mestaria, rishia ei ollut fyysisesti sellaisessa paikassa, että Judge olisi fyysisesti voinut seurustella heidän kanssaan. Hänen yhteytensä oli aivan henkistä, sisäistä laatua ja saattoi välistä aivan hämärtyä. Ajatellessaan, tuntiessaan ja työskennellessään hän saattoi kysyä neuvoa tältä sisäiseltä tajunnalta, josta säde oli hänessä. Hän siis kyllä saattoi kysyä neuvoa asioissa mestaritajunnalta, mutta ei yleensä keneltäkään persoonalliselta mestarilta. Joskus tietenkin joku persoonallinen mestari saattoi ilmoittaa hänelle jotakin, mutta tämä tapahtui harvoin. Judge itse luotti tähän sisäiseen yhteyteensä mestaritajunnan kanssa ja vetosi siihen tajuntaan kaikenlaisissa jokapäiväisissä pikkuasioissakin. Tätä hänen ei olisi pitänyt tehdä, koska hänen asemansa oli niin vastuunalainen ulkomaailmassa. – Tämä on tietenkin psykologisesti hieman vaikeatajuista, ellei ole näitä asioita kokenut. Mutta se, joka on tällaisia asioita kokenut, voi aivan selvästi tehdä eron oikean ja väärän välillä, vaikka se ero usein onkin hiuksen hieno. Niissä on näkeväälle silmälle ääretön ero; siinä on oikea ja väärä hyvin jyrkästi erotettuina. Meidän täytyy siksi myöntää, että Judge menetteli väärin, vaikka hän kuka ties ei sitä niin ymmärtänyt, eikä myöskään perusteellisesti ajatellut. Hänen mielensä annettiin olla vähän pimittynyt sitä varten, että muille opetuslapsiksi pyrkijöille vähitellen selvenisi tämä tärkeä asia. Judge oli muuten aivan kuin veljeysaatteen ruumistuma. Hän oli mitä ihanimpia ihmisiä. Ajatelkaamme vain sitä seikkaa, että vaikka häntä syytettiin suoranaisesti petoksesta, hänellä oli tuhansia ihailijoita ja rakastavia seuraajia, jotka eivät sitä uskoneet. Se

oli heidän mielestään aivan mahdotonta. He itse asiassa uskoivat aivan oikein, sillä he tiesivät, ettei hän sielussaan millään tavoin ollut pettänyt, ja että ne petokset, joita hän teki, olivat muodollisia, — ei silti viattomia, mutta muodollisia. Hän ei sielussaan ollut ketään pettänyt, mutta hän oli tehnyt muodollisesti väärin. Ne tuhansiin nousevat joukot, jotka ihailivat ja rakastivat häntä, joille hän aivan kuin ilmensi veljeyttä, jotka hänessä näkivät aivan kuin jonkinlaisen ihmisihanteen, eivät henkisesti katsoen erehtyneet. Mutta nekin olivat oikeassa, jotka näkivät, että siinä oli tapahtunut jotakin väärää.

Judge oli suurimpia teosofisia persoonallisuuksia, mitä on ollut teosofisessa liikkeessämme, ja hän edusti samaa kuin Olcottkin, T. S:n veljeysaatetta. Mutta samalla hänen dharmansa oli tehdä selväksi ero todellisen hallitsijan ja papin sekä oletetun hallitsijan ja papin välillä, — hallitsijan välillä, joka hallitsee Jumalan armosta, niinkuin sanotaan, ja sellaisen hallitsijan välillä, jolla ei ole Jumalan armoa. Tämä oli Judgen tehtävä.

Esitelmä pidetty 22. 12. 1912

Teosofinen liike ja kolmas kulttuuri

Jos ajattelemme fetishistiä, raakalaista kuvainpalvojaa, joka palvoo, niinkuin me sanomme, esim. jotakin puusta veistettyä jumalan kuvaa, niin ymmärrämme, että hänen mielikuvituksessaan voi jumala olla erikoisen lähellä. Se on hänestä aivan tuossa hänen puukuvassaan, jumala asuu siinä, hän mielestään juuri sitä palvelee. — Ja kuitenkin me tiedämme, että Jumala todellisuudessa on siitä kaikista kauimpana. Me tiedämme, että Jumala, tuo suuri maailmanjärki, joka on kaiken takana, on kaikista pienimmässä määrin läsnä tuossa puujumalassa.

Jos me katselemme viidennen rodun erilaisia alarotuja eli sivistyksiä, niin me voimme huomata, että Jumala, se Minä, josta puhutaan Bhagavad Giitaassa, joka sanoo syntyvänsä maailmaan, silloin kun adharma on suuri, että tämä Minä, tämä salainen maailma, tämä Kristus, niinkuin sitä kristikunnassa kutsutaan, on ensin kaukana ja sitten lähenee sivistys sivistykseltä. Jumala-käsite selvenee ihmisille, Jumala aivan kuin lähenee ihmistä, salattu maailma tulee ihmiskuntaa lähemmäksi. Samalla kun tämä tapahtuu, on myös niinkuin Jumala yhä enemmän häviäisi pois heidän läheisyydestään. Ihmiset alussa pitävät Jumalaa lähempänä silmäinsä edessä, ja sitten käsite haihtuu yhä abstraktisemmaksi. Kun ajattelemme ensimmäistä kulttuuria, silloin Jumala on aivan piilossa. Vanhoille hindulaisille on Jumala ja salainen maailma aivan piilossa. Todellista Jumalaa, Bhagavad Giitaan Minää ei kansa yleensä ollenkaan pohdi. Mutta kuitenkin on Jumala heille läsnä risheissä; Jumala on läsnä suurissa profectoissa, Manussa ja hänen auttajissaan ja aivan kuin puhuu heidän kauttaan. „Minä” on aivan ruumistunut noihin risheihin ja puhuu täydellisesti heidän kauttansa.

Huomaamme, kuinka seuraavassa kulttuurissa eli toisessa alarodussa Jumala-käsite tulee vähän selvemmäksi ihmisille, ja samalla Jumala vetäytyy enemmän pois näkyvästä maailmasta. Sillä noissa sivistyksissä, jotka me voimme lukea toiseksi sivistykseksi, eivät rishit, jotka suorastaan ilmoittivat ihmisille Jumalaa, ole enää välittömästi ihmisten keskellä, vaan heillä on vain edustajansa näkyvässä maailmassa: hallitsijat ja korkeimmat papit ja profetat ja vihityt. He eivät itse ole enää läsnä. Mutta Jumala-käsite eli käsitys näkymättömästä Jumalasta selvenee ihmisille, sillä he alkavat silloin käsittää näkymätöntä jumaluutta. Maailmankaikkeudessa on olemassa näkymättömiä jumalia, ei ainoastaan näkyviä rishejä, vaan näkymättömiä jumalia; ja näiden näkymättömien jumalien vaikutus näkyy luonnonlaeissa. Toisessa kulttuurissa saavat ihmiset käsityksen maailman lakisiteisyydestä ja luonnonlaeista astrologian ja muun ilmestyksen avulla ja käsittävät siten erään puolen maailman salatusta jumaluudesta. Menevätpä he vielä, niinkuin juutalaiset, niinkin pitkälle, että ymmärtävät jonkin korkeamman lain eli tahdon olevan näiden muiden luonnonlakien takana. Jehova on sellainen jumalolento, joka on kaukana ihmiskunnasta. Häntä ei tunneta, hänen nimeään ei saa lausua. Mutta hän on samalla yksi ja kaikista korkein maailmanlain ilmentäjä, itse maailmanlaki personoituneena. Toisessa kulttuurissa on saatu selvempi käsitys jumaluuden mysteeristä, ja samalla on Jumala aivan kuin mennyt kauemmaksi pois näkyvästä maailmasta.

Kun tulemme kolmanteen kulttuuriin, jota me nyt tutkimme, nimittäin persialais-iraanilaiseen sivistykseen, kolmanteen alarotuun, huomaamme, että samaa sääntöä noudattaen Jumala-käsite tulee tässä yhä selvemmäksi, mutta Jumala itse häviää vielä enemmän näkyvästä maailmasta ja näkyvistä kappaleista.

Sillä tässä kolmannessa kulttuurissa, zoroasterilaisessa eli Zarathustran kulttuurissa, ihmiset eivät enää näe jumalia näkyvässä maailmassa näin ihmisten keskellä, eivätkä edes heidän edustajiaan niin kuin vielä toisessa kulttuurissa. Tässä kolmannessa kulttuurissa tulee jo se käsitys ihmisille, että oikeastaan vain tuo suuri tietäjä Zarathustra, joka on heille ilmoittanut kaiken Jumalan viisauden, Jumalan tahdon, yksin on Jumalan edustaja maan päällä; hän on varsinainen Jumalan profeetta. Mutta samalla, kun tämä on tapahtunut, on Jumala-käsite tullut selymmäksi, sillä tässä zoroasterilaisessa sivistyksessä eivät ihmiset enää ajatelleet Jumalan olevan ainoastaan luonnonlaeissa eli jumalissa tai jossakin korkeammassa jumalassa, Jehovassa, joka edustaa korkeinta maailman tahtoa, vaan zoroasterilaisen opin mukaan Jumala jo alkaa täyttää koko luonnon; jumalien elämä on koko luonnossa, ja koko luonto on täynnä jumalien symboleja. Zoroasterilaisessa opissa puhutaan Ormuzdista. Ormuzd on hyvä henki. Tämä on zoroasterilaisten eksoteerinen Jumala-käsite. Ormuzd eli Ahuramazdao täyttää koko luonnon ja näkyy luonnossa valossa ja kaikessa hyvässä. Zoroasterilaisilla alkaa uusi käsitys jumalasta päästä valtaan. Jumala-käsite ei ole enää vain lakisiteisyys, välttämättömyys, joka näkyy näkyvässä luonnossa luonnonlakeina, ei ainoastaan Jehovana, jonka tahtoa on välttämättä toteltava, joka on ankara kostaja ja vie tahtonsa lävitse millä hinnalla tahansa. Jumala-käsite nousee nyt tässä zoroasterilaisessa kulttuurissa siveelliseksi. Jumala on hyvä. Jumala on itse hyvyys, Jumala on valo. Tämä on hyvin suuri edistysaskel. Tässä Jumala-käsite tulee ihmiskuntaa lähemmäksi ja selymmäksi. Se tulee personoiduksi aivan uudella tavalla ja käsitetään hyväksi. Jos ajatlemme zoroasterilaista maailmankatsomusta ja sitä parsilaista seurakuntaa, joka vielä on olemassa Bombayssa Intiassa ja josta on puhuttu kirjassani „Suuret Uskonnot”, niin näemme ja muistamme, kuinka zoroasterilainen uskonto on ilon ja onnen, valon ja totuuden uskonto. Ihmiset ovat siinä kutsutut olemaan iloisia, ja jumalallinen voima on astunut heihin. Ihmisen sisänsäkin on, niinkuin sanotaan zoroasterilaisessa opissa, *hyvä mieli*, aivan kuin säde valosta, aivan kuin säde Ahuramazdaosta eli Ormuzdista. Ihmisen sisässä on *vohumana* eli hyvä mieli. Ihmisen tulee noudattaa tätä hyvää mieltä, joka saa ikään kuin symbolinsa zoroasterilaisesta lauselmasta: hyviä ajatuksia, hyviä tunteita ja hyviä tekoja, puhtaita ajatuksia, puhtaita tunteita ja puhtaita tekoja. Siinä aivan kuin saa käytännöllisen ilmennyksensä se hyvä mieli eli vohumana, joka on ihmisessä.

Tämä on valistuneen persialaisen käsitys.

Samalla kun heillä on olemassa käsitys hyvästä Jumalasta eli jumalan hyvydestä, samalla kun käsitys Jumalasta on noussut eettiseksi eli siveelliseksi, samalla tietysti selvenee enemmän kuin ennen ihmisille tämän käsityksen vastakohta eli paha. Itse asiassa, kun me tutkimme noita vanhempia kulttuureja, niin me huomaamme, että pahasta ei niissä kulttuureissa puhuta lainkaan niin kuin zoroasterilaisessa. Vanhimmassa, ensimmäisessä hindulaisessa kulttuurissa ei suoranaista pahaa ole vielä olemassakaan; pahasta ei puhuta; pahaa siveellisenä käsitteenä ei ole vielä olemassa. Me tietysti nyt puhumme pahasta eksoteerisena käsitteenä, kansasta ja kulttuurista yleensä, eksoteerisesti. Ihmiset yleensä eivät vielä ensimmäisessä kulttuurissa olleet ollenkaan ymmärtäneet pahaa siveellisesti eivätkä olleet hyvääkään vielä siveellisesti selvitelleet. Heille on aivan luonnollista totella niitä rishejä, jotka vaeltavat heidän keskellään ja ilmaisevat oman jumaluutensa kaikin tavoin. Heillä ei ole mitään siveellisiä ristiriitoja; heillä ei ole mitään vaikeuksia vielä, vaan he ovat onnellisia, kun tottelevat ja seuraavat hyvää voimaa, joka ilmenee rishin kautta.

Seuraavassa, toisessa kulttuurissa tulee paha hieman lähemmäksi ihmistä. Hyvä on edustettuna laeissa, Jumalan tahdossa, jumalien tahdossa, välttämättömyydessä. Ihmisten tulee totella jumalien tahtoa, välttämättömyyden käskyä, luonnon käskyä. Jolleivät he niitä tottele, niin jumalat lähettävät heille rangaistuksena kaikenlaista pahaa ja kärsimystä. Jos me tutkimme toisia kulttuureja ja niitä kirjoituksia, joita niistä on säilynyt, niin me huomaamme, että ihmisillä oli silloin sellainen käsitys pahasta, että siitä voitiin käyttää sanaa synti. Kaldealais-babylonialais-assyrialais-egyptiläis-juutalaisessa kulttuurissa ihmisillä on kyllä käsitys synnistä ja pahasta. Mutta tämä synti ja paha eksoteerisesti käsitettynä ei merkitse mitään muuta kuin Jumalan tahdon rikkomista, luonnonlakeja vastaan rikkomista. Sitä on silloin paha, sitä synti. Sanotaan: „Jos sinä teet syntiä, jos sinä rikot jumalain tahtoa vastaan, jos sinä et ole sellainen, kuin jumalat ovat

käskeneet, silloin sinua kohtaa rangaistus, silloin sinun käy huonosti”. Kyllä vanhat babylonialaiset käyttävät sanaa, joka vastaa syntikäsitettä. Ja me tiedämme, että juutalaiset puhuvat synnistä ja pahasta. Mutta koko heidän käsityksensä synnistä ja pahasta eksoteerisesti on, että se on jonkun jumalallisen olennon tai joidenkuiden jumalallisten olentojen tahdon tai maailmankaikkeuden lakien rikkomista. Paha on aina sitä. Se on aina jotakin ulkonaista. „Minä ymmärrän, että minä voin noudattaa jonkun Jumalan tai Jumalien tahtoa, Jehovan tahtoa, tai rikkoa sitä vastaan. Jos minä rikon sitä vastaan, niin minulle käy pahoin tässä maailmassa tai sitten minulle käy pahoin jossakin tulevassa maailmassa – minua kohtaa helvetti.” Näin näissä kulttuureissa asia ymmärrettiin.

Mutta kun me siirryimme persialaiseen kulttuuriin, niin me huomaamme, että pahan käsite hieman muuttuu. Se tulee siveellisemmäksi käsitteeksi tässä kolmannessa, persialaisessa kulttuurissa. Sanotaan: „Jumala, Ormuzd eli Ahuramazdao, on hyvä, mutta maailmassa on olemassa myöskin toinen valta, pahan valta, paha henki, Ahriman. Luonnossa, maailmankaikkeudessa on myöskin olemassa paha henki, musta henki, pimeys valon vastakohtana eli Ahriman. Hänestäkin on säde ihmisessä. Ihmisen sisällä on *paha mieli* eli *atamaana*. Samalla kun ihmisen sisällä on vohumana eli hyvä mieli Ormuzdin lahjana, niin ihmisessä on myös atamaana eli paha mieli tämän mustan Ahrimanin lahjana. Nämä kaksi taistelevat keskenään maailmassa, Ormuzd Ahrimania vastaan ja Ahriman Ormuzdia vastaan, valo pimeyttä ja pimeys valoa vastaan. Ihmisessä on myöskin tuollainen taistelu käynnissä. Ihmisessäkin taistelee vohumana atamaanaa vastaan, hyvä mieli paha mieltä vastaan.” – Siis ihmisen tulee jo sisässään alkaa arvostella omia taipumuksiaan, omia halujaan, omia päähänpistojaan. Hänen tulee alkaa ajatella itseksensä. Hänen tulee tutkia itseksensä, kuuluuko se ajatus, mikä hänessä herää, puhtaisiin Ormuzdin, vohumanan herättämiin ajatuksiin, vai kuuluuko se atamaan eli pahan mielen herättämiin ajatuksiin, jotka tulevat mustasta Ahrimanista ihmisen sisällä. Ihmisen täytyy jo itse alkaa tehdä ero näiden välillä, sillä ne ovat hänen sisällään. Lait eivät ole ainoastaan jumalien kirjoittamia ulkonaisia sääntöjä, ne eivät ole ainoastaan taululle kirjoitettuja Mooseksen sääntöjä, ne eivät ole ainoastaan hallitsijain ja pappien antamia käskyjä, vaan Zoroaster, jumalien ainoa todellinen edustaja maailmassa on ilmoittanut, että ihmisen sydämeenkin on Jumala kirjoittanut lakinsa, samoin kuin myös paha henki omat lakinsa. Ihmisen täytyy jo itse alkaa päättää, mikä on hyvä ja paha. Ihminen ei saa ainoastaan luottaa ulkonaisiin kirjoituksiin, kirjoitettuihin lakeihin, vaan hänen täytyy sisässään ymmärtää ero hyvän ja pahan välillä. Hän ei enää voi tulla onnelliseksi sillä tavalla, että hän sokeasti tottelee hallitsijoiden ja pappien käskyjä, että hän sokeasti tottelee jumalien ja luonnonlakien järkähtämättömiä käskyjä, vaan hänen täytyy myös ymmärtää, miksikä hänen täytyy niitä totella. Hänen täytyy sisässään nähdä, että ne ovat valon puolella, ja että musta on myös olemassa luonnossa, ja että hänen on siis tehtävä siveellinen päätös asettua mustaa ja pimeyttä vastaan, hyvän, valkoisen ja valon puolelle. Tähän kohtaan oli jo päästy eksoteerisesti kolmannessa, zoroasterilaisessa kulttuurissa.

Olemme sanoneet, että meidän teosofisessa liikkeessämme on virtauksia kaikista näistä eri kulttuureista. Madame Blavatsky on aivan kuin tuonut siihen ensimmäisen kulttuurin virtauksen. Samalla olemme huomanneet, että Madame Blavatsky ei edustanut ainoastaan ensimmäistä kulttuuria, vaan samalla koko viidennen juurirodun kulttuuria ja oli siten ikäänkuin kaikkikäsitävä. – Olemme näin tulleet teosofisen liikkeemme kolmanteen virtaukseen, josta voi sanoa, että se aivan kuin uudistaa, aivan kuin tuo takaisin nuo zoroasterilaisen, kolmannen kulttuurin suuret ajatukset. Kysymme siis, kuka oli se henkilö, joka oli saanut aivan kuin erikoistehtäväkseen – ehkä itse tietämättään – edustaa tätä kolmannen kulttuurin virtausta. Salattu maailma eli Bhagavad Gitaan Minä, joka syntyy uudestaan, oli nyt taas meidän aikanamme Madame Blavatskyn kautta aivan kuin näyttänyt itsensä mestareissa, muistuttaen meitä mestarien olemassaolosta kääntäen mieleemme takaisin vanhoihin risheihin. Toisessa virtauksessa se Olcottin ja Judgen kautta oli varsinaisesti korostanut teosofisessa liikkeessä lakisiteisyyttä, karmakäsitettä ja antanut meille Teosofisen Seuran symboliksi tästä uudesta lakisiteisestä vapaudesta, joka osaa sulkea kaikki syliinsä ja jonka erityisenä siveellisenä nimenä on suvaitsevaisuus. Kolmannessa virtauksessa tämä Bhagavad Gitaan Minä, se salainen maailma, Jumala, joka on takana, tahtoi tietysti ilmoittaa itsensä viitaten vanhan zoroasterilaisen kulttuurin

panteismin, tahtoi erityisesti luoda eteemme selväksi sen suuren panteistisen aatteen, josta myöskin teosofia on ilmennys ja joka vanhassa zoroasterilaisessa kulttuurissa näkyi siinä, että sanottiin, että Jumala ei ole ainoastaan tietyissä olennoissa eikä tietyissä jumalallisissa luonnonlaeissa, vaan koko luonnossa, kaikkialla, ja että hänestä on säde ihmisessä. Nytkin siis teosofisessa liikkeessä täytyi jonkun edustaa aivan tätä puolta, aivan tätä ikivanhan viisauden panteistista puolta. Ja kuka oli se henkilö? Se henkilö oli eräs, joka on sangen vähän tunnettu vielä täällä Suomessa. Näen mielestäni aivan selvästi, että tohtori Franz Hartmann on tämän virtauksen kaikista ehein edustaja. Hänkin oli Madame Blavatskyn aikaisia teosofeja, josta on vähän kirjoitettu „Tietäjässä”. Ne, jotka ovat hänestä lukeneet, tietävät, että hänkin on ollut totuudenetsijä aivan nuoruudesta saakka, lähtenyt Saksasta Amerikkaan, oleskellut siellä monta vuotta, tutustunut spiritismin ja aina kysynyt ja etsinyt; eikä hän ollut saanut mitään vastausta elämäkysymyksiin, ennen kuin hän löysi Madame Blavatskyn „Isis Unveiled’in”. Sittemmin hän tutustui Madame Blavatskyn ja matkusti Adyariin Intiaan. Hän vakaantui teosofina ja vaikutti sitten Saksassa lähemmäs 30 vuotta teosofisena kirjailijana ja puhujana. Hän kuoli v. 1912. Tämä lääketieteen tohtori Hartmann oli lääkärinäkin sangen tunnettu ja teki erilaisia keksintöjä lääketieteen alalla. Hän kirjoitti erinomaisen suuren joukon teosofisia kirjoja, alussa englannin kielellä, sitten saksan kielellä, ja hän julkaisi myös aikakauskirjaa „Lotusblüten”. Kaikki nämä hänen kirjansa, — niitä on ainakin 30 — ovat täydellisesti, alusta loppuun saakka yhden ainoan aatteen, panteismin aatteen läpikäymisiä. Tohtori Hartmann puhuu aina yhdestä suuresta jumaluudesta, joka on kaikkialla. Hänelle on koko teosofian A ja O se, että Jumala on kaikkialla, että jumaluus on kaikkialla luonnossa, kaikkialla elämässä, ja että jumaluus on myöskin ihmisessä. Tohtori Hartmann ei ollenkaan syvenny minkäänlaisiin yksityiskohtiin. Hän puhuu kyllä kaikista teosofisista opeista ja kaikista asioista, mistä muutkin teosofiset kirjailijat Madame Blavatsky, Annie Besant, Leadbeater ja Steiner, ihmisen prinsuudesta, astraaliruumiista, kuolemanjälkeisestä olostä, jälleensyntymisestä, karmasta, Jumalasta, näkymättömästä maailmasta ja sen olennoista, salatuista kyvyistä jne., mutta hän puhuu niistä sillä tavalla, että ne ovat kuin jonkinlaisen sovittelupelin osia, joita hän käsittelee ja järjestelee siten, että kokonaisuus näkyisi. Hän ei koskaan puhu teosofisista asioista niin, että tuntisi hänen olleen erityisen innostunut näistä asioista. Hän ei puhu esimerkiksi kuolemanjälkeisestä elämästä ja tarkastele sitä siten, että me innostuisimme ja innostuneena tutkisimme sitä. Hän ei koskaan esitä minkäänlaisia yksityisseikkoja minkään totuuden tukena, vaan hän ainoastaan viittaa niihin luonnollisina asioina. Jos hän kirjoittaa kirjan kuolemanjälkeisestä elämästä, niin lukija saa sen käsityksen, että kaikki nuokin asiat viittaavat vain siihen, että on yksi ainoa Jumala kaikkialla ja että kaikki meidän onnettomuutemme johtuvat siitä, että emme tunne Jumalaa. Niin pian kuin ihminen tuntee Jumalan, kaikki hänen onnettomuutensa loppuvat, ja hän saa rauhan. Tohtori Hartmann on tässä suhteessa täydellinen panteisti. Näkyy, että hän itse on tehnyt syviä henkisiä kokemuksia, että hän itse on aivan ehdottomasti ja selvästi päässyt tämän suuren jumaluuden tuntemiseen ja että hänessä on herännyt jumalallinen tajunta. Muuten hän ei olisi voinut kirjoittaa kirjoja toisensa jälkeen. Hän on hyvin nerokas ja kiintoisa kirjailija, jota lukee yhä uudestaan ja innostuneena, vaikka hän aina vain opettaakin yhtä ja samaa asiaa: Jumala on kaikkialla, Jumala on myöskin ihmisessä.

Jos me kysymme häneltä, millä tavoin ihminen voi päästä tämän Jumalan tuntoon, niin hän sanoo: „Jumala on valo (hän käyttää mielellään zoroasterilaisia sanontoja), Jumala on viisaus, Jumala on järki, Hän on itse olemassa, Hän on Ainoa Todellisuus. Me ihmiset emme tunne Jumalaa, ja luonto ei tunne Jumalaa. Niin kauan kuin pimeys, tietämättömyys, pahuus vallitsee, niin kauan me olemme pimeyden, tietämättömyyden, pahuuden pauloissa, niin kauan me emme tunne Jumalaa.” Hartmann ei ollenkaan puhu ihmisen kehityksestä siinä merkityksessä, että ihmisen pitäisi vähitellen tehdä itsensä hyväksi, tai että ihmisen paha muuttuisi hyväksi, että se, mikä ihmisessä on epätäydellistä, muuttuisi vähitellen täydelliseksi. Hän ei koskaan puhu sillä tavalla, sillä hän sanoo: „Kuinka joku asia voi muuttua toiseksi?, kuinka paha voisi muuttua hyväksi?, kuinka pimeys voisi muuttua valoksi, kuinka valhe ja vääryys voisi muuttua totuudeksi? Ei tietenkään. Ei koskaan. Valhe ei voi muuttua totuudeksi, vääryys ei voi muuttua oikeudeksi, pimeys ei voi muuttua valoksi, pahuus ei voi muuttua hyväksi; hyvä, valo, viisaus on jo luonnossa olemassa.” Siis aivan zoroasterilainen ajatus. Hyvä ja paha, nuo kaksi, ovat olemassa. Ja aivan niinkuin zoroasterilaisetkin sanovat, että hyvä lopulta voittaa, valo lopulta voittaa, Ormuzd lopulta voittaa Ahrimanin, niin tohtori

Hartmanninkin käsityksen ja hänen maailmankatsomuksensa mukaan paha, jos käytämme tuollaista teosofista lausetapaa, vääryys ja tietämättömyys ovat harhaa. Esoteerisesti tietysti Zarathustrakin tarkoitti samaa, kun hän aivan selvästi eksoteerisestikin opetti, että Ormuzd lopulta voittaa Ahrimanin. Sehän tietenkin merkitsee esoteerisesti, että Ormuzd on oikea olevainen, että Ahriman on harhaa, jokin olosuhteista riippuvainen, jonka olemassaolo ei ole ikuinen, vaan jonka mahdollisuus ainoastaan on ikuinen. Tohtori Hartmann sanookin nimenomaan, että valo ja viisaus on todellinen oleminen, se, joka on olemassa. Tyhmyys on harhaa; petos, valhe ja vääryys on harhaa. Ihmisessä paha ei voi muuttua hyväksi, vaan paha, tietämättömyys, vääryys on ihmisestä hajotettava ja heitettävä pois. Silloin viisaus, valo, hyvä itsestään astuu tilalle. Meidän ei tarvitse luoda mitään hyvää. Emme voisi luoda viisautta. Kuinka tyhmyys voisi luoda viisautta?, kysyy tohtori Hartmann. Viisaus on olemassa. Me itse olemme tyhmiä. Mutta kun meidän oma tyhmyytemme häviää, silloin viisaus heti näkyy. Kun meidän pahuutemme häviää, silloin hyvyys näkyy. Hän on aivan loogillinen tässä panteistisessa maailmankäsityksessään. Sentähden hän opettaa, että jos ihminen tahtoo tulla hyväksi, jos ihminen tahtoo henkisesti kehittyä, jos ihminen tahtoo mennä eteenpäin henkisesti, silloin hänen vain tarvitsee puhdistaa itseään. Niinkuin Zoroaster opetti: puhdistaa itseäsi, ole puhdas ajatuksissasi, sanoissasi, töissäsi, – niin tohtori Hartmanninkin opettaa: ihmisen tulee vain puhdistaa itseään, poistaa kaikki ne esteet, jotka estävät Jumalaa ilmenemästä, poistaa pahuutensa, itsekkyytensä, valheellisuutensa. Kun hän tuon kaiken poistaa, kun hän sillä tavoin kieltää itsensä, sillä tavoin ottaa ristin kantaakseen (t:ri Hartmann käyttää myös paljon kristillisiä symboleja), hävittää väärän ja itsekkään itsestään, silloin Jumala, silloin viisaus hänessä ilmenee. Ei hänellä ole mitään valtaa Jumalan yli, ei viisauden yli, ei valon yli, mutta hänellä on valtaa vääryyden, pahuuden, tietämättömyyden ja tyhmyyden yli. Ihminen voi sen jättää ja ajaa pois. Silloin Jumala tulee hänen luokseen. Kun ihminen rakentaa itselleen temppelin omaan itseensä, niinkuin eräs vanha kreikkalainen mystikko ja filosofi Plotinos sanoo, silloin Jumala ottaa asuntonsa siihen temppeliin. Mutta niin kauan kuin ihminen säilyttää omat erehdyksensä, omat ennakkoluulonsa, oman itsekkyytensä, oman pahuutensa, niin kauan kuin hän pitää Jumalan kaukana, niin kauan on Jumalan valo hänestä poissa. Se ei pääse hänen kauttansa loistamaan. Sillä ihminen on kuin likainen ikkunan lasi. Jos se on aivan likainen, niin auringon valo ei voi päästä sen lävitse. Aurinko aina loistaa. Meidän huoneemme on pimeä ainoastaan sentähden, että meidän ikkunamme ovat likaiset.

Tämä on t:ri Hartmannin oppi. Tämä on teosofian suuri panteistinen aate, jota hän edustaa.

Me voimme myöskin huomata, kun tutkimme hänen maailmankatsomustaan ja luemme hänen kirjojaan, että hänessä on toinenkin läpikäyvä piirre, joka hyvin sopii yhteen tämän panteistisen aatteen kanssa, nimittäin se, että hän on jyrkästi kaikkea fenomenalismia, „ilmiöitä”, kaikkea psykismia vastaan. Hän on kaikkia salaisia, psyykkisiä harjoituksia vastaan. Hän vastustaa ilmiöiden etsimistä, mediumismia ja psykismia. Hän sanoo: „Se ei voi muuta kuin viedä harhaan; siinä ei ole mitään todellista henkeä; et sinä vielä mitään todellista totuutta tiedä, ellet ole päässyt ikuisesta elämästä kiinni; sinä et saavuta mitään todellista ikuista rauhaa sillä, että silmäsi menevät auki, niin että näet tuonelan, kuoleman jälkeisen olotilan ja vaellat helvetissä, ja vaikkapa nousisit taivaaseen; sinussa voi olla paljon kykyjä, joiden avulla voit tietää paljon ilmiöllisen maailman salaisuuksista, ja tuo tieto on kyllä arvokasta, mutta sinä et sillä tavoin saavuta mitään rauhaa, et mitään todellista viisautta. Viisaus on ainoastaan siinä yhteyselämässä; siinä yhdessä ainoassa suuressa järjessä ja elämässä, joka on kaiken takana; siinä yksin on viisaus – itse viisaudessa. Sinun täytyy siis tulla osalliseksi itse tästä viisaudesta, itse Jumalasta saavuttaaksesi rauhan sielullesi ja hengellesi; sinun täytyy löytää Jumala. Sinä et voi tyytyä minkäänlaisiin näkyihin, yliaistillisiin kokemuksiin ja tutkimuksiin, sillä ne voivat viedä sinut kauaksi pois Jumalasta, sillä yksin Jumala, yksin jumalallisen elämän maku, jumalallisen elämän hieno tuoksu, se yksin voi tuoda sinulle onnen, se yksin voi antaa sinulle rauhan.” Näin opetti Franz Hartmann.

Esitelmä pidetty 29. 12. 1912

6
Annie Besant
neljännen kulttuurin
edustajana

Väärinkäsitysten välttämiseksi tahdon taas huomauttaa eräästä meille erittäin tärkeästä seikasta, kun tällä tavoin syvennymme henkiselällä tavalla katselmaan teosofista liikettä, nimittäin siitä seikasta, että me emme tässä esityksessä esitä mitään arvostelua eri teosofisten virtausten paremmuudesta tai huonommuudesta. Vaikkakin vanhat kulttuurit ovat tulleet toinen toisensa jälkeen ja vaikkakin me voimme niissä nähdä jonkinlaista kehitystä, jos niin tahdomme sanoa, alemmasta ylempään, niin emme ainakaan teosofisen liikkeen ollessa kysymyksessä saata sanoa, että ensimmäinen virtaus olisi alempi toista virtausta ja kolmas ja neljäs korkeampi edellisiä, vaan kaikki nämä virtaukset ovat välttämättömiä seurauksia menneisyydestä, ovat välttämätöntä karmaa. Niiden kaikkien on täytynyt ilmetä, ja ne kaikki ovat yhtä tärkeitä ja välttämättömiä. Ja ne henkilöt, jotka niitä edustavat, voivat olla aivan yhtä kehittyneitä, voivat olla aivan samalla asteella. Emme ole lausuneet mitään arvostelua niistä henkilöistä, jotka edustavat eri kulttuurivirtauksia. Tästä tahdon erikoisesti huomauttaa, kun tulemme sellaisiin henkilöihin kuin Mrs. Besantiin, Mr. Leadbeateriin ja tohtori Steineriin, että tutkimme vain mitä eri virtauksia nämä henkilöt edustavat. Pitäkäämme siis mielessä, että minun tarkoitukseni ei ole arvostella näitä henkilöitä, eikä pitää yhtä parempana toista. Tämä, josta minä puhun, on aivan toinen kysymys.

Meillähän oli puhetta siitä, kuinka Jumala, Jumala-käsite eli Bhagavad Gítaan Minä on kulttuureissa toisensa jälkeen tullut lähemmäksi ihmistä, samalla kuin se on vetäytynyt salaperäisemmäksi, samalla kuin se on vetäytynyt pois aivan ulkonaisista muodoista. Me sanoimme, että ensimmäisessä kulttuurissa Jumala eli Minä puhui ihmisille rishien kautta. Toisessa kulttuurissa Jumalaa edustivat rishien opetuslapset eli hallitsijat ja vihityt, profeetat ja papit; Jumala käsitti silloin luonnonlait, luonnon välttämättömyyden ja luonnon näkymättömät jumalat; ne jumalat olivat aivan näkymättömiä eivätkä ilmestyneet ihmisille. Kolmannessa kulttuurissa Jumala oli sillä tavoin tullut lähemmäksi ihmisiä, että käsitettiin, että Jumala oli koko luonnossa, kaikkialla ja myös ihmisissä, ja että oli syntynyt siveellinen ero hyvän ja pahan välille. Ulkonaisesti Jumala ei taas silloin puhunut muuta kuin sen profeetan, Zarathustran kautta, joka sen kulttuurin ulkonaisesti oli perustanut eli sille hengen antanut.

Nyt kun me tulemme neljänteen kulttuuriin, kreikkalais-roomalaiseen, niin voimme taas astua askelen eteenpäin. Sillä ensiksikin näkymätön Jumala, joka kolmannessa kulttuurissa oli ollut kaikkialla luonnossa ja myöskin ihmisissä, mutta jota ihmisissä vain oli esitetty hyvänä mielenä, vohumanana, jota vastoin paha mieli eli atamana oli lähtenyt pahasta hengestä, toisesta näkymättömästä puolesta maailmankaikkeudessa, tässä neljännessä kulttuurissa vielä enemmän personoituu ja tulee lähemmäksi ihmistä, sillä voimme aivan sanoa, että neljännessä kulttuurissa Jumala tuli ihmiseksi ja ihmiset tulivat jumaliksi. Tämä on läpikäyvänä piirteenä neljännessä, kreikkalais-roomalaisessa kulttuurissa. Jumalia kyllä oli ollut edellisissäkin kulttuureissa, mutta nämä jumalat eivät enää olleet sellaisia epämääräisiä luonnonvoimia, joita, jos heitä oli tahdottu kuvailla, oli kuvattu jonkinlaisiksi merkillisiksi, fyysillisellä tasolla olemattomiksi olennoiksi, monipäisiksi, monijalkaisiksi ja monikätisiksi hirviöiksi. Jumalat olivat tässä neljännessä kulttuurissa personoituneet ja tulleet inhimillisiksi. Me tiedämme, että kreikkalais-roomalaisessa mytologiassa kaikki jumalat olivat ihmisten näköisiä, vieläpä kauniiden ja täydellisten ihmisten näköisiä. Ja samalla kun tällä

tavoin näkymätön Jumalakin personoitui, samalla myöskin näkymätön, sisäinen elämä ihmisessä tuli jumalalliseksi, ja siten ihminen tavallaan tuli jumalaksi. Me tiedämme, että neljännessä kulttuurissa etsittiin kauneutta. Se dharmaa, joka annettiin neljännelle kulttuurille, oli kauneus, joka on persoonan täydellisyyttä. Ilmenneenä kauneus on persoonan täydellisyyttä. Täydellinen muoto on kaunis, mutta täydellinen muoto ilmentää jotakin täydellistä.

Tämä on tietysti teoriaa, mutta tälle dharmalle oli neljäs kulttuuri rakennettu. „Katsokaa kauneutta”, sisälsi samalla: „katsokaa täydellisyyttä.” Sillä kaunis ilmentää täydellisyyden. Kaunis ihminen on täydellisempi kuin ruma ihminen, hän ilmentää täydellisyyttä enemmän, hän on lähempänä jumalia. Sentähden neljännessä kulttuurissa pantiin erityistä painoa ihmisen fyysilliselle ruumiille, sen kehittymiselle, sen hoitamiselle. Me tiedämme, ettei mikään kansa ole saavuttanut niin korkeita ennätyksiä juuri fyysisen, ruumiillisen kulttuurin alalla kuin Kreikan kansa. Sieltä ovat kotoisin myöskin kaikista kauneimmat taideteokset, jotka esittävät ihmisruumista ja ihmismuotoa. Tämä kauneuden etsiminen oli sisäisesti ja siveellisesti katsoen samaa kuin täydellisyyden etsiminen. Sentähden sanovatkin sellaiset historioitsijat, kuin esim. uskonnonhistorioitsijat, jotka ovat tutkineet ja ovat tutustuneet näihin kreikkalais-roomalaisiin kulttuurioloihin, ettei yksikään kansa, ei mikään kulttuuri ole esittänyt niin korkeata ihannetta eikä pyrkinyt niin korkealle, ei yksikään kulttuuri ole niin ihanasti katsonut ihmisen arvoitusta, ei niin korkealta kannalta katsonut ihmiselämän tarkoitusta ja päämäärää. Kreikkalainen kulttuuri piti silmänsä edessä täydellistä ihmistä, joka oli persoonallisesti täydellinen, täydellisen kaunis, täydellisen harmoninen. Se oli kreikkalais-roomalaisen kulttuurin ihanne. Ei mikään kansa eikä mikään kulttuuri ole niin korkealle pyrkinyt ja asettanut itselleen niin ihmeellistä ihannetta ihmisen täydellisyyden suhteen. Ja samalla täytyy myöntää, niinkuin kaikki historioitsijat myöntävät, ettei mikään kulttuuri liioin ole niin syvästi tuntenut sitä heikkouden, voimattomuuden ja huonouden tunnetta, joka seuraa siitä, että ihminen asettaa päämääräkseen persoonallisen täydellisyyden. Tämä kulttuuri tähtäsi korkealle, mutta samalla se myöskin tunsu, kuinka heikko ja huono ihminen on. Sentähden kreikkalais-roomalaisessa kulttuurissa on aivan läpikäyvästä piirteistä, varsinkin myöhempiä aikoina, tuo aivan pohjaton kaipuu ja kysymys: „Eikö ole olemassa sitä ihannetta, mitä me olemme koettaneet saavuttaa? Eikö ole sitä täydellistä ihmistä, eikö ole sitä persoonallista täydellisyyttä? Me olemme kaikki voimamme ponnistaneet tuhansien vuosien kuluessa, nyt meidät vain on vallannut mitä suurin kaipuu ja kaiho ja ikävä. Me emme ole saavuttaneet kulttuurimme ihannetta.” He tunsivat syvemmin ja selvemmin kuin muut kulttuurit ovat tunteneet sen, että he eivät olleet saavuttaneet täydellisesti sitä dharmaa, joka heille oli annettu. Tämän neljännen kulttuurin ihmiset tunsivat sen selvemmin sentähden, että heidän ihanteensa oli niin lähellä ihmistä. Se oli niin lähellä heitä itseään. Se oli persoonallinen ihanne. Sentähden se herätti ihmisiä enemmän kuin muut. Se herätti heidät tuntemaan sisänsä, että he eivät kyenneet saavuttamaan ihannetta.

Tähän tosiseikkaan on tietysti sitten aina vedottu, kun on selitetty, minkä tähden kristinusko saavutti niin suuren vallan, minkä tähden se voitti tämän neljännen kulttuurin. Sentähden kristinusko voitti tämän neljännen kulttuurin, että se vastasi kysymykseen: eikö ole täydellistä olentoa, eikö ole sitä ihmistä, jota kaikki ovat tavoitelleet. Me tiedämme, että kreikkalais-roomalaisessa kulttuurissa ihmisiä aina kutsuttiin jumaliksi. Sanottiin, että jumalat välistä tulivat ihmisten luo ja että ihmiset olivat jumalia tai jumalista syntyneitä. Platonista sanottiin, että hän oli Apollonin poika, ja kun tutkii Kreikan historiaa, niin hyvin paljon löytää esimerkkejä siitä, kuinka ihmistä pidettiin suorastaan jonkun jumalan poikana tai tyttärenä, jumalan lapsena. Sentähden kristinusko voitti alaa, että se vastasi tähän kysymykseen: tässä on täydellinen ihminen! Ja se merkillinen seikka on nyt pantava mieleen, että kristityt eivät esittäneet mitään elävää ihmistä. Kun kristinusko voitti alaa, niin ei kristityillä ollut enää Jeesus Kristusta elävänä ihmisenä esitettävänä, vaan heillä oli vain kertomus täydellisestä ihmisestä. Mutta se kertomus ja se muisto oli elävä. He viittasivat suurella voimalla siihen, että heillä oli ollut täydellinen ihminen, että heillä oli ollut vapahtaja. Ja kun maailma oli juuri sellaiseen kaipuuseen ja ikävään ja odotukseen väsynyt, niin se otti vastaan tämän sanoman. Me emme voi ihmetellä, että kristinusko voitti tämän neljännen kulttuurin.

Ja kun nyt katselemme tätä meidän teosofista liikettämme ja kysymme, onko siinä ilmentynyt tuo neljännen kulttuurin virtaus, niin me saamme aivan epämättömän vastauksen: on aivan selvästi. Teosofisessa liikkeessämme on aivan selvästi näkynyt myöskin tämä neljännen kulttuurin virtaus. Neljännessä kulttuurissa, toistaaksemme lyhyesti tuon pääkohdan, Bhagavad Giitaan Minä, joka aina ilmestyy silloin, kun adharma on suuri, sanoo: „Minä olen täydellisessä ihmisessä. Minä en ole ainoastaan luonnossa; minä en ole ainoastaan ihmisessä yleensä, hänen hyvässä mielessään, niinkuin kolmannessa kulttuurissa, vaan minä olen täydellisessä ihmisessä aivan täydellisesti.” Näin tämä Minä tuntee neljännessä kulttuurissa. Kuka alkuperäisessä teosofisessa liikkeessä edustaa tätä neljännen kulttuurin virtausta? Annie Besant on se, jonka näkymätön maailma, jonka Bhagavad Giitaan Minä löysi edustajakseen alkuperäisessä teosofisessa liikkeessä, kun neljännen kulttuurin virtauksen piti ilmetä. Ensiksikin on huomioon otettava tärkeä seikka. Madame Blavatsky oli kaikkea muuta kuin persoonallisesti täydellinen, ja hän herätti ihmettelyä arvostelijain mielessä, sillä hänellä oli kaikenlaisia tapoja, jotka eivät ollenkaan sopineet pyhimykselle ja julistajalle. Hän oli ihminen, joka ei ollenkaan olisi voinut edustaa neljättä, kreikkalaisen kauneuden ja täydellisyuden virtausta, vaan siihen kelpasi ainoastaan sellainen ihminen kuin Mrs. Annie Besant, jonka luonteessa ja maineessa ei ollut mitään tahraa, ja josta kukaan ei voinut sanoa mitään persoonallisesti halventavaa.

Mrs. Annie Besant oli ollut englantilaisen papin rouva, mutta sitten luopunut kristinuskosta ja murtautunut silloin tietysti kaiken säädyllyisyyden ja hyvän tavan kahleet. Kun hän sitten oli luopunut miehestään, hän alkoi tehdä työtä kirkkoa ja kristinuskoa vastaan, tuli materialistiksi ja sosialistiksi ja liittyi työtä tekemään niiden kanssa, jotka työskentelivät köyhien ja sorrettujen puolesta. Hän oli tietenkin joidenkin ihmisten, tuollaisten poroporvarien silmissä nainen, joka oli liian uhkarohkea, joka oli tullut aivan kelpaamattomaksi sivistyneeseen yhteiskuntaan. Mutta tietenkin kaikkien ajattelevien ja vapautuneitten, nykyajan sivistyksen tasalla olevien ihmisten mielestä hän oli nerokas nainen, joka uskalsi murtaa sellaiset kahleet, jotka estivät hänen henkensä kehitystä. Tämä eroaminen oli tietenkin aivan vähäpätöinen asia, joka ei millään tavoin heittänyt tahraa hänen maineeseensa ja hänen luonteeseensa, vaan päin vastoin näytti, että hän oli sielullisesti yläpuolella tavallisia keskitason ihmisiä. Nyt hän tuolla tavoin heitettyään päältään kahleet saavutti suuren kuuluisuuden sosialistina ja materialistina. Hän tuli todella koko kansansa rakastamaksi. Hän tuli niin kuuluisaksi ja ihmeelliseksi olennoiksi, että hän oli yksi niitä harvoja, joka saattoi yöllä tai päivällä liikkua Lontoon White Chapelin kortteleissa, joissa aina liikkuu murhaajia ja varkaita ja rosvoja ja joissa kaikenlaista ilkeyttä tehdään. Eikä kukaan tehnyt hänelle pahaa, sillä kaikki kurjat ja sorretut ihmiset pitivät häntä enkelinä, joka heille tahtoi hyvää ja joka heitä kaikkia rakasti. Kun hän sitten liittyi Teosofiseen Seuraan, niin me tiedämme, että hän antoi voimakkaan sysäyksen koko teosofiselle liikkeelle. Tällainen, persoonallisesti aina kunnioitettu, persoonallisesti aina mallikelpoinen, vieläpä ihailtava ja ihmeellinen nainen valittiin sitten ihmeellistä kreikkalaista kulttuuria edustamaan, jossa etsittiin kauneutta ja täydellisyyttä. Sillä hän oli kaunopuhuja. Koko hänen olentonsa uhkui kauneutta. Mrs. Besant oli ehkä kaikkien mielestä maailman kuuluisin puhuja. — Hänen puheensa oli todella niin tenhoava, että oli kuulija mitä mielipidettä tahansa, niin jos hän kuuli Mrs. Besantin puhuvan, silloin hän oli aina hänen kannallaan. Olikin tapana sanoa, että ihmiset, jotka kävivät Mrs. Besantin luennoilla, olivat silloin aina teosofeja, vaikka muuten eivät sitä olleetkaan.

Mrs. Besant oli persoonallisesti niin täydellinen olento, kuin me vain voimme ajatella meidän aikaamme. Hän oli kasvatettu kaikin puolin hyvin. Hänellä oli paljon tietoja. Hän oli tieteellisestikin erittäin sivistynyt. Hänellä oli laajat tiedot kaikilta aloilta. Hän oli myöskin taiteellisesti kehittänyt itseään. Hän oli siis todella sellainen olento, että me hyvin ymmärrämme, että hänen kauttaan ilmeni tuo neljäs kulttuuri.

Ja kun katselemme hänen toimintaansa ja hänen maailmankatsomustaan, niin huomaamme, kuinka hänen kauttansa tuli teosofiseen liikkeeseen aivan kuin uusi henki. Ennen häntä oli teosofisessa liikkeessä kaikki epämääräistä. Kaikki teosofiset opit olivat enemmän tai vähemmän haaveellisia, epämääräisesti hapuilevia. Madame Blavatskyltä oli aivan suunnaton määrä tietoja ja suunnaton määrä avaimia ja

suunnaton määrä viittauksia, joita hän heitteli ulos maailmaan. Mutta hän ei osannut niitä sillä tavoin järjestää ja koota, että ne olisivat muodostaneet yhtenäisen järjestelmän. Päin vastoin, hän ikäänkuin pelkäsi sellaista. Hän sanoi, ettei tämä ole mikään järjestelmä; tässä on vain muutamia viisauden murusia. Ja samalla tavoin toisetkin, jotka esittivät teosofisia oppeja, niin Olcott kuin Judge ja Hartmann ja muut sillä ajalla, he kaikki esittivät niitä enemmän tai vähemmän kuin spekulatiota, haaveen tai järjestyksen muodossa. Mutta kun Annie Besant tuli teosofiseen liikkeeseen, niin oli kuin kreikkalainen järjestävä käsi olisi heti tarttunut kaikkeen. Sillä nyt hän alkoi hioa kaikkia oppeja, tarkastella niitä ja antaa niille määrättyt muodot. Hän antoi sellaisen muodon teosofisille opetuksille, että ne aivan kuin itsestään muodostuivat jonkinlaiseksi filosofiseksi järjestelmäksi. Hänen kätensä kosketuksesta kaikki heti tulee selvemmin näkyväksi, mutta samalla kaikki myöskin tulee persoonallisemmaksi. Madame Blavatsky esim. pelkäsi puhua persoonallisesta Jumalasta. Hän karttoi sitä. Hän puhui aina persoonattomasta jumalasta ja mieluummin huomautti, kuinka järjetöntä on puhua persoonallisesta Jumalasta. Hän siten tahtoi kumota sen väärän käsityksen jumaluudesta, joka oli kristillisellä kirkolla. Mutta kun Annie Besant rupesi asiasta puhumaan, niin hän heti, samalla kun hän puhui tuosta suuresta persoonattomasta jumaluudesta, joka on kaiken takana, osasi puhua niistä toisista maailmankaikkeuden jumalista, jotka ovat persoonallisia. Eivätkä nuo asiat, joita hän esitti, tunnu yliluonnollisilta eikä epäteosofisilta, vaan ne soveltuvat aivan hyvin myöskin vanhaan katsantokantaan. Mrs. Besant tällä tavoin teki kaikki asiat vähitellen persoonallisiksi ja antoi kaikille selvän muodon. Se oli hänen työnsä ja tehtävänsä teosofisessa liikkeessä.

Kun sitten ajattelemme tuota käsitystä kreikkalaisessa kulttuurissa, että jumala asuu täydellisessä ihmisessä, niin me näemme tämän selvästi myöskin uudistuvan Annie Besantin teosofisessa maailmankatsomuksessa. Hän alkaa puhua myöskin ihmisen täydellisyydestä. Hän alkaa puhua siitä, ikäänkuin se olisi asia, joka on meitä lähellä. Kun H. P. Blavatsky puhui ihmisen täydellisyydestä, kun Olcott ja Judge ja Hartmann puhuivat ihmisen täydellisyydestä, niin se oli kuin erittäin kaukainen ja ihmeellinen asia, jonka me ihmiskuntana saavutamme monen tuhannen tai miljoonan vuoden kuluttua. Ja kun Madame Blavatsky alkoi puhua mestareista muistuttaen siten vanhoista risheistä, niin hänen ja niiden toisten kuvaukset heistä herättivät meissä ajatuksen, että he olivat ihmeellisiä, kaukaisia, saavuttamattomia olentoja, ja että me emme ollenkaan ymmärrä heidän menneisyyttään. Sanotaan, että he ovat olleet ihmisiä. Mutta kuka sen tietää? He ovat niin ihmeellisiä, saavuttamattomia olentoja. Kun Sinnett esitti Moorjan ja Kuthumin länsimaisille kansoille ensimmäisissä kirjoissaan *Esoteric Buddhism* ja *Occult World*, niin mestarit niissä aina esiintyivät ihmeellisinä olentoina. Tästä johtuen maailma luonnollisesti päätteli ja arvosteli, että he tietysti ovat Madame Blavatskyn keksimiä olentoja, ja että on aivan hullua ajatellakaan, että heitä saattaisi olla olemassa. Kun Annie Besant sitten alkaa opettaa, kun hänen vaikutuksensa tulee teosofiseen liikkeeseen, niin hän tekee kaikki hyvin läheiseksi; hän tuo kaikki meitä ihmisiä lähelle. Kun ennen jo mestarien opetuslapsetkin olivat olleet ihmeellisiä olentoja, Madame Blavatsky, eversti Olcott, Mr. Judge, niin että heillä oli kuin jokin merkillinen karma, niin päin vastoin Mrs. Besant opetti, että mestarit ovat täydellisiä olentoja, mutta että he ovat olleet ihmisiä ja aivan samanlaisia kuin jokainen meistä. Ja jokainen meistä on kutsuttu pyrkimään samaan mestari-ihanteeseen ja saavuttamaan tämän mestari-ihanteen. Jokaisen ihmisen tehtävä on pyrkiä tällä tavoin mestariutta kohti. Se on jokaisen ihmisen päämäärä. Mrs. Besant osasi tehdä nämä asiat niin läheiseksi ja likeiseksi. Minkä kautta? Sen kautta, että hän alkoi tarkasti puhua tiestä mestarien luo. Madame Blavatskyn aikana ja niiden muiden teosofisten opettajien kirjoituksissa ei koskaan yhtä selvästi kuin Mrs. Besantin kirjoituksissa ja hänen esityksissään puhuttu tiestä mestarien luo, vaan ymmärrettiin vain, että se on pitkä ja vaivalloinen tie ja että siinä tapahtuu jonkinlainen vihkimys. Tämän seikan sai aavistaa Madame Blavatskyn aikana. Hän selitti, että kaikki mestarit ovat vihityitä. Mestarit, vihityt, vanhemmat veljet, mahaatmat, ja kaikenlaisia tuollaisia nimityksiä käytettiin jokseenkin samaamerkitsevinä. Ei tehty tarkkaa eroa, mitä mikäkin merkitsi. Mrs. Besant alkoi aivan tarkasti kuvata sitä tietä, jota pitkin ihminen voi kulkea mestarin luo. Hän teki mestarin opetuslapsen sellaiseksi asteeksi, jonka kuka hyvänsä voi saavuttaa. „Me alamme vain pyrkiä, ja silloin ei voi sanoa, kuinka pian me saavutamme opetuslapsen aseman.”

Tällä tavoin Mrs. Besant antoi uutta vauhtia, aivan uuden sisällön koko teosofiselle maailmankatsomukselle. Kun me nyt ajattelemme noita teosofian alkuaikoja, ymmärrämme, että juuri tänä aikana erityisellä painolla ja tarkkuudella tuli myös punnituksi kysymys kirkon Kristuksesta. Sillä nythän tämä Annie Besantin virtaus nimenomaan puhui siitä, että Jumala on täydellisessä ihmisessä, ja että kaikki ihmiset voivat saavuttaa tämän täydellisyyden. Jeesus Kristus on vain yksi heistä. Jeesus Kristus ei ole, niinkuin kirkko opetti, yksi ja ainoa. Kreikkalainen kulttuuri kyllä otti vastaan kristinuskon sentähden, että se niin suurella voimalla ja ponnella julisti tuon sanoman: „Nyt on ollut maailmassa ainoa vapahtaja, ainoa täydellinen ihminen.” Mutta meidän teosofinen maailmankatsomuksemme näyttää, mikä on totuus jokaisen asian suhteen. Ja Mrs. Besantin eli neljännen virtauksen tehtäväksi tuli näyttää, että tämä Kristus-kysymys oli ratkaistava siten, että jokainen ihminen voi saavuttaa ja kerran saavuttaa saman Kristus-täydellisyyden. Jokainen ihminen tulee kerran Kristukseksi. Siis se Kristus, jonka kreikkalainen ja roomalainen maailma omisti, oli vain yksi monista. Ja ihmeellistä kyllä, meidän täytyy tunnustaa, että juuri sinä aikana, jolloin Mrs. Besant vaikutti, tulivat nämä asiat historiallisesti todistetuiksi. Eräs toinen teosofi, joka oli hyvin kuuluisa tiedemiehenä, Mr. George Mead Englannissa, otti tutkiakseen kristinuskon alkuaikoja. Niitä monet tutkivat, mutta hän teosofina otti aivan erikoisesti tutkiakseen ja tarkastellakseen, millä tavoin kristinuskko oli syntynyt. Ja hän tuli samoihin tuloksiin, joihin muutkin historioitsijat ovat tulleet ja jotka selvästi todistavat sen teosofisen väitteen, että jokaisessa ihmisessä on jumala, että jokaisen ihmisen tehtävä on tulla Kristukseksi ja että se Jeesus Kristus, joka sai panna alulle kristillisen virtauksen, on ollut vain yksi monista. Historiallinen tutkimus, merkillistä kyllä, tuli samaan tulokseen samaan aikaan kun Mrs. Besantilla oli suurin vaikutus Teosofisessa Seurassa. Tahdon mainita kaksi tosiseikkaa, jotka tämän väitöksen kumoamattomasti todistavat. Toinen on se, että kaikkia niitä opetuksia, joita kirkko esittää kristillisinä opetuksina, opetettiin jo ennen kristillistä aikaa. Kristillinen kirkko käyttää samoja opetuksia Jumalasta, maailmasta, ihmisestä, vapahtajasta, vapahtajan ristinkuolemasta, ylösnousemuksesta, helvetissä käynnistä j.n.e., kuin ennen opetettiin egyptiläis-helleeniläisessä maailmassa. Siitä meillä on todistuksena niin sanottu hermeettinen kirjallisuus, Hermes Trismegistuksen kirjoitukset. Tietysti me ymmärrämme, että kristityt teologit koettivat kahden ja puolen vuosisadan aikana aina renessanssista saakka, jolloin näitä kirjoituksia alettiin löytää, sanoa, että ne ovat kirjoitetut kristillisenä aikana, että ne ovat väärennyksiä ja petosta, jota on tehty kristinuskon alkuajoilla. Mutta nyt on historiallinen tutkimus juuri tämän teosofisen liikkeen neljännen virtauksen aikana todistanut, että tämä trismegistinen eli hermeettinen kirjallisuus on vanhempi kuin kristinuskko; eräs kirja esim. on kirjoitettu ainakin 250 vuotta ennen kristinuskkoa ja toinen, voidaan sanoa, 1000 vuotta ennen Kristusta. On siis todistettu aivan historiallisesti, että nämä samat opetukset, joita kristillinen kirkko on opettanut, muodollisestikin ovat olleet tunnettuja ennen kristinuskkoa. Tämä on erinomaisen painava asia, kun sitä ajattelee, sillä se merkitsee, että kristinuskko, kristillinen kirkko opinmuotojensa suhteen, ei ole saanut alkuaan Kristuksesta, sillä ne opit ovat satoja vuosia vanhemmat. Tämä on ensimmäinen todistus.

Toinen todistus on se, jonka on antanut juutalainen kirjailija Filo Judaeus, joka eli kristillisen ajanlaskumme alussa, – hän syntyi noin 20-30 vuotta ennen Kristusta ja kuoli v. 45 Kristuksen jälkeen. Hän kirjoitti kirjan viimeistään vuonna 22 (tämä tiedetään historiallisesti) meidän ajanlaskuamme, – siis ennen kuin Jeesus Kristus esiintyi maailmassa ja opetti, sillä Kristushan oli silloin vasta 22-vuotias, – kirjan essealaisista ja terapeuteista, sellaisista seurakunnista, joita oli Egyptissä ja Palestiinassa. Kaikki heidän tapansa olivat samat kuin kristittyjen myöhemmin, kaikki heidän rukouksensa, koko heidän maailmankatsomuksensa oli sama. Tietenkin kristityt papit ja teologit ovat selittäneet monia aikoja jälkeen päin, kun näitä kirjoituksia löydettiin – siitä ovat muuten kirkkoisätkin kirjoittaneet, sillä tähän oli tunnettu asia jo silloin – että he kuuluivat ensimmäiseen kristilliseen seurakuntaan. Mutta silloin he tietenkin aina ovat lykänneet vuosia eteenpäin. Nyt on historiallinen tutkimus osoittanut, että nämä „kristilliset” essealaiset seurakunnat olivat olemassa ennen kuin Jeesus Kristus oli vaikuttanut maailmassa. Siis se merkitsee, että kristilliset seurakunnat eivät saaneet alkuaan Jeesus Kristuksesta, vaan essealaisista. Tämä on merkille pantava, hyvin tärkeä seikka. Tämä todistaa aivan, että Kristuksen oppi, oppi siitä, että Jumala on ihmisessä, oppi siitä, että Jumala esiintyy täydellisessä ihmisessä, ei ole riippuvainen mistään yksityisestä persoonallisuudesta, ei ole riippuvainen Jeesus Kristuksesta, vaan se on oppi, jota aina on

opetettu, josta aina on tiedetty maailmassa. Tämä nyt tuli todistetuksi, merkittävä kyllä, juuri sinä aikana, jolloin teosofisen liikkeen neljännen kulttuurin virtaus oli kaikista voimakkain.

Ja jos ajattelemme meidän teosofista liikettämme, jos ajattelemme Mrs. Annie Besantia ja Mr. Leadbeateria, joka aina oli hänen auttajanaan, niin me voimme siinä aivan nähdä kehitystä persoonalliseen täydellisyyteen. Sillä aivan niinkuin on aina käsitettykin, että persoonallinen täydellisyys ei sisällä ainoastaan siveellistä täydellisyyttä, vaan myöskin erilaisia kykyjä ja voimia, niin me näemme, kuinka juuri Annie Besantin opetuksessa ja maailmankatsomuksessa ja vaikutuksesta herää ihmisessä salaisia, sisäisiä kykyjä. Yksi esimerkki siitä on meillä: Mr. Leadbeater, jonka selvänäkökyky on selvästi todistettu. Voimme tällä tavoin huomata, kuinka kaikki kyvyt ihmisen persoonallisuudessa kehittyvät tämän neljännen virtauksen johdosta. Samalla voimme huomata, — ja minusta se on merkille pantava ja ihmeellinen kohta — kuinka sen opetuksen yhteydessä, että teosofien elämäntehtävä on juuri siinä, että he pyrkivät adeptiutta kohti, tulee aivan kuin hyökylaineena yksityisille ihmisille sekin tieto, että he eivät osaa pyrkiä, että he eivät ainakaan osaa tulla täydellisiksi, eivät mihinkään päase. Jos me näemmekin Mrs. Besantin saavuttaneen suuren sekä siveellisen että mystillisen korkeuden, jos me näin näemmekin toisen henkilön, joka on ainakin salaisissa kyvyissä saavuttanut korkean kehityksen, niin useimmat teosofit tuntevat aivan selvästi sisässään, että he eivät voi mitään erityistä saavuttaa. Siten tuossa neljännessä kulttuurissa aivan kuin välttämättä myöskin teosofien sielussa kasvaa tuollainen kaipuu, ja kysymys, kuinka heidän elämänsä on oikein ratkaistava, kuinka myöskin heidän sielunsa on löytävä tasapainon. Sillä vaikka he ovat saaneetkin voimakkaan sysäyksen kehittämään itseään persoonallisesti, niin he huomaavat, että he eivät oikeastaan mitään voi sillä tavoin saavuttaa.

Ja ihmeellistä kyllä, juuri aivan kuin opetuksesi ilmenee silloin myöskin ulkonaisesti asioita, jotka tärisyttävät ihmisiä ja antavat heidän melkein ruveta epäilemään kehityksen mahdollisuutta ja inhimillisen täydellisyyden mahdollisuutta, niinkuin muutamia vuosia sitten kävi, kun Mr. Leadbeateria yhtäkkiä syytettiin vaivastalosta siveellisessä suhteessa.

Myönnettiin, että hän oli erinomaisen kehittynyt psyykkisten kykyjen puolesta, mutta siveellistä tasapainoa hän muka ei ollut saavuttanut. On aivan toinen kysymys sitten, olivatko asiat, niinkuin kerrottiin. Mutta on vain merkille pantava, että tuommoinen kysymys herää maailmassa, että ovatkohan nekään ihmiset, joista me olemme juuri luulleet, että he ovat saavuttaneet korkean kehityksen, ovatkohan heidän ihan kaikkiin puoliin täydelliset. Tämä aivan viittaa siihen, että ihmisten pyrkiminen persoonalliseen täydellisyyteen onkin vain eräs puoli, onkin vain yksi virtaus. Se on neljännessä kulttuurissa ja sitten meidän teosofisessa liikkeessämme ilmentynyt virtaus. Sekään ei ole vielä lopullinen.

On ihmeellinen tosiseikka, että niinkuin neljännessä kulttuurissa koko maailma oli täynnä kaihoa ja odotusta, niin myöskin tämän neljännen kulttuurin virtauksen johdosta ja siitä aiheutuneena on teosofisissa piireissä hyvin moniaalla Kristuksen odotusta, että Jumala, jumalallinen täydellisyys esiintyisi ihan fyysisesti nähtäväksi. Sillä neljäs kulttuuri pyrki tähän jumalalliseen täydellisyyteen ja kasvattamaan fyysisesti täydellisiä ihmisiä. Niin myös neljäs virtaus tässä teosofisessa liikkeessä vaikuttaa, että odotetaan ja kaivataan ulkonaisesti täydellisiä ihmisiä, täydellistä Kristus-olentoa fyysisen maailmaan.

Esitelmä pidetty 5. 1. 1913

Rosenkreutsiläinen virtaus ja viides kulttuuri

Ihmeellistä todella on katsella ihmiskunnan historian kulkua ja nähdä, mitenkä hengen elämän muodot aivankuin aallot nousevat ja laskevat, poistuvat ja palaavat jälleen. Huomautimme siitä, kuinka neljännen kulttuurin henkenä, sen sivistyksen punaisena lankana oli tuo täydellisen ihmisen kaipuu. Silloin opetettiin, että Jumala on kaikkialla, myös ihmisessä, ja että ihminen voi tulla täydelliseksi. Neljäs kulttuuri, kreikkalais-roomalainen sivistys oli siinä suhteessa merkillinen, että se kukaties selvemmin kuin mikään muu sivistys on ikävöinyt täydellistä ihmistä, mutta kuitenkin ei ole sitä saavuttanut, sillä persoonallista täydellisyyttä eivät yksilöt saavuta. Mutta pyrkimys oli heillä siihen. Ja me huomautimme myös edellisessä luennossa siitä, kuinka oli luonnollista, että uuden kulttuurin, tulevan viidennen kulttuurin uskonto, kristinusko, se uusi elämäkäsitelmä eli se uusi tapa, millä Jumala niin sanoaksemme paljasti itsensä ihmisille, voitti alaa ja voitti neljännen kulttuurin, sentähden että tämä uusi viides kulttuuri toi mukanaan sen täydellisen ihmisen, jota neljäs ikävöi. Se sanoi: „Meillä on täydellinen ihminen. Se on Jeesus Kristus, joka on ainoa täydellinen olento maan päällä. Tyytykää siihen, rauhoittukaa; te ette voi itse saavuttaa mitään täydellisyyttä, vaan Kristus yksin on täydellinen.”

Näissä luennoissa me tarkastamme kutakin sivistystä ja uskontoa ulkonaisesti, sillä me tarkastamme sitä henkeä, mikä vallitsee kussakin sivistyksessä. Kun siis eksoteerisesti tarkastamme sisäisiä asioita tässä viidennessä, kristillisessä sivistyksessä, tässä germaanilais-teutonilaisessa alarodussa, niin voimme siinä huomata aivan selvää piirteitä ja tunnusmerkkejä, niinkuin toisissakin sivistyksissä olemme huomanneet, ensinnäkin tuon keskusopin, että Kristus on ainoa täydellinen olento. — Siis Jumala oli taas vetäytynyt pois ihmismaailmasta. Jumala ei enää ollut ihmisessä samalla tavalla kuin neljännessä kulttuurissa. Hän oli nyt kyllä yleisesti kaikkialla, kuten sanotaan: Jumala on kaikkialla, — mutta kuitenkin Hän oli sillä tavalla poissa ihmismaailmasta, että hän oli tavallaan saavuttamaton — ihminen ei ainakaan ollut millään tavalla jumalallinen, eikä liioin luontokaan ollut suorastaan jumalallinen. On aivankuin koko henkinen elämä alkaisi taas kääntyä toiseen suuntaan, alkaisi kulkea uutta uraa. Me voisimme sanoa, että henkinen elämä kulttuureissa laskeutuu alas ja nousee taas muodostaen seitsemän kulttuurin aikana kuin kaaren, niin että neljäs kulttuuri on alimpana, viides on kolmannen tasolla, kuudes toisen tasolla ja seitsemäs ensimmäisen tasolla. Neljäs kulttuuri juuri oli kaikkein alimpana, Jumala oli tullut aivan ihmiseksi, ihmisen täydellisyydessä asui jumaluus. Nyt viidennessä kulttuurissa Jumala taas nousee samaan kohtaan, jossa Jumala oli kolmannessa kulttuurissa, jolloin puhuttiin hyvästä ja pahasta hengestä, Ormuzdista ja Ahrimanista ja sanottiin, että kaikessa on valo ja hyvä, ihana valta, kaikessa myös pimeys ja valhe. Nyt viidennessä kulttuurissa Jumala samalla tavalla nousee tuollaiseen näkymättömään henkimaailmaan, ja luonto ja ihmiskunta jää ulkopuolelle, jää jonkinlaisen pahan hengen valtaan, jää langenneeksi. Ihminen on luonnostaan paha, luonto on myös luonnostaan syntinen, ainoastaan Kristus, Jumalan poika henkimaailmassa on se ainoa täydellinen, jossa Isä Jumala täydellisesti asuu. Ihminen ei voi omalla voimallaan mitenkään pelastua tästä langenneesta, pimeästä, pahasta tilasta, missä hän on. Kristillisessä kulttuurissa on tehty tarkka ero tuon hyvän — joka on ainoastaan Jumala, niinkuin Raamatussakin sanotaan ja toiselta puolen langenneen, pahan luonnon ja ihmiskunnan välillä. Ihminen on pimeässä, valheessa ja pahassa, Kristus yksin on hyvässä. Siis jos ihminen on nostettava tästä pahasta, ei se enää tapahdu niinkuin

kolmannessa kulttuurissa siten, että sisäinen hyvä mieli eli vohumana ihmisessä voittaa paheen eli atamaanan, vaan siten, että hän nyt uskoo ja luottaa siihen ainoaan, joka on täydellinen, että hän luottaa siihen Kristukseen, joka yksin on pelastunut ja samalla pelastaja. Kristus ei ole ollutkaan missään pahassa koskaan; hän on kyllä aina ollut pahasta vapaa, mutta hän on kuitenkin tuntenut kaikkea sitä heikkoutta ja pahaa, mitä on ihmiskunnassakin ja hän on yksin pelastaja ja vapahtaja. Luottamalla häneen, uskomalla, ottamalla aivan kuin kiinni tuosta Kristuksesta, täydellisestä olennosta, ihminenkin voi pelastua, se merkitsee: nousta pois tuosta pimeydestä ja pahuudesta, missä hän on, tuosta langenneesta tilasta, jossa hän on. Ja kun ihmiskunta siten nousee, niin myös vähitellen nousee luonto, sillä kuten kristillisessä kulttuurissa sanotaan, luonto huokailee ja odottaa sitä aikaa, jolloin ihmiskunta pelastuu. Kun ihmiskunta nousee Kristuksen kautta Jumalan luo ja pelastuu, silloin vähitellen luonto seuraa mukana.

Tällainen maailmankatsomus on aivan läpikäyväenä piirteenä kristillisessä kulttuurissa. Se tietysti pelasti ihmisen tuosta suuresta pessimistisestä ikävästä, kun hän ikävöi täydellistä ihmistä eikä mistään sitä löytänyt, kun hän huomasi, että ei hän itse persoonallisena olentona voi tulla täydelliseksi, eikä hän ympärilläänkään kenessäkään huomannut täydellisyyttä, vaan jokainen tunnusti, että hän on heikko ja huono olento. Tämä uusi usko, uusi maailmankatsomus toi mukanaan rauhan ja tyydytyksen ihmisten mieleen, sillä nyt heidän katseensa sai kääntyä yhteen täydelliseen ihmiseen, ja siitä täydellisestä ilmoitettiin ja saarnattiin heille lisäksi suurella uskolla ja voimalla. Vaikkeivät he itse asiassa häntä fyysillisesti nähneet, niin he kuitenkin uskoivat, sillä kun ihmiskunta silloin neljännen kulttuurin lopulla oli suuressa hädässä, niin se kaipasi sitä täydellistä ihmistä ja otti helposti vastaan tuon uskon, jota suurella voimalla julistettiin: „tässä on se täydellinen”. Niin suuri on vastaanottavaisuus ihmisessä silloin, kun hän on ahdingossa.

Ja jos me tarkastamme vielä tätä meidän kristillistä kulttuuriamme, niin voimme huomata toisenkin tärkeän psykologisen piirteen, joka taas ei ole suorastaan edullinen, ei suorastaan kaunis piirre. Siinä on tietenkin kaunista mukana, mutta siinä on myös sen vastakohta, ja tuo vastakohta on enemmän näkyvissä. Kun näet sitten sen uskon kautta, että yksi ainoa on täydellinen, Kristus vain on täydellinen, hän vain on pelastus – kun sen kautta ihminen jäi tavallaan ulkopuolelle jumalallista täydellisyyttä ja Jumalaa, niin hän tuli kummalliseen asemaan. Yksilö tuli siihen asemaan, että hän voi olla joko tuota täydellistä Kristusta vastaan tai hänen puolellaan. Tuo yksi ainoa täydellinen omistaa totuuden, hän on Jumala. Minkä aseman nyt sinä otat, millä tavalla sinä suhtaudut tuohon ainoaan täydelliseen, oletko sinä hänen puolellaan vai häntä vastaan? Tällaista kysymystä ei koskaan ennen oltu tehty missään varhemmassa kulttuurissa, sillä niissä ihminen itse aina oli jossakin suhteessa totuuteen ja samassa suhteessa Jumalaan; Jumala saattoi hänessä ilmetä taikka olla ilmenemättä, niin että hänen välttämättä piti totella Jumalan tahtoa. Mutta tässä viidennessä kulttuurissa ei ole enää kysymys tällaisesta vapaudesta. Tässä on kysymys siitä, että yksi on täydellinen, hän voi minut pelastaa; asetunko siis hänen puolelleen häntä puolustamaan, asetunko Kristuksen puolustajaksi, hänen soturikseen, totuuden kannattajaksi, vai tulenko hänen vastustajakseen, hänen vihamiehekseen? Tällainen kysymys tuli ihmisten eteen viidennessä kulttuurissa. Sentähden voimme huomata, että ihmiset viidennessä kulttuurissa, sen jälkeen kun se tuli kristilliseksi, asettuivat tai luulivat asettuneensa Kristuksen puolelle. „Tuo yksi täydellinen olento puhuu Jumalan edessä meidän puolestamme; hän on siinä ja minä olen hänen puolellaan; minä tahdon tulla hänen luokseen, minä en tahdo olla häntä vastaan.” Ja koska kieltämättä kaikki ne, jotka eivät hänestä tiedä, eivät ole hänen puolellaan, koko se maailma, joka ei ole tämän viidennen kulttuurin suojeluksessa, joka ei ole tähän kristilliseen uskoon kuuluva, on ulkopuolella tätä pelastusta ja pelastajaa, on siis eittämättä pakanallinen maailma. Onhan tapana sanoakin: „yksin kristityt ovat totuuden, Jumalan puolella, yksin he siitä tietävät, ja siis heidän velvollisuutensa on levittää tätä tietoa ja uskoa, puolustaa pakanoita vastaan sitä pelastajaa, joka ihmiskunnalla on.” Tämä on aivan selvä, psykologinen seuraus, ja kaikesta tästä on johtunut kristillisessä kulttuurissa kaikki se, jota me kutsumme milloin milläkin nimellä, uskonkiihkoksi, suvaitsemattomuudeksi, lahkolaisuudeksi, uskonsodaksi, uskon levittämiseksi miekalla ja tulella ja verellä – kaikki se paha, mikä uskonnon alalla on olemassa viidennessä kulttuurissa, mitä on ollut ja on, ja jollaista ei ole ollut eikä ole muissa sivistyksissä. Kaikki se paha on johtunut tästä luonnollisesta psykologisesta syystä. Se vapauttaa

samalla ihmiset heidän omista ponnistuksistaan ja pyrkimyksistään. Hehän ovat pahoja, he eivät voi itse omilla ponnistuksillaan saavuttaa mitään jumalallista täydellisyyttä. Kristus yksin on se ainoa, mutta he ovat Kristuksen puolella. „Siis minä hakkaan vaikka pään poikki siltä, joka asettuu häntä vastaan, joka ei tahdo olla totuuden, Jumalan puolella; minä olen valmis lyömään häntä miekalla, minä teen mitä tahansa sen rakastetun totuuteni puolesta.” Tämä on aivan päivänselvä asia, ja me näemme sentähden, että viidennen kulttuurin tunnusmerkki on sellainen, jollaista ei ole ollut toisissa kulttuureissa, nimittäin ääretön suvaitsemattomuus ja ahdasmielisyys, uskonkiihko ja julmuus. Se on kehittynyt enemmän tässä viidennessä kulttuurissa, kuin missään muussa kulttuurissa.

Nyt huomatkamme, että minä en puhu Kristuksesta enkä hänen opeistaan. Minä en syytä häntä mistään. Se on aivan toinen kysymys, josta ehkä puhumme ensi kerralla, mutta minä puhun ainoastaan siitä kulttuurihengestä, joka on vallinnut tässä viidennessä alarodussa, sellaisena kuin sen meille historia on todistanut ja esittänyt; se henki on se, jota olen tässä kuvannut.

Me siis kysymme: „Millä tavalla Bhagavad Giitaan Minä, Jumala, salattu maailma eli Kristus, joksi sitä kristikunnassa on nimitetty, tahtoo tuoda itsensä ilmi tässä viidennessä kulttuurissa? Mitä se tahtoo tässä kulttuurissa itsestään sanoa?” Se tietysti tahtoo jotakin sanoa jokaisessa kulttuurissa sille minälle, joka syntyy silloin maailmaan, kun adharma on suuri. Neljännessä kulttuurissa se sanoi: „Minä olen täydellisessä ihmisessä; etsi Minua täydellisessä ihmisessä.” Mitä se tässä tahtoo sanoa? Tässä kulttuurissa se tahtoo sanoa: „Minä en asu inhimillisessä persoonallisuudessa; se ei voi tulla täydelliseksi ihmiseksi. Persoonallisuus ihanneolentona ei voi tulla täydelliseksi, Minä en asu siinä, Minä asun syvemmillä, Minä asun syvällä persoonallisuuden takana, siinä täydellisessä Kristuksessa, jonka sinä voit saavuttaa ainoastaan itsesi kieltämällä.” Me olemme ennen tämän sarjan alussa puhuneet siitä, kuinka se dharma, mikä annettiin viidennelle kulttuurille, oli: „Kiellä itsesi! Kun kiellät itsesi, kiellät oman persoonallisuutesi, silloin voit saavuttaa ihanteesi, silloin voit saavuttaa Jumalan. Et sitä saavuta sillä tavalla, että sinä asetat persoonallisuutesi itsesi ja Jumalan välille, asetat persoonallisuutesi eteesi ja sanot: 'sen pitää olla täydellinen'; sillä ihmisen persoonallisuus ei voi olla täydellinen persoonallisuus, joka on hänen ruumiillinen ilmennyksensä, hänen muotonsa, hänen ruumiillis-sielullinen ilmennysmuotonsa tässä fyysisessä maailmassa.” Se on: ihminen itse, karmansa sitoma ihminen ei voi persoonallisuutta muuttaa. Yksilöllinen ihminen ei voi muuttaa persoonallisuuttaan yhdessä ruumistuksessa. Hän voi kyllä muuttaa sitä hyvin pienessä määrässä, mutta jos hän asettaa päämääräkseen tehdä itsestensä täydellisen persoonallisuuden, silloin hän lankeaa neljännen kulttuurin erehdykseen; hän ei sitä saavuta; hänet täyttää ääretön ikävä ja kaiho, suuri pessimismi. Mutta ihmisen pitää asettaa eteensä itse täydellisyys, itse täydellinen ihminen eli Kristus, ja se on saavutettavissa siten, että ihminen kieltää itsensä. Tuollainen oli viidennen kulttuurin dharma: „Kiellä itsesi, aseta itsellesi jonkinlainen täydellisyyden ihanne, olkoon se taiteellinen, tieteellinen tai siveellinen, minkälainen tahansa, ja sen voit saavuttaa, kun kiellät oman persoonallisuutesi, himosi, itsekkyytesi.” Tämä on se sana, minkä viides kulttuuri tahtoo antaa maailmalle.

Nyt voimme kysyä: kun katselemme teosofisen liikkeen eri virtauksia, niin onko sitten tämän viidennen kulttuurin virtaus näkynyt meidän teosofisessa liikkeessämme? Onko Bhagavad Giitaan Minä, onko salattu maailma, onko Kristus teosofisessa liikkeessä löytänyt jonkun, joka voisi siinä tuoda esille tämän puolen, tämän viidennen kulttuurin dharman, koska kerran kaikkien vanhojen kulttuurien dharmojen täytyy uudestaan tunkeutua esille, jotta se varsinainen kuudes voisi syntyä? Silloin meidän täytyy sanoa, että epäilemättä on aivan selvästi ollut eräs henkilö meidän liikkeessämme, joka edustaa tätä viidettä virtausta: se oli tohtori Rudolf Steiner Saksassa. Tohtori Steiner edustaa tätä viidennen kulttuurin virtausta teosofisessa liikkeessä. Hän edustaa kristillistä virtausta, ja ne, jotka ovat tutustuneet hänen maailmankatsomukseensa ja hänen oppeihinsa, tietävät, että hänen teosofisessa maailmankatsomuksessaan on Kristus a ja o. Me huomasimme edellisessä esitelmässä, kun oli puhe neljännessä virtauksesta teosofisessa liikkeessä, jota Mrs. Besant aikaisemmalla ajallaan edusti, että siinä A. Besantin edustamassa teosofisessa maailmankatsomuksessa selvisi teosofeille, että heidän pitää pyrkiä täydellisyyteen ja selvisi koko se täydelli-

syyteen pyrkimisen tie. Se sai varmat muodot, niin että puhutaan erilaisista asteista tiellä, erilaisista vaatimuksista, puhdistuksen tiestä ja sen eri ominaisuuksista jne. Koko tuo pyrkimys täydellisyyteen tuli aivan selväksi. Samalla myös saatoimme huomata – siitä puhuttiin myös viime kerralla – kuinka sangen monelle teosofille tuli tuollainen tunne, tuollainen ajatus: „Mutta eihän tuo täydellisyyteen pyrkimys ole minua varten; en minä kykene sitä tietä kulkemaan; en minä osaa sitä seurata; en minä voi ruveta siihen. Missä minä siis olen? – Olenko minä pois suljettu, huonompi olento, joka en kelpaa ollenkaan pyrkimään mestariutta kohti? Vai missä minä olen?”

Silloin tulee nyt tämä viides virtaus teosofiseen liikkeeseen, steineriläinen eli ns. rosenkreutsiläinen maailmankatsomus, joka sanoo: „Ei teidän pidä teosofiassanne ajatella vain mystillistä Kristusta, ei vain ajatella, että mystillinen Kristus on syntyvä teissä, että Kristus on vain jokin epämääräinen prinsippi, ominaisuus, mikähän lieneekään, joka voi syntyä ihmiseen ja että ihmisen sydämessä, hänen sielussaan, syntyy Kristus, kun hän on ensin sielussaan puhdistunut. Ei teidän pidä ajatella vain, että teidän sisässänne on syntyvä Kristus, sillä se tapahtuma voikin olla sangen kaukana teistä. Kristuksen syntymää kutsutaan myös ensimmäiseksi vihkimykseksi, ja ensimmäinen vihkimys saavutetaan vasta sen jälkeen, kun ihminen on kulkenut puhdistuksen tien. Siis mystillinen Kristus syntyy ihmisessä verraten myöhään. Ja koska ainoastaan mystillinen Kristus syntyessään ihmisessä ikäänkuin lopullisesti pelastaa ihmisen pahasta, niin te vaellatte aivan kuin pimeydessä silloinkin, kun vain tuolla tavalla uskotte siihen mystilliseen Kristukseen, kun uskotte, että se on jotakin, jonka pitää teissä syntyä siten, että te puhdistatte itsenne ja sitten synnyttätte sen mystillisen Kristuksen, jolloin ikäänkuin koko totuus annetaan teille. Kristus ei ole ainoastaan tuollainen mystillinen salaisuus, vaan samalla kosmillinen salaisuus; se Kristus-tajunta, joka teissä voi syntyä mystillisenä, ei ole mikään olematon, joka teidän tulisi ihmisinä synnyttää, vaan se on olemassa; Kristus on jo olemassa. Kun hän teissä mystillisenä syntyy, silloin te kyllä tulette todellisella ja aivan läheisellä tavalla osallisiksi hänestä, mutta hän on nyt jo olemassa. Se täydellinen tajunta, se vapauden saavuttanut tajunta, jota me kutsumme Kristukseksi, on kosmillinen tajunta ja on jo olemassa täällä maailmassa; se vain odottaa, että me ottaisimme sen vastaan. Meidän ei tarvitse sitä olemattomuudesta synnyttää, vaan se odottaa, että ottaisimme sen vastaan sydämissämme.”

Tämä rosenkreutsiläinen eli steineriläinen maailmankatsomus on muistuttanut meille teosofeille teosofisessa liikkeessä sitä samaa, jota julistettiin viidennelle kulttuurille, vaikka se silloin sai hieman räikeän ja rajoitetun muodon: „Kristus on vain tuolla, hän yksin voi teidät pelastaa.” Sitä samaa Kristusta on nyt taas julistettu, mutta siinä muodossa, että se kosmillinen tajunta eli maailman pelastus, vapautus, on jo olemassa tuolla näkymättömässä maailmassa, vaikka se on äärettömän lähellä meitä, ja sen koko päämäärä, sen tarkoitus, sen pyrkimys on syntyä eläväksi ihmisessäkin.

Viides kulttuuri unohti, että Kristuksen piti tulla eläväksi ihmisessä, vaikka Paavali puhuu siitä aivan selvästi ja vaikka kristikunnassakin on sitä silloin tällöin opetettu, siitä puhuttu ja sitä toteutettu, – suuri kristillinen maailma unohti sen kuitenkin eksoteerisesti ja piti vain kiinni niin sanoaksemme kosmisesta, tai ehkä paremmin voisi sanoa extra kosmisesta salaisuudesta, tuosta täydellisestä Kristuksesta, mutta ei omaksunut häntä sydämessään.

Tätä nyt taas steineriläinen eli rosenkreutsiläinen teosofinen maailmankatsomus muistuttaa teosofeille: Kristus kosmillisena totuutena ja mystillinen Kristus siitä johtuvana luonnollisena seurauksena, kun ihminen ottaa Kosmillisen Kristuksen vastaan. Kun ihminen ottaa vastaan Kristuksen, so. tuon tajunnan, silloin hän tulee osalliseksi mystillisestä Kristuksesta ja mystillinen Kristus vähitellen syntyy hänessä oikein sisäisesti, ja se vie hänet vihkimykseen. Tämä on se suuri totuus, jota on julistettu viidennelle kulttuurille ja josta Steiner muistuttaa meitä teosofisessa liikkeessä.

Nyt on meille silloin tuo kohta hyvin tärkeä: omaksuvatko ne, jotka joutuvat tähän viidenteen virtaukseen teosofisessa liikkeessä ainoastaan tämän puhtaan totuuden, vai omaksuvatko he myöskin vastakkaisia tunnusmerkkejä, jotka ovat sitä seuranneet viidennessä kulttuurissa, jaksamatta nousta niiden yläpuolelle.

Nyt meidän täytyy kysyä: tulevatko ne, jotka omaksuvat tämän viidennen virtauksen, takertumaan noihin sivuseikkoihin, noihin luonnollisiin ominaisuuksiin, jotka seuraavat mukana, kun tässä virtauksessa on viidennen kulttuurin mahtava henki? Puhuttiin jo äsken, kuinka ne ominaisuudet, jotka ovat seuranneet tätä viidettä kulttuuria ja viidettä maailmankatsomusta, ovat uskonkiihko, ahdasmielisyys, suvaitsemattomuus, epäveljellisyys, uskonsodat, viha ja lahkolaisuudet. Tulevatko ne, jotka erityisesti omaksuvat tämän viidennen virtauksen teosofisessa liikkeessä, takertumaan niihin ominaisuuksiin, jotka ovat viidennen kulttuurin seurauksia, tuleeeko heissä näkymään uskonkiihkoa, epäveljeyttä jne. Ja minun täytyy tunnustaa – sillä tässä me objektiivisesti tutkimme kaikkia ilmiöitä, – että jonkin verran voimme nähdä samaa alkukristillistä uskonkiihkoa myöskin tässä rosenkreutsiläisessä teosofiassa. Vaikken minä tällä tahtoisikaan ketään moittia, niin minusta vain tuntuu – enkä tunne millään epämääräisellä tavalla, vaan tunnen sen johdosta, mitä olen huomannut ja havainnut, – että hyvin lähellä rosenkreutsiläistä henkeä on tunne, että *me yksin olemme oikeassa*. Se on kristillisen kulttuurin seuraus, ja se on hirveä, sillä niinhän, kuinka sanoisin, eksyneet kristityt aina ajattelevat: „me olemme oikeassa kaikissa asioissa; me olemme oikeassa pakanoihin verraten; me olemme kaiken yläpuolella; me olemme suurimmat ennätykset saavuttaneet ja meidän uskontomme on kaikista paras jne.” Näin me jokainen kohdaltamme ajattelemme: *me olemme oikeassa*. Niin kovin ivallista kuin se onkin, niin on totta, että kristillisen kulttuurin eräänä tunnusmerkkinä on epäveljellinen henki: „Minä olen oikeassa; sinä olet väärässä, veliseni.”

Ja nyt minun täytyy sanoa, että minusta tuntuu kuin rosenkreutsiläisessä teosofiassa olisi tuo ajatus: „minä olen oikeassa”. Inhimillistä puhetta olisi: „Minä nyt vain kerron, mitä näen ja mitä olen huomannut ja havainnut, mutta en minä sano, että minulla olisi lopullinen totuus.” Nyt kuitenkin teosofinen henki ja ainoa totuus maailmassa – sen me tiedämme – on, ettei kukaan ole oikeassa. Se on ainoa ehdoton totuus maailmassa: ei kukaan, ei pääenkeli, ei mestari, ei jumala, ei kukaan ole ehdottoman oikeassa. Sillä ehdoton totuus on ehdottomassa, itse jumaluudessa, kaikki muut ovat rajoitettuja. Se on aina ehdoton totuus, että kellään ei ole koko totuutta, ja se on myöskin teosofian henki. Ei teosofian henki ole se, että luullaan: „Minä olen ehdottomasti oikeassa”. Tai jos minulla on joku opettaja: „Hän on ehdottomasti oikeassa; hän tietää koko totuuden”. Tämä on epäteosofinen henki. Teosofian henki on se, että me pyrimme tietoon, että kaikki ovat veljiä, kaikki ihmiset ja mestarit, kaikki enkelit ja jumalat, kaikki eläimet ja kasvitkin, että me olemme kaikki matkalla kohti ääretöntä totuutta, itse Jumalaa kohti, että kukaan meistä *ei ole Jumalan ainoa edustaja*. Ei kukaan muu ole hyvä kuin yksin Jumala, niinkuin Jeesus Kristus sanoo. Jumala yksin on täydellinen, Jumala yksin on kaikki kaikessa, kaikki muut ovat ainoastaan matkalla. Ja sentähden tuo kristillisen kulttuurin huomattava pürre, tuo luulottelu, että me itse olemme ehdottoman oikeassa, on sen kulttuurin heikoin kohta. Se samalla antaa voimaa, mutta tietysti itsekästä voimaa. Itsekäs ihminen on aina itsepäinen ja aina hän luulee, että hän ainoastaan on oikeassa, mutta tämä ei ole mitään ikuista.

Nyt minä siis katselen ja odotan, että rosenkreutsiläiset voittaisivat itsensä siinä suhteessa, että he tunnustaisivat, etteivät hekään ole mitään muuta kuin tavallisia ihmisiä; olivatpa he kehittyneitä tai kehittymättömiä, se on vähäpätöinen asia, sillä kaikki ovat ihmisiä. Ja kun näin puhun, niin en tietenkään ollenkaan puhu rosenkreutsiläisten etevimmästä edustajasta, nimittäin t:ri Steineristä; sillä samoin kuin voi sanoa, että Annie Besant ja eversti Olcott ja Leadbeater sekä Judge ja Hartmann ja muut ovat omassa sisässään, esoteerisesti, aina olleet sen eksoteerisen tehtävänsä yläpuolella, joka heillä on ollut maailmassa, samalla tavalla tietysti – ja minä olen varma siitä – t:ri Steiner itse esoteerisesti, esoteerisessa itsessään, on yläpuolella oman tehtävänsä, on yläpuolella sitä eksoteerista tehtävää, mikä hänellä on edustaessaan viidettä kulttuuria. Kysymys on sentähden enemmän juuri suunnasta, käsityksestä ja siitä maailmankatsomuksesta. Voiko se maailmankatsomus päästä voitolle. Muuten meidän tulisi puhuessamme tästä viidennestä virtauksesta aivan lyhyesti kosketella historiallista kristuskysymystä. Mutta tällä kerralla lyhyesti koskettelisin kysymystä historiallisesta Kristuksesta, koska me tiedämme, että neljäs kulttuuri, edustajanaan Annie Besant, opetti meille, että historiallinen Kristus eli 105 v. e. Kr., ja Steiner sen sijaan viidennen kulttuurin edustajana opetti, että hän eli meidän ajanlaskumme alussa, siis syntyi vuonna 1 meidän ajanlaskuamme, niinkuin kirkko aina on uskonut. Voimme tämän johdosta kysyä: „Kuka on oikeassa?” Tämähän tietysti on historiallinen

tosiasia, ei mikään mystillinen asia. Kysymys, onko joku ihminen elänyt silloin ja silloin, ei ole mystillinen, vaan se on aivan historiallinen kysymys, sentähden että me voimme aivan historiallisesti kysyä, milloin eli se Kristus, josta Uusi Testamentti puhuu. Elikö hän meidän ajanlaskumme alussa, vai elikö hän 105 vuotta aikaisemmin. Ja silloin meidän täytyy tunnustaa, että historiallinen Kristus eli se Kristus, josta U. T. puhuu, eli ja vaikutti meidän ajanlaskumme alussa. Mutta ei Mrs. Besant eikä ne, jotka uskovat, että hän eli 105 vuotta e. Kr., ole väärässä, sillä silloin eli myöskin eräs Jeesus. On ollut olemassa kaksi Jeesusta, toinen, joka eli meidän ajanlaskumme alussa, Jehoshua ben Josef, Jeesus Joosefin poika, ja toinen, joka eli 105 vuotta e. Kr., Jeesus ben Pandira. Se Jeesus, joka eli 105 v. e. Kr., oli erinomaisen korkea olento, se, jota Mrs. Besant kutsuu Boodhisattvaksi, eli Mestarien Mestariksi, jota hän myös kutsuu Kristukseksi. Minusta hän erehtyy vain tuossa pienessä sanassa, että hän kutsuu sitä olentoa myös Kristukseksi ja sillä ikäänkuin viittaa siihen, että Uusi Testamentti puhuisi Pandirasta. Uusi Testamentti ei puhu tästä Jeesuksesta, joka eli 105 v. e. Kr. Hänessä vaikutti Boodhisattva eli korkea, Mestarien Mestari, Jeesus ben Perachjan eli Pandira. Tämä Jeesus syntyi myöhemmin Apollonios Tyanalaisena; mutta meidän ajanlaskumme alussa eli toinen Jeesus, Jeesus ben Josef, ja hänestä evankeliumit puhuvat sillä tavalla, että ne toistavat hänen lausuntojaan. Evankeliumit eivät ole mitään historiallisia esityksiä hänen elämästään, eivät ole historiallisesti luotettavia, ne ovat myöhemmin kirjoitettuja, ja niissä ei ole historiallista pohjaa. Mutta se, mikä niissä on totta, ovat tämän Jeesus ben Josefin puheet. Ne ovat todella tämän Jeesuksen puheita, joka eli meidän ajanlaskumme alussa. Hänestä siis evankeliumit puhuvat; häntä ne kutsuvat Kristukseksi. Ja meillä on täten olemassa kaksi Jeesusta; toisesta puhuu Besant, toisesta t:ri Steiner. Kyllä he tietävät molemmista. Besant ja Leadbeater tietävät hyvin tästä Jeesus Joosefin pojasta, jota kutsutaan Kristukseksi ja joka eli meidän ajanlaskumme alussa, mutta heidän mielestään hänen tehtävänsä, hänen vaikutuksensa ja hänen persoonallisuutensa ei ollut niin korkea kuin sen Boodhisattvan, joka ilmestyi maan päälle 105 vuotta varhemmin. T:ri Steinerin mielestä tämä Jeesus Joosefin poika, josta Uusi Testamentti puhuu, on korkeampi, sentähden että hän on lausunut ne sanat, jotka kaikuvat viidennessä kulttuurissa. Ja hänen henkensä on salaisesti vaikuttamassa tässä viidennessä kulttuurissa, vaikei se vielä olekaan päässyt ilmi.

Täten molemmat eli kaikki nämä salatieteilijät jossain mielessä ovat oikeassa. Ja kun esim. Mrs. Besant ja Mr. Leadbeater sanovat, että Kristus tulee takaisin maailmaan, ja t:ri Steiner sanoo, että Kristus ei tule takaisin maailmaan, niin tässäkin on vain näennäinen ristiriita, sillä Mrs. Besant sanoessaan „Kristus” tarkoittaa Boodhisattvaa, — ja hän sanookin ne nimet vieretysten; — hän tarkoittaa, että Boodhisattva tulee takaisin maailmaan. Mutta kun t:ri Steiner sanoo, että Kristus ei tule takaisin maailmaan, tarkoittaa hän sitä olentoa, jonka tunnemme Jeesus Joosefin poikana; ja t:ri Steiner sanoo, että se tajunta eli Kristusolento oli sen ainoan kerran ruumistuneena tässä Joosefin pojassa eikä koskaan ennen eikä koskaan myöhemmin. Näin sanoo t:ri Steiner, mutta minun täytyy tässä sanoa aivan ohimennen, että minulla itselläni on aivan toinen mielipide, enkä tahdo sitä salata, vaan sanon, että se tajunta, joka ilmeni Jeesus Joosefin pojan kautta, Kristus-tajunta eli Logoksen tajunta, se kyllä ei tule ruumistumaan, eikä se koskaan ole ruumistunutkaan. Sillä se, joka puhui Jeesus Joosefin pojan kautta, on jumalallinen tajunta, joka puhuu ja ilmenee kaikkien suurten kautta. Siitä on erityisesti puhuttu kristillisen kulttuurin yhteydessä, sentähden että se jumalallinen tajunta eli Logos Jeesus Kristuksessa paljasti aivan uuden olemuspuolen itsestään. Sentähden on kristillisessä kulttuurissa uskonnollisissa piireissä puhuttu Logoksesta, tajunnasta, joka puhui Jeesus Kristuksen kautta, enemmän kuin on puhuttu Jeesuksen persoonallisuudesta. Ja se Logoksen tajunta eli Kristus-tajunta, jota tahdomme kutsua Kristukseksi kristillisellä kielellä, ei koskaan ruumistu mihinkään, sillä se on kaikissa ihmisissä, mutta se puhuu sen ihmisen kautta, joka on saavuttanut sellaisen täydellisyyden asteen hengessään niin kuin ennen kaikkea Jeesus Kristus, kuin myös Buddha, Zoroaster, Krishna, keitä tahansa me historiasta löydämme tällaisia suuria olentoja, — niiden kautta on aina Logoksen tajunta puhunut. Jos me astumme sellaisen suuren olennon eteen, Jeesus Kristuksen, Buddhan eteen, tai jonkun muun, ja kuulemme hänen puhuvan, silloin me kuulemme, että se ei ole hänen persoonallisuutensa, joka puhuu, vaan se Kosmillisen Kristuksen tajunta hänessä, joka puhuu hänen kauttansa, joka on Jumala, jumalallinen tajunta. Hän voi niin antaa itsensä jumalallisen tajunnan palvelijaksi, välittäjäksi, että maailmojen järki puhuu hänen kauttansa. Ja kun kuulemme sellaisen olennon puhuvan, silloin meidän

oma sielumme riemastuu ja polvistuu ja ottaa vastaan sen sanoman totuutena, koska tuntuu niin kuin hän puhuisi meidän omassa sielussamme ja sydämessämme, sillä se on se suuri tajunta, se jumalallinen tajunta, joka puhuu ja on meidän kaikkien takana ja meissä. Se tajunta puhuu kaikkien suurten kautta, ja siitä on erikoisesti puhuttu kristillisessä kulttuurissa; tässä on mainittu, että se on Logos, joka vaikutti Kristuksessa. Sitten on sanottu, että se Logos on Jeesus Kristus, mutta Jumala siinä on vain Logos, joka puhui Jeesus Kristuksen kautta samalla tavalla kuin hän puhui muissakin, mutta Jeesus Kristuksen kautta hän paljasti aivan uuden puolen olemuksestaan. Mutta hän ei koskaan ole ollut mihinkään ihmiseen ruumistunut eikä tule ruumistumaan. Siis siinä suhteessa t:ri Steiner oli oikeassa. Se Logos, jota hän kutsui Kristukseksi, ei tule ruumistumaan, eikä olekaan ennen kokonaan ruumistunut. Annie Besant myös on aivan oikeassa siinä, että Boodhisattva, mestarien korkea mestari, taas joskus tulee esiintymään maan päällä.

Esitelmä pidetty 12. 1. 1913

Tulevat kulttuurit

Muistutan vielä kerran mieleenne Bhagavad Giitaan sanat, jotka toistettiin alussa: „Aina kun dharma ihmiskunnassa lakastuu ja adharma saa ylivallan, synnyn Minä aika ajoin suojellakseni hyviä, hävittääkseni pahoja ja lujasti palauttaakseni oikeuden (dharman).”

Me olemme näissä luennoissa nähneet, kuinka tämä Bhagavad Giitaan Minä on esiintynyt aina suuren aallon eli kulttuurin alussa ja antanut uuden dharman samalla kun se on muistuttanut siitä, että alkuperäinen dharma on olemassa. Me olemme nähneet, kuinka tämä Bhagavad Giitaan Minä on askel askelelta ilmoittanut enemmän itsestään. Ensimmäisessä alarodussa se puhui rishien kautta, ja esiintyi risheinä. Toisessa kulttuurissa se puhui, kuten muistamme, luonnon, elämän järkähtämättömissä laeissa ja niiden vihittyjen kuninkaitten ja pappien kautta, jotka edustivat rishejä. Sitten näimme, kuinka kolmannessa kulttuurissa tämä Minä puhui ihmisille koko elämässä ja luonnossa, kaikessa siinä, mikä on valoa, totta, ja sitten näimme neljännessä kulttuurissa, jolloin kaari laskeutuessaan alas oli tullut keskikohtaansa, että tuo Minä puhui jokaisen ihmisen täydellisyydessä, niin että ihmisyksilössä heräsi kaipuu tähän täydellisyyteen. Sitten kaaren alkaessa nousta tämä Minä, joka nyt sai nimen Kristus, muistutti ihmisille, että se on olento, joka on olemassa näkymättömässä maailmassa, että se on Logos, josta puhutaan pyhissä kirjoissa. Me muistamme nyt Bhagavad Giitaan toisen jakeen sanat: „Vaikka minä olen syntymätön, häviämätön Itse ja olen kaikkien olentojen Herra, leväten luontoni yllä, joka on omani, synnyn kuitenkin oman voimani, Maajaan kautta.” Näin on siinä Bhagavad Giitaan jakeessa ilmoitettu. Bhagavad Giitaassa, joka kuuluu ensimmäisen kulttuurin uskonnolliseen kirjallisuuteen, on ilmoitettu juuri se Minä, jonka olemme nähneet tulevan yhä selvemmäksi kulttuurista toiseen siirryttäessä. Se Minä, joka puhuu Bhagavad Giitaassa ja jota tässä viidennessä kulttuurissa kutsuin Kristukseksi, on yhä selvemmin puhunut ihmisille, on tullut yhä lähemmäksi ihmiskuntaa. Ja me voimme ymmärtää, että sen Minän esiintyminen ei millään tavalla ole lakannut tai loppunut eikä saavuttanut huippukohtaa, vaikkakin eri kulttuureissa lausuttaisiin: „Nyt on Jumala ilmoittanut itsestään niin paljon, kuin hän voi ja aikoo”; vaikka erityisesti tässä kristillisessä kulttuurissa olisi ajateltu: „Kristus, se Jumala, joka ilmestyi Jeesus Kristuksen kautta, oli ainoa ja korkein ilmaus.” Vaikkakin näin lausuttaisiin, niin me ymmärrämme, että se on erehdystä, sillä Jumalan itsensä ilmoittaminen jatkuu, ja Jumala tulee vain yhä lähemmäksi ihmisiä, Jumala tekee itsensä yhä enemmän tunnetuksi. Sentähden kuudennessa kulttuurissa tämä Bhagavad Giitaan Minä, Logos, Kristus, tulee tekemään itsensä vielä tunnetummaksi ihmisille. Nojaten tuohon analogian lakiin, jonka mukaan toinen kulttuuri suhtautui kuudenteen ja seitsemäs ensimmäiseen, me voimme ymmärtää, millä tavalla Minä tulee ilmoittamaan itsensä kuudennessa kulttuurissa. Me voimme ymmärtää, millä tavalla se tulee perustamaan uuden dharman ihmiskunnalle ja muistuttamaan alkuperäisestä vanhasta dharmasta. Me voimme sen ymmärtää, koska me muuten tiedämme, että juuri nyt, näihin aikoihin, olemme näkemässä tämän kuudennen kulttuurin alkamisen, olemme nyt sellaisessa ylimenoajassa, jolloin vanha aikakausi loppuu ja uusi alkaa. Vanha alkaa vähitellen hävitä, se on saanut jo kaiken ja alkaa nyt poistua ja kadottaa valtaansa ja uusi alkaa voittaa. Elämme sellaisessa ajassa, ja erityisestihän on sanottu, että teosofinen liike valmistaa tätä kuudetta kulttuuria, joka myöhemmin tulee koskemaan koko maapalloa eli koko sivistynyttä maailmaa, mutta joka saa alkunsa Pohjois-Amerikasta. Minä en puhu nyt kuudennessa juurirodusta, vaan kuudennessa kulttuurista. Ja kun me ajattelemme näitä kaikkia edellisiä kulttuureja ja sitten erityisesti katselemme toista kulttuuria ja esim. teosofisen liikkeen toista virtausta, niin me voimme saada jokseenkin selvän kuvan siitä, mikä tulee olemaan henkisenä tunnusmerkkinä kuudennessa sivistyksessä, mikä dharma sillä tulee olemaan.

Tietenkään ei sivistys koskaan täydellisesti saavuta, mitä siinä on tarkoitettu. Päinvastoin näemme, että dharma vähitellen muuttuu adharmaksi ja uuden kulttuurin täytyy taas syntyä, mutta kuitenkin on joka sivistyksessä määrätty sen henkinen leima, tunnusmerkki, joka erottaa sen toisista. Ja kun tätä kuudetta kulttuuria ajattelemme, niin voimme kyllä selvästi nyt jo nähdä siinä kaksi pääpiirrettä. Toinen on se, että Logos eli Jumala eli Kristus, eli Minä Bhagavad Giitaan mukaan, salainen maailma, joka on näkymättömissä, tulee sanomaan itsestään: „Minä olen rakkaus ja rauha. Rauha ja rakkaus on elämän laki.” Toisessa kulttuurissa se viittasi elämän järkähtämättömiin lakeihin, ja silloin Jumala ilmoitti itsensä niissä laeissa.

Kuudennessa kulttuurissa se tulee taas sanomaan jotakin elämän laeista, ja tarkemmin niitä määrittelemään, sanomaan elämän perustuslakia rauhaksi ja rakkaudeksi. Me näemme nyt jo maailmassa oireita siihen; meillä on yleinen mielipide jo vaikuttamassa rauhan puolesta; sotalaitos on kohonnut niin julmuuden huippuun, että ihmisten mielet jo ovat kuohuksissa. Hallitukset ja hallitusmiehet pelkäävät ja kammoavat sotaa, vaikka he eivät enää itse ole käyneet sodassa, vaan istuneet kotona ja määränneet, mitenkä muiden pitää murhata ja kuolla. He ovat alkaneet jo pelätä sodan kauhuja, niin että valtiomiehemme ylipäänsä välttävät sotaa. Yleinen mielipide on jo kallistunut siihen suuntaan, ja me voimme ymmärtää, että tämä johtuu siitä, että valmistetaan uutta eksoteerista maailmankatsomusta, jolloin Jumala selvästi tulee sanomaan: „Minä olen juuri rauhassa. Te ette ole ollenkaan minun palvelijoitani, jos käytte sotia.” Tässä viidennessä kulttuurissa, sekä kristinuskossa että islamin uskonnossa, uskotaan yleisesti eksoteerisesti, että Jumala katselee erittäin suopealla silmällä sotatanterella kaatuvia urhoja, että he ovat Jumalan lempipoikia. Niin on luultu meidän sivistyksessämme, ja veritekoja, sotia ja riitoja on pidetty Jumalalle otollisena asiana. – Tulevassa kulttuurissa tulee Jumala aivan ulkonaisesti, eksoteerisesti puhumaan ihmisille, että jos he tahtovat häntä palvella, silloin he eivät saa käydä sotaa, silloin heidän täytyy noudattaa rauhaa. Mutta vielä nyt, vaikka ihminen on kristitty, hän ymmärtää sillä kaikenlaisia asioita, mutta muun muassa, että hänen pitää kuuliaisesti mennä sotaan ja taistella uskonsa puolesta. Kuudennessa kulttuurissa tulee olemaan toisin. Silloin ihmiset ulkonaisestikin ymmärtävät, että se noudattaa uskontoa eli kulttuuria, joka harrastaa rauhaa eikä käy sotaa. Tällainen tunnusmerkki tulee olemaan kuudennessa kulttuurissa, ja toinen yhtä selvä piirre on huomattavana. Siinä tulee myös Jumala eli Kristus eli „Minä” puhumaan ihmisille: „Kun te kasvatte rauhassa ja rakkaudessa, niin tietonne ja näkemyksenne ja intuitionne kasvaa, ja te tulette näkemään näkyjä.”

Erittäin mielenkiintoinen ja kuudetta sivistystä kuvaava piirre tulee olemaan näkyjen näkeminen ja kaikenlaisten yliaistillisten tietojen saaminen. Me näemme tästäkin jo oireita meidän aikamme. Missä ne näkyvät? Kaikkiällä psyykkillisessä tutkimuksessa, mutta vielä paremmin niissä ilmiöissä, jotka sen tutkimuksen ovat aiheuttaneet ja joista etenkin on tehty propagandaa spiritistisessä liikkeessä. Spiritistinen liike on myös selvä viittaus kuudenteen kulttuuriin, selvä ennustus ja oire kuudennesta kulttuurista, sillä spiritistinen liike juuri harjoittaa näiden näkyjen näkemistä. Se etsii, mutta vaikkei niitä etsisikään, niitä ilmenee kuitenkin maailmassa. Olen täällä Suomessakin tehnyt sen kokemuksen, että yhä useampi ihminen alkaa tulla hieman mediumistiseksi. Sen ei tarvitse olla suorastaan mediumismia, en tiedä, minkä sanan keksisin, se on jonkinlaista selvänäköisyyttä ilman että se on johtunut mediumistisista kokemuksista. Yhä useampi ihminen alkaa kokea tällaisia näkyjä ja henkivaikutuksia. Nämä ilmiöt tulevat yhä tavallisemmiksi Suomessa. Minulle tulee esim. joka kuukausi useita kirjeitä, joissa kysytään neuvoja tämänlaatuisissa asioissa: nähdään näkyjä ja tehdään erilaisia yliaistillisia kokemuksia. Ja tiedän, että asianlaita on sama muissa maailman paikoissa. On ikäänkuin toteutuisi se raamatun sana, että „vanhukset alkavat nähdä näkyjä ja lapset profetoivat, näkevät unia”. Sillä tavalla nykyään yhä useampi yksilö joutuu tekemisiin tuon yliaistillisen maailman kanssa. Tämä viittaa siihen, että kuvaavana piirteenä kuudennen alarodun sivistyksessä tulee olemaan tällainen mediumismi ja jonkinlainen selvänäkö, ei vielä mitään korkealaatuista, sellaista kuin se tulee olemaan kuudennessa juurirodussa, mutta alkaa olla oireita siihen, sillä koko tämä psyykkinen ala on niin rikas ja monimutkainen, että siitä riittää sekä kuudennelle kulttuurille alkuoireita, jotka nekin jo ovat mielenkiintoisia, että sitten kuudennelle juurirodulle. – Ja kun me sitten kysymme, näemmekö, että kuudes kulttuuri, kuudes henkinen virtaus on jollakin tavalla edustettuna tässä teosofisessa liikkeessä, silloin minä vastaan: „Koko teosofinen liikehän tavallaan on kuudennen kulttuurin valmistamista,

ja siis kaikki sen johtajat ja kaikki teosofit, jotka siihen maailmankatsomukseen ottavat osaa ja tavalla tai toisella elävät teosofiaa, elävät nyt jo sitä kuudetta virtausta; mutta voihan tietysti erityisesti muutamissa henkilöissä huomata tämän edustuksen tunnusmerkkejä, ja voimme myös ajatella, että sellainen edustaja, joka aivan täydellisesti edustaa kuudetta virtausta, vielä voi tulla.” Kun ajattelemme nykyisiä tunnetuimpia teosofejia ja sitten kysymme itseltämme, kukahan heistä parhaiten edustaa rauhan ja rakkauden ajatusta ja sitä veljesrakkautta, joka tässä meidän Teosofisessa Seurassamme on erityisesti puettu suvaitsevaisuuden muotoon, silloin meidän täytyy sanoa, että se ihminen, joka nyt on Teosofisen Seuran päänä, presidentti Annie Besant myöhempänä aikanaan on ottanut tämän ajatuksen, tämän suvaitsevaisuuden, rauhan aatteen aivan ojennusnuorakseen toiminnassaan. Me olemme aivan myös voineet huomata, kuinka hän esiintyessään teosofisissa kysymyksissä aina huomauttaa suvaitsevaisuudesta, kuinka Teosofisessa Seurassa pitää vallita veljeyden ja suvaitsevaisuuden ainakin siinä suhteessa, että Seurassa voidaan kuulla erilaisia mielipiteitä. Hän ei koskaan sanoissaan, jos me niitä tarkastamme, ole millään tavalla tahtonut asettaa omaa mielipidettensä esille, vaan on aina huomauttanut siitä, että kaikkien erilaisten mielipiteitten pitää vapaasti saada jalansijaa Teosofisessa Seurassa, sillä se on Teosofisen Seuran aate, jota Olcott voimakkaimmin edusti alkuaikoina. Nyt meidän presidenttimme on aivan jyrkästi seisonut saman periaatteen puolella. Jos otatte tuon kirjoituksen Tietäjistä „Erlaisia salatieteellisiä tutkimustapoja”, niin huomaatte, kuinka hän siinä asettaa itsensä totuudenetsijäksi, joka kertoo, mitä hän on löytänyt, mutta ei tahdo asettaa itseänsä miksiäkään profetaksi, Jumalan mieheksi, jota nyt tulee kuunnella, vaan sanoo vaatimattomasti: „Minä tuon esille niiden tutkimusten tuloksia, joita olen saavuttanut.” Tämä on rehellisen ihmisen puhetta, ja sentähden täytyy sanoa, että tässä rauhan ja rakkauden peruskysymyksessä presidenttimme edustaa kuudetta periaatetta teosofisessa liikkeessä. Hän aivan puhuu maailman rauhan puolesta: täytyy syntyä maailmanrauha, sotien pitää loppua ja rauhan täytyy jälleen tulla maailmaan. Siis voimme siitä nähdä, kuinka meidän teosofisessa liikkeessämme on T. S:n presidentissä tuon kuudennen virtauksen edustaja. Sitä vastoin ei voi sanoa, että presidentti edustaisi kuudetta virtausta sen toisessa puolella, näkyjen näkemisessä, vaan jos kysymme, kuka sitä erityisemmin edustaa siinä suhteessa, psyykkisessä suhteessa, silloin mielestäni meidän täytyy tunnustaa, että meillä on siinä suhteessa erittäin etevä edustaja, Mr. C. W. Leadbeater. Hänestä me emme ollenkaan vielä ole puhuneet, mutta hän on aivan erikoinen ilmiö teosofisessa liikkeessä, yleensä erikoinen ilmiö ihmiskunnan historiassa ja erittäin ihmeellinen olento. Hän edustaa kuudetta virtausta teosofisessa liikkeessä viitatessaan siihen, että kuudennessa kulttuurissa, kun tulee esiintymään hyvin paljon näitä psyykkisiä ilmiöitä maailmassa, täytyy niitä tutkia eikä ottaa valmiina vastaan ja umpimähkään uskoa. Jos me katsellemme niitä ihmisiä nykyään, jotka kokevat yliaistillisia asioita, näkevät näkyjä, kuulevat ääniä ja ottavat vastaan vaikutuksia henkimaailmasta, voimme huomata heissä sen aivan yleisen vaikutuksen, että he joutuvat uskon tielle, ensin epäilevät, sitten uskovat, ja kun kerran uskovat, luottavat täydellisesti johtajiinsa. Heille ilmestyy näkymättömiä johtajia, ja näihin ja näkyihinsä he luottavat ja hyvin pian luulevat ties kuinka paljon itsestäänsä: „Me olemme ties kuinka armoitettuja.” Tämä on yleinen piirre näissä näkyjen näkijöissä, elleivät he saa erityistä koulutusta. Mutta Leadbeater on siinä suhteessa tyyppilinen kuudennen virtauksen mies ja sen edustaja Teosofisessa Seurassa, että hän aina huomauttaa siitä, kuinka ihmisen tulee pysyä järkevänä ja tutkivana, kuinka hän ei saa näitä asioita ottaa umpimähkään vastaan jumalallisina ilmoituksina, vaan kuinka niitä pitää erinomaisen tarkasti tutkia. Me voimme ymmärtää, että näitä tällaisia ilmiöitä ei voisi maailmaan syntyä, niitä ei näkymättömän maailman puolelta annettaisi maailmaan tulla, ellei tässä viidennessä kulttuurissa olisi vähitellen tieteellinen henki syntynyt. Tieteellinen tutkimus on mennyt niin pitkälle, että voidaan vähitellen alkaa raottaa näkymättömän maailman peitettä. Se uskalletaan tehdä sentähden, että tieteellinen henki on niin pitkälle kehittynyt ihmiskunnassa tai ainakin sen tieteellisissä edustajissa, että nämä eivät umpimähkään usko mihin tahansa. Tämä on välttämätön edellytys, ennenkuin luonto antaa ilmestyä kaikenlaisia uusia tutkimusaloja, joissa on kaikenlaisia vaaroja tarjolla. Nyt kun on uusi kulttuuri tulossa, saavat ihmiset nähdä näkyjä, mutta samalla on pitämässä vaakaa tasapainossa tieteellinen vaatimus, ettei saa uskoa mihinkään, jota ei tiedä. Leadbeaterissa näemme sellaisen olennon Teosofisessa Seurassa, joka aivan itseensä yhdistää nämä molemmat periaatteen, sekä suurenmoisen näkemyskyvyn että tieteellisesti täysin tarkan tutkimustavan ja tutkimushengen. Hän näet ei ole ollenkaan tyytynyt vain näkyihin, ei tyytynyt kehittämään itsessään yliaistillisia kykyjä, vaan hän on kouluttanut itseään ja käynyt

sellaisen treenauksen läpi, joka on tehnyt hänestä salatieteilijän. Tämänhän tiedätte, ja Leadbeater on sentähden aivan kuin tiedemies näkymättömässä, psyykillisessä maailmassa.

Minun täytyy mainita pieni esimerkkikin hänen saavutuksistaan ja ensin sanoa pari sanaa hänen työtavastaan. Kuten tiedämme, sellaiset ihmiset, jotka ovat mediumistisesti tai aika ajoittain selvänäköisiä, saavat näkyjä. Ne tulevat heille silloin itsestään, he eivät voi hallita niitä kykyjä. Sitä vastoin harjoitettu salatieteilijä, josta Leadbeater on tyypillinen esimerkki astraalisessa suhteessa, hallitsee näitä kykyjä, niin että hän katsoo asioita astraalisesti, silloin kun hän tahtoo, ja on katsomatta, silloin kun tahtoo. Leadbeater on tavallinen ihminen jokapäiväisissä oloissa, mutta jos hän tahtoo ja jos olosuhteet ovat suotuisat, niin hän katselee ja voi nähdä mitä tahansa astraalisesti ja henkisesti niillä kyvyillä, joita hänellä on. Hän saattaa psykometrisoida aivan niinkuin Mr. Peters. Kun Peters ottaa kirjeen käteensä, hän saa siitä vaikutelmia. Leadbeater on samansuuntainen; hän ottaa kirjeen käteensä ja keskittää siihen huomionsa, ja silloin hän näkee. Ero on vain siinä, että Peters ei hallitse kykyänsä, vaan saa mitä saa, hän ei voi itse ottaa selvää; hän saa vain mitä siitä tulee, sillä hän on vain mediumistinen selvänäkijä. Leadbeater sitä vastoin ottaa selvää aivan vapaasti mistä asiasta tahansa: kuka kirjeen on kirjoittanut, minkälaisissa olosuhteissa se ihminen on, mitä tahansa vain hän tahtoo tietää. Tämän ovat kertoneet toiset, — minä en ole fyysillisesti tavannut Leadbeateria —, ovat kertoneet ne, jotka ovat tavanneet hänet ja olleet fyysillisesti hänen kanssaan ja jotka ovat kertoneet siitä myös painetussa sanassa. Nyt voimme nähdä yhdestä esimerkistä selvästi, mikä on ero sellaisen umpimähkäisen psyykillisyyden ja siitä johtuvan uskon sekä todellisen tutkimuksen ja tiedon välillä.

Leadbeater on saanut auttaa erinomaisen monia ihmisiä, jotka ovat joutuneet ahdinkoon psyykillisten asiain takia, ja hän on myös kyennyt auttamaan. Hän saa aivan joka päivä kirjeitä maailman kaikilta ääriä ja joutuu persoonallisesti tekemisiin erilaisten ihmisten kanssa, jotka häneltä pyytävät neuvoa. Kerran, muutamia vuosia sitten, hän sai kirjeen eräältä amerikkalaiselta rouvalta. Hän itse ensin, kun se tuli hänen istuessaan aamiaispöydässä, katsahti siihen, mutta lykkäsi sen syrjään. Hänelle nim. tulee hyvin paljon kirjeitä, joissa ihmiset kertovat kaikenlaisista näyistä ja ilmiöistä; usein he eivät mitään erityistä apua pyydäkään, vaan kertovat vain ilmiöistä ja kysyvät, mitä nämä ovat. Hän ei tietysti voi näihin vastata; se tulisi mahdottomaksi työksi. Korkeintaan hän antaa sihteerin vastata. Tämänkin kirjeen hän pani syrjään, mutta sitten hänen sihteerinsä otti tämän erinomaisen paksun kirjeen — siinä oli parikymmentä arkkiä — ja luki sen ja huomasi, että siinä oli harvinaisen mielenkiintoisia seikkoja ja että se ihminen kysyi neuvoa ja selvyyttä siitä, mitä tämä oli, ja koko kirjeen sisältö ja kaikki, mitä rouva kertoi, oli harvinaisen mielenkiintoista sihteerin mielestä.

Leadbeater itsekin ihmetteli tätä kertomusta ja päätti tutkia, mitenkä asia oikeastaan oli. Sihteeri kertoi, kuinka Leadbeater piteli kirjettä kädessään, istui tuijottaen ulos avaruuteen tunnin yhtenä päivänä, tunnin toisena päivänä, ja sillä välin kuin hän tällä tavalla oli suunnannut katseensa, hän aina välillä huudahti ja kertoi. Sihteeri teki kysymyksiä ja Leadbeater otti aina selvää siitä asiasta, ja tuolla tavalla se sitten vähitellen tuli selväksi. Leadbeater itsekin ihmetteli ja oli yhtä huvitettu kuin sihteeri.

Tästä näemme, kuinka erilaista on, kun harjaantunut selvänäkijä katselee asioita.

Tällä tavalla Leadbeater on kuudennen virtauksen edustaja Teosofisessa Seurassa. Ja me tiedämme, että sekä Leadbeater että Annie Besant odottavat, niinkuin sanovat, Kristuksen tai jonkun suuren Mestarin tuloa tähän maailmaan. Tietysti ei saa ymmärtää sanalla Kristus sitä, jota sillä ymmärretään esimerkiksi kristillisessä maailmassa, kristinuskossa. „Kristus” kristillisessä merkityksessä tarkoittaa Bhagavad Giitaan „Minää”, jonka sanotaan syntyvän maailmaan silloin, kun adharma on suuri, sitä Kosmillista Kristusta, josta t:ri Steiner puhuu. Hän syntyy kulttuurissa toisensa jälkeen, niinkuin olemme sanoneet ja niinkuin Bhagavad Giitaassa puhutaan. Jumala ilmoittaa itsensä yhä enemmän, syntyy oman Maajansa kautta, mutta ei persoonallisena olentona, vaan ihmisten sieluissa, aatteissa, luonnossa jne. ja tulee yhä enemmän ilmi ihmiskunnan kulttuureissa. Ei se Kristus ollut maan päällä Jeesus Kristuksessa, ei hän hänessäkään ollut

täydellisesti, sillä se jumalallinen olento, Kosmillinen Kristus, voi kyllä vaikuttaa ihmisen kautta, mutta ei voi täydellisesti mennä sen ihmisen sisälle. Kuinka hän olisikaan jättänyt muun maailman? Mutta jos Steiner opettaa niin, on hän näkemyksissään jollakin tavalla erehtynyt. Emmehän voi ajatella, että tämä Kosmillinen Kristus olisi syntynyt maailmaan. Mutta hän, tämä Kosmillinen Kristus, vaikutti ja puhui eri tavalla ja ilmoitti itsestään uuden olemuspuolen, tarkemmin sanottuna sellaisen, josta ei ennen julkisesti oltu niin puhuttu, joten hän sillä tavalla tuli lähemmäksi ihmiskuntaa, kuin hän ennen oli. Kun Besant ja Leadbeater siis puhuvat, että Kristus tulee, niin he eivät voi tarkoittaa Kosmillista Kristusta, vaan jotakin olentoa, jota he kutsuvat Kristukseksi. Tämähän on päivänselvää, ja minusta on ollut erehdyttävää, sanoisinko ajattelematonta, että ruvettiin käyttämään Kristus-nimeä siitä olenosta, jota odotetaan. Kaikki ihmiset maailmassa kutsuvat mieluummin Kosmillista Kristusta Kristukseksi. He voivat sitten erehtyä, kun kutsuvat sitä Jumalaksi, ja sentähden, jos osaisimme menetellä viisaasti, emme kutsuisi yksilöllistä olentoa Kristukseksi, jos Kristus-nimi pysytetään Kristuksella, vaan korkeintaan sanoisimme: „Ihminen, jossa Kristus on, jossa hän elää, jossa hän on saavuttanut täydellisyyden”, niinkuin Paavali sanoo. Sillä tavalla pitäisi puhua niin, että tulisi selväksi ero Kosmillisen ja mystillisen Kristuksen välillä, sillä kun Kosmillinen syntyy, on se aina mystillinen, niinkuin Bhagavad Gitaassa sanotaan: „Minä synnyin oman voimani kautta”, joka tässä tapahtuu ihmisessä. Muuten on minusta myös aivan luonnollista, että Besant ja Leadbeater odottavat jonkun tulevan, sillä niinkuin jo luentojeni alussa sanoin, ei meillä vielä ole tässä teosofisessa liikkeessä yhtään henkilöä, joka aivan täydellisesti edustaisi kuudetta virtausta, ja toiseksi, onhan mahdollista, että se uusi kulttuuri saa jonkun yksilöllisen perustajan. Kyllä ero nyt on toinen kuin edellisen kulttuurin alussa. Uusi on oleva rauhan ja rakkauden ja siis ykseyden merkeissä, joten kuudennen kulttuurin Kristus tulee ilmoittamaan itsensä hyvin monien kautta, kymmenien, satojen, tuhansien kautta. Se tulee olemaan rikas kulttuuri. Mutta toiselta puolen ei ole ollenkaan mahdotonta ajatella – minä omasta puolestani voin hyvin sitä ajatella – että on joku aivankuin keskipiste, korkein ilmennys, johon Kristus ilmestyy, ja sentähden voi hyvällä syyllä odottaa, että joku erityinen ihminen on maan päällä edustava Kristusta. Tämä odotus on muuten aivan yleinen ylt'ympäri kristillistä maailmaa. Kirkoissa ulkomailla hyvin paljon puhutaan siitä, että Kristus tulee nyt uudestaan. Ja Besant on myös, jollei juuri ollut perustajana, ainakin ottanut korkeimman johdon siinä seurassa, joka vartavasten odottaa uutta opettajaa, seurassa, jota hän on kutsunut „Idän tähden järjestöksi”. Tämä Idän tähden järjestö on minusta aatteeltaan aivan oikea. Se aate, joka siinä on takana, on se, että odotetaan jotakin tänne tulevaa olentoa ja koetetaan valmistaa hänen tuloaan. Aina tuollaisissa seuroissa kuitenkin helposti kasvaa lisävirtauksia, ja niinpä tässäkin näkyy kasvaneen sellainen lisävirtaus, että odotetaan jo, että se olento tulee syntymään määrättyssä henkilössä, joka on sen seuran pää. Siinä suhteessa tämä on mielestäni mennyt liian pitkälle, sillä tällaisia asioita ei voi yksityiskohdissa tietää edeltäkäsien. Ne kadottavat silloin makunsa, tuoksunsa. Sitä ei voi edeltäkäsien tietää. Ihmiskunta on monta kertaa pettynyt odotuksessaan, kun on sanottu: „Nyt tulee Kristus”. Vuonna 1000 odotti kristikunta Kristuksen tuloa. Kaikki työ lakkasi, ihmiset istuivat kädet ristissä, mutta ei mitään tapahtunut, ei mitään tullut. Kaikenlaiset sellaiset yksityisseikat ja tarkat tiedot voivat viedä harhaan, ja minusta ei tarvitse muuta kuin yhtyä vain siihen, että mahdollisesti on hyvin luultavaa, että joku tulee. Ja jos saa luottaa salaisiin tietoihin, niin olen minäkin saanut sellaisen ilmoituksen muutamia vuosia sitten, että joku tulee, mutta sellaiset tiedonannot ovat kuitenkin otettavat vastaan aivan tyyneästi ja odottaen.

Ote
Pekka Ervastian
TOIMITTAJALTA-kirjoituksesta
(Tietäjä joulukuu 1912)

[Ruusu-Ristin vuosikerroissa 1950-51, joista edellisellä sivulla päättyvä esitelmäsarja on jäljennetty, sarjan viimeinen esitelmä jatkuu tällä otteella Pekka Ervastian *Toimittajalta* -kirjoituksesta. Sen vuoksi ote on liitetty myös tähän kirjaan. Tämän otteen alkutekstinä on käytetty vuosikerran 1951 sijasta vuoden 1912 Tietäjä-lehden joulukuun numeroa. Huomautus *Pekka Okko*.]

Ihmisen sielu vaikeroi ja huutaa: oi missä on vapahtajani? Olen epätäydellinen, syntinen ja huono. Kamppailen, taistelen ja ponnistan, mutta en muutu, en paremmaksi tule. Luonteeni pysyy samana tänään kuin eilen, samana huomenna kuin tänään. Ei ihminen omin voimin saata pelastua. Ken nostaa minut itsekkyyden ja tietämättömyyden kuilusta? Missä on vapahtajani?

Kirkollinen teologia neuvoo: ei ole muuta perustusta laskettu kuin se, mikä laskettu on maailman alusta: Jeesus Kristus. Jeesus on ainoa vapahtaja, ainoa joka kykenee ihmissielun nostamaan kadotuksen vallasta. Jeesus on totinen ihminen ja totinen Jumala ja sentähden hän on ihmiskunnan pelastaja. Usko häneen, niin tulet autuaaksi. Joulukuun käsillä, Jeesuksen juhla, anna nyt sielusi hänelle.

Ihmisen järki väittää vastaan: voinhan uskoa, että Jeesus Kristus niminen henkilö on elänyt maan päällä, vaikkei se olisikaan vielä aivan todistettu historiallisesti, mutta silloin hän tietysti on ollut ihminen kuin muut. Ei avaruuksien Jumala ole saattanut supistua yhteen ihmiseen pienellä maapallolla – koska Jumala on kaikkialla – eikä Jeesus siis voinut olla itse Jumala. Ja kun hän kerran oli ihminen, kuinka silloin uskoni häneen, toiseen ihmiseen, voisi minut vapauttaa ja pelastaa?

Ihmisen sydän lisää: sitäpaitsi tunnen päältäni, että vapahtaja, jota kaipaam, ei saa olla ihminen. Minähän olen ihminen, ja jos ihminen on jumalallista alkuperää, olen ihmisenä Jeesuksen vertainen. Ei ihminen voi ihmistä pelastaa. Jokaisessa ihmisessä on jotain epätäydellistä. Mutta sieluni kaipaa täydellistä. Se kaipaa sitä vapahtajaa jota ei koskaan kiusata, koska hän on ikuinen rauha, täydellisyys ja muuttumattomuus.

Kuuluu välillä ääniä. Materialismi: ei ole muuta kuin se mitä on. Luota omiin voimiisi. Skeptisismi: miksikä ollenkaan ponnistaa? Olethan hyvä semmoisena kuin olet. Pintapuolinen uskonnollisuus: ota Jeesus Kristus esimerkiksi jokapäiväisessä elämässäsi ja seuraa häntä. Teosofismielinen suvaitsevaisuus: ota kuka tahansa Mestari sankariksesi ja ihanteeksesi, ihaile ja palvele häntä.

Ihmisen sielu valittaa: oi te ette ymmärrä minua. Minulla ei ole voimaa, ei halua, ei intoa. En voi ihmiseen sillä tavalla uskoa. Ihannetta en näe, sankariutta en löydä. Mutta ikävöidä minun täytyy, ikävöidä jumalallista, ikävöidä sitä täydellistä, joka minut epätäydellisyydestä irrottaa, ikävöidä sitä rauhaa, joka tuskasta ja levottomuudesta minut pelastaa, ikävöidä sitä vapahtajaa, joka minut itsestäni päästää.

Nyt jumalallinen teosofia kuiskaa: ah sielu, joko siinä kohdassa olet, että olet itseesi väsynyt? Tiedä, että totinen vapahtaja on sinussa itsessäsi: Isä Jumala, joka ei koskaan ihmisenä ole elänyt maan päällä, koska hän aina elää ihmisissä, Isä, joka on täydellinen, ikuinen, muuttumaton, Isä joka on Jumala. Usko häneen ja heitä itseäsi. Älä enää rakasta itseäsi, rakasta Isää. Älä huolehdi epätäydellisyydestäsi, Isä on täydellinen. Älä ole tuskainen äläkä levoton, Isässä on rauha.

Kuka sitten Kristus oli?

Hän oli ihminen niinkuin sinä, mutta hän löysi Isän. Kun sinä löydät Isän, tulet sinäkin Kristukseksi. Et heti ole valmis, pois se, mutta Kristus sinussa syntyy, Kristuselämä sinussa alkaa, ja kun se kukkaansa kehittyy, olet Jeesuksen kaltainen.

*

Tahtoisin sanoa sanan suoraan sydämestäni nuorille. Monet nuoret harrastavat meidän päivinäme teosofiaa. Vuosi vuodelta niiden lukumäärä kasvaa. Elämme semmoisessa ajassa, että totuuden etsintä on ilmassa. Kristushengen vuodatus on suuri ja runsas ja moni nuori tulee siitä osalliseksi. Miksikä ainoastaan vanhemmat ihmiset olisivat nöyrät sydämestään ja vilpittömät ja rakastavaiset? Voihan nuorekin sydän olla puhdas, niin että hän näkee jumalan? Sitä aina olen uskonut ja vielä uskon, vaikka katkeriakin olen kokenut.

Te nuoret, tiedättekö, mikä tosi teosofinen henki on – tosi Kristushenki, totuuden pyhä henki? Tiedättekö, mihin se teitä velvottaa?

Se velvottaa teitä ajattelemaan omaa elämääne ja mahdollisesti sitä muuttamaan. Älkääkä nyt luulko, että mitään ulkokultaista saarnaa saarnaan. En erityisiä „syntejä” ajattele. En „synnitöntä” ihmistä tahtoisin nähdäkään, eikä se ole ihanteeni. Tiedänhän minä, että kaikki olemme „syntisiä”, koska kerran täällä olemme. „Syntiä” ajattelenkin kauniimmin kuin monet jumaluusoppineet (kats. esim. „Suuret Uskonnot”, viimeinen luku).

Vaan tarkoitan aivan toista. Tarkotan paljon suuremmoisempaa asiaa kuin „synnitömyyttä”. Tarkotan koko teidän elämääne, sen perusvaikuttimia ja toimia.

Tahtoisin antaa teille uuden käskyn: „palvelkaa jumalaa, mutta älkää palvelko jumalaa sunnuntaisin”!

Ja kuulkaa nyt, mikä on tämän käskyn „esoteerinen merkitys”.

„Palvella jumalaa” on tehdä työtä totuuden, s. o. ihanteen puolesta ja ihmiskunnan hyväksi; ihmissielu elää silloin korkeammassa maailmassa, hänen tajuntansa on jumalan luona.

Katsokaa ihmisten elämää! Se on niin järjestetty meidän yhteiskunnissamme, että jumalaa palvellaan sunnuntaisin. Silloin käydään kirkossa ja nostetaan mieli korkeampiin. Mutta viikon varrella tehdään työtä „toimeentulon puolesta”. Viikolla ei palvella ihannetta.

Onko tämä kaunista? Ei. Meidän yhteiskuntamuotomme on vanha ja kulunut. Se vain tahtoo meitä ajattelemaan itseämme. Muiden puolesta työskenteleminen tapahtukoon sunnuntaisin jonkinmoisena huvina tai juhlevelvollisuutena. Ja jos vakavasti katsomme tätä „jumalanpalvelusta” silmiin, on sekin muuttunut jokseenkin ontoksi omasta „autuudesta” huolehtimiseksi!

Ottakaa siis pohtiaksenne, te nuoret, jotka totuuden etsintään olette heränneet, mikä teidän velvollisuuteenne kuuluu. Älkää myykö itseänne mammonalle, sillä ei kenkään voi palvella kahta herraa. Jos tekin tyydytte totuutta ja ihannetta ajattelemaan vain „sunnuntaisin”, vain lepoheikinä, koska sitten maailma muuttuu? Jos tekin vain pidätte silmällä ruumiinne elättämisen ja sen nimessä teette mitä työtä tahansa – semmoista työtä, jota te ette tekisi, jos olisitte „vapaat valinnassanne”, – koska silloin syntyvät tänne ne uudet ihmiset, jotka uutta kulttuuria luovat? Vai ettekö tiedä, että uusi sivistys luodaan siten, että ihmiset alkavat elää ja tehdä työtä uudella tavalla, että ihmiset tahtovat tehdä semmoista työtä, jossa he ihannettaan palvelevat?

Te sanotte: maailmassa ei ole semmoista työtä! Jos teosofinen työ onkin, eiväthän kaikki voi sitä tehdä. Eivät kaikki voi puhua, kirjoittaa j.n.e.

Niinkö? Minun mielestäni on teosofista työtä maailmassa kuinka paljon tahansa. Tietysti ei ole valmiita „paikkoja” ja „virkoja”, joista niin ja niin paljon palkkaa maksetaan. Pois se. Se ei olisikaan enää aivan puhdasta teosofista työtä. Sillä teosofinen työ on sitä työtä, jota työntekijä itse on mukana luomassa. Kun vanhemmat ihmiset, jotka jo ovat kiinni elämän velvollisuuksissa, perustavat teosofisen looshin ja paikkakunnallaan koettavat levittää teosofista maailmankatsomusta, silloin he tietysti tekevät teosofista työtä, sillä he itse sitä luovat. Enempää heiltä harvoin voi odottaakaan. Mutta nuoret, jotka vielä voivat elämään muuttaa, tai sitä vasta alottaa, he saattavat luoda koko elämästään teosofisen työskentelyn. Eikä tätä työskentelyä silloin pidä käsittää liian ahtaassa merkityksessä, ei sen tarvitse olla suoranaista työtä teosofisen liikkeen puolesta. Sen pitää olla työtä teosofisessa hengessä ihmiskunnan hyväksi – itsekeksittyä, itsevalittua työtä.

Tietysti tämä ei ole leikintekoa. Helppoa on „harrastaa” jotakin aatetta, kun aineellinen toimeentulo on taattu. Mutta työskennellä ihanteensa puolesta ja siinä samalla raivata tietä itsellensä aineellisesti, se ei ole leikintekoa.

Ja kuitenkin kehotan teitä siihen, te teosofiset nuorukaiset. Pohtikaa asiaa, kukin „omassa kammiossaan”. Keskustelkaa jumalanne kanssa. Mutta muistakaa, muistakaa, että lykkäätte maailman pyörää edes hiukan verran eteenpäin.

Sillä ihminen osaa sitä tehdä. Ja ihminen osaa siihen ryhtyä jo nuorena. Sen uskon ja sen tiedän.

[Ote Pekka Ervastian *Toimittajalta*-kirjoituksesta
(Tietäjä 1912, ss. 452-456).]

H. P. B. ja itämainen okkultismi

Yleensä en osaisi puhua mitään siitä okkultismista, jota me nimitämme ruusuristolaiseksi, ellen uskoisi koko sydämeistäni ja hengestäni, että olen sen tehtävän myöskin saanut H. P. B:lta, siltä suurelta ihmiseltä, jonka okkultismista minun pitäisi tänä iltana vähän puhua. En osaa sanoa, olisinko ollenkaan voinut ryhtyä koko Ruusu-Ristin perustamiseen ja Ruusu-Risti-okkultismin julistamiseen, kun kuului Teosofiseen Seuraan, niinkuin kaikki, jotka ovat olleet mukana perustamassa tätä Ruusu-Ristiä, jollen olisi tuntenut ja ollut vakuuttunut sisässäni, että Helena Blavatsky – tai niinkuin sanomme, kun ajattemme hänen okkultista persoonallisuuttaan „H. P. B.” – on ollut tässä Ruusu-Risti-työssä mukana ja juuri itse sitä toivonut. Vaikka mestari kyllä toivoi ja toi ilmi minulle toivomuksensa, että tämmöistä Ruusu-Risti-työtä tehtäisiin, en ehkä sittenkään hänen toivomuksestaan yksin olisi voinut siihen ryhtyä, ellei H. P. B. myöskin olisi sitä toivonut. Sillä H. P. B. on minulle minun nuoruuteni ensimmäinen, sanoin kuvaamaton rakkaus. Te tiedätte kyllä, millä tavalla me nuoruudessamme ihastumme ja rakastumme johonkin henkilöön, ja te voitte ymmärtää, että minäkin olen nuoruudessani tuntenut juuri sellaista runollista, oikeastaan sanoin kuvaamatonta rakkautta, mitä ihminen voi tuntea, ja minä tunsin sitä H. P. B:tä kohtaan. Hän oli minusta suurin ihminen, mikä oli ilmestynyt tässä meidän maapallollamme nyt näinä aikoina. Vaikka hengessäni näin nuoresta pitäen, että Jeesus Kristus oli ihmeolento, se jonka edessä minä olin polvillani, ja vaikka myöskin näin, että Gautama Buddha oli toinen ihanneolento, jonka edessä seisoin kädet ristissä rinnalla, niin H. P. B. oli minulle sellainen elävä ihminen, joka ei koskaan tahtonut esiintyä pyhimyksenä, joka ei koskaan tahtonut näyttää millekään erinomaiselle tai erikoiselle – joka päinvastoin tahtoi peittää kaikkea, mikä hänessä oli suurta, joka mieluummin tahtoi esiintyä syntisenä, epätäydellisenä, moitittavana, jonka päälle ihmiset saivat heittää lokaa, kuin että ihmiset olisivat saaneet hänestä sen käsityksen, että hän oli joku palveltava pyhimys tai enkeliolento. Hän kammoksui kaikkea sellaista ihmättömyyttä ja palvontaa, mutta oli tämän kaiken takia suurin ihminen, mikä meidän ajallamme on liikkunut maan päällä. Minä jollakin salaperäisellä, ihmeellisellä tavalla tunsin tämän nuoruudessani. En ymmärtänyt häntä yhtä hyvin kuin vanhempana, mutta tunsin sen ja ihailin ja rakastin häntä, niinkuin nuori ihminen voi rakastaa – en tarkoita niinkuin nuori ihminen rakastaa jotakin toista nuorta, vaan niinkuin nuori ihminen voi rakastaa esimerkiksi äitiä, jonka hän varustaa kaikella hyvällä ja kaikella täydellisyydellä, ja joka hänen silmissään aina on ihanteen ruumistuma. Sillä tavalla minä nuoruudessani rakastuin H. P. B:hen, ja tunsin, että jos eläisimme ritariajalla, niin minä aseenkantajana – ehkä myöhemmin ritarina – kulkisin aina hänen värinsä olkapäälläni tai kypärässäni ja taistelisin hänen puolestaan. – Se oli tuollainen voittamaton rakkaus, ja sentähden minä olen aina myöskin tahtonut sieluni syvimmästä sopukasta, että hän on mukana, että hän on hyväksymässä kaikkea, mitä minä pienillä voimillani ja kyvyilläni yritän tehdä. Ja sentähden myöskin on aivankuin tänä iltana olisin saanut häneltäkin tuon tehtävän, puhua hänestä ja itämaalaisesta okkultismista.

Silloin on ensimmäinen kysymys: mitä okkultismi on? – Ja H. P. B. on itse vastannut tähän kysymykseen – hän on sanonut: „Okkultismi on sitä, että tutkitaan jumalallisen eli kosmisen järjen toimintaa maailmankaikkeudessa”. Se on siis tietoon pyrkimistä, se on tutkimista. Emme sano: „uskomme Jumalaan, ja kaikki on hyvin, kun uskomme on voimakas, kun uskomme, että Jumala on hyvä”. – Okkultismi on sitä, että emme ainoastaan tahdo tietää, vaan ymmärtää. Okkultismi on sitä, että tahdomme ymmärtää, millä tavalla jumalallinen järki toimii tässä maailmankaikkeudessa, ja mihinkä tietoon ihminen siitä voi päästä. Ja kun

määrittelemme okkultismia tällä tavalla, on myöskin aivan selvää, että emme voi puhua itämaisestä enemmän kuin länsimaisesta okkultismista. Okkultismi on sitä yhtä ja samaa, mitä se aikojen aamusta saakka on ollut, sitä, että ihminen on koettanut päästä tietoon siitä, mitkä järkevät lait vallitsevat maailmankaikkeudessa, minkätähden kaikki on, niinkuin on ja tapahtuu, niinkuin tapahtuu, mikä on syynä ja mikä on seurauksena, millä tavalla kaikki on järkevää ja hyvää. Näinhän on ajatteleva ihminen alusta lähtien voinut tutkia sentähden, että muualta on tullut tähän tähteemme sellaisia hyviä olentoja, vanhoja ihmisiä, jotka ovat osanneet ohjata hänen askeleitaan ja myöskin herättää hänen haluaan, hänen mielenkiintoansa tällaisiin kyselyihin ja tutkimuksiin. Okkultismi sellaisena kuin H. P. B. sitä määrittelee, ei ole itämaista eikä länsimaista, vaan se on yleisinhimillistä, ikuista. Minkä tähden sitten puhumme itämaisesta okkultismista, ja minkä tähden länsimaisesta okkultismista? Me puhumme niistä asioista sentähden, että itse menettelytavat muuttuvat ihmiskunnan kehittyessä, okkultiset menettely-, tutkimustavat – se tapa, millä me järkevinä olentoina kehityimme maailmankaikkeudessa. Sentähden me voimme puhua erilaisista okkultismeista. Se koskee siis okkultismin muotoa ja sen elämää siinä muodossa, mutta ei okkultismia itseään, sen periaatetta sinänsä. Se on ollut aina sama ja tulee pysymään aina samana. – Kun nyt puhumme itämaisesta ja länsimaisesta okkultismista, silloin luonnollisesti emme voisi sellaisesta puhua, ellei meillä olisi joitakin eläviä esimerkkejä, ellei meillä olisi eläviä ihmisiä, jotka ovat silmiinpistäväällä tavalla edustaneet näitä okkultismin erilaisia metodeja. Heidän on täytynyt olla historiassa joku henkilö tai monta henkilöä, mutta joku päähenkilö, joka on edustanut sitä okkultista menettelytapaa, jota nimitämme itämaiseksi. Ja sitten historiassa on täytynyt olla joku päähenkilö tai monta henkilöä, jotka ovat ruumistuttaneet ja edustaneet sitä okkultismia, jota nimitämme länsimaiseksi. Ja itse asiassa meillä on historiassa kaksi sellaista henkilöä, joista emme voi sanoa, kumpi heistä ihmisenä on suurempi, vaan joista täytyy sanoa, että ihmisinä he ovat yhtä suuret. Jos toinen on toisenlainen kuin toinen, jos toinen on tuonut jotakin lisää, riippuu tämä pikemmin historiallisista olosuhteista ja siitä tehtävästä, jonka hän on saanut korkeammalta taholta, kuin siitä, että hän ihmisenä olisi ollut suurempi kuin toinen. Nämä kaksi henkilöä ovat – niinkuin kaikki tiedätte: Gautama Buddha ja Jeesus Kristus.

Gautama Buddha – lyhyesti Buddha – edustaa meille sitä okkultismia, jota nimitämme itämaiseksi. Ja mitä tämä silloin tarkoittaa? Me nimitämme sentähden sitä itämaiseksi, että Gautama Buddha itse oli itämaalainen – syntyi Intiassa ja eli siellä. Sentähden hänen oppinsa, tiensä, menetelmänsä levisi, on levinnyt itämaihin. Sentähden nimitämme sitä itämaiseksi. Mutta itse asiassa se ei oikeastaan ole itämainen. Ei Buddha ole itämaalainen missään määrättyssä merkityksessä, erotukseksi länsimaalaisesta, eikä Jeesus Kristus ollut länsimaalainen millään erikoisella erotuksella itämaalaisesta, – vaan Buddha oli pikemmin atlantilainen ja Jeesus Kristus oli eurooppalainen. Buddha ruumistutti, personoi itsessään neljännen juurirodun korkeimman saavutuksen, viisauden. Buddha oli ensimmäinen ihminen meidän ihmiskunnastamme, suurin ihminen, joka neljännen juurirodun edustajana saavutti korkeimman viisauden. Buddha oli atlantilaisen ihmiskunnan kukka. Jeesus Kristus taas edustaa meille viidettä juurirotua, ja meidän täytyy lisätä – ainakin minä tunnen sisäisen pakotuksen heti lisätä (en tiedä) – hän luultavasti edustaa meille ei ainoastaan viidettä, vaan kuudetta ja seitsemättä juurirotua. Sillä viides, kuudes ja seitsemäs juurirotu kuuluvat yhteen, niinkuin ensimmäinen, toinen, kolmas ja neljäs kuuluvat yhteen. Nämä neljä ensimmäistä prinsippiä kuvaavat persoonallisuutta ja kolme myöhempää prinsippiä, joita rodut jollain tavalla edustavat, kuvaavat taas korkeampaa minää. Sentähden Buddha neljännen juurirodun edustajana kuvaa sitä korkeinta saavutusta, minkä ihminen persoonallisena olentona voi saavuttaa. Ja Jeesus Kristus viidennen juurirodun edustajana kuvaa sitä, mitä ihminen korkeimpana yksilöllisenä minänä voi saavuttaa. Ja sentähden sanon, että Jeesus Kristus ei ainoastaan edustanut viidettä –, vaan kuudetta – ja seitsemättä juurirotua. Hän kuvaa omassa persoonallisuudessaan ihmiskunnan myöhemmän kehityksen, niinkuin Buddha koko sitä kehitystä, minkä ihmiskunta saattoi saavuttaa neljännessä juurirodussa – että verraten harvat ihmiset saavuttavat sellaisen korkeuden kuin Buddha, että oikeastaan kukaan ei saavuttanut sitä. Se vain todistaa, että kolmannessa – ja varsinkin neljännessä juurirodussa oli mahdollista saavuttaa niin suuri korkeus inhimillisessä henkisessä kehityksessä, että siihen ei pystynyt kuin yksi ainoa valiohenkilö, yksi kukka, Gautama Buddha. – Mikä on erotus nyt Buddhan ja Jeesus Kristuksen okkultismin välillä? Mikä oli se korkea saavutus, mikä oli

saavutettavissa neljännen juurirodun ihmisillä, ja mikä on saavutettavissa nyt ja vastedes tässä rodussa ihmiskuntamme historiassa? Buddha itse nimittää omaa saavutustaan, omaa tietään, omaa päämääräänsä, jonka hän myöskin tarjoaa toisillekin saavutettavaksi, nirvaanaksi. Ja Jeesus Kristus taas nimittää sitä päämäärää, minkä ihminen voi saavuttaa, Jumalan Pojaksi, jumalanlapsi-saavutukseksi. – Jos nyt kysymme: mikä on Buddhan nirvaana? – niin saimme ainakin muutamia vuosikymmeniä sitten kuulla länsimaisilta oppineilta aina, että se merkitsi kaiken elämän sammumista. – Se oli kaiken loppu. Buddha, sanoivat nämä eurooppalaiset oppineet, oli suuri pessimisti. Hän oli nähnyt, millaista surua olemassaolo on, kuinka onnetonta ja kurjaa kaikki oli. Kurjaa on syntyä tänne, onnetonta ja kurjaa elää täällä, onnetonta ja kurjaa oli kuolla täältä pois. Olemassaololla ei ollut mitään arvoa – sellaisena kuin se meille esiintyi, ei sillä ollut arvoa itsessään. Koko sen arvo oli siinä, että se teki mahdolliseksi päästä irti siitä – kuolla pois. – Ja länsimaiset oppineet selittivät, että kun voitamme itsessämme kaikki himot, kaiken itsekkyyden – niinkuin Buddha neuvoi –, silloin kuolemme pois tästä olemassaolosta. Kuolemme itsestämme pois ja saavutamme nirvaanan olemattomuuden. – Ja eihän ole ihme, että länsimaiset oppineet ajattelivat, että Buddha siis oli suuri pessimisti, joka sanoi: „tappakaa itsessänne kaikki, että pääsette kurjuudesta”. – Mutta asianlaita ei ole niin. Nirvaana Buddhan huulilla ei merkitse sitä. Buddhan pessimismi ei ole absoluuttinen sellaisenaan, vaan se on relatiivinen ja viittaa siihen, että itsekäs elämä kaikissa sen muodoissa on semmoista, joka ei voi meitä tyydyttää ja tehdä meitä onnelliseksi, vaan itsekäs elämä vie aina ristiriitoihin. Jos meissä on himoja, haluja, itsekkäitä pyyteitä, joudumme ristiriitoihin, ja vaikea on selvitä ja päästä niistä. Sentähden sanoo Buddha: „voittakaa itsessänne kaikki intohimot, itsekkäät halut ja pyyteet, että saavuttaisitte nirvaanan”. Mutta nirvaana ei hänen huulillaan merkinnyt olemattomuutta, vaan tämän itsekkään persoonallisuuden sammumista, joka on meille monella tavalla vaivaksi. Meiltä se sammukoon, kuolkoon pois, jotta me itse ihmisolentoina „itseinä” olisimme vapaat. Nirvaana on pelastus kaikesta onnettomuudesta ja kurjuudesta. „Nirvaana on vapautumista ihmeelliseen suureen autuuteen”, sanoo Buddha optimistisesti. Ja hänen okkultisminsa oli nyt siinä, että persoonallinen ihminen, joka ei tunne korkeampaa minäänsä, joka ei tiedä mitään korkeammasta minästään, että tämä persoonallinen ihminen kuitenkin voi kulkea pelastuksen tietä Buddhan kautta. Miten hän olisi ollut pessimisti? Hän oli pikemminkin suurin optimisti, sillä hän näytti, että kaikki ihmiset, jotka vaeltavat pimeydessä ja eivät tiedä mitään korkeammasta minästään ja tiedä olevansa kuolemattomia, mutta jotka tutkimalla itseään huomaavat olevansa suuri kimppu kaikenlaisia ominaisuuksia, että nämä ihmiset voivat kulkea pelastuksen tietä. Emme voi epätäydellisinä, huonoina, syntisinä olentoina pelastua ja voittaa itseämme. Buddha sanoi: „Te näette, kuinka olen voittanut itseni ja noussut kaikkien pyyteitten valtiaaksi, kuinka olen kamppailut ja voittanut. Seuratkaa minua ja lupaan teille, että kaikki teidän kamppailunne, kärsimyksenne eivät mene hukkaan, vaan tulette saavuttamaan sellaisen ihmeellisen voiton itsenne yli joka avaa teille autuuden portin.” Buddha oli neljännen juurirodun viisauden ruumistuma. Sellainen ihminen, joka ei tiedä vielä mitään Kosmillisesta Kristuksesta – ei pääse päivätajunnassaan tietoiseksi Kosmillisesta Kristuksesta, sellainen ihminen ei voi olla toivottomassa tilassa. Hänhän voi pelastua. Voiko suurempaa ihmistä ajatella, kuin se, joka on kamppailut ja taistellut itsensä vapaaksi, joka voi näyttää toisille tietä. „Vaikka, rakkaat veljet, ette voi mitään tietää, nähdä, uskoa ja aavistaa, niin luottakaa minuun. Olen elänyt samassa pimeydessä kuin te. Olen saavuttanut valon, kulkekaa minun perässäni ja kuolettakaa itsestänne itsekkyyden, silloin saavutatte pelastuksen ja tulette nirvaanaan.” – Näin sanoi Buddha, siihen aikaan suurin ihminen, atlantilaisen viisauden suurin edustaja. Sillä me ihmiset olimme vielä silloin kuin suuria orpoja. Atlantilaisen maailman aikaan me syvennyimme aineeseen, lankesimme pikemmin mustaan kuin valkoiseen magiaan. Vajosimme syvälle kaikkeen itsekkyyteen ja syntiin. Kuka meidät siitä pelasti? Ei ollut Kosmillinen Kristus vielä niin lähellä, että olisi voinut päivätajunnassa saada kiinni siitä. Se oli vielä niin ylhäällä ja kaukana. Kuka päästi siitä pimeydestä meidät, missä vielä vaelsimme? Kuinka on suurta meille ihmisille, että on suuria olentoja, jotka uskalsivat voittaa itsensä ja pyrkiä hyvään, vaikka vain yö oli ympärillä. Oo! onko suurempaa ihmistä kuin sellainen Buddha, joka yöllä kulki eteenpäin, jonka sydän itki aina ja silmät vuotivat kyneleitä, kun oli niin pimeätä, mutta joka pyrki kuitenkin eteenpäin, koska hänen sydämensä kuiskasi hänelle: „On suurempaa olla hyvä, rakastaa ja antaa anteeksi, ja olla lempeä, kuin olla julma, kuin vihata”. Sellainen ihminenhän on omiansa herättämään meissä toisissa rakkautta, luottamusta, uskoa. Sellainen ihminen oli Buddha. Sentähden hän edustaa meille atlantilaista viisautta ja

okkultismia. Hän oli suurin ihminen siltä ajalta. Ihmisellä oli silloin ainoastaan älynsä, järkensä, ainoastaan persoonallinen intelligenssinsä, ainoastaan persoonallinen sydämensä.

Sitten tulee tätä uutta aikaa, näitä kolmea korkeampaa juurirotua ja korkeampaa prinssiippiä edustamaan okkultistina Jeesus Natsarealainen, Jeesus Kristus ja hänen koulunsa. Kosmillinen Kristus tulee lähemmäksi maapalloa, tulee tänne ihmiskunnan keskelle, tulee tänne eetterimaailmaan, ristiinnaulittuna tähän ihmiskunnan sisään. Jeesus Kristus avaa nyt uuden ajan, uudet portit, uudet mahdollisuudet. Nyt on Kosmillinen Kristus niin lähellä ihmiskuntaa, että ihminen voi kokea ja uskossaan, *pistiksessään*, lähestyä Kristusta. Buddhan täytyi mennä ulos omasta persoonallisuudestaan voidakseen päästä yhteyteen Kosmillisen Kristuksen kanssa. Jeesus Kristus pääsi Kosmillisen Kristuksen yhteyteen omassa päivätajunnassaan, ja hänen jälkeensä tarjotaan tämä sama mahdollisuus kaikille ihmisille. Mutta ihmiset eivät vielä yleensä ymmärrä, että Kosmillinen Kristus on niin lähellä. He eivät ymmärrä mitään Kosmillisesta Kristuksestakaan eivätkä ymmärrä, että Jeesus Kristus ei ollut vain historiallinen henkilö, joka eli pari tuhatta vuotta sitten, vaan Jeesus Kristus on sellainen olento, joka koputtaa jokaisen ihmisen sydämelle: „Minä olen täällä, etkö tahdo ottaa vastaan minua! Sinun ei tarvitse enää kulkea yksin tuollaista pitkää tietä . . . voit nyt uskossa ja päivätajunnassa ottaa vastaan minut.” – Ja sentähden Jeesus Kristuksen okkultismi, tie, menetelmä on toisenlainen kuin tuo vanha. Jos nyt tahdomme tutkia jumalallisen järjen toimintaa maailmankaikkeudessa, meidän ei tarvitse tutkia sitä sillä tavalla, että ensin lähdemme niinkuin ulos ruumiistamme ja siellä opimme näkemään. Nyt me näemme tässä näkyvässä maailmassa ja myöskin näkymättömässä, sillä nyt otamme uskossa vastaan Kristuksen, ja silloin avautuu ihan toinen ja uusi tie. Mutta sehän on muodollinen asia, sehän on vain menetelmäero. Ei se muuta sitä asiaa, että meidän täytyy tutkia jumalallisen järjen toimintaa maailmankaikkeudessa. Menetelmä on paljon muuttunut, mutta vielä on verraten harvassa niitä ihmisiä, jotka osaavat ottaa vastaan tämän uuden okkultisen tien. Ehkä suurin osa ihmiskuntaa vielä on sillä tavalla rakentunut, että se kulkee vanhaa tietä. Tämä on meidän pidettävä mielessä aina: jos esimerkiksi ymmärrämme uutta tietä, on aina ymmärrettävä, että vanha tie on myöskin olemassa. Buddha on tänä päivänä, niinkuin Jeesus Kristus on tänä päivänä olemassa. Ja Buddha on Kosmillisessa Kristuksessa, niinkuin Jeesus Kristus on Kosmillisessa Kristuksessa. Sentähden on välttämätöntä pitää mielessä juuri tuo, että on kysymys menetelmästä, on kysymys tiestä.

Ja kun nyt käännämme huomiomme H. P. B:hen, niin meidän on muistettava, että jokainen okkultisti, joka nyt esiintyy maailmassa Jeesus Kristuksen jälkeen, jos hän tulee koko maailman luo, on tietoinen näistä molemmista teistä, ja on ainakin tietoinen Kristuksen tiestä. Hänen täytyy tietää ja tuntea ne uudet edellytykset, jotka ovat nyt olemassa. Sillä jos hän on oikea okkultisti, on hän pakotettu tuntemaan Kosmillista Kristusta. Hän ei voi oppia enää tuntemaan korkeampaa minäänsä oppimatta tuntemaan Kosmillista Kristusta. Sentähden hänen aina täytyy tuntea Kosmillinen Kristus, ja sentähden hänen oma okkultisminsa on aina tietoinen siitä uudesta tiestä. – Mutta nyt me ihmiskuntana olimme tulleet sellaiseen ajankohtaan, että meidän järjellemme oli tehtävä selväksi sekä ero vanhan että uuden tien välillä, että myöskin – mikä se uusi tie on. – Ja niinkuin olen joskus ennenkin kertonut, niin Valkoisessa Veljeskunnassa oli siitä neuvottelu. Jo muutamien vuosisatojen aikana Valkoisessa Veljeskunnassa tiedettiin, että aika lähestyy, jolloin ihmisten älylle on tehtävä selväksi uusi – ja samalla vanha tie. Sillä vaikka ihmiskunta on elänyt jo parituhatta vuotta Jeesus Kristuksen esiintymisen jälkeen, niin se ei tiedä vielä mitään oikeasta tiestä. Harvat ymmärtävät, että elämä on tie. Sentähden tarvitaan aina niitä opettajia, lähettiläitä, jotka muistuttavat ihmisiä tästä. Ja Valkoisessa Veljeskunnassa neuvoteltiin ja mietittiin kauan aikaa, millä tavalla saataisiin ihmisiä vähän laajemmassa mitassa ymmärtämään näitä asioita. Sillä jos ihmiset – monet kutsutut – eivät laajemmassa mitassa ymmärrä näitä asioita, niin viivästyy sen uuden ajan tulo, jonka pitäisi tulla, jota kohti ihmiskunta käy, joka tasoittaa ne kärsimyksen, mitkä käyvät nyt jo ylivoimaisiksi. Se kurjuus, joka vallitsee ihmiskunnassa, tulee aivan järjettömäksi. Ei niin paljon pahaa tarvitse tehdä. Ihmisten täytyy tulla järkiinsä. Tätä valmistetaan näkymättömässä maailmassa. Tiedetään, että uusi aika on tulossa, ja Valkoisessa Veljeskunnassa on mietitty, mitä on tehtävä. Ja monena vuosisatana on Euroopassa esiintynyt sellaisia viisaita adeptiolentoja, jotka ovat valmistaneet tätä uuden tien ymmärtämistä, ja myöskin vanhan ja uuden

tien välisen eron ymmärtämistä pienemmissä piireissä. Mutta ei vielä oltu voitu julkisesti puhua tästä tiestä. Vaikka suurimmat viisaat olivat siitä puhuneet, ihmiset olivat kaiken unohtaneet, niin etteivät he olisi ymmärtäneet sellaista puhetta enää. Sentähden oli valmistettava ja julistettava tuota totuutta uudestaan ja uudestaan, ja nyt se oli julistettava viisaiden taholta julkisemmin kuin ennen. Ja niinkuin tiedätte, Valkoisessa Veljeskunnassa oltiin hieman eri mieltä siitä, koska aika olisi kypsä julkiselle julistukselle. – Valkoisessa Veljeskunnassa on seitsemän looshia ympäri maapalloa. Yksi niistä loosheista on se, jota nimitämme Ruusu-Risti-looshiksi, ja se valvoo länsimaista kulttuuria ja henkistä elämää – länsimaisten kansojen kehitystä. Ja nyt kun Valkoisessa Veljeskunnassa mietittiin, pohdittiin ja keskusteltiin tuosta, millä tavalla on julistettava sanomaa tiestä, sanomaa uudesta ja samalla vanhasta tiestä, olivat kaikki yhtä mieltä kyllä siitä, että koska ihmisten äly oli kehittynyt nyt jonkin verran, ei ollut mahdollista julistaa sanomaa uudesta tiestä ilman, että julistettiin sanomaa samalla vanhasta tiestä. Siitä olivat kaikki yhtä mieltä, mutta siitä oltiin Valkoisessa Veljeskunnassa eri mieltä, oliko aika nyt jo hyvin lähellä. Viime vuosisadan alkupuolella, kun keskusteltiin siitä asiasta, olivat useimmat sitä mieltä Valkoisessa Veljeskunnassa, että tuskin aika on riittävän kypsä. Ja varsinkin kun julistus oli tehtävä niille länsimaisille kansoille, jotka olivat historiassa etunenässä, niin pelkäsivät useimmat, että länsimaalaiset eivät ole vielä kypsiä. Mutta ihmeellistä kyllä – oli, niinkuin tiedämme, kaksi syntyperältään itämaalaista korkeata mestaria, jotka ajattelivat: „Mutta onhan joskus aloite tehtävä. Emme saa odottaa liian kauan, meidän täytyy jotain julistaakin.” Ja silloin erikoisesti Saint Germain, joka kuului Ruusu-Risti-looshiin täällä länsimailla, ja eräs englantilainen mestari, joka kuului siihen looshiin, olivat hyvin epäilevällä kannalla ja sanoivat, että – olemme nähneet kaiken epäonnistuvan. Saint Germain sanoi: „Minun täytyi silloin 1700-luvulla vetäytyä pois; kuinka uskaltaisimme nyt yrittää julistaa”. Se englantilainen mestari epäili ja sanoi: „Minä tunnen länsimaalaiset. Ne ovat niin typeriä, että kohtelevat hyväntekijäänsä kuin siat ja koirat, purevat niitä, jotka hyvää tekevät.” – Vaikka tämä englantilainenkin sanoi näin, niin nämä kaksi Moorja ja Kuut Huumi, jotka olivat syntyisin Intiasta ja eivät olleet siis niin länsimaisesti sivistyneitä, ajattelivat: „Mutta yritetään sittenkin. Otamme vastuun päällemme . . . tahdomme edes yrittää”. – Ja silloin sanoivat tietysti toiset mestarit: „Me emme vastusta, vaan autamme niin paljon kuin voimme, mutta vastuu on kyllä teidän – Moorjan ja Kuut Huumin”. – Ja sillä tavalla sovittiin, ja erittäin nimenomaan Ruusu-Risti-looshin jäsenet sanoivat: „Meistä tuntuu, että jos nyt ensin 1800-luvun loppupuolella pannaan työ alulle, niin ehkä sen parhaiten on kulettava atlantilaisen inspiration merkeissä – itämaisen okkultismin merkeissä –, jotta ihmiset pääsisivät selville siitä tiestä, joka on olemassa, ja jonka vaikeudet ja vaatimukset selvemmin näkyvät ihmisen järjelle, kun esitetään näin vanhan liiton mukaan. Jos sillä lailla aloitetaan, silloin voi asia menestyä. Tietysti täytyy koko ajan viitata uuteen tiehen, mutta siitä ei sovi puhua. Me emme ainakaan tule puhumaan ja vaikuttamaan ennen kuin 1900-luvun alussa – sanokaamme 1925, viisikymmentä vuotta myöhemmin kuin työn maailmassa pitää alkaa. Silloin voimme tulla mukaan ja annamme oman uuden inspiraation, joka kertoo selvästi uudesta tiestä. Silloin me myöskin lupaamme auttaa ja ottaa vastuun päällemme, että vuodesta 1975 alkaa uuden inspiraation aika, ja tulee uusi lähettiläs maailmaan, että hän voi silloin selvästi heti viitata molempiin teihin ja painostaa uuden liiton tietä.” – Epäilemättä se lähettiläs, joka silloin tulee, on sama H. P. B., joka sitä työtä aloitti v. 1875.

Minun asenteeni ja käsitykseni on sellainen kuin se on. Minusta on painostettu nyt teosofisessa liikkeessä sekä vanhan liiton että myöhemmin myöskin uuden liiton tietä, ja nyt voimme ainoastaan jatkaa työtämme ja uskoa ja toivoa, että kun H. P. B. tulee uudestaan tekemään työtä v. 1975, silloin hän löytää – niinkuin hän „Teosofian Avaimessa” sanoo – sellaisen joukon maailmassa, joka voi ottaa sen uuden sanoman vastaan, joka hämmentämättä mieliä voi selvästi puhua uuden liiton tiestä Kristuksen luo.

Pekka Ervastian esitelmä 8/5 1932

[Esitelmä on jäljennetty
Ruusu-Ristin vuosikerrasta 1950 (ss. 97-107).
Esitelmä ei ole Pekka Ervastian tarkistama.

VUORISAARNA

HELSINKI 1925
SUOMAL. KIRJALL. SEURAN KIRJAPAINON O.Y.

MAAILMAN PYHÄT KIRJAT
VALIKOIMA SUOMENNOKSIA

TOIMITTANUT

PEKKA ERVAST

MATTEUKSEN EVANKELIUMIN
V.:s, VI:s JA VII:s LUKU

VUORISAARNA

JEESUKSEN HYVÄ SANOMA TOTUUDEN
ETSIJÖILLE

KREIKAN KIELESTÄ SUOMENTANUT JA SELITTÄNYT

PEKKA ERVAST

HELSINGISSÄ 1925
MYSTICA

ALKULAUSE.

Moni epäilemättä ihmettelee nähdessään tämän kirjan otsikosta että tässä tarjotaan yleisölle uusi Vuorisaarnan suomennos: jos mikä maailman pyhistä kirjoista lienee ennestään tuttu, on se toki uusi testamentti, josta Vuorisaarna on pikkuinen ote! Kuinka uuden suomennoksen tekijä on ollut niin lyhytnäköinen, että on ryhtynyt tämmöiseen yleisön kannalta kiittämättömään työhön?

Enpä olisi ryhtynyt, jos olisin ollut vakuutettu siitä, että Vuorisaarna on kristikunnassa kaikista tutuinta lukemista. Turha olisi ollut kääntää kirjallinen tuote, joka jo monin kerroin käännettynä ja tarkistettuna, korjattuna ja uudistettuna on jokaiselle kristitylle kuin toinen kertomataulu.

Syy, miksi ryhdyin näennäisesti niin kiittämättömään työhön, on se uskoni ja vakaumukseni, että Vuorisaarna on sangen vähän – niin, tuskin ollenkaan – tunnettu kristikunnassa. Epäilemättä sitä on luettu, tuhansia kertoja luettu sekä ääneen toisten kuullen että hiljaa itsekseen, mutta sangen harvat ovat sitä lukeneet harkitsemalla, tutkimalla, ymmärtämällä.

Vuorisaarna on maailmankirjallisuuden kirkkain helmi. Niin ajattelemme kristittyinä jalosti ylpeillen, – emmekä arvostelussamme erehdy. Mutta jos sanottaisiin: Vuorisaarna on varsinaisen kristinuskon, tosi kristillisyyden esitys ja mittapuu, silloin hyvinä kristittyinä katsoisimme puhujaan kysyvästi, mutta myöntäisimme hetken perästä isällisesti pienellä pään nyökkäyksellä: no niin, tietysti . . .

Mutta jos lisittäisiin: Vuorisaarnassa Jeesus itse selittää meille, mitä kristinuskko on ja millä tavalla kristityn tulee elää ja olla, mitä käskyjä noudattaa ja miten Jumalaa palvella, silloin meidän kristikuntamme jo päättään pudistaen neuvoisi neuvojalle, että lukisi katekismuksensa ja uskontunnustuksen ja Jumalan kymmenen käskyä, ennenkuin tulisi kristityitä opettamaan, mitä kristinuskko on.

Mutta näin ollen – mitä muuta olen saattanut tehdä kuin alkutekstistä uudestaan suomentaa Vuorisaarnaksi nimitetyt luvut Matteuksen evankeliumista ja selityksillä painostaa Jeesuksen sanojen merkityksen ja tarkoituksen? Olen itse nuoresta saakka ollut selvillä Vuorisaarnan erinomaisesta ja ainutlaatuisesta tärkeydestä, ja sanomattomaksi ihmeekseni olen pitkin elämäni havainnut, kuinka syvästi tietämättömät me kaikki kristityt olemme Vuorisaarnan todellisesta sisällöstä.

Rakkaudesta Jeesuksen hyvään ja iloiseen sanomaan, myötätunnosta niitä raskautettuja, pimeydessä pyrkiviä ja etsiviä sieluja kohtaan, joita Jeesus sanomallaan on ajatellut, sekä – jos semmoinen onni minulle suotaisiin – auttaakseni niitä opettajia ja pappeja, joiden tehtäväksi on annettu kristinuskon perusteiden selittäminen nuorisolle ja kansalle, olen tämän pienen suomennostyön suorittanut ja kommentaarioni kirjoittanut.

Tekstikirjana olen käyttänyt: *Hee Kainee Diatbeekee*. Text with chitical apparatus, London, British and Foreign Bible Society, 1914. Kreikkalaisen tekstin rinnalla olen myös käyttänyt Hieronymuksen vanhaa latinalaista käännöstä: *Novum Testamentum latine inter prete Hieronymo*. Edidit C. Tischendorf, Lipsiae, Avenarius & Mendelssohn, MDCCCL. Sitäpaitsi olen vertailun vuoksi koko ajan pitänyt pöydälläni italialaisen, ranskalaisen, englantilaisen, saksalaisen ja ruotsalaisen Uuden Testamentin. Suomalaisena käännöksenä olen käyttänyt Bibliaseuran julkaisemaa Pyhää Raamattua, painettu Helsingissä 1912 noudattamalla Biblia-komitean suomennoksia. Omassa suomennoksessani olen koettanut mahdollisimman vähäsen poiketa tästä vanhasta käännöksestä, koska silmämääränäni ei suinkaan ole ollut ”parempi

kielellinen asu”, jommoista en olisi kyennyt luomaan, vaan alkutekstin ajatusta ja sisäistä merkitystä tulkitseva sanatarkka suomennos.

”Ei jokainen, joka sanoo minulle: Mestari, Mestari, pääse taivasten valtakuntaan, vaan se, joka tekee Isäni tahdon, hänen, joka on taivaissa”, lausuu Jeesus vuorisaarnansa loppupuolella.

Kristittyinä olemme enimmäkseen tyytyneet huutamaan Jeesusta Herraksi, Mestariksi ja Vapahtajaksi, ja unohtaneet täyttää taivaallisen Isän tahdon. Mitä tahansa taivasten valtakunnalla ymmärtänemmekin, emme voi loppujen lopuksi sanoa sitä ansainneemme. Jeesuksen sanojen mukaan saamme jäädä sen ulkopuolelle. Jos se on kuoleman jälkeistä elämää, emme tule siitä osallisiksi. Jos se on Jumalan valtakunnan toteuttamista maan päällä – kuten ”Isä meidän” rukouksessa alati rukoilemme, – on se jäänyt meiltä toteuttamatta. Emme ole päässeet taivasten valtakuntaan.

Ja kuitenkin kirkkoisä Augustinus, oman uskomme suurimpia pylväitä, niin kauniisti ja ylevästi unelmoi siitä *ecclesiasta*, kirkosta, joka olisi *civitas Dei*, Jumalan valtakunta maan päällä. Vieläpä hän sanoi: kirkko *on* tämä Jumalan valtakunta. Mutta meidän täytyy historian valossa puolentoista vuosituhatta myöhemmin, kristillisen kirkon kaikkia suuria ansioita sydämestämme tunnustaen, lisätä: jospa kirkko olisi sitä ollut!

Vaan mikä ei ole, se voi tulla.

Lopella, syyskuulla 1925.

P. E.

ALKUSANAT VIIDENTEEN PAINOKSEEN

Pekka Ervastian Vuorisaarna-kirjan ensimmäinen painos on ilmestynyt v. 1925 Mysticin kustannuksella. Toisen painoksen v. 1943 on kustantanut Ruusu-Ristin Kirjallisuusseura ry, samoin v. 1952 ilmestyneen kolmannen painoksen. Vuonna 1979 julkaistun neljännen painoksen lukuun Rukous (s. 23) kustantaja, Ruusu-Ristin Kirjallisuusseura ry, on lisännyt rukouksen alkutekstiin kuuluvat sanat ”Tapahtukoon sinun tahtosi”. Nyt julkaistava viides painos on näköispainos Pekka Ervastian eläessään painokuntoon saattamasta ensimmäisestä painoksesta. Kirjan sivulle 23 on lisätty edellä mainitut aiemmin puuttuneet sanat ”Tapahtukoon sinun tahtosi”.

J. R. Hannula on kirjoittanut Vuorisaarnasta tammikuussa 1926 mm.: ”Itse suomennos selityksineen on tehty sellaisella tarkkuudella ja asiantuntemuksella, että se suorastaan hivelee meidän vaistomaista vaativaisuuttamme, ja johon tehtävään kykenee vain sellainen henkilö, jolla on sekä nerollinen kielitaito että syvä henkinen kokemus”.

Vuorisaarna on eräs Pekka Ervastian kirjallisuuden keskeisimmistä ellei kaikkein keskeisin kirja. Toivomme sille laajaa levikkiä Suomen kansan keskuudessa.

Helsingissä 20. elokuuta 1991
Kristosofinen Kirjallisuusseura ry

VUORISAARNAN SUOMENNOS

VUORISAARNA

Matteuksen evankeliumin V, VI ja VII luku.

I. JOHDANTO.

V. 1. Nähdessään kansanjoukot hän nousi vuorelle; ja kun hän oli istunut, tulivat hänen opetuslapsensa hänen luokseen.

2. Ja avattuaan suunsa hän opetti heitä sanoen:

II. TAIVASTEN VALTAKUNNAN PORTTI.

V. 3. Autuaita köyhät hengessään, sillä heidän on taivasten valtakunta.

4. Autuaita lempeät, sillä he tulevat perimään maan.

5. Autuaita murheelliset, sillä heitä tullaan lohduttamaan.

6. Autuaita ne, jotka isoavat ja janoavat oikeamielisyyttä, sillä heitä tullaan ravitsemaan.

7. Autuaita armeliaat, sillä heitä kohtaan tullaan osoittamaan laupeutta.

8. Autuaita puhtaat sydäimestä, sillä he tulevat näkemään Jumalan.

9. Autuaita rauhan rakentajat, sillä heitä tullaan nimittämään Jumalan pojiksi.

10. Autuaita ne, joita oikeamielisyyden takia vainotaan, sillä heidän on taivasten valtakunta.

III. KEHOITUSSANOJA VALTAKUNTAAN ASTUVILLE.

V. 11. Autuaat te olette, kun minun tähteni teitä vastedes solvataan ja vainotaan ja valhetellen puhutaan teistä kaikkea pahaa.

12. Iloitkaa ja riemuitkaa, sillä teidän palkkanne on suuri taivaassa; sillä samoin vainosivat profeettoja, niitä, jotka olivat ennen teitä.

13. Te olette maan suola; mutta jos suola käy mauttomaksi, millä se saadaan suolaiseksi? Se ei kelpaa enää mihinkään muuhun kuin ulosheitettäväksi ja ihmisten tallattavaksi.

14. Te olette maailman valo. Ei saata olla piilossa kaupunki, joka sijaitsee ylhäällä vuorella.

15. Eikä kynttilää sytytetä ja panna vakan alle, vaan kynttiläjalkaan, ja niin se loistaa kaikille huoneessa oleville.

16. Näin loistakoon teidän valonne ihmisten edessä, että he näkisivät teidän hyvät tekonne ja ylistäisivät Isääne, joka on taivaassa.

IV. JEESUKSEN UUSI SIVEYSOPPI.

V. 17. Älkää luulko, että minä olen tullut tyhjäksi tekemään Lakia (tai profeettoja); en ole tullut tyhjäksi tekemään, vaan täyttämään.

18. Ameen, minäpä sanon teille: kunnes taivas ja maa katoavat, ei yhtään jotaa eikä yhtään piirtoa katoa Laista, ennenkuin kaikki muodot on läpikäyty.

19. Jos siis ken katsoo mitättömäksi yhtäkään seuraavista pienistä käskyistä ja sillä lailla opettaa ihmisiä, on häntä sanottava pienimmäksi taivasten valtakunnassa; mutta joka niitä noudattaa ja opettaa, häntä on sanottava suureksi taivasten valtakunnassa.

20. Sillä minä sanon teille: jollei teidän oikeudentuntonne osoittaudu suuremmaksi kuin kirjanoppineiden ja farisealaisten, ette suinkaan astu sisälle taivasten valtakuntaan.

V. ENSIMÄINEN KÄSKY.

V. 21. Olette kuulleet sanotuksi vanhan ajan ihmisille: ”älä tapa, sillä ken tappaa, hän on ansainnut oikeuden tuomion.”

22. Mutta minä sanon teille: jokainen, joka vihastuu veljeensä, on ansainnut oikeuden tuomion, ja joka sanoo veljelleen: ”raaka”, hän on ansainnut sanhedrinin tuomion, mutta joka sanoo: ”sinä hullu”, hän on ansainnut tulen gehennan.

23. Sentähden jos tuot uhrilahjasi alttarille ja siellä muistat veljelläsi olevan jotakin sinua vastaan,

24. niin jätä sinne lahjasi alttarin eteen ja käy ensin sopimassa veljesi kanssa, ja sieltä tullessasi uhraat antimesi.

25. Taivu nopeasti sopimaan riitapuolesi kanssa, niinkauan kuin vielä olet tiellä hänen kanssaan, ettei riitapuolesi vetäisi sinua tuomarin eteen ja tuomari antaisi sinua oikeudenpalvelijalle ja sinua pantaisi vankilaan.

26. Ameen, sanonpa sinulle: sieltä et pääse, ennenkuin maksat viimeisen rovon.

VI. TOINEN KÄSKY.

V. 27. Olette kuulleet sanotuksi: ”älä tee aviorikosta.”

28. Mutta minä sanon teille: jokainen, joka katsoo naista häntä himoitakseen, on jo häpäissyt häntä sydämessään.

29. Jos silmäsi viettelee sinua, repäise se pois ja heitä luotasi; sillä parempi on sinulle, että yksi jäsenesi joutuu hukkaan, kuin että koko ruumiisi heitetään gehennaan.

30. Ja jos oikea kätesi viettelee sinua, hakkaa se poikki ja heitä luotasi; sillä parempi on sinulle, että yksi jäsenistäsi joutuu hukkaan, kuin että koko ruumiisi menisi gehennaan.

31. Onpa myös sanottu: ”joka eroittaa vaimonsa luotaan, antakoon hänelle erokirjan.”

32. Mutta minä sanon teille: jokainen, joka eroittaa vaimonsa luotaan, saattaa hänet tekemään aviorikoksen sen lisäksi, että itse on syyppää haureuteen, ja joka nai eroitetun, hän tekee aviorikoksen.

VII. KOLMAS KÄSKY.

V. 33. Vielä olette kuulleet sanotuksi vanhan ajan ihmisille: „älä vannoo väärin”, vaan: ”täytä valasi Herralle.”

34. Mutta minä sanon teille: älkää ensinkään vannoko, ei taivaan kautta, sillä se on Jumalan valtaistuini,

35. eikä maan kautta, sillä se on hänen jalkainsa alunen, eikä Jerusalemin kautta, sillä se on suuren kuninkaan kaupunki;

36. äläkä vannoo pääsi kautta, sillä et voi tehdä yhtäkään hiusta valkeaksi etkä mustaksi;

37. vaan olkoon teidän puheenne: niin, niin, ei, ei. Mikä on siitä yli, se on lähtöisin vilpistä.

VIII. NELJÄS KÄSKY.

V. 38. Olette kuulleet sanotuksi: ”silmä silmästä ja hammas hampaasta.”

39. Mutta minä sanon teille: älkää tehkö vastarintaa sille, joka on paha; vaan jos joku lyö sinua oikealle poskelle, käännä hänelle toinenkin;

40. ja jos joku tahtoo käydä oikeutta kanssasi ja ottaa ihokkaasi, anna hänen saada viittasikin;

41. ja jos joku pakoittaa sinua yhden virstan matkalle, kulje hänen kanssaan kaksi.

42. Anna sille, joka sinulta pyytää, äläkä käänny pois siitä, joka tahtoo sinulta lainata.

VII. 1. Älkää tuomitko, ettei teitä tuomittaisi;

2. sillä millä tuomiolla te tuomitsette, sillä teidät tuomitaan; ja millä mitalla te mittaatte, sillä teille mitataan.

3. Miksi näet rikan, joka on veljesi silmässä, etkä huomaa malkaa omassa silmässäsi?

4. Ja mitenkä sanot veljellesi: anna, minä kiskon rikan silmästäsi, ja kas, malka on omassa silmässäsi?

5. Sinä ulkokullattu kisko ensin malka omasta silmästäsi, ja vasta sitten näet tarkkaan, kuinka kiskoisit rikan veljesi silmästä.

IX. VIIDES KÄSKY.

V. 43. Olette kuulleet sanotuksi: ”rakasta lähimmäistäsi” ja: ”vihaa vihollistasi.”

44. Mutta minä sanon teille: rakastakaat vihollisianne, ja rukoilkaat niiden edestä, jotka teitä vainoavat,

45. että tulisitte taivaallisen Isänne pojiksi, sillä hän antaa aurinkonsa nousta niin pahain yli kuin hyväinkin ja antaa sataa niin oikea- kuin väärämielisillekin.

46. Sillä jos rakastatte niitä, jotka teitä rakastavat, mitä palkkaa teillä siitä on? Eivätkö publikaanitkin tee samoin?

47. Ja jos osoitatte ystävällisyyttä ainoastaan veljillenne, mitä erinomaista te siinä teette? Eivätkö jokapäiväiset ihmisetkin tee samoin?

48. Näin ollen tulette vielä täydellisiksi, niinkuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen.

X. HYVÄT TYÖT JA PAASTO.

VI. 1. Kavahtakaa, ettette suorita lainmukaisia tekojanne ihmisten edessä sitä varten, että he teitä katselisivat; muutoin ette saa palkkaa Isältänne, joka on taivaissa.

2. Sentähden kun osoitat teossa myötätuntoasi, älä soitata torvea edelläsi, niinkuin tekopyhät tekevät synagoogissa ja kaduilla saadakseen ylistystä ihmisiltä. Ameen, sanon teille: heiltä jää palkka saamatta.

3. Vaan kun sinä teet hyvän työn, älköön vasen kätesi tietäkö, mitä oikea kätesi tekee,

4. että hyvä työsi olisi salassa; ja Isäsi, joka näkee salassa, korvaa sinulle.

16. Ja kun paastoitte, älkää olko synkän näköisiä niinkuin tekopyhät; sillä he tekevät kasvonsa rumannäköisiksi, jotta ihmiset näkisivät heidän paastoavan. Ameen, sanon teille: heiltä jää palkka saamatta.

17. Vaan kun sinä paastoat, voitele pääsi ja pese kasvosi,

18. ettet näkyisi ihmisille paastoavana, vaan Isällesi, joka on salassa; ja Isäsi, joka näkee salassa, korvaa sinulle.

XI. RUKOUS.

VI. 5. Ja kun rukoilette, älkää olko niinkuin tekopyhät, jotka mielellään seisovat ja rukoilevat synagoogissa ja katujen kulmissa, että ihmiset heidät näkisivät. Ameen, sanon teille: heiltä jää palkka saamatta.

6. Vaan sinä, kun rukoilet, mene kamariisi ja suljettuasi ovesi rukoile Isääsi, joka on salassa; ja Isäsi, joka näkee salassa, antaa sinulle.

7. Ja rukoillessanne älkää laverrelko niinkuin jokapäiväiset ihmiset, jotka luulevat, että heitä kuullaan monisanaisuutensa tähden.

8. Älkää siis olko heidän kaltaisiaan; sillä Isänne kyllä tietää, mitä tarvitsette, ennenkuin anottekaan häneltä.

9. Rukoilkaa te siis näin:

Isä meidän, joka olet taivaissa,

Pyhitetty olkoon sinun nimesi.

10. Tulkoon sinun valtakuntasi,

Tapahtukoon sinun tahtosi

Niinkuin taivaissa niin maankin päällä.

11. Yliaistillinen leipämme anna meille tänään.

12. Ja anna meille velkamme anteeksi, niinkuin mekin annamme anteeksi velallisillemme.
13. Äläkä johdata meitä kiusaukseen, vaan päästä meidät pahasta.
14. Sillä jos annatte ihmisille anteeksi heidän erehdyksensä, niin taivaallinen Isänne myös antaa teille anteeksi,
15. mutta jos ette anna ihmisille anteeksi heidän erehdyksiään, ei Isännekään anna anteeksi teidän erehdyksiänne.

XII. AARTEET.

- VI. 19. Älkää kootko itsellenne aarteita maan päällä, jossa turmelee koi ja ruoste, ja jossa murtautuvat varkaat sisään ja varastavat.
20. Vaan kootkaa itsellenne aarteita taivaassa, jossa ei turmele koi eikä ruoste, ja jossa eivät murtaudu varkaat sisään eivätkä varasta.
21. Sillä missä aarteesi on, siellä on myös sydämesi.

XIII. RUUMIIN VALO.

- VI. 22. Ruumiin kynttilä on silmä. Jos siis silmäsi on vilpitön, niin koko ruumiisi on valoisa.
23. Mutta jos silmäsi on paha, niin koko ruumiisi on pimeä. Jos siis valo sinussa on pimeyttä, kuinka suuri onkaan pimeys.

XIV. JUMALA JA MAMMONA.

- VI. 24. Ei kukaan saata palvella kahta herraa, sillä hän joutuu joko vihaamaan toista ja rakastamaan toista tai kannattamaan toista ja halveksimaan toista. Ette saata palvella Jumalaa ja mammonaa.
25. Sentähden sanon teille: älkää kohdistako ajatuksianne sieluunne, mitä söisitte tai mitä joisitte, eikä ruumiiseen, mitä pukisitte yllenne. Eikö sielu ole enemmän kuin ruoka ja ruumis enemmän kuin vaatteet?
26. Katsokaa taivaan lintuja: eivät ne kylvä eivätkä niitä eivätkä kokoa aittoihin, ja taivaallinen Isänne ruokkii ne. Ettekö te ole paljon suurempiarvoisia kuin ne?
27. Ja kuka teistä voi mietiskelyllään lisätä kasvuansa kyynäränkään vertaa?

28. Ja mitä vaatteihin kohdistatte ajatuksianne? Katselkaa harkiten kedon liljoja, kuinka ne kasvavat; eivät ne tee työtä eivätkä kehrää.

29. Mutta sanonpa teille, ettei Salomonkaan kaikessa loistossaan ollut niin vaatetettu kuin yksi niistä.

30. Jos siis Jumala näin vaatettaa kedon ruohon, joka tänään kasvaa ja huomenna heitetään uuniin, eikö hän paljon enemmän teitä, te heikkouskoiset?

31. Älkää siis huolehtiko sanoen: mitä syömmepä tai mitä juomme? tai millä vaatetamme itsemme?

32. Sillä kaikkea tätä joukot tavoittelevat. Taivaallinen Isänne kyllä tietää teidän tarvitsevan tätä kaikkea.

33. Vaan etsikää ensin valtakuntaa ja sen oikeamielisyyttä, niin tämäkin kaikki sen ohessa tulee teille.

34. Älkää siis murehtiko huomisesta, sillä huomina tulee huolehtimaan itsestään. Riittää päivälle oma vaivansa.

XV. ETSIKÄÄ, NIIN TE LÖYDÄTTE.

VII. 6. Älkää luovuttako pyhättöä koirille ja älkää helmiänne sikojen eteen, etteivät tallaisi niitä jalkoihinsa ja kääntyen repisi teitä.

7. Anokaa, niin teille annetaan; etsikää, niin löydätte; kolkuttakaa, niin teille avataan.

8. Sillä jokainen anova saa, ja etsivä löytää, ja kolkuttavalle avataan.

9. Ja mikä on se mies teidän joukostanne, joka, kun hänen poikansa pyytää häneltä leipää, antaa hänelle kiven,

10. taikka kun tämä pyytää kalaa, antaa hänelle käärmeen?

11. Jos siis te, jotka olette pahoja, tiedätte antaa hyviä lahjoja lapsillenne, kuinka paljon enemmän Isänne, joka on taivaissa, antaa hyviä niille, jotka häneltä anovat!

XVI. VÄÄRÄT PROFEETAT.

VII. 12. Kaikki mitä tahdotte, että ihmiset tekisivät teille, se tekin tehkää heille; sillä tämä on laki ja profetat.

15. Sentähden kavahtakaa vääriä profettoja, jotka tulevat luoksenne lammasten vaatteissa, mutta sisältä ovat raatelevaisia susia.

16. Heidän hedelmistään te tunnette heidät. Eihän orjantappuroista koota viinirypäleitä eikä ohdakkeista fiikunoita?
17. Näin jokainen hyvä puu tekee hyviä hedelmiä, mutta huono puu tekee pahoja hedelmiä.
18. Ei saata hyvä puu tuottaa pahoja hedelmiä, eikä huono puu tuottaa hyviä hedelmiä.
20. Niin tunnette heidät siis heidän hedelmistään.

XVII. KAITA TIE.

- VII. 13. Menkää ahtaasta portista sisälle. Sillä se portti on väljä ja se tie leveä, joka vie kuolemaan, ja monta on niitä, jotka siitä menevät sisälle;
14. mutta se portti on ahdas ja se tie kaita, joka vie elämään, ja harvat ovat ne, jotka löytävät sen.
21. Ei jokainen, joka sanoo minulle: Mestari, Mestari, pääse taivasten valtakuntaan, vaan se, joka tekee Isäni tahdon, hänen, joka on taivaissa.
22. Monet sanovat minulle (sinä päivänä): Mestari, Mestari, emmekö sinun nimessäsi profetoineet, ja sinun nimessäsi ajaneet pahoja henkiä ulos, ja sinun nimessäsi tehneet paljon mahtavia töitä?
23. Ja silloin minä tunnustan heille: en koskaan ole tuntenut teitä; menkää pois minun luotani te, jotka ette ole lakiani noudattaneet.
24. Sentähden voidaan jokaista, joka kuulee nämä minun sanani ja tekee niiden mukaan, verrata älykkääseen mieheen, joka rakensi huoneensa kalliolle.
25. Ja rankkasade lankesi, ja virrat tulivat, ja tuulet puhalsivat ja syöksyivät sitä huonetta vastaan, mutta se ei kaatunut, sillä se oli perustettu kalliolle.
26. Ja jokaista, joka kuulee nämä minun sanani eikä tee niiden mukaan, voidaan verrata tyhmään mieheen, joka rakensi huoneensa hiekalle.
27. Ja rankkasade lankesi, ja virrat tulivat, ja tuulet puhalsivat ja töytäsivät sitä huonetta vastaan, ja se kaatui, ja sen kaatuminen oli suuri.

XVIII. LOPPUSANAT.

28. Ja tapahtui, kun Jeesus oli lopettanut nämä puheet, että kansanjoukot olivat hämmästyksissään hänen opetuksestaan;
29. sillä hän opetti heitä niinkuin semmoinen, jolla on tietoa eikä niinkuin heidän kirjanoppineensa.

KOMMENTAARIO

SELITYKSIÄ

I. JOHDANTO.

– Puhuiko Jeesus vuorisaarnassaan opetuslapsilleen vaiko kansanjoukoille? Evankeliumeista tiedämme hänen tehneen eron esoteerisen eli salaisen ja eksoteerisen eli julkisen opetuksen välillä: edellinen oli opetuslapsille omistettu, jälkimäinen kansaa varten, niinkuin Jeesus itse sanoi opetuslapsille: ”teille on annettu tietää taivasten valtakunnan salaisuudet, mutta heille opetetaan kaikki vertauksissa.” Olen kuullut väitettävän, että vuorisaarna oli nimenomaan esoteerinen opetus. Sen todistavat muka jo alkusanat, joissa kerrotaan Jeesuksen nousseen vuorelle, siis erilleen kansanjoukoista, ja opetuslasten kerääntyneen hänen ympärilleen. Onpa huomautettu siitäkin, että ”vuorelle” merkitsee ”hengen ylängöille”, jonne tietenkään kansanjoukot eivät voineet häntä seurata. Mitä te sanotte?

– Turha on etsiä allegoorisia merkityksiä, ennenkuin ilmeinen on tajuttu. Pitäkäämme vain kiinni kertomuksen realistisesta muodosta. Silloin heti saatamme myöntää vuorisaarnan oman muodon puhuvan sen olettamuksen puolesta, että tässä onkin kysymys esoteerisesta opetuksesta. Sillä eihän Jeesus voinut sanoa muille kuin omille opetuslapsilleen: ”autuaita te olette, kun minun tähteni teitä vainotaan” tai ”te olette maan suola” j.n.e. Selvästi näyttää siltä, että Jeesus vuorisaarnassaan kääntyy vain omien seuraajiensa puoleen.

– Oletteko siis sitä mieltä, että vuorisaarna kuuluu Jeesuksen esoteerisiin opetuksiin?

– Nyt minun täytyy vastata teille sittenkin kieltävästi. Sillä eikö teitäkin ihmetytä, että tämä pitkä kaunis puhe – jos se oli vain opetuslapsille aiottu – pidettiin suuren väkijoukon läsnäollessa? Eikö Jeesus olisi ollut sangen epäveljellinen, jos hän olisi matalalla äänellä puhunut lähimmille opetuslapsilleen, kun hartaita kuulijoita oli kosolta yltympäri?

– Todella, sitä en ole tullut ajatelleeksi. Mutta jos kuvittelen tilannetta, tuntuu todella oudolta, että Jeesus olisi ollut niin välinpitämätön joukkojen suhteen.

– Hänpä sitä ei ollutkaan. Sen todistavat vuorisaarnan loppusanat: ”Ja tapahtui, kun Jeesus lopetti nämä puheet, että kansanjoukot olivat hämmästyksissään hänen opetuksestaan.” Kuinka kansanjoukot olisivat voineet olla hämmästyksissään, jos eivät olisi kuulleet, niitä Jeesus puhui? Tästä selvästi ymmärrämme, että Jeesus päinvastoin saarnasi korkealla ja kuuluvalla äänellä. Hän oli noussut vuorelle eli kukkulalle paremmin nähdäkseen kuulijansa, ja opetuslapset kerääntyivät hänen ympärilleen, sentähden että se oli heidän luonnollinen etuoikeutensa. Heidän myötätuntoinen ja Mestarin sanoille altis sieluntilansa oli puhujan pyhälle tulelle kuin uhriainetta, josta hän sai lisää voimia ja kantavuutta opetuksilleen.

– Joudumme siis siihen, että vuorisaarna kuului Jeesuksen eksoteerisiin, yleistajuisiin opetuksiin? Mutta kuinka silloin on selitettävä ristiriita sanojen muodon ja tarkoituksen välillä?

– Vuorisaarna ei ole eksoteerinenkaan. Näennäinen ristiriita haihtuu siihen tosiseikkaan, että vuorisaarna ei ole esoteerinen eikä eksoteerinen, vaan pikemmin sekä toista että toista: se on aiottu sekä opetuslapsille että yleisölle. Vuorisaarnalla on oma asemansa evankeliumin kertomuksessa.

– Miten tarkoitatte?

– Tarkoitin, että Matteuksen evankeliumin sepittäjä, joka nähtävästi vuorisaarnaan on koonnut erilaisia aineksia, kerännyt monelta taholta ”Herran sanoja” (*logia*) ja yhdistänyt ne pitkäksi puheeksi, on tehnyt tämän pitäen silmällä määrättyä tarkoitusta.

– Jeesus ei siis mielestänne ole pitänytäkään koko vuorisaarnaa?

– Jeesus on varmasti pitänyt montakin ”vuorisaarnaa”, mutta koska niitä ei pikakirjoitettu, ei meillä niistä ole tietoa. Matteuksen vuorisaarna on kokoelma ydinlauseita, ei tavallinen esitelmä eli puhe.

– Eikö vuorisaarna siis anna meille todellista käsitystä siitä, millä tavalla Jeesus puhui ja opetti?

– Ehdottomasti se antaa meille oikean käsityksen Jeesuksen opetuksen sisällöstä ja hengestä, joskaan ei hänen sanojensa muodosta.

– Miksi ei muodosta?

– Sentähden etten usko kenenkään elävän ihmisen pitemmässä esitelmässä puhuvan ainoastaan mietelauseita. Pikemmin voisin uskoa, ettei Jeesuksen tapana ollut esitelmöidä, vaan sopivassa tilaisuudessa lausua muutamia ytimekkäitä sanoja. Evankeliumit eivät ainakaan ole säilyttäneet muunlaisia hänen julkisia saarnojaan kuin vertauskuvallisia kertomuksiaan, – ja ettei hän niitä kaikkia kertonut yhdellä kertaa, lankeaa myös luonnostaan. Sentähden vuorisaarna on Jeesuksen eri tilaisuuksissa antamista opetuksista, ja määrättyssä tarkoituksessa, kokoonkyhätty puhe, – mikä ei tietenkään estä, että tämä taiteellisesti ja filosofisesti ehjä, tämä ihmeellisen ihana vuorisaarna on ensimmäisellä sijalla koko maailman kirjallisuudessa.

– Missä tarkoituksessa se siis on kokoonkyhätty?

– Seistäkseen merkkipylväänä vanhan ja uuden ajan välimailloilla. Vanhalla ajalla olivat syvimmat elämänopetukset ainoastaan esoteristeja varten, s.o. ainoastaan niitä varten, jotka olivat etsineet ja tulivat pyytämään ja osoittautuivat kypsiksi. Mutta nyt uudella ajalla ilmaistaan hengen syvimmat salaisuudet kaikille: pelastuksen tie on kaikille avoinna. Mutta kaikki eivät kutsua kuule. Ainoastaan kellä on korvat kuulla, hän kuulee. Sentähden Matteus antaa vuorisaarnan kuulua kaikille – ja kansanjoukot hämmästyvät. Mutta vaikka Jeesus puhuttelee kaikkia, eivät kaikki häntä ymmärrä eivätkä kaikki häntä seuraa. Ja niin hänen sanansa ja opetuksensa jäävät niiden varalle, jotka tulevat hänen opetuslapsikseen. Toisin sanoen: kuka tahansa kansanjoukosta voi tulla esoteristiksi, mutta jokainen ei tule. Mitä siis vuorisaarna on?

– En nyt huomaa, mihin tähtäätte.

– Vuorisaarna on lyhyt esitys kristinuskosta. Ei kukaan kristitty saata vuorisaarnaa sivuuttaa. Vuorisaarna on hänen arvostelunsa mittapuu ja samalla hänen tuomarinsa. Ihmiset ovat leikitelleet kristinuskon käsitteellä. He ovat riidelleet ja käyneet sotia kristinuskon opeista. He ovat järjestäneet valtionsa kristillisiksi. He ovat vuosisatojen vierieissä rakentaneet tuhansia kristillisiä kirkkoja, – ja he ovat unohtaneet ainoastaan yhden asian: ottaa selvää siitä, mitä kristinusko on. Kristinusko on Jeesuksen Kristuksen elämänymmärryksen omaksumista, ja kristitty on vain se, joka seuraa Jeesusta. Kristinuskon ydinopit selviävät vuorisaarnasta, ja vuorisaarna on jokaisen kristityn kristillisyyden mittapuu.

– Sanoitte vuorisaaarnan seisovan merkkipylväänä kahden ajan välillä ja sisältävän kristinuskon ytimen. Silloin teette Kristuksen esiintymisestä käännekohdan ihmiskunnan historiassa ja olette kuitenkin tässä suhteessa yhtä mieltä kristillisten kirkkojen kanssa?

– Niin olen. Jeesus Kristus pani alulle uuden aikakauden ihmiskunnan kehityksessä ja elämässä, mutta ei siinä merkityksessä kuin kirkot uskovat. Kirkot opettavat, että Jeesus kuolemallaan sovitti ihmiskunnan synnit, mutta tämä on puhtaasti teologinen kysymys, joka ei ole missään tekemisessä Jeesuksen omien, esim. hänen vuorisaaarnassa antamiensa, opetusten kanssa. Pyydän sentähden, että sivuutamme teologiset kysymykset ja kiinnitämme huomionsi tosiasiakoihin.

– Eikö Kristus siis ollut Jumalan poika?

– Tuokin on teologinen kysymys, siinä mielessä kuin sen teette. Jos vastaan myöntävästi, johtuu mieleenne kirkon antama kuva Jumalasta, joka omassa persoonassaan astuu alas maan päälle. Jos vastaan kieltävästi, luulette minun tarkoittavan, että Jeesus oli tavallinen kuolevainen, uskonnollinen nero tietysti, mutta haaveilija, joka omassa ja toisten mielikuvituksessa oli niin pyhittynyt, että uskalsi omaksua nimen Jumalan poika.

– Mikä hän sitten oli?

– Ihminen hän ainakin oli.

– Mutta kuinka hän saattoi alkaa – ei uutta ajanlaskua, vaan – uutta aikaa, jos hän oli vain ihminen?

– Hän ei ollutkaan ”vain” ihminen. Hän oli ihminen, jossa Jumala eli. Hän oli Jumalan poika. Mutta hän ei ollut Jumalan ”ainoa” poika eikä ”Jumalan poika” yliluonnollisessa merkityksessä. Hän oli ”veljistä ensimmäinen”, sillä hän oli todellisuudessa, *in actu*, sitä, mitä me kaikki olemme mahdollisuuksiemme puolesta, *in potentia*. Itse hän sanoo, että meitäkin on nimitettävä Jumalan pojiksi (katsokaa seitsemättä autuudenjulistusta). Hän tunsi siis Jumalaa, olemassaolon ja elämän henkeä, syvemmin kuin kukaan meistä ja syvemmin kuin kukaan ennen häntä. Älkäämme unohtako, että profettoja oli ollut ennen Kristusta, profettoja ei ainoastaan juutalaisilla, vaan kaikilla kansoilla. Kaikki nämä profetat olivat ihmisille paljastaneet Jumalan hengen syvyyksiä, kukin oman henkensä kykyjen ja tietojen mukaan. Mutta kaikki olivat kääntyneet joko aikalaistensa tai oman kansansa tai erikoisen ihmisryhmän puoleen; yleispätevä heidän julistuksessaan oli samalla vaikeatajuisin. Buddha nousi kyllä kansallisten ja aikarajojen yläpuolelle, hänen saarnansa kohdistui ihmisiin yleensä, mutta hänen opetuksensa siveellinen näkökulma painosti kärsimystä liian intensiivisesti miellyttääkseen toiminnanhaluista ihmistä. Sentähden Jeesus Kristus aloitti uutta aikaa koko ihmiskunnalle. Hän toi elämänymmärryksen, uskon ja siveellisen pohjan elämälle, jommoista ennen häntä ei ollut. Hän paljasti Jumalan olemuksen uudella tavalla. Hän saarnasi ja opetti Isästä, elämän Hengestä, joka on hyvyys, rakkaus, laupeus, mutta jonka valtakunta ei ole tästä maailmasta. Tässä näkyväisessä kosmoksessa vallitsee, ainakin toistaiseksi, n.s. paha kaikissa muodoissaan: vihana, vainona, kärsimyksenä, onnettomuutena, sairautena, tuskana. Isän valtakunnassa taas ”tapahtuu Jumalan tahto”, s.o. siinä vallitsee rakkaus, autuus, ilo, onni, rauha, sopusointu ja kaikki hyvä. Vaikka kaikki profetat olisivat olleet kotoisin hengessään Jumalan valtakunnasta, ei kukaan ennen Kristusta ollut osannut tuoda sitä valtakuntaa maan päälle niin yleispätevässä, yksinkertaisessa ja syvästi inhimillisessä muodossa kuin Jeesus. Jeesus oli täten erikoisasemassa. Hänen silmänsä näki kauemmas, hänen sydämensä tunsi inhimillisemmin ja hänen sanansa kuvasivat yleistajuisemmin hengen valtakuntaa kuin yhdenkään profetan ennen häntä. Hänestä alkoi täten ihmiskunnalle uusi siveellinen ajanjakso.

– Tuo sananne, että profetat olivat kotoisin hengen valtakunnasta, oli sangen kuvaava. On siis olemassa kaksi ”valtakuntaa”: hengen ja aineen?

- On, niinkuin Jeesus sanoi: Jumalan ja mammonan.
- Ja me ihmiset kuulumme kumpaiseenkin?
- Syntyperämme nojalla kuulumme molempiin, vaikka enimmäkseen tyydymme mammonan eli aineen valtakuntaan.
- Mutta profeetat riistäytyivät irti aineen vallasta ja tunsivat olevansa hengen valtakunnan lapsia?
- Aivan niin.
- Ja Jeesus Kristus oli profetoista voimakkain, kokenein, suurin? Mutta nythän minä ymmärränkin, mikä oli hänen Jumalanpoikuutensa!
- Ainakin jonkun puolen siitä.
- Eikö hän ollut hengen valtakunnan jäsen, joka ojensi auttavan kätensä aineen eli mammonan pimeydessä vaeltaville ihmisveljilleen, kutsuen heitäkin ottamaan osaa synnyynnäiseen perintöoikeuteensa? Nyt ymmärrän, että tämä seikka ei ole teologinen kysymys. Se on ilmeinen tosiasia, käsinkoskettava todellisuus. Sitä Jeesus opetti, ja ilman sitä taustaa emme ymmärrä häntä emmekä hänen oppiaan.
- Niin, semmoinen oli hänen oppinsa ja elämänsä. Voimme siis edetä ja käydä tarkastamaan itse vuorisaarnaa.

II. TAIVASTEN VALTAKUNNAN PORTTI.

– Te olette jakanut vuorisaarnan suomennoksessanne, arvatenkin sisällön mukaan, omalla tavallanne lukuihin, enkä siitä tahdo riidellä kanssanne. Mutta mieleni tekisi tietää, minkätähden olette varustanut n.s. kahdeksan autuutta otsikolla ”taivasten valtakunnan portti”.

– Vuorisaarna kuvaa elämää hengen eli taivasten valtakunnassa; mikä silloin on luonnollisempi, kuin että alkuun on asetettu muutamia lauseita, jotka selvästi ja lyhyesti sanovat, kelle ovi avataan ja mikä odottaa oven sisäpuolella? Nämä autuuden julistukset oli opittava ulkoa muistamaan!

– Tässä välillä pieni kysymys. Se on turha, mutta teen sen kaikkien väärinkäsitysten välttämiseksi. Eihän taivasten valtakunta ole sama kuin kuolemanjälkeinen elämä?

– Kysymyksenne ei suinkaan ole turha. Te aavistatte ja ymmärrätte kyllä totuuden, mutta väärinkäsitys tässä asiassa on niin yleinen, että on varmasti hyödyksi ja avuksi, jos heti suoraan sanomme: taivasten valtakunta ei ole ollenkaan sama kuin kuolemanjälkeinen elämä. Jos ihminen kuolee mammonan pimeydessä, kuluu hänen elämänsä tuonelassa taivasten valtakunnan ulkopuolella, niinkuin se oli kulunut maan päällä.

– Onko hän siis kadotettu?

– Tavallaan, mutta ei ikuisiksi ajoiksi. Jos ei kirkko olisi papillisissa kokouksissaan keskiajalla julistanut pannaan jälleensyntymisoppia, tietäisivät tänä päivänä kaikki kristityt, että ihmisen henki syntyy uudestaan maan päälle: se palaa tänne kärsimyksen laaksoon siihen saakka, kunnes ihminen valitsee taivasten eli hengen valtakunnan elämän ja siten kasvattaa itsestään henki-ihmisen, joka ei enää ole mammonan ja kuoleman orja.

– Olen kyllä kuullut tästä jälleensyntymisopista, joka itämailla on yleisenä uskona. Onko se siis oikea oppi?

– On varmasti, mutta voimme sen toistaiseksi syrjäyttää – teologisena tai pikemmin luonnontieteellisenä kysymyksenä. Olkaamme vain selvillä siitä, että taivasten valtakunta ei ole kuolemanjälkeinen elämä, vaan henkinen olotila, joka on ikuisuudessa ja siis ajasta riippumaton. Se on meidän takanamme nyt, niinkuin se on kuoleman jälkeen, sillä eroituksella vain, kuten Jeesus sanoo, ”että nyt on otollinen aika”. Nyt on vaali tehtävä. ”Vaeltakaa, niin kauan kuin teillä valo on.”

– Tämän luulen ymmärtäväni.

– No niin, pankaa nyt merkille ensimmäinen sana autuudenjulistuksissa, sillä se kuvaa taivasten valtakunnan elämää ja sanoo, mikä odottaa sisälle pyrkijää. Tämä sana on ”autuaita”. Mitä sillä ymmärrätte?

– Autuas on kai se, joka elää ikuisessa rauhassa ja onnessa.

– Niin, ilman teologista sivumakua. Autuutta ei saa käsittää metafyyksilliseksi olotilaksi, jota voi kokea vasta ruumiista irtauduttua. Olen suomennoksessa säilyttänyt tämän sanan, koska se on mielestäni kaunis ja merkitykseltään syvempi kuin ”onnellinen”. Latinalainen alkuteksti sanookin *beati* ja sen mukaan

europalaiset käännökset *beati, blessed, selig, saliga* j.n.e.; ranskankieli yksin, jolla ei ole vastaavaa sanaa, sanoo *heureux*, ”onnelliset”. Kreikkalaisessa alkutekstissä on *makarioi*. Tämän sanan käyttö osoittaa, että tekijä on tahtonut puhua ylönplattisesta, taivaallisesta onnesta, sillä muuten hän olisi voinut käyttää sanaa *eutykebes* tai *eidaimoon*. *Makar* eli *makarios* sanottiin ihmisestä, jonka onni oli yhtä suuri ja samanlainen kuin jumalien, sillä jumalain autuutta kuvailtiin sanalla *makar*. Samaa sanaa käytettiin myös vainajista, nim. niistä, jotka olivat päässeet autuaitten saarille ja tulleet jumalien kaltaisiksi. Näin ollen ei ole ihmeteltävä, että kristitytkin ovat sekoittaneet yhteen käsitteitään taivasten valtakunnasta ja kuolemanjälkeisestä elämästä. Sitä tärkeämpi meidän on ymmärtää, että hengen valtakunta on avoinna kaikille ”eläville” ja vain niille ”kuolleille”, jotka sitä eläessään ovat maistaneet. Mutta koska toiselta puolen kaikki vainajat viettävät ylen onnellista elämää ”taivaassa” ennen jälleensyntymistään, on tahdottu teroittaa, että taivasten eli hengen valtakunnan elämä ei ole ainoastaan korkeinta onnea maallisin silmin katsoen vaan korkeinta ”taivaallistakin” onnea, mitä ihmiset kuoleman jälkeen yleensä kykenevät nauttimaan. Tätä kaikkea kuvaavat mielestäni hyvin sanat *makarioi, beati*, ”autuaat” j.n.e., ja tämä on samalla Jeesuksen opin positiivinen siveellinen pohja. Näettehän eron tämän ja buddhanopin välillä?

– Ero on selvä. Buddhan oppi *nirvaanasta* painostaa kärsimyksen sammumista ja on pikemmin negatiivinen luonteeltaan, jota vastoin, kuten sanoitte, Jeesuksen puhe nimenomaisesta autuaallisesta onnesta on positiivisesti mukaansa tempaava.

– Niin, olemassaololla ei voi viime tingassa olla muuta tarkoitusta. Toisin sanoen: koska ikuisella olemassaololla ei voi olla mitään ajallista ”tarkoitusta”, täytyy sen järjellinen tarkoitus piillä sen omassa itsessään, s.o. sen täytyy olla ikuista onnea – tai jos niin tahdotte: ikuisesti kasvavaa, laajenevaa, syvenevää onnea. Ja ohimennen: onko onni sama kuin muuttumattomuus eli laiskuus?

– Minusta ei, vaikka ikuista elämää usein niin käsitetään.

– Niin, se on hirvuisen väärinkäsitys. Onni ja autuus on työssä, hyvässä, siunausta tuottavassa työssä – vaihdellen tietysti levon kanssa, – ja koska työ aina on vaikeuksien ja esteiden voittamista, ei onnikaan sulje itsestään ulos kärsimystä. Kärsimystä voi olla, mutta onni voittaa kärsimyksen. Nyt olemme siis todenneet, että oven takana taivasten valtakunnan elämän onni ja autuus odottaa sisäänpyrkijöitä.

– Mutta vielä ette ole selittänyt, minkätähden käytätte nimitystä ”portti” eli ”ovi”.

– Ovi eli portti sulkee asiattomat ulos, avautuen ainoastaan niille, joilta ”pääsy ei ole kielletty”. Taivasten eli hengen valtakunnan portti määrittelee, ketkä ovat kelpoiset astumaan valtakuntaan. Tämä määrittely annetaan autuudenjulistuksissa.

– Toisin sanoen siis taivasten valtakuntaan kelpaavat: hengessään köyhät, lempeät, murheelliset, oikeamielisyyttä janoavat, armeliaat, puhdassydämiset, rauhantekijät ja oikeamielisyyden takia vainotut?

– Juuri niin, ja tahdomme kohta tutkia tarkemmin näitä ehtoja. Sallikaa minun vain huomauttaa, että nuo kahdeksan autuudenjulistusta jakautuvat neljään pariin: ensimmäinen ja viimeinen, toinen ja seitsemäs, kolmas ja kuudes, neljäs ja viides. Kuvitelkaa, että ne ovat pujotetut nuoraan; nostakaa nuoraa keskeltä, niin yhteenkuuluvat autuudet joutuvat rinnatusten ja koko laite muodostaa todellisen ahtaan portin. Tulette kohta huomaamaan, että tämä ei ole mielivaltaisen menettely.

– Sangen kiintoisa keksintö! Sitäkö varten olette muuttanut toisen ja kolmannen julistuksen järjestyksen? Panin äsken merkille, että teidän suomennoksessanne ”lempeät” ja ”murheelliset” ovat päinvastaisessa järjestyksessä kuin tavallisessa raamatussa.

– Vai panitte sen merkille? No niin, jos olisin sen mielivaltaisesti tehnyt, silloin voisi sanoa, että Matteuksen evankeliumin kirjoittaja ei luultavasti itse ajatellut säkeitä parittain eikä niiden muodostamaa porttia. Mutta kuulkaa nyt, kuinka asian laita on. Olin miettiessäni nähnyt, että julistukset jakautuvat parittain ja että tavallisen järjestyksen mukaan toinen ja kuudes, kolmas ja seitsemäs kuuluivat yhteen. Mutta koska tämä ei ollut mielestäni johdonmukaista, kysyin itseltäni, ovatko autuudet samassa järjestyksessä kaikissa teksteissä. Rupesin etsimään, ja tiedättekö, minkä löydön tein? Siinä tekstissä, jota pidetään toisena alkutekstinä, Hieronymuksen neljännellä vuosisadalla suorittamassa latinalaisessa käännöksessä, jonka prof. C. Tischendorf v. 1850 julkaisi painosta kopioituaan latinankielisen tekstin paraimman ja vanhimman käsikirjoituksen (n.s. *codex amiatinus*) mukaan, oli autuudenjulistusten järjestys semmoinen kuin sen olla piti! Tämä seikka viittaa mielestäni siihen, että keksintöni ei ollut tuulesta temmattu.

– Sehän oli todella merkillistä.

– Niin, tämä on tärkeä seikka, kuten näette, kun nyt ryhdymme julistuksia tarkastamaan. Mennään järjestyksessä. Ensimmäinen kuuluu: ”autuaita köyhät hengessään, sillä heidän on taivasten valtakunta”, ja viimeinen: ”autuaita ne, joita oikeamielisyyden takia vainotaan, sillä heidän on taivasten valtakunta”. Nämä kuuluvat yhteen – muodollisesti jo senkin nojalla, että jälkilause molemmissa on sama. Huomatkaa predikaatin nykyaikainen muoto molemmissa lauseissa: ei ole siis kysymys lupauksesta, kuten toisissa julistuksissa (esim. ”tulevat perimään”), vaan toteamisesta: ”heidän on taivasten valtakunta”. Tämä ensimmäinen pari osoittautuu siis vankaksi ja perusteelliseksi, ehkä saamme sanoa tärkeimmäksi: tämä ehto on ensimmäisenä täytettävä, sitten vasta kykenee toisiin.

– Huomaan teidän suomennoksessanne pari poikkeusta vanhasta. Sanotte ”köyhät hengessään”, jota vastoin kielellisesti korjatussa vanhassa suomennoksessa sanotaan ”hengessään köyhät”, joka minusta on luonnollisempi sanajärjestys. Ja ”vanhurskas” sanan asemasta käytätte sanaa ”oikeamielinen”. Miksi?

– Vanhurskas on vanha ja kaunis sana, mutta epäselvä. Mitä se merkitsee? Se vivahtaa ”hurskas”-sanaan ja tuo mieleen teeskennellyn ilmeen. Kreikkalaisessa alkutekstissä on *dikaio-syneē*, latinalaisessa *iustitia*. Eurooppalaiset käännökset sanovat *gjustizia*, *justice*, *righteousness*, *Gerechtigkeit*, *rättfärdighet*, joissa kaikissa kaikuu sana ”oikeus”. *Dikaio-syneē* ja *iustitia* vastaavat toisiaan, sillä edellisen juuri on *dikee*, oikeus (oikeuden jumalatar) ja jälkimäisen juuri on *ius*, oikeus. ”Oikeamielisyys” on täten – ainakin toistaiseksi – paras suomennos.

– Ei sana ”vanhurskas” minuakaan miellytä, mutta ei sillä sanakirjojen mukaan ole muuta merkitystä kuin ”rättfärdig, rättrådig”.

– Annamme asian olla *sub indice*. Välttämätöntä vain on tietää, että ”vanhurskas” merkitsee ”oikeamielinen” eikä tarkoita mitään hurskasta jumalisuutta.

– Siirtykäämme nyt ensimmäiseen autuuteen.

– Niin, ”autuaita köyhät hengessään” kuuluu kreikaksi *makarioi hoi ptookhoi too pneumati* ja latinaksi *beati pauperes spiritu*. Kuten huomaatte olen säilyttänyt alkutekstien sanajärjestyksen.

– Mutta miksi?

– Muistatthän, että ennen sanottiin suomeksi Lutherin mukaan ”henkisesti vaivaiset”, joka antoi aiheita siihen hulluun väärinkäsitykseen, että tyhmät, yksinkertaiset, henkisesti alaikäiset ihmiset olivat erikoisesti armoitettuja olentoja ja että toiselta puolen älykkäät, nerokkaat, viisaat olivat Jumalalle

vastenmielisiä. Uusi suomennos ”hengessään köyhät” on erinomainen edistysaskel, sillä sen merkitystä voi kuvata näin: ”ne, jotka hengessään tuntevat olevansa köyhiä, ne, jotka kaipaavat henkeä”. Eikö niin?

– Epäilemättä. Ja sitä kai teksti tarkoittaa?

– Voihan sen niinkin ymmärtää. Datiivi *too pneumati* voi määräyksenä kuulua *hoi ptookehoi* sanalle ja siis ilmaista, missä kohden köyhyys tuntuu tai mistä on köyhä. *Ptookehos*-sana merkitsee nimittäin ”kerjäläinen” alkuaan ja *hoi ptookehoi too pneumati* voidaan suomentaa joko ”ne, jotka ovat kerjäläisiä hengessä” tai vielä paremmin ”ne, jotka kerjäävät henkeä”. Jälkimäinen suomennos tuokin sisältöä lauseeseen. Jokainen ihminen saattaa tuntea itsensä köyhäksi hengen puolesta, hengen asioissa, henkisessä tiedossa ja elämässä, ja jos hän silloin kaipaa ja ”kerjää” henkeä, voidaan häntä sanoa autuaaksi, koska Jeesuksenkin sanojen mukaan ”taivaallinen Isä antaa pyhän hengen niille, jotka häneltä sitä anovat!” (Luukk. XI: 13).

– Eikö teksti siis ole näin ymmärrettävä?

– Ei, taikka ainakin vain sivumennen. Pääasia on toinen tulkinta. Ottakaa nimittäin huomioon, että Luukkaan evankeliumissa on parallellipaikka. Kuudennessa luvussa kerrotaan Jeesuksesta: ”Ja hän nosti silmänsä ja katsoi opetuslapsiinsa ja sanoi: ”autuaita (te) köyhät; sillä teidän on Jumalan valtakunta”. Sana ”hengessä” puuttuu. Alkutekstissä *makarioi hoi ptookehoi* ilman lisäystä *too pneumati*. On siis kysymyksessä köyhyys, tavallinen, aineellinen, maallinen köyhyys: ”autuaita ovat köyhät”.

– Mutta tämä on minusta huonompi tulkinta! Kaikki köyhät ja kerjäläisetkö siis olisivat autuaita, heillekö kuuluisi taivasten valtakunta paljaan köyhyyden nojalla!

– Se on sananmukainen käänös.

– Olisiko Jeesus semmoista tarkoittanut?

– Jeesuksen tarkoitus selviää rinnakkaisjulistuksesta: ”autuaita ne, joita oikeamielisyyden takia vainotaan”. Köyhät ja oikeamieliset! Ketkä ne ovat? Kerjäläiset, jotka varastavat? Köyhät, jotka kadehtivat rikkaita? Sosialistit, jotka huutavat yhteiskunnan vääryyttä? Kommunistit, jotka vallankumouksessa ”jakavat tasan” ja itse pääsevät pohatoiksi? Ahneet ja saiturit, jotka aina ovat mielestään köyhiä? Näitkö Jeesus, ihmistuntija, tarkoittaa? Ei lainkaan. He ovat hänen mielestään rikkaita, sillä heidän sydämensä on kiinni tämän maailman tavaroissa. ”Köyhillä” Jeesus tarkoittaa niitä, jotka samalla ovat ”oikeamielisiä, oikeudentuntoisia”, joiden sydän on vapaa mammonan vallasta, jotka eivät mitään ajattele ”omistavansa”, vaan ovat kuin huoneenhaltijoita, joiden huostaan yhteistä omaisuutta on uskottu. ”Köyhyys”-sanalla on Jeesuksen suussa psykologinen merkitys. Se ei ole sama kuin puute, varattomuus, kurjuus, sillä kurjuus usein herättää pahoja haluja, vaan se on sydämen vapaaehtoinen luopuminen maallisista rikkauksista ja omistuksista ja sen väsymätön toivomus ja rukous, että maallista hyvää riittäisi kaikille, että taloudellinen elämä järjestyisi rakkauden ja veljeyden pohjalle. ”Köyhä” on siis se, joka ei itselleen vaadi eikä itseään ajattele, vaikka hän olisi maallisesta rikaskin. Ensimmäiset kristityt koettivat ratkaista tämän pulman siten, että kaikki omaisuus oli heillä yhteistä.

– Siis kommunistinen, bolshevistinen periaate käytännössä toteutettuna?

– Ei ollenkaan, sillä Jerusalemin seurakunta oli vapaa, s.o. kenenkään ei ollut pakko siihen liittyä. Joka siihen pyrki, hän vapaaehtoisesti toi tavaransa ja omaisuutensa apostolein jalkain juureen. Huomatkaa: apostolein. Seurakunta hävisi, kun ei enää ollut apostoleita. Yritys olikin teennäinen. Ei voi asettaa laiksi ja säännöksi semmoista, joka ollakseen todellista riippuu ihmisen sydäimestä ja omastatunnosta. Jerusalemin seurakunta menestyi niin kauan kuin apostolein voimakas henki ja esimerkki sitä ylläpiti. Mutta ihmisen täytyy oppia ”köyhäksi” missä oloissa tahansa. Ja kun ymmärrämme, mitä köyhyydellä tarkoitetaan,

ymmärrämme myös, että semmoisessa merkityksessä köyhä ihminen on autuas, onnellinen. Matteuksen evankeliumin tekijä onkin tahtonut tätä painostaa lisäämällä sanan *too pneumatē*, hengessä. Hän on vain tarkoittanut sitä määräykseksi sanalle *makarioi*, autuaita. Siis: ”köyhät ovat hengessään autuaita” – ”autuaita köyhät hengessään”. Sentähden olen suomennoksessa säilyttänyt alkutekstin sanajärjestyksen. Tässä on itse asiassa annettu meille Jeesuksen mieleisen köyhyyden mittapuu: se tekee meidät hengessämme autuaaksi, onnelliseksi, rauhalliseksi. Jos siis ken – juuri suhteessaan aineelliseen maailmaan, mammonaan – on hengessään onnellinen, koska hän vapaana sen pauloista tuntee olevansa mammonan herra, on hän ”köyhä”.

– Onko hän aina samalla taloudellisesti hyvin voipa?

– Ette käsitä asiaa, jos noin kysytte. Ei tässä ole puhetta ulkonaisesta. ”Köyhä” ihminen voi olla taloudellisesti kerjäläisen asemassa. Sitähän profetat ja apostolit tavallisesti ovat olleet ja ovat! Jeesus Kristus itse ensimmäisenä! Buddha samoin. Kukaties jokainen herätessään luopuu tavaroistaan, jos hänellä niitä on. Hengen elämä alkaa aina sydämen luopumisella, sydämen köyhyydellä, ja tämä pukeutuu ulkonaiseen, ikäänkuin symboliseen tekoon. Mutta painopiste ei ole ulkonaisissa, vaan sisäisissä. Sen sydämestään köyhä pian huomaa. Ja sentähden hän ei pelkää, jos kohtalo määrää hänet omaisuuttakin hoitamaan, – sitähän esim. apostolit saivat tehdä köyhäin seurakunnassa Jerusalemissa! Hän vain hoitaa omaisuuttaan niinkuin apostoli.

– Nyt ymmärrän. Tämä todella valaisee autuuden julistuksia.

– Niin, te huomaatte nyt, että voidakseen astua taivasten valtakuntaan, täytyy pyrkijän olla köyhä. Mutta kun hän on köyhä, on hän samalla jo valtakunnassa. Ensimmäinen ehto on täytetty. Ja se on ehdoton ehto. Sen perästä vasta toiset ovat mahdolliset.

– Kovin minua haluttaakin kuulla nyt seuraavista.

– Toinen pari kuuluu: ”autuaita lempeät, sillä he tulevat perimään maan” ja ”autuaita rauhanrakentajat, sillä heitä tullaan nimittämään Jumalan pojiksi”. Huomaatteko, että jälkilauseissa on tässäkin yhteyttä: ”periä” ja ”pojat”?

– Vanhassa suomennoksessa on ”lapset”.

– Sekään ei muuttaisi kyseessä olevaa asiaa, mutta se on väärä suomennos. Alkutekstissä on *hyios*, latinaksi *filii*; ranskalainenkin testamentti sanoo *filis*, mutta italialainen lieventää sen *figliuoli*ksi, ja muut sanovat jo *children of God*, *Kinder Gottes*, *Guds barn*, joka on Lutherin käännös. Mutta eihän meillä ole syytä salata totuutta! Kreikkalainen *hyios* ei merkitse mitään muuta kuin (isän) ”poika”, ruotsiksi *son*. Väärä käännös on johtunut siitä ennakkoluulosta, että Jeesus yksin oli ”Jumalan poika”. Evankeliumi kuitenkin omilla sanoillaan todistaa että ”lempeät ja rauhanrakentajat” ovat niin merkillisiä ihmisiä, että heitä tullaan nimittämään ”Jumalan pojiksi”; heidät nostetaan siis Jeesuksen tasalle.

– Eikö tämä juuri ole liioiteltua? Sitä kai kääntäjät ovat tahtoneet välttää käyttämällä lievempää lapsi-sanaa.

– Mitä syytä meillä on ”parannella” evankeliumin tekstiä? Eikö tehtävämme ennen kaikkea ole sitä ymmärtää?

– No mitenkä siis selitätte tämän kohdan?

– Kaikki riippuu siitä, että ymmärrämme, mitä sanoilla ”lempeät” ja ”rauhanrakentajat” tarkoitetaan. Se mikä meitä ensin hämmästyttää, voi silloin käydä tajuttavaksi.

– Olette tässäkin kohden käyttänyt toisia sanoja: vanhan ”sävyisän” asemasta ”lempeät” ja ”rauhantekijän” tilalla ”rauhanrakentajat”. On kai painava syy?

– Epäilettekö? Jos ei suomennokseni vastaa alkutekstiä paremmin kuin vanha käännös, on syynä suomalaisen korvani heikkous. Mutta sitä varten näissä kommentaarioissa valaisen asioita. Tahdotte siis ensinnäkin tietää, minkätähden ”sävyisä” on muutettu ”lempeäksi”. Tämä sana kuuluu kreikkalaisessa tekstissä *praeis*, versio vulgatassa *mites*, suomeksi ”lempeät”. Sana ”sävyisä” merkitsee ruotsiksi ”foglig, undfallande” ja painostaa siis ”sävyisän” ihmisen suhdetta toisiin: häntä on helppo taivuttaa, hän mukautuu, hän alistuu. Sitä ei ole lainkaan tarkoitettu – se on peräti negatiivinen ominaisuus. *Praeis* kuvaa niitä ihmisiä, jotka luonteeltaan ovat hellämielisiä, lempeitä, hiljaisia, hyviä, joka on positiivinen ominaisuus. Ranskalainen käännös sanookin *doux*, mutta muut hieman horjuen *mansueti, meek, sanftmütigen, saktmodiga*, jotka sanat kuitenkin kaikki ovat parempia kuin ”sävyisät”. Lempeä ja hiljainen voi olla horjumaton, järkähtämätön, mutta voiko sävyisä sitä olla?

– En tiedä. Eiköhän?

– Ratkaisu riippuu siis suomalaisesta kielikorvasta. Autuuden julistuksessa joka tapauksessa tarkoitetaan niitä, jotka ovat positiivisesti ja aktiivisesti lempeitä, hiljaisia, myötätuntoisia, ymmärtäviäisiä toisia kohtaan ja antavat heille anteeksi, mutta eivät suinkaan ole arkoja, pelkureita, ”holtittomia”.

– Mutta sanoihan Jeesus itse: ”käännä vasen poski –”

– Ja luuletteko hänen sillä kehoittaneen pelkuruuteen? Silloin ette ymmärrä Kristuksen oppia. Mutta tähän palaamme myöhemmin.

– Suokaa anteeksi keskeytykseni, joka oli tuulesta temmattu. Uskon olevani selvillä ”sävyisä” ja ”lempeä” sanan erosta, niinkuin te sen käsitätte.

– Kiinnitämme siis huomiomme toiseen käännökseen ”rauhanrakentajat”. Kreikkalaisessa tekstissä on *eireenopoioi*, latinalaisessa *pacifici*. Samanmukaisesti italialainen testamentti sanoo *pacifici*, englantilainen *peace-makers*, saksalainen *friedfertigen*, ruotsalainen *fridsamma*, mutta ranskalainen *ceux qui procurent la paix*, joka paraiten vastaa evankeliumitekstin henkeä. Tässä on näet taasen ero passiivisuuden ja aktiivisuuden välillä. Jos sanomme ”rauhantekijät”, jää pääpaino sanalle ”rauha” ja sivuseikaksi, miten se on saatu aikaan. Tätä tahdon välttää sanomalla ”rauhanrakentajat”, sillä ”rakentaminen” ilmaisee, että on tehty jotakin, on puuhattu, on toimittu rauhan aikaansaamiseksi.

– Vastaako tämä sitten paremmin alkutekstin sanamuotoa?

– Vastaa, kun oikein ymmärrämme kreikkalaista sanaa *eireenopoioi*. *Eireene* on ”rauha” ja ennen kaikkea sitä ”rauhaa maan päällä”, jota enkelit lauloivat Jeesuksen syntyessä (Luukk. ev. II: I4). *Poioi* johtuu sanasta *poiein*, joka on erittäin positiivinen sana: ”saada aikaan, rakentaa, luoda”. *Poiein*-sanasta tulee esim. *poieisis*, ”runous”! Vaikka *eireenopoios* jokapäiväisessä puhekielessä saattoi merkitä m.m. ”rauhhoittaja, tyyntäjä”, oli sen varsinainen, alkuperäinen ja niin sanoaksemme juhllisempi merkitys ”rauhan aikaansaaja”, ”rauhan rakentaja”.

– Hm. Minusta olette miltei pedanttimainen näissä merkitysten vivahduksissa ja määrittelyissä.

– En ollenkaan, jos käsitätte, mihin tähtään. Muistakaa, että autuuden julistuksessa on puhe niistä, jotka saavat aikaan ja rakentavat rauhaa maan päälle.

– Siis esim. sotapäälliköt?

– Sotapäälliköt saavat kyllä aikaan rauhaa, kun ovat voittaneet vihollisensa, mutta se rauha tulee silloin itsestään. Siitä Jeesus ei puhu.

– Tuskin raamatunlausetta on koskaan niin ymmärrettykään. Rauhan rakentajat ovat siis niitä ihmisiä, jotka saavat riitapuolet sopimaan keskenään, – tuomarit esim.?

– Pikemmin sitä. Toisten asioihin sekaantuminen on harvoin paikallaan, mutta ”tuomion” lausuminen, kun vedotaan puolueettoman oikeudentuntoon, on luonnollinen ja inhimillinen teko. Varsinaisesti ei kuitenkaan autuuden julistus sitä tarkoita.

– Mitä sitten?

– Rauhan rakentajat ovat niitä ihmisiä, joiden elämä ja työ tähtää rauhan aikaansaamiseen maan päällä, jotka työskentelevät Jumalan valtakunnan puolesta, ikävöiden sitä profeettain ennustamaa aikaa, jolloin maan päällä vallitsee rauha.

– Tämä on hieman epämääräistä. Eivätkö sodatkin valmista sitä aikaa? Kaikki sankarit, jotka kunnian kentällä kaatuvat, uskovat palvelevansa rauhan asiaa.

– Välillisesti sitä tekevätkin, koska kaikki paha lopulta kääntyy hyväksi. Mutta rauhan rakentamisella Jeesus ei tarkoita sotaa.

– Sanoihan hän kuitenkin: ”en ole tullut maan päälle rauhaa tuomaan, vaan miekkaa” (Matt. X: 34).

– Tai niinkuin Luukas sanoo: ”vaan eripuraisuutta”, sillä tekstistä näkyy, ettei Jeesus puhu sodasta. Lisätäänhän kohta: ”sillä minä olen tullut nostamaan poikaa riitaan isäänsä vastaan ja tytärtä äitiänsä vastaan ja miniää anoppiansa vastaan; ja ihmisen vihollisiksi tulevat hänen perhekuntalaisensa” (Matt. X: 35,36). Ei ole kysymystäkään sodasta, vaan aatteellisesta erimielisyydestä. Jeesuksen seuraaja herättää paheksumista, väärinkäsitystä, vihaa ja vainoa omista perhekuntalaisistaan: hän, opetuslapsi, ei riitele, mutta hänen ”lempeä horjumattomuutensa” saa toisten veren kuohumaan – joksikin aikaa. Se on ohimenevä ilmiö, ja entistä todellisempi rauha palautuu kerran. Rauhan rakentajilla Jeesus ei näin ollen autuudenjulistuksessa tarkoita niitä, jotka tarttuvat miekkaan, vaan niitä, jotka työskentelevät rauhan aikaansaamiseksi oikeilla keinoilla.

– Millä?

– Keinot on määritelty rinnakkaisjulistuksessa: ”lempeät”. Jeesuksen mieleisiä rauhanrakentajia ovat ne, jotka sanan ja hengen, esimerkin ja elämän lempeällä ja hiljaisella voimalla työskentelevät ihmiskunnan onnen puolesta. Joiden sydän on täynnä rauhan ajatuksia, he tekevät sanallaan ja käytöksellään työtä rauhan puolesta. Väkivalta tai pakko, kouraantuntuva tai aatteellinen, ei kuulu heidän ohjelmaansa. Tämä on niin tärkeätä, niin erikoista Kristuksen seuraamista, että rauhan rakentajia (taivasten valtakunnassa) nimitetään ”Jumalan pojiksi”. Ja osoittaakseen, ettei heidän työnsä ole turha, vaikka inhimillisesti katsoen tuntuu, niinkuin eivät saisi mitään aikaan, lupaa Jeesus heille vielä, että he, jotka ovat lempeitä eivätkä turvaudu väärin keinoihin, lopulta ”tulevat perimään maan”. He siis lopulta voittavat. Maailma lopulta tunnustaa, että muilla keinoin rauha ja onni ei ole luotavissa. Maailma lopulta luovuttaa vallan heille.

- Tarkoitatteko, että ”lempeät rauhanrakentajat” lopulta tulevat kansojen johtajiksi ja kuninkaiksi?
- Ainakin vertauskuvallisesti. Ja jos silloin vielä on kuninkaita ja johtajia, niinkuin sanotte, on luonnollista, että lempeimmät, viisaimmat, rauhallisimmat valitaan kunniaistuimille.
- Onhan nuo näköaloja. Merkillisiä asioita kaivate esille raamatunlauseista.
- Mutta ei teennäisiä, huomatkaa se. En aseta lauseihin mitään, mitä ei niissä ole.
- Myönnän, että selityksenne tuntuvat luonnollisilta ja asiallisilta, mutta hämmästyttäviä ja ennen kuulumattomia ne ovat.
- Ihmiset eivät ole tulleet niitä ajatelleeksi. Tai ehkä ovat. En tunne paljonkaan n.s. uskovaista kirjallisuutta.
- Tuskin uskovaiset ovat tuommoisia löytöjä tehneet. He pysyvät kiltisti ”sanassa” semmoisena kuin se on painettu.
- Mutta yksityiset uskovaiset ovat hyvinkin voineet aavistaa, mistä on kysymys. Vaan jättäkäämme tämä ja siirrykäämme seuraavaan autuudenpariin. Se kuuluu: ”autuaita murheelliset, sillä heitä tullaan lohduttamaan” ja ”autuaita puhtaat sydämeistä, sillä he tulevat näkemään Jumalan”. Huomatkaa taas jälkilauseiden yhtäläisyys: ”heitä tullaan lohduttamaan”, ”he tulevat näkemään Jumalan”. Suurin lohdutus, mikä ihmisen osalle voi tulla, on, että hän saa nähdä Jumalan, koska silloin murheen syy hänelle selviää samalla kuin murhe itse katoaa. Tämän kokenut tietää.
- Aioin juuri sanoa, että tuon tietää ainoastaan kokenut.
- Niin, mutta sen voi ymmärtää ken tahansa, jolla ei ole väärä kuva Jumalasta, s.o. jolla ei ole mielessään epäjumalan kuva. Muistakaa, että ”Jumala” on elämän henki, olemassaolon tajunta. Järjellemme Jumala siis m.m. on totuus. Ajatelkaa nyt totuuden voimaa. Oli kysymys mistä asiasta tahansa, ainahan totuus on parempi kuin tietämättömyys, epätietoisuus, epäily. En puhu ihmisistä, jotka eivät usko ”kestävänsä totuutta”, jotka mieluummin elävät ”hullun paratiisissa” kuin katsovat totuutta silmiin. Heillä on palkkansa. Valhe heitä lumoo. Mutta nythän oli kysymys järjestä. Järki ja totuus ovat tekemisissä toistensa kanssa. Järki kaipaa totuutta. Järki iloitsee totuudesta. Järkevä ja ajatteleva ihminen ei missään asiassa pelkää totuutta. Totuus on hänen korkein päämääränsä, hänen ilonsa, hänen lohdutuksensa. Mutta Jumala on paljon enemmän kuin totuus näin käsitettynä. Jumala on henki ja elämä. Jos esim. sairaudesta tiedämme totuuden, s.o. mikä sairaus on, emme silti ole sairaudesta päässeet, mutta jos tuossa totuuden tiedossa samalla olisi lääke, jos tieto samalla heti parantaisi, silloin meillä olisi kuva ja esimerkki siitä, mitä Jumala totuutena on. Jumala on totuutena samalla elämä, terveys, onni, rauha, autuus j.n.e. ”Nähdä Jumala” ei siis ole sama kuin nähdä jokin tieteellinen tai filosofinen totuus. ”Nähdä Jumala” on samalla tulla osalliseksi Jumalan totuudesta, Jumalan elämästä, hengestä ja autuudesta. Ken näkee Jumalan, hän on Jumalasta osallinen, hän on ylhäältä syntynyt, korkeudesta sinnyt. Hän on jo taivasten valtakunnassa, hän on jo saanut nimekseen Jumalan poika. Kukaan muu ei voi Isää nähdä kuin Poika.
- Tuo on korkeata kokemusta, tavalliselle ihmiselle käsittämätöntä.
- Sitä Jeesus opettaa.
- Mutta harvoin luulen, että murheellinen ja sureva ihminen saa niin korkeita kokea.

– Hyvä, että huomautitte. Ei tässä olekaan kysymys tavallisista maallisista suruista ja murheista. Autuuden julistukset on otettava rinnakkain. Tässä on vain kysymys niiden murheesta, joiden sydän on puhdas. *Penthuuntes* samoin kuin latinan *qui lugent* tarkoittaa niitä murheellisia, jotka surevat jonkun kuolemaa. Lähinnä onkin sentähden ollut se sangen inhimillinen tulkinta, että Jeesus tahtoo lohduttaa niitä, jotka kuoleman kautta kadottavat rakkaan omaisen tai ystävän. Italialainen testamentti sanookin *chi fanno cordoglio*, ranskalainen *qui sont dans l'affliction*, englantilainen *they that mourn*, saksalainen *die da Leid tragen* juuri ”sydänsurua” ajatellen. Ainoastaan suomalainen ja ruotsalainen käännös käyttää sanaa, joka ei niin selvästi viittaa sydänsuruun jonkun kuoleman johdosta: ”murheelliset”, *de bedrövade*. Olen säilyttänyt tämän sanan omassa suomennoksessani tarkoitusta vastaavampana.

– Nyt en käsitä teitä. Semmoinen suomennoshan on vapaa, koska alkutekstissä puhutaan surusta, joka johtuu jonkun kuolemasta. Enkä muutenkaan käsitä, mitä yhteyttä surulla ja murheella on sydämen puhtauden kanssa. Suru rakkaan omaisen kuolemasta on tavallisesti koko lailla itsekäs.

– Siinäpä sen näette. Autuuden julistuksessa ei saata olla puhetta semmoisesta surusta. Sentähden on epämääräinen sana ”murheellinen”, *bedrövad*, parempi.

– En sittenkään ymmärrä mitään.

– Ymmärrätte heti, kun sanon, että tässä on kysymyksessä se suru, joka seuraa sydämen puhdistusta ja on sille ominainen.

– Selittäkää, pyydän.

– ”Puhtaat sydämestä” eli ”puhdassydämiset” kuuluu alkuteksteissä *hoi katharoi tee kardia*, latinaksi *mando corde*. Kreikkalainen sana *katharos* merkitsee ”liasta puhdas”, ”tyhjä”, sitten myös ”siveellisesti moitteeton, puhdas”; *mundus* samaten on ”puhdas, siisti”, sitten myös ”käytöksessään siisti, hieno”. Molemmat sanat tuovat mieleen sekä semmoista puhtautta, jota ei vielä ole liattu, että semmoista, josta lika on poistettu. Jos ajattelemme sydämen puhtautta, voi tämä olla ihmisellä luonnostaan ja silloin hänen tehtäväkseen jää säilyttää sydämensä puhtaus; tai se voi olla hänellä puhdistavan itsekasvatuksen kautta saavutettuna. Kreikkalainen sana *katharsis*, ”puhdistus, sovitus” käytettiin ammoisista ajoista saakka siitä uskonnollisesta sovitushuoneesta, jota rikoksentehtäjän piti suorittaa, ja mysterioiden aikana siitä sielun ja ruumiin puhdistuksesta, joka oli läpikäytävä, ennenkuin pyrkijä sai ottaa osaa n.s. pienempiin mysterioihin. Muistuu mieleen Buddhan mieteruno, kun hän seuraajiaan varten yhdisti oppinsa muutamaaan lyhyeen neuvoon:

*Sabba paapassa akaranam,
Kusalassa upasampadaa,
Sa tshitta pariijoo dapanam
Eetam Buddhaanusaasanam,*

s.o. ”luopua kaikista pahoista teoista, aikaansaada kaikkea hyvää, puhdistaa oma mielensä (sydämensä) – tämä on Buddhain ainainen ohje”. Siinä Buddha nimenomaan puhuu sydämen puhdistuksesta positiivisena ja aktiivisena toimenpiteenä, eikä meillä ole mitään syytä otaksua, että Jeesus olisi tarkoittanut ainoastaan niitä, esim. lapsia ja turmeltumattomia nuoria, joiden sydän luonnostaan vielä on puhdas. Mutta sanokaapa minulle, mikä on sydämen puhtaus?

– Tavallisesti kai sillä tarkoitetaan aistillisuudesta vapaata ja muutenkin vilpittömää mieltä.

– Niin, Jeesus itse määrittelee asiaa, kun hän nimittää, mitä kaikkea sydäimestä voi käydä ulos: ”sillä sydäimestä lähtee pahoja ajatuksia, murhia, aviorikoksia, haureuksia, varkauksia, vääriä todistuksia, pilkkaa”. (Matt. XV: 19). Näistä vioista ja paheista on siis vapaa sydän, joka on puhdas.

– Mutta kenen sydän on puhdas, kun pahat ajatuksetkin luetaan sydäntä saastuttaviksi?

– Tepä sen sanotte: kenen? Jeesus mainitsee pahat ajatukset ensimmäisinä, sillä ne ne karkoittavat puhtauden useimpien sydäimestä. Ja mitä me näin ollen saatamme muuta ajatella Jeesuksen tarkoittaneen kuin että saastaistakin sydäntä voidaan puhdistaa?

– Onko sitten semmoisesta toivoa? Eikö ihmisten yhtämittäinen kokemus osoita, ettei ole mahdollista päästä omasta syntisyydestään ja epäpuhtautestaan, vaan että tässä täytyy turvautua vapahtajan apuun, jotta sovinto aikaansaataisiin Jumalan kanssa?

– Teennäinen, tekisipä mieleni sanoa hysteerinen ”sovinto” velkojan kanssa on tarpeen ainoastaan sille, joka tahtoo päästä velastaan työttä ja vaivatta. Joka hiljalleen ja väsymättä suorittaa tehtäviään, hän elää ainaisessa sovussa isäntänsä kanssa.

– Tällä tarkoitatte – ?

– Että jos ihminen silmänräpäyksessä tahtoo tulla pyhäksi ja puhtaaksi sydäimestään oltuaan sitä ennen kaikella tavalla paha ja saastainen, hän surkeasti petetty ennen pitkää, vaikka kääntymyksessä ja heräämyksessä Jumalan armo olisikin ollut ylitsevuotava.

– Mitä hänen on tehtävä?

– Hänen on pestävä sydämensä puhtaaksi joka päivä, uudestaan ja uudestaan, kunnes ei mikään tahra siihen enää pysty.

– Mutta kuinka tämä on mahdollinen?

– Buddhan sanoissa piilee keino: *sa tshitta pariijoo dapanam*, ”oman mielensä puhdistaminen”, s.o. ajatusten säännöllinen puhdistus, niiden vartioiminen ja hillitseminen. Ajatukset ovat lähimpänä ihmistä itseään, hänen tahtovaa minäänsä; ajatuksiaan hän sentähden voi oppia ohjaamaan, keskittämään, valikoimaan. Helppoa se ei ole – se on kuin nuoren villin varsan hillitsemistä, mutta kestäväälle ja väsymättömälle se käy. Miksikä siis tahtoisimme heittää toisen niskolle työn, jonka itse kykenemme suorittamaan? Ajatustemme puhdistamiseen pystymme. Ja kun sydämeistämme teemme temppelein, jossa saasta ei viihdy, kyllä ”Jumalan armo” ottaa siihen asuntonsa.

– Seuraako tätä puhdistusta se murhe ja suru, josta on ollut puhe?

– Ei mikään vaikeroiva murhe, vaan hiljainen surumielisyys, joka aiheutuu siitä, että sydän puhdistuessaan ikäänkuin tyhjenee ja kuolee maailmalle. Murhe, josta autuudenjulistus puhuu, on tyhjyyden tunne, joka seuraa oman itsekkään persoonallisuuden kuolemaa. Se on murhe, jolla jo sinään on oma salaperäinen lohdutuksensa, ja sen huippusaavutus on ”Jumalan näkeminen”.

– Vaikka nämä ovat minulle ”yliluonnollisia asioita”, luulen kuitenkin ymmärtäväni, mitä tarkoitatte, ja näen, että järjestelmässä on logiikkaa.

– Kolmas autuudenpari on täten saanut selvityksensä. Nyt käännyimme neljänteen, jonka ei kauan tarvitsekaan kiinnittää huomiota. Se kuuluu: ”autuaita ne, jotka isoavat ja janoavat oikeamielisyyttä, sillä heitä tullaan ravitsemaan” ja ”autuaita armeliaat, sillä heitä kohtaan tullaan osoittamaan laupeutta”. Olemme jo edellä puhuneet siitä, miksi suomennoksessa olen ”vanhurskautta” sanan asemasta käyttänyt sanaa ”oikeamielisyyttä”. Tässä varsinkin semmoinen sana kuin ”vanhurskaus” voisi antaa väärän vivahduksen lauseen merkitykselle, sillä se toisi mieleemme jotain omaa – siis itsekästä – pyhyyttä, jota meidän pitäisi isota ja janoa. *Dikaiozyme* taas tekstissä selvästi viittaa siihen, että on ikävöittävä ”oikeamielisyyttä”, s.o. sitä mieltä, joka tahtoo oikeutta maan päälle – eikä suinkaan oikeutta vain omalle itselleen, vaan kaikille. Tätä mielen ja hengen kaipuuta ”tullaan ravitsemaan”, s.o. semmoiselle mielelle selviää, mitä ”oikeus” merkitsee sekä maalliselta että taivaalliselta näkökannalta. Oikeamielisyyttä, oikeata mieltä janoavan ihmisen järki kirkastuu. Mutta hänen oikeuden janoonsa ei saa olla kiihkoisa, ei vihan aiheuttama. Silloin näet järki kirkastuu yksipuolisesti ja oikeudentunto vie anarkismiin ja väkivallan tekoihin. Sentähden Jeesus rinnakkaisjulistuksessa nimenomaan sanoo ”autuaita armeliaat”. Ainoastaan se oikeudenjano auttaa ja aututtaa, joka samalla on rakkauden, säälin, lempeyden läpätunkema ja kannattama, – niin, jota rakkaus lietsoo ja elävöittää. Sana ”armeliaat” on kreikkalaisessa tekstissä *eleemones*, latinalaisessa *miseriordes*; molemmat tarkoittavat niitä, joilla on myötätuntoa ja sääliä sydämessään. Mitä oikeudesta maan päällä tuleekaan ilman rakkautta? Miten voimmekaan luoda ja toteuttaa oikeutta, elleemme toisiamme kohtaan ole täynnä ymmärtämystä, myötätuntoa, sääliä ja anteeksiantoa? Ei Jumalakaan taivasten valtakunnassa voi osoittaa laupeutta sille, joka ei veljiään kohtaan ole armelias näkyväisessä maailmassa. Näiden autuuden julistusten sisältö on se, että opetuslapsi, jonka sydän on hellä ja täynnä rakkautta, todella hengessään tulee valaistuksi ja saa osakseen jumalallista laupeutta, kun hän oikeutta isoo ja janoa.

– Minä tässä juuri istuin ja ajattelin, että autuuden julistukset ovat sangen korkealentoisia siveyssääntöjä, joita ei monikaan uskaltaisi sovittaa itseensä, mutta sitten muistin, minkä olette selittänyt, että nim. nämä ovat sääntöjä Jeesuksen seuraajille, hänen opetuslapsilleen, tosi kristityille eikä kelle tompelille tahansa.

– Autuuden julistukset kuvaavat taivasten valtakunnan jäseniä ja ilmaisevat, millä ehdoilla kansalaisuus hengen näkymättömässä valtiossa on ostettavissa, mutta kaikille ne ovat lausutut. Kaikille kuuluu sanoma; sille, joka tahtoo, kuuluu sen vastaanottaminen.

– Niin, kaikki on vapaaehtoista.

III. KEHOITUSSANOJA VALTAKUNTAAN ASTUVILLE.

– Kuten sanotte, kaikki on vapaaehtoista. Hengen elämää ei voi elää muu kuin se, joka tahtoo. Sitä enemmän, koska henkistä elämää aina seuraavat kärsimykset ja esteet, vaikeudet ja vainot. Jeesus ilmaisee tämän heti seuraavissa lauseissaan ja pyytää samalla opetuslapsiaan juuri sen nojalla riemuitsemaan, koska profectoille aina on niin tehty.

– Huomaan teidän suomennoksessanne lisänneen sanan ”niitä” värsyssä 12. Oletteko sillä jotain tarkoittanut?

– Olen. Sanat *tuus profeetas tuus pro hymoon* merkitsevät ymmärtääkseni, että Jeesus rinnastaa opetuslapsiaan ja profettoja. On kuin hän sanoisi: ”ennen oli profettoja; nyt olette te; ja niin monta kuin haluatte minua seurata, olette kaikki profettoja; sillä minä ilmaisen sen, mikä oli salaista, ja nyt taivasten valtakunta ja profettaus on kaikille avoinna”.

– Nyt sanon neljä säettä, joissa suomennos on pysynyt entisellään.

– Vanha käännös on paikallaan. Mutta parista kohdasta tahdon huomauttaa. Jeesus sanoo: ”te olette maan suola”, mutta ”maailman valkeus”. Kreikaksi ”maan” on *tees gees*, ”maailman” *tuu kosmuu*. Mitä tällä on tarkoitettu? Mitä merkitsee ensinnäkin, että Jeesuksen seuraajat, taivasten valtakuntaan pyrkijät ovat ”maan suola”?

– Heidän pitää olla parempia ja siveellisempiä ihmisiä kuin muut, niin että heidän esimerkkinsä vaikuttaa toisiin.

– Noin tavallisesti käsitetään, mutta evankeliumin sanat eivät ole niin ylimalkaisia; niillä on tarkka merkityksensä. Olettehan kuullut puhuttavan ”attikalaisesta suolasta”?

– Miksen? ”Attikalainen suola” on hienosti ivallinen sukkeluus.

– Niin, ja ”suola” tuossa sananparressa on sukkeluus. Muuten muistanette, että latinankielessä *sal*, ”suola”, jota sanaa evankeliumi käyttää, suorastaan merkitsee älykkyyttä, terävyyttä. *Vos estis sal terrae* on siis suomeksi ”te olette maan äly”. Kreikkalaisessa tekstissä käytetty *to balas* ei merkitse muuta kuin ”suola”, mutta monikkomuotoa *hales* käytettiin sukkelistä ja purevista puheista. Sitä vasten on arvatenkin tahallisesti valittu omituinen tekosana *moorantbee* ilmaisemaan suolan mauttomaksi käymistä; tämä sana *moorantbee* merkitsee näet ”tyhmistyy”. Siis: ”jos suola tyhmistyy, miten se sitten saadaan uudestaan suolaiseksi”? Aioin jo suomennoksessani käyttää tätä sanaa, mutta pidin parempana selittää asiaa kommentaarioissa. Saksalaisessa käännöksessä kyllä sanotaan: *wenn das Salz dumm wird*. Joka tapauksessa Jeesuksella on ollut mielessä määrätty asianhaara. ”Te olette maan äly”, hän sanoo, ja ”maa” on tietysti näkyväinen, fyysillinen maailma, kun taas ”maailma” (*kosmos, mundus*) käsittää sekä näkyväisen että näkymättömän maailman (vaikkei taivasten valtakuntaa). Jeesuksen opetuslapset ovat ulkonaisessa, alemmassa maailmassa todellisen järjen ja älyn edustajia; suolan tavalla heidän tulee vaikuttaa valaisevasti, elähyttävästi, herättävästi toisiin älyolentoihin, ihmisveljiin. Kaukana siitä, että Jeesuksen seuraajat olisivat ”yksinkertaisia”, ”hyviä”, mutta ”tyhmiä”, ovat he päinvastoin kaikista terävimmät, järkevimmät ja älykkäimmät ihmisten kesken. Mutta heidän järkensä ei lamauta eikä kuoleta toisten järkeä; se ei ole meluavaa ilotulitusta, vaan se elähyttää, se

tunkee luihin ja ytimiin, se antaa voimaa ja makua sielulliselle ravinnolle; se on yhdyssiteenä ylemmän ja alemman välillä; se välittää taivasta maan päälle, valoa pimeyteen. Kun taas sanotaan ”te olette maailman valo”, paljastetaan se tosiseikka, että opetuslapsen koko olemus – ei ainoastaan hänen älynsä, vaan koko hänen henkinen tietonsa ja kokemuksensa – loistaa lainalaisessa, s.o. sekä ruumiillisessa että sielullisessa (näkyttömässä) maailmassa, kosmoksessa, valona, josta taivasten valtakunnan jäsenet tuntevat toisensa.

– Tuo on salaperäistä.

– Niin, se on ”pimeää puhetta”. Mutta asiantuntijat ymmärtävät. Sama ”valo” loistaa ihmisille opetuslasten töissä ja teoissa ja saa ihmisiä tiedustelemaan, minkälainen elämänymmärrys ja minkälainen siveellinen pohja opetuslapsilla mahtaa olla. Sitä tarkoitetaan jälkilauseella ”ja ylistäisivät Isäanne, joka on taivaissa”. Sana *doksaosoin*, ”ylistäisivät”, merkitsee oikeastaan ”ajattelisivat, arvostelisivat, ymmärtäisivät”. Ihastus ja ylistys ei auta ihmisiä pitkälle, ellei siihen liity uteliaisuus, tiedonhalu, ajattelu ja ymmärtäminen.

IV. JEESUKSEN UUSI SIVEYSOPPI.

– Seitsemännessätoista säkeessä olette kirjoittanut sanan ”Lakia” isolla alkukirjaimella ja asettanut sulkumerkkien väliin siihen liittyvät sanat ”tai profettoja”. Eikö tämä ole mielivaltaista?

– Kuinka haluatte. Olen sillä vain tahtonut selventää sanojen tarkoitusta. Mitä muuten isoihin alkukirjaimiin tulee, tietänne, että painetussa kreikkalaisessa evankeliumitekstissä niitä sangen vähän käytetään: aniharvoin lauseen alussa, nimissä vain ja korostetuissa sanoissa keskellä lausetta; käsikirjoituksia, tekstejä keskiajalta taas on kahdenlaisia: uudemmat ovat kirjoitetut läpeensä pienillä kirjaimilla, vanhemmat ja vanhimmat sitä vastoin läpeensä isoilla kirjaimilla; isojen ja pienien kirjainten käyttö on täten joka tapauksessa mielivaltaista eikä perustu alkuperäiseen pyhitettyyn kirjoitustapaan; käännöksissä meidän siis on pakko poiketa painetustakin kreikkalaisesta tekstistä ja noudattaa latinalaista, joka käyttää isoja kirjaimia samalla tavalla kuin nykyiset kielet. Totta on, että painetuissa alkuteksteissä ”lakia” (*ton nomon* ja *legem*) on kirjoitettu pienellä kirjaimella, mutta jos missään olisi tässä sanassa saanut olla iso alkukirjain.

– Onko se niin tärkeä?

– On. Siitä riippuu koko seuraavan tekstin oikea ymmärtäminen. Mitä Jeesus näet tarkoittaa tässä kohden sanalla ”lakia”?

– Eikö se selviä itsestään? ”Lakia tai profettoja”, nuo sanat osoittavat, että hän puhuu Mooseksen laista.

– Mutta jos Jeesus puhuisi Mooseksen laista, kuinka hän silloin väittäisi, että taivas ja maa katoavat, ennenkuin pieninkään piirto laista! Tiesihän Jeesus, että n.s. Mooseksen laki järjesti juutalaisten jokapäiväisen elämän pieniä yksityiskohtia myöten, ja nousihan hän itse usein vastustamaan lakia, esim. pesujen ja puhdistusten suhteen, sabbatin pyhittämisestä y.m. Ja tottakai hän tiesi, että toisilla kansoilla oli toiset lakikirjansa, jotka sisälsivät toisenlaisia käskyjä ja määräyksiä! Tällä tavalla teemme Jeesuksesta oppimattoman ja tietämättömän uskonkiihkoilijan.

– Tuota en ole tosiaankaan tullut ajatelleeksi. Siinä on paha ristiriita. Entä jos Jeesus sanalla ”laki” tarkoitti vain n.s. dekalogia eli ”Jumalan kymmenen käskyä”?

– Mutta niiden joukossa juuri on käsky sabbatin pyhittämisestä! Ja miksikä Jeesus silloin olisi lisännyt sanat ”tai profettoja”?

– Nytpä nousi tie pystyyn. Olenpa utelias kuulemaan teidän selityksenne.

– Kreikkalainen sana *nomos* merkitsee kyllä ”ihmisten tekemä lakisäädös”, mutta Jeesus, joka puhui aramean kieltä, on varmasti käyttänyt sanaa, joka vastaa hebrealaista *toraa*. *Toraksi* juutalaiset kyllä nimittivät koko lakikokoelmaansa, alussa pentateukia eli Mooseksen viittä kirjaa, myöhemmin sekä Mooseksen kirjoja että profettoja yhdessä, – mutta *toralla* käsitettiin, ei ihmisten keksimää, vaan Jumalan säätämää lakia. *Tora* oli pyhä nimitys, tarkoittaen sitä – ennen kaikkea siveellistä – lakia, joka oli aikojen alusta saakka olemassa itse luonnossa eli elämässä ja josta ihmiset ensin oraakkelein avulla, sitten profettain kautta saivat tietoa. Jeesus on päivänselvästi puhunut tästä jumalallisesta laista ja sentähden lisännyt sanat ”eli profetat”, osoittaen sillä, että profetat, m.m. siis Mooses, ovat olleet tämän jumalallisen lain ilmoittajia ja tulkitsijoita.

Laki, joka itsessään on Jumalassa, on profeettain välityksellä tullut tunnetuksi ihmisille ja profeetat ovat täten inhimillisesti katsoen lain luoneet. Näin voidaan siis sanoa: ”laki eli profeetat”, s.o. ”jumalallinen elämänlaki, toisin sanoen profeetat, jotka sen ovat meille ilmoittaneet”. Ainoastaan tältä kannalta ymmärrämme Jeesuksen sanat. Jumalallisesta elämästä ei tosiaankaan pieninkään ”piirto” häviä, niinkauan kuin taivas ja maa ovat olemassa, koska se laki juuri niitä elähyttää ja ylläpitää. Ja yhtä varmaa on, että kaikki elämän muodot, s.o. kaikki profeettain ilmoittamat jumalallisen elämänlain eri muodot, eri uskonnoissa esim., käydään läpi, ennenkuin jumalallinen laki on tyhjentyntä tai ilman että siitä pieninkään piirre häviää. Ja sentähden Jeesukseen ei tullut jumalallista lakia tyhjäksi tekemään, vaan päinvastoin sitä täyttämään, s.o. antamaan siitä uuden oman ilmoituksen. Olenko osannut esittää kantani?

– Koko asia saa tällä tavalla luonnollisen valaistuksensa. Olen sängen taipuvainen uskomaan, että olette keksinyt oikean selityksen.

– Ei siinä tarvittu ”keksintöä”. On vain luettava ajatuksella.

– Seuraavassa säkeessä olette taas muuttanut sanan ”näistä” sanaksi ”seuraavista”. Eikö se ole hieman ”vapaa” suomennos?

– Ei lainkaan, sillä kaikissa kielissä sana ”täma” tarkoittaa edessä olevaa, ei takana olevaa eli mennyttä. Suomennan ”seuraavista” selvyden vuoksi. Mahdotonta Jeesuksen oli tarkoittaa kaikkien profeettojen ilmoittamia käskyjä ja ohjeita, koska hän ei niistä puhunutkaan kuin toisessa kädessä. Hän puhui jumalallisesta laista, jota profeetat eri aikoina, eri kansoissa eri tavalla ilmoittavat. Ja koska hän itse nyt oli ainakin profeetta – sanoihan hän seuraajiaan profeettain veroisiksi, – oli luonnollista, että hänkin ilmoitti omalla tavallaan jumalallisen elämänlain. Tähän omaan ilmoitukseensa hän nyt kääntää puheensa, ikäänkuin sanoen: ”minä nyt annan teille muutamia käskyjä, jotka kuuluvat niille, jotka elävät taivasten valtakunnassa, ja jos niitä kaikkia noudatatte, on hyvä; mutta jos yhdenkään noudattamista ette pidä tärkeänä, vähenee kohta teidän kansalaisoikeutenne taivasten valtakunnassa”. Jeesus ei uhkaa millään rangaistuksella tai kirouksella niitä, jotka eivät hänen käskyjään noudata; hän vain toteaa, että se on heille itselleen vahingoksi henki-ihmisinä. Eikä hän puhu ainoastaan noudattamisesta. Hän puhuu nimenomaan myös ”opettamisesta”. Tämä osoittaa puolestaan, kuinka tärkeitä hän tiesi uusien käskyjensä olevan. Ne tulisivat avaamaan hänen seuraajilleen uuden elämäntien ja kokonansa uuden maailmankatsomuksen. Ne eivät olleet siveyskäskyjä yksistään, vaan pikemmin siveellisiä näköaloja, ja sentähden niiden älyllinen, järkipäriäinen teroittaminen ja opettaminen oli ylen tärkeä ja välttämätön. Niiden välityksellä saattoi uusi aika alkaa ei ainoastaan yksilöiden, vaan kansojen ja ihmiskunnan historiassa. Sentähden Jeesus vielä lisää loppuhuomautuksena, että taivasten valtakuntaan pyrkijöiden oikeudentunto, heidän kunnioituksensa jumalallista lakia kohtaan – *dikaioisynnee*, – oli todella oleva paljon, paljon suurempi kirjanoppineiden ja farisealaisten oikeudentuntoa, sillä nämä tyytyivät noudattamaan kirjoitettujen lakipykäliden moninaisia säädöksiä, kun sitä vastoin taivasten valtakunnan käskyt olivat upotettuina opetuslasten sydämiin.

– Mitkä sitten ovat nuo Jeesuksen uudet käskyt, jotka teidän mielestänne ovat niin mullistavia?

– Sen seuraavassa näemme. Jeesus asettaa joka kerta oman käskynsä taustaksi vanhan käskyn, valaisten sitten räikeällä tavalla sitä suurta eroavaisuutta, mikä on olemassa entisen ja hänen opettamansa elämänymmärryksen välillä.

V. ENSIMÄINEN KÄSKY.

- En pääse tekstistä oikein perille mainitsemastanne ensimmäisestä käskystä. Ei suinkaan Jeesus tee mitättömäksi Mooseksen tappamisen kieltoa?
- Ei tietenkään. Tappamattomuus on luonnollista sille, joka noudattaa Jeesuksen ensimmäistä käskyä. Tämä on näet lyhyesti lausuttuna: älä suutu.
- Sangen merkillinen ja kiintoisa elämänohje ja sangen vaikea noudattaa. Olisiko todella tarkoitus, että semmoinen käsky noudatettaisiin aina ja joka paikassa?
- Joka tahtoo kulkea Jeesuksen jäljissä ja astua taivasten valtakuntaan, hänen on ehdottomasti pidettävä sitä ohjetta aina mielessä ja aina sitä kykynsä mukaan noudatettava. Langeta hän voi, mutta kieltää käskyä tai selittää sitä turhaksi, sitä hän ei saa.
- Me kristityt emme niin ollen ole sitä käskyä tunteneet, sillä me puhumme teologiassammekin n.s. pyhästä vihasta, joka mielestämme on täysin oikeutettu.
- En väitäkään, että kristikunta olisi tuntenut näitä käskyjä. Kristikunta elää yhä ”vanhassa liitossa”, pitäen kiinni Mooseksen kymmenestä käskystä, jotka nekin käyvät sille ylivoimaisiksi noudattaa. Sillä jos kansat niin hyvin kuin yksilöt pitäisivät pyhänä Mooseksen käskyä: älä tapa, kuinka silloin kävisi kristillisten sotien? On selvä, että kristikunta vielä vähemmin tuntee ja ymmärtää Jeesuksen käskyjä. Jeesuksen käskyt ovatkin annetut vapaaehtoisina kehoituksina: jos tahdotte olla kristityitä, tehkää niinkuin minä käsken; jos ette tahdo, ei kukaan teitä pakoi. Itse saatte valita taivaallisen autuuden ja maallisten himojenne tuottamien tuskien välillä.
- Jos nyt ensimmäinen käsky on: älä vihastu, mitä Jeesus tarkoittaa noilla monenlaisilla rangaistuksilla, joita rikollinen on muka ansainnut? Pitääkö meidän kristittyinä haastaa ihmisiä oikeuteen, niin pian kuin he suuttuvat, vaikkeivat muuten mitään oleellista pahaa olisi aikaansaaneet?
- Ei suinkaan. Nämä asiat on lausuttu vertailun vuoksi, kuten Leo Tolstoi sattuvasti on sanonut. Jeesus puhuu suuttumisen kolmesta asteesta: 1) ”joka vihastuu veljeensä”, s.o. suuttuu häneen sydämessään, 2) ”joka sanoo veljelleen: raka (sinä konna!)”, s.o. ilmaisee suuttumuksensa halveksivin sanoin ja elein, 3) ”joka sanoo veljelleen: sinä olet hullu!”, s.o. huutaa ja raivoaa ja käyttäytyy itse mielettömän tavoin. Ensimmäisessä asteessa, vihastuessaan sydämessään, kristitty on jo yhtä syyllinen kuin ennen oli murhantekijä, joka vedettiin oikeuden eteen. Toisessa asteessa, antaen suuttumukselleen valtaa sanoissaan, kristitty on yhtä syyllinen kuin esim. jumalan pilkkaaja, jonka rikos juutalaisten kesken oli mitä kauheinkin ja joka sentähden sai tuomionsa Jerusalemin korkealta neuvostolta, sanhedrinilta. Kolmannessa asteessa, raivostuessaan, kristitty on jo yhtä syyllinen kuin ne, jotka poltettiin Hinnomin laakson tulussa, tai toisessa merkityksessä: kuin ne, jotka kaipaavat puhdistusta sanomattomien sielullisten tuskien tulussa. En usko, että kukaan, joka ajattelee asiaa, saata käsittää Jeesuksen sanoja toisella tavalla kuin tämmöisenä vertailuna. Jeesus ei suinkaan neuvo meitä vetämään ketään oikeuteen! Päinvastoin hän neuvoo meitä välttämään oikeuteen joutumistakin siten, että nopeasti sovimme riitapuolemme kanssa. Ja edempänä vuorisäärnassa hän sanoo: ”jos joku tahtoo käydä oikeutta kanssasi ja ottaa ihokkaasi, anna hänen saada viittasikin”. Tämä selvästi ilmaisee Jeesuksen siveellisen kannan.

– Mutta miksikä Jeesus, joka m.m. sanoi, että Jumalaa on palvottava totuudessa ja hengessä, puhuu seuraavissa säkeissä alttarista ja uhrilahjoista?

– Tarkastaessamme hänen sanojaan löydämme kyllä ajatuksen. Huomatkaa, että 24:ssä säkeessä loppulause tässä suomennoksessa kuuluu: ”ja sieltä tullessasi uhraat antimesi”. Vanhassa suomennoksessa on: ”ja tule sitten uhraamaan lahjasi”. Kreikkalainen teksti kuuluu: *kai tote elthoon profere to dooron suu*, joka on suomeksi: ”ja sieltä tullessasi tuo esille lahjasi”. *Profere* on imperatiivi-muoto, mutta se on nähtävästi kirjoitusvirhe: se on oleva indikatiivin preesensin toinen persoona *profereis*, ”tuot esille”, niinkuin *versio vulgatan* latinalaisessa tekstissä onkin: *et tunc veniens offers munus tuum*. *Offers* ei merkitse ”tarjoaa”, vaan ”sinä tarjoat”. Latinalainen teksti on säilyttänyt oikean ajatuksen, sillä Jeesus tarkoittaa, että sovinto riitaveljen kanssa on todellinen uhri. Jumala ei pyydä polttouhreja. ”Tullessasi sovinnon tehneenä riitaveljesi luota uhraat todella Jumalalle sen, mikä sinulla silloin oli uhrattavana: oman riitaisen ja kylmän sydämesi.” Näennäisesti myöntävä puhe alttarista ja uhraamisesta osoittautuu täten arvosteluksi, joka leimaa ulkonaisen uhrin lapselliseksi.

– Vielä kysyisin, miksi Jeesus, kuten seuraavista säkeistä näkyy, tuntuu pelkäävän tuomareita, oikeudenpalvelijoita ja vankilaa, kun hän kuitenkin edellä julisti autuaaksi niitä, joita vainotaan?

– Ettekö huomaa eroa? Autuaat ovat hänen seuraajansa, silloin kun heitä vainotaan heidän oikeuden tuntonsa takia, mutta tässä taas on kysymys riidasta, siis opetuslapsen omasta erehdyksestä tai viasta – ja semmoisen takia oikeuteen tai vankilaan joutuminen ei ole omiansa edistämään, vaan päinvastoin estämään ja hidastuttamaan opetuslapsen työtä taivasten valtakunnan puolesta. Opetuslasten pitää kulkea ympäri saarnaamassa hyvää sanomaa valtakunnasta, he ovat maan suola ja heidän valonsa pitää loistaa, mutta vankila pistäisi kynttilän vakan alle.

– Tuo on kyllä totta, mutta oliko niin luultavaa, että opetuslapset joutuisivat riitaan maailman ihmisten kanssa? Ja vielä riitaan jostain veloista tai omistuskysymyksistä, koska Jeesus viimeisessä säkeessä aivankuin uhaten sanoo, ettei vankilasta pääse, ennenkuin viimeisen rovon on maksanut. En oikein ymmärrä tätä.

– Vaikka otammekin huomioon, että ihmiset ovat heikkoja ja epätäydellisiä taivasten valtakuntaan pyrkiessään ja siis alttiita lankeamaan mammonan kiusauksiin, ei tämä kuitenkaan pitänyt paikkaansa Jeesuksen opetuslasten, ei ainakaan lähimpien suhteen. He jo olivat jättäneet kaiken ja seuranneet häntä. Mestari puhui siis ehkä tulevista ajoista ja vastaisista seuraajistaan. Yhtäkaikki ymmärrän teidän näkökantanne, sillä sanat ”sieltä et pääse, ennenkuin maksat viimeisen rovon” sisältävät kuin uhkauksen, ellemmme oleta, että Jeesuksella oli niin luja luottamus maalliseen oikeuteen, että hän vain totesi tosiseikan. Mitä arvellette?

– Tuskin Jeesus niin järkähtämättömästi luotti maalliseen oikeuteen! Onhan koko hänen oppinsa ja henkensä jonkinlaista siveellistä ja sisäistä kapinaa inhimillisen yhteiselämän vääryyksiä vastaan – ainakin vapautumista sen kahleista, jos nyt teitä oikein olen ymmärtänyt – ja sentähden, ikävä kyllä, kyseessä olevat Jeesuksen sanat kaikuvat korvissani jonkinlaisena uhkauksena. Olenko väärässä?

– Käsitin teitä mainiosti, ja minun täytyykin nyt ohimennen valaista teille nämä säkeet toiselta kannalta, – semmoiselta kannalta, että viimeinen säe ei enää kaiu uhkaukselta, vaan toteaa rauhallisesti erään tosiseikan elämässä.

– Olen sangen utelias.

– Tämä on, kuten sanoin, ohimennen, sillä se vie meidät teologisiin kysymyksiin, oppeihin ja dogmeihin, joiden kyllä pitäisi olla, mutta eivät aina ole yhtä välittömästi kirjoitetut meidän tajuntaamme

kuin siveelliset asiat. Kuitenkin olen itse täysin vakuutettu siitä, että Jeesuksella oli mielessä juuri se seikka, josta nyt aion mainita. Hän sanoo: ”taivu nopeasti sopimaan riitapuolesi kanssa, niinkauan kuin vielä olet tiellä hänen kanssaan, ettei riitapuolesi vetäisi sinua tuomarin eteen j.n.e.” Nyt kysyn teiltä: mitä merkitsevät nuo sanat ”niinkauan kuin vielä olet tiellä hänen kanssaan”?

– Tietysti ”niinkauan kuin vielä elät”, sillä jos toinen kuolee, mitenkä sitten voi sopia?

– Mutta ettekö huomaa, että silloin samalla katoaa mahdollisuus joutua vedetyksi tuomarin eteen j.n.e.? Jos opetuslapsen riitapuoli kuolee, silloin ei enää ole vaaraa oikeudenkäyntiin, ja jos opetuslapsi itse kuolee, ei maallinen oikeus häntä enää saavuta. Asia on muodollisesti ratkaistavissa siten, että Matteuksen tekstistä on jäänyt pois se selittävä lauseensa, mikä on säilynyt Luukkaan evankeliumissa, XII, 58, jossa sanotaan: ”Kun kuljet riitapuolesi kanssa hallitusmiehen luo, niin tee matkalla minkä voit selvitäksesi hänestä, ettei hän vetäisi sinua tuomarin eteen, ja tuomari antaisi sinua oikeudenpalvelijalle, ja oikeudenpalvelija heittäisi sinut vankilaan.” Sitten Luukkaassakin seuraa sama uhkaukselta kaikuva loppulause: ”minä sanon sinulle: sieltä et pääse, ennenkuin maksat viimeisenkin rovon.”

– Täten todella koko ”tiellä kulkeminen” saa yksinkertaisen selityksensä, mutta samalla tuntuu, kuin Jeesus sittenkin uskoisi maalliseen oikeuteen?

– Entä jos hän lausui sanansa purevalla ironialla? Jos hän tarkoitti seuraavantapaista: ”sovi kaikin mokomin, sillä oikeutta et kuitenkaan saa. Maallinen oikeus panee sinut joka tapauksessa maksamaan.”

– Hm, ehkä niinkin. Pikemmin sitte niin. Mutta te lupasitte selittää pulman toisella tavalla?

– Niin, säkeillä on, kuten sanottu, mielestäni toinenkin, sisäinen merkitys. Silloin tuolla lauseella ”niinkauan kuin olet hänen kanssaan tiellä” eli ”matkalla hallitusmiehen luo” merkitsee, kuten äsken oletitte: ”niinkauan kuin elät” eli ”niinkauan kuin vielä olet matkalla (elämän ja kuoleman) ruhtinaan luo” (*cum vadis . . . ad principem*). Lukekaamme nyt uudestaan 25:s säe luonnollisella ja yksinkertaisella tavalla. Se kuuluu: ”taivu nopeasti sopimaan riitapuolesi kanssa, niinkauan kuin vielä olet tiellä hänen kanssaan, ettei riitapuolesi vetäisi sinua tuomarin eteen j.n.e.” Mikä on tuon lauseen yksinkertainen loogillinen ajatus? Eikö se ole seuraava: ”taivu nopeasti sopimaan riitapuolesi kanssa, niinkauan kuin vielä olet tiellä hänen kanssaan, sillä jos kuolet, vetää hän sinut tuomarin eteen j.n.e.? Huomaatteko?

– Huomaan. Yksinkertaisin logiikka tuon sanoo. Mutta silloinhan Jeesuksen sanat käyvät järjettömiksi.

– Aivan oikein, jos pidämme kiinni Matteuksen tekstistä ja oletamme, että Jeesus on tarkoittanut vain maallisia olosuhteita. Mutta nythän meidän juuri on koetettava ymmärtää, mitä toisenlaisia asioita Jeesus sanoillaan mahdollisesti on tarkoittanut. Sentähden kääntäkäämme ajatuksemme kokonaan toiselle alalle. Sanokaa minulle: onko ihmisellä, opetuslapsella niinkuin muilla, kristityillä niinkuin pakanoilla, olemassa joku elinkautinen riitapuoli, jonka kanssa on hyvä tehdä sovintoa, niinkauan kuin vielä elää?

– Mitä tarkoittanette? No – onhan ihminen usein riidassa itsensä kanssa, kun ei voi tai ei tahdo tai ei pidä sopivana tyydyttää ja noudattaa himojaan ja halujaan.

– Olisiko siis Jeesus tarkoittanut, että niitä nopeasti pitäisi tyydyttää?

– Ei tietenkään. Päinvastoin. Mutta mitä siis tarkoittatte?

– Olette oikealla tolalla, mutta eikö ihmisellä ole mitään muuta itseä, jonka kanssa hän voi olla riidassa eli ristiriidassa?

– Totta tosiaankin: onhan hänellä parempi itsensä, omatuntonsa, jonka kanssa hyvinkin voi joutua ristiriitaan.

– Siinäpä se. Ihmisen omatunto, usein voimme sanoa: hänen valistunut järkensä ja hänen inhimillinen sydämensä, on se korkeampi itse, jonka ääntä hän ei aina kuuntele ja jonka kanssa hän siten joutuu ristiriitaan. Tämä on hänen elinikäinen riitaveljensä. Ja sen kanssa on hyvä nopeasti sopia, ja sopia juuri elämän aikana, sillä kuoleman jälkeen jokapäiväinen personallinen minä eroitetaan korkeammasta. Voisimme sanoa: kuolemassa ihminen kadottaa omantuntonsa, ellei hän eläissään ole tehnyt sitä niin omakseen, että se on tullut hänen omaksi itsekseen. Nämä ovat metafysisillisiä asioita, mutta tietämättömänkin ihmisen pitäisi voida tuntea niiden totuus hengessään. Kun ihminen kuolee, silloin hänen korkeampi minänsä, hänen omatuntonsa, todella heittää hänet tuomarin eteen ja tuomari antaa hänet oikeudenpalvelijalle ja hänet pannaan vankilaan – eikä hän siitä vankilasta pääse, ennenkuin on viimeistäkin laiminlyöntiä ja syntiä ja pahetta myöten puhdistunut.

– Te viittaatte kiirastulioppiin. Katolilainen kirkko on siis oikeassa?

– Katolinen kirkko on säilyttänyt purgatorio-dogmissaan paremman muiston alkuperäisistä kristillisistä opeista kuin protestanttinen kirkko, sillä evankeliumitkin selvästi opettavat hadeksesta, sheolista eli tuonelasta. Ja minä näen tuossa Jeesuksen lauseessa vielä muutakin. Näen viittauksen jälleensyntymiseen. Millä tavalla näet me ihmiset enimmiten ja useimmiten joudumme ristiriitaan omantuntonne kanssa? Eikö juuri suhteissamme toisiin ihmisiin? Olemme kylmiä ja kovia, ylpeitä ja ynseitä, kadehdimme ja iloitsemme vahingosta, teemme vääryyttä ja laiminlyömme velvollisuuksiamme, valehtelemme ja petämme, – luetelkaa syntiemme koko paljous ja moninaisuus! Kaikki ne raskauttavat omaatuntoamme. Omantuntonne vaatisi meitä määrättyihin tekoihin, mielenmuutokseen ja parannukseen, anteeksipyyntöihin, sovituksiin ja elämäntapojen uudistamiseen. Kaiken jätämme tekemättä. Olemme mieluummin riidassa omantuntonne kanssa kuin että nöyrytisimme ihmisten edessä. Mikä on seurauksena? Pahat tekomme ja laiminlyöntimme kirjoitetaan elämän kirjaan – vastaista sovitusta varten. Missä tämä sovitus on tapahtuva? Samassa näkyväisessä elämässä, missä on rikottu. Vankila, johon meidät heitetään, on juuri tämä ruumiillinen elämä, ja tästä jälleensyntymisen pakosta emme todellakaan vapaudu, ennenkuin viimeinen velkamme on maksettu. Uudestaan ja yhä uudestaan täytyy ihmisen syntyä maan päälle.

– Myönnän, että jälleensyntymisoppi on kiintoisa oppi. Ja onhan se enemmänkin: se on valaiseva ja luonnollinen, jos ajattelemme elämää kouluna, kasvatuslaitoksena, jossa ihminen käy oppimassa. Mutta mitä tarkoittatte sillä, että kaikki on sovittava tässä samassa elämässä, missä on rikottu? Pitääkö hyvittää jokaista ihmistä, jota vastaan on rikottu? Emmehän kuitenkaan muista ennen eläneemme, emme tiedä, ketä vastaan olemme rikkoneet – ja keltä meidän on saatava hyvitystä, – ja onko sanottu, että aina synnymme kaikki samalla kertaa jälleen?

– Sattuva huomautus. Niin orjamaisesti eli kirjaimellisesti meidän ei tarvitsekaan ajatella tätä sovitusta. Synnymme tosiaankin jälleen sängen epämääräisesti, eri aikoina ja eri paikoissa, sillä kullakin on oma kohtalonsa, ja ainoastaan jotkut meistä ovat siksi voimakkailla joko rakkauden tai vihan siteillä kiinni toisissaan, että he kulkevat elämän koulua niin sanoaksemme käsi kädessä. Heitä kohtaan voimme personallisesti sovittaa vanhoja rikkomuksiamme ja laiminlyöntejämme ja samalla tehdä uusia velkoja, mutta yleensä otaksun, että elämänlaki on jotakuinkin seuraava: niin paljon kärsimyksiä kuin olemme saaneet ihmiskunnassa aikaan, niin paljon iloa ja onnea täytyy meidän ihmiskunnassa luoda. Siinä on sovituksemme, joka vähitellen vapauttaa meitä jälleensyntymisen pakosta.

- Mihinkä sitten jää kirkonoppi Jeesuksen sovitukselta, kun ihminen itse on oma sovittajansa?
- Se jää siihen, mistä se on tullutkin: tietämättömien ja kokemattomien ihmisten mielikuvitukseen.
- Mutta miksi kristinusko ei opeta jälleensyntymistä?

– Tarkoitatte kirkonoppia. Tähän vastaan seuraavalla historiallisella tosiseikalla: vuonna 553 keisari Justinuksen kokoonkutsuma kirkolliskokous Konstantinopolissa tuomitsi jälleensyntymisopin vaaralliseksi kerettiläisyydeksi: ”se joka opettaa sielun olemassaoloa ennen syntymää ja siitä johtuvaa kummallista uskoa, että sielu palaa maan päälle, hän olkoon kirottu!” Kirkossa oli vähitellen vakiintunut usko ulkonaiseen vapahtajaan, lunastajaan, sovittajaan, mutta koska kristikunnassa oli monenlaisia lahkoja (joista emäkirkokin alussa oli yksi) ja monenlaisia oppeja, täytyi vallassaolevan kirkon askel askelelta määritellä ja vahvistaa oma maailmankatsomuksensa, omat dogminsa ja perintätietonsa.

– Kirkon historia on tosiaankin hämmästyttävä, mutta mistä sitten moninaiset uskonkappaleet ovat saaneet alkunsa? Kuka ne on keksinyt?

– Ei voi suorastaan ketään syyttää tahallisesta dogmin keksimisestä tai väärentämisestä, sillä kirkolliskokoukset antoivat vain tarkemman muodon sille katsantokannalle, mikä jo oli vallalla. Tietämättömyys yksin on järjettömien ja hullunkuristen oppien alkuperäinen luoja. Jokainen dogmi on saanut alkunsa väärinkäsitetystä totuudesta.

- Niinkö? Siis oppi Jeesuksen sovintokuolemastakin on väärinkäsitetty totuus?

– Ehdottomasti? Evankeliumit puhuvat siksi selvästi pojasta, jonka isä rakkaudesta lähetti maailmaan ja johon uskominen on ihmisen ainoa pelastus, epistolat y.m. uuden testamentin kirjat taas siksi selvästi ristiinnaulitusta vapahtajasta, että samalla kun ymmärrämme kirkondogmien voineen niiden johdosta syntyä, samalla käsitämme, että uuden testamentin sanat kätkevät totuuden, joka dogmeissa on väärällä ja erehdyttävällä tavalla tuotu ilmi. Mutta älkäämme poiketko aineestamme. Jälleensyntymisoppi oli ensimmäisinä vuosisatoina useiden kristillisten lahkojen tunnustama oppi, jonka vasta valtaan päässyt lahko lopulta julisti kerettiläiseksi. Tämä vain historialliseksi selvitykseksi. Vuorisäärän eettillisen elämänymmärryksen omaksumiseksi ei ole välttämätöntä uskoa erikoisiin metafysiisiin eli teologisiin oppeihin. Sentähden koko tämä esitykseni on tapahtunut ohimennen, kuten sanoin, ja voimme taas palata Jeesuksen käskyihin.

VI. TOINEN KÄSKY.

– Tässä ”toisessa käskyssä” huomaan teidän taas tehneen tuntuvan muutoksen suomennoksessanne, kun sanotte ”on jo häpäissyt häntä sydämessään”. Luulisi, että alkutekstissä 28:n säkeen sana on sama kuin 27:n, koska se ennen on samalla tavalla käännetty: ”tehnyt aviorikoksen”.

– Sana on sama, mutta miksikä kääntäisimme sen orjamaisesti samalla tavalla joka paikassa, kun sillä alkukielessä on eri merkityksiä?

– Niinkö? Selittäkääpä.

– Kreikkalaisessa tekstissä on käytetty sanaa *moikhaoo* ja latinalaisessa *moechor*, jotka molemmat merkitsevät, ”teen aviorikoksen”. Latinalaisella sanalla on yksinomaan tämä merkitys, mikä osoittaa, ettei *versio vulgatan*kaan suorittaja ymmärtänyt alkutekstin tarkoitusta. Sitä vastoin kreikkalainen sana *moikhaoo* ei merkitse ainoastaan ”teen aviorikoksen”, vaan myös aivan yleensä: ”viettelen naista – naitua tai naimatonta – sukupuoliseen yhtymiseen”. Nyt on selvää, että Jeesus toisessa käskyssä samoin kuin ensimmäisessä tahtoi teroittaa jotain uutta siveellistä elämänohjetta, joka kokonaan poikkesi vanhasta. Mooseksen käskyssä sanottiin: ”älä tee aviorikosta”. Jeesus menee asian ytimeen. Hän näkee aviorikoksessa vain seurauksen sukupuolisesta siveettömyydestä yleensä. Sentähden hänen käskynsä tähtää siveettömyyteen sinään. Ja missä siveettömyys asuu? Se asuu ajatuksissa, mielikuvituksessa, sydämessä. Siis ei ainoastaan se, joka tekee aviorikoksen, ole syyllinen, vaan yhtä syyllinen on sekin, joka ajatuksissaan himoitsee toisen vaimoa.

– Tämän ymmärrän ja hyväksyn siveellisesti, mutta se ei vielä selitä, miksi olette suomentanut toisessa kohdassa ”on häpäissyt”. Myönnän kyllä, että tällainen sana on asiallisempi, mutta se aivankuin lieventää rikosta.

– Niin, mutta huomatkaa, että tässä Jeesuksen käskyssä ei puhuta ainoastaan aviorikoksesta. Muutenhan hän olisi antanut käskynsä ainoastaan aviomiehille ja sanonut naimattomalle: kunhan vain et himoitse toisen vaimoa, saat kyllä katsoa himoitaksesi nuoria tyttöjä ja naimattomia naisia. Luuletteko Jeesuksen sitä tarkoittaneen?

– Ei, ei, se on totta. Vaikka nuorelle miehelle on luonnollista katsella nuorta naista arvostellen, tietää hän hyvin omassatunnossaan, että läheisemmän suhteen kuvittelemine on epäpuhdasta.

– Taikka toisin sanoen: avioliittoon velvoittavaa. No niin, Jeesuksen käsky koskee epäilemättä kaikkia miehiä, naisia ja naimattomia, jotka tahtovat häntä seurata, ja sentähden sen sanamuotokin on asianmukainen. Jos nim. Jeesus olisi tarkoittanut ainoastaan aviovaimoja, silloin hän ei olisi käyttänyt yleistä sanaa ”nainen”. Kreikankielinen sana *gynee* merkitsee naista niin hyvin naimisissa olevaa kuin naimatonta. Sama yleinen merkitys on latinalaisella sanalla *mulier*, jota *versio vulgata* tässä kohden käyttää. Jeesuksen käsky kuuluu niin muodoin lyhyesti: ”älä ole ajatuksissasi epäpuhdas, sillä jos naista katselet himoiten, häpäiset häntä jo sydämässäsi”. (Asianomaisilla muutoksilla tämä tietysti koskee naisia yhtä paljon kuin miehiä). Ja koska naimattomat eivät saata tehdä keskenään aviorikosta, on selvää, että tässä paikassa on käännettävä toisella sanalla, esim. häpäiset, joka sopii sanottavaksi sekä naineista että naimattomista.

– Seuraavat säkeet 29 ja 30 tuntuvat kovin raskaalta. Ovathan ne suorastaan antaneet aihetta ruumiin silpoamiseen sekä vanhalla että uudella ajalla, – ja tokkohan Jeesuksen tarkoitus lienee ollut

senlaatuinen? Yhtä kaikki nämä säkeet nähtävästi tuomitsevat synniksi kaiken aistillisen elämän, kaiken taiteen, kaiken kauneuden, — ja sillä tavalla niitä ovat käsittäneet kaikkien aikojen uskonkiihkoilijat, puritaanit ja pietistit. Mitä te niistä sanotte?

— Jos ei kopioitsijat ja tekstin parantajat ole niitä lisänneet, jos ne todella löytyvät alkuperäisissä muistiinpanoissa — meidän tuntemissamme alkuteksteissä ne tietysti löytyvät, — on ainakin edellinen niistä sanasta sanaan käsitettynä suorastaan järjetön. Puhutaan silmään himosta ja silmät voivat epäilemättä olla ihmiselle viettelykseksi, mutta tokkohan tuo himo asuu vain toisessa silmässä, eritoten oikeassa, kuten tässä kohden alkutekstit sanovat vastoin toisia rinnakkaiskohtia? Olisikohan asia sillä autettu, että toinen silmistä revitään pois? Sanasta sanaan on mahdoton toteuttaa tämä neuvo. Niin ei liene kukaan tehnyt. Mutta jos kerran toisessa säkeessä on ilmeisesti järjetön neuvo, osoittaa tämä, että molempia on otettava vertauskuvallisesti.

— Sen minäkin uskon ja sen kaikki ymmärtävät, mutta monet ovat ottaneet asian siltä kannalta, että silmä tai käsi vain ovat symbooleja toisille ruumiin jäsenille. Mitä siis tarkoittatte vertauskuvallisuudella?

— Tarkoitan, että nuo neuvot ensi kädessä koskevat sielullisia eikä ruumiillisia asioita. Muistakaamme, että ne lausuttiin opetuslapsille, Mestarin seuraajille, niille, jotka tahtovat olla kristityitä ja pyrkiä taivasten valtakuntaan.

— Aivan niin. Siis —?

— Emme saata niitäkään ymmärtää muuten kuin taivasten valtakunnan elämän valossa yleensä. Kuinka nyt kuvailisimme tätä elämää? Sanokaa minulle: luuletteko, että uskonkiihkoilijat, kovasydämiset puritaanit, ankarat itsensäkiduttajat, toisia tuomitsevat oikeaoppiset, itsevanhurskaat herännäiset j.n.e. — luuletteko, että he kuuluvat Jeesuksen opettamaan taivasten valtakuntaan?

— En osaa varmasti sanoa. Ehkei — mikäli heitä vaivaa mainitsemanne ominaisuudet.

— Ettekö osaa selvästi sanoa, mikä taivasten valtakunnan elämän perussävel on?

— Suokaa anteeksi, nuo lukemamme säkeet ovat niin hämmäntäneet minua ja vaivaavat mieltäni niin, etten taas tiedä sinne enkä tänne.

— Unohtakaa nuo onnettomat lauseet. Otaksukaa, että joku kurja väärentäjä on pistänyt ne tekstiin omaksi pirulliseksi huvikseen —

— Sanoitte sanan: pirullisia ne juuri ovat.

— No niin, jättäkäämme ne siis rauhaan. Nyt tahdon muistuttaa mieleenne taivasten valtakunnan elämästä jotakin, minkä hyvinkin tiedätte. Muistattehan Jeesuksen sanoneen, ettei kukaan tule taivasten valtakuntaan, joka ei ole kuin lapsi, ja toisessa paikassa, että he siellä elävät niinkuin enkelit, jotka eivät nai eivätkä joudu naimisiin? Ja muistattehan Jeesuksen sanat Johanneksen evankeliumissa: ”tämän olen puhunut teille, että minun iloni olisi teissä ja teidän ilonne tulisi täydelliseksi”? Ja vielä: ”mitä ikänä te anotte Isältä minun nimessäni, sen on hän antava teille. Tähän asti ette ole anoneet mitään minun nimessäni; anokaa, niin saatte, että ilonne olisi täydellinen”. Ja muistattehan Paavalin sanat kirjeessään roomalaisille: ”sillä Jumalan valtakunta on oikeudentuntoa, rauhaa ja riemua pyhässä hengessä”? Voimme siis lyhyesti sanoa, että Jeesuksen seuraaja on täynnä lapsellista iloa ja viattomuutta, enkelimäistä riemua ja omantunnon rauhaa. Lapset ja enkelit tunnetaan seuraavasta: heidän aistinsa tuottavat heille yhtä mittaa iloa; he eivät ole synkkiä askeetteja eikä alakuloisia uskovaisia, sillä he iloitsevat rajattomasti kaikesta kauniista, suuresta ja

jalosta; maailma on heille täynnä aavistamattomia ihanouksia, elämä täynnä iloisia yllätyksiä; mutta kaikki heidän ilonsa on puhdasta, viatonta, pyhää, sillä he eivät tiedä mitään sukupuolielämän viettelyksistä ja vaikeuksista. Tähän samaan elämään pyrkii opetuslapsi, taivasten valtakunnan tavoittelija.

– Mutta onko se mahdollinen ihmisen saavuttaa?

– Vastaa Jeesuksen sanoilla: ”ihmiselle se on mahdotonta, mutta Jumalalle kaikki on mahdollista”.

– Kuinka nyt? Ennen olette puhunut siitä, että ihminen ei tarvitse ulkopuolista vapahtajaa, koska lunastaja on hänessä itsessään!

– Puhunko nyt sitä vastaan?

– Sanotte, että ”ihmiselle se on mahdotonta, mutta Jumalalle mahdollista”.

– Toistin Jeesuksen sanoja. Mutta mitä ristiriitaa tässä on? Älkää takertuko sanojen väärään merkitykseen, vaan ajatelkaa, mitä ne tarkoittavat. Nyt esim. muistui mieleenne ainoastaan vanha, tavallinen ja väärä käsitys Jumalasta. Mutta älkää unohtako, mitä ”Jumala” merkitsee Jeesuksen suussa.

– Jumala on henki –

– Niin, ja missä Jumala elää ja ”hallitsee”?

– Omassa valtakunnassaan, taivasten valtakunnassa –

– Niin, ja missä on taivasten valtakunta?

– Näkymättömissä, joka paikassa –

– Ja niinkuin Jeesus itse sanoi: ”se on teissä”, siis meissä. Taivasten valtakunta on meissä, meidän sisässämme, meidän hengessämme, ja siis Jumalakin on meissä, vaikka häntä eivät tunne muut kuin ne, jotka hänessä elävät. Mutta vielä on yksi määritelmä Jumalasta, kaikista valaisevin ja ratkaisevin. Jeesus on senkin antanut ja Johannes on sen lyhyesti lausunut.

– Mikä se on?

– Se kuuluu: ”Jumala on rakkaus”.

– Ah, onhan tuo tuttu lause.

– No niin, olkaamme johdonmukaisia. Koska Jumala on taivasten valtakunnassa meidän hengessämme ja koska Jumala on rakkaus, on siis hengessämme piilevä jumalallinen vapahtaja se Rakkaus, joka on ihmisen suurin ja korkein, sisin ja syvin, – niin, ainoa todella siveellinen voima. Rakkaus yksin nostaa meidät sukupuolisuutemme yläpuolelle, se meidät vapauttaa himoista ja haluista, se tekee meidät lapsiksi ja enkelein kaltaisiksi.

– Rakkaus. Mutta sittenkin: kun ajattelen sukupuolisuutemme kiehtovaa voimaa –

– Älkää sitä ajatelko. Älkää ajatelko inhimillistä heikkouttamme. Jeesushan juuri neuvoo meitä muistamaan, että se on mahdollista vain Jumalalle.

– Jumalalle, siis rakkaudelle –

– Niin, rakkaudelle, mutta tietysti Jumala eli rakkaus on kykenemätön toimimaan ja vaikuttamaan ilman meidän uskoamme. Meidän tulee uskoa rakkauteen, silloin rakkaus meissä voittaa.

– Mutta ensimmäinen kiusaus karkoittaa meistä rakkauden, s.o. tämän taivaallisen rakkauden, sillä kiusaus juuri herättää meissä maallisen rakkauden – vai onko sanottava: lemmen – tulen.

– Sentähden meidän tulee kasvaa ja kehittyä uskossa ja luottamuksessa rakkauteen. Emme silmänräpäyksessä ole täydellisiä. Elämä on tie. Ja tie on kuljettava. Rakkaudenhan ei tarvitse syntyä meissä tyhjistä. Rakkaus on ääretön. Rakkaus on Jumala. Rakkaus on henki ja tajunta. Ei sokea voima, niinkuin maallinen lempi, vaan itse viisauden olemus. Meidän tulee vain hengessämme avautua jumalalliselle rakkaudelle. Rakkaus on aurinko ja meidän sielumme on kukka, joka avaa lehtensä elämälle ja valolle. Ettekö ymmärrä, että tässä ei ole mitään toivotonta?

– Alan käsittää. Kun vain olisi uskoa –

– Usko tulee. Ja nyt voitte ehkä käsittää, mitä Jeesus tarkoitti noilla pahennusta herättäneillä neuvoillaan, jos hän nim. ne antoi. Ne eivät oikeastaan olleet neuvoja. Ne olivat pikemmin selityksiä ja anteeksipyyntöjä toisten puolesta. Näin hän tarkoitti: ”rakkaus on niin ihmeellinen ja kallisarvoinen helmi, että jos opetuslapsen sydän on tulvillaan taivaallista rakkautta, on hän oikeutettu heittämään päältänsä jonkun inhimillisen kyvyn tai lahjan, joka muuten tekee elämän arvokkaaksi, mutta joka hänelle muodostuisi alituisesti kiusaksi ja esteeksi; semmoisia ovat esim. oppineisuus ja kunnianarvoisa asema – näitä voidaan verrata silmään, – tai jokin taiteellinen ja luova työ – jota voidaan verrata oikeaan käteen. Tällöiset asiat voivat muodostua kiusaksi – ei kiusaukseksi – ihmiselle, joka on kokonaan antautunut rakkaudelle. Hän tahtoo palvella välittömästi, hän tahtoo olla yksinkertaisin, alhaisin ja nöyriin kaikista. Hän tahtoo mennä ulos ihmisten kesken ollakseen yksinomaan veli kaikkien kanssa. Rakkaus on hänessä niin suuri, ettei hän osaa kuin kuolla. Tämä on tietysti harvinainen tapaus, ja sentähden Jeesuksen sana on kuin puolustus, – hän ymmärtää näitä, jotka onnessaan ovat onnettomia ja joiden sentähden on pakko rikkoa jotakin itsessään.

– Onhan tuo kaunista, mutta kaukana se on minusta sukupuolirikityksestä, ja toinen käsky kuitenkin koskee sukupuolielämää.

– Ja samalla rakkautta. Jos tulkintani on kaukana sukupuoliasiasta, on se sitä lähempänä rakkautta.

– Olkoon, mutta tässä juolahti mieleeni, että jos Jeesus kerran on antanut selittävän puoltolauseen joillekuille onnettomille, miksi syrjäyttäisimme sen mahdollisuuden, että hän on puolustanut niitäkin, jotka taivasten valtakunnan takia ovat tehneet väkivaltaa itselleen, kuten muistaakseni toisessa paikassa evankeliumia sanotaan?

– Hm. Olen sitä ajatellut, ja minun täytyy tunnustaa, että jonkun verran ymmärrän kirkkoisä Originesta, joka suuren henkisen työnsä tähden katsoi itsensä oikeutetuksi omakätisesti vapauttamaan itsensä sukupuolielämän kiusauksista. En kuitenkaan usko Jeesuksen tätä tarkoittaneen siitä yksinkertaisesta syystä, että ihmisen ei pidä paeta elämää, ei kaivaa leiviskäänsä maahan. Kiusaukset kasvattavat meitä ja antavat meille voimaa, kun me ne voitamme. Ilman kiusauksia emme voisi kasvattaa luonnettamme. Kiusaukset ovat meidän koulumme.

– Niin jokainen nykyajan ihminen ajattelee, ja jos Jeesuskin on niin tarkoittanut, silloin täytyy todella keksiä säkeille 29 ja 30 semmoinen tulkinta kuin teidän äsken antamanne tai hylätä ne tekstin väärennyksinä.

– Voihan niillä olla syvempi ja salaperäisempi merkitys. Aavistelen jotakin sentapaista, mutta tässä ei ole tilaisuutta siitä puhua. Meidän kai täytyy jättää nämä säkeet oman onnensa nojaan ja siirtyä eteenpäin. Nyt seuraakin tekstissä kohta, jossa Jeesus kääntyy nimenomaan avioliitossa elävien puoleen – puhuttuaan edellä kaikista ihmisistä yleensä.

– Viimeisessä säkeessä huomaankin, että teidän suomennoksenne suuresti poikkeaa vanhasta. Sanat ”muun tähden kuin huoruuden” on teillä muutettuna sanoiksi ”sen lisäksi, että itse on syypää haureuteen”. Kuinka tämä on ymmärrettävä? Kieltäkö Jeesus kokonaan avioeron, joka Mooseksen lain mukaan oli luvallinen?

– Kieltää tietysti seuraajiltaan ja opetuslapsiltaan. Huomatkaa aina, että hän ei puhu ”maailman lapsista”, ainoastaan niistä, jotka tahtovat olla kristityitä ja seurata häntä, pyrkiessään taivasten valtakuntaan.

– Miksikä heille on niin luonnollista olla eroamatta? Jos toinen aviopuolisoista on ”maallismielinen” ja tahtoo erota?

– Silloin asia saa toisen kääntein. Tietysti opetuslapsi on eroamista vastaan periaatteessa, mutta jos hänen aviopuolisonsa on onneton, rukoilee ja vaatii, hän menettelee omantuntonsa mukaan. Opetuslapselle itselleen ei ole olemassa avioliitollista onnettomuutta. Hän pyrkii elämään sovussa ihmisten kanssa, ja hänen elämäntoverinsa on annettu hänelle koulukumppaniksi, jonka kanssa hänen ennen muita on opittava elämään sovussa ja rakkaudessa. Hän ei siis kaipaa avioeroa. Jos hän taas aktiivisena toimijana eroaisi aviopuolisostaan, tekisi hän kaksinkertaisen synnin: ensiksi hänen eroamisensa todistaisi, että hän itse on kääntänyt silmänsä toiseen ja siis tehnyt itsensä syypääksi haureuteen, ja toiseksi hänen eroamisensa saattaisi puolison mahdollisesti kaipaamaan uutta puolisoa eli toisin sanoen tekemään aviorikoksen. Jeesus on näet periaatteellisesti ehdottoman yksiavioisuuden kannalla. Pääasia onkin, että olemme selvillä, mistä on kysymys; ratkaisu yksityistapauksissa on aina enemmän tai vähemmän kunkin omantunnon varassa, sillä opetuslapsi on omantunnon ihminen.

– Tällä tavalla kyllä Jeesuksen sanat ovat johdonmukaisia ja ymmärrettäviä, mutta kuinka vanha suomennos oli niin virheellinen? Sen mukaan avioero oli luvallinen, kun aviopuoliso oli tehnyt itsensä syypääksi huoruuteen.

– Kyseessä oleva välilause on alkutekstissä vaikea kääntää. Se on mahdollisesti myöhempi lisäys. Joka tapauksessa lause kokonaan kadotti johdonmukaisuutensa ja Jeesuksen tarkoitus häviää olemattomiin, jos ei sitä suomennolla niinkuin tässä olen tehnyt ja niinkuin Leo Tolstoi sen ennen minua käänsi. Lause kuuluu kreikaksi *parektos loguu porneias*. Sana *parektos* merkitsee ”ulkopuolella, paitsi”, *porneia* merkitsee ”huoruus, haureus” ja *logos* on ”syy”. Sanasta sanaan siis: ”paitsi syytä huoruuteen”, josta näkyy, että välilauseen ymmärtäminen riippuu siitä, mihinkä päälauseen sanaan se liitetään. Jos katsotaan sen määrittävän relatiivilauseen objektia (vaimonsa), silloin saamme vanhan epäloogillisen käännöksen; jos se taas asetetaan subjektin, s.o. sekä sanan ”jokaisen” että koko sitä määrittävän relatiivilauseen yhteyteen – kuten ymmärtääkseni kielipöytäkirjastikin on luonnollisempaa, – silloin täytyy meidän kääntää uudella tavalla. Kuulkaa nyt, kuinka koko lause sanatarkasti kuuluu: ”jokainen, joka eroittaa vaimonsa luotaan, paitsi syytä huoruuteen, saattaa hänet tekemään aviorikoksen”. Huomaatte pähkinän. Päättäkää itse, kumpi suomennos on luonnollisempi ja Jeesuksen hengen mukaisempi, vanha vaiko uusi. Sillä molempia on muovailtu järjen mukaan. Latinaksi on käännetty *excepta fornicationis causa*, joka tietysti puoltaa vanhaa käännöstä ensi näkemältä, mutta lähemmin tarkastettuna voi olla kaksimielinen.

VII. KOLMAS KÄSKY.

– Tässä kolmannessa käskyssä en huomaa mitään muutoksia suomennoksessa. Ainoa on viimeinen lause 37:nnessä säkeessä: ”se on lähtöisin vilpistä”, joka vanhassa käännöksessä kuuluu: ”se on pahasta”.

– Ja sekin muutos on vain muodollinen. Alkutekstin sanat *ek tuu poneeruu estin* merkitsevät ”se on lähtöisin pahasta”, sillä *ponceros* on ”paha”. Mutta koska *ponceros*-sanaa käytettiin *kbreestos*-sanan vastakohtana ja *kbreestos* merkitsee ”hyvä, kunnon, rehellinen, vilpitön, totuuden mukainen, luotettava”, on enemmän ajatuksenmukaista tässä kohden suomentaa ”vilpistä, valheesta, petoksesta”, kun on kysymys sanoista ja puheesta.

– Kuinka nyt oikein käsitätte tämän Jeesuksen kolmannen käskyn? Kieltääkö hän valanteon?

– Selvin sanoin. Niin ovat kveekarit y.m. ”lahkot”, jotka ovat koettaneet Jeesusta seurata, sen ymmärtäneetkin. Mitä muuta voisivat merkitä sanat ”älkää ensinkään vannoko”?

– Mutta koko meidän yhteiskuntamme on valoille rakennettu, virkavaloille, sotilasvaloille j.n.e.

– Ei Jeesus puhukaan ”koko yhteiskunnasta”. Hän puhuu niistä ja niille, jotka tahtovat häntä seurata. Minkätähden luulette, että ensimmäisiä kristityitä vainottiin Rooman valtakunnassa? Senkö tähden että he uskoivat ristiinnaulittuun Jumalaan? Rooman valtakunnassa vallitsi uskonvapaus, siellä oli rinnakkain mitä erilaisimpia uskontoja ja jumalanpalvelusmuotoja. Uusi uskon ja palvonnan muoto ei olisi valtiota häirinnyt. Ensimmäisiä kristityitä vainottiin, sentähden että he olivat kaikki tosi kristittyjä, jotka yrittivät seurata Jeesusta ja toteuttaa maan päällä taivasten valtakunnan elämää. Heitä vainottiin ja ahdistettiin valtakunnan turvallisuudelle vaarallisina, sentähden että he kieltäytyivät valaa tekemästä Rooman lipuille, n.s. *sacramentum* eli ”lippuvalaa”, kieltäytyivät toisin sanoen sotapalveluksesta ja uskollisuusvalasta keisarille j.n.e. Heitä vainottiin, sentähden että he toteuttivat käytännössä uuden, ennen kuulumattoman uskonsa, joka järkytti maailman järjestystä perustuksia myöten.

– Tämä on ihmeellistä, mutta samalla ihmeellisen valaisevaa ja selventävää. Nyt saan peräti uuden ja kiintoisan kuvan ensimmäisistä kristityistä. En tarkoita, että ymmärtäisin, tai hyväksyisin heidän periaatteitaan joka kohdassa, mutta heistä tulee täten mitä mielenkiintoisin ilmiö historiassa. No niin, mutta puhuaksemme periaatteellisesti kolmannelle käskystä en ymmärrä, mitä Jeesuksella on valantekoa vastaan. Sehän on muodollinen asia.

– Ei niinkään muodollinen. Se joka oikeudessa todistajana vannoo puhuvansa totta, saattaa nauraa tyhjälle muotomenolle – hänhän joka tapauksessa puhuu mitä puhuu. Mutta virkamies, pappi, lääkäri, sotilas, joka valaa tehdessään sitoutuu noudattamaan virkatoimissaan määrättyjä sääntöjä ja ohjeita, hän ei voi olla pintapuolinen valansa suhteen. Kuta rehellisempi ja tunnollisempi hän on ihmisenä, sitä todellisempi ja järkyttävämpi on hänelle hänen valansa.

– Mutta hänen valansa koskee asioita, jotka hän luonnostaan muutenkin noudattaisi. Sentähden se on muodollinen.

– Totta kyllä, kun on puhe ihmisistä, jotka eivät ole kristityitä eivätkä tiedä mitään Jeesuksen seuraamisesta. Harvemmin se johtaa heitä ristiriitaan. Välistä kuitenkin. Eräs pappi, joka oli kadottanut

uskonsa helvettiin, ikuiseen kadotukseen y.m. kirkon dogmeihin, mutta sen sijaan omaksunut uskon jälleensyntymiseen, oli vihdoin löytämästään valosta haltioissaan ja olisi niin mielellään saarnannut siitä toisille, mutta pappisvalansa takia ei uskaltanut. Hän olisi menettänyt virkansa ja – niinkuin hän sanoi: ”millä sitten elätän perhettäni, kun en muuhunkaan ammattiin kykene?”

– Tuommoisista ristiriidoistako Jeesus tahtoo pelastaa seuraajiaan?

– Kyllä niinkin, vaikka käskyllä itsessään on toinen lähtökohta.

– Mikä?

– Se että ihminen on henkiolentona itsenäinen ja vapaa; hänen ei pidä sitoa itseään toisen orjaksi tulevaisuuteen nähden, vaan aina säilyttää omatuntonsa vapaana ja puhtaana. Niin on Jeesus neuvonut opetuslapsilleen, taivasten valtakuntaan pyrkijöille.

– Eikö ihminen voi luvata mitään, ei itselleen?

– Vapaaehtoinen iloinen lupaus, joka aina edellyttää, että voi syntyä esteitä, jotka tekevät lupauksen täyttämisen mahdottomaksi, on luonnollinen ihmisten kesken. Kuka luotettavampi ihminen on, sitä tunnollisemmin hän pitää lupauksensa. Sanasta miestä, sarvesta härkää. Mutta lupaus ei ole vala. Valassa valantekijä luopuu vapaudestaan ja luovuttaa vallan itsensä yli toiselle. Lupaus on sitä, mitä Jeesus tarkoittaa sanoillaan: ”vaan olkoon teidän puheenne: niin, niin, ei, ei. Mikä siitä yli on, se on lähtöisin vilpistä”.

– Ette vielä sanonut mitään siitä, voiko ihminen tehdä lupauksia itselleen.

– Miksikä hän ei voisi? Se on jokaisen omantunnon ratkaistavissa. Mutta lupaus on tietysti tehtävä korkeammalle itselle, joka ei vaadi mitään omaatuntoa, s.o. itseään vastaista. Kaikki hyvät päätöksemme ovat lupauksia. Meidän on vain pidettävä huolta siitä, että myös noudatamme päätöksiämme, etteivät tyhjiin rauenneet lupauksemme kivittäisi tietämme helvettiin, kuten sanotaan. Jollei ihminen opi olemaan ”uskollinen pienessä”, ei elämä saata uskoa hänelle suurempia tehtäviä. Ei-kristitty elämä valoineen ja lupauksineen on koulu maailman ihmisille: siellä he oppivat pitämään sanansa ja suorittamaan velvollisuuksiaan. Kun ihminen tulee kristityksi ja alkaa seurata Jeesusta, muuttuu elämä hänelle kouluksi, jossa hän oppii pitämään sanattomat sanansa itselleen, omia lujia päätöksiään ja lupauksiaan; samalla hän silloin oppii suorittamaan yhä korkeampia ja korkeampia hänelle uskotuita jumalallisia tehtäviä.

– Tarkoittaako kolmas käsky yksinomaan valantekoa? Minusta tuntuu, niinkuin loppusanoissa piilisi jotain neuvoa puhumisen suhteen yleensä.

– Niin minunkin mielestäni. Me ihmiset käytämme kieltämme väärin sanomattomassa määrässä. Me puhumme pahaa ja vielä enemmän puhumme turhia. Ja Jeesus sanoo toisessa paikassa, että elämän edessä saamme vastata joka turhasta sanasta. Hän ei ihaillut jaarittelua eikä suunsoittoa. Semmoinen oli ihmiselle alentavaa. Puhekyky oli ihmisellä sitä varten, että hän ”totuuden tunnustaisi”, kuten Jeesus sanoi itsestään. Ja totuuden julistajalle on vaikenemisen kyky ensimmäinen vaatimus. Joka ei osaa vaieta oikealla ajalla, ei osaa tottakaan puhua aikanaan. Rehellisyys ei edellytä, että kaikki, mitä tiedämme, aina olisi kielen nenässä. Toden puhujat, esim. suuret runoilijat, ovat harvasanaisia jokapäiväisessä elämässään. Sentähden Jeesuksen neuvo opetuslapsilleen oli: ”puhu vähän, mutta puhu totta”.

VIII. NELJÄS KÄSKY.

– Ja nyt tulemme siihen käskyyn, josta olen kuullut teidänkin kerran sanovan, että se on Kristuksen opin kulmakivi, neljänteen käskyyn, jossa Jeesus kieltää pahan ihmisen vastustamisen. Vaikka kristikunnassa ei mitään puhuta Jeesuksen viidestä käskystä, tuntee kyllä jokainen hänen sanansa: ”jos joku lyö sinua oikealle poskelle, käännä hänelle vasenkin” ja pitää sitä runollisena ja liioiteltuna kehoituksena ”kristilliseen nöyryyteen”, jota ei tietysti kukaan jokapäiväisessä elämässä kykene tai edes alistu noudattamaan. Nyt tekin näytte olevan sitä mieltä, että tässä on edessä todellinen ja positiivinen Jeesuksen antama käsky.

– Ei se ole minun mielipiteeni, sillä niin ollen toisella voisi olla toinen mielipide. Se on evankeliumin selvä oppi. Jeesuksen viisi käskyä ovat helpot löytää: jokaisella omalla uudella käskyllään hän kumoo vastaavan vanhan, ja sentähden jokaisen Jeesuksen käskyn edellä käyvät sanat: ”olette kuulleet sanotuksi (vanhan ajan ihmisille) niin ja niin, mutta minä sanon teille”.

– Ehkä te haluatte selittää minulle, mikä sitten tämä Jeesuksen neljäs käsky on. Minua personallisesti ei koskaan ole innostanut teeskentely ja ulkokullattu nöyryys, joka kääntää vasemman posken sille, joka lyö oikealle. Olen aina ajatellut, että Jumala – ken hän lieneekin – enemmän rakastaa kunnan miestä, joka aika lailla läimäyttää takaisin sille, joka uskaltaa häntä lyödä, kuin itsevanhurskasta pelkuria, joka alamaisesti kumartaen ja vaieten pitää solvauksen hyvänä.

– Ainakin meidän oma terve moraalinen vaistomme pitää pelotonta ja moitteetonta ritaria, joka aina on valmis paljastamaan miekkansa omansa tai toisen kunnian puolustamiseksi, ihmisenä monta vertaa etevämpänä kuin nöyryyttä ja jumalisuutta teeskentelevää munkkia tai jesuiittaa, mutta muistakaamme, että tässä ei olekaan kysymys semmoisesta. Maailma ei ole ainoastaan oikeutettu vaan jopa velvollinen noudattamaan niitä siveellisiä mittapuita, joita se järjessään ja sydämessään tuntee korkeimmiksi. Mutta Jeesuksen käskyt ovat niitä varten, jotka ovat kyllästyneet maailman teihin ja totuuden etsijöinä pyrkivät omaksuma taivasten valtakunnan elämää. Heille Jeesuksen käskyt eivät ole luonnottomia tai luonnon vastaisia, vaan heille nuo käskyt paljastavat heidän oman sisäisen, korkeamman luontonsa. Sentähden heillekin, opetuslapsille, on parempi heikkona hetkenä langeta maailman menoihin kuin teeskennellen pitää kiinni käskyn kirjaimesta; ja joka tapauksessa heidän on parempi langeta ja tunnustaa lankeemuksensa kuin kieltää Jeesuksen käsky. Te kysytte, mikä tämä käsky on. Lyhyesti sen voisi ilmaista seuraavillakin sanoilla: Mooseksen laissa tulee koston ajatus ilmi: ”silmä silmästä, hammas hampaasta”, mutta Jeesus sanoo seuraajilleen: älkää ollenkaan kostako, ei yksityisesti eikä yhteisesti; älkää istuko toistenne tuomareina, sillä tuomita voi vain se, joka itse on synnitön.

– Olen pannut merkille, että olette sijoittanut tähän muutamia säkeitä seitsemännestä luvusta. Se on siis tapahtunut sisällön takia? Jos oikein ymmärrän teitä, on Jeesus täten kaikkea oikeuslaitosta vastaan? Mutta mihin jouduttaisiin, jos yhteiskuntamme lakkaisi kantamasta oikeuden miekkaa?

– Kuka semmoisesta puhuu? Sehän edellyttäisi, että yhteiskuntamme olisi kristitty, s.o. seuraisi Jeesusta, mutta kuinka semmoinen olisi mahdollista ilman että sen jäsenet kulkisivat Mestarin jäljissä? Tässä on kysymys Kristuksen seuraajista. He luopuvat itse turvautumasta maalliseen oikeuteen – ”jos joku tahtoo ottaa ihokkaasi, anna hänen saada viittasikin, mieluummin kuin että hän kävisi oikeutta kanssasi”, – he eivät tahdo istua tuomarina, he eivät tahdo kostaa eivätkä rangaista.

– Mutta jos yhteiskunta todella olisi kristitty, kuinka silloin?

– Silloin ymmärtääkseni koettaisimme kaikin puolin pienestä pitäen kasvattaa itseämme ja oppia ”kiskomaan malkaa omasta silmästämmä”, ennenkuin panemme merkille ”rikan veljemme silmässä”.

– Mutta miten suhtautuisimme niihin veljiin, joilla todella on rikollisia taipumuksia?

– Rakkaudella. Rakkautemme vaikuttaisi heihin puhdistavasti, esimerkkinä siveellisesti kasvattavasti, ja tietysti opettaisimme heitä ja valistaisimme heidän järkensä, ennenkuin rikolliset taipumukset pääsisivät heissä puhkeamaan.

– Siihen oikeastaan meidän nykyisetkin yhteiskuntamme jo pyrkivät. Kaikkialla etsitään uutta tunnussanaa pahantekijöiden käsittelyssä ja kohtelussa, ja yleensä arvellaan, että tämä tunnussana on kasvatusta, kouluutus.

– Se onkin kiitoksella mainittava. Mutta rakkaus, ei oikeus, on ainoa, mikä semmoisessa kasvatuksessa tepsii. Pääasia on meidän ymmärtää, että Jeesus pani alulle uuden ajan. Hän ja hänen seuraajansa omaksuivat uuden elämänymmärryksen, johon muun muassa sisältyi uusi tapa suhtautua pahaan. Korkein siveellinen käsite, johon ihmiset ennen häntä kohosivat, oli oikeus, kylmä, peloittava, raudankova oikeus. Rakkaus, lempeys, anteeksianto oli satunnaista ja pidettiin usein heikkouden merkinä. Kunnan mies kosti, etsi oikeutta, vaati rangaistusta. Jeesus muutti tämän kaiken. Hän toi taivasten valtakunnan maan päälle. Hän paljasti seuraajilleen korkeimman siveellisyyden. Hän näytti, että taivasten valtakunnan elämänlakina oli rakkaus. Siellä vallitsi lempeys ja anteeksianto, ei kostonhalu, ei oikeusvaatimus. Mullistava muutos oikean ja väärän, hyvän ja pahan käsittämisessä! Harvat uuden näkökannan ymmärsivät. Ainoastaan Jeesuksen opetuslapset – vähitellen, – eikä maailma ollenkaan. Kuitenkin uudet aatteet ovat hapattaneet maailmaa, ja vaikka tänään niinkuin silloin elämme yhteiskunnissa, joissa vallitsee vanha, ei-kristitty järjestys, on yleinen mielipide monessa suhteessa muuttunut. Personallista kosta ei suvaita, ja kuten sanoitte alkaa horjua myös usko yhteisen eli yhteiskunnallisen koston oikeutukseen. Vaikka meitä tavallaan ympäröi sama ”pakanallinen” maailma kuin Jeesusta ja hänen seuraajiaan, ovat paljon, paljon suuremmat joukot nyt kuin silloin valmiit vastaanottamaan ”valtakunnan hyvän sanoman”. On miltei kuin kristikunta odottaisi jotain uutta opetusta, joitain uusia elämänohjeita, nyt, kun maailmansota ja bolshevismi on herättänyt ihmiset suloisesta pakanallisesta unestaan näkemään, kuinka horjuvalla pohjalla vanhat oikeuskäsitteet lepäävät. Silti emme tietysti saata odottaa mitään pysyviä muutoksia yhteiskuntajärjestyksissämme, ennenkuin yksilöt ovat heränneet, muuttuneet ja itsetietoisesti ”kristianisoituneet”. Vallankumoukset, väkivaltaiset muutokset ja väkijoukot uudistukset ovat, kuten Jeesus sanoisi, valheen isästä kotoisin. Kristikunnan uudestisyntyminen on mahdollinen ainoastaan siten, että yhä useammat yksilöt siellä täällä pitkin maailmaa alkavat seurata Jeesusta Kristusta ja levittää hänen oppiansa. Kysymys on tänä päivänä sama kuin kristinuskon ensimmäisinä aikoina, sillä eroituksella vain, että yleinen ilmapiiri on valistuneempi ja valoisampi kuin yhdeksäntoista vuosisataa sitten.

IX. VIIDES KÄSKY.

– Tämä viides näkyy olevan varsinainen rakkauden käsky. Mutta eikö Jeesus mene liiallisuuteen neuvoessaan meitä rakastamaan vihollisiamme? Jos joku vihaa minua ja tekee minulle yhtämittaa kiusaa, vahinkoa ja kaikkea pahaa, kuinka minä voisin rakastaa häntä? Se nyt ainakin olisi ulkokullattua!

– Jeesushan sanoikin: rukoilkaa niiden edestä, jotka teitä vainoavat. Siihen me joka tapauksessa kykenemme, jos emme vielä kykene rakastamaan.

– Mutta sanoohan Jeesus nimenomaan myös: rakastakaa vihollisianne.

– Niin, mutta sen hän sanoo vastakohtaksi vanhalle käskylle, joka kuului: ”rakasta lähimmäistäsi” ja johon Jeesus selvyyden vuoksi lisää: ”vihaa vihollistasi”.

– Millä tavalla ”lisää”?

– No, katsokaa, tuommoista vanhaa käskyä ”vihaa vihollistasi” ei ole olemassa.

– Eikö olemassa?

– Ei muodollisesti. Mutta vanhan käskyn henki on totuudenmukaisesti ilmaistu Jeesuksen lisäyksessä.

– En ymmärrä teitä.

– Kohta ymmärrätte. Lisäämällä sanat ”vihaa vihollistasi” Jeesus tietysti on painostanut toistamansa vanhan käskyn ”rakasta lähimmäistäsi” merkitystä, voidakseen sitten omassa uudessa käskyssään kumota vanhan. Hänen uusi käskynsä ”rakastakaa vihollisianne” ei tietenkään sisällä ”ja vihatkaa lähimmäistäanne”, vaan samalla tavalla kuin esim. ensimmäinen käsky älä suutu edellyttää, ettei ”tapa”, samalla tavalla viides käsky ”rakasta vihollistasi” edellyttää, ettei vihaa lähimmäistään, vaan rakastaa häntä. Kysymys kääntyy täten kahden sanan ympäri: ketä tarkoitetaan ”lähimmäisellä”, ketä lähimmäisen vastakohtalla eli ”vihollisella”? Tähän vastaus on selvä: ”lähimäinen” eli ”naapuri” on samaan heimoon tai kansaan kuuluva, oman maan asukas, kansalainen, ”vihollinen” taas etäämpänä asuva, vieraaseen heimoon tai kansaan kuuluva, vieraan maan asukas, muukalainen. Kun ajattelemme juutalaisten historiaa vanhan testamentin aikana, muistuu mieleemme jyrisevä Jehova, joka aina on vihoissaan vieraille kansoille ja aina yllyttää oman valitun kansansa sotaan milloin filistealaisia, milloin midianiitteja, milloin mitäkin ”vihollista” vastaan. Ei ollut puhettakaan rakkaudesta vieraita kohtaan, aina vain vihasta ja kostosta. Lähimmäisiä, omia kansalaisia yksin rakastettiin. Jeesuksen lisäämät sanat olivat täten täysin paikallaan, kuvaavia ja selittäviä. Ja tätä vanhaa maailmanjärjestystä vastaan Jeesus uudessa käskyssään nousi.

– Tällä uudella käskyllä on siis niin sanoaksemme kansainvälinen eli poliittinen merkitys?

– Aivan oikein. Jeesus opettaa, että ne, jotka tahtovat elää taivasten valtakunnan elämää, eivät enää näe muukalaista kenessäkään ihmisessä. Kaikki ihmiset ovat veljiä rotuun, väriin, kansallisuuteen katsomatta, ja kaikkia ihmisiä on rakastettava. Rajat kansojen väliltä hajoavat maahan ja kaikki kansat muodostavat yhden suuren perheen: maapallon ihmiskunnan. Jos lyhyesti tahtoisimme tuoda ilmi, mitä

Jeesus viidennessä käskyssään opettaa, sanoisimme ennen kaikkea, että hän kieltää sodan. Mutta, kuten joka käskyn suhteen, täytyy meidän tässä taas huomauttaa, että käskyllä ei ole päiväpoliittinen tarkoitus. Se ei sano: nyt, kaikki kansat, riisukaa aseenne! Se sanoo: nyt, kaikki yksilöt, valistukaa, tulkaa kristityiksi, seuratkaa minua! Kansa on kristitty, jos sen yksilöt sitä ovat. Kansa voi elämässään seurata Jeesusta, jos sen yksilöt sitä tekevät. Yksilön täytyy ymmärtää, että sota on vastoin Jeesuksen elämänoppia, vastoin omaatuntoa, vastoin korkeinta siveyskäsitettä, vastoin jumalallista elämänjärjestyä. Yksilön täytyy luopua aseista, kieltäytyä sotimasta, olla tarttumatta miekkaan.

– Halveksiiko Jeesus siis sotamiehiä?

– Kuinka semmoista kysytte? Onko hänen henkensä mukaista ketään halveksia? Epäilemättä Jeesus tiesi yhtä hyvin kuin me tiedämme tänään, että sotilaiden joukossa on tavattavissa mitä ritarillisimpia, mitä rehellisimpiä, mitä kauniimpia luonteita. Ihmisiä he ovat niinkuin muutkin ja usein parempia. Siitä ei ole puhettakaan. On vain kysymys siitä, että yksilöt heräisivät, upseerit niin hyvin kuin muutkin ihmiset. Ja uuden elämänymmärryksen omaksumisessa on oltava täysin vilpittömiä. Siinä ei saa olla mitään teennäistä, mitään epäröivää. Totuus vapauttaa. Kun ihminen näkee totuuden, hän ihastuu, hän riemastuu, hän tulee autuaaksi. Taivasten valtakunnan elämä aiheuttaa ehkä ulkonaisia vaikeuksia, mutta se varmasti tuo mukanaan sisäisen rauhan ja onnen. Viides käsky samoinkuin edelliset koskee yksilöitä ja heidän työtään. Kun yhä useammat yksilöt siellä täällä seuraavat Kristusta ja levittävät valoa ympärilleen, silloin koittaa joskus aika, jolloin kansatkin ”kristianisoituvat”. Ja olemmehan ottaneet suuren askeleen eteenpäin. Maailmansodankin aikana oli tuhansia ihmisiä eri maissa, jotka kieltäytyivät miekkaa kantamasta, sentähden että tahtoivat kulkea Kristuksen jäljissä. Ja nyt maailmansodan jälkeen on kaikissa maissa rauhanliikkeitä, jotka opettavat ihmisille, kuinka järjetöntä sotiminen on. Ja vaikka Kristuksen seuraaminen tapahtuu yksilöittäin, on vallan hyvin ajateltavissa jonkunlainen kristittyjen kansojen liitto, jonka mukaan ne sitoutuvat ratkaisemaan keskinäiset riitansa rauhallista tietä ja olemaan aseihin tarttumatta toisiaan vastaan. Niin valistuneen luulisi toki olevan kansainvälisenkin järjen meidän aikanamme.

– Olette jättänyt pois muutamia rinnakkaislauseita 44:nnestä säkeestä: ”siunatkaa niitä, jotka teitä sadattelevat j.n.e.”. Miksi?

– Sentähden, että uusin kriittinen kreikkalainen teksti on tehnyt samoin. Nehän eivät mitenkään muuta tekstin henkeä, päinvastoin sitä vielä valaisevat, joten ne kyllä voidaan säilyttääkin; mutta uutta ajatusta eivät liioin lisää.

– Huomaan, että te olette 47:nnessä säkeessä muuttanut sanan ”pakanan” sanoiksi ”jokapäiväiset ihmiset”.

– Niin, sana *ethnikoi* kreikkalaisessa tekstissä, *ethnici* latinalaisessa, ei merkitse ”pakanat”. Se merkitsee ”kansan, rahvaan ihmiset” ja tarkoittaa Jeesuksen suussa niitä, jotka eivät tienneet mitään valtakunnan hyvästä sanomasta, vaan olivat jokapäiväisiä, maallisia ihmisiä ainakin. Sitä tietysti on tarkoitettu pakana-sanallakin, kun niin on käännetty, vaikka tuo sana meidän päivinämme tuo mieleen afrikkalaisia ja australialaisia neekereitä y.m., jättäen lukijan siihen luuloon, että hän jo syntyperänsä nojalla on ”kristitty”. Totuus on tietysti, että kuulumme kaikki *ethnikoihin* eli jokapäiväisiin ihmisiin, kunnes meistä tulee kristityitä, sillä Jeesuksen seuraaminen ei ole maantieteellinen asia.

– Olette myös viimeisessä säkeessä käyttänyt futuuria imperatiivin asemasta: ”tulette täydellisiksi” eikä niinkuin ennen ”olkaa täydelliset”.

– Kreikkalaisen tekstin *esesthe* on futuuri-muoto, vaikka sillä useimmissa kielissä on imperatiivinen eli käskevä merkitys siinä sivulla. Latinalaisessa tekstissä *on estote*, ”jospa olisitte”. Ymmärrän kuitenkin Jeesuksen tarkoittaneen, että kun me noudattamalla hänen käskyjään elämme taivasten valtakunnan elämää,

tulemme lopulta täydellisiksi, niinkuin taivaallinen Isämme on täydellinen. Se on käsittääkseni lupaus eli ennustus pikemmin kuin käsky. Ja se viittaa kaikkiin käskyihin, ikäänkuin kruunaten niitä.

X. HYVÄT TYÖT JA PAASTO.

– Seuraavissa säkeissä toistuu yhtämittaa puhe palkasta ja korvauksesta. Onko Jeesus sillä todella tarkoittanut jotain vai onko se vain vertauskuvallista puhetta? Tunnustan, että palkkojen ja korvausten ajatteluhenkinen elämän yhteydessä tympäisee minua. Onneksi olette edes jättänyt pois sanan ”julkisesti” joka pilaa kaiken, tuodessaan mieleen korvauksia testamenttien, arpajaisvoittojen, julkisten kunnianosoitusten j.n.e. muodossa.

– Sitä sanaa ei ole alkutekstissä, ei kreikkalaisessa eikä latinalaisessa.

– Sepä hyvä. Mutta miksikä olette suomentanut joka kohdassa ”heiltä jää palkka saamatta”, kun vanhassa suomennoksessa on ihan päinvastoin ”he ovat saaneet palkkansa”? Tämä teidän suomennoksenne vain yhä painostaa palkka-ajatusta.

– Alkutekstin sanat *apekhuusin ton misthon autoon* voidaan kääntää kahdella tavalla. Nimenomaan tämä lausetapa voi merkitä ”he saavat palkkansa”, mutta oikeastaan teonsana *apekboo* merkitsee ”pidättää, pitää etäällä, estää, ehkäistä” eikä koskaan mitään muuta. Ei siis mielestäni ole väärin ymmärtää sana *apekboo* tässä yhteydessä tavallisella tavalla, saati kun se selvemmin tuo esille Jeesuksen ajatuksen, vaikkei toinenkaan suomennos sitä ajatusta suorastaan häiritse.

– Mieleni tekeekin juuri kuulla Jeesuksen ajatus, koska sana ”palkka” tässä yhteydessä on minusta niin outo.

– Ettei Jeesus mitään ulkonaisia palkintoja tarkoita, sen te ymmärtänne muitta mutkitta. Mutta että hän jotakin tarkoittaa, jota voi kuvata käsitteeltä ”palkka”, se on myös selvä. Tämä ”palkka” on osaksi semmoista, mikä seuraa itsestään, asian luonnosta, osaksi jotain odottamatonta, ylenpalttisuudellaan yllättävää. Ja mikä se semmoinen lienee? Mikä muu kuin se omantunnon rauha, iloinen mieli ja sisäinen autuus, jota aikoinaan seuraa tunnustettu asema näkymättömässä taivasten valtakunnassa? Kun näitä – kuten itämaalainen sanoisi – hyvien töittemme ja pyrkimystemme ”karmallisia” seurauksia ajattelemme, emme ollenkaan ihmettele Jeesuksen puhetta palkinnoista. Sillä voiko suurempaa palkintoa, suurempaa taivaallista lahjaa, suurempaa jumalallista armonosoitusta kuvitella kuin kansalaisoikeutta hengen maailmassa, kuolemattomuutta ja ikuista elämää? Jos taas käytämme toista suomennosta, huomaamme Jeesuksen puhuvan palkasta vartavasten teroittaakseen opetuslapsilleen, että taivasten valtakunnassa ei tavoitella mitään palkintoa. Ajatelkaa vähän hänen sanojaan. Hänhän nimenomaan neuvoo seuraajilleen, etteivät he, kuten tekopyhät, hautoisivat mielessään mitään palkkaa itselleen hyvistä töistään, – sillä silloin he, kuten tekopyhät, saisivat palkkansa! Ja se palkka olisi ulkonaisissa voitoissa ja kunnianosoituksissa. Mutta kun opetuslapset eivät tavoittele mitään itselleen, eivät ollenkaan muista omaa itseään, silloin ”taivaallinen Isä korvaa heille”, – ja mitä se merkitsee, sen juuri selitin.

– Nyt ymmärrän paremmin. Ja ymmärrän myös, että tekopyhiltä tämä taivaallinen palkka jää saamatta. Panen merkille kaksi muutakin poikkeavaa lausetapa teidän suomennoksenne. Sanotte ensimmäisessä säkeessä: ”suorita lainmukaisia tekojanne” ja toisessa ”osoitat teossa myötätuntoa”. Vastaavat kohdat vanhassa suomennoksessa kuuluvat ”harjoita vanhurskauttanne” ja ”annat almuja”. Minun korviini nämä jälkimäiset kaikuvat yksinkertaisemmilta ja selvemmiltä.

– Kylläkin tottumuksen nojalla. Mutta kreikkalainen teksti ensimmäisessä säkeessä sanoo: *teen dikaiosyneen hymoon mee poiein* ja toisessa: *poiees eleemosyneen*; ja latinalainen: *ne iustitiam vestram faciatis* sekä *facies elemosynam*. On huomattava, että muutamissa käsikirjoituksissa ensimmäisenkin säkeen sanat kuuluvat *teen eleemosyneen hymoon mee poiein*. Luther noudatti tätä lukutapaa ja kirjoitti saksaksi: *habt acht auf eure Almosen, dass ihr die nicht gebt* j.n.e. Vanha englantilainenkin käännös sanoi: *take heed that ye do not your alms* j.n.e. Roomalais-katoliset käännökset ovat sitä vastoin noudattaneet *versio vulgatan* lukutapaa, jota nyt pidetään oikeampana. Itse asiassa sisältö ei paljon muutu. Mutta jos molemmissa kohdissa olisi sana *eleemosyneen*, täytyisi meidän ennen kaikkea ymmärtää, mitä tällä sanalla tarkoitetaan. On mielestäni sängen kuvaava, että *versio vulgata* ratkaisee pulman kääntämällä *elemosynam*, joka ei ole klassillista latinaa ollenkaan. Jos *elemosyneen* Hieronymuksen mielestä olisi merkinnyt ”almu”, miksi hän ei latinaksi sanonut esim. *stips?* Että hän käytti sanaa, joka itse asiassa oli kreikkalainen, mutta joka nähtävästi keskiajalla oli yleinen kristittyjen kesken, osoittaa, että tuolla tekaistulla latinalaisella sanalla *elemosyna* oli oma niin sanoaksemme teknillinen merkityksensä. Entä tämä merkitys? Sen tietysti täytyi sisältyä kreikkalaiseen sanaan *eleemosyneen*. Jos nyt kysymme *eleemosyneen* merkitystä, huomaamme, että se vasta toisessa kädessä on almu, s.o. köyhille annettu lahja. Sen varsinainen merkitys on ”sääli, myötätunto”. Tämä on latinaksi *miser cordia*, mutta koska tätä sanaa käytettiin ennen kaikkea Jumalan säälistä, ymmärrämme, että kirkko omaksui uuden sanan *elemosyna* ihmisten säälistä. On siis puhe näissä säkeissä tai ainakin toisessa siitä myötätunnosta ja säälistä, jota ihmiset voivat osoittaa toisilleen. Jeesus ei puhu yksinomaan myötätunnon tuntemisesta, sillä teksti sanoo *poiees eleemosyneen*, s.o. ”teet” eli siis: ”osoitat teossa myötätuntoa”. Tämä on paljon laajempi käsite kuin ”annat almua”, sillä almujen antaminen voi tapahtua tavasta tai päätöksestä, toisin sanoen ilman inhimillistä tunnetta. Mutta sanaan *eleemosyneen* sisältyy juuri tunne. Opetuslapsi tuntee sääliä, sympatiaa, rakkautta, ja sentähden hän auttaa. Paljas tunne olisi kuolleen syntynyt, ellei se muuttuisi teoksi; mutta tekona se on elävä. Paljas teko taas ilman tunnetta olisi teennäinen ja ulkokullattu. Minusta tämän kohdan oikea ymmärtäminen on sängen tärkeä, sillä meidän kristikunnassamme ei ole ainoastaan paljon tekopyhää auttamista kunnian ja maineen vuoksi, vaan myös paljon kylmää ja sydämetöntä almujen antamista.

– Tämä puoli asiasta on nyt käynyt selväksi, mutta jos ensimmäisessä säkeessä noudatamme myöhempää ja oikeampaa lukutapaa, miksi silloin suomennatte: ”suorita lainmukaisia tekojanne”?

– Kreikkalaisen sanan *dikaiosyneen* takia, joka latinalaisessa tekstissä on *iustitia* ja merkitsee, kuten jo ennen olen maininnut, ”oikeamielisyys, oikeuden tunto”, johtuen sanasta *dikee*, ”oikeus, oikeuden jumalatar”. Kyseessä olevassa lauseessa on taas puhe tekemisestä: ”kavahtakaa, ettette tee oikeamielisyyttänne”, siis kyllä: ”harjoita vanhurskauttanne”, jos tämmöistä suomalaista sanaa tahdomme käyttää. Mutta meidän on muistettava, mistä Jeesus puhuu. Ei hän runollisesti puhu ”vanhurskaudesta” ylimalkaan, jostain ”pyhydestä”, jonka ääri viivoja itse saamme mielin määrin laatia. Hän puhuu opetuslapsilleen viidestä käskystään, niihin sisältyvästä uudesta elämänymmärryksestä, uudesta ”vanhurskaudesta”, uudesta oikeudesta eli laista. *Dikaiosyneen* on hänen suussaan teknillisesti samaa kuin ”uuden elämänlain totteleminen”, ja siis lause: ”kavahtakaa, ettette tee uuden elämänlain tottelemista” merkitsee: ”kavahtakaa, ettette suorita (uuden elämän) lain mukaisia tekojanne”, s.o. ”älkää noudattako minun käskyjäni sitä varten, että näyttäisitte erikoisilta, pistäisitte silmiin ja saavuttaisitte mainetta ihmisten kesken. Semmoinen älköön olko motiivinne, sillä se todistaisi, ettette ole minua käsittäneet. Uusi elämä vaikenee vain sille, joka sitä etsii sen itsensä tähden. Minun käskyni eivät ole ulkonaisia eivätkä muodollisia, ja teidän tehtävänne opetuslapsina on katsoa, etteivät ne siksi koskaan tule.”

– Minkätähden Jeesus puhuu paastosta? Siitä katolinen kirkko on tehnyt ulkonaisen muodollisuuden ja tavan.

– Ja samalla se silloin on kadottanut siveellisen merkityksensä ja voimansa. Jeesus puhuu paastosta, sentähden että se on luonnollinen asia jokaisen henkisesti elävän ihmisen elämässä. Eikä ”paasto” tarkoita

ainoastaan syömättä olemista. Kreikkalainen sana *neesteyoo* merkitseekin, paitsi varsinaista paastoamista, yleensä ”pidätyn jostakin, kieltäydyn”. Jeesus neuvoo siis opetuslapsilleen: ”kun te jostain kieltäydytte, älkää tehkö siitä numeroa. Kieltäytykää niin, ettei kukaan aavista mitään”. Olen kuitenkin suomennoksessani säilyttänyt sanan ”paasto”, koska se kieltäytymisen vertauskuvana on mainio ja koska Jeesuskin siinä mielessä sanaa käytti.

XI.

RUKOUS.

– Rukousta koskevassa luvussa en huomaa erikoisia eroavaisuuksia teidän ja vanhan suomennoksen välillä. Ainoastaan yksi kohta on hämmästyttävä. Te sanotte ”yliaistillinen leipämme”, ja aikojen aamusta olemme kuitenkin tottuneet rukoilemaan ”jokapäiväistä leipäämme”. Mistä tämä merkillinen suomennos?

– Se on ainoa järjellinen käännös. Jeesushan nimenomaan, vähän myöhemmin samassa Matteuksen evankeliumin luvussa, kieltää seuraajiaan huolehtimasta siitä, mitä he söisivät ja joisivat, millä he itseään vaatettaisivat. Kuinka hän nyt neuvoisi samoja seuraajiaan rukoilemaan Jumalalta jokapäiväistä leipää, Jumalalta eli taivaalliselta Isältä, jonka hän sanoo tietävän, mitä he tarvitsevat, ennenkuin anovatkaan häneltä!

– Eikö sitten alkutekstissä niin sanota?

– Kreikkalainen teksti kuuluu: *ton arton beemoon epiuusion dos beemin seemeron*. Sana *epiuusion* on käännetty ”jokapäiväinen” kaikille kielille: *cotidiano, quotidien, täglich, daily, daglig*. Kaikkialla on siis jätetty rukouksen henki lukuunottamatta! Ja kuitenkin, kumma kyllä, latinainen *versio vulgata* on kääntänyt sanan oikein. Siinä rukous kuuluu: *panem nostrum supersubstantialem da nobis bodie*, ”leipämme yliaistillinen anna meille tänään”. Kreikkalainen *epiuusios* ei ole ”huomiseen ylettyvä”, vaan se on johdettava sanasta *uusia*, joka merkitsee ”aine, olemus, substanssi”. *Epiuusios* on täten ”aineen perästä, vieressä eli yli oleva”, siis: ”yliaineellinen, yliaistillinen,” latinaksi *supersubstantialis*.

– Mutta mikä on tuo ”yliaistillinen leipä”?

– Se on tietysti hengen ravinto. Sanoohan Jeesus toisessa paikassa: ei ihminen elä ainoastaan leivästä.

– Ja tätä hengen ravintoa meidän tulee pyytää Jumalalta?

– Älkää käsittäkö asioita ulkonaisesti. Ei jumala ole olento meidän ulkopuolellemme. Jumala on taivaallinen Isä. Taivas on meidän hengessämme. Rukoillessamme käännyimme sisäisen Isän puoleen ja sanomme hänelle: puhu meille tänäpäivänä eläviä sanojasi.

– Miksi ei Jeesus sanonut suoraan tuolla tavalla?

– Sentähden että konkreettinen vertauskuva jää paljon paremmin mieleen ja herättää ajatusta, jos milloin unohdetaan sen tarkoitus. Jeesus rakasti runollista kieltä.

– Mitä rukous näin ollen on?

– Se on sisäinen hartaushetki yksin ollessamme, ainakin sydämemme omassa kammiossa. Se on henkistä elämää varten, ei aineellista. Keskustelemme siinä Isämme kanssa, puhumme hänen kanssaan kuin

ystävän, rukoilemme hänen henkistä apuaan ja luotamme hänen rakkauteensa. Ja Jeesus neuvoo meitä viettämään tämmöisen yksinäisen mietiskelyhetken joka aamu, siihen viittaa sana ”tänään”. Jos ”Isä meidän” rukouksesta tahdotte enemmän selityksiä, pyydän teitä lukemaan kirjaa ”Jeesuksen salakoulu”. Yhtä asiaa tahdon vain tässä painostaa, asiaa, jota kristikunnassa sangen vähän otetaan huomioon, vaikka sille muuten on rakennettu kokonainen teologinen järjestelmä. Se koskee Jeesuksen opetusta syntein anteeksiantamisesta. Kirkko on tästä kuten sanottu laatinut mitä mutkikkaimman dogmin eli uskonkappaleen sakramentteineen ja maagillisine muotomeneineen, ja kuitenkin Jeesuksen oppi on niin valtavan yksinkertainen: taivaallinen Isämme antaa meille anteeksi, jos me annamme toisillemme, mutta jos me emme anna toisillemme anteeksi, ei taivaallinen Isämmeäkään anna meille! Mihinkä siis kristikuntana joutuisimme oikeuksinemme ja tuomioinemme, jos Jeesusta seuraisimme? Onneksi Jeesuksen puhe koskee ainoastaan niitä, jotka tahtovat olla kristityitä, tahtovat kulkea Mestarin jäljissä, tahtovat olla hänen opetuslapsinaan.

– Entä Isän anteeksianto? Mikä se on?

– Ei se ainakaan ole juriidinen eli lainopillinen asia. Töittänsä seurauksia ihminen ei voi välttää muuten kuin saamalla veljiltään anteeksi. Isän anteeksianto on henkistä laatua. Se on koettava.

XII.

AARTEET.

– Näissä säkeissä ei ole mitään muutettu teidän suomennoksessanne. Mutta sanokaa minulle, mitkä nuo taivaalliset aarteet ovat? Tavallisesti kai niillä ymmärretään ”oikeata uskoa Jumalan armoon”, jos yleensä niitä pidetään muuna kuin runollisena korupuheena.

– Jeesuksen sanat eivät ole korupuheita. Ne ovat hengen salamoita ja totuuden ukkosjyrinää. Taivaalliset aarteet, joita Jeesus käskää opetuslapsiaan kokoamaan, eivät ole mitään ilmaista arvotonta tavaraa; niistä on hinta maksettava samoin kuin maallisista. Taivaallisia aarteita ovat kaikki ne rakastavat, rohkaisevat, luottamusta uhkuvat ja siunaavat ajatukset ja tunteet, joita toiset ihmiset omistavat meille. Millä me ne ostamme? Omalla rakkaudellamme, lempeydellämme, avullamme, ystävyydellämme, omilla hyvillä teoillamme. Ja miksikä toisten siunaukset ovat aarteita, miksikä ne ovat arvokkaita? Sentähden että ne ne muovailevat ja ne ne vähitellen muodostavat sitä meidän taivaallista ylösnousemusruumistamme, josta Paavali puhuu ja josta tulee meidän kuolematon verhomme. Tämä on salaista ja syvää viisautta, käsittämätöntä materialisteille, mutta ne jotka oman henkensä tuntevat, voivat ymmärtää. Elämänlaki on lausuttu ilmi Jeesuksen sanoissa.

XII.

RUUMIIN VALO.

– Te olette suomentanut: ”jos siis silmäsi on vilpitön” eikä ”terve”, kuten vanhassa käännöksessä. Eikö ”terve” ole luonnollisempi laatusana silmästä puhuttaessa?

– Voipi olla, mutta alkutekstin sana *hapluus* merkitsee ”yksinkertainen, vilpitön, tosi” eikä suinkaan ”terve”. Latinalainen tekstikin sanoo *simplex*. Tässä ei olekaan puhetta ruumiillisesta silmästä ensi kädessä. Se ruumiin silmä, joka samalla on ruumiin valo, on järki. Kreikkalainen sana *ophthalmos*, joka merkitsee ”silmä” ja jota teksti tässä käyttää, johtuu verbistä *horaoo*, joka ei merkitse ainoastaan ”nähdä”, vaan myös

”nähdä ymmärryksellään, järjellään”. Jeesus tietenkin puhuu tästä järjen silmästä, jota lausetapaa nykyaikanakin käytetään, ja järjen silmän terveys on sen rehellisyydessä, vilpittömyydessä, totuudenrakkautessa. Jos järki, ajatus, ymmärrys meissä on vilpitön, jos se omaksuu Jeesuksen uuden elämänymmärryksen, silloin koko ruumiimme on valoisa. Mutta jos valo meissä, jos järkemme on pimeyttä, – kuinka suuri silloin onkaan ”pimeyden”, se on paljastaan ruumiillisen ja eläimellisen itsemme voima?

XIV. JUMALA JA MAMMONA.

– Tulemme nyt tuohon kuuluisaan ”mammonaan”. Mikä se oikeastaan on? Rikkauden armoton jumalako?

– *Mammonas*, kuten kreikkalainen teksti kirjoittaa, on syyrialainen sana, joka evankeliumissa on jätetty kääntämättä, koska yhtä kuvaavaa vastinetta ei ollut kreikan kielessä enemmän kuin toisissakaan. Sanotaan sen merkitsevän rikkautta ja rikkauden jumalaa, mutta kreikkalainen *Pluutos* eli *Pluutoon* oli rikkauden jumalana alussa ollut manalan ja maan sisällä olevien rikkauksien haltia eikä siis vastannut *Mammoonasta*, koska kääntäjät eivät sitä käyttäneet. Mammonalla on täten erikoismerkitys, ja jos vähänkään ajattelemalla luemme Jeesuksen sanoja siitä, huomaamme sen heti. Puhuuko näet Jeesus säkeissä 24–34 sanaakaan rikkaudesta?

– Tosiaan, ei sanaakaan!

– Ja kuitenkin kristikunta on hänen sanojansa melkein yksinomaan sillä tavalla väärinkäsittänyt. Vaikka hyvä niinkin. Muut kuin opetuslapset ja Jeesuksen välittömät seuraajat eivät kuitenkaan kykene käsittämään hänen sanojaan niiden viisauden koko syvyydessä. Sillä hänen sanojensa sisältö on hämmästyttävä.

– Niin, jos sanallisesti häntä ymmärrämme, tuntuu melkein, kuin hän kehoittaisi huolettomuuteen, milteipä laiskuuteen. Hän nimenomaan puhuu taivaan linnuista, joita Isä ruokkii, ja lisää: ”ettekö te ihmiset ole paljon suurempiarvoisia kuin he”; kuinka ei siis taivaallinen Isä pitäisi huolta meidänkin ruoastamme ja vaatteistamme! Tämä on todella hämmästyttävä.

– Ja kuitenkin se on totta, sillä eroituksella, että tämä Jeesuksen paljastama elämänlaki ei pidä paikkaansa kenen suhteen tahansa, mutta ainoastaan hänen, joka tahtoo seurata Jeesusta ja täyttää taivaallisen Isän tahdon.

– Te sanotte siis —?

– Että mammona ei ole rikkauden jumala Jeesuksen suussa, vaan kuolevaisen ja katoavaisen personallisen elämän. Jos ken tahtoo kokonaan antautua taivasten valtakunnan jäseneksi ja kaikessa seurata Mestaria hänen apostolinaan ja totuuden profeettana, silloin hän vapautuu siitä aineellisesta huolehtimisesta, joka muuten on jokaisen ihmisen osana ja kohtalona täällä maan päällä, — mutta myös ainoastaan silloin. Tavalliset jokapäiväiset ihmisjoukot (”pakanat”, kuten vanha suomennoksemme sanoo) kohdistavat aina ajatuksensa toimeentuloon, jokapäiväiseen leipään ja kaikkeen, mitä siihen kuuluu; he eivät saata sitä välttää, sillä se on heille olemassaolon lakina. Ja kuitenkin kaikki ihmiset pyrkivät tästä pakosta vapaiksi. Maallinen rikkaus houkuttelee ja lupaa huolettomuutta, mutta rikkaat tietävät, että omaisuus ja omistaminen tuottaa omat huolensa, jotka eivät anna rikkaan olla ihmisenä sen onnellisempi kuin köyhäkään. Ei ole muuta pelastusta huolista kuin mielen vapaaehtoinen kääntyminen ikuisia asioita ajattelemaan, n.s. *metanoia* eli ”mielen muutos”, josta Jeesus puhuu. Tämä ajatteleminen eli mietiskely ei heti alussa saata täyttää pyrkijän aikaa kokonaan; hänellä on maalliset velvollisuutensa, jotka häntä sitovat. Mutta vähitellen, kun pyrkijän halu ja ikävöiminen on voimaperäistä ja kiihkeätä, enenee aika, jota hän on vapaa käyttämään taivaallisiin mietiskelyihin, ja maalliset velvollisuudet vähenevät. Lopulta hänen vallassaan on antautua kokonaan totuuden palvelukseen, ja silloin hän astuu siihen yli-inhimilliseen luonnonvaltakuntaan, jossa ihminen on huolista vapaa, jossa hän itse asiassa ei enää saa huolehtia ja murehtia aineellisesta elämästä. Olen tässä

käyttänyt sanoja ”ajatella” ja ”mietiskellä”, mutta onhan selvää, että ikuisten asioiden miettiminen ei ole samaa kuin haaveilua tai aateskelua, vaan mielen keskittämistä ja kohdistamista niihin, joka keskitys aina kulkee käsi kädessä Jeesuksen viiden käskyn noudattamisen ja uudessa elämänymmärryksessä elämisen kanssa. Sentähden olen suomennoksessani vanhan sanan ”murehtimisen” asemasta käyttänyt sanoja ”mietiskely” ja ”ajatusten kohdistaminen”, mikä paremmin vastaa alkutekstiä, ainakin sen henkeä. Kreikkalainen sana *merimnaoo* ei näet merkitse ainoastaan ”huolehdiin”, vaan ”olen ajatuksiin vaipunut, vaivaan päätäni”. *Versio vulgata* ei joka kohdassa käännäköön *sollicitus sum*, vaan myös *cogito*, ”ajattelen”.

– Minkätähden sanotte 25:nnessä säkeessä: ”älkää kohdistako ajatuksianne sieluunne, mitä söisitte j.n.e.”, kun vanha suomennos ”älkää murehtiko hengestänne, mitä söisitte j.n.e.” tuntuu luonnollisemmalta. Hengen ylläpitämiseksi syömme emmekä sielun.

– Alkuteksti kuuluu: *mee merimnaate tee psykeee hymoon ti fageete* j.n.e. *Psykeee* on ”sielu”, mutta ei kuolematon sielu, kuten sielu-sanaa uusissa kielissä paljon käytetään, vaan elävä personallinen sielu, vieläpä usein vain ”elonhenki”. *Vulgata* on kääntänyt *anima*-sanalla, joka on psykheen-sanan vastine. Jeesus sanoo: ”älkää murehtiko kuolevaisen sielunne elämästä maan päällä, siitä, että oman personallisen sielunne takia pysyisitte hengissä”. Tässä on tehty hieno ero ruumiin ja personallisen sielun elämän välillä; muutenhan olisi voitu sanoa: ”älkää huolehtiko ruumiistanne, mitä se söisi j.n.e.” Jeesus tähtäsi tahallaan syvemmälle: elämisenhalu ei asu karkeassa ruumiissa, vaan tajuavassa sielussa.

– Mutta jos opetuslapset lakkaavat itse ajattelemasta toimeentuloaan, kuka siitä sitten pitää huolen?

– Heidän apostoolinen työnsä, maallisesti sanoen, eli taivaallinen Isä, kuten Jeesus sanoo. Apostolein työ ei ole läheskään kaikille ihmisille mieliksi, heidän puolestaan apostoleita ei tarvitsisi olla olemassakaan: mutta siitä huolimatta Isä heitä ”ruokkii” milloin toisten ihmisten välityksellä, milloin toisella tavalla, meidän rahallisesti järjestetyllä ajallamme varmaankin jonkinlaisilla työstä koituvilla rahatuloilla, mikäli apostoleita ja profettoja meidän ajallamme sattuu olemaan. Pääasia ei ole, miten toimeentulo järjestyy, pääasia on opetuslapsen psykologisessa asenteessa: olla omaa ”ekonomiaansa” ajattelematta. Tämä on kyllä meidän käytännöllisellä ajallamme sangen pimeää puhetta, jota helposti ja mielellään väärinkäsitetään. Kuitenkin siihen sisältyy uusi ja korkeampi käytäntö, kuten jokainen tosi taiteilija ja luova nero hyvinkin tietää. Muistakaa Jeesuksen sanoneen, ettei kukaan astu taivasten valtakuntaan, joka ei ole lapsen kaltainen. Jos tahdomme Mestaria seurata, täytyy meidän tulla ”lapsiksi”. Muuan lasten tuntomerkki on, että he eivät kykene itse huolehtimaan toimeentulostaan. Se jää heitä rakastavien omaisten huoleksi, ja tästä huolesta koituu luonnonmukaisissa oloissa vanhempien suurin ilo ja onni.

XV. ETSIKÄÄ, NIIN TE LÖYDÄTTE.

– Jeesuksen kehoitus etsimään on aina tuntunut minusta erityisen korkealta siveelliseltä neuvolta. Hänhän on neuvonut meitä etsimään juuri totuutta, Jumalaa, taivasten valtakuntaa?

– Niin, ja jos kristikunta olisi lukenut testamenttinsa, olisi se ymmärtänyt, ettei kukaan voi olla kristitty, joka ei ole siksi tullut etsimällä ja kolkuttamalla. Kaikki ihmiset etsivät maallista toimeentuloaan, mutta Jeesus opettaa nimenomaan, että se, joka tahtoo tulla hänen opetuslapsikseen, etsiköön ensin taivasten valtakuntaa. Järkeensä heränneen ihmisen kannalta onkin järjetöntä olla olemassa maan päällä (tai muualla), jos ei tiedä totuutta, jos ei tiedä ja ymmärrä, minkätähden on olemassa. Jeesus puhuu tämmöisille ihmisille, ja moni totuuden etsijä on saanut kirkastusta, lohdutusta, rohkaisua ja omantunnon rauhaa tästä hänen ”kaikkien arvojen uudestaan arvioimisestaan” (*Umwertung aller Werte*). Etsimiseen sisältyy uskon salaisuus. ”Usko” ei ole jonkun opin totena pitämistä, vaan luottamus (*pistis*) totuuden voimaan, sisäinen luottamus ja vakaumus, että ”se, joka etsii, hän löytää”. Tämä on Jeesuksen opettamaa uskoa Jumalaan, ja hän itse suurena löytäjänä ja tietäjänä kykenee todistamaan, että taivaallinen Isä kuuntelee etsijän rukousta. Kun ihminen pyytää totuuden henkistä leipää, kuinka Isä silloin antaisi hänelle uskonkappalten ja oppien kiviä? Olkaa vakuutetut siitä, sanoo Mestari, että kun te rukoillette Isältä totuuden ja rakkauden pyhää henkeä, te myös sitä henkeä saatte.

– Mutta minkätähden näiden etsimiskehoitusten keskelle on otettu tuo 6:s säe: ”älkää luovuttako pyhättöä koirille j.n.e.” ja minkätähden olette muuttanut vanhaa suomennosta ”älkää antako koirille pyhää”?

– Tuntuu ensin kuin tuo säe olisi irrallaan ympäröivästä tekstistä, mutta harkitsemalla huomaamme sen sopivan siihen. Totuuden valtakunta löydetään etsimällä ja ainoastaan etsimällä; muuten Isä ei avaa portteja eikä ilmoita itseään. Jos nyt ken ihmisistä on löytänyt totuuden ja elää Jumalan valtakunnassa, täytyy hänen noudattaa samaa lakia: hän ei saa avata valtakunnan ovea muille kuin kolkuttajille, hän ei saa heittää tietonsa helmiä ihmisille, jotka viihtyvät omassa saastaisuudessaan, eikä hän saa päästää vihkimyksen pyhättöön niitä, jotka itsekkäissä pyyteissä matelevat ja maleksivat, mutta hetken perästä ovat valmiit haukkumaan ja puremaan. Moni tietäjä on tässä kohden erehtynyt, mutta kun erehdys on tapahtunut sydämen hellyydestä, on se pikemmin ansioksi kuin viaksi luettava. Muuten kreikkalaisen alkutekstin lauseessa *mee doote to hagion tois keysin*, ”älkää antako pyhää koirille” sana *to hagion* merkitsee ”temppelin pyhin”, ”pyhättö”, vaikka se tietysti samalla on *hagios*-adjektiivin neutrimuoto. *Versio vulgata* kääntää: *nolite dare sanctum canibus*, mutta latinalainen *sanctum* merkitsee niinkään myös ”pyhättö”. Useimmat eurooppalaiset kääntäjät ovat sanoneet: ”sitä, mikä on pyhää”: *non date cio che é santo a'cani, ne donnez point ce qui est saint aux chiens, give not that which is holy unto the dogs, given icke hundarna det heligt är*, mutta Luther käänsi oikein: *Ihr sollt das Heiligtum nicht den Hunden geben*.

XVI. VÄÄRÄT PROFEETAT.

– Te olette siirtänyt I2:nneen säkeen 15:nneen viereen ja asettanut senkin ”väärät profeetat” otsikon alle. Miksi?

– Ajatusyhteyden vuoksi. Etsimisellä ei ole välitöntä yhteyttä tuon ikivanhan säännön kanssa, jonka Kongfutsekin aikoinaan lausui: ”kaikki mitä tahdotte, että ihmiset tekisivät teille, se tekin tehkää heille”. Sitä välittömämmin se ajatuksensa puolesta sopii puheeseen vääristä profetoista, jonka tähden sen loppuun onkin liitetty vakuutus: ”sillä tämä on laki ja profeetat”. Kun opetuslapsi on selvillä siitä, mitä ”laki ja profeetat” on, silloin hän kykenee kavahtamaan, s.o. arvostelevaan ja välttämään väärää profetoita.

– Jeesus sanoo, että väärät profeetat tunnetaan hedelmistään, – eikö se ole riittävä arvostelu?

– Epäilemättä, mutta: mistä hedelmistä?

– Ehkä omasta elämästään: sen epäsiiveellisyydestä y.m.s.

– Onko se sanottu? Jeesus nimenomaan huomauttaa, että ”väärät profeetat tulevat luokseenne lammasten vaatteissa”. Lammasta tuskin voi pitää epäsiiveellisyyden tai muun pahuuden perikuvana. Eivätköhän väärät profeetat usein lumoa juuri siiveellisellä etevämyydellään? Tuskin epäsiiveelliset ja häijyt luonteet saisivat suurtakaan kannatusta. Harvat ihmiset sentään totuutta etsiessään lankeavat siiveettömyyden ja pahuuden lumoihin.

– Mutta ketkä sitten ovat väärää profettoja? Ja kuinka siiveellisesti etevämmät voivat olla väärää profettoja?

– Kysykäämme ensin, mitä sana profetta merkitsee. Kreikkalainen sana *profetees* merkitsee ”ennustaja, oraakkelivastauksen tulkitsija, julistaja, jumalallisesti inspiroitu, näkijä tietäjä”. ”Väärät profeetat” on alkutekstissä *pseudoprofetees*, joka sanatarkasti merkitsee ”valheprofetta, valheellinen tulkitsija, valheellisesti inspiroitu, valhenäkijä, valhetietäjä”. Kreikkalaiseen sanaan ei liity mikään siiveettömyyteen vivahtava sivumerkitys. Se on yksinkertaisesti: valheen eli väärän opin, väärän ennustuksen julistaja. Väärä profetta ehkei itse ole tietoinen omasta valheopistaan. Hän ehkä uskoo ”näkevänsä” oikein. Mutta Jeesus sanoo: hedelmistä heidät tunnette. Mistä hedelmistä? Nyt ymmärrämme: vääristä ennustuksista ja opeista, harhanäyistä ja kuvitelluista tiedoista.

– Mutta sillä tavalla joudumme oikeaoppisuuden kammottaviin kuiluihin. Tuolla tavalla kirkotkin selittävät. Sillä jos emme pidä kiinni jostain määrätystä ”oikeasta opista”, mistä voimme tietää, milloin oppi on väärä?

– Juuri sitä varten Jeesus antaa käteemme totuuden mittapuun. Sillä mittapuu on sittenkin, niinkuin teidän ja muuten kaikkien ihmisten vaisto sanoo, siiveellistä laatua. Mutta se siiveellisyys ei ole tekemisessä profetan personallisen elämän, vaan hänen oppinsa kanssa. Siihen Jeesus viittaa toistamalla vanhan siiveyssäännön. Onko profetan oppi yksityiskohdittain ja kaikissa konsekvenseissään yhtä elämänlain ja tosi profettain ilmoitusten kanssa? Silloin se on oikea, muutoin väärä. Jeesuksen oma profetallinen ilmoitus on lähin ja korkein; se paljastaa meille ihmisen sydämen ja omantunnon sen syvimmissä ja kauniimmassa puhtaudessa. Jos siis mikään profetallinen opetus ei ole yhtä esim. Jeesuksen viiden käskyn kanssa, on se

opetus väärä ja valheellinen. Se näet ei silloin saavuta sitä siveellistä korkeutta, jonka Jeesus on paljastanut sanoissaan ja omassa persoonassaan ja elämässään. Ja mitä varten mentäisiin ajassa taaksepäin? Mitä varten julistettaisiin profetallisesti semmoista, jonka ohi jo ollaan päästy? Profeetan tulee kulkea aikansa edellä, ei sen jäljissä. Hänen julistuksensa tulee olla joko yhtäpitävä siveellisesti Jeesuksen opin kanssa tai nousta sitä korkeammalle. Ja missään tapauksessa hän ei saa poiketa siitä ikivanhasta säännöstä, että toisille on tehtävä ainoastaan sitä, mitä soisi itselleenkin tehtävän. Jos joku profetta esim. puolustaa sotaa, kuten vanhoina aikoina oli luonnollista, täytyy hänen siis tahtoa, että häntä itseäänkin kohtaan harjoitetaan kaikkea sitä julmuutta, mitä sota tuo mukanaan. Sentähden sanoo Jeesus, että väärät profetat, vaikkeivat itse siitä tietäisi, ovat sisältä kuin raatelevia susia. He tuovat tuhoa tullessaan. Heidän oppinsa, joka ensin kirkkaudellaan häikäisee, myrkyttää ajan pitkään salaa.

– Miksikä säe: ”jokainen puu, joka ei tee hyvää hedelmää, hakataan pois ja heitetään tuleen” on jäänyt pois teidän suomennoksestanne?

– Sehän ei ole välttämätön ajatusjuoksulle, sillä se sisältää uuden ajatuksen. Luultavasti se on perästäpäin lisätty. Joku keskiaikainen kopioitsija on muistanut helvettiä ja hyväntahtoisesti päätellyt, että väärät profetat ainakin sopivat siihen paikkaan. Minusta on parempi jättää se pois, sillä se helposti yllyttää pahaan ja on yllyttänyt.

XVII. KAITA TIE.

– Olette taas siirrellyt mielin määrin muutamia säkeitä.

– Älkää sanoko mielin määrin. Onhan ajatusyhteys selvä. Vuorisaarnansa lopussa Jeesus vielä tahtoo painaa seuraajiensa mieliin oikean käsityksen taivasten valtakunnan suhteesta näkyväiseen maailmaan. Vaikka taivasten valtakunta ei ole paikallisesti eikä ajallisesti erillään mammonan maailmasta, koska se Jeesuksen omien sanojen ja opetusten mukaan on meissä ihmisissä itsessämme, ei siihen astuminen silti tapahdu yhtä helposti kuin siirtyminen oven kautta huoneesta toiseen tässä maailman valtakunnassa. Taivasten valtakunta on läheisyydestään huolimatta oman laatunsa ja olemuksensa kautta siksi etäällä jokapäiväisestä tajunnastamme, että on ikäänkuin kuljettava pitkä tie, ennenkuin valtakunnan portille päästään. Tätä tietä Jeesus nimittää ”kaidaksi tieksi”, *tetblimmenee hee bodos, arta via*. Ja mikä on kaidan tien tuntomerkki? Se selviää säkeistä 21-27. Kaita tie on elävien tekojen tie, ei minkään uskon. Ne, jotka tyytyvät huutamaan Jeesusta Mestariksi (Herraksi), eivät kulje kaidalla tiellä. Kaita tie ei ole jumalanpalvelusmuotojen, pyhien toimitusten, rukousten ja sakramenttien tie. Kaidalla tiellä kulkee yksinomaan se, joka täyttää Isän tahdon, s.o. elää Jeesuksen käskyjen tottelemisessa. ”Menkää pois minun luotani te, jotka ette ole lakiani noudattaneet.”

– Tuossa teillä onkin oma suomennos: ”jotka ette ole lakiani noudattaneet”. Vanhassa suomennoksessa on ”väärintekijät”.

– Alkuteksti sanoo: *hoi ergatsomenoi teen anomian*, latinaksi *qui operamini iniquitatem*. Sanasta sanaan siis suomeksi: ”jotka teette eli harjoitate laittomuutta”. Mutta ketkä harjoittavat laittomuutta muut kuin ne, jotka eivät tottele lakia? Ja mistä laista tässä on kysymys? Ei tietenkään Mooseksen laista, joka oli aikansa elänyt ja ”vanha”, vaan elämän omasta laista, jonka Jeesus oli ilmoittanut ja paljastanut viidessä käskyssään. Jeesuksen käskyt olivat nyt lain korkein ilmaus, ja sentähden niitä vastaan rikkominen oli rikkomista elämän lakia vastaan.

– Mitä tarkoittavat sanat ”sinä päivänä” säkeessä: ”monet sanovat minulle j.n.e.”? Puhuuko Jeesus kuolemanhetkestä?

– Jos huomaatte, olen asettanut ne sulkumerkkien väliin. Ne ovat päivänselvästi myöhempää lisäystä. Joku kopioiva munkki ajatteli taivasten valtakuntaa kuolemanjälkeisenä tilana ja lisäsi hyvässä tarkoituksessa nuo sanat. Luukkaan evankeliumin rinnakkaiskohdassa siitä asiasta ei puhuta mitään (Luuk. VI: 43-49). Ne sotkevat sanojen sisällön kokonaan, kun muistaa, mitä Jeesus tarkoitti taivasten valtakunnalla. Tässä säkeessä Jeesus nimenomaan vain varoittaa n.s. psyykkisten voimien käytöstä: älkää tehkö voimatöitä salaisilla kyvyillä siinä luulossa, että ne edistäisivät henkistä elämääne; niillä on oma alansa sielun maailmassa, mutta hengen valtakuntaan ne eivät ylety. Jeesus ei mitenkään puhu kuolemanjälkeisestä, vaan taivasten valtakunnan ikuisesta, henkisestä elämästä, ja sentähden sanat ”sinä päivänä” ovat tuulesta temmatut.

– Kyllä tosiaan on harvassa niitä, jotka kulkevat kaitaa tietä! Useimmat saavat tyytyä siihen leveään tiehen, joka vie kadotukseen, – vaikka huomaankin, että te suomennatte ”kuolemaan”. Miksi semmoinen suomennos?

– Loogillisen ajatusjuoksun takia. ”Kuolema” on ”elämän” vastakohta. Kreikkalaisessa tekstissä *eis teen apooleian*, latalaisessa *ad perditionem*, merkitsee kyllä ”häviöön, turmioon, onnettomuuteen”, mutta ”kadotukseen” sanalla on siksi suuri teologinen sivumerkitys, että vaihdamme sen sanaan ”kuolemaan” – tai jos sen säilytämme tekstissä, on meidän ainakin selvästi ymmärrettävä, mitä ”kadotuksella” tarkoitetaan. Sitä taas emme ymmärrä, elleimme ota lukuun jälleensyntymisen mahdollisuutta, josta ennenkin on ollut puhetta. Ikuinen elämä on hengessä, mutta ennenkuin ihmisen sielullinen, personallinen minä unohtaen itsensä yhtyy henkeen, täytyy ihmishengen yhä uudestaan syntyä jälleen sielullis-ruumiilliseen maailmaan, kunnes lopulta jossain ruumistuksessa sen synnyttämä personallinen minä on niin henkevä, että se kaipaa Isänsä kotiin ja astuu kaidalle tielle. Kaita tie yksin vie ikuisen elämään. Leveällä tiellä kulkeminen vie personalliseen kuolemaan ja jälleensyntymiseen.

– Kaikki ihmiset kulkevat siis leveällä tiellä, paitsi ne, jotka kaidalle astuvat?

– Ei. vaan niinkuin Jeesus sanoo, ”monet”, *polloi, multi*.

– Kuinka niin? Mitä tietä suuret joukot sitten kulkevat?

– Ei varsinaisesti mitään, vaikka tietysti niiden lukumäärä, jotka astuvat leveälle tielle, päivä päivältä kasvaa.

– Nyt en ymmärrä teitä. Tämä on vallan uutta. Olemmehan aina tottuneet ajattelemaan säällillä – ehkä ylenkatseellakin – niitä, jotka kulkevat ”leveällä tiellä ikuisen kadotukseen”.

– Meille on paljon järjetöntä opetettu, vaan siitä eivät elämän tosiseikat muutu eikä Jeesuksen oppi.

– Mikä on Jeesuksen oppi tässä kohden. En ole siitä vielä selvillä.

– Kaikki ihmiset, jotka uppoutuvat elämän hyörinään ja pyörinään, jotka elävät ajattelematta ikuisia, kysymättä miksi, välittämättä muusta kuin jokapäiväisistä iloista ja suruista, – kaikki he elävät kulkematta mitään ”tietä”. He eivät ole vielä heränneet ”etsimään”. Vasta ne ihmiset, jotka alkavat etsiä ja kolkuttaa, astuvat ”tielle”. Mutta niinkauan kuin heidän etsimisensä painopiste on järjessä tai sielullisessa minuudessa, niinkauan kuin he toisin sanoen aateskelevat ja filosofoivat, lukevat ja tuumivat, tutkivat ja valikoivat, uskovat dogmeihin ja jumaluusoppillisiin oppeihin, lukeutuvat johonkin kirkkokuntaan, palvelevat Jumalaa messuilla ja saarnoilla ja uskovat niihin, – niin kauan he vielä kulkevat ”leveällä tiellä”, joka vie kuolemaan ja jälleensyntymiseen. Vasta kuin heidän etsimisensä painopiste siirtyy henkiseen elämään ja sen ihanteellisiin siveellisiin arvoihin, vasta silloin he kääntyvät pois päin lavealta tieltä ja astuvat kaidalle, alkaen kulkea kiinteästi ja keskitetysti Mestarin jäljissä.

– Ihmiset jakautuvat täten kolmeen luokkaan?

– Niin. Jeesuksen nimityksiä käyttämällä ne ovat: 1) *ethnikoi*, jokapäiväiset ihmiset (”pakanat”), 2) *polloi*, useat, ja 3) *oligoi*, harvat. Useat ovat ”kutsutut” mutta harvat ovat ”valitut”. Kuten muistanette, Paavali (esim. I Thess. V: 23) erottaa ihmisessä kolme pääosaa: ruumiin (*to sooma*), sielun (*hee psykehee*) ja hengen (*to pneuma*). Jokapäiväiset ihmiset, ”pakanat”, *hoi ethnikoi* ovat nyt niitä, joiden tajunnallinen painopiste on ruumiissa, – he ovat ruumiillisia ihmisiä, *soomatikois*; leveällä tiellä kulkijat ovat ne monet, *hoi polloi*, joiden tajunnan sisäinen painopiste on personallisessa sieluelämässä, – he ovat sielullisia ihmisiä, *psykheikois*; kaidalla tiellä kulkijat ovat taas niitä harvoja, *hoi oligoi*, joiden sisäinen tajunta viihtyy hengessä, – he ovat hengen ihmisiä, *pneumatikois*.

XVIII. LOPPUSANAT.

– Loppusanat ovat kauniit ja hyvin valitut. Ne painavat kuin leiman koko vuorisaarnaan: ”kansanjoukot olivat hämmästyksissään hänen opetuksestaan”. Hämmästyneeksi minäkin tunnen itseni, sillä nyt vasta minulle on selvinnyt, mikä ihmeellinen merkitys vuorisaarnalla on. Semmoista puhetta ei todella paljas kirjanoppinut voinut pitää. Hänellä piti olla ”tietoa” siitä, mitä puhui, kuten olette suomentanut, – vai onko suomennoksenne vapaa? Vanhassa käännöksessä oli ”valta”.

– Tarkoitus lienee sama, vaikka sana ”valta” on huonosti valittu; olisi pitänyt olla ”tiedon antama valta”. Kreikkalaisessa alkutekstissä on *eksuusias*, latinalaisessa *potestatem*. *Potestas* merkitsee kyllä ”valta”, mutta *eksuusias* on ”osaaminen, kyky, valta”. Luther on kääntänyt *gewaltig*, ”voimallisesti”, ”valtavasti”, ja ruotsalainen raamattu sanoo niinkään *väldeligen*, mutta italialainen, ranskalainen ja englantilainen testamentti on kääntänyt oikein: *come avendo autorità, comme ayant autorité, as one having authority*, ”niinkuin se, jolla on auktoriteettia, s.o. tiedon suomaa valtaa, arvovaltaa, tai: niinkuin se, joka on valtuutettu”. Jeesuksella oli tietysti se valta, minkä hänen taivaallinen Isänsä oli hänelle suonut, mutta se ei ollut mielivaltaisesti annettu, vaan luonnollisena ”palkkana” eli seurauksena siitä asemasta, minkä Jeesus oli elämien vieressä hankkinut itselleen taivasten valtakunnassa. Hän oli saavuttanut tietoa, ja tietoa seuraa valta. Tämä tieto ja tämä valta on tosi profeetan tuntomerkki, ja se nostaa hänet niin korkealle yli kaikkien ”kirjanoppineiden”.

KUMMATKO VALITSET?

MOOSEKSEN KÄSKYT.

Viidennen Mooseksen kirjan viidennessä luvussa luetellaan ne kymmenen käskyä, jotka kristityt kirkot ovat omaksuneet ”Jumalan kymmenen käskyä” eli dekalooGIN nimellä ja jotka kristikunnassa opetetaan kaikille ihmisille, meidän luterilaisissa maissamme lapsista lähtien tohtori Lutherin n.s. Katekismuksen mukaan.

Mutta miksikä kirkot ovat jättäneet pois toisen käskyn ja jakaneet kymmenennen kahtia?

Arvostelkoon kukin lukija itse.

Käskyt kuuluvat (suomennan ne *Versio Vulgatan* mukaan):

1.

Minä olen Herra, sinun Jumalasi, joka olen vienyt sinut ulos Egyptin maalta, orjuuden huoneesta. Älköön sinulla olko muita jumalia minun edessäni.

2.

Älä tee itsellesi veisto- eikä muuta kuvaa niistä, jotka ylhäällä taivaassa ovat, tahi alhaalla maassa, taikka vesissä maan alla oleskelevat. Älä niitä kumarra äläkä palvo niitä; sillä minä olen Herra, sinun Jumalasi; kilvoitteleva Jumala, joka koston lapsille isäin vääryyden kolmanteen ja neljänteen polveen, niille, jotka minua vihaavat ja teen laupeuden moniin tuhansiin polviin niille, jotka minua rakastavat ja käskyni pitävät.

3.

Älä turhaan lausu Herran, sinun Jumalasi, nimeä; sillä ei jää rankaisematta se, joka hänen nimensä turhan asian takia lausuu.

4.

Pidä lepopäivä, että sen pyhittäisit, niinkuin Herra, sinun Jumalasi, sinulle käski. Kuusi päivää tulee sinun työtä tehdä ja kaikki askaresi toimittaa; mutta seitsemäs päivä on sabbatin päivä. s.o. Herran, sinun Jumalasi, lepopäivä; silloin ole työtä tekemättä, sinä ja sinun poikasi ja tyttäresi ja palvelijasi ja piikasi ja härkäsi ja aasisi ja koko sinun karjasi ja muukalainen, joka on porttiesi sisäpuolella, että sinun palvelijasi ja piikasi levossa olisivat niinkuin sinäkin. Muista, että sinäkin olit orja Egyptin maalla, ja Herra, sinun Jumalasi, johdatti sinut sieltä väkevällä kädellä ja ojennetulla käsivarrella. Sentähden hän käski sinun pitää sabbatin päivän.

5.

Kunnioita isääsi ja äitiäsi, niinkuin Herra, sinun Jumalasi, on sinulle käsenyt, että kauan eläisit ja menestyisit siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, on sinulle antava.

6.

Älä tapa.

7.

Älä tee aviorikosta.

8.

Älä varasta.

9.

Älä sano väärää todistusta lähimmäistäsi vastaan.

10.

Älä himoitse lähimmäisesi vaimoa. Älä himoitse lähimmäisesi huonetta, hänen peltoansa, palvelijatansa, piikaansa, härkäänsä, aasiansa, eikä mitään, mikä lähimmäisesi oma on.

5. Moos. 5:22: ”Nämä sanat Herra puhui kaikelle teidän joukollenne vuorella, tulen ja pilven ja usvan keskeltä, suurella äänellä, eikä siihen enää lisännyt; ja hän kirjoitti ne kahteen kiviseen tauluun, jotka hän jätti minulle.”

Herra Jumala, joka kirjoitti käskynsä kivisiin tauluihin, oli ulkonainen Jumala, vanhan ajan ja vanhan liiton jyrisevä Herra. Hän sanoi itseään kiivaaksi, uhaten kostollaan ja rangaistuksellaan niitä, jotka eivät hänen käskyjään totelleet. Hän oli lain Jumala.

Hän ei ollut rakkauden Jumala, hän ei ollut se taivaallinen Isä, josta Jeesus opetti.

Miksi kristikunta yhä häntä palvoo?

JEESEKSEN KÄSKYT.

Hebrealaiskirje alkaa näillä sanoilla: ”sittenkun Jumala muinoin monin erin ja monin tavoin oli puhunut isille profeettojen kautta, on hän näinä viimeisinä päivinä puhunut meille Poikansa kautta.” Tämä osoittaa, että ensimmäisinä kristillisinä aikoina jo oltiin selvillä siitä, että uusi aika oli alkanut, uusi liitto solmittu Jumalan ja ihmiskunnan välille, uusi Jumala ikäänkuin ilmoitettu.

Vanha Jumala oli ihmisen ulkopuolella. Hänen äänensä jylysi kaukaisista taivaista, profeetat sen kuulivat ja ymmärsivät ja osasivat ihmisille tulkita hänen tahtonsa.

Uusi Jumala oli hengen taivaassa, ja taivaat piilivät ihmisen hengessä. Niin kuului nyt Jumalan ääni jokaisen ihmisen hengessä, ja jokainen ihminen kuullessaan Jeesuksen ilmoituksen tiesi omassa tajunnassaan, mikä oli Jumalan tahto.

Vanha Jumala puhui profeettain suun kautta, mutta taivaallinen Isä täytti Jeesuksen kokonaan, niin että hänestä tuli Jumalan Poika, jossa Isä täydellisesti ilmeni.

Vanha Jumala turvautui uhkauksiin ja rangaistuksiin taivuttaakseen ihmisiä tottelevaisuuteen, mutta Jeesuksen Isä jätti kunkin ihmisen omaan varaan, tahtoiko hän seurata sisäistä ääntä vai ei.

Vanhoja käskyjä jokainen kuuli korvallaan ja ymmärsi ne. Uusia käskyjä ei korvan kuulemalta ymmärtänyt, jos ei mammonaan väsyneenä ollut uutta elämää etsinyt.

Vanhoista käskyistä useimmat kuuluivat luonnolliseen elämään, ja niitä jokainen piti, joka ei tahtonut olla rikoksenteekijä.

Uudet käskyt kuuluivat henkiseen elämään, ja niitä eivät osanneet pitää muut kuin ne, joissa henkinen elämä oli puhjennut.

Mutta niille, jotka sielunsa suuressa ikävässä olivat päässeet henkisen elämän porteille, tuli Jeesus Kristus tieksi, totuudeksi ja elämäksi. Hänen ohjeensa ja neuvonsa muodostuivat heille uuden elämän leiväksi, ja he tahtoivat kaikessa seurata hänen käskyjään.

Näin kuuluvat Jeesuksen ilmoittamat ”Taivaallisen Isän viisi käskyä”:

1.

Älä suutu.

2.

Älä ajatuksissasikaan ole epäpuhdas.

3.

Älä vannoo.

4.

Älä ole pahaa vastaan.

5.

Älä sodi, vaan rakasta kaikkia ihmisiä.

Yksilö ei voi näitä käskyjä noudattaa, ilman että hänelle alkaa uusi elämä. Hänen olosuhteensa vähitellen muuttuvat.

Jos kristikunta ryhtyisi Jeesuksen käskyjä noudattamaan, muuttuisi elämä maan päällä. Taivasten valtakunta astuisi alas ihmisten keskelle, ja uusi aika alkaisi todella ihmiskunnalle. Kadotettu paratiisi voitettaisiin takaisin.

Mutta koska se päivä koittaa? Ei se koita, ennenkuin ihmisille ja ihmislapsille aletaan opettaa Jumalan valtakunnasta, onnen ja autuuden Eedenistä, sen portille vievästä tiestä ja Jeesuksen antamista avaimista, millä portti avataan.

Taivasten valtakunta ei tule itsestään. Se pysyy ylhäällä hengen maailmoissa, kunnes ihmiset rukoilevat sitä alas maan päälle. Mutta rukous ei ole suun puhetta, vaan sielun kaipuuta ylängöille ja hengen mykkää mietiskelyä. Eikä rukous tyhjenny ajatuksiin; se toteutuu teoissa ja puhdistuu uuteen voimaan totuuden pyhässä tuleessa.

Ken rukoilee, hän seuraa Mestaria. Ken Isän tahdon täyttää, hän rukoilee.

ÄITI

Pekka Ervastin esitelmä
pidetty 26. 2. 1933

RUUSU-RISTI

Hyvinkään Kirjapaino Oy.
Hyvinkää 1944.

Äiti on aina kaikkina aikoina ja kaikissa kansoissa ollut hyvyyden, kauneuden, rakkauden ja viisauden perikuva. Häntä on useimmissa uskonnoissa muistettu. On puhuttu Jumalan Äidistä ja jumaluuden äidillisestä puolesta eli aspektista, ja monessa uskonnossa on palvottukin äitiä.

Tämä kaikki on johtunut suureksi osaksi siitä todellisesta elämästä, niistä olosuhteista, joissa me ihmiset täällä maan päällä elämme. Kuka on näet lapselle kaiken hyvyyden opettaja ja kaiken rakkauden ruumistuma, ellei äiti? Kuka on lapselle kaiken viisauden lähde, ellei äiti? Lapsi kääntyy huolissaan ja tiedusteluillaan äitinsä puoleen, lujasti uskoen, että äiti osaa vastata kaikkiin kysymyksiin ja hivellä kaikki surut ja huolet pois. Lapsi ottaa äidin sanat Jumalan sanoina – niinkuin sanomme – ja äidin tehtävä on lasten maailmassa arvaamattoman, jumalallisen suuri. Sentähden ovat myöskin kaikki kansat aina käsittäneet niin, että lasten täytyy saada kasvaa äitinsä luona, – äiti on koti, äiti on perhe lapsille. Koti merkitsee: äiti. Ei pieni lapsi osaa ajatellakaan, että hän menee kotiin. Hän menee äitinsä luo. Äiti on koti. Sentähden on kuin luonnon vaatimus, että lapset – tyttäret tietysti kauemmin, mutta pojat ainakin ensimmäiset seitsemän vuottansa – niinkuin vanhassa ritarijärjestelmässä oli määrätty – viettivät äitinsä luona. Ei poikakaan ollut valmis miehiin askareihin eikä seurustelemaan miesten kanssa, ennenkuin hän oli täyttänyt seitsemän vuotta. Siihen saakka hänen täytyi olla äitinsä luona oppiakseen hyvyyttä, rakkautta, kauneutta ja viisautta –, sillä äiti yksin saattoi tuota kaikkea antaa. Äiti oli lempeä, hellä, anteeksiantavainen . . . Hän ymmärsi ja saattoi poistaa huolet ja surut. Hän saattoi nostaa lapsensa ylös, kun se oli kompastunut elämänsä pikku tiellä. Kun poika varttui ja tuli tekemisiin toisten poikain ja miesten kanssa, saattoi tulla periodi, jolloin poika ajatteli, ettei äiti voinut ymmärtää kaikkia miesten tehtäviä, tarpeita ja haluja, koska hän oli nainen. Ja niin muodoin poika saattoi tuottaa äidilleen surua ja huolta, saattoi kulkea teitä, joita äiti ei sydämessään hyväksynyt. Kuitenkin äiti oli anteeksiantamusta ja ymmärtämystä täynnä. Mutta kun poika sitten tuli vanhemmaksi ja äiti vielä eli, hän palasi jälleen äitinsä luokse. Hän ymmärsi, että äiti oli samalla viisauden lähde. Hän ymmärsi nyt, niinkuin hän lapsenakin oli ymmärtänyt, että äiti oli profetissa, sillä intuitiivisesti äiti tiesi, mikä oli hyvää ja viisasta, – hän näki kauemmaksi kuin mies. Sydämensä viisaudella hän ratkaisi asiat paremmin. Sentähden poika vanhempana miehenä asetti taas äitinsä kunniasijalle. Hän kysyi äidiltään neuvoja ja turvasi häneen vaikeissa kohdissa elämässään. Kuta harmaammiksi äidin hiukset kävivät, sitä viisaammaksi ymmärrykseltään ja järjeltään hän itse kävi, sitä selvänäköisemmäksi hän kävi tulevaisuuden suhteen. Kaikki maailman runoilijat ja taiteilijat ovat ylistäneet äitiä ja asettaneet hänet korkealle. He ovat sanoneet: ellei äitiä olisi, mitä me tietäisimme rakkaudesta? Mitä mies ymmärtäisi siitä, ellei nainen olisi äitinä?

Itse asiassa jokainen nainen, oltuaan jonkin aikaa miehensä rakastajattarena, muuttuu miehensä äidiksi. Tämähän tavallisesti käy lapsen kautta. Kun hän saa lapsen – vaikka lapsi sitten kuolisikin, – hän huomaa, että hänen miehensäkin on oikeastaan suuri lapsi. Nuorena tyttönä ja rakastavana naisena hän ei ole sitä ymmärtänyt, mutta kun hän on tullut äidiksi, hän ymmärtää, että mies on suuri lapsi, ja että oikeastaan nainen tässä elämässä, tässä yhteiskunnassa ja näissä maanpäällisissä oloissa osaa ylläpitää rauhaa, hyvyyttä ja rakkautta.

Äidillä on kyllä luonnostaan vaisto puolustaa lastaan. Sekä eläinkunnassa että ihmisten kesken huomaamme sen. Sentähden materialistisuuteen taipuvat ihmiset sanovat, että n.s. rakkaus on ainoastaan luonnon vaistoa kaikki. Kana puolustaa poikiaan kaikkia vihollisiksi luultuja vastaan. Samalla tavalla inhimillinen äiti puolustaa lastaan. Äiti tulee tiikeriksi, jos hänen lastaan uhataan. Sentähden nainen äitinä on edustanut yhteiskunnallista järjestystä sinä suhteessa, että yhteiskuntaa, valtiota, on puolustettava vihollista vastaan. Sentähden huomaamme vielä tänä päivänä, että nainen ihailee sotaa. Ei hyökkäyssotaa, mutta sitä, että sodassa puolustetaan kotia, isänmaata, kaikkia turvattomia ja kaikkea, mitä on aikaansaatu kulttuurissa; sentähden nainen ihailee puolustussotaa. Tämä on naisen ja äidin luonnossa, ja sentähden äiditkin ovat ihaileet urhoollisuutta ja rohkeutta pojissaan. Ja jos elämme sellaisessa ajassa, että meidän on jätettävä vähitellen pois sotainto, niin huomaamme, että luonnossa on äidillisessä puolessa syvä oikeuden tunne, että pitää puolustaa väkivaltaa vastaan kaikkea, mikä on pyhää. Se on äidillisessäkin luonnossa, ja sentähden emme voi odottaa, että sota maailmasta häviäisi, ennenkuin tämä luonnonvaisto on tullut

voitetuksi vielä korkeamman kautta. Voimme löytää vielä korkeamman kuin puolustusvaiston, ja kun löydämme sen, voimme voittaa sodan. Jeesus Kristushan sanoi: „Ei pidä sotia, vaan kaikki ihmiset on voitettava uudella tavalla – rakkaudella, ei vastustamalla pahaa”. Hänen henkensä näkyy kristikunnassa. Se on vaikuttanut vaistomaisesti kristikunnassa. Se näkyy esimerkiksi siitä, että – luullakseni – kristikunnan aikana ei ole monikaan äiti enää ajatellut, että jospa hänen pojastaan tulisi urhoollinen soturi, vaan he ovat ajatelleet: jospa minun pojastani tulisi Jumalan armosta pappi. Se ajatus on monella äidillä, varsinkin kansan syvissä riveissä. Tietysti syvissä riveissä on ollut tapana, että poika jatkaa isän työtä pellolla, mutta salaisena unelmana on ollut ehkä hyvin monella äidillä ajatus: „Jospa minun pojastani tulisi pappi, joka tekisi työtä Jumalan valtakunnan puolesta täällä maan päällä”. Nyt se sellainen ajatus ei enää innosta meidän aikamme äitiä, ja sentähden olemme sellaisessa murroskaudessa, että äitienkin on vaikea tietää, mitä heidän tulee toivoa pojistaan. Tietysti he toivovat, että pojista tulisi niin oikeita, mallikelpoisia ja hyviä ihmisiä kuin mahdollista, mutta he eivät saa kiinni mistään määrätystä, sentähden että he eivät usko enää sotilaan ammattiin, väkivaltaan, eivätkä myöskään papin ammattiin. He näkevät, että papin ammatissa on liian paljon hämärää ja vanhoillista, jonka pitää poistua suuremman tiedon valon edestä. He eivät tiedä, mitä heidän pitäisi toivoa pojistaan. Muinaisina aikoina juuri äideille sotilaan kuolema tantereella tai voittajana palaaminen, oli korkein ihanne, mitä saattoi toivoa. Sentähden kreikkalainen äiti saattoi sanoa pojalleen ojentaessaan kilven hänelle tämän sotaan lähtiessä: „Kun palaat, niin palaa tämän alla tai tämän päällä”. Siis: joko elävänä tai kuolleen – voittajana tai sankarikuoleman saaneena. Niin osasi äiti ajatella poikansa tehtävästä, sillä äiti on aina opettanut meille epäitsekästä rakkautta. Hänen on täytyntä itse sitä oppia. Kun lapsi oli pieni, hänen rakkautensa oli enemmän tai vähemmän luonnollinen, enemmän tai vähemmän itsekäs, persoonallisesti itsekäs. Vaikka se on ollut sitä, kun lapsi oli vielä lapsi, niin äiti on sitten saanut oppia rakkauden epäitsekkyyttä. Hän on saanut sitten paljon kärsiä poikansa takia, paljossa saanut kieltää itseään. Kuitenkin hänen rakkautensa on puhdistuneena noussut yhä voimakkaammaksi. Ei se ole ollut mikään sammuva tuli, vaan se on tullut kirkkaammaksi ja loistavammaksi.

Äidin rakkaus on se, joka runoilijankin mielestä antaa voiman yhteiskunnalliseen elämäämme, sillä äiti voi rakastaa poikaansa silloinkin, kun poika joutuu harhateille, – vaikka rikoksen tai himojen tielle. Silloinkin, kun hänen pojastaan tulee juoppo, varas, vaikkapa murhaaja, äiti pysyy uskollisena. Hänen sydämensä särkyä, mutta rakkaus pitää koossa kappaleet. Hän ei tiedä, mitä hänen tulee uskoa, mutta hän rakastaa, tuntee aina rakastavansa poikaansa.

Ja mitä se muuta on kuin sitä rakkautta, jota meidän kaikkien täytyy vähitellen oppia. Mehän emme aina ole miehiä, vaikka nyt sattumalta olemme miehiä. Mehän pukeudumme eri muotoihin, ja meidän kuolemattomien sielujemme on opittava rakkauden läksy. Me olemme sitä varten täällä maan päällä. Ensiksi meidän täytyy osata antaa anteeksi; toiseksi uskoa ja toivoa; kolmanneksi lohduttaa; ja neljänneksi osata rakastaa epäitsekästä kaikkia. – Meidän pyhässä kirjassamme sanotaan: „Jumala rakasti niin paljon maailmaa, että Hän antoi ainoan poikansa”. Niin tämä Poika taas näytti meille, kuinka voi rakastaa, sillä hänen rakkautensa, jumalallinen rakkaus, ei ollut tietenkään vain siinä, että hän syntyi maan päälle ja näyttäytyi täällä, vaan siinä, että hän osaa ottaa, aivan niinkuin selitetään ja uskotaan, meidän kaikkien huolet, synnit ja taakat päällensä, osaa kärsiä kaikkien puolesta ja kärsii kaikkea, mitä me kärsimme. Sentähden, että hän osaa sitä kaikkea kärsiä –, ymmärtää ja ottaa osaa siihen, – sen kautta meidän kärsimyksemme hieman heikkenevät. Ne kadottavat vähän julmaa voimaansa, ja jokaisen kärsimyksen perästä saattaa meille tulla valon-, toivon- ja lohdutuksen pilkahdus. Sen kautta, että on joku jumalihminen, joka ottaa osaa kaikkeen, on kaikessa mukana, mutta suurena, voimakkaana rakkauden voimana, sen kautta me myöskin syvimmissä kärsimyksissämme voimme ottaa vastaan Jumalan ja Jumalan valon, ja silloin eivät meidänkään kärsimyksemme ole niin toivottomat. Tämä Jumalan Poika on aina ollut olemassa. Jeesus Kristuksen kautta se tuli maan päälle; mutta aina on Kristus ollut olemassa, ja sentähden vanhoissa uskonnoissa on voitu siitä puhua. Sentähden Vanhassa Testamentissa profeetta sanoo: „Vaikka minä rakentaisin vuoteeni helvettiin, niin Sinä olet siinä mukana”. Kärsimyksen syvimmissä kuilussa on Jumala mukana. Ennenkuin Kristus ilmestyi maan päälle, emme fyysisissä tajunnassamme siitä tieneet. Emme voineet sitä tuntea liioin, elleimme olleet läpikäyneet erinäisiä kokemuksia, olleet kehittyneet. Kärsimykset olivat

toivottomampia. Mutta sen perästä, kun Jumalan Pojan rakkaus on tullut fyysillisesti tietäväksi, ja Jumalan Poika on fyysillisesti ruumistunut tähän maailmaan, on jokaisella ihmisellä mahdollisuus tuntea päivätaajunnassaan Jumalan läsnäoloa. Se on nykyään mahdollista. Kuta enemmän me opimme tuntemaan Jumalan läsnäoloa sydämessämme, sitä enemmän voimme voittaa pahan, ja sitä enemmän voimme voittaa sodan mahdollisuuden. Sitä helpompi on luopua sodasta. Ja koska äiti on se, joka voi tämän syvemmin ja paremmin tietää ja tuntea, niin kehitys kulkee sitä tietä, että äidit alkavat tuntea Jumalaa, että, – niinkuin voisi sanoa, – Madonna astuu alas maan päälle, – Jumalan Äiti astuu alas maan päälle. Ja silloin nainen äitinä ei voi enää kuvitella mitään väkivaltaa, ei voi kuvitella puolustustakaan fyysisessä mielessä, vaan ainoastaan turvautuu Jumalan voimaan. Silloin hän yhä selvemmin ymmärtää, että mitä hänen tulee toivoa pojastaan, on, että hänen poikansa saisi niin paljon jumalallista viisautta ja jumalallista voimaa, että se itsessään voittaa vihollisen, että vihollista ei ole silloin. Siis toisin sanoen äidin ihanne tulee olemaan „Jumalan mies”, jos sellaista sanaa käytämme, mutta uudessa merkityksessä. Ei „pappi”-merkityksessä, mutta paremminkin pyhitetty, nerokas runoilija, säveltäjä, taiteilija, – jokin suuri ihminen, joka voi tehdä luovaa työtä. Sellaiseksi äidin ihanne muodostuu tulevaisuudessa. – Nyt oikeastaan elämme ja tulemme vielä kauan elämään sellaista aikaa, että äideillä tulee olemaan paljon kärsimystä. Heidän pitää oppia epäitsekästä rakkautta. Sentähden tulemme näkemään, että äideistä tuntuu niinkuin heidän poikansa eivät nyt ollenkaan vastaisi heidän kuvitelmiään. Pojat eivät lähdekään kulkemaan sellaista tietä, kuin äiti on toivonut, vaan poika kulkee omia teitään. Tuo näyttää alussa hyvin käsittämättömältä äidistä. Hän on uskonut pojastaan kaikkea hyvää. Kuinka hän ei olisi tehnyt sitä. Hän on rakastanut poikaansa pienestä pitäen ja nähnyt kaikkea kaunista, jumalallista hänessä. Ja sitten poika ei vastaakaan hänen ihanteitaan, vaan kääntyy kulkemaan tietä, josta äidillä ei ole ollut aavistustakaan. Ristiriita syntyy äidin sielussa, ja hän kärsii tavattomasti. Se on tavallista meidän ajanamme jo. Se on niinkuin Jeesus sanoo evankeliumissa, että „Ihmisen viholliset ovat hänen sukulaisensa, kotiväkensä”. Ja Jeesus ei tarkoita sillä ketä tahansa, vaan niitä poikia, jotka itse näkevät oman ihanteensa ja lähtevät sitä toteuttamaan, – esimerkiksi sellaisia poikia, jotka lähtevät seuraamaan mestaria. Jeesus ajattelee tietysti niitä, jotka lähtevät hänen seuraansa, hänen mukanaan. Silloin nuo äidit, jotka ajattelevat, että heidän poikansa ovat kaiken oikeamielisyyden, hyvyden ruumistumia, kauhistuvat, kun pojat lähtevät tuntemattomille teille. Mutta vasta myöhemmin he oppivat ymmärtämään, ja se tapahtuu, kun he ovat taistelleet oman taistelunsa. Evankeliumissa on kertomus, kuinka Jeesus kerran oli opetuslastensa ympäröimänä, ja joku sanoi hänelle: „Tuolla ulkona ovat äitisi, veljesi, sisaresi ja tahtovat tavata sinua”. Silloin Jeesus – näin päältä katsoen – vastaa sydämettömästi: „Mitä tekemistä minulla on heidän kanssaan; täällä ovat veljeni ja sisareni. Te jotka olette minun kanssani, olette veljiäni ja sisariani.” – Tämä tuntuu oudolta, kun sitä lukee, mutta kun ajattelemme enemmän, se on aivan niin. Kun nuori ihminen löytää elämäntehtävänsä ja liittyy niihin ihmisiin, jotka kulkevat sitä tietä, mitä hänkin tahtoo kulkea, hänen omaisensa, jotka eivät ole ollenkaan seuranneet hänen pyrkimyksiään ja ponnistuksiaan itse, kauhistuvat ja asettuvat vastaan: „Mitä sinä aiot tehdä; mihin päin olet menossa?” Jos hän on lahjakas ihminen, joka tahtoo tulla maalariksi, kuvanveistäjäksi t.m.s., ja on liittynyt samaan harrastavien ihmisten pariin, hänen kotiväkensä kauhistuu, sillä se ajattelee aina enemmän ulkonaisesti. Äitikin viisaassa rakkaudessaan ajattelee poikansa ulkonaista menestymistä elämässä, kuinka hänen pojallaan pitäisi olla kaikki hyvin elämässä; pojan pitäisi tulla virkamieheksi ja saada hyvä palkka. – Äiti on luonteeltaan sellainen ja on tottunut siihen ajatukseen, että hänen poikansa täytyy menestyä ulkonaisessa elämässä kulkemalla jotakin tuttua latua. Äiti kauhistuu, kun poika tekee jotakin muuta. Hän tahtoo tehdä jotakin odottamatonta, jota äiti eikä isä ymmärrä, ja syntyy ristiriita. Sitä Jeesuskin tarkoittaa, että omaiset ovat luonnostaan kaikkea henkeä vastaan, kun on kysymys heidän pojastaan; kun tulevaisuus näyttää hämärältä ja epäilyttävältä, silloin äitikin kauhistuu ja saa paljon kärsiä, jos pojassa on oikeata ryhtiä, tahtoa, paatosta, käydä sitä hyvää palvelemaan, minkä hän on nähnyt. Kulkea sitä tietä valittamatta, vaikka hänen äitinsäkin suree, on pojan tehtävä. Sillä poika näyttää, että elämä suosii häntä. Hän ei ole tahtonut väärää, paha, vaan parasta ja kauneinta, mitä hän on ymmärtänyt. Ja kaikkien kärsimysten perästä äitikin ymmärtää. Silloin puhkeaa suuri riemu, ja sopusointu palaa. Tämä on verrattain tavallinen ilmiö meidän ajanamme. Se ei jokaista perhettä sentään koske, mutta se ei ole vallan harvinainen. Me kuljemme sellaista tulevaisuutta kohti. Uudessa Vesimiehen merkissä tulee ennen kaikkea tämä nuorten ihmisten itsenäisyys näkyviin. – Tahtoisin sanoa, että se koskee yhtä paljon tyttöjä, mikäli heissä herää aivan yksilöllinen harrastus. Se tulee heräämään

tyttöissäkin. Vaikka naisella on aina äidin suuri tehtävä, niin astumme kuitenkin sellaiseen aikaan, jolloin naisetkin tulevat yksilöllisiksi ja tulevat pakotetuiksi tottelemaan oman yksilöllisyytensä sisintä ääntä. Sentähden tyttöjenkin elämässä tulee olemaan pyrkimystä, niin että he saavat aikaan ristiriitoja. Mutta eivät he ole kuitenkaan niin särmikkäitä kuin pojat. Tytöt ovat pehmeämpiä ja voivat ymmärtää äitien huolia, ja lempeällä käytöksellään voivat auttaa äitiä. Mutta poika tulee tässä tapauksessa yhä kylmemmäksi; hän sulkee itseensä kaikki huolensa ja surunsa. Kun tämä ristiriita syntyy, hän ei voi mennä äitinsä luo, niinkuin hän pikku poikana aina meni. Sentähden meidän on käytävä lävitse tuo kriisi. Mutta se ei ole toivoton. Meidän on toivottava sitä. Se tekee ihmisiä. Meidän elämämme olisi muuten liian muodin mukaista. Elämämme kulkisi vanhoja latuja, emmekä pääsisi eteenpäin koskaan. Täytyy tulla revolutiohenkeä, joka kaikkia puristaa ja ravistaa. Silloin mekin muistamme olevamme ihmisiä – yläpuolella eläimiä. – Niin on äidin asema ollut ennen, on nyt ja tulee tulevaisuudessa olemaan. Ja meidän täytyy kiittää luontoa, että on kaksi sukupuolta – mies ja nainen. Mitä olisi elämä ilman naista, ilman äitiä, ja ilman naisen suurta kykyä olla kärsivällinen, uskollinen. Sillä nainen vetää esiin elämän aarreitasta pehmeintä, syvintä, auttavinta, anteeksiantavaisinta, parasta, ja paras on juuri uskollisuus. Naisella on luonnostaan suurempi mahdollisuus uskollisuuteen kuin miehellä. Tietysti, kun mies on tullut ihmiseksi, hänkin tulee uskolliseksi.

Nainen rakastajattarena, joka tahtoo lentää miehestä mieheen, on erikoinen ilmiö, jota ei koskaan pidä katsoa alas ja halveksia. Voi olla sellaisiakin naisia, mutta ne ovat erikoisilmiöitä. Heillä ei ole samaa tehtävää kuin yleensä äideillä. He eivät voi opettaa rakkautta, uskollisuutta, viisautta. Heillä on erikoinen tehtävä. He herättävät meissä voimakkaita, ehkä kuitenkin ohimeneviä tunteita, että heräämme unestamme, kun olemme jo luulleet olevamme täysiä miehiä. Tulee sellainen perhosolento ja saa meidät unohtamaan arvokkuutemme. Tämä on tapahtunut monelle kardinaalille, piispalle ja pyhälle miehelle; emme saa ihmetellä sitä. Meidän täytyy tunnustua, että ne naiset ovat erikoisia opettajia.

Mutta meidän ei tule katsoa äitiä, äitiyttä ja naista ainoastaan todellisuutena, vaan myöskin vertauskuvana. Koko meidän elämämme, olemassaolomme täällä, on vertauskuvaa. Me olemme ikuisia olentoja. Esiinnymme täällä kuin näyttämöllä, ollen milloin yhtä, milloin toista, ja sitten vasta alamme lukea viisauden kirjaa, kun huomaamme, että kaikki on vertauskuvaa. Sentähden äiti on vertauskuva, niinkuin isä on vertauskuva ja niinkuin poika on vertauskuva. Ja mistä ne ovat vertauskuvia? Ne ovat vertauskuvia meidän omasta psykologiastamme, meidän omasta sisimmästämme, sillä meissä on tämä isä, äiti ja poika. Jeesus sanoo, että „Kukaan ei tule Isän luo paitsi minun kauttani”. Hän olisi myöskin voinut sanoa, – niinkuin on joskus huomautettu, – että „kukaan ei tule Isä-Äidin luo . . .”. Jumala on sekä isä että äiti. Kun sanotaan, että Jumala on rakkaus, viittaa se itsessään siihen, että Jumala on äiti samalla kuin isä. Sillä juuri Hänen äitiytensä on Jumalallekin opettanut rakkautta. Ja Jeesuksen sana voisi kuulua: „Ei kukaan tule Jumalan Isä-Äidin luo muuten kuin minun kauttani.” Nyt käytämme usein sanskritinkielisiä nimityksiä teosofisessa kirjallisuudessa ja sanomme, että ihmisen sisäinen olemus on aatmaa-buddhi-manas. Aatmaa: itse, henki. Buddhi: järki, viisaus. Manas: ajatus. Ja se on tämä ihmisen sisäinen kolminaisuus, joka samalla on heijastunut itse jumalallisesta kolminaisuudesta. Aatmaa vastaa Isää, manas – Poikaa, buddhi – Äitiä. Kun siis Jeesus sanoi: „Ei kukaan tule Isä-Äidin luo muuten kuin minun kauttani”, niin se merkitsee: ei kukaan voi tulla aatmaa-buddhiin, kuolemattomaan henkeen ja sen ilmennykseen muuten kuin manaksen kautta, – Isä-Äitiin muuten kuin Pojan, järjen kautta. Sentähden Jeesus myöskin sanoo: „Ylentäkää Ihmisen Poika, silloin vasta te voitte ymmärtää Isän, eli Isä-Äidin”. Jeesus tahtoo tällä sanoa: rakkaus, todellinen syvä, epäitsekäs, jumalallinen rakkaus, ei ole noin vain kuin lautaselta otettavissa, vaan tulee vasta, kun ihminen on nostanut järjen itsessään, Jumalan Pojan itsessään, sen korkeamman järjen, joka voi käsittää avaruuksia. Ihminen ei voi tulla rakkauteen, ei voi tulla Äitiin eikä Isä-Äitiin, viisauteen ja rakkauteen, – ellei hän ole nostanut järjen Poikaa, manasta, itsessään, ja katsonut siihen. Ja silloin meidän on ymmärrettävä, että tämä järki, tämä Poika, joka on nostettava, ei ole jokapäiväinen itsekäs ymmärryksemme, joka on meidän alempi järkemme, alempi manas, joka on ylemmän irvikuva, heijastus. Korkeampi järki on nostettava. Ja jos ajattelemme Paavalin sanoja I Korinttolaiskirjeen 13:nnessä luvussa, muistamme, että hän lopettaa: „Niin pysyvät nyt usko, toivo, rakkaus, nämä kolme; mutta suurin niistä on rakkaus.” Ja minusta tuntuu, että Paavalikin on tietoinen juuri siitä, että rakkaus, buddhi, Äiti, on yläpuolella ylemmän ja alemman

manaksen. Alempi manas on toivo ja ylempi – usko. Todellinen järki on siis usko, alempi – toivo. Kaikista kaunein ihmisen alemmassa ymmärryksessä, jokapäiväisessä järjessä, on toivo, hänen toivonsa, että joskus hän saavuttaa jotakin. Se on toivo, joka on manaksen syvin ja kaunein piirre, sillä aina me voimme tässä alemmassa järjessämme toivoa. Silloin, kun toivo pettää, ovat asiat vähän hullusti. Mutta niinkuin sanotaankin, niin kauan kuin on toivoa, odottaa jotakin, ja niin kauan kuin on elämää, on toivoa. Toivoa pitää aina olla. Saamme aina toivoa parempaa, viisaampaa, jalompaa, ja että ihmiskunta nousee ylös itsekkyydestä ja kehittyy. Sitä osaamme tehdä alemmassa järjessämme. Usko sitä vastoin on korkeamman manaksen asia; se vaatii jo minuuttamme. Usko ei ole vain totena pitämistä; usko on voimaa, tahtoa, että uskomme sellaiseen totuuteen, jonka näemme – ei vielä tässä näkyvissä –, vaan henkemme silmillä. Että uskomme siihen ja uskallamme tehdä sen mukaan, sitä Jeesus tarkoitti. Nostakaa korkeampi järki, usko, siihen totuuteen ja ihanteeseen; sillä tavalla, että uskotte, mitä sisimmässänne näette parasta. Mikä on totuus teidän mielestänne, siihen uskokaa, ja eläkää ja toimikaa sen mukaan. Silloin tulette Äidin luo eli buddhiin, rakkauteen, ja ymmärrätte, mitä rakkaus on, ja rakkauden voima voi tulla teihin ja voitte ymmärtää Jumalan, Isä-Äidin. Te tulette syvemmin itsenne – henki-itsenne – tuntemaan. Mutta jos te ette usko, nosta korkeampaa manasta, ettekä uskalla mitään – kuljette ainoastaan toivon varassa. – Tietysti nämä ovat ihmisen sisässä, mutta on maailmoita myöskin, joista ne ovat kuin heijastuksia. On maailmoita, rakkauden maailmoita . . ., on nirvaana, jossa on Äiti-Isä, buddhi-aatmaa. Nirvaana on todellinen maailma. Se on kuvaamatonta autuutta. Jos ihminen tulee nirvaaniseen tietoon, Äidin, buddhin yhteyteen, hän on päässyt yhteyteen sen maailman kanssa, jossa hallitsee Jumalan Äiti. Hän on päässyt yhteyteen rakkauden maailman kanssa, ja silloin hän on myöskin kuin Isän valtakunnan kynnyksellä. Jumalan Äidin valtakunnassa hän nousee portaita pitkin Isän valtakuntaa kohden. Syvintä henkeä, aatmaa, ihminen ei voi ymmärtää ja saavuttaa, ennenkuin hän on tunkeutunut äitiyden mysteeriöihin ja osaa rakastaa. Ennen hän ei voi tuntea Isän salaisuutta, ei voi tunkeutua syvimpään maailmaan, joka on samalla pohjaton. Siinä – Isässä – on, ei ainoastaan taivas, vaan myöskin helvetti; ei ainoastaan hyvä, vaan kaikki paha; ei ainoastaan totuus, vaan kaikki valhe. Ihminen ei voi oikealla tavalla ottaa vastaan Isän valtakuntaa ja elää siinä, ellei hän ole oppinut rakastamaan, ellei hän ole yhtynyt Äitiin, ellei hänessä ole buddhi kehittynyt.
